

Avukat

TALİH UYAR

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

İCRA ve İFLÂS HUKUKUNA İLİŞKİN

(Uygulamaya Yönelik)

"Makale ve İnceleme Yazıları" ile "Hukuki Mütalâalar"

ve

Yüksek Mahkemenin Önemli İçtihatları

II. CİLT

**Bilge Yayınevi
Ankara-2023**

BİLGE Basım Yayım Tic. Ltd. Şti.

Hukuk Yayınları Dizisi - 788

ISBN: 978-605-168-521-2

1. Baskı: Ekim 2023

*Bilgiyi Paylaşan **Bilge**'dir.*

Eti Mah. Strazburg Cad. Toros Sok.

No: 43/B ÇANKAYA / ANKARA

Tel ve Faks : 0 (312) 230 87 74

www.bilgeyayinevi.com bilgeyayinevi@hotmail.com

Dizgi ve Kapak: BİLGE Yayınevi

Her türlü hakkı **BİLGE Basım Yayım Tic. Ltd. Şti.**ne aittir. Adı geçen yayınevinin yazılı izni olmadan hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamı fotokopi, faksimile ve başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Rek. San ve Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı No: 48/48 İskitler/ANKARA
Tel: 0.312 341 22 06 & 0 (312) 341 36 67
Sertifika No: 25931

77) Ciranta Sıfatıyla Takip Edilen Borçlu “Takip Dayanağı Bononun Protesto Edilmemiş Olması Nedeniyle” ‘Takip Konusu Bonodan Dolayı Borçlu Olmadığının Tespiti İçin’ Menfi Tespit Davası (İİK. 72) Açabilir mi?

(Leges Huk. Der. Ocak-Şubat-Mart- 2021, S:133-134- 135, s:23-39’da yayımlandı.) (“AYTAD” Adaletin Yapı Taşı Avukatlar Derneği’nin internet sitesinde <https://aytad.org.tr/yayinlar/> yayımlandı.)

(Leges Hukuk Dergisi, Ocak-Şubat-Mart- 2021, S:133-134-135, s: 23-39’da yayımlandı.) (“Aytad” Adaletin Yapı Taşı Avukatlar Derneği’nin internet sitesinde <https://aytad.org.tr/yayinlar/>) yayımlandı.)

Davacı ERTUĞ TAVUKÇULUK PET. GIDA TARIM HAYVANCILIK İNŞ. NAK. HAF. DAY. TÜK. MALLARI SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ. vekili 19.06.2020 tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;

“-Müvekkili aleyhine davalı şirket tarafından Şarkışla İcra Müdürlüğü’nün 2019/488 sayılı dosyasından ‘kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla’ takip yapıldığını,

-Takip dayanağı belgenin 12.10.2018 düzenleme ve 22.03.2019 vade tarihli bir bono olduğunu, müvekkilinin bu bonoda lehtar ciranta konumunda bulunduğunu, davalı-alacaklının TTK. hükümlerine göre borçluya ‘ödememe protestosu’ göndermeden müvekkili hakkında takibe geçmiş olduğunu,

-TTK.’nun 778, 714 ve 730. maddeleri uyarınca; hamilin lehtar ve diğer cirantalara müracaat edebilmesi için vadeyi izleyen 2 iş günü içinde keşideciye ödememe protestosu göndermesi gerektiğini, davalı-alacaklının ise keşideciye bu protestoyu göndermeden müracaat hakkı düştüğü halde, kötüniyetli olarak müvekkili hakkında takipte bulunduğunu,

-Arabuluculuk başvurusunun incelenmesi sırasında davalı-alacaklının ‘hiçbir surette müvekkili hakkındaki takibinden vazgeçmeyeceğini’ kendilerine bildirdiğini”,

Belirterek, “müvekkilinin davalı-alacaklıya borçlu bulunmadığının tespitine ve davalının takipte kötüniyetli bulunduğundan %20’den aşağı olmamak üzere müvekkili lehine kötüniyet tazminatına hükmedilmesini vs.” talep etmiştir.

Davalı-alacaklı KESMEZLİOĞLU GIDA SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ. vekili 10.07.2020 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“- Haksız, kötüniyetli ve hukuka aykırı olarak açılmış olan davayı kabul etmediklerini,

-Müvekkili şirketin ‘tavuk yemi’ üretimi yaptığını, davacının da ‘yumurta tavukçuluğu’ yaptığını, bu nedenle müvekkili firmadan tavuk yemi satın aldığını, satın aldığı yemlerin bedelini ödemediğini, borcun ertelendiğini, verdiği çekleri ödemediğini, mallarını kaçırdığını, bu arada GO PETROL İSTASYONU’nu devrettiğini,

-Bono keşidecisi NADİR ÖZER’in, davacı-lehtar ERTUĞ TAVUKÇULUK PET. GIDA TARIM HAYVANCILIK İNŞ. NAK. HAF. DAY. TÜK. MALLARI SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin kurucu ortağı olduğunu, ciro silsilesinde bir bozukluk bulunmadığını, NADİR ÖZER tarafından keşide edilen bononun, oğlu EREN ÖZER adına kayıtlı lehtar şirkete keşide tarihinde devredildiğini ve aynı anda ciro edilerek müvekkiline devredildiğini, keşideci NADİR ÖZER’in, takip borçlusunu şirkette yetkili konumunda bulunduğunu,

-Dava konusu bonoda ‘davacı’nın lehtar; ‘davalı’nın ise lehtardan sonraki cirantahamil konumunda bulunduğunu, taraflar arasında temel ilişkiye dayalı olarak, müvekkili tarafından dava konusu bono protesto edilmese dahi müvekkilinin, cirantaya müracaat hakkı bulunduğunu,

-Bononun protesto edilmemesinin menfi tespit davasına konu edilemeyeceğini,

-Davacı şirketin, Şarkışla İcra Hukuk Mahkemesi’ne (Dosya No: 2019/31 E.) yaptığı itirazın ‘süresinde yapılmış olmaması nedeniyle’ reddedildiğini, aynı konuda davacının yeni bir dava açmasının yersiz olduğunu,

-İcra takibinin bonoya dayanmakta olup, bononun sebepten mücerret olduğunu, bu nedenle istinaf halinde hamilin davasının sadece bu kıymetli evraka dayandırabileceğini, geçerli bir temel münasebetin, bulunduğu ispat yükünün borçluya ait olduğunu”

ileri sürerek “haksız, hukuka aykırı ve kötüniyetli olarak açılmış davanın reddine karar verilmesini” talep etmiştir.

Davacı vekili tarafından 27.07.2020 tarihli “cevaba cevap dilekçesi”nde özetle;

“-Davacı tarafın, ‘bono keşidecisi NADİR ÖZER’in, müvekkili davacı ERTUĞ TA-VUKÇULUK PET. GIDA TARIM HAYVANCILIK İNŞ. NAK. HAF. DAY. TÜK. MALLARI SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin kurucun ortağı olduğunu’ iddia etmişse de müvekkili şirketin tek ortağının EREN ÖZER olduğunu, keşideci NADİR ÖZER’in davacı şirketin yetkilisi olmadığını,

-Davalı-alacaklının, lehtar-ciranta konumunda olan müvekkili hakkında, takip konusu bonoyu protesto ettirmeden müvekkili hakkında takipte bulunamayacağını, ‘bononun protesto edilmemesi nedeniyle menfi tespit davası açılabilmesi’ konusunda yüzlerce içtihat bulunduğunu,

-Davalı tarafın ‘takibe konu bononun kayıtsız ve şartsız bir borç ikrarını içerdiğini’ belirterek, kendi beyanları ile çelişkiye düştüğünü çünkü kendilerinin de iddiasının bu yönde olduğunu,

-Davalı hakkında ayrıca Cumhuriyet Başsavcılığı’na tefecilik suçundan ve Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı’na vergi kaçakçılığı hususunda şikayet ve suç duyurusunda bulunma haklarını saklı tuttuklarını”

belirtmiştir.

*

● Şarkışla İcra Dairesinin 2019/488 sayılı icra dosyasında; ‘alacaklı’ KESMEZLİ- OĞLU GIDA SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ. tarafından ‘borçlu’ ERTUĞ TAVUKÇULUK PET. GIDA TARIM HAYVANCILIK İNŞ. NAK. HAF. DAY. TÜK. MALLARI SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ. hakkında 24.07.2019 tarihinde 12.10.2018 tanzim ve 22.03.2019 vade tarihli 2.692.000 TL. bedelli bonoya dayalı olarak; 2.572.777,00 TL. (asıl alacak) + 169.063,17 TL. (geçmiş günler faizi) + 7.718,33 TL. (komisyon) = 2.749.558,50 TL. (toplam alacak)ın, asıl alacağa işleyecek yıllık % 19,50 avans faizi ile tahsili için takip yapıldığı görülmüştür.

● Bilindiği gibi; menfi tespit davası “borçlunun, hakkında yapılan icra takibinden önce veya sonra hukuki yararı bulunan durumlarda, maddi hukuk bakımından borçlun olmadığını tespiti için açtığı bir dava”⁸⁰⁸³ olup, İcra ve İflas Kanunu’nun 72. maddesi “icra hukuku bakımından borçlu durumuna düştüğü halde, maddi hukuk bakımından aslında borçlu olmadığını ileri süren borçluya ‘borçlu olmadığını genel hükümlere göre tespit etme olanağını vermek amacıyla’ kabul edilmiştir.”⁸⁰⁸⁴

Borçlu, çeşitli nedenler borçlu olmadığını bildirebilir (ve çeşitli nedenlerle menfi tespit davası açabilir). Bu nedenler, İcra-İflas Hukuku’na değil, maddi hukuka (meselâ Borçlar Hukuku’na, Ticaret Hukuku’na) ilişkin olabilir.⁸⁰⁸⁵

TTK.’nin 778. maddesinin yollaması ile ‘bono’lar hakkında uygulanması gereken TTK.’nin 714 ve 730. maddeleri uyarınca ‘belirli bir günde’ (veya ‘düzenlenme günü’nden ya da ‘görüldükten belirli bir süre sonra’) ödenmesi şartını içeren bonoya dayanılarak, bonoyu elinde bulunduran hâmilin lehtara (ve diğer cirantalara) müracaat edebilmesi, ‘ödeme gününü takip eden iki iş günü içinde’ senet keşidecisinin protesto

⁸⁰⁸³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz (Menfi) Tespit ve Geri Alma (İstirdat) Davaları, 4. Baskı, 2015, s:5

⁸⁰⁸⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 1 vd.

⁸⁰⁸⁵ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku (El Kitabı), 2013, 2. Baskı, s:347 – KURU, B./AYDIN, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku (Ders Kitabı), 4. Baskı, 2020, s:142

edilmesine bağlıdır. Başka bir ifadeyle hamil, anılan maddelere göre, senedi protesto ettirmeden lehtar (ve diğer cirantaları) takip edemez (Bunlara karşı müracaat hakkını kaybeder).⁸⁰⁸⁶

Davacı-borçlu vekili “*hamil tarafından, lehtar (ciranta) hakkında bonoya dayalı olarak takip yapılabilmesi için, keşideci hakkında süresi içinde ‘ödememe protestosu’ çekilmesi gerektiğini*” belirten Yargıtay 19. ve 11. Hukuk Dairesinin;

- 11. HD. 26.11.2019 T. E: 532, K: 7539
- 19. HD. 09.09.2019 T. E: 1658, K: 4242
- 19. HD. 07.02.2017 T. E: 1697, K: 873
- 19. HD. 22.01.2016 T. E: 8656, K: 580
- 19. HD. 09.06.2016 T. E: 5634, K: 10381

İçtihatlarını dosyaya sunmuştur.

İlişikte sunduğumuz içtihatlarda da aynı husus açıkça belirtilmiştir:

● “*‘Takibe konu bonolara ilişkin olarak keşidecisine karşı protesto keşide edilmediği, davalı tarafın tacir olduğu, takibe konu ettiği bonoları kabul ederken keşideciye karşı protesto edilip edilmediğinin araştırılmadan mevcut haliyle kabul ettiği, mevcut durumu bilerek bonoları kabul etmiş bulunması karşısında keşidecisine karşı protestosu bulunmayan bonolara dayanılarak lehtar davalıya karşı kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılabilmesinin mümkün olmadığı, lehtar ve cirantalara karşı müracaat hakkını kaybettiği’ gerekçeleriyle kararın yerinde olup onanması gerektiği*”⁸⁰⁸⁷

● “*‘Ödememe protestosu çekilmediği’ gerekçesiyle ciranta yönünden menfi tespit davasının kabul edilebileceği, hamilin keşideci aleyhine takibe geçmesinin ise mümkün olduğu*”⁸⁰⁸⁸

● “*‘Yasal süresi içinde senet keşidecisine müracaat edilmeden, hamilin cirantaya müracaat edemeyeceği- Keşideciye ödememe protestosu gönderilmeden ikinci cirantaya başvurulamayacağı’*”⁸⁰⁸⁹

● “*‘Yetkili hamil olan alacaklının, borçlu ciranta hakkında takip yapabilmesi için, bononun keşidecisine ödememe protestosu göndermesinin zorunlu olduğu- Bonolar bakımından protesto çekildiğine dair bir belge bulunmadığı, bononun süresinden sonra (üçüncü iş gününde) protesto edildiği, bir diğer bononun ise yasal süre olan iki iş günü içerisinde keşideciye ödememe protestosu çekildikten sonra takibe başlandığı görülmekle; mahkemece, ‘süresinde ödememe protestosu çekilen senet yönünden takibin iptali talebinin reddine’ karar verilmesi gerektiği’*”⁸⁰⁹⁰

● “*‘Hamil-davalı, davacı-lehtar cirantaya karşı 6762 sy. TTK. ’nin 690. md. yollamasıyla aynı Yasa’nın 642. md. gereği bonoda keşideciye ödememe protestosu keşide etmeden, kambiyo senetlerine özgü takip yapamayacağından, mahkemece ‘dava konusu kambiyo senetlerine özgü icra takibinin iptaline ve davanın icra takibi nedeniyle borçlu olmadığının tespitine’ karar verilmesi gerekeceği’*”⁸⁰⁹¹

● “*‘TTK. ’nin 690. maddesinin yollamasıyla bonolar hakkında da uygulanan TTK. ’nin 642. maddesi uyarınca davalı hamilin, davacı cirantaya karşı müracaat hakkına sahip olabilmesi için, bononun kanuni süre içinde protesto ettirilmesinin zorunlu olduğu, kanuni süre içinde ödememe protestosu keşide etmeyen hamilin keşideci dışındakilere mü-*

⁸⁰⁸⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra Hukuku’nda Kambiyo Senetleri, 5. Baskı, 2021, s:135 vd.

⁸⁰⁸⁷ Bknz: 19. HD. 18.02.2020 T. 2374/515 (www.e-uyar.com) (EK-1)

⁸⁰⁸⁸ Bknz: 19. HD. 27.09.2017 T. 14474/6351 (www.e-uyar.com) (EK-2)

⁸⁰⁸⁹ Bknz: 12. HD. 24.01.2017 T. 32171/874 (www.e-uyar.com) (EK-3)

⁸⁰⁹⁰ Bknz: 12. HD. 20.12.2016 T. 7956/25746 (www.e-uyar.com) (EK-4)

⁸⁰⁹¹ Bknz: 19. HD. 05.03.2014 T. 1394/4369 (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz (Menfi) Tespit ve Geri Alma (İstirdat) Davaları, s:158 vd.) (www.e-uyar.com)

racaat hakkını kaybettiği, somut olayda TTK. 'nin 642. maddesi gereğince protesto keşide etmeyen davalı hamilin davacı lehtar müracaat hakkının düştüğü' gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceği”⁸⁰⁹²

● “TTK. 'nin 690.maddesi yollaması ile bonolar hakkında da uygulama alanı bulan aynı kanunun 642. maddesi uyarınca, ‘bonoda hamil tarafından ciranta aleyhine takip yapılabilmesi için ödememe protestosunun çekilmesinin zorunlu olduğu, bunun yapılması durumunda yetkili hamil konumunda olan davalının, lehtar-ciranta konumundaki davalıya müracaat hakkının ortadan kalkacağı, davalının ödememe protestosu göndermediği’ gerekçesiyle davanın kabulüne, davacının icra takibinden dolayı davalıya borçlu olmadığına tespitine karar verilmesi gerekeceği”⁸⁰⁹³

● “TTK. 'nin 690.maddesi yollaması ile bonolarda da uygulanan TTK. 'nin 642.maddesi uyarınca ‘bonoda hamil tarafından ciranta aleyhine takip yapılabilmesi için ödememe protestosunun çekilmesi gerekeceği, protesto çekilmemesinin müracaat hakkının kaybına yol açacağı’, davalı hamilin protesto keşide etmemesi nedeni ile cirantaya başvuru hakkının bulunmayacağı”⁸⁰⁹⁴

● “Taraflar arasındaki uyuşmazlık, “senetten dolayı borçlu bulunmadığının tespitine” ilişkindir. Somut olayda davacı borçlu senedi ciro eden lehtar, davalı ise bu ciro ile senedi iktisap eden hamil konumundadır. TTK. 'nun 690. maddesi yollaması ile bonolar hakkında da uygulama olanağı olan aynı yasanın 642. maddesi uyarınca, ‘bonoda hamil tarafından ciranta aleyhine takip yapılabilmesi için, ödememe protestosunun çekilmesi gerekir. Protestonun çekilmemesi müracaat hakkının kaybına yol açar’, bu süre hak düşürücü nitelikte olduğu için, hâkim tarafından re’sen dikkate alınması gerekir”⁸⁰⁹⁵

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak izah ettiğimiz nedenlerle, senet hamili alakalının, takip konusu bonoyu süresi içinde keşideciye ‘ödememe protestosu’ (TTK.m. 714,730) göndermeden senedin cirantaları hakkında ‘kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile’ (İİK.m. 167-170a) takipte bulunamayacağını, TTK. 'nun anılan maddelerine aykırı olarak takipte bulunması halinde, takibe muhatap olan cirantalar tarafından ‘*takip konusu senetten (ve icra takibinden) dolayı borçlu olmadıklarının tespiti için*’ menfi tespit davası (İİK.m. 72) açılabilirliğini, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve davacı vekili sayın Av. Aziz Karaca tarafından Şarkışla Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 220/147 Esas sayılı dosyasına ibraz edilmek üzere, hazırlanmış olduğumuz “uzman görüşümüzü” (HMK.m. 293) saygıyla sunarız...29.01.2021

EKLERİ: (4) adet Yargıtay kararı

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

⁸⁰⁹² Bknz: 19. HD. 14.03.2012 T. 13463/4142 (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:217 vd.) (www.e-uyar.com)

⁸⁰⁹³ Bknz: 19. HD. 07.03.2012 T. 2113/3636 (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:218 vd.) (www.e-uyar.com)

⁸⁰⁹⁴ Bknz: 19. HD. 04.11.2010 T. 2994/12576 (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:244) (www.e-uyar.com)

⁸⁰⁹⁵ Bknz: 19. HD. 22.06.2006 T. 934/6851 (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:291) (www.e-uyar.com)

78) İcra Hukuk Mahkemesince, Hangi Durumlarda “Uyuşmazlığın Çözümünün Yargılama Yapılmasına Bağlı Olduğu” Gerekeşiyle Alacaklının “İtirazın Kaldırılması Talebinin Reddine” Karar Verilebilir?

(Leges Hukuk Dergisi, Ocak-Şubat-Mart/2021, S: 133-134-135, s: 30-75) (“Aytad” Adaletin Yapı Taşı Avukatlar Derneği’nin internet sitesinde <https://Aytad.Org.Tr/Yayinlar/>) yayımlandı.)

KONU: Kendisine “kira borcunun ödenmesi ve tahliye” istemini içeren icra takibinde gönderilen “örnek no: 13” ‘ihtarlı ödeme emri’ne -“pandemi nedeniyle kira alacağının istenemeyeceğini” (İİK. m. 269c/I, c: 1) ileri sürerek- itiraz edip takibi durduran borçlu-kiracı hakkında alacaklı-kiralayan, icra hukuk mahkemesinden “*itirazın kaldırılarak tahliyeye karar verilmesini*” (İİK. m. 269c) isteyebilir mi?

İcra hukuk mahkemesi, kira bedeli, kira dönemi ve mücbir sebeplere ilişkin özel şartlar içeren kira sözleşmesi gözetildiğinde, borçlu-kiracının ‘pandemiden dolayı kiralanan oteli çalıştıramamış olması’nın “*mücbir sebep*” sayılıp sayılmayacağı ve dolayısıyla kiracının “*kira ödeme borcunun ne oranda sonra ermiş olacağını takdir etmenin yargılamayı gerektireceği*” gerekeşiyle, alacaklının “*itirazın kaldırılması ve tahliyeye karar verilmesi talebinin reddine*” karar verebilir mi?

*

• ‘İcra mahkemeleri’; “*icra teşkilatı içinde yalnız icra işleri için kurulmuş bir asıl icra organı olup, icra dairelerinin işlemlerinin doğru ve kanuna uygun olup olmadığını denetlemek ve kanunla kendisine verilen diğer icra işlerine bakmak üzere, kendisine bağlanmış olan icra darilerini devamlı gözetime ve denetim altında tutmak ve bu dairelerin işlemlerine yönelik ‘şikayetleri’, ‘itirazları’ ve ‘itirazın kaldırılması’ istemlerini incelemek üzere kurulmuş olan*”⁸⁰⁹⁶ ve “Anayasanın 152. maddesi anlamında ‘mahkeme’ niteliğine sahip bir yargı organıdır.”⁸⁰⁹⁷

“İtirazın kaldırılması” talebi, dava değildir. İtirazın kaldırılması “*borçlunun borçlu olup olmadığının ilamsız icra prosedürü içinde tespit edilmesine yarayan bir yol*”dur.⁸⁰⁹⁸
8099

İcra mahkemesi, incelemesini ‘*basit yargılama usulüne*’ (HMK. m. 316 vd.; İİK. m. 18/I) göre ve fakat mutlaka duruşmalı olarak (İİK. m. 70) yapar.

İcra mahkemesi incelemesini yalnız dosyaya sunulmuş olan yazılı delillere göre (bu deliller üzerinde) gerçekleştirir ve -kural olarak- *tanık, yemin* deliline başvuramayacağı gibi, ticari defterler üzerinde *bilirkişi incelemesi* de yaptıramaz...⁸¹⁰⁰ Bu nedenle, icra mahkemeler uygulamada ‘kısıtlı (dar) yetkili mahkeme’ olarak nitelendirilir. Çünkü; -kural olarak- önündeki uyuşmazlığı çözebilmek için *tanık* dinlemeyen, *yemin*

⁸⁰⁹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T. S./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 6. Bası, 2020, s: 65 vd. - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 65 vd. - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S. M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 115 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2014, C: 1, s: 5 vd.

⁸⁰⁹⁷ Bknz: Anayasa Mahkemesi Kararı, 20.09.1966 T. 15/33 (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

⁸⁰⁹⁸ KURU, B. El Kitabı, s: 276

⁸⁰⁹⁹ Bknz: HGK. 27.04.2011 T. 12-641/2018; HGK. 12.03.2008 T. 12-256/237 (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

⁸¹⁰⁰ KURU, B. El Kitabı, s: 305 - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T. S./HANAĞASI, E. age. s: 65 vd.

deliline başvuramayan, ticari defterler üzerinde ‘*bilirkişi*’ incelemesi yaptıramayan hakimın verdiği karar kesin hüküm (HMK. m. 333) teşkil etmez.⁸¹⁰¹

İcra hukuk mahkemesi, “*itirazın kaldırılması talebinin reddine*” karar verirse, alacaklı genel mahkemede ‘**alacak davası**’ (İİK. m. 68/son) açabileceği gibi, icra hukuk mahkemesi “*itirazın kaldırılması talebinin kabulüne*” karar verirse, borçlu genel mahkemede ‘**menfi tespit ve/veya istirdat davası**’ (İİK. m. 68/son) açabilir.

İcra hukuk mahkemesi, “*alacaklının alacağıının ancak yargılama yapılarak tespit edilebildiği hallerde*” bu uyuşmazlığı ‘kısıtlı (dar) yetkili mahkeme’ konumunda olması nedeniyle -gerektiğinde ‘*tanık*’ dinleyemediği, ‘*yemin*’ deliline başvuramadığı, ticari defterler üzerinde ‘*bilirkişi incelemesi*’ yaptıramadığı için- yargılama yaparak çözümlenemeyeceği için “*itirazın kaldırılmasına*” karar veremez. Bilakis, **yüksek mahkeme’nin** (Yargıtay 6, 8 ve 12. Hukuk Dairlerinin) bu konudaki öteden beri devam eden yerleşmiş içtihatları doğrultusunda icra hukuk mahkemesince “*anlaşmazlığın çözümününün yargılamaya muhtaç olduğundan, alacaklının isteminin (‘itirazın kaldırılması’ talebinin) reddine*” şeklinde karar verilmesi gerekmektedir.⁸¹⁰²

Gerçekten **yüksek mahkeme** bu konuda;

A- Genel olarak –“tahliye” istemli icra takipleri dışındaki- diğer takiplere ilişkin uyuşmazlıklar hakkında;

- “... Somut olayda, yönetim planının 1. maddesinde sitenin 2 parsel üzerinde kurulu olduğunun belirtildiği, yönetim planının 5711 sayılı yasa gereğince, toplu yapı uygulamasına geçilmediği, bu nedenle birden fazla parsel üzerine kurulmuş ve 5711 sayılı yasa gereğince toplu yapı uygulamasına geçilmeyen site yönünden Kat Mülkiyeti Kanunu'nun uygulanmasının mümkün olmadığı, site genel kurulunca alınan kararların İİK.’nin 68 inci maddesinin 1 inci fıkrasında belirtilen belgelerden olmadığı anlaşılmalı **dar yetkili icra mahkemelerinde İİK.’nin 68. maddesinde belirtilen**

⁸¹⁰¹ **KURU, B.** El Kitabı, s: 80, 308 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T. S./HANAĞASI, E.** age. s: 211 vd., 219 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 1, s: 402; C: 3, s: 5091 vd.

⁸¹⁰² **Kanımızca**, «*icra mahkemesinin hangi uyuşmazlıklara bakabileceği*» sorununa çözüm ararken, icra mahkemesinin genel mahkemeler gibi geniş yetkili bir mahkeme olmadığı, -kural olarak, tanık dinleyemediği, yemin teklif edemediği, bilirkişi incelemesi yaptıramadığı/yapamadığı- anımsanarak, *alacaklının ancak yazılı bir belgeye dayanarak icra takibinde bulunduğu ve bu belgeden alacağıın miktarının, vadesinin açık-seçik anlaşılabilirliği durumlarda, borçlunun borca ve / veya faize itiraz etmesi halinde ortaya çıkan uyuşmazlığın icra hukuk mahkemesinde çözümlenebileceği, buna karşın gerek alacak miktarının ve gerekse alacağıın istenebilir istenemeyeceğinin (doğmuş olup olmadığının) takip dayanağı belgeden açıkça anlaşılabilmesi halinde (bunun tesbiti için yargılama yapılmasına gerek duyulan hallerde)* «*icra mahkemesinin bu uyuşmazlığa bakamayacağı*» sonucuna varmak gerekir.

Önüne gelen uyuşmazlığı inceleyen icra mahkemesi, belirttiğimiz ilke (kıstas) çerçevesinde, kendisinin bu uyuşmazlığı çözemeyeceği, bu uyuşmazlığın ancak yargılama yapılarak mahkemede çözümlenebileceği sonucuna varırsa, yapılmış olan icra takibinin durmasını sağlayacak biçimde, borçlu lehine karar vermeli, *kendisine borçlu başvurmuşsa* -örneğin; «*ilamlı takiplerde*» borçlu, İİK. mad. 33 uyarınca ‘borca itiraz’ etmişse, veya «*kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takiplerde*» borçlu İİK. mad. 168/4, 5 ve 169, 170 uyarınca ‘borca’ veya ‘imzaya itiraz’ etmişse- **borçlunun itirazının kabulüne ve takibin durdurulmasına** şeklinde, eğer *kendisine alacaklı başvurmuşsa* -örneğin; «*genel haciz yolu ile takiplerde*» alacaklı İİK. mad. 68, 68a, 68b uyarınca ‘itirazın kaldırılması’na, «*kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin takiplerde*» kiralayan İİK. mad. 269 b, 269 c, 275 uyarınca ‘itirazın kaldırılması ve tahliye karar verilmesini’ istemişse **alacaklının itirazın kaldırılması isteminin reddine**» şeklinde karar vermeli dir (Bknz: 12. HD. 09.02.1988 T. 2981/1163; 30.01.1986 T. 7618/981). Yoksa bu gibi durumlarda «*görevsizlik kararı*» vermemelidir (Bknz: 12. HD. 16.09.1986 T. 14374/9091; Karş. 12. HD. 08.12.1986 T. 3341/13741; 24.10.1983 T. 8294/7914). Eğer icra mahkemesi, yanlış olarak «*görevsizlik kararı*» vermişse, bu karar ‘ilamsız takip yapılamayacağı’ anlamında (Bknz: 12. HD. 04.02.1991 T. 7955/1155) -ve ‘borçlunun itirazının kabulü’ ya da ‘alacaklının, itirazın kaldırılması isteminin reddi’ anlamında (Bknz: 13. HD. 03.03.1987 T. 421/1249) kabul edilir, teknik anlamda «*görevsizlik kararı*» sayılmaz. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 1, s: 9)

belgelere dayanmayan alacaklar için başlatılan icra takibinde itirazın kaldırılması yönündeki talebin incelenmesinin mümkün olmayıp, alacağın varlığının yargılamayı gerektirdiği anlaşılmaktadır... O halde, mahkemece istemin reddine dair verilen 21.03.2013 tarihli 2012/... Esas - 2013/... Karar sayılı kararın onanması gerekirken Dairemizce maddi hataya dayalı olarak bozulduğu anlaşılmakla, mahkeme kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir...” (12. HD. 03.01.2017 T. E: 2016/32667, K: 16) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Somut olayda, alacaklının icra takibine dayanak yaptığı "Bireysel Gelir Getirici Desteklerin Finansmanına İlişkin Sözleşme"nin kayıtsız şartsız borç ikrarını içermediği ve dolayısıyla İİK. nun 68/1. maddesinde yazılı nitelikte olmadığı anlaşılmıştır. **Bu durumda alacaklı anılan belgeye dayalı olarak itirazın kaldırılmasını istemeyeceğinden ve alacağın tahsil edilip edilmeyeceği yargılamayı gerektirdiğinden, mahkemece itirazın kaldırılması isteminin reddi gerekirken kabulüne karar verilmesi isabetsizdir...**” (12. HD. 25.02.2013 T. E: 2012/30677, K: 5667) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

-“... Takibe dayanak yapılan kredi sözleşmesinde, M. K. asıl borç, A. Ç. ise müşterek ve müteselsil borçlu durumundadır. Bu kişilerin ilgili sözleşmedeki borcun ne miktarından sorumlu oldukları hususu sıfatları itibari ile yargılamayı gerektirir. Bu nedenle alacaklının, kredi sözleşmesindeki borcu, sözleşmenin lehtarına ödemesi nedeniyle, ödediği miktar için borçlu hakkında genel haciz yolu ile takip yapması yerinde değildir. Bu durumda, **İİK.’nin 68. maddesinde öngörülen ve mücerret borç ikrarını içeren nitelikte bir belgeye dayanmadan alacaklının itirazın kaldırılması isteminde bulunması mümkün olmayıp**, istemin reddi yerine kabulü isabetsizdir...” (12. HD. 28.06.2011 T. E:2010/32545, K:2011/13562) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

-“...Somut olayda, takibe dayanak yapılan 03.09.2008 tarihli protokolün incelenmesinde; alacaklının başka takip dosyalarındaki takiplerini durdurması karşılığında borcun yeniden yapılandırılmasının kararlaştırıldığı ve protokolün karşılıklı edimleri ihtiva ettiği, bu haliyle kayıtsız şartsız para borcu ikrarını içermediği, dolayısıyla İİK. nun 68/1. maddesinde yer alan belgelerden olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, **protokolde yer alan alacağın tahsil edilip edilmeyeceği yargılamayı gerektirmekte olup, itirazın kaldırılması isteminin reddine karar verilmesi gerekirken** yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...” (12. HD. 21.06.2011 T. E: 2010/31948, K: 13591) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Alacaklının, borçlu hakkında Bakırköy Sulh Hukuk Mahkemesinin 01.05.2008 tarih ve 2007/.. E. - 2008/... K.sayılı eda hükmü içermeyen kira tespit kararına istinaden fazla ödenen kira bedellerinin iadesi için ilamsız takip başlattığı görülmüştür. Söz konusu ilam, hüküm bölümü itibariyle yargılama giderleri ve vekalet ücreti dışında bir edayı içermediğinden ve dolayısıyla belirtilen hususlar dışında İİK.’nin 68/1. maddesinde öngörülen nitelikte bir belge sayılmadığından, **alacağın varlığı genel mahkemede yargılamayı zorunlu kılmaktadır. O halde mahkemece, alacaklının İİK.’nin 68/1 maddesinde yazılı belgelerle kanıtlanamayan itirazın kaldırılması isteminin reddine karar verilmesi gerekirken**, yazılı gerekçe ile kabulüne dair hüküm tesisi isabetsizdir...” (12. HD. 28.06.2011 T. E:2010/32568, K: 13595) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Somut olayda alacaklının, 89/1. haciz ihbarnamesine verilen cevaba dayalı olarak borçlu hakkında genel haciz yolu ile ilamsız takip yaptığı anlaşılmaktadır. Her ne

kadar takip dayanağı belgede, alacaklının hasar dosyasından tahakkuk etmiş 23.501 USD alacağı bulunduğu bildirilmiş ise de, bu belgenin borçlu vekilince imzalandığı, vekilin ise vekaletname içeriğine göre borçlu adına borçlanma yetkisinin bulunmadığı görülmektedir. **Bu durumda takip dayanağı belge, mahkemenin kabulünün aksine İİK.’nin 68. maddesinde yazılı mücerret borç ikrarını içeren belge niteliğinde sayılamaz ve bu belgeye dayanılarak itirazın kaldırılması istenemez. O halde, alacağın tahsil edilip edilemeyeceği yargılamayı gerektirmekte olup, mahkemece, itirazın kaldırılması isteminin reddi yerine kabulü isabetsizdir...**” (12. HD. 24.05.2011 T. E: 2010/28832, K: 11312) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Somut olayda, takibe dayanak yapılan 02.11.2007 tarihli protokolün incelenmesinde; başka bir takip dosyasındaki alacak için tanzim edilen çek ve senetlerin vadesinde ödenmemesi sebebiyle, takip borcunun toplamı üzerinden %25 cezai şart ödenmesinin kararlaştırıldığı ve bu haliyle protokolün kayıtsız şartsız para borcu ikrarını içermediği, dolayısıyla İİK. nun 68/1. maddesinde yer alan belgelerden olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, **cezai şart alacağının tahsil edilip edilemeyeceği yargılamayı gerektirmekte olup, itirazın kaldırılması isteminin reddine karar verilmesi gerekirken** yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...” (12. HD. 24.02.2011 T. E: 2010/21611, K: 1782) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

-“... İlamsız takibe konu edilen belge 5719 sayılı Yasaya göre verilen Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun 17 Eylül 2009 tarihli kararıdır. Anılan belge 2004 sayılı İİK.’nin 68/1. maddesinde belirtildiği gibi yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri kesin borç ikrarını havi bir makbuz veya belge niteliğinde olmadığı gibi 5719 sayılı Yasada da bu konuda bir düzenleme olmadığından, bu belgeye dayanılarak ilamsız takip yapılamaz. Borca itiraz edildiğine göre, **anlaşmazlığın çözümü yargılamayı gerektirir hale gelmiştir. Açıklanan nedenle itirazın kaldırılması isteminin reddi yerine yazılı gerekçe ile kabulüne dair hüküm tesisi isabetsizdir...**” (12. HD. 15.02.2011 T. E:2010/20664, K: 832) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...İİK.’nin 68/1. maddesi gereğince alacaklının takibi, imzası ikrar ve noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını içeren bir senede yahut resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri makbuz veya belgeye dayalı ise, alacaklı itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Somut olayda, borçlunun imzasını taşıyan ve borç ikrarını içeren bir belge alacaklı tarafından sunulmuş değildir. İİK.’nin 68/1. maddesinde yer alan yetkili makamların düzenledikleri belgelerin takip dayanağı yapıp, ilamsız takibe konulabilmesi için, kanunda bu belgelerin İİK.’nin 68. maddesinde sayılanlardan olduğuna ilişkin özel hüküm gereklidir. (İİK.’nin 143/2, 105/1, 251/1, 634 Sayılı Yasanın 37. maddesi gibi.) Fatura, yargıtay içtihatlarına göre İİK.’nin 68. maddesinde sayılan belgelerden değildir. Takip talebinde İİK.’nin 68. maddesi anlamında hiçbir belgeye dayanılmadan ödenmemiş su tüketim bedeli adı altında bir alacak istenmiş olup, **alacağın tahsili yargılamayı gerektirdiğinden icra mahkemesince itirazın kaldırılması isteminin reddi yerine kabulü isabetsizdir...**” (12. HD. 06.04.2010 T. E: 7359, K: 8208) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Somut olayda, icra takibinin dayanağı olan 26.05.2005 tarihli haciz müzekkeresi ile 19.09.2006 tarihli tahsilat makbuzu resmi dairelerin yetkileri dahilinde düzenledikleri belgelerden sayılamayacağından alacaklıya itirazın kaldırılmasını isteme hakkını bahşetmez. **Somut olayda müşterek borçlu müteselsil kefil olarak borcu ödeyen takip alacaklısının, alacağının tahsil edilip edilemeyeceği yargılamaya muhtaçtır.**

Bu durumda mahkemece, itirazın kaldırılması isteğinin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir...” (12. HD. 01.04.2010 T. E:2009/26065, K: 7887) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

-“...Somut olayda, borcun sebebi olarak “lastik borcu” gösterilmiş, takipte yukarıda anılan yasa maddesinde belirtilen nitelikte bir belgeye dayanılmamıştır. Her ne kadar alacaklı vekili tarafından dava sırasında bazı belgeler ibraz edilmiş ise de, takibe dayanak yapılmayan ve sonradan ibraz edilen belgelere istinaden itirazın kaldırılması istenemez. Bu durumda **borçlunun sorumluluğunun bulunup bulunmadığının tesbiti yargılamayı gerektirmektedir.** O halde mahkemece itirazın kaldırılması isteminin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...” (12. HD. 14.04.2009 T. E: 2008/27820, K: 8052) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

-“... Alacaklının faturaya dayalı olarak borçlu aleyhine genel haciz yolu ile başlattığı icra takibine karşı, borç süresinde icra dairesine dilekçe vererek borca itiraz ettiği ve akdi ilişkiyi kabul etmediği görülmektedir. **Fatura İİK'nun 68/1. maddesinde öngörülen nitelikte bir belge sayılmadığından alacağın varlığı genel mahkemede yargılamayı zorunlu kılmaktadır...** O halde mahkemece, alacaklının isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile kabulü isabetsizdir...” (12. HD. 11.05.2009 T. E:2612, K:10205) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

-“...Somut olayda hastane alacağı için takip başlatılmış olup, itirazın kaldırılması incelemesinde alacaklı tarafından ibraz edilen 17.03.2004 tarihli **borçlular tarafından imzalanmış 'taahhütname' başlıklı belge İİK.'nin 68. maddesi kapsamında kavıtsız sartsız borç ikrarı içeren bir belge değildir.** O halde **alacağın tahsil edilip edilemeyeceği yargılamayı gerektirmekte olup itirazın kaldırılması isteminin reddi yerine kabulü isabetsizdir...**” (12. HD. 02.06.2009 T. E:3669, K:11748) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

-“...İİK.'nin 68/1. maddesi gereğince, talebine itiraz edilen alacaklının takibi, imzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını mutazammın bir senede, yahut resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belgeye müstenit ise alacaklı itirazın kaldırılmasını isteyebilir.

Alacaklının icra takibine konu ettiği üç adet bononun taraflar arasındaki (hasılat) kira sözleşmesi nedeniyle ödenmesi gereken "kira alacağı" için düzenlendiği anlaşılmakta olup bu husus alacaklının da kabulündedir.

Taraflar arasında düzenlenen 1.5.2005 tarihli kira sözleşmeli karşılıklı taahhütleri içermekte olup İİK.'nin 68/1. maddesinde sayılan belgelerden değildir. **Alacağın tahsilinin gerekip gerekmediği veya ne miktar üzerinden tahsili gerekeceği hususları yargılamayı gerektirmekte olup, borçlu tarafından borcun kabul edilmediği de gözetilerek itirazın kaldırılması isteminin reddi yerine kabulü isabetsizdir...**” (12. HD. 15.06.2009 T. E: 4994, K: 12747) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

-“.. İ.İ.K.'nun 68/1. maddesi gereğince, talebine itiraz edilen alacaklının takibi, imzası ikrar ve noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını mutazammın bir senede yahut resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belgeye müstenit ise, alacaklı itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Somut olayda, borçlunun imzasını taşıyan ve borç ikrarını içeren bir belge alacaklı tarafından sunulmuş değildir. İ.İ.K.'nun 68/1. maddesinde yer alan, yetkili makamların düzenledikleri belgelerin ise takip dayanağı yapılabilmeye, ilamsız takibe konulabilmesi için,

kanunda bu belgelerin, İ.İ.K.'nun 68. maddesinde sayılanlardan olduğuna ilişkin özel hüküm gereklidir (İ.İ.K.'nun 143/2, 105/1, 251/1, 634 sayılı Kanununun 37. maddesi gibi). Takip dayanağı **K. Kaymakamlığı, ilçe idare kurulu kararı bu nitelikte belge olmadığından alacağın tahsil edilip edilmeyeceği yargulamayı gerektirmekte olup, itirazın kaldırılması isteminin reddi yerine kabulü isabetsizdir...**” (12. HD. 10.10.2008 T. E:13560, K:17045) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Takip dayanağı "Vergi Dairesi Alındısı" makbuzları, İİK. 68/1. maddesinde yer alan "borç ikrarını havi" belgelerden değildir. Borcun varlığı da kabul edilmediğine göre anılan belgeler ilamsız takibe konu edilemezler. **Alacağın varlığı tahsil edilip edilmeyeceği yargulama sonunda belirlenmelidir. Dar yetkili icra mahkemesinde ihtilafın çözümü mümkün değildir.** Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde itirazın kesin olarak kaldırılmasına dair hüküm tesisi isabetsizdir...” (12. HD. 17.04.2008 T. E:6413, K:8000) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Somut olayda alacaklı vekili borçlunun da taraf olduğu eser sözleşmesinden doğan borcu talep etmektedir. Eser sözleşmesi iki taraf için borç yükleyen sözleşme olup, **alacağın tahsilinin gerekip gerekmediği yargulama sonucu belirlenebilir. Alacaklının takibe dayanak belgesi kayıtsız şartsız borç ikrarını içeren bir belge olmadığından mahkemece itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verilmesi yerine yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...**” (12. HD. 18.03.2008 T. E:2591, K:5360) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Öte yandan takip dayanağı sözleşme de karşılıklı edimleri içermekte olup kayıtsız şartsız borç ikrarını ihtiva etmemektedir. **Tarafların edimlerini yerine getirip getirmediği ve alacağın miktarı ile tahsilinin gerekip gerekmediği yargulamayı gerektirmekte olup itirazın kaldırılması talep edilemez.**

O halde alacağın tahsil edilip edilmeyeceği yargulamayı gerektirmekte olup, mahkemece borca itirazın kaldırılması isteminin reddi yerine kabulü isabetsizdir...” (12. HD. 16.01.2007 T. E: 2006/22397, K: 256) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...İlam ile hüküm altına alınmadan müstakil faiz alacağı için takip yapılamayacağı gibi İİK' nun 68. maddesinde belirtilen belgelerden sayılmayan faturaya dayanılarak takip yapılması da yasaya uygun değildir. **Mahkemece işin yargulamayı gerektirdiğinden bahisle alacaklı vekilinin itirazın kaldırılması isteminin reddi gerekirken** kabulü isabetsizdir...” (12. HD. 07.11.2006 T. E:17772, K: 20656) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Taraflar arasında varlığı tartışmasız olan iş sözleşmesinin içeriğinde yer alan borcun, ödeme şekli olarak takip dayanağı çekin verildiği görülmüştür. Her ne kadar, bu çek borcun ödeme biçimi açısından düzenlenmiş ise de, **incelenen sözleşme karşılıklı edimleri içerdiğinden ve anılan çekin de sözleşme gereği doğan borcun ödenmesi için düzenlendiği anlaşıldığından, bu hali ile anlaşmazlığın çözümü yargulamaya muhtaçtır.**

Mahkemece somut olayın özelliği dikkate alınarak, **itirazın kabulüne karar vermek gerekirken** reddi isabetsizdir...” (12. HD. 01.03.2005 T. E:980, K:3945) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Taraflar arasında varlığı tartışmasız olan iş sözleşmesinin içeriğinde yer alan borcun, ödeme şekli olarak takip dayanağı çekin verildiği görülmüştür. Her ne kadar, bu çek borcun ödeme biçimi açısından düzenlenmiş ise **de incelenen sözleşme karşılıklı edimleri içerdiğinden ve anılan çekin de sözleşme gereği doğan borcun ödenmesi için düzenlendiği anlaşıldığından bu hali ile anlaşmazlığın çözümü vargılamaya muhtaçtır.**

Mahkemece somut olayın özelliği dikkate alınarak, itirazın kabulüne karar vermek gerekirken reddi isabetsizdir...” (12. HD. 01.03.2005 T. E:980, K:3945) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Kira sözleşmesinde kiracı olan takip alacaklısı kira sözleşmesinde belirlenen 2100 Dolar depozito bedelinin tahsili için genel haciz yolu ile kiralayan aleyhine takip yapmış olup, kiralayan borcu olmadığı yönünde itirazda bulunmuştur. **Kira sözleşmesi ile teminat olarak alınan depozito adı altındaki paranın kiracıya iade edilip edilmeyeceği yargılama sonucunda belirlenebilir.** Alacaklı İİK.’nin 68. maddesinde belirtilen mücerret borç ikrarını içeren nitelikte bir belgeye dayanmadığından, mercii hakimliğinden itirazın kaldırılmasını isteyemez. Bu duruma rağmen mercii **itirazın kaldırılmasına ve borçlu aleyhine inkâr tazminatına karar verilmesi isabetsizdir...**” (12. HD. 11.11.2003 T. E: 23008, K: 22226) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Haricen taşınmaz satış veya vaadi hakkındaki senetlerde gösterilen paranın iadesi ile ilgili olarak ilamsız icra takibi yapılabileceği ancak **itiraz halinde icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasının istenemeyeceğini bu hususta yargılama yapmak gerektiğinden genel mahkemede itirazın iptali davası açılması gerekir...**” (12. HD. 28.03.2003 T. E:2002/12176, K:3621) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...Takip dayanağı belge İİK.’nin 68/I. maddesinde yazılı mücerret borç ikrarını içeren ve alacaklıya genel haciz yolu ile takip olanağı sağlayan nitelikte değildir. Sözleşmenin kefilisi olan **alacaklının, borçlu garantöre rücu edip edemeyeceği veya ne miktarda rücu edebileceği hususları yargılamayı gerektirir. O halde, «itirazın kaldırılması isteminin reddi» yerine kabulü isabetsizdir...**” (12. HD. 7.3.2002 T. E: 3722, K: 4575) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- “...İtiraz edilen ve telefon abone sözleşmesinden doğan **faiz ve gecikme zammının tahsilinin gerekip gerekmediği, faizin başlangıç tarihi yargılamayı gerektirir. Mercii «itirazın kaldırılması» istemini bu nedenle reddetmesi gerekirken,** yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir...” (12. HD. 14.2.2000 T. E: 1308, K: 2202)

*

- “...Kooperatiften ayrılan üyenin ayrılma nedeni ile **kooperatiften isteyebileceği meblağın tayin ve muacceliyeti,** kooperatife ait anasözleşmenin 21. maddesi ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine tâbidir. **Bu hali ile anlaşmazlığın çözümünün yargılama icrasına bağlı olduğu,** takibin İİK.’nin 68/I. maddesine uygun belgeye dayanmadığı düşülmeksizin «itirazın kaldırılması isteğinin reddi» yerine yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir...” (12. HD. 31.3.1983 T. E: 10318, K: 2488)

şeklinde içtihadta bulunmuştur.

B- “Kira alacağının tahsili” amacıyla başlatılan icra takibine vaki “itirazın kaldırılması” ve “kiralananın tahliyesi” istemine ilişkin uyuşmazlıkların çözümünün yargılamayı gerektirmesi halinde de, aynı kural uygulanır. Yüksek mahkeme, bu konuda da,

- Kiracı ‘kalorifer kazanının taktırılması için davacıya elden ödeme yapılmasına rağmen buna rağmen kazanın taktırılmadığını, davacıya herhangi bir kira borcu olmadığını’ savunmuş olup, **‘kira sözleşmesi’ gereğince kira bedelinin ödenip ödenmediği ve istenip istenemeyeceği hususunun yargılamayı gerektirdiği...** Dava kesinleşen takip nedeniyle tahliye istemine ilişkindir. Mahkemece davanın kabulüne, davalının temerrüt nedeniyle taşınmazdan tahliyesine karar verilmiş, karar davalı asıl tarafından temyiz edilmiştir.

Taraflar arasında akdedilen 15.06.2014 tarihli bir yıl süreli kira sözleşmesinin hususi şartlar 8. maddesi “Ev sahibine ait olan (bana) doğalgaz geldiğinde kombiyi ve doğalgazı taktıracağım, çalışır vaziyete getireceğim. Apartmana kalorifer kazanı konursa katılacağım... Bunları yapmadığım takdirde kiracıdan hiçbir kira ücreti talep etmeyeceğim.” düzenlemesini içermektedir. Davalı borçlu yargılamada sözleşmenin hususi şartlar 8. maddesi uyarınca *kalorifer kazanının taktırılması için davacıya 3.600,00 TL elden ödeme yaptığını, buna rağmen kazanın taktırılmadığını, davacıya herhangi bir kira borcu olmadığını* savunmuştur. Bu durumda **sözleşmenin 8. maddesi gereğince kira bedelinin ödenip ödenmediği ve istenip istenemeyeceği hususu yargılamayı gerektirir.** Mahkemece uyuşmazlığın yargılamayı gerektirdiğinden bahisle davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir... (8. HD. 18.12.2017 T. E: 4359, K: 17005) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Davacının başlattığı icra takibinde 2013 yılı Kasım Aralık ile 2014 yılı Ocak Şubat ayı kira bedeli toplamı 2.800,00 TL asıl alacak ve 40,22 TL işlemiş faiz alacağının tahsilini istediği, davalı-borçlu vekilinin, ‘kira sözleşmesinin özel koşullar bölümünde, kiralanan bu tesisle ilgili olarak yapılacak her türlü tadilat işlemleri için yapılacak masrafların tamamının kira bedelinden mahsup edileceğinin yazıldığını, müvekkilinin yazılı muvafakate istinaden masraflar yaptığını, bu masrafların, kiraya mahsup edilmesi gerektiğinden icra takibinde geçen kira borçlarını ödemediğini’ belirterek takibe itiraz ettiği görüldüğünden, **davalının itirazında belirttiği sebeplerle, davacının karşı iddialarının yargılamayı gerektireceği-** “...Dava, kira alacağının tahsili amacıyla başlatılan icra takibine vaki itirazın kaldırılması ve kiralananın tahliyesi istemine ilişkindir. Mahkemece, itirazın kaldırılmasına ve tahliye karar verilmiş, karar davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Taraflar arasında 01.11.2013 başlangıç tarihli ve 5 yıl süreli kira sözleşmesi hususunda uyuşmazlık bulunmamaktadır. Kira sözleşmesinin özel koşullarında, kiralanan tesisle ilgili olarak yapılacak her türlü tadilat işlemleri için yapılacak masrafların tamamının kira bedelinden mahsup edileceği kararlaştırılmıştır. Davacının 14/03/2014 tarihinde başlattığı icra takibinde 2013 yılı Kasım Aralık ile 2014 yılı Ocak Şubat ayı kira bedeli toplamı 2.800,00 TL asıl alacak ve 40,22 TL işlemiş faiz alacağının tahsilini istediği anlaşılmaktadır. Davalı-borçlu vekili, “kira sözleşmesinin özel koşullar bölümünde, kiralanan bu tesisle ilgili olarak yapılacak her türlü tadilat işlemleri için yapılacak masrafların tamamının kira bedelinden mahsup edileceğinin yazıldığını, müvekkilinin yazılı muvafakata istinaden masraflar yaptığını, bu masrafların, kiraya mahsup edilmesi gerektiğinden icra takibinde geçen kira borçlarını ödemediğini” belirterek takibe itiraz etmiş, dava sırasında da aynı itirazlarını ileri sürerek “davanın reddini” savunmuştur. Bu durumda **davalının itirazında belirttiği sebeplerle, davacının karşı iddiaları yargılamayı gerektirir. Davanın yargılamayı gerektirdiğinden bahisle reddine karar verilmesi gerekir.** yazılı gerekçeyle itirazın kaldırılmasına ve tahliye karar verilmesi doğru değildir.

Karar bu nedenle bozulmalıdır... (6. HD. 04.03.2015 T. E: 2015/1935, K: 2156) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Kiracının kira sözleşmesi devam ederken kiralananı tahliye etmesi ve bu durumdaki kira bedeline ilişkin sözleşme özel şartı gözetildiğinden, **kiracının iddiaları ile davacının karşı iddialarının yargılamayı gerektirdiğinden, kira alacağının tahsili için başlatılan takibe itirazın kaldırılması istemine ilişkin davanın reddi gerektiği**-...Dava, kira alacağının tahsili için başlatılan takibe itirazın kaldırılması istemine ilişkindir. Mahkemece davanın reddine karar verilmiş, karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı 01.09.2011 başlangıç tarihli yazılı kira sözleşmesine dayanarak 30.....2014 tarihinde başlattığı icra takibi ile aylık ....180,00 TL'den 2014 yılı Eylül, Ekim, Kasım, Aralık ve 2015 yılı Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs ayları kira bedeli toplamı 46.620,00 TL'nin işlemiş faiziyle tahsilini istemiş, ödeme emri davalı kiracıya 24.01.2015 tarihinde tebliğ edilmiş, davalı 28.01.2015 tarihli itiraz dilekçesinde, alacaklı görünen tarafa herhangi bir borcu bulunmadığını bildirerek asıl alacağı, işlemiş faize ve tüm ferilerine itiraz etmişlerdir. Davacı vekili dava dilekçesi ile; Sözleşme devam ederken davalının kira sözleşmesinin ....maddesi gereği tarafına geçerli bir bildirim yapmaksızın 2014 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla taşınmazı terk ve tahliye ettiğini, müvekkilinin bu durumu 31.....2014 tarihinde öğrendiğini, bunun üzerine ödenmeyen 2014 yılı Eylül ve Ekim ayları kira bedeli ile sözleşmenin ....maddesi gereği ödenmesi gereken ... aylık kira bedeli olan 31.080,00 TL olmak üzere toplam 41.040,00 TL'nin tahsili amacıyla takip başlattıklarını, borçlunun itirazında haksız olduğunu ileri sürerek davalının itirazının kaldırılmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili cevap dilekçesinde; Davacı her ne kadar kira akdinin sonlandırıldığına dair bir bildirim yapılmadığını iddia etmiş ise de, kira sözleşmesinin ....maddesine uygun şekilde ve ... ay öncesinden olacak şekilde kiralananın tahliye edileceğinin noter ihtarı ile karşı tarafa bildirildiğini, buna rağmen davacının kötüniyetle takip başlattığını ileri sürerek davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, davalının, davacıya gönderdiği ...03.2014 tarihli noter ihtarı ile kiraladığı olduğu taşınmazı tahliye edeceğini bildirdiği, taraflar arasındaki sözleşmede de kiracının altı ay önceden bildirmek şartıyla taşınmazı tahliye etme hakkının bulunduğu, ayrıca kiracının oturmamış olduğu dönemdeki kira paralarının tahsili için takip yapıldığının anlaşıldığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.

Taraflar arasında uyumsuzluk bulunmayan takibe konu 01.09.2011 başlangıç tarihli kira sözleşmesinin özel şartlar ....maddesinde; “Kira akdi devam ederken kiracı tahliyeyi düşünürse, bu durumda en az altı ay önceden yazılı olarak kiralayanı tahliye talebinden haberdar edecek ve bu altı aylık kirayı da peşin ödeyecektir” düzenlemesine yer verilmiştir. Bu durumda davalının kira sözleşmesinin ....maddesine dayalı iddiaları ile davacının karşı iddiaları yargılamayı gerektirir. **Tüm bu hususlar dikkate alındığında mahkemece, davanın yargılamayı gerektirdiğinden bahisle davanın reddine karar verilmesi gerekirken** esastan inceleme yapılarak yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi doğru değil ise de sonucu itibarıyla doğru olan hükmün gerekçesinin değiştirilerek yukarıda açıklanan gerekçeyle 6100 sayılı HMK.ya 6217 Sayılı Kanunla eklenen geçici ....madde hükmü gözetilerek HUMK 438. maddesi gereğince değiştirilerek ve düzeltilerek ONANMASINA, ve aşağıda yazılı temyiz giderinin temyiz edenden alınmasına, 10.10.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi... (6. HD. 10.10.2016 T. E: 2015/12188, K: 5791) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- **Takip dayanağı kira sözleşmesi içeriğindeki depozito bedelinin, kayıtsız şartsız borç ikrarı niteliğinde olmadığı ve borçlu tarafından icra dairesine verilen itiraz dilekçesinde, borç kabul edilmediğine göre; sözleşme şartlarının yerine getirilip getirilmediği ve dolayısıyla kira sözleşmesinden kaynaklanan alacağın varlığı ile tahsil edilip edilmeyeceğinin yargılamayı gerektireceği**-...Alacaklının genel haciz yoluyla başlattığı takibe borçlunun itirazı üzerine alacaklının itirazın kaldırılması istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece istemin kabulüne ve tazminata karar verildiği anlaşılmaktadır.

İİK.’nin 68/1. maddesi gereğince, talebine itiraz edilen alacaklının takibi, imzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını içeren bir senede yahut resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belgeye müstenit ise, alacaklı icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Ancak borçlu, borç doğuran ilişkiyi kabul etmişse, alacaklının artık İİK.’nin 68/1. maddesinde belirtilen belgelere dayanmasına gerek yoktur.

Somut olayda, borçluya ait mücerret (kayıtsız şartsız) borç ikrarını içeren bir belgeyi alacaklı dosyaya ibraz edememiştir. Takip dayanağı yapılan **kira sözleşmesi içeriğindeki depozito bedeli, kayıtsız şartsız borç ikrarı niteliğinde değildir.** Borçlu tarafından icra dairesine verilen itiraz dilekçesinde, borç kabul edilmediğine göre; sözleşme şartlarının yerine getirilip getirilmediği ve dolayısıyla **kira sözleşmesinden kaynaklanan alacağın varlığı ile tahsil edilip edilemeyeceği yargılamayı gerektirir.**

Mahkemece, bu nedenle itirazın kaldırılması isteminin reddine karar verilmesi yerine, yazılı gerekçeyle kabulüne hükmedilmesi isabetsizdir... (12. HD. 24.03.2016 T. E: 2015/32800, K: 8832) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Kiracı borçlu "kira sözleşmesi ile takip alacaklılarından kiralanan taşınmazın Deprem Yönetmeliğine uygun olmaması (ayıplı olması) nedeniyle davalı şirket tarafından ayıbın giderilmesi için keşide edilen ihtarname ile uygun süre verilmesine karşın ayıbın giderilmemesi üzerine **kira sözleşmesinin ihtarname ile feshedildiği tahliye edilerek boş olarak muhataplara teslim edildiğini, kira borçları bulunmadığını**" ileri sürdüğünden, **uyuşmazlığın yargılamayı gerektirdiği, icra mahkemesince itirazın kaldırılmasına ve tahliye karar verilmesinin hatalı olduğu**...Dava, kira alacağının tahsili amacıyla başlatılan icra takibine vaki itirazın kaldırılması ve kiralananın tahliyesi istemine ilişkindir. Mahkemece, itirazın kaldırılmasına ve tahliye karar verilmiş, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Taraflar arasında 01.05.2011 başlangıç tarihli ve 5 yıl süreli kira sözleşmesi hususunda uyuşmazlık bulunmamaktadır. Kira sözleşmesinin ... maddesinde Herhangi bir ayın kirası 3 ay üst üste zamanında ve tam olarak ödenmezse o kira dönemine ilişkin bakiye tüm kira alacaklarının muaccel olacağı kararlaştırılmıştır.

Davacının 05/04/2013 tarihinde başlattığı icra takibinde 2012 yılı Mayıs ayından 2013 yılı mart ayına kadar kira bedeli ile muaccel olan 2013 yılı Nisan ayı kira bedeli toplamı 720.000 TL asıl alacak ve 27.124,38 TL işlemiş faiz alacağının tahsilini istediği anlaşılmaktadır. Davalı-borçlu "kira sözleşmesi ile takip alacaklılarından kiralanan taşınmazın Deprem Yönetmeliğine uygun olmaması (ayıplı olması) nedeniyle davalı şirket tarafından ayıbın giderilmesi için keşide edilen ihtarname ile uygun süre verildiği ve taşınmazdaki ayıp takip alacaklılarınca da kabul edildiği halde süresinde ayıbın giderilerek taşınmazın kullanıma salih bir şekilde teslim edilmemiş olması nedeniyle BK. hükümlerine uygun olarak kira sözleşmesinin 01.03.2013 tarihli ihtarname ile feshedildiğini ve 30.03.2013 tarihinde de taşınmazın tahliye edilerek boş olarak muhataplara teslim edildiğini, kira borçları bulunmadığını" belirterek takibe itiraz etmiş, dava sırasında da "uyuşmazlığın yargılamayı gerektirdiğini" ileri sürerek davanın reddini savunmuştur.

Dava konusu taşınmazda kat irtifakı kurulmuş olup 2,3,4,5,7,11,12,14,16,17,18 nolu bağımsız bölümler davacılar tarafından kalan kısmı ise S.Z. T. tarafından kiraya verilmiş olup taşınmazın bütünü kiraya verilmiştir. İstanbul Anadolu 5. İcra Hukuk Mahkemesinin 2013/2..-6... EK sayılı kararında S. Z. T.’nin kiraya verdiği bağımsız bölümlere ilişkin olarak açtığı itirazın kaldırılması davası yargılamayı gerektirdiği gerekçesiyle reddedilmiştir. Bu durumda **davalının itirazında belirttiği sebeplere, davacının karşı iddialarına göre uyuşmazlık yargılamayı gerektirir. İstem uyuşmazlığın yargılamayı gerektirdiğinden bahisle reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle itirazın kaldırılmasına ve tahliye karar verilmesi**

doğru değildir. Karar bu nedenle bozulmalıdır... (6. HD. 17.12.2014 T. E: 12474, K: 14078) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- İşletme sözleşmesinin İİK mad. 68 kapsamında yazılı mücerret borç ikrarını içeren belge niteliğinde olmadığı, takib dayanak sözleşmenin kira değil işletme sözleşmesi olduğu, bu nedenle **koşullarına uyulup uyulmadığı, işletme bedelinin doğup doğmadığı yargılamayı gerektirir nitelikte olup, dar yetkili icra mahkemesince bu konunun incelenmesi ve değerlendirilmesinin mümkün olmadığı**...İİK.'nin 68/1. maddesi gereğince; talebine itiraz edilen alacaklının takibi, imzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını içeren bir senede yahut resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belgeye müstenit ise, alacaklı itirazın kaldırılmasını isteyebilir. İİK.'nin 68/1. maddesinde yer alan, yetkili makamların düzenledikleri belgelerin ise takip dayanağı yapıp, ilamsız takibe konulabilmesi için, kanunda bu belgelerin, İİK.'nin 68. maddesinde sayılanlardan olduğuna ilişkin özel hüküm gereklidir(İİK' nun 143/2, 105/1,251/1, gibi). Somut olayda, alacaklıların, borçlular ile aralarında yaptıkları 12.02.2009 tarihli işletme sözleşmesine dayalı olarak üç aylık işletme bedelinin tahsili amacıyla genel haciz yolu ile takip yaptıkları anlaşılmaktadır. **İşletme sözleşmesi, İİK.'nin 68. maddesinde yazılı mücerret borç ikrarını içeren belge niteliğinde değildir.** Öte yandan, takibe dayanak sözleşme, kira sözleşmesi olmayıp işletme sözleşmesidir. Bu sebeple koşullarına uyulup uyulmadığı, işletme bedelinin doğup doğmadığı yargılamayı gerektirir nitelikte olup, dar yetkili icra mahkemesinde bu konunun incelenmesi ve değerlendirilmesi mümkün değildir.

O halde, mahkemece sorunun çözümünün yargılamayı gerektirdiğinden bahisle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, görev yönünden ret kararı verilmesi isabetsiz ise de sonuçta istem reddedildiğinden sonucu itibarıyla doğru olan kararın onanmasına karar vermek gerekmiştir... (12. HD. 05.03.2013 T. E: 2012/31439, K: 7489) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- **Takibe konu kira sözleşmesi ve eki sözleşmeye göre davalı kiracının edimini yerine getirip getirmediği, kira ödeme borcunun doğup doğmadığının tespiti yönünden uyuşmazlığın yargılamayı gerektirdiği**...Davacı -alacaklı tarafından davalı- borçlu hakkında kira alacağı nedeniyle tahliye istekli olarak başlatılan icra takibinde düzenlenen ödeme emrine borçlu tarafından itiraz edilmesi üzerine davacı -alacaklı icra mahkemesine başvurarak itirazın kaldırılması, icra inkar tazminatı ve tahliye isteminde bulunmuştur. Mahkemece istemin reddine karar verilmiş, karar davacı alacaklı tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı-alacaklı vekili 1.4.2007 başlangıç tarihli kira sözleşmesine dayalı olarak davalı hakkında başlattığı 26.1.2011 tarihli takipte, 2010 yılı Ocak-Ekim dönemini kapsayan 10 aylık kira bedelinin tahsilini istemiştir. Ödeme emri davalı borçluya 28.1.2011 tarihinde tebliğ edilmiştir.

Davalı ödeme emrinin tebliği üzerine takibe yaptığı itirazında, “kira sözleşmesi ve eki olan 13.4.2007 tarihli sözleşmeye göre yaptığı tadilat karşılığında beş sene kira ödemeyeceğinin kararlaştırıldığını, bu nedenle borçlu olmadığını” ileri sürmüştür, savunmasında da bu beyanlarını tekrar etmiştir.

Davacı-alacaklı ise davalı-borçlunun sözleşmedeki edimlerini yerine getirmediğini, bu nedenle kira ödemek zorunda olduğunu iddia etmiştir.

13.4.2007 tarihli kira sözleşmesinin eki olan taraflar arasındaki sözleşmeye göre *kiracı-yüklenici tarafından kiralananın da bulunduğu binanın bir kısım tadilatının yapılması işinin üstlenildiği*, sözleşmenin ... maddesine göre *1.4.2007 tarihinden itibaren kiralanan mecur için yüklenici kiracının tadilat karşılığı 60 ay kira ödemeyeceğinin ve ... maddeye göre ise, kiracı yüklenicinin 1.4.2008 tarihine kadar*

sözleşme konusu işi bitireceğinin, 1.4.2008 tarihinde sözleşme konusu işin bitmemesi halinde işbu sözleşme ve taraflarca imzalanan 1.4.2007 başlangıç tarihli kira kontratının kendiliğinden feshedilmiş sayılacağına, bu sözleşmenin ve kira sözleşmesinin bu maddeye istinaden feshi halinde o zamana kadar yapılan işler ve kazanımların binada kalacağına ve bu işlere ilişkin kiracı yüklenicinin kiraya verenden herhangi bir ücret veya tazminat talep etmeyeceğinin, ayrıca, kiracı yüklenicinin kira sözleşmesinin feshi halinde kira sözleşmesinin imzalandığı tarihten fesih tarihine kadar olan kiralari ödemekle yükümlü olduğunun kararlaştırıldığı anlaşılmıştır. Bu durumda **kira sözleşmesi ve eki sözleşmeye göre davalı kiracının edimini yerine getirip getirmediği, kira ödeme borcunun doğru doğmadığının tespiti yönünden uyuşmazlık yargılamayı gerektirir.** Mahkemece dar yetkili olduğu gözetilerek uyuşmazlığın çözümünün yargılamayı gerektirdiğinden istemin ve davalının icra tazminatı talebinin reddine karar verilmesi gerekirken, işin esası incelenerek davanın reddine, davalı lehine icra tazminatına karar verilmiş olması doğru değilse de, bu yanlışlığın giderilmesi için kararın bozularak yeniden duruşma yapılmasında yarar bulunmadığından, kararın 2.bendinde yer alan "Alacağın %40'ı oranındaki tazminatın davacılar tarafından alınarak davalıya verilmesine" ibaresinin karar metninden çıkartılmasına, 6100 Sayılı HMK.ya 6127 Sayılı Kanunla eklenen geçici 3.madde hükmü gözetilerek HUMK.nın 438/son maddesi uyarınca kararın gerekçesi düzeltilmek suretiyle ONANMASINA, temyiz harcı peşin alındığından başkaca harç alınmasına mahal olmadığına, 30.05.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.... (6. HD. 30.05.2012 T. E: 4961, K: 8118) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Alacaklı ile borçlu arasında imzalanan kira sözleşmesi'nde (5.32. paragrafında) kiralananında oluşabilecek zararlar ile doğmuş ve doğacak borçlara karşılık şahsi kefaletli 100.000 Euro bedelli bono verileceğinin kararlaştırıldığı, alacaklının da sözleşmeye açıkça karşı çıkmadığı, borçlular tarafından ibraz edilen **kira sözleşmesi ve alacaklının cevabı karşısında bono bedelinin tahsilinin gerekip gerekmeyeceği veya ne kadarının tahsil edilebileceğinin yargılamayı gerektirdiği**...Alacaklı tarafından bonoya dayalı olarak borçlular aleyhine kambyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip başlatıldığı, borçluların icra mahkemesine başvurarak, borçlu ...Turizm Gıda İnşaat Ltd. Şti'nin usulsüz tebligat şikayeti ve ödeme emri tebliğ tarihinin düzeltilmesi istemi ile birlikte her iki borçlunun da dayanak bononun taraflar arasında düzenlenin kira sözleşmesi kapsamında verildiği ve kambyo senedi vasfına haiz olmadığını belirterek borca itiraz ettikleri, mahkemece istemin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Tebliğat Kanunu'nun 10. maddesinin 1. fıkrası "Tebliğat tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adreste yapılır" hükmü düzenlenmiştir. Bu hüküm tüzel kişiler için de geçerlidir. Şirketin son adresi bilinmiyor ise, ticaret sicilinde adres değiştirmiş ise, ticaret sicil gazetesinde yeni adresin yayımından itibaren tebligatlar yeni adrese yapılır. Somut olayda, örnek 10 ödeme emri tebligatının “.. sitesi .. Blok Kapı No:.. Daire No:... .. Sokak .... Mahallesi M... A...” adresinde 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu'nun 21/1 maddesine göre 08.08.2012 tarihinde tebliğ edildiği, takip dayanağı bonoda da borçlu şirketin adresinin “.....Bulvarı Konyaaltı .... Otel İçi M...A...” olduğu, 31.01.2011 tarihli Ticaret Sicil Gazetesinde de borçlu şirketin adresinin “... Mah.... . Sitesi . Blok D... M...A...” olduğu, örnek 10 ödeme emrinin adı geçen borçlu şirketin takip dayanağı bonoda bilinen ve ticaret sicil kaydında yer alan adresin dışında başka bir adresi 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu'nun 21/1. maddesine göre tebliğ edilmesi usulsüzdür. Bu durumda aynı yasanın 32. maddesine göre muhatabın usulsüz tebligattan muttali olduğu tarihi göre tebliğ tarihinin düzeltilmesine karar verilmelidir. TTK.'nin 688/2. maddesi gereğince bononun kayıtsız ve şartsız muayyen bir bedeli ödeme vaadi unsurunu içermesi, illetten mücerret olması gerekir.Yine somut olayda, Alacaklı ... Turizm ve Otelcilik A.Ş. İle borçlu ... .. Tic. Ltd. Şti arasında imzalanan 31.08.2009 tarihli **kira sözleşmesi'nin 5.32. paragrafında kiralananında oluşabilecek zararlar ile doğmuş ve**

doğacak borçlara karşılık şahsi kefaletli 100.000 Euro bedelli bono verileceğinin kararlaştırıldığı, alacaklında sözleşmeye açıkça karşı çıkmadığı, borçlular tarafından ibraz edilen kira sözleşmesi ve alacaklının cevabı karşısında bono bedelinin tahsilinin gerekip gerekmeyeceği veya ne kadarının tahsil edilebileceği yargılamayı gerektirir. Bu durumda senet kayıtsız ve şartsız bir ödeme vaadini içermediğinden anılan senede dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü yol ile takip yapılamaz. Açıklanan nedenle borçlu ... Turizm Gıda İnşaat San. Tic. Ltd. Şti'nin usulsüz tebligat şikayetinin kabul edilerek ödeme emri tebliğ tarihinin düzeltilmesine ve her iki borçlu hakkındaki takibin iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile hüküm tesisi isabetsizdir....” (12. HD. 25.03.2013 T. E: 2794, K: 11018) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Davacının takibe dayanak yapılan (25.09.2014 tarihli) ilk kira sözleşmesinden sonra (25.11.2014 tarihli) ikinci kira sözleşmesini 3. bir şahıs ile yapmış olması karşısında, **kiracılık ilişkisinin varlığının ve alacağın belirlenmesinin yargılamayı gerektirdiği, mahkemece uyumsuzluğun yargılamayı gerektirdiğinden bahisle davanın reddine karar verilmesi gerekeceği**-...Dava itirazın kaldırılması ve tahliye istemine ilişkindir. Mahkemece itirazın kaldırılması ile davalının kiralananandan tahliyesine karar verilmiş, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı alacaklı 25.09.2014 başlangıç tarihli bir yıl süreli yazılı kira sözleşmesine dayanarak 21.08.2015 tarihinde başlattığı icra takibi ile ödenmeyen aylar kira alacaklarının tahsili ile tahliye talep etmiştir. Davalı borçlu ödeme emrinin tebliğinden sonra 04.09.2015 tarihli itiraz dilekçesi ile alacaklı ile aralarında kiracılık ilişkisi olmadığı, kiralanan başka bir kiracı olduğundan bahisle itiraz etmiştir. Davacı vekili itiraz ile duran takibin devamını sağlamak için itirazın kaldırılması ve tahliye talepli dava ikame etmiştir. Yargılama aşamasında davalı, kiralananı ortağı olan Ç.I.'a devrettiğini, devirden sonra davacı ile kendisinin devir ettiği kişinin yeğeni olan E.G. ile 25.11.2014 tarihli yeni bir kira sözleşmesi yapıldığını beyan etmiş ve davacı ile dava dışı E.G. arasında aktedilen 25.11.2014 tarihli kira sözleşmesini sunmuştur. Davacı vekili sunulan bu kira sözleşmesi ile ilgili 16.03.2016 hakim havale tarihli dilekçe ile dava dışı E.G. ile ikinci bir kira sözleşmesi yapıldığını kabul etmiş ancak bunun gerçek anlamda bir devre rıza olmadığını, davalının ricası üzerine imzalandığını beyan etmiştir. **Davacının takibe dayanak yapılan 25.09.2014 tarihli ilk kira sözleşmesinden sonra 25.11.2014 tarihli ikinci kira sözleşmesini 3. bir şahıs ile yapmış olması karşısında kiracılık ilişkisinin varlığı ve alacağın belirlenmesi yargılamayı gerektirir.** Mahkemece uyumsuzluğun yargılamayı gerektirdiğinden bahisle davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir. Karar bu neden ile bozulmalıdır.... (8. HD. 08.01.2018 T. E: 2017/4497, K: 2) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Borçlu, sözlü kira akdinin varlığını kabul etmişse de, “taşınmazın alımı karşılığı ödenen paranın faizi karşılığı taşınmazda oturduğunu ayrıca kira bedelinden kaynaklı borcu bulunmadığını” belirttiğinden, **kira alacağının varlığı ve miktarının yargılamayı gerektirdiği ve bu nedenle davacı alacaklı vekilinin itirazın kaldırılması ve tahliye talebinin reddine karar verilmesi gerektiği**-...Davacı vekili, davalının davacıya ait taşınmazı kira sözleşmesiyle kiraladığını, kira bedelini ödemediğinden aleyhine icra takibi başlatıldığını borçlunun takibe itiraz ettiğini ve takibin durduğunu, kirayı da ödemeyerek temerrüde düştüğünü belirterek, davalının haksız itirazının kaldırılmasıyla dava konusu yerden tahliyesini, davalı aleyhine icra inkar tazminatına hükmedilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı 20.11.2012 tarihli sözleşme altındaki imzaya ve kira sözleşmesine itiraz etmiş; mülk sahibiyle aralarındaki sözlü anlaşma gereğince davaya konu taşınmazı almak için anlaşıklarını, ev bedelinin ödenen kısmına faiz almaksızın ev bedelinin ödemesi

tamamlanıncaya kadar kira ödememek konusunda anlaşmalarını bu nedenle davacıya kira borçlarının bulunmadığını belirterek, davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Dava kira alacağı nedeniyle başlatılan icra takibine vaki itirazın kaldırılması ve kiralananın tahliyesi istemine ilişkindir. Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiş; hüküm, davalı tarafından temyiz edilmiştir.

İİK 269/b maddesinde “Borçlu itirazında kira akdini ve varsa mukavelenamede kendisine izafe olunan imzayı reddettiği takdirde alacaklı; noterlikçe resen tanzim veya imzası tasdik edilmiş bir mukavelenameye istinat ediyorsa icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını ve ihtar müddeti içinde parasının ödenmemesi sebebiyle kiralananın tahliyesini isteyebilir.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu durumda **her ne kadar borçlu, taraflar arasında sözlü kira akdinin varlığını kabul etmiş ise de, taşınmazın alımı karşılığı ödenen paranın faizi karşılığı taşınmazda oturduğunu ayrıca kira bedelinden kaynaklı borcu bulunmadığını belirttiğinden kira alacağının varlığı ve miktarı yargılamayı gerektirir.** Davacı alacaklı vekilinin itirazın kaldırılması ve tahliye talebinin reddine karar verilmesi gerekirken; yazılı gerekçe ile davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir.... (8. HD. 21.06.2017 T. E: 3550, K: 9060) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Kira sözleşmesinin özel şartlar bölümünde ‘kiralanan dükkanların ... tarihinde boş, temiz ve kullanıma hazır şekilde teslim edileceği’ belirtilerek kiralananların teslimi sırasında tarafların, mecurun içindeki demirbaşları, mecurun durumunu tutanak ile imza altına alacakları kararlaştırılmış ancak, dosya da teslimle ilişkin herhangi bir tutanağa rastlanmadığından ve davalının itirazında geçen birden fazla yeni başlangıç tarihli sözleşmelerin varlığı, davacı vekilinin dava dilekçesindeki anlatımları ile doğrulandığından, **taraflar arasında uzun süredir devam eden ilişki doğrultusunda, kiralananların sözleşme koşullarında teslim edilip edilmediği kira parasının istenebilir hale gelip gelmediği hususlarının çözümünün yargılamayı gerektirdiği**...Davacı 15/04/2013 tanzim tarihli 10.07.2014 başlangıç ve 5 yıl süreli yazılı kira sözleşmesine dayalı olarak başlatmış olduğu haciz ve tahliye istekli icra takibi ile ödenmediği iddia olunan, Ekim, K., Aralık, 2014 ile Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs kira bedelleri toplamı 1.143.000,00 TL'nin davalıdan tahsilini istemiştir. Davalı süresinde icra takibine itiraz ederek, 11.500 m2'lik kiralananın usulüne uygun şekilde teslim edilmediğini, kira ödeme yükümlülüğünün doğmadığını, 15.04.2013 tarihinden, dayanak sözleşmenin imzalandığı tarihe kadar kiralananın teslim edilmemesinden kaynaklanan birden fazla yeni başlangıç tarihli sözleşmelerin imzalandığını, protokollerin düzenlendiğini beyan etmiş, yargılama esnasında itiraz sebeplerini tekrar ederek taraflar arasındaki sorunun çözülmesinin yargılamayı gerektirdiğinden bahisle davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, itirazın kaldırılmasına ve kiralananın tahliyesine karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

İcra takibine ve davaya dayanak yazılı kira sözleşmesinin özel şartlar bölümünün 2. maddesinde kiralanan dükkanların 15.04.2013 tarihinde boş, temiz ve kullanıma hazır şekilde teslim edileceği belirtilerek kiralananların teslimi sırasında tarafların, mecurun içindeki demirbaşları, mecurun durumunu tutanak ile imza altına alacakları kararlaştırılmış ancak, dosya da teslimle ilişkin herhangi bir tutanağa rastlanmamıştır. Ayrıca davalının itirazında geçen birden fazla yeni başlangıç tarihli sözleşmelerin varlığı, davacı vekilinin dava dilekçesindeki anlatımları ile doğrulanmaktadır. Bu durumda taraflar arasında uzun süredir devam eden ilişki doğrultusunda, kiralananların sözleşme koşullarında teslim edilip edilmediği kira parasının istenebilir hale gelip gelmediği hususlarının çözümü yargılamayı gerektirir. Bu durumda mahkemece davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile itirazın kaldırılmasına ve kiralananın tahliyesine

karar verilmesi hatalı olmuştur... (8. HD. 24.04.2017 T. E: 1927, K: 5979) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- ‘Sözleşmenin başlangıç tarihi, kira bedelinin kiralayan adına havale edildiği tarihtir’ şeklindeki kira sözleşmesi maddesine göre 5 yıllık kira süresinin başlangıç tarihinin belirlenmesi ve uyuşmazlığın çözümü yargılamayı gerektirdiğinden, itirazın kaldırılması ve tahliye istemlerine ilişkin davanın reddi gerektiği-... Davacı alacaklı vekili, kiralamaya konu baz istasyonunun bulunduğu arsayı müvekkilinin satın aldığını, davalı A. Genel Müdürlüğü’ne ihtar çekilerek sözleşmenin yenilenmeyeceğinin bildirildiğini ve baz istasyonunun kaldırılmasının istendiğini, ancak buna rağmen kiralananın tahliye edilmemesi üzerine Ankara 27. İcra Müdürlüğü’nün 2015/... Esas sayılı dosyası ile tahliye talepli takip başlatıldığını, ancak bu sefer de itiraz üzerine takibin durduğunu, itirazın haksız olduğunu ileri sürerek davalının itirazının kaldırılmasına, kiralananın tahliyesine karar verilmesini istemiştir.

Davalı borçlu, kira sözleşmesinin dava dışı D. T. ile imzalandığını, Sözleşmenin 5. maddesine göre; kira sözleşmesinin başlangıç tarihinden itibaren 5 yıl müddetle geçerli olacağını, kiracı tarafından bu 5 yıllık dönemin sona ermesinden 3 ay önce kiralayana yazılı olarak ihtar edilmeyecek olursa sözleşmenin ayrıca herhangi bir işleme ya da bildirimle gerek olmaksızın aynı şartlarla ve süre ile kendiliğinden uzamış olacağını düzenlendiğini, kiracı tarafından kira sözleşmesinin yenilenmeyeceğine dair çekilmiş bir ihtar olmadığından Sözleşmenin 2019 yılına kadar uzadığını, başlangıç tarihinin de kira bedelinin kiralayan adına havale edildiği tarih olduğunu ileri sürerek, davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, kira başlangıç tarihi kira sözleşmesinin tanzim tarihi olarak esas alındığında 5 yıllık süre dolmadan 3 ay öncesinden davacı tarafından çekilmiş 3 adet tahliye ihtarları bulunduğu, Kira Sözleşmesinin 5. maddesinde kira başlangıç tarihi ödemenin havale edildiği tarih olarak belirtilmiş ise de bu düzenlemenin taşınmazı satın alan iyi niyetli 3. kişiyi bağlamayacağı, ilk ödemenin ne zaman ve ne şekilde yapıldığını bilmeyen yeni malikin ihtar süresinin tespitinde hukuken korunmasız hale düşebileceği gerekçesi ile davanın kabulü ile davalının itirazının kaldırılmasına ve tahliyeye karar verilmiş, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, süre bitimi nedeniyle başlatılan takibe itirazın kaldırılması ve tahliye istemlerine ilişkindir.

Taraflar arasında uyuşmazlık bulunmayan takibe konu 05.06.2009 başlangıç tarihli kira sözleşmesinin özel şartlar ... maddesinde; “İş bu sözleşmenin başlangıç tarihi, kira bedelinin kiralayan adına havale edildiği tarihtir” düzenlemesine yer verilmiştir. **Kira sözleşmesinin ... maddesine göre 5 yıllık kira süresinin başlangıç tarihinin belirlenmesi ve uyuşmazlığın çözümü yargılamayı gerektirir.** Bu durumda mahkemece, uyuşmazlığın yargılamayı gerektirdiğinden bahisle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasına girilerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir... (8. HD. 06.03.2017 T. E: 1698, K: 2952) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Takip dayanağı -ilamı ile aynen onaylanan- protokolde yer alan (müşterek çocuklar için) kira yardım alacakları faizleri ile birlikte talep edilmişse de, borçlunun belirttiği gibi aile mahkemesi ara kararıyla velayet davası sonuçlanıncaya kadar çocukların velayet hakkının geçici olarak babaya verilmesine karar verildiği görüldüğünden, **boşanma protokolünün kiraya ilişkin kısımlarının yargılamayı gerektirir hale geldiği ve bu durumda takibin iptaline karar verilmesi gerektiği**-...Borçlu vekili; takibe dayanak boşanma ilamında açıkça alacak miktarı belli olmadığı halde kira yardımı alacağı talep edildiğini, bu borcun tamamının ödendiğini, ... 9. Aile Mahkemesi’ nin ... sayılı dosya ile görülen velayetin

değiştirilmesi davasının sonucunun beklenmesi gerektiğini beyanla, takibin iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

Alacaklı vekili; taraflar arasında yapılan boşanma protokolünün 7. maddesi ile 800,00 TL kira yardımı kararlaştırıldığını, bu yardımın her yıl enflasyon oranında arttırılacağını yazdığını, kira yardımının müşterek çocuklar reşit oluncaya kadar devam edeceğini, protokole göre enflasyon oranı artışına göre hesap yapılarak takip talebinde bulunulduğunu belirterek şikayetin reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, dayanak ilam ile ... maddeden ibaret taraflar arasındaki protokolün onaylandığı, boşanma protokolünün 7. maddesinde aylık 800,00-TL kira yardımı yapılacağı ve bu yardımın her yıl enflasyon oranında net olarak arttırılacağını yazılı olduğu, borçlunun ödemeye ilişkin yetkili mercilerce re'sen yapılmış veya usulüne göre tasdik edilmiş yahut icra dairesinde veya icra mahkemesinde veya mahkeme önünde ikrar olunmuş senet sunmadığı gerekçesiyle şikayetin reddine karar verilmiş; hüküm, borçlu vekilince temyiz edilmiştir.

Takep dayanağı ... 3. Aile Mahkemesi'nin ... tarihli ilamı ile aynen onaylanan ... maddeden ibaret taraflar arasındaki protokolün yedinci maddesi ile müşterek çocuklar reşit oluncaya kadar alacaklıya kira yardımı ödenmesi kararlaştırılmıştır. 04.02.2015 tarihinde başlatılan icra takibi ile 01.11.2014 tarihinden itibaren kira yardım alacakları faizleri ile birlikte talep edilmiştir. Ancak, borçlunun belirttiği gibi ... 9. Aile Mahkemesi'nin ... sayılı dosyasında .. tarihli ara karar ile velayet davası sonuçlanıncaya kadar çocukların velayet hakkının geçici olarak babaya verilmesine karar verildiği görülmektedir. Bu durumda, **boşanma protokolünün kiraya ilişkin kısımlarının yargılamayı gerektirir hale geldiği anlaşılmaktadır. O halde, istenen kira bedelleri için takibin iptaline karar verilmesi gerekirken** yazılı şekilde hüküm kurulması hatalıdır.... (8. HD. 17.06.2016 T. E: 15043, K: 13931) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- **Kira alacağının tahsili amacıyla başlatılan takibe vaki itirazın kaldırılması isteminde, davalı ile düzenlenmiş yazılı kira sözleşmesinde kira başlangıç tarihinin belirlenmesi ve buna bağlı olarak uyumsuzluğun çözümü yargılamayı gerektirdiği**... Dava, kira alacağının tahsili amacıyla başlatılan takibe vaki itirazın kaldırılması istemine ilişkindir. Mahkemece davanın kısmen kabulü ile itirazın faiz ve ferileri ile birlikte toplam 31.982,55 USD'lik kısmının kaldırılmasına karar verilmiş, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı alacaklı tarafından 14.01.2013 günlü haciz ve tahliye istemli olarak başlatılan icra takibi ile taraflar arasında düzenlenen ve başlangıç tarihi “kira bedelinin kiralayan adına havale edildiği tarih” olarak belirtilen 19.12.2008 imza tarihli sözleşmeye dayanılarak, yıllık 6.000 USD dan 2008-2012 yılları arası 5 yıllık kira bedeli 30.000 USD asıl, 3.440,71 USD mevduat faizi, 2.071,68 USD ticari faiz toplam 35.512,40 USD kira alacağının tahsili istenmiştir. Davalı borçlu süresi içerisinde verdiği borca itiraz dilekçesinde; taraflar arasında sözleşmenin imzalanmasına rağmen yürürlüğe girmediğini, dolayısıyla herhangi bir borcu olmadığını, faiz oranlarına ve ferilerine itiraz ettiğini bildirmiştir.

Bu durumda **davalı ile düzenlenmiş yazılı kira sözleşmesinde kira başlangıç tarihinin belirlenmesi ve buna bağlı olarak uyumsuzluğun çözümü yargılamayı gerektirir. Mahkemece; uyumsuzluk yargılamayı gerektirdiğinden davanın reddine karar verilmesi gerekirken,** işin esasına girilerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir. Karar bu nedenle bozulmalıdır... (6. HD. 16.10.2014 T. E: 2014/10035, K: 11202) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

Kira alacağının tahsili amacıyla başlatılan icra takibine vaki itirazın kaldırılması ve kiralananın tahliyesi isteminde, kira bedelinin kira sözleşmesine

göre ödeme zamanı açıkça belli olmadığından uyumsuzluğun çözümü vargılamayı gerektirdiği-... Dava, kira alacağının tahsili amacıyla başlatılan icra takibine vaki itirazın kaldırılması ve kiralananın tahliyesi istemine ilişkindir. Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiş, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı vekili dava dilekçesinde, 15.07.2013 tarihinde ödenmesi gereken 20.000 Euro kira alacağının ödenmemesi nedeniyle davalı borçlu aleyhine tahliye talepli icra takibi başlattıklarını, davalı borçlu tarafından haksız yere borca itiraz edildiğini belirterek itirazın kaldırılmasına ve temerrüt nedeniyle kiralananın tahliyesine karar verilmesini istemiştir. Davalı vekili, taraflar arasında akdedilen kira sözleşmesinin bir nüsha olarak düzenlendiğini, bu nüshanın da davacı elinde bulunduğunu, kendilerine daha sonradan gönderilen, davacı şirketin sigortalı muhasebe şefi tarafından aslı gibidir onaylı suretinde kira bedelinin ödeme tarihi kısmının boş olduğunu, bu nedenle alacağın muaccel hale gelmediğini belirterek davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, davanın kabulüne, davalının itirazının kaldırılmasına ve kiralananın tahliyesine karar verilmesi üzerine karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Taraflar arasında 01.06.2013 başlangıç tarihli ve bir yıl süreli kira sözleşmesi konusunda uyumsuzluk bulunmamaktadır. Takibe dayanak yapılan kira sözleşmesinin “kira bedeli ve ödeme şekli” başlıklı ... maddesinde kira bedelinin yıllık 20.000 Euro olduğu belirtilmiş olup kira bedelinin hangi tarihte ödeneceği konusunda açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu madde altında yer verilen ödemeler başlıklı bölüme el yazısıyla "15.07.2013 20.000" ibarelerinin yazıldığı, davacının buna dayanarak 19/08/2013 tarihinde başlattığı icra takibi ile kira alacağının tahsilini ve kiralananın tahliyesini talep ettiği, davalı borçlunun alacaklıya muaccel hale gelmiş bir borç bulunmadığını bildirerek icra takibine itiraz ettiği, cevap dilekçesinde ise kendisinde bulunan kira sözleşmesinde ödeme zamanı olarak belirtilen elle yazılan ifadelerinin bulunmadığını savunduğu ve ödeme tarihinin yazılı olmadığı kira sözleşmesini dosyaya sunduğu görülmüştür. Davacı tarafından ibraz edilen sözleşmedeki el yazısı ile yazılan ibarelerin davalı tarafça paraf edilmediği anlaşılmaktadır. **Bu durumda kira bedelinin kira sözleşmesine göre ödeme zamanı açıkça belli olmadığından uyumsuzluğun çözümü vargılamayı gerektirir.** Mahkemece istemin bu gerekçe ile reddi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir. Karar bu nedenle bozulmalıdır.... (6. HD. 03.07.2014 T. E: 2014/6748, K: 8959) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Davalının itirazında belirttiği sebeplere, davacının karşı iddialarına göre alacağın belirlenmesinin vargılamayı gerektireceği-... Dava, kira alacağının tahsili amacıyla başlatılan takibe kısmi itirazın kaldırılması ve tahliye istemine ilişkindir. Mahkemece davanın reddine, davalı lehine inkar tazminatına karar verilmiş, karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı-alacaklı vekili 01.01.2013 başlangıç tarihli kira sözleşmesine dayalı olarak davalı hakkında başlattığı 28.09.2010 tarihli takipte kiralanan A nolu dükkanın 2013 Ocak ayından itibaren 2013 Eylül ayına kadar aylık 600 TL'den 5400 TL kira alacağı ile B nolu dükkanın 2013 Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarına ilişkin aylık 1000 TL'den 3000 TL kira alacağının tahsilini ve taşınmazın tahliye edilmesini istemiştir. Davalı, ödeme emrinin tebliği üzerine takibe yaptığı itirazında 11/A nolu dükkana ilişkin 3000 TL'lik kira borcunu kabul ettiğini bildirmiş, A nolu dükkan yönünden kira sözleşmesinde kira bedelinin kararlaştırılmadığını ileri sürerek 5400 TL alacağına itiraz ettiğini belirtmiştir. **Davacı, kısmi itirazın kaldırılması ile tahliye talebiyle açtığı davada A nolu dükkanın aylık kira bedelinin 600 TL olarak kararlaştırıldığını iddia etmektedir. Bu durumda davalının itirazında belirttiği sebeplere,davacının karşı iddialarına göre alacağın belirlenmesi vargılamayı gerektirir.** İstem in uyumsuzluğun vargılamayı gerektirdiğinden bahisle reddine ve bu nedenle davalı lehine inkar tazminatına yer olmadığına karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilerek davalı lehine de inkar tazminatına karar verilmesi doğru olmamıştır .

Karar bu nedenle bozulmalıdır.... (6. HD. 02.07.2014 T. E: 2014/7010, K: 8792) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Davacı tarafından ibraz edilen sözleşmedeki ödeme zamanına ilişkin kısmın diğer kısımlardan farklı olarak el yazısı ile yazıldığı ve davalı tarafça paraf edilmediğinin görüldüğü, davalı tarafından sunulan "aşlı gibidir" onaylı sözleşmede ise bu kısmın boş olduğunun anlaşıldığı, bu durumda **davalının itirazında belirttiği sebeplere, davacının karşı iddialarına göre uyumsuzluğun vargılamayı gerektireceği**....Dava, kira alacağının tahsili amacıyla başlatılan icra takibine vaki itirazın kaldırılması ve kiralananın tahliyesi istemine ilişkindir. Mahkemece, itirazın kaldırılmasına ve tahliyeye karar verilmiş, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Taraflar arasında 01.04.2013 başlangıç tarihli ve 12 ay süreli kira sözleşmesi hususunda uyumsuzluk bulunmamaktadır. Kira bedelinin ödeme zamanı takibe dayanak yapılan kira sözleşmesinin “kira bedeli ve ödeme şekli” başlıklı ... maddesinde el yazısı ile "15.07.2013-22.500 Euro" şeklinde belirtilmiştir. Davacının bu hükme dayanarak 23.08.2013 tarihinde başlattığı icra takibinde 15.07.2013 tarihli 22500 Euro kira alacağının tahsilini istediği anlaşılmaktadır. Davalı-borçlu muaccel hale gelmiş bir borcun bulunmadığını belirterek takibe itiraz etmiş, dava sırasında da sözleşmenin tek nüsha düzenlendiğini, davacının muhasebecisi tarafından "aşlı gibidir" onayı yapılarak kendisine gönderilen fotokopi sözleşmede ödeme zamanına ilişkin kısmın boş olduğunu ileri sürerek sözleşmede ödeme zamanının kararlaştırılmadığını savunmuştur. Davacı tarafından ibraz edilen sözleşmedeki ödeme zamanına ilişkin kısmın diğer kısımlardan farklı olarak el yazısı ile yazıldığı ve davalı tarafça paraf edilmediği görülmektedir. Davalı tarafından sunulan "aşlı gibidir" onaylı sözleşmede ise bu kısmın boş olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda **davalının itirazında belirttiği sebeplere, davacının karşı iddialarına göre uyumsuzluk vargılamayı gerektirir**. İstem uyuşmazlığın vargılamayı gerektirdiğinden bahisle reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle itirazın kaldırılmasına ve tahliyeye karar verilmesi doğru değildir. Karar bu nedenle bozulmalıdır.... (6. HD. 02.07.2014 T. E: 2014/6751, K: 8805) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Davacı tarafından ibraz edilen sözleşmedeki el yazısı ile yazılan ibarelerin davalı tarafça paraf edilmediğinden, **kira bedelinin kira sözleşmesine göre ödeme zamanı açıkça belli olmadığından uyumsuzluğun çözümü vargılamayı gerektireceği**....Dava, kira alacağının tahsili amacıyla başlatılan icra takibine vaki itirazın kaldırılması ve kiralananın tahliyesi istemine ilişkindir. Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiş, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı vekili dava dilekçesinde, 15.07.2013 tarihinde ödenmesi gereken 22.500 euro kira bedelinin ödenmemesi nedeniyle davalı borçlu aleyhine tahliye talepli icra takibi başlattıklarını, davalı borçlu tarafından haksız yere borca itiraz edildiğini belirterek itirazın kaldırılmasına ve temerrüt nedeniyle kiralananın tahliyesine karar verilmesini istemiştir. Davalı vekili, taraflar arasında akdedilen kira sözleşmesinin bir nüsha olarak düzenlendiğini, bu nüshanın da davacı elinde bulunduğunu, kendilerine daha sonradan gönderilen davacı şirketin sigortalı muhasebe şefi tarafından aşlı gibidir onaylı suretinde kira bedelinin ödeme tarihi kısmının boş olduğunu, bu nedenle alacağın muaccel hale gelmediğini belirterek davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiştir.

Taraflar arasında 01.04.2013 başlangıç tarihli ve bir yıl süreli kira sözleşmesinin varlığı hususunda uyumsuzluk bulunmamaktadır. Takibe dayanak yapılan kira sözleşmesinin “kira bedeli ve ödeme şekli” başlıklı ... maddesinde kira bedelinin yıllık 22.500 euro olduğu belirtilmiş hangi tarihte ödeneceği konusunda açık bir düzenlemeye

yer verilmemiştir. Bu madde altında yer verilen ödemeler; başlıklı bölüme el yazısıyla “15.07.2013 22.500 ” ibarelerinin yazıldığı, davacının buna dayanarak icra takibinde bulunduğu, davalı borçlunun alacaklıya muaccel hale gelmiş bir borç bulunmadığını bildiren kendisinde bulunan kira sözleşmesinde ödeme zamanı olarak belirtilen elle yazılan ifadelerinin bulunmadığını bildirmiştir. **Davacı tarafından ibraz edilen sözleşmedeki el yazısı ile yazılan ibarelerin davalı tarafca paraf edilmediği görülmüştür. Bu durumda, kira bedelinin kira sözleşmesine göre ödeme zamanı açıkça belli olmadığından uyumsuzluğun çözümü vargılamayı gerektirir.** Mahkemece istemin bu gerekçe ile reddi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir. Karar bu nedenle bozulmalıdır.... (6. HD. 23.06.2014 T. E: 2014/6762, K: 8278) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- Borçlunun “alacaklının sözleşmedeki edimlerini yerine getirmediğinden borçlu olmadığını, taşınmazın yapı kullanma izin belgesinin ... tarihli olduğunu, kira sözleşmesine uygun olarak kendisine teslim edilmediğini, inşaatın henüz tamamlanmadığını, kiralananın teslim edilememesi nedeni ile yurda kayıt yaptırın öğrencilerin masrafları kendisi tarafından ödenerek başka yerlere yerleştirildiğini, uğradığı zararın kira bedellerinden indirildiğini, takas mahsup talebinin bulunduğunu” belirterek itiraz etmesi karşısında, **dar yetkili icra mahkemesinde incelenmesi mümkün olmayan bu uyumsuzluğun çözümü vargılamayı gerektirdiğinden, itirazın kaldırılması ve tahliye istemine ilişkin davanın reddi gerektiği**... Dava, kira alacağının tahsili için tahliye istekli olarak başlatılan icra takibine itirazın kaldırılması ve tahliye istemine ilişkindir. Mahkemece, itirazın kaldırılmasına ve kiralananın tahliyesine karar karar verilmesi üzerine, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Taraflar arasındaki kira sözleşmesi 22/06/2005 tarihli ve 9 yıl süreli olup, 272 öğrenci kapasiteli kız-erkek yükseköğrenim öğrenci yurdu binası ve eklentileri davalıya kiralanmıştır. Taraflar arasında daha sonra düzenlenen 05/03/2012 tarihli sözleşme ile 272 öğrenci kapasiteli öğrenci yurdu ve ek binaları ile inşaatı devam eden 304 öğrenci kapasiteli yüksek öğrenim öğrenci yurdu binası ve ek sosyal tesis binaları aylık 35.500 TL kira bedeli ile davalıya kiralanmıştır. Sözleşmede kira başlangıç tarihinin 01/10/2012 tarihi olduğu, 2. maddesinde kiralanan yapı ve yerlerin teslim tutanağı ile kiracıya teslim edileceği, 3. maddesinde kira süresinin 6 yıl olduğu ve kiralananın yazılı olarak kiracıya teslim tarihinden itibaren başlayacağı, 15. maddesinde yapı kullanma izin belgesinin mal sahibi tarafından teslimden önce alınacağı, yer tesliminin yapı kullanma izin belgesi alınmadan sonra yapılacağı, yapılan yeni binalar için kira başlangıç tarihinin hiçbir şekilde 01/10/2012 tarihini geçmeyeceği kararlaştırılmıştır.

Davacı alacaklı 03/04/2013 tarihinde başlattığı icra takibi ile Aylık 15.562 TL'den 2012 yılı Ağustos, Eylül, Ekim, K. ve Aralık ayları ile aylık 35.500 TL'den, 2013 yılı Ocak, Şubat ve Mart ayları kira alacakları toplamı 184.310 TL alacak, 9346,03 TL işlemler faiz alacağı olmak üzere toplam 193.656,03 TL alacağın tahsili ile kiralananın tahliyesini talep etmiş, ödeme emrinin tebliği üzerine borçlu tarafından süresinde sunulan itiraz dilekçesinde özetle; alacaklının sözleşmedeki edimlerini yerine getirmediğinden borçlu olmadığını, taşınmazın yapı kullanma izin belgesinin 15/03/2013 tarihli olduğunu, kira sözleşmesine uygun olarak kendisine teslim edilmediğini, inşaatın henüz tamamlanmadığını, kiralananın teslim edilememesi nedeni ile yurda kayıt yaptırın öğrencilerin masrafları kendisi tarafından ödenerek başka yerlere yerleştirildiğini, uğradığı zararın kira bedellerinden indirildiğini, takas mahsup talebinin bulunduğunu belirterek itiraz etmiştir. Mahkemece, davalının savunmasını İİK.'nin 269/c maddesinde sayılan belgelerle ispatlayamadığı, kira başlangıç tarihinin 01/10/2012 tarihi olarak kararlaştırıldığı belirtilerek davanın kabulüne, itirazın kaldırılmasına ve kiralananın tahliyesine karar verilmesi üzerine, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

6098 sayılı TBK.'nun kiraya verenin borçları başlıklı 301.maddesinde; "kiraya veren, kiralananı kararlaştırılan tarihte, sözleşmede amaçlanan kullanıma elverişli bir durumda teslim etmek ve sözleşme süresince bu durumda bulundurmakla yükümlüdür. Bu hüküm, konut ve çatılı iş yeri kiralalarında kiracı aleyhine değiştirilemez. Diğer kira sözleşmelerinde ise, kiracı aleyhine genel işlem koşulları yoluyla bu hükme aykırı düzenleme yapılamaz" hükmü öngörülmüştür.

Açıklanan yasa hükmü ve taraflar arasında düzenlenen sözleşme hükümleri karşısında, davalının itirazı ve savunmasının kiraya verenin yasanın emredici hükümlerine aykırı davranışı ve kiralananın teslimine yönelik olduğu gözetildiğinde, taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümü yargılamayı gerektirir. Bu durumda **davalı borçlunun, kiralayanın kusurundan kaynaklanan ve kiralayanın edimlerini yerine getirmemesi nedeniyle kira borcu olmadığına ilişkin itirazının dar yetkili icra mahkemesinde incelenmesi mümkün olmayıp, uyuşmazlığın çözümü yargılamayı gerektirdiğinden mahkemece davanın bu sebeple reddine karar verilmesi gerekirken**, yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir. Karar bu nedenle bozulmalıdır.... (6. HD. 13.03.2014 T. E: 2014/1834, K: 3059) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- **Takibin dayanağını oluşturan belge kayıtsız şartsız muayyen bir bedeli ödeme vaadini içermesi gerektiği için, bu kurala aykırı olan kira sözleşmesindeki kayda davalı olarak itirazın kaldırılmasının istenemeyeceği-** ...Alacaklı tarafından borçlu hakkında başlatılan genel haciz yolu ile icra takibinde; örnek 7 numaralı ödeme emrinin tebliği üzerine borçlunun yasal sürede icra müdürlüğüne verdiği dilekçe ile icra takibine itirazı üzerine duran takibin devamını sağlamak amacıyla, alacaklı, itirazın kaldırılması istemiyle icra mahkemesine başvurmuş, mahkemece, takibe konu belge altındaki imza inkar edilmediğinden istemin kabulüne karar verilmiştir.

İİK.'nin 68/1. maddesi gereğince; talebine itiraz edilen alacaklının takibi, imzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını içeren bir senede yahut resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belgeye müstenit ise, alacaklı itirazın kaldırılmasını isteyebilir.

Somut olayda, takibin dayanağını oluşturan “kira sözleşmesi fesih ve ibra protokolü” başlıklı belgenin 6. paragrafında “*şu kadar ki yukarıda anılan 45.000 TL, Kiraya Veren tarafından Kiracıya mecur'un yeniden kiralandıktan sonra Kiracıya iade edilecek her halükarda en geç 10.07.2013 tarihini geçmeyecektir*” şeklinde kayıt konulmuş olup **bu kayıt, İİK. nun 68/1. maddesinde belirtilen, belgenin kayıtsız şartsız muayyen bir bedeli ödeme vaadini içermesi gerektiğine ilişkin hükme aykırıdır.** Borçlu tarafından icra dairesine verilen itiraz dilekçesinde, borç kabul edilmediğine göre; sözleşme şartlarının yerine getirilip getirilmediği ve dolayısıyla protokolden kaynaklanan alacağın varlığı ile tahsil edilmeceği yargılamayı gerektirir.

O halde, **alacaklı anılan belgeye davalı olarak itirazın kaldırılmasını istemeyeceğinden ve alacağın tahsil edilip edilmeyeceği yargılamayı gerektirdiğinden**, mahkemece itirazın kaldırılması isteminin reddi gerekirken kabulüne karar verilmesi isabetsizdir.... (12. HD. 13.03.2014 T. E: 4437, K: 7372) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

- **Kiralananın belediye tarafından mühürlenmesi sebebiyle kullanıma elverişli olup olmadığı konusundaki uyuşmazlığın çözümü, yargılamayı gerektirdiğinden icra mahkemesince “itirazın kaldırılması isteminin reddine karar verilmesi gerekeceği-**...Dava, itirazın kaldırılması ve İcra inkar tazminatı istemine ilişkindir. Mahkemece istemin kabulüne karar verilmiş, karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı vekili, 01/07/2011 başlangıç tarihli 5 yıl süreli aylık 11.000 TL bedelli kira sözleşmesine dayanarak başlattığı 04/11/2011 tarihli icra takibinde; 03/11/2011 tarihli 1

yıllık kira alacağı 132.000 TL alacağın yıllık %27 den az olmamak üzere ticari faizi ile birlikte tahsilini istemiştir. Borçlu ise süresinde verdiği borca itiraz dilekçesinde, kira sözleşmesinin hile ve aldatma ile imzalandığını, taşınmazın kira sözleşmesinden önce 06/10/2010 tarihinde yapı tatil tutanağı düzenlendiğini, idari para cezası kesildiğini, belediye imar ve şehircilik müdürlüğünün 11/11/2010 tarihli yazısı ile alt yapı hizmetlerinden yararlandırılmaması ve inşaatın ruhsata aykırı kısımlarının yıkılması hususunda karar alınmasının talep edildiğini, kiralayanın taşınmazın mühürlü ve yıkılacak olmasına rağmen ayları gidermeden ilave inşaatlar yaparak kiraladığını, 05/07/2011 tarihinde belediye görevlilerinin işyerini süresiz mühürlediklerini, alacaklının B.K.'nın 301. maddede yer alan teslim borcunu yerine getirmedeğini, alacaklının mühür fekki suçundan yapılan soruşturmada müvekkilini suçladığını, müvekkiline dava konusu yeri geçici olarak teslim etmiş ise de sözleşmedeki kullanım amacına elverişli şekilde kararlaştırılan 01/07/2011 tarihinde tam olarak teslim etmediğini, kiralananındaki mühürü sökerek binanın kaçak olduğunu gizleyerek hile ile kiraladığını, müvekkilinin bu nedenle baştan beri geçersiz olan sözleşmeyi feshettiğini, belirtmiştir. Davacı alacaklı tarafından itirazın kaldırılması isteğiyle açılan işbu dava sonunda mahkemece, istemin kabulüne karar verilmiştir.

Mahkemenin gerekçesinde de yazılı olduğu üzere taraflar arasındaki uyuşmazlık kiralananın belediye tarafından mühürlenmesi sebebi ile kullanıma elverişli olup olmadığı noktasındadır.

Taraflar arasında 01/07/2011 başlangıç tarihli 5 yıl süreli kira sözleşmesi imzalanarak Z... Y... Mahallesi İ... Caddesi No ... adresindeki bina yeni tadilatı yapılmış restoran olarak kiralanmıştır. Davalı borçlunun itiraz dilekçesine ekli olarak sunduğu belgeler incelendiğinde kiralananla ilgili belediye imar ve şehircilik müdürlüğü tarafından 06/10/2010 tarihli yapı tatil tutanağı düzenlenerek ruhsatsız tadilat ve inşaat yapıldığı bu sebeple çalışanların tahliye edildiği ve inşaatın mühürlendiği belirtilmiştir. Daha sonra düzenlenen 06/07/2011 tarihli yapı tatil ve mühürleme tutanağında ise 06/10/2010 tarihli 1. Tatil tutanağı ile zabıtlı ve mühürlü yerde mühürün kaldırılarak çalışmaya devam edildiği, belirtilerek binanın 2. Kez mühürlendiği anlaşılmıştır.

6098 sayılı TBK.'nın kiraya verenin borçları başlıklı 301. maddesinde; "kiraya veren, kiralananı kararlaştırılan tarihte, sözleşmede amaçlanan kullanıma elverişli bir durumda teslim etmek ve sözleşme süresince bu durumda bulundurmakla yükümlüdür. Bu hüküm, konut ve çatılı iş yeri kiralarda kiracı aleyhine değiştirilemez; Diğer kira sözleşmelerinde ise, kiracı aleyhine genel işlem koşulları yoluyla bu hükme aykırı düzenleme yapılamaz" hükmü öngörülmüştür.

Açıklanan yasa hükmü karşısında, davalının itirazı ve savunması, **kiraya verenin yasanın emredici hükümlerine aykırı davranışı ve teslimine yönelik olduğu gözetildiğinde, taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümü, yargılamayı gerektirir.** Kaldı ki mahkemenin gerekçesinde de taraflar arasındaki *uyuşmazlığın kiralananın mühürlenmesi sebebi ile kullanıma elverişli olup olmadığı noktasında toplandığı* belirtilmiştir. Bu durumda **davalı borçlunun, kiralayanın kusurundan kaynaklanan ve kiralayanın edimlerini yerine getirmemesi nedeniyle kira borcu olmadığına ilişkin itirazının dar yetkili icra mahkemesinde incelenmesi mümkün olmayıp uyuşmazlığın çözümü yargılamayı gerektirdiğinden** mahkemece itirazın kaldırılması isteminin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir.

Karar bu nedenle bozulmalıdır... (6. HD. 09.09.2013 T. E:9842, K:12015) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

- Davalı borçlu ödeme emrinin tebliğ üzerine süresinde takibe yaptığı itirazında **“kiralanan hakkında belediyece yıkım kararını alındığını, iskan ruhsatının bulunmadığının kiralayanın kiralananı kullanıma uygun bir halde bulundurma ve teslim yükümlülüğünü yerine getirmedeğini, bu sebeple sözleşmenin feshedildiğini” bildirmiş olması halinde bu savunmalara göre davalının itirazında belirttiği**

sebeplere göre uyumsuzluğun çözümünün yargılamayı gerektirdiğinden mahkemece itirazın kaldırılmasına ve inkar tazminatına hükmedilemeyeceği-... Davacı -alacaklı tarafından davalı- borçlu hakkında kira alacağı nedeniyle tahliye istekli olarak başlatılan icra takibinde düzenlenen ödeme emrine borçlu tarafından itiraz edilmesi üzerine davacı -alacaklı icra mahkemesine başvurarak itirazın kaldırılması, icra tazminatı isteminde bulunmuştur. Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş, karar davalı -borçlu tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı-alacaklı vekili 01.09.2008 başlangıç tarihli kira sözleşmesine dayalı olarak davalı hakkında başlattığı 07.12.2010 tarihli takipte 47500 Dolar, Aralık 2010 ayı kira bedelinin tahsilini istemiştir. Davalı borçlu ödeme emrinin tebliği üzerine süresinde takibe yaptığı itirazında “*kiralanan hakkında belediyece yıkım kararı alındığını, iskan ruhsatının bulunmadığını, kiralayanın mecuru kullanıma uygun bir halde bulundurma ve teslim yükümlülüğünü yerine getirmediğini, bu sebeplerle sözleşmenin feshedildiğini*” bildirmiştir. Savunmasında da bu beyanlarını tekrar etmiştir. 26.11.2010 tarihli ihtarnama ile davalı tarafından sözleşmenin feshedildiğinin davacı-alacaklıya bildirildiği görülmüştür. Bu durumda **davalının itirazında belirttiği sebeplere göre uyumsuzluğun çözümü yargılamayı gerektirir**. Esasen davacı da dava dilekçesinde borçlunun itirazlarının İcra Mahkemesince incelenmesinin mümkün olmadığını bildirmiştir. Davanın, uyumsuzluğun yargılamayı gerektirdiğinden bahisle reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle itirazın kaldırılmasına ve inkar tazminatına karar verilmesi doğru değildir.

Karar bu nedenle bozulmalıdır.... (6. HD. 25.04.2012 T. E:3652, K:6556) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- **Borçlu kiracı, takip talebine dayanak olan kira sözleşmesindeki imzayı reddetmiş fakat kiracılık ilişkisinin varlığını kabul ederek bir başka tarihli kira sözleşmesinin geçerli olduğunu öne sürmüştü; yetkisi dar olan icra mahkemesinin, hangi kira sözleşmesinin geçerli olduğu hususundaki yargılamayı genel mahkemeye bırakması ve bu sebeple itirazın kaldırılması talebinin reddine karar vermesi gerektiği- Uyumsuzluğun esası ile ilgili karar verilmediği için de alacaklı aleyhine kötü niyet tazminatına hükmedilmemesi gerektiği**-... Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de; Alacaklının icra mahkemesine başvurusunda, itirazın kaldırılmasını talep ettiği, mahkemece borçlu kiracı tarafından takibe konu kira borcunun tamamının ödenmiş olduğu gerekçesi ile talebin reddine ve alacaklı aleyhine icra inkar tazminatına karar verildiği, alacaklının istinaf kanun yoluna başvurusunda, diğer istinaf sebeplerinin yanında aleyhine icra inkar tazminatına hükmedilemeyeceğini ve icra mahkemesi'nce kira sözleşmesinin geçerli olup olmadığını değerlendiremeyeceğini ileri sürdüğü, Bölge Adliye mahkemesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verildiği, kararın alacaklı tarafından temyiz edildiği görülmektedir.

Somut olayda, borçlu kiracı, takip talebine dayanak kira sözleşmesindeki imzayı reddetmekle beraber kiracılık ilişkisini kabul ederek 01/10/2011 tarihli kira sözleşmesinin geçerli olduğunu belirtmiştir. **Dar yetkili icra mahkemesince hangi kira sözleşmesinin geçerli olduğu hususunun genel mahkemede yargılamayı gerektirdiği nazara alınarak bu gerekçe ile itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verilmesi** ve uyumsuzluğun esası ile ilgili karar verilmediği için de alacaklı aleyhine kötüniyet tazminatına hükmedilmemesi gerekirken, İlk Derece Mahkemesi'nce yazılı şekilde karar verilmesi ve istinaf başvurusu üzerine Bölge Adliye Mahkemesi'nce başvurunun esastan reddine karar verilmesi doğru değil ise de neticede istemin reddedildiği ve bu husus yeniden yargılamayı gerektirmediğinden, ... Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin 2019/... Esas, 2019/... Karar sayılı kararının kaldırılmasına, ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2018/... Esas, 2019/... Karar sayılı kararının düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir.... (12. HD. 11.03.2020 T. E: 1244, K: 2548) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- **Takip sözlü kira sözleşmesine dayanmış olup, davahlar ile davahlar vekilinin beyanları karşısında kira alacağının varlığı yargılamayı gerektirdiği**-...Davacı alacaklı vekili 23.05.2011 tarihinde başlattığı icra takibi ile 19.01.2011 tarihli sözlü kira sözleşmesine dayanarak 19.04.2009 ila 19.04.2011 tarihleri arasında ödenmeyen kira bedellerinin tahsili ile tahliye talebinde bulunmuştur. Ödeme emrinin tebliği üzerine borçlu Y., kira sözleşmesi gibi bir evrak ile ilgisi olmadığını, borcunun bulunmadığını, imzasının olmadığını belirterek, borçlu H. ise alacaklının eşi ile aralarında satış sözleşmesinin olduğunu, satış sözleşmesinin tam bir muamma olduğunu dolayısıyla ile gayrimenkulün kira kontratının yasal olmadığını ifade ederek takibe itiraz etmişlerdir. Davahlar vekili yargılamadaki beyanında geçerli bir kira sözleşmesi olmadığını, adi satış sözleşmesinin cezai şartı niteliğinde bir kira akdi olduğunu ancak bu akdin gerçek bir kira akdi niteliğinde olmadığını tapu kaydının halen vekil edenleri üzerinde olduğunu beyan etmiştir. **Takip sözlü kira sözleşmesine dayanmış olup davahlar ile davahlar vekilinin beyanları karşısında kira alacağının varlığı yargılamayı gerektirir.** Bu durumda mahkemece davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile davanın kabulü kararı yerinde görülmemiştir... (8. HD. 04.06.2018 T. E: 2017/14894, K: 13611) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

- **Kira parası yönünden uyuşmazlığın çözümlenmesinin yargılama yapılmasını gerektirmesi halinde, "itirazın kaldırılması"na ve "tahliye"ye karar verilemeyeceği**-1.5.1981 tarihli kira sözleşmesinde (günün şartlarına göre zam yapılacaktır) hükmü yer almakla beraber, 10.000 TL olarak başlangıçta belirli kira parasına her yıl yapılacak zam oranı tesbit edilmemiştir. Alacaklı 22.000 TL üzerinden takip yapmıştır. Ancak, bu isteğini ve kira miktarının bu kadar olduğunu yazılı bir delile dayandırmamıştır. Borçlu kira parasına itiraz ederek "16.500 TL olarak" belirtilmiştir. Haziran-Temmuz ayları 1983 kira parasının 16.500 TL olarak kiralayana ödendiği ihtilafsız ise de, kiracı "kiralanan yerin işyeri olması nedeni ile kesilmesi zorunlu stopajın kiralayan tarafından ödeneceği düşüncesi ile kesinti yapmadan ödemedi bulunduğunu ve Ağustos-Eylül 1983 aylarına ait kira paralarından %25 oranındaki gelir vergisi tutarı 4125 TL tutarını keserek gönderdiğini" savunmuş ve buna ait konutta teslim kayıtlı PTT, makbuzlarını ibraz etmiştir. Bu makbuzlara ve mevcut diğer delillere göre kira bedelinin stopaj dahil 16.500 TL olduğu benimsendiği takdirde, borçlunun temerrüdünden bahse imkan yoktur. Yukarıda belirtildiği gibi kira parasının 22.000 TL olduğuna dair yazılı bir sözleşme mevcut olmadığına nazaran, Haziran-Temmuz 1983 ayları kira parasının 16.500 TL olarak yatırılması kiralayana hak verir nitelikte görülmemiştir.

Şu durumda **en azından bu anlaşmazlığın kira parası yönünden çözümlenmesi yargılama yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. O halde mevcut delil, iddia ve savunma karşısında "itirazın kaldırılması" ve "tahliye" kararı verilmesi isabetsizdir**... (12. HD. 24.4.1984 T. E:2310, K:4998) (<https://www.e-uyar.com> - Erişim: 22.01.2021)

*

• HMK. m. 187/(2)'deki "*herkesçe bilincen vakularla ikrar edilmiş vakıalar 'çekişmeli' sayılmaz.*" şeklindeki hüküm nedeniyle "*herkesçe bilinen (maruf ve meşhur) vakıaların ayrıca ispatı gerekmez.* Çünkü bu vakılar genel olarak 'herkesin bildiği' veya 'öğrenmesinin mümkün olduğu' vakılardır. Örneğin; Gölçük depreminin, en son genel seçimlerin yapıldığı, 2. Dünya Savaşının yapıldığı tarih, güneşin senenin belli bir gününde hangi saatte doğup battığı vb.⁸¹⁰³ olaylar olup, bunların ayrıca taraflarca ispatı gerekmez.

*

⁸¹⁰³ Ayrıntılı bilgi için bknz: **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 2020, C: 1, s: 615 – **ATALAY, O.** Pekcanitez Usul C: 2, 2017, s: 1654 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T. S./ HANAA-ĞASI, E.** Medeni Usul Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 388 - **BUDAK, A.C./KARAASLAN, V.** Medeni Usul Hukuku, 4. Baskı, 2020, s: 237 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, 2016, s: 320 - **PEKCANITEZ, H/ATALAY, O./ÖZEKES, M.** Medeni Usul Hukuku, 14. Bası, 2013, s: 658

Bir olayda;

• Alacaklı-kiralayan S... İNŞ. ve TİC. A.Ş. 01.07.2020 tarihinde İstanbul ... İcra Müdürlüğü'ne (Dosya No: 2020/...) başvurarak borçlu-kiracı K... OTELCİLİK ve BİLİŞİM SİSTEMLERİ LTD. ŞTİ. hakkında “600.000,00 USD. (Asıl alacak) + 197.26 USD (Faiz) = 600.197.26 USD KİRA BORCU'nun ödenmesi ve TAHLİYE” istemli *‘takip talebi’*nde bulunarak borçlu-kiracıya “Örnek:13 İHTARLI ÖDEME EMRİ” gönderilmesini talep etmiştir.

• ‘Örnek:13 İhtarlı Ödeme Emri’ni 09.07.2020 tarihinde alan borçlu K... OTELCİLİK ve BİLİŞİM SİSTEMLERİ LTD. ŞTİ., vekili vasıtasıyla ‘itiraz süresi içinde’ (16.07.2020 tarihinde) İstanbul ... İcra Dairesi’ne (Dosya No: 2020/...) başvurarak, taraflar arasındaki 29.09.2017 tarihli KİRA SÖZLEŞMESİ’nin ... maddesinde *‘taraflardan kaynaklanmayan veya tarafların kontrolü dışında meydana gelen durumların m ü c b i r s e b e p olarak öngörülmüş olduğunu, tüm dünya ile birlikte ülkemizde de yaşanan koronavirüs (Covid-19) salgınının da ‘mücbir sebep’ teşkil ettiğini, bu durumun kira borcunu ödeme yükümlülüğünü sona erdirdiğini’* belirterek *‘tüm borca, faize, faiz oranına, fer’ilerine ve tahliye talebine’* itiraz etmiştir.

• Borçlu-kiracının bu itirazı ile, ... 5. İcra Müdürlüğü’ndeki 2020/11393 sayılı icra dosyasındaki takibin durması üzerine, alacaklı-kiralayan 24.02.2020 tarihinde ... İcra Hukuk Mahkemesi’ne başvurarak *‘itirazın kaldırılmasını ve tahliyeye karar verilmesini’* talep etmiştir.

Alacaklı-kiralayan vekili bu dilekçesinde özetle;

- “Borçlu-kiracının KİRA SÖZLEŞMESİ’nin 7.2.5 maddesi uyarınca ödenmesi gereken takip konusu kira bedelini ödemediğini, haksız olarak takibe itiraz ederek takibi durdurduğunu,

- Borçlu-kiracının *‘kira sözleşmesi yönünden borca itiraz etmeyip, kira sözleşmesi dışındaki nedenlerle borçlu olmadığını’* iddia ettiğini,

- Borçlu-kiracının *‘kira sözleşmesine ayrıca ve açıkça itiraz etmediğini’*, hakkında açtıkları bu davada *‘kiranın ödendiğini veya sair bir sebeple istenemeyeceğini İİK. 269 /c maddesinde belirtilen belgelerle kanıtlamak durumunda olduğunu’* vs.”

ileri sürmüştür.

• Davalı-kiracı K... OTELCİLİK ve BİLİŞİM SİSTEMLERİ LTD. ŞTİ. vekili *‘cevap dilekçesi’*nde özetle;

- “Taraflar arasındaki, kira bedelleri ile ilgili uyuşmazlık bulunduğunu, ... 11. Noterliği’nin 05.06.2020 tarih ve ... Yev. No’lu ihtarnamesi ile, davacı (kiralayan) şirkete *‘Tüm dünya ile birlikte ülkemizde yaşanan koronavirüs salgını nedeniyle turizm sektörünün bundan olumsuz olarak etkilendiğini, TBK.m. 138 uyarınca edimler arasında aşırı ifa güçlüğü yaratıldığını, kira sözleşmesinin ... maddesinin uygulanması sonucu, kira bedellerinin ödenmeyeceği’*nin bildirildiğini,

- ... 11. Noterliği’nin 26.06.2020 tarih ve ... Yev. No’lu ihtarnamesi ile *‘Kira bedellerinin ödenmeyeceği’*nin tekrar kiralayana bildirildiğini,

- Müvekkili şirket (kiracı) tarafından ... 12. Sulh Hukuk Mahkemesi’nde (Dosya No: 2020/...) açtıkları *‘uyarlama davası’*nin sonucunun bekletici mesele yapılmasını,

- KİRA SÖZLEŞMESİ’nin ... maddesinin, kira bedellerini ödeme yükümlülüğünü açıkça sona erdirdiğini, bu konuda müvekkilinin temerrüde düşmemiş olduğunu, *‘koronavirüs salgının varlığını ispat için müvekkilinin 269/c’de bahsedilen yazılı belge sunmasına gerek bulunmadığının vs.’*

belirtmiştir.

• ... 16. İcra Hukuk Mahkemesi 24.12.2020 T. E: 2020/... ve K: 2020/... sayılı kararı ile;

“...Davalı-borçlu itiraz dilekçesinde borca ve faize itiraz ettiğini beyan etmiştir. Kira akdine itiraz etmeyerek kira akdini reddetmemiştir. Borçlunun iddiasının ispatı için İİK. 269/c maddesi uyarınca ‘kiranın ödendiğini veya sair bir sebeple istenemeyeceğini’ bildiren itiraz etmişse, itiraz sebeplerini ve isteğini noterlikçe re’sen tanzim veya imzası tasdik edilmiş veya alacaklı tarafından ikrar olunmuş bir belge yahut resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya vesika ile ispat etmeye mecburdur. Davalı borçlu tarafından, 17.12.2020 tarihli duruşmada ‘herhangi bir ödeme belgesinin bulunmadığı’ belirtilmiştir. İncelenen dosya içeriğine ve anılan yasal düzenlemeye göre borçlu, kira akdinin içeriğine karşı itirazını bildirmedeği gibi, kira sözleşmesindeki imzasını da açık ve kesin olarak reddetmediğinden, akdin uyumsuzluk konusu olmadığı, kabul etmiş sayıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu halde davalı-borçlunun, İİK.’nin 269/c maddesinde belirtilen belgelerle ödeme hususunu ispat etmesi gerekirken, bu anlamda bir belge ibraz edemediği görülmüştür. ... 12. Sulh Hukuk Mahkemesi’nde açılan uyarılama davasında ‘tedbir kararı’ verilmemiştir. Bu nedenle ‘uyarılama davası’ bekletici mesele yapılmamıştır.

Davalı borçlunun İİK. 269/c maddesi uyarınca belge ibraz etmediği, bu hali ile temerrüt koşullarının oluştuğu, itirazın kaldırılması gerektiği, bu nedenle davanın kabulü ile ‘davalının ... 5. İcra Müdürlüğü’nün 2020/... sayılı dosyasına vaki itirazın kaldırılmasına ve takibin devamına, akdin feshi ile davalının kiracı olarak bulunduğu ..... otel ve eklentilerinden oluşan turistik tesislerden tahliyesine...”

karar vermiştir.

Somut olayda;

Yıllık (01.11.2019- 01.11.2020 döneminde) kira bedeli 1.800.000 USD. olan (5) yıldızlı otel (G... R...T...) ve eklentilerinin kiracısı, -kendisine gönderilen ‘Örnek: 13 ihtarlı Ödeme Emri’ ile istenen 600.000 USD. (asıl kira borcu) + 197.26 USD. (Faiz) = 600.197.26 USD. takip konusu ‘kira borcu’na-

-“Tüm dünya da olduğu gibi ülkemizde de yaşanan pandemi nedeniyle **KİRA SÖZLEŞMESİ’nin ... maddesinde** öngörülen ‘beklenmeyen hal’ nedeniyle, kira borcunu ödeme yükümlülüğünün bulunmadığını”,

- Ayrıca “**KİRA SÖZLEŞMESİ’nin ... maddesinde** ‘Kiralayanın, kiracı’ya mücbir sebebin ortaya çıktığı tarihten ‘Turizm Sezonu baz alınarak, kullanmadığı dönem için kirasını iade eder’ düzenlemesinin yer aldığını ve **KİRA SÖZLEŞMESİ’nin ‘Tanımlar’ başlıklı ... maddesinde** Turizm sezonunun ‘her takvim yılının Nisan ayının 1. Günü ve Ekim ayının 31. günü arasında kapsayan dönem’ olarak açıkça ifade edilmiş olduğunu”, “kira sözleşmesinde açıkça madde altına alınan bu hususlar gözetildiğinde turizm sezonu baz alınarak faaliyet gösteren kiralananın söz konusu dönem için hiç bir kira borcu doğmayacağını”

ileri sürerek itiraz etmiştir.

Buna karşın, alacaklı kiralayanın talebini kabul eden ... 16. İcra Hukuk Mahkemesi 24.12.2020 tarihli kararında; “borçlu-kiracının itirazının kaldırılmasına ve kiralanan otel ve eklentilerinden tahliyesine” karar vermiştir.

Oysa ki yukarıda⁸¹⁰⁴ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; icra hukuk mahkemesi ‘kısıtlı (dar) yetkili’ bir mahkemedir. Bu nedenle, somut olayda gündeme gelen ve bütün dünya da olduğu gibi ülkemizde de turizm sektöründe çok olumsuz sonuçlar doğurmuş olan koronavirüs salgını;

⁸¹⁰⁴ Bknz: Yuk. dipn: 5-7

-*Mücbir sebep* (TBK. m. 138) sayılır mı? ‘Mücbir sebep’ sayılırsa⁸¹⁰⁵ bunun varlığını kiracının icra hukuk mahkemesinde ispat etmesine gerek var mıdır?

- Koronavirüs salgını hem kira bedelleri ve hem de değerleri çok yüksek olan (5) yıldızlı otellerin kira bedellerinin ödenmesine etki eder mi?

- Etki ederse; bu salgın nedeniyle ‘*kira borcunu ödeme yükümlülüğü*’ tamamen mi sona erer yoksa kısmen mi sona erer?

- Kısmen sona ererse; kiracı ‘*kira bedelinin yüzde kaçını*’ ödemekten kaçınabilir?

- Otel, bu dönemde *hiç açılmamışsa* ya da *belirli bir dönem için açılmışsa*, kiracı kira bedelinin ne kadarını ödemekle yükümlü olur?

- Bu konuda kiracı ya da kiralayan tarafından mahkemede ‘*uyarlama davası*’ açılmışsa, kiracının ödemesi gereken kira miktarı ‘*uyarlama davası*’ sonucunda mı belirlenir?

- *Kiralayana, kira bedelini kiracıya iade etme yükümlülüğü* öngören kira sözleşmesi (madde 20.3) hükümlerine karşın, kiralayanın kira bedelini talep etme koşulları oluşmuş mudur?

şeklindeki soruların cevabını, icra hukuk mahkemesi, huzurundaki “*itirazın kaldırılması ve tahliye kararı verilmesi*” konusundaki uyuşmazlıkta, ‘kısıtlı (dar) yetkili mahkeme’ olduğu için- araştıramaz.

Yüksek mahkeme (Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, 8. Hukuk Dairesi ve 12. Hukuk Dairesi), yukarıda⁸¹⁰⁶ sunduğumuz içtihatlarda açıklandığı gibi, bu gibi durumlarda icra hukuk mahkemelerinin “*uyuşmazlığın çözümlenmesinin yargılama yapılmasına bağlı olması, buna karşın icra hukuk mahkemelerinin kısıtlı (dar) yetkili mahkeme olmaları nedeniyle yargılama yapmayı genel mahkemelere bırakması gerektiğini*” ifade ederek, bu mahkemelerce ‘*alacaklının itirazın kaldırılması (ve tahliye) talebinin reddine*’ karar verilmesi gerektiğini” açık seçik vurgulamıştır.

Yerel mahkemenin, “*kira akdinin içeriğine karşı itiraz bildirilmediği, akdin uyuşmazlık konusu olmadığı, bu durumda İİK m. 269/c’de belirtilen belgelerle ödeme hususunun ispat edilmesi gerektiği, ödemeye ilişkin belge sunulmadığından ve sulh hukuk mahkemesinde açılan uyarılama davasında tedbir kararı verilmediğinden bahisle temerrüt koşullarının oluştuğu*” ve bu nedenle “*itirazın kaldırılması isteminin kabulü ile kiralananın tahliyesine karar verilmesi gerektiğine*” ilişkin vardığı sonuç kanımızca hatalıdır.

Çünkü kiracı, kira ilişkisini kabul etse dahi, itirazında belirttiği gibi, *salgın hastalığı ‘mücbir sebep’ olarak öngören (madde ...)* ve buna göre *kira bedelinin kiracıya iadesini dahi düzenleyen (madde ...)* özel hükümler içeren kira sözleşmesi gereğince, “**kira bedelinin, kiralayan tarafından istenip istenemeyeceği hususu yargılamayı gerektirdiğinden**, icra hukuk mahkemesince “*itirazın kaldırılması (ve tahliye) talebinin reddine karar verilmesi*” gerekir. Kira sözleşmesinin anılan ... maddesi, açıkça “*Kiralayan, kiracıya mücbir sebebin ortaya çıktığı tarihten Turizm Sezonu baz alınarak, kullanmadığı dönem için kirasını iade eder.*” şeklinde düzenlenmiş olduğundan, bu kayıt nedeniyle taraflar arasındaki kira sözleşmesinin *kayıtsız şartsız borç ikrarını* ihtiva ettiğinden söz edilemez. Bu kayıt nedeniyle, anılan kira sözleşmesi, *İİK. m. 68/1 anlamında borç ikrarını içeren bir belge* niteliğinde olmadığından, itirazın kaldırılması (ve tahliye) istemli davanın reddine karar verilmesi gerekir.

⁸¹⁰⁵ Bknz: Yuk. dipn: 8

⁸¹⁰⁶ Bknz: s:3-27

79) Haciz’den İflas’tan ve Aciz’den Geriye Doğru İki Yıldan (İİK. 278/II) Daha Önce Yapılmış Olan Tasarrufların İptali Nasıl Mümkün Olur?

(Leges Hukuk Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran/2021, S: 136-137-138, s: 11-82)

KONU: Borçlunun, davacıya borçlandıktan sonra ‘ticari işletme’ niteliğindeki ‘tekstil atölyesi’ni İİK. 280/III’de öngörülen ilan formalitesini yerine getirmeden, aralarında ticari ilişki bulunan ve aynı sektörde çalışan, uzun süredir tanıdığı bir kişiye satması ve satıştan sonra uzun bir süre aynı iş yerini çalıştırmaya devam etmesi, tapuda gösterilen satış bedeli ile iş yerinin rayiç değeri arasında bir mislinden fazla fark bulunması, tasarrufun iptaline neden olur mu?

*

ŞGİRİŞ:

Tasarrufun iptali davası, İcra ve İflâs Kanunu’nun 277-284’üncü ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında (ki) Kanunu’nun 24-31’inci maddelerinde düzenlenmiştir. Bu hükümler yakın zamana kadar İcra ve İflâs Kanununun diğer hükümlerine göre, daha sınırlı bir uygulama alanı bulmuştur. Bunun başlıca nedeni, iptal davası açabilecek durumda olan alacaklıların -genel hükümlere (TBK. mad. 19) göre açılan «*muvazaa davası*» ile «*tasarrufun iptali davaları*»nı aynı nitelikte görüp- borçluların «mal kaçırma kastı»nın ispatı konusundaki güçlüğü dikkate alarak, çekingen davranmış olmalarıdır. Halbuki, İİK. mad. 277 vd.’da düzenlenmiş bulunan «*tasarrufun iptali davası*» ile TBK. mad. 19’da düzenlenmiş bulunan «*muvazaa davası*»nın gerek ‘açılma koşulları’ ve gerekse bu davalarda ‘ispatı gereken hususlar’ birbirinden farklıdır. İptal davalarında, davacı-alacaklı; çok kez «iptale tâbi tasarruf»un belirli bir zaman kesiti - (örneğin; «haciz»den, «aciz»den yahut «iflâsın açılması»ndan önceki *bir yıl* (İİK. mad. 279/I) ya da *iki yıl* (İİK. mad. 278/II)- içinde yapılmış olduğunu veya «işlem (tasarruf) tarihinden itibaren *beş yıl* içinde borçlu aleyhine haciz veya iflâs yoluyla takipte bulunmuş olduğunu» (İİK. mad. 280/I) ve borçlu ile hukuki işlemde (tasarrufta) bulunan üçüncü kişinin, borçlunun belirli derecede -(örneğin; birinci, ikinci, üçüncü derecede (İİK. mad. 278/III-1; 280/II)- *kan* ya da *sihri husmı* olduğunu kanıtlamak suretiyle, ayrıca borçlunun «*mal kaçırma kastı*»nı kanıtlamadan davasını (iddiasını) ispat edebilir...

Tasarrufun iptali davaları ne kadar geniş bir uygulama alanı bulur ve borçluların «*alacaklılarından mal kaçırma kastıyla yaptıkları kötüniyetli tasarruflar*» ne kadar fazla iptale tâbi tutulursa, kötüniyet «o kadar az» ödüllendirilmiş (!) olacaktır.

I- Hakkında «haciz» (İİK. m. 78 vd.) işlemine girilen (iflâsta; «iflâs kararı verilen» (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

«*Malları üzerine haciz konulması*»ndan (veya *haklarında iflâs kararı verilmesi*)nden önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan «mal kaçırma» (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım «hileli» işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötüniyetli borçluların «*alacaklılarından mallarını kaçırma kastı ile*» yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara «*tasarrufun iptali davası*» denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

«*Tasarrufun iptali davası*»nı «*bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kastıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırma için yapmış ol-*

duğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır» ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.^{8107 8108}

Bu davanın amacı⁸¹⁰⁹; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; «malları üzerine haciz konulmadan» veya «hakkında iflâs kararı verilmeden» önce) alacaklılarından mal kaçırmak kastı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışıyla isteyerek- sağlamaktır.⁸¹¹⁰

⁸¹⁰⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflâs Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s:3 vd.

⁸¹⁰⁸ Benzer tanımlar için bkz: KURU, B. «Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)» (İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 663) - MUŞUL, T. «İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır» (Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s:17) - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. «İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir» (İcra ve İflâs Hukuku, 2020, s: 715) - EROĞLU, O. «Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eda davasıdır» (Tasarrufun İptali Davası, 2020, s: 24; İslah, 2021, s:192) - BERKİN, N.M. «Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava» (İflâs Hukuku, 1972, s: 489)

⁸¹⁰⁹ KURTOĞLU, S. İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780) - UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd. - UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 16 vd.; 141 vd.; 297 vd.; 379 vd.; 463 vd.; 683 vd.; 920 vd. - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) - YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.) - YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

⁸¹¹⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:4 vd. - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s: 23 - EROĞLU, O. age. s: 30 - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. İcra ve İflâs Hukuku, 2020, s: 556 - KURU, B. El Kitabı, s: 1397 - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age. s: 726 - PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, 2013, s: 857 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:5 - ÇETİN, H.E. Tasarrufun İptali, 2016, s:17 - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s:40 - ÇAM, U.M. Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s:58 - COŞKUN, M. İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:887 - ÇETİNEL, T. Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 29

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında «*tasarrufun iptali davasının amacı*» hakkında;

√ «*İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»⁸¹¹¹

√ «*Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasına ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»⁸¹¹²

√ «*Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»⁸¹¹³

√ «*Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»⁸¹¹⁴

√ «*İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»⁸¹¹⁵

√ «*Davacının tasarrufun iptali istemine ilişkin bu davayı açmaktaki amacının takibe koyduğu alacağın tahsili olduğundan, davanın kabulüne karar verildiğinde, davacının bu alacak ve fer'ileri ile sınırlı olarak dava konusu edilen tüm taşınmazlar yönünden şartları oluşması halinde tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekirken hatalı değerlendirme ile 'dava konusu edilen taşınmazlardan sadece bir tanesinin davacının alacağını karşılayacağı' düşüncesiyle, yalnızca bir taşınmaz yönünden davanın kısmen kabulüne karar verilmesinin doğru olmadığını*»⁸¹¹⁶

√ «*İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla, alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»⁸¹¹⁷

√ «*Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflâs etmeden önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla, alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»⁸¹¹⁸

√ «*Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına*

⁸¹¹¹ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

⁸¹¹² Bknz: 17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870 (www.e-uyar.com)

⁸¹¹³ Bknz: 17. HD. 05.11.2018 T. 6517/10079 (www.e-uyar.com)

⁸¹¹⁴ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049 (www.e-uyar.com)

⁸¹¹⁵ Bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 8503/8819 (www.e-uyar.com)

⁸¹¹⁶ Bknz: 17. HD. 17.09.2018 T. 4747/7826 (www.e-uyar.com)

⁸¹¹⁷ Bknz: İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585 (www.e-uyar.com)

⁸¹¹⁸ Bknz: 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com)

aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla, alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»⁸¹¹⁹

belirtmiştir...

II- Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası, «dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava»dır.⁸¹²⁰ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu mal, alıcı (veya devir alan)ın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... «Davanın kabulüne» karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’ dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten «davanın kabulüne» karar veren mahkeme «...dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen -eğer mahkemeye kesin aciz vesikası

⁸¹¹⁹ Bknz: 17. HD. 27.03.2018 T. 15813/3307 (www.e-uyar.com)

⁸¹²⁰ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 683 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s: 19 vd. - **UMAR, B.** Türk İcra-İflâs Hukuku’nda İptal Davaları, 1963, s: 19 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 664 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3409 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **BERKİN, N.M.** İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2009, s: 300 - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D., 1969/1, s: 39-49 - **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, 1966, s: 223 - **EROĞLU, O.** age. s: 33 vd. - **ESENER, T.** Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** age. s: 557 - **YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252 - **UYAR, T.** «Muvazaa» Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 716 vd. - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, 2014, s: 254) - **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF D. 2015, S: 4, s: 933 - **KORKUSUZ, M.R.** İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, 2004, s: 312 - **ALBAYRAK, H./AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 18 - **ÖZSUNAY, E.** Türk Hukuku’nda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968, s: 233 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 2013, s: 1744 - **AKŞENER, S.H.** Tasarrufun İptali Davaları, 2013, s: 27 - **AKKAYA, T.** «Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) – **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 17 - **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 499 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarrufun İptal Davaları, 2004, s: 1015 - **GÜNEREN, A.** age., s:49 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age. s: 858, 878 - **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 565 - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 18 vd. - **KAZANCI, T.İ.** Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4309 - **AKYAZAN, S.** Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - **SARISOZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) – **KARAMERCAN, F.** Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2020, s:158 - **YILMAZ, E.** age. s: 1203 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age., s: 7 – **ÇETİNEL, T.** age. s: 9 – **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku «Ders Kitabı», 2020, s: 489

sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına» şeklinde karar verir...

Yüksek mahkeme, iptal davalarının bu niteliğini, çeşitli içtihatlarında;

∨ «İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»⁸¹²¹

∨ «İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»⁸¹²²

∨ «İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»⁸¹²³

∨ «Tasarrufun iptali, davaları mutlak ticari dava niteliğinde olmayıp, şahsi nitelikte ve borçlunun tasarruflarına yönelik bulunduğundan, asliye hukuk mahkemelerinin görevine girdiğini»⁸¹²⁴

∨ «İcra ve İflas Kanunu’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamlı alacağın tahsilini sağlamak olduğunu, davacının, iptal davası sabit olduğu takdirde, tasarruf konusu mal üzerinde cebri icra yolu ile hakkını almak yetkisini elde edeceğini ve tasarruf konusu taşınmaz mal ise, davalı üçüncü şahıs üzerindeki kaydın düzeltilmesine gerek olmadan, o taşınmazın haciz ve satışını isteyebileceğini, bu yasal nedenler iptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»⁸¹²⁵

∨ «Tasarrufun iptali davasının taşınmazın aynına yönelik aynı bir dava olmadığı, alacağın tahsiline yönelik şahsi nitelikte bir dava olduğunu»⁸¹²⁶

∨ «İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»⁸¹²⁷

belirtmiştir...

III- İİK. mad. 277/1’de; iptal davasının, «İİK. 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılabilceği» belirtilmiştir (İİK. mad. 277)*.

Bu maddeler gereğince iptali söz konusu olan tasarruflar; «hukukî işlem» kavramından daha geniş olan, onu da içeren ve **doktrinde**⁸¹²⁸ «kendisine hukuk düzenince hukukî bir sonuç bağlanmış olan beşeri (insan) fiilleri» olarak tanımlanan, **hukukî fiiller**’dir.^{8129 8130} Nitekim kaynak yasanın Almanca metninde, bu konuda «tasarruf» değil

⁸¹²¹ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

⁸¹²² Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

⁸¹²³ Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614 (www.e-uyar.com)

⁸¹²⁴ Bknz: 17. HD. 09.04.2018 T. 8983/3951 (www.e-uyar.com)

⁸¹²⁵ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 3577/11571 (www.e-uyar.com)

⁸¹²⁶ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 5549/7016 (www.e-uyar.com)

⁸¹²⁷ Bknz: 17. HD. 06.06.2017 T. 7321/6418 (www.e-uyar.com)

⁸¹²⁸ **ATAAY, A.** age. s: 310 vd. - **OĞUZMAN, M.K.** age. s: 99 - **ÖZSUNAY, E.** age. s: 319 - **İMRE, Z.** age. s: 207 - **ZEVLİLİLER, A./ACARBAY, M. B./GÖKYAYLA, K.E.** age. s: 129 - **DURAL, M./SARI, S.** age. s: 159

⁸¹²⁹ **UMAR, B.** age. s: 54 vd. - **MUŞUL, T.** İpal Davaları, s: 33 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, s: 222, dipn. 615 - **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 52 vd.) - **ERDÖNMEZ, G.** Tasarrufların İptali, s: 124 - **KAZANCI, T.İ.** İspat, s: 34 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: IV, s: 3410 - **KARSLI, A.** age. s: 541 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4313 - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 212) - **UYAR, T.** «Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkararları)» ile «Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması»nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. 2014/3, s: 282-295) - **EROĞLU, O.** age. s: 40

⁸¹³⁰ **Yüksek mahkeme** de aynı doğrultuda içtihatla bulunmuştur: Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T.1405/120; 20.06.2013 T. 8604/9398 (www.e-uyar.com)

«*hukukî fiil*» kavramı yer almaktadır.⁸¹³¹ Bu nedenle, İİK. mad. 277 vd. geçen «tasarruf» kavramını, «*hukukî işlem*»leri, «*hukukî fiil*»leri de içerir şekilde, en geniş anlamıyla kabul etmek gerekir.⁸¹³² Örneğin, borçlunun «*protesto çekmemesi*», «*haksız bir ödeme emrine itiraz etmemesi*», «*zamanaşımı def’inde bulunmaması*», «*aleyhine açılan davayı kabul etmesi*», «*davadan feragat etmesi*», «*yeminden çekinmesi*», «*kanun yoluna başvurmadan kaçınması*», «*hukukî işlem*» olmadığı halde birer «*hukukî fiil*» sayılır ve iptal davasına konu yapılabilir.⁸¹³³ Nitekim, **İsviçre Federal Mahkemesi**;⁸¹³⁴ «*borçlunun anlaşmalı olarak hakkında icra takibine geçen alacaklının yaptığı takibe itiraz etmemesi yani ‘itirazdan kaçınması’ halinde, bu davranışa karşı, asıl alacaklıların iptal davası açabileceğine*» karar vermiştir. **Yargıtay** da -ileride ayrıntılı olarak, örnekler vererek belirteceğimiz gibi-, «*borçlunun ‘muvazaalı olarak borçlanıp, kendisi hakkında takip yaptırıp, taşınmazlarını haciz ettirmesi işleminin, iptal davasına konu edilebileceğini*»⁸¹³⁵, «*‘tasarruf’ kavramı, borçlunun malvarlığını azaltıcı nitelikteki hukuki işlemleri ve hukuki fiilleri de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin, ‘tasarruf’ kavramı içinde bulunduğunu, davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararının bulunduğunu*» belirtmiştir...

«*Haksız fiil*»⁸¹³⁶ teşkil eden eylemler de, tasarrufun iptali davasına konu teşkil edebilir...

Şu halde, borçlunun gerek «*dava dışındaki*», gerek -sulh, feragat, kabul gibi- «*icra takibi içindeki*» en geniş anlamı ile **hukukî işlemleri**, iptal davasına konu olabilecektir.⁸¹³⁷ Kısaca, borçlunun; «*alacaklıları aleyhine malvarlığını azaltıcı nitelik taşıyan*» her türlü -en geniş anlamı ile- **hukukî işlemleri**, iptal davasına konu olabileceği gibi «*malvarlığının artışı önleyici işlemleri*» de (örneğin; borçlunun kendisine miras bırakanın dan gelecek mirası reddetmesi gibi) tasarrufun iptali davasına konu olabilir.^{8138 8139}

⁸¹³¹ **UMAR, B.** age. s: 54 vd. - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, s: 295

⁸¹³² **KURU, B.** a.g.e., C: 4, s: 3410 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1398 - **KURU, B.** Ders Kitabı, s: 490 - **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 222 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** a.g.e., s: 294 - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof.Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, 2014, C: 1, s: 253) - **KAZANCI, İ.T.** a.g.e., s: 34 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal Davası «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009/3, s: 487) - **EROĞLU, O.** age. s: 40

⁸¹³³ **UMAR, B.** age. s: 54, dipn. 4 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 294 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4313 - **SARISÖZEN, M.S.** a.g.m., s: 233, dipn: 1 - **ARSLAN, A.S.** a.g.m., s: 255 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age. s: 10 - **BÖRÜ, L.** a.g.m., s: 487 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 56 - **ERDÖNMEZ, G.** a.g.e. s: 124

⁸¹³⁴ Bknz: BGE. 65 III, s: 133 (Naklen; **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, s: 762)

⁸¹³⁵ Bknz: 15. HD. 15.9.1990 T. 3485/3290 (www.e-uyar.com)

⁸¹³⁶ **YILDIRIM, M.K.** age. s: 142 - **ERDÖNMEZ, G.** age. 1. Baskı, s: 99; 2. Baskı, s:125

⁸¹³⁷ **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 294

⁸¹³⁸ **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** a.g.e., s: 10 - **COŞKUN, M.** İçtihatlı İİK. C: 4, s: 4537

⁸¹³⁹ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 6602/3146; HGK. 08.12.2010 T. 17-596/641

‘İptal davasına konu olan işlemler’⁸¹⁴⁰ -kural olarak- «*maddi hukuk bakımından tamamen geçerli olan ve alacaklıları zarara sokan işlemler*»dir⁸¹⁴¹. U y g u l a m a d a e n sık karşılaşılan *tasarrufun iptali davasına konu olabilen* belli başlı işlemler şunlardır⁸¹⁴²:

- √ «*Mirasçılar arasında yapılmış olan ‘miras taksim sözleşmesi’*»⁸¹⁴³
- √ «*Mirasçılar arasında yapılmış olan ‘rızaî taksim sözleşmesi’*»⁸¹⁴⁴
- √ «*Devredilen şirket hisseleri*»,⁸¹⁴⁵
- √ «*Devredilen miras hisseleri*»,⁸¹⁴⁶
- √ «*Tapuya şerh verilerek güçlendirilen satış vaadi sözleşmeleri*»,^{8147 8148 8149}
- √ «*Satılan taşınmazlar*»,⁸¹⁵⁰
- √ «*Boşanma protokolü uyarınca devredilen taşınır ve taşınmazlar*»,^{8151 8152}
- √ «*Havale işlemleri*»,⁸¹⁵³
- √ «*Borçlunun malvarlığının artışı önleyen işlemler*»,⁸¹⁵⁴
- √ «*Borçlunun, aleyhine açılan tapu iptali ve tescil davasını kabul etmesi*»,⁸¹⁵⁵
- √ «*Borçlunun, miras bırakanın kalan taşınmazlarından pay istemeyip, kendisine in-tikal edecek payları kardeşlerine devretmesi işlemi*»,⁸¹⁵⁶

⁸¹⁴⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4314 vd. - UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 11, 3. Baskı, 2010, s: 18691 vd. - UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?» «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 370 vd.)

⁸¹⁴¹ KURU, B. El Kitabı, s: 1397 - MUŞUL, T. age. s: 20 vd. - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. age. s: 533 - KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 2013, s: 614 UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4314 vd. - PEK-CANITEZ, H./ ATALAY, O./ ÖZKAN, M.S./ ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, 2013, s: 859 - GÜNEREN, A. a.g.e., s: 40 - KURTOĞLU, S. İcra ve İflas Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD., 1973/7-8, s: 776) - ULUKAPI, Ö. age. s: 497 - SARISÖZEN, M.S. a.g.m., s: 233, dipn: 5

⁸¹⁴² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:37 vd.

⁸¹⁴³ Bknz: 17. HD. 06.07.2020 T. 4035/4370 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁴⁴ Bknz: 17. HD. 13.05.2019 T. 4751/5978 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁴⁵ Bknz: 17. HD. 19.4.2010 T. 2848/3607; 22.2.2010 T. 9772/1356; 12.11.2009 T. 8068/7497 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁴⁶ Bknz: 17. HD. 23.2.2010 T. 9831/1437 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁴⁷ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 4425/5341; 21.05.2013 T. 7284/7365; 22.2.2010 T. 10739/1362; 5.5.2008 T. 1637/2353; 15. HD. 30.9.2002 T. 3158/4300; 15.05.2002 T. 1010/2526; 15. HD. 26.01.1990 T. 5253/160; 13. HD. 29.09.1977 T. 3322/3948 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁴⁸ MUŞUL, T. age. s: 40 vd.

⁸¹⁴⁹ UYAR, T. «Taşınmaz Satış Vaadi Sözleşmesi» Hakkında Açılan Tasarrufun İptali Davasının Sonuçları (İBD. Kasım-Aralık/2012, s:137-233)

⁸¹⁵⁰ Bknz: 17. HD. 18.12.2019 T. 3305/12145; 10.12.2019 T. 3905/11724; 09.12.2019 T. 3798/11647; 09.12.2019 T. 217/11680; 25.11.2019 T. 4543/10999; 18.04.2018 T. 4221/4327; 18.04.2017 T. 8620/4167; 19.04.2016 T. 603/5011; 02.04.2013 T. 7471/4619; 11.04.2011 T. 2867/3346; 15.02.2010 T. 503/1144 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁵¹ Bknz: 17. HD. 11.2.2010 T. 10940/1042; 24.3.2009 T. 4342/1702; 17.2.2009 T. 3448/733; 08.09.2014 T 2006/11251; 11.02.2014 T. 13647/1487 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁵² Bu konuda ayrıca bknz: KAZANCI, T.İ. a.g.e., s: 244 vd. - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 25 vd.

⁸¹⁵³ Bknz: 17. HD. 28.12.2009 T. 6547/8779 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁵⁴ Bknz: 17. HD.11.03.2013 T. 6602/3146; 4.5.2009 T. 148/2805 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁵⁵ Bknz: 17. HD. 14.4.2009 T. 5384/2350 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁵⁶ Bknz: 17. HD. 14.2.2008 T. 4110/617 (www.e-uyar.com)

- √ «Üst yapı hakkının devrine ilişkin tasarruflar»,⁸¹⁵⁷
 √ «Hastane işletme ruhsatının devrine yönelik tasarruflar»,⁸¹⁵⁸
 √ «Borçlunun, malvarlığını azaltıcı bir işlem olan bono düzenleme işlemi»,⁸¹⁵⁹
 √ «Yapılan ipotek işlemleri»⁸¹⁶⁰
 √ «Borçluların, mirasın reddi konusundaki işlemleri»,^{8161 8162}
 √ «Kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler»,⁸¹⁶³
 √ «Borçlu tarafından düzenlenmiş muvazaalı senetlerin iptali için»⁸¹⁶⁴
 √ «Nam-ı müstear (bedeli borçlu tarafından ödenip, üçüncü kişi adına kayıt ve tescil edilen şeyler) konusu işlemler»,^{8165 8166}
 √ «İnançlı işlemler»^{8167 8168}
 √ «Adi ortaklığın feshine ilişkin sözleşmeler»,⁸¹⁶⁹
 √ «Borçlu tarafından yapılan ölüncüye kadar bakma sözleşmesi»⁸¹⁷⁰,
 √ «Tapuya şerh verilmiş kira sözleşmeleri»,^{8171 8172}
 √ «Borçlunun, üçüncü kişideki alacağını kızına devretmesi işlemi»,⁸¹⁷³
 √ «Ticari işletme rehnine konu olan mallar»⁸¹⁷⁴
 √ «Borçlunun bir taşınır ya da taşınmaz malın başkasına bağışlaması»,
 √ «Borçlunun yemin etmekten kaçınması»,⁸¹⁷⁵

⁸¹⁵⁷ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 7913/792 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁵⁸ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933; 11.04.2017 T. 2161/3948; 05.06.2014 T. 13391/8983; 05.06.2014 T. 6354/8985 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁵⁹ Bknz: 15. HD. 21.10.2004 T. 3131/5291 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁶⁰ Bknz: 17. HD. 21.02.2017 T. 5280/11575 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁶¹ Bknz: 17. HD. 08.11.2016 T. 19558/10239; 28.02.2013 T. 4777/2421; 11.2.2008 T. 5540/513 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁶² SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 43

⁸¹⁶³ Bknz: 15. HD. 15.05.2002 T. 1010/2526 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁶⁴ Bknz: «Tasarruf kavramı 'borçlunun malvarlığını azaltıcı nitelikteki hukuki işlemleri' ile ve 'hukuki fiillerini' de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin tasarruf kavramı içinde olduğunu, davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararı bulunduğu kabulü gerektiğini...» (17. HD. 28.01.2020 T. 1405/120) (www.e-uyar.com)

⁸¹⁶⁵ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 669/12066; 25.11.2019 T. 3551/11086, 15.03.2017 T. 22269/2789; 24.05.2016 T. 11539/6283; 23.02.2016 T. 10807/2099; 23.02.2016 T. 11352/2105; 22.06.2015 T. 8287/8983; 15.06.2015 T. 3457/3457/8622; 01.06.2015 T. 19635/8006; 24.02.2015 T. 5559/3322; 18.11.2014 T. 10438/16219; 03.11.2014 T. 6147/14975; 21.05.2013 T. 7646/7370; 04.04.2013 T. 8194/4806; 26.03.2013 T. 72061/4179; 14.09.2009 T. 6101/5325; 5.11.2013 T. 12075/15090; 09.09.2013 T. 7129/11624; 18.03.2013 T. 6263/3521; 14.02.2013 T. 4164/1515; 08.05.2007 T. 2583/1574; 14. HD. 19.10.2001 T. 5932/6946; 15. HD. 29.4.1993 T. 2212/2029; 26.04.1984 T. 775/1466 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁶⁶ UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4332 vd. - TOKTAŞ, M. Tasarrufun İptali Davaları, 2009, s: 78 - COŞKUN, M. İtirazın İptali, Menfi Tespit, Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s: 913 vd. - SERTAKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e, s: 30 - ÇAM, U.M. age. s:79

⁸¹⁶⁷ BÖRÜ, L. a.g.m., s: 494 - KAZANCI, T.İ. a.g.e., s: 252, 266 vd. - TOKTAŞ, M. a.g.e., s: 82 - ÇETİN, H.E. age. s: 280 vd. - ÇAM, U.M. age. s:82

⁸¹⁶⁸ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 8538/2734; 17.02.2017 T. 10199/1109 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁶⁹ Bknz: 13. HD. 3.5.1982 T. 2826/3119 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁷⁰ Bknz: 13. HD. 16.4.1974 T. 640/925 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁷¹ Bknz: 17. HD. 07.04.2011 T. 335/3215 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁷² MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 35

⁸¹⁷³ Bknz: İİD. 4.11.1968 T. 9095/9886 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁷⁴ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23337/1446 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁷⁵ ERDÖNMEZ, G. Alacaklılara Zarar Verme Kasdıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2020, s: 125, 147

- √ «Borçlunun kanun yoluna başvuru hakkını kullanmaktan kaçınması»,⁸¹⁷⁶
- √ «Borçlunun tenkis davası açmaktan kaçınması»,^{8177 8178}
- √ «Borçlunun ticari işletmesini üçüncü bir kişiye devretmesi»,^{8179 8180}
- √ «Borçlunun taşınmazı üzerinde -gerçekte borçlu olmadığı halde- ipotek tesis etmesi»,⁸¹⁸¹
- √ «Borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi»,^{8182 8183}
- √ «Borçlunun alacaklılarından mal kaçırarak amacıyla üçüncü kişi tarafından kendisi aleyhine açılan haksız davayı kabul etmesi»,⁸¹⁸⁴
- √ «Borçlunun zamanaşımı def'inde bulunmaması»,^{8185 8186}
- √ «Borçlunun icranın geri bırakılması (İİK. mad. 71) talebinde bulunmaması»,⁸¹⁸⁷
- √ «Karşılıksız olarak yapılan ciro işlemi»,⁸¹⁸⁸
- √ «Borçlunun aleyhine yapılan haksız takip nedeniyle menfi tesbit davası açmaması»⁸¹⁸⁹,
- √ «Kooperatif payının satışına ilişkin tasarruflar»,⁸¹⁹⁰
- √ «Teminat amacıyla yapılan temlikler»,⁸¹⁹¹
- √ «Borçlunun kendisine miras yoluyla gelen malvarlığını 'resmi taksim sözleşmesi' ile diğer mirasçılara devretmesi»,^{8192 8193}
- √ «Kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince borçlu yüklenici tarafından hak edilmiş taşınmazların, kendi üzerine alınmadan, arsa sahibi vasıtasıyla üçüncü kişiler adına teskilinin sağlanması işlemleri (tasarrufları)»,^{8194 8195}
- √ «Gizli tahsil cirosu»,⁸¹⁹⁶

⁸¹⁷⁶ ERDÖNMEZ, G. a.g.e., s: 125, 147

⁸¹⁷⁷ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s. 42

⁸¹⁷⁸ Bknz: 17. HD. 02.03.2015 T. 17841/3683 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁷⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufların İptali Davaları, s:546 vd.

⁸¹⁸⁰ Bknz: HGK. 13.11.2013 T. 17-297/155; 30.05.2007 T. 21-295/319; 17. HD. 30.06.2015 T. 5449/9348; 09.06.2015 T. 5703/8442; 08.06.2015 T. 7076/8297; 12.05.2015 T. 19970/7295; 29.11.2012 T. 10872/13291; 30.05.2012 T. 4133/7029; 26.04.2012 T. 2021/5218 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁸¹ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 1

⁸¹⁸² GÜNEREN, A. a.g.e., s: 56, 80, 114 vd.- ÜSTÜNDAĞ, S. Medeni Yargılama Hukuku, C: 1-2, s: 762 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4315 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 40 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜ, L. agm. s: 488

⁸¹⁸³ Bknz: 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303; 24.06.2014 T. 17392/9848 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁸⁴ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 39 - GÜNEREN, A. age. s: 56 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜ, L. agm. s: 488 - ERDÖNMEZ, G. a.g.e., s: 140 vd.

⁸¹⁸⁵ GÜNEREN, A. a.g.e., s: 56 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 40 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜ, L. agm. s: 488

⁸¹⁸⁶ Bknz: 17. HD. 24.06.2014 T. 17392/9848 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁸⁷ Bknz: 17. HD. 24.06.2014 T. 17392/9848 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁸⁸ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 438

⁸¹⁸⁹ Bknz: 17. HD. 02.03.2015 T. 17841/3683 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁹⁰ Bknz: 17. HD. 16.04.2013 T. 6996/4145; 03.04.2014 T. 15293/4892; 27.01.2015 T. 13436/1098; 22.01.2015 T. 20240/723 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁹¹ KAZANCI, T.İ. a.g.e., s: 269 vd.

⁸¹⁹² SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 45

⁸¹⁹³ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 13444/3343; 13.05.2014 T. 2583/7531 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁹⁴ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 52

⁸¹⁹⁵ Bknz: 17. HD. 28.05.2013 T. 3396/7849; 21.05.2013 T. 7646/7370; 16.03.2015 T. 18016/4287 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁹⁶ KAZANCI, T.İ. a.g.e., s: 274 vd.

- √ «Borçlunun itiraz sürelerinden vazgeçip takip konusu borcu kabul etmesi»,^{8197 8198}
- √ «Cebri icra yoluyla yapılan satışlar»⁸¹⁹⁹
- √ «Alacağın -muvazaalı olarak yapılmış- temlik tasarrufları»,^{8200 8201}
- √ «Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması»nın (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi -arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurması),^{8202 8203}
- √ «Başkasının borcu için bir malın teminat olarak gösterilmesi»⁸²⁰⁴
- √ «Borçlunun, kendi borçlusunu ibra etmesi»⁸²⁰⁵
- √ «Borçlunun, başkasının borcunu ödemesi»⁸²⁰⁶
- √ «Borçlunun yaptığı ‘bağışlamalar’ ve ‘ivazsız (karşılıksız)’ tasarruflar» (İİK. mad. 278/I,II),⁸²⁰⁷
- √ «Borçlunun ‘bağışlama hükmünde sayılan’ tasarrufları» (İİK. mad. 278/III),⁸²⁰⁸
- √ «Borçlunun aciz halinde iken yaptığı tasarruflar» (İİK. mad. 279),⁸²⁰⁹

⁸¹⁹⁷ UYAR, T. a.g.m.(ABD. 2015/1, s: 370) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4315 - COŞKUN, M. İçtihatlı İİK. C: 4, s: 4638 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 40

⁸¹⁹⁸ Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. 11699/4946; 15. HD. 13.06.2006 T. 1663/3523; 21.11.2006 T. 4991/6698; 17. HD. 04.11.2008 T. 3947/5089; 4. HD. 08.11.2007 T. 12753/13696; 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁹⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:189 vd.

⁸²⁰⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 175 vd.

⁸²⁰¹ Bknz: 17. HD. 02.03.2020 T. 577/2386; 16.12.2019 T. 5508/11991; 04.12.2019 T. 3841/11462; 03.12.2019 T. 4057/11412; 13.11.2019 T. 915/10552; 01.10.2019 T. 851/8709; 08.04.2019 T. 16227/4264; 09.10.2018 T. 10604/8888; 17.09.2018 T. 3403/7852; 26.06.2018 T. 1610/6384; 11.10.2016 T. 18995/8786; 13.10.2015 T. 1313/10510; 04.05.2015 T. 20059/6441; 21.04.2015 T. 21344/6051; 24.03.2015 T. 19052/4805; 05.06.2014 T. 1044/9011; 13.02.2014 T. 14266/1605; 01.10.2013 T. 10340/13129; 09.04.2013 T. 7533/5111 vb. (www.e-uyar.com)

⁸²⁰² UYAR, T. «Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)» ile «Borçlunun Süresi İçinde Zamaşımı İtirazında Bulunmaması»nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edinmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 283 vd.) - UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (Ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-398) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4315 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C: 1, s: 65 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 12, 36 - KURU, B. El Kitabı, s: 1398 - EROĞLU, O. age. s: 153 - AKŞENER, S.H. a.g.e., s: 96; 2. baskı, 2014, s: 118 - GÜNEREN, A. a.g.e., s: 80, 114 vd. - COŞKUN, M. İçtihatlı İİK. C: 4, 2016, s: 4638 - TOKTAŞ, M. age., s: 76 - KAPLAN, N. Güncel İçtihatlarla İcra ve İflas Hukuku Uygulama Notları, 2014, s: 1401 - ÇAM, U.M. age., s:78

⁸²⁰³ Bknz: 17. HD. 29.12.2016 T. 12281/12178; 08.11.2016 T. 19673/10240; 19.04.2016 T. 4439/5019; 24.12.2015 T. 7251/14929; 05.05.2015 T. 21179/6688; 14.04.2015 T. 19827/5866; 17.03.2015 T. 2203/4344; 04.11.2014 T. 7947/15062; HGK. 02.02.2014 T. 4/1016-436; 17. HD. 18.04.2013 T. 6634/5626; 4. HD. 09.05.2011 T. 3449/5298; 01.05.2008 T. 2996/6066; 08.11.2007 T. 12753/13696; 17. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036; 24.01.2011 T. 1847/544; 26.10.2010 T. 5337/8808; 16.09.2008 T. 1246/4471; 15.04.2008 T. 1204/1936; 4. HD. 24.03.2010 T. 2797/3315; 11.03.2010 T. 15119/2684; 01.05.2008 T. 2996/6066; 08.11.2007 T. 12753/13696; 31.05.2007 T. 4760/7445; 15. HD. 20.02.2002 T. 5385/865; 15.11.1999 T. 4175/4058; 15.09.1990 T. 3485/3290 vb.

⁸²⁰⁴ Bknz: 15. HD. 13.12.1984 T. 3306/3923 (www.e-uyar.com)

⁸²⁰⁵ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 9120/11580; 12.3.2013 T. 4282/1407 vb. (www.e-uyar.com)

⁸²⁰⁶ GÜNEREN, A. age. s: 330

⁸²⁰⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4392 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 209 vd.

⁸²⁰⁸ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4398 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 227 vd.

⁸²⁰⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4421 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 338 vd.

√ «Borçlunun zarar verme kastı ile yaptığı hileli tasarruflar» (İİK. mad.280)⁸²¹⁰
i ç i n «tasarrufun iptali davası» açılabilir.

IV- «Muvazaalı işlem»ler (TBK. mad. 19) hakkında iptal davası açılmasına gerek olup olmadığı* ** **doktrinde** tartışmalıdır. **Doktrinde** « tarafların yaptıkları sözleşmenin hiç hüküm doğurması veya görünüşteki sözleşmeden başka bir sözleşmenin hükümlerini doğurması hususundaki anlaşmaları»⁸²¹¹ « tarafların gerçek anlaşmalarını kendileri dışındaki üçüncü kişilere karşı farklı aksettirmeleri konusunda yapmış oldukları anlaşma»⁸²¹² ş e k l i n - d e tanımlanan m u v a z a a konusunda «iptal davası açılmasına gerek bulunmadığını» ileri sürenler bulunduğu gibi, «iptal davası açılabileceğini» kabul edenler de vardır.

«Muvazaalı işlemler hakkında iptal davası açılmasına gerek bulunmadığını» ileri sürenlere göre,⁸²¹³ İİK. 277 vd. göre iptal davasına konu olan tasarruflar, ‘geçerli tasarruflar’dır. İşlemin muvazaalı olması halinde, işlem konusu taşınır/taşınmazın mülkiyeti, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişiye geçmemiş olduğundan, bu durumda iptal davası açılmaz. Şeklen üçüncü kişinin üzerinde gözükken örneğin; aracın/taşınmazın alacaklı tarafından haciz ve satışının istenmesi gerekir...

Muvazaalı işlemler hukuki sonuç doğurmadığından, «iptal davası»na değil «istihkak davası»na konu yapılabilir: Eğer, muvazaalı tasarrufa konu yapılmış olan mal, borçlunun elinde bulunduğu için üçüncü kişi, «istihkak davası» açarak (İİK. mad. 97) ‘malın kendisine ait olduğunu’ ileri sürerse, davalı-alacaklı veya iflas masası, «muvazaa» iddiasını -tıpkı «hükümsüzlük» iddiası gibi- davaya vereceği cevapta ileri sürebilir. Eğer mal üçüncü kişinin elinde bulunduğu için (İİK. mad. 99), alacaklı ya da iflas masası, üçüncü kişiye karşı «istihkak davası» açmak zorunda kalmışsa, bu davada alacaklı veya iflas masasının ‘üçüncü kişinin, o malı muvazaalı bir işlem sonucunda ele geçirdiğini’ ileri sürmesi ve bunu kanıtlaması gerekir. Bir işlemin muvazaalı olmasından dolayı iptali, TBK.’nin 19. maddesi gereğince mümkün değildir... Zira, muvazaada, malvarlığı devri muvazaalıdır ve bu hali ile de devir gerçekten arzu edilmiş değildir. Bu nedenle de, İİK. mad. 277 vd. eden hükümlerin uygulanmasına ihtiyaç ve zaruret yoktur. Burada, İİK. mad. 277 vd. hükümlerinin uygulanamamasının nedeni, muvazaalı işlemler ile borçlu malvarlığı dışına çıkarılmış gibi görünen malların, yine borçlu malvarlığında kalmış olması ve bu nedenle de alacaklıların müdahale alanı dışına çıkarılmamış olmasıdır... Bu bakımdan, «muvazaa iddiası» ile «tasarrufun iptali davası»nın bir arada bulunması mümkün değildir...

⁸²¹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** a.g.e., C: 3, s: 4434 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 374 vd.

⁸²¹¹ **OĞUZMAN, K.M./SELİÇİ, Ö./ÖZDEMİR, O.S.** Eşya Hukuku, s:429

⁸²¹² **POSTACIOĞLU, E.İ.** Şehadetle İspat Memnuniyeti, s:218

⁸²¹³ **UMAR, B.** age. s: 17 - **KURU, B.** age. C: 4, s: 3413 vd. - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1400 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 222 - **MUŞUL, T.** İca ve İflâs Hukuku, s: 1751 - **MUŞUL, T.** İflas Suçları, s: 95, dipn. 285a - **MUŞUL, T.** Mütalâalar, s: 833 vd., 899 vd., 907 vd. 1000 vd. - **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 286 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İcra ve İflas Hukukçuları Toplantısı, s: 207 vd. - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, İ.** age. s: 133 vd. - **DELİDUMAN, S.** Medeni Usul, İcra ve İflas Hukukçuları Toplantısı, s: 211 - **AKŞENER, H.Ş.** age. s: 117 - **ASLAN, K.** İstihkak Davası, s: 492 vd. - **ALTAY, S.** İflas Hukuku, s: 670 - **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age. s: 859 - **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** Ders Kitabı, s: 601 - **ERCAN, İ.** age. s: 985 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.Ş./HANAĞASI, E.** age. s: 558 - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 49 vd. - **EROĞLU, O.** age. s: 277 vd. - **ERDÖNMEZ, G.** Tasarrufların İptali, s: 30 vd. - **KAZANCI, T.İ.** İspat, s: 255, 260 - **ATALI, M./EMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 717

«**Muvazaalı işlemler hakkında iptal davası açılabileceğini**» kabul edenlere göre⁸²¹⁴ borçlunun muvazaalı tasarrufları hakkında İİK. mad. 277 vd. göre iptal davası ya da TBK. mad. 19'e göre muvazaalı işlemin hükümsüzlüğünün tesbiti için dava açılabilir.

Muvazaa davasının iptal davasını bertaraf ettiği kabul edilecek olursa, İİK.'nin 277 vd.'da öngörülen iptal davasının pratik öneme kaybolmuş olur ve bu yorum şekli borçlu ile borçlunun mal kaçırma fiiline katılan kötünietli üçüncü kişileri koruyucu bir sonuç yaratacağından hukuk mantığı ile bağdaşmaz.

Yargıtayın «muvazaa nedenine dayalı iptal davaları» konusundaki tutumu nedir?

Yerel mahkemeler tarafından İİK. 277 vd. dayanılarak açılan davalar sonucunda verdikleri kararlar, önceleri temyizen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi** tarafından incelenmekteyken (daha önce bu kararlar **Yargıtay İİD. ve 12. Hukuk Dairesi ile Yargıtay 13. Hukuk Dairesi** tarafından inceleniyordu) 1.2.2007 tarihli Yargıtay Başkanlar Kurulu Kararı ile 29.1.2007 tarihinden itibaren **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** tarafından incelenmeye başlanmıştır.⁸²¹⁵ Ayrıca, «muvazaa (TBK. mad. 19) nedenine dayalı iptal» (veya «iptal ve tescil) istemleri hakkında yerel mahkemeler tarafından verilmiş olan kararlar öteden beri -«haksız fiil»den kaynaklanmaları nedeniyle- temyizen **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** tarafından incelenmekteyken; Yargıtay Başkanlar Kurulunun 21.01.2013 tarihli kararı⁸²¹⁶ ile «tüm TBK. 19'dan kaynaklanan muvazaa davaları» **Yargıtay 17. Hukuk Dairesince** temyizen incelenmeye başlanmıştır.

Yargıtay Büyük Genel Kurulunun 23.01.2020 tarih, 2020/1 sayılı kararından itibaren, «muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davaları» sonucunda verilen kararları inceleme görevi yeniden **Yargıtay 4. Hukuk Dairesine** verilmiştir.

Yargıtay 1. Başkanlık Kurulunun 03.11.2020 T. ve 245 sayılı kararı ile 17. Hukuk Dairesinin 08.04.2021 tarihinden itibaren **4. Hukuk Dairesine** devredilmesine karar verilmiştir.

Gerek **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** ve gerekse **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** öteden beri “muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davası açılabilceğini” çeşitli içtihatlarında açıkça belirtmiştir. Gerçekten *Yargıtay 4. Hukuk Dairesi* bu konudaki içtihatlarında;

√ «*TBK.'nin 19. maddesinde düzenlenmiş bulunan davaya konu işlemin, danışıklı (muvazaalı) yapıldığı iddiasına dayalı icra takibinin iptali istemine ilişkin davada kural olarak üçüncü kişilerin, danışıklı işlem (muvazaalı muamele) sebebiyle hakları zarara uğratıldığı takdirde tek taraflı veya çok taraflı olan bu hukuki işlemlerin geçersizliğini ileri sürebilecekleri, çünkü danışıklı bir hukuki işlemle üçüncü kişilere zarar verilmesinin, onlara karşı işlenmiş bir 'haksız eylem' niteliğinde olduğu, ancak, üçüncü kişilerin danışıklı işlemle haklarının zarara uğratıldığıının benimsenebilmesi için onların, danışıklı işlemde bulunandan alacakları bulunmalı ve danışıklı işlemin o alacağın ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış olması gerektiğini»⁸²¹⁷*

⁸²¹⁴ **BÖRÜ, L.** Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal Davası, s: 492 vd. - **ESENER, T.** Türk Hususi Hukukunda Muvazaalı Muameleler, s: 108 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1040 - Adalet D. 1989/6, s: 263 vd.) - **GÜNEREN, A.** age. s: 67 vd. - **AKKAYA, T.** Muvazaalı Tasarruflar, s: 681 - **YILDIRIM, K.M.** age. s: 142 - **ÜLKÜ, F.M.** Muvazaa Davaları, s: 84 - **YAVUZ, N.** Muvazaalı İşlemler (İBD. 1986/1-2, s: 106 vd. - Yarg. D. 1999/3, Tem./1999, s: 224 - Tür. Not. Bir. Huk. D. Ağustos/1999, S: 103, s: 8 vd.) - **UYAR, T.** İcra ve İflas Yasasında Düzenlenen İptal Davasının Hukuki Niteliği ve Konusu (İBD. 1984/10-11-12, s: 574 vd; 581)- **YAVUZ, N.** Muvazaa Davaları, s. 140 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 4. Bası, s: 68 vd. - **COŞKUN, M.** İptal Davaları, s: 899 - **TOKTAŞ, M.** a.g.e., s: 74 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 167 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** a.g.e., s: 13 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4321 vd. - **ÇAM. U.M.** age. s:75 - **ÖZDİL, Z.** Sözleşmenin Tarafı Olmayan Kişinin Muvazaa İddiası (Yargıtay Der. 1984/10 S: 4, s: 444) - **KAPLAN, H. A.** age. s: 31 vd. - **AKİL, C.** Hukuki Nitelik, s: 86 - **ÇETİNEL, T.** age. s: 182 vd.

⁸²¹⁵ Bknz: Yargıtay Kararları Dergisi, Mart/2007, s: 424

⁸²¹⁶ Bknz: R. G. 26.01.2013 T. sayı: 28540 (www.e-uyar.com)

⁸²¹⁷ Bknz: 4. HD. 26.09.2011 T. 9810/9599 (www.e-uyar.com)

√ «‘Danışıklı’ (muvazaalı) yapılmış olan icra takibinin (işleminin) iptali istemiyle açılmış olan tasarrufun iptali davasında mahkemece ‘... hakkında ... icra müdürlüğünün ... sayılı dosyasında yapılmış olan icra takibinin, davacının, davalılardan ... hakkında ... icra müdürlüğü’nün ... sayılı dosyasında yaptığı icra takibinin geçersiz bulunduğu tespitine’ ya da ‘danışıklı olduğu saptanan icra takibinin iptaline gerek kalmaksızın, davalılar arasındaki icra takibinin davacı yönünden geçersiz olduğunun tespitine’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini»⁸²¹⁸

√ «‘Muvzaalı’ borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabilirliğini- Mahkemece, ‘davalı borçlunun defterlerine takibe konu bononun kaydının yapılmadığını, bu şekildeki bir bononun her zaman düzenlenebileceği’ gerekçesiyle ‘açılan tasarrufun iptali davasının kabulüne’ ilişkin olarak verilmiş kararda isabetsizlik bulunmadığını»⁸²¹⁹

√ «Temyizen Yargıtay 4. Hukuk Dairesince incelenecek olan ‘muvazaa’ (BK. 18; şimdi; TBK. mad. 19) iddiasına dayalı olarak açılan tasarrufun iptal davalarına, davacı tarafından ‘aciz belgesi’ ibraz edilmese dahi bakılması (sonuçlandırılması) gerekeceğini»⁸²²⁰

√ «Temyizen Yargıtay 4. Hukuk Dairesince incelenecek olan ‘muvazaa’ (BK. 18; şimdi; TBK. mad. 19) iddiasına dayalı olarak açılan tasarrufun iptal davalarına, davacı tarafından ‘aciz belgesi’ ibraz edilmese dahi bakılması (sonuçlandırılması) gerekeceğini»⁸²²¹

√ «Muvazaa iddiasına dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin davalarda, davacının zararının, dolayısı ile de, alacak hakkının ‘desteğinin ölüm gününde’ doğmuş sayılacağını, bu davada davacının borçlu hakkında icra takibine geçmiş olmasına ve onun hakkında aciz belgesi almış olmasına gerek bulunmadığını, ancak davacının açmış olduğu tazminat davasının sonucunun beklenerek tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılması gerekeceğini»⁸²²²

√ «Temyizen Yargıtay 4. Hukuk Dairesince incelenecek olan ‘muvazaa’ (BK. 18; şimdi; TBK. mad. 19) iddiasına dayalı olarak açılan tasarrufun iptal davalarına, davacı tarafından ‘aciz belgesi’ ibraz edilmese dahi bakılması (sonuçlandırılması) gerekeceğini»^{8223 8224}

belirtmiştir...

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi de bu konudaki içtihatlarında;

√ «TBK. mad. 19 uyarınca muvazaalı işlemin iptali istemine ilişkindavada, hatalı tespit ve eksik incelemeye dayalı olarak İİK. mad. 277 vd. uyarınca değerlendirme yapılarak davanın kabulüne karar verilmesinin hatalı olduğunu»⁸²²⁵

√ «Mahkemece, davalının emekli olduğu aylık 1.000,00 TL gelirinin bulunduğu, diğer davalının ise 1.750.00 TL gelirinin bulunduğu, icra dosyasına konu bononun her zaman düzenlenmesinin mümkün olduğu davalıların aynı iş yerinde çalışan arkadaş oldukları, belirtilen takip dosyasında maaş haczi ve tapu kaydına haciz konulmasından sonra aradan geçen süreye rağmen alacağın tahsiline yönelik başkaca icrai bir işlem yapılmadığı hususları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, icra dosyasındaki icra takibinin muvazaalı

⁸²¹⁸ Bknz: 4. HD. 09.05.2011 T. 3449/5298 (www.e-uyar.com)

⁸²¹⁹ Bknz: 4. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036 (www.e-uyar.com)

⁸²²⁰ Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257 (www.e-uyar.com)

⁸²²¹ Bknz: 4. HD. 14.03.2011 T. 717/2586 (www.e-uyar.com)

⁸²²² Bknz: 4. HD. 08.03.2011 T. 407/2480 (www.e-uyar.com)

⁸²²³ Bknz: 4. HD. 28.02.2011 T. 3088/2012 (www.e-uyar.com)

⁸²²⁴ Bu konudaki diğer içtihatlar için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 67 vd.

⁸²²⁵ Bknz: 17. HD. 19.02.2020 T. 3916/1693 (www.e-uyar.com)

olduğu, davacının alacağını tahsil etmesini engellemek amacı taşıdığı kanaatine varıldığından bahisle tasarrufun iptali davasının kabulüne karar verileceğini»⁸²²⁶

√ «Davalı borçlu hakkında muvazaalı olarak senede dayalı icra takibi açan eski öğrencisi davalı-üçüncü kişinin, borçlunun maaşına başka haciz koydurması halinde, açılan tasarrufun iptali davasının kabulü ile ‘muvazaalı icra takibinin, davacının icra takibine konu ettiği alacak ve ferileriyle sınırlı olmak üzere iptaline’ karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁸²²⁷

√ «Borçlu tarafından borcun doğumundan sonra oğluna yapılan hisse satışlarından sonra, davalı-üçüncü kişi oğul tarafından devir yapılmadığından, TBK. mad. 19 uyarınca açılan davada, bu satışların muvazaalı olduğunun kabulüne karar verilmesi gerektiğini- Borçlu tarafından önce olduğuna, üçüncü kişi oğul tarafından da, borçlu ve üçüncü kişinin muhasebecisi olan, taşınmazların bulunduğu yerde oturan ve apartman yöneticiliği yapan dördüncü kişiye devredilen bağımsız bölümler yönünden de ‘davanın kabulü’ ile davacıya haciz ve satış isteme yetkisi verilmesi gerektiğini»⁸²²⁸

√ «Davalı-borçlunun annesi olan davalı-üçüncü kişi, “davaya konu taşınmazın gerçekte müvekkiline ait olduğunu, taşınmazın bulunduğu yerde olmadığından, davalı (oğul) borçlu adına satın alındığını, peşinatın ve çekilen kredinin kendisinde ödendiğini, sonrasında borçlunun kardeşlerinin razı olmaması sebebiyle, taşınmazın, boşanma davası açılmadan önce geri alındığını, muvazaalı bulunmadığını” savunmuşsa da, “boşanma davasının sonuçlarını bertaraf etmek için dava konusu taşınmazın muvazaalı olarak devredildiği” iddiasıyla açılan tasarrufun iptali davasının kabulü ile taşınmaz üzerinde –icra dosyalarındaki asıl borç ve fer’ilerini aşmayacak şekilde- cebri icra yetkisi tanınmasına karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁸²²⁹

√ «TBK. mad. 19 uyarınca açılan davalarda İİK. mad. 283’ün kıyasen uygulanması gerektiğini»^{8230 8231}

belirtmiştir...

V- İptal davaları, diğer hukuk davaları gibi, genel hükümlere göre açılır.

Dava dilekçesinde, dava konusu iptale tabi tasarrufun ne olduğu belirtilir. Ancak, bu tasarrufun İİK. mad. 278, 279 ve 280’den hangisinin kapsamına girdiği ve hangi hukukî sebeple iptal edileceğini saptamak hakimnin görevi olduğundan (HMK. mad. 33), dava dilekçesinde belirtilen hukukî sebeple hakim bağlı olmadığından, davacının «dava konusu tasarrufun iptal nedenini» yanlış belirtmiş olması ya da hiç belirtmemiş olması önem taşımaz.^{(*) 8232}

Yüksek mahkeme, bu hususta (yani; «tasarrufun iptali» istemini içeren «dava dilekçeleri» ve «HMK. mad. 33» ile ilgili olarak);

√ «Davacı tarafından İİK. ’nin 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini»⁸²³³

⁸²²⁶ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 641/1633 (www.e-uyar.com)

⁸²²⁷ Bknz: 17. HD. 29.01.2020 T. 1762/244 (www.e-uyar.com)

⁸²²⁸ Bknz: 17. HD. 24.12.2019 T. 5456/12399 (www.e-uyar.com)

⁸²²⁹ Bknz: 17. HD. 16.12.2019 T. 4532/11992 (www.e-uyar.com)

⁸²³⁰ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 4057/11412 (www.e-uyar.com)

⁸²³¹ Bu konudaki diğer içtihatlar için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 74 vd.

^(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:51-86; s:877-010 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:139 vd.; s:767-772; s:1534-1536 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S:177, s:4449-4513)

⁸²³² **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3546 - **KURU, B.** El Kitabı, s:1398; 1414 – **KURU, B.** İstinaf, s:665 - **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kastı ile Yapılan Tasarrufların İptali, s:12 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4508 – **EROĞLU, O.** Tasarrufun İptali Davası, s:130 – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 450

⁸²³³ Bknz: 17. HD. 09.06.2020 T. 2699/3269 (www.e-uyar.com)

√ «Tasarrufun iptali davasında davacı tarafından İİK. ’nin 278, 279 ve 280. maddelerinden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini»⁸²³⁴

√ «Davacı tarafından İİK. ’nin 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini»⁸²³⁵

√ «Davacı tarafından İİK. nin 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi mahkeme bununla bağlı olmayıp diğer maddelerden birine göre ipal kararı verebileceğini»⁸²³⁶

√ «Davacı tarafından İİK. ’nin 278, 279 ve 280. maddelerinden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, mahkemece diğer maddelerden birine göre iptal kararı verilebileceğini»⁸²³⁷

belirtmiştir...

VI-Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken «dava şartları» nelerdir?

Bilindiği gibi «dava şartı» ‘davanın esası hakkında yargılama yapılabilmesi ve karar verilebilmesi için varlığı veya yokluğu gerekli olan şartları»dır.⁸²³⁸

Yeni HMK. ’nin 114. maddesinin **1. fıkrasında** ‘dava şartlarının neler olduğu’ (12) bent halinde sayılarak belirtildiği gibi; **2. fıkrasında** ‘diğer kanunlarda yer alan dava şartlarının ilişkin hükümlerin saklı olduğu’ açıklamıştır.

HMK. ’nin 114. maddesinde (12) bent halinde sayılan –ve tüm davalar için geçerli olan- dava şartları «**genel dava şartları**», buna karşın HMK. m. 114/2’de belirtilen dava şartlarına ise, bazı davalar için öngörülmüş olduğu için «**özel dava şartı**» olarak nitelendirilir. Örneğin; İİK. m. 277/I-1’de öngörülen ‘tasarrufun iptali davası açabilmek için kesin ya da geçici aciz belgesi ibraz etme zorunluluğu’, İİK. m. 69/II’de öngörülen ‘borçtan kurtulma davası açabilmek için % 5 oranında teminat gösterme zorunluluğu’ birer «özel dava şartı»dır.⁸²³⁹

Acaba HMK. m. 114’de öngörülenler dışında, yargı kararları ile başka «dava şartları» öngörülebilir. mi.? Çünkü uygulamada, **yüksek mahkeme** (Yargıtay 17. Hukuk Dairesi); **a)** ‘İcra takibinin kesinleşmiş olması’ nı, **b)** ‘Alacaklının alacağıının gerçek bir alacak olması’ nı, **c)** ‘Davacının alacağıının, dava konusu tasarruftan önce doğmuş olması’ nı, tasarrufun iptali davasının «**özel dava şartı**» olarak kabul etmekte ve açılmış olan tasarrufun iptali davasının bu şartlar gerçekleşmeden açılmış olduğunu, yargılamanın her aşamasında tesbit ettiği takdirde, kendiliğinden ‘davanın usulden reddine’ karar vermektedir.

⁸²³⁴ Bknz: 17. HD. 09.06.2020 T. 708/3260 (www.e-uyar.com)

⁸²³⁵ Bknz: 17. HD. 15.01.2019 T. 5727/104 (www.e-uyar.com)

⁸²³⁶ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 4073/2449 (www.e-uyar.com)

⁸²³⁷ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

⁸²³⁸ **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 2020, C: 1, s: 375-398 – **KURU, B.** Dava Şartları (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay’ın Hatrasına Armağan, 1964, s: 109-147) – **ARSLAN, R.** Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Medeni Usul Hukukuna Getirdiği Başlıca Yenilikler (Prof. Dr. Gürkan Çelebican’a Armağan, 2011, s: 439-459) – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** Medeni Usul Hukuku, s: 310 vd. – **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M.** Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 4. Baskı, s: 243 vd. – **GÖRGÜN, Ş. İ.** Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, s: 144 vd. – **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFHD. 2015/4, s: 931-974) – **ÇETİNEL, T.** age. s: 75 vd. – **PEKCANİTEZ, H.** Pekcanitez Usul Hukuku, s: 925 vd.; 950 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s:749 vd.

⁸²³⁹ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 934

Doktrinde⁸²⁴⁰ «*HMK döneminde, ‘dava şartları’nın neler olduğu HMK m. 114’de sayılarak belirtilmiş olduğundan, burada öngörülmemiş olan hususların Yargıtay içtihatları ile kabul edilmesinin, kanun sistematığına uygun olduğunun düşünülmemeyeceği*» ifade edilmiştir.

Yargıtay içtihatları ile kabul edilen “özel dava şartları” şunlardır:

- a) *Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan ö n c e doğmuş olması gerekir.*
- b) *‘Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması’ gerekir.*
- c) *‘Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması’ gerekir.*
- ç) *‘Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.*

VII- Hakim, iptal edilmesi istenen tasarruf konusu mallar hakkında davacının istemi üzerine -davacının alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak⁸²⁴¹ *ihtiyati haciz kararı verebilir* (İİK. mad. 281/II).^(*)

a) *‘İptal davalarında ihtiyati haciz’ konusunu düzenlemiş olan İİK.’nin 281/II. maddesinde bu husus;*

“Hakim, iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı mahkemece takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemez.”

ş e k l i n d e düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi burada (3) hususa değinilmiştir:

- 1) Mahkemece; *“iptal davasına konu olan (iptale tabi tasarrufların konusu olan) mallar hakkında” –alacaklının talebi üzerine- ‘ihtiyati haciz kararı’ verilebilir.*
- 2) *“Teminatın lüzum ve miktarı” mahkemece takdir ve tayin olunur.*
- 3) *“İptal davası bedele dönüşmüşse (İİK. 283/II)” (yani ‘iptal davası, elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete ilişkinse’); mahkemece, teminat gösterilmeden ihtiyati haciz kararı verilemez.*

Bu düzenleme, *‘iptal davasının bedele dönüşmüş olması halinde’* “hangi konuda ihtiyati haciz kararı verilebileceği” konusunu açıkça düzenlemediği (aydınlatmadığı) için yeterli değildir. Kanun’un bugünkü mevcut düzenlemesinden sanki bu durumda da *“iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında”* ihtiyati haciz kararı verilebileceği izlenimi uyanmaktadır. U y g u l a m a d a da, bu konuda sık sık tereddüde düşülmektedir... Halbuki, bu durumda, *‘davanın kabulü’* halinde, mahkemece *“dava bedele dönüşmüş olduğundan, dava konusu şeyin üçüncü kişinin elinden çıktığı tarihteki değeri oranında -davacının alacağından fazla olmamak üzere- davalı üçüncü kişi, davacıya tazminat ödemeye”* mahkum edilecektir. Bu nedenle, bu durumda, davacı-alacaklının mahkemeden *‘ihtiyati haciz kararı*

⁸²⁴⁰ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 937

⁸²⁴¹ Bknz: 17. HD. 14.10.2019 T. 175/9302; 09.10.2019 T. 393/9197; 01.10.2019 T. 979/8710; 23.09.2019 T. 12885/8379; 16.09.2019 T. 15616/8043; 16.09.2019 T. 13953/8047; 25.06.2019 T. 17506/7853; 18.06.2019 T. 12796/7713; 20.05.2019 T. 8955/6312; 14.05.2019 T. 9240/6025 vd. (www.e-uyar.com)

(*) **AKŞENER, H.S.** Tasarrufun İptali Davalarında İhtiyati Haciz (Legal Huk. Der. Ağustos/2013, s: 115-121) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 140-169; s: 1124-1164 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 273-278; s: 387-392 – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Veilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası (İİK. 277 vd.) ve İtirazın İptali Davası (İİK. 67) Sırasında Konulan «İhtiyati Haciz» Ne Zaman ve Nasıl Kesin Hazce Dönüşür.? (Legal Huk. Der. 2017/Şubat, s: 751-755)

verilmesini’ istemiş olması halinde -teminat mukabilinde- “Dava Konusu (İptale Tabi Tasarrufların Konusu) Olan Mallar Hakkında” değil “Davalı Üçüncü Kişinin Taşınır ve Taşınmaz Malları ile Üçüncü Kişilerdeki Hak ve Alacaklarına, İİK. m. 281/II gereğince İhtiyati Haciz Konulmasına” şeklinde karar verilmesi isabetli olacaktır.

b) Genel hükümlerden (İİK. mad. 259) farklı olarak, burada ihtiyati haciz kararı alabilmek için *güvence* göstermek zorunlu değildir. «*Güvence gösterilmesine gerek bulunup bulunmadığını ve miktarını*» hakim takdir eder. Ancak, davanın konusu, İİK. mad. 283/II gereğince, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların değerine ilişkinse, *güvence* gösterilmesi zorunludur (mad. 281/II).⁸²⁴²

c) İptal davası açmış olan davacı-alacaklı, dava dilekçesinde (ya da daha sonra) -dava konusu taşınmazın başkasına devrinin önlenmesi için ‘*ihtiyati haciz*’den başka ‘*ihtiyati tedbir karar*’ verilmesini de isteyebilir.⁸²⁴³

ç) U y g u l a m a d a, davacıların ‘dava dilekçeleri’nde mahkemeden;

aa- Hem; ‘*ihtiyati haciz kararı*’ verilmesini (İİK. m. 281/II),

bb- Hem; ‘*ihiyati tedbir kararı*’ verilmesini (HMK. m. 389 vd.)

cc- Hem de –dava konusu taşınır/taşınmazın kaydı üzerine- ‘*davalıdır şerhi*’ konulması istedikleri görülmektedir...

‘Tasarrufun iptali davaları’ a y n i d a v a olmamasına –yani; dava konusu taşınırın/taşınmazın aynı ile ilgili olmayıp ‘*şahsi dava*’ niteliğinde bulunmalarına- rağmen, bu davalarda, mahkemece ‘*ihtiyati tedbir kararı*’ verilmemiş olmasından faydalanan davalı-üçüncü kişilerin dava konusu şeyi başkalarına devrettikleri çok sık karşılaşılan bir durum olduğundan, **doktrin**⁸²⁴⁴ «*bu davalarda da, alacaklının dava konusu taşınmazın başkasına devrinin önlenmesi için ihtiyati tedbir kararı (HMK. m. 389 vd.) verilmesini talep edebileceği*» belirtilmiştir...

‘Dava konusu şeyin kaydına «*davalıdır şerhi*» konulması’ HMK’de özel olarak düzenlenmemişse de, u y g u l a m a d a, mahkemelerce tasarrufun iptali davalarında, dava konusu taşınırın/taşınmazın kaydına –davacıdan herhangi bir teminat istenmeden- davacının talebi üzerine ‘*davalıdır şerhi*’ konulmasına» karar verilmektedir...

Yüksek mahkeme, öteden beri bu konudaki içtihatlarında, «*davalıdır şerhi*»nin ‘*ihiyati tedbir kararı niteliğinde olmadığını, bu nedenle taşınmazın devrini önlemeyeceğini ancak taşınmazı devralan kimsenin iyiniyet iddiasında bulunmasını engelleyeceğini*’ açıkça belirtmiştir. Gerçekten yüksek mahkeme;

√ «*Mahkemece tapu kaydına düşülen ‘davalıdır’ şerhinin tedbir niteliğinde olmayıp, cebri icra yolu ile yapılacak satışa engel olmayacağını*»⁸²⁴⁵

√ «*Davanın açıldığı tarihte taşınmazın tapu kaydına, “davalıdır” şerhi konulmuş olup, ikinci el konumundaki son kayıt malikinin ‘iyiniyet iddiası’nda bulunamayacağını; TMK. m. 1023’ün koruyuculuğundan yararlanamayacağını*»⁸²⁴⁶

√ «*Dava konusu taşınmazı tapu kaydında ‘davalıdır şerhi’ olmasına rağmen satın alan davalı dördüncü kişinin, tasarrufun iptali davasında iyiniyet iddiasında bulunamayacağını*»⁸²⁴⁷

⁸²⁴² Bknz: 17. HD. 03.12.2018 T. 2674/11572; 21.11.2018 T. 12832/11023; Samsun BAM. 1. HD. 21.03.2018 T. 568/582; 07.02.2017 T. 24014/1098; 31.01.2017 T. 7257/791; 21.01.2017 T. 6323/789; 15.06.2015 T. 4180/8631; 25.05.2015 T. 2642/7567 vb. (www.e-uyar.com)

⁸²⁴³ **KURU, B.** El Kitabı, s: 1430, dipn. 61 - **KURU, B.** İstinaf Hükümlerine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, s: 676, dipn. 10

⁸²⁴⁴ **KURU, B.** El Kitabı, s:1430, dipn. 61 – **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku «Ders Kitabı», s:499, dipn. 4

⁸²⁴⁵ Bknz: 12. HD. 05.07.2017 T. 28553/10126 (www.e-uyar.com)

⁸²⁴⁶ Bknz: 1. HD. 19.06.2017 T. E:2015/633, K:2017/3592 (**UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** «Bibliyografyalı-Gerekçeli-İçtihatlı» Türk Medeni Kanunu «Eşya Hukuku», C:30, 2019, s:3139 vd.)

⁸²⁴⁷ Bknz: 17. HD. 01.11.2016 T. 20571/9660 (www.e-uyar.com)

√ «Tasarrufun iptali davalarında alacaklının talebi üzerine teminatın lüzum ve miktarı mahkemece tayin olunmak üzere **ihtiyati haciz kararı** verilebileceğini- Davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğini- Taşınmazların tapu kayıtlarına **davalıdır şerhi** konulmuş olmasının ihtiyati haczin sonuçlarını doğurmayacağı gibi dava dışı kişilere satışını da engellemeyeceğini»⁸²⁴⁸

√ «Davalının dava konusu taşınmazı **‘davalıdır şerhi’** ile diğer davalıdan yargılama sırasında almış olduğundan, borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olmaları nedeniyle, tasarrufların İİK. mad. 280 gereğince iptale tabi bulunduğunu»⁸²⁴⁹

√ «Davanın açıldığı tarihte taşınmazın tapu kaydına **‘davalıdır’** şerhi konuluş olup, ikinci el konumundaki son kayıt malikinin iyiniyet iddiasında bulunamayacağını; TMK. mad. 1023’ün koruyucuğundan kararlanamayacağını»⁸²⁵⁰

√ «Tapu kaydı üzerine konulan **‘davalıdır’** şerhinin, taşınmazın devir ve temlikini önleyici bir etkisi olmayacağını»⁸²⁵¹

belirtmiştir.

VIII-«Tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde yaptığı usul işlemlerini, kanunda öngörülen sınırlar içinde düzeltmeye yarayan, iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağının istisnası olan bir hukuki imkan»⁸²⁵² ya da daha kısa olarak «**taraflardan birinin yapmış olduğu bir usul işlemini tamamen veya kısmen düzeltmesi»⁸²⁵³** «**taraflara hatalarını düzeltmeleri için bir defaya mahsus olarak tanınmış bir hukuki çare»⁸²⁵⁴** *ş e k l i n d e* diye tanımlanan *ı s l a h* (HMK. mad. 176) yoluna, tasarrufun iptali davalarında da başvurulur.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «İİK. 277 vd. maddeleri uyarınca açılmış olan ‘tasarrufun iptali davası’ nun, ‘islah dilekçesi’ verilerek ‘BK. 18’e (şimdi; TBK. 19’a) dayalı taşınmazın muvazaalı satışının iptali’ davasına dönüştürülmüş olması halinde, temyiz incelemesinin Yargıtay 4. Hukuk Dairesi’nce yapılacağını»⁸²⁵⁵

√ «İİK. 277 vd. göre açılan ‘tasarrufun iptali davası’ nun, islah yolu ile BK. 18’e (şimdi; TBK. 19’a) dayalı ‘tapu iptali ve tescil davası’ na dönüştürülebileceğini ve bu durumda, davanın ‘taşınmazın aynına ilişkin bir dava’ haline gelmiş olacağını ve HUMK.’nun 13. (şimdi; HMK.’nin 12.) maddesi gereğince, taşınmazın bulunduğu yerdeki mahkemenin yetkili olacağını»⁸²⁵⁶

belirtmiştir...

⁸²⁴⁸ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 226/1734 (www.e-uyar.com)

⁸²⁴⁹ Bknz: 17. HD. 10.11.2015 T. 10042/11889 (www.e-uyar.com)

⁸²⁵⁰ Bknz: 1. HD. 18.12.2013 T. 14597/18235 (www.e-uyar.com)

⁸²⁵¹ Bknz: 1. HD. 29.02.2012 T. 2886/2157 (www.e-uyar.com)

Aynı doğrultuda:

1.HD. 16.05.2019 T. 2016/8826 E., 2019/3069 K.; 1. HD. 16.10.2018 T. 2018/4349 E., 2018/13544 K.; 1. HD. 10.09.2018 T. 2015/14457 E., 2018/12119 K.; 1. HD. 18.09.2017 T. 2015/4962 E., 2017/4378 K.; 1. HD. 27.02.2017 T. 2014/19609 E., 2017/901 K.; 1. HD. 26.01.2017 T. 2017/87 E., 2017/505 K.; 1. HD. 23.01.2017 T. 2017/18310 E., 2017/380 K.; 1. HD. 20.09.2016 T. 2016/12379 E., 2016/8372 K.; 1. HD. 30.11.2015 T. 2014/11637 E., 2015/13813 K.; 1. HD. 05.03.2015 T. 2014/3880 E., 2015/3345 K.; 1. HD. 10.03.2015 T. 2013/17923 E., 2015/3529 K.; 1. HD. 29.01.2015 T. 2014/18341 E., 2015/1444 K.; 1. HD. 11.02.2014 T. 2013/4638 E., 2014/2187 K.; 1. HD. 30.04.2014 T. 2013/20757 E., 2014/8988 K.; 1. HD. 27.05.2013 T. 2013/5411 E., 2013/8489 K.; 1. HD. 24.05.2012 T. 2012/6976 E., 2012/6023 K.; 12.10.2011 T. 2011/8341 E., 2011/10226 K.; 1. HD. 13.11.2006 T. 2006/8949 E., 2006/11084 K. vb. (www.e-uyar.com)

⁸²⁵² ÖZEKES, M. Pekcanitez Medeni Usul Hukuku, 15. Bası, s: 1487

⁸²⁵³ KURU, B. Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C:II, s:1193

⁸²⁵⁴ EROĞLU, O. Islah, s: 39

⁸²⁵⁵ Bknz: 17. HD. 18.2.2010 T. 10728/1316 (www.e-uyar.com)

⁸²⁵⁶ Bknz: HGK. 7.4.2004 T. 4-206/197 (www.e-uyar.com)

IX- Her davada olduğu gibi, «tasarrufun iptali davaları»nda da «*ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu*» konusu önem taşır. Hukukumuzda, bu konuya ışık tutan hüküm «*Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür*» şeklindeki MK. mad. 6’dır.⁸²⁵⁷ Bu davalarda *ispat yükü* -kural olarak- davacı alacaklıdır.⁸²⁵⁸ Örneğin; «davalılar arasında herhangi bir akrabalık’, ‘önceye dayanan arkadaşlık’ bulunduğu, davacı tarafından ispat edilmesi gerekir.»⁸²⁵⁹

Doktrinde⁸²⁶⁰ -oybirliği ile- «*ispat yükünün, ‘hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düştüğü*» kabul edilmekte olduğu gibi, **Yargıtay** da bu konuya ilişkin içtihatlarında öteden beri bu doğrultuda içtihatla bulunmaktadır...

Davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında «*hayatın olağan akışına aykırılık*» bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

«*Hayatın olağan akışına aykırılık*»^(*) ne demektir? «*Hayatın olağan akışı*» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelini, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «*hayatın olağan akışı*» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.⁸²⁶¹

⁸²⁵⁷ Bu hükme ait «1998/1999 Tasarısı» ile «1984 Tasarısı» ve «1971 Tasarısı»ndaki gerekçeler için bkz: **UYAR, T.** Gerekçeli-İçtihatlı Türk Medeni Kanunu, 2002, C: 2, s: 1507

⁸²⁵⁸ **KAZANCI, T.İ.** age. s: 147; 163; 185

⁸²⁵⁹ Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 4668/11642 (www.e-uyar.com)

⁸²⁶⁰ **TAŞPINAR, S.** Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımında Rolü (AÜHFD. 1996/1-4, s: 551) - **ALANGOYA, Y.** «Senede Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s: 523) - **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, C: 2, s: 1989 - **POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, s: 537 - **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 2. Bası, s: 60 - **BERKİN, N.** Medeni Usul Hukuku Rehberi, s: 172 - **ANSAY, S.Ş.** Hukuk Yargılama Usulleri, 1960, s: 248 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, 7. Baskı, s: 616 vd. - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 352

^(*) **ALANGOYA, Y.** «Senete Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. N. Koca Yusufpaşaoğlu, Armağan, 2004, s: 521-531) - **DEMİR, A.** Yargıtay İçtihatlarındaki «Hayatın Olağan Akışı» Kriteri ve İslam Hukukundaki, «Zahiri Kal Delili» (Terazi Huk. Dr. Ara-lık/2008, s: 129-133) - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 87-124; s: 505-535; s: 747-759; s: 776-802; s: 877-919; s: 999-1024 - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 11-13; s: 65-71; s: 134-139; s: 269-272; s: 381-382; s: 576-578; s: 1086-1089; s: 1097 vd.; s: 1159 vd. - **UYAR, T.,** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, S. 169-176) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Alacağın Gerçek Olması» ve «Hayatın Olağan Akışına Uygunluk» Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Dr. Ocak/2020, s: 267-302) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptal Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (Ceren Damar Şenel Armağanı, C:3, 2020, s: 3941-3978) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, S: 190, s: 4729-4801) - **UYAR, T.** Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz 2017, s: 497-543) - **UYAR, T.** Muvazaa Nedeniye Dayalı Tasarrufun İptal Davalarının (İİK. m. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. S: 139, Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası» Açılabilir Mi.? (ABD. S: 2015/1, s: 369-397) - **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. m. 283/II) Halinde Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. Nisan/2018, S: 184, s: 1739-1758)

⁸²⁶¹ **DEMİR, A.** agm. s: 129

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «*hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar*»dır; vak’ a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.⁸²⁶²

«Hayatın olağan akışı» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözümünde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «*hayatın olağan akışı*» kriterini, «*olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi*» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «*bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği*» ifade edilmektedir.⁸²⁶³

«Hayatın olağan akışı» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «*aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine*» olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «*hayatın olağan akışı*» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.⁸²⁶⁴ Hangi olayların ‘*hayatın olağan akışına aykırı olduğu*’ tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.⁸²⁶⁵

● Uygulamada, **yüksek mahkeme;**

√ «*Anılan taşınmaz hissesinin borçlu tarafından davalıya satılmasına rağmen haciz tutanağından anılan tarihte taşınmazın borçlu tarafından kullanıldığı, borçlunun mal beyanı dilekçesinde dava konusu taşınmazın adresini kendi adresi olarak bildirmesi gibi maddi ve hukuki olgular göz önüne alınarak, tasarrufun İİK 280 kapsamında iptale tabi olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini*»⁸²⁶⁶

√ «*Dava konusu aracın 3. ve 4. kişiye satıldıktan sonra dahi borçlu tarafından kullanılmaya devam etmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmediğini*»⁸²⁶⁷

√ «*Taşınmazın gerçek bedeli arasında fahiş fark olacak şekilde satın almasının iptalini gerektireceğini- Yapılan satışa rağmen borçlunun taşınmazda oturmaya devam etmesinin yaşam deneyimlerine uygun olmadığını*»⁸²⁶⁸

√ «*Borçlu ile davalı arasında ticari ilişki bulunduğu dosya kapsamından anlaşıldığından bu durumda davalı borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK 280/1-2 madde gereğince tasarrufun iptale tabi olduğu; diğer tasarruf yönünden ise dava konusu taşınmazın halen borçlu tarafından kullanılıyor olmasının hayatın olağan akışına aykırı olması ve davalı borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK 280/1 madde gereğince iptale tabi olması nedeniyle davanın kabulü ile dava konusu her iki tasarrufun da davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini*»⁸²⁶⁹

√ «*Dava konusu taşınmazın, davalı 3. kişiye satıldığı halde taşınmazın halen borçlu tarafından kullanılması, yine davalı 3. kişi vekilinin temyize cevap dilekçesinde ‘müvekkilinin davacı ve davalı borçluyu tanıdığını’ beyan etmesi, taşınmaz üzerine haciz konulup aynı gün kaldırılması (davalı 3. kişinin haczi bilmesi) gibi maddi ve hukuki olgular karşısında, dava konusu tasarrufun İİK 280/1 madde kapsamında iptale tabi olup olmadığı değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini*»⁸²⁷⁰

⁸²⁶² ALANGOYA, Y. agm. s: 528; dipn. 32

⁸²⁶³ DEMİR, A. agm. s:130

⁸²⁶⁴ DEMİR, A. agm. s:133

⁸²⁶⁵ ERDÖNMEZ, G. age. S:197

⁸²⁶⁶ Bknz: 17. HD. 17.03.2015 T. 879/4339 (www.e-uyar.com)

⁸²⁶⁷ Bknz: 17. HD. 16.03.2015 T. 25038/4293 (www.e-uyar.com)

⁸²⁶⁸ Bknz: 17. HD. 10.03.2015 T. 16376/4094 (www.e-uyar.com)

⁸²⁶⁹ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 16719/3317 (www.e-uyar.com)

⁸²⁷⁰ Bknz: 17. HD. 23.09.2014 T. 13771/12425 (www.e-uyar.com)

√ «*Dava konusu taşınmazda, borçlu tarafından davalıya satış tarihinden sonra davacı takibinde yapılan haciz sırasında dahi borçlunun karısının oturmakta olduğu, borçlunun eşinin dava konusu evin eşyaları ile satıldığını beyan ettiği ve üçüncü kişinin de boşanmış olduğu için kendisinin oturmasına izin verdiğini belirtmesinin, hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı* üzerinde durulmadan karar verilmesinin doğru olmadığını»⁸²⁷¹

√ «*Borçlunun alacaklılardan mal kaçırma amacı ile takip mallarını ihale ile sattığı, yapılan satışa rağmen fiilen kullanmaya devam ettiği, yapılan işlemlerin danışıklı olduğunun kabulü gerekeceğini*»⁸²⁷²

√ «*Borçlu tarafından, davalı üçüncü kişiye satılan taşınmazın, borçlunun ailesi tarafından kullanılıyor olmasının, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini (ve bu nedenle; yapılmış olan satışın, alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik muvazaalı bir satış olarak kabulünü gerektireceğini)*»⁸²⁷³

√ «*Borçlu tarafından satılan taşınmazların yine borçlunun kullanımında olmasının hayatının olağan akışına uymadığını*»⁸²⁷⁴

√ «*Davalıların komşu olmaları, borçlu davalının taşınmazı sattıktan sonra da aynı yerde oturmaya devam etmesi ve taşınmazın satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen gerçek değeri arasında bir mislini aşan fahiş fark bulunması nedeniyle tasarrufun iptali gerektiğini*»⁸²⁷⁵

√ «*Dava konusu taşınmazın -tasarruftan sonra dahi- borçlu tarafından kullanılıyor olmasının, tasarrufun kötüniyetle yapıldığını göstereceği ve hayatın olağan akışına aykırı olacağını (uygun bulunmayacağını)*»⁸²⁷⁶

√ «*Dava konusu taşınmazın -tasarruftan sonra dahi- borçlu tarafından kullanılıyor olmasının, tasarrufun kötüniyetle yapıldığını göstereceğini ve hayatın olağan akışına aykırı olacağını (uygun bulunmayacağını)*»⁸²⁷⁷

√ «*Satışa konu dairede, satış yapan kişinin (borçlunun) oturmaya devam etmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini*»⁸²⁷⁸

belirtmiştir...

X- «*Borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptali davalarında*», borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin, ‘borçlunun mâli durumunu ve zarar verme kastını bildiğine’ dayanak teşkil eden emarelerden bir diğeri ise, «*borçlu ile üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermesi*»dir.^{(*) 8279}

⁸²⁷¹ Bknz: 17. HD. 20.05.2014 T. 363/7857 (www.e-uyar.com)

⁸²⁷² Bknz: 17. HD. 13.05.2014 T. 21461/7574 (www.e-uyar.com)

⁸²⁷³ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7090/4175 (www.e-uyar.com)

⁸²⁷⁴ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7419/4185 (www.e-uyar.com)

⁸²⁷⁵ Bknz: 17. HD. 30.09.2010 T. 2595/7565 (www.e-uyar.com)

⁸²⁷⁶ Bknz: 17. HD. 20.09.2010 T. 5770/7046 (www.e-uyar.com)

⁸²⁷⁷ Bknz: 17. HD. 17.12.2007 T. 4360/4303; 19.02.2009 T. 192/803; 31.03.2009 T. 4674/1889; 04.06.2009 T. 1714/3941; 23.06.2009 T. 2632/4557; 13.10.2009 T. 4442/6278; 09.02.2010 T. 8835/960; 16.02.2010 T. 9932/1204; 15.04.2010 T. 10440/3517; 27.05.2010 T. 2345/4795; 08.07.2010 T. 4667/6627; 26.04.2011 T. 12744/3911; 27.01.2011 T. 3453/422; 08.07.2010 T. 4667/6627; 17.05.2011 T. 9069/4908; 22.02.2011 T. 96870/1461; 07.02.2011 T. 6542/892; 30.09.2010 T. 2595/7565; 20.09.2010 T. 5770/7046 vb. (www.e-uyar.com)

⁸²⁷⁸ Bknz: 17. HD. 10.7.2007 T. 3405/2424 (www.e-uyar.com)

^(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı 2020, s: 14-31; s: 920-969; s: 1124-1164 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2 Baskı 2017, s: 72-75; s: 382-386; s: 581 vd.; s: 1401-1404 – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Seneden (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi.?» «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-397) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801)

⁸²⁷⁹ **ERDÖNMEZ, G.** age., s: 225 vd.

Borçlunun tasarrufta bulunduğu (taşınır ve taşınmaz mallarını devrettiği, üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarını temlik ettiği) üçüncü kişinin, «borçlu» ile **aynı sektörde (işkolunda)** -örneğin; inşaat sektöründe, tekstil sektöründe, özel hastane işletme sektöründe, ilaç sektöründe, basın sektöründe, petrol işletmeciliği sektöründe, turizm ve otelcilik sektöründe, taşımacılık sektöründe, gıda sektöründe, tarım sektöründe, emlak sektöründe vb. çalışıyor olmaları veya «borçlu» ile «üçüncü kişi» arasında taşeronluk ilişkisi bulunması halinde- «üçüncü kişi»nin «borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kastını bilmediğini» ileri sürmesi hayatın olağan akışına aykırı bulunacağından, yüksek mahkeme öteden beri verdiği bütün kararlarında bu durumda, ‘borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini’ istikrarlı bir şekilde belirtmiştir. Gerçekten, **yüksek mahkeme**;

√ «İİK. ’nin 280/I maddesi gereğince aynı sektörde faaliyette bulunan davalı şirketin, borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiğinin de kabulü ile dava konusu gemi satışına ilişkin tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini»⁸²⁸⁰

√ «Üçüncü kişinin borçlu ile yakın yerlerde aynı konuda faaliyette bulunması halinde, İİK. mad. 280 gereğince değerlendirme yapıp yapılmayacağının araştırılması gerektiğini»⁸²⁸¹

√ «Davalı borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösterdiği, aralarında geçmişten gelen ticari ilişki bulunan davalıların, dinlenen tanık beyanlarına göre ‘faaliyet gösterdiği sektörün küçük bir sektör olduğu’, ‘birbirini tanıdığı’ beyan edildiğinden, davalı üçüncü kişinin borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığı hususu değerlendirilmeksizin davanın reddine karar vermesinin doğru olmadığını»⁸²⁸²

√ «Radyatör imalathanesi olduğu bilirkşi raporunda belirtilen taşınmaz yönünden, bu işyerinin öncesinde borçluların faaliyette oldukları bir işyeri niteliğinde olup olmadığı yönünde bir araştırma yapılmadığında, bu bölümlerin devirden önce borçlu veya borçluların faaliyette olduğu işyeri olup olmadığı araştırılarak, borçlular ile üçüncü kişilerin aynı işkolunda faaliyette olduklarına ilişkin somut delillerin de ne olduğu ortaya konularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»⁸²⁸³

√ «Mahkemece, davalıların tamamı aynı sektörde çalışan aynı sitede işyerleri olan ve birbirleriyle ticari alışverişleri olan kişiler olduğu, davalının bu borçların doğumundan sonra çok sayıda yaptığı tasarrufların, mahkemeye ait dosyalarla iptal edildiği, tüm olgular birlikte değerlendirildiğinde davalıların birlikte hareketle davacının alacağının tahsilini engellemek amacıyla devir işlemlerini yaptıkları sonucuna varıldığından bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»⁸²⁸⁴

√ «Dava konusu taşınmaz fabrika işyeri olup İİK. mad. 280’e uygun olarak bir devrin yapıldığı iddia ve ispat edilmediği gibi, özellikle aynı iş kolunda faaliyet gösteren davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlu şirketin durumunu bilebilecek kişilerden olduğu ve takibine konu çek mesnetlerinin tasarruf tarihinden önceki tarihler olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali gerektiğini»⁸²⁸⁵

√ «Davalı üçüncü kişi, davacı ve davalı borçlu şirket gibi “kuyumculuk” işi ile uğraşmakta olup, davalı şirketin, yine aynı sektörde faaliyet gösteren davacı şirkete borçlu olduğunu bilebilecek konumda olduğunu»⁸²⁸⁶

√ «Davaya konu araçların borcun doğumundan sonra üçüncü kişiye rehnedilmiş olması, bu üçüncü kişinin borçludan daha önce alacağı olduğuna dair sulh ve ibra başlıklı

⁸²⁸⁰ Bknz: 17. HD. 29.06.2020 T. 4212/4098 (www.e-uyar.com)

⁸²⁸¹ Bknz: 17. HD. 10.12.2019 T. 5552/11728 (www.e-uyar.com)

⁸²⁸² Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821 (www.e-uyar.com)

⁸²⁸³ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 13586/7714 (www.e-uyar.com)

⁸²⁸⁴ Bknz: 17. HD. 06.11.2018 T. 11139/10499 (www.e-uyar.com)

⁸²⁸⁵ Bknz: 17. HD. 24.04.2018 T. 1701/4425 (www.e-uyar.com)

⁸²⁸⁶ Bknz: Antalya BAM. 4. HD. 20.02.2018 T. 1303/189 (www.e-uyar.com)

*belge ibraz etse de, bu belgede alacağın dayanağı olarak çekler gösterilmediği ve bu belgenin her zaman düzenlenebilecek belge niteliğinde olduğu, davalı üçüncü kişi ile diğer davalıların aynı şehirde akaryakıt işi ile uğraştıkları ve birbirlerini tanıdıkları anlaşıldığından, rehin işleminin iptaline ilişkin davanın da kabulü gerektiğini*⁸²⁸⁷

√ «Aynı sektörde faaliyet gösteren ve borçlu şirketin mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşılan 4. kişi hakkında da tasarrufun iptali davasının kabulünün isabetli olduğunu»⁸²⁸⁸

√ «Mahkemece, ivazlar arasında fahiş fark bulunduğu, davalının eşinin borçlularının kız kardeşleri olduğu gibi aynı işkolunda faaliyette buldukları İİK. 'nin 278/2 ve 280. maddelerine göre tasarrufun iptali gerektiği, diğer davalının da borçlular ile aynı iş kolunda faaliyette bulunduğundan borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğundan bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»⁸²⁸⁹

√ «Davalının borçlu şirket ile aynı işkolunda faaliyette bulunan şirketin ortağı olduğu, anılan bu şirketin yöneticisinin borçlulardan birinin kız kardeşinin eşi olduğu; üçüncü kişinin, bu kişinin yeğeni olduğu ve borçlu şirket ile aynı adreste faaliyette bulunduğundan İİK. mad. 280. maddesi gereğince borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olduğunu»⁸²⁹⁰

√ «Davalının borçlu şirket ile aynı işkolunda faaliyette bulunan Ltd.Şti ortağı olduğu, anılan şirket yöneticisinin borçlulardan birinin kız kardeşinin eşi olup, üçüncü kişinin ...nin yeğeni olduğu ve borçlu şirket ile aynı adreste faaliyette bulunduğu anlaşıldığından, İİK. mad. 280 gereğince borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olduğunu»⁸²⁹¹

√ «Davalı üçüncü kişinin müdürü olduğu dava dışı şirkette borçlulardan birinin hissedar olduğu, diğer borçlunun ise diğer bazı ortaklara vekaleten genel kurula katıldığı ve aynı iş kolunda faaliyette bulduklarından borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve bilmesi gereken şahıslardan olduğu ve bu durumda İİK. mad. 280 uyarınca tasarrufların iptaline karar verilmesi gerektiğini

⁸²⁹²

√ «Dava konusu araç davalı borçlu şirket tarafından üçüncü kişiye, onu tarafından da dördüncü kişiye satılmış, üçüncü kişinin borçlu ile aynı iş hanında faaliyette bulunduğunu, diğer davalı dördüncü kişinin de hem iş yeri hem de oturduğu yer olarak borçluların komşuları olduğunu iddia edildiğinden, belirtilen firma kayıtlarının getirilerek borçlu ile aynı faaliyet alanında iş yapıp yapmadığı, borçlular ile aynı iş hanında faaliyette bulunup bulunmadığı ve dördüncü kişinin 'de borçluların komşusu olup olmadığı araştırılarak İİK. mad. 280 kapsamında borçluların mali durumları ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini

⁸²⁹³

√ «Taşınmazın tapudaki satış bedeli ile rayiç değeri arasında ipotekler dikkate alındığında fahiş bedel farkı olmamakla birlikte davalı üçüncü kişinin, borçlu ile aynı alanda faaliyette oldukları ve borçluyu eskiden beri tanıdığı yönündeki açıklamaları karşısında borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğunun anlaşılmış bulunduğundan dava konusu taşınmazın davalı üçüncü kişi tarafından satın alınmasından 6 gün sonra dava dışı Esnaf ve Sanatkarlar Odasına satılması mal kaçırma amacına yönelik olduğundan iptali gerektiğini

⁸²⁹⁴

⁸²⁸⁷ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 9029/651 (www.e-uyar.com)

⁸²⁸⁸ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933 (www.e-uyar.com)

⁸²⁸⁹ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 23904/2420 (www.e-uyar.com)

⁸²⁹⁰ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 25136/2419 (www.e-uyar.com)

⁸²⁹¹ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 23902/2418 (www.e-uyar.com)

⁸²⁹² Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23898/1459 (www.e-uyar.com)

⁸²⁹³ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23903/1462 (www.e-uyar.com)

⁸²⁹⁴ Bknz: 17. HD. 12.04.2016 T. 9909/4624 (www.e-uyar.com)

√ «Aralarındaki ticari ilişki ve aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle 3. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunu»⁸²⁹⁵

√ «Davalı borçlu ile 3.kişinin aynı sektörde ve yan yana fabrikalarda faaliyet gösterdikleri anlaşıldığından dava konusu tasarrufun 6183 sayılı AATUHK'nun 30.maddesi gereğince, ayrıca dava konusu taşınmaz üzerindeki fabrika binası ve teferruatları ile birlikte satılmış olduğundan ticari işletme devri mahiyetinde olması nedeniyle kıyasen İİK. 'nin 280/3 maddesi gereğince iptale tabi olduğunu»⁸²⁹⁶

√ «Davalıların savunmalarından dava konusu taşınmaz devirlerinin borca mahsuben yapıldığı anlaşıldığından dava konusu dört adet taşınmaz hisse devrine ilişkin davalılar arasındaki 04.04.2011 tarihli tasarrufun İİK. 'nin 279/1-2. maddesi gereğince (borca mahsuben yapılan taşınmaz devrinin mutad ödeme olmaması nedeniyle) ve yine davalı A. K. 'nun borçlu Halit'in kefil olması, aynı işkolunda çalışmaları nedeniyle davalı A. K. 'nun borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK. 'nin 280/1 madde gereğince 09.09.2011 tarihli aciz belgesinde belirtilen alacak miktarıyla sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁸²⁹⁷

√ «Davalıların gıda sektöründe faaliyette buldukları, aynı zamanda villa komşuları olduğu, tanık beyanlarının ağırlıklı olarak 'dava konusu taşınmazın borçlular tarafından kullanıldığı' yönünde olduğu, dava konusu taşınmazın davalı 3. kişi tarafından kullanılmaması ve kiraya verilmemesine rağmen yapılan keşif sırasındaki mahkeme gözleminde evin eşyalı olduğunun tespit edildiği, yatırım amacıyla alınan lüks villanın sekiz yıl boyunca kiraya verilmemesi ticaretle uğraşan davalı 3. kişi açısından hayatın olağan akışına uygun olarak değerlendirilemeyeceği gözetildiğinden, davalı 3. kişinin borçluların durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü ile dava konusu tasarrufun davacıların alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak İİK. mad. 280/1 madde gereğince iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁸²⁹⁸

√ «Borçlu ile aynı iş kolunda faaliyette bulunan üçüncü kişinin yetkilisi olduğu şirketin borçlu hakkında icra takibi yaptığı, dolayısı ile borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğu anlaşıldığından, iyiniyetli olduğundan söz edilemeyeceğini»⁸²⁹⁹

√ «Davalıların aynı iş kolunda faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olmadığının irdelenerek, ondan sonra toplanan tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»⁸³⁰⁰

√ «Aralarındaki ticari ilişkiler, aynı sektörde faaliyet göstermeleri, davalı tarafından ibraz edilen sözleşme örneği ve tüm dosya kapsamından diğer davalının, borçlu-davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen konumda olduğu, bu nedenle satışın muvazaalı olduğu kabul edilerek, tasarrufun iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁸³⁰¹

√ «İİK. 'nin 280.maddesine göre, malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastının işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde tasarrufun iptal edileceğini- Davalıların aynı iş kolunda faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup

⁸²⁹⁵ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 634/1577 (www.e-uyar.com)

⁸²⁹⁶ Bknz: 17. HD. 10.11.2015 T. 5118/11878 (www.e-uyar.com)

⁸²⁹⁷ Bknz: 17. HD. 29.09.2015 T. 978/9814 (www.e-uyar.com)

⁸²⁹⁸ Bknz: 17. HD. 25.06.2015 T. 18016/7756 (www.e-uyar.com)

⁸²⁹⁹ Bknz: 17. HD. 27.10.2014 T. 7882/14410 (www.e-uyar.com)

⁸³⁰⁰ Bknz: 8. HD. 01.07.2014 T. 7981/10397 (www.e-uyar.com)

⁸³⁰¹ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 7633/10394 (www.e-uyar.com)

olmadığının irdelenerek, ondan sonra toplanan tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»⁸³⁰²

√ «Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsat devrinin bir karşılık alınarak devir sözleşmesine ve alım satımına konu olduğu, ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun kabulü ile borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösteren 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşıldığını»⁸³⁰³

√ «Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsatının alım satımına konu olduğu ve ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun saptanmasına, aynı sektörde faaliyet göstermeleri ve tüm dosya içeriğinden de 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşılmasına göre hastane işletme ruhsatının devrine yönelik tasarrufun iptali gerekeceğini»⁸³⁰⁴

√ «Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsat devrinin bir karşılık alınarak devir sözleşmesine ve alım satımına konu olduğu, ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun kabulü ile borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösteren 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşıldığını»⁸³⁰⁵

√ «Davalı üçüncü kişi şirketin davalı borçlu şirketten olan alacağına mahsuben taşınmazları satın alması ve her iki davalının da aynı sektördeki bir markanın satıcısı ve yetkili servisi olması (yani, üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olması -İİK. mad. 280/I-, tasarrufa konu taşınmazın satış bedeli ile gerçek değeri arasında fahiş fark bulunması karşısında yapılan tasarrufun iptali karar verilmesi gerekeceğini»⁸³⁰⁶

√ «Davalıların ortağı oldukları şirket ile davalı borçlu şirket aynı işkolunda faaliyet gösterip fabrikaları da aynı sanayi bölgesinde bulunduğundan, taşınmazların, borçlu şirketten davalı üçüncü kişiye satışı, üçüncü kişiden de dördüncü kişilere satışı arasında ise sadece bir haftalık süre olduğundan, taşınmazların, tapu kaydında da muvazaaya dayalı olduğu anlaşılan, taşınmazların gerçek değerinin çok üzerinde miktarda ipotekler bulunduğundan ve tanık ifadesine göre taşınmazların doğrudan borçlu şirketten alınmadığı, arada bir kişinin olduğu hususu dördüncü kişilerce ifade edilmiş olduğundan, davalı dördüncü kişilerin de borçlunun, alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğu kabul edilerek, bu davalılar açışından da davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»⁸³⁰⁷

√ «Borçlunun ortağı olduğu şirket ile 3. kişinin şirketi aynı işkolunda faaliyet göstermediği gibi adresleri itibariyle de birbirine komşu olmadıkları ve taşınmazın şirketten değil ortağından vekil kullanılmak suretiyle satın alınmış olmasından dolayı davalı 3. kişinin borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilmesini zorlaştıracaktır»⁸³⁰⁸

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³⁰⁹

⁸³⁰² Bknz: 8. HD. 01.07.2014 T. 7981/10397 (www.e-uyar.com)

⁸³⁰³ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 6358/8986 (www.e-uyar.com)

⁸³⁰⁴ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 13391/8983 (www.e-uyar.com)

⁸³⁰⁵ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 6682/8988 - Aynı doğrultuda; 17. HD. 05.06.2014 T. 6683/8989; 05.06.2014 T. 6684/8990; 05.06.2014 T. 6685/8991; 05.06.2014 T. 6686/8992; 05.06.2014 T. 6358/8986; 05.06.2014 T. 6681/8987 vb. (www.e-uyar.com)

⁸³⁰⁶ Bknz: 17. HD. 16.04.2013 T. 5986/5535 (www.e-uyar.com)

⁸³⁰⁷ Bknz: 17. HD. 2.5.2012 T. 3773/5423 (www.e-uyar.com)

⁸³⁰⁸ Bknz: 17. HD. 03.12.2012 T. 12662/13378 (www.e-uyar.com)

⁸³⁰⁹ Bknz: 17. HD. 30.11.2010 T.8438/10371 (www.e-uyar.com)

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³¹⁰

√ «Davalı-borçlu ile diğer davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyette bulunmaları nedeniyle, birbirlerini tanıdıklarından, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını zarar kastını bilen veya bilebilecek kişilerden sayılacağını»⁸³¹¹

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³¹²

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³¹³

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³¹⁴

√ «Borçlu tarafından, bir mahalli gazetede «isim hakkı»nı, aynı şehirdeki başka bir şirkete devretmesinin, İİK. 280/III’de düzenlenen «ticari işletmenin devri» niteliğinde olduğunu -Benzin istasyonunun devrinin borçlu ile davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, «borçlunun vergi borcu bulunduğunu ve mal kaçırma kastı»nı bilebilecek kişilerden olduğu 6183 s. K. ’dan kaynaklanan tasarrufun iptali davalarında da, İİK. 280/III hükmünün kıyasen uygulanması gerekeceğini»⁸³¹⁵

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³¹⁶

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³¹⁷

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³¹⁸

√ «Borçlu tarafından, bir mahalli gazetede ‘isim hakkı’ nı, aynı şehirdeki başka bir şirkete devretmesinin, İİK. 280/III’de düzenlenen ‘ticari işletmenin devri’ niteliğinde olduğunu- Benzin istasyonunun devrinin borçlu ile davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, ‘borçlunun vergi borcu bulunduğunu ve mal kaçırma kastı’ nı bilebilecek kişilerden olduğu 6183 s. K. ’dan kaynaklanan tasarrufun iptali davalarında da, İİK. 280/III hükmünün kıyasen uygulanması gerekeceğini»⁸³¹⁹

√ «‘Borçlu’ ile aynı işkolu olan tekstil sektöründe faaliyet gösteren ‘davalı dördüncü kişi’ nin, borçlunun mali durumunu ve alacaklılardan mal kaçırma kastını bilebilecek durumda (İİK. 280/I) olduğunu»⁸³²⁰

⁸³¹⁰ Bknz: 17. HD. 01.07.2010 T.3114/6223 (www.e-uyar.com)

⁸³¹¹ Bknz: 17. HD. 17.06.2010 T. 2098/5632 (www.e-uyar.com)

⁸³¹² Bknz: 17. HD. 15.12.2009 T. 8003/8465 (www.e-uyar.com)

⁸³¹³ Bknz: 17. HD. 26.10.2009 T. 7756/6765 (www.e-uyar.com)

⁸³¹⁴ Bknz: 17. HD. 8.10.2009 T. 4700/5799 (www.e-uyar.com)

⁸³¹⁵ Bknz: 17. HD. 17.9.2009 T. 6102/5519 (www.e-uyar.com)

⁸³¹⁶ Bknz: 17. HD. 23.6.2009 T. 2033/4554 (www.e-uyar.com)

⁸³¹⁷ Bknz: 17. HD. 11.6.2009 T. 1719/4135 (www.e-uyar.com)

⁸³¹⁸ Bknz: 17. HD. 22.04.2009 T. 163/2613 (www.e-uyar.com)

⁸³¹⁹ Bknz: 17. HD. 07.04.2009 T. 5331/2168 (www.e-uyar.com)

⁸³²⁰ Bknz: 17. HD. 09.03.2009 T. 5118/1201 (www.e-uyar.com)

√ «*Davalı-borçlu ile, dördüncü kişi konumunda olan hükmü temyiz eden davalının, aynı işkolu olan tekstil sektöründe faaliyette bulunmaları nedeniyle, borçlunun mali durumunu ve mal kaçırma kastını bilebilecek durumda sayılması gerekeceğini- Dava konusu taşınmazın birer ikişer gün arayla üçüncü ve dördüncü kişilere satılmış olmasının, alacaklıdan mal kaçırma kastı 'nı ortaya koyacağını*»^{8321 8322}

belirtmiştir.

XI- «Borçlu ile üçüncü kişi arasında ticari ilişki bulunması» da Yargıtay’ca ‘yapılmış olan tasarrufun iptali sebebi’ olarak kabul edilmektedir.

√ «*Dava konusu ..... ilçesinde mevcut gayrimenkullerin kaydında ver alan ipotek yükleri ile birlikte alınmasına, ödemelerin banka kanalı ile yapılmasına ve ipotek alacaklısı bankanın cevabına göre de kredi borcunun tahsil edilip ipoteklerin kaldırıldığı belirtilmesine göre davalıların ticari sicil kayıtları ve ticari defterleri dosya arasına alınmaksızın, davalıların aynı iş kolunda çalışıp çalışmadıklarının araştırılmaksızın, davalı borçlular ile davalı arasında dava konusu satım ilişkisi haricinde başkaca bir ticari ilişki olup olmadığı bilirkışı raporu ile belirlenmeksizin, yazılı gerekçe ile karar verilmesinin doğru olmadığını*»⁸³²³

√ «*Davalı borçlu ile üçüncü kişi arasında, satıstan önce ticari ilişki olduğundan, bu hali ile davalı üçüncü kişinin, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu*»⁸³²⁴

√ «*Aralarındaki ticari ilişki ve aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle 3. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunu*»⁸³²⁵

√ «*Aralarındaki ticari ilişkiler, aynı sektörde faaliyet göstermeleri, davalı tarafından ibraz edilen sözleşme örneği ve tüm dosya kapsamından diğer davalının, borçlu-davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen konumda olduğu, bu nedenle satışın muvazaalı olduğu kabul edilerek, tasarrufun iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu*»⁸³²⁶

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini*»⁸³²⁷

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini*»⁸³²⁸

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini*»⁸³²⁹

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini*»⁸³³⁰

⁸³²¹ Bknz: 17. HD. 19.02.2009 T. 4840/798 (www.e-uyar.com)

⁸³²² **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 523-532

⁸³²³ Bknz: 17. HD. 11.12.2019 T. 560/11817 (www.e-uyar.com)

⁸³²⁴ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 4869/11077 (www.e-uyar.com)

⁸³²⁵ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 634/1577 (www.e-uyar.com)

⁸³²⁶ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 7633/10394 (www.e-uyar.com)

⁸³²⁷ Bknz: 17. HD. 30.11.2010 T. 8438/10371 (www.e-uyar.com)

⁸³²⁸ Bknz: 17. HD. 01.07.2010 T. 3114/6223 (www.e-uyar.com)

⁸³²⁹ Bknz: 17. HD. 15.12.2009 T. 8003/8465 (www.e-uyar.com)

⁸³³⁰ Bknz: 17. HD. 26.10.2009 T. 7756/6765 (www.e-uyar.com)

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³³¹

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³³²

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»⁸³³³

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»^{8334 8335}

belirtmiştir.

XII- «Borçlunun ticari işletmesinin ya da işyerinde bulunan ticari mallarının tamamını veya önemli bir kısmını borçludan devir veya satın alarak işyerini işletmeye başlayan yahut bu malların bir kısmını borçludan almakla beraber, işyerini sonradan işgal eden üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılarına zarar verme kastını bildiği ve borçlunun da bu hallerde alacaklılarına zarar verme koşulu ile hareket ettiği» kabul edilir.^(*)

«Esnaf sınırını aşacak surette ticarethane veya fabrikacılık sayılabilecek faaliyetleri devamlı olarak yapan veya ticarethane ve fabrika kavramlarının kapsamı dışında kalsa bile ticari muhasebenin tutulmasını gerekli kılabilecek büyüklükte bir örgüte sahip, bağımsız işletme»⁸³³⁶, «ticaret yapmak için emek, sermaye, doğal kaynak ve tekniği, sisteme ve amaca yönelik olarak plan ve uyumlu biçimde bir araya getirip, ekonomik mal veya hizmet üretmek üzere işleyen birim»⁸³³⁷ vb. **şeklinde** tanımlanan «**ticari işletme** den söz edebilmek için, orada ‘işçi’ çalıştırılması da gerekli değildir.⁸³³⁸

⁸³³¹ Bknz: 17. HD.08.10.2009 T. 4700/5799 (www.e-uyar.com)

⁸³³² Bknz: 17. HD. 23.06.2009 T. 2033/4554 (www.e-uyar.com)

⁸³³³ Bknz: 17. HD. 11.06.2009 T. 1719/4135 (www.e-uyar.com)

⁸³³⁴ Bknz: 17. HD. 22.04.2009 T. 163/2613 (www.e-uyar.com)

⁸³³⁵ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 532 vd.

^(*) **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 51-86; 536-554; 877-919 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası ve Muvazaa, Nam-ı Müstear, İşletmenin Devri, Kanuna Karşı Hile ve Perdeyi Kaldırma Teorisi (ABD. 2016/2; s: 343-403) - **UYAR, T.** Ticari İşletme Devirlerinin Muvazaa Nedeniyle İptali «İİK. m. 280/III» (ABD. 2014/4, s: 623-656) - **UYAR, T.** İİK.’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 2.Baskı, 2017, s: 13-17; s: 787-789; s: 1089-1097 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Araştırma Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: III, Nisan/2020, s: 3941-3981] - **BAHTİYAR, M.** Yeni Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu’nun Ticari İşletmenin Devri Konusunda Getirdikleri (Legal Huk. Dr. Ekim/2011, S: 106, s: 3889-3910) - **DURMAN, O.** İcra ve İflas Hukuku, Açısından Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri, 2009- **ERİŞİR, E.** Ticari İşletmenin Devrinde İhtikak ve Tasarrufun İptali Davaları Arasındaki İlişki (BATİDER, Aralık/2008, S: 4, s: 271-301) - **ERTAŞ, Ş.** Ticari işletmenin Devrinde Hakların ve Borçların İntikali (Terazi Huk. Dr. Mart/2020, s: 572-579) - **ÜLKÜ, M.F. / KARAASLAN, E.** Alacaklılardan Mal Kaçırma Amacıyla Ticari İşletmenin Devri ve Türk Hukukunda Bir Bilinmeyen: BY. m. 179 (Manisa Bar. Der. Temmuz - Ekim/1999, s: 47-67) - **YILDIRIM, M. K.** Tasarrufun İptali Davasında Ticari İşletme Devri Karinesi (Prof. Dr. Nur Cantel’e Armağan, 2013/2, s: 471-482)

⁸³³⁶ **BİRSEL, M.T.** Ticari İşletme Hukuku, 1970, s: 75

⁸³³⁷ **DURMAN, O.** age. s: 26

⁸³³⁸ **KAR, B.** İşletme, İşyeri ve İşin Gereklerinden Kaynaklanan Nedenlere Dayalı Fesihlerde Yargısal Denetim (Çalışma ve Toplum Ekonomi Dergisi, S: 17, s: 105 vd. - **GÜNER, S.** 6102 sayılı TTK ve

Yüksek mahkeme, *tasarrufun iptali davalarında*, İİK. mad. 280/III'deki ‘*ticari işletme*’ kavramını daha geniş yorumlamakta ve ‘*ticari bir aracın (taksinin, kamyonun, iş makinesinin) devrini*’ ‘**ticari işletme devri**’ olarak algılamaktadır.⁸³³⁹

Ayrıca belirtelim ki «*bir malvarlığının veya işletmenin*⁸³⁴⁰ *devri halinde*» malvarlığının veya işletmenin aktifinde yer alan borçların tümünün bir kişiden (devredenden), diğer bir kişiye (devralana) -TBK.’nin 202. maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde geçer.⁸³⁴¹

Bu karine, ancak *iptal davası açan alacaklıya* ‘sözü geçen devrin, satış veya ticari işletmenin (işyerinin) terk edildiği tarihten en az üç ay önce durumun yazılı olarak bildirildiği’ veya ‘ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaların asılmasıyla’ birlikte ‘ticaret sicili gazetesiyle’, bu mümkün olmadığı takdirde, ‘bütün alacaklıların öğrenmelerini temin edecek şekilde munasip vasıtalarla ilân olunduğu’ ispat edilerek çürütülebilir (İİK. mad. 280/III)

Başka bir deyişle, kanun koyucu İİK. mad. 280/III’de «*tacir olan borçlular için*» özel bir durum öngörerek, bu halde, gerek «*borçlunun alacaklılarına zarar verme kastını*» ve gerekse üçüncü kişinin «*bu kastı bildiklerini*» farzetmiştir.

Bu hükme göre, üçüncü kişi; borçlu – tacirden; **a)** «Ticari işletmesinin veya işyerinin önemli bir kısmını devralmış veya satın almışsa, **b)** Yahut, işyerindeki ticari mallarının tamamını veya önemli bir kısmını devralmış veya satın almışsa», **c)** Ya da; ticari işletmesinin/işyerinin bir kısmını iktisap ettikten sonra ticari işlemeyi/işyerini sonradan işgal etmişse, **borçlunun alacaklılarına zarar verme kastı** ile hareket etmiş sayılır.

Başka bir deyişle, böyle bir durumda, İİK. m. 280/III’de yer alan bu ‘karine’ nedeniyle, «*üçüncü kişinin borçlunun borca batık olduğunu*’ ve ‘*alacaklılara zarar verme kastıyla hareket ettiğini*’ bildiği» kabul edilmektedir.⁸³⁴²

Kanunun kabul ettiği bu karine ancak iki şekilde çürütülebilir:

√ «*Borçlu ya da üçüncü kişi, devir, satış veya terk tarihinden itibaren en az üç ay önce, durumu iptal davasını açan alacaklıya yazılı olarak bildirdiklerini*» ya da,

√ «*Borçlu ya da üçüncü kişi, yine devir, satış veya terk tarihinden itibaren en az üç ay önce, ticari işletmenin bulunduğu yerde, bu durumu belirten, görülebilir levhalar asmakla beraber ayrıca Ticaret Sicili Gazetesiyle, bu mümkün olmadığı takdirde, bütün alacaklıların öğrenebilecekleri şekilde, uygun vasıtalarla ilan ettiklerini*» ispat ederlerse, aleyhlerindeki karineyi çürütebilirler.⁸³⁴³

Açıklanan bu hükümle, iptal davalarına konu olabilecek tasarruflar arttırılmıştır.⁸³⁴⁴

4857 sayılı İş Kanunu Düzenlemeleri Işığında İşyeri Devri ve İş İlişkilerine Etkisi (Legal Der. Kasım/2015, s: 114) - **ÖZKARACA, E.** İşyeri Devrinin İş Sözleşmelerine Etkisi ve İşverenlerin Hukuki Sorumluluğu, 2008, s: 20

⁸³³⁹ Bknz: 17. HD. 09.06.2014 T. 2388/9209; 06.02.2012 T. 13158/1129

⁸³⁴⁰ **ACEMOĞLU, K.** Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri, 1971 - **ÇİÇEK, M.** İşyerinin Devri, 2017 - **KILIÇOĞLU, A.M.** Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 19. Bası, 2015 - **KARA, A.** Ticari İşletmelerin Devri ve İş İlişkilerine Etkisi (İBD. Ocak-Şubat/2017, s: 133 vd.) - **ERDEM, H.E.** Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Ticari İşletmenin Devri (Prof. Dr. Aydın ZEVLİLER’e Armağan, 2013, C: 1, s: 987-1018) - **DEMİR, K.** Ticari İşletmenin Devrinde Yeni Devrinde Yeni Dönem: Eski ve Yeni Sorular (İst. Huk. Fak. Mec. C: LLI, 2013, S: 2, s: 103-120) - **USLUEL, G.** Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticari Şirketlerine Aynı Sermaye Getirmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürlüğün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sorunlar (İst. Huk. Fak. Mec. C: LLI, 2013, S: 2, s: 145-164)

⁸³⁴¹ **OĞUZMAN, M.K./ÖZ, T.** Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 2, s: 621 vd.

⁸³⁴² Bknz: **ÇETİNEL, T.** age. s: 69

⁸³⁴³ Bu konuda ayrıca bknz: **KAZANCI, T.İ.** age., s: 180 vd.

⁸³⁴⁴ **SARISÖZEN, İ.** Yargılama Usulü, s: 54

Yüksek mahkeme, buraya kadar açıklanan *İİK. mad. 280/III*'de öngörülen bu 'karine' ile ilgili olarak;

√ «Dava konusu çelik yakıt tanklarının borçlu şirketin ticari emtiasından biri olduğu, bu emtinanın borçlu şirketin ticari işletmesinin önemli bir kısmını oluşturması halinde *İİK. 'nin 280. maddesi gereğince yapılan devir, ticari işletmenin devri niteliğinde alacağından, mahkemece satış tarihinde dava konusu geminin, borçlunun ticari işletmesinin önemli bir mal varlığını oluşturup oluşturmadığı araştırılarak, oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini»⁸³⁴⁵*

√ «Tasınmazlar üzerinde taşınmazın değerinden fazla ipotek bulunduğu, bu itibarla ivaz farkından bahsedilemeyeceği, davalı borçlular ile diğer davalılar arasında *İİK. 'nin 280/2 maddesinde sayılan bir yakınlık olmadığı ve taşınmazların tapudaki niteliklerinin mesken olusu dikkate alınarak ticari işletme hükmünde de olmadığı anlaşıldığından tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiği»⁸³⁴⁶*

√ «Davalılar arasındaki işlemlerin örtülü işyeri devri mahiyetinde olduğunun tespit edilerek *İİK 280/3 gereğince iptale tabi bulunduğu»⁸³⁴⁷*

√ «Davalı borçlunun satılan taşınmazda bir ticari faaliyeti olmadığından, taşınmazın işyeri vasfında olmasının *İİK. 'nin 280. madde anlamında bir işyeri devri sonucunu doğurmayacağı»⁸³⁴⁸*

√ «Davalı takip borçlusu şirket tasfiye halinde olduğundan 'taşınmazı alan davalının bunu bilerek aldığı, *İİK 280/3 maddedeki karinenin aksi davalılar tarafından yasada belirtildiği şekilde çürütülemediği'nden bahisle 'davanın kabulüne' karar verilmesi gerekeceği»⁸³⁴⁹*

√ «Borçlu şirkete ait fabrikanın diğer davalı şirkete devredilmiş olması nedeniyle, *İİK. 'nin 280/3. maddesi gereğince 'işyerini devir alan şirketin borçlunun alacaklarını ızzar kastını bildiği ve borçlunun da bu hallerde ızzar kastıyla hareket ettiğinin kabul edilmesi gerektiği, bu karinenin davalı şirketlerce devir işlemine ilişkin keyfiyetin İİK. 'nin 280/3. maddesinde belirtildiği şekilde ilan edilmemesi nedeniyle çürütülmediği'nden bahisle, davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»⁸³⁵⁰*

√ «Borçlu şirket tarafından iş makinelerinin devredilmesinin *İİK. mad. 280/3 gereğince iptale tâbi olduğunu- Dava konusu iş makinalarının davalı borçlu firmanın İİK 'in 280/3. maddesi gereğince ticari işletmesinin mühim bir kısmını oluşturup oluşturmadığı hususu karar yerinde tartışılmadan ve dosya içerisindeki belgelerden de davalılar arasında, işgalleri ve ortakların adresleri hususlarında irtibat olduğu, bunun davaya etkisi değerlendirilmeden 'davanın reddine' karar verilmesinin doğru olmadığını»⁸³⁵¹*

√ «Dava konusu gayrimenkullerin davalı borçlu şirketin *İİK. mad. 280/3 gereğince ticari işletmesinin mühim bir kısmını oluşturup oluşturmadığı araştırılmaksızın, 'tasarrufun iptali davasının reddine' karar verilmesinin hatalı olduğunu»⁸³⁵²*

√ «Davacının takibe esas bononun lehtarı iken senedi ciro ederek borçlu konumuna geldiği ve davalı şirket yönünden borç senedin tanzim tarihinde doğduğu, takip konusu alacağın davalı tarafından temlik alınması durumunda, borcun temlik tarihinde doğmuş olduğu sonucunu doğurmadığı, tasarruf, borcun doğumundan sonra yapıldığından ve dava konusu taşınmaz aynı zamanda petrol işyeri olduğundan, *İİK. mad. 280/3 uyarınca tasarrufun iptali gerektiğini»⁸³⁵³*

⁸³⁴⁵ Bknz: 17. HD. 29.06.2020 T. 4212/4098 (www.e-uyar.com)

⁸³⁴⁶ Bknz: 17. HD. 03.02.2020 T. 5150/349 (www.e-uyar.com)

⁸³⁴⁷ Bknz: 17. HD.18.12.2019 T. 5577/12150 (www.e-uyar.com)

⁸³⁴⁸ Bknz: 17. HD.17.12.2019 T. 609/12065 (www.e-uyar.com)

⁸³⁴⁹ Bknz: 17. HD.03.12.2019 T. 5264/11413 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵⁰ Bknz: 17. HD.25.11.2019 T. 2426/11070 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵¹ Bknz: 17. HD. 17.09.2019 T. 14452/8174 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵² Bknz: 17. HD. 17.09.2019 T. 14723/8173 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵³ Bknz: 17. HD. 09.04.2019 T. 457/4362 (www.e-uyar.com)

√ «Borçlunun iflasına karar verilen dosyadaki bilanço verileri de dikkate alınarak, davalıya yapılan taşınmaz satışının İİK. mad. 280 kapsamında iflas eden şirketin mal varlığının önemli bir kısmını oluşturup oluşturmadığı araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»⁸³⁵⁴

√ «Taşınmazın hem şirket üzerine kayıtlı olması hem de bilirkişilerce belirlenen gerçek değerinin 2.000.000,00 TL gibi yüksek bir bedel olması karşısında, İİK. mad. 280/son gereğince şirketin sermayesinin mühim bir kısmını oluşturup oluşturmayacağı konusunda bir değerlendirme yapılması gerektiğini- Mahkemece davalı borçlu şirketin tüm ticari sicil kayıtları ve tüm ticari defterleri getirilerek üzerinde inceleme yapılarak, şirketin sermayesinin belirlenip, dava konusu taşınmazın değerinin (bilirkişi tarafından belirlenen 2.000.000,00 TL) söz konusu şirketin belirlenen sermayesinin mühim bir kısmını oluşturup oluşturmadığı konusunda ayrıntılı ve denetime elverişli bir rapor alınarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»⁸³⁵⁵

√ «Davalı-borçlu şirket adına kayıtlı ‘fabrika’ vasıflı gayrimenkulün devrinin, ‘şirket mallarının devri’ niteliğinde olması nedeniyle İİK mad. 280/III gereğince iptale tabi olduğunu»⁸³⁵⁶

√ «Bozma sonrasında yapılan tasarrufun iptali davasında satışa konusu taşınmazın sadece fabrika binası olmadığı, bir kısım demirbaşların da borçlu tarafından davalı üçüncü kişiye satıldığı anlaşıldığından, bu tasarrufun İİK. mad. 280/son kapsamında (ticari işletme devri) iptale tabi olduğunu»⁸³⁵⁷

√ «Tasarrufa konu gayrimenkulün niteliğinin ‘fabrika binası’ olması nedeniyle, yapılan tasarrufun İİK mad. 280/III hükmü gereğince ‘ticari işletme devri’ sayılması gerektiği, bu nedenle iptaline karar verilmesi icap edeceğini»⁸³⁵⁸

√ «Davalı borçlu ve üçüncü kişi arasındaki boş fabrika binası satışının, makinaların ayrı binanın ayrı satılmasının çalışan bir işyerinin işletme olarak satılmadığının göstergesi olamayacağından ticari işletme devri olmadığı yönündeki görüşün isabetli olmadığını»⁸³⁵⁹

√ «Dava konularından biri olan taşınmazda borçlu şirketin faaliyette bulunduğu çelik fabrikasının olduğu, İİK. mad. 280’de belirtilen devir koşullarının gerçekleştiğinin iddia ve ispat edilmediği, davalı üçüncü kişi şirketin grup şirketlerinin de aynı adada komşu işyeri malikleri olduğu anlaşıldığından, davalılar borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasındaki taşınmaz satış işleminin işyeri devri mahiyetinde olduğu ve bu bağlamda diğer dava konusu taşınmaz yönünden de anılan şirket yetkililerinin komşu işyeri sahipleri olarak borçluyu önceden tanıdıkları dolayısı ile mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildikleri anlaşıldığından, davanın tüm taşınmazlar yönünden İİK. mad. 280 gereğince kabulüne karar verilmesi gerektiğini»⁸³⁶⁰

√ «Ticari işletmenin veya işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamını veya mühim bir kısmını devir veya satın alan yahut bir kısmını iktisapla beraber işyerini sonradan işgal eden şahsın, borçlunun alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve borçlunun da bu hallerde ızzar kastıyla hareket ettiğinin kabul edildiği, bu karinenin, ancak iptal davasını açan alacaklıya devir, satış veya terk tarihinden en az üç ay evvel keyfiyetin yazılı olarak bildirildiğinin veya ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaları asmakla beraber Ticaret Sicili Gazetesiyle; bu mümkün olmadığı takdirde bütün alacaklıların itilamı temin edecek şekilde münasip vasıtalarla ilan olunduğunun ispatla çürütülebileceğini»⁸³⁶¹

⁸³⁵⁴ Bknz: 17. HD. 05.03.2019 T. 3011/2449 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵⁵ Bknz: 17. HD. 24.12.2018 T. 17281/12670 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵⁶ Bknz: 17. HD. 21.11.2018 T. 7197/11030 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵⁷ Bknz: 17. HD. 05.06.2018 T. 7340/5854 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵⁸ Bknz: 17. HD. 16.05.2018 T. 18908/5098 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵⁹ Bknz: 17. HD. 13.12.2017 T. 10986/11644 (www.e-uyar.com)

⁸³⁶⁰ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 8999/11577 (www.e-uyar.com)

⁸³⁶¹ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 8999/11577 (www.e-uyar.com)

√ «Dava konusu taşınmazın borçlunun da faaliyette bulunduğu ‘işyeri’ olduğu ve İİK. mad. 280’de belirtilen devir koşullarının gerçekleştiği iddia ve ispat edilmediğinden, davalı üçüncü kişilerin daha önce avukatlığını yapan kişinin borçlunun teyzesinin oğlu olduğu ve bu nedenle satıştan önce tanışıyor oldukları ve kimi zaman borçluya borç para verdikleri ve bunları iade etmediği de davalılar vekilinin dilekçelerinde açıkça belirtilmiş olduğundan, satış işleminin ‘işyeri devri’ mahiyetinde olduğunun kabul edileceği ve şirket yetkililerinin borçluyla önceden tanıştıkları dolayısı ile mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildikleri anlaşıldığından davanın kabulü gerektiğini»⁸³⁶²

√ «Tapuda 1.380 metrekaare miktarda tarla olarak gözükmemesine rağmen bilirkişi raporunda taşınmazın 258 metrekaarelik bölümünde dava konusu parsel üzerinde ver alan yogurt imalathanesinin ek binasının (alt katta buzhaneler ve bulaşıkhanesi, ikinci katta idari bölüm) bulunduğu belirtildiğinden bu durumun İİK. nin 280/3-son madde kapsamında (ticari işletmenin tamamen veya kısmen devri) değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»⁸³⁶³

√ «Davalılar arasındaki ticari minibüs satışının işyerinin devri mahiyetinde olduğu ve tarafların birbirlerini tanıdıkları ve borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşıldığından İİK 280.madde gereğince davalılar arasındaki tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁸³⁶⁴

√ «Tasarrufun iptali davasına konu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen bedeli arasında fahiş fark bulunmasa da, taşınmazın borçlunun da faaliyette bulunduğu ‘işyeri’ olduğu ve İİK.mad. 280’de belirtilen devir koşullarının gerçekleştiğinin ispatlanamaması durumunda, davalılar arasındaki satış işleminin işyeri devri mahiyetinde olduğu anlaşıldığından davanın İİK. mad. 280 gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»⁸³⁶⁵

√ «Davalı borçlu ‘1993 yılından beri ekonomik sıkıntı içinde olduğunu, 2001 yılında daha da fazla ekonomik sıkıntıya düştüklerini, 1993 yılından beri 1.800 dönüm arazi sattıklarını’ belirtirken, davalı 3.kişiler ‘2001 yılında da borçlu şirketten iki taşınmaz aldıklarını, borçludan aldıkları taşınmazları yine borçlu şirkete kiraladıklarını, kira bedeline ilişkin rehin sözleşmeleri yaptıklarını’ belirterek bu yöndeki kira ve rehin sözleşmelerini delil olarak sunduklarından, dava konusu taşınmazlar üzerinde davacı şirketin ticari faaliyetinin konusuna uygun olarak yem fabrikası, konut, bekleme kulübesi, tavuk kümesleri, ofis, yem depoları ve atölye olduğu anlaşıldığından, dava konusu tasarrufun İİK. mad. 280/3 gereğince ‘ticari işletme devri’ niteliğinde olduğu, davalı 3.kişilerin borçlunun durumunu ve amacını 2001 yılından beri bildikleri, dolayısıyla dava konusu tasarrufların İİK. mad. 280/1 madde gereğince de iptale tabi olduğunu»⁸³⁶⁶

√ «Taşınmazın seramik fabrikası kurmak üzere davalılardan ... Seramik Ltd.Şti.ne tahsis edildiği ve bu şirket tarafından fabrikanın 2008 yılı Mart-Nisan aylarında üretime başlandığı, ancak işletmesel sebeplerle meydana gelen ekonomik zorluklar yaşandığı, borçluları sebebiyle elektrik, su ve doğalgazın kesilmesinden sonra faaliyetine devam edemeyerek 2008 yılı Kasım ayında faaliyetine son verildiği, bunun sonucu olarak yıl sonuna kadar personelin iş sözleşmelerinin aynı şirket tarafından feshedildiği, işyerinin kurulu olduğu taşınmazın ... Seramik Ltd.Şti ne devredildiği, yaklaşık 3 yıl sonra bedelsiz olarak iade edildiği, bu tarihten sonra arsa olan cinsinin ‘seramik fabrikası’ olarak değiştirildiği, taşınmazın 2010’da ... Ltd.Şti. ne satış suretiyle devredildiğini, taşınmaz üzerindeki taşınmazların da ... Ltd.Şti. tarafından işlendiğinin bildirildiği, 2008’de kapanmasından ve işçilerin iş akitlerinin sona ermesinden sonra işyerinin 1,5 yıl kadar kapalı kaldığı, işyeri kapatılmadan ve işçilerin iş akitleri feshedilmeden ya da en azından iş

⁸³⁶² Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 18113/6991 (www.e-uyar.com)

⁸³⁶³ Bknz: 17. HD. 09.06.2015 T. 4523/8439 (www.e-uyar.com)

⁸³⁶⁴ Bknz: 17. HD. 16.05.2017 T. 6070/5512 (www.e-uyar.com)

⁸³⁶⁵ Bknz: 17. HD. 09.05.2017 T. 4923/5240 (www.e-uyar.com)

⁸³⁶⁶ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 24872/2454 (www.e-uyar.com)

sözleşmesinin feshi anına kadar işyerinin davalılardan ... Ltd.Şti. ye devredildiğine dair yapılmış bir hukuk işlemine ilişkin belge veya delilin bulunmadığı, işyerinin kapatılmasından ve işçilerin iş akitlerinin feshedilmesinden uzunca bir süre sonra işyerini devralmayı düşünen bir şirket tarafından eski borçların ödenmesi veya haczedilenlerin hacizden kurtarılması, fabrikanın kurulu bulunduğu arsanın devralınması gibi işlemlerin yasanın öngördüğü koşullarda birlikte sorumluluğu gerektiren işyeri devrine ilişkin hukuki işlemler olarak nitelendirilemeyeceği, iş sözleşmesi mevcut iken davalı iki şirket arasında yapılmış bir işyeri devri söz konusu olmadığı gerekçesiyle (genel anlamda da her iki şirket arasında organik bağ bulunmadığı da gözetildiğinde) tasarrufun iptaline dair davanın reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁸³⁶⁷

√ «Davacının ticari defterleri üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesi ile borcun tasarruftan önce doğduğu anlaşıldığından ve borçlu ve davalı üçüncü kişi arasındaki taşınmaz satışının işyeri devri niteliğinde olduğundan İİK. mad. 280 uyarınca gerekli işlemlerin yapılmaması karşısında tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁸³⁶⁸

√ «Davalılar arasında satış işleminin işyeri devri mahiyetinde olduğu anlaşıldığından tasarrufun iptaline ilişkin davanın İİK. mad. 280 gereğince kabulüne karar verilmesi gerektiğini»⁸³⁶⁹

√ «Davacının ticari defterleri üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesi ile borcun tasarruftan önce doğduğu anlaşıldığından ve borçlu ve davalı üçüncü kişi arasındaki taşınmaz satışının işyeri devri niteliğinde olduğundan İİK. mad. 280 uyarınca gerekli işlemlerin yapılmaması karşısında tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁸³⁷⁰

√ «Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen bedeli arasında fahiş fark bulunmamakla birlikte, dava konusu taşınmazın fabrika işyeri olduğu sabit olup maddede belirtilen devir koşullarının gerçekleştiği iddia ve ispat edilmediği, bu durumda davalılar arasındaki satış işleminin işyeri devri mahiyetinde olduğu anlaşıldığından davanın İİK 280. madde gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini, ancak dosya içerisindeki belgelerden, dava konusu taşınmazın dava dışı banka tarafından davalı üçüncü kişi şirkete borcundan dolayı ipotegin paraya çevrilmesi yolu ile takip yaptığı anlaşıldığından, mahkemece, anılan takip dosyasının da incelenerek İİK. 'nin 283. maddesi gereğince davanın bedele dönüşüp dönüşmediğinin de değerlendirilmesi gerekeceğini»⁸³⁷¹

√ «Davalı 3. kişinin 1994 yılından beri ticaretle uğraştığı, birden fazla aile şirketinde ortak ve müdür olduğu, mevcut taşınmazları bulunduğu, banka hesap hareketlerinden dava konusu taşınmazı alabilecek ekonomik güce sahip olduğu anlaşıldığından ‘dava konusu taşınmazı alabilecek ekonomik gücü olmadığı’ şeklindeki gerekçe hatalı ise de, dava konusu taşınmaz üzerinde fabrika binası olduğu, taşınmazın yani fabrikanın içindeki tüm demirbaşlarla birlikte davalı 3. kişiye satıldığı, borçlu şirket ortağı ve müdürünün beyanı, icra dosyası ve haciz tutanağından borçlu şirketin aciz halinde olduğu anlaşıldığından, dava konusu tasarrufun İİK. mad. 280/son gereğince iptale tabi bulunduğunu»⁸³⁷²

√ «Davalı 3.kişinin borçlunun komşusu, diğer davalı 3.kişinin ise borçlunun vekili olduğu, aynı gün borçlu tarafından davalı 3. kişiye sekiz araç, diğer davalı 3. kişiye farklı iki günde 6 araç satılmış olması nedeniyle, davalı 3.kişilerin borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olması ve bu durumun ticari işletmenin kısmen devri mahiyetinde olması nedeniyle, reddedilen araçlar yönünden de davanın, İİK. 'nin 280.maddesi gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»⁸³⁷³

⁸³⁶⁷ Bknz: 17. HD. 01.03.2017 T. 24550/2172 (www.e-uyar.com)

⁸³⁶⁸ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 24001/1455 (www.e-uyar.com)

⁸³⁶⁹ Bknz: 17. HD. 07.02.2017 T. 17421/1093 (www.e-uyar.com)

⁸³⁷⁰ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 24001/1455 (www.e-uyar.com)

⁸³⁷¹ Bknz: 17. HD. 24.01.2017 T. 22302/495 (www.e-uyar.com)

⁸³⁷² Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 12059/167 (www.e-uyar.com)

⁸³⁷³ Bknz: 17. HD. 04.10.2016 T. 14167/8533 (www.e-uyar.com)

√ «Protokole göre çeklerin bedelsiz olduğu, asıl davalı şirketin aktiflerini devralan şirketin İİK. mad. 280/4 ve TTK.mad. 687/1 gereği davacı borçlunun bilerek zararına hareket ettiği gerekçesiyle, dava konusu çeklerden dolayı davacının davalılara borçlu olmadığına tespiti gerektiğini»⁸³⁷⁴

√ «Bir ticari işletmenin ya da işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamını veya önemli bir kısmını iktisapla beraber işyerini sonradan işgal eden şahsın borçlunun alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve borçlunun da bu halde ızzar kastı ile hareket ettiğinin kabul olunacağını»⁸³⁷⁵

√ «Dava konusu hisse devirlerinin iptali gerektiği, taşınmaz üzerinde borçlu işyeri olduğundan yapılan devrin aynı zamanda işyeri devri niteliğinde olduğu, taşınmaz borçlu şirketten satın alanların yakın akrabalık ve iş ilişkisi nedeni ile olduğu, davalı şirketin ise ticari işletme niteliğinde olan taşınmazları satın almış olması ve satın alan davalı şirket ile satılan işletmenin bitişik konumda bulunması dava konusu parsellerin bitişliğinde komşu işyeri olarak aynı alanda faaliyette bulunduğundan iyiniyetli sayılmayacağından bahisle davanın kabulüne karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁸³⁷⁶

√ «Dava konusu iptali istenen tasarrufların tarafı olmayan davalılar hakkındaki davanın husumet yokluğundan reddi gerektiğini- Davalı borçlu şirket tarafından davalı 3.kişi şirkete satışı yapılan taşınmazın üzerinde benzin istasyonu bulunduğundan dava konusu tasarrufların ticari işletme devri niteliğinde olması nedeniyle İİK. mad. 280/3 gereğince, bayilik sözleşmesinden davalı borçlu şirketin davalı 3.kişi şirketin bayisi olduğu, borç tasfiye ve yenileme protokolü ile borç tasfiye ve işletme ortaklık protokolünden de davalı borçlu şirketin davalı 3.kişi şirkete borçları olduğu dolayısıyla davalı 3. kişi şirketin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle dava konusu tasarrufların İİK. 'nin 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğu, davalı borçlu şirketin (18,9 hissesi oranında) dava konusu parsellerin davalı 3.kişi şirkete devrine ilişkin tasarrufların davacının alacak ve ferileriyle iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁸³⁷⁷

√ «Dava konusu tesisine ilişkin tasarruflar İİK. mad. 280/1 madde gereğince iptale tabi olup anılan tesis halen davalı elinde olduğundan davacının dava konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak dava konusu tesisinin devrine ilişkin tasarrufların davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekirken elden çıkmış gibi düşünülmüş davalıların tazminatla sorumlu tutulmasının hatalı olduğunu»⁸³⁷⁸

√ «Taşınmazın tapudaki satış bedeli ile rayiç değeri arasında taşınmaz üzerindeki ipotek dikkate alındığında fahiş bedel farkı olmamakla birlikte davalı üçüncü kişi ile borçlu arasındaki taşınmaz satışı işyeri devri niteliğinde olduğundan, İİK. mad. 280 gereğince iptali gerektiğini»⁸³⁷⁹

√ «Dava konusu taşınmazın aynı zamanda borçlunun işyeri niteliğinde olduğu, ödeme emrinin borçluya bu işyerinde tebliğ edildiği anlaşıldığından, tasarrufların İİK. 'nin 280.maddesi kapsamında ticari işletme devri şeklinde gerçekleştiğinin kabulü gerektiğini- Dava konusu taşınmazın borçlu ile ilişkisi olduğu anlaşılan kişilerce kurulan 3.kişi şirket tarafından, kuruluşundan iki gün sonra satın alınmış olduğu, davalı 3.kişi şirket ortağının taşınmaz üzerinde ipoteği olup bu itibarla borçlunun içinde bulunduğu durumu, alacaklıları, ızzar kastını bilebilecek kişilerden olduğu gözetildiğinde, davanın kabulü ile tasarrufların iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁸³⁸⁰

⁸³⁷⁴ Bknz: 19. HD. 22.09.2016 T. 18158/12599 (www.e-uyar.com)

⁸³⁷⁵ Bknz: 17. HD. 22.11.2016 T. 14599/10736 (www.e-uyar.com)

⁸³⁷⁶ Bknz: 17. HD. 20.09.2016 T. 4982/7977 (www.e-uyar.com)

⁸³⁷⁷ Bknz: 17. HD. 21.06.2016 T. 5636/7564 (www.e-uyar.com)

⁸³⁷⁸ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 14749/6338 (www.e-uyar.com)

⁸³⁷⁹ Bknz: 17. HD. 12.04.2016 T. 14542/4637 (www.e-uyar.com)

⁸³⁸⁰ Bknz: 17. HD. 18.02.2016 T. 20766/1876 (www.e-uyar.com)

√ «*Taşınmazı satın alan üçüncü kişiler arasındaki yakın irtibat nedeni ile davalının borçlu şirketin amacını ve durumunu bilebilecek kişilerden olduğu gibi taşınmazın şirketin malvarlığının önemli bir kısmını oluşturduğundan dava konusu tasarrufun İİK 280/1.maddeler gereğince 5 yıllık süreye tabi olduğu, dava tarihi itibari ile 5 yıllık sürenin henüz dolmadığından, İİK. mad. 280 uyarınca davanın bu taşınmaz yönünden de kabulüne karar verilmesi gerektiğini*»⁸³⁸¹

√ «*İşçilik alacağına dayanan davacı alacaklının borçlu hakkındaki icra takibinin keskinleştiği, kati aciz belgesi bulunduğu, borçlu şirketin iki ortağından birinin borçlu şirketteki hisselerini takip konusu alacaktan sonra devrederek, davalı 3.kişi şirkette ortak olduğu, borçlu şirketin üç adet bilet satış noktası ve yazıhanesinin davalı 3.kişi şirket tarafından kullanıldığı anlaşıldığından, davalılar arasındaki işlemlerin örtülü işyeri devri mahiyetinde olup İİK. mad. 280/3 gereğince iptale tabi olduğunu- İİK. mad. 283/1 uyarınca, kati aciz belgesi ile belirlenen meblağ ile sınırlı olarak davalı 3.kişinin malvarlığı üzerinde haciz ve satış yetkisi verilmesi gerektiğini*»⁸³⁸²

√ «*Tasarrufa konu taşınmazın dükkan niteliğinde olması ve o taşınmaz üzerinde borçlunun ortağı olduğu şirkete ait lokanta bulunmasının taşınmazı ticari işletmenin mühim bir parçası olduğunun kabulünü gerektirmediği, davalı borçlunun tasarrufu, lokanta işletmeciliği yapan şirkete ait hisse satışı değil, dükkanın mülkiyetine ait hisse satışı (dükkan satışı) olduğu anlaşıldığından, İİK'nin 280/son maddesinin uygulanma imkanının bulunmadığını*»^{8383 8384}

belirtmiştir...

*

Bir olayda;

• Davacı vekili, 10.05.2020 tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;

“- Davalı-borçlu (B) tarafından müvekkili (A)’ya verilmiş bulunan 10.01.2014 ve 17.01.2014 vade tarihli 250.000 TL. bedelli 2 adet bononun vadesinde ödenmemesi üzerine, ... 22. İcra Müdürlüğü’nün 2018/... sayılı dosyası ile bu senetlerin icra takibine taraflarınca konu yapıldığını ve takibin keskinleştiğini,

- Borçlunun malvarlığı hakkında yaptıkları araştırma sonucunda borçlunun 34 ... .. plaka sayılı araç dışında herhangi bir malvarlığına rastlanmadığını, bu araç üzerinde de elli dosya dan konulmuş haciz bulunduğunu,

- Borçlunun adresine fiili haciz için gidildiğinde haciz kabil mal bulunmadığını, bu hususun haciz tutanağında açıkça belirtildiğini,

- Yapılan araştırmada borçlunun İstanbul ili, ... ilçesi, ... ada, ... parselde kayıtlı gayrimenkuldeki hissesini 12.02.2014 tarihinde diğer davalı (C)’e devrettiğini öğrendiklerini,

-Takip konusu her iki senedin düzenlenme tarihi 03.01.2014 olduğundan, borçlunun müvekkiline borçlandıktan sonra taşınmazdaki hissesini diğer davalıya devretmiş olduğunu,

- Davalı-borçlunun, dava konusu taşınmazdaki hissesini diğer davalıya devrettikten sonra da fiilen taşınmazı kullanmaya devam ettiğini, bu hususun 17.11.2016 tarihinde ... .. 22. İcra Müdürlüğü’nün 2016/... Talimat sayılı dosyasından yapılan haciz sırasına tespit edildiğini,

- Dava konusu taşınmazın ticari işletme niteliğinde olduğunu, buna rağmen tarafların satıştan 3 ay önce İİK. m. 280/III’teki ilan formalitesini yerine getirmediklerini,

⁸³⁸¹ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 7649/1742 (www.e-uyar.com)

⁸³⁸² Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 18812/1732 (www.e-uyar.com)

⁸³⁸³ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 17984/1574 (www.e-uyar.com)

⁸³⁸⁴ Bu konudaki diğer içtihatlar için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 558-570

- Ayrıca taşınmazın tapuda gösterilen satış bedelinin, gerçek değerinin çok altında bulunduğunu vb.”

belirterek “*İİK. ’nin 283. maddesine göre kendilerine satış ve icraen tahsil yetkisi verilmesini*” talep etmiştir.

- Davacı vekili, daha sonra 18.05.2021 tarihli “*ıslah dilekçesi*”nda özetle;

“- İİK. ’nin 277 vd.na göre açmış oldukları davanın hukuki sebebini TBK. ’nin 19. maddesi olarak ıslah ettiklerini,

-Davalı-borçlu (B) ’in 10.01.2014 ve 17.01.2014 vade tarihli 250.000’er lira bedelli 2 adet bonoyu müvekkiline ödemediğini, bunun üzerine bu bonoların ... .. 22. İcra Müdürlüğü’nün 2018/... sayılı dosyası kapsamında kendilerince icraya konulduğunu, takibin kesinleştiğini,

- Davalı-borçlunun 34 ... .. plakalı araç dışında herhangi bir malvarlığının bulunmadığını, bu hususun borçlunun adresinde yapılan haciz sırasında öğrenildiğini, borçlunun sahip olduğu araç üzerinde de elli dosya dan haciz bulunduğunu, bu nedenle haciz tutanağının geçici aciz belgesi niteliğinde olduğunu,

- Davalı-borçlunun müvekkiline olan borcunun doğum tarihinin, senetlerin düzenlenme tarihi olan 03.01.2014 tarihi olduğunu, borçlunun bu tarihten sonra 12.02.2014 tarihinde İstanbul ili, ... ilçesi, ...’de bulunan ... ada, ... parselde kayıtlı gayrimenkuldeki hissesi diğer davalı (C) ’e devrettiğini, davalı borçlunun bu devre rağmen taşınmazı (işyerini) kullanmaya devam ettiğini, bu hususun bir başka icra dosyasından (... .. 22. İcra Müdürlüğü’nün 2016/... Talimat sayılı dosyasından) 17.11.2016 tarihinde yapılan haciz işlemi sırasında tespit edildiğini,

- Dava konusu taşınmazın ticari işletme niteliğinde olduğunu, ancak davalı-borçlu tarafından İİK.m. 280/III’de öngörülen ilan yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olduğunu,

-Davalıların her ikisinin de aynı sektörde (tekstil sektöründe) faaliyet gösterdiklerini, davalı-borçlu (B) ’in, diğer davalıdan iplik satın alarak kumaş ürettiğini, aralarında yoğun bir ticari ilişki, dostluk/ahbaplık ilişkisi bulunduğunu, bu ilişkinin 20 yıldan fazla süredir devam ettiğini, borçlunun dava konusu taşınmazı üzerindeki tekstil fabrikası ile birlikte diğer davalı (C) ’e satmış olduğunu,

-Taraflar arasındaki ticari ilişkinin dosyaya sunulmuş olan resmi muhasebe kayıtlarının incelenmesi sonucunda anlaşılacağını, ayrıca 10.12.2019 tarihli duruşmada dinlenen tanıklarının bu ilişkiyi açıkça beyan ettiklerini vb.”

belirterek “*müvekkilinin borçludaki alacağını almasını önlemek amacıyla, her iki davalının somut olaydaki muvazaalı satışı gerçekleştirdiklerini, TBK. m. 19 uyarınca taraflar arasındaki satış işleminin iptaline ve İİK. m. 283 uyarınca kendilerine satış ve icraen tahsil yetkisi verilmesini*” talep etmiştir.

- Davalı borçlu (B), 24.05.2018 tarihli “*beyan dilekçesi*”nde özetle;

“- Kendisinin tekstil işiyle uğraştığını, borçları nedeniyle sahip olduğu iş yerinin alacaklıları tarafından haczedilip muhafaza altına alınmamasını sağlamak için dava konusu senetleri davacı (A) adına düzenleyip verdiğini, senetlerdeki tanzim ve vade tarihleri dışındaki tüm yazı ve imzaların kendisine ait olduğunu, gerçekte kendisinin davacıya herhangi bir borcu bulunmadığını,

-Davacının kötüniyetli olarak senetlere geçmiş bir tarih atarak icraya koyduğunu vb.”

belirterek “*haksız ve kötüniyetli olarak açılmış olan bu davanın reddine karar verilmesini*” istemiştir.

•Davalı-üçüncü kişi (C) vekili 07.06.2018 havale tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“- Müvekkilinin dava konusu taşınmazı bedelini ödemek suretiyle aldığını, ödenen bedelin tapu kayıtlarında belli olduğunu,

-Taşınmazın diğer hissesinin de davalı-borçlunun kardeşinden satın alındığını, taşınmazın yatırım amaçlı olarak müvekkilince satın alındığını,

-Davacı tarafın borçlu ile birlikte hareket ederek muvazaalı bir icra takibi yapmış olduğunu,

- Davacı tarafın yasal süresi içinde kambyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip yapmak yerine ilamsız takip yaptığını,

-Senetlerin tarihlerinin sonradan davacı tarafından atıldığını, mürekkep yaşının belirlenmesi halinde bu hususun ortaya çıkacağını,

- Dava konusu taşınmazın filen borçlu tarafından kullanılmadığını, müvekkili tarafından kullanıldığını vb.”

ilerisürekerek “*haksız, dayanaksız ve kötünietli olarak açılmış olan davanın reddine karar verilmesini*” istemiştir.

● Yerel ... 2. Asliye Hukuk Mahkemesi, 21.05.2018 tarihli “*ara kararı*”nda; davacı vekilinin talebi doğrultusunda; “*teminatsız ihtiyati haciz kararı vermiştir*.”

Yerel mahkemece, 24.05.2019 tarihinde, davalı-üçüncü kişinin itirazını kabul ederek “*ihtiyati haciz kararının devamı için %15 teminat (75.000,00 TL.) yatırılmasına*” karar verilmiştir.

● Davacı tarafın “*%15 teminatı yatırmayacaklarını*” belirtip, “*dava konusu taşınmazın kaydına ‘davalıdır şerhi’ konulmasını*” talep etmeleri üzerine, yerel mahkemece bu talep kabul edilip “*dava konusu taşınmazın tapu kaydına teminatsız, ‘davalıdır şerhi’ konulmasına*” karar verilmiştir.

● Davalı üçüncü kişinin, yerel mahkemece verilmiş olan “*tapu kaydı üzerine teminatsız davalıdır şerhi konulmasına*” ilişkin karara itiraz etmesi ve itirazının mahkemece reddedilmesi üzerine, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi’ne yaptığı istinafa başvurusu, adı geçen mahkemece –kararın istinafa tabi kararlardan olmaması nedeniyle- 07.11.2019 tarihinde reddedilmiştir.

● Dava konusu taşınmazın satış tarihindeki rayiç değerini belirlemek için yerel mahkemece BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ yaptırılmış ve alınan 04.11.2019 tarihli RAPOR’da taşınmazın satılmış olan hissesinin satış tarihindeki değerinin **555.253,00 TL.** olduğu saptanmıştır. (Davalılar, dava konusu taşınmazın satış bedelini **78.345,50 TL.** olarak tapuda göstermişlerdir.)

● Davacının “*mali durumu*” hakkında dosya içinde yer alan belgelerden, davacının - Oto alım satım işleri ve emlakçılık yaptığı,
- Aylık gelirinin 30.000,00 TL. civarında olduğu,
- Eşinin üzerine kayıtlı İstanbul’un çeşitli yerlerinde (4) dükkanının ve (10) dairesinin bulunduğu,

- Eşinin üzerine kayıtlı (3) aracın bulunduğu,
- Kendi üzerine kayıtlı 34 ... .. plaka sayılı 2009 model Mitsubishi L 300 aracı bulunduğu,

tespit edilmiştir.

● Yukarıda⁸³⁸⁵ ayrıntılı olarak belirttiğimiz *tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi* (davanın esasına girilip, karar verilebilmesi) için varlığı aranan “*özel dava şartları*” somut olayda gerçekleşmiştir. Yani;

a) Takip konusu alacak (03.01.2014 tarihinde), iptali istenen tasarruftan (12.02.2014 tarihinden) önce doğmuştur.

b) “Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olduğu” (Dosya içeriğinden anlaşılmaktadır.)

c) “*Borçlu hakkında yapılmış olan takip (ve alacak) kesinleşmiştir.*”

ç) “*Borçlu hakkında kesin ya da geçici aciz belgesi bulunmalıdır.*” (Davacı; 18.05.2021 tarihinde davasını **ıslah** ederek, davasını TBK. m. 19’a dayalı ‘*muvaaza nedenine dayalı tasarrufun iptali davasına*’ dönüştürmüş olduğundan, bu tür davalarda *aciz vesikası* ibrazına gerek olmadığından⁸³⁸⁶ somut olayda –davacı vekili; “davalı-borçlunun hiçbir malvarlığı bulunmadığını, bu hususun *Haciz Tutanağı*’nda belirtilmiş olduğunu” dava dilekçesinde açıklamış olmasına rağmen- davanın görülebilmesi için somut olayda ‘*aciz vesikası*’ bulunması şartı aranmayacaktır...)

• Dava konusu devredilen taşınmaz “(3) katlı, imalat yapan, tekstil atölyesi” niteliğinde bulunduğundan, yukarıda⁸³⁸⁷ belirttiğimiz gibi; burada bir “*ticari işletme devri*” söz konusu olduğundan, davalı-borçlu tarafından, devir tarihi olan 12.02.2014 tarihinden 3 AY ÖNCE, Kanun’da öngörülen *ilan formalitesi* yerine getirilmemiş olduğundan, yapılan iş yeri devrinin iptaline karar verilmesi gerekecektir.

• Yine yukarıda⁸³⁸⁸ ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi; davalı-borçlu ile davalı-üçüncü kişinin *aynı iş kolunda (sektörde)* çalışmış olmaları ve aralarında *ticari ilişki* bulunması, her ikisinin birbirlerini tanıdıklarını, üçüncü kişinin ‘*borçlunun mali durumunu bildiğini*’ gösterdiğinden ve üçüncü kişinin “*borçlunun mali durumunu bilmediğini*” ileri sürmesi, yine yukarıda⁸³⁸⁹ belirttiğimiz gibi “*hayatın olağan akışına aykırı*” bir davranış olur.

Davalı-üçüncü kişi *kumaş üreten* bir kişi olup davalı-borçludan aldığı iplikleri, kumaş üretiminde kullanmıştır. Bu kadar yakın işbirliği içinde çalışan iki kişinin, ‘*diğer kişinin mali durumunu bilmediği*’ düşünülemez. Bu husus yukarıda sunduğumuz içtihatlarda açıkça belirtilmiştir...

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak açıkladığımız nedenler ve atıfta bulunduğumuz içtihatlar doğrultusunda ‘*açılmış olan tasarrufun iptali davasının kabulü kabulüne*’ karar verilmesi isabetli olacaktır.

KAYNAKÇA

ACEMOĞLU, K. Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri, 1971

AKKAYA, T. «Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) (MİHDER, 2006/3, s:661/684)

AKKAYA, T. İcra ve İflâs Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar «İİK. m. 277-284» (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s:13-49)

AKŞENER, H.S. Tasarrufun İptali Davalarında İhtiyati Haciz (Legal Huk. Der. Ağustos/2013, s: 115-121)

AKYAZAN, S. Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237)

ALANGOYA, Y. «Senede Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s: 523)

⁸³⁸⁶ Bknz: Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 08.03.2011 T. 407/2480; 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100 vb. – 17. HD. 14.10.2020 T. 937/5567; 25.12.2019 T. 3373/12468; 25.11.2019 T. 4106/11047; 13.05.2019 T. 19287/5985; 02.04.2019 T. 14064/3930; 20.03.2019 T. 13902/3255; 16.10.2018 T. 5102/9156; 03.07.2018 T. 2357/6670; 22.05.2018 T. 19401/5330; 26.09.2017 T. 7033/8145; 17.05.2016 T. 14573/6009; 08.06.2016 T. 12952/2876; 23.02.2016 T. 11349/2104 vb. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 1097, dipn: 17, 18)

⁸³⁸⁷ Bknz. Yuk. dipn: 231-279

⁸³⁸⁸ Bknz. Yuk. dipn: 174-217; 218-230

⁸³⁸⁹ Bknz. Yuk. dipn: 156-173

ALBAYRAK, H. Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015/4, s: 931-974)

ALBAYRAK, H./AĞAR, S. Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435)

ALTAY, S. İflas Hukuku

ANSAY, S.Ş. Hukuk Yargılama Usulleri, 1960

ARSLAN, A.S. Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, 2014, s: 254)

ARSLAN, R. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Medeni Usul Hukukuna Getirdiği Başlıca Yenilikler (Prof. Dr. Gürkan Çelebican’a Armağan, 2011, s: 439-459)

ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. İcra ve İflâs Hukuku, 2020

ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku

ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. İcra ve İflâs Hukuku, 2020

BAHTİYAR, M. Yeni Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu’nun Ticari İşletmenin Devri Konusunda Getirdikleri (Legal Huk. Dr. Ekim/2011, S: 106, s: 3889-3910)

BERKİN, N.M İflâs Hukuku Rehberi, 1972

BİRSEL, M.T. Ticari İşletme Hukuku, 1970

BÖRÜ, L. İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486)

COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra İflas Kanunu, İİK. C: 4, 2016

COŞKUN, M. İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 2016

ÇAM, U.M. Kamu Alacağıın Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2017

ÇETİN, H.E. Tasarrufun İptali Muvazaa İnançlı İşlem ve Nam-ı Müstear, 2016

ÇETİNEL, T. Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020

ÇİÇEK, M. İşyerinin Devri, 2017

DELİDUMAN, S. Medeni Usul, İcra ve İflas Hukukçuları Toplantısı

DEMİR, A. Yargıtay İçtihatlarındaki «Hayatın Olağan Akışı» Kriteri ve İslam Hukukundaki, «Zahiri Kal Delili» (Terazi Huk. Dr. Aralık/2008, s: 129-133)

DEMİR, K. Ticari İşletmenin Devrinde Yeni Devrinde Yeni Dönem: Eski ve Yeni Sorular (İst. Huk. Fak. Mec. C: LLI, 2013, S: 2, s: 103-120)

DURMAN, O. İcra ve İflas Hukuku, Açısından Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri, 2009

ERDEM, H.E. Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Ticari İşletmenin Devri (Prof. Dr. Aydın ZEVLİLİLER’e Armağan, 2013, C: 1, s: 987-1018)

ERDÖNMEZ, G. Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2020

ERİŞİR, E. Ticari İşletmenin Devrinde İstihkak ve Tasarrufun İptali Davaları Arasındaki İlişki (BATIDER, Aralık/2008, S: 4, s: 271-301)

EROĞLU, O. Islah, 2021

EROĞLU, O. Tasarrufun İptali Davaları İle Muvazaa Davaları ve Karşılaştırılması-Açıklamalı İçtihatlı, 2020

ERTAŞ, Ş. Ticari İşletmenin Devrinde Hakların ve Borçların İntikali (Terazi Huk. Dr. Mart/2020, s: 572-579)

ESENER, T. Türk Hususi Hukukunda Muvazaalı Muameleler, 1956

GÖRGÜN, Ş. İ. Medeni Usul Hukuku, 3. Bası

GÜNER, S. 6102 sayılı TTK ve 4857 sayılı İş Kanunu Düzenlemeleri Işığında İşyeri Devri ve İş İlişkilerine Etkisi (Legal Der. Kasım/2015, s: 114)

GÜNEREN, A. İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarrufun İptal Davaları, 2004

GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, 2012

GÜRDOĞAN, B. İflâs Hukuku, 1966

GÜRDOĞAN, B. İptal Davaları «İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer'e Sunulan Bildiri», 1963

KAPLAN, N. Güncel İçtihatlarla İcra ve İflas Hukuku Uygulama Notları, 2014

KAR, B. İşletme, İşyeri ve İşin Gereklerinden Kaynaklanan Nedenlere Dayalı Fesihlerde Yargısal Denetim (Çalışma ve Toplum Ekonomi Dergisi, S: 17, s: 105 vd.)

KARA, A. Ticari İşletmelerin Devri ve İş İlişkilerine Etkisi (İBD. Ocak-Şubat/2017, s: 133 vd.)

KARAMERCAN, F. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2020

KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. Tasarrufun İptali Davaları, 1998

KAZANCI, T.İ. Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015

KILIÇOĞLU, A.M. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 19. Bası, 2015

KORKUSUZ, M.R. İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, 2004

KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9)

KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1040 - Adalet D. 1989/6, s: 263 vd.)

KOVAN, H. 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016

KURTOĞLU, S. İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780)

KURU, B. Dava Şartları (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay'ın Hatırasına Armağan, 1964, s: 109-147)

KURU, B. Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, C: 2

KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013

KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997

KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016

KURU, B. Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 2020, C: 1

KURU, B. Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C:II

KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 2013

KURU, B./AYDIN, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku «Ders Kitabı», 2020

MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 2013

MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017

OĞUZ, A. Muvazaa Kuramının 'Justinianus'tan Günümüze Modern Kanunlaştırma Hareketlerine Kadar Gelişim Çizgisi (AÜHFD, 1996/, S:4, s:453-481)

OĞUZMAN, K.M./SELİÇİ, Ö./ÖZDEMİR, O.S. Eşya Hukuku, s:429

OĞUZMAN, M.K./ÖZ, T. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 2

OLGAÇ, S. Yargıtay İçtihatlarının Işığı Altında İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları (Dr. Recai Seçkin'e Armağan, 1974, s:457-480)

- ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D., 1969/1, s: 39-49)
- ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ankara İktisadi ve Tic. İlimler Ak. D. 1969, S:1, s:39-49)
- ÖZDİL, Z.** Sözleşmenin Tarafı Olmayan Kişinin Muvazaa İddiası (Yargıtay Der. 1984/10 S: 4, s: 444)
- ÖZEKES, M.** Pekcanitez Medeni Usul Hukuku, 15. Bası
- ÖZKARACA, E.** İşyeri Devrinin İş Sözleşmelerine Etkisi ve İşverenlerin Hukuki Sorumluluğu, 2008
- ÖZKAYA, E.** Açıklamalı-İçtihatlı İnançlı İşlem ve Muvazaa Davaları, 8. Baskı, 2020
- ÖZSUNAY, E.** Türk Hukuku’nda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968,
- PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku, 2013
- POSTACIOĞLU, E.İ.** Şehadetle İspat Memnuniyeti
- POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası
- SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56)
- SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016
- TAŞPINAR, S.** Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımında Rolü (AÜHFD. 1996/1-4, s: 551)
- TOKTAŞ, M.** Tasarrufun İptali Davaları, 2009
- ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2015
- UMAR, B.** Türk İcra-İflas Hukuku’nda İptal Davaları, 1963
- UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 2. Bası
- USLUEL, G.** Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticari Şirketlerine Ayni Sermaye Getirmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sorunlar (İst. Huk. Fak. Mec. C: LLI, 2013, S: 2, s: 145-164)
- UYAR, T.** «Muvazaa» Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.)
- UYAR, T.** «Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)» ile «Borçlunun Süresi İçinde Zamaşımı İtirazında Bulunmaması»nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edinmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 283 vd.)
- UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (Ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-398)
- UYAR, T.** «Taşınmaz Satış Vaadi Sözleşmesi» Hakkında Açılan Tasarrufun İptali Davasının Sonuçları (İBD. Kasım-Aralık/2012, s:137-233)
- UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. m. 283/II) Halinde Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. Nisan/2018, S: 184, s: 1739-1758)
- UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek ‘Alacağın Temliki’ Tasarrufları (Legal Huk. Der. Mayıs/2017, s: 2411-2437)
- UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801)
- UYAR, T.** Gerekeçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 11, 3. Baskı, 2010
- UYAR, T.** Gerekeçeli-İçtihatlı Türk Medeni Kanunu Şerhi, 2002, C: 2
- UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017

UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020

UYAR, T. İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 211-231)

UYAR, T. İcra ve İflas Yasasında Düzenlenen İptal Davasının Hukuki Niteliği ve Konusu (İBD. 1984/10-11-12, s: 574 vd; 581)

UYAR, T. İİK.’nin 280. Maddesi Uyarınca İptale Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448)

UYAR, T. Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187)

UYAR, T. Muvazaalı İcra Takipleri ile Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması’nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 282-295)

UYAR, T. Tasarrufun İptal Davalarının Konusu (İBD. Temmuz-Ağustos/2017, s: 74-132)

UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Alacağın Gerçek Olması» ve «Hayatın Olağan Akışına Uygunluk» Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Dr. Ocak/2020, s: 267-302)

UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Veilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575)

UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Ün. Huk. Fak. Der. (Araştırma Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: III, Nisan/2020, s: 3941-3981]

UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86)

UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Manisa Bar. Der. 2013, S: 125, s: 8-41) (Tür. Bar. Bir. Der. Eylül-Ekim/2008, s: 287-313)

UYAR, T. Tasarrufun İptali Davası (İİK. 277 vd.) ve İtirazın İptali Davası (İİK. 67) Sıra-sında Konulan «İhtiyati Haciz» Ne Zaman ve Nasıl Kesin Hazce Dönüşür.? (Legal Huk. Der. 2017/Şubat, s: 751-755)

UYAR, T. Tasarrufun İptali Davası ve Muvazaa, Nam-ı Müstear, İşletmenin Devri, Kanuna Karşı Hile ve Perdeyi Kaldırma Teorisi (ABD. 2016/2, s: 343-403)

UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513)

UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176)

UYAR, T. Ticari İşletme Devirlerinin Muvazaa Nedeniyle İptali «İİK. m. 280/III» (ABD. 2014/4, s: 623-656)

UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Gerekçeli İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, 2014

UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C: 1, 4. Bası

UYAR, T./UYAR, C. Borçlunun, Borçlanma Tarihinden Önce Yapmış Olduğu Mal Kaçırma Amacına Yönelik Tasarrufları Hakkında, Alacaklıları Tarafından «Genel Muvazaa Davası» (TBK. m. 19) Açılabilir mi? (İBD. Tem.-Ağustos/2020, s:43-61)

UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflâs Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021

ÜLKÜ, F.M. Muvazaa Davaları

ÜLKÜ, M.F. / KARAASLAN, E. Alacaklılardan Mal Kaçırma Amacıyla Ticari İşletmenin Devri ve Türk Hukukunda Bir Bilinmeyen: BY. m. 179 (Manisa Bar. Der. Temmuz – Ekim/1999, s: 47-67)

ÜSTÜNDAĞ, S. İcra ve İflas Hukukçuları Toplantısı

ÜSTÜNDAĞ, S. İflâs Hukuku, 8. Baskı,2009

ÜSTÜNDAĞ, S. Medeni Yargılama Hukuku, 7. Baskı

YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.)

YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s:217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/103, s:1 vd.)

YAVUZ, N. Doğrudan Doğruya Temsil/Nam-ı Müstear-Dolayısıyla Temsil/İnançlı İşlem/Tarafta Muvazaa/ Nam-ı Müstear ile Muvazaa İlişkisi/İspat Rejimi ve Kanuna Karşı Hile Kavramları ile Bunlara İlişkin Yargıtay Uygulaması (Yarg. Der. 2001/1-2, s:63-100)

YAVUZ, N. Muvazaa, İnançlı İşlem, Nam-ı Müstear ve Kanuna Karşı Hile Davaları, 2008

YAVUZ, N. Muvazaalı İşlemler (İBD. 1986/1-2, s: 106 vd. - Yarg. D. 1999/3, Tem./1999, s: 224 - Tür. Not. Bir. Huk. D. Ağustos/1999, S: 103, s: 8 vd.)

YILDIRIM, M. K. Tasarrufun İptali Davasında Ticari İşletme Devri Karinesi (Prof. Dr. Nur Cantel'e Armağan, 2013/2, s: 471-482)

YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D. İcra ve İflas Hukuku, 2016

YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016

80) İhalelerin Feshinde “Hukuki Yarar” Koşulu

(Bursa Barosu Dergisi, Temmuz-Ağustos-Eylül, s: 63-68) (“Aytad” Adaletin Yapı Taşı Avukatlar Derneği’nin internet sitesinde <https://Aytad.Org.Tr/Yayinlar/>) yayımlandı.)

KONU: İhalede satılan taşınmazlar üzerinde son sıralarda haczi bulunan bir alacaklı, bu taşınmazların muhammen bedelinin çok üzerinde (muhammen bedeli **5.882.969,14 TL.** olan taşınmazın **7.600.000,00 TL.**’na, muhammen bedeli **214.436,34 TL.** olan diğer taşınmazın da **375.000,00 TL.**’na) bir bedelle ihale dilmiş olması halinde yapılmış olan ihalelerin feshinin -‘satış ilanlarının kendisine usulüne uygun olarak tebliğ edilmediğini ileri sürerek- istemesi halinde, “*ihalelerin feshine*” mi yoksa, “*ihalelerin feshi isteğinin - hukuki yarar ve zarar unsurunun gerçekleşmemiş olması nedeniyle- reddine*” mi karar verilmesi gerekir?

*

I- İcra ve İflas Kanunu’nun 134/II, c:1 ve 134/V. maddesinde⁸³⁹⁰, icra dairesince yapılan ihalelerin bozulmasına yönelik istemlerin n e r e d e v e n a s ı l inceleneceği açıkça düzenlenmiştir.

‘İcra ve İflas Kanununa göre yapılan ihalelerin bozulması’ ş i k a y e t yolu ile⁸³⁹¹ icra hukuk mahkemesinden⁸³⁹² istenir (İİK. mad. 134/II, c:1,V)⁸³⁹³.

İhale ile satılan malın mülkiyeti alıcıya geçtiğinden (İİK. mad. 134/I), ‘icra memuru nun yaptığı işlemi “şikayet süresi içinde” değiştirebileceği ya da geri alabileceğine’ ilişkin **-doktrinde⁸³⁹⁴** ileri sürülen- görüş burada uygulanmaz. İhalelerin bozulabilmesi için mutlaka icra hukuk mahkemesine şikayet yoluyla başvurulması gerekir.

“*İhalelerin feshi*” istemi üzerine icra hukuk mahkemesi –ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk mahkemesi- öncelikle “*ihalelerin feshini isteyen İİK. 134/II’de öngörülen ve hukuki yarar sahibi kişilerden olup olmadığını*”, “*ihalelerin feshi isteminde karşı taraf olarak gösterilen kişilerin doğru kişiler olup olmadığını*”, “*ihalelerin feshinin süresinde istenmiş olup olmadığını*”, “*kendisinin yetkili ve görevli mahkemeye olup olmadığını*” inceler⁸³⁹⁵. Eğer bu konuda olumsuz bir kanıya varırsa, başvurusu “*usulden*” reddeder. Aynı şekilde, ihalelerin feshini istemiş olan kişinin İİK. mad. 134/II’de öngörülen kişilerden olmadığını saptarsa “*şikayetin aktif husumet ehliyetinin yokluğu nedeniyle reddine*” karar verir⁸³⁹⁶.

İcra hukuk mahkemesi –ortaklığın giderilmesi satışlarında sulh hukuk mahkemesi- başvurusunun *usulden reddine neden olacak usulsüzlüklerin bulunmadığını saptadıktan*

⁸³⁹⁰ **UYAR, T.** İhalelerin Feshi Davalarında Yargılama Yöntemi (İİY. mad. 134/II, c:1; V) (İzmir Bar. Der. S: 2001/4, s: 87-100) (Bursa Bar. Der. Eylül/2006, s: 97-105)

⁸³⁹¹ Bknz: 12. HD. 24.09.2020 T. E: 3644, K: 7565; 1. HD. 27.02.2020 T. E: 2016/3608, K: 1396; 12. HD. 07.11.2019 T. E: 10604, K: 16090; 12. HD. 15.10.2019 T. E: 11513, K: 14937; 12. HD. 05.11.2020 T. E: 7170, K: 9380; 12. HD. 19.10.2020 T. E: 7104, K: 8798; 12. HD. 24.09.2020 T. E: 3644, K: 7565

⁸³⁹² Bknz: 12. HD. 24.09.2020 T. E: 3644, K: 7565; 1. HD. 27.02.2020 T. E: 2016/3608, K: 1396; 12. HD. 07.11.2019 T. E: 10604, K: 16090; 12. HD. 24.09.2020 T. E: 3644, K: 7565; 12. HD. 23.05.2017 T. E: 2016/30568, K: 7905

⁸³⁹³ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2014, 3. Baskı, C:2, s:2461

⁸³⁹⁴ **BERKİN, N.** İcra Dairelerinin Faaliyetlerini Tanzim Eden Hükümler (İHFM. 1976/1-4, s: 216) – **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 35 vd. – **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C:1, 1988, s: 92 – **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 107 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İcra Hukuku’nun Esasları, 8. Bası, 2004, s: 52 – **UYAR, T.** İcra Hukuku’nda Şikayet, 2. Bası, 1991, s: 545 – **PEKCANİTEZ, H.** İcra-İflas Hukuku’nda Şikayet, 1986, s: 77 vd.

⁸³⁹⁵ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C:2, s: 2467

⁸³⁹⁶ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C:2, s: 2467

sonra, ihalenin feshi istemini –*şikayet dilekçesinde ileri sürülen fesih nedenleri çerçevesinde*⁸³⁹⁷ – esaslan incelemeye başlar. *Şikayet dilekçesinde ileri sürülmeyen fesih nedenleri*, duruşma sırasında ileri sürülemez⁸³⁹⁸ ve fesih nedenini inceleyen mahkemece *fesih nedeni* olarak kabul edilemez⁸³⁹⁹.

Yüksek mahkeme “*şikayet dilekçesinde fesih nedenlerinin incelenmesi*” konusu ile ilgili olarak;

√ “*İhalenin feshine karar verilmesi*’ konusundaki talebin kabul edilebilmesi için, şikayet yoluyla ihalenin feshini isteyen kişinin ‘yolsuzluk neticesinde kendi menfaatinin ihlal edilmiş olduğunu’ ispat etmesi gerekeceği; yerleşik Yargıtay uygulamasına göre ‘satış bedelinin muhammen bedelin üstünde olması’ halinde, ‘zarar unsuru’nun oluşmadığı’ kabul edildiğinden, bu gibi durumlarda ‘ihalenin feshi talebinin reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁴⁰⁰

√ “*‘Muvazaa sebebiyle ihalenin feshi’nin istenmiş olması halinde, davacının «muvazaadan neyi kastettiğinin» kendisine sorulması gerekeceğini*”⁸⁴⁰¹

√ “*Dilekçede ‘fesat iddiası’na yer verilmiş olması halinde, bunun icra mahkemesince (tetkik merciince) araştırılması gerekeceğini*”⁸⁴⁰²

√ “*Dava dilekçesinde öne sürülen ve ‘yargılama sırasında delilleri sunulacağı’ belirtilen fesat iddiası üzerinde durulmadan, noksan inceleme ile karar verilemeyeceğini*”⁸⁴⁰³

II- ‘İhalenin bozulmasını kimlerin isteyebileceği’ İİK. mad. 134/II ve VIII’de düzenlenmiştir⁸⁴⁰⁴.

İhalenin bozulmasını “*ihalenin bozulmasında hukuki yararı bulunan kişiler*” isteyebilir⁸⁴⁰⁵. Bu husus Kanun’da “*ihalenin feshini şikayet yolu ile ilgili, vaki yolsuzluk neticesinde kendi menfaatlerinin muhtel olduğunu ispata mecburdur*” şeklinde belirtmiştir (İİK. mad. 134/VIII). Bu nedenle, ihalenin bozulması isteminde bulunan kimsenin “*ihalenin bozulma nedeni olarak ileri sürdüğü yolsuzluk sonucunda kendi yararının çığnemiş olduğunu*” başka bir deyişle “*yapılan ihaleden zarar görmüş olduğunu*” kanıtlaması gerekir. Çünkü “*ihalenin feshi*” istemlerinde ‘zarar unsuru’, ‘hukuki yarar koşulu’ gibi Yargıtayın deyimiyile bir “dava koşulu”dur⁸⁴⁰⁶.

⁸³⁹⁷ Bknz: 12. HD. 11.05.1987 T. 4524/6306

⁸³⁹⁸ Bknz: 12. HD. 01.11.1994 T. 13037/13378

⁸³⁹⁹ Bknz: 12. HD. 14.10.1986 T. 7517/11411

⁸⁴⁰⁰ Bknz: 12. HD. 07.03.2019 T. 13353/3801; 17.01.2018 T. 8479/203; 03.05.2017 T. 29650/7041; 27.12.2016 T. 17191/26160; 17.10.2016 T. 16908/21673; 21.04.2016 T. 5473/11840; 07.12.2015 T. 25633/30531; 29.05.2015 T. 13367/18157; 23.06.2015 T. 13679/17574; 21.06.2012 T. E:6574, K:21987 vb.

⁸⁴⁰¹ Bknz: 12. HD. 26.3.1986 T. E: 2845, K: 3306

⁸⁴⁰² Bknz: 12. HD. 27.2.1986 T. E: 1985/8642, K: 2242

⁸⁴⁰³ Bknz: 12. HD. 1.11.1984 T. E: 7304, K: 11081

⁸⁴⁰⁴ **UYAR, T.** İhalenin Bozulmasını Kimler İsteyebilir “İİY. mad. 134/II”? (Manisa Bar. Der. 2003/2, s: 71-80) – **UYAR, T.** İhalenin Bozulması Davasının (Şikayetinin) Tarafları (Terazi Huk. Der. Kasım/2006, S: 3, s: 27-30) – **UYAR, T.** “İhalenin Feshi” İstemini İçeren Dilekçede “Yurt İçinde Bir Adres Gösterme Zorunluluğu” “İİK. mad. 134/II, c:1” (İBD. Temmuz/Ağustos/2007, s: 1561-1568)

⁸⁴⁰⁵ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C:2, s:2436 – **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s:322 – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2020, s:352 – **MUŞUL, T.** İhale ve İhalenin Feshi, 2016, s:409 – **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** İcra İflas Hukuku (Ders Kitabı), 5. Bası, 2018, s: 221- **ULUIKAPI, Ö.** İcra ve İflas Hukuku, 2015, s: 199 – **ARSLAN, R.** İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s: 161 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** age., s: 288 – **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982, s:523 – **BERKİN, N.** age., s:352

⁸⁴⁰⁶ Bknz: 12. HD. 27.12.2004 T. 22528/26985; 03.06.1986 T. 13134/6648; 28.04.1986 T. 3263/4750

Her somut olayda (uyuşmazlıkta), ihalenin feshini isteyen kişinin *hukuki yararı*’nın bulunup bulunmadığı, icra satışlarında icra hukuk mahkemesince (ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk mahkemesince) *doğrudan doğruya* araştırılır⁸⁴⁰⁷.

Yüksek mahkeme; ‘*ihalenin feshi*’nde “**hukuki yarar**” ve “**zarar unsuru**” ile ilgili olarak (tarih sırasına göre);

√ “Satış bedelinin taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olmaması halinde, zarar unsurunun gerçekleşeceğini ve davacının ihalenin feshini istemekte hukuki yararı olduğunu”⁸⁴⁰⁸

√ “Tebliğ memurunun, muhatabın adreste bulunmama sebebini, adresinden geçici mi yoksa sürekli mi ayrıldığını, tevziat saatlerinden sonra adresine dönüp dönmeyeceğini, dönecekse ne zaman döneceğini tevsik etmeden ve haber bırakılan kişinin kim olduğu belirtilmeden, muhtara tebliğ ve 2 nolu fişin kapıya yapıştırılması ile tebliğ işlemi tamamlamasının usulsüz olduğunu- İhale günü, ortaklığın giderilmesi davasına konu taşınmazların diğer hissedarları ile birlikte anlaşma yapılmak üzere geldiği belirtilmiş ise de; söz konusu beyanlarda ihale yapılacağı öğrenildiği bilgisine yer verilmediğinden ve şikayetçinin muttali olduğunu beyan ettiği tarihten önce ihaleyi öğrendiği, yazılı delille de ispatlanamadığından istemin süresinde olduğu, tanık beyanlarına dayalı olarak istemin süreden reddedilemeyeceğini-Taşınmaz satışlarında, borçluya, alacaklıya ve taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan ilgililerine satış ilanının tebliğ edilmemesi olmasının veya usulsüz tebliğ edilmesinin; başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu-Satış bedelinin, taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olması halinde, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulü gerektiğini”⁸⁴⁰⁹

√ “İhale konusu taşınmazlar yönünden şikayetçinin süresinde usulüne uygun kıymet takdirine itirazı da bulunmadığından ve dolayısıyla zarar unsuru gerçekleşmediğinden, söz konusu taşınmazlar yönünden ihalenin feshi isteminin hukuki yarar yokluğundan reddi ve bu taşınmazlar yönünden şikayetçi aleyhine para cezası verilmemesi gerekeceğini”⁸⁴¹⁰

√ “Satış ilanı tebligatının usulsüzlüğü nedeniyle ihalenin feshini isteme hakkının, sadece kendisine usulüne uygun tebligat yapılmayan ilgisine ait olduğu, ayrıca ve açıkça ileri sürmediği sürece, bu hususun mahkemece resen fesih nedeni olarak incelenemeyeceğini- Şikayetçinin süresinde usulüne uygun kıymet takdirine itirazı bulunmadığından ve dolayısıyla zarar unsuru gerçekleşmediğinden, ihalenin feshini istemekte hukuki yararının bulunmadığını”⁸⁴¹¹

√ “17.228,40 TL. muhammen bedelli taşınmazın 38.600.00 TL’ye satıldığı ve dolayısıyla satış bedelinin taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olduğu, şikayet dilekçesinde de kıymet takdiri tebliğ işlemine usulünce yapılmış bir şikayetin de bulunmadığının anlaşıldığı, her ne kadar satış ilanı tebligat usulsüzlüğü İİK 127. maddesi gereğince tek başına ihalenin feshi nedeni ise de yerleşik Yargıtay uygulamasına göre satış bedelinin, muhammen bedelin üstünde olması halinde zarar unsuru oluşmayacağından, İİK. ’nin 134/8. maddesi hükmü gereğince, anılan taşınmaza ilişkin davada hukuki yarar koşulu- nun gerçekleşmediğinin kabulü gerekeceğini”⁸⁴¹²

√ “Satış bedelinin, muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde zarar unsuru oluşmayacağından, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulü gerekeceğini, bu durumda şikayetçinin ihalenin feshini istemekte hukuki yararının olmadığını, mahkemece istemin bu nedenle reddi yerine işin esasının incelenerek sonuca gidilmesinin yerinde olmadığını, ancak İİK. ’nin 134. maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde

⁸⁴⁰⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C:2, s: 2436

⁸⁴⁰⁸ Bknz: 12. HD. 02.06.2020 T. E: 2531, K: 3513 (EK-1)

⁸⁴⁰⁹ Bknz: 12. HD. 07.03.2019 T. E: 2018/13353, K: 3801 (EK-2)

⁸⁴¹⁰ Bknz: 12. HD. 03.04.2019 T. E: 4278, K: 5478 (EK-3)

⁸⁴¹¹ Bknz: 12. HD. 04.10.2018 T. E: 11690, K: 9285 (EK-4)

⁸⁴¹² Bknz: 12. HD. 17.01.2018 T. E: 2017/8479, K: 203 (EK-5)

işin esasına girilmeden ihalenin feshi talebinin reddi halinde şikayetçi aleyhine para cezasına hükmedilemeyeceğinin öngörüldüğünü, o halde, şikayetçinin ihalenin feshi istemi zarar unsuru yokluğu nedeniyle ve işin esasına girilmeden reddedileceğinden, aleyhine ihale bedelinin %10'u oranında para cezasına hükmedilmesinin isabetsiz olduğunu”⁸⁴¹³

√ “Kıymet takdirine ve daha evvel düşürülen satışa ilişkin tebligatlar, borçlu vekili adına çıkarılmadığından ve usulsüz de olsa bir tebliğ işlemi olmadığından, Tebligat Kanunu'nun 32. maddesinin uygulanamayacağını- İİK. mad. 128/a uyarınca kıymet takdirinin tebliğ edildiği ilgililerin, raporun tebliğinden itibaren 7 gün içinde raporu düzenleyen icra dairesinin bulunduğu yerdeki icra mahkemesinde şikayette bulunabileceğini- Kıymet takdir raporu, borçluya usulüne uygun tebliğ edilmediği için, kıymet takdirine ilişkin hususların ihalenin feshi davası sırasında mahkemece değerlendirilmesi gerektiğini- Satış bedelinin muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde, zarar unsurunun oluşmayacağına-Feshi istenilen ihaleye konu şirket hisselerinin, muhammen bedelinin yüzde yüzünün üzerinde satıldığı ve dolayısıyla satış bedelinin, hisselerin muhammen bedelinin üzerinde olduğu anlaşılmakta ise de, kıymet takdiri tebliğinin usulsüz olması karşısında kıymet takdirinin kesinleşmediği ve borçlunun şikayet dilekçesinde kıymet takdirine itiraz ettiği görüldüğünden, mahkemece, şirket hisselerinin icra müdürlüğüne yaptırılan kıymet takdiri tarihine göre değeri belirlenerek, belirlenen değer ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde ihalenin feshine karar verilmesi, muhammen bedelin altında olması halinde ise, İİK. mad. 134/8. uyarınca zarar unsuru oluşmayacağından ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁴¹⁴

√ “Mahkemece, söz konusu taşınmaza yönelik istemin hukuki yarar yokluğu nedeniyle reddi gerekirken, işin esasının incelenerek hüküm tesisi yerinde değil ise de, sonuçta istem reddedildiğinden bu hususun bozma nedeni yapılmadığını, ancak; İİK. 'nin 134/2. maddesinin son cümlesi uyarınca, işin esasına belirtilen nedenle girilmemiş olduğundan, şikayet konusu 10 numaralı bağımsız bölüm bakımından borçlu şirket aleyhine para cezasına hükmedilmesinin doğru olmadığını, hal böyle olunca, mahkemece, şikayetçinin İİK. 'nin 134/2. maddesi uyarınca ihalenin feshi talebinin işin esası incelenmek suretiyle reddedilen 3250 ada 4 sayılı parseldeki 7, 8 ve 15 numaralı bağımsız bölümlerin ihale bedelleri toplamı olan 383.000,00 TL'nin %10'u oranında 38.300,00 TL para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmesi ile yetinilmesi gerekeceğini- Şikayet konusu 150.000,00 TL muhammen bedelli taşınmazın, 150.050,00 TL'ye satıldığı, dolayısıyla satış bedelinin, taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olduğu anlaşıldığından, zarar unsuru gerçekleşmemiş olup, şikayetçi borçlunun, sözü edilen taşınmaz yönünden, İİK. 'nin 134/8. maddesi kapsamında kendi menfaatinin muhtel olduğunu ispatlayamaması nedeniyle, anılan taşınmaza ilişkin ihalenin feshini istemekte hukuki yararının olmadığı”⁸⁴¹⁵

√ “Şikayet konusu taşınmazın satış bedelinin, muhammen bedelin üzerinde olduğu ve şikayetçi tarafından usulünce kıymet takdirine itiraz edilmediği durumlarda, 'zarar unsuru' gerçekleşmemiş olduğundan, ihalenin feshini istemekte hukuki yararı bulunmayan şikayetçinin isteminin reddine karar verilmesi gerektiğini ve bu durumda, işin esasına girilemeyeceğinden, şikayetçi aleyhine para cezasına hükmedilmeyeceğini”⁸⁴¹⁶

√ “Satış bedelinin muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde, zarar unsuru oluşmayacağından, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulü gerekeceğini, bu durumda şikayetçinin ihalenin feshini istemekte hukuki yararının olmadığı”⁸⁴¹⁷

⁸⁴¹³ Bknz: 12. HD. 03.05.2017 T. E: 2016/29650, K: 7041 (EK-6)

⁸⁴¹⁴ Bknz: 12. HD. 09.02.2017 T. E: 2016/20028, K:1624 (EK-7)

⁸⁴¹⁵ Bknz: 12. HD. 27.12.2016 T. E: 17191, K: 26160 (EK-8)

⁸⁴¹⁶ Bknz: 12. HD. 17.10.2016 T. E: 16908, K: 21673 (EK-9)

⁸⁴¹⁷ Bknz: 12. HD. 21.04.2016 T. E: 5473, K: 11840 (EK-10)

√ “Satış bedelinin taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olduğunun anlaşıldığını, öte yandan, şikayet dilekçesinde kıymet takdir raporu tebligatının usulsüz olduğunu ileri sürülmüş ise de; kıymet takdirine itiraz edilmediği görüldüğünden, zarar unsuru gerçekleşmemiş olup; İİK.’nin 134/8. maddesi kapsamında menfaatin muhtel olduğu ispatlanamadığından, adı geçen ihalenin feshini istemekte hukuki yararının olmadığını”⁸⁴¹⁸

√ “İhalenin muhammen bedel üzerinde gerçekleşmiş olması halinde, hukuki yarar yokluğundan ihalenin feshine karar verilemeyeceğini- Taşınmaz satışlarında, satış ilanınin bir örneğinin hissedarlara tebliğ edilmesi gerekeceğini, hissedarlara satış ilanının tebliğ edilmemiş olmasının veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu”⁸⁴¹⁹

√ “Satış bedeli muhammen bedelin üzerinde olduğundan, zarar unsurunun gerçekleşmediğini bu nedenle şikayetçinin ihalenin feshini istemekte hukuki yararı olmadığını”⁸⁴²⁰

√ “Satış bedelinin, taşınmazın en az muhammen bedeli kadar olması halinde, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabul edildiği, işin esasına girilmeden ihalenin feshi talebinin reddi halinde, şikayetçi aleyhine para cezasına hükmedilemeyeceğini; ihalenin feshi isteminin zarar unsuru yokluğu nedeniyle ve işin esasına girilmeden reddi gerektiğinden, aleyhine ihale bedelinin %10’u oranında para cezasına hükmedilmesi isabetsiz olup, mahkeme kararının bu nedenle bozulması gerekir ise de, anılan yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını zorunlu kıldığını”⁸⁴²¹

√ “İhalenin feshini şikayet yolu ile talep eden ilgilinin kendi menfaatinin muhtel olduğunu ispatlayamadığından ve ihale, muhammen bedelin üzerinde gerçekleşmiş olduğundan şikayetçinin ihalenin feshini istemekte hukuki yararı bulunmadığını ve istemin reddedilmesi gerektiğini”⁸⁴²²

√ “Satış bedelinin muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde zarar unsuru oluşmayacağından, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulü gerekeceğini, bu durumda şikayetçilerin ihalenin feshini istemekte hukuki yararları olmadığından, mahkemece istemlerinin bu nedenle reddi yerine, işin esasının incelenerek sonuca gidilmesinin doğru olmadığını”⁸⁴²³

√ “İhalesinin feshi istenen 400.000 TL muhammen bedelli taşınmazın 421.100 TL’ye satıldığını ve dolayısıyla satış bedelinin taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olduğunun anlaşıldığını, yerleşik Yargıtay uygulamasına göre satış bedelinin muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde zarar unsuru oluşmayacağından, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulünün gerekeceğini”⁸⁴²⁴

√ “Satış bedelinin, muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde zarar unsuru oluşmayacağından, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulü gerektiğini ve ihalenin feshi isteminde hukuki yararın bulunmadığını”⁸⁴²⁵

√ “Satış bedelinin, muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde zarar unsuru oluşmayacağından ve kıymet takdirine de usulünce yapılmış bir şikayetin de bulunmadığından, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulü ile şikayetçinin ihalenin feshini istemesinde hukuki yararın olmadığını- İşin esasına girilmeden ihalenin feshi talebinin reddi halinde şikayetçi aleyhine para cezasına hükmedilemeyeceğini”⁸⁴²⁶

⁸⁴¹⁸ Bknz: 12. HD. 07.12.2015 T. E: 2015/25633, K: 30531 (EK-11)

⁸⁴¹⁹ Bknz: 12. HD. 29.06.2015 T. E: 2015/13367, K: 18157 (EK-12)

⁸⁴²⁰ Bknz: 12. HD. 23.06.2015 T. E: 13679, K: 17574 (EK-13)

⁸⁴²¹ Bknz: 12. HD. 11.06.2015 T. E: 12471, K: 16219 (EK-14)

⁸⁴²² Bknz: 12. HD. 01.06.2015 T. E: 12263, K: 14787 (EK-15)

⁸⁴²³ Bknz: 12. HD. 28.04.2015 T. E:4149, K:11498 (EK-16)

⁸⁴²⁴ Bknz: 12. HD. 31.03.2015 T. E: 2015/5916, K: 7976 (EK-17)

⁸⁴²⁵ Bknz: 12. HD. 27.10.2014 T. E: 22149, K: 24966 (EK-18)

⁸⁴²⁶ Bknz: 12. HD. 27.03.2014 T. E:6196, K:9030 (EK-19)

√ “Her ne kadar satış mahalli tereddüde mahal vermeyecek şekilde açık ve net ilan edilmemiş ise de, yerleşik Yargıtay uygulamasına göre satış bedelinin muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde zarar unsuru oluşmayacağından, ihalenin feshi davasında hukuki yarar koşulunun gerçekleşmediğinin kabul edilmesi gerekeceğini”⁸⁴²⁷

√ “Satışı yapılan menkullerin beton santrali olduğu, her yöreden alıcısı çıkabilecek otel, fabrika veya benzeri nitelikte bir mal olmadığını, şikayetçi haciz alacaklısı da ihaleye katılıp pey sürmüş olup, menkuller muhammen bedelin çok üzerinde satıldığından zarar unsuru da mevcut olmadığından mahkemece, ‘ilanın ulusal çapta yayım yapan gazetelerden birinde yapılması gerektiği’ gerekçesi ile ihalenin feshine karar verilemeyeceğini”⁸⁴²⁸

√ “Muhammen bedele yakın bedellerle taşınmazların ihale edilmesi halinde, zarar unsurunun oluşmadığını”⁸⁴²⁹

belirtmiştir...

*

Bir olayda;

● İhalenin feshini talep eden (A) vekili 26.04.2021 tarihli “dilekçesi”nde özetle;

“- Müvekkiline borçlu (B) adına kayıtlı Antalya Serik ilçesi, ... mahallesi, ... ada ve ... parsel numaralı taşınmazın kaydı üzerine Antalya Genel İcra Dairesinin 2020/... numaralı takip dosyasından haciz koyduklarını, anılan taşınmazın 16.04.2021 tarihinde, Serik İcra Müdürlüğü’nün 2015/... Talimat sayılı dosyasından 7.600.000 TL. bedelle, (C) TEKSTİL VE OTEL EKİPMANLARI TİCARET A.Ş.’ne açık artırma ile satıldığını,

- Müvekkiline borçlu (B) adına kayıtlı Antalya Serik ilçesi, ... mahallesi, ... ada, ... parsel numaralı taşınmazın kaydı üzerine Antalya Genel İcra Dairesinin 2020/... numaralı takip dosyasından haciz koyduklarını, anılan taşınmazın 16.04.2021 tarihinde Serik İcra Müdürlüğü’nün 2015/... Talimat sayılı dosyasından 375.000.00 TL. bedelle (C) TEKSTİL VE OTEL EKİPMANLARI TİCARET A.Ş.’ne açık artırma sureti ile satıldığını,

-Yapılmış olan her iki ihalenin de feshine karar verilmesi gerektiğini, çünkü müvekkiline gönderilen satış ilanlarının Teb. K.’nun 25/a maddesinde öngörülen şekilde tebliğ edilmediğini”,

belirtmiştir.

● Alıcı (C) TEKSTİL VE OTEL EKİPMANLARI TİCARET A.Ş. vekili, 29.04.2021 tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle;

“İhalenin feshine konu taşınmazın muhammen bedelin üstünde satıldığını, bu nedenle zarar unsurunun oluşmadığını ve davacının bu davayı açmakta hukuki yararının olmadığını, davacı- alacaklı 3. kişinin alacaklı olduğu dosya dan bilgilerinin, ilgili icra dairesinden sorulduğunu ve verilen cevapta ‘davacının vekilinin Av. (X) olarak bildirildiğini ve mahalli İcra Müdürlüğü tarafından da kimlere satış ilanının gönderileceğinin açıkça bildirildiğini, Av. (X)’a satış ilanının usulüne uygun olarak 11.03.2021 tarihinde tebliğ edildiğini, Av. (X)’ın 16.03.2021 tarihinde bir dilekçe ekinde tebligatı icra dairesine iade ettiğini, İİK.’nin 100. maddesi gereğince yanlış bilgi verilmesinde kusurlu olan kişinin davacı olduğunu, kendi kusurundan kaynaklı gecikme sebebi ile ihalenin feshi davası açmasının T.M.K.’nun 2. maddesine aykırı olduğunu, borçlunun yapılan ihaleye hiçbir itirazının olmaması, anılan taşınmazların muhammen bedelin üzerinde satılması nedeni ile davacının bu davayı açmasının hukuki dayanaktan yoksun olduğunu, ayrıca davacının satış gününden telefonla haberdar edildiğini, bu konuda satışları düzenleyen icra müdür yardımcısının tanık olarak dinlenilmesini, davacı tarafın ihalenin usulsüz yapıldığına ya

⁸⁴²⁷ Bknz: 12. HD. 14.11.2013 T. E:28818, K:36041 (EK-20)

⁸⁴²⁸ Bknz: 12. HD. 13.11.2012 T. E:22368, K:32760 (EK-21)

⁸⁴²⁹ Bknz: 12. HD. 13.05.2008 T. E: 7408, K: 10188 (EK-22)

da düşük bedelle satıldığına ilişkin, ‘ihaleden haberi olsa, daha yüksek bedelle satın alacağına’ ilişkin bir beyanının da olmadığını, davacının haczinin hukuki kıymetinin olup olmadığını, haczin düşüp düşmediğinin bu hususlarda da tapu kayıtlarının incelenmesi gerektiğini, bu nedenlerle ve re’sen tespit edilecek diğer hususlar da göz önüne alınarak davanın reddine karar verilmesini” taleptir.

•**Davacı hacizlerinin incelenmesi:** Davacı (A) vekili tarafından müvekkilinin alacaklı olduğu Antalya Genel İcra Dairesinin 2020/... sayılı takip dosyasından borçlu (B)’a ait ve satışları, ihalenin feshine konu edilen taşınmazı 16.04.2021 tarihinde **7.600.000,00 TL.** bedelle ihale edilen Antalya Serik ilçesi ... mahallesi, ... ada, ... parsel numaralı taşınmazın kaydına 19.02.2021 tarihinde ve aynı tarihte **365.000,00 TL.** bedelle ihale edilen Antalya Serik ilçesi ... mahallesi, ... ada, ... parsel numaralı taşınmazın kaydına 19.02.2021 tarihinde haciz konulduğu, kayıtların incelenmesinden anlaşılmıştır.

•**Davaya konu taşınmazların kıymet takdirleri ve ihale bedellerinin incelenmesi:**

a-) Antalya Serik ilçesi, ... mahallesi, ... ada, ... parsel numaralı taşınmazın mahkemece muhammen bedelinin Serik İcra Hukuk Mahkemesinin 2019/... E, 2019/... K. sayılı ilamı ile **5.882,969,14 TL.** olarak belirlendiği ve satışa bu miktar üzerinden çıkarıldığı, 16.04.2021 tarihinde yapılan açık artırmada muhammen bedelinin çok üzerinde **7.600.000,00 TL.** gibi yüksek bir bedelle ihale edildiği,

b-) Antalya Serik ilçesi, ... mahallesi, ... ada, ... parsel numaralı taşınmazın mahkemece muhammen bedelinin Serik İcra Hukuk Mahkemesinin 2019/... E, 2019/... K. sayılı ilamı ile (borçlu hissesinin) **214.436,34 TL.** olarak belirlendiği ve satışa bu miktar üzerinden çıkarıldığı, 16.04.2021 tarihinde yapılan açık artırmada, muhammen bedelinin çok üzerinde, **375.000,00 TL.** gibi yüksek bir bedelle ihale edildiği, kayıtların incelenmesinden anlaşılmıştır.

• Bilindiği gibi; İ.İ.K.nun 127. maddesi gereğince “taşınmaz satışlarında satış ilanının bir örneği borçluya, alacaklıya ve tapu siciline kayıtlı bulunan ilgililerine” tebliğ edilmelidir. Ancak, İ.İ.K.nun 134/VIII maddesinde “ihalenin feshini şikayet yolu ile talep eden ilgili, vaki usulsüzlük neticesinde kendi menfaatlerinin zarara uğratıldığını ispat etmeğe mecburdur” düzenlemesi yer almaktadır.

Olayımızda; -yukarıda belirttiğimiz gibi- Antalya Serik ilçesi, ... mahallesi, ... ada, ... parsel numaralı taşınmazın mahkemece muhammen bedelinin Serik İcra Hukuk Mahkemesinin 2019/... E, 2019/... K. sayılı ilamı ile **5.882,969,14 TL.** olarak belirlendiği ve satışa bu miktar üzerinden çıkarıldığı, 16.04.2021 tarihinde yapılan açık artırmada muhammen bedelinin çok üzerinde **7.600.000,00 TL.** gibi yüksek bir bedelle ihale edildiği,

Antalya Serik ilçesi, ... mahallesi, ... ada, ... parsel numaralı taşınmazın mahkemece muhammen bedelinin, Serik İcra Hukuk Mahkemesinin 2019/... E, 2019/... K. sayılı ilamı ile (borçlu hissesinin) **214.436,34 TL.** olarak belirlendiği ve satışa bu miktar üzerinden çıkarıldığı, 16.04.2021 tarihinde yapılan açık artırmada, muhammen bedelinin çok üzerinde **375.000,00 TL.** gibi yüksek bir bedelle ihale edildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda şikayetçinin ihalenin feshini istemekte **hukuki yararı** yoktur. Kaldı ki, şikayetçi “ihalenin feshine konu taşınmazların düşük bedelle satıldığı, kendisinin ihaleye girmesi halinde daha yüksek bedelle satın alacağına” dair bir iddiası da mevcut değildir. Her ne kadar İ.İ.K.nun 127. maddesi uyarınca ‘taşınmaz satışlarında, satış ilanının bir örneği borçluya, alacaklıya ve tapu siciline kayıtlı bulunan ilgililerine tebliğ edilmesi’ gerekiyorsa da, yukarıda⁸⁴³⁰ sunduğumuz içtihatlarında belirttiğimiz gibi, **yüksek mahkeme uygulamalarına göre “satış bedelinin muhammen bedelin üstünde olması halinde, zarar unsuru oluşmayacağından”** İ.İ.K. nun 134/VIII maddesi hükmü gereğince, anılan taşınmaza ilişkin davada ‘**hukuki yarar**’ koşulunun gerçekleşmediği açıktır.

⁸⁴³⁰ Bknz. Yuk. dipn: 19-40 (EK-1)-(EK-22)

• Yine ihalenin feshine konu taşınmazların kayıtlarındaki İ.İ.K. nun 134. maddesi gereğince henüz hesaplanmayan haciz alacaklılarına bakıldığı zaman, en son sırada yer alacak olan haciz alacaklısı davacıya, yapılacak sıra cetvelinde pay ayrılması mümkün olmadığından davacının ‘ihalenin feshini’ istemesinde hukuki bir yararı yoktur.

Davacının dava hakkına sahip olması, dava açabilmesi için yeterli değildir. Bundan başka, davacının dava açmakta hukuki bir yararının bulunması da gerekir. Yani, dava hakkı ‘**hukuki yarar**’ ile sınırlıdır. İhalenin feshi davalarında **hukuki yarar**, ‘dava şartı’ olup, ihalenin feshini isteyen kişinin, somut bir fesih nedenine dayanması ve bu somut neden yüzünden menfaatinin ihlal edilmiş olduğunu kanıtlanması gerekir. Bu husus İİK.’nun134/VIII. maddesinde de ayrıca ve açıkça vurgulanmıştır.

6100 sayılı HMK’nın ‘*Dava Şartları*’ başlıklı 114. maddesinde; “(1) Dava şartları şunlardır: ...h) Davacının, dava açmakta hukuki yararının bulunması” düzenlemesi mevcuttur. Yine yasanın “*Dava Şartlarının İncelenmesi*” başlıklı 115. maddesinde; “(1) Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler. (2) Mahkeme, dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verir.” düzenlemesi mevcuttur. Bu kapsamda ihalenin feshini isteyebilecek kişilerin, somut bir olayda ihalenin feshini isteyebilmesi için, ‘*ihalenin feshedilmesinde hukuki menfaati bulunması*’ şarttır. Bu husus “*dava şartı*” olarak nitelendirilir. Yani, ihalenin feshini isteyen kişinin, somut bir ihalenin feshi sebebine dayanması ve bu nedenle menfaatinin ihlal edilmiş olması gerekir.

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak açıkladığımız nedenlerle “*icra dairesince yapılan açık arttırma sonucunda, takip konusu taşınmazın/taşınmazların, muhammen kıymetlerinin çok üstünde bir bedelle satılmış olmaları halinde, ihalenin feshi davasına konu edilemeyecekleri, açılmış olan ihalenin feshi davasının ‘hukuki yarar’ ve ‘zarar unsuru’nun gerçekleşmemiş olması nedeniyle reddedilmesi gerekeceğini*” belirtmiş bulunmaktayız.

81) “Kambyo Senedine Dayalı Takiplerde (İİK. 167 vd.) Takip Dayanağı Senet Aşlının İcra Dairesine, Takip Talebi ile Birlikte Teslim Etme Zorunluluğu”nun (İİK. 167/II) Sonuçları

(Legal Hukuk Dergisi, Eylül/2021, s: 4287-4296) (“Aytad” Adaletin Yapı Taşı Avukatlar Derneği’nin internet sitesinde (<https://Aytad.Org.Tr/Yayinlar/>) yayımlandı.) (İstanbul Barosu Dergisi, Temmuz-Ağustos/2021, S: 15-21) (Bursa Barosu Dergisi, Ekim-Kasım-Aralık/2021, S: 118, s: 90-95)

Takip konusu kambyo senedinin aşlının ‘*takip talebi*’ (İİK.m. 58) ile birlikte icra dairesine verilmesi zorunluluğu, İİK. m. 167/II ve İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği’nin 21/c ve 21/e maddelerinde şu şekilde açıkça öngörülmüştür:

İİK.m. 167/II:

“Alacaklı, ...takip talebine *kambyo senedinin aşlını* ve borçlu adedi kadar tasdikli örneğini eklemeye mecburdur.”

İİK. Yön. m. 21/c:

“Kambyo senetlerine (çek, poliçe ve emre muharrer senede) dayalı takip talebinde *kambyo senedinin aşlı* ve borçlu adedi kadar alacaklı tarafından onaylı örneği.....”

İİK. Yön. m. 21/e-III:

“Takibin elektronik ortamda açılması durumunda, takibe eklenecek belgeler elektronik ortama aktarılarak güvenli elektronik imza ile imzalanır. Birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen kambyo senetleri elektronik ortamda takip talebine eklense de en geç 3 gün içinde *belgenin aşlının* ilgili daireye ibraz edilmesi zorunludur. Aksi takdirde ödeme emri düzenlenmez.”

İİK. m. 58/son:

“Alacaklıya takip talebinde bulunduğu ve *verdiği belgelere*, talep ve takip masraflarına dair bedava ve pulsuz bir makbuz verilir.”

Ayrıca “*Takip talebinde bulunulduğuna, verilen belgelere ve ödenen giderlere ilişkin verilecek makbuz*” başlıklı İİK. Yönetmeliği’nin 39. maddesinde:

“İcra ve İflas Kanunu’nun 58inci maddesinin son fıkrası gereğince düzenlenen bir makbuz olup, bu makbuz; dosya esas numarası, alacaklının adı ve soyadı, takip talebinde bulunulduğu tarih; verilen belgenin adedi, cinsi ve tarih ve numarası; ödenen takip giderleri ve sütunlarını içeren, iki nüsha olarak düzenlenen bedava ve pulsuz bir belgedir. İcra müdürü veya yardımcısı yahut bunların yokluklarında katip tarafından imzalanıp onaylandıktan sonra bir nüshası alacaklıya verilir. Diğer nüshası dosyaya konur. Ayrıca dosya da saklanacak nüshaya ilgilinin imzası alınır.”

ş e k l i n d e b i r h ü k ü m b u l u n m a k t a d ır .

U y g u l a m a d a , İİK. Yönetmeliği uyarınca hazırlanmış olan (2) basılı örnek bu konularda kullanılmaktadır (ya da kullanılması gerekmektedir). Bunlar;

a) İİK.m. 58/son uyarınca hazırlanmış olan **Örnek No: 17 TAKİP TALEBİNDE BULUNULDUĞUNA, VERİLEN BELGELERE VE ÖDENEN GİDERLERE İLİŞKİN VERİLECEK MAKBUZ**

Örnek No:17*

T.C.

..... **İcra Dairesi**

Dosya No: .....

TAKİP TALEBİNDE BULUNDUĞUNA, VERİLEN BELGELERE VE ÖDENEN GİDERLERE İLİŞKİN VERİLECEK MAKBUZ

- 1- Alacaklı ve varsa vekilinin adı ve soyadı :.....
- 2- Ödenen giderler :.....
- 3- Makbuzun kime verildiği :.....
- 4- Takip talebinde bulunduğu tarih :.....
- 5- Verilen belgenin adedi, cinsi, tarih ve numarası :.....

İşbu makbuz İcra İflas Kanununun 58 inci maddesi gereğince verilmiştir.

Makbuzu alan

.../.../.....

İmza

İcra Müdürü

Mühür ve İmza

* Bu örnek, bu yönetmelikten önceki uygulamada kullanılan Örnek 155'e karşılık gelmektedir.

b) İİK.m. 167/II, İİK. Yön. m. 21/c uyarınca hazırlanmış olan **Örnek No: 16**
KIYMETLİ EVRAK VE DEĞERLERİN ALINDI MAKBUZU

Örnek No:16*

T.C.

..... İcra Dairesi

Dosya No: .....

KIYMETLİ EVRAK VE DEĞERLİ ŞEYLERİN ALINDI MAKBUZU

Esas kayıt No: .....

Makbuz No: .....

Teslim edenin adı, soyadı .....

Kıymetli evrak ve değerli şeylerin kaydına ilişkin kayıt numarası: .....

Teslim alınan şeyin

Takdir edilen kıymeti

Cinsi ve niteliği

Miktarı

Lira

Kuruş

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Yukarıda cins ve miktarı yazılı ..... kalem
aynıyat alınmıştır.

.../.../.....

Teslim edenin adı, soyadı

İcra Müdürü veya Yrd.

Adı, soyadı

Mühür ve imza

* Bu örnek, bu yönetmelikten önceki uygulamada kullanılan Örnek 41'e karşılık gelmektedir.

U y g u l a m a d a -maalesef- icra daireleri tarafından bu ‘*basılı örnek*’ler kullanılmamaktadır....

Kambiyo senedine dayalı takiplerde (İİK.m. 167 vd.), alacaklıların talebi üzerine ‘*verdiği kambiyo senedine dair*’ icra daireleri –İİK.’nin ve İİK. Yönetmeliği’nin belirtilen emredici hükümlerine aykırı olarak- **ya** ‘kendi düzenledikleri “.....sayılı takip için, alacaklıdan/vekilinden .....tanzim (ve .....vade) tarihli kambiyo senedinin aslının alınmış olduğunu” belirtir bir belgeyi alacaklıya/vekiline vermekte **veya** bu konuda yaptıkları bir mühürü ‘ *takip talebi*’ altına basmaktadırlar...

İİK. mad. 168 gereğince *icra müdürü*,⁸⁴³¹ İİK. mad. 170a/II gereğince de *icra mahkemesi*⁸⁴³² takip konusu yapılan senedin «*kambiyo senedi*» olup olmadığını kendiliğinden araştırmak zorunda olduğundan, takip konusu yapılan kambiyo senedinin aslının takip talebi ile birlikte icra dairesine verilmesi gerekir.

Senet aslının, takip talebi ile birlikte icra dairesine verilmesi, ayrıca «*borçlunun, takip konusu yapılan senedi incelemesine*» olanak tanıdığı gibi, «*bu senedin icra takibinden sonra, alacaklı tarafından başkalarına ciro edilmemesini*» de sağlar.

« *Takip talebi*» ile birlikte, alacaklının «*senet aslını*» da icra dairesine vermesi gereğini, uygulamada icra müdürleri çok kez sağlamamaktadırlar. Gerçekten, uygulamada kimi icra müdürleri « *takip talebi*»nde bulunan alacaklılardan, takip dayanağı kambiyo senedinin aslını, takip talebi ile birlikte almamaktadır... Senet aslının icra dairesine verilmesinin, gerek alacaklı ve gerekse özellikle icra müdürleri bakımından bazı sakıncaları bulunduğu bir gerçektir.⁸⁴³³ İcra dairelerinin pek çoğunda bu senetleri saklayacak kasa bulunmadığından, kaybolmaları halinde gerek «*alacaklı*» ve gerekse «*icra müdürü*» bakımından üzücü durumlar doğabilir. Ancak, her şeye rağmen maddenin (İİK. mad. 67/II) açık metnine titizlikle uyulmasının sağlayacağı yarar, uyulmamasından doğacak zarardan daha üstündür. Gerçekten, daha önce de belirttiğimiz gibi, takip konusu senet aslının takip talebi ile birlikte icra dairesine verilmesi; icra müdürünün (İİK. mad. 168/I) ve icra mahkemesinin (İİK. mad. 170a/II) senedin kambiyo senedi olup olmadığını görmesini sağladığı gibi, borçlunun da takip konusu yapılan senedi incelemesine fırsat verir. Bundan başka, senedin icra dairesine verilmesi ile, icra takibinden sonra senedin kötüniyetli alacaklılar tarafından başkalarına ciro edilmesi önlenir ve borçlu tarafından takip konusu borcun icra dairesine ödenmesi halinde, takip dayanağı kambiyo senedinin borçluya iadesi de ancak senedin alacaklı tarafından icra dairesine verilmiş olması ile mümkün olur...

Uygulamada, alacaklıların verecekleri kambiyo senetlerini saklayacak kasaları bulunmayan icra daireleri; kambiyo senetlerine ilişkin özel yolla takibe başvuran alacaklılardan takip konusu senedi isteyip inceledikten -ve kambiyo senedi niteliğinde olduğunu gördükten- sonra, senedin arkasına icra dosya numarasını ve icra dairesinin ismini yazıp, mühürlemekte, senedi alacaklıya geri vermekte ve borçlunun senet aslını görmek istemesi halinde, alacaklıdan -kendisine gönderilecek yazı (muhtıra) üzerine- senedi tekrar icra dairesine getirmesini istemektedirler. Ya da alacaklının takip konusu yaptığı kambiyo senedini, takip kesinleşinceye kadar dairede saklayıp, takip kesinleştikten sonra -arkasına ilgili icra dosyasının numarasını ve icra dairesinin ismini yazıp- alacaklıya senedi iade etmektedirler... Bu uygulama, hem İİK. mad. 167’nin -538 sayılı yasaya ait-

⁸⁴³¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A.UYAR, C.** İcra Hukukunda Kambiyo Senetleri, 4. Baskı, 2013, s: 187 vd. – **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:9, 2. Baskı, 2008, s: 13748 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2014, C:2, s:3090 vd.

⁸⁴³² Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A.UYAR, C.** İcra Hukukunda Kambiyo Senetleri, s: 914 vd. – **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:9, s:15042 vd. - **UYAR, T./UYAR, A.UYAR, C.** İİK. Şerhi, C:3, s:3527 vd.

⁸⁴³³ **ULUKUT, N.** İcra ve İflas Kanunu’nun 167. Maddesi Son Fıkrası Hükümünün Uygulamada Doğruğu Güçlük ve Sakıncalarla Bunların Giderilmesi Yolu (İBD. 1973/9-10, s:991 vd.)

*Hükümet Tasarısı Gereğesinden*⁸⁴³⁴ ve hem de *Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün tamiminden*⁸⁴³⁵ kaynaklanmaktadır.⁸⁴³⁶ Bu uygulamayı hem **doktrin**⁸⁴³⁷ ve hem de **Yargıtayın** tasvip ettiğini görüyoruz. Gerçekten yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi) bu konuda;

√ “*Senet aslının icra kasasında olmadığı hususunun, ancak ödeme emrinin tebliği üzerine, borçlu tarafından İİK. ’nin 16/1. maddesi uyarınca 7 günlük süre içerisinde icra mahkemesine şikayet yoluyla ileri sürülmesi halinde değerlendirme konusu yapılabileceği, icra mahkemesince re’sen nazara alınmayacağı*”⁸⁴³⁸

√ “*Mahkemece; borçlunun ‘dayanak belgenin ödeme emri ekinde tebliğ edilmediğine’ ilişkin şikayeti bulunduğu halde, bu yönde inceleme yapılmadan ‘çek aslının icra müdürlüğü kasasına alınmadığı’ gereğesi ile ‘şikayetin kabulü’ yönünde hüküm tesisinin isabetsiz olduğunu*”⁸⁴³⁹

√ “*Mahkemece takip konusu bono aslının, icra müdürlüğü kaşesinde belirtilen tarihte kasaya alınıp alınmadığının icra müdürlüğünden sorulması; senet aslının kasaya alınması halinde borçlunun diğer itirazlarının incelenmesi ile oluşacak sonuca göre karar verileceğini*”⁸⁴⁴⁰

√ “*İcra mahkemesinin ödeme emrinin iptaline yönelik kararına rağmen yeniden ödeme emri tebliğ edilmeden, borçlu hakkında takibe kaldığı yerden devam edilip, haciz işlemleri yapılmasına yasal olanak bulunamayacağı*”⁸⁴⁴¹

√ “*Senet aslının icra kasasında bulunmadığına yönelik şikayetin İİK. ’nun 16/1. maddesi uyarınca 7 günlük süreye tabi olduğunu; şikayet tarihinden sonra senet aslının icra kasasına alınmış olmasının sonuca etkili olmayacağı*”⁸⁴⁴²

√ “*Alacaklının, senet aslını itiraz süresi içinde icra dairesinde bulundurmamak zorunda olduğu, borçlunun bu konuya ilişkin şikayetin İİK. ’nun 16. maddesi uyarınca 7 günlük süreye tabi olduğu*”⁸⁴⁴³

⁸⁴³⁴ Bknz: 538 Sayılı Kanun’a Ait Hükümet Tasarısı Gereğesi (UYAR, T. İİK. Şerhi, C:8, 2. Baskı, 2007, s: 13013)

⁸⁴³⁵ Bknz: “İcra ve İflas Kanunu’nun 167. maddesine göre, takip talebi ile birlikte kambyo senedinin aslının da icra dairesine verilmesi zorunludur. Ancak, ‘bu çeşit senetlerin ne zamana kadar icra dairesinde muhafazası gerektiği’ konusunda Kanun’da/Yönetmelik’te bir açıklık mevcut değildir. Sözü edilen maddenin gereğesinde ‘kambyo senetleri üzerine icra memuru tarafından ‘takibe konu teşkil edildiğine’ dair şerh verildikten ve üzerindeki ciro vesair işlemleri de kapsayacak şekilde, noterlikçe tasdikli bir örneği dosyaya konulduktan sonra aslının alacaklıya iade edileceği’ belirtilmiş bulunmaktadır.

Bu bakımdan, takibe başlanması için ibrazı mecburi olan kambyo senetlerinin, takip kesinleştikten sonra talep halinde yukarıda belirtildiği şekilde şerh verilmek ve noterlikçe tasdikli örneği veya imkan bulunduğu takdirde, fotokopisi alıkonulmak suretiyle aslının geri verilmesinde sakınca bulunmadığı...” (Adalet Bakanlığı HİGM. 05.09.1970 T. ve 21609 sayılı ve 03.06.1978 T. ve 12301 sayılı Mütalâa) (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra Hukukunda Kambyo Senetleri, s:93, dipn: 17)

⁸⁴³⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra Hukukunda Kambyo Senetleri, s:93 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:2, s:3018

⁸⁴³⁷ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 770 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C:2, 1990, s: 1648 vd. – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 367 – PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 2018, s:240 – ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 7. Baskı, 2021, s: 779

⁸⁴³⁸ Bknz: 12. HD. 13.05.2019 T. E: 2018/337, K: 7727 (www.e-uyar.com)

⁸⁴³⁹ Bknz: 12. HD. 07.11.2016 T. E: 18078, K: 23078 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁴⁰ Bknz: 12. HD. 04.06.2014 T. E:13834, K:16184 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁴¹ Bknz: 12. HD.25.12.2012 T. E: 22938 K: 39889 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁴² Bknz: 12. HD. 20.12.2012 T. E: 21088, K: 39039 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁴³ Bknz: 12. HD. 24.09.2012 T. E: 9767, K: 27460 (www.e-uyar.com)

√ “ ‘İcra takibinde senet asıllarının icra kasaına alınmadığı’ndan bahisle yapılan şikayetin 7 günlük şikayet süresine bağlı olduğunu”⁸⁴⁴⁴

√ “ ‘Çekin aslının icra kasaında bulunmadığına ve ödeme emri ile birlikte çek suretinin gönderilmediği’ne ilişkin şikayetlerin yedi günlük şikayet süresine bağlı olduğunu”⁸⁴⁴⁵

√ “ ‘Senet aslının icra kasaında bulunmaması’ nedeniyle ‘ödeme emrinin iptali’ istemiyle yapılan şikayetin incelenmesi sırasında, senedin icra kasaına şikayet tarihinden sonra konulmuş olduğunun saptanması üzerine, mahkemece yine “ödeme emrinin iptaline” karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁴⁴⁶

belirtmiştir...

Aynı doğrultuda:

-HGK. 11.05.2016 T. 12-1129/603 (KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 341, dipn:9)

-12. HD. 16.01.2014 T. 34814/867 (ERCAN, İ. age., s:779, dipn: 2500)

-12. HD. 25.01.2013 T. 25559/2170 (ERCAN, İ. age., s:780, dipn: 2504)

-12. HD. 23.02.2010 T. 22388/3933 (ERCAN, İ. age., s:780, dipn: 2505)

-12. HD. 19.09.1989 T. 633/10828 (MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku Esasları, 6. Baskı, 2017, s:661, dipn: 9)

-12. HD. 30.04.1979 T. 2266/3919 (MUŞUL, T. age., s: 661, dipn: 9)

SONUÇ:

-Kambiyo senedine dayalı takiplerde, takip dayanağı senet aslı icra dairesine verilmedikçe borçluya “Örnek No:10 Ödeme Emri” gönderilmemelidir.

-Alacaklı/vekili tarafından talepte bulunulması halinde, icra dairesi tarafından “Örnek No:16 Kıymetli Evrak ve Değerli Şeylerin Alındı Makbuzu” doldurulup, alacaklıya/vekiline teslim edilmelidir.

-İcra dairesinde, senet aslının muhafaza edileceği bir kasanın bulunması halinde, takip dayanağı kambiyo senedi, takip süresince bu kasa içinde muhafaza edilmelidir.

İcra dairesinde, senet aslının muhafaza edileceği bir kasanın bulunmaması halinde, borçluya gönderilen “Örnek No:10 Ödeme Emri” borçluya tebliğ edildikten ve itiraz süresi geçtikten sonra, senet aslı alacaklıya/vekiline iade edilmelidir.

İcra Hukuk Mahkemesince, Asliye Ticaret Mahkemesince ya da Cumhuriyet Başsavcılığınca ‘senet aslının gönderilmesi’nin icra dairesinden istenmesi üzerine, ‘senet aslını teslim etmesi’, borçluya muhtıra gönderilerek bildirilmelidir...

Bilgi edinilmesi rica ederim. Saygılarımla...09.07.2021

Av. Talih Uyar

⁸⁴⁴⁴ Bknz: 12. HD. 06.12.2011 T. E:9319, K:26657 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁴⁵ Bknz: 12. HD. 09.03.2010 T. E:23208, K: 2010/5304 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁴⁶ Bknz: 12. HD. 03.11.2009 T. E:12731, K:21418 (www.e-uyar.com)

82) ‘Haciz İhbarnamesine Gerçeğe Aykırı Beyanda Bulunma Suçu’nun (İİK. m. 338/I; 89/IV) Uygulamada Tartışılan Yönleri

(Legal Hukuk Dergisi, C: 18, S: 215, Kasım/2020, s: 5221-5228)

I – ‘Haciz ihbarnamesine gerçeğe aykırı beyanda bulunma’, üçüncü kişinin kendisine tebliğ edilen haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz ederken verdiği beyanın (cevabın) gerçek dışı olmasıdır (İİK. m. 338/I,89/IV)⁸⁴⁴⁷.

‘Haciz ihbarnamesine gerçeğe aykırı beyanda bulunma suçu’nun koruduğu hukuki yarar, ‘*kamu güveni*’dir. Bu suç, yasadan kaynaklanan bir yükümlülüğün yasada öngörülen koşullara uygun, ancak gerçeğe aykırı biçimde yerine getirilmesi şeklinde işlenmektedir⁸⁴⁴⁸.

II – Suçun unsurları⁸⁴⁴⁹:

A – Suçun maddi unsuru:

a) Fail ve mağdur: ‘Haciz ihbarnamesine gerçeğe aykırı beyanda bulunma suçu’nun faili, kendisine haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişidir. Bu suçun mağduru, kesinleşmiş icra takibindeki takip alacaklısıdır.

b) Eylem:

aa – Suçun ‘eylem unsuru’nu “kendisine haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişinin bu ihbarnameye gerçeğe aykırı beyanda bulunması” oluşturmaktadır.

Bilindiği gibi, İİK m. 89 uyarınca ‘borçlunun, üçüncü kişilerde bulunan –kıymetli evraka (bono, poliçe ve çek’e) bağlanmamış- hak ve alacaklarının haczi için’ üçüncü kişilere HACİZ İHBARNAMESİ gönderilir⁸⁴⁵⁰.

bb – Üçüncü kişilere ‘Haciz İhbarnamesi’ gönderilebilmesi için takip borçlusunun, üçüncü kişilerde –haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği tarihte- doğmuş, kesinleşmiş ve muaccel olmuş bir alacağının bulunması zorunludur.^{8451 8452}

⁸⁴⁴⁷ ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Suçları El Kitabı, 2. Baskı, 2020, s:191

⁸⁴⁴⁸ Bknz: CGK, 20.06.2017 T. E: 11-336, K:350 (ERCAN, İ. age. s:191)

⁸⁴⁴⁹ UYAR, T/UYAR, A/ UYAR, C İİK Şerhi, C:3, 2014, s:48 vd. - ERCAN, İ. age. 191 vd. – ÇOŞKUN, M. İcra- İflas Suçları, 6. Baskı, 2018, s:169 vd. – KÜRTÜL, M. Açıklamalı- Örnekli – İçtihatlı İcra ve İflas Suçları, 2. Baskı, 2014, s:280 vd. – ÇETİN, E.H. İcra-İflas Suçları ve Yargılama Usulü, 3. Baskı, 2012, s:665 vd.

⁸⁴⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C, İcra Hukukunda Haciz, 3. Baskı, 2016, s:250 vd.

⁸⁴⁵¹ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s:491 - UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C, Haciz, s:253 - UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C, İİK Şerhi, C:2, s:1743 – PEKCANİTEZ, H/ATA-LAY, O/ÖZKAN, M.S./ ÖZEKES, M İcra ve İflas Hukuku, 11. Baskı, 2013, s:309

⁸⁴⁵² Bknz: 12 HD. 11.05.2020 T. 707/3115 (EK-1) – 12 HD. 12.11.2019 T. 6441/16382 (EK-2) – 19 CD. 10.12.2018 T. 11906/13009 (EK-3) – 12 HD. 26.09.2018 T. 8003/8722 (EK-4) – 12 HD. 21.05.2018 T. 527/4794 (EK-5) – 19 CD. 18.09.2017 T. 10301/6928 (EK-6) – 19 CD. 15.06.2017 T. 2920/67 (EK-7) – 12 HD. 06.07.2015 T. 13945/19174 (EK-8) – 16 HD. 17.04.2012 T. 7852/3550 (EK-9) – 16 HD. 28.12.2011 T. 7867/1006 (EK-10) – 16 HD. 07.02.2011 T. 7862/678 (EK-11) – 12 HD. 27.06.2011 T. 32479/130903 (EK-12) (www.e-uyar.com)

Haciz ihbarnamesi tebliğ edildiği tarihte ‘*henüz doğmamış*’ alacaklar için gönderilen haciz ihbarnamesi sonuç doğurmaz ancak, doğmamış olmakla beraber ‘*mevcut bir hukuki ilişkiye (temele) dayanarak doğması muhtemel bulunan*’ alacaklar (müstakbel alacaklar) için de üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderilebilir.^{8453 8454}

Uygulamada “*müstakbel alacaklar*” deyimini ‘dar’ yorumlanmaktadır, örneğin; üçüncü kişi konumundaki ‘kiracı’ya, takip borçlusu ‘kiralayan’a her ay ödemekte olduğu kira parasını (işleyecek kira parasını) ödememesi, ondan alacaklı olan kişinin icra dosyasına yatırması için haciz ihbarnamesi gönderilebilir. Keza; kendisine ‘yol, kanalizasyon, bina’ yapım işi –Belediye, Karayolları Genel Müdürlüğü, TOKİ- tarafından ihale edilmiş olan müteahhidin alacaklıları; Belediye’ye, Karayolları Genel Müdürlüğü’ne, TOKİ’ye “*borçlu müteahhide, kesinleşen istihkaklarının ödenmeyip, kendisinden alacaklı olan kişinin takip dosyasına borcu kadar ödeme yapılmasını*” bildirebilirler...

cc – Kendisine haciz ihbarnamesi tebliğ edilen üçüncü kişinin ‘tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde’ buna itiraz etmiş olması gerekir⁸⁴⁵⁵.

Yedi gün geçtikten sonra üçüncü kişinin yapacağı itiraz geçerli olmaz, sonuç doğurmaz.

dd – Haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişinin İİK m. 338/I’e göre cezalandırılabilmesi için “*üçüncü kişinin beyanının (itirazının) gerçeğe aykırı olması gerekir*”. Bu nedenle, üçüncü kişinin “*takip borçlusunun kendisinde, kesinleşmiş ve muaccel bir alacağı bulunmadığını*” –örneğin; “*takip borçlusunun kendisine karşı açtığı davanın henüz sonuçlanmadığını, davanın devam ettiğini*”- bildirmesi ‘gerçeğe aykırı bir beyan/itiraz’ sayılmaz...

ee – Üçüncü kişinin, “gerçeğe aykırı beyandan dolayı cezalandırılabilmesi” için, bu beyanın kendisi tarafından yapılmış olması gerekir. Eğer, haciz ihbarnamesi üzerine yapılan beyan üçüncü kişinin vekili (avukatı) tarafından yapılmışsa –‘*cezaların şahsiliği*’ ilkesi uyarınca- üçüncü kişi hakkında ceza verilemez.^{8456 8457}

B – Suçun manevi unsuru:

“*Haciz ihbarnamesine gerçeğe aykırı beyanda bulunma suçu*”, kasten işlenebilen bir suçtur.

Failin, ‘gerçeğe aykırı beyanda bulunduğunu’ *bilmesi* ve *istemesi* gerekir.

C – Şikayet hakkı ve süresi:

Bu suçun takibi alacaklının şikayetine bağlıdır (İİK m.338/I).

Şikâyet hakkı, “haciz ihbarnamesine gerçeğe aykırı beyanda bulunmuş olduğu”nun öğrenildiği tarihten itibaren **üç ay** ve her halde (birinci) haciz ihbarnamesine itiraz (gerçeğe aykırı beyanda bulunma) tarihinden itibaren **bir yıl** geçince düşer (İİK m.347).

⁸⁴⁵³ KURU, B. age. s:492 - UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C, Haciz, s:253 vd. - PEKCANITEZ, H/ATALAY, O/ÖZKAN, M.S./ ÖZEKES, M age. s:309 – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukuku Esasları, 2004, 8. Baskı, s:194 – AKİL, C. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi, 2013, s:351 vd. – İYLİKLİ, A.C. Haciz İhbarnameleri (İİK. m. 89), 2012, s:241 vd. – YAVAŞ, M. Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK. m. 89), 2005, s:168 vd.

⁸⁴⁵⁴ Bknz: HGK 12.02.2019 T. 369/130 (EK-13) – 12 HD. 19.09.2017 T. 19214/10956 (EK-14) – 12 HD. 28.11.2013 T. 29598/37835 (EK-15) – 12 HD. 26.11.2007 T. 19312/22086 (EK-16)

⁸⁴⁵⁵ Bknz: 19 CD. 21.02.2018 T. 2398/1757 (ERCAN, İ age. s:192) - CGK 20.06.2017 T. 11-336/350 (EK-17)

⁸⁴⁵⁶ Bknz: 6 HD. 15.04.2013 T. 1060/3205 (EK-18) – 16 HD. 08.05.2012 T. 1675/4148 (EK-19) – 16 HD. 04.12.2007 T. 2822/4936 (EK-20) – 8 CD. 21.10.1996 T. 12001/12843 (EK-21)

⁸⁴⁵⁷ ÖZMEN, İ. İcra Mahkemesinin Görevine Giren Suçlar, 2007, s:243 – GÜNAY, M. İcra Suçları, 2014, s:93

İcra dosyasında işlemde bulunmuş –örneğin; haciz talep etmiş dosyadaki paranın kendisine ödenmesini istemiş vb.- olan alacaklı (vekili), *en geç bu tarihte* suçun işlenmiş olduğunu öğrenmiş sayılır.^{8458 8459}

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

- 25.09.2010 tarihinde gerçekleşen trafik kazasında, sanık (üçüncü kişi) DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ.’ye ait 07 D 3563 plakalı araç ile şikâyetçi NECİP KARATAŞ’ın kullandığı 09 K 2397 plakalı motosiklet çarpışmış, şikâyetçi NECİP KARATAŞ ile eşi FATMA KARATAŞ tarafından sanık aleyhine –kazadan ‘işleten’ sıfatı ile sorumlu olduğu belirtilerek- tazminat davaları açılmış, yargılama devam ederken sanık ile davacı NECİP KARATAŞ 18.02.2019 tarihinde anlaşmışlar ve bu anlaşma çerçevesinde (EK-25) davacı NECİP KARATAŞ’a 550.000,00 TL ödenmiştir.

Davacı NECİP KARATAŞ’ın eşi olan, diğer davacı FATMA KARATAŞ’ın açtığı ‘manevi tazminat davası’nda davacı FATMA KARATAŞ ile bir anlaşma sağlanamadığından, onun açtığı dava devam ederken, davacı FATMA KARATAŞ’tan alacaklı olduğunu bildiren eşi NECİP KARATAŞ, vasisi HÜSYEİN KARATAŞ, vekili Av. Lalezar NERGİZ vasıtasıyla, alacaklı olduğu Kuşadası İcra Dairesinin 2018/4176 sayılı takip dosyasından 18.01.2019 tarihinde, sanık DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ.’ye “BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ” gönderilmesini talep ederek (EK-26) “FATMA KARATAŞ’a ödeyecekleri manevi tazminat tutarından FATMA KARATAŞ’ın kendilerine olan borcunun kendilerine (icra dosyalarına) ödenmesini” bildirmiştir.

Bu “BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ”ni 19.02.2019 tarihinde alan ‘üçüncü kişi’ DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ., vekili Av. Ruhan BALCI YAMAÇ vasıtasıyla 21.02.2019 tarihinde (EK-27), -NECİP KARATAŞ’a borçlu olan FATMA KARATAŞ’ın, kendilerinde- “doğmuş ve doğacak herhangi bir alacağı bulunmadığını” belirterek, gönderilen Birinci Haciz İhbarnamesine itiraz etmiştir.

Şikâyetçi (alacaklı) vekili Av. Lalezar NERGİZ, 23.05.2019 tarihinde, kendi icra dosyaları olan Kuşadası İcra Dairesinin 2019/708 sayılı dosyasına dilekçe vererek “*üçüncü kişi DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ.’deki güncel alacak miktarlarının bildirilmesini*” (EK-28) istemiştir.

Şikâyetçi (alacaklı) vekili Av. Lalezar NERGİZ, 02.12.2019 tarihinde Kuşadası İcra Ceza Mahkemesine başvurarak;

“*Üçüncü kişi DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ.’nin temsilcisi BURAK TOMBUL’un gönderilen haciz ihbarnamesine karşı gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu*” ileri sürerek “*İİK m.338/I ve 89/IV uyarınca cezalandırılmasını istemiştir*”.

Bu suçlamaya karşı sanık DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ. vekili Av. Ruhan BALCI YAMAÇ;

- “*Şikâyetin yasal süre içinde yapılmadığını çünkü şikâyetçi vekilinin 23.05.2019 tarihinde icra dosyasında işlem yaparken, üçüncü kişi müvekkilinin haciz ihbarnamesine itiraz ettiğini öğrendiğini, üç aylık şikâyet süresinin 23.05.2019 tarihinde işlemeye başladığını 23.08.2019 tarihinde şikâyet süresinin sona erdiğini yani şikâyet tarihi olan 02.12.2019 tarihinde şikâyetçinin şikâyet hakkının düşmüş olduğunu,*

- ‘*Gerçeğe aykırı beyanda bulunma suçu’nun unsurlarının oluşmamış olduğunu, çünkü Birinci Haciz İhbarnamesine yaptıkları itirazın gerçeğe aykırı bir itiraz olmadığını, haciz ihbarnamesinin müvekkiline tebliğ edildiği tarihte (yani;19.02.2019 tarihinde) şikâyetçinin borçlusu FATMA KARATAŞ’ın müvekkili şirketten kesinleşmiş bir*

⁸⁴⁵⁸ UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C, İİK Şerhi, C:3, s:48-96

⁸⁴⁵⁹ Bknz: 19 CD. 27.02.2018 T. 13810/2009 (EK-22) – 16 HD. 23.05.2011 T. 332/2823 (EK-23) - 8 CD. 23.12.1998 T. 15899/17447; İİD 09.12.1968T. 12012/11603 (EK-24)

alacağı bulunmadığını, bu kişi ile müvekkili arasındaki tazminat davasının yargılamasının devam etmekte olduğunu, bu davanın 10.07.2019 tarihinde karara çıktığını, bu durumdan, şikâyetçinin de haberdar olduğunu,

- Haciz ihbarnamesinin müvekkiline tebliğ edildiği 19.02.2019 tarihi itibarıyla, müvekkilinin borçlu FATMA KARATAŞ’a kesinleşmiş ve muaccel bir borcu bulunmadığını,

- Şikâyetçiye borcu olan FATMA KARATAŞ ile müvekkili şirket arasında süregelen bir hukuki ilişki bulunmadığını, bu nedenle haciz ihbarnamesine yaptıkları itirazın ‘haksız bir itiraz’ sayılamayacağını, Yargıtay içtihatlarının bu doğrultuda olduğunu vs.”

ileri sürerek “müvekkilinin, atılı suçtan dolayı beraatine karar verilmesini” istemiştir.

*

A) Yukarıda⁸⁴⁶⁰ belirttiğimiz gibi; “kendisine (birinci) haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişinin, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde yaptığı itiraz’dan (‘gerçeğe aykırı beyan’dan) dolayı cezalandırılabilmesi için, şikâyet hakkının –suçun işlendiğinin (üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu öğrenilmesinden itibaren)- üç ay içinde kullanılmış olması gerekir.

Somut olayda; şikâyetçi vekili “üçüncü kişi DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ.’nin haciz ihbarnamesine 21.02.2019 tarihinde itiraz etmiş olduğunu” icra dosyasında işlem yaptığını (‘üçüncü kişi DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ.’deki güncel alacak miktarının bildirilmesini’ talep ettiği) 23.05.2019 tarihinde öğrenmiş sayıldığı halde⁸⁴⁶¹, en geç üç ay içinde şikâyetinde bulunması gerekirken 02.12.2019 tarihinde yaptığı şikâyet geçersiz olup, mahkemece “ŞİKAYET HAKKININ DÜŞÜRÜLMESİNE” karar verilmesi gerekecektir.

B) Yukarıda⁸⁴⁶² açıkladığımız gibi; üçüncü kişi DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ. temsilcisi, kendisine gönderilen BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ’ne, kendisi tarafından değil vekil Av. Ruhan BALCI YAMAÇ tarafından itiraz edilmiş olduğundan, bu itirazın ‘gerçek dışı beyan’ olduğunu iddia ederek, üçüncü kişi DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ.’nin temsilcisi BURAK TOMBUL hakkında-“cezaların şahsiliği” kuralına aykırı olarak- mahkumiyet kararı verilemez. **Yüksek mahkemesinin tüm içtihatları (EK-18-19-20-21) bu doğrultudadır.**

C) Yukarıda⁸⁴⁶³ ifade ettiğimiz gibi; üçüncü kişi ancak haciz ihbarnamesine konu olan takip borçlusunun kendisinden olan doğmuş, kesinleşmiş ve muaccel olmuş alacağını, haciz ihbarnamesini göndermiş olan takip dosyasına bildirmek zorundadır. Bu nedenle, takip borçlusunun henüz doğmamış, yargılaması devam eden bir dosyadaki dava konusu alacağını, haciz ihbarnamesini göndermiş olan takip dosyasına (icra dairesine) bildirmesi mümkün değildir. Yukarıda⁸⁴⁶⁴ sunulan Yargıtay içtihatları da bu doğrultudadır. . .

SONUÇ: Doktrindeki bilimsel görüşler ve atıfta bulunduğumuz Yargıtay içtihatları doğrultusunda hazırlamış olduğumuz, somut olayda üçüncü kişi DİANA TURİZM OTELCİLİK TİC. ve SAN. AŞ. temsilcisi hakkında İİK m.338/I ve 89/IV uyarınca açılmış bulunan “Haciz İhbarnamesine Gerçeğe Aykırı Beyanda Bulunma Suçu”ndan dolayı ‘mahkumiyet kararı verilmemesi gerekeceğini’ belirten “Uzman Görüşümüzü” (HMK m.293), ‘takteri muhterem mahkemeye ait olmak üzere’ sanık vekili Av. Ruhan BALCI YAMAÇ tarafından, Kuşadası İcra Ceza Mahkemesi’nin 2019/254 esas sayılı dosyasına ibraz edilmek üzere saygıyla sunarız.06.10.2020

Av. Talih UYAR

Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.

⁸⁴⁶⁰ Bknz. Yuk. s:3, Açıklama: C

⁸⁴⁶¹ Bknz. Yuk. Dipn. 11-12

⁸⁴⁶² Bknz. Yuk. Dipn. 10-10a

⁸⁴⁶³ Bknz. Yuk. Dipn. 5-6

⁸⁴⁶⁴ Bknz. Yuk. Dipn. 6

83) Üçüncü Kişi Tarafından Borçlunun Hakedişlerinin, Haciz İhbarnamesi Göndermemiş Olan Vergi Dairesine Ödenmesinin Uygulamada Yarattığı Sorunlar

(Yargı Dünyası Dergisi'nde yayımlanacak.)

ÖZ: Borçlunun Doğacak Hakedişleri Üzerine, Bu Hakedişleri Ödeyecek Üçüncü Kişiye Muhtelif Alacaklılar Tarafından ‘Haciz İhbarnamesi’ (İİK. m.89) Gönderilerek Haciz Konulmasından Sonra, Üçüncü Kişi Doğan Hakedişleri –Bunlar Üzerine 6183 S. Kanun Hükümlerine Göre Haciz Koymamış Olan- Vergi Dairesine Öderse, Üçüncü Kişi Alacaklılara Karşı TBK. m.77’ye Göre Sorumlu Olur Mu?

*

I- Bir ‘*kamu alacağı*’⁸⁴⁶⁵ olan ‘vergi alacağı’nın nasıl takip ve tahsil olunacağı 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında(ki) Kanunda ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.

Bu kanuna göre ‘kamu alacaklarının tahsili için *haciz* uygulanmasının temel şartları,⁸⁴⁶⁶

-Tahakkuk etmiş ve vâdesi gelmiş bir kamu alacağının varlığı,⁸⁴⁶⁷

-Ödeme emri gönderilmesi ve ödeme emrine rağmen, borcun ödenmemiş olması,⁸⁴⁶⁸

-Kamu alacağı için teminat gösterilmişse, alacağın önce bu teminattan tahsili yoluna gidilmesi,⁸⁴⁷⁰ olarak belirtilmiştir.

⁸⁴⁶⁵ “Kamu alacağı”; ‘devletin, kamu hukukundan doğan ve kamu gücüne dayanak idari işlemlerle sağladığı kamu geliridir.’ (S. Binnur Çelik, Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku “Vergi İcra Hukuku” (3 th edn, Onikilevha Yayıncılık, 2018) 4) – ‘Devletin, kamu tüzel kişiliğinden ve egemenlik hakkından doğan, ayrıcalık ve özellik taşıyan alacaklarıdır.’ (TUNCER, S. ‘Teoride ve Uygulamada Kamu (Amme) Alacağı Maliye Araştırma Konferansları, 1996/1997’, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 4099, 1998, 148)

⁸⁴⁶⁶ İrfan Barlas, Kamu Alacaklarının Haciz Yoluyla Takibi (1st edn, Onikilevha Yayıncılık 2017) 7 vd.

⁸⁴⁶⁷ Mualla Öncel, Ahmet Kumrulu and Nami Çağan, Vergi Hukuku (17th edn, Turhan Yayıncılık 2009) 159 vd.- Coşkun Can Aktan, ‘Türkiye’de Kamu Alacaklarının Tahsili ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un Hukuki Niteliği’ (S:10) Yüksek Ticaretliler Dünyası, 12 vd. – Altan Rençber, Vergi İcra Hukukunda Ödeme Emri, (1st edn, Onikilevha Yayıncılık 2014) 179 – Turgut Candan, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2007) 208

⁸⁴⁶⁸ Ahmet Erol, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun Kapsamında Taşınmaz Mal Haczi ve Satışı, (1st edn, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayıncılık 2010) 66 – Mustafa Sakal and Mustafa Alpaslan Vergi Hukuku Uygulaması, (1st edn 2008), 272 – Selahattin Tuncer, ‘Türk Vergi İcra Sistemi’ (148) Yaklaşım Dergisi 9 – Yusuf Karakoç Kamu Alacaklarının Tahsili Aşamasında Ortaya Çıkan ve Vergi Yargısında Çözümlenen Uyuşmazlıklar, (1st edn Yetkin Yayıncılık 2000) 169 - YILMAZ, K. Kamu Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Yasa, 2006, s: 652 – TAŞ, F. ‘Vergilerin Takip ve Tahsilinde Ödeme Emri ve Mal bildirimine İlişkin Ayrıntılar’ (Yaklaşım, S: 179, s:196) – Recai Dönmez, Vergi Hukukunda Haciz Yoluyla Takip (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2005) 143 – Mahmut Coşkun, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü ile Takip (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2011) 510

⁸⁴⁶⁹ Bknz: Danıştay 7. Daire, 24.09.2002 T. 3828/2933 (Recep Beyazkılıç, Suriye Kaya, Murat Sever and Ümit Yiğit, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (2th edn, Arıkan Yayıncılık 2006) 293) – Danıştay 4. Daire, 27.04.2016 T. 3610/1891 (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi); 23. HD 22.06.2015 T. 7859/4763 (www.e-uyar.com); 10. HD 30.06.2005 T. 4955/7606 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁷⁰ İmran Semiz, Vergi İcra Hukukunda Teminat (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014, 38) – Hakan Arslaner, Kamu Alacaklarının Haciz Yolu İle Tahsili (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2010) 148 – Mustafa Gülseven, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (1st edn, 1999) 81 – Cengiz Ünlü, ‘Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (1st edn, Seçkin Yayıncılık

II- Kamu alacağının tahsili için, Vergi Dairesi tarafından yükümlünün (borçlunun) mallarına *haciz* konulmasında şu yolun izlenmesi gerekir:⁸⁴⁷¹

-Vergi alacağının tahakkuku yapıldıktan sonra, ‘*Takip Yaprağı*’ ve ‘*Ödeme Emri*’ (6183 s. K. m. 55) borçluya tebliğ edilerek ‘*Tebliğ Alındısı*’ düzenlenir.

-Borçlu, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde, *kamu borcunu ödemek* veya *mal bildiriminde* bulunmak zorundadır (6183 s. K. m. 60).

-Ödenmeyen kamu alacağına yetecek kadar borçlunun taşınır veya taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının haczine karar verildiğine dair tahsil dairesince ‘*Haciz Varakası*’ (6183 s. K. m. 64) ve borçlunun hangi mallarının haciz edildiğini gösteren bir ‘*Haciz tutanağı*’ düzenlenir (6183 s. K. m. 62).

-Borçlunun mallarının haciz edildiği, birer ‘*Haciz Bildirisi*’ ile ilgili yerlere bildirilir.

III- Kamu borçlusunun, *üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının* nasıl haciz edileceği, İcra ve İflâs Kanunu’nun 89. maddesine⁸⁴⁷² paralel şekilde, 6183 sayılı Kanun’un 79. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; kamu borçlusuna ait, hâmiline yazılı olmayan veya ciro edilebilir senede dayanmayan alacaklar ile kamu borçlusunun üçüncü kişilerde bulunan maaş, ücret, kira gibi her türlü hakları 79. maddeye göre ‘*bu malların haczedildiğinin, üçüncü kişilere bildirilmesi suretiyle*’ haczedilebilir.⁸⁴⁷³

Bir ‘kamu alacağı’ olan ‘vergi alacağı’ndan dolayı borçlu (yükümlü) hakkında *haciz işlemine* başvurabilmesi için -yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi- ‘*borçluya ödeme emrinin tebliğ edilmiş olması*’ ve ‘*borcun süresinde ödenmemiş olması*’ gerekir.⁸⁴⁷⁴

Uygulamada, borçlularında kamu (vergi) alacağı bulunan kamu idareleri, ‘*borçlunun tahakkuk etmiş istihkak vs. alacaklarının, borçluya değil de, kendilerine ödenmesi için*’ üçüncü kişilere 6183 s. K. m. 79’a göre ‘*haciz bildirimini*’nde bulunmamakta ve borçlunun ‘vergi ilişkisi’ni kesmesi için kendilerine başvurmasını beklemektedirler. Böyle bir başvuru yapılırca “bu kişinin ..... TL vergi borcu bulunduğunu” belirterek, üçüncü kişilerin kendilerine ‘borçlunun vergi borcunu ödemelerini’ istemektedirler...

Üçüncü kişilerin, lehine alacak (istihkak) tahakkuk etmiş kişiler (borçlular) için, bir veya birkaç alacaklı tarafından, kendisine ‘*haciz ihbarnamesi*’ / ‘*haciz müzekkeresi*’ gönderilmemiş olması halinde, bu şekilde Vergi Dairesine ödeme yapmasının ‘pratik yol’ olduğunu düşünülebilirse de, üçüncü kişilerin ödeyeceği istihkak üzerinde birden fazla alacaklının hak iddia etmesi -üçüncü kişiye ‘*haciz ihbarnamesi* / ‘*haciz müzekkeresi*’ göndermesi- durumunda, üçüncü kişi, kendisini icra dairesi yerine koyup, kendince tespit ettiği ‘sıra’ya göre alacaklılara ödemede bulunamaz.

‘Sıra cetveli’nden maksat, haczedilen (ve satılan) malın satış bedelinden⁸⁴⁷⁵ pay alacak olan alacaklıların saptanması ve bunların sıra ve derecelerinin belirlenmesidir.⁸⁴⁷⁶

1995) 155 – Türker Ertaş, Kamu İcra Hukukunda Sosyal Devlet İlkesi’ (2015) Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, 4759

⁸⁴⁷¹ Timuçin Muşul, İcra ve İflâs Hukuku (5th edn, Adalet Yayıncılık 2013) 799 vd.

⁸⁴⁷² Ayrıntılı bilgi için bkz: Talih Uyar, Alper Uyar and Cüneyt Uyar, İcra Hukukunda Haciz (3th edn, Bilge Yayıncılık 2016) 250 vd. - Talih Uyar, Alper Uyar and Cüneyt Uyar İcra ve İflâs Hukuku Şerhi, C: 2, (1st edn, Bilge Yayıncılık 2014) 1737 vd.

⁸⁴⁷³ İrfan Barlas (n 2) 166 vd. - Yılmaz, K. (n 4) 269 – S. Binnur Çelik (n 1) 230 vd. – Mahmut Coşkun, Açıklamalı-İçtihatlı Amme Alacaklarının Tahsil Hakkında Kanun (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2011) 767

⁸⁴⁷⁴ Bknz: Danıştay 11. Daire, 1978/4365, K: 1980/2181 (Kadir Boy, 100 Soruda Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (1st edn, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayıncılık 1997) 270)

⁸⁴⁷⁵ ‘...veya haczedilen borçluya ait paradan...’

⁸⁴⁷⁶ İlhan E. Postacioğlu, İcra Hukukunun Esasları (4th edn, Vedat Yayıncılık 1982) 534 -İlhan E. Postacioğlu and Sümer Altay, İcra Hukukunun Esasları (5th edn, Vedat Yayıncılık 2010) 628

‘Sıra cetveli’ gerek “*daha önce haczedilen ve satılan malların satış bedeli*” ve gerekse “*haczedilen borçluya ait paranın tutarı*”nın, haciz koyan bütün alacaklıların alacaklarını karşılamaması halinde⁸⁴⁷⁷ -hangi alacaklıya, ne kadar ödeme yapılacağıının belirlenmesi için- icra dairesince yapılır.⁸⁴⁷⁸

Sıra cetveli, ilk (kesin) haczi uygulayan (koyan) ve haczi düşmemiş olan icra dairesince,⁸⁴⁷⁹ ⁸⁴⁸⁰ tarafların (alacaklının/borçlunun) talebi olmaksızın,⁸⁴⁸¹ *doğrudan doğruya* düzenlenir.

‘Alacak hacizleri’nde de sıra cetveli, ilk haciz koyan icra müdürlüğünce düzenlenir.⁸⁴⁸²

Ayrıca önemi nedeniyle belirtelim ki; ‘paraların paylaşılması’, kesinleşen sıra cetveline göre yapılması gerekirse de, her nasılsa, sıra cetveli yapılmadan bir alacaklıya (veya birden fazla alacaklıya) paranın ödenmiş olması, ‘sıra cetveli’nin yapılmasına engel teşkil etmez...⁸⁴⁸³ ⁸⁴⁸⁴

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Alacaklı S... K... A... A.Ş., borçlu O... İ... T... SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ. hakkında, Ankara 11. İcra Müdürlüğü’nün 2011/... sayılı dosyası ile ‘*kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip*’te bulunmuş, takibin kesinleşmesinden sonra, borçlunun üçüncü kişi Karayolları Genel Müdürlüğü’ndeki istihkakı (hakkedişi) üzerine -28.10.2011 tarihinde- ‘ilk sırada’ haciz koymuştur.

Alacaklı, 13.11.2018 tarihinde, üçüncü kişi Karayolları Genel Müdürlüğü’ne dilekçe ile başvurarak “*borçlu şirketin ‘Ayrım-Altunhisar- Bor Çiftlik- Altunhisar Yolu’ yapım işinden kaynaklanan 55 numaralı hak edişine ilişkin olarak düzenlenen 23.10.2018 tarih ve 34 numaralı 857.612,78 TL’nin İİK.m.100 ve 140’uncü maddeleri gereğince -herhangi bir kesinti yapılmaksızın- ‘sıra cetveli’ yapılmak üzere ‘ilk haciz koyan’ Ankara 11. İcra Müdürlüğü’nün 2011/... sayılı dosyasına gönderilmesini*” bildirmiştir.

Üçüncü kişi Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından hak edişin 267.364,24 TL’lik kısmının icra dosyasına gönderilmesi üzerine, alacaklı, 19.11.2018 tarihinde, üçüncü kişi Karayolları Genel Müdürlüğüne -Ankara 58. Noterliği vasıtasıyla- tekrar bir ihtarname göndererek “*hak edişten yapılan 590.348,54 TL’lik kesintinin derhal ‘sıra cetveli’ yapılmak üzere Ankara 11. İcra Müdürlüğüne gönderilmesini*” bildirmiştir. Ayrıca Ankara 11.

⁸⁴⁷⁷ Bknz: 12. HD. 01.10.2013 T. 20601/30895; 12.02.2013 T. 849/3677; 24.01.2013 T. 24718/40313; 17.01.2013 T. 23669/825; 27.12.2012 T. 22267/40313; 20.12.2012 T. 22097/39232; 18.12.2012 T. 21533/38435; 16.10.2012 T. 20999/29639; 15.10.2012 T. 31883/11883; 09.05.2012 T. 30431/16016 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁷⁸ Talih Uyar, Alper Uyar and Cüneyt Uyar, İİK Şerhi, C: 2 (n 8) 254

⁸⁴⁷⁹ Talih Uyar, Alper Uyar and Cüneyt Uyar, İİK Şerhi, C: 2 (n 8) 2542- Mahmut Bigen, İcra ve İflâs Hukukunda Sıra Cetveli (3th edn, Adalet Yayıncılık 2016) 336 – Mahmut Coşkun, Hacizde ve İflâsta Sıra Cetveli (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2018) 218 – Timuçin Muşul (n 7) C: I, 791 – Ejder Yılmaz İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2016) 750 – Mahmut Coşkun, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (3th edn, Seçkin Yayıncılık 2016) 210 – Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan and Muhammet Özekes, İcra ve İflâs Hukuku, (11st edn, Onikilevha Yayıncılık 2013) 999

⁸⁴⁸⁰ Bknz: 19. HD. 15.09.2010 T. 429/9809; 12. HD. 25.04.2014 T. 9206/12307; 12. HD 05.03.2015 T. 29403/4789; 23. HD. 04.03.2013 T. 666/1229; 23. HD. 27.02.2013 T. 594/1135; 19. HD. 14.12.2006 T. 9444/12053; 23 HD. 10.10.2013 T. 4983/6263; 12 HD. 22.01.2015 T. 26208/1509 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁸¹ Bknz: 19. HD. 15.09.2010 T. 429/9809 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁸² Bknz: 19. HD. 19.04.2001 T. 1466/3054 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁸³ Talih Uyar, Alper Uyar and Cüneyt Uyar, İİK Şerhi, C: 2 (n 8) 2544

⁸⁴⁸⁴ Bknz: 12. HD. 17.12.2015 T. 32019/3124; 19 HD. 11.05.1992 T. 3723/2026; 19 HD. 27.01.1992 T. 20/17 (www.e-uyar.com)

İcra Müdürlüğü’nce, 21.11.2018 tarihli müzekkere ile “*kesinti yapılan tutarın 2011/... sayılı icra dosyasına gönderilmesi*” istenmiştir.

Karayolları Genel Müdürlüğü’nce, alacaklıya gönderilen 22.11.2018 tarihli yazıda “*borçlu şirkete ait hak edişten kesilen 575.380,73 TL’nin ‘vergi borcu’, 8.077,84 TL’lik ‘SGK kesintisi’, 6.889,97 TL’lik ‘damga vergisi’ olduğu, bakiye 267.264,24 TL’nin Ankara 11. İcra Müdürlüğü dosyasına gönderildiği*” belirtilmiştir.

Ankara 11. İcra Müdürlüğü’nce, Karayolları Genel Müdürlüğü’ne hitaben yazılan 22.01.2019 tarihli yazıda “*hak edişten kesilen 590.348,54 TL’nin dosyalarına gönderilmesi, aksi takdirde ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulacağı*” ifade edilmiştir. Bu yazı üzerine, Karayolları Genel Müdürlüğü’nce, 25.01.2019 tarihli yazı ile Kordon Vergi Dairesi Müdürlüğü’nden “*575.380,73 TL’nin, Ankara 11. İcra Müdürlüğü’nün 2011/... sayılı dosyasına gönderilmek üzere iade edilmesi*” istenmiştir.

Kordon Vergi Dairesi’nce, Karayolları Genel Müdürlüğü’ne gönderilen 07.03.2019 tarihli yazıda “*‘borcu yoktur’ yazı talebinin 23.10.2018 tarihinde oluşturulduğu, 575.380,73 TL’nin, 01.11.2018 tarihinde kayıtlarına intikal ettiği, intikal işleminin ‘para isteme yazılarından ‘21.11.2018-12.12.2018’ önce gerçekleşmesi nedeniyle, iade işlemi yapılmasının mümkün olmadığı*” bildirilmiştir.

Ankara 11. İcra Müdürlüğü’nce, Karayolları Genel Müdürlüğü’ne hitaben yazılan 21.05.2019 tarihli müzekkere ile -yazı ekine 26.10.2011 tarihli ‘haciz müzekkeresi’ ve Müdürlüğün 31.10.2011 tarihli ‘cevap yazısı’nın onaylı suretleri de konulmak suretiyle- “*Kordon Vergi Dairesine yeniden müzekkere yazılması gerektiği*” bildirilmiştir. Bu müzekkere doğrultusunda, Karayolları Genel Müdürlüğü’nce, Kordon Vergi Dairesi’ne hitaben yazılan 22.05.2019 tarihli yazı ile “*26.01.2011 tarihli haciz müzekkeresi ile Karayolları nezdindeki alacaklarına haciz konulduğu hususu dikkate alınarak 575.380,73 TL’nin iadesi*” talep edilmiştir.

Kordon Vergi Dairesi tarafından, Karayolları Genel Müdürlüğü’ne hitaben yazılan 02.08.2019 tarih ve 294972 sayılı cevabi yazıda; “*.... 26.10.2011 tarihli ve ... E. sayılı haciz ihbarnamesinin 2004 sayılı Kanunun 89’uncu maddesi kapsamında düzenlendiği, dolayısıyla söz konusu haciz ihbarnamesine istinaden ileriye matuf olarak tatbik edilmiş bir hacizden bahsedilemeyeceği, dolayısıyla söz konusu haciz ihbarnamesine ileriye matuf olarak tatbik edilmiş bir hacizden bahsedilemeyeceği .... dikkate alındığında, Müdürlüğünüz tarafından 6183 sayılı Kanun’un 22/A maddesi kapsamında Müdürlüğümüze aktarılan tutarın Ankara 11. İcra Müdürlüğü’nün 2011/... E. dosyasına ödenmek üzere iadesi mümkün bulunmadığı...*” bildirilmiştir.

*

Somut olayda,

Üçüncü kişi, Karayolları Genel Müdürlüğünde ‘hak ediş alacağı’ bulunan ‘borçlu’ O... İ... T... SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’nin bu alacağı üzerine muhtelif alacaklıları (bu arada; S... K... A... A.Ş.) tarafından “*Haciz İhbarnameleri*” gönderilerek, haciz konulmuş ve bu hacizler kesinleşmiştir. Alacaklı S... K... A... A.Ş.’nin 28.10.2011 tarihli haczi, ‘birinci sıra’da bulunmaktadır.

Borçlu O... İ... T... SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’nin 857.612,78 TL hak edişi, 23.10.2018 tarihinde tahakkuk ettikten sonra, üçüncü kişi Karayolları Genel Müdürlüğü’nün -alacaklı S... K... A... A.Ş.’nin çok yerinde olan 13.11.2018 tarihli dilekçesi doğrultusunda- bu parayı İİK. m. 140 uyarınca ‘sıra cetveli’ yapmak üzere -ilk haczi koymuş olan⁸⁴⁸⁵- Ankara 11. İcra Müdürlüğü’nün 2011/... sayılı dosyasına gönderilmesi gerekirdi. Çünkü, kendisine ‘birden fazla’ alacaklı tarafından⁸⁴⁸⁶ ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilmiştir. Borçlu

⁸⁴⁸⁵ Bknz. Yuk. dipn. 15 ve 16 civarı

⁸⁴⁸⁶ Bknz. Yuk. dipn. 11 üzeri

adına tahakkuk eden istihkak (hakediş) miktarı, bunun üzerine haciz koymuş bütün alacaklıların alacağını karşılamamaktadır.⁸⁴⁸⁷

Üçüncü kişi Karayolları Genel Müdürlüğü, borçlunun doğan hak edişini, İİK.’nin 140. maddesine aykırı olarak -üstelik bu hak ediş üzerinde 6183 sayılı Kanunun 79. maddesi başta olmak üzere,⁸⁴⁸⁸ diğer -55, 60, 62 vd.- hükümleri çerçevesinde⁸⁴⁸⁹ haczi bulunmayan Kordon Vergi Dairesi’ne 575.380,73 TL ve SGK.’na da 8.077,84 TL ödeme yapmıştır.

Üçüncü kişi Karayolları Genel Müdürlüğü, bu haksız eylemi/işlemi nedeniyle, alacaklı S... K... A... A.Ş.’ne TBK. m. 49 uyarınca sorumludur. Benzer bir olayda, yüksek mahkeme (Yargıtay 19. Hukuk Dairesi) oybirliği ile verdiği bir kararında (19. H.D. 23.01.2019 T. 2397/403) “*Ödemenin, ilk haciz ihbarnamesinin gönderildiği takip dosyasına yapılması gerektiğinden, üçüncü kişinin haciz ihbarnamesinin tebliğinden sonra, başka bir icra dosyasından gönderilen haciz ihbarnamesine istinaden ödeme yapılmış olmasının kendisinin borçtan kurtarmayacağını, bu nedenle davacı-üçüncü kişinin yapmış olduğu kötü ödeme (yanlış ödeme) nedeniyle menfi tesbit davasının reddi gerektiği*”ni açık-seçik belirtmiştir.

Ayrıca belirtelim ki, Kordon Vergi Dairesi, üçüncü kişi Karayolları Genel Müdürlüğü’ne gönderdiği 02.08.2019 tarihli ‘cevabi yazı’da “..... haciz ihbarnamesine istinaden ileriye matuf olarak tatbik edilmiş bir hacizden bahsedilemeyeceği.....”ni belirtmiştir. Bu yazıda, daha açık olarak “**müstakbel alacakların haciz ihbarnamesi gönderilerek haczedilemeyeceği**” ifade edilmek istenmişse de, bu görüş somut olaya uymamaktadır. Gerçekten, kural olarak üçüncü kişi, ‘haciz ihbarnamesinin (ya da haciz müzekkeresi’nin) kendisine ulaştığı tarihte, borçlunun kendisinde mevcut olan parası üzerine haciz koymakla yükümlü olup, ileride doğacak alacağı üzerine haciz koymaz ise de, üçüncü kişi, haciz yazısının geldiği tarihte doğmamış olmakla beraber, doğması muhtemel bulunan (gerçekleşmesi unutulmuş) ‘kira’, ‘istihkak’ (hak ediş) vb. gibi alacakların, ilgili üçüncüye haciz yazısı gönderilerek haczedilebileceği gerek **doktrinde**⁸⁴⁹⁰ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**⁸⁴⁹¹ tereddütsüz kabul edilmektedir.

Somut olayda, borçlunun doğan hak edişinin, usulsüz olarak Vergi Dairesi’ne üçüncü kişi Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından ödenmiş olması, Ankara 11. İcra Müdürlüğü’nce “*ilk (kesin) haczi koyan icra dairesi*” sıfatıyla⁸⁴⁹² SIRA CETVELİ yapılmasına engel teşkil etmez.^{8493 8494}

Yine somut olayda, paylaşımına konu para üzerinde ‘geçerli haciz işlemi’ bulunmadığı için, düzenlenecek ‘sıra cetveli’nde Kordon Vergi Dairesine yer verilmeyecektir.... Kordon Vergi Dairesi, düzenlenecek ‘sıra cetveli’ne karşı ne şikayet yoluna (İİK.m.16;142) başvurabilecek, ne de sıra cetveline itiraz davası (İİK. m. 142) açamayacaktır. **Yüksek**

⁸⁴⁸⁷ Bknz. Yuk. dipn. 13 civarı

⁸⁴⁸⁸ Bknz. Yuk. dipn. 8-9 civarı

⁸⁴⁸⁹ Bknz. Yuk. dipn.1-7

⁸⁴⁹⁰ Baki Kuru, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı (2th edn, Adalet Yayıncılık 2013) 492 – Baki Kuru, Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar (1st edn, Ankara 1977) 71- Baki Kuru, Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi (1st edn, İstanbul 2002) 127– Saim Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları (2th edn, Filiz Yayıncılık 1975) 194 – Murat Yavaş, Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi “İİK.m.89” (1st edn, Arıkan Yayıncılık 2005) 168 vd. – Talih Uyar, Alper Uyar and Cüneyt Uyar, Haciz, (3th edn, Bilge Yayıncılık 2016) 253 vd.

⁸⁴⁹¹ Bknz: 12. HD. 11.05.2015 T. 8534/13079; 16.03.2015 T. 2728/5969; 07.11.2013 T. 23684/35019; 04.07.2013 T. 16393/25103; 28.01.2013 T. 26902/2306; 27.12.2012 T. 22428/4354; 22.11.2012 T. 16682/34359; 27.06.2012 T. 5507/22694; 26.06.2012 T. 4894/22373; 16.05.2012 T. 30702/17760; 23. HD. 03.06.2013 T. 3647/3733; 28.05.2013 T. 2666/3573; 05.06.2015 T. 7888/4347; HGK. 26.09.2012 T. 12-139/624 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁹² Bknz: Yuk. dipn. 15 ve 16 civarı

⁸⁴⁹³ Bknz: Yuk. dipn. 18 civarı

⁸⁴⁹⁴ Bknz: Yuk. dipn. 19 ve 20 civarı

mahkeme bu hususu çeşitli kararlarında açık-seçik belirtmiştir. Gerçekten, **Yüksek mahkeme (Yargıtay 19. ve 23. Hukuk Dairesi)**

√ “*Bedeli pavalasına konu mal üzerinde haczi va da rehni bulunmayan alacaklının, sıra cetvelinin iptalini istemekte de hukuki yararının olmadığını, sıra cetvelinin bedeli pavalasına konu mal üzerinde, satış tarihi itibarıyla haczi bulunan alacaklılar dikkate alınarak düzenleneceğini, aksi halde satış bedelinden pay avrılmayacağından, adı geçenlerin sıra cetvelinin iptalini istemekte hukuki yararının bulunmadığını*”⁸⁴⁹⁵

√ “*Sıra cetveline yönelik itirazda bulunma yetkisinin, bu itiraz üzerine düzenlenecek yeni sıra cetveline girme hakkı bulunan alacaklılara tanındığını, yani, bedeli paylaşımına konu mal üzerinde geçerli bir haczi ya da rehni bulunmayan alacaklının, sıra cetvelinin iptalini istemekte de hukuki yararı bulunmadığını*”⁸⁴⁹⁶

√ “*Sıra cetveline itiraz eden alacaklının borçlu hakkında yapmış olduğu takibin ve buna bağlı olarak haczinin geçerli olması gerektiğini*”⁸⁴⁹⁷

√ “*Bedeli paylaşımına konu mal üzerinde haczi ya da rehni bulunmayan alacaklının, sıra cetvelinin iptalini istemekte hukuki yararının olmadığını*”⁸⁴⁹⁸

√ “*Davacının iki yıllık süre içerisinde satış talebinde bulunmadığından haczinin düş-tüğü ve tekrar haciz talebinde bulunulmadığı dikkate alındığında, geçerli bir haciz ol-madığından, sıra cetveline itiraz davası açma sıfatı bulunmadığını*”⁸⁴⁹⁹

√ “*Sıra cetveline itiraz hakkı takip alacaklılara tanınmış ise de, her alacaklının bu hakka haiz olmadığını, ancak geçerli bir haciz bulunan alacaklının sıra cetveline itiraz edebileceğini*”⁸⁵⁰⁰

√ “*Davacının sıra cetveline itiraz edebilmesi için öncelikle dağıtımına konu olacak üzerinde geçerli bir haczinin bulunması gerekeceğini*”⁸⁵⁰¹

√ “*Geçerli bir haczi ya da rehin hakkı bulunmayan kimsenin sıra cetveline itirazında hukuki yararının olmadığını*”⁸⁵⁰²

√ “*Somut olayda davacıların bedeli paylaşımına konu araç üzerinde bir hacizleri bu-lunmadığı, sadece davacılar yararına tedbir konulduğu anlaşıldığından, tedbir nede-niyle davacılar satış bedelinden pay ayrılmayacağını ve adı geçenlerin sıra cetvelinin iptalini istemekle hukuki yararı bulunmadığını*”⁸⁵⁰³

belirtmiştir.

Yapılacak “sıra cetveli”nde (İİK.m.140); borçlunun tahakkuk eden hak edişi üzerinde usulüne uygun olarak (6183 s. K. hükümleri çerçevesinde)⁸⁵⁰⁴ konulmuş bir haczi bulun-madığı için, alacaklı Vergi Dairesine yer verilmeyecek ve Vergi Dairesi de bu nedenle, dü-zenlenen “sıra cetveli”ne ne şikayet⁸⁵⁰⁵ ve ne de itiraz⁸⁵⁰⁶ yoluna başvuramayacaktır...

“Sıra cetveli”nin, alacaklı S... K... A... A.Ş.’ne ‘birinci sıra’da yer verilerek kesinleşme-sinden sonra, Vergi Dairesinin, kendisine hatalı/haksız olarak ödenmiş olan parayı, hak sa-hiplerine ‘sıra cetveli’ne göre dağıtılmak üzere Ankara 11. İcra Müdürlüğü’ne iade etmesi gerekir. Bundan kaçınması halinde alacaklı S... K... A... A.Ş., ‘sebepsiz zenginleşmiş olan’ Vergi Dairesinden bu parayı dava açarak da talep edebilecektir (TBK.m.77 vd.).

⁸⁴⁹⁵ Bknz: 23. HD. 03.05.2016 T. 1933/2844 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁹⁶ Bknz: 23. HD. 21.01.2014 T. 2013/8182/346 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁹⁷ Bknz: 23. HD. 31.10.2013 T. 4691/6682 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁹⁸ Bknz: 23. HD. 13.02.2013 T. 4441/793 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁹⁹ Bknz: 23. HD. 20.11.2013 T. 4576/7250 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁰⁰ Bknz: 23. HD. 23.09.2013 T. 5893/5649 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁰¹ Bknz: 23. HD. 24.06.2013 T. 3365/4320 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁰² Bknz: 19.HD. 22.09.2010 T. 6497/10143 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁰³ Bknz: 19. HD. 31.05.2007 T. 2009/5577 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁰⁴ Bknz: Yuk. dip. 2 ve 7, 8, 9, 10 civarı

⁸⁵⁰⁵ Bknz: Yuk. dip. 30’un altı

⁸⁵⁰⁶ Bknz: Yuk. dip. 30’un altı

KAYNAKÇA

- Aktan C.C, ‘Türkiye’de Kamu Alacaklarının Tahsili ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un Hukuki Niteliği’ (S:10) Yüksek Ticaretliler Dünyası, 12
- Arslaner H, Kamu Alacaklarının Haciz Yolu İle Tahsili (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2010) 148
- Barlas İ, Kamu Alacaklarının Haciz Yoluyla Takibi (1 st edn, Onikilevha Yayıncılık 2017) 7
- Beyazkılıç R, Kaya S, Sever M and Yiğit Ü, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (2th edn, Arıkan Yayıncılık 2006) 293
- Bigen M, İcra ve İflâs Hukukunda Sıra Cetveli (3th edn, Adalet Yayıncılık 2016) 336
- Boy K, 100 Soruda Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (1st edn, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayıncılık 1997) 270
- Candan T, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2007) 208
- Coşkun M, Açıklamalı-İçtihatlı Amme Alacaklarının Tahsil Hakkında Kanun (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2011) 767
- Coşkun M, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü ile Takip (1st edn, 2011) 510
- Coşkun M, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (3th edn, Seçkin Yayıncılık 2016) 210
- Coşkun M, Hacizde ve İflâsta Sıra Cetveli (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2018) 218
- Çelik S. B, Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku “Vergi İcra Hukuku” (3 th edn, Onikilevha Yayıncılık, 2018) 4
- Dönmez R, Vergi Hukukunda Haciz Yoluyla Takip (1 st edn, Seçkin Yayıncılık 2005) 143
- Erol A, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun Kapsamında Taşınmaz Mal Haczi ve Satışı, (1st edn, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayıncılık 2010) 66
- Ertaş T, ‘Kamu İcra Hukukunda Sosyal Devlet İlkesi’ (2015) Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, 4759
- Gülseven M, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (1st edn, 1999) 81
- Karakoç Y, Kamu Alacaklarının Tahsili Aşamasında Ortaya Çıkan ve Vergi Yargısında Çözümlenen Uyuşmazlıklar, (1 st edn Yetkin Yayıncılık 2000) 169
- Kuru B, Bankalardaki Mevduatın Haczi (1st edn, Ankara1977) 71
- Kuru B, Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi (1st edn, İstanbul 2002) 127
- Kuru B, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı (2th edn, Adalet Yayıncılık 2013) 492
- Mustafa S and Mustafa A, Vergi Hukuku Uygulaması, (1 st edn 2008) 272
- Muşul T, İcra ve İflâs Hukuku (5th edn, Adalet Yayıncılık 2013) 799
- Öncel M, Kumrulu A and Çağan N, Vergi Hukuku (17th edn, Turhan Yayıncılık 2009) 159
- Pekcanitez H, Atalay O, Sungurtekin Özkan M and Özekes M, İcra ve İflâs Hukuku, (11th edn, Onikilevha Yayıncılık 2013) 999
- Postacıoğlu İ. E and Altay S, İcra Hukukunun Esasları (5th edn, Vedat Yayıncılık 2010) 628
- Postacıoğlu İ. E, İcra Hukukunun Esasları (4th edn, Vedat Yayıncılık 1982) 534
- Rençber A, Vergi İcra Hukukunda Ödeme Emri, (1st edn, Onikilevha Yayıncılık 2014) 179

- Semiz İ, Vergi İcra Hukukunda Teminat (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014) 38
- Taş F, Vergilerin Takip ve Tahsilinde Ödeme Emri ve Mal bildirimine İlişkin Ayrıntılar (Yaklaşım, S: 179) 196
- Tuncer S, ‘Teoride ve Uygulamada Kamu (Amme) Alacağı Maliye Araştırma Konferansları’ (1996/1997) İstanbul Üniversitesi Yayın No: 4099, 1998 148
- Tuncer S, ‘Türk Vergi İcra Sistemi’ (148) Yaklaşım Dergisi 9
- Uyar T, Uyar A and Uyar C, Haciz, (3th edn, Bilge Yayıncılık 2016) 253
- Uyar T, Uyar A and Uyar C, İcra Hukukunda Haciz (3th edn, Bilge Yayıncılık 2016) 250
- Uyar T, Uyar A and Uyar C, İcra ve İflâs Hukuku Şerhi, C: 2, (1st edn, Bilge Yayıncılık 2014) 1737
- Ünlü C, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (1st edn, Seçkin Yayıncılık 1995) 155
- Üstündağ S, İcra Hukukunun Esasları (2th edn, Filiz Yayıncılık 1975) 194
- Yavaş M, Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi “İİK.m.89” (1th edn, Arıkan Yayıncılık 2005) 168
- Yılmaz E, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2016) 750
- Yılmaz K, Kamu Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Yasa, 2006, 652

84) 'Taahhüdü İhlal Suçu'nun (İİK. m. 340) Uygulamada Tartışılan Yönleri

(Bursa Barosu Dergisi, Ekim-Kasım-Aralık/2020, s: 69-74)

I – *Taahhüdü ihlal*, borçlunun hacizden önce veya hacizden sonra ‘borcunu taksitle ödeyeceğini’ taahhüt etmesine karşın, taksitle ödeme koşulunu geçerli bir neden olmaksızın yerine getirmemesidir.⁸⁵⁰⁷

“Ödeme taahhüdünü ihlal suçu”nun, Anayasa’nın 38/8. maddesindeki “hiç kimse yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğünü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz” hükmüne aykırı olduğu ileri sürülmüşse de *Anayasa Mahkemesi* “... itiraz konusu kuralda düzenlenen yaptırım, Anayasanın 38. maddesinin sekizinci fıkrasında sözü edilen doğrudan sözleşme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi olmayıp, kanunca getirilen ve kamu otoritesince yürütülen cebr-i icranın etkinliğini sağlama amacı taşımaktadır...” gerekçesiyle bu kuralın ‘Anayasaya aykırı olmadığına’ karar vermiştir.⁸⁵⁰⁸

II – Suçun unsurları⁸⁵⁰⁹:

A – Suçun maddi unsuru:

a) **Fail ve mağdur:** Ödeme taahhüdünü ihlal suçunun faili, taahhüt tutanağı ile borcu üstlenen kişilerdir. Tüzel kişilerin yetkili temsilcileri de bu suçu işleyebilir. Bu suçun mağduru kesinleşmiş icra takibindeki takip alacaklısıdır.

b) **Eylem:** “Ödeme taahhüdünü ihlal suçu”nun eylem ögesini, “ödeme taahhüdündeki taksitin veya taksitlerin süresi içinde ödenmemesi” oluşturmaktadır. “Ödeme taahhüdünü ihlal suçu”nun eylem ögesinin oluşabilmesi için aşağıdaki koşulların oluşması gerekir:

(I) *Geçerli ve kesinleşmiş bir icra takibinin mevcut olması gerekir.*

Borçlu, geçerli ve kesinleşmiş bir icra takibi sırasında, icra müdürü (müdür yardımcısı, haciz memuru) önünde ödeme taahhüdünde bulunmuş olmalıdır. Ödeme taahhüdünün ‘icra dairesinde’ yapılmış olmasının gerekip gerekmediği **doktrinde** ve **uygulamada** tartışmalıdır.⁸⁵¹⁰

Borçlunun icra takibi kesinleşmeden önceki dönemde yapmış olduğu ödeme taahhüdü geçerli olmaz ve ödeme taahhüdüne aykırı davranması suç teşkil etmez. Ancak borçlu, hakkında icra takibi yapıldığını öğrendikten sonra icra dairesine gelerek “*hakkında işleyecek sürelerden feragat ettiğini, kendisi hakkındaki takibin kesinleştirilmesini*” belirtip, ödeme taahhüdünde bulunursa, hakkında yapılmış olan takip kesinleşmiş olur ve bu aşamada yaptığı ödeme taahhüdü geçerli olduğundan, borçlunun bu ödeme taahhüdüne uymaması, İİK m.340’a göre suç teşkil eder (EK-1). Yüksek mahkemenin içtihatları da bu doğrultudadır. Gerçekten **Yüksek mahkeme** bu konuda;

√ Borçlunun, icra dairesine gelerek "kendisine karşı yapılan takibe ve borca itirazı olmadığını, kendisine tanınan sürelerden feragat ettiğini, takibin kesinleştirilmesini" bil-

⁸⁵⁰⁷ ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Suçları El Kitabı, 2.Baskı, 2020, s:99

⁸⁵⁰⁸ AYM. 28.02.2008 T. 96/65 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁰⁹ UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C. İİK Şerhi, C:3, 3. Baskı, 2014, s:4906 vd. - ERCAN, İ. age. s:99 vd. - COŞKUN, M. İcra-İflas Suçları, 6.Baskı, 2020, s:291 vd. - KÜRTÜL, M. Açıklamalı-Örnekli-İçtihatlı- İcra ve İflas Suçları, 2. Baskı, 2014, s:372 vd. -MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, C:2, 2013, s:1881 vd - ÇETİN, E.H. İcra-İflas Suçları ve Yargılama Usulü, 3.Baskı, 2012, s:324 vd. - GÜNAY, M. İcra Suçları, 2014, s:128 vd. - ÖZMEN, İ. İcra Mahkemesinin Görevine Giren Suçlar, 2007, s:323 vd. - ARTUÇ, M/BIKMAZ, R. Açıklamalı-İçtihatlı İcra-İflas Suçları ve Yargılama Usulü, 2005, s:343 vd. - KAÇAK, N. İcra ve İflas Suçları, 2.Baskı, 2006, s:212 vd.

⁸⁵¹⁰ Bknz. KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s:609 - UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C. age. s:4906 - GÜNAY, M. age. s:136 - KÜRTÜL, M. age. s:372 - COŞKUN, M. age. s:293

dirmesi halinde, **hakkındaki takibin kesinleşmiş** olacağı- Taahhüdü ihlal suçunun oluşması için taahhüt tutanağında toplam borç miktarının, işleyen ve işleyecek faizin, vekalet ücreti, icra harç ve giderlerinin birlikte belirlenerek borçlunun taahhüdüne esas olan miktarın açıkça gösterilmesi gerektiğini⁸⁵¹¹

√ Borçlunun, icra dairesine gelerek "kendisine karşı yapılan takibe ve borca itirazı olmadığını, kendisine tanınan sürelerden feragat ettiğini, takibin kesinleştirilmesini" bildirmesi halinde, **hakkındaki takibin kesinleşmiş olacağı-** Taahhütnameye taahhüt tarihinden son ödeme tarihine kadar işleyecek faiz miktarı hesaplanarak ayrı bir kalem halinde gösterilmediği, bu konuda herhangi bir açıklık olmadığı gibi, alacaklının son ödeme tarihine kadar işleyecek faizden feragat beyanının da yer almadığı ve bu nedenlerle işleyen ve işleyecek faiz miktarının taahhüt tutanağında ayrı ayrı gösterilmemesi sebebiyle belirsizlik bulunduğundan taahhüdün geçerli olmadığını⁸⁵¹²

√ Borçlunun, icra dairesine gelerek "kendisine karşı yapılan takibe ve borca itirazı olmadığını, kendisine tanınan sürelerden feragat ettiğini, takibin kesinleştirilmesini" bildirmesi halinde, **hakkındaki takibin kesinleşmiş olacağı-** Taahhütnameye söz konusu taahhüt tarihi ile son ödeme tarihi arasındaki faize ilişkin bir açıklama olmadığı gibi alacaklının son ödeme tarihine kadar işleyecek faizden feragat beyanının da yer almadığı ve bu nedenlerle işleyen ve işleyecek faiz miktarının taahhüt tutanağında ayrı ayrı gösterilmemesi nedeniyle belirsizlik bulunduğundan taahhüdün geçerli olmadığını⁸⁵¹³

“Borçlu F.S’nin 18.06.2014 tarihinde aleyhine yapılan şikayete konu icra takip dosyasına Menderes İcra Müdürlüğü aracılığıyla itiraz etmesi üzerine, asıl icra dosyasının bulunduğu Antalya 15. İcra Müdürlüğüne 03.07.2014 tarihinde ‘icra takibinin durdurulmasına’ karar verildiği, ancak borçlunun icra dosyasına gelerek 02.06.2015 tarihli dilekçesi ile daha önce yaptığı itirazından vazgeçmek suretiyle ödeme taahhüdünde bulunduğu, bu nedenle hakkında kesinleşmiş bir icra takibinin bulunduğu anlaşılma, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, yerinde görülmeden ‘kanun yararına bozma işteği’ nin reddine 20.09.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir...”⁸⁵¹⁴

√ Borçlunun, icra dairesine gelerek "kendisine karşı yapılan takibe ve borca itirazı olmadığını, kendisine tanınan sürelerden feragat ettiğini, takibin kesinleştirilmesini" bildirmesi halinde, **hakkındaki takibin kesinleşmiş olacağı-** Taahhütnameye icra takibinin kesinleştiği tarihten taahhüt tarihine kadar işlemiş faiz miktarı konusunda herhangi bir açıklık olmadığı gibi, alacaklının bu tarihler arasında işlemiş faizden feragat beyanının da yer almadığı ve bu nedenle işleyen faiz miktarının taahhüt tutanağında ayrı ayrı gösterilmemesi nedeniyle belirsizlik bulunduğundan taahhüdün geçerli olmadığını⁸⁵¹⁵

“Sanık açısından yapılan değerlendirmede, icra kefilisi olan sanığa, icra kefilisi olduğu ve taahhütte bulunduğu 01.04.2013 tarihinde ödeme emrinin tebliğ edildiği, sanığın icra taahhüdünde bulunurken ‘itiraz için belirlenen yasal sürelerden imtina ettiğine dair’ beyanının bulunmadığı, dolayısıyla kefalet ve ödeme taahhüdünde bulunduğu borç sebebiyle hakkında kesinleşmiş icra takibinin bulunmadığı bir aşamada yaptığı ödeme taahhüdünü ihlal etmesi eyleminin, ödeme şartını ihlal suçunu oluşturmayacağı gözetilmeden, ‘itirazın kabulü’ yerine ‘reddine’ karar verilmesinde isabet görülmediği gerekçesiyle, anılan kararın kanun yararına bozulması isteminde bulunulmakla, ihbarname içeriği yerinde görüldüğünden, adı geçen kararın CMK’nın 309/4-d maddesi uyarınca bozulmasına...”⁸⁵¹⁶

√ İcra emrinin sanığa tebliğ edilmemiş olduğu, sanığın haciz esnasında taahhütte bulunmadan önce, tüm sürelerden feragat ettiği ve **takibin kesinleştirilmesi yönünde bir**

⁸⁵¹¹ Bknz. 12. HD. 04.02.2020 T. E: 2019/14107, K: 778 (EK-2) (www.e-uyar.com)

⁸⁵¹² Bknz. 12. HD. 10.12.2019 T. E: 13072, K: 17668 (EK-3)(www.e-uyar.com)

⁸⁵¹³ Bknz. 12. HD. 12.06.2019 T. E: 6623, K: 9984 (EK-4)(www.e-uyar.com)

⁸⁵¹⁴ Bknz. 19 CD. 20.09.2018 T. 4358/9160 (ERCAN, İ. age, s:101)

⁸⁵¹⁵ Bknz. 19. CD. 14.03.2018 T. E: 2148, K: 2788 (EK-5) (www.e-uyar.com)

⁸⁵¹⁶ Bknz. 19 CD. 28.06.2016 T. 34491/20347 (ERCAN, İ. age, s:101)

beyanının da bulunmaması karşısında, hakkındaki icra takibi kesinleşmemiş bulunduğundan, taahhüdün geçerli olmayacağı ve suçun oluşmayacağı⁸⁵¹⁷

√ Borçlunun icra dairesine gelerek "kendisine tanınan sürelerden feragat ettiğini bildirmeden icra dosyasına taahhütte bulunmuş olması halinde, **takip kesinleşmeden yapılan taahhüdün geçerli olmayacağı** ve taahhüdü ihlal suçunun oluşmayacağı- Ödeme emrinin tebliğ edilmesinden (takip kesinleşmeden) önce yapılan ödeme taahhüdünün geçerli olmayacağı- Ödeme taahhüdünde düzenleme tarihi olarak iki tarihin birlikte gösterilmesi durumunda, ödeme taahhüdünde tarihin ve bu tarihe göre yapılan hesaplamaların açıkça gösterilmesi gerekliliğinin gözardı edildiği, bu durumda suçun unsurunun oluşmayacağını⁸⁵¹⁸

√ Ödeme emrinin borçluya tebliğ edildiği ve takibin kesinleşmediği tarihte, alacaklı vekili ve borçlunun icra memuruna müracaat ederek, icra memurunun huzurunda borçlunun taahhütte bulunduğu, **ancak taahhütte borçlunun 'kendisine tanınan sürelerden feragat ederek takibin kesinleşmesini beklemeyeceğinden' söz edilmediği durumda, takip kesinleşmeden yapılan taahhüdün geçerli olamayacağı**⁸⁵¹⁹

√ Taahhütnamenin, icra müdürlüğü tarafından icra emrinin sanığa tebliğ edilmesinden sonraki bir tarihi taşıması, sanığın haciz esnasında taahhütte bulunmadan önce **tüm sürelerden 'feragat edip takibin kesinleştirilmesi yönünde bir beyanının da bulunmaması halinde' hakkındaki icra takibi kesinleşmemiş bulunduğundan taahhüdün geçerli olmayacağı**⁸⁵²⁰

√ Borçlunun icra dairesine gelerek "kendisine tanınan sürelerden feragat ettiğini bildirmeden icra dosyasına taahhütte bulunmuş olması halinde, **takip kesinleşmeden yapılan taahhüdün geçerli olmayacağı ve taahhüdü ihlal suçunun oluşmayacağı**- Sanık hakkında takip başlatıldığı, takip kesinleşmeden alacaklı vekili ve borçlunun icra memuruna müracaat ederek huzurunda borçlunun taahhütte bulunduğu, ancak taahhütte borçlunun kendisine tanınan sürelerden feragat ederek takibin kesinleşmesini beklemeyeceğinden söz edilmediği durumda takip kesinleşmeden yapılan bu taahhüdün geçerli olmayacağını⁸⁵²¹

belirtmiştir:

(II) Borcun 'taksitle' veya 'tamamının bir defada' ödeneceğine yönelik, para borcuna ilişkin bir borç ödeme taahhüdünde bulunmuş olması gerekir. Borçlu hacizden önce veya sonra 'para borcunu' taksitle ödeme taahhüdünde bulunabilir.

(III) Ödeme taahhüdünde; borcun asıl ve fer'ilerinin, taksit sayısı ve miktarı ile tarihlerinin açıkça gösterilmesi ve tutanağın birlikte imzalanması gerekir.

Yargıtayın yerleşik uygulamasına göre, 'taahhüdü ihlal suçu'nun oluşabilmesi için düzenlenen tutanakta;

- Düzenleme tarihinin,
- Takibe konu olan borç miktarının,
- Başvuru ve tahsil harcının,
- Vekâlet ücretinin,
- İcra masraflarının,
- Taahhüt tarihinden, son ödeme tarihine kadar işleyecek faizin,
- Alacaklının, son ödeme tarihine kadar işleyecek faizlerden feragat etmesi durumunda, bu beyanının da,

⁸⁵¹⁷ Bknz. 19. CD. 25.11.2015 T. E: 17739, K: 7811 (EK-6) (www.e-uyar.com)

⁸⁵¹⁸ Bknz. 11. CD. 22.01.2015 T. E: 2014/22308, K: 953(EK-7) (www.e-uyar.com)

⁸⁵¹⁹ Bknz. 11. CD. 11.09.2014 T. E: 15674, K: 14666 (EK-8)(www.e-uyar.com)

⁸⁵²⁰ Bknz. 11. CD. 12.06.2014 T. E: 12149, K: 11609 (EK-9)(www.e-uyar.com)

⁸⁵²¹ Bknz. 11. CD. 06.03.2014 T. E: 6589, K: 4098 (EK-10)(www.e-uyar.com)

tutanağa açıkça yazılması gerekir. Ödenecek toplam miktarın bu şekilde rakamsal olarak belirlenmesinden sonra, tarafların belirlenen bu rakam üzerinde ‘icap’ ve ‘kabul’ de bulunması zorunludur. Alacaklının, yalnızca tutanağı imzalaması yeterli olmayıp, ödeme taahhüdü konusunda borçlunun icabını kabul ettiğine ilişkin beyanının da tutanağa açıkça yazılması gerekir. Ödeme taahhüdünde, toplam borç miktarı, bütün fer’ileri ile birlikte açıkça gösterilmemişse, taahhüt hukuken geçerli olmadığından suç oluşmaz.⁸⁵²²

“Ödeme taahhüdünü ihlal suçu”nun oluşması için taahhüt tutanağında, ilk ödeme tarihi olarak gösterilen tarih ile son taksit olarak gösterilen tarih arasındaki işleyecek faiz miktarının, tebligat giderinin, tahsil harcının ve peşin harcın, ayrı ayrı hesaplanarak rakamsal olarak gösterilmesi gerekir.⁸⁵²³

Yüksek mahkeme de çeşitli kararlarında bu konuya değinmiştir.⁸⁵²⁴

B - Suçun manevi unsuru: *Ödeme taahhüdünü ihlal suçu, kasten* işlenebilen bir suçtur. Failin taahhüt ile borcu üstlendiğini *bilmesi* ve buna rağmen borcu ödememeyi *istememesi* gerekir.

*

Mütalaa ve dava konusu uyuşmazlıkta;

Alacaklı (şikayetçi) ABDULLAH ÇALIŞKAN’a borçlu DURMUŞ KAYHAN, alacaklı tarafından Ereğli (Konya) İcra Dairesinin 2019/471 sayılı dosyası ile hakkında icra takibi yapıldıktan sonra, alacaklı vekili Av. İbrahim EROL ile birlikte 23.01.2019 tarihinde icra dairesine giderek;

“Hakkımda yapılan takibe ve borca bir itirazım yoktur. Tüm yasal sürelerden feragat ediyorum, dosya kesinleştirilsin. Borcu aynen kabul ediyor ve eğer alacaklı teminat yatırmış ise bu teminatın iadesine muvafakat ediyorum. Takibe konu borcumun 23.01.2019 tarihi itibarıyla aşağıda dökümü yapılan şekilde oluştuğunu kabul ediyorum.

Dosya da belirtilen ve yanda dökümü yapılan borcumun tamamını, yazılan tutarda yer alan yasal faizi, icra giderleri ve vekâlet ücreti gibi tüm fer’ileri ile birlikte aşağıda belirttiğim vade ve miktarda ödemem halinde 573.598,57 TL daha faiz işleyeceğini ve bu borcu toplam 2.225.198,73 TL olarak ödeyeceğimi biliyorum, ödemeyi kabul ve taahhüt ediyorum. Yaptığım taahhüdün hukuki ve cezai yaptırım ve sorumluluğunu biliyorum.

Birinci taksit: 01.03.2019- 50.000,00 TL

İkinci taksit: 03.06.2019- 50.000,00 TL

Üçüncü taksit: 02.09.201-9 50.000,00 TL

Dördüncü taksit: 02.03.2020- 300.000,00 TL

Beşinci taksit: 01.06.2020- 300.000,00 TL

Altıncı taksit: 01.09.2020- 300.000,00TL

Yedinci taksit: 01.12.2020- 300.000,00TL

Sekizinci taksit: 001.03.2021- 300.000,00 TL

Dokuzuncu taksit: 01.06.20201-300.000,00TL

Onuncu taksit: 01.09.2021- 275.198,73 TL

TOPLAM TAAHHÜT:

⁸⁵²² Bknz. 17 HD. 14.02.2005 T. 889/1089 (ERCAN, İ. age, s:104)

⁸⁵²³ Bknz. 19 CD. 01.06.2017 T. 3261/5192 (ERCAN, İ. age, s:104)

⁸⁵²⁴ Bknz. 19 CD. 10.07.2018 T. 3341/8387 (EK-11) – 19 CD. 04.07.2018 T. 3208/8050 (EK-12) – 19 CD. 11.04.2018 T. 2517/4348 (EK-13) – 19 CD. 11.04.2018 T. 3030/4351 (EK-14) – 19 CD. 04.04.2018 T. 2809/4023 (EK-15) – 19 CD. 20.09.2017 T. 3958/7078 (EK-16) – 19 CD. 16.03.2017 T. 10434/2303 (EK-17) – 19 CD. 28.06.2016 T. 34509/20345 (EK-18) vb. (ERCAN, İ. age, s:105 vd.)

2.225.198,73TL 01.09.2021 on ödeme tarihinde”

şeklinde ‘icra tutanağı’na geçirdiği beyanını, ‘icra müdürü’, ‘alacaklı vekili’ ile birlikte imzalamıştır (EK-19).

Borçlunun, daha sonra TUTANAK'TA belirtilen (03.09.2019) tarihte taksit tutarını ödememesi üzerine, alacaklı vekili EREĞLİ İCRA CEZA MAHKEMESİ'NE - 12.06.2019 tarihinde- başvurarak borçlu hakkında “*ödeme taahhüdünü ihlal suçu*”ndan dolayı şikayette bulunmuştur.

İcra Ceza Mahkemesi;

“*Tebliğat Kanunu'nun 23/9 maddesinin 'tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun imzası ile tebliğ memurunun adı, soyadı ve imzasını ihtiva etmesi lazımdır.' şeklinde düzenlendiğini ayrıca Yargıtay 16. HD'nin 01.11.2004 T. 10997/11630 sayılı kararında; 'Mahkeme kararı davalı vekiline kalemde tebliğ edilmiştir. Tebliğat Kanunu'nun 23. maddesi uyarınca; tebliğ memurunun kimliği ile imzasının ve tebliğatın nerede yapıldığının açıklanması zorunludur. Tebliğ mazbatasında, tebliğatın nerede yapıldığı açıklanmadığı gibi, tebliğ memurunun kimliği ve imzası da bulunmamaktadır. Tebliğat, açıkça kanuna aykırı olduğundan ...' şeklinde belirtildiği görülmüştür.*

Ereğli İcra Müdürlüğünün 2019/471 Esas sayılı dosyasında 'tebliğatların, borçlulara kalemde, memurun imzasının sicilinin olmadığına görüldüğü bu durumun açıkça Tebliğat Kanunu'nun 23. maddesine aykırılık teşkil ettiği, bu haliyle takibin henüz usulüne uygun bir şekilde kesinleşmediğinden bahisle alınan taahhüdün unsurlarının oluşmadığı anlaşılmış olduğundan...' şeklinde gerekçeyle “kabahatlinin, unsurları oluşmayan taahhüdü ihlal suçundan dolayı beraatine...” karar vermiştir.

Yerel mahkemenin bu gerekçe ile verdiği ‘beraat kararı’ isabetli midir?

Yukarıda belirttiğimiz gibi;

A) Borçlu DURMUŞ KAYHAN hakkında takip yapıldığını öğrendikten sonra, takibin yapıldığı Ereğli (Konya) İcra Dairesi'ne (Dosya No:2019/471) giderek “**kendisine karşı yapılan takibe ve borca itirazı olmadığını, kendisine tanınan sürelerden feragat ettiğini, takibin kesinleştirilmesini**” istememiş olsa idi, o zaman yerel mahkemenin dayandığı gerekçe ile –Tebliğat Kanunu'nun 23/9. maddesi uyarınca, borçlu hakkında yapılmış olan takip kesinleşmemiş olacağından- borçlunun İcra Dairesinde ‘takip kesinleşmeden yaptığı ödeme taahhüdü’ geçerli olmayacak ve borçlunun da ‘taahhüdü ihlal suçu’ndan dolayı beraatine karar verilmiş olması isabetli olacaktır...

B) Fakat somut olayda; borçlu DURMUŞ KAYHAN, alacaklı vekili ile birlikte Ereğli (Konya) İcra Dairesi'ne giderek “**kendisine karşı yapılan takibe ve borca itirazı olmadığını, kendisine tanınan sürelerden feragat ettiğini, takibin kesinleştirilmesini**” istemiş olduğundan, hakkındaki takip kesinleşmiştir.

Bu husus;

a - Gerek yukarıda sunduğumuz **Yargıtay içtihatlarında** (12. HD. 04.02.2020 T. E: 2019/14107, K: 778 (EK-2), 12. HD. 10.12.2019 T. E: 13072, K: 17668 (EK-3), 12. HD. 12.06.2019 T. E: 6623, K: 9984 (EK-4), 19 CD. 20.09.2018 T. 4358/9160 (ERCAN, İ. age, s:101), 19. CD. 14.03.2018 T. E: 2148, K: 2788 (EK-5), 19 CD. 28.06.2016 T. 34491/20347 (ERCAN, İ. age, s:101), 19. CD. 25.11.2015 T. E: 17739, K: 7811 (EK-6), 11. CD. 22.01.2015 T. E: 2014/22308, K: 953(EK-7), 11. CD. 11.09.2014 T. E: 15674, K: 14666 (EK-8), 11. CD. 12.06.2014 T. E: 12149, K: 11609 (EK-9), 11. CD. 06.03.2014 T. E: 6589, K: 4098 (EK-10), 17 HD. 14.02.2005 T. 889/1089 (ERCAN, İ. age, s:104), 19 CD. 01.06.2017 T. 3261/5192 (ERCAN, İ. age, s:104), 19 CD. 10.07.2018 T. 3341/8387 (EK-11), 19 CD. 04.07.2018 T. 3208/8050 (EK-12), 19 CD. 11.04.2018 T. 2517/4348 (EK-13), 19 CD. 11.04.2018 T. 3030/4351 (EK-14), 19 CD. 04.04.2018 T. 2809/4023 (EK-15), 19 CD. 20.09.2017 T. 3958/7078 (EK-16), 19 CD. 16.03.2017 T. 10434/2303 (EK-17), 19 CD. 28.06.2016 T. 34509/20345 (EK-18) vb. (ERCAN, İ. age, s:105 vd.))

b – Gerek bilimsel eserlerde (www.e-uyar.com “EK-1”)

c – Ve gerekse Ceza İşleri Genel Müdürlüğü’nün –benzer bir olay hakkında-;

“dosya kapsamına göre Ereğli (Konya) İcra Ceza Mahkemesinin 12.09.2019 tarihli kararı ile ‘Ereğli İcra Müdürlüğü’nün ... sayılı dosyasının (ödeme emrinin) borçluya kalemede tebliğ edilerek kesinleştirildiği, aynı tarihli taahhüt alındığı, ancak 05.02.2019 tarihli tebliğ mazbatasında tebliğ yapan memurun imzasının ve sicilinin olmadığı görüldüğü bu durumun açıkça Tebligat Kanunu’nun 23. Maddesine aykırılık teşkil ettiği, bu haliyle takibin henüz usulüne uygun bir şekilde kesinleşmediğinden bahisle alınan taahhüdün unsurlarının oluşmadığı...’ gerekçesiyle beraat kararı verildiği anlaşılma, borçlu sanığa ait 05.02.2019 tarihli ödeme emrinin tebliğine ve sürelerden feragatine ilişkin dilekçesinde icra müdür yardımcısının kaşe ve imzasının bulunduğu kaldı ki aynı tarihli ve yargılamaya konu olan taahhütnameden, borçlu sanığın sürelerden feragat beyanının, icra görevlisi ve alacaklı vekilinin imzasının bulunduğu iddiası karşısında belirtilen gerekçe ile beraat kararı verilmesinde isabet görülmemiş...”

şeklinde 27.08.2020 tarihli görüşünde açıkça Ereğli (Konya) İcra Ceza Mahkemesi’nin kararının isabetli olmadığı açıkça belirtilmiştir (EK-20)...

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı biçimde belirttiğimiz nedenlerle, Ereğli (Konya) İcra Ceza Mahkemesi’nin somut olayda 2019/466 Esas, 2020/496 Karar sayılı dosya da borçlu (kabahatli) DURMUŞ KAYHAN hakkında “ödeme şartını ihlal” suçundan dolayı vermiş olduğu ‘beraat kararının yerinde olmadığını’ belirtir “Hukuki Mütalâamızı” (“Uzman Görüşü)müzü “HMK. m.293” ‘takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere’ şikâyetçi vekili Av. Selahattin KAYAKIRAN tarafından ilgili dosyaya ibraz edilmek üzere mütalâamızı saygıyla sunarız. 08.10.2020

Av. Talih UYAR

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

85) “Belli Bir Yerde Devamlı Olarak Meslek veya Sanatını İcra Edenlere” Mahsus ‘Tebliğat Usulü’nü Düzenleyen Teb. K.’nin 17. Maddesinin Düşündürdükleri

(Legal Hukuk Dergisi, Kasım/2019, S: 203, s: 4856-4866; İstanbul Barosu Dergisi, 2020/1, s: 87-97)

Borçlunun vekiline (avukatına) gönderilen “*satış ilanı*”nın ‘*tebliğat sırasında, vekilin belirtilen adreste olup olmadığı, niçin vekilin kendisine tebliğat yapılamadığı açıklanmadan vekilin adreste bulunmama nedeni araştırılıp tesbit edilmeden*’ (Teb.K.m. 17; Teb.K. Uygulanmasına Dair Yön. m. 26), *vekilin sekreterine “gösterilen adreste daimî çalıştığını beyan eden görevli personeli ... ‘a’* şeklinde yapılan satış ilanı tebliğatı ‘*usulüne (Tebliğat Kanunu’na) uygun*’ tebliğat sayılır mı? Yoksa bu tebliğat ‘*satışa hazırlık işlemi sırasında yapılmış bir usulsüzlük*’ olarak değerlendirilip “ihalenin feshine” (İİK. m. 134) neden olur mu?

I-Hangi nedenlerle, ihalenin bozulmasının -icra mahkemesinde- istenebileceği İİK. mad. 134’de “bozulma nedenleri” teker teker belirtilerek gösterilmemiştir. Sadece, ihalenin “*Türk Borçlar Kanunu’nun 281.(eski BK.nun 226.) maddesinde yazılı nedenlerle*”, “*satış ilanının tebliğ edilmemiş olması*”, “*satılan malın esaslı niteliklerindeki hata*” yahut “*ihaledeki fesat (hile)*” nedeniyle bozulabileceğine değinilmiştir.^{8525 8526}

Doktrindeki⁸⁵²⁷ ve Yargıtay içtihatlarındaki⁸⁵²⁸ gruplandırmaya uyarak, “ihalenin bozulma nedenleri”ni;

- a) “*İhaleye fesat karıştırılmış olması*”,
- b) “*Arttırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemlerle ilgili bozma nedenleri*”,
- c) “*İhalenin yapılması sırasında doğan -ihalenin yapılması sırasındaki hatalı işlemlerle ilgili- bozma nedenleri*”,
- d) “*Alicının taşınmazın önemli nitelikleri hakkında hataya düşürülmüş olması*” şeklinde sıralayabiliriz.⁸⁵²⁹

“*Arttırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemlerle ilgili ihalenin bozulma nedenleri*”; artırma ile satışta, İİK. mad. 124-128’de düzenlenmiş bulunan ‘*hazırlık işlem-*

⁸⁵²⁵ UYAR, T. İhalenin Bozulma Nedenleri (Terazi Huk. Der. S:5, s:83-96)

⁸⁵²⁶ Bknz: 12. HD. 10.11.2014 T. 27879/26685; 15.09.2014 T. 17996/21333; 03.11.2011 T. 5136/21320; 17.03.2011 T. 1384/4064; 11.10.2010 T. 21698/22859; HGK 25.02.2009 T. 12-5/86 (www.e-uyar.com)

⁸⁵²⁷ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s:317 vd. ARSLAN, R. İhale ve İhalenin Feshi, s: 76 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, s: 1430 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, s: 701 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, s: 521 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, s: 284 vd. – PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.Ş./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, s: 383 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, C: 1, s: 862 vd. – MUŞUL, T. İhale ve İhalenin Feshi, 2016, s:338 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2014, 3. Baskı, C:2, s:2335 – UYAR, T. Gereççeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:7, 2007, 2. Baskı, C:7, s:10109 – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S. T./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 4 baskı, 2018, s:336 vd. – YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s:727 vd. – COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 5 Baskı, s:2666 vd.

⁸⁵²⁸ Bknz: 12. HD. 10.11.2014 T. 27879/26685; 15.09.2014 T. 17996/21333; 03.11.2011 T. 5136/21320; 17.03.2011 T. 1384/4064; 11.10.2010 T. 21698/22859; HGK 25.02.2009 T. 12-5/86 (www.e-uyar.com)

⁸⁵²⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2335

leri'nin Yasa'nın öngördüğü şekilde yapılmamış olması halinde gündeme gelir ve bu yapılmamış olan hazırlık işlemleri, bundan zarar gören ilgililerin haklarının çiğnendiği oranda birer *'ihalenin bozulma nedeni'* sayılır.⁸⁵³⁰

Başka bir deyişle, *“artırmanın ilanı”*nın⁸⁵³¹ (İİK. mad. 126) *“artırmanın tebliği”*⁸⁵³² nin (İİK. mad. 127), *“artırma şartnamesinin hazırlanması”*nın⁸⁵³³ (İİK. mad. 125, 132), *“artırma şartnamesinin açık bulundurulması”*nın⁸⁵³⁴ (İİK. mad. 124) ve *“yükümlülük listesinin hazırlanması”*nın⁸⁵³⁵ (İİK. mad. 128) yasanın öngördüğü şekilde yapılmamış olması, *“artırmaya hazırlık aşaması ile ilgili”* ihalenin bozulma nedeni sayılır.⁸⁵³⁶

Yüksek mahkeme⁸⁵³⁷, *“Satışa hazırlık işlemi olan satış ilanı tebligatının usulsüzlüğünün, ihale tarihinden sonra, ihalenin feshi sebebi olarak ileri sürülebileceğini”* açıkça ifade etmiştir.

II- Satış (artırma) ilanının “ilgili” sıfatıyla kimlere tebliğ edilmesi gerekeceği İİK.'nin 127. maddesinde belirtilmiştir.⁸⁵³⁸

Satış (artırma) ilanının birer örneğinin;

a- *“Borçlu”*ya,

b- *“Alacaklı”*ya

c- *“Taşınmazın tapu sicilinde kayıtlı bulunan bütün ilgilileri”*ne tebliği gerekir (İİK. mad. 127)

Satış ilanının, bu kişilere Tebligat Kanunu'na uygun olarak tebliğ edilmemiş olması, satış günü, satış yerinde hazır bulunsalar dahi,⁸⁵³⁹ başlı başına ihalenin feshini gerektirir.⁸⁵⁴⁰

Yüksek mahkeme, bu hususu pek çok kararında açık-seçik belirtmiştir. Gerçekten;

- *“Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu- Tebliğ memuru tarafından, muhatap avukatın adreste bulunup bulunmadığı araştırılarak tespit edilmediğinden, tebliğ işleminin usulsüz olduğu- Vekil ile takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılmasının zorunlu olduğu”*⁸⁵⁴¹

- *“Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin, başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu- Tebliğ memuru tarafın-*

⁸⁵³⁰ UYAR, T. “Artırmaya Hazırlık Aşamasındaki Hatalı İşlemlerle İlgili” İhalenin Bozulması Nedenleri (ABD. 2001/3 s65-92) UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2354

⁸⁵³¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2208 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9558 vd.

⁸⁵³² Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2245 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9626 vd.

⁸⁵³³ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2199 vd., s:2303 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9523 vd - 9989 vd.

⁸⁵³⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2194 vd.- UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9507 vd.

⁸⁵³⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2245 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9699 vd.

⁸⁵³⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2354 vd.

⁸⁵³⁷ Bknz: 12. HD. 19.02.2008 T. 24487/2837 (www.e-uyar.com)

⁸⁵³⁸ UYAR, A. Kendisine Satış ilanı Tebliğ edilmemiş Olan İlginin, Bu Nedenle İhalenin Feshini İsteyebilmesinin Dürüstlük Kuralı (MK. 2) İle Bağdaşmadığı Bir Durum (İBD. Temmuz-Ağustos/2011, s:80-85)

⁸⁵³⁹ Bknz: 12. HD. 03.07.2001 T. 11478/12018; 04.02.1997 T. 561/1015 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴⁰ Bknz: 12. HD. 25.05.2010 T. 720/12655; 21.02.2006 T. 386/3116; 24.01.2006 T. 23425/215; 24.01.2006 T. 23602/250; 14.07.2005 T. 10849/15553; 24.10.2005 T. 16939/2066; 17.10.2005 T. 20469/19987 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴¹ Bknz: 12. HD. 14.02.2017 T. E: 2016/24526, K: 1967 (www.e-uyar.com)

dan, borçlu vekili olan muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmeden yapılan tebliğ işlemlerinin, Tebligat Kanunu'nun 17. maddesine aykırı olduğu”⁸⁵⁴²

- “Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin, başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu- Vekillere yapılan tebligatlarda, tebliğ memuru tarafından, muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmemesi halinde, Tebligat Kanunu'nun 17. maddesi hükümlerine uygun olarak yapılmamış olan tebliğ işlemlerinin usulsüz olacağı”⁸⁵⁴³

- “Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin, başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu- Borçlu şirket avukatına gönderilen satış ilânının; tebliğ memuru tarafından, muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmeden, aynı adreste çalışan sekreterine tebliğ edilmesi halinde tebliğ işleminin, usulsüz olacağı”⁸⁵⁴⁴

- “Borçlu vekiline gönderilen satış ilânının; "yani işyerinde daimi çalışan D.Ö.'in imzasına teslim edildi" açıklaması ile 11.10.2013 tarihinde tebliğ edildiği, vekile yapılan bu tebligatta, tebliğ memuru tarafından, muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmediği, bu durumda tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 17. maddesi hükümlerine uygun olarak yapılmaması nedeniyle usulsüz olduğundan ihalenin başlı başına bu sebepten feshedilmesi gerekeceği”⁸⁵⁴⁵

- “Borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesi Dairemizin süreklilik arzeden içtihatlarına göre başlı başına ihalenin feshi sebebi olup, borçlu vekiline satış ilanının tebliğ edilmemesinin veya usulsüz tebliğ edilmesinin de aynı hukuki sonuçları doğuracağı”⁸⁵⁴⁶

- “İİK. 'nin 127. maddesi gereğince taşınmaz satışlarında, satış ilanının bir örneğinin borçluya (varsa vekiline) tebliğ edilmesi gerekeceği, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesi Dairemizin süreklilik arzeden içtihatlarına göre başlı başına ihalenin feshi sebebi olup, borçlu vekiline satış ilanının tebliğ edilmemesi veya usulsüz tebliğ edilmesinin de aynı hukuki sonuçları doğuracağı, İİK. 'nin 134/7. maddesi uyarınca borçluya (varsa vekiline) satış ilanı tebliğ edilmemiş ya da usulsüz tebliğ edilmiş ise satışı öğrendiği tarihten itibaren yedi günlük sürede ihalenin feshini isteyebileceği”⁸⁵⁴⁷

- “Borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağı, borçlu vekiline satış ilanının tebliğ edilmesinin veya usulsüz tebliğ edilmesinin de aynı hukuki sonuçları doğuracağı”⁸⁵⁴⁸

- “Muhatabın iş yerinde bulunup bulunmadığına dair bir açıklamanın tebliğ evrakında yer almadığı görülmekle, borçlu vekilinin adreste bulunmadığının tespiti yapılmadan çalışana yapılan tebligatın usulsüz olduğu- Taşınmaz mal ihalesinde ilgililere satış ilanının hiç tebliğ edilmemiş veya usulsüz tebliğ edilmiş olmasının başlı başına ihalenin feshi nedeni olduğu”⁸⁵⁴⁹

belirtilmiştir... (Aynı doğrultuda: 12. HD. 11.12.2014 T. 30772/30034; 12. HD. 18.11.2014 T. 231777/27615; 12. HD. 18.11.2014 T. 30267/27622; 12. HD. 24.10.2014 T. 21924/24919; 12. HD. 16.10.2014 T. 19760/24024; 12. HD. 16.10.2014 T. 23085/24002; 12. HD. 22.09.2014 T. 17268/21937; 12. HD. 22.09.2006 T. 13228/15988; 12. HD. 14.07.2005 T. 10849/15553) (Bknz: www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴² Bknz: 12. HD. 13.10.2016 T. E: 24665, K: 21505 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴³ Bknz: 12. HD. 06.10.2016 T. E: 18622, K: 20831 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴⁴ Bknz: 12. HD. 02.06.2016 T. E: 7659, K: 15661 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴⁵ Bknz: 12. HD. 03.03.2016 T. E: 2444, K: 6201 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴⁶ Bknz: 12. HD. 13.11.2015 T. E: 2015/21867, K: 28106 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴⁷ Bknz: 12. HD. 02.06.2015 T. E: 2015/11862, K: 15115 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴⁸ Bknz: 12. HD. 07.05.2015 T. E:7801, K:12720 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁴⁹ Bknz: 12. HD. 22.04.2015 T. E: 7085, K: 11009 (www.e-uyar.com)

III- Satış ilanının bir örneğinin mutlaka *borçluya* tebliği gerekir. Bu tebliğ işlemi yerine getirilmeden ihalenin yapılması, ihalenin bozulmasına neden olur.⁸⁵⁵⁰

Yapılan takipte *birden fazla* borçlu bulunması halinde, satış ilanının birer örneğinin borçluların hepsine ayrı ayrı tebliğ edilmesi gerekir.⁸⁵⁵¹

Kendisine satış ilanının bir örneği tebliğ edilecek olan *borçlunun*, takip dosyasında kendisini temsil etmiş olan bir vekili varsa, satış ilanının –HMK.mad.73; Avukatlık Kanunu mad. 41; Tebligat Kanunu mad. 11 uyarınca- *mutlaka* bu vekiline tebliğ gerekir.

Yüksek mahkeme, bu hususu pek çok kararında açıkça belirtmiştir:

- “*Satış ilanının, vekil yerine asile tebliğinin usulsüz olduğu, İİK.'nun 127. maddesi gereğince bu hususun başlı başına ihalenin feshi sebebi teşkil ettiği*”⁸⁵⁵²

- “*Satış ilanının vekile tebliğ edilmesi gerekeceği, takip dosyasına ayrıca vekaletname sunulmamış olmasının, artık borçlunun takipte vekille temsil edildiği gerçeğini ortadan kaldırmayacağı, vekil ile takip edilen işlerde vekile tebligat zorunlu olduğundan, asile yapılan tebligatın usulüne uygun olup olmamasının da sonuca etkili olmayacağı*”⁸⁵⁵³

- “*Vekil ile takip edilen işlerde vekile tebligat zorunlu olduğundan, asile yapılan tebligatın usulüne uygun olup olmamasının da sonuca etkili olmayacağı*”⁸⁵⁵⁴

- “*Vekil ile takip edilen işlerde vekile tebligat zorunlu olduğundan, asile yapılan tebligatın usulüne uygun olup olmamasının sonuca etkili olmadığı*”⁸⁵⁵⁵

- “*Satış ilanının vekil yerine asile tebliği usulsüz olup, bu hususun başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu, o halde mahkemece şikayetin kabulü ile ihalenin feshine karar verilmesi gerekeceği*”⁸⁵⁵⁶

- “*Vekili varken asile gönderilen satış ilanı tebligatının yok hükmünde olup sonuç doğurmayacağı*”⁸⁵⁵⁷

- “*7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 11. ve Tebligat Yönetmeliği'nin 18. maddeleri gereğince, vekil ile takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılmasının zorunlu olduğu, asile yapılan tebligatın hüküm ifade etmeyeceği*”⁸⁵⁵⁸

- “*Borçlunun, vekili aracılığıyla kıymet takdiri raporuna itiraz ettiği ve buna ilişkin kararın, satış kararından önce, satış dosyası arasında bulunduğu anlaşıldığından, satış ilânının kıymet takdirine itiraz eden borçlunun vekiline tebliğ edilmesi gerekirken, asile tebliği usulsüz olup, bu hususun başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu- İhale konusu taşınmazın birinci ihale günü satıldığı ve satış bedelinin, tahmini değerinin yüzde ellisi olan bedele, gazete ilanı için sarf edilen gider; kıymet takdiri gideri ve tebligat masraflarının eklenmesi halinde oluşan miktarı karşılamadığı anlaşıldığından mahkemece, ihalenin feshine karar verilmesi gerektiği*”⁸⁵⁵⁹

- “*İcra dosyasından gönderilerek -kıymet takdirine, satış ilanına vb. ilişkin- tüm tebligatların vekili yerine asilin kendisine yapılmasının usulsüz sayılacağı*”⁸⁵⁶⁰

belirtmiştir...

⁸⁵⁵⁰ Bknz: 12. HD. 17.09.2012 T. 12845/26625; 27.09.2012 T. 15070/28251; 14.04.2011 T. 26311/6596; 09.006.2011 T. 30835/12105; 14.10.2010 T. 19611/23516; 24.10.2005 T. 16939/20666; 17.10.2005 T. 20469/19987; 21.06.2004 T. 11423/16316; 03.07.2001 T. 11478/12018; 29.09.2005 T. 14456/18413 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁵¹ Bknz: 12. HD. 14.04.1992 T. 10754/4818; 11.04.1984 T. 3950/4446 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁵² Bknz: 12. HD. 07.02.2017 T. E: 2016/18467, K: 1336 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁵³ Bknz: 12. HD. 22.12.2016 T. E: 21184, K: 25895 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁵⁴ Bknz: 12. HD. 01.12.2016 T. E: 18878, K: 24740 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁵⁵ Bknz: 12. HD. 13.11.2015 T. E: 2015/25067, K: 28101 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁵⁶ Bknz: 12. HD. 27.10.2015 T. E: 2015/26371, K: 26011 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁵⁷ Bknz: 12. HD. 02.06.2015 T. E: 2015/11862, K: 15115 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁵⁸ Bknz: 12. HD. 15.01.2015 T. E: 2014/32541, K: 716 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁵⁹ Bknz: 12. HD. 13.01.2015 T. E: 2014/32967, K: 386 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁶⁰ Bknz: 12. HD. 20.12.2011 T. E: 11501, K: 29713 (www.e-uyar.com)

Aynı doğrultuda: 12. HD. 12.01.2016 T. 30698/371; HGK 01.04.2015 T. 1604-12/1125; 12. HD. 27.10.2014 T. 22174/24958; 12. HD. 25.09.2014 T. 18193/22458; 12. HD. 23.09.2014 T. 20778/22118; 12. HD. 22.01.2014 T. 35520/1384; HGK 13.03.2013 T. 12-805/350; 12. HD. 10.07.2012 T. 8760/24211; 12. HD. 04.06.2012 T. 5512/18886; 12. HD. 11.10.2010 T. 21698/22859; 12. HD. 30.04.2001 T. 6022/7373 (Bknz: www.e-uyar.com)

IV- Kendisine tebligat yapılacak vekil ‘tebligatın yapılacağı sırada, adresinde bulunmuyorsa’ ne yapılacaktır? Bu husus, Tebligat Kanunu’nun ‘Belli bir yerde veya evde meslek ve sanat icrası’ başlıklı 17. maddesinde;

“Belli bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatını icra edenler, o yerde bulunmadıkları taktirde tebliğ aynı yerdeki daimi memur veya müstahdemlerinden birine meslek veya sanatını evinde icra edenlerin memur ve müstahdemlerinden biri bulunmadıkları taktirde aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır”⁸⁵⁶¹

şeklinde düzenlenmiştir. . .

Yüksek mahkeme, bu konuya –yani; Tebligat Kanunu’nun 17. ve Tebligat Yönetmeliği’nin 26. maddesine- ilişkin içtihatlarında, ilgili yasal düzenlemeyi genişleterek ‘bu madde uyarınca yapılacak tebligatların usulüne uygun yapılmış sayılabilmesi yani tebligatın “geçerli” kabul edilebilmesi için’; “vekilin tebligat sırasında belirtilen adreste olup olmadığının, niçin kendisine o sırada tebligat yapılmadığının ve adreste bulunmama nedeninin araştırılıp ‘Tebliğ Mazbatası’nda belirtilmesini, bu işlem yapılamadan doğrudan doğruya ‘gösterilen adreste daimi çalıştığını beyan eden’ görevli personele (sekretere) yapılan tebligatın geçersiz sayılacağı” –aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

- *“Şikayetçi vekiline gönderilen satış ilânının; “Gösterilen adreste daimi çalıştığını beyan eden personel .....’a tebliğ edildi” açıklaması ile tebliğ edildiği, vekil adına yapılan bu tebligatta, tebliğ memuru tarafından, **muhatapın adreste bulunup bulunmadığı araştırılarak tespit edilmemiş olup**, bu durumda tebliğ işleminin, 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 17. maddesi hükümlerine uygun yapılmadığından **usulsüz olduğu**”⁸⁵⁶²*

- *“Takip dosyasından borçlular vekiline gönderilen satış ilânı tebliğ mazbatasında; dava dışı diğer takip borçlusunun adının yazılı olduğu, dosya da borçlu şirket adına düzenlenmiş bir satış ilanı tebligatının olmadığı görüldüğü gibi, anılan satış ilânının; “...daimi çalışan ve evrak kayıt memuru olduğunu beyan eden ..... tebliğ edildi” açıklaması ile 20.11.2013 tarihinde tebliğ edildiği, vekil adına yapılan bu tebligatta, tebliğ memuru tarafından, **muhatapın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmediği**, bu durumda tebliğ işleminin, 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 17. maddesi hükmüne uygun olarak yapılmaması nedeniyle **usulsüz olduğu**”⁸⁵⁶³*

- *“Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu- Tebliğ memuru tarafından, **muhatap avukatın adreste bulunup bulunmadığı araştırılarak tespit edilmediğinden** tebliğ işleminin **usulsüz olduğu**- Vekil ile takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılmasının zorunlu olduğu”⁸⁵⁶⁴*

- *“Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin, başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu- Tebliğ memuru tarafından, **borçlu vekili olan muhatapın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit***

⁸⁵⁶¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: **YILMAZ, E./ÇAĞLAR, T.** Tebligat Hukuku, 6. Baskı, s:322 vd – **ÇALTALKAYA, İ.** Tebligat Hukuku, 2018, s:138 vd- **BİLGİN, M.** Tebligat Hukuku, 2015, s:64-**MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukuku Esasları, 5. Baskı, 2015, s:132 vd. – **RUHİ, A. C.** Tebligat Hukuku, 8 Baskı, 2013, s:483 vd. – **COŞKUN, M.** Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, C:1, 5 Baskı, 2016, s:393 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK Şerhi, C:1, 3. Baskı, 2014, s:466 vd.

⁸⁵⁶² Bknz: 12. HD. 04.07.2017 T. E: 2016/32749, K: 10045 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁶³ Bknz: 12. HD. 04.05.2017 T. E: 2016/28427, K: 7241 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁶⁴ Bknz: 12. HD. 14.02.2017 T. E: 2016/24526, K: 1967 (www.e-uyar.com)

edilmeden yapılan tebliğ işlemlerinin, *Tebliğat Kanunu'nun 17. maddesine aykırı olduğu*⁸⁵⁶⁵

- “*Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin, başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu- Vekillere yapılan tebliğatlarda, tebliğ memuru tarafından, **muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmemesi halinde**, Tebliğat Kanunu'nun 17. maddesi hükümlerine uygun olarak yapılmamış olan tebliğ işlemlerinin usulsüz olacağı*”⁸⁵⁶⁶

- “*Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin, başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu- Borçlu şirket avukatına gönderilen satış ilânının; tebliğ memuru tarafından, **muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmeden**, aynı adreste çalışan sekreterine tebliğ edilmesi haline, tebliğ işleminin, usulsüz olacağı*”⁸⁵⁶⁷

- “*Borçlu vekiline gönderilen satış ilânının; "yani işyerinde daimi çalışan D.Ö.'in imzasına teslim edildi" açıklaması ile 11.10.2013 tarihinde tebliğ edildiği, vekile yapılan bu tebliğatta, tebliğ memuru tarafından, **muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmediği**, bu durumda tebliğ işleminin, 7201 sayılı Tebliğat Kanunu'nun 17. maddesi hükümlerine uygun olarak yapılmaması nedeniyle usulsüz olduğundan ihalenin başlı başına bu sebepten feshedilmesi gerekeceği*”⁸⁵⁶⁸

- “***Muhatabın iş yerinde bulunup bulunmadığına dair bir açıklamanın tebliğ evrakında yer almadığı görülmekle**, borçlu vekilinin adreste bulunmadığının tespiti yapılmadan çalışana yapılan tebliğatin usulsüz olduğu*”⁸⁵⁶⁹

- “*Borçlu vekiline gönderilen satış ilânının; "tebliğ adresinde aynı işyerinde daimi çalıştığını beyan eden ehil yetkili ..... tebliğ edilmiştir" açıklaması ile 14.01.2015 tarihinde tebliğ edildiği, vekile yapılan bu tebliğatta bir açıklama mevcut olmasına rağmen, tebliğatin yapılması gereken avukatın belirtilen adreste olup olmadığı ve tebliğatin niçin kendisine yapılmadığının açıklanmadığı, tebliğ memuru tarafından, muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmediği görülmekte olup, bu durumda tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu'nun 17. maddesi hükümlerine uygun yapılmadığından usulsüz olduğu*”⁸⁵⁷⁰

- “*Borçlu vekili Av. Ö.D.'ye gönderilen satış ilânının, 'daimi çalışanı' H.K. imzasına tebliği yapıldı' açıklaması ile tebliğ edildiği, vekile yapılan bu tebliğatta bir açıklama mevcut olmasına rağmen tebliğatin yapılması gereken avukatın belirtilen adreste olup olmadığı ve tebliğatin niçin kendisine yapılmadığının açıklanmadığı tebliğ memuru tarafından muhatabın adreste bulunup bulunmadığı araştırılıp tesbit edilmediği görüldüğünden, tebliğ işleminin usulsüz olup ihalenin feshine karar verilmesi gerektiği*”⁸⁵⁷¹

- “*Tebliğat Kanunu'nun 17. maddesine göre bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatını icra edenler o yerde bulunmadıkları takdirde, tebliğ o yerdeki daimi memur veya müstahdemlerden birine yapılacağı-Borçlunun geçici olarak o yerde bulunmadığının tespiti halinde, tebliğatin o yerde bulunan kişilere yapılması gerekeceği- Tebliğat Kanunu'nun 17. ve Tebliğat Kanunu'nun uygulanmasına dair yönetmeliğin 26. maddesi gereğince, **ilgilinin o yerde geçici olarak bulunmadığı hususu tespit edilerek, tebliğat mazbatasına şerh edilmesi gerekeceği**, bu şerhi içermeyen **tebliğin usulsüz yapılmış sa-***

⁸⁵⁶⁵ Bknz: 12. HD. 13.10.2016 T. E: 24665, K: 21505 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁶⁶ Bknz: 12. HD. 06.10.2016 T. E: 18622, K: 20831 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁶⁷ Bknz: 12. HD. 02.06.2016 T. E: 7659, K: 15661 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁶⁸ Bknz: 12. HD. 03.03.2016 T. E: 2444, K: 6201 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁶⁹ Bknz: 12. HD. 26.11.2015 T. E: 28189, K: 29526 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁷⁰ Bknz: 12. HD. 13.11.2015 T. E: 2015/21867, K: 28106 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁷¹ Bknz: 12. HD. 13.11.2015 T. E: 2015/25067, K: 28101 (www.e-uyar.com)

*ylacağı-İİK. 'nin 127. maddesi gereğince taşınmaz satışlarında, satış ilanının bir örneğinin borçluya tebliğ edilmesi gerekeceği. Borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshine sebep olacağı*⁸⁵⁷²

- “**Muhatabın iş yerinde bulunup bulunmadığına dair bir açıklamanın tebliğ evrakında yer almadığı görülmekle, borçlu vekilinin adreste bulunmadığının tespiti yapılmadan çalışana yapılan tebligatın usulsüz olduğu- Taşınmaz mal ihalesinde ilgililere Satış ilanının hiç tebliğ edilmemiş veya usulsüz tebliğ edilmiş olmasının başlı başına ihalenin feshi nedeni olduğu**⁸⁵⁷³

- “**Borçlu vekili Av. M. S. E. 'ye gönderilen satış ilânının; "Tevziat saatlerinde adresin kapalı olduğu komşusu isim ve imzadan imtina edip şifahi beyanına göre muhatabın nerede olduğunun bilinmediği anlaşıldığından tebligat evrakı ilgili mahalle muhtarlığına tebliğ edilerek komşusuna haber verildi, 2 nolu formül kapısına yapıştırıldı ve en yakın komşusuna haber verildi" açıklaması ile 13.11.2013 tarihinde Tebligat Kanunu'nun 21/1. maddesine göre tebliğ edildiği, vekile yapılan bu tebligatta, tebliğ memuru tarafından, muhatabın adreste bulunmama nedeninin yukarıda belirtilen biçimde araştırılarak tespit edilmediği, borçlunun tevziat saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceğinin belirlenmediği, beyanına başvuru ve imzadan imtina eden komşunun ad ve soyadının belirtilmediği, haber bırakılan komşunun isminin, imzadan imtina edip etmediğinin tevsik edilmediği görüldüğünden, dolayısıyla bu durumda tebliğ işleminin, 7201 sayılı Kanun'un 21/1. ve 23/7. maddeleri ile Tebligat Yönetmeliğinin 30 ve 35. maddeleri hükümlerine uygun yapılmadığından usulsüz olduğu**⁸⁵⁷⁴

- “**Vekile yapılan tebligat belgesinde 'Daimi sekreteri Nilgün imzasına tebliğ edildi' şeklinde posta dağıtıcı tarafından yazılan bir açıklama mevcut olmasına rağmen tebligatın yapılması gereken avukatın belirtilen adreste olup olmadığı ve tebligatın niçin kendisine yapılmadığı açıklanmadığından tebligatın usulsüz olduğu**⁸⁵⁷⁵

belirtilmiştir...

Aynı doğrultuda: 12. HD. 14.02.2017 T. 24526/1967; 12. HD. 13.10.2016 T. 24665/21505; 12. HD. 06.10.2016 T. 18622/20831; 12. HD. 02.06.2016 T. 2444/6231; 12. HD. 22.04.2015 T. 7085/11009; 12. HD. 08.12.2014 T. 31066/29657; 12. HD. 09.04.2012 T. 25014/11415; 12. HD. 14.03.2012 T. 23744/7961; 12. HD. 28.06.2011 T. 32557/13577; 12. HD. 28.02.2011 T. 22156/2115; 12. HD. 01.10.2009 T. 8798/17743; 12. HD. 15.06.2009 T. 5345/12723; 12. HD. 23.09.2008 T. 13059/16194; 12. HD. 21.12.2004 T. 22296/26929 (Bknz: www.e-uyar.com)

Buraya kadar gerek **doktrine** ve gerekse **Yargıtay içtihatlarına** atıfta bulunarak yaptığımız ayrıntılı açıklamalar dikkate alındığında; herhangi bir icra takip dosyasında, kendisine -örneğin; '103 davetiyesi' 'satış ilanı' vb. gibi- tebligat gönderilen avukata yapılacak tebligat -yukarıda belirttiğimiz şekilde- “**muhatabın avukatın tebligat sırasında belirtilen adreste olup olmadığı, niçin kendisine o sırada tebligat yapılamadığı ve adreste bulunmama nedeni araştırılıp 'Tebliğ Mazbatası'nda belirtilmediğinden, doğrudan doğruya 'gösterilen adreste daimi çalıştığını beyan eden sekreteri .....'a tebliğ edildi'** şeklinde -tebliğ zarfının arkasına kaşe basılmak suretiyle- yapılsa; **bu tebligat 'geçerli olmayacaktır'**.

Eğer avukata gönderilen tebliğ evrakı “*satış ilanı*” ise; yukarıda belirttiğimiz gibi; **a) Tebligat Kanunu'nun 17. ve Tebligat Yönetmeliği'nin 26. maddesi uyarınca yapılacak tebligatların usulüne uygun sayılabilmesi yani 'geçerli' olarak kabul edilebilmesi için “vekilin tebligat sırasında belirtilen adreste olup olmadığına, niçin kendisine tebligat**

⁸⁵⁷² Bknz: 12. HD. 27.10.2015 T. E: 2015/22241, K: 26237 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁷³ Bknz: 12. HD. 22.04.2015 T. E: 7085, K: 11009 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁷⁴ Bknz: 12. HD. 15.01.2015 T. E: 2014/32541, K: 716 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁷⁵ Bknz: HGK. 30.01.2013 T. E:2012/6-644, K:164 (www.e-uyar.com)

*yapılmadığının ve adreste bulunmama nedeninin araştırılıp ‘Tebliğat Mazbatası’nda bu husus belirtilmeden, doğrudan doruya ‘gösterilen adreste daimi çalıştığını beyan eden’ görevli personele (sekretere) yapılan tebliğat geçersiz sayılacağından*⁸⁵⁷⁶; **b)** Borçluya (vekiline) satış ilanının usulsüz tebliğ edilmesi, başlı başına ihalenin feshi nedeni olduğundan;⁸⁵⁷⁷ **c)** Satış ilanı tebliğatının usulsüzlüğü, ihalenin feshi sebebi olarak ileri sürülebileceğinden,⁸⁵⁷⁸ bu usulsüz tebliğat, “ihalenin feshine” neden olacaktır.

---

⁸⁵⁷⁶ Bknz: Yuk. dipn.37-51

⁸⁵⁷⁷ Bknz: Yuk. dipn.16-25

⁸⁵⁷⁸ Bknz: Yuk. dipn.13

86) Tasarrufun İptali Davalarında “Tapuda Gösterilen Satış Bedeli ile Taşınmazın Rayiç Değeri Arasında Fahiş Fark Bulunması” Koşulu ile “Mesken Niteliğindeki (Haciz Kabil Olmayan) Taşınmazlar Hakkında Tasarrufun İptali Davasının Açılmayacağı” Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar

(Terazi Hukuk Dergisi, Eylül/2020, S: 169, s: 1887-1897)

ÖZ: Tapu kayıtlarında “mesken niteliğinde bir taşınmaz” olduğu öngörülen ve gerek ‘dava dilekçesi’nde, gerek 05.04.2018 tarihli ‘bilirkişi raporu’nda ve gerekse ‘yerel mahkemeni gerekçeli kararı’ ile ‘Bölge Adliye Mahkemesi kararı’nda ‘mesken niteliğinde bir taşınmaz’ olduğu açıklanan dava konusu taşınmazı, üzerindeki ipotekle birlikte satın aldıktan sonra ipotek borcunu ödeyerek, ipoteği terkin ettiren, dava dilekçesinde kötüniyetli olduğu ileri sürülmeyen ve yargılama sırasında da mahkemeye bu konuda davacı tarafından tatmin edici kanıt sunulmayan son malik hakkında “taşınmazın ipotek kaydının bu kişi tarafından kaldırıldığı” gözönünde bulundurulmadan, ‘tapuda gösterilen bedel’ ile ‘taşınmazın rayiç değeri’ arasında ‘fahiş fark’ bulunduğu gerekçesi ile verilen ‘iptal kararı’nın ve bu (hatalı) karara yönelik istinaf başvurusunu reddeden ‘BAM. kararı’nın tahlil ve eleştirisi

Anahtar Kelimeler: Mesken, Taşınmaz, İpotek Kaydı, Fahiş Fark, Tasarrufun İptali

*

Davacı (alacaklı) T.C. .... Bankası A.Ş. vekili, 24.01.2014 tarihli “dava dilekçesi”nde özetle; “müvekkili bankanın T..... ÖZEL SAĞLIK ŞİRKETİ’ne kredi kullandığını, ancak bu kredinin vadesinde ödenmemesi üzerine adı geçen şirket ve kefilleri hakkında -gönderilen ihtarnameye rağmen kredi borcunun yine kapatılmaması nedeniyle- önce mahkemeden ‘ihtiyati haciz kararı’ alıp dava konusu ‘mesken niteliğindeki taşınmaz’-Diyarbakır ili, Kayapınar ilçesi, ... ada, 1 parsel sayılı, .../... arsa paylı, zemin kat, (3) no’lu bağımsız bölüm- üzerinde bunu uygulattıklarını, daha sonra bu taşınmazın ‘borçlu’ L.K tarafından, -sırası ile- Ç.U’ a, V.E’na, S.K’a, O.G’e, V.’a ve son olarak F.U’ a devredilmesi üzerine, yapılan bu ‘devir işlemleri’nin iptali için bu ‘tasarrufun iptali davasını’ açtıklarını” bildirmiştir...

Davalı (son malik, taşınmazı elinde bulduran) F.U vekili “cevap dilekçesi” nde özetle; “davacı-alacaklı banka tarafından, borçlular hakkında 03.07.2012 tarihinde icra takibinin başlatılmış olduğunu, müvekkilinin dava konusu ‘mesken’ niteliğindeki taşınmazı 07.08.2012 tarihinde satın aldığını, ilk satışın ise icra takibinden önce 05.01.2012 tarihinde gerçekleştiğini, müvekkilinin bu taşınmazı ‘borçlu’ ve ‘taşınmaz maliki’ L.K’ dan değil taşınmazın 5. maliki V.K ve Ş.L’ den satın aldığını, müvekkilinin iyiniyetli olduğunu ve 6. malik konumunda bulunduğunu, davanın müvekkiline de yöneltilmiş olmasının usul ve yasaya aykırı olduğunu” bildirerek “davanın müvekkili bakımından reddine karar verilmesini” istemiştir.

Yerel mahkeme 25.01.2018 tarihinde taşınmazın bulunduğu yerde keşif yapmış ve bilirkişilerden alınan 05.04.2018 tarihli raporda “mesken niteliğindeki taşınmazın devirlere devir tarihindeki değerinin 500.840,56 TL. olduğu” belirtilmiştir.

Yerel mahkeme -17.10.2018 tarihli- ‘gerekçeli kararı’nda;

-‘Borcun doğum tarihi’ nin, 12.11.2010 tarihinde düzenlenmiş olan Genel Kredi Sözleşmesi’ne göre 12.11.2010 tarihi olduğunu, ‘tasarruf tarihleri’ nin ise bu tarihten daha sonra -2012 tarihinde- olduğunu, dolayısıyla ‘dava şartının gerçekleştiğini’ kabul etmiştir.

-“Davacı bankanın, borçlunun adresinde 05.09.2014 tarihinde düzenlediği ‘adreste haczi kabil mal bulunmadığını belirten haciz tutanağının aciz belgesi niteliğinde’ olduğunu (İİK.m. 105,143)” b e l i r t e r e k, ‘davanın dinlenme koşulunun bulunduğu’ sonucuna varmıştır.

- ‘Davanın, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açıldığını (İİK.m.284) ’-tasarrufların 2012 yılında yapılmış olduğunu, davanın ise 2014 yılında açılmış bulunduğunu- belirtmiştir...

-“Dava konusu taşınmazın, davalı F.U’ a 07.08.2012 tarihinde, tapuda 219.000 TL. ’ye satıldığı belirtilmiş olduğunu, halbuki, taşınmazın bu tarihteki gerçek değerinin 500.000,56 TL. olduğunun 05.04.2018 tarihli BİLİRKİŞİ RAPORU’ndan anlaşıldığını” ileri sürerek “İİK.m. 278/III-2”ye göre, tapuda gösterilen satış bedeli ile taşınmazın –satış tarihindeki- gerçek değeri arasında fahiş fark bulunduğunu” kabul ederek, “dava konusu taşınmazın F.U’ a yapılan satış işleminin iptaline” karar vermiştir.

-“Davalı F.U’ un 07.08.2012 tarihinde dava konusu mesken niteliğindeki taşınmazı - üzerindeki ipotekle birlikte- satın aldıktan sonra, 09.10.2012 tarihinde ipotek borçlusunu L.K’ in sahibi olduğu T..... ÖZEL SAĞLIK ŞİRKETİ hesabına –ipotek borcunu ödeyip, ipotegi kaldırması için -270.000 TL. gönderdiğini, bu paranın 113.900 lirasının ipotekli alacaklı TEB’ e ödenip, ipotegin kaldırıldığını, ancak niçin ipotek borcundan daha fazla gönderildiğinin anlaşamadığını, bunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu” ifade ederek “davalı F.U’ un iyiniyetli sayılmayacağını” belirtip ‘davanın kabulüne’ karar vermiştir...

Yerel mahkemenin ‘gerekçeli kararı’ nda yer alan bu ‘gerekçeler’ isabetli midir?

Kanımızca; yerel mahkemenin davalı F.U bakımından “davanın kabulüne” karar verirken ileri sürdüğü i k i g e r e k ç e –yani; **a)** “Davalı-son malik F.U tarafından, asıl borçlu L.K’ in borcundan dolayı alacaklı ..... lehine kurulu bulunan 113.900,00 liralık ipotegin kaldırılması (terkini) için, bu kişinin sahibi bulunduğu T..... ÖZEL SAĞLIK ŞİRKETİ’ nin bankadaki hesabına satıştan sonra 270.000,00 lira gönderilmiş olmasının hayatın olağan akışına uygun bulunmadığı” gerekçesi ve **b)** “Dava konusu taşınmazın satış tarihindeki rayiç değeri 500.840,56 lira olmasına rağmen, tapuda davalı-son malik (taşınmazı devralan 6. kişi) F.U’ a 219.000,00 lira bedelle satılmış gibi gösterilmesi nedeniyle, İİK. 278/III-2 uyarınca bedeller arasında ‘fahiş fark’ (bir mislini aşan fark) oluşmuş olmasından dolayı satışın iptali gerektiği” gerekçesi- dosya içeriği ile örtüşmediğinden isabetli değildir. Gerçekten;

A-Bir taşınmaz, eğer üzerindeki ipotek, haciz gibitakyidatlarla birlikte satın alınmış ve “ipotek bedeli, hacizli alacaklının alacak miktarı” daha sonra alıcı tarafından ödenip, taşınmaz üzerindeki ‘ipotek’, ‘haciz’ kaydı terkin edilmiş (kaldırılmış) ise, o taşınmazın tapuda gösterilen “satış bedeli”ne daha sonra yatırılan ‘ipotek/haciz tutarı’ da eklenir.

Bu konuda **doktrinde;**

-“....Tasarrufla konu taşınmaz üzerinde ipotek ya da haciz varsa, tapuda gösterilen satış bedeline, ipotek bedeli ya da haciz tutarı da ilave edilerek ‘taşınmazın satış bedeli’ hesaplanır.”⁸⁵⁷⁹

-“.....Bir mal, sicili üzerindeki takyidatlarla alınmışsa bedel hesabı yapılırken malın üzerindeki haciz, ipotek gibi takyidatların da gösterilen satış bedeline eklenmesi gerekir...”⁸⁵⁸⁰

-“....Taşınmaz üzerinde ipotek ve haciz kayıtları varsa, bu takyidatların satış bedeline ilavesi için ipotek ve haczin davalı 3. kişi tarafından ödenmesi gerektiğinden, haciz ve ipotegin ödenmiş olup olmadığının, ödenmiş olması halinde kim tarafından ödendiğinin, banka kayıtları gibi yasal ve geçerli belgelerle incelenmesi gerekir....”⁸⁵⁸¹

⁸⁵⁷⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2018, s:135 - UYAR, T. “Tasarrufun İptali Davasına Konu Olan ve Üzerinde İpotek Bulunan Bir Taşınmazı Davalı Üçüncü Kişiden Satın Alan Dördüncü Kişinin İyiniyetli Olup Olmamasının Doğurduğu Sonuçlar” (İİK.m. 282, 283/II) (Legal Huk. Der. Nisan/2018, s:1721, 1738)

⁸⁵⁸⁰ EROĞLU, O. Tasarrufun İptali Davası İle Muvazaa Davası ve Karşılaştırılması, 2019, s:156

⁸⁵⁸¹ MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s:333

-“...Üzerinde önemle durulması gereken bir husus daha vardır ki; tasarrufla konu taşınmaz üzerinde ipotek ve haciz kaydı bulunması halinde, üçüncü kişi (alıcı) taşınmazı bu kayıtlarla yükümlü olarak satın almış sayıldığından, satışın bunların tamamı üzerinden yapıldığı kabul edilmektedir. Bu nedenle, oransızlığın belirlenmesinde, tapu kaydındaki ipotek ve haciz miktarlarının da gözönünde tutulması gerekir. Diğer bir ifade ile satış bedelinin, satış bedeline ipotek bedeli (veya haciz tutarı) de ilave edilerek belirlenmesi gerekir...”⁸⁵⁸²

denilmiştir...

Yüksek Mahkeme'nin (Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin) içtihatları da bu doğrultudadır. Gerçekten **Yüksek Mahkeme**;

√“Tasarrufun iptali davasında, tapudaki satış bedeline ödenen ipotek bedeli de eklendiğinde bedeller arasında fahiş fark bulunmadığı anlaşıldığından, satış bedelinin ödendiğinin hesap hareketleri ve diğer belgeler ile kanıtlandığını, İİK 280. maddeye göre de davalının ve babasının ‘borçlunun ızar kastını bilen veya bilebilecek kişilerden olduğu’nun da, davacı tarafça ispatlanamadığından, mahkemece ‘davanın reddi’ gerekeceğini”⁸⁵⁸³

√“Dava konusu taşınmaz tapuda 180.000 TL.’ye alındığı ve üzerinde 650.000 TL ipotek borcu görüldüğü, ancak davalı 3. kişinin ipotek borcu olarak da 404.000 TL ödediği, bilirkişinin taşınmazın satış tarihindeki gerçek değerini 932,575,00 TL olarak tesbit ettiği görüldüğünden, davalı 3.kişi tarafından tapuda ve ipotek bedeli olarak ödenen toplam 584.000,00 TL ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değer arasında misli fark bulunmadığından, ‘davanın reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁵⁸⁴

√“Dava konusu taşınmaz için tapuda ödenen (gösterilen) bedel ve taşınmazın üzerindeki ipotek borcu toplamı ile bilirkişi tarafından belirlenen taşınmazın satış tarihindeki gerçek değeri arasında misli fark bulunmadığından, davalı 3.kişi ile borçlu arasında akrabalık,arkadaşlık, iş ortaklığı...vs.gibi bir ilişkinin bulunmadığı, yani davalı 3.kişinin kötüniyetli olduğunun davacı tarafından ispatlanamadığı anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁵⁸⁵

√“Taşınmazın tapudaki satış bedeli ile rayiç değeri arasında ipotekler dikkate alındığında, fahiş bedel farkı olmamakla birlikte, davalı üçüncü kişinin, ‘borçlu ile aynı alanda faaliyette oldukları ve borçluyu eskiden beri tanıdığı’ yönündeki açıklamaları karşısında, borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının bu nedenle kabulü gerektiğini”⁸⁵⁸⁶

√“Taşınmazın gerçek değeri ile tapudaki bedeli arasındaki farkın tesbitinde, dava konusu taşınmaz üzerindeki ipotek bedelleri dikkate alınmadığından, ipotek bedelleri dikkate alındığında, bedel farkının bulunmadığı anlaşılacağından ve davalılar arasında akrabalık ve üçüncü kişinin ‘borçlunun alacaklılardan mal kaçırma amacını bildiği veya bilmesi gerektiği’ ispatlanmadığından davanın reddi gerektiğini”⁸⁵⁸⁷

√“Dava konusu taşınmazlar üzerindeki ipotekler dikkate alındığında, bir parsel dışındaki taşınmazların tapudaki satış bedelleri ile rayiç bedelleri arasında fahiş fark bulunmamakla birlikte, borçlu olan karı-kocanın taşınmazlarını davalılara satması ve davalının bu satışların bir kısmında ‘üçüncü kişi’ bir kısmında ‘dördüncü kişi’ olması karşısında, borçlunun ekonomik durumunu bilebilecek şahıslardan olduğu görüldüğünden, ‘tasarrufun iptaline’ karar verilmesinin isabetli olduğunu”⁸⁵⁸⁸

belirtmiştir...

*

⁸⁵⁸² SERTKAYA, Ş.A./ KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:311

⁸⁵⁸³ HGK. 20.11.2018 T. E: 17-141, K:1747 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁸⁴ 17. HD. 09.05.2017 T. E: 2015/5034, K: 5245(www.e-uyar.com)

⁸⁵⁸⁵ 17. HD. 02.05.2017 T. E: 2015/4597, K: 4927 (www.e-uyar.com)

⁸⁵⁸⁶ 17. HD. 12.04.2016 T. E: 2014/9909, K: 4624(www.e-uyar.com)

⁸⁵⁸⁷ 17. HD. 23.02.2016 T. E: 1607, K: 2111(www.e-uyar.com)

⁸⁵⁸⁸ 17. HD. 31.03.2015 T. E: 2013/18096, K: 5188(www.e-uyar.com)

Somut olayda; yerel mahkemenin 25.01.2018 tarihinde, mahallinde yaptığı keşif sonucunda aldığı 05.04.2018 tarihli BİLİRKİŞİ RAPORU’na göre, taşınmazın satış tarihi olan 07.08.2012 tarihindeki rayiç değeri 500.840,56 TL.’dir. Bu taşınmaz için (son) alıcı F.U tarafından tapuda (devir sırasında) 219.000 TL. ödendiği gibi, ayrıca satın alınan taşınmaz üzerindeki ipoteğin kaldırılması için ipotekli borçlunun şirketi olan T..... ÖZEL SAĞLIK ŞİRKETİ’nin hesabına da 270.000 TL. ödenmiştir. Böylece dava konusu taşınmazın tapuda gösterilen satış bedeli ile borçlunun şirketi hesabına yatırılan 270.000 TL. toplandığında bunların tutarı ile mahkemece dava konusu taşınmazın satış tarihindeki belirlenen rayiç değeri arasında fahiş bir fark oluşmamaktadır. Yani mahkemenin buna ilişkin ‘iptal gerekçesi’ yerinde değildir...

B- Dava konusu taşınmazı -‘borçlu’dan ya da ‘borçlunun sattığı üçüncü (dördüncü, beşinci) kişiden- satın almış olan alıcılar, “tapuda gösterilen satış bedeli” dışında, ‘borçlunun ya da bildirdiği başka kişilerin banka hesabına’ ayrıca -satış bedeline mahsuben-para ödedikleri-ni’ iddia ve ispat edebilirler.

Doktrinde bu konuda;

- “....Yargıtay, davalıların ‘gerçek satış bedelinin tapudaki resmi senette yazılı olan bedelden daha yüksekte olduğunu’ HMK.m. 201’e göre yazılı delil (belge) ile kanıtlayabilecekleri kanısındadır... ”⁸⁵⁸⁹

- “....Taşınmazı satın alan üçüncü kişi, ödemenin gerçek değer üzerinden yapıldığını, diğer bir ifade ile tapu dışında haricen ödeme yaptığını, ancak resmi nitelikteki belgelerle (banka ödeme dekontunu veya bankadan çektiği krediye ilişkin belgeleri göstermek sureti ile) kanıtlayabilir... ”⁸⁵⁹⁰

- “....Üçüncü kişi alıcı, tasarrufa konu mal için, resmi sözleşmede gösterilenden örneğin ‘taşınmazlar için tapuda veya araçlar için noterde yapılan sözleşmede gösterilen bedelden daha fazla bir bedel ödediğini’ iddia ve ispat edebilir.... ”⁸⁵⁹¹

- “....Davalı borçlu ile üçüncü kişi, tapuda düzenlenen resmi senette yazılı satış bedelinin gerçek satış bedeli olmadığını, tapudaki bedelin az harç ödenmesi için düşük gösterildiğini, gerçek satış bedelinin tapuda yazılı olandan daha yüksek olduğunu, yazılı delil ile (bankadaki hesap hareketleri ile) ispat edebilirler... ”⁸⁵⁹²

- “....Tasarruf konusu taşınmazın tapu kaydında belirtilen satış bedeli ile tasarrufun yapıldığı tarihte gerçek değeri (piyasa rayiç değeri) arasında bir misli veya daha fazla fark olmakla beraber, lehine tasarruf yapılan üçüncü kişinin, ‘borçluya aradaki farkı haricen ödediği’ savunmasını ileri sürüp, geçerli delillerle bunu ispat ettiği takdirde, fahiş bedel farkının varlığı kabul edilemez... ”⁸⁵⁹³

- “....Taşınmaz satışlarında yapılan hesaplamada Belediye rayiç değeri esas alınmaktadır. Belediye rayiç değeri ise gerçek alım-satım değerinin çok altında kalmaktadır. Bu gibi durumlarda alıcı, sadece tapuda gösterilen değer ile bağlı olmayıp, buna ilişkin banka hesap hareketleri ile havale ve benzeri yollardan yaptığı para hareketleri ile iddiasını ispatlayabilmektedir.... ”⁸⁵⁹⁴

- “....Bedel farkına ilişkin olarak, lehine tasarruf yapılan kişi, ‘borçluya, davacı/alcaklının iddia ettiği bedelden daha fazla ödeme yapıldığını’ ispat edebilir. Üçüncü kişinin bu iddiasını ispatlayabilmesi açısından, diğer deliller yanında banka kayıtlarına da başvurulması mümkündür.... ”⁸⁵⁹⁵

denilmiştir...

⁸⁵⁸⁹ KURU, B.İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, s:1405

⁸⁵⁹⁰ SERTKAYA, Ş.A. /KUL, S. a.g.e. s:312

⁸⁵⁹¹ COŞKUN, M.İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2019, s:969

⁸⁵⁹² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., s:134

⁸⁵⁹³ MUŞUL, T.a.g.e. s:349

⁸⁵⁹⁴ EROĞLU, O.a.g.e. s:155

⁸⁵⁹⁵ KAZANCI, T.İ.Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s:139

Yüksek Mahkeme'nin bu konudaki içtihatları da bu doğrultudadır. Gerçekten **Yüksek Mahkeme**;

√“....Davalı üçüncü kişi "dava konusu ev üzerinde satılık levhası gördüklerini, aynı apartmandaki komşular aracılığı ile mal sahibi olan davalı borçlu ile görüşüp pazarlık yapmak sonucu 90.000,00 TL bedel karşılığında evi satın aldıklarını, bu paranın 30.000,00 TL'sinin elden, 45.000,00 TL'sinin tapuda satış işlemleri yapıldığı sırada banka havalesi ile ve yine aynı gün hesaplarından çektikleri 15.000,00 TL. 'yi elden ödediklerini, müvekkili ile borçlu arasında herhangi bir tanışıklık ya da akrabalık bağı bulunmadığını" ileri sürmüş olup mahkemece, 'sübuta ermeyen tasarrufun iptali davasının reddine' karar verilmesinin isabetli olduğunu....”⁸⁵⁹⁶

√“....Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli dışında rayiç bedelle alındığı, tapu dışı ödemenin resmi belge ile ispatlanması halinde, tapu dışı ödemenin de tapudaki satış bedeline eklenmesi gerektiğini- Davalı 3.kişinin tapu dışı harici ödemeleri taşınmazı aldığı tarihteki banka hesap hareketleri ile ispatlaması halinde de, aksi iddia ve ispatlanmadığı sürece, bankadan tasarruf tarihine yakın tarihlerde çektiği paranın da taşınmaz alımı için kullanıldığının kabulü gerektiğini- Dava konusu taşınmazın satış konusundaki davalıların tapuya başvurdukları ve işlemlerin ertesi gün (7.2.2013'de) tamamlandığını, davalı üçüncü kişinin hesap hareketlerinden, adı geçen davalının hesaptan 5.2.2013 tarihinde 80.000 TL; 7.2.2013 tarihinde 655.530.000 TL çektiği, yine davalı borçlu ile ortağı olduğu şirketin 7.2.2013 tarihli hesap hareketlerinden 450.000 TL. 'nin şirketin, 200.000 TL'nin borçlunun hesabına girdiği, aynı gün anılan paralarla borçlu ile ortağı olduğu şirketin ipotek borcunun ödendiği, davalı üçüncü kişinin para çektiği saat ile borçlu ve şirketine giren paraların saatleri arasında yarım saat gibi bir zaman diliminin olduğu, ayrıca satış bedeline mahsuben davalı üçüncü kişi tarafından keşide edilen 135.000 TL'lik çekinde borçlunun babasının cirosu ile bankadan ödendiği, yani, davalı üçüncü kişinin dava konusu taşınmaza 870.000 TL civarında bir ödeme yaptığının anlaşıldığını, bu durumda davalı 3.kişi tarafından ödenen bedelle bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değer arasında misli fark bulunmadığı, ayrıca davalı 3.kişi ile borçlu arasında akrabalık, arkadaşlık, iş ortaklığı... vs. gibi bir ilişkinin bulunmadığı, yani davalı 3. kişinin kötüniyetli olduğunun davacı tarafından ispatlanamaması nedeniyle 'davanın reddine' karar verilmesi gerektiğini....”⁸⁵⁹⁷

√“....Taşınmazın tapudaki satış bedeli, davalının satış tarihinde bankadan konut kredisi çektiğini belgelemesi ve ayrıca emlakçı tarafından düzenlenen cayma akit belgesinde davacının ödeme yaptığı ve bu ödemenin davalının banka kayıtlarında aynı gün ve aynı miktarda çekilen para ile teyid edilmesi karşısında, rayiç değer ile misli fark bulunmadığı anlaşıldığından, borçlu ile yakın akraba olduğu veya İİK 280/1 madde kapsamında kötüniyetli olduğu ispatlanamayan davalı hakkındaki tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiğini....”⁸⁵⁹⁸

√“....Davalılar; "dava konusu taşınmazın ön sözleşme ile 300.000 TL'ye alındığını, satış bedelinin 140.000 TL'sinin kaparo olarak borçlunun vekili ve aynı zamanda amcası olan kişiye; kalan 160.000 TL'nin de banka havalesi ile borçluya ödendiğini" beyan ederek banka havale makbuzunu da sunmuş olduğundan, mahkemece adı satış sözleşmesinde isim ve imzaları bulunan borçlunun amcası ile davalı 3.kişinin babasının banka hesap hareketleri istenerek, gerektiğinde banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi de yaptırılarak "140.000 TL" kaparonun ödenip ödenmediğinin tespiti ile,sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini....”⁸⁵⁹⁹

belirtmiştir...

⁸⁵⁹⁶ 17. HD. 04.02.2019 T. E: 2016/7976, K: 872(www.e-uyar.com)

⁸⁵⁹⁷ 17. HD. 07.06.2016 T. E: 2014/13700, K: 6950(www.e-uyar.com)

⁸⁵⁹⁸ 17. HD. 12.04.2016 T. E: 2015/14967, K: 4636(www.e-uyar.com)

⁸⁵⁹⁹ 17. HD. 21.03.2016 T. E: 2014/8133, K: 3591(www.e-uyar.com)

Somut olayda; dava konusu taşınmazın *gerçek satış bedeli* 489.000 TL.’dir. Bunun 219.000 TL.’si tapuda gösterilmiş, bakiye satışbedeli olan 270.000 TL. ise satıcı V.K ile Ş.L’in talimatları doğrultusunda –taşınmaz üzerindeki ipoteğin kaldırılması için- ‘*ipotekli borçlu*’ L.K.’ın sahibi olduğu T.... ÖZEL SAĞLIK ŞİRKETİ’nin hesabına 09.10.2012 tarihinde yatırılmış, bu paranın 113.900 TL.’si ile, ...’in dava konusu mesken niteliğinde taşınmaz üzerinde bulunan ipoteği kaldırılmıştır...

C- Davalı F.U, dava konusu mesken niteliğindeki taşınmazı satın alan ‘6. ve son malik’ tir.

“Taşınmazın tapuda gösterilen satış bedeli ile gerçek değeri arasında fahiş fark bulunmasının, satışın iptaline neden olacağı” nâilişkin İİK.m. 278/III-2’deki kural, ancak dava konusu taşınmazı satın almış olan 3. kişiler (ilk satın alan malik) hakkında uygulanır. Aynı taşınmazı 3. kişiden satın almış olan sonraki (4.,5.,6. vb.) kişiler hakkında uygulanmaz.

Bu husus doktrinde;

-“ ....İİK.m. 278/III-2’deki bedeller arasındaki nispetizliğe ilişkin hükmün ‘borçlu ile borçludan tasarrufa konu malı satın alan kişi arasındaki tasarruflarda’ iptal nedeni olabileceğini, aynı malı üçüncü kişiden satın alan başka kişiler (dördüncü kişiler) hakkında bu hükmün uygulanmayacağını, bu kişilerin ayrıca kötüniyetli oldukları ispat edilmedikçe, bu kişilere yapılan tasarrufun iptaline karar verilemeyeceğini” Yüksek Mahkeme tüm içtihatlarında vurgulamıştır...⁸⁶⁰⁰

-“ ....İvazlar arasındaki fahiş farkın varlığı (İİK.m. 278/b.3.f.2) halinde tasarrufun (sadece davacı alacaklının takip konusu alacak ve fer’ileri nispetinde) mutlak suretle iptal edilebilmesi, akdi ilişkinin doğrudan borçlu ile kurulması haline münhasır olup, dördüncü kişinin iptali istenen tasarruf konusu taşınmazı, borçludan almamış olması halinde, resmi senette gösterilen değer ile gerçek değer arasındaki fark tek başına yeterli delil sayılmayıp, ivazlar arasındaki farkın varlığı diğer delillerle birlikte ancak takdirli delil niteliğini taşır....”⁸⁶⁰¹

-“ ....İİK.’nin 278. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci bendinde yer alan ‘....yapıldığı sırada, kendi verdiği şeyin değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği akitler’ şeklindeki hüküm, borçlu ile borçludan tasarruf konusu malı satın alan üçüncü kişiler arasındaki tasarruflarda uygulanır. Aynı malı üçüncü kişiden satın alan dördüncü kişi (varsa beşinci kişi) hakkında bu hüküm uygulanmaz....Dördüncü kişi hakkında iptal kararı verilebilmesi, kötüniyetli olmaları halinde mümkün olabilir. Eş anlatımla, dördüncü kişi yönünden aşırı bedel farkı ve satış tarihleri arasındaki yakınlık, kötüniyetli olduğu hususunda başka delillerle desteklenmediği sürece, tek başına iptal nedeni sayılmaz....”⁸⁶⁰²

-“ ....İİK.’nin 278. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci bendi, tasarrufa konu malı borçludan değil de üçüncü kişiden devir alan dördüncü kişiler veya dördüncü kişiden devir alan beşinci kişiler hakkında uygulanma olanağı bulunmamaktadır.Bu kişiler yönünden tasarrufun iptaline karar verilebilmesi için,kötüniyetli olduklarının ispat edilmesi gerekir....”⁸⁶⁰³

ş ekinde belirtilmiştir.

Yüksek mahkeme de bu konu ile ilgili olarak;

√“....Tasarrufun iptali davasının konusu olan malı elinde bulunduran şahsın kötüniyetli olduğunun kanıtlanamaması halinde dava tümünden reddedilmeyip borçlu ile tasarrufta bulunan üçüncü kişinin tasarrufa konu malı elinden çıkardıkları tarihteki gerçek

⁸⁶⁰⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e. s:133 vd.

⁸⁶⁰¹ MUŞUL, T.a.g.e. s:348

⁸⁶⁰² GÜNEREN, A.Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s:718 vd., 723 vd.

⁸⁶⁰³ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e. s:310

değeri oranında ve alacak miktarı ile sınırlı olarak tazminata mahkum edilmesi gerektiğini; dördüncü kişi yönünden sadece bedel farkının yeterli olmadığını, ayrıca kötü niyetinin somut delillerle ispatlanmasının gerektiğini....”⁸⁶⁰⁴

√“....Bedel farkının davalı dördüncü kişi yönünden geçerliliğinin bulunmadığını, davalı dördüncü kişinin, davalı üçüncü kişinin akrabası olduğuna dair dosya da bir bilgi de olmadığından, davalı dördüncü kişi yönünden davanın reddine karar verilmesi gerektiğini....”⁸⁶⁰⁵

√“....Dördüncü kişinin kötüniyetli olduğu ispat edilemediğine göre, davalı borçlunun çektiği kredide kefil olduğu anlaşılan davalı üçüncü kişinin taşınmazları elden çıkardığı tarihteki gerçek değeri, bilirkişi marifetiyle tespit edilerek ve takip dosyasındaki alacağı geçmemek üzere tazminata mahkum edilmesi gerektiğini....”⁸⁶⁰⁶

√“....Borçlunun davalı kardeşine ve düşük bedelle yaptığı satışın iptali gerektiğini- Davalı dördüncü kişi ile borçlunun, dava konusu taşınmazın bulunduğu köyün nüfusuna kayıtlı olup aynı yerde oturdukları, davalı dördüncü kişinin duruşma sırasında "borçlu ile uzaktan akraba olduğunu" da belirttiği anlaşıldığından, davalı dördüncü kişinin borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşıldığından, bu davalının satın aldığı parsel yönünden de davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini....”⁸⁶⁰⁷

√“....Davalı dördüncü kişi yönünden, ivazlar arasındaki fahiş fark yeterli olmayıp kötü niyetinin ispatlanmış olması gerektiğini, bu davalı yönünden İİK. mad. 280/3 hükmünün de uygulanamayacağını-Kötü niyeti ispatlanamadığından, davalı dördüncü kişi yönünden davanın reddine, İİK. mad. 283 gereğince davalı üçüncü kişinin taşınmazı elinden çıkarıldığı tarihteki değeri oranında tazminatla sorumlu tutulması gerektiğini....”⁸⁶⁰⁸

√“....Bedel farkının, davalı 4. kişi ve 5. kişi için tek başına iptal nedeni olmadığını....”⁸⁶⁰⁹

√“....Borçlu ile davalı şirket arasındaki söz konusu tasarruf yönünden tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç bedel arasında misli fark bulunması nedeniyle İİK. 'nin 278/3-2, ayrıca davalı borçlunun ortağı ve temsilcisi olduğu şirket ile davalı şirket arasındaki ticari ilişki nedeniyle davalı 3.kişi şirketin borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK. 'nin 280/1.madde gereğince iptale tabi olduğunu- Davalı 4. ve 5. kişiler, muhtelif şirketlerde ortak ve yönetici olarak bulunmalarına rağmen, adı geçen kişiler ile ortağı oldukları şirketlerin davalı borçlu ve onun ortağı olduğu, şirket ile ticari ilişkisi içinde bulunduğu, aralarında organik ve fiili bağ olduğu davacı tarafından ispatlanamadığından, dolayısıyla davalı 4.ve 5 kişinin kötüniyetli oldukları davacı tarafından ispatlanamadığından, 4 ve 5 kişi durumundaki davalılar hakkındaki davanın reddine; bu durumda, davalı şirket hakkındaki davanın İİK. 'nin 283/2 madde gereğince bedele dönüşmesi nedeniyle davacının dava konusu alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak, davalı 3.kişi şirketin dava konusu taşınmazı elden çıkardığı tarihteki bedeli olan 3.800.000,00 TL tazminatla sorumlu tutulmasına (aynı taşınmaza ilişkin olarak başka alacaklılar tarafından açılan ve tazminat olarak hükmedilerek kesinleşen dosyalar var ise, o dosyalarla da tekerür oluşturmayacak şekilde) karar verilmesi gerekeceğini....”⁸⁶¹⁰

belirtmiştir....

Dava konusu taşınmazı daha sonra almış olan (dördüncü, beşinci, altıncı vb.) kişiler bakımından, bu kişilerin a n c a k iyiniyetli (TMK.m. 3) olmamaları yani üçüncü kişinin

⁸⁶⁰⁴ 17. HD. 11.02.2020 T. E: 2018/4672, K: 1252(www.e-uyar.com)

⁸⁶⁰⁵ 17. HD. 18.12.2019 T. E: 2017/5386, K: 12138(www.e-uyar.com)

⁸⁶⁰⁶ 17. HD. 23.09.2019 T. E: 2016/18153, K: 8383(www.e-uyar.com)

⁸⁶⁰⁷ 17. HD. 21.05.2019 T. E: 2016/20255, K: 6456(www.e-uyar.com)

⁸⁶⁰⁸ 17. HD. 11.02.2019 T. E: 49, K: 1269(www.e-uyar.com)

⁸⁶⁰⁹ 17. HD. 07.04.2015 T. E: 2013/21230, K: 5494(www.e-uyar.com)

⁸⁶¹⁰ 17. HD. 25.10.2016 T. E: 2015/7077, K: 9343(www.e-uyar.com)

(varsa dördüncü kişinin, beşinci kişinin) “borçlunun ödeme gücünü kaybettiğini ve alacaklılarına zarar verme kastı ile hareket ettiğini bildiği veya bilmesi gerektiği” davacı-alacaklı tarafından kanıtlanırsa, bu kişilere yapılan tasarruf iptal edilebilir.⁸⁶¹¹

Somut olayda; son malik davalı F.U’un asıl borçlu L.K.’in “yakın akrabası olduğu”, “aynı sektörde çalışmaları ya da aynı yerde nüfusa kayıtlı olmaları veya –Silivri gibi (bkz:17. HD. 09.06.2015 T. 4523/8439)- küçük bir çevrede birlikte yaşıyor olmaları nedeniyle” davalı son malik F.U’un, asıl borçlunun mal kaçırma kastı ile hareket ettiğini bilebilecek durumda olduğu, yani kötünietli olduğu, davacı-alacaklı tarafından yargılama sırasında kanıtlanmamış olduğundan, ‘bu davalının da kötünietli olduğu farzedilerek’ kendisine yapılan satışın iptaline karar verilmesi isabetli olmamıştır.... ‘Asıl borçlu’ “sağlık sektöründe” çalışmakta olup, aynı zamanda özel hastane sahibidir. ‘Davalı 6. kişi F.U’ ise “çiftçi ve oto galeri sahibi”dir.

D- Dava konusu taşınmaz, “**tapu kaydı**”nda -ve “**dava dilekçesi**”nde(bknz: 1. sayfa, son paragraf), “**yerel mahkemenin gerekçeli kararı**”nda (bknz: son sayfa, 3. paragraf) ile “**bölge adliye mahkemesi kararı**”nda⁸⁶¹² - a ç ı k ç a b e l i r t i l d i ğ i g i b i ; “mesken niteliğinde bir taşınmaz”dır.

Borçlu tarafından üçüncü bir kişiye devredilen bir taşınmaz veya taşınırın örneğin; İİK.m. 82/12 kapsamındaki bir ‘mesken’in, İİK.m. 82/4 kapsamındaki ‘borçlunun geçimi için zaruri olan arazi’nin ya da ‘ziraat aletleri’nin (‘traktör’ün) tasarrufun iptali davasına konu edilmesi mümkün değildir. Çünkü bunların haczi kabil olmadığından, borçlunun bunları elinden (malvarlığından) çıkarmasından alacaklı bir zarar görmez. Dolayısıyla bu gibi haczedilemeyen şeyler, tasarrufun iptali davasına konu edilemez. Nitekim, bu konuda **doktrinde**;

-“...Borçlunun haczedilemeyen (İİK.m. 82) bir malını, malvarlığından çıkarması, iptal davasına konu olamaz. Çünkü, borçlunun bu işleminden alacaklıları zarar görmüş değildir. ‘Bir malın haczinin mümkün olup olmadığına’ karar verme yetkisi, icra mahkemesine ait olmakla beraber iptal davasında ‘iptali istenen tasarruf konusu mal ya da hakkın haczinin mümkün olup olmadığına’ davaya bakan mahkeme karar verir....”⁸⁶¹³

-“...Bir mal veya hakkın tasarrufun iptali davasına konu olabilmesi için, bu mal veya hakkın ‘haczinin caiz olması’ gerekir. Borçlunun haczi caiz olmayan (İİK.m.82-83) bir mal veya hakkı üzerindeki tasarrufu, İİK.m.278-280’deki şartlar bulunsa dahi iptale tabi değildir.⁸⁶¹⁴ Çünkü borçlunu haczedilemeyen mal ve haklarındaki tasarruflarının alacaklılar için zararlı olma ihtimali yoktur.⁸⁶¹⁵ Bir malın haczinin caiz olup olmadığı icra memurunun yetkisindedir (İİK.m. 80). Fakat, vereceği karar üzerine tetkik merciine gidildiğinde karar verme yetkisi tetkik merciinin olmakla beraber, iptal davasında bu husus bir ‘ön mesele’ teşkil ettiğinden, iptal davasına bakan mahkeme, iptali istenen tasarruf konusu mal veya hakkın haczinin caiz olup olmadığına karar verebilmelidir. Mahkeme, ‘malın haczinin caiz olduğuna’ karar verirse, davayı esasa girmeden reddedecek, buna karşılık aksi kanyaya varırsa, davanın esasına girip inceleme yapacaktır....”⁸⁶¹⁶

-“...Borçlunun tasarrufunun iptal davasına konu olabilmesi için, borçlunun tasarrufu icra takibine konu olabilen malvarlığına etki etmelidir. İşlem, borçlunun aktifini olumsuz şekilde etkilemediği taktirde iptal davası açılmaz. Örneğin; haczedilemeyen bir malın devrine karşı, iptal davası açmak mümkün değildir... Borçlunun İcra ve İflas

⁸⁶¹¹ (GÜNEREN, A.a.g.e. s:820)

⁸⁶¹² Bknz: s. 1

⁸⁶¹³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e. s:82

⁸⁶¹⁴ KURU, B. İflas ve Konkordato Hukuku, 1971, s:388, dipn:4

⁸⁶¹⁵ BELGESAY, M.R.İcra ve İflas Hukuku (Sentetik Bölüm), 1953, s:154

⁸⁶¹⁶ SARISÖZEN, İ.İcra ve İflas Hukukuna Göre İptal Davalarında Yargılama Usulü (ABD. 1977/2, s:281)

Kanunu'na göre haczi caiz olmayan bir eşyayı bağışlaması halinde, alacaklılar zarar görmedikleri için, tasarrufun iptali davası da açılmaz..."⁸⁶¹⁷

- "...Davacı alacaklının alacağına kavuşması, iptalini istediği tasarruf konusu malın haciz edilerek paraya çevrilmesi ile (İİK.m. 283/I) mümkün olabilmesi için, tasarruf konusu malın kabili haciz olması gerekir. O halde, borçlunun kabili haciz olmayan (haciz edilemeyen) bir malının üçüncü kişiye devir tasarrufu işleminin iptali için iptal davası açılmaz, açıldığı taktirde mahkeme davayı bu sebeple reddeder...."⁸⁶¹⁸

- "...Genel kabule göre; borçlunun İİK. hükümleri gereğince haczi kabil olmayan bir malını malvarlığından çıkarması, tasarrufun iptali davasına konu edilemez. Böyle bir durumda tasarrufun iptali davası açıldı ise, o zaman 'bir malın haczinin kabil olup olmadığı'nun tasarrufun iptali davasının açıldığı mahkemede ileri sürülmesi ve bu konudaki kararı da, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin vermesi gerekmektedir. Çünkü burada maddi imkansızlık söz konusudur...."⁸⁶¹⁹

- "...Haczi kabil olmayan veya masaya ait bulunmayan mallarla ilgili muameleler iptal davasına konu olamazlar....Bizce, iptal davasının gayesi cebri icranın devamını sağlamak olduğuna göre, 'dava konusu malların bu gayeye tahsis edilemeyeceği' iddiası mahkemeye incelenebilmelidir."⁸⁶²⁰

- "...Borçlunun haczedilemeyen (İİK.m. 82) bir malını malvarlığından çıkarması, iptal davasına konu olamaz. Çünkü borçlunun bu işleminden alacaklıları zarar görmemiştir."⁸⁶²¹

- "...Borçlunun haczedilemeyen (İİK.m. 82) bir malını, malvarlığından çıkarmış olması, iptal davasına konu olamayacağından, iptal davası sırasında, davalı taraf 'dava (iptal) konusu tasarrufun haczi mümkün olmayan bir mal ya da hakka ilişkin olduğunu' ileri sürerse, mahkemenin iptali istenen tasarruf konusu mal ya da hakkın haczinin mümkün olup olmadığını araştırması gerekir. Bu yöntem usul ekonomisine uygun düşecektir....Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, tasarrufa konu olan malın İY. nin 82. maddesine göre haczedilebilir olup olmadığını bir 'ön mesele' olarak inceleyebilmesi, usul ekonomisine uygun düşmenin yanı sıra şu gerekçe ile de kabul edilmelidir: Borçlu, iptal edilebilecek bir tasarrufa bilerek girişirken amacı alacaklı veya alacaklılarından mal kaçırmaktır. İY'nin 82. maddesi kapsamına giren bir malı elinde bulundurmasının takip hukuku yönünden hiçbir riski yoktur. Zaten, İY. 82. maddesine göre belirli sınırları olan bir korumanın altındadır. Böyle bir risk olmadığına göre, bu malın kasıtlı olarak bir tasarrufa konu etmesi düşünülemez. Zira, böyle bir tasarruf kendisine, sahip olduğu olanakların dışında bir olanak da vermez. Dolayısıyla, böyle bir tasarrufa girişmesi hayatın olağan akışına uygun düşmez...."⁸⁶²²

denilmiştir...

Yüksek mahkeme de, aşağıda tam metnini sunduğumuz -17. HD. 24.09.2013 T. E:13855, K:12721 sayılı- kararında;

"Spor Toto Bayilik Ruhsatının Devri" tasarrufunun iptaline ilişkin açılan davada, mahkemeye, Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Toto Teşkilat Başkanlığının "Teşkilat Başkanlığının yazılı izni olmadan ve devir bedeli Teşkilat hesaplarına yatırılmadan bayilik devrinin hukuken mümkün olmadığı, bu sebeple bayilik ruhsatının haczedilmesi ve icra kanalıyla satışının hukuken mümkün olmadığı gibi, bunun yapılması halinde de herhangi bir hukuki değer ifade etmeyeceği" ne dair olan yazısı gözönünde

⁸⁶¹⁷ ERDÖNMEZ, G. Alacaklılara Zarar Verme Kasdıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Bası, 2019, s:131, 150

⁸⁶¹⁸ MUŞUL, T.a.g.e. s:449

⁸⁶¹⁹ EROĞLU, O.a.g.e. s:52

⁸⁶²⁰ GÜRDOĞAN, B.İflas Hukuku Dersleri, 1966, s:223, dipn:617

⁸⁶²¹ COŞKUN, M.a.g.e. s:924

⁸⁶²² AKŞENER, S.H.Tasarrufun İptali Davalarında İhtiyati Haciz, (Legal Huk. Der.), Ağustos/2013, s:120 vd.

bulundurulacak, davaya konu ruhsat devrinin iptale tabi bir tasarruf olup olmadığı, davanın kabulü durumunda hükmün infaz kabiliyeti taşıyıp taşımadığı üzerinde durularak, sonucuna göre karar verilmesi gerektiği- İptali istenen tasarruf konusu malın ‘haczinin mümkün olup olmayacağına’, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece karar verileceği- Kural olarak borçlunun haczedilmeyen bir malını malvarlığından çıkarması işleminin iptal davasına konu olamayacağı-

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda: “kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın kabulüne” dair verilen hükmün süresi içinde davalılar vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı vekili, “davalı borçlu H. Ö.’nin alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla adına Spor Toto Bayilik ruhsatını 9.12.2009 tarihinde babası davalı G. Ö.’ye devrettiğini, belirterek “davalılar arasındaki tasarrufun iptalini” istemiştir.

Davalılar vekili, “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığını, davacının öğretmen, davalı borçlunun öğrenci olduğunu, davacıyla borçlu arasındaki duygusal bağ ve birliktelik sebebiyle, davaya konu senetlerin borçluya zorla imzalatıldığını, takip konusu senetler dışında davacı elinde 400.000,00 TL civarında senet bulunduğunu, davaya konu ruhsatın gerçek sahibinin davalı G. olduğunu, davalı G. adına daha önce spor toto ve ganyan bayisi bulunduğundan davaya konu ruhsatın 2. bir bayilik alınmadığı için, davalı H. adına alındığını, ancak işyerini fiilen G.’nin işlettiğini” belirterek “davanın reddini” savunmuştur.

Mahkemece “iddia, savunma toplanan delillere göre, davalıların baba kız olması sebebiyle davaya konu tasarrufun İ.İ.K.287/3-1 ve 280/1. maddeler gereğince iptale tabi olduğu” gerekçesiyle “davanın kabulüne” karar verilmiş; hüküm, davalılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, İ.İ.K.277 vd. maddeleri gereğince açılmış ‘tasarrufun iptali istemi’ne ilişkindir.

İ.İ.K.nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amaç, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların “geçersiz” ya da “iyiniyet kurallarına aykırılık” sebebiyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağı tahsilini sağlamaktır. Davacı, iptal davası sabit olduğu takdirde, tasarruf konusu mal üzerinde cebri icra yoluyla hakkını almak yetkisini elde eder ve tasarruf konusu taşınmaz mal ise, davalı üçüncü kişi üzerindeki kaydın düzeltilmesine gerek olmadan, o taşınmazın haciz ve satışını isteyebilir (İ.İ.K.md.283/1). Bu yasal sebeple iptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, “nispi” nitelikte, yasadan doğan bir dava olup: tasarrufa konu malların aynıyla ilgili değildir.

Kural olarak borçlunun haczedilmeyen bir malını malvarlığından çıkarması iptal davasına konu olamaz. Çünkü, borçlunun bu işleminden alacaklıları zarar görmüş değildir. Bir malın haczinin mümkün olup olmadığına karar verme yetkisi icra mahkemesine ait olmakla birlikte (İ.İ.K.82), **iptal davasında, “iptali istenen tasarruf konusu mal veya hakkın haczinin mümkün olup olmadığına” davaya bakan mahkeme karar verecektir.**

Somut olayda, davalı borçlu tarafından babasına devredilen ‘Spor Toto Bayilik Ruhsatının devrine’ dair tasarrufun iptali istenmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Toto Teşkilat Başkanlığının 28.6.2013 tarihli yazısından “Teşkilat Başkanlığının yazılı izni olmadan ve devir bedeli, Teşkilat hesaplarına yatırılmadan, bayilik devrinin hukuken mümkün olmadığı, bu sebeple bayilik ruhsatının haczedilmesi ve icra kanalıyla satışının hukuken mümkün olmadığı gibi, bunun yapılması halinde de herhangi bir hukuki değer ifade etmeyeceği” belirtilmiştir. O halde mahkemece, Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Toto Teşkilat Başkanlığının 28.6.2013 tarihli yazısı gözönünde bulundurularak, davaya konu ruhsat devrinin iptale tabi bir tasarruf olup olmadığı, davanın kabulü durumunda hükmün infaz kabiliyeti taşıyıp taşımadığı (İ.İ.K.283/1 maddesi gereğince) üzerinde durularak, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı hüküm tesisi

isabetli görülmemiştir. (Dairemizin 2.10.2012 Tarih 2012/12642 Esas ve 2.2.2011 tarih 2010/10039 Esas sayılı kararları da aynı doğrultudadır.)

SONUÇ: Yukarıda açıklanan sebeplerle davalılar H. Ö. ve G. Ö. vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle hükmün BOZULMASINA, peşin alınan harcın istenmesi halinde temyiz eden davalılara iadesine, 24.09.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”⁸⁶²³

denilmiştir...

Aynı doğrultuda:

- 17. HD. 02.10.2012 T. E:2012/12642

- 17. HD. 02.02.2011 T. E:2010/10039

Görüldüğü gibi, **yüksek mahkeme** bu kararında i k i h u s u s a açıklık getirmiştir:

-“....Kural olarak, borçlunun haczedilemeyen bir malını malvarlığından çıkarması işleminin, iptal davasına konu olamayacağı....”

-“....İptali istenen tasarruf konusu malın haczinin mümkün olup olmayacağına tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece karar verileceğini....”

belirtmiştir...

Somut olayda yukarıda belirttiğimiz gibi; gerek “**dava dilekçesi**”nde ve gerekse “**yerel mahkemenin gerekçeli kararı**” ile “**bölge adliye mahkemesinin kararı**”ndave“**tapukaydı**”nda a ç ı k ç a “*mesken niteliğindeki taşınmaz*” olduğu belirtilen – ve halen de son malik-davalı F.U tarafından ‘mesken’ olarak kullanılmakta olan taşınmaz hakkında açılmış o-lan bu ‘tasarrufun iptali davası’’nın -doktrinde ve konuya ilişkin Yargıtay 17. HD.’nin 24.09.2013 T. 13855/12721 sayılı kararında ısrarla belirtilen görüşe rağmen-‘reddedilmesi’ gerekirken ‘ kabul’ edilmiş olması isabetli olmamıştır.

E- Davalı-son malik F.U vekili gerek yargılama sırasında mahkemeye sunduğu dilekçelerinde ve beyanlarında ve gerekse istinaf başvuru dilekçesinde ısrarla “*müvekkilinin harap vaziyette aldığı taşınmazı yaşanabilir hale getirebilmek için 100.000 TL. civarında harcama yaptığını*” belirtmiş olmasına rağmen, bu husus araştırılmadan ve bu davalı vekiline bu hususları kanıtlanma imkanı tanınmadan “*taşınmazın tapuda gösterilen satış bedeli ile rayiç değeri arasında fahiş fark bulunduğu*” kabul edilmiştir.

Halbuki mahkemece dava konusu taşınmaza, taşınmazı satın aldıktan sonra davalı-son malik tarafından yapılmış olan ilavelerin bedelinin belirlenip bunların davalı-son malik’e yani F.U’a ait olduğunun kararda belirtilmesi (açıklanması) gerekirken, bu ilaveler bakımından da davacı-alacaklı lehine ‘*satış yetkisi*’ verilmesi isabetli olmamıştır.

Nitekim **yüksek mahkeme** bu konular hakkında;

√“....Tasarrufun iptali davasında, taşınmaz üzerindeki yapının satıştan (tasarruftan) önce yapıldığı ve satışın (tasarrufun) bu yapı ile birlikte olduğunu ve yapıyı kapsadığını, bu durumda iyiniyetli yapı sahibinin haklarını talep etmesinin mümkün bulunmasına göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki diğer temyiz itirazlarının reddi gerektiğini....”⁸⁶²⁴

√“....Davalı-üçüncü kişi vekilinin, ‘müvekkilinin taşınmazı satın aldıktan sonra üzerine yeni bir ‘bina’ yaptığını ve haksız açılan davanın reddini’ savunduğunu, tasarrufun iptali davasında, dava konusu taşınmazın borcun doğumundan sonra satıldığı, satış tarihindeki rayiç değeri ile tapuda gösterilen satış bedeli arasında fahiş fark olduğu, binanın ‘davalı üçüncü kişi tarafından yapıldığını gösteren’ ruhsat bulunmadığı ve faturaların önceki tarihli olup, çekilen kredinin tüketicici kredisi olduğu anlaşıldığından, ‘davanın kabulü kararı’’nin yerinde olduğunu....”⁸⁶²⁵

⁸⁶²³ 17. HD. 24.09.2013 T. E: 13855, K: 12721(www.e-uyar.com)

⁸⁶²⁴ 17. HD. 14.03.2017 T. E: 2016/8538, K: 2734(www.e-uyar.com)

⁸⁶²⁵ 17. HD. 10.03.2015 T. E: 2013/16716, K: 4095(www.e-uyar.com)

√“....Dosya kapsamında alınan bilirkişi raporunda, taşınmaz üzerindeki 'bina'nın davalı-üçüncü kişi tarafından tasarruf tarihinden sonra yapıldığı anlaşıldığından ve davacı-alacaklının da bu binanın borçlu tarafından yapıldığını ispat edemediğinden, mahkemece, 'arzin üzerindeki yapıların arzin mülkiyetine tabi olduğu' gerekçesiyle taşınmaz üzerindeki 'bina'yu da kapsar şekilde tasarrufun iptaline karar vermesinin yerinde olmadığıni....”⁸⁶²⁶

belirtmiştir...

F- “Dava konusu taşınmazın kısa süre içinde birkaç defa el değiştirmiş olması” yerel mahkemece ‘iptal sebebi’ sayılmışsa da, ilişkide sunduğumuz içtihatlarda açıkça vurgulandığı gibi, bu husus ‘tek başına’, ‘başlı başına’ iptal sebebi olamaz...

Gerçekten **yüksek mahkeme**, bu hususa ilişkin olarak;

√“....Taşınmazların ipoteklerle yüklü olarak kısa aralıklarla devrinin tasarrufun iptali için gerekçe olamayacağını, mahkemece tüm davalılar yönünden ayrı ayrı iptal şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin değerlendirilmesi gerektiğini....”⁸⁶²⁷

√“....Kısa aralıklar ile yapılan satışın, diğer deliller ile desteklenmediği takdirde, tek başına kötü niyet karinesi olarak kabul edilemeyeceğini....”⁸⁶²⁸

√“....Davalı borçlu Silivri’de faaliyet gösteren Ltd. Şti.’nin ortakları ve temsilcisinin yakını olup, dördüncü kişi de Silivri’de ikamet etmekte olup, dava konusu taşınmaz dört gün içinde iki kez el değiştirmiş olduğundan, Silivri şartlarında davalı dördüncü kişinin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olup olmadığı (tasarrufun İİK mad. 280/1 kapsamında iptale tabi olup olmadığı) değerlendirilmesi gerektiğini....”⁸⁶²⁹

√“....Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değeri arasında misli fark bulunduğu, devirlerin kısa aralıklarla yapıldığını, tüm davalıların ortak kabulleri doğrultusunda davalılar arasındaki devirlerin bedelsiz olarak gerçekleştiği, davalıların tamamının birbirleri ile yakın ilişki içinde oldukları ve birbirlerinin borçlarının bilebilecek veya bilmesi gereken kişilerden olduğu, borçlu ile davalının yakın arkadaş ve akraba olduğu gibi aynı zamanda iş ortağı olduklarını, borçlunun durumunu bilebilecek durumda olduğunu, diğer davalının da borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olduğunu, dava konusu tasarrufların İİK 278, 279, 280. maddeler gereğince iptale tabi bulunduğunu....”⁸⁶³⁰

√“....Dava konusu taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olduğunun kabulü gerekirse de, taşınmaz üzerinde ipotek olması durumunda, ipotek bedelinin de satış bedeline eklenmesi gerektiğini, bununla birlikte, davalıların borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduklarına dair yeterli kanıt bulunmadığını, ayrıca satışın kısa aralıklarla olmasının, diğer delillerle de desteklenmediği takdirde, satış değerindeki fahiş farkın tek başına ‘kötü niyet karinesi’ kabul edilemeyeceğini....”

belirtmiştir...

*

Buraya kadar yaptığımız ayrıntılı AÇIKLAMA ve atıfta bulunduğumuz YARGITAY İÇTİHATLARI doğrultusunda yerel mahkemenin gerekçeli kararında davalı-son malik (taşınmazı devralan 6. kişi) F.U bakımından “iptal kararı”na gerekçe olarak gösterdiği iki husus (yani;

⁸⁶²⁶ 17. HD. 16.03.2010 T. E: 906, K: 2308(www.e-uyar.com)

⁸⁶²⁷ 17. HD. 10.12.2018 T. E: 2015/15797, K: 11927(www.e-uyar.com)

⁸⁶²⁸ 17. HD. 27.09.2016 T. E: 10902, K: 8238(www.e-uyar.com)

⁸⁶²⁹ 17. HD. 09.06.2015 T. E: 4523, K: 8439(www.e-uyar.com)

⁸⁶³⁰ 17. HD. 24.02.2015 T. E: 2013/16144, K: 3312(www.e-uyar.com)

a) “*Davalı F.U’un, ipotekle yükümlü olarak satın aldığı ‘mesken niteliğindeki dava konusu taşınmaz’ için, ipotek lehdarı....’e ödenip ipoteğin kaldırılması konusunda, ipotekli borçlu L.K’in sahibi olduğu T.... ÖZEL SAĞLIK ŞİRKETİ’nin banka hesabına 170.000,00 lira göndermiş olmasında hayatın olağan akışına aykırılık bulunması*” hususu ve

b) “*Davalı F.U’a dava konusu mesken niteliğinde taşınmazı satışı tarihindeki (07.08.2012) rayiç değerinin 500.840,56 lira olmasına rağmen, tapuda gösterilen satış bedelinin 219.000,00 lira olması nedeniyle, arada fahiş fark ‘bir mislini aşan fark’ bulunması*” hususu) dosya içeriği ile bağdaşmamaktadır. Gerçekten;

A-Yukarıda belirttiğimiz⁸⁶³¹ gibi; dava konusu taşınmazın, üzerindeki ipotek, haciz gibi takyidatlarla birlikte satın alınmış olması halinde, taşınmazın tapuda gösterilen satış bedeline, taşınmazın üzerindeki ‘*ipotek*’ ya da ‘*haciz*’ tutarının da eklenerek, taşınmazın satış bedelinin hesaplanması gerekir.

Somut olayda, dava konusu taşınmazın ‘*gerçek satış bedeli*’ne sayın yerel mahkemece ve ne de sayın Bölge Adliye Mahkemesince bu şekilde hesaplanmamıştır...

B-Satış tarihindeki rayiç değeri 500.840,56 lira olduğu belirlenen ve tapuda 219.000,00 liraya satıldığı saptanan taşınmazın taraflar arasında kararlaştırılan gerçek satış bedeli 489.000,00 lira olduğu için, bunun 219.000,00 lirası tapuda gösterilmiş, 270.000,00 li-rası ise haricen -aynı zamanda taşınmaz üzerindeki ipoteğin terkinini (fekki) için- asıl ipotek borçlusu L.K’in şirketi olan T.... ÖZEL SAĞLIK ŞİRKETİ’nin hesabına yatırılmıştır. Bu paranın 113.900,00 lirası ile dava konusu taşınmaz üzerindeki ipotek -alacaklı T...’e ipotek bedeli ödenerek- kaldırılmıştır...

Dolayısıyla, dava konusu taşınmazın ‘*satış tarihindeki rayiç değeri*’ (500.840,56 TL.) ile ‘*tapuda gösterilen satış bedeli*’ (219.000,00 TL.) + ‘*borçlunun Banka Hesabına yatırılmış olan meblağ*’ (270.000,00 TL.) arasında f a h i ş f a r k (bir mislini aşan fark) bulunmamaktadır....

C- Dava konusu taşınmazın satış tarihindeki (07.08.2012) ‘*rayiç değeri*’nin 500.840,56 lira olmasına rağmen davalı-son malik F.U tarafından tapuda gösterilen bedel: 219.000,00 lira + satıcı V.K ile Ş.L’in talimatı ile T.... ÖZEL SAĞLIK ŞİRKETİ’nin hesabına 09.10.2012 tarihinde yatırılan miktar: 270.000,00 lira = 489.000,00 lira

Davalı- son malik F.U tarafından ödenen toplam 489.000,00 lira ile mahkemece satış tarihindeki *taşınmazın rayiç değeri olarak belirlenen 500.840,56 lira* arasında ‘*fahiş bir fark*’ (bir mislini aşan bir fark) bulunmamaktadır.

Çünkü, yukarıda da belirttiğimiz (bknz: s:5) gibi; dava konusu taşınmazı - ‘*borçlu*’ dan ya da ‘*borçlunun sattığı üçüncü (dördüncü, beşinci) kişiden- satın almış olan alıcılar*’, ‘*tapuda gösterilen satış bedeli*’ dışında, ‘*borçlunun ya da bildirdiği başka kişilerin banka hesabına*’ ayrıca -satış bedeline mahsuben- para ödediklerinin iddia ve ispat edilebilirler.

D- Yukarıda belirttiğimiz⁸⁶³² gibi; İİK.m. 278/III-2’deki kural, ancak dava konusu taşınmazı satın almış olan 3. kişiler (ilk satın alan malik) hakkında uygulanır. Aynı taşınmazı 3. kişiden satın almış olan sonraki (4.,5.,6. vb.) kişiler hakkında uygulanmaz. Taşınmazı, üçüncü kişiden devralan dördüncü, beşinci, altıncı vb. kişilerin “*ancak kötünüyetli oldukları*” yani asıl borçlunun ‘*mal kaçırmak amacı ile*’ dava konusu taşınmazı devrettiği hususunun bu kişiler tarafından bilindiği ispat edilirse, bu kişiler hakkında da iptal kararı verilebilir. Somut olayda ise, davacı-alacaklı tarafından böyle bir kanıt davalı- son malik F.U hakkında ileri sürülmemiş olduğundan, davalı F.U’un asıl borçlu L.K ile **aynı iş kolunda çalıştığı, yakın akraba oldukları, aynı yerde nüfusa kayıtlı oldukları, – Silivri gibi “17. HD. 09.06.2015 T. 4523/8439”- aynı küçük yerleşim yerinde (çev-**

⁸⁶³¹ Bknz: Yuk. § A.

⁸⁶³² Bknz: Yuk. § C.

rede) yaşadıkları, iş ortağı oldukları, arkadaş oldukları, aynı şirkette ortak oldukları vb. ileri sürülmemiştir. “Asıl borçlu” L.K ‘sağlık sektöründe’ çalışan özel hastane sahibi bir kişidir. Davalı- son malik F.U ise ‘çiftçi ve oto galerisi’ işleten bir kişidir....

E- Dava konusu taşınmazın “mesken niteliğinde bir taşınmaz” olduğu **‘tapu kaydı’**nda, **‘dava dilekçesi’**nde⁸⁶³³, **‘yerel mahkemenin gerekçeli kararı’**nda ve **‘bölge adliye mahkemesi kararı’**nda⁸⁶³⁴ a ç 1 k ç a vurgulandığı halde, yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz⁸⁶³⁵ gibi, ne yerel mahkemece ve ne de Bölge Adliye Mahkemesince **“ANCAK HACZİ KABİL OLAN ŞEYLERİN (TAŞINIRLARIN/TAŞINMAZLARIN)TASAR-RUFUN İPTALİ DAVASINA KONU OLABİLECEĞİ”** kuralı dikkate alınmaksızın **‘iptal kararı’** verilmiş olması hatalı olmuştur.

F-Yukarıda belirttiğimiz⁸⁶³⁶ gibi; dava konusu taşınmazı satın almış olan ve halen taşınmazı **‘mesken olarak’** kullanmakta olan son malikin **“bu taşınmaza yaptığı ilavelerin bedellerinin satış bedelinden ayrılarak kendisine ödenmesine”** mahkemece karar verilmesi gerekirken –daha doğrusu, davacı alacaklıya verilen cebri icra yetkisinin ve iptal kararının, bu ilaveleri kapsamaması gerekirken- bu husus gözetilmeden, dava konusu taşınmaz hakkında verilmiş olan iptal kararında, iptal kararının bu ilavelere de teşmil edilmiş olması hatalı olmuştur....

G- Yukarıda belirttiğimiz⁸⁶³⁷ gibi; dava konusu taşınmazın **birkaç defa el değiştirmiş olması ‘tek başına’** iptal sebebi teşkil etmediği halde, mahkemece bu husus gözardı edilerek ve özellikle davalı-son malik F.U’un **‘kötüniyetli olduğu’** davacı-alacaklı tarafından gerekli kanıtlar mahkemeye sunulmadan ve dolayısıyla **‘bu davalının da kötüniyetli olduğu’** kanıtlanmadan mahkemece verilmiş bulunan **“iptal kararı”** isabetli olmamıştır....

⁸⁶³³ Bknz: Davacının ‘dava dilekçesi’; s:1, son paragraf

⁸⁶³⁴ Bknz: s: 1; § 1.

⁸⁶³⁵ Bknz: Yuk. § D.

⁸⁶³⁶Bknz: Yuk. § E.

⁸⁶³⁷Bknz: Yuk. § F.

87) Tasarrufun İptali Davasının ‘Bedel’e Dönüşmesinin Uygulamada Yarattığı Sorunlar... (İİK. m. 283/II)

(İstanbul Barosu Dergisi, Mart-Nisan/2020 S: 2020/2, s: 87-122)

ÖZET:

a) Açılmış olan tasarrufun iptali davasında; dava konusu tasarrufun/tasarrufların -İİK m. 278, 279 ve 280 uyarınca- ‘*iptale tâbi olduğu*’ kanısına varan mahkeme, bu dava konusu tasarrufun/tasarrufların iptaline karar verirken, davalı-üçüncü kişinin, dava konusu taşınırın/taşınmazları dördüncü kişilere devrettiği ve bu kişilerin ‘*kötüniyetli oldukları*’nın davacı-alacaklı tarafından ispat edilememesi nedeniyle, davacı-alacaklı tarafından davaya dahil edilememiş -yani; ‘dava dilekçesi’nde “davalı” olarak gösterilmemiş- olması nedeniyle, aleyhlerine hüküm kuramamışsa veya davaya dahil edilmiş -yani; dava dilekçesinde “davalı” olarak gösterilmiş olmalarına rağmen ‘*kötüniyetli oldukları*’ kanıtlanamadığı için açılan dava “pasif husumet yokluğu” nedeniyle bu kişiler bakımından reddedilmiş ve İİK. m.283/II uyarınca tasarrufun iptali davası ‘*bedel*’e dönüşmüşse, aynı dava konusu taşınır/taşınmazlar hakkında başka alacaklılar tarafından açılmış, devam eden veya sonuçlanmış tasarrufun iptali davalarının da mevcut olduğunu saptayan mahkemenin, İİK m.283/II uyarınca ‘*bedel*’e dönüşen davada, davalı üçüncü kişiyi -dava konusu taşınırın/taşınmazın dördüncü kişilere satış tarihindeki gerçek değerleri oranında- tazminata mahkûm eder-ken ne şekilde karar vermesi gerekecektir?

b) Davacı-alacaklı tarafından (İİK m.277), “*borçlu*” ve “*borçlu ile işlemde bulunmuş üçüncü kişiler*” ile “*dava konusu taşınır/taşınmazları üçüncü kişiden satın almış dördüncü kişiler*” aleyhine (İİK m.282) açılan tasarrufun iptali davasında, davacının talebi doğrultusunda dava konusu taşınır/taşınmazların tapu kaydı (ve taşınır/taşınmazların varsa sicil kaydı) üzerine ‘*ihtiyati haciz*’ (İİK m.281/2) ya da ‘*ihtiyati tedbir*’ (HMK m.389 vd.) veya -bugün uygulamada çok sık karşılaştığımız gibi⁸⁶³⁸- ‘*her ikisine birden*’ karar verildikten sonra, bu taşınır/taşınmazlar, üzerindeki *ihtiyati hacizler/ ihtiyati tedbirler* ile birlikte (yükümlü olarak) dördüncü kişilere devredilmesi (satılması) ve yargılama sonunda -dördüncü kişilerin ‘*kötüniyetli oldukları*’nın kanıtlanamaması nedeniyle, açılmış olan tasarrufun iptali davasının ‘*bedel*’e dönüşmesi sonucunda mahkemece “*üçüncü kişinin -dava konusu taşınır/taşınmazların dördüncü kişilere devredildiği tarihteki gerçek değerlerini- tazminat olarak ödemesine*” karar verilirken, dava konusu taşınır/taşınmazlar üzerindeki ‘*ihtiyati hacizlerin/ ihtiyati tedbirlerin*’ de -‘taşınır/taşınmazların maliki’ durumunda bulunan “dördüncü kişilerin talebi üzerine” veya “mahkemece kendiliğinden” kaldırılması gerekir mi?

c) TBK. m.19 uyarınca açılan ‘*muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davası*’nın ‘*bedel*’e dönüşmesi (İİK.m.283/II) halinde, mahkemece s a d e c e ‘*davacıya haciz ve satış isteme yetkisi tanınması*’ doğrultusunda mı karar verilebileceği, yoksa ‘*dava konusu taşınır/taşınmaz elinden çıkarmış olan davalı - üçüncü kişinin tazminatla sorumlu tutulmasına*’ da karar verilebilir mi ?

*

* İzmir Barosu avukatlarından

⁸⁶³⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. /UYAR, A. /UYAR, C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 6. Baskı, 2019, s:482 vd.

a) “*Tasarrufun iptali davasının ne gibi sonuçlar doğuracağı*” İİK.’nin 283.madde-sinde⁸⁶³⁹ düzenlenmiştir.⁸⁶⁴⁰ İptal davası sabit olduğu (kazanıldığı) takdirde, davacı, dava konusu mallar üzerinde, sanki o mallar hâlâ borçlunun malvarlığında (mülkiyetinde) imiş gibi, cebri icra yolu ile hakkını (alacağını) almak yetkisini elde eder. Dava konusu mal, «iptal kararı» ile borçlunun mülkiyetine (malvarlığına) dönmez.⁸⁶⁴¹ Üçüncü kişi yine «malik» olmakta devam eder.⁸⁶⁴² Bu husus, iptal davasının *aynî* bir dava olmayıp, *kişisel* bir dava olmasının sonucudur.⁸⁶⁴³

Haciz yolu ile takiplerde;

I- a-İptal davasının kaybedilmesi: İptal davasını kaybeden davacı, yargılama giderlerini -özellikle; «*nisbi vekalet ücretini*»⁸⁶⁴⁴ ve «*nisbi karar ve ilâm harcını*»⁸⁶⁴⁵- ödemeye mahkûm edilir.

b- İptal davasının kazanılması:

aa- aaa) Kazanılan iptal davasının konusu **taşınır** ise (daha açık bir ifade ile; bir taşınırın devrine (satışına) ilişkin borçlunun tasarrufu iptal edilmişse) alacaklı aldığı ilâmı, asıl takip dosyasına koyarak, taşınırın haczini ister.

Taşınır mal, davalı - üçüncü kişinin elinde bulunmazsa, o zaman İİK. mad. 24/IV-VI hükümleri⁸⁶⁴⁶ uygulanarak, malın değeri, üçüncü kişiden haciz yolu ile tahsil edilir.⁸⁶⁴⁷

Eğer dava konusu taşınır *trafik siciline kayıtlı bir araç* ise -ve borçlu tarafından, sahip olduğu aracın üçüncü kişilere yapılan devir işleminin iptali için borçlu hakkında ‘tasarrufun iptali davası’ açılmışsa- o zaman mahkemece «*davalı üçüncü kişi üzerindeki trafik kaydının iptaline ve aracın tekrar borçlu adına tesciline (eski hale getirilmesine)*» ya da daha kısa olarak «*trafik kaydının iptaline*» şeklinde karar verilemeyip «*dava konusu araç*

⁸⁶³⁹ **İİK. m.283:** “*Davacı, iptal davası sabit olduğu takdirde, bu davaya konu teşkil eden mal üzerinde cebri icra yolu ile, hakkını almak yetkisini elde eder ve davanın konusu taşınmazsa, davalı üçüncü şahıs üzerindeki kaydın tashihiine mahal olmadan o taşınmazın haciz ve satışını isteyebilir.*

İptal davası, üçüncü şahsın elinden çıkarmış olduğu mallar yerine geçen değere taallük ediyorsa, bu değerler nispetinde üçüncü şahıs nakden tazmine (Davacının alacağından fazla olmamak üzere) mahkûm edilir.

İptal davası üzerine üçüncü şahıs da, mamelekinde hasıl olacak eksikliğin borçludan tahsilini aynı davada isteyebilir. Bu talep, iptal davasının tefrik edilerek daha önce hükme bağlanmasına mani değildir.

İptal davasını kaybeden üçüncü şahıs, karşılık olarak şeyi veya bedelini borçludan veya iflas masasından geri isteyebilir.

Batıl bir tasarruf neticesinde kendisine ödenilen şeyi geri veren alacaklı eski haklarını muhafaza eder.

Kendisine başı yapılan iyi niyetli ise yalnız dava zamanında elinde bulunan miktarı geri vermeye mecburdur.”

⁸⁶⁴⁰ **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Sonuçları (İzmir Bar. Der. Temmuz/2008, s: 133-145)

⁸⁶⁴¹ Bknz: 12. HD. 10.12.2015 T. 17105/31231; 16.06.2015 T. 11663/1672; 26.05.2014 T. 12621/15005; 18.10.2012 T. 21675/30215; 10.04.2012 T. 30240/11673 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁴² Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T. /UYAR, A. /UYAR, C.** a.g.e s:11 vd.-**UYAR, T.** İİK. Şerhi, Cilt: 11, 2009, s: 18658 -**UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, 2014, C: 3, s: 4306

⁸⁶⁴³ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T. /UYAR, A. /UYAR, C.**Tasarrufun İptali Davaları s:11 vd. -**UYAR, T.** age. Cilt: 11, s: 18660 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK Şerhi, C: 3, s: 4309 vd.

⁸⁶⁴⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları s:429 vd. -**UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:12, s:19748

⁸⁶⁴⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları s:420 vd -**UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:12, s:19738

⁸⁶⁴⁶ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İcra Hukukunda İlâmlı Takipler, 2. Bası, 1991, s:333 vd. -**UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 1, s: 532 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, 2004, Cilt: 2, s:2641 vd.

⁸⁶⁴⁷ **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, 1970, s: 245

üzerinde davacıya alacak ve fer'ileri (eklentileri) ile sınırlı olarak cebri icra yolu ile alacağını almak yetkisinin tanınmasına...» şeklinde⁸⁶⁴⁸ karar verilmesi gerekir...

bbb- Eğer borçlu hakkında, üçüncü bir kişiye yapmış olduğu temlik işleminin - bu temlikin gerçekte mevcut olmayan bir borç için yapıldığı yani temlikin «muvazaalı bir temlik olduğu» ileri sürülerek - iptali için «tasarrufun iptali davası» açılmış ve açılan bu dava 'haklı' bulunmuşsa, mahkemece sadece «yapılan temlik işleminin iptaline» şeklinde, infazı kabil olmayacak bir hüküm kurulmaması gerekir. Mahkemenin, «temlik alacaklısının, temlik aldığı alacağın ne kadarını tahsil ettiği» araştırılarak, «tahsil ettiği kısmı davacı-alacaklıya ödemesine (geri vermesine) ve tahsil etmediği kısım hakkında da alacaklıya cebri icra yetkisinin tanınmasına» şeklinde karar verilmesi gerekir... Bir yerel mahkemenin⁸⁶⁴⁹ bu doğrultudaki kararı çok isabetli olduğu gibi **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**⁸⁶⁵⁰ de, benzer bir olayda «çekdeki ciro işleminin ve dolayısı ile alacağın üçüncü bir kişiye devrine dair tasarrufun muvazaalı olması nedeniyle iptali istemiyle» açılmış olan dava sonucunda «borçlu şirketin lehtarları bulunduğu ... liralık çek, aslında alacaklı olmayan davalı ... ya karşılıksız olarak ciro edildiğinden, 'ciro işleminin dolayısıyla alacağın ...ya devrine dair tasarrufun iptali' istemiyle açılmış olan tasarrufun iptali davası sonucunda mahkemece verilen 'işlemin (cironun) iptaline' ilişkin kararın infaz kabiliyetinin bulunmayacağını, çünkü davalının kendisine ciro edilen çeki takibe koyarak alacağı tahsil etmiş ise, iptal davası elden çıkarılan değere dönüşeceğinden, mahkemece 'icra takibine konu alacağın asıl ve fer'ilerini geçmemek üzere .... liranın davalı ...dan tahsiline', eğer çek bedeli tahsil olunmamış ise 'davacı alacaklıya borçlu ...nın çek keşidecisi ...dan olan alacağı üzerine haciz tatbik etmek hakkı tanınmasına' şeklinde karar verilmesi gerekeceğini» belirtmiştir...

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi⁸⁶⁵¹ de benzer şekilde, «tasarrufun iptali davası sonucunda, 'davalı borçlu tarafından, icra dosyasındaki alacağın diğer davalı üçüncü kişi oğluna yapılmış olan temlikin iptaline' karar verilmesi halinde, mahkemece 'temlik edilen ..... TL tutarındaki alacağın, davacının alacak ve eklentileri ile sınırlı olarak davalılardan' değil sadece 'davalı üçüncü kişiden' tahsiline şeklinde hüküm kurulması gerekeceğini» belirtmiştir...

«Temlikin iptali» istemiyle açılan tasarrufun iptali davalarında, «dava konusu temlik tasarrufunun, gerçek bir borç ödemesine ilişkin olup olmadığı»nın araştırılması, gerekirse mahkemece bu konuda tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak;⁸⁶⁵²

a) Davacının borçludaki alacağı, temlik tutarından çok ise; borçlunun üçüncü kişiye yaptığı «alacağın temliki» işleminin -«muvazaalı olduğu» gerekçesiyle iptali gerekeceği kanıtlanırsa, mahkemece «... yapılmış olan ... tarihli temlik işleminin davacı-alacaklı bakımından ve ..... sayılı icra dosyasındaki alacağı ve eklentileri ile sınırlı olarak iptali ile davalı üçüncü kişiden tahsili için davacıya cebri icra yetkisi tanınmasına» şeklinde karar verilmesi gerekir.⁸⁶⁵³

b) Davacının borçludaki alacağı, temlik tutarından az ise; aynı şekilde, davacıyı haklı bulunan mahkemenin «yapılmış olan temlikin, davacının daha az tutardaki hak ve alacakları ile sınırlı olarak iptaline ve davacı-alacaklıya, alacak ve eklentiler ile sınırlı olarak, alacağın davalı üçüncü kişiden tahsili için cebri icra yetkisi tanınmasına» şeklinde karar verilmesi gerekir.

⁸⁶⁴⁸ Bknz: 15. HD. 12.12.2000 T. 5314/5482; 4. HD. 18.06.2008 T. 13589/8413; 01.05.2008 T. 10159/6035; 31.01.2008 T. 4458/819; 02.03.2006 T. 3017/2051 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁴⁹ Bknz: İzmir 3. İcra Mahkemesi, 14.05.2009 T. 557/704

⁸⁶⁵⁰ Bknz: 15. HD. 25.06.2002 T. 2351/3463 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁵¹ Bknz: 17. HD. 04.06.2009 T. 2712/4091 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁵² Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 14091/3212; 28.03.2012 T. 2252/3774; 25.04.2011 T. 8872/3893; 28.02.2011 T. 1421/1750 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁵³ Bknz: 17. HD. 04.06.2009 T. 2712/4091 (www.e-uyar.com)

bb) Kazanılan iptal davasının konusu **taşınmaz** ise, -yani; alacaklı tarafından, sahip olduğu taşınmazı (taşınmazları) üçüncü kişilere devretmiş olan borçlulara karşı, bu devir işlemlerinin iptali için «tasarrufun iptali davası» açılmış ise- alacaklı; «*davalı-üçüncü kişi üzerindeki kaydın düzeltilmesine gerek kalmadan o taşınmazın haczini ve satışını*» isteyebilir.⁸⁶⁵⁴ Bu nedenle, satış işlemine konu yapılan taşınmaz hakkında açılan iptal davalarında, iptal isteminin yerinde görülmesi halinde mahkemece;

✓ «*Satış işleminin (tasarrufunun) iptaline*’ ilişkin tasarrufun iptali davaları

sonucunda, davanın kabulü halinde mahkemece ‘davalı üçüncü kişi üzerindeki tapu kaydının iptaline ve taşınmazın tekrar borçlu adına tesciline (eski hale getirilmesine) ya da daha kısa olarak ‘tapunun iptaline’ şeklinde» karar verilmeyip, «‘...tapu hissesinin iptali ile borçlu adına tesciline’ değil, ‘dava konusu tasarrufun iptaline, davacı alacaklıya icra takibindeki alacak ve fer’ileri (eklentileri) ile sınırlı olmak üzere, dava konusu taşınmaz hissesi üzerinde haciz ve satış işleme yetkisinin tanınmasına...’ ‘...satışa konu taşınmaz malikinin borçlu ...olduğunun tesbitine değil ‘... dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacıya alacak ve fer’ileri (eklentileri) ile sınırlı olarak cebri icra yoluyla alacağını almak yetkisinin tanınmasına’ ‘... satış tasarrufunun iptali ile davalı üçüncü kişi adına olan tapu kaydının iptal edilip borçlu adına tesciline...’ değil, ‘... satışa konu taşınmazlar üzerinde davacı alacaklıya icra takibindeki alacak ve fer’ilerini (eklentilerini) geçmemek üzere haciz ve satış isteme yetkisinin tanınmasına’ ‘dava konusu satışın iptaline ve taşınmazın borçlu adına tesciline’ değil, ‘... satışına ilişkin tasarrufun asıl alacak ve fer’ileri ile (eklentileri ile) sınırlı olarak iptaline...’» şeklinde karar verilmesi gerekir.⁸⁶⁵⁵

İptal davasını kabul eden mahkeme - yukarıda belirtildiği şekilde karar verirken- ayrıca «..... TL. alacağın (davacının alacağının) davalıdan (davalılardan) tahsiline....» karar veremez.⁸⁶⁵⁶

İptal davasının kabulüne karar verilen hallerde, kararın hüküm fıkrasında sadece ‘tasarrufun iptaline’ karar verilmekle yetinilmesi hem ‘iptal’e ve de ‘tazminat’a karar verilemez...⁸⁶⁵⁷

İİK. 283/I hükmüne aykırı olarak, tasarrufun iptali davasının sonucunda «*dava konusu kooperatif hissesinin malikinin davalı borçlu.....olduğunun tesbitine*» şeklinde karar verilemez.⁸⁶⁵⁸

Tasarrufun iptali davasının kabulü halinde, mahkemece «tasarrufun iptali»nden başka, ayrıca «tasarruf konusu malın haczine»de karar verilemez...⁸⁶⁵⁹

cc) Kazanılan iptal davasının konusu **rehin hakkı** ise, alacaklı bu rehin hakkı ile yüklü şeyi, «*rehin hakkı dikkate alınmaksızın*» (yokmuş gibi) sattırabilir. Bu nedenle, rehin hakkına (özellikle, uygulamada çok sık görüldüğü şekilde, ipotek hakkına) ilişkin iptal davalarında, mahkemece; «*ipotek kaydının iptaline*» değil, «*ipotek kurulmasına*

⁸⁶⁵⁴ Bknz:15. HD. 14.04.2003 T. 986/1956; 25.05.1998 T. 1847/1925; 11.05.1998 T. 1847/1925 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁵⁵ Bknz: 17. HD. 12.09.2013 T. 10078/12080; 05.05.2011 T. 4409/4351; 27.09.2010 T. 6377/7378; 22.12.2009 T. 7344/8780; 23.09.2008 T. 2532/4228; 11.07.2008 T. 2592/3947; 14.07.2008 T. 2591/3946; 19.06.2008 T. 867/3381 vb.; 4. HD. 13.04.2008 T. 4720/4129; 06.02.2011 T. 2669/1368; 24.01.2011 T. 14470/446; 04.11.2010 T. 11690/11472; 18.06.2008 T. 13589/8413; 09.06.2008 T. 13019/7851; 08.05.2008 T. 1779/6552 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁵⁶ Bknz: 17. HD. 08.04.2008 T. 4699/1760; 15. HD. 12.10.1994 T. 2002/5788; 10.05.1990 T. 821/2108 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁵⁷ Bknz: 17. HD. 17.06.2010 T. 8444/5635; 15.06.2010 T. 3814/5515 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁵⁸ Bknz: 17. HD. 27.01.2009 T. 4663/215 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁵⁹ Bknz: 15. HD. 15.12.1997 T. 5197/5407 (www.e-uyar.com)

ilişkin tasarrufun davacı bakımından iptaline...» ya da kısaca «ipotek işleminin iptaline...»⁸⁶⁶⁰ şeklinde karar verilmelidir. Bu durumda, mahkemece ayrıca «...TL alacağın (davacının alacağının) tahsiline...» karar veremez.⁸⁶⁶¹

dd) Kazanılan iptal davasının konusu **taşınmaz satış vaadi şerhi** ise, yani «tapudaki taşınmaz satış vaadi şerhinin iptali»ne yönelik olarak iptal davası açılmış ve dava mahkemece kabul edilmişse, dava sonunda sadece «*satış vaadi şerhine dair tasarruf işlemlerinin davacı yönünden (davacının alacak ve eklentileriyle sınırlı olarak) geçersiz sayılmasına» karar verilmekle yetinilmesi gerekir. Ayrıca «sicildeki şerhin iptali» sonucunu doğuracak biçimde hüküm kurulamaz.⁸⁶⁶²*

ee) Tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişi, borçludan satın aldığı *taşınmaz/taşınmazı elinden çıkarırsa -yani; dördüncü bir kişiye devrederse-* mahkemece davacıya (vekiline) «İİK. mad. 282 ve 283/II uyarınca ‘*seçimlik hakkı*’ nı hatırlatarak ‘*açtığı davaya (kötüniyetli) dördüncü kişiyi dahil edip etmeyeceğini*’ sorması ve ‘*davacının (vekili-nin) davasına (kötüniyetli) dördüncü kişiyi dahil etmesi halinde, bu kişiye dava dilekçe-sini tebliğ etmesi*’ aksi taktirde -yani; bu kişinin davaya dahil edilmemesi veya *kötüniyetli olduğunun kanıtlanamaması halinde- ‘davanın bedele dönüşümü’* kabul edilerek, ‘*dava konusu tasarrufa konu taşınır ya da taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri belirlenerek*’ -davacının takip konusu alacak ve fer’ileri ile (faiz ve takip masrafları ile) sınırlı olarak- davalı **üçüncü kişi tazminata** mahkum edilir (İİK. mad. 283/II).

Bu halde alacaklı, iptal davası sonucunda aldığı ilamı, -kesinleşmeden-⁸⁶⁶³ doğrudan doğruya davalı-üçüncü kişiye karşı icraya koyabilir.⁸⁶⁶⁴

Eğer üçüncü kişi, dava konusu malı, *dava sırasında elden çıkarmışsa*, davacı-alacaklı, bu durumda İİK. mad. 283/II hükmünün uygulanmasını isteyebilir.

İptal davasının ‘*bedele dönüşmesi*’ için, üçüncü kişinin dava konusu taşınmaz/taşınmazı devrettiği kişinin (dördüncü kişinin) ‘*iyi niyetli olması*’ gerektiği, gerek **doktrin**⁸⁶⁶⁵ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarının**⁸⁶⁶⁶ hemfikir olduğu bir husustur.⁸⁶⁶⁷

Eğer ‘*dördüncü kişi*’, davacı-alacaklı tarafından -‘*kötüniyetli olduğu*’ ispatla-namayacağı düşüncesi ile- açılmış olan tasarrufun iptali davasına hiç **dahil edilmemişse** veya

⁸⁶⁶⁰ Bknz: 15. HD. 03.07.1989 T. 1864/3207; 13. HD. 18.11.1982 T. 7676/6882; 25.10.1982 T. 5291/6200; 12.04.1977 T. 775/2075 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁶¹ Bknz: 15. HD. 25.12.1989 T. 4048/5408 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁶² Bknz: 15. HD. 14.01.2002 T. 5768/50 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁶³ Bknz: 8. HD. 26.06.2012 T. 6080/6236; 26.06.2012 T. 6078/6234; 08.05.2012 T. 3729/3956; 12. HD. 25.12.2008 T. 8746/23250; 24.04.2007 T. 5791/5973 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁶⁴ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 4, 1997, s: 3576 -**KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1436 - **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 245 - **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 2013, s: 1840 - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2017, 2. Baskı, s: 530 - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 243 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4582 -**YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252

⁸⁶⁶⁵ **KURU, B.** El Kitabı, s: 1424 vd. - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 445 vd. - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 514 -**YILMAZ, E.** age. s: 1251 - **COŞKUN, M.** Açıklamalı-İçtihatlı, 2016, s: 4819

⁸⁶⁶⁶ Bknz: 17. HD. 13.03.2017 T. 1658/2646; 28.02.2017 T. 19825/2123; 06.12.2016 T. 20381/11217; 15.11.2016 T. 17928/10506; 25.10.2016 T. 7077/9343; 05.11.2007 T. 3606/3386; 24.01.2017 T. 22158/493; 29.03.2016 T. 4074/3949; 13.10.2015 T. 12192/10580; 15.06.2015 T. 4112/8628; 09.06.2015 T. 4523/8439; 30.03.2015 T. 16194/5058; 01.04.2013 T. 15317/4587; 14.03.2013 T. 5932/3305; 18.09.2012 9199/9510; 17.05.2012 T. 5229/6274; 16.05.2012 T. 5131/6235; 18.04.2012 T. 1901/4843; 28.03.2012 T. 1926/3773; 25.04.2011 T. 8141/3884; 15.03.2011 T. 12143/2284; 09.12.2010 T. 3033/10818; 17.06.2010 T. 4844/5635; 27.05.2010 T. 3700/4799; 18.03.2010 T. 429/2408; 15.09.2009 T. 4441/5400; 17.11.2009 T. 7699/7593; 17.11.2009 T. 7699/7593; 15.09.2009 T. 4441/5400; 02.06.2009 T. 829/3821; 19.11.2008 T. 4326/5325; 27.10.2008 T. 2351/4913; 08.07.2008 T. 806/3815; 10.06.2008 T. 736/3139; 14.05.2007 T. 7688/3231; 16.12.2004 T. 4579/6562; 30.11.1995 T. 6640/7084 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁶⁷ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4582 vd.

‘kötüniyetli olduğu’ düşüncesi ile davaya dahil edilmesine rağmen, bu husus davacı-alacaklı tarafından kanıtlanamadığı için, onun hakkındaki dava ‘**reddedilmişse**’, mahkemece «tasarrufun iptaline» (ve davacı-alacaklıya «dava konusu şey üzerinde cebri icra yetkisi tanınmasına») karar verilemez. Bu durumda «davalı-üçüncü kişi hakkında ‘davanın bedele dönüştüğü’ kabul edilerek ‘dava konusu taşınmazın/taşınırın üçüncü kişi tarafından elden çıkarıldığı tarihteki değerinin, davalı- üçüncü kişiden tahsiline’ karar verilir.

Doktrinde bu konuda;

✓ «Lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi, iptale tabi tasarruf ile iktisap ettiği malı veya hakkı başka bir (dördüncü) kişiye devretmiş ve bu dördüncü kişi kötüniyetli ise, alacaklı iptal davasını dördüncü kişiye karşı da açabilir (m. 282, c.2). Bu halde iptal davasının borçlu, (lehine tasarruf yapılan) üçüncü kişi ve (mal veya hakkı üçüncü kişiden devralan) dördüncü kişi aleyhine birlikte açılması gerekir (davalı tarafta şekli bakımından mecburi dava arkadaşlığı),

✓ Davacı alacaklı, dördüncü kişinin kötüniyetli olduğunu, yani dava konusu malı veya hakkı kendisine devreden üçüncü kişi ile borçlu arasındaki tasarrufun iptale tabi olduğunu bildiğini ispat etmekle yükümlüdür (MK. m.6). ‘Dördüncü kişinin kötüniyetli olduğu’ ispat edilirse, mahkeme, ‘iptal davasının kabulüne’ (m. 283,I) karar verir. Buna karşın, ‘davalı dördüncü kişinin kötüniyetli olduğu’ ispat edilemezse, mahkeme, ‘dördüncü kişi hakkındaki davanın reddine’ karar verir ve (m. 283,II hükmüne göre) üçüncü kişiyi, malı elden çıkardığı tarihteki gerçek değeri üzerinden tazminata mahkum eder.»^{8668 8669}

✓ «Dördüncü kişinin iyiniyetli olması sebebiyle ona karşı iptal davası açılmıyor ise bu takdirde, dördüncü kişiye devredilen mal davacı alacaklının cebri icra sahası içine çekilemeyeceğinden, iptal davası, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen değere ilişkin olur»⁸⁶⁷⁰

✓ «Üçüncü kişi, iptale tabi tasarrufa konu malı veya hakkı iyiniyetli bir dördüncü kişiye devretmiş ise; davacı, dava dilekçesinde ‘üçüncü kişinin elinden çıkarmış olduğu malın değeri nispetinde tazminata mahkum edilmesini’ talep eder...»⁸⁶⁷¹

✓ «Tasarrufun iptaline tabi tasarrufa konu mal, üçüncü kişi tarafından başka birine (dördüncü kişiye) satılmışsa ve dördüncü kişi iyiniyetli ise, dava bedele dönüşür.»⁸⁶⁷²

denilmiştir.

Dava konusu taşınmazın/taşınırın davalı üçüncü kişi tarafından **kötüniyetli bir dördüncü kişiye devredilmiş olması halinde, yüksek mahkeme** «davacı-alacaklının ya ‘davalı üçüncü kişiden taşınmazın/taşınırın devir tarihindeki değerinin tazminat olarak kendisine ödenmesini’ veya davalı (kötüniyetli) dördüncü kişiye karşı ‘tasarrufun iptalini’ istemek konusunda bir ‘**seçim hakkına**’ sahip olduğunu⁸⁶⁷³ (yani; davacı-alacaklının hem davalı üçüncü kişinin **tazminata** mahkûm edilmesini ve hem de davalı-dördüncü kişi hakkında **tasarrufun iptaline** hükmedilmesini isteyemeyeceğini) belirttikten sonra, eğer davacı-alacaklının mahkemeden hem «**üçüncü kişinin tazminata mahkum edilmesini**» hem de «**dördüncü kişi hakkında tasarrufun iptaline karar verilmesini**» istemiş olması halinde, mahkemece sadece «tasarrufun iptaline karar verilmesini isteyebileceği» ayrıca «**üçüncü kişinin tazminata mahkum edilemeyeceği**» (ve «davalı dördüncü kişinin iyiniyetli olması halinde; üçüncü kişinin tazminata mahkum edileceği» (İİK. m. 283/II) -yüksek mahkemenin bu konudaki tüm içtihatlarında - açık/seçik belirtmiştir.

⁸⁶⁶⁸ Bknz: 17. HD. 08.07.2010 T. 698/6628; 17. HD. 12.10.2009 T. 4208/6114; 26.10.2009 T. 8022/6740; 15. HD. 11.05.2000 T. 532/2327; 30.05.2000 T. 2148/2688; 22.01.2004 T. 6492/341; 17. HD. 26.04.2010 T. 7066/3827 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁶⁹ KURU, B. age. s: 1424, Dipn: 36

⁸⁶⁷⁰ MUŞUL, T. age. s: 514

⁸⁶⁷¹ COŞKUN, M. age. s: 4819

⁸⁶⁷² YILMAZ, E. age. s: 1251

⁸⁶⁷³ Bknz: 17. HD. 05.11.2007 T. 3606/3386 (www.e-uyar.com)

ff) İptal isteminin kabul edilmesi halinde, «*dava konusu tasarrufun tümünün*» değil «*takip konusu alacak miktarı ile sınırlı olarak*» (ya da «*takip konusu alacak ve eklentilerine -faiz, masraf gibi- yetecek oranda*») tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekir.⁸⁶⁷⁴

Tasarrufun iptali davaları sonucunda kurulacak hükümde ‘*iptal edilen tasarrufun hangi takiplerdeki alacak ve ferilerini kapsadığının açıkça belirtilmesi*’ gerekir.⁸⁶⁷⁵

gg) İptal davasına konu olan malın, üçüncü kişinin elinden çıkmış olması ve mahkemece iptal davasının kabul edilmiş olması halinde, İİK. mad. 283/II uyarınca bedele dönüşen dava sonucunda, *hükmedilen tazminata ayrıca kararda faiz yürütülür mü?*

Yüksek mahkeme -yerinde olarak-

✓ «*Tasarrufun iptali davasına konu olan malın üçüncü kişinin elinden çıkmış olması ve malı elinde bulunduran kimse için -kötüniyetli olduğu kanıtlanamadığından- iptal isteminde bulunulmaması ya da bu istemin reddedilmesi halinde, üçüncü kişi hakkında malın elinden çıktığı tarihteki değerine hükmedileceğini yani bu durumda ‘iptal davası’ nın ‘eda davası’ na dönüşmüş olacağını, bu aşamada mahkemece ayrıca hükmedilen miktara -icra takibinde asıl alacağa faiz yürütülmekte olduğundan- dava tarihinden itibaren faize hükmedilemeyeceğini*»^{8676/8677};

✓ «*İptali istenen tasarrufların borçtan sonra yapılmış olduğu, kat’i aciz belgesinin sunulmuş olduğu, davalının borçlunun kayınbiraderi olması nedeniyle onun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu, dolayısıyla dava konusu tasarrufların İİK. nin 280/I maddesi gereğince iptale tabi olduğunu, borçlu hakkındaki icra takibi devam ettiğinden nakten tazminata dönüşen dava konusu taşınmaz yönünden hükmedilen tazminata satış tarihinden itibaren faiz uygulanmamasında bir isabetsizlik bulunmadığını- Dava konusu taşınmazların satışına ilişkin davalılar arasındaki tasarruflar İİK. nin 280/I maddesi gereğince iptale tabi olduğundan anılan taşınmazlar yönünden de davanın kabulüne, davacının kat’i aciz belgesindeki alacak miktarıyla sınırlı olarak anılan taşınmazlara ilişkin tasarrufların iptaline karar verilmesi gerekeceğini*»⁸⁶⁷⁸

✓ «*Davanın bedele dönüşmesi halinde, bedel üzerinden faiz yürütülmesinin ve bu bedelden borçlunun sorumlu tutulması şeklinde hüküm kurulmasının tasarrufun iptali davalarının amacına uygun olmadığını*»⁸⁶⁷⁹

belirtmiştir.

Tasarrufun iptali davalarında, iptale tabi tasarruf konusu taşınır/taşınmaz malı (malları) borçludan satın alan üçüncü kişinin bu malları elinden çıkarmış olması ve bunları satın alan dördüncü kişilerin ‘*kötüniyetli olduğu*’ nun davacı-alacaklı tarafından kanıtlanamamış olması nedeniyle davaya dahil edilmemiş olması ya da aleyhine açılan davanın bu neden-le reddedilmiş olması halinde -İİK.m.283/II uyarınca- ‘*bedele dönüşen dava*’ da mahkemece “*dava konusu malların üçüncü kişi tarafından*” elden çıkarıldığı tarihteki -

⁸⁶⁷⁴ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 3681/4921; 14.03.2017 T. 24496/2728; 14.03.2017 T. 21348/2726; 16.02.2017 T. 24899/1043; 24.01.2017 T. 22158/493; 17.01.2017 T. 6585/171; 29.11.2016 T. 13643/11022; 21.05.2014 T. 4430/7985 vb.; 19.02.2013 T. 4941/1956; 18.09.2012 T. 9199/9510; 31.03.2011 T. 2880/2906; 24.01.2011 T. 4679/346; 20.01.2011 T. 9365/216; 15.06.2010 T. 3835/5516; 25.02.2010 T. 367/1652; 16.02.2010 T. 7759/1201; 11.02.2008 T. 5526/512; 25.10.2007 T. 3736/3216; 01.10.2007 T. 3744/2879; 19.07.2007 T. 3165/2547; 15. HD. 21.04.2004 T. 6719/2257 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁷⁵ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11919/6285; 03.05.2016 T. 2431/5353; 02.07.2015 T. 19972/9389; 27.05.2013 T. 5342/7795; 26.05.2014 T. 2000/8313; 02.11.2009 T. 3250/6986 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁷⁶ Bknz: 12. HD. 29.09.2011 T. 1875/16987; 17. HD. 19.11.2008 T. 3378/4160; 03.03.2008 T. 5058/995; 26.02.2008 T. 5199/845; 14.01.2008 T. 4742/39; 08.10.2007 T. 4394/3010; 17.07.2007 T. 3040/2535; 17.07.2007 T. 3422/2522; 17.07.2007 T. 3022/2528; 14.03.2007 T. 7735/1590 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁷⁷ Bknz: 12. HD. 13.01.2016 T. 23482/639; 27.06.2014 T. 16270/18855; 15. HD. 08.03.2000 T. 210/1123 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁷⁸ Bknz: 17. HD. 29.11.2016 T. 19066/11014 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁷⁹ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 15910/6936 (www.e-uyar.com)

davacı alacaklının takip konusu yaptığı alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak- gerçek değeri oranında tazminata mahkum edilmesi ve dava konusu taşınır/taşınmazlar yönünden açılmış (devam eden) veya sonuçlanmış başka tasarrufun iptali davaları varsa “**davalı üçüncü kişinin tahsilde tekerrür olmamak üzere**” tazminata mahkum edilmesi gerekir. Çünkü ortada -ayrı ayrı alacaklılar tarafından açılmış tasarrufun iptali davaları bulunsa dahi- iptale tabi bir tek tasarruf vardır. Bu nedenle davalı-üçüncü kişi, icra dosyalarından herhangi birine sorumlu olduğu miktarı ödemekle sorumluluktan kurtulur.....⁸⁶⁸⁰

Yüksek mahkeme bütün bu hususları ayrıntılı biçimde aşağıdaki içtihatlarında teker teker belirtmiştir:

✓ *“İptali istenen tasarrufun, satıcılık sözleşmesinden doğan borçtan sonra yapılmış olduğu, borçlu hakkında davacı alacaklı tarafından takibe geçilen yüzlerce takip dosyası ile dava dosyasında mevcut geçici haciz tutanaklarının "geçici aciz belgesi" niteliğinde olduğu, borçlu ile davalı üçüncü kişi arasındaki tasarruf yönünden tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç bedel arasında 8 misli fark bulunduğu anlaşıldığından, tasarrufun İİK. mad. 278/3-2 gereğince iptale tabi olduğu- Borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastı işleminin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde, malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm işlemlerin iptal edileceği (İİK. mad. 280)- Davalı dördüncü kişinin kötüniyetli olduğu ispatlanamadığından, hakkındaki davanın reddine karar verilmesi isabetli ve bu durumda, davalı üçüncü kişi hakkındaki davanın İİK. mad. 283/2 gereğince "bedele dönüşmesi" nedeniyle, davacının dava konusu alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak davalı üçüncü kişinin dava konusu taşınmazı elden çıkardığı tarihteki bedeliyle tazminatla sorumlu tutulmasına (aynı taşınmazla ilişkin olarak başka alacaklılar tarafından açılan ve tazminat olarak hükmedilerek kesinleşen dosyalar var ise o dosyalarla da tekerrür oluşturmayacak şekilde) karar verilmesi gerektiği-*

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın davalı N. Ö. yönünden reddine, diğer davalılar yönünden kabulüne dair verilen hükmün süresi içinde davalı E. K. vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı vekili, davalılardan E. K.'ın müvekkili şirketin Yalova'da ki eski bayilerinden K... Tic. Koll. Şti. E. K. ve Ort. nın sahibi olduğunu, adı geçen şirketin müvekkili şirkete cari hesaptan 2008 yılında doğmuş milyonlarca Türk Lirası borcu ve şirket aleyhine İstanbul, Yalova ve Bursa İcra Müdürlüklerinde 2009 yılında açılan ve kesinleşmiş yüzlerce kambyo takibi bulunduğunu, ortağın şirket borçlarından dolayı tüm malvarlığı ile sorumlu olduğunu, davalı E. K.'ın Yalova İli, Çınarcık ilçesi, Çamlık mevkiinde kain 14 pafta, 3136 parselde kayıtlı 37-443 arsa paylı 2. kat 6 nolu meskendeki gayrimenkulunu davalı İ. K.'a 02.02.2009 tarihinde 10.000 TL bedelle devrettiğini belirterek, satış işleminin iptalini talep etmiş, yargılama aşamasında sözkonusu taşınmazı davalı İ. K.'dan devralan N. Ö.'nu davaya dahil ederek, talebini taşınmazın satış bedeli olan 46.000 TL olarak bedele dönüştürmüştür.

Davalılardan E. K., davaya cevap vermemiş, vekili aracılığıyla delillerini sunmuş, diğer davalı İ. K. davaya cevap vermemiştir.

Davalı N. Ö. vekili, müvekkilinin iyiniyetli 3. kişi olup, tapu siciline güvererek taşınmazı 46.000 TL bedelle satın aldığını, diğer davalılar arasındaki ilişkiyi bilmediğini belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, iyiniyetli olarak taşınmazı devraldığı belirtilerek davalı N. Ö. yönünden davanın reddine, taşınmaz satış bedeli olan 46.000 TL.nin davalılar E. K. ile İ. K.'dan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine karar verilmiş; hüküm, davalı

E. K. vekili tarafından temyiz edilmiştir. Dava İİK.’nin 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir.

1-Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına, iptali istenen tasarrufun 01.01.2008 tarihinde yürürlüğe girecek yetkili satıcılık sözleşmesinden doğan borçtan sonra yapılmış olmasına, davalı borçlu E. K. hakkında davacı alacaklı tarafından takibe geçilen yüzlerce takip dosyası ile dava dosyasında mevcut geçici haciz tutanaklarının geçici aciz belgesi niteliğinde bulunmasına, borçlu ile davalı İ. K. arasındaki 02.02.2009 tarihli tasarruf yönünden tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç bedel arasında 8 misli fark bulunması nedeniyle İİK.’nin 278/3-2 gereğince iptale tabi bulunmasına göre davalı E. K. vekilinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

2-İİK.’nin 280.maddesinde malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastı işleminin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde tasarrufun iptal edileceği hükme bağlanmıştır. Anılan madde gereğince 4.kişi yönünden iptal kararı verilebilmesi için onların kötüniyetli olduğunun yani borçlunun durumunu ve zarar verme kastını bildiklerinin veya bilebilecek durumda olduklarının davacı tarafından ispatlanması gerekir. Davalı 4. kişi yönünden bedel düşüklüğü veya yakın tarihli satışlar onların kötüniyeti oldukları konusunda yeterli bir veri olmadığından iptal nedeni olarak da kabul edilmemektedir. (Dairemizin yerleşik içtihatları da aynı doğrultudadır. 17.HD.8.6.2010 tarih 2341/5297, 2.2.2010 tarih 8712/700, 2.11.2009 tarih 3250/6986)

Somut olayda; davalı 4. kişi N. Ö.’nun kötüniyetli olduğu ispatlanamadığından hakkındaki davanın reddine karar verilmesi isabetli ise de; bu durumda, davalı İ. K. hakkındaki davanın İİK.’nin 283/2 madde gereğince bedele dönüşmesi nedeniyle davacının dava konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak davalı 3. kişi İ. K.’ın dava konusu taşınmazı elden çıkardığı tarihteki bedeli olan 46.000,00 TL tazminatla sorumlu tutulmasına (aynı taşınmaza ilişkin olarak başka alacaklılar tarafından açılan ve tazminat olarak hükmedilerek kesinleşen dosyalar var ise o dosyalarla da tekerrür oluşturmayacak şekilde) karar verilmesi gerekirken, davalı borçlu E. K.’ın da sorumlu tutulması ve alacağın dayanağı icra takip dosyaları belirtilmeksizin hüküm tesisi isabetli görülmemiştir.

Bu halde mahkemece; dava konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak davalı 3. kişinin sorumluluğuna karar verilmesi gerektiğinden, davacıdan alacağını hangi icra takip dosyalarına dayandırdığı sorulup, tespit edilmeli, hükümde bu icra dosyaları belirtmek suretiyle alacak ve ferilerini geçmiyecek şekilde az yukarıda açıklandığı şekilde davalı 3. kişi İ. K.’ın taşınmazı elden çıkardığı tarihteki bedeli olan 46.000,00 TL tazminatla sorumlu tutulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ: Yukarıda 1 nolu bentte açıklanan nedenlerle davalı E. K. vekilinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine, 2 nolu bentte açıklanan nedenlerle davalı E. K. vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davalı E. K.’a geri verilmesine, 13/03/2017 gününde oybirliğiyle karar verildi.”⁸⁶⁸¹

*

✓ “*Taşınmazın satışının kesinleşmesi halinde yapılacak tahsilatın icra aşamasında mahsubunun mümkün olduğu- Tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değer arasında misli fark bulunması nedeniyle anılan tasarrufun İİK. mad. 278/3-2 gereğince iptale tabi olduğu- Davalı borçlu Silivri’de faaliyet gösteren Ltd. Şti.’nin ortakları ve temsilcisinin yakını olup dördüncü kişi de Silivri’de ikamet etmekte olup dava konusu taşınmaz dört gün içinde iki kez el değiştirmiş olduğundan, Silivri*

şartlarında davalı dördüncü kişinin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olup olmadığının (tasarrufun İİK mad. 280/1 kapsamında iptale tabi olup olmadığı) değerlendirilmesi gerektiği- Davalı dördüncü kişinin kötüniyetli olduğunun belirlenmemesi durumunda davalı üçüncü kişinin hakkındaki davanın İİK. mad. 283/2 kapsamında bedele dönüştüğü göz önüne alınarak (ve tazminatla tekerrür oluşturmamak üzere) taşınmazı elden çıkardığı tarihteki bedeli nispetinde nakten tazminatla sorumluluğuna karar verilmesi gerektiği-

Tapuda 1.380 metrekaare miktarlı tarla olarak gözükmese rağmen bilirkişi raporunda taşınmazın 258 metrekaarelik bölümünde dava konusu parsel üzerinde yer alan yoğurt imalathanesinin ek binasının (alt katta buzhaneler ve bulaşikhane, ikinci katta idari bölüm) bulunduğu belirtildiğinden bu durumun İİK.'nin 280/3-son madde kapsamında (ticari işletmenin tamamen veya kısmen devri) değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiği-

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın kısmen kabulüne dair verilen hükmün süresi içinde davacı, davalı ... vekili ile davalılar ... ve ... tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği düşünüldü:

-K A R A R-

Davacı vekili, davalı borçlu ...'ın alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla adına kayıtlı dört taşınmazdan birini 29.11.2006 tarihinde davalı ...'e, diğer ikisini 21.9.2007 tarihinde davalılar ... ve ...'a, diğer taşınmazını da 20.9.2007 tarihinde davalı ...'e, davalı ...'ın borçludan aldığı taşınmazı 27.9.2007 tarihinde davalı ..., davalı ...'in de borçludan aldığı taşınmazı 24.9.2007 tarihinde davalı ...'ye sattığını belirterek davalılar arasındaki tasarrufların iptalini talep etmiştir.

Davalı borçlu ... vekili, dava konusu icra takibinin kesinleşmediğini, aciz belgesi sunulmadığını, asıl borçluların davaya dahil edilmesi gerektiğini, takip konusu kredi sözleşmesindeki imzanın müvekkiline ait olmadığını, dava konusu taşınmazların borçtan önce ve rayiç bedelle satıldığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı ... vekili, dava konusu taşınmazı emlakçı aracılığıyla ve 23.000 TL bedelle aldıkların belirterek davanın reddini istemiştir

Diğer davalılar savunma yapmamıştır.

Mahkemece iddia, savunma, toplanan delillere göre, davalı borçlu tarafından davalılar ... ve ...'e satılan taşınmazların tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değerleri arasında misli fark bulunması nedeniyle adı geçen davalılar yönünden davanın kabulüne dava konusu 2... nolu taşınmazların satışına ilişkin 29.11.2006 ve 20.9.2007 tarihli tasarrufların davacının takip konusu alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak iptaline, 933 ada 1 parsel, 8 ada 124 parsel yönünden tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç bedel arasında misli fark bulunmaması, 8 ada 124 parselin davalı ... tarafından davalı ... satışı ve 30 ada 4 parselin davalı ... tarafından davalı ...'ye satışı ile ilgili olarak bu kişiler arasında akrabalık bağlantısı ispatlanamadığı gibi iş ilişkisi ya da kötüniyetli olduklarını kanıtlayacak delil sunulmadığından dava konusu 30 ada 4 parsel ile ilgili davalı ... hakkında açılan dava ile 933 ada 1 parsel ile 8 ada 124 parsellerle ilgili olarak davalılar ..., ..., ... ve ... hakkında açılan bu parsellere ilişkin davanın kanıtlanamaması nedeniyle reddine karar verilmiş; hüküm, davacı, davalı ... vekili ile davalılar ... ve ... tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, İİK.'nin 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir.

1-Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına, takip konusu alacağın iptali istenen tasarruflardan önce 27.3.2006 ve 16.5.2006 tarihli kredi sözleşmeleri ile doğmuş olmasına, davalı borçlu hakkındaki takibin 2.5.2008 tarihli protokol gereğince kesinleşmiş olmasına, 23.11.2007 tarihli haciz tutanağının İİK.'nin 105 maddesi kapsamında geçici aciz belgesi

niteliğinde bulunmasına, dava konusu 933 ada 1 parsel nolu taşınmazın satışının kesinleşmesi halinde yapılacak tahsilatın icra aşamasında mahsubunun mümkün olmasına, dava konusu 21 ada 12 parsel yönünden tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değer arasında misli fark bulunmasına, anılan taşınmazın 23.000 TL bedelle alındığı belirtilmiş olmasına rağmen bu konuda yapılan ödemeye ilişkin banka dekontun sunulmamış olmasına, dava konusu 30 ada 4 parsel yönünden tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değer arasında misli fark bulunması nedeniyle anılan her iki tasarrufun da İİK 278/3-2 madde gereğince iptale tabi bulunmasına göre davalı ... vekilinin yerinde görülmeyen bütün, davalılar ... ve ...'in aşağıdaki bendin kapsamı dışına kalan sair temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

2-Dava konusu 30 ada 4 parsel nolu taşınmaz borçlu tarafından 20.9.2007 tarihinde davalı ...'e, onun tarafından da 24.9.2007 tarihinde davalı ...'ye satılmıştır. Anılan taşınmaz yönünden borçlu ile davalı ... arasındaki 20.9.2007 tarihli tasarrufun iptaline, davalı ...'nin kötünietli olduğu ispatlanamadığından hakkındaki davanın reddine karar verilmiş ise de hükmün bu şekilde infaz kabiliyeti bulunmadığından isabetli görülmemiştir. Davalı borçlu Silivri'de faaliyet gösteren .....'nin ortakları ve temsilcisinin yakını olup ...de Silivri'de ikamet etmekte olup dava konusu taşınmaz dört gün içinde iki kez el değiştirmiştir. Silivri şartlarında davalı ...un borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olup olmadığını yani 24.9.2007 tarihli tasarrufun İİK.'nin 280/1 madde kapsamında iptale tabi olup olmadığı değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik incelemeyle dayalı hüküm tesisi isabetli görülmemiştir. Yapılacak değerlendirme sonunda davalı 4.kişi ...'nin kötünietli olduğunun belirlenememesi durumda ise davalı ... hakkındaki davanın İİK.'nin 283/2 madde kapsamında bedele dönüştüğü göz önüne alınarak Silivri Asliye Hukuk Mahkemesinin 2008/241 Esas 2010/185 Karar dosyasındaki tazminatla tekerrür oluşturmamak üzere taşınmazı elden çıkardığı tarihteki bedeli nispetinde nakten tazminatla sorumluluğuna karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetli görülmemiştir.

3-Dava konusu 8 ada 124 parsel yönünden davanın reddine karar verilmiş ise de varılan sonuç dosya kapsamı ve mevcut delil durumuna uygun düşmemektedir. Anılan taşınmaz borçlu tarafından 21.9.2007 tarihinde davalı ... ..a onun tarafından da 27.9.2007 tarihinde davalı ... satılmıştır. Davacı vekili tarafından bilirkişi raporuna itiraz edilmediğinden bedel farkının iptal nedeni sayılmaması bu nedenle yerinde görülmekle beraber, Silivri'de faaliyet gösteren... 'nin ortakları ve temsilcisinin yakını olup davalılar ... ve 4.kişi ...'da Silivri'de ikamet etmektedir. Taşınmazın 6 gün içinde iki kez el değiştirmesi, Silivri şartlarında davalılar ... ve ...'in borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olup olmadığı değerlendirilerek dava konusu tasarrufların İİK.'nin 280/1 madde kapsamında iptale tabi olup olmadığı; yine dava konusu taşınmaz tapuda 1.380 metrekare miktarlı tarla olarak gözükmemesine rağmen 28.12.2009 tarihli bilirkişi raporunda taşınmazın 258 metrekarelik bölümünde dava konusu 933 ada 1 parsel üzerinde yer alan yoğun imalathanesinin ek binasının (alt katta buzhaneler ve bulaşikhane, ikinci katta idari bölüm) bulunduğu belirtildiğinden bu durumun İİK.'nin 280/3-son madde kapsamında (ticari işletmenin tamamen veya kısmen devri) değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik incelemeyle dayalı hüküm tesisi isabetli görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda 1 nolu bentte açıklanan nedenlerle davalı ... vekilinin yerinde görülmeyen bütün, davalılar ... ve ...'in yerinde görülmeyen sair temyiz itirazının reddine, 2 nolu bentte açıklanan nedenlerle davacı vekili ile davalılar ... ve ...'in temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, 3 nolu bentte açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün davacı yararına BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davalılar ... ve ...'e geri verilmesine, aşağıda dökümü yazılı 4.270,86 TL kalan onama harcının temyiz eden davalı ...'den alınmasına 9.6.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.”⁸⁶⁸²

*

✓ *“Tasarrufun iptali davalarında 3. kişinin borçludan satın aldığı mal elinden çıkarması ve satın alan dördüncü kişinin davaya dahil edilmemesi ya da davaya dahil edilmekle birlikte iyi niyetli olduğunun anlaşılması halinde İİK'nın 283/2.maddesi uyarınca bedele dönüşen davada üçüncü kişinin dava konusu mal elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri oranında bedelle sorumlu tutulması gerekeceği- Davacı alacaklı idare tarafından davası bedele dönüştürülen taşınmazlar yönünden de tahsilde tekerrür olmamak üzere davanın kabul edilmesi gerekeceği, tasarrufları iptal edilen taşınmazların borcu karşılamaya yeteceği gerekçesiyle bu taşınmazlar yönünden davanın reddine karar verilmesinin bozmayı gerektirdiği-*

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın kısmen kabul kısmen reddine dair verilen hükmün süresi içinde davacı alacaklı ve davalı 3.kişi vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği düşünüldü:

Davacı alacaklı idare vekili, davalı borçlu hakkında vergi borcu nedeniyle 6183 Sayılı Kanun uyarınca takip yapıldığını, borçlunun sahibi olduğu taşınmazları alacaklıdan mal kaçırarak amacıyla diğer davalı kardeşine rayiç değerinin çok altında sattığını ileri sürerek ... Kasabası 5 parsel, 3589 parsel, 198 parsel, 938 parsel, 977 parsel, 985 parsel ile ... Köyü 1637 parsel sayılı taşınmazlara ait tasarrufların iptali ile 5 parsel üzerinde kat irtifakı kurulup taşınmazlar dava dışı şahıslara satıldığından 1.kat 1 nolu bağımsız bölüm ile zemin kat 3 nolu bağımsız bölümün satış bedelinin davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsilini talep etmiştir.

Davalı 3.kişi vekili, dava konusu taşınmazların rayice uygun olarak satın alındığını savunarak davanın reddini istemiştir.

Davalı borçlu, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece dava konusu taşınmazların satış tarihindeki rayiç değerinin çok altında borçlu tarafından, kardeşi olan 3.kişiye satıldığı, satışların borcun doğum tarihinden sonra muvazaalı olarak yapıldığı gerekçesiyle davanın kısmen kabul kısmen reddi ile bir kısım taşınmazlara ilişkin tasarrufların davacı idarenin alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline verilen taşınmazlar borcu karşılamaya yeter olduğundan satış bedeli talep edilen taşınmazlar yönünden davanın reddine verilmiş; hüküm davalı 3.kişi vekili ile davacı alacaklı idare vekilince temyiz edilmiştir.

1- Dosya içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı 3.kişi vekilinin temyiz itirazlarının reddine vermek gerekmiştir.

2- Davacı alacaklı idare vekilinin temyizine yönelik incelemede ise;

Tasarrufun iptali davalarında 3.kişinin borçludan satın aldığı mal elinden çıkarması ve satın alan dördüncü kişinin davaya dahil edilmemesi ya da davaya dahil edilmekle birlikte iyi niyetli olduğunun anlaşılması halinde İİK'nın 283/2.maddesi uyarınca bedele dönüşen davada üçüncü kişinin dava konusu mal elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri oranında bedelle sorumlu tutulması gerekir.

Somut olayda davacı alacaklı tarafından bir kısım taşınmazların tasarruflarının iptali ile bir kısım taşınmazların dava dışı 4.kişilere satılmış olması nedeniyle satış bedelinin tahsili talep edilmiştir. Mahkemece tasarrufun iptaline verilen taşınmazlar yönünden bir isabetsizlik yoktur. Ne var ki davacı alacaklı tarafından davası bedele dönüştürülen taşınmazlar yönünden de tahsilde tekerrür olmamak üzere davanın kabul edilmesi gerekirken, tasarrufları iptal edilen taşınmazların borcu karşılamaya yeteceği gerekçesiyle bu taşınmazlar yönünden davanın reddine verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Yukarıda (1) nolu bentte açıklanan nedenlerle davalı 3.kişi vekilinin temyiz itirazlarının reddine, (2) nolu bentte açıklanan nedenlerle davacı alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, aşağıda dökümü yazılı 1.113,62

TL kalan harcın temyiz eden davalı 3.kişiden alınmasına, 26/02/2015 gününde oybirliğiyle verildi.”⁸⁶⁸³

*

✓ “*Davalılar dördüncü kişilerin kötüniyetli olduklarına ilişkin kanıt bulunmadığından bu davalılar yönünden davanın reddine, davalı üçüncü kişinin borçlunun mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşıldığından ve davalı diğer üçüncü kişinin satın aldığı taşınmazın gerçek değeri ile tapudaki satış bedeli arasında bir mislini aşan fahiş fark bulunduğu anlaşıldığından bu davalılar yönünden davanın kabulüne karar verilmesinin isabetli olduğu- Davalı üçüncü kişiye satılan dava konusu taşınmaz yönünden daha önce dairede incelenip karar verilen başka kararlar olduğundan adı geçen davalının tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla tazminata mahkum edilmesi gerektiği-*

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda verilen hüküm davacı ve davalı Murat ile davalı Abdülkadir vekilleri tarafından temyiz edilmiş, davacı vekilince de duruşma talep edilmiş olmakla duruşma için tayin edilen 19.11.2013 Salı günü davacı vekili Av. A... ile davalı Murat vekili Av... ve davalı Hülya vekili Av. .. geldiler. Diğer davalılar tarafından gelen olmadı. Temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşıldıktan ve hazır bulunan taraf vekilleri dinlendikten sonra eksiklik nedeniyle iade edilen dosya ikmal edildikten sonra tekrar gelmekle dosya incelendi, gereği düşünüldü.

Davacı vekili davalı Anri ve Albert aleyhine yaptıkları icra takibi sırasında borçlarına yetecek haczi kabil mallarının bulunmadığını, ancak alacaklılardan mal kaçırarak amacı ile kendilerine ait taşınmazları davalılar Hıdır, Abdülkadir, Murat ve Sara ...'na sattıklarını, dava konusu taşınmazları Abdülkadir'in Fulya... 'e, Sara'nın da Hülya....'a sattığını belirterek tasarrufun iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalılar Abdülkadir, Hülya, Anri, Sara ve Albert ile Murat vekilleri davanın reddini savunmuşlar, davalı Fulya ise cevap vermemiştir.

Mahkemece davalılar Fulya ve Hülya yönünden kötüniyetli olduklarının kanıtlanamaması, Abdülkadir yönünden ise feragat nedeniyle davanın reddine, diğer davalılar yönünden ise yakın akrabalık ve ivazlar arasındaki fahiş fark nedeniyle davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davacı vekili ile davalılar Abdülkadir ve Murat vekilleri tarafından temyiz edilmiştir.

Dosya içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına, *davalılar Fulya ve Hülya... 'un kötüniyetli olduklarına ilişkin kanıt bulunmamasına, davalı Abdülkadir'in borçlunun mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşılmasına, davalı Murat'ın satın aldığı taşınmazın gerçek değeri ile tapudaki satış bedeli arasında bir mislini aşan fahiş fark bulunmasına ve kararda yazılı diğer gerekçelere göre diğer temyiz itirazları yerinde değildir. Ancak davalı Abdülkadir'ya satılan dava konusu taşınmaz yönünden daha önce dairede incelenip karar verilen başka kararlar olduğundan adı geçen davalının tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla tazminata mahkum edilmesi gerekirken bu hususun göz ardı edilmesi doğru değil bozma nedeni ise de bu yanlışlığın giderilmesi yargılamanın tekrarını gerektirir nitelikte görülmediğinden kararın 6100 sayılı HMK.nun geçici 3. maddesinin 2. fıkrası delaletiyle 1086 sayılı HUMK.nun 438/7 maddesi uyarınca düzeltilerek onanması gerekmiştir.*

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle hüküm fıkrasının 1-c bendinin son satırındaki “kaydıyla davalı Abdülkadir'dan” ibaresinden önce gelmek üzere “ve tahsilde tekerrür olmaması kaydıyla” ibaresinin yazılarak hükmün bu şekli ile **DÜZELTİLEREK ONANMASINA**, duruşmada vekille temsil olunmayan davalı Abdülkadir yararına vekalet üç-

reti takdirine yer olmadığına, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davalı Abdulkadir'ya geri verilmesine, aşağıda dökümü yazılı 4,05 TL kalan onama harcının temyiz eden davacıdan alınmasına, aşağıda dökümü yazılı 30.245,74 TL kalan onama harcının temyiz eden davalı Murat....'dan alınmasına 08.05.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.”⁸⁶⁸⁴

*

✓ “Ayrı ayrı tasarrufun iptali davaları açılmış olsa da, iptale konu tasarruf tek olduğundan, şikayetçinin icra dosyalarından herhangi birine sorumlu olduğu miktarı ödemekle sorumluluktan kurtulacağı, şikayet tarihinden sonra ödemede bulunmakla şikayetçi hakkında hiçbir işlem yapılamayacak olup, ödemeden sonra paranın kime ait olacağı hususunun ise yapılacak sıra cetvelinde ortaya çıkacağı-

Şikayetçi icra mahkemesine sunduğu 14.02.2013 tarihli dilekçesinde, kardeşi Kaya K.'un borcundan dolayı ilgili alacaklılar tarafından Kadıköy 1.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2009/101 ve 2009/497 esas sayılı dosyalarında tasarrufun iptali davalarının açıldığını, mahkemece, kendisinin her iki dosya dan ayrı ayrı 40.000,00 TL ile sorumlu tutulmasına karar verildiğini, ancak her iki hükümde de maddi hata sonucu tahsilde tekerrür olmama ibaresi bulunmadığından İstanbul 13.İcra Müdürlüğü'nün 2001/2913 ve İstanbul 7.İcra Müdürlüğü'nün 2011/4844 esas sayılı dosyalarında ayrı ayrı hakkında takip yapıldığını ileri sürerek, mükerrer ödemeyi önlemek için Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararına kadar icranın durdurulmasını talep etmiş, mahkemece, tarafları farklı iki takip dosyası bulunduğundan mükerrerlikten söz edilemeyeceği, takip dayanağı ilam olup infaz edilmeden takibin durdurulamayacağı gerekçesi ile istemin reddine karar verilmiştir. Bu arada mahkemece karar verilmeden önce tasarrufun iptaline ilişkin ilamda belirtilen miktarın şikayetçi tarafından İstanbul 7.İcra Müdürlüğü'nün 2011/4844 sayılı dosyasına 17.04.2012 tarihinde yatırıldığı görülmektedir.

İİK.'nin 277 ve müteakip maddelerine göre alınmış tasarrufun iptaline ilişkin karar, alacaklıya, yalnızca borçlunun tasarrufuna konu ettiği maldan alacağını tahsil etme olanağı sağlamakta olup, aynı yasanın 283/2. maddesinde; iptal davası, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen değere ilişkinse, üçüncü kişinin, davacının alacağından fazla olmamak kaydıyla o değer oranında nakten tazminat ödemeye mahkum edileceği hükme bağlanmıştır.

Somut olayda, borçlu Kaya K.'un taşınmazdaki hissesini şikayetçiye devretmesi nedeniyle yukarıda numaraları yazılı takip dosyalarının alacaklıları tarafından ayrı ayrı tasarrufun iptali davaları açıldığı ve alacaklılar lehine ayrı ayrı hükümler verildiği anlaşılmaktadır. Tasarrufun iptaline konu taşınmaz şikayetçi tarafından üçüncü kişiye satıldığından iptale konu tasarruf bedele dönüşmüş olup, mahkemece şikayetçinin 40.000,00 TL üzerinden sorumlu tutulmasına karar verilmiştir.

Yukarıda açıklandığı üzere, ayrı ayrı tasarrufun iptali davaları açılmış olsa da, iptale konu tasarruf tektir. Bu nedenle şikayetçi, icra dosyalarından herhangi birine sorumlu olduğu miktarı ödemekle sorumluluktan kurtulur. Şikayet tarihinden sonra ödemede bulunmakla şikayetçi hakkında hiçbir işlem yapılamaz. Ödemeden sonra paranın kime ait olacağı hususu ise ancak yapılacak sıra cetvelinde ortaya çıkacaktır.

O halde mahkemece şikayetin kabulü ile şikayetçi hakkındaki icra işlemlerinin durdurulmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Şikayetçinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 04.03.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.”⁸⁶⁸⁵

*

⁸⁶⁸⁴ Bknz: 17 HD 08.05.2014 T. 2103/7239 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁸⁵ Bknz: 12 HD 04.03.2014 T. 3107/5954 (www.e-uyar.com)

a) Tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonucunda “*davanın kabulüne ve dava konusu taşınır/taşınmaz üzerinde davacıya -takip konusu alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak, dava konusu ..... üzerinde cebri icra yetkisi tanınmasına*” şeklinde karar veren mahkemenin⁸⁶⁸⁶ dava konusu taşınmazın tapu kaydı üzerine daha önce koyduğu ‘*ihtiyati haciz*’ ya da ‘*ihtiyati tedbir*’ konusunda ayrıca bir karar vermesine gerek yoktur. Mahkemenin, davayı sonuçlandıran karar ile sicil(tapu) kaydı üzerine konulmuş olan ‘*ihtiyati haciz*’ kendiliğinden ‘*kesin hacze*’ dönüşür^{8687 8688}.

Lehine “*tasarrufun iptaline*” karar verilen alacaklı, önce “*dava konusu taşı-nıra/taşınmaza kıymet takdir edilmesini*”, sonra da “*taşınırın/taşınmazın satılmasını*” talep ederek, alacağına kavuşur.

Fakat mahkeme, tasarrufun iptali davasının ‘*bedel*’e dönüşmesi sonucunda “*davanın kabulüne ve dava konusu taşınırın/taşınmazın davalı üçüncü kişi tarafından -kötüniyetli oldukları davacı tarafından kanıtlanamamış olan- dördüncü kişilere devredildiği tarihteki gerçek değeri olan.....lira tazminatın davalı-tahsiline ve davacıya ödenmesine.*” şeklinde karar verilirse, mahkemenin ‘*kendiliğinden*’ ya da ‘*taşınırın/taşınmazın maliki olan dördüncü kişilerin talebi üzerine*’ dava konusu taşınır/taşınmaz üzerindeki ‘*ihtiyati hacizlerin*’ (ya da ‘*ihtiyati tedbirlerin*’) kaldırılmasına karar vermesi gerekir.

Hemen belirtelim ki; bu durumda ‘*bedel*’e dönüşmüş olan tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişi, ilamda belirtilen tazminatı davacı-alacaklıya ödemekle yükümlü duruma geldiğinden, mahkemenin, davacı-alacaklının talebi üzerine, teminat karşılığında “*davalı üçüncü kişinin kişisel malları üzerine uygulanmak üzere ihtiyati haciz kararı vermesi*” gerekir.

Bütün bu hususlar ilişkide sunduğumuz içtihatlarda ayrıntılı biçimde açıklanmıştır:

✓ “*Bedele yönelik taleple açılmış davalarda İİK. mad. 281/2 gereğince ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için teminat alınması zorunluluğunun yasadan kaynaklandığı Borçlunun da davanın reddedilmesi halinde uygulanan ihtiyati haciz nedeniyle zarar görebileceği ihtimali olduğundan, ihtiyati haczin teminat karşılığı verilmesinin uygun olduğu-*

İzmir 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 17/01/2018 ara karar tarih, 2017/269 Esas sayılı hükmünün, istinaf başvurusu yoluyla incelenmesinin davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü;

İDDİA: Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davacı bankanın davalılar D.C. ve E.Ç.’dan alacaklı olduğunu, dosya da yapılan takipte, alacağı karşılayacak miktarda, menkul, gayrimenkul mal ile başkaca hak ve alacak bulunmadığını, davalı borçlunun takipten kısa bir süre önce ve sonra mal varlığı üzerinde muvazaalı işlemler yaptığının tespit edildiğini, borçlunun adreslerine yapılan menkul hacizlerde borçluya ait borcu karşılayacak miktarda hacze kabil mal bulunmadığını, davalı-borçlular adına kayıtlı gayrimenkullerin alacaklılardan mal kaçırmak kastı ile muvazaalı şekilde çok düşük değerlerle devredildiğini öğrendiklerini, davalılar arasında yakın akrabalık ilişkisi olduğundan mali durumunu bilebilecek durumda olduklarını, davacının alacağının dava konusu tasarruftan önce doğduğunu belirterek, dava konusu 9 taşınmaz için tasarrufun iptaline karar verilmesini, ayrıca dava konusu taşınmazların bir ke daha el değiştirmesi halinde müvekkili bankanın zarar görmemesi için İİK 281/2 maddesi uyarınca ihtiyati haciz kararı verilmesini talep etmiştir.

⁸⁶⁸⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. /UYAR, A. /UYAR, C. a.g.e. s: 928 vd.- UYAR, T. /UYAR, A. /UYAR, C. İİK Şerhi, C:3, 3.Baskı, 2014, s: 4578 vd.

⁸⁶⁸⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. /UYAR, A. /UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 482 vd. - UYAR, T. /UYAR, A. /UYAR, C. İİK Şerhi, C:3, s: 4522 vd.

⁸⁶⁸⁸ Bknz. 23 HD. 10.09.2015 T. 6374/5794; 17.HD. 18.10.2010 T. 8091/ 8433; 10.03.2008 T. 3025/1137; 19 HD. 24.06.2009 T. 5586/6192 (www.e-uyar.com)

SAVUNMA: Davalılardan S.Y. vekili cevap dilekçesinde özetle, müvekkilinin İzmir ili, Karşıyaka ilçesi, Bostanlı mahallesi, kat:2 da:4 adresindeki meskeni 30/03/2016 tarihinde diğer davalı D.C.' dan satın aldığını, satın alınmasından sonra Halk Bankası tarafından gönderilen ihtarname ile davalı D.C.' in borcu sebebiyle taşınmazın ipotek konulduğunun, borcun ödenmemesi halinde taşınmazın satışa çıkarılacağına dair bilgi verildiğini, müvekkilinin borcu ödemeyeceğinden taşınmazın tekrar satışa çıkarıldığını, taşınmazın dava dışı N.Ö.H.' e 20/07/2016 tarihinde satış protokolü ile satıldığını, satış bedelinin HalkBankası Balçova Şubesine D.C. adına yatırıldığını, müvekkile karşı açılan davanın kötüniyetli olduğunu, müvekkilinin Durmuş ile akrabalığının olmayıp mali durumunu da bilemeyeceğini, tasarrufun iptali davasının en önemli şartının temlik işleminin borcun doğumundan sonra meydana geldiğini, müvekkilinin 30/03/2016 tarihinde taşınmazı satın aldığı 24/04/2010 tarihinde davalı Durmuş aleyhine icra takibine geçildiğini, borçlunun temerrüde düşmeden taşınmazın temlik edildiğini, alacaklıları zarara sokma nedeniyle tasarrufun iptali davasının şartları oluşmadığını, tüm borç miktarı esas alınarak müvekkilin mal varlığına ihtiyadi haciz konulmasını talebini kabul etmediklerini ve davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Davalılardan T.T.S. vekili cevap dilekçesinde özetle, davalı borçlu bakımından aciz halinin mevcudiyeti koşulunun gerçekleşmediğini, borçlunun borçlarını karşılamaya yeter bir malvarlığının bulunmaması, iptal davası bakımından dinlenebilirlik koşulu olduğunu, işbu dava bakımından bu koşulun gerçekleşmediğini, 28/04/2017 tarihli haciz tutanağının geçici aciz vesikası niteliğinde olmadığını, icra takibi borçlularının tamamı bakımından aynı icra dosyası kapsamında pek çok sorgulama gerçekleştirildiğini, bu sorgulamalar neticesinde her üç borçlu bakımından da pek çok taşınmaz, araç ve hatta tekne kadına dahi rastalandığını ve takyidatlar uygulandığını, söz konusu taşınmazın, araç ve teknelerin davaya mesnet icra takip çıkış miktarı olan 136.188,64 TL' yi karşılayacağını açık olduğunu, bu haliyle iptal davasının dinlenebilirlik koşullarının oluşmadığını, ön koşul yönünden reddi gerektiğini, müvekkilinin davalıları tanımadığını, satın alım sürecinin S.T. isimli bir gayrimenkul danışmanı aracılığıyla gerçekleştiğini ve sonrasında müvekkili ile davalı borçlular arasında hiçbir diyalogun geçmediğini, devir işleminin müvekkilin eşi İlker Sarı tarafından gerçekleştiğini, davalı borçluları hayatında hiç görmediğini, aralarında ne akrabalık ne de tanış düzeyinde bir irtibat bulunduğunu, davalı borçluların finansal durumları ve alacaklılarını zarara uğratma kastı bakımından müvekkilinin herhangi bir bilgisi olmadığını, müvekkilinin taşınmazları yatırım amaçlı satın aldığı, 18-20 gün sonra da kiraya verdiğini, müvekkilinin davacı bankanın alacağından haberdan olmadığını, davacılarca yönelik bir zarar verme kastı da taşımadığı nedeniyle müvekkilinin tarafı olduğu tasarruflar yönünden davanın reddini talep etmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİNİN KARARININ ÖZETİ: İzmir 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 13/06/2017 tarihli ön inceleme tensip tutanağında davalı-borçluların Z.K.'e devrettiği taşınmazlara ihtiyati haciz konulmasına, Z.K. dışındaki diğer davalılar için talep edilen ihtiyati haciz taleplerinin koşulları oluşmadığından reddine karar verildiği görülmüştür.

İSTİNAF SEBEPLERİ: Davacı vekili istinaf başvuru dilekçesi ile; dava konusu edilen İzmir İli, Bayraklı İlçesi, Manavkuyu Mah. 8009 ada 2 parselde kain 55 ve 63 nolu bağımsız bölümler için tasarrufun iptali istenmiş olunmasına rağmen ve İzmir ili, Karşıyaka ilçesi Bostanlı mah. 9432 ada 10 parselde kain 4 nolu bağımsız bölümün satılması olması nedeniyle taleplerinin bedele ilişkin olduğu açıklanmış olmasına rağmen bu taşınmazlara ilişkin ihtiyati haciz taleplerinin reddine yönelik verilen ilk derece mahkeme kararının hukuka usule ve yasaya uygun olmadığını belirterek, Yerel Mahkeme kararının kaldırılmasını talep etmiştir.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE: Dava, ilk derece mahkemesinde borçlu tarafından elden çıkarılan 9 adet taşınmazla dair açılmış olup, bunlardan sekizi için kötüniyetle taşınmazı satın alan bir kısım davalılar için tasarrufun iptali, biri

için ise elden çıkarıldığı ve 4. Kişi konumunda olan alıcının kötüniyetli olduğu belirlenmediğinden bahisle taleplerinin bedele dönüştüğü belirtilerek borçludan satın alan davalı açısından, bu taşınmazları dava dışı 4. Kişilere sattığı tarihteki değerlerinin tahsiline yönelik olup, İİK.’nin 281/2 maddesi gereğince ihtiyati haciz talebinde içermektedir.

Mahkemece, 13/06/2017 tarihli tensip tutanağı ile tasarrufun iptali talebine konu 6 taşınmaz için ihtiyati haciz talebinin kabulüne, davalı T.T.S.’ya satılan 2 adet taşınmaz ile, bedele dönüştürülen 1 adet taşınmaz için ise ihtiyati haciz talebinin reddine karar verildiği, davacı vekilince bu ara kararın istinafa konu edildiği görülmüştür.

Dairemizin 2017/1482-992 E-K sayılı ilamı ile, gerekçeli ara karar yazılması için geri çevrilmesine karar verilen dosya da, ilk derece mahkemesince yazılan ara kararda, ihtiyati hacizin red sebebinin, haciz zaptının aciz vesikası hükmünde olmadığı şeklinde açıklandığı görülmüştür.

Dava İİK.’nin 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir. Aynı Yasanın 281/1-2 nci maddesi “Mahkeme iptal davalarını basit yargılama usulüyle görüp hükme bağlar ve bu davalara mütaallik itilafları hal ve şartları gözönünde tutarak serbestçe takdir ve halleder. Hakim, iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı mahkemece takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemez” hükmünü içermektedir.

Mevcut olayda, İzmir İli, Bayraklı İlçesi, Manavkuyu Mah. 8009 ada 2 parselde kain 55 ve 63 nolu bağımsız bölümleri borçludan satın alan 3. Kişi konumundaki T.T.S. davada davalı olarak yer almaktadır ve bu taşınmazlar halen bu davalı adına kayıtlıdır. Davanın konusunu oluşturan bu taşınmazlar açısından İİK.’nin 281/2 gereğince, alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verilebilir ve bunun için teminat alınması da zorunlu değildir. Artık davanın konusu olmayan İzmir ili, Karşıyaka ilçesi Bostanlı mah. 9432 ada 10 parselde kain 4 nolu bağımsız bölüm için ise talep, bedele dönüştürülmüş olup, davacının ileride telafisi imkansız zararlarının oluşabileceği nazara alınarak, ihtiyati haciz isteminin takdir olunacak teminat karşılığında kabul edilmesi yerine, haciz tutanağının aciz vesikası niteliğinde olmadığı şeklinde açıklanan gerekçe ile istemin reddine karar verilmesi doğru değildir. Zira, belirtilen bu ret sebebi, davanın esası hakkında yapılacak incelemeye konu sebeptir ve aynı davada ihtiyati haciz uygulanan 6 adet taşınmaz olduğu dikkate alınır ise, mahkemenin verdiği karar ile kendi içinde çeliştiği de görülmektedir. Yasada ön görülen ihtiyati haciz, alacaklının zarara uğramasını engellemeye yönelik olup, davacı, İzmir 20.İcra Müdürlüğünün 2017/5709 E sayılı dosyasında 136.188,64-TL alacağının olduğunu ispatlamış durumdadır ve bunun yargılama süresince uygulanacak ihtiyati haciz ile teminat altına alınmasını istemekte hukuki yararı vardır. Alacağın teminat altına alınması kadar, borçlunun da haklarının teminat altına alınması önemlidir. Borçlunun da davanın reddedilmesi halinde uygulanan ihtiyati haciz nedeniyle zarar görebileceği ihtimali olduğundan, ihtiyati hacizin teminat karşılığı verilmesi uygundur. Zaten, bedele yönelik taleple açılmış davalarda İİK.’nin 281/2 maddesi gereğince ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için teminat alınması yasadan kaynaklanmaktadır.

Bu itibarla; ilk derece mahkemesinin, ihtiyati haciz talebinin reddine karar verdiği taşınmazlardan, İzmir İli, Bayraklı İlçesi, Manavkuyu Mah. 8009 ada 2 parselde kain 55 ve 63 nolu bağımsız bölümler üzerine teminatsız ihtiyati haciz konulmasına, İzmir ili, Karşıyaka ilçesi Bostanlı mah. 9432 ada 10 parselde kain 4 nolu bağımsız bölümün ise, elden çıkarılması nedeniyle davalı S.Y.’e karşı bedele dönüştüğü dikkate alınarak, takibe konu borç miktarının %15’i oranında teminat alınmasının uygun olacağı görülmekle, belirtilen teminat karşılığında S.Y.’e ait menkul, gayrimenkul ve 3. Kişilerde olan hak ve alacakları üzerine ihtiyati haciz konulması yönünde ara kararının düzeltilmesi gerektiğine dair aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulüyle; İzmir 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2017/269 Esas sayılı dosyasında, 13/06/2017 tarihli tensip tutanağında yer alan (17/01/2018 tarihli ara karar ile gerekçesi yazılan), davacı vekilinin ihtiyati haciz konulması yönündeki taleplerinin bir kısım taşınmazlar için reddine ilişkin verilen kararın HMK.’nin 353/1-b.2 maddesi uyarınca DÜZELTİLMESİNE;

2-Talebe ilişkin yeni hüküm tesisine;

Davacının ihtiyati haciz talebinin kısmen reddedildiği, dava konusu edilen İzmir İli, Bayraklı İlçesi, Manavkuyu Mah. 8009 ada 2 parselde kain 55 ve 63 nolu bağımsız bölümler ve İzmir ili, Karşıyaka ilçesi Bostanlı mah. 9432 ada 10 parselde kain 4 nolu bağımsız bölüm için KABULÜ İLE,

- Dava konusu edilen, İzmir İli, Bayraklı İlçesi, Manavkuyu Mah. 8009 ada 2 parselde kain 55 ve 63 nolu bağımsız bölümler açısından, davalı T.T.S. adına kayıtlı olmaları halinde üzerlerine ihtiyati haciz konulmasına, ilgili Tapu Müdürlüğüne mahal Mahkemesince müzekkere yazılmasına,

-Dava konusu edilen İzmir ili, Karşıyaka ilçesi Bostanlı mah. 9432 ada 10 parselde kain 4 nolu bağımsız bölüm için ise, bedele dönüştüğü dikkate alınarak, İ.İ.K 277 ve devamı maddeleri uyarınca dava konusu müddeabbihin % 15’i oranında hesaplanan 20.428,29- TL teminat mukabilinde davalı S.Y.’in menkul ve gayrimenkul malları ile 3. Kişilerdeki hak ve alacakları üzerine, İzmir 20.İcra Müdürlüğü’nün 2017/5709 E sayılı dosyasındaki asıl alacak ve ferileri ile sınırlı olmak üzere, İİK.’nin 281/2 maddesi gereğince İHTİYATİ HACİZ konulmasına, teminat yatırıldığında ilgili İcra Müdürlüğüne mahal Mahkemesince müzekkere yazılmasına,

3-İstinaf yargılaması duruşmasız yapıldığından istinaf yoluna başvuran davacı yararına vekalet ücreti takdirine yer olmadığına,

4-Davacı tarafından yatırılan istinaf peşin harcının verilen kararın niteliği gereği davacıya iadesine.

5-İstinaf kanun yoluna başvuran davacı tarafından yapılan istinaf başvuru harcı, tebligat ve gönderme masrafından oluşan yargılama giderinin esasa ilişkin verilen kararda ilk derece mahkemesince dikkate alınmasına,

6-İşin mahiyeti gereği tebliğ işlemlerinin ilk derece mahkemesince yerine getirilmesine,

Dair, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda HMK’nın 362/1-f maddesi uyarınca kesin olarak oy birliğiyle karar verildi.”⁸⁶⁸⁹

*

✓ “İİK. mad. 283/II uyarınca, davanın bedele dönüşmesi halinde teminat karşılığı davalı üçüncü kişinin mal varlığıyla ilgili ihtiyati haciz kararı verilebileceği hüküm altına aldığından, davanın kabulü halinde davalılar taşınmazların bedelleri ile sorumlu olacaklarından, davacının talebinin anılan madde uyarınca uygun görülecek teminat karşılığı kabulü ve davalıların üzerine kayıtlı mal varlıkları ve hakları üzerine taleple bağlı kalınarak ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesi gerektiği-

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine dair verilen hükmün süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği düşünüldü:

Davacı vekili, davalı borçlular Süleyman ve Ali hakkında takip yapıldığını, alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla, Ali taşınmazını önce kızı Fahriye’ye o da dava dışı Sevinç’e, borçlu Süleyman ise adına kayıtlı taşınmazını önce davalı kardeşi Ayşe’ye

onun da dava dışı Gülten’e sattığını belirterek, davalılar Fahriye ve Ayşe yönünden davayı İİK.’nin 283/2 madde gereğince nakden tazminatla sorumluluğuna, dava bedel üzerinden açıldığından şimdilik taşınmazın tapudaki bedelleri üzerinden, davalılar Fahriye ve Ayşe’nin taşınır, taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacakları üzerinde ihtiyati haciz kararı verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece 13.11.2014 tarihli kararı ile, İİK.’nin 257.maddesindeki ihtiyati haciz kararı için anılan maddenin 1.fıkrası gereğince öngörülen bir alacağının bulunmadığı alacağın varlığı ve miktarı yargılamayı gerektirdiği, İİK.’nin 281/2 maddesine göre ise tasarruf konusu mal ve haklar üzerinde alacaklının talebi ile ihtiyati haciz kararı verilebileceği dosya kapsamı mevcut duruma göre talep konusu taşınır ve taşınmaz mallar üzerinde ihtilaf bulunmadığı, alacağın varlığı ve miktarı yargılamayı gerektirdiğinden bahisle talebin reddine karar verilmiş, karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir.

Aynı yasanın 281/1.maddesi iptal davalarının basit yargılama usulü ile görülüp hükme bağlanacağını ve bu davalara ilişkin itilafların hal ve şartlar göz önünde tutularak serbestçe takdir ve halledileceğini, 2 fıkra ise, hakimin iptale tabi tasarrufun konusunu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebileceğini, teminatın lüzum ve miktarının mahkemece takdir ve tayin olunacağını, ancak davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğini hüküm altına almıştır.

Somut olayda, davacı vekili dava konusu taşınmazların üçüncü kişiler Fahriye ve Ayşe tarafından dava dışı şahıslara satıldığından İİK 283/2 madde gereğince nakten tazminat davası olarak ve tapudaki değeri ile sınırlı olarak anılan davalıların malları üzerine ihtiyaten haczini talep etmiş davacının ihtiyati haciz isteminin reddine karar verilmiştir. Oysa, İİK 281/2 madde davanın bedele dönüşmesi halinde teminat karşılığı davalı 3.kişinin mal varlığıyla ilgili ihtiyati haciz kararı verilebileceğini hüküm altına aldığından ve davanın kabulü halinde davalılar Fahriye ve Ayşe taşınmazların bedelleri ile sorumlu olacaklarından, davacının talebinin anılan madde uyarınca uygun görülecek teminat karşılığı kabulü ve davalılar Fahriye ve Ayşe’nin üzerine kayıtlı mal varlıkları ve hakları üzerine taleple bağlı kalınarak Fahriye İçin 200.000,00 TL Ayşe için ise 4.500,00 TL ile sınırlı olarak ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetli görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine 07.02.2017 tarihinde karar düzeltme yolu kapalı olarak oybirliğiyle karar verilmiştir.⁸⁶⁹⁰

*

✓ *“Davanın bedele dönüşmesi halinde teminat karşılığı davalı 3. kişinin mal varlığıyla ilgili ihtiyati haciz kararı verilebileceği- İcra ve İflâs Kanununun 281/1. maddesine göre iptal davalarının basit yargılama usulü ile görülüp hükme bağlanacağı ve bu davalara ilişkin itilafların hal ve şartlar göz önünde tutularak serbestçe takdir ve halledileceğini, 2 fıkrasına göre ise, hakimin iptale tabi tasarrufun konusunu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebileceği, teminatın lüzum ve miktarının mahkemece takdir ve tayin olunacağı, ancak davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemeyeceği-*

Tarafa arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı ihtiyati haciz talebinin reddine dair verilen hükmün süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı vekili, davalı borçlu ..... Madencilik Yol Yapı San.ve Tic.AŞ.'nin alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla adına kayıtlı Silivri'deki taşınmazı 23.7.2012 tarihinde, Beylikdüzü'ndeki taşınmazı da 24.7.2012 tarihinde borçlu şirket ortaklarından Eyüp K.'nin kardeşi ve aynı zamanda borçlu şirketin müdürü olan davalı Fırat K.'ya sattığını, davalı Fırat'ın borçlu şirketten satın aldığı Silivri'deki taşınmazı 4.2.2013 tarihinde dava dışı Davut M.'e sattığını belirterek tasarrufun iptaline, dava konusu Silivri'deki taşınmaz yönünden davalı Fırat K.'nin İİK.'nin 283/2 madde gereğince nakten tazminatla sorumluluğuna, dava konusu Beylikdüzü'deki taşınmaz üzerine alacak ve ferileriyle sınırlı olarak, dava konusu Silivri'deki taşınmaz yönünden ise dava bedele dönüştüğünden şimdilik tapudaki satış bedeli olan 65.000 TL üzerinden ihtiyati haciz kararı verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece 12.12.2013 tarihli tensip zaptı ile dava konusu Beylikdüzü'ndeki taşınmaz üzerine takip konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak ihtiyati haciz konulmasına, dava konusu Silivri'deki taşınmaz davalı adına kayıtlı olmayıp malik davalı olmadığından bu taşınmaz yönünden istenilen ihtiyati haciz talebinin reddine karar verilmiş, red kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir.

Aynı yasanın 281/I. maddesi iptal davalarının basit yargılama usulü ile görülüp hükmü bağlanacağını ve bu davalara ilişkin itilafların hal ve şartlar gözönünde tutularak serbestçe takdir ve halledileceğini, 2 fıkra ise, hakimın iptale tabi tasarrufun konusunu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebileceğini, teminatın lüzum ve miktarının mahkemece takdir ve tayin olunacağını, ancak davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğini hüküm altına almıştır.

Somut olayda, davacı vekili dava konusu Silivri'deki taşınmaz yönünden davasını İİK 283/2 madde gereğince nakten tazminat olarak açmış ve bu taşınmaz yönünden tapudaki satış bedeli olan 65.000 TL üzerinden davalı 3.kişinin malları ve 3.kişilerdeki hak ve alacaklarının ihtiyaten haczini talep etmiş Mahkemece Silivri'deki taşınmazın davalı 3.kişi adına kayıtlı olmaması nedeniyle davacının ihtiyati haciz isteminin reddine karar verilmiştir. Oysa İİK 281/2 madde davanın bedele dönüşmesi halinde teminat karşılığı davalı 3.kişinin malvarlığıyla ilgili ihtiyati haciz kararı verilebileceğini hüküm altına aldığından davacının talebinin anılan madde uyarınca uygun görülecek teminat karşılığı kabulü ve davalı 3.kişinin malvarlığı ile 3.kişilerdeki hak ve alacaklarına taleple bağlı kalarak 65.000,00 TL ile sınırlı olarak ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetli görülmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine 17.4.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.”⁸⁶⁹¹

*

c) TBK. m.19 uyarınca açılan ‘muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davası’⁸⁶⁹¹nın ‘bedel’e dönüşmesi İİK.m.283/II halinde, mahkemece s a d e c e ‘davacıya haciz ve satış isteme yetkisi tanınması’ doğrultusunda mı karar verilebileceği, yoksa ‘dava konusu taşınır/taşınmazı elinden çıkarmış olan davalı- üçüncü kişinin tazminatla sorumlu tutulmasına’ da karar verilebilir mi ?

Yüksek mahkeme son içtihatlarında “TBK m.19 uyarınca açılan muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davasının ‘bedel’e dönüşmesi (İİK.283/II) halinde mahkemece s a d e c e ‘davacıya, haciz ve satış isteme yetkisi tanınması’ doğrultusunda karar verilebileceğini yoksa ‘dava konusu taşınırın/taşınmazın elden çıkarılmış elden çıkarılmış olan davalı - üçüncü kişinin ‘tazminatla sorumlu tutulmasına’ da karar verilemeyeceğini – aşağıdaki şekilde–belirtmiştir:

⁸⁶⁹¹ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 4562/5955 (www.e-uyar.com)

✓ ‘Dava dilekçesindeki ileri sürüşe ve yargılama sırasındaki sözlü ve yazılı açıklamalara göre davanın niteliği itibarıyla TBK.’nin 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptali istemine ilişkin olduğu- Davacının iddiasını kanıtlaması halinde iddianın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu da gözetilerek İİK. mad. 283/1,2 kıyasen uygulanarak iptal ve tescile gerek olmaksızın davacının taşınmazların haciz ve satışını isteyebilmesi yönünden hüküm kurulması gerekeceği, bu madde sadece davacıya haciz ve satış isteme yetkisinin kıyasen uygulanması olup üçüncü kişinin tazminatla sorumlu olacağı anlamına gelmemesi gerektiği-

Davacı vekili, davalı borçlu V. Plastik İhtiyaç Maddeleri Dağıtım A.Ş. hakkında takip yapıldığını, takibin semeresiz kaldığını, borçluya ait fabrika binasının bulunduğu dava konusu taşınmazı 11.09.2008 tarihinde davalı şirkete devretmiş, bu şirketinde 21.06.2010 tarihinde dava dışı şirkete sattığını belirterek bu muvazaalı satışların iptalini istemiştir.

Dava BK'nun 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkindir.

HMK'nin 33.maddesine göre Hakim, Türk hukukunu resen uygulamak zorundadır. Bir davada olayları belirtmek ve açıklamak taraflara, hukuki nitelendirme Hakime aittir. Bu nedenle tarafların hukuki nitelendirmeyi doğru yapmak zorunluluğu yoktur. Başka bir ifade ile Hakim, bildirilen hukuki sebeplerle bağlı olmayıp, hukuki sebebi kendiliğinden bulup uygulamakla sorumludur.

Somut olayda, dava dilekçesindeki ileri sürüşe ve yargılama sırasındaki sözlü ve yazılı açıklamalara göre dava niteliği itibarıyla BK'nun 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptali istemine ilişkindir. Yüzeysel bakıldığında iptal davaları ile muvazaalı davaları arasında bir benzerlik görülmekte ise de bu benzerlik her iki davanın güttüğü amaçtan öte gitmemektedir. İİK.’nin 277. maddesinde sözü edilen iptal davaları borçlu tarafından geçerli olarak yapılmış bazı tasarrufların hükümsüz kılınması için açılır. Oysa muvazaa davası borçlunun yaptığı tasarrufi işlemlerin gerçekte hiç yapılmamış olduğunu tesbit ettirmeyi amaçlar. Kural olarak muvazaa nedeniyle hakları ihlal olunan ve zarar gören 3.kişiler tek taraflı veya çok taraflı hukuki işlemlerin geçersizliğini ileri sürebilirler.

3.kişinin danişıklı işlem ile hakkının zarar gördüğünün benimsenebilmesi için onun danişıklı işlemde bulunandan bir alacağının var olması ve bu alacağın ödenmesinin önlemek amacıyla danişıklı bir işlem yapılması gerekir. Davacının bu davadaki amacı alacağını tahsil edebilmek için muvazaa nedeniyle temelde geçersiz olan işlemin hükümsüzlüğünü sağlamaktır. Muvazaaya dayalı davalarda davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek yoktur. Çünkü yukarıda açıklandığı gibi İİK 277 ve izleyen maddelerinde iptal davasına konu tasarruflar özünde geçerli olmasına rağmen kanunun icra hukuku yönünden iptaline imkan verdiği tasarruflardır. Muvazaaya dayalı iptal davasında ise davacı muvazaalı işlemle kendisinin zararlandırıldığını ileri sürmektedir. İİK 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen iptal davası açma hakkı davacının genel hükümlere, muvazaaya dayanarak dava açmasına engel değildir. Davacının iddiasını kanıtlaması halinde iddianın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu da gözetilerek İİK 283/1,2 maddesi kıyasen uygulanarak iptal ve tescile gerek olmaksızın davacının taşınmazların haciz ve satışını isteyebilmesi yönünden hüküm kurulması gerekecektir. Bu madde sadece davacıya haciz ve satış isteme yetkisinin kıyasen uygulanması olup üçüncü kişinin tazminatla sorumlu olacağı anlamına da gelmemelidir.

Bu nedenlerle mahkemenin davayı BK'nun 19. maddesindeki muvazaalı işlemin iptali olarak nitelemesi gerekirken, yazılı şekilde nitelemesi usul ve yasaya aykırı olmuştur.⁸⁶⁹²

*

✓ *‘TBK. mad. 19 uyarınca açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin davada, davacının iddiasını kanıtlaması halinde, iddianın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu da gözetilerek İİK. mad. 283/1,2 kıyasen uygulanarak iptal ve tescile gerek olmaksızın davacının taşınmazların haciz ve satışını isteyebilmesi yönünden hüküm kurulması gerekeceği- Bu madde sadece davacıya haciz ve satış isteme yetkisinin kıyasen uygulanmasına ilişkin olduğundan, üçüncü kişinin tazminatla sorumlu tutulamayacağı-*

Dava TBK.’nin 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkindir.

HMK'nin 33.maddesine göre Hakim, Türk hukukunu resen uygulamak zorundadır. Bir davada olayları belirtmek ve açıklamak taraflara, hukuki nitelendirme Hakime aittir. Bu nedenle tarafların hukuki nitelendirmeyi doğru yapmak zorunluluğu yoktur. Başka bir ifade ile Hakim, bildirilen hukuki sebeplerle bağlı olmayıp, hukuki sebebi kendiliğinden bulup uygulamakla sorumludur.

Somut olayda, dava dilekçesindeki ileri sürüşe ve yargılama sırasındaki sözlü ve yazılı açıklamalara göre dava niteliği itibarıyla BK'nun 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptali istemine ilişkindir. Yüzeysel bakıldığında iptal davaları ile muvazaa davaları arasında bir benzerlik görülmekte ise de bu benzerlik her iki davanın güttüğü amaçtan öte gitmemektedir. İİK.’nin 277. maddesinde sözü edilen iptal davaları borçlu tarafından geçerli olarak yapılmış bazı tasarrufların hükümsüz kılınması için açılır. Oysa muvazaa davası borçlunun yaptığı tasarrufi işlemlerin gerçekte hiç yapılmamış olduğunu tesbit ettirmeyi amaçlar. Kural olarak muvazaa nedeniyle hakları ihlal olunan ve zarar gören 3.kişiler tek taraflı veya çok taraflı hukuki işlemlerin geçersizliğini ileri sürebilirler.

3.kişinin danışıklı işlem ile hakkının zarar gördüğünün benimsenebilmesi için onun danışıklı işlemde bulunandan bir alacağının var olması ve bu alacağın ödenmesinin önlemek amacıyla danışıklı bir işlem yapılması gerekir. Davacının bu davadaki amacı alacağını tahsil edebilmek için muvazaa nedeniyle temelde geçersiz olan işlemin hükümsüzlüğünü sağlamaktır. Muvazaaya dayalı davalarda davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek yoktur. Çünkü yukarıda açıklandığı gibi İİK 277 ve izleyen maddelerinde iptal davasına konu tasarruflar özünde geçerli olmasına rağmen kanunun icra hukuku yönünden iptaline imkan verdiği tasarruflardır. Muvazaaya dayalı iptal davasında ise davacı muvazaalı işlemle kendisinin zararlandırıldığını ileri sürmektedir. İİK 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen iptal davası açma hakkı davacının genel hükümlere,muvazaaya dayanarak dava açmasına engel değildir.

Davacının iddiasını kanıtlaması halinde iddianın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu da gözetilerek İİK 283/1,2 maddesi kıyasen uygulanarak iptal ve tescile gerek olmaksızın davacının taşınmazların haciz ve satışını isteyebilmesi yönünden hüküm kurulması gerekecektir. Bu madde sadece davacıya haciz ve satış isteme yetkisinin kıyasen uygulanması olup üçüncü kişinin tazminatla sorumlu olacağı anlamına da gelmemelidir.⁸⁶⁹³

*

✓ *‘TBK.’nin 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin davada davacı dava dilekçesinde sonraki satış yapılan kişilerin belirlenemediğini, belirlenmesi halinde davaya dahil edileceğini belirtmiş olup, mahkemece dava konusu araçları satın alanların son malike kadar isimleri belirlenmiş olarak, davacıya dava dahili sağlanması için süre verilmesi ve taraf teşekkülü sağlandıktan sonra tüm kayıt malikleri yönünden TBK.’nin 19. maddesindeki muvazaa olgusunun araştırılarak var olduğunun saptanması halinde davanın kabulüne, tümü yönünden muvazaanın varlığının ispatlanmaması halinde dava bedele dönüşmeyeceğinden reddine karar verilmesi gerektiği-*

⁸⁶⁹³ Bknz: 17. HD. 15.04.2019 T. 18256/4779 (www.e-uyar.com)

-K A R A R-

Davacı vekili, borçlu davalıya tazminat alacağı nedeni ile takip yaptıklarını, borçlunun mal kaçırma amacı ile ... ve ... plakalı araçları muvazaalı olarak üçüncü kişilere sattığını belirterek, muvazaalı satışların iptali ile İİK.’nin 283.maddesinin kıyasen uygulanmasını istemiştir.

Davalı vekili, dava konularından ... plakalı aracın dava dayanağı tazminata neden olan olay sırasında tamamen yandığını ve kullanılamaz hale geldiğini, ... plakalı aracın olaydan sonra ticari amaçla alındığını ve daha sonra satıldığını, mal kaçırma amaçlarının olsa olaydan sonra alınmayacağını belirterek haksız açılan davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, dava ve ... takibi tarihi itibarıyla davaya konu her iki aracın davalının adına trafikte kayıtlı olmayıp, önceki satışlar sonrası yeni kayıt malikleri adına tescilli sağlandığı, biri hurdaya ayrılmış olduğu her iki aracın da sonraki kayıt maliklerinin davada taraf olmadığı, sadece önceki kayıt maliki aleyhine açılan davada verilecek iptal kararının davanın tarafı olmayan yeni kayıt malikleri yönünden sonuç doğurmasının mümkün olmadığı bu haliyle davacının dava açmakta hukuki yararı bulunmadığından bahisle davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava BK'nun 19.maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işemin iptaline ilişkindir.

Kural olarak 3.kişiler, danışıklı işlem nedeniyle hakları zarara uğratıldığı takdirde tek taraflı veya çok taraflı olan bu hukuki işlemlerin geçersizliğini ileri sürebilir. Çünkü danışıklı bir hukuki işlem ile 3.kişilere zarar verilmesi onlara karşı işlenmiş bir haksız eylem niteliğindedir. Ancak 3.kişinin danışıklı işlem ile haklarının zarar uğratıldığının benimsenebilmesi için onun danışıklı işlemde bulunandan alacaklı olması ve danışıklı işlemin alacağının ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış bulunması gerekir.

Yüzeysel bakıldığında iptal davaları ile muvazaa davaları arasında bir benzerlik görülmekte ise de bu benzerlik her iki davanın güttüğü amaçtan öte gitmemektedir. İİK 277.maddesinde sözü edilen iptal davaları borçlu tarafından geçerli olarak yapılmış bazı tasarrufların hükümsüz kılınması için açılır. ... muvazaa davası borçlunun yaptığı tasarruflı işlemlerin gerçekte hiç yapılmamış olduğunu tesbit ettirmeyi amaçlar. Davacının bu davadaki amacı alacağını tahsil edebilmek için muvazaa nedeniyle temelde geçersiz olan işlemin hükümsüzlüğünü sağlamaktır. Muvazaaya dayalı davalarda davacının ... takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek yoktur. Çünkü yukarıda açıklandığı gibi İİK 277 ve izleyen maddelerinde iptal davasına konu tasarruflar özünde geçerli olmasına rağmen kanunun ... hukuku yönünden iptaline imkan verdiği tasarruflardır.

Somut olayda davacının talebinin TBK.’nin 19.maddesi gereğince açılmış muvazaa hukuksal nedenine dayalı iptal davası olduğuna göre muvazaalı işlemin diğer tarafı olan yani borçlu tarafından ilk satış yapılan şahıs ve varsa diğer satış yapılan şahıslarında davaya dahil edilip taraf teşkilinin sağlanması gerekmektedir. .... BK'nun 19.maddesindeki muvazaa olgusunun araştırılarak var olduğunun saptanması halinde davanın kabulüne tümü yönünden muvazaanın varlığının ispatlanmaması halinde dava bedele dönüşmeyeceğinden reddine karar verilmesi gerekmektedir. ⁸⁶⁹⁴

17.09.2019

88) Süresinden Sonra Açtığı “İhalenin Feshi Davası” Reddedilen Borçlu, “Yolsuz Tescil Nedeniyle Tapu İptali ve Tescil Davası” Açabilir mi?

(Legal-Banka ve Finans Hukuku Dergisi, “Prof. Dr. Ali Necip Ortan Armağan”ı, S: 32, C: 2, 2019, s: 2563-2575)

I- Bilindiği gibi; «Kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl geç-medikçe yeniden kıymet takdiri istenemez» (İİK. mad. 128/a-III). Bu hüküm uyarınca, kıymet takdirinin yapıldığı tarihten iki sene geçtikten sonra yeniden kıymet takdiri yapılması gerekir, önceki değer üzerinden taşınmaz satışa çıkarılamaz.⁸⁶⁹⁵ İki yıllık sürenin başlangıcı, sonradan kesinleşmesi kaydıyla, kıymet takdirinin yapıldığı tarihtir.^{8696 8697}

Yüksek mahkeme;

√ “Satışın, kıymet takdirinin esas alındığı tarihten iki sene sonra yapılmasının, başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağı”⁸⁶⁹⁸

√ “Satışın kıymet takdirinin esas alındığı tarihten 2 sene sonra yapılmasının başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağı”⁸⁶⁹⁹

√ “Satışa esas alınan ve kesinleşen kıymet takdiri tarihi esas alındığında, ihale gününe kadar 2 yıllık sürenin geçmiş olması nedeni ile şikayetin kabulüyle ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁷⁰⁰

√ “Kıymet takdirinin yapıldığı tarih ile satış tarihi arasında iki yıldan fazla sürenin geçmesi halinde, ihalenin re’sen feshine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁷⁰¹

√ “Kıymet takdiri tarihinden itibaren iki yıllık süre geçmiş olduğundan, bu husus re’sen gözetilerek ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁷⁰²

√ “Kıymet takdirinin yapıldığı tarihten satış tarihine kadar iki yılı aşkın bir sürenin geçmiş olması sebebiyle şikayetin kabulüyle ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁷⁰³

√ “Satışın, kıymet takdirinin esas alındığı tarihten iki sene sonra yapılmasının, başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağı, iki yıllık sürenin başlangıcının, bilahare kesinleşmesi kaydı ile kıymet takdirinin yapıldığı tarih olduğu, bu hususun kamu düzeni ile ilgili olup, mahkemece re’sen gözetilmesi gerekeceğini”⁸⁷⁰⁴

√ “Satışa esas alınan değerın kıymet takdirine itiraz üzerine icra mahkemesince belirlenmiş olduğu ve bu tarihten itibaren İİK.’nin 128/a maddesinde öngörülen 2 yıllık sürenin geçmiş olduğunu”⁸⁷⁰⁵

√ “İİK.’nin 128/a maddesinde öngörülen iki yıllık sürenin başlangıcının, bilahare kesinleşmesi kaydı ile kıymet takdirinin yapıldığı tarih olduğunu, bu hususun kamu düzenine ilişkin olduğu ve mahkemece re’sen gözetilmesi gerekeceğini”⁸⁷⁰⁶

* İzmir Barosu Avukatlarından (Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

⁸⁶⁹⁵ Bknz: 12. HD. 14.03.2013 T. 1902/9342 -31.01.2013 T. 30443/2980 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁹⁶ Bknz: 12. HD. 01.12.2011 T. 8876/25551;19.12.2011 T. 10638/29421; 08.11.2005 T. 17029/21569; 13.01.2005 T. 22911/454 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁹⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:2, 2014, s:2257 vd.

⁸⁶⁹⁸ Bknz: 12. HD. 22.12.2016 T. 31683/25925 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁹⁹ Bknz: 12. HD. 22.12.2017 T. 8478/16001 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁰⁰ Bknz: 12. HD. 15.03.2018 T. 5460/2598 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁰¹ Bknz: 12. HD. 15.12.2016 T. 18039/25468 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁰² Bknz: 12. HD. 29.09.2016 T. 22924/20145 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁰³ Bknz: 12. HD. 21.09.2017 T. 2456/11108 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁰⁴ Bknz: 12. HD. 27.09.2016 T. 22045/19900 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁰⁵ Bknz: 12. HD. 12.04.2016 T. 5949/10796 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁰⁶ Bknz: 12. HD. 22.12.2016 T. 31683/25925; 18.02.2014 T. 475/4207; 10.12.2013 T. 32133/39331; 12.02.2013 T. 31855/3675 (www.e-uyar.com)

√ «İİK.’nin 128/a maddesinde öngörülen iki yıllık sürenin başlangıcı, kıymet takdirinin yapıldığı tarih olup; satışın bu tarihten itibaren iki sene sonra yapılmasının başlı başına ihalenin feshi sebebi olacağını»⁸⁷⁰⁷

√ «İİK.’nin 128/a-III maddesinin son cümlesi gereğince kesinleşen kıymet takdiri için iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemeyeceğini; İİK. nun 128. maddesinde öngörülen iki yıllık sürenin başlangıcının, sonradan kesinleşmesi koşulu ile kıymet takdirinin fiilen yapıldığı (keşif) tarih olduğunu»⁸⁷⁰⁸

√ «İİK.’nin 128/a maddesinde öngörülen iki yıllık sürenin başlangıcının bilahare kesinleşmesi kaydı ile kıymet takdirinin fiilen yapıldığı tarihin (keşif tarihi) olduğunu»⁸⁷⁰⁹

√ «İİK.’nin 128/a-2. maddesinin son cümlesi gereğince kesinleşen kıymet takdirinin üzerinden iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri yapılamayacağını; diğer Hukuk Genel Kurulu’nun 26.02.1992 gün ve 1992/70-130 sayılı kararında ‘satışın kıymet takdirinin esas alındığı tarihten iki yıl sonra yapılmasının başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağı’nın benimsendiğini»⁸⁷¹⁰

√ «Satışın kıymet takdirinin esas alındığı tarihten iki sene sonra yapılmasının başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağını; ayrıca kararda iki yıllık sürenin başlangıcının, bilahare kesinleşmesi kaydı ile kıymet takdirinin yapıldığı tarih olduğunu»⁸⁷¹¹

belirtmiştir.

Kanunda (İİK. mad. 128/a-III, c: 1) «Kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren...» Yargıtay içtihatlarında⁸⁷¹² «...sonradan kesinleşmesi kaydıyla kıymet takdirinin yapıldığı tarih...» sözcükleri ile ifade edilmek istenen tarih hangi tarihtir? **İcra (satış) memurunun** taşınmaza kıymet takdir etmek için, **bilirkişi ile birlikte taşınmaza gittiği** (kıymet takdiri tutanağını düzenlediği) tarih mi, **yoksa bilirkişi(lerin) düzenledikleri rapora attıkları tarih** midir? Eğer, icra (satış) memurunun belirlediği kıymete karşı şikayet yoluna gidilmişse, icra (ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk) hakiminin, **bilirkişilerle birlikte taşınmaza keşif için gittiği tarih** mi, yoksa **bilirkişilerin düzenledikleri rapora attıkları tarih** mi veya **hakimin şikayeti sonuçlandırdığı tarih** (karar tarihi) mi; taşınmazın kıymetinin takdir edildiği tarihtir?

Eğer icra (satış) memurunun takdir ettiği kıymete itiraz edilmemişse (şikayet yoluna başvurulmamışsa) «icra (satış) memurunun, bilirkişi(lerle) birlikte taşınmazın başına gittiği tarih, «kıymet takdirinin yapıldığı tarih»tir.⁸⁷¹³ Buna karşın, icra (satış) memurunun takdir ettiği kıymete şikayet yoluyla itiraz edilmişse; icra (sulh hukuk) hakiminin, bilirkişilerle birlikte keşif (kıymet takdiri) için taşınmaza gittiği tarih «kıymet takdirinin yapıldığı tarih» sayılır.⁸⁷¹⁴ Ancak bu tarihin «kıymet takdiri tarihi» sayılabilmesi için, şikayetin yerinde bulunarak, taşınmaza yeni bir kıymet takdir edilmiş olmalıdır. Eğer, şikayet yerinde bulunmayarak red edilmişse, o zaman icra (satış) memurunun kıymet takdirini yaptırdığı tarih «kıymet takdiri tarihi» sayılır (ve iki yıllık süre bu tarihten itibaren işleme başlar).⁸⁷¹⁵

⁸⁷⁰⁷ Bknz: 12. HD. 16.01.2013 T. 27616/692; 25.03.2013 T. 3076/11160 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁰⁸ Bknz: 12. HD. 04.12.2012 T. 26186/36221 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁰⁹ Bknz: 12. HD. 15.11.2012 T. 22565/33253 (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹⁰ Bknz: 12. HD. 01.11.2013 T. 26253/34110; 11.10.2012 T. 1694/29027 (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹¹ Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 953/14868 (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹² Bknz: 12. HD. 16.05.2011 T. 28672/9603; 27.10.2011 T. 4096/20512; 08.11.2005 T. 17029/21569; 13.01.2005 T. 22911/454; 12.04.2005 T. 4691/7862; 14.01.2005 T. 23409/639; 28.05.2004 T. 8660/13732; 10.03.1999 T. 2532/2996; HGK. 14.10.1998 T. 12-670/694 (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹³ Bknz: 12. HD. 27.04.2007 T. 6021/8400; 12.04.2005 T. 4691/7862; 22.10.2004 T. 17481/22542; 02.07.2004 T. 12966/17562 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹⁴ Bknz: 12. HD. 15.02.2011 T. 20135/684; 27.10.2011 T. 4096/20512; 17.02.2004 T. 26681/3063; 10.03.1999 T. 2532/2996; HGK. 14.10.1998 T. 12-670/694 (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2259 vd.

İİK. mad. 128/a-III'deki iki yıllık sürenin geçip geçmediği, satış talebi üzerine icra müdürlüğünce, ihalenin feshi istemi üzerine icra mahkemesince doğrudan doğruya gözetilir.⁸⁷¹⁶

İİK. mad. 128/a-III'deki «iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemeyeceği»ne ilişkin hüküm, kıymet takdirinden sonra taşınmazın değerinde önemli bir değişiklik olmamasıyla sınırlıdır.⁸⁷¹⁷ 4949 sayılı Kanun ile -17.7.2003 tarihinde- yapılan değişiklik sırasında «ancak, doğal afetler ve imar durumundaki çok önemli değişiklikler meydana getiren benzer hallerde yeniden kıymet takdiri istenebilir» şeklinde maddeye açıklık getirilmiştir...

İİK. mad. 128/a-III'deki iki yıllık sürenin belirlenmesinde «satış isteme tarihi» değil «satış tarihi» esas alınır.⁸⁷¹⁸

Bir uyumsuzlukta;

Davacı M. S. Y.' ya ait -“yolsuz tescil nedeniyle tapu iptali ve tescil davası” na konu olan -‘iki daire ve bir dükkan’dan oluşan- Adıyaman ili, S.... Mah., ... Ada, ... parsel ve ..... ada .... parsel no’lu taşınmazlara ‘Talimat Dairesi’ olan ..... 2.İcra Müdürlüğünce (Dosya no:..../416 talimat) **13.01.2007 tarihinde**, bilirkişi ile beraber kıymet takdiri için (keşfe) gidilmiş ve bilirkişice 15.01.2007 tarihli raporla, ... no’lu parsel ..... TL, ... no’lu parsel ..... TL kıymet takdir edilmiştir. Her iki taşınmaz bu kıymet takdiri üzerinden satışa çıkarılmıştır.

..... 2.İcra Müdürlüğünce (Dosya no:2006/..) yapılan satış sonucunda dava konusu .... parsel ..... tarihinde ..... TL bedelle, alıcı davalı .... TİC. A.Ş. adına şirket temsilcisi Z. G.’ ye, ... parsel ise ..... tarihinde, ... TL bedelle şirket temsilcisi Z. G.’ ye (**ihaleye başka katılan olmadığı için, tek alıcı olarak**) ihale edilmiştir.

Görüldüğü gibi her iki taşınmaz **13.01.2007 tarihinde yapılan kıymet takdirine göre -İİK.mad.128/a-3’te öngörülen iki yıl geçtikten çok sonra- 11.03.2010 ve 01.03.2010 tarihlerinde satılmıştır.**

Kamu düzenine ilişkin İİK. mad. 128/a-III'teki bu süre geçtikten sonra yapılan ihaleye dayanılarak, alıcı-davalı ..... TİC. A.Ş. adına yapılan tescil **YOLSUZ BİR TESCİL**’ dir.

II- İİK. mad. 127’ de, satış (artırma) ilanının «ilgili» sıfatıyla kimlere tebliğ edilmesi gerekeceği açıkça belirtilmiştir.⁸⁷¹⁹

Satış (artırma) ilanının birer örneğinin;

a- «Borçlu»ya,

b- «Alacaklı»ya,

c- «Taşınmazın tapu sicilinde kayıtlı bulunan bütün ilgilileri»ne tebliği gerekir (İİK. mad. 127).

Satış ilanının bu kişilere Tebligat Kanununa uygun olarak tebliğ edilmemiş olması -satış günü, satış yerinde hazır bulunsalar dahi-⁸⁷²⁰ başlı başına ihalenin feshini gerektirir.⁸⁷²¹

⁸⁷¹⁶ Bknz: 12. HD. 14.01.2005 T. 23409/639; 17.02.2004 T. 25861/3023; 23.06.2000 T. 9475/10508 (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹⁷ Bknz: 12. HD. 21.09.1990 T. 7424/8874 (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹⁸ Bknz: 12. HD. 01.12.2011 T. 8873/25553; 01.12.2011 T. 8876/25551; 16.05.2011 T. 28672/9603; 15.02.2011 T. 20135/684; 05.02.1998 T. 14883/884 (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹⁹ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** a.g.e. C:2, s:2224

⁸⁷²⁰ Bknz: 12. HD. 03.07.2001 T. 11478/12018; 04.02.1997 T. 561/1015 (www.e-uyar.com)

⁸⁷²¹ Bknz: 12. HD. 25.05.2010 T. 720/12655; 21.02.2006 T. 386/3116; 24.01.2006 T. 23425/215; 24.01.2006 T. 23602/250; 14.07.2005 T. 10849/1555; 24.10.2005 T. 16939/2066; 17.10.2005 T. 20469/19987 (www.e-uyar.com)

Satış ilanının bir örneğinin mutlaka borçluya tebliği gerekir. Bu tebliğ işlemi yerine getirilmeden ihalenin yapılması, ihalenin bozulmasına neden olur.⁸⁷²²

İİK. mad.127 gereğince «satış ilanı»nın «ilgili»lere hiç tebliğ edilmemesi⁸⁷²³ ya da Tebligat Kanunu hükümlerine aykırı olarak tebliğ edilmesi yapılan ihalenin bozulmasına neden olur.⁸⁷²⁴

Dava (ve mütalâa) konusu olayda; davacı M.. S.. Y., asıl takibin yapıldığı .... 1.İcra Müdürlüğü'nün 2006/.. sayılı dosyasına verdiği ..... tarihli dilekçede; adresinin:

“A.... Mah. .... Sok. Ç.... Apt. Kat:1, Daire:2- Antalya”

olduğunu belirtmiş olmasına ve .... 1.İcra Müdürlüğü, ... 2.İcra Müdürlüğüne (Dosya no: 2016/.... talimat) gönderdiği .. tarihli ‘SATIŞ TALİMATI’nda, talimatı yazan .... 2. İcra Müdür Yardımcısı (M.. B..), borçlu M.. S.. Y.’nin adresinin;

“A.... Mah. .... Sok. Ç.... Apt. Kat:1, Daire:2- Antalya”

olduğunu kendi el yazısı ile bildirmiştir. (Not: satış talimatına, borçlunun yeni adresini belirten ‘el yazısı’nın icra müdür yardımcısı M.. B..’a ait olduğu, Adli Tıp Kurumu’nun .. tarihli RAPOR’da açıkça belirtilmiştir.)

Bütün bunlara rağmen dava konusu .. ve .. parsellere ait satış ilanı, borçluya bildirilen adresinde tebliğ edilmemiştir.

‘Satış ilanı’nın bu şekilde borçlu M.. S.. Y.’nin oturmadığı adresine gönderilmiş olması hatalı olmuştur...

III- İİK.mad.126/son uyarınca “114.maddenin 2. ve 3. fıkraları, taşınmazın satış ilanı hakkında da uygulanır.” Yani;

“İlanın şekli, artırmanın tarzı, yer ve günü ve gazete ile yapılıp yapılmayacağı icra memurlarınca alakadarların menfaatlerini en muvafık geleni dikkate alınarak tayin olunur.” (İİK.m.114/II, c:1)

Açık artırma ile satışlarda, «ilgililerin menfaati» arttırmaya fazla sayıda katılımın sağlanıp, en yüksek fiyatla ihalenin yapılmasını gerektirdiğinden, ilanın bu amacı gerçekleştirecek biçimde yapılması gerekir.⁸⁷²⁵

Dava (ve mütalâa) konusu olayda;

a) .. parsel no’lu taşınmaz; 2 katlı kargir bina olup, zemin katta 4 dükkan, 1.katta 2 daire + odunluk bulunmaktadır. Arsası 8 kata müsaittir...

b) .. parsel no’lu taşınmaz; 3 kata müsait bir arsadır.

Bu (2) taşınmazın ‘satış ilanı’ -..... tarihli İL BASIN KONTROL KURULU’nun TU-TANAGI na göre-; “haftada 6 gün yayımlanan, 250 adet günlük fiili satış tirajı olan D.. GAZETESİ isimli ‘mahalli gazetede’ yayımlanmıştır.

Bunun sonucu olarak, **kimsenin bu satıştan haberi olmamış** ve her iki parselin satışına sadece alıcı-davalı ..... TİC.A.Ş. temsilcisi Z.. G.. isimli kişi katılmış ve her iki taşınmaz da bu kişiye ihale edilmiştir.

Dava konusu her iki parseli satışa çıkaran ..... İcra Müdürlüğü (2006/.... talimat sayılı dosya da) aldığı “**satış kararı**”nda;

⁸⁷²² Bknz: 12. HD. 17.09.2012 T. 12845/26625; 27.09.2012 T. 15070/28251; 14.04.2011 T. 26311/6596; 09.06.2011 T. 30835/12105; 14.10.2010 T. 19611/23516; 24.10.2005 T. 16939/20666; 17.10.2005 T. 20469/19987; 21.06.2004 T. 11423/16316; 03.07.2001 T. 11478/12018; 29.09.2005 T. 14456/18413 (www.e-uyar.com)

⁸⁷²³ Bknz: 12. HD. 17.06.2003 T. 10616/14489 (www.e-uyar.com)

⁸⁷²⁴ Bknz: 12.HD. 21.11.2013 T. 30726/36876; 03.07.2013 T. 18341/24971; 24.06.2013 T. 15634/23584; 13.06.2013 T. 15046/22169 vb. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2235 vd.- (www.e-uyar.com)

⁸⁷²⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2136

Mad.7: “Taşınmazın özelliğine göre, Türkiye genelinde, talep tarihindeki tirajı yüksek (en yüksek) beş gazeteden birisinde ilanın yapılmasına karar verildi.” denilmiş olmasına rağmen, ilanın yapıldığı D.. Gazetesi, Türkiye genelinde yayın yapan ve tirajı elli binin üzerinde olan bir gazete konumunda olmayıp, bilakis günlük tirajının iki yüz elli adet olması nedeniyle, bu usulsüzlük ihalenin feshini gerektirecek önemli bir usulsüzlüktür.

Yüksek mahkeme “taşınmaz satışlarında yapılacak ilanın şekli” konusunda;

√ “İİK.’nin 126/son maddesinin göndermesi ile taşınmaz satış ilanları hakkında da uygulanması gereken aynı Kanun’un 114/2. maddesine göre, ilanın yurt düzeyinde yayımlanan bir gazete ile yapılmasına karar verilmesi halinde, bu ilanın satış talebi tarihinde tirajı elli binin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biriyle yapılacağı”⁸⁷²⁶

√ “İcra müdürlüğünce taşınmazın satış ilanının Türkiye genelinde münteşir bir gazete de yapılmasına karar verilmesi halinde, bu hususun yerine getirilmesinin zorunlu olduğunu”⁸⁷²⁷

√ «Kıymeti yüksek olan taşınmazlara ilişkin satış ilanının Türkiye genelinde tirajı fazla olan gazetelerden hiç olmazsa birinde yapılmasının sağlanması gerekeceğini»⁸⁷²⁸

√ “Satış kararına aykırı olarak, satış ilanının ulusal çapta dağıtımı yapılan ve traşı 50.000 in üzerinde olan bir gazete yerine yerel bir gazete ile duyurulmuş olmasının fesih nedeni olacağı”⁸⁷²⁹

√ “İcra müdürlüğünün 23.05.2013 tarihli satış kararında "Türkiye genelinde yayın ve dağıtımı yapılan ve günlük tirajı 50.000'in üzerindeki gazetelerden birinde ilan yapılmasına" karar verildiği, buna göre satış ilanının M.. Gazete isimli gazetede yayımlandığı ve ilan yapıldığı tarihe göre gazete tirajının, medyatava.com isimli internet sitesinden yapılan araştırma sonucu 29.000 civarında olduğunun görüldüğü, icra müdürlüğünce satış ilanının tirajı yüksek gazetelerden birinde yayımlanmasına karar verildiğine göre, mahkemece, gazete tirajının satış ilanı tarihinde 50.000'in üzerinde olup olmadığının Basın İlan Kurumu'ndan sorulup tesbitinin gerekeceğini”⁸⁷³⁰

√ “Satış kararında, satış ilanının, Bursa genelinde yayımlanan ve tirajı 50.000 olan günlük gazetelerden birisinde yayımlanmak üzere Bursa Basın İlan Kurumu'na gönderilmesine karar verildiği halde, günlük satış ortalaması 1257 adet olan yerel Bursa Hayat Gazetesi'nde ilan yapılmasının yasaya aykırı olduğunu”⁸⁷³¹

√ “İcra müdürlüğünce alınan satış kararında “satış ilanının Türkiye genelinde yayımlanan tirajı 50.000'in üzerinde olan gazetelerden biriyle yapılmasına” karar verilmiş olmasına rağmen, satış ilanının yerel bir gazetede yayımlanmış olmasının ihalenin feshine neden olacağı”⁸⁷³²

√ İhalenin şeklini, artırmanın biçimini, yer ve gününü; gazete ile ilan yapılıp yapılmayacağını icra müdürünün takdir edeceğini»⁸⁷³³

√ «İİK. 126/son maddesi göndermesi ile aynı kanunun 114/2 maddesi gereğince ilanın şekli artırmanın tarzı yer ve günü ve gazete ile yapılıp yapılmayacağı icra müdürlüğünce tarafların menfaatlerine en uygun gelen biçimde tayin edileceğinden icra müdürlüğünce Gönen ilçesinde yayımlanan gazetelerin birinde satış ilanının yayınlanmasına

⁸⁷²⁶ Bknz: 12. HD. 03.11.2015 T. 24370/26648 (www.e-uyar.com)

⁸⁷²⁷ Bknz: 12. HD. 18.04.2012 T. 31155/13012 (www.e-uyar.com)

⁸⁷²⁸ Bknz: 12. HD. 22.12.2005 T. 20222/25709; 07.07.2004 T. 12787/17965; 13.05.2004 T. 7783/12120 (www.e-uyar.com)

⁸⁷²⁹ Bknz: 12. HD. 18.10.2011 T. 3645/19182 (www.e-uyar.com)

⁸⁷³⁰ Bknz: 12. HD. 11.09.2014 T. 18189/ 21000 (www.e-uyar.com)

⁸⁷³¹ Bknz: 12. HD. 14.03.2013 T. 1227/9390 (www.e-uyar.com)

⁸⁷³² Bknz: 12. HD. 28.06.2010 T. 4483/16782 (www.e-uyar.com)

⁸⁷³³ Bknz: 12. HD. 21.01.1987 T. 15332/417 (www.e-uyar.com)

karar verildiği halde bu kararın gereği yerine getirilmeden satışın yapılmasının doğru olmayacağını; ihale tutanaklarının incelenmesinde ihaleye alacaklı vekilinden başka katılanın da olmadığı görülmekte olup, bu eksikliğin borçlunun zararına olduğunu»⁸⁷³⁴

√ «İcra müdürlüğünce Türkiye genelinde neşredilen tirajı yüksek gazetelerden birinde ilan yapılması için Basın İlan Kurumu'na müzekkere yazılmış olup, satış ilanı ise tirajı 26.434 adet olan D.. gazetesinde yapılmış; ihaleye yalnızca bir kişinin katılmış ve taşınmazın muhammen bedelinin çok altında satılmış olması da ilan ve duyuruların yeterli olmadığını gösterdiğinden tarafların menfaatlerinin muhtel olması sonucunun doğmuş olduğunu»⁸⁷³⁵

√ «İhalesi yapılan taşınmazın O.. ilçesi Dalyan Beldesinde çarşı merkezinde iki adet dükkan olduğunu; belirtilen niteliği gözetildiğinde, taşınmazın bulunduğu D.. Belediyesi yerine O.. Belediyesi'nde ilan yaptırılmasının talep ve talibi azaltıcı nitelikte olduğunu»⁸⁷³⁶

√ «İhale yeterince duyurulmadığından gerekli katılım sağlanamamış olup, taşınmaz mal değerinden de ihale olunamadığını; bu durum tarafların menfaatlerinin muhtemel olması sonucunu da doğurmuş olduğundan ihalenin feshi talebinin kabulü gerekeceğini»⁸⁷³⁷

belirtmiştir.

Somut olayda, tahmini kıymeti ..... TL + ... TL = ... TL olan (2) taşınmaz, icra müdürlüğünün (tirajı sadece 250 adet olan bir gazetede) yaptığı ilan sonucunda, satıştan kimse haberdar olmamış ve satışa sadece davalı-şirket temsilcisinin katılımı sonucunda ihale, çok düşük bir bedelle (.....+.....=..... TL) gerçekleşmiştir.

IV- Dosya içeriğinden;

- İhalede dava konusu .. ve .. parsel taşınmazları satın alan Z.. G..'nün, ... TİC. A.Ş.'nin 'yetkili temsilcisi' olduğu, adı geçen taşınmazları bu şirket adına satın aldığı – Adıyaman Ticaret Sicil Memurluğunun .. tarihli yazısından- anlaşılmalıdır.

- Alıcı ..... A.Ş.'nin ortağı olan Z.. G..'nün, davacı M.. S.. Y..'nın '**bitişik komşusu**' ve '**tanıdığı**' olduğu –dosya içindeki tanıklar H.. B.. A., A.. E., H.. A.. Y. ve N.. Y.'ın ifadelerinden- anlaşılmalıdır. Ayrıca aynı tanıkların ifadesinden, alıcı-şirket ortağı Z.. G..'nün, davacı M.. S.. Y..'yı "davadan vazgeçmesi karşılığında ..... TL ödemeyi teklif ettiği" anlaşılmalıdır.

- Davacı M.. S.. Y..'nın, davalı A.Ş.'nin hakkında –dava konusu ..... ve ..... parsellerin icra dairesince yapılan ihalenin feshi konusunda Adıyaman İcra Hukuk Mahkemesinde açtığı davanın –“süresi içinde ihalenin feshinin istenmemiş olması nedeniyle” reddedilmesi ve bu kararın derecattan geçerek kesinleşmesi üzerine, davacı tarafından bu “yolsuz tescil nedeniyle tapu iptali ve tescil davasının” açıldığı görülmüştür.

Bu dava, yerel mahkemece önce “icra hukuk mahkemesinde görülmesi gerekeceği” gerekçesiyle reddedilmiş kararın davacı-borçlu M.. S.. Y.. tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 1. Hukuk Dairesi (27.05.2014 T. 9174/10347)

“Bilindiği üzere İİK'nin 134. maddesi hükmü çerçevesinde ihalenin usulsüzlüğünden bahisle feshi istenebileceği gibi, ihale sonucu edinilen mülkiyete dayalı tescilin yolsuz olduğu ileri sürülerek, tapu iptal ve tescil davası açılmasına da yasal engel yoktur.”

gerekçesiyle verilen 'görevsizlik kararı' bozulmuştur.

Yerel mahkeme, ... tarihli 'ara kararı' ile 'bozmaya uyulmasına' karar vermiş ve yargılamaya devam etmiştir.

⁸⁷³⁴ Bknz: 12. HD. 14.01.2013 T. 31486/44 (www.e-uyar.com)

⁸⁷³⁵ Bknz: 12. HD. 09.07.2012 T. 10244/23889 (www.e-uyar.com)

⁸⁷³⁶ Bknz: 12. HD. 07.06.2012 T. 5350/19604 (www.e-uyar.com)

⁸⁷³⁷ Bknz: 12. HD. 24.01.2012 T. 15103/1342 (www.e-uyar.com)

Dava (ve mütalâa) konusu olayda, dava; “..... ili S.... Mah. .... ada, ... ve ..... parsellerde kayıtlı taşınmazların davalı ..... TİC. A.Ş. adına -yapılan ihale sonucunda- tescil edilmiş olmalarının ‘illetten yoksun bulunduğu’ ve ‘yapılmış olan tescil işlemlerinin yolsuz tescil niteliğinde’ bulunduğu” i d d i a s ı n a (TMK.m.1024, 1025) dayanmaktadır.

Somut olayda, borçlunun ‘ihalenin feshi’ isteğinin yerel mahkemece ‘süre aşımı nedeniyle’ reddedilmiş olması keyfiyeti ‘temelde yolsuz tescil nedenini’ ortadan kaldırmaz.⁸⁷³⁸ Çünkü, “ihalenin usulsüzlüğüne ilişkin ihalenin feshi isteğinin icra hukuk mahkemesince reddedilmiş (ve bu kararın kesinleşmiş) olması, ‘ihale sonucu elde edilen mülkiyete dayalı tescilin yolsuz olduğu’ ileri sürülerek tapu iptal ve tescil davası açılmasına engel teşkil etmez.”⁸⁷³⁹

Somut olayda, davalı-alıcı şirketin hakim ortağı Z.. G.. ile davacı M.. S.. Y.. ‘bitişik komşu’ ve ‘birbirlerini tanıyan kişiler’ olmaları nedeniyle “vakıa ve karinelerden olayda iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumu belirilmiş olan kimsenin kötü niyetinin diğer tarafça ispat ettirilmesine gerek bulunmadığı”⁸⁷⁴⁰ndan, davalı “iyi niyetli olduğunu” iddia edemez.

Sonuç olarak;

a)Dava konusu ..... ve ..... no’lu parseller ..... tarihinde yapılmış olan kıymet takdirleri esas alınarak ..... ve ..... tarihlerinde –**kıymet takdirlerinin üzerinden ‘iki yıldan fazla süre geçtikten sonra’**- satılmış olduklarından⁸⁷⁴¹ yapılmış olan her iki satışın (ihalenin) -kamu düzenine ilişkin olan- İİK.m.128 a/III hükmü uyarınca bozulmasına (ve bu ihaleye dayalı olarak yapılmış olan tescil ‘yolsuz tescil’ konumunda olduğundan, açılmış olan “**yolsuz tescil nedenine dayalı tapu iptali ve tescil davası**”nın ‘kabulüne’ karar verilmesi isabetli, olacaktır...

b)Satışa konu .. ve .. no’lu parsellerle ilgili ‘satış ilanı’nın, İİK.m.127 gereğince borçluya hiç tebliğ edilmemiş veya usulsüz olarak tebliğ edilmiş olması başlı başına ‘ihalenin feshi’ nedeni olduğundan⁸⁷⁴² ve özellikle somut olayda takdir edilen kıymetleri ..... TL. ve ..... TL. olan (2) taşınmazın satış ilanlarının icra müdürlüğüne “Türkiye genelinde, talep tarihindeki tirajı yüksek beş gazeteden biriyle yapılmasına” karar verilmiş olduğu halde, bu karar hiçe sayılarak, sadece Adıyaman’ın merkezinde yayımlanan ve günlük tirajı 250 adet olan bir mahalli gazetede yapılması ve ihaleye sadece bir kişinin (davalı şirket temsilcisinin) girmiş olması İİK.’nin 114/II,III ve 126/son maddesi uyarınca ‘icra memurunun, ilgililerin menfaatine en uygun ilan şeklini belirlemediğini’ gösterdiğinden⁸⁷⁴³, bu hatalı işlem yapılmış olan ihalenin feshine ve bu hatalı ihale sonucunda yapılmış olan tescili de ‘yolsuz tescil’ durumuna düşürdüğünden, açılmış olan “**yolsuz tescil nedenine dayalı tapu iptali ve tescil davası**”nın ‘kabulüne’ karar verilmesi isabetli olacaktır...

c)Davalı ..... TİC. A.Ş. temsilcisi Z.. G.., davacı M.. S.. Y..’nin ‘tanıdığı’ ve ‘satın aldığı taşınmazların sahibi olan M.. S.. Y..’nin bitişik komşusu’ olduğundan, 14.02.1951 T. 17/1 sayılı İçt. Bir. K.⁸⁷⁴⁴ uyarına “vakıa ve karinelerden olayda iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumu belirilmiş olan kimsenin kötüniyetinin, diğer tarafa ispat ettirilmesine gerek kalmayacak kişi” konumunda olduğundan, davalı fikir temsilcisi Z.. G.. ‘iyiniyetli kişi’ olduğunu iddia edemeyeceğinden, davalı-şirket hakkında açılan “**yolsuz tescil nedenine dayalı tapu iptali ve tescil davası**”nın ‘kabulüne’ karar verilmesi isabetli olacaktır...11/02/2019

⁸⁷³⁸ Bknz: 1. HD. 03.05.2011 T. 63/5251 (www.e-uyar.com)

⁸⁷³⁹ Bknz: 1. HD. 08.03.2013 T. 2172/3461 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁴⁰ Bknz: İçt. Bir. K. 14.02.1951 T. 17/1 sayılı

⁸⁷⁴¹ Bknz: Yuk. dipn. 1-24

⁸⁷⁴² Bknz: Yuk. dipn. 25-30

⁸⁷⁴³ Bknz: Yuk. dipn. 31-43;

⁸⁷⁴⁴ Bknz Yuk. dipn. 46

89) Borçlu, Kaydına İhtiyati Haciz Konulmuş Olan Bir Taşınmazın Üzerinde, Başka Bir Alacaklısı Lehine İpotek Tesis Ederse, Taşınmazın Satış Bedeli, Bu İki Alacaklı Arasında Nasıl Paylaştırılır?

(Bursa Barosu Dergisi, Temmuz-Ağustos-Eylül/2019, s: 61-67)

I- Bilindiği gibi; «Kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez» (İİK. mad. 128/a-III). Bu hüküm uyarınca, kıymet takdirinin yapıldığı tarihten iki sene geçtikten sonra yeniden kıymet takdiri yapılması gerekir, önceki değer üzerinden taşınmaz satışa çıkarılamaz.⁸⁷⁴⁵ İki yıllık sürenin başlangıcı, sonradan kesinleşmesi kaydıyla, kıymet takdirinin yapıldığı tarihtir.^{8746 8747}

Yüksek mahkeme;

√ “Satışın, kıymet takdirinin esas alındığı tarihten iki sene sonra yapılmasının, başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağı”⁸⁷⁴⁸

√ “Satışın kıymet takdirinin esas alındığı tarihten 2 sene sonra yapılmasının başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağı”⁸⁷⁴⁹

√ “Satışa esas alınan ve kesinleşen kıymet takdiri tarihi esas alındığında, ihale gününe kadar 2 yıllık sürenin geçmiş olması nedeni ile şikayetin kabulüyle ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁷⁵⁰

√ “Kıymet takdirinin yapıldığı tarih ile satış tarihi arasında iki yıldan fazla sürenin geçmesi halinde, ihalenin re'sen feshine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁷⁵¹

√ “Kıymet takdiri tarihinden itibaren iki yıllık süre geçmiş olduğundan, bu husus re'sen gözetilerek ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁷⁵²

√ “Kıymet takdirinin yapıldığı tarihten satış tarihine kadar iki yılı aşkın bir sürenin geçmiş olması sebebiyle şikayetin kabulüyle ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini”⁸⁷⁵³

√ “Satışın, kıymet takdirinin esas alındığı tarihten iki sene sonra yapılmasının, başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağı, iki yıllık sürenin başlangıcının, bilahare kesinleşmesi kaydı ile kıymet takdirinin yapıldığı tarih olduğu, bu hususun kamu düzeni ile ilgili olup, mahkemece re'sen gözetilmesi gerekeceğini”⁸⁷⁵⁴

√ “Satışa esas alınan değerın kıymet takdirine itiraz üzerine icra mahkemesince belirlenmiş olduğu ve bu tarihten itibaren İİK.’nin 128/a maddesinde öngörülen 2 yıllık sürenin geçmiş olduğunu”⁸⁷⁵⁵

√ «İİK.’nin 128/a maddesinde öngörülen iki yıllık sürenin başlangıcının, bilahare kesinleşmesi kaydı ile kıymet takdirinin yapıldığı tarih olduğunu, bu hususun kamu düzenine ilişkin olduğu ve mahkemece re'sen gözetilmesi gerekeceğini»⁸⁷⁵⁶

⁸⁷⁴⁵ Bknz: 12. HD. 14.03.2013 T. 1902/9342 (EK-3); 31.01.2013 T. 30443/2980 (EK-4) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁴⁶ Bknz: 12. HD. 01.12.2011 T. 8876/25551 (EK-5); 19.12.2011 T. 10638/29421 (EK-6); 08.11.2005 T. 17029/21569 (EK-7); 13.01.2005 T. 22911/454 (EK-8) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁴⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:2, 2014, s:2257 vd.

⁸⁷⁴⁸ Bknz: 12. HD. 22.12.2016 T. 31683/25925 (EK-9) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁴⁹ Bknz: 12. HD. 22.12.2017 T. 8478/16001 (EK-10) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵⁰ Bknz: 12. HD. 15.03.2018 T. 5460/2598 (EK-11) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵¹ Bknz: 12. HD. 15.12.2016 T. 18039/25468 (EK-12) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵² Bknz: 12. HD. 29.09.2016 T. 22924/20145 (EK-13) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵³ Bknz: 12. HD. 21.09.2017 T. 2456/11108 (EK-14) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵⁴ Bknz: 12. HD. 27.09.2016 T. 22045/19900 (EK-15) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵⁵ Bknz: 12. HD. 12.04.2016 T. 5949/10796 (EK-16) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵⁶ Bknz: 12. HD. 22.12.2016 T. 31683/25925 (EK-17); 18.02.2014 T. 475/4207 (EK-18); 10.12.2013 T. 32133/39331 (EK-19); 12.02.2013 T. 31855/3675 (EK-20) (www.e-uyar.com)

√ «İİK.’nin 128/a maddesinde öngörülen iki yıllık sürenin başlangıcı, kıymet takdirinin yapıldığı tarih olup; satışın bu tarihten itibaren iki sene sonra yapılmasının başlı başına ihalenin feshi sebebi olacağını»⁸⁷⁵⁷

√ «İİK.’nin 128/a-III maddesinin son cümlesi gereğince kesinleşen kıymet takdiri için iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemeyeceğini; İİK. nun 128. maddesinde öngörülen iki yıllık sürenin başlangıcının, sonradan kesinleşmesi koşulu ile kıymet takdirinin fiilen yapıldığı (keşif) tarih olduğunu»⁸⁷⁵⁸

√ «İİK.’nin 128/a maddesinde öngörülen iki yıllık sürenin başlangıcının bilahare kesinleşmesi kaydı ile kıymet takdirinin fiilen yapıldığı tarihin (keşif tarihi) olduğunu»⁸⁷⁵⁹

√ «İİK.’nin 128/a-2. maddesinin son cümlesi gereğince kesinleşen kıymet takdirinin üzerinden iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri yapılamayacağını; diğer Hukuk Genel Kurulu’nun 26.02.1992 gün ve 1992/70-130 sayılı kararında ‘satışın kıymet takdirinin esas alındığı tarihten iki yıl sonra yapılmasının başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağı’nın benimsendiğini»⁸⁷⁶⁰

√ «Satışın kıymet takdirinin esas alındığı tarihten iki sene sonra yapılmasının başlı başına ihalenin feshi sebebi sayılacağını; ayrıca kararda iki yıllık sürenin başlangıcının, bilahare kesinleşmesi kaydı ile kıymet takdirinin yapıldığı tarih olduğunu»⁸⁷⁶¹

belirtmiştir.

Kanunda (İİK. mad. 128/a-III, c: 1) «Kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren...» Yargıtay içtihatlarında⁸⁷⁶² «...sonradan kesinleşmesi kaydıyla kıymet takdirinin yapıldığı tarih...» sözcükleri ile ifade edilmek istenen tarih hangi tarihtir? **İcra (satış) memurunun** taşınmaza kıymet takdir etmek için, **bilirkişi ile birlikte taşınmaza gittiği** (kıymet takdiri tutanağını düzenlediği) tarih mi, **yoksa bilirkişiler (lerin) düzenledikleri rapora attıkları tarih** midir? Eğer, icra (satış) memurunun belirlediği kıymete karşı şikayet yoluna gidilmişse, icra (ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk) hakiminin, **bilirkişilerle birlikte taşınmaza keşif için gittiği tarih** mi, yoksa **bilirkişilerin düzenledikleri rapora attıkları tarih** mi veya **hakimin şikayeti sonuçlandırdığı tarih** (karar tarihi) mi; taşınmazın kıymetinin takdir edildiği tarihtir?

Eğer –mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta olduğu gibi- icra (satış) memurunun takdir ettiği kıymete itiraz edilmemişse (şikayet yoluna başvurulmamışsa) «icra (satış) memurunun, bilirkişilerle birlikte taşınmazın başına gittiği tarih, «kıymet takdirinin yapıldığı tarih»tir.⁸⁷⁶³ Buna karşın, icra (satış) memurunun takdir ettiği kıymete şikayet yoluyla itiraz edilmişse; icra (sulh hukuk) hakiminin, bilirkişilerle birlikte keşif (kıymet takdiri) için taşınmaza gittiği tarih «kıymet takdirinin yapıldığı tarih» sayılır.⁸⁷⁶⁴ Ancak bu tarihin «kıymet takdiri tarihi» sayılabilmesi için, şikayetin yerinde bulunarak, taşınmaza yeni bir kıymet takdir edilmiş olmalıdır. Eğer, şikayet yerinde bulunmayarak red

⁸⁷⁵⁷ Bknz: 12. HD. 16.01.2013 T. 27616/692 (EK-21); 25.03.2013 T. 3076/11160 (EK-22) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵⁸ Bknz: 12. HD. 04.12.2012 T. 26186/36221 (EK-23) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵⁹ Bknz: 12. HD. 15.11.2012 T. 22565/33253 (EK-24) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁶⁰ Bknz: 12. HD. 01.11.2013 T. 26253/34110 (EK-25); 11.10.2012 T. 1694/29027 (EK-26) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁶¹ Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 953/14868 (EK-27) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁶² Bknz: 12. HD. 16.05.2011 T. 28672/9603 (EK-28); 27.10.2011 T. 4096/20512 (EK-29); 08.11.2005 T. 17029/21569 (EK-30); 13.01.2005 T. 22911/454 (EK-31); 12.04.2005 T. 4691/7862 (EK-32); 14.01.2005 T. 23409/639 (EK-33); 28.05.2004 T. 8660/13732 (EK-34); 10.03.1999 T. 2532/2996 (EK-35); HGK. 14.10.1998 T. 12-670/694 (EK-36) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁶³ Bknz: 12. HD. 27.04.2007 T. 6021/8400 (EK-37); 12.04.2005 T. 4691/7862 (EK-38); 22.10.2004 T. 17481/22542 (EK-39); 02.07.2004 T. 12966/17562 (EK-40) vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁶⁴ Bknz: 12. HD. 15.02.2011 T. 20135/684 (EK-41); 27.10.2011 T. 4096/20512 (EK-42); 17.02.2004 T. 26681/3063 (EK-43); 10.03.1999 T. 2532/2996 (EK-44); HGK. 14.10.1998 T. 12-670/694 (EK-45) (www.e-uyar.com)

edilmişse, o zaman icra (satış) memurunun kıymet takdirini yaptırdığı tarih «kıymet takdiri tarihi» sayılır (ve iki yıllık süre bu tarihten itibaren işlemeye başlar).⁸⁷⁶⁵

İİK. mad. 128/a-III'deki iki yıllık sürenin geçip geçmediği, satış talebi üzerine icra müdürlüğünce, ihalenin feshi istemi üzerine icra mahkemesince doğrudan doğruya gözetilir.⁸⁷⁶⁶

İİK. mad. 128/a-III'deki «iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemeyeceği»ne ilişkin hüküm, kıymet takdirinden sonra taşınmazın değerinde önemli bir değişiklik olmamasıyla sınırlıdır.⁸⁷⁶⁷ 4949 sayılı Kanun ile -17.7.2003 tarihinde- yapılan değişiklik sırasında «ancak, doğal afetler ve imar durumundaki çok önemli değişiklikler meydana getiren benzer hallerde yeniden kıymet takdiri istenebilir» şeklinde maddeye açıklık getirilmiştir...

İİK. mad. 128/a-III'deki iki yıllık sürenin belirlenmesinde «satış isteme tarihi» değil «satış tarihi» esas alınır.⁸⁷⁶⁸

Dava (ve mütalâa) konusu uyuşmazlıkta;

Davacı M.S'ye ait -“yolsuz tescil nedeniyle tapu iptali ve tescil davası” na konu olan -‘iki daire ve bir dükkan’dan oluşan- ..... İli, ... Mah., ... Ada, ... parsel ve ..... ada ..... parsel no’lu taşınmazlara ‘Talimat Dairesi’ olan ..... 2.İcra Müdürlüğünce (Dosya no:2006/..... talimat) **13.01.2007 tarihinde**, bilirkişi ile beraber kıymet takdiri için (keşfe) gidilmiş (EK-55) ve bilirkişice 15.01.2007 tarihli raporla (EK-56), ... no’lu parsel 478.630,00 TL, ... no’lu parsel 7.592,00 TL kıymet takdir edilmiştir. Her iki taşınmaz bu kıymet takdiri üzerinden satışa çıkarılmıştır.(EK-56/a)

..... 2.İcra Müdürlüğünce (Dosya no:2006/.....) yapılan satış sonucunda dava konusu ..... parsel 11.03.2010 tarihinde 195.000,00 TL bedelle, alıcı davalı G..... DOKUMA TEKSTİL VE TAŞIMACILIK TİC.A.Ş. adına şirket temsilcisi Z.G’ye, ... parsel ise 01.03.2010 tarihinde, 6.000 TL bedelle şirket temsilcisi Z.G’ye (ihaleye başka katılan olmadığı için, tek alıcı olarak) ihale edilmiştir.

Görüldüğü gibi her iki taşınmaz **13.01.2007 tarihinde yapılan kıymet takdirine göre -İİK.mad.128/a-3 ‘te öngörülen iki yıl geçtikten çok sonra- 11.03.2010 ve 01.03.2010 tarihlerinde satılmıştır.**

Kamu düzenine ilişkin İİK. mad. 128/a-III'teki bu süre geçtikten sonra yapılan ihaleye dayanılarak, alıcı-davalı G..... DOKUMA TEKSTİL VE TAŞIMACILIK TİC. A.Ş. adına yapılan tescil **YOLSUZ BİR TESCİL’** dir.

II- İİK. mad. 127’ de, satış (artırma) ilanının «ilgili» sıfatıyla kimlere tebliğ edilmesi gerekeceği açıkça belirtilmiştir.⁸⁷⁶⁹

Satış (artırma) ilanının birer örneğinin;

a- «Borçlu»ya,

b- «Alacaklı»ya,

c- «Taşınmazın tapu sicilinde kayıtlı bulunan bütün ilgilileri»ne tebliği gerekir (İİK. mad. 127).

⁸⁷⁶⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2259 vd.

⁸⁷⁶⁶ Bknz: 12. HD. 14.01.2005 T. 23409/639 (EK-46); 17.02.2004 T. 25861/3023 (EK-47); 23.06.2000 T. 9475/10508 (EK-48) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁶⁷ Bknz: 12. HD. 21.09.1990 T. 7424/8874 (EK-49) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁶⁸ Bknz: 12. HD. 01.12.2011 T. 8873/25553 (EK-50); 01.12.2011 T. 8876/25551 (EK-51); 16.05.2011 T. 28672/9603 (EK-52); 15.02.2011 T. 20135/684 (EK-53); 05.02.1998 T. 14883/884 (EK-54) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁶⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e. C:2, s:2224

Satış ilanının bu kişilere Tebligat Kanununa uygun olarak tebliğ edilmemiş olması -satış günü, satış yerinde hazır bulunsalar dahi-⁸⁷⁷⁰ başlı başına ihalenin feshini gerektirir.⁸⁷⁷¹

Satış ilanının bir örneğinin mutlaka borçluya tebliği gerekir. Bu tebliğ işlemi yerine getirilmeden ihalenin yapılması, ihalenin bozulmasına neden olur.⁸⁷⁷²

İİK. mad.127 gereğince «satış ilanı»nın «ilgili»lere hiç tebliğ edilmemesi⁸⁷⁷³ ya da Tebligat Kanunu hükümlerine aykırı olarak tebliğ edilmesi yapılan ihalenin bozulmasına neden olur.⁸⁷⁷⁴

Dava (ve mütalâa) konusu olayda; davacı M.Y, asıl takibin yapıldığı Antalya 1.İcra Müdürlüğü'nün 2006/7830 sayılı dosyasına verdiği 27.08.2009 tarihli dilekçede; adresinin:

“..... Mah. .... Sok. .... Apt. Kat:..., Daire:....- .....”

olduğunu (EK-71) belirtmiş olmasına ve ..... 1.İcra Müdürlüğü, ... 2.İcra Müdürlüğüne (Dosya no: 2016/..... talimat) gönderdiği 16.10.2009 tarihli ‘SATIŞ TALİMATI’nda, talimatı yazan Antalya 2. İcra Müdür Yardımcısı (M.B), borçlu M.Y'nin adresinin;

“..... Mah. .... Sok. .... Apt. Kat:..., Daire:.- .....”

olduğunu kendi el yazısı ile bildirmiştir.(EK-72) (Not: satış talimatına, borçlunun yeni adresini belirten ‘el yazısı’nın icra müdür yardımcısı M.B’ye ait olduğu, Adli Tıp Kurumu’nun 17.09.2018 tarihli RAPOR’da açıkça belirtilmiştir.)(EK-73)

Bütün bunlara rağmen dava konusu ..... ve ..... parsellere ait satış ilanı, borçluya bildirilen adresinde tebliğ edilmemiştir.

‘Satış ilanı’nın bu şekilde borçlu M.Y’nin oturmadığı adresine gönderilmiş olması hatalı olmuştur...

III- İİK.mad.126/son uyarınca “114.maddenin 2. ve 3. fıkraları, taşınmazın satış ilanı hakkında da uygulanır.” Yani;

“İlanın şekli, artırmanın tarzı, yer ve günü ve gazete ile yapılıp yapılmayacağı icra memurlarınca alakadarların menfaatlerini en muvafık geleni dikkate alınarak tayin olunur.” (İİK.m.114/II, c:1)

Açık arttırma ile satışlarda, «ilgililerin menfaati» arttırmaya fazla sayıda katılımin sağlanıp, en yüksek fiyatla ihalenin yapılmasını gerektirdiğinden, ilanın bu amacı gerçekleştirecek biçimde yapılması gerekir.⁸⁷⁷⁵

Dava (ve mütalâa) konusu olayda;

a) ..... parsel no’lu taşınmaz; 2 katlı kargir bina olup, zemin katta 4 dükkan, 1.katta 2 daire + odunluk bulunmaktadır. Arsası 8 kata müsaittir...

b) ..... parsel no’lu taşınmaz; 3 kata müsait bir arsadır.

⁸⁷⁷⁰ Bknz: 12. HD. 03.07.2001 T. 11478/12018 (EK-57); 04.02.1997 T. 561/1015 (EK-58) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁷¹ Bknz: 12. HD. 25.05.2010 T. 720/12655 (EK-59); 21.02.2006 T. 386/3116 (EK-60); 24.01.2006 T. 23425/215 (EK-61); 24.01.2006 T. 23602/250 (EK-62); 14.07.2005 T. 10849/15553 (EK-63); 24.10.2005 T. 16939/2066 (EK-64); 17.10.2005 T. 20469/19987 (EK-65) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁷² Bknz: 12. HD. 17.09.2012 T. 12845/26625; 27.09.2012 T. 15070/28251; 14.04.2011 T. 26311/6596; 09.06.2011 T. 30835/12105; 14.10.2010 T. 19611/23516; 24.10.2005 T. 16939/20666; 17.10.2005 T. 20469/19987; 21.06.2004 T. 11423/16316; 03.07.2001 T. 11478/12018; 29.09.2005 T. 14456/18413 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁷³ Bknz: 12. HD. 17.06.2003 T. 10616/14489 (EK-66) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁷⁴ Bknz: 12.HD. 21.11.2013 T. 30726/36876 (EK-67); 03.07.2013 T. 18341/24971 (EK-68); 24.06.2013 T. 15634/23584 (EK-69); 13.06.2013 T. 15046/22169 (EK-70) vb. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2235 vd.- (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁷⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2136

Bu (2) taşınmazın ‘satış ilanı’ -07.07.2010 tarihli İL BASIN KONTROL KURULU’nun TUTANAĞI na göre (EK-2)-; “haftada 6 gün yayımlanan, 250 adet günlük fiili satış tirajı olan D..... GAZETESİ isimli ‘mahalli gazetede’ yayımlanmıştır.

Bunun sonucu olarak, **kimsenin bu satıştan haberi olmamış** ve her iki parselin satışına **sadece** alıcı-davalı G..... DOKUMA TEKSTİL VE TAŞIMACILIK TİC.A.Ş. temsilcisi Z.G isimli kişi katılmış ve her iki taşınmaz da bu kişiye ihale edilmiştir.

Dava konusu her iki parseli satışa çıkaran ..... İcra Müdürlüğü (2006/416 talimat sayılı dosya da) aldığı “**satış kararı**”nda;

Mad.7: “Taşınmazın özelliğine göre, Türkiye genelinde, talep tarihindeki tirajı yüksek (en yüksek) beş gazeteden birisinde ilanın yapılmasına karar verildi.” (EK-1)

denilmiş olmasına rağmen, ilanın yapıldığı D..... Gazetesi, Türkiye genelinde yayın yapan ve tirajı elli binin üzerinde olan bir gazete konumunda olmayıp, bilakis günlük tirajının iki yüz elli adet olması nedeniyle, bu usulsüzlük ihalenin feshini gerektirecek önemli bir usulsüzlüktür.

Yüksek mahkeme “taşınmaz satışlarında yapılacak ilanın şekli” konusunda;

√ “İİK.’nin 126/son maddesinin göndermesi ile taşınmaz satış ilanları hakkında da uygulanması gereken aynı Kanun’un 114/2. maddesine göre, ilanın yurt düzeyinde yayımlanan bir gazete ile yapılmasına karar verilmesi halinde, bu ilanın satış talebi tarihinde tirajı elli binin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biriyle yapılacağını”⁸⁷⁷⁶

√ “İcra müdürlüğünce taşınmazın satış ilanının Türkiye genelinde münteşir bir gazetede yapılmasına karar verilmesi halinde, bu hususun yerine getirilmesinin zorunlu olduğunu”⁸⁷⁷⁷

√ «Kıymeti yüksek olan taşınmazlara ilişkin satış ilanının Türkiye genelinde tirajı fazla olan gazetelerden hiç olmazsa birinde yapılmasının sağlanması gerekeceğini»⁸⁷⁷⁸

√ “Satış kararına aykırı olarak, satış ilanının ulusal çapta dağıtımı yapılan ve traji 50.000 in üzerinde olan bir gazete yerine yerel bir gazete ile duyurulmuş olmasının fesih nedeni olacağını”⁸⁷⁷⁹

√ “İcra müdürlüğünün 23.05.2013 tarihli satış kararında "Türkiye genelinde yayın ve dağıtımı yapılan ve günlük tirajı 50.000'in üzerindeki gazetelerden birinde ilanın yapılmasına" karar verildiği, buna göre satış ilanının Milli Gazete isimli gazetede yayımlandığı ve ilanın yapıldığı tarihe göre gazete tirajının, medyatava.com isimli internet sitesinden yapılan araştırma sonucu 29.000 civarında olduğunun görüldüğü, icra müdürlüğünce satış ilanının tirajı yüksek gazetelerden birinde yayımlanmasına karar verildiğine göre, mahkemece, gazete tirajının satış ilanı tarihinde 50.000'in üzerinde olup olmadığına Basın İlan Kurumu’ndan sorulup tesbitinin gerekeceğini”⁸⁷⁸⁰

√ “Satış kararında, satış ilanının, Bursa genelinde yayımlanan ve tirajı 50.000 olan günlük gazetelerden birisinde yayımlanmak üzere Bursa Basın İlan Kurumu’na gönderilmesine karar verildiği halde, günlük satış ortalaması 1257 adet olan yerel Bursa Hayat Gazetesi’nde ilan yapılmasının yasaya aykırı olduğunu”⁸⁷⁸¹

⁸⁷⁷⁶ Bknz: 12. HD. 03.11.2015 T. 24370/26648 (EK-74) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁷⁷ Bknz: 12. HD. 18.04.2012 T. 31155/13012 (EK-75) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁷⁸ Bknz: 12. HD. 22.12.2005 T. 20222/25709 (EK-76); 07.07.2004 T. 12787/17965 (EK-77); 13.05.2004 T. 7783/12120 (EK-78) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁷⁹ Bknz: 12. HD. 18.10.2011 T. 3645/19182 (EK-79) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁸⁰ Bknz: 12. HD. 11.09.2014 T. 18189/ 21000 (EK-80) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁸¹ Bknz: 12. HD. 14.03.2013 T. 1227/9390 (EK-81) (www.e-uyar.com)

√ “İcra müdürlüğünce alınan satış kararında “satış ilanın Türkiye genelinde yayımlanan tirajı 50.000’in üzerinde olan gazetelerden biriyle yapılmasına” karar verilmiş olmasına rağmen, satış ilanın yerel bir gazetede yayımlanmış olmasının ihalenin feshine neden olacağını”⁸⁷⁸²

√ İhalenin şeklini, artırmanın biçimini, yer ve gününü; gazete ile ilan yapılıp yapılmayacağını icra müdürünün takdir edeceğini»⁸⁷⁸³

√ «İİK. 126/son maddesi göndermesi ile aynı kanununun 114/2 maddesi gereğince ilanın şekli artırmanın tarzı yer ve günü ve gazete ile yapılıp yapılmayacağı icra müdürlüğünce tarafların menfaatlerine en uygun gelen biçimde tayin edileceğinden icra müdürlüğünce Gönen ilçesinde yayınlanan gazetelerin birinde satış ilanınin yayınlanmasına karar verildiği halde bu kararın gereği yerine getirilmeden satışın yapılmasının doğru olmayacağını; ihale tutanaklarının incelenmesinde ihaleye alacaklı vekilinden başka katılanın da olmadığı görülmekte olup, bu eksikliğin borçlunun zararına olduğunu»⁸⁷⁸⁴

√ «İcra müdürlüğünce Türkiye genelinde neşredilen tirajı yüksek gazetelerden birinde ilan yapılması için Basın İlan Kurumu’na müzekkere yazılmış olup, satış ilanı ise tirajı 26.434 adet olan Dünya gazetesinde yapılmış; ihaleye yalnızca bir kişinin katılmış ve taşınmazın muhammen bedelinin çok altında satılmış olması da ilan ve duyuruların yeterli olmadığını gösterdiğinden tarafların menfaatlerinin muhtel olması sonucunun doğmuş olduğunu»⁸⁷⁸⁵

√ «İhalesi yapılan taşınmazın Ortaca ilçesi Dalyan Beldesinde çarşı merkezinde iki adet dükkan olduğunu; belirtilen niteliği gözetildiğinde, taşınmazın bulunduğu Dalyan Belediyesi yerine Ortaca Belediyesi’nde ilan yaptırılmasının talep ve talibi azaltıcı nitelikte olduğunu»⁸⁷⁸⁶

√ «İhale yeterince duyurulmadığından gerekli katılım sağlanamamış olup, taşınmaz mal değerinden de ihale olunamadığını; bu durum tarafların menfaatlerinin muhtemel olması sonucunu da doğurmuş bulunduğundan ihalenin feshi talebinin kabulü gerekeceğini»⁸⁷⁸⁷

belirtmiştir.

Somut olayda, tahmini kıymeti 478.630,00 TL + 7.592,00 TL = 486.222,00 TL olan (2) taşınmaz, icra müdürlüğünün (tirajı sadece 250 adet olan bir gazetede) yaptığı ilan sonucunda, satıştan kimse haberdar olmamış ve satışa sadece davalı-şirket temsilcisinin katılımı sonucunda ihale, çok düşük bir bedelle (195.000+6.000=201.000 TL) gerçekleşmiştir.

IV- Dosya içeriğinden;

- İhalede dava konusu ..... ve ..... parsel taşınmazları satın alan Z.G’nin, G..... DOKUMA TEKSTİL A.Ş.’nin ‘yetkili temsilcisi’ olduğu, adı geçen taşınmazları bu şirket adına satın aldığı –..... Ticaret Sicil Memurluğunun 25.02.2010 tarihli yazısından- anlaşılmaktadır. (EK-88)

- Alıcı G..... DOKUMA TEKSTİL A.Ş.’nin ortağı olan Z.G’nin, davacı M.Y’nin ‘**bitişik komşusu**’ ve ‘**tanıdığı**’ olduğu –dosya içindeki tanıklar H.A, A.E, H.Y ve N.Y’nin ifadelerinden- anlaşılmıştır. Ayrıca aynı tanıkların ifadesinden, alıcı-şirket ortağı Z.G’nin, davacı M.Y’yi “**davadan vazgeçmesi karşılığında 200.000,00 TL ödemeyi teklif ettiği**” anlaşılmıştır.

- Davacı M.Y’nin, davalı G..... DOKUMA TEKSTİL hakkında –dava konusu ..... ve ..... parsellerin icra dairesince yapılan ihalenin feshi konusunda ..... İcra Hukuk

⁸⁷⁸² Bknz: 12. HD. 28.06.2010 T. 4483/16782 (EK-82) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁸³ Bknz: 12. HD. 21.01.1987 T. 15332/417 (EK-83) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁸⁴ Bknz: 12. HD. 14.01.2013 T. 31486/44 (EK-84) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁸⁵ Bknz: 12. HD. 09.07.2012 T. 10244/23889 (EK-85) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁸⁶ Bknz: 12. HD. 07.06.2012 T. 5350/19604 (EK-86) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁸⁷ Bknz: 12. HD. 24.01.2012 T. 15103/1342 (EK-87) (www.e-uyar.com)

Mahkemesinde açtığı davanın –“süresi içinde ihalenin feshinin istenmemiş olması nedeniyle” reddedilmesi ve bu kararın derecattan geçerek kesinleşmesi üzerine, davacı tarafından bu “yolsuz tescil nedeniyle tapu iptali ve tescil davasının” açıldığı görülmüştür.

Bu dava, yerel mahkemece önce “icra hukuk mahkemesinde görülmesi gerekeceği” gerekçesiyle reddedilmiş kararın davacı-borçlu M.Y tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 1. Hukuk Dairesi (27.05.2014 T. 9174/10347)

“Bilindiği üzere İİK.’nin 134. maddesi hükmü çerçevesinde ihalenin usulsüzlüğünden bahisle feshi istenebileceği gibi, ihale sonucu edinilen mülkiyete dayalı tescilin yolsuz olduğu ileri sürülerek, tapu iptal ve tescil davası açılmasına da yasal engel yoktur.”

gerekçesiyle verilen ‘görevsizlik kararı’ bozulmuştur.

Yerel mahkeme, 05.11.2014 tarihli ‘ara kararı’ ile ‘bozmaya uyulmasına’ karar vermiş ve yargılamaya devam etmiştir.

Dava (ve mütalâa) konusu olayda, dava; “..... ili ..... Mah. .... ada, ... ve .....parsellerde kayıtlı taşınmazların davalı G..... DOKUMA TEKSTİL VE TAŞIMACILIK TİC. A.Ş. adına -yapılan ihale sonucunda- tescil edilmiş olmalarının ‘illetten yoksun bulunduğu’ ve ‘yapılmış olan tescil işlemlerinin yolsuz tescil niteliğinde’ bulunduğu” i d d i a s ı n a (TMK.m.1024, 1025) dayanmaktadır.

Somut olayda, borçlunun ‘ihalenin feshi’ isteğinin yerel mahkemece ‘süre aşımı nedeniyle’ reddedilmiş olması keyfiyeti ‘temelde yolsuz tescil nedenini’ ortadan kaldırmaz.⁸⁷⁸⁸ Çünkü, “ihalenin usulsüzlüğüne ilişkin ihalenin feshi isteğinin icra hukuk mahkemesince reddedilmiş (ve bu kararın kesinleşmiş) olması, ‘ihale sonucu elde edilen mülkiyete dayalı tescilin yolsuz olduğu’ ileri sürülerek tapu iptal ve tescil davası açılmasına engel teşkil etmez.”⁸⁷⁸⁹

Somut olayda, davalı-alıcı şirketin hakim ortağı Z.G ile davacı M.Y ‘bitişik komşu’ ve ‘birbirlerini tanıyan kişiler’ olmaları nedeniyle “vakia ve karinelere olayda iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumu belirlemiş olan kimsenin kötü niyetinin diğer tarafça ispat ettirilmesine gerek bulunmadığı”⁸⁷⁹⁰ndan, davalı “iyi niyetli olduğunu” iddia edemez.

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak izah ettiğimiz nedenlerle, mütalaa (ve dava) konusu uyumsuzlukta;

a) Dava konusu ..... ve ..... no’lu parseller 13.01.2007 tarihinde yapılmış olan kıymet takdirleri esas alınarak 01.03.2010 ve 11.03.2010 tarihlerinde –kıymet takdirlerinin üzerinde ‘iki yıldan fazla süre geçtikten sonra’- satılmış olduklarından⁸⁷⁹¹ yapılmış olan her iki satışın (ihalenin) -kamu düzenine ilişkin olan- İİK.m.128 a/III hükmü uyarınca bozulmasına (ve bu ihaleye dayalı olarak yapılmış olan tescil ‘yolsuz tescil’ konumunda olduğundan, açılmış olan “yolsuz tescil nedenine dayalı tapu iptali ve tescil davası”nın ‘kabulüne’ karar verilmesi gerekeceği,

b) Satışa konu 124 ve 127 no’lu parsellerle ilgili ‘satış ilanı’nın, İİK.m.127 gereğince borçluya hiç tebliğ edilmemiş veya usulsüz olarak tebliğ edilmiş olması başlı başına ‘ihalenin feshi’ nedeni olduğundan⁸⁷⁹² ve özellikle somut olayda takdir edilen kıymetleri 478.630,00 TL. ve 7.592,00 TL. olan (2) taşınmazın satış ilanlarının icra müdürlüğüne “Türkiye genelinde, talep tarihindeki tirajı yüksek beş gazeteden biriyle yapılmasına” karar verilmiş olduğu halde, bu karar hiçe sayılarak, sadece .....’ın merkezinde yayımlanan ve günlük tirajı 250 adet olan bir mahalli gazetede yapılması ve ihaleye sadece bir kişinin (davalı şirket temsilcisinin) girmiş olması İİK.’nin 114/II,III ve 126/son maddesi uyarınca ‘icra memurunun, ilgililerin menfaatine en uygun ilan şeklini belirlemediğini’

⁸⁷⁸⁸ Bknz: 1. HD. 03.05.2011 T. 63/5251 (EK-89) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁸⁹ Bknz: 1. HD. 08.03.2013 T. 2172/3461 (EK-90) (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁹⁰ Bknz: İct. Bir. K. 14.02.1951 T. 17/1 sayılı (EK-91)

⁸⁷⁹¹ Bknz: Yuk. dipn. 1-24 (EK-1--EK-56/a)

⁸⁷⁹² Bknz: Yuk. dipn. 25-30

gösterdiğinden⁸⁷⁹³, bu hatalı işlem yapılmış olan ihalenin feshine ve bu hatalı ihale sonucunda yapılmış olan tescili de ‘yolsuz tescil’ durumuna düşürdüğünden, açılmış olan **“yolsuz tescil nedenine dayalı tapu iptali ve tescil davası”**nın ‘kabulüne’ karar verilmesi gerekeceği,

c) Davalı G..... DOKUMA TEKSTİL VE TAŞIMACILIK TİC. A.Ş. temsilcisi Z.G, davacı M.Y’nin ‘tanıdığı’ ve ‘satın aldığı taşınmazların sahibi olan M.Y’nin bitişik komşusu’ olduğundan, 14.02.1951 T. 17/1 sayılı İçt. Bir. K.⁸⁷⁹⁴ uyarına “vakıa ve karinelere olayda iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumu belirlemiş olan kimsenin kötüniyetin, diğer tarafa ispat ettirilmesine gerek kalmayacak kişi” konumunda bulunduğundan, davalı fikir temsilcisi Z.G ‘iyiniyetli kişi’ olduğunu iddia edemeyeceğinden, davalı-şirket hakkında açılan **“yolsuz tescil nedenine dayalı tapu iptali ve tescil davası”**nın ‘kabulüne’ karar verilmesi gerekeceği,

takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere, davacı vekili Av. R.S tarafından, ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2014/..... E. sayılı dosyasına sunulması için hazırlanmış olduğumuz “uzman görüşü” müzü (HMK.m.293) saygı ile sunarız...26.11.2018

⁸⁷⁹³ Bknz: Yuk. dipn. 31-43; (EK-2), (EK-74) –(EK-87)

⁸⁷⁹⁴ Bknz Yuk. dipn. 46 ve (EK-91)

90) Kefile Karşı veya Kefil Tarafından Açılan “Tasarrufun İptali Davaları”nda, ‘Borcun Doğum Tarihi’ Hangi Tarihtir?

(İstanbul Barosu Dergisi, Temmuz-Ağustos/2019, s: 15-37)

Bilindiği gibi; “bir tasarrufun İİK.m. 277 vd./TBK. m. 19’a göre ‘tasarrufun iptali davası’na konu olabilmesi için, davacı-alacaklının alacağından doğumundan sonra yapılmış olmasının gerekip gerekmediği” konusundaki tartışmada, **doktrinindeki hakim (egemen) görüşe göre**⁸⁷⁹⁵ «bir tasarrufun iptal edilebilmesi için, davacı-alacaklının alacağından, dava konusu yapılan bu tasarruftan önce doğmuş olması gerekir. Borçlunun tasarrufta bulunurken, o tarihte (tasarruf tarihinde) mevcut olmayan bir alacaklına zarar vermesi mümkün değildir. Alacaklı, borçlu ile işlemde bulunurken -örneğin; ona borç verirken ya da ona bir taşınır ya da taşınmazını satarken işlem (tasarruf) tarihindeki durumunu dikkate alır. Borçlunun mâli durumu hakkında alacaklının gerekli araştırmayı yapar, ona göre, borçlu ile işlemde bulunması gerekir. Tedbirli bir kişi gibi gerekli araştırmayı yapmayan kimse bunun sonucuna katlanır... Başka bir deyişle, alacaklı, borçlunun tasarruf (işlem) tarihindeki mal varlığına güvenerek onunla işlem yaptığından, işlem tarihinden (borcun doğum tarihinden) önceki tasarruflar iptal davasına konu olamaz... Ayrıca; İİK. 277 vd. maddelerinin Millet Meclisi Adalet encümeninde müzakeresi sırasına, ‘alacaklıların, muamelede bulunduğu sırada, borçlunun mâli durumunu bilmeleri gerekeceği’ belirtilerek, ‘borçlu veya müflisin, borçlu olmadığı bir zamandaki tasarrufunu muteber saymanın doğru olmayacağı’ belirtilmiştir...»

Diğer bir görüşe göre⁸⁷⁹⁶ ise «iptal davasının açılabilmesi için, alacaklının alacağını iptale tâbi tasarruftan önce veya sonra doğmuş olması önemli değildir. Başka bir ifade ile, alacaklının alacağı, iptali istenen tasarruftan sonra doğsa bile alacaklı, kendi alacağından doğumundan önce yapılmış olan tasarrufun iptalini isteyebilir...»^{8797 8798}

Hemen belirtelim ki, **İsviçre hukukunda** “alacağın iptali istenen tasarruftan önce doğması” tasarrufun iptali davasının bir ‘ön şartı’ olarak öngörülmemiştir. Orada, alacağın ‘tasarrufun yapıldığı tarihten önce veya sonra doğması’na bir önem atfedilmemektedir.⁸⁷⁹⁹

Bilindiği gibi; tasarrufun iptali davalarının amacı tasarrufun iptali davalarının amacı borçlunun henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; ‘iflas’ den ve ‘iflas kararı’ndan önce) alacaklılarından mal kaçırmak kastı ile, kötüniyetli yapmış olduğu tasarrufları davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal üzerinde, alacaklının -sanki, bu mala halâ

* İzmir Barosu Avukatlarından

⁸⁷⁹⁵ KURU, B. age. C: 4, s: 3417 vd – KURU, B. El Kitabı, s:1402 - MUŞUL, T. age. s:1292 - MUŞUL, T. Bilirkişi Raporları ve Hukuki Mütalâalar, C: 2, s: 887, 928 - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Ad. D. 1989/6, s: 21 vd; Yasa D. 1989/6, s: 1048 vd.) - GÜNEREN, A. age. s: 1069 - KALE, S. Aciz Halindeki Borçlunun, Bir veya Birkaç Alacaklısını Kayıran Hukuki Fiilleri Dolayısıyla İptal Davası (İİK. mad. 279) (Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan, s: 193) - ŞENER, A. age. s: 1190 - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. age. s: 74 - ŞİMŞEK, E. age. s: 863

⁸⁷⁹⁶ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 4. Baskı, 2018, s:531-ERDÖNMEZ, G. Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2017, s:77-ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 285 - BERKİN, N.M. İflâs Hukuku, 1972, s: 499 - BERKİN, N.M. İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 110 - YILDIRIM, M. K. age. s: 139, 288 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2018, s:96; s:799 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, C: 2, 2011, s: 1562 vd. - ALTAY, S. age. C: 1, s: 675 - TOKTAŞ, M. age. s: 59 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4340

⁸⁷⁹⁷ Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:1562 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:11, 2010, s:18869 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4369 vd.

⁸⁷⁹⁸ Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bkz: İleride; DÖRDÜNCÜ BÖLÜM, ŞH. Açıklama: A-a-VIII

⁸⁷⁹⁹ ERDÖNMEZ, G. age. 2017, s:71

borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesine -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.⁸⁸⁰⁰

İptal davası sonucunda, borçlu ile işlemde bulunmuş olan, ‘*iyi niyetli*’ üçüncü kişilerin bu olaydan zarar görmemeleri sadece «*kötüniyetli olan*» ya da «*kötüniyetli sayılan*» üçüncü kişilerin bu davanın sonucundan etkilenmeleri amaçlanır.

Bu nedenle «*borçlunun borçlanmadan önce yaptığı bütün tasarruflar hakkında tasarrufun iptali davası açılmaz*» şeklinde ‘mutlak’ bir kural öngörülemez. Burada önemli olan ‘*iyi niyetli*’ üçüncü kişileri korumaktır. Böylece «*herkesin iyi niyetle yapmış olduğu işlemlerin hiçbir zaman bozulamayacağı*» konusunda bu kişilere güven verilmiş olunur. Buna karşın «*borçlunun, borçlanmadan önce yaptığı hiçbir tasarruf hakkında iptal davası açılmaz*» denilirse, borçluların kötü niyetle, alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla önce mallarını yakınlarına, güvendiği kişilere -deyim yerinde ise- kaçırp, sonra borçlanma yoluna gitmeleri konusunda adeta teşvik edilmiş olurlar. Örneğin; bir bankadan kredi almak, başkasının satışa çıkardığı bir taşınmazı, aracı satın almak isteyen kötüniyetli bir kişi önce sahip olduğu taşınır/taşınmaz mallarını bir yakınına (eşine/oğluna/kızına vb.) devrederek (satar/bağışlar) sonra bankadan kredi kullanır (ya da; malını satan kişiden onun aracını, taşınmazını -ona bir senet vererek- satın alır). Ödeme günü geldiğinde borcunu ödemez, borçlandığı bankanın ya da alacaklının açacağı tasarrufun iptali davasında «*dava konusu tasarrufunun borçlanmadan önce yapılmış olduğunu*» ileri sürerek «*hakkındaki davanın reddini*» istemesi, ‘dürüstlük kuralına’ (MK. m. 2) uygun bir davranış sayılır mı? Bugün bilinçli olan borçlular -maalesef- **Yargıtay**’ımızın kanımızca hatalı olan bu konudaki içtihatlarına sığınarak bu yolu izlemekte (daha doğrusu, âdeta bu yolu izlemeye teşvik edilmekte)dirler. Bu nedenle **kanımızca**, borçlunun borçlanmadan önce -14.02.1951 T. 17/1 sayılı İçt. Bir. K’da ifade edildiği gibi- “*vakıa ve karinelerden olayda iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumu belirmiş olan kimse- nin kötüniyetinin diğer tarafa ispat ettirilmesine gerek bulunmadığı*” kuralı dikkate alınarak⁸⁸⁰¹ ‘iyiniyet iddiası’nda bulunamayacak konumda bulunan yakınlarına (İİK.m.278/III-1; 280/I,II) yaptığı tasarruflar hakkında, tasarrufun iptali davası açılabilmesi konusunda herhangi bir tereddüt bulunmaması gerekir.

Yüksek mahkeme⁸⁸⁰² -öteden beri- “*tasarrufun iptali davasının dinlene bilmesi için tasarrufun takip konusu borçtan (borcun doğum tarihinden) sonra yapılmış olması gerektiği*” görüşünde olmuştur.⁸⁸⁰³

a) Uygulamada “*bir kimsenin, ortağı ve temsilcisi/müdürü olduğu şirketin –icra takibine konu olmuş olan- borcuna kefil olması –ve bu borcunu ödememesi- halinde, alacaklı tarafınadan kefil hakkında açılacak tasarrufun iptali davasında ‘kefilin borcunun doğum tarihi’ nin ‘kefil olduğu tarih’ olmayıp, ‘ortağı ve temsilcisi olduğu şirketin borçlandığı tarih’ olduğu*” kabul edilmektedir. **Yüksek mahkeme** (Yargıtay 17. HD.); 07.04.2009 tarihinden ve özellikle Hukuk Genel Kurulu’nun 13.10.2010 tarihinde -‘muahlefet şerhi de ihtiva eden- (4) kararından sonra –ekseriyetle verdiği- bu karar doğrultusunda kararlar vermektedir. Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin artık süreklilik kazanmış olan bu kararları aşağıda –tarih sırasına göre- uygulamadaki önemi nedeniyle sunulmuştur;

I- Davacı vekili "davalı borçlu Mehmet....'nun alacaklısından mal kaçırmak amacıyla K., İmaret Mahallesi, 4175 ada, 1 parsel ve 8 parselde adına kayıtlı taşınmaz hisselerini 31.8.2005 tarihinde yeğeni davalı Yunus..'ya sattığını" belirterek "davalılar arasındaki

⁸⁸⁰⁰ Bknz: Yuk. BİRİNCİ BÖLÜM, Açıklama: I «s: 3 vd.» - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4306 vd.

⁸⁸⁰¹ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 210

⁸⁸⁰² Bknz: 17. HD. 05.11.2018 T. 6517/10079; 09.10.2018 T. 9899/8826; 04.10.2018 T. 5240/8614; 11.09.2018 T. 2770/7624; 06ç09.2018 T. 3873/7497; 08.05.2018 T. 18338/4714; 21.02.2018 T. 12253/1199; 19.02.2018 T. 8069/1094; 12.02.2018 T. 5920/863; 20.12.2017 T.8647/11899; 13.12.2017 T. 4280/11638; 07.12.2017 T. 10977/11385 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁰³ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 96 vd., 806 vd.

tasarrufların öncelikle Borçlar Kanununun 18. maddesi gereğince muvazaa nedeniyle iptaline, bu talep kabul edilmezse İİK.'nin 277 ve devamı maddeleri gereğince iptaline, cebri icra yetkisi tanınmasına, taşınmazların yargılama sırasında satılması halinde davalı Yunus..'ya karşı davanın tazminat davası olarak devam edilmesi hakkının saklı tutulmasına karar verilmesini" talep etmiştir.

Davalılar vekili "süre, aciz vesikasının varlığı, tasarruftan borçtan önce yapılmış olması nedeniyle dava şartlarının oluşmadığını, davalıların iyiniyetli olduğunu" belirterek "davanın reddini" savunmuştur.

Mahkemece "iddia, savunma, toplanan delillere göre *davalı Mehmet ..'nun dava dışı şirket borçları nedeniyle şirket ortağı olarak şahsi sorumluluğu bulunmadığı, tasarrufların, borçtan önce yapıldığı*" gerekçesiyle "Borçlar Kanununun 18 ve İİK.'nin 277 ve devamı maddeleri gereğince açılan tasarrufların iptali davasının reddine" karar verilmiş; hüküm, davacı ve davalı vekilleri tarafından temyiz edilmiştir.

Dava; İİK. 277 ve devamı maddelerine dayanılarak açılmış tasarrufların iptali istemine ilişkindir. Bu tür davaların dinlenebilmesi için, "alacaklının borçluda gerçek bir alacaklının olması, borcun tasarruftan önce doğması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesilmiş olması ve borçlu hakkında alınmış aciz belgesinin bulunması gerekli"dir.

Somut olayda; *davalı Mehmet; davacı şirkete borçlu olan K... AŞ'nin kurucu ortağı ve yönetim kurulu üyesidir.*

Davalıların 17.11.2006 tarihli savunma dilekçesinden de anlaşıldığı üzere, davalı Mehmet, ... ortağı olduğu borçlu K... AŞ'nin borcuna kaşılık şirket hakkında yapılan icra takibi sırasında, şahsi çek ve senet vermiş, 23.11.2005 tarihli protokol ile şirket borcuna kefil olmuştur. O halde *davalı Mehmet ... yönünden borcun doğum tarihi; ortağı ve kefil olduğu K... AŞ'nin borçlandığı tarih olarak kabulü gereklidir.*

Davacı vekili "borcun 2005 yılı başlarında başlayan ticari ilişkiden doğduğunu" iddia etmiş, fatura ve cari hesap dökümlerini delil olarak bildirmiştir. O halde mahkemece, *borcun doğumuna ilişkin temel ilişki konusunda tarafların bildireceği delilleri toplamalı ve gerektiğinde şirket defteri üzerinde inceleme yaptırılarak borcun, iptli istenen tasarruflardan önce doğduğunun ispatlanması halinde, işin esasına girilip sonucuna göre bir karar verilmelidir. Eksik incelemeye dayalı hüküm tesisi doğru görülmemiştir.*

17. HD. 07.04.2009 T. E: 2008/4841, K: 2160

II- Taraflar arasındaki "tasarrufların iptali" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Karaman 1.Asliye Hukuk Mahkemesince davanın reddine dair verilen 12.06.2008 gün ve 2006/379 E., 2008/165 K. sayılı kararın incelenmesi davacı vekili ve davalılar M... E... ve Y... Ö... vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 17.Hukuk Dairesinin 07.04.2009 gün ve 2008/4864 E., 2009/2161 K. sayılı ilamı ile;

(...Davacı vekili dava dilekçesinde, "davalı borçlu M... E... Ö....'nun alacaklısından mal kaçırmak amacıyla K..., İ.... Mahallesi, 4175 Ada, 5 parseldeki hissesini 31.8.2005 tarihinde, A... Mahallesi, 4181 Ada 5 parseldeki hissesini 19.8.2005 tarihinde yeğeni davalı Yunus'a onun da aynı taşınmazları dava dışı şahıslara sattığını" belirterek, "fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 50.000.00.-YTL tazminatın davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsilini" talep etmiş, 4.4.2008 tarihli ıslah dilekçesi ile de "toplam 144.800.00.-YTL tazminatın borçlanma tarihinden itibaren işleyecek faiziyle birlikte davalılardan tahsilini" istemiştir.

Davalılar vekili, "davanın süresinde açılmadığını, tarafları ve konusu aynı olan derdest iki dava daha bulunduğunu, aciz belgesi sunulmadığını, borcun tasarruf tarihinden sonra doğduğunu, dava dışı şirketin borcu nedeniyle müvekkiline husumet yöneltilemeyeceğini, davalıların iyiniyetli olduğunu; ayrıca, tazminatın sadece kötüniyetli üçüncü kişiden istenebileceğini" belirterek "davanın reddini" savunmuştur.

Mahkemece “iddia, savunma, toplanan delillere göre özel hukuk ilişkisinden kaynaklanan ve dava dışı Kar AŞ'nin borcu nedeniyle şirket ortağı davalı M... E... Ö....'ya müracaat edilemeyeceği, 19.8.2005 ve 31.8.2005 tarihli tasarrufların 23.11.2005 tarihli borçlanmadan önce yapıldığı, borçlanmadan önce yapılan tasarrufların muvazaa nedeniyle iptali için hukuki yarar ve ilgisinin olması gerektiği, davacı tarafından davalı borçlunun temlik tarihinde ileride şahsen borçlanacağı öngörüşü ile alacaklıdan mal kaçırma inancı ile taşınmazları devrettiğinin kanıtlanamadığı” gerekçesiyle “davanın reddine” karar verilmiş; hüküm, taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

Dava; İİK 277 ve devamı maddelerine dayanılarak açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir. Bu tür davaların dinlenebilmesi için; alacaklının borçluda gerçek bir alacağı-nın olması, borcun tasarruftan önce doğması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması ve borçlu hakkında alınmış aciz belgesinin bulunması gereklidir.

Somut olayda davalı M... E... Ö....; *davacı şirkete borçlu olan K... AŞ'nin kurucu ortağı ve yönetim kurulu üyesidir.* Davalıların 17.11.2006 tarihli savunma dilekçesinden de anlaşıldığı üzere; *davalı M... E... Ö....ortağı olduğu borçlu K... AŞ'nin borcuna karşılık şirket hakkında yapılan icra takibi sırasında şahsi çek ve senet vermiş, 23.11.2005 tarihli protokol ile şirket borcuna kefil olmuştur. O halde davalı M... E... Ö....yönünden borcun doğum tarihi, ortağı ve kefil olduğu K... AŞ'nin 'borçlandığı tarih' olarak kabul edilmelidir.* Davacı vekili “borcun 2005 yılı başlarında başlayan ticari ilişkiden doğduğunu” iddia etmiş, fatura ve cari hesap dökümlerini delil olarak bildirmiştir. O halde mahkemece, *borcun doğumuna ilişkin temel ilişkisi konusunda tarafların bildireceği delilleri toplamalı ve gerektiğinde şirket defteri üzerinde inceleme yaptırılarak, borcun iptali istenen tasarruftan önce doğduğunun ispatlanması halinde işin esasına girilip sonucuna göre bir karar verilmelidir. Eksik incelemeye dayalı hüküm tesisi doğru görülmemiştir..”*) gerekçesiyle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, *Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasa aykırıdır.*

Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

S O N U Ç: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı H.U.M.K.nun 429.maddesi gereğince **BOZULMASINA**, bozma nedenine göre davalılar vekilinin temyiz itirazlarının şimdilik incelenmesine yer olmadığına, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine, 13.10.2010 gününde, oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY

Davacı, “davalılardan M... E... Ö....'nun, alacaklısından mal kaçırmak amacı ile üzerinde kayıtlı taşınmazı diğer davalıya sattığını, amacının hakkında yapılan icra takibini sonuçsuz bırakmak olduğunu” iddia ederek “yapılan satışın muvazaa nedeniyle iptalini, olmazsa İ.İ.Y. 277 ve devam eden maddelerine göre tasarrufun iptalini” istemiştir. Mahkemece “*davaya konu olan tasarrufun borç tarihinden önce olduğu*” gerekçesiyle “*davanın reddine*” karar verilmiş, Özel Daire “davalının davacı şirkete borçlu olan dava dışı K... A.Ş. nin kurucu ortağı ve yönetim kurulu üyesi olduğunu, daha sonra bu şirket hakkında yapılan icra takibi nedeniyle şirketin borcuna kefil olduğunu, şirketin borcunun doğduğu tarihin davacı vekilinin iddiasına göre 2005 yılı başları olup, davalının da kefaletten dolayı sorumluluğunun asıl borcun tarihten başlayacağını, bu nedenle asıl

borcun doğduğu tarih araştırılarak sonucuna göre karar verilmesi” gerekçesi ile H.G.K. da, yerel mahkeme kararı bozulmuştur.

Aşağıda açıklanan nedenlerle bozma ilamına katılamıyorum:

Davacıya asıl borçlu olan dava dışı K... A.Ş. dir,şirket sermaye şirketi olduğundan, T.T.Y.nın 269/1 maddesine göre kendi mal varlığı ile sorumlu olup kurucu dahi olsa ortakların bir sorumluluğu söz konusu değildir.Bu durumda *davacının sorumluluğunun şirket ortağı olmasından değil şirketin borcuna kefaletten doğduğunun kabulü gerekir*. Zaten davalının borcunun kefaletten doğduğu hususu hem Özel Daire tarafından hem de H.G.K. tarafından kabul edilmektedir.

Kefilin sorumluluğunu kefalet hükümleri içerisinde değerlendirmek gerekir. *Kefil olan kişi* sadece kendi kefalet koşullarına göre alacaklıya karşı sorumludur ve *borcu kefaletle birlikte doğar*. Bilindiği gibi bir tasarrufun, İ.İ.Y.nın 277 ve devam eden maddelerine göre iptale konu olabilmesi için, bu tasarrufun borcun doğumundan sonra yapılması gerekir. *Bu borç asıl borcun doğduğu tarih olmayıp, kefilin kefalet tarihinde doğan kendi borç tarihidir*. Asıl borçlu borcunu icra takibine rağmen ödemediği gibi, kefil olan davalı da, kefaletten doğan borcunu yerine getirmediğinden, hakkında icra takibi yapılmıştır. Eğer kefil kendi kefaletinden sonra taşınmazını satmış olsa idi, o zaman tasarrufun iptali söz konusu olabilecek idi.Bu nedenle kefilin borcunun başlangıcının, asıl borçlunun borcunun başladığı tarihe çekilmesinin yasal bir dayanağı bulunmamaktadır.

Davalı kefil asıl borçlunun borcuna kefil olurken, davaya konu edilen mal varlığının da kefalete dâhil olduğu yolunda herhangi bir taahhütte bulunmamıştır. Alacaklı da onun kefil olduğu tarihteki mevcut durumu itibarı ile kefaletini kabul etmiştir. Kaldı kefaletin asıl borçlu hakkında başvuru yasal yolların yani icra takibinin semeresiz kalmasına neden olduğu, kefalet nedeni ile asıl borçlu hakkındaki takipten vazgeçildiği, bu nedenle zarara uğranıldığı da iddia ve ispat edilmemiştir.

“Kefilin borcunun, asıl borcun doğduğu tarihe çekilmesi” uygulamada birçok sorunları da beraberinde getirecektir. Örneğin *beş, altı yıl süren bir icra takibinde, sonradan kefil olan kişinin bu beş, altı yıl içerisinde yaptığı bütün tasarrufların iptali söz konusu olabilecektir*.

Sonuç olarak; *davalı kefilin borcunun, kendi kefaleti ile başladığı, kefaletten doğan borcun asıl borç tarihine çekilemeyeceği*, kefaletten önceki tasarruflarla ilgili olarak kötüniyet iddiasında bulunulamayacağından, yerel mahkeme kararının onanması gerektiği düşüncesindeyim.

HGK. 13.10.2010 T. E: 17-401, K: 500

Aynı doğrultuda:

HGK. 13.10.2010 T. 17-399/498

HGK. 13.10.2010 T. 17-400/499

HGK. 13.10.2010 T. 17-398/497

III- Taraflar arasındaki “tasarrufun iptali davası”nın yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine dair verilen hükmün süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı vekili, “D... Gıda Mad. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. aleyhine başlatılan icra takibinde, şirketin ortağı ve müdürü olan davalı Adem...’nın 02/04/2010 tarihinde borca kefil olduğunu, borçlunun 01/07/2009 tarihinde İzmir İli Güzelyalı Mh. 2472 ada 50 parselde kayıtlı 1 no’lu bağımsız bölümü alacaklıyı zarara uğratmak amacıyla kızı olan diğer davalı Düriye...’e sattığını” belirterek “tasarrufun İİK.’nin 277 ve devamı maddeleri gereğince iptaline karar verilmesini” talep etmiştir.

Davalılar vekili, aciz vesikasının bulunmadığını ve tasarrufun borçtan önce yapılmış olduğunu” belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, borçlu Adem...’nın dava dışı şirket borçları nedeniyle koyduğu sermayesi oranında sorumlu olduğu, tasarrufun borçtan önce yapıldığı gerekçesiyle “davanın reddine” karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

1- Dava, İİK 277 ve devamı maddelerine dayanılarak açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir. Bu tür davaların dinlenebilmesi için, alacaklının borçluda gerçek bir alacağının olması, borcun tasarruftan önce doğması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması ve borçlu hakkında alınmış aciz belgesinin bulunması gereklidir.

Somut olayda davalı Adem; davacıya borçlu olan D... Gıda Ltd. Şti. nin ortağı ve müdürüdür. Davalı Adem, ortağı olduğu borçlu D... Şti.nin borcuna karşılık şirket hakkında yapılan icra takibi sırasında (02.04.2010 tarihinde) şirket borcuna kefil olmuştur. O halde davalı Adem... yönünden **borcun doğum tarihi, ‘kefil olduğu tarih’ değil, ‘ortağı ve kefil olduğu D... Şti.nin borçlandığı tarih’ olarak kabul edilmelidir.** Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 13.10.2010 gün ve 2010/17-401 E.-500 K. sayılı kararı da bu yöndedir.

“Asıl borçlu D... Ltd. Şti.nin borcunun, takip dayanağı olan bononun, 02.12.2008 olan tanzim tarihinde doğduğu” konusunda bir uyumsuzluk bulunmamaktadır. Dava konusu tasarruf ise 01.07.2009 tarihinde yapılmıştır.

O halde mahkemece, “borcun, iptali istenen tasarruftan önce doğduğunun kabulü” ile işin esasına girilip sonucuna göre bir karar verilmelidir. Eksik incelemeye dayalı hüküm tesisi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.

2- Diğer yandan tasarrufun iptali davalarında, 3. kişinin borçludan satın aldığı mal elinden çıkarması ve satın alan dördüncü kişinin iyi niyetli olması halinde, İİK’nin 283/2 maddesi uyarınca ‘üçüncü kişinin’ mal elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri oranında bedelle sorumlu tutulması gerekir. Somut olayda, taşınmazın davalı 3. kişi Düriye tarafından elden çıkarıldığı hususu getirilen kayıtlardan açıkça görülmektedir. Ne var ki mahkemece, davacıdan ‘4. kişi durumundaki dava dışı K...hakkındaki talebi’ sorulmamış, adı geçenin davaya dahil edilip edilmeyeceği belirlenmemiştir. İİK’nin 282. maddesi hükmüne göre davacının 4. kişiye karşı da iptal istemini yönelterek kötüniyetli 3.kişi olduğunu iddia ve ispat etmek hakkı bulunmaktadır. Bu durumda hukuki yararının olmadığı da söylenemez.

Hal böyle olunca; davacıya, taşınmazın son maliki durumundaki dava dışı Kadri Özütlü hakkındaki talebi açıklattırılmalı, davaya dahil etmesi durumunda anılan dördüncü kişinin delilleri toplanmalı, bu suretle toplanacak deliller birlikte değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmelidir.

Eksik inceleme ile hüküm kurulması usule aykırı olmuştur.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA...

17. HD. 01.04.2013 T. E:15317, K:4587

IV- Esas ve birleştirilen davanın davacısı vekili, davalı borçlu M.Ç.’nin alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla adına kayıtlı iki taşınmazı 13.2.2009 tarihinde kayınpederi davalı M.A.’na, Mustafâ’nın da bu taşınmazlardan birini 20.7.2009 tarihinde davalı M.S.’e sattığını belirterek davalılar arasındaki tasarrufların iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı borçlu M.Ç. vekili, Bakırköy Mahkemelerinin yetkili olduğunu, iptali istenen tasarrufların takip konusu borçtan önce yapıldığını, müvekkili yönünden borcun 2.4.2009 tarihli protokol ile doğduğunu, aciz belgesi sunulmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı M.A. vekili, Bakırköy Mahkemelerinin yetkili olduğunu, iptali istenen tasarrufların takip konusu borçtan önce yapıldığını, aciz belgesi sunulmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı M.S. savunma yapmamıştır.

Mahkemece iddia,savunma, toplanan deliller ve bilirkişi raporu gereğince davacı ile davalı borçlu arasındaki ticari ilişkinin 2.4.2009 düzenleme tarihli bonoya davalı borçlunun kefaleti ile doğduğu, bu durumda iptali istenen tasarrufun borçtan önce yapıldığı gerekçesiyle esas ve birleşen davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir. *Bu tür davaların dinlenme koşullarından biri*, mahkemenin de kabul ettiği gibi *iptali istenen tasarrufun takip konusu borcun doğumundan sonra yapılmış olmasıdır*. Uygulamada alacak borç ilişkisi daha önce başlamasına karşın, alacak için düzenlenen bono çek gibi kıymetli evraka sonraki tarihlerin atıldığı sıklıkla görülmektedir. Bu nedenle davacı alacaklı, borcun doğumunun takip dayanağı bononun düzenleme veya çekin keşide tarihinde önce gerçekleştiğini ileri sürerse mahkemece alacaklıya bu konuda kanıt sunma olanağı verilmeli senedin düzenlenmesine neden olan temel ilişki araştırılarak borcun gerçek doğum tarihi tespit edilmeli, dava koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediği saptanmalıdır.

Somut olayda mahkemece “davacı ile davalı borçlu arasındaki ticari ilişkinin 2.4.2009 düzenleme tarihli bonoya davalı borçlunun kefaleti ile doğduğu, bu durumda iptali istenen tasarrufun, borçtan önce yapıldığı” gerekçesiyle “davanın reddine” karar verilmiş ise de varılan sonuç dosya kapsamı ve mevcut delil durumuna uygun düşmemektedir.

Somut olayda davacı şirket dava dışı B.M. Paz.ve Tic.Ltd.Şti ile B.M. San ve Tic.Ltd Şti.hakkında 1.8.2008-12.12.2009 tarihleri arasında düzenlenen dokuz adet senede davalı olarak 439.177,00 TL asıl alacak olmak üzere 474. 410,16 TL üzerinden İstanbul 3.İcra Müdürlüğünün 2009/11461 sayılı dosyası ile takip yapmıştır.

Davalı M.Ç., İstanbul 3 İcra Müdürlüğünün 2009/11461 sayılı takip dosyasından davacı şirkete borçlu olan B.M. San ve Tic.Ltd.Şti'nin *kurucu ortağı ve temsilcisidir*. Bu borcun ödenmemesi üzerine davacı şirketin yetkilileri H. D., şirket vekili Av. Ö. Ö. ile dava dışı B.M. Paz.ve Tic.Ltd.Şti.yetkilileri S.P., M. Ç. ile B.M. San ve Tic.Ltd yetkilileri S.Ç., M.Ç. arasında 2.4.2009 tarihli protokol düzenlenerek 2009/11461 sayılı takip dosyasındaki borcun ödenmesine yönelik olarak yeni ödeme planı yapılarak eldeki davanın konusunu oluşturan 2.4.2009 tanzim 6.4.2009 vadeli 264.000 TL meblağlı B.M. San ve Tic Ltd.Şti'nin borçlu, şirket yetkilileri Su. Ç. ve M.Ç.'nin kefil olduğu senet, düzenlenmiş anılan senet 2009/11611 sayılı dosya ile takibe konmuş ödenmemesi üzerine de eldeki dava açılmıştır.

Gerek dosyadaki mevcut deliller gerek davalı M.Ç. vekilinin savunma dilekçesi, gerek dosya da mevcut bilirkişi raporu içeriğinden anlaşıldığı üzere; *davacı ile davalı M.Ç.'in ortağı ve temsilcisi olduğu B.M. San ve Tic.Ltd.Şti arasındaki ticari ilişkinin 5.1.2007 tarihinde başladığı, davalı M.Ç.'nin ortağı ve temsilcisi olduğu borçlu B.M. Tic.Ltd.Şti'nin borcuna karşılık şirket hakkında yapılan icra takibi sırasında 2009/11461 sayılı takip dosyası), 2.4.2009 tarihli protokol ile davalı M.Ç.'in ortağı ve temsilcisi olduğu şirket borcuna kefil olduğu, 2009/11611 sayılı takip dosyasına konu senedi kefil olarak imzaladığı anlaşıldığından davalı M.Ç. yönünden borcun doğum tarihinin, ortağı ve kefil olduğu B.M. San ve Tic,Ltd.Şti'nin borçlandığı tarih olarak kabulü gereklidir*. Dosya kapsamından da bu tarihin bilirkişi raporuna göre, ticari ilişkinin başladığı 5.1.2007, 2009/11461 sayılı takip dosyası yönünden ise 1.8.2008 tanzim tarihli senet olması nedeniyle *13.2.2009 ve 20.7.2009 tarihli dava konusu tasarrufların borcun doğumundan sonra yapıldığının kabulü* ile davanın esas yönden incelenmesi, taraf delillerinin toplanması ve sonucuna göre, dava konusu tasarrufların İİK 277,278,279,280 ve 283 maddeler gereğince iptale tabi olup olmadığı araştırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken dosya kapsamı ve mevcut delil durumuna uygun olmayan gerekçeyle hüküm tesisi isabetli görülmemiştir.(Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13.10.2010 gün 2010/17-398 Esas 2010/497 Karar,2010/17-399 Esas 2010/498 Karar, 2010/17-400 Esas 2010/499 Karar,2010/17-401 Esas 2010/500 Karar sayılı ilamları aynı doğrultudadır.),

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazların kabulü ile hükmün BOZULMASINA peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine 01.07.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

17. HD. 01.07.2014 T. E: 2013/2670, K: 10411

Aynı doğrultuda:

HGK. 13.10.2010 T. 17-401/500

HGK. 13.10.2010 T. 17-399/498

HGK. 13.10.2010 T. 17-400/499

HGK. 13.10.2010 T. 17-398/497

V- Davacı alacaklı vekili, “davalı borçlu hakkında takip başlatıldığını, borçlunun alacağı karşılayacak mal varlığı bulunmadığı ve hakkındaki takipleri sonuçsuz bırakmak için dava konusu taşınmazı davalı Ferda'ya devrettiğini, bu tasarrufun iptaline karar verilmesini” istemiştir.

Mahkemece, “tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için tasarrufun borcun doğumundan sonra yapılması gerektiği, tasarrufun 23.03.3009 tarihinde yapıldığı, borcun 13.04.4009 tarihinde doğduğu, borçlunun ortağı olduğu dava dışı şirketin borçlarından sorumlu olmadığı”ndan bahisle “davanın reddine” karar verilmiş hüküm davacı alacaklı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, İİK.’nin 277 ve devamı maddelerine dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davasına ilişkindir.

Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için borcun, iptali istenen tasarruftan önce doğması dava önkoşulu olup mahkemece resen araştırılmalıdır.

Somut olayda; davalı borçlu Hasan T.’in, ortağı olduğu şirkete ait borç 23.01.2009 tarihinde doğmuş, şirket borcunu ödemeyince alacaklı aynı borcu yeniden yapılandırarak bu kez 13.04.2009 tarihinde, *hem şirket yetkilisi hem de ortaklar şahsi olarak bono düzenleyerek alacaklıya vermiş* ve bu bono da ödenmeyince dava konusu takip yapılmıştır. Bu durumda davaya konu borç, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13/10/2010 tarihli ve 2010/17-398 E. - 497 K. sayılı ilamında da benzer şekilde kabul edildiği üzere *borç, 23.01.2009 tarihinde doğmuş olup*, bu tarihten sonraki borçlu tasarrufları için iptal davası açılması mümkündür.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınarak işin esasına girilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken aksi düşüncelerle yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

17. HD. 31.03.2015 T. E: 2013/16833, K: 5185

NOT: Kanımızca;

b)Uygulamada; borçlunun dosya borcuna kefil olan üçüncü kişinin, takip alacaklısına, asıl borçlunun borcunu ödemesinden sonra, alacaklının haklarına halef olup asıl borçludan dosyaya ödediği parayı tahsil edememesi üzerine, asıl borçlunun yaptığı herhangi bir tasarruf hakkında “*tasarrufun iptali davası*” (İİK.m.277 vd.;TBK.m. 19) açmak istemesi halinde, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, asıl borçlunun kefil olan borcunun doğum tarihinin “**kefilin, borcu ödediği tarih**” değil “**asıl borçlunun takip alacaklısına olan borçlanma tarihi**” olduğunu -isabetli olarak- aşağıdaki şekilde -tarih sırasına göre- belirtmiştir:

I- Dava İİK.’nin 277 ve devamı maddeleri uyarınca açılan tasarrufun iptali isteğine ilişkindir.

Mahkemece bozmaya uyulduktan sonra, yapılan araştırma ve inceleme sonucu verilen karar dosya içeriğine uygun düşmemektedir. *Tasarrufun iptali davalarında kural olarak borcun tasarruf tarihinden önce doğmuş olması gerekir.*

Somut olayda, davacı vekili mahkemeye vermiş olduğu 08.04.2011 tarihli dilekçede ve duruşmadaki beyanında, “borçlu ile aralarındaki hukuki ilişkinin davalı Bülent A.’ın borçlu olarak, annesi Gülizar’ın ise kefil olarak imzaladığı ve *alacaklısı A. Yılmaz olan 05.11.2004 tanzim tarihli senet ile başladığını*, borçlu Bülent’in bu borcu ödememesi nedeniyle annesi hakkında icra takibi yapılmaması için *senet bedelinin kendisi tarafından ödendiğini*, buna karşılık kendisinin Bülent A.’dan icra takibine konu ettiği senedi aldığı” öne sürerek “borcun doğum tarihinin 05.11.2004 olduğunu” beyan etmiştir.

Davacı tarafından ibraz edilen senet sureti, olayların akışı ve tüm dosya kapsamından *borcun doğum tarihinin 05.11.2004, tasarruf tarihinin ise 02.03.2005 tarihi olduğunun kabulü gerektiğinden*, borcun tasarruf tarihinden önce doğduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece borcun tasarruf tarihinden önce doğduğunun kabulü ile davalı Selim’in borçlu davalı Bülent’in kardeşi olması nedeniyle İİK.’nin 280/1-2 maddesi uyarınca davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken yanlış değerlendirme sonucu davanın reddine karar verilmesi doğru bulunmamıştır.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine 5.4.2012 gününde oybirliğiyle karar verildi.

17. HD. 05.04.2012 T. E: 1041, K: 4153

II- Dava İİK.nın 277 ve devamı maddeleri uyarınca açılan tasarrufun iptali isteğine ilişkindir. Bu tür davalarda kural olarak borcun doğum tarihinin tasarruf tarihinden önce doğması gerekmektedir. Mahkemece borcun tasarruf tarihinden sonra doğması nedeniyle davanın reddine karar verilmiş ise de verilen karar dosya içeriğine uygun düşmemektedir.

Somut olayda davacı alacaklı Antalya 3. İcra Müdürlüğü’nün 2009/21548 ve Antalya 8. İcra Müdürlüğü’nün 2010/408 sayılı dosyası ile icra takibine girişmiş, takibin dayanağı olarak kefil olarak dava dışı bankaya yaptığı ödemeleri göstermiştir. *İptali istenilen tasarruf 28.01.2008 tarihlidir. Davacı alacaklı ile borçlu davalı M.S.E. arasında ilk hukuki ilişki davacının borçlu davalının bankadan almış olduğu kredi nedeniyle kendisine kefil olduğu 20.10.2004 tarihinde başlamış olup bu kredi borcunun asıl borçlu tarafından ödenmemesi nedeniyle davacı tarafından ödenmiş olduğu, daha sonrada yapılan bu ödemeler nedeniyle borçlu davalı M.S. aleyhine icra takibine başlandığı dosya içeriğinden anlaşılmaktadır. Böylece davacının alacağı, dava dışı banka ile 2004 yılında imzalanan kredi sözleşmesi ile doğmuş olup, bu tarihten sonraki borçlu tasarrufları için iptal davası açılması mümkündür.* Bu durumda mahkemece borcun tasarruf tarihinden önce doğmuş olduğunun kabulü ile, işin esasına girerek tarafların delillerinin toplanması ondan sonra hasıl olacak sonuca göre bir karar vermesi gerekirken yazılı olduğu üzere davacının “davasının reddine” karar vermesi doğru bulunmamıştır.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, 1.100,00 TL vekalet ücretinin davalılardan alınarak duruşmada vekille temsil olunan davacıya verilmesine, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine 4.3.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

17. HD. 04.03.2014 T. E: 2013/2152, K: 2964

III-Taraflar arasındaki “tasarrufun iptali” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Akhisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesince davanın reddine dair verilen 27.04.2012 gün ve 2012/97 Esas 2012/223 Karar sayılı kararın incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 10.06.2013 gün 2012/9203 E., 2013/8718 K sayılı ilamı ile;

(...Davacı İsmail vekili, davalı borçlu Rüstem aleyhine icra takibi yaptıklarını, borcu karşılayacak malı bulunmadığını ileri sürerek borçlunun, dava konusu taşınmazını davalı yeğeni Eyüp’e satışına ilişkin tasarrufun iptalini talep etmiştir.

Davalılar davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, taşınmazın satış tarihinin borcun doğum tarihinden önce olduğu gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için borcun, iptali istenen tasarruftan önce doğması dava önkoşulu olup mahkemece res'en araştırılmalıdır. Dava koşulu gerçekleşmediği takdirde işin esası hakkında hüküm kurulamaz. Somut olayda davalı borçlu Rüstem için davaya konu borç, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13/10/2010 tarihli ve 2010/17-398 Esas ve 2010/497 Karar numaralı ilamında da benzer şekilde kabul edildiği üzere dava dışı banka ile imzalanan kredi sözleşmesi ile doğmuş olup bu tarihten sonraki borçlu tasarrufları için iptal davası açılması mümkündür. Hal böyle olunca davacının sözleşmesinin kefil olması ve borçlu yerine ödemeyi tasarruf tarihinden sonra gerçekleştirmiş olduğu gerekçesi ile davanın reddi isabetli değildir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Davacı vekili

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüldü: Dava tasarrufun iptali istemine ilişkindir.

Davacı vekili *davacının, davalı ve kardeşinin bankadan aldığı krediye kefil olduğunu, kredi borcunun ödenmemesi üzerine bankanın davacı -kefil hakkında icra takibi başlattığını, davacının alacaklı - bankaya 31.3.2011 tarihinde kredi borcunu ödeyerek davalı-asıl borçlu hakkında icra takibi başlattığını, takibin kesinleştiğini, haciz için gidildiğinde haciz kabil mal bulunmadığını, yaptığı araştırmada davalı Rüstem'in 193 parselde kayıtlı taşınmazdaki hissesini abisinin oğlu olan diğer davalı E. K.'e devrettiğini öğrendiğini, İİK 280. maddenin 2. fıkrasına göre tasarrufun alacaklılara zarar verme kastıyla yapıldığının açık olduğunu, aynı Yasanın 277 ve devam maddeleri gereği bu tasarrufun iptali gerektiğini belirterek davalılar arasındaki işlemin iptaline karar verilmesini istemiştir.*

Davalı R. K.; mal kaçırma kastının olmadığını, tasarrufun borcun doğmasından çok önce olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı E. K.; davacı ile davalı Rüstem arasındaki iç ilişkiyi bilmediğini, satışın bu işlemden çok önce gerçekleştiğini ve gerçek bir satış olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

Yerel mahkemece; "Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için *iptali istenen tasarrufun borcun doğumundan sonra yapılması gerekir*. Bu husus dava şartı olup mahkemece resen dikkate alınmalıdır. Davalı Rüstem taşınmazını 12/01/2010 tarihinde diğer davalı Eyüp'e satmıştır. Davacı İsmail davalı Rüstem'in bankadan almış olduğu kredi borcunu kefil olarak 31/03/2011 tarihinde ödemiştir. BK.nın 496. maddesine göre *kefil eda ettiği şey nisbetinde alacaklının haklarında ona halef olur*. Kefil ödeme yapmakla, yapmış olduğu ödemeyi asıl borçludan talep edebileceğinden, davacı İsmail ile davalı Rüstem arasındaki borcun doğum tarihi ödeme tarihi olan 31/03/2011'dir. İptali istenen tasarrufun yapıldığı tarih ise 12/01/2010'dur. Bu hali ile iptali istenen tasarruf borcun doğumundan önce yapılmıştır" gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacı vekilinin temyizi üzerine hüküm, Özel Dairece yukarıda yazılı gerekçelerle bozulmuştur.

Yerel mahkemece; "...*kefilin alacaklının haklarına halefiyeti alacaklının hakları tatmin edildiği anda doğar*. Kefilin ödeme yapması ile ilk alacak başka bir alacağa dönüşür ve alacaklının hakkından bağımsız olan yeni bir hak meydana gelir. Kefilin bütünü ile alacaklının yerine geçtiği kabul edilirse halef mevcut bir hakkı devralmış olacak ve bu suretle o borca ilişkin olarak işlemekte olan zamanaşımı ile bağılı olacaktır. Ancak kefilin nezdinde bağımsız bir hak doğduğu kabul edilirse, kefilin rücu talebinin tabi olduğu zamanaşımı, borçlunun kefil olan ödeme borcunun muaccel hale gelmesinden itibaren

başlayacaktır. Her ne kadar Borçlar Kanunu'nda rücu halinde zamanaşımı başlangıç tarihine ilişkin bir düzenleme yoksa da Yargıtay'ca *alacaklının tatmininden itibaren zamanaşımının başlayacağı kabul edilmektedir*. Yine İsviçre Borçlar Kanunu'nda açıkça kefilin rücu hakkına ilişkin zamanaşımının *alacaklıyı tatmin ettiği anda* başlayacağı belirtilmiştir. Zamanaşımı konusundaki Yargıtayın bu uygulaması da *kefilin alacağıının, ödeme yaptığı tarihte doğduğunu göstermektedir*." gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık, kefil tarafından açılan tasarrufun iptali davasında dava önkoşulu olan tasarrufun borcun doğumundan sonra yapılmış olması koşulu değerlendirilirken borcun doğum tarihi olarak kefil tarafından borcun ödendiği tarihin mi yoksa asıl borçlanma (kredi sözleşmesi) tarihinin mi esas alınacağı noktasında toplanmaktadır.

Bilindiği üzere tasarrufun iptali davası, borçlu tarafından alacaklısını zarara uğratmak kastıyla gerçekleştirilen tasarruftan zarar gören alacaklının, borçlunun mal varlığından çıkarmış olduğu, mal ve hakların veya bunların yerine geçen kıymetlerin, tekrar borçlunun mal varlığına geçmesini sağlamak ve bu yolla alacağını elde etmek amacıyla ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 277. maddesine dayalı olarak açtığı davadır.

Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için; alacaklının borçluda gerçek bir alacağının olması, borcun tasarruftan önce doğması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesilmiş olması ve borçlu hakkında alınmış aciz belgesinin bulunması gereklidir.

Nitekim, tasarrufun iptali davasının görülebilirlik şartlarından biri olan “borcun tasarruftan önce doğması” koşulu yönünden bir uyuşmazlık bulunmamaktadır. Uyuşmazlığın çözümünde kefilin ödeme yaptığı tarihin borcun doğum tarihi olarak kabul edilip edilmeyeceği hususu açıklığa kavuşturulmalıdır.

818 sayılı Borçlar Kanunu'nun "Kefilin hakları" başlıklı 496. maddesinde kefilin eda ettiği şey nispetinde alacaklının haklarında ona halef olacağı öngörülmüş; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Kefilin rücu hakkı" başlıklı 596. maddesinde de kefilin alacaklıya ifade bulunduğu ölçüde onun haklarına halef olacağı düzenlenmiştir.

Buna göre somut olaya dönüldüğünde dava dışı alacaklı-Denizbank ile borçlu - davalı R. K. arasında imzalanan 10000 TL kredi verilmesine ilişkin sözleşmenin 15.06.2009 tarihinde imzalandığı, davacı İ. Ş.' in sözleşmeyi müşterek borçlu ve müteselsil kefil olarak imzaladığı görülmektedir. Davacı-kefil borcu 31.3.2011 tarihinde ödeyerek davalı Rüstem'in diğer davalı Eyüp'e 12.01.2010 tarihinde satış suretiyle devrettiği taşınmazdaki hisse yönünden eldeki davayı açmıştır. Buna göre, *davacı-kefil, ödeme yaptığı 31.03.2011 tarihinde alacaklı – bankanın haklarında ona halef olmuştur. Tasarrufun iptali istemi de alacaklının haklarındandır. Bu durumda kefil yönünden borcun doğum tarihinin usul borcun doğduğu; diğer bir ifade ile kefil olduğu kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihin borcun doğum tarihi olarak kabul edilmesi gerekir.*

Uyuşmazlığa konu olayda davacı - kefilin ödeme yaptığı kredi borcunun doğum tarihi 15.06.2009, iptali istenen tasarruf tarihi 12.01.2010 olduğuna göre dava ön koşulu gerçekleşmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13/10/2010 tarihli ve 2010/17-398 Esas ve 2010/497 Karar numaralı ilamında da aynı ilke benimsenmiştir.

Hal böyle olunca; yerel mahkemece, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, yanılıgılı gerekçeyle önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine 16.09.2015 gününde oybirliği ile karar verildi.

HGK. 16.09.2015 T. E: 2013/17-2350, K: 1759

Aynı doğrultuda:

HGK. 13.10.2010 T. 17-398/497

IV- Davacı vekili dava dilekçesinde; davacının davalı H... aleyhine Kumluca icra müdürlüğünün 2012/1773 sayılı dosyası ile takip başlattığını, takibe gidildiğinde haczi kabil mallara rastlanılmadığını bu durumun aciz vesikası niteliğinde olduğunu, takipten kısa bir süre önce borçlunun Kumluca Beşikçi köyü 154 ada 54 parsel sayılı taşınmazını diğer davalı ve torunu olan L..'ya temlik ettiğini, bundan başka haczi kabil malının bulunmadığını beyan ederek davalılar arasında muvazaalı olarak yapılan tasarrufun iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı Levent vekilinin cevap dilekçesinde; müvekkilinin 20/08/2010 tarihinde bedeli karşılığında dava konusu taşınmazı satın aldığını, ilamsız takip tarihinin 02/07/2012 tarihli olduğunu, takibe konu ödeme dekontunun da 28/10/2011 tarihli olduğunu, taşınmazın borcun doğumundan önce tasarruf edildiğini bu nedenle davanın ön şart yokluktan reddedilmesi gerektiğini, bu olmasa bile borçlu H... aleyhine aynı gayrimenkul ile ilgili Kumluca İcra Müdürlüğü'nün 2009/3598 sayılı dosyasında takip başlatıldığını, müvekkilinin annesi A... aracılığıyla bu takip dosyası için Ziraat bankasına 80.000,00 TL ödeme yaptığını, taşınmazdaki ipoteği kaldırttığını, haricen H...'ye 125.000,00 TL ödeme yaptığını taşınmazı gerçekten satın aldığını belirterek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, *davacı İ...'ın, davalı H...'nin 31/03/2008 tarihinde çekmiş olduğu krediye kefil sıfatı ile imza attığı, bu sözleşme ile H...'nin asıl borçlu ve İ... in kefil olarak ....Bankasına borçlandığı, bu tarihte H...'nin İ...'a borçlu olmadığı, dava konusu tasarrufun 20/08/2010 tarihinde yapıldığı, icra takibine dayanak ödeme belgesinin ise 28/10/2011 tarihli olmasına göre ve borca yeter malın haczinin yapılmadığı ve aciz durumuna düştüğünün de ispatlanmadığı gerekçesi ile 'davanın reddine' karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.*

Dava, İİK 277 ve devamı maddelerine dayanılarak açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir. İcra ve İflas Kanununun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amaç, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da "iyiniyet kurallarına aykırılık" nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamaktır.

Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.'nin 277 md) bulunması ve davanın beş yıllık hakdüşürücü süre içinde açılmış olması gerekir. Bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.'nin 278, 279 ve 280.maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır. Özellikle İİK.'nin 278.maddesinde akdın yapıldığı sırada kendi verdiği şeyin değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği ve yasanın bağışlama hükmünde olarak iptale tâbi tuttuğu tasarrufların iptali gerektiğinden mahkemece ivazlar arasında fark bulunup bulunmadığı incelenmelidir. Aynı maddede sayılan akrabalık derecesi vs. araştırılmalıdır. Keza İİK.'nin 280.maddesinde malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastının işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde tasarrufun iptal edileceği hususu düzenlendiğinden yapılan işlemde mal kaçırma kastı irdelenmelidir. Öte yandan İİK.'nin 279.maddesinde de iptal nedenleri sayılmış olup bu maddede yazılan iptal nedenlerinin gerçekleşip gerçekleşmediği de takdir olunmalıdır. Somut olayda davalı borçlu aleyhine Kumluca İcra Müdürlüğü'nün 2012/1773 sayılı dosya ile icra takibi başlatıldığı takibin kesinleştiği anlaşılmış, mahkemece dava konusu taşınmazın devir tarihinin 20.08.2010 olduğu, *krediden kaynaklı kefalet borcunun ise 28.10.2011 tarihinde ödendiği*, tasarruf tarihinin borcun doğum tarihinden önce olması ve dosya da davalı borçlunun aciz haline düştüğünün ispat edilememesi gerekçesi ile davanın reddine karar verilmişse de varılan sonuç dosya kapsamına uygun düşmemektedir.

1-Davacı alacaklı İ...’ın, davalı borçlunun bankadan kullanmış olduğu kredi sözleşmesine müştereken ve müteselsilen kefil sıfatı ile imza attığı, davalı borçlunun kredi borcunu ödememesi sebebi ile kefil olarak 28.10.2011 tarihinde kredi borcunu ödediği, BK m. 496 uyarınca, kefil ifada bulunduğu tutar oranında alacaklının haklarına halef olur hükmüne göre davalı borçlunun 20.08.2010 tarihinde adına kayıtlı gayrimenkulü davalı 3. kişi olan L...’ya mal kaçırma gayesi ile devretmesi sebebi ile işbu davayı açtığı anlaşılmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 487. maddesi “Kefil, borçlu ile beraber müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatı ile veya bu gibi diğer bir sıfatla borcun ifasını deruhde etmiş ise alacaklı asıl borçluya müracaat ve rehinleri nakde tahvil ettirmeden evvel kefil aleyhinde takibat icra edebilir. Bu babın hükümleri, bu nevi kefaletle de tatbik olunur” hükmüne haizdir. Kural olarak kefalet borcu asıl borç ile birlikte muaccel olmaktadır.

Bu durumda **davacı alacaklının kefaletten kaynaklı alacağının doğum tarihi kredi genel sözleşmesinin imzalandığı tarih olan 31.03.2008 tarihi olmasına göre; davacı ile davalı borçlu arasındaki borç ilişkisinin başlangıcının dava konusu tasarruf tarihinden önceye dayandığı anlaşılmaktadır.** Mahkemece bu husus gözardı edilerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir.

2-Mahkemece davalı borçlunun aciz halinin olup olmadığı hususunda araştırma inceleme yeterli değildir. Davanın dayanağı olan Kumluca İcra Müdürlüğü’nün 2012/17773 sayılı icra dosyası incelendiğinde ve davacı tarafından dosyaya ibraz edilen 07.11.2012 tarihli haczi tutanağında “borçlunun hacze kabil malı bulunmadığı” belirtilmiştir. Bu hali ile haciz tutanağı İİK 105 maddesi hükmüne göre geçici aciz belgesi niteliğindedir. Ancak borçlu adına kayıtlı .... plakalı araç kaydı olduğu anlaşılmaktadır. Aracın kıymet taktiri yaptırılarak borca yeter kıymette olup olmadığı belirlenerek sonucunda borçlunun aciz halinin değerlendirilmesi gerekirken aracın kıymeti belirlenmesizin yazılı olduğu şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda (1) ve (2) nolu bentte açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine 23.05.2018 gününde oybirliği ile karar verildi.

17. HD. 23.05.2018 T. E: 2016/115, K: 5391

91) İhalelerin Feshine Neden Olabilecek/Olamayacak Hatalı İşlemler

(Leges Hukuk Dergisi, Ekim/2018, S: 106, s: 13-31) (Kayseri Barosu Dergisi, Temmuz/2019, S: 3, s: 44-46)

Bir uyuşmazlıkta, ‘ihalenin feshi’ davası (şikayeti), borçlu T.S. ve borçludan ihale konusu şirket hisselerini haciz ile yükümlü olarak satın alan S.S. tarafından açılmıştır.

Davacılar (şikayetçiler) vekili, ‘dava dilekçesinde’ özetle; “..... 14. İcra Müdürlüğü’nün .../... sayılı dosyasında, borçlu T.S.’un borcu için D. İnş. Taah. Turz. ve Otel. San. ve Tic. Ltı. Şti’ndeki mevcut hisselerine haciz konulduğunu, ...18. İcra Hukuk Mahkemesinin 2016/... E, 2017/... K. sayılı kesin kararıyla, satışa esas değer 8.424.132,63 TL olarak belirlendiğini, ... 3. İcra Müdürlüğü’nün 2016/... Talimat sayılı dosyasından, ...tarihinde usule aykırı işlemlerle ihale yapıldığını, ihaleye fesat karıştırıldığını, ... satılan malın esaslı vasıflarında hata yapıldığını, ... satış ilanının, kıymet takdirini belirleyen .....18. İcra Hukuk Mahkemesinin 2016/... E, 2017/... K. sayılı kararında belirtildiği gibi haczrlandırılmadığını, ilana bedelin yüksek yapıldığını, bu nedenle alıcıların kaçmış olduğunu, 27 Ekim 2017 günü olan satış günününün 09.11.2017 günü olarak değiştirildiğini, bu nedenle ihalede tek teklif verilmiş olduğunu, değiştirilen 2. satış gününe ilişkin 2. ilanın yapılmadığını, ilgilere tebliğ edilmediğini, ... ihale alıcısı olan ..... Ltd. Şti’nin sahibinin alacaklı A.Y. olduğunu, **KDV oranının %1 olması gerekirken, ilanda %18 olarak belirlendiğini**, ... satış ilanı ile satışa esas kıymet takdiri arasında ihaleye katılımı olumsuz yönde etkileyecek şekilde usulsüzlük (hata) bulunduğunu, ... satışın yapıldığı tarihte 6 aylık satış isteme süresinin dolduğunu, **haczin düşmüş olduğunu**, ...**satış ilanının ilgili kişilere tebliğ edilmediğini/usulsüz tebliğ edildiğini**... vs.” ileri sürerek “ihalenin feshine karar verilmesini” talep etmiştir.

Davalılar vekili ‘cevap dilekçesinde’; davacıların tüm iddialarına cevap vererek “davanın reddine karar verilmesini gerektirdiğini” belirtmiştir.

Yerel mahkeme (.... İcra Hukuk Mahkemesi) 24.04.2018 ....s. kararı ile; özetle “... Satışa hazırlık işlemlerine yönelik şikayet üzerine, mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber, süresinde şikayet hakkının kullanıldığı durumlarda, icra mahkemesi kararının, ihalenin feshi aşamasında incelenmesinin mümkün olduğunu, ancak Kanun’un öngördüğü bu olanağı kullanmayanların, şikayet nedeni ile ihalenin feshini talep edemeyeceğini, davacıların satışa hazırlık işlemlerinden olan satış ilanı tebliğ tarihi olan 20.10.2017 ve 26.10.2017 tarihinden itibaren şikayete konu satışa hazırlık işlemlerine yönelik bir şikayet davası açmadığını, ... (iddia edilen aksine) dosyadaki haczin düşmediğini, devam etmekte olduğunu, ... KDV oranına itiraz edilmişse de, mahkemece alınan raporda **KDV oranının %18 olarak yer gösterildiğini, satış ilanı ve gazete ilanının da rapora uygun olduğunu, kaldı ki KDV oranına itirazın satışa hazırlık işlemlerinden olduğunu ve davacılar vekilinin bu konuda süresinde şikayet yoluna başvurmadığını** ve bu nedenle artık ihalenin feshinin istenemeyeceğini, 26.10.2017 tarihli gazete ilanında; 1. ihale tarihinin .....olarak gösterilmişse de, **satış tarihi ile ilan tarihi arasında bir aylık süre bulunmasına ilişkin kuralın taşınır ihalelerinde uygulanmıyacağını**, ...**ihale bedelinin, muhammen bedelin %50’si ve satış masraflarını karşılamakta olduğunu, satışın, kıymet takdirine ilişkin rapor tarihinden itibaren 2 yıllık sürede yapıldığını**,... bu nedenlerle **ihalenin feshi talebinin reddine karar verilmesi gerektiğini**” belirtmiştir.

Yerel mahkemenin bu kararına karşı davacılar vekili ‘istinaf dilekçesinde’ özetle; “...artırma şartlarında, 29.09.2017 tarihindeki ilanda 2.036.039,97 TL tutarında teminat; 19.10.2017 tarihindeki ilanda ise 1.684.826,53 TL teminat istenildiğini, bunun fahiş bir hata olduğunu, **ihale alıcılarının fazla istenen teminat nedeniyle kaçtığını**, davalı-alacaklının sahibi olduğu alıcı şirketin, tek katılımcı olarak ihaleye girdiğini, ... 1. (birinci) ihale için elektronik ortamda teklif vererek arttırmaya katılacakların 2.036.039,97 TL teminat göstermelerinin gerektiğini, 2. (ikinci) ihale için elektronik ortamda teklif

vererek artırmaya katılacakların ve satış günü mahallinde satışa katılacakların malın %20 bedeli olan 2.036.039,97 TL teminat bedelini göstermeleri gerektiğinin belirtildiğini, ... **1. ilandaki hatanın 2. ilan ile kapatılmaya çalışıldığını, ancak 2. ilanın 9 gün gibi kısa bir süre sonra yapıldığını, oysa, iki ilan arasındaki sürenin en az 1-2 ay olması gerektiğini...**, alacaklı ile alıcının aynı avukat ile temsil edildiğini, dava gereği aralarında husumet olan tarafların aynı vekil ile temsil edilmeleri ve ihaleye tek alıcının katılımı sebebiyle **ihaleye fesat karıştırılmış olduğunu, ...elektronik ortamda hisselerin değerinin gerçeği yansıtmadığını, satış şartnamesinde %20 teminat bedelinin yanlış çıktığı anlaşıldığından, satışın düşürülmesine karar verildiği (19.10.2017 tarihli satış kararı), ancak yeni satış ilanının tüm ilgilere tebliğ edilmediğini, borçlu S.S.’ye29.09.2017 tarihli satış ilanının tebliğ edildiğini, ancak güncel satış ilanının tebliğ edilmediğini, tebliğ zarfında 19.10.2017 tarihli satış ilanı yazılmamış olduğunu, hangi ilanın tebliğ edildiğinin belli olmadığını, ... diğer ilgililere de 29.09.2017 tarihli satış ilanı mı yoksa 19.10.2017 tarihi satış ilanı mı tebliğ edildiğinin belirtilmediğini, yerel mahkemenin bu konuda yeterli inceleme yapmadığını, ... icra müdürlüğünce borçlu S.S.’yesatış ilanının tebliğine karar verilmesine karşın, borçlu S.S.’yegüncel 19.10.2017 tarihli satış ilanının tebliğ edilmemiş olduğunu, bu kararın yerine getirilmemiş olmasının ihalenin feshi sebebi olduğunu...**” belirtmiştir.

Davalılar vekili istinafa cevap dilekçelerinde, özetle “...satış ilanı tarihi ile ihale tarihi arasında taşınmaz satışlarında öngörülen sürenin taşınır satışlarında uygulanmadığını, ...ihale için Türkiye genelinde yayın yapan ve tirajı ilk 5’de bulunan Haber Türk Gazetesinde de ilan verildiğini, ihaleye katılımın artması için şirketin diğer ortaklarına da bilgi verildiğini, ihale için ilanın davacılara tebliğ edilmediği ileri sürülmüşse de, bizzat davacı vekiline 9 Kasım’da yapılan ihalenin 26 Ekim’de yani, yaklaşık 15 gün önce ilanın tebliğ edildiğini, davacıların satışa hazırlık işlemlerinden satış ilanı tebliğ tarihi olan 26.10.2017 tarihinden itibaren şikayet davası açmaları gerektiğini, ancak her hangi bir şikayete başvurulmadığını, davacıların kendileri dışındaki kişilere yapılan tebligatlarla yönelik itirazda bulunamayacaklarını, taşınır satışlarında tebligat şartı bulunmadığını, icra dairesinin satış kararında ‘...satışın bilgi mahiyetinde tebliğine...’ karar verildiğini, kaldı ki bu tebligatların da usulüne uygun olarak yapıldığını, KDV oranının isabetli olarak %18 olarak belirlendiğini, kaldı ki, KDV oranına ilişkin itiraz ve şikayet sürelerinin kaçırılmış olduğunu, ...ihale bedelinin, %50 paraya çevirme masraflarını karşıladığını, üstelik alacaklı olarak müvekkillerinin satış masraflarından feragat etmiş olduğunu, kötüniyetle açılan ihalenin feshi davasının reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu ve bu nedenle bu yöndeki yerel mahkeme kararının onanmasına karar verilmesi gerektiğini” belirtmiştir.

*

İcra mahkemesinde hangi nedenlerle, ihalenin bozulmasının istenebileceği İİK.’nin 134. maddesinde teker teker belirtilerek gösterilmemiştir. Sadece, ihalenin “TBK.’nin 281. maddesinde yazılı”, “satış ilanının tebliğ edilmemiş olması”, “satılan malın esaslı niteliklerindeki hata” yahut “ihaledeki fesat (hile)” nedeniyle bozulabileceğine değinilmiştir.⁸⁸⁰⁴

“İhalenin bozulma nedenleri”;

- a) “İhaleye fesat karıştırılmış olması”,
  - b) “Arttırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemlerle ilgili bozma nedenleri”,
  - c) “İhalenin yapılması sırasında doğan -ihalenin yapılması sırasındaki hatalı işlemlerle ilgili- bozma nedenleri”,
  - d) “Alıcının, taşınmazın önemli nitelikleri hakkında hataya düşürülmüş olması” ile ilgili bozma nedenleri,
- şeklinde sıralanmıştır.

⁸⁸⁰⁴ UYAR, T. İhalenin Bozulma Nedenleri (Terazi Huk. Der. S:5, s:83-96)

Borçlular, bozma nedenlerinden; “*ihaleye fesat (yolsuzluk) karıştırılmış olması*”, “*artırmaya hazırlık aşamasındaki bozma nedenleri*” ve “*ihalenin yapılması sırasındaki bozma nedenleri*”ne dayanarak ihalenin bozulmasını isteyebilirse de, “*ihalenin yapılmasından sonra*” meydana çıkan “**taşınmazın önemli niteliklerinde alıcıların hataya düşürülmüş olması**” nedenine dayanarak, yapılan *ihalenin bozulmasını isteyemezler*.

İcra ve İflâs Kanununda öngörülmemiş olan usulsüzlükler *ihalenin feshi sebebi* olarak ileri sürülüp, icra mahkemesinden “ihalenin feshine karar verilmesi” istenemez. Örneğin; *haczedilmezlik iddiası*, ihalenin feshi sebepleri arasında İcra ve İflâs Kanununda yer almamış olduğundan “ihalenin feshi sebebi” olarak ileri sürülemez.⁸⁸⁰⁵

*

İhaleye “Fesat” Karıştırıldığı İddiası:

Kanuna ya da ahlaka (adaba) aykırı girişimlerle (tertiplerle) artırmaya yolsuzluk (dolan-hile-fesat) karıştırılmış olması (TBK. mad. 281),⁸⁸⁰⁶ yapılan ihalenin feshine neden olur.

“**Artırmaya fesat karıştırma**”, “*bazı kimselerin aralarında ya da borçlu ile yaptıkları anlaşmaya göre pey sürerek, artırmanın normal gidişini değiştirmeleri ya da alıcıyı bazı girişimlerle hataya düşürmeleri*”⁸⁸⁰⁷ “*artırmanın normal olarak vereceği sonucu bozmaya yönelik birtakım tedbirlerin alınmış olması*”⁸⁸⁰⁸ demektir.⁸⁸⁰⁹

Yüksek mahkeme de,

- “*İhalenin sağlıklı ve normal şartlarda yapılmasını engelleyici, dürüstlük kuralları ile bağdaşmayan davranışlarda bulunulmasının*”, “*Açık artırma sırasında çıkan münakaşa ve olayların*”, “*İhaleye katılmak isteyenlerin tehdit edilmesinin*”, “*İhaleye katılımın engellenmesinin*”, “*Alıcılara, ihaleden çekilmeleri için para teklif edilmesinin*”, “*İhale sırasında kavga çıkmasının*”, “*İhaleye girmek isteyenlerin, ihaleye sokulmalarının*”, “*Satış saatine az bir süre kala yapılan bomba ihbarı yapılmasının*”

ihalenin feshine neden olacağını⁸⁸¹⁰ belirtmiştir...

➤ **Dava (şikayet) ve mütalâa konusu uyumsuzlukta**, şikayetçiler vekili “*ihaleye fesat karıştırıldığı*”nı iddia etmişse de, **soyut ifadelere dayalı bu iddianın kabulü mümkün değildir**.

⁸⁸⁰⁵ Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 13757/866; 16.12.2008 T. 18545/22126; 23.01.2007 T. 23346/740; 01.12.2005 T. 20001/23718; 18.07.2005 T. 12104/15941; 29.04.2005 T. 5735/9319 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁰⁶ Bknz: 12. HD. 24.10.2013 T. 22759/3330; 27.10.2013 T. 22761/33329 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁰⁷ BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 351

⁸⁸⁰⁸ POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 521

⁸⁸⁰⁹ Başka bir deyişle “*artırmaya fesat karıştırılması*”ndan anlaşılması gereken; “*artırma öncesi yapılan işlemler veya artırma sırasında, artırmanın doğal akışını değiştiren (olumsuz yönde etkileyen) davranışlardır. Yani, artırmanın kanuna (usulüne) uygun yapılmasını ve ihale kararı verilmesini etkileyen tüm kural dışı (normal olmayan) davranış ve durumlar*”,⁸⁸⁰⁹ “*yapılan özel anlaşmalar ile -artırma gününden önce veya artırma sırasında- artırmanın satışa çıkarılan malın gerçek değerinin bulması için açık bir rekabetin oluşarak, ulaşılın en yüksek değer üzerinden ihalenin yapılması gayesinin gerçekleşmesine engel olunması*”,⁸⁸⁰⁹ “*artırmaya katılmayı ya da artırmaya katılanların gerçek isteklerine uygun ve özgür iradelerini açıklamalarını hukuka veya ahlâka aykırı tertiplerle önlemek veya artırma sonunda elde edilmesi amaç olan en elverişli bedelin ortaya çıkmasına engel olmak veya malın gerçek değerinden daha yüksek fiyat sağlamak amacıyla dürüstlük kurallarına aykırı olarak yapılan her türlü davranışlar artırmaya fesat karıştırmak olarak nitelendirilmektedir. (Ayrıntılı bilgi için bknz: KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 1990, s: 1440 – KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 705)*

⁸⁸¹⁰ Bknz: 12. HD. 19.04.2016 T. 5460/11506; 18.04.2016 T. 6391/11433; 06.04.2016 T. 4673/10255; 12. HD. 10.12.2013 T. 32706/39556; 24.09.2013 T. 22000/29918; 28.04.2003 T. 6525/9501; 04.03.1996 T. 2820/2800; 06.12.2012 T. 25734/36717; 29.12.2011 T. 12510/37; 24.01.2006 T. 23548/334; 18.03.1997 T. 3032/3239; 03.03.2003 T. 29617/4061; 28.20.2002 T. 3084/4169; 27.1.2000 T. 17437/907; 15.05.1986 T. 12064/5793; 08.04.1992 T. 2707/4455 (www.e-uyar.com)

Yapılan ihaleye *tek bir kişinin katılması ve ihale konusu şeyin bu kişiye satılmış olması* ‘ihaleye fesat karıştırıldığını’ göstermez. İhaleye, alacaklı, alacağına mahsuben kendisi katılabileceği gibi, alacaklının sahibi (hakim ortağı olduğu vs.) bir şirket de pekala katılabilir. Bu nedenle şikayetçiler vekilinin “*ihale alıcısı olan ..... Ltd. Şti’nin sahibinin alacaklı A.Y. olduğu, alacaklı ile alıcının aynı avukat ile temsil edildiği, dava gereği husumet olan tarafların aynı vekil ile temsil edilmeleri ve ihaleye tek alıcının katılımı sebebiyle ihaleye fesat karıştırılmış olduğu*” şeklindeki iddialarının kabulü mümkün değildir.

➤ Dava (şikayet) ve mütalâa konusu uyuşmazlıkta, *artırmanın normal gidişini değiştirdiği, alıcıların çeşitli girişimlerle hataya düşürüldüğü, ihale kararı verilmesini etkileyen kural dışı (normal olmayan) bir davranış ve durum olduğu* iddia ve ispat edilmediğinden “ihaleye fesat karıştırıldığı” kabul edilemez.

*

“Esaslı Hata” Nedeniyle İhalenin Bozulması:

Alıcının, satılan taşınmazın önemli niteliklerinde hataya düşürülmüş (düşmüş), olması, ihalenin bozulmasına neden olur.⁸⁸¹¹ Kanunda, ihalenin bozulmasının neden olabilecek “esaslı (önemli) hata” kavramının içeriği belirtilmemiştir. **Doktrinde**⁸⁸¹² “*eğer hata, iş hayatında (bu tür hukuki işlemlerde) geçerli dürüstlük kurallarına göre, malın alıcı tarafından artırmaya katılıp pey sürerken gözönünde tuttuğu (tutabileceği) belli özelliklere ilişkinse, esaslı (önemli) sayılmalıdır. İhale edilen malla ilgili olarak düşülen hata, bu nitelikte olması halinde, ihalenin feshi nedeni olmalıdır*” denilmiştir.

Yüksek mahkeme de, çeşitli içtihatlarında;

“*İhale konusu taşınmazın üçüncü kişilere satılamayacağı/devredilemeyeceği/rehnedilemeyeceğinin anlaşılması ve bu nedenle ihale alıcısının tescil talebinin reddedilmesi*”,⁸⁸¹³

√ “*İhaleye konu aracın aslında büyük bir kaza geçirdiğinin anlaşılması*”,⁸⁸¹⁴

√ “*Satışa konu hisse senetlerinin borsadaki işlem yasağı nedeniyle borsa dışı kaldığının ve ekonomik değer taşımadığının anlaşılması*”,⁸⁸¹⁵

√ “*Gerçekte taşınmazın 1/2 hissesi satışa çıkarıldığı halde ‘taşınmazın tamamının satışa çıkarıldığı’ şeklinde bir düzenleme yapılmış olması*”,⁸⁸¹⁶

halinde, yapılan ihalenin hata nedeniyle feshi gerekeceğini,

Buna karşın;

√ “*Taşınmazın metre karesinde yapılan hatanın taşınmazın kıymetine etki etmediği*”,⁸⁸¹⁷

√ “*İhale sonrasında alacaklı satın aldığı altınları bilirkişi gözetiminde nitelik ve değerleri belirlenerek itirazsız teslim almış olması*”,⁸⁸¹⁸

√ “*Alıcının borçlunun eşi olması*”,⁸⁸¹⁹

“durumlarında, ‘esaslı hata’ nedeniyle ihalenin feshine karar verilemeyeceğini” ifade etmiştir.

⁸⁸¹¹ Bknz: 12. HD. 07.07.2011 T. 33391/14783; 28.04.2011 T. 27461/7969

⁸⁸¹² ARSLAN, R. İcra-İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s: 148

⁸⁸¹³ Bknz: 12. HD. 28.03.2013 T. 3170/11669

⁸⁸¹⁴ Bknz: 12. HD. 22.10.2013 T. 26598/32974

⁸⁸¹⁵ Bknz: 12. HD. 21.05.1998 T. 4709/5793

⁸⁸¹⁶ Bknz: 12. HD. 21.09.1995 T. 9745/11798

⁸⁸¹⁷ Bknz: 12. HD. 24.12.2012 T. 22661/39379

⁸⁸¹⁸ Bknz: 12. HD. 10.04.2012 T. 29789/11752 (www.e-uyar.com)

⁸⁸¹⁹ Bknz: 12. HD. 15.05.2003 T. 7906/11045 (www.e-uyar.com)

Alıcının, satılan taşınmazın “önemli nitelikleri”nde hataya düşmesi (düşürülmesi) artırma şartnamesinin veya artırma ilanının satışa çıkarılan taşınmazın/taşınımın durumu hakkında tam ve doğru bilgi vermesinden kaynaklanır. “**Hata nedeniyle ihalenin feshini**” ancak bunu istemekte yararı bulunan **alıcı** isteyebilir. “Alıcı” dışındaki diğer “ilgililer”, örneğin; alacaklı ya da borçlu- bu nedenle ihalenin feshini isteyemezler. Bu konudaki istemlerinin “menfaat yokluğu” nedeniyle reddedilmesi gerekir.

➤ **Dava (şikayet) ve mütalâa konusu uyumsuzlukta**, ihalenin feshi istemi ‘alıcı’ tarafından değil, ‘borçlu’ ve ihale konusu şirket hisselerini, borçludan, hacizle yükümlü olarak satın alan kişi (‘malik’) tarafından yapıldığından, “(esaslî) hata” nedeniyle “**ihalenin feshi sebeplerine**” dayanılmaz. Bu nedenle şikayetçiler vekilin “satılan malın esaslı vasıflarında hata yapıldığına” ilişkin iddiası da dinlenemez.

*

“Arttırmaya Hazırlık Aşamasındaki Hatalı İşlemlerle İlgili” Bozma Nedenleri:

“*Arttırmaya hazırlık aşamasında hatalı işlemlerle ilgili*” nedenlere dayanarak ihalenin bozulması isteminde bulunabilmek için, ihalenin bozulmasını isteyen ilgilinin, işlemdeki yolsuzluğu daha önce öğrenmemiş olması gerekir. Eğer **ilgililer, hazırlık işlemlerindeki bu yolsuzlukları daha önce öğrenmiş oldukları halde süresinde şikayet yoluna başvurmamışlarsa, artık yapılan ihalenin -bu nedenle- bozulmasını isteyemezler**⁸⁸²⁰ ve yapılmış olan usulsüz işlem kesinleşir...

Yüksek mahkeme⁸⁸²¹ “*ihaleden önceki nedenlere dayalı olarak ihalenin feshinin istenmeyeceğini, satış hazırlığı sırasındaki hatalı işlemlerin süresinde -7 gün içinde- şikayet konusu yapılmamış olması halinde, bu işlemlerin kesinleşeceğini ve daha sonra ihalenin feshi nedeni olarak ileri sürülemeyeceğini*” belirtmektedir.

Hemen belirtelim ki, satışa hazırlık aşamasında KDV oranını öğrenen ancak (satış ilanının kendisine tebliğinden itibaren -7 günlük- yasal sürede) şikayet yoluna başvurup satışın bu şekilde yapılmasını önlemeyen (sessiz kalan) borçlu, daha sonra, ‘*KDV oranını hatalı (fazla) hesaplandığını*’ ihalenin feshi sebebi olarak ileri süremez.

Yüksek mahkeme de bu konuda;

- “*Borçlu ‘kendisine yapılan tebliğ işleminin usulsüzlüğü’ne ilişkin bir iddia ileri sürmediğinden, KDV oranının satış ilanında %18 olarak gösterildiğini satış ilanı tebliği ile öğrendiği halde, bu tarihten itibaren İİK.’nin 16. maddesinde öngörülen yasal sürede icra mahkemesine başvurarak bu hususu şikayet konusu yapmadığından, borçlunun aynı nedene dayanarak ihalenin feshini talep edemeyeceğini*”,⁸⁸²²

- “*KDV. muafiyetine ilişkin hususun, satış ilanında gösterilmemesini, kendisine satış ilanının tebliği ile öğrendiği halde, süresinde şikayet konusu yapmayan borçlunun, aynı nedene dayanarak ihalenin feshini talep edemeyeceğini*”,⁸⁸²³

- “*Satışa hazırlık işlemlerine yönelik şikayet hakkını süresinde kullanmayanların, aynı şikayet nedenleri ile ihalenin feshini talep edemeyeceğini*”,⁸⁸²⁴

- “*Şikayetçi tarafın, ‘satış ilanında KDV’ye ilişkin yazılan ifadeleri’ satış ilanının tebliği ile öğrendiği halde, bu tarihten itibaren İİK.’nin 16. maddesinde öngörülen yasal sürede icra mahkemesine başvurarak şikayet konusu yapmadığından, aynı nedene dayanarak ihalenin feshini talep edemeyeceğini*”,⁸⁸²⁵

⁸⁸²⁰ **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 1990, s: 1432 – **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, s: 703 – **ARSLAN, R.** age. s: 107; 109 – **AKYAZAN, S.** Cebri İcrada İhale ve İhalenin Feshi, 1959, s: 92

⁸⁸²¹ Bknz: 12. HD. 09.12.2005 T. 2050/24638; 11.03.2003 T. 3012/4857; 13.04.2001 T. 5351/6372; 04.07.1999 T. 9092/9533 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁸²² Bknz: 12. HD. 25.05.2017 T. 2609/7983 (www.e-uyar.com)

⁸⁸²³ Bknz: 12. HD. 02.03.2016 T. 34734/5985 (www.e-uyar.com)

⁸⁸²⁴ Bknz: 12. HD. 15.06.2017 T. 30631/9481 (www.e-uyar.com)

⁸⁸²⁵ Bknz: 12. HD. 08.02.2016 T. 32323/2988 (www.e-uyar.com)

- “Satışa hazırlık aşamasında muttali olunup şikayet konusu yapılmayan usulsüzlüklerin ihalenin feshi nedeni olarak ileri sürülemeyeceğini- ‘KDV oranı ’nın %1 olarak ilan edilmiş olmakla ihale sırasında %18 oranında istendiği yönündeki iddianın, ihalenin feshi nedeni olarak ileri sürülemeyeceğini”,⁸⁸²⁶

- “Davacı tarafın, ‘KDV oranının satış ilanında %1 olarak gösterildiği’ni satış ilanının tebliği ile öğrendiği halde, bu tarihten itibaren İİK. nin 16. maddesinde öngörülen yasal sürede icra mahkemesine başvurarak şikayet konusu yapmadığından, aynı nedene dayanarak ihalenin feshini talep edemeyeceğini”⁸⁸²⁷

√ “Borçlunun yasal sürede itiraz etmemesi sonucu kesinleşen kıymet takdirine uygun olarak düzenlenen satış ilanı ve şartnamesine göre satış yapılmış olup, ihalenin feshi aşamasında, kesinleşen bu husus konusunda yeniden değerlendirme yapılamayacağını”,⁸⁸²⁸

yukarıdaki içtihatlarında -ve diğer bir çok içtihadında⁸⁸²⁹- açıkça belirtmiştir.

➤ Dava (şikayet) ve mütalâa konusu uyumsuzlukta, şikayetçiler vekili “**KDV oranının %18 değil, %1 olması gerektiğini**” ileri sürmüştür. Yukarıdaki içtihatlarda belirtildiği gibi, ilgililer, hazırlık işlemlerindeki bu yolsuzlukları daha önce öğrenmiş oldukları halde süresinde şikayet yoluna başvurmamışlarsa, artık yapılan ihalenin -bu nedenlerle- bozulmasını isteyemezler.

İhale konusu hisselerin KDV oranı %18 olarak belirlenmiş ve bu husus şikayetçilerden borçluya ..... tarihinde, şirket hisselerini hacizle yükümlü olarak ihaleden önce satın almış olan ....’ya ise .... tarihinde tebliğ edilmiştir. Şikayetçilere bu konuda yapılan tebligatlar usulüne uygundur. KDV oranına ilişkin olarak süresinde şikayet yoluna başvurmadıklarından şikayetçiler, artık, bu nedene dayalı olarak ihalenin feshini isteyemezler. Yerel mahkeme de bu konuda isabetli olarak “*KDV oranına itirazın satışa hazırlık işlemlerinden olduğunu ve davacılar vekilinin bu konuda süresinde şikayet yoluna başvurmadığını ve bu nedenle artık ihalenin feshinin istenemeyeceğini*” belirtmiştir.

İhaleye konusu menkul, borçlu T.S. ’un, Demirkaya İnşaat Ltd. Şti ’ndeki hisseleridir.

Bilindiği gibi, Katma Değer Vergisi Kanununun 17’nci maddesinin 4-g bendi (Sosyal ve Askeri Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar) uyarınca, “*Külçe altın ve külçe gümüş teslimleri ile kıymetli taşların (elmas, purlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet, inci) 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre Türkiye ’de kurulu borsalarda işlem görmek üzere ithali, borsaya teslimi ve borsa üyeleri arasında el değiştirmesi, döviz, para, damga pulu, değerli kâğıtlar; hisse senedi, tahvil, (elde edilen faiz gelirleri ile sınırlı olmak üzere tahvil satın almak suretiyle verilen finansman hizmetleri dâhil) varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikaları, Türkiye ’de kurulu borsalarda işlem gören sermaye piyasası araçları ile metal, plastik, lastik, kauçuk, kâğıt, cam hurda ve atıkları ile konfeksiyon kırpıntılarının teslimi*” **katma değer vergisinden müstesnadır.**

Yargıtay 12. HD., şikayetçi ihale alıcısının, “ihale konusu gemi ile ilgili KDV oranının %18 olarak talep edildiğini, oysa Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 17/4-g maddesi gereğince KDV muafiyeti bulunduğunu” ileri sürerek, icra müdürlüğünün KDV tahakkukuna ilişkin işleminin iptaline karar verilmesi istemiyle yaptığı bir başvuruda, “*KDV’ye ilişkin uyumsuzluğun çözümü özel ve teknik bir bilgiyi gerektirmekte olduğundan, mahkemece gerektiğinde şikayete konu gemi üzerinde keşif ve bilirkişi incelemesi de yapılmak suretiyle uyumsuzluğun çözümlenmesi gerektiğini*”⁸⁸³⁰ belirtmiştir.

⁸⁸²⁶ Bknz: 12. HD. 13.11.2015 T. 25911/28062 (www.e-uyar.com)

⁸⁸²⁷ Bknz: 12. HD. 12.11.2015 T. 25420/27867 (www.e-uyar.com)

⁸⁸²⁸ Bknz: 12. HD. 28.01.2013 T. 30263/2232; 12. HD. 18.12.2012 T. 26725/38465; 12. HD. 25.09.2012 T. 14566/27810; 12. HD. 04.07.2012 T. 9666/23455 (www.e-uyar.com)

⁸⁸²⁹ Aynı doğrultuda bknz: 12. HD. 27.09.2017 T. 19665/11511; 12. HD. 18.06.2015 T. 12624/17004; 12. HD. 25.05.2017 T. 2609/7983 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁸³⁰ Bknz: 12. HD. 16.03.2017 T. 11917/3923 (www.e-uyar.com)

Danıştay 9. Dairesi, bir uyumsuzlukta “...hisse senedi ile geçici ilmuhaberin; *Türk Ticaret Kanununda “Hisse Senetleri” başlığı altında ve aynı kısımda düzenlenmiş olması, geçici ilmuhaber hisse senedi çıkarılıncaya kadar onun yerini tutması, aynı nitelikleri taşınması, birbirinin devamı olması ve sahibine aynı hakları sağlaması nedeniyle, geçici ilmuhaber de vergi hukuku açısından hisse senedi kapsamında bulunduğu sonucuna ulaşıldığından, geçici ilmuhaberle yapılan ortaklık payı devrinin, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-g maddesi kapsamında bulunmadığından bahisle yapılan cezalı tarhiyatın bu kısımda ve buna karşı açılan davanın bu kısmını reddeden Vergi Mahkemesi kararında isabet görülmemiştir....*”⁸⁸³¹ şeklinde içtihatla bulunmuştur.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-g bendine ilişkin az sayıda içtihat olduğu için, uygulamada öteden beri tartışma konusu olmuştur. **Uyumsuzluk konusu şirket hisselerin cebri icra yolu ile satışından dolayı** istenebilecek KDV oranının “%18” ni, “%1” mi” olması gerektiği, yoksa “KDV muafiyeti” mi bulunduğu tartışmalıdır. **Kanımızca**, satılan şey (ihale konusu) bir “anonim şirket hisse senedi” veya “anonim şirket geçici ilmuhaberi” olmayıp, “limited şirket hissesi” olduğundan, 3065 s. K. mad. 17/4-g’deki istisnanın uygulanması söz konusu olamaz. Eğer TTK hükümleri uyarınca, “anonim şirket hisse senedi yerine çıkarılan geçici ilmuhaber”⁸⁸³² veya anonim şirkete ait “hisse senedi”⁸⁸³³ ihaleye konu edilseydi, bu durumda, KDV muafiyeti oluşurdu.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-r bendinde ise “**Kurumların aktifinde** en az iki tam yıl süreyle bulunan **iştirak hisseleri** ile taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler ile bankalara, finansal kiralama ve finansman şirketlerine borçlu olanların ve kefillerinin borçlarına karşılık taşınmaz ve iştirak hisselerinin (müzayede mahallerinde yapılan satışlar dahil) bankalara, finansal kiralama ve finansman şirketlerine devir ve teslimle-ri ile bu taşınmaz ve iştirak hisselerinin finansal kiralama ve finansman şirketlerince devir ve teslimi.(3)(4)” muafiyet kapsamında kabul edilmiştir. Bu bent uyarınca, “KDV muafiyeti oluşması için, **iştirak hissesinin**, (en az iki tam yıl süreyle) **kurumların aktifinde** yer alması gerektiği” belirtilmiştir. İhaleye konu şirket hissesi, gerçek kişi borçlunun aktifinde yer aldığından, dava konusu uyumsuzlukta, bu bent uygulanmayacaktır.

Davalılar vekilinin isabetli olarak belirttiği gibi, ihale konusu şirket hisselerinin satışında, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1/3-d⁸⁸³⁴ ve 28⁸⁸³⁵. maddeleri ile bu konuda yetkili kılınmış olan Bakanlar Kurulu Kararı⁸⁸³⁶ uyarınca, somut olayda, “**icra**

⁸⁸³¹ Bknz: Danıştay 9. D. 09.02.2011 T. 10365/283 (www.e-uyar.com)

⁸⁸³² Ayrıntılı bilgi için bknz: **UZUNOĞLU, N.** Herkes İçin Katma Değer Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, 2014, C: 2, s: 1490

⁸⁸³³ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UZUNOĞLU, N. UZUNOĞLU, N.** age. s: 1490

⁸⁸³⁴ “... Türkiye’de yapılan aşağıdaki işlemler **katma değer vergisine tabidir**: ... 3- Diğer faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler: ... d) **Müzayede mahallerinde ve gümrük depolarında yapılan satışlar ile 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununa göre düzenlenen ürün senetleri-nin, senedin temsil ettiği ürünü depodan çekecek olanlara teslimi, ...**”

⁸⁸³⁵ “**Katma değer vergisi oranı, vergiye tabi her bir işlem için % 10’dur. Cumhurbaşkanı bu oranı, dört katına kadar artırmaya, % 1’e kadar indirmeye, bu oranlar dahilinde muhtelif mal ve hizmetler ile bazı malların perakende safhası ve inşaatın yapıldığı arsanın veya konutun vergi değeri ve bulunduğu yeri esas alarak konut teslimleri için farklı vergi oranları tespit etmeye yetkilidir.**”

⁸⁸³⁶ 3065 s. K. mad. 28 uyarınca, KDV oranı, vergiye tabi her bir işlem için (% 10) olup, Bakanlar Kurulu bu oranı, dört katına kadar artırmaya, (% 1)’e kadar indirmeye, bu oranlar dâhilinde muhtelif mal ve hizmetler ile bazı malların perakende safhası için farklı vergi oranları tespit etmeye yetkilidir. Bakanlar Kuruluna verilen yetkiye dayanılarak mal ve hizmetlere uygulanan KDV oranlarını belirleyen 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 1 inci maddesiyle mal teslimleri ile hizmet ifalarına uygulanacak KDV oranları, söz konusu Kararnameye; - **Ekli listelerde yer alanlar hariç olmak üzere, vergiye tabi işlemler için (%18)** olarak belirlenmiş olup gerçek kişilere ait limited şirket hisselerin satışı söz konusu listelerde yer almadığından, %18 KDV oranı uygulanması isabetlidir.

daïresince %18 oranında belirlenen/uygulanan KDV oranının isabetli olduğunu” dñşñnñyoruz.

Ayrıca tekrar belirtelim ki, “KDV oranı” hatalı (yñksek) uygulansaydı, bu husus, yukarıdaki içtihatlarda açıkça belirtildiği gibi, icra takibinin taraflarından olan *şikayetçiler* tarafından *ihalenin feshi sebebi olarak* ileri sürñlemez. Hatta, bu hususun, *alacaklı* tarafından veya *ihale alıcısı* tarafından da *ihalenin feshi sebebi* olarak ileri sürñlemeyeceđi, *ihaleyi girenlerin* de satış ilanında bunu öğrendikleri kabul edilir. İhaleye giren *alıcının* bile, bunu *‘ihalenin feshi sebebi’* olarak ileri süremeyeceği, ancak KDV oranının tekrar hesaplanması için *şikayet* yoluna gidebileceği kabul edilir.

Tñm bu nedenlerle, şikayetçiler vekilinin “KDV oranı”na ilişkin yapmış olduğu ihalenin feshi iddiası dinlenemez.

*

Şikayetçiler vekili, ***“haczin düşmüş olduğunu”*** da ileri sürmñştñr.

Taşınır mallar ve alacaklar için; satış isteme süresi, *«hacizden itibaren altı ay»* olarak saptanmıştır (İİK. mad. 106/I). Haczin düşmemesi için, alacaklının yasal süre içinde açıkça “satış talebi”nde bulunmuş olması ve buna ilişkin masrafı yatırması yeterlidir. Aynı süre içinde satışın da yapılması gerekli değildir.⁸⁸³⁷

➤ ***Yukarıda belirtilen uyumsuzlıkta;*** ihale konusu şirket hisseleri 28.08.2015 tarihinde haczedilmiştir. Satış, hacizden 3 ay sonra, 08.12.2015 tarihinde talep edilmiş olup, satış avansı da ***09.12.2015 tarihinde*** yatırılmıştır. İİK.’nin 106. maddesinde belirtilen süre, satış isteme süresidir. Bu süre içinde satışın yapılması aranmaz. Bu nedenle, şikayetçiler vekilin süresinde satış istenmediğinde ilişkin iddiası da yerinde değildir.

*

Şikayetçiler vekili, ***“satışın, kıymet takdirine itiraza ilişkin .... 8. İcra Hukuk Mahkemesinin T. ..../...s. kararı dikkate alınmadan yapıldığını”*** ileri sürmñştñr.

..... İcra Hukuk Mahkemesi anılan kararında “...Davacı-alacaklı A.Y.’ın davasının kabulñ ile, ... İcra Müdürlñđñ’ne ait .../... Talimat sayılı dosyasında tespit edilen borçlu T.S.’un –D. İnş. Taah. Tur. ve Otel. San. ve Tic. Ltd. Şti.’nde bulunan- *hissesinin değerinin 8.424.132,63 TL. olarak tespitine...*” karar vermiştir.

➤ ***Yine aynı uyumsuzlıkta;*** ihaleye konu şirket hisselerinin satışı da, bu bedel -söz konusu icra hukuk mahkemesinde kesin olarak kararlaştırılan kıymet- dikkate alınarak yapılmıştır. Buna göre ....tarihinde yapılan ihalede, ihale bedeli olan 4.220.000,TL., belirlenen muhammen bedelin %50’sini ve satış masraflarını karşılamaktadır. Bu nedenle satışın kıymet takdirine uygun yapılmadığı iddiası isabetli değildir.

*

Elektronik ortamda yapılan satış ilanında teminat miktarının sevhen yüksek gösterilmesi üzerine, ... İcra Müdürlñđñ (Dosya No: .../.. Talimat), ***“satışın düşürñlmesine”*** karar vermiş yeni bir satış (1. ve 2. artırma) günü belirlenmiştir.

➤ ***Bu uyumsuzlıkta,*** icra müdürlñđñnce teminat miktarının elektronik ortamda hatalı gösterilmesi üzerine, ‘satışın düşürñlmesine’ ve ‘yeni bir satış günü belirlenmesine’ karar verilmesi isabetlidir. Eğer, icra müdürlñđñnce, hatalı olarak duyurulan (yüksek) teminata karşın ihale yapılsaydı, o zaman “ihalenin feshi” gündeme gelirdi.

Şikayetçiler vekili, ***“satış ilanına”*** ilişkin olarak, ***“satış ilanı ile satışa esas kıymet takdiri arasında ihaleye katılımı olumsuz yönde etkileyecek şekilde usulsñzlñk bulunduğunu”, “satış ilanının kıymet takdirine uygun hazırlanmadığını”, “ilandan ihale bedelinin yüksek belirlendiğini, daha sonra bunun değiştirildiğini ancak 2. ilanın ilgililere tebliğ edilmediğini”, “satış ilanı ile satışa esas kıymet takdiri arasında ihaleye katılımı***

⁸⁸³⁷ Bknz: 12. HD. 18.11.1985 T. 2762/9659; 23. HD. 22.10.2013 T. 4997/6418; 12. HD. 25.02.2000 T. 2107/3090; 01.02.1993 T. 11675/630; 12.05.1983 T. 2400/3850 (www.e-uyar.com)

olumsuz yönde etkileyecek şekilde usulsüzlük-hata bulunduğunu”, “*satış ilanının ilgili kişilere tebliğ edilmediğini/usulsüz tebliğ edildiğini*” de ileri sürmüştür.

Uyuşmazlık konusu ihalenin feshi davası, şikayetçiler T.S. ve S. S. tarafından açılmıştır.

Davacılar (şikayetçiler) vekili “*satış ilanının ilgili kişilere tebliğ edilmediğini/usulsüz tebliğ edildiğini*” ileri sürmüşse de, şikayetçiler, kendileri dışındaki kişilere (D. İnş. Taah. Tur. ve Otel San. Ltd. Şti., M. Ş., M. A. vs.) çıkarılan satış ilanının usulsüz olarak tebliğ edildiğini ileri sürerek ihalenin feshini isteyemezler. Bu sebeple şikayetçilerin - yukarıda sayılan ve dilekçelerinde belirtilen- “bu kişilere, satış ilanının tebliğ edilmediği/usulsüz tebliğ edildiği”ne ilişkin iddiasının ‘ihalenin feshi’ sebebi olarak incelenmesi (değerlendirilmesi) mümkün değildir.

Yüksek mahkeme de “*şikayetçiler dışındaki üçüncü şahsa satış ilânının tebliğ edilmediği gerekçesiyle ihalenin feshine karar verilmesinin isabetsiz olduğunu*”⁸⁸³⁸ birçok kararında açıkça belirtmiştir.

Davacılar (şikayetçiler) vekili, istinaf dilekçesinde “müvekkilleri S.S.’ye güncel olan 19.10.2017 tarihli satış ilanının tebliğ edilmediğini” ileri sürmüştür.

Satış ilanının ilgililere tebliğinin gerekip gerekmediğinin, ihale konusu limited şirket hissesinin ‘menkul’ hükmünde olduğu gözetilerek değerlendirilmesi gerekir.

Bilindiği gibi, **taşınmaz satışlarında**, satış (artırma) ilanının “borçlu”ya, “alacaklı”ya ve “taşınmazın tapu sicilinde kayıtlı bulunan bütün ilgileri”ne tebliği gerekir (İİK. mad. 127). İİK. mad. 127, **taşınır satışlarında** uygulanamaz.⁸⁸³⁹

Taşınır ihalelerine ilişkin İİK.’nin 112 ve devamı maddelerinde, “satış ilanının borçluya tebliğinin zorunlu olduğu” yönünde bir düzenleme mevcut değildir.

İİK. mad.114 uyarınca, taşınır ihalelerinde satış ilanının borçluya tebliği zorunlu değil ise de, borçluya tebliğine karar verilmesi halinde, tebliğ edilmemesi ihalenin feshi sebebidir.

Bu uyuşmazlıkta ... İcra Müdürlüğü, 19.10.2017 tarihinde, “...*Yeteri kadar satış ilanının hazırlanarak ilgililere bilgi mahiyetinde tebliğine...*” karar vermiştir.

Yüksek mahkeme, benzer bir olayda, “*İcra müdürlüğünün satış kararında ‘...yeteri kadar satış ilanının hazırlanarak ilgililere tebliğine..’ ve ‘...İİK. nin menkul satışını düzenleyen maddelerde borçlu ve diğer ilgililere satış ilanının tebliği düzenlenmemiş olduğundan, bilgi amaçlı olarak dosya taraflarına tebligat gönderilmesine, tebligatların bila tebliğ iade olması halinde satışa etki etmemesine...’ karar verildiğinden, satış ilanının bila tebliğ iade edilmesi halinde tebliğ zorunluluğunun bulunmadığını*”⁸⁸⁴⁰ belirtmiştir.

Kaldı ki, şikayetçiler vekilinin satış ilanı konusundaki bu iddiaların karşın, davalılar vekili “tebligatın, bizzat davacı vekiline yapıldığını” ve “icra müdürlüğünün söz konusu kararının yerine getirilmiş olduğunu” ileri sürmüştür.

Gerçekten icra dosyası, ve burada yer alan satış ilanına ilişkin tebligatlar incelendiğinde, satış ilanında teminat miktarının sehven yüksek gösterilmesi üzerine ... İcra Müdürlüğü (Dosya No: .../. Talimat), 19.10.2017 tarihinde, “...*Yeteri kadar satış ilanının hazırlanarak ilgililere bilgi mahiyetinde tebliğine...*” “...-1. Satış günününün 09/11/2017 - 2. Satış günününün 24/11/2017 (11:00 - 11:05)...” karar verildiği görülmektedir.

⁸⁸³⁸ Bknz: 12. HD. 02.03.2015 T. 34715/4311; 31.05.2011 T. 30210/11265; 05.04.2011 T. 24800/5626; 05.04.2011 T. 24801/5621; 15.01.2007 T. 22522/105; 29.12.2004 T. 22406/27319; 11.10.2004 T. 16927/21407; 06.04.2004 T. 2674/8380 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁸³⁹ Bknz: 12. HD. 22.11.2011 T. 7014/23635; 15.02.2011 T. 20281/614; 24.01.2006 T. 23459/227; 05.06.2003 T. 10491/13225; 06.05.2003 T. 4287/6906; 31.03.1988 T. 3190/3997 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁴⁰ Bknz: 12. HD. 23.02.2017 T. E: 2016/20485, K: 2532

Bunun üzerine, yeniden düzenlenen satış ilanı, borçlu T.S. vekiline ..... tarihinde, borçludan şirket hisselerini satın almış olan ve S. S.’ye ise ..... tarihinde tebliğ edilmiştir.

Satış ilanı, şikayetçi (borçlu) T.S.’un vekiline ... tarihinde yapılmıştır.

Satış ilânının vekile tebliği yeterli olduğundan, vekil yanında, ayrıca vekalet veren asile (borçluya vb.) gönderilen satış ilânının usulsüz olarak tebliğ edilmiş olması, ihalenin feshini gerektirmez.⁸⁸⁴¹ Şikayetçi borçlu T. S. vekiline yapılan satış ilanı usulüne uygun olarak tebliğ edildiğinden ve borçlunun kendisine tebligat yapılması gerekmediğinden, şikayetçiler vekilinin bu konudaki iddiaları isabetsizdir.

Satış ilanı, şikayetçi (yeni malik) S.S.’ye ise ..... tarihinde yapılmıştır. Tebligatın, Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine uygun olarak yapıldığı görülmüştür.

➤ Aynı uyuşmazlıkta, şikayetçiler borçlu T.S.’a ve yeni malik S.S.’ye yapılan satış ilanları usulüne uygun olduğundan ve bu şikayetçiler diğer ilgililere yapılan tebligata ilişkin usulsüzlükleri ileri süremeyeceğinden, satış ilânının usulsüz tebliğ edildiğine dayalı ihalenin feshi isteminin de reddi gerekir.

*

Satış tarihi ile ilan tarihi arasında bir aylık süre bulunmasına ilişkin kural (İİK. mad. 126/2) taşınır ihalelerinde uygulanmaz. Bu nedenle ilânın birinci ihaleden en az bir ay önce yapılması gerekli değildir. **Yüksek mahkeme** de taşınır satışlarında “ilan tarihi” ile olarak;

√ “İİK. 126 hükmü, taşınmaz satışları ile ilgili olduğundan, bu hükmün taşınır satışlarında uygulanmamış olmasının, ihalenin feshine neden olmayacağını”⁸⁸⁴²

√ “Taşınır satışlarında ‘satıştan en az bir ay önce’ artırmanın ilân edilmesinin yasal bir zorunluluk olmadığını”⁸⁸⁴³

√ “Taşınır malların satışına ne kadar zaman önce yapılması gerektiğine ilişkin özel bir hükmün yasada bulunmadığını”⁸⁸⁴⁴

√ “Satışın kıymet takdirinin esas alındığı tarihten iki sene sonra yapılmasının ihalenin feshi nedeni olduğunu”⁸⁸⁴⁵

belirtmiştir. ...

➤ Bu uyuşmazlıkta, satış tarihi ile ilan tarihi arasında ..... gün olup, bu husus, menkul satışlarında, ihalenin feshi sebebi olarak kabul edilemez.

*

Taşınır satışlarında *teminat yatırılması* gerektiğine ilişkin bir hüküm Kanunda yer alamasa da, icra müdürünün bu konuda takdir yetkisi olduğu kabul edilmiştir.

Yüksek mahkeme de - “ihaleye katılabilmek için yatırılacak **teminat**”la ilgili olarak;

√ “Taşınır satışlarında, ‘teminat yatırılacağına’ dair yasada açık bir hüküm olmamakla beraber, şartname ve ilanda, teminat yatırma koşulunun öngörülebileceğini”,⁸⁸⁴⁶

√ “‘Şartname’ ve ‘satış ilanı’nda ‘teminat alacağına’ dair bir hüküm bulunmaması halinde, icra müdürünün, taşınır malın ihalesine girecek kişilerden teminat istenemeyeceğini”,⁸⁸⁴⁷

√ “Taşınır satışına katılabilmek için, müşterinin teminat yatırma zorunluluğunun yasa da öngörülmediğini”⁸⁸⁴⁸

belirtmiştir.

⁸⁸⁴¹ Bknz: 12. HD.29.06.2004 T. 13076/17161; 07.02.2003 T. 28066/2412; 31.01.2003 T. 27283/1701

⁸⁸⁴² Bknz: 12. HD. 12.11.1991 T. 4079/11763; 10.04.1991 T. 358/4713

⁸⁸⁴³ Bknz: 12. HD. 19.03.1987 T. 1034/3802

⁸⁸⁴⁴ Bknz: İİD. 10.11.1969 T. 9949/10527

⁸⁸⁴⁵ Bknz: 12. HD. 14.03.2013 T. 1902/9342; 25.03.2013 T. 3076/11160; 28.09.2010 T. 9011/21343

⁸⁸⁴⁶ Bknz: 12. HD. 16.09.2003 T. 13995/17742; 10.10.1995 T. 12650/13270 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁴⁷ Bknz: 12. HD. 26.04.1995 T. 6515/6517; 08.03.1995 T. 3077/8093 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁴⁸ Bknz: İİD. 10.11.1969 T. 9949/10527 (www.e-uyar.com)

Ayrıca belirtelim ki, satış ilanı ile şartname de teminat oranının farklı gösterilmiş olması, ancak bu farklılığın, ihaleden önce düzeltilerek tebliği halinde yapılan ihalenin usulsüz olduğu ileri sürülemez.⁸⁸⁴⁹

Yüksek mahkeme,

√ “Düzeltilme ilanının, satıştan 7 gün önce ilan edilmesinin yeterli olduğu, bu durumda bir aylık sürenin aranmayacağını”⁸⁸⁵⁰

√ “Taşınır satışlarında -taşınmaz satışlarında olduğu gibi- ilanın şekli ve gazete ile ilan yapılmasına gerek bulunup bulunmadığının ve ilanın yapılacağı gazetenin tirajının, tarafların çıkarlarına en uygun geleni takdir edilerek, icra müdürlüğünce saptanacağını”⁸⁸⁵¹

√ “Gazete ile yapılacak ilâna, şartnamenin ayrıntıları ile geçirilmesine gerek bulunmadığını”⁸⁸⁵²

belirtmiştir.

➤ Aynı uyumsuzlukta, icra müdürlüğünce teminat miktarı yatırılması takdir edilmiş olup, her ne kadar ihale konusu menkul de olsa, kıymetinin yüksek olduğu da gözetildiğinde, teminat alınmasına ilişkin kararın isabetlidir. Elektronik ortamda teminat miktarının hatalı gösterilmesi üzerine, ‘satışın düşürülmesine’ ve ‘yeni bir satış günü belirlenmesine’ karar verilmesi de isabetlidir. Sonuç olarak, yeniden alınan satış kararı sonrasında, ihaleye girebilmek için aranan teminat miktarı önceden gerek gazetede ilan edilerek, gerekse şikayetçilere yapılan tebligatlarla ve elektronik ortamda ilan edilmiş olduğundan, bu konuda yapılan ihalenin feshi isteminin de reddi gerekir.

⁸⁸⁴⁹ Bknz: 12. HD. 23.06.2003 T. 12054/14940 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁵⁰ Bknz: 12. HD. 05.04.2002 T. 5953/7171; 06.11.2000 T. 15665/16688 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁵¹ Bknz: 12. HD. 01.11.2000 T. 14717/16339; 30.10.2000 T. 15637/16103 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁵² Bknz: 12. HD. 24.09.1990 T. 9152/8963 (www.e-uyar.com)

92) Tasarrufun İptali Davalarında ‘Yetki İtirazı’nda Bulunma Şekli

(İstanbul Barosu Dergisi, Mayıs-Haziran/2019, S: 2019/3, s: 50-70)

İcra ve İflâs Kanunu’nda, tasarrufun iptali davalarının kimler tarafından (İİK.m.277), kimlere karşı (İİK.m.282) açılabilceği düzenlenmiş olduğu halde,⁸⁸⁵³ bu davanın nerede (hangi yerdeki ‘yetkili’ ve ‘görevli’ mahkemede) açılabilceği açıkça düzenlenmemiştir.⁸⁸⁵⁴

Tasarrufun iptali davalarında “yetkili mahkemenin neresi (nereleri) olduğu” konusunda İcra ve İflas Kanunu’nda açık (özel) bir hüküm bulunmadığından, HMK.’nin genel hükümleri gereğince, bu dava *davalı-borçlu ya da üçüncü kişinin ikametgahının bulunduğu yerde* (HMK. mad. 7) açılabilir.^{8855 8856} Buna göre; ‘borçlu’ ile ‘üçüncü kişi’ nin yerleşim yerleri aynı yerlerde ise, tasarrufun iptali davası ‘bu kişilerin ortak yerleşim yerlerinde’ (HMK.m.6) açılabilir. Buna karşın ‘borçlu’ ile ‘üçüncü kişi’ nin yerleşim yerleri farklı yerlerde ise, tasarrufun iptali davası ‘bu kişilerden birinin yerleşim yerlerinde’ açılır. (HMK.m.7). Yani bu davalarda yetkili mahkeme genel yetki kuralına göre belirlenir.^{8857 8858}

Aciz yolu ile takiplerde açılan iptal davalarında ve iflâs yolu ile takiplerde açılan iptal davalarında, «davalı» iki kişi olduğundan,⁸⁸⁵⁹ dava bunlardan birinin ikametgahının bulunduğu yerde açılabilir (HMK. m. 7).⁸⁸⁶⁰

* İzmir Barosu Avukatlarından

⁸⁸⁵³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun iptali Davaları, 5. Baskı, 2018, s: 742 vd. UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3.Baskı, 2014, C:3, s: 4343 vd. -MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2017, 2.Baskı s:181 vd. - SERTKAYA, A.Ş. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:113 vd.

⁸⁸⁵⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:360 vd.; 376 vd.-UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C.3, s:4500 vd.; 4503 vd.-MUŞUL, T. age., s:155 vd.;163 vd. - SERTKAYA, A.Ş. age., s:94 vd.; 103 vd.

⁸⁸⁵⁵ UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Yetki», «Görev», «Süre», «Harç», «Vekalet Ücreti» (Yargı Düny. Ağustos/2008, s: 13-22)

⁸⁸⁵⁶ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 12195/795; 30.01.2017 T. 23791/745; 13.12.2016 T. 17611/11523; 14.06.2016 T. 7383/7306; 12.05.2016 T. 6563/5833; 07.04.2016 T. 5336/4372; 29.02.2016 T. 1647/2359 vd. “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁵⁷ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 12195/795; 12.05.2016 T. 6563/5833; 14.06.2016 T. 7383/7306; 18.02.2016 T. 1147/1884; 07.04.2016 T. 5336/4372 vb. “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁵⁸ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, 2.Baskı, s: 674- ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 4.Baskı, 2018 s:537- PEK-CANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 5. Bası, 2018, s: 532- MUŞUL, T. age., s:155 vd.- UYAR, T. İcra ve İflas hukukuna İlişkin Hukuki Mütalâalar, 2017, s:75 vd.

⁸⁸⁵⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:360 vd.- UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 3.Bası, 2014, s: 4564 vd.

⁸⁸⁶⁰ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 12915/795; 29.02.2016 T. 1647/2359; 25.02.2016 T. 18303/2244; 25.02.2016 T. 1088/2248; 12.05.2016 T. 6563/5833; 14.06.2016 T. 7383/7306 vb. “www.e-uyar.com”

Bu dava, aynı bir dava olmayıp *kişisel* bir dava olduğundan^{8861 8862} konusu taşınmazlara ilişkin olsa bile, yine HMK. m. 12 uygulanmaz, yani, «taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi» yetkili değildir.^{8863 8864}

Tasarrufun iptal davasında, eğer «iptali istenen tasarrufun alacaklıları zarara sokmak kastıyla yapıldığı» (ve bu nedenle, ‘haksız fiil’ oluşturduğu) iddia ediliyorsa, «tasarrufun (haksız fiilin) yapıldığı yerde» (HMK. m. 16) de iptal davası açılabilir.⁸⁸⁶⁵

Tasarrufun iptal davası «yetki sözleşmesinde öngörülen yetkili mahkemede»⁸⁸⁶⁶ -örneğin; takip dayanağı bono’da⁸⁸⁶⁷ Genel Kredi Sözleşmesinde ya da Müşterek Borçluluk ve Müşterek Mütessesil Kefalet Taahhütnamesinde öngörülen yerde (HMK. m. 17’de öngörülen koşulların oluşması şartıyla ve özellikle *iki tarafında tacir olması halinde*)-⁸⁸⁶⁸ açılabilir.

«Bono»da yazılı olan «özel yetki kaydı», bono borçlusu olmayan diğer davalılar için bağlayıcı olamaz.⁸⁸⁶⁹

Yetki itirazında bulunan (davalı) tarafın -HMK. m. 19 uyarınca- yetkili mahkemeyi de bildirmesi gerekir.⁸⁸⁷⁰

Mahkeme davalının «yetki itirazı»nın kabul edilmesi halinde «mahkemenin yetkisizliğine ve dosyanın talep halinde yetkili ... mahkemesine gönderilmesine...» şeklinde⁸⁸⁷¹ karar verilmesi gerekir.

Tasarrufun iptali davalarında mahkemece -davalı tarafından yetki itirazında bulunulmamış olması halinde- doğrudan doğruya «yetkisizlik kararı» verilemez.⁸⁸⁷²

⁸⁸⁶¹: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun iptali Davaları, s:11 vd.

⁸⁸⁶² Bknz: 17. HD. 11.10.2016 T. 17076/8800; 17.05.2016 T. 14573/6009; 29.02.2016 T. 1647/2359; 25.02.2016 T. 18303/2244; 23.02.2016 T. 11349/2104; 29.06.2015 T. 9573/9250; 08.06.2015 T. 7584/8318; 25.05.2015 T. 1833/7611 vb. “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁶³ UMAR, B. Türk İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davası, 1963, s: 91 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3539 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Bası, 2013, s: 1426 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, 11. Bası, s: 869 vd. - ÜSTÜNDAĞ, S. İflâs Hukuku, 8. Bası, 2009, s: 300 - OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C: 5, 2007, s: 6002 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4500 vd. - GÜRDOĞAN, B. İflâs Hukuku, 1966, s: 242 - OLGAC, S. Yargıtay İçtihatlarının Işığı Altında İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları (Dr. A. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s: 474, dipn. 53) - SARISÖZEN, İ. İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davalarında Yargılama Usulü (ABD. 1977/3, s: 449) - ÖNEN, T. İptal Davaları (Ank. İk. ve Tic. İl. Ak. D. 1969/1, s: 45 vd.) - AKYAZAN, S. İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s: 190 - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Ad. D. 1989/6, s: 9 - Yasa D. 1989/8, s: 1038) - MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 2013, s: 1768 vd. - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 33 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 18 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 3. Bası, s: 4500 vd.

⁸⁸⁶⁴ Bknz: 31.01.2017 T. 12195/795; 13.12.2016 T. 17611/11523; 08.06.2015 T. 7455/8315; 10.02.2015 T. 14761/2452 “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁶⁵ Bknz: 4. HD. 22.04.2010 T. 4012/4807; 15. HD. 06.10.1983 T. 1382/2284 “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁶⁶ Bknz: 17. HD. 07.07.2014 T. 11118/10785; 12.06.2014 T. 8262/9714; 03.10.2012 T. 8001/10460; 09.05.2012 T. 1609/5943; 29.06.2015 T. 9573/9250; 02.03.2015 T. 250/3691 vb. “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁶⁷ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 8032/4367; 05.07.2010 T. 5570/6376; 22.12.2009 T. 7968/8775; 09.06.2009 T. 5337/4100 “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁶⁸ Bknz: 15. HD. 06.04.2004 T. 1084/1939; 10.10.2001 T. 3118/4472; 26.06.2001 T. 2917/3486 “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁶⁹ Bknz: 12. HD. 05.07.2010 T. 5570/6376; 17. HD. 15.05.2008 T. 404/2604 “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁷⁰ Bknz: 17. HD. 08.07.2014 T. 13509/10880; 03.10.2012 T. 8001/10460 “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁷¹ Bknz: 17. HD. 25.02.2016 T. 1088/2248 “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁷² Bknz: 17. HD. 12.05.2016 T. 6563/5833 “www.e-uyar.com”

‘Basit yargılama usulü’ne tâbi davalardan olan tasarrufun iptali davalarında ‘yetki itirazı’nın, «iki haftalık cevap süresi içinde» yapılması gerekir.⁸⁸⁷³

Tasarrufun iptali davalarında *davalı-borçlu* ile doğrudan doğruya işlem yapan diğer *davalı-üçüncü kişi* arasında ‘zorunlu dava arkadaşlığı’ bulunmaktadır.^{8874 8875}

Buna karşın, dava konusu taşınır/taşınmazı davalı üçüncü kişiden almış olan dördüncü (beşinci) kişi ile diğer davalı-borçlu (ve üçüncü kişi) arasında ‘*ihtiyari dava arkadaşlığı*’ bulunmaktadır.^{8876 8877}

Bu durumda, davalılar nasıl yetki itirazında bulunabilirler? **Yüksek mahkeme** (17. Hukuk Dairesi), bu durumda davalı-borçlu ile davalı-üçüncü kişinin, eğer aralarında zorunlu dava arkadaşlığı varsa birlikte (aynı yeri) yetkili mahkeme olarak göstermeleri gerektiğini aksi takdirde ayrı ayrı yerleri ‘yetkili mahkeme’ olarak göstermeleri halinde yetki itirazının geçerli, olmayacağını bu durumda, davacının yetkisiz yerde açtığı tasarrufun iptali davasının bu yerde görüleceğini” buna karşın “davalı dördüncü, beşinci vs. kişi ile diğer davalılar arasında ihtiyari dava arkadaşlığı bulunması halinde bu kişilerin ayrı ayrı (farklı yerleri) yetkili mahkeme olarak gösterebileceklerini” aşağıdaki şekilde –tarih sırasına göre- ifade etmiştir:

√ “**İptal davalarında borçlu ile üçüncü kişi arasında zorunlu dava arkadaşlığı olup, üçüncü kişiden satın alan dördüncü kişi ile aralarında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmayıp bunlar arasındaki ilişki ihtiyari dava arkadaşlığı niteliğinde olması nedeniyle sadece 4. kişi konumundaki davalının yetki itirazında bulunması halinde bu davalı yönünden dosyanın tefrik edilerek yetkili mahkemeye gönderilmesi gerektiği;**

Davacı vekili, davalı borçlu T. Tekstil İnşaat San. Tic. A.Ş. aleyhine icra takibi yaptıklarını, borcu karşılayacak malı bulunmadığını ileri sürerek davalı borçlu şirketin üzerine kayıtlı taşınmazını mal kaçırma amaçlı davalı M. Tekstil San.ve Tic. A.Ş.'ye sattığını belirterek tasarrufun iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı M. Tekstil San. ve Tic. A.Ş. vekili, yetkili mahkemenin Bursa Mahkemeleri olduğunu belirterek yetkisizlik kararı verilmesini savunmuştur.

Davalı T. Tekstil İnşaat San. Tic. A.Ş. vekili, davanın reddini savunmuştur.

Davalı M. Tekstil Konf. İnş. San. Tic. Ltd. Şti. vekiline usulüne uygun davetiye tebliğine rağmen duruşmalara gelmemiş ve davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece davalılardan M. Teks. Tekstil ve M. Teks. Ltd. Şti.'nin ticari faaliyet merkezinin Bursa olduğu, gerekçesiyle yetkisizlik kararı verilmiş, hüküm davacılar vekili ve davalı M. Tekstil San. Tic. A.Ş. vekili tarafından temyiz edilmiştir.

1-Dava İİK'nın 277. ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir. Tasarrufun iptali davası aynı hakka değil, kişisel hakka dayanan davalardandır. Bu nedenle tasarrufun İptali davaları genel yetki kurallarına göre HUMK'nın 9. maddesi (HMK md. 6) uyarınca davalının ikametgâhı mahkemesinde görülür. Davalılar birden fazla ise dava davalılardan birinin yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabilir. Bu durumda davacı, davalılar aynı yerde oturuyorlarsa davasını orada, ayrı ayrı yerlerde oturuyorsa seçimlik hakkını kullanarak dilerse borçlunun, dilerse borçlu

⁸⁸⁷³ Bknz: 30.01.2017 23791/745; 05.04.2016 T. 3485/4262; 25.02.2016 T. 18303/2244; 18.03.2013 T. 430/3527 vb. “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁷⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:362- MUŞUL, T. age., s:261 vd.- PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s:532 vd. -

⁸⁸⁷⁵ Bknz: 17. HD. 05.11.2018 T. 6404/10082; 06.02.2018 T. 8848/650; 30.01.2018 T. 12697/400; 26.12.2017 T. 11135/12136; 07.03.2017 T. 24872/2454; 31.01.2017 T. 12195/795; 08.11.2016 T.7159/10231 vb. (www.e-uyar.com- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:362, dipnt.:20)

⁸⁸⁷⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:362- MUŞUL, T. age. s:277 vd.

⁸⁸⁷⁷ Bknz:17. HD. 06.02.2018 T. 9029/651; 14.04.2014 T. 3491/5710; 05.11.2007 T. 3606/3386 “www.e-uyar.com”

İle hukuki işlemde bulunan 3. şahsın yerleşim yeri mahkemesinde davasını açabilir. Yine alacaklı ile borçlu arasında yazılı yetki sözleşmesi varsa sözleşmede yetkili gösterilen yer mahkemesi de HUMK 22. maddesine göre yetkilidir. Öte yandan borçlu ile 3. kişi arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğundan borçlu davalı tarafından yapılan yetki sözleşmesi diğer davalıyı da bağlar. 4. kişi yönünden ise borçlu ve 3. kişiler ile arasında ihtiyari dava arkadaşlığı vardır. Ayrıca bu davalarda HUMK'nın 13. maddesinin (HMK md.12) uygulama olanağı da yoktur.

Tasarrufun iptali davaları basit yargılama usulüne tabi olup, yetki itirazı ilk oturuma kadar, en geç ilk oturumda esasa girilmeden önce yazılı veya sözlü olarak ileri sürülebilir. Yetki itirazında yetkili mahkemenin açıkça, tek ve doğru olarak gösterilmesi zorunludur (HUMK md. 23; HMK md 19). Aksi halde mahkeme, gerçek yetkili mahkemenin neresi olduğunu araştırmadan yetki itirazının reddi yönünde karar vermelidir.

Somut olayda, davalı T. Tekstil İnşaat San. Tic. A.Ş. borçlu, davalılar M. Tekstil Konfeksiyon İnş. San. Tic. Ltd. Şti. 3. kişi, M. Tekstil San. ve Tic. A.Ş. ise 4. kişi durumundadır. 3. kişi davalı şirket yetki itirazında bulunmamıştır. Borçlu davalı şirket tarafından yapılan yetki itirazında İstanbul Ticaret Mahkemelerini yetkili olarak göstermiş ise de, şirket adresinin Hadımköy olması ve Çatalca adli sınırları içerisinde bulunması bakımından yapılan yetki itirazı usulüne uygun değildir. 4. kişi davalı şirket ise süresi içerisinde yapmış olduğu yetki itirazında şirket adresi olan Bursa mahkemelerini yetkili olarak göstermiş olması bakımından yetki itirazı usulüne uygun olduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan, iptal davalarında borçlu ile üçüncü kişi arasında zorunlu dava arkadaşlığı olup, üçüncü kişiden satın alan dördüncü kişi ile aralarında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmayıp bunlar arasındaki ilişki ihtiyari dava arkadaşlığı niteliğinde olması nedeniyle sadece 4. kişi konumundaki davalının yetki itirazında bulunması halinde bu davalı yönünden dosyanın tefrik edilerek yetkili mahkemeye gönderilmesi gerekirken, dava dosyasının tamamının yetkisizlik kararı ile Bursa Asliye Ticaret Mahkemesine gönderilmiş olması da doğru değildir.⁸⁸⁷⁸

√“**Yetki itirazında bulunmayan davalı üçüncü kişi ile borçlu arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğundan, yalnız bir davalının ileri sürdüğü yetki itirazının hukuki sonuç doğurmayacağı- Davacı alacaklı bankanın icra takibine konu ettiği ve borçlu tarafından imzalanan alacağın dayanağı kredi sözleşmesinde sözleşmeyi imzalayan banka şubesinin bulunduğu yer mahkemelerinin yetkisi kabul edilmiş olduğundan, bu durumda davacının davasını yetkili mahkemede açmış olduğunun kabulü gerektiği; arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğundan borçlu davalı tarafında yapılan yetki sözleşmesi diğer davalıyı da bağlayacağı- HUMK. m. 22 uyarınca, tarafların tacir veya tüzel kişi olmasına bakılmaksızın, HMK'nın yürürlük tarihinden önce açılan davalar bakımından alacaklı ile borçlu arasında yazılı yetki sözleşmesinde yetkili gösterilen yer mahkemesinin de yetkili olacağı;**

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı dava dilekçesinin yetkisizlik nedeni ile reddine dair verilen hükmün süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı vekili, davalı borçlu (B.M.) aleyhine icra takibi yaptıklarını, borcu karşılayacak malı bulunmadığını ileri sürerek davalı borçlu (B.M.)'nin üzerine kayıtlı taşınmazını mal kaçırma amaçlı davalı (H.İ.K.)'a sattığını belirterek tasarrufun iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir:

Davalı (B.M.) vekili, yerleşim yerinin İstanbul olduğunu belirterek dava dilekçesinin reddini savunmuştur:

Davalı (H.İ.K.) vekili, davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece davalı (B.M.)'nin yerleşim yerinin İstanbul olduğu, süresi içerisinde yetki itirazında bulunduğu gerekçesiyle dava dilekçesinin yetkisizlik nedeni ile reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava İİK'nın 277. ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir.

Tasarrufun iptali davası aynı hakka değil, kişisel hakka dayanan davalardandır. Bu nedenle tasarrufun iptali davaları genel yetki kurallarına göre HUMK'un 9. maddesi (HMK md. 6) uyarınca davalının yerleşim yeri mahkemesinde görülür. Davalılar birden fazla ise dava davalılardan birinin yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabilir (HMK md. 7). Bu durumda davacı, davalılar aynı yerde oturuyorlarsa davasını orada, ayrı ayrı yerlerde oturuyorsa seçimlik hakkını kullanarak dilerse borçlunun, dilerse borçlu ile hukuki işlemde bulunan 3. şahsın yerleşim yeri mahkemesinde davasını açabilir. Yine tarafların tacir veya tüzel kişi olmasına bakılmaksızın 6100 sayılı HMK'nın yürürlük tarihinden önce açılan davalar bakımından alacaklı ile borçlu arasında yazılı yetki sözleşmesi varsa sözleşmede yetkili gösterilen yer mahkemesi de HUMK 22. maddesine göre yetkilidir. Öte yandan davalılar arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğundan borçlu davalı tarafından yapılan yetki sözleşmesi diğer davalıyı da bağlar. Ayrıca bu davalarda HUMK'nın 13. maddesinin (HMK md.12) uygulama olanağı da yoktur.

Tasarrufun iptali davaları basit yargılama usulüne tabi olup, yetki itirazı ilk oturuma kadar, en geç ilk oturumda esasa girilmeden önce yazılı veya sözlü olarak ileri sürülebilir. Yetki itirazında yetkili mahkemenin açıkça, tek ve doğru olarak gösterilmesi zorunludur (HUMK md. 23; HMK md 19). Aksi halde mahkeme, gerçek yetkili mahkemenin neresi olduğunu araştırmadan yetki itirazının reddi yönünde karar vermelidir.

Somut olayda, davalı (B.M.) borçlu, davalı (H.İ.K.) 3. kişi durumundadır.

Davalı borçlu (B.M.) süresi içerisinde ve usulüne uygun olarak yetki itirazında bulunmasına karşın davalı (H.İ.K.) yetki itirazına bulunmamıştır. Öncelikle yetki itirazında bulunmayan davalı ile borçlu arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmakta olduğundan, yalnız bir davalının ileri sürdüğü yetki itirazı hukuki sonuç doğurmaz. Bunun yanında davacı alacaklı (T.H.) Bankası A.Ş.'nin icra, takibine konu ettiği ve borçlu (B.M.) tarafından imzalanan alacağın dayanağı kredi sözleşmesinde sözleşmeyi imzalayan banka şubesinin bulunduğu yer Bursa mahkemelerinin yetkisi kabul edilmiştir. Bu durumda davacı davasını yetkili mahkemede açmış olduğundan mahkemece davanın esasına girilerek tarafların delillerinin toplanması ondan sonra hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken yanlış değerlendirme sonucu yazılı olduğu üzere yetkisizlik kararı verilmesi doğru bulunmamıştır.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, 9.5.2012 gününde oybirliğiyle karar verildi”⁸⁸⁷⁹

√“**Aralarında zorunlu dava arkadaşlığı olan davalıların yetki itirazlarını birlikte yapmaları gerekeceği;**

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın kabulüne dair verilen hükmün süresi içinde davalı M.. Grup Mühendislik Hizmetleri İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı vekili, davalı borçlu S....Mühendislik Teknik Hizmetler Isıtma Soğutma Sistemleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla adına kayıtlı 34 UE 0200 plakalı aracı 30.1.2009 tarihinde aralarında organik bağ bulunan M.. Grup Mühendislik Hizmetleri İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne sattığını, satışın muvazaalı olduğunu, aracın davalı borçlu şirkete ait olduğuna ilişkin istihkak iddiasının kabulüne, araç kaydına haciz konulmasına, %40 inkar tazminatının tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı borçlu şirket vekili, Kadıköy Asliye Hukuk Mahkemesinin yetkili olduğunu, aciz belgesi sunulmadığını, satışın iyiniyetle yapıldığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı M.. Grup Mühendislik Hizmetleri İnşaat San ve Tic. Ltd. Şti. vekili, davanın istihkak davası değil, tasarrufun iptali davası olarak nitelendirilmesi gerektiğini, HUMK'nun 9., İİK'nin 281. maddesi gereğince Kadıköy Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli ve yetkili olduğunu, aciz belgesi sunulmadığını, aracı iyiniyetle ve gerçek bedelle aldıklarını belirterek davanın reddini, %40 icra inkar tazminatının davacıdan tahsilini savunmuştur.

Ankara 6.İcra Hukuk Mahkemesince davanın tasarrufun iptali davası olması nedeniyle verilen görevsizlik kararı Dairemizin 10.6.2010 tarih 2009/10579 Esas 2010/5328 karar sayılı ilamı ile onanmış; görevli mahkemece iddia, savunma toplanan delileri göre davalı şirketlerin yetkili ortağının aynı kişi olması ve diğer araçla ilgili fiili haczin hemen akabinde dava konusu araçla ilgili satışını yapılmış olması göz önüne alındığında yapılan işlemin borçtan kurtulmak amacıyla muvazaalı olarak yapılmış işlem olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş; hüküm, davalı M. Grup Mühendislik Hizmetleri İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir.

1- Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına, takip dosyası içeriğinden davalı borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılmasına, davalılar arasındaki organik bağ nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK 280/1.madde gereğince iptale tabi bulunmasına, davalılar arasında yasadaki kaynaklanan zorunlu dava arkadaşlığı olup yetki itirazının birlikte yapılmamış (borçlu şirket vekilinin yetki itirazı süresinde değildir.) olmasına göre, davalı M.. Grup Mühendislik Hizmetleri İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

2- Tasarrufun iptali davaları nispi harca tabi davalar olup karar ilam harcının takip konusu alacak miktarı ile iptali istenen tasarrufun değeri karşılaştırılarak düşük olan değer üzerinden hesaplanması gerekir. Harç kamu düzenine ilişkin olduğundan bu husus temyiz edenin sıfatına bakılmaksızın res'en incelenmiştir. Somut olayda iptali istenen tasarrufun değeri takip konusu alacaktan daha düşük olduğundan bilirkişi tarafından belirlenen 25.000,00 TL üzerinden karar ilam harcı hesaplanması gerekirken eksik hesaplama yapılması doğru değil bozma nedeni ise de yapılan yanlışlığın giderilmesi yargılamanın tekrarını gerektirir nitelikte görülmediğinden hükmün 6100 sayılı HMK.'nin geçici 3/2 maddesi delaletiyle 1086 sayılı HUMK'nun 438/7. maddesi gereğince düzeltilerek onanmasına gerekmiştir.

SONUÇ:Yukarıda 1 nolu bentte açıklanan nedenlerle davalı M.. Grup Mühendislik Hizmetleri İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti.vekilinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine, 2 nolu bentte açıklanan nedenlerle temyiz edenin sıfatına bakılmaksızın hükmün 3.bendinin tamamen çıkarılarak yerine “Alınması gereken 1.485,00 TL karar ilam harcından peşin alınan 15,60 TL'nin mahsubu ile bakiye 1.469,40 TL harcın davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsili ile hazineye geliri kaydına “ibaresinin yazılmak suretiyle hükmün DÜZELTİLEREK ONANMASINA...”⁸⁸⁸⁰

√“Tasarrufun iptali davasında yetki kamu düzenine ilişkin olmadığından yetki itirazının zorunlu dava arkadaşı olan borçlu ve üçüncü kişiler tarafından birlikte ve süresinde yapılması gerektiği;

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı mahkemenin yetkisizliğine dair verilen hükmün süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı vekili, davalı borçlu A. Ö. hakkında yaptıkları takip sırasında borçluya ait M... İletişim A.Ş. ait (B) grubu hisselerinin 199.000 adetini davalı A. M.'na 500 adet hissesini ise diğer davalı R. M.'na alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla adına devir ettiğini tesbit ettiklerinden İİK. 'nin 277 ve devamı maddelerine göre borçlu ve davalı üçüncü kişiler arasındaki tasarrufun iptalini istemişlerdir.

Davalı A. ve R. M. vekilleri, süresinde ayrı ayrı verdikleri cevap dilekçeleri İstanbul olması nedeni ile yetkili mahkemenin İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesi olduğunu belirterek yetki itirazında bulunmuşlardır.

Davalı borçlu, duruşmalara katılmamış ve cevap dilekçesi sunmamıştır.

Mahkemece, davacı alacaklı ve borçlu arasında imzalanan sözleşme ile yetkili mahkemenin Adana olduğu belirtilmiş ise de bunun sözleşmenin taraflarını bağladığı üçüncü kişiler yönünden bağlayıcılığı olmadığı, ancak davalı üçüncü kişilerin süresinde yetki itirazında buldukları ve ikametgahlarının İstanbul olması nedeni ile ortak yetkili mahkemenin İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesi olduğundan mahkemenin yetkisizliğine istem halinde dosyanın yetkili mahkemeye gönderilmesine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Uyuşmazlık, İİK. 'nin 277 ve devam maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davasına ilişkindir.

Bu tür davalarda, borçlu ve üçüncü kişiler zorunlu dava arkadaşı olup, davalı tarafında yer almaları gerekmektedir. Öte yandan tasarrufun iptali davasında yetki kamu düzenine ilişkin olmadığından, yetki itirazının zorunlu dava arkadaşı olan borçlu ve üçüncü kişiler tarafından birlikte ve süresinde yapılması gerekir. Somut elayda itiraz sadece davalı üçüncü kişiler tarafından ileri sürülmüş, borçlunun böyle bir itirazı olmamıştır.

Bu durumda, zorunlu dava arkadaşı olan davalıların usule uygun olarak yaptıkları bir itiraz olmadığından mahkemece, sadece üçüncü kişilerin itirazı ile yetkisizlik kararı vermesi usul ve yasaya aykırıdır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacı alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davacı alacaklıya geri verilmesine, 14.10.2014 günü oybirliğiyle karar verilmiştir.⁸⁸⁸¹

√“**Davalı borçlu ile lehine tasarruf yapılan 3. kişi durumundaki davalılar arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunduğu gerek borçlu ve gerekse 3. kişinin birlikte yetki itirazında bulunmasının gerekeceği, ancak dava konusu malı 3. kişiden satın alan ve 4. kişi konumundaki kişiler ile borçlu arasında ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğu, yetki itirazını tek başına yapmasının da mümkün olduğu;**

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine dair verilen hükmün süresi içinde davacı vekili ve ihtiyati tedbire yönelik olarak da davalı Ortak Girişim vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı (X) Süt ve Süt Ürünleri Sanayi ve Tic. AŞ vekili davalı borçlu A. Gıda Yemekçilik Temizlik Hizmetleri ve Malzemeleri İmalat San. ve Tic. Ltd. Şti. ile aralarında yaptıkları anlaşma gereğince borçlunun ihale aldığı kuruma mal teslim ettiklerini ve borçlu ile Y. ve Peyz. Org. Tem. Bilg. Kar. ve Bak. Hizm. İnş. Taah. Tic. San. Ltd. Şti.nin çeklerini aldıklarını ancak çeklerin karşılığının çıkmadığını belirterek borçlu şirket ortağının eşi ve M. G. Tekstil Temizlik Hayvancılık İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.nin de ortak olduğu C. Taahhüt Pazarlama İthalat İhracat İnşaat Sanayi Ticaret Ltd, Şti M. Gıda Tekstil Temizlik Hayvancılık İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. Ortak Girişimi adında bir adi şirket kurarak ihalelere bu şirket vasıtası ile girdiklerini son olarak alınan bir ihaledeki alacakları da davalı C. Faktoring AŞ'ye temlik ettiklerini bu Faktoring firmasının ise tahsil ettiği paraları yine borçluların irtibatlı olduğu A. Gıda Paz. Kimya İnş. Taah. Nak. Tur. San. Tic. Ltd. Şti.ye aktardığını ileri sürerek muvazaalı temlik işlemlerinin iptaline ve

davalı Faktoring firmasına ödemeler varsa yapılmaması için tedbir kararı verilmesini talep etmiştir.

Davalı C. Faktoring AŞ vekili Şirket yerleşim yerinin Esentepe-İstanbul olduğunu belirterek yetki itirazında bulunarak davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, yetki itirazı kabul edilerek dava dilekçesinin yetki yönünden reddine karar verilmiş hüküm davacı vekili ve ihtiyati tedbire yönelik olarak da davalı Ortak Girişim vekili tarafından temyiz edilmiştir.

1- Dosya içeriğine, kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerektirici nedenlere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına, ihtiyati tedbirin kesin ispat gerektirmemesine, davalı borçlu ile davalı 3. kişiler açısından yetkisizlik kararı verilmesinde de yasaya aykırı bir yön olmamasına ve kararda yazılı diğer gerekçelere göre davacı vekilinin sair ve Ortak Girişim vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

2- Dava, İİK.277 ve devamı maddelerine dayanılarak açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir.

Tasarrufun iptali davalarında, HMK'nin 5 ve devamı maddelerinde düzenlenen yetki kuralları geçerlidir. Davalı borçlu ile lehine tasarruf yapılan 3. kişi durumundaki davalar arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunduğu gerek borçlu ve gerekse 3. kişinin birlikte yetki itirazında bulunması gerekir. Ancak dava konusu malı 3. kişiden satın alan ve 4. kişi konumundaki kişiler ile borçlu arasında ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğundan, yetki itirazını tek başına yapması da mümkündür. Somut olaya gelince yetki itirazında bulunan C. Faktoring AŞ firmasının yetki itirazının haklı olduğu anlaşılmaktadır. Bu davalı açısından yetkisizlik kararı verilmesinde bir isabetsiz olmamasına rağmen bu davalı ile birlikte tüm dava için yetkisizlik verilmesi ise doğru değildir.

SONUÇ: Yukarıda (1) numaralı bentte açıklanan nedenlerle davalı C.Taahhüt Pazarlama İthalat İhracat İnşaat Sanayi Ticaret Ltd. Şti M. Tekstil Temizlik Hayvancılık İnşaat Sanayi ve Ticaret ltd. Şti. Ortak Girişimi vekilinin tüm temyiz itirazlarının ve davacı vekilinin sair temyiz itirazlarının REDDİNE, (2) numaralı bentte açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile davalı C. Faktoring AŞ dışındaki davalılar açısından hükümün BOZULMASINA, aşağıda dökümü yazılı 0,90 TL kalan harcın temyiz eden davalı C. Taah.Paz.İth.İhr.İnş.San ve Tic.Ltd.Şti. Ortak Girişim'den alınmasına, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine 14/04/2014 tarihinde karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere oybirliği ile karar verildi. ”⁸⁸⁸²

√“**Davalı borçlu ile davalı 3. kişi arasında İİK. m. 282 gereğince zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğu ve yetki itirazının zorunlu dava arkadaşları tarafından birlikte yapılması gerektiği**

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın kabulüne dair verilen hükmün süresi içinde davalı Amon. İnşaat Ltd. Şti vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği düşünüldü:

Davacı vekili, davalı borçlu K. İnşaat Ltd. Şti'nin alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla adına kayıtlı taşınmazı davalı Amon İnşaat Trz. Müh. Mim. Rek. San. Tic. Ltd. Şti'ne sattığını belirterek tasarrufların iptalini talep etmiştir.

Davalı borçlu vekili, müvekkilinin ikametgahı ve taşınmazın bulunduğu yer itibarıyla Artvin mahkemelerinin yetkili olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı A... İnşaat Trz. Müh. Mim. Rek. San. Tic. Ltd. Şti vekili, davanın esastan reddini istemiştir.

Mahkemece iddia, savunma, toplanan delillere göre HMK. 'nin 6.maddesine göre genel yetkili mahkemenin davalının ikametgah mahkemesi olduğu, davalı borçlu şirketin

süresinde yetki itirazında bulunduğu bahisle yetki itirazının kabulüne mahkemenin yetkisizliğine, kararın kesinleşmesinin müteakip ve taraflardan birinin talebi halinde dosyanın görevli ve yetkili Artvin Nöbetçi Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiş; hüküm, davalı Amon İnşaat Trz. Müh. Mim. Rek. San. Tic. Ltd. Şti vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun İptali istemine ilişkindir.

İptal davaları için yasada özel bir düzenleme öngörülmediğinden davanın HMK. 'nin 6.maddesi gereğince davalının davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesinde açılması gerekir. Aynı Yasanın 7/1 maddesi gereğince de davalı birden fazla ise dava bunlardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılabilir. İptal davaları aynı hakka değil kişisel hakka dayanan davalardan olduğundan davanın konusu taşınmaz bile olsa HMK. 'nin 12 maddesinin uygulanma imkanı yoktur. İİK. 'nin 282 maddesi gereğince davalı borçlu ile borçlu ile doğrudan veya dolaylı işlem yapan 3.kişiler arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğu ve zorunlu dava arkadaşları usul işlemlerini birlikte yapmak zorunda olduklarından yetki itirazının davalılarca birlikte ileri sürülmesi yasa gereğidir.Yalnız bir davalı tarafından ileri sürülen yetki itirazı hukuki sonuç doğurmaz.

Somut olayda davalı borçlu vekili, “müvekkilinin yerleşim yerinin ve dava konusu taşınmazın bulunduğu yer itibarıyla Artvin Mahkemelerinin yetkili olduğunu” belirterek süresi içinde yetki itirazında bulunmuş ise de, davalı üçüncü kişi A... İnşaat Ltd. Şti'in yetki itirazı olmadığından, davalı borçlu ile davalı 3.kişi arasında arasında İİK 282 maddesi gereğince zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğu ve yetki itirazının zorunlu dava dava arkadaşları tarafından birlikte yapılması gerektiğinden, davalı borçlunun yetki itirazında bulunmaması nedeniyle, davalı borçlunun yetki itirazının reddine karar verilerek, davanın esasının incelenmesi, taraf delillerinin toplanması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle hüküm tesisi isabetli görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı Amon İnşaat Trz. Müh. Mim. Rek. San. Tic. Ltd. Şti vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davalı Amon İnşaat Trz. Müh. Mim. Rek. San. Tic. Ltd. Şti'ye geri verilmesine 8.11.2016 gününde oybirliğiyle karar verildi. ⁸⁸⁸³

√“İptal davaları için yasada özel bir düzenleme öngörülmediğinden davanın HMK. 'nin 6. maddesi gereğince davalının, davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesinde açılması gerekeceği, davalı birden fazla ise davanın bunlardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılabilceği, iptal davaları aynı hakka değil kişisel hakka dayanan davalardan olduğundan, davanın konusu taşınmaz bile olsa HMK. 'nin 12 maddesinin uygulanma imkanının olmadığı- Davalı borçlu ile doğrudan işlem yapan 3. kişiler arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğu ve zorunlu dava arkadaşları usul işlemlerini birlikte yapmak zorunda olduklarından, yetki itirazının davalılarca birlikte ileri sürülmesinin yasa gereği olduğu, bir davalı tarafından ileri sürülen yetki itirazının hukuki sonuç doğurabilmesi için diğer davalının usulüne uygun olarak davet edildiği halde duruşmaya gelmemiş olmasının gerekli olduğu, HMK. 'nin 19/2 maddesine göre bu yetki kesin yetki kuralı olmadığından taraflarca süresi içerisinde usulüne uygun olarak itiraz halinde mahkemece dikkate alınmasının gerekeceği;

Taraflar arasındaki tasarrufun iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın usulden reddine dair verilen hükmün süresi içinde davacı vekili ile davalılar İ.Ş., B.M., İ.Y. vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği düşünüldü:

Davacı vekili, davalı borçlulardan T.S. 'nun alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla adına kayıtlı taşınmazı 6.11.2015 tarihinde davalı M.K. 'ye; davalı borçlu Y.S. 'nun adına

kayıtlı yedi taşınmazdan birini 9.11.2015 tarihinde kayınbiraderi davalı Ş.E. 'e, birini 24.11.2015 tarihinde davalı A.E. 'a, iki taşınmazı 5.11.2015 tarihinde davalı İ.Ş. 'e, iki taşınmazı 6.11.2015 tarihinde davalı İ.Y. 'a, bir taşınmazının da 3.11.2015 tarihinde davalı B.M. 'a sattığını belirterek davalılar arasındaki tasarrufların iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı borçlular Teyfik ve Y.S. vekili, ikametgah yeri itibarıyla Kula Mahkemelerinin yetkili olduğunu, aciz belgesi sunulmadığını, dava konusu taşınmazların rayiç bedelle satıldığını iptal koşullarının oluşmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı İ.Ş. vekili, dava konusu iki taşınmazı borçtan önce iyiniyetle 150.000 TL bedelle aldıklarını aciz belgesi sunulmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı A.E. vekili ikametgah yeri itibarıyla Kula Mahkemelerinin yetkili olduğunu, aciz belgesi sunulmadığını, dava konusu taşınmazı 300.000 TL bedelle aldıklarını belirterek davanın reddini savunmuştur. Davalı M.K. vekili ikametgah yeri itibarıyla Kula Mahkemelerinin yetkili olduğunu, aciz belgesi sunulmadığını, dava konusu taşınmazın 1994 yılından beri müvekkiline ait olduğunu, kredi teminatı için davalı Teyfik'e devredildiğini, kredi borcu ödenince geri aldıklarını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı İ.Y. vekili, aciz belgesi sunulmadığını, tasarrufların borçtan önce yapıldığını, taşınmazın borca mahsuben davalı Yavuz'a devredildiği, borç ödenince geri aldıklarını belirterek davanın reddini istemiştir.

Davalı B.M. vekili, aciz belgesi sunulmadığını, dava konusu taşınmazı borçtan önce 85.000 TL bedelle aldıklarını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı Şükrü savunma yapmamıştır.

Mahkemece iddia, savunma toplanan delillere göre; davalılardan İ. Y. hariç diğer tüm davalıların yerleşim yerinin Kula olduğu, iptali istenen tasarrufla konu taşınmazların da Kula ilçesi sınırları içinde kaldığı, davalıların büyük kısmının süresinde usulüne uygun yetki itirazında bulunduğu, usul ekonomisi bakımından tüm davalılar bakımından davaya bakmakla Mahkemenin yetkili olmadığı, Kula Mahkemelerinin yetkili olduğu gerekçesiyle davalıların usulüne uygun olan yetki itirazlarının kabulüne davanın yetki yönünden dava şartı yokluğu nedeniyle reddine davaya bakmakla Kula Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli ve yetkili olduğuna, dosyanın karar kesinleştiğinden ve talep halinde yetkili ve görevli Kula Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili ile davalılar İsmail Şahin, B.M. ve İ.Y. vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava İİK. 'nin 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufların iptali istemine ilişkindir.

1-Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin bir isabetsizlik bulunmamasına, somut olayda yetki itirazında bulunan davalılar yönünden HMK. 'nin 17.maddesinin uygulanma imkanı bulunmamasına göre, davacı vekilinin yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

Davalılar İsmail Şahin, B.M. ve İ.Y. vekilinin temyiz itirazları yönünden;

2-İptal davaları için yasada özel bir düzenleme öngörülmediğinden davanın HMK. 'nin 6. maddesi gereğince davalının davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesinde açılması gerekir. Aynı Yasa'nın 7/1 maddesi gereğince de davalı birden fazla ise dava bunlardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılabilir. İptal davaları aynı hakka değil kişisel hakka dayanan davalardan olduğundan davanın konusu taşınmaz bile olsa HMK. 'nin 12 maddesinin uygulanma imkanı yoktur.

İİK. 'nin 282 maddesi gereğince davalı borçlu ile doğrudan işlem yapan 3. kişiler arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğu ve zorunlu dava arkadaşları usul işlemlerini birlikte yapmak zorunda olduklarından yetki itirazının davalılarca birlikte ileri sürülmesi yasa gereğidir. HMK. 'nin 60.maddesi gereğince yalnız bir davalı tarafından ileri sürülen yetki itirazının hukuki sonuç doğurabilmesi için diğer davalının usulüne uygun olarak davet edildiği halde duruşmaya gelmemiş olması gereklidir.

Öte yandan HMK.'nun 19/2 maddesine göre bu yetki kesin yetki kuralı olmadığından taraflarca süresi içerisinde usulüne uygun olarak itiraz halinde mahkemece dikkate alınması gerekir.

Somut olayda davalı borçlular Tevfik ve Y.S. vekili tarafından süresi içinde yetki itirazında bulunulmuş ise de anılan borçlulardan davalı Yavuz'un, lehine tasarrufla bulunduğu davalı 3. kişiler İ.Ş., İ.Y. ve B.M. vekilinin duruşmaya katıldığı ve yetki itirazının bulunmadığı, kaldı ki davalılardan İzzet'in yerleşim yerinin İzmir olduğu, dolayısıyla davanın adı geçen davalılar yönünden mahkemenin yetkili olması nedeniyle, davalı borçluların yetki itirazının reddi ile adı geçen davalılar yönünden davanın esasının incelenmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetli görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda 1 nolu bentte açıklanan nedenlerle davacı vekilinin yerinde görülme- yen bütün temyiz itirazlarının reddine, 2 nolu bentte açıklanan nedenler davalılar İ.Ş., B.M. ve İ.Y. vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün adı geçen davalılar yararına BOZULMASINA, aşağıda dökümü yazılı 2,20 TL kalan onama harcının temyiz eden davacıdan alınmasına, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davalılar İsmail Şahin, B.M., İzzet Yıldırım'a geri verilmesine 31/01/2017 gününde oybirliğiyle karar verildi.”⁸⁸⁸⁴

İsviçre’de durum nasıl? Tasarrufun iptali davasının ‘kimlere karşı açılabilirliği’ konusu, İsviçre İcra ve İflas Kanunu’nun 290. maddesinde;

“Tasarrufun iptali davası, borçlu ile tasarrufla tabi işlemi gerçekleştiren veya borçludan iptale tabi tasarruf sebebiyle istifade eden (yararlanan) kişilere, onların mirasçılarına veya diğer haleflerine ve kötüniyetli üçüncü kişilere karşı açılır. İyi niyetli üçüncü kişilerin hakları, tasarrufun iptali davasından etkilenmez.”

şeklinde düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi; İsviçre’de, tasarrufun iptali davalarında borçlu ‘davalı’ olarak gösterilmediği için, bizde karşılaşılan sorunlarla orada karşılaşılmamaktadır...

*

Bilindiği gibi; ‘davacı’ ya da ‘davalı’ tarafa da birden fazla kişinin bulunması halinde dava arkadaşlığından bahsedilir. Bu durum kendi içinde; ‘mecburi (zorunlu) dava arkadaşlığı’⁸⁸⁸⁵ ve ‘ihtiyari dava arkadaşlığı’⁸⁸⁸⁶ olarak ikili bir ayrıma tabi tutulur:

a) ‘Mecburi (zorunlu) dava arkadaşlığı’ (HMK.m.59,60): Maddi hukuka göre bir hakkın birden fazla kişi tarafından birlikte kullanılması veya birden fazla kişiye karşı birlikte ileri sürülmesi ve tamamı hakkında tek hüküm verilmesi gereken hallerde, “mecburi(zorunlu) dava arkadaşlığı vardır.

Hüküm ve sonuçları bakımından ‘mecburi (zorunlu) dava arkadaşlığı’;

aa) Maddi mecburi (zorunlu) dava arkadaşlığı: Maddi hukuk hükümleri (TBK, TMK, TTK. vb.) bazı hakların birden çok kişi tarafından ‘birlikte’ kullanılması veya birden çok kişiye karşı ‘birlikte’ sürülmesi zorunluluğu getirmiştir. Örneğin; ‘elbirliği mülkiyeti’nin bulunduğu davalarda, kural olarak, bütün ortakların davayı, davacı olarak ‘birlikte’ açmaları/kendilerine karşı ‘birlikte’ dava açılması gerekir. Keza bir taşınmazda birden fazla kiracı bulunması halinde de, tahliye davasının ‘tüm kiracılara karşı’ açılması gerekir. Çünkü ‘tahliye borcu’ bölünebilen bir borç değildir...

⁸⁸⁸⁴ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. E: 2016/12195, K: 795 “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁸⁵ Bknz: İzmir BAM 5. HD. 19.01.2018 T. 1462/81; 17. HD. 30.01.2018 T. 12697/400; 17. HD. 06.02.2018 T. 8848/650; Adana BAM 3. HD. 13.02.2018 T. 142/168; Antalya BAM 4. HD. 20.02.2018 T. E:2017/1303, K:189; 17. HD. 10.09.2018 T. 3305/7590; 17. HD. 13.09.2018 T. 4248/7765; 17. HD. 05.11.2018 T. 6404/10082; 17. HD. 31.01.2017 T. 12195/795; 08.11.2016 T. 7159/10231; 14.10.2014 T. 3491/5710; 14.10.2014 T. 17147/13325; 09.05.2012 T. 1610/5944; 28.11.2011 T. 4925/11356; 17.03.2013 T. 4250/1406 “www.e-uyar.com”

⁸⁸⁸⁶ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 9029/651; 14.04.2014 T. 3491/5710; 28.11.2011 T. 4925/11356 “www.e-uyar.com”

bb) Şekli mecburi (zorunlu) dava arkadaşlığı: Maddi hukuk bakımından bir zorunluluk bulunmamasına rağmen, gerçeğin aydınlatılması ve taraflar arasındaki hukuki ilişkinin doğru bir şekilde karara bağlanmasının gerekli görüldüğü, bazı durumlarda da dava arkadaşlığı mecburidir.⁸⁸⁸⁷Örneğin tasarrufun iptali davalarında davalı ‘borçlu’ ve ‘borçlu ile işlemde bulunmuş olan yahut borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kişiler ile bunların mirasçıları’dır (İİK. m. 282). Burada, davalılar arasındaki ilişki şekli mecburi dava arkadaşlığıdır.⁸⁸⁸⁸

Buna karşın, ‘üçüncü kişiler’ ile ondan sonraki ‘dördüncü ve beşinci kişiler’ arasındaki ilişki ihtiyari davsa arkadaşlığıdır.

‘İhtiyari dava arkadaşlığı’nda, dava arkadaşlarından her birisi diğerinden bağımsız olarak hareket eder, bir kısmı ‘yetki ilk itirazı’nda bulunabilirken⁸⁸⁸⁹, ‘maddi mecburi dava arkadaşlığı’nda, dava arkadaşları birlikte hareket etmek zorundadırlar. Örneğin; bütün dava arkadaşlarının hepsinin birlikte ‘yetki ilk itirazı’nda bulunmaları gerekir. Buna karşın ‘şekli mecburi dava arkadaşlığı’nda, dava arkadaşları birlikte hareket etmek zorunda değildir. Her biri iddia ve savunmalarında tek başına hareket edebilir. Bu bakımından ‘şekli mecburi dava arkadaşlığı’nda dava arkadaşlarının durumu ‘ihtiyari dava arkadaşlığı’ndaki dava arkadaşları (HMK. m. 58) gibidir.

Bilindiği gibi; yetki “bir davanın ‘hangi yerdeki’ görevli mahkeme tarafından görüleceğini” ifade eder.

‘Yetki’yi belirleyen kurallar HMK. m. 5-19’da düzenlenmiştir.

Bu ‘yetki kuralları’nın bir kısmı kesin, bir kısmı ise kesin değil’dir.

Hakkında ‘kesin yetki kuralı’ bulunan bir dava yalnız ‘kesin yetkili mahkemede’ görülür. Bu nedenle; ‘kesin yetki itirazı’ “ilk itiraz” (HMK. m. 116/1-a) olmadığından, her zaman yapılabileceği gibi, mahkeme tarafından da “kendisinin yetkili olmayıp, başka bir mahkemenin kesin yetkili olduğu” her zaman kendiliğinden gözetilir... ‘Kesin yetki’, “dava şartları”ndadır (HMK. m. 114/1-ç)

“Kesin yetki kuralları” dışındaki diğer bütün yetki kuralları “kesin olmayan yetki kuralları” niteliğindedir.

HMK.’da öngörülen ‘yetki kuralları’, kural olarak ‘kesin yetki kuralı’ niteliğinde değildir. Yani, ‘kesin yetki kuralları’ istisnadır.

Kanun ‘hangi yetki’ kuralının kesin olduğunu’ her zaman açıkça belirtmez. Bu durumda, bu yetki kuralının ‘kesin olup olmadığı’ ilgili kanun hükmündeki ifadenin mutlak olup olmasına ve o yetki kuralının konuluş amacına göre belirlenir.⁸⁸⁹⁰

⁸⁸⁸⁷ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre... s:481 vd.- KURU, B., ARSLAN, R., YILMAZ Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 24. Baskı, 2013, s: 477 vd.- ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E. Medeni Usul Hukuku, 4.Baskı, 2018, s:540 vd. -TANRIVER, S. Medeni Usul Hukuku, C: 1, 2016, s:558 vd.- ÜRCAN, G. Davadan Feragatin Mütessesil Sorumlu Dava Arkadaşlarına Etkileri (Prof. Hakan Pekcanitez’e Armağan, C:2, 2015, s:1563 vd.)- ERDÖNMEZ, G. HMK. m. 571/I-C Hükmü Çerçevesinde İhtiyari Dava Arkadaşlığının Mümkün Olduğu Haller (Prof. Hakan Pekcanitez’e Armağan, C:2, 2015, s:698 vd.)- GÖRGÜN, L.Ş. Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, 2014, s:251 vd.- PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. Medeni Usul Hukuku, 14. Bası, 2013, s: 328 vd.-ULUKAPI, Ö. Dava Arkadaşlığı, 1991, s:43 vd.

⁸⁸⁸⁸ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E. age. s:541-GÖRGÜN, L.Ş. age. s:256- ULUKAPI, Ö. age. s:104

⁸⁸⁸⁹ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre..., s:486, 488- KURU, B., ARSLAN, R., YILMAZ age. s:478 vd. ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E. age. s:538, 542, 543- TANRIVER, S. age. s:541, 543, 545- GÖRGÜN, L.Ş. age. s:254- PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. age. s:330 vd.- ULUKAPI, Ö. age. s:149 vd., 206 vd., 217 vd.

⁸⁸⁹⁰ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre... s:107 vd.- KURU, B., ARSLAN, R., YILMAZ age. s:150 vd.- ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E. age. s:223 vd.-PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. Medeni Usul Hukuku, s:172 vd.- GÖRGÜN, L.Ş. age. s:72 vd.- TANRIVER, S. age. s:237 vd.

Yüksek mahkeme (Yargıtay 17. Hukuk Dairesi); tasarrufun iptali davalarında, davalılar arasında ‘*maddi mecburi (zorunlu) dava arkadaşlığı*’ bulunduğunu kabul ederek -“bütün dava arkadaşlarının yani davalı borçlu ile diğer davalı üçüncü kişinin birlikte hareket etmek zorunda olduğunu” ifade ederek- her iki davalının da ‘*birlikte yetki itirazında bulunmalarını ve bunu yaparken aynı mahkemeyi yetkili olarak bildirmelerini*’ istemekte, aksi takdirde yapılan ‘yetki itirazı’ nı geçersiz saymakta ve davacının yetkisiz yerde açtığı dava ‘yetkili’ hale gelmektedir.

Bu şekildeki değerlendirme ve varılan sonuç iki bakımdan hatalıdır. Gerçekten;

a) Her şeyden önce; **doktrinde** tasarrufun iptali davalarında davalılar arasında ‘*maddi mecburi (zorunlu) dava arkadaşlığı*’ değil ‘*şekli zorunlu (mecburi) dava arkadaşlığı*’ bulunduğu kabul edilmekte, bu durumda da dava arkadaşlarının ‘birlikte hareket etmek zorunda olmadıkları’ ifade edilmektedir. (Not: **Kanımızca**, doktrinde tasarrufun iptali davalarının, “şekli zorunlu (mecburi) dava arkadaşlığı”na örnek olarak gösterilmesi pek uygun olmamaktadır. Çünkü tasarrufun iptali davalarının mutlaka ya davalı borçlunun veya davalı üçüncü kişinin yerleşim yerinde görülmesi -davanın niteliğine uygun düşmekte- ve bu davanın -davaların ayrılması sonucunda- davalı-borçlunun yetki itirazının kabul edilip onun yerleşim yerinde ve diğer davalı üçüncü kişinin yetki itirazının kabul edilerek onun yerleşim yerinde ayrı ayrı görülmesi hiçbir şekilde isabetli olmayacaktır. Bu nedenle ‘yetki’ konusunda yasaya -aşağıda önereceğimiz şekilde- özel bir hüküm konulması gerekecektir...)

b) Ayrıca, her iki davalıyı yani ‘borçlu’ ile ‘üçüncü kişi’ nin aynı yeri yetkili mahkeme olarak bildirmek zorunda bırakılmaları isabetli olmamaktadır. Çünkü bu durumda, bu davalılardan birisi, kendisi için gerçekte yerleşim yeri orada olmadığı halde, orasını yetkili mahkeme olarak belirtmiş olmaktadır.

Kanımızca; “*tasarrufun iptali davalarında yetkili mahkemenin neresi olduğu konusunda*” açık (özel) bir hüküm konulması isabetli olacaktır. Bu konuda yasaya, konulmuş olan ‘yetki kuralı’ nın “kesin yetki kuralı niteliğinde olduğu”na dair kanun metninde ya da gerekçesinde açıklamada bulunulması yararlı olacaktır... Böylece bu davanın ‘yetkisiz yerde’ açılması halinde -davalıların yetki itirazında bulunurken aynı yeri ‘yetkili mahkeme’ olarak belirtmek zorunda kalmaları gerekmeksizin, mahkeme kendiliğinden “*tasarrufun iptali davasının açıldığı mahkemenin yetkisizliğine*” karar verebilecek duruma gelecektir.

Bugün **doktrin** ve **Yargıtay içtihatlarında** ‘yetkili mahkeme’ kabul edilen “davalı borçlu veya üçüncü kişinin yerleşim yerinin yetkili olduğu” konusunda;

a) Ya İİK. m.282’de “*İcra ve İflas Kanununun 11 inci babındaki iptal davaları borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kişiler ile bunların mirasçıları aleyhine, bu kişilerin yerleşim yerinde açılır...*”

ş e k l i n d e değişiklik yapılır ve maddenin ‘kenar başlığı’ da; “**İptal davasında yetkili mahkeme ve davalı**” ş e k l i n d e değiştirilir.

b) Veya, kanuna “**İptal davasında yetkili mahkeme**” kenar başlığı altında “*İptal davaları borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kişiler ile borçluların mirasçılarının yerleşim yerinde açılır.*” ş e k l i n d e yeni bir hüküm konulur.

NOT: Eğer Tasarrufun iptali davasının sadece “*davacı- alacaklının yerleşim yerindeki mahkemede*” ya da “*davalı üçüncü kişinin yerleşim yerindeki mahkemede*” açılmasının daha uygun olacağı düşünülürse, kanunda bu doğrultuda -yukarıda önerdiğimiz değişikliğe paralel- bir değişiklik yapılması gerekir.

93) Gecikmiş İtiraz (İİK. m. 65)

(Leges Hukuk Dergisi, Nisan/2019, S: 112, s: 11-24)

Ödeme emrine itiraz için yasada öngörülen *yedi günlük süre* içinde borçlu “önleyici nedenlerle” itiraz hakkını kullanamamışsa, kanunkoyucu, kendisine -bu özrünü kanıtlama koşuluyla- bir başka olanak daha tanımıştır. Bu durumdaki borçlulara tanınan ve İİK. mad. 65’de düzenlenmiş olan bu olanak “*gecikmiş itiraz*”dır.

Gecikmiş itirazın *hukuki niteliği* tartışmalıdır. **Doktrinde**⁸⁸⁹¹ bunun “*medeni usul hukuku anlamında bir dava*”, “*medeni usul hukukuna özgü bir kanun yolu*”, “*icra ve iflas hukukuna özgü bir hukuki çare*” olduğu ileri sürülmüştür.

A- Koşulları: Borçlunun “gecikmiş itirazda” bulunabilmesi için,⁸⁸⁹²

a) Kusuru olmaksızın,

b) Bir engel (özür) nedeniyle süresi içinde itiraz edememiş olması gerekir.

Borçlunun zamanında itiraz etmesine engel olan hususun, borçlunun kusuruna dayanmaması gerektiği gibi, aynı zamanda borçlunun itiraz süresi içinde icra dairesine başvurmasını da önleyebilecek nitelikte olması gerekir. Örneğin; *borçlunun icra dairesine başvurarak itirazda bulunmasına ya da bu amaçla bir vekil atmasına engel olacak derecede ağır hasta olması*,⁸⁸⁹³ borçlunun yangın, deprem, yer kayması, su basması, afet, ya da savaş,⁸⁸⁹⁴ ihtilal gibi nedenlerle icra dairesine itiraz için başvuramaması⁸⁸⁹⁵ ya da *borçlu adına tebligatı alan kimselerin -7201 sayılı Tebligat Kanunu mad. 16- borçluyu -borçlunun o sırada seyahatte bulunması nedeniyle⁸⁸⁹⁶ -zamanında haberdar edemedikleri için, borçlu süresinde ödeme emrine itiraz edememişse⁸⁸⁹⁷ borçlu “kendi kusuruna dayanmayan bir engel” sebebiyle, ödeme emrine itiraz edememiş sayılmalıdır.*

Yargıtay çok önceleri,⁸⁸⁹⁸ “usulsüz tebligat” halinde borçlunun “gecikmiş itiraz” yoluna başvurabileceğini bildirmişse de, daha sonra bu hatalı tutumunu terk etmiştir. **Yüksek mahkeme**, yeni içtihatlarında⁸⁸⁹⁹ *gecikmiş itirazın* “kendisine usulüne uygun olarak tebligat yapılan ve fakat kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle süresi içinde itirazda bulunamayan” borçlular için öngörülen bir başvuru şekli olduğunu, tebligatın *usulsüz* yapılmış olması halinde, borçlunun, Tebligat Kanunu’nun 32. ve İcra ve İflas Kanununun 16. maddesi gereğince “tebligattaki usulsüzlüğü” *şikayet* yolu ile icra mahkemesine bildirmesi gerektiğini kabul etmiştir.

* İzmir Barosu Avukatlarından (9 Eylül Üniv. Huk. Fak. E. Öğr. Görv.-Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

⁸⁸⁹¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi ve bu görüşlerin tahlil ve eleştirisi için bkz: **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflas Hukukunda Gecikmiş İtiraz (Prof. Dr. Halil Cin’e Armağan, 1995, s:302 vd.) – **UYUMAZ, A.** İcra ve İflas Hukukunda Gecikmiş İtiraz, 2011, s:32 vd.)

⁸⁸⁹² Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYUMAZ, A.** age., s:41 vd.

⁸⁸⁹³ Bknz: 12. HD. 26.06.2001 T. 10924/11480; 03.05.2000 T. 6552/7168; 23.12.1999 T. 16681/17213 vb.(www.e-uyar.com)

⁸⁸⁹⁴ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C:1, 1988, s:264 – **İNAN, Y. Z.** İcra Takibinde İtiraz ve Şikayetler, 1973, s:54 – **ULUKAPI, Ö.** agm. s:313 – **DEYNEKLİ, A. / KISA, S.** İtirazın İptali Davaları, 3.Baskı, 2013, s:68

⁸⁸⁹⁵ Bknz: 12. HD. 15.03.2011 T. 999/3554(www.e-uyar.com)

⁸⁸⁹⁶ Bknz: 12. HD. 29.01.2004 T. 23691/1692; 21.03.2003 T. 3123/5967; 14.03.2003 T. 2339/5295 vb.(www.e-uyar.com)

⁸⁸⁹⁷ **KURU, B.** age. s:265 – **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, 1980, s:417 – **ERMAN, E. S.** Poliş – Bono, Çek ve Kambyo Senetlerine Ait Özel Takip Yolları, 1973, s:336 – **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982, s:170 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İcra Hukukunun Esasları, 8.Baskı, 2004, s:101 – **ULUKAPI, Ö.** agm. s:315 vd.

⁸⁸⁹⁸ Bknz: İİD. 21.11.1963 T. E:12080(www.e-uyar.com)

⁸⁸⁹⁹ Bknz: 12. HD. 13.10.2011 T. 2856/18899; 19.12.2011 T. 11090/29529; 27.05.2004 T. 8578/13495; 13.04.2004 T. 4797/9019; 01.04.2004 T. 2953/7887 vb.(www.e-uyar.com)

Tebliğatin usulsüz olarak yapılmış olması halinde, borçlu icra mahkemesine yaptığı başvuruda “gecikmiş itiraz”dan bahsetmiş dahi olsa, hukuki nitelendirme hakime ait olduğundan (HMK. mad. 33), icra mahkemesince yapılan başvurunun (talebin) “şikayet” olarak değerlendirilerek, buna göre sonuçlandırılması gerekir.⁸⁹⁰⁰

Usulsüz tebliğ halinde, ödeme emrinin borçluya tebliğ tarihi, ‘borçlunun “usulsüz tebliği öğrendiğini” bildirdiği tarih’ olduğundan (Tebliğat Kanunu mad. 32; Teb. Tüz. mad. 51/II) ödeme emrine itiraz süresi, bu tarihten itibaren başlar.⁸⁹⁰¹ Bu nedenle, ödeme emrinin usulsüz olarak tebliğ edilmiş olması halinde borçlunun bir taraftan, icra mahkemesine şikayet yoluyla başvurup ödeme emrinin tebliğ tarihinin düzeltilmesi (yani; kendisinin usulsüz tebliğati öğrendiği tarihin, tebliğ tarihi olarak kabul edilmesi) konusunda karar verilmesini isterken diğer taraftan, bu konuda verilecek kararı beklemeden, takip şekline göre takibe ve borca itiraz sebeplerini de ilgili yere yani **icra dairesine** (İİK. mad. 62) ya da **icra mahkemesine** (İİK. mad. 168/4, 5) bildirmesi gerekir.

B- Gecikmiş itirazın yapılması: Borçlu, “gecikmiş itirazda bulunma hakkı”nın doğduğu durumlarda;

a) *Engelin (özü) kalktığı günden itibaren üç gün içinde.*⁸⁹⁰²

b) *Özrünü gösteren kanıtlarla birlikte (yüksek mahkeme; hastalık nedeniyle gecikmiş itirazda bulunulması halinde, “hastalığın, icra dairesine “veya icra mahkemesine” itiraz etmek için gitmeye veya vekil tayin etmeye engel olacak nitelikte bulunmasını”⁸⁹⁰³ ve “bu hastalığı belirten raporun protokol numarası taşınması”⁸⁹⁰⁴ -yani hastalığın resmi doktor raporu ile belgelendirilmesini, özel doktorların verdikleri raporların sağlık müdürlüğüne onaylı olmasını- aramaktadır... Ayrıca, borçlunun dayandığı özürlü niteliği tanık dinlenmesini gerektiriyorsa -örneğin; yangın, deprem, yer kayması, su basması gibi nedenlerle borçlu süresi içinde ödeme emrine itiraz edemediğini ileri sürüyorsa- “tanık listesi”ni de borçlu -icra mahkemesine- vermek zorundadır...)*⁸⁹⁰⁵

c) *İleri sürdüğü -takibe ve borca- itiraz sebeplerini ve bunların dayanaklarını,*⁸⁹⁰⁶

d) *Duruşma harç ve giderlerini peşin ödemek koşuluyla;*⁸⁹⁰⁷

e) *Takibin yapıldığı yerdeki icra mahkemesine*⁸⁹⁰⁸, bildirmek zorundadır.

Borçlunun, icra mahkemesi yerine icra dairesine yapacağı başvuru geçersiz olup, takibin kesinleşmesini önlemez.⁸⁹⁰⁹

Borçlu, “gecikmiş itiraz” yoluna, en geç **paraya çevirme işlemi bitinceye kadar** (İİK. mad. 65/I) -engelin kalkmasından itibaren üç gün içinde olmak koşuluyla- başvuru yapılabilir.

İflas yoluyla takiplerde; ticaret mahkemesince “iflasa hükmolununcaya kadar” borçlu -ticaret mahkemesine- gecikmiş itirazda bulunabilir (İİK. mad. 173/III). **Bir görüşe göre**⁸⁹¹⁰ alacaklının başvurusu üzerine dosyanın henüz -İİK. mad. 173/III gereğince

⁸⁹⁰⁰ Bknz: 12. HD. 10.10.2011 T. 2020/19403; 16.09.2003 T. 13778/17725; 28.05.2002 T. 10275/11265; 12.02.2001 T. 1683/2467 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁹⁰¹ Bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C:1, 3.Baskı, 2014, s: 958

⁸⁹⁰² Bknz: 12. HD. 02.04.2002 T. 5821/6867; 30.01.2001 T. 442/1406; 24.04.2000 T. 6079/6605(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁰³ Bknz: 12. HD. 26.02.1981 T. 281/1857; 26.01.1981 T. 8671/585; 02.07.1980 T. 4344/5799; 16.03.1980 T. 1004/2566; 16.10.1979 T. 7062/8028 (www.e-uyar.com)

⁸⁹⁰⁴ Bknz: 12. HD. 02.05.2000 T. 6552/7168; 23.12.1999 T. 16681/17213; 03.03.1998 T. 1986/2519; 15.03.1993 T. 412/544 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁹⁰⁵ **AKYAZAN, S.** İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s:41

⁸⁹⁰⁶ Bknz: 12. HD. 09.03.2004 T. 230/5417; 30.04.2001 T. 5857/7291; 02.06.1994 T. 7005/7237 (www.e-uyar.com)

⁸⁹⁰⁷ Karş: **POSTACIOĞLU, İ.** age. s:172 vd. – **KURU, B.** age. s:269

⁸⁹⁰⁸ Bknz: 12. HD. 30.04.2001 T. 5857/7291; 02.06.1994 T. 705/7237(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁰⁹ Bknz: 12. HD. 13.11.2000 T. 16870/17270; 27.04.1976 T. 2807/5189(www.e-uyar.com)

⁸⁹¹⁰ **DOMANIÇ, H.** Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması, 1990, s:789

gecikmiş itirazı inceleyecek olan- ticaret mahkemesine gönderilmemiş olduğu aşamada, gecikmiş itirazın icra dairesine yapılabilmesi de kabul edilmelidir. Hatta, dosya mahkemeye gelmiş olsa bile, icra memurluğuna yapılan gecikmiş itirazın dairece mahkemeye gönderilmesi mümkün ve zorunlu olduğundan, buradaki “merci hatası” da gecikmiş itirazın geçerliliğine bir zarar vermemelidir. Bu görüşün, İcra ve İflas Kanununun açıklık taşıyan ve gecikmiş itiraz isteminin ticaret mahkemesine yapılmasını öngören İİK. mad. 173/III hükmü karşısında, uygulamada pek benimseneceğini sanmıyoruz.⁸⁹¹¹

“**Paraya çevirme işlemi**” herhangi bir nedenle *iptal* edildiği takdirde yahut ticaret mahkemesince “**iflas**”a karar verildikten sonra, iflas kararı Yargıtayca bozulursa, borçlu gecikmiş itirazda bulunabilir mi? “Paraya çevirme işlemi” ve “iflas kararı” ortadan kalktığına göre, borçlunun gecikmiş itirazda bulunmasına bir engel kalmamış demektir.⁸⁹¹²

Gecikmiş itirazda bulunan borçlu, “*duruşma harç ve giderlerini*” de peşin yatırmak zorundadır. Ancak, duruşma yapıp yapmamak icra mahkemesinin takdirine bağlı olduğundan, icra mahkemesi duruşma yapılmamasına karar verdiği takdirde, alınan giderler kendisine geri verilir.

Burada karşımıza şöyle bir sonuç çıkar: Acaba gecikmiş itirazda bulunan borçlu, duruşma için belirli harç ve giderleri itirazı sırasında ödememişse, bunun sonucu nedir? Bu durumda, “*yananın bu giderlerin peşin yatırılmasını bir zorunluluk ve itirazın geçerlilik koşulu olarak kabul ettiği*” görüşü savunularak, “*giderleri peşin yatırılmayan gecikmiş itiraz hükümsüz mü sayılacak*” yoksa “*icra mahkemesinin önce duruşmaya gerek olup olmadığını saptaması, duruşmaya gerek görülen durumlarda, başvurunun giderleri ödenmesine kadar işleme konmaması İİK. mad. 65 gereğince takibin ertelenmesi (taliki) kararı verilmemesi*” görüşü⁸⁹¹³ mü kabul edilecektir? İkinci görüş her ne kadar daha mantıklı ve doğru ise de maddenin yazılış şekline, birinci görüşün uygulamada benimseneceği daha muhtemeldir.⁸⁹¹⁴

Gecikmiş itirazın yapılması için, belirli bir *şekil* öngörülmüş olmadığından, gecikmiş itirazlar **dilekçe ile** olabileceği gibi **sözlü olarak** da yapılabilir.⁸⁹¹⁵ Sözlü olarak gecikmiş itirazda bulunulduğu takdirde, borçlunun beyanı, tutanağa geçirilerek, borçlu ve icra mahkemesi hakimi ve tutanak katibi tarafından imzalanır.

C-Gecikmiş itirazın incelenmesi: Gecikmiş itiraz istemi icra mahkemesinde, **basit yargılama usulüne göre** (HMK. mad. 316-322) incelenir (İİK. mad. 18). Gecikmiş itiraz üzerine, icra mahkemesi, ilk önce “takibin ertelenmesi”nin gerekip gerekmediğini inceler. Bu konuda bir karar verdikten sonra, borçlunun ileri sürdüğü özrün (engelin) gerçek ve geçerli olup olmadığını araştırır. Bu araştırma, kural olarak “evrak üzerinde” yapılır. Ancak, icra mahkemesi, gerek görürse iki tarafı hemen çağırarak duruşma yapabilir.⁸⁹¹⁶

Borçlu, süresi içinde itirazda bulunmasına engel olan hususları (yani özrünün dayandığı olayları) **her türlü delil ile** ispat edebilir. Gerekirse “tanık” dinletebilir. Örneğin; “*tebligat tarihinde yurtdışında veya başka ilde bulunduğunu ve tebligatı, adresine döndüğünde aldığı*” bildiren borçlu, bu iddiasını her türlü delille -tanık dinleterek⁸⁹¹⁷ pasaportunu mahkemeye ibraz ederek- kanıtlayabilir. İcra mahkemesi de, borçlunun sunduğu delilleri serbestçe takdir eder. Kesin kanaat sahibi olabilmek için, HUMK döneminde borçluya re’sen yemin (HUMK. mad. 355) teklif edebilirken⁸⁹¹⁸, **Yeni HMK’da “re’sen yemin”e yer verilmemiştir.**

⁸⁹¹¹ Aynı görüşte; **ULUKAPI, Ö.** agm. s:323

⁸⁹¹² **AKYAZAN, S.** age. s:39 – **ULUKAPI, Ö.** agm. s:320

⁸⁹¹³ **POSTACIOĞLU, İ.** age. s:172 vd. – **KURU, B.** age. s:269

⁸⁹¹⁴ Bknz: **BERKİN, N.** age. s:417 – **ULUKAPI, Ö.** agm. s:325

⁸⁹¹⁵ **KURU, B.** age. s:268 – **BERKİN, N.** age. s:417

⁸⁹¹⁶ Bknz: 12. HD. 11.10.1993 T. 10961/17956 (www.e-uyar.com)

⁸⁹¹⁷ Bknz: 12. HD. 17.03.2011 T. 23044/3761; 27.04.1995 T. 6609/6574(www.e-uyar.com)

⁸⁹¹⁸ **KURU, B.** age. s:271 – **ULUKAPI, Ö.** agm. s:326

aa) İcra mahkemesi, ileri sürülen özü kabul ederse; gecikmiş olarak yapılan itiraz, süresi içinde yapılmış bir itirazmış gibi kabul edilir ve icra takibi de durur.⁸⁹¹⁹ Ancak, gecikmiş itirazın kabulü halinde, itiraz nedenleri incelenmeden “takibin durdurulmasına” karar verilemez.⁸⁹²⁰ Keza, gecikmiş itiraz başvurusunun yapıldığı icra mahkemesince, duruşmaya son verilmeden önce, alacaklıdan İİK. mad. 65/IV uyarınca ‘diyeceği sorulmadan’ nihai karar verilemez.⁸⁹²¹

“Gecikmiş itiraz talebinin kabulü” ile takip durur. Bu durumda, alacaklının *aynı oturumda* icra mahkemesinden “itirazın kaldırılmasını” istemesi gerekir. Alacaklının bu konuda bir talebi olmazsa, icra mahkemesi itirazın esasını inceleyemez.⁸⁹²²

İcra mahkemesinin bu kararın gecikmeden, alacaklı, borçlu ve icra dairesine bildirilmesi gerekir.

Özrünün kabulü üzerine duran takibe devam edilebilmesi için, alacaklının **itirazın iptali** (İİK. mad. 67) ya da **itirazın kaldırılması** (İİK. mad. 68 vd.) yollarından birine gitmesi gerekir.⁸⁹²³

aaa- Alacaklı, “*gecikmiş itirazın kabulünden önce borçlunun mallarını haczetmiş durumda değilse*” alacaklı, icra mahkemesinin “gecikmiş itirazın kabulüne” karar vermesi üzerine “*itirazın kaldırılması*” yoluna gitmek istiyorsa, bunu icra mahkemesinin “özrünün kabulüne” karar verdiği celsede derhal **sözlü** olarak, icra mahkemesinde bildirebilir (mad. 65/IV). Bu istem üzerine, icra mahkemesi incelemesine devam ederken, alacaklının “*itirazın kaldırılması*” istemi hakkında bir karar verir. Böylece alacaklıya, gecikmiş itirazın süratle kaldırılmasını sağlayacak bir imkan tanınmıştır. Ancak, alacaklı bu imkandan yararlanmak istemezse, bir daha “*itirazın kaldırılması*”nı isteme hakkından yoksun olmayıp İİK. mad. 67/IV’deki altı aylık süre içinde de bu hakkını kullanabileceği gibi bir yıl içinde de “*itirazın iptali*” için mahkemeye başvurabilir.

bbb- Eğer, “*gecikmiş itirazın kabulünden önce borçlunun malları haczedilmiş durumda ise*” alacaklı, icra mahkemesinin “özrünün kabulü kararı”nın kendisine tefhim ya da tebliğinden itibaren yedi gün içinde ya *itirazın iptalini* (İİK. mad. 67) ya da *itirazın kaldırılmasını* (İİK. mad. 68 vd.) istemek zorundadır. Aksi halde, haciz kalkar.

bb) İcra mahkemesi, ileri sürülen özü kabul etmezse; gecikmiş itiraz istemini reddeder. Bu kararlar, evvelce “takibin ertelenmesi”ne karar verilmişse, bu karar da kalkar.

Özrünün **kabulü** ve **reddi** kararı **temyiz** edilebilir (İİK. mad. 363/3).^{8924 8925} **Yargıtay**, önce “*gecikmiş itirazın kabulü hakkındaki kararın, temyiz edilemeyeceğine*” karar vermişken,⁸⁹²⁶ daha sonra, bu görüşünden dönerek, “*gecikmiş itirazın kabulü hakkındaki kararın temyiz edilebileceğini*”⁸⁹²⁷ belirtmiştir...

D- Takip devam ettiği sırada, takip konusu alacağın bir üçüncü kişiye “tüm olarak = külli” (miras) ya da “tek olarak = cüz’i” geçmesi (devri = temlikli) halinde, borçluya yeni alacaklı karşısında sahip olacağı itirazları, “gecikmiş itiraz” yolu ile ileri sürebilmek imkanı verilmelidir.⁸⁹²⁸

⁸⁹¹⁹ Bknz: 12. HD. 09.09.1976 T. 7486/8913; 28.02.1964 T. 2048/2711 (www.e-uyar.com)

⁸⁹²⁰ Bknz: 12. HD. 23.05.2003 T. 9129/11858(www.e-uyar.com)

⁸⁹²¹ Bknz: 12. HD. 17.01.2000 T. 17394/83 (www.e-uyar.com)

⁸⁹²² Bknz: 12. HD. 19.12.1994 T. 16088/16318 (www.e-uyar.com)

⁸⁹²³ Bknz: İİD. 28.02.1964 T. 2048/2711(www.e-uyar.com)

⁸⁹²⁴ **KURU, B.** age. s:272 – **BERKİN, N.** age. s:418 – **ULUKAPI, Ö.** agm. s:329

⁸⁹²⁵ Karş: **ÖĞÜTÇÜ, T. / ÇİTOĞLU, A.** Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, C:1, 1977, s:292

⁸⁹²⁶ Bknz: İİD. 26.04.1962 T. 4537/4996 (Naklen: **KURU, B.** age. s:273, dipn. 128)

⁸⁹²⁷ Bknz: 12. HD. 25.01.1983 T. 9965/31(www.e-uyar.com)

⁸⁹²⁸ **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s:102 – **KURU, B.** Ödeme Emrine İtiraz (Ad. D. 1961/3-4, s:291 vd.) – **ULUKAPI, Ö.** agm. s:318

E- Vekil, kendi özrünü ileri sürerek, borçluyu temsilen süresinde itirazda bulunamadığını belirtip, gecikmiş itirazda bulunamaz.^{8929 8930} Başka bir deyişle, borçluya tanınan gecikmiş itirazda” bulunma hak ve yetkisi, aynı koşullar çerçevesinde *yasal temsilciler* için de kabul edilmekte ise de, *iradi temsilcilerin* özürleri, gecikmiş itiraz sebebi sayılmamaktadır.⁸⁹³¹

F- Ayrıca belirtelim ki, bu madde, borçlunun üçüncü kişide bulunan alacağının alacaklı tarafından haczi üzerine, üçüncü kişinin gönderilen “birinci haciz ihbarnamesi”ne, İİK. mad. 89/II gereğince, kusuru olmaksızın bir engel (özür) nedeniyle süresinde -yedi gün- itiraz edememesi halinde de uygulanır. Bu takdirde, üçüncü kişinin, engelin (özrünün) ortadan kalkmasından itibaren üç gün içinde -İİK. mad. 65’in az önce belirtilen koşullarına uyarak- İİK. mad. 89/V gereğince icra mahkemesine başvurması gerekir.⁸⁹³²

G- Yüksek mahkeme, yukarıda sunulan içtihatlar dışında ayrıca bu konu ile ilgili olarak;

- “*Gecikmiş itiraz hallerinde mahkemece öncelikle, İİK. mad. 65’de düzenlenen gecikmiş itiraz nedenleri ve koşullarının bulunup bulunmadığı hususunun değerlendirilmesi ve bu değerlendirme sonucunun temyiz incelemesine esas olmak üzere kararın gerekçesinde açıkça belirtilmesi gerekeceğini*”⁸⁹³³

- “*Borçlu dilekçesinde; gecikmiş itirazdan söz etmişse de, hukuki sebebin ve uygulanacak yasa maddesinin hakim tarafından tespit edilmesi gerekeceğini (HMK. mad. 33) ve borçlu vekilinin başvurusunun usulsüz tebligata dayalı, tebliğ tarihinin düzeltilmesi istemi olarak kabul edilebileceğini, İİK. mad. 65’de koşulları belirlenen gecikmiş itirazda, tebligat usulüne uygun olarak yapılmış olmakla birlikte, muhatabın bir engel nedeni ile süresi içinde itiraz edememesinin söz konusu olduğu ve bu durumda, gecikmiş itirazda bulunacak kişinin, mazeretini gösteren delillerle birlikte esasla ilgili itirazlarını ve dayanaklarını da engelin kalktığı günden itibaren üç gün içinde icra mahkemesine bildirmek zorunda olduğunu; usulsüz tebligatta ise, İİK. ’nin 65. maddesine göre yapılacak incelemeden farklı olarak, tebligatın usulüne uygun olarak yapılmamasının söz konusu olduğu ve bu durumda icra hakiminin, tebliğ işleminin 7201 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak yapılıp yapılmadığını inceleyerek ve öğrenme tarihine göre tebliğ tarihini düzeltmesi gerekeceğini (Teb. K. mad. 32), tebligat mevzuatı gereğince tebligatın, tebliğ yapılmak istenen kişinin bilinen en son adresinde yapılması gerekeceğini, borçlu tüzel kişinin Ticaret Sicil Müdürlüğüne bildirilen ve ticaret sicilinde kayıtlı olan adresine çıkarılan tebligatın bila tebliğ iade olunması üzerine, Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebliğ yapılmış ise de; alacaklı tarafından, takipten önce, borçlunun başka bir adresine noterden ihtarname tebliğ edildiğine göre, borçlunun bilinen son adresi ihtarnamede yazılı olan bu adres olduğunun kabul edilmesi gerekeceğini*”⁸⁹³⁴

- “*Borçluya ödeme emrinin tebliğine ilişkin tebligat parçası incelendiğinde; muhatabın adreste bulunmama sebebi ve tevziat saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceği hususu tebligat parçasına yazılıp, usulen tevsik edilmediğinden, yapılan tebligatın usulsüz olduğunu*”⁸⁹³⁵

- “*İİK. nun 65.maddesine dayanan gecikmiş itirazda, tebligatın usulüne uygun olarak yapılmış olması, ancak, muhatabın bir engel nedeniyle süresinde itiraz edememiş olması halinde gecikmiş itirazda bulunacak kişinin mazeretini gösterir delillerle birlikte, esasla ilgili itirazlarını ve dayanaklarını, engelin kalktığı günden itibaren üç gün içinde icra*

⁸⁹²⁹ İNAN, Y. age. s:33 vd. – ULUKAPI, Ö. agm. s:311

⁸⁹³⁰ Bknz: 12. HD. 30.06.1975 T. 4818/6329; 11.05.1976 T. 3599/5926 (www.e-uyar.com)

⁸⁹³¹ KURU, B. age. s:266 – ULUKAPI, Ö. agm. s:311 – DEYNEKLİ, A. / KISA, S. age. s:67

⁸⁹³² ARSLAN, R. Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi (Dr. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s:101 vd.)

⁸⁹³³ Bknz: HGK. 09.10.2013 T. 12-135/1462(www.e-uyar.com)

⁸⁹³⁴ Bknz: 12. HD. 12.03.2013 T. 186/8777(www.e-uyar.com)

⁸⁹³⁵ Bknz: 12. HD. 20.02.2012 T. 12249/4236(www.e-uyar.com)

*mahkemesine bildirilmesi gerekeceğini; maddeden de anlaşılacağı üzere gecikmiş itirazın ön koşulunun usulüne uygun bir tebligatın yapılmış olması olduğunu*⁸⁹³⁶

- “Borçluya yapılan ödeme emri tebliğ işlemi usulüne uygun olduğuna göre ve borçluda icra mahkemesine başvurusunu gecikmiş itiraz olarak yaptığına göre istemin gecikmiş itiraz olarak vasıflandırılması ve İİK. ’nin 65. maddesine göre incelenmesi ve sonuçlandırılması gerekeceğini”⁸⁹³⁷

- “ ‘Gecikmiş itiraz’ da, ‘tebligatın usulüne uygun olarak yapılmış olması ancak, muhatabın bir engel nedeniyle süresinde itiraz edememiş bulunması’ söz konusu olduğu halde, ‘usulsüz tebligat’ da, ‘tebligatın muhatabına usulüne uygun olarak yapılmamış olması’ nin gerekeceğini”⁸⁹³⁸

- “İrak’ın içerisinde bulunduğu anarşi ve iç savaş ortamının, şikayetçinin itiraz süresi içinde icra dairesine başvurmasını önleyecek nitelikte bir engel teşkil ettiğini”⁸⁹³⁹

- “Ödeme emrinin tebliğ edildiği tarihte şehir dışında olduğuna ilişkin bir delil sunamamış olan borçlunun ‘gecikmiş itiraz talebinin reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁴⁰

- “Borçlunun mahkemeye verdiği şikayet dilekçesinde ‘gecikmiş itiraz’ deyimini kullanmış olmasının, HUMK. ’nun 76. (şimdi; HMK. ’nin 33.) maddesi uyarınca hukuki nitelendirilmenin hakime ait olması nedeniyle, sonuca etkili olmayacağını, başvurunun bu haliyle ‘tebligat usulsüzlüğü şikayeti’ olarak kabul edilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁴¹

- “ ‘Gecikmiş itiraz’ isteminde bulunmuş olan borçlunun dilekçesine ‘gribal enfeksiyon’ a ilişkin eklediği raporda ‘5 günlük süre ile yatak istirahati uygun görülmüştür’ denilmiş olmasının ‘icra dairesine gidilerek borca itiraz edilmesine veya vekil atanmasını engelleyici olduğu’ ayrıca belirtilmemiş olduğundan, mahkemece bu rapora dayanılarak ‘gecikmiş itiraz talebinin kabulüne’ karar verilemeyeceğini”⁸⁹⁴²

- “Başvurunun usulüz tebligat olarak mı, gecikmiş itiraz olarak mı kabul edildiği belirlenmeden sonuca gidilmesi kabule göre de mazeret kabul edildiği halde icra mahkemesince durma kararı verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁴³

- “Borçlunun ibraz ettiği raporda ‘gribal enfeksiyonun, borçlunun icra dairesine gidip borca itiraz etmesini veya vekil atamasını engelleyici olduğu’ belirtilmemiş olduğundan, gecikmiş itiraz talebinin reddine karar verilmiş olması gerekeceğini”⁸⁹⁴⁴

- “Borçlunun tebligatın yapıldığı sırada seyahatte olduğu iddiasının, gecikmiş itiraz nedeni olarak kabulü gerekeceğini”⁸⁹⁴⁵

- “Borçlunun (vekilinin) icra mahkemesine verdiği dilekçede ‘gecikmiş itirazdan’ söz etmesinin sonuca etkili olmadığını, çünkü HUMK. ’nun 76. (şimdi; HMK. ’nin 33.) maddesi gereğince hukuki sebebi ve uygulanacak yasa maddesini belirlemenin hakim görevine giren bir konu olduğunu; ödeme emrinin tebliğindeki usulsüzlüğün gecikmiş itiraz nedeni olarak kabul edilemeyeceği, tebligatın usulsüz olarak yapılmış olduğu sonucuna

⁸⁹³⁶ Bknz: 12. HD. 27.11.2012 T. 14311/35182 (www.e-uyar.com)

⁸⁹³⁷ Bknz: 12. HD. 13.12.2012 T. 18841/37867(www.e-uyar.com)

⁸⁹³⁸ Bknz: 12. HD. 13.10.2011 T. 2856/18899; 19.12.2011 T. 11090/29529; 27.12.2011 T. 11577/30794; 12.04.2011 T. 25711/6328(www.e-uyar.com)

⁸⁹³⁹ Bknz: 12. HD. 15.03.2011 T. 999/3554(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁴⁰ Bknz: 12. HD. 17.03.2011 T. 23044/3761(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁴¹ Bknz: 12. HD. 10.10.2011 T. 2020/19403(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁴² Bknz: 12. HD. 06.06.2011 T. 30073/11780(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁴³ Bknz: 12. HD. 07.02.2012 T. 14753/2810(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁴⁴ Bknz: 12. HD. 06.06.2011 T. 30073/11780(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁴⁵ Bknz: 12. HD. 20.09.2010 T. 8212/20212; 30.03.2010 T. 25944/7635; 12. HD. 15.06.2009 T. 5336/12726; 23.10.2008 T. 14887/18144(www.e-uyar.com)

varılması halinde Tebligat Kanununun 32. maddesi çerçevesinde tebliğ tarihinin düzeltilmesiyle yetinileceğini”⁸⁹⁴⁶

- “Irak Cumhuriyeti Petrol Başkanlığı'nın -Irak'ın işgal altında olduğu dönemde Irak'ın içerisinde bulunduğu anarşi ve iç savaş ortamı nedeniyle şikayetçinin itiraz süresi içinde icra dairesine başvurmasını önleyecek nitelikte engellerden sayılması gerekeceği ve şikayetçinin gecikmiş itiraza ilişkin mazeretin kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁴⁷

- “Borçluya 2 gün yatak istirahati vermiş olan raporun serbest hekim mi yoksa bir resmi sağlık kurumunda mı görevli olup olmadığının anlaşılmadığından bu durumun geçerli bir mazeret olarak kabul edilmeyeceğini; ayrıca gecikmiş itiraz dilekçesinde borca itiraz nedenlerinin de belirtilmemiş olmasının gecikmiş itiraz talebini geçersiz kılacağını”⁸⁹⁴⁸

- “Ödeme emrinin tebliğ edildiği tarihte borçlunun hastanede olduğunun anlaşılması halinde, borçlunun icra mahkemesine başvurusunun gecikmiş itiraz olarak değerlendirilip oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁴⁹

- “Özel nitelikteki ve belirtilen hastalığın uzmanı olmayan doktorlarca düzenlenen raporların geçerli olmayacağı gibi, itiraz süresi içinde tıp merkezine gidip rapor alabilen borçlunun vekil tutabileceği ve icra dairesine gidip itirazda bulunabileceği düşünülerek, gecikmiş itiraz talebinin bu nedenle de kabul edilmemesi gerekeceğini”⁸⁹⁵⁰

- “Borçlunun ibraz ettiği raporda ‘bel ağrısı rahatsızlığının, borçlunun icra dairesine gidip borca itiraz etmesini veya vekil atamasını engelleyici olduğu’ belirtilmemiş olduğundan, gecikmiş itiraz talebinin reddine karar verilmiş olması gerekeceğini”⁸⁹⁵¹

- “Borçlu şirket yetkilisinin rahatsızlığının tek başına gecikmiş itiraz nedeni olarak ileri sürülemeyeceğini, çünkü rahatsızlığı nedeniyle kendisi ödeme emrine süresi içinde itiraz edememiş olan şirket yetkilisinin vekiline talimatta bulunarak ödeme emrine itiraz edebileceği gibi sağlık raporunda yatak istirahati öngörülmediği için icra dairesine gelerek de ödeme emrine itirazda bulunabileceğini”⁸⁹⁵²

- “Borçlunun gecikmiş itirazının kabul edilebilmesi için ‘süresi içinde itiraz edemesine neden olan bir engelini bulunması’ ve ‘bu engelin kendi kusurundan kaynaklanmaması’ (örneğin; borçlunun itiraz etmek için icra dairesine gelemeyecek veya kendisine bir vekil atayamayacak kadar ağır hastalığı, depresyon, yangın, sel gibi doğal afetler, savaş veya tebligatın yapıldığı sırada seyahatte bulunması gibi nedenlerle) gerekeceğini”⁸⁹⁵³

- “Gecikmiş itirazdan bahsedilmesi için tebligatın usulüne uygun olarak yapılmış olması, ancak muhatabın (borçlunun) bir engel nedeniyle süresinde ödeme emrine itiraz

⁸⁹⁴⁶ Bknz: 12. HD. 20.09.2010 T. 8212/20212; 08.06.2010 T. 1938/14353; 11.05.2010 T. 30553/11814; 16.03.2010 T. 23707/6215; 12.05.2009 T. 7353/10463; 14.04.2009 T. 28010/8152; 12.03.2009 T. 24603/5324; 25.12.2008 T. 18765/23259; 24.10.2008 T. 14818/18419; 27.06.2008 T. 10832/13623; 17.09.2007 T. 13319/16376; 16.07.2007 T. 12438/14709; 16.07.2007 T. 12209/14828; 02.07.2007 T. 11275/13595; 12.06.2007 T. 9306/11890; 15.05.2007 T. 7635/9967; 17.04.2007 T. 5246/7683; 29.01.2007 T. 23651/1252; 13.07.2006 T. 13771/15504; 31.03.2006 T. 3420/6660; 31.01.2006 T. 24651/938; 28.10.2005 T. 16701/21086; 25.10.2005 T. 22002/20907; 10.02.2005 T. 1317/2243(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁴⁷ Bknz: 12. HD. 29.06.2010 T. 3802/16372(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁴⁸ Bknz: 12. HD. 13.04.2010 T. 27446/8884(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁴⁹ Bknz: 12. HD. 11.03.2010 T. 21825/5765(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁵⁰ Bknz: 12. HD. 09.03.2010 T. 23853/5496(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁵¹ Bknz: 12. HD. 20.01.2010 T. 19334/1154(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁵² Bknz: 12. HD. 27.10.2009 T. 12149/20541(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁵³ Bknz: 12. HD. 27.10.2009 T. 15587/16352(www.e-uyar.com)

edememiş olması, mazeretini gösteren delillerle birlikte esasa ilişkin itirazlarının ve dayanaklarının engelin kalktığı günden itibaren 3 gün içinde icra mahkemesine bildirmesinin zorunlu olduğunu”⁸⁹⁵⁴

- “Tebliğ işleminin yapıldığı sırada yurtdışında bulunan borçlunun gecikmiş itirazda bulunabileceğini, bu durumda borçlunun Türkiye’ye giriş tarihi sorularak sonucuna göre icra mahkemesince bir karar verilmesi gerekeceğini (borçlunun dilekçesinde usulsüz tebligattan bahsedip tebliğ tarihinin düzeltilmesini istemiş olmasının, HUMK. ’nun 76. (şimdi; HMK. ’nin 33.) maddesi uyarınca sonuca etkili olmayacağı)”⁸⁹⁵⁵

- “Ödeme emri tebliğindeki usulsüzlüğün, gecikmiş itiraz nedeni yapılamayacağını”⁸⁹⁵⁶

- “Ödeme emrinin tebliğ edildiği tarihte iddia ettiği gibi yurtdışında olmayıp, Türkiye’de bulunduğu saptanan borçlunun gecikmiş itiraz talebinin reddine karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁵⁷

- “Borçlular arasında menfaat uyumsuzluğu bulunduğundan, şikayetçi adına gönderilen ödeme emri tebligatının, diğer borçlunun eşine yapılmış olmasının, Tebligat Kanununun 39. maddesine aykırı olacağını, borçlunun icra mahkemesine yaptığı başvurusunun usulsüz tebligata ilişkin şikayet olarak kabul edilip, uyumsuzluğun buna göre sonuçlandırılması gerekeceğini”⁸⁹⁵⁸

- “Gecikmiş itiraz başvurusunun icra dairesine değil icra mahkemesine yapılması gerekeceğini -tebliğ tarihinde yurtdışında olduğunu ileri süren borçlunun mazeretini gösterir delillerini gecikmiş itiraz talebi ile birlikte bildirilmemesi halinde gecikmiş itiraz talebinin reddine karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁵⁹

- “Gecikmiş itiraz dilekçesinde, borca itiraz nedenlerinin belirtilmemiş olması halinde gecikmiş itiraz talebinin reddine karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁶⁰

- “Gecikmiş itiraz dilekçesi ekindeki pasaport fotokopisi içeriğinden borçlunun ödeme emrinin tebliğ tarihinde yurtdışında olduğunun anlaşılması halinde gecikmiş itiraz talebinin kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁶¹

- “Özel bir hekimden alınmış olan ve ilgili resmi sağlık kurumunca tasdik edilmemiş olan raporun geçerli olmayacağını; ayrıca raporda öne sürülen bel ağrısı rahatsızlığının icra dairesine gidip borca itirazı engelleyici nitelikte olup olmadığı belirlenmeden, gecikmiş itiraz talebinin kabulüne karar verilemeyeceğini”⁸⁹⁶²

- “Engelin kalktığı tarihten itibaren 3 gün geçtikten sonra mazeretini gösterir delillerle birlikte itiraz sebeplerini icra mahkemesine bildirmiş olan borçlunun yaptığı başvurusunun ‘süre aşımı nedeniyle’ reddine karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁶³

belirtmiştir...

⁸⁹⁵⁴ Bknz: 12. HD. 20.07.2009 T. 7804/16383; 20.07.2009 T. 15587/16352; 24.10.2008 T. 14818/18419; 30.06.2008 T. 10268/13819; 22.01.2008 T. 22959/885(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁵⁵ Bknz: 12. HD. 18.06.2009 T. 5890/13465; 05.03.2007 T. 1396/3882(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁵⁶ Bknz: 12. HD. 09.06.2009 T. 4656/12331; 31.10.2007 T. 16626/19914; 13.07.2006 T. 13771/15504(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁵⁷ Bknz: 12. HD. 18.11.2008 T. 17056/20241(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁵⁸ Bknz: 12. HD. 09.04.2007 T. 4837/6811(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁵⁹ Bknz: 12. HD. 06.04.2007 T. 3856/6782; 11.01.2005 T. 23206/370(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁶⁰ Bknz: 12. HD. 21.09.2006 T. 13487/16954(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁶¹ Bknz: 12. HD. 21.03.2006 T. 2267/5787(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁶² Bknz: 12. HD. 03.03.2006 T. 984/4144(www.e-uyar.com)

⁸⁹⁶³ Bknz: 12. HD. 17.02.2005 T. 25501/2945(www.e-uyar.com)

94) Alacaklı ile Arasındaki Borç Doğuran Hukuki İlişkiyi (Müteahhitlik Sözleşmesi) Kabul Edip ‘Takas-Mahsup İtirazı’nda Bulunarak Hakkındaki Takibi Durduran Borçlunun ‘İtirazın Kaldırılması’nı (İİK. m. 68), Alacaklı, ‘Kesin Hakke-diş Belgesi’ne Dayanarak, İcra Hukuk Mahkemesi’nden Talep Edebilir mi?

(Legal Hukuk Dergisi, C: 19, S: 223, Temmuz-Ağustos/2021, s: 3119-3136) (“Aytad” Adaletin Yapı Taşı Avukatlar Derneği’nin internet sitesinde (<https://Aytad.Org.Tr/Yayinlar/>) yayımlandı.) (Leges Hukuk Dergisi, S: 142-143-144, s: 11-25’te yayımlandı.)

KONU: a) Alacaklı, borçlu ile arasındaki “*müteahhitlik sözleşmesi*” uyarınca ‘*dene-tim şirketi*’ tarafından onaylanmış ve altında borçlunun da imzası bulunan ‘*kesin hakke-diş belgesi*’nden kaynaklanan alacağının ödenmesi için yaptığı genel haciz yolu ile ilamsız takibe borçlunun –alacaklı ile arasındaki borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip- ‘*ta-kas-mahsup itirazı*’nda bulunması halinde, alacaklı ‘*kesin hakke-diş belgesi*’ne dayanarak icra hukuk mahkemesinden “*borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasını*” (İİK.m. 68) talep edebilir mi?

b) İcra hukukunda “*takas/mahsup iddiası*” nasıl ileri sürülür?

*

a) • Alacaklının, genel haciz yolu ile ilamsız takipte gönderttiği (Örnek No:7) Ödeme Emrine borçlunun *borca itiraz* ederek takibi durdurması üzerine⁸⁹⁶⁴, elinde İİK. m. 68’de öngörülen belgelerden birisi bulunan alacaklı, icra mahkemesinden “*itirazın kesin ola-rak kaldırılması*”nı⁸⁹⁶⁵ isteyebilir.

İtirazın kesin olarak kaldırılmasında amaç, borçlunun “*takip konusu borca*” itirazının kesin biçimde ortadan kaldırılmasıdır. Borçlunun “*imzaya itirazı*”, *itirazın geçici olarak kaldırılmasına* (İİK. mad. 68a) konu olur.⁸⁹⁶⁶

İcra mahkemesi, ‘*itirazın kesin olarak kaldırılmasına*’ karar verince, alacaklı, itiraz ile duran icra takibine devam edilmesini -yani borçlunun mallarının haczini- isteyebilir. Bunun için, itirazın kesin olarak kaldırılması kararının *kesinleşmesine* gerek yoktur.

• Alacaklının, yapmış olduğu genel haciz yolu ile ilamsız takibe (*borca*) itiraz ederek, takibi durdurmuş olan borçlusunun itirazının “*kesin olarak kaldırılmasını*” icra mahkemesinden isteyebilmesi için; ne gibi belgelere sahip olması gerekir? Alacaklıya “*itirazın kesin olarak kaldırılması*”nı isteme yetkisi veren belgeler 68. maddenin 1. fıkrasında birer birer sayılarak belirtilmiştir. Bu belgeler şunlardır⁸⁹⁶⁷:

- 1) Belirli bir para borcun ikrarını içeren ve imzası ikrar edilmiş bir adi senet,
- 2) Belirli bir para borcu kabulünü içeren noterlikçe düzenlenmiş senetler,

⁸⁹⁶⁴ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku (El Kitabı), 2. Baskı, 2013, s:277 vd. – **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s:155 vd. – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 194 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:1, 2013, 3. Baskı, s:1107 vd.

⁸⁹⁶⁵ **UYAR, T.** İcra Hukukunda İtirazın Kesin Olarak Kaldırılması “İİK. mad. 68” (Legal Huk. Der. Ocak/2005, s:61-88; Şubat/2005, s:577-589; Mart/2005, s:905-921) – **BİNGÖL, E.** İcra Hukukunda İtirazın Hükümden Düşürülmesi (İBD. Kasım-Aralık/2013, s:316-348)

⁸⁹⁶⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T.** İcra Hukukunda İtirazın Geçici Olarak Kaldırılması “İİK.mad. 68a” (İzmir Bar. Der. Ocak/2005, s: 11-30) – **UYAR, T.** İcra Hukukunda İtiraz, 2. Baskı, s:176 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C.** age., C:1, s: 1188 vd.

⁸⁹⁶⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C.** age., C:1, s:1117 vd. – **KİRAZ, Ö.T.** İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması, 4. Baskı, s:119 vd. – **YILMAZ, E.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 379 vd. – **OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A.** İİK. Şerhi, 2007, C:2, s:1441 vd. – **YILDIRIM, K.M./YILDIRIM, D.N.** İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, s:84 vd. – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./ HANAĞASI, E.** age., s:195 vd. – **KURU, B.** El Kitabı, s:278 vd. – **ERCAN, İ.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 7. Baskı, 2021, s: 308 vd.

3) Resmi dairelerin ya da yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri makbuz ve belgeler,

4) Kredi kurumları (bankalar) tarafından düzenlenen “kredi sözleşmeleri”, “kredi sözleşmeleri ile ilgili süresinde itiraz edilmeyen hesap özetleri” ve “usulüne uygun düzenlenmiş belge ve makbuzlar” (İİK.m. 68b).

• Gerek doktrinde ve gerekse Yargıtay içtihatlarında;

A-Borçlunun, icra dairesine yaptığı itiraz sırasında veya ‘itirazın kaldırılması’ talebinin incelendiği sırada icra hukuk mahkemesinde “*alacaklı ile arasındaki borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul etmiş*” ve “*itirazını ‘ödeme’, ‘takas/mahsup’ veya ‘faiz’e hasretmişse*” (yani; ‘*ödeme*’ ve ‘*benzeri bir nedenle*’ borcun sona erdiği olgusuna dayanmışsa) icra mahkemesi **alacaklının dayandığı belgenin İİK.m. 68/1’de öngörülen belgelerden olup olmadığına bakmaksızın** “*alacaklının, itirazın kesin olarak kaldırılması*” talebini kabul eder.⁸⁹⁶⁸

Yüksek mahkemenin öteden beri devam eden uygulaması da bu doğrultudadır. Gerçekten, yüksek mahkeme;

√ “*Borçlu itirazını itfa olgusuna dayandırdığından, borcu doğuran abonelik ilişkisini ve dolayısıyla abonelik bedelinden doğan borcu kabul ettiği, ısınma bedelini ise kabul etmediği görülmekle, takibe dayanak yapılan abonelik bedeline ilişkin belgenin, artık İİK.mad. 68/1.’de belirtilen belgelerden olup olmadığı üzerinde durulmasına gerek olmadığı ve bu durumda mahkemece borçlunun ödeme savunmasının ispatı için sunduğu ödeme belgelerinin, İİK. mad. 68/1-2’de öngörülen belge niteliğinin bulunup bulunmadığı, bu konuda alacaklının da beyanı alınıp değerlendirilmek suretiyle incelenerek sonuca gidilmesi gerektiğini*”⁸⁹⁶⁹

√ “*Borçlunun borca itirazının açıklamalar kısmında ‘.borcumu ödedim’ ödediğime dair elimde ‘tahsilat makbuzu’ bulunmaktadır şeklindeki beyanının, alacaklı ile aralarındaki hukuki ilişkiyi kabul ettiği ve itirazını ödeme olgusuna dayandırdığı anlamına geleceği, artık takip dayanağı belgenin İİK. ’nin 68/1. maddesindeki belgelerden olmasını aranmayacağı*”⁸⁹⁷⁰

√ “*Borçlunun alacaklı ile aralarındaki hukuki ilişkiyi kabul edip itirazını ödeme olgusuna dayandırması halinde, alacaklının itirazın kaldırılması isteminde İİK. ’nin 68/1. maddesinde belirtilen belgelere dayanmasının gerekmediğini- Kamu alacaklısının 6183 sayılı Yasa uyarınca tahsil yoluna başvurabileceği gibi genel haciz yolu ile takip yoluna da başvurabileceği- Mahkemece, borçlunun dayandığı ödeme iddiası yönünden inceleme yapılarak, oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, ‘takip dayanağı belgenin İİK. ’nin 68/1. maddesinde yazılı belgelerden olmadığı’ ve alacağın 6183 sayılı Yasa uyarınca takip ve tahsilinin gerektiğinden bahisle, ‘istemin reddi’ yönünde hüküm tesisi isabetsiz olduğunu*”⁸⁹⁷¹

√ “*Borçlunun itiraz dilekçesinde ‘borcun 43.553,90 lirasının taraflarınca ödendiğini, kalanının da alacaklı taraftan olan kendi alacaklarına takas edilmek suretiyle ödendiğini’ belirtmiş olması halinde, alacaklının dayandığı belgenin İİK. 68/1’de öngörülen belgelerden olup olmadığının araştırılmasına gerek kalmadan, icra mahkemesince ‘borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini*”⁸⁹⁷²

√ “*İcra tabikine dayanak yapılan fatura, İİK. 68/1’de yazılı belgelerden değilse de, borçlu vekilinin takip dosyasına verdiği itiraz dilekçesinde borç doğuran hukuki ilişkiye*

⁸⁹⁶⁸ KURU, B. El Kitabı, s: 278 vd.- KURU, B. İstinaf Sistemine Göre....., s: 156 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:1134 vd. – ERCAN, İ. age., s:301 - OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. age., C:2, s: 1444 vd.

⁸⁹⁶⁹ Bknz: 12. HD. 14.02.2018 T. E:2016/28249, K: 1320 (www.e-uyar.com) (EK-1)

⁸⁹⁷⁰ Bknz: 12. HD. 23.03.2017 T. E: 2016/23520, K: 4389 (www.e-uyar.com) (EK-2)

⁸⁹⁷¹ Bknz: 12. HD. 23.02.2016 T. E: 2015/28002, K: 4883 (www.e-uyar.com) (EK-3)

⁸⁹⁷² Bknz: 12. HD. 01.06.2015 T. E:5408, K: 14948 (www.e-uyar.com) (EK-4)

karşı çıkmadığı, ve ‘kısmi ödemenin faturadan doğan alacağa istinaden olduğu’ kabul edildiğine göre, artık itirazın kaldırılması isteminin icra mahkemesince incelenmesi sırasında, alacaklının dayandığı belgenin, İİK. nin 68/1. maddesinde belirtilen belgelerden olup olmadığının araştırılmayacağını, kabul edilen miktar yönünden itirazın kaldırılması isteminin incelenmesi gerekeceğini”⁸⁹⁷³

√ “Borçlu, borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ödeme olgusuna dayandırdığına göre, itirazın kaldırılması isteminin mahkemede incelenmesi sırasında alacaklının artık İİK. mad. 68/1’de belirtilen bir belgesinin mevcut olup olmadığı üzerinde durulamayacağını, borçlu hukuki ilişki ve borcu kabul edip ödemediğini ileri sürdüğüne göre, kabul edilen bir hususun ayrıca İİK. nun 68/1. maddesinde yazılı belgelerle ispatına yer olmadığını”⁸⁹⁷⁴√ “Borçlu, borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ödeme olgusuna dayandırdığına göre, itirazın kaldırılması isteminin mahkemede incelenmesi sırasında artık alacaklının İİK. mad. 68/1’de belirtilen bir belgesinin mevcut olup olmadığı üzerinde durulmasına gerek ve yer olmadığını”⁸⁹⁷⁵

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK. nin 68/1 maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”⁸⁹⁷⁶

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK. nin 68/1 maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”⁸⁹⁷⁷

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK. nin 68/1 maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”⁸⁹⁷⁸

√ “Alacaklının takip dayanağı yaptığı belgenin İİK. nun 68/1 maddesinde öngörülen belgelerden olmamasına rağmen, borçlunun borç ilişkisini kabul edip, ‘borcun ödendiğini’ icra dairesine verdiği itiraz dilekçesinde ileri sürmesi halinde, itirazın kaldırılması aşamasında alacaklının artık İİK. nun 68/1 maddesinde belirtilen bir belgeye dayanmış olup olmadığının önem taşımayacağını, ‘borcu ödemediğini’ İİK. nun 68/1 maddesindeki nitelikteki belgelerle ispatlayamayan borçlunun itirazının kaldırılmasına karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁹⁷⁹

√ “Borçlunun asıl borcu kabul edip, faiz yönünden takibe itiraz etmiş olması halinde, takip dayanağı belgenin niteliğine bakılmaksızın, alacaklının icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebileceğini”⁸⁹⁸⁰

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK. nin 68/1 maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”⁸⁹⁸¹

⁸⁹⁷³ Bknz: 12. HD. 13.01.2015 T. E: 2014/26283, K: 358 (www.e-uyar.com) (EK-5)

⁸⁹⁷⁴ Bknz: 12. HD. 07.06.2013 T. E: 11667, K: 21381 (www.e-uyar.com) (EK-6)

⁸⁹⁷⁵ Bknz: 12. HD. 11.04.2013 T. E: 4135, K: 13729 (www.e-uyar.com) (EK-7)

⁸⁹⁷⁶ Bknz: 12. HD. 26.12.2011 T. E:12831, K:30356 (www.e-uyar.com) (EK-8)

⁸⁹⁷⁷ Bknz: 12. HD. 18.11.2011 T. E:18664, K:22833 (www.e-uyar.com) (EK-9)

⁸⁹⁷⁸ Bknz: 12. HD. 03.10.2011 T. E:2566, K:19393 (www.e-uyar.com) (EK-10)

⁸⁹⁷⁹ Bknz: 12. HD. 28.06.2011 T. E: 2010/32559, K: 13575 (www.e-uyar.com) (EK-11)

⁸⁹⁸⁰ Bknz: 12. HD. 27.06.2011 E:14528, K:13254 (www.e-uyar.com) (EK-12)

⁸⁹⁸¹ Bknz: 12. HD. 21.06.2011 T. E:2010/31442, K:12734 (www.e-uyar.com) (EK-13)

√ “*Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, ‘İİK.’nin 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını*”⁸⁹⁸²

√ “*Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, ‘İİK.’nin 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını*”⁸⁹⁸³

√ “*Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, ‘İİK.’nin 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını*”⁸⁹⁸⁴

belirtmiştir...

Aynı doğrultuda bknz: HGK. 07.05.2019 T. E: 2017/12-724, K:529 (www.e-uyar.com), 12. HD. 02.11.2009 T. E:12819, K: 21167 (www.e-uyar.com), 12. HD. 09.11.2004 T. E: 19289, K: 2315 (KURU, B. El Kitabı, s:279), HGK. 29.06.2005 T. E: 12-387, K: 428 (www.e-uyar.com), 12. HD. 08.03.2007 T. E:1060, K: 4220 (www.e-uyar.com), 12. HD. 15.01.2007 T. E: 2006/22215, K: 136 (www.e-uyar.com), 12. HD. 24.11.2006 T. E:18947, K: 22094 (www.e-uyar.com), 12. HD. 27.06.2006 T. E:11094, K:14044 (OSKAY,M./KOÇAK,C./DEYNEKLİ,A./DOĞAN,A. age., C:2, s:1469 vd.), 12. HD. 23.06.2006 T. E:10919, K: 13729 (www.e-uyar.com), 12. HD. 18.04.2006 T. E: 5057, K: 8306 (www.e-uyar.com) (OSKAY,M./KOÇAK,C./ DEYNEKLİ,A./DOĞAN,A. age., C:2, s:1474), 12. HD. 07.03.2006 T. E: 1392, K: 4427 (www.e-uyar.com), 12. HD. 07.06.2005 T. E: 8406, K: 12259 (www.e-uyar.com), 12. HD. 04.05.2004 T. E: 7133, K: 11097 (www.e-uyar.com), 12. HD. 03.03.2003 T. E: 1775, K: 4038 (OSKAY,M./KOÇAK,C./DEYNEKLİ,A./DOĞAN,A. age., C:2, s:1501 vd.) vb.

B- Alacaklı, borçlu ile arasında düzenlenmiş olan, birbiri ile ilişkisi bulunan, birbirini tamamlayan, birden fazla belgeye (belgeler zincirine) dayanarak “*borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasını*” isteyebilir⁸⁹⁸⁵.

*

Bir olayda;

● **Alacaklı** T. İNŞ. TUR. MADENCİLİK ENERJİ TİC. SAN. AŞ., **borçlu** Ç. GAYRİMENKUL YAT. DANIŞ. İNŞ. VE TİC. AŞ. hakkında, 16.09.2009 tarihli “Ç. Z. Kompleksi İnşaat İşleri Müteahhitlik Sözleşmesi”nden kaynaklanan “**müteahhit hakediş alacakları**” tutarı 93.990.447,60 TL.’nin ödenmesi için ... 28. İcra Müdürlüğü’nde (Dosya No: 2021/...) “*genel haciz yolu ile ilamsız takip*”te (EK-17) bulunup, borçluya “*Örnek No:7 ÖDEME EMRİ*”(EK-18) göndertmiştir...

Ödeme emrini alan borçlu-şirket, 29.01.2020 tarihinde “*takip konusu borca, faize, fer’ilerine*” itiraz ederek takibi durdurmuştur.

● **Alacaklı vekili** 04.02.2020 tarihinde ... Nöbetçi İcra Hukuk Mahkemesi’ne başvurarak;

“-Taraflar arasında – “Müteahhitlik Sözleşmesi” ve “Satış Vaadi Sözleşmesi” olmak üzere- iki farklı hukuki ilişki bulunduğunu,

⁸⁹⁸² Bknz: 12. HD. 16.05.2011 T. E:2010/29042, K:9554 (www.e-uyar.com) (EK-14)

⁸⁹⁸³ Bknz: 12. HD. 10.03.2011 T. E:2010/22508, K: 3181(www.e-uyar.com) (EK-15)

⁸⁹⁸⁴ Bknz: 12. HD. 28.02.2011 T. E:2010/21917, K:1973 (www.e-uyar.com) (EK-16)

⁸⁹⁸⁵ KURU, B. El Kitabı, s: 283 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku’nun Esasları, 1982, s:192 vd. - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./ HANAĞASI, E. age., s: 198 vd. – UYAR, T. Gerçekçeli-İçtihatlı İİK. Şerhi, 4. Baskı, C:4, s: 5348 vd. – KORKUSUZ, R. İcra Hukuku ve Uygulaması, 2004, s: 97 – ERCAN, İ. age., s: 309 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C:1, s:1133

-Müvekkilinin, Müteahhitlik Sözleşmesi’nden kaynaklanan onaylı –ve altında borçlu şirketin de imzasının bulunduğu- **78.075.846,75 TL.** hakediş alacağıının ödenmesi için ... 26. Noterliği vasıtasıyla borçlu şirkete ihtarname gönderdiğini,

-Borçlu şirketin ... 19. Noterliği vasıtasıyla bu ihtarnameye cevap verip “*kendilerinin de davacıdan 113.832.533,00 USD. alacakları bulunduğunu, bu alacaklarını –kendi borçlarından- mahsup ettiklerini*” bildirdiklerini ve müvekkilinin –aralarındaki sözleşmeye göre- A. MÜHENDİSLİK VE MÜŞAVİRLİK LTD. ŞTİ. tarafından onaylanmış **78.075.846,75 TL.** tutarındaki hakedişlerinin borçlu şirket tarafından ödenmediğini,

-Bunun üzerine, borçlu şirket hakkında ... 28. İcra Müdürlüğü’nün 2020/... sayılı dosyası ile icra takibi başlattıklarını, borçlu şirketin tebliğ edilen ödeme emrine haksız ve kötüniyetli olarak itiraz edip takibi durdurduğunu,

-Bu nedenle durmuş olan icra takibini devam ettirmek için “*itirazın kesin olarak kaldırılması*” ve “*%20 oranında icra inkar tazminatına hükmedilmesi*” için, İstanbul İcra Hukuk Mahkemesi’ne başvurduklarını,

-Borçlu şirketin “*müvekkil şirkette 113.832.533,00 USD. alacağı bulunduğunu*” belirtirken, “*müvekkil şirketle arasındaki Müteahhitlik Sözleşmesini ve A. MÜHENDİSLİK VE MÜŞAVİRLİK LTD. ŞTİ. tarafından onaylanmış hakediş miktarını inkar etmediğini*” bildirmiş,

-Kesin hakedişi hesaplamış olan A. MÜHENDİSLİK VE MÜŞAVİRLİK LTD. ŞTİ.’nin, taraflar arasındaki Müteahhitlik Sözleşmesi’nin 1.2 maddesinin (e) bendi uyarınca bu konuda yetkili kılınmış bir kurum olduğunu,

-“Düzenlenmiş olan ve ARUP MÜHENDİSLİK VE MÜŞAVİRLİK LTD. ŞTİ. tarafından onaylanmış olan hakedişlerde, borçlu şirketin de imzasının bulunduğunu, bu nedenle takip dayanağı olan bu belgenin İİK.m. 68/I anlamında *‘itirazın kesin olarak kaldırılmasına olanak sağlayan borç ikrarını içeren belgeler’*den sayıldığını”,

-İİK.m. 68’in -538 sayılı Kanun’a ait gerekçesi’nde⁸⁹⁸⁶ de belirtildiği gibi- alacaklının, birbirini tamamlayan birden fazla belgeye (belgeler zincirine) dayanarak da *‘itirazın kesin olarak kaldırılmasını’* isteyebileceğini,

-*Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin içtihatlarında da “kesin hakedişlerin 68/I’de öngörülen belgelerden sayıldığını”* belirterek “... 28. İcra Müdürlüğü’nün 2020/... sayılı dosyasında borçlu-şirketin yaptığı haksız ve kötüniyetli itirazın kesin olarak kaldırılmasına (İİK.m. 68) ve %20 oranında icra inkar tazminatına hükmedilmesini” talep etmiştir.

● **Borçlu vekili** 12.03.2020 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“-İcra takibine konu olacak nedeniyle, davacının elinde İİK.m. 68 kapsamında yer alan bir belge bulunmadığını, bu nedenle, icra hukuk mahkemesinden *‘itirazın kesin olarak kaldırılmasını’* talep edemeyeceğini,

-Müvekkili şirketin, davacı şirketten, taraflar arasındaki sözleşme kapsamında *alacaklı olduğunu*, bu nedenle davacıya ödemesi gereken bir tutar bulunmadığını,

-Müvekkilinin, davacıya gönderdiği ihtarnamede ifade ettiği gibi *davacıdan 113.832.533,00 USD. alacaklı olduğunu*”

belirterek “*davanın genel mahkemede açılması gerektiğini, davacının haksız ve mesnetsiz davasının esastan reddine, icra takibinde kötüniyetli olduğundan, %20 icra inkar tazminatına hükmedilmesini*” bildirmiştir.

⁸⁹⁸⁶ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:4, s:5326 vd.

Somut olayda;

●A- Alacaklının “*itirazın kesin olarak kaldırılması*” talebini dayandırdığı ‘kesin hakediş belgeleri’nin, ‘İİK.m. 68/I’de öngörülen belgeler niteliğinde olduğu’ gerek **doktrinde**⁸⁹⁸⁷ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** tereddütsüz kabul edilmektedir. Gerçekten **yüksek mahkeme** bu konuyla ilgili olarak;

√ “*Kesin hesap sonunda düzenlenen kesin hakedişlerin İİK. 68/I maddesinde öngörülen belgeler niteliğinde olduğunu*”⁸⁹⁸⁸

√ “*Kesin hesap sonunda düzenlenen kesin hakedişlerin İİK. 68/I maddesinde öngörülen belgeler niteliğinde olduğunu*”⁸⁹⁸⁹

√ “*Kesin hesap sonunda düzenlenen kesin hakedişlerin İİK. 68/I maddesinde öngörülen belgeler niteliğinde olduğunu*”⁸⁹⁹⁰

belirtmiştir...

Bu nedenle somut olayda “**borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına**” karar verilmesi –takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere- isabetli olacaktır...

B-Yukarıda belirttiğimiz gibi; borçlu vekili “*itirazın kesin olarak kaldırılması*” talebinin incelendiği ... 23. İcra Hukuk Mahkemesinin 2020/... E. sayılı dava dosyasına sunduğu “*cevap dilekçesi*”nde; müvekkili (borçlu) Ç. Gayrimenkul Yatırım Danışmanlık İnş. ve Tic. AŞ. ile (alacaklı) Türkerler İnş. Tur. Madencilik Enerji Ürt. Tic. ve San. AŞ. arasındaki “*borç doğuran hukuki ilişki*”yi (‘Müteahhitlik Sözleşmesi’ni) ve takip dayanağı onaylı –altında müvekkili şirketin imzasının da yer aldığı- ‘*kesin hakediş belgesi*’ni inkar etmeksizin, “burada yer alan alacaklının alacağının gerçek dışı (fazla) olduğunu” ileri sürmeksizin “*müvekkilinin, davacı-alacaklıda 113.832.533,00 USD. alacağı bulunduğunu*” belirterek, “takip konusu borca itiraz ettiklerini” ifade etmiştir...

Bu durumda, yukarıda yaptığımız AÇIKLAMALAR ve tam metinlerini sunduğumuz YARGITAY İÇTİHATLARI (EK:1-EK:16) doğrultusunda “**borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına**” karar verilmesi –takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere- isabetli olacaktır...

*

b) • Bilindiği gibi;

√ **Takas**; -Sözlüklerde- “*ödeşme, sayışma, aynı cinsten ikisi de muaccel, karşılıklı iki alacağın birbirine sayışılması*”⁸⁹⁹¹, “*ödeşme, mahsup, sayışma*”⁸⁹⁹²,

√ **Mahsup**; -Sözlüklerde- “*hesaplaşma, sayılmış, hesap edilmiş*”⁸⁹⁹³, “*takas, hesaplaşmak*”⁸⁹⁹⁴, “*bir alacak miktarının bazı sebepler dolayısıyla tenzile tabi tutulması*”⁸⁹⁹⁵,

√ **Takas ve mahsup etmek**; -Sözlüklerde- “*sayışmak, vereceğini alacağına tutmak suretiyle ödeşmek*”⁸⁹⁹⁶

ş e k l i n d e tanımlanmıştır.

“*Hukuki kavram*” olarak t a k a s (TBK. m. 139) “*karşılıklı, muaccel ve aynı cins iki borcun borçlulardan birinin tek taraflı irade beyanı ile sona erdirilmesi*”dir⁸⁹⁹⁷.

⁸⁹⁸⁷ KİRAZ, Ö.T. age., s:196 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:1123 – UYAR, T. İİK. Şerhi, C:4, s: 5341

⁸⁹⁸⁸ Bknz: 12. HD. 04.04.2003 T. E: 4236, K: 7388 (www.e-uyar.com) (EK-19)

⁸⁹⁸⁹ Bknz: 12. HD. 22.3.2002 T. E: 3685, K: 5961 (www.e-uyar.com) (EK-20)

⁸⁹⁹⁰ Bknz: 12. HD. 05.03.2002 T. E: 3518, K: 5106 (www.e-uyar.com) (EK-21)

⁸⁹⁹¹ YILMAZ, E. Hukuk Sözlüğü, 8. Baskı, s:1171

⁸⁹⁹² ŞENER, E. Hukuk Sözlüğü, 2001, s:750

⁸⁹⁹³ YILMAZ, E. age., s:763

⁸⁹⁹⁴ ŞENER, E. age., s:491

⁸⁹⁹⁵ Türk Hukuk Lügatı, 3. Baskı, s:317

⁸⁹⁹⁶ Türk Hukuk Lügatı, s:316

⁸⁹⁹⁷ ARAL, F. Türk Borçlar Hukuku’nda Takas, 2010, s:21

• *Takas* yolu ile –takasta bulunarak- borçtan kurtulma şu faydaları sağlar⁸⁹⁹⁸:

-*Takas*, ifanın yerini tutar ve karşılıklı borçları sona erdirir.

-*Takas*, tarafları borcun ifası için yerine getirilmesi gereken külfetten ve yapılması gereken masraflardan kurtarır.

Takas’ın hüküm ve sonuçlarını doğurabilmesi için ‘ayrı bir dava açılmasına’ ya da ‘karşılık dava açılmasına’ gerek yok ise de⁸⁹⁹⁹ *takas* hakkı sahibinin açıkça ‘*takas beyanında bulunması*’ zorunludur⁹⁰⁰⁰. Çünkü, *icra dairesi* ve *icra hukuk mahkemesi* bu hakkın varlığını kendiliğinden dikkate alamaz.

• *İcra* hukukunda *takas hakkı nasıl* ve *ne zaman* kullanılabilir? Borçlu, *takas* istemini *icra mahkemesine* bildirebileceği gibi bu konuda *icra dairesine* de başvurabilir⁹⁰⁰¹. *Takas iddiası*, takibin her aşamasında ileri sürülebilir ve herhangi bir süreye tabi değildir⁹⁰⁰².

Yüksek mahkeme⁹⁰⁰³ de bu görüştedir.

‘*Takas talebi*’nde bulunan alacaklının bu talebinin - ‘*icra dairesi*’nce veya ‘*icra hukuk mahkemesi*’nce- kabul edilebilmesi için;

“a) Takasa konu alacağın İİK.m. 68/I’de öngörülen belgelere dayanması,

b) Bu alacakla ilgili olarak başlatılan *icra* takibinin kesinleşmiş olması,

c) Veya alacağın ilama bağlanmış olması”

gerekir.⁹⁰⁰⁴

Yüksek mahkeme de –öteden beri- bu görüştedir. Gerçekten, yüksek mahkeme;

√ “*Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiası kural olarak; "takasa konu alacağın İİK.’nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması" ve "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması" ya da, "alacağın ilama bağlanması hallerinde" nazara alınabileceğini*”⁹⁰⁰⁵

√ “*İcra mahkemesinde takas ve mahsup iddiasının kural olarak; takasa konu alacağın İİK.’nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması, bu alacakla ilgili olarak icra takibi yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması, ve alacağın ilama bağlanması hallerinde nazara alınabileceğini*”⁹⁰⁰⁶

√ “*Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; "takasa konu alacağın İİK.’nin 68.maddesindeki belgelere dayalı bulunması", "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması" veya "alacağın ilama bağlanması" hallerinde nazara alınabileceğini*”⁹⁰⁰⁷

⁸⁹⁹⁸ DEVELİOĞLU, M.H. *Takas*, 2. Baskı, 2012, s:8 vd.

⁸⁹⁹⁹ Bknz: 15. HD. 05.07.2005 T. 5932/4036 (DEVELİOĞLU, M.H. age., s:212, dipn: 901)

⁹⁰⁰⁰ DEVELİOĞLU, M.H. age., s:212 – PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. *İcra ve İflas Hukuku*, 2007, s:123 – KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E. *İcra ve İflas Hukuku*, 2006, s:155 – POSTA+CIOĞLU, İ. age., s:161 – SEZER, T.S. *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku’nda Takas*, 2010, s:64

⁹⁰⁰¹ ERCAN, İ. age., s:1528 – COŞKUN, M. *Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu*, 2016, C:1, s:936 vd. – UYAR, T. İİK. Şerhi, C:3, 2008, s:4138

⁹⁰⁰² UYAR, T. age., C:3, s: 4106 – ERCAN, İ. age., s:1528 – MUŞUL, T. *İcra ve İflas Hukuku Esasları*, 5. Baskı, s:219

⁹⁰⁰³ Bknz: 12. HD. 03.07.2018 T. E:3036, K:7231; 04.06.2018 T. E: 2950, K: 5740; 14.07.2009 T. E:7510, K: 15723; 07.06.1999 T. E: 7127, K: 7641; 10.05.1994 T. E: 6190, K:6336; 26.04.1994 T. E: 12244, K: 5099 (www.e-uyar.com)

⁹⁰⁰⁴ KURU, B. *El Kitabı*, s:296 – MUŞUL, T. *İcra ve İflas Hukuku Esasları*, 5. Baskı, s: 219 – ERCAN, İ. age., s: 1528 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C:1, s:114

⁹⁰⁰⁵ Bknz: 12. HD. 25.10.2018 T. E: 14309, K: 10630 (www.e-uyar.com) (EK-22)

⁹⁰⁰⁶ Bknz: 12. HD. 03.07.2018 T. E: 3036, K: 7231 (www.e-uyar.com) (EK-23)

⁹⁰⁰⁷ Bknz: 12. HD. 04.06.2018 T. E: 2950, K: 5740 (www.e-uyar.com) (EK-24)

√ “Vekalet ücreti alacaklılarının, vekalet ücretinin takas-mahsuba konu edilemeyeceği yönündeki yasal haklarından vazgeçebileceklerini- Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiası kural olarak; "takasa konu alacağın İİK. 'nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması", "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması" ya da "alacağın ilama bağlanması" hallerinde nazara alınabileceğini”⁹⁰⁰⁸

√ “Takasa konu alacağın İİK. mad. 68 hükmündeki belgelere dayalı bulunması, bu alacakla ilgili olarak icra takibi yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması ya da alacağın ilama bağlanmış olması hallerinde takas ve mahsup itirazının nazara alınabileceği, bu istemin, takibin her safhasında ileri sürülebileceğini”⁹⁰⁰⁹

√ “Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; takasa konu alacağın İİK. 'nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması, bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması veya alacağın ilama bağlanması hallerinde nazara alınabileceğini”⁹⁰¹⁰

√ “Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; a- "takasa konu alacağın İİK. 'nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması", b- "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması", c- "alacağın ilama bağlanması", hallerinde icra mahkemesinde incelenerek sonuca bağlanmasının gerekeceğini”⁹⁰¹¹

√ “İcra mahkemesinde takas ve mahsup iddiasının kural olarak; “takasa konu alacağın İİK. 'nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması” veya “takas edilmek istenen alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış olması ve bu takibin kesinleşmiş bulunması” ya da “alacağın ilama bağlı olması” gerektiğini”⁹⁰¹²

√ “Borçlu takas talebini icra mahkemesine beyan edebileceği gibi, bu başvurusunu icra dairesine de yapabileceği, bu istemin, takibin her safhasında bildirilebileceğinden herhangi bir süreye de tabi bulunmadığını- Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; "takasa konu alacağın İİK. 'nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması" ve "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması veya alacağın ilama bağlanmış olması" hallerinde nazara alınabileceğini”⁹⁰¹³

√ “Dar yetkili icra mahkemesinin yargılama usulü gözönünde tutulduğunda; takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; "takasa konu alacağın, İİK. 'nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması", "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması" veya "alacağın ilama bağlanması hallerinde" icra mahkemesinde incelenmesinin ve istemin sonuçlandırılmasının mümkün olduğunu”⁹⁰¹⁴

√ “Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; "takasa konu alacağın İİK. 'nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması", "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması" veya "alacağın ilama bağlanması hallerinde" icra mahkemesinde incelenmesinin ve istemin sonuçlandırılmasının mümkün olduğunu”⁹⁰¹⁵

√ “Takip hukuku bakımından kural olarak takas ve mahsup iddiasının; "takasa konu alacağın İİK. 'nin 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması, "bu alacakla ilgili ola-

⁹⁰⁰⁸ Bknz: 12. HD. 28.05.2018 T. E: 1932, K: 5296 (www.e-uyar.com) (EK-25)

⁹⁰⁰⁹ Bknz: 8. HD. 13.02.2017 T. E: 2015/1045, K: 1671 (www.e-uyar.com) (EK-26)

⁹⁰¹⁰ Bknz: 12. HD. 27.02.2014 T. E: 2953, K: 5680 (www.e-uyar.com) (EK-27)

⁹⁰¹¹ Bknz: 12. HD. 12.11.2013 T. E: 29519, K: 35604 (www.e-uyar.com) (EK-28)

⁹⁰¹² Bknz: 12. HD. 08.07.2013 T. E:17451, K:25576 (www.e-uyar.com) (EK-29)

⁹⁰¹³ Bknz: 8. HD. 01.10.2012 T. E:7816, K:8359 (www.e-uyar.com) (EK-30)

⁹⁰¹⁴ Bknz: 8. HD. 28.09.2012 T. E:6602, K:8320 (www.e-uyar.com) (EK-31)

⁹⁰¹⁵ Bknz: 8. HD. 25.09.2012 T. E:6701, K:8039 (www.e-uyar.com) (EK-32)

rak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması" veya "alacağın ilama bağlanması" hallerinde icra mahkemesinde incelenmesinin ve istemin sonuçlandırılmasının mümkün olacağını”⁹⁰¹⁶

belirtmiştir...

Aynı doğrultuda bknz: 12. HD. 30.04.2019 T. E: 6679, K: 7324 (ERCAN,İ. age., s: 1529), 12. HD. 14.02.2017 T. E: 133, K: 1827 (ERCAN,İ. age., s: 1533), 12. HD. 14.03.2016 T. E: 5808, K: 7399 (ERCAN,İ. age., s: 1534 vd.), 12. HD. 28.02.2016 T. E: 21166, K: 26327 (www.e-uyar.com), 12. HD. 22.04.2005 T. E: 12463, K: 16277 (www.e-uyar.com), 12. HD. 20.10.2003 T. E: 16387, K: 20330 (MİHDER. 2010/2, s: 279 vd.), 12. HD. 07.03.2000 T. E: 3067, K: 3904 (www.e-uyar.com), HGK. 12.10.1994 T. E: 12-251, K: 593 (www.e-uyar.com)

Takas talebinde bulunan borçlu, eğer alacağını bu belgelerden biri ile ispat edemezse, icra mahkemesi “*borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına*” karar verir⁹⁰¹⁷.

• Somut olayda, borçlu Ç. GAYRIMENKUL YATIRIM DANIŞMANLIK İNŞ. ve TİC. AŞ. vekili, müvekkili hakkında icra takibi başlatılmadan önce, davacı-alacaklının tebliğ ettiği ihhtarnameye cevaben gönderdiği ihtarnamede “*müvekkilinin, alacaklıdan 113.832.533,00 USD. alacaklı olduğunu*” bildirmiş, aynı hususu ... 23. İcra Hukuk Mahkemesinin 2020/... Esas sayılı “İtirazın Kesin Olarak Kaldırılması” dosyasına verdiği 12.03.2020 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde de “**müvekkili (borçlu) şirketin, davacı (alacaklı) şirketten alacaklı olduğunu, bu nedenle ödemesi gereken bir tutar bulunmadığını**” (sayfa:2), “**müvekkilinin davacıdan 113.832.533,00 USD. alacaklı olduğunu**” bildirmiş a n c a k açıkça “*bu alacaklarını, davacının takip konusu yaptığı 93.990.447,60 TL. alacağından takas ve mahpus ettiklerini*” bildirmemiştir.

Bu durumda, yukarıda⁹⁰¹⁸ belirttiğimiz gibi Takas’ın hüküm ve sonuçlarını doğurabilmesi için *ayrı bir dava açılmasına*’ya da *karşılık dava açılmasına*’ gerek yok ise de takas hakkı sahibinin açıkça *‘takas beyanında bulunması*’ zorunludur . Çünkü, icra dairesi ve icra hukuk mahkemesi bu hakkın varlığını kendiliğinden dikkate alamaz. Davacı vekili tarafından dosyaya iletilmiş geçerli bir takas beyanı mevcut olmadığından, davalı-borçlunun, davacının takip konusu yaptığı –“*kesin hakediş raporuna (belgesine) dayalı*”- **93.990.447,60 TL.** alacağına karşı takas beyanında bulunduğu düşünülemez...Kaldı ki, borçlunun *‘mukabil alacağı*’ yukarıda⁹⁰¹⁹ belirttiğimiz gibi;

a) Takasa konun alacak, İİK.m. 68/I’de öngörülen belgelere dayanmadığından,

b) Takasa konu alacak kesinleşmiş bir icra takibine dayanmadığından,

c) veya takasa konu alacak hakkında mahkemede dava açılıp bu alacak bir ilama bağlanmamış olduğundan,

davalı-borçlu tarafın *‘takas ve mahsup talebi*’ni icra hukuk mahkemesince reddedilip,

“*Alacaklının ‘itirazın kesin olarak kaldırılması talebinin kabulüne ve %20 icra inkar tazminatının borçludan tahsiline*’ karar verilmesi isabetli olacaktır.

⁹⁰¹⁶ Bknz: 12. HD. 09.12.2011 T. E:26654, K:27742 (www.e-uyar.com) (EK-33)

⁹⁰¹⁷ KURU, B. El Kitabı, s:296 – SEZER, T.S. age., s: 65

⁹⁰¹⁸ Bknz. Yuk. dipn: 37, 38

⁹⁰¹⁹ Bknz, Yuk. dipn: 42 civarı

95) Tapuda Gerçekleştirilen Satıştan On Yıl Geçtikten Sonra, Satıcı Tarafından “Ödenmediği İddia Edilen Satış Bedeli İçin” ‘İtirazın İptali Davası’ Açılabilir mi?

(Legal Hukuk Dergisi, Kasım/2017, S: 179, s: 5485-5499)

KONU: 03.02.2006 tarihinde, satış bedeli tapuda 30.000 TL olarak gösterilerek gerçekleştirilen satıştan sonra, satış bedeli olarak düzenlendiği ileri sürülen ve ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmemiş olan 28.03.2010 keşide tarihli 39.900 TL bedelli çeke dayalı olarak 07.10.2016 tarihinde yapılan “*genel haciz yolu ile ilamsız takibe*” taşınmazı satın almış olan borçlunun süresi içinde yaptığı itiraz üzerine, icra takibinin durmasından sonra, 05.04.2017 tarihinde taşınmazı satın almış olan borçlunun süresi içinde yaptığı itiraz nedeniyle, icra takibinin durmasından sonra, 05.04.2017 tarihinde alacaklının açtığı ‘*itirazın iptali davası*’nda, davalı-borçlunun ‘*cevap dilekçesi*’nde ileri sürdüğü ‘*zamanaşımı itirazı*’ hakkında mahkemece ne doğrultuda karar verilmesi gerekir?

Ayrıca; 03.02.2006 tarihinde tapuda 30.000 TL olarak gösterilen satış nedeniyle, alıcıdan 28.03.2010 keşide tarihli bir çek alınıp bu çekin süresinde bankaya ibraz edilmeyerek 07.10.2016 tarihinde ‘*genel haciz yolu ile ilamsız takibe*’ konu edilmesi ve alıcı tarafından, kendisine gönderilen ‘*Örnek No:7 Ödeme Emri*’ ne itiraz edilmesi üzerine, alacaklı-satıcı tarafından 05.04.2017 tarihinde ‘*itirazın iptali davası*’ açılması, “*hayatın olağan akışına uygun bir davranış*” mıdır?

*

I-Bilindiği gibi, Borçlar Kanunumuz ‘*borcu sona erdiren sebepler*’ arasında *zamanaşımına* da yer vermiştir. Borcu sona erdiren yaygın bir sebep olması sebebiyle bu konu diğer sona erme sebeplerine nazaran TBK. m.146-m.161 (Eski BK. m.125-m.140) maddeleri arasında daha kapsamlı olarak ele alınmıştır.

Zamanaşımı kavramında kısaca, ‘belirli bir sürenin geçmesi sonucu zamanın aşındırılmış olması’ ifade edilmektedir. Burada, aşınan zaman nedeniyle alacak hakkını dava etme hakkı ortadan kalkmakta, bir başka ifadeyle zaman, alacağı dava ve takip hakkını aşındırılmış olmaktadır.

Bir borç ilişkisinde borcun sona ermesi, alacaklının *alacak hakkını talep edememesi* sonucunu doğurmaktadır. Ancak, zamanaşımı, borçlu açısından *borcu sona erdiren bir sebep* iken, alacaklı açısından *alacağın dava ve takip edilme hakkını sona erdiren bir sebep* olmaktadır. Aşağıda daha ayrıntılı olarak belirteceğimiz gibi zamanaşımı, *alacak hakkını değil dava ve takip hakkını* ortadan kaldırmaktadır.^{9020 9021}

Doktrinde⁹⁰²² zamanaşımı genellikle “*bir alacak hakkının belli bir süre içinde kullanılabilmesi yüzünden dava edilebilme niteliğinin yitirilmesi*” ya da “*yasada öngörülen sürenin geçmesi ile bir hakkın dava yoluyla elde edilebilme olanağının zayıflaması*” biçiminde tanımlanmaktadır.

Yüksek mahkeme⁹⁰²³ “*zamanaşımı, bir maddi hukuk kurumu değildir. Bir borcu doğuran, değiştiren, ortadan kaldıran bir olgu olmayıp, doğmuş ve var olan bir hakkın istenmesinin ortadan kaldıran bir savunma aracıdır. Bu bakımdan zamanaşımı, alacağın varlığını değil, istenebilirliğini ortadan kaldırır. Bunun sonucu olarak da, yargılamayı yapan yargıç tarafından yürütüldüğü görevinin bir gereği olarak kendiliğinden göz önünde tutulamaz. Borçlunun böyle bir olgunun var olduğunu, yasada öngörülen süre ve usul*

⁹⁰²⁰ KILIÇOĞLU, A. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 19. Bası, 2015, s:883

⁹⁰²¹ Bknz: HGK. 18.09.2013 T. 15-169 / 1365 (www.e-uyar)

⁹⁰²² ÇELİK, Ç. A. Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk ve Zamanaşımı, 2012, s:3-TEKİNAY, S. S. Borçlar Hukuku, 1979, s:829-REİSOĞLU, S. Borçlar Hukuku, 2000, s:341-TANDOĞAN, H. Türk Mesuliyet Hukuku, 1961, s:340-KARAHASAN, M. R. Tazminat Davaları ve Yargılama Usulü, 1996, s:511 – UYGUR, T. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, C:1, 2012, S:949

⁹⁰²³ Bknz: 9. HD. 07.03.2012 T. 46852/7504 (YAVUZ, N. Türk Borçlar Kanunu Şerhi, 2. Baskı, 2015, C:1, s:880 vd.)

çinde ileri sür-mesi zorunludur. Demek oluyor ki zamanaşımı, borcun doğumuyla ilgili olmayıp, istenmesini önleyen bir savunma olgusudur. Zamanaşımı savunması ileri sürül-medikçe istemin konusu o-lan hakkın var olduğu ve kabulüne karar verilmesinde hukuk-sal ve yasal bir engel bulun-mamaktadır.....” şeklinde bu kurumu nitelendirmiştir.

Bu tanımlardan anlaşılacağı üzere; zamanaşımı alacak hakkına son vermemekte, onu “*eksik bir borç*” konumuna düşürmektedir.⁹⁰²⁴ Yasalardaki hak arama (dava açma) süre-leri geçirilmiş ve karşı taraf (davalı) zamanaşımı savunmasına sığınmış ise davacı yüzde yüz haklı olsa bile artık bu hakkını elde edemeyecektir. Davalı, zamanaşımı def’inde bulunmadıkça hakim bunu kendiliğinden göz önüne alamaz (TBK. m. 161).⁹⁰²⁵

Zamanaşımı, borcun *muaccel* olmasından itibaren yasada öngörülen sürelerin dolma-sını gerektirir. Yasalarımızda zamanaşımı süresi, değişik borç ilişkilerine göre farklı ta-yin edilmiştir.⁹⁰²⁶

II-TBK. m.146’da (Eski BK. m.125’de) “*kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tâbidir.*” denilmiştir.⁹⁰²⁷ Bu hüküm uyarınca, ne se-bepten doğmuş olursa olsun, kural olarak *her türlü alacak* zamanaşımına tabidir. Zama-naşımına tabi bir alacak için zamanaşımı süresinin dolup dolmadığını anlayabilmek için, ‘*alacağın tabi olduğu zamanaşımı süresini*’, ‘*bu sürenin başlangıç tarihini*’ ve ‘*sürenin nasıl hesapлана-cağını*’, ‘*zamanaşımını durduran (tadil eden)*’ veya ‘*kesen bir sebep bu-lunup bulunmadığını*’ tespit etmek gerekir.

a- *Normal (genel) zamanaşımı süresi*; TBK. m.146’ya göre on yıldır.⁹⁰²⁸ Ancak TBK.’da öngörülen belirli durumlarda *beş yıllık zamanaşımı süresi* söz konusu olur (TBK. m.147).

b- “*Zamanaşımı süresi, alacağın muaccel olduğu zamandan itibaren işlemeye baş-lar*” (TBK. m.149/1).⁹⁰²⁹ Diğer bir ifadeyle zamanaşımı, ‘alacaklının alacağını talep ede-bileceği an’dan itibaren işler. Şu halde, ‘ifası derhal talep edilebilen alacaklarda’ zama-naşımı, alacağın doğumu ile beraber işlemeye başlar.

Yargıtayın yerleşik kararlarına göre “*aksi kararlaştırılmamışsa*” satışın peşin olarak yapıldığı kabul edilir. Yani, satıcının malı teslim ettiği, alıcının da bedeli ödediği asıldır. Bu sonuç TBK.’nın 97 ve 207/II (Eski BK. m.81 ve 182/II) maddelerinden çıkmaktadır.⁹⁰³⁰

TBK. m.246’da belirtildiği gibi “*taşınır satışına ilişkin kuralların kıyas yoluyla ta-şınmaz satışına da uygulanacağı*” kabul edildiğinden “*kıyas yoluyla uygulama*”, ‘niteli-ğine uygun düşükçe uygulama’ anlamına gelir. Yani, taşınmaz satışına ilişkin özel hü-kümlerin öncelikle uygulanması ve bu taşınmaz satışına ilişkin özel hükümlere aykırı düşmedikçe taşınır satışına ilişkin hükümlerin uygulanması gerekir. Şu halde; taşınmaz satışına ilişkin TBK. m.237-245 hükümleri taşınmaz satışına ilişkin olarak öncelikle uy-gulama olanağı bulacak, bu hükümlere aykırı olmayan taşınır satışına ilişkin TBK. m.209-236 hükümleri ile satış sözleşmesinin genel hükümleri niteliğindeki TBK. m.207-208 hükümleri kıyasen uygulanacaktır.⁹⁰³¹

Taşınmaz satışının konusunu, niteliği gereği yerinde sabit (bir yerden başka bir yere taşınamayan) arazi, arsa, ev, dükkan gibi eşya ile kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler ve tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar (üst hakkı, kaynak hakkı gibi) oluşturur (TMK. m.704,998).

⁹⁰²⁴ Bknz: HGK. 18.09.2013 T. 15-169 / 1365 (www.e-uyar)

⁹⁰²⁵ ÇELİK, Ç. A. age., s:4

⁹⁰²⁶ Bknz: 13 HD. 08.03.2010 T. 9785/2745 (www.e-uyar)

⁹⁰²⁷ Bknz: HGK 18.09.2013 T. 15-169/1365 (www.e-uyar)

⁹⁰²⁸ Bknz: HGK. 18.09.2013 T. 15-169 / 1365 (www.e-uyar)

⁹⁰²⁹ Bknz: HGK 18.09.2013 T. 15-169/1365 (www.e-uyar)

⁹⁰³⁰ AYDOĞDU, M. KAHVECİ, N. Türk Borçlar Hukuku (Özel Borç İlişkileri), 2. Baskı, 2014, s:61

⁹⁰³¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: AYDOĞDU, M. KAHVECİ, N. age. s:282 vd.-ZEVLİLER, A. / GÖKYAYLA, E. Borçlar Hukuku (Özel Borç İlişkileri), 16. Bası, 2016, s:61- GÜNAY, C. İ. Türk Borçlar Kanunu Şerhi, 2. Bası, 2015, s:847

Taşınır/taşınmaz satışlarında, *satış bedeline ilişkin alacağın zamanaşımı*; on yıldır.⁹⁰³²

c- *Zamanaşımı süresinin hesaplanması* TBK. m.151’de belirtildiği gibi; ‘zama-
naşımının başladığı gün hesaba katılmaz, zamanaşımı ancak sürenin son gününün geç-
mesi ile tamamlanmış olur.’ Bu esas çerçevesinde; vade bakımından sürelerin hesabına
ait TBK. m.92 vd., zamanaşımı sürelerinin hesabında da uygulanır. Örneğin; on yıllık
zamanaşımı süresine tabi bulunan ve 01.05.2002’de muaccel olan bir alacak -mesela;
semen (satış bedeli) alacağı- 01.05.2012’de zamanaşımına uğrar ve artık 02.05.2012’de
açılan davaya karşı ‘alacağın zamanaşımına uğradığı’ ileri sürülebilir.⁹⁰³³

III- Bu on yıllık süre belirli durumlarda *durur* ve belirli durumlarda *kesilir*:

aa- *Zamanaşımının durması (tatili)* “*TBK. m. 153*”: Bazı sebeplerin bulunması, bir
alacağın dava edilmesini çok güç hale sokabilir. Böyle durumlarda alacaklıyı korumak
isteyen kanun koyucu, bu durum ortaya çıkınca, zamanaşımının işlemesini durdurmuş-
tur. Bu sebeplere “*zamanaşımını durduran(tatil eden) sebepler*” denilmektedir. Bu se-
bepler, zamanaşımının işlemeye başlayacağı sırada mevcutsa, zamanaşımı işlemeye baş-
lamaz, zamanaşımı işlerken ortaya çıkarsa zamanaşımı işlemeye devam etmez. Sebep
devam ettikçe zamanaşımı işlemez ve sebep ortadan kalkınca zamanaşımı kaldığı yerden
-yani hiç işlememişse baştan itibaren, bir süre işlemişse geri kalan kısım için- işlemeye
başlar.⁹⁰³⁴ Başka bir deyişle “*zamanaşımının durması*” demek, ‘o ana kadar işlemiş olan
zamanaşımı süresinin işlediği noktada durması, buna yol açan sebebin ortadan kalktığı
andan itibaren, kaldığı yerden işlemeye devam etmesi’ demektir...⁹⁰³⁵

bb- *Zamanaşımının kesilmesi* “*TBK. m. 154*”: “Zamanaşımının kesilmesi” demek,
işlemeye başlayan zamanaşımı süresinin, ortaya çıkan bir nedenle son bulması, o sebebin
ortadan kalkmasıyla birlikte yeni baştan -sıfırdan- işlemeye başlamasıdır.^{9036 9037} Başka
bir deyişle TBK. m.154’ de öngörülen sebeplerden biri zamanaşımının işlemeye başla-
masından sonra ve henüz süre tamamlanmadan ortaya çıkarsa, zamanaşımı kesilmiş
olur.⁹⁰³⁸

“Zamanaşımını kesen sebepleri”; ‘*borçlunun eyleminden kaynaklanan kesilme se-
bepleri*’ ve ‘*alacaklının eyleminden kaynaklanan kesilme sebepleri*’ şeklinde iki başlık
altında belirtilebilir:

aaa- *Borçlunun eyleminden kaynaklanan kesilme sebepleri*; TBK. m. 154/1’de,
‘*borçlunun borcu ikrar etmesi*’, ‘*borçlunun para borçlarında faiz ödemesinde bulun-
ması*’, ‘*borçlunun para borçlarında borcuna karşılık olmak üzere bir miktar kısmi öde-
mede bulunması*’, ‘*borçlunun borcu için kefil göstermesi*’, ‘*borçlunun borcuna teminat
olmak üzere rehin vermesi*’ olarak öngörülmüştür.⁹⁰³⁹

⁹⁰³² YAVUZ, N. age. s:875

⁹⁰³³ OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C:1, 14. Bası, 2016, s:595

⁹⁰³⁴ OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T. age. s:596

⁹⁰³⁵ Bknz: HGK. 18.09.2013 T. 15-169/1365 (www.e-uyar)

⁹⁰³⁶ KILIÇOĞLU, A.M. age., s:899

⁹⁰³⁷ Bknz: HGK. 18.09.2013 T. 15-169 / 1365 (www.e-uyar)

⁹⁰³⁸ OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T. age., s:600

⁹⁰³⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: KILIÇOĞLU, A.M. age., s:899-OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T. age.,
s:600 vd.- YAVUZ, N. age., s:903 vd.-ÇELİK, Ç. A. age., s:122 vd.-UYGUR, T. age., s:983 vd.-
ERDEM, M. Özel Hukukta Zamanaşımı, 2010, s:275 vd.-ÖZKAYA, E. Özel Hukukumuzda Za-
manaşımı ve Hak Düşürücü Süreler, 2012, s:261 vd.- GÜNAY, C.İ. age., s:542 vd.

bbb- Alacaklının eyleminden kaynaklanan kesilme sebepleri; TBK. m. 154/2’de, ‘*alacaklının dava açması*⁹⁰⁴⁰ veya *hakeme başvurusu*’, ‘*alacağın def’i olarak ileri sürülmesi*’, ‘*alacaklının borçlu aleyhine icra takibinde bulunması*’,⁹⁰⁴¹ ‘*alacaklının iflas masasına başvurusu*’ olarak öngörülmüştür.⁹⁰⁴²

Zamanaşımının kesilmesi halinde, kesilmeye yol açan sebep ortadan kalktığı tarihten itibaren zamanaşımı kaldığı yerden değil yeni baştan işlemeye başlar. Zamanaşımının yeniden işlemeye başladığı tarih, kesilme sebeplerine göre değişiklik gösterebilir.

Zamanaşımı, *mahkemede (veya hakemde) dava açılması* ya da *borçlu aleyhine icra takibine başlanması* nedeniyle kesilmişse alacaklının dava veya takiple ilgili olarak yaptığı her usul işlemi, hakimin her bir usuli kararı zamanaşımını keser⁹⁰⁴³ (TBK. m. 157).

IV- Davacı-alacaklının (ya da davalı-borçlunun) iddia ve savunmalarında tutarsızlık, “*hayatın olağan akışına aykırılık*” bulunması halinde, yargılama sırasında mahkemece bu iddia ve savunmalara değer verilmez.

«*Hayatın olağan akışına aykırılık*» ne demektir? «*Hayatın olağan akışı*» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «*hayatın olağan akışı*» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.⁹⁰⁴⁴

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «*hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar*»dır; vak’a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.⁹⁰⁴⁵

«*Hayatın olağan akışı*» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «*hayatın olağan akışı*» kriterini, «*olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi*» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «*bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği*» ifade edilmektedir.⁹⁰⁴⁶

«*Hayatın olağan akışı*» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «*aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine*» olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «*hayatın olağan akışı*» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.⁹⁰⁴⁷

⁹⁰⁴⁰ Bknz: HGK 18.09.2013 T. 15-169/1365 – 9. HD 18.04.2016 T. 11562/9654 – 9. HD 25.04.2016 T. 1450/10318 - 3. HD. 10.11.2016 T. 3877/12726 - 12. HD 09.05.2012 T. 31417/16096 – 11. HD 12.05.2016 T. 4144/5224

⁹⁰⁴¹ 13.HD 29.01.2014 T. 27446/2391 - 19. HD. 29.11.2012 T. 10127/18090 - HGK 18.09.2013 T. 15-169/1365 - 12. HD. 09.05.2012 T. 31417/16096 - 11. HD 12.05.2016 T. 4144/5224 -9. HD 18.04.2016 T. 11562/9654 - 3. HD. 10.11.2016 T. 3877/12726 - 19. HD 29.11.2012 T. 10127/18090

⁹⁰⁴² Ayrıntılı bilgi için bknz: **KILIÇOĞLU, A.M.** age., s:900 vd.-**OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T.** age., s:601 vd.- **YAVUZ, N.** age., s:904 vd.-**ÇELİK, Ç. A.** age., s:126 vd.-**UYGUR, T.** age., s:984 vd.-**ERDEM, M.** age., s:284 vd.-**ÖZKAYA, E.** age., s:265 vd.

⁹⁰⁴³ **KILIÇOĞLU, A.M.** age., s:908

⁹⁰⁴⁴ **DEMİR, A.** Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri (Terazi Der. Aralık/2008, S:28, s:129)

⁹⁰⁴⁵ **ALANGOYA, Y.** «Senede Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (N. **KOCA-YUSUFPAŞAOĞLU** İçin Armağan, 2004, s:528, dipn. 32)

⁹⁰⁴⁶ **DEMİR, A.** agm. s:130

⁹⁰⁴⁷ **DEMİR, A.** agm. s:133

Hangi olayların ‘hayatın olağan akışına aykırı olduğu’ tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.⁹⁰⁴⁸

Uygulamada;

- Borçlunun, taşınmazı satın aldıktan çok kısa bir süre sonra elinden çıkarmış olması,
- Borçlunun taşınmazını elinden çıkardığı halde, taşınmazda uzun süredir oturuyor olması,

- Taşınmazın halen borçlunun boşandığı eşi tarafından kullanılıyor olması,

- Borçlunun aracının sattıktan sonra, aracının kullanmaya devam etmesi,

- Üçüncü kişi tarafından taşınmazın rayiç bedelinin iki katı bir bedelle satın alınması,

- Üçüncü kişinin, borçluya ait çok sayıda, örneğin yedi adet taşınmazı satın alması,

hayatın olağan akışına uygun düşmeyen işlemler kabul edilmektedir.⁹⁰⁴⁹

Yüksek mahkeme, ‘hayatın olağan akışı’ kriteri ile ilgili olarak;

√ «Davalı borçlunun aynı günde 19 adet taşınmaz sattığı bu taşınmazlardan üçünü davalıya, beşini davalı ile aynı soyadını taşıyan kişilere satıldığı, yine takip dosyasındaki ihalede dava konusu takip borçlularına ait iki taşınmazın icra ihalesi sonucu davalı tarafından alındığı, borçlu ile davalının aynı ilçe, köy ve ciltte nüfusa kayıtlı olduğu, faaliyet yerleri farklı olsa da faaliyet alanlarının aynı olması gibi maddi ve hukuki olgular göz önüne alındığında davalının İİK. 'nin 280/1 maddesi kapsamında borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü gerektiği; yine borçlu vekilinin savunmasında diğer davalının satış bedelinin 25.000 TL 'sini banka aracılığıyla ödediğini, kalan 12.715,30 TL 'nin de takip borçlusu şirketin borcuna mahsup edildiğini belirttiğinden diğer davalının da borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek durumda olduğunun kabulü gerektiğinden dava konusu tasarrufların İİK. 'nin 280/1 maddesi gereğince davacının alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini»⁹⁰⁵⁰

√ «Takip konusu borcun kredi sözleşmesinden doğmasına, haciz tutanaklarının İİK. 'nin 105 maddesi kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olup bunun dışında - (borç tasfiye protokolü gereğince on bankaya 21.153.996,48 Euro borcu bulunan)- davalı borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılmasına karşısında, davalı borçlunun aynı gün davalıya yirmi adet, bir gün ara ile diğer davalıya yedi adet taşınmaz satıp davalı 3. kişinin satın aldığı taşınmazlar için satıştan 22-23 gün önce 100.000 Doları davalı borçluya elden ödemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı ve mevcut durumu davalılar tarafından borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu gösterdiği, davalı borçlunun davalı 3.kişinin amcasının torunu olması nedeniyle bu davalının borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle bu davalı ile yapılan dava konusu tasarrufların da İİK. 'nin 280/1.madde gereğince iptale tabi bulunduğunu»⁹⁰⁵¹

√ «Gaziantep'te oturan ve orada ticaretle uğraşan davalının 80.000 TL civarında rayiç değer sahip Giresun Keşap'da bulunan taşınmazı 19 yaşındaki davalıdan alması, anılan taşınmazın boş olarak tutulması hayatın olağan akışına uygun bulunmadığından tasarrufun İİK. 'nin 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»⁹⁰⁵²

√ «Dosya kapsamından davalının 26.3.2010-21.2.2013 tarihleri arasında davalı borçlu şirketin eski eşi ile birlikte ortağı olduğu, eski eşinden 15.12.2008 tarihinde boşanmasına rağmen 2010 yılında alınan dava konusu aracın banka kredisine kefil olduğu, kredi borcunu 19.4.2013 tarihinde 20.000 TL olarak ödeyerek dava konusu aracı

9048 ERDÖNMEZ, G. age. s: 167

9049 SERTKAYA, A. Ş. /KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 352

9050 Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 11030/166 (www.e-uyar)

9051 Bknz: 17. HD. 06.12.2016 T. 2847/11210 (www.e-uyar)

9052 Bknz: 17. HD. 15.11.2016 T. 17928/10506 (www.e-uyar)

22.4.2013 tarihinde borçlu şirketten aldığı, davalı ile eski eşi arasındaki ceza dosyasındaki 12.11.2012 tarihli hazırlık ifadelerinden tarafların birlikteliklerinin 2011 yılına kadar devam ettiğinin anlaşıldığı, yine dava konusu aracın 12.11.2012 tarihli tutanaktan davalının kullanımında olduğunun anlaşıldığı, takip konusu borcun tanzim tarihi olan 20.9.2012 tarihinde davalının borçlu şirketin ortağı olduğu, 12.11.2012 tarihli tartışma ve kavganın borçlu şirketin borçları nedeniyle meydana geldiği, dolayısıyla davalının ortağı olduğu şirketin durumunu ve amacını yani borçlarını bilmemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı, yine dava konusu aracın davalı tarafından alacağı mahsuben (aracın banka kredi borcunu ödemiş olması) alınmış olması nedeniyle dava konusu tasarruflar İİK. 'nin 279/3-2 ve 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»⁹⁰⁵³

√ «Davalı 3.kişinin borçlunun komşusu, diğer davalı 3.kişinin ise borçlunun vekili olduğu, aynı gün borçlu tarafından davalı 3. kişiye sekiz araç, diğer davalı 3. kişiye farklı iki günde 6 araç satılmış olması nedeniyle davalı 3.kişilerin borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olması ve bu durumun ticari işletmenin kısmen devri mahiyetinde olması nedeniyle reddedilen araçlar yönünden de davanın İİK. 'nin 280.madde gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»⁹⁰⁵⁴

√ «Borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılmasına, iptali istenen tasarrufların dava konusu takip dosyasındaki 25.3.2011 tanzim 3.7.2012 vadeli senetle doğan borçtan sonra yapılmasına, 4.6.2013 ve 26.8.2013 tarihli tasarrufların dava açıldıktan sonra yapılmış olmasına, davalı 3.kişilerin borçlunun eşi ve kızı, davalı 4.kişi şirketin borçlunun çocuklarına ait yine davalı 4.kişinin de ekonomik durumu itibarıyla dava konusu aracı almasının hayatın olağan akışına aykırı olması nedeniyle dava konusu 12.10.2011 ve 20.10.2011 tarihli tasarrufların İİK. 'nin 278/3-1 ve 280/1 madde, 4.6.2013, 26.8.2013 tarihli tasarrufların da İİK. 'nin 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»⁹⁰⁵⁵

√ «Borçlunun aynı gün üç adet dükkân niteliğindeki taşınmazını aynı kişiye satması ve bu taşınmazların (haciz ve ipotekle yüklü) rayiç değerlerinin çok üzerinde bir bedelle satılması hayatın olağan akışına uygun olmadığından, tasarrufların İİK. mad. 280/1 gereğince davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁹⁰⁵⁶

√ «Dava konusu 3 adet parselin borcun doğumundan sonra aynı gün davalıya satıldığı ve satışa rağmen borçlu tarafından kullanıldığı, üçüncü kişinin traktörü olmadığından borçlunun dava konusu taşınmazları kiraladığı iddia edilmiş ise de bu iddia yaşam deneyimlerine uygun olmadığını»⁹⁰⁵⁷

√ «Haciz tutanağının İİK. 'nin 105 maddesi kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olduğu ve davacı tarafından aciz belgesi de sunulduğu; iptali istenen tasarrufların ise takip konusu alacaklardan sonra yapıldığı anlaşıldığından, davanın süresinde açıldığı ve dava ön koşullarının gerçekleşmiş olduğunun kabulü gerektiğini- Tapu masraflarından kaçınmak için yapıldığını ileri sürmüş ise de, borcun doğumundan sonra, tarafların imzaladığı sözleşmeye aykırı olacak şekilde ve bedelsiz olarak arsa sahibi adına tescil yapılmasının yaşam deneyimlerine uygun olmadığı ve İİK. mad. 278/1 gereğince bağış niteliğinde olup iptali gerektiğini»⁹⁰⁵⁸

√ «Davacının iş aktinden doğan alacağının olduğunu ve bu alacak ile ilgili dava açıldıktan sonra, borçlunun aracı sattığı ve bu satışa rağmen fiilen kullanmaya devam ettiği anlaşıldığından, bu hali ile satışın alacaklıları ızzar kastı ile yapıldığının sabit olduğu ve tasarrufların iptali davasının kabulü gerektiğini- Satıştan sonra trafik cezasının borçlu şirket temsilcisi adına kesildiği, bunun aracın arızasını kontrol amacı ile yapıldığı

⁹⁰⁵³ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 18523/9342 (www.e-uyar)

⁹⁰⁵⁴ Bknz: 17. HD. 04.10.2016 T. 14167/8533 (www.e-uyar)

⁹⁰⁵⁵ Bknz: 17. HD. 27.09.2016 T. 12977/8287 (www.e-uyar)

⁹⁰⁵⁶ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 13025/6947 (www.e-uyar)

⁹⁰⁵⁷ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 3347/5339 (www.e-uyar)

⁹⁰⁵⁸ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 4425/5341 (www.e-uyar)

iddiasının satıştan 2 yıldan fazla süre sonra böyle bir kontrolün yaşam deneyimlerine uygun bulunmadığını»⁹⁰⁵⁹

belirtmiştir.

*

Bir uyuşmazlıkta;

Davacı vekili ..... tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle; “*davalı borçlu aleyhine yasal süresi içinde bankaya ibraz etmeyi ihmal ettikleri 39.000 TL bedelli çekten kaynaklanan alacağın tahsili amacıyla ilamsız icra takibi başlattıklarını ancak davalı borçlunun bu takibe itiraz ederek takibi durdurduğunu fakat bankaya ibrazı ihmal edilmiş bu çeki dayalı olarak takibe itiraz edilmiş olsa dahi böylece davalı borçlunun sebepsiz olarak zenginleşmiş olduğunu, bu yüzden davalı borçlunun haksız olan itirazının iptali için bu davayı açtıklarını*” bildirmiştir.

Davalı dosyaya sunduğu ..... tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle “*öncelikle zamanaşımı itirazında bulunduğu, davaya çekin 28.03.2010 keşide tarihli olup davacı tarafın bu çeki süresi içinde bankaya ibraz etmediği, çek tarihinde yürürlükte olan eski TTK. 726/1 maddesi uyarınca 6 aylık zamanaşımı süresinin geçmiş olduğunu, ayrıca çekin zamanaşımı süresinin dolmasından itibaren eski TTK. 644. maddesi uyarınca 1 yıllık sürenin dolduğunu, bu yüzden sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre de davacı tarafın talepte bulunamayacağını, esasa ilişkin olarak da davacı tarafla aralarında bir temel ilişki bulunmadığından davacının takip ve dava konusu çeki dayanamayacağını..... vb. “ileri sürerek “*hakkında açılan davanın reddine karar verilmesini*” istemiştir.*

Davacı vekili “*cevaba cevap dilekçesi*”nde özetle; “*davalı borçlunun dava konusu çekin süresinde bankaya ibraz edilmediğini, çekin zamanaşımına uğradığını, davacının sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre talepte bulunabilmesinin bir yıllık süreye bağlı olduğunu, ayrıca taraflar arasında hiçbir hukuki ilişki bulunmadığını, bu nedenle dava konusu çekin yazılı delil başlangıcı niteliğinde sayılamayacağını vb. ileri sürdüğünü ayrıca davalı borçlunun ‘takip konusu çekin alacaklısını tanımadığı’ şeklinde icra dosyasına da itiraz etmiş olduğunu, takip konusu çek süresinde muhatap bankaya ibraz edilmediği için kambiyo senedi vasfını yitirmiş olduğundan yazılı delil başlangıcı niteliğinde bulunduğu, bu nedenle alacağın henüz zamanaşımına uğramadığını, çünkü bu süreni henüz dolmadığını, davalı borçlunun, müvekkili olan davacı alacaklıyı tanımamasının mümkün olmadığını çünkü kendisine satılan taşınmazın ½ hissesinin müvekkiline ait olduğunu.....vb.” ileri sürerek “*talepleri doğrultusunda karar verilmesini*” istemiştir.*

Dosya içinde bulunan “*Tapu Sicil Müdürlükleri’nce Düzenlenen Resmi Senet*” in incelenmesinde “..... Köyü, ... Ada, ... Parsel sayılı ..... metrekare miktarındaki ..... zemin kat 8 no’lu dublex meskenin ½ hissesinin ....., diğer ½ hissesinin de .....’ya ait iken bu taşınmazın tamamının 30.000 YTL bedelle .....’ya 03.02.2006 tarihinde satıldığı ve satış bedelinin tamamının nakden ve peşinen alındığı .....” hususunun yazılı olduğu görüldü.

Dosya içinde bulunan ..... 1. İcra Dairesinin ..... sayılı dosyasına ait Örnek No: 7 Ödeme Emrinin incelenmesinde; ‘alacaklı’ .....vekili Av. .... ve Av. .... ile Av. .... tarafından ‘borçlu’ ..... hakkında, 28.03.2010 keşide tarihli ve 39.900 TL bedelli çeki dayalı olarak; 39.900 TL ‘asıl alacağın’ işleyecek yıllık %9 yasal faizi ile birlikte ödenmesi için icra takibinde bulunduğu görülmüştür.

Yine dosya içinde bulunan ..... 1. İcra Dairesinin ..... sayılı KARAR TENSİP TUTANAĞI’nın incelenmesinde de, “dosya borçlusunun süresi içinde yapmış olduğu itiraz nedeniyle İCRA TAKİBİNİN DURDURULMASINA” İcra Müdürlüğü’nce karar verildiği görülmüştür.

*

Bu uyumsuzlukta;

-Yukarıda⁹⁰⁶⁰ belirttiğimiz gibi; “*taşınmaz satışlarında satış bedeline ilişkin alacak, on yılda zamanaşımına uğradığından*, dava konusu “.....Köyü, ... Ada, ... Parsel sayılı ..... zemin kat (8) nolu dublex daire 30.000 TL bedelle 03.02.2006 tarihinde tapuda sayılmış olduğundan, on yıllık zamanaşımı süresi 03.02.2016 tarihinde⁹⁰⁶¹ zamanaşımına uğramıştır. Davalı-borçlu(alıcı) ....., 04.02.2016 tarihinden itibaren⁹⁰⁶² satıcı (alacaklı) .....’nın “*satış bedelinin ödenmesi için*” yapacağı ‘icra takibi’ne ya da açacağı ‘dava’ya karşı zamanaşımı itirazında bulunabilir.

-Davacı-alacaklı(satıcı) ....., davalı-borçlu(alıcı) .....’ya sattığı zemin kat (8) nolu dairenin ‘satış bedeli’ için düzenlendiğini ileri sürdüğü 28.03.2010 keşide tarihli 39.900 TL bedelli çekin ödenmesi için 07.10.2016 tarihinde yaptığı *icra takibi*; satış bedelinden doğan alacak 03.02.2016 tarihinde zamanaşımına uğradıktan sonra yazılmış olduğundan ve keza davacı-alacaklı .....’nın davalı-borçlu ..... hakkında 05.04.2017 tarihinde açtığı itirazın iptali davası da 03.02.2016 tarihinden sonra açılmış olduğundan davalı-borçlu, ...’nın 24.04.2017 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde ileri sürdüğü ‘*zamanaşımı itirazı*’ yerindedir.

-Tapuda 03.02.2006 tarihinde gerçekleştirilmiş olan satıştan sonra başlamış olan on yıllık zamanaşımı süresini durduran⁹⁰⁶³ ya da kesen⁹⁰⁶⁴ herhangi bir sebep de ortaya çıkmamıştır.

-Ayrıca, alacaklı-davacı .....’nın; 03.02.2006 tarihinde gerçekleşen taşınmaz satışından sonra, borçlu-davalı .....’dan “*satış bedeline (borcuna) mahsuben*” - 4 yıl sonra - 28.03.2010 keşide tarihli 39.900 TL bedelli bir çek alması, sonra bu çeki süresi içinde bankaya ibraz etmeyerek “çek” niteliğini kaybettirip bunu 07.10.2016 tarihinde ‘genel haciz yolu ile’ icraya koyması ve borçlu .....’nın takibe itiraz etmesi üzerine de 05.04.2017 tarihinde - alacak zamanaşımına uğradıktan çok sonra - ‘itirazın iptali davası’ açması da hayatın olağan akışına aykırı⁹⁰⁶⁵ bir davranıştır. 02.11.2017

⁹⁰⁶⁰ Bknz: Yuk. dipn: 13

⁹⁰⁶¹ Bknz: Yuk. dipn:14

⁹⁰⁶² Bknz: Yuk. dipn:14

⁹⁰⁶³ Bknz. Yuk. dipn:15 civarı

⁹⁰⁶⁴ Bknz. Yuk. dipn:17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

⁹⁰⁶⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: Yuk. dipn: 25- 40

96) Taşınmaz Rehni Kapsamındaki Eklentinin Haczi (İİK. m. 83/c)

(Terazi Hukuk Dergisi, Ağustos/2015, S: 108, s: 93-98)

Bilindiği gibi “*taşınmaz rehni kapsamındaki eklentinin haczi*” -bu kenar (üst) başlığı altında- İİK. m. 83/c’de;

“*Taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez.*

Türk Kanunu Medenisinin 862. (eski MK.’nun 777. maddesi) hükmü saklıdır”
ş e k l i n d e düzenlenmiştir.

U y g u l a m a d a -son zamanlarda- **yüksek mahkeme** (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi) bu maddeye ilişkin *farklı* görüş dile getiren içtihatlarda bulunduğu için, bu konuda yerel icra mahkemeleri (ve icra daireleri) ne şekilde karar verecekleri (hareket edecekleri) konusunda tereddüde düşmektedirler...

Gerçekten **yüksek mahkeme** (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi);

A) K i m i k a r a r l a r ı n d a “*haczedilen eklentiye ilişkin haczedilmezlik şikayetinin İİK. m. 83/c çerçevesinde kabul edilebilmesi için, haczedilen taşınırın hem ipotek akit tablosunda ‘eklenti’ olarak sayılmış (yazılmış) olması ve hem de bunun gerçekten TMK.’nun 862. maddesi kapsamında ‘eklenti’ niteliğini taşıdığıının bilirkişi incelemesi sonucunda belirlenmiş olması*” gerektiğini -tarih sırasına göre- şu şekilde belirtmiştir:

√ **I-** TMK.nun 684. maddesi gereği taşınmaz ipoteği taşınmazın bütünleyici parçalarını, TMK.nun 686. maddesi ise eklentilerini de kapsadığını hüküm altına almıştır. İpotek tesisinden sonra taşınmaza dahil edilen bütünleyici parçalar ve eklentiler de ipotek kapsamına girer. Kaldı ki ipotek akit tablosunda da sonradan ilave edilen menkullerin ipotek kapsamına gireceğinin belirlendiği görülmüştür.

Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Türk Medeni Kanununun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. **Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanununun 686.maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur (HGK.nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E.-2002/1108 K.).**

Somut olayda, iflas idare memurları Bursa 5. İcra Müdürlüğünün 2008/15410 esas sayılı dosyasından yazılan talimat doğrultusunda İnegöl 1. İcra Müdürlüğünün 2009/242 esas sayılı dosyasında 06.03.2009 tarihinde haczedilen menkulün taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceğini ileri sürdüğünden, ipotek akit tablosu celbedilerek mahcuzların ipotek akit tablosunda yazılı ve eklenti niteliğinde olup olmadığına yönelik olarak konusunda ehil bir bilirkişiden rapor alınarak sonucuna göre bir karar verilmelidir.

O halde mahkemece, her davanın açıldığı tarihteki koşullarda değerlendirilmesi gerektiği göz önünde tutularak İİK.’nin 83/c.maddesi uyarınca yukarıda açıklanan ilkeler doğrultusunda şikayet hakkında bir karar verilmesi gerekirken şikayet tarihinde yapılmamış olan ve sonradan gerçekleştirilen ihalenin feshine karar verilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.’nin 366 ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 30.05.2013 T. E: 10529, K: 20078 (www.e-uyar.com)

√ **II-** Şikayetin konusu, haczedilen mahcuzların taşınmaz rehni kapsamında kaldığından, mütemmim cüz ve teferruat olması sebebiyle taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceğine ve haczin kaldırılmasına ilişkindir.

Somut olayda, otelde bulunan bir kısım mutfak eşyaları haczedilmiş olup, mahkemece bilirkişi incelemesi yaptırılmış, söz konusu menkullerin teferruat niteliğinde oldukları gerekçesiyle şikâyetin reddine karar verilmiştir.

T.M.K'nun 686. maddesinde; taşınmaz ipoteginin, taşınmazın eklentilerini de kapsadığı hüküm altına alınmıştır.

Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar, otel binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Türk Medeni Kanunu'nun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczettirip sattırabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, İİK.nun 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. **Ancak bu maddenin uygulanabilmesi için, mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Türk Medeni Kanunu'nun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur (HGK. nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E.-2002/1 108 K).**

Bilirkişi raporu mahcuzların sadece eklenti olup olmadığı konusunda düzenlenmiş olup, haczedilen malların İİK.'nin 83/c maddesi kapsamında ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerden olup olmadığına ilişkin ayrıntılı açıklamayı içermemektedir.

Bu durumda mahkemece yukarıda açıklanan yasa hükümleri ve kurallar doğrultusunda hukukçu bir bilirkişinin de katılması ile oluşturulacak yeni bilirkişiler kurulundan yukarıda açıklanan ilkelere uygun biçimde rapor alındıktan sonra sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yetersiz ve hüküm kurmaya elverişli olmayan bilirkişi raporuna dayalı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.'nin 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 14.05.2013 T. E: 9365, K: 18481 (www.e-uyar.com)

√ **III-** Borçlu şikâyetinde, firma faaliyetlerinin idamesi için zorunlu ve hatta mütemmim cüz niteliğindeki soğuk hava deposu, 4 kalem olarak yazılan soğuk hava deposu, soğutma grubu ise şirketin ticari faaliyeti nedeniyle bulundurması zorunlu mallar olduğu, şirketin Avrupa Birliği projesi destek kapsamında edindiği 15.06.2012 tarihli haciz tutanağında belirtilen Teknovel marka fırın, Atosma marka fırın ile Empero marka buzdolabının haczi Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliğinin 43. madde kapsamında mümkün olmadığından 15.06.2012 tarihinde haczedilen ve şikâyet dilekçesinde belirtilen menkul mallar üzerindeki haczin kaldırılması talep etmiştir.

Mahkemece, bilirkişi incelemesi yaptırılmaksızın söz konusu şikâyetin reddine karar verilmiştir.

MK.nun 684.maddesi hükmüne göre mütemmim cüz niteliğindeki şeyler, bütünden ayrı haczedilemez. Öte yandan kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan binada bulunan eklenti niteliğindeki malları ayrı ayrı haczettirebilir ve sattırabilirler. Zira, eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür.

İrdenmesi gereken bir başka husus da, **gerçekte teferruat niteliği tespit edilen mahcuzların İİK.'nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda yer alması halinde taşınmazdan ayrı hacizleri mümkün değildir. Bir başka anlatımla bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun ipotek akit tablosunda yazılı olması yetmez. MK.nun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.**

Bu durumda mahkemece yapılacak iş; yukarıda belirtilen ilkeler doğrultusunda şikâyete konu mahcuzların gerçekte TMK.nun 684 ve 686.maddelerinde açıklandığı gibi, mütemmim cüz ve teferruat niteliğinde olup olmadıkları uzman bilirkişiden alınacak rapor ile tesbit edildikten sonra ayrıca Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nin 43.maddesinin somut olayda uygulanma yeri olup olmadığı etraflıca

araştırılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir iken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.'nin 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 13.05.2013 T. E: 10226, K: 18245(www.e-uyar.com)

√ **IV-** Borçlunun icra mahkemesine başvurusu, mahcuzların fabrikanın mütemmim cüz'ü ve teferruatı olup taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği nedeniyle haczin kaldırılması istemine ilişkindir. Başvuru bu hali ile İİK.'nun 83/c maddesine dayalı haczedilmezlik şikayetidir.

M.K'nun 684. maddesi taşınmaz ipoteğinin taşınmazın bütünleyici parçalarını, M.K'nun 686. maddesi ise eklentilerini kapsadığını hüküm altına almıştır.

Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanun'un 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ancak, İİK.'nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. **Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanun'un 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşınmazı zorunludur (HGK.'nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E.-2002/1 108 K).**

Eklentinin Medeni Kanun'un 686. maddesinde öngörülen nitelikte olup olmadığı, taşınmaz telef, tahrif veya taşıyır olunmadan ondan ayrılıp ayrılamayacağı ve eklentinin bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun şekilde çalışıp çalışmayacağını açıklayacak ayrıntılı bilirkişi raporu alınması gerekmektedir.

Bu durumda mahkemece yukarıda açıklanan yasa hükümleri ve kurallar doğrultusunda hukukçu bir bilirkişinin de katılması ile oluşturulacak bir bilirkişiler kurulundan yukarıda açıklanan ilkelere uygun biçimde rapor alındıktan sonra sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, haczedilmezliğe konu malların niteliğinin farklı olabileceği göz önüne alınmaksızın usul ekonomisi gerekçe gösterilmek suretiyle bir başka dosyadaki bilirkişi raporu esas alınmak suretiyle eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK. 366 ve HUMK.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 29.04.2013 T. E: 7441, K: 16291(www.e-uyar.com)

√ **V-** Şikayetin konusu, haczedilen mahcuzların taşınmaz rehni kapsamında kaldığından, mütemmim cüz ve teferruat olması sebebiyle taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceğine ve haczin kaldırılmasına ilişkindir.

Somut olayda, otelde bulunan 10 adet bilgisayar ve 3 adet fotokopi-faks makinası haczedilmiş olup, mahkemece bilirkişi incelemesi yaptırılmaksızın söz konusu menkul-lerin otelin konaklama ihtiyacına özgülünmemiş olduğundan bahisle şikayetin reddine karar verilmiştir.

TMK.nun 684.maddesi hükmüne göre mütemmim cüz niteliğindeki şeyler, bütünden ayrı haczedilemez. **Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür.** Yani alacaklılar otel binasını satmadan binada bulunan eklenti niteliğindeki malları ayrı ayrı haczettirebilir ve satabilirler. Zira, eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür.

İrdenmesi gereken bir başka husus da, gerçekte teferruat niteliği tespit edilen mahcuzların **İİK.'nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda yer alması halinde**

taşınmazdan ayrı hacizleri mümkün değildir. Bir başka anlatımla bu maddenin uygulanabilmesi için, mahcuzun ipotek akit tablosunda yazılı olması yetmez. MK.nun 686.maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.

Ayrıca ipotek akit tablosunda yazılı olmasa dahi, TMK'nun 862. maddesi uyarınca da ipotek, taşınmazı, bütünleyici parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kılacağı ve taşınmazın haczi onun bütünleyici parçalarını (TMK m.684) ve eklentilerini de (TMK.m.686) kapsayacağından bu madde uyarınca da bütünleyici parça ve eklentilerinin haczi mümkün değildir. Bu maddenin uygulanabilmesi için haczedilen malların yasa maddelerinde gösterildiği şekilde bütünleyici parça ve eklenti olduğunun belirlenmesi gerekir.

İzah edilen ilkeler, mahkemenin de kabulünde olmakla birlikte, teknik inceleme gerektiren konuda bilirkişi incelemesi yapılmadan sonuca gidilmesi isabetsizdir. Zira söz konusu mahcuzların niceliği, niteliği ve kullanım amaçları yapılacak inceleme sonucu ortaya çıkacaktır. Bu durumda mahkemece; tarafların delilleri toplanarak ilgili **tapu kaydı ve ipotek akit tablosu da gözetilerek şikayete konu mahcuzların gerçekte TMK.nun 684 ve 686. maddelerinde açıklandığı gibi, mütemmim cüz ve teferruat niteliğinde olup olmadıkları, konusunda uzman bilirkişiden alınacak rapor ile belirlenmeli, TMK.nun 686/1 ve 862/1 maddeleri gereğince rehin kapsamında kaldıkları (İİK.'nin 83/c koşullarında ipotek akit tablosunda yazılmasa dahi) takdirde haczedilemeyecekleri, mütemmim cüz ve teferruat niteliğinde bulunmayan mahcuzların ise haczedilebilecekleri düşünülerek sonucuna göre karar verilmelidir.** Eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Şikayetçinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.'nin 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 18.04.2013 T. E: 5523, K: 14848(www.e-uyar.com)

√ **VI-** Borçlunun icra mahkemesine başvurusu, mahcuzların fabrikanın mütemmim cüzü ve teferruatı olup taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği ve taşınmaz üzerinde ipotekler bulunması nedeniyle 07/12/2011 tarihli haczin iptali istemine ilişkindir. Başvuru bu hali ile İİK.'nun 83/c maddesine dayalı haczedilmezlik şikayetidir.

MK.nun 684.maddesi taşınmaz mülkiyetinin taşınmazın bütünleyici parçalarını, aynı Kanun'un 686.maddesi ise eklentilerini kapsadığını hüküm altına almıştır. Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Ancak İİK.'nin 83/c maddesinde; "Taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti, taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez. Türk Medeni Kanunu'nun 862.maddesi hükmü saklıdır" düzenlemesine yer verilmiştir.

TMK.nun 862.maddesine göre rehin, taşınmazı bütünleyici parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kıldığından, ipotek akit tablosunda yazılı olmasa bile ipotekli taşınmazın eklentisi niteliğindeki menkuller taşınmazdan ayrı olarak haczedilip satılamaz.

Somut olayda taşınmazların üzerinde bulunduğu taşınmaza aynı takip dosyasından ayrıca haciz konulması anılan yasa hükmüne aykırılığı gidermez. Zira haciz işlemi birbirinden bağımsız düşünülmelidir. Mahkemece aldırılan bilirkişi asıl ve ek raporlarında; haczedilen mahcuzlardan 3 adet dizel forkliftin teferruat kapsamında olduğu, taşınmazdan ayrılması halinde işletmenin bütününe kısmen zarar vereceği, forklift dışındaki **diğer mahcuzların ise bütünleyici parça olup taşınmazdan ayrılmaları halinde işletmenin bütününe zarar verecekleri ve haczedilen mahcuzların ipotek belgesi ekindeki teferruat listesinde yer aldıklarının tespit edildiği bildirilmiştir.**

O halde mahkemece şikayetin kabulü ile talimat yolu ile 07/12/2011 tarihinde yapılan haciz işleminin iptaline karar verilmesi gerekirken, 07/12/2011 tarihli menkul haczi ile aynı tarihte ipotekli taşınmazın tapu kaydına konulan ihtiyati haczin birlikte haciz kabul edilerek yazılı gerekçe ile şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK. 366 ve HUMK.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 15.04.2013 T. E: 5502, K: 14337(www.e-uyar.com)

√ **VII- 1)** Tarafların iddia ve savunmalarına, dosya içeriğindeki bilgi ve belgelere ve kararın gerekçesine göre üçüncü kişinin temyiz itirazlarının REDDİNE;

2) Alacaklının temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de;

Çeke dayalı kambiyo takibinde, takibin kesinleşmesinden sonra borçluya ait Dazkırı Esentepe 392 ada, 1 parselde kayıtlı fabrikadaki menkullerin 01.02.2010 tarihinde haczedilmesi üzerine borçlu vekili, haczedilen menkullerin ipotek akit tablosunda teferruat olarak yer aldığı, bu kapsamda olmayan menkullerin ise fabrikanın mütemmim cüzü olduğu, ayrıca mahcuzların finansal kiralama sözleşmesi nedeniyle dava dışı T. Sınai Kalkınma Bankası'na ait olduğunu, 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun 19. maddesi uyarınca haczedilemeyeceğini ileri sürmüş, birleşen dava davacısı T.Sınai Kalkınma Bankası vekili ise mahcuzların ipotek akit tablosu kapsamında yer aldığı, bu kapsamda olmayanların ise fabrikanın ayrılmaz parçası olduğunu ileri sürerek haczin kaldırılmasını talep etmiş, mahkemece davanın kabulü ile haczin iptaline karar verilmiştir.

1- İpotek akit tablosunda yer alan menkuller konusunda;

Türk Medeni Kanunu'nun 684. maddesi uyarınca bütünleyici parça (mütemmim cüz), yerel adetlere göre asıl şeyin (taşınmazın) temel unsuru olup, o şey yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılmasına olanak bulunmadığı için taşınmazdan ayrı (bağımsız olarak) haczedilemez.

Eklentinin ise kural olarak taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Alacaklılar ana taşınmazı satmadan, orada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanununun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczettirip sattırabilirler. Çünkü, eklentinin, taşınmaz yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılması mümkündür. Ancak, **İİK'nın 83/c maddesi gereğince, ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Anılan hükmün uygulanabilmesi için mahcuzun Medeni Kanununun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.**

Somut olayda ipotek akit tablosunda yer alan menkullerin hacze konu menkuller olup olmadığı araştırılmadan, ayrıca menkullerin ipotekli taşınmazdaki fabrikanın işletilmesi için kullanılması zorunlu olup olmadıkları, diğer bir deyişle eklenti veya bütünleyici parça olup olmadıkları tespit edilmeden sonuca gidildiği görülmüştür.

2- Finansal kiralama sözleşmesinde yer alan menkuller konusunda;

Kural olarak 3226 Sayılı Yasanın 19/2 maddesi gereğince "kiracı aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde icra memuru finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulmasına karar verir" ne var ki, bu maddenin uygulanması taraflar arasında 3226 Sayılı Yasanın 8. maddesi koşullarında gerçek anlamda bir finansal kiralama sözleşmesinin varlığına bağlıdır. 3226 Sayılı Finansal Kiralama Yasası'nın 8. maddesinde; finansal kiralama sözleşmesinin noterlikçe düzenleme şeklinde yapılacağı emredici bir kural olarak düzenlenmiştir. Yine 8. maddenin 1. paragrafının 2. cümlesinde; taşınır mala ilişkin finansal kiralama sözleşmesinin, kiracının ikametgahı noterliğinde bu iş için tutulan özel sicile tescili gerektiği hükmü öngörülmüş olup, finansal kiralama sözleşmesinin noterce düzenleme şeklinde yapıp yapılmadığı ve taşınır mala dair sözleşmenin, kiracının ikametgahı noterliğinde özel sicile tescil edilip edilmediği icra mahkemesince re'sen araştırılmalıdır.

Somut olayda, finansal kiralama sözleşmesinin özel sicile tescil edilip edilmediğinin araştırılmadığı görülmüştür.

Mahkemece yapılması gereken iş, taraflar arasında özde ve biçimde 3226 Sayılı Yasanın 8. maddesi koşullarında bir finansal kiralama sözleşmesinin varlığını tespitten

sonra haczedilen mallar ile finansal kiralama konusu malların aynı olup olmadığı belirlenerek (gerektiğinden bilirkişi mütalaasına başvurulmak suretiyle) oluşacak duruma göre bir karar vermektir ibarettir.

Öte yandan hacizli menkullerin hangilerinin finansal kiralama sözleşmesi kapsamında hangilerinin ipotek akıt tablosu kapsamında kaldığı belirtilmemiştir.

O halde, mahkemece, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, ilgili tapu kaydı, ipotek akıt tablosu ve finansal kiralama sözleşmesi gözetilerek hukukçu, inşaat mühendisi ve makine mühendisi bilirkişilerden oluşacak kurulca yapılacak inceleme sonucu, **mahcuzların ipotek akıt tablosu ile finansal kiralama sözleşmesi kapsamında yer alıp almadıklarının tespiti ile Medeni Kanun'un 686. maddesinde öngörülen nitelikte ve taşınmaz telef, tahrif veya taşıyır olunmadan ondan ayrılıp ayrılamayacağı ve bu hali ile fabrikanın amacına uygun şekilde çalışıp çalışmayacağını gösterir biçimde rapor alındıktan sonra**, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik incelemeğe dayalı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

Diğer taraftan birleştirilmekle beraber bağımsızlıklarını koruyan her bir dava hakkında ayrı ayrı hüküm tesis edilmemesi de doğru bulunmamıştır.

SONUÇ: Alacaklının temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK. 366 ve HUMK.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 19.03.2013 T. E: 5903, K: 10414(www.e-uyar.com)

√ **VIII-Borçlunun icra mahkemesine başvurusu, mahcuzların fabrikanın teferruatı olup taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği nedeniyle haczin kaldırılması istemine ilişkin olup, başvuru bu hali ile İİK.'nun 83/c maddesine dayalı haczedilmezlik şikayetidir.**

T.M.K'nun 686. maddesinde; taşınmaz ipoteginin, taşınmazın eklentilerini de kapsadığı hüküm altına alınmıştır.

Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar, fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Türk Medeni Kanunu'nun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczettirip sattırabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, İİK'nun 83/c maddesi gereğince ipotek akıt tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. **Ancak bu maddenin uygulanabilmesi için, mahcuzun hem ipotek akıt tablosunda yazılı olması, hem de Türk Medeni Kanunu'nun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur (HGK. nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E.-2002/1 108 K).**

Bilirkişi raporu mahcuzların sadece ipotek akıt tablosunda sayılan eklenti olup olmadığı konusunda düzenlenmiş olup, haczedilen malların Türk Medeni Kanunu'nun 686. maddesinde öngörülen nitelikte olup olmadığına, taşınmaz telef, tahrif veya taşıyır olunmadan ondan ayrılıp ayrılamayacağına ve bu makinelerin bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun şekilde çalışıp çalışmayacağına ilişkin ayrıntılı açıklamayı içermektedir.

Bu durumda mahkemece yukarıda açıklanan yasa hükümleri ve kurallar doğrultusunda hukukçu bir bilirkişinin de katılması ile oluşturulacak yeni bilirkişiler kurulundan yukarıda açıklanan ilkelere uygun biçimde rapor alındıktan sonra, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yetersiz ve hüküm kurmaya elverişli olmayan bilirkişi raporuna dayalı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK. 366 ve HUMK.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 14.01.2013 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 14.01.2013 T. E: 2012/23267, K: 238 (www.e-uyar.com)

√ IX- 1) Tarafların iddia ve savunmalarına, dosya içeriğindeki bilgi ve belgelere ve kararın gerekçesine göre borçluların temyiz itirazlarının REDDİNE;

2) Alacaklının temyiz itirazlarının incelenmesinde:

Sair temyiz itirazlarının yerinde değil ise de;

Alacaklı tarafından ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile yapılan icra takibinde “ipotekli Şişli 1019 ada 34 Parsel sayılı 2,3 ve 4 nolu bağımsız bölümlerin 01.08.2011 tarihinde satışının gerçekleştirildiği, borçlunun ise taşınmazlarda bulunan makine ve cihazların ayrı satılması yerine taşınmazlarla birlikte satıldıklarını, yine taşınmazların ekonomik bütünlük oluşturması nedeniyle birlikte satılması gerekirken ayrı ayrı satışlarının yapıldığını” ileri sürerek ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu anlaşılmıştır.

Kıymet taktirine itiraz üzerine verilen kararlar kesin ise de, ihalenin feshi aşamasında şikayet nedeni yapılması halinde icra mahkemesince kıymet taktirine ilişkin hususların değerlendirilmesi gerekir.

M.K. nun 684. maddesi; “taşınmaz ipoteğinin, taşınmazın bütünleyici parçalarını, M.K. nun 686. maddesi ise eklentilerini de kapsadığını” hüküm altına almıştır. İpotek tesisinden sonra taşınmaza dahil edilen bütünleyici parçalar ve eklentiler de ipotek kapsamına girer. Kaldı ki ipotek akit tablosunda, “sonradan ilave edilen menkullerin ipotek kapsamına gireceğinin belirlendiği” görülmüştür.

Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanununun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilrkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarar uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. **Ancak, İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanununun 686.maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşınmazı zorunludur.(HGK. nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E.-2002/1108 K.)**

Öte yandan birden fazla taşınmazın aralarında fiili ve ekonomik bütünlük bulunması halinde birlikte satılması zorunludur.

Bu durumda mahkemece yukarıda açıklanan yasa hükümleri ve kurallar doğrultusunda mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılarak taşınmazlar üzerinde bulunan makinelerin ipotek kapsamında olup olmadığı ve buna göre “taşınmazlarla birlikte satılıp satılmayacağı ve yine taşınmazlar arasında fiili ve ekonomik bütünlük bulunup bulunmadığı ve birlikte satılmalarının gerekip gerekmediği” belirlenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklının temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK. 366 ve HUMK.’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 06.11.2012 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 06.11.2012 T. E: 20398, K: 31855 (www.e-uyar.com)

√ X- Kural olarak, eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar taşınmazı satmadan, “binada bulunan eklenti niteliğindeki malları, Medeni Kanununun 686. maddesine göre eklenti olduğu” bilirkişilerce saptandığı takdirde, ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Çünkü, eklentinin taşınmaz yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılması mümkündür. **Ancak, İİK.’nin 83/c maddesi gereğince “ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır.” Anılan hükmün uygulanabilmesi için;**

1-Mahcuz hem ipotek akit tablosunda yazılı olması,

2-Hem de Medeni Kanununun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.

Somut olayda borçlu, “tapuya şerhli makinelerin (bilgisayar, router, modem) borçlu şirkete ait işletmenin muhasebe ve stoklarının tutulduğu ana server ve ekipmanı olduğunu, taşınmazdan ayrı olarak haczedilemeyeceğini” ileri sürmektedir. Mahkemece, öncelikle varsa ipotek akıt tablosu ve ekindeki teferruat şerhleri getirilmeli, keşif yapıp mahcuzlarla karşılaştırılmalı ve yukarıda açıklanan ilkelere göre inceleme yapılarak sonucuna göre bir karar verilmelidir. Eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

12. HD. 25.3.2010 T. E: 2009/24871, K: 7115 (www.e-uyar.com)

√ **XI-** Kural olarak, eklentinin taşınmazdan ayrı haczi mümkündür. Diğer bir ifade ile, alacaklılar taşınmazı satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları TMK.nun 686. maddesine göre (eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılması mümkündür. **Ancak, İİK.nun 83/c maddesi gereğince ipotek akıt tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Anılan hükmün uygulanabilmesi için mahcuzun TMK.nun 686.maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.**

Somut olayda, şikayetçi borçlu mahcuzların haczedildiği taşınmazın ipotekli olduğunu ileri sürmüştür. Mahkemece, taşınmazın varsa teferruat listesi ile birlikte tapu kaydı ve ipotek akıt tablosu celbedilerek, gerektiğinde keşif yapıp mahcuzların yukarıda açıklanan kurallara göre haczinin mümkün olup olmadığı araştırılarak, oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.366. ve HUMK.428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12 HD 13.10.2009 T. E: 10705, K: 19013 (www.e-uyar.com)

√ **XII-....**Haczedilen eşyanın teferruat olduğundan bahisle haczedilmezlik şikayetinde bulunan borçlunun iddiaları irdelenirken, haczedilen şeylerin TMK ve İİK kapsamında teferruat olup olmadıkları araştırılmalıdır.

Yukarıda tarih ve numarası yazılı Mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki alacaklı vekili tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden Daireye gönderilmiş olmakla okundu ve gereği görüşülüp düşünüldü.

İİK.'nin 83/c maddesinde ipotek akıt tablosunda sayılı teferruatın gayrimenkulden ayrı olarak haczedilemeyeceği belirtildikten sonra Medeni Kanununun 862. maddesi hükmü saklı tutulmuştur. Medeni Kanun'un saklı tutulan 862. maddesinin 2. fıkrasında "makine veya otel mefruşatı gibi rehin senesinde açıkça teferruat olarak gösterilen ve tapu sicilinde belirtilen şeyler, kanunen teferruatın sayılmayacağı ispat edilmezse teferruatın addedilir" denilmekle ipotek akıt tablosunda gösterilen şeylerin teferruat olmadığı ispat edilebileceği mümkün kılınmıştır. Bu durumda **haczedilmezlik şikayetinin kabulü için menkul-lerin ipotek akıt tablosunda yazılı olması yetmeyip bunların MK'nin 862. maddesi kapsamında teferruat niteliği taşıyıp taşımadığı da belirlenmelidir.**

Somut olayda borçluya ait otelde 2 adet bilgisayar, 2 adet klima, 1 adet 51 ekran TV, 1 adet faks, 10 adet 37 ekran TV haczedilmiş, borçlu vekili “Tatil Kompleksi'nin Halk Bankası'na ipotekli olduğundan ve mahcuzlar Tapuda ipotegin beyanlar hanesinde teferruat olarak kayıtlı olduğundan haczedilemeyeceğini” bildirerek haczin kaldırılmasını istemiştir. Bu durumda, mahkemece duruşma açılıp yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda borçlunun haczedilmezlik iddiası yönünden, alacaklı vekilinin beyanları alınarak “mahcuzların İİK'in 83/c-2, MK'nin 862 ve 686. maddeleri kapsamında teferruat niteliği olup olmadığı” bilirkişi aracılığı ile belirlenip, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile evrak üzerinde istemin kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile Mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'in 366. ve HUMK'un 428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA,

12 HD 29.09.2009 T. E: 10857, K: 17498 (www.e-uyar.com)

√ **XIII-** Taşınmazın bütünleyici parçalarının (mütemmin cüzünün) taşınmazdan ayrı haczi mümkün değil ise de; kural olarak eklentinin (teferruat) taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar fabrika binasını satmadan, fabrikadaki eklentileri (Medeni Kanun'un 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Zira, eklentinin taşınmaz telef, tahrif veya tağyir edilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ancak **bu eklentilerin bağlı bulunduğu taşınmaz ipotekli ise İİK.'nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır.** Bu durumda da mahcuzların M.K. 686. maddesinde tarif edilen eklenti niteliğini taşıması zorunludur.

Somut olayda mahkemece yapılan keşif ve alman bilirkişi raporu doğrultusunda “mahcuzların eklenti olduğu belirlendiğinden haczin kaldırılmasına” karar verilmişse de, dosya kapsamından, yukarıda açıklandığı üzere taşınmaz üzerinde ipotek olup olmadığı açıklığa kavuşturulmamıştır. Bu nedenle mahkemece taşınmaz üzerinde ipotek olup olmadığı belirlendikten sonra oluşacak sonuca göre karar vermek gerekirken eksik inceleme ile sonuca gidilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 28.04.2009 T. E: 1652, K: 9330 (www.e-uyar.com)

√ **XIV-** Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Taşınır mallar MK'nin 686. maddesi uyarınca eklenti olduğu saptandığı taktirde taşınmazdan ayrı haczedilebilir ve satılabilir. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ancak İİK'nin 83/c maddesi gereğince ipotek kapsamındaki eklentiler haczedilemez. **Bu hükmün uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması hem de MK'nin 686. maddesinde taşınmazların eklentisi niteliğini taşıması zorunludur.**

Somut olayda mahkemece ipotek akit tablosunda yer alan mahcuzların niteliğini belirleyecek yukarıdaki ilkelere uygun hukukçu bilirkişinin de bulunduğu bilirkişi kurulu raporu alınarak, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, ayrıntılı düzenlenmeyen bilirkişi raporuna dayanılarak ve “menkullerin haczinden önce taşınmaza haciz konulduğu”ndan bahisle yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'un 428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA...

12 HD 02.04.2009 T. E: 2008/26602, K: 2009/6986 (www.e-uyar.com)

√ **XV-** Mahkemece, şikayete konu haciz edilen menkul malların tapuda taşınmazın teferruatı olarak tescil edildiğine teferruatın gayrimenkulden ayrı olarak haciz edilemeyeceğinden bahisle şikayetin kabulüne karar verilmiştir. İİK.'nin 83/c maddesi uyarınca teferruat niteliğinin tesbiti halinde, ipotek akit tablosunda yer alırsa taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün değildir. **Yasanın bu maddesinin uygulanabilmesi için hem ipotek akit tablosunda yazılı olması hem de Medeni Kanunun 686.maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.** Bunun içinde mahkemece bu konuda ehil bilirkişi marifetiyle mahcuzlar üzerinde inceleme yapılarak, yasada belirtilen şekilde “eklenti” niteliğinde olup olmadığının tesbiti gerekir.

Mahkemece eksik inceleme ile şikayetin kabulüne karar verilmesi isabetsiz olup, kararın bu nedenle bozulması gerekirken, onandığı anlaşılmaqla, alacaklı vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü yoluna gidilmiştir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin karar düzeltme isteminin yukarıda yazılı nedenlerle kabulü ile Dairemizin 24.12.2007 gün, 2007/23282 E. - 23978 K. sayılı onama kararının

kaldırılmasına, mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.366. ve HUMK.428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 03.11.2008 T. E: 15811, K: 18977 (www.e-uyar.com)

√ **XVI-** Borçlunun şikayeti, “takibin kesinleşmesi üzerine ipotekli taşınmaz üzerinde yer alan mütemmim cüz ve teferruat niteliğindeki menkuller üzerinde bulunan haczin kaldırılmasına” ilişkindir.

MK.nun 684.maddesi hükmüne göre mütemmim cüz niteliğindeki şeyler, bütünden ayrı haczedilemez. Nitekim, somut olayda da bilirkişiler raporunda “10 adet makinenin mütemmim cüz niteliğinde olduğu” açıkça belirlenmiştir. Bu durumda, bu makinelerle ilgili haczedilemezlik şikayetinin kabulü yerine reddi doğru değildir. Öte yandan kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Zira, eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür.(MK.nun 686.maddesi hükmüne göre mahcuzların gerçekten teferruat niteliği taşıdığı bilirkişiler tarafından tespit edilmesi zorunludur.)

İrdenmesi gereken bir başka husus da, gerçekte teferruat niteliği tespit edilen mahcuzların İİK.nun 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda yer alması halinde taşınmazdan ayrı haczi mümkün değildir. Bir başka anlatımla **bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması hem de MK.nun 686.maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.**

Somut olayda gözlemlendiği gibi, bilirkişi raporunun sonuç bölümünün "e" fıkrasında “teferruat niteliğinde sayılan mahcuzların, bütünden ayrı olarak haczedilebileceği” ayrıntılı olarak incelenerek belirlenmiştir.

Bu durumda mahkemece yapılacak iş; anılan fıkrada yer almayan diğer mahcuzlarla ilgili haczedilemezlik şikayetinin, yukarıda açıklanan kurallara doğrultusunda, ipotek akit tablosunda yer alıp almadığı tespit edilerek, gerektiğinde bilirkişilerden ek rapor alınmak suretiyle sonuca gitmek gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.366. ve HUMK.428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 04.04.2008 T. E: 3790, K: 6896 (www.e-uyar.com)

√ **XVII-M.K.nun 684. maddesi gereği** “taşınmaz ipoteği, taşınmazın bütünleyici parçalarını”, M.K.nun 686. maddesi ise “eklentilerini de kapsadığını” hüküm altına almıştır.

Kural olarak, eklentinin taşınmazın ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanununun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarar uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. **Ayrıca, İİK.’nin 83/c maddesi gereğince “ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi” mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanununun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur (HGK.nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E. – 2002/1108 K.).**

Somut olayda, **dokuma makineleri dışında haczedilen menkullerin, tapunun “beyanlar hanesi”ne şerh verilmiş olan teferruat listesinde mevcut olmadığı ve dolayısıyla ipotek kapsamında bulunmadığı anlaşılmaktadır.** Öte yandan, patron koltuğu, misafir koltuğu, şef koltuğu, patron masası, toplantı makinesi, faks, bilgisayar, klima ... gibi bir kısım menkullerin, Medeni Kanununun 686. maddesi kapsamına giren eklenti niteliğini ne suretle taşıdıkları da anlaşılamamıştır. Bu menkullerin Medeni Kanununun 686. maddesinde öngörülen nitelikte ve taşınmaz telef, tahrif veya taşıyıcı olunmadan ondan ayrılacaklarının, bulunmamaları halinde fabrikanın amacına uygun çalışmayacağı ve eklenti

niteliğinde olduklarının kabulü mümkün değildir. O halde mahkemece dokuma makineleri dışında kalan diğer menkuller yönünden “şikayetin reddi” yerine, “hacizlerin kaldırılmasına” karar verilmesi isabetsiz olup, mahkeme kararının bozulması gerekirken onandığı anlaşılmalı, alacaklı vekilinin karar düzeltme istemlerinin kabulü gerekmiştir.

12. HD. 12.02.2008 T. E: 2007/23799, K: 2046 (www.e-uyar.com)

√ XVIII- Üçüncü kişi İş Bankası vekilli 15.03.2006 tarihli dilekçeleriyle icra mahkemesine başvurarak “Gebze (1) İcra Müdürlüğü'nün 2006/302 esas sayılı dosyasından haczedilerek muhafaza altına alınan menkullerin bankaları lehine tesis edilen ipotek kapsamında bulunduğundan, İİK.'nin 83/c maddesi uyarınca bu menkullerin öncelikle 29.03.2006-03.04.2006 tarihlerinde yapılacak satışlarının durdurulması için ihtiyati tedbir kararı verilmesini ve bunlar üzerindeki haczin kaldırılmasını” talep etmiştir. Daha sonra bu ipotekle ilgili alacağını Uzel Emlak Hizmetleri AŞ'ye temlik ettiği görülmektedir.

Mahkemece şikayet üzerine mahallinde makina mühendisi ve hukukçu bilirkişiler aracılığıyla keşif yapılmıştır. Hukukçu bilirkişi “taşınmaz üzerinde ipotek tesis edilince taşınmazın bütünleyici parçaları (mütemmim cüzleri) ve teferruatı da kendiliğinden ipotegün kapsamında kaldığını, Dairemizin içtihatlarına dayanarak öne sürmüş ve bunların tek başına haczedilemeyeceklerini” ifade etmiştir. Makina mühendisi bilirkişi de raporunda “taşlama makinası (Techönoimper ekranlı), (Azdırma tezgahı, Rus malı Felo), (Azdırma tezgahı, Rus malı Felo), (Satış taşlama makinası Tıp SP.DS.0.1539) makinalarının fabrika içerisinde imalat bütünlüğü ve çeşitliliği içerisinde yaptıkları işler dikkate alındığında imalat bütünlüğü içinde oldukları, bunların fabrikadan sökülüp götürülmesi halinde fabrikada yapılacak imalatın eksik kalacağını” açıklamıştır.

Mahkemece bu bilirkişi raporlarına itibar edilerek “sözü edilen mahcuzlar üzerindeki haczin kaldırıldığı” anlaşılmaktadır. Gebze 2.İcra Müdürlüğü'nün 2006/304 Esas numaralı takip dosyasında aynı fabrikada yine bir kısım menkullerin haczedilmesi üzerine benzer şekilde şikayet Gebze İcra Mahkemesi'nin 2006/97 E. sayılı dosyasında incelenmiş, bu dosya da bilirkişi Coşkun Karakaş ve arkadaşlarınca verilen raporda ise şikayete konu edilen mahcuzların eklenti niteliğinde olduğu ve ipotek akit tablosunda yazılı olmadıkları belirlenmiş ve haczedilebilecekleri yönünde görüş bildirilmiştir. Bu rapora dayalı olarak mahkemece anılan şikayetin kabul edildiği görülmektedir.

Dairemizin süreklilik kazanan yerleşik içtihatlarına göre İİK.'nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan teferruatın bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için hem ipotek akit tablosunda yazılı olması hem de MK. 686.maddesinde tarif edilen şekilde teferruat (eklenti) niteliğini taşıması zorunludur.

Mahkemece, yukarıda açıklanan kural da gözetilerek ve Gebze (2) İcra Mahkemesi'nin 2006/97 E, 2006/487 K. sayılı dosyasındaki şikayet konusu mahcuzlarla, bu dosyadaki mahcuzların aynı olup olmadıkları ve teferruat listesinde yer alıp almadıkları belirlenerek, bu iki dosyadaki bilirkişi raporları arasındaki çelişki de giderilerek, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekir. O halde, eksik inceleme ile yazılı şekilde şikayetin kabulü yönünde hüküm kurulması isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 12.11.2007 T. E: 18483, K: 20962 (www.e-uyar.com)

√ XIX- Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar taşınmazı satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki mallan (Medeni Kanununun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılması mümkündür. Ancak, İİK.'nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Anılan hükmün uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de

Medeni Kanununun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.

Somut olayda, bilirkişi raporlarından “haczedilen 58 adet Abüstank topu işleyiş mekanizmasının borçluya ait fabrikada üretilmiş mallar olduğu, bir diğer ifade ile mamul olduğu ve Medeni Kanunun 686. maddesinde öngörülen nitelikte teferruat niteliğinin bulunmadığı” anlaşılmaktadır.

O halde mahkemece, “58 adet Abüstank topu işleyiş mekanizmasına ilişkin şikayetin reddi” yerine, bu mahcuzlar yönünden de haczin kaldırılması yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İ.İ.K. 366 ve H.U.M.K.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 16.10.2007 T. E: 15243, K: 18774 (www.e-uyar.com)

√ **XX-** Kural olarak teferruatın taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar fabrika binası satmadan, fabrikadaki teferruatı TMK.nun 686. maddesine göre teferruat olduğu bilirkişice saptanmadığı takdirde, ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü teferruatın, taşınmaz telef, tahrif veya taşıyıcı edilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca **İİK. 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan teferruatın bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de TMK.nun 686. maddesinde tarif edilen şekilde teferruat niteliği taşıması zorunludur.** Somut olayda mahcuzun ipotek akit tablosunda yazılı olmadığı anlaşılmaktadır. Mahkemece mahallinde inceleme yapılarak gerektiğinde ehil bir kişiden de faydalanmak suretiyle “mahcuzların TMK.nun 686. maddesinde öngörülen nitelikte ve taşınmaz telef ve tahrif veya taşıyıcı olunmadan ondan ayrılıp ayrılmayacağı ve bu mahcuzların bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun biçimde çalışıp çalışamayacağı” araştırılarak oluşacak sonuca göre bir karar vermek gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde sonuca gidilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 08.10.2007 T. E: 16401, K: 18056 (www.e-uyar.com)

√ **XXI-** “M.K.nun 684. maddesinin taşınmaz ipoteginin; taşınmazın bütünleyici parçalarını, M.K.nun 686. maddesi ise eklentilerini de kapsadığı” hüküm altına almıştır.

Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar, fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanunun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin, taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması, mümkündür. Ancak, İİK.nun 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. **Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanunun 686.maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşınmazı zorunludur. (HGK.nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-10918 E.-2002/1108 K.)**

Bilirkişi raporunda “haczedilen ve 28.10.2005 tarihinde satışına karar verilen makinelerin gayrimenkulün teferruatı olduğu ancak tapu sicilindeki teferruat listesinde yer almamaları dolayısıyla ipotegün kapsamında olmadıktan, bu sebeple gayrimenkulden ayrı olarak haczedilebileceği”nin bildirildiği, mahkemece raporun benimsenerek “şikayetin reddine” karar verildiği görülmüştür. Bilirkişilerce, “haczedilen makinelerin, fabrikanın çalışması için zorunlu olup teferruat niteliğinde olduğu” belirlendiğine göre ve şikayetçi lehine tesis edilen 10.08.1992 tarih 1899 yevmiye no'lu, **ipotek akit tablosunda; "...işaretlenmiş veya işaretlenmemiş bütün makineler, demirbaşlar vesaire teferruatı da şamil olacağına" ilişkin düzenleme dikkate alındığında, haczedilen**

menkullerin ipotek kapsamında bulunduğu kabulü gerekip, İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır.

SONUÇ: Şikayetçi vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İ.İ.K. 366 ve H.U.M.K.’nin 428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA...

12. HD. 11.09.2007 T. E: 15086, K: 16118 (www.e-uyar.com)

√ **XXII-** 3. şahıs şikayetinde, “borçlu şirkete ait fabrikanın teferruatı hatta mütemmim cüzü olan üretim makine ve aksamının haczedildiğini, fabrika binasına monte edilen üretime tahsis edilmiş bulunan makinaların yasaya aykırı olarak haczedildiğini, bunların ipotek kapsamında olduğunu hacizlerin kaldırılmasını” talep etmiştir.

Somut olayda, alacaklı tarafın talebi üzerine, “borçlu Ç....Tekstil Tur. Kağ. San. ve Tic. A.Ş. ait fabrika adresinde mevcut bulunan menkul hükmündeki makinaların haczedildiği” görülmüştür. Haciz işlemi yapılan fabrikanın, Mersin ili Tarsus ilçesi Evcü köyü 124 ada 1 nolu parselde kayıtlı olduğu, bu taşınmaz ile içinde bulunan menkul mallar üzerine 3. şahıs Kuveyt Türk Evkaf Finans Kurumu A.Ş. tarafından ipotek tesis edildiği anlaşılmaktadır.

Kural olarak teferruatın taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar fabrika binasını satmadan, fabrikadaki teferruatı (Türk Medeni Kanunu’nun 686. maddesine göre teferruat olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Çünkü, teferruatın taşınmaz telef, tahrif veya taşıyıcı edilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca; **İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan teferruatın da bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Türk Medeni Kanunu’nun 686. maddesinde tarif edilen şekilde teferruat niteliğini taşıması zorunludur.** Hukukçu bir bilirkişinin de katılması ile oluşturulacak bir bilirkişiler kurulundan “mahcuzların Türk Medeni Kanunu’nun 686. maddesinde öngörülen nitelikte ve taşınmaz telef, tahrif veya taşıyıcı olunmadan ondan ayrılıp ayrılamayacağı ve bu makinelerin bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun şekilde çalışıp çalışmayacağını ve bu makinaların ipotek akit tablosunda belirtilenlerden olup olmadığını” belirtir açıklayıcı ayrıntılı bir rapor alınarak, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, her hangi bir inceleme yapılmaksızın, eksik inceleme ile sonuca gidilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: 3. şahıs vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK. 366 ve HUMK’nun 4,28. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 14.06.2007 T. E: 7850, K: 12149 (www.e-uyar.com)

√ **XXIII-** “M.K.nun 684. maddesi taşınmaz ipotelinin, taşınmazın bütünleyici parçalarını, M.K. nun 686. maddesi ise eklentilerini de kapsadığını” hüküm altına almıştır. İpotelin tesisinden sonra, taşınmaza dahil edilen bütünleyici parçalar ve eklentiler de ipotek kapsamına girer. Kaldı ki ipotek akit tablosunda da “sonradan ilave edilen menkullerin ipotek kapsamına gireceğinin belirlendiği” görülmüştür.

Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanunun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, **İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanununun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.** (HGK.nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E- 2002/1108 K.)

Bilirkişi “haczedilen dokuma tezgahlarının fabrikanın çalışması için zorunlu olup, tapunun beyanlar hanesinde yer alan teferruat listesinde sayılan dokuma tezgahları olduğunu ve taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceğini” bildirmesine rağmen mahkemece, bilirkişi raporunun aksine “teferruat listesinde dokuma tezgahlarının ayırt edici özellikleri ile marka ve seri numaralarının yazılmadığı, bu nedenle, haczedilen mallarla, teferruat listesindeki yazılı malların aynı olup olmadığının tesbiti mümkün olmadığı” gerekçesi ile “şikayetin reddine” karar verildiği görülmüştür. Bilirkişice, “haczedilen makinelerin, fabrikanın çalışması için zorunlu olup teferruat niteliğinde olduğu” belirlendiğine göre ve 19.12.2004 tarih, 8588 yevmiye nolu ipotek akit tablosunun 3. maddesi ile “11.5.2004 tarih, 6467 yevmiye nolu ipotek akit tablosunun 2. maddesinde ipoteğin, beyanlar hanesinde kayıtlı olan ve ileride kaydedilecek teferruatlar hakkında da geçerli olacağına” ilişkin düzenlemeler dikkate alındığında, haczedilen menkullerin ipotek kapsamında bulunduğu kabulü gerekip İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır.

O halde mahkemece, “şikayetin kabulü” yerine, bilirkişi tespitinin aksine, yazılı gerekçe ile “reddi” yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

12.HD. 30.01.2007 T. E: 2006/23528, K: 1428 (www.e-uyar.com)

√ **XXIV-** Kural olarak teferruatın taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (MK. 686.maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü eklenti, taşınmazın yok edilmeden, zarara uğratılmadan ve yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, **İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması ve hem de MK’nun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.** Bilirkişi kurulunun raporunda “haczedilen trafo’nun MK’nun 686. maddesinde tarif edilen eklenti (teferruat) özelliklerini taşıması, hem de ipotek belgesinde yer aldığı” ifade edilmiştir. Bu durumda, yukarıda açıklandığı üzere, sözü geçen mahcuzun taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün değildir. O halde, mahkemece şikayetin kabulü yerine yazılı gerekçe ile reddi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 22.12.2006 T. E: 21161, K: 24468 (www.e-uyar.com)

√ **XXV-** Borçlunun haczedilemezlik şikayeti ile ilgili verilen karar İİK.’nin 363. maddesi nedeniyle temyizi kabil kararlardandır. Bu nedenle temyiz isteminin reddine ilişkin 19.7.2006 tarih 20061108-93 sayılı mahkemenin ek kararının kaldırılmasına karar verildikten sonra 20.3.2006 tarihli kararın temyiz incelemesinde;

Kural olarak teferruatın taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar fabrika binasını satmadan, fabrikadaki teferruatı (Medeni Kanun’un 686. maddesine göre teferruat olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Çünkü, teferruatın taşınmaz telef, tahrif veya taşıyır edilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, **İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan teferruatın; da bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanun’un 686. maddesinde tarif edilen şekilde teferruat niteliğini taşıması zorunludur.** Bilirkişi raporu “mahcuzların Medeni Kanun’un 686. maddesinde öngörülen nitelikte ve taşınmaz telef, tahrif veya taşıyır olunmadan ondan ayrılıp ayrılamayacağı ve bu makinelerin bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun şekilde çalışıp çalışmayacağını” açıklayacak ayrıntıyı içermelidir. Örneğin, somut olayda haczedilen makinelerin M.K. 686. maddesi kapsamına giren eklenti

niteliğini taşıyıp taşımadığı mahkemece yapılacak kesif ve bilirkişiler kurulundan yukarıda açıklanan ilkelere uygun biçimde alınacak rapordan sonra oluşacak sonuca göre bir karar vermek gerekirken, eksik inceleme ile istemin reddine karar verilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle **BOZULMASINA...**

12. HD. 14.12.2006 T. E: 20419, K: 23732 (www.e-uyar.com)

√ **XXVI-.....**Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Taşınır mallar M.K.nun 686.maddesi uyarınca eklenti olduğu saptandığı takdirde, taşınmazdan ayrı haczedilebilir ve satılabilir. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ancak **İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı haczedilemez. Bu hükmün uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de MK.nun 686. maddesinde taşınmazların eklenti niteliğini taşıması zorunludur.**

Somut olayda, borçlu şirkete ait tuğla fabrikasında, tuğlaları kurutmada kullanılan metal ranzalar haczedilmiştir. Şikayetçi 3 kişi, “mahcuzların bulunduğu fabrika üzerinde ipotek tesis ettiklerini, Avanos İcra Müdürlüğünün 2002/203’e kayıtlı icra dosyası ile borçlu şirket aleyhinde ipotegün paraya çevrilmesi yolu ile takip başlattıklarını, bu nedenle taşınmaların, taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceğini” ileri sürdüğüne göre şikayette, hukuki yararı vardır.

Mahkemece ipotek akit tablosu celbedilerek “mahcuzların ipotek akit tablosunda yazılı ve eklenti niteliğinde olup olmadığı”na yönelik olarak yukarıdaki ilkelere uygun bilirkişi raporu alınarak, oluşacak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle **İİK.366. ve HUMK.428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...**

12. HD. 28.02.2006 T. E: 707, K: 3791 (www.e-uyar.com)

√ **XXVII-M.K.nun 684. maddesi;** “taşınmaz ipotegünün, taşınmazın bütünleyici parçalarını”, M.K.nun 686. maddesi ise “eklentilerini de kapsadığını” hüküm altına almıştır.

Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanunun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, **İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için, mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanunun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur (HGK.’nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E. - 2002/1108 K.).**

Bilirkişi raporu, yalnızca makine mühendisi bilirkişisince düzenlenmiş olup, “mahcuzların Medeni Kanunun 686. maddesinde öngörülen nitelikte ve taşınmaz telef, tahrif veya taşıyır olunmadan ondan ayrılıp ayrılamayacağı ve bu makinelerin bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun şekilde çalışıp çalışmayacağını” açıklayacak ayrıntıyı içermediği gibi, ayrıca mahcuzların “ipotek akit tablosunda belirtilenlerle aynı olup olmadığı” da saptanmadığından hüküm kurmaya elverişli değildir. Örneğin bilgisayar, fotokopi makinesi, yazıcı, tarayıcı... gibi menkullerin, Medeni Kanunun 686. maddesi kapsamına giren eklenti niteliğini ne suretle taşıdıkları anlaşılamamıştır.

O halde mahkemece, hukukçu bir bilirkişinin de katılması ile oluşturulacak üç kişilik yeni bir bilirkişiler kurulundan, yukarıda açıklanan ilkelere uygun bir biçimde rapor alındıktan sonra, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yetersiz bilirkişi raporu ile eksik

incelemeye dayalı olarak ve “mahcuzların (gerekçesi açıklanmadan) mütemmim cüz olduğu” belirtilerek, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

12. HD. 15.11.2005 T. E: 18285, K: 22099 (www.e-uyar.com)

√ **XXVIII-** Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Alacaklılar ana taşınmazı satmadan, orada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanununun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczettirip sattırabilirler. Çünkü eklentinin; taşınmaz yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılması mümkündür. Ancak, **İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Anılan hükmün uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanununun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.** Bilirkişi raporu, yalnızca makine mühendisi bilirkişisince düzenlenmiş olup, “mahcuzların Medeni Kanunun 686. maddesinde öngörülen nitelikte ve taşınmaz telef, tahrif veya taşıyır olunmadan ondan ayrılıp ayrılamayacağı ve bu makinelerin bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun şekilde çalışıp çalışmayacağını” açıklayacak ayrıntıyı içermediği gibi, ayrıca “mahcuzların, ipotek akit tablosunda belirtilenlerle aynı olup olmadığı” da saptanmadığından, hüküm kurmaya elverişli değildir.

O halde mahkemece, hukukçu bir bilirkişinin de katılması ile oluşturulacak üç kişilik yeni bir bilirkişiler kurulundan yukarıda açıklanan ilkelere uygun bir biçimde rapor alındıktan sonra, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yetersiz bilirkişi raporu ve eksik incelemeye dayalı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İ.İ.K. 366 ve H.U.M.K.’nin 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 18.07.2005 T. E: 12106, K: 15938 (www.e-uyar.com)

√ **XXIX-** Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani alacaklılar fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanunun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarar uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, **İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin, bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanunun 686.maddesinde taraf edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.**(HGK.nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E.-2002/1108 K.)

Somut olayda, bilirkişi raporunda “mahcuzların teferruat niteliğinde olduğu” belirlenmiş ise de; “(gayrimenkul rehni) ipotek akit tablosunda yazılı olup olmadığı” araştırılmamıştır. Dosyaya sunulan ve tek taraflı olarak teferruatın tescilli istemini içeren tapu belgesi (taşınmazın ipotekli olmaması halinde) İİK.’nin 83/c maddesinin uygulanması için yeterli değildir.

Mahkemece yapılacak iş, taşınmaz ipotekli ise haczi kaldırmak, ipotekli değil ise şikayeti reddetmekten ibarettir. O halde, taşınmazın ipotekli olup olmadığı belirlenmeden eksik inceleme ile hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.366. ve HUMK.428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 15.03.2005 T. E: 1933, K: 5431 (www.e-uyar.com)

√ **XXX-**Şikayetçi Merkez Yayın Holding A.Ş. (ihale alıcısı) tarafından Ankara Pur-saklar Mahallesi 869 Ada 1 parseldeki taşınmaz ve eklentileri İstanbul 10. İcra Müdürlüğü’nün 2001/817 sayılı dosyası üzerinden ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla takip sonunda alacağına, mahsuben 19.12.2002 tarihinde satın alınmıştır.

Halk Bankası A.Ş.’nin bu taşınmazdaki menkuller üzerine 13.12.2002 tarihinde haciz uygulattığı ve bunların satışını kendi dosyasından istediği görülmektedir. Şikayetçinin ihale yoluyla satın aldığı ve mülkiyeti kendisine ait malların satışı ile ilgili işlemleri engellemek için icra mahkemesine başvurmakta hukuki yararı vardır. “13.12.2002 tarihinde haczedilen menkul malların ipotek akit tablosunda yazılı olması ve bunların taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği” yönündeki başvuru, kamu düzeni ile ilgili olup, yasanın emredici koşullarından kaynaklandığından süreye tabi değildir. İ.İ.K.nun 83/c maddesi gereğince; “Taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti, taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez.” Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar taşınmazı satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları “Medeni Kanun’un 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde” ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Çünkü eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere **İ.İ.K.’nun 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Anılan hükmün uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanun’un 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur. (H.G.K.nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12 - 1098 E.-2002/1108 K.)**

Somut olayda şikayetçi, “Halk Bankası A.Ş. tarafından satılmak istenen taşınırılar ile kendisinin maliki olduğu taşınmaz malın ipoteğinin eklentilerinin aynı olduğunu” ileri sürmüştür. “İhale yoluyla satın alınan ve şikayetçiye her türlü takyidattan arı olarak teslim edilen eklenti niteliğindeki taşınırılar üzerindeki, satıştan önceki tarihi taşıyan haczin kaldırılması” yönündeki istek mahkemece yeterli inceleme yapılmadan reddedilmiştir.

Mahkemece ipotek akit tablosu celbedilerek gerektiğinde keşif yapıp, mahcuzların yukarıda açıklanan kurallara' göre haczinin mümkün olup olmadığı araştırılmalı, sonucuna göre karar verilmelidir. Eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Şikayetçi vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle **BOZULMASINA...**

12. HD. 30.12.2004 T. E: 22642, K: 27505 (www.e-uyar.com)

√ **XXXI-** Davacı 3. kişinin dayanağı ipotek akit tablosunun 2. maddesinde açıklandığı üzere; "ipotek, taşınmazların müştemilatı, mütemmim cüzü ve Tapu Sicil Nizamnamesinin 85. maddesine göre, tapu kütüğü sahifesinin beyanlar sütununa da kaydedilecek olan müfredat, aşağıda yazılı, gerekse sonradan taşınmaza dahil edilecek teferruatları hakkında da muteber ve cari olacaktır" hükmünü haiz olarak kurulmuştur. Müşteki 3. kişi ipotek alacaklısının icra mahkemesine başvuru nedeni, "İzmir 12. İcra Müdürlüğü'nün 2003/5658 sayılı dosyasında haczedilen mahcuzların, kendi ipotekleri kapsamında kaldığından hacizlerin fekkini" de içermektedir. **Kural olarak, ipotek akit tablosunda sayılı bulunan teferruatlar taşınmazdan ayrı haczedilemez (İİK.nun 83/c). Ancak, mahcuzların gerçekten “teferruat” niteliğinde bulunup bulunmadığı, Medeni Kanununun 862(686) maddeleri koşullarında yaptırılacak inceleme ve araştırma sonucunda belirleneceğinden, mahkemece keşif yapılmaksızın ve bilirkişi raporu alınmaksızın, eksik incelemeyle yazılı şekilde “istemin reddi” isabetsizdir.**

12. HD. 15.3.2004 T. E: 1353, K: 5889 (www.e-uyar.com)

√ **XXXII-** Mercî kararının müddeti içinde temyizen tetkiki alacaklı vekili tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden Daireye 14.6.1999 tarihinde gönderilmiş olmakla okundu ve gereği görüşülüp düşünüldü:

Kural olarak teferruatın taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. İİK. 83/c maddesinde belirtildiği gibi ipotek akit tablosunda sayılan teferruatlar bu madde gereğince haczedilemez. Ancak akit tablosunda kayıtlı olan bu teferruatın sözü edilen maddenin 2. fıkrasının yaptığı atif gereği, Medeni Kanun hükümleri kapsamında'da teferruat sayılı-

ması gerekir. Yani **haczedilmezlik şikayetinin kabulü için menkullerin akit tablosunda yazılı olması yetmeyip ayrıca bunların Medeni Kanununun 621. maddesi kapsamında içinde bulunması gerekir.** Mercice bu esaslar dahilinde ve gerektiğinde bilirkişi marifetiyle inceleme yapılarak hasil olacak sonuca göre bir karar verilmek gerekirken, sözü edilen yasal koşulları içermeyen ve özellikle telefon santralleri, fax ve bilgi işlem merkezi gibi menkullerin, MK.nun 621. maddesi kapsamında ne şekilde kaldığı hususunu gereği şekilde açıklamayan bilirkişi raporuna dayalı olarak yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir.

Sonuç: Alacaklı vekilinin temyiz itirazının kabulü ile merci kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK. 366 ve HUMK. 428 maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 29.6.1999 T. E: 8315, K: 8965 (www.e-uyar.com)

B) K i m i k a r a r l a r ı n d a “*haczedilen eklentiye ilişkin haczedilmezlik şikayetinin İİK. m. 83/c çerçevesinde kabul edilebilmesi için, haczedilen taşınırın, ipotek akit tablosunda sayılmış (yazılı) olsa da olmasa da -İİK. m. 83c/II’de; TMK.’nun 862. maddesi hükmü saklı tutulmuş olduğundan- taşınmaz üzerindeki ipotek, bütünleyici parçaları ve eklentileri kapsadığından, bilirkişi incelemesi ile bunların ‘ekleniti’ niteliğini taşıdığından saptanmış olması halinde, bu taşınurlar üzerindeki haczin kaldırılması gerekeceği*” -tarih sırasına göre- şu şekilde belirtilmiştir:

√ I- Şikayet edenin icra mahkemesine başvurusu, mahcuzların fabrikanın mütemmim cüz’ü ve teferruatı olup taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği nedeniyle haczin kaldırılması istemine ilişkindir. Başvuru bu hali ile İİK.’nin 83/c maddesine dayalı haczedilmezlik şikayetidir.

Kural olarak eklentilerin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Ancak İİK.’nin 83/c hükmüne göre taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti, taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez.

Türk Medeni Kanununun 686.maddesine göre **teferruat niteliğinde** olduğu anlaşılan mahcuzlar rehni kapsamında kaldığından **ipotek akit tablosunda yazılı olmasalar dahi İİK.’nin 83/c hükmü uyarınca haczedilemezler.** Bu şikayet İİK.’nin 16/2.maddesi gereğince süreye tabi değildir. Anılan haczedilmezlik şikayetini taşınmaz üzerinde lehine ipotek tesis edilen alacaklı veya mahcuzların mülkiyetine sahip bulunan borçlu icra mahkemesine yapabilir.

O halde, mahkemece işin esası usulünce incelenerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, şikayetin süresinde olmadığı gerekçesiyle reddi isabetsizdir.

SONUÇ: Şikayetin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.’nin 366 ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 08.04.2013 T. E: 4986, K: 13252

√ II-Şikayetçi alacaklı vekili İstanbul 10. İcra Müdürlüğü’nün 2005/2307 sayılı dosyası üzerinden makinelerin haczedildiğini, makinelerin bulunduğu 196 ada 37 parsel üzerinde Yapı Kredi Bankası A.Ş. lehine 1. derecede ipotek tesis edildiğini, borcun ödenmemesi üzerine ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile icra takibi başlatıldığını ve bu takibin derdest olduğunu, ipotekli taşınmaz ile ipotekli taşınmazın bütünleyici parça ve eklentileri niteliğindeki makinelerin satış işlemlerinin devam ettiğini belirterek makineler üzerindeki haczin kaldırılması ve satış işlemlerinin iptali istemiyle icra mahkemesine başvurmuş, mahkemece şikayetin kabulüne karar verilmiştir.

MK.nun 684.maddesi taşınmaz mülkiyetin taşınmazın bütünleyici parçalarını, MK.nun 686.maddesi ise eklentilerini kapsadığını hüküm altına almıştır. Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Ancak İİK.’nin 83/c maddesinde; "Taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti, taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez. Türk Medeni Kanunu'nun 862.maddesi hükmü saklıdır" düzenlemesine yer verilmiştir.

TMK.nun 862.maddesine göre rehin, taşınmazı bütünüyle parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kıldığından, ipotek akit tablosunda yazılı olmasa bile ipotekli taşınmazın eklentisi niteliğindeki menkuller taşınmazdan ayrı olarak haczedilip satılamaz. O halde mahkemece, mahcuzların şikayetçi lehine tesis edilen ipoteğin eklentisi olup olmadığı ve dolayısıyla ipotek kapsamında bulunup bulunmadığı mahallinde bilirkişi aracılığı ile yapılacak keşifle belirlenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Haciz alacaklısı Abdullah Akipek'in temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK. 366 ve HUMK.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 07.03.2013 T.E: 2012/31786, K: 2013/7970(www.e-uyar.com)

√ **III-**İpoteğin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takipte taşınmazın ihalesinden sonra 06.07.2012 tarihinde yapılan tahliye işlemi sırasında kiracı olan şikayetçi, “taşınmazda bulunan ipotek kapsamı dışındaki menkullerin teslimini” istemiş, icra memurunca “alacaklının muvafakat etmediği mallar yönünden ipotek kapsamında olup olmadığı yönünde Antalya 1.İcra Hukuk Mahkemesinin 2010/171-630 sayılı kıymet takdirine itiraz kararında açıkça belirtilmediği, bu mallarla ilgili yargılama yapılması gerektiği”nden bahisle “reddine” karar vermiş, şikayet üzerine de yerel mahkemece “memur işleminin yasa uymayan olduğundan istemin reddine” karar vermiştir.

İİK.'nin 83/c maddesinde "Taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez. Türk Medeni Kanunu'nun 862. maddesi hükmü saklıdır." düzenlemesi yer almaktadır. Kural olarak taşınmaz telif, tahrip veya taşıyıcı edilmeden ondan ayrılması mümkün olan eklenti ana taşınmazdan ayrı haczedilip satılabilir. Ana taşınmazın ipotekli olması hali için düzenlenmiş yukarıdaki yasa maddesine göre ipotekli taşınmazın ipotek akit tablosunda sayılı ve eklenti niteliğini taşıyan menkuller taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği gibi **ikinci fıkrada Türk Medeni Kanun'un 862.maddesi hükmü saklı tutulmuş olup, bu maddeye göre rehin, taşınmazı bütünüyle parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kıldığından, akit tablosunda yazılı olmasa bile ipotekli taşınmazın eklentisi niteliğindeki mahcuzlar da taşınmazdan ayrı haczedilip satılamaz.**

Bu durumda mahkemece, İİK.'nin 83/c maddesine göre inceleme yapılarak taşınmaz üzerinde bulunan menkullerin ipotek ve 22.10.2010 tarihinde yapılan satışa dahil olup olmadığı yönünden yönteminde araştırılarak sonucuna göre bir karar vermek gerekirken eksik inceleme ile hüküm tesisi isabetsizdir.

Öte yandan HMK.'nin 297. maddesinin (1). fıkrasının (e) bendi gereği hükmünde "gereğince kararın yazıldığı tarihin" yer alması zorunlu olup, kanunun bu emredici hükmüne aykırı davranılması da doğru bulunmamıştır.

SONUÇ: Şikayetçinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 12/02/2013 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 12.02.2013 T. E: 2012/28054, K: 3637 (www.e-uyar.com)

√ **IV-** Borçlunun 24.11.2009 tarihinde haczi yapılan menkullerin rehin kapsamında olup haczin kaldırılmasına ilişkin talebi üzerine, mahkemece dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda, “mahcuzların ticari işletme rehni olduğuna dair bilgi ve belge olmadığı, haczedilen taşınırların tapu sicilinde teferruat olduğuna ilişkin de kayıt olmadığı”ndan bahisle istemin reddine karar verilmiştir.

İİK.'nin 83/c maddesinde "Taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez. Türk Medeni Kanunu'nun 862. maddesi hükmü saklıdır." düzenlemesi yer almaktadır. Kural olarak taşınmaz telif, tahrip veya taşıyıcı edilmeden ondan ayrılması mümkün olan eklenti ana taşınmazdan ayrı haczedilip

satılabilir. Ana taşınmazın ipotekli olması hali için düzenlenmiş yukarıdaki yasa maddesine göre ipotekli taşınmazın ipotek akit tablosunda sayılı ve eklenti niteliğini taşıyan menkuller taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği gibi, **ikinci fıkrada Türk Medeni Kanun'un 862.maddesi hükmü saklı tutulmuş olup, bu maddeye göre rehin, taşınmaz bütünüyle parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kıldığından, akit tablosunda yazılı olmasa bile ipotekli taşınmazın eklentisi niteliğindeki mahcuzlar da taşınmazdan ayrı haczedilip satılamaz. Taşınmazın ipotekli olduğu her iki durumda da (ipotek akit tablosunda yazılı olsa da olmasa da) mahkemece mahcuzların Medeni Kanun hükümlerine göre eklenti niteliğinde olup olmadığı bilirkişi aracılığı ile belirlenmeli, taşınmaz ipotekli, mahcuz menkuller de bu taşınmazın eklentisi niteliğinde ise, haczedilmezlik şikayeti kabul edilmelidir.** Anılan yasal düzenleme de mahkemenin kabulünde olduğu üzere rehinin sadece ticari işletme rehni olması yönünde bir kısıtlama da bulunmamaktadır.

Bu durumda mahkemece yukarıda anlatılan ilkeler doğrultusunda duruşma açılarak tarafların delilleri sorulmalı, haciz yapılan taşınmazın tapu kaydı getirtilip, üzerinde ipotek olup olmadığı belirlenmeli, mahcuzların eklenti (teferruat) niteliğinde olup olmadığı bilirkişi incelemesi ile belirlenerek sonuca gidilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde istemin reddine dair karar verilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 19.10.2010 T. E: 11136, K: 23843 (www.e-uyar.com)

√ V- İİK. 'nin 83/c maddesinde "Taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti, taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez. Türk Medeni Kanunu'nun 862. maddesi hükmü saklıdır." düzenlemesi yer almaktadır. Kural olarak taşınmaz telef, tahrip veya taşıyıcı edilmeden ondan ayrılması mümkün olan eklenti, ana taşınmazdan ayrı haczedilip satılabilir. Ana taşınmazın ipotekli olması hali için düzenlenmiş yukarıdaki yasa maddesine göre, ipotekli taşınmazın ipotek akit tablosunda sayılı ve eklenti niteliğini taşıyan menkuller, taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği gibi, **ikinci fıkrada Türk Medeni Kanunu'nun 862. maddesi hükmü saklı tutulmuş olup, bu maddeye göre rehin, taşınmaz bütünüyle parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kıldığından, akit tablosunda yazılı olmasa bile ipotekli taşınmazın eklentisi niteliğindeki mahcuzlar da taşınmazdan ayrı haczedilip satılamaz. Taşınmazın ipotekli olduğu her iki durumda da (ipotek akit tablosunda yazılı olsa da olmasa da) mahkemece mahcuzların Medeni Kanun hükümlerine göre eklenti niteliğinde olup olmadığı bilirkişi aracılığı ile belirlenmeli, taşınmaz ipotekli, mahcuz menkuller de bu taşınmazın eklentisi niteliğinde ise haczedilmezlik şikayeti kabul edilmelidir.**

Somut olayda, “şikayete konu mahcuz makinelerin, fabrikanın eklentisi niteliğinde olduğu” bilirkişi tarafından tespit edildiği halde, yukarıdaki kurallar ışığında, fabrikanın eklentisi niteliğindeki taşınırılar yönünden şikayetin kabulü gerekirken, yazılı şekilde istemin reddine karar verilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK. 366 ve H.U.M.K.'nin 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12 HD 11.01.2010 T. E: 2009/18993, K: 2010/143 (www.e-uyar.com)

√ VI- Kural olarak eklentilerin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Ancak İİK. 'nin 83/c hükmüne göre taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti, taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez.

Türk Medeni Kanununun 686.maddesine göre teferruat niteliğinde olduğu anlaşılan mahcuzlar rehin kapsamında kaldığından, ipotek akit tablosunda yazılı olmasalar dahi İİK. 'nin 83/c hükmü uyarınca haczedilemezler. Bu şikayet İİK. 'nin 16/2.maddesi gereğince süreye tabi değildir. Anılan haczedilmezlik şikayetini, taşınmaz üzerinde lehine ipotek tesis edilen alacaklı veya mahcuzların mülkiyetine sahip bulunan borçlu icra mahkemesine yapabilir.

Somut olayda şikayetçi takipte taraf olmayıp, takip borçlusu U... Madeni Eşya ve Makina San. AŞ.den fabrika binasını makina ve demirbaşları ile 05.02.2006 tarihinde kirala-
yıp, 07.02.2007 tarihinde bu kira sözleşmesini tapuya şerh eden kiracı konumundadır. Şi-
kayetçi, “kira sözleşmesine ekli listede yazılı olup, daha önce 29.12.2006 tarihinde ana
taşınmaz tapu kaydına teferruat olarak işlenen menkullerin İİK.’nin 83/c maddesi uyarınca
taşınmazdan ayrı olarak haczedilemeyeceğini” ileri sürerek “04.04.2007 tarihinde fabrika
binası içinde bulunan menkullerin haciz işleminin iptalini” talep etmektedir.

Şikayetçinin kira sözleşmesinden doğan şahsi hakkına dayalı olarak söz konusu hac-
zedilmezlik şikayetinde bulunma hakkı olmadığından, mahkemece aktif husumet yok-
luğu nedeniyle şikayetin reddine karar verilmesi gerekirken, karar gerekçesinde de şika-
yetçinin şikâyette hukuki yararı bulunmadığı kabul edildiği halde, “04.04.2007 tarihinde
ihtiyaten haczedilen mahcuzlar üzerindeki haczin kaldırılması” isabetsizdir.

Mahkeme kararının yukarıda yazılan nedenlerle bozulması gerekirken onandığı an-
laşılmakla alacaklı vekilinin karar düzeltme talebi kabul edilmelidir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin karar düzeltme talebinin kabulüne, Dairemizin
13.04.2009 tarih ve 2009/357 E, 2009/7850 K. sayılı onama kararının kaldırılmasına,
mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri
uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 24.11.2009 T. E: 15352, K: 23532 (www.e-uyar.com)

√ **VII-** Borçlunun şikayeti, “haczedilen mahcuzların taşınmaz rehni kapsamında kal-
dığından teferruat olması sebebiyle taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği ve haczin kal-
dırılmasına” ilişkindir.

Somut olayda, mahkemece “şikayete konu mahcuzların ipotek akit tablosunda yer
almadığı”ndan bahisle “şikayetin reddine” karar verilmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun
686. maddesinde açıklandığı gibi; bir mahcuzun teferruat niteliğinde olup olmadığının
açıkça tespit edilmesi zorunludur. **Haczedilen malların ipotek listesinde belirtilmemiş
olması, onun teferruat niteliğinde olup olmadığının incelenmesine engel değildir.
Zira, Türk Medeni Kanunu'nun 862/1. maddesi gereğince rehin, taşınmazı bütün-
leyici parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kılacağı için | teferruat niteliğinin
araştırılması gerekir. Şayet yapılacak inceleme sonucunda şikayete konu malın te-
ferruat niteliğinde olduğu belirlenirse, İİK.’nin 83/c maddesi ve TMK'nın 862/1.
maddesi uyarınca rehin kapsamında kalacağından ayrı haczi mümkün değildir.**

Mahkemece eksik inceleme ile sonuca gidilmesi isabetsizdir.

12 HD 29.09.2009 T. E: 8522, K: 17344 (www.e-uyar.com)

√ **VIII-** Borçlunun şikayeti “haczedilen mahcuzların taşınmaz rehni kapsamında ka-
lıp, teferruat olması sebebiyle taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği ve bu nedenle haczin
kaldırılmasına” ilişkindir.

MK.nun 684. maddesi gereğince mütemmim cüz niteliğindeki şeyler bütünden ayrı
olarak haczedilemez. Kural olarak eklentinin, taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün-
dür. Ancak teferruat niteliği tespit edilen mahcuzların İİK.’nin 83/c maddesi gereğince
ipotek akit tablosunda yer alması halinde taşınmazdan ayrı haczi mümkün değildir.

Somut olayda, bilirkişi raporunda “şikayete konu olan mahcuzların ipotek akit tablo-
suna şerh verilmediğinden haczinin mümkün olduğu” belirtilmiş, mahkemece bilirkişi-
nin bu beyanı dikkate alınarak “mahcuzlarla ilgili haczin kaldırılması isteğinin reddine”
karar verilmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun 686. maddesinde açıklandığı gibi; bir mah-
cuzun teferruat niteliğinde olup olmadığının açıkça tespit edilmesi zorunludur. **Söz ko-
nusu makinanın ipotek listesinde belirtilmemiş olması, onun teferruat niteliğinde
olup olmadığının incelenmesine engel değildir. Zira, Türk Medeni Kanununun
862/1. maddesi gereğince rehin, taşınmazı bütünleyici parçaları ve eklentileri ile
birlikte yükümlü kılacağı için teferruat" niteliğinin araştırılması gerekir.** Nitekim

yapılan inceleme sonucunda; şikayete konu malların teferruat niteliğinde olduğu belirlendiğinden, İİK.’nin 83/c maddesi ve TMK’nun 862/1. maddesi uyarınca haczi mümkün olmayıp, kararın bozulması gerekirken onandığı anlaşılmalı, borçlunun karar düzeltme isteminin kabulü gerekmştir.

SONUÇ: Davalı Özeniş Makina AŞ vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü ile Dairemizin 22.09.2008 tarih ve 2008/13186-15990 sayılı onama kararının kaldırılmasına, mahkeme kararının yukarıda açıklanan nedenlerle İİK 366 ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA),

12 HD 16.07.2009 T. E: 8293, K: 16169 (www.e-uyar.com)

√ IX- Borçlunun şikayeti “haczedilen mahcuzların taşınmaz rehni kapsamında kaldığından teferruat olması sebebiyle taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği ve haczin kaldırılmasına” ilişkindir.

MK.nun 684. maddesi gereğince mütemmim cüz niteliğindeki şeyler bütünden ayrı olarak haczedilemez. Kural olarak eklentinin, taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Ancak teferruat niteliği tespit edilen mahcuzların İİK.’nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda yer alması halinde taşınmazdan ayrı haczi mümkün değildir.

Türk Medeni Kanunu’nun 686. maddesinde açıklandığı gibi bir mahcuzun teferruat niteliğinde olup olmadığının açıkça tespit edilmesi zorunludur. **Söz konusu makinanın ipotek listesinde belirtilmemiş olması, onun teferruat niteliğinde olup olmadığının incelenmesine engel değildir. Zira, Türk Medeni Kanununun 862/1. maddesi gereğince rehin, taşınmazı bütünleyici parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kılacağı için teferruat niteliğinin araştırılması gerekir.** Şayet yapılacak inceleme sonucunda şikayete konu malın teferruat niteliğinde olduğu belirlenirse, İİK.’nin 83/c maddesi ve TMK’nun 862/1. maddesi uyarınca rehin kapsamında kalacağından ayrı haczi mümkün değildir.

Mahkemece eksik inceleme ile sonuca gidilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.366. ve HUMK.428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 13.04.2009 T. E: 139, K: 7969 (www.e-uyar.com)

√ X- Borçluya ait olan taşınmazın üzerinde bulunan pirinç işleme tesisi ve eklentileri ile birlikte haczolunduğu, üçüncü kişi vekili şikayetinde “taşınmazın müvekkil bankaya birinci derecede ipotekli olduğunu, haczedilenlerin taşınmazın ayrılmaz parçaları olduğunu, müstakilen haczedilemeyeceğini” ileri sürerek “haczin kaldırılmasını” talep etmiştir. Mahkemece “ipotek akit tablosunda özellikleri belirtilen taşınmazın teferruatları ipotek akit tablosunda yer almadığından, teferruat niteliğinde kabul edilemeyeceği” belirtilerek “şikayetin reddine” karar verildi.

Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Çünkü eklentinin yok edilmeden, zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ancak İİK.’nin 83/c maddesi uyarınca ipotek akit tablosunda belirtilen eklentilerin bu madde uyarınca haczi mümkün bulunmamaktadır. Ayrıca **ipotek akit tablosunda yazılı olmasa dahi TMK 862. maddesi uyarınca da ipotek taşınmazı bütünleyici parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kılacağından, taşınmazın haczi onun bütünleyici parçalarını (TMK m.684) ve eklentilerinde (TMK.m.686) kapsayacağından, bu madde uyarınca da eklentilerinin haczi mümkün değildir.** Ancak bu maddenin uygulanabilmesi için yasa maddelerinde gösterildiği şekilde “eklenti” olduğunun belirlenmesi gerekir.

Mahkemece hükme esas alman rapor yeterli değildir. Zira raporda da belirtildiği üzere; haczedilen ve teferruat olduğu belirtilen menkullerin fabrikada olmadığı anlaşılmaktadır. Söz konusu mahcuzların vasıfları haciz zaptında belirlendiğinden, zabıt dikkate alınarak, **ipotek akit tablosunda yazılı olup olmadığına bakılmaksızın**, yeniden bilirkişi marifeti ile inceleme yapıp mahcuzların ipotekli taşınmazın (üzerindeki fabrika

ile birlikte) teferruatı (eklentisi) veya bütünleyici parçaları olup olmadığı yöntemince irdelenerek oluşacak sonuca göre bir karar vermek gerekir iken, eksik inceleme ile sonuca gidilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Şikayetçi vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İ.İ.K. 366 ve H.U.M.K.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 20.11.2008 T. E: 16445, K: 21220 (www.e-uyar.com)

√ **XI-** Borçlunun şikayeti “haczedilen mahcuzların taşınmaz rehni kapsamında kaldığından, teferruat olması sebebiyle taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği ve haczin kaldırılmasına” ilişkindir.

MK.nun 684. maddesi gereğince mütemmim cüz niteliğindeki şeyler, bütünden ayrı olarak haczedilemez. Kural olarak eklentinin, taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Ancak teferruat niteliği tespit edilen mahcuzların İİK.'nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda yer alması halinde taşınmazdan ayrı haczi mümkün değildir.

Somut olayda, bilirkişi raporunda “şikayete konu olan İnsung Marka 2005 model 4912 seri nolu Ramöz Makinanın teferruat listesine şerh verilmediğinden, haczinin mümkün olmadığı” belirtilmiş, mahkemece bilirkişinin bu beyanı dikkate alınarak “bu makine ile ilgili haczin kaldırılması isteğinin reddine” karar verilmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun 686. maddesinde açıklandığı gibi; bir mahcuzun teferruat niteliğinde olup olmadığının açıkça tespit edilmesi zorunludur. **Söz konusu makinanın ipotek listesinde belirtilmemiş olması, onun teferruat niteliğinde olup olmadığının incelenmesine engel değildir. Zira, Türk Medeni Kanununun 862/1. maddesi gereğince rehin, taşınmazı bütünleyici parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kılacağı için, teferruat niteliğinin araştırılması gerekir.** Şayet yapılacak inceleme sonucunda, şikayete konu malın teferruat niteliğinde olduğu belirlenirse, İİK.'nin 83/c maddesi ve TMK'nun 862/1. maddesi uyarınca rehin kapsamında kalacağından ayrı haczi mümkün değildir.

Mahkemece eksik inceleme ile sonuca gidilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İ.İ.K. 366 ve H.U.M.K.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 24.10.2008 T. E: 14839, K: 18381 (www.e-uyar.com)

√ **XII-** Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de;

İİK.'nin 83/c maddesinde "Taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez. Türk Medeni Kanunu'nun 862. maddesi hükmü saklıdır." düzenlemesi yer almaktadır. Kural olarak taşınmaz telif, tahrip veya taşıyıcı edilmeden ondan ayrılması mümkün olan eklenti ana taşınmazdan ayrı haczedilip satılabilir. Ana taşınmazın ipotekli olması hali için düzenlenmiş yukarıdaki yasa maddesine göre ipotekli taşınmazın ipotek akit tablosunda sayılı ve eklenti niteliğini taşıyan menkuller taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceği gibi, **ikinci fıkrada Türk Medeni Kanun'un 862. maddesi hükmü saklı tutulmuş olup, bu maddeye göre rehin, taşınmazı bütünleyici parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kıldığından, akit tablosunda yazılı olmasa bile ipotekli taşınmazın eklentisi niteliğindeki mahcuzlar da taşınmazdan ayrı haczedilip satılamaz. Taşınmazın ipotekli olduğu her iki durumda da (ipotek akit tablosunda yazılı olsa da olmasa da) mahkemece mahcuzların Medeni Kanun hükümlerine göre eklenti niteliğinde olup olmadığı bilirkişi aracılığı ile belirlenmeli, taşınmaz ipotekli, mahcuz menkuller de bu taşınmazın eklentisi niteliğinde ise haczedilmezlik şikayeti kabul edilmelidir.**

Somut olayda, “şikayet konusu mahcuzlardan 40 adetinin fabrikanın eklentisi niteliğinde olduğu” bilirkişi tarafından tespit edildiği halde, sadece ipotek akit tablosunda ya-

zılı olan mahcuzlar üzerindeki haciz kaldırılmıştır. Mahkemece yukarıdaki kurallar ışığında fabrikanın eklentisi niteliğindeki diğer taşınır lar yönünden de şikayetin kabulü gerekirken, bunlar için red kararı verilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İ.İ.K. 366 ve H.U.M.K.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 27.05.2008 T. E: 8052, K: 10699 (www.e-uyar.com)

√ XIII- Türk Medeni Kanunu'nun 862. maddesinde; “Gayrimenkul rehni, mütemmim cüzü ve teferruatına da şamildir.

Fabrika ve fabrikada bulunan mahcuz mallar gibi rehin senedinde sarahaten teferruat olarak gösterilen ve tapu sicilinde zikrolunan şeyler kanunen teferruatтан sayılmayacağı ispat edilmedikçe teferruatтан sayılır” hükmü yer almıştır.

“Tapu sicilinin ‘beyanlar’ hanesinde açıkça yazılan taşınır malların, rehinli taşınmaz malın teferruatı olduğu” karine olarak kabul edilmiştir. Ancak, 3. kişi “o malın kanunen taşınmaz malın teferruatı olmadığını” kanıtlayabilir. **Taşınır mal, taşınmaz malın kanunen teferruatı ise, tapu sicilinde açıkça yazılı olmasa dahi, rehin kapsamına girer ve İİK'un 83/c maddesi uyarınca taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez.**

Somut olayda; “haczedilen fabrikadaki makinaların mütemmim cüz olduğundan bahisle haczedilemeyeceği” borçlu tarafça ileri sürüldüğüne göre, icra mahkemesince yapılması gereken iş; mahcuzların Medeni Kanunun 684 ve 686. maddesi koşullarında konusundan uzman bilirkişilere incelettirilerek, oluşacak sonuca göre bir karar vermek gerekirken, yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak yazılı şekilde “haczin kaldırılması” biçiminde sonuca gidilmesi doğru görülmemiştir.

SONUÇ: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 28.06.2007 T. E: 10626, K: 13388 (www.e-uyar.com)

C) K i m i k a r a r l a r ı n d a i s e ; kararın baş kısmında “*ancak ipotek akit tablosunda yer alan mahcuzların taşınmazdan ayrı olarak haczedilemeyeceği*” belirtilmişken kararın son kısmında “*ipotek akit tablosunda belirtilmemiş olsa dahi teferruat niteliğindeki mahcuzların ipoteğin kapsamında kalacağı ve bağımsız olarak haczedilemeyeceği*” ağasındaki şekilde ifade edilmiştir:

√ I-«Borçlunun şikayeti “haczedilen mahcuzların taşınmaz rehni kapsamında kaldığından teferruat olması sebebiyle taşınmazdan ayrı haczedilemeyeceğine ve haczin kaldırılmasına” ilişkindir.

M.K.nun 684. maddesi gereğince; mütemmim cüz niteliğindeki şeyler bütünden ayrı olarak haczedilemez. Kural olarak eklentinin, taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. **Ancak teferruat niteliği tespit edilen mahcuzların İİK.'nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda yer alması halinde taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün değildir.**

Somut olayda bilirkişi raporunda, “şikayete konu mahcuz iki adet makinanın teferruat olduğu ve bu iki makinaların telef ve tahrip olmadan fabrikadan ayrılabilceği” belirtilmiş, mahkemece bilirkişinin bu beyanı dikkate alınarak “makinalarla ilgili haczin kaldırılması isteğinin reddine” karar verilmiştir. **Türk Madeni Kanunu'nun 686. maddesinde açıklandığı üzere teferruat niteliğinde olduğu tespit edilen mahcuzların, İİK.'nin 83/c maddesi ve TMK.nun 862/1. maddesi uyarınca ipotek listesinde belirtilmemiş olsa dahi rehin kapsamında kalacağından bağımsız olarak haczi mümkün değildir.**

Mahkemece eksik inceleme ile yazılı şekilde sonuca gidilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12 HD 09.07.2009 T. E: 15047, K: 15309 (www.e-uyar.com)

√ **II-** .....Kural olarak eklentinin taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar fabrika binasını satmadan, binada bulunan eklenti niteliğindeki malları (Medeni Kanununun 686. maddesine göre eklenti olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Çünkü, eklentinin taşınmaz yok edilmeden, zarar uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, **İİK' nun 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan eklentilerin, bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanununun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.** Ayrıca ipotek senedinde yer almasa dahi mahcuzların Medeni Kanununun 686. maddesinde öngörülen nitelikte ve taşınmaz yok edilmeden zarara uğratılmadan veya yapısı değiştirilmeden ondan ayrılıp ayrılamayacağını ve bu makinelerin bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun şekilde çalışıp çalışmayacağını açıklayacak, ayrıntıyı açıklayan bilirkişi raporunda teferruat olarak sayılan tüm makineler üzerindeki hacizlerin kaldırılması gerekirken, yazılı şekilde şikayetin kısmen kabulü isabetsizdir (H.G.K.nun 25.12.2002 tarih ve 2002/12-1098 E. 2002/1108 K.).

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)...

12. HD. 11.03.2008 T. E: 1752, K: 4756 (www.e-uyar.com)

√ **III-** Kural olarak teferruatın taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar fabrika binasını satmadan, fabrikadaki teferruatı TMK.nun 862. maddesine göre teferruat olduğu bilirkişice saptanmadığı takdirde ayrı ayrı haczedilebilir ve satabilirler. Çünkü teferruatın taşınmaz telef, tahrif veya taşıyıcı edilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ancak İİK. 83/c maddesi gereğince, ipotek akit tablosunda sayılan teferruatın bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. **Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de TMK.nun 862. maddesinde tarif edilen şekilde teferruat niteliği taşıması zorunludur. Somut olayda mahcuzun ipotek akit tablosunda hacizden sonra yazılı olduğu anlaşılmaktadır.** Mahkemece mahallinde inceleme yapılarak, gerektiğinde ehil bir kişiden de faydalanmak suretiyle mahcuzların ipotek akit tablosunda yazılı olmasalar bile T.M.K.nun 686. ve 862. maddelerinde, öngörülen nitelikte ve taşınmaz telef ve tahrif veya taşıyıcı olunmadan ondan ayrılıp ayrılmayacağı ve bu mahcuzların bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun biçimde çalışıp çalışmayacağı araştırılarak oluşacak sonuca göre bir karar vermek gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde sonuca gidilmesi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA)..."

12. HD. 05.11.2007 T. E: 17829, K: 20259 (www.e-uyar.com)

Ç) Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da bir kararında -Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin yukarıda (A) Bölümünde sunulan içtihatlarındaki görüşüne katılarak "kural olarak teferruatın (eklentinin) taşınmazdan ayrı olarak haczinin mümkün olduğunu, İİK. 'nin 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan teferruatın (eklentinin), taşınmazdan ayrı olarak haczinin mümkün olmadığını, bu maddenin uygulanabilmesi için haczedilen taşınırın hem ipotek akit tablosunda yazılı olması ve hem de MK. 'nun 621. maddesinde (yeni TMK. 'nun 686. maddesinde) tarif edilen şekilde teferruat (eklenti) niteliğini taşımasının zorunlu olacağını" aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

"Taraflar arasındaki 'haczedilmezlik şikayeti' davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Küçükçekmece İcra Tetkik Merciiince davanın kabulüne dair verilen 29.11.2001 gün ve 2001/320-1515 sayılı kararın incelenmesi davalı alacaklı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 12.Hukuk Dairesinin 29.1.2002 gün ve 696-1665 sayılı ilamı ile; (...Kural olarak teferruatın taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. Yani, alacaklılar fabrika binasını satmadan, fabrikadaki teferruatı (Medeni Kanununun

621. maddesine göre teferruat olduğu bilirkişilerce saptandığı takdirde) ayrı ayrı haczedebilir ve satabilirler. Çünkü, teferruatın taşınmaz telef, tahrif veya tağyir edilmeden ondan ayrılması mümkündür. Ayrıca, İİK'nun 83/c maddesi gereğince ipotek akit tablosunda sayılan teferruatın da bu madde gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanununun 621. maddesinde tarif edilen şekilde teferruat niteliğini taşıması zorunludur. Bilirkişi raporu mahcuzların Medeni Kanununun 621. maddesinde öngörülen nitelikte ve taşınmaz telef, tahrif veya tağyir olunmadan ondan ayrılıp ayrılamayacağı ve bu makinelerin bulunmaması halinde fabrikanın amacına uygun şekilde çalışıp çalışmayacağını açıklayacak ayrıntıyı içermemektedir. Mercice yapılacak iş hukukçu bir bilirkişinin de katılması ile oluşturulacak yeni bir bilirkişiler kurulundan yukarıda açıklanan ilkelere uygun biçimde rapor alındıktan sonra sonucuna göre karar vermekten ibarettir. Eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Davalı alacaklı vekili

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasa aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ: Davalı alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı HUMK.nun 429.maddesi gereğince BOZULMASINA...”

HGK. 25.12.2002 T. E: 12-1098, K: 1108 (www.e-uyar.com)

D) Yargıtay 19. Hukuk Dairesi -temyizden incelediği “sıra cetveline itiraz” ile ilgili uyuşmazlık nedeniyle- Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin yukarıda (A) bölümünde sunulan içtihatlarındaki görüşe katılarak “.....İİK.'nin 83/c maddesi uyarınca ancak ipotek akit tablosunda sayılı bulunan teferruatın gayrimenkulden ayrı olarak haczedilemeyeceğini ve ipotek akit tablosundan teferruat olarak gösterilen şeylerin teferruat olmadığından -yani, bu maddedeki karinenin aksinin- ispat edilebileceğini” aşağıdaki şekilde belirtmiştir.

√ “Taraflar arasındaki sıra cetveline itiraz davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı “davanın reddine” yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde davacı vekilince temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

Davalı vekili, “müvekkili bankanın alacaklı olduğu dosya dan borçlu A..., Dış Tic. Ltd. Şti. ne ait menkul malların haczedilerek satıldığını, satış bedelinin menkul malların ipotek kapsamında bulunduğu gerekçesiyle davalı bankalara ödenmesine karar verildiğini, satışa konu menkul mallar ipotek kapsamında bulunmadığından pay ayrılamayaçağını” ileri sürerek “sıra cetvelinin iptaline karar verilmesini” talep ve dava etmiştir.

Davalı T... bank A.Ş. vekili cevabında, “satışa konu malların rehin kapsamında olduğuna ilişkin tapu siciline şerh bulunduğunu” belirterek “davanın reddini” istemiştir.

Mahkemece “iddia, savunma ve toplanan delillere göre davalı T...bank A.Ş. lehine ipotekli taşınmazlar üzerinde borçlu şirketin fabrika binasının bulunduğu, fabrika içindeki makinaların teferruat olarak 22.9.1997 tarihinde tapu siciline şerh edildiği, İİK.'nin 83/c maddesi uyarınca taşınmaz, rehininin ipotek akit tablosunda sayılı bulunan teferruatı kapsamına aldığı, bu nedenle; teferruatın taşınmazdan ayrı haczedile-

meyeceği, satılan mallar T...bank A.Ş. lehine rehinli olduğundan, satış bedelinin öncelikle davalı T...bank A.Ş.'ne ayrılmasında hata bulunmadığı” gerekçesiyle “davanın reddine” karar verilmiş, hüküm davacı vekilince temyiz edilmiştir.

İİK.'nin 83/c maddesinde, “ipotek akit tablosunda sayılı bulunan teferruatın gayri-menkulden ayrı olarak haczedilemeyeceği” belirtildikten sonra MK'nun 777. maddesi hükmü saklı tutulmuştur. Saklı tutulan hükmün 2. fıkrasına göre; makine veya otel mefruşatı gibi rehin senedinde açıkça teferruat olarak gösterilen ve tapu sicilinde belirtilen şeyler, kanunen teferruatın sayılmayacağı ispat edilmezse teferruatın addedilir. **Görüldüğü gibi ipotek akit tablosunda teferruat olarak gösterilen şeylerin aksinin ispat edilebileceği kabul edilmiştir.** Davacı alacaklı da “tapu siciline teferruat olarak şerh edilenlerden bazılarının teferruat niteliğinde olmadığını” ileri sürerek “hazine öncelik tanınmasını” talep etmiştir. Bu durumda nelerin teferruat sayılacağı ve unsurları MK'nun 621. maddesinde gösterildiğinden, mahkemece İİK.'nin 83/c-2, MK'nun 777/2 ve 621. maddeleri gözönünde bulundurularak, davacı tarafta haczedilen şeylerin teferruat sayılıp sayılmadığı üzerinde, durulup, gerektiğinde bilirkişi incelemesi de yapılmak suretiyle, varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar vermek gerekir. Bu yönler gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmemiştir.

Sonuç: Yukarıda açıklanan nedenlerle kararın (BOZULMASINA)...”

19. HD. 23.3.2000 T. E: 884, K: 2067 (www.e-uyar.com)

E) Yargıtay 17. Hukuk Dairesi -temyizden incelediği “istihkak davaları” ile ilgili uyuşmazlık nedeniyle- Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin yukarıda (A) bölümünde sunulan içtihatlarındaki görüşe katılarak “eklentinin ancak taşınmazın ipotek akit tablosu kapsamında bulunması halinde taşınmazdan ayrı olarak haczedilemeyeceğini, bunun içinde malın hem ipotek akit tablosunda yazılı olması ve hem de MK.'nün 862. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması gerektiğini” aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

I-√ “Taraflar arasındaki istihkak davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine dair verilen hükmün süresi içinde davalı alacaklı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı 3.kişi vekili, İstanbul 14.İcra Müdürlüğü'nün 2009/9884 Takip, Malkara İcra Müdürlüğü'nün 2009/233 talimat sayılı dosyasından 10.4.2009 tarihinde haczedilen mahcuzların teferruat olması nedeniyle müvekkiline ait olduğunu belirterek istihkak iddiasının kabulü ile haczin kaldırılmasını kötüniyet tazminatının tahsilini dava ve talep etmiştir.

Davalı alacaklı vekili, ‘davacı ile borçlu arasındaki işletme devrinin muvazaalı olduğunu, borçlunun mal kaçırmak amacıyla iki fabrika ile üç taşınmazını bedelsiz olarak davacıya devrettiğini, haczedilen mahcuzların MK 686 madde kapsamında teferruat olmadığını’ belirterek davanın İİK 44, 280/3-4 ve BK 179.maddeler gereğince reddi ile kötüniyet tazminatının tahsilini savunmuştur.

Mahkemece ‘iddia, savunma, toplanan delillere göre; dava konusu makine ve buna benzer taşınmazların taşınmaz ile birlikte tapuya teferruat olarak kaydedildiği, dolayısıyla anılan menkullerin taşınmazın ayrılmaz parçası haline geldiği, TMK hükümleri gereğince haczine yasal olanak bulunmadığı, tapuda yapılan bu işlemin muvazaalı olduğunun iddia edilmesi halinde bunun açılacak tasarrufun iptali davasında yargılama konusu edilebileceği’ gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalı alacaklı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Uyuşmazlık davacı 3.kişi tarafından İİK 96 ve devamı maddeleri gereğince açılmış istihkak istemine iliskindir.

İstihkak davasına karşı İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince tasarrufun iptali davası açılmasına gerek olmadan muvazaalı iddiası ileri sürülebilir. İşyeri devrinin muvazaalı olup olmadığının değerlendirilmesi icra mahkemesinin görevleri arasındadır.

Somut olayda ‘dava konusu haczin yapıldığı Malkara 386 Ada 35 parselde kayıtlı fabrika ve teferruatının 1.2.2008 tarihli borcun doğumundan sonra 3.3.2009 tarihinde davacı 3.kişiye satılmasının muvazaalı olduğu’ iddia edilerek istihkak iddiasının İİK 44,280/3-4 ve BK 179.maddeler gereğince reddi savunulduğundan, bu savunma üzerinde durulması, taraf delillerinin toplanması, anılan maddelerdeki şartların varlığı halinde ‘davacı 3.kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesi’ gerekirken eksik incelemeye dayalı hüküm tesisi isabetli görülmemiştir.

Kabule göre de; kural olarak teferruatın taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. **İİK 83/c maddesinde belirtildiği gibi ipotek akit tablosunda sayılan teferruatlar bu madde gereğince haczedilemez.** Ancak ipotek akit tablosunda sayılan teferruatların sözü edilen maddenin 2.fıkrasının yaptığı atıf gereği Medeni Kanun hükümleri kapsamında teferruat sayılması gerekir. Bir menkulün teferruat olup olmadığı da TMK'nun 621.maddesi gereğince belirlenmelidir. **Dava konusu mahcuzların 3.3.2009 tarihinde tapuya tescil edilen teferruat listesindeki mallar olup olmadığı ve MK 621 madde gereğince teferruat sayılıp sayılmayacağı yönünden mahallinde keşif yapılarak düzenlenecek bilirkişi raporu doğrultusunda karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı hüküm tesisi isabetli görülmemiştir.**

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün **BOZULMASINA...**”

17. HD. 05.07.2011 T. E: 314, K: 7050(www.e-uyar.com)

II-√ “Davacı alacaklı vekili, ‘İstanbul 14. İcra Müdürlüğü’nün 2009/9884 Esas sayılı dosyasından, borçlulara ait fabrikalarda bulunan taşınır malların 13.03.2009 tarihinde yapılan haciz sırasında 3.kişi lehine istihkak iddiasında bulunulduğunu, borçluya ait taşınmaz ve içindeki malların alacaklılardan mal kaçırma amacı ile 3.kişiye devredildiğini’ belirterek, ‘İİK.’nin 99. maddesine dayalı olarak 3.kişinin istihkak iddiasının reddine ve açılan davanın kabulüne karar verilmesini’ talep etmiştir.

Davalı 3.kişi vekili duruşmada, davacının talebinin tasarrufun iptali davasının konusu olabileceğini ve haksız açılan davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

Davalı borçlu şirket vekili, ‘dava konusu malların 3.kişiye ait olduğunu, bu taşınırların, taşınmazın eklentisi olarak tapuya tescil edildiğinden istihkak davasının konusu olamayacağı ancak tasarrufun iptali davası açılabilceğinden davanın reddi gerektiğini’ belirtmiştir.

Mahkemece, ‘davaya konu taşınırların ipotek konulan taşınmazla birlikte tapuya eklenti olarak kaydedildiğinden taşınmazın bir parçası haline geldiği, taşınır haczine tabi tutulamayacağı, tapuda yapılan tasarrufun iptali için genel mahkemede dava açılabilceği, icra mahkemesinde istihkak davası açılmayacağından ve danışıklılık iddiasının dar yetkili icra mahkemesinde incelenmeyeceği’nden bahisle davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davacı alacaklı vekili ve vekalet ücreti yönünden davalı 3.kişi vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, alacaklının İİK.’nin 99. maddesine dayalı olarak açtığı 3.kişinin istihkak iddiasının reddine ilişkindir.

1.Eklenti, asıl şey malikinin isteğine ve yerel adetlere göre, işletilmesi korunması veya yarar sağlanması için asıl şeye sürekli olarak özgülünen ve kullanılmasında birleştirme, takma veya başka biçimde asıl şeye bağlı kılınan taşınır maldır.

Kural olarak, eklenti asıl şeyden ayrı olarak haczedilebilir. Asıl mal taşınmaz ise eklentinin bulunduğu taşınmazı haczetmeden, eklentinin haczini sağlayabilir. Ancak, **eklenti taşınmazın ipotek akit tablosu kapsamında ise taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez. (İİK’nin 83/c)Bu halde de, malın hem ipotek akit tablosunda yazılı olması ve hem de MK’nun 862.maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.**

Somut olayda, dava konusu mallar üzerindeki istihkak iddiası rehin hakkına değil mülkiyet hakkına dayanmaktadır. Davalı 3.kişi hacizli malların bulunduğu fabrikaları

borçludan satın aldığı, hacizli mallarında eklenti olarak tapuya tescilli olduğundan mülkiyetinin bunları da kapsadığını ileri sürmüştür.

Bu durumda, İİK. 'nin 83/c maddesinin uygulanma olanağı bulunmamaktadır. Kaldı ki bu halde de hacizli malların hem ipotek akit tablosunda yer alıp almadığı, hem de MK'nun 862.maddesinde tarif edilen eklenti niteliği taşıyıp taşımadığının araştırılması gerekir.

Öte yandan, İİK. 'nin 99.maddesine dayalı olarak alacaklının açtığı istihkak davalarında da borçlu ve davalı 3.kişi arasındaki işlemlerin danışıklı olduğu ve bu nedenle geçersiz olduğunu ileri sürebilir ve her türlü delille kanıtlayabilir. Bu iddianın incelenmesi için, alacaklı İİK. 'nin 277 ve onu izleyen maddeleri uyarınca bağımsız olarak dava açmak zorunda değildir. (HGK,22.10.1989 gün, 679-774)

Mahkemece, tüm bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmadan davanın esasına girilerek taraf delilleri toplandıktan sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

2.Kabule göre ise, alacaklının açtığı istihkak davası red edildiği halde Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 11.maddesi 4.fıkrası son cümlesi gereğince davalı 3.kişi yararına nisbi vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken maktu vekalet ücretine hükmedilmesi de hatalıdır.

SONUÇ: Yukarıda 1nolu bette açıklanan nedenlerle, davacı alacaklı vekilinin, 2 nolu bentte açıklanan nedenlerle davalı 3.kişi vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün **BOZULMASINA...**

17. HD. 01.02.2011 T. E: 2010/5669, K: 2011/652(www.e-uyar.com)

*

Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin -yukarıda(B) başlığı altında sunulan- içtihatlarındaki görüşü isabetli midir? Yani; İİK. m. 83c/II'de, TMK.'nun 862. maddesine (eski MK'nun 777. maddesine) yapılan atıf nedeniyle **yüksek mahkemenin** -kimi içtihatlarında olduğu gibi “ *ipotek akit tablosunda yazılı olsa da olmasa da* ’ bilirkişi incelemesi ile eklenti olduğu (TMK. m. 686/II) belirlenen taşınır malların, ipotekli taşınmaz haczedilmeden tek başına haczedilemeyeceği (ya da başka bir deyişle “ *ancak ipotekli taşınmaz ile birlikte haczedilebileceği*”)sonucuna varılması doğru olur mu?

İİK. m. 83c/II'de atıf yapılan TMK. m. 262;

“*Rehin, taşınmazı bütünleyici parçaları ve eklentileri ile birlikte yükümlü kılar.*

Rehinin kuruluşu sırasında makine, otel döşeme eşyası gibi açıkça eklenti olarak gösterilen ve tapu kütüğünde beyanlar sütununa yazılan şeyler, kanuna göre bu nitelikte olamayacakları ispat edilmedikçe eklenti sayılır.

“*Üçüncü kişilerin eklentiler üzerindeki hakları saklıdır*”

ş e k l i n d e d i r...

Bu maddede ü ç h u s u s düzenlenmiştir:

a) Maddenin b i r i n c i f ı k r a s ı n d a “*eklentilerinde -bütünleyici parçalar gibi-taşınmaz rehlinin kapsamında olduğu*” ifade edilmiştir.

Bu hüküm, TMK.'nun 686. maddesinin tekrarı (teyidi) niteliğindedir. Çünkü, adı geçen maddede “*bir şeye ilişkin tasarrufların aksi belirtilmedikçe onun eklentilerini de kapsayacağı*” açıklanmıştır.⁹⁰⁶⁶

İİK.'nin 83/c maddesinin, TMK.'nun 862. maddesine -dolayısıyla bu maddenin birinci fıkrasına yaptığı atıf nedeniyle “*.....ipotek akit tablosunda yazılı olsa da olmasa da taşınmazın tüm eklentilerinin ipotek kapsamında olduğu, bu nedenle taşınmazdan ayrı*

⁹⁰⁶⁶ ŞENER, Y. S. Türk Hukukunda İpotek ve Uygulaması, 2010, 3. Baskı, s: 193 vd. - GENÇCAN, Ö. U. Türk Medeni Kanunu, C: 3, 2007, 2. Baskı, s: 4417 vd. - OĞUZMAN, M. K./SELİÇİ, Ö./ÖZDEMİR, S. O. Eşya Hukuku, 15. Bası, 2012, s: 919 vd. - AKİPEK, J. G./AKINTÜRK, T. Eşya Hukuku, 2009, s: 742 vd. - ERTAŞ, Ş. Eşya Hukuku, 9. Baskı, 2011, s: 539 vd.

olarak haczedilemeyeceği...” sonucuna, İİK.’nin 83c/I’ in çok açık olan “.....ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez” şeklindeki hüküm gözardı edilerek ulaşılamaz. (Nitekim -aşağıda belirteceğimiz gibi- İcra ve İflas Hukukuna ilişkin tüm eser/monografi ve makalelerde, İcra ve İflas Hukukçuları -neredeyse *oybirliği ile*-bu konuda yaptıkları açıklamalarda “*ancak taşınmaz rehlinli ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklentilerin, taşınmazdan ayrı olarak haczedilemeyeceğini, ipotek akit tablosunda sayılı bulunmayan eklentilerin, taşınmazdan ayrı olarak haczedilebileceğini*” açıkça dile getirmişlerdir...)

b) Maddenin i k i n c i f ı k r a s ı n d a “...eklentilerin, tapu kütüğünde ‘beyanlar hanesi’ne kayıt edilmesi ile doğacak karineye ‘rehnin kuruluşu sırasında makine, otel döşeme eşyası gibi açıkça eklenti olarak gösterilen ve tapu kütüğünde beyanlar hanesine yazılan şeylerin, kanuna göre bu nitelikte olmadıkları ispat edilmedikçe eklenti sayılabilecekleri’ ” şeklinde temas edilmiştir.⁹⁰⁶⁷

c) Maddenin ü ç ü n c ü f ı k r a s ı n d a “üçüncü kişilerin eklentiler üzerindeki haklarının saklı olduğu” ifade edilmiştir. Bu hükmün yeterince açık olmaması **doktrinde** bu maddenin “*TMK.’nun 988. maddesi (eski MK.’nun 901. maddesi) karşısında nasıl değerlendirileceği*” konusunda tartışmalara neden olmuştur. Doktrinde **bir görüşe göre**⁹⁰⁶⁸ “*TMK. m. 862/III hükmünün mutlak anlamda yorumlanmaması gerekir; TMK.’nun taşınırklar üzerindeki aynı hakların iyi niyette kazanılmasına ilişkin 988. maddesi (eski MK.’nun 901. maddesinin) burada da uygulama alanı bulur; dolayısıyla, eklenti niteliğindeki taşınır eşya sahibinin elinden rızası dışında çıkmış olmadıkça (TMK. m. 989/I; eski MK. m. 902) iyiniyetli ipotekli alacaklıların hakkı, üçüncü kişiye ait eklentileri de kapsar*”

Doktrinde ileri sürülen ve **Yargıtay**⁹⁰⁶⁹ tarafından da benimsenen **diğer bir görüşe göre**⁹⁰⁷⁰ ise “*eklentiler üzerinde üçüncü kişilerin haklarını saklı tutan TMK. m. 862/III hükmünün mutlak anlamda yorumlanması gerekir; taşınmaz üzerinde ipotek hakkı elde eden ve eklenti üzerinde üçüncü bir kişinin aynı hak sahibi olduğunu bilmeyen, bilmesi de gerekmeyen ipotekli alacaklının TMK.’nun 988. maddesinden (eski MK.’nun 901. maddesinden) yararlanması mümkün değildir. Zira, söz konusu hüküm sadece taşınırın zilyetliğini elde etmiş bulunan iyiniyetli kişileri korumaktadır; oysa ipotekli alacaklı ne taşınmaz ve ne de teferruatı üzerinde zilyetliğe sahip değildir...*”

Görüldüğü gibi; İİK.’nin 83/c maddesinin 2. fıkrasında atıfta bulunulan TMK.’nun 862. maddesinin yorumundan ‘*ipotek akit tablosunda sayılı (yazılı) olsa da olmasa da*’ “kanun hükümlerine göre (TMK. m. 686/II) e k l e n t i (teferruat) niteliğinde bulunduğu ‘bilirkişi incelemesi’ ile belirlenen taşınırkların ‘ipotekli taşınırkların eklentisi olduğu’ gerekçesiyle, ipotekli taşınmaz haczedilmeden tek başına haczedilemeyecekleri” sonucuna varılamaz...

⁹⁰⁶⁷ SÜMER, A./ESKİOCAK, A. *Taşınmaz Rehni*, 2007, s: 25 vd., 172 vd. - OĞUZMAN, M. K./SELİÇİ, Ö./ÖZDEMİR, S. O. age., s: 922 vd. - AKİPEK, J. G./AKINTÜRK, T. age., s: 743 - GENÇCAN, Ö. U. age., s: 4418 - ŞENER, Y. S. age., s: 195 vd. - ERTAŞ, Ş. age., s: 539 vd.

⁹⁰⁶⁸ ŞENER, Y. S. age., s: 196 - DAVRAN, B. *Gayrimenkul Rehlinin Teferruatı Şumülü* (Muammer Raşit Seviğ’e Armağan, 1956, s: 576) - REİSOĞLU, S. *İpotegin Kapsamı-Hükümleri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar*, 1978, s: 21 - SAYMEN, F. H./ELBİR, H. *Türk Eşya Hukuku*, 1963, s: 541 - AYİTER, N. *Eşya Hukuku*, 1983, s: 173 - AYAN, M. *Eşya Hukuku*, C: 1, 4. Baskı, 2004, s: 153 - AKİPEK, C./AKINTÜRK, T. age., s: 744

⁹⁰⁶⁹ Bknz: 19. HD. 01.06.2000 T. 969/4282 (ŞENER, Y. S. age., s: 197, dipn. 534) - “YKD. 2001/4, s: 566 vd.”

⁹⁰⁷⁰ KÖPRÜLÜ, B./KANETİ, S. *Sınırlı Ayni Haklar*, 1982-1983, s: 269 - ALTAY, S. age., s: 173 - OĞUZMAN, M. K./SELİÇİ, Ö./ÖZDEMİR, S. age., s: 923 - HATEMİ, H./SEROZAN, R./ARPACI, A. *Eşya Hukuku*, 1991, s: 726 - ERTAŞ, Ş. age., s: 539 - HELVACI, İ. *Sözleşmeden Doğan İpotek Hakkı*, 2008, s: 182 d. - SEÇER, Ö. *İpotegin Taşınmaz Bakımından Kapsamı* (İBD. 2008/4, s: 1917)

Nitekim **doktrinde**⁹⁰⁷¹bu atfın ne anlama geldiği “*İİK. m. 83c/II hükmünde, Medeni Kanunun 862. (eski 777.) maddesi hükmü saklı tutulmuştur. Buna göre; borçlunun diğer alacaklıları, ipotek akit tablosunda yazılı olan taşınır malların eklenti niteliğinde olmadığını, bu nedenle taşınmazdan ayrı olarak haczedilebileceğini iddia ve ispat edebilirler*” şeklinde açıklanmıştır.

Burada tartışılan İİK.’nin 83/c maddesi, 3094 sayılı Kanun ile 1988 yılında İcra ve İflas Kanununa eklenmiştir. Bu madde, **Hükümet Tasarısında** “*Gayrimenkul rehni kapsamında bulunan teferruat gayrimenkulden ayrı olarak haczedilemez*” şeklinde düzenlenmişti.⁹⁰⁷² **Hükümet Tasarısı Gerekçesinde** “*Uygulamada, gayrimenkul rehni kapsamında bulunan teferruatında ayrıca haczedildiği görüldüğünden, fabrika gibi, teferruatın önem kazandığı taşınmaz rehinlerinde, değer korunmasını temin amacıyla, bu maddenin ilavesi uygun görülmüştür*” denilmiştir.⁹⁰⁷³

Bu madde **Adalet Komisyonunda** “*83/c maddesindeki ‘kapsamında’ kelimesi maddeye açıklık getirmek ve ileride doğabilecek itiraz ve şikayetleri ortadan kaldırmak amacıyla ‘ipotek akit tablosunda sayılı’ şeklinde değiştirilmiştir. - Ayrıca Medeni Kanunun 777. maddesinde yer alan genel hüküm düşünülerek, ‘bu hükmün mahfuz olduğu’ hususu, fıkra şeklinde maddeye ilave edilmiştir*” şeklinde gerekçe ile değiştirilerek, madde yürürlükteki şeklini almıştır.⁹⁰⁷⁴

Maddenin belirtildiği şekilde değiştirilerek kabul edilmiş olması **doktrinde**⁹⁰⁷⁵-özellikle banka hukukçuları tarafından eleştirilerek, maddenin bugünkü şeklinin ipotekli alacaklılar aleyhine sonuç doğuracağı “*Hükümet Tasarısında yer alan maddenin ‘akit tablosunda kayıtlı teferruatın haczedilemeyeceği’ şeklinde değiştirilmesi hatalı olmuştur. Zira teferruat, Medeni Kanuna göre (m. 777, Tapu Sicil Nizamnamesi m. 85) tapu kütüğü beyanlar hanesine derç edilmektedir. Bundan böyle ipotek kapsamı içindeki teferruatın akit tablosuna derci gerekecektir ki, bu hususun önemli sorun yaratacağı söylenebilir...*” şeklinde ifade edilmiştir.

Görüldüğü gibi; maddeye ait **Adalet Komisyonu Gerekçesi** de gözönünde bulundurulduğunda, İcra ve İflas Hukuku bakımından ancak “*ipotek akit tablosunda sayılan (belirtilen) taşınırları eklenti olarak kabul edip, ancak bunların taşınmazla birlikte haczedilebilecekleri*” (başka bir deyişle; taşınmazdan ayrı olarak müstakilen haczedilemeyecekleri) sonucuna varılması gerekecektir.

Nitekim **doktrinde** 83/c maddesini inceleyen (açıklayan) tüm eser/monografi ve makalelerde “*İİK. m. 83/c hükmünün yalnız ipotek akit tablosunda sayılı (yazılı) bulunan eklentiler hakkında olduğu, bu nedenle ancak ipotek akit tablosunda sayılı (yazılı) olmayan taşınır malların (eklentilerin) taşınmazdan ayrı olarak haczedilebileceği*” -nerdeyse oybirliği ile-⁹⁰⁷⁶ aşağıdaki şekilde açık seçik ifade edilmiştir:

⁹⁰⁷¹ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 443

⁹⁰⁷² REİSOĞLU, S. Bankalar Açısından İcra ve İflas Kanunundaki Yeni Düzenlemeler, 1989, s: 28

⁹⁰⁷³ UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 5, 4. Baskı, 2009, s: 7450

⁹⁰⁷⁴ UYAR, T. age., s: 7450

⁹⁰⁷⁵ REİSOĞLU, S. age., s: 28

⁹⁰⁷⁶ Karş: RESİOĞLU, S. age., s: 28 vd.; ALTAY, S./ESKİOĞLU, A. age., s: 174 [Doktrinde azınlıkta kalan bu görüşlere göre “.....menkulün Tapu Sicili beyanlar hanesine veya akit tablosunda teferruat olarak kaydedilmemesi MK.’nin 621. (yeni TMK. m. 686) maddesindeki nitelikleri haiz bir menkulün teferruat sayılmasını ve kanundan ötürü ipotek kapsamına dahil olmasını hiçbir şekilde engellemeyecektir...” (RESİOĞLU, S. age., s: 29) - “.....MK. m. 862. Bir şeyin rehin kapsamına girmesi için tapu kütüğünün hanesinde eklenti olarak yer alması koşulu aranmamaktadır. Eğer bir taşınır MK. m. 686’nın öngördüğü objektif e sübjektif unsurları bünyesinde taşıyor ise, o şey, tapunun beyanlar hanesine kayıtlı olmasa da eklenti niteliğine haizdir. Bu durum karşısında, İİK. m. 83/c hükmünün rehinin kapsamına giren eklentilerin kapsamını daraltmasından söze edilemez” (ALTAY, S./ESKİOĞLU, A. age., s: 174)]

-“...Belirtiyim ki İİK. m. 83/c hükmü, yalnız ‘ipotek akit tablosunda sayılı (yazılı) bulunan eklentiler’ hakkındadır. Bu nedenle aslında eklenti niteliğinde olduğu halde ipotek akit tablosunda sayılı (yazılı) olmayan taşınır mallar (eklentiler), taşınmazdan ayrı olarak haczedilebilir.”⁹⁰⁷⁷

-“Kural olarak taşınmazdan ayrı haczi mümkün olan eklenti, ipotek akit tablosunda sayılmış ise İİK. ’nin 83/c maddesi gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Anılan hükmün uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması ve hem de MK. 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.”⁹⁰⁷⁸

-“3494 sayılı yasanın 7. maddesi ile İcra ve İflas Yasasına eklenen 83/c maddesine değinmek gerekir. Bu hükme göre ‘taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez. Türk Medeni Kanununun 862. maddesi hükmü saklıdır’. Bu düzenleme uyarınca, ipotek sözleşme tablosunda sayılı eklentilerin taşınmazdan ayrı olarak haczedilemeyeceği öngörülmüştür.”⁹⁰⁷⁹

-“Kanunda belirtilen istisnalar saklı kalmak kaydıyla (TMK. m. 862), taşınmaz ipotek akit tablosunda sayılı teferruatlar, taşınmazdan ayrı haczedilemez (m. 83/c)... Yalnız ipotek akit tablosunda yazılı olan eklentiler ayrı olarak haczedilemez. Aksi takdirde bu hacze karşı süresiz şikayet yoluna gidilebilir”⁹⁰⁸⁰

-“İİK. m. 83/c uyarınca ipotek akit tablosunda yazılı bulunan teferruatın, (eklentinin) ipotekli taşınmazdan ayrı olarak haciz edilememesi (ancak ipotekli taşınmaz ile haciz edilebilmesi) için; mahcuz teferruatın hem ipotek akit tablosunda yazılı olması ve hem de MK. m. 686’da tanımlanan teferruat (eklenti) niteliğinde olması gerekir.”⁹⁰⁸¹

-“İcra ve İflas Yasasına eklenen yeni 83/c maddesinde ‘gayrimenkul rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan teferruat, gayrimenkulden ayrı olarak haczedilemez’ denilerek, ipotekli fabrika içinde bulunan ve ‘teferruat olarak’ ipoteğin kapsamında bulunan makinelerin, fabrika haciz edilmeden haciz edilemeyeceği kabul edilmiştir.”⁹⁰⁸²

-“Yargıtay yakın zamana kadar bir ayırım yapmaksızın, ‘teferruatın rehni kapsamında olduğu’ndan bahisle, müstakilen haczine cevap vermemekte idi. Ancak yeni getirilmiş olan İİK. m. 83/c hükmü, ipoteğin kapsamındaki teferruatı sınırlandırdığına göre, bunun dışında kalanların artık müstakilen haczine olanak verilmiş olduğu sonucuna varabiliriz.”⁹⁰⁸³

-“Kural olarak teferruatın taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür. İİK. 83/c maddesinde belirtildiği gibi, ipotek akit tablosunda sayılan teferruatlar bu madde gereğince haczedilemez... Haczedilmezlik şikayetinin kabulü için, menkullerin akit tablosunda yazılı olması yetmeyip, ayrıca bunların Medeni Kanununun 621. maddesi (yeni TMK. ’nun 686. maddesi) kapsamı içinde bulunması gerekir.”⁹⁰⁸⁴

-“”Normal şartlarda taşınmazdan ayrı haczi mümkün olan eklentinin, ipotek akit tablosunda sayılmış ise, İİK. ’nin 83c maddesi gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Ancak alınan hükmün uygulanabilmesi için, mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması ve hem de Medeni Kanununun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.”⁹⁰⁸⁵

⁹⁰⁷⁷ KURU, B. age., s: 443

⁹⁰⁷⁸ OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C: 2, 2007, s: 2525

⁹⁰⁷⁹ POSTACIOĞLU, İ. E./ALTAY, S. İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, 2010, s: 371

⁹⁰⁸⁰ PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M. S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 10. Bası, 2012, s: 295

⁹⁰⁸¹ MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, C: 1, 6. Baskı, 2013, s: 580

⁹⁰⁸² UYAR, T. İcra Hukukunda Haciz, 1990, 2. Baskı, s: 479

⁹⁰⁸³ ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, 2004, s: 250 vd.

⁹⁰⁸⁴ DEYNEKLİ, A. İcra ve İflas Hukukunda İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, 2013, s: 45

⁹⁰⁸⁵ YILDIRIM, M. K./YILDIRIM, N. D., İcra Hukuku, 4. Baskı, 2009, s: 140

-“Eklenti, ipotek akit tablosunda sayılmış ise, İİK. 83/c maddesi gereğince taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkün bulunmamaktadır. Anılan hükmün uygulanabilmesi için mahcuzun hem ipotek akit tablosunda yazılı olması, hem de Medeni Kanununun 686. maddesinde tarif edilen şekilde eklenti niteliğini taşıması zorunludur.”⁹⁰⁸⁶

-“İcra mahkemesinin bu maddeye (m. 83/c) dayalı olarak yapılan şikayetleri mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırmak suretiyle, haczedilen taşınırın bütünleyici parça ya da eklenti olup olmadığı, taşınır niteliğinde ise ipotek akit tablosunda yazılı olup olmadığını belirlemek suretiyle şikayeti sonuçlandırması gerekir. İİK.’nin 83/c maddesinin uygulanabilmesi için hem mahcuzun ipotek akit tablosunda yazılı olması hem de HMK.’nin 686. maddesinde tarif edilen şekli ile teferruat niteliğini taşıması gereklidir. Mahcuz malların bu iki koşulu taşıyıp taşımadığı keşif sonucunda alınacak bilirkişi raporuna göre tesbit edilmeli ve buna göre hüküm kurulmalıdır.”⁹⁰⁸⁷

*

Yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; **a) İİK.’nin 83/c maddesi; Hükümet Tasarısında** “gayrimenkul rehni kapsamında bulunan teferruat gayrimenkulden ayrı olarak haczedilemez” şeklinde düzenlenmişken, **Adalet Komisyonunda** maddeye “ipotek akit tablosunda sayılı” kelimelerin eklenerek madde Hükümet Tasarısında öngörülenden çok farklı bir içeriğe kavuşmuştur. **b) Yine yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi doktrinde**(İcra ve İflas Hukukuna ilişkin) tüm eser, monografi ve makalelerde-“İİK.’nin 82/c maddesinin yalnız ipotek akit tablosunda yazılı (sayılı) bulunan eklentiler hakkında uygulanabileceği, bu nedenle ancak ipotek akit tablosunda sayılı (yazılı) olmayan taşınır malların (eklentilerin) taşınmazdan ayrı olarak haczedilebileceği”-nerdeyse oybirliği ile- ifade edilerek Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin aksi doğrultudaki içtihatlarının isabetli olmadığı vurgulanmıştır. **c)Yargıtay Hukuk Genel Kurulu**⁹⁰⁸⁸, **Yargıtay 19. Hukuk Dairesi**⁹⁰⁸⁹ve **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**⁹⁰⁹⁰de, **Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin**-yukarıda (A) bölümünde (sayfa: 1-23) sunulan içtihatları doğrultusunda; “ancak ipotek akit tablosunda sayılan (yazılı) taşınırın eklenti (teferruat) olarak İİK.’nin 83/c maddesinin kapsamında bulunduğunu, ancak bunların ipotekli taşınmaz haczedilmeden tek başına haciz edilemeyeceğini”- belirtmiştir. **ç) Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin** -yukarıda (B) bölümünde sunulan içtihatlarında atıf yapılan TMK.’nin 862. maddesinin **yüksek mahkemenin** yorumladığı şekilde yorumlanamayacağı yukarıda ayrıntılı olarak izah edilmiştir.

Belirtilen nedenlerle, bu tür uyuşmazlıklarda icra mahkemesince, bir hukukçunun da dahil edilerek oluşturulacak üç kişilik bilirkişi heyetinden, *haczedilen makinelerin “TMK.’nin 686. maddesinde tarif edilen eklenti niteliğinde bulunup bulunmadığı”* ve *“bunların ipotek akit tablosunda sayılı (yazılı) olup olmadığı”* konusunda ayrıntılı rapor alınarak, bu makinelerin hem “*eklenti (teferruat)*” niteliğinde bulunduğu ve hem de *‘ipotek akit tablosunda sayılı (yazılı) oldukları’*ni saptanması halinde, “haczedilmezlik şikayetinin kabulü” doğrultusunda karar verilmesi gerekecektir.

Av. Talih UYAR

(Dokuz Eylül Ün. Huk. Fak. E. Öğr. Görv.)

⁹⁰⁸⁶ AYDIN, M. Haczedilemeyen Mal ve Haklar, 2012, s: 66 vd.

⁹⁰⁸⁷ ÇOŞKUN, M. İcra ve İflas Kanunu, C: 1, 4. Baskı, 2013, s: 1427

⁹⁰⁸⁸ Bknz: HGK. 25.12.2002 T. 12-1098, K: 110

⁹⁰⁸⁹ Bknz: 19. HD. 23.02.2000 T. E: 884, K: 2067

⁹⁰⁹⁰ Bknz: 17. HD. 05.07.2011 T. 314/7050; 01.02.2011 T. 5669/652

97) “Hayatın Olağan Akışına Aykırı Olduğu” Gerekçesiyle “Bir Senedin İptaline” Karar Verilebilir mi?

(Legal Hukuk Dergisi, Temmuz/2015, S: 151, s: 195-201)

• Senedin düzenlendiği 2002 yılında 82.5 yaşında bulunan ve yaşadığı köyde, ‘köyün, mali durumu çok iyi olan bir kişisi’ olarak bilinen birisinin, oğlunun boşandığı eşinden(eski gelininden) 100.000, 00 ABD doları borç para almışçasına, onun lehine bir senet (bono) düzenlemesi, *hayatın olağan akışına uygun* bir davranış sayılır mı?

• Bu durumda, mahkemece, borçlu-keşidecinin ölümü üzerine, mirasçısı olan mirasçı sıfatıyla mirasbırakanın borçlarından sorumlu olan- diğer oğlu tarafından açılan *senet iptali* (“*bu senetten dolayı borçlu olmadığına tespiti*” ‘İİK. m. 72’) davası sonucunda “*hayatın olağan akışına uygun olmayan bahsi geçen senetten dolayı, davacının borçlu olmadığına tespitine ve senedin iptaline*” karar verilebilir mi?

*

HMK. 201 gereğince; «senede bağlanmış her çeşit iddiaya karşı -def'i, savunma olarak- ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikteki hukukî işlemlerin -yasada öngörülen sınırın altındaki bir miktara ilişkin olsa bile- *tanıkla* ispatı mümkün olmayıp, ancak ‘**kesin delil**’; «*senet*» (HMK. 193 vd.), «*yemin*» (HMK. 228 vd.), «*ikrar*» (HMK. 188), «*kesin hüküm*» (HMK. 303) ile ispatı gerekir. Bu kural, uygulamada kısaca «*senede karşı senetle ispat zorunluğ*» olarak anılmaktadır.

Bir alacaklının elindeki senede dayanarak şeklen «hak sahibi olduğunu» ileri sürüp, senet bedelini senet borçlularından talep etmesinin *hayatın olağan akışına aykırı olduğu durumlarda*, alacaklının alacaklılık sıfatı tartışılabilir hale gelir ve Yargıtayımızın bu konuda çeşitli içtihatlarında kabul ettiği ölçütler (kıstaslar) çerçevesinde, alacaklının elindeki senede dayanarak «alacak» talep etmesine izin verilmez.

Hukukumuzda «*senede karşı senetle ispat kuralı*» ya da kanunun deyişiyle «*senede karşı tanıkla ispat yasağı*» HMK. mad. 201’de (HUMK. mad. 290)’da düzenlenmiştir. Bu kurala göre; «*senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukukî işlemler, iki bin beş yüz Türk Lirasından az miktar olsa bile, tanıkla ispat olunamaz.*»⁹⁰⁹¹

Doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında; «*hayatın olağan akışı ölçütünün HMK. ’nin 201. (HUMK. ’nun 290.) maddesinin istisnalarından biri olduğu*» açık ve kesin bir biçimde aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

aa- Doktrinde bu konuda;

√ « ‘*Hayatın olağan akışı*’ kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçütlerin ve prensiplerden birisidir. Buna göre, insanların genelinin sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar; ‘*hayatın olağan akışı*’ kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukukî problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.

‘*Hayatın olağan akışı*’ kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukukî problemlerin çözülmesinde, bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay, ‘*hayatın olağan akışı*’ kriterini, olayların, sebep sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi şeklinde anlamaktadır.

Yargıtay, tarafların yapmış oldukları bir sözleşmenin gerçeği yansıtıp yansıtmadığını belirlerken, bu durumun olayların (*hayatın*) olağan akışına uygun olup olmadığını da

⁹⁰⁹¹ YAVAŞ, M. Senetle İsbat ve Senede Karşı Senetle İsbat Kuralları ile Bu Kuralların İstisnaları, 2009, s: 363 vd. – KARSLI, A. Medeni Muhakeme Hukuku, 2012, s: 596 – YILMAZ, E. Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2012, s: 1044 – ALANGOYA, Y. / YILDIRIM, M. K. / YILDIRIM, N. D. Medeni Usul Hukuku Esasları, 2011, s: 393 vd.

göz önünde bulundurmaktadır. Ortada normal şartlar altında insanların yapmayacağı bir sözleşme varsa, muvazaalı olması kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla sözleşmenin tarafları, kuvvetli şüpheyi ortadan kaldıracak açıklamaları yapmak durumundadırlar.

Üçüncü kişilerin iyiniyet iddialarının gerçeği yansıtıp yansıtmadığının belirlenmesinde de bu kriter kullanılmaktadır. Sözgelimi malvarlığı borca batık bir kimseden bir gayrimenkul satın alan üçüncü kişinin, bu durumu bilmediğini, dolayısıyla iyiniyetli olduğunu tespit edebilmek için, olayların (hayatın) olağan akışına uygun bir satımdan bahsetmek gerekmektedir. Herkesçe tanınan ve batmakta olduğu gazetelerde ve televizyonlarda haber olan bir işadamından gayrimenkul satın alan kimsenin, bu durumu bilmediğini, dolayısıyla iyiniyetli olduğunu iddia etmesi hayatın olağan akışına uygun düşmez. Bu kimse, normal şartlar altında herkesin bildiği bu durumu bilmemesinin haklı gerekçelerini (o dönemde yurt dışında olması gibi) göstermelidir. Aksi halde kötüniyetli olduğu kabul edilecek ve satım sözleşmesi iptal edilecektir.

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi, ‘hayatın olağan akışı’ kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter olmaktadır.»⁹⁰⁹²

Hemen bütün ilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında kararlılık ifade eden ölçüte göre, ispat yükü, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.

«Hayatın olağan akışı» ölçütü, HUMK.’un 290. (yeni HMK.’nin 201.) hükmünün istisnalarından birisidir...»⁹⁰⁹³

« ‘Hayatın olağan akışına aykırılık’ (= ‘yaşam deneyi’ = ‘hayat tecrübesi’) kuralı hakim tarafından kendiliğinden dikkate alınır...»⁹⁰⁹⁴

bb- Yüksek mahkeme bu konuya ilişkin içtihatlarında «hayatın olağan akışına aykırılık» nedeniyle «hangi durumlarda alacaklının elindeki senetlerin iptaline karar verilmesi gerektiğini» aşağıda⁹⁰⁹⁵ açık seçik belirtmiştir.

Bir uyuşmazlıkta; senedin düzenlendiği 15.03.2002 tarihinde 82.5 yaşında (Doğum tarihi: 01.07.1919) olan yaşadığı köyde varlıklı bir kişi olarak bilinen ..... borçlu - keşidecinin; «oğlunun boşandığı eşinden(eski gelininden), o çevrede yaşayan kişiler için *çok yüksek bir meblağ olan 100.000,00 ABD doları* gibi bir miktar parayı borç olarak aldığı» bildirerek, onun lehine senet düzenlemesi *hayatın olağan akışına* aykırıdır.

Ayrıca, küçük bir köyde “*ev hanımı*” olan bir kadının, eski kayınpederine **100.000,00 ABD doları** borç para verebilmesi, keza *hayatın olağan akışına* uygun değildir.

Senet lehdarı - keşidecinin eski gelini olan davalı .....’ın, suçluluk hissi ile, bu senedi kendi adına icraya koyduktan sonra, kız kardeşi olan diğer davalı .....’ya temlik etmesi de manidardır...

Yüksek mahkeme, *hayatın olağan akışına aykırılık* nedeniyle, senedin iptaline (senetten dolayı davacı-borçlunun borçlu olmadığını tespitine) karar verilmesi gereken durumlar hakkında;

√ *Basiretli bir tacirin ciro edilip imzalanmış vaziyette bir müşteri çekinin araç içinde bırakılmasının hayatın olağan akışına uygun olup olmadığının, olayın inandırıcılığının üzerinde durulmaksızın, davalının çeke ciro yoluyla hamil olup TTK.’nin 599.maddesi uyarınca kötüniyetli halim olup olmadığının, diğer bir anlatımla çekin çalıntı olduğunu*

⁹⁰⁹² DEMİR, A. Yargıtay İctihatlarındaki “Hayatın Olağan Akışı” Kriteri ve İslam Hukukundaki “Zahiri Hal Delili” (Terazi Derg., Aralık/2008, S: 28, s: 129 vd.)

⁹⁰⁹³ ALAGOYA, Y. “Senede Karşı Senetle İspat” Kuralı ve “Hayatın Olağan Akışı” Kavramı (N. Kocayusufoğlu İçin Armağan, 2004, s: 523 vd.)

⁹⁰⁹⁴ UMAR, M. / YILMAZ, E. İsbat Yükü, 1980, s: 28 – TAŞPINAR, S. Fiili Karinelerin İsbat Yükünün Dağılımındaki Rolü (Ank. Huk. Fak. Der., 1996/1-4, s: 545)

⁹⁰⁹⁵ Bknz: İleride; dipn. 8-15

*bilerek eline geçirdiği hususunda da araştırma ve inceleme yapılmaksızın verilen kararın bozmayı gerektireceğini*⁹⁰⁹⁶

∨ *Ehliyetli bir kişi için hile ya da hata sayılmayan bir oluşumun yaşlı olan kişiler için kandırıcı sayılabileceği, bir neden yokken zengin bir kişinin fakir bir kişiden yüksek miktarda bir parayı ödünç almasının her zaman rastlanırlar olaylardan olmadığını*⁹⁰⁹⁷

∨ *Kiracının, ev sahibine daha önce vermiş olduğu borç paranın kendisine ödenmesine rağmen, tekrar ev sahibine borç vermesinin ve aldığı senedi iki yıl sonra takibe koymasının, hayatın olağan akışına aykırı olduğunu*⁹⁰⁹⁸

∨ *Davalı-alacaklının, 1986 ve öncesi yıllarda, devlet memuru olarak 200.000.000 TL'yi temin edip, davacı şirkete herhangi bir belge almadan vermesinin ve yedi yıl gibi uzun bir süre bunun geri verilmesini istememesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini*⁹⁰⁹⁹

∨ *Davacı şirketin malvarlığının senette yazılı miktar kadar borçlanmaya, davalının da mali ve sosyal durumunun bu miktar borç para vermeye müsait olmadığını anlaşılması halinde, dava konusu senetlerden dolayı davacının borçlu bulunmadığının tesbitine karar verilmesi gerekeceğini*⁹¹⁰⁰

∨ *Davacı (borçlu) tarafça, davalı (alacaklı) tarafa boş olarak verilmiş bononun, lehtar (alacaklı) tarafından aradan on altı yıl geçtikten sonra doldurulup takibe konulmuş olmasının hayatın olağan akışına aykırı olacağı, bu durumda alacak tutarını ispat külfetinin davalı alacaklıya düşeceğini*⁹¹⁰¹

∨ *Bir kimsenin alacaklı olduğu senetleri, vadesi dolduğu halde zamanaşımına uğrattacak biçimde uzun bir zaman arayıp sormamasının hayatın olağan akışına aykırı düşeceğini*⁹¹⁰²

∨ *Ev kadını olan davacı-borçlunun, ev kadını olan davalı-alacaklıya karşılıksız senet vermesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini*⁹¹⁰³

şeklinde karar vermiştir...

Görüldüğü gibi; yukarıda sunulan içtihatlarında **yüksek mahkeme, irdelediğimiz uyumsuzlukla çok yakından ilgili benzer uyumsuzluklar hakkında “BİR NEDEN YOKKEN ZENGİN BİR KİŞİNİN, FAKİR BİR KİŞİDEN YÜKSEK MİKTARDA BİR PARAYI ÖDÜNÇ ALMASININ HER ZAMAN RASTLANIR OLAYLARDAN OLMADIĞINI”**⁹¹⁰⁴ ve **“DAVALININ MALİ VE SOSYAL DURUMUNUN SENETTE YAZILI MİKTARDA BORÇ PARA VERMEYE MÜSAİT OLMADIĞININ ANLAŞILMASI HALİNDE, DAVA KONUSU SENETTEN DOLAYI DAVACININ BORÇLU BULUNMADIĞININ TESPİTİNE KARAR VERİLMESİ GEREKECEĞİNİ”**⁹¹⁰⁵ ifade etmiştir.

Menfi tesbit davalarının niteliği, davada dayanılan maddi olguların özelliği gereği, iddia ve savunmaya açıklık kazandırmak ve dava konusu belgenin (senedin) ne amaçla düzenlendiğini saptayabilmek için çok kez **“tarafaların isticvabı”**⁹¹⁰⁶(mahkeme tarafın-

⁹⁰⁹⁶ Bknz: 19. HD. 25.01.2010 T. 3199/511

⁹⁰⁹⁷ Bknz: 19. HD. 03.03.2003 T. 4632/1661

⁹⁰⁹⁸ Bknz: 19. HD. 04.10.2001 T. 2057/6148

⁹⁰⁹⁹ Bknz: 19. HD. 16.9.1996 T. E: 6123, K: 7805

⁹¹⁰⁰ Bknz: 19. HD. 13.6.1996 T. E: 3770, K: 6011

⁹¹⁰¹ Bknz: 11. HD. 27.11.1992 T. E: 6477, K: 10946

⁹¹⁰² Bknz: 11. HD. 21.12.1987 T. E: 6478, K: 7427

⁹¹⁰³ Bknz: 11. HD. 10.4.1981 T. E: 1445, K: 1636

⁹¹⁰⁴ Bknz: 19. HD. 03.03.2003 T. 4632/1661

⁹¹⁰⁵ Bknz: 19. HD. 13.06.1996 T. 3770/6011

⁹¹⁰⁶ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, C: 2, 2011, s: 1949 vd. **KONURALP, H.** Medeni Usul Hukukunda Yazılı Delil Başlangıcı, s: 103 vd. – **ŞENER, O. H.** Medeni Yargılama Hukukunda Tarafaların İsticvabı (Yarg. D. 1990/1-2, s: 59 vd.)

dan dinlenmesi; sorguya çekilmesi) yoluna gidilmesi gerekir. Bu nedenle, HMK.’nin *isticvaba* ilişkin hükümleri (HMK. mad. 169-175) menfi tesbit davalarında çok sık uygulama alanı bulur.

Uygulamada, mahkemelerin bu hususu ihmal ettikleri ve kendiliklerinden -hatta kimi kez, taraflardan birinin isteğine rağmen- HMK.’nin 169 vd. maddelerini uygulamaktan kaçındıkları görülmektedir. Yüksek mahkeme, bu tür hatalı yargılama sonucunda verilen hükümleri “noksan soruşturma” gerekçesi ile -haklı olarak- bozmaktadır. Yüksek mahkemenin bu konudaki bozma kararlarının çokluğu, bu gerçeği yansıtmaktadır.

Bu nedenle, davacının iddia ettiği maddi olayların yer ve zaman bakımından ayrıntılı biçimde tesbiti ve bu iddia ve tesbite karşı da davalının savunmasının alınması ve böylece *tarafların arasındaki ilişki ve fiili durumun açıklığa kavuşturulabilmesi için*, mahkemece tarafların *isticvabı* yoluna (HMK. mad. 169) gidilmesi gerekir.⁹¹⁰⁷

Taraflardan birisi, dava konusu olay hakkında, karşı tarafın isticvap edilmesini isteyebileceği gibi, mahkeme kendiliğinden de, bir tarafın isticvabına karar verebilir (HMK. mad. 169/1).

Yüksek mahkeme⁹¹⁰⁸ bu konuda,

√ «*Davacının iddia ettiği maddi olayların yer ve zaman bakımından ayrıntılı biçimde tesbiti ve bu iddia ve tesbite karşı da davalının savunmasının alınması ve böylece taraflar arasındaki ilişki ve fiili durumun açıklığa kavuşturulabilmesi (senedin düzenlenme nedeninin öğrenilmesi) için mahkemece tarafların isticvabı yoluna gidilmesi (HMK. mad. 230 vd.; şimdi HMK. mad. 169 vd.) gerekeceği*» şeklinde içtihatla bulunmuştur.

Yukarıda atıfta bulunduğumuz bilimsel görüşler ve Yargıtay içtihatları doğrultusunda; mahkemece, davalılardan *senet lehtarını* .....’ın, *senet keşidecisi* .....’e 15.03.2002 tarihinde, “**100.000,00 ABD doları** borç para verebilecek durumda olup olmadığı”nın *isticvabı* (HMK m.169.vd.) yoluyla araştırılarak, edinilecek kanaate göre ve ayrıca senet keşidecisi .....’in o tarihte bu kadar borç paraya ihtiyacı bulunup bulunmadığı ve 03.12.1907 tarihinde ölümü üzerine «*terekesinde bu miktarda veya buna yakın miktarda bir paranın çıkıp çıkmadığı*» (yani keşideci .....’in gerçekten eski gelini .....’tan bu kadar borç para alıp almadığı) araştırılarak, sonucuna göre ‘*dava konusu senedin iptaline*’ karar verilmesinin gerekip gerekmediğinin takdiri gerekecektir.

103) Avukatlık Ücret Sözleşmesinde “Maktu” Vekalet Ücreti Öngörülen Bir İş İçin Düzenlenmiş Olan (“600.000 USD + KDV + Stopaj” Ödeneceğini Belirten) Yazılı Avukatlık Ücret Sözleşmesinin Geçersizliği –TBK.’nin 27/1 ve TMK.’nun 2. Maddesine Dayanılarak- İleri Sürülebilir mi?

(Ankara Barosu Dergisi, 2015/3, s: 473-480)

Her sözleşme gibi *avukatlık ücret sözleşmesinin*” de -genel hükümlere (TBK. mad. 26, 27; TMK. mad. 2) göre- geçerli olabilmesi için, sözleşmenin konusunun; **a)** Kanunun emredici hükümlerine aykırı olmaması, **b)** Kamu düzenine aykırı olmaması, **c)** Ahlakla ve adaba aykırı olmaması, **ç)** Yerine getirilmesinin imkansız olmaması, **g e r e k i r**⁹¹⁰⁹.

⁹¹⁰⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 1, 2014, 3. Baskı, s: 1445.

⁹¹⁰⁸ Bknz: 19. HD. 27.04.2011 T. 11580/5675; 31.10.2003 T. 1750/10766; 8.6.1999 T. 3327/4016; 9.3.1999 T. 660/1445; 17.02.1998 T. 8518, 996; 09.04.1997 T. 9892/3794; 27.03.1997 T. 6434/3195; 20.09.1996 T. 11733/8067; 23.05.1996 T. 7178/5088; 19.01.1996 T. 3771/345; 22.05.1995 T. 790/4366.

⁹¹⁰⁹ UYGUR, T. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, C: 1, 2012, s: 320 vd. (EK-1) – UYGUR, T. Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu Sorumluluk ve Tazminat Hukuku, C: 1, 2013, s: 946 vd. (EK-2) – GÜNAY, C. İ. Türk Borçlar Kanunu Şerhi, s: 186 vd. (EK-3) – SAYMEN, F. H./EL-BİR, H. K. Türk Borçlar Hukuku (Umumi Hükümler), 1965, s: 136 vd. (EK-4) – İNAN, A. N. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 1984, s: 139 vd. (EK-5) – OĞUZMAN, M. K./ÖZ, M. T. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 1998, s: 71 vd. (EK-6)

Avukatlık Kanununun 163. maddesinin 1. fıkrasında “*avukatlık sözleşmesinin serbestçe düzenleneceği*” belirtildikten sonra, buna iki sınırlama öngörülmüştür. **İlk sınırlama** “*alt sınır*” konusunda getirilmiştir. Avukat ile iş sahibi arasında serbestçe kararlaştırılan avukatlık ücretinin belirlenmesinde uyulması gereken bir alt sınır vardır. Bu sınır ile taraflar, o iş için Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinde belirli avukatlık ücretinin altına inemezler ve asgari miktarın altında ücret ödenmesini kararlaştıramazlar (AAÜT. mad. 1) Kanun, asgari ücret miktarının altındaki iş kabulünü yasaklamaktadır.⁹¹¹⁰

Avukatlık ücretinin miktarı konusunda avukatlık kanununda öngörülen **ikinci sınırlama** “*üst sınır*”a ilişkindir.⁹¹¹¹ Üst sınıra yönelik kısıtlama sadece n i s b i olarak belirlenen avukatlık ücretinde söz konusudur. M a k t u olarak belirlenen avukatlık ücretinde sadece *alt sınır* kısıtlaması bulunmakta, ancak *üst sınır* kısıtlaması bulunmamaktadır.⁹¹¹² Avukatlık Kanununda m a k t u olarak belirlenen avukatlık ücretine *üst sınır* kısıtlaması öngörülmemiş olmasına rağmen gerek **doktrinde** ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** bu avukatlık ücreti için de bir sınırlama öngörülmektedir. Gerçekten;

a) Doktrinde; “*avukatlık ücret sözleşmesinde m a k t u olarak belirlenen avukatlık ücretinin aşırı yüksek (fahiş) olması halinde, gabin veya ahlaka aykırılık nedeniyle geçersizliğin ileri sürülebileceği*” belirtilmiştir.⁹¹¹³

b) Yargıtay (13. Hukuk Dairesi)⁹¹¹⁴ de “*Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına (TBK. mad. 27) veya dürüstlük kurallarına aykırı (TMK. mad. 2) aykırı olduğu için geçersiz sayılan Avukatlık Ücret Sözleşmeleri*” bakımından “*TBK. ’nin 26 ve 27. maddelerinin, avukatlık ücret sözleşmeleri bakımından da geçerli sınırlamalar olup, bu sözleşmeler bakımından da uygulanması gerektiğini; avukatlık ücret sözleşmelerinin de ahlaka, kamu düzenine ve hukuka aykırı olmaması gerektiğini, bunun tesbiti için, tarafların sözleşme ile amaçladıkları çıkarların dengede olması gerektiği gözönünde bulundurularak, sözleşme ile bir taraf için sağlanan hak ve menfaate denk düşmeyen ve fahiş olan menfaatin karşı tarafa sağlanmış olmasının -örneğin; sözleşmede kararlaştırılmış olan ücretin, müddeabihin tamamına yakın olmasının- iyi niyet kurallarına aykırı sayılacağını ve avukatlık ücret sözleşmesini geçersiz kılacağını*” açık ve kesin biçimde –öteden beri- ifade etmiştir.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin bu konudaki yerleşmiş içtihatlarında bahsi geçen

aa- “*Kanunun emredici hükümleri*” (TBK. mad. 27/I),

bb- “*Ahlak kuralları*” (TBK. mad. 27/I),

cc- “*Kamu düzeni*” (TBK. mad. 27/I),

çç- “*Kişilik hakları*” (TBK. mad. 27/I),

dd- “*Dürüstlük kuralları*” (TMK. mad. 2),

ile ifade edilmek istenen nedir?

⁹¹¹⁰ GÜNER, S. Avukatlık Hukuku, 2003, 2. Baskı, s: 247 – ÖZKAN, M. S. Avukatlık Mesleği Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, 1999, 2. Baskı, s: 166 vd. – MÜDERRİSOĞLU, F. Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi, 1974, s: 74 vd., 76 vd. – AYDIN, M. Avukatlık Ücreti, 2004, 2. Baskı, s: 50 vd. – UÇAR, S. Avukatın Hak ve Ödevleri, 1998, s: 66 vd., 69 vd.

⁹¹¹¹ Eğer taraflar arasında avukatlık ücreti “dava olunan veya hükümlenilecek şeyin değerine göre” n i s b i olarak belirtilmişse veya “dava ile istenen paranın bir bölümünü kapsıyorsa” başarıya göre değişmek koşuluyla değişken olarak “dava veya hükümlenilecek şeyin %25 aşmamak üzere” avukatlık ücreti kararlaştırılabilir (Avukatlık Kanunu mad. 164/II).

⁹¹¹² GÜNER, S. age., s: 248 – AYDIN, M. age., s: 47

⁹¹¹³ ÖZKAN, M. S. age., s: 181 – UÇAR, S. age., s: 64 – AYDIN, M. age., s: 48 – MÜDERRİSOĞLU, F. age., s: 73 – ADAY, N. Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, 1994, s: 137

⁹¹¹⁴ Bknz: 13. HD. 06.06.2013 T. 15109/15307 (EK-7) – 29.05.2013 T. 26533/14348 (EK-8) – 14.05.2013 T. 5117/12405 (EK-9) – 15.04.2013 T. 14582/9575 (EK-10) – 18.01.2012 T. 8143/467 (EK-11) – 14.06.2011 T. 15467/9408 (EK-12) – 13.04.2010 T. 15185/5016 (EK-13) – 26.03.2009 T. 13423/4085 (EK-14) – 09.03.2009 T. 11804/3099 (EK-15) – 08.12.1995 T. 11494/10999 (EK-16)

Bu husus 6098 sayılı yeni **TBK. mad. 27/I'**de (eski 818 sayılı BK. mad. 20'de); “*Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür*” şeklinde ifade edilmiştir.

aa) Kanunun emredici hükümleri: Bu hükümler, tarafların aksine anlaşma yapamayacakları, emredici nitelikte olup, tarafların anlaşmaları ile bertaraf edilemeyen ve uyulması zorunlu olan hukuk kurallarıdır.

Hangi kuralların *emredici* nitelikte olduğu, kanunlardaki deyişlerden açıkça anlaşılır: “Yapılamaz”, “batıldır”, “hükümsüzdür vb. gibi deyimlerle ifade edilmiş olan hükümler emredici niteliktedir.”⁹¹¹⁵

bb) Ahlak ve adaba aykırılık: Ahlak ve adaba aykırı sözleşmeler hükümsüzdür. Bir sözleşme; vicdanlı, makul ve namuslu insanların doğruluk ve insaf duygularını inciten taahhütler içeriyorsa, ahlaka aykırıdır. Bu hususta kullanılacak ölçüt; kişilerin bu konudaki sübjektif görüş ve kanılarına göre değil, genel kaniye, objektif bir ölçüte göre değerlendirme yapılarak, sözleşmenin ahlaka aykırı sayılıp sayılmayacağı -sözleşmenin amacına ve içeriğine bakılarak- belirlenir. Modern doktrin ve uygulama “ahlaka aykırılık” kavramını genişletme eğilimindedir.⁹¹¹⁶

cc) Kamu düzenine aykırılık: Sözleşme yapma özgürlüğünün, kamu düzenini bozacak şekilde kullanılmaması gerekir. Kamu düzeni, toplumun önemli ve doğrudan doğruya menfaatlerini koruyan hukuk kurallarını kapsar. Ortada herhangi somut bir emredici hüküm bulunmasa dahi yapılan bir sözleşme, kamu düzenini ihlale yönelikse, bu sebeple hükümsüzlük müeyyidesi ile karşılaşır. Toplumun menfaatini koruyan hükümlerle ortaya çıkan hukuki düzenin bütünü “kamu düzeni” olarak ifade edilir.⁹¹¹⁷

çç) Kişilik haklarına ilişkin hükümlere aykırılık: “Kişilik haklarına ilişkin hükümler” de, “emredici” hükümler olduğundan, genel olarak “hukuka aykırılık” kapsamı içinde yer alırlar. Buna rağmen kanun koyucu, kişilik haklarına büyük önem vererek “bunları koruyan hükümlere aykırılık hallerinin de sözleşmeyi geçersiz kılacağını” özel olarak ifade etmek ihtiyacını hissetmiştir.

“Ahlaka aykırılık” ile “kişilik haklarına aykırılık”, birbirine yakından bağlıdır. Bu husus TMK. mad. 23'de açıkça ifade edilmiştir. Bu nedenle, kişilik haklarına aykırı düşecek edimler, sözleşme konusu yapılamaz.⁹¹¹⁸

dd) Dürüstlük kuralına aykırılık (TMK. mad. 2): Bir hakkın kullanılması açık bir haksızlık doğuruyorsa; kanun, bu hak kullanmayı, bu hakkı korumaz. Hakim “hakkın kötüye kullanılması yasağı”nı görevinden dolayı kendiliğinden dikkate alır.

Bir hakkın kullanılmasında dürüstlük kuralına uyulmamasının yaptırımının “hakkın hukuken korunmaması” olduğu kabul edilir.

⁹¹¹⁵ İNAN, A. N. age., s: 139 (EK-5) - UYGUR, T. age., s: 320 (EK-1) - UYGUR, T. age., s: 946 (EK-2) - SAYMAN, F. H./ELBİR, H. K. age., s: 137 (EK-4) - OĞUZMAN, M. K./ÖZ, M. T. age., s: 71 (EK-6) - EREN, F. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 1998, 6. Bası, s: 309 vd. (EK-17)

⁹¹¹⁶ İNAN, A. N. age., s: 140 vd. (EK-5) - KARAHASAN, M. R. Türk Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 1, 2003, s: 275 vd. (EK-18) - UYGUR, T. age., s: 321 (EK-1) - UYGUR, T. age., s: 946 (EK-2) - SAYMAN, F. H./ELBİR, H. K. age., s: 139 vd. (EK-4) - OĞUZMAN, M. K./ÖZ, M. T. age., s: 73 vd. (EK-6) - KILIÇOĞLU, A. M. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 2004, 4. Bası, s: 67 vd. (EK-19) - AYBAY, A. Borçlar Hukuku Dersleri (Genel Bölüm), 2000, s: 38 (EK-20) - OLGAC, S. Türk Borçlar Kanunu, 1959, s: 131 vd. (EK-21) - TEKİNAY, S. S./AKMAN, S./BURCUOĞLU, E./ALTOP, A. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 1993, 7. Bası, s: 398 vd. (EK-22)

⁹¹¹⁷ GÜNAY, C. İ. age., s: 186 vd. (EK-3) - İNAN, A. N. age., s: 139 vd. (EK-5) - UYGUR, T. age., s: 321 (EK-1) - UYGUR, T. age., s: 946 (EK-2) - SAYMAN, F. H./ELBİR, H. K. age., s: 143 vd. (EK-4) - OĞUZMAN, M. K./ÖZ, M. T. age., s: 72 vd. (EK-6) - OLGAC, S. age., s: 131 (EK-21) - TEKİNAY, S. S./AKMAN, S./BURCUOĞLU, E./ALTOP, A. age., s: 402 vd. (EK-22)

⁹¹¹⁸ UYGUR, T. age., s: 321 (EK-1) - UYGUR, T. age., s: 946 (EK-2) - SAYMAN, F. H./ELBİR, H. K. age., s: 142 vd. (EK-4) - KILIÇOĞLU, A. M. age., s: 66 vd. (EK-19) -

“Dürüstlük kuralı”, bir kimseden ‘namuslu, dürüst bir insan olarak beklenen davranış’ ifade eder.⁹¹¹⁹

Yüksek mahkeme Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, buraya kadar açıklanan -ve yapılan sözleşmenin hükümsüz sayılmasına neden olan; “*kanunun emredici hükümlerine aykırılık*”, “*ahlak kurallarına aykırılık*”, “*kamu düzenine aykırılık*”, “*kişilik haklarına aykırılık*” ve “*dürüstlük kuralı*”nı, m a k t u y a d a n i s b i avukatlık ücretinin belirlendiği “avukatlık ücret sözleşmeleri”nde nasıl uygulamaktadır?

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 06.02.2013 T. E: 10509, K: 15307** sayılı kararında;

“*Yargılama sonucu 22.083.043.254 TL üzerinden davanın kısmen kabulüne karar verilmiş olan uyuşmazlıkta, avukatlık ücret sözleşmesi ile avukata 20.000.000.000 TL avukatlık ücreti ödeneceğinin kararlaştırılmış olmasının, iyiniyet ve ahlak kuralları ile bağdaşmadığı*” kabul edilerek, yapılmış olan avukatlık ücret sözleşmesinin geçersiz olduğu kabul edilmiştir (**EK-7**).

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 29.05.2013 T. E: 26533, K: 14348** sayılı kararında;

“*Davacı avukatın takip ettiği işin müddeabihinin 217.000,00 TL, ödenmesi kararlaştırılan vekalet ücretinin ise maktuen 100.000 EURO olması nedeniyle, edimler arasında aşırı bir dengesizlik bulunduğu*” vurgulanarak, düzenlenmiş olan avukatlık ücret sözleşmesinin geçersiz olduğu kabul edilmiştir (**EK-8**).

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 14.05.2013 T. E: 5117, K: 12405** sayılı kararında;

“*BK. ’nun 19. maddesinin 1. fıkrası ile sözleşme yapma özgürlüğünün ilke olarak benimsenmiş olduğu ancak, bu özgürlüğe her özgürlükte olduğu gibi bir sınırlama getirilmiş olup (BK. 19/2, 20), sözleşme özgürlüğünün hukuka aykırı olarak yapılmasının yaptırımı olarak da sözleşmenin hükümsüzlüğünün kabul edilmiş olduğunu, yapılmış olan sözleşmenin ahlaka, kamu düzenine ve hukuka aykırı olmaması gerektiği, sözleşmenin yapıldığı tarihte bir taraf için saplanan hak ve menfaate eşit düşmeyen fahiş bir hak ve menfaatin, karşı tarafa sağlanmasının ahlak kurallarına aykırı düşeceği*” belirtilerek “ *taraflar arasında kararlaştırılan avukatlık ücret sözleşmesindeki ücret ile karşı tarafa sağlanan hak ve menfaat arasında fahiş bir oransızlık bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekeceği*” ifade edilmiştir (**EK-9**).

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 14.05.2013 T. E: 14582, K: 9575** sayılı kararında;

“*Sözleşme ile bir taraf için sağlanan hak ve menfaate denk düşmeyen ve fahiş olan menfaatin karşı tarafa sağlanmış olmasının iyiniyet (MK. 2) kurallarına, hak ve nesafete, ahlak kurallarına aykırı sayılacağı*” belirtilmiştir (**EK-10**).

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 18.01.2012 T. E: 8143, K: 467** sayılı kararında;

“*Temerrüt halinde aylık %10 ‘temerrüt faizi tahakkuk edeceği’ne dair olan avukatlık ücret sözleşmesindeki hükmün fahiş olup, geçersiz sayılacağı*” ifade edilmiştir (**EK-11**).

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 14.06.2011 T. E: 15467, K: 9408** sayılı kararında;

“*1991 yılındaki Türk lirasının alım gücüne göre davacılar a ait hisselerin toplam değeri ile kıyaslanamayacak ölçüde 50.000 TL gibi (maktu) çok fahiş bir miktar üzerinden avukatlık ücreti kararlaştırılmasının geçerli olmayacağı*” ifade edilmiştir. (**EK-12**)

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 13.04.2010 T. E: 15185, K: 5016** sayılı kararında;

“*Keşif tarihi itibariyle davacının hissesine isabet eden değer 112.500,00 TL olduğu, sözleşme ile kararlaştırılan ücretin ise 67.400,00 TL’ye tekabül eden 50.000.00*

⁹¹¹⁹ AKYOL, Ş. Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasası, 1995, s: 6 vd. (**EK-23**) – DURAL, M./SARI, S. Türk Özel Hukuku, C: 1, 2006, 3. Baskı, s: 196 vd. (**EK-24**) – OGUZMAN, M. K. Medeni Hukuk Dersleri (Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar), 1994, 7. Bası, s: 136 vd. (**EK-25**) – UYAR, T. Türk Medeni Kanunu (Gerekçeli-İçtihatlı), C: 1, s: 325 (**EK-26**) – GENÇCAN, Ö.U. Türk Medeni Kanunu, 1. Cilt, 2007, 2. Baskı, s: 90 vd. (**EK-27**) – AKİPEK, J./AKINTÜRK, T./KARAMAN, D. A. Türk Medeni Hukuku (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku), 7. Bası, s: 181 vd. (**EK-28**)

USD olduğu anlaşıldığından, dava değeri ile sözleşmede kararlaştırılan ücret miktarı arasında aşırı oransızlık bulunduğu açıkça görüldüğünden, sözleşmenin geçersiz olduğunun kabulü gerekeceği” ifade edilmiştir. (EK-13)

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 26.03.2009 T. E: 13423, K: 4085** sayılı kararında;

“Mahkemece hükmedilen tazminat miktarının 54.169 YTL olup, sözleşme ile kararlaştırılan vekalet ücretinin ise 30.000 YTL olup, vekil edene sağlanan menfaatin %50’sini aşmakta olduğunu, bu bedelin BK. ’nun 19. maddesi ve MK. ’nun 2. maddesi hükmüne aykırı ve fahiş olduğunun kabul edilerek, yapılmış olan ücret sözleşmesinin bu nedenle geçersiz sayılması gerekeceği” belirtilmiştir. (EK-14)

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 29.03.2009 T. E: 11804, K: 3099** sayılı kararında;

“Taraflar arasında yapılmış avukatlık ücret sözleşmesi ile avukata yürüteceği tazminat davasında 10.000.000 TL avukatlık ücreti ödeneceğinin kararlaştırıldığı, sözleşmenin konusunu oluşturan davada fazlaya ait haklar saklı tutularak 250.000 YTL maddi, 10.000.000 YTL manevi tazminat istemiyle dava açıldığı, dosyaya ibraz edilen bilirkişi raporundan talep edilecek maddi tazminat miktarının 10.673.45 YTL olduğunun belirlenmesi karşısında, sözleşmede kararlaştırılan ücret, müddeabihin tamamına yakın kısmını kapsadığından iyiniyet ve ahlak kuralları ile bağdaşmadığından, bu ücret sözleşmesinin geçersiz sayılacağı” belirtilmiştir. (EK-15)

√ **Yargıtay 13. HD.’nin 08.12.1995 T. E: 11194, K: 10999** sayılı kararında;

“Davaya konu taşınmazın değerini 12.000.000 TL olduğu, bu değerdeki taşınmaz için o tarihteki kur karşılığına göre 21.396.000 TL ’lik bir ücret öngörülmesinin ahlak kurallarına aykırı ve batıl olduğu ve iyiniyet kuralları ile bağdaşmayacağı” ifade edilmiştir.

*

Mütalâa konusu (ve İstanbul 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/650 Esas ve İstanbul 5. İcra Hukuk Mahkemesinin 2013/1186 Esas sayılı davasına konu teşkil eden) olayda; oğlu ALİ NACİ KARACAN’ın karıştığı iddia edilen “suç işlemek amacıyla örgüte üye olmak ve örgüt adına hareket etmek” suçundan elde edildiği belirtilerek annesi CEMİLE İHSAN KARACAN’ın Garanti Bankası Ulus Şubesinde bulunan (2) hesabındaki -4.500.000 USD + 2.000.000 TL tutarındaki- mevduatı üzerine İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesince 2012/139 D. İş sayılı dosyasından -18.02.2012 tarihinde- “ihtiyati tedbir kararı verilerek el konulur. Aynı para üzerine dosya üzerinden aynı zamanda vergi denetmeni olup Ali Karacan’ın ortağı olduğu ve ticari iş yaptığı şirketleri inceleyen Sibel Karapınar bilirkişi olarak atanmıştır. Bu şahıs dosya da el konulan tüm kayıtları incelemiş ve bu dosya dan yararlanarak düzenlediği rapor doğrultusunda verdiği talimat sonrası Hocapaşa Vergi Dairesi Kasım 2012’de aynı hesaba ihtiyati haciz koymuştur. Aynı dosya üzerinden C. Savcısının ‘paranın Ali Karacan’a ait olduğu’ iddiası üzerine Beşiktaş Vergi Dairesine gönderdiği yazı sonrası da, aynı hesaba Beşiktaş Vergi Dairesinden de haciz konulmuştur. “İsnat edilen suçu işlemediğini” iddia eden hesap sahibi CEMİLE İHSAN GARAN, oğulları ALİ NACİ KARACAN ve ÖMER İHSAN KARACAN ile Avukatlar HALİL İBRAHİM KOCA ile ALİ ÇELİK 14.02.2012 tarihinde bir yazılı “Avukatlık Ücret Sözleşmesi” yaparlar. Bu sözleşmede ‘avukatın üzerine aldığı iş’; “İstanbul (CMK. 250. maddesi ile görevli) C. Başsavcılığının 2011/2114 soruşturma nolu dosyasında şüphelilerin (ALİ NACİ KARACAN, ÖMER İHSAN KARACAN, CEMİLE İHSAN GARAN, SUAT ADAR, ZUHAL PAPİLA, MUSTAFA KIZIL) soruşturma ve koğuşturma safhalarında avukatlık hizmetlerinden ibarettir. Nihai karar aşamasına kadar bu hizmet devam eder” şeklinde belirtilir ve ücret olarak “600.000 USD + KDV ve STOPAJ” (yani toplam; 708.000 USD) kararlaştırılır.

Bu avukatlık ücret sözleşmesinin tarafı olan avukatlar, muhtelif tarihlerde İstanbul 9. Ağır ceza mahkemesine ve diğer nöbetçi Ağır Ceza Mahkemelerine başvurarak “müvekkilleri CEMİLE İHSAN GARAN hakkında uygulanan ihtiyati tedbirin kaldırılmasını” – CMK.’nun 128. maddesi kapsamında- talep etmişler ve bu taleplerinin adı geçen Ağır

Ceza Mahkemesince reddedilmesi üzerine o tarihteki nöbetçi Ağır Ceza Mahkemeleri nezdinde bu karara “*itiraz*” etmişlerdir...

Nihayet; İstanbul 23. Sulh Ceza Mahkemesi 15.02.2013 tarihinde yine “*tedbirin kaldırılması*” konusunda yapılan bir başvuruyu kabul ederek 2013/64 D. İş dosyasından “*hesap sahibi CEMİLE İHSAN GARAN’ın -T. Garanti Bankasındaki- paraları üzerine konulan tedbirin kaldırılmasına*” karar verir. Bundan sonra adı geçen Avukatlık Ücret Sözleşmesinin tarafı olan avukatlar “*Avukatlık Ücret Sözleşmesi gereğince kendilerine muhtelif tarihlerde 150.000 TL (82.492,48 USD) ödendiğini, kalan toplam alacakları olan 754.990,22 USD’nin ödenmediğini*” belirterek İstanbul 23. İcra Müdürlüğünün 2013/24715 sayılı dosyası ile -ALİ NACİ KARACAN, ÖMER İHSAN KARACAN ve CEMİLE İHSAN GARAN hakkında icra takibinde bulunmuş, gönderilen ödeme emirlerine borçluların itiraz etmesi üzerine takip durmuştur. Alacaklı avukatlar bunun üzerine 06.11.2003 tarihinde hem İstanbul 5. İcra Hukuk Mahkemesinde (Dosya No: 2013/1186 Esas) “*itirazın kaldırılması*” ve hem de İstanbul 25. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Dosya No: 2013/650 Esas) “*itirazın iptali*” talebinde bulunmuşlardır...

Yüksek mahkemenin yukarıda teker teker özetlediğimiz -ve tam metinlerini (EK-7) – (EK-16) olarak sunduğumuz- bugüne kadarki konuya ilişkin tüm içtihatlarında ifadesini bulan “*maktu olarak kararlaştırılmış avukatlık ücretinin -kural olarak- geçerli olup tarafları bağlayacağı, a n c a k avukatlık ücret sözleşmesinin TBK. ’nin 26 ve 27. (BK. ’nun 19 ve 20.) maddelerine aykırı olmaması ve MK. ’nun 2. maddesindeki ‘iyiniyet kuralı’ ile çelişmemesi gerektiği*” yani “*sözleşmenin yapıldığı tarihte tarafların amaçladıkları çıkarların dengede olduğu*” kabul edilerek “*sözleşme ile bir taraf için sağlanan hak ve menfaate denk düşmeyen ve fahiş olan menfaatin karşı tarafa sağlanmış olmasının iyiniyet (MK. mad. 2) kurallarına, hak ve menfaate ahlak kurallarına aykırı olacağı*” ş e k l i n d e k i görüşü ve yine **doktrindeki** “*avukatlık ücret sözleşmesinde maktu olarak belirlenen avukatlık ücretinin aşırı yüksek olması halinde gabin veya ahlaka aykırılık nedeniyle geçersizliğinin ileri sürülebileceği*” ş e k l i n d e k i görüş doğrultusunda, mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde m a k t u avukatlık ücretinin öngörüldüğü bir işte ‘708.000 USD’ m a k t u avukatlık ücretinin kararlaştırılmış olmasını, TBK. mad. 26 ve 27 ile TMK. mad. 2 hükümleri çerçevesinde “*kanunun emredici hükümlerine*”, “*kamu düzenine*”, “*kişilik haklarına*”, “*ahlak kurallarına*” ve “*dürüstlük kuralı*”na uygun bir sözleşme olarak nitelendirmek mümkün olmadığından, bu sözleşmenin -TMK.’nun 27/I maddesinin deyiimiyle- “*kesin olarak hükümsüz (batıl) olduğu*”, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere, İstanbul 5. İcra Hukuk Mahkemesinin 2013/1186 sayılı dosyası ile İstanbul 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/650 sayılı dosyasına ibraz edilmek üzere- “uzman görüşü” (HMK. mad. 293) olarak saygıyla sunulur. ..../05/2014

Av. Talih UYAR

(9 Eylül Üniv. Huk. Fak. E. Öğr. Görv.)

98) Simsarlık (Tellallık) Sözleşmesinden Doğan Ücret Alacağı Hakkında Yapılan İlamsız İcra Takibine İtiraz Edilmesi Üzerine, İcra Mahkemesinden “İtirazın Kaldırılmasına Karar Verilmesi” İstenebilir mi?

(Legal Hukuk Dergisi, Eylül/2014, S: 141, s: 197-204)

Bilindiği gibi; alacaklının, genel haciz yolu ile ilamsız takipte gönderttiği –Örnek: 7– ödeme emrine borçlunun b o r c a i t i r a z ederek takibi durdurması üzerine, elinde İİK.m.68’de öngörülen belgelerden birisi bulunan alacaklı, icra mahkemesinden “*itirazın kesin olarak kaldırılması*”nı isteyebilir.

Alacaklının, yapmış olduğu genel haciz yoluyla ilamsız takibe (borca) itiraz ederek takibi durdurmuş olan borçlunun itirazının “*kesin olarak kaldırılmasını*” icra mahkemesinden isteyebilmesi için:

- a) Alacaklı tarafından yapılmış geçerli bir ilamsız icra takibi bulunmalıdır.
- b) Alacaklının elinde, İİK.m.68/I’de öngörülen bir belge bulunmalıdır.
- c) Alacaklının, ilamsız takip konusu yaptığı (ve borçlunun itiraz ettiği) borç, maddi hukuk bakımından g e ç e r l i olmalı ve miktarı b e l i r l i (kesin) olmalı yani; “alacak miktarının tesbiti yargılama yapılmasını gerektirmemeli”dir.
- ç) Borçlu, süresi içinde ödeme emrine itiraz etmiş olmalıdır.
- d) Alacaklı, itirazın iptali için mahkemede dava açmamış olmalıdır.
- e) Alacaklı, borçlunun itirazının kendisine tebliğinden itibaren 6 ay içinde icra mahkemesine başvurmuş olmalıdır (İİK.m.68/I).

Belirtilen bu koşullar çerçevesinde, alacaklının h a n g i b e l g e l e r e dayanarak *itirazın kaldırılmasını* isteyebileceği, İİK.’nin 68. maddesinde teker teker sayılarak belirtilmiştir. Bu belgeler⁹¹²⁰;

- 1) Belirli bir para borcu ikrarını içeren ve imzası ikrar edilmiş âdi senetler;
- 2) Belirli bir para borcu kabulünü içeren noterlikçe düzenlenen senetler;
- 3) Resmi dairelerin ya da yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri makbuz ve belgeler;
- 4) Kredi kurumları (bankalar) tarafından düzenlenen “kredi sözleşmeleri”, “kredi sözleşmeleri ile ilgili süresinde itiraz edilmeyen hesap özetleri” ve “usulüne uygun düzenlenmiş makbuzlar”

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta; davacı –alacaklı – 14.07.2014 tarihli– “dava dilekçesi” nde “ İİK. ’nin 68/I maddesinde öngörülen ‘ belirli bir para borcu ikrarını içeren ve imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş bir adi senet’e dayandığını” iddia ederek “borçlu tarafından süresi içinde icra dairesine bildirilmiş itirazın kesin olarak kaldırılmasını” icra mahkemesinden istemiştir. Gerçekten davacı-alacaklı vekili –dava dilekçesinin 2. sayfasında– “.....Borç ikrarı kayıtsız ve şartsızdır. Senetlerde herhangi bir kayıt ve / veya şart yer almamaktadır. Yine, senetlerde belli miktar para borcu yer almakta olup, senetler takibe dayanak teşkil etmektedir. Takip dayanağı olan adi senetlerden, koşulsuz olarak bir borcun ikrar edilmiş olduğu anlaşılmaktadır.....” ş e k l i n d e, icra mahkemesine başvuru nedenini açıklamıştır.

⁹¹²⁰ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı 2. Baskı, 2013 s: 278 vd. – UYAR, T. / UYAR, A/ UYAR, C İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, C: 1, s: 1117 - KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. İcra ve İflâs Hukuku (Ders Kitabı), 27. Baskı, s: 177 vd. – PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M.S. İcra ve İflâs Hukuku, 11. Baskı, 2013, s: 216 vd. – KARSILI, A. İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 162 vd.

-Borçlu vekili, icra dairesine süresinde verdiği -14.06.2014 tarihli “*itiraz dilekçesi*”nde “ *taraflar arasındaki ilişkinin gayrimenkul tellallık (simsarlık) sözleşmesi olduğunu, takip konusu yapılan ÖDEME TAAHHÜDÜ başlıklı belgelerin alacaklı – tellala (simsara), yapacağı tellallık (simsarlık) hizmeti karşılığında teslim edildiğini, ancak alacaklı tarafından tellallık hizmetinin yerine getirilmediğini -müvekkilinin mütevellî heyeti başkanı olduğu Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Hastanesi için, kiralanacak uygun bir binanın bulunmadığını- bu konuda davacı – alacaklı ile yazılı bir tellallık (simsarlık) sözleşmesi de yapılmamış olduğunu, bu nedenle ortada geçerli bir tellallık (simsarlık) sözleşmesi bulunmadığını, halbuki taşınmazlar konusundaki tellallık (simsarlık) sözleşmesinin yazılı şekilde yapılmadıkça geçerli olmayacağını, bunun geçerlilik koşulu olduğunu (TBK.m.520/3), takip konusu alacağın miktarının yargulamayı gerektirdiğini, takip dayanağı belgelerin bu nedenle ‘kayıtsız şartsız borç ikrarını’ içermediğini” ifade etmiştir.*

- Yine borçlu vekili, 25.08.2014 tarihli ‘*cevap dilekçesi*’nde “*Davacıların ilamsız takibe dayanak yaptıkları belgelerin borç ikrarını içerir adi senetler olmayıp, gayrimenkul tellallığı hizmeti bedelinin teminatı olarak verilmiş belgeler olduğunu, bu nedenle davacıların ‘itirazın kaldırılması’ yoluna başvurmalarının mümkün olmadığını”* açıkça belirtmiştir.

- Her iki davacı (VECDER ÖZ ve EYÜP SALİH KÖKSAL);

a) Gerek İstanbul C. Savcılığının 2013/154546 Sor. sayılı dosyasına yaptıkları savunmalarında,

b) Gerekse İstanbul 25. Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2014/196 E. sayılı dosyasına sundukları dilekçelerde;

“*Kendileri ile davalı – borçlu ENVER YÜCEL arasında t e l l a l l ı k i l i ş k i s i bulunduğunu, bu ilişki kapsamında iş sahibi ENVER YÜCEL ile çalıştıklarını, ENVER YÜCEL’in kendilerine bu ilişkiye dayanarak bedel (tellallık ücreti) ödemeyi taahhüt ettiğini”* a ç ı k ı ç a kabul ve ikrar etmişlerdir.

Böylece, gerek İstanbul C. Savcılığının 2013/154546 Sor. sayılı dosyasının ve gerekse İstanbul 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2014/196 E. sayılı dosyasının içeriğinden, *taraflar arasındaki hukuki ilişkinin gayrimenkul tellallık (simsarlık= komisyonculuk) ilişkisi (TBK.m.520/1) olduğu, bu konuda taraflar arasında y a - z ı l ı bir sözleşme bulunmadığı”* uyumsuzluk konusu değildir.

Gayrimenkul simsarlık (=tellallık=komisyonculuk) sözleşmesi; TBK.’nin 520/I maddesinde “*simsarın, taraflar arasında bir sözleşme kurulması imkanının hazırlanmasını veya kurulmasına aracılık etmeyi üstlendiği ve bu sözleşmenin kurulması halinde ücrete hak kazandığı bir sözleşmedir.*” ş e k l i n d e tanımlanmıştır.⁹¹²¹

Bu sözleşmenin geçerliliği –kural olarak– herhangi bir şekle tabi değilken, sözleşme sözlü olarak ve hatta *zımnî irade beyanı ile kurulabiliyorken*, bu kurala bir istisna getirilerek –önemi nedeniyle- “*taşınmazlar konusundaki simsarlık (tellallık) sözleşmesinin y a z ı l ı şekilde yapılmadıkça geçerli olmayacağı”* kanunda (TBK.m. 520/3) a ç ı k ı ç a belirtilmiştir.⁹¹²²

Doktrinde⁹¹²³ ve **Yargıtay İçtihatlarında**⁹¹²⁴ bu sözleşmenin *iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme* olduğu konusunda görüş birliği bulunmaktadır.

⁹¹²¹ Benzer tanımlar için bkz: YAVUZ, C. Türk Borçlar Hukuku (Özel Hükümler), 1996, S: 701 (**EK-1**)– YAVUZ, C. Borçlar Hukuku Dersleri, (Özel Hükümler), 2012, s: 604) (**EK-2**)– UYGUR, T. Açıklamalı – İçtihatlı Borçlar Kanunu, Cilt: 8, s: 8974) (**EK-3**)

⁹¹²² ŞAHİNİZ, S. Türk Borçlar Hukukunda Gayrimenkul Tellallığı, 2002, s: 12 (**EK-4**)– UYGUR, T. Türk Borçlar Kanunu Şerhi, Cilt: 2, s: 2359 (**EK-5**)– UYGUR, T. Açıklamalı İçtihatlı Borçlar Kanunu, 2003, Cilt: 8, s: 8976 (**EK-6**)

⁹¹²³ ŞAHİNİZ, S. age. s: 18 vd. (**EK-7**)– GÜMÜŞ, M. A. Borçlar Hukuku (Özel Hükümler), Cilt: 2, 2012, s: 200 (**EK-8**) - UYGUR, T. Açıklamalı – İçtihatlı Borçlar Kanunu, Cilt: 8, s: 8974, (**EK-3**)– BOZKURT, T. Türk Hukukunda ve Uygulamada Tellallık, 2007 s: 143 (**EK-9**)

⁹¹²⁴ Bknz: HGK 07.10.2009 T. E: 3- 392, K: 410 (**EK-10**)

*Geçerli (yazılı) şekilde yapılmış bir simsarlık (tellallık=komisyonculuk) sözleşmesi uyarınca, tellalın ücrete hak kazanabilmesi için; yürüttüğü aracılık faaliyeti neticesinde iş sahibinin arzusuna uygun ve hukuken geçerli bir sözleşmenin –mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta; k i r a s ö z l e ş m e s i n i n– kurulmuş olması gereklidir.*⁹¹²⁵ **Yüksek mahkeme**⁹¹²⁶ de aynı doğrultuda içtihatla bulunmuştur.

Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta davacı – tellalın (simsarın), Bahçeşehir Üniversitesi’ne (Üniversite Mütavelli Heyeti Başkanı sayın ENVER YÜCEL’e) **Tıp Fakültesi ve Hastanesi olmaya elverişli bir binayı(binaları)** k i r a l a n- m a k ü z e r e gösterip, bu konuda kira sözleşmesinin yapılmasına aracılık etmesi gerekirken, bu yükümlülüğünü yerine getirmeden, elindeki ‘Ödeme Taahhüdü’ başlıklı belgeleri (senetleri) icraya koymuştur.

İcra mahkemesi ‘itirazın kaldırılması’ talebi üzerine; *iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olan t e l l a l l ı k (simsarlık=komisyonculuk) ilişkisini irdeleyerek; itirazın kaldırılması talebinde bulunmuş olan alacaklının (tellalın), tellallık ücretini hak edip etmediğini (başka bir deyişle; icra takibine yapılan itirazın yerinde olup olmadığını) araştırılmaz. İcra mahkemesinin bu konuda g ö r e v l i (ve yetkili) olmadığı gerek **doktrinde** ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** açık-seçik belirtilmiştir.*

Gerçekten, **doktrinde** bu konuyla ilgili olarak;

√ “*İki tarafa borç yükleyen sözleşmelerden doğan uyumsuzlukların, icra mahkemesi önündeki yargılamanın özel mahiyetinden dolayı, sınırlı yetkileri haiz olan icra hakimi tarafından incelenmesi mümkün değildir. Uyuşmazlığın çözümünün başka ispat vasıtalarına başvurulmasını ve yargılamayı gerektirmesi, sözleşmenin doğrudan doğruya kayıtsız şartsız bir borç ikrarı içermemesi nedeniyle, itirazın kesin kaldırılması talebinin reddi gerekir.*” (KİRAZ, Ö. T. İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması, 2013, s: 132) (EK-22)

“*Yargıtayın müstakar kararları da ‘ makine kira sözleşmesi’, ‘ nakliye sözleşmesi’, ‘ eser sözleşmesi’ ..... ‘ komisyon sözleşmesi’ .....benzeri iki tarafa borç yükleyen sözleşmelere dayanılarak, itirazın kesin kaldırılmasına karar verilemeyeceği yönündedir.....*” (KİRAZ, Ö. T. age s: 134 vd) (EK-23)

√ “*..... iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedeki borç kabulü de 68. maddede göre itirazın kesin olarak kaldırılmasını sağlayabilir. Yeter ki, itirazın kaldırılması isteminin ileri sürüldüğü sırada koşul gerçekleşmiş ya da karşı edim yerine getirilmiş olsun. Alacaklı, borç kabulünde yer alan ‘koşulun gerçekleştiğini’ ya da iki tarafa borç yükleyen sözleşmede ‘kendisine düşen borcu (edimi) yerine getirdiğini’ sözleşmede yer alan bir kayıt ile veya borçludan aldığı bir başka belge ile kanıtlayamamışsa sözleşme ya da imzası ikrar edilmiş koşullu borç kabulüne (ikrarına) dayanarak itirazın kaldırılmasını isteyemez.” (UYAR, T./ UYAR, A. / UYAR, C. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, Cilt: 1, s: 1132) (EK-24) - UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi ‘El Kitabı’, 2. Baskı, Cilt: 1, 2012, s: 801 vd) (EK-25)*

√ “*..... karşılıklı edimleri içeren bir sözleşme borç ikrarı değildir.*” (KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, s: 281) (EK-26)

√ “*Alacaklının iki tarafa edimler yükleyen bir sözleşmeye dayanarak itirazın kaldırılması isteminde bulunabilmesi için, aynı sözleşme uyarınca kendisine ait edimin ifa edilmiş olduğu borçlu tarafından ikrar edilmiş olmadıkça, bu ifa olgusu yine aynı senetle ya da başka bir senetle kanıtlanmak gerekir. Aksi takdirde borç ikrarının senet içinde yer alması koşulu gerçekleşmiş sayılmaz*” (POSTACIOĞLU, İ.E. / ALTAY, S. İcra Hukuku Esasları, 2010, s: 245 vd) (EK-27)

⁹¹²⁵ ŞAHİNİZ, S. age: 8 vd (EK-11) - UYGUR, T. age s.2361 vd. (EK-12) – UYGUR, T. age s: 8984 (EK-13) – GÜMÜŞ, M. A. age s: 199 (EK-14) – HATEMİ, H. / SEROZAN, R. / ARPACI, A. Borçlar Hukuku (Özel Bölüm), 1992, s: 456) (EK-15) - GÜMÜŞ, M. A. age s: 207 (EK-16) - YAVUZ, C. age s: 606 (EK-17) – YAVUZ, C. age: 704 (EK-18) – BOZKURT, T. age s: 244 (EK-19) – TANDOĞAN, H. Borçlar Hukuku (Özel Borç İlişkileri), Cilt: 2, s: 38 (EK-20)

⁹¹²⁶ Bknz: 13 HD. 30.10.1989 T. E: 3454, K: 6194 (EK-21)

√ “İki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde ‘mal ya da hizmet edimini’ yerine getiren taraf bu sözleşmeye istinaden itirazın kesin kaldırılmasını talep edebilir. Ancak itirazın kaldırılmasını talep edecek tarafın, kendi edimini yerine getirdiği sözleşme metninde belli olması ya da karşı tarafın imzasını içeren bir belge ile ispat edilmiş olması gerekir.....” (COŞKUN, M. Açıklamalı – İçtihatlı İcra İflâs Kanunu 4. Baskı, Cilt: 1, s: 1030) (EK-28)

√ “Alacaklının iki tarafa vecibeler tahmil eden bir mukaveleye müsteniden itirazın kaldırılmasını talebinde bulunabilmesi için, aynı mukavele mucibince kendisine terettüp eden vecibenin ifa edilmiş olduğu borçlu tarafından ikrar edilmiş olmadıkça bu ifa keyfiyeti yine aynı senetle ya da başka bir senetle ispat olunmak lazımdır...” (POSTACI-OĞLU, İ. E. İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 192) (EK-29)

√ “Takip konusu alacak tam iki taraflı bir akde dayanıyor ise, tam iki taraflı akitlerde, taraflardan biri kendi edimini ifa etmeden veya ifasını usulüne uygun olarak teklif etmeden, karşı tarafın edimini yerine getirmesini iste- yemez.” (MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, 2013, Cilt: 1, s: 367) (EK-30)

√ “Karşılıklı taahhütleri ihtiva eden akitlerin doğurduğu borçların tespiti için, bu akitleri incelemek mahdut yetkili tetkik mercilerinin görevi dışında kaldığından, bu tür belgelere dayanarak itirazın kesin olarak kaldırılması istenemez.” (BERKİN, N. M. Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, s: 431) (EK-31)

√ “Karşılıklı edimleri içeren bir belgenin anılan niteliğinin bulunmadığı, bir başka anlatımla alacağın tahsil edilip edilmeyeceğinin yargulamayı gerektirdiği sonucuna varılmalıdır. Böyle bir durumda alacaklı, itirazın kaldırılması için icra mahkemesine değil, itirazın iptali için genel mahkemeye başvurarak alacağını her türlü delille kanıtlayıp takibin devamına olanak tanıyacak ilanı almaldır...” (OSKAY, M. / KOÇAK, C. / DEYNEKLİ, A. / DOĞAN, A. İİK Şerhi, Cilt: 2, 2007, s: 1443) (EK-32)

√ “Alacaklı, iki tarafa borç yükleyen mukaveledeki kendisine terettüp eden vecibeyi ifa ettiğini, mukavelede yer alan bir kayıt ile veya borçludan sadır olan bir başka belge ile ispat edememişse, mukaveleye veya şartlı borç ikrarına dayanarak itirazın kaldırılmasını isteyemez...” (ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 2004, s: 113) (EK-33)

denilmiştir.

Yüksek mahkeme de bu konuya ilişkin içtihatlarında; “iki tarafa borç yükleyen (karşılıklı taahhütleri içeren – ‘avukatlık ücret sözleşmesi’ nin, ‘satış sözleşmesi’ nin, ‘kat karşılığı inşaat sözleşmesi’ nin, ‘eser sözleşmesi’ nin, kira sözleşmesi’ nin, ‘nakliye sözleşmesi’ nin, ‘satış vaadi sözleşmesi’ nin, ‘protokol’ ün, ‘makine kira sözleşmesi’ nin ve benzeri– sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların çözümü, yargılama yapılmasını gerektirdiğinden, bunlara dayalı olarak yapılan takiplere borçlular tarafından itiraz edilmesi ve alacaklının icra mahkemesine başvurarak ‘itirazın kaldırılmasını istemesi halinde icra mahkemesince itirazın kaldırılması talebinin reddine’ karar verilmesi gerekeceğini, çünkü bu sözleşmelerin İİK 68/1 maddesinde öngörülen belgelerden sayılmadığını ” belirtmiştir.^{9127 9128 9129 9130 9131 9132 9133 9134 9135 9136 9137 9138}

⁹¹²⁷ Bknz: 12.HD. 29.02.2012 T. E: 20854, K: 5638; 21.06.2011 T. E: 31948, K: 13591; 21.06.2011 T. E: 31948, K: 13591; 01.10.2009 T. E: 8989, K: 17639; 15.06.2009 T. E: 4994, K: 12747; 18.03.2008 T. E: 2591, K: 5360; 01.03.2005 T. E: 980, K: 3945; 26.03.2004 T. E: 2511, K: 7267; 28.03.2003 T. E: 12176, K: 3621 vb. (EK-34)

⁹¹²⁸ Bknz 12.HD. 16.01.2007 T. E: 22397, K: 256 (EK-35)

⁹¹²⁹ Bknz 12.HD. 10.12.2009 T. E: 16717, K: 24707 (EK-36)

⁹¹³⁰ Bknz 12.HD. 12.05.2014 T. E: 12105, K: 13939 (EK-37)

⁹¹³¹ Bknz 12.HD. 05.05.2014 T. E: 11106, K: 12929 (EK-38)

⁹¹³² Bknz 12.HD. 05.11.2013 T. E: 25235, K: 34911 (EK-39)

⁹¹³³ Bknz 12.HD. 13.09.2013 T. E: 21229, K: 28435 (EK-40)

⁹¹³⁴ Bknz 12.HD. 12.03.2012 T. E: 22270, K: 7370 (EK-41)

⁹¹³⁵ Bknz 12.HD 14.01.2013 T. E: 23560, K: 154 (EK-42)

⁹¹³⁶ Bknz 12.HD 21.06.2011 T. E: 31948, K: 13591 (EK-43)

⁹¹³⁷ Bknz 12.HD 10.12.2009 T. E: 16216, K: 24706 (EK-44)

⁹¹³⁸ Bknz 12.HD 10.12.2009 T. E: 16217, K: 24707 (EK-45)

9139 9140 9141

Yine **yüksek mahkeme**^{9142 9143 9144}, mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkla birebir benzer bir olayda, “*taşınmaza ilişkin komisyonculuk sözleşmesinin karşılıklı edimlerini bir sözleşme olduğundan, İİK’nun 68. maddede yazılı belgelerden sayılmayacağını bu nedenle alacaklının itirazın ‘kaldırılması’ talebinin reddine karar verilmesi gerekeceğini*” açıkça ifade etmiştir.

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta, davacı-alacaklının elindeki belgeler –yukarıda sunduğumuz içtihatlarda da açıkça belirtildiği gibi- İİK 68/I maddesinde öngörülen “*kayıtsız şartsız borç ikrarını içeren*” belgelerden olmayıp, alacağın varlık ve miktarı yargılamayı gerektirdiğinden, davacı-alacaklının, borçlunun icra takibine itiraz edip takibi durdurması üzerine ‘*icra mahkemesine*’ başvurup ‘*itirazın kaldırılmasını*’ değil, ‘*mahkemeye*’ başvurup ‘*itirazın iptalini*’ istemesi gerekirdi⁹¹⁴⁵....

SONUÇ: Buraya kadar –yukarıda- ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle;

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta; taraflar arasındaki ilişki gayrimenkul tellallığı (=simsarlığı= komisyonculuğu) olup, bu sözleşme *iki tarafa borç yükleyen* bir sözleşme niteliğinde olduğundan, alacağın varlık ve miktarını belirlemek için yargılama yapılması zorunlu olduğundan, bu belge İİK’nın 68/I maddesinde öngörülen –ve alacaklıya ‘itirazın kaldırılmasını’ isteme hakkı veren- *kayıtsız şartsız borç ikrarını içeren belge* niteliğinde olmadığından, alacaklı-tellalın elindeki -gayrimenkul tellallık (simsarlık) sözleşmesinden kaynaklanan- ‘ÖDEME TAAHHÜDÜ’ başlıklı belgeleri genel haciz yolu ile ilamsız takibe konu yapması ve borçlu tarafından yapılan takibe süresi içinde itiraz edilmesi üzerine, icra mahkemesine başvurup ‘*itirazın kesin olarak kaldırılmasını*’ istemesi mümkün olmadığından, alacaklının bu konudaki talebinin reddine karar verilmesi gerekeceği takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere İstanbul 9. İcra Hukuk Mahkemesinin 2014/937 sayılı dosyasına ibraz edilmek üzere, HMK’nın 293. maddesi çerçevesinde “*uzman görüşü*” olarak saygıyla sunulur. 02.09.2014

Av. Talih UYAR

(Dokuz Eylül Üniv. Huk. Fak. E. Öğr. Görv.)

9139 Bknz 12.HD 18.03.2008 T. E: 2591, K: 5360 (EK-46)

9140 Bknz 12.HD 19.07.2007 T. E: 12372, K: 15083 (EK-47)

9141 Bknz 12.HD 01.03.2005 T. E: 980, K: 3945 (EK-48)

9142 Bknz 12.HD. 08.12.2003 T. E: 21068, K: 23921 (EK-49)

9143 Bknz 12.HD 24.03.2009 T. E: 27013, K: 6276 (EK-50)

9144 Bknz 12.HD 18.02.1998 T. E: 1179, K: 1707 (EK-51)

9145 Hemen belirtelim ki; somut olayda, davacı-alacaklı y a z ı l ı bir tellallık(simsarlık) sözleşmesine dayanmadan t e l l a l l ı k ü c r e t i talep ettiğinden, borçlunun, böyle –geçersiz- bir sözleşmeye dayanılarak talep edilen *tellallık ücretine* itiraz etmesi üzerine, **yüksek mahkeme**; alacaklı-tellalın mahkemeden “*itirazın iptalini*” talep etmiş olması halinde de “taraflar arasında yazılı olarak yapılmış bir tellallık sözleşmesi bulunmaması halinde, davacının tellallık ücretine hak kazanmayacağını, bu nedenle, bu konuda yapılan itiraz üzerine, alacaklının mahkemeden ‘itirazın iptaline karar verilmesini’ talep edemeyeceğini” (Bknz: 13.HD. 14.02.2013 T. E: 24788, K: 3356) (EK-52), HGK 03.11.2010 T. E: 19-559, K: 546 (EK-53); 19.HD. 10.05.2010 T. E: 11186, K: 5637 (EK-54); HGK 07.10.2009 T. E: 3-392, K: 410 (EK-10); HGK 29.09.2010 T. E: 13-388, K: 428 (EK-55); HGK 10.06.2009 T. E: 3-226, K: 245 (EK-56); 13.HD. 31.01.2007 T. E: 13497, K: 759 (EK-57); 13.HD. 18.05.2006 T. E: 5010, K: 8110 (EK-58); 13.HD. 18.10.2004 T. E: 6164, K: 14877 (EK-59); 13.HD. 03.04.1995 T. E: 2689, K: 3215 (EK-60) belirtecekti.... Buna Karşın, **yüksek mahkeme** b o r ç l u tarafından “yazılı olarak yapılmamış olduğu için geçersiz olan tellallık sözleşmesi uyarınca talep edilen (veya ödenen) tellallık ücretinin kendisinden talep edilemeyeceğinin tespiti için (veya geçersiz sözleşme uyarınca ödenmiş olan tellallık ücretinin iadesi için)” açılan *olumsuz tespit* (ya da *istirdat*) davasının kabulü gerekeceğini belirtecekti (Bknz: 19.HD. 13.04.2010 T. E: 7274, K: 4308 (EK-61); 13.HD. 18.10.2005 T. E: 9871, K: 15480 (EK-62); 19.HD. 06.10.2005 T. E: 303, K: 9655 (EK-63); 19.HD. 12.10.1995 T. E: 8032, K: 8287 (EK-64)

99) İstihkak Davasının Konusuz Kalmasının Doğurduğu Sonuçlar

(Makale listesinin güncel hali ve içerikleri için www.e-uyar.com adresini ziyaret edebilirsiniz.)

ÖZÜ:

Hacizlerin takibin (ve istihkak davasının) tarafı olamayan -tersane hizmeti veren- bir başka üçüncü kişinin ticaret sicilde kayıtlı adresinde yapıldığı,

Borçlu şirketin kuruluşundan itibaren hiçbir zaman haciz adresinde faaliyete bulunmadığı,

Borçluların (ve yetkililerinin) hacizde hazır bulunmadığı,

Ödeme emirlerinin borçlulara, ne haciz adresinde ne de davacı üçüncü kişinin adresinde tebliğ edilmediği,

Davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu,

Davacı üçüncü kişi şirketin haciz ve takip tarihinden yıllar önce kurulduğu,

Davacı üçüncü kişi ile borçlular arasında herhangi bir organik bağ bulunmadığı, somut uyumsuzlukta,

“Takip borçluları ile -haciz adresinde tersane hizmeti veren- takip (ve dava dışı) bir başka üçüncü kişi arasında organik bulunması ve haciz adresinde gemi yapım (inşası) hizmeti alan davacı üçüncü kişi şirketin bu ilişki nedeniyle haciz adresinde şube kurmak zorunda olması, “davacı üçüncü kişinin hacze konu gemiye dair istihkak iddiasının red-dine” karar verilmesi için yeterli midir?

Dava devam ederken borcun ödenmesi, istihkak davasını nasıl etkiler?

*

I- “İstihkak” iddiası, borçlunun “*haczedilen malın üçüncü bir kişiye ait olduğunu veya üçüncü bir kişiye rehinli bulunduğunu*” ya da üçüncü kişinin “*o malın kendisine (veya başka bir üçüncü kişiye) ait olduğunu veya o mal üzerinde kendisinin (veya başka bir üçüncü kişinin) rehin hakkı bulunduğunu*” ileri sürmesidir (İİK. 96/I; 85/II, c: 1).⁹¹⁴⁶

“İstihkak iddiası” takip hukukundaki ‘istihkak davası’nın (İİK. m. 96 vd.) ‘ön şartı’dır.⁹¹⁴⁷ Ancak ‘usulüne uygun’ olarak ve ‘borçlu ya da üçüncü kişi veya bu kişilerin yetkili temsilcileri’ tarafından yapılmış (geçerli) istihkak iddiası, istihkak davasına konu olabilir. Başka bir deyişle; istihkak iddiasında bulunma hak ve yetkisi sadece -kural olarak- bu kişilere aittir.⁹¹⁴⁸

II- İİK. mad. 99 gereğince, “**üçüncü kişinin elinde bulunan**” ve üzerinde üçüncü kişinin “*istihkak iddiasında bulunduğu*”⁹¹⁴⁹ bir malı haczedene icra müdürü, üçüncü kişinin istihkak iddiasını haciz tutanağına yazdıktan sonra, “üçüncü kişi aleyhine -icra mahkemesinde- istihkak davası açmak üzere” **alacaklıya yedi günlük bir süre verir**.⁹¹⁵⁰

Buna karşın, mal “**borçlunun elinde iken**”⁹¹⁵¹ haczedilmişse (İİK. 96, 97) haczedilmişse (İİK. 97/a-I), İİK. mad. 99 uygulanamaz. Bu durumda, İİK. mad. 96 ve 97’ye göre işlem yapılması gerekir.

⁹¹⁴⁶ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C: 5, 3. Baskı, 2006, s: 7886 vd.

⁹¹⁴⁷ Bknz: 8 HD. 23.05.2014 T. 15263/10467 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁴⁸ **KURU, B** İcra ve İflâs Hukuku El kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 54499

⁹¹⁴⁹ “İstihkak iddiası” kavramı için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 3. Baskı, 2014, s: 1826 vd.- **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C: 5, s: 7886 vd.

⁹¹⁵⁰ Üçüncü kişinin, “*icra müdürünün İİK.nun 99. maddesini uygulamadığından*” bahisle yaptığı şikâyet, süreye bağlı değildir. (Bknz: 12. HD. 25.11.1982 T. 8622/8763) (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁵¹ Bknz: 12. HD. 27.12.1990 T. 6445/13799; 12.04.1990 T. 11072/4286 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

Üçüncü kişinin elinde haczedilen ve onun istihkak iddiasında bulunduğu malların, *alacaklının talebi üzerine muhafaza altına alınması* mümkün değildir, *üçüncü kişinin kabulü halinde, üçüncü kişiye yediemin olarak bırakılması* gerekir.⁹¹⁵²

III- İİK. mad. 96 gereğince ileri sürülen istihkak iddiasına karşı, “*alacaklı*” ya da “*borçlu*” veya “*her ikisi*” üç gün içinde (İİK. 96/II) itiraz ederse, icra müdürü -tarafaların ayrıca istemde bulunmasını beklemeden, kendiliğinden-^{9153 9154} gerekli kararın verilmesi için dosyayı hemen icra mahkemesine gönderir.⁹¹⁵⁵ Eğer itiraz, “*üç günlük süreden sonra*” yapılırsa, geçersiz olur ve sonuç doğurmaz.⁹¹⁵⁶ Bu durumda, icra müdürü dosyayı icra mahkemesine gönderemez. Çünkü; alacaklı (ve borçlu) “*istihkak iddiasını kabul etmiş*” sayılır.⁹¹⁵⁷

İcra müdürünün istihkak iddiasına itiraz üzerine yapacağı işlem; takip dosyasını icra mahkemesine göndermekten ibaret olup, bunun yerine kendisi “*istihkak davası açmak üzere*” süre veremez.⁹¹⁵⁸ Dosyayı alan icra mahkemesi; ya “*takibin ertelenmesine*” ya da “*takibin devamına*” karar verir. İcra mahkemesinin, istihkak iddiasının esası hakkında (yani mülkiyet ya da rehin uyumsuzluğu çözümler biçiminde) “*haczin kaldırılmasına*”⁹¹⁵⁹ (veya “*istihkak davasının kabulüne*”, “*dava konusu şeyin davacıya teslimine*”⁹¹⁶⁰ vb. şeklinde) karar vermesi isabetsiz ve yasaya aykırı olur... Yine bu durumda icra mahkemesi “*takibin iptaline*” de karar veremez.⁹¹⁶¹

⁹¹⁵² 6352 s. ve 02.07.2012 tarihli Kanun ile yapılan değişiklikten önce, İİK. 88/II, c: 3 “*üçüncü şahsın elinde bulunan mallar haczedilince, alacaklının muvafakati ve üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır*” şeklindeydi. 6352 s. ve 02.07.2012 tarihli Kanun ile İİK’nun 88/2. maddesi “... *üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Mallar satış mahalline getirilmediği takdirde muhafaza altına alınabilir veya yediemin değişikliği yapılabilir.*” şeklinde değiştirilmiş, bu değişikliğe paralel olarak İİK’nun 99. maddesi de “*haczedilen şey borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir aynı hak iddia eden üçüncü kişi nezdinde bulunursa, bu kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz.*” şeklinde değiştirilmiştir. Önceki düzenlemenin eleştirisi için bkz: **UYAR, T.** (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023) 4949 sayılı, 17.7.2003 tarihli; 5092 sayılı, 12.2.2004 tarihli, 5311 sayılı 2.3.2005 tarihli ve 5358 sayılı, 31.5.2005 tarihli İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunların Getirdiği Yenilikler’ ve aynı isimli-İzmir Barosu tarafından Aralık/2005 tarihinde yaptırılmış- ayrı bası, s: 38 vd. - **UYAR, T.** 4949 sayılı ve 17.7.2003 tarihli İcra ve İflas Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Getirdiği Yenilikler (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 173 vd.) - **ATALAY, O.** Taşınırın Üçüncü Kişi Elinde Haczi ve Muhafaza Altına Alınması “İİK. m. 88/II Üzerine Bir Eleştiri” (Medenî Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2005/1, s: 17 vd.) - **ASLAN, K.** Hacizde İstihkak Davası, 2005, s: 499 vd. - **PEKCANITEZ, H.** 4949 sayılı Kanunla, İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 147 vd.) - **PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku, 2005, s: 191; 206.

⁹¹⁵³ **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 392 - **AKYAZAN, S.** İcra ve İflas Kanunu’ndaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerindeki İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s: 75 - **TEKİNAY, S. S.** Hacizden Mütevellit İstihkak Davaları, 1953, s: 24 - **KAYGANACIOĞLU, M.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (Yarg. D. 1983/1-2, s: 120) - **ASLAN, K.** age. s: 308

⁹¹⁵⁴ Karş: **BELGESAY, M. R.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1954, s: 231 vd.

⁹¹⁵⁵ Bknz: 12. HD. 20.09.1993 T. 9587/13706; 15. HD. 01.11.1988 T. 2979/3499; 15. HD. 27.05.1983 T. 1275/1467 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁵⁶ Bknz: 13. HD. 26.05.1977 T. 2518/3005 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁵⁷ Bknz: 15. HD. 23.05.1990 T. 1293/2379; 13.09.1988 T. 3210/2835 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁵⁸ Bknz: 21. HD. 05.12.2000 T. 2588/8350; 12. HD. 20.09.1993 T. 9587/13706 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁵⁹ Bknz: 12. HD. 10.06.2004 T. 10540/14757; 02.12.1994 T. 15177/15358 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁶⁰ Bknz: 17. HD. 15.11.2012 T. 11735/12571; 13.12.2012 T. 15150/13985; 12. HD. 04.02.2003 T. 29759/1965; 29.09.1998 T. 8827/9831 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁶¹ Bknz: 12. HD. 30.12.1997 T. 14373/14808 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

İcra mahkemesi bu kararını “*dosya üzerinde yapacağı inceleme ile*” ya da “*tarafaları çağırıp duruşma yaparak*” verir (İİK. 97/I).⁹¹⁶² Uygulamada, genellikle duruşmaya gerek görülmemekte ve dosya üzerinde inceleme ile yetinilerek gerekli karar verilmektedir.

İstihkak iddiasına itiraz üzerine “*takibin devamına*” ya da “*takibin ertelenmesine*” karar verecek olan icra mahkemesi, asıl takibin yapıldığı icra müdürlüğünün bağlı olduğu icra mahkemesidir. İcra mahkemesince “*istihkak iddiasının sırf satışı geri bırakmak amacı ile, kötüniyetle (dürüstlük kuralına aykırı olarak)*”⁹¹⁶³ yapıldığını gösteren ciddi nedenler bulunduğu takdirde “*takibin devamına*” aksi halde “*takibin ertelenmesine*” karar verilir.

IV- Haczedilen mal, *borçlunun* ya da borçlu ile birlikte *üçüncü kişinin* (müşterek) zilyetliğinde (İİK. 96, 97) ise, *istihkak davası açma yükümlülüğü*, **istihkak iddiasında bulunan ‘üçüncü kişiye’** aittir.⁹¹⁶⁴ Haczedilen malın “*üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*” açılan istihkak davalarında ise, davacı, kural olarak -icra müdürü tarafından kendisine istihkak davası açması için- yedi günlük süre verilen **‘alacaklı’dır**.⁹¹⁶⁵ *Borçlunun* ise istihkak davası açma hakkı yoktur.⁹¹⁶⁶

Üçüncü kişinin davacı olarak yer aldığı istihkak davası, *haciz koydurmuş olan ve üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmiş olan alacaklıya* karşı açılır.⁹¹⁶⁷ Bu davalarda uyuşmazlık “*istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişi*” ile “*alacaklı*” arasında bulunduğundan, açılan istihkak davalarında mutlaka “*alacaklı*”nın davalı olarak gösterilmesi gerekir.⁹¹⁶⁸ Alacaklı, haciz koydurmuş olmasına rağmen, üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmemişse, ona karşı istihkak davası açılmaz...

Haczedilen malın “üçüncü kişinin elinde bulunması halinde” alacaklı tarafından açılacak istihkak davalarında ise, *davalı*; “*kural olarak*” hacizli malı elinde bulunduran ve istihkak iddiasında bulunmuş olan⁹¹⁶⁹ **üçüncü kişidir**.

Yüksek mahkeme⁹¹⁷⁰ yokluğunda haciz yapılan -dolayısı ile istihkak iddiasını kabul edip etmediği belli olmayan- **‘borçlunun** da, istihkak davasında ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerektiğini” belirtmiştir. **İstihkak iddiasına hem alacaklının ve hem de borçlunun itiraz etmiş olmaları halinde**, *‘mecburi dava arkadaşlığı’* söz konusu olduğundan, açılmış olan davada alacaklı ve borçlunun her ikisinin de ‘davalı’ olarak gösterilmesi

⁹¹⁶² Bknz: 12. HD. 27.09.2011 T. 1649/16913 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023) - **UYAR, T.** İcra Hukukunda Yetki - Görev ve Yargılama Usulü, 2. Bası, 1991, s: 391 - **KUT, K. H.** İstihkak İddiasına İtiraz (İleri Hukuk Dergisi, 1951/Ağustos, s: 1243 vd.)

⁹¹⁶³ Bu konuda ayrıca bknz: **ARSLAN, R.** Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, 1989, s: 135 vd.

⁹¹⁶⁴ İcra müdürü bu durumda -hatalı olarak- haciz koydurmuş olan alacaklıya “istihkak davası açmak üzere” yedi günlük süre vermiş ve istihkak davası bu süre içinde alacaklı tarafından açılmışsa, icra mahkemesinin açılan bu davayı da incelemesi, yani, husumet yönünden reddetmemesi gerekir (Bknz: 21. HD. 15.04.2004 T. 2324/3827, 13. HD. 18.11.1981 T. 7033/76396) (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁶⁵ Bknz: 21. HD. 23.12.2003 T. 9386/10803; 12. HD. 26.04.1995 T. 6309/6476 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁶⁶ Bknz: 17. HD. 15.11.2012 T. 4002/12567; 26.09.2011 T. 2042/8144; 05.07.2011 T. 2948/7091; 19.04.2011 T. 11717/3690; 1.7.2010 T. 10728/6168; 21. HD. 24.5.2004 T. 4186/4864; 17.11.2003 T. 7354/9429; 10.12.2002 T. 25046/26127 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁶⁷ Bknz: 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.01.2003 T. 10144/190 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁶⁸ Bknz: 17. HD. 03.10.2011 T. 6682/5808; 22.09.2011 T. 6445/8003; 24.05.2011 T. 296/5192; 03.05.2011 T. 11788/4529 (www.e-uyar.com E.T. 11.01.2022)

⁹¹⁶⁹ Bknz: 13. HD. 28.04.1981 T. 1638/3192 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁷⁰ Bknz: 15. HD. 24.09.1992 T. 3233/4267; 12. HD. 28.12.1981 T. 7406/8605 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

gerekir ve bunlardan birisinin davada yer almadığının anlaşılması halinde, davacı üçüncü kişiye, bu kişinin de davaya katılmasını sağlaması için süre verilir.⁹¹⁷¹

V- “Yedi günlük” dava açma süresi; istihkak iddiasına itiraz edilmesi ve takip dosyasının icra müdürlüğüne **İİK. mad. 97/I** gereğince kendisine sunulması üzerine icra mahkemesinin vereceği “takibin devamı” ya da “takibin ertelenmesi” kararının üçüncü kişiye tefhim veya tebliğinden itibaren işlemeye başlar.⁹¹⁷² **İİK. mad. 99** uyarınca ise, alacaklının yedi gün içinde istihkak davasını açması gerekir. Bu durumda yedi günlük dava açma süresi; “*alacaklının haczi öğrendiği tarihten*” değil, “*icra müdürünün, istihkak davası açması için süre verdiği alacaklıya tefhim ya da tebliğ ettiği tarihten*” itibaren işlemeye başlar.⁹¹⁷³

VI- İstihkak davaları, icra hukuk mahkemesinde görülür (İİK. 97/VI). İstihkak davalarının hangi yerdeki mahkemelerde açılabileceği önceki 1086 sayılı HUMK.’dan farklı olarak yeni kanunda açıkça düzenlenmemiştir.⁹¹⁷⁴ **Yüksek mahkeme,** “*istihkak davalarının asıl icra takibinin yapıldığı yer mahkemesi ile davalının yerleşim yeri mahkemelelerinde açılmasının mümkün olduğunu, davalının birden fazla olması halinde davanın, davalılardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılabileceğini*”⁹¹⁷⁵ kabul etmektedir.

VII- İstihkak davasında, icra hakimi, tarafların gösterecekleri bütün delilleri -kural olarak-⁹¹⁷⁶ serbestçe takdir eder. Buna göre, istihkak davalarında “tanık” dinlenebilir⁹¹⁷⁷, “bilirkişi incelemesi”⁹¹⁷⁸ yaptırabilir, “keşif”⁹¹⁷⁹ yapılabilir, “yemin” teklif edilebilir. İstihkak davalarında, ileri sürülen iddia, “ticari defter kayıtları” ile ispat edilebilir.⁹¹⁸⁰ İstihkak davalarında her türlü delil ileri sürülebilir. Başka bir deyişle, bu davalarda “delil ileri sürülmesi”⁹¹⁸¹ bakımından yasal bir kısıtlama söz konusu değildir. İstihkak davasında “**hayatın olağan akışına ters biçimde**” ileri sürülmüş iddialara itibar edilmemesi gerekir.⁹¹⁸²

⁹¹⁷¹ Bknz: 17. HD. 24.05.2011 T. 296/5192; 24.06.2010 T. 703/6104; 29.06.2010 T. 1254/6047; 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.10.2002 T. 7974/8776 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁷² Bknz: 17. HD. 14.07.2011 T. 3024/7487; 12. HD. 30.10.2003 T. 17305/21225; 08.10.2002 T. 17517/20289; 21. HD. 28.11.2000 T. 7195/8496; HGK. 22.11.2000 T. 21-1687/1728; HGK. 15.12.2004 T. 21-710/727, 27.09.2004 T. 6606/7623 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁷³ Bknz: 21. HD. 17.04.2007 T. 11107/6531; 08.10.2002 T. 6863/8221; 09.11.2000 T. 7777/7796; 15. HD. 02.10.1996 T. 2994/4898; 20.06.1995 T. 3556/3726, 13. HD. 03.11.1977 T. 4315/4816 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁷⁴ 6100 sayılı HMK.’da, HUMK.’ın 512. maddesine tekabül eden yeni bir hükme yer verilmemiştir.

⁹¹⁷⁵ Bknz: 8. HD. 10.12.2019 T. 211136/11140; 12.02.2019 T. 5409/1333; 26.09.2016 T. 13780/12554; 8. HD. 20.06.2016 T. 20865/10822 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023) - **ERCAN, İ.** Hacizden Doğan İstihkak Davaları, 2023, s: 469, dipn. 1317)

⁹¹⁷⁶ “Kural olarak” diyoruz, çünkü, bu davalarda da icra hakimi, diğer davalardaki hakimler gibi; ikrar ve yemin ile bağlıdır. Bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C: 5, s: 8186 vd.

⁹¹⁷⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1975 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C: 6, 2. Baskı, 2006, s: 8437

⁹¹⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1976 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C: 6, s: 8437

⁹¹⁷⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1978 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C: 6, s: 8437

⁹¹⁸⁰ Bknz: 8. HD. 09.12.2013 T. 17713/18622; 17. HD. 07.05.2012 T. 4588/5757; 21. HD. 30.01.2001 T. 123/426; 27.05.1997 T. 3427/3593; 15. HD. 05.06.1996 T. 2634/3163 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁸¹ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s: 562 - **POSTACIOĞLU, İ.** age., s: 405 - **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 299 - **GÜNEREN, A.** İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 489 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (ABD. 1974/1, s: 41 vd.) - **DALAMANLI, L.** Hacizden Mütevelli İstihkak Davası (Ad D. 1961/9-10, s: 910) - **ASLAN, K.** age. s: 402 - **ERCAN, İ.** age. s: 480 vd.

⁹¹⁸² Bknz: 8. HD. 21.01.2016 T. 9507/727; 8. HD. 19.03.2019 T. 1487/2868; 8. HD. 18.09.2019 T. 11165/7738; 8. HD. 04.05.2015 T. 4780/9942; 8. HD. 21.01.2016 T. 13811/725 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

İstihkak davalarında, “takip konusu alacak miktarı” ile “haczedilen malın kıymeti”nden⁹¹⁸³ hangisi az ise, onun üzerinden *nisbi* olarak **harç** alınır ve **vekalet ücretine** hükmedilir.⁹¹⁸⁴ Haciz tutanağında haciz uygulanan taşınırın değerini belirtmemiş olması halinde, dava konusu hacizli malların dava tarihi itibarıyla değerlerinin uzman bilirkişi aracılığıyla saptanması gerekir.⁹¹⁸⁵

Hemen belirtelim ki, istihkak davasının *konusuz* kalması halinde, HMK. m. 331’e göre değerlendirme yapılması gerekir. Buna göre, “*davanın konusuz kalması sebebiyle davanın esası hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan hallerde, hakim, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre yargılama giderlerini takdir edecek*”tir.⁹¹⁸⁶

Bu durumda icra mahkemesi, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nin 6. maddesindeki;

“*Anlaşmazlık, davanın konusuz kalması, feragat, kabul, sulh veya herhangi bir nedenle; ön inceleme tutanağı imzalanıncaya kadar giderilirse Tarife hükümleriyle belirlenen ücretin yarısına, ön inceleme tutanağı imzalandıktan sonra giderilirse tamamına hükümler...*”

ş e k l i n d e k i hükmü gözönünde bulundurarak avukatlık ücretine hükmedecektir.

Takip borçlusunun, takip alacaklısının alacağını, ‘ön inceleme tutanağının imzalanmasından sonra’ ödemesi durumunda, mahkemece ‘*Tarife hükümleriyle belirlenen ücretin tamamına*’ hükmedecektir. İstihkak davalarında “*alacak miktarı ile haczedilen taşınır malın değerinden hangisi az ise onun üzerinden karar tarihi bakımından yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca -harçlandırılan miktar gözetilerek- hesaplanacak nispi avukatlık ücretinin, davanın açılmasına neden olan tarafa yüklenmesi*” gerekecektir.⁹¹⁸⁷

Yüksek mahkeme de bu konuda,

√ “*Mahkemece, istihkak davasının konusuz kalması nedeni ile karar verilmesine yer olmadığına ve yargılama giderleri ile maktu karar ve ilam harcı ile birlikte alacak miktarı ile hacizli malların değerinden hangisi az ise onun üzerinden hesaplanacak nispi vekâlet ücretinin davanın açılmasına neden olan tarafa yükletilmesine dair karar verilmesi gerekeceğini*”⁹¹⁸⁸

√ “*İhbar olunan vekilinin duruşmadaki ‘dava konusu malların İdareye ait menkuller olduğu’ şeklindeki beyanlarının istihkak iddiasından vazgeçildiğini gösterdiğini, bu durumda, istihkak davasının konusuz kaldığından, mahkemece konusuz kalan davaya ilişkin, karar verilmesine yer olmadığına, davanın açılmasındaki haklılık durumuna göre,*

⁹¹⁸³ Eğer, istihkak davası sırasında, hacizli mal icra müdürlüğüne satılmışsa; ihale (satış) bedelinden (bknz: 21. HD. 01.05.2003 T. 2796/4102; 18.03.2003 T. 880/250) (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁸⁴ Bknz: 8. HD. 01.04.2013 T. 3798/4715; 17. HD. 11.12.2012 T. 5495/13814; 05.04.2012 T. 1260/4122; 13.02.2012 T. 11814/1437; 06.02.2012 T. 11258/1066; 21. HD. 01.03.2005 T. 717/1907; 02.03.2004 T. 16414/1865; 24.06.2003 T. 4726/6065; 03.05.2004 T. 972/4388; 05.02.2002 T. 184/698; 26.09.2002 T. 6167/7654 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁸⁵ Bknz: 21. HD. 18.03.2004 T. 195/2615; 09.12.2003 T. 8181/10106 vb. (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁸⁶ **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S. T./HANAĞASI, E.** Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, 2021, s: 507 – **GÜNEREN, A.** İcra ve İflas Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2014, s: 1467 – **KARSLI, A.** İcra ve İflas Hukuku, 4. Baskı, 2022, s: 546 – **ALDEMİR, H.** Uygulamada Avukatlık Hukuku, 2018, s: 1101 vd.; 1103 vd.

⁹¹⁸⁷ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 2, 3. Baskı, 2014, s: 2028 – **ERCAN, İ.** age., 2023, s: 495 – **MUŞUL, T./MUŞUL, A. T.** İcra ve İflas Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2021, s: 395 – **ERCAN, İ.** Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 10. Baskı, 2023, s: 632 – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAĞASI, E.** İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 375, dipn: 10 – **KARSLI, A.** age. s: 546 – **GÜNEREN, A.** age. s: 1467 – **ALDEMİR, H.** age. s: 1191 vd.

⁹¹⁸⁸ Bknz: 8. HD. 12.09.2014 T. 17875/15815 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

yargılama giderleri ile maktu karar ve ilam harcı ile nispi vekalet ücreti taktirine karar vermek gerektiğini”⁹¹⁸⁹

belirtmiştir.

Yüksek mahkemenin, aynı doğrultudaki diğer içtihatları için bknz: 8. HD. 15.10.2020 T. 2812/6247; 8. HD. 23.06.2020 T. 13626/3827; 8. HD. 23.01.2020 T. 13040/581; 8. HD. 11.12.2019 T. 20202/11252 (ERCAN, İ. Hacizden Doğan İstihkak Davaları, s: 495, dipn: 1384); 21. HD. 26.04.2011 T. 5071/3855; 17. HD. 06.12.2010 T. 4055/10572; 1. HD. 02.02.2016 T. 13801/934 (ALDEMİR, H. age. s: 1101, dipn: 2946, 2947, 2948).

VIII-a Borçlunun elinde bulunduğu sırada (İİK. 96/I) haczedilen mallar hakkında, üçüncü kişi tarafından açılan istihkak davalarında ispat yükü de; üçüncü kişiye düşer.⁹¹⁹⁰ *Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*” ise, görülen istihkak davasında ispat yükü; **alacaklıdır.**⁹¹⁹¹ Hacizli malı elinde bulunduran kişi, **“mülkiyet karinesi”nden yararlanır.**⁹¹⁹²

Uyuşmazlık konusu malın “borçlu”nun ya da “üçüncü kişi”nin elinde haczedilmiş olmasına göre ispat yükü yer değiştireceğinden, ispat yükünün hangi tarafa düştüğünün tespiti için, hakiki ziyeyin -daha doğrusu; *hacizli malı gerçekte kimin elinde bulundurduğunun- araştırılması gerekir. Bu nedenle “borçlunun elinde bulunan -takip talebindeki ve ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste- malların haczedilmiş olması halinde, İİK. 96-97. maddelere göre işlem yapılarak istihkak davası açma külfetinin üçüncü kişiye, buna karşın üçüncü kişinin elinde bulunan malların haczedilmiş olması halinde ise, İİK. 99. maddeye göre işlem yapılarak, istihkak davası açma külfetinin alacaklıya yükletilmesi”* gerekir.⁹¹⁹³ Tekrar belirtelim ki, **icra müdürünün hatalı olarak örneğin, üçüncü kişi dava açma külfetini yüklemiş olması, ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmaz.**

Yüksek mahkeme, bu konuda;

√ **“Haciz sırasında borçlunun haciz mahallinde bulunmaması, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adresin haciz mahallinden farklı bir adres olması, mahcuz malların borçlunun yedinde haczedilmemesi, haciz mahallinin borçlu tarafından işletildiğine dair belge bulunmaması karşısında mülkiyet karinesinin istihkak iddia eden üçüncü kişi yararına olduğu”**⁹¹⁹⁴

√ **“Haczedilen montlar üzerinde işçilik ve diğer malzeme bedelleri ödenmediğinden, davacı üçüncü kişinin hapis hakkının bulunduğu kabulü gerekeceğini, haciz, 3. kişinin işyerinde yapıldığından, mülkiyet karinesinin davacı 3. kişi lehine olduğunu”**,⁹¹⁹⁵

√ **“Haciz işleminin takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğunu ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklıda olduğunu”**,⁹¹⁹⁶

⁹¹⁸⁹ Bknz: 12. HD. 23.02.2022 T. 6773/2178 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁹⁰ Bknz: 15. HD. 19.06.1995 T. 3162/3653 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁹¹ Bknz: 17. HD. 21.02.2012 T. 8333/1945; 21.02.2011 T. 1483/1455 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁹² KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 1135 - ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 1998, s: 554 - ÖGÜTÇÜ, T./ÇİTOĞLU, A. Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1977, s: 552 - GÜNEREN, A. age. 2004, s: 821 - MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A. age s: 285 - ASLAN, K. age. s: 542 vd. - YILMAZ, E. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 577 - ERCAN, İ. age. s: 479 vd.

⁹¹⁹³ Bknz: 12. HD. 15.04.2003 T. 5883/8348; 24.10.2003 T. 6833/8134; 03.04.2003 T. 3902/7096 vb. (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁹⁴ Bknz: 12. HD. 02.02.2022 T. 6759/1022 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁹⁵ Bknz: 8. HD. 22.02.2016 T. 11853/2999 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁹⁶ Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

√ “*Haczin ‘borçlunun elverişli adresinde’, ‘borçlunun huzurunda’, ‘borçluya ödeme (icra) emri tebliğ edilen adreste’, ‘borçlunun ipotek verdiği taşınmazın adresinde’, veya ‘borçlu ile üçüncü kişinin birlikte ellerinde bulunan mallar üzerinde (hak-kında)’ yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu (dolayısıyla alacaklı) lehine sayılacağını’*”,⁹¹⁹⁷

√ “*Haczin, alacaklının gösterdiği borçlunun takip adresi dışındaki, tamamen üçüncü kişinin ev veya işyeri adresinde-İİK. 99’a göre- yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin üçüncü kişi lehine (yararına) sayılacağını, bunun aksinin alacaklı tarafından güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini’*”,⁹¹⁹⁸

belirtmiştir.

VIII-b-“*Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*”, ispat yükü kendisine düşen alacaklının, “haczedilen malın borçluya ait olduğunu, üçüncü kişiye ait olmadığını”⁹¹⁹⁹ her türlü kanıtla ispat etmesi gerekir.⁹²⁰⁰

IX- İstihkak davalarında “borçluya ödeme emrinin hangi adreste tebliğ edildiği”, “borçlunun/temsilcisinin, haciz sırasında hazır bulunup bulunmadığı”, “mülkiyet karinesi”, “organik bağ”, “haczin, nerede yapılmış olduğu”, gibi konular ispat şekli açısından önem arz ettiğinden, bu konudaki içtihatlarla aşağıda ayrıca değinilmiştir:

Yüksek mahkeme,

a- “Borçluya Ödeme Emrinin Tebliğ Edildiği Adres” ile “Haczin Yapıldığı Adres” konusunda;

√ “*Dava konusu haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz mahallinde bulunan elektrik faturasının, tek başına muvazaanın varlığının ispatı için yeterli olmadığı-*”⁹²⁰¹

√ “*Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz adresinin üçüncü kişi şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresi olduğu, haciz esnasında borçluya ait güncel evraka rastlanmadığı, davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu, borcun doğum tarihinden öncesinde yapılan hisse devirleri sonucunda, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağın olmadığını- Borçlu şirket yetkilisinin haciz mahallinde hazır bulunmasının, tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini- Mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup, davanın İİK’nin 97 maddesi gereğince 3. kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Mülkiyet karinesinin aksinin alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini- Alacaklı tarafından delil olarak gösterilen icra dosyası, haciz tutanağı ve ticaret sicil kayıtlarının mülkiyet karinesinin aksini ispat için yeterli olmadığını*”,⁹²⁰²

√ “*Dava konusu haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği veya dayanak senette geçen adreste yapılmadığı, haczin borçlunun icra müdürlüğüne yönelttiği dilekçesinde kendisine ait malların bulunduğunu belirttiği adreste, davalı üçüncü kişinin şan-*

⁹¹⁹⁷ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 3566/5014; 01.04.2013 T. 5008/4557; 12.03.2013 T. 16284/3241; 07.03.2013 T. 15335/2926; 21.02.2013 T. 6296/2018; 21.01.2013 T. 7315/300; 21.01.2013 T. 7575/296; 15.01.2013 T. 15287/114; 18.12.2012 T. 3243/14281; 26.06.2012 T. 5011/8192; 25.06.2012 T. 7697/7940 vb. (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁹⁸ Bknz: 17. HD. 16.10.2012 T. 10352/11174; 27.09.2012 T. 7695/10196; 20.09.2012 T. 4019/9642; 10.05.2011 T. 4369/4539; 07.04.2011 T. 11248/3225; 17.03.2011 T. 871/2408; 09.02.2012 T. 12783/1350; 09.12.2010 T. 9526/10789 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹⁹⁹ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 410 vd. - GÜNEREN, A. age., s: 1211 vd. - ASLAN, K. age. s: 545

⁹²⁰⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 1963 vd.- UYAR, T. İİK. Şerhi, 2. Baskı, 2006, C: 6, s: 8909 vd. - ERCAN, İ. age. s: 480 vd.

⁹²⁰¹ Bknz: 8. HD. 16.04.2019 T. 9146/4152 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁰² Bknz: 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

tiyesinde yapıldığı görüldüğünden, mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceğini⁹²⁰³

√ “Haciz yapılan adreste **daha önce borçluların faaliyet gösterdiği**, borcun doğumundan sonra aynı yerde borçlulardan birinin torunu, diğerinin ise yeğeni olan, davacı 3. kişinin aynı faaliyet konusuna sahip iş yerini açtığı, ödeme emrinin haciz mahallinde tebliğ edildiği dikkate alındığında, İİK 97/a maddesinde düzenlenen **karinenin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu**”,⁹²⁰⁴

√ “Haczin **ödeme emri tebliğ edilen adreste** yapılması, davacı üçüncü kişinin, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olması davacı üçüncü kişi ile borçlunun ticaret unvanları ile faaliyet alanlarının aynı olması karşısında, üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesi gerekeceğini”,⁹²⁰⁵

√ “Haczin, **borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmış olması halinde**, İİK.’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağı”,⁹²⁰⁶

belirtmiştir.

b- “Borçlunun/Temsilcisinin, Haciz Sırasında Hazır Bulunması” konusunda;

√ “Haczin, borçlulara ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste ve dayanak senet adresinde yapılmaması, haciz sırasında borçlu şirket ortak veya yetkililerinin değil, **üçüncü kişinin hazır bulunması**, haciz mahallinde borçlu şirketlere ait bulunan **belgelerin güncel olmaması** karşısında, ‘**mülkiyet karinesinin**’ **üçüncü kişi lehine olduğunun kabulü** ile İİK. 99 uyarınca işlem yapılmasının isabetli olduğunu”⁹²⁰⁷

√ “Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz adresinin üçüncü kişi şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresi olduğu, **haciz esnasında borçluya ait güncel evraka rastlanmadığı**, davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu, borcun doğum tarihinden öncesinde yapılan hisse devirleri sonucunda, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağın olmadığı- **Borçlu şirket yetkilisinin haciz mahallinde hazır bulunmasının, tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini**- Mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup, davanın İİK. m. 97 gereğince 3. kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Mülkiyet karinesinin aksinin alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini”,⁹²⁰⁸

√ “Dava konusu haciz adresi ile borçlu şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresinin farklı olduğu, yine **haciz esnasında borçlu şirket yetkilileri hazır olmadığı gibi, borçlu şirketin haciz adresinde faaliyette bulunduğu dair bir delil elde edilemediği anlaşıldığından**, İİK.’nin 97/a maddesinde öngörülen **mülkiyet karinesi üçüncü kişi yararına olup**, karinenin aksinin alacaklı tarafından ispat edilmesi gerekeceğini”,⁹²⁰⁹

√ “Dava konusu haciz, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı gibi, **haciz sırasında borçlu şirket ortağı veya yetkilisinin hazır olmadığı**, borçluya ait herhangi bir belgenin de bulunmadığı, haczin üçüncü kişi şirketler ortağının huzurunda yapıldığı, üçüncü kişi şirketler borcun doğumundan çok önce kuruldukları gibi kurucu ortaklarından..... borçlu şirket ortağı.....’ın babası olup; ölümü ile miras hissesi nedeniyle üçüncü kişi şirketlerde pay sahibi olduğu ve buna göre mülkiyet karinesi davacı 3.

⁹²⁰³ Bknz: 8. HD. 06.03.2019 T. 6705/2375 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁰⁴ Bknz: 8. HD. 2.03.2017 T. 3482/2872 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁰⁵ Bknz: 17. HD. 16.05.2013 T. 6349/7050 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁰⁶ Bknz: 17. HD. 12.11.2012 T. 11087/12398; 17. HD. 31.05.2012 T. 3078/7055; 17. HD. 12.04.2012 T. 1383/4549; 17. HD. 7.02.2012 T. 12413/1242; 17. HD. 22.12.2011 T. 9073/12761 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁰⁷ Bknz: 12. HD. 15.09.2021 T. 6662/7492 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁰⁸ Bknz: 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁰⁹ Bknz: 8. HD. 12.03.2019 T. 926/2533 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

kişi lehine olup, mülkiyet karinesinin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceği, davalı alacaklı vekilince her ne kadar taraflar arasındaki organik bağa dayanılmış ise de borçlu şirket ortağının, üçüncü kişi şirketlerde miras nedeniyle pay sahibi olmasının mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını,⁹²¹⁰

√ “*Haciz, dayanak ilamda geçen ve borçlunun faaliyet gösterdiği adreste borçlu şirket yetkilisinin huzurunda yapıldığı, borçlu şirket yetkilisinin, 3. kişinin eşi olduğu ve haciz sırasında 3. kişinin hazır olmadığı, borçlu şirket ile 3. kişinin faaliyet alanlarının da aynı olduğu görüldüğünden, İİK. mad. 97/a uyarınca, mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu*”,⁹²¹¹

√ “*Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste ve huzurunda yapılmış olması halinde İİK. ’nin 97/a maddesindeki “mülkiyet karinesi” nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağı*”,⁹²¹²

√ “*Borçlunun haciz sırasında hazır bulunduğu, haciz adresinde borçlunun üçüncü kişi ile birlikte yaşadığı anlaşıldığından, İİK. 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu*”,⁹²¹³

belirtmiştir.

c- “Borçlu Şirket İle Üçüncü Kişi Şirket Arasında ‘Organik Bağ’ Bulunması” konusunda;

√ “*Borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket arasında organik bağ bulunmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini, alacaklıdan mal kaçırmak için danışıklı işlemler yapıldığının ve iki şirketin tek elden yönetildiği yönünde delillerin de dosyaya yansımaları gerektiğinden mahcuz mallara ilişkin üçüncü kişinin sunduğu faturalar da dikkate alınarak yeterli araştırmayla sonuca gidilmesi gerektiğini*”,⁹²¹⁴

√ “*Davalı 3. kişi şirket ile dava dışı borçlu şirketin aynı alanda faaliyet göstermeleri ve ortaklarının kardeş olması nedeni ile organik bağ içinde olmalarının tek başına muvazaayı göstermeyeceğini*”,⁹²¹⁵

√ “*Üçüncü kişinin İİK. ’nin 96. vd. maddeleri uyarınca açtığı “istihkak” davasında mahkemece; öncelikle, borçlu ve üçüncü kişi şirketler arasındaki organik bağın araştırılması için haciz mahallinde kolluk aracılığı ile inceleme yaptırılıp, Vergi Dairesi’ndeki kayıtlar üzerinden haciz adresinde, haciz tarihinden itibaren geriye doğru kimlerin faaliyet gösterdiğini de araştırarak, toplanacak delillerin sonucuna göre muvazaanın bulunup bulunmadığının tayin edilmesi gerektiğini*”,⁹²¹⁶

√ “*Davanın reddinde ilişkin kararda ‘davacı şirket ortakları ile borçlu şirket ortaklarının bir kısmının aynı kişiler olduğu, şirketlerin faaliyet konularının aynı olduğu, şirketlerin birlikte hareket ettikleri ve bu doğrultuda aralarında organik bağ bulunduğu’ gerekçesine dayanılmışsa da; ticaret sicil bilgilerine göre, borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket ortaklarının sadece 2’sinin aynı olduğu, ortakların bir kısmının aynı olması ve şirketlerin aynı konularda faaliyet göstermeleri nedeniyle organik bağ içinde bulunmalarının tek başına İİK. 96. ve 97. maddelerinin uygulanması için yeterli olmadığını- Takip borçlusunu şirket ve davacı üçüncü kişi şirketin kuruluşları borcun doğumundan çok önceki bir tarihe isabet ettiği, davacı üçüncü kişi şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresi ile borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresinin farklı olduğu ve*

⁹²¹⁰ Bknz: 8. HD. 05.02.2019 T. 13115/984 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²¹¹ Bknz: 8. HD. 18.10.2018 T. 1053/17559 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²¹² Bknz: 17. HD. 19.04.2011 T. 10166/3671 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²¹³ Bknz: 8. HD. 26.11.2013 T. 16276/17631 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²¹⁴ Bknz: 8. HD. 13.01.2015 T. 13673/311 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²¹⁵ Bknz: 8. HD. 23.03.2015 T. 21926/6642 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²¹⁶ Bknz: 8. HD. 18.11.2014 T. 13672/21168 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

haczin üçüncü kişinin sicil adresinde yapıldığı, haciz mahallinde borçluya ait olabilecek herhangi bir bilginin, belgenin temin edilemediği ve borçlunun haciz adresiyle ilişkisini gösterir emarelere rastlanmadığı anlaşıldığından, mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi yararına olduğunu- Karinenin aksini her türlü delille kanıtlanma olanağına sahip ispat yükü altındaki alacaklının karinenin aksini kanıtlamaya elverişli, **dava konusu mahcuzların borçluya ait olduğu ve borçlu ile 3. kişinin adreste birlikte faaliyette bulunduğu kanaatini oluşturacak delilleri dosyaya sunmaması karşısında, davacı üçüncü kişinin davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini”⁹²¹⁷**

√ “**Borçlu ve üçüncü kişi şirketlerde küçük paylar ile ortak olan ve borcun doğumundan önce hisselerini devrederek ortaklıktan ayrılan şirketlerin bu durumunun şirketler arasında pay ve yönetim anlamında organik bağ varlığına delil teşkil etmeyeceğini**”⁹²¹⁸

√ “**Üçüncü kişinin ticaret sicil adresinden yapılan haciz adresinde borçlu şirket faaliyette bulunmamış, dava konusu haciz sırasında belge bulunmamış, borçlu şirket ortağı ve yetkilisi de haciz de hazır bulunmamış olup davacı üçüncü kişi şirket borcun doğumundan çok önceki bir tarihte kurulduğundan, üçüncü kişi şirket ortaklarından biri borçlu şirketin ortağı ise de, anılan kişi her iki şirkette de hakim ortak olmayıp az hissesi bulunan ortak olduğundan, borçlu şirket de ortak olan kişinin de, üçüncü kişi şirketin kurucu ortaklarından olduğu görülmüşse de, borcun doğum tarihi itibarı ile bakıldığında üçüncü kişi şirkette ortaklığının bulunmadığı anlaşıldığından, **ortaklık bağlarının pay ve yönetim anlamında organik bağ varlığına delil teşkil edemeyeceğini- Mülkiyet karinesi davacı 3. kişi lehine olup dava üçüncü kişi tarafından açılrsa da, karinenin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini**”⁹²¹⁹**

√ “**Borçlunun ortağı olduğu şirket ile üçüncü kişi şirket sicil kayıtlarına göre üç ay aynı adreste faaliyette bulunmaları, borçlunun oğlu kuruluş aşamasında üçüncü kişi şirketin ortağı ise de, üçüncü kişi şirketin takibe dayanak bononun tanzim tarihinden önce kurulması, borçlunun ortağı olduğu dava dışı şirket ile üçüncü kişi arasındaki bağ ve borçlunun oğlunun bir dönem üçüncü kişinin ortağı olması hususlarının borçlu gerçek kişi ile üçüncü kişi arasında organik bağ bulunduğunun göstergesi olarak kabul edilmeyeceğini- Haciz üçüncü kişinin ticaret sicilinde kayıtlı iş yeri adresinde yapıldığı, haciz sırasında borçlu hazır olmadığı gibi, borçluya ait herhangi bir belge bulunmadığı, ayrıca borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağ bulunmadığının kabulü ile üçüncü kişinin istihkak iddiasına ilişkin davasının kabulü gerektiğini**”⁹²²⁰

√ “**Davacı üçüncü kişi şirket ortakları ile borçlu şirket ortakları arasında benzerlik olmasının tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispat için yeterli olmadığını**”⁹²²¹

√ “**Dava konusu haczin üçüncü kişinin ticaret sicilde kayıtlı iş yeri adresinde yapıldığı, borçluya ödeme emri tebliğ edilen veya dayanak senette yer alan adreste yapılmadığı, haciz mahallinde borçluya ait herhangi bir belge bulunmadığı uyuşmazlıkta, mülkiyet karinesinin davalı üçüncü kişi lehine olduğunu ve bu karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceği- Davacı alacaklı karinenin aksini ispatlamak için delil olarak ticaret sicil kayıtlarına dayanmışsa da; davalı üçüncü kişi şirket, borcun doğumundan çok önce 1995 yılında kurulmuş olup borçlu da üçüncü kişi şirkette kurucu ortak olmasına rağmen, borcun doğumundan önce hisselerini devrettiği de anlaşıldığından, borçlunun kızı davalı üçüncü kişi şirketin ortağı olmasının tek başına karinenin aksini ispata yeterli olmayacağı**”⁹²²²

⁹²¹⁷ Bknz: 8. HD. 10.09.2015 T. 14550/16152 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²¹⁸ Bknz: 8. HD. 19.02.2020 T. 14995/1613 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²¹⁹ Bknz: 12. HD. 13.10.2021 T. 7035/8835 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²²⁰ Bknz: 8. HD. 21.01.2019 T. 5392/601 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²²¹ Bknz: 8. HD. 27.09.2018 T. 23709/16380 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²²² Bknz: 8. HD. 15.05.2019 T. 10790/5096 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

√ “Haczin, davalı üçüncü kişi şirketin ticaret sicil adresinde yapılmış olması nede- niyle İİK. 99 gereğince ispat yükünün davacı alacaklı tarafa düşeceğini- Borçlu şirket ortağının hissesini davalı üçüncü kişi şirketin ortağına devretmesinin tek başına mu- vazaa olgusunu ispatlayamayacağını, ‘ortaklığın devrinin borçtan önce olduğuna’ iliş- kin tanık beyanlarının muvazaa iddiasının ispatına yeterli olmadığını”⁹²²³

√ “Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirketin faaliyet alanı sigortacılık olmakla birlikte, davalı üçüncü kişi şirketin Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından verilen ruhsat- nameler ile sigorta brokerliği yaptığı, dolayısı ile borçlu şirket ile faaliyet alanlarının ayrı olduğu, borçlu şirketin kurucularından olan kişinin borçlu şirketteki hissesini, bor- cun doğum tarihinden önce genel kurul kararı ile devrederek borçlu şirket ile bağının koptuğunu, borçlu şirkette 745 hisseye sahip olan kişinin ise, üçüncü kişi şirkette 30 hisseye sahip olması organik bağın varlığını göstermeyeceğini, haciz mahallinde borçlu şirketin yani sıra dava dışı sigorta şirketlerine ait poliçelerin bulunmuş olmasının da karinenin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini”⁹²²⁴

√ “Şirketlerin kuruluş tarihleri, hisse devirleri ve pay oranları göz önüne alındığında hissedarların aynı soyadını taşımaları bağın varlığını göstermeyeceği gibi, aynı alanda faaliyet gösteren şirketlerde bazı işçilerin değişik tarihlerde çalışmalarının veya hisse- lerini tamamen devrederek üçüncü kişi şirket ile bağını koparmış eski ortakların, borçlu şirkette sigortalı olarak çalışmalarının şirketler arasında bağ olduğunu gös- termeyeceğinden alacaklının açtığı davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”⁹²²⁵

√ “Üçüncü kişinin açtığı davanın reddine ilişkin kararda ‘davacı şirket ortakları ile borçlu şirket ortaklarının bir kısmının aynı kişiler olduğu, şirketlerin faaliyet konularının aynı olduğu, şirketlerin birlikte hareket ettikleri ve bu doğrultuda aralarında organik bağ bulunduğu’ gerekçesine dayanılmışsa da; ticaret sicil bilgilerine göre, borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket ortaklarının sadece 2’sinin aynı olduğu, ortakların bir kıs- minin aynı olması ve şirketlerin aynı konularda faaliyet göstermeleri nedeniyle organik bağ içinde bulunmalarının tek başına İİK. 96. ve 97. maddelerinin uygulanması için yeterli olmadığını- Takip borçlusu şirket ve davacı üçüncü kişi şirketin kuruluşlarının borcun doğumundan çok önceki bir tarihe isabet ettiği, davacı üçüncü kişi şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresi ile borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresinin farklı olduğu ve haczin üçüncü kişinin sicil adresinde yapıldığı, haciz mahallinde borçluya ait ola- bilecek herhangi bir bilginin, belgenin temin edilemediği ve borçlunun haciz adresiyle ilişkisini gösterir emarelere rastlanmadığı anlaşıldığından, mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi yararına olduğunu- Karinenin aksini her türlü delille kanıtlanma olanağına sahip ispat yükü altındaki alacaklının karinenin aksini kanıtlamaya elverişli, dava ko- nusu mahcuzların borçluya ait olduğu ve borçlu ile 3. kişinin adreste birlikte faaliyette bulunduğu kanaatini oluşturacak delilleri dosyaya sunamaması karşısında, davacı üçüncü kişinin davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini”⁹²²⁶

√ “Bozma ilamında, ‘mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğuna dair araştırma ve inceleme yapılması’ istenmişse de; borcun doğumundan evvel davacı üçüncü kişinin eşinin borçlu şirketten ayrıldığı, haciz yapılan yerin ödeme emrinin tebliği edildiği ad- resten farklı bir yer olduğu, her ne kadar haciz mahallinde borçluya ait evraklara rast- lanmışsa da, bu evrakların tamamına yakının davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olduğu, bu evrakların tarihlerinin de borcun doğumundan önceye tekabül ettiği, eş anlatımla bu evrakların güncel evraklar olmadığı görüldüğünden ve dava konusu takibin dayanağı işçi alacağı olup, alacaklıların ‘döner ustası oldukları, yani borçlu şirketin fiilen gıda sektöründe faaliyet gösterdiği, davacının ise kuyumcu-

⁹²²³ Bknz: 17. HD. 15.02.2011 T. 8346/1222 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²²⁴ Bknz: 8. HD. 15.01.2019 T. 4609/402 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²²⁵ Bknz: 8. HD. 17.12.2018 T. 4210/20314 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²²⁶ Bknz: 8. HD. 10.09.2015 T. 14550/16152 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

lukla iştigal ettiği nazara alındığında, davacı ile borçlu şirketin **füli olarak iştigal konularının da aynı olmadığı** anlaşıldığından, İİK. mad. 96 vd.na dayalı olarak üçüncü kişinin açtığı istihkak talebine ilişkin açılan davanın kabulü gerektiğini”,⁹²²⁷

√ “Davacı 3. kişi ve borçlu arasında **7 adet fatura kesilmesinden bahisle aralarında ticari ve organik bir ilişki bulunduğunun söylenemeyeceğini-** Davacı tarafından dayanak olarak bildirilen ve mahcuzun dava dışı bir başka şirketten satın alındığını gösteren faturanın 3. kişi şirkete kesildiği ve envantere kaydedilmiş olduğu, 3. kişi şirket tarafından tutulan açılış ve kapanış tasdikleri yapılmış ticari defterlerin usulüne uygun olarak tutulduğu, kendisi lehine delil niteliği taşıdığı bildirilmiş olup, makine mühendisi bilirkişiden alınan raporda mahcuzların ayırt edici özellikleri itibari ile dayanılan fatura ile uyumlu olduğu hususu da tespit edildiğinden, bir başka hacze ilişkin tutanakta, **davacı şirketin eski ortağının işyerinin daha önce borçlu şirket tarafından kullanıldığını belirtmesi ile ispat yükünün yer değiştirdiği kabul edilse de, davacı 3. kişinin mahcuzlara uyumlu fatura ve ticari defterler ile alacaklı yararına olan yasal karinenin aksini kesin ve inandırıcı delillerle kanıtladığının kabulü gerektiğini**”,⁹²²⁸

√ “Alacaklının İİK. mad. 99 uyarınca açtığı 'istihkak iddiasının reddi' davasında, mahkemece, öncelikle; davacının dayandığı delillerden olan, dava dosyasına celbi sağlanmayan borçlu ve 3. kişi şirketlere ait ticaret sicil kayıtları ile bu şirketlerde çalışanları gösteren SGK sicil kayıtlarının dava dosyasına celbi sağlanarak, özellikle SGK sicil kayıtlarındaki bilgiler ile 3. kişi şirket ortaklarının ilişkisi değerlendirilerek 3. kişi ile borçlu arasında alacaklıdan mal kaçırılmaya yönelik danışıklı işlemler yapılmış yapılmadığının tartışılması gerektiğini”,⁹²²⁹

√ “Davacı şirket ortakları ile borçlu arasındaki **yakın akrabalık bağı ve ödeme emrine ilişkin tebligatın iade edilmemesi** hususları tek başına **muvaazaayı göstermediğinden**, bu hususun davanın reddi için de yeterli olmadığı, bu sebeplerle; üçüncü kişi davacının davasını kanıtladığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”,⁹²³⁰

√ “Davacı borçlu şirket ile üçüncü kişin şirketin **organik bağ içinde olmasının tek başına muvaazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini-** İki şirketin iç içe girmiş tek şirket gibi yönetilip yönetilmediğinin ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi ile, gerekirse mahallinde yaptırılacak kolluk incelemesi ile araştırılması gerektiğini- **Tek şirket gibi yönetildikleri** belirlenirse bu kez borcun doğum tarihinden sonra alınan araç ve yine borcun doğum tarihinden sonra alınan diğer mahcuzlar yönünden alacaklıdan mal kaçırılmaya yönelik hareket edilip edilmediği üzerinde durulması gerektiğini”,⁹²³¹

√ “**Organik bağın, tek başına muvaazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini-** Ticaret sicil ve SGK kayıtlarına göre iki şirketin ortaklık yapısı ve çalışanları farklı olmakla birlikte bir kısım ortakların soyadlarının benzer olduğu, diğer yandan borçlu şirketin faaliyet gösterip ayrıldığı adreste, davacı şirketin borcun doğumundan ve takip tarihinden sonra kurulmuş olduğu anlaşıldığından mahkemece, öncelikle, tarafların beyanı alınıp, ihtilaf varsa icra memurunun tanıklığına da başvurularak haciz adresi ile ilgili tereddütün giderilmesi, diğer yandan, davacı ve borçlu şirket ortaklarının nüfus kayıt tabloları getirtilip incelenerek aralarındaki akrabalık bağının derecesinin belirlenmesi, bununla birlikte gerekirse ticaret sicil kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak (ticari emtia devri, vs. hususlara da bakılarak) ve mahallinde kolluk aracılığı ile araştırma yaptırılarak, davacı şirketin alacaklıdan mal kaçırılmaya yönelik muvaazaalı olarak kurulup kurulmadığının duraksamaksızın bir biçimde belirlenmesi gerekeceğini, bu şekilde toplanacak delillerin sonucuna göre, borçlunun davacı şirket üzerinden faaliyetini sürdürdüğü kesin olarak saptanırsa davanın reddedilmesi gerektiğini”,⁹²³²

9227 Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

9228 Bknz: 8. HD. 26.09.2016 T. 12709/12553 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

9229 Bknz: 8. HD. 20.10.2014 T. 19211/18765 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

9230 Bknz: 8. HD. 14.05.2015 T. 5960/11416 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

9231 Bknz: 8. HD. 13.02.2014 T. 2528/t (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

9232 Bknz: 8. HD. 31.01.2014 T. 301/1393 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

√ “**Borçlu şirket ortağının, aynı zamanda davacı üçüncü kişinin ortağı olmasının, organik bağın varlığı ve hacizli malların borçluya ait olduğu anlamına gelmeyeceğini**”,⁹²³³

√ “**Ticari defter kayıtları ile ibraz edilen faturaların birbirini doğruladığı, çalışanların her iki şirkette de çalışmış olmalarının, iki şirket arasında hukuki bağ olduğuna dair karine oluşturmadığı, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olan kişinin ile yeğenin davalı şirkette sigortalı olarak gözükmemesinin tek başına karineyi tersine çeviremeyeceği, haciz mahallinde satın alınan makinelere ait faturalar dışında borçluya ait başkaca bir belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, mülkiyet karinesinin davalı 3. kişi yararına olduğu ve alacaklı tarafından sunulan delillerle karinenin aksinin duraksamaya yer vermeyecek şekilde ispat edilemediğini**”,⁹²³⁴

√ “**Borçlu ve 3.kişi şirketlerin görünürde farklı tüzel kişiliklere sahip olmalarına karşın, unvanları, ortaklık yapıları, iş kolları ve adresleri itibariyle iç içe ve tam bir organik bağ içerisinde bulunmaları halinde, aralarında alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik yapılan danışıklı işlemlerin ise iyiniyetli alacaklının haklarını etkilemeyeceğini**”⁹²³⁵

belirtmiştir.

Ayrıca belirtelim ki, **doktrinde** de, bu konuya -isabetli olarak- şu şekilde değinilmiştir: “**Bir veya birkaç kişinin borçlu şirket ile istihkak iddiasında bulunan şirkette ortak olması sebebiyle her iki şirket arasında organik bağın varlığının kabul edilmesi, davacı üçüncü kişinin istihkak davasının her halükarda reddi için yeterli sayılamaz. Haczedilen malın borçlu şirkete değil, kendisine ait olduğunu iddia eden davacı üçüncü kişi şirkete, malın mülkiyetini ne şekilde kazandığını ve niçin borçlu elinde bulunduğunu (97/a, 2. fıkra) ispat imkan verilmelidir... Eğer davacı üçüncü kişi şirket, haczin yapıldığı yerle borçlu şirketin bir ilgisi olmayıp o yerine kendisine ait olduğunu iddia ediyor ise, malın borçlu şirket yedinde haciz edilmediği iddiasını ispat imkanı üçüncü kişi şirkete verilmeden davanın sırf organik bağın varlığının kabulü gerekçesiyle reddi söz konusu olamaz... Bir kişinin birden fazla şirkette pay sahibi olmasına yasal bir engel yoktur... Organik bağın varlığı kabul edilse ve istihkak konusu mallar borçlu şirket tarafından devredilmiş olsa bile, üçüncü kişi, bu malları muvazaadan ari olarak (muvazaasız) devraldığını bu sebeple haciz edilemeyeceğini, tanık, fatura, vergi levhası, ticaret sicil kayıtları, kira sözleşmesi veya tapu gibi birbirini doğrulayan bir çok delille ispat edebilir.**”⁹²³⁶

Yani, şirket ortaklık yapısı sebebiyle **organik bağın** varlığı kabul edilse dahi, **bu durum, üçüncü kişinin ‘istihkak iddiasının reddi’ için yeterli değildir.**

Üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için, organik bağın yanında -her olayın özelliğine göre-;

- “Üçüncü kişi şirketin iş yerinin borçlu şirkete ait olup olmadığı”,
- “İstihkak davasına konu malların borçlu tarafından üçüncü kişiye (muvazaalı) olarak devredilip devredilmediği”
- “Ödeme gücü içindeki borçlunun malvarlığını kaçırmak için devir işlemi yapmadığı”

vb. hususların değerlendirilmesi gerekir.

⁹²³³ Bknz: 21. HD. 26.12.2006 T. 15286/16868 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²³⁴ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²³⁵ Bknz: 17. HD. 15.12.2011 T. 9081/12349 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²³⁶ **MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A.** age. 308 Ayrıca bknz: **ERCAN, İ.** Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku, s: 536 vd.

d- Haczin, “Borçlunun” veya “Üçüncü Kişinin” Adresinde Yapılmış Olması konusunda;

√ “3. kişi şirketin borçlu şirketin sözleşmesi sona erdikten sonra başka bir akaryakıt firması ile anlaşarak akaryakıt istasyonu işletmeye başladığı, borçlu şirketin farklı bir firma adı altındaki işletmesine ait lisansının bittiği, 3. kişi şirketin yeniden bayilik başvurusu olduğunun bildirildiği, bu bakımdan lisans devrinin söz konusu olmadığı, mahcuzlara ilişkin faturalar ile EPDK lisansına ilişkin başvuru ve belgeler, iş yeri ruhsatı, bayilik sözleşmelerinin sunulduğu hacizde borçlu şirkete ait bir belgeye rastlanmadığı, şirketlerin ortaklık yapıları arasında da bir benzerlik bulunmadığı dikkate alındığında, **davalı 3. kişinin İİK. mad. 97/a’de yer alan mülkiyet karinesinin aksini güçlü ve inandırıcı delillerle ispatladığının kabulü gerektiğini**”,⁹²³⁷

√ “İstihkak davasında, haciz sırasında bulunan protokol eski ortağın şirketten olan alacağının kendi alacaklısına devrine dair olduğu anlaşıldığından **tek başına borçlunun ticari faaliyetlerine haciz adresinde devam ettiğine dair delil teşkil etmeyeceğini- Mülkiyet karinesinin üçüncü kişi yararına olduğu ve ispat yükünün davacı alacaklı üzerinde olduğunu- Borçlu şirket eski ortağı ile üçüncü kişi şirket sahibi arasında kari koca ilişkisi bulunması ve kesinleşmeyen işçi alacağı dosyasında dinlenen tanık beyanları muvazaa iddiasının ispatı için yeterli olmadığından davanın red edilmesi gerektiğini**”⁹²³⁸

√ “Davalı borçlu şirket ile davalı 3. kişi şirketin faaliyet alanlarının farklı olduğu, ticaret sicil kayıtlarına göre davalı borçlu şirketin haciz yapılan adresten ayrıldıktan yaklaşık 3 yıl sonra, davalı 3. kişi şirketin söz konusu yeri kiraladığı, yine işletme devrinin düşünülebilmesi için önemli ölçüde emtia devri olması gerekmekte olup bu hususun da kanıtlanamadığı, kaldı ki **haciz yapıldığı ve kiralanan yerin boş depo olduğu, ayrıca davalı 3. kişinin mahcuzlara ilişkin faturalar ibraz ettiği, bundan ayrı davalı 3. kişi şirket ile davalı borçlu şirket arasında organik bağın tespit edilemediği açıklanan nedenlerle İİK. nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi davalı 3. kişi lehine olduğundan bu yasal karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından, kesin ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini**”,⁹²³⁹

√ “Bozma ilamında, **‘mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğuna dair araştırma ve inceleme yapılması’ istenmişse de; borcun doğumundan evvel davacı üçüncü kişinin eşinin borçlu şirketten ayrıldığı, haciz yapılan yerin ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten farklı bir yer olduğu, her ne kadar haciz mahallinde borçluya ait evraklara rastlanmıyorsa da, bu evrakların tamamına yakının davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olduğu, bu evrakların tarihlerinin de borcun doğumundan önceye tekbül ettiği, eş anlatımla bu evrakların güncel evraklar olmadığı görüldüğünden ve dava konusu takibin dayanağı işçi alacağı olup, alacaklıların ‘döner ustası oldukları, yani borçlu şirketin fiilen gıda sektöründe faaliyet gösterdiği, davacının ise kuyumculukla iştiğal ettiği nazara alındığında, davacı ile borçlu şirketin fiili olarak iştiğal konularının da aynı olmadığı anlaşıldığından, İİK. mad. 96 vd.na dayalı olarak üçüncü kişinin açtığı istihkak talebine ilişkin açılan davanın kabulüne ilişkin yerel mahkeme kararının onanması gerektiğini**”,⁹²⁴⁰

√ “Dava konusu haciz **üçüncü kişi şirket adresinde yapıldığından mülkiyet karinesinin üçüncü kişi yararına olduğunu**”,⁹²⁴¹

√ “**Haciz işleminin takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, bu davada mülkiyet**

⁹²³⁷ Bknz: 8. HD. 04.04.2017 T. 5524/4989 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²³⁸ Bknz: 8. HD. 10.06.2021 T. 106/4978 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²³⁹ Bknz: 8. HD. 06.06.2016 T. 20017/9928 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁴⁰ Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁴¹ Bknz: 17. HD. 18.06.2013 T. 7436/9304; 17. HD. 11.05.2011 T. 11381/4630 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

karinesinin üçüncü kişi lehine olduğundan ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklı olduğundan, davalı alacaklının dosyaya sunmuş olduğu deliller ile üçüncü kişi lehine olan karineyi çürüttüğünden bahsedilemeyeceğinden, bu sebeple ispat külfeti kendisine düşen davalı alacaklının karinenin aksini ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”,⁹²⁴²

√ *“Her ne kadar haciz mahallinde borçlunun adını ihtiva eden bazı kağıtlar görül-müş ise de borçlunun haciz adresinde daha önce kiracı olarak bulunduğu da nazara alındığında bu kağıtların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli görülme-diğini, mahkemece bu maddi ve hukuki olgular göz önüne alınarak üçüncü kişilerin açtığı davanın kabulüne ilişkin kurulan hükmün doğru olduğunu”*,⁹²⁴³

√ *“Dava konusu haciz sırasında borçlunun haciz adresinde faaliyet gösterdiği orada çalışan işçiler tarafından beyan edilip tutanağa geçirilmiş, aksi kanıtlanamamış olup, İ.İ.K.nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”*,⁹²⁴⁴

√ *“Dava konusu haciz, borçlunun eski faaliyet adresinde yapılmış olduğundan; İİK.’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı yararına olduğunun kabulü gerekeceğini”*,⁹²⁴⁵

√ *“Haczin borçlu şirketin adresinde ve takip dayanağı belgede borçlu adresi olarak gösterilmiş adreste yapıldığı anlaşıldığından İ.İ.K.nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu/alacaklı yararına olduğunu”*,⁹²⁴⁶

√ *“Dava konusu taşınır, borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı takip talebinde belirtilen adreste haczedilmiş olup, İİK.97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”*⁹²⁴⁷

belirtmiştir.

e- İstihkak Davalarında “Hayatın Olağan Akışına Aykırı İddialar” konusunda;

√ *“Borçlu ve davacı üçüncü kişi şirketin adreslerinin farklı olduğu, ödeme emrinin borçluya haciz adresinde tebliğ edilmediği, tüzel kişiliği farklı olan davacı üçüncü kişi ve borçlu arasında organik bağ kurulmaya çalışılmışsa da, borçlu şirket tarafından distribütörlüğü yapılan ürünlerin borçlunun faaliyeti sona erdirdikten sonra davacı üçüncü kişi şirket tarafından distribütörlüğünün yapılmasının ticari hayatın olağan akışına uygun olduğu, bunun organik bağın varlığı, şirketin devralındığına veya borçlunun faaliyetleri-nin üçüncü kişi şirket eliyle yürüttüğüne delil olamayacağını- Davalı alacaklı "borçlu şir-ket yetkilisinin üçüncü kişi şirket çalışanı olduğunu, SGK kayıtlarının yalnızca iki yılı kap-sadığını, BA-BS formlarının getirilmesi, Gümrük Ticaret Bakanlığında hangi tarihte hangi şirketlerin... ürünleri getirttiğinin sorulması, ortak çalışanların tespiti bakımından tüm firmaların önceki yıllara ait SGK kayıtlarının istenilmesi, banka hesap dökümlerinin istenilmesi gerektiğini, muvazaanın bu delillerle incelenmesi gerektiğini, mahkemenin ta-rafları ve konuları aynı olan diğer dosyalarla birlikte bilirkişiye gönderilmesi gerektiğini, eksik inceleme ile tanzim edilen raporun hüküm kurmaya elverişli olmadığını, borçlu şir-kete ait bir çok muhasebesel nitelikteki evrakın haciz mahallerinde tespit edildiği, borçlu şirketin SGK'lı 5 çalışanın üçüncü kişi şirkette işe alınmasının organik bağ ve muvazaa iddialarımızı ispatlar nitelikte olduğunu" ileri sürmüştü de, davalı alacaklı vekilinin top-lanmadığını ileri sürdüğü delillerin doğrudan davacı şirketle ilgisi bulunmadığı, borçlu ile davacı arasında organik bağın bulunmadığını”*⁹²⁴⁸

⁹²⁴² Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁴³ Bknz: 8. HD. 20.09.2018 T. 11145/15985 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁴⁴ Bknz: 17. HD. 4.11.2010 T. 6899/9423 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁴⁵ Bknz: 17. HD. 25.06.2012 T. 7697/7940 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁴⁶ Bknz: 17. HD. 17.03.2011 T. 11892/2329 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁴⁷ Bknz: 21. HD. 25.10.2005 T. 10407/10007 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁴⁸ Bknz: 12. HD. 26.04.2023 T. 11673/2790 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

√ “Takibe konu bononun düzenlendiği tarihte, borçlu haczin yapıldığı serada kiracı ise de, haczin yapıldığı tarihte borçlunun kiracılık sıfatı bulunmadığı, davacı üçüncü kişinin kira ve satış tarihlerinde fiilen, sera işletmecisi olarak faaliyet gösterdiği uyumsuzlukta; haciz sırasında davalı borçlunun malik veya kiracılık sıfatı bulunmamasına rağmen, haciz mahallinde hazır bulunması ve yenileme emrini de icra dairesine gidip tebellüğ etmesi, sonra da tüm yasal sürelerden feragat ettiğini beyan etmesi, normal bir davranış olmayıp, bu haller hayatın olağan akışına da aykırı olup, borçlu taraftan sergilenen bu tutumun ve yaptığı işlemlerin muvazaalı olduğunun kabulü ile üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini”,⁹²⁴⁹

√ “Üçüncü kişi şirket yetkilisi ile borçlu şirketlerin eski hissedarının kardeş olması ve haciz mahallinde içinde borçlular ile birlikte borçlu şirketlerin eski hissedarına ait ihtarname bulunmasının hayatın olağan akışına aykırı olmadığını”,⁹²⁵⁰

√ “Haciz yapılan işletmenin niteliği nazara alındığında, borçlu adına düzenlenen ve borcun doğum tarihinden öncesine ilişkin olan Belediye işyeri teftiş defteri, denetim kontrol raporu, ilaçlama formu sureti, alarm sistemine ilişkin sözleşme, zabıta durum tespit tutanağı ve İlçe Tarım Müdürlüğü analiz belgesinin haciz adresinde bulunmasının hayatın olağan akışına uygun olduğunu ve bu belgelerin bulunmasının tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu (dolayısıyla, alacaklı) lehine işletilmesi için yeterli olmayacağını”,⁹²⁵¹

√ “Haciz adresindeki evde, ‘önceki evliliğinden olan ve şehir dışından ya da yurt dışından gelen çocukları ile birlikte tatil dönemlerinde kaldığı’ şeklindeki borçlu iddiasının hayatın olağan akışına aykırı olmadığını”,⁹²⁵²

belirtmiştir.

X- Bir uyumsuzlukta;

Davacı-üçüncü kişi: ‘(Z) Tic. Ltd. Şt.’,

Davalı-alacaklı: ‘(E) Tic. Ltd. Şti.’,

Davalı-borçlular: ‘(Ş) Tic. A.Ş.’, ‘(Ş) Pazarlama Tic. A.Ş.’, ‘N.Ç.’, ‘S.Ç.’ ve ‘F.Ç.’dir.

Haciz yapılan ‘..... Mah. .... Sok. (Ö) Tersanesi, No: ..... İstanbul’ adresinde ise, **dava dışı ‘(Ö) Tic. Ltd. Şti.’** yer almaktadır.

Davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından -21.662.985.67 TL. harca esas değer gösterilerek açılan- istihkak davası, ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2022/.... E. sayılı dosyasında görülmektedir...

..... İcra Hukuk Mahkemesinin 2022/.... E. sayılı dosyasında yer alan taraf dilekçeleri incelendiğinde;

Davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti vekili, beyanlarında özetle, “*Davalı alacaklının haciz gerçekleştirdiği ...../İstanbul adresinin, takip dışı (Ö) Tic. Ltd. Şt. ’ye ait olduğunu bildiğini, alacaklının tabii ki bu adreste haciz yapabilecekse de, (Ö) Tic. Ltd. Şt. ’ye ait birçok mal ve demirbaş mevcut iken taraflar ile hiçbir alakası bulunmayan, icra dosya borçlularının hiçbirisiyle organik ya da iktisadi bağı olmayan ve gemiye ait inşanın aleni olan İMO Kayıtlarında görünmesine ve adının dahi (Z) olmasına rağmen surf müvekkili zor duruma sokmak zarara uğratmak için kötüniyetli olarak müvekkilin gemisini haczettiğini, borçlu ile takip/dava dışı Tersane arasında organik bağ bulunmasının, davacı üçüncü kişi ile borçlu arasında da organik bağ bulunduğu anlamına gel-*

⁹²⁴⁹ Bknz: 8. HD. 21.01.2016 T. 9507/727 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁵⁰ Bknz: 8. HD. 19.03.2019 T. 1487/2868 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁵¹ Bknz: 8. HD. 18.09.2019 T. 11165/ 7738 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁵² Bknz: 8. HD. 04.05.2015 T. 4780/9942 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

meyeceğini, borçlu olmayan üçüncü bir kişiyi (Tersaneyi) organik bağ iddiasıyla sorumlu tutup, üçüncü kişi (Tersaneden) de başka bir üçüncü kişiyi (Z) Tic. Ltd. Şt. 'ni sorumlu tutmanın hukuken ancak Tüzel Kişilik Perdesinin Çapraz Aralanması/Kaldırılması yoluyla mümkün olabileceğini, ... davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. 'nin ne icra dosya borçlularıyla, ne de dava dışı (Ö) Tic. Ltd. Şt. ile hiçbir şekilde organik, iktisadi ya da idari bağ içerisinde olmadığını, üçüncü kişi (Z)Tic. Ltd. Şti. 'nin 90'lı yıllardan bu yana denizcilik alanında akaryakıt sektöründe faaliyet gösterdiğini, 2005 yılından bu yana "....., ... Sokağı No: ....., Kadıköy/İstanbul" adresinde faaliyet gösterdiğini, gemi yaptırmaya karar veren (Z) Tic. Ltd. Şti. 'nin gerekli tedarik ve anlaşmaları yaptıktan sonra (14/09/2020 tarihinde ..... GEMİ TASARIM GÖZETİM Firması ile İmzalanan Gemi Mühendisliği Hizmetleri Sözleşmesi, 18/09/2020 tarihinde ..... MAKİNA firması ile Şanzıman işlerinin yapılması için İmzalanan Sözleşme, 25/09/2020 tarihinde ..... DENİZCİLİK VE BELGELENDİRME Firması ile İmzalanan İnşa Hizmeti Sırasında Götürü Denetim Sözleşmesi, 12/10/2020 tarihinde ..... TERSANESİ ile imzalanan Yer Tahsisi Kira Sözleşmesi, 5/11/2020 tarihli ..... Nakliyat (Tersane) Firması ile İmzalanan Gemi İnşa Sözleşmesi, 06/01/2021 tarihinde ..... Marine Denizcilik Firması ile İmzalanan Gemi İnşa Danışmanlık Sözleşmesi, (Z) Tic. Ltd. Şt. adına düzenlenen Tuzla Liman Başkanlığı'nın 836 İdari İzin Sayılı Gemi İnşa İzin Belgesi, 22/09/2021 tarihinde gemi yapımında anlaşılan firmalardan ..... Denizcilik tarafından Liman Başkanlığına sunulan Tonaj Ölçüm ve Hesap Raporu) şeklinde bir çok sözleşme yaptığını, geminin yapımında kullanılan, teklif alınan ve satın alınan tüm malzemeler için müvekkile verilen teklifler kesilen proformalar ve e-faturaların da dosyaya sunulmuş olduğunu, geminin inşası öncesi, inşası sırasında ve sonrasında (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılan tüm sözleşme, alınan tüm malzemeler ve yapılan ödemeler ile resmi kurumlarca yapılan kontrol ve yazışmalarda da açıkça görüldüğü üzere geminin tek sahibi müvekkilinin (Z) Tic. Ltd. Şti. olduğunu, müvekkili (Z) Tic. Ltd. Şti. 'nin her gemi yapmak isteyen tacirin yaptığı gibi bir tersane arayışına girdiğini ve neticede ..... tersanesi ile anlaşıp gemi imalatı için tersane sahasından yer kiraladığını, gemi imalatı sürecinin nasıl gerçekleştiğini bilebilecek alanında uzman bilirkişilerin (Z) Tic. Ltd. Şti. yaptığı tüm işlemlerin usulüne ve teamüle uygun olduğunu tespit edeceğini, (Z) Tic. Ltd. Şti. 'nin tüm anlaşmalarını yapıp, malzemeleri alıp ödemeleri de yapıp geminin yüksek oranda inşasını bitirmişken davaya konu icra dosyası borçlularından dolayı Tersaneye hacze gelinmesi üzere haksızlığa uğradığını, davalının sadece 'takip/dava dışı tersane adresinde 3 Kasım 2020 tarihinde şube açılışına' dayandığını, davalının, müvekkilin adresinin ..... tersanesi ile aynı olduğunu iddia ederek organik bağ iddiasında bulunsa da, üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tersane sahasında kiraladığı alanda inşa faaliyetleri yürüttüğü için sigortalı işçi çalıştırdığını ve 5510 s. K. m. 11/3 uyarınca, 'işverenler, örneği Kurumca hazırlanacak işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Kuruma vermekle yükümlü tutulduğundan', tersane sahasında da işçi çalıştırabilmek ve onları sigortalı yapabilmek için, geçici de olsa iş yapılan bu adreste Şube açılış ve SGK tescil işlemlerinin yapılması gerektiğini, haciz işlemi yapılan adresin kesinlikle (Z) Tic. Ltd. Şti. 'nin adresi olmadığını, evrak araştırmasında da üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. 'ne ait hiçbir şey bulunmadığını, (Z)Tic. Ltd. Şt'nin icra dosya borçluları ve takip/dava dışı ..... Tersanesi arasında hiçbir ortaklık, ilgi benzerlik bulunmadığını, Şirketlerin yetkilileri, adresleri, faaliyet konuları, çalışanları, müşterileri ve her şeyi birbirinden farklı ayrı tüzel kişilikler olduğunu, icra dosyasına sunulan haczi esasında borçlulara ait diye tespit edilen evraklar ..... Tersanesinin idari/muhasebe biriminde tespit edilmiş olup adreste üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. 'ne ait gemi dışında hiçbir şeye rastlanmadığını, bir şirketin faaliyet adresinde en ufak evrağının bile olmamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, alacaklı tarafından tersaneye yapılan başkaca hacizlerde yine farklı gemilerin adreste bulunduğunu, **Yargıtay içtihatlarında organik bağın tespiti için kullanılacak ölçütlerin**, borçlu şirkete ait bir kısım belgelerin davalı şirketin işyerinde bulunması, borçlu şirket ile davalı şirket arasında devir ilişkisinin olması, iki şirketin aynı merkez-

den idare edilmesi, farklı şirketler kurularak, farklı tüzel kişiliklerin çatısı altında iş yapılması, iki şirketin faaliyet alanlarının ve müşteri çevrelerinin aynı olması, iki şirketin çalışanlarının önemli ölçüde aynı olması, şirket yöneticilerinin aynı olması, ortaklar arasındaki akrabalık ilişkisi, şirketler arasındaki iktisadi bütünlük, tüzel kişi ile ortakların alanlarının, organizasyon ve malvarlıkların birbirine karışması, yetersiz sermaye ve özellikle şirket tüzel kişiliğinin bilinçli olarak üçüncü kişileri zarara uğratması, şirketler arasında muvazaalı işlemler yapılması, hatta belirli işlemlerin aynı şekilde ve aynı usulde yapılması şeklinde ifade edildiğini, geminin (Z) Tic. Ltd. Şti. 'ne ait olduğunun ispatı hususunda bir çok belge sunduklarını, (Z) Tic. Ltd. Şti. ile icra dosyası borçlusu şirketlerin Ticaret Sicil Adres ve Yetkili, Vergi Dairesi Adres ve Faaliyet Kolu, SGK çalışan kayıtlarının celbedilmesi ile iktisadi, idari veya organik hiçbir bağının olmadığını da ortaya çıkacağını, günümüz şartlarında Uluslararası şartlara uygun inşa edilen bir geminin sahibinin kim olduğunu ispatlayacak tonlarca kayıt, evrak ve doğrudan gemiyi inşa eden mühendisler varken hepsi dosyaya sunulup celp ettirmişken, haciz tarihinden bu yana iki yıl geçmesine rağmen halen (Z) Tic. Ltd. Şti. 'nin haciz nedeniyle sıkıntılar yaşadığını” belirtmiştir...

Buna karşın, davalı-alacaklı (E) Tic. Ltd. Şti. vekili, beyanlarında özetle, “... *Takip ve dava dışı (Ö) Tic. Ltd. Şti. 'nin adresinde 29.06.2016 tarihinde hacze gidildiğini, (dava konusu olmayan önceki) 29.06.2016 tarihli haciz sırasında takip borçluları (F) ve (S) 'nin haciz mahallinde hazır olduğunu, (Ö) Tic. Ltd. Şti. 'nin sekreterinin 'şirket yetkilisinin borçlu (S) olduğunu' beyan ettiğini, evrak araştırması sırasında bulunan evrakların takip borçluları ile (Ö) Tic. Ltd. Şti. arasındaki organik bağı ortaya koyduğunu ve sonuçta o hacize ilişkin istihkak iddiasında bulunan (Ö) Tic. Ltd. Şti. tarafından açılan istihkak davasının İstanbul ..... İcra Hukuk Mahkemesinin 2016/..... E. 2016/..... K. sayılı kararıyla reddedilmiş olduğunu ve verilen bu kararın Yargıtay incelemesinden geçerek kesinleştiğini, ...27.08.2021 tarihinde aynı adreste ek haciz yapıldığını, bu adresin aynı zamanda, 03.11.2020 tarihi itibarıyla, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. 'nin de şube adresi olduğunu, istihkak iddiasının hukuki dayanaktan yoksun olduğunu, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. 'nin borcu ve borçlular adına hareket eden şirketlerle muvazaalı ve hileli işlemler yaptığını, haciz mahallinde davacı üçüncü kişi (Z)Tic. Ltd. Şti. 'nin yetkilisinin bulunmasının ve (Ö) Tic. Ltd. Şti. ile ortak hareket etmesinin iki firma arasında yapı-inşaa sözleşmesinden farklı bir ilişkinin bulunduğunu gösterdiğini, Tersane ve lojistik piyasasında (Ö) firmasının takip borçluları (F) ve (S) adına ticari faaliyet yürüttüklerinin bilindiğini, basiretli bir tacirin aynı adreste faaliyet gösterdiği firma ile organik bağ içinde bulunduğunu bilmesi gerektiğini ve bunun hukuki sonuçlarına katlanacağını, ...davacı üçüncü kişinin işkolunun dava dışı (Ö) Firması ile 'deniz taşımacılığı' konusunda kesişmekte olduğunu, ...borçlu ve gelinin yetkili olduğu (S) Denizcilik ile aynı adreste bulunan (Ç) Ltd. Şti. 'ne ait kaşe bulunduğunu, (Ç) Şti. 'ne ait 09.09.2020 tarihli mahalde bulunan faturanın güncelliğini koruduğunu, haciz adresinde (Ö) firması ile borçluların arasındaki bağı gösteren bir çok emareye rastlandığını..., güncel Yargıtay kararları uyarınca, davacının şirket (şube) adresinde borçlulara ait evrak bulunmasının istihkak davasının reddine neden olacağını, şirketlerin faaliyet konularının benzer olması, resmi kuruluşlarda adreslerinin aynı olması ve bu adreslerde borçlulara ait güncel evrak bulunması durumunda şirketler arasında organik bağın bulunduğunun kabul edilmesi gerektiğini, sonuçta (Ö) firmasının borçlularla bağı sabit olduğundan, mahalde bulunan evraklar ve diğer hususlar dikkate alındığında, (Ö) firması ile aynı adreste bulunan (Z) firmasının istihkak iddiasında bulunamayacağını, bu durumun, hayatın doğal akışına ve ticari yaşamın alışlagelmiş işleyişine uygun olmadığını, mahcuz inşa aşamasındaki geminin TTK.... uyarınca menkul hükümünde olduğunu, Özkaradeniz firmasının tersane sahibine tanınan ipotek hakkını tesis ettirmemesinin de organik bağı gösterdiğini ve hayatın olağan akışına uygun düşmediğini, **borçluların (Z) Firması üzerinden (Z) isimli gemiyi inşa ettirmekte oldukları ve ticari faaliyetlerini bu şekilde yürüttüklerini**, davacı üçüncü kişi tarafından sunulan fatura, kira sözleşmesi vs. evrakların sonradan düzenlenebilecek evraklar niteliğinde olduğunu, ... IMO numarası üzerinden*

istihkak iddia edilmesinin hukuken bir anlam ifade etmediğini, ...sunulacak beyanlara karşı İİK 277 vd.. uyarınca iptal davası açma haklarının saklı olduğunu... sonuçta haksız açılan davanın reddi ile davacı üçüncü kişi aleyhine %20'den az olmamak üzere tazminata hükmedilmesine karar verilmesini talep ettiklerini” belirtmiştir.

Davalı-borçlular (Ş) Tic. A.Ş.' ' (Ş) Pazarlama Tic. A.Ş.' ve '(N)', '(S)', '(F)' ve 'Sevcan Çolak') vekili ise beyanlarında, özetle, “üçüncü kişi şirketin (Ö) Tersanesi'nde inşa ettiği gemiyle borçluların bir ilgisi olmadığını, davacı üçüncü kişi şirket ile hiçbir tanışıklığı, iş ilişkisi bulunmayan müvekkili borçluların, üçüncü kişi şirketin dilekçesinde detaylı olarak açıkladığı onlarca ayrı resmi prosedüre uyularak inşaa edildiği anlaşılan geminin müvekkili borçlulara aitmiş gibi haczedildiğini, tersaneler gei inşası yapılan yerler olduğundan taşeron olarak hizmet veren onlarca ayrı şirketin devamlı olarak tersanelerde bulunduğunu, bu hususun sektörde tüm tersanelerde aynı şekilde işlediğini, hiçbir tersanenin gemiyi anahtar teslim inşa edebilecek kapasitede olmadığını, tersanelerin sayıları onbini bulan yan sanayi arasında en azından 50'si birlikte çalışarak bir gemi inşa edebildiğini, yapılacak olan keşif ile gerçek durumun tespit edileceğini, davacı ile müvekkili borçluların tanışıklığı vs. olmadığını, davalı alacaklının iddialarının anlamsız olduğunu, Özkaradeniz yetkilisinin geçmişte kendi işyerinde müvekkillerinin borcundan dolayı yapılan haciz nedeniyle müvekkili borçlulardan Suphi'yi arayarak defalarca hakaret ettiğini tehditte bulunduğunu, bu nedenle kendisi hakkında suç duyurusunda bulunulacağını” belirlemiştir.

*

XI- 14.04.2023 tarihli duruşmada, tanık (M.A.) beyanında özetle, “... (Ö) Tershanesinde gemi inşaatı işi ile uğraşmakta olduğunu, iş yerinin orada bulunduğunu ve iş yerimin unvanının (A) Gemi İnşaat – (M.A.) (şahıs firması) olduğunu, 2021 yılı içerisinde, (Z) isimli davacı şirketin sahibi (O.M.) ile bir gemi inşaatı konusunda yazılı anlaşma yaptıklarını ve gemi inşaatı bittikten sonra davacı şirkete teslimini yaptığını ve bedelini davacı şirketin kendisine ödediğini, geminin yapım işinin yaklaşık 11 ay sürdüğünü, daha sonra davacı firmaya teslim edildiğini ve aynı yıl içerisinde davacı firmanın (Z) ismini verdiği gemiyi (Ö) Tershanesinde yaptırdığı için tershaneye yapım süresi boyunca kira ödediğini, bununla ilgili de yazılı bir sözleşme yapıldığını, haciz tarihinde de tershanede bulunduğunu, bildiği kadarı ile (Ö) Tershanesinin borcu sebebi ile hacze gelinmiş ve davacı firmaya ait olduğu halde (Z) isimli geminin (Ö) tershanesine aitmiş gibi haczedilmiş olduğunun, ancak belirttiği gibi haczedilen (Z) isimli geminin davacı (Z) şirketine ait olduğunu, (Ö) Tershanesine ait olmadığını” ifade etmiştir.

09.05.2023 tarihli duruşmada da tanık (N.T.) beyanında özetle, “ ...davacı şirketin, (Z) isimli gemi yapım işi konusunda anlaşma yaptığını, (Ö) Tershanesi ile de yer kullanma konusunda anlaşma yapıldığını, kendisinin de inşaat mühendisi olarak görev yaptığını, gemi yapım işinin bir yıldan biraz uzun sürdüğünü, haciz tarihinde de kendisinin tersanede bulunduğunu, haciz konu borç ile ilgili olarak bildiği kadarıyla davacı şirketin herhangi bir alakası olmadığını, bildiğim kadarıyla gemi işinin de borçlanmadan tamamlandığını” ve “armatör tarafından işlerin yapımı konusunda anlaşıldığından, armatörün tersanede bir takım işlemleri yapabilmesi için SGK gereksinimden dolayı tersanede şube açması gerektiğini, taşeron alt numarası verebilmek için bu işlemin yapıldığını...” ifade etmiştir.

*

XII- Alacaklı şirket, borçlular hakkında İstanbul ..... İcra Müdürlüğü'nün 2014/..... sayılı dosyasında başlattığı icra takibinde, dava dışı (Ö) Ltd. Şti.'nin Tuzla, İstanbul adresinde önceden (2016 yılında) bir başka haciz işlemi gerçekleştirmiş ve adresinde takip borçlusu şirketlerin borcu için yapılan hacze karşı (Ö) Şti.'nin istihkak davası açması üzerine, neticede “...29.09.2016 tarihli haciz tutanağından, borçlulardan... 'ın işleri nedeniyle adresten geçici olarak ayrıldığı, '.....'ın ise toplantıda olabileceği” beyan edilerek telefonla sekreter tarafından arandığı,..... Ltd. Şti ortaklarının gerçek kişi borçlular olması nedeniyle haciz adresinde bulunuyor olmalarının hayatın

olağan akışına uygun kabul edilebilirse de, şirketin ticaret sicil kayıtları uyarınca 10.03.2016 tarihinde haciz adresinden ayrılmış olmasına rağmen, **29.09.2016 tarihli hacizde hala adreste bulunuyor olmalarının sebebinin açıklanamadığını, davacı üçüncü kişinin iş yerini devraldığını beyan ettiği dava dışı Ltd. Şti. 2009 tarihinden 10.03.2016 tarihine kadar haciz adresinde faaliyette bulunmuş olup davacı üçüncü kişi şirket ise 2009 yılında haciz adresinde kurulmuş ve hala faaliyetine adreste devam ettiğinden, davacı şirket ile dava dışı..... Ltd. Şti.nin uzun yıllar aynı adreste aynı konuda faaliyet göstermiş oldukları da dikkate alındığında istihkak davasının reddi gerektiği**” kabul edilmiştir.

Ancak, davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. vekilinin ifade ettiği gibi, **davalı alacaklı şirket tarafından cevap dilekçesinde sunulan bu Yüksek mahkeme içtihadı 2016 yılında gerçekleştirilen bir hacze ilişkindir. Yargıtay incelemesinden geçerek kesinleşmiş olan bu uyuşmazlıkta, (Ö) Ltd. Şti. ile icra dosyası borçluları arasındaki organik bağ tartışılmaktadır.**

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta ise, aynı icra takip dosyasında (İstanbul ..... İcra Müdürlüğü'nün 2014/..... sayılı dosyasında) gerçekleştirilen bir başka haciz söz konusudur. Somut uyuşmazlıkta, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.'ne ait (Z) gemisi dosya borçlularının borcu nedeniyle haczedilmiştir. Üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti., söz konusu geminin inşası için (takip dışı) (Ö) Tershanesi'nde yer kiralamış ve bu adreste henüz sicile kaydedilmemiş inşa halindeki -taşınır hükmünde olan- (Z) gemisi haczedilmiş ve kiracı (gemi inşa ettiren) üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. istihkak davası açmıştır...

Alacaklı “*dava dışı ve dosya borçlusu olmayan (Ö) Ltd. Şti. ile borçlular arasında organik bağ olduğu*” iddiasına dayalı olarak söz konusu adreste, önceden (2016 yılında, yani, dava konusu hacizden 5 yıl önce) haciz ve muhafaza işlemleri yapmıştır. Alacaklı esasen “*borçlular ile davacı üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğunu*” ileri sürmemektedir. Alacaklı, “*istihkak davasını kaybetmiş olan (Ö) Ltd. Şti'nin tersanesinde gemi yaptıran davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.nin de -aynı (Ö) Ltd. Şti. gibi-borçlu(lar) ile muvazaalı hareket ettiğinin kabul edilmesi gerektiğini*” iddia etmektedir.

Alacaklı vekili “*...üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. ile hacze gidilen (Ö) Tershanesi arasında -menkul sıfatı ile değerlendirilmesi gereken- mahcuz gemiye ilişkin sadece bir inşa sözleşmesinin var olmadığını*” belirtmekte olup, üçüncü kişi vekili ise “*bu beyanın hatalı olduğunu, (Z) firmasının TSG İlanında görüleceği üzere, kendi şirketlerinin şube adresinin haczin yapıldığı (Ö) Tersanesi olduğunu*” ve “*alacaklının, (Ö) Ltd. Şti.nin icra dosya borçlusuymuş gibi yanıltıcı şekilde beyanda bulunulduğunu*” ileri sürmektedir.

Gerçekten, üçüncü kişi şirketin gemisi, borçlunun adresinde haczedilmemiştir. Üçüncü kişi şirket ile borçlu şirketlerin ve borçlu gerçek kişilerin adresleri de aynı değildir. Üçüncü kişi şirket vekili “*borçlular tarafından icra dosya borcu ödenerek, icra dosyası kapatılmışsa da, borçlularla tek bir ilişkisi dahi olmayan müvekkillerinin gemisinin haksız haczedildiğini, İİK 97/15 gereğince, müvekkilleri lehine tazminata ve vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini*” ileri sürmektedir.

XIII- Bilindiği gibi, istihkak davalarında, üçüncü kişi ile borçlu(lar) arasında nasıl bir ilişki olduğunun tespiti önem taşımaktadır. ‘Rödevans’, ‘inşaat’, ‘gemi yapımı’, ‘kira’ ilişkisi bulunan uyuşmazlıklarda, somut olayın özelliğine göre değerlendirme yapılması gerektiği açıktır. Çünkü, her ticari ilişki birbirinden farklıdır. Bu ilişkilerde, haczin yapıldığı yerin niteliği ve ticari teamüller ile uygulama dikkate alınarak istihkak davasında kimin haklı olduğu tespit edilmelidir... Böylece, delil ileri sürülmesi bakımından yasal bir kısıtlamanın söz konusu olmadığı istihkak davasında, tarafların gösterecekleri -tanık, bilirkişi incelemesi, yaptırabilir, keşif, yemin gibi- bütün delilleri serbestçe takdir edecek olan icra hakimi istihkak iddiasının haklılığı konusunda da adil bir karar verebilecektir... Yukarıda yer verilen içtihatlar dışında, **yüksek mahkeme**, istihkak davasına ilişkin kimi uyuşmazlıklarda,

√ “**Dava konusu teknenin yapımı konusunda dava dışı Şti. ile davacı arasında sözleşme yapıldığı, bu sözleşme gereğince ödemelerin davacı tarafından yapıldığı, faturanın haciz tarihinden önce düzenlendiği, borçlunun dava dışı Şti.nin yetkilisi olmasına rağmen, bu şirketin borcun doğumundan uzun süre önce kurulduğu, faaliyet alanının gemi yat gibi araçların inşası olduğu, ‘davacı ile borçlular arasında organik bağ bulunduğu dair delil ibraz edilemediği’** gerekçesiyle ‘**üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının kabulüne’ karar verilmesinin isabetli olduğunu**”⁹²⁵³

√ “**Dava dışı A.Ş.ye ait tersanede, borçlu şirket ile dava dışı şirket arasında imzalanan kira sözleşmesine istinaden borçlu şirket tarafından kullanılan yerde yapılmışsa da, borçlu ile 3.kişi şirketler arasında ortaklar ve faaliyet adresleri arasında benzerlik olmadığı ve davacı 3. kişinin mülkiyet karinesinin karinenin aksini ispat etmek için, borçlu şirketin 13.11.2007 tarihli yatırım teşvik belgesi kapsamında tersanede yapılmakta olan yeni yatırım LPG tankerinin o ana kadar yapılmış ve henüz monte edilmemiş yerli ve yabancı makine ve ekipmanları ile birlikte davacı 3.kişiye, borcun doğumundan önce devredilmesine karar verildiğine ilişkin, Noterde düzenlenmiş karar tutanağını sunduğu ve Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının borcun doğum tarihinden önce davacı 3. kişi şirket tarafından devralınacağı belirtilen geminin teşvik belgesi kapsamında tüm hak ve yükümlülükleri ile devrinin, unvan değişikliği yapılmak sureti ile uygun görüldüğünün bildirildiğine ilişkin yazı cevabı ve ekinde makine teçhizat listesi sunulduğu, ve 22.6.2009 tarihinde noter satış senedi ile dava konusu LPG tanker gemisinin borçlu tarafından 3. kişiye satıldığı anlaşıldığından, Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının davacı 3. kişiye yönelttiği yazının ekindeki makine teçhizat listesinde ayırdedici özelliği belirtilmemekle birlikte jeneratöre yer verildiği, listede yer alan jeneratörün hacze konu jeneratör olmadığı dosya dan anlaşılmadığından, **üçüncü kişinin açtığı istihkak iddiasına ilişkin davanın kabulü gerektiğini**”⁹²⁵⁴**

√ “**Üçüncü kişiye yapılan ciroya dayalı ticari ilişkinin gerçek olup olmadığı belirlenirken, borçlu ve üçüncü kişinin ticari defterlerinin incelenmesi hususu düşünülmediği, davacı üçüncü kişi ile borçlu şirketin ticari defterleri üzerinde ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin usulüne uygun olup olmadığı, delil olarak sunulan gümrük belgeleri ile konşimentoya konu faturaların deftere kayıtlı olup olmadığı, mahcuzların bedelinin dava dışı şirkete ödenip ödenmediğinin swift belgeleri de dikkate alınarak değerlendirilerek ödemelere ilişkin defterlerde kayıt olup olmadığı hususunun netleştirilmesi, ayrıca davacının vesaik mukabili satış iddialarının gerçek olup olmadığı hususunun ödeme hususu ve delil olarak sunulan swift belgesi ile birlikte değerlendirilmesi, **davacı üçüncü kişi ve borçlu şirket ile dava dışı şirket arasında öteden beri devam eden ticari ilişki olup olmadığının belirlenmesi;** öte yandan delil olarak sunulan konşimento ve konşimentolarla ilgili faturalarda alıcı ve ithal eden kısımlarında borçlu şirketin isminin yazılması hususlarının aydınlığa kavuşturulması, bundan ayrı yurt dışından ithale ilişkin belgelerdeki ürünlerin mahcuza uygun olup olmadığının netleştirilmesi için bilirkişi raporu alınması, ondan sonra diğer deliller birlikte değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini”⁹²⁵⁵**

√ “**Üçüncü kişi vekilinin, ‘hacze konu menkul malların borçlu şirketten satın alındığını’ belirterek buna ilişkin faturalar sunduğu, bunun dışında üçüncü kişi şirketin ticari defter ve kayıtları ile ödemeye ilişkin şirket kayıtlarına, bilirkişi incelemesine dayandığı, bu durumda mahkemeye borçlu şirket ile üçüncü kişi şirketin ticari defter ve kayıtları üzerinde inceleme yaptırılarak, sunulan faturaların defterlerde kayıtlı olup olmadığı, ticari defterlerde mahcuz mallara ilişkin ödemenin olup olmadığı, üçüncü kişi şirket ile borçlu şirket arasında süregelen bir ticari ilişkinin mevcut olup olmadığı, defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin süresinde yapılmak suretiyle usulüne uygun olup**

⁹²⁵³ Bknz: 17. HD. 26.04.2011 T. 11672/3970 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁵⁴ Bknz: 8. HD. 27.09.2018 T. 21993/16381 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁵⁵ Bknz: 8. HD. 10.11.2020 T. 2821/6989 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

olmadığı yönünde **bilirkişi incelemesi yaptırılarak dosyadaki mevcut diğer delillerle birlikte değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini**”⁹²⁵⁶

√ “Dava konusu geminin Amerika Birleşik Devletleri gemi siciline kayıtlı olması ve bu sebeple mülkiyet ve sair aynı hakların tespitinin taşınır hükümlerine tabi olup her türlü delille kanıtlanabilecek olduğunu- **İstihkak davasında tanıkların dinlenerek, tekneyi fiilen kimin kullandığı, bakımıyla kimin ilgilendiği, faydasından kimin istifade ettiği, davacı şirketin davaya konu tekneyi alım gücünün olup olmadığı hususlarının açıklığa kavuşturulması gerekeceğini**”⁹²⁵⁷

√ “Önceden aynı yerde yapılan haciz sahasında hazır bulunan çalışan haciz alanının borçluya ait olduğunu beyan etmiş ve davaya konu haciz sırasında borçlu şirkete ait baret ve bilgisayar kayıtlarında birkaç evrak bulunmuş ise de; davalı 3. kişi şirket ile Sağlık Bakanlığı arasında yapılan Devlet Hastanesi Yapım İş Sözleşmesine istinaden 3. kişinin şantiyesinde ve 3. kişi şirket yetkilisi huzurunda yapıldığı hacizde, borçlunun davalı 3. kişinin taşeronu olarak haciz mahallinde bir süre çalışmış olması ve noterde düzenlenen sözleşme ile borçlu ile yapılan sözleşmenin feshedilmesi karşısında mahcuzların borçlu elinde bulunmayıp haciz sırasında üzerinde mülkiyet iddia eden 3. şahıs elinde olduğunun kabulü gerekeceğini”⁹²⁵⁸

√ “Davacı alacaklı vekili, **‘haciz borçlunun şantiye sahasında yapıldığını, davacı ve borçlu şirketler arasında organik bağ bulunduğunu, ayrıca satın alındığı iddia edilen bazı malzemelerin henüz şantiye sahasına getirilmemiş ve borçluya teslim edilmemiş eşyalar olduğunu, istihkak iddiasını kanıtlamaya elverişli delillerin sunulmadığını, üçüncü kişinin sözleşmenin feshedildiğini söylediği tarihten sonra da tünel kalıplarda kullanılan aksesuarların ve miktatsız şakülün fatura edilerek üçüncü kişiye gönderildiğini’** belirterek ‘davanın kabulü ile istihkak iddiasının reddine ve tazminata karar verilmesi gerektiğini’ **ileri sürmüştü de, icra mahkemesince ‘davalı üçüncü kişinin borçlu ile aralarındaki alt taşeron ilişkisinin sona erdiği, mahcuzların mülkiyetinin kendilerine geçtiği’ yönünde sunduğu çok sayıda belgenin ve ödeme kayıtları ile araçlarının (örneğin çeklerin karşılığının bulunup bulunmadığı, borçlu tarafından tahsil edilip edilmediği vb. hususların) gerçekliği, buna göre mahcuzların bedelinin borçluya ödendiği yönündeki iddianın doğruluğu ile ilgili, tarafların ticari kayıtları ve ilgili banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmadan eksik araştırma ve incelemeye dayalı olarak hüküm kurulmasının hatalı olduğunu-** Dava konusu tünel kalıplarla ilgili ödemelerin hak edişler kapsamında borçluya ödenip ödenmediği ve ödeme tarihleri, bununla ilgili ödemelerin de TOKİ tarafından üçüncü kişiye yapılıp yapılmadığı konularında da uzman bilirkişi incelemesi yaptırılarak mülkiyetin üçüncü kişiye ya da Toki’ye geçip geçmediği, hangi tarihte geçtiği saptanmadan hüküm kurulmasının da hatalı olduğunu”⁹²⁵⁹

√ “**Haciz yapıldığı yer 3. kişiye ait şantiye sahası olup, her ne kadar borçlu burada daha önce faaliyette bulunsa da, davacı 3. kişi şirket ile aralarındaki alt yüklenici sözleşmesinin 21/11/2013 tarihinde Kastamonu 2. Noterliği’nin 09089 yevmiye numaralı ihtarnamesi ile fesh edildiği, ilgili ihtarnamede davacı 3. kişi tarafından alındığı ifade edilen demirlerin başka alacaklılar tarafından haczedildiğinin de bildirildiği anlaşıldığından öncelikle taraflar arasındaki sözleşme hükümleri kapsamında malzeme ve hakedişlere ilişkin düzenlemeler, varsa şantiyeye ilişkin düzenlenen iş yeri teslim tutanakları, hakediş raporları dikkate alınarak, banka ödeme kayıtları, mahcuzlara ilişkin faturalar, şirketlerin ticari defterleri de incelenmek suretiyle (açılış ve kapanış tasdiklerinin yapılmış olması göz önünde bulundurularak) mahcuz demirlerin davacı 3. kişi tarafından alınıp alınmadığı veya borçlu tarafından alınmış ise demirlere ilişkin bir ödeme yapılıp yapılmadığı, şantiyede kalan malların tasfiye ve paylaşımının davacı şirket kayıtlarında**

⁹²⁵⁶ Bknz: 8. HD. 14.05.2019 T. 2102/4988 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁵⁷ Bknz: HGK. 16.03.2012 T. 11-856/192 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁵⁸ Bknz: 8. HD. 27.04.2018 T. 8490/11737 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁵⁹ Bknz: 8. HD. 04.07.2014 T. 12878/14119 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023). Aynı doğrultuda bknz: 8. HD. 15.10.2018 T. 13298/17340 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

kayıtlı olup olmadığının tespit edilmesi ile istihkak iddiası hakkında bir karar verilmesi gerektiğini”⁹²⁶⁰

√ “İstihkak davasında, davalı 3.kişi şirket ve borçlu şirketin defter ve kayıtları üzerinde inceleme yapılarak borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında taşeronluk ilişkisi bulunup bulunmadığı, var ise **taahhütler arasındaki taşeronluk sözleşme hükümleri kapsamında malzeme ve hak edişlere ilişkin düzenlemeler, varsa şantiyeye ilişkin düzenlenen iş yeri teslim tutanakları ve hak ediş raporlarının getirilmesi, borçlu ile üçüncü kişi arasında yapıldığı ileri sürülen sözleşme kapsamında menkullerin borçlu tarafından temin edilip edilmediğinin borçlu şirket defteri nazara alınarak belirlenmesi, davaya konu mahcuzun kullanıldığı inşaat sahasının ne kadarının tamamlandığı, borçlu şirketin inşaat alanında faaliyetine devam edip etmediği, ayrıca üçüncü kişi tarafından dava konusu malzemeye ilişkin olduğu iddia edilen fatura bedellerinin ödenip ödemediğinin tespiti, bu ödemenin ticari defter kayıtlarında yer alıp almadığının saptanması, borçlu ile üçüncü kişi arasındaki taşeronluk sözleşmesinin ve sözleşmenin sona ermesine ilişkin devir bedeli ödemesi veya tasfiye hak ediş raporu bulunup bulunmadığı, bulunuyor ise faturaları getirilerek temin ve hak ediş tarihlerinin ayrı ayrı denetlenmesi, hak edişlerin inşaat kapsamındaki puantaj yüzdesi, teslim, geçici kabul ve hak ediş durumları her bir mahcuz için tespit edilmesi, **hak edişlerin mahcuzlar ile uyumlu olup olmadığı hususunun da netleştirilmesi için yerinde inceleme ile aralarında inşaatçı bilirkişi ile maliye/muhasebeci bilirkişinin olduğu uzman bilirkişi kurulu raporu düzenlenmesi, bilirkişi raporu hazırlanırken ticari defterlerin açılış/kapanış tasdiklerinin yapıp yapılmadığı, usulüne uygun tutulup tutulmadığı hususlarının da nazara alınması gerektiğini**”⁹²⁶¹**

√ “Üçüncü kişinin İİK'nin 96. vd. maddelerine dayalı istihkak iddiasına ilişkin davada; öncelikle borçlu ve üçüncü kişinin tutması zorunlu ticari defterlerin getirilmek veya yerinde inceleme yapmak ve ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin usulüne uygun olup olmadığı hususu da dikkate alınmak sureti ile makine mühendisi veya maden mühendisi ve mali müşavir bilirkişiden rapor alınarak, **üçüncü kişinin delil olarak sunduğu teşvik belgesi ve bununla ilgili faturalar dikkate alınarak hacze konu mahcuzların Bakanlığın yatırım teşvik kapsamında edinilip edinilmediği, hacze konu mahalde yapılacak keşif ile hacze konu mahcuzlar ile teşvik belgesi ve faturaların uyumlu olup olmadığının belirlenmesi, faturaların defterde kaydının bulunup bulunmadığı, üçüncü kişi ile borçlu arasında yapılan Rödovals Sözleşmesi de dikkate alınarak hacze konu mahcuzların kimin mülkiyetinde olduğu, borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında devam eden ticari ilişki olup olmadığı, davacı şirket ile dava dışı şirketler arasında yapılmış Rödovals Sözleşmesi olup olmadığı, yapılmış ise hacze konu mahcuzların kullanımının sözleşme kapsamında yer alıp almadığının belirlenmesi, öte yandan hacze konu iş makinelerinin 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve ilgili Yönetmelik uyarınca tescile tabi araçlar olup olmadığının belirlenerek, anılan Kanun'un 22/c-2. maddesi uyarınca belirlenen makinelerin hangi tarihler arasında kimin adına kayıtlı olduğunun belirlenmesi amacıyla ilgili Ticaret Odasına müzekkere yazılarak bu hususa yönelik araştırma yapılması, tescile tabi araçların devir ve temlikinin aynı Kanun'un 20/d maddesi gereğince noterde düzenlenen sözleşme ile yapılması gerektiği ve üretici ya da ithalat yapan firmadan alınan ilk el faturasının da mülkiyet hakkının kanıtlanması açısından sahiplik belgesi olarak kabul edilmesi gerektiği hususlarının gözardı edilmemesi gerekmekte olup, belirlenen şekilde toplanan delillerin dosya içerisindeki diğer delillerle birlikte değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini”⁹²⁶²**

√ “Davacı üçüncü kişinin ‘davaya konu forkliftin ikinci el olarak satın alındığını ve dava dışı şirkete kiraya verildiğini’ ileri sürdüğü, dosya kapsamında yaptırılan bilirkişi incelemesi ile davaya konu mahcuzun satın alındığına dair fatura ve kayıtların

⁹²⁶⁰ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 17150/6124 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁶¹ Bknz: 12. HD. 22.06.2022 T. 958/7655 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁶² Bknz: 8. HD. 26.11.2019 T. 4454/10530 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

*üçüncü kişinin usulüne uygun tutulan ticari defterlerine işlendiğinin, yine forklifte ilişkin kira sözleşmesi ve kira ücret faturalarının aynı şekilde davacının ticari defterlerinde kayıtlı olduğunun rapor edildiği, buna göre davaya konu forkliftin kira sözleşmesi ile dava dışı şirkete kiralandığı değerlendirilerek mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğunun kabulü gerekeceği, mahcuzun borçlunun oğlunun yetkilisi olduğu şirkete kiraya verilmesinin, tek başına muvazaanın varlığının kabulü için yeterli olmadığını, bu durumda borçlu ile davacı üçüncü kişi arasında bir bağlantı olmadığı anlaşıldığına göre davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini*⁹²⁶³

belirterek, somut olayın özelliğine göre istihkak iddiasının değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur...

Somut olayda; ‘Hukuka uygun ve geçerli bir istihkak iddiası üzerine, üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından -21.662.985.67 TL. harca esas değer gösterilerek- süresinde açılan istihkak davasına ilişkin somut uyumsuzlukta,

- ‘**Haciz adresinin**’, borçluların resmi adresi olmadığı ve borçlu şirketin kuruluşundan itibaren bugüne kadar hiçbir zaman bu adreste faaliyete bulunmadığı; haciz yapılan adreste (icra takibinin borçlusu ve istihkak davasının tarafı olmayan) **takip/dava dışı (Ö) Tic. Ltd. Şti.’nin faaliyette bulunduğu**, her ne kadar **dava dışı (Ö) Tic. Ltd. Şti. ile alacaklı (E) Tic. Ltd. Şti. arasında önceden görülen istihkak davası, alacaklı (E) Tic. Ltd. Şti. lehine kesinleşmişse de, bu durumun, sadece takip borçluları ile o davada taraf olan (Ö) Ltd. Şti. arasındaki organik bağı ortaya koyduğu**, somut uyumsuzlukta, davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından mahcuz gemi ve gemi inşasına ilişkin sunulan evrak, sözleşme ve sair belgelere karşın, **davalı-alacaklı, [(Z) Tic. Ltd. Şti.nin taraf olmadığı] bir başka istihkak davasına dayanmışsa da, davalı alacaklının ‘davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin borçlular adına hareket eden şirketlerle muvazaalı ve hileli işlemler yaptığı, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin dava dışı (Ö) Şti. ile ortak hareket ettiği, iki firmanın arasında yapı-inşaa sözleşmesinden farklı bir ilişkinin bulunduğu’** konusundaki **iddialarını ispatlayamadığı, davalı alacaklının iddialarının soyut iddialardan öteye geçmediği,**

- Yukarıdaki içtihatlar gözetildiğinde,⁹²⁶⁴ **dava/takip dışı (Ö) Ltd. Şti. ile davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. arasındaki gemi yapım işine dair ilişki nedeniyle, davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin (Ö) Tersanesi’nde yaptırmakta olduğu geminin, takip borçlusunun borcu nedeniyle haczedilmesinin haksız olduğu ve davacı üçüncü kişi şirket yönünden telafisi güç zararların oluştuğu,**

- Haciz adresinde şubesi bulunan davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin bu konuda **‘gemi inşaat işi nedeniyle, haciz adresinde şube kurduklarına’** dair beyanlarının, buna ilişkin sunduğu deliller ile tanık beyanlarının tutarlı ve **hayatın olağan akışına, ticari teamüllere uygun olduğu**, gerçekten bir tersanede gemi inşa ettirmek isteyen bir kimse nasıl hareket ederse, davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin de o şekilde hareket etmiş olduğu, bu nedenle, **kira ve gemi yapım ilişkisi kurduğu dava/takip dışı (Ö) Ltd. Şti. ile takip borçluları arasındaki ilişkiyi bilmesinin davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. yetkilerinden beklenemeyeceği ve gemi yaptırmak için bir tersaneye ihtiyaç duyan gemi sahibi davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin ‘istihkak iddiası’nda haklı olduğu,**

- **“Davalı-borçlular** (‘(Ş) Tic. A.Ş.’ ‘(Ş) Pazarlama Tic. A.Ş.’, ‘(N.Ç.)’, ‘(S.Ç.)’, ‘(F.Ç.)’ ve ‘Sevcan Çolak’) ile davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. arasında herhangi bir organik bağı iddia ve ispat edilememiş olduğu,

- **Davalı borçluların haciz sırasında hazır bulunmadığı,**

- **Ödeme emirlerinin borçlulara haciz adresinde tebliğ edilmediği,**

⁹²⁶³ Bknz: 8. HD. 05.03.2019 T. 6978/2266 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹²⁶⁴ Bknz: Yuk. Dipnot 109-118

- **Ticaret sicil kayıtlarına göre, üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan önce kurulduğu,**

- Davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından ‘mahcuz geminin kendisine aidiyetine’ ilişkin birçok delil sunulduğu,

- Yukarıdaki içtihatlarda belirtildiği üzere,⁹²⁶⁵ **haciz adresinde bulunan evrakların davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. ile borçlular arasında organik bağın varlığının kabulü için de yeterli olmadığı,**

- Dosya da mevcut delillerden, **borçlunun/borçluların davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. üzerinden faaliyetlerine devam ettiğine dair bir sonuç çıkarılamayacağı** gözetildiğinde,

“Davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin ‘istihkak iddiasında’ (ve davasında) haklı olduğu ve davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından, İİK. m. 97 çerçevesinde, “*istihkak davası*” açıldıktan çok sonra, yargılama devam ederken, takip borçlusu tarafından, takip alacaklısı (davalı) (E) Ltd. Şti.’nin alacağı ödenmiş olduğundan, davanın *konusuz* kaldığı, bu nedenle, icra mahkemesince, **HMK. m. 331/I** ve AAÜT m. 6 hükümleri gözetilerek, takip borçlusu, takip alacaklısı (E) Ltd. Şti.’nin alacağını, ‘ön inceleme tutanağının imzalanmasından çok sonra’ ödemiş olduğundan ve dava tarihi itibarıyla, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. davasında haklı olduğundan, ‘**tarife hükümleriyle belirlenen avukatlık ücretin tamamına**’ hükmedilmesi, -yani, “*alacak miktarı ile haczedilen taşınır malın değerinden hangisi az ise, onun üzerinden karar tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca harçlandırılan miktar gözetilerek hesaplanacak nispi avukatlık ücretinin- ve yargılama giderlerinin, davanın açılmasına neden olan davalı tarafa yüklenmesi*”⁹²⁶⁶ isabetli olacaktır...17.07.2023

KAYNAKÇA:

AKYAZAN, S. İcra ve İflas Kanunu’ndaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerindeki İnceleme ve Açıklamalar, 1965

ALDEMİR, H. Uygulamada Avukatlık Hukuku, 2018

ARSLAN, R. Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, 1989

ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S. T./HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, 2021

ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, 2022

ASLAN, K. Hacizde İstihkak Davası, 2005

ATALAY, O. Taşınırın Üçüncü Kişi Elinde Haczi ve Muhafaza Altına Alınması “İİK. m. 88/II Üzerine Bir Eleştiri” (Medenî Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2005/1, s: 17 vd.)

BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1954

BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, 1980

DALAMANLI, L. Hacizden Mütevellit İstihkak Davası (Ad D. 1961/9-10, s: 910)

ERCAN, İ. Hacizden Doğan İstihkak Davaları, 2023

ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 10. Baskı, 2023

ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 1998

GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2014

GÜNEREN, A. İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004

KARSLI, A. İcra ve İflas Hukuku, 4. Baskı, 2022

⁹²⁶⁵ Bknz: Yuk. Dipnot 69 vd.

⁹²⁶⁶ Bknz: Yuk. Dipnot 42 vd.

- KAYGANACIOĞLU, M.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (Yarg. D. 1983/1-2, s: 120)
- KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku El kitabı, 2. Baskı, 2013
- KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990
- KUT, K. H.** İstihkak İddiasına İtiraz (İleri Hukuk Dergisi, 1951/Ağustos, s: 1243 vd.)
- MUŞUL, T./MUŞUL, A. T.** İcra ve İflas Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2021
- ÖĞÜTÇÜ, T./ÇİTOĞLU, A.** Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1977
- PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku, 2005
- PEKCANITEZ, H.** 4949 sayılı Kanunla, İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 147 vd.)
- POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982
- TEKİNAY, S. S.** Hacizden Mütevellit İstihkak Davaları, 1953
- UYAR, T.** 4949 sayılı ve 17.7.2003 tarihli İcra ve İflas Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Getirdiği Yenilikler (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 173 vd.)
- UYAR, T.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (ABD. 1974/1, s: 41 vd.)
- UYAR, T.** İcra Hukukunda Yetki - Görev ve Yargılama Usulü, 2. Bası, 1991
- UYAR, T.** İİK. Şerhi, C: 5, 3. Baskı, 2006
- UYAR, T.** İİK. Şerhi, C: 6, 2. Baskı, 2006
- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 3. Baskı, 2014
- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 3. baskı, 2014
- YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016

100) İstihkak Davası “Konusuz” Kalırsa Mahkemece Avukatlık Ücreti Nasıl Belirlenir? (HMK. m. 331/I; Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi, m. 6)

(Makale listesinin güncel hali ve içerikleri için www.e-uyar.com adresini ziyaret edebilirsiniz.)

Davacı-üçüncü kişi (Z) TİC. LTD. ŞT. tarafından “*istihkak davası*” (İİK.m. 97) açıldıktan çok sonra, yargılama devam ederken, takip borçlusu tarafından, takip alacaklısı (davalı) (E) TİC. LTD. ŞT.’nin alacağı ödenmiş olduğundan dava *konusuz* kalmıştır.

Bu nedenle, ... İcra Hukuk Mahkemesi’nce yargılama sonucunda;

“*Davanın konusuz kalması sebebiyle davanın esası hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan hallerde, hakim, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre yargılama giderlerini takdir ve hükmeder*” **ş e k l i n d e k i** HMK.m. 331/I hükmü uyarınca, “*davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre*⁹²⁶⁷ ve *Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi*’nin 6. maddesindeki

“*Anlaşmazlık, davanın konusuz kalması, feragat, kabul, sulh veya herhangi bir nedenle; ön inceleme tutanağı imzalanuncaya kadar giderilirse Tarife hükümleriyle belirlenen ücretin yarısına, ön inceleme tutanağı imzalandıktan sonra giderilirse tamamına hükümlenir...*”

ş e k l i n d e k i hüküm göznünde bulundurarak avukatlık ücretine hükmedilecektir.

Somut uyuşmazlıkta; takip borçlusu, takip alacaklısı (E) TİC. LTD. ŞT.’nin alacağını, “*ön inceleme tutanağının imzalanmasından çok sonra*” ödemiş olduğundan, mahkemece “*Tarife hükümleriyle belirlenen ücretin tamamına*” hükmedilecektir.

İstihkak davalarında “*alacak miktarı ile haczedilen taşınır malın değerinden hangisi az ise onun üzerinden karar tarihi bakımından yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca -harçlandırılan miktar gözetilerek- hesaplanacak nispi avukatlık ücretinin, davanın açılmasına neden olan tarafa yüklenmesi*” gerekecektir.⁹²⁶⁸

Yüksek mahkemenin (Yargıtayın) içtihatları da bu doğrultudadır:

√ “*Mahkemece, davanın konusuz kalması nedeni ile karar verilmesine yer olmadığına ve yargılama giderleri ile maktu karar ve ilam harcı ile birlikte alacak miktarı ile hacizli malların değerinden hangisi az ise onun üzerinden hesaplanacak nispi vekâlet ücretinin davanın açılmasına neden olan tarafa yükletilmesine dair karar verilmesi gerekeceği-*

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizden temyiz eden tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden Daire’ye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacı alacaklı vekili, 28.11.2012 tarihinde haczedilen mahcuzların borçluya ait olduğunu iddia ederek, davalı üçüncü kişinin mahcuzlar üzerindeki istihkak iddiasının reddine karar verilmesini istemiştir.

Davalılar borçlu ve üçüncü kişi vekili, davanın reddini savunmuştur.

⁹²⁶⁷ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, 2021, s: 507 – GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2014, s: 1467 – KARSLI, A. İcra ve İflas Hukuku, 4. Baskı, 2022, s: 546 – ALDEMİR, H. Uygulamada Avukatlık Hukuku, 2018, s: 1101 vd.; 1103 vd.

⁹²⁶⁸ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 2, 2014, s: 2028 – ERCAN, İ. Hacizden Doğan İstihkak Davaları, 2023, s: 495 – MUŞUL, T./MUŞUL, A.T. İcra ve İflas Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2021, s: 395 – ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 10. Baskı, 2023, s: 632 – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 375, dipn: 10 – KARSLI, A. age., s: 546 – GÜNEREN, A. age., s: 1467 – ALDEMİR, H. age., s: 1191 vd.

Mahkemece; ispat edildiği gerekçesiyle davanın kabulüne; davalı üçüncü kişinin istihkak iddiasının kaldırılmasına karar verilmiştir. Hüküm, davalılar borçlu ve üçüncü kişi vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Toplanan deliller ve tüm dosya kapsamından, hükümden sonra 01.07.2013 tarihli dilekçe ile alacaklı; icra müdürlüğüne başvurarak, eldeki davaya konu haczin yapıldığı D.li 1. İcra Dairesinin 2012/6252 Esas sayılı dosyasındaki takibe konu alacağını haricen tahsil ettiğini ve başka alacağı kalmadığını bildirmiş, bu kapsamda icra dosyasında eldeki davaya konu mallar üzerindeki haciz kaldırılarak, icra dosyası infazen kapatılmıştır. Bu durumda, hükümden sonra davaya konu mallar üzerindeki haciz kalktığından, eldeki dava konusuz kalmıştır. Bu maddi ve hukuki olgular karşısında; davanın konusuz kalması nedeni ile karar verilmesine yer olmadığına ve yargılama giderleri ile maktu karar ve ilam harcı ile birlikte alacak miktarı ile hacizli malların değerinden hangisi az ise onun üzerinden hesaplanacak nispi vekâlet ücretinin davanın açılmasına neden olan tarafa yükletilmesine dair karar verilmesi için hükümün bozulması gerekmiştir.

Davalılar üçüncü kişi ve borçlu vekilinin temyiz itirazlarının yukarıda açıklanan nedenlerle kabulüyle hükümün İİK. 'nin 366 ve 6100 sayılı HMK. 'nin Geçici 3. maddesi yollamasıyla HUMK'nun 428. maddesi uyarınca BOZULMASINA, diğer temyiz itirazlarının bu aşamada incelenmesine yer olmadığına, taraflarca HUMK'nun 388/4. (HMK m.297/ç) ve İİK. 'nin 366/3. maddeleri gereğince Yargıtay Daire ilamının tebliğinden itibaren ilama karşı 10 gün içinde karar düzeltme isteğinde bulunulabileceğine, 759,20 TL peşin harcun istek halinde temyiz edene iadesine, 12.09.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

8. HD. 12.09.2014 T. E: 2013/17875, K: 15815 (www.e-uyar.com)

√ *“İhbar olunan Gençlik ve Spor Müdürlüğü vekilinin..... tarihli oturumda "dava konusu malların İdareye ait menkuller olduğu" şeklindeki beyanlarının istihkak iddiasından vazgeçildiği anlamına geldiğinin kabul edilmesi gerekeceği, bu bilgilere göre istihkak davasının konusuz kaldığından, mahkemece konusuz kalan davaya ilişkin, karar verilmesine yer olmadığına, davanın açılmasındaki haklılık durumuna göre, yargılama giderleri ile maktu karar ve ilam harcı ile nispi vekalet ücreti taktirine karar vermek gerektiği-*

Bölge Adliye Mahkemesince verilen kararın müddeti içinde temyizden tetkiki davacı alacaklı tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi G. D. tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacı alacaklı, borçlu şirketin alacaklıdan satın almış olduğu klima ve soğutma sistemi ürünlerinin kullanıldığı mahalde haciz yapıldığını, üçüncü kişi ile borçlu arasında akdedilen taşeronluk sözleşmesi gereğince kesin kabul işlemi yapılmadığından dava konusu menkullerin mülkiyetinin üçüncü kişiye ait olmadığını açıklayarak davanın kabulü ile üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı üçüncü kişi, haczedilen menkullerin Gençlik ve Spor Müdürlüğü'ne ait olduğunu belirterek davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, haciz işleminin üçüncü kişinin adresinde yapıldığı, mülkiyet karinesinin aksinin davacı alacaklı tarafından ispat edilmesi gerektiği, davalı üçüncü kişi ile borçlu arasındaki sözleşme ile monte edilmek üzere inşaat sahasına getirilen ve Bakanlık tarafından geçici kabulü yapılan malzemelerin üçüncü kişiye ait olduğu, alacaklının karinesinin aksini ispat edemediği gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiş, karara karşı davacı alacaklı istinaf yoluna başvurulmuştur. Bölge Adliye Mahkemesince, alacaklının istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiş, karar davacı alacaklı tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, alacaklının İİK'nın 99. maddesine dayalı istihkak iddiasının reddi talebine ilişkindir.

Somut olayda, 22.12.2014 tarihinde yapılan haciz sırasında üçüncü kişi vekili, haciz yapılan yerin üçüncü kişiye ait olduğunu, hacze konu menkullerin üçüncü kişiye ait olduğunu beyan etmiş, haciz sırasında icra memuru tarafından istihkak davası açmak üzere alacaklıya süre verilmiş, İİK'nin 99. maddesi uyarınca alacaklı tarafından eldeki dava açılmıştır. Her ne kadar üçüncü kişi vekili haciz sırasında istihkak iddiasında bulunmuş ise de; yargılama aşamasında üçüncü kişi 9.2.2015 tarihli cevap dilekçesi ile, haczedilen malların mülkiyetinin Gençlik ve Spor Bakanlığı'na ait olduğunu dile getirerek Gençlik ve Spor Bakanlığına davanın ihbarını talep etmiştir. İhbar olunan Gençlik ve Spor Müdürlüğü vekili 10.7.2015 tarihli oturumda dava konusu malların İdareye ait menkuller olduğunu beyan etmiştir. Bu durumda, üçüncü kişi vekilinin beyanlarının istihkak iddiasından vazgeçildiği anlamına geldiği kabul edilmelidir. Bu bilgilere göre istihkak davasının komusuz kaldığının kabulü gerekir. Mahkemece komusuz kalan davaya ilişkin, karar verilmesine yer olmadığına, davanın açılmasındaki haklılık durumuna göre, yargılama giderleri ile maktu karar ve ilam harcı ile nispi vekalet ücreti taktirine karar vermek gerektiğinden hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ: Davacı alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile, yukarıda yazılı nedenlerle 5311 sayılı Kanun ile değişik İİK. 'nin 364/2. maddesinin göndermesiyle uygulanması gereken 6100 sayılı HMK. 'nin 373/1. maddesi uyarınca, istinaf talebinin esastan reddine ilişkin Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesinin 28.01.2020 tarih 2019/343 E.-2020/198 K. sayılı kararının KALDIRILMASINA, Batman İcra Hukuk Mahkemesinin 31.10.2018 tarih 2018/308 E. - 2018/443 K. sayılı kararının BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde iadesine, dosyanın İlk Derece Mahkemesi'ne, kararın bir örneğinin de Bölge Adliye Mahkemesi'ne gönderilmesine, 23.2.2022 gününde oy birliğiyle karar verildi.

12. HD. 23.02.2022 T. E: 2021/6773, K: 2178 (www.e-uyar.com)

Aynı doğrultuda:

-8. HD. 15.10.2020 T. 2812/6247; 8. HD. 23.06.2020 T. 13626/3827; 8. HD. 23.01.2020 T. 13040/581; 8. HD. 11.12.2019 T. 20202/11252 (**ERCAN, İ.** Hacizden Doğan İstihkak Davaları, s: 495, dipn: 1384)

-21. HD. 26.04.2011 T. 5071/3855; 17. HD. 06.12.2010 T. 4055/10572; 1. HD. 02.02.2016 T. 13801/934 (**ALDEMİR, H.** age., s: 1101, dipn: 2946, 2947, 2948)

(Av. Talih Uyar)

101) Borçlu-Kiracının Süresi (Yedi Gün) İçinde Hakkındaki Tahliye İstemli İcra Takibine İtiraz Edip Durdurmasından Sonra, Alacaklı-Kiraya Veren ‘Ödeme Süresinin (Otuz Gün)’ Geçmesini Beklemeden İcra Hukuk Mahkemesinden “İtirazın Kaldırılması ve Tahliye Kararı” Verilmesini İsteyebilir mi? Önceki Malik ile Kiracı, (Yazılı) Kira Sözleşmesine Göre Belirlenecek Olan Kira Bedelinden Daha Az Kira Bedelinin Ödenmesini Kararlaştırmışlarsa, Yeni Malik ‘Kira Sözleşmesine Göre Kira Bedelinin Ödenmesini’ İsteyerek, Kiracı Hakkında ‘Temerrüt Nedeniyle Tahliye Takibinde’ Bulunabilir mi?

(Makale listesinin güncel hali ve içerikleri için www.e-uyar.com adresini ziyaret edebilirsiniz.)

I- • Davacı (V.D.) vekili ..... tarihli “dava dilekçesi”nde özetle;

-Davalı-borçlu (kiracı)nın ‘..... mah. .... cad. No: ....., ...’ adresinde bulunan kiralanan 01.08.2013 tarihinden beri tapuya şerhli kira sözleşmesi gereğince kiracı olarak bulunmakta olduğunu, bu taşınmazı önceki malik (T.T.)’tan kiralamış olduğunu,

-Bu taşınmazı müvekkili (V.D.)’in önceki malikten 14.01.2022 tarihinde satın aldığı,

-Davalı-borçlunun taşınmazın kirasını müvekkiline vadesinde ve eksiksiz olarak ödemiş olduğunu, bu yüzden müvekkilinin ..... İcra Dairesinin 2022/..... sayılı dosyası ile “ödenmemiş kira paralarının ödenmesi, aksi taktirde kiralananın boşaltılması amacıyla” davalı borçlu hakkında icra takibinde bulunduğunu,

-Davalı-kiracının, hakkında yapılan bu takibe ..... tarihinde itiraz ettiğini ve bunun üzerine icra dairesince takibin durdurulduğunu,

-Davalı-borçlunun itirazının yerinde olmadığını, takip konusu kira sözleşmesinin noterden tasdikli olup, tapuya da şerh verilmiş olduğunu, dava konusu taşınmazın müvekkili tarafından satın alınmakla müvekkilinin kendiliğinden önceki malikin yerine geçip kira sözleşmesine taraf olduğunu ve “*kiraya veren sıfatını*” kazandığını,

-Ödeme emrinin, davalı-borçlunun kendisi yerine vekiline tebliğ edilmesinde bir kâna aykırılık bulunmadığını,

-Davalı-borçlu süresi içinde ödeme emrine itiraz etmiş olduğundan “itirazın kaldırılması ve taşınmazın tahliyesi için” kanunda öngörülen ödeme süresinin beklenmesine gerek kalmadığından, kendilerince de bu sürenin geçmesi beklenmeden icra hukuk mahkemesinde bu “itirazın kaldırılması ve tahliye davasının açılmış olduğunu”,

-Belirtilen nedenlerle, açtıkları davanın kabulü ile davalı-borçlunun “*itirazının kaldırılmasına ve temerrüt nedeniyle kiralananın tahliyesine karar verilmesini*” talep etmiştir.

II-• Davalı-borçlu (D.) AŞ. vekili ..... tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle;

-..... İcra Müdürlüğü’nün 2022/..... sayılı icra takibinin İİK.m. 269’da öngörülen koşulları içermediğini, ödeme emrinin müvekkiline tebliğ edilmemiş olduğunu, takip talebinde kiralanan taşınmazın adresinin belirtilmemiş olduğunu vs.,

-Davacının esas talebinin “kira bedelinin artırılması” olduğunu, icra hukuk mahkemesinin inceleme yetkisi dar olduğundan, bu uyuşmazlığın sulh hukuk mahkemesinin görevine girdiğini,

-Müvekkilinin ne eski malike ve ne de yeni malike kira borcu bulunmadığını, ekte sunulan dekontların incelenmesinden de görüleceği gibi müvekkilinin şimdiye dek tüm ayların kira bedellerini tam ve eksiksiz olarak ödemiş olduğunu, 14.01.2022 tarihinde taşınmazı devralmış olan davacı yeni malikin kira bedellerini Şubat/2022 tarihinden itibaren aldığı, bugüne kadar bu kira bedellerine bir itirazı bulunmadığını, kendisine gönderilen kira bedellerinin müvekkili tarafından dava konusu kiralananı kendisine satan önceki malik (T.T)’a ödenen kira bedelleri olduğunu,

-Müvekkili ile önceki malikin kira sözleşmesinde öngörülen kira bedellerini yüksek olduğu için anlaşarak bu kira bedellerini aşağıdaki şekilde indirdiklerini;

-- 2019 yılı Ağustos ayından itibaren kira bedelinin ö n c e **19.236 TL.** olarak ödenmesini s o n r a kira bedellerinin **21.150 TL., 23.265 TL. ve 26.790 TL. olarak ödenmesini kararlaştırdıklarını,**

müvekkilinin bu kira bedellerini önceki malik (T.T.)’a öderken dava konusu taşınmazın 14.01.2022 tarihinde yeni malik-davacıya satılması üzerine müvekkilinin yeni malike Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022, Mayıs/2022 ve Haziran/2022 aylarına ait kira paralarını da –önceki malik (T.T.)’a ödediği şekilde- **26.790 TL.** olarak ödemiş olduğunu, bu kira paralarını bankadaki hesabından ihtirazi kayıt ileri sürmeden beş ay boyunca alan yeni malik davacının, yeni kira döneminin gelmesini beklemeden 24.05.2022 tarihinde müvekkili hakkında ..... İcra Dairesinin 2022/..... sayılı takip dosyası ile takipte bulunarak, “*kira sözleşmesine göre yatırılması gereken kira miktarının 36.544,63 TL. olması gerektiğini ileri sürüp, her ay için hesapladığı 9.754,63 TL. kira farkının işlenmiş faizleriyle birlikte toplam olarak 29.920,52 TL. ’nin ödenmesini haksız olarak talep ettiğini, davacı yeni malikin bu şekildeki davranışının MK.2’deki dürüstlük kuralına aykırı olduğunu, çünkü eski malikin yerine geçen davacı yeni malikin eski malikten daha fazla hak sahibi olamayacağını, onun talep edemeyeceği miktarı (kirayı) müvekkilinden talep edemeyeceğini*”

belirterek “haksız açılan davanın reddine karar verilmesini” bildirmiştir.

III-● Mahkemece tayin edilen Bilirkişi’nin, ... tarihli RAPOR’unda özetle;

“-Dava konusu icra takibinde, davacı-yeni malik tarafından 2022/Şubat, Mart, Nisan aylarına ait (eksik ödendiği ileri sürülen) kira bedellerinin talep edildiği,

-Tarafların, kira bedelinin her yıl TEFE/ÜFE ortalamasına göre artırılacağı, beş yılın sonundaki kira bedeli ne ise bu tutar üzerinden %20 oranında kira artışı yapılacağı ve devam eden ikinci beş yılda yine TÜFE/ÜFE ortalamasına göre artış yapılacağı hususunda mutabakata vardıkları,

-Sayın mahkemece “*kira sözleşmesinde belirtilen artış oranlarına göre davacının hesabına kiracı tarafından kira bedelinin yatırılıp yatırılmadığı hususunda rapor tanzimi için*” kendisinin görevlendirilmiş olduğu,

-Davaya konu icra takibinde aylık olarak 9.754.63 TL. kira farkının talep edildiği, kira sözleşmesinde belirtilen artış oranına göre kira bedelinin aylık 36.577,03 TL. olduğu,

-Davalı tarafın aylık olarak davacıya 26.790,00 TL. ödemiş olduğu,

-Bu kapsamda kira sözleşmesinde belirtilen artış oranına göre 2022 yılı Şubat, Mart, Nisan aylarına ilişkin aylık olarak 9.787,03 TL. kira farkı (eksiklik) bulunduğu, davacı tarafından aylık olarak 9.754,63 TL. kira farkı talep edilmiş olduğu, bunun isabetli bulunduğu”

belirtilmiştir.

NOT: Sayın bilirkişi, kendisinin de itiraf ettiği gibi, mahkemece “*kira sözleşmesinde belirtilen artış oranlarına göre, davalı tarafından -davacının hesabına- kira bedellerinin yatırılıp yatırılmadığı hususunda rapor tanzimi için görevlendirildiğini*” belirterek açıklamada bulunmuşsa da, ileride belirteceğimiz gibi, önceki malik (T.T.) ile borçlu-kiracı (D) AŞ. arasında, dava konusu kiralananın kira bedeli, kira süresi içinde değişiklik (indirimi) yapılmış ve kiracı tarafından bu yeni kira bedeli önceki malike ödenmiş, daha sonra da dava konusu taşınmazın 14.01.2022 tarihinde yeni malike satılması üzerine aynı kira bedelleri Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022, Mayıs/2022, Haziran/2022 kira bedelleri olarak yeni malike ödenmiş ve bunlara ilişkin dekontlar davalı-borçlu tarafından dosyaya ibraz edilmiş olduğundan bu dekontlar bilirkişi tarafından değerlendirilmeden hatalı (eksik) inceleme sonucu “*davalı borçlunun kira borcunun bulunduğu*” sonucuna varılmıştır.

IV-● Davalı-borçlu tarafından dosyaya sunulmuş olan Dr. Öğretim Üyesi (N.U.) tarafından hazırlanmış olan ..... tarihli HUKUKİ MÜTALAA’da (Uzman Görüşü’nde) “HMK.m. 293” özetle;

-Dava konusu taşınmazın (kiralananın) önceki malik (T.T.) ile davalı-borçlu (D) AŞ. arasında 01.08.2013 başlangıç tarihli ve 10 yıl süreli bir kira sözleşmesi düzenlendiği, kira bedelinin ilk yıl için 12.000 TL. olarak öngörüldüğü,

-Davacı (V.D.)’in 14.01.2022 tarihinde dava konusu taşınmazı (kiralananı), önceki malik (T.T.)’tan satın aldığı, böylece TBK.m. 310 uyarınca taşınmazın devri sonucunda yeni malikin bu kira sözleşmesinin tarafı haline geldiği,

-Yeni malikin davalı borçlu hakkında ..... İcra Müdürlüğü’nün 2022/..... sayılı dosyası ile takibe geçtiği,

-..... İcra Müdürlüğü’nün 2022/..... sayılı icra dosyası kapsamında düzenlenmiş olan 24.05.2022 tarihli “ödeme emri”nde; Şubat/2022 ayı için 9.754,63 TL. kira farkının 340,94 TL. işlemiş faizi ile birlikte ödenmesinin istendiği, Mart/2022 ayı için 9.754,63 TL. kira farkının 223,09 TL. işlemiş faiziyle birlikte ödenmesinin talep edildiği; Nisan/2022 ayı için de 9.754,63 TL. kira farkının 92,60 TL. işlemiş faiziyle birlikte ödenmesinin talep edildiğinin öngörüldüğü,

-Davalı-borçlunun bu ödeme emrine ..... tarihinde itiraz etmesi üzerine, icra da-iresince takibin durdurulmasına karar verildiği,

-Davalı-borçlunun bu adreste 01.08.2013 tarihinden bu yana kiracı olarak bulunduğu,

-Kira sözleşmesinde, her yıla ait kira artışını belirleyen hükümler bulunmasına rağmen, kiracı-borçlunun bu hükümlere uymadığının davacı tarafından ileri sürüldüğü,

-Davacının bu davada, davalının itirazının kaldırılmasını ve taşınmazdan tahliyesine karar verilmesini istediği

belirtmiştir.

-Davalı-borçlu, davacının bu taleplerine karşı;

- Gerek eski, gerekse yeni malike karşı herhangi bir kira borcu bulunmadığını, kira bedellerini eksiksiz olarak ödediğini, bunlara ilişkin dekontları dosyaya sunduğu Şubat/2022 tarihinden itibaren kira bedellerini düzenli olarak –önceki malike olduğu gibi- yeni malike de ödediğini,

- Yeni malik davacının da eski malike ödenen kira bedeli kadar talepte bulunabileceğini, ondan fazlasını talep edemeyeceğini, bu nedenle geçmişe dönük zam talebinde bulunamayacağını, bunun dürüstlük kuralına aykırı olacağını,

- 14.01.2022 tarihinde dava konusu taşınmazı satın almış olan davacı-yeni malike, Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022 kira bedelleri –önceki malike ödendiği miktarda- kendisine ödedikten sonra, Mayıs/2022 tarihinde “kendisine ödenen kira bedellerinin eksik ödendiği, sözleşme hükümlerine göre ödemenin eksik yapıldığını” ileri sürerek “temerrüt nedeniyle tahliye istemli” icra takibinde bulunmasının dürüstlük kuralına aykırı olacağını,

belirtmiştir.

V-● “Uzman Görüşü”nün (HMK.m. 293) İNCELEME bölümünde; eski malik ile davalı kiracı arasında yapılmış olan 01.08.2013 başlangıç tarihli kira sözleşmesinin 17. maddesinde;

“Kira artışları her yıl TÜFE/ÜFE ortalamasına göre yapılacaktır. Beşinci yılın sonundaki kira bedeli ne kadar ise tutar üzerinden %20 oranında kira artışı yapılacak ve devam eden ikinci beş yılda yine TÜFE/ÜFE ortalamasına göre artışlar yapılacaktır”

denilmiştir.

VI-● Her ne kadar eski malik kiraya veren ile kiracı davalı arasında akdedilen noterlikçe tasdikli yazılı kira sözleşmesinde, kira bedellerinde yapılacak olan artış oranı, üzerinde bir anlaşma yapılmışsa da daha sonra eski malik ile kiracı, kira bedelini indirerek yeni bir anlaşma yapmışlar ve davalı borçlu yeni tespit edilen (düşük) kira bedellerini eski malike ödemeye başlamış ve 14.01.2022 tarihinden itibaren, dava konusu taşınmazı satın alan yeni malike de bu düşük kira bedelleri satın alma tarihinden sonra Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022, Mayıs/2022 ve Haziran/2022 aylarında ödeme yapılmıştır.

Davacı yeni malik (V.D.) de bu kira konusu taşınmazı devraldığına, eski malik ile kiracı arasında kira bedelinde değişiklik yapılmış haliyle kira sözleşmesini devralmıştır.

Davalı kiracı ilk sözleşmede kararlaştırılan kira bedelinden –yapılan yeni anlaşma uyarınca- daha azını önce eski malik (T.T.)’a, taşınmazın yeni malik (V.D.)’e devrinden sonra da (yani 14.01.2022 tarihinden sonra da) yeni malike (Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022, Mayıs/2022 ve Haziran/2022 ayı kira bedelleri olarak) ödemiştir.

Doktrinde⁹²⁶⁹ bu konuyla ilgili olarak;

“Taraflarca –yapılan kira sözleşmesinde- kira bedelinin kararlaştırılmış olmasına rağmen, kiracı, sözleşmede kararlaştırılan kira bedelinden daha az miktarda kiralayana kira bedeli olarak ödüyor ve bu ödemeyi de kiraya veren ihtirazi kayıt ileri sürmeden kabul ediyorsa, sözleşmede belirtilen değil, kiracının ödediği ve kiraya verenin de kabul ettiği kira bedeli esas alınır”

denilmiştir...

Buna rağmen, kiraya verenin, ‘sözleşmede belirtilen kira bedelinin ödenmemesi nedeniyle’ daha sonra kiracı hakkında tahliye istemli dava açması, dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder.

Somut olayda yeni malik-davacı (V.D.), dava konusu taşınmazı devralması nedeniyle kira sözleşmesine taraf haline geldiğinden, taşınmazı devraldığı tarihten icra takibinde bulunduğu tarihe kadar, ilgili kira yılında ‘eski malike ödenen kira bedelinin aynısını kendisine ödenmesini çekincesiz olarak kabul ettiğinden, daha sonra kiracısı hakkında ‘kira bedelinin eksik ödenmiş olduğundan bahisle temerrüt nedeniyle tahliye davası’ açamaz.

VII- ● ..... İcra Hukuk Mahkemesi 23.05.2023 T. E: 2022/....., K: 2023/..... sayılı kararında özetle;

“Uyuşmazlık konusu davanın ‘itirazın kaldırılması ile kiralananın tahliyesine’ ilişkin olduğunu,

-Davacı alacaklının ..... İcra Müdürlüğü’nün 2022/..... sayılı takip dosyası ile, davalı-borçlu hakkında 01.08.2013 başlangıç tarihli ve noterlikçe onaylı kira sözleşmesine dayanarak takipte bulunduğunu, ödeme emrini alan borçlu-kiracının 26.05.2022 tarihli dilekçesiyle süresi içinde borca itirazda bulunduğunu, bu itiraz ile icra takibinin icra müdürlüğüne durdurulduğunu, davacı-alacaklının 27.06.2022 tarihinde ‘itirazın kaldırılması ve kiralananın tahliyesine ilişkin dava açtığını,

-İİK.’nin 269. maddesinde ‘borçlu kiracıya gönderilen ödeme emrinin BK.’nun 260 ve 288. maddelerinde yazılı ihtarı ve kanuni müddet geçtikten sonra alacaklının, icra mahkemesinden ‘borçlunun kiralananından çıkarılmasını isteyebileceği’ nin öngörüldüğünü,

-Hükme esas alınan ve mahkemece tayin edilmiş bilirkişinin düzenlediği raporda ‘kira sözleşmesinde belirtilen artış oranına göre 2022 yılı Şubat, Mart, Nisan aylarına ilişkin aylık olarak 9.787,03 TL. kira farkı bulunduğu anlaşıldığını, bu nedenle davacının itirazın kaldırılması talebinin kabulüne, takibin devamına talep edilmesinde bir fazlalık bulunmadığı anlaşıldığından, mahkemece de BİLİRKİŞİ RAPORU’na iştirak edilerek ‘davalı-borçlunun dava konusu kiralananın temerrüt nedeniyle tahliyesine’ karar verilmiştir.

***

⁹²⁶⁹ ÇINAR, N.U. Türk Borçlar Kanunu’nda Düzenlenen Kira Sözleşmelerinde Kira Bedelinin Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları, 2014, s: 53 vd.

VIII-Bir olayda;

-Dava konusu 01.08.2013 başlangıç tarihli, 10 yıllık noterlikçe onaylanmış kira sözleşmesi uyarınca kira süresi devam ederken 14.01.2022 tarihinde dava konusu kiralanan taşınmazı devralmış olan davacı-yeni malik (V.D.), “dava konusu taşınmazda kiracı olarak bulunan davalı borçlunun Şubat/2022, Mart/2022 ve Nisan/2022 tarihli kira bedellerini **kira sözleşmesinde öngörülen oranda artış yapmayarak her ay için 9.754.63 TL**, eksik kira bedeli yatırdığını” ileri sürerek, Düzce İcra Müdürlüğü’nde icra takibinde bulunmuş, daha sonra da, borçlu kiracının, süresi içinde bu takibe itiraz edip durdurmasından sonra da, ... İcra Hukuk Mahkemesi’nde ‘*itirazın kaldırılması ve borçlunun tahliyesine karar verilmesi*’ istemiyle dava açmıştır.

-..... İcra Hukuk Mahkemesi’nce –yukarıda özetlenen 23.05.2023 tarihli karar uyarınca- ‘*borçlu kiracının takibe yönelik itirazının kaldırılmasına, takibin devamına ve kiracının dava konusu taşınmazdan tahliyesine*’ karar verilmiştir.

-Bilindiği gibi “*alacaklının yerine alacak hakkına sahip olma*” anlamına gelen halefiyette, geniş anlamda bir borç ilişkisindeki alacak hakkı üçüncü kişiye geçer.⁹²⁷⁰

Halefiyet karşımıza “*külli (toplu) halefiyet*” ve “*cüz’i halefiyet*” şeklinde çıkar: Miras bırakanın ölümü halinde bütün hak ve borçları –mirası ret etmemiş olan- mirasçılara geçer (*külli “toplu” halefiyet*)... Bir şeyin satılması halinde ise; *satın alan*, satıcının “*cüz’i halefi*” olarak, satıcının hak ve borçlarına sahip olur... Somut olayda; dava konusu kiralanan taşınmazın 14.01.2022 tarihinde eski malik (T.T.) tarafından yeni malik (V.D.)’e satılması sonucunda, yeni malik; “*Sözleşmenin (kira sözleşmesinin) kurulmasından sonra, kiralanan herhangi bir sebeple el değiştirirse, yeni malik kira sözleşmesinin tarafı olur...*” ş e k l i n d e k i TBK.m. 310/I uyarınca yeni malik (V.D.), eski malik (T.T.) ile kiracı (D) AŞ. arasındaki 10 yıl süreli 01.08.2013 başlangıç tarihli ve noterlikçe onaylanmış kira sözleşmesinin tarafı haline gelmiştir...

Bunun sonucu olarak da; ‘yeni malik’ (V.D.), ‘önceki malik’ (T.T.)’ın sahip olduğu aynı haklara sahip olur. Kiracı, o tarihte ‘önceki malik’e ne kadar kira parası ödüyorsa, aynı miktardaki kira parasını ‘yeni malik’e de ödemek zorunda olduğu gibi, yeni malik de, kiracıdan “*onun önceki malike ödediği kira parasından daha fazlasını kendisine ödemesini*” isteyemez...

Nitekim **doktrinde**⁹²⁷¹ bu konuda;

“*Taraflarca kira bedelinin kararlaştırılmış olmasına rağmen, kiracı, sözleşmede kararlaştırılan kira bedelinden daha az miktarda kira bedeli ödüyor ve bu ödemeyi de kiraya veren ihtirazi kayıt ileri sürmeden kabul ediyorsa, sözleşmede belirlenen kira değil, kiracının ödediği ve kiraya verenin de kabul ettiği kira bedeli esas alınır.*” denilmiştir.

Somut olayda ‘önceki malik’ (T.T.) ile ‘kiracı’ (D) AŞ. Ağustos/2019 tarihinde bir araya gelerek bu tarihten (aydan) itibaren kiralanan taşınmazın aylık kira bedelinin düşürülerek ödenmesini kararlaştırmışlar ve kiracı;

Eski malik (T.T.)’IN banka hesabına her ay muntazam olarak:

06.08.2019 tarihinde 19.236 TL. yatırmıştır (EK-1)

04.09.2019 tarihinde 19.236 TL. yatırmıştır (EK-2)

02.10.2019 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-3)

05.11.2019 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-4)

03.12.2019 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-5)

07.01.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-6)

04.02.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-7)

03.03.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-8)

02.04.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-9)

⁹²⁷⁰ OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 1, 18. Bası, 2020, s: 277

⁹²⁷¹ ÇINAR, N.U. age., s: 53

- 06.05.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-10)
 02.06.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-11)
 02.07.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-12)
 05.08.2020 tarihinde 21.150 TL + 2.115 TL. yatırmıştır (EK-13)
 01.09.2020 tarihinde 2.115TL. yatırmıştır (EK-14)
 01.09.2020 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-15)
 05.10.2020 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-16)
 03.11.2020 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-17)
 01.12.2020 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-18)
 05.01.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-19)
 03.02.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-20)
 02.03.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-21)
 05.04.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-22)
 05.05.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-23)
 04.06.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-24)
 05.07.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-25)
 03.08.2021 tarihinde 23.265 TL. + 3.125 yatırmıştır (EK-26) (EK-27)
 03.09.2021 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-28)
 05.10.2021 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-29)
 03.11.2021 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-30)
 03.12.2021 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-31)
 04.01.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-32)

Yeni malik (V.D.)’in banka hesabına her ay muntazam olarak kiracı (D) AŞ. tarafından yatırılan kira bedelleri;

- 02.02.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-33)
 03.03.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-34)
 05.04.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-35)
 05.05.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-36)
 03.06.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-37)

Banka hesabına yatırılmış olan bu kira bedellerini ihtirazi kayıt ileri sürmeden kabul etmiş olan ‘yeni malik’ (V.D.)’in 24.05.2022 tarihinde kiracı hakkında “Şubat/2022, Mart/2022 ve Nisan/2022 aylarına ait kira bedellerinin KİRA SÖZLEŞMESİNE GÖRE –her ay için 9.754,63 TL. eksik yatırılmış olduğunu belirterek, ‘temerrüt nedeniyle tahliye istemli’ icra takibinde bulunmuş olması” TMK.2’deki dürüstlük kuralına aykırı bir davranış sayılır...

IX- •Kiracının, kira sözleşmesine aykırı davranarak, kira bedelini (ve yan giderleri) ödememesi ve temerrüde düşmesi üzerine, kiralayan (kiraya veren) bu nedenle kira sözleşmesini sona erdirmek için sulh hukuk mahkemesine başvurup “*kira sözleşmesinin feshini ve kiralananın tahliyesini*” isteyebileceği gibi⁹²⁷², kiracısı hakkında –daha pratik bir yol olan– “*kira bedelinin ödenmemesinden (temerrütten) dolayı ilamsız tahliye takibinde*”⁹²⁷³ de bulunabilir.

⁹²⁷² Ayrıntılı bilgi için bkzn: ÇINAR, N.U. age., s: 243 vd. – CERAN, M. Kira Sözleşmesi-Tahliye, 2012, s: 53 vd.

⁹²⁷³ UYAR, T. Kiralanan Taşınmazın ‘Kira Borcunun Ödenmemesi (Temerrüt)’ Nedeniyle İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesi (ABD. 2009/1, s: 75-106) – UYAR, T. İcra Hukuku’nda Tahliye, 1981, s: 99 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, 3. Baskı, 2014, s: 4134 vd. – YILMAZ, H. Kiralanan Taşınmazların İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesi (Terazi Huk. Der., Aralık/2006, s: 53-64) – KELEŞ, Ş. Kiralanan Taşınmazların İlamsız Tahliyesi, 2009, s: 75 vd. – ÇETİN, E.H. İcra Hukuku’nda Tahliye Davaları, 2007, s: 82 vd. – ÇINAR, N.U. age., s: 334 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 816 vd.

Bu takip yolunda kiralayan (kiraya veren) ö n c e ‘yetkili icra dairesi’ne başvurarak “borçlu-kiracının ödemediği (temerrüde düştüğü) kira borcunu –TBK.m. 315/II ve TBK.m. 362/II uyarınca- on gün/otuz gün/altmış gün içinde [konut ve çatılı işyeri kiralarında en az otuz gün olmak üzere] ödemesini aksi taktirde, bu süreler geçtikten sonra icra (hukuk) mahkemesinden, kiralanan yerde çıkarılmasını isteyeceği, borçlu-kiracının yedi gün içinde itiraz sebeplerini icra dairesine bildirmeye mecbur olduğunu” ihtar eder.

Borçlu-kiracının yedi gün içinde “kira sözleşmesi yönünden ödeme emrine itiraz etmesi” (İİK.m. 269/b)⁹²⁷⁴ veya “kira sözleşmesi dışındaki nedenlerle ödeme emrine itiraz etmesi” (İİK.m. 269/c)⁹²⁷⁵ halinde icra takibi durur.

X- • Alacaklı-kiralayan, borçlunun (kiracısının) icra takibine yaptığı itirazın kendisine tebliği üzerine; İİK. 269 ve 269/c uyarınca altı ay içinde “itirazın kaldırılmasını ve tahliye karar verilmesini” –konut ve çatılı iş yerlerinde otuz günlük ödeme süresi geçtikten sonra (TBK.m. 315/II)- icra hukuk mahkemesinden isteyebilir.⁹²⁷⁶

XI-Davacı vekili “dava dilekçesi”nde (Bknz: s: 2, son paragraf);

“*Davalı kiracıya ödeme emri 24.05.2022 tarihinde tebliğ edilmiş ancak davalı borçlu, yasal süresi içinde ilgili icra dosyasına itiraz etmiştir. Bu itiraz sonucunda kanunda yer verilen **ödeme süresinin geçmesinin beklenmesine gerek kalmadan** işbu itirazın kaldırılması ve kiralanan taşınmazın tahliyesi davası açılabilmesinin önünde bir engel kalmamıştır...*”

diyerek; “*borçlu-kiracının, süresi (yedi gün) içinde ödeme merine itiraz etmiş olması halinde, alacaklı-kiralayanın (konut ve çatılı işyeri kiralarında) otuz günlük ödeme süresinin geçmesini beklemeden, icra (hukuk) mahkemesinden tahliye kararı verilmesini isteyebileceğini*” belirtmişse de bu düşünce doğru değildir.

Gerçekten;

A- Doktrinde⁹²⁷⁷ azınlıkta kalan görüşe göre; “*borçlunun ödeme emrine itiraz etmiş olması halinde, alacaklı kiraya verenin icra mahkemesinden tahliye isteyebilmesi için (10,30 veya 60 günlük) ödeme (ihtar) süresinin geçmesini beklemesine gerek yoktur. Fakat Yargıtay karşı görüştedir. Bu görüşün bir sonucu olarak Yargıtay, ödeme süresi geçmeden itirazın kaldırılması ve tahliye istenmiş olması halinde, icra mahkemesinin, tahliye talebini incelemesiz reddetmesi, itirazın kaldırılması talebini ise incelemesi gerektiğine karar vermektedir.*”

B- Doktrindeki hakim görüşe göre ise;

√ “*Kanaatimize göre, tahliye talebi yapıldığı tarihteki koşullara göre incelenmelidir. İhtarlı ödeme emrinin tebliğinden itibaren başlayan otuz günlük ödeme süresi dolmadan ve dolayısıyla borçlu temerrüde düşmeden icra mahkemesinden tahliye talep edilemez. Çünkü, borçlu temerrüde düşmeden alacaklının tahliye isteme hakkı doğmaz...*⁹²⁷⁸

*Alacaklı, ödeme emrinin (Örnek No: 13) borçluya tebliğinden itibaren ödeme süresi dolmadan ve böylece borçlunun temerrüdü gerçekleşmeden icra mahkemesinden tahliye isteyemez, istese bile icra mahkemesi, borçlu kiracının tahliyesine karar veremez...*⁹²⁷⁹ *İcra mahkemesince otuz günlük ödeme süresinin dolup dolmadığının kendiliğinden gözetilmesi ‘her dava açıldığı gündeki koşullara tabi olup, ona göre sonuçlandırılır’ biçimindeki 23.12.1976 tarih ve 7/6 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararından kaynaklanmaktadır.*⁹²⁸⁰”

⁹²⁷⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. Tahliye, s: 171 vd. – KURU, B. age., s: 837 vd. – YILMAZ, H. agm., s: 57 vd.

⁹²⁷⁵ UYAR, T. Tahliye, s: 189 vd. - UYAR, T. agm., s: 75 vd. – KURU, B. age., s: 838 vd. – YILMAZ, H. agm., s: 61 vd.

⁹²⁷⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4218 – UYAR, T. Tahliye, s: 190 vd.

⁹²⁷⁷ KURU, B. El Kitabı, s: 841

⁹²⁷⁸ KELEŞ, Ş. age., s: 350 vd.

⁹²⁷⁹ KELEŞ, Ş. age., s: 215

⁹²⁸⁰ KELEŞ, Ş. age., s: 217

√ “Alacaklı, itirazın kendisine tebliği üzerine hemen Tetkik Mercii’ne (icra mahkemesine) ‘itirazın kaldırılması’ için başvuran alacaklı, ödeme emrindeki ‘ödeme (ihzar) süresi’ geçtikten sonra tahliye karar verilmesi için Tetkik Mercii’ne (icra hukuk mahkemesine) başvurabilir.”⁹²⁸¹

√ “Kiralayanın tahliye isteyebilmesi için borçluya verilen otuz günlük ödeme süresinin sona ermesini beklemesi gerekir. Süre, ihartlı ödeme emrinin borçluya tebliğ edilmesi ile başlar, tebliğin yapıldığı gün süreye tabi değildir...”⁹²⁸²

√ “Kiracı, kendisine gönderilen ödeme emrine yedi gün içerisinde itiraz etmemiş olsa bile tahliye karar verilebilmesi için kira türüne göre, ödenmeyen kira borcunu ödemesi için kendisine tanınan on, otuz veya altmış günlük sürelerin beklenmesi gerekir...”

Kiraya veren ödeme süresinin (10,30 veya 60) dolmasından itibaren altı ay içinde icra mahkemesine başvurarak kiralayanın tahliyesini isteyebilir.”⁹²⁸³

√ “Kiralayan-alacaklının tahliye isteyebilmesi için ödeme emrinde borçluya verilen otuz günlük, altı aydan daha kısa süreli kira sözleşmelerinde, altı günlük, hasılat kiralasında altmış günlük ödeme süresinin geçmesi gerekir.”⁹²⁸⁴

√ “Borçlu yasal ödeme süresi içerisinde borcunu ödemezse, alacaklı, ödeme süresi dolduktan sonra kiracının temerrüt nedeniyle tahliyesini isteyebilir.”⁹²⁸⁵

XII-Yüksek mahkeme; öteden beri –borçlu kiracı kendisine gönderilen ödeme emrine ister süresi içinde itiraz etmiş, isterse itiraz etmemiş olsun, “**alacaklı-kiraya verenin, İİK.m. 269/I ve TBK.m. 315/II, 362/II’de öngörülen ödeme süresi dolmadan icra (hukuk) mahkemesine başvurup ‘temerrüt nedeniyle tahliye kararı’ verilmesini istemeyeceğini**” belirtmiştir. Gerçekten;

√ “Yasal otuz günlük ödeme süresi dolmadan açılan davada tahliye kararı verilemeyeceğini”⁹²⁸⁶

√ “Davacı tarafça tahliye istemli davanın, İİK’nin 269/1.maddesi uyarınca, yasal 30 günlük süre beklendikten sonra açıldığı, bu durumda davalı kiracının kira bedelinin ödendiğini veya sair bir sebeple istenemeyeceğini İİK’nin 269/c maddesindeki belgelerle ispat etmesi gerekeceğini, davalı borçlu İİK’nin 269/c maddesinde belirtilen makbuz ve belgelerden biri ile takibe konu kira bedellerini ödemediğini kanıtlayamadığına göre, mahkemece davanın kabulü ile kiralananın tahliyesine karar verilmesi gerekeceğini”⁹²⁸⁷

√ “İİK..269/1 maddesi göndermesi ile TBK.’nin 315.(BK 260.) maddesi gereğince 30 günlük ödeme süresinin dolması beklenmeden alacaklı tarafından icra mahkemesinden tahliye isteminde bulunulamayacağını”⁹²⁸⁸

√ “Davacı tarafça tahliye istemli davanın, İİK.’nin 269/1 yollamasıyla TBK.’nin 315.maddesi uyarınca verilen, yasal 30 günlük süre beklenmeden 11/02/2016 tarihinde açıldığı, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklenmeden tahliye isteminde bulunulamayacağını”⁹²⁸⁹

√ “Davacı alacaklının, davalı borçluların 11.09.2015 tarihinde tahliye ihtarını içerir 3.000,00 TL kira alacağını ödemediklerinden bahisle, davalılar hakkında 11.09.2015 tarihinde icra takibi başlattığını, 13 nolu ihartlı ve 30 gün ödeme süreli ödeme emri dava-

9281 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4218 – UYAR, T. Tahliye, s: 191

9282 YILMAZ, H. agm., s: 58

9283 ÇINAR, N.U. age., s: 339

9284 ERDOĞAN, H. Tahliye, Kira Tespiti, Kira Alacağı ve Tazminat Davaları, 2006, s: 1144 – ÇETİN, E.H. age., s: 105

9285 ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 10. Baskı, 2023, s: 990

9286 Bknz: 12. HD. 22.09.2022 T. E: 7581, K: 9230 (www.e-uyar.com)

9287 Bknz: 8. HD. 06.11.2019 T. E: 5581, K: 9978 (www.e-uyar.com)

9288 Bknz: 8. HD. 12.02.2018 T. E: 2017/4692, K: 1968 (www.e-uyar.com)

9289 Bknz: 8. HD. 06.02.2018 T. E: 2017/4603, K: 1651 (www.e-uyar.com)

lılara 19.09.2015 tarihinde tebliğ edildiğini, davacı İİK. 'nin 269/1. maddesinin göndermesiyle uygulanması gereken Türk Borçlar Kanunu'nun 315/2. maddesinde öngörülen otuz günlük süreyi beklemeden 29.09.2015 tarihinde tahliye istemiyle bu davayı açtığını, ödeme süresi dolmadan ve temerrüt gerçekleşmeden tahliye istenemeyeceğinden, mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile tahliye kararı verilmesinin doğru olmadığını⁹²⁹⁰

√ “Davacı borçlunun S.S. süresinde verdiği itiraz dilekçesi ile borca itiraz ettiğini, dosyadaki ihtarlı ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresi verildiğini, davacı tarafca tahliye istemli dava, İİK. 'nun 269/1 yollamasıyla TBK. 'nin 315. maddesi uyarınca verilen, yasal 30 günlük süre beklenmeden 20/10/2015 tarihinde açıldığını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklemeden tahliye isteminde bulunulamayacağını, bu durumda mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu⁹²⁹¹

√ “Davacı alacaklının, 10/04/2011 başlangıç tarihli ve bir yıl süreli kira sözleşmesine dayanarak, 07/04/2015 tarihinde başlattığı icra takibi ile 2011 yılı Ekim ayından 2015 yılı Mart ayına kadarki ödenmeyen kira alacağı 15.350,00 TL 'nin işlemiş faiziyle tahsilini talep ettiğini, ödeme emri borçlu kiracıya 08/04/2015 tarihinde tebliğ edildiğini, davacı borçlu süresinde verdiği dilekçe ile borca itiraz ettiğini, borçluya tebliğ edilen ihtarlı ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresi verildiğini, davacı tarafca tahliye istemli davanın, İİK. 'nun 269/1.maddesi uyarınca, yasal 30 günlük süre beklenmeden 08/05/2015 tarihinde açıldığını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklenmeden tahliye isteminde bulunulamayacağını, bu durumda mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu⁹²⁹²

√ “Davacı alacaklıların, 01/02/2011 başlangıç tarihli ve bir yıl süreli kira sözleşmesine dayanarak, 12/06/2015 tarihinde başlattığı icra takibi ile 2015 yılı Ocak ayından 2015 yılı Mayıs ayına kadarki ödenmeyen kira alacağı 22.500,00 TL 'nin tahsilini talep ettiği ödeme emri borçlu kiracıya 16/06/2015 tarihinde tebliğ edilmiş, davacı borçlu süresinde verdiği dilekçe ile borca itiraz ettiğini, borçluya tebliğ edilen ihtarlı ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresi verildiğini, davacı tarafca tahliye istemli davanın, İİK. 'nun 269/1.maddesi uyarınca, yasal 30 günlük süre beklenmeden 14/07/2015 tarihinde açıldığını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklenmeden tahliye isteminde bulunulamayacağından, bu durumda mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu⁹²⁹³

√ “Davacı alacaklının, 15/04/2014 başlangıç tarihli ve dört yıl süreli kira sözleşmesine dayanarak, 05/10/2015 tarihinde başlattığı icra takibi ile 2015 yılı Mart ayından Eylül ayına kadarki kira bedeli 4.862,00 TL kira alacağının işlemiş faiziyle tahsilini talep ettiğini, ödeme emrinin borçlu kiracıya 20/10/2015 tarihinde tebliğ edildiğini, davacı borçlunun süresinde verdiği dilekçe ile borca itiraz ettiğini, borçluya tebliğ edilen ihtarlı ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresinin verildiğini, davacı tarafca tahliye istemli dava, İİK. 'nin 269/1. maddesi uyarınca, yasal 30 günlük süre beklenmeden 26/10/2015 tarihinde açıldığını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklenmeden tahliye isteminde bulunulamayacağını, bu durumda mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu⁹²⁹⁴

9290 Bknz: 8. HD. 14.06.2017 T. E: 3549, K: 9059 (www.e-uyar.com)

9291 Bknz: 8. HD. 14.06.2017 T. E: 3585, K: 8965 (www.e-uyar.com)

9292 Bknz: 8. HD. 07.06.2017 T. E: 3522, K: 8517 (www.e-uyar.com)

9293 Bknz: 8. HD. 07.06.2017 T. E: 3518, K: 8512 (www.e-uyar.com)

9294 Bknz: 8. HD. 07.06.2017 T. E: 3480, K: 8509 (www.e-uyar.com)

√ “Davacı alacaklının 18/11/2015 tarihinde başlattığı icra takibi ile 31.860,00 TL kira ve 141,41 TL işlemiş faiz alacağının tahsilini talep ettiğini, ödeme emrinin davalı borçluya 20/11/2015 tarihinde tebliğ edildiğini, davalı borçlunun süresinde verdiği itiraz dilekçesi ile borca itiraz ettiğini, dosyadaki ihtarlı ödeme emrinde yasal ödeme süresinin 30 gün olarak belirtildiğini, davacı tarafça tahliye istemli dava, İİK. 'nin 269/1 yollamasıyla TBK. 'nin 315. maddesi uyarınca, yasal 30 günlük ödeme süresi beklenmeden 09/12/2015 tarihinde açıldığından mahkemece tahliye isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu”⁹²⁹⁵

√ “Davacı alacaklı, borçlunun 2014 Ağustos ve Eylül aylar kira bedelleri ile ortak gider borçları toplamı 884,02 TL'ni ödemediği iddiasıyla, davalı hakkında 08.10.2014 tarihinde icra takibi başlattığını, 13 nolu ihtarlı ödeme emrinin davalıya 14.10.2011 tarihinde tebliğ edildiğini ve ödeme emrinde ödeme süresi olarak otuz gün süre verildiğini, davacı İİK 269/1 maddesinin göndermesiyle uygulanması gereken Türk Borçlar Kanunu'nun 315 maddesinde öngörülen otuz günlük ödeme süresini beklemeden 07.11.2014 tarihinde İcra Mahkemesi'nden tahliye isteminde bulunduğunu, ödeme süresi dolmadan ve temerrüt gerçekleşmeden tahliye istenemeyeceğinden, mahkemece süresinde açılan tahliye davasının reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile tahliye kararı verilmesinin doğru olmadığını”⁹²⁹⁶

√ “İİK. 'nin 269/1. maddesi göndermesi ile TBK. 'nin 315. (BK 260.) maddesi gereğince 30 günlük ödeme süresinin dolması beklenmeden alacaklı tarafından icra mahkemesinden tahliye isteminde bulunulamayacağını, ödeme emri ile borçluya 30 günlük ödeme süresi verildiğini ve 03.06.2015 tarihinde tebliğ edildiğini, alacaklı vekili tarafından 30 günlük ödeme süresinin geçmesi beklenmeden ve temerrüt gerçekleşmeden 22.06.2015 tarihinde icra mahkemesinden tahliye isteminde bulunulduğundan davacı alacaklının tahliyeye yönelik temyiz itirazlarının yerinde olmadığını- Davalının kira bedelinin ödendiğini veya sair bir sebeple istenemeyeceğini İİK. 'nun 269/c maddesindeki belgelerle ispat etmesi gerektiğini, davalı borçlu İİK. 'nun 269/c maddesinde belirtilen makbuz ve belgelerden biri ile takibe konu kira bedellerini ödemediğini kanutlayamadığına göre, mahkemece 2015 yılı Haziran, Temmuz, Ağustos ayları kira bedelinin takip tarihi itibarıyla muaccel olmadığı hususu da göz önüne alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesinin doğru olmadığını”⁹²⁹⁷

√ “Davalı borçlunun süresinde verdiği itiraz dilekçesinde borca itiraz ettiğini; dosyadaki ihtarlı ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresi verildiğini; davacı tarafça tahliye istemli davanın, İİK. 'nun 269/1 yollamasıyla TBK. 'nin 315.maddesi uyarınca verilen, yasal 30 günlük süre beklenilmeden 21/08/2015 tarihinde açıldığını; ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklenilmeden tahliye isteminde bulunulamayacağını; bu durumda mahkemece tahliye isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu”⁹²⁹⁸

√ “İtirazın kaldırılması, kiralananın tahliyesi istemlerine ilişkin davada, ödeme süresi dolmadan ve temerrüt gerçekleşmeden tahliye istenemeyeceğini”⁹²⁹⁹

belirtmiştir...

Aynı doğrultuda:

- 6. HD. 01.06.2009 T. E: 3445, K: 5074 (YKD. 2009/8, s: 1503 vd.)
- 6. HD. 21.04.2008 T. E: 4044, K: 5037 (KELEŞ,Ş. age., s: 952)
- 6. HD. 29.09.2005 T. E: 6528, K: 8810 (ÇETİN,E.H. age., s: 134)
- 6. HD. 22.03.2005 T. E: 889, K: 2627 (Legal Huk. Der. 2005/28,s: 1402)
- 6. HD. 14.10.2004 T. E: 6237, K: 6909 (ÇETİN,E.H. age., s: 142 vd.)

⁹²⁹⁵ Bknz: 8. HD. 28.03.2017 T. E: 1759, K: 4483 (www.e-uyar.com)

⁹²⁹⁶ Bknz: 8. HD. 07.03.2017 T. E: 1509, K: 3087 (www.e-uyar.com)

⁹²⁹⁷ Bknz: 8. HD. 06.03.2017 T. E: 1712, K: 2950 (www.e-uyar.com)

⁹²⁹⁸ Bknz: 8. HD. 09.02.2017 T. E: 485, K: 1355 (www.e-uyar.com)

⁹²⁹⁹ Bknz: 6. HD. 06.10.2016 T. E: 2015/12340, K: 5736 (www.e-uyar.com)

6. HD. 25.03.2004 T. E: 1914, K: 2072 (ÇETİN, E.H. age., s: 144 vd.)
 6. HD. 17.03.2004 T. E: 1678, K: 1851 (KELEŞ, Ş. age., s: 215, dipn. 624)
 12. HD. 17.02.1997 T. E: 13686, K: 14150 (KELEŞ, Ş. age., s: 216, dipn. 624)

Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle;

a) Borçlu kiracı, süresi (yedi gün) içinde icra dairesine itiraz ederek hakkındaki tahliye istemli takibi durdurmuş dahi olsa, alacaklı-kiraya verenin ancak –‘konut’ ve ‘çatılı işyerlerinde’- ‘ödeme süresi’ olan otuz günlük sürenin geçmesinden sonra, icra mahkemesine başvurarak *‘borçlunun itirazının kaldırılmasını ve tahliyeye karar verilmesini’* isteyebileceği,

Somut olayda;

“Örnek: 13 İhtarlı Ödeme Emri” borçlu kiracıya değil, borçlu kiracının vekili Av. İrem Bayraktar Öner’e 24.05.2023 tarihinde **e-tebligat** yoluyla tebliğ edilmiş (EK-38), Tebliğ Mazbatasında *‘tebligatın, beş günün sonunda, 29.05.2022 tarihinde okundu sayıldığı’* belirtilmiş olduğundan, davacı-alacaklı (yeni malikin); ödeme (ihtar) süresinin sonu olan 29.05.2022 tarihinden sonra (30.06.2023 tarihinde) Düzce İcra Hukuk Mahkemesi’ne başvurup *‘borçlunun itirazının kaldırılmasını ve tahliyeye karar verilmesini’* –**doktrinde** az önce belirttiğimiz görüşler ve **Yargıtay içtihatları** doğrultusunda- istemesi gerekirken, otuz günlük ödeme süresi dolmadan (27.06.2023 tarihinde) böyle bir talepte bulunmasının isabetli olmadığı,

b) *Kiralanan taşınmazın yeni malikinin, önceki malikten daha fazla hak sahibi olmayacağı,*

Somut olayda;

Kiracı (D) AŞ., dava konusu kiralananı önceki malik (T.T.)’tan devraldıktan sonra yeni malik (V.D.)’e önceki malike ödediği miktarda kira bedellerini aynen yeni malikin banka hesabına yatırmaya devam etmiş ve yeni kira bedellerini (Şubat/2022-Haziran/2022) (EK-33-37) davacı-alacaklının hesabına yatırmıştır. Bu nedenle kiracının davacı alacaklıya herhangi bir borcu bulunmamaktadır...07/07/2023

KAYNAKÇA:

- CERAN, M. Kira Sözleşmesi-Tahliye, 2012
 ÇETİN, E.H. İcra Hukuku’nda Tahliye Davaları, 2007
 ÇINAR, N.U. Türk Borçlar Kanunu’nda Düzenlenen Kira Sözleşmelerinde Kira Bedelinin Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları, 2014
 ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 10. Baskı, 2023
 ERDOĞAN, H. Tahliye, Kira Tespiti, Kira Alacağı ve Tazminat Davaları, 2006
 KELEŞ, Ş. Kiralanan Taşınmazların İlamsız Tahliyesi, 2009
 KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013
 OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 1, 18. Bası, 2020
 UYAR, T. İcra Hukuku’nda Tahliye, 1981
 UYAR, T. Kiralanan Taşınmazın ‘Kira Borcunun Ödenmemesi (Temerrüt)’ Nedeniyle İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesi (ABD. 2009/1, s: 75-106)
 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, 3. Baskı, 2014
 YILMAZ, H. Kiralanan Taşınmazların İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesi (Terazi Huk. Der., Aralık/2006, s: 53-64)

102) İcra Dairesinde Takip Konusu Alacak İçin Zamanaşımı ‘Sadece’ ‘İcra Takip İşlemleri’ İle mi Kesilir?

(İstanbul Barosu Dergisi, Eylül-Ekim/2021, S: 2021/5, s: 15-30)

“İcra Takibinin Kesinleşmesinden Sonra, Borcun Zamanaşımına Uğradığı” İddiasıyla Borçlu Tarafından “İcranın Geri Bırakılması” İstemiyle Açılan Davada (İİK. 71), Alacaklının, “Kaydına Haciz Koymak Üzere Borçlunun UYAP’tan Taşınmazlarının Sorgulanmasını” İcra Dairesinden Talep Etmesi, Zamanaşımını Kesen Bir “Taraflı Takip İşlemi” midir?

*

I- Genel haciz yolu ile ilamsız takiplerin **iptalini ve ertelenmesini** gerektiren sebepler İİK.m. 71’de gösterilmiştir.⁹³⁰⁰ Burada öngörülen “*iptal*” ve “*erteleme*” sebepleri, icra takibinin kesinleşmesinden sonra ki dönemde doğmuştur. Takibin kesinleşmesinden önce ki dönemde doğmuş olan “*iptal*” ve “*erteleme*” sebeplerinin “ödeme emrine itiraz” yöntemi içinde -takibin şekline göre 7 gün içinde icra dairesine⁹³⁰¹ veya 5 gün içinde icra mahkemesine-⁹³⁰² ileri sürülmesi gerekir. Yani, bu aşamada gerçekleşmiş olan “iptal” ve “erteleme” sebeplerine dayanılarak, İİK.m. 71 uyarınca “*takibin iptaline*”, “*icranın geri bırakılmasına*” ya da “*takibin ertelenmesine*” karar verilmesi için icra mahkemesine başvurulamaz.⁹³⁰³

Bu madde, ilamlı takiplerde aynı konuyu düzenleyen İİK. mad. 33/II ve 33/a’nın ilamsız takiplerdeki karşılığını teşkil etmektedir.⁹³⁰⁴

Takip kesinleştikten sonra borçlu; **a-** «*Borcunu -icra dairesi dışında- ödemiş ya da borcunu sona erdiren herhangi bir hukuki sebepten yararlanıyor*» olabilir. **b-** «*Alacaklıdan -icra dairesi dışında- borcunu ödemek için süre almış*» olabilir. **c-** «*Borcun zamanaşımına uğradığını*» kesinleşmeden sonraki dönemde kanıtlanabilir. Bu durumlarda borçlu, icra mahkemesine başvurarak, takibin ertelenmesini (icranın geri bırakılmasını) ya da iptalini isteyebilir. Bu başvurunun hukuki niteliği; “*itiraz*”dır. **Yüksek mahkemenin** kimi kararlarında bundan “*şikayet*” olarak bahsetmesini⁹³⁰⁵ bu nedenle isabetli bulmuyoruz.

Hakkındaki icra takibi kesinleşen borçlu, takip konusu borcunu icra dairesine başvurup *ödeyerek* ya da icra dairesinde alacaklı ile *taksit sözleşmesi* yaparak, icra takibini durdurabilir. Birinci olasılıkta takip tamamen sona erer, ikinci olasılıkta ise, takip “taksit sözleşmesi”nde öngörülen süre kadar ertelenmiş olur.

Hakkındaki icra takibi kesinleşen borçlu, icra dairesi dışında (haricen) alacaklı ile anlaşılıp borcunu kendisine (ya da vekiline) ödeyerek veya kendisinden (ya da vekilinden) -haricen yaptığı taksit sözleşmesi gereğince- borcunu ödemek için süre (mehil) almış olabilir. Bütün bu durumlarda alacaklının (ya da vekilinin) yapılan anlaşma gereğince,

⁹³⁰⁰ **UYAR, T.** İcra Takibinin Kesinleşmesinden Sonraki Dönemde Doğmuş Olan “İptal” ve “Erteleme” Nedenlerine Dayanılarak Takibin İptali ve Ertelenmesi “İİK.mad. 71” (Legal Huk. Der. Eylül/2006, s: 2721-2734)

⁹³⁰¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, C: 1, 2014, s: 939 vd.

⁹³⁰² **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C: 2, s: 3122 vd.; 3134 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Hukuku’nda Kambiyo Senetleri, 4. Baskı, 2013, s: 235 vd.; 351 vd.

⁹³⁰³ Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 13676/872; 26.12.2011 T. 14606/30568; 24.05.2011 T. 29259/10202; 01.06.2010 T. 12003/13429; 19.02.2010 T. 22647/3782; 11.01.2010 T. 18613/26 vb. (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁰⁴ **UYAR, T.** İcra Hukuku’nda İlamlı Takipler, 2. Bası, 1991, s: 439

⁹³⁰⁵ Bknz: 12. HD. 26.05.2014 T. 12067/14768; 13.06.2013 T. 14067/20489; 18.03.2013 T. 1461/9776; 05.03.2013 T. 30852/7335; 04.06.2012 T. 1820/18946; 13.05.2004 T. 7887/12336; HGK. 20.03.2002 T. 12-166/196 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

icra takibine devam etmemesi gerekir. Eğer alacaklı, kötüniyetli davranıp, borçlusu ile yaptığı anlaşmaya rağmen, icra takibine devam ederse, borçlunun da burada açıklamaya çalışacağımız şekilde yürütülen takibi durdurmak için -icra mahkemesine- başvuruda bulunması gerekir.

II- Kanunda, borçlunun ü ç s e b e p l e, hakkında gerçekte kesinleşmiş bulunan “icra takibinin iptalini veya geri bırakılmasını” isteyebileceği öngörülmüştür.

Bu durumlar;

A- «Borcun sona ermesi (i t f a)» nedeni ile takibin iptali⁹³⁰⁶,

B- «Süre verme (imhal)» nedeni ile takibin ertelenmesi (tâliki)⁹³⁰⁷,

C- «Zamanaşımı» nedeni ile icranın geri bırakılması⁹³⁰⁸: «Takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde», alacağın zamanaşımına uğraması mümkündür. Alacağın bağlı olduğu zamanaşımı, takiple ilgili son işlem tarihinden itibaren işlemeye başlar.^{9309 9310}

Takip talebi ile zamanaşımı kesilir (TBK.m. 154/I,II). Takip talebi ile takibin (ödeme emrinin) kesinleşmesi arasındaki dönemde, özellikle TBK.m. 157/II ve İİK.m. 68/I; 68a/I hükümleri nedeniyle alacağın zamanaşımına uğraması söz konusu olmaz. Buna karşılık, takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde alacağın zamanaşımına uğraması mümkündür. Çünkü, haciz (İİK.m.78/II) ve satış (İİK.m. 110) isteme sürelerinin geçmesi hallerinde takip düşmemekte, takip dosyası derdest kalmaya devam etmekte ve bir ‘yenileme talebi’ ile haciz istemek suretiyle (İİK.m. 78/V) her zaman takibe devam edilebilmektedir. İşte alacaklı, takibe ilişkin son işlem tarihinden itibaren (karş: TBK.m. 157/II), borcun tabi olduğu zamanaşımı süresini geçirdikten sonra ‘yenileme talebi’nde bulunursa (İİK.m. 78/V) borçlu, ‘alacağın zamanaşımına uğradığını’ ileri sürebilir. Ancak, takip kesinleşmiş olduğu için, borçlu bunu ‘ödeme emrine itiraz yolu’ ile yapamaz. Bu halde, borçlunun başvurabileceği yol, ‘takibin (icranın) iptali’/‘icranın geri bırakılması’ yoludur (İİK.m. 71/II).⁹³¹¹

III- Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile çeke dayalı yapılan takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde borçlu hakkında işlem yapılmayarak altı aylık zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşıldığından, borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabul edilerek İİK. mad. 71/son göndermesi ile uygulanması gereken aynı yasanın 33/a maddesi gereğince ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”⁹³¹²

√ “Borçlular hakkında genel haciz yolu ile yapılan ve kesinleşen icra takibinde İİK. mad. 71/2. maddesinin göndermesi ile uygulanması gereken aynı kanunun 33/a-1. maddesi gereğince, takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde borcun zamanaşımına uğradığının belirlenmesi halinde icranın geri bırakılmasına karar verileceğini ve bu şikayetin süresiz olarak yapılabileceğini, takip dayanağı çekler hakkında zamanaşımını kesen sebeplerin Ticaret Kanunu’nda sınırlı olarak sayılmış olduğunu, alacaklı tarafından geçici aciz vesikasına dayalı açılan tasarrufun iptali davasının zamanaşımını kesmeyeceğini, ancak borçlu hakkında kesin aciz vesikası düzenlenmesi halinde bu tarihten itibaren 20 yıl geçmesiyle borcun zamanaşımına uğrayacağını, açılan tasarrufun iptali davası

⁹³⁰⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C: 1, s: 1242 vd.

⁹³⁰⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C: 1, s: 1259 vd.

⁹³⁰⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C: 1, s: 1249 vd.

⁹³⁰⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C: 1, s: 1249

⁹³¹⁰ Bknz: 12. HD.26.05.2014 T. 12067/14768; 03.06.2013 T. 14067/20489; 17.09.2004 T. 15319/19499; 24.05.2004 T. 8239/13110; 16.02.2004 T. 2558/2922; 12.06.2003 T. 11322/14045; 28.01.2003 T. 28167/1266; 12.10.1995 T. 12858/13522 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³¹¹ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 228

⁹³¹² Bknz: 12. HD. 28.03.2013 T. 1989/11966 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

sırasında, icra dosyasında zamanaşımını kesen başkaca hiçbir işlem yapılmaması halinde borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabul edilmesi gerekeceğini⁹³¹³

√ “Alacaklının sadece haciz talebinde bulunması veya sadece taşınmazın satışı istemesi yeterli olmayıp, işlemin zamanaşımının kesilmesi için İİK. mad. 59. maddesi uyarınca masrafın da yatırılmış olması gerekeceği”⁹³¹⁴

√ “Borçlunun maaşına haciz konulmasının talep edilmesinden sonra şikayet tarihine kadar zamanaşımını kesecek bir icra takip işleminin yapılmaması ve TTK’da zamanaşımına ilişkin sayılan sebeplerin de bulunmaması karşısında, zamanaşımı gerçekleştiğinin kabul edileceğini, maaş haczi konusunda müzekkere yazılması ve maaştan kesintilerin icra dosyasına girmesinin beklenmesinin, zamanaşımını kesmeyeceğini”⁹³¹⁵

√ “Ticaret Kanunu’nda bonolar hakkında zamanaşımının hangi sebeplerle kesileceği sınırlı bir şekilde açıklanmış olduğunu, borçlular vekilinin icra mahkemesinde ileri sürdüğü ‘meskeniyet şikayetinin’ TTK. mad. 662’de belirtilen dava kavramı içerisinde değerlendirilemeyeceğini ve bu şikayetin yapıldığı tarihten mahkeme kararının kesinleşmesine kadar geçen sürede zamanaşımının kesilmeyeceğini”⁹³¹⁶

√ “İcra dosyasındaki ‘son işlem’in üzerinden, takip dayanağı çekin bağlı olduğu altı aylık (şimdi; 3 yıllık) zamanaşımı süresinin geçmiş olması halinde, İİK. 71/II uyarınca yapılan başvuru sonucunda, icra mahkemesince ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”⁹³¹⁷

√ “Alacaklı tarafından çeke dayalı olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibe geçilen icra dosyasında, son işlem yapıldıktan sonra haciz talep edilmiş ise de masrafın yatırılmaması halinde, İİK. mad. 59 uyarınca geçerli bir talebin varlığından söz edilemeyeceğini- Borçlu tarafından açılan menfi tespit davasında, alacaklı durumundaki davalının itirazını defî yolu ile ileri sürmesi halinde, borçlu tarafından alacaklı aleyhine açılan menfi tespit davasının da bu nedenle zamanaşımını keseceğinin kabul edileceğini, ancak menfi tespit davası açılmadan önce, çekin ibraz süresinin dolduğu tarih itibarıyla uygulanması gereken TTK. mad. 726’da öngörülen altı aylık zamanaşımı süresi dolduğundan, mahkemenin icranın geri bırakılmasına dair kararının uygun olduğunu”⁹³¹⁸

√ “Çeke dayalı kambiyo takibinde borçlunun, takibin kesinleşmesinden sonra 6 aylık zamanaşımı süresinin geçtiğini ve takibin zamanaşımına uğradığını belirterek, İİK. nin 71 ve 33-a maddeleri uyarınca icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasına karar verilmesini talep ettiğini, İİK. ’nin 71/2. maddesinde; borçlu takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürecek olursa, 33/a maddesi hükmünün kıyasen uygulanacağını, İİK. ’nin 33/a-1 maddesinde de zamanaşımı gerçekleşmişse icranın geri bırakılacağı hususunun düzenlendiğini, o halde, borçlunun isteminin kabulü ile İİK. ’nin 71/2. ve 33/a maddeleri gereğince icranın geri bırakılmasına karar verilmesinin gerekeceğini”⁹³¹⁹

√ “Zamanaşımını kesen işlemin, her kim hakkında vaki olmuşsa ancak ona karşı hüküm ifade edeceğini, icra takibinin diğer borçlusu hakkında yapılan zamanaşımını kesen işlemlerin şikayetçi borçlu yönünden hüküm ifade etmesi mümkün olmadığından, TTK. ’nin 726. maddesinde yazılı 6 aylık zamanaşımı süresinin dolduğunu, müşteki borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabul edilerek hakkındaki icranın geri bırakılmasına karar verilmesinin gerekeceğini”⁹³²⁰

⁹³¹³ Bknz: 12. HD. 18.03.2013 T. 1461/9776 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³¹⁴ Bknz: 12. HD. 19.03.2013 T. 746/10168 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³¹⁵ Bknz: 12. HD. 05.03.2013 T. 30852/7335 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³¹⁶ Bknz: 12. HD. 01.11.2012 T. 20506/31099 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³¹⁷ Bknz: 12. HD. 17.09.2004 T. 15319/19499; 16.02.2004 T. 2558/2922; 28.01.2003 T. 28167/1266 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³¹⁸ Bknz: 12. HD. 03.06.2013 T. 14067/20489 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³¹⁹ Bknz: 12. HD. 14.06.2012 T. 12824/20510 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³²⁰ Bknz: 12. HD. 04.06.2012 T. 1820/18946 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ “Davanın, çeki dayalı kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takibe karşı borçlunun, ‘takibin işlemsiz bırakılması nedeniyle zamanaşımı oluştuğunu’ belirterek icranın geri bırakılması istemi olduğu, çekte keşide yerinin D.BAKIR şeklinde yazıldığı, dolayısıyla çek vafı bulunmadığının görüldüğü, bu belgenin on yıllık zamanaşımına tabi olduğu, zamanaşımı itirazının reddedilmesinin gerektiğini, ayrıca borçlu tarafından açılan menfi tespit davasında, alacaklı bu davaya katımlı ve alacak iddiasını ileri sürmüş ise borçlunun açtığı menfi tespit davasının da zamanaşımını keseceği, söz konusu davanın zamanaşımını kesecek nitelikte olup olmadığı araştırılmadan sonuca gidilmesinin de doğru olmadığını”⁹³²¹

√ “Kambiyo senedi vafını taşımayan adi havale niteliğindeki belgeye istinaden başlatılıp kesinleşen takipte, İİK. ’nin 71/2. maddesi gereğince takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde işleyecek zamanaşımı süresinin TTK. ’nin 726. maddesine göre hesaplanamayacağını”⁹³²²

√ “Alacağın, alacaklının sadece haciz talebinde bulunması ile değil, ayrıca haciz masraflarının da yatırılması halinde zamanaşımının kesileceğini”⁹³²³

√ “‘Takibin kesinleşmesinden sonra oluşan zamanaşımı nedeniyle, İİK. ’nin 71/son maddesinin göndermesi ile aynı kanunun 33/a maddesi uyarınca icranın geri bırakılması’ istemini içeren başvuruyu inceleme görev yetkisinin, takibin kesinleştiği icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine ait olduğunu”⁹³²⁴

√ “İİK. 78 uyarınca dosyanın işlemde kaldırılmış olmasının, borçlunun İİK. 71 uyarınca borcun zamanaşımına uğradığı yönünde itirazda bulunmasına engel teşkil etmeyeceğini”⁹³²⁵

√ “İcra dosyasındaki son işlem olan haciz talebinden itibaren takip dayanağı çeki ilişkin altı aylık zamanaşımı süresinin geçmiş olması halinde, İİK. 71 uyarınca ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”⁹³²⁶

√ “Takibin kesinleştiği tarih ile alacaklı vekilinin ‘89/1 haciz ihbarnamesi çıkarılması’ talebi arasında, takip dayanağı çekin bağlı olduğu altı aylık zamanaşımı süresinden fazla bir sürenin geçmiş olması halinde, İİK. 71 uyarınca ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”⁹³²⁷

√ “Takip dayanağı belgenin ‘çek’ sayılmaması halinde, Ticaret Kanunundaki çeklere ait zamanaşımı hükümlerinin değil, TBK. mad. 146’daki on yıllık zamanaşımının uygulanacağı”⁹³²⁸

√ “İcra dosyasındaki alacaklının son işlem tarihinden, yenileme talebinde bulunulan tarihe kadar ‘bono’lara ilişkin üç yıllık zamanaşımı süresinin doğmamış olması halinde İİK. 71’e göre ‘icranın geri bırakılması’na karar verilemeyeceğini”⁹³²⁹

√ “Zamanaşımı süresinin, alacaklının -‘satış talebinde bulunmak’ gibi- son işleminden itibaren işlemeye başlayacağını (icra müdürlüğünün ‘dosyanın işlemde kaldırılmasına’ ilişkin kararından itibaren işlemeye başlamayacağını)”⁹³³⁰

9321 Bknz: 12. HD. 05.04.2012 T. 25570/11155 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

9322 Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 13676/872 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

9323 Bknz: 12. HD. 25.11.2011 T. 18420/24410 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

9324 Bknz: 12. HD. 16.03.2007 T. 2186/5037 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

9325 Bknz: 12. HD. 01.06.2004 T. 10355/13952; 28.10.2003 T. 17217/21115 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

9326 Bknz: 12. HD. 24.05.2004 T. 8239/13110 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

9327 Bknz: 12. HD. 18.05.2004 T. 8418/12784 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

9328 Bknz: 12. HD. 05.04.2012 T. 25570/11155; 19.01.2012 T. 13676/872 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

9329 Bknz: 12. HD. 12.06.2003 T. 11322/14045 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

9330 Bknz: 12. HD. 12.10.1995 T. 12858/13522 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√“‘Yenileme bildirisi’ gönderilen borçlunun, daha önce başlatılan takibe itiraz edemeyeceğini ancak, İİK. 71’de öngörülen koşullar çerçevesinde -‘takibin kesinleşmesinden sonraki döneme ilişkin- ‘if’a’, ‘imhal’, ‘zamanaşımı’ itirazında bulunabileceğini”⁹³³¹

√“ ‘Yenileme bildirisi’nin (dilekçesinin) usulsüz tebliğ edildiğine ilişkin şikayet ile borca itirazın, icra mahkemesine birlikte yapılabileceğini (ve birlikte incelenebileceğini)”⁹³³²

√“‘Takipteki ‘son işlem’ tarihi ile ‘yenileme’ tarihi arasında, alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresinin geçmemiş olması halinde, ‘zamanaşımı nedeniyle takibin iptaline’ karar verilemeyeceğini”⁹³³³

√“‘Takibin kesinleşmesinden sonraki zamanaşımı iddiası hakkında, İİK. ’nin 16/son değil, 71/son hükmünün uygulanacağını”⁹³³⁴

belirtmiştir...

Tekrar belirtelim ki, borçlu ancak «*takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde*» takip konusu alacağın zamanaşımına uğradığını, bu maddeye göre -*icra mahkemesine*- bildirilebilir.⁹³³⁵ Eğer takip konusu alacak, takip talebinden önce zamanaşımına uğramışsa, borçlunun bu hususu «*ödeme emrine itiraz*» olarak -*icra dairesine* veya takibin şekline göre; *icra mahkemesine*-⁹³³⁶ bildirmesi gerekir.

IV- B o r ç l u n u n, takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde ‘*alacağın zamanaşımına uğradığını*’ ileri sürerek, İİK.m. 71 çerçevesinde icra hukuk mahkemesine başvurması halinde, a l a c a k l ı n ı n “*zamanaşımının kesildiğini*” (TBK.m. 154,157; TTK.m. 750,751) veya “*zamanaşımının durduğunu*” (TBK.m. 153) ispat etmesi gerekir. Alacaklı, ‘*zamanaşımının kesildiğini*’ veya ‘*zamanaşımının durduğunu*’ ancak “*resmi belgelerle*” veya “*imzası borçlu tarafından ikrar edilen adi belgeyle*” ispat edebilir. (İİK.m. 71/II; 33a/I)⁹³³⁷.

“*Zamanaşımının durması*” halinde (TBK.m. 153); zamanaşımı süresi hiç başlamaz veya zamanaşımı süresi işlemeye başlamışsa durur.

“*Zamanaşımının kesilmesi*” halinde (TBK.m. 154); zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlar (TBK.m. 157).

TTK.’nun 750. maddesinde ‘*kambiyo senetlerine dayalı takipler*’ bakımından hangi durumlarda zamanaşımının kesileceği;

a- *Dava açılması,*

b- *İcra takibinde bulunulması,*

c- *Davanın ihbar edilmesi,*

d- *Alacağın iflas masasına bildirilmesi* (TTK. mad. 750).

ş e k l i n d e belirtilmiştir.

V- Yüksek mahkeme de çeşitli içtihatlarında aynı gerekçe ile yani; “TTK. mad. 750’de öngörülmemen nedenlerle zamanaşımının kesilmeyeceği gerekçesiyle”;

√“‘İİK. ’nin 100. maddesi ile ilgili yazışmaların yapılmasının takibin devamına yönelik işlem niteliğinde olmaması nedeniyle, zamanaşımını kesen işlemlerden sayılmayacağını”⁹³³⁸

⁹³³¹ Bknz: 12. HD. 07.10.1994 T. 11142/11919 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³³² Bknz: 12. HD. 16.11.1990 T. 4464/11640 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³³³ Bknz: 12. HD. 23.05.1989 T. 13310/7639 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³³⁴ Bknz: 12. HD. 26.11.1984 T. 9096/12188 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³³⁵ Bknz: 12. HD. 26.12.2011 T. 14606/30568; 24.05.2011 T. 29259/10202 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³³⁶ Bknz: 12. HD. 22.03.2011 T. 23773/4196 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³³⁷ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E. age., s: 408 - SARI, M. Takip Hukuku’nda Zamanaşımı, 2. Baskı, 2010, s: 92

⁹³³⁸ Bknz: 12. HD. 23.12.2011 T. 29439/30265 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ “*Takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımının kesilebilmesi için; alacaklının sadece haciz talebinde bulunmasının yeterli olmayıp, ayrıca haciz masrafını da yatırmış olması gerekeceğini*”⁹³³⁹

√ “*Borçlu tarafından açılan ‘kıymet takdirine itiraz davasının’ zamanaşımını kesmeyeceğini*”⁹³⁴⁰

√ “*İcra mahkemesine borçlu tarafından ‘icra takibinin iptali’ amacıyla itirazda bulunulmuş olmasının, zamanaşımını kesmeyeceğini*”⁹³⁴¹

√ “*Borçlunun borcunu ikrar etmesinin ya da borcuna mahsuben ödemede bulunmasının*”⁹³⁴²

√ “*Borçlunun icra dosyasında borcu kabul etmesinin*”⁹³⁴³

√ “*Üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının*”⁹³⁴⁴

√ “*Takip konusu alacağına ilişkin temliknamenin icra dosyasına ibraz edilmesinin*”⁹³⁴⁵

√ “*Borçlu hakkında ceza davası açılmasının*”⁹³⁴⁶

√ “*Alacaklının asliye hukuk mahkemesinde -BK. 18’e (şimdi; TBK. 19’a göre- tapu iptali ve tescil davası açmasının*”⁹³⁴⁷

√ “*Borçlunun sonradan Cumhuriyet Savcılığına başvurarak ceza davası açtırıp mahkumiyet kararı almasının (HUMK. 317 “şimdi; HMK. 209” dışında)*”⁹³⁴⁸

√ “*Karşılıksız çek düzenleme suçundan dolayı açılan ceza davasının*”⁹³⁴⁹

√ “*Senet alacaklısı hakkında ağır ceza mahkemesinde dava açılmasının*”⁹³⁵⁰

√ “*İcra mahkemesinde borca (ya da imzaya) itirazda bulunulmasının -İİK. mad. 169a/II uyarınca- tedbir kararı verilmiş olmadıkça*”⁹³⁵¹

√ “*Sonradan icra mahkemesi tarafından iptal edilmiş olan takiplerin*”⁹³⁵²

√ “*İcra mahkemesi tarafından verilen ‘ödeme emrinin iptaline’ ilişkin kararının*”⁹³⁵³

√ “*Takip talebinde bulunulmadıkça, takip dayanağı senet hakkında ihtiyati haciz kararı alınıp uygulanmasının*”⁹³⁵⁴

√ “*Borçlunun bonoyu kaybettiğinden bahisle aldığı iptal kararının iptali için alacaklının açtığı davanın*”⁹³⁵⁵

“**takip dayanağı senedin bağlı olduğu zamanaşımı süresini kesmeyeceğini**” belirtmiştir.

Buna karşın borçlu hakkında, alacaklı tarafından yapılan ‘haciz talebi’ ile takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresi kesilir...⁹³⁵⁶

⁹³³⁹ Bknz: 12.HD. 25.11.2011 T. 18420/24410 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴⁰ Bknz: 12.HD. 03.05.2011 T. 472/8221 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴¹ Bknz: 12.HD. 18.04.2011 T. 22694/6829 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴² Bknz: 12.HD. 13.03.1986 T. 9294/2778 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴³ Bknz: 12.HD. 21.10.1982 T. 6933/7501 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴⁴ Bknz: 12.HD. 25.02.1992 T. 10091/2047 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴⁵ Bknz: 12.HD. 27.02.1987 T. 8687/2251 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴⁶ Bknz: 12.HD. 03.03.1988 T. 14289/2441 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴⁷ Bknz: 12.HD. 20.01.2004 T. 23745/778 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴⁸ Bknz: 12.HD. 25.02.2000 T. 2364/3155 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁴⁹ Bknz: 12.HD. 09.12.1991 T. 5337/12878 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁵⁰ Bknz: 12.HD. 12.02.1990 T. 7629/978 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁵¹ Bknz: 12.HD. 14.09.2004 T. 14514/19239; 12.06.2000 T. 9252/9700 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁵² Bknz: 12.HD. 30.06.1998 T. 7077/7977 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁵³ Bknz: 12.HD. 09.12.1997 T. 13448/13687 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁵⁴ Bknz: 12.HD. 12.06.2000 T. 9295/9741 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁵⁵ Bknz: 12.HD. 21.06.1993 T. 5424/11201 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁵⁶ Bknz: 12.HD. 20.06.2011 T. 31032/12432 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

Borçlu tarafından açılan “*menfi tespit davası*” (İİK.m. 72) ile zamanaşımı kesilir.^{9357 9358}

VI- Buraya kadar ayrıntılı olarak yaptığımız a ç ı k l a m a ve atıfta bulunduğumuz i ç t i h a t l a r açıkça gösteriyor ki; ancak gerek Türk Borçlar Kanunu ve gerekse Türk Ticaret Kanununda öngörülen nedenler, takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımını kesmektedir. Bu nedenler dışında, borçlunun icra memurunun herhangi bir işlemini şikayette bulunması -örneğin; hesap tablosunun düzeltilmesi, konulan haczin kaldırılması için *şikayet* yoluna gitmesi- ya da -kambiyo senedine dayalı takiplerde- takip konusu borca veya senetteki imzasına icra mahkemesine başvurarak *itirazda* bulunması, icra mahkemesince “*takibin durdurulması*” konusunda bir t e d b i r k a r a - r ı verilmemişçe⁹³⁵⁹ alacaklının takibi yürütmesini engellemez ve dolayısı ile alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresinin de işlemlerini durdurmaz. Fakat u y g u l a m a d a; borçlunun bu tür şikayet ve itirazları üzerine kimi alacaklılar kendiliğinden takibe devam etmemekte ve yapılan bu başvuruların sonuçlanmasını “hatalı olarak” beklemektedirler. Bunun sonucu olarak da, borçlunun şikayet ya da itirazının reddedilmesinden sonra, takiplerine devam etmek istediklerinde, borçluların İİK. mad. 71/II’ye dayalı olarak yaptıkları başvuru (itiraz) ve icra mahkemelerinin “*zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması kararı*” ile karşılaşmaktadırlar. Alacaklıların böyle bir sürprizle karşılaşmamak için, borçlunun hangi başvurularının “itiraz ve şikayetlerin” (açtıkları davaların) ve bunlar üzerine icra mahkemesince verilecek kararların zamanaşımını keseceğini, hangi başvurularının “itiraz ve şikayetlerin” (açtıkları davaların) ve bunlar üzerine icra mahkemesince verilecek kararların⁹³⁶⁰ ise zamanaşımını kesmeyeceğini araştırarak, buna göre takiplerini sürdürmeleri veya yapılan başvurunun sonucunu beklemeleri gerekir. Örneğin, uygulamada çok kez yapıldığı gibi, borçlunun takip konusu alacağı karşılayacak malları bulunmadığını belirten -ve “*geçici aciz belgesi*” niteliğinde bulunan- haciz tutanağına dayanarak İİK. mad. 277 vd.na göre “*tasarrufun iptali davası*” açan alacaklı, eğer dava devam ederken icra takibine devam etmemiş -örneğin, hiç değilse borçlunun mevduatının bulunup bulunmadığını öğrenmek ve varsa haciz koydurmak için bankalara “haciz ihbarnamesi” (İİK. mad. 89) göndertmemişse, sonuçta davasını kazansa bile, borçlusunun İİK. mad. 71/II’ye göre icra mahkemesine başvurması halinde, aleyhine “*icranın zamanaşımı nedeniyle geri bırakılması*” kararı verilmesini önleyemez. Çünkü; alacaklının borçlusu hakkında “*tasarrufun iptali davası*” açmasının, takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresini keseceği, kanunlarımızda öngörülmemiştir. Aynı şekilde; borçlu çeke dayalı borcu için icra takibi yapıldıktan sonra, alacaklısı ile icra dairesi, dışında anlaşma (protokol) yaparak, takip konusu borcunu “*altı ay (şimdi; 3 yıl) sonra*” ödemeyi taahhüt etse ve alacaklı borçlu ile yaptığı anlaşma çerçevesinde takibi durdurup, bu süre içinde icra dosyasında hiçbir işlem yapmasa, borçlunun taahhüt ettiği tarihte borcunu ödemesi üzerine takibe kaldığı yerden devam etmek istese, borçlu İİK. mad. 71/II uyarınca icra mahkemesine başvurarak “*icranın zamanaşımı nedeniyle geri bırakılması*”na dair karar alarak, hakkındaki takibi durdurabilir...

-“*Zamanaşımı süresi kesilince, süresi aynı olan yeni bir zamanaşımı süresi işlemeye başlar*” (TBK. mad. 156/I, TTK. mad. 751/(2)). Bu durumda işlemeye başlayacak olan yeni zamanaşımı süresinin, Ticaret Kanunu hükümlerine göre mi, yoksa Türk Borçlar Kanununun 156/2 hükmüne göre -on yıl- mı olacağı konusunda beliren uyuşmazlık 23.2.1944 Tarih, 10/5 sayılı İçt. Bir. K. ile “*olaya BK. 135 (şimdi; TBK. mad. 156) hükmünün uygulanmayacağı*” şeklinde çözümlenmiştir. Böylece yapılan icra takibinde üç

⁹³⁵⁷ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 1256, dipn: 99-105

⁹³⁵⁸ Bknz: 12. HD. 19.03.2015 T. 30052/6498; 26.10.2015 T. 20843/25781; 03.03.2016 T. 1806/6199; 23.03.2016 T. 32605/8524; 03.06.2013 T. 14067/20489; 05.04.2012 T. 25570/11155 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁵⁹ Hemen belirtelim ki; genel mahkemelerce “*takibin durdurulması*”, “*satışın yapılmaması*” doğrultusunda verilen t e d b i r k a r a r l a r ı da, zamanaşımını durdurur. (Bknz: 12. HD. 09.07.1992 T. 671/9473; 06.07.1992 T. 6712/9267; 26.03.1992 T. 10495/3838) (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁶⁰ Bknz: 12. HD. 20.05.2003 T. 8298/11417 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

yıllık zamanaşımı süresi kesilen bono/çek⁹³⁶¹ keşidecisi hakkında, yeniden üç yıllık zamanaşımı süresi işlemeye başlayacaktır.

İcra takibi ile zamanaşımı kesildikten sonra, alacaklı takibi sürdürmez ve dosya işleminden kaldırılırsa (İİK. mad. 78/II, IV, V) ‘son işlem tarihi’ ile alacaklının ‘yenileme talebinde bulunduğu tarih arasında’ takip dayanağı kambiyo senedinin bağlı olduğu zamanaşımı süresinin geçmemiş olması gerekir. Eğer bu süre geçmişse, “*borçlunun zamanaşımı itirazı*”nda bulunması üzerine, icra mahkemesince “*zamanaşımı nedeniyle takibin geri bırakılmasına*” karar verilir.⁹³⁶²

VII- U y g u l a m a d a taşıdığı önem nedeniyle şu hususu da belirtelim ki;

Bazı eser⁹³⁶³, makale⁹³⁶⁴ ve Yargıtay içtihatlarında; “... ‘*icra takip işlemi’nin en önemli sonucu (hükümü); icra takip işlemi ile zamanaşımının kesilmesidir*” açıklamasına yer verilmektedir. Mesela; **yüksek mahkeme** (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi; 11.01.2017 T. E: 2016/32908, K: 214 sayılı kararında);

“.....sonrult olayda, alacaklı vekili tarafından 04.06.2008 tarihinde borçlular hakkında haciz talebinde bulunulduğu, 05.04.2011 tarihinde borçlular adına kayıtlı araçların sorgulamasının talep edildiği ve 10.03.2014 tarihinde yenileme talebinde bulunulduğu anlaşılmaktadır. Alacaklı vekilinin 04.06.2008 tarihli haciz talebi ile 10.03.2014 tarihinde yenileme işlemi, takibin devamını sağlamaya yönelik olup, anılan işlemler talep tarihleri itibarıyla zamanaşımını kesen işlemler ise de 05.04.2011 tarihli borçlular adına kayıtlı araçların icra dairesince sorgulanması talebi, takip işlemi olmadığından zamanaşımını kesmez, zira alacaklı sadece sorgulama talebinde bulunmuş olup ayrıca haciz talebinde bulunmamıştır. Bu durumda, takibin kesinleşmesinden sonraki döneme ilişkin olarak, takibin 04.06.2008 ile 10.03.2014 tarihleri arasında (3) yıldan fazla işlemsiz bırakıldığı ve dolayısıyla borçlular hakkında zamanaşımının gerçekleştiği anlaşılmaktadır...” (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

Yine **yüksek mahkeme** (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 26.05.2014 T. E: 12067, K: 14768 sayılı kararında);

“.....zamanaşımı kesilince, son işlem tarihinden itibaren müddeti aynı olan yeni bir zamanaşımı işlemeye başlar. Ayrıca, alacaklının yaptığı takibin devamını sağlayıcı nitelikte her takip işlemi ile de zamanaşımı kesilir ve yeni bir süre işlemeye başlar.

Şikayete konu icra dosyasının incelenmesinde, zamanaşımının yeniden işlemeye başladığı 15.05.2008 tarihinden sonra, 16.04.2008 tarihinde haciz talebinde bulunulduğu, ancak alacaklının 05.09.2008 tarihli talebi sadece sorgulama niteliğinde olup haciz talebi olmadığından zamanaşımını kesecek nitelikte olmadığı, dolayısıyla 16.04.2008 tarihli talep 20.02.2009 tarihli talep arasında altı aylık zamanaşımının dolduğu görülmektedir. O halde, mahkemece zamanaşımına yönelik şikayetin kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile reddi isabetsizdir...” (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

Bu kaynaklarda yer alan “*icra takip işlemi ile zamanaşımı kesilir*” cümlesi ile kasdedilen “**zamanaşımı süresi s a d e c e icra takip işlemi ile kesilir**” ise, bu hatalı bir ifade olur. Çünkü; bir ‘*icra takip işlemi*’ olmayıp ‘*taraf takip işlemi*’ sayılan “**alacaklının haciz talebi ile**” de, zamanaşımının kesildiği **yüksek mahkeme** tarafından yıllardır hiç sapmadan –bu konuda **doktrinin** benimsediği gibi- kabul edilmektedir. Gerçekten bu hususu **yüksek mahkeme** aşağıdaki kararlarında, tereddütsüz açıkça ifade etmiştir:

√ HGK 9.02.2021 T. 12-351/57 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 11.02.2020 T. E: 632, K: 1122 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁶¹ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 19473/5124 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁶² Bknz: 12. HD. 12.06.2003 T. 11322/14045; 19.01.1995 T. 123/313 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

⁹³⁶³ **ERCAN, İ.** Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 7. Baskı, 2021, s: 31

⁹³⁶⁴ **GÜNEYSU, B.N.** İcra Takip İşlemleri (TBB. Der. 2012, S: 101, s: 52, 58)

√ 12. HD. 28.12.2017 T. E: 2016/25178, K: 16438 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD 15.06.2017 T. 4311/9383 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 17.01.2017 T. E: 2016/8854, K: 474 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 11.01.2017 T. E: 2016/32908, K: 214 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 25.06.2015 T. E: 2015/10788, K: 17985 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD 30.03.2015 T. 33789/7697 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 13.01.2015 T. E: 2014/26092, K: 384 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 15.12.2014 T. E: 30420, K: 30286 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 04.11.2014 T. E: 27611, K: 26084 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 30.10.2014 T. E: 23548, K: 25413 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 19.04.2012 T. E: 2011/28743, K: 13176 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 28.05.2009 T. E: 3263, K: 11332 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

√ 12. HD. 26.6.2006 T. E: 10832, K: 13889 (www.e-uyar.com; Erişim tarihi: 18.08.2021)

Fakat; “*icra takip işlemi ile zamanaşımı kesilir*” cümlesi ile kastedilen ‘*icra takip işlemi ile de zamanaşımı kesilir*’ ise, yani zamanaşımını kesen diğer sebepler arasında örneğin “**alacaklının haciz talebi**” gibi “**icra dairesinin haciz işleminin**” de zamanaşımını keseceği ifade edilmek istenmişse, bu ifade doğru bir ifade sayılır...

Bilindiği gibi;

a) İcra takip işlemleri; “*icra organları (icra daireleri, mahkemeler) tarafından, borçluya karşı yapılan, cebri icranın alacaklı yararına ilerlemesini amaçlayan işlemler*”dir. Örneğin borçluya ödeme/icra emri tebliği, haciz işlemi, “**satış işlemi birer icra takip işlemi**”dir. Buna karşın –icra organı tarafından yapılmadığı için- **takip talebi, haciz talebi, satış talebi, ödeme emrine itiraz, istihkak iddiasında bulunma, haczedilmezlik şikayeti** –borçluya karşı yapılmadığı için- paraların paylaşılması, sıra cetveli yapılması “*icra takip işlemi*” değildir.⁹³⁶⁵

b) Taraf takip işlemleri; “*takip prosedürü içinde tarafların yaptıkları, takibe yön ve şekil veren, çoğunlukla da icra takip işlemlerinin yapılmasına sağlamaya yönelik işlemler*”dir.⁹³⁶⁶ Örneğin; **takip talebi, haciz talebi, satış talebi, ‘taraf takip işlemleri’**dir.⁹³⁶⁷

Doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında “icra takip işlemleri” ile –örneğin; haciz/satış işlemleri ile- ‘*zamanaşımının kesileceği*’ konusunda bir tereddüt bulunmamakta ise de “**taraf takip işlemleri**” ile –örneğin; haciz/satış talebi ile- ‘*zamanaşımının kesilip kesilmeyeceği*’ konusunda **Yargıtay içtihatlarında**⁹³⁶⁸ bir tereddüt yaşanmamakta fakat

⁹³⁶⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku “El Kitabı”, 2. Baskı, 2013, s: 147 vd. – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** age., s: 114 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İcra Hukuku’nun Esasları, 7. Baskı, 2000, s: 32 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C: 1, s: 841 vd. – **POSTACIOĞLU, İ.E./ALTAY, S.** İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, 2010, s: 300 – **ERCAN, İ.** age., s: 30 – **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku “Ders Kitabı” 5. Bası, 2018, s: 5 – **ARSLAN, S.A.** İcra Takip İşlemleri, 2018, s: 27

⁹³⁶⁶ **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** age., s: 5

⁹³⁶⁷ **GÜNEYSU, B.N.** agm., s: 35

⁹³⁶⁸ Bknz. Yuk. dipn: 10

doktrinde bu konuda bir görüş birliği bulunmamaktadır. Gerçekten; **bir görüşe göre**⁹³⁶⁹ “BK.m. 133/2 (TBK.m. 154/2) uyarınca, taraf işlemleri ile de zamanaşımı kesilir”, **diğer bir görüşe göre**⁹³⁷⁰ ise “sadece icra organlarının takip işlemleri ile zamanaşımı kesilir”.

Kanımızca ‘alacaklının fiili ile zamanaşımının kesilmesi’ hallerini düzenleyen TBK.m. 157/II’de açıkça ‘zamanaşımı, icra takibi ile kesilmişse, alacağın takibine ilişkin her işlemde sonra yeniden işlemeye başlar’ denilmiş olduğundan, alacaklına haciz/satış –ve kanımızca ‘borçluya ait araçların ve taşınmazların sorgulanması talebi’ ile de-zamanaşımının kesileceğinin kabul edilmesi isabetli olacaktır. Bu nedenle **yüksek mahkemenin** (Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin), yukarıda değindiğimiz -11.01.2017 ve 26.05.2014 tarihli- içtihatlarındaki görüşüne katılmıyoruz. Çünkü; ‘araç’ ve ‘taşınmaz sorgulanması’ yapılmadan –ve bu suretle borçlunun adına kayıtlı olan araçların plaka numaraları ile taşınmazların ada/parsel numaraları saptanmadan- geçerli olarak ‘haciz’ talep etmek mümkün değildir...

Ayrıca, İİK.m. 71’e dayalı ‘zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması’ talepleri –Yargıtayın bu konudaki aksi doğrultudaki görüşüne rağmen⁹³⁷¹- ‘şikayet’ niteliğinde olmadığından, icra hukuk mahkemesi, davacı-borçlunun ‘dava dilekçesi’nde ileri sürmediği bir hususun kendiliğinden ‘zamanaşımını kesmediğini’ dikkate alarak ‘olayda zamanaşımının dolduğunu’ kabul edemez. Örneğin; davacı-borçlu ‘dava dilekçesi’nde “*şu tarihler arasında dosya işlemsiz bırakılmıştır, dosyadaki alacak zamanaşımına uğramıştır*” demişse icra hukuk mahkemesi sadece bahsedilen bu olayı (dönemi) değerlendirerek, o tarihler arasında zamanaşımını kesen bir durumun gerçekleşmiş olup olmadığını araştırabilir, bunun dışında kendiliğinden “*dosya da şu tarihler arasında (borçlunun bildirmedikleri dönemde de) dosya takipsiz bırakılmış*” diyerek, ‘*takip konusu alacağın zamanaşımına uğradığını*’ kabul edemez... 18.08.2021

*

KAYNAKÇA

ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2020

ARSLAN, S.A. İcra Takip İşlemleri, 2018

ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 7. Baskı, 2021

GÜNEYSU, B.N. İcra Takip İşlemleri (TBB. Der. 2012, S: 101)

KURU, B. İcra ve İflas Hukuku “El Kitabı”, 2. Baskı, 2013

ÖZEKES, M. İcra İflas Hukuku’nda İhtiyati Haciz, 1999

PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku “Ders Kitabı” 5.Bası, 2018

POSTACIOĞLU, İ.E./ALTAY, S. İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, 2010

SARI, M. Takip Hukuku’nda Zamanaşımı, 2. Baskı, 2010

UMAR, B. İcra ve İflas Hukuku’nun Tarihi Gelişimi ve Genel Teorisi, 1973

UYAR, T. İcra Hukuku’nda İlamlı Takipler, 2. Bası, 1991

UYAR, T. İcra Takibinin Kesinleşmesinden Sonraki Dönemde Doğmuş Olan “İptal” ve “Erteleme” Nedenlerine Dayanılarak Takibin İptali ve Ertelemesi “İİK.mad. 71” (Legal Huk. Der. Eylül/2006)

UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Hukuku’nda Kambiyo Senetleri, 4. Baskı, 2013

UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, C: 1, 2014.

ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukuku’nun Esasları, 7. Baskı, 2000

⁹³⁶⁹ **ÖZEKES, M.** İcra İflas Hukuku’nda İhtiyati Haciz, 1999, s: 263

⁹³⁷⁰ **UMAR, B.** İcra ve İflas Hukuku’nun Tarihi Gelişimi ve Genel Teorisi, 1973, s: 179 vd.

⁹³⁷¹ Bknz. Yuk. dipn: 6

103) Taşınmaz İhalede Satın Almış Olan Kişi Adına ‘Tescil İşlemi’ Yapıldıktan Sonra (İİK. m. 134/Son), İhalenin Kesinleştiği Farz Edilerek, Taşınmazda Bulunan Kişiyeye ‘Tahliye Emri’ Gönderilmesi Üzerine, İhalede Bu Suretle Haberdar Olan Borçlu Tarafından -İhalede İtibaren Bir Yıl Geçmeden- (İİK. m. 134/VII) ‘İhalenin Feshi Davası’ (Şikâyeti) Açılırsa, Daha Önce Gönderilmiş Olan ‘Tahliye Emri’nin İptali Gerekir mi?

(Leges Hukuk Dergisi’nde yayımlanacak.)

A) İİK.m. 135/II uyarınca ihalede satılan taşınmaz almış olan kişi tarafından, taşınmazda oturan borçluya/üçüncü kişiyeye ‘*tahliye emri*’ gönderilebilmesi için, ihalenin kesinleşmiş olması (İİK.m. 134/son) gerekir mi?

I- İhale, -yedi gün içinde- şikâyet yolu ile «*ihalenin bozulması isteminde bulunulması ile*» ya da «*yapılan şikâyetin reddine ilişkin kararın kesinleşmesi ile*», kesinleşir.

İİK.m. 134 çerçevesinde yapılan ihale k e s i n l e ş i n c e ş u sonuçları doğurur:

a- *İhale bedeli, alacaklıya ödenir* (İİK. m. 134/VI)^{9372 9373}

Açılan ihalenin feshi davası nedeniyle, ihalenin kesinleşmesinin gecikmesinden dolayı alacağını geç alan alacaklılar (ortaklığın giderilmesine ilişkin satışlarda; paydaşlar) ya da satın aldığı taşınmaz kendisine geç teslim edilen alıcılar, ihalenin feshi davası açan kişi(ler) aleyhine «*kötüniyetle, ihalenin kesinleşmesini geciktirmek amacı ile ihalenin feshini talep ettiklerini*» ileri sürerek -TBK. 49’e göre- tazminat davası açabilirler mi? **Yüksek mahkeme**⁹³⁷⁴ bu konuya olumlu yaklaşımda bulunmuştur...

b- Satılan taşınmazın -*üzerindeki (tapu kaydındaki) her türlü haciz, ihtiyati haciz, ihtiyati tedbir gibi her türlü kayıtlardan arınmış (âri) olarak*-⁹³⁷⁵ alıcı adına tescili için tapuya yazı yazılır (İİK. m. 134/VI; 135/I).⁹³⁷⁶

«İntifa hakkı ile yükümlü olarak» satılmış olan taşınmazın alıcı adına tapuya tescilinin de bu şekilde yapılması gerekir.⁹³⁷⁷

c- Borçlu yatırılan ihale bedeli oranında, borcundan kurtulur (İİK. m. 12).

d- Taşınmaz borçlu ya da başkaları tarafından işgal edilmekte ise, icra memuru tarafından boşaltılarak alıcıya teslim edilir (İİK. m. 135/II).⁹³⁷⁸

⁹³⁷² «İhale kararı kesinleşmeden, ihale bedeli alacaklılara verildiğinden, sonradan ihale feshedilince alıcının elinden hem gayrimenkul geri alınmakta hem de verdiği para kendisine geri ödenmemekte, alıcı bu parayı geri alabilmek için alacaklıları ayrı ayrı takip mecburiyetinde kalmakta, bu sebeple de icra satışlarına rağbet bir hayli az olmaktadır. Buna mani olmak için, ihale kesinleşmedikçe, ihale bedelinin alacaklılara verilemeyeceği hükme bağlanmıştır.» (Bknz: 538 sayılı kanuna ait Millet Meclisi Ad. Kom. Gerekçesi)

⁹³⁷³ Bknz: 12. HD. 30.10.1997 T. 9476/10500; 07.07.1985 T. 13337/7966 (www.e-uyar.com)

⁹³⁷⁴ Bknz: HGK. 13.07.2005 T. 4-442/462; 4. HD. 04.06.2003 T. 1672/2394; 07.05.2002 T. 12821/5434; 19.11.2001 T. 6735/11325; HGK. 25.04.2001 T. 4-355/405; 07.02.2001 T. 4-1811/101 vb. (www.e-uyar.com)

⁹³⁷⁵ Bknz: 12. HD. 04.03.2013 T. 32029/6916; 06.03.2012 T. 20781/6496; 26.01.2004 T. 24232/1394; 21.02.1995 T. 1661/2380; 11.07.1991 T. 2010/8757; İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesi 13.8.2003 T. 1270/1100 (www.e-uyar.com)

⁹³⁷⁶ Bknz: 12. HD. 04.03.2013 T. 32029/6916; 01.07.2004 T. 13976/17415; 11.03.2004 T. 27690/5481; 27.12.1988 T. 3763/16145; 05.02.1987 T. 6455/1313; 02.06.1983 T. 3036/4376 (www.e-uyar.com)

⁹³⁷⁷ Bknz: 12. HD. 24.12.1996 T. 15809/16157 (www.e-uyar.com)

⁹³⁷⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İcra Hukukunda Tahliye, 2. Bası, s: 708 vd. – **UYAR, T.** İhaleyle Satılan Taşınmazların Tahliyesi (İBD. 1986/10-11-12, s: 667 vd.)

Doktrinde⁹³⁷⁹ ve **uygulamada** satılan taşınır⁹³⁸⁰ ve taşınmazların⁹³⁸¹ «*ancak ihale kesinleştikten sonra*» alıcıya teslimi gerektiği görüşü benimsenmektedir.

II- İİK. m. 134 uyarınca «ilgili»lerin icra mahkemesinde (ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk mahkemesinde) *ihalenin feshi isteminde bulunmaları halinde (sonucunda)*;

a- İhale bedeli alacaklılara ödenmez (İİK. m. 134/V).⁹³⁸²

b- Satılan taşınmazın alıcı adına tescili için tapuya yazı gönderilmez (İİK. m. 134/IX, 135/I).⁹³⁸³

c- İhalede satılan taşınır/taşınmaz, alıcıya teslim edilmez.⁹³⁸⁴

III- “Tescil için tapuya tebliğ ve zorla çıkarma” başlıklı İİK.m. 135’de **‘ihalenin kesinleşmesinin iki sonucu’** düzenlenmiştir. Başka bir ifadeyle bu maddede **i k i h u s u s** düzenlenmiştir^{9385 9386}:

a- Taşınmazın alıcı adına tescili: İhale bedeli -İİK. m. 130 uyarınca-hemen ya da on günü geçmemek üzere verilen süre içinde ödendikten ve ihale kesinleştikten sonra⁹³⁸⁷, ihalede satılmış olan taşınmazın alıcı adına tescil edilmesi için, icra dairesi -ve «ortaklığın satış suretiyle giderilmesi» konusunda, sulh hukuk mahkemelerince verilen karar uyarınca yapılan satışlarda; *satış memuru*⁹³⁸⁸- tapu müdürlüğüne bir yazı (teskere, müzekkere) gönderir (İİK. m. 135/I).

İcra dairesi, tapuya gönderdiği bu tescil yazısında, alıcıya geçmiş olan mükellefiyetlerin alıcı üzerine naklini yaptırırken, alıcıya geçmemiş olan o taşınmaz üzerindeki irtifak haklarına, taşınmaz mükellefiyetlerine, rehin haklarına vs. ilişkin kayıtların tapu sicilinden terkinini (silinmesini) de kendiliğinden yaptırır (İİK. m. 144/IV).⁹³⁸⁹

b- Taşınmazın tahliye ve teslim işlemi ne zaman yapılır?

Alıcının (veya; ihaleden sonra taşınmazı alıcıdan devralmış «satın almış» olan *sonraki alıcının*)⁹³⁹⁰ başvuru üzerine yahut *doğrudan doğruya (re’sen)*⁹³⁹¹ icra memurunca (iflas idaresince; satış memurunca), ihale edilen taşınmazın «tahliye ve teslimi» için taşınmazda bulunan kişiye -onbeş günlük- bir «tahliye emri» gönderilir.

⁹³⁷⁹ ARSLAN, R. İcra-İflas Hukuku’nda İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s: 203 – BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 339 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukukunun Esasları, 1982, s: 517, dipn. 88 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 719 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, C: 2, s: 2490 – POSTACIOĞLU, İ.E./ALTAY, S. İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, 2010, s: 606

⁹³⁸⁰ Bknz: 12. HD. 11.10.1984 T. 869/10301 (www.e-uyar.com)

⁹³⁸¹ Bknz: 12. HD. 04.05.1998 T. 4629/4919; 22.02.1955 T. 2167/2224 (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 2490, dipn: 35) – 20.12.1994 T. 15341/16461 (UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 7, 2. Baskı, 2007,, s: 10858) – 28.01.1988 T. 2908/589 (UYAR, T. age., C: 7, s: 10858) (www.e-uyar.com)

⁹³⁸² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C: 2, s: 2489

⁹³⁸³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C: 2, s: 2489

⁹³⁸⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 2490

⁹³⁸⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 2497 vd. – UYAR, T. age., C: 7, s: 10805

⁹³⁸⁶ UYAR, T. İhale ile Satılan Taşınmazların Tescil ve Tahliyesi (Legal Huk. Der. Mart/2007, s: 785-799)

⁹³⁸⁷ Bknz: 12. HD. 06.10.2003 T. 15604/19240; 27.12.1988 T. 3763/16145; 05.02.1987 T. 6455/1313 vb. (www.e-uyar.com)

⁹³⁸⁸ Bknz: 12. HD. 23.05.1977 T. 4847/5114 (www.e-uyar.com)

⁹³⁸⁹ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 3. Baskı, 1990 s: 1344

⁹³⁹⁰ Bknz: 12. HD. 16.01.2012 T. 27294/308; 27.10.2011 T. 4377/20435; 30.06.2003 T. 12230/15496; 31.05.2004 T. 8895/13823; 12.01.2004 T. 22986/228; 06.04.2000 T. 4096/5376 (www.e-uyar.com)

⁹³⁹¹ KURU, B. age. C: 2, s: 1345 – KURU, B. El Kitabı, s: 679, dipn. 159 - POSTACIOĞLU, İ. age. s: 519

Taşınmazda bulunan kişiye gönderilecek tahliye emri'nin şekli -diğer basılı örnekler gibi- İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliğinde⁹³⁹² ayrıca gösterilmemiş -daha doğrusu, bu tahliye emrinin basılı şekli unutulmuş- olduğundan, uygulamada bu konuda sık sık duraksamaya düşülmektedir. **Yüksek mahkeme** dahi bazı kararlarında *taşınmazda bulunan kişiye İİK. 135/II'ye göre «örnek: 14 (eski örnek: 56) «tahliye emri» gönderilmiş olmasını bir usulsüzlük olarak göstermemişken*,⁹³⁹³ bazı kararlarında «İİK. 135/II'ye göre örnek: 14 (eski örnek 56) tahliye emri gönderilmesinin söz konusu olmadığını» vurulamıştır.⁹³⁹⁴

Bu durumda ne -İİK. m. 272 ile ilgili- «örnek: 14 (eski örnek: 56) tahliye emri» ve ne de -İİK. m. 26 ile ilgili- «örnek: 2 (eski örnek: 54)⁹³⁹⁵ icra emri» gönderilemez.⁹³⁹⁶

İhale edilen taşınmazın boşaltılması konusunda, taşınmazda bulunan üçüncü kişiye İİK. 135/II uyarınca gönderilecek «tahliye emri»ni, icra memurunun kendisinin düzenleyip⁹³⁹⁷, «on beş gün içinde taşınmazın boşaltılmasını, eğer taşınmaz hacizden evvelki bir tarihte yapıldığı resmî bir belge ile belgelenmiş bir akde dayanılarak borçlu dışındaki kişiler tarafından işgal edilmekte ise, bu kişilerin yedi gün içinde icra mahkemesine-ortaklığın giderilmesi şartlarında; sulh hukuk hakimliğine- şikâyetle bulunulması, bu süre içinde şikâyetle bulunulmaz (ya da; şikâyetle bulunulup da İİK. 'nin 22. maddesine göre tahliyenin durdurulması için icra hukuk mahkemesinden bir karar getirilemez) ve onbeş gün içinde tahliye edilmezse, zorla çıkarılıp, taşınmazın alıcıya teslim olunacağı» ihtar edilmelidir.

Taşınmazda bulunan borçluya gönderilecek -ve icra memurunun yine kendisinin düzenleyeceği⁹³⁹⁸- «tahliye emri»nde sadece *onbeş gün içinde taşınmazın tahliye edilmesi, eğer taşınmaz bu süre içinde tahliye edilmezse zorla çıkarılacağı*»nın belirtilmesi gerekir.

Satış işleminin talimatla yaptırıldığı durumlarda, satılan taşınmazın boşaltılması konusunda «tahliye emri» gönderme görev ve yetkisi, satışı yapan (istinabe olunan) icra dairesine ait değildir. Bu görev, satışı yaptıran (istinabe eden) yani, asıl takibin yapıldığı icra dairesine aittir.⁹³⁹⁹

Hemen belirtelim ki, taşınmazda bulunan kişiye, İİK. 135/II'ye göre «tahliye emri» yerine -İİK. 135/II'nin içeriğine uygun olmayacak biçimde- «*muhtura*» gönderilmesi yasa aykırı olur.⁹⁴⁰⁰ Ancak bu hatalı işlemin iptalinden dolayı, alıcı aleyhine avukatlık ücretine ve yargılama giderine hükmedilmemesi gerekir.

IV- Görüldüğü gibi İİK.m. 135/I'de açıkça ihalede satılmış olan taşınmazın alıcı adına tapuda t e s c i l i için **ihalenin kesinleşmesi** aranırken⁹⁴⁰¹ taşınmazda bulunan borçluya/üçüncü kişiye '*tahliye emri*' gönderilebilmesi için ise Yasa'da "**ihalenin kesinleşmesi gerektiği**" açıkça belirtilmemişse de, gerek **doktrinde** ve gerekse **uygulamada** bu husus aranmaktadır. Gerçekten;

⁹³⁹² Bknz: İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği (RG. 11.4.2005 T. 25783 sayı)

⁹³⁹³ Bknz: 12. HD. 25.11.1986 T. 1698/12913; 09.07.1979 T. 5999/6350; 09.07.1979 T. 5961/6334 (www.e-uyar.com)

⁹³⁹⁴ Bknz: 12. HD. 06.12.1995 T. 17374/17038; 7.11.1995 T. 13970/15338; 1.12.1993 T. 8412/9751 (www.e-uyar.com)

⁹³⁹⁵ Bknz: 12. HD. 08.03.2004 T. 209/5299; 08.10.1993 T. 11239/15693; 25.11.1986 T. 2129/12882 (www.e-uyar.com)

⁹³⁹⁶ **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, s: 579 – **UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A.** age., s: 2501

⁹³⁹⁷ **MUŞUL, T.** İhale ve İhalenin Feshi, 2016, s: 187

⁹³⁹⁸ Bknz: Yuk. dipn: 26

⁹³⁹⁹ Bknz: 12. HD. 05.02.2002 T. 1140/2317; 10.12.1997 T. 13508/13769; 25.01.1994 T. 562/906; 09.02.1993 T. 12714/2284; 01.10.1992 T. 1928/11121 (www.e-uyar.com)

⁹⁴⁰⁰ Bknz: 12. HD. 12.05.1983 T. 2519/3602 (www.e-uyar.com)

⁹⁴⁰¹ Bu husus maddede “...alıcı namına (taşınmazın) tescil edilebilmesi için, 134 üncü maddede yazılı müddede riayet edilerek tapuya müzekkere yazılır.” ş e k l i n d e ifade edilmiştir.

a) Doktrinde;

√ “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, ihalenin kesinleşmesi üzerine alıcı, icra dairesinden ‘üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını’ isteyebilir (m. 135,II).”⁹⁴⁰²

√ “İhalenin feshinin istenmesi halinde, satılan mal alıcıya teslim edilmez. Çünkü, bunun için ihalenin kesinleşmiş olması gerekir.”⁹⁴⁰³

√ “Bu maddede (İİK.m. 135) ihalenin kesinleşmesinin iki sonucu düzenlenmiştir: Bunlar; ‘ihalede satılmış olan taşınmazın alıcı adına tescili’ ve ‘ihalede satılmış olan taşınmazda bulunan borçlunun veya üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılması (tahliyesi)’dir.”⁹⁴⁰⁴

√ “İhale edilen taşınmazın –ihale kesinleştikten sonra- alıcı adına tescili için tapuya müzekkere yazan icra müdürü, taşınmazı alıcıya boş olarak teslim eder. Taşınmaz, borçlu veya üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, on beş gün içinde tahliyesi için işgal edene bir tahliye emri tebliğ edilir. Bu süre içinde tahliye edilmezse, zorla çıkartılır ve taşınmaz alıcıya teslim olunur (m. 135/II).”⁹⁴⁰⁵

√ “Alıcıya teslim için –ihale kesinleştikten sonra- tapu dairesine yazı yazıldıktan sonra, taşınmazın maddeten kendisine teslimi gerekir.”⁹⁴⁰⁶

√ “İhalenin kesinleşmesinden ve taşınmazın alıcı adına tescil edilmesinden sonra, alıcının talebi üzerine, icra müdürlüğüne, taşınmazı işgal eden borçluya veya üçüncü kişiye taşınmazı tahliye etmeleri için on beş günlük tahliye emri tebliğ edilir.”⁹⁴⁰⁷

√ “Alıcıya ihale edilen taşınmaz, borçlu tarafından işgal edilmekte ise, ihalenin kesinleşmesi ile icra dairesi talep üzerine ya da kendiliğinden borçluya taşınmazı on beş gün içinde tahliye etmesi için bir tahliye emri gönderir.”⁹⁴⁰⁸

denilmiştir.

b) Uygulamada;

- “İhalenin kesinleşmesi ve taşınmazın borçlu ya da üçüncü kişi tarafından işgal ediliyor olması durumunda ihale alıcısının tahliye emri gönderilmesini talep etmesi halinde icra müdürlüğüne tahliye emrinin gönderilmesinin zorunlu olduğu- “Taşınmazın müşterek (paylı) mülkiyete konu olduğu gözetilerek, ancak pay ve paydaş çoğunluğu sağlanmak koşulu ile sadece ihalede satılan borçlu hissesi için İİK.’nin 135. maddesinin uygulanma imkanı olabileceği” gerekçesi ile istemin reddinin hatalı olduğu”⁹⁴⁰⁹

- “İİK. mad. 135 uyarınca, taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, ihalenin kesinleşmesi üzerine alıcının, icra dairesinden, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği- Şikayete konu tahliye emrinin taşınmazda hissesi bulunan ve alacaklı tarafından taşınmazda işgalci olduğu iddia edilen şikayetçiye tebliğ edilmiş olması nedeni ile tahliye emrinin iptaline ilişkin şikayette aktif husumet ehliyetinin bulunduğuunun kabulü gerektiği”⁹⁴¹⁰

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, icra dairesine başvurarak üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği- Davacının yer teslimine yönelik bir talebi bulunmadığı

⁹⁴⁰² KURU, B. El Kitabı, s: 679 – KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 313 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 2016, s: 233

⁹⁴⁰³ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 3. Baskı, 1990, s: 1500

⁹⁴⁰⁴ UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A. age., C: 2, s: 2497

⁹⁴⁰⁵ MUŞUL, T. age., s: 183

⁹⁴⁰⁶ POSTACIOĞLI, İ.E./ALTAY, S. age., s: 606

⁹⁴⁰⁷ OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C: 3, 2007, s: 3403

⁹⁴⁰⁸ COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, C: 3, 5. Baskı, s: 2791

⁹⁴⁰⁹ Bknz: 12. HD. 01.07.2020 T. 13860/6147 (www.e-uyar.com)

⁹⁴¹⁰ Bknz: 12. HD. 15.01.2018 T. 25997/83 (www.e-uyar.com)

gibi taşınmazın işgal edildiğine dair de bir iddiası bulunmadığından, davacının taşınmazı kiraya vermesinde de bir engel olmadığı ve kira kaybına yönelik zararı bulunduğundan da bahsedilemeyeceği- İİK. mad. 5 gereğince, icra memurunun bir kusuru bulunmuyor ise Adalet Bakanlığı'nın da bir sorumluluğunun olmadığı kabul edileceği”⁹⁴¹¹

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, icra dairesinden, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği, şikayetçi tarafından sunulan sözleşme ve diğer belgelerin adi nitelikte olduğu, İİK. nin 135/2. maddesinde belirtilen nitelikte olmadığı, sözleşmeler eski malik ile düzenlenmesine karşılık borçlu yeni malikle kira ilişkisinin sürdürüldüğü, bu haliyle şikayetçinin borçlunun kiracısı olduğundan, borçlu gibi tahliye edilmesinin gerekeceği, borçlunun görevinin noter olmasının anılan yasa hükmünün uygulanmasına engel olmadığı”⁹⁴¹²

- “Ticaret mahkemesince verilen takibin durdurulması yönündeki tedbir kararının, ihalenin kesinleşmesi üzerine taşınmazın tahliyesi için İİK. mad. 135'e göre işlem yapılmasına engel olmadığı, menfi tespit davasının kabulü halinde bile söz konusu kabul kararının kesinleşen ihale açısından herhangi bir hukuki sonuç doğurmayacağı”⁹⁴¹³

- “Alıcıya ihalesi yapılan taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, satış memurluğundan, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği, alıcının taşınmazı işgal eden 3. kişinin tahliyesini sağlamaya yönelik satış memurluğuna yaptığı başvurusu reddedilirse, bu kez bu ret kararına karşı İİK. 'nin 16. maddesi kapsamında Sulh Hukuk Mahkemesinde şikayette bulunabileceği”⁹⁴¹⁴

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, satış memurluğundan, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği”⁹⁴¹⁵

- “İİK. mad. 135 gereğince, alıcıya ihale edilen taşınmaz, borçlu ya da bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise (ihalenin kesinleşmesi üzerine) alıcının, icra dairesinden, borçlunun ya da üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği, ihale alıcısının talebi üzerine icra müdürünün, İİK. 'nin 135. maddesindeki koşulların mevcut olması halinde, bu madde uyarınca taşınmazı işgal eden borçlu ya da üçüncü kişiye tahliye emri göndermek zorunda olduğu, taşınmazın paylı mülkiyete konu olduğu ve tahliyesinin istenemeyeceği iddiasının, kendisine tahliye emri tebliğ edilen borçlu ya da üçüncü kişinin tebliğ tarihinden itibaren yasal yedi günlük sürede (İİK. mad. 16/1) şikayet yoluyla icra mahkemesine başvurmaları halinde değerlendirilebileceği, bu hususun icra müdürünce re'sen nazara alınmayacağı”⁹⁴¹⁶

- “Taşınmaz ihalesinin kesinleşmesi ve taşınmazın ihale alıcısı adına tapuya tescil edilmesi üzerine alıcının talebi ile taşınmazda bulunan üçüncü kişilere taşınmazı tahliye etmeleri için İİK. 'nin 135. maddesi uyarınca tahliye emri tebliğ edileceği, tahliye emrini alan üçüncü kişi anılan maddede belirtilen nitelikte bir belge ile taşınmazı işgal etmekte olduğunu ispat ederse tahliye emrinin iptaline karar verileceği, ihalenin kesinleşmesinden sonra takip dayanağı ipoteğin farkedilmesinin, hatta takibin iptal edilmesinin, kesinleşen ihaleye ve ihale alıcısı adına yapılan tescil işlemine etki etmeyeceğinden tahliye emrinin iptalini gerektirmeyeceği, ihale konusu taşınmazda ipotek tarihinden önce yapılmış resmi nitelikte bir sözleşme ile taşınmazı işgal etmekte haklı olduğunu ispatlayamayan şikayetçinin şikayetin reddi gerekeceği”⁹⁴¹⁷

⁹⁴¹¹ Bknz: 4. HD. 12.04.2016 T. 16326/4835 (www.e-uyar.com)

⁹⁴¹² Bknz: 12. HD. 08.12.2015 T. 20052/30863 (www.e-uyar.com)

⁹⁴¹³ Bknz: 12. HD. 30.11.2015 T. 18416/29794 (www.e-uyar.com)

⁹⁴¹⁴ Bknz: 12. HD. 18.06.2015 T. 12751/16968 (www.e-uyar.com)

⁹⁴¹⁵ Bknz: 12. HD. 16.06.2014 T. 15991/17321 (www.e-uyar.com)

⁹⁴¹⁶ Bknz: 12. HD. 19.09.2013 T. 19463/29062 (www.e-uyar.com)

⁹⁴¹⁷ Bknz: 12. HD. 11.03.2013 T. 1895/8737 (www.e-uyar.com)

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalelenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, icra dairesinden, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği- Alıcı, taşınmazı ihaleden sonra bir başkasına devrederse, birinci alıcının haklarına halef olan yeni malik İİK.’nin 135/2. maddesi hükmüne göre, tescil tarihinden itibaren bir kira dönemi süresi içerisinde taşınmazın tahliyesini talep edebileceği”⁹⁴¹⁸

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalelenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, icra dairesinden, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği, şikayetçi, iflas tarihinden evvel taşınmazı işgal etmekte haklı bulunduğu, İİK.’nin 135/2.maddesinde yazılı nitelikte iflas tarihinden önce yapılmış resmi bir belge ile ispatlayamadığına göre, mahkemece şikayetin reddine karar verilmesi gerekeceği”⁹⁴¹⁹

- “Taşınmazın borçluya ait ½ hissesinin ihalede alacağa mahsuben alacaklı tarafından satın alındığı, ihalenin kesinleştiği, ihale alıcısı adına tescilin yapıldığı ve taşınmazı işgal etmekte olan borçluya tahliye emri gönderildiği, yapılan bu işlemde yasaya uymayan bir yön bulunmadığı”⁹⁴²⁰

- “İhalelenin kesinleşmesinden ve taşınmazın alıcı adına tescil edilmesinden sonra alıcının talebi üzerine, icra müdürlüğü (veya satış müdürlüğüne) taşınmazı işgal eden borçluya veya üçüncü kişiye taşınmazı tahliye etmeleri için on beş günlük tahliye emri gönderebileceği”⁹⁴²¹

- “Kesinleşen ihale ile mülkiyeti alıcıya geçen taşınmazın tahliye istemini, icra müdürlüğünün reddedemeyeceği”⁹⁴²²

- “İhalelenin kesinleşmesi üzerine, icra dairesinin kendiliğinden veya alıcının talebi üzerine borçluya tahliye emri göndereceği”⁹⁴²³

- “Alacaklı-alıcıya ihale edilen taşınmazın üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, ihalelenin kesinleşmesi üzerine alıcının, icra dairesinden ‘üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını’ isteyebileceği”⁹⁴²⁴

- “Borçlunun açtığı ihalelenin feshi davası reddedilmiş olsa dahi, borçlu bu karara karşı kanun yoluna başvurmuşsa, borçluya tahliye emri gönderilemeyeceği”⁹⁴²⁵

- “İhaleden sonra, taşınmazda bulunan kişiye –İİK.m. 135/II’ye göre- tahliye emri gönderilebilmesi için, ihalelenin kesinleşmiş olmasının zorunlu olduğu”⁹⁴²⁶

belirtilmiştir...

Aynı doğrultuda:

12. HD. 31.05.2011 T. 30412/11155 (COŞKUN, M. age., s: 2800)

HGK. 23.05.2007 T. 12-297/287 (“ “, s: 2803)

HGK. 29.03.2006 T. 3-76/109 (“ “, s: 2806)

12. HD. 19.03.2007 T. 2315/5069 (OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. age., C: 3, s: 3406)

19.07.2006 T. 12876/16152 (“ “ “, s: 3407)

⁹⁴¹⁸ Bknz: 12. HD. 14.02.2013 T. 27406/4211 (www.e-uyar.com)

⁹⁴¹⁹ Bknz: 12. HD. 27.11.2012 T. 14327/35205 (www.e-uyar.com)

⁹⁴²⁰ Bknz: 12. HD. 02.05.2012 T. 29613/14644 (www.e-uyar.com)

⁹⁴²¹ Bknz: 12. HD. 18.04.2012 T. 28014/12973 (COŞKUN, M. age., s: 2799)

⁹⁴²² Bknz: 12. HD. 26.09.2011 T. 1582/17331 (YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 741) (www.e-uyar.com)

⁹⁴²³ Bknz: 12. HD. 24.05.2011 T. 11807/10306 (YILMAZ, E. age., s: 741) (www.e-uyar.com)

⁹⁴²⁴ Bknz: 12. HD. 13.04.2010 T. 27333/8903 (MUŞUL, T. age., s: 186, dipn: 233) (www.e-uyar.com)

⁹⁴²⁵ Bknz: 12. HD. 28.11.2011 T. 9077/24821 (KURU, B. El Kitabı, s: 679, dipn: 153) (www.e-uyar.com)

⁹⁴²⁶ Bknz: 12. HD. 06.10.2003 T. 15604/19240 (UYAR, T. age., C: 7, s: 10858) (www.e-uyar.com)

20.06.2006 T. 10540/13276 (“ “ “, s: 3409)

02.05.2006 T. 6474/9659 (“ “ “, s: 3411)

B) Taşınmazı ihalede satın almış olan kişi adına ‘tescil işlemi’ yapıldıktan sonra (İİK.m. 134/son), ihalenin kesinleştiği farzedilerek, taşınmazda bulunan kişiye ‘tahliye emri’ gönderilmesi üzerine, ihaleden bu suretle haberdar olan borçlu tarafından -ihaleden itibaren bir yıl geçmeden- (İİK.m. 134/VII) ‘ihalenin feshi davası’ (şikayeti) açılırsa, daha önce gönderilmiş olan ‘tahliye emri’ nin iptali gerekir mi?

I- İhaleinin bozulmasını isteme süresi -*kural olarak*- yedi gün’dür (İİK. m. 134/II, c: 1).⁹⁴²⁷

TBK. m. 281’da öngörülen nedenlere dayanan ihaleinin bozulması istemleri hakkında da -yani, arttırmaya fesat (yolsuzluk) karıştırılmış olması hallerinde de- bu süre uygulanır.⁹⁴²⁸ Böylece 538 sayılı Kanun ile -1965 yılında- yapılan değişiklikte, BK. m. 226’daki (şimdi; TBK. m. 281’deki) «on günlük süre», icra satışları bakımından «yedi gün»e indirilmiştir.

Yedi günlük şikayet süresinin hesabında, İİK. m. 19/I gereğince, «ihale günü» hesaba katılmaz.⁹⁴²⁹ Yedi günlük sürenin son gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, süre tatili izleyen çalışma gününün mesai saati sonuna kadar uzar (İİK. m. 9/III).⁹⁴³⁰

II- Yedi günlük süre, *kural olarak* ihale tarihinden itibaren işlemeye başlar.⁹⁴³¹

Şu durumlarda, yedi günlük şikayet süresi «**ihale tarihinden**» itibaren hesaplanmaz (İİK. m. 134/VII):

a) «Kendisine satış ilanı tebliği gereken ilgiliye (İİK. m. 127) *ilan usulüne uygun olarak tebliğ edilmemişse*», bu kişi ihaleden haberdar olamayacağından, yedi günlük şikayet süresi, «*ihaleden itibaren*» değil, «*ihalenin yapıldığını öğrendiği tarihten*» itibaren işlemeye başlar.⁹⁴³²

Yüksek mahkeme;

√ «*Borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olmasının veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu, 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 32. maddesi gereğince, tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhataba tebliğ işleminden haberdar olmuş ise geçerli sayılacağı, şikayetçinin bildirdiği öğrenme tarihi esas olup, bu tarihin aksinin karşı tarafça ancak yazılı belge ile ispatlanabileceğini*»⁹⁴³³

√ «*İİK. m. 134/6. maddesi gereğince satış ilanı tebliğ edilmemiş ise ihaleinin feshine yönelik şikayet müddetinin, öğrenme tarihinden itibaren başlayacağını*»⁹⁴³⁴

√ «*Şikayet dilekçesinde, 21.09.2012 tarihinde şikayet konusu edilen taşınmazın satışından haberdar olduğunu eden şikayetçiye satış ilanı tebliğ edilmediği anlaşılacakla, ihale tarihi 03.08.2012, şikayet tarihi 27.09.2012 olduğu nazara alınarak ittula tarihin-*

⁹⁴²⁷ **UYAR, T.** İhaleinin Bozulmasının Bağlı Olduğu Süre (İİK. mad. 134/II, c: 1, IV) (Yargı Düny. Ağustos/2001, s: 9-12) – (Manisa Bar. D. Ekim/2006, S: 99, s: 73-80)

⁹⁴²⁸ Bknz: 12. HD. 15.10.2012 T. 18626/29251; 27.09.2012 T. 1466/28254; 28.06.2012 T. 8525/23017; 25.06.2012 T. 6830/22108; 05.07.2004 T. 14783/17734; 23.03.2004 T. 2167/6833; 26.09.2002 T. 17606/18697 vb. (www.e-uyar.com)

⁹⁴²⁹ Bknz: 12. HD. 17.03.2011 T. 23118/3725; İİD. 26.04.1963 T. 4878/5170 (www.e-uyar.com)

⁹⁴³⁰ Bknz: 12. HD. 14.03.2011 T. 23970/3373; 05.07.2011 T. 33939/14401; 08.04.1999 T. 3998/4448; 16.06.1997 T. 6411/7026 (www.e-uyar.com)

⁹⁴³¹ Bknz: Yuk. dipn.56

⁹⁴³² Bknz: 12. HD. 24.03.2011 T. 22625/4499; 15.02.2011 T. 19640/710; 31.01.2006 T. 243570/1031; 07.07.2004 T. 13199/17943; 24.01.2000 T. 1313/2726; 27.12.1999 T. 16551/17410; 25.03.1999 T. 3906/4025 vb. (www.e-uyar.com)

⁹⁴³³ Bknz: 12. HD. 19.12.2013 T. 33852/40605 (www.e-uyar.com)

⁹⁴³⁴ Bknz: 12. HD. 30.10.2013 T. 28594/33585 (www.e-uyar.com)

den itibaren 7 gün ve ihale tarihinden itibaren 1 yıllık hak düşürücü sürede şikayet konusu yapıldığından, mahkemece ‘istemin süre aşımından reddine karar verilmesi’nin isabetsiz olduğunu»⁹⁴³⁵

√ «Taşınmaz satışlarında borçluya satış ilanının tebliğ edilmemesi halinde, ihalenin feshine yönelik şikayet süresinin öğrenme tarihinden başlayacağını»⁹⁴³⁶

b) “Satılan taşınmazın ‘önemli niteliklerindeki hata’ nedenine dayanılması halinde, yedi günlük şikayet süresinin «hatanın öğrenildiği tarihten» itibaren işlemeye başlayacağını»⁹⁴³⁷

c) «İhalede fesat (yolsuzluk)» nedenine dayanılması halinde, yedi günlük şikayet süresinin, ‘fesadı (yolsuzluğu) öğrenme tarihinden itibaren’ işlemeye başlayacağını»⁹⁴³⁸

belirtmiştir...

Belirtilen bu üç durumda, şikayet süresi «öğrenme tarihinden itibaren» başlamaktadır. Ancak, bu durumlarda ihalenin bozulması en geç “ihaleden itibaren bir sene içinde” istenmelidir (İİK. m. 134/VII). Aksi takdirde, şikayet dinlenmez.⁹⁴³⁹

Yukarıdaki durumlarda, ihalenin feshini isteyen mi, «fesih nedenini ne zaman öğrendiğini» ispat edecektir, yoksa, ihalenin feshedilmemesinde yararı bulunanlar mı, «fesih isteyen belirtiği öğrenme tarihinin doğru olmadığını» ispat edecektir? **Bir görüşe göre**⁹⁴⁴⁰ «fesih nedenini geç öğrendiğini bir olgu olarak ileri sürüp bundan kendi lehine sonuç (ihalenin feshini isteyebilme hakkını) çıkaran şikayetçinin, iddiasını (fesih nedenini geç öğrenmiş olduğunu) ispat etmesi gerekir», **diğer bir görüşe göre**⁹⁴⁴¹ ise, «bu konuda ispat yükünün şikayetçiye düşmemesi gerekir. Tersine şikayetçinin bildirdiği fesih nedenini öğrenme gününe itirazı olan tarafın, bu iddiasını ispat etmesi gerekir». **Yüksek mahkeme** önceleri «fesih nedeninin geç öğrenildiğinin şikayetçiye ispat ettirilmesi gerektiğini»⁹⁴⁴² kabul etmişken, daha sonra «fesih nedeninin öğrenilme tarihinin icra mahkemesince doğrudan doğruya araştırılması ve varılacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»,⁹⁴⁴³ «İİK. 134/VII gereğince şikayet süresinin ‘öğrenme tarihi’nden itibaren işlemeye başladığı durumlarda, davalı tarafın ‘öğrenme tarihinin daha önce olduğunu’ ispat etme hakkına sahip olduğunu»⁹⁴⁴⁴

belirtmiştir...

III- Maddede belirtilen süreler «hak düşürücü süre» olduğundan,⁹⁴⁴⁵ hakim tarafından doğrudan doğruya (re’sen) gözetilmesi gerekir.

*

Bir olayda;

“Alacaklı TASFİYE HALİNDE (A) BANKASI A.Ş. tarafından borçlu (B) hakkında ... 9. İcra Müdürlüğü’nün 2020/... sayılı dosyasında ‘İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlamlı Takip’ yapıлып, borçluya ‘Örnek: 6 İcra Emri’ gönderilmiş ancak gerek bu

⁹⁴³⁵ Bknz: 12. HD. 10.09.2013 T. 19845/27898 (www.e-uyar.com)

⁹⁴³⁶ Bknz: 12. HD. 14.03.2013 T. 1903/9329 (www.e-uyar.com)

⁹⁴³⁷ Bknz: 12. HD. 29.11.2012 T. 24946/35519; 07.02.2012 T. 16772/2838; 08.07.2011 T. 34091/14923; 29.06.1993 T. 7377/11757; 04.11.1991 T. 3621/11326 (www.e-uyar.com)

⁹⁴³⁸ Bknz: 12. HD. 08.07.2011 T. 34091/14923; 11.04.2002 T. 6443/7548; HGK. 04.10.2000 T. 12-1267/1246; 14.04.1999 T. 4415/4764 (www.e-uyar.com)

⁹⁴³⁹ Bknz: 12. HD. 11.10.2005 T. 15772/19684; 23.09.2004 T. 15494/20043; 28.01.2003 T. 28666/1308 (www.e-uyar.com)

⁹⁴⁴⁰ ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, 2004, s: 350, dipn. 943 – POSTACIOĞLU, İ. age., s: 527, dipn. 108 – Ayrıca bknz: ARSLAN, R. age., s: 178

⁹⁴⁴¹ UMAR, B./YILMAZ, E. İsbat Yüğü, 1980, s: 81

⁹⁴⁴² Bknz: 12. HD. 21.12.1971 T. 13317/13086 (www.e-uyar.com)

⁹⁴⁴³ Bknz: 12. HD. 06.11.2000 T. 15639/16693; 09.11.1999 T. 12991/13825 (www.e-uyar.com)

⁹⁴⁴⁴ Bknz: 12. HD. 10.03.1987 T. 7172/3305 (www.e-uyar.com)

⁹⁴⁴⁵ Bknz: 12. HD. 25.12.2012 T. 23869/39758; 10.03.2011 T. 1959/5282; 18.01.1994 T. 53/501; 28.09.1993 T. 10177/14225; 05.10.1992 T. 10233/14814 (www.e-uyar.com)

‘İCRA EMRİ’ ve gerekse daha sonra gönderilen ‘KIYMET TAKDİR RAPORU’ ile ‘SATIŞ İLANI’ borçluya –Teb. K.’nin 21/2 maddesine aykırı olarak, tebligatın yapıldığı komşunun ad ve soyadı tebligatta belirtilmeden- usulsüz olarak tebliğ edildiği için, borçlu tarafın oturduğu taşınmazı tahliye etmesi için gönderilen muhtıranın kendisine 27.05.2021 tarihinde tebliğ edilmesi üzerine oturduğu taşınmazın ... 9. İcra Müdürlüğü’nce (Dosya No: 2020/...) 07/05/2021 tarihinde ihale edilmiş olduğunu öğrenerek, yedi günlük şikayet süresi içinde 02.06.2021 tarihinde ‘ihalenin feshi davası’ ve 03.06.2021 tarihinde de ‘tahliye emrinin iptali için’ şikayette bulunmuştur...”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

• Yukarıda⁹⁴⁴⁶ belirttiğimiz gibi; ihale edilen taşınmazda bulunan kişiye (borçluya/üçüncü kişiye) İİK.m. 135/II’ye göre tahliye emri⁹⁴⁴⁷ yerine muhtıra gönderilmesi yasaya aykırıdır.

• Yukarıda⁹⁴⁴⁸ ayrıntılı olarak ifade ettiğimiz gibi; ihale edilen taşınmazda bulunan kişiye (borçluya/üçüncü kişiye) İİK.m. 135/II’ye göre ‘tahliye emri’ gönderilebilmesi için ihalenin kesinleşmiş olması gerekir.

Somut olayda ise; şikayetçiye –‘tahliye emri’ yerine- ‘muhtıra’ nın gönderildiği tarihte her ne kadar, ihale kesinleşmiş ve alıcı adın tapuda tescil işlemi yapılmış ise de, daha sonra İHALENİN YAPILDIĞI TARİHTEN İTİBAREN BİR YIL GEÇMEDEN İİK.m. 134/VII uyarınca borçlu (B) -02.06.2021 tarihinde- “ihalenin feshi davası” nı açmış olduğundan, borçluya ... 9. İcra Dairesi (Dosya No: 2020/...) tarafından TAHLİYE EMRİ yerine gönderilen MUHTIRA ‘ihale kesinleşmeden’ gönderilmiş duruma düşmüştür...

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı biçimde arz ve izah ettiğimiz nedenlerle, şikayetçilere ‘TAHLİYE EMRİ’ yerine İİK.m. 135/II uyarınca gönderilen ‘MUHTIRA’ nın iptaline karar verilmesi isabetli olacaktır...03.07.2021

⁹⁴⁴⁶ Bknz: Yuk. dipn: 29

⁹⁴⁴⁷ Bknz: Yuk. dipn: 26

⁹⁴⁴⁸ Bknz: Yuk. dipn: 30-55

104) İlamla Dayalı Olarak “İlamsız Takip” Yapılabilir mi? “İİK. Mad. 36”

(İstanbul Barosu Dergisi, Ocak-Şubat/2012, s: 131-136)

Takip konusu ilamı temyiz etmiş olan borçlu, alacaklı tarafından bu ilamın “ilamsız takip yolu ile” takibe konulup “örnek: 7” ödeme emri gönderilmesi üzerine, İİK. 36 çerçevesinde icra müdürlüğüne başvurup, “takip dayanağı ilamı temyiz ettiğini” bildirip, “kendisine Yargıtay’dan tehiri icra kararı getirmek üzere süre verilmesini” isteyebilir mi?

Ya da “kendisine gönderilen ödeme emrinin ve yapılan ilamsız takibin iptalini” icra mahkemesinden isteyebilir mi?

*

Bilindiği gibi; temyizcinin icrayı durdurmadığı hallerde yani “yerine getirilmesi (uygulanması) kesinleşmesine bağlı olmayan” ilamların takip konusu yapılmasında, temyiz nedeniyle “yürütmenin durdurulması” (tehiri icra) için, borçlunun Yargıtay’dan karar getirmesi gerekir (1086 sayılı HUMK. mad. 443/I, İİK. mad. 36). “Yürütmenin durdurulmasına” (icranın geri bırakılmasına) Yargıtay karar vereceğinden, borçluya Yargıtay’dan bu konuda karar getirmesi için icra müdürünce “uygun bir süre” verilir. Borçluya icra müdürünce bu sürenin verilebilmesi için;

1-Alacaklı tarafından, lehine verilmiş olan ilamın icraya konmuş olması gerekir. Çünkü, ilam icraya konmamışsa, icranın geri bırakılması da gerekmez.

2- Borçlu, süresi içinde ilamı temyiz ettiğini mahkemeden alarak icra dairesine vereceği bir belge ile kanıtlamalıdır. Başka bir deyişle, takip dayanağı ilamı temyiz etmemiş olan borçlu, Yargıtay’dan yürütmeyi durdurma (tehiri icra) kararı ve icra müdüründen süre isteyemez.

3- a) Hükmedilen “para” ya da “eşya” kıymetinde, icra mahkemesince kabul edilecek aa- Menkul rehni, bb- Hisse senedi, cc- Tahvil dd- Taşınmaz rehni (ipotek) ee- Muteber banka teminat mektubu teminat olarak gösterilmiş olmalıdır.

b) Güvence (teminat) olarak sadece “hükmolunan para”nın yatırılması (İİK. mad. 36/I) yeterli olduğundan, icranın durdurulabilmesi için ayrıca “hükmolunan para” dışında “takip harç ve giderlerinin” –özellikle; takip vekalet ücretinin- de yatırılması gerekmez...

c) Veya, borçlunun hükmedilen para ya da eşyayı karşılayacak malı haczedilmiş olmalıdır Maddede, “borçlunun hükmedilen para ve eşyayı karşılayacak malı haczedilmişse, -teminat (gösterme) koşulunu yerine getirmiş farz edilerek- kendisine, icra müdürü tarafından, -‘yürütmenin durdurulması kararı’ getirmek üzere- süre verileceği” öngörülmüştür. Borçlu, hakkında yürütülen icra takibinin durdurulması için, kendiliğinden göstereceği taşınır ya da taşınmaz mallarının -teminat yerine geçmek üzere- haczedilmesini isteyebilir mi? Maddede -İİK. mad. 33/III’den farklı olarak- bu konuda açıklık yoktur. Sadece, “borçlunun, menkul ya da gayrimenkul rehni gösterebileceğine” değinilmiştir. Taşınır ya da taşınmaz malın rehnedilmesi bir takım formaliteleri gerektirir. Haciz işlemi, rehin işlemine nazaran daha pratiktir. Bu nedenle, kanımızca taşınır ya da taşınmaz malını teminat olarak rehin edebilecek olan borçlu, bunları “icra mahkemesine başvurup karar almak suretiyle” haciz de ettirebilmelidir Amaç, hükmedilen şeyi güvence altına almak olduğuna, haciz yolu ile de bu amaca ulaşılabileceğine göre, madde “dar” değil “geniş” yorumlanmalıdır.

Uygulamada, borçlular -icra mahkemesi yerine- icra dairesine başvurarak, ev veya işyerlerindeki taşınır mallarını ya da tapuda adlarına kayıtlı taşınmaz mallarını haczettirmekte ve bu haciz işleminden sonra kendilerine icra müdürünce -tehiri icra kararı getirmeleri için- süre verilmektedir. Kanımızca, bu gibi durumlarda, alacaklılar; haczedilen malları -daha doğrusu haczedilen mallara icra dairesince takdir edilen kıymetleri- takip konusu borç için yeterli bulmazlarsa, icra müdürünün bu işlemine -ve borçluya “tehiri icra kararı” getirmesi için süre verilmesine- karşı şikayet yoluna başvurabilirler.

4- Borçlu, “Yargıtay’dan yürütmenin durdurulması hakkında bir karar getirmek üzere” kendisine uygun bir süre verilmesini icra dairesinden (müdüründen) istemiş olmalıdır.

Borçlunun bu amaçla icra dairesine başvurması için yasada bir süre öngörülmemiş olduğundan, borçlu “her zaman” icra dairesine başvurarak, kendisine “yürütmenin durdurulması kararı getirmek üzere” süre verilmesini isteyebilir.

Görüldüğü gibi, borçlunun önce icra dairesine başvurarak buradan “yürütmenin durdurulması kararı getirmek üzere” süre istemesi ve sonra Yargıtay’a başvurarak -verilen süre içinde- buradan “yürütmenin durdurulması kararı” verilmesini sağlaması gerekmektedir (mad. 36/I). Bu nedenle, borçlu -önce icra dairesine başvurmadan- doğrudan doğruya Yargıtay’a başvurarak “göstereceği teminat karşılığında yürütmenin durdurulması kararı verilmesini” isteyemez. Uygulamada; “...temyiz eden, haksız çıktığı takdirde mahkumunbihi (hükmolunanı) eda ve teslim edeceğine dair kuvvetli kefalet göstermek veya hükmolunan nakit ve eşyayı resmi bir yere depo etmek veya hasmı (alacaklı) tarafından menkul ve gayrimenkul malları haczedilmiş olmak şartıyla, temyiz mahkemesi talep üzerine acele olarak yürütmenin durdurulmasına karar verebilir” şeklindeki eski 1086 sayılı HUMK.nun 443/I maddesi hükmü uyarınca, hükmü temyiz etmiş olan davalı borçluların, önce icra dairesine başvurup, borcun tamamı için teminat göstermiş olduklarını, icra dairesine belgelendirmeden, doğrudan doğruya Yargıtay’dan -teminatı buraya gösterip- “yürütmenin durdurulması” kararı isteyebilecekleri konusunda bir yorum yapılmakta idi ise de, kanımızca bu yorum isabetli değildir. Çünkü, Yargıtay’dan hangi koşullarla “yürütmenin durdurulması kararı” istenebileceği İİK. mad. 36/I’de açıkça ve özel olarak düzenlenmiştir. Ancak, bu maddedeki koşullar çerçevesinde borçlu Yargıtay’dan “yürütmenin durdurulması kararı” isteyebilir. Esasen, talep tarihinde, takip konusu borcun ne kadara ulaştığını ve dolayısıyla gösterilmesi gereken teminat miktarını yüksek mahkeme -icra dairesinin bunu belirten yazısı olmadan- saptayamaz...

Alacaklının, lehine verilen ilamı “ilamların icrası” üst başlığını taşıyan ‘İKİNCİ BAP’ da yer alan hükümlere (İİK. mad.24-41) göre icraya koyması gerekir. Yani, bu durumdaki bir alacaklının normal olarak izlemesi gereken yol ilamlı takip’ tir. Alacaklının elindeki ilamı icra dairesine verip, ilamda lehine hükmedilen alacağın türüne göre, borçluya “Örnek: 2”, “Örnek: 3”, “Örnek: 4-5”, “Örnek: 6”, İCRA EMRİ gönderilmesini istemesi gerekir.

Uygulamada; alacaklılar, elindeki ilamı “ilamlı takip” konusu yapıp, borçluya “Örnek: 4-5” İCRA EMRİ göndermek yerine, “ilamsız takip” konusu yaparak, borçluya “Örnek: 7” ÖDEME EMRİ gönderip, ilamı temyiz etmiş olan borçlunun İİK. mad.36 çerçevesinde “tehiri icra kararı” getirmek üzere icra müdürlüğünden süre talebinde bulunmalarını önlemek istemektedirler...

Hemen belirtelim ki; alacağın kaynağı olan ilamı temyiz etmiş olan borçlunun, İİK mad.36 çerçevesinde icra müdürlüğünden “tehiri icra kararı” getirmek üzere süre isteyebilmesi, kendisine “Örnek: 4-5” İCRA EMRİ gönderilmiş olmasına bağlı değildir. Ne, konuyu düzenleyen İİK. mad.36’da ve ne de bu maddenin gerekçesinde – Bkz: ”538s. Kanuna ait Hükümet Gerekçesi” ve “Adalet Komisyonu Gerekçesi” (UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C,2, 2004 s: 3279)- “gönderilecek İCRA EMRİ üzerine, icra müdürlüğünce İİK.’nin 36. maddesine göre hükmü temyiz eden borçluya tehiri icra kararı getirmek üzere süre verilebileceği”nden bahsedilmemektedir. Yani, ‘ilam’ a dayalı olarak yapılan takipte borçluya “Örnek: 7” ÖDEME EMRİ gönderilmesi halinde, hükmü temyiz eden borçluya İİK. mad.36 uyarınca tehiri icra kararı getirmek üzere süre verilebileceği’ hiçbir yasa maddesinde, hiçbir içtihatla belirtilmemiştir.

Bu konuda yazılmış olan eserlerin hemen hepsinde (bknz: KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2004, s: 784 vd.- KURU, B. İcra ve İflas Hukuku C: 3, 1993, s: 2192 vd. – PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M.S. / ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 2010, s: 400 vd. – POSTACIOĞLU, İ.E. / ALTAY, S. İcra Hukuku Esasları, 2010, s: 789 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 2008, s: 805 vd. - KURU, B. /

ARSLAN, R. / YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 2008, s: 392 vd. – **YILDIRIM, K. / YILDIRIM, N.D.** İcra Hukuku, 2009, s: 298 vd. – **OSKAY, M / KOÇAK, C / DEYNEKLİ, A / DOĞAN, A** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 1, 2007 s: 703 vd. – **ÜSTÜNDAĞ, S** İcra Hukukunun Esasları, 2004, s: 361 vd. – **BERKİN, N** Tatbikatçılar İçin İcra Rehberi, 1981, s: 152 vd. – **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982 s: 636 vd. - **OLGAÇ, S** İçtihatlarla İcra ve İflas Kanunu 1965, s: 242 vd. – **PEHLİVANLI, M.G.** Açıklamalı İcra ve iflas Kanunu C.1, 1998, s: 190 - **OLGAÇ, S.** İcra İflas, C 1, 1974, s: 172 vd. – **ŞİMŞEK, E.** İcra ve İflas Kanunu, 1989, s: 120 vd) “kesinleşmeden icraya konulmuş olan hükmü (ilamı) temyiz eden borçlunun, Yargıtay’dan icranın geri bırakılması (tehiri) kararı alıp, icra dairesine vermesi az veya çok bir zamana bağlıdır. Bu zaman içinde icranın geri bırakılmasını (durdurulmasını) sağlayabilmek için, hükmü temyiz eden borçlunun, icra dairesine (müdürlüğüne) başvurarak, kendisine Yargıtay’dan icranın geri bırakılması kararı getirinceye kadar uygun bir süre (mühlet) verilmesini istemesi gerekir (İİK. 36). Bunun için borçlunun, hükmü temyiz ettiğini mahkemeden alacağı ve icra dairesine vereceği bir belgeyle ispat etmesi gerekir. Bu talep üzerine, icra müdürünün hükmü temyiz eden borçluya Yargıtay’dan icranın geri bırakılması kararı getirinceye kadar uygun bir süre verebilmesi için, borçlunun teminat göstermesi gerekir...” denilmiştir.

Görüldüğü gibi bu konudaki açıklamalarda “borçluya ayrıca icra emri gönderilmesinin de gerekli olduğu”ndan hiç söz edilmemiştir...

Bu konuda yazılan bazı eserlerde de elinde ilam bulunan alacaklının borçluya İCRA EMRİ, göndererek takip yapması gerekeceği doğal kabul edilerek “borçluya icra emri gönderilmiş olması” öngörülmüştür. (UYAR, T. age. s: 3282 - **COŞKUN, M.** Açıklamalı İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, C.1 2009, s: 483).

Alacaklının elinde ilam bulunmasına rağmen, sırf ilamı temyiz etmiş olan borçlunun, icra müdürlüğünden; İİK. mad. 36 çerçevesinde Yargıtay’dan tehiri icra kararı getirmek üzere mehil almasını ö n l e m e k için, borçluya “Örnek: 4-5” İCRA EMRİ yerine “Örnek: 7” ÖDEME EMRİ göndermesi, MK.’nin “dürüst davranma” kenar başlığını taşıyan 2. maddesine aykırıdır. Çünkü;

- “MK.2’de düzenlenen dürüstlük kuralı ‘kişiler arasında ortaya çıkabilecek, somut belirli ve sınırlı ilişkilere değil kural olarak bütün hukuki ilişkilere uygulanabilecek, yargıcın da önüne gelen her somut olayda tutması gereken bir ilke niteliğini taşıdığı”ndan, MK.2 hükmünün ‘var olan hakkın dürüstlük kuralına aykırı biçimde kullanılmasına izin vermeyen ve bu tür uyuşmazlıkların çözümünde gözardı edilemeyecek olan temel bir hukuk kuralı’ olduğundan (bknz: HGK 4.5 2005 T. E: 1-298, K: 308) “**UYAR, T / UYAR, A / UYAR, C** Gerekçeli – İçtihatlı Türk Medeni kanunu 2006, s: 35 vd.”

- “Medeni Kanunun 2. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen hakkın kötüye kullanılması yasağının amacı; hakime özel ve istisnai hallerde adalete uygun hüküm verme imkanı sağlamak olduğu”ndan (bknz: 13 HD. 13.5.2003 T. E: 1729, K: 5973) “**UYAR, T / UYAR, A / UYAR, C** age. s: 107 vd.”

- “Hukukun her alanında uygulanma niteliğine sahip olan hakkın kötüye kullanılması yasağı kuralını, buyurucu niteliği itibarıyla kendiliğinden gözetilmesi gerekeceği”nden (bknz: HGK 26.03.2003 T. E: 17-164, K: 202) “**UYAR, T / UYAR, A / UYAR, C** age. s: 113 vd.”

- “Hakkın objektif iyi niyet kuralına aykırı kullanıldığı itirazı, kamu düzeni ile ilgili olduğundan, MK.2.maddesi uyarınca davanın her safhasında ileri sürülebileceğinden ve mahkemece resen dikkate alınacağı”ndan (bknz: HGK 26.2.2003 T. E: 9-32, k: 96) “**UYAR, T / UYAR, A / UYAR, C** age. s: 119 vd.”

- “Bir hakkın kullanılmasının, kullanana sağladığı yarar küçük olmasına rağmen, karşı tarafta büyük bir zarar doğmasına neden oluyorsa, böyle bir hakkın kullanılmasında yasal dayanak olsa dahi, kötüye kullanmanın var olduğunun kabulü gerekeceği”nden (bknz: HGK 20.11.2002 T. E: 4-913, K: 1009).

- ”MK’nın 2. maddesi uyarınca herkes haklarını kullanırken veya borçlarını yerine getirirken dürüstlük kuralına uymak zorunda olduğundan, bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumayacağı”ndan (bknz: 13 HD 23.09.2002 T. E: 6964, K: 9369) “**UYAR, T / UYAR, A / UYAR, C** age. s: 137 vd.”

- “MK’nın 2. maddesi uyarınca herkes haklarını kullanırken objektif iyiniyet kuralına uymak zorunda olduğu”ndan (bknz: 11 HD. 10.4.2001 T. E: 858, K: 3023) “**UYAR, T / UYAR, A / UYAR, C** age. s: 167 vd.”

MK.mad. 2 de düzenlenmiş olan dürüstlük kuralının, hakim tarafından resen dikkate alınacağı doktrinde, (**AKYOL, Ş** Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasası, 2006, 2.bası, s: 10) belirtilmiştir.

Bilindiği gibi, bu kural, “bir kimseden, namuslu, dürüst bir insan olarak beklenen davranışı” ifade eder (bknz: **OĞUZMAN, M.K / BARLAS, M.** Medeni Hukuk “Giriş-Temel Kavramlar” 2008, s: 280).

Dürüstlük kuralının icra ve iflas hukukunda da geçerli olduğuna kuşku yoktur. Diğer hukuk dallarında olduğu gibi bu hukuk dalında da dürüstlük kuralını sınırlandırıcı ve düzeltici işlevine ihtiyaç duyulur, yani icra ve iflas takibinin taraflarının, kanunun kendisine tanıdığı olanakları kullanırken dürüstlük kuralına uyması gerekir. (**ARSLAN, R.** Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, 1989, s: 135- **BERKİN, N.M.** age. s.10).

Bu nedenle; elinde ilam bulunan alacaklının, ilamı temyiz etmiş olan borçlunun İİK. mad. 36 uyarınca teminat yatırıp Yargıtay’dan tehiri icra kararı getirmek üzere, icra müdürlüğünden mehil almasını önlemek için borçluya “Örnek: 4-5” İCRA EMRİ yerine “ilamsız takip” yapıp “Örnek: 7” ÖDEME EMRİ göndermesi halinde, icra müdürlüğüne başvurup “takip konusu alacağın dayanağı olan ilamı temyiz ettiğini” belirtip “göstereceği teminat karşılığında İİK. mad.36 uyarınca kendisine Yargıtay’dan tehiri icra kararı getirmek üzere mehil verilmesini” isteyen borçlunun bu talebini icra müdürünün kabul edip, gerekli teminat gösterildikten sonra, kendisine İİK. mad.36 uyarınca süre vermesi gerekir...

İcra müdürünün bu şekilde davranmayıp borçlunun talebini reddetmesi İİK’nın 16/II maddesi uyarınca “bir hakkın yerine getirilmemesi” sayılır (Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T** İcra ve İflas Kanunu Şerhi C: 1 s: 717 vd.) ve “süresiz şikayet” e (ayrıntılı bilgi için bknz. **UYAR, T.** age C: 1, s: 1591 vd.) neden olur...

“İİK.mad.36 ya göre kendisine süre verilmesi” talebi reddedilen borçlu, ayrıca; elinde ilam bulunduğu halde “ilamlı takip” yerine “Örnek: 7” ÖDEME EMRİ gönderilerek yapılan “ilamsız takibin” de iptalini isteyebilir. Bu durumda “elinde kambiyo senedi bulunan alacaklının kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibe (İİK. mad.167 vd.) başvurmak zorunda olmadığı, alacaklının daha yararına olan bu yola başvuracak yerde ‘Genel Haciz Yolu’ ile de takipte bulunabildiğine göre (bknz. **UYAR, T.** Gerekçeli İcraatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi C: 8,2007, s: 13418) – (bknz. 12 HD 9.5.2000 T. E: 6774, K: 7661; 1.10.1998 T. E: 9242, K: 9967). burada da elinde ‘ilam’ bulunan alacaklı ‘ilamsız takip’ te bulunabilir.” şeklinde düşünülemez. Çünkü, elinde kambiyo senedi bulunan alacaklı “kambiyo senetlerine ilişkin özel takip yolu” (İİK.mad.167 vd.) yerine “genel haciz yolu”na (İİK.mad.42 vd.) başvurunca, borçluyu borçlunun bu konuda icra dairesine 7 gün içinde itirazda bulunması yeterli olmaktadır. Bu durumda borçlu, alacaklının bu yola başvurmasından hiçbir zarar görmemektedir...

Oysa elinde ilam bulunan alacaklı, “ilamlı takip” yerine “ilamsız takibe” başvurunca şeklen borçlunun İİK.mad.36 hükmünden yararlanmamasını amaçlanmaktadır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi; elinde ilam bulunan takip alacaklının ilamlı takip yapıp “Örnek: 4-5” İCRA EMRİ yerine ilamsız takip yapıp” Örnek: 7” ÖDEME EMRİ göndermesi, açıkça İİK’nun 36. ve MK.2. maddesine aykırı olduğundan, bu durumda iki şekilde hareket edebilir:

a. Ya icra müdürlüğüne başvurarak “takip dayanağı belgenin ilam olduğunu, bu ilamı temyiz ettiğini belirtip, “İİK. mad.36 çerçevesinde göstereceği teminat karşılığında Yar-

gıtay’dan tehiri icra kararı getirmek üzere kendisine süre verilmesini” ister ve icra müdürlüğünce talebinin kabul edilmemesi üzerine -icra müdürünün bu kararı ‘bir hakkın yerine getirilmemesi’ niteliğinde olacağından, bu hatalı kararın bozulması için- süresiz şikayet yoluna başvurabilir.

b. Veya; alacaklının gönderdiği “Örnek: 7” ÖDEME EMRİNİN (ve İCRA TAKİBİNİN) iptali için icra mahkemesine şikayette bulunabilir.

Borçlu hangi yolu izlerse izlesin – yani; hangi durumu şikayet nedeni yaparsa yapsın- yukarıda belirttiğimiz gibi icra mahkemesince “ şikayetin kabulüne” karar verilmesi, gerekecektir.

105) Hacze İmtiyazlı (Takipsiz) Katılma (İİK. m. 101)

(Leges Hukuk Dergisi, Haziran/2019, S: 114, s: 11-22)

Av. Talih UYAR*

Kanun koyucu, fiili nedenlerden dolayı, borçlusu hakkında icra takibinde bulunamayan bazı alacaklıları özel olarak korumak gereğini duyup, bu alacaklılara, belirli nitelikteki alacakları için, başka alacaklılar tarafından borçlarının mallarına konulmuş bulunan hacizlere katılabilme olanağı tanımıştır.

I- Kanun koyucunun bu düşüncesi çok yerindedir. Gerçekten, bazı alacaklıların borçluları hakkında icra takibi yapmaları, fiili nedenlerden (engellerden) dolayı mümkün olmaz. Örneğin; velâyet altındaki bir küçük, «velâyet süresince» velisi olan ana - babasına karşı fiilen takip yapamaz. Kendisi «küçük» olduğu için, «takip ehliyeti»ne sahip değildir. Takibin onun adına velisi tarafından yapılması gerekir (MK. mad. 342). Bu durumdaki bir küçük çocuk, velisinden alacağını nasıl alacaktır? Küçük -İİK. mad. 101'in kendisine tanıdığı olanaktan yararlanarak- velisi hakkında hiç takip yapmadan, velisinin mallarına başka alacaklılar tarafından konulan hacizlere katılabilecektir. Aynı şekilde; borçlunun eşi de, evliliğin devamı süresince diğer eş hakkında fiili imkânsızlık nedeniyle takip yapamaz.

Bir alacaklının, başka alacaklılar tarafından konulmuş olan bir hacze katılabilmesi için, İİK. mad. 100 gereğince, borçlusu hakkında bir icra takibinde bulunması ve bu takipte kendisine haciz isteme yetkisi'nin gelmiş olması (İİK. mad. 78) gerekir. İşte, yasa yapıcı, İİK. mad. 101'de öngördüğü «belirli alacaklıların, belirli alacakları» için, borçluları hakkında, önceden bir «icra takibinde» bulunup, takibin kesinleşmesini ve kendilerine «haciz isteme yetkisi»nin gelmesini beklemeden, başka alacaklıların koydurduğu hacze doğrudan doğruya katılabilmelerini kabul etmiştir.

Hacze katılmak için, alacaklının «icra takibinde» bulunmuş olmasına gerek bulunmadığından, bu hacze katılma şekline «ayrıcılık katılma» ya da «takipsiz katılma» adı verilmiştir.

II- Hacze «takipsiz katılma»nın söz konusu olabilmesi için, her şeyden önce *uygulanmış (konulmuş) bir kesin haciz* bulunmalıdır. Çünkü, «takipsiz katılma»; bu uygulanmış (konulmuş) ilk haciz'e olacaktır. Eğer ortada uygulanmış (konulmuş) bir ilk haciz yoksa, (buna) «takipsiz katılma» da söz konusu olmayacaktır. Eğer *ilk haciz* kaldırılır, iptal edilir veya alacaklının takipten vazgeçmesi nedeniyle ilk hacizde kalkarsa, «takipsiz katılma»da varlığını yitirecektir.⁹⁴⁴⁹

Ayrıca belirtelim ki; burada «uygulanan ilk haciz»den maksat, «kesin haciz»dir. Alacaklısına satış isteme yetkisi vermeyen *ihtiyati haciz* (İİK. mad. 257 vd.) ve *geçici (muvakkat) haciz* (İİK. mad. 69/D)'e takipsiz katılma söz konusu olmaz...⁹⁴⁵⁰

III- İİK. mad. 101'e göre, önce takipte bulunmadan -başka alacaklılar tarafından konulan- ilk hacze katılabilmek için, şu koşulların gerçekleşmesi gerekir.

1- Alacaklı, borçlunun «eşi», «çocuğu», «vesayeti altında bulunan» yahut «kayyumu olduğu» kişi olmalıdır. Yahut da, alacaklı, «ilâma dayanarak, borçludan nafaka almaya hak kazanmış» bulunmalıdır.

2- Alacak; «evlenme»den, «velâyet» yahut «vesayet» ilişkisinden doğmuş bulunmalı ya da borçlu «kayyum sıfatıyla yaptığı işlemlerden dolayı» borçlanmış olmalıdır. Yahut da, alacak «nafaka ilâmı»nda yer almalıdır.

* İzmir Barosu avukatlarından (Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

⁹⁴⁴⁹ DEYNEKLİ, A. / KISA, S. Sıra Cetveli, s: 81 – ÖNEN, E. Hacze İmtiyazlı (Takipsiz) İştirak (Yarg. D. 1984/1-2, s: 145)⁹⁴⁵⁰ YILMAZ, E. Hacze Takipsiz Katılma (AHFM. 1974/1-4, s: 366 vd). – DEYNEKLİ, A. / KISA, S. age. s: 81 – AKCAN, R. Hacze İştirak, s: 206 vd.

a) *Borçlunun eşi*: Borçlunun eşi sadece «evlenmeden doğan alacakları» için, hacze takipsiz olarak katılabilir. Örneğin; mal rejiminden doğan alacaklar buraya girer. Buna karşın, eşler arasındaki sözleşmeden ya da haksız fiilden doğan alacaklar, bu maddenin kapsamı dışında kalır.⁹⁴⁵¹

b) *Borçlunun çocukları*: «Velayetten doğan alacakları» için hacze katılmada ayrıcalıklıdır.

MK. mad. 352 ve 359 uyarınca, «velâyetin devam ettiği sürece» ana ve baba, çocuklarının malları üzerinde idare ve intifa hakkına sahip olup, bu haklarının kapsamı dışında işlemde bulunarak, çocuğa zarar vermişlerse, bu nedenle çocuğun ana ve baba zimmetinde gerçekleşen ve velâyet ilişkisinden doğan alacakları, ayrıcalıklıdır. İşte bu alacakları için, çocuklar önceden takipte bulunmadan, ana ve babaları hakkında, üçüncü kişiler tarafından yapılan takip sonucu konulan hacizlere katılabilirler.⁹⁴⁵²

c) *Borçlunun vesayeti (veya kayımlığı) altında bulunanlar*: Vasi ve kayyum olan kişiler de, vesayet altındaki kimseye karşı, vasilik ve kayyumluk nedeniyle borçlu duruma düştükleri takdirde, MK. 494 uyarınca, vesayet altındaki kimselerin, vasi ve kayyum zimmetindeki bu vesayet ilişkisinden doğan alacakları, ayrıcalıklı bir alacaklıdır. Bu alaktan dolayı, hiçbir merasime gerek kalmadan vasi ya da kayyum hakkında üçüncü kişiler tarafından yapılan takip sonucu konulan hacze katılabilirler.

d) *Nafaka alacaklıları*: Alacaklı, borçlu hakkında mahkemenin aldığı bir «nafaka ilâmı»na dayanıyorsa, yine önceden takipte bulunmadan, her zaman, -daha doğrusu; satış bedelinin icra veznesine girmesine kadar- üçüncü kişiler tarafından borçlunun malları üzerine konulan hacze katılabilir.⁹⁴⁵³ Nafaka ilâmı, karı hakkında olabileceği gibi, usul, fûru, ya da kardeşler lehine de olabilir.^{9454 9455} Ancak yasada, bu katılmanın mümkün olabilmesi için, «nafaka alacaklısının iyiniyetli olması» koşulu aranmaktadır (mad. 101/III, c. 2).

Ancak hemen belirtelim ki, «kötnüyet iddiasının nerede incelenip sonuçlandırılacağı» yasada ayrıca belirtilmemiştir. Bu iddianın, mahkemede ileri sürülüp kanıtlanması gerekir.⁹⁴⁵⁶

İlama dayanan nafaka alacakları, sıra cetvelinde birinci sırada -İİK. mad. 206/1-C- yer aldılar.⁹⁴⁵⁷

e) *Borçlunun ergin altsoyları*: Ana ve babası ile birlikte yaşayan ve emeğinden ve gelirinden açıkça vazgeçmeksizin, emeğini ve gelirini aileye tahsis etmiş olan ergin evlât, bu tahsisten dolayı ana ve babası aleyhine yapılan takipler sonucu konulan hacizlere, ayrıcalıklı olarak (takipte bulunmadan) katılabilir (MK. mad. 370).

Önce takipte bulunmadan, ilk hacze -ayrıcalıklı olarak- katılabilecek olan alacaklılar, «ilk haciz üzerine satılan malın bedeli vezneye girinceye kadar» katılma isteminde bulunmuş olmalıdırlar. Satış bedeli vezneye girdikten sonra, artık İİK. mad. 101'e göre «hacze katılma istemi» dinlenmez.

Nafaka alacaklıları da, «satış bedeli vezneye girinceye kadar» ilk hacze katılma isteminde bulunabilirler...⁹⁴⁵⁸

⁹⁴⁵¹ ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, s: 235

⁹⁴⁵² AKYAZAN, S. İhtiyati Hacizler ve Hacze İştirak Dereceleri, s: 75

⁹⁴⁵³ Bknz: İİD. 15.10.1956 T. 4972/4997

⁹⁴⁵⁴ Aynı görüşte: YILMAZ, E. a.g.m. 377 – DEYNEKLİ, A. / KISA, S. age. s: 94 – AKCAN, R. age. s: 233

⁹⁴⁵⁵ Aksi görüşte: BELGESAY, M. R. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, s: 251

⁹⁴⁵⁶ ÖNEN, E. Hacze İmtiyazlı (Takipsiz) İştirak (Yarg. D. 1984/1-2, s: 139) – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, s: 442

⁹⁴⁵⁷ Bknz: 19. HD. 13.6.2002 T. 4325/4623; 28.6.2001 T. 3431/5033; İİD. 23.12.1954 T. 5573/5892

⁹⁴⁵⁸ Bknz: 19. HD. 4.3.1999 T. 7260/1338; 25.9.1997 T. 4909/7711; 12. HD. 3.11.1983 T. 8878/10343

Evlenme, velâyet ya da vesayet konusunda ayrıcalıklı (takipsiz) olarak katılınabilecek haciz, «evlenme, velâyet veya vesayetin devamı sırasında» yahut «bu durumun sona ermesini takip eden sene içinde» konulmuş olmalıdır. Yani, eş «evliliğin sona ermesinden» (eşlerden birisinin ölümünden, gaipliğine karar verilmesinden, boşanmadan, evliliğin mutlak veya nisbi butlan nedeniyle iptaline karar verilmesinden daha doğrusu bu kararların kesinleşmesinden), küçük «velâyet ya da vesayetten kurtulduktan» iki sene sonra, koca, veli veya vasi aleyhine, üçüncü kişiler tarafından konulan hacze, önce takip yapmadan ayrıcalıklı olarak katılamaz.

Yasa, buradaki bir yıllık sürenin hesabına «dava ya da takibin devam ettiği sürenin» dahil olmayacağını belirtmiştir (İİK. mad. 101/I). Bununla kastedilen husus, hacze katılmak için ileri sürülen alacağın tesbiti konusunda yapılan takip veya davanın devam sürresidir.⁹⁴⁵⁹ Örneğin, vesayetin sona ermesinden sonra, vasi hakkında alacak davası açılmış ve bu dava iki sene sürmüştü, bu sürenin sonunda alınan ilâma dayanarak vasi hakkında takipsiz (ayrıcalıklı) hacze katılma isteminde bulunulabilir.⁹⁴⁶⁰

Ayrıca belirtelim ki şu alacaklılar, bir yıllık süre ile bağlı olmaksızın her zaman, borçlu hakkında yapılan takip sonucu konulan hacze katılabilirler:

a- Nafaka ilâmına dayanan alacaklılar,⁹⁴⁶¹

b- MK. mad. 370 uyarınca, ana-baba ile birlikte yaşayan ve emeği ile gelirden açıkça vazgeçmeksizin, kendi emeğini ve gelirini aileye tahsis eden ergin evlât, bu tahsisten dolayı, ana ve babası aleyhine konulan hacze, her zaman katılma isteminde bulunabilir.

Bu alacaklıların «her zaman» hacze katılma isteminde bulunabilecekleri kanunda öngörülmüşse de, bunun «*ilk haciz üzerine satılan malın bedeli vezneye girinceye kadar*» mümkün olabileceği kabul edilmelidir...

IV- İİK. mad. 101’de, hukukumuzdaki bütün «ayrıcalıklı (takipsiz) hacze katılma halleri» gösterilmiş değildir. Bir diğer «hacze ayrıcalıklı (takipsiz) katılma» durumu, TBK. mad. 619’da yer almıştır. Ölüncüye kadar bakma sözleşmesine dayanarak alacaklı olanlar, ölüncüye kadar bakma sözleşmesi borçlusu aleyhine konulan hacze, her zaman ve aynı derecede «takipsiz (ayrıcalıklı) olarak» katılabilirler (TBK. mad. 619/II).

Bu konuyu düzenleyen TBK. mad. 619’da, buradaki «hacze katılma»nın «imtiyazlı katılma» olduğu açıkça belirtilmemişse de, **doktrinde**⁹⁴⁶² «bunun bir unutmaya sonucu olduğu, maddenin kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 529/II. hükmü gibi yorumlanması gerektiği» ifade edilmiştir.

V- Şu hususu da belirtelim ki, hacze ayrıcalıklı (takipsiz) olarak katılabilme hakkı, üçüncü kişilere geçmez. Bu hak, alacaklılarla borçlular arasındaki kişisel ilişkiden doğar ve bu ilişkinin varlığı ile koşullu olarak devam eder.

Hacze ayrıcalıklı olarak katılma isteminde bulunduktan sonra, istem sahibi ölmüşse, mirasçıları onun yerine takibe devam edebilirler. Buna karşılık, takipsiz katılma ayrıcalığına sahip kişi, katılma isteminde bulunmadan ölmüşse, mirasçıları onun yerine hacze takipsiz katılma isteminde bulunamazlar. Takipsiz katılma ayrıcalığına sahip kişi iflâs ederse, iflâs masası onun adına takipsiz katılma isteminde bulunabilmelidir.⁹⁴⁶³

⁹⁴⁵⁹ **JAEGER**, (ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 235, dipn. 740)

⁹⁴⁶⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: **AKCAN, R.** age. s: 240 vd.

⁹⁴⁶¹ Bkz: 19. HD. 4.3.1999 T. 726/1338; 12. HD. 3.11.1983 T. 8878/10343

⁹⁴⁶² **TUNÇOMAG, K.** Türk Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, s: 1375 – **BİLGE, N.** Borçlar Hukuku, Özel Borç Münasebetleri, s: 375 – **AKCAN, R.** age. s: 235 – **DEYNEKLİ / A. / KISA, S.** age. s: 93

⁹⁴⁶³ **JAEGER** (Naklen; **YILMAZ, E.** agm. S: 364) – **KILIÇOĞLU, A. M.** Kanuni Halefiyet, s: 115

VI- Hacze takipsiz (ayrıcılık) olarak katılma yöntemi: a- Katılma istemi: Takipsiz katılma istemi, yazılı ya da sözlü olarak «ilk haczin konulduğu takibin yapıldığı icra dairesine» yapılır.⁹⁴⁶⁴

Eğer, takipsiz (ayrıcılık) katılma, velayet veya vesayet devamı sırasında söz konusu olmakta ise, alacaklı yerine, sulh mahkemesi bu başvuruyu yapar. Aynı şekilde, kayyum hakkında olacak hacze katılma istemleri de sulh mahkemesince yapılır (İİK. mad. 101/1).

İflâs halinde, iflâs idaresi, katılma isteminde bulunur.

Hacze katılma isteminde; alacağın «nitelik ve miktarı» ve takipsiz hacze katılma isteği bildirilir.

b- Katılma isteminin ihbarı: İcra dairesi, hacze «takipsiz (ayrıcılık)» katılma istemi üzerine, istemin süresinde olup olmadığını, ilk haczi koyan icra dairesinin kendisi olup olmadığını, istem sahibinin İİK. mad. 101’de sayılan kişilerden olup olmadığını, istemin İİK. mad. 101’de belirtilen ilişkiden doğmuş olup olmadığını araştırır.

İcra memuru eğer, İİK. mad. 101’de öngörülen koşulların gerçekleşmediğini görürse, «hacze takipsiz (ayrıcılık) katılma istemi»ni reddeder. Kuşkusuz icra memurunun bu kararına karşı şikâyet yoluna başvurulabilir.

İcra memuru, hacze takipsiz (ayrıcılık) katılma isteminin İİK. mad. 101’in koşullarına uyduğunu gördükten sonra, bu istemi borçlu ve alacaklılara bildirir ve onlara itiraz etmeleri için yedi günlük süre verir. **aa)** Bu süre içinde, itiraz edilmediği takdirde, alacaklının hacze katılması kesinleşir. **bb)** Bu süre içinde itiraz edilirse, hacze katılma isteminde bulunan alacaklının, hacze katılması «geçici olarak» kabul edilir ve kendisine «yedi gün içinde dava açma gereği» bildirilir.

Burada şu hususu belirtelim ki, «hacze katılma istemi» üzerine, itiraz edilecek yerde, şikâyet yoluna başvurulması, itirazın sonucunu doğurmaz ve «itiraz edilmemiş» gebe, hacze katılma kesinleşir.

Hacze katılma istemine itiraz; yazılı ya da sözlü olarak, katılma istemini bildiren (tebliğ eden) icra dairesine yapılır. İtiraz; **aaa-** Alacağın niteliğine, **bbb-** Alacağın miktarına, ya da **ccc-** Süre koşuluna ilişkin olabilir.

c- Hacze katılma davası: aa) Tarafları: Bu dava, hacze katılma istemi itiraza uğrayan alacaklı -ya da onun yerine bu hakkı kullananlar- tarafından, itiraz edene karşı açılır.

bb) Yetkili mahkeme: Davanın nerede açılacağı kanunda belirtilmemiştir. İsviçre hukukunda, bu davanın «takibin yapıldığı yer mahkemesinde» açılacağı görüşü egemendir.⁹⁴⁶⁵ Bizim hukukumuzda ise, bu davanın hem «*takibin yapıldığı yer mahkemesinde*» ve hem de -HMK. mad. 6 uyarınca- «*davalının ya da davalılardan birinin ikametgâhının bulunduğu yer mahkemesinde*» açılabileceği görüşü ile sürülmüştür.⁹⁴⁶⁶ Diğer bir görüşe göre ise; hacze katılmada yetkili mahkeme «*takibin yapıldığı yer mahkemesi*»dir.⁹⁴⁶⁷

cc) Görevli mahkeme: Bilindiği gibi **HUMK. döneminde;** dava, dava konusu alacağın miktarına göre, sulh ya da asliye hukuk mahkemesinde açılmaktaydı. **Yeni HMK. mad. 2** gereğince, artık bu davalar da, dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın, asliye hukuk mahkemelerinde görülecektir.

Eskiden, hacedilmiş malların kıymeti, takip konusu bütün alacakları karşılıyorsa, görevli mahkeme, katılma isteminde bulunan kimsenin ileri sürdüğü alacağın miktarına

⁹⁴⁶⁴ **UMAR, B.** İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, s: 174 – **YILMAZ, E.** agm. s: 386 – **KURU, B.** age. s: 857 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 235 – **ÖNEN, E.** agm. s: 147 – **DEYNEKLİ, A. / KISA, S.** age. s: 65

⁹⁴⁶⁵ **YILMAZ, E.** agm. s: 389 – **ÖNEN, E.** agm. s: 152

⁹⁴⁶⁶ **SEVGİ, V. R.** Açıklamalı İcra ve İflâs Kanunu, s: 2291

⁹⁴⁶⁷ **DEYNEKLİ, A. / KISA, S.** age. s: 99 – **AKCAN, R.** age. s: 271 – **PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.** age. s: 330 vd. – **YILDIRIM, M. K.** İcra Hukuku Ders Notları, s: 113

göre saptanılmaktaydı. Hacizli malın, bütün alacakları ödemeye yetmediği durumlarda, hacizli malın tümünün değeri esas alınarak görevli mahkeme belirlenmekteydi. **Yeni HMK.’nun** kabulü ile birlikte, görev konusunda farklı bir sistem kabul edilmiş olduğundan, bu saptamalara gerek kalmaksızın, İİK. 101’e göre açılan tüm davaların asliye hukuk mahkemelerinde görülmesi gerekecektir.^{9468 9469}

dd) Süre: Dava, icra dairesinin, itirazı bildiren tebliğinin alındığı günden itibaren yedi gün içinde açılmalıdır. Bu süre içinde dava açılmaz ya da süre geçirildikten sonra dava açılırsa, katılma isteminden vazgeçildiği kabul edilir.

ee) Davanın konusu ve ispat yükü: Dava, «hacze katılmanın kabulü» dileğiyle açılır. Hakimin bu davada görevi, takipsiz (ayrıcılık) hacze katılma koşullarının varlığını araştırmaktır. Bu araştırma, hakimi, alacağın varlığını, miktarını saptamaya yönelir.

Alacağın varlığını, miktarını, gününün (vâdesinin) gelmiş olduğunu ve mad. 101’in öngördüğü koşulların gerçekleştiğini ispat yükü, davacıya düşer.

ff) Davanın hukukî niteliği: Davanın hukukî niteliği İsviçre doktrininde⁹⁴⁷⁰ tartışmalıdır. Bazı hukukçular bu davanın «usulî tesbit davası» bazıları da «usulî inşaî dava» olduğunu belirtmişlerdir. **Doktrinimizde**⁹⁴⁷¹ ise, bir ayırım yapılarak, mahkemenin davanın kabulüne ilişkin kararının «usulî tesbit kararı», davanın reddine ilişkin kararının ise «inşaî karar» olduğu ileri sürülmüştür.

gg) Yargılama yöntemi: Davaya, basit yargılama yönetimine göre (HMK. mad. 316-322) bakılır (İİK. mad. 101/II).

hh) İlâmın hükmü: Dava sonunda alınan ilâm, «istihkak davası» sonunda alınan ilâma benzer sonuçlar doğurur.

Alacaklılardan hepsi değil de yalnız bir ya da birkaçı hacze katılma istemine itiraz etmiş ve sonunda davayı kazanmışlarsa, alınan ilâm sadece davada taraf olanlar hakkında sonuç doğurur.

Davacı, davayı kaybederse, hacze takipsiz (ayrıcılık) katılma kesin katılmaya dönüşür ve hacze katılan diğer alacaklılarla aynı derecede yer alır.

Davacı, davayı kaybederse, hacze takipsiz (ayrıcılık) katılması mümkün olmaz.

Bu dava, takip hukuku dışında hiçbir sonuç doğurmaz.⁹⁴⁷²

VI- Nafaka alacağı için, takipsiz (ayrıcılık) hacze katılma istemine itiraz edilemez, çünkü bu alacak «ilâm»a dayanmaktadır. Ancak, kötüniyet durumu varsa, nafaka alacaklısının takipsiz (ayrıcılık) hacze katılma istemine itiraz edebilir. Örneğin; nafaka ilâmı, alacaklı olan üçüncü kişilerin alacaklarını alamamaları için ve muvazaa yoluyla alınmışsa, bu durum, alacaklı olan üçüncü kişiler tarafından kanıtlanmak suretiyle, nafaka alacaklısının takipsiz (ayrıcılık) hacze katılması önlenir.⁹⁴⁷³

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «İcra mahkemesince, şikayetin, garameten paylaştırmaya katılan şikayet olunana ait nafaka alacağının muvazaalı olduğuna yönelik olması nedeniyle alacağın esasına ilişkin olduğu ve yasa gereği bu istemle ilgili yargılama yapma görevinin genel mahkemelere ait

⁹⁴⁶⁸ **JAEGER** (Naklen; **YILMAZ, E.** agm. s: 389 – **SEVİĞ, V. R.** age. s: 230 – **ÖNEN, E.** agm. s: 151) – **YILMAZ, E.** agm. s: 389

⁹⁴⁶⁹ Farklı görüşler için bkz: **AKCAN, R.** age. s: 271 vd. – **ÖNEN, E.** agm. s: 151 – **DEYNEKLİ, A. / KISA, S.** age. s: 100 – **PEKCANİTEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.** age. s: 330

⁹⁴⁷⁰ **ÖNEN, E.** İnşaî Dava, s: 154

⁹⁴⁷¹ **ÖNEN, E.** age. s: 154

⁹⁴⁷² **JAEGER** (Naklen; **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 236) – **YILMAZ, E.** agm. s: 390 – **SEVİĞ, V. R.** age. s: 232

⁹⁴⁷³ **AKYAZAN, S.** age. s: 76 – **POSTACIOĞLU, İ.** age. s: 441 – **YILMAZ, E.** agm. s: 385 – **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, s: 271, 273

olduğu gerekçesiyle, mahkemenin görevsizliğine ve dosyanın istem halinde yetkili asliye hukuk mahkemesine gönderilmesine karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁹⁴⁷⁴

√ «İlama dayalı nafaka alacaklarının dava tarihi ile karar tarihlerinin bankanın takip tarihinden önce olması, nafaka alacaklısının takipten geriye 1 yıllık nafaka alacağı-
nın kesinleşmiş olması ve bu alacağın İİK. mad. 101 ve 206/1-e uyarınca imtiyazlı olması
sebebiyle, satış bedelinin ilk haczi koyduran alacaklı ile hacze takipsiz iştirak eden ala-
caklı arasında garameten paylaşılamayacağını, satış bedelinden önce imtiyazlı alacak
sahibi olan nafaka alacaklısının yararlanacağını, artan para olması durumunda ilk
haczi koyduran alacaklıya verilmesinin gerekeceğini»⁹⁴⁷⁵

√ «Şikayetçi yan, nafaka alacaklısı olup, ilk hacze İİK. 'nin 101. maddesi uyarınca
iştirak şartları oluştuğundan, aynı Yasa'nın 206. maddesi uyarınca alacağının birinci
sıraya yazılmasının gerekeceğini»⁹⁴⁷⁶

√ «Nafaka alacaklısının İİK. 'nin 101 ve 206/1-e maddeleri uyarınca şikayet olunanın
hazine iştirak edebileceği, satış bedelinden önce imtiyazlı olan ilama dayalı nafaka ala-
caklısına pay ayrılması ve artan miktarın ilk haczi uygulayan şikayet olunana ödenmesi
gerekeceğini»⁹⁴⁷⁷

√ «İİK. mad. 101/III uyarınca, nafaka alacaklısının kötüniyetle lehine nafaka bağlat-
mış olması halinde, önceki (ilk) hacze katılamayacağını»⁹⁴⁷⁸

√ «Nafaka alacağı için yapılan takipsiz hacze katılma istemine itiraz edilemeyeceğini
(bu durumda sadece 'nafaka alacaklısının kötüniyetli olduğu'nun ileri sürülebilece-
ğini»⁹⁴⁷⁹

√ «İİK. mad. 101/II hükmündeki öncelik durumundan yararlanmak için, nafaka mik-
tarının muvazaalı anlaşma sonucu arttırılmış olduğunun anlaşılması halinde, sıra cet-
velinin iptali gerekeceğini»⁹⁴⁸⁰

√ «Mahkemece İİK. mad. 101/III, c: 2'deki 'kötüniyet hali'nin mevcut olup olmadı-
ğının araştırılması gerekeceğini»⁹⁴⁸¹

√ «Sıra cetveline yönelik şikayette 'nafaka ilamına bağlı alacağın kötüniyetli ve mu-
vazaaya dayalı olduğu' iddiasıyla genel mahkemede açılan iptal davasının sonucunun
beklenmesi gerekeceğini»⁹⁴⁸²

belirtmiştir.

Kötüniyet iddiasının nerede inceleneceğini yasa göstermemiştir, kötüniyet iddiasında
bulunan ve bu suretle hacze katılma istemine karşı çıkan alacaklının bu iddiasını kanıt-
lamak için mahkemeye başvurulabileceği kabul edilmelidir.⁹⁴⁸³

VII- Hacze takipsiz (ayrıcılık) katılmanın sonuçları: Hacze katılma istemi kabul
edilince, hacze katılanlar bir «derece» oluştururlar.

Hacze takipsiz olarak katılan alacaklı, ilk haczi koyduran alacaklı ile birlikte, hacizli
malın satış bedelinden alacağını alır. Hacze takipsiz olarak katılan alacaklının, ilk haczi
koyduran alacaklıya karşı veya bu alacaklının hacze takipsiz olarak katılan alacaklıya
karşı imtiyazlı bir durumu yoktur. Satış bedeli, bu alacaklılar arasında, «alacakları ora-
nında» -yani garameten- paylaşılır.

⁹⁴⁷⁴ Bknz: 23. HD. 23.11.2012 T. 4810/6896

⁹⁴⁷⁵ Bknz: 23. HD. 30.01.2012 T. 269/483

⁹⁴⁷⁶ Bknz: 23. HD. 11.10.2011 T. 580/983

⁹⁴⁷⁷ Bknz: 23. HD. 11.10.2011 T. 580/983; 15.11.2011 T. 529/1704

⁹⁴⁷⁸ Bknz: 19. HD. 29.6.2000 T. 3870/5177

⁹⁴⁷⁹ Bknz: 12. HD. 23.2.1998 T. 1297/1946

⁹⁴⁸⁰ Bknz: 19. HD. 4.7.1995 T. 5385/6130

⁹⁴⁸¹ Bknz: 19. HD. 12.12.1994 T. 9897/12382; 12.10.1993 T. 5876/6503

⁹⁴⁸² Bknz: 19. HD. 24.12.1992 T. 11077/6910

⁹⁴⁸³ POSTACIOĞLU, age. s: 442 – ÖNEN, E. agm. s: 139

Ancak, *alacağı nafaka ilamına dayalı alacaklı, ilk hacze takip yapmadan katıldığında, satış bedeli hacze takipsiz katılan nafaka alacaklısı ile ilk haczi koyduran alacaklı arasında «garameten» paylaşılırılmayıp, satış bedelinden önce nafaka alacaklısı faydalanır (nafaka alacaklısının alacağı tam olarak ödenir), para artarsa, bu ilk haczi koyan alacaklıya ödenir...*⁹⁴⁸⁴

Hacizli malın satılmasından elde edilen para, hacze katılan tüm alacaklıların alacaklarını ya karşılar ya da karşılamaz. Karşılarsa, bir sorun kalmaz. Karşılamazsa, icra dairesi, İİK. mad. 140’a göre bir «sıra cetveli» düzenler. Buna uygulamada «derece kararı» denilmektedir. İcra memuru satış masrafları çıktıktan sonra, artan parayı önce «birinci derecedeki» alacaklılar arasında paylaşırılır. Birinci derecedeki alacaklılara ödendikten sonra geriye para artarsa, bu «ikinci derecedeki» alacaklılar arasında paylaşırılır. Geriye yine para artarsa, bu kez «üçüncü derecedeki» alacaklılar arasında paylaşırırma yapılır. Satılan malın bedeli, birinci derecedeki alacaklılara bile yetmiyorsa, icra memuru bu kez bu derece içinde de bir «sıra cetveli» yapar.

Demek ki, hacze katılmada «katılma dereceleri» ve her derece içinde de -gerekiyorsa, İİK. mad. 206’ya göre düzenlenecek- «sıra cetvelleri» bulunmaktadır.⁹⁴⁸⁵

Eğer hacze takipsiz olarak katılan alacaklının alacağı İİK. mad. 206’ya göre «imtiyazlı alacak» durumunda ise o zaman bu alacaklı, satış bedelinden öncelikle pay alır. Yani bu durumda, satış bedeli hacze takipsiz olarak katılan alacaklı ile ilk haczi koyduran alacaklı arasında, alacakları oranında paylaşırırılmaz. Satış bedelinden önce «imtiyazlı alacaklı» durumundaki alacaklı faydalanır, eğer para artarsa bu da, ilk haczi koyduran alacaklıya verilir.

⁹⁴⁸⁴ Bknz: 19. HD. 13.6.2002 T. 4325/4623; 28.6.2001 T. 3431/5033

⁹⁴⁸⁵ YILMAZ, E. agm. S: 393

106) Tasarrufun İptali Davasına Konu Olan ve Üzerinde İpotek Bulunan Bir Taşınmazı, Davalı Üçüncü Kişiden Satın Alan Dördüncü Kişinin, İyiniyetli Olup Olmamasının Doğurduğu Sonuçlar* (İİK. m.282, 283/II)*

(Legal Hukuk Dergisi, Nisan/2018, S: 184, S: 1721-1738)

Av. Talih UYAR**

I-Tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişi, borçludan satın aldığı taşınır/taşınmazı elinden çıkarsa -yani; dördüncü bir kişiye devrederse- mahkemece davacıya (vekiline) “İİK. mad. 282 ve 283/III uyarınca ‘seçimlik hakkını’ nı hatırlatarak ‘açtığı davayı kötü niyetli dördüncü kişiye dahil edip etmeyeceğini’ sorması ve ‘davacının (vekilinin) davasına kötü niyetli dördüncü kişiyi dahil etmesi halinde, bu kişiye dava dilekçesini tebliğ etmesi’ aksi taktirde -yani; bu kişinin davaya dahil edilmemesi veya kötü niyetli olduğunun kanıtlanmaması halinde- ‘**davanın bedele dönüştüğü**’ kabul edilerek, ‘dava konusu tasarrufa konu taşınır ya da taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri belirlenerek’ –davacının takip konusu alacak ve fer’ileri ile (faiz ve takip masrafları ile) sınırlı olarak- davalı **üçüncü kişi** tazminata mahkum edilir (İİK. mad.283/II).⁹⁴⁸⁶

Bu halde alacaklı, iptal davası sonucunda aldığı ilamı, -kesinleşmeden⁹⁴⁸⁷- doğrudan doğruya davalı-üçüncü kişiye karşı icraya koyabilir.⁹⁴⁸⁸

Eğer üçüncü kişi, dava konusu malı, dava sırasında elden çıkarmışsa, davacı-alacaklı, bu durumda İİK. mad. 283/II hükmünün uygulanmasını isteyebilir.

II-İptal davasının ‘bedele dönüşmesi’ için, üçüncü kişinin dava konusu taşınır/ taşınmazı devrettiği kişinin (dördüncü kişinin) ‘iyi niyetli olması’ gerektiği, gerek **doktrin**⁹⁴⁸⁹ ve gerekse Yargıtay **içtihatlarının**⁹⁴⁹⁰ hemfikir olduğu bir husustur.⁹⁴⁹¹

* Bu yazı, bir dava dosyasına “Hukuki Mütalâa” (Uzman Görüşü) “HMK. m.293” olarak sunulmuştur.

** İzmir Barosu Avukatlarından (9 Eylül Üniv. Huk. Fak. E. Öğr. Görv.)

⁹⁴⁸⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2017, 5.Baskı DÖRDÜNCÜ BÖLÜM, Şİ, Açıklama: A- I-b -ee

⁹⁴⁸⁷ Bknz: 8.HD. 26.06.2012 T. 6080/6236; 26.06.2012 T. 6078/6234; 08.05.2012 T. 3729/3956; 12.HD. 25.12.2008 T. 8746/23250; 24.04.2007 T. 5791/5973

⁹⁴⁸⁸ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 4, 1997, s: 3576 KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1436 – GÜRDOĞAN, B. İflas Hukuku, 1970, s: 245 – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2017, 2.Baskı s: 530 – KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 243 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi C: 3, 2014 s: 4582 – YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252

⁹⁴⁸⁹ KURU, B. El Kitabı, s: 1424 vd.- SERTKAYA, A.Ş./ KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları 2016, s: 445 vd.- MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları s: 514 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları DÖRDÜNCÜ BÖLÜM, Şİ, Açıklama: A- I-b -ee - YILMAZ, E. a.g.e s: 1251 – COŞKUN, M. Açıklamalı- İçtihatlı, C: 3, 2016, s: 4819

⁹⁴⁹⁰ Bknz: 17.HD. 5.11.2007 T. 3606 / 3386; 24.01.2017 T. E: 2014/22158, K: 493; 29.03.2016 T. E: 4074, K: 3949; 13.10.2015 T. E: 12192, K: 10580; 15.06.2015 T. E: 2014/4112, K: 8628; 09.06.2015 T. E: 4523, K: 8439; 30.03.2015 T. E: 2013/16194, K: 5058; 01.04.2013 T. E: 15317, K: 4587; 14.03.2013 T. E: 2012/5932, K: 3305; 18.09.2012 T. E: 9199, K: 9510; 17.05.2012 T. E: 5229, K: 6274; 16.05.2012 T. E: 5131, K: 6235; 18.04.2012 T. E: 1901, K: 4843; 28.03.2012 T. E: 1926, K: 3773; 25.04.2011 T. E: 2010/8141, K: 3884; 15.03.2011 T. E: 2010/12143, K: 2011/2284; 09.12.2010 T. E: 3033, K: 10818; 17.6.2010 T. E: 4844, K: 5635; 27.5.2010 T. E: 3700, K: 4799; 18.3.2010 T. E: 429, K: 2408; 15.9.2009 T. E: 4441, K: 5400; 17.11.2009 T. E: 7699, K: 7593; 17.11.2009 T. E: 7699, K: 7593; 15.9.2009 T. E: 4441, K: 5400; 2.6.2009 T. E: 829, K: 3821; 19.11.2008 T. E: 4326, K: 5325; 27.10.2008 T. E: 2351, K: 4913; 8.7.2008 T. E: 806, K: 3815; 10.6.2008 T. E: 736, K: 3139; 14.05.2007 T. E: 2006/7688, K: 3231; 16.12.2004 T. E: 4579, K: 6562; 30.11.1995 T. E: 6640, K: 7084

⁹⁴⁹¹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, DÖRDÜNCÜ BÖLÜM, Şİ, Açıklama: A- I-b -ee - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK Şerhi, C: 3 s: 4582 vd.

Eğer ‘dördüncü kişi’, davacı -alacaklı tarafından- ‘kötü niyetli olduğu’ ispatlanamayacağı düşüncesi ile- açılmış olan tasarrufun iptali davasına hiç dahil edilmemişse veya ‘kötü niyetli olduğu düşüncesi ile davaya dahil edilmesine rağmen, bu husus davacı -alacaklı tarafından kanıtlanamadığı için, onun hakkındaki dava ‘reddedilmişse’, mahkemece “tasarrufun iptaline” (ve davacı-alacaklıya “dava konusu şey üzerinde cebri icra yetkisi tanınmasına”) karar verilemez. Bu durumda “davalı-üçüncü kişi hakkında ‘davanın bedele dönüştüğü’ kabul edilerek ‘dava konusu taşınmazın/ taşınırın üçüncü kişi tarafından elden çıkarıldığı tarihteki değerinin davalı- üçüncü kişiden tahsiline’ karar verilir.

a-Doktrinde bu konuda;

√“Lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi, iptale tabi tasarruf ile iktisap ettiği malı veya hakkı başka bir (dördüncü) kişiye devretmiş ve bu dördüncü kişi kötü niyetli ise, alacaklı iptal davasını dördüncü kişiye karşı da açabilir (m. 282, c.2). Bu halde iptal davasının borçlu, (lehine tasarruf yapılan) üçüncü kişi ve (mal veya hakkı üçüncü kişiden devralan) dördüncü kişi aleyhine birlikte açılması gerekir (davalı tarafta şekli bakımdan mecburi dava arkadaşlığı).

Davacı alacaklı, dördüncü kişinin kötü niyetli olduğunu, yani dava konusu malı veya hakkı kendisine devreden üçüncü kişi ile borçlu arasındaki tasarrufun iptale tabi olduğunu bildiğini ispat etmekle yükümlüdür (MK. m.6). ‘Dördüncü kişinin kötü niyetli olduğu’ ispat edilirse, mahkeme, ‘iptal davasının kabulüne’ (m.283,I) karar verir. Buna karşın, ‘davalı dördüncü kişinin kötü niyetli olduğu’ ispat edilemezse, mahkeme, dördüncü kişi hakkındaki davanın reddine karar verir ve (m283,II hükmüne göre) üçüncü kişiyi, malı elden çıkardığı tarihteki gerçek değeri üzerinden tazminata mahkum eder.”^{9492 9493}

√“Üçüncü kişi, elindeki malı henüz tasarrufun iptali davası açılmadan önce dördüncü kişiye devretmiş olabileceği gibi, yargılama devam ederken de devretmiş olabilir. Dördüncü kişiler hakkında dava açılıp açılmaması tamamen davacı alacaklının talebine (tercihine) bağlıdır.

Davacı alacaklı, iptal davasını açmadan önce malın üçüncü kişinin elinde çıktığından haberdar olmuş ise, tercihini baştan yaparak iptal davasını sadece ‘borçlu’ ve ‘üçüncü kişi’ye(‘tazminat davası’ olarak) açabilecektir. Davacı alacaklı isterse dördüncü kişiyi de davalı olarak gösterebilir bu durumda ise davayı ‘tazminat’ olarak değil ‘tasarrufun iptali’ olarak açması gerekecektir. Ancak, dördüncü kişinin kötü niyeti ispat edilemediğinde dava, yasa gereği bedele dönüşecektir. ... satın alan kişinin kötü niyetini kanıtlama yükümlülüğü, İİK’ nun 280/III maddesindeki hal hariç, davacı alacaklıya aittir.”⁹⁴⁹⁴

√“Dördüncü kişinin iyi niyetli olması sebebiyle ona karşı iptal davası açılmıyor ise bu takdirde, dördüncü kişiye devredilen mal davacı alacaklının cebri icra sahası içine çekilemeyeceğinden, iptal davası, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen değere ilişkin olur”⁹⁴⁹⁵

√“Üçüncü kişi, iptale tabi tasarrufa konu malı veya hakkı iyi niyetli bir dördüncü kişiye devretmiş ise; davacı, dava dilekçesinde ‘üçüncü kişinin elinden çıkarmış olduğu malın değeri nispetinde tazminata mahkum edilmesini’ talep eder.....”⁹⁴⁹⁶

√“Tasarrufun iptaline tabi tasarrufa konu mal, üçüncü kişi tarafından başka birine (dördüncü kişiye) satılmışsa ve dördüncü kişi iyi niyetli ise, dava bedele dönüşür.”⁹⁴⁹⁷

denilmiştir.

⁹⁴⁹² Misaller: 17. HD. 8.7.2010 T.698/6628; 17. HD. 12.10.2009 T. 4208 / 6114 17.HD. 26.10.20090 T. 8022/6740; 15.HD. 11.5.2000 T. 532/ 2327; 15.HD. 30.5.2000. T. 2148/ 2688; 15.HD. 22.1.2004 T. 6492/341; 17.HD. 26.4.2010 T. 7066/3827

⁹⁴⁹³ KURU, B. age. s: 1424, Dipn: 36

⁹⁴⁹⁴ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S age s: 445

⁹⁴⁹⁵ MUŞUL, T. age. s: 514

⁹⁴⁹⁶ COŞKUN, M. age. s: 4819

⁹⁴⁹⁷ YILMAZ, E. age. s: 1251

b-Dava konusu taşınmazın/taşınırın davalı üçüncü kişi tarafından kötü niyetli bir dördüncü kişiye devredilmiş olması halinde, yüksek mahkeme “ davacı-alacaklının ya ‘ davalı üçüncü kişiden taşınmazın / taşınırın devir tarihindeki değerinin **tazminat** olarak kendisine ödenmesini’ veya davalı (kötü niyetli) dördüncü kişiye karşı ‘ **tasarrufun iptalini**’ istemek konusunda bir ‘ **seçim hakkına**’ sahip olduğunu⁹⁴⁹⁸ (yani; davacı – alacaklının hem davalı üçüncü kişinin **tazminata** mahkum edilmesini ve hem de davalı–dördüncü kişi hakkında **tasarrufun iptaline** hükmedilmesini isteyemeyeceğini) belirttikten sonra, eğer davacı-alacaklının mahkmeden hem “**üçüncü kişinin tazminata mahkum edilmesini**” hem de “**dördüncü kişi hakkında tasarrufun iptaline karar verilmesini**” istemiş olması halinde, mahkemece sadece (‘dördüncü kişi’ bakımından) “ tasarrufun iptaline karar verilmesini isteyebileceği,” ayrıca “üçüncü kişinin tazminata mahkum edilemeyeceği”(ve “davalı dördüncü kişinin iyi niyetli olması halinde; üçüncü kişinin tazminata mahkum edilemeyeceği” (İİK.m. 283/II) aşağıdaki şekilde -bu konudaki tüm içtihatlarında- açık/seçik belirtmiştir:

-“Tasarrufun iptali davalarının İİK 282. maddesi hükmü uyarınca borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimselerle bunların mirasçıları aleyhine açılacağı, kural bu olmakla birlikte yine anılan hükme göre davada kötü niyet sahibi üçüncü ("dördüncü" olması lazım) kişilerin de davalı olarak gösterilebileceği, üçüncü ("dördüncü" olması lazım) kişiler hakkındaki davanın kabul edilebilmesi için ise kötü niyetli olduklarının kanıtlanması gerekeceğini”⁹⁴⁹⁹,

-“Tasarrufun iptali istenen taşınmazı üçüncü kişiden satın alan dördüncü kişi olan davalıya karşı davanın kabul edilebilmesi için, davalı dördüncü kişinin "kötü niyetli" olduğunun kanıtlanması gerektiğini - Davalı dördüncü kişinin kötü niyetli olduğunun ispat edilemediği ve tasarrufun iptali talebinin reddine karar verildiği durumlarda, İY. mad. 283 'e göre davanın bedele dönüştüğü ve davalı üçüncü kişiye ödetilmek üzere taşınmazı elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri nisbetinde tazminata hükmedilmesi gerektiğini”⁹⁵⁰⁰,

-“Davalı dördüncü kişi yönünden İİK. mad. 280/1 kapsamında değerlendirme yapılarak onun kötü niyetli olduğu sonucuna varılması halinde dava konusu taşınmazın 1/4 hisse ile sınırlı olarak satışının da iptaline; aksi halde yani davalı dördüncü kişinin kötü niyetli olduğu kabul edilmezse, hakkındaki davanın reddine, davalı üçüncü kişi hakkındaki davanın İİK. mad. 283/2 gereğince bedele dönüşmesi nedeniyle davanın dava konusu takip dosyalarındaki alacak ve ferileriyle sınırlı olarak dava konusu taşınmazı elden çıkardığı tarihteki değeri tutarında (borçludan 1/4 hisse alındığından) tazminatın davalı üçüncü kişiden tahsili ile davacıya verilme-sine karar verilmesi gerektiğini”⁹⁵⁰¹,

-“Mahkemece, davacılar vekiline İİK. ’nin 282 maddesi gereğince dava dışı malik dördüncü kişiyi davaya dahil edip etmeme veya davayı İİK. ’nin 283/2 madde kapsamında bedele dönüştürüp dönüştürmeme konusunda seçimlik hakkı hatırlatılarak, davalı dördüncü kişinin davaya dahil edilmesi halinde, adı geçen malike dava dilekçesinin tebliği ile taraf teşkilinin sağlanması; aksi takdirde yani davanın bedele dönüştürülmesi halinde, dava konusu taşınmazın üçüncü kişinin elden çıkardığı tarihteki rayiç bedeli konusunda bilirkişiden alınacak ek rapor doğrultusunda, davalı üçüncü kişinin davacının alacak ve fertleriyle sınırlı olarak nakten tazminatla sorumluluğuna karar verilmesi gerektiğini”⁹⁵⁰²,

-“Davalı borçlu, Silivri’de faaliyet gösteren şirketin ortakları ve temsilcisinin yakını olup, 4. kişi de Silivri’de ikamet etmekte olup dava konusu taşınmaz dört gün içinde iki kez el değiştirmiş olduğundan, Silivri şartlarında davalı 4. kişinin, borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olup olmadığının ve yapılan tasarrufun İİK. mad. 280/1

⁹⁴⁹⁸ Bknz: 17. HD. 5.11.2007 T. 3606 / 3386

⁹⁴⁹⁹ 17. HD. 24.01.2017 T. E: 2014/22158, K: 493

⁹⁵⁰⁰ 17.HD. 29.03.2016 T. E: 4074, K: 3949

⁹⁵⁰¹ 17.HD.13.10.2015 T. E: 12192, K: 10580

⁹⁵⁰² 17. HD. 15.06.2015 T. E: 2014/4112, K: 8628

madde kap-samında iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi; davalı 4. kişinin kötü niyetli olduğunun belirlenememesi durumunda; davalı 3. kişi hakkındaki davanın İİK.’nin 283/2 madde kapsamında bedele dönüştüğü gözetilerek bir diğer dosyasındaki tazminatla tekrerrür oluşturmamak üzere taşınmazı elden çıkardığı tarihteki bedeli nispetinde nakten tazminatla sorumluluğuna karar verilmesi gerektiğini”⁹⁵⁰³,

-“Tasarrufun iptali davalarında, 3. kişinin borçludan satın aldığı malı elinden çıkarılması ve satın alan dördüncü kişinin davaya dahil edilmemesi ya da davaya dahil edilmekle birlikte iyi niyetli olduğunun anlaşılması halinde, İİK. mad. 283/2 uyarınca bedele dönüşen davada, üçüncü kişinin dava konusu malı elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri oranında bedelle sorumlu tutulması gerekeceğini - Borçlunun zaten icra dosyası nedeniyle tüm borçtan mesul olduğu nazara alınmadan, davacı tarafa borçlu için tazminat talep edip etmeyeceğinin sorulmamasının hatalı olduğunu”⁹⁵⁰⁴,

-“Ortağı ve müdürü olduğu borçlu şirketin borcuna karşılık şirket hakkında yapılan icra takibi sırasında şirket borcuna kefil olan davalı yönünden borcun doğum tarihinin, kefil olduğu tarih değil, ortağı ve kefil olduğu şirketin borçlandığı tarih olarak kabul edilmesi gerektiğini- Davacının, dördüncü kişiye karşı da iptal istemini yöneltmek ‘onun kötü niyetli kişi olduğunu’ iddia ve ispat etmek hakkına sahip olduğunu”⁹⁵⁰⁵,

-“Üçüncü kişi konumundaki davalının elinden çıkması halinde, malı elinde bulunduran 4. kişi konumundaki kişinin kötü niyetli olduğunun kanıtlanamaması durumunda, 3. kişi konumundaki davalının tasarrufa konu malı elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri oranında ve alacaklı davacının alacak miktarı ile sınırlı olarak tazminata mahkum edileceğini- Kayınpeder damat olan davalılar arasında yapılan tasarrufun iptali gerektiğini- Davanın kabulü ile hem yapılan tasarrufun iptali ile icra dosyasındaki takip konusu alacak ve ferileri ile sınırlı olmak üzere davacıya haciz ve satış yetkisi verilmesine, hem de bu taşınmazın satışı sonucu dosyadaki alacağın karşılanmaması durumunda, kalan kesiminin davalı üçüncü kişiden tahsiline şeklinde karar verilmesinin hatalı olduğunu”⁹⁵⁰⁶,

-“Borçlu tarafından davalı üçüncü kişiye ve üçüncü kişi tarafından da diğer davalı dördüncü kişiye satışı yapılan dava konusu taşınmaz ile ilgili olarak, davalı 4. kişinin kötü niyetli olduğu ispatlanmadığından ve davalı üçüncü kişi yönünden de iptal koşulları olduğundan, davanın bedele dönüşmesi sebebiyle (İİK mad. 283/2), davacının takip dosyasındaki alacak ve ferileriyle sınırlı olarak, davalı üçüncü kişinin dava konusu taşınmazları elden çıkardığı tarihteki değer oranında tazminattan sorumlu tutulması gerekeceğini”⁹⁵⁰⁷,

-“Taşınmazı üçüncü kişiden alan kimse ile (dördüncü kişi), dördüncü kişiden alan kimsenin (beşinci kişinin) ancak kötü niyetli olduklarının kanıtlanması durumunda, bu davalılar hakkında tasarrufun iptali davasının kabul edilebileceğini- Davacı alacaklı tarafından üçüncü kişiden sonra gelen davalıların kötü niyetli oldukları ispat edilmediğinde, İİK.’nin 283. maddesine göre, davanın bedele dönüştüğü dikkate alınarak, mahkemece davalı üçüncü kişinin taşınmazı elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri belirlenerek, belirlenen bu değer oranında (takip konusu alacak ve ferileri ile sınırlı olmak üzere) tazminat ödemesine hükmedilmesi gerekeceğini”⁹⁵⁰⁸,

-“Dördüncü ve diğer kişiler yönünden tasarrufun iptali İİK’nin 280/I. maddesi uyarınca borçlunun içinde bulunduğu mali durumun ve zarar verme kastının bu kişilerce bilindiği veya bilinmesini gerektirir açık emarelerin bulunduğu hallerde söz konusu olabileceğini, kötü niyet ispat edilmediğinde, İİK.’nin 283. maddesine göre, davanın bedele dönüştüğü dikkate alınarak, mahkemece davalı üçüncü kişinin taşınmazı elinden çıkardığı tarihteki

⁹⁵⁰³ 17. HD. 09.06.2015 T. E: 4523, K: 8439

⁹⁵⁰⁴ 17. HD. 30.03.2015 T. E: 2013/16194, K: 5058

⁹⁵⁰⁵ 17. HD. 01.04.2013 T. E: 15317, K: 4587

⁹⁵⁰⁶ 17. HD. 14.03.2013 T. E: 2012/5932, K: 3305

⁹⁵⁰⁷ 17. HD. 18.09.2012 T. E: 9199, K: 9510

⁹⁵⁰⁸ 17. HD. 17.05.2012 T. E: 5229, K: 6274

gerçek değeri belirlenerek, belirlenen bu değer oranında (takip konusu alacak ve fer'ileri ile sınırlı olmak üzere) tazminat ödemesine hükmedilmesi gerekeceğini”⁹⁵⁰⁹,

-“Davalı 4. kişi için bedel farkının tek başına iptal nedeni olarak kabul edilemeyeceğini- Davalı 3. kişinin, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olması halinde, aralarında yapılan tasarrufun iptali gerekeceği- Tasarrufun iptali davalarında üçüncü kişinin borçludan satın aldığı malı elinden çıkarması ve satın alan dördüncü kişinin davaya dahil edilmemesi ya da davaya dahil edilmekle birlikte iyi niyetli olduğunun anlaşılması halinde, İİK. mad. 283/II uyarınca bedele dönüşen davada üçüncü kişinin, dava konusu malları elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri oranında bedelle sorumlu tutulması gerekeceğini”⁹⁵¹⁰,

-“Yalnızca bedel farkının, taşınmaz borçludan satın almayan son malik açısından başka delillerle desteklenmediği sürece iptal nedeni olarak kabul edilemeyeceğini - Son satış ile önceki satış arasındaki dokuz ayı aşkın sürenin kısa aralıklı bir satış sayılamayacağını- Üçüncü kişinin borçludan satın aldığı malı elinden çıkarması ve satın alan dördüncü kişinin davaya dahil edilmemesi ya da davaya dahil edilmekle birlikte iyi niyetli olduğunun anlaşılması halinde, bedele dönüşen davada üçüncü kişinin dava konusu malı elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri oranında bedelle sorumlu tutulması gerekeceğini (İİK mad. 283/2)⁹⁵¹¹,

-“Tasarrufun iptali davalarında, üçüncü kişinin borçludan satın aldığı malı elden çıkarması ve satın alan dördüncü kişinin iyiniyetli olması halinde, İİK 283/II uyarınca koşullar oluştuğu takdirde, “üçüncü kişinin malı elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri oranında bedelle sorumlu tutulması” gerekeceğini”⁹⁵¹²,

-“Davalı ve aracı satın alan şirketin ortakları ile aracı satan borçlu şirket ortaklarının aynı kişiler ve yakın akrabalar olması (organik bağ) sebebiyle, borçlu şirketin ödeme güçlüğü içi-ne düştüğünü, mallarını kaçırdığını bildikleri farz edileceğini, bu durumda yapılan satışın İİK. 280/I-II uyarınca iptali gerekeceğini”⁹⁵¹³,

-“İptal davasının, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen değere ilişkin olması halinde, "takip konusu alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak" tazminata hükmedilebileceğini (İİK. 283/II) - Dava konusu taşınmazın davalı-üçüncü kişi tarafından elden çıkarılmış olması (ve taşınmazı alan dördüncü kişinin "iyiniyetli" olması) halinde, üçüncü kişinin İİK. 283/II uyarınca "davacının alacağından fazla olmamak üzere" (davacının alacak ve fer'ilerini geçmemek üzere) ve "... İcra Müdürlüğünün..... sayılı dosyasında yapılmış olan takip konusu alacak miktarı ile sınırlı olarak" tazminatla sorumlu tutulabileceğini”⁹⁵¹⁴,

-“İptal davasının kabulüne karar verilen hallerde, kararın hüküm fıkrasında sadece "tasarrufun iptaline" karar verilmekle yetinilmesi gerekeceği, hem 'iptal'e ve hem de "tazminat'a karar verilemeyeceğini”⁹⁵¹⁵,

-“Borçlunun ortağı ya da temsilcisi olan davalı-üçüncü kişinin, borçlunun mali durumunu ve alacaklılarından mal kaçırmaya kasdını bilebilecek kişilerden olduğunu”⁹⁵¹⁶,

-“Tasarrufun iptali davalarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, satın aldığı malı elinden çıkarmış ve dördüncü kişinin "iyiniyetli" olması halinde, üçüncü kişinin -elinden çıkardığı malın, elden çıktığı tarihteki değeri oranında ve davacı alacaklının alacak ve fer'ileri ile sınırlı olarak- tazminata mahkum edilmesi, dördüncü kişinin

⁹⁵⁰⁹ 17. HD. 16.05.2012 T. E: 5131, K: 6235

⁹⁵¹⁰ 17. HD. 18.04.2012 T. E: 1901, K: 4843

⁹⁵¹¹ 17. HD. 28.03.2012 T. E: 1926, K: 3773

⁹⁵¹² 17. HD. 25.04.2011 T. E: 2010/8141, K: 3884

⁹⁵¹³ 17. HD. 15.03.2011 T. E: 2010/12143, K: 2011/2284

⁹⁵¹⁴ 17. HD. 09.12.2010 T. E: 3033, K: 10818

⁹⁵¹⁵ 17. HD. 17.6.2010 T. E: 4844, K: 5635

⁹⁵¹⁶ 17. HD. 27.5.2010 T. E: 3700, K: 4799

"kötüniyetli" olduğunun kanıtlanması halinde ise; mahkemece "tasarrufun iptaline" karar verilmesi gerekeceğini"⁹⁵¹⁷,

-“İptal davasının, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen değere ilişkin olması halinde, "takip konusu alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak" tazminata hükmedilebileceği (İİK. 283/II)- Dava konusu taşınmazın davalı-üçüncü kişi tarafından elden çıkarılmış olması (ve taşınmazı alan dördüncü kişinin "iyiniyetli" olması) halinde, üçüncü kişinin İİK. 283/II uyarınca "davacının alacağından fazla olmamak üzere" (davacının alacak ve fer'ilerini geçmemek üzere) ve "... İcra Müdürlüğünün..... sayılı dosyasında yapılmış olan takip konusu alacak miktarı ile sınırlı olarak" tazminatla sorumlu tutulabileceğini"⁹⁵¹⁸,

-“Doğrudan doğruya borçlu değil de, borçlunun sattığı kişiden dava konusu taşınır/taşınmazı satın almış olanlar (4. kişiler) hakkında iptal davası açılabilmesi (ve yargılama sonunda iptâl kararı verilebilmesi) için "bu kişilerin kötü niyetli olduklarının, davacı-alacaklı tarafından kanıtlanması" gerekeceğini"⁹⁵¹⁹,

-“Doğrudan doğruya borçlu değil de, borçlunun sattığı kişiden dava konusu taşınır/taşınmazı satın almış olanlar (4. kişiler) hakkında iptal davası açılabilmesi (ve yargılama sonunda iptal kararı verilebilmesi) için "bu kişilerin kötü niyetli olduklarının, davacı-alacaklı tarafından kanıtlanması" gerekeceğini"⁹⁵²⁰,

-“İptal davasının, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen değere ilişkin olması halinde, "takip konusu alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak" tazminata hükmedilebileceğini(İİK. 283/II) - Dava konusu taşınmazın davalı-üçüncü kişi tarafından elden çıkarılmış olması (ve taşınmazı alan dördüncü kişinin "iyiniyetli" olması) halinde, üçüncü kişinin İİK. 283/II uyarınca "davacının alacağından fazla olmamak üzere" (davacının alacak ve fer'ilerini geçmemek üzere) ve "... İcra Müdürlüğünün..... sayılı dosyasında yapılmış olan takip konusu alacak miktarı ile sınırlı olarak" tazminatla sorumlu tutulabileceğini"⁹⁵²¹,

-“İptal davasının, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen değere ilişkin olması halinde, "takip konusu alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak" tazminata hükmedilebileceği (İİK. 283/II)- Dava konusu taşınmazın davalı-üçüncü kişi tarafından elden çıkarılmış olması (ve taşınmazı alan dördüncü kişinin "iyiniyetli" olması) halinde, üçüncü kişinin İİK. 283/II uyarınca "davacının alacağından fazla olmamak üzere" (davacının alacak ve fer'ilerini geçmemek üzere) ve "... İcra Müdürlüğünün..... sayılı dosyasında yapılmış olan takip konusu alacak miktarı ile sınırlı olarak" tazminatla sorumlu tutulabileceğini"⁹⁵²²,

-“Tasarrufun iptali davasına konu olan malın, davalı-üçüncü kişinin elinden çıkarılmış olması ve malı elinde bulunduran kimse için- kötü niyetli olduğu kanıtlanmadığı için- iptal is-teminde bulunulmaması ya da bu istemin reddedilmesi halinde mahkemece "dava konusu taşınmazın/taşınır elden çıkarıldığı... tarihteki -keşif sonucu belirlenen-gerçek değeri olan... Liranın (davacının icra takibine konu alacağının asıl ve eklentilerini geçmemek üzere) davalı-dan tahsiline" şeklinde karar verilmesi gerekeceğini"⁹⁵²³,

-“Tasarrufun iptali davasına konu olan malın, davalı-üçüncü kişinin elinden çıkarılmış olması ve malı elinde bulunduran kimse için- kötü niyetli olduğu kanıtlanmadığı için- iptal isteminde bulunulmaması ya da bu istemin reddedilmesi halinde mahkemece "dava konusu taşınmazın/taşınır elden çıkarıldığı... tarihteki -keşif sonucu belirlenen-

⁹⁵¹⁷ 17. HD. 18.3.2010 T. E: 429, K: 2408

⁹⁵¹⁸ 17. HD. 15.9.2009 T. E: 4441, K: 5400

⁹⁵¹⁹ 17. HD. 17.11.2009 T. E: 7699, K: 7593

⁹⁵²⁰ 17. HD. 17.11.2009 T. E: 7699, K: 7593

⁹⁵²¹ 17. HD. 15.9.2009 T. E: 4441, K: 5400

⁹⁵²² 17. HD. 2.6.2009 T. E: 829, K: 3821

⁹⁵²³ 17. HD. 19.11.2008 T. E: 4326, K: 5325

gerçek değeri olan... Liranın (davacının icra takibine konu alacağına asıl ve eklentilerini geçmemek üzere) davalıdan tahsiline" şeklinde karar verilmesi gerekeceğini"⁹⁵²⁴,

-“Tasarrufun iptali davasına konu olan malın, davalı-üçüncü kişinin elinden çıkarılmış olması ve malı elinde bulunduran kimse için- kötü niyetli olduğu kanıtlanmadığı için- iptal isteminde bulunulmaması ya da bu istemin reddedilmesi halinde mahkemece "dava konusu taşınmazın/taşınır elden çıkarıldığı... tarihteki -keşif sonucu belirlenen-gerçek değeri olan... Liranın (davacının icra takibine konu alacağına asıl ve eklentilerini geçmemek üzere) davalıdan tahsiline" şeklinde karar verilmesi gerekeceğini"⁹⁵²⁵,

-“Tasarrufun iptali davasına konu olan malın, davalı-üçüncü kişinin elinden çıkarılmış olması ve malı elinde bulunduran kimse için- kötü niyetli olduğu kanıtlanmadığı için- iptal isteminde bulunulmaması ya da bu istemin reddedilmesi halinde mahkemece "dava konusu taşınmazın/taşınır elden çıkarıldığı... tarihteki -keşif sonucu belirlenen-gerçek değeri olan... Liranın (davacının icra takibine konu alacağına asıl ve eklentilerini geçmemek üzere) davalıdan tahsiline" şeklinde karar verilmesi gerekeceğini"⁹⁵²⁶,

-“Davalı üçüncü kişi taşınmazları kötü niyetli oldukları kanıtlanamayan dördüncü kişilere sattığından, iptal davasının İİK. mad. 283/II uyarınca bedele dönüştüğü; her iki taşınmazın toplam bedelinin -faiz yürütülmeksizin- davacı alacağına asıl ve fer'ilerinden fazla olmamak üzere davalı üçüncü şahıstan tahsil edilerek davacıya verilmesi gerektiğini"⁹⁵²⁷,

-“İİK.nun 278/III-2'deki bedeller arasındaki nisbetsizliğe ilişkin hükmün "borçlu ile borçludan tasarrufa konu malı satın alan kişi arasındaki tasarruflarda" iptal nedeni olabileceği, aynı malı üçüncü kişiden satın almış olan başka kişiler (dördüncü kişiler) hakkında bu hükmün uygulanmayacağı, bu kişilerin ayrıca "kötü niyetli oldukları" ispat edilmedikçe, bu kişilere yapılan tasarrufun iptaline karar verilemeyeceğini"⁹⁵²⁸,

-“Tasarrufun iptali davalarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, satın aldığı malı elinden çıkarmış ve dördüncü kişinin "iyiniyetli" olması halinde, üçüncü kişinin -elinden çıkardığı malın, elden çıktığı tarihteki değeri oranında ve davacı alacaklının alacak ve fer'ileri ile sınırlı olarak- tazminata mahkum edilmesi, dördüncü kişinin "kötü niyetli" olduğunun kanıtlanması halinde ise; mahkemece "tasarrufun iptaline" karar verilmesi gerekeceğini"⁹⁵²⁹,

belirtmiştir.

III-Bir olayda;

Davacı (alacaklı) ...BANK A.Ş vekili “1989 yılında (dava dışı) .... A.Ş ile bir ‘genel kredi sözleşmesi’ yaparak kendisine kredi kullandırdıklarını, bu sözleşmede H. K.’nin de ‘müteselsil kefil’ durumunda olduğunu, kredi borcunu ödememiş olan borçlular hakkında; a) Alacaklarının 400.000 liralık kısmı için ‘ipoteğim paraya çevrilmesi yolu ile’ ve b) Bakiye alacakları olan 715.911,67 liralık kısım için ise ‘ genel haciz yolu ile’ takip yaptıklarını, kefil H. K.’nin ‘müvekkili bankayı zarara sokmak maksadı ile’ -maliki olduğu ..... mevki, (9) parselde bulunan- taşınmazın -kefil H. K.’nin sahibi olduğu ... A.Ş.’nin ortağı olan- üçüncü kişi A. G.’ye 17.12.1998 tarihinde 40.000 lira bedelle sattığını, tapuda gösterilen ‘satış bedelinin’ çok düşük olduğunu, bu satışın İİK.m.280/I ve II uyarınca iptale tabi olduğunu” bildirmiştir.

Tasarrufun iptali davası, davacı(alacaklı) banka tarafından 1.12.1999 tarihinde açıldıktan çok kısa bir süre sonra 14.12.1999 tarihinde ‘üçüncü kişi’ A. G. tarafından 22.000 lira bedelle ‘dördüncü kişi’ M. K.’ye satılmıştır. Davacı(alacaklı) Banka vekili “bu ikinci

⁹⁵²⁴ 17. HD. 27.10.2008 T. E: 2351, K: 4913

⁹⁵²⁵ 17. HD. 8.7.2008 T. E: 806, K: 3815

⁹⁵²⁶ 17. HD. 10.6.2008 T. E: 736, K: 3139

⁹⁵²⁷ 15. HD. 14.05.2007 T. E: 2006/7688, K: 3231

⁹⁵²⁸ 15. HD. 16.12.2004 T. E: 4579, K: 6562

⁹⁵²⁹ 15. HD. 30.11.1995 T. E: 6640, K: 7084

satışın muvazaalı olduğunu ‘kefil H. K.’nin, alacaklılarına zarar verme kastını hem A. G.’nin ve hem de M. K.’nin bildiğini, bu kişilerin kötü niyetli olduğunu, bu (son) satışında İİK m.278 ve 280 hükümleri uyarınca iptale tabi olduğunu” belirterek “... Asliye Ticaret Mahkemesinde (Dos. No: 2000/... Esas) ikinci bir ‘tasarrufun iptali davası’ açmış ve bu mahkemece 07.04.2000 tarihinde ‘bu dosyanın, önceki ... Asliye Ticaret Mahkemesinin 1999/ ... Esas sayılı dosyası ile birleştirilmesine’ karar verilmiştir.

Dosya içeriğinde; dava konusu taşınmaz üzerinde taşınmaz maliki (kefil) H. K.’nin borcundan dolayı dava dışı ... Bankası lehine ‘birinci derecede’ 1.000.000 liralık ve ‘ikinci derecede’ 500.000 liralık bir **ipotek** bulunduğu saptanmıştır.

Yargılama devam ederken; **a)** Davacı (alacaklı) ...BANK –BDKK’ nun 18.06.2007 tarihli kararı ile TMSF’ye devredilmiş ve TMSF’ nin açtığı ihale sonucunda dava (ve takip) konusu alacak .... A.Ş’ye temlik edilmiş ve daha sonra da bu alacak .... LTD.ŞTİ. ‘ye temlik edilmiştir. **b)** Davalı (üçüncü kişi) A.G. vefat etmiş, **mirasçıları** Ö. G., Ö.G. ve S. G. davaya dahil edilmiştir.

Dava konusu, üzerinde dava dışı ... Bankası lehine ‘birinci’ ve ‘ikinci derecede’ toplam 1.000.000 TL+500.000 TL ipotek bulunan taşınmaz, ‘dördüncü kişi’ M. K. elinde bulunurken ipotekli alacaklı ... Bankası’nın yaptığı takip sonucunda satılmış ve satış bedeli olan 425.247,00 TL. ipotekli alacaklı ... Bankası’na ödenmiştir. Satış bedeli ile ipotekli alacaklının alacağı dahi karşılanmamış olduğu için, ‘dördüncü kişi’ M. K.’ye herhangi bir para ödenmemiştir.

Yapılan yargılama sonunda;

“‘Dördüncü kişi’ M. K.’nin, davalı (kefil) H. K.’yi **tanıdığı**, bu kişinin H. K.’nin **mali durumunu bildiği** ve H. K.’nin, A. G.’ye satmış olduğu dava konusu taşınmazın **kısa bir süre sonra** devraldığı”

gerekçesi ile;

“Her iki davalının da İİK.nun 280.maddesi uyarınca davalı(kefil) H. K.’nin mali durumunu ve alacaklarından mal kaçırma kastı ile hareket ettiğini bilebilecek durumda oldukları”

sonucuna varılarak;

1-Asıl davada;

-**Davacı alacaklının alacak ve ferilerini geçmemek üzere 476.750,38 TL nin (üçüncü kişi) A. G. mirasçılarından hisseleri oranında tahsili ile davacıya ödenmesine,**

2-Birleşen .... ATM’nin 2000/... Esas sayılı dosyasında;

“**Davanın, konusuz kalması sebebiyle bir karar verilmesine yer olmadığına....**” denilmiştir.

Yerel mahkemenin (... Ticaret Mahkemesinin ... T. ve E: 1999/..., K: 2016/...sayılı) bu kararı isabetli midir?

Bu kararın, **2.maddesinin hüküm fıkrasındaki;**

“**Davalı M. K. hakkında verilen ‘davanın konusuz kalması sebebiyle bir karar verilmesine yer olmadığına’...**”

dair kısmının **isabetli olduğu** konusunda hiçbir şüpheye yer yoktur...

Buna karşın bu kararın **1.maddesinin hüküm fıkrasındaki**

“**Davacı alacaklının alacak ve ferilerini geçmemek üzere 476.750,38 TL nin (üçüncü kişi) A. G. mirasçılarından hisseleri oranında tahsili ile davalıya ödenmesine...**”

dair kısmı ise **isabetli değildir.**

Çünkü, yukarıda⁹⁵³⁰ ayrıntılı olarak ifade ettiğimiz gibi “tasarrufun iptali davasının ‘bedele dönüşmesi’ için” üçüncü kişinin dava konusu taşınır/taşınmazı devrettiği kişinin (dördüncü kişinin) ‘iyi niyetli olması’ gerektiği hem **doktrinin** ve hem de **Yargıtay içtihatlarının** üzerinde hemfikir olduğu bir husustur.

Bu olayda;

Davacı (alacaklı) banka vekili “ ‘üçüncü kişi’ A. G. tarafından 22.000 TL bedelle ‘dördüncü kişi’ M. K.’ye yapılan satışın muvazaalı olduğunu, çünkü hem A. G.’nin ve hem de M. K.’nin kötü niyetli olduğunu (yani, bu kişileri kefil H. K.’nin alacaklılarına zarar verme kastını bildiğini)” belirterek, bu kişiler aleyhine ..... Asliye Ticaret Mahkemesi’nde (dosya no: 2000/... Esas) tasarrufun iptali davası açılmıştır. ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nde yapılan yargılama sonucunda .... tarihli karar ile “bu dosyanın ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nde daha önce açılmış 1999/... Esas sayılı dosya ile birleştirilmesine ve davanın bu dosya üzerinden devamına” karar verilmiştir.

Dava konusu taşınmaz, ipotekli alacaklı-dava dışı .... Bankası’nın talebi üzerine 24.12.1999 tarihinde, ‘kötü niyetli dördüncü kişi’ M.K.’nin elinde bulunuyorken 425.427,00 liraya satılmış ve satış bedelinin tamamı ipotekli alacaklı .... Bankası’na ödenmiş ve hiç para artmadığından ‘kötü niyetli dördüncü kişi’ M. K.’ye herhangi bir ödeme yapılmadığından yerel .... Asliye Ticaret Mahkemesi’nce verilen;

“Davanın konusuz kalması nedeniyle bir karar verilmesine gerek olmadığına...” şeklindeki karar isabetlidir.

Ancak, yerel .... Asliye Ticaret Mahkemesi’nce verilen;

“Davacı alacaklının alacak ve fer’ilerini geçmemek üzere –taşınmazın üçüncü kişinin elinden çıkarıldığı tarihteki değeri olan- 476.757,38 TL’nin (üçüncü kişi) A. G. mirasçılarında hisseleri oranında tahsili ile davacıya ödenmesine...”

şeklindeki karar isabetsizdir.

Çünkü; “Dava konusu taşınmazın ‘kötü niyetli dördüncü kişinin elinde bulunuyorken –dava dışı- ipotekli alacaklı tarafından ‘H.K.’in borcundan dolayı satılması sonucunda, ‘dördüncü kişi, M.K.’ye herhangi bir para ödenmemesi nedeniyle ‘dördüncü kişi’ hakkında **“davanın konusuz kalması nedeniyle bir karar verilmesine yer olmadığına”** karar verildikten sonra, taşınmazı ona satmış olan ‘üçüncü kişi’ A. G. hakkında –taşınmazı dördüncü kişiye devrettiği (sattığı) taşınmazın değeri oranında- tazminata hükmedilemez.

Dava konusu uyumsuzlukta, **“üçüncü kişinin tazminatla sorumlu tutulmasının hatalı olduğunu”** ayrıntılı olarak belirttik.

Kanımızca, yerel mahkemenin “üçüncü kişinin sorumlu olduğu miktarı” belirlerken izlediği yöntem de hatalıdır.

Bilindiği gibi, üçüncü kişi hakkında “nakten tazminata” hükmedilirken, üçüncü kişinin malı elinden çıkardığı tarihteki **“gerçek değeri”** aleyhine hükmedilecek tazminat tutarını oluşturacak ve bu tutar, davacı alacaklının “alacak miktarı ve fer’iler ile sınırlı olarak” belirlenecektir.

Davalı-üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazı elinden çıkardığı tarihte (14.12.1999 tarihinde), söz konusu taşınmaz üzerinde **“borçlunun borcundan dolayı konulmuş gerçek bir ipotek”** mevcut olduğundan, taşınmazın **“GERÇEK DEĞERİ”** (“**RAYİÇ DEĞERİ**” = “**PIYASA DEĞERİ**”) tespit edilirken **“ipotegin, taşınmazın değeri üzerindeki etkisi”nin** de düşünülmesi gerekir.

Yani, üçüncü kişi, dava konusu taşınmazı, davalı dördüncü kişiye 14.12.1999 tarihinde satmış olduğundan, **“üçüncü kişinin, sorumlu olacağı tutar”** belirlenirken, mahkemece bu tarihte üzerinde ipotek bulunan taşınmazların gerçek değerinin tespit edilmesi

⁹⁵³⁰ Bknz: Yuk. dipn. 1, 4, 5, 7-12, 14-44

gerekirdi. “Dava-dışı alacaklı ...Banka'nın taşınmaz üzerindeki ipoteklerinin muvazaalı olduğu” iddia ve ispat edilmediğinden, bu tespit yapılırken, **“davalı-üçüncü kişi, bu taşınmazı 14.12.1999 tarihinde üzerinde yer alan ipoteklerle satmak isterse, kaç TL'ye alıcı bulabilirdi?”** sorusunun cevaplanması gerekirdi.

14.12.1999 tarihinde taşınmaz üzerinde yer alan ve “muvazaalı olduğu” iddia edilmeyen ipoteklerin taşınmaz bedelini düşüreceği açıktır. Yerel mahkeme, tazminat miktarını belirlerken bu hususu dikkate almamış olduğundan, “davalı-üçüncü kişi mirasçılarının 476.750,38 TL tazminat ile sorumlu olduğu”na⁹⁵³¹ karar verilmesi de ayrıca hatalı olmuştur.

Buraya kadar ayrıntılı olarak ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle; dava konusu taşınmazın ‘üçüncü kişi’ tarafından ancak **‘iyi niyetli’** dördüncü kişiye devredilmiş olması halinde⁹⁵³² ‘üçüncü kişi’ hakkında tazminata karar verilebileceği, buna karşın ‘dördüncü kişi’nin **‘kötü niyetli’** olması halinde ‘tazminat kararı’ verilemeyip, dördüncü kişinin elindeki taşınmaz üzerinde, davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanınacağı, eğer taşınmaz ‘dördüncü kişi’ elinde iken, taşınmaz maliki takip borçlusunun borcundan dolayı ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla satılır ve ‘dördüncü kişi’ye ipotekli alacaklının alacağının ödenmesinden sonra para ödenirse, ‘dördüncü kişi’nin bu miktarla sınırlı olarak takip alacaklısına karşı sorumlu olacağı, buna karşın taşınmazı elinde bulunduran dördüncü kişiye, ipotek maliki takip borçlusunun borcundan dolayı yapılan ipotekli takip sonucunda herhangi bir para ödenmezse, dördüncü kişinin sorumluluğunun da sona ereceği, somut olayda olduğu gibi; geriye dönülüp, dava konusu taşınmazı, dördüncü kişiye devredilmiş ‘üçüncü kişi’ hakkında, taşınmazın ‘dördüncü kişiye devir tarihindeki değeri’ne (tazminat olarak) hükmedilemez.26.02.2018

⁹⁵³¹ Üstelik yerel mahkemenin belirlediği tazminat tutarına dayanak yaptığı 19.07.2010 tarihli bilirkişi raporunda “...TAŞINMAZIN RAYİÇ BEDEL TESPİTİNİN YAPILAMAYACAĞI..., ...TAŞINMAZIN TASARRUF TARİHLERİNE GÖRE MALİYET BEDELLERİNİN HESAPLANDIĞI...” belirtilmiştir. Tasarrufun iptali davasına bakan yerel mahkemece, birbiri ile çelişen bilirkişi raporlarından rayiç bedel tespiti yapamamış olana üstünlük tanınması, gerek HMK'nın 281. maddesine gerekse de İİK.'nin 283/2. maddesine aykırı olmuştur.

⁹⁵³² Bknz: dipn. 1, 4, 5, 7-12, 14-44

107) Açık Artırma ile Yapılan Satışlarda Mülkiyetin Alıcıya Geçme Anı” ve “Satış İlanında Satılan Taşınmazın Bulunduğu Sokak Numarasının Yanlış Belirtilmiş Olmasının İhalenin Feshine Neden Olup Olmayacağı*

(Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Eylül-Ekim/2017, Yıl: 30, Sayı: 132, S: 411-416)

Av. Talih UYAR

a) Satış Memurluğunca yapılan açık artırma suretiyle satışta, ileri sürülen en yüksek pey *tellal* tarafından yüksek sesle, orada bulunan kişilerle artırmaya katılmış olan kim-selere “*satıyorum bir*”, “*satıyorum iki*”, “*satıyorum üç*” şeklinde duyurulduktan sonra “**sattım**” denilmeden satış sonlandırılırsa, satışa konu taşınmazın mülkiyeti -en yüksek pey sürmüş olan- alıcıya geçmiş olur mu?

b) Satışa konu taşınmazın *adres*i -bulunduğu sokak- “satış ilanı”nda ‘... *Mah. 165 Sok. No:...*, ...’ yerine ‘... *Mah. 156 Sok. No:.....*’ şeklinde ‘yanlış’ belirtilmişse, bu usulsüzlük “yapılan ihalenin feshine” neden olur mu?

A) *Açık artırma ile satış*, taşınmazın bulunduğu yerdeki *icra dairesi* tarafından yapılır (İİK. m. 123). Satış, kural olarak *icra müdürü* (*müdür yardımcısı* veya *icra katipleri*) tarafından yapılır.⁹⁵³³

Ortaklığın giderilmesi satışları, “ortaklığın giderilmesine” karar vermiş olan sulh hukuk mahkemesinin görevlendirdiği (HMK. m. 4/1-b) memur tarafından yapılır (HMK. m.322/2). Sulh hukuk mahkemesi, kendi yazı işleri müdürünü, zabıt katibini veya o yerdeki icra müdürünü ‘*satış memuru*’ olarak görevlendirebilir.

Açık artırma, *icra (satış) müdürü* tarafından yönetilir.

Artırma yapılırken belediye tarafından görevlendirilmiş bir ‘*resmi tellal*’ın hazır bulunması zorunludur.⁹⁵³⁴

Açık artırmayı yöneten memurun, katılanları pey sürmeye davet etmesi üzerine *artırma işlemine* başlanır. Katılanların sürdükleri peyler *tellal* tarafından yüksek sesle tekrar edilerek duyurulur. Yeni (daha yüksek) bir pey sürülünce, daha az pey sürmüş olan kişi, teklifinden (icabından) kurtulur (TBK. m.276).⁹⁵³⁵

Peylerin sürülmesi bitince *tellal* tarafından üç defa bağırıldıktan sonra, taşınmaz en çok artıran (pey sürene) *icra müdürü* (artırmayı yöneten memur) tarafından ihale edilir (İİK. m. 129/I, c: 1).⁹⁵³⁶ Başka bir deyişle, satışa çıkarılan taşınmaz üç kez bağırıldıktan sonra, en çok artıran (en yüksek pey sürene) ihale edilir. Bu husus, *icra (satış) müdürü* tarafından -veya satışta görevlendirilmiş olan *tellal* vasıtasıyla- uygulamada genellikle; “... **TL’ye satıyorum, fazla artıran var mı ?**”, “... **TL’ye satıyorum, fazla artıran var mı ?**” ve üçüncü kez yine “... **TL’ye satıyorum, fazla artıran var mı ?**” şeklinde yüksek sesle belirtildikten sonra “**sattım**” denilerek ihale sonuçlandırılır. Satılanın mülkiyeti “**sattım**” sözcüğü ile alıcıya geçer. “**Sattım**” denilinceye kadar ihaleye katılmış olanların pey sürmesi mümkündür. Bu hususun ‘ihale tutanağı’ndan açıkça anlaşılması gerekir...⁹⁵³⁷

Doktrinde bu konuyla ilgili olarak;

- “... *Pey süremeler devam ediyorsa, satış bitişi saati ile bağlı kalınmayarak, nida ve pey alınmasına devam edilerek en son münadinin (tellalın) üç defa ‘satıyorum’ ve bu arada*

* Bu yazı, bir dava dosyasına “hukuki mütalâa” (uzman görüşü) ‘HMK. m. 293’ olarak sunulmuştur.

9533 Bknz: 12. HD. 11.10.2005 T. 15766/19683; 06.05.2004 T. 7084/11469 (www.e-uyar.com)

9534 Bknz: HGK. 17.12.2003 T. 12-790/769 (www.e-uyar.com)

9535 KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s 667.

9536 KURU, B. a.g.e., s: 667.

9537 Bknz: www. e-uyar.com (İİK. mad. 129; Açıklama: IX)

pey artıranlar olursa alınarak, en son icra müdürü, yardımcısı, katibi, kim satışı idare ediyorsa münadiye vereceği işaretle, münadi, ‘sattım’ diyerek ihale tamamlanmış olur.”⁹⁵³⁸

- “ ... En yüksek peyin tellal tarafından bağırılmasından sonra icra müdürü veya ihaleyi yapan kişi tarafından taşınmazın en yüksek pey süren alıcıya ihale edildiğini bildirmesi üzerine ihale tamamlanmış olur...”⁹⁵³⁹

- “ ... İsteklilerin sürdükleri peyler, tellal tarafından yüksek sesle tekrar edilerek katılanlara duyurulur. Yeni bir pey (daha yüksek pey) sürülünce, daha az pey süren teklifinden (icabından) kurtulur. Satılığa çıkarılan taşınır (taşınmaz) mal, tellal tarafından üç defa bağırıldıktan sonra en çok artırıana (pey sürene), icra müdürü tarafından ihale edilir.”⁹⁵⁴⁰

- “Satışa çıkarılan taşınmaz, üç kez bağırıldıktan (seslenildikten) sonra, en çok artırıana (en yüksek pey sürene) ihale edilir. Bu husus icra müdürü (müdür yardımcısı veya icra katibi) tarafından, satışta görevlendirilmiş olan tellal vasıtasıyla; “... TL’na satıyorum, fazla artıran var mı?”, “... TL’na satıyorum, fazla artıran var mı?” ve üçüncü kez yine “... TL’na satıyorum, fazla artıran var mı?” şeklinde yüksek sesle belirtildikten sonra “sattım” diye ihalenin sonuçlandırılması gerekir. Satılanın mülkiyeti “sattım” sözcüğü ile alıcıya geçer. “Sattım” denilinceye kadar ihaleye katılmış olanların “pey sürmesi” mümkündür. Bu hususun, «ihale tutanağı»ndan açıkça anlaşılması gerekir. Ancak, hemen belirtelim ki, ihalenin yapılmış olduğunun açıkça anlaşılmasını halinde, kural olarak yapılan ihalenin feshi gerekirse de, gerçekte «ihaleden önce üç kez bağırıldığı halde bu hususun tutanakta belirtilmesinin unutulmuş olduğu»nun tanıkla (İİK. mad. 8/son gereğince) kanıtlanması halinde, ihalenin feshine karar verilemez.”⁹⁵⁴¹

- “İcra müdürünün tellal tarafından üç kez bağırılması üzerine taşınmazın (en yüksek pey süren) alıcıya ihale edildiğini bildirmesi (ihale kararını vermesi, m. 129, I, c: 1) ile ihale tamamlanır ve taşınmazın mülkiyeti alıcıya geçer (m. 134, I)...”⁹⁵⁴²

- “Açık artırmayı yöneten memurun, katılanları pey süremeye davet etmesi üzerine artırma işlemine başlanır. Katılanların (isteklilerin) sürdükleri peyler tellal (münadi) tarafından yüksek sesle tekrar edilerek duyurulur. Yeni (daha yüksek) bir pey sürülünce, daha az pey sürmüş olan teklifinden (icabından) kurtulur (YBK. M. 276).

... Tellal tarafından üç defa bağırıldıktan sonra, taşınmaz en çok artırıana (pey sürene) icra müdürü (artırmayı yöneten memur) tarafından ihale edilir (m. 129, I, c: 1).”⁹⁵⁴³

- “Taşınmaz üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırıana (en yüksek peyi ileri sürmüş olan kişiye) icra müdürünce ihale edilir (m. 129/f.1, cüm. 2)”⁹⁵⁴⁴

- “İsteklilerin sürdükleri peyler, tellal tarafından yüksek sesle duyurulur. Taşınmaz tellal tarafından üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok pey sürene, icra müdürü tarafından ihale edilir.”⁹⁵⁴⁵

denilmiştir.

Yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi) bu konuyla ilgili olarak;

⁹⁵³⁸ KARMIŞ, E. Satış & Satışın İptali, C: 2, 2015, s: 978

⁹⁵³⁹ RUHİ, C. / RUHİ, A. C. İcra ve İflas Hukukuna Göre İhale, İhalenin Yapılması ve İhalenin Feshi, 4. Baskı, 2016, s: 85

⁹⁵⁴⁰ ARSLAN, R. / YILMAZ, E. / AYVAZ, S. T. İcra ve İflas Hukuku, 2. Baskı, 2016, s: 309

⁹⁵⁴¹ Bknz: www. e-uyar.com (İİK. mad. 129; Açıklama: IX)

⁹⁵⁴² KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 668 – KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 311

⁹⁵⁴³ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 667

⁹⁵⁴⁴ MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku Esasları, 5. Baskı, 2015, s: 428

⁹⁵⁴⁵ PEKCANİTEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 374

- “İhalenin, İİK.'nun 129. maddesi hükmü uyarınca tellal tarafından üç defa bağırlıktan sonra, en çok artırana taşınmazın satılmış olduğunun belirtilmesi ile sonuçlandırılması gerekeceğini”⁹⁵⁴⁶

- “Üç kez bağırlıktan sonra, satışa çıkarılan şeyin en çok artırana ihale edilebileceğini”⁹⁵⁴⁷

belirtmiştir.

B) Taşınmazın açık artırma ilanında nelerin belirtileceği İİK.'nun 126. maddesinde ayrıntılı biçimde öngörülmüştür.

Makale konusu uyumsuzlukla ilgili olarak önem taşıyan husus “*taşınmazın bilinmesine yarayacak kayıtlar*” ın -yani; ‘*taşınmazın cinsi ve önemli özellikleri*’ nin- “açık artırma ilanında” doğru ve gerçeğe uygun olarak belirtilmesi gerekir. Örneğin; **taşınmazın bulunduğu yerin (mahallesi, sokağı, tapu kayıtları), yüzölçümü, takdir edilen kıymeti, son imar durumu gibi.**⁹⁵⁴⁸

Satış ilanında, taşınmaza ilişkin -yukarıda değinilen- bilgilerin yanlış gösterilmesi, satışa olan rağbeti (ilgiyi) azaltır. Bu durum yapılan ihalenin feshine neden olur. **Yüksek mahkeme** aşağıda sunulan içtihatlarında bu hususu açıkça vurgulamıştır. Gerçekten **yüksek mahkeme;**

- “*Satış ilanında, taşınmazlarla ilgisi olmayan bir adres yazıldıktan sonra taşınmazların bulunduğu adres belirtilmek suretiyle iki ayrı adres ve tapu bilgisine yer verilmesinin talebi ve talibi olumsuz yönde etkileyeceğinden ihalenin feshini gerektireceğini*”⁹⁵⁴⁹

- “*Satış ilanından, satışa çıkarılan dairenin hangi daire olduğunun açıkça anlaşılmasının ihalenin feshine neden olacağını*”⁹⁵⁵⁰

- “*Satış ilanında satışa konu taşınmazın adresinin hatalı gösterilmesinin satışa rağbeti azaltacağını ve borçlunun bu ilandaki yanlışlığa yapılan tebligata rağmen yedi gün içinde itiraz etmemesinin ihalenin feshi davasının reddini gerektirmeyeceğini*”⁹⁵⁵¹

- “*Satış ilanında, satılması gereken daireden başka dairenin belirtilmesinin, satışa ilgiyi azaltacağını ve ihaleyi usulsüz hale getireceğini*”⁹⁵⁵²

- “*Gazetede ilanda, satılan taşınmazın bulunduğu yerin farklı olarak belirtilmesinin, satışa ilgiyi (rağbeti) azaltacağını*”⁹⁵⁵³

ifade etmiştir.

Bir uyumsuzlukta;

a) ..... Sulh Hukuk Mahkemesi Satış Memurluğunun .../... sayılı satış dosyasında, satışa konu taşınmazın.../... tarihinde yapılan ihalesinde; satış memuru tarafından görevlendirilen *tellal*, satış süresi dolduktan sonra tarafların teklif vermeye devam etmesi üzerine, davacı tarafından **985.000 TL'lik** teklif verildikten sonra, davalı tarafın **1.000.000 TL'lik** teklif vermesi üzerine “**satıyorum bir**”, “**satıyorum iki**” ve “**satıyorum üç**” diyerek yüksek sesle bunu etrafa duyurduktan sonra -henüz “*sattım*” demeden- **yaklaşık iki saniye sonra**, davacı taraf -1. AÇIK ARTIRMA TUTANAGI'nda davacı vekilinin düştüğü not'tan ve mahkemece tayin edilen bilirkişi tarafından hazırlanan raporun dördüncü sayfasındaki fotoğraftan da açıkça anlaşıldığı gibi- **1.000.001 TL** teklif etmiş, ancak davacı tarafın bu teklifi ne *tellal* ve ne de *satış memuru* tarafından dikkate alınmamıştır.

⁹⁵⁴⁶ Bknz: 12. HD. 25.11.1987 T. 10094/12135 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁴⁷ Bknz: 12. HD. 3.7.1984 T. 5946/8382 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁴⁸ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. İİK. Şerhi, 3. Baskı, 2014, C: 2, s: 2215 – KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, s: 304 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s: 647

⁹⁵⁴⁹ Bknz: 12. HD. 12.02.2013 T. 32084//3901 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁵⁰ Bknz: 12. HD 13.9.1993 T. 7120/13082 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁵¹ Bknz: 12. HD. 05.11.1984 T. 8331/11230 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁵² Bknz: 12. HD. 16.06.1983 T. 3513/4855(www.e-uyar.com)

⁹⁵⁵³ Bknz: 12. HD. 11.01.1982 T. 8132/825 (www.e-uyar.com)

Somut olayda, ne *tellal* ve ne de *satış memuru*, *tellalın* “**satıyorum üç**” demesinden sonra “**SATTIM**” sözcüğünü kullanmadığı için, -yukarıda belirttiğimiz gibi⁹⁵⁵⁴- satış tamamlanmamış ve mülkiyet alıcıya geçmemiştir. Yapılan ihalenin “**SATTIM**” sözcüğü kullanılmadan sonlandırıldığı, mahkemece ‘bilirkişi’ olarak atanmış olan kişinin dosyadaki.../.../... tarihli BİLİRKİŞİ RAPORU’ndan da açıkça anlaşılmaktadır. Bu nedenle, *tellalın* “**satıyorum üç**” demesinden sonra, alıcıların -tallal ya da satış memuru tarafından “**sattım**” denilmesine kadar- yeni tekliflerini bildirme hakları mevcuttur.⁹⁵⁵⁵

Bu hatalı hareket -yukarıda belirttiğimiz gibi⁹⁵⁵⁶- yapılmış olan ihalenin feshine neden olacak niteliktedir.

b) ..... Sulh Hukuk Mahkemesi Satış Memurluğunun .../... sayılı satış dosyasında düzenlenmiş olan SATIŞ İLANI’nda, satışa konu taşınmazın **adres**i; “ ‘... Mah. **165 Sok. No:...**, .../...’ yerine ‘... Mah. **156 Sok. No:...**, .../...’ ” olarak belirtilmiştir.

Bu yanlışlık, -yukarıda belirttiğimiz gibi⁹⁵⁵⁷- ihaleye katılımı azaltacağından, ihalenin feshine neden olacak bir durumdur...

⁹⁵⁵⁴ Bknz: Yuk. dipn. 5, 13 civarı

⁹⁵⁵⁵ Bknz: Yuk. dipn. 9 civarı

⁹⁵⁵⁶ Bknz: Yuk. dipn. 4-15 civarı

⁹⁵⁵⁷ Bknz: Yuk. dipn. 16-21 civarı

108) İleri Sürülen ‘İstihkak İddiası’ Üzerine, ‘İstihkak Davası’nın Kim Tarafından Açılması Gerektiğinin Neye Göre Belirleneceği?*

(Legal Hukuk Dergisi, Ocak/2018, S: 181, S: 163-186)

Av. Talih UYAR

İleri sürülen *istihkak iddiaları hakkında* ne gibi işlem yapılabileceği (“*istihkak davasının kim tarafından açılması*” gerektiği) “*malın kimin elinde bulunması*”na göre belirlenir. Örneğin; (A) tarafından, “(B)’ye ait olduğu” ileri sürülerek haczedilen mallar hakkında ‘*istihkak davası*’ açılmasının gündeme gelmesi halinde, (3) olasılıkla karşılaşılır:⁹⁵⁵⁸

a) *Ya haczedilen mal borçlunun elinde bulunuyordur (yani; borçlunun elindeyken haczedilmiştir),*

b) *Veya borçlu ile birlikte (istihkak iddiasında bulunan) üçüncü kişinin (müşterek) zilyetliğinde bulunuyordur,*

c) *Ya da haczedilen mal üçüncü kişinin elinde bulunuyordur (yani; üçüncü kişinin elindeyken haczedilmiştir.)*

Birinci olasılıkta, yani; borçlu kendi elinde iken haczedilen bir malın başkasına (üçüncü bir kişiye) ait olduğunu veya ona rehinli olduğunu ileri sürer (İİK. mad. 96/I, 96/III). Yahut bir üçüncü kişi, borçlunun elinde haczedilen malın kendisine ait olduğunu veya bu mal üzerinde rehin hakkı bulunduğunu ileri sürer (İİK. mad. 96/I, 96/III, c: 1), bu durumda *üçüncü kişinin*, haciz koyan alacaklıya karşı ‘*istihkak davası*’ açması gerekir. (İİK. mad. 97/VI, IX)

İkinci olasılıkta, yani; borçlu ile istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişinin hacizli malı birlikte ellerinde bulundurmaları halinde, “*mal borçlunun elinde haczedilmiş*” sayılır (İİK. mad. 97a/I, C: 2). Bu durumda da, istihkak davası açma külfeti *üçüncü kişiye* düşer. Yani bu halde de, *yukarıda açıkladığımız birinci olasılıktaki gibi*, İİK. mad. 96 ve 97 hükümleri uygulanır.

Üçüncü olasılıkta, yani; haczedilen mal borçlunun ya da borçlu ile üçüncü kişinin müşterek zilyetliğinde değil, üzerinde mülkiyet veya diğer bir aynı hak iddia eden üçüncü kişinin elinde bulunuyorsa (İİK. mad.99/c: 1), istihkak davası açma külfeti o malı haczettirmiş olan *alacaklıya* düşer.

İstihkak davaları *nisbi harca* tâbi olduğundan (yani; “alacak miktarı ile hacizli malın kıymetinin hangisi az ise onun üzerinden” *nisbi harç* alınması gerektiğinden⁹⁵⁵⁹), malın “*kimin elinde bulunuyorken haczedilmiş olduğu*” hususu **uygulamada** çok önem taşır...

Ayrıca, istihkak davalarında *ispat yükünün* kime düştüğü hususu, *malın kimin elinde iken haczedilmiş olduğuna göre* belirlendiğinden, malın ‘*borçlunun elindeyken*’ mi yoksa ‘*üçüncü kişinin elindeyken*’ mi haczedildiğinin titizlikle saptanması gerekir.

* Bu yazı, bir dava dosyasına (Dokuz Eylül Ün. Huk. Fak. E. Öğr. Görv. Av. Talih Uyar tarafından “Uzman Görüşü” (Hukuki Mütalâa) “HKM. m.293” olarak sunulmuştur.

⁹⁵⁵⁸ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 2017, s: 198, 205, 207 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, s: 543, 574 -YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 553 vd., 576 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 2, 2014, s: 1882 vd., 2007 vd., 2009 vd., 1973 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 2015, s: 194 vd., 433 vd. - GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2014, s: 82, 1277, 1321 - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S., 3. Baskı, 2017, s: 285, 294, 295 - PEK-CANITEZ, H./ATALAY O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 3. Baskı, 2016, s: 238 vd. - PEKCANITEZ, H./ATALAY O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 336, 346 - COŞKUN, M. Açıklamalı İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 5. Baskı, C: 2, 2016, s: 2393 vd., 2420 vd. - ULUKAPI, Ö. İcra ve İflas Hukuku, 2015, s: 275, 276, 277, 278

⁹⁵⁵⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 1956

*Borçlunun elinde bulunduğu sırada (İİK. mad. 96/I) haczedilen mallar hakkında - üçüncü kişi tarafından- açılan istihkak davalarında ispat yükü; davacı -üçüncü kişiye düşer.*⁹⁵⁶⁰ Bu husus, İİK. mad. 97/a-II’de «*istihkak davacısı..... ispat etmekle mükelleftir*» şeklinde açıkça belirtilmiştir.

Uyuşmazlık konusu malın «*borçlu*»nun ya da «*üçüncü kişi*»nin elinde haczedilmiş olmasına göre ispat yükü yer değiştireceğinden, ispat yükünün hangi tarafa düştüğünün tespiti için, hakiki zilyedin -daha doğrusu; *hacizli malı gerçekte kimin elinde bulundurduğunun- araştırılması gerekir. Bu nedenle “borçlunun elinde bulunan” malların haczedilmiş olması halinde, İİK. 96-97. maddelere göre işlem yapılarak istihkak davası açma külfetinin üçüncü kişiye, buna karşın “üçüncü kişinin elinde bulunan” malların haczedilmiş olması halinde ise, İİK. 99. maddeye göre işlem yapılarak, istihkak davası açma külfetinin alacaklıya yükletilmesi» gerekir.*⁹⁵⁶¹

Dava konusu mal borçlunun elinde iken haczedilmesine rağmen, icra memurunun kanunu yanlış (İİK.’nin 96. ve 97. maddeleri yerine 99. maddesini) uygulaması nedeniyle dava açma külfetinin alacaklıya yüklenmesi, *ispat yükünün yer değiştirmesine* (alacaklıya geçmesine) neden olmaz. Alacaklının açmak zorunda bırakıldığı bu davada da ispat yükü yine (davalı) üçüncü kişiye düşer.^{9562 9563}

Aynı şekilde, «alacaklı» ve «borçlu» aleyhine açılan istihkak davalarında *borçlunun davayı kabul etmesi*, alacaklıyı bağlamaz ve *ispat külfetinin yer değiştirmesine* (alacaklıya geçmesine) neden olmaz.⁹⁵⁶⁴

İstihkak davasına konu olan malların ‘*kimin elinde iken haczedilmiş olduğu*’ hususunun ispatında **yüksek mahkeme** -“istihkak davalarında ileri sürülen istihkak iddiasının her türlü delil ile örneğin; *fatura, tanık, bilirkişi incelemesi, ticari defter, ticari sicil kayıtları, vergi levhası vs. gibi*) kanıtlanabildiğini göz önünde bulundurarak- çeşitli kararlar belirlemiştir. Örneğin;

a) Borçlunun kiraladığı yerde haciz işleminin yapılmış olması konusunda;

√ “*Davacı üçüncü kişinin açtığı istihkak istemine ilişkin davanın kabulüne karar verilmişse de, davacının haciz mahallini 4 yıl 2 aylık süre ile kiraladığı görüldüğünden, davacı 3. kişi ile dava dışı kiralayana ait işletmelere ilişkin ticari defterler getirtilip bu defterler üzerinde araştırma yapılarak davacı ile kiralayana arasındaki kira ilişkisinin gerçek bir kira ilişkisi olup olmadığının, kira bedeli ödemelerinin defter kayıtlarında yer alıp alınmadığının araştırılması; mahcuzlar bakımından; davacı tarafından sunulan faturaların ticari defter kayıtlarıyla uyumlu olup olmadığı, incelenen defterlerin açılış ve kapanış tasdikinin yapıp yapılmadığı, defterlerin usule uygun tutulup tutulmadığı, sahibi lehine delil vasfı taşıyıp taşımadığı hususlarının araştırılması için dosyanın konusunda uzman bir bilirkişiye tevdi ile birlikte davacı 3. kişi, borçlu ve dava dışı kiralayana işe başlama tarihlerinin ilgili vergi dairesinden sorularak tüm eksikliklerin tamamlanması, ayrıca tanık beyanlarındaki çelişkinin giderilmesi için yeniden beyan alınması gerektiğini*”⁹⁵⁶⁵

√ “*Davacı 3. kişinin açtığı davanın reddine karar verilmişse de, mahkemece, 3. kişinin mahcuzlara ilişkin sunduğu faturaların mahcuzlarla karşılaştırılması, bu faturalar ile birlikte davacının mülk sahibiyile yaptığı kira sözleşmesi uyarınca yaptığı kira ödemelerinin, davacı tarafından, dava dışı devreden şirkete yapılan devir bedeli ödemelerinin ticari defterlerde kayıtlı olup olmadığının tespiti için davacı defterlerinde, takip*

⁹⁵⁶⁰ Bknz: 15. HD. 19.6.1995 T. 3162/3653 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁶¹ Bknz: 12. HD. 15.4.2003 T. 5883/8348; 24.10.2003 T. 6833/8134; 3.4.2003 T. 3902/7096 vb. (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁶² Bknz: 21. HD. 14.6.2005 T. 1734/6126; 13.12.2004 T. 9618/11032; 12.10.2004 T. 8316/8346, 13.5.2004 T. 4224/4803 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁶³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 1960

⁹⁵⁶⁴ Bknz: 15. HD. 22.3.1994 T. 6334/1707 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁶⁵ Bknz: 8. HD. 08.06.2017 T. E: 2015/19432, K: 8676 (www.e-uyar.com)

borçlusunu ve dava dışı devreden şirketlerin ticari defterleri üzerinde, açılış kapanış tasdikleri de göz önünde bulundurularak karşılaştırmalı olarak inceleme yaptırılması, mali müşavir ve hesap uzmanı katılımı ile uzman bilirkişi raporu düzenletirilmesi, ayrıca kira sözleşmesinin ilgili Vergi Dairesine bildirilip bildirilmediğinin ve şirketin kira parası, stopaj ödeyip ödemediğinin araştırılması, icra takip dosyası da getirtilerek, haciz tutağındaki bilgilerin dikkate alınması sonucunda bir karar verilmesi gerektiğini⁹⁵⁶⁶

√ “Haciz yapılan yerin borçlunun kirası altında olduğu ve üçüncü kişinin, Almanya’dan izni geldiği için burada geçici olarak kaldığının anlaşılması halinde, olaya 99. maddenin değil 97/a maddesinin uygulanması gerekeceğini”⁹⁵⁶⁷

ifade etmiştir.

b) Haciz sırasında borçluya ait evrak/belge bulunması konusunda;

√ “Üçüncü kişinin istihkak iddiasına dayalı uyumsuzlukta, haciz mahallinde borçluya ait belge, evrakların bulunması ve üçüncü kişi ile borçlunun aynı adreste faaliyet göstermesinin, borçlu dolayısıyla alacaklı yararına mülkiyete karine teşkil edeceğini ve üçüncü kişinin karinenin aksini ancak kesin ve inandırıcı delillerle ispat edebileceğini”⁹⁵⁶⁸

√ “Haciz sırasında borçlu tarafından kullanılan aracın ve bir çalışanın hazır olduğu, evrak araştırmasında yine borçlu şirkete ait güncel tarihli bir sevk irsaliyesinin bulunduğu nazara alındığında, İİK. ’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu (dolayısıyla davacı alacaklı) yararına olduğunun kabulü ile bu karinenin aksinin davalı 3. kişi tarafından ispat edilmesi gerektiğini- Davalı 3. kişinin karinenin aksini kanıtlayıp kanıtlayamadığının belirlenmesi amacıyla öncelikle; davaya konu mahcuzlara ilişkin faturaların dip koçanlarının ve davacı 3. kişi şirketin ticari defterlerinin getirilmesi, bundan sonra dosyanın mali müşavir bilirkişiye tevdi edilerek, ve varsa tarafların bu konudaki banka kayıtları da incelenerek ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin usulüne uygun olup olmadığı hususu da dikkate alınarak rapor alınması, bu doğrultuda davalının sunmuş olduğu faturaların gerçek olup olmadığının, bedellerinin ödenip ödenmediğinin belirlenmesi ve taraflar arasındaki organik bağın araştırılması gerektiğini”⁹⁵⁶⁹

√ “Haciz, ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste başka bir adreste yapılmışsa da, haciz sırasında yapılan evrak araştırmasında masa üstünde borçlu şirkete ait fiyat listeleri, tahsilat makbuzları ile borçlu şirkete ait kaşenin bulunduğu, bu sırada mahalle gelen borçlu şirket yetkilisinin, "haciz adresine ara sıra gelerek burada ofis işlerini yürüttüğünü" beyan ettiği görüldüğünden, İİK. ’nin 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğu ve bu karinenin aksinin davacı 3. kişi tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceğini- Dava konusu haczin yapıldığı taşınmazla ilgili yapılan kira sözleşmesinde de kefil sıfatıyla takip borçlusunu şirketin yetkilisinin imzası bulunduğundan ve davacı 3. kişinin dayandığı belgeler temini her zaman mümkün belgelerden olduğundan, davalı 3. kişinin mülkiyet karinesinin aksini ispatlayamadığının kabulü gerektiğini”⁹⁵⁷⁰

√ “Haciz mahallinin borçlu şirketin önceki adresi olduğu, adres değişikliği takibe konu çek tarihinden önce olmakla birlikte, takibe konu çekin kredi sözleşmesine istinaden verildiğini bu itibarla alacağın daha önceki bir tarihte doğduğunun kabulü gerektiğini- Kredi sözleşmesi tarafı olan kişinin, borçluya ait hisseleri devraldığı, yetkilisi olduğu diğer borçlu şirketin faaliyet merkezinin ticaret sicil kayıtlarına göre yine haciz mahalli olduğu, haciz mahallinde hazır bulunan sekreterin eski borçlu çalışanı olduğu, alacaklı tarafça sunulan gazete haberinde de, borçlu ve 3. kişinin güçlerini birleştirerek birlikte faaliyette bulunduğu ifade edildiği, hacizde borçluya ait ihbarname, dekont, kargo gönderisi gibi bir kısım güncel tarihli evrak ile borçlu şirket yetkililerine ait ceza

⁹⁵⁶⁶ Bknz: 8. HD. 19.06.2017 T. E: 10834, K: 9274 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁶⁷ Bknz: 12. HD. 19.04.1984 T. 2319/4831 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁶⁸ Bknz: 8. HD. 03.07.2017 T. 10669/9731 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁶⁹ Bknz: 8. HD. 06.06.2017 T. E: 2015/7626, K: 8371 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁷⁰ Bknz: 8. HD 06.03.2017 T. E: 2015/3450, K: 2984 (www.e-uyar.com)

tutanakları gibi şahsi belgelere rastlanıldığını, 3. kişi ve borçlu şirketin faaliyet alanlarının da aynı olması birlikte dikkate alındığında (İİK. mad. 97/a) mülkiyet karinesinin, borçlu dolayısıyla alacaklı lehine olup, ispat yükü altında olan davalı 3. kişinin karinesinin aksini kanıtlamaya elverişli delil sunmadığı ve alacaklının açtığı davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini”⁹⁵⁷¹

√ Haciz sırasında takip borçlusuna ait bir çok belge ve broşür bulunması, aynı yere haciz yapılmak üzere gidildiğinde, borçlunun oğlunun haciz mahallinde bulunması karşısında, İİK. 'nin 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu (dolayısıyla alacaklı) yararına olduğu ve bu yasal karinenin aksinin davalı 3. kişi kesin ve güçlü delillerle ispat etmek zorunda olduğunu- Beyana dayalı olarak isteyen her kişi adına düzenlenmesi olanaklı bulunan ve borcun doğum tarihine yakın tarihler taşıyan fatura, adi nitelikli kira sözleşmesi, vergi levhası, ticaret odası kaydı gibi belgelerin 3. kişinin yasal karinenin aksini ispatına yeterli sayılmayacağı- 3. kişi ile borçlunun aynı konuda ticari faaliyette bulunmaları, borçlunun ticari işletmesindeki emtianın önemli bir bölümünün davalı 3. kişi tarafından satın alınmış olması karşısında, alacaklıdan mal kaçırmak için, örtülü iş yeri devri yapılmış olduğu ve bu doğrultuda, devrin alacaklının haklarını etkilemeyeceği gözetilerek mahkemece, davacı-alacaklının açtığı istihkak davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini”⁹⁵⁷²

√ “3.kişi tarafından İİK. mad. 96'e göre açılan davada; borcun doğum tarihinden sonra haciz adresine ilk gidildiğinde, borçlu şirket adına bir takım evrakların bulunması, borçlu firma çalışanlarının hazır bulunup davacı 3. kişi şirket yetkilisi tarafından dışarı çıkartılmaları, yine davacı 3.kişi şirket yetkilisinin söz konusu yeri satın aldıklarını, ancak depolardaki akaryakıtların halen borçluya ait olduğunu söylemesi, borçlu ile faaliyet alanları aynı olan davacının borçlunun durumunu bilebilecek durumda olması değerlendirildiğinde, İİK. 'nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı lehine olup bu yasal karinenin aksi davacı 3.kişi tarafından güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerektiğini”⁹⁵⁷³

√“Takibin konusunun 04.09.2012 keşide tarihli çek olduğu, çeklerin ticari hayatta ileri tarihli düzenlenebileceği, çek keşide tarihinden 1 gün evvel borçlu şirketin %99 hakim ortağı ve yetkilisi olan kişinin 03.09.2009 tarihinde davacı şirketteki hisselerini devrederek ortaklıktan ayrıldığı, haciz anında borçlu şirkete ait kartvizit, ihtarname, kimlik gibi evraklar ile borçlu şirket adına ajanda bulunduğu, diğer davacı şirketin haciz yapılan adresi davacı şirket ile birlikte kullandığı dikkate alındığında İİK. 'nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı lehine olduğunun kabulü gerekeceğini, bu haliyle ispat yükü altında olan davacı 3. kişilerin, karinenin aksini güçlü ve inandırıcı deliller ile ispatlamaları gerekeceğini”⁹⁵⁷⁴

√ “Taraflar arasındaki başka bir icra dosyasında, aynı yerde yapılan haciz esnasında, klasör halinde bulunan evraklardan ve davacı üçüncü kişi tarafından delil olarak sunulan faturalarda dikkate alındığında, davaya konu mahcuzları birlikte ellerinde bulundurduklarının kabulü gerekeceğinden, İİK. 'nin 97/a maddesinde belirtilen mülkiyet karinesi borçlu dolayısı ile davalı alacaklı yararına olup, bu yasal karinenin aksinin davacı üçüncü kişi tarafından kesin ve güçlü delillerle kanıtlanması gerekeceğini”⁹⁵⁷⁵

√ “Haciz mahallinde borçlu şirket ve yetkilisine ait evrakların bulunması sebebiyle, İİK. 'nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu göstereceğini”⁹⁵⁷⁶

⁹⁵⁷¹ Bknz: 8. HD. 15.02.2017 T. E: 2015/1494, K: 1823 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁷² Bknz: 8. HD. 23.01.2017 T. E: 2015/967, K: 614 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁷³ Bknz: 8. HD. 20.06.2016 T. E: 11011/10890 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁷⁴ Bknz: 8. HD. 23.05.2016 T. E: 2014/17984, K: 9028 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁷⁵ Bknz: 8. HD. 18.04.2016 T. E: 2014/14615, K: 7088 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁷⁶ Bknz: 8. HD. 27.10.2014 T. E: 2013/19224, K: 19417 (www.e-uyar.com)

√ “*Dava konusu haciz sırasında borçlulara ait çok sayıda evraka rastlanması, davacı ve borçlu şirketin aynı alanda faaliyet göstermesi karşısında, davacı üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının reddine karar verilmesi gerekeceğini*”⁹⁵⁷⁷

√ “*Haciz mahallinde borçluya ait evrak/eşya bulunması halinde orasının borçlunun evi ya da işyeri sayılacağını ve oradaki malların keza borçluya ait sayılacağını; bu durumda İİK.’nun 97/a maddesindeki ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını*”⁹⁵⁷⁸

√ “*Haciz mahallinde borçluya ait evrak/eşya bulunması halinde orasının borçlunun evi ya da işyeri sayılacağını ve oradaki malların keza borçluya ait sayılacağını; bu durumda İİK.’nun 97/a maddesindeki ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını*”⁹⁵⁷⁹

√ “*Haciz mahallinde borçluya ait evrak/eşya bulunması halinde orasının borçlunun evi ya da işyeri sayılacağını ve oradaki malların keza borçluya ait sayılacağını; bu durumda İİK.’nun 97/a maddesindeki ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını*”⁹⁵⁸⁰

√ “*Haciz mahallinde borçluya ait evrak/eşya bulunması halinde orasının borçlunun evi ya da işyeri sayılacağını ve oradaki malların keza borçluya ait sayılacağını; bu durumda İİK.’nun 97/a maddesindeki ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını*”⁹⁵⁸¹

√ “*Haciz mahallinde borçluya ait evrak/eşya bulunması halinde orasının borçlunun evi ya da işyeri sayılacağını ve oradaki malların keza borçluya ait sayılacağını; bu durumda İİK.’nun 97/a maddesindeki ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını*”⁹⁵⁸²

√ “*Haciz mahallinde borçluya ait evrak/eşya bulunması halinde orasının borçlunun evi ya da işyeri sayılacağını ve oradaki malların keza borçluya ait sayılacağını; bu durumda İİK.’nun 97/a maddesindeki ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını*”⁹⁵⁸³

√ “*Haciz mahallinde borçluya ait evrak/eşya bulunması halinde orasının borçlunun evi ya da işyeri sayılacağını ve oradaki malların keza borçluya ait sayılacağını; bu durumda İİK.’nun 97/a maddesindeki ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını*”⁹⁵⁸⁴

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda: 17. HD. 24/09/2012 T. 7545/9929; 17. HD. 20/09/2012 T. 4310/9605; 17. HD. 31/01/2012 T. 11334/838; 17. HD. 15/11/2011 T. 4992/10636; 17. HD. 01/11/2010 T. 2706/9137; 17. HD. 17/06/2010 T. 10828/5579; 17. HD. 15/06/2010 T. 4636/5548 vb.⁹⁵⁸⁵

c) Haczin, borçluya ait adreste yapılmış olması konusunda;

√ “*Haczin halen borçluya ait olan adreste yapılması, davacının dayandığı faturaların ayırt edici özelliklerinin bulunmaması, faturadaki mallar ile mahcuzların tamamen örtüşmemesi karşısında, üçüncü kişinin açtığı istihkak davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini*”⁹⁵⁸⁶

⁹⁵⁷⁷ Bknz: 17. HD. 16.05.2013 T. E: 2012/5665, K: 7120 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁷⁸ Bknz: 17. HD. 7.3.2013 T. E: 1094, K: 2925 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁷⁹ Bknz: 17. HD. 25.2.2013 T. E: 2012/16059, K: 2013/2251 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁸⁰ Bknz: 17. HD. 04.02.2013 T. E: 2012/16074, K: 2013/976 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁸¹ Bknz: 17. HD. 28.1.2013 T. E: 2012/16654, K: 2013/641 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁸² Bknz: 17. HD. 6.12.2012 T. E: 4493, K: 13675 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁸³ Bknz: 17. HD. 29.11.2012 T. E: 4596, K: 13259 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁸⁴ Bknz: 17. HD. 26.11.2012 T. E: 13408, K: 13060 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁸⁵ UYAR, T. İcra ve İflas Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 969 vd.

⁹⁵⁸⁶ Bknz: 17. HD. 09.05.2013 T. E: 2012/5685, K: 6580 (www.e-uyar.com)

√ “Menkul haczi yapılan adresin borçlunun adresi olup, bu adreste borçluya ait özel eşyalar bulunduğu tespit edilmesi karşısında, İİK. nun 97/a maddesi uyarınca mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını, üçüncü kişinin bu karinenin aksini kesin ve inandırıcı delillerle kanıtlanmasının gerekeceğini”⁹⁵⁸⁷

belirtmiştir.

ç) Haciz sırasında borçlunun/vekilinin/temsilcisinin hazır bulunması konusunda;

√ “Haciz sırasında borçlu tarafından kullanılan aracın ve bir çalışanın hazır olduğu, evrak araştırmasında yine borçlu şirkete ait güncel tarihli bir sevk irsaliyesinin bulunduğu nazara alındığında, İİK. ’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu (dolayısıyla davacı alacaklı) yararına olduğunun kabulü ile bu karinenin aksinin davalı 3. kişi tarafından ispat edilmesi gerektiğini- Davalı 3. kişinin karinenin aksini kanıtlayıp kanıtlayamadığının belirlenmesi amacıyla öncelikle; davaya konu mahcuzlara ilişkin faturaların dip koçanlarının ve davacı 3. kişi şirketin ticari defterlerinin getirilmesi, bundan sonra dosyanın mali müşavir bilirkişiye tevdi edilerek, ve varsa tarafların bu konudaki banka kayıtları da incelenerek ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin usulüne uygun olup olmadığı hususu da dikkate alınarak rapor alınması, bu doğrultuda davalının sunmuş olduğu faturaların gerçek olup olmadığının, bedellerinin ödenip ödenmediğinin belirlenmesi ve taraflar arasındaki organik bağın araştırılması gerektiğini”⁹⁵⁸⁸

√ “3.kişi tarafından İİK. mad. 96'e göre açılan davada; borcun doğum tarihinden sonra haciz adresine ilk gidildiğinde, borçlu şirket adına bir takım evrakların bulunması, borçlu firma çalışanlarının hazır bulunup davacı 3. kişi şirket yetkilisi tarafından dışarı çıkartılmaları, yine davacı 3.kişi şirket yetkilisinin söz konusu yeri satın aldıklarını, ancak depolardaki akaryakıtların halen borçluya ait olduğunu söylemesi, borçlu ile faaliyet alanları aynı olan davacının borçlunun durumunu bilebilecek durumda olması değerlendirildiğinde İİK. ’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı lehine olup bu yasal karinenin aksi davacı 3.kişi tarafından güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerektiğini”⁹⁵⁸⁹

√ “Haczin, borçlu huzurunda yapılmış olması halinde, mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı lehine sayılacağını, bu yasal karinenin aksinin fatura ve vergi kayıtlarıyla ispat edilemeyeceğini”⁹⁵⁹⁰

√ “Borçlunun huzurunda ya da borçlunun ev ya da işyeri adresinde yapılan hacizlerde, mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını, bu karinenin aksinin davacı üçüncü kişi tarafından kesin, güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini”⁹⁵⁹¹

belirtmiştir.

d) Yapılacak bilirkişi incelemesi konusunda;

√ “İİK. ’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi borçlunun, dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu ispat yükü altında olan üçüncü kişinin, karinenin aksini kanıtlamaya yönelik sunduğu faturanın gerçekliğinin, alıcı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde yapılacak bilirkişi incelemesi ile; mahcuzlara uygunluğu da keşif ve bilirkişi incelemesi ile tespit edilmeden ‘davanın esastan reddine karar verilmesinin’ isabetsiz olduğunu”⁹⁵⁹²

√ “İspat yükü altında olan üçüncü kişinin ibraz ettiği, mahcuzların kendisine ait olduğunu gösteren fatura içeriğindeki eşyaların, tür olarak mahcuzlarla uyumlu olduğu

⁹⁵⁸⁷ Bknz: 12. HD. 15.02.2008 T. E: 2007/23908, K: 2008/2552 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁸⁸ Bknz: 8. HD. 06.06.2017 T. E: 2015/7626, K: 8371 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁸⁹ Bknz: 8. HD. 20.06.2016 T. 11011/10890 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁹⁰ Bknz: 17. HD. 01.10.2009 T. E: 3259, K: 5883 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁹¹ Bknz: 17. HD. 25.06.2009 T. E: 2505, K: 4645 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁹² Bknz: 8. HD. 26.11.2013 T. E: 14009, K: 17632 (www.e-uyar.com)

anlaşılma ile birlikte, marka, model gibi hususlar açısından uygunluğunun ancak keşif ve bilirkişi incelemeleri ile saptanabilecek konular olduğunu”⁹⁵⁹³

√ “Mahkemece hacizli tabloların sanat eseri niteliğinde bulunup bulunmadığı ve boşanma protokolü kapsamındaki eserler olup olmadığı ya da davacı adına kayıtlı galeriden temin edilip edilmediği hususları da araştırılıp, sunulan faturaların hangi mahcuzlara uyduğu konusunda da keşif ve bilirkişi incelemesi yapılması, bunların sonucuna göre işin esası hakkında bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁵⁹⁴

√ “Faturalarda yazılı mallar ile haczedilen dava konusu yapılan mahcuzların birbirlerine uygunluğu yönünden, yine konusunda uzman makine mühendisi bilirkişiden rapor alınması, davalı 3.kişi ile borçlunun ticari defterleri üzerinde mali bilirkişiye yöntemine uygun inceleme yaptırılarak, aralarında ticari ilişki bulunup bulunmadığının tespiti ile, tüm deliller birlikte değerlendirilerek, sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁵⁹⁵

√ “Faturaların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını, faturaların gerçekliği yönünden davacı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde (fatura dip koçanları vb. hususlara da bakılarak) bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve faturaların borcun doğumundan önce mi yoksa sonra mı düzenlenmiş olduğu hususu da gözönünde bulundurularak, faturaların hacizli mallara uyup uymadığı da araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁵⁹⁶

√ “Faturaların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını, faturaların gerçekliği yönünden davacı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde (fatura dip koçanları vb. hususlara da bakılarak) bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve faturaların borcun doğumundan önce mi yoksa sonra mı düzenlenmiş olduğu hususu da gözönünde bulundurularak, faturaların hacizli mallara uyup uymadığının da araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁵⁹⁷

√ “Faturaların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını, faturaların gerçekliği yönünden davacı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde (fatura dip koçanları vb. hususlara da bakılarak) bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve faturaların borcun doğumundan önce mi yoksa sonra mı düzenlenmiş olduğu hususu da gözönünde bulundurularak, faturaların hacizli mallara uyup uymadığı da araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁵⁹⁸

√ “Faturaların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını, faturaların gerçekliği yönünden davacı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde (fatura dip koçanları vb. hususlara da bakılarak) bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve faturaların borcun doğumundan önce mi yoksa sonra mı düzenlenmiş olduğu hususu da gözönünde bulundurularak, faturaların hacizli mallara uyup uymadığı da araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁵⁹⁹

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda; 17. HD. 02/04/2012 T. 702/3905; 17. HD. 26/06/2012 T. 6648/8021; 17. HD. 29/03/2012 T. 690/3787; 17. HD. 28/05/2012 T. 6513/6908; 17. HD. 06/10/2011 T. 4977/8798; 17. HD. 08/10/2012 T. 7963/10655; 17. HD. 14/10/2011 T. 11234/9183; 17. HD. 30/03/2010 T. 8296/2891 vb.⁹⁶⁰⁰

⁹⁵⁹³ Bknz: 8. HD. 21.11.2013 T. E: 7640, K: 17241 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁹⁴ Bknz: 8. HD. 26.11.2013 T. E: 16276, K: 17631 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁹⁵ Bknz: 8. HD. 23.12.2013 T. E: 10162, K: 19751 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁹⁶ Bknz: 17. HD. 8.4.2013 T. E: 2411, K: 5033 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁹⁷ Bknz: 17. HD. 8.10.2012 T. E: 7963, K: 10655 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁹⁸ Bknz: 17. HD. 13.9.2012 T. E: 2796, K: 9267 (www.e-uyar.com)

⁹⁵⁹⁹ Bknz: 17. HD. 29.3.2012 T. E: 1908, K: 3791 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁰⁰ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, s: 951 vd.

e) Fatura ile ispat konusunda;

√ “Faturaların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını, faturaların gerçekliği yönünden davacı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde (fatura dip koçanları vb. hususlara da bakılarak) bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve faturaların borcun doğumundan önce mi yoksa sonra mı düzenlenmiş olduğu hususu da gözönünde bulundurularak, faturaların hacizli mallara uyup uymadığı da araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁶⁰¹

√ “İstihkak davasında sunulan faturaların şirketlerin ticari defterlerinde, mahcuzlaların envanterinde kayıtlı olup olmadığını maliye ve muhasebeden anlayan konusunda uzman mali bilirkişiden yöntemine uygun rapor alınarak, gerektiğinde faturaları düzenleyen her iki firmanın yetkililerinin tanık olarak dinlenmesi, faturaların geçerli olduğunun tespiti halinde yerinde keşif yapılarak faturalarda yazılı olanlar ile hazredilen dava konusu yapılan mahcuzların birbirlerine uygunluğu yönünden yine konusunda uzman makine mühendisi bilirkişiden rapor alınması, davalı 3.kişi ile borçlunun ticari defterleri üzerinde mali bilirkişiye yön-temine uygun inceleme yaptırılarak, aralarında ticari ilişki bulunup bulunmadığının tespiti ile tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”⁹⁶⁰²

√ “Sunulan faturaların hangi mahcuzlara uyduğu konusunda da keşif ve bilirkişi incelemesi yapılması, bunların sonucuna göre işin esası hakkında bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁶⁰³

√ “İİK. nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi borçlunun, dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu, ispat yükü altında olan üçüncü kişinin, karinenin aksini kanıtlamaya yönelik sunduğu faturanın gerçekliğinin, alıcı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi ile; mahcuzlara uygunluğu da keşif ve bilirkişi incelemesi ile tespit edilmeden, davanın esastan reddine karar verilmesinin isabetsiz olduğunu”⁹⁶⁰⁴

√ “İspat yükü altında olan üçüncü kişi, mahcuzların kendisine ait olduğunu gösteren fatura içeriğindeki eşyaların tür olarak mahcuzlarla uyumlu olduğu anlaşılacakla birlikte, marka, model gibi hususlar açısından uygunluğunun ancak keşif ve bilirkişi incelemeleri ile saptanabilecek konular olduğunu”⁹⁶⁰⁵

√ “Faturaların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını, faturaların gerçekliği yönünden davacı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde (fatura dip koçanları vb. hususlara da bakılarak) bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve faturaların borcun doğumundan önce mi yoksa sonra mı düzenlenmiş olduğu hususu da gözönünde bulundurularak, faturaların hacizli mallara uyup uymadığı da araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁶⁰⁶

√ “Faturaların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını, faturaların gerçekliği yönünden davacı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde (fatura dip koçanları vb. hususlara da bakılarak) bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve faturaların borcun doğumundan önce mi yoksa sonra mı düzenlenmiş olduğu hususu da göz önünde bulundurularak, faturaların hacizli mallara uyup uymadığı da araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁶⁰⁷

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda; 17. HD. 07/05/2012 T. 4588/5757; 17. HD. 28/05/2012 T. 6513/6908; 17. HD. 26/06/2012 T. 6648/8021; 17. HD. 02/04/2012 T. 702/3905; 17. HD.

⁹⁶⁰¹ Bknz: 17. HD. 8.4.2013 T. E: 2411, K: 5033 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁰² Bknz: 8. HD. 23.12.2013 T. E: 10162, K: 19751 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁰³ Bknz: 8. HD. 26.11.2013 T. E: 16276, K: 17631 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁰⁴ Bknz: 8. HD. 26.11.2013 T. E: 14009, K: 17632 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁰⁵ Bknz: 8. HD. 21.11.2013 T. E: 7640, K: 17241 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁰⁶ Bknz: 17. HD. 8.10.2012 T. E: 7963, K: 10655 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁰⁷ Bknz: 17. HD. 13.9.2012 T. E: 2796, K: 9267 (www.e-uyar.com)

29/03/2012 T. 1908/3791; 17. HD. 07/02/2012 T. 11860/1231; 17. HD. 14/10/2011 T. 11234/9183 vb.⁹⁶⁰⁸

h) Hacizli malları satın almış olduğunu ileri süren borçlunun/üçüncü kişinin bu malları satın alma gücünün bulunup bulunmadığının araştırılması konusunda;

√ “Davacı üçüncü kişinin (ya da borçlunun) dava konusu hacizli malları satın alma gücünün bulunup bulunmadığının araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁶⁰⁹

belirtmiştir.

i) Ticari defter kayıtları hakkında;

√ “Davacı üçüncü kişinin açtığı istihkak istemine ilişkin davanın kabulüne karar verilmişse de, davacının haciz mahallini 4 yıl 2 aylık süre ile kiraladığı görüldüğünden, davacı 3. kişi ile dava dışı kiralayana ait işletmelere ilişkin ticari defterler getirilip bu defterler üzerinde araştırma yapılarak davacı ile kiralayan arasındaki kira ilişkisinin gerçek bir kira ilişkisi olup olmadığının, kira bedeli ödemelerinin defter kayıtlarında yer alıp almadığının araştırılması; mahcuzlar bakımından; davacı tarafından sunulan faturaların ticari defter kayıtlarıyla uyumlu olup olmadığı, incelenen defterlerin açılış ve kapanış tasdikinin yapıp yapılmadığı, defterlerin usule uygun tutulup tutulmadığı, sahibi lehine delil vasfı taşıyıp taşımadığı hususlarının araştırılması için dosyanın konusunda uzman bir bilirkişiye tevdi ile birlikte davacı 3. kişi, borçlu ve dava dışı kiralayanın işe başlama tarihlerinin ilgili vergi dairesinden sorularak tüm eksikliklerin tamamlanması, ayrıca tanık beyanlarındaki çelişkinin giderilmesi için yeniden beyan alınması gerektiğini”⁹⁶¹⁰

√ “Davacı 3. kişinin açtığı davanın reddine karar verilmişse de, mahkemece, 3. kişinin mahcuzlara ilişkin sunduğu faturaların mahcuzlarla karşılaştırılması, bu faturalar ile birlikte davacının mülk sahibiyle yaptığı kira sözleşmesi uyarınca yaptığı kira ödemelerinin, davacı tarafından, dava dışı devreden şirkete yapılan devir bedeli ödemelerinin ticari defterlerde kayıtlı olup olmadığının tespiti için davacı defterlerinde, takip borçlusu ve dava dışı devreden şirketlerin ticari defterleri üzerinde, açılış kapanış tasdikleri de göz önünde bulundurularak karşılaştırmalı olarak inceleme yaptırılması, mali müşavir ve hesap uzmanı katılımı ile uzman bilirkişi raporu düzenlettirilmesi, ayrıca kira sözleşmesinin ilgili Vergi Dairesine bildirilip bildirilmediğinin ve şirketin kira parası, stopaj ödeyip ödemediğinin araştırılması, icra takip dosyası da getirtilerek, haciz tutağındaki bilgilerin dikkate alınması sonucunda bir karar verilmesi gerektiğini”⁹⁶¹¹

√ “İbrahim edilen fatura, irsaliye, ariyet belgesi, cari hesap ekstreleri ve teşvik belgesi vd. belgelerde yazılı taşınırların dava konusu hacizli taşınırları kapsayıp kapsamadığı konusunda, uzman maliye ve muhasebeden anlar bilirkişiler aracılığıyla ticari defterler, muhasebe ve envanter kayıtları üzerinde inceleme yaptırılması gerekeceğini”⁹⁶¹²

√ “İbrahim edilen fatura, irsaliye, ariyet belgesi, cari hesap ekstreleri ve teşvik belgesi vd. belgelerde yazılı taşınırların dava konusu hacizli taşınırları kapsayıp kapsamadığı konusunda, uzman maliye ve muhasebeden anlar bilirkişiler aracılığıyla ticari defterler, muhasebe ve envanter kayıtları üzerinde inceleme yaptırılması gerekeceğini”⁹⁶¹³

√ “Uzman bilirkişi aracılığı ile davacı 3. kişi şirketin ticari defterlerinde ayrıntılı bir inceleme yapılarak, hacizli malın iddia edildiği gibi konsinye satış olarak borçluya gönderilip gönderilmediği ve mülkiyetin haciz sırasında elinde bulunduran borçluya geçip geçmediği net bir şekilde tespit edilmesinin gerekeceği, dava konusu malların mülkiyeti haciz tarihinde davacı 3. kişiye ait olduğunun ve konsinye olarak gönderildiğinin tespit

⁹⁶⁰⁸ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, s: 945 vd. (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁰⁹ Bknz: 17. HD. 8.4.2013 T. E: 2012/5376, K: 2013/5021 (www.e-uyar.com)

⁹⁶¹⁰ Bknz: 8. HD. 08.06.2017 T. E: 2015/19432, K: 8676 (www.e-uyar.com)

⁹⁶¹¹ Bknz: 8. HD. 19.06.2017 T. E: 10834, K: 9274 (www.e-uyar.com)

⁹⁶¹² Bknz: 21. HD. 9.2.2004 T. E: 2003/10442, K: 779 (www.e-uyar.com)

⁹⁶¹³ Bknz: 21. HD. 9.2.2004 T. E: 2003/10538, K: 783 (www.e-uyar.com)

edilmesi halinde davanın kabulüne, aksi durumda şimdiki gibi davanın reddine karar verilmesinin gerekeceğini”⁹⁶¹⁴

√ “*Faturaların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını, faturaların gerçekliği yönünden davacı ve satıcı firmanın ticari kayıtları üzerinde (fatura dip koçanları vb. hususlara da bakılarak) bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve faturaların borcun doğumundan önce mi yoksa sonra mı düzenlenmiş olduğu hususu da gözönünde bulundurulurken, faturaların hacizli mallara uyup uymadığı da araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini*”⁹⁶¹⁵

√ “*Faturaların ilgili şirketlerin ticari defterlerinde mahcuzların envanterinde kayıtlı olup olmadığının maliye ve muhasebeden anlayan konusunda uzman mali bilirkişiden yöntemine uygun rapor alınarak, gerektiğinde faturaları düzenleyen her iki firmanın yetkililerinin tanık olarak dinlenmesi, faturaların geçerli olduğunun tespiti halinde yerinde keşif yapılarak faturalarda yazılı olanlar ile haczedilen dava konusu yapılan mahcuzların birbirlerine uygunluğu yönünden yine konusunda uzman makine mühendisi bilirkişiden rapor alınması, davalı 3.kişi ile borçlunun ticari defterleri üzerinde mali bilirkişiye yöntemine uygun inceleme yaptırılarak, aralarında ticari ilişki bulunup bulunmadığının tespiti ile tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini*”⁹⁶¹⁶

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda: 17. HD. 08/10/2012 T. 7963/10655; 17. HD. 13/09/2012 T. 2796/9267; 17. HD. 07/02/2012 T. 11860/1231; 17. HD. 29/03/2012 T. 1908/3791; 17. HD. 02/04/2012 T. 702/3905 vb.⁹⁶¹⁷

Bir olayda;

Alacaklı ..... vekili, borçlu ..... hakkında; 10.833.338,00 TL asıl alacak + 20.256,86 TL işlemler faiz + 32.500,01 TL %0,30 komisyon = 10.886.094,87 TL toplam alacağının, anaparaya işleyecek faiz, icra gideri ve vekalet ücreti ile birlikte ödenmesi için ..... tarihinde ....., ... ve ..... vade tarihli (3) adet bonoya dayalı olarak ..... İcra Müdürlüğünün ..... sayılı dosyasında “kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipte” bulunmuş, takibin kesinleşmesi üzerine alacaklı vekili ..... tarihli dilekçesi ile ..... İcra Dairesine başvurarak “dosya borçlusunun ..... Mah ..... Cad. .... inşaatında taşeron firma olduğunu, şantiye sahasında **borçlunun menkul mallarının, elektronik malzemelerinin ve diğer mallarının bulunduğunu**” belirterek, “**borçlunun bu menkul mallarının haciz ve muhafazasını**” talep etmiştir.

..... tarihinde, saat .....’da haciz mahalline gelen icra memuru düzenlediği haciz tutanağında “*orada (şantiyede) bulunan ..... isimli kişi ‘borçlu şirketin sigortalı elemanı olduğunu’ bildirdi. İşyerinde (şantiyede) yapılan aramada borçlu şirkete ait faturalar, ambar fişleri ve kira dekontlarının bulunduğu bir klasör bulundu. Borçlu şirket elemanının götürdüğü depoda borçlu şirkete ait malzemelerin bulunduğu saptandı. Bu menkul malların üzerinde, bunların borçlu şirkete ait olduğunu gösteren “.....” etiketinin yer aldığı görülmüştür. Ayrıca muhasebe evraklarının içerisinde ‘oradaki malların borçlu şirkete ait olduğunu gösteren faturaların bulunduğu’ görülmüştür. Yine orada yapılan incelemede; ‘oradaki eşyaların bulunduğu ambarın borçlu tarafından kiralandığı’ ele geçirilen kayıtlardan anlaşılmıştır” şeklinde o gün yaşadıklarını belirtmiştir...*

Hazır bulunan alacaklı vekili “*haczedilen menkul malların muhafaza altına alınmasını*” istemişse de, haciz mahalline gelen borçlu vekili Av. .... “*şimdilik muhafaza işlemi yapılmamasını*” talep etmiştir.

⁹⁶¹⁴ Bknz: 8. HD. 09.12.2013 T. E: 17713, K: 18622 (www.e-uyar.com)

⁹⁶¹⁵ Bknz: 17. HD. 8.4.2013 T. E: 2411, K: 5033 (www.e-uyar.com)

⁹⁶¹⁶ Bknz: 8. HD. 23.12.2013 T. E: 10162, K: 19751 (www.e-uyar.com)

⁹⁶¹⁷ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, s: 955 vd.

Haciz mahalline gelen üçüncü kişi ..... vekili “burada görülen malların mülkiyetinin müvekkili şirkete ait olduğunu, keza depoların mülkiyetinin de müvekkili şirketin olduğunu, bu yüzden burada haciz yapılmaması gerektiğini” bildirmiştir.

Hazır bulunan alacaklı vekili “haciz mahallinde borçlu şirkete ait fatura ve evraklar bulunduğundan, bu evrakların, burasının borçluya ait olduğunu gösterdiğini, bu yüzden burada haciz ve muhafaza yapılmasının usul ve kanuna uygun olduğunu” ifade etmiştir.

Haciz memuru, haciz mahallinde bulunan alacaklı vekili ve üçüncü kişi vekilleriyle birlikte borçlu şirkete ait olduğu bildirilen depoları gezerek orada bulunan ve haciz tutağında (52) kalem elektrik malzemesi haczedilmiş, hazır bulunan üçüncü kişi vekili “bu mallar hakkında istihkak iddiasında bulunmuş ve bu malların kendilerine yediemin olarak teslim edilmesini” istemiştir.

Alacaklı vekili “haciz mahallinde borçlu şirkete ait pek çok evrak ve fatura bulunduğu, bunların mahcuz malların borçluya ait olduğunu gösterdiğini, ancak üçüncü kişi şirketin fiili engellemeleri nedeniyle iki gündür bu malların muhafaza altına alınmadığını yani malların muhafaza altına alınmasının üçüncü kişi şirket tarafından engellenmiş olduğunu, yedieminliği kabul ediyorsa, mahcuz malların üçüncü kişi şirkete yediemin olarak teslim edilmesini” istemiştir.

Haciz memuru, haciz mahallinde bulunan üçüncü kişi ..... firması çalışanı olduğunu söyleyen ..... isimli kişiye, mahcuz malları yediemin olarak teslim edip haciz işlemine son vermiştir.

Haciz bu şekilde sona erip Daireye döndükten sonra, ... tarihinde icra müdür yardımcısı dosyayı inceleyerek;

“İİK. ’nın 99. maddesi gereğince üçüncü kişi ..... aleyhine istihkak davası açmak üzere” alacaklı ..... ne yedi günlük süre vermiştir...

..... İcra Hukuk Mahkemesi, ... T. .... E., ... K. sayılı kararında;

Şikayetçi (alacaklı) ..... vekilinin ..... tarihli şikayetini kabul ederek;

“..... İcra Müdürlüğünün ..... sayılı dosyasıyla alacaklı) ..... tarafından borçlu ..... aleyhine kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile 10.886.094,87 TL’lik ..... tarihinde icra takibi başlatıldığı, icra takibini kesinleşmesi üzerine alacaklı vekilince ..... tarihinde ‘..... Mah., ... Cadde, ...’da bulunan şantiye alanına hacze gidildiği, haciz mahallinde borçlu şirketin çalışanı ..... ’nın bulunduğu, haciz mahallinde bulunan konteynırlarda borçlu şirkete ait faturalar ve ambar kira dekontları ile klasörlerin bulunduğu, ayrıca depolarda, üzerinde ‘.....’ yazılı etiketlerin yapılandırılmış olduğu malzemelerin bulunduğu anlaşılmış olup, tüm bu hususlar dikkate alındığında mahcuzların borçlunun elinde haczedildiğinin kabulü gerektiği, bu nedenle İİK. ’nun 96 ve 97. Maddesi gereğince istihkak davası açmak üzere üçüncü kişiye süre verilmesi gerekirken, İİK. ’nun 99. Maddesi gereğince alacaklıya süre verilmesi hatalı olup şikayetin bu yönüyle kabulü ile İcra Müdürlüğünün ..... tarihli kararının iptaline karar vermek gerekmiştir.....

denilmiştir.

Yerel mahkemenin bu kararına karşı, davalı(üçüncü kişi) ..... vekili tarafından ..... BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ nezdinde ..... tarihinde istinaf yoluna başvurulmuştur.

..... İcra Hukuk Mahkemesi, ... T. ve ..... E., ... K. sayılı kararında;

Şikayetçi (üçüncü kişi) ..... vekilinin ..... tarihli şikayetini kabul ederek;

“Takip alacaklısına -yani; ..... ’ya- uygulanan şikayete konu hacizde İİK. ’nun 99. maddesi gereğince 7 günlük sürede, ‘üçüncü şahsın istihkak iddiasının kaldırılması’ yönünde dava açmak üzere verilen sürede istihkak davası açma zorunluluğunun bulunduğu, bu yöndeki muhtıranın tebliğ tahninden itibaren verilen hak düşürücü sürede dava açılmadığı, ‘İcra Müdürlüğünün haczi İİK. ’nun 96 ve 97. maddesi gereğince yapması

gereirken İİK. 'nın 99. maddesi gereğince yaptığı' yönündeki İcra Mahkemesine yapılan şikayetin hak düşürücü süreyi kesmeyeceği bu nedenle şikayetin haklı olduğu anlaşılmakla, Müdürlüğün sonuç red kararının yasaya ve dosyaya uygun olmadığından kaldırılmasına, Müdürlük kararı kaldırılmakla hacizlerin de kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği kanaatiyle; şikayetin kabulüne, ... İcra Müdürlüğünün ..... sayılı dosyasındaki ..... tarihli Müdürlüğün red kararının kaldırılmasına ve şikayete konu davacı üçüncü kişi ..... 'ya ait ..... tarihinde yapılan hacizli mallar üzerindeki haczin kaldırılmasına.....” denilmiştir.

Yerel mahkemenin bu kararına karşı alacaklı-davalı ..... vekili tarafından, ... Bölge Adliye Mahkemesi nezdinde istinaf yoluna başvurulmuştur.

Mütalâa konusu somut uyuşmazlıkta;

..... tarihinden itibaren birkaç gün sürmüş olan haciz işlemini yapmış olan icra memuru –haciz sırasında, haciz mahallinde ' borçlu şirketin sigortalı elemanı 'nın, 'borçlu vekili Avukat..... 'nın bulunduğunu, borçlu şirkete ait 'faturalar'ın, 'ambar fişleri'nin, 'kira dekontları'nın bir klasör içinde bulunduğunu, gidilen depoda 'borçlu şirkete ait "üzerinde, borçlu şirketin ünvanı olan '.....' etiketi bulunan" malzemelerin bulunduğunu, şantiyede yer alan malların borçlu şirkete ait olduğunu gösteren 'faturalar'ın bulunduğunu, oradaki eşyaların konulmuş olduğu ambarın 'borçlu tarafından kiralanmış olduğunu' saptayarak- "**haczedilen malların, borçlu elindeyken haczedilmiş olduğu (İİK. mad.96/I)**" sonucuna vararak alacaklı vekilinin talebi doğrultusunda hacizli malları muhafaza altına almak istemişse de, üçüncü kişi ..... 'nın haciz mahalline (şantiye sahasına) gelerek muhafaza altına alma işlemini engellemesi üzerine alacaklı vekili muhafaza altına alma talebinden vazgeçip, haczedilen malların üçüncü kişi ..... 'nın çalışanı olan ..... isimli kişiye 'yediemin' olarak teslimini istemesi üzerine, bu kişiye hacizli mallar yediemin olarak teslim edilmiştir.

Haciz işlemine son verilip icra dairesine geri döndükten sonra dairede bulunan başka bir icra müdür yardımcısı -.....- tarihinde;

1. Borçlu şirketin adresi '..... Mah.,..... Sk., No: ....., ...' olup, haciz yapılan yerin ise '..... Mah. .... Cad. ....' olduğu, burasının borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adres olmadığı,

2. Borçlu şirketin (temsilcisinin) haciz esnasında hazır bulunmadığı yani haczin borçlu şirketin (temsilcisinin) yokluğunda yapıldığı,

3. Haczedilen malların üçüncü kişi ..... nezdinde bulunduğu görüldüğünden”

gerekçeleriyle “İİK. 'nın 99. maddesi gereğince üçüncü kişi ..... aleyhine istihkak davası açmak üzere” alacaklı ..... 'ya yedi günlük süre vermiştir.....

Hemen belirtelim ki; haciz işlemine son verilip icra dairesine geri döndükten sonra icra dairesinde bulunan ve haciz işlemini –yukarıda belirtildiği şekilde- gerçekleştirmiş, 'haciz tutanağına yaptığı haciz işlemini ayrıntılı şekilde geçirmiş olan' **haciz memuru dışında başka bir memurun** haciz tutanağına geçirilmiş olan hususları;

-Borçlu şirkete ait olduğu belirtilen konteynerde yapılan aramada **borçlu şirkete ait faturalar, kira dekontları bulunup suretlerinin dosyaya konulduğunu,**

-Borçlu şirket çalışanı tarafından **borçlu şirketin mallarının bulunduğu depoya gidildiği, orada borçlu şirkete ait evraklar bulunduğu, ayrıca bu mallar üzerinde borçlu şirkete ait "....."nın etiketinin bulunduğu** görüldüğünü,

-Haciz mahallinde “.....” olarak adlandırılan yerdeki ambarın borçlu şirket tarafından kiralandığının da kayıtlardan anlaşıldığının saptandığını,

“KARAR TENSİP TUTANAĞI”nda belirtmesine rağmen, **önceki haciz memurunun yaptığı işlemlerle ve vardığı sonuçla çelişir şekilde;**

1.Borçlu şirketin adresi '..... Mah., ... Sk., No: ....., ...' olup, haciz yapılan yerin ise '..... Mah. .... Cad. ....' olduğu, burasının borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adres olmadığı,

2.Borçlu şirketin (temsilcisinin) haciz esnasında hazır bulunmadığı yani haczin borçlu şirketin (temsilcisinin) yokluğunda yapıldığı,

3.Haczedilen malların üçüncü kişi ..... nezdinde bulunduğu görüldüğünden”

Gerekçeleriyle, “İİK. ’nın 99. maddesi gereğince üçüncü kişi ..... aleyhine istihkak davası açmak üzere” alacaklı .....’ya yedi günlük süre vermesi;

a. **İİK.’nun 16. vd. maddelerine aykırı olup geçersizdir.** Çünkü hukukumuzda “icra dairesinin/memurunun kendiliğinden veya taraflardan birisinin başvurusu üzerine, daha önce verdiği kararı değiştiremeyeceği”^{9618 9619 9620} kabul edilmektedir. Bu nedenle, somut olayda, borçluya ait şantiyede ‘haczedilen malların borçlunun elindeyken haczedilmiş olduğunu’ kabul ederek, İİK. mad. 96 uyarınca üçüncü kişiye istihkak davası açma külfetini yüklemiş olan bir icra memurunun yaptığı haciz işlemi, daireye döndükten sonra bir başka icra memurunun farklı şekilde değerlendirerek (‘haczin üçüncü kişinin adresinde yapılmış olduğunu’ kabul ederek), 99. maddeye göre istihkak davası açmak üzere alacaklıya süre vermesi geçersizdir.....

b. Haciz işleminden sonra, icra dairesindeki icra müdür yardımcısının ..... tarihli kararı şu bakımlardan da (esas yönden de) hatalıdır:

aa-Adı geçen kararda “haciz işleminin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmamış olması” nedeniyle ‘haczin, üçüncü kişinin elinde bulunan mallar hakkında yapılmış olduğu’ kabul edilmiştir.

“Haczin borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmış olması, o ev ya da işyerinin borçluya ait olduğu” kabul edilebilirse de^{9621 9622}, bu durum, “haczin yapıldığı o ev ya da işyerinin borçluya ait olduğunu gösteren” tek ‘karine’ değildir. Nitekim yüksek mahkeme;

“Haciz, ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten başka bir adreste yapılmışsa da, haciz sırasında yapılan evrak araştırmasında masa üstünde borçlu şirkete ait fiyat listeleri, tahsilat makbuzları ile borçlu şirkete ait kaşenin bulunduğu, bu sırada mahale gelen borçlu şirket yetkilisinin, “haciz adresine ara sıra gelerek burada ofis işlerini yürüttüğünü” beyan ettiği görüldüğünden, İİK. ’nin 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğu ve bu karinenin aksinin davacı 3. kişi tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceğini”⁹⁶²³

belirtmiştir.

Bunun dışında;

√ “Borçlunun kiraladığı yerde haciz işleminin yapılmış olması”,

⁹⁶¹⁸ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 2017, s: 46 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 107 – UYAR, T./UYAR/ A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 1, 2014, s: 288 – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S. İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, 2017, s: 77

⁹⁶¹⁹ MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda Şikayet, 2014, s: 63: “İcra (ve İflas) dairelerinin işlemlerinden hukuki menfaatleri olumsuz yönde etkilenen ilgililer için şikayet yolunu kabul eden kanun koyucu (m.16), İcra (ve iflas) dairelerinin kendi hatalı işlemlerine karşı izleyebilecekleri bir yol öngörmemiştir.” – s: 65 “Kanun koyucu İcra dairesinin ica işlemlerine karşı şikayet (m.16) yolunu öngördüğünden İcra dairesi yaptığı hatalı işlemlerini kendiliğinden düzeltemez. İcra müdürlüğü verdiği karardan kendiliğinden(re’sen) veya talep üzerine dönemez(rücu edemez). İcra müdürlüğü kararlarının değiştirilmesi ya da iptali şikayet yoluyla İcra hakimliğinin kararlarıyla mümkündür.”

⁹⁶²⁰ Bknz: HGK. 10.04.2013 T. 12-223/469; HGK. 11.04.2007 T. 12-231/196; 12. HD. 06.03.2006 T. 1544/4318; HGK. 20.09.2000 T. 12-1145/1159; 12. HD. 23.06.1999 T. 8010/8567; 17.04.1995 T. 5779/5804 vb. (www.e-uyar.com)

⁹⁶²¹ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, s: 962, 972

⁹⁶²² Bknz: 21. HD. 30.11.2004 T. 10306/10376; 8. HD. 17.10.2014 T. 10590/18623; 17. HD. 16.05.2013 T. 6349/7050; 17. HD. 24.01.2014 T. 4495/305; 17. HD. 22.06.2010 T. 803/5849; 21. HD. 25.02.2010 T. 321/2093 vb. (www.e-uyar.com)

⁹⁶²³ Bknz: 8. HD 06.03.2017 T. E: 2015/3450, K: 2984 (www.e-uyar.com)

- √ “*Haciz sırasında borçluya ait evrak/belge bulunması*”,
- √ “*Haczin, borçluya ait adreste yapılmış olması*”,
- √ “*Haciz sırasında borçlunun/vekilinin/temsilcisinin hazır bulunması*”,
- √ “*Haciz edilen şeylerin borçluya ait olduğunu gösteren faturaların haciz yapılan yerde bulunması*”,
- √ “*Haciz esnasın da bulunan faturaların borçlunun ticari defterlerine ilenmiş olması halinde*”

de, **haciz yapılan yerdeki menkul malların borçluya ait olduğu** kabul edilir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, somut olayda;

- √ *Haciz işlemi, borçlunun ‘kiraladığı yerde’⁹⁶²⁴ yapılmış olduğundan haciz yapılan yerde kira bedelinin ödendiğine ilişkin dekontlar bulunduğu⁹⁶²⁵,*

(Taşınır bir mal borçlu yükleniciye ait *şantiye alanında* haczedilmiş ise kural olarak mülkiyet karanesi malı elinde bulunduran borçlu, dolayısıyla alacaklı yararındadır.) (İİK. mad. 97a/I, c: 1.) (Uygulamada haczedilen malların çoğu kez inşaatta kullanılacak demir, çakıl, kum, çimento, kalıp -kanımızca; kablo- gibi malzemeler olduğu görülmektedir. Bu yasal karinenin aksini savunan üçüncü kişilerin iddialarını kesin ve güçlü kanıtlarla ispat etmesi gerekir.) (İİK. mad. 97a/II).^{9626 9627}

- √ *Haciz sırasında, haciz mahallinde(şantiyede) borçluya ait pek çok evrak ve belge bulunduğu⁹⁶²⁸,*

- √ *Haciz, borçluya ait(kiralananmış) adreste yapılmış olduğundan⁹⁶²⁹*

√ *Haciz sırasında haczedilen taşınır malların borçluya ait olduğunu gösteren faturalar⁹⁶³⁰ ele geçirilmiş olduğundan (bu faturaların haczedilmiş olan taşınır mallara ilişkin olup olmadığı⁹⁶³¹ ve bunların borçlunun ticari defterlerinde kayıtlı olup olmadığı⁹⁶³² ve borçlunun bu malları satın alma gücü bulunup bulunmadığı⁹⁶³³ konusunda **bilirkişi incelemesi**⁹⁶³⁴ yaptırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekecektir).*

Borçlunun şantiyesinde haczedilmiş olan menkul malların ‘borçluya ait olduğu’ sonucuna varılması gerekecektir.

bb- Adı geçen kararda “**borçlu şirketin (temsilcisinin) haciz esnasında hazır bulunmadığı yani haczin borçlu şirketin (temsilcisinin) yokluğunda yapılmış olması**” nedeniyle ‘*haczin üçüncü kişinin elinde bulunan mallar hakkında yapılmış olduğu*’ kabul edilmiştir.

İcra dairesinin (memurunun) bu tespiti de hatalıdır. Çünkü, haciz tutanağı dikkatle okunursa;

aaa- *Haciz sırasında, ... isimli borçlu şirketin sigortalı elemanının bulunduğu,*

bbb- *Haciz sırasında haciz mahalline gelen borçlu vekili Av. ....’nın ‘şimdilik muhafaza işlemi yapılmamasını’ talep ettiği,*
görülecektir.

⁹⁶²⁴ Bknz: Yuk. dipn. 8-10

⁹⁶²⁵ Bknz: Yuk. s: 18, §: 1

⁹⁶²⁶ GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 2014, s: 810 vd.

⁹⁶²⁷ Bknz: 21. HD. 05.11.2002 T. 7908/9249 (GÜNEREN, A. a.g.e. s: 817)

⁹⁶²⁸ Bknz: Yuk. dipn: 11-28

⁹⁶²⁹ Bknz: Yuk. dipn: 8-10, ayrıca 53, 54

⁹⁶³⁰ Bknz: Yuk. dipn: 44-51

⁹⁶³¹ Bknz: Yuk. dipn: 35-42

⁹⁶³² Bknz: Yuk. dipn: 55, 56, 58, 59

⁹⁶³³ Bknz: Yuk. dipn: 52

⁹⁶³⁴ Bknz: Yuk. dipn: 35-43

Bu nedenle, yukarıda belirttiğimiz gibi; “*haciz sırasında borçlunun/vekilinin/temsilcisinin hazır bulunması*”⁹⁶³⁵ o işyerinin borçlu şirkete ait olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, tarafımıza ibraz edilen belgelerden;

- Borçlunun ticari defterlerinin tasdikli olduğu,
  - Borçlunun fatura konusu mallarının ticari defterlerine işlenmiş olduğu,
  - Borçlunun adına düzenlenmiş bulunan faturalarda yazılı malları satın alma gücünün bulunduğu,
- saptanmıştır.

Buraya kadar ayrıntılı olarak açıkladığımız nedenlerle; somut uyuşmazlıkta, İİK. mad. 96 ve 97. maddeler çerçevesinde, “*hacizli malların borçlu elinde iken haczedilmiş olduğu*” ve “*dava açma yükümlülüğünün üçüncü kişiye düştüğü*” sonucuna varılması gerekecektir... 04.01.2018

---

⁹⁶³⁵ Bknz: Yuk. dipn: 21-22

109) “Kambiyo Senetlerine İlişkin Mücerretlik İlkesi” ile “Hayatın Olağan Akışına Aykırılık Kıstası”nın Menfi Tespit Davalarına Etkisi

(İstanbul Barosu Dergisininin 2022/Kasım-Aralık sayısında yayımlanacaktır.)

Av. Talih UYAR*

I-“Davalı tarafından varlığı iddia edilen bir hukuki ilişkinin mevcut olmadığı (yok olduğunun) tespiti için açılan davaya, menfi (olumsuz) tespit davası” denir^{9636 9637}.

İcra ve İflas Kanunu’nun 72. maddesinde düzenlenmiş olan menfi tespit davası, icra hukukuna has (özel) bir menfi tespit davası olup, bu maddeye uygulanacak özel hükümler yer almaktadır.⁹⁶³⁸

Menfi tespit davası “borçlunun, hakkında yapılan icra takibinden önce veya sonra, hukuki yararı bulunan durumlarda, maddi hukuk bakımından borçlu olmadığı tespit için açtığı bir dava”⁹⁶³⁹, “borçlunun, takip konusu alacağın borçlusunu bulunmadığının tespiti için açacağı dava”⁹⁶⁴⁰ “borçlunun icra takibinden önce veya takip sırasında, takip konusu alacağın borçlusunu olmadığı tespit için genel mahkemede açabileceği dava”⁹⁶⁴¹ şeklinde tanımlanabilir...

Yüksek mahkeme (Hukuk Genel Kurulu) bu davayı “gerçekte var olmayan bir borç ya da geçersiz bir hukuki ilişki nedeniyle icra takibine maruz kalması muhtemel olan veya icra takibine maruz bir kimsenin (borçlunun) gerçekte borçlu bulunmadığını ispat için açacağı dava”⁹⁶⁴² şeklinde tanımlamıştır.

Bu dava ile, davalı (alacaklı) tarafından “varlığı ileri sürülen bir hukuki ilişkinin mevcut olmadığı tespit” istenir. Bu davanın konusu “alacağın doğum koşullarından herhangi birisinin eksikliği veya sona erme sebeplerinden birinin varlığı sonucunda alacağın yokluğunun tespiti”dir⁹⁶⁴³.

Borçlu olmadığını tespit ettirmek için bu davayı açan davacı-borçlunun dava dilekçesinde kullandığı “dava konusu senedin iptali...”, “dava konu senedin iadesi...”, “borçtan kurtarılması...” doğrultusundaki sözcükler, davanın niteliğini değiştirmez⁹⁶⁴⁴. Hakimin, dava dilekçesinin içeriğine ve davacının amacına göre –HMK.m. 33 uyarınca- hukuki nitelendirmeyi kendisinin yapması ve davacının “borçlu olmadığı tespitini” istediğini saptaması halinde, davayı ‘menfi (olumsuz) tespit davası’ olarak kabul edip görmesi gerekir.

Menfi (olumsuz) tespit davası, h e r z a m a n -ve borç ödenmeden, borç ödeninceye kadar- açılabilir. Yani, İcra ve İflas Kanunu’nda bu davanın açılacağı bir zaman dilimi öngörülmemiş olduğundan, taraflar arasındaki hukuki ilişki devam ettiği sürece menfi (olumsuz) tespit davası her zaman açılabilir⁹⁶⁴⁵. Başka bir deyişle, bütün tespit

* İzmir Barosu avukatlarından (Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

⁹⁶³⁶ KURU, B. Tespit Davaları, 1988, s: 21 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku’nda Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası, 2003, s: 11

⁹⁶³⁷ Bu konuda ayrıca bknz: KURU, B./BUDAK, A.C. Tespit Davaları, 2010, s: 60 vd.

⁹⁶³⁸ YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 414

⁹⁶³⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz (Menfi) Tespit ve Geri Alma (İstirdat) Davaları, 4. Baskı, 2015, s: 5 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, C: 1, s: 1263

⁹⁶⁴⁰ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAGASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, 2021, s: 231

⁹⁶⁴¹ GÖRGÜN, L.Ş./BÖRÜ, L./KODAKOĞLU, M. İcra ve İflas Hukuku, 2. Baskı, 2022, s: 155

⁹⁶⁴² Bknz: HGK. 07.12.2011 T. 13-576/747 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁴³ Bknz: 4. HD. 10.03.1980 T. 11456/3077 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁴⁴ Bknz: 19. HD. 15.06.1993 T. 5688/4365; 11. HD. 18.03.1991 T. 637/1908; 19. HD. 17.06.1994 T. 7161/6320 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁴⁵ MUŞUL, T. Menfi Tespit ve İstirdat Davaları, 3. Baskı, 2020, s: 38

davaları gibi, menfi (olumsuz) tespit davası da zamanaşımına bağlı değildir⁹⁶⁴⁶. Ancak bu dava icra takibi sona ermeden açılabilir⁹⁶⁴⁷.

II-Kambiyo senedine (bonoya, poliçeye ve çeke) bağlı borçlar hakkında da menfi tespit davası açılabilir⁹⁶⁴⁸.

Bir borç için kambiyo taahhüdünde bulunulması, borcun yenilenmesi (tecdidi) sonucunu doğurmaz (TBK. m. 133/II). Bu durumda, bir borç hakkında kambiyo senedi düzenlendiği takdirde, taraflar arasında biri asıl borç ilişkisi, diğeri kambiyo ilişkisi olmak üzere iki çeşit ilişki bulunur⁹⁶⁴⁹.

Borçlu, kambiyo senedine karşı menfi tespit davası -uygulamadaki deyimiyle; senedin iptali davası- açmakla;

-Temel borç ilişkisinden dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamadığı için kambiyo taahhüdünden kaynaklanan borcunu ödemekten kaçınma hakkı olduğunu (bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası),

-Kambiyo taahhüdünün hükümsüz olduğunu (hükümsüzlüğe dayalı menfi tespit davası),

-Kambiyo senedi borcunu zamanaşımı vs. nedeniyle ödemek zorunda bulunmadığını,
-Takas veya kambiyo senedi alacağıın ibrası nedeniyle kambiyo taahhüdünün sona erdiğini

ileri sürmektedir.⁹⁶⁵⁰

Görüldüğü gibi; borçlunun kambiyo senedi borcundan dolayı sorumlu olmaması, doğrudan doğruya kambiyo senetleri hukukundan doğan nedenlerden kaynaklanabileceği gibi, temel borç ilişkisine ilişkin nedenlere de dayanabilir⁹⁶⁵¹.

-Kambiyo senedine dayalı menfi tespit davalarında –kural olarak⁹⁶⁵² ⁹⁶⁵³ davalıya (alacaklıya) düşen- i s p a t y ü k ü; ‘davacının iddiasının dayandığı nedenlerin niteliğine göre’ yer değiştirir⁹⁶⁵⁴.

-Bir kambiyo senedinin temel alacağı geçersizse ya da sona ermişse, o kambiyo senedi bedelsiz (karşılıksız) demektir⁹⁶⁵⁵.

⁹⁶⁴⁶ KURU, B. Tespit Davaları, s: 166

⁹⁶⁴⁷ TÜRK, A. Maddi Hukuk ve İcra-İflas Hukuku Yönleriyle Menfi Tespit Davası, 2006, s: 56

⁹⁶⁴⁸ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku'nda Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası, 2003, s: 44 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 353 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz (Menfi) Tespit Davaları, s: 126 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, s: 1286 vd. – TÜRK, A. age., s: 126 – MUŞUL, T. age., s: 120 vd.; 129; 403 vd.

⁹⁶⁴⁹ TÜRK, A. age., s: 128 – KARAYALÇIN, Y. Ticari Senetler, 4. Bası, 1970, s: 20 vd. – ÖZTAN, F. Kıymetli Evrak Hukuku, 2. Bası, 1997, s: 53 vd. – GÜRBÜZ, A.H. Ticari Senetlerin İptali Davaları ve Ticari Senetlere Özgü Sorunlar, 1984, s: 16 vd. – İNAN, N. Türk Hukuku'nda Hatır Senetleri ve Özellikle Hatır Bonoları, 1969, s: 17

⁹⁶⁵⁰ TÜRK, A. age., s: 128

⁹⁶⁵¹ GÜRBÜZ, A.H. age., s: 543 vd.; 620 vd. – İNAN, N. age., s: 106 vd. – TÜRK, A. age., s: 128

⁹⁶⁵² KURU, B. El Kitabı, s: 371 – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, 2021, s: 234 – GÖRGÜN, L.Ş./BÖRÜ, L./KODAKOĞLU, M. İcra ve İflas Hukuku, 2. Baskı, 2022, s: 159 – TANERİ, G. Uygulama Örnekleri İle Menfi Tespit Davası, 2021, s: 241 – YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 426 – TÜRK, A. age., s: 276 vd.

⁹⁶⁵³ Bknz: HGK. 18.02.2021 T. 1013/105 (ABD. 2022/2, s: 220 vd.) (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁵⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz (Menfi) Tespit Davaları, s: 553 – POSTACIOĞLU, E.İ./ALTAY, S. İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, 2010, s: 333 – COŞKUN, M. İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2019, s: 681 – TANERİ, G. Menfi Tespit Davası, 2021, s: 26

⁹⁶⁵⁵ İNAN, N. age., s: 130 – TÜRK, A. age., s: 132

Bedelsizlik iddiası, TTK. ’nun 687. maddesi anlamında bir kişisel def’idir⁹⁶⁵⁶. Bu nedenle, keşideci tarafından kural olarak ancak senet lehtarına karşı ileri sürülebilir (TTK. mad. 687, 659/1, 825/1). Çünkü keşidecinin sadece lehtarla arasında bir temel borç ilişkisi vardır. Fakat borçlu, «senedi bilerek kendi zararına devraldığını» kanıtlamak koşulu ile (TTK. mad. 659/2, 687, 825/2) hâmile karşı da bedelsizlik def’ini ileri sürebilir⁹⁶⁵⁷...

Hukukumuzda, temel ilişkideki eksiklikler ‘bedelsizlik’ olarak ifade edilmektedir⁹⁶⁵⁸.

Bilindiği gibi, bedel ilişkisi; bütün ticari senetlerde bulunan ve ‘senedi düzenleyenle senet lehtarı arasındaki’ ilişkidir⁹⁶⁵⁹.

Police ya da bonoya konulan «bedeli nakden alınmıştır» ya da «bedeli malen alınmıştır» gibi sözcükler bu bedel ilişkisini belirtir⁹⁶⁶⁰.

Bir kambiyo senedinin temel alacağı, kendisini meydana getiren asıl borç ilişkisi ile birlikte ya da ondan ayrı olarak ortadan kalkar, geçerli olarak doğmaz yahut hiç mevcut olmazsa, o senet bedelsiz bir senet sayılır⁹⁶⁶¹.

Kambiyo ilişkisinin arka planında nasıl bir temel ilişki varsa, kambiyo alacağının arka planında da bir temel alacağın bulunması mümkün ve tabiidir⁹⁶⁶². Kambiyo senetleri ‘bir para alacağımı içeren alacak senedi’ türünden kıymetli evrak grubuna girerler.

Bir kimsenin, kambiyo ilişkisine girmesi için de mutlaka kambiyo alacaklısı ile arasında bir temel borç ilişkisi bulunması gerekir. Bu ilişki sonradan ortadan kalkmış olabilir. Hatta bu ilişki, geçersiz olarak doğmuş da olabilir⁹⁶⁶³.

Bedel ilişkisi ve bedel kavramlarının tanımı hakkında, hukukumuzda gerek doktrinde ve gerekse uygulamada yerleşmiş bir anlayış vardır. Buna göre; bedel «senedi alanın senet karşılığında yerine getirdiği veya yerine getireceği edim» olarak tanımlanmaktadır⁹⁶⁶⁴.

Temel alacağı geçerli olan ticari senet geçerlidir. Tersi söz konusu ise; temel alacağın geçerli olmaması ticari senedi de geçersiz kılar⁹⁶⁶⁵. Başka bir deyişle; temel ilişki geçerli değilse, geçerli bir temel alaktan da bahsedilmez. Temel alacak, geçerli olarak mevcut değilse, kambiyo alacağının ifa amacı boşlukta kalır. Çünkü, bu durumda, tedavül anlaşmasının konusu ortadan kalkmış olur. O halde, bir temel alacak yoksa, o zaman kambiyo alacağının ifası da talep edilemez. Yani, kambiyo alacaklısı, tedavül anlaşmasına göre, kambiyo senedini kullanamaz. Bu durumda kambiyo senedinin iade edilmesi gerekir⁹⁶⁶⁶.

Kambiyo senetlerindeki «mücerretlik (soyutluk) ilkesi», kambiyo senedinin düzenlenmesine neden olan «temel ilişki» ve «temel alacağın» gözardı edilmesi anlamına gelmez^{9667 9668}.

Senedin «mücerret (soyut)» olmasından, borçlunun ‘mutlak olarak’ asıl borç münasebetine dayanarak def’i dermeyan edemeyeceği (ileri süremeyeceği) mesela «bir satım

⁹⁶⁵⁶ ÖZTAN, F. age., s: 1006 – DOMANIÇ, H. Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması, 1990, s: 154 – İNAN, N. age., s: 25 vd. – GÜRBÜZ, H. age., s: 470 – TÜRK, A. age., s: 132

⁹⁶⁵⁷ TÜRK, A. age., s: 133

⁹⁶⁵⁸ SAYHAN, İ. Kambiyo Senetlerinde Mücerretlik İlkesi ve Bedel İlişkisi, 2006, s: 130

⁹⁶⁵⁹ GÜRBÜZ, H. age., s: 488

⁹⁶⁶⁰ KARAYALÇIN, Y. age., s: 114

⁹⁶⁶¹ SAYHAN, İ. age., s: 130 - İNAN, N. age., s: 26 - GÜRBÜZ, H. age., s: 494

⁹⁶⁶² İNAN, N. age., s: 18 - SAYHAN, İ. age., s: 122

⁹⁶⁶³ SAYHAN, İ. age., s: 122

⁹⁶⁶⁴ SAYHAN, İ. age., s: 122

⁹⁶⁶⁵ GÜRBÜZ, H. age., s: 496

⁹⁶⁶⁶ SAYHAN, İ. age., s: 135

⁹⁶⁶⁷ UYAR, T. “Kambiyo Senetlerindeki Mücerretlik İlkesi”, “Kambiyo Senedinin Hayatın Olağan Akışına Aykırın Olduğu” İddiasına Dayalı “Menfi Tespit Davası”nın Açılmasını Engeller mi? (İBD. Mayıs/Haziran-2013, s: 243 vd.)

⁹⁶⁶⁸ SAYHAN, İ. age., s: 130

akdinin batıl olduğu veya satıcının (alacaklı)nın ifayı gerektirdiği gibi veya hiç yerine getirmediği hususlarını ileri süremeyeceği» sonucunu çıkarmamak gerekir⁹⁶⁶⁹...

Kambiyo senetlerine has bir ilke olan “soyutluk (mücerretlik) ilkesi” çok sert olarak uygulanmamalıdır... Çünkü uygulamada “kambiyo senetlerinin soyutluğu ilkesi” kötüye kullanılmak suretiyle, gerçek ve geçerli hiçbir dayanağı olmayan borçların yaratılması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Böyle hallerde, borçlunun elinde kambiyo senedine karşı ispat aracı olarak kullanabileceği, temel borç ilişkisine dair düzenlenmiş bir senedin genellikle bulunmadığı gözönünde tutulduğunda, ancak ‘hayatın olağan akışı’ kavramına dayalı olarak böyle kötüye kullanılmaların engellenmesi mümkün olabilecektir. Böylece, maddi gerçeğin şekil kurallarına feda edilmesinin de önüne geçilmesi sağlanmış olacaktır⁹⁶⁷⁰.

Buraya kadar ayrıntılı olarak belirttiğimiz nedenlerle borçlu; alacaklının elinde bulunan senedin bedelsiz (ya da hatır senedi) olduğunun tespiti için «olumsuz tespit davası» açabilir⁹⁶⁷¹.

Bilindiği gibi «bedel» ‘senedi alanın, senet karşılığında yerine getirdiği veya yerine getireceği edim’i⁹⁶⁷², «bedel ilişkisi» ise, ‘senedi düzenleyenle senedin lehtarları arasındaki ilişki’yi⁹⁶⁷³ ifade eder. «Bir ticari senedin temel alacağı, kendisini meydana getiren asıl borç münasebeti ile birlikte veya ondan ayrı olarak ortadan kalkar, muteber olarak doğmaz veya hiç mevcut olmazsa» o senede «bedelsiz ticari senet» denilir⁹⁶⁷⁴.

III - Doktrinde* ‘kambiyo senetlerindeki mücerretlik(soyutluk) ilkesi’ konusunda;

“Ö “HMK’da kabul edilen delil sisteminin gereği olarak, kambiyo senedine karşı ileri sürülen bedelsizlik iddialarının her türlü delille ispatlanması mümkün değildir.

Kambiyo senedine karşı ileri sürülen bedelsizlik iddialarının ancak belirli delillerle ispatına cevaz veren ispat hukuku kuralları, birçok somut olayda hakkaniyete aykırı sonuçların meydana gelmesine neden olmaktadır. Kambiyo senedinin, yaratılma sebebinin teşkil eden temel borç ilişkisinden soyut (mücerret) olma niteliğinden dolayı, senet lehtarının temel borç ilişkisini ve bu ilişki nedeniyle senet borçlusundan alacaklı olduğunu ispatlamasına gerek yoktur. Soyutluk ilkesinin gereği olarak, davacının kambiyo senedine bağlı alacağını ispat için sadece senedi sunması yeterli olup, başka herhangi bir delil ibraz etmesi gerekli değildir. Anılan ilke uyarınca, kambiyo senedine dayalı alacaklar bakımından ispat yükü yer değiştirir. Bu çerçevede, senet borçlusunun senedin yaratılmasına dayanak teşkil eden temel borç ilişkisini ve bu ilişki kapsamında borçlu olmadığını ispatlaması gerekir. Diğer yandan, kambiyo senedinin temel borç ilişkisine taraf olmayan üçüncü kişilere devredilmesi durumunda, temel borç ilişkisinden kaynaklanan şahsi def’ilerin üçüncü kişilere kural olarak ileri sürülememesi nedeniyle, senet borçlusunun durumu daha da ağırlaşmaktadır.

Kambiyo senetlerinde soyutluk ilkesinin temel borç ilişkisinden bağımsız olarak borç yaratılmasına cevaz vermesi nedeniyle, bu senetlerin günlük hayatta çok çeşitli amaçlara yönelik olarak düzenlendikleri ve birçok durumda kötüye kullanıldıkları görülmektedir. Kambiyo senedi düzenlenmek suretiyle, gerçek veya geçerli bir dayanağı olmayan borç

⁹⁶⁶⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz (Menfi) Tespit ve Geri Alma (İstirdat) Davaları, 4.Baskı, 2015, s: 128 vd.

⁹⁶⁷⁰ GÖKSOY, Y.C. Kambiyo Senetlerine Dayalı Menfi Tespit Davalarında İspat Yükü Açısından “Hayatın Olağan Akışı” Kavramı (Ticaret Hukuku Sempozyumu-2021. Bildiri Kitabı), s: 558 vd.

⁹⁶⁷¹ UYAR, T. agm., s: 243 vd.

⁹⁶⁷² İNAN, N. age., s: 15, dipn.3

⁹⁶⁷³ İNAN, N. age., s: 15

⁹⁶⁷⁴ İNAN, N. age., s: 26

* Bknz: UYAR, T. “Kambiyo Senetlerindeki Mücerretlik İlkesi” Kambiyo Senedinin Hayatın Olağan Akışına Aykırı Olduğu İddiasına Dayalı Menfi Tespit Davasının Açılmasını Engeller mi? (İBD. Mayıs-Haziran/2013, s: 243-257)

ilişkileri yaratılmakta ve aslında herhangi bir borcu olmayan kişiler hukuki ya da ahlaki açıdan meşru görülemeyecek çeşitli amaçlarla cebri icra tehdidi altında bırakılmaktadır.

Senet borçlusunun, senedin dayandığı temel ilişkiyi ve bu ilişki nedeniyle borçlu olmadığını kesin delillerle ispatlaması birçok durumda mümkün olmadığından, sadece ispat hukukunun katı kuralları nedeniyle gerçekte borçlu olmadığı bir tutarı ödemek zorunda kalması adalet duygusunu zedeleyici bir durumdur. Birçok somut olayda, borçlusunun senetten dolayı borçlu olmadığına delalet eden kuvvetli emarelerin var olmasına karşın, bunların ispat hukuku açısından yazılı (kesin) delillerle ispat kuralının şartlarını yerine getirmemesinden dolayı, mahkemeler tarafından borçlusunun iddiasını ispatlayamadığı gerekçesiyle menfi tespit davası reddedilmektedir.

‘Şekli gerçeği’ merkez alan ‘senetle ispat zorunluluğu’ gibi ispat hukuku kurallarının, maddi gerçeğe ulaşma amacından kopuk ve bağımsız olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla, kambiyo senedi nedeniyle borçlu olmadığına tespitini talep eden davacının bu iddiasında haklı olduğunu gösteren kuvvetli emareler var olduğu takdirde, bunlar hiç dikkate alınmaksızın sadece ispat hukukuna ilişkin gerekçelerle menfi tespit davasının reddedilmesi isabetli bir yaklaşım olmayacaktır.... Kambiyo senetleri ile ispat hukukunun mevcut ilke ve kuralları içerisinde, kambiyo senedine karşı bedelsizlik iddiasında bulunan senet borçlusuna bu iddiasını destekleyen emareleri dile getirme imkânının tanınması mümkün olmalıdır..... İspat yükü açısından hayatın olağan akışı kavramı, fiili karineler kapsamında mütalaa edilmektedir. Fiili karineler, herhangi bir hukuk kuralı bağlantılı olmaksızın, hâkimin hayat konusunda sahip olduğu tecrübe kurallarından yararlanmak suretiyle belli olmayan olaylar hakkında sonuç çıkarmasına yöneliktir. Bu haliyle, fiili karineler hayat tecrübelerinden ortaya çıkan kurallara dayanmaktadır.

Fiili karine lehine olan taraf, o vakiayı ispat etmiş sayılır. Karşı taraf fiili karinenin aksini ispat edebilir. Bazı HMK hükümlerinde (HMK m. 38/2, 41/1-b, 97, 203/1-e, 264/1) yer alan “emare” ibaresi, fiili karineleri ifade etmek üzere kullanılmıştır.

Yargıtay kararlarında, hayat tecrübe kurallarına (yaşam deney kurallarına) sıklıkla başvurulmakta ve bu konuda “hayatın olağan akışı” kavramı kullanılmaktadır. Söz konusu kararlarda, genellikle fiili karinelerin ispat yükünü karşı tarafa geçirdiği kabul edilmekte ve normal durumun aksini iddia eden tarafın bunu ispat yükü altında olduğu görüşü benimsenmektedir. Bu çerçevede, “hayatın olağan akışı” kavramından kaynaklanan fiili karineler, çeşitli hukuk dallarına ilişkin Yargıtay kararlarında, ispat yükünün belirlenmesine yönelik olarak uzun yıllardan beri kabul görmektedir. Uygulamada Yargıtay tarafından geliştirilen “hayatın olağan akışı” veya “güçlü delil” gibi kavramlar vasıtasıyla, senetle ispat kuralından doğan ispat güçlüklerinin aşılmasına gayret edilmektedir.....

Menfi tespit davalarında kambiyo senetlerine karşı ileri sürülen temel borç ilişkisine yönelik bedelsizlik iddialarının ispatında, mahkemelerin genel hayat tecrübelerine göre herkes tarafından açıkça anlaşılabilen emare delillerini dikkate almasına cevaz verilmelidir.....

Kambiyo senetlerine dayalı menfi tespit davalarında ispat konusunda Yargıtay, genellikle senede karşı senetle ispat kuralına dayalı olarak katı bir yaklaşım göstermektedir. Şöyle ki, dava tarafları arasında kambiyo senedi düzenlenmesini olası kılan herhangi bir ticari ya da hukuki ilişkinin bulunmaması, kambiyo senedi borçlusunun ekonomik durumuna nazaran mümkün olmayacak kadar büyük miktarlarda borç altına girmesi, borçlusunun ekonomik ve sosyal konumu ile bağdaşmayacak bir şekilde kambiyo senedi ile borçlanması ve normallik ölçütünü esas alan benzeri emarelere dayandırılan menfi tespit talepleri, Yargıtay tarafından soyutluk ilkesi ve senede karşı senetle ispat kuralı gerekçe gösterilerek genellikle isabetli bulunmamaktadır .....

‘Kambiyo senetlerine ilişkin bedelsizlik iddialarının senedi devralan sonraki hamillere karşı ileri sürülmesinde ispat yükü’ bakımından şahsi def’ilerin kambiyo senedinin sonraki hamillerine karşı ileri sürülmesi konusunda polişe hakkında geçerli olan TTK m. 687/2 hükmünde, “Polişeden dolayı kendisine başvuru alan kişi, düzenleyen veya önceki

hamillerden biriyle kendi arasında doğrudan doğruya var olan ilişkilere dayanan def’ileri başvuran hamile karşı ileri süremez; meğerki, hamil, poliçeyi iktisap ederken bile borçlunun zararına hareket etmiş olsun.” düzenlemesine yer verilmiş olup, bu hüküm TTK m. 778/1-a atfıyla bonolar ve TTK m. 818/1-e atfıyla da çekler için de geçerlidir.

Bu çerçevede, senet borçlusu ile lehdarı arasındaki temel borç ilişkisinden kaynaklanan şahsi def’ilerin sonraki hamillere ileri sürülebilmesi için, hamilin “bilerek borçlunun zararına hareket” etmiş olması gerekmektedir. “Bilerek borçlunun zararına hareket” kavramı, hamilin senedi devralırken kötüniyetli olarak borçlunun şahsi def’ilerini ileri sürme hakkını kaybedeceğini bilmesi ve bunun bilinciyle senedi devralmasını ifade eder. Hamilin şahsi def’inin varlığını bilmesinin gerekmesi bu anlamda yeterli değildir.

Hamilin senedi devralırken bilerek borçlunun zararına hareket ettiği, yani devredene karşı ileri sürülebilecek şahsi def’ileri bildiği konusundaki ispat yükü borçluya aittir. Dolayısıyla, bedelsizlik iddiasının senedin sonraki hamillerine ileri sürülebilmesi için, hamilin bedelsizlik iddiasının dayandığı temel borç ilişkisine dair şahsi def’inin varlığını bilerek ve borçlunun bu şahsi def’iyi ileri sürme hakkını kaybedeceğinin bilinciyle hareket ettiği borçlu tarafından ispatlanması gerekir. Hamilin bilerek borçlunun zararına hareket etmesi bir hukuki fiil niteliğinde olduğundan, bu konudaki iddianın her türlü delille ispatlanması mümkündür.

Bu çerçevede, hamilin bilerek borçlunun zararına hareket ettiği iddiasının her türlü delille ispatı mümkün olduğundan, bu hususta hayatın olağan akışından kaynaklanan fiili karinelere göre ispat yükünün belirlenmesinin önünde ispat hukuku açısından herhangi bir engel de bulunmamaktadır. Dolayısıyla, kambiyo senedi hamilinin bilerek borçlunun zararına hareket ettiği iddiasının ispatında, genel hayat tecrübelerinden kaynaklanan fiili karinelere başvurulması mümkündür.

Yargıtay’ın konuyla ilgili içtihatları da aynı doğrultudadır⁹⁶⁷⁵....

Sonuç olarak; uygulamada kambiyo senetlerinin soyutluğu ilkesi kötüye kullanılmak suretiyle, gerçek ve geçerli hiçbir dayanağı olmayan borçların yaratılması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Böyle hallerde, borçlunun elinde kambiyo senedine karşı ispat aracı olarak kullanabileceği temel borç ilişkisine dair düzenlenmiş bir senedin genellikle bulunmadığı göz önünde tutulduğunda, ancak “hayatın olağan akışı” kavramına dayalı olarak böyle kötüye kullanmaların engellenmesi mümkün olabilecektir. Böylelikle, maddi gerçeğin şekil kurallarına feda edilmesinin de önüne geçilmesi sağlanacaktır. ....⁹⁶⁷⁶

“Ö “Soyutluk(mücerretlik) ilkesi; kıymetli evrak niteliği taşıyan bir senedin içerdiği hakkın temel ilişkiden bağımsızlığını(soyutluğunu) ifade eder. Somut olarak, herhangi bir kıymetli evrakın düzenlenmesine; satım, ödünç, bağışlama, yayın, taşıma veya ortaklık gibi bir sözleşme sebep olur. Örneğin, bir satım sözleşmesinden doğan bedel için, alıcı satıcıya, bizzat satıcının veya onun gösterdiği üçüncü bir kişinin lehtar olduğu bir bono düzenlemiş ise, temel ilişki olan satım sözleşmesi dışında ilaveten bir bono ilişkisi kurulmuş olur. Bu durumda bononun içerdiği alacak hakkının temel ilişkiden bağımsız olması, bononun temel ilişkiyi teşkil eden satım sözleşmesinden soyutluğunu ifade eder. Bu soyutluk dolayısıyla temel ilişkideki bozukluklar, bono ilişkisinin etkilenmez ve temel ilişkiyi doğan def’iler bono ilişkisinde -kural olarak- ileri sürülemez. Onun için, poliçe, bono ve çek gibi senetler soyut – sebepsiz kıymetli evrak- olarak adlandırılır....

Soyutluk, kıymetli evrak hamilinin durumunu güçlendirir ve bu sebeple de kıymetli evraka güveni arttırıp tedavülünü sağlar. Çünkü soyutluk ilkesi nedeni ile birçok def’i ileri sürülemez (6102 s. TTK. m. 659,686,687,825)⁹⁶⁷⁷....

⁹⁶⁷⁵ Bknz: HGK 25.03.2015 T. 19-2238/1062; 12 HD. 09.06.2015 T. 12988/16086; 12.HD. 05.03.2014 T. 3437/6336; 11 HD. 03.04.2010 T. 11925/3675; 12. HD. 23.09.2013 T. 20867/29631 (GÖKSOY, Y. C. agm. s: 556 vd.)

⁹⁶⁷⁶ GÖKSOY, Y.C. agm. s: 541-562

⁹⁶⁷⁷ ÇOŞKUN, M. Hukuki ve Cezaî Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku, 3. Baskı, 2016, s: 34 vd.

Senette yer alan hak ile bu hakkın oluşmasına neden olan temel borç ilişkisi arasında herhangi bir bağıllık yoktur. Kambiyo senedinin temel borç ilişkisinden bağımsız bir varlığı vardır. Kambiyo senedi bir defa düzenlendikten sonra, doğumuna neden olan ilişki- kideki bir aksaklık veya bozukluk, kambiyo senedinin geçerliliğine etkili olmaz. Kam- biyo senedine dayalı bir talep ile karşılaşan bir borçlunun, borçlanmasına neden olan temel borç ilişkisindeki sakatlığı ileri sürememesi, kambiyo senetlerinin mücerretliği il- kesinin bir sonucudur. Mücerretlik ilkesi, senedin el değiştirmesi, tedavülü halinde söz konusu olacaktır. Senedi elinde bulunduran ve bu sende dayanarak talepte bulunan ham- il, aynı zamanda kambiyo senedinin doğumuna neden olan alt ilişkinin tarafı ise bu alt ilişkiden doğan def'iler ona karşı ileri sürülebilir”⁹⁶⁷⁸

“ Ö “ Mücerret kıymetli evrak, senedin tanzimine sebep olan asıl borç ilişkisi (temel borç ilişkisi)’nin senetten anlaşılması imkân bulunmayan kıymetli evraktır. Bu tariften de anlaşılacağı üzere mücerret kıymetli evrak bir temel münasebete dayanmayan senetler değildir. Başka bir deyişle, mücerret kıymetli evrakta belli bir sebebe dayanır. Bu temel münasebet olmadan kıymetli evrak düzenlenmesi düşünülemez. Böyle bir şey, sebepsiz bir takım sonuçların var olabileceğini kabul etmek demektir. Temel münasebet, herhangi bir akit olabilir mesela; satış, karz, vedia, sigorta, taşıma akdi vs.. gibi. Senet, bu hukuki muamelelerden doğan alacağı ihtiva etmektedir, ona tedavül kabiliyeti vermektedir. An- cak, senetten bu senedin düzenlenmesine yol açan asıl borç ilişkisinin ne olduğunun bi- linmesine imkân yoktur. Tabiri caizse illi kıymetli evraktakinin aksine, temel münasebe- tin renginin akislerini burada artık görmek mümkün değildir. Tamamen renksiz bir ala- cak hakkının bulunduğu, temel münasebetten tamamen bağımsız bir kıymetli evrak söz konusudur.

Bu nedenle, herhangi bir ihtilaf halinde, hamil, davasını sadece bu kıymetli evraka dayandırabilir; temelde yatan asıl borç ilişkisinin varlığını ve mahiyetini ispat zorunda değildir. Geçerli bir temel münasebetin bulunmadığı ispat yükünü ve bundan doğacak def'ilerin dermeyanını borçluya bırakır. Demek oluyor ki, mücerretlik, borçlunun temel münasebetin geçersiz olduğunu veya mevcut bulunmadığını dermeyan etmesine engel yaratmamaktadır. Bu gibi durumlarda, borçlunun sebepsiz zenginleşme def'ini iler sür- mesi mümkündür. Yeter ki, senedin iyiniyetli bir üçüncü şahsa devri nedeniyle def'i der- meyanı imkanını kaybetmiş olmasın....”⁹⁶⁷⁹

“ Ö “ Kambiyo senetleri, ‘mücerret bir alacak’ ihtiva eder. Kambiyo senetlerinin mü- cerretliği konusunda (BK. m. 18) doktrinde ittifak vardır. Mücerretlik, ticari senedin asıl borç ilişkisinden bağımsız bir varlığının olması anlamında gelir. Ticari senet, sebebi işa- ret edilmeyen, renksiz bir alacak hakkını ihtiva eder. Bu alacak, dayanağını bizzat, doğ- rudan doğruya kendinde bulmaktadır; temeldeki ilişkiden bağımsız bir varlığa sahiptir. Bu sebeple, alacaklı, bir ihtilaf vukuunda talebini ve davasını bu sende dayandırabilir; senedin düzenlenmesine sebep olan asıl borç ilişkisini ileri sürmek zorunda değildir; yani, böyle bir münasebetin varlığını, mahiyetini ispat mükellefiyeti yoktur. Geçerli bir borç münasebeti olmadığının ispatı, bu konuya ilişkin def'ilerin dermeyanı işi, borçluya bırakılmıştır(ispat mücerretliği). Ticari senetteki talep hakkı, asıl borç münasebetinden müstakil olarak devredilebilir (maddi mücerretlik). Ticari senedin içerdiği (mündemiç) alacak hakkı, temel münasebetin tabi olduğu hukuk kurallarına değil, o ticari senedin kendine ilişkin hukuk kurallarına tabidir.”⁹⁶⁸⁰

“ Ö “Kıymetli evrakta soyutluk(mücerretlik) ilkesinin varlığı kabul edilmektedir. Kıymetli evrak herhangi bir olay ya da hukuki ilişkiye dayanmakla birlikte, bu olay veya hukuki ilişkiden söz edilmeksizin de kıymetli evrak düzenlenebilir. Söz gelimi, değinilen olay veya hukuki ilişki sonucu düzenlenen kıymetli evrakta, olay veya hukuki ilişkiden söz edilmeksizin kambiyo ilişkisi de benimsenmiş olabilir. Bu şekilde oluşan kıymetli

⁹⁶⁷⁸ ÇOŞKUN, M. age. s: 69

⁹⁶⁷⁹ ÖZTAN, F. Kıymetli Evrak Hukuku, 1976, s: 55 vd.

⁹⁶⁸⁰ ÖZTAN, F. Kıymetli Evrak Hukuku, 17. Bası, 2012, s: 71 vd.

evraka karşı; satış, bağış, kira veya yasaya aykırılık halleri ileri sürülemez. Eğer bu hallerin ileri sürülebileceği söz konusu ise, yani kira ya da satış sözleşmesi sonucu senede açıkça yansıtılmış ise bu durumda 'illi olma' dan söz edilebilir.

Bu husus da uygulamada, kıymetli evrakta 'nakden ya da malen' sözcüğüne yer verilerek oluşturulmaktadır. Kıymetli evrakta 'nakden' sözcüğüne yer verilmişse, bu senedin borç para olarak düzenlendiğini kabulü gerekir. Yok, eğer senede 'malen' sözcüğü yazılmış ise, bu senedin teslim alınan mal karşılığının sağlandığının kabulü gerekmektedir.”⁹⁶⁸¹

“ Ö “Kıymetli evrakın içerdiği hakkın hukuki nedenin senette açıklanmamış olduğu hallerde soyut (mücerret) kıymetli evraktan söz açılır. Bu tür kıymetli evrakta, kıymetli evrakın/senedin içerdiği hak ile kıymetli evrakın doğumuna neden olan temel ilişki(hukuki neden) arasında ilinti kurmak mümkün değildir. Kıymetli evrak borçlusunun borcu ve kıymetli evrak alacaklısının alacak hakkı, bir diğer anlatımla senette borçlanılan edimin kapsam ve içeriği bakımından sadece senet belirleyicidir.

Soyut (mücerret) kıymetli evrak, dayanağını TBK 18’de bulur.

Anılan hükme göre, borcun sebebini içermemiş olsa bile borç tanınması(ikrarı; eBK 17) geçerlidir.

Soyut (mücerret) kıymetli evrak, yaratılmakla hüküm ifade eder; bu tür kıymetli evrak, temel ilişkiden(hukuki neden) bağımsızdır; temel ilişkideki aksaklıklar/bozukluklar kıymetli evrakı etkilemez.

Soyut (mücerret) kıymetli evrakta sadece senet metni belirleyici olduğu için, biçimsel soyutluk/ispata soyutluğu (ispata yükünün yer değiştirilmesi) ve maddi soyutluk (temel ilişkiden doğan kişisel def’ ilerin kambiyo senedini ciro+ zilyetliğin geçirilmesi yolu ile devralmış ‘iyiniyetli’ üçüncü kişilere karşı ileri sürülememesi) kavramaları gündeme gelir...”⁹⁶⁸²

“ Ö “ Yargıtay’a göre⁹⁶⁸³ ‘Hamil, çek edinme nedenini kanıtlamakla yükümlü değildir. Aksi halin kabulü kıymetli evrakın mücerretlik ilkesini ortadan kaldırır. Somut olayda davacı, çekin yetkili hamili olduğunu, davalının çeki kötü niyetle iktisap ettiğini veya iktisapta ağır kusuru olduğunu yazılı delille kanıtlamamış, tanık dinletme yoluna gitmiştir. Her ne kadar maddi vakıanın(kayıp olgusunun) tanıkla kanıtlanması mümkün ise de, hukuki ilişkinin özü yönünden tanık dinlemeyeceği kuşkusuzdur.’

Yargıtay yeni bir kararında⁹⁶⁸⁴ ‘çek bir ödeme vasıtası olup, kural olarak mevcut bir borcun tasfiyesi yönelik verildiğin kabulü gerekir. BK. 182/2 maddesi uyarınca asıl olan peşin satın olup, peşin satışta malın ve bedelinin aynı anda verildiği kabul edilmektedir. Davacı, malların teslim edilmediği... çeklerin avans karşılığı verildiğini iddia ettiğine göre bu iddiasını HUMK 290. maddesi uyarınca yazılı delil ile kanıtlamalıdır’ demiştir.

Yargıtay’a intikal eden diğer bir olayda; ‘davalı keşideci, davalı lehtarla verdiği müşterinin karşılıksız çıkması üzerine, bedelini ödeyerek geri aldığını; lehtar ise, çek karşılıksız çıktığından iade ettiğini’ ileri sürmüştür.

Yargıtay⁹⁶⁸⁵ ‘mal bedeli olarak verilen çekin keşideci davalı elinde olduğu hususunda ihtilaf yoktur. Çekin borçlu davalı elinde olması, bedelin ödendiğine karine teşkil eder. Karinenin aksini, davalı alacaklı -lehtar- kanıtlamalıdır’ şeklinde karar vermiştir. Çek, kıymetli evrak olduğundan, davacı lehtarın karşılıksız çek elinde olmadıkça; çek nedeniyle icra takibi veya dava hakkı olmadığı kuşkusuzdur. Yüksek mahkeme; verilen çek

⁹⁶⁸¹ ERİŞ, G. Kıymetli Evrak, 2. Baskı, 2016, s: 30

⁹⁶⁸² ÜLGEN, H./ HELVACI, M./ KAYA, A./ ERTAN, F.N. Kıymetli Evrak Hukuku 13. Bası, 2021, s: 32 vd.

⁹⁶⁸³ Bknz: 11. HD. 29.01.2002 T. 360/648 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁸⁴ Bknz: 19. HD. 08.06.2001 T. 641/4448 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁸⁵ Bknz: 19. HD. 03.11.2004 T. 4553/10886 (www.e-uyar.com)

nedeniyle, temel ilişkiyi tartışmış; çekin keşideci –satıcının- elinde olmasını, mal bedelinin ödendiğine bir karine saymış; aksinin ispatını alıcıya yüklemiştir

Çek hamilinin, çekin lehtar olması -hamiline yazılı çekte, çeki elinde bulundurması veya emre yazılı çekte cirolar sonucu hamil sıfatını elde etmesi- mümkündür. Bu takdirde, çek keşidecisi ile hamil arasında temel ilişki bulunmayacaktır. Yargıtay bir kararında bu durumu değerlendirmiştir. Yüksek mahkemeye göre⁹⁶⁸⁶ ‘somut olayda çeklerin TTK’nun 708. Maddesinde düzenlenen ibraz süresi içerisinde muhatap bankaya ibraz edilmediği ve dolayısıyla davacının çekten kaynaklanan haklarını TTK’nun 720. maddesi hükmü gereğince ileri süremeyeceği anlaşılmaktadır. Adı geçen davacının davalı ile bir temel borç ilişkisi de bulunmadığından, açmış olduğu davanın reddi gerekirken, yazılı olduğu şekilde hüküm kurulmuş olması doğru görülmemiştir’ sonucuna varmıştır.....

Keşideci, lehtara çeki temel borç ilişkisine istinaden verdiği böyle bir borcu doğmazsa –örneğin; keşideci satın aldığı malların bedeli olarak çek verirse, ancak mallar teslim edilmezse ve keşideci sözleşmeyi feshederse- lehtara karşı ticari senede dayalı menfi tespit davası açarak⁹⁶⁸⁷ çekin hükümsüzlüğüne karar alabilecektir... Menfi tespit davasında, temel ilişkiyi ve çek lehtarının borcunun yerine getirdiğini keşideci ispat edecektir. Nitekim Yargıtay bir kararında⁹⁶⁸⁸ ‘çek, sebepten soyutlanmış bir ödeme vasıtası olup, ilke olarak keşidecinin mevcut bir borcunu ifa amacıyla keşide edilir. Bunun aksinin iddia eden ve çekin, hamilin ilerde ifa edeceği bir edime mukabil keşidecinin öncede bir ödemde bulunması amacıyla keşide edildiğini ileri süren keşideci, bu iddiasını ancak kesin bir delille kanıtlamak mükellefiyeti altındadır. Çekin bedelsizliği iddiasının hamilin açık muvafakati dışında tanıkla ispatı mümkün değildir. Olayda bu iddianın kabulü hususunda tanık sözlerine de dayanılmış olması usule aykırıdır.

Alacağı, meşru hamili bulunduğu bir çeki dayanan davalının alacaklı olduğu ayrıca ispat etmek mükellefiyeti mevcut değildir. Bu nedenle davalının, nizalı çekler karşılığında davacıya para veya mal olarak bir edada bulunduğu dair belge ibraz edememesi veya çekler ticari defterlerine işlememesi, bedelsizlik iddiasının delili olamaz’....

Yargıtay bu konuyu bir kararında⁹⁶⁸⁹ açıklığa kavuşturmuştur. Yüksek mahkemeye göre; ticari senede dayalı menfi tespit davasının yasal dayanağını İİK.’nin 72. maddesi oluşturmaktadır. Bu dava, senet borçlusu tarafından sadece senedin lehtar aleyhine açılacağı gibi, yalnız hamile veya hamiller yahut da lehtar ile hamil aleyhine birlikte açılması mümkündür. Davanın sadece lehtar aleyhine açılması hakkında davacı HUMK’un 290 ve müteakip maddelerine göre senedin karşılıksız olduğunu kanıtlamakla yükümlü olduğu halde lehtar ve hamil aleyhine açılması halinde usul hükümlerine göre önce lehtara karşı senedin bedelsiz olduğunu ispat edecek, bilare hamile karşıda bedelsiz senedir bile kendisinin zararına hareketle iktisap edildiğini kanıtlayacaktır (TTK. 599). Bu aşamada iddianın yerleşmiş Yargıtay içtihatlarına göre tanıkla bile kanıtlanması mümkündür. Buna karşılık, dava sadece hamil aleyhine açılırsa, davacı hem usul hükümlerine göre (HUMK 290) senedin bedelsiz olduğunu ve hem de davalı hamilin bile kendisini zararına hareketle senedi iktisap ettiğini kanıtlamak zorundadır. Buradan çıkan sonuç; menfi tespit davalarının kişiyi izlediğidir. Başka bir deyişle, dava kimin hakkında açılmış ise inceleme ona göre yapılmakta ve sonuçta verilen kararda sadece onun bakımından bir hüküm ifade etmektedir. Dava sonunda davacı ticari senet borçlusu haklı çıkacak olursa o sentten dolayı davalıya borçlu bulunmadığına karar verilir ve senet de sadece davalı yönünde iptal edilmiş sayılır. Yoksa davada taraf olmayan hamillerin durumunu etkilemez. Bu husus ticari senetlerin güvenli tedavül etmesinin de tabii bir sonucudur.”⁹⁶⁹⁰

⁹⁶⁸⁶ Bknz: 19. HD. 22.03.1996 T. 6077/2727 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁸⁷ Bknz 19. HD. 03.05.2001. T. 37/3371 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁸⁸ Bknz 19. HD. 25.05.2007 T. 510/5395 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁸⁹ Bknz: 12. HD. 05.10.1998 T. 9703/10135; 15. HD. 14.09.1992 T. 620/3977 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁹⁰ RESİOĞLU, S. Çek Hukuku, 2011, s: 135 vd.

Ö “Ticari senetlerde tecessüm eden hak, ilk müktesipten (lehtardan) sonra gelen hüsnüniyetli hamiller için mücerret bir haktır. .... Bu itibarla alacağın temlikinde de olduğu gibi, adi hukuk münasebetlerinden doğan şahsi def’iler, sonraki iyiniyetli hamillere karşı dermeyeran edilemez(eTTK m.599). Bundan dolayıdır ki nama yazılı olmaya ticari senetler ‘amme itimadına mahzar kıymetli evrak’ sayılmaktadır. Senette yazılı hakkın sonraki hamiller için adi hukuk münasebetinden müstakil, mücerret olması, ticari senetlerin emniyetle tedavülünü sağlayan çok önemli bir unsurdur.”⁹⁶⁹¹

“ Ö “ Kambiyo senetleri illi olamayan(mücerret/soyut) kıymetli evraktandır. Senedin geçerli olabilmesi, senedin mutlaka mevcut ve geçerli bir hukuki işleme dayanılarak düzenlenmiş olması gerekmez. Böyle bir işlemin olmaması veya mevcut olan işlemin sonradan ortadan kalkması yahut mevcut olan işlemin geçersiz olması, senedi geçersiz kılmaz. Ancak daha önce de temas ettiğimiz gibi senedin mevcut ve geçerli bir hukuki işleme dayanmaması nama yazılı kıymetli evrakta sonraki müktesipler de dâhil herkese; emre yazılı ve hamiline yazılı senetlerde de; iyi niyet bir başka değişle yaratılan hukuki görünümüne itimat ettiği iddiasında bulunamayacak kişilere karşı bir sübjektif (kişisel) /nispi def’i olarak ileri sürülebilir.”⁹⁶⁹²

“ Ö “ Ticaret hukuku bakımından ‘kıymetli evrak soyutluğu’ özel bir kavram olup, sonuçları bakımından medeni hukuk anlamındaki ‘soyutluk ilkesi’ne göre bazı farklılıklar gösterir. Bizi burada ilgilendiren; kıymetli evraktaki soyutluk ilkesi, ‘senet borçlusunun, bu hak kendisinden talep edildiğinde, buna karşı, kıymetli evrak yoluyla borçlanmasına neden olan temel borç ilişkisindeki sakatlığı yani senet dışı olguları def’i olarak ileri sürememesine’ denilir.

Ancak, kıymetli evraktan sayılan bütün senetlerde ‘soyutluk’ var denemez. Bu nitelik tam olarak ‘kambiyo senetleri’ olarak adlandırılan poliçe, bono ve çekte mevcuttur. ....⁹⁶⁹³

Daha önce de açıklandığı üzere, kıymetli evrakın doğumuna neden olan temel hukuki işlem veya ilişkiden etkilenmemesi, kıymetli evrakın sebepten mücerret (soyut) kıymetli evrak ile temel borç ilişkisi hukuken birbirinden ayrılmıştır, bu nedenle;

Temel borç ilişkisini gösteren kayıtların bu tip kıymetli evraka konulması caiz değildir;

Alacaklı sadece kıymetli evraka dayanarak dava açabilir;

Temel borç ilişkisinin varlığını ve geçerliliğini ispatlamakla yükümlü değildir.

Soyut kıymetli evraktaki hak, temel borç ilişkisinden bağımsız olarak üçüncü kişilere devredilebilir

Nihayet, kıymetli evrak geçerli olduğu sürece temel borç ilişkisine gidilemez.^{9694 9695}

Nama yazılı senetler, alacağın temliki(devri) hükümlerine uygun olarak devredilebilir ve bu durumda da senedi devralana karşı da, ondan önceki hak sahibinin şahsına karşı mevcut olan defiler ileri sürülebilir. Bu bakımdan, nama yazılı senetlerde soyutluk ilkesi geçerli değildir, dolayısıyla yetkili olmayan kimseden iyiniyetli iktisap söz konusu olmaz.”⁹⁶⁹⁶

“ Ö “Kıymetli evrakın soğukluğu, senette gerçekleştirilen kambiyo taahhüdü işlemlerinin soyutluğunu ifade eder. Yani bir kambiyo işlemi (bir kambiyo senedinin düzenlenmesi, ciro edilmesi, aval verilmesi gibi) bu işlemin yapılmasına hamil olan temel ilişkiden bağımsızdır. Diğer bir değişle, temel ilişki sakat olsa hatta hiç bulunmasa (hatır senetlerinde, hatır işlemlerinde olduğu gibi) ya da sonradan ortadan kalkmış olsa dahi, kambiyo işlemi sıhhatli olarak doğar. Temel ilişkideki eksiklikler bir şahsi def’i teşkil eder ve ancak şahsi def’ilerin ileri sürülme yeteneğinin sınırları içinde kullanılabilir. Bu

⁹⁶⁹¹ KARAYALÇIN, Y. Ticaret Hukuku ‘ ‘ Ticari Senetler(Kambiyo Senetleri)’’, 4. Baskı, 1970, s: 55

⁹⁶⁹² CAN, M. Kıymetli Evrak Hukuku(Ders Kitabı), 2012, s: 52

⁹⁶⁹³ PULAŞLI, H. Kıymetli Evrak Hukukun Esasları, 3. Bası, 2013, s: 36 vd.

⁹⁶⁹⁴ Bknz: 11 HD. 25.04.1978 T. 2055/2178

⁹⁶⁹⁵ PULAŞLI, H. age. s: 42

⁹⁶⁹⁶ PULAŞLI, H. age s: 49

nedenle diyebiliriz ki; kıymetli evrakta ‘senedin soyutluğu’ senedin ilk cirosundan itibaren başlar. Senet, tarafları arasında soyut değildir. Senedin tarafları kavramı, borç tanınması niteliğindeki ikili bir ilişki olan bonoda keşideciyi ve lehtarını, havale temeli üzerine kurulu poliçe ve çekte keşideci, muhatap ve lehtarını kapsar. Senedin ciro edilmesi halinde ise, işlemin tarafları ciranta ile ciro edilmiştir.

Bundan başka alacağın temlik hükümlerine göre devir edilebilen nama yazılı senetlerde, soyutluk niteliğinden yoksundur (TTK 687(2).)…”⁹⁶⁹⁷

“ Ö “Açık kambiyo senedinin, düzenlenmesine neden olan temel ilişkinin, kanunun emredici kurallarına, ahlaka, kamu düzenine aykırı ya da konusunun imkânsız olmaması gibi genel hükümler ile (TBK. m. 27) getirilen sınırlamalara uygun olması gerekli ve yeterlidir.

Aksi takdirde de, temel ilişkinin hukuka aykırılık gibi bir nedenle geçersiz olması ise, kural olarak açık kambiyo senedinin geçersizliği sonucunu ortaya çıkarmayacaktır. Zira kamu güvenliğine sahip olma özelliğini, unsurları tam kambiyo senetleri gibi bünyesinde barındıran açık kambiyo senedini kambiyo hukuku kurallarına göre devralan kimselerin iyiniyetli olmaları halinde korunmaları gerekir. Bu durumda, kambiyo senetlerindeki (mücerretlik) ilkesi gereği geçersiz olan kambiyo senedi değil temel ilişkidir. Temel ilişkideki bu tür sakatlıklar, temel ilişkiden soyut bir borç ilişkisi şeklinde ortaya çıkan açık kambiyo senetlerinde de bedelsizlik anlamına gelir ve şahsi def’i olarak ileri sürülebilir.”⁹⁶⁹⁸

“ Ö “Kıymetli evrak niteliğini taşıyan senetlerden bazıları sebepli (illi), bazıları ise soyuttur (mücerrettir). Onun için kıymetli evrak doktrininde ve mahkeme kararlarında illi olan ve olmayan kıymetli evrak ayrımı yapılır, illi olmayan kıymetli evrakta soyutluk ilkesi geçerlidir. Poliçe, bono ve çek bu ilkenin hâkim kıldığı illi olmayan kıymetli evrak kategorisine girerken, hisse senedi, konşimento, ipotekli borç senedi, soyutluk ilkesinin uygulanmadığı illi kıymetli evrakta örnek oluştururlar.

Mücerretlik, kıymetli evrak hamilinin durumunu güçlendirir ve bu sebeple de kıymetli evrakta güveni artırıp onun yoğunlukla kullanılmasını yani tedavülünü sağlar. Çünkü mücerretlik ilkesi nedeniyle birçok def’i saf dışı kalır. Mesela, alacağın temlikinin illi bir işlem olduğu kabul edilecek olursa, hukuki sebebi oluşturan temel işlemin geçersizliği, tasarruf işlemini yani temlik de etkileyip onu da hükümsüz hale getirecek, alacak temlik edende kalacaktır. O halde zaten mücerretlik söz konusu olmayacaktır....

Soyut kıymetli evrakta senet, temel ilişkinin tarafları arasında kaldığı sürece mücerretlik kuralları uygulanamaz. Ancak, alt ilişkinin tarafları arasında da soyutluğun bazı ilkeleri vardır. Birinci etki, mücerretliğin BK. m. 62’den doğan alt ilişkiye ait zaman aşımı def’ini bertaraf etmesidir. Şöyle ki, zamanaşımına uğramış bir borç için mücerret bir kıymetli evrak, mesela poliçe, bono veya çek veren kişi, taraflar arasında dahi zamanaşımı def’ine dayanamaz. İkinci olarak, kıymetli evrakın verilmesini tecdit kabul edilebildiği hallerde, temel ilişkideki def’iler taraflar arasında da ileri sürülemez hale gelir.”⁹⁶⁹⁹

“ Ö “Nedenden soyutlanmış (illeten mücerret) kıymetli evrakta, kıymetli evrakın düzenlenmesine neden olan esas hukuki ilişki, kıymetli evrak üzerinde etkili değildir. Kıymetli evrak mutlaka bir nedene dayalı olarak düzenlenir; satılan malın bedeli olarak, kira alacağı olarak, ödünç olarak verilen paranın geri alınması için olduğu gibi. İşte düzenlenen senetle önceki ilişkinin birbirinden ayrı olması, nedenden soyutlanmış olmasından kaynaklanmaktadır.

Kambiyo senetleri, doğumlarına neden olan hukuki işlemle bağlı durumda bulunmayan senetlerdir. Bu nedenle, senedin doğumuna neden olan hukuki işlemdeki sakatlık hali, kambiyo senetlerine yansımaz. Senedin devrinde, hamil, cirantanın haklarını değil

⁹⁶⁹⁷ ÇAMOĞLU, E. Kambiyo Senetlerinde Borçlunun Defileri (Savunmaları) (BATİDER Eylül/2019, S: 3, s: 18 vd.)

⁹⁶⁹⁸ ATİK, E. T. Açık Kambiyo Senetleri “Açığa İmza, 2. Baskı, 2019, s: 43 vd.”

⁹⁶⁹⁹ POROY, R./ TEKİNALP, Ü. Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 19. Baskı, 2010, s: 29 vd.

senette yazılı olan hakları devralır. Bunun sonucu; temel işlem sakat veya geçersiz olsa da, soyut kambiyo senedinin geçerliliğine zarar gelmez...”⁹⁷⁰⁰

“ Ö “Herhangi bir borç ilişkisi sebebiyle kıymetli evrak düzenlenmesi halinde, taraflar arasında biri temel (alt) ilişki, diğeri kıymetli evrak ilişkisi olmak üzere iki ayrı hukuki ilişki vardır. İşte, düzenlenmesine sebep olan temel ilişkiyle ilgisi kopuk olan kıymetli evraka ‘soyut (illetten-sebepten mücerret) kıymetli evrak’ denir. Soyut kıymetli evrakta, temel ilişki bir sebeple sakat olursa bundan kıymetli evrakın geçerliliği etkilenmez. Temel ilişkinin sakatlığı ile ilgili iddialar, temel ilişkinin tarafı olanlar arasında belirli sınırlar dâhilinde ileri sürülebilirse de, kıymetli evrak iyiniyetli üçüncü şahıslara devredildikten sonra artık bunlara karşı ileri sürülmesi mümkün değildir.”⁹⁷⁰¹

“ Ö “Kıymetli evrakların düzenlenmesi, başlı başına bir amaç değildir. Bir kıymetli evrak, kural olarak belirli bir sebebe dayanır. Bu sebep genellikle bir sözleşme olmaktadır. Kıymetli evraklar, düzenlenmesine ‘sebeplere ilişkin hukuki ilişki ile olan durumuna göre sebebe bağlı olan (illi) kıymetli evrak’ ve ‘sebebe bağlı olmayan (soyut) kıymetli evrak’ olmak üzere ikiye ayrılırlar.

Düzenlenmiş kıymetli evrakta yer alan hak, düzenlenmesine sebep olan temel ilişki-deki haktan bağımsız değilse, burada ‘sebebe bağlı (illi) kıymetli evrak’tan söz edilir. İlli kıymetli evrakta yer alan hak, temel ilişkide yer alan hakkın varlığına ve geçerliliğine bağlıdır. Temel ilişkide yer alan hakkın yokluğu yahut geçersiz olması durumunda, kıymetli evrakta yer alan hak da yoktur yahut geçersizdir. Bu açıdan illi kıymetli evrakta yer alan hak, temel ilişkiye uygulanan hukuk kurallarına tabidir...’

‘Soyut kıymetli evrak’larda ise kıymetli evrakta yer alan hak, temel ilişkide yer alan haktan tamamen bağımsızdır. Temel ilişkiden doğan hakkın varlığı veya geçersizliği ilgili herhangi bir aksaklık, kıymetli evrakta yer alan hakkı etkilememektedir. Temel ilişkide yer alan hak sakatlınsa bile, soyut kıymetli evrakta yer alan hak, bu sakatlıktan etkilenmeyerek varlığını sürdürür. Bu açıdan soyut kıymetli evrakta yer alan hak, düzenlenmesine sebep olan temel ilişkinin tabi olduğu hukuk kurallarına değil kıymetli evrakın kendine ilişkin düzenlenmiş hukuk kurallarına tabidir.

Kambiyo senetleri soyutluk niteliğine sahiptirler. Kambiyo senedinin düzenlenmesiyle birlikte, kural olarak temel ilişkiden bağımsız yeni bir hukuki durum yaratılmış olmaktadır.

Kambiyo senedi düzenlenmekle oluşan kambiyo ilişkisi, sözleşmede yaratılan ilk durumdan (temel ilişkiden) bağımsızdır...

Kambiyo senedinin düzenlenmesiyle birlikte soyutluk ilkesi kendiliğinden ortaya çıkmaz. Soyutluk ilkesi, senedin lehtarın elinden çıkması ile başlar...”⁹⁷⁰²

“ Ö “Kambiyo senetleri mücerret, sıkı sıkıya şekle bağlı, emre yazılı ve kamu itimatına mahzar senetlerdendir. Bu vasıfları dolayısıyla, kambiyo senetleri, tedavül kabiliyeti en fazla olan senetlerdendir...

.....Kambiyo senetleri BK. 17. maddesi hükmü anlamında mücerrettir. Ancak kambiyo taahhüdü, asıl borç münasebetinden ‘müstakil’ bir borç doğurur. Bu sebeple doğru- dan doğruya münasebet içinde bulunmayanlar arasında şahsi defiler ileri sürülemez...

Poliçe ve çekte keşideci ve lehtar arasındaki asıl borç münasebetine ‘bedel münasebeti’, keşideci ile muhatap arasındaki illi münasebete de ‘karşılık münasebeti’ denir.

Kambiyo senetleriyle asıl borç münasebetinden ‘müstakil’ bir borcun doğması, senette yazılı hakkın dermeyeranını (ileri sürülmesini) kolaylaştırır ve senet alacaklısına ‘emniyet’ bahşeder...”⁹⁷⁰³

⁹⁷⁰⁰ CAN, H./ GÜNER, S. Kıymetli Evrak Hukuku, 1994, s: 9 vd.

⁹⁷⁰¹ KAYAR, İ. Kıymetli Evrak Hukuku, 3. Baskı, 2003, s: 9 vd.

⁹⁷⁰² CEYLAN, N. Kambiyo Senetlerine Dayalı Olarak Açılan Menfi Tespit Davası, 2022, s. 35 vd.

⁹⁷⁰³ KINACIOĞLU, N. Kıymetli Evrak Hukuku, 4. Baskı, 1993, s. 105 vd.

“Ö “Kıymetli evrakta yerleşen hak, yalındır; borç nedeninin senette ayrıca gösterilmesi gerekmez.

Gerçekten, hamil senedi iktisap ederken keşideci ile lehtar arasında mevcut ilişkileri hesaba katmaya mecbur değildir. Zira, onlar arasında kararlaştırılan hakkı değil senette yansıyan bir hakkı devir almaktadır. Bu açıdan, senedin (sebepten mücerret) oluşu, önem kazanmaktadır...⁹⁷⁰⁴

“Ö “Ticari senetlerin tedavülüne imkan veren diğer bir unsur, bunların sebepten mücerret olarak ihdas edilmiş olmalarıdır. Elden ele geçişleri, sebepten ayrı cereyan ettiğinden uzun bir tetkike, hele şüphe ve tereddütlere yol açmazlar; mutlak butlan niteliğindeki defiler dışında iyiniyetli hamillere karşı hiçbir sebep ileri sürülemez...⁹⁷⁰⁵

“Ö “Kambiyo senetleri illetten mücerret senetlerdir. Kambiyo senedinin doğumuna neden olan asıl borç ilişkisindeki sakatlık, kambiyo senedinin geçerli olup olmamasını etkilemez. Asıl borç ilişkisi geçersiz olsa bile kural olarak kambiyo senedi hukuki geçerliliğini sürdürür...⁹⁷⁰⁶

“Ö “Kıymetli evrakta soyutluk (mücerretlik) kuralı geçerlidir. Kıymetli evrakta senette yer alan hakla, bunun kurulmasına neden olan temel borç ilişkisi arasında bağlantı yoktur. Senedin asıl borç ilişkisinden bağımsız bir varlığa sahip olduğu varsayılar. Kıymetli evrakta yerleşen hakkın yalın ve temeldeki nedeni içermemesi ya da ondan bağımsız bir varlığa sahip olması yüzünden, iyiniyetli hamile temel borç ilişkisinin varlığını kanıt yükümü olmaksızın doğrudan buna dayanma olanağını vermektedir, kıymetli evrakta yer alan hakkın temel ilişkiden bağımsız biçimde devri olanaklıdır. Ayrıca, söz konusu hak temel borç ilişkisi dışında kendine özgü kurallara bağlıdır. Gerçekten, hamil senedi iktisap ederken, keşideci ile lehtar arasındaki mevcut ilişkileri hesaba katma yükümünde değildir. Çünkü onlar kararlaştırılan hakkı değil senette yansıyan bir hakkı devralmaktadır...⁹⁷⁰⁷

“Ö “Kıymetli evrakta mücerretlik ilkesi uyarınca, senette yer alan hak ile bu hakkın oluşmasına neden olan temel borç ilişkisi arasında bir bağıllık yoktur. Senet, temel borç ilişkisinden bağımsız bir varlığı haizdir.

Ticari senetler bakımından, asıl ilişkiye dayanması gereken kazandırıcı işlemlerin mücerretliği, ‘bir kazandırıcı işlemin geçerliliği, o işlemin dayanağı olan asıl borç ilişkisinin geçerli olmasına bağlı değilse, o kazandırıcı işlem mücerrettir’ şeklinde tanımlanabilir. Ticari senetlerde, asıl borç ilişkisinden meydana gelen defilerin ileri sürülememesinin, mücerretlik prensibinin bir sonucu olmayıp, mücerretliğin defilerin ileri sürülememesi değil aksine ileri sürülebilmesi imkânı olur.

Kıymetli evrakın mücerretliği, ticaret hukukunda kendine özgü bir kavramdır. Burada, senede dayalı bir talep hakkı ile karşı karşıya kalan borçlunun borçlanmasına neden olan temel borç ilişkisindeki sakatlığı ileri sürememesi, kıymetli evrakın mücerretliği ilkesinin sonucudur. Bu mücerretlik, senedin el değiştirmesi (tedavülü) halinde bahse konu olur. Yalnız senedi elinde bulunduran (hamil) aynı zamanda o işlemle taraf ise bu işlemde doğan defiler ona karşı da ileri sürebilir. Mücerretlik, tam anlamıyla sadece ticari senetlerde söz konusudur. Bir kısım senetler, kıymetli evrak mahiyetinde olduğu halde bunların ‘mücerretlik niteliği’ yoktur...⁹⁷⁰⁸

...Kambiyo senetlerinde, temel ilişkiden bağımsız bir hak devrolunabilir. Bu hak, asıl borç ilişkisinden ayrı bir haktır. Hamil, istisnalar dışında senette görülen hakkı devralır. Keşideci ile lehtar arasındaki temel ilişki onu ilgilendirmez...⁹⁷⁰⁹

⁹⁷⁰⁴ ŞİMŞEK, E. Hukukta ve Cezada Ticari Senetler, 1982, s. 39

⁹⁷⁰⁵ ŞİMŞEK, E. Ticari Senetler, 1969, s. 24

⁹⁷⁰⁶ BOZER, A./GÖLE, C. Kıymetli Evrak Hukuku, 2020, s. 65

⁹⁷⁰⁷ GÜRÜZ, A. H. age. s: 16 vd.; 57 vd.

⁹⁷⁰⁸ ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ. Uygulamada Ticari Senetler (Poliçe-Bono-Çek), 1998, 3. Bası, s. 7 vd.

⁹⁷⁰⁹ ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ. age. s. 990

“ Ö “...Kambiyo taahhüdünde bulunmak için temel borç ilişkisinin bulunması normal ve mutad ancak şart değildir. Karşılıksız veya hatır için bile kambiyo taahhüdünde bulunabilir...”

Senedin mücerretliğinin en önemli göstergesi, senedin ilk hamili tarafından devredilmesiyle borçlunun asıl borç ilişkisindeki eksiklikleri veya farklı mutabakatı iyiniyetli hamillere karşı ileri sürememesidir.

Biri asıl borç münasebetinden, diğeri kambiyo münasebetinden doğan iki ayrı talep hakkı birbirine paralel mevcudiyetini korur. Bu haklar birbirinden bağımsız ve varsa teminatlar birbirinden ayrıdır.

Adi alacak ödenmiş ancak kambiyo senedi tedavül ederek iyiniyetli üçüncü bir şahsın elinde bulunuyorsa, adi alacağın ödenmesi kambiyo taahhüdünü ortadan kaldırmaz. Olsa olsa borçluya temel ilişkiden kaynaklanan şahsi defî hakkı verir. Bu hak, iyiniyetli hamile karşı kullanılamaz; bu durumda borçlunun hamile ikinci bir ödemede bulunması gerekir. Böyle bir durum söz konusu olduğunda borçlu, fazla ödeme nispetinde ve haksız iktisap kaidelerine dayanarak, adi alacağı tahsil edenden hakkını talep eder (TK. m. 732; BK. m. 77/82).”⁹⁷¹⁰

“ Ö “Soyutluk ilkesi, kambiyo taahhüdünün geçerliliğini etkileyen unsurlardan olup (TTK m. 671/1-b, 776/1-b, 780/1-b) ispat yükünün yer değiştirmesi (alacaklı lehine) ve kişisel defîlerin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi sonuçlarını doğurur. Öte yandan kambiyo senedinin düzenlenmesiyle temel ilişkiye dayanan hak ile senet arasında birbirini içine alan, saklı tutan bir ilişki kurulmaktadır (TTK m. 645). Nitekim bu ilişki nedeniyle temel borç ilişkisi, kambiyo senedinden bağımsız olarak ileri sürülemez. Eş söyleyişle, alacaklının temel ilişkiye dayanabilmesi için kambiyo ilişkisinin sona ermesi gerekir. Bu bağlamda kambiyo senediyle bünyesindeki temel ilişkisinin ispat açısından da ayrı ayrı düşünülmemeyeceği kabul edilmelidir. Dolayısıyla tamamen kendi iradesiyle bir kambiyo senedi düzenleyerek bir miktar parayı alacaklıya ödeme taahhüdü altına giren borçlu, imzasının hukuki sonuçlarına katlanmak durumundadır. Bu bağlamda kambiyo borçlusu, senetle ispat zorunluluğunun istisna olduğu haller dışında (HMK m. 203) senedin bedelsiz olduğunu ancak kesin delillerle ispatlayabilir.”⁹⁷¹¹

“ Ö “.....Genel olarak BORCUN MÜCERRETLİĞİ kavramından, bir borcun sebebi- nin açıklanmamış olmasına rağmen, borcun GEÇERLİ BİR BORÇ olarak kabul edilmesi anlaşılır. Bu kavram, en açık tanımını Türk borçlar yasasının 18.maddesinde bulur. Anılan hükme göre,(Borcun sebebini içermemiş olsa bile, borç tanınması geçerlidir.)Eski borçlar yasasında bu hüküm, (Borcun sebebini ihtiva etmemiş olsa bile, borç ikrarı mutetberdir.)şeklinde idi. Yeni yasada, BORÇ İKRARI yerine BORÇ TANIMASI sözcükleri kullanılmış ve böylece İKRAR sözcüğünün, eski 1086 sayılı Medeni Usul Yasasının 236.ve müteakip maddelerinde yer alan İKRAR terimiyle karıştırılmaması öngörülmüş- tür (Bkz.TBK.md.18 gerekçesi)...

Gerçekten, bir senet (somut yazımızda; BONO) asıl borç münasebetinin ne olduğunu açıklamıyorsa, senet lehdarının veya hamilinin, asıl borç ilişkisini ispat yükümü bulunmamaktadır. Salt, bononun varlığı, onun alacaklı bulunduğunu göstermeye yeterlidir. Lakin bu demek değildir ki, senet borçlusunun, taraflar arasındaki asıl borç münasebetinin ne olduğunu ispat hakkı yoktur ve asıl borç münasebetine ilişkin DEFİ ve İTİRAZLARINI dermeyer edemez. Özellikle, SENET BORÇLUSU ve SENET LEHDARI arasındaki asıl borç ilişkisinde, senet borçlusu, LEHDARA karşı, asıl borç münasebetinden doğan tüm defî ve itirazlarını ileri sürebilir. Evveleminde bilinmesi gerekir ki, MEVCUT BİR BORÇ İÇİN KAMBYO TAAHHÜDÜNDE BULUNULMASI ..... TARAFLARIN AÇIK YENİLEME İRADELERİ OLMADIKÇA YENİLEME SAYIL-

⁹⁷¹⁰ YILMAZ, L. Kambiyo Senetlerinde (Çek-Bono-Poliçede) Defiler, 2. Baskı, 2017, s. 114 vd.

⁹⁷¹¹ ÇİÇEKLİ, A. F. Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz Yoluyla Takipte Menfi Tespit Davasının Nite-likleri (Süleyman Demirel Üniversitesi Huk. Fak. Der. C: XI, S: 2, 2021, s. 894 vd.)

MAZ(TBK.md.133/2).Daha açık bir ifade ile, hiç kimse, salt kambiyo senedi borcu altına girmek için, bir senet ihdas etmez. Bu senet daima bir alt ilişkinin varlığı nedeniyle ihdas edilir ve bu işlemin yapılmasındaki amaç, ALACAKLININ, ALACAGININ VARLIĞINI İSBAT YÜKÜMÜNDEN KURTULMASI VE BU YÜKÜMÜN BORÇLUYA İNTİKAL ETTİRİLMESİNDEN İBARETTİR. Zira özellikle de ticari hayatta, piyasa şartlarının kolaylaştırılması ve alacaklının alacağına en kolay şekilde kavuşması murad edilir. İşte, kambiyo senetlerinin en önemli ihdas sebebi budur. Bir bono ihdas edildiği ve hele tedavüle çıkarıldığı zaman, senet borçlusunun son hamile karşı ileri sürebileceği defî ve itirazlar son derece kısıtlıdır ve bunun zaten böyle olması gerekir....”⁹⁷¹²

IV- Yargıtay içtihatlarında ‘kambiyo senetlerindeki mücerretlik (soyutluk) ilkesi’ konusunda;

Ö “ (...) 16. 6102 sayılı TTK’nın 776. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde bono veya emre yazılı senedin kayıtsız ve şartsız belirli bir bedeli ödeme vaadini içermesi gerektiği, 777. maddesinde de bu unsuru içermeyen bir senedin bono sayılmayacağı hükme bağlanmıştır. Bir kambiyo senedi olan bono üzerine bedel, faiz, protestodan muafiyet ve yetki şartı gibi kayıtların konulması kabul edilmekte ise de, illeten mücerretlik veya muayyenlik niteliklerini ortadan kaldıran kayıtların bono üzerine konulması onun kambiyo niteliğini ortadan kaldırır.

17. Bu çerçevede belirlilik (muayyenlik) kambiyo senetlerinin temel unsurlarından biridir. Tedavül kabiliyeti de dikkate alındığında, bononun bütün unsurlarının açık, net, yoruma elverişli olmayacak biçimde belirgin olması gerekir. Ö.’ın da ifade ettiği gibi poliçe ve bono keşidesi "şart kabul etmeyen" bir işlemdir (Ö., F.: Kıymetli Evrak Hukuku, 2. B., Ankara 1997, s.451).

18. Hukuk Genel Kurulunun 11.04.2018 tarihli ve 2017/19-819 E., 2018/771 K. sayılı kararında da benimsendiği üzere, 6762 sayılı TTK’nın 688. Maddesinde belirtilen şekli koşulların yanında taraflar bononun ihdas nedeni (malen/nakden ya da teminat kaydı ile alındığını), uyuşmazlık durumunda aralarındaki anlaşmaya göre yetkili olacak mahkeme, faiz gibi bononun geçerliliğine etki etmeyecek ihtiyari unsurları belirleyerek senede ekleyebilirler. Sıralanan şekil şartlarından da anlaşıldığı üzere, kambiyo senetleri temel hukuki ilişkiden bağımsız bir nitelik taşır ve soyut bir borç ikrarı içerir. Bu nedenle de bono düzenlenirken temel ilişkinin kaynağına yönelik “bedelin malen-nakden ya da teminat olarak alındığına” ilişkin ibarelerin senede yazılması zorunlu değildir. Taraflar bu ibareleri ticaret hayatındaki olası bir uyuşmazlık durumunda ispat hukukunda karşılaşılabilecekleri zorlukları daha kolay aşmak amacıyla ihtiyari olarak kayıt altına almaktadırlar. Yoksa elbette ki bu kayıtlar bağımsız borç ikrarı içeren senetlerin niteliğine etki etmez.

19. Bonoda teminat kaydı var ise de neyin teminatı olduğu belirtilmediğinden bu kayıt bononun mücerretlik vasfını ortadan kaldırmaz. Sadece teminat olduğuna dair eklenen bu kayda doktrinde mücerret teminat kaydı denilmektedir.

20. Senet üzerinde asıl borç ilişkisine atıf yapan veya ödemeyi şarta bağlayan kayıtlar olması durumunda mücerretlik vasfı ortadan kalkacağından böyle bir senede dayanılarak kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapılamaz. Örneğin "hisse devrinin teminatıdır", "... ile imzalanan sözleşmenin teminatıdır", "eseri... tarihinde tamamlayamam hâlinde ödeyeceğim", "inşaat bitiminde ödenecektir" şeklindeki kayıtlar. Bononun teminat senedi olduğu senet metninden anlaşılabilir ya da teminat bono kayıtsız (koşulsuz) borç vaadi içermediği için hükümsüzdür ve bu hükümsüzlük; düzenleyen tarafından, lehtara veya ciranta konumunda olan hamile karşı da ileri sürülebilir. Bu hâlde TTK’nın 687. maddesinin 1. fıkrası uyarınca senet metninden anlaşılabilir (hükümsüzlük) defî vardır. Bu defî mutlak defî olup, üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir. Bu durumda kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibin İİK’nın 170/a maddesi gereğince iptaline karar verilmesi gerekir...”

HGK. 15.09.2020 T. E: 2017/269, K: 591 (www.e-uyar.com)

⁹⁷¹² SOMUNCUOĞLU, Ü. Bonolarda Mücerretlik İlkesi (www.unalsomuncuoglu.net)

Ö “(...) mücerret (soyut) bir borç ilişkisini ifade edip, bedelsizlik iddiası keşideci davacı ve lehtar davalı arasındaki temel ilişkide şahsi defii olup davanın tarafları dışındaki iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceğinden ödeme aracı olan çekin tedavül kabiliyetini ortadan kaldıracak, davanın tarafları dışında üçüncü kişileri bağlayacak şekilde ihtiyati tedbir kararı da verilemeyeceğinden davaya konu çek hakkında üçüncü kişileri de bağlayacak şekilde ödemedi men ihtiyati tedbir talebinin yasal şartları oluşmamıştır. Temel ilişkinin tarafları yönünden ise; çek bir ödeme vasıtası olup, kural olarak mevcut bir borcun ifası amacıyla verildiği kabul edilir. Davacının, bu çekler karşılığında mal vermediğini ve çeklerin davalı nezdinde bedelsiz kaldığını ispat etmesi gerekir. Somut olayda, dosyanın mevcut kapsamı itibarıyla bu konuda yaklaşık ispat gerçekleştirmediğinden, tedbir talebinin reddine karar verilmiş olmasında bir isabetsizlik bulunmamaktadır...”

İstanbul BAM. 14. HD. 24.01.2019 T. E: 18, K: 97 (www.e-uyar.com)

Ö “ (...) Mahkemece, davaya konu belgelerin kambiyo senedi niteliğinde olduğu, kambiyo evrakının sebepten mücerret olduğu, davacının bonoların ödendiğini yazılı belge ile kanıtlayamadığı, davacının tahsil için ciro ederek senetleri dava dışı E...’ a verdiği hususunun soyut olarak kalmış bir iddiadan ibaret olduğu, senetlerin tahsil için ciro edildiğinin davacı tarafından ispatlanamadığı gerekçesiyle davanın reddine ve davacının kötü niyet tazminatına mahkum edilmesine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacının yapmış olduğu suç duyurusu üzerinden dava konusu senetlerle ilgili olarak güveni kötüye kullanma suçundan E. ve hamil Y. hakkında ceza davası açıldığı ve davanın halen derdest olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece BK'nın 74. maddesi gereğince ceza hakiminin maddi vak'aya ilişkin tespitinin derdest dosyaya etkisi de gözönünde bulundurularak, bekletilen mesele yapıp sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir...”

19. HD. 29.11.2018 T. E: 1818, K: 6194 (www.e-uyar.com)

Ö “(...) Davacı takibe konu senedin kendisinden zorla alındığını iddia ederek menfi tespit davası açmıştır. Senet sebepten mücerret olmakla, davacı ileri sürdüğü vakıaların varlığını ispat yükü altındadır. 6100 Sayılı HMK'nın 201. maddesi uyarınca senede bağlı iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak ya da azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler yasa dışı öngörülen miktardan az bir miktara ait olsa bile tanıkla ispat olunamaz ise de, aynı yasanın 203. maddesinde bu kuralın istisnaları hükme bağlanmıştır. HMK'nın 203/1-ç. maddesine göre hukuki işlemlerde irade bozukluğu ile aşırı yararlanma iddialarının bulunması halinde tanık dinlenebilir. 6098 Sayılı TBK'nın 38. maddesinde ise ikrahın (korkutma) koşulları düzenlenmiştir. Takip dayanağı bononun davacı keşidecinin korkutulması sonucunda alındığı iddiasının henüz kanıtlanamaması, ayrıca korkutma iddiasının HMK'nın 209. maddesinde düzenlenen sahtecilik kavramı kapsamında değerlendirilemeyeceği, İlk Derece Mahkemesi kararının bu nedenle yerinde olmadığı, davalı O. vekilinin istinaf başvurusunun HMK'nın 353/1-b-2. maddesi uyarınca kabulüne, İlk Derece Mahkemesinin itirazın reddine dair ara kararının kaldırılmasına, davalı O. vekilinin tedbire itirazının kabulü ile HMK'nın 209/1. maddesi uyarınca verilen tedbirin kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir...”

Antalya BAM. 11. HD. 04.12.2018 T. E: 2276, K: 1945 (www.e-uyar.com)

Ö “(...) Mücerret kıymetli evrak, senedin tanzimine sebep olan asıl borç ilişkisinin (temel borç ilişkisi) senetten anlaşılmasına imkân bulunmayan kıymetli evraktır. Ancak mücerret senetler de bir temel münasebete dayanır. Bu tür senetlerle söz konusu hukuki münasebet arasında bir bağ kurulmamıştır. Senet hamili bir ihtilaf hâlinde alacağını kıymetli evraka dayandırabilir. Geçerli bir temel münasebetin bulunmadığı veya buna ilişkin defilerin dermeyanı ve ispatı meselesi borçluya yüklenmiştir. Bu prensibin en üst seviyede uygulandığı senet kambiyo senetleridir (Öztaş, F. Kıymetli Evrak Hukuku, 2013, s.36).

Bir kambiyo senedi olan bono üzerine bedel, faiz, protestodan muafiyet ve yetki şartı gibi kayıtların konulması kabul edilmekte ise de, illetten mücerretlik veya muayyenlik niteliklerini ortadan kaldıran kayıtların bono üzerine konulması onun kambiyo niteliğini ortadan kaldırır.

Bononun teminat senedi olduğu senet metninden anlaşılan hâllerde bono kayıtsız (koşulsuz) borç vaadi içermediği için hükümsüzdür ve bu hükümsüzlük düzenleyen tarafından, lehtara veya ciranta konumunda olan hamile karşı da ileri sürülebilir. Bu hâlde TTK'nun 687/1. maddesi uyarınca senet metninden anlaşılan (hükümsüzlük) defî vardır. Bu defî mutlak defî olup, üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir.

Bononun teminat senedi olduğu senet metninden anlaşılamiyor ise bu hâlde düzenleyen, senedin lehtar veya hamili ile kendi arasında var olan sözleşmedeki karşı edimin güvencesi olarak verildiğini bir kişisel defî olarak ileri sürebilir; ancak bu iddiasını yazılı delil ile kanıtlaması lazımdır. Senedin teminat senedi olup olmadığı yargılama sonucunda belli olacaktır; sonuçta bu senede dayalı kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapılamaz (Ülgen, H./Helvacı, M./ Kendigelen, A./ K., A.; Kıymetli Evrak Hukuku, 2015, s.148).

Bu konuda bononun sözleşme ile bağlantısı kanıtlanmalıdır. Bononun sözleşmenin teminatı olarak verildiği iddiası kişisel defî olup, TTK'nun 778/a bendinin göndermesi ile uygulanması gereken TTK'nun 687/1. maddesi uyarınca kişisel defiler temel ilişkinin tarafları arasında ileri sürülebilir. Senedin üçüncü kişiye ciro veya teslim yolu ile devredilmesi hâlinde bu definin iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi mümkün değildir.

Yukarıda belirtilen ilke ve kurallar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; takibe konu bonoda borçlu tanzim eden, alacaklı lehtar konumundadır. Bu nedenle borçlunun fındık satım sözleşmesinin teminatı olarak alacaklıya verildiğine yönelik kişisel defiyi (senet metninden bononun teminat olarak verildiği anlaşılmasa dahi) bono lehtar olan alacaklıya karşı ileri sürebilir. Alacaklı bononun satım sözleşmesi kapsamında verildiğini kabul etmekle birlikte bononun teminat amaçlı değil, malın teslimi karşılığında verildiğini beyan etmektedir.

Şu hâlde göre bononun satım sözleşmesi kapsamında verildiği taraflar arasında çekişmesiz olup, bu hususun borçlu tarafından yazılı delille ispatına gerek yoktur.

Dosya içinde bulunan ve alacaklı tarafından düzenlenen 10.06.2012 tarihli ve 722.150,00TL'lik faturanın üzerinde “Not: Bu mal Yağlıdere depo teslimi satılmıştır. Bedeli 10.10.2012, 10.11.2012, 10.12.2012, 10.01.2013 tarihlerinde eşit taksitler hâlinde ödenecektir. İşbu fatura bedeli tutarında senet teslim alınmıştır” ibaresinin bulunduğu görülmektedir.

Alacaklı vekili borçluya gönderdiği 05.07.2012 tarihli cevabi ihtarnamede senedin borca karşılık verildiğini beyan ettiği, ayrıca 18.10.2012 tarihli mahkeme ön inceleme tutanağındaki beyanında “Davacı A.T. ile bizim fındık alışverişimiz olmuştu. Ben kendisine bedeli mukabilinde fındığı satmıştım. Ancak bedelini alamadığım için bedeli kadar senet aldım. Zira daha sonra konuşmamızda senet miktarını 4 eşit taksitte ödeyeceği kararlaştırıldığında, 4 adet senet getirdiği takdirde benden bu senedi alacaktı. Yani bu senet teminat amaçlı verilmemişti. Malı teslim ettiğim için karşılığında verilmişti. Zira teminat alışverişin tamamı için verilmez. Bir kısmı için verilir.” şeklinde açıklamada bulunduğu anlaşılmaktadır.

O hâlde satım sözleşmesi kapsamında verildiği çekişmesiz olan bononun tanzim tarihi ve bedeli ile fatura tarihi ve miktarı aynı olup, faturada satım bedelinin eşit taksitler hâlinde ödeneceği kararlaştırıldığına göre senedin teminat amaçlı olarak alacaklıya teslim edildiğinin kabulü gerekir. Bunun için senet veya fatura üzerinde senedin satım sözleşmesinin teminatı olarak verildiğine ilişkin bir kaydın bulunmasına gerek yoktur.

Hâl böyle olunca takip dayanağı bononun taraflar arasındaki ilişkinin teminatı olarak verildiği, TTK'nun 776/b maddesinde öngörülen mücerret borç ikrarını içermediği, ta-

rafların sözleşme doğrultusunda edimlerini yerine getirip getirmediikleri dolayısıyla alacağın varlığı ve miktarının yargılamayı gerektirdiği anlaşılmalı yerel mahkemece Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır....”

HGK. 11.12.2018 T. E: 2017/12-1155, K: 1892 (www.e-uyar.com)

Ö “(...) Her ne kadar davacı taraf dava konusu çekin teminat çeki olarak davalıya verildiğini iddia etmekte ise de dava konusu çek üzerinde bu çekin teminat senedi olduğuna dair bir ibare yer almadığı gibi davacı taraf bu çekin teminat senedi olarak verildiğini de usulüne uygun delillerle ispat edememiş olup dava konusu çekin TTK uyarınca taşınması gereken zorunlu unsurları taşıdığı da dikkate alınarak yasal zeminde geçerli bir kambiyo senedi olduğu değerlendirilmiştir.

Bilindiği gibi çek bir kambiyo senedi olup, kambiyo senetleri için illiyetten mücerretlik ilkesi hakimdir. Bir diğer anlatımla çek bir ödeme aracı olup öncesindeki hukuki ilişkiden bağımsız olarak, bu hukuki ilişkinin geçerliliğine bakılmaksızın ödenmesi gereken kıymetli evraktır, zira davalı takip alacaklısı çeki ciro yolu ile elde etmiş olup iyiniyetli hamil konumundadır ve bu durumun aksi davacı takip borçlusu tarafça ispat edilememiştir. Bu nedenle davacıların açmış oldukları dava konusu çekten ötürü borçlu olduklarına dair menfi tespit davasının reddi gerekmiştir....”

Trabzon BAM 4. HD. 21.09.2020 T. E: 554, K: 650 (www.e-uyar.com)

Ö “(...)Mahkemece yapılan yargılama ve alınan bilirkişi raporu doğrultusunda, davacının iddialarını ispat edecek nitelikte belge ve delili dosyaya sunmadığı, kıymetli evraka dayalı olan alacağın illetten mücerret olduğu, aksinin ancak yazılı belge ile ispatının mümkün olduğu, kaldı ki temel ilişkiye dayalı borçlu olunmadığı iddiasının keşideciye karşı ileri sürülebileceği, ciranta sıfatını taşıyan davalı alacaklıya karşı ileri sürülemeyeceği gerekçesiyle ispat edilemeyen menfi tespit davasının reddine, kötüniyet tazminatı talebinin kabulüne karar verilmesinin yerinde olduğu...”

19. HD. 16.06.2020 T. E: 2018/4034, K: 1067 (www.e-uyar.com)

Ö “(...)Menfi tespit davalarında ispat yükü kural olarak alacaklıda olsa da, kambiyo senetleri sebepten mücerret olduğundan borçlu olunmadığının ispat yükümlülüğünün davacı borçluya ait olduğu- Bononun tarafların iradesi dışında düzenlendiği veya teminat bonusu olduğunun yazılı delille ispatlanması gerektiği- Davalının polis merkezindeki beyanlarından, davalının kefil sıfatıyla davacı keşideci borçlunun dava dışı üçüncü kişiye olan borcunun ödenmediğini ikrar ettiği, icra takip tarihinde bononun teminat fonksiyonunun devam ettiği ve bonoya konu alacağın muaccel olmadığı anlaşıldığından, davalının beyanı yanlış değerlendirmek suretiyle menfi tespit davasının reddine karar verilmesinin hatalı olduğu...”

(...) Dava, davacının icra takibine konu bonodan dolayı borçlu olmadığının tespiti istemine ilişkindir.

Menfi tespit davalarında ispat yükü kural olarak alacaklıdadır. Ancak kambiyo senetleri sebepten mücerret olduğundan borçlu olunmadığının ispat yükümlülüğü davacı borçluya aittir. Borçlu bononun tarafların iradesi dışında düzenlendiğini veya teminat bonusu olduğunu yazılı delil ile ispatlamalıdır....”

11. HD. 21.09.2021 T. E: 2020/4423, K: 5625 (www.e-uyar.com)

Ö “(...) Kambiyo senetleri temel hukukî ilişkiden bağımsız bir nitelik taşıy ve soyut bir borç ikrarı içerir. Bu nedenle de bono düzenlenirken temel ilişkinin kaynağına yönelik “bedelin malen-nakden ya da teminat olarak alındığına” ilişkin ibarelerin senede yazılması zorunlu değildir. Taraflar bu ibareleri ticaret hayatındaki olası bir uyuşmazlık durumunda ispat hukukunda karşılaşılabilecekleri zorlukları daha kolay aşmak amacıyla ihtiyari olarak kayıt altına almaktadırlar. Yoksa elbette ki bu kayıtlar bağımsız borç ikrarı içeren senetlerin niteliğine etki etmez.

19. Bütün mücerret alacaklarda olduğu gibi ticari senet (kambiyo senedi) alacağı da prensip olarak uygun bir asıl borç ilişkisine, bir illi ilişkiye dayanır. Bir kambiyo senedi düzenleyip veren veya elindeki kambiyo senedini devreden ve bu senedi alan herkes, bütün bu hukukî işlemlerin yapılmasına temel teşkil eden bir gayeye ulaşmak istemektedir. Senedi alan şahsın, bu senede sahip olup olmayacağı, yani senette mündemiç hakkı iktisap edip etmeyeceği bu gayeye bakılarak tespit olunur. Dolayısıyla söz konusu gaye, bir kambiyo senedinde (kıymetli evrakta) mündemiç hakkın husulü (doğumu) veya devri açısından hukukî sebebi teşkil eder. Senet bu gaye yönünden “ifa amacıyla”, daha açık bir ifadesiyle “mevcut bir borcu ifa için” veya “mevcut borcun yerine kaim olmak üzere” verilmiş olabilir. Senedin teminat amacıyla veya başka bir maksatla verilmesi (mesela kredi sağlamak, hibe vs.) de mümkündür.

20. Bir “teminat bonusu”ndan söz edilebilmesi için, ya bonoyu düzenleyen kişinin temel ilişkiyen kaynaklanan ediminin (cezaî şart öngörülen durumlar dışında) doğrudan doğruya belirli bir para borcunun ödenmesi olmaması yani paradan başka bir edim olması, ya da alacaklının uğrayacağı muhtemel zararları güvenceye bağlamak amacı ile bonoyu vermiş olması gerekir. Öğretide verilen örneklerde, örneğin bir müteahhidin inşaatı zamanında bitirememesi durumunda ödemek zorunda kalacağı cezaî şart karşılığında verdiği bono bir teminat bonusu olduğu gibi, satın alınıp, bedeli ödenmekle birlikte tapuda henüz devri yapılmadığı için satın alan kişinin adına tescil edilemeyen bir taşınmazın bedeline ilişkin olarak düzenlenip alıcıya verilen ve devir gerçekleşikten sonra karşılıksız kalacağı öngörülen bir bono da bu niteliktedir. Aynı şekilde, kiracının, kiralanana vereceği muhtemel zararların teminatı olarak kiralayana verdiği bono da bu anlamda bir teminat bonusudur (Türk, A.: Kambiyo Senedi Borçlusu Tarafından Açılan Bedelsizliğe ve Hükümsüzlüğe Dayalı Menfi Tespit Davalarının Gösterdiği Özellikler, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2005, Cilt 7, s. 329, 330).

21. Bir borç ilişkisi gereği taraflardan biri lehine bir para alacağı doğacağı kesin ise ve bu sözleşmede doğacak alacakların tahsili için bir kambiyo senedi verileceği öngörülmüş ise bu kambiyo senedinin teknik anlamda teminat gayesiyle değil, ifa uğruna (ifa amacıyla) verildiğinin kabulü gerekir. Çoğu hâlde, alacaklı, temel ilişkiyen doğan alacağının ifası uğruna, kambiyo senedine dayalı alacağın takibi daha kolay olduğu için (İİK m. 167 vd.) ya da senedi iskonto ettirerek vadeden önce alacağına kavuşmak olanağını elde etmek için borçludan bir kambiyo senedi vermesini ister. Bu senet ifa uğruna, temel borcun ifasını teminen düzenlenmiş olduğundan, alacaklı öncelikle bu senede dayanarak icra takibi yapmak isteyecektir. Teminat senedi verilmesi durumunda ise, ya temel ilişkide bir alacağın doğup doğmadığı kesin değildir, ya da senedi düzenleyen kişinin borcu, paradan başka bir edimdir (Türk, s. 328-329).

22. Senedin teminat senedi olup olmadığı yargılama sonucunda belli olacaktır; sonuçta bu senede dayalı kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapılamaz (Ülgen, H./ Helvacı, M./ Kendigelen, A./K., A.: Kıymetli Evrak Hukuku, 2015, s. 148).

23. Hukuk Genel Kurulunun 28.03.2018 tarihli ve 2017/12-1140 E., 2018/563 K. sayılı ile 11.02.2020 tarihli ve 2017/12-743 E., 2020/129 K. sayılı kararlarında da benimsendiği üzere bonoda teminat kaydı var ise de neyin teminatı olduğu belirtilmediğinden bu kayıt bononun mücerrettik vasfını ortadan kaldırmaz. Sadece teminat olduğuna dair eklenen bu kayda doktrinde mücerret teminat kaydı denilmektedir.

24. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 24.02.2010 tarihli ve 2010/19-67 E., 2010/99 K.; 28.03.2018 tarihli ve 2017/12-1140 E., 2018/563 K.; 11.02.2020 tarihli ve 2017/12-743 E., 2020/129 K. ile 15.09.2020 tarihli ve 2017/12-269 E., 2020/591 K. sayılı kararlarında da vurgulandığı üzere bononun teminat amaçlı verildiğinin kabul edilebilmesi için, neyin teminatı olarak verildiğinin ya bononun önündeki veya arkasındaki yazılar veya ayrı bir belge (İİK’nın 169/a maddesinde öngörülen) ile teminat senedi olduğunun kanıtlanması gerekir.

25. Senet üzerinde asıl borç ilişkisine atıf yapan ve ödemeyi şarta bağlayan kayıtlar olması durumunda mücerretlik vasfı ortadan kalkacağından böyle bir senede dayanılarak

kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapılamaz. Örneğin "hisse devrinin teminatıdır", "...ile imzalanan sözleşmenin teminatıdır", “eseri... tarihinde tamamlayamamam hâlinde ödeyeceğim”, “inşaat bitiminde ödenecektir” şeklindeki kayıtlar. Bononun teminat senedi olduğu senet metninden anlaşılan bu gibi hâllerde bono kayıtsız (koşulsuz) borç vaadi içermediği için hükümsüzdür ve bu hükümsüzlük; düzenleyen tarafından, lehtara veya ciranta konumunda olan hamile karşı da ileri sürülebilir. Bu hâlde 6102sayılı TTK’nın 687. maddesinin 1. fıkrası uyarınca senet metninden anlaşılan (hükümsüzlük) def’i vardır. Bu def’i mutlak def’i olup, üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir. Bu durumda kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibin İİK’nın 170/a maddesi gereğince iptaline karar verilmesi gerekir.

26. Bononun teminat senedi olduğunun senet metninden anlaşılamadığı hâllerde borçlu bu iddiasını İİK’nın 168/5 ve 169/a maddeleri kapsamında borca itiraz olarak ileri sürebilir. Bononun sözleşmenin teminatı olarak verildiği iddiası kişisel def’i olup, 6102 sayılı TTK’nın 778/a bendinin göndermesi ile uygulanması gereken aynı Kanunun 687. maddesinin 1. fıkrası uyarınca kişisel def’iler temel ilişkinin tarafları arasında ileri sürülebilir. Senedin üçüncü kişiye ciro veya teslim yolu ile devredilmesi hâlinde bu def’inin iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi mümkün değildir.

27. Borçlunun takibe konu bononun teminat bonusu olduğu şeklindeki beyanı borca itiraz niteliğindedir (Kuru, B.: İcra ve İflas Hukuku C: 2, 1997, s. 1715).

28. Bononun teminat senedi olduğu senet metninden anlaşılamiyor ise İİK’nın 169/a maddesi kapsamında bononun sözleşme ile bağlantısı kanıtlanmalıdır. Sözleşmede senedin vade, tanzim tarihi ve miktarlarına açık bir şekilde atıf bulunmalıdır. Senede açıkça atıf bulunan sözleşmede senedin teminat amacıyla verilmiş olduğu belirtilmiş olabilir. Nitekim bu hususlar Hukuk Genel Kurulunun 15.09.2020 tarihli ve 2017/12-269 E., 2020/591 K. sayılı kararında da benimsenmiştir.

29. Tüm bu açıklamalar ışığında somut olayın incelenmesinde; alacaklı tarafından borçlular aleyhine bonoya dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip başlatıldığı, senedin kambiyo vasfında olduğu, borçlular vekilinin icra mahkemesine başvurarak takip dayanağı senedin taraflar arasında imzalanan genel kredi sözleşmesinin teminatı olarak verildiğini iddia ederek borca itiraz ettiği, alacaklı vekilinin cevap dilekçesinde “bono kredi borcunun geri ödenmesinde kullanılmak üzere verilmiştir” şeklinde beyanda bulunduğu görülmektedir.

30. Takibe dayanak senet 6102 sayılı TTK’nın 776. maddesi uyarınca tüm unsurları içeren kambiyo senedi niteliğini haiz bono olup, senet üzerinde teminata ilişkin bir kayıt bulunmamaktadır. Alacaklı vekilinin cevap dilekçesinde “bono kredi borcunun geri ödenmesinde kullanılmak üzere verilmiştir” şeklindeki beyanı takip konusu senedin kredi sözleşmesinin teminatı olarak verildiği anlamına gelmez. Bu açıklama söz konusu senedin borçlular tarafından bankadan alınan kredi borcuna karşılık ifa amacıyla verildiğini gösterdiğinden, alacaklı vekilinin bu beyanı tek başına teminat iddiasını ispata yeterli değildir...”

HGK. 22.06.2021 T. E: 2017/12-357, K: 824 (www.e-uyar.com)

Ö “(...) 17. Kambiyo senetleri illetten mücerret kıymetli evrak niteliğine sahip olduklarından bu senetlerde yer alan hak, temel borç ilişkisinden bağımsızdır. Ancak kambiyo taahhüdünde bulunmanın temelinde, şart olmamakla birlikte, genellikle satım, bağışlama, kira, taşıma gibi bir borçlandırıcı işlem vardır. Temel borç ilişkisinin taraflarından birinin bir kambiyo senedi düzenleyip lehtara vermesiyle kambiyo ilişkisi diye adlandırılan ve temel borç ilişkisinden bağımsız olan ikinci bir borç ilişkisi doğar. Zira bir borç ilişkisi için kambiyo taahhüdünde bulunulması tarafların açık yenileme iradeleri olmadıkça TBK’nın 133/2. maddesi gereğince borcun yenilenmesi sonucunu doğurmaz; kambiyo senedinin ifa yerine değil ifa uğruna verilmiş olduğu kabul edilir. Dolayısıyla bir borç hakkında kambiyo senedi düzenlendiği takdirde, taraflar arasında biri temel borç

ilişkisi, diğeri kambiyo ilişkisi olmak üzere iki çeşit ilişki bulunur. Temel borç ilişkisi kendi hukukuna, kambiyo ilişkisi de kendi hukukuna tabidir.

18. Borçlu, kambiyo senedi nedeniyle alacaklıya karşı, genel olarak, ya kambiyo taahhüdünün hükümsüz olduğunu ya da temel borç ilişkisinden dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamayacağını ileri sürerek menfi tespit talebinde bulunabilir. Başka bir deyişle borçlunun kambiyo senedi borcundan dolayı sorumlu olmaması, doğrudan doğruya kambiyo senetleri hukukundan doğan nedenlerden kaynaklanabileceği gibi, temel borç ilişkisine yönelik nedenlere de dayanabilir.

19. Borçlunun, kambiyo taahhüdünün hükümsüz olduğunu ileri sürerek açtığı menfi tespit davası esasında maddi hukuk anlamında bir itiraz sebebine dayanılarak açılmaktadır. Bu kapsamda hükümsüzlük nedenine dayalı menfi tespit davalarında, uyumsuzluk temel ilişkiden değil, doğrudan doğruya kambiyo senetleri hukukundan kaynaklanmaktadır. Bu davalarda, kural olarak, davacının iddiası çoğu kez tüm senet ilgililerine karşı öne sürülebilen mutlak def’ilere dayanmaktadır. Örneğin kambiyo senedinin zorunlu şekil şartları içermemesi, kambiyo alacağının zamanaşımına uğraması, vadeyi beklemekten istemde bulunulması, ciro zincirindeki kopukluk, başvuru hakkının yitirilmiş olması, senette yazılı kısmî ödeme açıklaması, sorumsuzluk kayıtları ya da bir kambiyo taahhüdünün senet yapma iradesindeki bozukluk nedeniyle sahibini bağlamayacağı yönündeki iddialar hükümsüzlük nedenine dayalı menfi tespit talebine konu oluşturur.

20. Borçlunun, temel borç ilişkisinden dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamayacağını ileri sürerek açtığı menfi tespit davası, öğretici ve uygulamada bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası olarak adlandırılmaktadır. Bedelsizlik ise, bir kambiyo senedinin ihdasına neden olan temel alacağın herhangi bir nedenle mevcut olmamasıdır (İnan, Nurkut: Türk Hukukunda Hatır Senetleri ve Özellikle Hatır Bonoları, Ankara, 1969, s.16). Başka bir deyişle bir kambiyo taahhüdünün temel alacağı geçersizse ya da sona ermişse, o kambiyo taahhüdü bedelsiz demektir. Bu anlamda senedin bedelsiz sayılmasında esas alınan husus, temel borç ilişkisinin kendisi değil, bu temel borç ilişkisinden doğan temel alacaktır. Bu itibarla bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası ile maddi hukuk bakımından borcun mevcut olup olmadığının tespiti amaçlanmakta; borçlu olmadığını iddia eden borçluya, genel hükümlere göre bu durumu tespit imkânı verilmektedir. Dava neticesinde borçlu olunmadığının tespiti hâlinde ise davacı (borçlu) hakkında bir icra takibi başlatılması engellenmiş olacak veya başlatılan ve devam eden icra takibi iptal edilerek, davacının mevcut olmayan bir borcu ödemesi engellenmiş olacaktır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 29.04.2021 tarihli ve 2017/11-40 E., 2021/542 K. sayılı kararı).

21. Somut olayda davacı, aleyhine icra takibine konulan senedin hile ile imzalandığını dolayısıyla hükümsüz olduğunu iddia etmişse de dosya kapsamı ile bu iddiasını ispatlayamadığı hususu Özel Daire ile mahkeme arasında ihtilâf konusu değildir.

22. Hâl böyle olmakla birlikte, davacı davaya konu edilen senedin taraflar arasındaki haricî taşınmaz satış sözleşmesi nedeniyle verildiğini belirterek temel borç ilişkisini bu şekilde açıklamış; davalı da 28.05.2012 tarihli celsede ve akabinde verdiği beyanlarında haricen alınan taşınmazların zilyetliğinin iadesi sırasında taşınmazların bedelinin taraflar arasında yeniden belirlendiğini, senede de bu bedelin yazıldığını, borcun bu şekilde yenilediğini belirtmek suretiyle temel borç ilişkisini haricî taşınmaz satışıyla ilişkilendirmişti.

23. O hâlde geline aşamada davaya konu edilen senedin dayanağı olan ve taraflarca da kabul edilen temel borç ilişkisinin sıhhatini incelemek gerekecektir. Bunun için öncelikle sözleşme kavramına kısaca değinmekte fayda vardır.

24. Sözleşme; hukukî bir sonuç doğurmak üzere, iki veya daha ziyade kişinin karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanları ile uyuşmasını ifade eder (Kocayusufpaşaoğlu, Necip: Borçlar Hukukuna Giriş, 7. Bası, 2017, s. 95).

25. Borçlar Kanunu’nda olduğu gibi TBK’ında da sözleşme borç ilişkisinin kaynakları arasında sayılmış ve sözleşmenin tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulacağı (TBK. m.1) hüküm altına alınmıştır.

26. Belirtmek gerekir ki, bir hukukî işlemin geçerli ve amacına uygun hukukî sonuçlar doğurabilmesi için o hukukî işlemi yapan kişi veya kişilerin sağlıklı bir şekilde oluşmuş iradelerinin bulunması ve yine bu iradelerinin istenilen hukukî sonuca uygun şekilde açıklanması gerekmektedir. Sözleşmelere egemen olan ilke şekil serbestisidir. Buna göre, kural olarak, kanunda tersine bir açıklık olmadıkça sözleşmeler herhangi bir şekil şartına tabi değildir (BK m. 11/1; TBK m. 12/1). Bununla birlikte, bazı sözleşmelerin geçerli olabilmeleri kanunla belirli bir şekle uygun olarak yapılmaları koşuluna bağlanmıştır. Taraflar da, kanunun herhangi bir şekil koşuluna tabi tutmadığı bir sözleşmenin geçerliliğini, belli bir şekilde yapılmasını hükme bağlayabilirler. İlk belirtilen yasal şekil, ikincisinde ise “taraflarca kararlaştırılan şekil” (BK m. 16; TBK m. 17) söz konusudur.

27. Diğer taraftan şekil zorunluluğunun öngörüldüğü sözleşmelerde; kanunun öngördüğü şeklin kural olarak bir geçerlilik (sıhhat) şartı olarak düzenlendiğini, buna uyulmadan yapılan sözleşmelere “geçersizlik” müeyyidesinin bağlandığını, bunun hukukî mahiyet olarak emredici nitelikte olduğunu, bu nedenle de “geçersizlik” müeyyidesine bağlanan şekil eksikliğinin hâkim tarafından, taraflar ileri sürmeseler dahi, yargılamanın her aşamasında re’sen gözönüne alınması gerektiğini belirtmekte yarar vardır.

28. Bu kapsamda, tapulu taşınmazlarda mülkiyetin devrini öngören her türlü sözleşmelerin resmî şekilde yapılması zorunludur. Bu bir geçerlilik koşuludur (4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 706; BK m. 213; TBK m. 217; Noterlik Kanunu m. 60/3; Tapu Kanunu m. 26). Resmî biçimde yapılmayan sözleşmeler hukuken geçersiz olup, geçerli sözleşmelerde olduğu gibi taraflarına hak ve borç doğurmaz. Bu durumda taraflar verdiklerini sebepsiz zenginleşme kuralları gereğince geri isteyebilirler.

29. Bu durumda, sebepsiz zenginleşmenin (haksız iktisabın) temelini hakkaniyet ilkesine dayandığını belirtmekte yarar vardır. TBK’nın 79. maddesinin birinci fıkrasına göre sebepsiz zenginleşen, zenginleşmenin geri istenmesi sırasında elinden çıkmış olduğunu ispat ettiği kısmın dışında kalanı geri vermekle yükümlüdür. Ancak maddenin ikinci fıkrasında zenginleşen, zenginleşmeyi iyi niyetli olmaksızın elden çıkarmışsa veya elden çıkarırken geri vermek zorunda kalabileceğini hesaba katması gerekiyorsa, zenginleşmenin tamamını geri vermekle yükümlü olduğu düzenleme altına alınmıştır.

30. Ancak, bazı durumlarda zenginleşmenin tamamının geri verilmesi durumunda dahi diğer tarafın zararı tamamen karşılanamayabilir. Özellikle para borçlarında aradan geçen uzun zaman nedeniyle paranın değer kaybetmesi nedeniyle bu gibi durumlarla karşılaşmaktadır. Bu hâlde sebepsiz zenginleşmenin temelini “hakkaniyeti” sağlamak olduğu göz önüne alındığında paranın aynen iadesi ile adaletin tam olarak sağlanamayacağı açıktır.

31. Bu durumda Yargıtay içtihatları ile yaygınlaşarak kullanım alanı bulan “denkleştirici adalet ilkesi” gündeme gelmektedir. Geçerli bir sebebe dayanmaksızın bir kişinin mal varlığından diğerinin mal varlığına kayan değerlerin eksiksiz iadesi denkleştirici adalet düşüncesine dayanır. Denkleştirici adalet ilkesi, haklı bir sebep olmaksızın başkasının mal varlığından istifade ederek kendi mal varlığını artıran kişinin elde ettiği bu kazanımı geri vermek zorunda olduğunu ve gerçek bir eski hâle getirme yükümlülüğü bulunduğunu ifade eder.

32. Türk Medeni Kanunu’nun 2/2. maddesinde düzenlenen hakkın kötüye kullanılması yasağı kuralı, hâkime özel ve istisnai hâllerde (adalete uygun) hüküm verme olanağı sağlamaktadır. Yargı organları, çıkarlar dengesini ve adalet duygularını gözeterek toplumun gereksinimlerini karşılamakla yükümlüdür.

33. Enflasyon, paranın değerini (alım gücü) aradan geçen zamana bağlı olarak düşürmektedir. Doğal olarak belli bir miktar paranın verildiği tarihteki alım gücü ile aynı miktar paranın iade günündeki alım gücü arasında fark edilir ölçüde azalma olabilmektedir.

34. Geçersiz sözleşme gereğince, akdin düzenlendiği tarih itibarıyla verilen paranın aynen iadesine karar verilmesi ise, enflasyon nedeniyle büyük adaletsizlikler doğurur. Bu da toplumsal barış ve huzuru engeller.

35. Bu ilkeler Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 01.10.2014 tarihli ve 2013/1-1117 E. 2014/745 K.; 26.09.2019 tarihli ve 2017/3-963 E., 2019/955 K. sayılı kararlarında da benimsenmiştir.

36. Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında eldeki dava değerlendirildiğinde; davacının taşınmaz hisselerinin bir kısmını 31.08.1995 tarihli haricî satım sözleşmesi ile 115TL bedel karşılığında, bir kısmını da 15.03.1999 tarihli haricî satım sözleşmesi ile 1.350TL bedel karşılığında davalıya satarak zilyetliğini teslim ettiği ancak tapu devrinin sağlanmadığı, bir süre sonra ise davalı tarafından zilyetliğin iade edildiği, sözleşmeler sırasında verilen bedellere karşılık gelmek üzere taraflar arasında davaya konu edilen senedin düzenlendiği anlaşılmaktadır. Taraflar arasındaki haricî satıma konu olan taşınmazın satış tarihlerinde tapulu olduğu anlaşılmaktadır. O hâlde, anılan 31.08.1995 ve 15.03.1999 tarihli haricî satımların ve dolayısıyla taşınmazın zilyetliğinin iadesi sırasında senet karşılığında yapılan anlaşmanın da hukukten geçersiz olduğu kuşkusuzdur. Geçersiz olan hukukî işleme dayalı verilen senedin tahsil edilemeyeceği açık olduğuna göre taraflar ancak birbirlerine verdiklerini denkleştirici adalet ilkesine göre geri alabilirler.

37. Denkleştirici adalet kuralı gereğince iadeye karar verilirken, satış bedeli olarak verilen paranın alım gücünün ilk ödeme tarihindeki alım gücüne ulaştırılması gerekir. Somut olayda, 31.08.1995 ve 15.03.1999 tarihli haricî sözleşmelerle davacıya verilen paranın çeşitli ekonomik etkenlerin ortalamaları alınmak suretiyle hesaplanması gerekir. Bu durumda mahkemece, TEFE ve TÜFE endekslerinin Devlet İstatistik Enstitüsü’nden sorularak, satış bedelinin, ifanın imkânsız hâle geldiği vade tarihi itibarıyla çeşitli ekonomik etkenlerin (enflasyon, tüketici eşya fiyat endeksi, altın ve döviz kurlarındaki artışlar, memur maaş ve işçi ücretlerindeki artışlar vs.) ortalamaları alınmak suretiyle ulaşacağı alım gücü, yukarıda açıklanan ilke ve esaslar altında ve gerektiğinde bu konuda uzman bilirkişi veya kurulundan nedenlerini açıklayıcı, taraf, hâkim ve Yargıtay denetimine elverişli rapor alınarak belirlenmeli, bu yolla belirlenecek miktara, davacının kararı temyiz etmemesi nedeniyle davalının kazanılmış hakları da gözetilmek suretiyle, hükmedilmelidir. Mahkemece anılan hususlar göz ardı edilerek TBK’nın 28. maddesinde düzenlenen “aşırı yararlanma” hukukî nitelemesine dayanılarak hüküm tesisi yerinde olmamıştır.

38. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, davalının yaptığı açıklamaların kambiyo senedini temel ilişkiye bağladığı bu nedenle senedin illetten mücerretlik durumunun ortadan kalktığı, geçersiz bir sözleşmeye dayalı verilen senedin tahsil kabiliyetinin kalmadığı, bu anlamda geçersiz taşınmaz satışına uygulanacak hükümlere gidilmeksizin senedin tahsilinin mümkün olmadığından hareketle esasen davanın tümünden kabulünün gerektiği ancak verilen kısmen kabul kararının davacı tarafından temyiz edilmemesi nedeniyle Mahkemece verilen hükmün değişik gerekçe ile onanması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir....”

HGK. 16.11.2021 T. E: 2018/(13)3-17, K: 1426 (www.e-uyar.com)

Ö “(...)21. Hukuk Genel Kurulunun 28.03.2018 tarihli ve 2017/12-1140 E., 2018/563 K. sayılı ile 11.02.2020 tarihli ve 2017/12-743 E., 2020/129 K. kararlarında da benimsendiği üzere bonoda teminat kaydı var ise de neyin teminatı olduğu belirtilmediğinden bu kayıt bononun mücerretlik vasfını ortadan kaldırmaz. Sadece teminat olduğuna dair eklenen bu kayda doktrinde mücerret teminat kaydı denilmektedir.

22. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 14.03.2001 tarihli ve 2001/12-233 E., 2001/257 K.; 20.06.2001 tarihli ve 2001/12-496 E., 2001/534 K.; 24.02.2010 tarihli ve 2010/19-67 E., 2010/99 K.; 28.03.2018 tarihli ve 2017/12-1140 E., 2018/563 K. sayılı ile 11.02.2020 tarihli ve 2017/12-743 E., 2020/129 K. kararlarında da vurgulandığı üzere bononun teminat amaçlı verildiğinin kabul edilebilmesi için, neyin teminatı olarak verildiğinin ya bononun önündeki veya arkasındaki yazılar veya ayrı bir belge (İİK’nın 169/a maddesinde öngörülen) ile teminat senedi olduğunun kanıtlanması gerekir.

23. Senet üzerinde asıl borç ilişkisine atıf yapan ve ödemeyi şarta bağlayan kayıtlar olması durumunda mücerretlik vasfı ortadan kalkacağından böyle bir senede dayanılarak

kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapılamaz. Örneğin "hisse devrinin teminatıdır", "...ile imzalanan sözleşmenin teminatıdır", "eseri... tarihinde tamamlayamamam hâlinde ödeyeceğim", "inşaat bitiminde ödenecektir" şeklindeki kayıtlar. Bononun teminat senedi olduğu senet metninden anlaşılan bu gibi hâllerde bono kayıtsız (koşulsuz) borç vaadi içermediği için hükümsüzdür ve bu hükümsüzlük; düzenleyen tarafından, lehtara veya ciranta konumunda olan hamile karşı da ileri sürülebilir. Bu hâlde TTK'nın 687. maddesinin 1. fıkrası uyarınca senet metninden anlaşılan (hükümsüzlük) def'i vardır. Bu def'i mutlak def'i olup, üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir. Bu durumda kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibin İİK'nın 170/a maddesi gereğince iptaline karar verilmesi gerekir.

24. Bononun teminat senedi olduğunun senet metninden anlaşılamadığı hâllerde borçlu bu iddiasını İİK'nın 168/5 ve 169/a maddeleri kapsamında borca itiraz olarak ileri sürebilir. Bononun sözleşmenin teminatı olarak verildiği iddiası kişisel def'i olup, TTK'nın 778/a bendinin göndermesi ile uygulanması gereken TTK'nın 687. maddesinin 1. fıkrası uyarınca kişisel def'iler temel ilişkinin tarafları arasında ileri sürülebilir. Senedin üçüncü kişiye ciro veya teslim yolu ile devredilmesi hâlinde bu def'inin iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi mümkün değildir.

25. Borçlunun takibe konu bononun teminat bonusu olduğu şeklindeki beyanı borca itiraz niteliğindedir (Kuru, B. İcra ve İflas Hukuku C: 2, İstanbul 1997, s. 1715).

26. Bononun teminat senedi olduğu senet metninden anlaşılamıyor ise İİK'nın 169/a maddesi kapsamında bononun sözleşme ile bağlantısı kanıtlanmalıdır. Sözleşmede senedin vade, tanzim tarihi ve miktarlarına açık bir şekilde atıf bulunmalıdır. Senede açıkça atıf bulunan sözleşmede senedin teminat amacıyla verilmiş olduğu belirtilmiş olabilir. Nitekim bu hususlar Hukuk Genel Kurulunun 15.09.2020 tarihli ve 2017/12-269 E., 2020/591 K. sayılı kararında da benimsenmiştir....”

HGK. 23.02.2021 T. E: 2017/12-350, K: 152 (www.e-uyar.com)

Ö“(...) 14. Kambiyo senetleri mücerret kıymetli evrak niteliğine sahip olduklarından bu senetlerde yer alan hak, temel borç ilişkisinden bağımsızdır. Ancak kambiyo taahhüdünde bulunmanın temelinde, şart olmamakla birlikte, genellikle satım, bağışlama, kira, taşıma gibi bir borçlandırıcı işlem vardır. Böyle bir borçlandırıcı işlem yoksa senedin hatır için verildiği varsayılır. Temel borç ilişkisinin taraflarından birinin bir kambiyo senedi düzenleyip lehtara vermesiyle kambiyo ilişkisi diye adlandırılan ve temel borç ilişkisinden bağımsız olan ikinci bir borç ilişkisi doğar. Zira bir borç ilişkisi için kambiyo taahhüdünde bulunulması tarafların açık yenileme iradeleri olmadıkça TBK'nin 133/2 maddesi gereğince borcun yenilenmesi sonucunu doğurmaz; kambiyo senedinin ifa yerine değil ifa uğruna verilmiş olduğu kabul edilir. Dolayısıyla bir borç hakkında kambiyo senedi düzenlendiği takdirde, taraflar arasında biri temel borç ilişkisi, diğeri kambiyo ilişkisi olmak üzere iki çeşit ilişki bulunur. Aynı durum, kambiyo senedinin tedavülü hâlinde de karşımıza çıkar. Bir kambiyo senedi ciro edildiği zaman ciranta ile ciro edilen kişi arasında kural olarak bir temel ilişki (asıl borç ilişkisi) bulunmaktadır. Ayrıca, bu iki kişi arasında kambiyo hukukundan doğan bir kambiyo ilişkisi de mevcuttur. Bu sebeple taraflar arasındaki temel borç ilişkisindeki bozukluklar kambiyo ilişkisini etkilemez. Temel borç ilişkisinden doğan def'iler, temel borç ilişkisi ile kambiyo ilişkisinin taraflarının aynı olması ve bile bile borçlu zararına hareket edilmesi hâlleri dışında, kambiyo ilişkisinde ileri sürülemez. Zira temel borç ilişkisi kendi hukukuna, kambiyo ilişkisi de kendi hukukuna tabidir.

15. Borçlu, kambiyo senedi nedeniyle alacaklıya karşı, genel olarak, ya kambiyo taahhüdünün hükümsüz olduğunu ya da temel borç ilişkisinden dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamayacağını ileri sürerek menfi tespit talebinde bulunabilir. Başka bir deyişle borçlunun kambiyo senedi borcundan dolayı sorumlu olmaması, doğrudan doğruya kambiyo senetleri hukukundan doğan nedenlerden kaynaklanabileceği gibi, temel borç ilişkisine yönelik nedenlere de dayanabilir. Bununla birlikte borçlunun takas def'ini kullanması hâlinde ise, ne temel borç ilişkisine, ne de kambiyo senedi borcuna

dayanılmakta, borçlu, kambiyo senedinden doğan borcu ile hamildeki alacağını takas etmektedir.

16. Borçlunun, kambiyo taahhüdünün hükümsüz olduğunu ileri sürerek açtığı menfi tespit davası esasında maddi hukuk anlamında bir itiraz sebebine dayanılarak açılmaktadır. Bu kapsamda hükümsüzlük nedenine dayalı menfi tespit davalarında, uyuşmazlık temel ilişkiden değil, doğrudan doğruya kambiyo senetleri hukukundan kaynaklanmaktadır. Bu davalarda, kural olarak, davacının iddiası çoğu kez tüm senet ilgilerine karşı öne sürülebilen mutlak def’ilere dayanmaktadır. Örneğin kambiyo senedinin zorunlu şekil şartları içermemesi, kambiyo alacağının zamanaşımına uğraması, vadeyi beklemeden istemde bulunulması, ciro zincirindeki kopukluk, başvuru hakkının yitirilmiş olması, senette yazılı kısmi ödeme açıklaması, sorumsuzluk kayıtları ya da bir kambiyo taahhüdünün senet yapma iradesindeki bozukluk nedeniyle sahibini bağlamayacağı yönündeki iddialar hükümsüzlük nedenine dayalı menfi tespit talebine konu oluşturmaktadır.

17. Borçlunun, temel borç ilişkisinden dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamayacağını ileri sürerek açtığı menfi tespit davası, öğreti ve uygulamada bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası olarak adlandırılmaktadır. Bedelsizlik ise, bir kambiyo senedinin ihdasına neden olan temel alacağın herhangi bir nedenle mevcut olmamasıdır (İnan, N.kut: Türk Hukukunda Hatır Senetleri ve Özellikle Hatır Bonoları, 1969, s.16). Başka bir deyişle bir kambiyo taahhüdünün temel alacağı geçersizse ya da sona ermişse, o kambiyo taahhüdü bedelsiz demektir. Bu anlamda senedin bedelsiz sayılmasında esas alınan husus, temel borç ilişkisinin kendisi değil, bu temel borç ilişkisinden doğan temel alacaktır. Bu itibarla bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası ile maddi hukuk bakımından borcun mevcut olup olmadığının tespiti amaçlanmakta; borçlu olmadığını iddia eden borçluya, genel hükümlere göre bu durumu tespit imkânı verilmektedir. Dava neticesinde borçlu olunmadığının tespiti hâlinde ise davacı (borçlu) hakkında bir icra takibi başlatılması engellenmiş olacak veya başlatılan ve devam eden icra takibi iptal edilerek, davacının mevcut olmayan bir borcu ödemesi engellenmiş olacaktır.

18. Bedelsizlik iddiası, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (6102 sayılı TTK) 687. maddesi anlamında bir kişisel def’idir. Bedelsizlik bir kişisel def’i olduğundan düzenleyen tarafından kural olarak ancak senet lehtarına karşı ileri sürülebilir. Ancak borçlu, hamilin senedi bilerek kendi zararına devraldığını kanıtlamak şartıyla hamile karşı da bedelsizlik def’ini ileri sürebilir.

19. Bedelsizliğe dayalı menfi tespit davasının yasal dayanağı 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun (6098 sayılı TBK) 77 vd. maddelerinde düzenlenen sebepsiz zenginleşmedir. Zira kambiyo senetlerinde geçerli olan mücerretlik (soyutluk) ilkesi gereğince, temel alacağın mevcut olmaması veya geçersiz olması, kambiyo senedinin hükümsüzlüğü sonucunu doğurmamakta; buna karşılık temel ilişkideki sakatlık, kambiyo borçlusuna, borçlu olmadığını tespitiyle birlikte, alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşme def’ini dermeyan etme hakkını vermektedir.

20. Kambiyo senedinin düzenlenmesinde en önemli unsur temel alacağın varlığıdır. Ancak temel alacağın senedin tanzimi anında mutlak surette varlığı gerekli değildir. Başka bir deyişle kambiyo senedinin metninde muayyen bir meblağın yazılması gerekli ise de bu husus temel alacağın da muayyen olmasını gerektirmez; temel alacak doğduğu anda, senette yazılı olan miktardan az ise, senet kısmi bedelsizliğe uğrar (İnan, s. 45). Bu itibarla taraflar arasında temel ilişkinin varlığına rağmen, temel alacağı doğmamış ancak doğması mümkün ya da şarta bağlanmış bir alacak için veyahut da cezai şarta ilişkin olarak kambiyo senedi düzenlenebilir. Bu şekildeki bir alacağına bağlı olarak düzenlenen senet, vadesi gelmesine rağmen alacak doğmamışsa, o an için bedelsizdir. Fakat bu bedelsizlik geçici bir süre için olup, alacak doğunca senedin bedelsizliği alacak miktarı kadar ortadan kalkacaktır (Ertekin, E./Karataş, İ. Uygulamada Ticari Senetler, 1998, s. 693). Bu kapsamda kambiyo senedinin teminat amacıyla verildiği iddiası da temelinde bedelsizliğe dayalı bir iddiadır. Ancak kural olarak kambiyo senedinin teminat olarak

verilmesi senedin doğrudan bedelsizliğine yol açmaz, teminat altına alınan borcun yerine getirilmesi ve teminat ihtiyacının ortadan kalkması ile senet bedelsiz hâle gelir.

21. Temel borç ilişkisindeki bir edimin teminatı olarak düzenlenen kambiyo senetlerinde, teminat ettikleri husus gerçekleşinceye kadar geçici bedelsizlik, gerçekleşince kesin bedelsizlik söz konusudur. Eğer teminat ettikleri husus gerçekleşmez ise senette bedelsizlik ortadan kalkacaktır. Bu itibarla kambiyo senedinin teminat amacıyla düzenlenmesi hâlinde borçlu, senet lehtarın elindeyse (ciro görmemişse), teminatı talep etme şartlarının oluşmadığını (riskin gerçekleşmediğini) ya da alacaklının senedin teminatını oluşturduğu borç miktarını aşan bir talepte bulunduğunu kişisel def'i olarak öne sürebilir. Senet ciro edilmişse hamil senedin teminat senedi olduğunu biliyor ve borçlunun zararına hareket ediyorsa, anılan def'inin hamile karşı da öne sürülmesi mümkündür.

22. Hemen belirtilmelidir ki, kambiyo senedinin üzerinde teminat kaydı var ise ancak neyin teminatı olduğu belirtilmemiş ise bu kayıt kambiyo senedinin mücerrettik vasfını ortadan kaldırmaz. Buna karşılık senet üzerinde asıl borç ilişkisine atıf yapan veya ödemeyi şarta bağlayan kayıtlar olması durumunda senedin mücerretlik vasfı ortadan kalkacağından böyle bir senede dayanılarak kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapılamaz. Başka bir deyişle kambiyo senedinin teminat senedi olduğunun senet metninden anlaşılması durumunda senedin mücerretlik vasfı ortadan kalkacağı için senet hükümsüzdür ve bu hükümsüzlük; borçlu tarafından, lehtara veya ciranta konumunda olan hamile karşı da ileri sürülebilir. Dolayısıyla senet metninden anlaşılacak bu def'i mutlak defi niteliğinde olup, üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir.

23. Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı tarafından düzenlenen 50.000,00TL bedelli çekin lehtar olan davalıya verildiği, davalı tarafından süresi içerisinde bankaya ibraz edildiği, ancak karşılığı bulunmadığı için ödeme yapılmadığı, bunun üzerine davalı tarafından davacı aleyhine kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibe başlandığı anlaşılmaktadır. Davacı vekili, icra takibinden sonra, icra takibine konu çekin taraflar arasındaki sözleşmenin teminatı amacıyla verildiğini ve müvekkilinin sözleşme gereğince borcu bulunmadığını ileri sürerek eldeki menfi tespit davasını açmıştır. Dava konusu çekin üzerinde teminat kaydı bulunmamaktadır. Bu itibarla eldeki davanın bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası olduğu dosya kapsamı ile sabittir.

24. Taraflar arasında imzalanan 10.09.2011 tarihli öğrenci taşıma sözleşmesi ile davalı şirket tarafından işletilen özel okulun öğrenci taşıma işinin davacıya verildiği anlaşılmakta olup, anılan sözleşmenin 5/f maddesinde, davacı tarafından davalıya sözleşmenin teminatı olarak 50.000,00 TL bedelli çek verileceği, hizmetlerin veya taahhütlerin yerine getirilmemesi durumunda çekin kullanılacağı belirtilmiştir. Bu itibarla dava konusu çekin taraflar arasındaki sözleşmenin teminatı olarak verildiği kabul edilmelidir. Esasında bu hususta mahkeme ile Özel daire arasında uyuşmazlık da bulunmamaktadır. O hâlde yukarıda da bahsedildiği üzere çekin teminat olarak verildiği iddiası karşısında senedin geçici bedelsizliği söz konusu olduğundan çekin düzenleme tarihi olan 07.02.2013 tarihinde teminat edilen hususun gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerekmektedir. Bu kapsamda temel ilişkide çekin düzenleme tarihi itibarıyla teminat edilen husus gerçekleşerek temel alacak doğduğu zaman senedin bedelsizliği, alacak miktarı kadar ortadan kalkacaktır.

25. Davalı vekili davacının sözleşmeden kaynaklanan edimlerini yerine getirmediğini, tüm yılın taşıma ücretlerini velilerden almasına rağmen dönemin ortasında taşıma işini bıraktığını ve aldığı ücretleri iade etmediğini, ayrıca müvekkiline ödemesi gereken ücretleri de ödemediğini, önceki dönemden kaynaklanan ve 26.06.2012 tarihli borç mutabakat metninde yer alan borçlarının bulunduğunu savunarak dava konusu çekin bedelsiz olmadığını ileri sürmüştür. Bu durumda mahkemece tüm dosya kapsamı gözetilerek gerekirse uzman bilirkişi heyetinden rapor alınarak dava konusu çekin düzenleme tarihi itibarıyla; teminat edilen hususun gerçekleşip gerçekleşmediği, gerçekleşmiş ise davalının davacıdan temel alacağının bulunup bulunmadığı tespit edilerek sonucuna göre bir karar verilmelidir.

26. Hâl böyle olunca Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uymak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır....”

HGK. 29.04.2021 T. E: 2017/11-40, K: 542 (www.e-uyar.com)

Ö “(...) Takibe dayanak senedin arka yüzünde bulunan "Teminat senedir. Sözleşme ekidir” ibaresiyle, senedin sözleşmeye dayalı olarak verildiği senet üzerinden anlaşıldığından, senedin mücerretlik vasfının ortadan kalktığı ve kayıtsız ve şartsız belirli bir bedeli ödemek vaadini içermediği- Belirtilen ibareden sonra senedi ciro ile alan alacaklı cirantaya karşı, senedin kambiyo vasfında olmadığına mutlak def’î olarak ileri sürülebileceği....”

HGK.17.02.2022 T. E: 2018/12-309, K: 161 (www.e-uyar.com)

Ö “(...) Dava ve takip konusu çekin davalının ticari defterlerine kaydedilmemiş olmasının onu hükümden düşürmeyeceği gibi mücerretlik niteliğini de etkilemeyecek olmasına, çekin mevcut bir borcun tasfiyesine yönelik ödeme aracı niteliği taşımasına göre, mahkemece verilen ‘açılmış olan menfi tespit davasının reddine dair’ kararın usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle davacılar vekilinin tüm istinaf itirazlarının HMK'nun 353/(1)-b-1 maddesi uyarınca esastan reddine karar verilmiştir....”

11. HD. 26.05.2022 T. E: 2020/7293, K: 4120 (www.e-uyar.com)

Ö “(...) Kural olarak kıymetli evrakın soyutluk (illetten mücerretlik) ilkesi gereği temel ilişkiden ayrı olarak tek başına senetten kaynaklanan hak talep edilir.

Bonoda bedel kaydı TTK 776 maddesinde bir unsur olarak sayılmamıştır. Bu nedenle bononun bedelsiz kaldığını yada olduğunu iddia eden tarafça ispat edilmesi gerekmektedir. TTK 776. maddesinde bononun kayıtsız ve şartsız belirli bir bedeli ödemek vaadini içermesi gerektiği bir unsur olarak gösterilmiştir. Bu nedenle bono, mücerret (soyut) borç ikrarı içeren bir kambiyo senedir. Bu nedenle bonoyu düzenleyen ile bononun lehtar arasında bononun verilmesine neden olan hukukî işlemle bağlı değildir. Ancak bonoya “malen” ya da “nakden” “teminattır” “bedeli malen ahz olunmuştur” gibi bedel kaydı konulabilir. Böyle bir kayıt olması durumunda bononun bu nedenle düzenlendiği kabul edilecektir.

Bono da “malen” kaydının bulunması bononun bir mal karşılığı verildiğine karine teşkil eder. Malen bedel kaydı düzenleyen yada lehtar tarafından değiştirilmediği takdirde malın teslim edilmediğini ve bononun bedelsiz kaldığını iddia eden yada savunan senedi düzenleyen borçlu ispat etmek zorundadır....”

HGK. 18.11.2021 T. E: 2017/(19)11-3090, K: 1460 (www.e-uyar.com)

*

Ö “(...) 18.Kambiyo senetleri mücerret kıymetli evrak niteliğine sahip olduklarından bu senetlerde yer alan hak, temel borç ilişkisinden bağımsızdır. Ancak kambiyo taahhüdünde bulunmanın temelinde, şart olmamakla birlikte, genellikle satım, bağışlama, kira, taşıma gibi bir borçlandırıcı işlem vardır. Böyle bir borçlandırıcı işlem yoksa senedin hatır için verildiği varsayılır. Temel borç ilişkisinin taraflarından birinin bir kambiyo senedi düzenleyip lehtara vermesiyle kambiyo ilişkisi diye adlandırılan ve temel borç ilişkisinden bağımsız olan ikinci bir borç ilişkisi doğar. Zira bir borç ilişkisi için kambiyo taahhüdünde bulunması tarafların açık yenileme iradeleri olmadıkça TBK'nın 133/2 maddesi gereğince borcun yenilenmesi sonucunu doğurmaz; kambiyo senedinin ifa yerine değil ifa uğruna verilmiş olduğu kabul edilir. Dolayısıyla bir borç hakkında kambiyo senedi düzenlendiği takdirde, taraflar arasında biri temel borç ilişkisi, diğeri kambiyo ilişkisi olmak üzere iki çeşit ilişki bulunur. Aynı durum, kambiyo senedinin tedavülü hâlinde de karşımıza çıkar. Bir kambiyo senedi ciro edildiği zaman ciranta ile ciro edilen kişi arasında kural olarak bir temel ilişki (asıl borç ilişkisi) bulunmaktadır. Ayrıca, bu iki kişi arasında kambiyo hukukundan doğan bir kambiyo ilişkisi de mevcuttur. Bu sebeple

tarafklar arasındaki temel borç ilişkisindeki bozukluklar kambiyo ilişkisini etkilemez. Temel borç ilişkisinden doğan def'iler, temel borç ilişkisi ile kambiyo ilişkisinin taraflarının aynı olması ve bile bile borçlu zararına hareket edilmesi hâlleri dışında, kambiyo ilişkisinde ileri sürülemez. Zira temel borç ilişkisi kendi hukukuna, kambiyo ilişkisi de kendi hukukuna tabidir.

19.Borçlu, kambiyo senedi nedeniyle alacaklıya karşı, genel olarak, ya kambiyo taahhüdünün hükümsüz olduğunu ya da temel borç ilişkisinden dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamayacağını ileri sürerek menfi tespit talebinde bulunabilir. Başka bir deyişle borçlunun kambiyo senedi borcundan dolayı sorumlu olmaması, doğrudan doğruya kambiyo senetleri hukukundan doğan nedenlerden kaynaklanabileceği gibi, temel borç ilişkisine yönelik nedenlere de dayanabilir. Bununla birlikte borçlunun takas def'ini kullanması hâlinde ise, ne temel borç ilişkisine, ne de kambiyo senedi borcuna dayanılmakta, borçlu, kambiyo senedinden doğan borcu ile hamildeki alacağını takas etmektedir.

20.Borçlunun, kambiyo taahhüdünün hükümsüz olduğunu ileri sürerek açtığı menfi tespit davası esasında maddi hukuk anlamında bir itiraz sebebine dayanılarak açılmaktadır. Bu kapsamda hükümsüzlük nedenine dayalı menfi tespit davalarında, uyumsuzluk temel ilişkiden değil, doğrudan doğruya kambiyo senetleri hukukundan kaynaklanmaktadır. Bu davalarda, kural olarak, davacının iddiası çoğu kez tüm senet ilgililerine karşı öne sürülebilen mutlak def'ilere dayanmaktadır. Örneğin kambiyo senedinin zorunlu şekilde şartlarını içermemesi, kambiyo alacağının zamanaşımına uğraması, vadeyi beklemeden istemde bulunulması, ciro zincirindeki kopukluk, başvuru hakkının yitirilmiş olması, senette yazılı kısmi ödeme açıklaması, sorumsuzluk kayıtları ya da bir kambiyo taahhüdünün senet yapma iradesindeki bozukluk nedeniyle sahibini bağlamayacağı yönündeki iddialar hükümsüzlük nedenine dayalı menfi tespit talebine konu oluşturur.

21. Borçlunun, temel borç ilişkisinden dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamayacağını ileri sürerek açtığı menfi tespit davası, öğreti ve uygulamada bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası olarak adlandırılmaktadır. Bedelsizlik ise, bir kambiyo senedinin ihdasına neden olan temel alacağın herhangi bir nedenle mevcut olmamasıdır (İnan, N.kut: Türk Hukukunda Hatır Senetleri ve Özellikle Hatır Bonoları, 1969, s.16). Başka bir deyişle bir kambiyo taahhüdünün temel alacağı geçersizse ya da sona ermişse, o kambiyo taahhüdü bedelsiz demektir. Bu anlamda senedin bedelsiz sayılmasında esas alınan husus, temel borç ilişkisinin kendisi değil, bu temel borç ilişkisinden doğan temel alacaktır. Bu itibarla bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası ile maddi hukuk bakımından borcun mevcut olup olmadığının tespiti amaçlanmakta; borçlu olmadığını iddia eden borçluya, genel hükümlere göre bu durumu tespit imkânı verilmektedir. Dava neticesinde borçlu olunmadığının tespiti hâlinde ise davacı (borçlu) hakkında bir icra takibi başlatılması engellenmiş olacak veya başlatılan ve devam eden icra takibi iptal edilerek, davacının mevcut olmayan bir borcu ödemesi engellenmiş olacaktır.

22. Bedelsizlik iddiası, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (6102 sayılı TTK) 687. maddesi anlamında bir kişisel def'idir. Bedelsizlik bir kişisel def'i olduğundan düzenleyen tarafından kural olarak ancak senet lehtarına karşı ileri sürülebilir. Ancak borçlu, hamilin senedi bilerek kendi zararına devraldığını kanıtlamak şartıyla hamile karşı da bedelsizlik def'ini ileri sürebilir.

23. Bedelsizliğe dayalı menfi tespit davasının yasal dayanağı TBK'nın 77 vd. maddelerinde düzenlenen sebepsiz zenginleşmedir. Zira kambiyo senetlerinde geçerli olan mücerretlik (soyutluk) ilkesi gereğince, temel alacağın mevcut olmaması veya geçersiz olması, kambiyo senedinin hükümsüzlüğü sonucunu doğurmamakta; buna karşılık temel ilişkideki sakatlık, kambiyo borçlusuna, borçlu olmadığının tespitiyle birlikte, alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşme def'ini dermeyan etme hakkını vermektedir.

24.Kambiyo senedinin düzenlenmesinde en önemli unsur temel alacağın varlığıdır. Ancak temel alacağın senedin tanzimi anında mutlak surette varlığı gerekli değildir. Başka bir deyişle kambiyo senedinin metninde muayyen bir meblağın yazılması gerekli

ise de bu husus temel alacağın da muayyen olmasını gerektirmez; temel alacak doğduğu anda, senette yazılı olan miktardan az ise, senet kısmî bedelsizliğe uğrar (İnan, s. 45). Bu itibarla taraflar arasında temel ilişkinin varlığına rağmen, temel alacağı doğmamış ancak doğması mümkün ya da şarta bağlanmış bir alacak için veyahut da cezai şarta ilişkin olarak kambyo senedi düzenlenebilir. Bu şekildeki bir alacağına bağlı olarak düzenlenen senet, vadesi gelmesine rağmen alacak doğmamışsa, o an için bedelsizdir. Fakat bu bedelsizlik geçici bir süre için olup, alacak doğunca senedin bedelsizliği alacak miktarı kadar ortadan kalkacaktır (Ertekin, E./Karataş, İ.: Uygulamada Ticari Senetler, Ankara, 1998, s. 693). Bu kapsamda kambyo senedinin teminat amacıyla verildiği iddiası da temelinde bedelsizliğe dayalı bir iddiadır. Ancak kural olarak kambyo senedinin teminat olarak verilmesi senedin doğrudan bedelsizliğine yol açmaz; teminat altına alınan borcun yerine getirilmesi ve teminat ihtiyacının ortadan kalkması ile senet bedelsiz hâle gelir.

25. Temel borç ilişkisindeki bir edimin teminatı olarak düzenlenen kambyo senetlerinde, teminat ettikleri husus gerçekleşinceye kadar geçici bedelsizlik, gerçekleşince kesin bedelsizlik söz konusudur. Eğer teminat ettikleri husus gerçekleşmez ise senette bedelsizlik ortadan kalkacaktır. Bu itibarla kambyo senedinin teminat amacıyla düzenlenmesi hâlinde borçlu, senet lehtarın elindeyse (ciro görmemişse), teminatı talep etme şartlarının oluşmadığını (riskin gerçekleşmediğini) ya da alacaklının senedin teminatını oluşturduğu borç miktarını aşan bir talepte bulunduğunu kişisel defî olarak öne sürebilir. Senet ciro edilmişse hamil senedin teminat senedi olduğunu biliyor ve borçlunun zararına hareket ediyorsa, anılan defînin hamile karşı da öne sürülmesi mümkündür.

26. Hemen belirtilmelidir ki, kambyo senedinin üzerinde teminat kaydı var ise ancak neyin teminatı olduğu belirtilmemiş ise bu kayıt kambyo senedinin mücerrettik vasfını ortadan kaldırmaz. Buna karşılık senet üzerinde asıl borç ilişkisine atıf yapan veya ödemeyi şarta bağlayan kayıtlar olması durumunda senedin mücerretlik vasfı ortadan kalkacağından böyle bir senede dayanılarak kambyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapılamaz. Başka bir deyişle kambyo senedinin teminat senedi olduğunun senet metninden anlaşılması durumunda senedin mücerretlik vasfı ortadan kalkacağı için senet hükümsüzdür ve bu hükümsüzlük; borçlu tarafından, lehtara veya ciranta konumunda olan hamile karşı da ileri sürülebilir. Dolayısıyla senet metninden anlaşılan bu defî mutlak defî niteliğinde olup, üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir....”

HGK. 25.11.2021 T. E: 2017/(19)11-893, K: 1499 (www.e-uyar.com)

Ö (...) 22. Her senedin düzenlenmesinin altında yatan bir neden/ilişki vardır. İletten mücerret olan kambyo senetleri “ifa amacıyla” ya da “ifa yerine” düzenlenebilir. İfa amacıyla düzenlendiğinde, taraflarca aksi kararlaştırılmadığı sürece asıl borç ilişkisi ortadan kalkmaz. Kambyo senedinin bu iki nedenden hangisi için düzenlendiğinin açıkça belirtilmediği durumlarda, kambyo senedinin ifa amacıyla düzenlendiği kabul edilir. Bir başka anlatımla, kambyo senedinin mevcut asıl borç ilişkisinden doğan alacağın ifasını teminen, bu alacağın ifasının gerçekleştirilmesi uğruna düzenlenmesi esastır (Bozer, A./Göle, C.: Kıymetli Evrak Hukuku, 2018, s.68).

23. Kambyo senetleri mücerret kıymetli evrak niteliğine sahip olduklarından bu senetlerde yer alan hak, temel borç ilişkisinden bağımsızdır. Ancak kambyo taahhüdünde bulunmanın temelinde -şart olmamakla birlikte- genellikle satım, bağışlama, kira, taşıma gibi bir borçlandırıcı işlem vardır. Böyle bir borçlandırıcı işlem yoksa senedin hatır için verildiği varsayılır. Temel borç ilişkisinin taraflarından birinin bir kambyo senedi düzenleyip lehtara vermesiyle kambyo ilişkisi diye adlandırılan ve temel borç ilişkisinden bağımsız olan ikinci bir borç ilişkisi doğar. Zira bir borç ilişkisi için kambyo taahhüdünde bulunması tarafların açık yenileme iradeleri olmadıkça borcun yenilenmesi sonucunu doğurmaz; kambyo senedinin ifa yerine değil ifa uğruna verilmiş olduğu kabul edilir. Dolayısıyla bir borç hakkında kambyo senedi düzenlendiği takdirde, taraflar arasında biri temel borç ilişkisi, diğeri kambyo ilişkisi olmak üzere iki çeşit ilişki bulunur.

24. Aynı durum, kambyo senedinin tedavülü hâlinde de karşımıza çıkar. Bir kambyo senedi ciro edildiği zaman ciranta ile ciro edilen kişi arasında kural olarak bir temel ilişki

(asıl borç ilişkisi) bulunmaktadır. Ayrıca, bu iki kişi arasında kambiyo hukukundan doğan bir kambiyo ilişkisi de mevcuttur. Bu sebeple taraflar arasındaki temel borç ilişkisindeki bozukluklar kambiyo ilişkisini etkilemez. Temel borç ilişkisinden doğan def’iler, temel borç ilişkisi ile kambiyo ilişkisinin taraflarının aynı olması ve bile bile borçlu zararına hareket edilmesi hâlleri dışında, kambiyo ilişkisinde ileri sürülemez. Zira temel borç ilişkisi kendi hukukuna, kambiyo ilişkisi de kendi hukukuna tabidir.

25. Borçlu, kambiyo senedi nedeniyle alacaklıya karşı, genel olarak, ya kambiyo taahhüdünün hükümsüz olduğunu ya da temel borç ilişkisinden dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamayacağını ileri sürerek menfi tespit talebinde bulunabilir. Başka bir deyişle borçlunun kambiyo senedi borcundan dolayı sorumlu olmaması, doğrudan doğruya kambiyo senetleri hukukundan doğan nedenlerden kaynaklanabileceği gibi, temel borç ilişkisine yönelik nedenlere de dayanabilir. Bununla birlikte borçlunun takas def’ini kullanması hâlinde ise, ne temel borç ilişkisine, ne de kambiyo senedi borcuna dayanılmakta, borçlu, kambiyo senedinden doğan borcu ile hamildeki alacağını takas etmektedir.

26. Borçlunun, kambiyo taahhüdünün hükümsüz olduğunu ileri sürerek açtığı menfi tespit davası esasında maddi hukuk anlamında bir itiraz sebebine dayanılarak açılmaktadır. Bu kapsamda hükümsüzlük nedenine dayalı menfi tespit davalarında, uyumsuzluk temel ilişkiden değil, doğrudan doğruya kambiyo senetleri hukukundan kaynaklanmaktadır. Bu davalarda, kural olarak, davacının iddiası çoğu kez tüm senet ilgililerine karşı öne sürülebilen mutlak def’ilere dayanmaktadır. Örneğin; kambiyo senedinin zorunlu şekil şartları içermemesi, kambiyo alacağının zamanlaşımına uğraması, vadeyi beklemeden istemde bulunulması, ciro zincirindeki kopukluk, başvuru hakkının yitirilmiş olması, senette yazılı kısmi ödeme açıklaması, sorumsuzluk kayıtları ya da bir kambiyo taahhüdünün senet yapma iradesindeki bozukluk nedeniyle sahibini bağlamayacağı yönündeki iddialar hükümsüzlük nedenine dayalı menfi tespit talebine konu oluşturur.

27. Borçlunun, temel borç ilişkisinden dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamayacağını ileri sürerek açtığı menfi tespit davası, öğretisi ve uygulamada bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası olarak adlandırılmaktadır. Bedelsizlik ise, bir kambiyo senedinin ihdasına neden olan temel alacağın herhangi bir nedenle mevcut olmamasıdır (İnan, N.kut: Türk Hukukunda Hatır Senetleri ve Özellikle Hatır Bonoları, 1969, s.16). Başka bir deyişle bir kambiyo taahhüdünün temel alacağı geçersizse ya da sona ermişse, o kambiyo taahhüdü bedelsiz demektir. Bu anlamda senedin bedelsiz sayılmasında esas alınan husus, temel borç ilişkisinin kendisi değil, bu temel borç ilişkisinden doğan temel alacaktır. Bu itibarla bedelsizliğe dayalı menfi tespit davası ile maddi hukuk bakımından borcun mevcut olup olmadığının tespiti amaçlanmakta; borçlu olmadığını iddia eden borçluya, genel hükümlere göre bu durumu tespit imkânı verilmektedir. Dava neticesinde borçlu olunmadığının tespiti hâlinde ise davacı (borçlu) hakkında bir icra takibi başlatılması engellenmiş olacak veya başlatılan ve devam eden icra takibi iptal edilerek, davacının mevcut olmayan bir borcu ödemesi engellenmiş olacaktır.

28. Bedelsizlik iddiası, 6762 sayılı TTK’nın 599. (6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (6102 sayılı TTK) m.687) maddesi anlamında bir kişisel def’idir. Bedelsizlik bir kişisel def’i olduğundan düzenleyen tarafından kural olarak ancak senet lehtarına karşı ileri sürülebilir. Ancak borçlu, hamilin senedi bilerek kendi zararına devraldığını kanıtlamak şartıyla hamile karşı da bedelsizlik def’ini ileri sürebilir.

29. Bedelsizliğe dayalı menfi tespit davasının yasal dayanağı 818 sayılı Borçlar Kanunu’nun (BK) 61 vd. (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun (TBK) 77 vd.) maddelerinde düzenlenen sebepsiz zenginleşmedir. Zira kambiyo senetlerinde geçerli olan mücerretlik (soyutluk) ilkesi gereğince, temel alacağın mevcut olmaması veya geçersiz olması, kambiyo senedinin hükümsüzlüğü sonucunu doğurmamakta; buna karşılık temel ilişkideki sakatlık, kambiyo borçlusuna, borçlu olmadığının tespitiyle birlikte, alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşme def’ini dermeyan etme hakkını vermektedir.

30. Kambiyo senedi düzenlenmesine neden olan hukukî ilişkinin, karşılıklı borç yükleyen sözleşme olması ve bu sözleşmeden doğan borcun ifası için kambiyo senedinin düzenlenmesi hâli ise sıklıkla karşılaşılan bir durumdur.

31. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde, temel borç ilişkisindeki para borcunun (kambiyo senedindeki temel alacağın) karşılığı olan edimin ifa edilmemesi hâlinde kambiyo senedinin bedelsizliğinden bahsedebilmek için, borçlunun BK 106 ve 108’deki (TBK m. 125) seçimlik haklardan borcun ifa edilmemesi sebebi ile olumlu zararının tazminini veya sözleşmeden dönerek olumsuz zararının tazminini talep yolunu seçmesi gerekir. Zira seçimlik haklardan ilki olan borcun ifası ve gecikme tazminatının talep edilmesi durumunda, sözleşmenin ifasını talep eden taraf kendi borcunu ifa ile yükümlü olduğundan, senet henüz bedelsiz kalmayacaktır. Borçlunun zaten var olan borcun ifası ile gecikme tazminatı isteme hakkından vazgeçmesi ile alacaklı (kambiyo senedi borçlusu) ifayı talep etmek hakkını kaybederken, borçlu da asli edim yükümlülüğünü yerine getirme borcundan kurtulur. İşte bu noktada senedin bedelsizliği bu hâllerde gündeme gelecektir.

32. Bu noktada tüzel kişilik perdesinin aralanması teorisine değinmek gerekirse; bu teori ancak istisnai ve sınırlı durumlarda titizlikle uygulanması gereken bir teoridir. Bu teoriye ihtiyatlı bir biçimde yaklaşılmalı; istisnai bir teori olduğundan mümkün olduğunca dar yorumlanmalı ve bu teorinin uygulanmasına ancak tüzel kişilik kavramının arkasına saklanılarak dürüstlük kuralına aykırı davranıldığı, kendisine tanınan hakkın kötüye kullanılarak üçüncü kişilerin zarara uğratıldığı, zarara yol açan tüzel kişinin sorumluluğuna hükmedebilmek için ise başka bir yasal nedene dayanılmasının mümkün olmadığı durumlarda başvurulmalıdır. Zira tüzel kişilik perdesinin aralanması, tüzel kişilerin borçlarından dolayı başkalarının sorumlu tutulamayacağı ilkesinin, özellikle şirketlerin sadece sermayeleri ile sorumlu olacakları ve tüzel kişilerin borçlarından dolayı ortakların sorumlu tutulamayacağı kuralının önemli bir istisnasını teşkil etmektedir (Çamoğlu, E. Ticaret Ortaklıkları Bağlamında Perdenin Kaldırılması Kuramı ve Yargıtay Uygulaması, BATİDER, C. 32, S. 2, 2016, s. 12).

33. Anlaşılabacağı üzere tüzel kişilik perdesinin aralanması teorisi her somut olayın özelliği gözetilerek değerlendirilmeli ve TMK’nın 2. maddesi gereğince dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı gözetilerek tüzel kişiliğin alacaklılardan mal kaçırmak amacıyla kullanılıp kullanılmadığı, tüzel kişiliği düzenleyen normların dışına çıkılıp çıkmadığı incelenmelidir.

34. Borçlu şirketin yanında aynı ana şirkete bağlı bir kardeş şirketin sorumluluğuna gidilebilmesi tüzel kişilik perdesinin aralanması suretiyle mümkün olabilmektedir. Bu durum sadece ana ve kardeş şirket için değil, aynı zamanda grup veya holding sistemi içinde yer alan kardeş şirketler arasında da söz konusu olabilmektedir.

35. Tüzel kişilik perdesinin aralanması genellikle kardeş şirketler arasında söz konusu olduğundan, ana şirket ile kardeş şirket ve ortaklar arasındaki karmaşık ilişkiler zinciri net bir şekilde ortaya konulmalıdır. Bu noktada bu şirketlerin ekonomik anlamda bağımsız şirket vasfında olup olmadığının araştırılması büyük önem taşımaktadır. Çünkü kardeş şirketler arasında perdenin aralanması teorisine başvurabilmek için tek bir iktisadi işletmenin yürütüldüğü farklı faaliyetler için birbirinden bağımsız tüzel kişiliklerin kurulmuş olması gerekmektedir. Hukuken iki farklı tüzel kişilik gibi görünen bu şirketler aslında özdeştir, alacaklılardan mal kaçırmak ya da sorumluluktan kurtulmak amacıyla kötü niyetli olarak iki farklı tüzel kişilik gibi kurulmuştur. Ayrıca bunların üretim, pazarlama ve ihracat faaliyetleri birbirini tamamlayıcı nitelikte olup, şirketler aslında tek ve aynı iktisadi işletmeye vücut vermektedir (Öztek, S./Memiş, T. Şirketler Hukuku ve İcra İflas Hukuku İlkeleri Karşısında Borçlu Şirketin Alacaklılarının Hakim Ortağa Karşı Korunması, E. Ulusoy (Editör), I. Uluslararası Ticaret Hukuku Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2008, s. 209).

36. Tüzel kişilik perdesinin çapraz aralanmasına benzeyen bir başka kavram organik bağ kavramıdır. Tüzel kişilik perdesinin aralanmasında olduğu gibi organik bağ kavra-

mında da bir tüzel kişinin borçlarından bir başka tüzel kişinin sorumluluğuna gidilmektedir. Bu hâliyle organik bağ kavramının da kaynağını TMK'nın 2. maddesinde yer alan dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı oluşturmaktadır (Öztek/Memiş, s. 210). Ancak organik bağ kavramı, tüzel kişilik perdesinin aralanmasına göre daha geniş bir anlama sahip olsa da organik bağın varlığı, tek başına tüzel kişilik perdesinin aralanmasını gerektirmemektedir. Başka bir deyişle şirketler arasında organik bağ tespit edilse dâhi tüzel kişilik perdesinin aralanması ve alacağın perdenin arkasındakinden de istenebilmesi için sırf alacaklıdan mal kaçırmak ve onu zarara uğratmak amacıyla kötü niyetli işlemler yapıldığının da somut verilerle ispatlanması gerekmektedir.

37. Şirketler arasında ortakların akraba olması tek başına organik bağ veya tüzel kişilik perdesinin kaldırılması için yeterli değildir olmadığı gibi şirketlerin aynı faaliyeti yürütüyor olması da organik bağ için yeterli değildir (İşvereninin Tespitinde Birlikte İstihdam ve Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması Kurumları, İş Uyuşmazlıklarında Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemeleri Kararları Değerlendirme Toplantısı Bolu/Abant – 06 Nisan 2019), Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası, 2019, s. 20).

38. Şirketler arasında organik bağ olup olmadığı; şirketlerin adreslerinin aynı olması, ortaklık yapılarının ve yönetim kurullarının benzer olması veya temsilcilerinin aynı olması, faaliyet alanları, hisse devirleri, muvazaalı işlemler gibi hususlar ve somut olayın özellikleri de gözetilerek tespit edilebilir. Ancak tüzel kişilik perdesinin çapraz aralanmasında her iki şirketin faaliyet alanı, ortaklık yapısı, ortakları gibi konularda öyle büyük ve derin bir kesişme vardır ki; bu şirketlerle iş yapan kişiler nezdinde iktisadi bir bütünlük içerisinde tek bir şirketle iş yapılıyor algısı oluşmaktadır. Ayrıca üçüncü kişiler nezdinde uyandırılan bu algı neticesinde, ticaret yaparken güçlü bir yapıya sahip görüntüsü oluşturularak, şirketlerden birinin borca batırılması ya da içinin boşaltılıp iş alanının diğerine kaydırılması işlemleri tipik bir hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilmelidir.

39. Dava konusu 18.01.2012 tarihli protokollerin imzalandığı tarihte yürürlükte olan BK'nın 114. (TBK m. 133) maddesi ile düzenleme altına alınan “tecdit-yenileme” kavramı ve şartları üzerinde durmakta yarar vardır. Yenileme, dar anlamda borcu sona erdiren sebeplerden biridir. Borcun yenilenmesi alacaklı ile borçlu arasında yapılacak bir sözleşme ile gerçekleşir. Bir borcun yerine yenisinin geçerek eski borcun sona erdirilmesi sözleşmesine yenileme sözleşmesi denir. Bu sözleşme tarafların önceki borç yerine yeni bir borcu geçirme iradelerinden oluşur. Borcun yenilenmesi için her şeyden önce taraflar arasında mevcut ve geçerli eski bir borç bulunması, borçlunun sözleşme ile yeni bir edim üstlenmesi (böylece yeni bir borcun doğması) ve tarafların eski borç yerine geçecek yeni bir borç kurma iradesine sahip olmaları gerekmektedir. Bahsedilen bu irade, yeni bir borç kurmak suretiyle eski borcu ortadan kaldırma, onu sona erdirmeye iradesidir. Borcun yenilenmesi karine olarak kabul edilemez. Yenileme, tarafların açık iradesine dayanmalıdır (E., F. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2018, s. 1293 vd.).

40. Bu kuralı teyit eden BK'nın 114. maddesinin 2. fıkrasına (TBK m. 133/2) göre; mevcut borç için kambiyo taahhüdünde bulunulması veya yeni bir alacak senedi ya da yeni bir kefalet senedi düzenlenmesi, tarafların açık yenileme iradeleri olmadıkça yenileme sayılmaz. Buna karşılık, tarafların kambiyo taahhüdünde bulunmak suretiyle eski borcun (asıl borç ilişkisinin) sona erdiği ve yenilenmenin olduğu hususunda anlaşmış olmaları hâlinde kambiyo taahhüdü ifa yerine yapılmış sayılır ve borç yenilenmiş sayılır. Bu yenilenmenin sonucu olarak da asıl borç ilişkisi ile ona bağlı teminatlar ortadan kalkar ve asıl borç ilişkisinin yerine kambiyo ilişkisinden doğan borç geçer. Kural olarak, bu nitelikte bir anlaşma bulunmadığı veya durum şüpheli olduğu sürece yenilemeden söz edilemez (Bozer/Göle, s. 68).

41. Yalnızca kambiyo taahhüdünde bulunmak, yenilemeye karine teşkil etmese de, tarafların kambiyo taahhüdünün yenilemeyi gerektireceği hususunda anlaşmalarının mümkün olduğu belirtilmiştir. Böyle bir durumda kural olarak, yenilemeyi iddia eden kimse, bu yoldaki anlaşmayı ispatlamalıdır. Çekte düzenleyen ile lehtar arasındaki ilişki,

eş söyleyişle bedel ilişkisi tahsil amaçlıdır, yani tahsil şartına bağlı bir ödeme teşebbüsüdür (Poroy/Tekinalp, s. 141, 332).

42. Borcun yenilenmesinden söz edilebilmesi için, eski borç ile yeni borcun hukukî sebepleri birbirinden farklı olması gerekmektedir. Buna karşılık her iki borcun hukukî sebebi aynı ise burada ancak bir borç ikrarından söz edilebilir. Tarafların sadece borç miktarını veya ifa şartlarını değiştirmeleri yenileme için yeterli olmamakta, ayrıca mevcut borç ilişkisinin hukukî sebebinde de bir değişiklik yapılması gerekmektedir (Tekinay, S. S./Akman, Sermet/B.oğlu, Hâluk/Altop, A. Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İ. 1993, s. 989).

43. Borcun yenilenmesi bir hukukî ilişkinin doğması, değiştirilmesi veya ortadan kaldırılması (fesih) sonuçlarının bir veya bir kaçını içerebilir. Bu nedenle, yenileme sözleşmesi sadece bu sonuçlardan birini içerecek şekilde değerlendirilmemelidir. Bu itibarla yenileme sözleşmesi, taraflar arasında süregelen hukukî ilişkileri yok ederek yerine bağımsız ilişkiler kuran geniş kapsamlı bir sözleşmedir.

44. Yenileme işleminin geçerliliği için taraflar yeni bir borç meydana getirirken eskisini ortadan kaldırmak iradesine sahip olmalıdırlar. Yenileme sözleşmesi için gerekli olan irade beyanının açık bir irade beyanı olabileceği gibi örtülü bir irade beyanı da olabilir. Bu itibarla tarafların yeni bir borç kurulurken eskisini ortadan kaldırmak amacıyla hareket edip etmediklerinin yapılan işlemin muhtevassından ya da işin özelliklerinden çıkarılması gerekmektedir.

45. Hemen belirtilmelidir ki, yenilemenin önemli sonuçlarından biri, eski borcun sona ermesi ve yeni bir borcun doğması ile birlikte eski borca bağlı olan fer’î hakların da aksi kararlaştırılmadığı takdirde sona ermesidir. Başka bir deyişle fer’î hakların sona ermeyeceği hususu yenileme sözleşmesi ile kararlaştırılmadığı sürece fer’î haklar eski borç ile birlikte sona erecektir. Fer’î haklar kavramından, alacağın dar anlamda unsurları dışında kalan ve alacağın amacına hizmet eden haklar anlaşılmalıdır. Bu haklar, faiz ve cezai şart gibi alacağın genişlemesine, rehin hakkı, hapis hakkı, teminat ve kefâlet gibi alacağın garanti altına alınmasına hizmet eden haklardır. Ayrıca, yenilik doğuran haklar, temsil hakları ve eski borca bağlı olan zamanaşımı def’î, ödemelik def’î gibi def’î hakları da fer’î haklar içinde değerlendirilir ve bu haklar da eski borcun sona ermesi ile kendiliğinden ortadan kalkar (Von Tuhr, Andreas. Borçlar Hukuku I-II, Çeviren: C. Edege, Ankara 1983, s. 656-657). Bu sonucun tek istisnasını BK’nın 115. (TBK m. 134) maddesinde hüküm altına alınan cari hesaptaki yenileme karinesi oluşturur.

46. Eş söyleyişle; yenileme ile temel borç, aynı ve şahsî teminatları ile sona erer. Yenileme ile sona eren eski borçtan bağımsız, yeni bir borç doğar ki bu yeni borç, kambiyo senedinden doğan soyut bir borçtur. Eski borca ilişkin def’îler, yenileme ile doğan yeni borç için ileri sürülemez (Reisoğlu, Safa: Türk Borçlar Hukuku, 2012, s. 406- 407). Burada önemle belirtmek gerekir ki, kambiyo taahhüdünün açıkça yenileme olarak kabul edilebilmesi ve temel borcun sona erdirilebilmesi için, yeni borç geçerli olarak doğmalıdır (Reisoğlu, 406).

47. Borçlar Kanunu’nun 114/2-3. (TBK m. 133/2) fıkralarında düzenlenen karinenin aksine, kambiyo senedinin düzenlenmesinin yenileme sonucunu doğuracağı konusunda anlaşmanın olduğunu iddia eden taraf iddiasını ispatla yükümlü olacaktır (Von Tuhr, s. 655).

48. Yukarıdaki açıklamalar ışığında somut olaya gelindiğinde; öncelikle belirtmek gerekir ki davacılar H. A., İ. A., N.A., N. A. ve N. Y.’in borçlu olmadıklarının tespiti ile icra takiplerinin bu davacılar bakımından iptaline dair mahkeme verilen karar, davalı Ö. Tekstil vekili tarafından temyiz edilmiş ise de Özel Dairece temyiz itirazları reddedilerek, adı geçen davacılar hakkındaki karar kesinleşmiş ve uyuşmazlık dışı kalmıştır.

49. Diğer davacılar M. Tekstil Araştırma Tasarım Reklam San. ve Dış Tic. Ltd. Şti. ile O. A. tarafından ise, aralarındaki ticarî ilişki kapsamında davalı N. Tekstil’e avans olarak verilen çekler karşılığında mal teslimi yapılmaması nedeniyle çeklerin bedelsiz

kaldığı, diğer davalı Ö. Tekstil’in de bu durumu bile bile üçüncü kişi kisvesi altında davacı keşidecinin zararına çekleri iktisap ettiği, aralarında gerçek bir borç ilişkisinin bulunmadığını, fiilen iç içe geçmiş olan davalı şirketlerin birlikte hareket ederek gerçekte kendilerini dolandırdığı, bu durum bilinmediği için bedelsiz kalan çekleri iktisap eden Ö. Tekstil ile protokoller yapıp ileri tarihli yeni çekler düzenlenerek verilmiş ise de davalıların kötü niyeti nedeniyle sözleşmelerin geçersiz olduğu ileri sürülerek, çekler nedeniyle borçlu olmadıklarının tespiti ile kendileri hakkında başlatılan icra takiplerinin iptaline, ödenen 900.000 TL çek bedelinin de istirdadına karar verilmesi talep edilmiştir.

50. Davacı taraf, N. Tekstil’e avans olarak verilen çeklerin bedelsiz kaldığını iddia ettiğinden öncelikle bu iddianın ispat edilip edilmediği hususu açıklanmalıdır. Dosya içerisinde yer alan 28.12.2011 tarihli mail yazışması ile tarihsiz bir yazıda; davalı N. Tekstil yetkilisinin 01.09.2011 tarihinde davacı şirketle imzalanmış olan sözleşme uyarınca almış oldukları siparişleri maddi zorluklar nedeniyle yerine getiremediklerini, davacı tarafa verilen çekleri de kullandıklarından bahisle iade edemeyeceklerini belirterek, yerine getiremedikleri sipariş listesini ekte gönderdiklerini beyan ettiği anlaşılmaktadır.

51. Bilindiği üzere bedelsizliği ispat yükü davacı tarafa ait olup, davacı taraf bu mail ve yazışma içerikleri ile avans çeklerinin bedelsiz kaldığını ispat etmiştir.

52. Eş söyleyişle; davaya konu çekler N. Tekstil’e avans ödemesi olarak verilmiş, davalı şirket yükümlülüğünü yerine getirmediğinden çekler bedelsiz kalmıştır. Bu durumda davacıların bedelsiz kalan çeklerden dolayı davalı N. Tekstile borçlu olmadıkları ve çeklerin iade edilmesi gerektiği tartışmasıdır. Ancak bedelsiz çekler lehtar tarafından keşideciye iade edilmemiş, diğer davalı şirkete ciro edilmiştir. Yukarıda açıklandığı üzere, bedelsizlik iddiası kişisel def’î olması nedeniyle kural olarak sadece senet lehtarına karşı ileri sürülebilir ise de somut olayda senet hamili olan Ö. Tekstil’in bedelsizliği bilerek ve kötü niyetle senedi iktisap ettiği ileri sürüldüğünden, davalılar arasında gerçekten organik bağ bulunup bulunmadığı hususu sunulan deliller bağlamında değerlendirilmelidir.

53. Dosyada yer alan ticaret sicil kayıtlarına göre davalı N. Tekstil’i müşterek imzalarıyla temsile yetkili olan kişiler K. A. ile L. F. isimli kişilerdir. Dava dışı K. A. aynı zamanda diğer davalı Ö. Tekstil’de 09.02.2009 tarihli şirket yönetim kurulu kararıyla malî işlerden sorumlu genel müdür yardımcısı olarak seçilmiş; 15.07.2011 tarihli şirket yönetim kurulu kararıyla görevi son bulmuş ve bu karar 26.01.2012 tarihli Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilân edilmiştir.

54. Ayrıca davalı şirketlerin ticarî defterlerinin incelenmesi sonucunda bilirkişi raporu düzenlenmiş ve karşılıklı ticarî ilişkilerden dolayı düzenlenen fatura ve karşılığında yapılan çek, nakit ve iade fatura vs. ile yapılan ödemelerden dolayı dört yıllık bazda toplam 18.961.451.04 TL fatura dışı, davalı Ö. Tekstil’in diğer davalı N. Tekstil’den alacaklı olabileceği yönünde hesap şişkinliği, 8.449.254.20 TL fatura dışı davalı Ö. Tekstil’in diğer davalı N. Tekstil’e borçlu olabileceği yönünde cari hesap şişkinliği tespit edilmiş; çıkan farklarla ilgili yapılan inceleme sonucunda ise tamamen faturaların dışında havale, çek çıkışı, çek girişi vs. ticarî faaliyetle ilgili olmayan hareketler olduğu rapor edilmiştir.

55. Raporla davacıdan alınan çekler bakımından ise davalı Ö. Tekstil’in, davalı N. Tekstil firmasını karşılıksız çıkması nedeniyle yeniden borçlandırması ve tahsili mümkün olmadığı takdirde iade işlemi yapması gerekirken, yenilenen çeklerden hareketle yüz yirmi hesapta davacıyı alacaklandırmak suretiyle yüz bir çekler hesabına giriş yaptığı, genel kabul görmüş muhasebe sistemi ve tek düzen hesap planına göre kayıt yapılmış olmasının, davacının müşteri olarak görmesinin yersiz olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

56. Yine davalı şirketlerin sermaye transferi, örtülü kazanç ve ilişkili kişiler içindeki ortaklık yapısı, yönetici pozisyonunda olan, mal alış ve satış, sipariş geçme, en önemlisi finans yönünden çek ödeme, geri alma, EFT yapma, nakit havale, ürün iadesi veya KDV yönünden fatura hareketlerinin düzenlenmesinden görevli olan dava dışı K. A. ’ın davalı

Ö. Tekstil’de finans müdürü olarak görev yapmış olması nedeniyle davalılar ve davalılar önceki kurucu ortağı ve sonradan davalı Ö. Tekstil’e ortak ve yönetici olmaları nedeniyle etkin oldukları ve resmîyet dışında işlem yapıldığının kayıt düzeninden anlaşıldığı belirtilmiştir. Davalı şirketler arasında gerek fiiliyata dayanmayan bir kısım fatura düzenlemeleri gerekse ağırlıklı olarak finans hareketlerinin bir ürün bedeli karşılığı olmaksızın hareket görmesi, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun transfer fiyatlandırması, örtülü kazanç ve ilişkili kişiler kapsamında ve anılan maddesinin 2. fıkrası kapsamında hareket ettiği kanaatine ulaşılmıştır. Düzenlenen faturaların Vergi Usul Kanunu (VUK) 229 ve 231. maddeleri hükmüne aykırı olanlar incelemede seri sıra, mal teslimi gibi hususlarda birlikte hatalı işlemler olarak ayrıca tespit edilmiştir.

57. Sonuç olarak; malî ve teknik tespitler bağlamında davalılar arasında organik bağın olduğu, davalı N. Tekstil tarafından diğer davalı Ö. Tekstile önemli bir meblağda kıymetli evrakın ciro edilmiş olmasına rağmen davalılar arasında fatura ilişkisine dayalı olarak gerçekleşen ticaretin bu meblağı karşılamaktan çok uzak olduğu, davalılar arasında dava konusu edilen çek bedellerini karşılayacak faturaya dayalı bir ticaretin bulunmadığı, aralarındaki ticarî ilişkide davalı Ö. Tekstil’in 8.213,27TL alacak bakiyesi bulunduğu, ancak dava konusu çeklerin muhasebe ilkelerine uygun olarak şirket kayıtlarına işlenmediği, davalı şirketler arasında resmî ve gayrî resmî belgelerin bulunması, davalı N. Tekstil şirketinin kurucu ve yetkilisi olan K. A.’ın aynı zamanda davalı Ö. Tekstil’in malî işlerden sorumlu genel müdür yardımcısı olduğu hususu da dikkate alındığında davalı şirketler arasında organik bağın mevcut olduğu tespit edilmiştir.

58. Dosyadaki bilgi ve belgeler yanında, mahkemece hükme esas alınan ve yukarıda kısaca özetlenen bilirkişi raporu gereğince, davalı şirketler arasında organik bağın bulunduğu, aralarında dava konusu edilen çek bedellerini karşılayacak faturaya dayalı bir ticaret olmadığı hâlde çekleri devralan hamil Ö. Tekstil’in 6762 sayılı TTK’nın 599. maddesi gereğince çeklerin bedelsiz olduğunu bilerek borçlunun zararına hareket ettiği açıktır. Böyle olunca davacı tarafın şahsî def’i niteliğinde olan bedelsizlik iddiasını davalı Ö. Tekstil’e karşı da ileri sürebileceği kuşkusuzdur.

59. Diğer yandan, davacılar M. Ltd. Şti. ve O. A. ile davalı Ö. Tekstil arasında imzalanan 18.01.2012 tarihli protokollerin hukukî niteliğinin de açıklanması gerekmektedir. Anılan protokol içerikleri incelendiğinde; tarafların borçlu şirket tarafından keşide ve ciro edilip dökümü yapılan çeklerin yeni ve ileri tarihli çekler ile değiştirilerek borç delinin kapatılması konusunda anlaşlıkları, devamında ise iade edilecek çeklerle bunların yerine verilecek yeni ve ileri tarihli çeklerin bilgilerinin bulunduğu anlaşılmakta olup, başka bir hususun bulunmadığı görülmektedir.

60. Bahsi geçen protokol içerikleri ile davacı asılın duruşmadaki beyanı ve davalı Ö. Tekstil yetkilisi olan Ş. Ö.’ün K. Cumhuriyet Başsavcılığının 2013/53927 Soruşturma numaralı dosyasında alınan 24.02.2014 tarihli ifadesi birlikte değerlendirildiğinde; somut olayda dava konusu 18.01.2012 tarihli protokollerin mevcut çeklerin yerine ileri tarihli başka çeklerin verilmesinden ibaret olduğu, bu hususun BK’nın 114. maddesinde (TBK m. 133) düzenlenen borcun yenilenmesi niteliğinde olmayıp, mevcut borcun vadeye yayılarak temdit (ötelenmesi) veya borcun yapılandırılması niteliğini taşıdığı anlaşılmaktadır.

61. Eş söyleyişle; dosya arasına sunulan tüm bilgi ve belgeler, mahkemece konusunda uzman bilirkişilerden alınan rapor ile davalı Ö. Tekstil’in dava konusu çekleri davalı N. Tekstil’den faturaya dayalı bir alış verişi olmadan devralmış olması, davalı N. Tekstil ile davacının ticarî ilişkisinde avans olarak verilen çeklerin doğrudan veya piyasadan toplanarak tamamının davalı Ö. Tekstil elinde bulunması, davalı şirketler arasında uzun zamandır devam eden ticarî ilişki ve bu ticarî ilişkide açıklanamayan işlemlerin bulunması, ortaklık yapıları ile birlikte kurmuş oldukları diğer ortaklıklar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, davalılar Ö. Tekstil ile N. Tekstil arasında güçlü bir organik bağın bulunduğu anlaşılmakta olup, bu organik bağ ile davalı Ö. Tekstil’in bedelsiz kalan senetleri

davalı N. Tekstil ile aralarında söz konusu çeklerin kendisine verilmesini gerektirecek gerçek bir alış veriş olmaksızın almış olması kötü niyetini açıkça ortaya koymaktadır.

62. Tüm bu hususlar karşısında, hamil Ö. Tekstil'in davacı ile davalı N. Tekstil arasındaki ilişkiyi yani söz konusu çeklerin bedelsiz olduğunu bilerek borçlu zararına hareket ettiği, bu şekilde elde ettiği bedelsiz çekler karşılığında 18.01.2012 tarihli protokoller uyarınca borçlu tarafından yeni ve ileri tarihli çekler düzenlenerek verilmiş ise de anılan protokollerin borcun yenilenmesi niteliğinde olmadığı, dolayısıyla bedelsiz olduğu baştan beri Ö. Tekstil tarafından bilinen bu çekler nedeniyle alınan ve icra takiplerine konu edilen yeni ve ileri tarihli çeklerin de bedelsiz olduğu kabul edilmelidir.

63. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında; davacı tarafın dava konusu çeklerin verilme nedeni olan protokollerde yazılı kambiyo senetlerinin bedelsiz kaldığını ispat edemediği, davalı N. Tekstil adına davacı tarafın iddialarını destekler yönde beyanlar içeren bir dilekçe sunan K. A.'ın tek başına şirketi temsil etme yetkisi bulunmadığı, dolayısıyla bu şirket açısından davanın kabul edildiği sonucunun çıkartılmayacağı; davalı N. Tekstil ile davalı Ö. Tekstil arasında, hamil Ö. Tekstil'i kötü niyetli kılcak şekilde bir organik bağın da bulunmadığı; davacı M. Ltd. Şti. ve O. A. ile davalı Ö. Tekstil arasında imzalanan protokoller ile gerçek bir borcun, dava konusu çekler verilerek eski kambiyo evrakının iade alınması suretiyle yenilenmiş olduğu, böyle olunca davacıların bedelsizlik iddiasının dinlenemeyeceği gerekçeleriyle direnme kararının bozulması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

64. Hâl böyle olunca; yukarıda açıklanan gerekçelerle verilen direnme kararı usul ve yasaya uygun olup, yerindedir.

65. Ne var ki, Özel Dairece hüküm altına alınan miktar yönünden bir inceleme yapılmadığından bu yöne ilişkin temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın Özel Daireye gönderilmesi gerekir...”

HGK. 08.02.2022 T. E: 2021/(19)11-659, K: 82 (www.e-uyar.com)

Ö “(...) Bilindiği gibi çek bir kambiyo senedi olup, kambiyo senetleri için illiyetten mücerretlik ilkesi hakimdir. Bir diğer anlatımla çek bir ödeme aracı olup öncesindeki hukuki ilişkiden bağımsız olarak, bu hukuki ilişkinin geçerliliğine bakılmaksızın ödenmesi gereken kıymetli evraktır, zira davalı takip alacaklısı çeki ciro yolu ile elde etmiş olup iyiniyetli hamil konumundadır ve bu durumun aksi davacı takip borçlusu tarafça ispat edilememiştir. Bu nedenle davacıların açmış oldukları dava konusu çekten ötürü borçlu olmadıklarına dair menfi tespit davasının reddi gerekmiştir...”

Trabzon BAM. 4. HD. 21.09.2020 T. E: 554, K: 650 (www.e-uyar.com)

V- Bir alacaklının elindeki senede dayanarak şeklen «hak sahibi olduğunu» ileri sürüp, senet bedelini senet borçlularından talep etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu durumlarda, alacaklının alacaklılık sıfatı tartışılabilir hale gelir ve Yargıtay'ımızın bu konuda çeşitli içtihatlarında kabul ettiği ölçütler (kıstaslar) çerçevesinde alacaklının elindeki senede dayanarak «alacak» talep etmesine izin verilmez. Başka bir deyişle; Yargıtay bazı olaylarda, alacaklının elinde bulunan ve uyumsuzluk konusu senedi hayatın olağan akışına aykırılık sebebiyle tereddütle karşılamakta ve bunun tüm deliller çerçevesinde değerlendirilmesini istemektedir.⁹⁷¹³

‘İspat yükü’ açısından, ‘hayatın olağan akışı’ kavramı, “fiili karineler” kapsamında mütalâa edilmektedir.⁹⁷¹⁴

Hukukumuzda «senede karşı senetle ispat kuralı» ya da kanunun deyişiyle «senede karşı tanıkla ispat yasağı» HMK. mad. 201'de (HUMK. mad. 290'da) düzenlenmiştir.

⁹⁷¹³ YILMAZ, E. age., s: 424

⁹⁷¹⁴ TAŞPINAR, S. Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımındaki Rolü” AÜHFD, 1996, Cilt 45, S. 1 – 4, s. 536; BAŞÖZEN, A. Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı, 2010, s. 70 - UMAR, B./YILMAZ, E. İspat Yükü, 1980, s. 165 vd. – GÖKSOY, Y.C. agm., s: 539-562

Bu kurala göre; «senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler, ikibin beşyüz Türk Lirasından az miktar olsa bile, tanıkla ispat olunamaz⁹⁷¹⁵».

Doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında; «hayatın olağan akışı ölçütünün HMK.’nun 201. (HUMK.’nun 290.) maddesinin istisnalarından biri olduğu» açık ve kesin bir biçimde aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

aa- Doktrinde bu konuda; “hayatın olağan akışına aykırılık” kriteri pek çok ‘bilimsel makale’ye konu olmuştur⁹⁷¹⁶.

√ “İspat yükü açısından ‘hayatın olağan akışı’ kavramı, ‘fiili karineler’ kapsamında mütalaa edilmektedir⁹⁷¹⁷. Fiili karineler, herhangi bir hukuk kuralı bağlantılı olmaksızın, hâkimin hayat konusunda sahip olduğu tecrübe kurallarından yararlanmak suretiyle belli olmayan olaylar hakkında sonuç çıkarmasına yöneliktir. Bu haliyle, ‘fiili karineler’ hayat tecrübelerinden ortaya çıkan kurallara dayanmaktadır.

Fiili karine lehine olan taraf, o vakıyı ispat etmiş sayılır. Karşı taraf fiili karinenin aksini ispat edebilir⁹⁷¹⁸. Bazı HMK hükümlerinde (HMK m. 38/2, 41/1-b, 97, 203/1-e, 264/1) yer alan “emare” ibaresi, fiili karineleri ifade etmek üzere kullanılmıştır⁹⁷¹⁹.

Yargıtay kararlarında, hayat tecrübe kurallarına (yaşam deney kurallarına) sıklıkla başvurulmakta ve bu konuda ‘hayatın olağan akışı’ kavramı kullanılmaktadır⁹⁷²⁰. Söz konusu kararlarda, genellikle ‘fiili karinelerin, ispat yükünü karşı tarafa geçirdiği’ kabul edilmekte ve normal durumun aksini iddia eden tarafın bunu ispat yükü altında olduğu görüşü benimsenmektedir⁹⁷²¹. Bu çerçevede, ‘hayatın olağan akışı’ kavramından kaynak-

⁹⁷¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkzn: YAVAŞ, M. Senetle İspat ve Senede Karşı Senetle İspat Kuralları İle Bu Kuralın İstisnaları, 2009, s: 363 vd. – KARSLI, A. Medeni Muhakeme Hukuku, 2012, s: 596 – YILMAZ, E. Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2021, C: 3, s: 3700 vd. – ALANGOYA, Y./YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D. Medeni Usul Hukuku Esasları, 2011, s: 393 vd. – KURU, B. Medeni Usul Hukuku “El Kitabı”, 2020, C: 2, s: 716 vd. – GÖZÜTOK, Z./ALBAYRAK, A. Alfabetik Medeni Usul El Kitabı, 2021, s: 694 vd.

⁹⁷¹⁶ TAŞPINAR, S. Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımındaki Rolü” (AÜHF, 1996, Cilt 45, S. 1 – 4, s. 536)- BAŞÖZEN, A. Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı, 2010, s. 70 - UMAR, B./YILMAZ, E. İspat Yükü, 1980, s. 165 vd. – GÖKSOY, Y.C. agm., s: 543 - UYAR, T. Çek Hamili Hakkında Keşideci Tarafından ‘Dava Konusu Çekin Teminat Çeki Olduğu İddiasıyla’ Açılan Menfi Tespit Davasının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (İBD. 2020/6, s: 15-29 – UYAR, T. Takibe Konu Edilmiş Senedin ‘Hayatın Olağan Akışına Aykırılık’ ve ‘Tefecilik Suçuna Konu Olması’ Nedenleriyle İptali (Legal Huk. Der. Temmuz/2016, s: 3657-3672) – UYAR, T. ‘Hayatın Olağan Akışına Aykırı Olduğu’ Gereğiyle ‘Bir Senedin İptaline’ Karar Verilebilir mi? (Legal Huk. Der. Temmuz/2015, s: 195-201) – DEMİR, A. Yargıtay İçtihatlarındaki ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kriteri ve İslam Hukuku’ndaki ‘Zahiri Hal Delili’ (Terazi Der. Aralık/2008, S: 28, s: 129-133 – ALANGOYA, Y. ‘Senede Karşı Senetle İspat’ Kuralı ve ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kavramı (Prof. Dr. N. Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s: 521-531) – GÖKSOY, Y.C. agm., s: 539-562

⁹⁷¹⁷ TAŞPINAR, S. agm. s: 536 - BAŞÖZEN, A. Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı, Ankara, 2010, s. 70 - UMAR, B./YILMAZ, E. İspat Yükü, 1980, s. 165-166.

⁹⁷¹⁸ KURU, B. Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 2018, s. 239.

⁹⁷¹⁹ KURU, B. age., s. 240.

⁹⁷²⁰ GÖKSOY, Y.C. agm., s: 543, dipn: 8 (Nitekim Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır “Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E, 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları” “Y. HGK, 18.6.2019, E. 2017/19-827, K. 2019/689” Bknz: www.kazanci.com.tr)

⁹⁷²¹ GÖKSOY, Y.C. agm., s: 544, dipn: 9 (Gerçekten de, olağan bir duruma dayanan tarafın, bu iddiasını kanıtlama yükümlülüğü altında olmadığı, ispat yükünün, normal durumun aksini iddia eden

lanan fiili karinelere, çeşitli hukuk dallarına ilişkin Yargıtay kararlarında, ispat yükünün belirlenmesine yönelik olarak uzun yıllardan beri kabul görmektedir. Uygulamada Yargıtay tarafından geliştirilen ‘hayatın olağan akışı’ veya ‘güçlü delil’ gibi kavramlar vasıtasıyla, senetle ispat kuralından doğan ispat güçlüklerinin aşılmasına gayret edilmektedir.⁹⁷²²

Davanın dayandığı maddi vakıalar ile bunların meydana getirdiği emareler bütün olarak değerlendirildiğinde, davacının ‘borçlu olmadığı’ yönündeki iddiaları, genel yaşam tecrübelerine göre anlaşılabilir ve kabul edilebilir olduğu halde, sadece ‘senede karşı kesin delillerle ispat yükünün yerine getirilmediği’ gerekçesiyle davanın reddedilmesi, maddi gerçeğin göz ardı edilmesine yol açar. Böyle bir yaklaşım, somut olay adaletine aykırı sonuçlar meydana getirir. Bu bakımdan, menfi tespit davalarında kambiyo senetlerine karşı ileri sürülen temel borç ilişkisine yönelik bedelsizlik iddialarının ispatında, mahkemelerin genel hayat tecrübelerine göre herkes tarafından açıkça anlaşılabilen emare delillerini dikkate almasına imkan tanınmalıdır...

Kambiyo senetlerine dayalı menfi tespit davalarında ispat konusunda Yargıtay, genellikle senede karşı senetle ispat kuralına dayalı olarak katı bir yaklaşım göstermektedir. Şöyle ki, dava tarafları arasında kambiyo senedi düzenlenmesini olası kılan herhangi bir ticari ya da hukuki ilişkinin bulunmaması, kambiyo senedi borçlusunun ekonomik durumuna nazaran mümkün olmayacak kadar büyük miktarlarda borç altına girmesi, borçlunun ekonomik ve sosyal konumu ile bağdaşmayacak bir şekilde kambiyo senedi ile borçlanması ve normallik ölçütünü esas alan benzeri emarelere dayandırılan menfi tespit talepleri, Yargıtay tarafından soyutluk ilkesi ve senede karşı senetle ispat kuralı gerekçe gösterilerek genellikle isabetli bulunmamaktadır.⁹⁷²³

Uygulamada kambiyo senetlerinin soyutluğu ilkesi kötüye kullanılmak suretiyle, gerçek ve geçerli hiçbir dayanağı olmayan borçların yaratılması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Böyle hallerde, borçlunun elinde kambiyo senedine karşı ispat aracı olarak kullanılabileceği temel borç ilişkisine dair düzenlenmiş bir senedin genellikle bulunmadığı göz önünde tutulduğunda, ancak ‘hayatın olağan akışı’ kavramına dayalı olarak böyle kötüye kullanmaların engellenmesi mümkün olabilecektir. Böylelikle, maddi gerçeğin şekil kurallarına feda edilmesinin de önüne geçilmesi sağlanacaktır.⁹⁷²⁴

Ö “...Bütün ilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay’ın tatbikâtında, kararlılıkla belirtilen kritere göre; ‘ispat yükü, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer’, ‘hayatın olağan akışı HMK md.201’in istisnalarından birini teşkil eder.’... Hayatın olağan akışı kriteri ile bedelsizlik iddiası karşısında senetle ispat kuralının ne şekilde aşılabileceğine ilişkin tespitlerine iki noktada mesafeli yaklaşmaktayız.

Bunlardan ilki, senetle ispat kuralına ilişkin HMK md. 200 ve 201’in lafzından ne anlaşılması gerektiği, ikincisi ise bedelsizlik iddiasında temel borç ilişkisinden hareketle yapılan ihtilâfin nitelendirilmesidir.

HMK md. 200’ün kenar başlığı “senetle ispat zorunluluğu” dur. Doğrusu, diğer bir deyişle HMK md. 200’den ne anlaşılması gerektiğine ilişkin başlık, “kesin delillerle ispat zorunluluğu” dur. HMK md. 200’de ispat yükünün esasında temel bir borç ilişkisinin maddî hukuk bakımından mevcut olmadığına ilişkin bedelsizlik iddiasının da sadece kesin delil olan senetle değil, diğer delillerle yani yemin (HMK md. 224 vd.), kesin hüküm (HMK md.303) ve kesin delil etkisini haiz ikrar (HMK md. 188) ile de ispatı muteberdir. Bu

tarafın üzerinde olduğu; başka bir anlatımla, belli olaylardan, belli olmayan bir olay için çıkarılabilen durumlara dayalı fiili karine lehine olan tarafın, ispat yükü altında bulunmadığı, karinenin aksini kanıtlaya yükününün bunu iddia edenin üzerinde olduğu, yargılama hukukunun temel ilkelerindedir... “10. HD, 20.10.2009, E. 2009/8955, K. 2009/15860”. Bu karar hakkında bkz. GÖKSU, M. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Senetle İspat Kuralları ve Bunların İstisnaları “Haceteppe Hukuk Fak. Dergisi, 1(1) 2011, s. 53–65, s. 63”)

⁹⁷²² ÇİFTÇİ, P. Medeni Yargılama Hukukunda İspat Hakkı ve Sınırları, 2018, s. 371.

⁹⁷²³ GÖKSOY, Y.C. agm, s: 545

⁹⁷²⁴ GÖKSOY, Y. C. agm, s: 558 vd.

noktada, kıymetli evrakın bedelsizliğine ilişkin bir iddia veya savunmada HMK md.222 normuna uygun ticarî defterler de kesin delil niteliğindedir. Şu hâlde, en tipik ve en çok rastlanan kesin delil olan senet yerine diğer kesin deliller de HMK md.200-201 kapsamında yer alır. Bu hususu burada hatırlatmaktaki amacımız şudur: Bir kambiyo senedine bağlı alacak karşısında temel borç ilişkisini tartışan borçlu kimsenin sadece senet ibraz edebileceği değil (HMK md. 201), elinde savunmasına mesnet bir senet olmasa dahi sair kesin delillerle savunmasını ispat edebileceği, bir alacak hakkının doğmadığı savunmasını dahi sadece senet değil, kesin bir delil ile ispat etmesi zorunluluğudur. Bu nedenle, senetle ispat kuralını ve senede karşı senetle ispatla zorunluluğunu aşmak ve hayatın olağan akışı kriterini tatbik etmek adına; “kambiyo ilişkisinden doğan borca değil, temel borç ilişkisinden doğan borca ilişkin davalardaki ispat yükünün de senetten bağımsız olan temel borç ilişkisine göre belirlenmesi gerekir. Dolayısıyla, temel borç ilişkisi senet haricinde ve senetten bağımsız olarak var olduğu için, bu ilişkiye yönelik bedelsizlik iddiasının aslında senede karşı ileri sürülen bir iddia olmadığı göz önünde tutularak, bu iddianın ispatında senede karşı senetle ispat kuralından bağımsız olarak genel hayat tecrübelerinden çıkarılan fiilî karinelere dayanılarak ispatlanmasının mümkün olduğu kabul edilmelidir” şeklindeki yaklaşım⁹⁷²⁵ isabetli değildir. Çünkü ne kambiyo ilişkisinden doğan (salt senette mündemiç) borç ne de temel borç ilişkisine dayanılarak tartışılacak olan bu borç ispat bakımından bir farklılık yaratır. Kısaca, kambiyo ilişkisinden doğan borcun ya da temel borç ilişkisinden hareketle tartışılacak olan aynı borcun, yine de borçlu tarafından aksi senetle ve daha doğrusu – HMK md. 200’ün aradığı meblağ sınırı çerçevesinde – kesin delille ispatı yine aranacaktır. Hâl böyle olunca, bu şekilde bir ayırım yapmak suretiyle hayatın olağan akışı kavramının önünü açmak mümkün görünmemektedir.

Söz konusu görüşe, mesafeli yaklaştığımız ikinci nokta ise şudur: Tatbikâta, kambiyo senetlerinde, senedin doğumuna neden olan temel ilişkinin hiç bulunmadığı – örneğin hatır senedi olduğu-, tamamen veya kısmen ifa edilmediği yahut da iradeyi bozan nedenlerle sakatlandığı hâllerde olduğu gibi senedin tanzim edilmesine veya devredilmesine mesnet olan hukukî nedenin hiç bulunmaması, tamamen ya da kısmen ortadan kalkması yahut da hükümsüz olması gibi hâllerde iptal davası veya bedelsizlik davası adı altında dava açılmaktadır⁹⁷²⁶. Bu tür davaların, teknik anlamda nitelendirilmesinde ve hukukî sebebinin belirlenmesinde sebepsiz zenginleşmeye ilişkin hükümlerin (TBK md. 77 vd.) değil⁹⁷²⁷, tipik menfî tespit davası, (İİK md. 72) nitelendirilmesiyle birlikte tatbik kabiliyeti bulacağı gerek öğretide gerekse Yargıtay kararlarında kabul görmektedir⁹⁷²⁸. Şu hâlde, Yargıtay’ın öğretide de destek bulan müstakar kararları karşısında, “temel borç ilişkisine yönelik bedelsizlik iddiası ve menfî tespit davası kabul edildiği takdirde, davacı- borçlunun sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca senede bağlı borcu ödemekten kaçınma hakkı doğacaktır” ve “genel hayat tecrübelerinden çıkarılan fiilî karinelere dayanılarak ispatlanmasının mümkün olabileceği” şeklindeki yaklaşımın⁹⁷²⁹ hayatın olağan akışı kriterinin tatbikini zorlaştırdığı görülmektedir... Öğretide; kambiyo senetlerine karşı ileri sürülen bedelsizlik iddialarının ispatında “genel hayat tecrübelerinden kaynaklanan fiilî karinelere” başvurulması hususunda ihtiyatlı yaklaşılması, senet borçlusu ile lehtar arasında herhangi bir ticarî ya da hukukî ilişki bulunmaması temelinde senedin bedelsiz olduğunu kabul etmeye yeteli olmadığı, o itibarla, kambiyo senedinin tarafların ticarî defterinde kayıtlı olmamasının, bedelsizlik iddiasına yönelik bir “fiilî karine” olarak mütâlâa edilemeyeceği belirtilmektedir. Müteakip cümlelerde, aksine bir görüşün, mücerretlik/soyutluk ilkesinin tamamen devre dışı bırakılması sonucunu doğuracağı ve

⁹⁷²⁵ GÖKSOY, Y.C. agm. s.552-553.

⁹⁷²⁶ Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/Kendigelen, Abuzer/ Kaya, Arslan, Kıymetli Evrak Hukuku, 7. Baskı, 2013, s. 52, 86, 144.

⁹⁷²⁷ Karş: İnan, N. age. s: 130 vd. - Göksoy, Y.C. agm. s: 552 vd.

⁹⁷²⁸ Ülgen, H./Kendigelen, A./Kaya, A. ade s: 52vd-Poroy, R./Tekinalp, Ü. Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 21. Baskı, 2013, s.261-262. Ayrıca bkz. 11. HD., 25/12/1990, 8061/8419; 11. HD., 30/04/1991, 848/2751; 11. HD., 16/04/1992, 8046/122: Poroy/ Tekinalp, s. 262 dn. 254.

⁹⁷²⁹ Göksoy, Y.C. agm s: 553

dolayısıyla, kambiyo senetlerine ilişkin bedelsizlik iddiasının ispatı bakımından “hayatın olağan akışına dayanan bir fiili karinenin” ancak genel hayat tecrübelerine açık şekilde aykırı olan hâllerin mevcut olduğunda kabul edilebileceği ifade edilmektedir⁹⁷³⁰.... Kanımızca, çok farklı tanımlara tâbi tutulabilecek bu kavramdan anlaşılması gereken; ‘hukuk mantığı ve tefsiri dahilinde makul ve makbul vakıalara tezat teşkil edecek tüm vakıalar zincirinde, ehil bir insanın hafsalasının kaldıramayacağı ve kabul edemeyeceği, silsileyi felce uğratan halkaların tamamının üst başlığı hayatın olağan akışına aykırılık’ olarak telâkki edilebilir...⁹⁷³¹

Ö “Karine, henüz yeterince aydınlatılamamış, karışık ve karanlık bir kavramdır.

Karine, adaletin işlemesine yarayan teknik bir yöntemdir. İspat sorununu daha kolay çözmeye yardımcı olur. Karine, bir kesinlik aracı, hukuk kuralının oluşması için gerekli öğelerin sayısını azaltabilmeyi olanaklı kılan bir yoldur. Sadeleştirici ve kolaylaştırıcı bir indirgeme aracıdır. Varsayımdan daha güçlüdür. Temelinde bir olasılık veya bilgi görgü düşüncesi yatar. AYM olayların tekrarı karinenin dayanağıdır. Aynı zamanda karine, bilinen bir olaydan bilinmeyen bir olay hakkında sonuç çıkaracak şekilde bir düşünüş biçimidir de denilebilir.⁹⁷³²

Karinenin gerçekten zor ve anlaşılmaz bir kavram olduğu açıktır. Böyle bir kavramın hukuk alanına, özellikle ispat hukuku alanına taşınmasının zorlukları da açıktır. Sınırlarının yeterince belirlenememesi, objektif ölçütlerin bulunmaması ve sonuçta bir olasılık (büyük sayılar kanununa göre) değeri taşınması, sorunu oluşturan birkaç etmendir. Her ne kadar hukuki ispat, bilimsel bir ispattaki, kesinliği taşımaz ve taşıyamaz ise de, hâkimin kanaatinin oluşması son derece önemlidir. İşte bu kanaati oluşturan en önemli etmen ise hâkimin içinde bulunduğu çevreden edindiği bilgiler ve hayat tecrübeleridir. Henüz tanım yapmadan şu kadarını söylemeliyiz ki, bu çalışma, hayat tecrübesi kurallarının ispat hukukunda, özellikle de ispat yükünün dağılımındaki etkisini ortaya koymaya çalışacaktır. Yeterince kavramsal açıklığın bulunmadığı bu alanda çalışma, sadece bir kavram tartışması bulunduğunu ve çok net ölçütlerin olmadığını ortaya koyabilecektir...

*

Karine sözlük anlamıyla şöyle tanımlanmaktadır: "Karışık bir iş veya meselenin anlaşılmasına ve çözümlenebilmesine yarayan iz, ipucu; bir durumun anlaşılmasına yardım eden hal, belirti"⁹⁷³³• Karineler, bir hukuki durumun aydınlanması, bir hukuki görüşe güvenin korunması veya muamele hayatının özel gereklerinin karşılanması şeklinde bir ispat zorunluluğunu kaldırması yahut kurumların varlığının korunması gibi çeşitli amaçlara hizmet eder.⁹⁷³⁴

Hukukta karine, bilinenden bilinmeyi çıkarmaya yarayan hukuki istidlallerdir.⁹⁷³⁵ Daha geniş olarak ise karineyi, varlığı bilinen olumlu veya olumsuz bir olaydan, diğer olumlu veya olumsuz bir olayın, bir hukuksal durumun varlığı veya yokluğu sonucunun çıkarılmasına olanak veren kural olarak tanımlamak mümkündür.⁹⁷³⁶..

... Birçok kez belirttiğimiz üzere, doktrinde birçok yazar MK. m. 6'daki genel kuralın en önemli istisnasının, "normal durumun aksini, onu iddia edenin ispat edeceği" ilkesi olduğunu belirtmektedir⁹⁷³⁷.

⁹⁷³⁰ Göksoy, Y. C. agm. s: 553.

⁹⁷³¹ Kiraz, T.Ö. agm. s: 538 vd.

⁹⁷³² Koçhisarlıoğlu, C. Karine ve Borçlar Kanununun 96. Maddesindeki Kusur Karinesi, (Yargıtay Dergisi, Cilt 10, Temmuz/1984, S. 3, s: 272 vd.)

⁹⁷³³ Meydan Larrousse, C.7, s.13.

⁹⁷³⁴ Meydan Larrousse, C.7, s.13.

⁹⁷³⁵ Yılmaz, E. Hukuk Sözlüğü, Genişletilmiş 4. Baskı. Ankara 1992, s.482.

⁹⁷³⁶ Umar, B./Yılmaz, E. İspat Yükü: O, İstanbul 1980, s. 165.

⁹⁷³⁷ Kuru, B. ade. s: 1368; Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 343-344; Berkin, s. 172; Karafakih, s. 268;

Bir durumun normal olup olmadığı da genel tecrübeler ve o çevredeki genel kabulere göre belirlenir⁹⁷³⁸....

Hemen bütün bilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında da kararlılık ifade eden ölçüye göre, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.

İleri sürdüğü bir vakiyden lehine haklar çıkararak kimse iddia ettiği olayları ispat etmelidir.

İspat yükü daha kolay başarıya düşer...”⁹⁷³⁹

Ö “Hayatın olağan akışına aykırılık kıstası, tanımlanması oldukça güç, soyut bir esası ifade etmektedir. Hayatın olağan akışına aykırılık kıstası daha ziyade ispat yükünün paylaşılmasında, genel ispat kurallarının yanı sıra uygulanmaktadır. Bu esas Yargıtay’ın birçok kararında şu şekilde ifade edilmiştir: “Hemen bütün bilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında da kararlılık ifade eden ölçüye göre, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer”. Hayatın olağan akışı, fiili karineleri ifade etmektedir. “Yaşam deneyi kuralları” ya da “tecrübe kuralları” olarak da adlandırılan fiili karinelerin, ispat yüküne etkileri hakkında doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Doktrinde ve Yargıtay kararlarında çoğunlukla benimsenen görüş kapsamında, fiili karinelerin lehine karine bulunan tarafı ispat yükünden kurtarmakta ve böylece ispat kolaylığı sağlamakta olduğu haklı olarak belirtilmektedir....

TTK m. 676’nın açık düzenlemesine rağmen, Yargıtay uygulamasında son yıllarda verilen bazı kararlarda hayatın olağan akışına aykırılık kıstasından hareketle rakamla yazılan bedelin yazılı bedelden üstün tutulduğu görülmektedir. Ancak bu hususta verilen kararlarda bir yeknesaklık bulunmamaktadır. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi kimi kararlarında, rakam-yazı arasındaki açık dengesizliğe rağmen TTK m. 676 hükmünü, lafzına uygun olarak, katı bir biçimde uygulamıştır. Aynı Daire, başka bazı kararlarında ise, neredeyse aynı sayılabilecek durumlar için TTK m. 676 düzenlemesinin lafzına bağlı kalınarak uygulanması ‘katı bir şekilcilik’ olarak nitelendirilmiş ve hükmün tam aksi yönünde kararlar verilmiştir. Söz konusu kararlarda, yalnız borçlu lehine yorumun benimsenmediği; somut olay adaletinin sağlanması düşüncesiyle hareket edilerek kimi zaman da alacaklıyı koruyan kararlara imza atıldığı görülmektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun konu hakkında verilen kararlarında da yakın tarihli olmalarına rağmen istikrar bulunmamaktadır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 18 Haziran 2019 tarihli kararında özetle; ‘senet bedelinin yazılı dokuz yüz bin TL, rakamla 900 TL olarak gösterildiği bir bonoda, polis memuru olan düzenleyenin aralarında başka bir hukuki ilişki olmayan alacaklıya bu şekilde yüksek meblağlı bir senet vermesini hayatın olağan akışına aykırı bulunarak, senedin 900 TL üzerinden geçerli kabul edilmesine’ karar verilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu yakın zamanda verilen bir kararında ise, hayatın olağan akışına aykırılık kıstasına hiç değinilmeksizin, ‘TTK m. 676 hükmünün lafzen uygulanmasıyla bir senedin bugünün parasıyla 0,024 TL üzerinden geçerli sayılması gerektiğine’ hükmetmiştir. Karara konu olayda; ‘senet üzerinde rakamla 24.000.000,00 TL yazılı yirmidörtbin TL yazılı olmasına rağmen, bu husus üzerinde mahkeme ile Özel Daire arasında bir ihtilaf bulunmamasında bahisle, yalnız YTL-TL arasındaki farklılık nedeniyle yazılı yazılan miktarın nasıl dönüştürüleceği’ üzerinde durulmuştur. Netice itibarıyla, ‘1996 yılında düzenlenmiş de olsa, günümüz miktarıyla 0,024 TL üzerinden bono düzenlenmesi gibi hayatın olağan akışına aykırı olduğu’ gibi bir sonuca varılmıştır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, yine yakın sayılabilecek bir tarihte vermiş olduğu bir kararında ise, ‘kambiyo hukukuna ilişkin ilkelerin hayatın olağan akışına aykırılık kıstasından hareketle ortadan kaldırılmayacağını’ belirtmiştir.

⁹⁷³⁸ Postacıoğlu, s. 537.

⁹⁷³⁹ Taşpınar, S. agm. s: 533 vd.

Karar her ne kadar senet bedelinin farklı şekillerde gösterilmesine ilişkin olmasa da, hayatın olağan akışına aykırılık kıstasının kıymetli evraka etkilerinin değerlendirilmesi bakımından oldukça önemlidir...⁹⁷⁴⁰

Ö “ 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nu hükümleri uyarınca senede karşı senetle ispat kuralına istisna teşkil eden hâller yukarıda belirtilenlerle sınırlıdır. Bununla birlikte “hayatın olağan akışına aykırılık” hâli, son dönemlerdeki Yargıtay uygulamasından doğan ve zamanla öğretide de kabul görmeye başlayan bir başka istisna şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Hayatın olağan akışına aykırılığın ispat şekline etki edip etmeyeceği hususunda bir açıklık bulunmamaktadır. Yargıtay uygulamasında bu konuda birbirinden farklı kararlara rastlamak mümkündür. Yargıtay’ın kimi kararlarında, hayatın olağan akışı ile ilgili gerekçelerin senede karşı senetle ispat kuralını ortadan kaldırmayacağını açıkça belirterek, bu konuda ispata ilişkin bir istisna uygulamasına imkân verilmemiştir.⁹⁷⁴¹ Buna karşılık bazı Yargıtay kararlarında ise hayatın olağan akışı, senede karşı senetle ispat kuralının istisnaları arasında görülmüştür.⁹⁷⁴² Hayatın olağan akışına aykırılık ölçütü, özellikle işçi tarafından işe girerken düzenlenen senetlerde⁹⁷⁴³ ve kambyo senedinin kumar ve bahisten kaynaklandığı iddialarının ispatında öne çıkmaktadır. Ancak açık kambyo senedi verilmesinin ve doldurma hakkının kullanılış şeklinin hayatın olağan akışına aykırılık teşkil edebileceği hâller bunlarla sınırlı değildir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun bir kararında, senedin verilmesinin hayatın olağan akışına aykırılık teşkil etmesi hâlinde, bu durum senede karşı senetle ispat kuralının, senedin kumar borcundan kaynaklandığı iddiasından bağımsız bir istisnası olarak değerlendirilmiştir.⁹⁷⁴⁴ Kararda açıkça belirtilmemekle birlikte, hayatın olağan akışına aykırı bir iddiayı ortaya koyan senede karşı bu uyumsuzluk, HMK m. 202 (HUMK m. 292) kapsamında delil başlangıcı olarak ele alınmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda delil başlangıcının varlığı açısından, yazılı olma şartının aranmaması karşısında, mevcut kanuni düzenleme, bu yönde bir nitelendirme açısından eskisine nazaran daha elverişlidir.

Öğretide de hayatın olağan akışına aykırılığın, senede karşı senetle ispat kuralına istisna teşkil edip etmeyeceği hususunda fikir birliği bulunmamaktadır. Hayatın olağan akışına aykırılık kavramının senetle ispat kuralına istisna teşkil etmesinin mümkün olmadığını belirten görüşe karşılık, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun en önemli yeniliğinin senetle ispat kuralının yumuşatılması olduğu belirtilerek, senetle ispat edilen vakıanın hayatın olağan akışına aykırı olduğuna dair emarelerin varlığı hâlinde, istisnai olarak taraflara tanık dinletme imkânı tanınmasının uygun olacağı haklı olarak ifade edilmiştir. Bu konuda ileri sürülen bir başka görüşe göre ise, hayatın olağan akışı (ve fiili karineler) ispat şekli ile değil, ispat yükü ile ilgili bir meseledir.

Daha önce de ifade edildiği üzere, Yargıtay kararlarında ve öğretide bazı yazarlarca hayatın olağan akışına aykırılık hâlinin ispat yükünün yer değiştirmesine neden olacağı kabul edilmektedir. Böyle bir hâlde, kural olarak hayatın olağan akışına aykırı bir iddiada bulunan kimse, bu iddiasını ispat yükü altında olacak ve ancak ispat şeklinde bir değişiklik ile karşılaşılmayacaktır.

Soyut bir nitelik gösteren ve somut olayın özelliklerine göre farklı şekillerde karşıımıza çıkan bu kavram öğretide kimi zaman fiili karinelerle kimi zaman da emarelerle

⁹⁷⁴⁰ ATİK, E.T. Kambyo Senetlerinde Senet Bedelinin Farklı Şekillerde Gösterilmesi ve Hayatın Olağan Akışına Aykırılık Kıstası, (Selçuk Hukuk Kongresi, 2021, s: 80 vd.)

⁹⁷⁴¹ Bknz: 19. HD: 22.12.2016 T. 6657/16109; 19. HD 13.05.2013 T. 5634/8625

⁹⁷⁴² Bknz: 19 HD. 16.09.1996. T. 6123/7805; HGK 20.03.2002. T. 13-177/206

⁹⁷⁴³ Bknz: 22. HD. 26.01.2017 T. 466/1079

⁹⁷⁴⁴ Bknz: HGK 20.03.2002 T. 13-177/206; 13.HD. 22.02.1979 T. 401/774; 19. HD. 01.10.2003 T. 6386/9132

ilişkilendirilmektedir. Kanımızca her iki görüşün de haklılık arz eden yönleri bulunmaktadır ve bu nedenle hayatın olağan akışına aykırılık hâlinin somut olayın özellikleri çerçevesinde değerlendirilerek, ispat yüküne mi yoksa ispat şekline mi etki edeceği saptanmalıdır. Zira somut olayda hayatın olağan akışına aykırılık olgusu, iddia olunan duruma ilişkin olarak ortaya çıkabileceği gibi, ispata yarayan belge alınmasının mümkün bulunmaması şeklinde de belirebilir.

Özellikle açık kambyo senetlerinde anlaşmaya aykırılık iddiasının ispatı gibi oldukça zor bir ispat konusunun varlığı hâlinde, hayatın olağan akışına aykırılık ölçütünün göz önünde bulundurulması taraf menfaatleri arasında dengenin sağlanması açısından son derece isabetli olacaktır. Zira böyle bir ispat şartı kanunen getirilmemişse de, somut olayın özelliklerinden doğabilecek bu şekilde bir istisnanın kabulüne de yasal bir engel bulunmamaktadır.

Diğer yandan, özellikle senet üzerinde yer alan unsurların geçerliliğinin Yargıtay tarafından değerlendirilmesinde, hayatın olağan akışına aykırılık ölçütü bağımsız bir dayanak olarak ortaya çıkmaktadır.⁹⁷⁴⁵ Böylece uygulamada somut olay adaletinin sağlanması açısından birçok kez tarafların ağır hak kaybına uğramasının önüne geçilmiş olmaktadır.

Son olarak belirtmek gerekir ki, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından, TTK’da yer alan kambyo hukukuna ilişkin ilkelerin hayatın olağan akışına aykırılık kavramından hareketle ortadan kaldırılamayacağı kabul edilmektedir.⁹⁷⁴⁶ Bu şekilde bir yorum şekli, kambyo senetlerine olan güvenin korunması açısından önem teşkil etmektedir.⁹⁷⁴⁷

Ö “Hayatın olağan yürüyüşüne dayanan taraf, başka bir deyişle, normal hâle uyum düşen bir vakıyı ileri süren kimse bunu ispatla mükellef değildir. Bilâkis zahirî hâl ve normal hâle aykırı düşen bir vakıyı ileri süren kimse bunu ispatla yükümlü tutulmalıdır. Başka bir deyişle, asıl sayılan vakıyaları ileri sürenler bunu ispatla yükümlü tutulamazlar. Müşahhas hâllerde neyin normal hâl olduğu ve neyin normal hâlin aksi olduğunu tayin de güçlük arz edebilir. Bu konuda Temyiz Mahkememiz bazı kıstaslar vermektedir. Ancak bunlar her somut hâle uygun düşen misallerdir. Bir durumun normal sayılıp sayılmayacağını da umumi hayat tecrübesinden çıkarmak gerekecektir.”⁹⁷⁴⁸

Ö “Tecrübe kuralları, hukukun olaya uygulanmasında başvurulacak kurallardır. Bunlar genel hayat tecrübeleri ve eğitim yolu ile oluşabilecekleri gibi sanat ve bilim, meslek, zanaat, ticaret alanlarındaki bilgi ve uzmanlıklardan da kaynaklanabilir. Diğer bir ifade ile, bu kurallar insanların hayat ve işlerinden gözlemlenerek istihraç edilmiş olabilecekleri gibi bilimsel araştırma ve mesleki ve sanatsal faaliyetler sonucunun ürünü de olabilirler.”⁹⁷⁴⁹

Ö “Hakim, ispat faaliyetinin sonucu ne olursa olsun davayı bir hükümle sonuçlandırmak yükümlülüğündedir. İspatsızlık durumunda hakim ispat yükü kurallarına göre karar verecek, davayı ispat yükünü taşıyan taraf aleyhine sonuçlandırılacaktır. Buna göre, ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu diğer bir ifade ile ispat yükünün nasıl paylaştırılacağı tespit edilmek gerekecektir. Buna göre bir hukuk normuna dayanarak hak iddia eden kişi o hukuk normunun soyut unsur vakıalarının, hayatta vuku bulan vakıalarla karşılandığını ispat yükü altında olacak, buna mukabil, bu hakkı düşüren veya hakkın kullanılmasına engel olan normlara dayanan taraf bu normların soyut unsur vakıalarının karşılandığını ispat ile yükümlü olacaktır. Yargıtay ispat yükünün paylaştırılması hususunda hayatın olağan akışı ölçüsüne da-yanmaktadır. İlim adamlarının birleştiği ve

⁹⁷⁴⁵ Bknz: 12 HD. 15.02.2017. T. 10560/1992; 12. HD 18.01.2017 T. 32205/584

⁹⁷⁴⁶ Bknz: HGK 06.04.2016 T. 505/480

⁹⁷⁴⁷ ATİK, E. T. Açık Kambyo Senetleri, 3. Baskı, 2021, s: 414 vd.

⁹⁷⁴⁸ ÜSTÜNDAĞ, S. Medeni Yargılama Hukuku, C: 1-2, 1997, s: 616 vd.

⁹⁷⁴⁹ ALANGOYA, H. Y./YILDIRIM, M. K./DEREN-YILDIRIM, N. Medeni Usul Hukuku Esasları, 8. Baskı, 2011, s: 306 Vd.

*Yargıtay uygulamasında ifade edilen ölçüye göre, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.*⁹⁷⁵⁰

Ö “Bir alacaklının elindeki senede dayanarak şeklen hak sahibi olduğunu ileri sürüp, senet bedelini senet borçlularından talep etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu durumlarda, alacaklının alacaklılık sıfatı tartışılabilir hâle gelir ve Yargıtay’ımızın bu konuda çeşitli içtihatlarında kabul ettiği ölçütler (kıstaslar) çerçevesinde, alacaklının elindeki senede dayanarak alacak talep etmesine izin verilmez. Hayatın olağan akışı ölçütünün HMK 201. maddesinin (HUMK md. 290) istisnalarından biri olduğu açık ve kesin bir biçimde ifade edilmiştir.”⁹⁷⁵¹

Ö “Hayatın olağan akışı kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçütlerin ve prensiplerinden birisidir. Buna göre, insanların genelinin sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar, hayatın akışı kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukukî problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır. Hayatın olağan akışı kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde pek çok alandaki hukukî problemlerin çözümlenmesinde, bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay hayatın olağan akışı kriterini, olayların, sebep sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelemesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi şeklinde anlamaktadır. Yargıtay, ta-rafların yapmış oldukları bir sözleşmenin gerçeği yansıtmayı yansıtmadığını belirlerken, bu durumun olayların (hayatın) olağan akışına uygun olup olmadığını da göz önünde bulundurmaktadır. Ortada normal şartlar altında insanların yapmayacağı bir sözleşme varsa, muvazaalı olması kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla sözleşmenin tarafları, kuvvetli şüpheyi ortadan kaldıracak açıklamaları yapmak durumundadırlar. Aynı zamanda aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir kârîne olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter olmaktadır. Hukuk sistemleri, ortak problemlere benzer çözümler ürettikleri için, farklı isimlerle de anılsa, benzer hukuk kavramlarına sahip olabilmektedir. Bu sebeple hayatın olağan akışı kriterinin de İslam hukukunda tekabül ettiği hukukî kavramlar bulunmaktadır. ‘Zahirî hal delili’ bunlardandır. ‘Zahir’ ke-limesinin zıttı, iç, görünmeyen, gizli olan gibi anlamlara gelen ‘bâtın’dır. Dolayısıyla görünmeyen, kapalı olan, göz önünde olmayan, bilinmeyen durumlar bâtin kelimesi ile ifade edilirken; bunun zıttı olarak görünen, açık ve göz önünde olan, bilinen durumlar da zahir kelimesi ile ifade edilmiş ol-maktadır. Buradan hareketle zahirî hal, sosyal yapıda ortaya çıkan açık ve göz önünde olan, bilinen hâlleri ve hareketleri ifade etmektedir.”⁹⁷⁵²

Ö “«Hayatın olağan akışına aykırılık» ne demektir? «Hayatın olağan akışı» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «hayatın olağan akışı» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.”⁹⁷⁵³

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar»dır; vak’a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.”⁹⁷⁵⁴

⁹⁷⁵⁰ ALANGOYA, H. Y. Senede Karşı Senetle İspat Kuralı ve Hayatın Olağan Akışı Kavramı (Prof. Dr. Necip Kocayusufoğlu İçin Armağan), 2004, S: 523

⁹⁷⁵¹ UYAR, T. Hayatın Olağan Akışına Aykırı Olduğu Gerekeşiyle Bir Senedin İptaline Karar Verilebilir mi? (Legal Huk. Der. 2015/13, s: 195 vd.)

⁹⁷⁵² DEMİR, A. Yargıtay İctihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri ve İslam Hukukundaki Zahirî Hâl Delili (Terazi Huk. Der. 2008/12, s: 129 vd.)

⁹⁷⁵³ DEMİR, A. agm. s: 129

⁹⁷⁵⁴ ALANGOYA, Y. agm. s: 528; dipn. 32

«Hayatın olağan akışı» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «hayatın olağan akışı» kriterini, «olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği» ifade edilmektedir.⁹⁷⁵⁵

«Hayatın olağan akışı» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine» olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «hayatın olağan akışı» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.⁹⁷⁵⁶ Hangi olayların ‘hayatın olağan akışına aykırı olduğu’ tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.⁹⁷⁵⁷

Ö “İddia edilen vakıyı doğrudan yansıtan ve hayatın olağan akışına ay-kırı bir vakiya dayanmak ispat yükünün de üstlenilmesini gerektirmektedir. Başka bir ifade ile hayatın olağan akışına aykırı bir olaya dayanan kimse bu dayandığı vakıyı ispat yükü altındadır. Buna karşılık hayatın olağan akışına uygun vakıyalara dayanan kişi bu vakıaların doğruluğunu ayrıca ispat etmek zorunda değildir. Öğrenildiği zaman sıradan, alışılmış ve doğruluğundan tereddüt edilmeyen olaylar; hayatın olağan akışına uygundur. Buna karşılık, öğrenildiği zaman doğruluğundan tereddüt edilen ve alışıla-gelmiş olmayan, tecrübe kurallarına göre kabulü zor veya imkânsız olan olaylar; hayatın olağan akışına aykırıdır. Yargıtay özellikle takdiri delillerle ispatın mümkün olduğu olayların ispatında hayatın olağan akışına aykırılık ölçütünü oldukça geniş olarak uygulamaktadır. Eğer olayda dayanılan vakıalar hayatın olağan akışına uygun ise bu vakıaları ispatlamış saymaktadır. Yargıtay hayatın olağan akışını dolaylı ispat biçimi olarak son yıllarda çok sık ve isabetli biçimde kullanmakta ve bu şekilde iddianın ispat edildiği sonucuna varmaktadır.”⁹⁷⁵⁸

√ Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi, ‘hayatın olağan akışı’ kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda ‘aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine’ olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter olmaktadır.»⁹⁷⁵⁹

√“Hemen bütün ilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında kararlılık ifade eden ölçüte göre, ispat yükü, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.

‘Hayatın olağan akışı’ ölçütü, HUMK.’nun 290. (yeni HMK.’nun 201.) hükmünün istisnalarından birisidir...”⁹⁷⁶⁰

√ ‘Hayatın olağan akışına aykırılık’ (= ‘yaşam deneyi’ = ‘hayat tecrübesi’) kuralı, hakim tarafından kendiliğinden dikkate alınır...”⁹⁷⁶¹

bb- Yüksek mahkeme bu konuya ilişkin içtihatlarında;

Yargıtay kararlarında, hayat tecrübe kurallarına (yaşam deney kurallarına) sıklıkla başvurulmakta ve bu konuda ‘hayatın olağan akışı’ kavramı kullanılmaktadır.⁹⁷⁶² Söz

⁹⁷⁵⁵ DEMİR, A. agm. s: 130

⁹⁷⁵⁶ DEMİR, A. agm. s: 133

⁹⁷⁵⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s: 490 vd.

⁹⁷⁵⁸ PEKCANITEZ, H. Medeni Usul Hukuku, C: 2, 15. Bası, 2017, s: 1622 vd.

⁹⁷⁵⁹ DEMİR, A. agm., s: 129 vd.

⁹⁷⁶⁰ ALANGOYA, Y. agm., s: 523 vd.

⁹⁷⁶¹ UMAR, B./YILMAZ, E. age., s: 28 – TAŞPINAR, A.S. agm., s: 545

⁹⁷⁶² GÖKSOY, Y.C. agm., s: 543, dipn: 8 (Nitekim Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır “Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli

*konusu kararlarda, genellikle ‘fiili karinelerin, ispat yükünü karşı tarafa geçirdiği’ kabul edilmekte ve normal durumun aksini iddia eden tarafın bunu ispat yükü altında olduğu görüşü benimsenmektedir*⁹⁷⁶³. Bu çerçevede, ‘hayatın olağan akışı’ kavramından kaynaklanan fiili karineler, çeşitli hukuk dallarına ilişkin Yargıtay kararlarında, ispat yükünün belirlenmesine yönelik olarak uzun yıllardan beri kabul görmektedir. Uygulamada Yargıtay tarafından geliştirilen ‘hayatın olağan akışı’ veya ‘güçlü delil’ gibi kavramlar vasıtasıyla, senetle ispat kuralından doğan ispat güçlüklerinin aşılmasına gayret edilmektedir⁹⁷⁶⁴.

A-Yüksek mahkemenin (HGK’nin, 11.HD’nin, 15.HD’nin, 17. HD’nin, 19. HD’nin) “Hayatın olağan akışı kıstası”nı kabul ettiği (ve çok kez; ‘davanın kabulüne’ karar verdiği) olaylarla ilgili içtihatlar:

√ “...Dava, ‘davalıya olan 900 TL’lik borç için verilen ve ödenen bononun, açık olan yazı ile yazılan kısmına “dokuz yüz bin lira” yazılarak davalı tarafından takibe konulduğu, davalıya 900.000 TL borcunun bulunmadığı’ iddiasıyla borçlu olunmadığının tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemece, toplanan deliller ve bilirkişi raporuna göre; taraflar arasındaki tek ilişkinin polis memuru olan davacının müteahhlik yapan davalıdan daire satın alınmasına ilişkin olduğu, bunun dışında aralarında başkaca ilişki bulunduğunun davalı tarafın defterlerinde de kayıtlı olmadığı, TTK’nun 588. maddesi gereğince her ne kadar ‘senette rakam ve yazı ile yazılan bedeller arasında fark bulunması halinde yazıya itibar edilebileceği’ hükmüne bağlanmış ise de, Yargıtay içtihatlarında belirtildiği üzere; bu kuralın senetteki yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmuş olması haline munhasır olduğu, yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmadığı ve rakam hanesinde de tahrifat yapıldığı hallerde bu kuralın uygulanamayacağı, dava konusu senetteki rakam ve yazı ile yazılan bedelleri ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde dava dışı E. K. adli şahıs tarafından yazıldığı ve senette bir tahrifat olmadığı hususlarında taraflar arasında uyumsuzluk bulunmadığı, senedin gerçek bedeli olan 900 TL’nin davacı tarafından ödendiği, borçlu tarafından doldurulmayan ve yazı ile yazılmış kısmındaki bedelin borç verilmemesinin tarafların ekonomik durumlarına, hayatın olağan akışına aykırı olması, senetteki rakamla yazılan bedelin dosyadaki diğer delillerle desteklenmesi, senet üzerindeki rakamla yazılı bedelin kenarlarının sıkıca kapatılmış olması nedeniyle TTK 588. maddesindeki kuralın dava konusu olayda uygulanmasının hakkaniyet duygusunu zedeleyeceği ayrıca Medeni Kanunu’nun 2. maddesi de gözönüne alınarak davacının takipte talep edilen miktarda borcu olmadığını hususunda kanaat oluştuğu, davalının senedi takibe koymada kötüniyetli olduğunun ispat edilemediği gerekçeleriyle, davanın kabulü ile takip konusu senet nedeniyle davacının borçlu olmadığına tespitine, davacının kötüniyet tazminatı talebinin reddine karar verilmiş, hüküm taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

Dava konusu bononun keşidecisi davacı M. A., lehdarı davalı M. O. olup, 28.11.2009 tanzim tarihli olduğu, vade tarihinin yazılı olmadığı, veriliş nedeninin ‘nakden’ olduğu,

ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E, 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları” “Y. HGK, 18.6.2019, E. 2017/19-827, K. 2019/689”)

⁹⁷⁶³ GÖKSOY, Y.C. agm., s: 544, dipn: 9 (Gerçekten de, olağan bir duruma dayanan tarafın, bu iddiasını kanıtlama yükümlülüğü altında olmadığı, ispat yükünün, normal durumun aksini iddia eden tarafın üzerinde olduğu; başka bir anlatımla, belli olaylardan, belli olmayan bir olay için çıkarılabilen durumlara dayalı fiili karine lehine olan tarafın, ispat yükü altında bulunmadığı, karinenin aksini kanıtlama yükümünün bunu iddia edenin üzerinde olduğu, yargılama hukukunun temel ilkelerindedir... “10. HD, 20.10.2009, E. 2009/8955, K. 2009/15860”. Bu karar hakkında bkz. GÖKSU, M. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Senetle İspat Kuralları ve Bunların İstisnaları “Hacettepe Hukuk Fak. Dergisi, 1(1) 2011, s. 53–65, s. 63”)

⁹⁷⁶⁴ ÇİFTÇİ, P. Medeni Yargılama Hukukunda İspat Hakkı ve Sınırları, 2018, s. 371.

rakamla bedel hanesinde ‘900 TL’, yazıyla bedel hanesinde ise ‘dokuz yüz bin lira’ yazılı olduğu, dosya içerisinde bulunan bono fotokopisinden anlaşılmaktadır.

Bonoda vade tarihi ihtiyari unsurdur; vadenin yazılmamış olması 6762 sayılı TTK. 689/2. maddesi hükmü gereğince ‘görüldüğünde ödeneceği’ anlamına gelir. Söz konusu bononun rakamla bedel hanesinde ‘900 TL’ yazılı iken, yazı ile bedel hanesinde ‘dokuz yüz bin lira’ yazması sonucu, rakamla yazılı bedel hanesi ile yazı ile yazılı bedel hanesi arasında farklılık oluşmuştur. Bu durumda yazı ile yazılan bölümün bononun bedeli olarak kabulü anılan yasanın 588. maddesi hükmü gereğidir.

Hal böyle olunca mahkemece yukarıda açıklanan hususlar ve yasa maddesi gözetilerek bir karar verilmesi gerekir iken, davacı iddialarına dayanılarak yasa hükümleri gözardı edilmek suretiyle ‘hayatın olağan akışı’ gerekçesiyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır...”

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Davacı vekili; müvekkilinin polis memuru olduğunu, geçimini maaşı ile sağladığını, davalıdan Ankara ili Pursaklar ilçesi, 308 ada, 12 parselde bulunan binadaki 20 nolu bağımsız bölümü 67.000,00 TL bedelle, 8.000,00 TL’si peşin, kalan 59.000,00 TL’si de kredi yoluyla ödenmek üzere satın aldığını, davalı tarafın evi ‘2009 yılı Haziran ayında teslim edeceğini’ taahhüt ettiğini, ancak taahhüt ettiği tarihte teslim edemediğini, davacı ile davalı arasında ev satın alınması dışında hiç bir ticari ilişki bulunmadığını, davacının 17.09.2009 tarihinde evin tam olarak bitmemiş olmasına rağmen taşınmak zorunda kaldığını, kendisinin dışında 21 nolu daireye de komşusu M. O.’un aynı şekilde taşındığını, taşındıkları tarihte evin iskanının henüz iskan raporunun alınmamış olduğunu, bu nedenle elektrik ve suyunun bağlanmadığını, davacı ve komşusu M. O.’un şantiye elektrik ve suyunu kullanmak zorunda kaldıklarını, ancak 19.01.2010 tarihinde elektrik borcu nedeniyle şantiye elektriğinin BEDAŞ tarafından kesildiğini, kış ortasında davacı ile komşusunun elektriksiz kalması üzerine davacı ile komşusu M. O. ve diğer komşuları E. K., A. Ş.’in hep birlikte ödenmeyen elektrik borçlarının hesabını yaptıklarını ve problemin çözülmesi için elektriğe abone olunması amacıyla davalının talebi üzerine 900,00TL ödemeyi kabul etmek zorunda kaldıklarını, davalının bu bedeli hemen talep ettiğini, ancak davacı ile M.O.’un parayı peşin ödeyemeyeceklerini söylediklerini, bunun üzerine davalının da kendisine senet verilmesini istediğini, M.O.’un ‘900,00 TL bedeli 3 taksitte ödeyeceğini’ söylemesi üzerine onun için 3 ayrı senet düzenlendiğini, davacının da 900,00 TL’nin tümünü 3 ay sonra ödeyeceğini’ beyan etmesi üzerine, 900,00 TL bedelli senedin komşuları E. K. tarafından düzenlenerek davacı tarafından imzalandıktan sonra davalıya verildiğini, dava dışı M. O.’un 3 adet senedi emlakçı aracılığıyla ödediğine dair tutanak düzenlendiğini, davacının ise davalı ve kardeşleri ile aralarında mevcut Savcılık şikâyetleri nedeniyle davalıya borçlu kalmamak amacıyla bu bedeli Nisan ayında ödemek istediğini, ancak davalının parayı almaktan imtina ettiğini, PTT aracılığıyla parayı havale ettiğini, ancak davalının yine almadığını, bunun üzerine Ankara 4. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/375 D. İş sayılı dosyası üzerinden tevdi mahalli tayini ile parayı yatırmış olduğunu, ancak düzenlenen senette bonoyu düzenleyen E. K.’nin TL ve YTL’yi karıştırarak rakam kısmına 900,00 TL yazmasına rağmen yazı ile yazılan kısma ‘dokuz yüz bin lira’ yazdığını, davalının da senedi haksız ve kötü niyetli olarak 900.000,00 TL üzerinden icra takibine konu ettiğini, davacının davalıya 900.000,00 TL borcu bulunmadığını, taraflar arasında ev alım satımı dışında hiçbir ticari ilişki olmadığını, davalının davacıya nakden para vermesinin de söz konusu olmadığını, bunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, hiç kimsenin kendisinden ev satın alan şahsa 900.000,00 TL gibi bir parayı nakit olarak vermesinin mümkün olmadığını, her iki tarafın banka kayıtları ile davalının defter kayıtları da incelendiğinde böyle bir paranın alınıp verilmesinin söz konusu olmadığını anlaşılabileceği ileri sürerek ‘davacının Ankara 31. İcra Dairesinin 2010/9906 sayılı dosyasından borçlu olmadığını tespitine, davalının kötü niyetli olması nedeniyle tazminata mahkûm edilmesine karar verilmesini’ talep etmiştir.

Davalı vekili; ‘davacının iddialarının gerçeği yansıtmadığını, TTK’nun hükümleri ve Yargıtay içtihatlarında belirtildiği şekilde senet bedeli hem yazı hem de rakamla yazıldığına ikisi arasında fark bulunması hâlinde, yazı ile yazılan bedele itibar edileceği kuralının geçerli olduğunu, bu nedenle davacının borcunun 900.000,00 TL olduğunu, bedel kısmının sonradan doldurulduğuna ilişkin bir iddia var ise bunun da yazılı delille ispatlanmasının gerektiğini’ belirterek ‘davanın reddine karar verilmesini’ savunmuştur.

Yerel mahkemece; toplanan deliller ve bilirkişi raporuna göre; taraflar arasındaki tek ilişkinin polis memuru olan davacının müteahhitlik yapan davalıdan daire satın alınmasına ilişkin olduğu, bunun dışında aralarında başkaca ilişki bulunduğu davalı tarafın defterlerinde de kayıtlı olmadığı, TTK’nun 588. maddesi gereğince her ne kadar senette rakam ve yazı ile yazılan bedeller arasında fark bulunması hâlinde yazıya itibar edilebileceği hükme bağlanmış ise de, Yargıtay içtihatlarında belirtildiği üzere bu kuralın senetdeki yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmuş olması hâline münhasır olduğu, yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmadığı ve rakam hanesinde de tahrifat yapıldığı hâllerde bu kuralın uygulanamayacağı, dava konusu senetdeki rakam ve yazı ile yazılan bedeller ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde dava dışı E. K. adlı şahıs tarafından yazıldığı ve senette bir tahrifat olmadığı hususlarında taraflar arasında uyumsuzluk bulunmadığı, senedin gerçek bedeli olan 900,00 TL’nin davacı tarafından ödendiği, borçlu tarafından doldurulmayan ve yazı ile yazılmış kısmındaki bedelin borç verilmesinin tarafların ekonomik durumlarına, hayatın olağan akışına aykırı olması, senetdeki rakamla yazılan bedelin dosyadaki diğer delillerle desteklenmesi, senet üzerindeki rakamla yazılı bedelin kenarlarının sıkıca kapatılmış olması nedeniyle, TTK’nun 588. maddesindeki kuralın dava konusu olayda uygulanmasının hakkaniyet duygusunu zedeleyeceği, ayrıca Türk Medeni Kanununun 2. maddesi de gözönüne alınarak, davacının takipte talep edilen miktarda borcu olmadığı hususunda kanaat oluştuğu, ‘davalının senedi takibe koymakta kötü niyetli olduğunun ispat edilemediği gerekçeleriyle davanın kabulü ile takip konusu senet nedeniyle davacının borçlu olmadığına tespitine, davacının kötü niyet tazminatı talebinin reddine’ karar verilmiştir.

Davacı vekili ve davalı vekilinin ayrı ayrı temyizi üzerine karar, Özel Dairece yukarıda başlık kısmında açıklanan gerekçelerle ‘oy çokluğu ile’ bozulmuştur.

Taraflar arasındaki uyumsuzluğun çözümü için gerekli ve uygulanması gereken hukuki kurum ve kuralların ne olduğunun tespitinde yarar vardır.

Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır (Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E, 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları).

Delillerin gösterilmesi ve bunun hâkim tarafından ispat vasıtası olarak kabulünden sonraki aşamada delillerin değerlendirilmesi gündeme gelmektedir. Kural olarak (kaynada gösterilen istisnalar dışında), hâkim delilleri serbestçe değerlendirecektir.

Yukarıda yapılan açıklamalar, dosya kapsamı itibarıyla taraflar arasındaki maddi ve hukuki olguların gerçekleşme biçimi, kambiyo hukuku ilkeleri ve hayatın olağan akışı kavramı bir bütün olarak değerlendirildiğinde; davaya konu kambiyo senedinin alacaklı ve borçlu dışında E. K. adlı bir şahıs tarafından düzenlendiği, senedin rakam ve yazı ile yazılan bedelleri ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde bu şahıs tarafından yazıldığı, senette herhangi bir tahrifat bulunmadığı hususu taraflar arasında uyumsuzluk konusu değildir. Ancak davalının, bankadan kredi çekmek suretiyle kendisinden toplam

67.000,00 TL bedel ile daire satın alan davacıya 900.000,00 TL gibi davacının mali durumu ile izah edilemeyecek yüksek meblağı herhangi bir teminat olmaksızın elden verdiği iddiasının hayatın olağan akışına (genel hayat tecrübelerine) aykırı olduğu, hayatın olağan akışına dayanan kişinin, artık iddiasını ispatla yükümlü olmadığı, senedin tanzim edildiği 2009 tarihi itibarıyla 900.000,00 TL miktarında bir paranın genellikle banka aracılığıyla el değiştirdiği, 5083 sayılı TC. Devletin Para Birimi Hakkında Kanun ve bu kapsamda çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 01.01.2009 tarihinden itibaren YTL kullanımından vazgeçilerek yeniden TL ibaresine geçildiği, bu nedenle senetdeki bedelin tanzimi sırasında kavram karışıklığı nedeniyle senetteki yazı ile gösterilen bedelin, rakamla gösterilen bedelden bin kat fazla olduğu dikkate alındığında mahkemece eldeki menfi tespit davasının kabulüne yönelik önceki kararda direnilmesi yerindedir.

Açıklanan nedenlerle yerel mahkeme kararı usul ve yasaya uygun olup direnme kararının onanması gerekir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının ONANMASINA, aşağıda dökümü yazılı (46.104,00 TL) harcın temyiz edenden alınmasına, aynı Kanun'un 440. maddesi uyarınca kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 18.06.2019 tarihinde oy birliği ile karar verildi.⁹⁷⁶⁵

√“(…)Davacı vekili, davalıların davacı aleyhine bonoya dayalı icra takibi başlattıklarını, takip dayanağı bononun davacı tarafından tanzim edilerek davalılara verilen bir bono olmadığını, bono altındaki imzanın davacıya ait olmadığını, ait olsa bile bononun davalılar tarafından davacıya emeklilik işlemleriyle ilgili evrakların imzalatılması sırasında davacıya fark ettirilmeden imzalatılmış olabileceğini, taraflar arasında davacının davalılara bono vermesini gerektirecek başkaca bir hukuki işlem bulunmadığını ileri sürerek davacının davalılara takibe konu bonodan dolayı borçlu olmadığını tespitini ve kötüniyet tazminatının davalılardan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalılar vekili, ‘kambiyo senetlerinin illetten mücerret mahiyette kıymetli evrak olduğunu, dava konusu takipteki imzanın davacıya ait olduğunu, davacının borcunu ödemediğini’ savunarak ‘davanın reddini’ istemiştir.

Mahkemece yapılan yargılama ve toplanan delillere göre, ‘davalıların sosyal ve ekonomik düzey olarak 1.200.000,00 TL gibi çok yüksek bir nakdi davacıya elden ödemiş olmalarının hayatın olağan akışına ve genel hayat tecrübelerine uygun düşmediği, dava konusu bononun karşılığı bulunduğu kabulünün yaşamın gerekçelerine, akıl ve adalet ilkelerine aykırı düştüğü, bu hususun davacı lehine fiili karine olup davacının senet bedeli 1.200.000,00 TL’yi davalılardan almadığını ispat etmiş sayıldığı, hayatın olağana akışına aykırı olan bir durumun aksini ispat yükünün davalı tarafa düştüğü, davalıların dava ve takip konusu senet bedeli 1.200.000,00 TL’yi davacıya ödediğini belge veya benzeri delillerle ispatlayamadığı, davalıların, davacı hakkında hukuka aykırı ve kötü niyetli şekilde icra takibi yaptığı’ gerekçesiyle ‘davanın kabulüne’ ..... karar verilmiştir.⁹⁷⁶⁶

Ö“(…) Her ne kadar davacı...’ın şikayetçi olduğu açığa imzanın kötüye kullanılmasına ilişkin suçtan ötürü ceza mahkemesince davalı yönünden beraat kararı verilmiş ise de; tüm dosya kapsamından davacının işyerinde çalıştığı süre, yaptığı iş, dinlenen tanık beyanları, senedin düzenleme, ödeme tarihi ile takibe konulmasına ilişkin aradan geçen üç yıla yakın süre, işyerinde yapılan uygulamalar ve hayatın olağan akışına göre takibe konu senedin, davacılarından işe girerken teminat olarak alınan senet olduğu anlaşılmaktadır. Belirtilen sebepten ötürü mahkemece ‘davanın reddine’ karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir...⁹⁷⁶⁷

Ö“(....)Karine, sözlük anlamı bakımından karışık bir iş veya sorunun anlaşılmasına ve çözümlenmesine yarayan durum, ipucu, belirtidir. En genel anlamıyla karine, bilinen

⁹⁷⁶⁵ Bknz: HGK. 18.06.2019 T. 19-827/689 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁶⁶ Bknz: 19. HD. 22.10.2019 T. 3244/4871 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁶⁷ Bknz: 22. HD. 09.09.2019 T. 5179/15608 (www.e-uyar.com)

bir olgudan bilinmeyen bir olgunun çıkarımıdır. Dolayısıyla karine, bilinen bir olaydan, bilinmeyen diğer bir olayın veya hukuki durumun varlığı veya yokluğu sonucunun çıkarılmasına olanak vermektedir. Genel olarak karineleri, fiili ve kanuni olmak üzere, iki grupta toplanmaktadır. Bu bağlamda, fiili karineler, bir hukuk kuralı ile bağlı olmaksızın, hakim insanlar ve yaşam konusunda ortaya çıkan tecrübe kurallarından yararlanarak belli olmayan olaylar hakkında sonuç çıkarmasına yaramaktadır. Bu yönüyle, fiili karineler, hakimin kanaat edinmesine yardımcı olmaktadır. Görüldüğü üzere, fiili karinelerin temelinde tecrübe kuralları (yaşam deneyi kuralları) yatmaktadır. (Bilge Umar-Ejder Yılmaz. İsbat Yüğü, 1980, Sahife: 165 vd.; A., Başözen: Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı, 2010, Sahife: 63 vd.; G., Topuz: Medeni Usul Hukukunda Karinelerle İspat, 2012, Sahife: 50, 56, 121 vd.; Ayrıca bakınız: Y., Alongoya: Senede Karşı Senetle İspat Kuralı ve “Hayatın Olağan Akışı” Kavramı, Prof. Dr. N. Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, Sahife: 528, dipnot 32; B., Kuru: Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt: II, 2001, Sahife: 2006 vd.).

Nitekim, Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır (Hukuk Genel Kurulunun 21.04.982 gün ve E: 4/1528, K: 412; 17.12.2003 gün ve E: 2003/13-787, K: 2003/774; 6.6.2007 gün ve E: 2007/2-331, K: 2007/332; 08.12.2010 gün ve E: 2010/19-590, K: 2010/640; 12.09.2012 gün ve E: 2012/8-365, K: 2012/561; 28.03.2014 gün ve E: 2013/21-2219, K: 2014/411 sayılı kararları)..... Bononun bedelsiz olduğuna ilişkin şahsi def’iyi davacı keşideci kural olarak, davalı lehtara karşı ileri sürebilir ise de, hamil davalı E. G. ’e karşı ileri sürülebilmesi için kötüniyetle iktisabının ispatı gerekir..... Şu halde, ‘bononun ödeme nedeniyle bedelsiz olduğuna’ ilişkin şahsi def’iyi, davacı keşidecinin, senedi kötüniyetle devralan hamil davalı E. G. ’e karşı ileri sürerek, borçtan kurtulabilir.

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmelerde azınlıkta kalan bir kısım üyelerce; ..... kambiyo senetlerinde hayatın olağan akışı kavramına yer verilmemesi gerektiğini, dosyadaki delillerin davalı hamil E. ’in kötüniyetli olduğunu göstermeye elverişli olmadığını, hamilin senedi devraldıktan sonra kendi cirantasını takip etme ve durumunu araştırma yükümlü olmadığını gibi bu konudaki ağır ihmalinin de sonucu değiştirmeyeceğini, hayatın olağan akışı kavramının objektif olmayıp, subjektif bir olgu olduğunu ve bu nedenle kişiden kişiye değişebileceğini, böyle bir kavrama üstünlük tanınamayacağını, bu nedenlerle Özel Daire bozma ilamının yerinde olduğu ve direnme kararının bu yönde bozulması gerektiği ileri sürülmüş ise de; yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğunca bu görüş benimsenmemiştir...⁹⁷⁶⁸”

√ “(...)Davacı tarafından, SSK emeklisi ev hanımı olan bir kişiye senedin düzenlendiği tarih itibariyle yüksek bir miktar sayılabilecek 80.000,00 TL borcun ‘ne karşılığı verildiği’ açıklanmamış olması ve ayrıca hayatın olağan akışına uygun olmayacak şekilde bononun tanzim tarihi ile vade tarihi arasında beş buçuk yıl, tanzim tarihi ile takip tarihi arasında ise yedi yıldan fazla bir süre bulunmasının, davacı ile davalı arasında alacak borç ilişkisinin gerçek olmadığını göstereceğini... ”⁹⁷⁶⁹

Ö “(...)100.000 EURO gibi yüksek bedelli bir bononun vade tarihinden 2,5 yıl sonra takibe konulmasının hayatın olağan akışı ile bağdaşmadığı, tarafların ortağı olduğu limited şirketin diğer ortağına karşı davalının yine 100.000 EURO bedelli bonoya dayalı olarak takip yaptığı, bu takibe itiraz eden diğer ortağın da davacı ile aynı iddiaları ileri sürdüğü, davalının aynı şirketin diğer iki ortağına aynı miktarda borç vermiş olmasının ve borcunu ödemeyen her iki ortak ile de şirketteki ortaklığını devam ettirmesinin de hayatın olağan akışına aykırı olduğu.... ”⁹⁷⁷⁰

⁹⁷⁶⁸ Bknz: HGK. 25.03.2015 T. 19-2238/1062 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁶⁹ Bknz: 17. HD. 19.03.2013 T. 5481/3666 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁷⁰ Bknz: 11 HD. 02.05.2014 T. E: 749, K: 8243 (www.e-uyar.com)

Ö “ (...) Davacının, belgede belirtilen miktarda parayı borç verecek mali gücünün olmadığı, davalıların mirasbırakanın da bu miktarda borç almasını gerektirecek herhangi bir durumun mevcut olmadığı’ davalı tarafından savunulmuş olduğuna göre bu durumun araştırılarak ‘işçi emeklisi olduğu dosya kapsamından anlaşılan davacının herhangi bir işinin, gelirinin ve malvarlığının bulunduğu’ kanıtlanmamış ve ‘davalıların mirasbırakanı ise.... yılından itibaren oto tamirhanesi işlettiği, gayrimenkullerinin ve özel otomobilinin bulunduğu, kira geliri elde ettiği’ anlaşılmış olduğundan, bu durumda davacının, davalıların mirasbırakanına 1.8.1997 tarihinde 10 milyar TL. borç para vermesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceği ...’, herhangi bir işi, geliri ve malvarlığı olmayan işçi emeklisi davacının davalıya 10 milyar TL. borç para vermesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı gerekçesiyle, davacının yazılı belgeye dayanan alacağa karşı ileri sürdüğü menfi tespit talebi isabetli bulunmuştur.”⁹⁷⁷¹

√ «Kiracının, ev sahibine daha önce vermiş olduğu borç paranın kendisine ödenmesine rağmen, tekrar ev sahibine borç para vermesinin ve aldığı senedi iki yıl sonra takibe koymasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu»⁹⁷⁷²

√ «Davalı-alacaklının, 1986 ve öncesi yıllarda, devlet memuru olarak 200.000.000 TL.yi temin edip, davacı şirkete herhangi bir belge almadan vermesinin ve yedi yıl gibi uzun bir süre bunun geri verilmesini istememesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»⁹⁷⁷³

Ö “ .... ‘davacı şirketin malvarlığının bu tür borçlanmaya, davalının da mâli içtimai durumunun bu miktar borç para vermeye müsait olmadığı’ gerekçesiyle menfi tespit davasının kabulüne dair verilen yerel mahkeme kararı, ‘ ... Davaya konu senetlerin A. E. ve Ö. M. ismindeki keşidecilerce, davacı şirket ortaklığından ayrıldıktan sonra tanzim edilmiş olduğunun, davacı şirket kayıtlarında böyle bir borç ilişkisinin yer almadığının saptanmış olması’ gerekçeleri ile onanmıştır.”⁹⁷⁷⁴

√ «Alacaklının, nakit verdiği para karşılığında borçludan ‘teminat senedi’ adı altında senet almasının hayatın olağan akışına aykırı olacağını»⁹⁷⁷⁵

√ «Senet arkasındaki ‘bu senet teminat senedi olup üçüncü kişilere ciro edilemez’ şerhinin, senedi ciro yoluyla devralan hamil (ciranta) tarafından değil, lehtar tarafından pulla kapatılmış olduğunu kabul etmenin, hayatın olağan akışına uygun düşeceğini»⁹⁷⁷⁶

√ «Davacı (borçlu) tarafça, davalı (alacaklı) tarafa boş olarak verilmiş bononun, lehtar (alacaklı) tarafından aradan 16 yıl geçtikten sonra doldurulup takibe konulmuş olmasının hayatın olağan akışına aykırı olacağını, bu durumda alacak tutarını ispat külfetinin davalı-alacaklıya düşeceğini»⁹⁷⁷⁷

√ «Borçlunun, kendi adına işlem yapmasına zımnen izin verdiği oğluna yapılan ödemenin, ticari hayatın akışına göre, ‘borçluya yapılmış bir ödeme’ olarak kabulü gerekeceğini»⁹⁷⁷⁸

√ «Yabancı şirket kaşesi altında yer alan borçlunun imzasının üst kısmının daktilo ile büyük harflerle, aralarında boşluklar olacak şekilde, bono biçiminde doldurulmuş olmasının hayatın olağan akışına ters düşeceğini»⁹⁷⁷⁹

⁹⁷⁷¹ Bknz: HGK 20.03.2003 T. 13-77/206 (İBD. 2003/1, s: 158 vd.) (NOT: Bu kararın değerlendirmesi için bkz. ALANGOYA, Yavuz, “Senede Karşı Senetle İspat Kuralı” ve “Hayatın Olağan Akışı Kavramı”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan”, 2004, s: 521-531)

⁹⁷⁷² Bknz: 19. HD. 04.10.2001 T. 2057/6148 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁷³ Bknz: 19. HD. 16.09.1996 T. 6123/7805 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁷⁴ Bknz: 19 HD. 13.6.1996 T. 3770/6011 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁷⁵ Bknz: 15. HD. 27.02.1995 T. 870/1073 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁷⁶ Bknz: 19. HD. 29.12.1992 T. 11913/6978 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁷⁷ Bknz: 11. HD. 27.11.1992 T. 6477/10946 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁷⁸ Bknz: 11. HD. 17.06.1991 T. 73/3233 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁷⁹ Bknz: 11. HD. 03.11.1990 T. 7621/7506 (www.e-uyar.com)

√ «Bir kimsenin alacaklı olduğu senetleri, vadesi olduğu halde zamanaşımına uğratacak şekilde uzun bir zaman arayıp sormamasının hayatın olağan akışına aykırı düşeceğini»⁹⁷⁸⁰

√ «Bir iki sene önce Almanya’da bir kez görüp tanıdığı bir kişiye bir kimsenin güvenerek, dostluk ve yardım duygusuyla borç para vermesinin yaşamın olağan yapısına uygun düşmeyeceğini»⁹⁷⁸¹

√ «Önceki senetli borçlarını ödememiş olan borçluya bu senetler ödenmeden veya ayrıca teminat altına alınmadan ikinci kez yeniden borç verilmesinin hayat tecrübelerine ve olayların normal akışına aykırı olacağını»⁹⁷⁸²

√ «Ev kadını olan davacı borçlunun, ev kadını olan davalı - alacaklıya karşılıksız senet vermesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»⁹⁷⁸³

√ «Hayatın olağan akışına göre, müteahhitlerin aldıkları bonoların dışında ayrıca kendi yararlarına ipotek kurdukları da bir gerçek olduğundan, satışı yapılan dairenin, satış tarihindeki değeri (vâde durumu da düşünülerek) uzman bilirkişilerce saptandıktan sonra kurulan ipoteğin ‘senetlerin teminatı’ olarak mı yoksa ‘geri kalan borç için’ mi kurulduğu kesinlikle saptandıktan sonra karar verilmesi gerekeceğini»⁹⁷⁸⁴

√ «“Çekin ‘ödeme aracı’ olduğunu, ticari teamüllere göre teslim edilmeyen malın bedelinin çekle ödenmesinin düşünülmemeyeceğini»⁹⁷⁸⁵

√ «Şirket kayıtları üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda, şirket kayıtlarına geçirilen senet karşılığında yaptırılan iş nedeniyle alınan faturaların defterlere işlenmiş olduğunun anlaşılması halinde, hayatın olağan akışına göre şirket yetkililerince imza edilmemiş dahi olsa, şirketçe benimsenen senedin, şirketi bağlayacağını»⁹⁷⁸⁶

√ «Çeklerin/senetlerin ortasından yırtılmış olmasının, hayatın olağan akışına göre ödendiğine karine teşkil edeceğini»⁹⁷⁸⁷

√ «Davacı şirketin malvarlığının senette yazılı miktar kadar borçlanmaya, davalının da mali ve sosyal durumunun bu miktar borç para vermeye müsait olmadığına anlaşılması halinde, dava konusu senetlerden dolayı davacının borçlu bulunmadığının tespitine karar verilmesi gerekeceğini»⁹⁷⁸⁸]

√ «Ehliyetli bir kişi için hile ya da hata sayılmayan bir oluşumun, yaşlı olan kişiler için kandırıcı sayılabileceğini, bir neden yokken zengin bir kişinin fakir bir kişiden yüksek miktarda bir parayı ödünç almasının her zaman rastlanır olaylardan olmadığını»⁹⁷⁸⁹

Ö “...genel yaşam deneylerine ve yaşamın olağan akışına dayanan kişi, artık iddiasını ispatla yükümlü değildir. Bilindiği gibi bu kurallar, yani eylemli (ya da beşeri) karine denen yaşam deneyi kuralları, tarafların olay iddialarının doğruluğu veya bir delilin güvenilebilirlik derecesi hakkında, hakimin kanaat edinmesine yarayan, yaşam deneylerinin ortaya koyduğu değer hükümleridir (B. Umar / Ejder Y. - İspat Yükü - 2. Bası - İstanbul 1980 - Sayfa 165 vd. 174 ve 60 vd.)....»⁹⁷⁹⁰

belirtmiştir...

⁹⁷⁸⁰ Bknz: 11. HD. 21.12.1987 T. 6478/7427 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁸¹ Bknz: 11. HD. 24.12.1981 T. 5239/5604 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁸² Bknz: 11. HD. 02.06.1981 T. 2722/2776 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁸³ Bknz: 11. HD. 10.04.1981 T. 1445/1635 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁸⁴ Bknz: 11. HD. 05.06.1980 T. 2409/2941 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁸⁵ Bknz: 11. HD. 01.04.1991 T. 808/2307 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁸⁶ Bknz: 11. HD. 24.03.1987 T. 8195/1688 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁸⁷ Bknz: 12. HD. 16.06.2015 T. 15137/16694; 03.12.1999 T. 14229/15633; 28.11.1995 T. 16913/16841; 22.11.1994 T. 14612/14728 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁸⁸ Bknz: 19. HD. 13.06.1996 T. 3770/6011 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁸⁹ Bknz: 19. HD. 03.03.2003 T. 4632/1661 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁹⁰ Bknz: HGK: 21.04.1982 T. 4-1528/412 (www.e-uyar.com, ET. 20.10.2022)

B-Buna karşın, yüksek mahkemenin(Yargıtay 19. Hukuk Dairesinin ve 11. Hukuk Dairesinin) “ Hayatın olağan akışı” kıstasını kabul etmeyerek ‘davanın reddine’ karar verdiği olaylar da hayli fazladır:

Ö “..... Mahkemece toplanan delillere ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, taraflar arasında davacıya ait olan 3 adet gayrimenkulün davalıya satışı konusunda harici satım sözleşmesi bulunduğu, davalı davaya konu bononun davacıya ödenen satış bedeli karşılığında verildiğini savunmuş ise de, 305.000 TL gibi bir satış bedelinin davacı tarafından elden alındığının hayatın olağan akışına aykırı olup, davalının satış bedelini davacıya elden ödediğine dair herhangi bir belge sunmadığı gerekçeleriyle davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Dava, İİK. 'nin 72.maddesine göre takip ve davaya konu bononun hile ile alınması sebebiyle borçlu bulunulmadığının tespiti istemine ilişkindir. İspat külfeti davacı tarafta olup, bononun hile ile alındığını kanıtlamakla yükümlüdür. Mahkemece “hayatın olağan akışı” şeklinde yasal olmayan bir gerekçe ile kambiyo senedi niteliğinde olan bononun yorum ile geçersiz kılınması doğru görülmemiştir ...⁹⁷⁹¹

Ö “.... Davalının davacıya borç vermiş olduğu dönemde 50 milyar miktarındaki bir paranın borç verilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu ve davacının davalıya borçlu olduğu miktarın yalnızca 5.000,00 TL olduğu iddiasıyla kambiyo senedine ilişkin olarak açılan bir menfi tespit davası kapsamında, kambiyo senetlerinin sebepten mücerret olduğu, borçlu tarafın senedin aksini aynı ölçüde yazılı bir belge ile ispatlaması gerektiği halde böyle bir ispat vesikası sunmadığı” gerekçesiyle verilen yerel mahkeme kararı Yargıtay 19. Hukuk Dairesince onanmıştır....⁹⁷⁹²

Ö “..... Dava, kambiyo senedine karşı açılmış menfi tespit davasıdır. Davacı taraf senedin taşınmaz satışı için verildiğini ileri sürmüştür ancak sunulan satış sözleşmesinde dava konusu bononun kayıtlı olmadığı görülmüştür. Davalı taraf ise “nakit verdim” diyerek davacıya borç verdiğini belirtmiştir. Bu durumda senede karşı senetle ispat külfeti gereğince sunulan deliller karşısında davanın kanıtlanmadığı dikkate alınarak reddi gerekirken yazılı şekilde hayatın olağan akışı gerekçe gösterilerek hüküm kurulması isabetsizdir....⁹⁷⁹³

Ö “.... Kambiyo senetleri illetten mücerret olup senet borçlusu tarafından senedin gerçek bir borç ilişkisini göstermediği senede karşı senetle ispat kuralı çerçevesinde ispatlanmalıdır. Mahkemece bu yön göz ardı edilmek suretiyle taraflar arasındaki hesap hareketleri ve hayatın olağan akışı gibi soyut değerlendirmeler üzerinden gerekçe oluşturmak suretiyle davanın kabulü yoluna gidilmesi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir....⁹⁷⁹⁴

VI- Kambiyo senetlerindeki “mücerretlik (soyutluk) ilkesi”nin ve “hayatın olağan akışına aykırılık” kıstasının “kambiyo senetlerine ilişkin menfi tespit davası”nın açılmasını büyük ölçüde önlediğini ve özellikle; bu davalarda Yargıtay 19. ve 11. Hukuk Dairelerinin, ‘isticvap’ hükümlerinin (HMK.m. 109 vd.) uygulanmasına sıcak bakmadığını görüyoruz.

Yüksek mahkeme (Yargıtay 19. ve 11. Hukuk Daireleri) bu konuda;

-“...davalı tarafa davaya konu senetlerin, mal karşılığı veya niçin alındığının sorulmasına ilişkin isticvap talebinin yerinde olmadığı...” (19. HD. 20.11.2019 T. 285/5221) (www.e-uyar.com)

-“...davalı yanın mücerretlik savunmasının geçerliliğini koruduğu, bedelsizlik iddiası, aynı zamanda suç teşkil eden bir fiil olmakla, yemin ve isticvapla da kanıtlanmasının mümkün olmadığı...” (11. HD. 21.06.2021 T. 6291/5241) (www.e-uyar.com)

g e r e k ç e s i y l e, bu tür davalarda isticvap hükümlerinin uygulanmamasını onayladığımızı görüyoruz.

⁹⁷⁹¹ Bknz: 19. HD. 03.05.2016 T. 17199/8177 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁹² Bknz: 19. HD 11.10.2017 T. 12608/6829 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁹³ Bknz: 19. HD. 27.09.2017 T. 11418/6326 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁹⁴ Bknz: 19. HD 04.04.2016 T. 15240/5702 (www.e-uyar.com)

A- İstanbul’da davası devam eden bir uyuşmazlıkta;

“Aylık gelirinin 5.000,00 TL. olduğunu, esnaflık yaptığını, çeşitli ağır ceza mahkemelerinde ‘sahte çek/senet düzenlemek’ ve ‘resmi evrakta sahtekarlık yapmak’ suçlarından yargılandığını, hakkında icra dairelerinde ‘borçlu’ sıfatıyla pek çok icra takibi bulunduğunu” belirten bir kişi, çok varlıklı bir şirkete karşı –‘nakden’ kaydını taşıyan muhtelif bonolara dayanarak, farklı tarihlerde 2.200.000,00 Dolar + 1.250.000,00 Dolar + 3.750.000,00 TL. + 3.150.000,00 TL. tutarında (bugünkü değeri yaklaşık 68,8 Milyon tutarında- icra takibinde bulunmuş, hakkında açılan menfi tespit davalarında mahkemeler, 2-3 senedir “ *tarafların isticvabına* ” karar verememişlerdir.

NOT: 1) Bu olayda, açılan davaların birinde, davacı-borçlu “*senetteki imzanın kendi temsilcisine ait olmadığını*” belirtir bir grafologtan aldığı (özel) raporu, dava dilekçesi ekinde mahkemeye sunmuş, davalı-alacaklı da bir başka grafologtan aldığı “*dava konusu senetteki imzanın borçluya ait olduğunu*” belirtir raporu cevap dilekçesi ekinde mahkemeye bildirmiştir...

Mahkeme; dosyayı Adli Tıp Kurumu’na göndermiş, buradan verilen ilk raporda “*senetteki imzanın borçluya ait olmadığını*” belirtilmiş, bu rapora davalı-alacaklının itirazı üzerine, Adli Tıp Kurumu’nca verilen ikinci raporda “*senetteki imzanın borçluya ait olduğunu*” açıklanmıştır.

Mahkemece, dosyanın –(5) kişilik Üst Uzmanlar Kurulu tarafından yeniden rapor verilmesi istemiyle tekrar Adli Tıp Kurumu’na gönderilmesi üzerine- (5) kişilik Üst Uzmanlar Kurulu, oybirliğiyle “*senetteki imzanın borçluya ait olduğuna*” dair rapor düzenlemiştir!

2)Mahkeme dosyasına gönderilen -isimsiz/imzasız- bir dilekçede; “*Davalı-alacaklının, dava konusu senetteki borçluya ait imzayı ülke dışından getirdiği fotokopi makinasına benzer bir makina vasıtasıyla oluşturduğu*” ihbar edilmiştir.

B-Yıllar önce yaşanmış başka bir olayda;

Birlikte yaşadığı babaannesinden aldığı harçlıkla geçinen, işsiz güçsüz bir genç ‘kargocu’ kıyafetini giydirdiği bir kişiyi, eline içi boş bir paket verip, babaannesinin ev adresine göndermiş ve “*bu paket size Almanya’dan gönderildi, içinde beklediğiniz ilaçlar var*” dertirerek, imza karşılığında hazırladığı içi boş paketin babaannesine teslimini sağlamıştır...

Paketi, kargocudan alan yaşlı kadın “*Teslim Fişi’nin altını imzaladığını sanarak aslında, boş bir bononun keşide kısmını imzalamış olduğunu, çok sonra, hakkında icra takibi yapılması üzerine öğrenmiştir!*”

Bu olayda; borçlu durumuna düşen yaşlı kadın, çok yüksek miktardaki senet bedelinin kendisinden –icra yoluyla- talep edilmesi üzerine, avukatı vasıtasıyla açtığı menfi tespit davasında; “*davalı-alacaklının torunu olduğunu, bu miktardaki parayı kendisine borç olarak vermesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, davalı alacaklının bu konuda isticvap edilmesini*” ileri sürmüştü, ancak –maalesef- bu talebi ne yerel mahkemece ve ne de Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nce yerine getirilmemiş ve açtığı menfi tespit davası reddedilmiştir...

C-04.09.2018 tarihinde yaşanan bir olayda;

Bu tarihte şirket merkezine gelen bir kuryenin ısrarla ‘*şirket temsilcisi ile görüşmek istediğini*’ belirtip ‘*Cumhurbaşkanlığından geldiğini, Cumhurbaşkanımızın sadece iş adamlarına yolladığı bir dergiyi teslim etmek için geldim*’ diyerek, üzerinde Cumhurbaşkanımızın fotoğrafının bulunduğu bir dergiyi, şirket yetkilisine ‘*Kurye teslim Tutanağı*’ başlıklı bir belgenin altına imzalatarak teslim etmiştir...

Bir süre sonra şirket yetkilisi, şirket hakkında Ankara 2. İcra Müdürlüğünün 2019/... sayılı dosyası ile 600.000 USD bedelli bir bonoya dayanılarak takip başlatıldığını öğrenmiştir...

Şirket yetkilisi bundan sonra bir taraftan ...C. Başsavcılığına *-resmi belgede sahtecilik, nitelikli dolandırıcılık* suçlarından dolayı- şikayette bulunmuş, bir taraftan da asliye ticaret mahkemesinde menfi tespit davası (İİK. m. 72) açmıştır.

Sanık hakkında ... Ağır Ceza Mahkemesinin 2019/... sayılı dosyasından ‘*resmi belgede sahtecilik*’ ve ‘*nitelikli dolandırıcılık*’ suçlarından dolayı –TCK. m. 37/1, 158, 204, 53 ve 63. maddelerine göre- verilen mahkumiyet kararına yönelik istinaf başvurusunun ...Bölge Adliye Mahkemesinin 25. Ceza Dairesince esastan reddine karar verilmesi üzerine ‘*sahteciliğe ilişkin mahkumiyet kararının kesinleşmesi*’ nedeniyle, ...Batı Asliye Ticaret Mahkemesi, TBK’nun 74. maddesi uyarınca, borçlunun açtığı ‘*menfi tespit davası*’nın kabulüne karar vermiş ancak davalı-alacaklı bu kararı istinaf etmiş olduğundan, karar kesinleşmemiştir...

Davalı-alacaklı, elindeki 600.000 USD bedelli bonoya dayanarak mahkemeden ‘*ihiyati haciz kararı*’ alıp, bu kararı borçlunun tüm mal varlığı (taşınmazları, araçlar, bankadaki paralı vs.) üzerine uygulattığı için, bunlar üzerindeki haczin kaldırılması mümkün olamamıştır. Çünkü bu hacizlerin kaldırılması ancak İİK. m. 72/V, c: 2 uyarınca ‘*takibin iptal edilmiş olması*’ gerektiğinden, bu da ancak ‘*borçlu lehine verilen hükmün kesinleşmesi halinde*’ –yani; 2-3 yıl sonra- gerçekleşecektir...

Not: Geçtiğimiz günlerde, 24.09.2022 tarihinde ‘KANAL D’ isimli televizyon kanalının saat 19.55’te yayımlanan haberinde; “80 yaşındaki yaşlı bir kadının kargocu kıyafeti giydirilmiş bir kişi tarafından, yazlığında teslim edilen bir kargonun karşılığında ‘*teslim fişi*’ imzalatılırken, hile ile “3.000.000,00 TL’lik bir bono’nun oluşturulmuş olduğunu” öğren-dik!!!...

D- Bir başka olayda;

-Davacı vekili “*dava dilekçesi*”nde özetle; “...Müvekkili limited şirketin tek ortaklı, 1.050.000,00 TL. sermayeli bir şirket olduğunu, dava konusu çek bedelinin ise 500.000,00 USD. (Türk lirası karşılığının “*olay tarihinde*” yaklaşık 3.200.000,00 TL.) olduğunu, müvekkili şirketin bu miktarda sermayesinin 3 katı kadar borçlanmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, davalı şirket yetkilisinin, ihracat ve ithalat nedeniyle doğacak alacaklarını teminat altına almak amacıyla müvekkilinden çek istediğini, müvekkilinin davalı şirket yetkilisine, bedel kısmı boş olan dava konusu çeki imzalayarak verdiğini... 2015 yılında Rusya ile –bir Rus uçağının Türkiye’de düşürülmesi nedeniyle- yaşanan krizden dolayı müvekkilinin ihracatının durduğunu..., davalı şirket yetkilisinin bu boş çeki 500.000,00 USD. olarak doldurup icra takibine konu yaptığını, ... taraflar arasında çek verilmesini gerektirir bir borcun bulunmadığını, davalının çek düzenlenmesine neden olacak temel ilişkiyi ispat etmesi gerektiğini...” bildirmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; “...Dava konusu çekin kambiyo senedi olduğunu, illetten mücerret borç ödeme aracı olduğunu, çekin kayıtsız şartsız belli bir bedelin ödenmesi için yapılan havale niteliğini taşıdığını, bu nedenle ödeme aracı olduğunu, müvekkilinin yetkili hamil sayılacağını, ispat yükünün bu davada davacılara ait olduğunu, müvekkilinin taraflar arasındaki temel ilişkiyi ispat külfeti bulunmadığı gibi, dava konusu çekin nakit para borcunun ödenmesi için lehtar tarafından ciro yoluyla müvekkiline verildiğini, davacıların iddialarında belirttiği şekilde çekin verilmesinin dayanağını teşkil eder nitelikte taraflar arasında başka bir hukuki ilişkinin bulunmadığını, müvekkili ile davacılar arasında taşıma ilişkisinin de olmadığını, davacıların iddialarını kesin delillerle ispat etmek durumunda olduğunu...” savunarak “*davanın reddine karar verilmesini*” istemiştir.

Mahkemece “...Davalı takip alacaklısının çeki ciro yoluyla elde ettiği –‘*dava konusu çeki ciro yolu ile ele geçirmiş olan davalının kötüniyetli olduğu*’ konusundaki davacının tanıklarının dinlemeden, davalı ‘*iyiniyetli*’ kabul edilerek-, iyiniyetli hamil konumunda olduğu ve bu durumun aksinin davacı takip borçlusu tarafça ispat edilmediği, SMMM. Birlikçisi tarafından düzenlenen raporda; tarafların ticari defterlerine dayalı olarak kendi aralarında ticari ilişkiyi doğrulayacak bir işlemin olmadığı, dava konusu çekin

tarafına ait ticari defter ve muhasebe kayıtlarında olmadığı belirtilmiştir...” gerekçeyle “davanın reddine” karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi’nce “...davacılar tarafında ileri sürülen iddiaların kesin delillerle usulünce ispat edilememesine, dava ve takip konusu çekin davalının ticari defterlerine kaydedilmemiş olmasının onu hükümden düşürmeyeceği gibi mücerretlik niteliğini de etkilemeyecek olmasına, çekin mevcut bir borcun tasfiyesine yönelik ödeme aracı niteliği taşımasına göre -dava konusu çeki ciro yolu ile ele geçirmiş olan davalının kötüniteli olduğu’ konusundaki davacının tanıklarının dinlemesini sağlamadan, davalı ‘iyiniteli’ kabul edilerek- mahkemece verilen kararın usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle.... davacılar vekilinin tüm istinaf itirazlarının esastan reddine karar verilmiştir.” (... Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi 21.09.2020 T. ....)

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nce “.....İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik bulunmadığı.....,Bölge Adliye mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına 26.05.2022 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.” (Yargıtay 11. HD 26.05.2022. T. ....)

√ Geçen yıl –yani Haziran/2021’de- Yetkin Yayınevi tarafından basılan “TİCARET HUKUKU SEMPOZYUMU-2021” BİLDİRİ KİTABI isimli kitapta, 9 Eylül Ün. Huk. Fak. –ticaret hukuku- Öğretim Üyelerinden Dr. Yaşar Can Göksoy’un “Kambiyo Senetlerine Dayalı Menfi Tespit Davalarında İspat Yükü Açısından ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kavramı” isimli bildirisinde ‘Kambiyo Senetlerindeki Soyutluk İlkesi’ etraflıca incelenmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Taylan Özgür Kiraz’ın Mayıs/2022 tarihinde yayımlanmış olan ‘Avukatın El Kitabı’ (Editör: Av. Talih Uyar) isimli eserde yer almış bulunan ‘Senetle İspat Kuralı Karşısında Hayatın Olağan Akışına Aykırılık Kriterinin Türk Hukukunda İzlediği Seyir’ ‘s: 529 -551’ isimli makalesinde de ‘Kambiyo Senetlerindeki Soyutluk İlkesi’ ayrıntılı olarak incelenmiştir...

√ Yüksek mahkemenin (özellikle Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Yargıtay 4. Hukuk Dairesi’nin) son kararlarında **iki konuda** (Menfi tespit davaları ile tasarrufun iptali davalarında) “ilke kararı” oluşturduğunu görüyoruz:

a) Yüksek mahkemenin “ilke kararı” haline getirdiği birinci husus (konu); alacaklılar tarafından borçlulara yapıldığı bildirilen ‘elden ödeme’lerle ilgili:

Yargıtay’ın çeşitli daireleri, senet lehtarlarının “senet borçlusuna elden borç olarak verdikleri para karşılığında, bu senedin borçlular tarafından düzenlenip kendilerine teslim edildiği” şeklindeki açıklamalarına değer vermemekte “günümüzde, bir kimsenin başka birisine elden para vermesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını, her türlü ödemenin ticari teamüller uyarınca bankalar vasıtasıyla yapılması gerektiğini” ifade edip,

-“Elden ödeme karşılığında düzenlenip takibe konulan senetlerden dolayı borçlu olmadıklarının tespitine karar verilmesi istemiyle, borçlular tarafından açılan menfi tespit davalarının kabulüne” ve

-“Alacaklılar tarafından açılan tasarrufun iptali davalarında, davanın dayanağı olan alacağın borçluya banka vasıtasıyla gönderilmemiş olması nedeniyle, açılan davanın reddine”

karar vermektedirler. Gerçekten, **yüksek mahkeme;**

√ “...Kendisinden toplam 67.000,00 TL. bedel ile daire satın alan davacıya 900.000,00 TL. gibi, davacının mali durumu ile izah edilemeyecek yüksek meblağı, herhangi bir teminat olmaksızın elden verdiği iddiasının hayatın olağan akışına (genel hayat tecrübelerine) aykırı olduğu, hayatın olağan akışına dayanan kişinin, artık iddiasını ispatla yükümlü olmadığı, senedin tanzim edildiği 2009 tarihi itibarıyla 900.000,00 TL.

miktarda bir paranın genellikle banka aracılığıyla el değiştirdiği...Mahkemece, eldeki menfi tespit davasının kabulüne yönelik önceki kararda direnilmesi yerindedir... ”⁹⁷⁹⁵

√ “...Borcun dayanağı olan bonoda ‘bedelin nakden ahzolandığı’ bildirildiğine göre, 110.000,00 TL. tutarındaki paranın hangi bankadan ödendiğinin..... soruşturulması, gerektiğinde davacı ile borçlu davalının ekonomik ve mali durumlarının araştırılması.... ”⁹⁷⁹⁶

√ “...Dava konusu alacağın dayanağı olan senetlerin, elden verilen nakit meblağlara istinaden düzenlendiği iddia edilmiş ise de, senetlere konu meblağların yüksekliği gözetildiğinde, elden nakit olarak davalı borçluya teslim edilmesi, hayatın olağan akışına uygun görülmemektedir.... ”⁹⁷⁹⁷

ş e k l i n d e içtihatla bulunmuştur.

b)Yüksek mahkemenin “ilke kararı” haline getirdiği ikinci husus (konu); borçlulara borç para verip, borçlu hakkında icra takibinde bulunmuş olan alacaklıların ‘mali (parasal) gücü’ ile ilgili:

Yargıtay’ın çeşitli Daireleri, “borçlulara borç para verdiğini iddia ederek, onlar hakkında icra takibinde bulunmuş olan alacaklıların, borç verdikleri parayı gerçekten verebilecek mali güçlerinin bulunup bulunmadığının araştırılmasını” istemektedir:

√ “...Kendisinden toplam 67.000,00 TL. bedel ile daire satın alan davacıya 900.000,00 TL. gibi davacının mali durumu ile izah edilemeyecek yüksek meblağı herhangi bir teminat olmaksızın elden verdiği iddiasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu,....senedin tanzim edildiği 2009 tarihi itibarıyla bu miktar paranın borç verilmesinin tarafların ekonomik durumlarına, hayatın olağan akışına aykırı olduğu, her iki tarafın banka kayıtları ile davalının defter kayıtları incelenerek böyle bir paranın alınıp verilmesinin söz konusu olup olmadığının incelenmesi.... ”⁹⁷⁹⁸

√ “...Davacının bu kadar (110.000,00 TL.) yüksek miktardaki bir parayı ödünç verebilecek ekonomik durumu olup olmadığının soruşturulması, gerektiğinde davacı ile borçlu davalının ekonomik ve mali durumlarının araştırılması.... ”⁹⁷⁹⁹

√ “...Davacının, davanın dayanağı olan senetlere konu nakit parayı verebilecek durumu olup olmadığının belirlenmesini teminen, ne iş yaptığını ve mali durumunun araştırılması....dava konusu alacağın dayanağı olan senetlerin düzenlenme tarihlerindeki hem şahıs ve hem de şirket adına para girişi olup olmadığının ilgili bankalardan araştırılması ve sonucuna göre.... ”⁹⁸⁰⁰⁹⁸⁰¹

ş e k l i n d e içtihatla bulunmuştur. 20/10/2022

⁹⁷⁹⁵ Bknz: HGK. 18.06.2019 T. E: 2017/19-827, K: 689 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁹⁶ Bknz: HGK. 14.09.2021 T. E: 2017/(17)4-2773, K: 987 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁹⁷ Bknz: 4. HD. 16.06.2021 T. E: 1143, K: 3147 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁹⁸ Bknz: HGK. 18.06.2019 T. E: 2017/19-827, K: 689 (www.e-uyar.com)

⁹⁷⁹⁹ Bknz: HGK. 14.09.2021 T. E: 2017/(17)4-2773, K: 987 (www.e-uyar.com)

⁹⁸⁰⁰ Bknz: 4. HD. 16.06.2021 T. E: 1143, K: 3147 (www.e-uyar.com)

⁹⁸⁰¹ Bknz: **UYAR, T.** AYLIK GELİRİ BEŞ BİN LİRA OLAN, ESNAFLIK YAPAN, ÇEŞİTLİ AĞIR CEZA MAHKEMELERİNDE ‘SAHTE ÇEK/SENET DÜZENLEMELERİ’ VE ‘RESMİ EVRAKTA SAHTEKÂRLIK YAPMAK’ SUÇLARINDAN YARGILANAN, HAKKINDA PEK ÇOK İCRA DAİRESİNDE “BORÇLU” SIFATIYLA İCRA TAKİBİ BULUNAN BİR KİŞİNİN, ÇOK VARLIKLI BİR ŞİRKETE YÖNELİK –‘NAKDEN’ KAYDINI TAŞIYAN- MUHTELİF BONOLARA DAYANARAK, FARKLI TARİHLERDE 2.200 \$ + 1.250 \$ + 3.750 TL. + 3.150 TL. TUTARINDA İCRA TAKİPLERİNDE BULUNMASI “HAYATIN OLAĞAN AKIŞINA” UYGUN MUDUR? (Prof. Dr. Selçuk Öztekin Armağanı’nda – Ekim/2022’de- yayımlanacaktır.) - **UYAR, T.** MALİ DURUMU 9 MİLYON LİRA BORÇ PARA VERMEYE MÜSAİT OLMAYAN BİR KİŞİNİN BORÇLU OLARAK GÖSTERDİĞİ KİŞİ HAKKINDA 9 MİLYON LİRALIK İCRA TAKİBİNDE BULUNMASI HAYATIN OLAĞAN AKIŞINA AYKIRI SAYILMAZ MI? (ABD. S: 2022/2, s: 401-498)

110) “İhalenin Feshi Talebinin” Reddedilmesinden Sonra Genel Mahkemede “Tapu İptali ve Tescil Davası” Açılabilir mi?

(İstanbul Barosu Dergisi, Ocak-Şubat/2011, S: 2011/1, s: 165-171)

Av. Talih UYAR*

Bu makalede “icra mahkemesince verilen ihalenin feshi talebinin reddine ilişkin kararın, kesin hüküm teşkil edip etmeyeceği ve sonrasında genel mahkemede tapu iptali ve tescil davası açılıp açılmayacağı” hususu, Yargıtayın 12.05.2010 tarihinde verdiği karar çerçevesinde incelenecektir.

Kural olarak icra mahkemesinin, takip hukukuna ilişkin kararları, sadece yürütülen takip bakımından tarafları bağlar ve sadece takip hukuku bakımından kesin hüküm yaratır, maddi hukuk anlamında “kesin hüküm” teşkil etmez.⁹⁸⁰² Maddi anlamda kesin hüküm, aynı davanın bir daha başka davada görülmesini engeller. Davanın tekrar açılması, yeniden tartışma konusu yapılması ve karara bağlanması mümkün değildir. İcra mahkemesi kararları kural olarak maddi anlamda kesin hüküm oluşturmadığından bu kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi (iade-i muhakeme) yoluna gidilemez.⁹⁸⁰³

Yargıtay bu konuyla ilgili olarak;

-“Aynı senetlere dayalı takip hakkında icra mahkemesince verilen ve kesinleşen ‘itirazın kaldırılması talebinin reddine’ ilişkin kararın yeni takip bakımından da ‘kesin hüküm’ oluşturacağını”⁹⁸⁰⁴

- ‘Aynı konuda daha önce başka bir icra mahkemesince karar verilmiş olduğunun saptanması halinde, sonra başvuru icra mahkemesince, aynı konuda karar oluşturulamayacağını’⁹⁸⁰⁵

-“Taaddüt konusu alacağın varlığı, takip konusu belgenin geçerliliği konusunda, icra mahkemesi kararının kesin hüküm teşkil etmeyeceğini”⁹⁸⁰⁶

-“İcra mahkemesince ‘taraflar arasında temel ilişkiden doğan borcun zaman aşımına uğradığına’ dair verilen kararın maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğini”⁹⁸⁰⁷

-“İİK. mad. 89/IV uyarınca, haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz eden üçüncü kişinin bu itirazına (verdiği cevabın) gerçeğe aykırı olduğuna karar veren icra mahkemesinin bu kararı ‘kesin hüküm’ teşkil etmediğinden, üçüncü kişi bu karara rağmen takip borçlusu aleyhine ‘olumsuz tespit’, takip alacaklısını aleyhine de ‘muvazaanın önlenmesi’ davası açabileceğini”⁹⁸⁰⁸

b e l i r t m i ş t i r . . .

İcra mahkemesinin ‘takip hukuku ile ilgili kararlarının’ kural olarak “kesin hüküm” teşkil etmediğini vurguladık. Fakat bu kuralın istisnaları da vardır. Doktrinde genellikle aşağıdaki durumlarda, icra mahkemesinin;

-“İstihkak davaları sonucunda verdiği kararların” (İİK. mad. 97,99)

-“İhalesinin feshine ilişkin kararların” (İİK. mad. 134)- “zamanaşımı nedeniyle (icra mahkemesince) aleyhine icranın geri bırakılmasına karar verilmiş olan alacaklının, 7 gün

⁹⁸⁰² UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 2, s: 1848

⁹⁸⁰³ DÖNMEZ, R. MURAT. İcra ve İflas Hukukunda Taşınmaz Malların Paraya Çevrilmesi, 2010, s: 462-464-PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./SUNGURTEKİN, Ö. M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 2009, s: 107-UNKAPI, Ö. İcra ve İflas Hukuku, 2007, s: 22

⁹⁸⁰⁴ Bknz: 12. HD. 20.10.1994T. 12058/12610

⁹⁸⁰⁵ Bknz: 12. HD. 31.01.2003T. 28218/1121; 10.04.2000T. 2085/5585

⁹⁸⁰⁶ Bknz: 12. HD. 27.03.1990T. 11956/3454; HGK. 27.10.1982T. 11-1915/865; HGK. 18.11.1981T. 11-165/739; 15. HD. 15.01.1979T. 5593/3; 13. HD. 31.03.1977T. 1954/1836 vb.

⁹⁸⁰⁷ Bknz: HGK. 25.09.1983T. 1980-11-1254/180

⁹⁸⁰⁸ Bknz: 11. HD. 07.07.1987T. 3602/4101

içinde mahkemede dava açması halinde, ilamın zamanaşımına uğradığı hususunun (icra mahkemesi kararının)” (İİK. mad. 33a/II)

kesin hüküm teşkil edeceği belirtilmektedir.⁹⁸⁰⁹

Biz konumuz gereği icra mahkemesinin “ihalenin feshi isteminin reddine ilişkin kararların” kesin hüküm teşkil etmesi hususunu inceleyeceğiz.

İcra mahkemesinin, bir ihalenin feshi isteminin (İİK. mad. 134) reddine ilişkin kararın kesin hüküm teşkil etmesi ve bu kararla ilgili yargılamanın yenilenmesinin istenebilmesinin nedeni; bu kararlar ile ilgililerin hakları (hukuksal durumları) maddi hukuk açısından ve tapuya yapılacak tescile temel olacak biçimde kesin olarak belirlenmesi, yani bu kararların maddi anlamda kesinlik kazanmasıdır. Bu konuda genel mahkemelerde dava açılmayacağından, ihalenin feshi talebinin reddine ilişkin karara karşı yargılanmanın yenilenmesi yoluna gidilebilir.⁹⁸¹⁰ İcra mahkemesinin, delilleri serbestçe takdir ederek bir mahkeme hüviyetiyle verdiği kararlara “kesin hüküm” niteliğini tanımamak usul ekonomisine de aykırı olur.⁹⁸¹¹

İcra ve iflas kanununda bir hüküm bulunmadığından ihalenin feshine ilişkin talebin reddi kararına karşı gidilebilecek yargılamanın yenilenmesi nedenleri ve yargılama usulü hakkında, HUMK.’un 445-454. maddeleri uygulanır. Yargılamanın yenilenmesi için başvurma süresi hakkında, İİK. m. 134/IV’deki 1 yıllık süre uygulanmaz. Çünkü orda ki 1 yıllık süre yargılamanın yenilenmesi ile değil şikâyet süresi ile ilgilidir.⁹⁸¹²

Yargıtay, konuyla ilgili olarak;

-“İcra mahkemesinin ‘ihalenin feshi, istihkak davaları ilamın zamanaşımına uğramış olduğu’ hususuna ilişkin kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil edeceğini”⁹⁸¹³

-“İlişkin olduğu esas hakkı kesin bir biçimde çözen ve tarafları bakımından kesin hüküm meydana getiren kararlar için yargılamanın yenilenmesini istenebileceğini, ihalenin feshi isteminin reddine ilişkin kararlarının da bu tür kararlardan olduğunu”⁹⁸¹⁴

-“İcra mahkemesinin ihalenin feshi talebinin reddine ilişkin kararlarının, maddi anlamda ‘kesin hüküm’ teşkil ettiğinden, bunlara karşı yargılamanın iadesi isteminde bulunulabileceğini”⁹⁸¹⁵

belirtmiştir...

Buraya kadar vurguladığımız hususlar ışığında makalemize konu olan Yargıtay kararının inceleyelim. Aşağıda Yargıtay kararının tam metni yer almaktadır. Şöyle ki;

“Taraflar arasında görülen davada:

Davacılar, “alınan kredi borcunun zamanında ödenmemesi sebebiyle davalı Banka tarafından icra takibi sonucu, davacı vekile ait 34 parsel sayılı taşınmazın cebri icra yoluyla alacağına mahsuben davalı Bankaya ihale edildiğini icra takip dosyasında usulsüz işlemler yapıldığını, ihalenin geçersiz olduğunu, bu nedenle davalı adına tescilin yolsuz tescil niteliğinde olduğunu” ileri sürüp, tapu, iptali ve tescil istemişlerdir.

Davalı Banka, “davanın reddi”ni savunmuştur.

Mahkemece, “davanın reddi”ne karar verilmiştir.

⁹⁸⁰⁹ UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 2, s: 1849-1850

⁹⁸¹⁰ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, 1. cilde ek, s: 65- KURU, B. Hukuk Muhakemeleri Usulü, C: 5, s: 5048-ARSLAN, R. Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, s: 66 vd.-MUŞUL, T. İcra Hukuku, s: 90- DÖNMEZ, R. M. İcra ve İflas Hukukunda Taşınmaz Malların Paraya Çevrilmesi, 2010, s: 463 vd.- PEKCANİTEZ, H. İcra İflas Hukukunda Şikâyet, 1986, s: 175 vd.-UN-KAPI, Ö. İcra ve İflas Hukuku, 2077, s: 22

⁹⁸¹¹ ARSLAN, R. Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, 1977, s: 67-

⁹⁸¹² PEKCANİTEZ, H. İcra İflas Hukukunda Şikâyet, 1986, s: 176

⁹⁸¹³ Bknz: HGK. 19.11.2003T. 3-737/700

⁹⁸¹⁴ Bknz: 12. HD. 16.12.1968T. 11701/11943

⁹⁸¹⁵ Bknz: 12. HD. 13.06.2000T. 8866/9783

Karar, davacılar vekili tarafından süresinde duruşma istekli temyiz edilmiş olmakla, duruşma günü olarak saptanan 26.01.2010 Salı günü için yapılan tebligat üzerine temyiz eden vekili Av. R. Kemal Çelik ile temyiz edilen vekili Av. Erkan Yenilmez geldiler, duruşmaya başlandı, süresinde verildiği ve kayıt olduğu anlaşılan temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra gelen vekillerin sözlü açıklamaları dinlendi, duruşmasının bittiği bildirildi, iş karara bırakıldı. Bilahare Tetkik Hakimi Şükran Dağlı İlgün tarafından düzenlenen rapor okundu, düşüncesi alındı. Dosya incelenerek gereği görüşülüp düşünüldü:

-KARAR-

Dava yolsuz tescil davasına dayalı tapu iptaline tescil isteğine ilişkindir. Mahkemece, davanın reddine karar verilmiştir.

Dosya içeriğinden ve toplanan delillerden; Davacıların, davacı Tezcan ile davalı Banka arasında düzenlenen kredi sözleşmesinde davacı Bekir’in kefil olduğunu, kredi borcunun süresinde ödenmemesi üzerine davalı Bankanın Bursa 4. İcra Müdürlüğünün 2008/609 esasında kayıtlı icra takibi başlattığını, yapılan icra takibi sonucu davacı Bekir’e ait 2688 ada parsel sayılı taşınmazın cebri ihale sonucu alacağına mahsuben davalı banka tarafından ihalede satın alındığını; icra takip dosyasında yapılması gereken tebligatların usulsüz olduğunu, bu nedenle 34 parsel sayılı taşınmazın ihale ile davaya bankaya satışına ilişkin işlemin yasal olmadığını ileri sürerek, tapu iptal ve tescil isteğinde buldukları; öte yandan, davacılar tarafından davalı Banka aleyhine açılan ihalenin feshi davasının Bursa 5. İcra Hukuk Mahkemesinin 30.12.2008 gününü, 2008/822-889 esas-karar sayılı ilamı ile reddedilip kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Hemen belirtmek gerekir ki; önceden icra Tetkik Mercisindeki ihalenin feshi davası ile taşınmazın aynına ilişkin uyumsuzluk irdelenmeyip, İcra Hukuku ile sınırlı olarak yapılan işlemlerin uygunluğu ve ihalenin yöntemine uygun icra edilip edilmediği değerlendirilmiştir.

Bilindiği gibi İİK.’nin 18. maddesi uyarınca icra yargılaması basit yargılama hususuna tabidir. Öte yandan 134. maddenin 2. fıkrasında öngörüldüğü üzere ihalenin feshi BK.’nin 226. maddesinde yazılı sebeplerde dahil olmak üzere yalnız icra mahkemesinden şikayet yolu ile ihale tarihinden itibaren 7 gün içinde istenebilir, ilgililerin ihale yapıldığı ana kadar cereyan eden muamelelerdeki yolsuzluklara en geç ihale günü itlağı peyda ettiği kabul edilir şeklindeki düzenlemeler icra hukuku ile sınırlı ve basit yargılamayı ve ihalenin hazırlanış ve ifası ile sonuçlandırması sırasında vuku bulan icra mahkemesinden şikayet yolu ile istenebilen fesihleri tanımlamaktadır. Bu çerçevede kalan bir soruşturma ve değerlendirmenin mülkiyet hakkının illetini teşkil eden nedenin varlığına ya da yokluğuna delalet edemeyeceği kabul edilmelidir. Türk hukuk sisteminde, tapu kayıtlarının oluşumunda illilik prensibi esastır. İhalenin feshi isteğinin reddedilmiş olması keyfiyeti temelde yolsuz tescil nedenini ortadan kaldırmaz.

Eldeki davada yukarıda açıklanan iddiasının içeriği ve ileri sürülüş biçimi itibarı ile, davanın, çekişme konusu taşınmaz kaydının davalı taraf adına oluşumunun illetten yoksun olduğu, bu nedenle yolsuz tescil niteliğinde bulunduğu iddiasına dayalı olduğu açıktır. Bu tür davaların mülkiyet hakkına dayalı olarak her zaman açılabilceği de kuşkusuzdur.

Diğer yandan, davalı ihaleye katılan sıfatını taşıyor ise, olayı bilen, hatta daha ötesi olayı yaratan ve yürüten kişidir. Bu kişinin iktisatta üçüncü kişi sayılmasına olanak yoktur.

O halde, kaydın illetini teşkil eden ihalenin geçersiz işlemlere dayanması durumunda yolsuz tescilin oluşmasına neden olacağı açıktır.

Hal böyle olunca; yolsuz tescil iddiasına dayalı olarak tarafların iddia ve savunmaları doğrultusunda tüm delillerin toplanması, soruşturmanın eksiksiz tamamlanması, toplanan ve toplanacak olan taraf delillerinin birlikte değerlendirilmesi ve hasıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, aksine düşüncelerle yazılı olduğu üzere hüküm kurulmuş olması doğru değildir.

Davacıların, temyiz itirazları yerindedir. Kabulü ile, hükmün açıklanan nedenlerden ötürü HUMK.’un 428. maddesi gereğince BOZULMASINA, 24.12.2009 tarihinde yürürlüğe giren Av. Ücret Tarifesinin 14. maddesi gereğince gelen temyiz eden vekili için 750,00 TL duruşma avukatlık parasının temyiz edilenden alınmasına, alınan peşin harcın temyiz edilene geri verilmesine, 12.05.2010 tarihinde oybirliği ile kabul edildi. (Yargıtay 1. HD. 12.05.2010T. E: 5029, K: 5612).

Yargıtay 1. HD.’nin vermiş olduğu bu kararda; davalı Bankanın yaptığı icra takibi sonucu davacıya ait taşınmazı cebri icra yolu ile alacağına mahsuben davalı bankaya iade edilmiştir. İcra takip dosyasında usulsüz işlemler yapıldığını ve ihalenin geçersiz olduğunun, bu nedenle davalı Banka adına tescilin yolsuz tescil niteliğinde bulunduğunu ileri süren davacı tapu iptali ve tespiti istemiştir.

Yerel mahkemenin verdiği kararın aksine Yüksek Mahkeme, ihalenin feshi isteminin reddedilmiş olması keyfiyetinin temelde yolsuz tescil nedenini ortadan kaldırmayacağı çekişme konusu taşınmaz kaydının davalı taraf adına oluşumunun illetten yoksun olduğu, bu nedenle yolsuz tescil niteliğinde bulunduğu iddiasına dayalı olan bu tür davaların mülkiyet hakkına dayalı olarak her zaman açılacağı gerekçelerine dayalı olarak davacı lehine karar vermiştir.

Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin verdiği bu karar gerek yargıtayın günümüze kadar verdiği yerleşik içtihatlarına ve gerekte doktrindeki görüşlere aykırı bir durum oluşturmaktadır. Gerçekten de daha öncede belirttiğimiz gibi Yargıtay ve doktrin, ihalenin feshi isteminin reddine ilişkin kararlar ile ilgililerin hakları (hukuksal durumları) maddi hukuk açısından ve tapuya yapılacak tescile temel olacak biçimde kesin olarak belirleneceğinden, yani bu kararların maddi anlamda kesinlik kazanmasından dolayı, bu konuda genel mahkemelerde dava açılmayacağını, yeniden tartışma konusu yapılamayacağını, aynı davanın bir daha başka bir davada görülmesini engelleyeceğini belirtmiştir.

İşte bu nedenlerle dolayı 1. Hukuk Dairesinin vermiş olduğu bu kararı yerinde bulmuyoruz.

111) Kendisine “Satış İlanı” Tebliğ Edilmemiş Olan “İlgili”nin, Bu Nedenle “İhalenin Feshi”ni İsteyebilmesinin “Dürüstlük Kuralı” (MK. 2) ile Bağdaşmadığı Bir Durum

(İstanbul Barosu Dergisi, Mayıs-Haziran/2011, s: 75-85)

Av. Alper UYAR*

Bilindiği gibi -taşınmaz satışlarında- “*satış ilamının birer suretinin borçluya, alacaklılara ve tapu sicilinde kayıtlı bulunan bütün ilgililere tebliği*” gerekir (İİK. mad 127 c: 1).

I-Satış ilamının bu kişilere -Tebliğat Kanununa uygun olarak- tebliğ edilmemiş olması başlı başına ihalenin feshini gerektirir.^{9816 9817}

İİK. mad. 127 uyarınca “*kendisine satış ilanı tebliği gereken ilgililer*”den maksat; -«*Dava konusu taşınmazı, borçludan satın almış ancak daha sonra satış işlemi mahkemece iptal edilmiş olan üçüncü kişi*»⁹⁸¹⁸

- «*Taşınmazın paydaşları*»⁹⁸¹⁹ (Takip dayanağı ilâmda ve tapu kaydında paydaş olarak hazine gözükmese de, takip yapanın ölüm nedeniyle hazinenin de mirasçı olduğunu bilmesi gerektiğinden, satış ilamının hazineye de tebliğ edilmesi gerekir.⁹⁸²⁰ Paydaşlardan birinin satıştan önce ölmesi halinde, satış ilamının onun mirasçılarına gönderilmesi gerekir.⁹⁸²¹

- «*İpotekli alacaklılar*»⁹⁸²² (Ancak; «satış ilamının tebliğinden sonra lehine ipotek kurulan alacaklı»ya satış ilamının tebliğine gerek bulunmadığı⁹⁸²³ gibi, «satış ilamının tebliğe çıkarıldığı ipotek alacaklısının ölmüş olduğunun anlaşılması halinde, mirasçılarının adreslerinin icra müdürlüğünce araştırılması» gerekmez...) ⁹⁸²⁴

- «*Satış vaadi sözleşmesini tapuya işletmiş (şerh ettirmiş) olan alıcılar*»⁹⁸²⁵

- «*Kira aktini tapuya şerh ettirmiş olan kiracılar*»⁹⁸²⁶

- Ortaklığın satış suretiyle giderilmesine ilişkin ilamlar uyarınca yapılan satışlarda «*satışa çıkarılan taşınmaz üzerinde yapısı bulunan kişiler*»⁹⁸²⁷

* İzmir Barosu avukatlarından

⁹⁸¹⁶ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2004, s: 556-UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi C: 6, 2006, s: 9626-UYAR, T. İhale ve İhalenin Bozulması, C: 1, 2002, s: 413- OSKAY, M./KOÇAK, C./DEĞNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C: 3, 2007, s: 3335-PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M. S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku 7. Bası, 2009, s: 330

⁹⁸¹⁷ Bknz: 12. HD. 02.04.2009 T. E: 26674, K: 2096 (RUHİ, A. C. İhale ve İhalenin Feshi, 2009, s: 205)-12.10.2008 T. E: 14369, K: 17666 (RUHİ, A. C. age. s: 206 vd)-19.01.2007 T. E: 22782, K: 505 (OSKAY, M./KOÇAK, C./DEĞNEKLİ, A./DOĞAN, A. age. s: 3136)- 14.11.2006 T. E: 18168, K: 21285 (OSKAY, M./KOÇAK, C./DEĞNEKLİ, A./DOĞAN, A. age. s: 3137)-27.04.2006 T. E: 5527, K: 9187 (OSKAY, M./KOÇAK, C./DEĞNEKLİ, A./DOĞAN, A. age. s: 3138)-21.02.2006 T. E: 386, K: 3116; 24.01.2006 T. E: 23425, K: 215 vb. (UYAR, T. ag. şerh, s: 9634 vd.)-24.01.2006 T. E: 23602, K: 250; 14.07.2005 T. E: 10849, K: 15553 vb. (UYAR, T. ag. şerh, s: 9468)

⁹⁸¹⁸ Bknz: 12. HD. 2.3.2004 T. 27616/4568 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9637)

⁹⁸¹⁹ Bknz: 12. HD. 21.2.2006 T. 386/3116; 24.1.2006 T. 23425/215; 7.3.2003 T. 1684/4544 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9634)

⁹⁸²⁰ Bknz: 12. HD. 22.10.1984 T. 8036/10651 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9644)

⁹⁸²¹ Bknz: HGK. 18.4.2001 T. 12-349/370; 12. HD. 10.11.2000 T. 15217/17157 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9638 vd.)

⁹⁸²² Bknz: 12. HD. 13.10.1997 T. 9613/10579; 24.3.1988 T. 6182/3629 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9642) – İİD. 27.5.1953 T. 2491/2607 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9647)

⁹⁸²³ Bknz: 12. HD. 5.2.1987 T. 7164/1303 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9643)

⁹⁸²⁴ Bknz: 12. HD. 11.10.1984 T. 7899/10299 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9645)

⁹⁸²⁵ Bknz: 12. HD. 3.3.1999 T. 1761/2452; 12.3.1990 T. 8538/2283 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9641)

⁹⁸²⁶ Bknz: İİD. 2.3.1951 T. 973/1223 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9647)

⁹⁸²⁷ Bknz: 12. HD. 26.4.1984 T. 2047/5066 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9645)

- «İpotekli borç senedi ve irad senedi alacaklıları»
- «İrtifak hakkı ve intia hakkı sahipleri»
- «Şufa, iştirak ve vefa hakkı sahipleri»
- «Borçlunun borcu için taşınmazını ipotek etmiş olan üçüncü kişiler»
- «Taşınmazın tapu kaydına -taşınmazın cebri icra yolu ile de satılmaması konusunda- ihtiyati tedbir koymuş olan kişiler» (**Yüksek mahkeme**, önce⁹⁸²⁸ «taşınmazın tapu kaydına ihtiyati tedbir -taşınmazın aynı ile ilgili bir uyumsuzluk nedeniyle- koydurmuş olan kişilere de ilgili sıfatıyla satış ilanının tebliğini» istemişken, daha sonra⁹⁸²⁹ bu görüşünü değiştirerek «*ancak taşınmazın cebri icra yolu ile dahi satılmaması konusunda tapu kaydına ihtiyati tedbir koydurmuş olan kişilerin ilgili sayılacağını, böyle bir açıklık taşımayan ihtiyati tedbirlerin sadece o taşınmazın rızai devirlerini önleyeceğini, cebri icra yoluyla satışlarını önlemeyeceğini; dolayısı ile bu kişilerin ‘ilgili’ sayılmayacağını, kendilerine satış ilanının tebliğine gerek bulunmadığını*» belirtmeye başlamıştır..)

d- «Ortaklığın giderilmesi satışları»nda, satış ilanının paydaşların hepsine⁹⁸³⁰ tebliğ edilmesi gerekir. Paydaş satıştan önce ölmüşse, mirasçılara⁹⁸³¹ satış ilanının tebliği gerekir.

Ancak hemen belirtelim ki, «ortaklığın satış suretiyle giderilmesi» kararı uyarınca satış yapılabilmesi için, önce «ortaklığın satış suretiyle giderilmesi» kararının tüm ortaklara tebliğ edilip bu kararın kesinleşmiş olması gerekir.⁹⁸³²

e- Kendisine satış ilanının bir örneği tebliğ edilecek olan *alacaklının, borçlunun*⁹⁸³³ ve *paydaşların*⁹⁸³⁴ «takip (veya ortaklığın giderilmesi) dosyası»nda kendilerini temsil etmiş olan vekilleri varsa, satış ilanının vekile tebliği gerekir (HUMK. mad. 62-68; Av. K. mad. 41; Teb. K. mad. 11).

Vekili bulunan «ilgili»nin ayrıca kendisine de satış ilanının bir örneğinin tebliğine gerek yoktur.⁹⁸³⁵ Ancak satış (icra) memurluğunca, «satış ilanının vekili bulunan kişinin kendisine (asile de tebliğine» karar verilmişse, asile satış ilanının bir örneğinin Tebligat Kanununa uygun olarak tebliğ edilmiş olması gerekir mi? Bu durumda asile yapılacak usulsüz tebligat, ihalenin feshine neden olur mu? Bu konuda **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Yargıtay 12. Hukuk Dairesi** arasında görüş ayrılığı bulunduğunu görüyoruz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bu durumda, «*asile yapılan satış ilanı tebligatının Tebligat Kanununa uygun olmamasının ihalenin feshini gerektireceğini*»⁹⁸³⁶ belirtmişken, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi -kanımızca da isabetli olarak «*satış ilânının vekile tebliğ edilmiş olmasının yeterli olduğunu ayrıca asile de usulüne uygun olarak tebliğ edilmiş olmasının ihalenin feshine neden olmayacağını*»⁹⁸³⁷ ifade etmiştir..

«İlgili»nin vekili -HUMK. 68’deki formaliteyi yerine getirmeden- *istifa* etmişse, satış ilanı örneğinin yine kendisine tebliği gerekir.⁹⁸³⁸

⁹⁸²⁸ Bknz: 12. HD. 16.10.2000 T. 14575/15153 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9640)

⁹⁸²⁹ Bknz: İİD. 23.10.1953 T. 4911/5100 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9640)

⁹⁸³⁰ Bknz: 12. HD. 21.2.2006 T. 386/3116; 24.1.2006 T. 23425/215 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9643)

⁹⁸³¹ Bknz: HGK. 18.4.2001 T. 12-349/370; 12. HD. 10.11.2000 T. 15217/17157 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9638)

⁹⁸³² Bknz: 12. HD. 25.10.1979 T. 8022/8343 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9646)

⁹⁸³³ Bknz: 12. HD. 8.2.2005 T. 25092/2078; 26.4.2004 T. 6020/10261; 8.5.2003 T. 7421/10453 vb (UYAR, T. ag. şerh, s: 9681)

⁹⁸³⁴ Bknz: 12. HD. 18.2.1999 T. 537/1683; 4. HD. 28.4.1987 T. 3399/3250 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9689)

⁹⁸³⁵ Bknz: 12. HD. 22.11.1976 T. 9299/11752 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9692)

⁹⁸³⁶ Bknz: HGK. 4.6.2003 T. 12-385/399; 11.5.1983 T. 12-465/506 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9648)

⁹⁸³⁷ Bknz: 12. HD. 29.6.2004 T. 13076/17161; 7.2.2003 T. 28066/2412; 31.1.2003 T. 27283/1701 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9683)

⁹⁸³⁸ Bknz: 12. HD. 10.5.1999 T. 5649/6133; 10.2.1999 T. 15244/1088 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9688 vd.)

Aynı şekilde *vekilini azleden ve bu durumu takip (satış) dosyasına bildiren* asile, satış ilanının bir örneğinin tebliği gerekir...⁹⁸³⁹ Buna karşın; *vekilini azleden ve durumu takip (satış) dosyasına bildirmeyen* asile satış ilânı tebliğ edilmez.⁹⁸⁴⁰

Vekalet ilişkisi, müvekkilin ölümü ile son bulduğundan, ölüm tarihinden sonra, satış ilanının ölenin mirasçılara tebliği gerekir.⁹⁸⁴¹

II- «Satış ilanı»nın, bütün «ilgililer»e tebliğ edilebilmesi için, *ilgililerin adreslerinin* tapuda mevcut olması gerekir.⁹⁸⁴² Bu nedenle, tapu sicilinde *ad ve adresi yazılı olmayan mirasçıya* satış ilanının tebliği söz konusu olamaz...⁹⁸⁴³

Adresin, tapuda yazılı olmaması halinde ayrıca «adres araştırması» yapılmaz⁹⁸⁴⁴, gazetede «satış ilanı», tebligat yerine geçer.⁹⁸⁴⁵ (İİK. mad. 127, c. 2).

İcra müdürlüğü, tapu sicilinde kayıtlı bulunan bütün ilgililerin adreslerini tapu müdürlüğünden ister.⁹⁸⁴⁶ Tebligatlar, tapu müdürlüğünün bildirdiği tüm adreslere⁹⁸⁴⁷ yapılır.

III- «Satış ilanı»nın «ilgili»lere ne zaman -satış gününden ne kadar önce- tebliğ edilmesi gerekir? Kanunda bu konuda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, bu tebliğ işleminin, *satıştan uygun bir süre önce* gerçekleşmesi gerekir ki, «ilgililer» satışı alıcı olarak ihaleye katılmayı düşünenlere duyurabilsinler veya kendileri katılmaya hazırlanabilsinler ya da «ilanın içeriğine, şekline» karşı şikayet yoluna başvurup, satışı durdurabilsinler...

Yüksek mahkeme;

- «*Satış ilanının ihale tarihinden uygun bir süre önce tebliğ edilmemiş olmasının*»⁹⁸⁴⁸

- «*Satış ilanının borçluya satış günü tebliğ edilmiş olmasının*»⁹⁸⁴⁹

- «*Satış ilanının satış gününden sonra tebliğ edilmiş olmasının*»⁹⁸⁵⁰

- «*İhalenin feshine neden olacağını*»

Buna karşın;

- «*Düzeltilmiş satış saati kendisine satıştan önce bildirilen kişinin*»⁹⁸⁵¹

- «*Satış ilam satıştan kısa bir süre önce tebliğ edilen kişinin*»⁹⁸⁵²

bu nedenle «ihalenin feshini isteyemeyeceğini» belirtmiştir...

«Satış ilanının tebliğ süresi» ile ilgili olarak şu hususu da belirtelim ki, **yüksek mahkemenin** «*kıymet takdiri kesinleşmeden satış talep edilememesi (ve satışın yapılması)*» konusundaki yeni görüşü⁹⁸⁵³ doğrultusunda, «kıymet takdiri kesinleşmeden, satış ilanının ilgililere tebliği gönderilmemesi»⁹⁸⁵⁴ gerekir.

9839 Bknz: 12. HD. 25.2.1988 T. 2941/2098 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9690)

9840 Bknz: 12. HD. 7.10.1982 T. 6423/6930 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9691)

9841 Bknz: 12. HD. 5.5.1986 T. 11172/5318; 20.5.1985 T. 14810/4846 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9690)

9842 Bknz: 12. HD. 10.3.1986 T. 8984/2588 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9643 vd.)

9843 Bknz: 12. HD. 3.10.2002 T. 18381/19737 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9638)

9844 Bknz: 12. HD. 15.5.2001 T. 7743/8566; 3.7.1995 T. 9503/9976 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9638)

9845 Bknz: 12. HD. 27.1.2000 T. 329/984; 31.1.1986 T. 845/1314 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9641)

9846 Bknz: 12. HD. 24.3.1983 T. 913/2217 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9645)

9847 Bknz: 12. HD. 16.4.1987 T. 14148/5377 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9642 vd.)

9848 Bknz: 12. HD. 21.3.1994 T. 2963/3545 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9695)

9849 Bknz: 12. HD. 16.4.1981 T. 2057/3811; 2.3.1981 T. 241/1950 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9696)

9850 Bknz: 12. HD. 3.3.1999 T. 1953/2477 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9695)

9851 Bknz: 12. HD. 29.11.1984 T. 11426/12403 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9696)

9852 Bknz: İİD. 30.3.1961 T. 256603134 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9696)

9853 Bknz: 12. HD. 25.5.1995 T. 6337/7538 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9697)

9854 Bknz: 12. HD. 28.6.1999 T. 7964/8743 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9694 vd.)

IV- İİK. mad. 127 gereğince «satış ilanı»nın «ilgili»lere hiç tebliğ edilmemesi⁹⁸⁵⁵ ya da Tebligat Kanunu hükümlerine aykırı olarak tebliğ edilmesi yapılan ihalenin bozulmasına neden olur.

Yüksek mahkeme, satış ilanının tebliğ şekli (Tebligat Kanununa uygun olarak tebliğ edilmiş olup olmadığı) konusu ile ilgili olarak;

∨ «Satışı yapılan ipotekli taşınmazın malikine, satış ilânının, ipotek akit tablosundaki adresi yerine, borçlunun aynı belgede yazılı olan adresine tebliğ edilmesinin usulsüz olacağını»⁹⁸⁵⁶

∨ «Satış ilânının borçluya usulsüz olarak tebliğ edilmiş olmasının başlıbaşına ihalenin feshi nedeni olduğunu»⁹⁸⁵⁷

∨ «Satış ilanının tebliğinin Tebligat Kanununun 21 ve Tebligat Tüzüğü'nün 28. maddesindeki koşullara uyulmadan (yani; muhatabın adreste bulunmama nedeni -apartman yöneticisi, kapıcı, komşu gibi- ilgili kişilerden sorulup araştırılmadan ve bu husus bu kişilerin imzasını taşıyan bir tutanakla tespit edilmeden) yapılmış olmasının, ihalenin feshini gerektireceğini»⁹⁸⁵⁸

∨ «Satış ilanının vekille kendisini temsil etmekte olan borçlu (ya da alacaklı) asile tebliğinin HÜMK. 62-68 Av. K.nun 41 ve Teb. K'nun 11. maddelerine aykırı olacağını»⁹⁸⁵⁹

∨ «Satış ilânının vekile tebliğinin yeterli olduğu, vekil yanında ayrıca vekalet veren asile (borçluya, alacaklıya vb.) gönderilen satış ilânının bunlara usulsüz olarak tebliğ edilmiş olmasının ihalenin feshini gerektirmeyeceğini»^{9860 9861}

∨ «Tebligat Kanununun 35 ve Tebligat Tüzüğü'nün 55. madde merasim yerine getirilmeden yapılan satış ilânı tebliğinin usulsüz olacağını»⁹⁸⁶²

∨ «Borçluya (paydaşlardan birine) gönderilen satış ilanının, diğer borçluya (paydaşa) tebliğ edilmiş olmasının, Tebligat Kanununa aykırı olacağını»⁹⁸⁶³

∨ «İpotekli takiplerde, satış ilanının, ödeme (icra) emrinin de tebliğ edildiği borçlunun ipotek akit tablosundaki adresine tebliğ edilmesi gerekeceğini»⁹⁸⁶⁴

∨ «Tebligat Tüzüğü'nün 28. maddesine göre tebliğ memurunca borçlunun yeni adresi araştırılmadan, sadece eski adrese Teb. K. mad. 35'e göre satış ilanının tebliğinin mümkün olduğunu»⁹⁸⁶⁵

∨ «Tebliğ sırasındaki yetkili temsilcisi bulunmadığı saptanmadan, tüzel kişinin muhasebecisine, personel şefine, fabrika müdürüne vs. yapılan satış ilanı tebliğinin geçersiz olacağını»⁹⁸⁶⁶

⁹⁸⁵⁵ Bknz: 12. HD. 17.6.2003 T. 10616/14489 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9637)

⁹⁸⁵⁶ Bknz: 12. HD. 31.1.2006 T. 24357/1031 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9650)

⁹⁸⁵⁷ Bknz: 12. HD. 23.1.2006 T. 23214/664; 17.3.2005 T. 1899/5538; 12.10.2004 T. 20581/21542 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9650 vd.)

⁹⁸⁵⁸ Bknz: 12. HD. 24.10.2005 T. 16939/20666; 5.7.2004 T. 12990/17811; 29.6.2004 T. 13008/17189 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9653 vd.)

⁹⁸⁵⁹ Bknz: 12. HD. 8.2.2005 T. 25092/2078; 26.4.2004 T. 6020/10261; 8.5.2003 T. 7421/10453 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9681 vd.)

⁹⁸⁶⁰ Bknz: 12. HD. 29.6.2004 T. 13076/17161; 7.2.2003 T. 28066/2412; 31.1.2003 T. 27283/1701 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9683 vd.)

⁹⁸⁶¹ Karş: HGK. 4.6.2003 T. 12-385/399; 11.5.1983 T. 12-465/506 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9684 vd.)

⁹⁸⁶² Bknz: HGK. 26.9.2001 T. 12-590, K: 622 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9657 vd.)

⁹⁸⁶³ Bknz: 12. HD. 21.12.2000 T. 19614/20450; 23.9.1998 T. 8673/9412 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9659 vd.)

⁹⁸⁶⁴ Bknz: 12. HD. 29.5.2000 T. 8686/10004; 6.4.1999 T. 3620/4202; 24.2.1988 T. 1030/2012 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9678 vd.)

⁹⁸⁶⁵ Bknz: 12. HD. 14.2.2000 T. 1493/2161; 20.2.2000 T. 12-44/37; 12. HD. 1.9.1999 T. 8481/9575 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9660 vd.)

⁹⁸⁶⁶ Bknz: 12. HD. 21.12.1999 T. 16228/16931; 5.11.1999 T. 12120/13653 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9666 vd.)

√ «İcra dosyasına vekaletnamesini ibraz etmeden önce avukata yapılan ihale ile ilgili tebligatların geçersiz olacağını»⁹⁸⁶⁷

√ «Tebliğat Yasasının 35. maddesine göre tebligatın ancak daha önce borçlunun gösterilen adresine tebligat yapılması, bu tebligattan sonra borçlunun adresini değiştirmesi nedeniyle ikinci tebligatın bila tebliğ iade edilmesi halinde yapılabileceğini»⁹⁸⁶⁸

√ «Adresi tapu kaydında yazılı olan kişiye ilan tebligat yapılamayacağını»⁹⁸⁶⁹

√ «Tüzel kişilere bizzat şerhiyle yapılacak tebligatın geçerli olmayacağını»⁹⁸⁷⁰

√ «Hakim olan borçluya gönderilen satış ilanının zabıt katibine yapılmasının Tebligat Kanununun 17. maddesine aykırı olacağını»⁹⁸⁷¹

√ «Ölü kişiye kayyım tayin edilmesi usulsüz olduğundan, kayyım -ölenin mirasçıları yerine yapılan satış ilanı tebliğinin geçersiz olacağını»⁹⁸⁷²

√ «Muhatabın (borçlunun) satış ilanının gönderildiği adresten ayrıldığı gerekçeyle satış ilanının tebliğ edilmeden iade edilmiş olması halinde, muhatap (borçlu) tarafından tebligatın usulsüz olduğu, kendisinin o adreste bulunduğu hususunun ispat edilebileceğini»⁹⁸⁷³

√ «Satış ilanının vesayet altında bulunan kişiye değil, vasisine tebliğ edilmesi gerekeceğini»⁹⁸⁷⁴

√ «Satış ilanı gönderilen borçlu ve eşinin, tebligatın yapıldığı sırada fiilen ayrı yaşamaları halinde, borçluya gönderilen tebligatın eşine verilmiş olması halinde, geçersiz olacağını»⁹⁸⁷⁵

√ «Almanya’da bulunan borçlunun adresinin tesbiti için yeterli araştırma yapılmadan satış ilanının «ilan tebliğinin» yasaya aykırı ve geçersiz olacağını»⁹⁸⁷⁶

√ «Yapılan zabıta araştırmasında İngiltere’de olduğu anlaşılan borçluya ilan tebligat yapılamayacağını»⁹⁸⁷⁷

√ «İlan yapılan tebligatlarda, ilan bir örneğinin tebliği çıkaran merciin ilan tahtasına asılmasının ve durumun bir tutanakla belgelendirilmesi gerekeceğini»⁹⁸⁷⁸

√ «Vekilini azleden ve bu durumu satış dosyasına bildiren asile satış ilanının tebliği gerekeceğini»⁹⁸⁷⁹

√ «Satış ilanının tebliğ tarihinin, posta dağıtıcısının şahitliği ile kanıtlanamayacağını»⁹⁸⁸⁰

√ «Şirkete ait satış ilanının, şirketten ayrılan ortağa tebliğinin usulsüz olacağını»⁹⁸⁸¹

√ «Müvekkilin ölümü ile vekalet sona ereceğinden, ölüm tarihinden sonra, satış ilanının, ölenin mirasçılarına tebliği gerekeceği, vekiline yapılan tebligatın geçersiz ve ihalenin feshine neden olacağını»⁹⁸⁸²

9867 Bknz: 12. HD. 24.9.1999 T. 9355/10787 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9667 vd.)

9868 Bknz: 12. HD. 10.6.1999 T. 7062/7982 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9667 vd.)

9869 Bknz: 12. HD. 4.3.1999 T. 1990/2613 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9667 vd.)

9870 Bknz: 12. HD. 3.3.1999 T. 1720/2525 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9668)

9871 Bknz: 12. HD. 24.10.1996 T. 13033/13064 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9668)

9872 Bknz: 12. HD. 16.4.1996 T. 3896/5289 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9668 vd.)

9873 Bknz: 12. HD. 12.3.1996 T. 3096/3324 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9669 vd.)

9874 Bknz: 12. HD. 27.12.1995 T. 18040/18598 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9670)

9875 Bknz: 12. HD. 24.1.1995 T. 87/1333 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9670)

9876 Bknz: 12. HD. 20.1.1995 T. 216/405 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9671)

9877 Bknz: 12. HD. 10.12.1992 T. 8958/15981 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9671)

9878 Bknz: 12. HD. 10.7.1992 T. 5301/9633 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9671 vd.)

9879 Bknz: 12. HD. 25.2.1988 T. 2941/2098 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9690)

9880 Bknz: 12. HD. 26.3.1987 T. 8084/4117 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9672)

9881 Bknz: 12. HD. 29.12.1986 T. 4451/15252 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9672)

9882 Bknz: 12. HD. 5.5.1986 T. 11172/5318 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9690)

√ «*Muhatabın (ilgilinin) oğluna, işyerinde yapılacak tebligatın Tebligat Kanununun 17. maddesine aykırı olacağını*»⁹⁸⁸³

√ «*Tebligatın, Teb. K. Mad. 21 yerine mad. 35'e göre yapılmasının, ihaleyi usulsüz hale getireceğini*»⁹⁸⁸⁴

√ «*Satış ilanının, ilanda adı yazılı hissedara Tebligat Kanununun 35. maddesi yerine ilan edilmesinin ihaleyi usulsüz hale getireceğini*»⁹⁸⁸⁵

√ «*Alicının (muhatabın) satışlarını kabul etmemesi halinde, Teb. K. mad. 35'e göre değil mad. 21'e göre işlem yapılması gerekeceğini*»⁹⁸⁸⁶

belirtmiştir..

V- Bu madde gereğince, kendisine satış ilanı tebliğ edilmesi gerektiği halde, tebligat yapılmamış olan kimseler, ihalenin bozulmasını şikayet yolu ile isteyebilirler. Bu halde şikayet «ihale tarihinden» değil, «ihalenin yapıldığını öğrenme tarihinden» itibaren işlemeye başlar. Fakat, şikayet hakkının kullanılması ihaleden itibaren bir seneyi geçemez (İİK. mad. 134/IV).

Yüksek mahkeme⁹⁸⁸⁷ «*kendilerine satış ilanı tebliğ edilmemiş olan kişiler yerine başkalarının -bu sebebe dayanarak- ihalenin feshini isteyemeyeceklerini*» belirtmiştir.

Hemen belirtelim ki, kendisine satış ilanı tebliği gereken “*ilgili*” satış günü, satış yerinde hazır bulunsa dahi, kendisine “*satış gününden münasip bir süre önce*” satış ilanının tebliği edilmemiş olması yine ihalenin feshini gerektirir.⁹⁸⁸⁸

VI-Kendisine –“*satış gün ve saatinden münasip bir süre önce*”- satış ilanı tebliğ edilmesi gereken “*ilgili*”, kendisine satış ilanı tebliğ edilmemiş olmasına rağmen herhangi bir şekilde satıştan haberdar olarak, kendi adına satışa katılabilmesi için bir avukata vekaletname vererek artırmaya katılıp, avukatı vasıtasıyla pey sürmüş ancak satışa katılan başka kişi yada kişilerin kendisinden daha yüksek pey sürmesi (artırması) nedeniyle, ihalenin o kişiler üzerine yapılmasından sonra “*satıştan önce kendisine satış ilanının tebliğ edilmemiş olduğunu*” ileri sürerek, ihalenin feshini isteyebilir mi? Daha doğrusu, bu davranışı (bu nedenle ihalenin feshini istemesi **MK. mad. 2**'de düzenlenmiş bulunan “*dürüstlük kuralı*” ile bağdaşır mı?

Bir olayda, borçlu H. E.'nin de paydaşlarından birisi olduğu taşınmaz, H. E.'nin alacaklısı haciz koydurup taşınmaz hakkında “*ortaklığın giderilmesi davası*” açar ve sulh hukuk mahkemesince verilen –ve kesinleşen- “*satış suretiyle ortaklığın giderilmesi kararı*” uyarınca taşınmazın “*açık artırma suretiyle satılması*” aşamasına gelinir. Satış tarihi olarak belirlenen 08.01.2009 tarihinden önce 10.12.2008 tarihinde, takip borçlusu (ve taşınmazın paydaşı) H. E. vefat eder. Geriye mirasçı olarak kalan N. E. ve Z. K.'ya satış memurluğunca, satış ilanı tebliğ edilmeksizin önceden belirlenmiş olan 08.01.2009 tarihinde yapılan açık artırmaya (ihaleye) borçlu/paydaş H. E.'nin mirasçılarından 05.01.2009 tarihinde aldığı vekaletnameye dayanarak avukat E. K.'de katılarak pey sürer ancak dava konusu taşınmaz, daha çok pey süren (artıran) başka bir kişiye ihale edilir...

Yapılan bu ihalenin feshi için, ölmüş olan borçlu (paydaş) H. E.'nin mirasçıları N. E. ve Z. K. “*kendilerine satış ilanının satıştan önce tebliğ edilmemiş olduğunu*” ileri sürerek Uurla Sulh Hukuk Mahkemesine başvururlar.

⁹⁸⁸³ Bknz: 12. HD. 10.12.1983 T. 8743/1054 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9673)

⁹⁸⁸⁴ Bknz: 12. HD. 23.5.1983 T. 3962/4058 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9673)

⁹⁸⁸⁵ Bknz: 12. HD. 20.2.1982 T. 9423/9661 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9673)

⁹⁸⁸⁶ Bknz: 12. HD. 2.11.1981 T. 6407/7976 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9674)

⁹⁸⁸⁷ Bknz: 12. HD. 29.12.2004 T. 22406/27319; 11.10.2004 T. 16927/21407; 6.4.2004 T. 2674/8380 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9635 vd.)

⁹⁸⁸⁸ Bknz: 12. HD. 03.07.2001 T. E: 11478, K: 12018 (UYAR, T. ag. s: 9678)-04.02.1997 T. E: 561, K: 1015 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9642)

Yerel mahkeme (*açılan ihalenin feshi davasının reddine*) karar verir. Bu kararın şikayetçi N. E. ve Z. K. Tarafından 15.01.2009 tarihinde temyizi üzerine karar Yargıtay 12. Hukuk Dairesince -25.05.2010- tarihinde aşağıdaki şekilde bozulur:

“Alacaklı vekilinin, borçlu Hüseyin Eskici'nin de dahil olduğu (11) borçluya karşı başlattığı icra takibinde, borçluların el birliği halinde malik oldukları taşınmaza haciz koydurduğu, İİK. 'nun 121. maddesi uyarınca taşınmazın borçlulara intikal edecek hisselerinin satışının yapılarak ortaklığın giderilmesi hususunda dava açmak için İzmir 8. İcra Mahkemesinden yetki alarak ortaklığın giderilmesi davasını açtığı, dava sonunda taşınmaz ortaklığının satışı suretiyle giderilmesine karar verildiği, 8.01.2009 tarihinde yapılan ihalenin feshinin borçlu hissedarlar vekilince 15.01.2009 tarihinde istendiği görülmektedir.

Takip borçlusu ve taşınmaz paydaşı Hüseyin Eskici'nin 10.10.2008'de vefat ettiği, mirasçı olarak geriye Nihat Eskici ile Zinet Kaya'yı (Eskici'yi) bıraktığı, Urla Sulh Hukuk Mahkemesinin 24.12.2008 tarih 2008/739 E., 2008/759 K. sayılı veraset ilamıyla sabittir. Paydaş Hüseyin Eskici'nin vefatından sonra T.K. 'nun 21. maddesi hükümlerine göre 24.11.2008'de yapılan satış ilanı tebligatı geçersizdir.

Dairemizin süreklilik kazanan içtihatlarına göre paydaşlardan birinin satıştan önce ölmesi halinde onun mirasçılarının satış ilanı tebliği şarttır. Muhlisin mirasçılarının satıştan haberdar edilmesi halinde ihalede pey sürebilecekleri, müşteri bulabilecekleri ve talebi artırıcı faaliyet gösterecekleri tartışmasızdır. Paydaş Hüseyin Eskici'nin mirasçıları Nihat Eskici ve Zinet Kaya'nın da dahil olduğu tüm şikayetçilerin, Av. Ercüment Kılınç'a 05.01.2009 tarihli vekaletname vermeleri ve bu vekilin şikayetçiler adına 08.01.2009 tarihli şikayete konu ihalede şikayetçiler adına pey sürmesi, alınan mirasçıların satışlarında haberdar olduğu şeklinde yorumlanamaz. Paydaşın mirasçılarının satış ilanı tebligatının yapılmaması başlı başına ihalenin feshi nedeni olup şikayetin kabulü yerine reddi isabetsizdir.

Kabule göre de vekille temsil edilen davacılar yararına maktu avukatlık ücretine hükmedilmesi gerekirken, 47.500,10 TL nisbi avukatlık ücretine hükmedilmesi de doğru görülmemiştir (12. HD. 25.05.2010 T. E: 720, K: 12655).”

Bu “bozma kararı”na karşı yapılan “ karar düzeltme” istemi de, aynı Dairece 09.12.2010 tarihinde –formül karar ile reddedilir. (12. HD. 09.12.2010 T. E: 26392, K: 29344)

Yüksek mahkemenin bu bozma kararındaki gerekçelere, bu gerekçeleri **MK. mad. 2**'de düzenlenmiş olan “dürüstlük kuralı” ile bağdaştırmadığımız için katılmıyoruz.

Karara konu edilen olayda borçlu Hüseyin Eskici'ninde dahil olduğu 11 adet borçlu bu taşınmaza maliktir. Alacaklı vekili de taşınmaza haciz koydurmuş ve açtığı ortaklığın giderilmesi davası sonucunda 08.01.2009 tarihinde ihalenin yapılmasına karar verilmiştir.

Bu arada takip borçlusu ve taşınmaz paydaşı Hüseyin Eskici 10.12.2008'de vefat etmiş, mirasçı olarak da geriye Nihat Eskici ve Zinet Kaya kalmıştır. Dolayısıyla paydaş Hüseyin Eskici'nin vefatından sonra ona 24.11.2008 tarihinde yapılan satış ilanı tebligatı geçersizdir.

Medeni Kanununun 2. maddesinde düzenlenen “dürüstlük kuralı”, toplum içinde kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerinde nasıl davranmaları gerektiğini gösteren ve hatta kişilere bu ilkenin gösterdiği biçimde davranma hükümlülüğü yükleyen bir ilkedir. Bu ilkenin içeriği ve bu ilke doğrultusunda gösterilmesi gereken özenin derecesi değişkendir, özel durumlara ve koşullara bağlı olarak değişir.

Toplum içindeki diğer normal (ortalama) kişilerden böyle bir durumda nasıl davranış bekleniyorsa, aynısı, olayla ilgili kişiden de beklenir. Bu nedenle dürüstlük kuralına ögretide, “objektif iyiniyet”de denilmiştir.

“Dürüstlük kuralı” sadece somut bir takım hukuki ilişkilere değil, sosyal hayatta karşılaşılacak her türlü olayda uygulanabilecek bir genel ilke niteliğindedir. Bu kuralın

işlevi hukuk uygulamasına esneklik sağlayarak hukukun kalıplaşmışlığından ve çıkarlar dengesine aykırı olacak durumlardan sıyrılmaktır. Zira kanunlar ile ne kadar ince ve ayrıntılı düzenlemeler getirilmeye çalışılırsa çalışılsın, hakların kullanılmasında ve borçların yerine getirilmesinde her olay için uyulması gereken kuralları ayrı ayrı belirlemek mümkün olmaz.

Kişilerin haklarını kullanma ve borçlarını yerine getirmelerinde dürüstlük kuralına uygun hareket etmedikleri belirlenirken, aynı olay karşısında vasat (ortalama) bir kişinin göstereceği tutum ve davranış dikkate alınmaktadır. Bu bakımdan dürüstlük kuralının kişilerin dışında oluşmuş ölçülere kurulan davranış kuralları olduğu belirtilmektedir.

Bu ilke genel ahlak ve kamu yararı düşüncesi ön planda tutularak düzenlenmiş bir temel ilkedir.

“*Dürüstlük kuralı*”, emredici hukuk kuralları arasında yer aldığından bu kurala uyulup uyulmadığını, yargıç, önüne gelen olayda re’sen (kendiliğinden) araştırmakla yükümlüdür.⁹⁸⁸⁹

Dürüstlük kuralının ana fonksiyonu, bütün hakların kullanılmasında ve hükümlerin yerine getirilmesinde bunlara bir sınır teşkil etmek, ayrıca hukuk kurallarının özellikle kanunların tamamlanmasına büyük ölçüde hizmet etmektedir.⁹⁸⁹⁰

Dürüstlük kuralındaki bu ölçüler bize, kişilerin haklarını kullanırken, “*hakkin amacına uygun davranması*” gerektiğini gösterir. Hakkin kullanılması ve borcun yerine getirilmesi, amacına uygun olduğu oranda korunur. Amacını aşan kullanmalar ise dürüstlük kuralına aykırı olduğu için hukuk düzeni tarafından korunmaz.

Dürüstlük genel kuralının icra ve iflas hukukunda da geçerli olduğuna kuşku yoktur. İcra ve iflas takibinin taraflarının veya konkordato isteminde bulunan borçlunun Kanunun kendisine tanıdığı yetki ve olanakları kullanırken dürüstlük kuralına uyması gerektiğini doğal saymak gerekir.

Gerçekten de icra ve iflas kanununda itiraz, *ihalenin feshi*, iptal davaları, konkordato vb. ile ilgili maddelerde dürüstlük kuralına uyulması hakkında hükümler mevcuttur.⁹⁸⁹¹

Dürüstlük kuralı, hakları kullanma ve borçları ifanın genel sınırır. Bu sınırlar içinde hakları kullanmada, borçları ifada uygulanır. Sınırların aşılması halinde ise hakkın kötüye kullanılmasından söz edilir. Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki; hak sahibi hakları kullanırken ve borçları ifa ederken, doğruluk ve güven kuralına uyacak, bu kuralı yararı olmadan çiğneyerek başkasına zarar vermeyecektir.⁹⁸⁹²

“*Dürüstlük kuralı*” genellikle çağımızda bir hakkın toplumsal ve ekonomik özünü, görevini ve amacını sosyal adalet sınırları içerisinde olmak üzere tayin etmekte “*hakkin kötüye kullanılması teorisi*” ise, bunlara aykırı olan davranışları izlemekte ve bunları korumamaktadır.⁹⁸⁹³

Önemi, daha Roma Hukukundan beri bilinmekte olan “*dürüstlük kuralı*”na birçok yabancı kanunlar, örneğin Alman Medeni Kanunu (§157) ve Fransız Medeni Kanununun 1134/II maddesinde yer vermişlerdir. Fakat hiçbir kanun dürüst davranmaya Türk Medeni Kanununun 2. maddesindeki kadar kapsamlı bir işlev tanımamıştır. Gerek Alman Medeni Kanunu gerekse Fransız Medeni Kanunu dürüst davranmayı sadece borçlar hukukunda düzenlemişlerdir. Alman Medeni Kanunu “*sözleşmelerin dürüstlük kuralına uygun olarak yorumlanacağını*”, Fransız Medeni Kanunu ise “*sözleşmelerin dürüstlük kuralları dairesinde yerine getirileceğini (ifa edileceğini)*” öngörmektedir. Oysa, Türk Hu-

⁹⁸⁸⁹ ZEVKLİLER, A./ACARBEY, M. B./GÖKYAYLA, K. E. Medeni Hukuk, 1999, s: 161 vd.

⁹⁸⁹⁰ KÖPRÜLÜ, B. Medeni Hukuk, 1970-1971, s: 101

⁹⁸⁹¹ ARSLAN, R. Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, 1989, s: 135

⁹⁸⁹² FEYZİOĞLU, F. N./DOĞANAY, Ü./AYBAY, A. Medeni Hukuk Dersleri, 1976, s: 43

⁹⁸⁹³ KÖPRÜLÜ, B. age., 1970-1971, s: 107

kukunda *dürüst davranma* tüm hakların kullanılmasının sınırını çizmek suretiyle hakların kapsamını belirlemekte, bu hakların *sözleşmeden* veya *kanundan* doğmuş olması bakımından bir fark öngörmemektedir.⁹⁸⁹⁴

“*Hakkın kötüye kullanılması*”ndan maksat hakkın sahibi tarafından dürüstlük kuralı ile çizilmiş sınırını aşarak başkasına zarar verecek biçimde kullanılmasıdır.

Yüksek mahkeme, dürüstlük kuralı ile ilgili olarak;

– “*Sözleşmeyi imzalayanın o şirketi temsil ve ilzama yetkili olmasına rağmen, sözleşme hizmetlerinden yararlandığı sabit olduğuna göre, ‘sözleşmeyi imza eden kişinin şirketi temsile yetkili olmadığını’ ileri sürerek hizmet bedelini ödemekten kaçınmanın MK. madde 2’deki dürüstlük kuralı ile bağdaşmayacağını*”,⁹⁸⁹⁵

– “*Aralarında organik bağ bulunan (ortak ve temsilcileri aynı kişi olan) şirketlerden birinin ‘diğerinin yaptığı işlemleri bilmediğini’ ileri sürmesinin dürüstlük kurallarına MK. 2 aykırı olacağını*”,⁹⁸⁹⁶

– “*Şekil koşuluna uyulmadan yapılmış olduğu için geçersiz olan bakım sözleşmesinin, bakım alacaklısının ölümüne kadar yerine getirilmiş ve bakım alacaklısı tarafından sağlığında herhangi bir iptal sebebi ileri sürülmemişse, bakım alacaklısı tarafından ‘şekil eksikliği’nin ileri sürülmesinin MK. 2’deki dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceğini*”,⁹⁸⁹⁷

– “*Ortak yere yapılan onarım ve tesislere yazılı olarak muvafakatını bildirmiş olan kat malikinin, muvafakat verdiği bir işin yapılmasından sonra dava açmasının dürüstlük kurallarına uygun düşmeyeceğini*”,⁹⁸⁹⁸

– “*Davacının çekin keşidecisi olup, çeki keşide yerini yazmadan keşide etmesi durumunda, bundan sonra bankanın kusurundan bahsedilerek tazminat talebinde bulunulmasının MK. ’nun 2. maddesi hükmü ile bağdaşmayacağını*”,⁹⁸⁹⁹

– “*Müzekkere gereğini yerine getirmeyen borçlu belediyenin kendi ihmal ve kusurlarına dayanarak ihalenin feshini istemesinin, Medeni Kanununun 2. maddesine aykırı olduğunu*”,⁹⁹⁰⁰

– “*Bir kimsenin, hukuku işlemin butlananı eskiden beri bilmesine rağmen, buna uzun yıllar ses çıkarmayıp, şu veya bu nedenle durum aleyhine dönünce butlana dayanmasını iyi niyet kurallarına aykırı olacağını*”,⁹⁹⁰¹

belirtmiştir...

İncelemekte olduğumuz Yargıtay kararına konu olan olaya gelince;

Yargıtay’ın süreklilik kazanan içtihatlarına göre⁹⁹⁰² “*paydaşlardan birinin satıştan önce ölmesi halinde onun mirasçılarının satış ilanı tebliği*” şarttır. Olayda H. E.’nin mirasçılarının satış ilanı tebliğ edilmemişse de mirasçıları N. E. ve Z. K.’nin Av. E. K.’a vekaletname vermeleri ve bu vekilin aralarında mirasçılarında bulunduğu şikayetçiler

⁹⁸⁹⁴ AKİPEK, J. G./AKINTÜRK, T./KARAMAN, D. A. Türk Medeni Hukuku (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku, 2009, s: 169)

⁹⁸⁹⁵ Bknz: 19. HD. 09.05.2000 T. E: 1502, K: 3575 (UYAR, T. Türk Medeni Kanunu, 2002, C: 1, s: 368 vd.)

⁹⁸⁹⁶ Bknz: 11. HD. 10.10.1995 T. E: 4108, K: 7350 (UYAR, T. Türk Medeni Kanunu, C: 1, s: 587)

⁹⁸⁹⁷ Bknz: 2. HD. 24.11.2004 T. E: 11297, K: 13856 (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Türk Medeni Kanunu, 2006, C: 17, s: 52)

⁹⁸⁹⁸ Bknz: 18. HD. 20.05.2004 T. E: 3437, K: 4269 (UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. age, s: 57 vd.)

⁹⁸⁹⁹ Bknz: 11. HD. 08.03.2004 T. E: 2003/7791, K: 2171 (UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. age, s: 63)

⁹⁹⁰⁰ Bknz: 12 HD. 03.06.2003 T. E: 10147, K: 12951 (UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. age., s: 101 vd.)

⁹⁹⁰¹ Bknz: HGK. 29.05.2002 T. E: 2-401, K: 451 (UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. age, s: 146)

⁹⁹⁰² Bknz: HGK. 18.04.2001 T. E: 12-349, K: 370; 12. HD. 10.11.2000 T. E: 15217, K: 17157 (UYAR, T. ag. şerh, s: 9638 vd.)

adına pey sürmesinin, “şikayetçilerin satıştan haberdar olmadığı” şeklinde yorumlanması, bize göre MK.’nin 2. maddesinde ifadesini bulan dürüstlük kuralına uygun düşmemektedir. Dürüstlük kuralı sınırı aşıldığı için, hakkın kötüye kullanılması niteliğindedir. İhalenin feshedilmesi, taşınmazı ihalede satın almış olan alıcının haklarına zarar vermiş olacağından, bu durum ihalenin feshini *dürüstlük kurallarına aykırı olarak* istemiş olan borçlu-paydaşın mirasçılarının haksız talebi üzerine gerçekleşmiş olduğundan, kendilerinin bu tutumlarının kanun tarafından korunmaması gerekir...

112) Deniz İcra Hukukunda Kanuni Rehin Hakkına Sahip Alacaklıların Kanuni Rehin Hakkından Feragatı (TTK. m. 1379)

(Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, 2013,C: III,S: 2907-2914)

Av. Talih UYAR

Bir gemi üzerinde *kanuni rehin hakkına* sahip olan alacaklıların, borçluları hakkında bu kanuni rehin hakkına konu olacaklarına kavuşabilmek için n a s ı l takipte bulunabileceği -bu konuda eski (yürürlükten kalkmış olan) 6762 sayılı TTK’dan farklı olarak (o Kanunda özel bir düzenleme olmamasına rağmen)- yeni 6102 sayılı TTK.’nun 1379. maddesinde;

“Gemi üzerinde kanuni bir rehin hakkına sahip olan alacaklılar, haciz yolu ile veya kambiyo senetleri hakkındaki usullere göre takip yapabilirler; bu takdirde kanuni rehin hakkından feragat etmiş olurlar”

ş e k l i n d e düzenlenmiştir.

Bu hüküm “*önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip zorunluluğu*”nu öngören;

“Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflâsa tâbi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehinin paraya çevrilmesi yolile takip yapabilir. Ancak rehinin tutarı borcu ödemeye yetmezse alacaklı kalan alacağını iflâs veya haciz yolile takip edebilir”

ş e k l i n d e k i İİK.’nun 45/I maddesine benzer bir hükümdür.

İcra ve İflâs Kanununun 45. maddesinde; “*rehinli alacaklar için, mutlaka rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapılması gerektiği, borçlu hakkında haciz ve iflâs yolu ile takip yapılamayacağı*” kuralı kabul edilmiştir.

Alacağı için “rehin” almış olan alacaklının ancak “rehnin paraya çevrilmesi yolu”na başvurabileceği, borçlunun malvarlığının diğer bölümlere başvuramayacağı, İİK. m. 45’de kesin biçimde belirtilmiştir. Alacaklı, ancak, rehnin tutarının borcu ödemeye yetmemesi halinde, borçlusu hakkında haciz -ya da borçlusu iflâs edebilen (İİK. m. 43) kişilerden ise; iflâs- yolu ile takibe başvurabilir (mad. 45/II).

Alacaklıya önce “*rehin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapma zorunluluğu*”nu yükleyen bu kural, Roma Hukukunda; “*beneficium excussionis realis*” (borçlunun, alacaklının kendisine müracaat etmeden önce, rehini paraya çevirmesi gerektiğine dair sahip olduğu def’i) sözcükleri ile anılmakta idi. Bugün, günümüze kural -biraz sonra belirteceğimiz gibi- daha yumuşak ilkelere bağlanmıştır.⁹⁹⁰³

“*Rehnin varlığı halinde, önce rehne başvurma zorunluluğu*”nu belirten bu hüküm, usule ilişkin formalitelere değil, takipte bulunma hakkına ilişkin olduğundan ve borçlunun sorumluluk şeklini belirlediğinden, yani “borçlunun malvarlığının, hangi kısımlarının hangi sıra ile borçtan sorumlu olduğunu” belirttiğinden *maddi hukuku* ilgilendiren bir hükümdür.⁹⁹⁰⁴

Bu hüküm İİK.’da yer almakla birlikte, aslında takip hukukundan çok *maddi hukuku* ilgilendirmektedir. Zira, borçlunun sorumluluğunu düzenleyen hükümler, *maddi hukuka* ilişkindir.⁹⁹⁰⁵

⁹⁹⁰³ UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C: 3, 2008, s: 3535 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi El Kitabı, 2012, C: 1, s: 563 vd.

⁹⁹⁰⁴ GÜİSAN, F. Alacağın Rehinle Temin Edilmiş Olmasının Takip Tarzına Tesirleri (Terc. GÜRDOĞAN, B.) (Batider, 1964, C: II, S: 3, 47) – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, s: 550 – GÜRDOĞAN B. Rehnin Paraya Çevrilmesi, s: 10 – GÜRDOĞAN, B. İpotegin Paraya Çevrilmesi Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, s: 4

⁹⁹⁰⁵ POSTACIOĞLU, İ. E./ALTAY, S. İcra Hukuk Esasları, Genişletilmiş 5. Bası, 2012, s: 646

Bu hükmün **buyurucu (emredici)** bir hüküm olduğu -bugün genellikle gerek **doktrinde** ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** kabul edilmektedir. Gerçekten **doktrinde** bu konuyla ilgili olarak;

√ “Alacağı rehinle temin edilmiş olan alacaklı (rehin alacaklısı), alacağını cebri icra yolu ile almak isterse (kural olarak) ilk önce rehinin paraya çevrilmesi yolu ile takip (m. 145 vd.) yapmak zorundadır. Rehini alacaklısı, (ilamsız veya ilamlı) haciz yoluna (ve borçlu iflasa tabi ise, genel iflas yoluna) başvuramaz (m. 45, I).

İİK. ’nun 45. maddesi hükmü kamu düzenine ilişkindir. Bu nedenle, bu hükme rağmen rehin alacaklısının haciz veya genel iflas yolu ile takip yapmış olması halinde, haciz (veya genel iflas) yolu ile takibin iptali için yapılacak şikayet şüreye tabi değildir (süresiz şikayet)... ”⁹⁹⁰⁶

√ “...Borçlunun malvarlığı tüm alacaklıların ortak rehinidir. Bir alacaklı, belirli bir malı rehin almakla ortak rehinden payını almış bulunmaktadır. Bu paydan yani rehin hakkından vazgeçmeden (feragat etmeden), diğer alacaklıların ortak rehini olan borçlunun diğer mallarına başvuramamalıdır. İİK. mad. 45, borçlunun diğer alacaklılarının yararını (çıkartını) korumak için konmuştur. Rehini alacaklı, rehini olmayan diğer alacaklılara göre daha ayrıcalıklıdır. Bu nedenle, alacaklı ile borçlunun, rehin sözleşmesine koyacakları bir hükümlerle, alacaklının rehinin paraya çevrilmesi yoluna gitmeden haciz ya da iflâs yoluna gitmesi mümkün değildir. Rehini alacaklıya, ayrıcalıklı olarak alacağını alabileceği rehini bir kenara bırakıp, borçlunun diğer mallarına el koyabilmesine izin vermek, borçlunun diğer alacaklılarının zararına olacaktır... ”⁹⁹⁰⁷

√ “45. madde hükmü, ‘kamu düzeni’ düşüncesine dayanan bir hükümdür. Bunu, yasanın hazırlık çalışmaları da doğrulamaktadır. Maddenin görüşülmesi sırasında, bir milletvekilinin, haciz ve iflâs yolu ile takip imkânı sağlayan üçüncü fıkradaki ayrık duruma itiraz ederek, ‘iflâs yoluna gitmeyi ipotegin satılmasından sonraya bırakalım, çünkü komisyonun gösterdiği gerekçe bunu gerektirir’ şeklindeki önerisine, komisyon sözcüsü, ‘alacak ister taşınır rehni ile ister taşınmaz rehni ile güvence altına alınmış olsun, bunun takibi için iflâs yoluna gidilemez. Maddenin ilk fıkrası bu kuralı belirtiyor. Rehini satıldıktan sonra, bunun tutarı borcu ödemeye yetmezse, kalan alacak için herhangi bir yasal yola başvurulabilir. İtiraz olunan son fıkradır. İpotekle güvence altına alınan bir alaktan dolayı, ancak faiz ve taksitler için, bütün yollar açıktır. İpotek ve rehin, alacağın tümüne karşılık tutulmuştur.’ ”⁹⁹⁰⁸

√ “...Kanımızca, rehini alacaklının önce ‘rehinin paraya çevrilmesi yolu ile’ takipte bulunması zorunluluğunu öngören İİK. mad. 45 hükmünün amacının; ‘borçlunun rehini olmayan alacaklılarının haklarını korumak’ olduğu gözönünde bulundurularak ve kanun koyucunun bu maddeye ilişkin hazırlık çalışmaları da dikkate alınarak, İİK. mad. 45 hükmünün ‘buyurucu’ hüküm olduğunu kabul etmek daha doğrusudur. Bu nedenle, Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin ‘İİK. mad. 45 hükmünün aksine sözleşme yapılabileceğini’ kabul eden önceki içtihatlarından dönerek, hükmün ‘kamu düzeniyle ilgili, emredici hüküm olduğunu ve aksine sözleşme yapılamayacağını’ belirten yeni içtihatlarındaki görüşünü daha doğru buluyoruz.’ ”⁹⁹⁰⁹

√ “Rehini alacaklar için takip hukuku bakımından, rehinin paraya çevrilmesi yoluna başvurma zorunluluğu (önce rehne başvurma zorunluluğu) (m. 45, I) şeklinde bir kural sözkonudur. Yani, alacağı rehinle temin edilmiş bir alacaklı, alacağını takip yaparak elde etmek isterse, kural olarak önce rehinin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmalıdır. Bu yola başvurulmadan, ilamlı veya ilamsız icra haciz yoluna ya da borçlu iflasa tabi kişilerden ise, iflas yoluna başvurulamaz; aksi halde icra müdürü alacaklı-

⁹⁹⁰⁶ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2004, s: 840 vd.

⁹⁹⁰⁷ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 3, s: 2391

⁹⁹⁰⁸ ERMAN, E. S. Poliçe, Bono ve Çekler Hakkında Hususi Takip Usulleri (Ad. D. 1967/6, s: 389)

⁹⁹⁰⁹ UYAR, T. age., s: 3538 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 566

nın bu yöndeki talebini reddetmelidir. Rehine rağmen diğer takip yollarına başvurulması yoluna, süresiz şikâyet konusu olur. Ancak bu zorunluluk, bir alacağın rehinle güvence altına alınan kısmı içindir. Rehin dışında kalan alacak kesimi için icra ya da iflas takibi yapılabilir... ”⁹⁹¹⁰

Yüksek mahkeme de bu konudaki içtihatlarında;

- “İİK. ’nin 45. maddesine aykırı davranıldığı’ iddiasının ‘şikâyet’ niteliğinde olup, kamu düzeni ile ilgili olduğundan, süreye tabi olmadığı”⁹⁹¹¹

- “İİK. ’nin 45. maddesinin kamu düzeni ile ilgili olduğu, bu nedenle, ‘alacağı rehinle teminat altına alınmış olan alacaklının önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapılması gerektiğine’ne deyinen şikâyetin süreye bağlı olmadığı -İİK. mad. 45 hükmünün kamu düzeni ile ilgili olduğu, bu nedenle rehinle teminat altına alınmış bir alacağın haciz yolu ile takip edilmesi halinde, takibin ‘süresiz şikâyet’ yol ile iptali gerekeceğini”⁹⁹¹²

- “Rehinle temin edilmiş bir alacak için ‘tahsilde (infazda) tekerrüre meydan vermemek kaydıyla’ dahi olsa, borçlu hakkında ne ‘genel’ ve ne de ‘kambiyo senetlerine mahsus’ haciz yoluyla takip yapılamayacağını”⁹⁹¹³

- “ ‘Rehinle temin edilmiş borç için, ancak rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapılabileceği’ kuralının ‘tamamlayıcı’ değil ‘buyurucu’ (emredici) nitelikte olduğunu”⁹⁹¹⁴

- “İİK. 45 hükmüne aykırı olarak, önce ‘rehnin paraya çevrilmesi yoluyla’ takip yapılmadan, hakkında ‘haciz yoluyla’ takip yapılan borçlunun, takibin durdurulmasını (iptalini) icra dairesine ‘itiraz’da bulunarak değil, icra mahkemesine ‘şikâyet’de bulunarak sağlayabileceğini”⁹⁹¹⁵

- “İİK. 45 hükmünün, kamu düzenine ilişkin ve süresiz şikâyete konu olabilen bir hüküm olması nedeniyle, icra mahkemesince doğrudan doğruya (re’sen) gözetilmesi gerektiğini”⁹⁹¹⁶

- “Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflâsa tabi şahıslardan olsa bile, aleyhine yalnızca rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapılabileceği, ancak rehin tutarının borcu ödemeye yetmemesi halinde, kalan borç için iflâs veya haciz yolu ile takip yapılabileceğini”⁹⁹¹⁷

belirtmiştir.

İİK. m. 45 çerçevesinde, alacaklının “rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip” yerine “haciz yolu ile takibe” geçmesi, onun rehin hakkından vazgeçtiğini ortaya koymaz.⁹⁹¹⁸

TTK. m. 1379 hükmü; yukarıda açıklanan İİK. m. 45/I hükmü gibi maddi hukuka ilişkin, kamu düzeni ile ilgili bir hükümdür. Bu hükmün ihlali halinde yani; -somut

⁹⁹¹⁰ PEKCANITEZ, H./ATALAY, I./ÖZKAN, M. S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 10. Bası, 2012, s: 472

⁹⁹¹¹ Bknz: 12. HD. 27.10.2009 T. E: 11706, K: 20653

⁹⁹¹² Bknz: 12. HD. 30.1.2004 T. E: 2003/24329, K: 2038; 8.6.2001 T. E: 9216, K: 10254; 15.11.1989 T. E: 5108, K: 13963; 3.4.1989 T. E: 1988/9689, K: 4673

⁹⁹¹³ Bknz: 12. HD. 7.4.2003 T. E: 5022, K: 7492; 10.10.1983 T. E: 5678, K: 7295

⁹⁹¹⁴ Bknz: 11. HD. 29.11.2002 T. E: 7191, K: 11047; 12. HD. 21.6.1990 T. E: 1311, K: 7868; 6.4.1987 T. E: 1986/8755, K: 4846; 2.4.1987 T. E: 1986/16184, K: 4721; 2.3.1987 T. E: 7311, K: 2878; 16.11.1981 T. E: 7288, K: 8370 vd.

⁹⁹¹⁵ Bknz: 12. HD. 28.2.2002 T. E: 2614, K: 4111; 18.12.2000 T. E: 19268, K: 20066; 1.11.2000 T. E: 14762, K: 16362; 1.2.2000 T. E: 707, K: 1372; 29.11.1994 T. E: 15152, K: 15168

⁹⁹¹⁶ Bknz: 12. HD. 26.3.2002 T. E: 5233, K: 6166; 22.4.1994 T. E: 4201, K: 5208; 2.10.1987 T. E: 13259, K: 9650

⁹⁹¹⁷ Bknz: 19. HD. 31.5.2001 T. E: 688, K: 4205; 12. HD. 28.3.1988 T. E: 1987/4275, K: 3714; 23.2.1987 T. E: 19886/5957, K: 2451; 3.11.1985 T. E: 3291, K: 9171; 9.5.1983 T. E: 2543, K: 3618

⁹⁹¹⁸ UYAR, T. age., s: 3542 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 570

olayda olduğu gibi- bir gemi adamının, kanuni rehin hakkına konu alacağına kavuşabilmesi için “*rehinin paraya çevrilmesi yolu ile*” takipte bulunacakken, “*genel haciz yolu ile*” takip yoluna başvurur ve borçlu tarafından süresinde İİK. m. 62, 63 uyarınca bu takibe itiraz edilip takibin durması sağlandıktan sonra, alacaklı bu kez aynı alacağını tahsil edebilmek için “*rehinin paraya çevrilmesi yolu ile*” takipte bulunursa, borçlu süresiz şikayet yolu ile bu takibin iptalini sağlayabilir.

Gemi alacaklısı hakkı (TTK. m. 1320 vd.) *sahibi alacaklı*, bu hakkını kullanmak istiyorsa **taşınır rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takibe** (İİK. m. 145 vd.) başvuracaktır (TTK. m. 1380; İİK. m. 153a/I). Bu kural sicile kayıtlı olmadıklarına bakılıp bakılmaksızın Türk ve yabancı bayraklı bütün gemilere uygulanır.

Sayılan kanuni rehin hakları ile bu hakların temin ettiği alacağın ilam veya ilan niteliğindeki bir belgede yer alması durumunda alacaklı, ilamlı icra yoluyla taşınır rehinin paraya çevrilmesi yoluna başvuracaktır (TTK. m. 1377/II)... Bunun dışındaki hallerde ise, gemi alacaklısı hakkının (ve hapis hakkının) paraya çevrilmesi için ancak ilamsız icra yoluyla taşınır rehininin paraya çevrilmesi hükümlerine müracaat edilebilir (İİK. m. 145-1147).⁹⁹¹⁹

TTK. m. 1379 uyarınca, gemi üzerinde kanuni rehin hakkına (gemi alacaklısı hakkına) “TTK. m. 1320, 1321” sahip olan alacaklı, *genel haciz yolu ile veya kambyo senetlerine özgü haciz yolu ile* takip yapabilir, ancak **bu durumda kanuni rehin hakkından feragat etmiş olur.**⁹⁹²⁰

TTK. *kanuni rehin hakkı sahiplerine* ve özellikle *gemi alacaklılarına*, önce rehine başvurmadan alacaklarını takip edebilme imkanı tanırken, alacaklının oldukça ağır bir sonuca katlanmasını istemektedir. Bu çerçevede, örneğin *gemi alacaklısı* alacağını maddede belirtilen takip yollarına başvurarak tahsil etmek isterse, artık **gemi alacaklısı hakkından feragat etmiş sayılır...** Gemi üzerinde *kanuni rehin hakkı sahibi* alacaklı, alacak hakkını takip etmek için *genel haciz yoluna* (veya *kambyo senetlerine mahsus haciz yoluna*) -ya da *ilamlı icra yoluna*- başvurursa, (alacağını temin eden) *kanuni rehin hakkından* da feragat edecektir. Bu suretle **rehinin paraya çevrilmesi dışında, başka bir takip yoluna başvurulması kanuni rehin hakkını ortadan kaldırır...** Takip süreci içinde, bir hakkın kullanılmaması veya takipten tamamen feragat edilmesi, maddi hukuk açısından bir sonuç doğurmazken **TTK. m. 1379 ile başlı başına sadece bir takip yoluna başvurulması, kanuni rehin hakkından feragat edilmesi sonucunu doğurmaktadır.**

Alacaklı icra takibinden vazgeçerse dahi, feragat yolu ile sonra eren kanuni rehin hakkının canlandırılması mümkün değildir... Yetkisiz icra dairesinde yapılan takip talebi ile de haktan **feragat edildiği** sonucuna ulaşılmalıdır. Ayrıca, takip talebi, icra harçlarının ödendiği tarihten itibaren yapılmış sayılacağından, kanuni rehin hakkından da tam olarak bu anda **feragat edildiği** kabul edilmelidir.⁹⁹²¹

Bu suretle TTK.’nun 1379 maddesi ile, İİK.’nun 45. maddesinde yapılan düzenlemelerden farklı bir düzenleme kabul edilmiştir. Gerçekten, yukarıda -dipnot 16’da- belirttiğimiz gibi; İİK. 45 çerçevesinde alacaklının “*rehinin paraya çevrilmesi yolu ile takip*” yerine “*haciz yolu ile takibe*” geçmesi, onun “rehin hakkından vazgeçtiğini” ortaya koymadığı halde, TTK. m. 1379 gereğince gemi alacaklısı, önce rehine başvurmadan, genel haciz yoluyla takipte bulunursa, *kanuni rehin hakkından* feragat etmiş olacaktır...

Böylece; bir *gemi adamı*, ödenmediğini iddia ettiği “*gemi adamı ücret alacağı*” [TTK. m. 1320/(1-a)] için icra dairesinde *donatan* hakkında “*genel haciz yolu ile*” takip yaptıktan ancak, bu takibe borçlu (*donatan*) tarafından süresinde itiraz edilmesi nedeniyle takibin durmasından (İİK. m. 66) sonra, başka bir icra dairesinde aynı alacağı için “*taşınır rehininin paraya çevrilmesi yol ile*” takip yapamayacaktır (TTK. m. 1379).
20/02/2013

⁹⁹¹⁹ PEKCANITEZ, H./ATALAY, I./ÖZKAN, M. S./ÖZEKES, M. age., s: 567

⁹⁹²⁰ PEKCANITEZ, H./ATALAY, I./ÖZKAN, M. S./ÖZEKES, M. age., s: 474

⁹⁹²¹ PEKCANITEZ, H./ATALAY, I./ÖZKAN, M. S./ÖZEKES, M. age., s: 566

113) Müteselsil Kefile Başvurulabilme Koşulu Olan TBK. mad. 586/1'deki “İhtarın Sonuçsuz Kalması” Sözcüklerinin Anlamı

(İstanbul Barosu Dergisi, 2013/4, s: 165-168)

Av. Talih UYAR

Kredi sözleşmesinin “*müteselsil kefil*”i hakkında icra takibinde bulunulabilmesi için -TBK. 586/1 gereğince- “*asıl borçluya gönderilen ihtarın sonuçsuz kalması*” gerektiğinden, bu konuda alacaklı Banka tarafından borçluya/müteselsil kefile “*tek ihtar*” mı yoksa “*çift ihtar*” mı gönderilmesi gerekir ?

“*Müteselsil kefalet*” kenar başlığını taşıyan -önceki- 818 sayılı Borçlar Kanunu’nun 487. maddesinin “*Kefil, borçlu ile beraber müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatı ile veya bu gibi diğer bir sıfatla borcun ifasını deruhte etmiş ise alacaklı asıl borçluya müracaat ve rehinleri nakde tahvil ettirmeden evvel kefil aleyhine takibat icra edebilir. - Bu babın hükümleri, bu nevi kefaletle de tatbik olunur*” ş e k l i n d e k i hükmü -yeni- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 586. maddesinde “*Kefil, müteselsil kefil sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girmeyi kabul etmişse, alacaklı, borçluyu takip etmeden taşınmaz rehnini paraya çevirmeden kefilini takip edebilir; ancak borçlunun ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması gerekir. - Alacak, teslimine bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, rehlin paraya çevrilmesinden önce kefile başvurulamaz. Ancak, alacağın rehni paraya çevrilmesi yolu ile tamamen karşılanamayacağını önceden hakim tarafından belirlenmesi veya borçlunun iflas etmesi ya da konkordato mehli verilmesi hallerinde rehni paraya çevrilmesinden önce de kefile başvurulabilir.*” ş e k l i n d e düzenlenmiştir.

Yeni hükmün gerekçesinde “*.....tasarının iki fıkradan oluşan 586’ncı maddesinde, alacaklının, müteselsil kefile başvurma konusu düzenlenmektedir. Maddenin 1. fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanunu’nun 487. maddesinin 1. fıkrasıyla benzer içeriğe sahip olmakla birlikte, bu maddede kullanılan ‘müşterek müteselsil borçlu’ şeklindeki ibare, müteselsil kefalet ile müteselsil borçlunun farklı hukuki müesseseler olduğu gözönünde tutularak, Tasarı metnine alınmamıştır. Fıkra yapılan diğer önemli bir değişikliğe göre de alacaklı borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden öncede doğrudan doğruya müteselsil kefile başvurulabilecek; ancak bunun için, borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması veya **ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması** aranacaktır. .... maddenin düzenlenmesinde, kaynak, İsviçre Borçlar Kanunu’nun 496’ncı göz önünde tutulmuştur*” denilmiştir.

“*Gerekçe*” de bahsedilen İsviçre Borçlar Kanunu’nun 496’ncı maddesinde “*Müteselsil tabiriyle veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle kefil olarak yükümlülük altına giren kişiye karşı, esas borçlu hakkında takip yapılmadan veya taşınmaz rehni paraya çevrilmeden önce takip yapılabilir. Ancak bunun için esas borçlunun, ödemede gecikmesi ve kendisine yapılan ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması gerekir*” denilmiştir. Bu hükme göre, ifada geciken esas borçlunun alacaklı tarafından ihtar edilmesi ve bu ihtarın sonuçsuz kalması durumundadır ki, alacaklı müteselsil kefile başvurabilir. Müteselsil kefile başvurulabilmesi için, esas borçlunun ihtar edilmesi gereğinin ortadan kalktığı istisnai durum yine aynı hükümde gösterilmiştir. Bu istisnai durum, ifada gecikmiş olan borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olmasıdır. Bu düzenlemede alacaklının müteselsil kefile başvurulabilmesinin temel koşulu olarak ele alınan olgu, aynen, TBK. m. 586 f.1’e aktarılmıştır.... (ÖZEN, B. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi, 2012, s: 296)

Doktrinde;

√ “.....müteselsil kefaletle getirilen en esaslı değişikliklerden bir tanesi ‘ihtar koşulu’dur. Tasarının m. 586 hükmüne göre müteselsil kefile başvurulabilmesi için, borçlunun ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması gerekmektedir.... Müteselsil kefile yapılacak olan ihtarın sonuç doğurması için esas borcun muaccel hale gelmiş olması gerekir. Muacceliyet bildirimde belirlenen zaman gelip, borçlu ifada bulunmadığı için -ihtar gerekmez- temerrüde düşmüş sayılsa bile, müteselsil kefile başvurulabilmesi için, borçlunun ihtar edilmesi zorunluluğu devam eder. Müteselsil kefile başvurmak için, Tasarının 586. maddesinde ele alınan diğer bir koşul ise; **‘borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması’**dir. Alacaklı, esas borçlunun ödeme güçsüzlüğü içinde bulunması halinde kefile başvurabilecektir. Borçlunun ödeme güçsüzlüğü içinde olduğu durumlara örnek olarak; borçlunun iflas etmesi, borçluya konkordato mehli verilmesi, borçlular hakkında aciz belgesi verilmiş olması durumu gösterilebilir...” (AKBAŞ, B. Borçlar Kanunu Tasarısı Çerçevesinde, Kefilin Alacaklıya Karşı Sahip Olduğu Savunma Olanakları “İBD. 2009/1, s: 210”)

√ “...hukukumuz bakımından da, müteselsil kefile başvurulmasını mümkün kılan temel olgunun **‘ifada geciken esas borçlunun sonuçsuz kalacak bir biçimde ihtar edilmesi’** olduğunu söyleyebiliriz. İfade geciken esas borçlunun ihtar edilmesi gerekliliğini ortadan kaldıran ve böyle bir ihtar yapılmasa bile müteselsil kefile başvurulmasını mümkün kılan olgu ise, **‘borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması’** olarak ifade edilebilir... Müteselsil kefile başvurulabilmesi için esas borçluya yapılması gereken ihtarın esas borç muaccel olduktan sonra yapılması zorunludur. Muacceliyetten önce yapılan bir ihtarın, muacceliyet gerçekleştikten sonra ayrıca ihtar yapılmaksızın müteselsil kefile başvurulmasını sağlayıcı etkisi olmaz. Bu arada bir yanılmanın önüne geçilmesi gerekir. Türk Borçlar Kanunu, müteselsil kefaleti, adi kefaletle dönüştürmüş değildir. Müteselsil kefileden talepte bulunulabilmesi için, adi kefalette olduğu gibi, esas borçlu hakkında sonuçsuz kalacak bir takibin yapılması gerekmez. Yapılması gereken, sadece esas borçlunun ihtar edilmesidir. Bu ihtarın, esas borçluya karşı takibe geçerek gerçekleştirilmesi gerekli olmadığı gibi, başlatılan bir takibin sonuna kadar yürütülmesi de gerekli değildir. Müteselsil kefile başvurulması için, esas borçlunun sonuçsuz kalacak biçimde ihtar edilmesi gerekliliğini arayan TBK. m. 586 f.1, bu yönüyle emredicidir. Şu halde müteselsil kefile, esas borçlunun ihtar edilmesi gerektiğinden peşin olarak vazgeçemez...” (ÖZEN, B. age., s: 296 vd.)

Görüldüğü gibi; üzerinde durduğumuz konu hakkında bu açıklamalarda herhangi bir bilgiye rastlamıyoruz.

U y g u l a m a d a genellikle bankalar -önceki- 818 s. Borçlar Kanunu 487. maddesinin yürürlükte olduğu zaman yaptıkları gibi, “borçlu” ve “müteselsil kefile(ler)”e **tek bir** ihtarname göndermekte ve bu ihtarnamede verdikleri -genellikle bir günlük- süre sonunda, borcun ödenmemesi üzerine, “borçlu” ve “müteselsil kefile(ler)” hakkında yasal işlemlere başlamaktadırlar...

Kanımızca bu uygulama, BK.’nın 487. maddesinin yerini almış olan -yeni- TBK.’nin 586/I hükmü ile uyumlu bir uygulama olarak kabul edilemez. Bu nedenle **ö n c e borçluya** ihtarname gönderilmesi ve borcun onun tarafından, verilen süre içinde ödenmemesi üzerine, d a h a s o n r a **müteselsil kefile** ikinci bir ihtarname gönderilmesi ve yasal işlemlere bundan sonra başlanması kanunun sözcüklerine uygun bir hareket tarzı olarak değerlendirilebilir. Fakat, bu şekilde hareket etmenin Banka için sakıncalı yönü, Bankaya zaman kaybettirecek olmasıdır.

Kanımızca, Banka; TBK. 586/I çerçevesinde şu şekilde hareket ederek kanunun amacı doğrultusunda -ve zaman kaybetmeden- **müteselsil kefile** hakkında icra takibinde bulunabilir:

Banka bir taraftan “**borçlu**”ya i h t a r n a m e gönderip ona “*borcunu -bir gün içinde- ödemesi, aksi takdirde yasal yollara başvurulacağı*” hususunu ihtar ederken, **aynı gün** “müteselsil kefil(ler)”e de i h t a r n a m e göndererek “*‘borçlu’ya ihtarname gönderilerek borcun -bir gün içinde- ödenmesinin istendiğini*” bildirip, “**onun tarafından borcun bu süre içinde ödenmesi halinde, bu ihtarnamenin dikkate alınmaması gerektiğini**, eğer borçlu tarafından ödenmez ise, bu borcun -bir gün içinde- kendisi tarafından ödenmesini aksi takdirde yasal yollara başvurulacağını” ihtar edebilir.

Bu suretle hem *borçluya* ve hem de “müteselsil kefil(ler)”e eş zamanlı olarak gönderilecek **iki ayrı** ihtarname sonucunda, ihtarnamede belirtilen süre -bir gün- sonunda borç ödenmezse, hem “*borçlu*” ve hem de “müteselsil kefil(ler)” hakkında icra takibinde bulunma imkanı Banka için doğmuş olur...

114) İİK.'nun 83/a Maddesi Üzerine Bir İnceleme

(Terazi Dergisi, Aralık/2013, C: 8, S: 88, s: 49-52)

Av. Talih UYAR

Bu maddede, ‘borçlu ile alacaklının, hacizden önceki bir dönemde «*ashında haczedilmemesi gereken bir mal veya hakkın, haczedilebileceği*» konusunda yaptığı sözleşmenin geçerli olmayacağı’ belirtilmiştir.

Bu hüküm, özellikle geçimini *maas* ya da *ücret* ile sağlayan kimseleri korumak için kabul edilmiştir.

I- Borçlu haciz sırasında veya hacizden sonra⁹⁹²² haczi mümkün olmayan bir mal ya da hakkının haczine açıkça -örneğin; icra tutanağına geçirilen beyanı ile- izin verebileceği gibi, hacizden sonra -haczin kaldırılması için icra mahkemesine şikâyetle bulunmaması suretiyle- da karşı koymayabilir.⁹⁹²³ Bu varsayımlarda, borçlu, haczedilen mal ya da hakkından yoksun kalmanın sonuçlarını bilebilecek durumda olduğundan, borçlunun bu tutumunda yasaya aykırı bir yön yoktur. Ancak borçlu, hacizden önce, gerçekte haczedilemeyecek olan mal ve haklarının haczine izin verir yani bir mal ve haklarının ileride alacaklısı tarafından, haczedilebileceğini bildirirse, borçlunun bu beyanı İİK. mad. 83/a hükmüne aykırı olacağı için geçersiz olur ve hiçbir sonuç doğurmaz. Böyle bir yasal düzenlemeye gidilmiş olmasının nedeni, borçlunun «hacizden önceki dönemde» -maas ya da ücretinin- haczedilmezlik sıfatından feragatinin sonuçlarını tahmin edememiş olmasıdır. Ayrıca, bir mal ya da hakkın haczedilip haczedilemeyeceği, borçlunun ve ailesinin «haciz sırasındaki durumuna göre» saptanacağından, borçlunun bu konudaki önceki beyanının bir önemi olmaz.⁹⁹²⁴

18.02.2009 tarih ve 5838 sayılı Kanun’un 32. maddesi ile 5510 sayılı SSK.’nun 93. maddesine “*bu fıkraya göre haczi yasaklanan gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine ilişkin talepler; borçlunun muvafakatının bulunmaması halinde icra müdürü tarafından reddedilir.*” hükmü eklenmiş olduğundan, bu hüküm İİK.’nun 83/a maddesine göre “*özel hüküm*” niteliğinde bulunduğundan, aslında haczedilmemesi gereken gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesi halinde ortaya çıkacak uyuşmazlıkların çözümünde bu yeni hükmün uygulanması gerekecektir.

Yüksek mahkeme;

- “*İcra kefilinin kendisi yönünden henüz takip kesinleşmeden maas haczine verdiği muvafakatın geçersiz olduğunu*”⁹⁹²⁵

- “*İcra müdürünün borçlunun önceden muvafakatının bulunması halinde; emekli maaşı üzerine haciz koyabileceğini, İİK.nun 83/a maddesindeki genel kuralın aksine, “takibin kesinleşmesinden sonra olmak koşulu ile” borçlunun haciz tarihinden önceki muvafakatının geçerli olduğunu*”⁹⁹²⁶

- “*Borçlunun muvafakati, takibin kesinleşmesinden ve ‘haczi yasaklanan gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine borçlunun muvafakati ile olanak tanıyan’ yasa değişikliğinden sonra olduğundan, emekli maaşına konulan haczin yasaya uygun olduğunu*”⁹⁹²⁷

* Önceden yapılan anlaşmalar
MADDE 83/a - 82 ve 83 ncü maddelerde yazılı mal ve hakların haczolunabileceğine dair önceden yapılan anlaşmalar muteber değildir.

⁹⁹²² Bknz: 12. HD. 29.03.2011 T. 24032/5103; 24.05.2011 T. 26681/10331; 17.10.2011 T. 3832/19636; 03.10.2011 T. 19297/17854; 1.10.2004 T. 15893/20728; 6.5.2004 T. 7009/11436; 15.4.2004 T. 4505/9406 vb.

⁹⁹²³ Bknz: 12. HD. 28.02.2011 T. 21912/1974; 21.9.2004 T. 15464/19833

⁹⁹²⁴ Bknz: «Hükümet Tasarısı Gerekçesi» ile «Adalet Komisyonu Raporu»

⁹⁹²⁵ Bknz: 12. HD. 06.06.2013 T. 14198/21123

⁹⁹²⁶ Bknz: 12. HD. 06.06.2013 T. 12643/21093

⁹⁹²⁷ Bknz: 12.HD. 04.06.2013 T. 12276/20889

-“5510 Sayılı Yasa'nın 93'ncü maddesi İcra İflas Kanunu'na göre daha özel düzenleme içerdiğinden, takibin kesinleşmiş olması şartıyla 28.02.2009 tarihi ve sonrasında artık borçlunun 5510 Sayılı Yasa'nın 93. maddesi kapsamındaki gelir-aylık ve ödeneklere ilişkin hacze muvafakatinin geçerli olacağı, borçlunun takibin kesinleşmesinden sonra emekli maaşının 1/4'ünün kesilmesine muvafakat ettiğinin görüldüğü, maaş haczine yönelik şikâyetin reddinin gerektiğini”⁹⁹²⁸

-“Kural olarak, borçlu, İİK'nın 83/a maddesi uyarınca, haciz sırasında ya da haciz işleminin gerçekleşmesinden sonraki dönemde haczedilmesi mümkün olmayan mal ve haklarla ilgili olarak bu hakkından vazgeçebileceğini; ancak; 5510 sayılı Yasa'nın 93. maddesine göre, icra müdürü borçlunun önceden muvafakatinin bulunması halinde gelir, aylık ve ödenekleri üzerine haciz koyabileceğinden, İİK'nın 83/a maddesindeki genel kuralın aksine, 5510 sayılı Yasa'ya konu gelir, aylık ve ödenekler bakımından, takibin kesinleşmesinden sonra olmak koşulu ile borçlunun haciz tarihinden önceki muvafakatinin geçerli olduğunu”⁹⁹²⁹

-“5510 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu'nun 'haczi yasaklanmış olan gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine ilişkin taleplerin, borçlunun muvafakatinin bulunmaması halinde icra müdürü tarafından reddedileceği'ne ilişkin hükmünün İİK.'nin 83/a maddesi karşısında 'özel hüküm' sayılması nedeniyle öncelikle uygulanması gerekeceğini”⁹⁹³⁰

-“İcra kefilinin, hakkındaki icra takibinin kesinleşmesinden önce emekli maaşına haciz konulmasına muvafakatinin geçerli olmayacağını”⁹⁹³¹

-“İİK.'nin 82 ve 83 maddelerinde yazılı mal ve hakların haciz olunabileceğine dair önceden yapılan anlaşmaların geçerli olmadığını; ancak, davalı bankanın, muaccel alacağı nedeniyle, davacının memuriyet maaşına ilişkin hesabına yatırılan maaşın 1/4'ünü haczedebilmesinin mümkün olduğunu”⁹⁹³²

-“5510 sayılı Kanun'un 93. maddesinin kapsamındaki gelir, aylık ve ödeneklerin haczine borçlu tarafından muvafakat edildikten sonra, konulmuş olan haczin, daha sonra borçlu tarafından kaldırılmasının talep edilemeyeceğini”⁹⁹³³

-“5838 Sayılı Kanununun 32. maddesi ile 5510 sayılı S.G.K.nun 93/1. maddesinde yapılan değişiklikle icra müdürüne, bu kurumdan alınan emekli maaşlarının haczi talep edildiği zaman, anılan yasa gereği resen haciz talebini reddetme hak ve yetkisinin tanınmış olduğunu, bu yasa hükmüne rağmen takibin kesinleşmesinden sonra, borçlunun lehine olan yasa hükmünden feragat ile muvafakat vermesi halinde (haciz tarihinden önce veya sonra olması koşulu aranmaksızın), icra müdürünün alacaklının haciz istemini uygulamak zorunda olduğunu”⁹⁹³⁴

-“5570 sayılı Yasa'ya göre haczi yasak olan emekli maaşı üzerine haciz konulmasına borçlu tarafından muvafakat edildikten sonra, icra müdürlüğünce uygulanan haciz işleminde yasaya aykırılık bulunmadığını”⁹⁹³⁵

⁹⁹²⁸ Bknz: 12.HD. 19.06.2012 T. 16331/21284

⁹⁹²⁹ Bknz: 12. HD. 11.09.2012 T. 8082/25770

⁹⁹³⁰ Bknz: 12. HD. 28.12.2011 T. 16327/31164; 28.12.2011 T. 12753/31227; 12.12.2011 T. 11084/28117; 08.12.2011 T. 16875/27570; 05.12.2011 T. 9850/26261; 28.11.2011 T. 8684/24643; 02.11.2011 T. 6170/21213; 01.11.2011 T. 4880/21047; 26.10.2011 T. 5272/20663; 11.10.2011 T. 2796/18392; 20.09.2011 T. 700/16272; 28.06.2011 T. 2010-32578/13384; 23.06.2011 T. 2010-31459/13070; 30.05.2011 T. 2010-30484/11034; 24.05.2011 T. 2010-29606/10378; 10.05.2011 T. 2010-28480/9009; 05.05.2011 T. 2010-27431/8515; 25.04.2011 T. 2010-27034/7440; 11.04.2011 T. 2010-25830/6092; 05.04.2011 T. 2010-25141/5583; 01.04.2011 T. 2010-24471/5213; 28.03.2011 T. 2010-25163/4824; 10.03.2011 T. 2010-22514/3162

⁹⁹³¹ Bknz: 12. HD. 19.12.2011 T. 10660/29418

⁹⁹³² Bknz: 11. HD. 19.12.2011 T. 2010-7418/17246

⁹⁹³³ Bknz: 12. HD. 16.12.2011 T. 21638/29533

⁹⁹³⁴ Bknz: 12. HD. 16.12.2011 T. 21061/29075

⁹⁹³⁵ Bknz: 12. HD. 02.11.2011 T. 6170/21213

-“İcra kefilî borçlu tarafından, hakkındaki takibin kesinleşmesinden sonra maaşının haczine muvafakat edilmiş olması halinde, bu muvafakate dayalı olarak alacaklının haciz talep etmesinde, 5510 sayılı Kanun’un 93/I. maddesine aykırılık bulunmadığını”⁹⁹³⁶

-“28.2.2009 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu’nun 93. maddesinde yapılmış olan değişikliğin icra müdürüne ‘bu kurumdan alınan emekli maaşlarının haczinin talep edilmesi halinde doğrudan doğruya haciz talebini reddetme hak ve yetkisinin’ tanınmış olduğu; takibin kesinleşmesinden sonra borçlunun lehine olan bu hükümden feragat ederek -haciz tarihinden önce veya sonra- maaş haczine muvafakat etmesi halinde icra müdürünün alacaklının haciz talebini uygulamak zorunda olduğu, bu hükmün İİK.nun 83/a maddesi hükmüne göre ‘özel hüküm’ niteliğinde olmasından dolayı öncelikle uygulanması gerekeceği -28.2.2009 tarihinden sonra evinde/işyerinde yapılan haciz sırasında ‘maaşından her ay .... TL. kesilmesine’ muvafakat etmiş olan borçlunun bu muvafakatı çerçevesinde yapılacak haczin geçerli olacağını”⁹⁹³⁷

-“İİK.nun 83/a maddesine göre “özel hüküm” niteliğinde bulunan ve öncelikle uygulanması gereken -28.2.2009 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan- 5510 sayılı SGK Kanununun değişik 93. maddesi uyarınca borçlunun -haciz tarihinden önce veya sonra- muvafakatının bulunması halinde borçlunun kurumdan aldığı gelir, aylık ve ödeneklerinin haczedilebileceğini”⁹⁹³⁸

-“Hakkında yapılan takip kesinleşmeden (kendisine icra emri tebliğ edilmeden) önce icra kefilinin muvafakatı geçerli olmayacağından, bu muvafakat üzerine yapılan maaş haczinin de sonuç doğurmayacağını (icra kefilinin, icra emri tebliğinden ve sürelerden feragat etmiş olsa bile, takip kesinleşmeden kefilin maaşına haciz konulamayacağını)”⁹⁹³⁹

⁹⁹³⁶ Bknz: 12. HD. 17.10.2011 T. 3832/19636

⁹⁹³⁷ Bknz: 12. HD. 28.06.2011 T. 2010-32578/13384; 28.06.2011 T. 32273/13418; 24.03.2011 T. 29681/10331; 07.03.2011 T. 22822/2631; 21.10.2010 T. 11475/24291; 18.10.2010 T. 10878/23610; 07.10.2010 T. 9765/22553; 10.06.2010 T. 2414/14883; 08.06.2010 T. 2328/14283; 11.05.2010 T. 30099/11895; 10.05.2010 T. 65/11703; 29.04.2010 T. 30193/10739; 23.03.2010 T. 25204/6802; 22.03.2010 T. 25056/6545; 23.02.2010 T. 23670/4088; 09.02.2010 T. 21088/2695; 09.02.2010 T. 20663/2638; 25.01.2010 T. 20066/1589; 30.12.2009 T. 18190/27011; 21.12.2009 T. 17545/26288; 19.11.2009 T. 14618/22937; 19.11.2009 T. 14176/23085; 16.11.2009 T. 14288/22550; 10.11.2009 T. 13918/22030; 03.11.2009 T. 13181/21376; 28.10.2009 T. 12285/20730; 28.10.2009 T. 12343/20861; 26.10.2009 T. 11956/20302; 20.10.2009 T. 10837/19688; 08.10.2009 T. 17666/18503; 05.10.2009 T. 9615/17972; 20.07.2009 T. 7878/16302; 06.07.2009 T. 6934/14860; 25.06.2009 T. 5799/14021; 23.06.2009 T. 5588/13802; 11.06.2009 T. 4588/12568; 08.06.2009 T. 4233/12262; 04.06.2009 T. 3871/12104; 14.05.2009 T. 3175/10664; 05.05.2009 T. 1779/9830; 30.04.2009 T. 1102/9450; 28.04.2009 T. 1196/9323

⁹⁹³⁸ Bknz: 12. HD. 23.06.2011 T. 21459/13070; 24.05.2011 T. 29606/10378; 24.05.2011 T. 29717/10339; 22.05.2011 T. 30356/10473; 03.03.2011 T. 21647/2498; 11.11.2010 T. 13722/26607; 21.10.2010 T. 11462/24261; 19.10.2010 T. 11657/23896; 14.10.2010 T. 10466/23380; 11.10.2010 T. 10417/22846; 05.10.2010 T. 6408/22259; 04.10.2010 T. 9482/22031; 29.03.2010 T. 8254/20868; 24.05.2010 T. 785/12464; 12.05.2010 T. 30389/12059; 30.03.2010 T. 26128/7534; 30.03.2010 T. 26130/7532; 18.03.2010 T. 24258/6453; 18.02.2010 T. 21437/3520; 26.01.2010 T. 20450/1730; 25.01.2010 T. 20066/1589; 24.11.2009 T. 15248/23552; 18.02.2009 T. 21679/3595; 20.12.2011 T. 11376/29642; 08.12.2011 T. 17567/27576; 05.12.2011 T. 9044/26385; 02.12.2011 T. 19773/26084; 02.12.2011 T. 19153/26083; 02.12.2011 T. 15777/26053; 01.12.2011 T. 9172/25810; 01.12.2011 T. 9173/25809; 29.11.2011 T. 8295/25222; 21.11.2011 T. 7114/23429; 21.11.2011 T. 6426/23058; 18.11.2011 T. 25227/22885; 17.11.2011 T. 26792/22588; 03.11.2011 T. 5148/21500; 20.10.2011 T. 3318/19443; 18.10.2011 T. 3451/19272; 18.10.2011 T. 3595/19213; 13.10.2011 T. 3007/18842

⁹⁹³⁹ Bknz: 12 HD 07.06.2011 T. 37968/12014; 22.11.2010 T. 12205/26998; 12.10.2010 T. 9932/23042; 05.10.2010 T. 9342/22127; 12.07.2010 T. 7245/18658; 25.02.2010 T. 2009-22299/4356; 23.02.2010 T. 2066/3971; 24.11.2009 T. 15048/23624; 13.07.2009 T. 7377/15602; 22.04.2009 T. 569/8847; 21.11.2008 T. 16653/20593; 20.06.2008 T. 10240/13127; 22.01.2008 T. 2007-22961/884

-“Emekli maaşına haciz konulmuş olan borçlunun, daha sonra menkul haczi sırasında ‘...Bağ-Kur emekli maaşım üzerinde başka hacizler olsa da, maaşımın tamamının haczine muvafakat ediyorum’ şeklindeki, hacizden sonraki haczedilmezlikten feragate ilişkin beyanının geçerli olduğunu”⁹⁹⁴⁰

-“Kural olarak borçlu, haciz sırasında ya da haciz işleminin gerçekleşmesinden sonraki dönemde haczedilmesi mümkün olmayan mal ve haklarla ilgili olarak bu hakkından vazgeçebileceğini; emekli maaşları hususunda ise genel kuralın aksine, takibin kesinleşmesinden sonra olmak koşulu ile borçlunun haciz tarihinden önceki muvafakati geçerli olduğundan haczi yasak emekli maaşı üzerine haciz konulmasına muvafakat edildikten sonra, icra müdürlüğünce uygulanan haciz işleminin geçerli olduğunu”⁹⁹⁴¹

-“Borçlunun taşınır mal haczi sırasındaki maaş haczine muvafakatinin geçerli olmayacağını”⁹⁹⁴²

-“Haciz tutanağına geçirilen beyanında icra müdürü ve alacaklı vekili huzurunda ‘maaşının ¼’üne haciz konulmasına’ muvafakat eden borçlunun, bu muvafakat çerçevesinde maaşının ancak ¼’üne haciz konulabileceğini”⁹⁹⁴³

-“Haciz uygulanmadan önce borçlunun maaş haczi konusundaki muvafakat beyanının geçerli kabul edilemeyeceğini”⁹⁹⁴⁴

belirtmiştir.

II- Borçlunun, hakkındaki **takip kesinleştikten sonra** icra dairesine başvurup, bu konudaki beyanını icra tutanağına geçirtilip altını imzalayarak ya da icra dairesine dilekçe vererek aslında haczi mümkün olmayan bir mal ya da hakkının haczedilmesine muvafakat edebilir. Örneğin; borçlu, takibin kesinleşmesinden sonra «SSK’dan almakta olduğu emekli maaşına haciz konulmasını» isterse, bu istemi (muvafakati) çerçevesinde emekli maaşına haciz konulursa, daha sonra İİK. 83/a’ya dayanarak «maaşına konulan haczin kaldırılmasını» isteyemez.^{9945 9946}

Fakat, borçlunun hakkındaki **takip kesinleşmeden** -örneğin; ihtiyati haciz sırasında⁹⁹⁴⁷ veya icra dairesinde ya da haciz sırasında dosya borcuna -üçüncü kişi olarak kefil olunurken⁹⁹⁴⁸ - haciz konulması konusunda verilen muvafakat geçerli olmaz...

III- Borçlunun bir mal ya da hakkının haczedilmezliği niteliğinden feragati mutlak mıdır? Yoksa sadece feragat edilen alacaklı karşısında mı hüküm doğurur? **Doktrinde** bu konu tartışmalıdır. **Bazı hukukçulara göre**⁹⁹⁴⁹ mal haczedilmiş bulunduğu sürece, feragat tüm alacaklılar hakkında mutlak olarak sonuç doğurur. Malın haczinden sonra borçlu iflâs ederse, borçlu masaya karşı, «malın haczine sadece haciz koydurmuş olan tek alacaklı yararına feragat ettiğini» ileri süremez. Buna karşın diğer bir görüşe göre⁹⁹⁵⁰ bir malın haczedilmezlik niteliğinden feragat, ancak bu hacze katılmak olanağına sahip olan alacaklılar bakımından sonuç doğurur. Hacze katılmak olanağına sahip olmayanlar, bundan yararlanamazlar. Başka bir deyişle, borçlunun bir alacaklıya karşı, belirli bir malının haczine muvafakat etmiş olması ancak ona karşı hüküm ifade eder. Aynı malı daha

⁹⁹⁴⁰ Bknz: 12. HD. 24.05.2011 T. 2010-29681/10331

⁹⁹⁴¹ Bknz: 12. HD. 26.04.2011 T. 2010-26810/7719

⁹⁹⁴² Bknz: 12. HD. 29.03.2011 T. 2010-24032/5103

⁹⁹⁴³ Bknz: 12. HD. 28.02.2011 T. 2010-21912/1974

⁹⁹⁴⁴ Bknz: 12. HD. 14.02.2011 T. 2010-20878/440

⁹⁹⁴⁵ Bknz: 12. HD. 06.06.2013 T. 12643/21093; 11.09.2012 T. 8082/25770; 16.12.2011 T. 20480/29127; 16.12.2011 T. 21061/29075; 26.04.2011 T. 26810/7719; 11.12.2005 T. 25040/2453; 23.12.2004 T. 22107/26584; 17.12.2004 T. 21299/26144

⁹⁹⁴⁶ Karş: 12. HD. 24.9.2002 T. 17282/18181

⁹⁹⁴⁷ Bknz: 12. HD. 19.2.2004 T. 25803/3316; 2.10.2003 T. 15035/19055; 4.3.2003 T. 1623/4158

⁹⁹⁴⁸ Bknz: 12. HD. 06.06.2013 T. 14198/21123; 19.12.2011 T. 10660/29418; 21.9.2004 T. 15464/19833 – 20.12.1993 T. 15778/1986; 9.10.1990 T. 2519/9757

⁹⁹⁴⁹ MEİER, s: 76 (Naklen; ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, s: 188)

⁹⁹⁵⁰ JAEGER, 92, N. 1. F. 258 (Naklen; ÜSTÜNDAĞ, S. a.g.e. s: 188)

sonra haciz ettiren başka alacaklılara karşı «*o malının haciz edilemeyeceğini*» ileri sürebilir. **Doktrinimizde**⁹⁹⁵¹ ikinci görüş egemen olduğu gibi, **Yargıtayın** da «*bir takipte haczedilmezlik iddiasında bulunulmamasının ancak o takip için hüküm ifade ettiğini, borçlunun başka takiplerde haczedilmezlik iddiasında bulunabileceğini*» belirterek, bu görüşe katıldığını görüyoruz. Ayrıca belirtelim ki, borçlunun feragatı, onun ailesi fertleri hakkında sonuç doğurmaz ve ailesi fertlerini bağlamaz. Çünkü, haciz bağımsızlığı yalnız borçlunun ve ailesinin yararı için kabul edilmiştir.⁹⁹⁵²

IV- Maddede her ne kadar sadece; «*82 ve 83 ncü maddelerdeki*» -haczedilemeyecek olan- mal ve haklardan bahsedilmişse de, özel yasalara göre haczedilemeyen mal ve haklar da bu maddenin kapsamına girer.⁹⁹⁵³

V- Bu madde gereğince, alacaklı ile borçlu, «*İİK. 82 ve 83’de -ve diğer özel yasalarda- haczedilemeyeceği öngörülen*» mal ve hakların haczedilebileceğini önceden kararlaştıramazlarsa da, borçlu yararına, tersini kararlaştırabilirler. Yani, «*borç vâdesinde ödenmediği takdirde borçlunun yalnız taşınır mallarının ya da saptanan belirli taşınmazlarının haczedilebileceğini*» borçlu ile alacaklı önceden kararlaştırabilirler.⁹⁹⁵⁴

⁹⁹⁵¹ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 1, s: 837 – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, s: 316 – BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, s: 221

⁹⁹⁵² BERKİN, N. a.g.e. s: 221

⁹⁹⁵³ Bknz: Adalet Komisyonu Raporu Gereçesi

⁹⁹⁵⁴ BERKİN, N. a.g.e. s: 17

115) Kefalet Süresi (10+1=11 Yıl) Olan Kefilin Sorumluluğunun Sona Ermesi (TBK. mad. 598/III; TBK. YÜR. HK. K. mad. 5/2)

(Legal Hukuk Dergisi, Eylül-2013, S: 129, s: 87-90)

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanununun 598. maddesinin 3. fıkrasında “*Bir gerçek kişi tarafından verilmiş olan her türlü kefalet, buna ilişkin sözleşmenin kurulmasından başlayarak on yılın geçmesi ile kendiliğinden ortadan kalkar*” şeklinde bir hüküm kabul edilmiştir.

Bu düzenleme kaynak İsviçre Borçlar Kanunu’ndan farklıdır. İsv. BK. mad. 509/III’de kefilin azami sorumluluk süresi “on yıl” olmayıp “yirmi yıl”dır. Diğer taraftan, kefilin sorumluluk süresi bakımından getirilen yirmi yıllık sınır, kamu makamlarına karşı üstlenilen kefaletlerde söz konusu olmamaktadır.

TBK. mad. 598/III’ün getirdiği yeni düzenleme, kefilin “kişilik hakkına aykırı düşecek kadar uzun bir süre ile sorumluluk altına girmesini engellemeyi amaçlamakta”dır.⁹⁹⁵⁵ Benzer kaygılar içeren bir düzenlemeyi TBK. mad. 430/III’de de görüyoruz. Burada da on yıldan fazla bir süre için veya ömür boyu devam edecek bir hizmet sözleşmesi yapan bir işçiye, on yıl geçtikten sonra, altı ay öncesinden haber vererek sözleşmeyi feshedilme hakkı tanınmıştır. Bu düzenleme, nasıl işçiye, kişilik hakkına aykırı düşecek kadar uzun süreli bir bağılıktan korumak istiyorsa, TBK. mad. 598/III de kefilin, kişilik hakkına aykırı düşecek kadar uzun süreli bir bağılıktan korumak istemektedir. Bu suretle kuşaklar boyu devam eden bir hastalıkmişçasına etkili olan *çok uzun süreli* kefalet ilişkileri engellenmek istenmektedir.⁹⁹⁵⁶ TBK. mad. 598/III’ün getirdiği sınırlama olmasaydı, uzun süre varlığını koruyacak bir borç için belirsiz süre ile kefil olan kişinin durumu çok zorlaşır. Böyle bir kişi, kişilik hakkıyla bağdaşmayacak kadar uzun bir süre boyunca, kefalet sözleşmesi ile bağlı tutulabilecekti...

TBK. mad. 598/III ile getirilen azami sorumluluk süresi *emredici* niteliktedir.⁹⁹⁵⁷ Kefil, kefalet sözleşmesi yapılırken, bu hükümle getirilen sınırı aşacak bir süre ile sorumluluk altına giremez. Kefilin on seneyi aşan bir süre boyunca sorumluluk üstlenmesi durumunda, kefalet sözleşmesi kesin hükümsüz olmaz. Burada değiştirilmiş kısmi hükümsüzlük türünden bir hükümsüzlük vardır. Kefilin sorumluluk süresinin *on seneyi aşan kısmi* hükümsüz olup, kefil on seneye sınırlı olarak sorumluluk üstlenmiş sayılır.

TBK. mad. 598/III sadece *gerçek kişi kefiller* hakkında uygulanır.^{9958 9959} *Tüzel kişi kefillerin* sorumlulukları azami bir süre ile sınırlanmamıştır. Şu halde, tüzel kişilerin yaptığı kefalet sözleşmeleri, on yılı aşan bir süreye bağlanabilir.

TBK. mad. 598/III’te belirlenen azami süre dolunca kefilin sorumluluğunun ortadan kalkması, bütün kefalet türleri bakımından söz konusu olur. *Adi kefalette* olduğu gibi, *miteselsel kefalette* de kefilin sorumluluğu, on yıllık süre ile sınırlıdır.⁹⁹⁶⁰ *Gelecekte doğacak*

⁹⁹⁵⁵ Kefilin sorumluluk süresine azami sınır getirilmesi İsviçre Hukukunda 1941 revizyonuyla gerçekleşmiştir. Böylesine bir düzenleme 1941 revizyonundan önceki İsviçre Hukukuna yabancı olduğu gibi, İsviçre dışındaki ülkelerin hukukuna da yabancıdır. Bu düzenleme, gerekçesini; kefilin, genellikle hatır için ve hiçbir karşılık almaksızın sorumluluk üstlenen bir kişi olmasında bulur. Özgecil bir kaygıyla hareket eden bir kefil, sorumluluk üstlenirken, bu sorumluluğun kendisi için ne kadar ağır ve içinden çıkılmaz bir hale bürüneceğini düşünmeden hareket etmiştir. O halde hukuk düzeni bu kişiye yardımcı olmalı, sorumluluk süresini, kişilik hakkını ihlal etmeyecek bir boyutta tutmalıdır.

⁹⁹⁵⁶ ÖZEN, B. Kefalet Sözleşmesi, 2012 sayfa 555

⁹⁹⁵⁷ ÖZEN, B. age. s. 556

⁹⁹⁵⁸ REİSOĞLU, S. Türk Kefalet Hukuku, 2013, s.295

⁹⁹⁵⁹ BİLGİN, M. Kefalet, 2013, s.614

⁹⁹⁶⁰ ÖZEN, B. age s.557

borçlara kefil olan kişi bakımından da on yıllık süre sınırlamasının etkili olacağı kuşkusuzdur. Böyle bir kefil, kefalet sözleşmesinin yapılmasından itibaren on yıl geçtikten sonra esas borç henüz doğmamış olsa bile, “sorumluluktan kurtulduğunu” ileri sürebilir. Kefaletin azami süresi tamamlanınca esas borç henüz doğmamış veya muaccel olmamış olsa bile, kefaletin sona ermesini engellemek için alacaklının yapabileceği bir şey yoktur.

Kefilin sorumlu tutulabileceği on yıllık süre, kefalet sözleşmesinin meydana geldiği andan itibaren işlemeye başlar.^{9961 9962} Kefalet sözleşmesinin meydana geldiği an, her zaman, kefalet belgesinin kefil tarafından imzalandığı anla örtüşmez. Kefil olmak için hazır olmayan bir alacaklıya öneride bulunmak isteyen kişi, bu önerisinin imzasını taşıyan yazılı bir beyanla yapacaktır. Bu öneri, alacaklı tarafından kabul edilmedikçe kefalet sözleşmesi olmaz. O halde kefilin yazılı olarak yapacağı beyanla birlikte on yıllık süre işlemeye başlamaz. Alacaklının, kabulü ile kurulan kefalet sözleşmesinin hükümlerini doğurmaya başladığı an, on yıllık sürenin başlangıcına esas olacaktır.⁹⁹⁶³

On yıllık sürenin işlemeye başlaması bakımından, esas borcun doğduğu anın da önemi yoktur. On yıllık süre, bir *zamanaşımı süresi* olmadığına göre, *kesilme* ve *durma* da söz konusu olmaz.^{9964 9965}

On yılın tamamlanması ile birlikte kefilin yükümlülüğü *kendiliğinden* (yasa gereği) ortadan kalkar.⁹⁹⁶⁶ Bu sonucun ortaya çıkması için, herhangi bir beyanda bulunmaya veya yargıçtan karar almaya gerek yoktur. Sürenin dolduğu, yargıç tarafından görevinden ötürü göz önünde tutulur.⁹⁹⁶⁷ On yılın tamamlanmasıyla, kefilin sorumluluğu ortadan kalktığından, artık kendisinden talepte bulunulamaz. Kefilin borcu, *eksik borç* haline gelmemekte, ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle, sorumluluk süresinin dolmasından sonra, kefilin yapacağı ifa, *borç olmayan şeyin ifası* niteliğini taşır.⁹⁹⁶⁸

Sorumluluk süresi dolan kefil, artık kendi payından ötürü sorumlu tutulamayacağı gibi, sorumluluğu devam eden diğer kefilin payından da *kefile kefil sıfatı* ile sorumlu tutulamaz. Müteselsil birlikte kefillerden birisinin sorumluluk süresinin dolmasının diğerleri üzerindeki etkisi, daha çetrefil bir değerlendirmeyi gerektirir. “Diğer kefillerin borcun tamamından sorumlu olduğu” ileri sürülebileceği gibi, “sorumluluk süresi dolan kefilin payı oranında sorumluluğunun eksildiği” de ileri sürülebilir.

TBK.’nun açıklanan bu yeni 598/III maddesi, hangi tarihte düzenlenmiş olan kefalet sözleşmeleri hakkında uygulanabilecektir? Bu sorunun cevabını, “6101 s. Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğü ve Uygulanma Şekli Hakkında Kanun”un 5/(2) maddesi vermektedir: “*Türk Borçlar Kanunu ile hak düşürücü süre veya özel bir zamanaşımı süresi ilk defa öngörülmüş olup da başlangıç tarihi itibarıyla bu süre dolmuşsa, hak sahipleri Türk Borçlar Kanunu’nun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıllık ek süreden yararlanırlar...*” ş e k l i n d e k i bu hüküm nedeniyle, 6098 s. yeni Türk Borçlar Kanunu 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girdiğine göre, daha önce bir sözleşmeye kefil olmuş olan *gerçek kişilerin* sorumluluğu, 1.7.2013 tarihine kadar devam edecek olup, bu tarihin gelmesi ile gerçek kişilerin kefaletten dolayı devam eden sorumlulukları sona erecektir...⁹⁹⁶⁹

Uygulamada çok kez olduğu gibi, *borçlu kiracı ile kiraya veren arasında düzenlenmiş olan ‘Kira Sözleşmeleri’nin “müşterek” kefil sıfatı ile başka bir kimse tarafından da*

⁹⁹⁶¹ KOSTAKOĞLU, C. Yeni Türk Borçlar Kanunu, 2011 s. 758

⁹⁹⁶² REİSOĞLU, S. age. s. 295

⁹⁹⁶³ ÖZEN, B. age. s.558

⁹⁹⁶⁴ ÖZEN, B. age. s.559

⁹⁹⁶⁵ BİLGİN, M. age.s.615

⁹⁹⁶⁶ ZEVKİLİER, A./ERTAŞ, Ş./HAVUTCU, A./AYDOĞDU, M./CUMALIOĞLU, E. Borçlar Hukuku, 2013 s.659

⁹⁹⁶⁷ SALDIRIM, M. Türk Borçlar Kanunu, 2013, s. 1190

⁹⁹⁶⁸ ÖZEN, B. age.s.559

⁹⁹⁶⁹ SALDIRIM, M. age.s.1191

imzalanması ve bu kira sözleşmesinin “kiralayan” tarafından takibe konulması halinde, ‘Müşterek Kefil’in⁹⁹⁷⁰ bu kira sözleşmesinden doğan hukuki sorumluluğunun, yukarıda bahsettiğimiz 6098 sayılı TBK.’nun 598/III maddesi ve 6101 sayılı TBK.’nun Yür. ve Uyg. Şekli Hk. Kanunu’nun 5/(2) maddesi uyarınca “1.7.2013 tarihinde sona ermiş olacağı” görüşündeyiz.

---

⁹⁹⁷⁰ Yargıtay’ımızın bu konudaki içtihatları uyarınca, ‘sözleşmeleri “müşterek borçlu ve müşterek (müteselsil) kefil” sıfatı ile imzalamış olan kişiler müteselsil kefil kabul edilmelidir. Bknz: 19. HD. 17.03.2005 T. 2004-8037/2835; 18.02.2003 T. 2001-9388/1197 (www.e-uyar.com Erişim: 22.07.2013)

116) İİK. mad. 89/IV'a Göre Açılan Tazminat Davası Sonucunda Verilen Karar Hakkında "Tehiri İcra Kararı" Verilmesi İstenebilir mi? (İİK.89; İİK.36)

(İzmir Barosu Dergisi, Eylül/2013, Y: 78, s: 271-272)

Bilindiği gibi, “kendisine haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişinin, süresi içinde bu haciz ihbarnamesine itiraz etmesi halinde” alacaklı “üçüncü kişinin verdiği cevabın aksini (gerçeğe aykırı olduğunu) icra mahkemesinde ispat ederek, üçüncü kişinin İİK.’nin 338/I’ e göre c e z a l a n d ı r ı l m a s ı ve ayrıca t a z m i n a t a mahkum edilmesini” isteyebilir (İİK. mad.89/IV,c: 1).

a-İcra mahkemesinin, üçüncü kişiyi “hem cezaya ve hem de tazminata” mahkum etmesi halinde -icra mahkemesi c e z a m a h k e m e s i sıfatıyla karar vermiş olduğundan-^{9971 9972} icra mahkemesinin kararının *tazminata (ve yargılama giderlerine) ilişkin bölümlü, karar kesinleşmedikçe* icra edilemez (CGİK.mad. 4).⁹⁹⁷³

b-İcra mahkemesinin, üçüncü kişi hakkında sadece t a z m i n a t k a r a r ı vermesi halinde -bu karar, “genel hükümlere göre” (İİK. mad.89/ IV,c: 2) verilmiş olduğundan- hakkındaki bu kararı temyiz eden üçüncü kişi İİK.m.36 çerçevesinde-“hükmü temyiz ettiğini” bildirerek- icra dairesinden t e m i n a t karşılığında, Yargıtay’dan “ tehiri icra kararı getirmek üzere” kendisine süre verilmesini isteyebilir.⁹⁹⁷⁴

Nitekim, Adalet Bakanlığı tarafından -“İcra Dairelerin Etkinliğinin Arttırılması Eşleştirme Projesi” çerçevesinde- bastırılmış olan İCRA DAİRESİ ÇALIŞANLARI İÇİN TAKİP HUKUKU UYGULAMA KILAVUZU’nda⁹⁹⁷⁵ “ ..... Yargıtay uygulamasına göre .....” denilerek, **İİK 89/IV’e göre açılmış tazminat davaları sonucunda verilen kararlar hakkında**-bu kararların temyizi halinde-**tehiri icra kararı verildiği** açıkça vurgulanmıştır...

⁹⁹⁷¹ UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 5, 2. Baskı, s: 7628 – UYAR, T. / UYAR, A./UYAR.C/ İcra İflas Kanunu Şerhi El Kitabı, 2. Baskı, s: 1295

⁹⁹⁷² Bknz: 12.HD. 02.12.1992 T. 8478/15337; HGK.11.03.1972 T.1970/İc.İf.- 496/162 (www.e-uyar.com Erişim: 10.07.2013)

⁹⁹⁷³ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 484 – UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (Muhittin Alan Armağanı, 1983, s: 219) – YAVAŞ, M. Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi “İİK. m. 89”, 2005, s: 108 – İYİLİKLİ, A.C. Haciz İhbarnameleri (İİK. m. 89), 2012, s: 131 – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukukunun Esasları, 1982, s: 465

⁹⁹⁷⁴ Bknz: 12. HD. 16.04.1996 T. 5137/5300 (www.e-uyar.com Erişim: 10.07.2013)

⁹⁹⁷⁵ TOPUZ, G./RÜZGARESEN, C./ERDEM, M./DOĞAN, A./AYDIN, M./AKPINAR, A. İcra Dairesi Çalışanları İçin Takip Hukuku Uygulama Kılavuzu, 2012, s: 25

117) “Kira Sözleşmesi” Ya Da “Tahliye Taahhüdü”nde Belirtilen Taşınmazdan Başka (Farklı) Bir Taşınmaz Hakkında Yapılan Tahliye Takibinde “Maddi Hata” Yapıldığı Savunması Geçerli Olur Mu?

(İzmir Bar. Der. Y: 79, S: 2014/Ocak, S: 128-135)

«Kira sözleşmesi» ya da «tahliye taahhüdü» ister *adi şekilde* ister *noterlikçe düzenlenmiş*⁹⁹⁷⁶ olsun, kiracının «*örnek: 14 tahliye emri*»ne, süresi (7 gün) içinde «icra dairesi»ne⁹⁹⁷⁷ başvurarak itirazda bulunmasından sonra, takibin devamı için, kiralayanın «*itirazın kaldırılması*» konusunda icra mahkemesine başvurması gerekir. Kiralayan, «tahliye emrinde öngörülen onbeş günlük tahliye süresinin (İİK. mad. 272/II) geçmesini beklemeden»,⁹⁹⁷⁸ itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurabilir. Kiralayan, başvuru sırasında, dilekçesinde «*itirazın iptâli*»ni istemiş dahi olsa, kullandığı bu sözcüklerle «*itirazın kaldırılması*»ni kastetmiş sayılır.⁹⁹⁷⁹

«Tahliye emri»ne icra dairesine başvurarak yedi gün içinde itiraz eden (İİK. mad. 272/IV) kiracı, ayrıca icra mahkemesine «*takibin durdurulması*»,⁹⁹⁸⁰ «*takibin iptâli*»⁹⁹⁸¹ «*itirazın kabulü*»⁹⁹⁸² istemiyle- başvurursa, bu başvuru gereksiz ve yasal dayanaktan yoksun olduğundan reddedilmeli ve harç ve yargılama giderleri başvuruda bulunan kiracıya yüklenmelidir. Eğer kiracı «süresi içinde» itirazda bulunmadığı için, takip kesinleştiği halde, kiralayan gereksiz yere icra mahkemesine «*itirazın kaldırılması*» için başvurmuşsa, bu gereksiz başvurunun da reddedilmesi ve harç ve yargılama giderlerinin kiralayana yüklenmesi gerekir.⁹⁹⁸³ Kiracının -süresinde- yaptığı itiraz ile duran takip, ancak icra mahkemesinin olumlu kararı ile yürütülebileceğinden, icra memurunun kendiliğinden vereceği «*takibin devamı*» kararı da geçerli olmaz.⁹⁹⁸⁴

İcra mahkemesindeki «*itirazın kaldırılması*» duruşmasında, kiralayanın, «kiracısı ile arasında» «*kira sözleşmesi*» -tüm konut ve çatılı işyeri kiralalarında-⁹⁹⁸⁵ ⁹⁹⁸⁶«*tahliye taahhüdü*» bulunduğunu;

- a) Noterlikçe düzenlenmiş,⁹⁹⁸⁷ veya;
- b) Tarih ve imzası noterlikçe onaylanmış,⁹⁹⁸⁸ yahut;

⁹⁹⁷⁶ Bknz: 12. HD. 12.11.1999 T. 12437/14102

⁹⁹⁷⁷ Bknz: 12. HD. 6.6.2000 T. 8840/9407

⁹⁹⁷⁸ Bknz: 6. HD. 6.6.2005 T. 3590/5752; 12. HD. 4.4.1996 T. 4386/4737

⁹⁹⁷⁹ Bknz: 12. HD. 14.11.2000 T. 16800/17384

⁹⁹⁸⁰ Bknz: 12. HD. 12.2.1985 T. 11649/1150

⁹⁹⁸¹ Bknz: 12. HD. 12.3.1985 T. 12387/2281; 31.1.1984 T. 11383/884; 23.5.1983 T. 2937/4033; 23.5.1983 T. 2963/4048

⁹⁹⁸² Bknz: 12. HD. 4.11.1982 T. 7882/8017

⁹⁹⁸³ Bknz: 12. HD. 13.3.1985 T. 355/2332

⁹⁹⁸⁴ Bknz: 12. HD. 20.2.1984 T. 12121/1704

⁹⁹⁸⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 11, s: 18336

⁹⁹⁸⁶ Bknz: 12. HD. 4.11.1999 T. 11906/13478

⁹⁹⁸⁷ Bknz: 6. HD. 03.07.2012 T. 6808/10035; 20.12.2005 T. 9597/12166 - 12. HD. 26.11.2002 T. 23392/25153; 22.3.2001 T. 3900/4813; 12.3.2001 T. 3251/4277 - 12. HD. 17.6.2002 T. 12118/12967 - 12. HD. 12.11.1999 T. 12437/14102 - 12. HD. 15.9.1998 T. 8063/8782 - 12. HD. 4.5.1998 T. 4623/4915 - 12. HD. 8.3.1993 T. 15324/4390

⁹⁹⁸⁸ Bknz: 12. HD. 18.3.2002 T. 4801/5521 - 12. HD. 12.2.2002 T. 1985/3015; 23.10.2000 T. 13588/15690; 5.10.2000 T. 12514/14433

c) Tarih ve imzası⁹⁹⁸⁹ kiracı tarafından kabul (ikrar) edilmiş,⁹⁹⁹⁰ bir yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.⁹⁹⁹¹

«Tarih ve imzası kiracı tarafından kabul (ikrar) edilmiş» kira sözleşmesi’nden (tahliye taahhüdünden) maksat, «kiracı tarafından itiraz sırasında (İİK. mad. 274) açıkça ‘tarih ve imzası itiraz konusu edilmemiş’ olan» kira sözleşmesi (tahliye taahhüdü)dür. İİK. mad. 63 gereğince, kiracı «itiraz sebepleri ile bağlı» olduğundan,⁹⁹⁹² itirazı sırasında «kira sözleşmesini» (ve «tahliye taahhüdü»nü) açıkça inkar etmemiş olan kiracı, bu kira sözleşmesini -ve tahliye taahhüdünü- kabul (ikrar) etmiş sayılır.

Alacaklı *imzası* ikrar olursa bile *tarihi* inkar edilen tahliye taahhüdüne dayalı olarak «itirazın kaldırılmasını» isteyemez.⁹⁹⁹³

Kiralayan *noterlikçe re’sen düzenlenmiş veya tarih ve imzası onaylanmış kira sözleşmesine* (ya da *tahliye taahhüdüne*) dayanarak tahliye takibinde bulunmuşsa, kiracının «tahliye emri»ne itirazı üzerine, kiralayan, icra mahkemesine başvurarak «itirazın kaldırılması»nı isteyebilir.

Kiralayan «*kira sözleşmesi*»ni (ya da «*tahliye taahhüdü*»nü) icra mahkemesinde -yukarıda belirtilen şekilde- kanıtlayınca, kiracının «*kira sözleşmesinin yenilendiğini*» veya «*kira süresinin uzatıldığını*» yine aynı nitelikteki belgelerle ispat etmesi gerekir (İİK. mad. 275/II).⁹⁹⁹⁴ Yani, kiracı, icra mahkemesinde «*kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını*» *noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış bir belge ile* veya *tarih ve imzası kiralayan tarafından icra mahkemesinde ikrar edilmiş bir adi belge* ile ispat edebilir (İİK. mad. 275/II).

Kiracı, takipten önce «*kiralayanın ihtirazi kayıt ileri sürmeden yani kira dönemine (tahliye taahhüdündeki tahliye tarihinden sonraki döneme) ilişkin kira parasını almış olduğunu gösteren bir belge ile*» de, kira sözleşmesinin yenilendiğini ispat edebilir.⁹⁹⁹⁵

İcra mahkemesinin, kiralayanın «itirazın kaldırılması» istemi üzerine duruşma açarak;⁹⁹⁹⁷

- Kiralayanın dayandığı «*kira sözleşmesi*» ve (veya) «*tahliye taahhüdü*»nün ‘*noterlikçe düzenlenmiş*’ veya ‘*tarih ve imzası noterlikçe onaylanmış*’ yahut ‘*tarih ve imzası kiracı tarafından kabul (ikrar) edilmiş bir yazılı belge*’ niteliğinde bulunup bulunmadığını,

- Kiralayanın «*kira süresinin sona erme tarihinden*» (tahliyenin taahhüt edildiği tarihten) itibaren -İİK. mad. 272/I gereğince- «*bir ay içinde*» icra dairesine başvurarak takipte bulunmuş olup olmadığını,⁹⁹⁹⁸ araştırması gerekir.

İcra mahkemesi, «*kiracının tahliye taahhüdünün batıl (TBK. mad. 27) olduğu, hata hile, ikrah (TBK. mad. 30, 36, 37) veya hakkın kötüye kullanılması (MK. mad. 2) nedeniyle geçersiz olduğu*»na ilişkin itirazları inceleyemez.⁹⁹⁹⁹

⁹⁹⁸⁹ İtirazın kaldırılması" talebinin kabul edilebilmesi için -"kira sözleşmesi" ya da "tahliye taahhüdü" altındaki- hem imzanın ve hem de tarihin kiracı tarafından kabul edilmiş olması gerekir. Eğer, kira sözleşmesi ya da tahliye taahhüdü altındaki imza kabul (ikrar) edilmiş olmasına rağmen tarih kabul (ikrar) edilmemişse yani inkar edilmişse, icra mahkemesince "itirazın kaldırılması"na karar verilemez. Bknz: 12. HD. 5.3.1996 T. E: 2910/2925; 26.1.1988 T. 53/747

⁹⁹⁹⁰ Bknz: 12. HD. 26.3.1984 T. 671/3542

⁹⁹⁹¹ Bknz: 12. HD. 25.9.1997 T. 8542/9341

⁹⁹⁹² Bknz: 12. HD. 13.4.1999 T. 4142/4650

⁹⁹⁹³ Bknz: 6. HD. 27.06.2013 T. 8268/11198; 26.06.2013 T. 9086/11115; 10.04.2013 T. 5180/6520

⁹⁹⁹⁴ Bknz: 12. HD. 26.11.2002 T. 23392/25153; 22.3.2001 T. 3900/4813 - 18.2.2002 T. 2517/3530

⁹⁹⁹⁵ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, s: 1976, 2030 - KURU, B. El Kitabı, 2. Baskı, s: 878

⁹⁹⁹⁶ Bknz: 12. HD. 25.4.1983 T. 3241/3208

⁹⁹⁹⁷ Bknz: 12. HD. 12.05.2011 T. 28015/9339

⁹⁹⁹⁸ Bknz: 12. HD. 15.11.1984 T. 8790/11800; 23.11.1982 T. 8008/8612

⁹⁹⁹⁹ KURU, B. age. C: 2, s: 2032 - KURU, B. El Kitabı, 2. Baskı, s: 879

- İcra mahkemesi «*itirazın kaldırılması*» talebi hakkında bir karar vermeden İİK. mad. 272 vd. göre «tahliye» kararı veremez.¹⁰⁰⁰⁰

İİK. mad. 275 vd. göre «*itirazın kaldırılması*» talebi, icra hukukuna yönelik bir talep olduğundan, bu konuda icra mahkemesince «görevsizlik kararı» verilemez.¹⁰⁰⁰¹

Taahhütnamedeki *tarihe* itiraz edilmesi halinde -04.12.1957 T. 11/26 sayılı İçt. Bir. K. gereğince- bu itiraz, dar yetkili icra mahkemesinde incelemez.¹⁰⁰⁰²

Kiralayan, «kira sözleşmesi»ni (ya da «tahliye taahhüdü»nü) -yukarıda belirtilen nitelikteki belgelerle- kanıtlar ve kiracı da itirazını -aynı nitelikteki belgelerle-¹⁰⁰⁰³ haklı gösteremezse, icra mahkemesi «*kiracının itirazının kaldırılmasına ve takibin devamına*» karar verir.¹⁰⁰⁰⁴ İcra mahkemesinin bu şekilde karar verecek yerde, «*kira sözleşmesinin feshine ve kiralananın tahliyesine*» karar vermesi hatalı olur.¹⁰⁰⁰⁵

Eğer, kiracı itirazını -aynı nitelikteki belgelerle- kanıtlarsa, o zaman icra mahkemesi «*kiralayanın itirazın kaldırılması isteminin reddine*» (ve «*kiralayanın mahkemeye başvurma hakkının saklı tutulmasına*») karar verir.

İcra mahkemesinin vereceği gerek «*itirazın kaldırılması ve takibin devamı*» gerekse «*itirazın kaldırılması isteminin reddi*» kararı taraflar için -maddi hukuk bakımından- kesin hüküm (HMK. 303) teşkil etmez, sadece yürütülen takip bakımından kesinlik taşır. Bu nedenle, «*itirazın kaldırılması*» üzerine (tahliye ve teslim yapıldıktan sonra) veya «*itirazın kaldırılması isteminin reddi*» üzerine, kiracının veya kiralayanın genel hükümlere göre mahkemeye başvurma hakları saklıdır (İİK. mad. 275/IV).

Ayrıca belirtelim ki, icra mahkemesi «*itirazın kaldırılması*» veya «*itirazın kaldırılması talebinin reddi*» kararı ile birlikte -İİK. mad. 275’de öngörülmediği için- kiralayan/kiracı lehine %20 *tazminata* hükmedilemez.¹⁰⁰⁰⁶

İİK.’nin 272. vd. -özellikle; 275. maddesi- çerçevesinde yukarıda yapılan açıklamalar uyarınca; kiralayanın “*noterlikçe re’sen tanzim veya tarih ve imzası tasdik edilmiş*” tahliye talebiyle dayalı olarak yaptığı tahliye takibine kiracının İİK.’nin 274. maddesine göre -tahliye emrinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde, icra dairesine- itirazda bulunup takibi durdurmasından (İİK. mad. 274/II) sonra, icra mahkemesine başvurup “*itirazın kaldırılmasını ve tahliyeye karar verilmesini*” istemesi üzerine, icra mahkemesince “*kiracının itirazının kaldırılmasına ve kiralananın (taşınmazın) tahliyesine*” karar verilebilmesi için;

a) Hem “*örnek no: 1*” TAKİP TALEBİ’nde,

b) Ve hem de “*örnek no: 14*” TAHLİYE EMRİ’nde,

tahliyesi istenen taşınmazın nev’i ve mevkiinin (taşınmazın adresinin) açık ve do ğ ru o l a r a k belirtilmiş olması gerekir. Aksi takdirde yapılan *tahliye takibi* geçerli olmaz. Gerçekten;

aa- Eğer “*takip talebi*”nde, tahliyesi istenen (“tahliye taahhüdü”nde veya “kira sözleşmesi”nde bahsi geçen) taşınmaz (kiralanan) doğru olarak belirtilmemişse takip hatalı yapılmış sayılır ve kiracının -süresiz- şikayeti üzerine icra mahkemesince “*takibin iptaline*” karar verilir.

bb- Eğer “*takip talebi*”nde tahliyesi istenen taşınmaz (kiralanan) doğru olarak belirtilmiş olmasına rağmen, kiracıya gönderilen “*tahliye emri*”nde yanlış ifade edilmişse kiracının -süresiz- şikayeti üzerine icra mahkemesince “*tahliye emrinin iptali*” karar verilir ve kiracıya yeni bir “*tahliye emri*” gönderilmesi gerekir.

¹⁰⁰⁰⁰ Bknz: 6. HD. 20.02.2012 T. 14092/2436

¹⁰⁰⁰¹ Bknz: 6. HD. 12.03.2012 T. 545/3824

¹⁰⁰⁰² Bknz: 6. HD. 17.06.2012 T. 5457/8582; 12.03.201 2T. 545/3824; 27.02.2012 T. 13007/1609

¹⁰⁰⁰³ Bknz: 12. HD. 26.11.2002 T. 23392/25153; 22.3.2001 T. 3900/4813 - 18.2.2002 T. 2517/3530

¹⁰⁰⁰⁴ Bknz: 12. HD. 7.10.1980 T. 5827/7181; 22.10.1979 T. 6680/8118

¹⁰⁰⁰⁵ Bknz: 12. HD. 7.10.1980 T. 5827/7181; 22.10.1979 T. 6680/6118

¹⁰⁰⁰⁶ Bknz: 12. HD. 6.12.2007 T. 19792/23045; 2.7.2001 T. 11081/11985; 6.2.2001 T. 1169/2089

cc- Eğer hem “*takip talebi*”nde ve hem de kiracıya gönderilen “*tahliye emri*”nde, tahliyesi istenen taşınmaz (kiralanan) doğru olarak belirtilmemişse -yukarıdaki; (**aa**) şık-kında olduğu gibi- kiracının -süresiz- şikayeti üzerine, icra mahkemesince “*takibin iptaline*” karar verilir.

çç- Eğer “*takip talebi*”nde ya da (“*tahliye emri*”nde) tahliyesi istenen taşınmaz (kiralanan) doğru olarak belirtilmemiş ve kiracı “*tahliye emri*”ni aldıktan sonra -icra mahkemesinden “*takibin iptalini*” (ya da “*tahliye emrinin iptalini*”) istemeyip- icra daire-sine -7 gün içinde- başvurup “*tahliye emri*”ne itiraz edip, hakkındaki “*tahliye takibi*”ni durdurmuş (İİK. mad. 274/II), kiralayan da icra mahkemesinden “*itirazın kaldırılmasını ve kiralanan tahliyesine karar verilmesini*” istemişse, icra mahkemesi “*gerek ‘takip talebi’nde ve gerekse ‘tahliye emri’nde tahliye taahhüdünde ve/veya kira sözleşmesinde bahsedilen taşınmaz (kiralanan) yerine başka bir taşınmaz hakkında takip yapılmış olduğunu*” saptarsa, kiralayanın “*itirazın kaldırılması ve kiralanan tahliyesine karar verilmesi talebinin reddine*” karar verir.¹⁰⁰⁰⁷

Kiracı aleyhine yapılan t a h l i y e t a k i b i n i n “*takip talebi*”nde(ve tahliye emrinde) kiracıya gönderilen “*tahliye emri*”nde, kiracı tarafından noterde verilen TAHLİYE TA-AHHÜTNAMESİ’nde belirtilen tahliyesi taahhüt edilen taşınmazın ‘nev’i ve mevkii’nin (adresinin) farklı (yanlış) ifade edilmiş olması, **maddi hata** sayılır mı, yoksa bu yanlışlık **takibi geçersiz kılarak** mahkemece “*tahliye kararı*” verilmesine engel teşkil eder mi?

Yüksek mahkeme (Yargıtay 6. Hukuk Dairesi) çok yakın (yeni) tarihli bir kararında “*gerek dava dilekçesinde ve gerekse noterden gönderdiği ihtarnamede ‘1475 Sok. No: 1, Kat: 6/602 Mesta İşhanı’ adresindeki taşınmazın tahliyesini istemiş olan davacının, daha sonra m a d d i h a t a yaptığını bildirerek ‘1475 Sok. No: 1, K: 7/702 –Mesta İşhanı’ndaki taşınmazın tahliyesine karar verilmesini isteyemeyeceğini*” aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

“Mahalli mahkemesinden verilmiş bulunan yukarıda tarih ve numarası yazılı tahliye davasına dair karar; davalı tarafından süresi içinde temyiz edilmiş olmakla, dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği görüşülüp düşünüldü. Dava, ihtiyaç nedeniyle kiralanan tahliyesi istemine ilişkindir. Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalı ve katılma yolu ile davacı tarafından temyiz edilmiştir. Davacı dava dilekçesinde, davalının kiracı sıfatı ile oturmakta olduğu “1475 Sokak No: 1 K: 6/602 Mesta İşhanı...” adresindeki taşınmazı 31.01.2012 tarihinde satın aldığı, 01.11.2012 tarihinde de taşınmazın hali hazır durumunu İzmir 6. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2012/19 D.İş dosyası ile tespit ettirdiğini, kendisinin kirada olup kiralanan ihtiyacı olduğunu belirterek davalının kiralanan ihtiyacı nedeniyle tahliyesine karar verilmesini talep etmiştir. Mahkemece davacının işyeri ihtiyacını samimi görerek ““1475 Sokak No: 1” adresinden tahliyesine karar verilmiş, hüküm davalı tarafından davacının tahliye talep ettiği “1475 Sokak No: 1 K: 6/602 Mesta İşhanı...” adresindeki taşınmazın davacı ile ilgisi olmadığı mülkiyeti dava dışı Ersan Özbelge’ye ait olduğundan bahisle davacı tarafından tahliye talep edilemeyeceğinden temyiz edilmiş, davacı ise kendisinin satın aldığı ve davalının kiracı olarak kullandığı taşınmazın “1475 Sokak No: 1 K: 7/702 Mesta İşhanı...” adresindeki taşınmaz olduğunu, maddi hata sonucu “K.6/602” no’lu taşınmazın tahliyesini talep ettiğini belirterek maddi hatanın düzeltilerek kararının onanmasını istemiştir.

1-) Davacı dava dilekçesinde, davalının “1475 Sokak No: 1 K: 6/602 Mesta İşhanı...” adresinden tahliyesini talep etmiştir. Davalının davacının satın aldığı “K.7/702” no’lu taşınmaz yanı sıra “K. 6/602” no’lu taşınmazda da dava dışı Ersan Özbelge’nin kiracısı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca İzmir 6. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2012/19 D.İş dosyasındaki bilirkişi raporuna göre “K.6/602 no’lu” taşınmazda delil tespitinin yapıldığı anlaşılmaktadır. Yine davacı tarafından davalıya İzmir 4. Noterliğinden keşide edilen 26.08.2012 tarih ve 4474 Y.N’lu ihtarnamesinde de “K: 6/602 Mesta İşhanı...” adresindeki taşınmazın satın alındığı ve ihtiyaç nedeniyle tahliye edilmesi hususu bildirilmiştir.

Bu değerlendirmelere göre davacının “K.7/702” yerine “K.6/602” no'lu taşınmaz ile ilgili dava açması maddi hata olarak görülemez. Bu nedenle davacının katılma yolu ile temyiz itirazları yerinde değildir.

2-) Davalının temyiz itirazlarına gelince; Davacının tahliyesine karar verilmesini talep ettiği davaya konu “1475 Sokak No: 1 K: 6/602 Mesta İşhanı...” adresindeki taşınmazda kiraya veren veya malik sıfatı olmadığına göre dava açmakta aktif husumet ehliyeti bulunmamaktadır. Bu nedenle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmesi doğru değildir. Hüküm bu nedenle bozulmalıdır
SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davalının temyiz itirazlarının kabulü ile 6100 sayılı HMK'ya 6217 sayılı Kanunla eklenen geçici 3.madde hükmü gözetilerek HUMK'nın 428.maddesi uyarınca hükmün BOZULMASINA...”¹⁰⁰⁰⁸

118) Yabancı Ülkelerdeki Türk Vatandaşlarına Tebligat (Teb. K. m.25/a)

(Legal Hukuk Dergisi, Nisan/2015, S: 148, s: 135-141)

Yabancı ülkelerdeki - “resmi memur”¹⁰⁰⁰⁹ ya da “askeri şahıs”¹⁰⁰¹⁰ sıfatı bulunmayan- Türk vatandaşlarına n a s ı l tebligat yapılabilceği, Tebligat Kanunu’nun 25/a¹⁰⁰¹¹ ve Tebligat Yönetmeliği’nin (Tebligat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin) 43. maddesinde¹⁰⁰¹² düzenlenmiştir.

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun’un 7. maddesi ile de 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 25/a maddesine 5. fıkraya olarak “kazai merciler tarafından yapılacak tebligat usulü” konusunda aşağıdaki fıkraya eklenmiştir:

¹⁰⁰⁰⁹ Yabancı bir ülkede resmi bir görevle bulunan Türk memurlarına tebligat, Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla yapılır. (Teb. K. mad. 27/1; Teb. Yön. mad. 46/1, 38/(1), 43)

Tebligat olunacak evrak Türkiye’de tebligatçı çıkarılan mercinin bağlı olduğu bakanlık kanalı ile Dışişleri Bakanlığı’na, oradan da kendisine tebligat yapılacak Türk memurun bulunduğu yabancı ülkedeki ilgili Türkiye siyasi memuru veya konsolosluğuna gönderilir. Tebligatçı siyasi memur veya konsolos veya onların görevlendireceği bir memur yapar.

¹⁰⁰¹⁰ Yabancı ülkelerde bulunan Türk askeri şahıslara Türkiye’den yapılacak tebligat bu şahısların bağlı oldukları Kara, Deniz, Hava Komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığı vasıtasıyla yapılır. (Teb. K. Mad. 27/son; Teb. Yön. mad. 47)

¹⁰⁰¹¹ Siyasal temsilcilik aracılığıyla yabancı ülkedeki Türk vatandaşlarına tebligat:

Madde 25/a- Yabancı ülkede kendisine tebligat yapılacak kimse Türk vatandaşı olduğu takdirde tebligat o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu aracılığıyla da yapılabilir.

Bu hâlde bildirim Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu veya bunların görevlendireceği bir memur yapar.

Tebligatın konusu ile hangi merci tarafından çıkarıldığı bilgilerinin yer aldığı ve otuz gün içinde başvurulmadığı takdirde tebligatın yapılmış sayılacağı ihtarı içeren bildirim, muhataba o ülkenin mevzuatının izin verdiği yöntemle gönderilir.

Bildirim o ülkenin mevzuatına göre muhataba tebligat edildiği belgelendirildiğinde, tebligat tarihinden itibaren otuz gün içinde Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna başvurulmadığı takdirde tebligat otuzuncu günün bitiminde yapılmış sayılır. Muhatap Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna başvurduğu takdirde tebligat evrakını almaktan kaçınırsa bu hususta düzenlenecek tutanak tarihinde tebligat yapılmış sayılır. Evrak bekletilmeksizin merciiine iade edilir.

Bu maddeye göre kazai merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebligat evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna gönderilebilir.

¹⁰⁰¹² Yabancı ülkelerdeki Türk vatandaşına yapılacak tebligat

Madde 43- (1)Yabancı ülkede kendisine tebligat yapılacak kişi, Türk vatandaşı olduğu takdirde tebligat, o yerdeki Türkiye siyasi memuru veya konsolosu vasıtasıyla da yapılabilir.

(2)Bu halde tebligatı Türkiye siyasi memuru veya konsolosu ya da bunların görevlendirecekleri bir memur yapar.

(3)Tebligatın konusu ile hangi merci tarafından çıkarıldığı bilgilerinin yer aldığı ve otuz gün içinde başvurulmadığı takdirde tebligatın yapılmış sayılacağı ihtarı içeren bildirim muhataba o ülkenin mevzuatının izin verdiği yöntemle gönderilir.

(4)Bildirim o ülkenin mevzuatına göre muhataba tebligat edildiği belgelendirildiğinde, tebligat tarihinden itibaren otuz gün içinde Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna başvurulmadığı takdirde tebligat otuzuncu günün bitiminde yapılmış sayılır. Muhatap Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna başvurduğu takdirde tebligat evrakını almaktan kaçınırsa, bu hususta düzenlenecek tutanak tarihinde tebligat yapılmış sayılır. Evrak bekletilmeksizin merciiine iade edilir.

(5)Tebligat, ek-1’de yer alan (4) numaralı örneğe göre düzenlenecek bir mazbata ile belgelendirilir.

(6)Tebligatçıdan kaçınma halinde bu husus mazbataya yazılarak tebligatçı tarafından imzalanır.

(7)Bu maddeye göre kazai merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebligat evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna gönderilebilir. Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu tarafından tebligat işleminin gerçekleştirilmesinden sonra evrak doğrudan ilgili kazai mercie gönderilir.

(8)Tebligatçı çıkarılan kazai merci bu madde hükmüne ya da 38 inci maddeye göre tebligat yapma hususunda takdir hakkına sahiptir.

“Bu maddeye göre kazai merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu’na gönderilebilir.”

Bu değişikliğin g e r e k ç e s i, 6099 sayılı kanunda şu şekilde açıklanmıştır:

“Tebligat Kanununun 25/a maddesinde siyasi temsilcilikler aracılığıyla yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat usulü düzenlenmiştir. Bugüne kadar yurt dışı temsilciliklere gönderilen tebligat Adalet Bakanlığı aracılığıyla yapılmaktaydı. Maddeye eklenen yeni fıkra bu hususta kolaylık getirilmiştir. Bu bağlamda, Türk vatandaşları bakımından, Adalet Bakanlığının aracılığı olmadan, doğrudan ilgili temsilciliğe tebligatın gönderilmesi usulü kabul edilmiştir. Zira, Adalet Bakanlığının aracılığı sadece şekli hususların incelenmesi ile ilgilidir. Bu inceleme yargı organınca yapıp tebliğ evrakı gönderilebilecek, böylece hem zaman hem de para kaybı önlenecektir.

Ayrıca, Türk yargı organının yine Türk vatandaşı olan taraf için doğrudan Türk temsilciliğini kullanarak tebligat yapması hiçbir sakınca doğurmayacak, bilakis birçok yarar sağlayacaktır.

Yukarıdaki gerekçelerle birlikte, çok özel durumlarda, ilgili yargı organının Adalet Bakanlığı aracılığıyla temsilcilik üzerinden tebligat yaptırması bazen gerekli olabilir. Bu gibi istisnai durumlarda da bir sakıncanın ve boşluğun doğmaması için, hüküm emredici şekilde düzenlenmemiş, “gönderilebilir” ifadesi kullanılarak bu ihtimal de açık tutulmuştur. Böylece, gerektiğinde yargı organının ilgili temsilciliğe doğrudan değil, Adalet Bakanlığı aracılığıyla tebligatı ulaştırmasının önü de tamamen kapatılmamıştır.”

Tebligat Kanunu’nun 25/a maddesine 5. fıkra olarak eklenen bu husus Tebligat Yönetmeliği’nin 43. maddesinin (7). fıkrasında;

“Bu maddeye göre kazai merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu’na gönderilebilir. Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu tarafından tebliğ işleminin gerçekleştirilmesinden sonra evrak doğrudan ilgili kazai merciyeye gönderilir.”

ş e k l i n d e düzenlenmiştir...

Türkiye’de adresi bulunan muhatabın yurt dışında bulunması halinde tebligat muhatabın yurt dışındaki adresine yapılır.^{10013 10014}

Özel kanununda yurt içinde tebliğ için farklı bir düzenleme mevcut olsa bile yurt dışında oturan Türk vatandaşlarına yapılacak tebliğin **Teb. K.mad.25/a** ve **Teb. Yön. mad. 38-41,43** hükümlerine tabidir.^{10015 10016}

Yabancı ülkede Türkiye Büyükelçiliği ya da konsoloslugu aracılığıyla tebligat yapılabilmesi için, kendisine tebliğ yapılacak kimsenin *Türk vatandaşı* olması gerekir.¹⁰⁰¹⁷

Türkiye’den gelen ve oradaki Türk vatandaşına tebliğ edilmesi gereken evrakı alan *Türkiye Büyükelçiliği, Türkiye Konsoloslugu veya bunların görevlendirdiği memur*, muhataba gönderilmesi gereken evrakı muhataba doğrudan doğruya göndermeyecek, bunu kendi yanında alıkoyacak, tebligatın muhatabı olan Türk vatandaşına bir “*bildirim yazısı*” gönderecektir. Bu *bildirim yazısında*; **a)Tebliğin konusu** (örneğin; “Türkiye’de hakkında ..... Mahkemesi’nde açılmış olan .....TL.lik alacak davasına ait dava dilekçesi” ya da “Türkiye’de .....İcra Dairesi’nde hakkında açılmış olan .....TL.lik icra takibine ait ödeme emri/icra emri vb.)” **b)Tebliğin Türkiye’de hangi merci tarafından çıkarıldığı** (gönderildiği) **c) 30 gün içinde başvurulmadığı** takdirde

¹⁰⁰¹³ MUŞUL, T. Tebligat Hukuku, 2012, 4. Baskı, s: 272

¹⁰⁰¹⁴ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 19379/5220 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰¹⁵ MUŞUL, T. a.g.e. s: 276

¹⁰⁰¹⁶ Bknz: 11. HD. 18.03.2002 T. 10138/2389 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰¹⁷ Bknz: 2. HD. 16.02.2010 T. 827/2684 16.03.2006 T. 18357/3553; 23.12.2004 T. 14236/15619; 17.12.2003 T. 15830/16860 (www.e-uyar.com)

(yani tebligatı almak için bildirim yazısını gönderen makama/memura gelinmediği takdirde), tebligatın yapılmış sayılacağı, i h t a r ı yer alır.¹⁰⁰¹⁸

İçeriği yukarıda belirtilen *bildirim yazısının* o ülkenin mevzuatının izin verdiği yönlemlerle¹⁰⁰¹⁹ muhatabına gönderilmesi (tebliğ edilmesi) gerekir. Örneğin; muhatap ABD’de oturuyorsa bu kişiye, Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu aracılığıyla yapılacak tebligatın (gönderilecek “*bildirim yazısı*”nın), Amerika Birleşik Devletleri Federal Medeni Usul Kanunu’nun “Davanın Başlangıcı, Usul Hizmetleri; Davalar, Dilekçe ve Mahkeme Kararları Faaliyetinin Başlatılması” başlıklı 2. Bölümü’nün 5. maddesine göre “bildirimin şahsın kendisine verilmesi gerektiğinden *şayet uğraşlar sonucunda şahsın kendisine verilmesi gerçekleşmezse ancak o zaman kişi ile aynı yerde ikamet eden başka bir yetiškine verilebileceği*”nden, bildirim yazısının o ülkedeki Türk vatandaşının bizzat kendisine tebliğine gayret edilmesi ancak bu çabaya rağmen kendisine tebliğ mümkün olmazsa, o zaman aynı yerde ikamet eden başka bir yetiškine tebligatın yapılması gerekir.

“*Bildirim yazısı*” yabancı ülkedeki Türk vatandaşına yukarıda belirtildiği şekilde, o ülkenin mevzuatına göre tebliğ edildikten sonra;

A) Muhatap bizzat kendisi veya usulüne uygun olarak atadığı vekili aracılığıyla bildirimini aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde, bildirimini kendisine gönderen makama/memura başvurmazsa; ilgili memur “bildirimin muhatabına (Türk vatandaşına) usulüne uygun olarak tebliğ edildiğini” belgeleyerek, muhatabın başvurmaması nedeniyle kendisine verilemeyen evrakı gönderen Türk makamına iade eder. Bu durumda tebligat, bu belgede gösterilen 30 günlük sürenin bitim tarihinde yapılmış sayılır.

B) Muhatap bizzat kendisi veya usulüne uygun olarak atadığı vekili aracılığıyla bildirimini aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde, bildirimini kendisine gönderen makama/memura başvurur ve kendisine tebliğ edilmesi gereken evrakı alırsa; bu husus muhatabın imzası da alınarak tebligat parçası üzerine veya başka bir kağıt üzerine yazılarak belgelenir ve bu belge memur tarafından tebligatı çıkarmış olan Türk makamına gönderilir. Bu durumda tebligat, bu belgede gösterilen tarihte yapılmış sayılır.

C) Muhatap bizzat kendisi veya usulüne uygun olarak atadığı vekili aracılığıyla bildirimini aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde, bildirimini kendisine gönderen makama/memura başvurur ancak tebliğ evrakını almaktan kaçınırsa; bu durum memur tarafından belgelenerek, bu belge, muhatabın kendisine verilemeyen evrakla birlikte tebligatı çıkarmış olan Türk makamına iade edilir. Bu durumda tebligat, bu belgede gösterilen, tebligatı almaktan kaçınma tarihinde yapılmış sayılır....^{10020 10021}

Yabancı ülkedeki Türk vatandaşına tebligat gönderecek makamın (*mahkemenin*; -göndereceği “dava dilekçesi”ni, “mahkeme kararı”nı ya da “Yargıtay ilamı”nı-; veya *icra dairesinin*; -göndereceği “ödeme emri”ni, “icra emri”ni vb.ni)Türkçe düzenleyip tebliğ zarfı içine koyduktan sonra, gideceği ülkeye göre posta giderini tespit edip ilgisine, ilçelerde Mal Müdürlüğüne, illerde Defterdarlık veznesine yatırılmasını sağlayıp, alınacak makbuzu bir üst yazı ile bulunulan yerdeki C. Başsavcılığına sunması ve bu makam tarafından da teslim edilen evrakların Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderilmesi, burasının da kendisine gönderilen tebliğ evrakını, o kişinin adresini dikkate alarak Türk Konsolosluga, Konsolosluk bulunmayan yerlerde Türk Büyükelçiliğine göndermesi gerekecektir.

*

¹⁰⁰¹⁸ Bknz: 12. HD. 21.11.2011 T. 27725/23273; 27.06.2011 T. 32434/13240; 10. HD. 14.12.2010 T. 14733/1663; 2. HD. 23.12.2004 T. 14236/15619 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰¹⁹ Bknz: 12. HD. 21.11.2011 T. 27725/23273; 27.06.2011 T. 32434/13240; 10. HD. 14.12.2010 T. 14733/16639; 2. HD. 04.02.2008 T. 4146/770. (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰²⁰ (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰²¹ YILMAZ, E./ÇAĞLAR, T. Tebligat Hukuku, 6. Baskı, 2013, s: 492 vd.-RUHİ, A.C. Tebligat Hukuku, 8. Baskı, 2013, s: 767 vd.-MUŞUL, T. a.g.e. 272 vd.- COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 4. Baskı, 2013, s: 419 vd.) - ŞEKERCİ, M.P. Yurtdışına Tebligat (Legal Huk. D. Kasım-2014, s: 254 vd.)

Bir uyuşmazlıkta, alacaklı ..... vekili tarafından borçlu .....’ya İstanbul... İcra Müdürlüğü’nün ..../.... sayılı takip dosyasından, Amerika’daki adresine gönderilen ..... TL.’lik “Örnek 7 Ödeme Emri”, ... Başkonsolosluğu vasıtasıyla Tebligat Kanunu’nun 25/a maddesine göre düzenlenmesi gereken *bildirim yazısı*, adı geçen Başkonsoloslukça, muhatap borçlunun o adresteki eşine 26.09.2014 tarihinde posta idaresi vasıtasıyla tebliğ edilmiştir.

Bu uyuşmazlık bakımından (2) husus üzerinde durulması gerekmektedir:

a) Bunlardan birisi, “*yabancı ülkede oturan Türk vatandaşına tebligatın yapılabilmesi için (TEB.K. mad.25/a uyarınca) yabancı ülkedeki Türkiye Büyükelçiliği ve Başkonsolosluğunca, borçluya gönderilecek bildirim yazısının, o ülkenin mevzuatına göre belgelendirilmesi geçerlik şartıdır.* Aksi takdirde tebligat yapılmamış sayılır. Bu husus Yargıtay 12. Hukuk Dairesi’nin ve Yargıtay 2. Hukuk Dairesi’nin aşağıdaki içtihatlarında açıkça belirtilmiştir:

- 12. HD. 27.06.2011 T. E: 32434, K: 13240

- 2. HD. 04.02.2008 T. E: 4146, K: 770

- 2. HD. 23.12.2004 T. E: 14236, K: 15619

Bu uyuşmazlıkta muhatap borçlu ABD’de ikamet ettiğinden kendisine ..... Başkonsolosluğunca gönderilmiş olan bildirim yazısını Amerika Birleşik Devletleri Federal Usul Kanunu hükümleri uyarınca “*öncelikle kendisine (şahsına) tebliğe gayret edilmesi eğer uğraşlar sonucunda kendisine tebligat yapılamazsa ancak o zaman o kişiyle aynı yerde ikamet eden başka bir kişiye (yetişkine) yapılması*” gerekirken, ... Başkonsolosluğunca, borçlu .....’ya gönderilen “*bildirim yazısı*”nın doğrudan doğruya eşi .....’ya tebliğ edildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle borçlunun eşine yapılan tebligatın geçersiz sayılması gerekecektir...

b) Üzerinde durulması gereken diğer husus ise borçlu .....’ya gönderilen *bildirim yazısının içeriği* ile ilgilidir. Çünkü Tebligat Kanunu’nun 25/a maddesinin 3. fıkrası uyarınca yabancı ülkedeki Türk vatandaşına gönderilecek bildirim yazısında **tebliğin konusunun** açıkça belirtilmesi gerekir. Aynı zorunluluk Tebligat Yönetmeliği’nin 43. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da ayrıca vurgulanmıştır. Halbuki olayda .... Başkonsolosluğunca muhatap borçlu ..... gönderilen bildirim yazısında; “**kendisine ..... Başkonsolosluğuna geldiğinde tebliğ edilecek olan hususun İstanbul .... İcra Müdürlüğü’nce gönderilmiş olan ..... TL.’lik Örnek: 7 Ödeme Emri olduğu**” bildirilmemiştir. Bu nedenle, borçluya (muhatap .....’ya) gönderilen bildirim yazısının, Tebligat Kanunu’nun 25/a maddesinin 3. fıkrasında öngörüldüğü şekilde “**tebliğin konusu**” hakkında yeterli bilgi içerdiği söylenemez. Dolayısıyla borçlu muhatap Türk vatandaşı .....’ya yapılan tebligat geçerli sayılamaz...

119) Avukat, Müvekkili Lehine Sonuçlandığı Davada Verilen Karar Kesinleşmeden, Vekâlet Ücreti Alacağından Dolayı Müvekkili Hakkında Takip Yapabilir mi?

(Legal Hukuk Dergisi, Şubat/2015, S: 146, s: 141-148)

Müvekkili adına takip ettiği davaları kazanan (mahkemeden müvekkili lehine karar alan) ancak verilen hükmün temyiz edilmiş olması nedeniyle henüz kesinleşmeden, müvekkili ile arasındaki yazılı avukatlık ücret sözleşmesi gereğince -hüküm kesinleştikten sonra- müvekkilinden talep edebileceği vekalet (avukatlık) ücretinin kendisine ödenmesi için müvekkili hakkında icra takibinde bulunan avukatın -bu nedenle- müvekkili tarafından azli ‘haklı azil’ sayılır mı?

Burada (2) önemli hususun –*Avukatlık Kanunu, doktrin ve Yargıtay içtihatları* açısından- tartışılması gerekmektedir:

Ş A. Avukatlık ücreti ne zaman talep edilebilir?

Ş B. Avukatlık ücretinin kazanıldığı davada verilen karar kesinleşmeden müvekkili hakkında icra takibinde bulunan avukatın müvekkili tarafından azli ‘haklı azil’ sayılır mı?

Ş A. Avukatlık ücreti ne zaman talep edilebilir?

Avukatlık ücretinin ne zaman istenebilir hale geleceği konusunda Avukatlık Kanunu’nda bir düzenleme mevcut değildir.¹⁰⁰²²

Avukatlık Kanunu’nun 171. maddesinde ‘*Avukat, üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip eder*’ kuralı yer almakta ve avukata işi sonuna kadar takip yükümlülüğü getirmektedir. Bunun yanı sıra Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 2. maddesinde de ‘*bu tarifede yazılı avukatlık ücreti kesin hüküm elde edilinceye kadar olan dava, iş ve işlemler ücreti karşılığıdır. ...*’ denilmiş olduğundan, avukatlık ücretinin müvekkilden istenebilir hale gelebilmesi için, üstlenilen işin bitmesi yani davanın kesin hükme bağlanması anlamı çıkmaktadır.

Bu iki yasal düzenleme nedeniyle gerek **doktrinde** ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** “*avukatın, müvekkilinden vekalet (avukatlık) ücretini isteyebilmesi için, bu ücretin verilmesine neden olan (kazanılan) davada mahkemece verilmiş olan kararın (hükmün) kesinleşmiş olması gerekeceği, bu nedenle de müvekkili lehine sonuçlandığı davada verilmiş olan karar kesinleşmeden müvekkili hakkında icra takibinde bulunan avukatın bu durumda müvekkili tarafından azlinin ‘haklı azil’ sayılacağı*” -‘oybirliği ile’- kabul edilmektedir.

Gerçekten;

1.Doktrinde bu konuda;

-“*Avukatlık ücretinin muaccel hale gelebilmesi için ‘işin tamamlanması, üstlenilen işin bitmesi gerektiği’ anlamı çıkmaktadır. Dolayısıyla avukat, aksine sözleşme yoksa, işi sonuna kadar takip edip sonuçlandırmadıkça ücretini isteyemez. Farklı bir anlatımla; avukatın ücret alacağı, aksi kararlaştırılmadığı sürece işin tamamlanmasıyla muaccel hale gelecektir. ...*”¹⁰⁰²³

-“*Avukatlık sözleşmesinde ücretin ne zaman ödeneceğinin kararlaştırılmamış olduğu hallerde, ücret alacağı, işin sona ermesiyle muaccel olur. Avukatlık sözleşmesinin konusu bir davada temsil olduğu hallerde, hükmün kesinleşmesiyle iş sona ermiş sayılacaktır.*”¹⁰⁰²⁴

-“*Vekalet ücretinin ödenmesi konusunda asıl olan sözleşme koşullarıdır. Sözleşmede hüküm olmadığı takdirde ücret alacağı ‘hükmün kesinleşme günüdür’ diyebiliriz.*”¹⁰⁰²⁵

¹⁰⁰²² GÜNERGÖK, Ö. Avukatlık Sözleşmesi, 2003, s: 138

¹⁰⁰²³ GÜNER, S. Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, 2014, s: 418

¹⁰⁰²⁴ GÜNERGÖK, Ö. Avukatlık Sözleşmesi, s: 138

¹⁰⁰²⁵ UÇAR, S. Avukatın Hak ve Ödevleri, s: 90

-“Avukatın vekalet ücretine hak kazanabilmesi için davayı sonuna (hüküm kesinleşinceye) kadar yürütmesi gerekir. Bu nedenle, ücret sözleşmesinde aksi yazılı değil ise, vekalet ücreti davanın sonunda (bitiminde) muaccel olur.”¹⁰⁰²⁶

-“Öğretide ‘davanın sona ermesinin hükmün kesinleşmesiyle gerçekleştiği’ genellikle benimsenmektedir.... Verilen hükmü yanlardan birinin temyiz etmesi ve bu itiraz üzerine hükmün bozulması halinde esasen iş sona ermiş olmayacak ve avukatın sözleşme ile yüklediği borçlar yerine getirilmemiş olacaktır.....”¹⁰⁰²⁷

-“Aksine sözleşme veya teamül olmadıkça vekilin ücret alacağına, vekalet konusu işin gereği gibi görülmesinin tamamlanmasıyla muaccellik kazanacağı yolundaki görüşün avukat bakımından da kabulü mümkündür..... Avukatın vekalet ücretine hak kazanabilmesi için, davayı sonuna kadar (hüküm kesinleşinceye kadar) yürütmesi gerekir. Bir başka deyişle, vekalet ücreti kesin hüküm elde edilinceye kadar olan işlerin karşılığıdır.”¹⁰⁰²⁸

-“Avukatlık ücretinin ne zaman istenebilir hale geleceği konusunda Avukatlık Kanunu’nda bir düzenleme mevcut değildir. Doktrinde; ‘aksine sözleşme veya teamül olmadıkça vekilin ücret alacağına, vekalet konusu işin gereği gibi görülmek suretiyle tamamlanmasıyla istenebilir hale geleceği’ yolundaki görüşün avukatlık sözleşmesi bakımından da kabulünün mümkün olduğu ifade edilmektedir..... Avukatlık sözleşmesinde ücretin ne zaman ödeneceğinin kararlaştırılmamış olduğu hallerde, ücret alacağı işin sona ermesiyle muaccel olur. Avukatlık sözleşmesinin konusu, bir davada temsil olduğu hallerde hükmün kesinleşmesiyle iş sona ermiş sayılacaktır....”¹⁰⁰²⁹

-“Avukatlık Kanunu 171. maddesinde ‘Avukatın üzerine aldığı işi kanun ve anlaşma hükümlerine göre takip edeceği’ ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nin 2. maddesinde de ‘Avukatın üzerine aldığı işi kesin hüküm elde edilinceye kadar takip edeceği’ öngörülüş olduğundan bu iki hükmün birlikte değerlendirilmesinde taraflar arasında aksine bir sözleşme bulunmadıkça işin sonunun kesin hükmün elde edilmesi olduğu anlaşılacaktır.”¹⁰⁰³⁰

denilmiştir....

1.Yüksek mahkeme de bu konuyla ilgili olarak;

-“.....Vekilin ücret alacağına vekalet konusu işin gereği gibi görülmesinin tamamlanmasıyla muaccellik kazanacağını”¹⁰⁰³¹

-“Vekalet ücreti alacağına, üstlenilen işin bitmesiyle muaccel hale geldiğinin kabulü gerekeceğini, bu kabule göre avukatın aksine sözleşme yoksa işi sonuna kadar takip edip sonuçlandırmadan ücretini isteyemeyeceğini”¹⁰⁰³²

-“Avukatın işi sonuna kadar takip etmekle yükümlü olup aksi kararlaştırılmadıkça vekalet ücretinin ancak işin sonuçlandırılmasıyla muaccel hale geleceğini”¹⁰⁰³³

-“Avukatın üzerine almış olduğu iş henüz sonuçlanmamışsa mahkemece verilen kararın kesinleşmesinin beklenmesi gerekeceğini ancak avukatın kesin hüküm elde edilince ücret talebine hak kazanacağını”¹⁰⁰³⁴

-“Avukatlık ücretinin hükmün kesinleşmesiyle muaccel olacağını”¹⁰⁰³⁵
ifade etmiştir.

¹⁰⁰²⁶ KURU, B. Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, Cilt 5, 2001, s: 5375

¹⁰⁰²⁷ MÜDERRİSOĞLU, F. Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi ve İçtihatlar, 1974, s: 135

¹⁰⁰²⁸ ÖZKAN, M.S. Avukatlık Mesleği, Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, 2. Baskı, 1999, s: 222

¹⁰⁰²⁹ GÜNERGÖK, Ö. Avukatlık Sözleşmesi, 3. Baskı, 2013, s: 156 vd.

¹⁰⁰³⁰ AYDIN, M. Avukatlık Ücreti, 2. Baskı, 2004, s: 83

¹⁰⁰³¹ Bknz: 13.HD. 27.04.1992 T.3412/3899 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰³² Bknz: 13.HD. 09.04.2012 T. 2209/9560 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰³³ Bknz: 13.HD. 28.06.2011 T. 14142/10281 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰³⁴ Bknz: 4.HD. 09.02.1981 T. 13212/1190; HGK. 23.03.1983 T. 4-562/156 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰³⁵ Bknz: 4.HD. 17.04.1972 T. 2829/3452 (www.e-uyar.com)

§ B. Avukatlık ücretinin kazanıldığı davada verilen karar kesinleşmeden müvekkili hakkında icra takibinde bulunan avukatın müvekkili tarafından azli ‘haklı azil’ sayılır mı?

Avukatlık Kanunu uyarınca en genel ve geniş anlamıyla ‘avukatın kusur ve ihmali’ *h a k l ı a z i l* nedeni olarak kabul edilmiştir.

Avukat, üzerine aldığı işi Avukatlık Kanunu’nun 34. maddesine göre “.....görevinin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık ünvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun bir biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliği’nce belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlü”, “.....görevinin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık ünvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun bir biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliği’nce belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlü”dürler.

Avukatın azlinin haklılığında, bu unsurların dikkate alınması gerekir. Somut olayın özelliklerine göre Avukatlık Kanunu’nun 34. maddesi dikkate alınarak¹⁰⁰³⁶ *a z l i n h a k l ı l ı ğ ı* konusunda bir değerlendirme yapılması gerekir.¹⁰⁰³⁷

“İstenebilir hale gelmemiş avukatlık ücretinin ödenmesi için müvekkili hakkında ta-kipte bulunmuş olan” avukatın bu davranışı nedeniyle, müvekkili tarafından azli *h a k l ı a z i l* sayılır mı? Bu durumda avukata her hangi bir ücret ödenmesi gerekir mi?

Doktrinde bu konuda;

“Yasa koyucunun temel çıkış noktası bir ‘haklı sebep’ olup olmadığıdır. Gerek istifa, gerekse azilde haklı sebebin bulunup bulunmadığına bakılacak, avukat istifa etmekte haklı ise, ücrete hak kazanacaktır. Aksi halde ücret isteyemeyeceği gibi, peşin aldığı ücreti de müvekkile iade edecektir(Avukatlık K. m.174/I). Müvekkil cephesinden bakıldığında, azil hususunda müvekkil ‘haklı’ ise avukata bir ücret ödemek zorunda olmayacak, aksi halde avukata tam ücret vermek zorunda kalacaktır(Avukatlık K. M.174/II).

Azil ve istifanın ne zaman ‘haklı’ olacağı konusunda genel bir kural koymak mümkün değildir. Somut olayın şartları değerlendirildiğinde, taraflar arasında güven ilişkisinin zedelendiğinin kabul edilebileceği hallerde, azil veya istifanın ‘haklı’ olduğu söylenebilecektir.”¹⁰⁰³⁸

“.....Avukat, kusur veya ihmalden dolayı azledilmiş ise, ücretin ödenmesi gerekmemektedir. Ancak azleden, ‘azil işleminin haklı nedene dayandığını’ yani avukatın ‘kusur’ ve ‘ihmal’ inden dolayı azlettiğini kanutlaması halinde ücret ödemesi gerekmemektedir.....”¹⁰⁰³⁹

“Azlin haklı sayıldığı durumlara örnek olarak;..... ‘istenebilir hale gelmeyen avukatlık ücretini icraya koyarak isteme (bknz: 4.HD. 03.03.1967 T. 989/1906)’, ‘iş sonuçlanmadan ihtarname göndererek aralarındaki yazılı sözleşme ile kararlaştırılan ücretten çok daha fahiş avukatlık ücreti istemek (bknz: 13.HD. 21.01.2010 T. 6471/422).....”¹⁰⁰⁴⁰

“Ücret talebinin yapıldığı zaman dilimi, taraflar arasındaki ilişkinin güvensizliğe dönüşmesine yol açabilecek kadar önemlidir. Örneğin ‘istenebilir hale gelmeyen avukatlık ücretini isteme’, iş sahibi üzerine güven sarsıcı olarak kabul edilmekte ve ‘haklı azil nedeni’ olmaktadır.....”¹⁰⁰⁴¹

“Avukatlık Kanununun 174. maddesi ‘avukatın haklı nedenle azledilmiş olması halinde ücret verilmemesini’ öngörmektedir... Ancak azledilen avukatın, azilden önce sonuçlandırdığı işlerin ücretini de isteyebileceği kabul edilmelidir.....”¹⁰⁰⁴²

¹⁰⁰³⁶ Ayrıntılı bilgi için Bknz: GÖKCAN, H.T. Açıklamalı Avukatlık Yasası, 2012, s: 844 vd.

¹⁰⁰³⁷ AYDIN, M. Avukatlık Ücreti, 2. Baskı, 2004, s: 94

¹⁰⁰³⁸ GÜNERGÖK, Ö. Avukatlık Sözleşmesi, 3. Baskı, 2013, s: 173 vd.

¹⁰⁰³⁹ GÜNER, S. Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, 2014, s: 319

¹⁰⁰⁴⁰ GÜNER, S. Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, 2014, s: 322

¹⁰⁰⁴¹ GÜNER, S. Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, 2014, s: 419

¹⁰⁰⁴² GÜNER, S. Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, 2014, s: 326

“Vekilin azli haklı ise vekile vekalet ücreti ödenmesi gerekmez (Avukatlık K. m.174/3, c: 2).¹⁰⁰⁴³

“Azlin haklı sayıldığı durumlara örnek olarak; ..... ‘istenebilir hale gelmeyen avukatlık ücretini icraya koyarak isteme.....’ gösterilebilir.”¹⁰⁰⁴⁴

“.....Azle neden olan davaya ilişkin olan avukatın hiçbir şekilde ücret talep edemeyeceği, kanunun ifadesinden net bir şekilde anlaşılmaktadır.....”^{10045 10046}

denilmiştir.

Yargıtay içtihatlarında da bu konuyla ilgili olarak;

-“Henüz sonuçlanmayan bir işin (davanın) görülmesini yüklenen vekilin (avukatın) kendisine karşı muaccellik kazanmış olmayan iş parasını (vekalet ücretini) zorunlu (cebri) icra yoluyla ve gerektiğinde (müvekkilinin) mallarını haczettirip satmayı amaç tutar şekilde almaya kalkışması, müvekkilinin inancını sarsıcı bir eylem teşkil eder. Bu sebeple, yapılan azil ‘haklı’ sayılmalıdır. Haklı nedenle azledilen vekil, müvekkilinden iş parası isteyemez.....”¹⁰⁰⁴⁷

-“Vekil-vekil eden arasında bulunan vekalet sözleşmesinin temel dayanağı güven ve saygı ilişkisidir. Güven sarsıcı harekette bulunulması sonucu ilişkinin sarsılması, buna da davacı tarafın tutum ve davranışının yol açması halinde azil haklıdır. Davacı avukat, vekalet akdi devam ederken, takip ettiği icra dosyasının akibetini ve sonuçlanmasını beklemeden gönderdiği ihtar ile aralarındaki yazılı sözleşme ile kararlaştırılan ücretten çok daha fazla vekalet ücreti talep ederek, davalılar aleyhine bu ücretlerin tahsili için azilden önce, eldeki davayı açarak, aralarındaki vekalet akdinin esaslı unsurlarını ihlal etmiştir. Bu nedenle, davalıların savunmasında belirttiği gibi davacıyı azletmesi haklıdır.....”¹⁰⁰⁴⁸

-“.....Davacının henüz vekalet ilişkisi sona ermeden davalı aleyhinde ücret sözleşmesine dayanak göstererek icra takibinde bulunduğu da tartışmalıdır. Tüm bu oldular birlikte değerlendirildiğinde, davalının davacıyı 09.08.2004 tarihinde haklı olarak azlettığının kabulü gerekir. Davacı, haklı olarak azledildiği için de, her hangi bir talepte bulunması mümkün değildir.....”¹⁰⁰⁴⁹

-“Davacıya karşı güveni kalmayan davalının avukatını azletmesi haklı bir nedene dayandığından, davacı avukat ücret isteyemez.....”¹⁰⁰⁵⁰

-“...İstenebilir hale gelmeyen avukatlık ücretini icraya koyarak isteme, ‘haklı’ azil nedeni sayılır.....”¹⁰⁰⁵¹

-“.....Azil haklı ise davacı ücrete hak kazanmayacağından, davacı avukatın açtığı dava reddedilmelidir.....”¹⁰⁰⁵²

-“..... Azil tarihi itibarıyla tamamlanmış iş bulunmaması halinde davacı avukat vekalet ücreti isteyemez. Haklı azil halinde avukat ancak takip ederek sonuçlandırdığı işlerden dolayı ücrete hak kazanır. Sonuçlandırdığı bir hak yok ise herhangi bir ücret isteyebilmesi olanaklı değildir....”¹⁰⁰⁵³

-“.....Vekalet ilişkisi güvene dayanmaktadır. Müvekkilin güveninin sarsılmasını gerektiren bir olayın vukuunda azlin haklı olarak yapıldığı kabul edilmelidir.... Artık bu dosyalar için avukatın ücret talebine hakkı yoktur.”¹⁰⁰⁵⁴

ş e k l i n d e içtihatla bulunmuştur.

¹⁰⁰⁴³ KURU, B. Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, Cilt 2, 2001, s: 1322

¹⁰⁰⁴⁴ GÜNER, S. Avukatlık Hukuku, 2. Baskı, 2003, s: 271

¹⁰⁰⁴⁵ GÜNERGÖK, Ö. Avukatlık Sözleşmesi, 2. Baskı, 2013, s: 178

¹⁰⁰⁴⁶ GÜNERGÖK, Ö. Avukatlık Sözleşmesi, 2003, s: 152

¹⁰⁰⁴⁷ Bknz: 4.HD. 03.03.1967 T. 989/1906 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁴⁸ Bknz: 13.HD. 21.01.2010 T. 6471/422 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁴⁹ Bknz: 13.HD. 04.06.2007 T. 6291/7903 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁵⁰ Bknz: 13. HD. 19.12.1995 T. 11369/11467 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁵¹ Bknz: 4.HD 03.03.1967 T. 989/1906 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁵² Bknz: 13.HD 22.05.2008 T. 5193/7032 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁵³ Bknz: 13.HD 14.03.2013 T. 11526/6308 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁵⁴ Bknz: 13.HD 28.03.1989 T. 1687/2109 (www.e-uyar.com)

120) İcra ve İflas Dairelerinin İşlem ve Eylemlerinden Dolayı Devletin Hukuki Sorumluluğu (İİK. m. 5)

(Ankara Barosu Dergisi, S: 2015/2, s: 255-269)

İİK. mad. 5’de; “*icra ve iflas müdürleri ile yardımcılarının ve icra-iflas dairesi katip, mübaşir ve hizmetlilerinin kusurlu hareketleri ile -takibin taraflarına ve üçüncü kişilere- vermiş oldukları zarardan dolayı devletin hukuki sorumluluğu*” düzenlenmiştir.^{10055 10056}

I- Bu kişilerin görevlerini yerine getirirken, kusurları ile -takibin taraflarına ve üçüncü kişilere- verdikleri zarardan *Devlet (Adalet Bakanlığı), birinci derecede* sorumludur.

Devletin bu görevlilerin kusurlu hareketlerinden dolayı kabul edilmiş olan sorumluluğu, “*memurların ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davalarını ancak idare aleyhine açılabilceğini*” düzenleyen Anayasanın 129. maddesine uygun bir düzenlemedir...

Görevini yerine getirirken, alacaklının ve borçlunun vekili gibi değil, tam bir taraf-sızlıkla hareket etmesi gereken¹⁰⁰⁵⁷ ve yerine getirdiği görev¹⁰⁰⁵⁸ sıradan kamu hukukuna bağlı bir görev olmayıp, İcra ve İflas Kanunundaki özel hükümlere bağlı¹⁰⁰⁵⁹ ve kamu hizmetlilerinin en önemlilerinden olan kendisine has özellikleri bulunan, adaletin fiilen dağıtım görevi olduğu için¹⁰⁰⁶⁰ icra müdürü (ve icra/ıflaş dairesinin diğer görevlileri) için öngörülmüş olan bu sorumluluk, onların İcra ve İflas Kanununu uygular ve yorum-larken çok dikkatli davranmalarını gerektirir.

Bu maddeye göre sorumluluğu düzenlenmiş bulunan kişiler;

a) *İcra ve iflâs müdürleri*

b) *İcra ve iflâs müdür yardımcılar*

c) *İcra ve iflâs katipleri*

d) *İcra ve iflâs mübaşir ve hizmetlileri*’dir.

II- Bu kişilerin sorumluluğu için, şu koşulların gerçekleşmesi gerekir.^{10061 10062}

A- Görevlerini yaparken **kusurlu** hareket etmiş olmalıdırlar.

B- Bu hareketleri ile alacaklı-borçlu ya da üçüncü kişilere **zarar** vermiş olmalıdırlar.

¹⁰⁰⁵⁵ UYAR, T. İcra Dairesi Görevlilerinin Hukuki Sorumluluğu “İİK m. 5” (Legal Huk. Der. Kasım/2013, s: 111-122) - UYAR, T. İcra ve İflas Dairelerinin İşlem ve Eylemlerinden Devletin Hukuki Sorumluluğu (Bursa Bar. D. Nisan/2004, s: 36-43)

¹⁰⁰⁵⁶ SALDIRIM, S. D. İcra Müdürünün Davranış ve İşlemlerinden Doğan Hukuki Sorumluluk, 2011, s: 33 vd.

¹⁰⁰⁵⁷ BERKİN, N. Cebri İcra Faaliyetinden Sorumluluk (İHFM. C: XXXVII, 1972/1-4, s: 217)

¹⁰⁰⁵⁸ “İcra dairesince yürütülen işlemlerin hukuksal niteliği” için bkz: UMAR, B. “KURU/ ARSLAN/YILMAZ’ın İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler” (75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, 2004, s: 692 vd.)

¹⁰⁰⁵⁹ UMAR, B. Postacıoğlu’nun İcra Hukukunun Esasları Kitabının Tahlili (İHFM. 1967/3-4, s: 340) - UMAR, B. İcra ve İflas Hukukunun Tarihsel Gelişmesi ve Genel Teorisi, 1973, s: 44, dipn. 23

¹⁰⁰⁶⁰ BERKİN, N. agm. s: 222

¹⁰⁰⁶¹ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 99 vd. - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, 1988, C: I, s: 82 vd. - KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. İcra ve İflâs Hukuku (Ders Kitabı), 27. Baskı, s: 64 - PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, S / ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 112 vd. - COŞKUN, M. Açıklamalı-ıçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu, 4. Baskı, 2013, Cilt 1, s: 60 vd. - MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2013, C: 1, s: 83 vd. - ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 2004, 8. baskı, s: 41 - ULUKAPI, Ö. İcra ve İflâs Hukuku,, 2007, s: 16 - BERKİN, N. agm. s: 224 vd. - POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 40 vd. - SALDIRIM, S. D. age., s: 64 vd; 84 vd.

¹⁰⁰⁶² Bknz: 4. HD. 07.07.2008 T. 11156/9344 (www.e-uyar.com); 4. HD. 22.02.2006 T. 2847/1579 (www.e-uyar.com); 4. HD. 22.02.1999 T. 7683/1526(www.e-uyar.com)

C- Doğan zarar ile kusurlu hareket arasında **illiyet bağı** bulunmalıdır.

A- Kusur, bilindiği gibi, “hukuk düzeninin kınamaya layık gördüğü bir hareket tarzı¹⁰⁰⁶³” olup, *kasıt*¹⁰⁰⁶⁴ ya da *ihmal*¹⁰⁰⁶⁵ yani “*ağır kusur(ihmal)*”¹⁰⁰⁶⁶ veya “*hafif kusur(ihmal)*”¹⁰⁰⁶⁷ şeklinde belirir. ¹⁰⁰⁶⁸ Kusurun saptanmasında, ilgilinin sıfatına göre, “normal niteliklere” sahip bir icra müdürü (yardımcısı, katip, hizmetli ‘müstahdem’) gibi hareket ederek işlem ya da eylem yapmış olup olmadığına bakılır.¹⁰⁰⁶⁹ Eğer, sorumluluğu söz konusu olan kişi “*icra memuru*” ise ve bu kişi, normal yetenekli bir icra müdürü/yardımcısı vs. gibi işlem ya da eylemde bulunmuşsa ve eğer sorumluluğu söz konusu olan kişi “*icra katibi*” ise ve bu kişi de normal bir icra katibi gibi davranarak, kendisine öğretilenlerin aynıni uygulayarak görevini yapmışsa, kendisinin sorumluluğu sona erer. Başka bir deyişle, kusur; “*kanuna ve hadiseye yani işlerin icabına uymayan yahut akıl ve mantık ile bağdaşmayan veya örf ve adetin yahut sosyal ve hukuki geleneklerin dışında kalan yani mutad olmayan bir hareket tarzı olabileceği gibi, memurun kanunen yapılması istenilen bir görevi yerine getirmemesi, yetkilerini kötüye kullanması veya görevinin aksamadan yürütülmesi için gerekli tedbirleri almaması tarzında ihmali bir hareket*” de olabilir.¹⁰⁰⁷⁰

İlgili yasa, tüzük ve yönetmelik hükmünün, icra müdürü ya da yardımcısı (muavini) tarafından değişik biçimde yorumlanarak uygulanmış olması, başlı başına “*kusurlu davranış*” sayılarak sorumluluk kaynağı olamaz. Hiçbir yorumu gerektirmeyecek kadar çok açık olan bir hükme aykırı hareket edilmişse, ancak o zaman kusurlu davranılmış sayılarak, sorumluluk kabul edilebilir.¹⁰⁰⁷¹ Şu hususu da hemen belirtelim ki, icra müdür ya da yardımcısının kendi yorumuna göre yaptığı işlemin, şikayet üzerine icra mahkemesince bozulmuş olması da, başlı başına o memur ya da yardımcısı için hukuki sorumluluk kaynağı olamaz.¹⁰⁰⁷²

Kusurlu işlem ya da eylem hakkında, zarar gören kişi icra mahkemesine başvurup o işlemi iptal ettirme imkanına sahipken, bu yola gitmeden, doğrudan doğruya kusurlu işlemden dolayı uğradığı zararın ödenmesini, bu maddeye göre talep edebilir mi? Bu gibi durumlarda, zarar gören kişinin, kusurlu işlem hakkında, şikayet yoluna başvurup o işlemi iptal ettirmemiş olmasının bir “*birlikte (müterafik) kusur*” (TBK. mad. 52) sayılacağı ve bu nedenle de artık, İİK. mad. 5’e göre “*tazminat davası*” açma hakkını yitireceği kabul edilmektedir.¹⁰⁰⁷³ Örneğin; “*sıra cetvelinde alacağına yer verilmemiş olmasından*

¹⁰⁰⁶³ İMRE, Z. Doktrinde ve Türk Hukukunda Kusursuz Mesuliyet Halleri, 1949, s: 9

¹⁰⁰⁶⁴ Kast; “failin hukuka aykırı bir sonucu bilerek ve isteyerek hareket etmesi”dir(FEYZİOĞLU, F.N. Borçlar Hukuku “Genel Hükümler”, C: 1, 1976, s: 478).

¹⁰⁰⁶⁵ İhmal(savsama); “failin hukuka aykırı sonucu istememekle beraber, bu sonucun meydana gelmesi için gerekli dikkat ve özeni göstermemesi”dir (FEYZİOĞLU, F.N. age, s: 479).

¹⁰⁰⁶⁶ Ağır kusur(ağır ihmal); “her anlayışlı insanın aynı durum ve aynı şartlar altında alması icap eden en basit dikkat ve özenin dahi gösterilmemiş olması hali”dir(FEYZİOĞLU, F.N. age, s: 480).

¹⁰⁰⁶⁷ Hafif kusur(hafif ihmal); “burada herkesin değil ancak dikkatli kimselerin görebileceği veya alabileceği tedbirlerin alınmaması durumu” söz konusudur(FEYZİOĞLU, F.N. age, s: 481).

¹⁰⁰⁶⁸ 16.12.1994 tarihinde yapılan ve 1.1.1997 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunundaki son değişikliğe göre; İİK. mad. 5 devletin birinci derecede ve sebep sorumluluğunu düzenlemektedir. Böylece, zarara uğrayanın artık zarar veren memurun kusurunu ileri sürmesine gerek kalmamıştır. Başka bir ifade ile, işlemi yapan organın kusurlu olması gerekmemektedir... (Bknz: TAŞPINAR, S. İsviçre Federal İcra ve İflas Kanununda Yapılan Değişikliklere Genel Bir Bakış (75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru’ya Armağan, 2004, s: 604)

¹⁰⁰⁶⁹ KURU, B. El Kitabı, s: 99 – KURU, B. age., C: 1, s: 82 – KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. age. s: 64 – ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 42 – POSTACIOĞLU, İ. age. s: 40

¹⁰⁰⁷⁰ BERKİN, N. agm. s: 224

¹⁰⁰⁷¹ ANSAY, S. Ş. Hukuk ve İcra İflas Usulleri, 1960, s: 26 – KURU, B. age. C: 1 s: 83 – KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. age. s: 64 vd. – BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 61 – BERKİN, N. agm. s: 238 – POSTACIOĞLU, İ. age. s: 42

¹⁰⁰⁷² ARAR, K. İcra ve İflas Hukuku, 1944, C: 1, s: 18 – ANSAY, S. Ş. age. s: 26 – BERKİN, N. agm. s: 238 – POSTACIOĞLU, İ. age. s: 41

¹⁰⁰⁷³ Aynı görüşte, KURU, B. El kitabı, s: 100

dolayı, alacağını alamamış olan kişinin”, bu şekilde hatalı sıra cetveli düzenleyen icra müdürünün kusurlu olduğundan bahisle açtığı tazminat davası, -kendisine usulen tebliğ edilen sıra cetveline karşı, süresinde itirazda bulunmamakla, kendisi de kusurlu davranıldığından- reddedilir.¹⁰⁰⁷⁴ Nitekim **yüksek mahkeme** (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu)¹⁰⁰⁷⁵ “*hakimlerin hukuki sorumluluğunun doğabilmesi için açık ve ağır kusurlu davranmış olmaları gerekeceğini; arzu edilmese de hatalı hukuksal değerlendirmeye dayalı olarak karar verilmesi halinin hakimlerin hukuksal sorumluluğuna yol açmayacağını, aksini düşünmenin her hatalı karardan ötürü devlet aleyhine tazminat davası açılabilmesinin kabulü anlamına geleceğini*” bir olayda isabetli olarak belirtmiştir. **Doktrinde** de “*icra memurunun, kanunun açık hükmüne aykırı olarak yaptığı işlemlerin ‘kusurlu işlem’ olarak kabul edilmesi gerektiği*”¹⁰⁰⁷⁶, “*hakimlerin hukuki sorumluluğunda olduğu gibi icra ve iflas dairesi görevlilerinin hukuki sorumluluğunda da, aynı ilkelerin –yani; bu görevlilerin ancak ‘açık ve ağır kusurlu’ olmaları halinde devlete karşı sorumlu olabilmeleri gerektiği-*”¹⁰⁰⁷⁷ isabetli bir şekilde ifade edilmiştir. Çünkü, icra müdürü/müdür yardımcısı (ve icra ve iflâs dairesinin diğer görevlileri) sıradan bir *haksız fül faili* değildir. Onlar, İcra ve İflâs Kanunu’nu –‘icra hakimi’ gibi- birebir yorumlayıp uygulayan kişilerdir. Günümüzde yürürlükte olan İİK’nu yorumlayan yüksek mahkeme (Yargıtay) dahi aynı ‘yıl’ değil, aynı ‘ay’ içinde farklı kararlar verirken –ve bu durum **doktrinde**-haklı olarak eleştirilirken¹⁰⁰⁷⁸- tüm değişen içtihatları günü gününe(!) değil, saati saatine(!) öğrenip uygulamaları icra müdür ve müdür yardımcılarında beklenemez...

Yüksek mahkeme; davacı-alacaklının müterafik (bölüşük) kusuru (TBK. mad. 52) hakkında;

“Zararın doğumunda davacı-alacaklının müterafik (bölüşük) kusurunun bulunması halinde zarar miktarından TBK’nun 52. maddesi uyarınca uygun bir indirim yapılması gerekeceğini”

4. HD. 12.10.2011 T. E: 2010/8772, K: 10378

“Adalet Bakanlığı aleyhine açılan tazminat davasında, davacı-alacaklının savsama niteliğindeki eylemlerinin davacının bölüşük kusuru nedeniyle tazminat tutarından indirim yapılmasına etkili olacağını”

4. HD. 23.12.2012 T. E: 1129, K: 13418

“Olayın oluşumunda davalı icra müdürünün kastının bulunmaması ve iş yoğunluğunun gözetilmesi halinde, davalı hakkında BK. ’nun 43. maddesi (şimdi; TBK. mad. 51) gereğince hükmedilecek tazminatta indirim yapılması gerekeceğini”

4. HD. 04.12.2007 T. E: 13812, K: 15364

“İlanen tebligatın usulsüz ve geçersizliği nedeniyle yapılmış olan ihalenin feshi halinde davacı ihale alıcına tazminat ödemiş olan Adalet Bakanlığının, kusurlu davranışı ile ihalenin feshine sebep olmuş olan icra memuruna karşı açtığı rücu davasında davalı memurun kasıtlı bir davranışının bulunmaması göz önünde bulundurularak mahkemece hükmedilecek tazminatta BK. ’nun 43. maddesi (şimdi; TBK. mad. 51) gereğince indirim yapılması gerekeceğini”

4. HD. 4.7.2006 T. E: 2691, K: 8069

¹⁰⁰⁷⁴ BERKİN, N. agm. s: 235

¹⁰⁰⁷⁵ Bknz: HGK. 14.11.2012 T. 11-551/783 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁷⁶ PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, S / ÖZEKES, M. age, s: 113

¹⁰⁰⁷⁷ SALDIRIM, S.D. age, s: 67 – ERDEM, M. Türkiye’de İcra ve İflâs Daireleri Görevlilerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri “Uluslararası İcra ve İflâs Hukuku Konferansı ve Çalıştayı”na sunulan Tebliğ, 2014, s: 87

¹⁰⁰⁷⁸ UYAR, T. Taşınmaz Rehni Kapsamındaki Eklentinin Haczi “İİK. m. 83/c” (www.e-uyar.com-İİK m.83/c) – İlama Dayalı Olarak ‘İlamsız Takip’ Yapılabilir mi? “İİK. m.36” (İBD. Ocak-Şubat/2012, s: 131-136)

“*Taşınmazın bulunduğu yerde ilan yapılmadan taşınmazın ihaleye çıkarılmış olmasının, bir özensizlik olup, davalı Adalet Bakanlığı'nın sorumluluğunu gerektireceğini; davacı ihale alıcısının da, icra dosyasını inceleyip yapılan ihaleye hazırlık işlemlerinin usulüne göre yerine getirilmiş olup olmadığını araştırmadan ihaleye girmiş olmasının kendisinin müterafik kusurunu oluşturacağını (hükmedilecek tazminatta indirim yapılması gerekeceğini)*”

4. HD. 12.11.2003 T. E: 8123, K: 13239

“*Açık arttırmada satın aldığı taşınmaza ilişkin satış ilanında, ‘taşınmaz üzerinde bina olduğu’ belirtildiğinden açık arttırmaya katıldığını, ancak açık arttırmadan sonra taşınmaz üzerinde bina olmadığını anlaşıldığını” ileri sürerek Adalet Bakanlığı'na karşı tazminat davası açmış olan davacının “dava konusu taşınmaz üzerinde bina olmadığını” –açık arttırma tarihinden çok önce- icra mahkemesinde okunan bilirkişi raporundan öğrenmiş olması nedeniyle, kendi kusurlu eyleminden ötürü uğradığı zarardan devletin sorumlu tutulmasını isteyemeyeceğini”*

4. HD. 28.04.2011 T. E: 2010/4846, K: 2011/4843

“*Öncelikle davacının bölüşük kusuru oranında indirim yapılması ve daha sonra ihale bedelinin indirilmesi gerekirken mahkemece indirim sebeplerine ilişkin sıralamada yanlıgıya düşülerek davalının daha fazla miktar tazminatla sorumluluğuna karar verilmesinin doğru görülmeceğini”*

4. HD. 25.12.2006 T. E: 2005/15288, K: 14484

“*Davacı, icra dosyasında yapılan ihale sonucu aldığı bağımsız bölümün ihale ilânında belirtilen nitelikleri taşımadığını, ihale kesinleşip tapuya tescilinden sonra teslim aldığı taşınmazın ilânda belirtilenden daha az alana sahip olduğunu belirterek bilirkişi raporunu denetlemeyen icra memurunun kusuru nedeniyle bu zararın gerçekleştiğini belirterek zararının tazminine karar verilmesini istemiş olup, ihalenin kesinleşmesi ile zarar doğmuş olduğundan mahkemece işin esası incelenip, davacının zararı bulunup bulunmadığı, varsa bunun icra memurunun eyleminden kaynaklanıp kaynaklanmadığı belirlenip, varsa davacının bölüşük kusuru olup olmadığı da tartışılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken davanın reddinin isabetsiz olduğunu”*

4. HD. 03.02.2014 T. E: 575, K: 1458

ifade etmiştir.

Bilindiği gibi; zarar gören, bazı durumlar yaratıp, giderim (tazminat) borçlusunun durumunu ağırlaştırmış olursa, yarattığı o durumlardan ötürü giderimden (tazminattan) indirim yapılır ya da büsbütün kaldırılır. Burada, önce zarar görenin kendi kusuru söz konusu olur ki, yerleşmiş deymi ile “*birlikte (müterafik kusur)*” diye nitelendirilir.¹⁰⁰⁷⁹ Başka bir deyişle; zarar görenin kendi(birlikte) kusurunda, kişinin kendisine zarar veren bir hareket tarzı söz konusudur. Zarar görenin kendi kusuru, akıllıca iş gören, mantıklı bir kişinin kendi yararı gereği zarara uğramamak için kaçınacağı veya kaçınması gereken bir eylemdir. Zarar görenin kusuruna “*birlikte kusur (müterafik kusur)*” da denilmektedir.¹⁰⁰⁸⁰

Sorumluluk kaynağı olabilecek kusura ilişkin olarak şu hususa da değinelim ki, özellikle yasa, tüzük, yönetmelikteki hükümlerin yorumu konusunda, icra müdürüne -ve yardımcısına (muavinine)- bağlı olduğu icra mahkemesi hakiminden daha ağır bir sorumluluk yüklememek gerekir. Çünkü, merci hakimleri ancak HMK. mad. 46 gereğince sadece “*açıkça yasaya aykırı karar verilirse*” sorumlu tutulabilmektedirler.¹⁰⁰⁸¹

¹⁰⁰⁷⁹ KARAHASAN, M. R. Türk Borçlar Hukuku, 1992, birinci cilt, s: 791

¹⁰⁰⁸⁰ UYGUR, T. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, Cilt 1, 2012, s: 420 – OĞUZMAN M. K. / ÖZ, T. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 1998, s: 558- KILIÇOĞLU, A.M. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4. Bası, 2004, s: 308

¹⁰⁰⁸¹ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 41 – BERKİN, N. İcra Hukuku Dersleri, s: 25

Kanımızca, icra müdürünün (ve muavininin) icra mahkemesinin talimatına göre hareket etmiş olması onu sorumluluktan kurtarmalıdır. Her ne kadar, icra müdürleri -ve icra müdür yardımcıları- görevlerini bağımsız olarak yerine getiriyorlarsa da, bu durum, onlara, “icra mahkemesinin kararlarını tartışıp, bu kararlara uymama” hakkını vermez.¹⁰⁰⁸²

Olayda, İcra ve İflas Dairesinin görevlilerin kusuru bulunmaması halinde, Adalet Bakanlığının da sorumluluğu söz konusu olmaz...¹⁰⁰⁸³

Hukukumuzda, 657 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden önce, cebri icra faaliyettinden dolayı bir zararın meydana gelmesinde, hem icra memurunun kişisel kusuru ve hem de devletin hizmet kusuru varsa, tazminatın, bu iki türlü kusurun derecesi göz önünde tutularak TBK.’nun 61 ve 62. maddelerine göre, memurla devlet arasında bölüş-türüleceği, bu durumda, memurla devletin zarar görene karşı sorumluluğunun müteselsil olduğu, zarar görenin genel mahkemede açtığı dava yoluyla zararın tamamını, icra memuruna veya devlete, özel hukuk hükümlerine dayanarak tazmin ettirilebileceği kabul ediliyordu.¹⁰⁰⁸⁴ 657 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra ve 3222 sayılı kanun ile İİK. 5’de değişiklik yapılmadan önce ise “icra müdürüne karşı genel mahkemede açılan tazminat davasında, davalı icra müdürü tarafından ileri sürülen hizmet kusuru iddiası mahkemece kabul edildiği takdirde, bu hususun icra müdürünün sorumluluğunun derecesini tayinde rol oynayabileceği, devletin sorumluluğuna hükmolunabilmesine dayanak teşkil etmeyeceği, çünkü icra ve iflâs hukukunda devletin sorumluluğunun ancak ikinci derecede ve icra müdürünün (ve diğer görevlilerin) veya kefilinin ödeyemediği zararların ödettilmesi için kanunda yer aldığı¹⁰⁰⁸⁵ kabul ediliyordu... ”

Bugün ise, icra müdürünün (ve diğer icra ve iflâs dairesi görevlilerinin) *kişisel kusurundan dolayı* -görevlerini yaparken- ilgililere zarar vermeleri halinde, *genel mahkemede* (ve Adalet Bakanlığı aleyhine), buna karşın hizmet kusurundan dolayı ilgililerin zarar görmeleri halinde *idari yargı yerinde* (Adalet Bakanlığı aleyhine) tazminat davası açılması gerekir.

Olayda, icra müdürünün (ve diğer icra ve iflâs dairesi görevlilerinin) görevleri ile ilgili olmayan *kişisel kusurlarının* bulunması halinde, kusurlu memurun kendisine karşı -genel mahkemede- TBK. 49 vd.na göre tazminat davası açılması gerekir...^{10086 10087}

¹⁰⁰⁸² Aksi görüş için bkz: BERKİN, N. agm., 1969, s: 236 vd. (Sayın hocamıza göre; “icra memurları bağımsız vazife gördüklerinden, icra tetkik mercilerinin kanunsuz emirlerine itaat etmeleri, onları sorumluluktan kurtarmayacağı gibi bu sorumluluğun azaltılmasına da sebep teşkil etmez. Anayasaya göre, amirin kanuna muhalif emrine itaat ederek bu emri yerine getiren memur, sorumluluktan kurtulamaz ‘1982 Anayasası, mad. 138; 1961 Anayasası, mad. 125’ ” Kanımızca icra mahkemesi hakimi, icra memurunun -idare hukukunda olduğu gibi- hiyerarşik amiri durumunda olmadığından ve icra mahkemesi kararı da, icra memuru için bir “emir” olmayıp sadece icra ve iflâs hukuku ilkelerine göre “uyulması gereken bir yargı organı kararı” olduğu için, biz sayın hocamızın görüşüne katılmıyoruz. Ayrıca belirtelim ki, uygulamada, icra memurlarının, icra mahkemesi kararlarına -kanunsuz olduğu gerekçesiyle- uymamaları, hatalı da olsa uymalarından daha kötü sonuçlar, daha çok uyumsuzluklar doğurur...)

¹⁰⁰⁸³ Bknz: 4. HD. 22.02.2006 T. 2847/1579(www.e-uyar.com); 22.06.2011 T. 5528/7341(www.e-uyar.com); 02.06.2011 T. 5245/6307 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁸⁴ BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1954, s: 39 vd.

¹⁰⁰⁸⁵ BERKİN, N. Rehber, s: 65 – BERKİN, N. agm. s: 233

¹⁰⁰⁸⁶ KURU, B. age. C: 1, s: 82, dipn. 1 – MUŞUL, T. age. C: 1, s: 84, s: 111 – ÜSTÜNDAĞ, S. age., s: 41-KARSLI, A. İcra ve İflâs Hukuku, 3. baskı, 2014, s: 45

¹⁰⁰⁸⁷ Bknz: 4. HD. 18.12.1997 T. 11505/12087 (www.e-uyar.com)

B- Zarar, “*maddi*” olabileceği gibi¹⁰⁰⁸⁸ “*manevi*” de olabilir.^{10089 10090} **Doktrinde**, bazı yazarların¹⁰⁰⁹¹, “manevi zararların maddenin kapsamı dışında kaldığını” belirtmesine rağmen **Yargıtay**¹⁰⁰⁹² “manevi zararların da sorumluluk sınırları içinde kaldığını” ifade etmiştir. **Kanımızca** da, maddede, “manevi zararlardan icra memur ve müstahdemlerinin sorumlu olmadığı ya da daha özel koşullarla sorumlu olduğu” ayrıca belirtilmediğine göre Yargıtay’ın benimsediği görüş daha isabetlidir. Ancak, hemen belirtelim ki, manevi tazminata hükmedebilmek için, dava konusu olayda; “*kişilik haklarına haksız ve ağır bir saldırı*” bulunması yeterli olup, ayrıca -4.5.1988 tarih ve 3444 sayılı Kanun ile BK. 49’daki “ağır kusur” koşulu kaldırılmış olduğundan ve yeni TBK.’nun 58. maddesinde böyle bir koşula yer verilmediğinden- icra müdürü (ya da icra dairesinin diğer görevlileri)nin ağır kusurlu davranışta bulunmuş olmaları zorunlu değildir. Bu nedenle, borçluya ait olmadığı bilinen bir evde ya da işyerinde haciz yapılması, ev ve işyerinin gerçek sahibinin kişisel haklarına “ağır bir saldırı sayılır” ve devletin -manevi tazminat bakımından- sorumluluğunu gerektirir.

Henüz bir zarar oluşmadan, Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açılmaz.¹⁰⁰⁹³

C-İlliyet bağı’nın icra müdürünün (ve icra dairesinin diğer görevlilerinin) kusurlu işlem ya da eylemi ile, ilgilinin uğradığı zarar arasında, “*uygun illiyet ilkeleri*”^{10094 10095} ne göre bulunması gerekir.¹⁰⁰⁹⁶ Yani, doğan zarar, kusurlu davranışın objektif ihtimallere ve hayat tecrübelerine göre, beklenmesi mümkün olan bir sonucu olmalıdır. Daha kısa bir deyişle zarar, icra memur ve hizmetlilerinin kusurlu davranışının uygun, olağan sonucu olmalıdır. Tapu Sicil Müdürlüğünde yapılan hatalı işlem nedeniyle Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açılmaz.¹⁰⁰⁹⁷

Zararın, davacının kendi kusurundan kaynaklanmış olması halinde, Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açılmaz.¹⁰⁰⁹⁸

III- İİK.’nin 5. maddesine göre *devletin* (dolayısı ile kusurları, ile zararın doğmasına sebebiyet vermiş olan *icra ve iflas dairesi görevlilerinin*) h u k u k i s o r u m l u l u ğ u n u n söz konusu olabilmesi için, *davacı-alacaklının* aciz belgesi sunmasına gerek var mıdır?

İİK.’nin 5. maddesinde -“*tasarrufun iptali davaları*”nın açılabilmesi için, İİK.’nin 277. maddesinde öngörüldüğü gibi- açıkça böyle bir *ön koşul* öngörülmemiş olmasına rağmen u y g u l a m a d a “*borçlunun, davacının alacağını karşılayacak kadar malvarlığı bulunup bulunmadığı hususunun araştırılması*” istenmektedir. **Yüksek mahkeme** bu konuyla ilgili olarak;

¹⁰⁰⁸⁸ Bknz: 4. HD. 17.1.2002 T. 12498/464(www.e-uyar.com); 14.06.2001 T. 2110/6316 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁸⁹ Aynı görüşte: BERKİN, N. agm. s: 231 – KUTAY, İ. İcrada Devletin Sorumluluğu (ABD. 1975/5, s: 668) – SALDIRIM, S. D. age., s: 84

¹⁰⁰⁹⁰ Bknz: 4. HD. 09.05.2011 T. 6393/5362(www.e-uyar.com); 11.10.1994 T. 2588/8350(www.e-uyar.com); 13.11.1952 T. 7053/5204(www.e-uyar.com); 7.9.1939 T. 2062/1641(www.e-uyar.com); 22.02.2006 T. 2847/1579 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁹¹ KURU, B. age. C: 1, s: 83 – TAŞPINAR, S. agm. s: 605

¹⁰⁰⁹² Bknz: Yuk. dipn. 35

¹⁰⁰⁹³ Bknz: 4. HD. 07.07.2008 T. 12876/9352 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁹⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: EREN, F. Sorumluluk Hukuku Açısından, Uygun İlliyet Bağı Teorisi, s: 151 vd. – EREN, F. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), s: 502 vd. – OĞUZMAN, K. / ÖZ, T. Borçlar Hukuku, s: 500 vd. – KARAHASAN, M. R. Türk Borçlar Hukuku, C: 1, s: 509 vd. – KILIÇOĞLU, A. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 1, s: 179 – FEYZİOĞLU, F. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 1, s: 509 vd.

¹⁰⁰⁹⁵ Bknz: 3. HD. 18.12.1997 T. 11505/12087 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁹⁶ Bknz: 4. HD. 22.02.2006 T. 2847/1579 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁹⁷ Bknz: 4. HD. 07.07.2008 T. 11156/9344 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁹⁸ Bknz: 4. HD. 28.04.2011 T. 4866/4843 (www.e-uyar.com)

“İcra müdürünün hatalı işlemi nedeniyle uğranılan zararın ödetilmesi istemine ilişkin davada (İİK. mad. 5), davaya konu alacağın tahsili için borçlunun başkaca hak ve alacağının bulunup bulunmadığının araştırılmadığı, takip hukukunun alacağın tahsili için sağladığı hukuki yolların tüketilmediği gibi, ilk gün haciz yapılabilsydi haczin icra edileceği yerde ne miktarda mal bulunduğu da araştırılmamış olduğundan, incelemeler yapıldıktan sonra gerekirse davacıya aciz vesikası sunması için süre verilerek varılacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini”

4. HD. 16.10.2014 T. E: 2013/16324, K: 13141

“İİK 5. maddesine göre sorumluluğun doğması için aciz vesikasının ibraz edilmesine gerek yoksa da, alacağın tahsil edilmesi için başka taşınmaz bulunup bulunmadığı araştırılmalı, zarar doğmuş ise zarar miktarı belirlenerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”

4. HD. 01.04.2014 T. E: 2013/7729, K: 5559

“Davacı, icra dosyasındaki takip konusu alacağın bir kısmını temlik aldığından temlik eden ile aynı haklara sahip olup, kısmen temlik eden ve kısmen temlik alanın ancak kendilerine ait alacaklar üzerinde tasarrufta bulunabileceğini, alacağın bir kısmını temlik edenin, alacağın tamamı ile ilgili haczin kaldırılmasını isteyemeyeceği, davalı icra müdür vekili tarafından temlik edenin talebi üzerine alacağın temlik edilmeyen kısmı üzerinden de usulsüz olarak haczin kaldırılması işlemi gerçekleştirilmiş olup, haczin tamamen kaldırılması işlemi nedeniyle takip dosyasındaki blokeli alacak takip borçlusuna ödendiğinden davacı zarara uğramış olup; zarar, usul ve yasaya aykırı talebin icra müdürlüğü tarafından yerine getirilmesinden kaynaklanmış olduğundan, oluşan zararlar icra müdürlüğünün işlemi sırasında illiyet bağı olduğu ancak davacının uğradığı zararı ile ilgili davalı Bakanlık aleyhine dava açabilmesi için takip dosyasında borçlu şirketten alacağının tahsil edememiş olması, başka bir ifade ile borçlu şirketin borcunu ödemekte acze düşmüş olması gerektiğinden, mahkemece, davacının dava dışı borçlu şirketten alacağının tahsilinin mümkün olup olmadığı araştırılmadan, davanın reddine karar verilmiş olmasının isabetsiz olduğunu”

4. HD. 29.01.2014 T. E: 2013/3705, K: 1172

belirtmiştir.

Bir olayda;

Alacaklı vekili; ..... İcra Müdürlüğü'nün ..../. sayılı icra dosyasından, borçlulardan ..... 'ün taşınmazına -daha önce 02.03.2005 tarihinde ilk olarak koyduğu haczin düşmesi üzerine- 02.06.2009 tarihinde yeniden haciz koydurmuş ve 31.05.2011 tarihinde -yani haczin düşmesine iki gün kala- 'satış ve kıymet takdiri avansı' yatırarak bu taşınmazın satışını talep etmiştir. İcra müdür yardımcısı (.....) aynı gün 'satışa hazırlık işlemlerini özellikle kıymet takdiri işlemini tamamlanmamış olduğu' gerekçesiyle alacaklının satış talebinin reddine, karar vermiştir. Alacaklı vekili, icra müdür yardımcısının bu kararına karşı .... İcra hukuk Mahkemesi'ne başvurup şikayet yoluna gitmemiştir. Daha sonra taşınmaz maliki borçlu ..... 25.07.2011 tarihinde icra dairesine gelerek 'taşınmaz üzerindeki haczin kaldırılmasını' talep etmiştir. Davalı (ihbar edilen; fer'i müdahil) icra müdür yardımcısı .... dosyada daha önce, arkadaşı diğer icra müdür yardımcısı ..... 'ın 'satış talebinin, satışa hazırlık işlemlerinin tamamlanmamış olması nedeniyle' verdiği 'satış talebinin reddine' ilişkin kararı ve bu karara karşı alacaklı-davacı ..... 'ün bu karar karşı şikayet yoluna gitmemiş olduğunu, dolayısıyla icra müdür yardımcısı arkadaşının verdiği anılan kararın kesinleştiğini ve 02.06.2009 tarihinde konulmuş olan haczin, 02.06.2011 tarihinde düşmüş olduğunu saptayarak, 25.07.2011 tarihinde borçlunun talebini kabul ederek borçluya ait taşınmaz üzerindeki haczi İİK. 'nin 106. ve 110. maddeleri gereğince kaldırmıştır. (Bu karar üzerine borçlu bu taşınmazı takip dosyasındaki diğer borçlunun oğlu ..... 'na, bu kişi de 13.10.2011 tarihinde aynı taşınmazı ..... isimli kişiye devretmiştir.)

Takip alacaklısı ..... , olaydan üç ay sonra 13.10.2011 tarihinde ..... İcra Hukuk Mahkemesi’ne başvurarak, şikayet ve dava konusu kararı vermiş olan icra müdür yardımcısının ‘*haczin kaldırılması kararı*’ şikayet etmiş, adı geçen mahkeme de 21.01.2012 tarih ve ..../... Esas ve ...../.. Karar sayılı ilamı ile ‘*haczin kaldırılması kararı*’ kaldırıp, bu kararla birlikte taşınmazın tapu kaydına ihtiyati tedbir koymuş ancak taşınmazın son maliki mahkemeye başvurarak bu ihtiyati tedbir kararını kaldırtmıştır...

..... İcra Hukuk Mahkemesi’nin adı geçen kararına dayanarak takip alacaklısı ..... , davalı (ihbar edilen, fer’i müdahil) icra müdür yardımcısı .... hakkında suç duyurusunda bulunmuş ve ..... Sulh Ceza Mahkemesi 15.07.2013 tarih, .../.... Esas ve .../... Karar sayılı ilam ile ‘*görevi kötüye kullanma*’ suçundan dolayı sanık icra müdür yardımcısı hakkında mahkumiyet kararı vermiştir.

Takip alacaklısı davacı .... , yine ..... Hukuk Mahkemesi’nin bu kararına dayanarak, İİK.’nin 5. maddesi uyarınca –icra dosyasındaki kapak hesabı kadar- ..... Asliye Hukuk Mahkemesi’nde Adalet Bakanlığı aleyhine ‘*tazminat davası*’ açmıştır. Bu dava –ileride açılması muhtemel rücu davası nedeniyle- icra müdür yardımcısı .... ’ya ihbar edilmiştir. Tazminat davasına bakan ..... Asliye Hukuk Mahkemesi ‘*ceza mahkemesinin kararının kesinleşmesinin beklenmesine*’ karar vermiş ve ayrıca davacı- alacaklıya ‘*aciz vesikası sunması için*’ süre vermiştir. Bu nedenle duruşma 09.09.2015 tarihine ertelenmiştir.

Davacı-alacaklı ..... ’ün, davalı Adalet Bakanlığı aleyhine İİK.’nin 5. maddesine dayanarak açtığı tazminat davasının icra müdür yardımcısı ..... ’ya ihbar edilmesi üzerine, ... vekili mahkemeye sunduğu 03.02.2013 tarihli “*Fer’i Müdahale ve Beyan Dilekçesi*” nde özetle; “*açılmış olan davanın temelinde haksız fiil sorumluluğunun bulunduğunu, oysa ortada hukuka aykırı bir fiil bulunmadığını, çünkü müvekkilinin yasa (ve Yargıtay içtihatları) gereğince esasen düşmüş olan haczi kaldırdığını; dava konusu taşınmaz üzerindeki haciz tarihinin 02.06.2009 olduğunu, satış talebi tarihinin ise 31.05.2011 olduğu yani haczin düşmesine üç gün kala satışın talep edildiğini, davacının 31.05.2011 tarihli satış talebini değerlendiren diğer icra müdür yardımcısının ‘kıymet takdiri raporu kesinleşmediği için satış talebini reddettiğini’ red kararında belirttiğini, bu karara karşı davacı alacaklının icra mahkemesine başvurarak şikayet yoluna gitmediğini, böylece bu kararın kesinleştiğini ve iki yıllık satış isteme süresi 02.06.2011 tarihinde dolduğu için, bu tarihte haczin düştüğünü çünkü alacaklının satış talebiyle satış isteme süresinin kesilmemiş olduğunu, bu hususun dilekçesine eklediği; HGK. 10.03.2013 T. E: 19-45, K: 140, 12. HD. 09.07.2012 T. E: 16781, K: 24213, 19. HD. 07.04.2005 T. E: 9510, K: 3777 tarih ve sayılı içtihatlarda açıkça belirtilmiş olduğunu, keza Yargıtay içtihatları uyarınca ‘kıymet takdiri yapılıp kesinleştirilmeden satış talep edilmesinde bir hukuki yarar bulunmadığını’, ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin .../.. sayılı kararının, belirttiği bu içtihatları göz önünde bulundurmadan verilmiş hatalı bir karar olması nedeniyle isabetli olmadığını ve bu kararın müvekkilinin kusurlu sayılmasına neden olamayacağını, icra takibinin halen devam ettiğini, borçlular adına kayıtlı olan araç ve taşınmazlar üzerinde alacaklının haczinin bulunduğunu, dolayısı ile bunlar paraya çevrilmeden bu davanın açılmasının isabetli sayılmayacağını, hatalı davranan davacı-alacaklının olayda müterafik kusurunun bulunduğunu, ayrıca ceza dosyasının âkibetinin beklenmesine gerek bulunmadığını, çünkü bu dosyada eksik inceleme ile verilmiş bir mahkumiyet kararı bulunduğunu, zira ortada müvekkilinin hukuka aykırı bir fiilinin bulunmadığını, müvekkilinin esasen düşmüş olan haczi kaldırdığını” bildirmiştir.*

Bu olayda; alacaklı vekilinin satış süresinin dolmasına (dava ve takip konusu taşınmaz üzerine 02/06/2009 tarihinde alacaklı vekili tarafından konulmuş olan haczin düşmesine) iki gün kala yaptığı “*satış talebi*” nin bu şekilde icra müdür yardımcısı tarafından red edilmesi (ve bu red kararının şikayet konusu yapılmayarak kesinleşmesi) üzerine **yüksek mahkemenin (Yargıtay HGK.’nun, Yargıtay 23. HD.’nin, Yargıtay 19. HD.’nin ve Yargıtay 12. HD.’nin –ilişikte sunduğumuz- içtihatları doğrultusunda “alacaklı süresi içinde satış istememiş sayılarak, alacaklının koymuş olduğu haciz –satış**

isteme süresinin sona erdiği- 02.06.2011 tarihinde düşmüştür. Bu nedenle, mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta 25.07.2011 tarihinde –borçlu .....’ün talebi üzerine icra müdür yardımcısı ....’nın dava (ve takip) konusu taşınmaz üzerindeki haczi –süresinde satış istenip istenmediğini, dolayısı ile haczin düşüp düşmediğini re’sen araştırmakla görevli olduğu için¹⁰⁰⁹⁹- İİK mad. 106 ve 110 uyarınca kaldırmasında bir usulsüzlük ve kanuna aykırılık yoktur.

Yüksek mahkeme –az önce belirtilen- konuya ilişkin içtihatlarında;

“İcra memuru tarafından, satış talebi reddedilen alacaklının, red kararının iptali için icra mahkemesine başvuramamış olması halinde icra memurunun red kararı doğrultusunda alacaklının süresi içinde satış istememiş sayılacağı ve koymuş olduğu haczin süresi içinde satış istenmemesi nedeniyle düşmüş olacağını”

23. HD. 31.01.2014 T. E: 2013/7084, K: 607

“Kaydına haciz konulan aracın -haciz tarihinden itibaren bugün için altı ay zarfında alacaklı tarafından satışı talep edilerek, istenen satış avansı dosyaya yatırılmasına rağmen, icra müdürlüğüne “aracın henüz yakalanıp kıymet takdiri yapılmadığı” gerekçesiyle satış talebi reddedilir ve bu karar alacaklı tarafından şikayet konusu edilmezse, alacaklının süresinde satış istememiş sayılacağını (Bu durumda taşınır üzerindeki haczin düşeceğini)”

23. HD. 05.11.2012 T. E: 4479, K: 6395

“Haczedilen taşınmazın iki yıl (şimdi; bir yıl) içinde satışının istenmemesi halinde haczin düşeceği- İİK mad. 106 gereğince satış isteme süresinin duracağı durumların tahdidi olarak sayıldığı, sürenin durması durumunda, satış talebinin reddi ya da ihalenin alıcı çıkmaması nedeniyle düşmesi ya da feshedilmesi halinde düşme veya fesih kararının kesinleştiği tarihten sonra kalan sürenin kaldığı yerden işlemeye devam edeceğini, zamanaşımının kesilmesinde olduğu gibi yeni bir sürenin işlemeye başlamayacağı-İcra müdürünün, alacaklının satış talebini -henüz kıymet takdiri yapılmadığı, aracın yakalanmamış olduğu vb. gerekçeleriyle- reddetmesi halinde, bu ret kararının şikayet yoluyla bozdurulmamış olması halinde reddine karar verilmiş olan bir talep, yasaya uygun bir talep olarak (satış talebi olarak) kabul edilemeyeceğinden alacaklının süresinde satış talep etmemiş sayılacağı ve konulmuş olan haczin düşeceğini”

12. HD. 09.07.2012 T. E: 16781, K: 24213

“Alacaklının satış talebinin icra müdürlüğüne " şartları oluşmadığı"ndan reddedilmiş ve bu kararın kaldırılması için icra mahkemesine başvurulmamış olması halinde, reddine karar verilen bir istemin yasaya uygun bir satış istemi olarak kabulü mümkün olmadığından bu durumda alacaklının süresinde satış istememiş sayılacağını ve bu nedenle de konulmuş olan haczin düşmüş olacağını (Bu nedenle bu hacze sıra cetvelinde pay ayrılmayacağı gibi, bu alacaklının satış talebi üzerine yapılan bu ihalenin de feshine karar verilmesi gerekeceğini”

19. HD. 24.03.2010 T. E: 2009/9534, K: 3280

“Davalının avans yatırmak suretiyle 7.3.2005 tarihinde yapmış olduğu satış talebi, kıymet takdiri yapılmadan satış talep edilemeyeceği gerekçesiyle 10.3.2005 tarihinde icra müdürü tarafından reddedilmiş olup, bu karara karşı şikayet yoluna başvurulmamıştır; satışın reddine ilişkin icra müdürü kararının bu şekilde kesinleşmesi nedeniyle, geçerli bir satış talebinin varlığından söz edilemeyeceğinden mahkemece bu husus gözetilerek davalının haczinin düşüp düşmediği konusunda bir karar verilmesinin gerekeceğini”

HGK. 10.03.2010 T. E: 2010/19-45, K: 2010/140

“Kıymet takdiri ve fiili haciz yapılmamış dahi olsa, haciz tarihinden itibaren taşınurların bir yıl, taşınmazların ise iki yıl içinde (İİK. mad. 106, 110), satış masrafı da yatırılarak (İİK. mad. 59), satışlarının istenmemiş olması halinde, konulmuş olan hacizlerin düşeceğini”

19. HD. 20.10.2005 T. E: 4865, K: 10450

“Kara taşıt araçlarının trafik kaydına haciz konulduktan sonra İİK. 106’ya göre altı ay içinde satış masrafının da (İİK. mad. 59) yatırılarak satışının istenmemesi halinde haczin düşeceği, icra memurunun satış talebini «fiili haciz ve kıymet takdiri yapılmamış olması nedeniyle reddetmiş olması durumunda, bu karara karşı icra mahkemesine şikayet yoluna başvurulması gerekeceği, aksi takdirde araç üzerindeki haczin düşeceğini”

19. HD. 21.4.2005 T. E: 2004/10907, K: 4498

“Kara taşıt araçlarının trafik kaydına haciz konulduktan sonra İİK. mad. 106’ya göre bir yıl içinde satış masrafının da (İİK. mad. 59) yatırılarak satışının istenmemesi halinde haczin düşeceği, icra memurunun satış talebini «fiili haciz ve kıymet takdiri yapılmamış olması nedeniyle» reddetmiş olması durumunda, bu karara karşı icra mahkemesine şikayet yoluna başvurulması gerekeceği, aksi takdirde araç üzerindeki haczin düşeceğini”

19. HD. 7.4.2005 T. E: 2004/9510, K: 3777

“İcra müdürlüğünce ‘satış koşullarının gerçekleşmediği’ inden bahisle alacaklının satış talebi reddedilmiş olması ve bu kararın kaldırılması için icra mahkemesine başvurulmamış olması halinde, reddine karar verilen bir istemin, yasaya uygun bir satış talebi olduğu da kabul edilemeyeceğinden alacaklının bu durumda süresi içinde satış istememiş sayılacağı, bu durumda haczin düşmüş olacağı”

HGK. 17.10.2012 T. E: 19-507, K: 722

belirtmiştir.

Doktrinde¹⁰¹⁰⁰ de bu konuyla ilgili olarak;

“Alacaklı, haciz konulan taşınırın/taşınmazın satılmasını, satış avansını yatıracağını bildirerek talep etmiş olmasına rağmen, bu talep icra müdürlüğünce -henüz kıymet takdiri yapılmadığı veya yapılan kıymet takdirinin kesinleşmediği ya da satışı talep edilen aracın henüz yakalanmamış (fiilen haciz edilmemiş ve sadece kaydına haciz konmuş) olduğu gerekçeyle kabul edilmeyerek “satış talebinin reddine” karar verilmişse, bu karar karşı “şikayet” yoluna başvurulup, karar ortadan kaldırılmadıkça geçerliliğini korur ve alacaklı süresinde satış talep etmemiş sayılır. Alacaklının yapmış olduğu satış talebi geçersiz sayılarak haczin düşmesini önlemez. Çünkü, “reddine karar verilen bir talebi yasaya uygun bir talep” (satış talebi) olarak kabul etmek mümkün olmaz. Yüksek mahkemenin çeşitli dairelerinin ve Hukuk Genel Kurulunun içtihatları bu doğrultudadır.¹⁰¹⁰¹”

denilmiştir.

Satışa hazırlık işlemleri tamamlanmadan –yani, satışa konu taşınır/taşınmaza kıymet takdir edilmeden ve bu kıymet takdiri kesinleşmeden- alacaklının satış avansı yatırmasında hukuki yararı yoktur.¹⁰¹⁰²

¹⁰¹⁰⁰ UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. baskı, 2014, Cilt: 2, s: 2100

¹⁰¹⁰¹ Bknz: HGK. 17.10.2012 T. 19-507/722(www.e-uyar.com); HGK. 10.03.2010 T. 19-45/140(www.e-uyar.com); 12. HD. 09.07.2012 T. 16781/24213(www.e-uyar.com); 19. HD. 24.03.2010 T. 9534/3280(www.e-uyar.com); 23. HD. 05.11.2012 T. 4479/6395(www.e-uyar.com)

¹⁰¹⁰² Bknz: 12. HD. 24.10.2013 T. 28441/33395 (www.e-uyar.com)

Menkul ve gayrimenkul hacizlerinde, süresinde satış istenip istenmediği hususu *icra müdürlüğü*nce (ve *icra hakimliği*nce) re’sen gözetilir. Satış talebinin İİK.’ninde öngörülen –bugün için bir yıl ve altı aylık- süreler içinde olup olmadığı re’sen gözetilir. Satış talebi bu sürelerden sonra ise reddedilir.¹⁰¹⁰³

Bu olayda; (davalı) icra müdür yardımcısı .....’nın, taşınmazı üzerindeki haczi 02.06.2011 tarihinde düşmüş olan borçlu .....’ün “*taşınmazı üzerindeki haczin kaldırılması*” talebini reddetmesi, İİK.’nin 106. ve 110. maddelerinin çok açık olan hükmüne aykırı olur ve borçlu hakkındaki takibin devam edip, bu taşınmazın yapılacak ihalede satılması halinde, borçlunun İİK.’nin 5. maddesi çerçevesinde Adalet Bakanlığı aleyhine “*tazminat davası*” açılmasına neden olurdu...¹⁰¹⁰⁴

¹⁰¹⁰³ Bknz: 12. HD. 17.03.2011 T. 23140/3834 (www.e-uyar.com)

¹⁰¹⁰⁴ Bir ân için “icra memuru tarafından satış talebi reddedilen alacaklının, red kararının iptali hususunda icra mahkemesine başvurmamış olması halinde, alacaklının süresinde satış istememiş sayılacağı ve haczinin düşmüş olacağı” k o n u s u n d a Yargıtay’ın istikrara bulmuş (yerleşmiş) içtihatlarının b u l u n m a d ı ğ ı n ı farz etsek bile, yukarıda s: 3-5’de yaptığımız açıklamalar doğrultusunda;

-“İcra memurunun aleyhinde vermiş olduğu kusurlu (hatalı) kararını –olayda; satış talebinin reddine ilişkin kararı- bozdurmak için şikayet yoluna başvurmuş olan alacaklı ‘birlikte (müterafik) kusurlu (TBK. mad. 52) sayılır ve bu nedenle de İİK. mad. 5’e göre ‘ tazminat davası’ açma hakkını yitirir... (KURU, B. El Kitabı, s: 100)

-Borçlu, haczin kaldırılmasının ertesi günün olan 26.07.2011 tarihinde, söz konusu taşınmazı takip dosyasındaki diğer borçlunun oğlu EMRAH SUBAŞI’na, o da 13.10.2011 tarihinde ŞÜKRÜ MACARTA’ya devretmiştir... Borçlunun, 26.07.2011 tarihinde “diğer borçlunun oğlu” na yaptığı bu satış İİK.’nun 280/1 maddesi uyarınca iptale Tabidir. (UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C., İİK. Şerhi, CİLT: 3, 2014, s: 4435 vd.- UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C., İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2011, Cilt: 1, 4. Baskı, s: 667 vd.)

Alacaklı, takip hukukunun, alacağın tahsili için sağladığı hukuki yolları tüketmeden bu davayı açamayacağı”ndan (Bknz: 4. HD. 16.10.2014 T. 16324/13141 (EK-10) tasarrufun iptali davası açarak borçlunun kaçırdığı taşınmaza hukuken el koyup, sattırma imkanından yararlanmayan alacaklı ‘ birlikte (müterafik) kusurlu’ (TBK. mad. 52) sayılır...

-“ Çok zor ve ağır iş yükü altında çalışan icra memurlarının hukuki sorumluluğunun hakimler gibi açık ve ağır kusurlu olmaları halinde Devlet’e karşı sorumlu olabilecekleri” kabul edildiğinde, mütalâa konusu olayda böyle bir ‘açık ve ağır kusurlu’ olduğu ileri sürülemeyecek, bilakis konuya ilişkin Yargıtay içtihatlarına uygun davranarak üzerindeki haczi zaten düşmüş olan taşınmazın haczini kaldırmış olan davalı (ihbar edilen; fer’i müdahil) in hukuki sorumluluğu söz konusu olmayacaktır...

121) Borçlunun Bir İrade Beyanında Bulunmasına” Mahkûm Edildiği İlam “Yalnız Borçlu Tarafından Yapılabilecek Bir İş (Şey)” Sayılarak, Bu İş (Şeyi) Yerine Getirmekten Kaçınan Borçlunun Fiili, İİK m.343’e Göre Suç Teşkil Eder mi?

(Legal Hukuk Dergisi, C: 14, Mayıs/2016, S: 161, s: 2543-2552)

“Bir işin (şeyin) yapılmasına ilişkin ilam” dan maksat, ‘borçluyu belirli bir işi yapmaya mahkum eden ilamlar’dır¹⁰¹⁰⁵. Örneğin; ‘ressamın bir tablo yapmasına¹⁰¹⁰⁶ veya ‘müteahhidin bir bina inşa etmesine¹⁰¹⁰⁷, ‘bir heykelin, bir bestenin yapılmasına¹⁰¹⁰⁸, ‘mimarın bir proje hazırlamasına¹⁰¹⁰⁹, ‘borçlunun bir irade beyanında bulunmasının¹⁰¹¹⁰, ‘yazarın senaryo yazmasına¹⁰¹¹¹, ‘bir sanat veya edebiyat eserinin meydana getirilmesine¹⁰¹¹², ‘vekilin, müvekkiline bizzat hesap verme borcunu yerine getirmesine¹⁰¹¹³, ‘ilamdaki baz istasyonunun kaldırılmasına¹⁰¹¹⁴, ‘el atmanın önlenmesine ve kal’ e¹⁰¹¹⁵, ‘kaçak(projeye aykırı) yapım, yıkım ve müdehalenin men’ine¹⁰¹¹⁶, ‘bir ortağın, kooperatif ortaklığına kaydının yapılması¹⁰¹¹⁷, ‘kuaför salonunun eski hali olan meskene dönüştürülmesine¹⁰¹¹⁸, ‘el atmanın önlenmesi ve balkonların kal’ine¹⁰¹¹⁹, ‘eşyaların aynen, bulunmadığı takdirde değeri olan .... liranın tahsiline¹⁰¹²⁰, ‘projeye aykırı yerin yıkılarak eski hale getirilmesine¹⁰¹²¹, ‘apartmanın ortak yerlerine yapılan meskenin yıkılmasına¹⁰¹²², ‘kur’a çekiminin yapılmasına¹⁰¹²³, ‘hisseye yönelik elatmanın önlenmesine¹⁰¹²⁴ ‘...’nin aydınlığa elatmasının önlenmesine¹⁰¹²⁵, ‘...’nin bağımsız bölümden tahliyesine, bu yerin kullanma şeklinin tapu kaydında olduğu gibi meskene dönüştürülmesine...¹⁰¹²⁶, ‘dava konusu müşterek duvarın MK.nun 730. maddesine göre yıkılarak yeniden yapılmasına...¹⁰¹²⁷, ‘davacıya geçit hakkı tanınmasına¹⁰¹²⁸, ‘lâğım çukurlarının su sızmayacak şekilde tamirine¹⁰¹²⁹ vb.- ilişkin olan ilamlar, bu tür ilamlara örnek teşkil eder.

Bu ilamların yerine getirilmesine (infazına), “takip talebi”¹⁰¹³⁰ ile birlikte ilgili ilamın icra dairesine verilmesiyle başlanır. Takip talebini alan icra dairesi, borçluya -Yön. mad.

¹⁰¹⁰⁵ KURU, B.İcra ve İflas Hukuku, 1993, C-3, s: 2353

¹⁰¹⁰⁶ MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 5. Baskı, 2013, C-2, s: 968

¹⁰¹⁰⁷ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, s: 973

¹⁰¹⁰⁸ KÜRTÜL, M. Açıklamalı-Örnekli-İçtihatlı İcra ve İflas Suçları, 2. Bası, 2014, s: 458

¹⁰¹⁰⁹ COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 5.baskı, 2016, cild: 1, s: 522

¹⁰¹¹⁰ ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 8.Bası, 2004, s: 376.

¹⁰¹¹¹ UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C.İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, C: 1, s: 571

¹⁰¹¹² ÜSTÜNDAĞ, S age., s: 376

¹⁰¹¹³ Bknz: 13.HD 29.04.1992 T 3147/4041

¹⁰¹¹⁴ Bknz: 12.HD 22.03.2011 T 23432/4247

¹⁰¹¹⁵ Bknz: 14.HD 22.03.2013 T 1900/4332

¹⁰¹¹⁶ Bknz: 12.HD. 03.04.2008 T3377/6744; 15.03.2010 T 24337/5930

¹⁰¹¹⁷ Bknz: 12 HD. 14.11.1889 T2531/13906

¹⁰¹¹⁸ Bknz: 12HD 24.04.2004 T 27194/3992

¹⁰¹¹⁹ Bknz 12HD 30.01.2003 T28342/1571; 23.01.2003 T37376/831

¹⁰¹²⁰ Bknz 12HD 23.11.2011 T 17125/18159

¹⁰¹²¹ Bknz 12HD 27.01.2000 339/851

¹⁰¹²² Bknz: 12. HD. 22.3.1999 T. 3424/3562

¹⁰¹²³ Bknz: 12. HD. 9.12.1996 T. 5006/15473

¹⁰¹²⁴ Bknz: 12. HD. 21.11.1995 T. 16447/16307; 22.2.1994 T. 2301/2498

¹⁰¹²⁵ Bknz: 12. HD. 14.6.1994 T. 7363/7931

¹⁰¹²⁶ Bknz: 12. HD. 24.1.1994 T. 453/756

¹⁰¹²⁷ Bknz: 12. HD. 5.2.1987 T. 6234/1285

¹⁰¹²⁸ Bknz: İİD. 31.12.1962 T. 14499/15561

¹⁰¹²⁹ Bknz: İİD. 18.5.1943 T.

¹⁰¹³⁰ Bu konuda, doldurulmuş “takip talebi” ö r n e ğ i için bknz: UYAR, T. Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku, 1993, C: 1, 2. Baskı, s: 545 vd.

19’da belirtilen- ÖRNEK: 4-5 İCRA EMRİ¹⁰¹³¹ gönderir. Bu konuda borçluya ÖRNEK: 2 İCRA EMRİ¹⁰¹³² gönderilemez.

“Örnek: 4-5 İCRA EMRİ’nde; İİK. mad. 24’de yazılı genel kayıtlardan başka “yapılacak işin neden ibaret olduğu ve yapılacak işin ilamda gösterilen¹⁰¹³³ ya da ilamda gösterilmemişse, icra müdürünce belirtilen süre içinde yapılması,¹⁰¹³⁴ aksi halde İİK. mad. 30 gereğince zorla icraen yerine getirileceği (yaptırılacağı)” bildirilir. Ayrıca “yalnız borçlu tarafından yapılabilecek işlerin ilamda gösterilen ya da ilamda gösterilmemişse, icra müdürünce belirtilen süre içinde yapılmamasının İİK. mad. 343’deki cezayı gerektireceği”¹⁰¹³⁵ uyarısında bulunulur.

“Bir şeyin (işin) yapılmasına” ilişkin ilamların yerine getirilmesi de “taşınır (menkul) teslimine” (İİK m.24) ilişkin ilamların yerine getirilmesi gibi, ‘ayni’ bir icradır. Yani, ilam konusu iş aynen yaptırılır, kural budur.¹⁰¹³⁶

“Bir şeyin işin yapılmasına ilişkin ilamlar”da;

a) İlamın konusu yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir iş ise; -örneğin; *mirarın bir proje hazırlaması, yazarın kitap, senaryo yazması* gibi- borçlu tarafından söz konusu işin ilamda gösterilen ya da icra müdürünce belirtilen süre içinde¹⁰¹³⁷ yapılması halinde; borçlu, alacaklının ş i k a y e t i ü z e r i n e, icra mahkemesi tarafından İİK. mad. 343’e göre cezalandırılır.¹⁰¹³⁸ Böylece, kanun koyucu, “aynen ifa” ilkesini “ceza tehdidi” ile gerçekleştirmek istemiştir.¹⁰¹³⁹ Ceza tehdidine rağmen, “aynen ifa”yı sağlayamayan alacaklı, TBK. hükümlerine göre, borçludan “tazminat” istemek hakkına da sahiptir (TBK. mad. 51-113).

b) İlamın konusu, yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir iş olmayıp, diğer bir kimse tarafından da yapılabilecek bir iş ise; -örneğin; *müteahhidin bina yapması, projeye aykırılığın giderilmesi, davacıya geçit hakkı verilmesi vb.*- o zaman alacaklı, İİK. m.30’dan yararlanmak isterse; -az önce içeriği belirtilen- “takip talebi” ile birlikte icra dairesine başvurur.

İcra dairesinden gönderilen, ÖRNEK: 4-5, İCRA EMRİ’ne rağmen borçlu, belirli süre içinde işe başlamaz ya da işi bitirmezse;

aa-Alacaklı isterse, işin yapılması için gerekli gider, icra müdürünce bir bilirkişiye hesaplatılır. Bu gider, ileride ayrıca hükme gerek kalmadan borçludan alınmak üzere, öncelikle alacaklı tarafından icra dairesine yatırılarak, takip konusu iş icra dairesince yaptırılır.¹⁰¹⁴⁰

İİK. 30 uyarınca, icra müdürü, yapılacak işin giderini bilirkişiye takdir ettirmeden, “işin doğrudan doğruya alacaklı tarafından yapılmasına” karar vermişse, alacaklı yaptığı

¹⁰¹³¹ Bu konuda, doldurulmuş “icra emri” ö r n e ğ i için bkznz: UYAR, T. age. s: 652 vd.

¹⁰¹³² Bknz: 12. HD. 30.1.2003 T. 28342/1571; 23.1.2003 T. 27376/83; 23.11.2000 T. 17125/18159; 22.2.2000 T. 1411/2895; 27.1.2000 T. 339/851; 22.3.1999 T. 3424/3562; 9.12.1996 T. 15006/15473

¹⁰¹³³ Bknz: 12. HD. 21.6.1999 T. 7879/8401

¹⁰¹³⁴ Bknz: 12. HD. 11.3.1999 T. 2790/3056; 11.7.1996 T. 9393/9839; 31.10.1985 T. 3234/8937

¹⁰¹³⁵ Bu hükmün “Anayasa’ya aykırılığı” hakkında görüş için bkznz: SEROZAN, R. Sözleşmeden Dönme, 1975, s: 262, dipn. 29

¹⁰¹³⁶ UYAR, T Bir şeyin Yapılmasına İlişkin İlamlı Takipler (Manisa Bar. D. 2005/92, s: 27-34)

¹⁰¹³⁷ Bknz: Yuk. dipn. 30

¹⁰¹³⁸ Ayrıntılı bilgi için bkznz: UYAR, T. İcra ve İflas Hukukunda Suç Sayılan Fiiller (İcra – İflas Suçları), s: 409 vd.-UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age.C: 3, s: 4950 vd.

¹⁰¹³⁹ POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 666 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 3, s: 2357

¹⁰¹⁴⁰ Bknz: 12. HD. 17.7.2011, 16459/14979; 26.9.2000 T. 12585/13621; 12.11.1998 T. 11215/12667; 28.5.1991 T. 13732/6787; 5.10.1987 T. 12208/9716

giderleri “ilamsız takip” yoluyla borçludan tahsil edemez. Bu konuda borçluya karşı dava açıp ilam alması gerekir.^{10141 10142}

bb-Alacaklı, işin yapılabilmesi için gerekli gideri önceden icra dairesine yatırmayı kabul etmezse, bilirkişi tarafından o işin yapılması için hesaplanan gider ayrıca hükme gerek kalmadan, borçlunun yeter miktarda malı haczedilmek suretiyle sağlanır ve iş, bu suretle yaptırılır.

Takep dayanağı ilamda “*davalının ilamda belirtilen işi yapmaması halinde davacı tarafından işin yapılarak bedeli olan ... liranın davalıdan alınmasına*” karar verilmişse, “davalının ilamda öngörülen miktardan fazla ödemeye zorlanamayacağına” **yüksek mahkemece** karar verilmiştir.¹⁰¹⁴³

Bir olayda; davacı (alacaklı) A. İ. ve D. T.C.A.Ş. vekili 11.12.2013 tarihli... Sulh Hukuk Mahkemesine vermiş olduğu “*dava dilekçesi*”nde özetle “*müvekkili şirketin davalı B.... DERNEGİ'nin kiracısı olduğunu, taraflar arasındaki 16.08.2007 tarihli ek kira sözleşmesinin 5. maddesinde 'Kiracı, gerekli izinleri alarak LPG istasyonu ve tanklarının yeni yerlerine taşınması işlemini yapacaktır. Bunun yanında, kiracı imara uygun olmak üzere, istasyonda mevcut binaları tamamen yıkarak yerlerine yeni binalar yapabilecek yahut mevcut binalara kat ilave edebilecek, kafeterya binası olarak görünen iki katlı binayı yıkarak keza taşıyabilecek, yine bu binaya kat ilavesi konularında serbest ve yetkili olup, ayrıca alınması gereken inşaat iznini, ruhsatı, vesair her türlü izni kiracı alabilecektir. Ancak kiralayan, bu izinlerin alınması konusunda kiracıya yardımcı olacak, mümkün olan desteği verecektir. İstendiğinde konuya münhasır vekaletnameleri en geç 3 gün içinde kiracıya verecektir*’ açık hükmünü içerdiğini, ancak kiralayanın fahiş kira artırımını sağlamak için sözleşmenin bu açık hükmüne rağmen vermesi gereken yetkilendirme yazılarını ve vekaleti vermekten kaçındığını, bu durumun müvekkilinin ciddi zararlarına sebep olduğunu ve müvekkiline ‘kapsamlı yeni bir vekaletname vermeyeceğini’ bildirdiğini vs. ...” belirterek, “kendilerine karar tarihinden itibaren geçerli olmak üzere takdir edilecek süre için ve yukarıda belirtilen işleri müvekkilinin yapabilmesine imkan tanıyacak bir yetki belgesinin verilmesini “talep etmiştir.

Davalı vekili “*cevap dilekçesi*”inde özetle “*davacı vekilinin dilekçesinde belirttiği konularda müvekkiline yetki belgesi verilmesi konusunda herhangi bir dava açamayacağını, mahkemenin bu konuda görevli olmadığını, davacıya daha önce taraflar arasında imzalanmış olan sözleşmeler uyarınca gerekli tüm yetkilerin verildiğini, davacının bu yetkiler çerçevesinde müvekkiline ait taşınmaz üzerinde gerekli inşaatları yaptığını, davacının sürekli olarak yeni inşaatlar yapmak üzere kendilerinden vekaletname talep etmesinin kötü niyetli bir davranış olduğunu, bu nedenle davacı tarafın tedbir yoluyla yetki istemesinin mümkün olmadığını*” belirterek “*davanın reddine karar verilmesini*” istemiştir.

Mahkemece yapılan yargılama sonucunda “*davanın kabulü*” ile “*İstanbul ili Beşiktaş ilçesi, ... pafta, ... ada, ... parselde kayıtlı bulunan taşınmaz üzerinde 21.04.1994 tarihli kira sözleşmesi ve buna bağlı 16.08.2007 tarihli ek sözleşmenin 5 ve 7. maddeleri uyarınca, masrafları davacı kiracıya ait olmak üzere ve kira sözleşmesindeki taşınmazla sınırlı olmak üzere yapılacak imalatlar, inşaatlar ve bilumum resmi işlemlerle ilgili olarak, ilgili resmi kurumlardan tapu belgesi, çap, aplikasyon krokisi, imar durumu, kot kesit, inşaat istikamet rölevesi almaya, plan ve projelerini tanzim ve tasdik ettirmeye, plan ve projelerde tadilatlar ve tashihatlar yaptırmaya, tadilat tashilat projelerini imzalamaya, gerekli yerlere vermeye, söz konusu parsel ile ilgili yıkım ve inşaat ruhsatı almaya, yapı kullanma izin belgesi almaya, yıkım ruhsatı, inşaat ruhsatı, yapı kullanma izin belgelerini imzalamaya, gayri sıhhi müessese ruhsatı almaya, tüm bu ruhsat işlemleri için her türlü kurum nezdinde daire ve müessesede, her türlü işlemleri yapmaya, enerji piyasası düzenleme kurulunun EPDK'dan istasyonlu akaryakıt ve LPG lisansları almaya tapu*

¹⁰¹⁴¹ KURU, B. age. s: 2358

¹⁰¹⁴² Bknz: 13. HD. 5.2.1976 T. 3969/694

¹⁰¹⁴³ Bknz: HGK. 14.4.1999 T. 12-192/204; 12. HD. 6.2.1997 T. 668/1207

kadastro, füze üssü, sivil savunma, itfaiye, vergi daireleri, Sosyal Sigortalar Kurulu Genele Müdürlüğü ve ilgili birimlerinde, Beşiktaş Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İtfaiye Müdürlüğü, İski Müdürlüğü, Ruhsat Denetim Müdürlüğü vs.) ile T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında tüm işlemleri yapmaya, inşaat projesi yapımı ve ruhsat alımı ile ilgili resmi kurum ve kuruluşlara gerekli muvafakatı vermeye, ezcümle davaya konu parsel (arsa), arsa üzerinde imara uygun inşaat yapılabilmesi için belediyeler, tapu sicil müdürlükleri ve ilgili tüm kurumlarda her türlü işlemin takibini yapmaya, yapı denetim sözleşmeleri imzalamaya, TSE belgesi için müracaatları yapmaya, TSE belgesini almaya ve tüm bu yetkilerle ilgili vekil tayin etmeye, İski, Bedaş Türk Telekom, İgdaş'ta abonelikler ve inşaatın ifası için gerekebilecek her türlü işlemi yapmaya, işbu yeni inşaat ile ilgili her türlü resmi kuruma veya kuruluşa işin ifası için gerekli taahhütnameleri vermeye, her türlü vergi, harç ve rüsumları, teminatları yatırmaya, fazla ödenenleri geri almaya, eksik ödenenleri tamamlamaya, **bu hususlarla ilgili tüm kurum ve kuruluşlarda iş takibinde bulunmaya, cins tashihi yapmaya, kat irtifakı, kat mülkiyeti kurmaya yetkili olmak üzere, (davacı) F. A. TİC.SAN.AŞ. yetkililerinin ve onların vekalet vereceği kişi veya kişilerin yetkili kılınmasına ....**” karar verilmiştir.

... Sulh Hukuk Mahkemesinin 29.05.2014 tarihli bu kararı, Yargıtay.. Hukuk Dairesinin ... T. ve E ..., K ... sayılı kararı ile onanmıştır.

İlamın konusu “yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir iş ise” kendisine ‘Örnek No: 4-5’ i c r a e m r i n i n tebliğine rağmen bu işi yapmayan (yerine getirmeyen) borçlu alacaklının -icra mahkemesine- şikâyeti üzerine bu mahkemece ‘üç aya kadar tazyik hapsine’ mahkum edilir (İİK.m.343). Burada kanun, ‘tazyik hapsi’ tehdidi ile ‘aynı icra’ prensibini gerçekleştirmek istemiştir.¹⁰¹⁴⁴

Bir olayda; borçlu B... DERNEĞİ hakkında alacaklı A. İ. ve D. T. A.Ş. tarafından adı geçen ilam icraya konularak borçluya “Örnek No: 4-5 İCRA EMRİ” gönderilmesi ve bu icra emrinin “İlam veya belgeye dayalı olarak istenen alacağın veya teminatın, yapılması veya yapılmaması istenen işin; kaldırılacak veya yükletilecek irtifak hakkının veya gemi üzerindeki irtifak veya intifa hakkının neden ibaret olduğu ve faizi” ş e k l i n d e k i (6).maddesinin karşısına, yukarıda bahsedilen ‘ilamın hüküm fıkrası’nın yazılması ve bu ilamda ‘yapılması istenen işin yapılacağı süre’ öngörülmemiş olduğundan, icra müdürünce örneğin “yedi gün” gibi bir süre öngörülerek, borçlunun, alacaklıya ‘ilamda belirtilen konularda notere gidip v e k a l e t n a m e vermesi’ istenmelidir...

“Konusu yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir iş” olan dava konusu -İstanbul.. Sulh Hukuk Mahkemesinin.. tarih,... E, ... K sayılı- ilamında, borçlu B. DERNEĞİ tarafından yapılması gereken iş, Notere gidip alacaklı A. İ. ve D. T. A.Ş’ ne -ilamın hüküm fıkrasında bahsedilen konularda- v e k a l e t n a m e vermektir

“Konusu yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir iş” -bir tablo, heykel yapmak, proje hazırlamak, kitap ve senaryo yazmak vb. gibi- “maddi bir fiil” e ilişkin olabileceği gibi -olayda olduğu şekilde- “borçlunun bir irade beyanında bulunması” na¹⁰¹⁴⁵, “vekilin müvekkile bizzat hesap verme borcunu yerine getirmesi”¹⁰¹⁴⁶ ne de ilişkin olabilir.

“Bir şeyin (işin) yapılmasına ilişkin ilamlar”ın icrasında, ilam konusu işin aynen yerine getirilmesi gerekir. Burada borcun aynen yerine getirilmesi asıl olup, borçlunun ilamdaki işi yapmaması halinde, ilamdaki alacak (borç) -‘menkul teslimi’ndekinin

¹⁰¹⁴⁴ KURU, B, /ARSLAN, R./ YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 27.Baskı, 2013, s: 414 ve devamı-KURU, B. İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 2016 s: 310 -PEKCANİTEZ, H/ATALAY, O / ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 484-YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D. İcra ve İflas Hukuku 6. Bası, 2015 s: 318- KURU, B. age. C: 3 s: 2357-KARSLI, A İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 590- ULUKAPI, Ö İcra ve İflas Hukuku, 2015, s: 261-MUŞUL, T age.s: 544.

¹⁰¹⁴⁵ ÜSTÜNDAĞ, S age, s: 376

¹⁰¹⁴⁶ Bknz: 13. HD. 29.04.1992 T. 3147/404

(İİK.m.24/IV) aksine- ‘*para alacağı*’na (borcuna) dönüşmez¹⁰¹⁴⁷. Çünkü, ilamların infaz edilecek kısmı ‘hüküm bölümü’ olup, hükmün içeriğinin aynen infazı zorunludur¹⁰¹⁴⁸.

Yukarıda bahsedilen “Örnek: 4-5 İcra Emri”ni alan borçlu, icra emrinin gereğini yerine getirmezse;

İcra dairesince, alacaklının talebi üzerine alacaklının –ilamda yetkilendirildiği konularda- talebinin yerine getirilmesi hususunda ilgili Kurumlara müzekkere yazılması (ve yine ilgili Kurumca müzekkere gereğinin yerine getirilmemesi halinde, icra müdürlüğüne C. Savcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir)

Ve, “*Yalnız kendisi tarafından yapılabilecek olan bir işin yapılmaması*” **İİK.nun 343. maddesinde** suç sayılmış ve bu durumda alacaklının şikayeti üzerine, borçlunun ‘*üç aya kadar tazyik hapsi*’ne mahkum edileceği öngörülmüştür.

I- Suçun unsurları: ¹⁰¹⁴⁹

Maddi unsur;

Borçlu, «*yalnız kendisi tarafından yapılabilecek olan bir işin yapılması*» -örneğin; bir mimarın proje hazırlaması, yazarın kitap yazması, ressamın tablo yapması, heykeltıraşın heykel yapması vb. gibi- veya «*bir işin yapılmaması*» -örneğin; gürültü yapılması- yahut «*bir irtifak hakkının kurulması veya kaldırılması*»na ilişkin ilâm hükmüne aykırı davranışta bulunulmuş (karşı koymuş) olmalıdır.

İnfazı söz konusu olan bir *ilâm* olmayıp *araka rarı* ise; bunun gereğini yerine getirmemek, bu maddeye göre «suç» teşkil etmez.^{10150 10151}

Bu maddeye göre «*borçlunun yalnız kendisi tarafından yapılabilecek olan bir işe ilişkin*» ilâm hükmüne aykırı davranması «suç» sayılmış olduğundan, «*başkasına da yaptırılabilir*» bir işin yapılmaması «suç» sayılmaz.¹⁰¹⁵²

«*Bir işin (şeyin) yapılmamasına*» ilişkin ilâm hükmüne uyulmaması da, bu maddeye göre suç sayılır...¹⁰¹⁵³

Kanımızca; borçlunun yerine getirmedeği (karşı koyduğu) ilâm hükmünün *kesinleşmiş* olmasına gerek yoktur.^{10154 10155} Çünkü, bu madde ile, İİK. 30 ve 31 hükümlerine aykırı davranış suç sayılırken, ayrıca «*İİK. 30 ve 31 kapsamındaki ilamların kesinleşmiş olması*» aranmamıştır.

Borçlu, -yukarıda belirtilen- ilâm hükümlerine, «*makbul bir mazerete dayanmadan*» karşı koymuş olmalıdır.

Ayrıca belirtelim ki, bu maddedeki suçun oluşması için «*bir işin yapılmasına veya yapılmamasına, irtifak hakkının kurulmasına veya kaldırılmasına*» ilişkin, örnek no: 4-5 icra emri’nin bizzat sanık adına düzenlenip -vekiline değil- sanığa tebliğ edilmiş olması gerekir...¹⁰¹⁵⁶

¹⁰¹⁴⁷ KURU, B El Kitabı s: 973

¹⁰¹⁴⁸ Bknz. 14.01.2010 T 2009/12296; HGK 17.6.2009 T.12-239/268; 12 HD 13072009 T 15539/15571

¹⁰¹⁴⁹ UYAR, T. İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller (İcra-İflâs Suçları), s: 409 vd.- UYAR, T/UYAR, A./UYAR, C. age.C: 3, s: 4950 vd.

¹⁰¹⁵⁰ GÜNAY, M. İcra Suçları, 2014, s: 153

¹⁰¹⁵¹ Bknz: CGK. 08.06.2004 T. 16-102/127

¹⁰¹⁵² Bknz: 16. HD. 28.12.2006 T. 5575/8394; 17. HD. 31.5.2005 T. 12899/3065; 17.2.2005 T. 6447/1183 vb.

¹⁰¹⁵³ Bknz: 8. CD. 24.3.1997 T. 1353/4210

¹⁰¹⁵⁴ Aksi görüş: ÖZCENGİZ, M.N. Tetkik Mercii, 1975, s: 178 - TÜRKES, Ş. İcra-İflâs Suç ve Cezaları, 1977, s: 44 – AKYAZAN, S. İcra ve İflâs Kanunundaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerinde İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s: 219

¹⁰¹⁵⁵ Karş: GÜNAY, M. age. s: 155 (Bu görüşe göre; bu maddedeki suçun oluşabilmesi için, ilâmın kesinleşmesinin gerekip gerekmediği, ilâmın türüne göre belirlenmelidir...)

¹⁰¹⁵⁶ Bknz: 8. CD. 23.10.1995 T. 11735/13648 - GÜNAY, M. age. s: 157

Manevi unsur bu suçu oluşması için «*genel kast*» yeterlidir.¹⁰¹⁵⁷

II- İlam «*bir işin yapılmasına veya yapılmamasına*» dair olmakla beraber, alternatif hükümler taşımakta, yani borçlu bir veya diğer şikkı yerine getirmekte serbest bırakılmış ise, borçlu bu maddeye göre cezalandırılmaz.¹⁰¹⁵⁸

III- Yargılama usulü:

a) Davanın açılma usulü: Dava, alacaklının icra ceza mahkemesine *şikayette* bulunması ile açılır.

Bu suç bakımından 5271 s. CMK.'nın 231. maddesinde düzenlenmiş bulunan- «*hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına*» -suç karşılığında maddede öngörölmüş olan t a z y i k h a p s i nedeniyle- mümkün olmadığı gibi -5271 s. CMK.'nın 253. maddesinde düzenlenmiş olan- «*uzlaşma*» hükümlerinin de -İİK.'nın 354. maddesi nedeniyle, şikayetçinin feragati halinde davanın (cezanın) düşürölmesine karar verileceğinden- uygulanması mümkün değildir...¹⁰¹⁵⁹

b) Şikayet süresi: Alacaklının şikayet hakkı, ilamda öngörölen süre ya da icra emrinde borçluya tanınan sürenin dolmasından itibaren *üç ay* ve her halde fiilin işlendiği tarihten itibaren *bir yıl* geçince düşer.

Şikayet bu süre geçtikten sonra yapılırsa, icra mahkemesince «*davanın düşürölmesine*» değil «*şikayet hakkının düşürölmesine*» karar verilir.¹⁰¹⁶⁰

c) Suç tarihi: İcra emrinde belirtilen tarihte, *ilamda belirtilen işin yapımına başlanmaması* veya yapılmaması gereken işin yapılması yahut irtifak hakkının tesisi veya kaldırılması işinin yapılmadığı tarih, *suç tarihi* sayılır...¹⁰¹⁶¹

d) Yetkili ve görevli mahkeme: İcra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesi, *yetkili* ve *görevli* mahkemedir (İİK. mad. 346/III; 348).

e) Suçun cezası: Sanığın suçunun sabit olması halinde «*üç aya kadar tazyik hapsi*» ne hükmedilir.¹⁰¹⁶²

f) Dava zamanaşımı: İİK'da dava zamanaşımı öngörölmemiştir. Bunun anlamı; borçlunun yükümlülüğünü yerine getirmediği sürece, bu yükümlülükle ilgili olarak borçlunun *tazyik hapsine* karar verilebilir.¹⁰¹⁶³

g) Ceza zamanaşımı: Kararın kesinleşmesinden itibaren *iki yıl* geçince ceza zamanaşımı gerçekleşir.

¹⁰¹⁵⁷ KÜRTÜL, M. age. s: 460

¹⁰¹⁵⁸ AKYAZAN, S. a.g.e. s: 219

¹⁰¹⁵⁹ KÜRTÜL, M. age. s: 462 - GÜNAY, M. age. s: 192

¹⁰¹⁶⁰ Bknz: 17. HD. 31.5.2005 T. 12213/5938

¹⁰¹⁶¹ KÜRTÜL, M. age. s: 461 - YAŞAR, O./GÖKCAN, H.T./ARUÇ, M. Türk Ceza Kanunu, 2010, s: 969

¹⁰¹⁶² Bknz: 16. HD. 23.8.2007 T. 3645/4262

¹⁰¹⁶³ ÖZGENÇ, İ. Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi, 3. Bası, s: 622 - KÜRTÜL, M. age. s: 461

122) Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin “Kıdem Tazminatı”, “İhbar Tazminatı” ve “Diğer Sosyal Haklar”a Dayalı Olarak Açılan ‘Tasarrufun İptali Davaları’nda, Bu Alacakların Doğum Tarihinin ‘İş Akdinin Feshedildiği Tarih’ Değil ‘İşe Giriş Tarihi’ Olduğuna Dair Yeni İçtihatlarının (Görüşünün) Düşündürdükleri

(İzmir Barosu Der. Mayıs/2016, S: 264-270 - İstanbul Barosu Der. Ocak-Şubat/2017, C: 91, S: 2017/1, S: 42-46, Denizli Barosu Dergisi, 2017, S: 30-43)

“Tasarrufun iptali davası”nın dinlenebilmesi için; *‘davacı-alacaklının alacağının dava konusu tasarruftan önce doğmuş olması’* gerekli midir? Başka bir deyişle; davacı-alacaklı *‘kendi alacağının doğum tarihinden önce yapılan tasarrufların iptalini’* isteyemez mi?

Tasarrufun iptali davalarına ilişkin kararları temyizen incelediği dönemde **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi** *“iptal davasının açılabilmesi için, alacağın iptale tabi tasarruftan önce veya sonra doğmuş olmasının önemli olmadığını”*¹⁰¹⁶⁴ -mutlak olarak ve isabetli şekilde- belirmişken daha sonra bu kararları temyizen incelemeye başlamış olan **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**^{10165 10166} ve bugün bu kararları temyizen incelemekte olan **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**¹⁰¹⁶⁷ ve **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu**¹⁰¹⁶⁸ ısrarla *“tasarrufun iptali davası açılabilmesi için davacı-alacaklının alacağının, iptale konu tasarruftan önce doğmuş olması gerektiğini”* belirtmiştir...

Doktrinde¹⁰¹⁶⁹ tartışmalı olan bu konu hakkında biz öteden beri *“tasarrufun iptali davalarında davacı-alacaklının alacağını, iptale konu tasarruftan önce veya sonra doğmuş olmasının önem taşımaması gerektiği”* görüşünde olduğumuzu¹⁰¹⁷⁰ belirtmekteyiz. Çünkü; tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için *“tasarrufişleminin borcun doğum tarihinden önce yapılmış olması”* bir ‘ön şart’ olarak alınırsa borçlular-bugün uygulamada çok sık karşılaştığımız gibi- bilinçli olarak (yaptığı tasarrufun iptal edilmemesini sağlamak için) *önce* malvarlığını elden çıkarıp *sonra* -bu durumunu bilmeyen ve bilmesi de mümkün olmayan- üçüncü kişilere borçlanırlar. Bugün bir kişi ile hukuki ilişkide bulunacak kimsenin, onun malvarlığı hakkında önceden bilgi sahibi olması, ülkemizde hemen hemen olanaksızdır. Bu amaçla kendisinden bilgi isteyen bir kişiye hangi banka ya da özel-resmi kuruluş olumlu yanıt verir. Tapu sicil müdürlüklerinde hala isme (soyadına) göre tutulmuş bir fihris dahi yoktur. Bu davalar bankalar dışında herkes tarafından açılabilirdiğinden davacı-alacaklının *“basiretli bir tacir gibi davranmadığı”*, ‘ticari ilişkide bulunduğu kişinin malvarlığını önceden araştırmadığı’ da her olayda ileri sürülemez...

¹⁰¹⁶⁴ Bknz: 13. HD. 25.06.1979 T. E: 3011, K: 3730 www.e-uyar.com

¹⁰¹⁶⁵ Bknz: 15. HD. 10.03.2005 T. 6645/1365; 10.03.2005 T. 6646/1364; 14.12.2004 T. 965/6501; 23.09.2004 T. 3966/4595; 23.06.2004 T. 367/3525; 24.02.2004 T. 306/960 vb.

¹⁰¹⁶⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi 3. Baskı, 2014, C: 3, s: 4372- www.e-uyar.com

¹⁰¹⁶⁷ Bknz: 17. HD. 29.06.2015 T. 7716/9218; 16.06.2015 T. 4461/8760; 16.06.2015 T. 4397/8759; 25.05.2015 T. 21071/7629; 25.05.2015 T. 1858/7614; 05.05.2015 T. 21092/6686; 05.05.2015 T. 10606/6636; 21.04.2015 T. 6674/6057; 21.04.2015 T. 21492/6052; 07.04.2015 T. 1719/5522; 07.07.2015 T. 15090/5512; 31.03.2015 T. 16833/5185; 23.03.2015 T. 16355/4593; 23.03.2015 T. 3460/4631; 12.03.2015 T. 18146/4159; 10.03.2015 T. 17905/4042; 09.03.2015 T. 17616/3986; 09.03.2015 T. 17290/3983; 26.02.2015 T. 16319/3429; 19.02.2015 T. 19310/2984 vb. - www.e-uyar.com

¹⁰¹⁶⁸ Bknz: HGK. 28.03.2012 T. 17-25/241; 13.10.2010 T. 17-399/498; 01.12.2004 T. 15-553/624; 30.10.2002 T. 15-849/861 vb. www.e-uyar.com

¹⁰¹⁶⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e. C: 3, s: 4369 vd.-www.e-uyar.com

¹⁰¹⁷⁰ Bknz: UYAR, T. Gereççeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi C: 12, 2. Baskı, 2009, s: 18883 vd.- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, C: 2, 4. Baskı, 2011, s: 1564 vd.- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4369)

Bu hususların İcra ve İflas Kanunu’nda yapılacak değişiklikleri belirleyerek yeni bir İcra ve İflas Kanunu hazırlamakla görevlendirilmiş olan bilim komisyonunca da değerlendirilmesini temenni ediyoruz...

“Kıdem tazminatı”, “ihbar tazminatı” ve “diğer sosyal haklar”la ilgili olarak işveren- den olan alacağını işverenin mevcut malvarlığından alamamış olduğu için, işverenin ‘bu borçlarını ödememek için yaptığı’ ‘kendisinden mal kaçırmak amacına yönelik’ tasarrufların iptali için açtığı tasarrufun iptali davasında davacı-alacaklının (işçinin) alacağı hangi tarihte doğmuş sayılacaktır? Başka bir deyişle bu durumda davacı-alacaklının (işçinin) alacağı “iş akdinin işveren tarafından feshedildiği tarihte” mi yoksa “işçinin, işe girdiği tarihte” mi doğmuş sayılacaktır? Eğer davacı-alacaklının (işçinin) alacağı “iş akdinin feshedildiği tarihte” doğmuş sayılırsa davacı-alacaklı, işverenin bu tarihten önce yaptığı mal kaçırma amacına yönelik tasarruflarının iptalini isteyemeyecek, buna karşın, davacı-alacaklının alacağının “işe girdiği tarihte” doğmuş olduğu kabul edilirse, o zaman davacı-alacaklı (işçi) işverenin iş akdini feshettiği tarihten önce yaptığı mal kaçırma amacına yönelik tasarrufların iptalini isteyebilecektir...

Yüksek mahkeme (Yargıtay 15. Hukuk Dairesi), tasarrufun iptali davalarına ilişkin olarak yerel mahkemelerce verilmiş olan kararları temyizen incelediği dönemde;

“Davacının tasarrufun iptali amacıyla açtığı bu dava, ‘davacının kıdem tazminatı alacağının davanın karara bağlandığı 12.6.1991 günü doğduğu, oysa tasarrufun bu tarihten önce yapıldığı’ görüşüyle reddedilmiştir. Halbuki, davacı, davalı borçlunun işyerinde hizmet akdine bağlı olarak çalışırken 30.12.1990’da işine son verilmiş ve böylece ihbar, kıdem ve diğer sosyal haklarına bu tarihte hak kazanmıştır. Öyle olunca mahkemenin ‘tasarrufun alacaktan önce doğduğuna’ ilişkin görüşünde isabet yoktur. Ne var ki, mahkemece davanın diğer şartları ve esası hakkında bir inceleme yapılmamıştır.

Bu durumda mahkemece, ‘borçlunun aciz halinin gerçekleşip gerçekleşmediği (İ.İ.K. 105. mad.) ve tasarrufun alacaklıdan mal kaçırmak amacıyla yapılıp yapılmadığı’ konusunda işin esasına girilerek ve toplanan delillerle değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçelerle davanın reddi doğru görülmemiştir.

15. HD. 21.10.1993 T. E: 2949, K: 4135”

şeklinde içtihatla bulunmuşken, bugün yerel mahkemelerin bu konudaki kararlarını temyizen incelemekte olan **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** ise;

–“Davacı alacaklı vekili, borçlu şirkette 01.02.2006 ve 15.01.2010 tarihleri arasında çalıştığını ve iş akdinin haksız feshi nedeni ile işçilik alacağı olduğunu, davalı borçlu şirketin dava konusu iş makinesini muvazaalı olarak diğer T. şirketine devrettiğinden bu devrin iptaline karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, davacının, T. İnş. Ltd. Şti. bünyesinde çalışırken 15.01.2010 tarihinde iş akdinin fesh edildiği, B.... 1. Asl. H. Mah.nin 2010/197 E. sayılı dosyasından işçi alacağı için dava açıldığı ve 04.08.2011 tarihinde karar verildiği, dava konusu aracın ise alacağın doğumundan 10 ay önce 09.03.2009 tarihinde satıldığı, tasarrufun borcun doğumundan önce alacağı engelleme kastı ile yapıldığının ispatlanamadığından bahisle reddine karar verilmiş; hüküm davacı alacaklı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava İİK. ’nin 277 ve devamı maddelerine dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davasına ilişkindir.

Davacının alacağı, kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, genel tatilde çalışma türünden gerçekleşen alacağa ilişkindir. İş akdi 15.01.2010 tarihinde feshedilmiş ise de kıdem tazminatı ve bir kısım işçi alacaklarının hesabında davacının işe girdiği 01.02.2006 tarihinden hesaplama yapıldığından borcun doğumunun bu tarih olarak esas alınması gerekmektedir. Dairemizin yerleşmiş uygulaması da bu yöndedir.

Mahkemece, tasarrufun borcun doğumundan sonra yapıldığı kabul edilerek diğer deliller birlikte değerlendirildikten sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

17. HD. 25.05.2015 T. 2013/21071, K: 7629”

-“Davacı vekili ‘davalılardan G. M. Mak. İnş. Taah. ve Tic. AŞ.’nin müvekkiline olan borcu nedeniyle hakkında yaptıkları icra takibi sırasında borcuna yetecek haczi kabil malının bulunmadığını, ancak kendisine ait 2 adet aracı adresi ve yetkili kişileri aynı olan diğer şirkete sattığını’ öne sürerek ‘satış işlemlerinin iptâlini’ talep etmiştir.

Davalılardan Y. Mühendislik AŞ. ‘davanın reddini’ talep etmiştir.

Mahkemece ‘davanın reddine’ karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Mahkemece ‘davanın kanıtlanamadığı’ düşüncesiyle reddine karar verilmişse de varılan sonuç, toplanan delillere ve yasaya uygun düşmemektedir. **Tasarrufun iptâli davalarında davacı alacağı, tasarruf tarihinden önce gerçekleşmiş olması şartı gereklidir. Davacı alacağı kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, genel tatildeki çalışma bedeli türünden gerçekleşen alacaklardır.** Davacı bu hakları için 4.10.2002 tarihinde dava açmıştır. **Sözü edilen hak ve alacakların, 31.5.2001 tarihindeki iş akdinin feshedilmesinden geriye doğru olan dönemle ilgili olduğu kuşkusuzdur.** Davalı borçlu araç satışlarını 23.1.2001’de gerçekleştirmiştir.

Bu hale göre araç satışları (iptâli istenen tasarruflar) davacı alacağının doğumundan sonra yapılmıştır. Mahkemece bu olgunun gözden kaçırılması isabetli değildir. Davalı borçlu anonim şirket, sözü edilen 2 adet aracını diğer davalı G. M. İnşaat Makine İmalat Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi’ne satmıştır. Satıcı ve alıcı şirketlerin unvanlarında son derece benzerlik bulunmaktadır. Ayrıca satıcı borçlu şirketin ortaklarından C. G., alıcı şirketin kurucu ortakları arasında yer almaktadır. Daha sonra da satın alan şirket unvan değişikliği yaparak Y. M. Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi adını almıştır. Araçların satış değerleri ile gerçek değerleri arasında önemli derecede fark bulunmaktadır. Açıklanan olgular ve toplanan deliller gözönünde bulundurulmalı, İİK.’nin 277 ve müteakip maddelerindeki hükümler doğrultusunda değerlendirme yapılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu üzere karar verilmesi doğru değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerden ötürü davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün bozulmasına...

17. HD. 10.07.2008 T. E: 2790, K: 3912”

şeklinde yani “...kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, genel tatildeki çalışma ücreti türünden gerçekleşen alacakların ‘iş akdinin feshedilmesinden geriye doğru olan dönemle ilgili olduklarından’, bu alacakların doğum tarihinin işe giriş tarihi olduğunu...” kabul etmiştir.

“Tasarrufun iptali davalarında, davacı-alacaklının alacağının iptali konusu tasarruftan önce ya da sonra doğmuş olmasının önem taşımadığı” konusundaki görüşümüz -bütün alacaklar hakkında- benimseninceye kadar hiç olmazsa yukarıdaki kararlarda belirtilen işçi alacakları bakımından, bu alacakların “iş akdinin feshedildiği tarihte” değil “işe giriş tarihinde” doğduğunun kabul edilmesi isabetli olmuştur...

Av. Talih Uyar

123) Tasarrufun İptali Davası (İİK. m. 277 vd.) ve İtirazın İptali Davası (İİK. m. 67) Sırasında Konulan “İhtiyati Haciz” Ne Zaman ve Nasıl Kesin Hacze Dönüşür?*

(Legal Hukuk Dergisi, Şubat/2017, S: 170, s: 751-755)

Açılan ‘tasarrufun iptali davası’(İİK. m. 277 vd.) ve ‘itirazın iptali davası’ (İİK. m. 67) sırasında mahkemece -davacının talebi çerçevesinde- verilen “ihtiyati haciz kararı” uyarınca uygulanan “ihtiyati haciz” ne zaman kesin hacze dönüşür?

Her iki dava türünde de lehine ‘davanın kabulüne’ ilişkin karar verilen davacı-alaçaklı, bu kararın kendisine tebliği üzerine İİK. m. 264/III uyarınca ‘bir ay içinde’ takip talebinde bulunmak zorunda mıdır? Mahkemece verilmiş olan ‘*ih̄tiyati haciz kararı*’ uyarınca uygulanan “ihtiyati haciz” ne zaman ve nasıl kesin hacze dönüşür (kesinleşir)?

Bilindiği gibi; İİK. m. 264’ de “*ih̄tiyati haczi tamamlayan merasim*” -yani; ihtiyati haczin nasıl ve ne zaman kesinleşeceği- düzenlenmiştir.¹⁰¹⁷¹ Başka bir ifade ile, ihtiyati haciz yaptırmış olan alacaklının bundan sonra yapması gereken işlemlerin neler olduğu bu maddede düzenlenmiştir.

Alacaklı iki şekilde ihtiyati haciz kararı almış olabilir: Ya; borçlusu hakkında “*dava açmadan*” veya “*icra takibinde bulunmadan*” önce ya da borçlusu hakkında açtığı “*dava*” veya “*icra takibi*” devam ederken -yani; “*dava*” veya “*icra takibi*”nden sonra ihtiyati haciz kararı almıştır.

Aldığı ihtiyati haciz kararını uygulatmış olan alacaklının bundan sonra yapması gereken işlemler, uygulanan ihtiyati haciz kararının -az önce belirtilen- şekline göre, birbirinden farklı olarak kanunda belirtilmiştir.¹⁰¹⁷²

İcra ve İflas Kanunu’nun 264. maddesinin bu düzenlemesinin, tüm icra takiplerinin ve mahkemelerden alınan tüm ihtiyati haciz kararlarının icrai (kesin) hacze dönüşmesini kapsadığı söylenemez. Bu maddede sadece “*genel haciz yolu ile takiplerdeki borca ve imzaya itiraz halleri*” (İİK m.264/II) öngörülmüştür.

Buna karşın, bu hüküm a) “Kambiyo senetlerine ilişkin özel haciz yolu ile takipte” borca (İİK m.169), imzaya (İİK m.170) ve *takip şekline* (İİK m.170/a) itiraz edilmesi halinde, b) “Borçluya icra emri gönderilen -ilamlı- takiplerde”, borçlunun “borca itiraz etmesi” halinde (İİK m.33) c) Borçlunun borca itiraz etmeksizin takibe ilişkin olarak yaptığı herhangi bir işlemde dolayı memur muamelesine karşı “şikayet” te bulunduğu (İİK m.16) hallerde uygulanamaz.¹⁰¹⁷³

Aynı şekilde;

a) *Tasarrufun iptali davası* sırasında mahkemece -İİK. m.281/II uyarınca¹⁰¹⁷⁴ verilmiş (ve infaz edilmiş) ihtiyati haciz kararının “*ne şekilde ve ne zaman kesinleşeceği*” bu maddede açıkça düzenlenmemiştir. İİK. m. 264/III burada kıyasen uygulanacak mıdır? **Doktrinde**¹⁰¹⁷⁵ tartışmalı olan bu konu hakkında **yüksek mahkeme**

* Bu yazı, bir dava dosyasına “hukuki mütalâa” (uzman görüşü) ‘HMK. m. 293’ olarak sunulmuştur.

¹⁰¹⁷¹ UYAR, T., İhtiyati Haczi Tamamlayan Merasim “İhtiyati Haczin Kesin Hacze Dönüştürülmesi” (Legal Huk. Der. Şubat/2009 s: 471-490)

¹⁰¹⁷² UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3.Baskı, 2014, C: 3, s: 4031 vd.

¹⁰¹⁷³ POSTACIOĞLU, Ş. İhtiyati haczi Tamamlayıcı Merasimle İlgili Bazı Meseleler (Ege Huk. Fak. D. 1980/1, s: 60 vd.)- UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. age. s: 4037 vd.

¹⁰¹⁷⁴ UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. age. C: 3, s: 4518 vd.

¹⁰¹⁷⁵ KUL, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1431 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 257 - UYAR, T. İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, 2. Baskı, s: 298. - UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. age. C: 3, s: 4522 - UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, 2011, C: 2, s: 1264. - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2015, s: 407 vd. -DEYNEKLİ, A./SALDIRIM, M. Öğretide ve Uygulamada İhtiyati Haciz, 2011, 3. Baskı, s: 181 vd. - ÖZEKES,

¹⁰¹⁷⁶ hiç tereddüt etmeden, öteden beri “İİK. m.281/II’de düzenlenmiş olan ihtiyati haczin, İİK. m.257 vd.daki ihtiyati hacizden farklı olduğunu, davayı kazanan alacaklının İİK. m.281/II kapsamındaki ihtiyati haczin devamı olan ilamı bir aylık süre içerisinde icra dairesine ibraz etmek zorunda bulunmadığını, (İİK. m. 264/III) hükmünün burada uygulanmayacağını, tasarrufun iptali davası sırasında verilen ihtiyati haczin ‘tasarrufun iptali kararı’ ile kesin hacze dönüşmüş olacağını” belirtmiştir.

Kanımızca da; açılan tasarrufun iptali davasında alacaklının talebi üzerine, mahkemece verilen ihtiyati haciz kararı, mahkemenin ‘davanın kabulü’ (‘tasarrufun iptali’) kararı ile kendiliğinden kesin hacze dönüşmüş olduğundan, alacaklı, ‘kararın kendisine mahkemece tebliğinden itibaren bir ay içinde takip talebinde bulunmak’ (İİK. m. 264/III) zorunda değildir. Çünkü daha önce kendisi tarafından yapılmış bir icra takibi mevcut olduğundan, mahkemece verilen ‘tasarrufun iptaline ilişkin kararı’ bu dosyaya -bir aylık süre ile bağlı kalmaksızın- ibraz etmekle yetinebilir. Alacaklının bu durumda tekrar borçlu hakkında ‘takip talebi’nde bulunması, ‘mükerrer takip’ niteliğini taşır. Bunun da yapılmasına hukuken ve fiilen olanak yoktur...¹⁰¹⁷⁷

b) İtirazın iptali davası (İİK. m. 67) sırasında mahkemece verilmiş (ve infaz edilmiş) ihtiyati haciz kararının “ne şekilde ve ne zaman kesinleşeceği” de İİK. m. 264’de açıkça düzenlenmemiştir.

Bilindiği gibi, itirazın iptali davasını (İİK. m.67) kazanan alacaklının, ilamsız icra takibine devam edebilmesi için, itirazın iptali kararının kesinleşmesi şart değildir.¹⁰¹⁷⁸
¹⁰¹⁷⁹

Davacı-alacaklının talebi üzerine, açılan itirazın iptali davasında mahkemece verilen ihtiyati haciz kararı, mahkemenin “itirazın iptali, davasının kabulüne ve takibin devamına” ilişkin kararı verdiği tarihte -tıpkı; “tasarrufun iptali davasının kabulüne” ilişkin kararın verildiği tarihte olduğu gibi¹⁰¹⁸⁰- k e n d i l i ğ i n d e n kesin hacze dönüşür. Bunun için davacı-alacaklının ayrıca “itirazın iptaline ilişkin mahkemenin kararının kendisine tebliğinden itibaren bir ay içinde takip talebinde bulunmasına” gerek -ve hatta imkân- yoktur. Çünkü; itirazın iptali davası açmış olan alacaklı, daha önce, borçlu hakkında “takip talebi”nde bulunduktan sonra ona “ödeme emri” göndermiş ve onun süresi içinde ödeme emrine itiraz edip takibi durdurmasından sonra, borçluya karşı “itirazın iptali davası” nı açmıştır. İtirazın iptali davasını kazanmış olan alacaklı, itirazın iptaline ilişkin ilamın kendisine tebliğinden sonra -İİK. m. 264/III’e göre- ‘bir ay içinde’ borçlu hakkında takip talebinde bulunamaz. Çünkü, zaten borçlu hakkında daha önce yapılan bir icra takibi (ve onun içinde) bir “takip talebi” mevcuttur.

Ayrıca yüksek mahkemenin son içtihatları gereğince “itirazın iptali ilamının borçlu hakkında ayrı takip yapılarak icraya konulması” mümkün olmayıp, mutlaka “asil icra

M. İhtiyati Haciz, 1999, s: 392. - DEYNEKLİ, A. İİK’nun 268.Maddesinde 4949 Sayılı Kanunla Değişiklik Yapıldıktan Sonra Alınan İhtiyati Hacizlerde Hacze İştirak Derecesi (Tür. Bar. Bir. Der. S: 57, Mart-Nisan/2005 s: 177 vd.)

¹⁰¹⁷⁶ Bkz. 17. HD. 18.10.2010 T. 8591/8433; 19. HD. 24.06.2009 T. 5586/6192; 17. HD. 30.03.2009 T. 6138/1826; 17. HD. 10.03.2008 T 3025/1137; 15. HD. 31.01.2007 T. 6494/494; 19. HD. 17.02.2005 T. 4602/1453; 19. HD. 07.02.2005 T. 4371/7720

¹⁰¹⁷⁷ İİK. m. 281/II’de, tasarrufun iptali davası sırasında verilmiş olan ihtiyati haciz kararının ne zaman ve nasıl kesinleşeceği konusunda açık bir hüküm bulunmadığından -ve yukarıda belirttiğimiz gibi; “ihtiyati haczi tamamlayan مراسم” başlıklı İİK. m. 264’ün özellikle üçüncü fıkrasının da bu durumda uygulanma imkanı bulunmadığından- İİK. m. 281/II’ye bu konuda, “Mahkemece verilmiş bulunan ihtiyati haciz kararının, esas kararın verildiği tarihte kendiliğinden kesin hacze dönüşeceği” konusunda özel bir hükmün -son cümle olarak- eklenmesi isabetli olacaktır.

¹⁰¹⁷⁸ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s: 915. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK Şerhi, C: 1, s: 1002 vd.

¹⁰¹⁷⁹ Bkz. 12. HD. 29.11.2011 T. 8304/25218; 17.05.2011 T. 28825/9799; 24.12.2007 T. 21708/23957; 27.05.2004 T. 9686/13482; 09.10.2003 T. 15660/1958; 06.10.1997 T. 9362/10508

¹⁰¹⁸⁰ Bkz. Yuk. Dipnot: 6 civarı.

takep dosyasına ibraz edilmesi” zorunlu olduğundan¹⁰¹⁸¹, itirazın iptaline ilişkin ilamın hukuken de ayrı takep konusu yapılması mümkün değildir.¹⁰¹⁸²

*

Bir uyuşmazlıkta;

-Davacı- alacaklı vekili Av. ... tarafından../... tarihinde müvekkili ..... adına borçlu ... İnşaat Taahhüt, Ticaret, Emlak, Turizm, Nakliye, Gıda, Sanayi, İthalat, İhracat Limited Şirketi hakkında ....., USD karşılığı ....., TL'nin tahsili için takep talebinde bulunulup borçluya örnek: 7 “ödeme emri” gönderilmiştir.

-Borçlunun süresi içinde ödeme emrine itiraz edip hakkındaki takibi durdurmasından sonra, alacaklı vekili../... tarihinde “*ihiyati tedbir*” talepli olarak “*itirazın iptali davası*” açmış, mahkemece../...tarihinde bu talebin reddedilmesi üzerine../... tarihinde -İİK.'nin 281/II. maddesi uyarınca- alacaklı vekili “*ihiyati haciz*” istemiş ve bu kez talebi yerinde bulan mahkemece, alacaklı vekilinin talebi doğrultusunda “*ihiyati haciz kararı*” verilmiş ve yargılama sonunda -../... tarihinde- “*itirazın iptali davasının kabulüne, takibin devamına....*” karar verilmiştir.

-Mahkemenin “*itirazın iptaline, takibin devamına...*” ilişkin kararını alan alacaklı vekili -daha önce başlattığı icra takep dosyası olan- ..... İcra Müdürlüğü'nün ../... sayılı takep dosyasına../... tarihinde başvurarak “*dosyaya sunduğumuz ilam gereğince takibe yapılan itiraz kaldırılmıştır. Karar gereği takibin aslı ....., USD üzerinden devamı için gereğinin yapılmasını, mahkeme tarafından verilen ihiyati haczin aynı sırayı korumak kaydı ile kesin hacze dönüştürülmesine karar verilmesini talep ederim....*” şeklinde talepte bulunmuş, icra müdürlüğünce “*derece kararı satıştan sonra yapıldığından, şu aşamada işlem yapılmasına yer olmadığına, haciz tatbiki talebinin reddine...*” denilerek, alacaklı vekilinin talebi -aynı tarihte- reddedilmiştir....

Yukarıda da belirttiğimiz gibi; “*tasarrufun iptaline*” ilişkin ilamlarda olduğu gibi “*itirazın iptaline*” ilişkin ilamlarda da ‘davanın kabulüne’ ilişkin kararın verildiği tarihte, mahkemece daha önce verilmiş olan ‘ihiyati haciz kararı’ k e n d i l i ğ i n d e n kesin hacze dönüşmüş olduğundan, icra müdürlüğünce, alacaklı vekilinin haklı talebinin kabul edilerek bu durumun -yani; “*ihiyati haciz kararının kendiliğinden davanın kabul edildiği tarihte kesin hacze dönüşmüş olduğu*”nun tapu sicil müdürlüğüne bildirilmesi isabetli olurdu. İcra müdürlüğünün ret kararında geçen “*derece kararı*”nın, alacaklı vekilinin talebi doğrultusunda tapuya yazı yazılması ile bir ilgisi bulunmamaktadır... 11.11.2016

¹⁰¹⁸¹ Bkz. 8. HD. 25.02.2016 T. 22967/3277; 8. HD. 14.10.2014 T. 22530/18273; 8. HD. 13.01.2014 T. 12873/62

¹⁰¹⁸² Bu nedenle, uygulamada bu konuda ortaya çıkan tereddüdü ortadan kaldırmak için İİK. m. 67'ye “Hakim, alacaklının talebi üzerine ihiyati haciz kararı verebilir. Verilecek bu karar, itirazın iptali kararı ile kendiliğinden kesin hacze dönüşür.” şeklinde bir hükmün maddeye eklenmesinin yararlı olacağını düşünüyoruz.

124) “Elektronik Posta Verileri”nin “Yazılı Delil” ya da “Delil Başlangıcı” Olarak Senedin “Teminat Senedi” Olup Olmadığının İspatındaki Rolü

(Terazi Hukuk Der. Ocak/2017, S: 125, S: 90 - 92)

Bilindiği gibi; bir “*kambiyo senedi*”nin teminat senedi olduğunun kanıtlanması halinde bu senet ‘*kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip*’e (İİK.m.167-170b) konu edilemez. Çünkü, bu durumda “*bononun zorunlu geçerlilik koşullarından olan*” ‘*kayıtsız şartsız belirli bir para ödeme vaadi*’ (TTK.m.776-(1-b)) olma özelliği ortadan kalkar. Başka bir deyişle; ‘*bono*’ bu durumda “*mücerret borç ikrarını içeren bir senet*’ olmaktan çıkar.^{10183 10184}

Aynı şekilde bu durumda “*çekin, kayıtsız şartsız belirli bir paranın havale emri*” (TTK.m. 780/(1)-a) özelliği ortadan kalkar ve bu çekin ‘*kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip*’e (İİK.m.167-170/b) konu olması mümkün olmaz.^{10185 10186}

“*Teminat senedi*” olduğu kanıtlanan bir bono/çek “genel haciz yoluyla takip”e (İİK.m.60 vd.) konu edilemez. Edilirse, borçlunun süresi içinde (İİK.m.62) yapacağı itiraz ile takibin durmasından (İİK.m.66) sonra takibin devamı için ne “*itirazın kaldırılması*” (İİK.m.68) ve ne de “*itirazın iptali*” (İİK.m.67) istenemez...

Borçlunun, takibin şekline (takip dayanağı belgenin türüne) göre, süresi içinde icra mahkemesine veya ya da icra dairesine itiraz edip hakkındaki takibi durduramamış olması halinde, borçlu (dava konusu olayda olduğu gibi), takip konusu borcu ödeyinceye kadar *menfi tesbit* davası (İİK.m.72) açarak da “takip konusu senedin” “teminat senedi” olduğunu ileri sürerek ‘*borçlu olmadığının tespitini*’ isteyebilir.^{10187 10188}

Takip (ya da dava) konusu senedin ‘*teminat senedi*’ olduğu nasıl ispat edilebilir? Senedin ‘*teminat senedi*’ olduğu ancak *kesin delillerle* (özellikle; “*yazılı belge*” ve “*ye-min*” ile) ispat edilebilir.^{10189 10190}

Bir senedin ‘*teminat senedi*’ sayılabilmesi için ‘*neyin teminatı olduğu*’ nun (yani; düzenlenmiş olan bir kredi sözleşmesinin, eser sözleşmesinin, avukatlık ücreti sözleşmesinin, kambiyo sözleşmesinin vs. açıkça –senet üzerinde ve ayrı bir belgede “protokolde”-) belirtilmiş olması gerekir.^{10191 10192}

¹⁰¹⁸³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra Hukukunda Kambiyo Senetleri, 2013, 4. Baskı, s: 8 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2014, 3. Baskı, C: 2, s: 2960 vd.

¹⁰¹⁸⁴ Bknz: 12. HD. 03.11.2011 T. 5156/21592; 11.07.2011 T. 280/15065; 12.05.2011 T. 28039/9318; 21.03.2011 T. 20415/4062; 10.03.2011 T. 22503/3169; 17.02.2011 T. 20733/1012; 06.03.2007 T. 1489/3982; 26.12.2006 T. 21620/24850; 19.12.2006 T. 20938/24153 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰¹⁸⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Kambiyo Senetleri, s: 58 vd.- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 2994

¹⁰¹⁸⁶ Bknz: 12. HD. 01.12.2011 T. 27315/25797; 21.12.2003 T. 27908/624; 20.09.2011 T. 844/16089; 11.07.2011 T. 280/15065; 21.03.2011 T. 20415/4062; 06.03.2000 T. 2943/381210.03.2011 T. 22503/3169 vb. (www.euyar. com)

¹⁰¹⁸⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz (Menfi) Tespit ve Geri Alma (İstirdat) Davaları, 2015, 4. Baskı, s: 126 vd.; s: 318 vd.

¹⁰¹⁸⁸ Bknz: 19. HD. 29.05.2014 T. 6238/10025; 27.03.2014 T. 17774/6020; 29.01.2014 T. 15852/2180; 28.06.2012 T. 3643/10778; 06.06.2012 T. 1981/9625; 21.05.2012 T. 1927/8557; 16.05.2012 T. 2103/8281; 30.04.2012 T. 15508/7287; 26.04.2012 T. 140/7096; 02.04.2012 T. 13576/5353; 18.02.2012 T. 8424/1694 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰¹⁸⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit ve Geri Alma Davaları, s: 706

¹⁰¹⁹⁰ Bknz: 19. HD. 07.03.2011 T. 6939/2889; 15.12.2010 T. 5026/14333; 09.06.2006 T. 3226/6246; 31.03.2010 T. 9939/3706; 02.06.2010 T. 8620/6783; 13.04.2010 T. 7270/4306; 11. HD. 27.11.1990 T. 4128/7589

¹⁰¹⁹¹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit ve Geri Alma Davaları, s: 675

¹⁰¹⁹² Bknz: HGK. 24.02.2010 T. 19-67/99 (www.e-uyar.com)

Bu nedenle, senette sadece “teminat” ibaresinin yazılmış olması o senedin “teminat senedi” sayılmasını gerektirmez.¹⁰¹⁹³

Hukukumuzda “*senetle ispat kuralı*”nın (HMK.m.200,201) istisnalarından birisi delil başlangıcı (HMK.m.202)dir. Gerçekten senetle ispatı gereken bir işlem hakkında **delil başlangıcı** varsa, o hukuki işlem ‘*tanık*’ dinletilerek de ispat edilebilir.(HMK.m.202/(1)).

“*Delil başlangıcı*” nedir? Delil başlangıcı, HMK.m.202/(2)’de şöyle tarif edilmiştir: “*Delil başlangıcı, iddia konusu hukuki işlemin tamamen ispatına yeterli olmamakla birlikte söz konusu hukuki işlemin tamamen ispatına yeterli olmamakla birlikte, söz konusu hukuki işlemi muhtemel gösteren ve kendisine karşı ileri sürülen kimse veya temsilcisi tarafından verilmiş veya kendisine gönderilmiş belgedir.*”

HMK.m.202’de (HUMK.m.292’den farklı olarak); “*yazılı delil başlangıcı*” ibaresinde yer alan “*yazılı*” sözcüğüne yer verilmemiş, “*delil başlangıcı*” ibaresi kullanılmıştır. Yani delil başlangıcının **yazılı** olma koşulu kaldırılmıştır.¹⁰¹⁹⁴

Bir belgenin “*delil başlangıcı*” olabilmesi için HMK.m.202/(2)’ye göre üç koşulun birlikte bulunması gerekir¹⁰¹⁹⁵:

1) Ortada bir “*belge*” bulunmalıdır. “*Belge*”nin ne olduğu HMK.m.199’da “*Uyuşmazlık konusu vakaların, (HMK.m.187) ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi verilerle elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzeyen bilgi taşıyıcıları*” şeklinde tanımlanmıştır.

2) Belge, *kendisine karşı (aleyhine) ileri sürülen kimse veya temsilcisi tarafından verilmiş veya gönderilmiş* olmalıdır.

3) Bu belgenin, varlığı iddia edilen hukuki işlemin *tam olarak ispata yeterli olmamakla beraber* o hukuki işlemin muhtemelen yapıldığını (onun varlığını) göstermesi gerekir.

Delil başlangıcının bulunduğu hallerde, hukuki işlemlerin senetle ispat zorunluluğu kalkmaktadır. Bunun yerine, delil başlangıcı ile birlikte *tanık* veya *diğer takdiri delillerle* iddianın ispatına çalışılır.

Delil başlangıcına ilişkin olarak HMK.m.202’de yapılan yeni düzenlemeyle hukukumuzda senetle ispat zorunluluğu önemli ölçüde yumuşatılmıştır.

HMK.nun 209. maddesinde belirtilen *yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi verilerle elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzeyen bilgi taşıyıcıların “delil başlangıcı”* olarak kabul edilmesi sayesinde, özellikle hazır olmayanlar arasındaki hukuki işlemin (örneğin bir satış sözleşmesinin) iddiasının ispatında, **tarafklar arasındaki email metinleri, sms mesajları, görüntülü mesaj kayıtları, faks metinleri** delil başlangıcı olabilecek ve hukuki işlem iddiaları *tanık* ile ispat edilebilecektir.¹⁰¹⁹⁶

Yürürlükten kalkan HUMK.’un 292. maddesi çerçevesinde, bir belgenin *delil başlangıcı* sayılabilmesi için aleyhine kullanılmak istenen kişi tarafından oluşturulmuş bir yazının bulunması zorunlu idi. Bu nedenle, düzenleyenin elinden çıkmamış olan *faks metni, fotokopi, elektronik metin, ses ve görüntü kaydı* “*delil başlangıcı*” sayılmıyordu.

¹⁰¹⁹³ Bknz: 19. HD. 13.04.2010 T. 7257/4300; 21.05.2012 T. 1927/8557 (www.e-uyar.com)

¹⁰¹⁹⁴ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T. Medeni Usul Hukuku, 2016, s: 417

¹⁰¹⁹⁵ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, 2016, s: 367 – KURU, B. Yazılı Delil Başlangıcı (Prof.Dr. Ejder Yılmaz Armağanı), 2014, s: 1383 vd. - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T. a.g.e., s: 418 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 2016, 4. Bası, s: 435 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. Medeni Usul Hukuku, 2013, 14. Bası, s: 751

¹⁰¹⁹⁶ PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. a.g.e., 4. Bası, s: 436; a.g.e. 14. Bası, s: 753

Ancak, yeni düzenlemeyle ‘*yazılı olma koşulu*’ kaldırılmış ve aleyhine kullanılmak istenen kimse veya temsilcisi tarafından verilmiş ya da gönderilmiş olan tüm belge türlerin “*delil başlangıcı*” olabileceği kabul edilmiştir. (HMK.m.202/(2))¹⁰¹⁹⁷

Belirttiğimiz nedenlerle artık yeni HMK.’nın 202/(2). maddesinin açık hükmü karşısında **elektronik verilerin** “*delil başlangıcı*” sayılacağı konusunda hiçbir tereddüt kalmamıştır.¹⁰¹⁹⁸

---

¹⁰¹⁹⁷ PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. a.g.e., 14. Bası, s: 752

¹⁰¹⁹⁸ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T. a.g.e., s: 418 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. a.g.e., 4. Bası, s: 436; 14. Bası, s: 752 vd. – KARSLI, A. Medeni Muhakeme Hukuku, 2012, 3. Baskı, s: 594 vd.

125) “İhtiyati Tedbir (HMK. M. 396) ve İhtiyati Haciz Kararının Teminatsız Değiştirilmesi / Kaldırılması” Kurumunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar*

(Terazi Hukuk Dergisi, Mart/2017, S: 127, s: 104-112)

z: İhtiyati tedbir kararı verilmesini gerektiren durum ve koşulların değişmesi halinde, talep üzerine, mahkeme, teminatsız olarak ihtiyati tedbiri değiştirebilir veya kaldırabilir (HMK. mad. 396).

İhtiyati haciz kurumu açısından benzer bir düzenlemeye ise yer verilmemiştir. Yani, ihtiyati haciz kararı verilmesine sebep olan durum ve koşulların değişmesi halinde, bu kararın değiştirilebileceği veya kaldırılabilirliğine dair İİK.’nda bir düzenleme bulunmamaktadır.

Anahtar kelimeler: İhtiyati Haciz Mahiyetinde İhtiyati Tedbir, Teminat

KONU: Ceza mahkemesince verilen “el koyma” ve hukuk mahkemesince -54 taşınmaz üzerine- “ihtiyati haciz mahiyetinde ihtiyati tedbir” konulması kararından sonra, ceza yargılamasında “el koyma kararı”nın kaldırılması üzerine, hukuk mahkemesi -sankiler aleyhinde ceza mahkemesince mahkumiyet kararı verilmesine, (yani; şartların davalılar aleyhine değişmesine) rağmen-, yaklaşık 8,5 yıl önce vermiş olduğu tedbirlerin, “*davacıların ancak 1.228.507,00 (Bir Milyon İki Yüz Yirmi Sekiz Bin Beş Yüz Yedi) TL tutarında teminat yatırılması halinde devamına*” karar verebilir mi?

Geçici hukuku koruma, “*uyuşmazlığın kesin hükümle sonuçlanmasına kadar geçen sürede tarafları kötü niyetli davranışlardan korumak*” adına, hak arama özgürlüğünün sağlanması için uygulanan hukuki ve zorunlu bir çare”dir.¹⁰¹⁹⁹

‘Geçici hukuki korumanın, hukukta **zayıfın korunmasına** da hizmet ettiği’ **doktrinde**¹⁰²⁰⁰,

“Hukuk sistemi, menfaatleri çatışan sùjeler arasında bir denge kurmaya çalışır. Çoğu zaman çatışan menfaatlardan biri tercih edilir... Hukuk kurallarının oluşturulmasında, yorumlanmasında ve bu kurallarda tanınan hakların yargısal yollardan gerçekleştirilmesinde göz önünde bulundurulmuş denge kurma amacı, menfaat dengesi kavramı ile ifade edilir. Menfaat dengesinin önemi, güçsüzlerin korunmasında ortaya çıkar... Geçici hukuki koruma olmadığı sürece, güçsüzün güçlünün direncini etkin bir şekilde kırması oldukça zordur...”

şeklinde açıkça ifade edilmiştir.

Yargılamanın yıllarca sürdüğü ve bunun için taraflarca özel çaba gösterildiği ülkemizde, davayı kaybeden taraf, dava konusunun icra edilmesini engellemek veya hükmedilecek alacağın tahsilini ileride imkansızlaştırmak için birçok yola başvurabilir. Özellikle, haksız fiilden (trafik kazası, *sahtecilik*, *dolanduruculuk* vb.) kaynaklanan tazminat/alacak davaları ile boşanma, işçilik alacakları vb. davalarda, davayı kaybedeceğini bilen/anlayan davalı, haklı olduğunu bildiği davacının hakkına/alacağına hiç kavuşmaması veya en azından geç kavuşmasını sağlamak için mal kaçırma faaliyetlerine de hemen başlamaktadır.

Kötüniyetli tarafın mal kaçırma amacına yönelik eylemlerine engel olmak adına, geçici hukuki koruma isteyen tarafın sınımlanabileceği yegane yol; davanın niteliğine göre, “*ihtiyati haciz*” veya “*ihtiyati tedbir*” uygulanmasını talep etmektir.

* Bu yazı, bir dava dosyasına “hukuki mütalâa” (uzman görüşü) ‘HMK. m. 293’ olarak sunulmuştur.
10199 PEKCANITEZ, H. Milletlerarası Tahkimde Geçici Hukuki Koruma Önlemleri, Milletlerarası Tahkim Semineri, 2013, s: 115 -ARSLAN, R. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Geçici Hukuki Korumalar Konusunda Getirdiği Yenilikler (Bankacılar Dergisi, 2013/Ocak, s: 7)

10200 ERİŞİR, E. Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, 2013, s: 12

Yüksek mahkeme de,

“Trafik kazasında davalıların murisinin ölmesi üzerine davalılar hakkında destekten yoksunluk nedeniyle maddi-manevi tazminat istemli açılan dava sebebiyle davalılar adına kayıtlı taşınır-taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacakları üzerine ihtiyati tedbir konulmasını talep edilmiş olup, mahkemece, talebin İİK. ’nun 257. maddesindeki koşullara uygun olduğu gerekçesiyle, borçlunun borca yetecek kadar menkul, gayrimenkul malları ile üçüncü şahıslardaki hak ve alacaklarının ihtiyaten haczine karar verilmesinin isabetli olduğunu”,¹⁰²⁰¹

“Davacı tarafın tazminat istemi haksız fiile dayanmakta olduğu ve olay tarihi itibarıyla muaccel hale geldiği anlaşılmakla olayda ihtiyati haciz koşullarının gerçekleşmesi nedeniyle talebin kabulü gerektiğini”¹⁰²⁰²

“Haksız eylemden kaynaklanan zarara ilişkin tazminatın haksız eylemin gerçekleştiği tarihte muaccel hale geleceğinin ve rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısının, borçlunun yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır ve taşınmaz mallarını ve alacaklarıyla diğer haklarını ihtiyaten haczettirebileceğini”,¹⁰²⁰³

-“Haksız fiilden kaynaklanan tazminat davalarında tazmin yükümlülüğünün olay tarihi itibarıyla muaccel hale geleceğini ve bu durumda geçici hukuki koruma yollarından biri olan ihtiyati hacizde yakın ispat koşulu gerçekleşmiş olduğundan, ihtiyati haciz mahiyetindeki tedbir talebinin incelenmesi gerektiğini”¹⁰²⁰⁴

“İhtiyati haciz isteyen TMSF, diğer borçlunun haksız fiilinden dolayı istihdam eden sıfatıyla sorumlu tutulup, takip üzerine borcu ödemek zorunda kaldığından yaklaşık ispat kuralına göre TMSF’ nin diğer borçlu hakkında ihtiyati haciz talep etmesinin mümkün olduğunu ve yaklaşık ispat kurallarının göz ardı edilerek işin yargılamayı gerektirdiğini”¹⁰²⁰⁵

“Zarar; haksız eylemden kaynaklandığından, tazminatın, haksız eylemin gerçekleştiği tarihte muaccel hale geldiğini; muacceliyetin, alacaklı tarafından talep ve dava edilebilir hale gelmiş olma anlamında olduğundan ve davacının maddi zararlarının olabileceği kuvvetle muhtemel olduğundan, alacağı rehinle temin edilmeyen davacının, ihtiyati haciz talebinin kabulü gerektiğini”¹⁰²⁰⁶

“6098 s. TBK. mad. 117 gereğince, haksız fiillerde fiilin işlendiği tarihi itibarıyla borçlunun temerrüde düşmüş olacağını, iş kazası nedeni ile tazminat isteminde bulunan davacının amacı para alacağı olan bu tazminatını güvence altına almak olduğundan ihtiyati tedbir yoluna değil ihtiyati haciz yoluna başvurabileceğini, davacı vekilinin 'ihtiyati haciz' yerine 'ihtiyati tedbir' talep etmesi halinde de, davacının amacının para alacağını teminat altına almak olması karşısında, HMK. mad. 33 gereğince talep hakkında ihtiyati haciz hükümlerinin uygulanması ve bu hükümler çerçevesinde talebin değerlendirilmesi gerektiğini”¹⁰²⁰⁷

belirtmiştir.

I- Makale konusu uyuşmazlık, yerel mahkemenin, geçici hukuki koruma tedbiri olarak vermiş olduğu bir ara karara dayalı olup, bunu değerlendirmeden önce, taraflar arasında görülmekte olan davaları belirtmekte fayda görüyoruz.

Kuzey İrlandalı (27 aile =) 56 kişi, Türkiye’de gayrimenkul almak amacı ile para gönderdikleri K. O., K. C. A. ve (eşi) H. B. tarafından “dolandırıldıkları”, “kendilerine sahte tapular gönderildiği” iddiasıyla Türkiye ve Kuzey İrlanda’da birden fazla dava açmıştır:

¹⁰²⁰¹ 17. HD. 17.12.2015 T. E: 10399, K: 14299 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁰² 17. HD. 05.05.2016 T. 6270/5522 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁰³ 4.HD. 03.12.2012 T. E: 11633, K: 18356 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁰⁴ 21. HD. 26.09.2012 T. E: 13821, K: 15625; 21. HD. 17.10.2012 T. E: 18942, K: 17672; 21. HD. 20.02.2013 T. E: 980, K: 2982 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁰⁵ 19. HD. 20.04.2016 T. E: 595, K: 6900 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁰⁶ 4. HD. 14.03.2016 T. E: 1365, K: 3286 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁰⁷ HGK. 20.12.2013 T. E: 21-1791, K: 1676 (www.e-uyar.com)

-B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi (2008/... E):

Kuzey İrlandalı davacıların, K. O., K. C. A. ve H. B. aleyhine açtığı **alacak (tazminat)** davası B. 3. Asliye Hukuk Mahkemesi’nde görülmekte olan davadır (E: 2008/...).

Daha sonra, B... 2 Asliye Hukuk Mahkemesi (2008/... E.), B. 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (2008/... E.) ve B... 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (2010/...) görülmekte olan ve aynı kişilere karşı açılan alacak davaları, B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi’nde görülmekte olan (2008/... E.) dava ile birleştirilmiştir.

B... 1. Asliye Hukuk Mahkemesi’nde (2013/...) görülmekte olan ve N. A. aleyhine açılmış *elatmanın önemesi* davası da (**tapu iptal, tescil ve tazminat davası** olarak *ıslah* edilip) B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi’nde görülmekte olan (2008/... E.) dava ile birleştirilmiştir.

Bu davaların tamamı, 2008/... E. sayılı B. 3. Asliye Hukuk Mahkemesi’nde devam eden davada görülmektedir.

-M... 1. Ağır Ceza Mahkemesi (E: 2008/..., K: 2016/...):

Kuzey İrlandalı şikayetçilerin, şikayeti üzerine, K. O., K. C. A., H. B. A. aleyhine açılan M. 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülmekte olan ceza davasında 26.04.2016 tarihinde karar verilmiştir. Yerel mahkeme, özetle “...**29 ayrı dolandırıcılık tespit edilmiş ve sanıkların müştekilere karşı tacir ve şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında dolandırıcılık suçunu ... 29 olayda işledikleri... sanıkların resmi belgede sahtecilik suçundan da ... ayrı ayrı cezalandırılması gerektiğine...**” değinmiştir. Bu karar temyiz edilmiş olup henüz kesinleşmemiştir.

-Kuzey İrlanda B... Ceza Mahkemesi (K: .../...)

Kuzey İrlandalı şikayetçilerin şikayeti üzerine, sanık K. O. aleyhine açılan ceza davasında 10.02.2012 tarihinde verilen kararda (12/107092) özete “...**Sanık K. O. ’nun, davaların birinde toplam 21 adet aldatarak para transferi suçunu ve 4 adet hileli mal edinme suçunu içeren 25 maddeden; davaların ikincisinde, 143 adet aldatarak para transferi ve 8 hileli mal edinme suçundan oybirliği ile mahkum edildiğini, ... Mağdurların maddi kayıplar yaklaşık 3,9 milyon pound olduğu, ... Mağdurların çoğu hayatları boyunca biriktirdikleri paraları kaybettikleri, bir kısmı da halen banka kredisi ve mortgage ödemeleri yapmakta olduğu ... K. O. ’nun geç de olsa suçunu kabul ettiği...**” belirtilmiştir. Sanık K. O., İrlanda Mahkemesi’nce, 4 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılmış olup bu karar kesinleşmiştir.

II- (“İhtiyati Haciz” Mahiyetinde İhtiyati Tedbire İlişkin) Önceki Kararın Ara Karar ile Değiştirilmesi:

B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi’nce (2008/... Değişik İş) **19.03.2008 tarihinde**, 66 adet taşınmaz üzerine “**ihtiyati haciz mahiyetinde ihtiyati tedbir konulmasına**” karar verilmiştir. B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi, (eldeki) 2008/... E. sayılı dosyasından verdiği **31.03.2008 tarihli** TENSİP kararı ile tedbirlerin devamına karar vermiştir.

Makale konusu uyuşmazlıkta verilen ara kararı ise, aynı mahkeme tarafından **02.12.2016** tarihinde verilmiştir.

B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi’nin, önceki tedbir kararının, “...**davacının yatıra-cağı 1.228.507,00 TL. teminat ile devam etmesi gerektiği...**” şeklindeki 02.12.2016 tarihli ara kararını verilmesinden önce;

08.09.2016 tarihli bilirkişi raporunda “... H. B., K. C. A., K. O... arasında ticari bir ilişkinin olduğu, davalıların, davacılarından elde ettikleri bedel ile dava dışı arsa sahibi N. A. ile arsa pay karşılığı inşaat sözleşmesi akdederek 66 adet taşınmaz inşaat ettikleri, 12 tanesinin dava dışı ilgisiz kişilere satıldığını, kendi paylarına düşen 54 bağımsız bölüm üzerine tedbir konulduğunu, ...**davacıların ödemiş oldukları tutarların 66 adet gayrimenkulün inşasında kullanıldığının şüphe götürmeyecek derecede açık olduğu, ... İnşaa edilen taşınmazların davacılarından tahsil edilen bedeller ile finanse**

edildiği, davacıların bu bedelleri talep ettikleri, haklarının güvence altına alınması amacıyla daha önce 54 adet taşınmaz üzerine konulan tedbirlerin devamı konusunun mahkemenin takdirinde olduğu...” belirtilmiş,

Davacılar vekili, 29.09.2016 tarihli bilirkişi raporuna beyan dilekçesinde “...**Bilirkişi raporunu kabul ettiklerini, ...davalılara yapılan ilk ödeme tarihinden itibaren işletecek en yüksek ticari faiz, yargılama giderleri ve vekalet ücreti gibi ferilerin de tahsilini güvencede tutmak amacı ile yükselmekte olan döviz kurları da dikkate alınmak suretiyle 54 adet taşınmaz üzerindeki ihtiyati haciz mahiyetindeki ihtiyati tedbirin hüküm kesinleşinceye kadar devamına karar verilmesini...**” talep etmiş,

Davalılar vekili ise, 16.11.2016 tarihli bilirkişi raporuna itiraz dilekçesinde “...**Bilirkişi raporunun dikkate alınmamasını, ... her bir davacının kimden ne talep edebileceği konusunda rapor alınmasını, HMK. 389 ve İİK. 257 hükümlerine açıkça aykırı olarak verilen ihtiyati tedbir, ihtiyati tedbir mahiyetinde ihtiyati haciz ve ihtiyati haciz kararlarının kaldırılmasını ve bu konuda ilgili yerlere yazı yazılmasını, bu taleplerin kabul edilmemesi halinde, dava değerinin %15’inden az olmamak üzere davacılarından teminat alınmasına karar verilmesini**” talep etmiştir.

B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi, 02.12.2016 tarihli (talep: ihtiyati tedbir başlıklı) “**ara kararı**” ile; “... tarafların ... bilirkişi raporu ve tedbirlere itirazlarına yönelik beyanları ile... bilirkişi raporu ve tim dosya kapsamı dikkate alınarak 1.228.507,00 TL. teminat karşılığında, ... **54 adet bağımsız bölüm üzerine konulan ihtiyati haciz niteliğindeki hukuki koruma tedbirinin hüküm kesinleşene kadar devamına HMK. 87, İİK. 259/1 ve İİK. 265 uyarınca karar verilmiştir...**” şeklinde hüküm kurmuştur.

III- İtiraz süresi: “Hukuk devletine güven ilkesi”nin bir gereği olmasının yanı sıra, HMK ve İİK.’nin ilgili hükümleri uyarınca da, verilen **ihtiyati tedbir** (ya da **ihtiyati haciz**) kararına karşı ancak kanunda sayılan **sınırlı sebeplerle, süresinde itiraz** edilebilir ve bu kararlar ancak kanunda öngörülen durumlarda değiştirilebilir (veya kaldırılabilir).

İhtiyati tedbir kurumu; HMK.’nin 389 ile 399. maddeleri arasında düzenlenmiştir.

Buna göre, mahkemece, aksi belirtilmemişse, **ihtiyati tedbir kararının etkisi**, mahkemece esas hakkında **nihai kararın kesinleşmesine kadar** devam eder (HMK. mad. 397/2).

İhtiyati tedbir kararına karşı **itiraz ise, süreye tabidir.**

Buna göre aleyhine ihtiyati tedbir verilen, **BİR HAFTA içinde;** ihtiyati tedbirin “**şartlarına**” (HMK. mad. 389); “**mahkemenin yetkisine**” (HMK. mad.390/1); “**teminata**” (HMK. mad. 392) itiraz edebilir (HMK. mad. 394/3).¹⁰²⁰⁸

Aleyhine **tedbir kararı verilen/uygulanan kişi**, ancak mahkemenin kabul edeceği **teminat karşılığında** bu tedbirin **değiştirilmesini/kaldırılmasını** isteyebilir (HMK. mad. 395/1).

İhtiyati haciz kurumu ise, İİK.’nin 257 ile 268. maddeleri arasında düzenlenmiştir.

Borçlusu hakkında açtığı **dava devam ederken**, haklarını tehlikede gören alacaklı, mahkemeden ihtiyati haciz isteminde bulunarak, borçlunun malları üzerine **ihtiyati haciz** koydurmuş olabilir. Bu durumda, **davanın sonucuna kadar ihtiyati haciz devam eder.**

İhtiyati haciz istemi üzerine, duruşma açılmış ve borçlu dinlenmişse, duruşma sırasında borçlu alacaklının isteminin haksızlığını ileri sürüp kanıtlamak olanağına sahip olduğundan, ihtiyati haciz kararı verildikten sonra, bu karara itiraz edemez. Bu husus, Kanunda (mad. 265/I.c.2) açıkça belirtilmiştir.

İİK. mad. 265/I uyarınca, **borçlu**, “**ihtiyati haczin dayandığı nedenlere**”, “**yetkiye (ve göreve)**”, “**teminata (güvenceye)**” ilişkin itirazda bulunabilir.

Verilen ihtiyati haciz kararı ile menfaati ihlal edilen **üçüncü kişiler ise**, “ihtiyati haczin dayandığı sebepler” ve “teminat”¹⁰²⁰⁹ itiraz edebilir, “mahkemenin yetkisi”ne itiraz imkanı üçüncü kişilere tanınmamıştır...

Borçlu’nun ihtiyati haciz kararına itirazı, **YEDİ GÜNLÜK** süreye bağlıdır (İİK. mad. 265/I).¹⁰²¹⁰ **Menfaati ihlal edilen üçüncü kişiler** de, ancak, “**ihtiyati haczi öğrendikleri tarihten itibaren**” **YEDİ GÜN** içinde, ihtiyati hacze itiraz edebilirler (İİK. mad. 265/II).¹⁰²¹¹

“İhtiyati tedbirin uygulanması yüzünden menfaati ihlal edilen üçüncü kişiler” de, tedbiri öğrenmelerinden itibaren *bir hafta* içinde itiraz edebilirler. (HMK. mad. 394/3)¹⁰²¹²

Buna göre; davalılardan K., K. O., H.’nin yerel mahkemece uygulanan tedbire yönelik olarak 31.03.2008 tarihinden itibaren; davalılardan N. A. ise -tedbirin uygulandığı tarihte üçüncü kişi olduğundan- öğrenme tarihi olan ..... tarihinden itibaren “**teminata**” (ve tedbirin dayandığı nedenlere) yönelik itirazda bulunabilirdi. Bu tarihlerden sonra yapılan “*itirazların süresinden sonra*” yapıldığı gerekçesi ile reddi gerekir.

Hemen belirtelim ki, yerel mahkeme, 02.12.2016 tarihinde verdiği ara kararı “*ihtiyati hacze itiraz üzerine verilen bir karar*” olarak nitelendirmektedir. Yerel mahkemece “*...02.12.2016 tarihli arar karar ... ihtiyati haciz kararına itiraz üzerine verilen bir karar olup...*” şeklinde not düşülmüş olduğundan, bu durumda, “**ihtiyati hacizlerin kaldırılması veya teminat alınarak devam etmesi**” konusunda yapılan başvurunun, “**İİK. mad. 265/II uyarınca, bir haftalık süreden sonra yapıldığından, reddine karar verilmesi gerektiğini**” de belirtelim.

Yüksek mahkeme de bu konuda,

- “*İhtiyati hacze sadece aleyhine ihtiyati haciz kararı verilen borçluların değil, menfaati ihlal edilen üçüncü kişilerin de ihtiyati haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde ihtiyati haczin dayandığı sebeplere veya teminata itiraz edebileceğini*”¹⁰²¹³

- “*İİK. 265/1’de ihtiyati hacze itiraz sebepleri sınırlı şekilde sayılmış olduğunu ve anılan maddenin 2. bendinde menfaati ihlal edilen üçüncü kişilerin de ihtiyati haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde haczin dayandığı sebeplere veya teminata itiraz edebileceğinin hükme bağlandığını*”¹⁰²¹⁴

- “*Taşınmazını üzerindeki hacizlerle birlikte üçüncü bir kişiye satmış olan borçlunun satış aşamasında (tarihinde) ihtiyati haczin varlığını öğrenmiş olacağı, bu tarihten itibaren yedi gün içinde ihtiyati hacze itiraz etmesi gerekeceğini*”¹⁰²¹⁵

belirtmiştir.

Yaklaşık 8,5 yıldır devam eden dava sırasında “*ihtiyati haciz mahiyetinde verilen ihtiyati tedbir kararının kaldırılması*” ve bu konuda istenen *teminata* ilişkin olarak bir çok kez mahkemeye başvurulduğu ve başvuruların reddine karar verildiği anlaşıldığından, durum ve koşulların değişmesi haricinde, bu kararın değiştirilmesine yönelik aynı konuda yapılan taleplerin reddedilmesi gerektiğini de belirtelim.¹⁰²¹⁶

¹⁰²⁰⁹ Bknz: 19. HD. 23.06.2010 T. 12330/7939; 26.10.2007 T. 9208/9287; 11. HD. 28.3.2005 T. 2597/2910; 19. HD. 22.9.2004 T. 6738/9031 (www.e-uyar.com)

¹⁰²¹⁰ Bknz: 19. HD. 22.02.2010 T. 67/1737; 11. HD. 20.02.2012 T. 801/2246 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰²¹¹ Bknz: 19. HD. 26.10.2007 T. 9208/9287; 11. HD. 28.3.2005 T. 2597/2910; 19. HD. 22.9.2994 T. 6738/9031 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰²¹² ARSLAN, R. / YILMAZ, E./TAŞPINAR, A. S. Medeni Usul Hukuku, s.:567

¹⁰²¹³ 19. HD. 26.10.2007 T. E: 9208, K: 9287 (www.e-uyar.com)

¹⁰²¹⁴ 11. HD. 28.3.2005 T. E: 2597, K: 2910 (DEYNEKLİ, A./SALDIRIM, M. Öğretide ve Uygulamada İhtiyati Haciz, 2011, s: 538 vd.)

¹⁰²¹⁵ 19. HD. 23.6.2005 T. E: 5108, K: 7065 (www.e-uyar.com)

¹⁰²¹⁶ Ayrıca belirtelim ki, durum ve koşulların değişmesi halinde, verilen ihtiyati tedbir kararının değiştirilebileceği kanunda düzenlenmiştir (Bknz: HMK. mad. 396.) Durum ve koşulların değişmesi halinde, verilen ihtiyati haciz kararının kaldırılabilmesi/değiştirilebileceği konusunda ise, İİK’da bir hüküm bulunmamaktadır.

Uyuşmazlık konusu olayda, yerel mahkemenin, 02.12.2016 tarihli ara kararına kadar, bu konuda yapılan tüm itirazları reddettiği görülmektedir. Örneğin; yerel mahkeme, yargılama sırasında, 16.09.2014 17.03.2015, 01.03.2016 tarihlerinde, davalı N. A. vekilleri tarafından ihtiyati haciz/tebdirlere yönelik yapılan tüm itirazların reddine karar vermiştir.

Ayrıca belirtelim ki, yerel mahkemenin, konuyu, **ihtiyati hacze itiraz** olarak değerlendirmesine karşın, İİK. mad. 265/4 uyarınca, “ tarafları, **duruşmaya davet etmeden karar vermesi**” usul ve yasaya aykırı olmuştur. Uyuşmazlık konusu olayda, yargılamanın uzun sürmesi, yaşanan hakim değişiklikleri, “ihtiyati haciz mahiyetinde ihtiyati tedbir” şeklinde bir düzenlemenin esasen kanunumuzda düzenlenmemiş olması ve hemen hemen her celsede bu tedbire dair verilen karara itiraz edilmiş olması karşısında, bir takım sıkıntılar yaşandığı görülmektedir. İhtiyati haciz veya ihtiyati tedbir olarak değerlendirilse de, geçici hukuki korumaya yapılacak olan itiraz sebepleri ile süresi sınırlı olduğundan, her iki durumda da bu konuda sonradan yapılan başvurunun reddine karar verilmesi isabetli olurdu.

IV-Yerel mahkeme, yapılan başvuru üzerine, önceki ara kararından dönerek “ihtiyati tedbirin/ ihtiyati haczin kaldırılmasına, değiştirilmesine” karar verebilir mi, verebilirse hangi koşullarda bu talep kabul edilmelidir?

İhtiyati tedbir kurumu açısından, bu sorunun cevabı HMK.’nun 396. maddesinde düzenlenmiştir:

Buna göre, **ihtiyati tedbir kararı verilmesini gerektiren durum ve koşulların değişmesi** halinde, talep üzerine, mahkeme, teminatsız olarak ihtiyati tedbiri değiştirebilir veya kaldırılabilir (HMK. mad. 396).

İhtiyati haciz kurumu açısından benzer bir düzenlemeye ise yer verilmemiştir. Yani, ihtiyati haciz kararı verilmesine sebep olan durum ve koşulların değişmesi halinde, bu kararın değiştirilebileceği veya kaldırılabilceğine dair İİK.’nda bir düzenleme bulunmamaktadır.

Mahkemece, aksine karar verilmiş olmadıkça, **ihtiyati tedbir** kararının etkisi, hükmün **kesinleşmesine kadar** devam eder (HMK. mad. 397/2). **İhtiyati haciz** de **davanın sonucuna kadar devam eder.**

B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin “1.228.507,00 TL. teminat karşılığında, ... 54 adet bağımsız bölüm üzerine konulan **ihtiyati haciz niteliğindeki hukuki koruma tedbirinin hüküm kesinleşene kadar devamına HMK. 87, İİK. 259/1 ve İİK. 265 uyarınca karar verilmiştir...**” şeklinde verdiği karar davacıların aleyhine verilmiş bir karardır.

Makale konusu uyuşmazlıkta, önceki “**ihtiyati haciz mahiyetinde ihtiyati tedbir kararı**”nın, “**değişen durum ve koşullar**” sebebiyle, davacılar aleyhine değiştirilmesi gerektiğini kabul etmek güçtür.

Tedbir kararının verildiği **19.03.2008 tarihinden**, bunu değiştiren arar kararın verildiği **02.12.2016 tarihine** kadar ortaya çıkan **yeni delil ve sabit olan olaylar**, “**tedbirin haklılığını**” kanıtlar niteliktedir.

Bu süreçte (2008-2016) neler değişmiştir?

Bu soruya verilecek olan cevap, aradan geçen süreye rağmen, tedbirin değiştirilmesinin/kaldırılmasının talep edilmesi üzerine, mahkemenin nasıl bir karar alması gerektiğinde de ışık tutacaktır.

Aradan geçen süreçte,

-“**Davalılardan K. O. ’nun aleyhine Kuzey İrlanda’da görülmekte olan ceza mahkemesinde; sanık K. O.nun hapis cezasına çarptırılmış olduğu ve bu kararın kesinleştiği**”,

-“**Davalılardan K. O., K. C. A., H. B. A. aleyhine açılan M... 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde ceza davasında; 26.04.2016 tarihinde, sanıkların müştekilere karşı tacir ve şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında dolandırıcılık suçunu 29 olayda işledikleri... ve sanıkların resmi belgede sahtecilik suçundan da ... ayrı ayrı cezalandırılmasına karar verildiği,**

-“Davalılardan N. A. aleyhine **21.11.2013 tarihinde, müdahalenin meni davası** açıldığı (B... 1. Asliye Hukuk Mahkemesi, 2013/... E), bu davanın sonradan **tapu iptali, tes-cil ve tazminat** davası olarak islah edildiği ve bu davanın, **25.11.2013 tarihinde, eldeki alacak davası** (B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi 2008/... E) ile **birleştirilmesine karar** verildiği,

-Eldeki alacak davasında (B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi 2008/... E) **08.09.2016 tarihinde verilen bilirkişi raporunda** ‘... davacıların ödemiş oldukları tutarların, **66 adet gayrimenkulün inşasında kullanıldığının şüphe götürmeyecek derecede açık** olduğu ve **bu taşınmazların davacılardan tahsil edilen bedeller ile finanse edildiği**’ tespit ve sonuçlarına varıldığı,

-Eldeki davada (B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi 2008/... E); dosyaya Sayın Prof. Dr. Şeref Ertaş tarafından sunulan 22.08.2014 tarihli **hukuki mütalâada** (HMK. mad. 293) ‘...Arsa sahibi N. A. ile H. B. arasında kat karşılığı inşaat sözleşmesi yapıldığı, bu sözleşme uyarınca yapılan inşaatın hile ile alınan suç (dolandırıcılık) konusu parayla finanse edildiği, arsa sahibi N. A.’nın H. B.’nin inşaatı harcandığı paraları davacı (İrlandalı ailelerin) dolandırılması sonucu elde ettiğini bildiği, N. A.’nın H. B. ile birlikte davacıların zararına sebebiyet verdiği (TMK. 2, TBK. 49/2) ve davacılara karşı müteselsilen sorumlu olduğu (TBK. 61), davalı H. B. ile sözleşme yapan N. A.’nın hem TBK. 49/2 uyarınca ahlaka aykırı bir fiille başkasına zarar vermek ve TMK. 2 uyarınca davacılara karşı sorumlu olduğu, N. A.’nın cezai şart talebinin haksız ve zamanaşımına uğramış olduğu, davacıların İİK. 85 ve 257 uyarınca yaptıkları hacizde haklı oldukları, arsa sahibinin cezai şart talebi ile birlikte tedbirlerin kaldırılması talebinin haksız olduğu” tespit ve sonuçlarına varıldığı,

-M... 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülmekte olan 2008/... E. sayılı dosyaya sunulan ve davacı vekiline **15.03.2015 tarihinde** tebliğ edilen **Sayıştay E. Denetçileri** tarafından yazılan **bilirkişi raporunda** “... Sanık H. B. A.’nın aslında üçüncü kişilere yönelik gerçek bir faaliyetinin olmadığı, söz konusu faaliyetlerin hukuka aykırı fiillerin gerçekleştirilmesine zemin hazırlamak için düzenlenmiş mizansen faaliyetler olduğu, sanıklara müştekiler tarafından toplam (3.847.487,01 POUND, 22.853,00 EURO ve 19.722,62 TL.) gönderilmesine karşın, müştekilere her hangi bir taşınmaz devredilmediği, N. A.’nın ceza yargılaması sırasında ‘inşaatın tamamlandığını’ ikrar ettiği, sanık H. B. A. tarafından N. A.’ya yapılan havale karşılığında satın alınan villaların söz konusu paraları ödeyen K. İrlanda’daki hak sahiplerine devirlerinin yapılmadığı” tespit ve sonuçlarına varıldığı,

-Eldeki davada (B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi 2008/... E); dosyaya sayın Prof. Dr. Kemalettin Tezcan tarafından sunulan **16.03.2015 tarihli hukuki mütalâada** (HMK. mad. 293) ‘...toplam **2.115.000,00 GBP (İKİ MİLYON YÜZ ON BEŞ BİN STERLİN)** tutarındaki paranın K. C. A. ve H. B.’nin Türkiye’deki hesaplarına geçtiği, bu tutarın davacılara iade edilmediği, villaların başkalarına satıldığı, alıcılara teslim edilmediği, söz konusu bedellerin aynı döviz cinsinden **Libor+5 puan üzerinden faiz ilave edilerek davacılara ödenmesi gerektiği, dava tutarının diğer davalılar ile birleşen muaraza davasında** dava konusu süreçleri ayrıntıları ile bilen davalı N. A.’nın **haksız fiilden doğan müteselsil sorumluluk çerçevesinde N. A.’dan aranması gerektiği, çıplak arsa mülkiyeti davalı N. A.’ya ait ... villaların imalat ve tamamlama sürecinde, alıcıların yaptığı ödemelerin kullanılmış olduğu hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek derece görüldüğü, taşınmazların imalatlarının alıcılardan gelen para ile finanse edildiği, davacıların mağduriyetlerinin giderilmesi için 54 adet taşınmaz üzerindeki önceden konulan tedbirlerin mahkemece devamına karar verilmesinin hukukun ve adaletin gereği olduğu” tespit ve sonuçlarına varıldığı,**

• Eldeki davada (B... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi 2008/... E); dosyaya sayın Prof. Dr. Hasan Erman tarafından sunulan **25.05.2015 tarihli hukuki mütalâada** “...Davalılar ile arsa sahibi N. A. arasında yapılan sözleşmenin **adi ortaklık kurma iradesi ile**

yapılığ, yüklenici tarafından meydana getirilecek bağımsız bölümlerin tek elden satılarak kâr edilmesi ve paylaşılmasının amaçlandığı ve alınan paranın iadesinde **ortakların müteselsilen sorumlu olduğu** (TBK. mad. 658, BK. mad. 534); davacıların, ödemiş oldukları bedelin iadesini müteselsilen ara sahibinden talep edebileceği, davacıların talebinin İİK. 94/II uyarınca yüklenicinin hak kazandığı taşınmazlardan karşılanması gerektiği, arsa sahibinin cezai şart veya tazminat talebi gibi sebeplerle yükleniciye ait olacağı kararlaştırılmış bağımsız bölümleri devretme borcundan imtina edemeyeceği, davacı-alacaklıların alacaklarının teminat altına alınabilmesi için, bu taşınmazlar üzerinde **tedbir konulması veya konulmuş olan tedbirlerin devamına karar verilmesinin şart olduğu**” tespit ve sonuçlarına varıldığı

• Tüm bu yaşanan gelişmeler birlikte değerlendirildiğinde, önceden verilen **“ihtiyati haciz mahiyetinde ihtiyati tedbir kararı”**nın, tedbir talep edenlerin yatıracağı teminat ile devam etmesine gerekçe gösterilecek bir gelişme yaşandığı söylenemez.

Öyle ki, halen devam eden, kesinleşen, hüküm verilen ancak henüz kesinleşmeyen davalar ile bu davalarda alınan resmi ve özel raporlar ile elde edilen deliller sonucunda **“davacıların haklılığı”** daha da ortaya çıkmıştır.

Yerel mahkemece 19.03.2008 tarihinde verilen tedbir kararından sonra geçen 8,5 yılda, **durum ve koşulların**, davacıların haklılığını ortaya koyması açısından davacılar lehine değiştiği açık olduğundan, davalıların **“ihtiyati haciz mahiyetinde tedbir kararının kaldırılması”** veya **“bu tedbirin teminat yatırılması koşulu ile devam etmesi”**ne yönelik taleplerinin de reddine karar verilmesi isabetli olur.

Hemen belirtelim ki, makale konusu uyuşmazlıkta; davalılar, yerel mahkemece verilen (ihtiyati haciz mahiyetindeki) ihtiyati tedbir kararının, **kendilerinin gösterecekleri teminat karşılığında**, kaldırılmasını veya değiştirilmesini talep etmediklerinden, HMK. mad. 395/1 hükmünden de yararlanamazlar. Üstelik böyle bir durumda dahi, hal ve şartların müsait olması aranmaktadır.¹⁰²¹⁷

Sonuç olarak, yaşanan gelişmeler, **“davalıların geçici hukuki korumaya yönelik taleplerinin reddine”** sebep olacak niteliktedir.

Aksinin kabulü, hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkının sağlayan geçici hukuki koruma kurumunun amacına da ters düşecektir.

Yargılama sırasında, davalı N. A. vekilleri, 17.03.2015 tarihli duruşmada, **“...öncelikli taleplerinin taşınmazlardaki tedbirlerin kaldırılması olduğunu ..., müteahhit ile müvekkilileri (N. A.) arasında düzenlenen sözleşme gereğince en azından taşınmaz üzerindeki %50 oranındaki taşınmazların üzerindeki tedbirlerin kaldırılmasını... talep ettiklerini”** belirtmiştir. Yerel mahkemece, sonradan ara karar ile, **duruşma yapılmadan**, **“ihtiyati hacizlerin 1.228.507,00 TL. teminat karşılığı devamına karar verilmesi”**, bu konuda **gerekçe gösterilmemesi de kanımızca** usul ve yasaya aykırı bir uygulama olmuştur.

Makale konusu uyuşmazlıkta “İhtiyati haciz mahiyetinde ihtiyati tedbir kararı” teminatsız olarak verilebilir mi?

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklamaya çalıştığımız gibi, **kanımızca**, yerel mahkemenin, yaklaşık 8,5 yıl önce vermiş olduğu, **“ihtiyati haciz mahiyetinde ihtiyati tedbir kararı”na** ilişkin olarak **teminat** konusunda yapılabilecek olan itirazın süresi geçmiştir.

Alacaklarına kavuşma konusunda ciddi tereddüt içinde bulunan davacıların, 8,5 yıl önce değil de, bugün ‘geçici hukuki koruma talebi’nde bulunduğunu farz edelim. Gelişen noktada, yerel mahkeme, pekâlâ, davacıların talebi doğrultusunda, **teminatsız** olarak **“geçici hukuki korumanın sağlanması”na** aşağıdaki **gerekçelerle** karar verebilir.

Bilindiği gibi, **“ihtiyati hacze”** veya **“ihtiyati tedbire”** **kural olarak teminat karşılığında** karar verilir. Uyuşmazlık konusu olayda, davacıların zaruret halinde bulunduğu ve

¹⁰²¹⁷ KONURALP, C. S. 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre İhtiyati Tedbirler (İÜHFMC. LXXI, 2013, S. 2, s: 266) - ÖZKÖK, S. İhtiyati Tedbirler, 2002, s: 82

davacıların alacaklarının ilama dayalı hale gelmiş olduğu gözetildiğinde, *geçici korumanın da teminatsız olarak sağlanması* isabetli olacaktır.

a-Davacıların zaruret hali:

-İhtiyati tedbir (veya ihtiyati haciz) kararı verilmesi konusunda teminat yatıramayacak kadar zaruret halinde bulunan kimseden, HMK. mad. 392 uyarınca, teminat alınmaz.

Doktrinde¹⁰²¹⁸ “Alacaklının bizzat kendisinin ölçüsüz bir şekilde malvarlığı zararlarına uğraması söz konusu ise zaruret halinin gerçekleşmiş olduğu” kabul edilmiştir.

Davacıların elinde bulunan **kesinleşmiş yabancı ceza mahkemesi kararı** ile -henüz kesinleşmemiş- M... Ağır Ceza Mahkemesi kararı birbirini doğrular nitelikte ve davacıların ölçüsüz olarak tüm malvarlıklarını yitime noktasında olduklarını göstermektedir. Gerek ceza yargılamasında alınan bilirkişi raporları, gerekse hukuk mahkemesinde görülmekte olan davalarda alınan bilirkişi raporları ile hukuki mütalâalar da verilen mahkeme kararları ile birbirini doğrular niteliktedir.

Bunlardan çıkarılacak ortak sonuç ise, “davacıların uğradıkları haksız fiil sonucu yitirdikleri malvarlıklarının (yaklaşık 3.9 milyon Sterlin/ ..... TL tutarındaki paranın), şu an davalı N. A. üzerinde kayıtlı olan taşınmazların inşaatında/yapımında kullanıldığı”, “davacıların, yaklaşık on senedir bir kuruluş geri almadan yaşamak zorunda olduğundan zaruret halinde olduğu” ve “önceden teminat alınmadan sağlanan korumanın, 1.228.507,00 TL. teminat karşılığında devam edeceğine, karar verilmesi halinde, menfaat dengesinin davacılar aleyhine bozulacağı”dır.

b-Davacılar lehine sonuçlanmış mahkeme kararları:

“...Talep, resmî belgeye, başkaca kesin bir delile dayanıyor yahut durum ve koşullar gerektiriyorsa, mahkeme gerekçesini açıkça belirtmek şartıyla teminat alınmamasına da karar verebilir...” şeklindeki HMK. mad. 392/1, cümle 2 uyarınca, dava konusu tedbirlerin **teminatsız** uygulanması gerekir.

Benzer düzenlemelere, ihtiyati haciz kurumu açısından da yer verilmiştir (İİK. mad. 259/II, III).

Buna göre; *ilama dayanan alacaklarda*, alacaklıdan teminat istenmez.¹⁰²¹⁹ Alacağın yer aldığı ilamın kesinleşmiş olmasına da gerek yoktur.¹⁰²²⁰ *İlam niteliğindeki bir belgeye dayanan alacaklarda* (İİK. mad. 38), teminat gösterilmesine gerek bulunup bulunmadığını mahkeme takdir eder.¹⁰²²¹

Yerel mahkemece “ihtiyati haciz mahiyetinde” ihtiyati tedbir kararının verilmesinden sonra, davacıların açtığı ceza davaları lehlerine sonuçlanmıştır. Bunlardan biri *kesinleşmiş* ve İrlanda’da görülen ceza davasıdır. Diğeri ise, Türkiye’de sonuçlanmış ancak henüz *kesinleşmemiş* ceza davasıdır.

Davacılar, “*ceza davasına konu dolandırıcılık haksız fiili sonucunda yitirdikleri parayı açtıkları hukuk davasında geri almayı*” amaçladıklarından, geçici hukuki korumanın da bu ilamlara ve burada yapılan yargılama sırasında elde edilen bulgulara göre değerlendirilmesi gerekir.

¹⁰²¹⁸ ERİŞİR, E. age. 2013, s: 203

¹⁰²¹⁹ Bknz: 19. HD. 11.05.2011 T. 4749/6494; 21. HD. 25.02.2010 T. 2648/1924; 11. HD. 18.6.2004 T. 7179/6817 (www.e-uyar.com)

¹⁰²²⁰ Aynı görüşte: ATAHAN, N.K. İhtiyati Haciz Müessesesinin Uygulamadaki Şekli (ABD. 1973/1, s: 27)

¹⁰²²¹ Bknz: 19. HD. 10.3.2005 T. 3067/2436 (www.e-uyar.com)

Hemen belirtelim ki, **ceza mahkemesinin, mahkumiyet kararının, haksız fiilin tespitine ilişkin bölümü hukuk mahkemesinde de kesin delil olarak değerlendirilmelidir** (TBK. mad. 74).¹⁰²²² **Yüksek mahkeme** de, “*maddi olayları ve yasak eylemlerin varlığını saptayan ceza mahkemesi kararının, taraflar yönünden kesin delil niteliği taşıyacağını*¹⁰²²³” bir çok kararında vurgulamıştır.

Bu durumda, yerel mahkeme, “*alacağın ilamlara dayalı olması*” gerekçesi ile “**teminatsız ihtiyati haciz kararı**”; “*talebin kesin delile dayanması ve somut olayda yer alan durum ile koşulların gerektirmesi*” gerekçesi ile “**teminatsız ihtiyati tedbir kararı**” verilmesine hakkaniyet gereği karar verebilmeliydi.

Gerek geçici hukuki koruma talep edenin *zaruret haline bulunması* ve gerekse alacağın -kesin bir delil olan- *ilamdan kaynaklanması* karşısında, mahkemenin takdir hakkını **teminatsız** olarak “ihtiyati tedbir”/“ihtiyati haciz” kararı verilmesinden yana kullanması hakkaniyete, menfaat dengesine ve hukuka uygun olurdu.

Teminat miktarının belirlenmesi:

Yerel mahkeme, “ihtiyati hacze itiraz” üzerine, önceden verilen “ihtiyati haciz mahiyetinde tedbir kararının kaldırılarak davacıların **1.228.507,00 TL.** teminatı yatırması halinde tedbirlerin devamına” karar verdiği için ve bu ara kararı, ihtiyati hacze itiraz üzerine verdiği için belirttiğinden, mahkemece takdir edilen teminat miktarı konusundaki açıklamalarımızı ‘ihtiyati hacizde teminat’ açısından yapıyoruz:

Yerel mahkeme, davacıların “*ihtiyati haciz mahiyetindeki ihtiyati tedbirlerin devamı için yatırması gereken teminat miktarını 1.228.507,00 TL. olarak*” belirlemiştir.

Uygulamada genelde %10 civarında bir teminat istenmekte olup, yerel mahkeme oran belirlemeyi tercih etmemişse de, meblağ olarak ara kararda belirtilen miktarın yaklaşık %15 civarında olduğu görülmektedir.

İlama bağlı olmayan alacağı hakkında ihtiyati haciz isteminde bulunan alacaklının isteği mahkemece kabul edilirse, kendisinden “*ileride haksız çıkması halinde borçlunun ve üçüncü kişilerin bu yüzden uğrayacakları bütün zararları karşılamak için*” güvence (teminat) alınır.

Teminat miktarını ve cinsini saptamada mahkeme serbesttir. Ancak, mahkemenin, *teminatın cinsini* takdir yetkisi HMK. mad. 87 ile sınırlandırılmıştır. Bu maddenin 2. fıkrası ise şu şekildedir:

“*Teminatı gerektiren durum ve koşullarda değişiklik olması hâlinde, hâkim teminatın azaltılması, artırılması, değiştirilmesi ya da kaldırılmasına karar verebilir.*”

Bu düzenleme gereğince ve *mahkeme ilamları, bilirkişi raporları ve hukuki mütalâalar ile ikrar ve diğer deliller* ile davacıların haklılık durumlarının daha belirgin hale gelmesinin, teminat gerektiren durumda davacılar lehine değişiklik oluşturduğu gözetilerek teminat miktarının da düşük belirlenmesi hakkaniyete uygun olurdu.

Doktrinde de, bu husus;

“*...Kanunda açıkça belirtilmemiş olsa da, teminatın miktarı hesaplanırken alacaklının haklı olduğu konusundaki ispatı da dikkate alınmalıdır... ALCAKLI İSPATI NE KADAR YÜKSEK GERÇEKLEŞİRSE, TEMİNAT O KADAR DÜŞÜK TUTULMALIDIR.... Örneğin, alacalı ilam veya ilam niteliğinde belgelerle olmasa da, talebini yaklaşık ispatın üzerinde, tam olarak ispat etmişse teminat oldukça düşük tutulabilir...*”¹⁰²²⁴

“*Hakim, tedbir talep edenin acil hukuki koruma imkanını ortadan kaldıracak bir teminat miktarı öngörmemelidir.*”¹⁰²²⁵

şeklinde ifade edilmiştir.

¹⁰²²² ARSLAN, R. / YILMAZ, E./TAŞPINAR, A. S. age. s: 682

¹⁰²²³ 17. HD. 27.09.2016 T. E: 9069, K: 8274; HGK. 24.12.2014 T. E: 4-846, K: 1091; 17. HD. 15.06.2016 T. E: 8967, K: 7348; 13. HD. 01.06.2016 T. E: 8530, K: 14077 (www.e-uyar.com)

¹⁰²²⁴ ÖZEKES, M. İhtiyati Haciz, s: 245 vd.

¹⁰²²⁵ KONURALP, C. S. 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre İhtiyati Tedbirler (İÜHF C. LXXI, 2013, S. 2, s: 239)

Geçici hukuki korumanın, “ihtiyati tedbir” kararı ile sağlanması halinde ise, “*Talep, resmî belgeye, başkaca kesin bir delile dayanıyor yahut durum ve koşullar gerektiriyorsa, mahkeme gerekçesini açıkça belirtmek şartıyla teminat alınmamasına da karar verebilir.*” (HMK. mad. 391/1 c: 2) şeklindeki hüküm gereğince, mütalaa konusu alacağın “haksız fiil”den kaynaklanması, bu haksız fiilin ceza mahkemesi kararları ile tespit edilmesi ve geçici hukuki koruma talep edenin dayandığı “deliller”in niteliği ve kesinliği, somut olaydaki “durum” ve “koşullar” ile birlikte ele alındığında, hakimın teminat miktarını düşük belirlemesi hakkaniyete uygun olacaktır.

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak izah ettiğimiz gibi;

1. Yerel mahkemece, “*ih̄tiyati hacze yapılan itiraz üzerine verilen ara kararı ile ‘ih̄tiyati hacizlerin, davacıların 1.228.507,00 TL. tutarında teminat yatırması halinde’ devam edeceği*”ne karar verildiği belirtildiğinden, **ih̄tiyati hacze itiraz İİK. m.265/P’de öngörülen, yedi günlük süreden sonra yapılmış olduğundan “başvurunun süreden reddine”** karar verilmesi gerektiği;

2. “*İhtiyati haciz mahiyetinde ihtiyati tedbir*” konulması şeklinde verilen kararın, “**ih̄tiyati haciz**” niteliğinde değil de, “**ih̄tiyati tedbir**” niteliğinde olduğu kabul edilmesi halinde de, “*yapılan başvurunun -HMK. m. 394/(2),(3) uyarınca- bir haftalık süreden sonra olduğundan reddi gerektiği*”,

3. İlk verilen ara karardan sonra, bu *ara kararın* yerel mahkemece, talep üzerine değiştirilmesine kadar yaşanan süreçte, ortaya çıkan delil, mahkeme ilamı ve diğer tüm bulgular, *tedbir talep edenin haklılığını ortaya koyduğundan*, tedbir (geçici hukuki koruma) talep edenden, **bu durumda teminat yatırmasının beklenmesinin, İİK. 259’a, HMK. 87’ye, hakkaniyete aykırı olacağı**,

4. Her ne kadar ‘teminat miktarı’ hakimın takdiri ile belirlenirse de; 1.228.507,00 TL. tutarında takdir edilen teminat, *davalılar tarafından dolandırılmaları sebebiyle zaruret halinde olduklarından, onlar tarafından yatırılması beklenemeyecek bir tutar olduğundan*, verilen bu ara kararın adeta “geçici hukuki korumanın kaldırılması” niteliğinde olduğu ve bu husus, geçici hukuki koruma kararı verilirken gözetilmesi gereken menfaat dengesinin ihlali olduğundan, **1.228.507,00 TL. tutarından daha düşük bir oranda teminata hükmedilmesinin hakkaniyete uygun olacağı** hususları

saygıyla sunulur.

KAYNAKÇA

ARSLAN, R.: Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Geçici Hukuki Korumalar Konusunda Getirdiği Yenilikler, Bankacılar Dergisi, Ocak 2013.

ARSLAN, R. / YILMAZ, E./TAŞPINAR, A. S.: Medeni Usul Hukuku, Ankara 2016.

ATAHAN, N.K. İhtiyati Haciz Müessesesinin Uygulamadaki Şekli (ABD. 1973/1, s: 27)

ERİŞİR, E. Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, İstanbul 2013.

DEYNEKLİ, A./SALDIRIM, M. Öğretide ve Uygulamada İhtiyati Haciz, Ankara 2011.

KONURALP, C. S.: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre İhtiyati Tedbirler, İÜHFMC. LXXI, 2013, S. 2, s: 266.

ÖZEKES, M.: İhtiyati Haciz, Ankara 1999.

ÖZKÖK, S. İhtiyati Tedbirler, Ankara 2002.

PEKCANITEZ, H.: Milletlerarası Tahkimde Geçici Hukuki Koruma Önlemleri, Milletlerarası Tahkim Semineri, 2013.

DİĞER KAYNAKLAR

E-Uyar Online Hukuk Yayıncılığı

126) Üzerinde, Üçüncü Kişi Lehine İpotek Bulunan Bir Taşınmazın, İcra Dairesince Yapılan Birinci/İkinci Artırmasında En Yüksek Pey Süren Alıcıya İhalenin Yapılabilmesi İçin, İleri Sürülen Peyin ‘Taşınmazın Kıymetinin Yüzde Ellisini’ + ‘İpotek Bedelini’ + ‘Satış ve Paylaşım Masraflarının Tümünü’ Mü Karşılması Gerekir?

(Legal Hukuk Dergisi, Haziran/2017, S: 174, S: 2987-3010)

Taşınmaz mallara ilişkin «ihalenin (artırmanın) nasıl yapılacağı ve taşınmazların hangi koşullarla ihale edilebileceği» İİK. ’nun 129. maddesinde düzenlenmiştir.¹⁰²²⁶

6352 sayılı Kanunla İİK. ’nda yapılan değişiklikle “*elektronik ortamda teklif verilerek de artırmaya iştirak edilebileceği*” öngörülmüştür.

Taşınmaz üç defa artırıldıktan sonra elektronik ortamda verilen en yüksek teklif değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilecektir.

I- Taşınmazlar da taşınırlar gibi, «açık artırma»¹⁰²²⁷ ile satılır. «Açık artırma şekli», kural olarak taşınırlarda olduğu gibidir.¹⁰²²⁸

II- *Birinci artırmada ihalenin yapılabilmesi için;*

a) Taşınmazın tahmin edilen kıymetinin (İİK. mad. 128/II) «% 50’sini bulması» ve,

b) Eğer o taşınmaz ile güvence altına alınmış (temin edilmiş) olan «*öncelikli (rüçhanlı) alacaklar*» varsa, yapılan teklifin bu alacakların¹⁰²²⁹ -ve bu alacakların ipotek kapsamında bulunan faizlerinin-¹⁰²³⁰ toplamından fazla olması gerekir.

Maddede öngörülen «*öncelikli (rüçhanlı) alacaklar*» ile hangi alacaklılar kastedilmiştir?

aa) Genellikle burada «rehin (ipotek) hakkı»nın söz konusu olduğu belirtilmektedir.^{10231 10232} Bu konuda kaynak İsviçre İcra ve İflas Yasasında açıkça «rehinle güvence altına alınmış ve takip alacaklısının alacağına nazaran rüçhanlı alacakların toplamı»ndan bahsedilmiştir (İsviçre İİK. md. 128).

bb) Rehin (ipotek) hakkı yanında, «taşınmazın ayınından doğan -bina vergisi, arazi vergisi gibi- kamu alacakları»nı da -6183 s. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanununun 21. maddesi gereğince- «öncelikli (rüçhanlı) alacak» saymak gerekir.

Yüksek mahkeme;

√ «*İhale bedeli, rüçhanlı alacağı karşılamadığından yani; taşınmazın ipotek miktarının altında bir bedelle İİK.nun 129. maddesine aykırı olarak ihale edilmesinin usulsüz olduğunu ve bu hususun, mahkemece re’sen nazara alınmasının gerekeceğini*»¹⁰²³³

* Bu yazı, bir dava dosyasına “hukuki mütalâa” (uzman görüşü) ‘HMK. m. 293’ olarak sunulmuştur.

¹⁰²²⁶ UYAR, T. Taşınmaz Mallara İlişkin Yapılması (İİK. mad. 129) (İBD. 2006/5, s: 1905-1927)

¹⁰²²⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz.: UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 3. Baskı, 2014, s: 2194 – UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 6, 2. Baskı, 2006, s: 9505 vd.

¹⁰²²⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz.: UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. a.g.e., s: 2144 vd. – UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 6, s: 9349 vd.

¹⁰²²⁹ Bknz: 12. HD. 15.12.2011 T. 10582/28982; 12.3.2001 T.3050/4119; 7.11.2000 T. 16084/16746 (www.e-uyar.com)

¹⁰²³⁰ Bknz: 12. HD. 18.2.1998 T. 1018/1667 (www.e-uyar.com)

¹⁰²³¹ POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 4. Baskı, 1982, s: 473, 499 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, 3. Baskı, s: 1321 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, 2. Baskı, s: 669 – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 2004, 8. Baskı, s: 271 – ARSLAN, R. İcra ve İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s: 129

¹⁰²³² Bknz: 12. HD. 27.11.2012 T. 25088/34893; 29.05.2012 T. 3761/18078; 10.04.2012 T. 28199/11685; 10.04.2012 T. 29861/11787 (www.e-uyar.com)

¹⁰²³³ Bknz: 12. HD. 22.04.2013 T. 9162/15197; 27.11.2012 T. 25088/34893 (www.e-uyar.com)

√ «İhale konusu aracın muhammen bedeli 40.000 TL olup, 17.000 TL olan satış bedelinin 2. artırma için öngörülen muhammen bedelin %40'ı (şimdi; 6352 s. K. gereğince %50'si) olan 16.000,00 TL yi ve rüçhanlı alacak olan Motorlu Taşıtlar Vergisi miktarı olan 2.117,49 TL yi karşıladığından; mahkemece artırma bedelinin, muhammen bedelin %40'ına satış ve paraya çevirme masraflarının (yedemin ücreti dahil) eklenmesi ile oluşan rakamı karşılayıp karşılamadığı araştırılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰²³⁴

√ «İpotek alacaklısının, ipotek bedeli altında satışa muvafakat ettiğine dair bir belgeye dosya içinde rastlanılmadığından 29.050 TL olan ihale bedelinin, 31.763 TL ipotek bedelinin altında kaldığı görülmekle emredici kurala aykırı olan bu durumun ihalenin feshini gerektireceğini»¹⁰²³⁵

√ «Belediyenin emlak vergisi alacağı, rüçhanlı alacak olmadığından, bunun karşılanmamasının ihalenin fesih sebebi yapılamayacağı»¹⁰²³⁶

√ «İcra müdürlüğünce, ipotek alacağı miktarının alacaklı kooperatiften sorulup tespiti yapılmadan, satış bedelinin, rüçhanlı alacakları karşılayıp karşılamadığı araştırılmadan ve kesin olarak karşıladığı saptanmadan, anılan taşınmazın ipotek miktarının altında bir bedelle İİK.nun 129. maddesine aykırı olarak ihale edilmesinin usulsüz olduğunu»¹⁰²³⁷

√ «İİK. 129'da geçen 'rüçhanlı alacaklar' sözcüğünün 'taşınmazla temin edilen ipotekli alacakları' ifade ettiğini, 'belediyenin emlak vergisi alacağı'nı da kapsamadığını»¹⁰²³⁸

√ «Satış konu taşınmazın ayından doğan bina/arazi vergisi gibi- alacakların da İİK. 129'da öngörülen 'rüçhanlı alacaklar'dan olduğunu»^{10239 10240}

belirtmiştir.

Ayrıca belirtelim ki; İİK. mad. 129'da geçen «rüçhanlı alacaklar» kavramı ile «satış isteyen alacağına göre önceliği olan alacaklar»¹⁰²⁴¹ kastedilmiştir. Başka bir deyişle, «taşınmazın, ipotekli alacaklı tarafından yapılan takip sonunda satışa çıkarılması halinde, satış bedeli ipotek tutarını karşılaması gerekmeden»¹⁰²⁴² ihale yapılabilir...

Yüksek mahkeme;

√ «İhale konusu taşınmaz üzerinde takip alacaklısının ipoteğinin dışında başka bir ipotek bulunmadığından; satış bedeli, İİK. 'nin 129/1'deki şartları taşıdığından bu bedelin ayrıca alacaklının kendi ipotek alacağını karşılamasına gerek olmadığını»¹⁰²⁴³

√ «Satış bedelinin takip alacaklısının dışındaki diğer rüçhanlı olan alacakların mecmuundan fazla olması gerekeceğini»¹⁰²⁴⁴

√ «Taşınmazın muhammen bedeli 85.000 TL olup, 36.000 TL'ye ihale edilmesinin, İİK.nun 129/2. maddesindeki yasal düzenlemede aranan ihale koşullarına uyduğunu; çünkü, satış bedelinin takip alacaklısının dışındaki diğer rüçhanlı olan alacakların mecmuundan (toplamından) fazla olması gerekeceğini»¹⁰²⁴⁵

¹⁰²³⁴ Bknz: 12. HD. 19.06.2012 T. 7704/21195 (www.e-uyar.com)

¹⁰²³⁵ Bknz: 12. HD. 29.05.2012 T. 3761/18078 (www.e-uyar.com)

¹⁰²³⁶ Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 1487/15032 (www.e-uyar.com)

¹⁰²³⁷ Bknz: 12. HD. 10.04.2012 T. 29861/11787 (www.e-uyar.com)

¹⁰²³⁸ Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 1487/15032; 15.12.2011 T. 10582/28982; 7.5.2004 T. 7346/11720 (www.e-uyar.com)

¹⁰²³⁹ Bknz: 12. HD. 7.11.2000 T. 16054/16715; 1.3.1979 T. 747/165 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁴⁰ Bknz: Karş: 12. HD. 03.05.2012 T. 1487/15032 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁴¹ Bknz: 12. HD. 7.5.1981 T. 3360/4670 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁴² Bknz: 12. HD. 15.01.2013 T. 28089/428; 27.09.2012 T. 19839/28161; 26.04.2012 T. 32122/14070; 27.09.2012 T. 19844/28160; 10.4.2000 T. 4697/5535; 12.11.1998 T. 10765/12719 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁴³ Bknz: 12. HD. 15.01.2013 T. 28089/428 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁴⁴ Bknz: 12. HD. 27.09.2012 T. 19839/28161 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁴⁵ Bknz: 12. HD. 27.09.2012 T. 19844/28160 (www.e-uyar.com)

√ «İİK.nun 129. maddesinde ihale bedelinin karşılamanın zorunlu olduğu kabul edilen rüçhanlı alacaktan anlaşılması gerekenin satış isteyen alacaklının alacağına rüçhanı olan alacak olup; bu nedenle satış bedelinin satış isteyeninin rehinli alacağını karşılama-sının gerekmeyeceğini»¹⁰²⁴⁶

√ «Araç üzerinde satış isteyen alacaklının alacağına rüçhanı başka bir alacak olma-dığı gibi satışı da rehin alacaklısı istemiş olup; ihale bedeli de İİK. 'nin 129. maddesinin diğer koşullarını taşıdığından, yapılan ihalede yasa hükümlerine aykırılık bulunmadı-ğundan ihalenin feshi yönünde hüküm tesisinin isabetsiz olduğunu»¹⁰²⁴⁷

belirtmiştir.

c) “Satış ve paylaşırma giderlerini” karşılması gerekir.¹⁰²⁴⁸ **Yüksek mahkeme;** «satış ve paylaşırma giderleri» kavramının da içeriği ile ilgili olarak;

√ «Aynı satış kararı ve ilamla birden fazla taşınır ya da taşınmazın satışına gidilmesi halinde, ortak masrafların muhammen bedelleri esas alınarak oranlama yöntemiyle her bir taşınır ya da taşınmaz yönünden belirlenmesi gerekeceğini»¹⁰²⁴⁹

√ «Satış talebi ile ihale tarihi arasındaki yediemin ücretinin de paraya çevirme gi-derlerine dahil olduğu kabul edilerek, artırma bedelinin hesaplanmasında dikkate alın-masının zorunlu olduğu»¹⁰²⁵⁰

√ «Taşınmazın kıymetinin belirlenmesi için yapılan keşif ve bilirkişi masraflarının da tıpkı ilan giderleri gibi paraya çevirme masrafı olarak kabulü gerekeceğini»¹⁰²⁵¹

√ «Gazetede yapılan ilân giderleri'nin, 'paraya çevirme giderleri'ne dahil oldu-ğunu»¹⁰²⁵²

√ «Kıymet takdiri için yapılan 'keşif ve bilirkişi giderleri' nin, 'paraya çevirme gi-derleri'ne dahil olduğunu»¹⁰²⁵³

√ «Yediemin ücretinin satış ve paylaşırma masraflarından olduğunu»¹⁰²⁵⁴

√ «Paraya çevirme giderlerine satış yoluğu ve tebligat giderlerinin de ilavesi gere-keceğinden mahkemece, İİK.nun 129/2. maddesi gereğince bu husus re'sen gözetilerek ihalenin feshine karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰²⁵⁵

√ «Taşınmazın kıymetinin belirlenmesi için yapılan keşif ve bilirkişi masraflarının da tıpkı ilan giderleri gibi paraya çevirme masrafı olarak kabulü gerekeceğini»¹⁰²⁵⁶

√ «145 ada 13 parsel sayılı taşınmaz dışındaki ihale konusu yedi adet taşınmazın, muhammen bedelinin %40'ı (şimdi; 6352 s. K. gereğince %50'si) değerden satıldığı, ayrı ayrı ihale bedelinin her bir taşınmaza düşen paraya çevirme ve paylaşırma masraflarını karşılamadığı, dolayısıyla ihalenin İİK.nun 129/2. maddesine aykırı olarak gerçekleştirildiğini»¹⁰²⁵⁷

¹⁰²⁴⁶ Bknz: 12. HD. 26.04.2012 T. 32122/14070 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁴⁷ Bknz: 12. HD. 10.04.2012 T. 28199/11685 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁴⁸ Bknz: 12. HD. 8.3.2011 T. 23489/2827; 5.12.2011 T. 8999/26376; 30.3.2006 T. 3268/6464; 28.1.2005 T. 23828/1302 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁴⁹ Bknz: 12. HD. 31.10.2013 T. 23082/33872; 16.04.2013 T. 8117/14466 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁵⁰ Bknz: 12. HD. 31.10.2012 T. 20393/30821 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁵¹ Bknz: 12. HD. 12.10.2012 T. 17257/29236 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁵² Bknz: 12. HD. 11.03.2013 T. 1798/8732; 10.05.2012 T. 1887/16256; 28.6.2005 T. 10538/13977; 12.12.2011 T. 15252/29422; 23.6.2011 T. 14139/12968; 2.5.2005 T. 5799/9452; 29.4.2005 T. 5728/9304 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁵³ Bknz: 12. HD. 16.04.2013 T. 8117/14466; 14.03.2013 T. 1958/9349; 10.05.2012 T. 1887/16256; 19.11.2012 T. 23667/33626; 12.10.2012 T. 17257/29236; 10.5.2011 T. 27399/9070; 12.12.2011 T. 15252/29422; 23.6.2011 T. 1439/12968; 13.12.2005 T. 21222/24808; 11.3.2003 T. 2746/4982 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁵⁴ Bknz: 12. HD. 19.06.2012 T. 7704/21195 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁵⁵ Bknz: 12. HD. 25.12.2012 T. 25436/39908; 17.04.2012 T. 31416/12682 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁵⁶ Bknz: 12. HD. 19.11.2012 T. 23667/33626 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁵⁷ Bknz: 12. HD. 13.11.2012 T. 22916/32894 (www.e-uyar.com)

√ «*Taşınmazın kıymetinin belirlenmesi için yapılan keşif ve bilirkişi masraflarının da tıpkı ilan giderleri gibi paraya çevirme masrafı olarak kabulü gerekeceğini*»¹⁰²⁵⁸

√ «*Satışı istenen taşınmazın kıymetinin takdiri hakkındaki İİK. 'nun 128. maddesi, paraya çevirme başlığını taşıyan III. bölümde bulunduğundan taşınmazın kıymetinin belirlenmesi için yapılan keşif ve bilirkişi masraflarının da tıpkı ilan giderleri gibi paraya çevirme masrafı olarak kabulü gerekeceğini*»¹⁰²⁵⁹

√ «*Satış bedelinin, tüm icra masraflarını değil, paraya çevirme ve paylaşırma giderlerini geçmesi gerektiği hüküm altına alındığından, satış talebinden ihale tarihine kadarki paraya çevirme ve paylaşırma giderlerinin hesaplamada dikkate alınması gerekeceğini*»¹⁰²⁶⁰

√ «*Taşınmazın 1. ihale günü satıldığı satış bedelinin; tahmini değer %60'ı (şimdi; %50'si) olan rakama, gazete ilanı için sarf edilen gider ve kıymet taktiri giderinin eklenmesi halinde oluşan miktarı dahi karşılamadığından mahkemece, İİK. nun 129/2. maddesi gereğince bu husus re'sen gözetilerek ihalenin feshine karar verilmesi gerekeceğini*»¹⁰²⁶¹

√ «*Tellaliye resmi harç niteliğinde olduğundan İİK.nun 129. maddesindeki satış bedeli ve masrafları kapsamına girmeyeceğini*»¹⁰²⁶²

√ «*Paraya çevirme giderlerine satış yoluğu ve tebligat giderlerinin de ilavesi gerekeceğini; mahkemece İİK.nun 129/2.maddesi gereğince bu husus re'sen gözetilerek ihalenin feshine karar verilmesi gerekeceğini*»¹⁰²⁶³

√ «*'Tebligat giderleri'nin, 'paraya çevirme giderleri'ne dahil olduğunu*»¹⁰²⁶⁴

√ «*'Satış talebi'nden 'ihale tarihi'ne kadarki 'paraya çevirme ve paylaşırma giderleri'nin, hesaplamada dikkate alınacağını*»¹⁰²⁶⁵

√ «*Aynı dosyada, birden fazla taşınmazın satışa çıkarılmış olması halinde, yapılan satış masraflarının taşınmazlar arasında eşit olarak paylaşırılması ve böylece her bir taşınmaza düşen satış masrafının bulunması gerekeceğini*»¹⁰²⁶⁶

√ «*'Satış paylaşırma masrafları'nın, 'satış talebinden, satışın yapıldığı tarihe kadarki dönemde yapılan masrafları', kapsadığı, 'tellaliye gideri'nin 'satış giderleri'nden olmadığını*»¹⁰²⁶⁷

√ «*İhalede taşınmazı üçüncü kişinin almış olması halinde tapu alım-satım ve emlak vergilerinin takip alacaklısına yükletilemeyeceğini*»¹⁰²⁶⁸

√ «*Çevre temizlik vergisinin, taşınmazın aynından kaynaklanan bir vergi olmadığı; ihale alıcısının çevre temizlik vergisinden sorumlu olmadığını*»¹⁰²⁶⁹

belirtmiştir.

¹⁰²⁵⁸ Bknz: 12. HD. 12.10.2012 T. 17257/29236 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁵⁹ Bknz: 12. HD. 06.03.2012 T. 21541/6383 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶⁰ Bknz: 12. HD. 10.07.2012 T. 9805/24085 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶¹ Bknz: 12. HD. 10.05.2012 T. 1887/16256 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶² Bknz: 12. HD. 18.04.2012 T. 31542/13145 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶³ Bknz: 12. HD. 17.01.2012 T. 14353/544 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶⁴ Bknz: 12. HD. 18.06.2013 T. 17016/22797; 17.01.2012 T. 14353/544; 25.12.2012 T. 25436/39908; 17.04.2012 T. 31416/12682; 12.12.2011 T. 15252/29422; 23.6.2011 T. 14139/12968; 29.4.2005 T. 5703/9310; 12.4.2005 T. 4457/7856; 4.3.2005 T. 1183/4454 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶⁵ Bknz: 12. HD. 10.07.2012 T. 9805/24085; 22.3.2005 T. 2817/6020; 22.4.2003 T. 6445/9018; 6.2.2003 T. 29134/2338 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶⁶ Bknz: 12. HD. 5.4.2004 T. 2877/8205; 29.4.2003 T. 7209/9614 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶⁷ Bknz: 12. HD. 18.04.2012 T. 31542/13145; 8.3.2011 T. 23489/2827; 28.4.2011 T. 26843/7754; 15.11.2011 T. 5911/21976; 13.10.2011 T. 2961/18768; 23.3.2004 T. 1827/6870 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶⁸ Bknz: 12. HD. 23.10.2003 T. 16632/20710 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁶⁹ Bknz: 12. HD. 5.6.2003 T. 10483/13250 (www.e-uyar.com)

Doktrin ve uygulamada «*üzerinde öncelikli (rüçhanlı) alacak bulunmayan*» taşınmazların birinci artırmada satılabilmesi (en çok artırana ihale edilebilmesi) için; teklif edilen bedelin (ileri sürülen peyin) -taşınmazın tahmin edilen kıymetinin % 50'si yanında- «satış ve (paraların) paylaşırma giderlerini de karşılaması» gerekip gerekmediği konusunda görüş ayrılığı belirmiştir. Bu konuyu düzenleyen İİK. mad. 129/I hükmünü bizim yorumladığımız gibi yani ancak, «% 50 + satış ve paylaşırma giderleri»nin toplamından fazla teklifte bulunması halinde, ihalenin yapılabileceğini kabul edenler¹⁰²⁷⁰ bulunduğu gibi, tamamen aksi görüşü savunarak, «ihalenin yapılabilmesi için -rüçhanlı alacaklılar yoksa- % 50 koşulunun gerçekleşmesini yeterli sayanlar»¹⁰²⁷¹ da vardır.

Yüksek mahkeme; yeni kararlarında «*gerek birinci¹⁰²⁷² ¹⁰²⁷³ ve gerekse ikinci¹⁰²⁷⁴ artırmada, ipotekli taşınmazın alıcıya ihale edilebilmesi için, teklif edilen bedelin ayrıca 'satış ve paylaşırma giderleri'nide karşılaması (aşması) gerektiğini*» belirtmiştir...

III- «Karşılama ilkesi»ni öngören İİK. mad. 129 hükmü *kamu düzeni ile ilgili emredici* bir hükümdür. Bu nedenle, artırmada teklif edilen bedel, «öncelikli alacaklar» ile «satış ve paylaşırma giderlerini» ve «birinci artırmada % 50, ikinci artırmada % 50 koşulunu» karşılamadığı (aşmadığı) halde ihale yapılmışsa, icra mahkemesi usulüne göre açılmış olan «ihalenin feshi» davasında bu hususun *kendiliğinden* gözeterek ihaleyi sırf bu nedenle feshedebilir.

İİK. mad. 129 hükmüne rağmen, ipotekli alacaklı «*ipotek bedeli karşılanmasa dahi ipotekli taşınmazın satılmasına*» muvafakat edebilir mi? Daha doğrusu bu muvafakati geçerli olur mu? Keza; *paraya çevirme ve paylaşırma masraflarını* yapmış olan alacaklı «*bunları talep etmekten feragat ederek, bu masraflar karşılanmasa bile satışın yapılmasına muvafakat* edebilir mi?

Yüksek mahkeme -özellikle yeni kararlarında- «*ipotekli alacaklının, ipotekli taşınmazın ipotek bedeli karşılanmasa dahi satışın yapılmasına muvafakat edebileceğini*»¹⁰²⁷⁵ ve «*İİK. 129'da öngörülen paraya çevirme ve paylaşırma masraflarını talep etmekten, bunları yapmış olan alacaklının feragat edebileceğini, bu durumda bu masraflar karşılanmadan yapılan ihalenin -bu nedenle- feshinin talep edilemeyeceğini*»¹⁰²⁷⁶ belirtmiştir.

IV- İİK. 129'da öngörülen «*karşılama ilkesi*» gereğince dikkate alınacak öncelikli alacaklar, «günü gelmiş» (muaccel) olan alacaklardır (İİK. mad. 125/III). Rehin ile güvence altına alınmış olan alacağı, satış sırasında muaccel olmayanlar, satış bedelinden bir hak talep edemeyecekleri gibi, vaktinden önce bir ödemeyi de kabul etmek zorunda değildirlir.¹⁰²⁷⁸ Bundan dolayı, alıcıya ihale edildiği tarihte, satılan taşınmazın üzerinde

¹⁰²⁷⁰ ARSLAN, R. age. s: 130 – BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 337 – GÜRDOĞAN, B. İcra Hukuku Dersleri, 1970, s: 105 – BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 4. Baskı, 1954, s: 337 – ÇATALKAYA, C. / BANDAĞÇIOĞLU, İ. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1967, s: 411 – POSTACIOĞLU, İ. age. s: 499 – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, C: 1, s: 833 – PEKCANITEZ, H./ALTAY, O./ÖZKAN, M. S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 374

¹⁰²⁷¹ KURU, B. age. s: 1319 vd. – KURU, B. El Kitabı, s: 675

¹⁰²⁷² Bknz: 12. HD. 11.11.2008 T. 16395/19724; 30.3.2006 T. 3268/6464; 28.1.2005 T. 23828/1302 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁷³ Karş: 12. HD. 2.12.1980 T. 7348/8645 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁷⁴ Bknz: 12. HD. 27.1.2006 T. 23749/1144; 15.11.2005 T. 18349/22124; 4.10.2005 T. 15246/18876 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁷⁵ Bknz: 12. HD. 10.12.2012 T. 25903/37117; 20.6.2005 T. 9077/13223; 5.4.2003 T. 5490/8339; 7.4.2003 T. 4008/7430 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁷⁶ Bknz: 12. HD. 01.04.2013 T. 4981/12319; 17.11.2005 T. 8002/22421; 28.6.2004 T. 13086/17179; HGK. 24.3.2004 T. 12-107/155 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁷⁷ Karş: 12. HD. 15.2.1988 T. 1098/1475 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁷⁸ ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 272 – BERKİN, N. age. s: 337

«ipotek» varsa ve bu *ipoteğin güvence altına aldığı alacağın günü (vâdesi) henüz gelmemişse*, ihale bedelinin ipotekle güvence altına alınmış olan alacağı da karşılması aranmaz ve taşınmaz üzerindeki *ipotekle birlikte* alıcıya ihale edilir.

Birinci sırada bulunan «ipotekli alacaklı» satış isteminde bulunmuşsa, ihalenin yapılabilmesi için, satış isteminde bulunan bu ipotekli alacaklının alacağının da karşılması gerekmez. Çünkü, İİK. mad. 129'da yer alan «rüçhanlı alacaklar» sözcüğü ile *«takip yanan (ipotekli) alacaklı dışındaki diğer kişileri rüçhanlı alacakları»* kastedilmiş (ifade edilmek istenilmiş)dir.¹⁰²⁷⁹

Birinci sırada bulunan ipotekli alacaklının takibinde, sonraki sıralarda yer alan ipotek alacaklılarının alacaklarının karşılması gerekmediği halde, ikinci ya da üçüncü sıradaki ipotek alacaklılarının takibi halinde, önceki sıralarda bulunan ipotekli alacaklıların alacaklarının karşılması gerekir. Ancak, takipte bulunan rehinli alacaklı ile aynı sırada bulunan rehinli alacaklının alacağının karşılması gerekmez.¹⁰²⁸⁰

Uygulamada çok kez duraksama konusu olan şu hususu da belirtelim ki; üzerinde ipotek bulunan bir taşınmazın gerek **«birinci artırmada»** ve gerekse **«ikinci artırmada»** ihale edilebilmesi için, teklif edilen bedelin hem taşınmazın kıymetinin % 50'sini ve hem de ipotek bedelini karşılması gerekir mi ? Gerek **doktrinde** ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** “bunlardan hangisi fazla ise, teklif edilen bedelin sadece taşınmazın kıymetinin yüzde ellisini veya ipotek bedelini karşılması (ve ayrıca satış ve paylaşırma masraflarını da karşılması) yeterli olup ayrıca teklif edilen bedelin hem taşınmazın kıymetinin yüzde ellisini ve hem de ipotek bedelini birlikte karşılması gerekmez”. Gerçekten **doktrinde** bu konuyla ilgili olarak;

√ *“Uygulamada çok kez duraksama konusu olan şu hususu da belirtelim ki; üzerinde ipotek bulunan bir taşınmazın «birinci artırmada» ihale edilebilmesi için, teklif edilen bedelin hem taşınmazın kıymetinin % 50'sini ve hem de ipotek bedelini karşılması gerekmez. Bunlardan hangisi fazla ise, onu karşılması yeterlidir.*

a) *Teklif edilen bedel, rüçhanlı alacaklının (örneğin; ipotekli alacaklının) alacağını karşılıyor ve bedel aynı zamanda taşınmazın kıymetinin % 50'si oranında ise –örneğin; 100.000,00 TL kıymetindeki bir taşınmazın üzerinde 80.000,00 TL bir ipotek varsa, bu taşınmazın, ipotek kurulduktan sonra taşınmaza haciz koydurmuş bulunan bir başka alacaklının istemi üzerine satışa çıkarılmış ve taşınmaza; 80.000,00 TL + satış ve paylaşırma masrafları (örneğin: 3.000.000.00 TL) = 83.000,00 TL teklif edilmişse, bu taşınmaz, birinci artırmada bu teklif sahibine satılabilir. Yoksa, bu taşınmazın, birinci ihalede satılabilmesi için; teklif edilen bedelin; 80.000,00 TL (ipotek bedeli) + 50.000,00 TL (taşınmazın kıymetinin % 50'i) + 3.000,00 TL (satış ve paylaşırma masrafları) = 133.000,00 TL olması istenemez...*

b) *Eğer, teklif edilen bedel, taşınmazın kıymetinin % 50'sini bulmuş ve bu bedel aynı zamanda taşınmazın üzerindeki rüçhanlı alacaklının alacağını karşılıyorsa örneğin; 100.000,00 TL kıymetindeki bir taşınmazın üzerinde 20.000,00 TL'lik bir ipotek varsa, bu taşınmazın ipotek kurulduktan sonra, taşınmaz üzerine haciz koydurmuş olan başka bir alacaklının istemi üzerine satışa çıkarılır ve taşınmaza; 50.000,00 TL (taşınmazın kıymetinin % 50'i) + satış ve paylaşırma masrafları (örneğin; 3.000,00 TL) = 53.000,00 TL teklif edilirse, bu taşınmaz «birinci artırmada» satılabilir. Yoksa, ihalenin «birinci artırmada» yapılabilmesi için, teklif edilen bedelin; 60.000,00 TL (taşınmazın kıymetinin % 50'i) + 20.000,00 TL (ipotekli alacak miktarı) + 3.000,00 TL (satış ve paylaşırma masrafları) = 73.000,00 TL olması istenemez...”¹⁰²⁸¹*

¹⁰²⁷⁹ Bknz: 12. HD. 10.4.2000 T. 4697/535, 12.11.1998 T. 10765/12719 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁸⁰ ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 271, dipn.881

¹⁰²⁸¹ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. a.g.e., C: 2, s: 2268 - UYAR, T. İcra Hukukunda İhale ve İhalenin Bozulması, 3. Baskı, 2002, C: 1, s: 592 vd. - UYAR, T. İcra Hukukunda İhale ve İhalenin Bozulması, 2. Baskı, 1988, s: 330 vd.

√ “... İkinci artırma da, aynı şekilde birinci artırmadaki usulle yapılır. İkinci artırmada satış yapılabilmesi için yine kanunda belirtilen miktara yani yüzde elliyeye ulaşılması gerekir. 6352 s. Kanunla yapılan değişiklikten önceki düzenlemede, ikinci artırmada ileri sürülmesi gereken pey yüzde kırk idi.

İkinci artırmada, en yüksek pey sürene ihale yapılır. Ancak bu ihalenin yapılabilmesi için satış bedelinin malın tahmin edilen değerinin yüzde ellisini veya satış isteyen alacaklının alacağına rüçhanlı olan alacaklılardan hangisi fazla ise onu karşılaması, ayrıca her iki durumda da satış ve paylaşırma giderlerini karşılaması gerekir...¹⁰²⁸²

√ “ Birinci artırmada taşınmazın ihale edilebilmesi için, artırma bedelinin muhammen kıymetinin yüzde ellisi ile rüçhanlı alacakların ve satış ve paylaşırma masraflarının toplamını geçmesi şart değildir. Artırma bedeli muhammen kıymetinin yüzde ellisini bulmuş ve bu bedel rüçhanlı alacaklar toplamından satış ve paylaşırma masraflarını karşılıyor ise, taşınmaz muhammen kıymetinin en az yüzde ellisini teklif etmiş olan kişiye (alıncıya) ihale edilir.”¹⁰²⁸³

√ “ Birinci artırma sonunda taşınmazın ihale edilebilmesi için teklif edilen en yüksek peyin,

1) Taşınmazın muhammen kıymetinin en az % 50’sini bulması,

2) Alacağı, satış isteyen alacaklının alacağına nazaran rüçhanlı olup da artırma tarihinde vadesi gelmiş (muaccel) (m. 125/3) alacaklılar varsa, bu rüçhanlı alacaklıların alacakları toplamını karşılaması ve ayrıca;

3) Paraya çevirme ve paylaşırma masraflarını da aşması gerekir (m. 129/f.1, cüm.3).

İhalenin yapılabilmesi için ileri sürülen en yüksek peyin icra masraflarının tamamının değil, sadece paraya çevirme ve paylaşırma masraflarını karşılaması gerektiğini kanun açıkça belirtmiştir (m. 115/1, m. 129/1-2).

O halde, satış talebinden ihalenin yapıldığı tarihe kadar ki paraya çevirme ve paylaşırma masrafları, karşılanması gereken masraf miktarının hesabında dikkate alınır:

İhalenin feshi yapılabilmesi için, teklif edilen en yüksek peyin, bu üç kalemin toplamını karşılaması gerekmez.

Yargıtayın benimsediği ve bizim de katıldığımız bir görüşe göre, mahcuz taşınmazın icra müdürü tarafından tahmin ve takdir edilen (muhammen) kıymetinin % 50’si ile alacağı, satışı isteyen alacaklının alacağına nazaran rüçhanlı olan alacaklıların, taşınmaz ile temin edilmiş muaccel alacakları toplamı karşılaştırılır. Bu iki kalemden hangisi daha fazla ise ona, taşınmazın paraya çevirme ve paylaşırma masrafları eklenir. Bulunan bu miktar, birinci artırmada ihalenin yapılabilmesi için teklif edilmesi gereken en düşük bedel olup, buna asgari ihale bedeli denir. Diğer bir deyişle, artırmada teklif edilen en yüksek peye ihalenin yapılabilmesi için, bu peyin karşılaması gereken en düşük meblağ, asgari ihale bedeli olup, en yüksek pey bu miktardan az ise ihale yapılamaz.”¹⁰²⁸⁴

√ “Birinci artırma sonunda taşınmazın ihale edilebilmesi için teklif edilen en yüksek peyin,

-Taşınmazın muhammen kıymetinin en az % 50’sini bulması,

-Alacağı, satış isteyen alacaklının alacağına nazaran rüçhanlı olup da artırma tarihinde vadesi gelmiş (muaccel) (m. 125/3) alacaklılar varsa, bu rüçhanlı alacaklıların alacakları toplamını karşılaması ve ayrıca;

-Paraya çevirme ve paylaşırma masraflarını da aşması gerekir (m. 129/1)

¹⁰²⁸² PEKCANİTEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M. a.g.e., s: 364 - PEKCANİTEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 3. Bası, 2016, s: 261

¹⁰²⁸³ KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku, 27. Baskı, 2013, s: 335

¹⁰²⁸⁴ MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku Esaslar, 5. Baskı, 2015, s: 429 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, C: 1, 2013, s: 833 vd.

Ancak, ihalenin yapılabilmesi için teklif edilen en yüksek peyin bu üç kalemin toplamını karşılaması gerekmez.

Yargıtayın benimsediği ve bizim de katıldığımız bir görüşe göre, mahcuz taşınmazın icra müdürü tarafından tahmin ve takdir edilen (muhammen) kıymetinin % 50'si ile alacağı, satışı isteyen alacaklının alacağına nazaran rüçhanlı olan alacaklıların, taşınmaz ile temin edilmiş muaccel alacakları toplamı karşılaştırılır. Bu iki kalemden hangisi daha fazla ise ona, taşınmazın paraya çevirme ve paylaşırma masrafları eklenir. Bulunan bu miktar, birinci artırmada ihalenin yapılabilmesi için teklif edilmesi gereken en düşük bedel olup, buna asgari ihale bedeli denir. Diğer bir deyişle, artırmada teklif edilen en yüksek peye ihalenin yapılabilmesi için, bu peyin karşılaması gereken en düşük meblağ, asgari ihale bedeli olup, en yüksek pey bu miktardan az ise ihale yapılamaz.¹⁰²⁸⁵

√ “.... Bu açıklamalar çerçevesinde, m. 129'un uygulanmasına örnekler verilecek olursa:

Taşınmazın muhammen bedeli 100.000 TL, satış/paylaşırma giderleri 6.000TL ise ve taşınmaz üzerinde rüçhanlı alacaklı (örneğin, ipotek alacaklısı) yoksa, bu taşınmazın (birinci veya ikinci ihalede) satılabilmesi için en az 56.000 TL'ni aşacak şekilde (ihale -artırma bedelinin 56.001 TL) olması gerekir:

Yukarıdaki örnekte, taşınmaz üzerinde 80.000 TL'lik rüçhanlı alacaklı (ipotek alacaklısı) varsa, taşınmazın satılabilmesi için ihale bedelinin en az 86.000 TL -yani, 50.000 TL + 80.000 TL + 6.000 TL = 136.000 TL değil- olması gerekir ki, bu ihtimalde satış isteyen alacaklıya herhangi bir para kalmayacaktır. Çünkü, satışta elde edilen tutardan 80.000 TL ipotek alacaklısına verilecek ve 6.000 TL masraflara ayrılacaktır...¹⁰²⁸⁶

“... Özetle tekrarlamak gerekirse birinci artırmada taşınmazın ihale edilebilmesi için, artırma bedelinin taşınmazın muhammen (tahmin olunan) değerinin yüzde ellisini bulmuş olması ve bu bedelin rüçhanlı alacaklar toplamından fazla olması ve satış ile paylaşırma masraflarını karşılıyor olması halinde taşınmaz, tahmini değerinin en az yüzde ellisini teklif etmiş olan kişiye (alıcıya) ihale edilir.¹⁰²⁸⁷

√ “... O halde ikinci artırmada en çok artırana ihale yapılabilmesi için, artırmada ileri sürülen peyin;

a- Malın tahmin edilen (muhammen) kıymetinin % 50'sini bulması ve

b- Satış ve paylaşırma giderlerini karşılaması gerekir.

Fakat satış isteyen alacaklıdan başka öncelikli (rüçhanlı) alacaklılar varsa bu alacaklıların alacaklarının toplamı eğer % 50'den fazla ise o zaman, satılacak taşınmaza teklif edilmesi gereken asgari değer; rüçhanlı alacakla birlikte satış ve paylaşırma giderleridir (İİK. m. 116/2). Rüçhanlı alacak yoksa veya rüçhanlı alacak % 50'yi geçmiyorsa o zaman, yukarıda zikrettiğimiz % 50 ile beraber satış ve paylaşırma masraflarını karşılayan değere bu mal satılabilecektir.¹⁰²⁸⁸

√ “ Birinci artırma için kanunun ifadesinden 'hem menkul malın tahmini değerinin yüzde yetmişbeşini (bugün için; yüzde ellisini) karşılaması hem de satış isteyen alacaklının alacağına rüçhanı olan alacakları karşılaması gerektiği' şeklinde bir sonucun çıkarılmaması gerekir. Burada kastedilmek istenen menkul malın tahmini değerinin yüzde yetmişbeşi (bugün için; yüzde ellisi) veya satış isteyen alacaklının alacağına rüçhanı olan alacaklı veya alacaklılar varsa bu alacakların toplamından hangisi daha fazla ise artırmada ileri sürülen peyin bu bedele ulaşmasının gerektiğidir. Ancak her iki halde de satış ve paylaşırma giderlerinin karşılaması gerekir...¹⁰²⁸⁹

10285 MUŞUL, T.. İcra ve İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, 2016, s: 138

10286 YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanununun Şerhi, 2016, s: 695 vd.

10287 ARSLAN, R. / YILMAZ, E. / AYVAZ, S. T. İcra ve İflas Hukuku, 2. Baskı, 2016, s: 326

10288 KARSLI, A. İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 341 vd.

10289 ERTURGUT, M. İcra ve İflas Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi, 2000, s: 102

√ “ Birinci açık artırmada ihalenin yapılabilmesi için aşağıdaki iki şartın gerçekleşmesi gerekir:

a) Artırma bedelinin, taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisini bulmuş olması,

b) Satış ve paylaşırma giderlerini karşılaması, gerekir:

Satış isteyen alacaklının alacağına rüçhanı (önceliği) olan diğer alacaklar var ise (mesela, rehin alacakları) ileri sürülen peyin öncelikli alacakların toplamı ile satış ile paylaşırma giderlerini karşılaması gerekir:

Burada dikkat edilmesi gereken konu; ileri sürülen peyin hem tahmin edilen bedelin % 50’ aini hem de rüçhanlı olan alacakları karşılaması gerekmez. Öncelikli alacaklar söz konusu ise, tahmin edilen bedelin %50’si, ya da rüçhanlı alacaklardan hangisi fazla ise o miktarın aşılması ayrıca satış ve paylaşırma masraflarını karşılaması yeterlidir.”¹⁰²⁹⁰

√ “ Birinci artırmada ihaleye çıkarılan taşınmazın tahmin edilen değerinin % 50 + varsa rüçhanlı alacağı (ipotek alacaklısı ihaleye çıkarmış ise, kendisine rüçhan tanınmaz ve %50 tutar, rüçhanlı alacağı karşılıyorsa ayrıca %50 + rüçhan tutarı şartı aranmaz) + satış ve paylaşırma masrafları toplamını geçecek şekilde elektronik ortamda ve fiilen mezat salonunda pey sürülmüş ise ve başka artıran yoksa ihale yapılabilir.”¹⁰²⁹¹

denilmiştir.

Yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi) de bu konudaki içtihatlarında;

√ “İhale tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan İİK. ’nin 129. maddesi uyarınca satışın yapılabilmesi için, artırma bedelinin, tahmini değer %50’si ile paraya çevirme ve paylaşırma masraflarını karşılamasının, bunun yanında rüçhanlı alacakları aşmış olmasının gerekeceği, ipotek alacaklısının, satışın, ipotek bedelinden daha aşağıya yapılmasına muvafakat etmesi halinde ihalenin, rüçhanlı alacak olan ipotek alacağının altında bir bedelle yapılmasının mümkün olduğu, ipotek bedeli ödenmedikçe ve lehine ipotek bulunan banka bu haktan vazgeçmedikçe taşınmazın ipotek bedeli altında satılmayacağını”¹⁰²⁹²

√ “Artırma bedelinin, borçlunun hissesine ilişkin tahmini değer %40’ı ile rüçhanlı alacağı yani ipotek borcunu karşıladığı ve ayrıca artırma bedelinin; tahmini değer %40’ı ile toplam satış masrafının eklenmesiyle bulunan meblağın üzerinde olduğu anlaşıldığından, ihalenin feshi isteminin reddi gerektiği- Taşınmazın kıymetinin belirlenmesi için yapılan keşif ve bilirkişi masraflarının da tıpkı ilan giderleri gibi paraya çevirme masrafı olarak kabulü gerektiğini”¹⁰²⁹³

√ “İİK. ’nun 129/2 hükmünden anlaşılması gerekenin, satış bedelinin muhammen bedelin % 40’ ile paraya çevirme ve paylaşırma masraflarını karşılaması ve var ise ayrıca da rüçhanlı alacağın üzerinde olmasının yeterli olacağı, yasadan amaçlananın bu olduğu belirgin olduğu halde, satış bedelinin, hepsinin toplamı üzerinden olması gerekmediği- Şikayetçiye satışa hazırlık işlemi ile ilgili olarak herhangi bir tebligat yapılmadığı gibi bu konuda yazılı bir belge de bulunmuyor ise İİK. ’nun 134/2.maddesi uyarınca ihale yapıldığı ana kadar gerçekleşen işlemlerdeki yolsuzlukları en geç ihale günü öğrendiğinin kabulü gerekeceğinden, ihale tarihinden itibaren yedi günlük sürede ihalenin feshini isteyebileceğini”¹⁰²⁹⁴ İİK. 129/II uyarınca, taşınmazın ikinci ihale günü satılabilmesi için, artırma bedelinin (teklif edilen en yüksek bedelin=ileri sürülen en yüksek peyin) taşınmazın tahmin edilen değerinin % 40’ ını bulması, satış isteyen alacaklının alacağına

¹⁰²⁹⁰ COŞKUN, M. Açıklamalı - İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 5. Baskı, C: 2, 2016, s: 2611

¹⁰²⁹¹ KARMIŞ, E. Satış, Satışın İptali, C: 2, 2015, s: 976

¹⁰²⁹² Bknz: 12. HD. 19.03.2015 T. E: 2015/2468, K: 6574 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁹³ Bknz: 12. HD. 26.02.2014 T. E: 3043, K: 5424 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁹⁴ Bknz: 12. HD. 20.01.2014 T. E: 2013/35291, K: 1176

rüçhanı olan alacaklılar varsa, onların toplamından fazla olması ve ayrıca paraya çevirme ve paylaşırma masraflarını da karşılaması gerekeceğini (yoksa; artırma bedelinin bunların hepsinin toplamından fazla olması gerekmeyeceğini) ”¹⁰²⁹⁵

belirtmiştir.

*

Bir uyuşmazlıkta;

-Borçluya ait, D... ilçesi, Ç... mah. B... Yurdu mevkiinde bulunan tapunun 2... no’lu parselinde kayıtlı, 29.144.26 metrekaare miktarındaki ‘arsa’ niteliğindeki taşınmaz, D... İcra Müdürlüğünün 2014/... Talimat sayılı dosyasından,..../... tarihinde yapılan *birinci açık artırmasında*, takip alacaklısı (M) tarafından, alacağına mahsuben satın alınmıştır.

-Satılan taşınmaza icra dairesince *takdir edilen satışa esas olan kıymet: 7.286.065,00 TL*’dir.

Bu satışta yapılan *satış ve paylaşırma masrafı: 3.701,20 TL*’dir.

Alacaklı (M)’ ye bu taşınmaz -alacağına mahsuben- **3.649.500,00 TL**’ ye *ihale edilmiştir*.

*

-D... İcra Müdürlüğünün 2014/... sayılı Talimat dosyasından yapılan bu ihalenin feshi için borçlu tarafından,..../... tarihinde açılan *ihalenin feshi davası* üzerine;

D... İcra Hukuk Mahkemesince,..../... tarihinde (Esas: 2016/..., Karar: 2016/...) -aşağıdaki gerekçeyle- “*ihalenin feshi talebinin reddine*” (şikayetin reddine) karar verilmiştir.

-“*Davacı vekili..../... havale tarihli dava dilekçesinde özetle; müvekkili şirket aleyhine İ... 5. İcra Müdürlüğünün 2016/... Esas sayılı dosyasından muvazaalı ve yok hükmündeki takip ileticisinde, D... İlçesi Ç... Mahallesi B... Yurdu mevkiinde kain 2419 parsel sayılı taşınmazın D... İcra Müdürlüğünün 2014/... talimat sayılı dosyasından..../... tarihinde dosya alacaklısına yapılan ihalenin muvazaalı ve yok hükmünde olması sebebiyle feshinin gerektiğini, İİK.’nun 150/e maddesi uyarınca süresi içinde satış istenmediği için takibin birden fazla kez düşmüş olduğunu, kıymet taktir raporunun 2 yıllık süresinin geçmiş olduğunu, satış ilanı tebliğinin usulsüz olduğunu, satış ilanının adliye divanhanesinde aşılmadığını ve belediyede ilan edilmediğini, alacaklı ihale alıcısına ihale bedelini yatırması için süre verilmesinin kanuna ve kamu düzenine aykırı olduğunu belirterek ihalenin feshine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.*

Davalı vekili davanın reddini savunmuştur.

D... İcra Müdürlüğünün 2014/... Talimat, 1993/... Talimat sayılı dosyaları getirtilerek dosya içerisine alınmıştır.

İ... İcra dairesinin 2016/... Esas sayılı takip dosyası getirtilerek dosyamız içerisine alınmıştır.

Dava, ihalenin feshi talebine ilişkindir.

İİK.’nun 134.maddesinde *ihalenin fesih nedenleri açıkça gösterilmemiştir. Sadece "ihalenin BK.’nun 226.maddesinde yazılı sebeplerde dahil olmak üzere", "satış ilanının tebliğ edilmemiş olması", "satılan malın esaslı niteliklerindeki hata" ve "ihaledeki fesat" nedenleri ile ihalenin feshedileceğine değinilmiştir.*

İhalenin fesih nedenleri, gerek doktrinde ve gerekse Yargıtay uygulamasında;

1-İhaleye fesat karıştırılmış olması,

2-Artırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemler,

3-İhalenin yapılması sırasındaki hatalı işlemler,

4-Alicının taşınmazın önemli nitelikleri hakkında hataya düşürülmüş olması, şeklinde sıralanabilir.

İhale.././... tarihinde yapılmış olup, dava.././... tarihinde açılmıştır. Bu itibarla dava süresindedir.

Davacı taraf, İ... İcra Müdürlüğü 2016/... E sayılı dosyası üzerinden D... İcra Müdürlüğü 2... Tal sayılı dosyası ile yapılan.././... tarihli ihalenin İİK 150/3 bendi uyarınca süresinde satış istenmediği için takip düştüğünden yok hükmünde olduğunu iddia etmektedir. Ancak ihale dosyası incelendiğinde: dava konusu icra takibinin.././... tarihli olduğu, takip tarihinde yürürlükte olan İİK 150/e bendi uyarınca icra emrinin borçluya tebliğinden itibaren iki yıllık üzere içerisinde taşınmazın satışını istenmesi gerektiği, icra emrinin borçluya.././... tarihinde tebliğ edildiği, davalının.././... tarihinden satış talebinde bulunduğu anlaşılmıştır. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin içtihatlarınca; satış talebi için öngörülen iki yıllık sürenin hesabında ilk satış tarihi esas alınmalıdır. Her ne kadar dava konusu icra dosyasında mahkemece satış durdurulmuş olup, alacaklı tarafından sonradan yeni satış talebinde bulunulmuş olsa da ilgili içtihatlar göz önünde bulundurulduğunda, davacının süresinde olmayan satış talebi iddiasına itibar edilmemiştir.

İİK 128/a-3 bendi uyarınca kesinleşen kıymet takdirinin üzerinden iki yıl geçmedikçe yeni bir kıymet takdir istenemez. Kıymet tarihi için esas alınması gereken tarih, kıymet takdirine ilişkin yapılan keşfin tarihidir. Dava konusu icra dosyasında keşif.././... tarihinde yapılmış olup, iki yıllık sürenin son günü olan.././... tarihinde ihale yapılmıştır. Bu itibarla son günü de olsa İİK 128/a-3 uyarınca ihale süresindedir.

Davacı taraf satış ilanının tebliğinin usulsüz olduğunu iddia etmiştir. 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 11. ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 18. maddeleri uyarınca vekil ile takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılması zorunludur. Tebligat Kanunu'nun 17. maddesinde de; “Belli bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatını icra edenler; o yerde bulunmadıkları takdirde tebliğ aynı yerdeki daimi memur veya müstahdemlerinden birine... yapılır.” hükmüne yer verilmiş olup; Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 26. maddesinin 2. fıkrasında ise; “Muhatabın işyerinde bulunmaması halinde tebliğ, aynı yerde sürekli olarak çalışan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır.” düzenlemesi yer almaktadır. Satış ilanının borçlu vekili olan Av. N. B.'ye muhatap avukat iş takibi için dışarıda olduğundan adreste daimi çalışan olduğunu beyan eden G. T.'ye.././... tarihinde tebliğ edildiği dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda tebligat usule uygundur.

İhaleye ilişkin D...İcra Müdürlüğü 2014/675 Tal. dosyasına ait satış ilanının icra dairesine ait özel ilan tahtasına asıldığına ilişkin.././... tarihli tutanak ve aynı dosyaya ilişkin D.... Belediyesi Zabıta Müdürlüğüne ait.././... tarihli ilan tutanağından gerekli ilanların yapıldığı anlaşıldığından davacının bu yöndeki iddialarına itibar edilmemiştir.

Davacı taraf, ihale sonrasında davalıya ödeme için on günlük süre verilmiş olmasının hukuka aykırı olduğunu iddia etmiş olsa da İİK 130.maddesi ve davacının bu iddiasında hukuki yararı olmadığı gerekçesiyle bu hususun ihalenin feshi sebebi yapılamayacağına kanaat getirilmiştir.

Davacının ihalenin feshine ilişkin olarak sunduğu son sebep olan kıymet takdir raporu kesinleşmeden ihalenin yapılamayacağı hususu değerlendirildiğinde; “Kıymet takdirine itiraz edilmesine rağmen satışın yapılmış olması, mahkemece satışın durdurulmasına karar verilmediği sürece tek başına ihalenin feshi nedeni olamaz.” (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2015/31748 E, 2016/2650 K) davacı taraf kıymet takdirine itiraz etmiş, itirazı süresinde olmadığından D... İcra Hukuk Mahkemesi 2016/.. E 2016/... K sayılı ilamı ile.././... tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

Yapılan yargılama ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; davacı tarafın ihalenin feshine yönelik şikayetinin reddine karar verilerek aşağıdaki gibi hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

Şikayetin REDDİNE,

1- İhalenin feshini isteyen şikayetçinin ihale bedelinin %10'u oranına tekabül eden 364.950,00 TL para cezası ile CEZALANDIRILMASINA,

3- Harç peşin olarak alındığından ayrıca alınmasına YER OLMADIĞINA.

4- Yapılan yargılama giderlerinin davacı üzerinde BIRAKILMASINA,

5- Davalı kendisini vekille temsil ettirdiğinden AAÜT uyarınca hesaplanan 600,00TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalıya VERİLMESİNE,

6- Bakiye avansın karar kesinleştiğinde davacıya İADESİNE,

Dair; davalı vekillerinin yüzüne karşı davacının yokluğunda davalılar yönünden tefhimden davacı yönünden gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 10 gün içerisinde Bölge Adliye Mahkemesine istinaf yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı.”

*

-Borçlu tarafından bu karara karşı ..././.... tarihinde ... Bölge Adliye Mahkemesine istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

... Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi bu başvuruyu -aşağıdaki gerekçeyle- ..././.... tarihinde (Esas: 2016/..., Karar: 2016/...) kabul ederek “D... İcra Hukuk Mahkemesinin 2016/... Esas, 2016/... Karar sayılı, ..././.... tarihli kararının KALDIRILMASINA” karar vermiştir:

-“Davacı (borçlu) vekilinin dava dilekçesiyle; müvekkili şirket aleyhine İ... 5. İcra Müdürlüğü'nün 2016/... Esas sayılı dosyasından muvazaalı ve yok hükmündeki takip neticesinde, D... İlçesi Ç... Mahallesi B... Yurdu mevkiinde kain 2419 parsel sayılı taşınmazın D... İcra Müdürlüğü'nün 2014/.. talimat sayılı dosyasından ..././.... tarihinde dosya alacaklısına yapılan ihalenin muvazaalı ve yok hükmünde olması sebebiyle feshinin gerektiğini, İİK'nin 150/e maddesi uyarınca süresi içinde satış istenmediği için takibin birden, fazla kez düşmüş olduğunu, kıymet taktir raporunun 2 yıllık süresinin geçmiş olduğunu, satış ilanı tebliğinin usulsüz olduğunu, satış ilanının adliye divanhane-sinde aşılmadığını ve belediyede ilan edilmediğini, kıymet takdiri raporu kesinleşmeden ihale yapıldığını, alacaklı ihale alıcısına ihale bedelini yatırması için süre verilmesinin kanuna ve kamu düzenine aykırı olduğunu belirterek ihalenin feshine karar verilmesini talep ettiği,

Davalı (alacaklı) vekilinin davanın reddini talep ettiği,

İlk derece mahkemesince, dava konusu icra takibinin ..././.... tarihli olduğu, takip tarihinde yürürlükte olan İİK 150/e bendi uyarınca icra emrinin borçluya tebliğinden itibaren iki yıllık üzere içerisinde taşınmazın satışı istenmesi gerektiği, icra emrinin borçluya ..././.... tarihinde tebliğ edildiği, davalının..././.... tarihinde satış talebinde bulunduğu, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin içtihatlarında; satış talebi için öngörülen iki yıllık sürenin hesabında ilk satış tarihi esas alınması gerektiğinin belirtildiğini her ne kadar dava konusu icra dosyasında mahkemece satış durdurulmuş, alacaklı tarafından sonradan yeni satış talebinde bulunulmuş olsa da ilgili içtihatlar göz önünde bulundurulduğunda, davacının süresinde olmayan satış talebi iddiasına itibar edilmediği, İİK-128/a-3 bendi uyarınca kesinleşen kıymet takdirinin üzerinden iki yıl geçmedikçe yeni bir kıymet takdirinin istenemeyeceği, kıymet tarihi için esas alınması gereken tarihin, kıymet takdirine ilişkin yapılan keşfin tarihi olduğu, dava konusu icra dosyasındaki keşfin..././.... tarihinde yapılmış olduğu, iki yıllık sürenin son günü olan..././.... tarihinde ihalenin yapıldığı, bu itibarla son günü de olsa İİK 128/a-3 uyarınca ihale süresinde olduğu, satış ilanının, borçlu vekili olan Av. N. B. 'ye muhatap avukat iş takibi için dışarıda olduğundan adreste daimi çalışan olduğunu beyan eden G. T.'ye..././.... tarihinde tebliğ edildiği, bu doğrultuda tebligatın usule uygun olduğu, İhaleye İlişkin D... İcra Müdürlüğü 2014/... Tal. dosyasına ait satış ilanının icra dairesine ait özel ilan tahtasına

asıldığına ilişkin././.... tarihli tutanak ve aynı dosyaya ilişkin D... Belediyesi Zabıta Müdürlüğüne ait././.... tarihli ilan tutanağından gerekli ilanların yapıldığı, ihale sonrası davalı tarafa Ödeme için 10 günlük süre verilmiş olması gönünden itirazın İİK 130. maddesi ve davacının iddiasında hukuki yararı olmadığından ihalenin feshi sebebi sayılamayacağı, davacı tarafın ‘kıymet takdirine itiraz ettiği, itirazı süresinde olmadığından D... İcra Hukuk Mahkemesi 2016/... E, 2016/... K sayılı ilamı ile././.... tarihinde kesin olarak reddedildiği gerekçesiyle davacı tarafın ihalenin feshine yönelik şikayetinin reddine karar verildiği,

Davacı (borçlu) vekilinin istinafa başvuru dilekçesiyle, ilk derece mahkemesi kararının usul ve yasaya aykırı olduğunu, İİK 150/e-3 maddesi uyarınca ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini, icra dosyasının geçirmiş olduğu safahat incelendiğinde birden çok defa satış avansı yatırılmadığı, satış istenmediği için takibin düştüğünü yok hükmünde olduğunu kıymet takdir raporunun 2 yıllık süresinin geçmiş olduğunu satış ilanının adliye divanhanesinde aşılmadığını, belediyede ilan edilmediğini, -kıymet takdiri raporu kesinleşmeden ihalenin yapıldığı tüm bu sebeplerle ilk derece mahkemesi kararının iptal edilerek talepleri doğrultusunda hüküm tesis edilmesini talep ettiği,

Somut olayda; dava konusu icra takibinin././.... tarihli olduğu, takip tarihinde yürürlükte olan İİK 150/e bendi uyarınca icra emrinin borçluya tebliğinden itibaren iki yıllık süre içerisinde taşınmazın satışını istenmesi gerektiği, icra emrinin borçluya././.... tarihinde tebliğ edildiği, davalının././.... tarihinde satış talebinde bulunduğu, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi’nin değişen içtihatlarında; satış talebi için öngörülen iki yıllık sürenin hesabında ilk satış tarihi esas alınması gerektiğinin belirtildiğini, her ne kadar dava konusu icra dosyasında mahkemece satış durdurulmuş, alacaklı tarafından sonradan yeni satış talebinde bulunulmuş olsa da ilgili içtihatlar göz önünde bulundurulduğunda, davacının süresinde olmayan satış talebi iddiasının yerinde olmadığı, İİK. 128/a-3 bendi uyarınca kesinleşen kıymet takdirinin üzerinden iki yıl geçmedikçe yeni bir kıymet ‘takdirinin istenemeyeceği, kıymet tarihi için esas alınması gereken tarihin, kıymet takdirine ilişkin yapılan keşfin tarihi olduğu, dava konusu icra dosyasındaki keşfin././.... tarihinde yapılmış olduğu, iki yıllık sürenin son günü olan././.... tarihinde ihalenin yapıldığı, bu itibarla son günü de olsa İİK 128/a-3 uyarınca ihale süresinde olduğu, satış ilanının belediyede usulüne uygun ilan edilmediği bildirilmiş ise de;././.... tarihli satış kararında ‘Belediyede ilan yapılması’ yönünde karar verilmediğinden yapılan belediye ilam usulüne uygun olmasa bile bunun ihalenin feshi sebebi yapılmasının mümkün olmayacağı, satış ilanının adliye divanhanesinde aşılmadığı, bildirilmiş olup, aynı adliye içerisindeki icra müdürlüğünün özel ilan tahtasına ilan metninin asıldığı anlaşıldığından bu hususun ihalenin feshi olarak ileri sürülemeyeceği, kıymet takdiri kesinleşmeden ihalenin yapıldığı belirtilmiş ise de, dosya arasına alman D... icra hukuk mahkemesinin 2016/.. Esas, 2016/... Karar sayılı ve././.... tarihli karar incelendiğinde dava süresinde açılmadığından kesin olarak reddine karar verildiği, kararın doğru olduğu, ihale tarihinden sonra karar verilmiş ise de dava süreden reddedildiğinden ihalenin feshini gerektirmeyeceği, istinaf dilekçesinde gösterilen istinaf sebepleri yerinde değil ise de; HMK 355 maddesi kapsamında kamu düzenine aykırılık nedeniyle resen yapılan incelemede; "ihale" yan başlıklı İİK. 129/1 maddesinde “... Şu kadarki, arttırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin %50’sini bulması ve satış isteyen alacağına rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir” düzenlemesinin getirildiği, ihalenin feshi istenen taşınmazın muhammen bedelinin 7.286.065,00 TL olduğu, taşınmazın yapılan ihale ile alacağı mahsuben alacaklı M... Ltd. Şt. ‘ye 3.649.500,00 TL’ye ihale edildiği, muhammen bedelin 1/2’sinin 3.643.032,50 TL olduğu, ihale bedeli ile muhammen bedelin 1/2’si arasındaki farkın 6.467,50 TL olduğu, taşınmaz üzerinde 1. dereceden ipoteki bulunan ... Bankası A.Ş.’nin, İskenderun icra müdürlüğünün././.... tarihli yazısı gereğince, ipotek bedelinin 7.500,00 TL olduğu, ipotekli taşınmazın satışına banka alacağı karşılanmak kaydıyla muvafakatinin bulunduğu bildirildiği, satış ve paylaşım giderlerinin incelenmesinde 690,00TL keşif gideri, 427,00 TL posta ve tebligat gideri,

2.584,20 TL gazete ilan gideri olmak üzere toplam 3.701,20 TL, satış ve paylaşırma gideri yapıldığı, Ziraat Bankasının rüçhan alacağı ile satış ve paylaşırma giderlerinin toplamının 11.201,20 TL olduğu ihalenin en az 3.654.233,70 TL'ye yapılmasının gerekeceği, buna karşın ihalenin 3.649.500,00 TL 'ye yapıldığı dolayısıyla ihale bedelinin rüçhan alacağı ile paraya çevrilme ve paraların paylaşırması giderini karşılamadığı görülmekle ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken ilk derece mahkemesince davanın reddine karar verilmesi kanuna aykırı görüldüğünden 'ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına, davanın kabulüne ve ihalenin feshine' karar verilmiştir.

02/12/2016 tarihli resmi gazetede yayınlanan 6763 sayılı kanunun 4. maddesi ile değişik İİK. 'nın 364/1 maddesi gereğince Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairelerince verilen ve miktar veya değeri 40.000,00 TL'yi geçen nihayi kararlar karşı temyiz yoluna başvurulabileceğinden uyuşmazlık konusu miktar (ihale bedeli 3.649.500,00 TL) bu miktarı geçtiğinden karar yargıtaya temyiz yolu açık olarak verilmiştir:

HÜKÜM:

1- İstinaf başvurusunun kabulüne, Dosya kapsamı delil durumu ve takip dosyası içeriğine göre D... İcra Hukuk Mahkemesinin 2016/... Esas, 2016/... karar sayılı ve.../... tarihli kararının KALDIRILMASINA,

2-Davanın KABULÜNE,

Buna göre D... İcra Müdürlüğünün 2016/... talimat sayılı dosyasındaki.../... tarihinde YAPILAN İHALENİN FESHİNE

3- Peşin alınan 29,20 TL harcın mahsubu ile bakiye 2,20 TL karar harcının istinaf yoluna başvuran (davacı)'dan tahsil ile hazineye irat kaydına,

4- Karar tarihinde yürürlükte bulunan AAÜT gereğince 660,00 TL maktu vekalet ücretinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,.

5- Davacının yaptığı 47,00 TL ilk masraf, 55,00 TL tebligat gideri, 172,70 TL istinaf harcı, 58,00. TL istinaf posta gideri olmak üzere toplam 332,70 TL yargılama giderinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

6- Karar kesinleştiğinde bakiye gider avansının yazı işleri müdürlüğünce HMK Yönetmeliğinin 47. maddesi gereğince davacıya iadesine,

Dair dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda tarafların yokluğunda tebliğ tarihinden itibaren 1 ay içerisinde Yargıtaya temyiz yolu açık olmak üzere oy birliği ile karar verildi.”

*

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle; gerek **doktrinde**¹⁰²⁹⁶ ve gerekse **Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin bu konuya ilişkin içtihatlarında**¹⁰²⁹⁷ belirtildiği gibi; “üzerinde satışı istemiş olan alacaklı dışında, üçüncü bir kişi lehine ipotek bulunan bir taşınmazın ‘gerek **birinci** ve gerekse **ikinci** artırmada’ icra daireince satılabilmesi için, teklif edilen (ileri sürülen) en yüksek peyin **hem** ‘taşınmazın kıymetinin yüzde ellisini’ ve **hem de** ‘taşınmazın üzerindeki ipotek miktarını’ (ve ayrıca satış/paylaşırma masraflarını) karşılaması **gerekmeyip**; satışın yapılabilmesi için, ileri sürülen en yüksek peyin ‘**taşınmazın kıymetinin yüzde ellisi**’ ile ‘**taşınmazın üzerinde bulunan ipotek miktarı**’ndan **hangisi fazla ise bunu** ve ‘satış/paylaşırma masrafları’ nı karşılaması yeterlidir.

Bu nedenle somut olayda; takdir edilen kıymeti **7.286.065,00 TL** olan dava konusu taşınmazın -yapılan birinci artırmada- ipotek bedelinden (**7.500,00 TL**'den) daha yüksek olan ve taşınmazın değerinin yüzde ellisi olan **3.643.032,50 TL** ile **3.701,20 TL** olan satış ve paylaşırma giderlerini karşılayan **3.649.500,00 TL**'ye ihale edilmiş olmasında İİK. 'nın 129/I,c: 3 maddesine aykırılık bulunmamaktadır. Aksi görüşte olan ve ‘ihalenin feshi’ gerektiğini belirtmiş olan ... Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi'nin görüşüne katılmak mümkün değildir. 21.02.2017

¹⁰²⁹⁶ Bknz: Yuk. dipn. 53-63

¹⁰²⁹⁷ Bknz: Yuk. dipn. 64-67

127) “Aciz Halinde İken Yapılan Tasarruflardan Dolayı” İptal (İİK. m. 279)

(İstanbul Barosu Dergisi, Ocak-Şubat/2018, s: 111-134)

İİK. mad. 279^{*}da, «borçlunun aciz halinde iken -daha doğrusu borca batık durumda iken- yaptığı tasarrufların» hangilerinin iptale tâbi olacağı açıklanmıştır.

I- Kanunun, «borçlunun borca batık olduğunu» varsayarak öngördüğü belli bir devrede yaptığı -ve maddede dört bent halinde sayılan- tasarruflar, alacaklıların iptal davasına konu olabilir.

Bu hükmün kabulünü gerektiren düşünce, borçlunun «bir veya bir kaç alacaklıyı kayırmak sonucu doğuran fiillerini» önlemektir.¹⁰²⁹⁸ Ancak, bu amacı taşıyan tüm fiiller değil, sadece maddede sayılan fiiller, bu maddeye göre iptâl davasına yol açabilir.

Bu madde uyarınca, tasarrufun iptâl edilebilmesi için -İİK. mad. 278'de olduğu gibi- «borçlunun kastı» önemli değildir. Bunun sonucu olarak da davalı- üçüncü kişinin, borçlunun şu ya da bu kastını bilmesi (yani kötüniyeti) aranmaz. Bu nedenle, davalı -üçüncü kişi, «borçlunun zarar verme ya da kayırma kastını bilmediğini» ispat suretiyle sorumluluktan kurtulamaz.¹⁰²⁹⁹ Ancak -İİK. mad. 278'den farklı olarak, davalı-üçüncü kişi, hukukî işlemin (fiilin) yapıldığı anda borçlunun durumunu -daha doğrusu, borca batık olduğunu-¹⁰³⁰⁰ «bilmediğini» -ve «gereken özeni gösterdiği halde, öğrenemediğini»- yani «iyiniyetli olduğunu» (MK. mad. 3) iptâl davası red edilir (mad. 279/son).¹⁰³⁰¹

Burada, olumsuz bir durumun ispatı söz konusu olmakla beraber ispat yükü iddia edendedir.¹⁰³⁰² Ancak, olumsuz hususların ispatındaki güçlük dikkate alınarak, burada ‘yaklaşık ispat ölçütü çerçevesinde’¹⁰³⁰³ «belirti ve karinelerle» yetinilecektir. Bu belirtiler; borçlunun «borca batık olduğu hakkında» davalı -üçüncü kişinin kuşkuya düşmesi için bir neden bulunmadığını, yani durumun böyle bir kuşku uyandırmadığını yahut da

* Acizden dolayı butlan

MADDE: 279 - «Aşağıdaki tasarruflar borcunu ödemiyen bir borçlu tarafından hacizden veya mal bulunmaması sebebiyle acizden yahut iflasın açılmasından evvelki bir sene içinde yapılmışsa baltıdır.

1- Borçlunun teminat göstermeği evvelce taahhüt etmiş olduğu haller müstesna olmak üzere borçlu tarafından mevcut bir borcu temin için yapılan rehiner,

2- Para veya mutad ödeme vasıtalarından gayri bir suretle yapılan ödemeler,

3- Vadesi gelmemiş borç için yapılan ödemeler,

4- Kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler,

Bu tasarruflardan istifade eden kimse borçlunun hal ve vaziyetini bilmediğini ispat eyerse iptal davası dinlenemez.»

¹⁰²⁹⁸ GÜRDOĞAN, B. İflâs Hukuku Dersleri, 1966, s: 227 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, 2007, s: 587

¹⁰²⁹⁹ UMAR, B. Türk İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davası, 1963, s: 71 - GÜRDOĞAN, B. age. s: 228 - ÖZTEK, S. Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay'ın Bu Sorunlara İlişkin Uygulaması (Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, 2003, s: 326) - KALE, S. Aciz Halindeki Borçlunun Bir veya Birkaç Alacaklısını Kayıran Hukuki Fiilleri Dolayısıyla İptal Davası "İİK. mad. 279" (Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, 2003, s: 191) - YILDIRIM, M.K. İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davası, 1995, s: 199 - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 188, 191 - GÜNEREN, A. İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1134 - ATALAY, E. İptal Davalarında Acizden Dolayı Butlan Hallerinin Gösterdiği Özellikler (Kocaeli Bar. D. 2003/2, s: 28)

¹⁰³⁰⁰ UMAR, B. age. s: 71

¹⁰³⁰¹ MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, 2005, s: 1006-ALTAY, S. Türk İflâs Hukuku, 2004, C: 1, s: 679

¹⁰³⁰² KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, 1997, C: 4, s: 3451 - UMAR, B. a.g.e. sh: 79 - BERKİN, N. İflâs Hukuku, 1972, s: 510 - SARISÖZEN, İ. İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptâl Davalarında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 54)

¹⁰³⁰³ PEKCANITEZ, H./ALTAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s: 587

bu kuşkunun doğduğunu fakat davalı- üçüncü kişinin gerekli ihtimamı göstererek edindiği bilgi yüzünden ortadan kalktığını gösterir nitelikte olmalıdır.^{10304 10305} Örneğin; üçüncü kişi, borçluya açacağı kredi karşılığında borçludan «üst sınır ipoteği»¹⁰³⁰⁶ almış ve bu ipotek çerçevesinde ona borç para vermeye (ya da onun senetlerini ödemeye, ona bankadaki kendi kredisini kullandırmaya) devam etmiş ve ipoteğin kurulmasından «bir sene» geçmeden borçlu iflâs etmişse (İİK. mad. 279/I), alacaklı; «borçlunun hal ve vaziyetini bilmediğini» -yani; borçlunun borca batık olduğu hakkında bilgi sahibi olmadığını- (İİK. mad. 279/son) ileri sürebilir ve bu iddiasında samimi görülebilir. Gerçekten, borçlunun (müflisin) kurduğu ipotek her ne kadar «iflâsın açılmasından önceki bir sene içinde» olduğu için, iptâle tâbi ise de, bu ipotek «kesin ipotek»¹⁰³⁰⁷ yani, tutarı belli olan alacak için kurulan ipotek (MK. mad. 875) şeklinde olmayıp, ‘ipotek kurulduğu anda henüz doğmamış olan ve fakat ileride doğacak olan bir alacak için kurulan ipotek’ (MK. mad. 881/I) yani «üst sınır ipoteği» şeklinde olduğundan ve hiç kimsenin de iflâs etmek üzere olan -yani; borca batık olan- birisine bu durumunu bile bile kredi açması beklene-meyeceğinden, üçüncü kişinin, ‘ipotek kurulduktan sonra, borçluya kredi açmaya devam etmesinin, onun bu durumunu bilmediğinin kanıtı olduğu, eğer borçlunun bu durumunu bilmiş olsaydı, ona kredi açmaya devam etmeyeceği’ kabul edilerek, ‘iflâstan önceki bir yıl içinde kurulan söz konusu ipoteğin iptalinin gerekmeceği’ düşünülebilir. Eğer ipotek, «üst sınır ipoteği» şeklinde değil de, «kesin ipotek» olarak kurulmuşsa üçüncü kişinin (ipotekli alacaklının), «borçlunun hal ve vaziyetini bilmediğini» başka kanıtlarla ispat etmesi gerekir. Bunun ispatı ise oldukça güçtür.

İptâl konusu tasarruftan yararlanan kişi, bir temsilci vasıtasıyla hareket etmişse, iptâl davasının sonuçlarından kurtulabilmesi için, «borçlunun borca batık olduğunu, temsilcisinin bilmediğini» ispat etmesi gerekir.¹⁰³⁰⁸

II- Az sonra inceleyeceğimiz, maddede dört bent halinde sayılan tasarruflar «borcunu ödemeyen borçlu» tarafından hacizden (İİK. mad. 85; 102) veya haciz edilecek mal bulunmaması nedeniyle acizden (İİK. mad. 105) veya iflâsın açılmasından (İİK. mad. 165) önceki bir sene içinde yapılmış olmaları koşulu ile, iptâl davasına konu olabilirler.

a) Önce belirtelim ki, maddedeki «borcunu ödemeyen borçlu» sözcükleri, Kanunu-muza kaynak İsviçre hatalı çevrilmiştir. Kaynak Kanunun Almanca metni; «... daha filin yapıldığı anda borca batık olan» borçludan bahseder ki, doğrusu da budur.¹⁰³⁰⁹ Yani bu maddede «borca batık olan» (yani, borcu ‘pasifi’ alacaklarından ‘aktifinden’ fazla olan)¹⁰³¹⁰ borçlunun -az sonra inceleyeceğimiz- belirli dönemde yaptığı tasarrufların iptali davasına konu olmaktadır. Nitekim, kaynak İsviçre Kanununun Fransızca metni, bizimkinden daha açık olarak «aciz halindeki» borçludan bahsetmektedir.¹⁰³¹¹

¹⁰³⁰⁴ Aynı doğrultuda: İsviçre Federal Mahkemesi Kararı; ATF 25 II 669/670 (Naklen; BRAND, E. («Çev. ARAS, F.A.» İptâl Davası, s: 17)

¹⁰³⁰⁵ UMAR, B. a.g.e. sh: 79 - BERKİN, N. age, s: 510 - OLGAC, S. Yargıtay İçtihatlarının Işığında İcra ve İflâs Hususunda İptal Davaları (Dr. A. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s: 467)

¹⁰³⁰⁶ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İcra Hukukunda Rehin Paraya Çevrilmesi, 2. Bası, 1992, s: 9 vd; 18 vd. - UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C: 8, 2008, s: 11958 vd., 11968 vd.

¹⁰³⁰⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. Rehin, s: 7 vd; 18 vd.-UYAR, T. age. Şerh, s: 11954 vd; 11968 vd.

¹⁰³⁰⁸ İsviçre Federal Mahkemesi Kararı; ATF 26 II 467, ATF 32 II 546 (Naklen; BRAND. E. («Çev. ARAS. F.A.» a.g.e. s: 19)

¹⁰³⁰⁹ UMAR, B. a.g.e. s: 70 - UMAR B. İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, 1973, s: 28 - KURU, B. a.g.e. s: 382, dipn. 17 - ANSAY, S. Ş. Hukuk, İcra ve İflâs Usulleri, 1960, s: 328 - GÜRDOĞAN, B. age., s: 228

¹⁰³¹⁰ GÜRDOĞAN, B. age. s: 228 - KURU, B. age. C: 4, s: 3444 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, s: 1203 - ÜSTÜNDAĞ, S. İflâs Hukuku, 2007, s: 291.

¹⁰³¹¹ UMAR, B. age. s: 70

b) «Aciz halinde» -yani borçlunun borca batık halde iken- yapılan tasarrufların iptâl edilebilmesi için, bunların «**haciz**»den veya «**aciz**»den yahut «**iflâsın açılması**»ndan önceki bir sene içinde yapılmış olması gerekir.¹⁰³¹²

Bu bir senelik süre, «*fevkalâde mühlet*»in devamı süresince uzatılır (İİK. mad. 323/II). Keza, bu süre, borçluya verilen «*konkordato süresi (öneli)*» (İİK. mad. 287) kadar geriye doğru uzatılır.¹⁰³¹³

III- Bu madde gereğince, borçlunun «aciz halinde iken yaptığı tasarruflar»ın iptâl edilebilmesi için, zaman bakımından, az önce belirtilen bir yıllık süre -uygulamada bu süreye «*geriye doğru bir yıllık süre*» denilmektedir- içinde yapılmış olması yeterlidir.

Uygulamadaki önemi nedeniyle şu hususu hatırlatalım ki; buradaki *bir yıllık sürenin başlangıcı* -haciz yolu ile takiplerde- «**haciz tarihi**» (İİK. mad. 79,85, 102, 105) eğer mahkemenin ihtiyati haciz kararı alınarak ihtiyati haciz yapılmışsa, bu ihtiyati daha sonra kesinleşmesi koşulu ile; «**ihiyati haczin uygulandığı tarih**»¹⁰³¹⁴ (İİK. mad. 262), iflas yolu ile takiplerde ise «**iflâsın açılma tarihi**» (İİK. mad. 165)'dir. Yoksa; borçlunun haczedilen mallarının satılması ve bunların takip konusu alacağı karşılammaması üzerine, alacaklıya verilen «*borç ödemededen aciz belgesi*»nin (İİK. mad.) düzenlenme tarihi değildir...¹⁰³¹⁵

Bu vesile ile şu hususu da belirtelim ki, İİK. mad. 279/I'de «iflâsın açılma tarihi»nin (İİK. mad. 165) «*geriye doğru bir yıllık süre*»nin başlangıç tarihi olarak öngörölmüş olması isabetli olmamıştır. Çünkü; borçlu, aleyhine açılan iflas davasını uzatarak, hakkında «*iflas kararı*» verilmesini geciktirerek, İİK. mad. 279'da (4) bent halinde öngörölen tasarrufların iptâl edilmesini önleyebilir. Bu nedenle, maddedeki «bir yıllık süre»nin, «*iflâsın açılma tarihi*» bakımından -öregün; iki ya da üç yıl olarak- uzatılması isabetli olacaktır...

Bu maddede ayrıca, İİK. mad. 278/I'den farklı olarak, «tasarrufun», «*haciz veya aciz belgesi verilmesinin sebebi olan alacaktan yahut iflâs halinde masaya kabul edilen alacaklardan en eskisinin tesis edildiği tarihe kadarki dönemde içinde yapılmış olması*» koşuluna¹⁰³¹⁶ yer verilmediği için, **kanımızca**, tasarrufun -bu madde uyarınca- iptâli için; «**davacı alacaklının alacağının, iptâl konusu tasarruftan önce doğmuş olması**» gerekli değildir. Başka bir deyişle, alacaklı İİK. mad. 278'den farklı olarak, bu madde çerçevesinde, kendi alacağının doğumundan önceki borçlunun «aciz halinde iken yaptığı» tasarrufların iptâlini isteyebilir.^{10317 10318}

Ancak, hemen belirtelim ki -yakın zamana kadar (1.2.2007 tarihine kadar) iptâl davalarına ilişkin kararları temyizen inceleyen -**Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹⁰³¹⁹ aksi görüşü savunarak, «*tüm iptâl hallerinde, borçlunun tasarruflarının iptâl edilebilmesi için, davacı-alacaklının alacağının, iptâl konusu tasarruftan önce doğmuş olmasını*» zorunlu bir koşul olarak aramıştı. Bugün bu kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**¹⁰³²⁰ de şimdilik bu konuda bir içtihat değişikliğine gitmemiştir...

¹⁰³¹² Burada sözügeçen "haciz", "aciz" ve "iflâsın açılması" kavramları hakkında bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 3. Bası, 2008, s: 196 vd.

¹⁰³¹³ KURU, B. a.g.e. C: 4, s: 3452

¹⁰³¹⁴ Bknz: 15. HD. 5.3.2004 T. 90/1212

¹⁰³¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. s: 196 vd.

¹⁰³¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. s: 198

¹⁰³¹⁷ Aynı görüşte: GÜRDOĞAN, B. age. s: 228 - KALE, S. agm. s: 193; 202) - PEKCANITEZ, H./ALTAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s: 588 - YILDIRIM, M.K. age. s: 200

¹⁰³¹⁸ Karş: KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptâl Davaları (Ad. D. 1989/6, s: 20 vd. - Yasa D. 1989/8, sh: 1047 vd.) - GÜNEREN, A. age. s: 1134 - ŞİMŞEK, E. age. s: 875 KARATAŞ, İ./ER-TEKİN, E. age. s: 188 - KURU, B. El Kitabı, s: 1205 - KURU, B. age. C: 4, s: 3452

¹⁰³¹⁹ Bknz: 15. HD. 10.03.2005 T. 6645/1365; 10.03.2005 T. 6646/1364; 14.12.2004 T. 5965/6501; 23.9.2004 T. 3966/4595; 23.6.2004 T. 367/3525; 24.2.2004 T. 306/960; HGK. 18.2.2004 T. 15-16/82 vb.

¹⁰³²⁰ Bknz: 17. HD. 15.01.2008 T. 5073/73; 06.12.2007 T. 3408/4088; 25.09.2007 T. 3195/2774

IV- Borçlunun bu madde gereğince *iptâl konusu olan tasarrufları şunlardır:*

1- Borçlunun, teminat göstermeyi evvelce taahhüt etmiş olduğu haller ayrık olmak üzere, borçlu tarafından mevcut bir borcu güvence altına almak (temin) için yapılan rehinler.¹⁰³²¹

a) Buradaki «**rehin**» sözcüğü, teknik anlamda anlaşılmalıdır. İİK. mad. 23'deki tanımı kapsayacak biçimde¹⁰³²² yorumlanmalıdır.¹⁰³²³ Örneğin; *borçlunun son bir sene içinde, bir malını başkasından mülkiyeti muhafaza koşulu ile satın almış gibi göstermesi ve bunu sicile kaydettirmesi de*, rehinler gibi iptâle konu olmalıdır.¹⁰³²⁴

Aynı şekilde, bir alacaklı lehine «*hapis hakkı*» kurulması da, bu maddenin kapsamına girer.

b) «**Mevcut bir borç için**» rehin kurulması, iptâle tâbi olduğundan, borçlunun yeni bir borcunu güvenceye kavuşturmak için rehin kurması, bu maddenin kapsamı dışında kalır.¹⁰³²⁵ Buna karşın, borçlu, kendisine kefil olmuş olan kişinin ilerideki rücu alacağını güvence altına almak için rehin kurarsa, bu tasarruf hakkında da iptâl davası açılabilir.

Borç, koşula bağlı olabileceği gibi *vâdesi gelmemiş* (muaccel) de olabilir.¹⁰³²⁶

c) Borçlunun, «*resmi şekilde yapılmış (önceki) ipotek kurma taahhüdünü*» ne dayalı olarak kurduğu ipotekler iptâl edilemez. Buna karşın, ipotek taahhüdü resmi şekilde yapılmadığı için geçerli değilse, borçlu bu -geçersiz- taahhüdüne dayanarak ipotek kurmuşsa, bu tasarrufu iptâl edilir.^{10327 10328}

2- Borçlunun para veya mutad ödeme vasıtalarından başka bir şekilde yaptığı ödemeler:

a) Burada sadece «**para borçları**» söz konusudur. Nitekim kaynak İsviçre Kanunu-nun Almanca metni; «*bir para borcunun ifası*»ndan bahsettiği halde, bizim Kanunu-muzda sadece; «*... ödemeler*» denilmekle yetinilmiştir.¹⁰³²⁹

«**Paradan başka borçlar**»ın mutad olmayan vasıtalarla ifası, bu maddeye göre değil, eğer koşulları gerçekleşmişse, İİK. mad. 280/e göre iptâl davasına konu olur.¹⁰³³⁰

b) «**Mutad (alışılmış) ödeme vasıtaları**»nın ne olduğu hususunda kesin bir formül verilemez. Olayın özelliklerine, tarafların durumuna ve ödemenin yapıldığı yerin âdetlerine göre, ödemenin «*mutad vasıtalarla yapılmadığı*» tesbit ve takdir olunur. Örneğin; borçlunun bir borcuna karşılık olmak üzere bir dairesini, otomobilini vermesi, «*mutad bir ödeme vasıtası*» sayılmaz.¹⁰³³¹ Buna karşın, borçlunun borcuna karşılık olarak, *alacaklısına para vermesi, kambiyo senedi, düzenlemesi veya ciro etmesi, üçüncü bir kişideki alacağını temlik etmesi* «*mutad ödeme vasıtası*» sayılır.¹⁰³³²

¹⁰³²¹ Bknz: 17. HD. 27.9.2007 T. 4279/2813 - 15. HD. 13.12.1984 T. 3306/3923; İİD. 23.5.1973 T. 3830/5552

¹⁰³²² Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. age. şerh, C: 2, s: 2632 vd.

¹⁰³²³ UMAR, B. age. s: 73 - KURU, B. age. C: 4, s: 3444, dipn. 97 - GÜNEREN, A. age. s: 1134 - KALE, S. agm. s: 196 - YILDIRIM, M.K. age. s: 204 - OLGAC, S. agm. s: 466

¹⁰³²⁴ KURU, B. age. C: 4, s: 3444, dipn. 97 - UMAR, B. age. s: 74 - GÜRDOĞAN, B. age. s: 230 - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. age. s: 189 - GÜNEREN, A. age. s: 1134 - KALE, S. agm. s: 196

¹⁰³²⁵ BERKİN, N. age. s: 509 - GÜRDOĞAN, B. age. s: 229

¹⁰³²⁶ UMAR, B. age. s: 74

¹⁰³²⁷ UMAR, B. age. s: 75 - ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 292, dipn.240 - OLGAC, S. agm. s: 468 - ALTAY, S. age C: 1, s: 678 - KALE, S. agm. s: 197

¹⁰³²⁸ Bknz: 15. HD. 13.12.1984 T. 3306/3923 - İİD. 17.10.1964 T. E: 11752

¹⁰³²⁹ UMAR, B. age. s: 71

¹⁰³³⁰ UMAR, B. age. s: 76 - GÜNEREN, A. age. s: 1135 - KALE, S. agm. s: 198 - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. age. s: 190

¹⁰³³¹ AKYAZAN, S. İcra ve İflâs Kanunundaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerinde İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s: 185 - ATALAY, E. agm. s: 27

¹⁰³³² KOSTAKOĞLU, C. a.g.m. (Ad. D. 1989/6, sh: 26) - BERKİN, M. age. s: 509 - AKYAZAN, S. age. s: 184 - OLGAC, S. agm.s: 467

Yüksek mahkeme; borçlunun «*borcuna mahsuben taşınmazlarını alacaklıya vermesi*»¹⁰³³³ni, «*üçüncü kişideki teminatını alacaklısına temlik etmesi*»¹⁰³³⁴ni ‘mutad ödeme vasıtası’ saymamış, buna karşın, «*çek, ticari senet ve faiz kuponları*»¹⁰³³⁵ni, ‘mutad ödeme vasıtası’ kabul etmiştir...

c) Ödemenin «mutad vasıtalarla olup olmadığını» konusunda hakim bilirkişiye başvurabilir. Çünkü bu husus *hukukî* değil *fili* bir meseledir.¹⁰³³⁶ **Federal mahkeme** de aynı içtihatla bulunmuştur.¹⁰³³⁷

3- Vâdesi gelmemiş bir borç için yapılmış ödemeler:¹⁰³³⁸

a) Burada sadece «*para borcu*» değil her çeşit borcun vâdeden önce ödenmesi söz konusudur. Eğer «*muaccel olmayan*» para borcu «*mutad dışı ifa vasıtaları ile*» ödenmiş ise bu maddenin ikinci ve üçüncü bendine dayanılarak iptâl davası açılabilir.

Eğer «*muaccel olmayan*» para borcu «*mutad ifa vasıtaları*» ile ödenmiş ise ancak bu bende göre iptâl davası açılabilir. Unsurları gerçekleşmiş ise İİK. mad. 280'den yararlanmak imkânı burada da saklıdır.¹⁰³³⁹

b) «*Tâliki şarta bağlı bir borcun şart tahakkuk etmeden ödenmesi*» de bu madde gereğince «vâdesi gelmemiş bir borç» için ödeme sayılır.¹⁰³⁴⁰

4- Kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler:

Bu hüküm Kanuna, 3494 sayılı Kanun ile eklenerek, uygulamadaki boşluk doldurulmuştur. Hükümün kabul ediliş nedeni Hükümet Tasarısında; «.. *Bu (279.) maddede iflâsın açılmasından evvelki bir sene içerisinde verilen rehinlerin dahi bätül olacağı öngörülmüş iken, bir aynı hak oluşturmayan şerhler hakkında herhangi bir hüküm getirilmemiştir. Uygulamada, iflâstan kısa bir süre önce gayrimenkullerin örneğin; fabrikanın kiraya verildiği ve bu kiranın tapu siciline şerh edildiği ve böylece iflâsın etkisiz hale getirildiği görüldüğünden, maddeye 4. no'nun (4. bendin) ilavesi zarureti ortaya çıkmış ve buna göre maddede yeniden düzenleme yapılmıştır*»¹⁰³⁴¹ şeklinde belirtilmiştir.

MK. mad. 1009/I'de «tapu kütüğüne şerh edilebilecek kişisel haklar»; ‘*arsa payı*’ karşılığı inşaat (BK. mad. 355, 371), taşınmaz satış vaadi (BK. mad. 213), kira (BK. mad. 255-277), önalım (MK. mad. 735), alım ve geri alım (MK. mad. 736) sözleşmesinden doğan haklar ile şerh edilebileceği kanunlarda açıkça öngörülen diğer hakların tapu kütüğüne şerh edilebileceği» öngörülmüştür.

Uygulamada; bu madde uyarınca, aciz halinde bulunan borçluların -son bir yıl içinde yapmış oldukları sahip oldukları taşınmazlara ilişkin satış vaadi sözleşmeleri¹⁰³⁴² kira sözleşmeleri¹⁰³⁴³ için tapu siciline işlettikleri şerhlerin iptali konusunda açılan davalara oldukça sık rastlanmaktadır.

Doktrinde.¹⁰³⁴⁴ «bu yeni hükmün uygun olduğu» ancak «yerinin İİK. mad. 280 olmasının daha isabetli olacağı» ifade edilmiştir.¹⁰³⁴⁵

¹⁰³³³ Bknz: 17.HD. 1.11.2007 T. 3414/3339; 8.10.2007 T. 4394/3010; 15. HD. 21.2.2005 T. 4373/884; HGK. 20.10.2004 T. 15-444/551; 15. HD. 30.9.2003 T. 3452/4429 vb. - 15. HD. 24.3.2003 T. 787/1493

¹⁰³³⁴ Bknz: İİD. 24.4.1951 T. 1863/2215 - HGK. 12.3.1952 T. İc. İf. 17/7

¹⁰³³⁵ Bknz: Yuk. dipn. 36'daki içtihatlar

¹⁰³³⁶ GÜRDOĞAN, B. a.g.e. sh: 230-BERKİN, N. a.g.e. sh: 509 - KALE, S. agm. s: 199

¹⁰³³⁷ Bknz: Fed. Mah. K. 74 III 56 (Naklen; BERKİN, N. a.g.e. sh: 509, dipn. 7)

¹⁰³³⁸ Bknz: 15. HD. 19.9.2000 T. 3585/3892

¹⁰³³⁹ UMAR, B. a.g.e. sh: 78

¹⁰³⁴⁰ ARAR, K. İcra ve İflâs Hükümleri; C: 2, 1944, s: 235 - KURU, B. age. C: 4, s: 3949 - KURU, B. El Kitabı, s: 1204

¹⁰³⁴¹ UYAR, T. Gerekçeli - Notlu İçtihatlı İİK. C: VI, s: 8062 vd.

¹⁰³⁴² Bknz: 15. HD. 26.1.1990 T. 5153/160

¹⁰³⁴³ Bknz: 15. HD. 15.5.2002 T. 1010/2526 - 11. HD. 7.7.1994 T. 2151/4633

¹⁰³⁴⁴ ÜSTÜNDAĞ, S. İcra ve İflâs Kanunu'nun Dünü ve Bugünü, s: 149

¹⁰³⁴⁵ Karş: YILDIRIM, M.K. age. s: 214

V- İcra ve iflâs Kanununda -mad. 279- öngörülen, borçlunun «aciz halinde iken» yaptığı tasarrufların iptâli için gerçekleşmesi gereken koşullar hakkında yaptığımız yu- karıdaki açıklamalar, **6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü hakkında (ki) Kanun'da düzenlenen** «aciz halinde iken yapılan tasarrufların iptali için»de -kural ola- rak- aynen geçerlidir.

Gerçekten, bu konu, anılan Kanunda «*hükümsüz sayılan diğer tasarruflar*» kenar başlıklı 29. Maddede**, -İİK. mad. 279 hükmüne paralel şekilde- düzenlenmiştir.

6183 sayılı Kanun açısından da, borçlunun «*aciz halinde iken yaptığı tasarruflar*»ın iptâl edilebilmesi için, bunların «*geriye doğru iki yıl içinde*» yapılmış olması gerekir. Ancak, burada iki yıllık sürenin başlangıcı «*ödeme müddetinin başladığı tarih*» olarak öngörülmüştür. Yani, İİK. mad. 279/I'de yer alan «*haciz*», «*aciz*» kavramlarının yerini bu- rada «*ödeme müddetinin başladığı tarih*» kavramı almıştır.¹⁰³⁴⁶

Borçlunun «aciz halinde iken yaptığı tasarruflar»ın 6183 sayılı Kanuna göre iptâli için, bu tasarrufun sadece «*ödeme müddetinin başladığı tarihten itibaren geriye doğru iki yıl içinde yapılmış olması*» yeterlidir.

Acaba, ayrıca, kamu alacağının, iptâl konusu tasarruftan önce doğmuş olması gerekli midir? Bu konu doktrinde tartışmalıdır. **Bir görüşe göre**,¹⁰³⁴⁷ iptâl davası açılabilmesi için, kamu alacağının, iptâl konusu tasarruftan önce doğmuş olması gerekir. Buna karşın katıldığımız **diğer bir görüşe göre**¹⁰³⁴⁸ ise, -27 ve 28. maddeye göre açılan iptâl davala- rında olduğu gibi¹⁰³⁴⁹-6183 sayılı Kanuna göre yapılan icra takiplerine dayalı iptâl daval- larında, kamu borcunun ödenmesi gereken tarihten itibaren geriye doğru iki yıl içinde veya ödeme müddetinden sonra, borçlunun aciz halinde iken yaptığı tasarruflar, borcun doğum tarihine bakılmaksızın iptâle konu olur. **Kanımızca**, 6183 sayılı Kanunun 29. maddesinde, İİK. mad. 278/I'e paralel bir hüküm yer almadığından ve geriye doğru iki yıl içinde yapılan tasarrufların mutlak olarak iptâli öngörüldüğünden, kanunda yer alma- yan bir kısıtlamanın, tasarrufun iptâli koşulu olarak ayrıca aranması hukuk tekniğine de aykırı olur..

6183 sayılı Kanunun 29. maddesi ile İcra ve İflâs Kanununun 279. maddesi arasında -içerik bakımından- bir paralellik varsa da, şu üç konuda iki yasa arasında bulunan farkın da belirtilmesi yerinde olur:

1) Madde 29/I'de; «geriye doğru «*iki yıl*» içinde yapılan tasarrufların iptâl edilebile- ceği» belirtilmiş olmasına rağmen, aynı süre İİK. mad. 279/I'de «*bir yıl*» olarak öngörülmü- ştür.

2) Madde 29'da iptâl konusu tasarruflar üç bent halinde belirtilmişken, İİK. mad. 279'da -3494 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda maddeye eklenen «*kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler*» nedeniyle- iptâl edilebilen tasarruf çeşidi dörde yükselmiştir.¹⁰³⁵⁰

** MADDE: 29- “Amme alacağını ödemeyen borçlulardan müddetinden veya hapsen tazyikine rağ- men mal beyanında bulunmayanlarla, malı bulunmadığını bildiren veyahut beyan ettiği malların borcuna kifayetsizliği anlaşılanların, ödeme müddetinin başladığı tarihten geriye doğru iki yıl içinde veya ödeme müddetinin başlamasından sonra yaptıkları tasarruflardan aşağıda belirtilenler hükümsüzdür.

1.Borçlunun teminat göstermeyi evvelce taahhüt etmiş olduğu haller müstesna olmak üzere, borçlu tarafından mevcut bir borcu temin için yapılan rehinler,
2.Borca karşılık para veya mutad ödeme vasıtalarından gayri bir suretle yapılan ödemeler,
3.Vadesi gelmemiş bir borç için yapılan ödemeler”

¹⁰³⁴⁶ “Ödeme müddetinin başladığı tarih” kavramı hakkında bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. s: 208

¹⁰³⁴⁷ ŞİMŞEK, E. Amme Alacakları Tahsil Usulü Kanun Şerhi, 1990, sh: 240

¹⁰³⁴⁸ KOSTAKOĞLU, C. 6183 sayılı Kanuna Göre Amme Alacaklarının Tahsili Yönünden İptal Davası (Yarg. D. 1991/1-2, sh: 13 vd. - Yasa D. 1990/9, sh: 1237 vd.)

¹⁰³⁴⁹ Bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. s: 208

¹⁰³⁵⁰ Bu farklı durumu eleştirisi için bknz: ASKAN, F. a.g. tez, s: 85

3) Madde 29'da, «iyiniyetli olduğunu kanıtlayan üçüncü kişilerin hükmün kapsamı dışında olacağına» dair bir açıklık bulunmamasına rağmen, İİK. mad. 279/III'de yer alan «*bu tasarruflardan istifade eden kimse, borçlunun hal ve vaziyetini bilmediğini ispat etlirse, iptâl davası dinlenmez*» hükmü nedeniyle, «iyiniyetli olduğunu kanıtlayan üçüncü kişiler», İcra ve İflâs Kanununa göre açılacak iptâl davasından etkilenmeyeceklerdir. Fakat aynı iyiniyetli üçüncü kişiler, kamu alacağından dolayı kendileri hakkında açılan iptâl davalarında, aynı savunmayı yapamayacaklardır...

6183 sayılı Kanuna (mad. 29) göre açılan iptâl davaları için yukarıda belirtilen özellikler çerçevesinde, «*borçlunun aciz halinde iken yaptığı tasarrufların iptâli*» konusunda -İİK. mad. 279 bakımından- daha önce yapılan açıklamalar burada da aynen geçerlidir. Özellikle, borçlunun kastı ve üçüncü kişinin, borçlunun bu kastını bilip bilmemesi (iyiniyetli olup olmaması) bu maddeye göre açılacak iptâl davalarında da önem taşımaz...

128) Kamu Alacağından Dolayı Açılan Tasarrufun İptali Davalarının Sonuçları (6183 S.K. m. 31)

(Terazi Hukuk Dergisi, Şubat/2018, S: 138, s: 118-125; Legal Hukuk Dergisi, Şubat/2018, S: 182, s: 719-766)

İptal davalarının sonuçlarını düzenleyen ve yukarıda açıklanan İİK. mad. 283’e paralel ve aynı içerikte bir hüküm, **6183 sayılı Kanun uyarınca, kamu alacağından dolayı açılacak olan iptal davaları** için, adı geçen kanunda yer almamıştır. Sadece kanunun **31. maddesi**¹⁰³⁵¹ bu konuyu, yeterli açıklığı içermeyen biçimde düzenlemiştir.

Ancak, gerek **doktrinde**¹⁰³⁵² ve gerekse uygulamada **Yargıtay 15 ve 17. Hukuk Dairesi** içtihatlarında -her iki iptal davasının da *aynı hukuki nitelikte* olduğu¹⁰³⁵³ gözönünde bulundurularak- 6183 sayılı Kanun’a göre açılacak iptal davaları sonucunda da «*davacı kamu idaresinin tasarruf tarihindeki alacağı ile sınırlı olarak iptal kararı*»¹⁰³⁵⁴ verilmesi ile yetinilmesi, ayrıca «*tapunun iptali ve tekrar borçlu adına tescili*»¹⁰³⁵⁵ ya da «*alacağın tahsili*»¹⁰³⁵⁶ doğrultusunda karar verilmemesi hususunda görüş birliğine varılmıştır. Başka bir deyişle «İİK. mad. 283 hükmünün, 6183 s. Kanun uyarınca açılan iptal davalarında da kıyasen uygulanması» **doktrinde**¹⁰³⁵⁷ benimsenmiştir.

6183 sayılı Kanun hükümlerine (m. 24 vd.) göre açılan ‘tasarrufun iptali davası’ sonunda ‘davanın kabulüne’ (dava konusu tasarrufun iptaline karar vermeyi düşünen mahkeme, davacı kamu idaresinin *hangi tarihteki (yani; ‘tasarruf tarihindeki mi, ‘dava tarihindeki’ mi yoksa ‘karar tarihindeki mi)* ‘alacağı ve -faiz, gecikme zammı gibi- eklentileri ile sınırlı olarak’ tasarrufun iptaline karar verebilir?

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun uyarınca açılan «tasarrufun iptali davası» sonucunda, ‘*davanın kabulüne*’ karar verilmesi halinde, *mahkemece ‘dava konusu taşınmazın -davalı-üçüncü kişi adına yapılmış olan tescilin iptali ile tekrar davalı-borçlu adına tesciline’ şeklinde değil-¹⁰³⁵⁸ tasarrufun yapıldığı tarihe kadar tahakkuk eden vergi asılları bunların işleyecek faiz ve eklentileri ile sınırlı olarak tasarrufun iptaline’ şeklinde karar verilmesi gerekir. «Tasarruf tarihinde sonra oluşan» vergi asıllarından da davalı-üçüncü kişi sorumlu tutulamayacağı gibi mahkemece «*dava tarihine kadar doğan*» alacak ve eklentileri için de iptal kararı verilemez.*

¹⁰³⁵¹ 6183 sayılı K. mad. 31: «27, 28, 29 ve 30 ncu maddelerde sözü edilen tasarruf ve muamelelerden faydalananlar elde ettiklerini, elden çıkarmışlarsa takdir edilecek bedelini vermeye bu kanun hükümleri dairesinde mecburdurlar. Bunlar karşılık olarak verdikleri şeyden dolayı alacaklı amme idaresinden bir talepte bulunamazlar.»

¹⁰³⁵² KOSTAKOĞLU, C. 6183 sayılı Kanuna Göre Amme Alacaklarının Tahsili Yönünden İptal Davası (Yarg. D. 1991/1-2, s: 18 vd. - Yasa D. 1990/9, s: 1242 - ŞİMŞEK E. Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Kanun Şerhi, 1996, 2. Baskı, s: 252 vd.

¹⁰³⁵³ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2018, s: 18 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, 3.Baskı, C: 11, 2010, s: 18662 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4311 vd.

¹⁰³⁵⁴ Bknz: 17. HD. 25.9.2007 T. 8274/2799; 15. HD. 22.10.2002 T. 3966/476; 1.7.2002 T. 3149/3582; 30.6.1997 T. 3062/3352 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁵⁵ Bknz: 15. HD. 22.4.1998 T. 1262/1598; 2.12.1997 T. 3943/5159; 31.10.1996 T. 5686/5656 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁵⁶ Bknz: 15. HD. 6.6.2002 T. 1838/3058; 16.1.1989 T. 3933/44 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁵⁷ GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 1305 - ŞİMŞEK, E. age. s: 294 vd. - KARA-TAŞ, İ./ERTEKİN, E. Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 373 - TOKTAŞ, M. Kamu Alacaklarının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2009, s: 144 vd.

¹⁰³⁵⁸ Bknz: 17. HD. 26.03.2015 T. 18982/4856; 05.03.2015 T. 18303/3856 (www.e-uyar.com)

Yüksek mahkeme¹⁰³⁵⁹ öteden beri -kanımızca da isabetli olarak-¹⁰³⁶⁰ «*‘tasarruf tarihi itibarıyla yani tasarruf tarihine kadar olan idare (vergi) alacağı aslı ve bunun işleyecek faiz ve eklentileri ile sınırlı olarak’ tasarrufun iptaline, ‘tasarruf tarihinden sonra doğan alacak kısmı için’ ise davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini*» belirtmiştir.

Ayrıca belirtelim ki; 6183 sayılı Kanunun uygulanmasından doğan tasarrufun iptali davalarında -diğer davalarda olduğu gibi- davayı kazanan taraf lehine -‘nisbi’ değil- ‘maktu’ vekalet ücretine hükmolunur.¹⁰³⁶¹

Ancak; **6183 s. Kanun’un 31. maddesinin 2. cümlesindeki düzenlemenin İİK. mad. 283/III ile çelişkili olması nedeniyle, yani; «üçüncü kişilerin iptal davası nedeniyle ödedikleri parayı kamu alacaklısından (kamu idaresinden) isteyemeyecekleri»** açıkça kanunda öngörülmüş olduğundan, «*borçlu ile işlemde bulunan ve dava konusu mal elinden çıkarmış olan üçüncü kişilerin davayı kaybedip, bedelini alacaklıya ödemesi halinde, borçluya karşılık olarak verdiği şeyi veya bedelini borçludan isteyebileceğini*» belirten İİK. mad. 283/III 6183 sayılı Kanun uyarınca açılan iptal davalarında uygulanmaz.¹⁰³⁶²

Ayrıca uygulamadaki önemi nedeniyle şu hususu da belirtelim ki; 6183 s. Kanunun 31. maddesinde «*27, 28, 29 ve 30. maddelerde sözü edilen tasarruf ve muamelelerden faydalananlar elde ettiklerini elden çıkarmışlarsa...*» denilmiş olduğundan, buradaki «**elden çıkarma**»dan maksat; «*davalıların (taşınmazın devri ve yeni maliklerinin) taşınmaz başka bir (dördüncü) kişiye bedeli karşılığında devretmiş olmaları*»dır. Eğer dava konusu taşınmaz/taşınır başka bir alacaklının alacağından dolayı cebri icra yolu ile -dava sırasında veya davadan sonra- satılmış ise, satış bedelinden bir şey artmadığı için üçüncü kişiye bir ödeme yapılmamışsa, üçüncü kişinin, tasarrufun iptali davasını kazanmış olan alacaklıya bir şey ödemesi gerekmez. Daha doğrusu, davalı üçüncü kişinin bu durumda sorumluluğu, kendisine icra dosyasından ödenen para ile sınırlı olur...¹⁰³⁶³

Yüksek mahkeme, bu konu ile ilgili olarak; *kamu alacağından dolayı açılan iptal davaları* sonucunda;

√ «*6183 s. K. uyarınca yapılan takipte borçlunun vergi borcunun tahsiline engel olmak için kızı ve damadına yaptığı tasarrufların 6183 s. K. mad. 28/1 gereğince ‘bağış’ niteliğinde olup iptali gerektiğini- Tasarrufun iptali davalarında davanın kabulü ve bedele dönüşmesi halinde, söz konusu bedelin sadece üçüncü kişiden tahsiline karar verilmesi gerekirken, borçludan da tahsiline şeklinde hüküm oluşturarak, zaten aciz halinde olan borçludan amme borcunun iki kez tahsili gibi bir sonuca yol açacak şekilde karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu (6183 s. K. mad. 31)- Davanın bedele dönüşmesi haline, hükmedilecek tazminat miktarına borçlunun tasarrufu gerçekleştiği tarihteki kamu alacağı ve ferilerini geçmeyecek şekilde hükmedilmesi gerektiğini- 6183*

¹⁰³⁵⁹ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 3515/3964; 08.11.2016 T. 19715/10242; 16.06.2016 T. 14265/7368; 17.05.2016 T. 14476/6007; 12.05.2016 T. 6796/5830; 03.05.2016 T. 2431/5353; 19.04.2016 T. 4539/5020; 27.11.2012 T. 10816/13091; 21.03.2011 T. 6922/25411; 15.03.2011 T. 11574/2277; 09.11.2009 T. 5417/7272; 28.09.2009 T. 3530/5730; 15. HD. 08.04.1999 T. 899/1305; 17. HD. 04.10.2010 T. 3625/7698; 17.06.2010 T. 2805/5638; 24.02.2009 T. 4557/871; 26.10.2009 T. 6568/6760; 12.10.2009 T. 4029/6211 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁶⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, s: 1035 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C: 2, s: 1577 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4508

¹⁰³⁶¹ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 3515/3964; 15.11.2016 T. 17812/10505; 17.05.2016 T. 14476/6007; 19.04.2016 T. 4539/5020; 15.03.2016 T. 12897/3259; 01.03.2016 T. 12168/2471; 18.06.2015 T. 2983/8849; 21.05.2014 T. 2600/7981 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁶² GÜNEREN, A. age. s: 1337 - TOKTAŞ, M. age. s: 149 - ASKAN, F. 6183 Sayılı A.A.T.U.H.K. uyarınca Kamu İcra Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2008, s: 132

¹⁰³⁶³ Bknz: 17. HD. 2.11.2010 T. 6159/9281; 5.7.2010 T. 5069/6373; 10.12.2009 T. 6748/8207 (www.e-uyar.com)

sayılı yasanın uygulanmasından doğan her türlü davalarda vekalet ücreti tutarı maktu olarak belirleneceğini»¹⁰³⁶⁴

√ «Kamu alacaklarının bir kısmını veya tamamının tahsiline olanak bırakmamak amacı ile borçlu tarafından bir taraflı tasarruflar ile borçlunun maksadını bilen veya bilmesi gereken kimseler ile yaptığı tasarrufların tarihleri ne olursa olsun geçersiz olacağını- Tasarrufların iptali davası açılınca amme alacaklısının başlattığı takipteki asıl alacağa bağlı ferî alacaklar dava tarihinde sabit hale gelmeyeceğinden (yürümeye devam edeceğinden) alacağın dava tarihindeki miktarıyla sınırlı olarak karar verilmeyeceğini»¹⁰³⁶⁵

√ «Davacı vekili, dava dışı kooperatifinin yönetim kurulu üyesi davalı borçlunun amme alacağının tahsilini imkansız hale getirmek amacıyla aracını kızına, kızının da dördüncü kişiye, dördüncü kişinin de beşinci kişiye sattığını belirterek davalılar arasındaki satış işlemlerinin iptalini istemiş olup, davalı borçlunun 2008 yılından 2012 yılı tasarruf tarihine kadar dava dışı kooperatifin yönetim kurulu başkanı ve başkan yardımcılığını yaptığı, adına çıkarılan ödeme emirlerin tebliğ edildiği, tebliğ edilen ödeme emirlerindeki borcun 2008 yılı 1 aydan 2012 yılı 12 ayına kadar olan döneme ilişkin olduğu, borçlu hakkındaki takibin keskinleştiği anlaşıldığından davalının 29.4.2008 - 4.1.2012 tarihleri arasındaki sorumlu olduğu amme alacağı ve ferî'lerinden sorumlu olduğu borç miktarının belirlenerek, dava konusu tasarrufların 6183 s. K. gereğince iptale tabi olup olmadığının değerlendirilip sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»¹⁰³⁶⁶

√ «Davacı vekiline seçimlik hakkı hatırlatılarak davayı, 4. kişi şirkete yöneltip yöneltmediği, yöneltmesi halinde dava dışı şirkete dahili dava dilekçesi ve duruşma gününü belirtir davetiye çıkarılarak taraf teşkilinin sağlanması, davacının 4. kişi yönünden bildireceği deliller ile dahili davalı 4. kişinin bildireceği delillerin toplanması, dava şartları ile iptal koşulları yönünden dosyanın incelenerek sonucuna göre karar verilmesi; davalının 4. kişi şirkete yöneltmemesi halinde davalı 3. kişi yönünden davanın bedele dönüşmesi nedeniyle tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi dava koşullarının varlığı halinde dava konusu tasarrufların 6183 sayılı AATUHK'nun 27, 28, 29 ve 30 maddeler gereğince iptale tabi olup olmadığı, iptale tabi ise aynı yasanın 31. maddesi gereğince davalı 3. kişinin davacının tasarruf tarihine kadar olan alacak ve ferî'ileriyle sınırlı olarak taşınmazı elden çıkardığı tarihteki değeri nispetinde nakten tazminatla sorumluluğuna karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰³⁶⁷

√ «Taşınmaz borçludan alan üçüncü kişi, borçlunun kızı olup aralarındaki tasarrufların iptale tabi olduğu, dördüncü kişinin, borçlu ile bir yakınlığı tespit edilememiş ise de, borçlunun kızı olan üçüncü kişiden dördüncü kişiye ve dördüncü kişiden beşinci kişiye yapılan satışlar raîç bedellerin çok altında çok kısa bir sürede yapılması karşısında, bu kişilerin de iyi niyetli olduklarından söz edilemeyeceğini- Tasarruf tarihine kadar olan davacının vergi alacağı ve ferîlerinin tespiti için bu konu ile ilgili verilen vergi mahkemesi kararları da dikkate alınacak şekilde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, tespit edilen alacak ve ferîleriyle sınırlı olacak şekilde tasarrufların iptaline karar verilmesi gerektiğini»¹⁰³⁶⁸

√ «Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değeri arasında misli fark bulunması, davalıların kardeş olması nedeniyle dava konusu tasarrufların 6183 s.K. mad. 28/1,2 ve 30 gereğince iptale tabi olduğunu- Takip konusu borcun 2009 yılı 1 aydan 2010 yılı 12 aya kadar olan döneme ilişkin olup 2009 yılı 5 aya kadar olan borcun, iptali istenen tasarruflardan önce doğmuş olduğu, dava konusu

¹⁰³⁶⁴ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 3515/3964 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁶⁵ Bknz: 17. HD. 22.11.2016 T. 21896/10750 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁶⁶ Bknz: 17. HD. 15.11.2016 T. 17812/10505 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁶⁷ Bknz: 17. HD. 08.11.2016 T. 19715/10242 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁶⁸ Bknz: 17. HD. 16.06.2016 T. 14265/7368 (www.e-uyar.com)

26.5.2009 tarihli tasarrufun, 26.5.2009 tarihine kadar olan davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi, ayrıca 6183 s. K. uyarınca açılan iptal davasında davacı yararına maktu vekalet ücreti takdiri gerektiğini¹⁰³⁶⁹

√ «Bozma ilamında taşınmazın dava dışı bir kişiye (5. kişiye) satılmış olması nedeniyle taşınmaz borçludan satın alan 3. kişi ile ondan satın alan 4. kişinin taşınmaz ellerinden çıkardıkları tarihteki gerçek değer ile sorumlu tutulmaları gereğine değinilmesine karşın mahkemece eksik inceleme yapıldığı anlaşılmış olup mahkemece dava konusu taşınmazın davalı 3. kişinin elinden çıktığı tarih ile davalı 4. kişinin elinden çıktığı tarihlerindeki gerçek (raîç) değeri ile ilk tasarruf tarihine kadar tahakkuk eden vergi asılları ile bunların işleyecek faiz ve 6183 eklentilerinin tespiti için, uzman bilirkişilerden rapor alınarak, bu davalıların, tespit edilen vergi borcu ile sınırlı olacak şekilde taşınmazın ellerinden çıktığı tarihteki gerçek değerlerinden sorumlu tutulmalarına karar verilmesi gerektiğini¹⁰³⁷⁰

√ «TBK'nun 19.maddesi gereğince muvazaa hukuksal nedenine dayalı iptal istemine ilişkin davada, mahkemece tasarruf tarihi itibarıyla davalı şirketin davacı idareye borcu bulunmadığı belirlenmişse de, davacı idare tarafından gönderilen mükellef borç listesi dikkate alındığından, davalı şirketin tasarruftan önce vergi borcu olduğunun kabulü gerektiğini- Ticaret Sicil Kayıtlarından davalı 3. kişinin davalı borçlu şirketteki hisselerini davacı idarenin alacağını doğduğu tarihten sonra devrettiği ve şirketin yönetim kurulu üyesi olduğu, dava konusu taşınmaz hisse devri karşılığı almış olduğunu savunması, taşınmaz üzerinde fabrika bulunması gibi maddi ve hukuki olgular gözönüne alındığında, dava konusu taşınmaz devrine ilişkin tasarrufun muvazaalı olduğunun kabulü ile İİK.'nin 283/1 maddesi kıyasen uygulanarak davacı idareye tasarruf tarihine kadar olan alacak ve ferileriyle sınırlı olarak anılan taşınmaz üzerinde haciz ve satış yetkisi verilmesine karar verilmesi gerektiğini¹⁰³⁷¹

√ «'6183 s. K. mad. 24 vd. gereğince tasarrufun iptali istemine ilişkin açılan davada davalı borçlu hakkındaki vergi borcunun ait olduğu döneme ilişkin borçlu hakkındaki takibin kesinleştiği, iptali istenen tasarrufun da daha sonra yapıldığı anlaşıldığından iptal koşullarının oluştuğu, mahkemece 'dava konusu tasarrufun tasarruf tarihine kadar alacak ve ferileriyle iptaline karar verilmesi' gerektiğine değinen bozma ilamına uyulması üzerine, mahkemece davanın 'kısmen kabulüne' değil, kabulüne karar verilmesi, davacıya tasarruf tarihindeki alacak miktarı kadar ve ferileriyle sınırlı olarak dava konusu taşınmaz üzerinde cebri icra yetkisi verilmesi gerektiğini- 6183 sayılı Yasanın uygulanmasından doğan her türlü davalar için avukatlık ücreti tutarının maktu olarak belirleneceğini¹⁰³⁷²

√ «Davalı üçüncü kişinin taşınmazları elinden çıkardığı tarihteki gerçek değerleri üzerinden alacak miktarı kadar tazminattan sorumlu tutulması gerekeceğini (6183 s. K. mad. 31)- Dördüncü kişi olarak kötü niyetli oldukları ispatlanamayanlar yönünden tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini- 6183 sayılı Yasa'nın uygulanmasından doğan her türlü davalarda vekalet ücreti tutarının maktu olarak belirleneceğini¹⁰³⁷³

√ «Borçlu ile davalı üçüncü kişinin anne-kız olması nedeniyle, 6183 s.K. mad. 28/1-2 ve 30 gereğince, tasarrufun iptale tabi olacağı, borçlu ile üçüncü kişi arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğundan, davalı borçlu yönünden de davanın kabulüne, davalı üçüncü kişi hakkındaki dava bedele dönüştüğünden belirlenen tazminatın davalı üçüncü kişiden davacının dava konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak tahsiline, vekalet ücreti, harç ve yargılama giderlerinin davalı borçlu ve davalı üçüncü kişiden müşterek ve

¹⁰³⁶⁹ Bknz: 17. HD. 17.05.2016 T. 14476/6007 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷⁰ Bknz: 17. HD. 12.05.2016 T. 6796/5830 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷¹ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 2431/5353 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷² Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. 4539/5020 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷³ Bknz: 17. HD. 15.03.2016 T. 12897/3259 (www.e-uyar.com)

müteselsilen tahsiline karar verilmesi gerekeceğini- (5904 s. K. mad. 35 ile değişik) Avukatlık Kanun'unun 168. maddesi uyarınca, 6183 s. K. uyarınca açılan ve reddedilen tasarrufun iptali davasında, davalı dördüncü kişi yararına maktu vekalet ücreti takdiri gerekeceğini»¹⁰³⁷⁴

√ «Borçlu hakkındaki vergi borcunun kesinleşmiş ve ödenmemiş olduğu, İdare tarafından düzenlenen 'borcun bulunmadığı'na dair yazının borçlunun trafik cezalarına ilişkin olup eldeki davanın gelir stopaj, damga, KDV borçlarına ilişkin olduğu ve davalıların kardeş olduğu anlaşıldığından, dava konusu tasarrufun 6183 sayılı AATUHK'nun 28/I-1 ve 30.maddelerine göre iptale tabi bulunduğunu- Tasarrufun iptali davalarında harcin takip konusu alacak miktarı ile iptali istenen tasarrufun tasarruf tarihindeki değeri karşılaştırılarak düşük olan değer üzerinden hesaplanacağını- 6183 s. Kanuna dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davasında maktu vekalet ücreti takdiri gerektirir- Takip konusu alacağı ödeme tarihine kadar gecikme cezası uygulanacağından, dava konusu tasarrufun alacak ve ferileriyle sınırlandırılmasının doğru olmadığını»¹⁰³⁷⁵

√ «6183 sayılı kanundan kaynaklanan tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, davalının üçüncü kişinin, borçlu kızının alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kasdı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğunu- 6183 sayılı Kanununun uygulanmasından doğan her türlü davalar için avukatlık ücretinin maktu olarak belirlenmesi ve davacıya borçlu aleyhine yürütülen takipteki alacak ve fer'ileriyle sınırlı olacak şekilde taşınmaz üzerinde cebri icra yapma yetkisi verilmesi gerektiğini»¹⁰³⁷⁶

√ «Davacı İdare tarafından gönderilen yazı içeriği ve hükme esas alınan bilirkişi raporuyla 30.12.2002 tasarruf tarihi itibarıyla davacı idarenin alacak miktarının (vergi aslı ve gecikme faizi toplamı) 47.569,44 TL olduğu anlaşıldığından dava konusu tasarrufların tasarruf tarihine kadar olan davacı alacağı ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini»¹⁰³⁷⁷

√ «Borçlu ile kardeşi davalı arasındaki tasarrufların 6183 s. K. mad. 28/I-1 ve 30 gereğince iptale tabi olduğunu- Mahkemece tasarruf tarihi itibarıyla belirlenecek alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini- 6183 s. K.'undan kaynaklanan tasarrufun iptali davalarında maktu vekalet ücretine tayin edilmesi gerekeceğini»¹⁰³⁷⁸

√ «Davanın, 6183 sayılı Kanununun 24 vd. maddelerine dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davasına ilişkin olduğunu- Eldeki davada danişıklı işlemin saptanması ile birlikte tapu kaydının iptali ve tescili istenmiş ise de davacının amacı, tapunun iptali olmayıp alacağına kavuşmak olduğundan, çoğun içinde azın da bulunduğu ilkesi ve davacının tasarruf tarihinde haciz aşamasına gelmiş bir alacağının varlığı gözetilerek, mahkemece, davacının alacağını almasına olanak sağlayacak biçimde kaydın (tapunun) iptaline gerek olmadan o taşınmazın haciz ve satışını isteyebileceğine ilişkin bir hüküm kurulması gerektiğini»¹⁰³⁷⁹

√ «İİK. mad. 283 uyarınca, iptal davasının kabulü halinde, davacı-alacaklının, dava konusu taşınmaz ise davalı 3. kişinin üzerindeki kaydın düzeltilmesine yer olmadan o taşınmazın haciz ve satışını isteyebileceğini, 6183 sayılı Kanun'da bu hususta açık bir hüküm bulunmamasına ise de, hükmün kıyasen burada da uygulanması gerektiğini»¹⁰³⁸⁰

√ «Borçlu davalı ile 3. kişi davalı arasındaki tasarruf yönünden ivazlar arasında bir mislini aşan fahiş fark olduğu anlaşıldığından, tasarrufun 6183 s. K. mad. 28/2 uyarınca iptaline karar verilmesi gerektiğini- 4. kişi konumundaki davalı hakkında 6183 s. K. mad.

¹⁰³⁷⁴ Bknz: 17. HD. 01.03.2016 T. 12168/2471 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷⁵ Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 10815/2100 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷⁶ Bknz: 17. HD. 18.06.2015 T. 2983/8849 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷⁷ Bknz: 17. HD. 21.04.2015 T. 6191/6056 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷⁸ Bknz: 17. HD. 14.04.2015 T. 19645/5864 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷⁹ Bknz: 17. HD. 26.03.2015 T. 18982/4856 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁸⁰ Bknz: 17. HD. 05.03.2015 T. 18303/3856 (www.e-uyar.com)

28’in uygulama yeri bulunmadığından haklarındaki davanın kabul edilebilmesi için kötü niyetli olduklarının davacı alacaklı tarafından kanıtlanması gerektiğini- Davalı 4. kişi yönünden davanın reddine, borçlu ile hukuki muamelede bulunan davalı 3. kişi yönünden ise taşınmazı elden çıkardığı tarihteki keşfen belirlenen gerçek değerini geçmemek kaydıyla ve de alacak ve fer’ileriyle sınırlı olmak üzere nakden tazminata mahkum edilmesi gerektiğini»¹⁰³⁸¹

√ «Davacı alacaklı idare tarafından davası bedele dönüştürülen taşınmazlar yönünden de tahsilde tekerrür olmamak üzere davanın kabul edilmesi gerekeceğini, tasarrufları iptal edilen taşınmazların borcu karşılamaya yeteceği gerekçesiyle bu taşınmazlar yönünden davanın reddine karar verilmesinin bozmayı gerektirdiğini»¹⁰³⁸²

√ «6183 sayılı yasanın 24. ve devamı maddelerine dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, tasarrufun iptali davaları icra takibine bağlı davalar olup, sonuçta verilen iptal kararının da icra takibindeki miktarla sınırlı tutulması gerekeceğini, bunun sonucunda da alacağın her hangi bir şekilde ödenmesi halinde davanın konusunun kalması gerektiğini, somut olayda davacı İdare tarafından icra takibine konu edilen ‘borcun hükümden sonra tamamen ödenmiş olduğu davacı idarenin yazısından anlaşıldığı, bu nedenle mahkemece, borcun ödendiğinin anlaşılması halinde dava konusuz kalacağından bu hususun göz önüne alınarak mahkemece borcun ödenmesi nedeniyle konusuz kalan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına’ karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰³⁸³

√ «Beş yıllık hakedüşürücü süre geçirilerek açılan davanın 6183 s. K. mad. 26 gereğince hakedüşürücü süre yönünden reddi gerektiğini- Takip konusu borçtan önce yapılmış olan tasarrufa ilişkin davanın dava koşulu yokluğundan reddi gerektiğini- Tasarruf tarihinde vadesi geçmiş vergi borcunun mevcut olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de, takip konusu vergi borcunun vade tarihinin borcun doğum tarihi olarak kabulünün isabetsiz olduğunu- Dava konusu tasarrufun 6183 s. K. gereğince iptale tabi olup olmadığının tespiti ile iptale tabi ise, tasarruf tarihine kadar olan borç miktarı davacı idareden sorularak belirlenecek alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak tasarrufun iptaline; aksi halde yani iptal koşulları oluşmamış ise; davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini- 6183 s. K. gereğince açılan davalar için avukatlık ücreti tutarının maktu olarak belirleneceğini»¹⁰³⁸⁴

√ «6183 s. K. mad. 24 uyarınca açılan tasarrufun iptali isteğine ilişkin davada, bonoları borçlu davalıdan ciro yolu ile alan ve 3. kişi konumunda olan davalı arasında ticari ilişki olup olmadığını ve ciro edilen bonoların hangi ticari veya hukuki ilişki nedeniyle ciro edildiğine ilişkin olarak davalılardan delillerinin istenilmesi, gerektiğinde ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılması, davalı ile 3. kişi arasındaki işlemin iptali gerektiği sonucuna varıldığında, davalı 4. kişinin kötü niyetinin kanıtlanması nedeniyle 6183 s. K. mad. 31 uyarınca iptal isteminin bedele dönüşeceğinin göz önünde bulundurulması gerektiğini»¹⁰³⁸⁵

√ «Yaptığı veya dava konusu edilen her hangi bir tasarrufu bulunmayan davalı şirkete husumet düşmeyeceğinden hakkında açılan davanın husumet nedeniyle reddi gerektiğini (6183 s. K. mad. 25)»¹⁰³⁸⁶

√ «Davanın 6183 sayılı AATÜHK’nun 24 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin olması halinde, bu tür davaların yasanın 25. maddesi ile İİK.’nin 282. maddesi gereğince borçlu ve onunla hukuki işlemde bulunan üçüncü kişiler aleyhine açılacağı, borçlu ile hukuki işlemde bulunan üçüncü kişi iptale tabi tasarrufu dördüncü kişiye devretmişse, davacının dördüncü kişinin kötüniyetli olduğu iddiası ile

¹⁰³⁸¹ Bknz: 17. HD. 26.02.2015 T. 22371/3377 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁸² Bknz: 17. HD. 26.02.2015 T. 16281/3436 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁸³ Bknz: 17. HD. 22.01.2015 T. 115607/735 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁸⁴ Bknz: 17. HD. 25.11.2014 T. 12308/16812 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁸⁵ Bknz: 17. HD. 11.09.2014 T. 2423/11441 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁸⁶ Bknz: 17. HD. 07.07.2014 T. 5281/10766 (www.e-uyar.com)

davasını ona karşı da yöneltebileceğini, kötünietli dördüncü kişiye dava açılmaması veya kötünietinin ispatlanamaması halinde 6183 sayılı Yasanın 31. maddesi gereğince davalı üçüncü kişi dava konusu mal, hak ve değerleri elinden çıkarmış ise elden çıkardığı tarihteki değerini nakten ödemekle yükümlü olduğunu- 6183 s. Kanununa dayalı açılan davada, kendisini vekille temsil ettiren davalı yararına, maktu vekalet ücretine hükmedileceğini»¹⁰³⁸⁷

√ «Borçlu ile kardeşi arasındaki tasarrufun 6183 s. AATUHK. mad. 27, 28 ve 30 uyarınca iptale tabi olduğunu- Tasarrufun iptali davasına konu taşınmazın, bir başka icra takip dosyasından yapılan ihale sonucu ipotek alacaklısına alacağa mahsuben ihale edilip ihale alıcısı tarafından da dava dışı bir başka kişiye satıldığından, bu taşınmaz yönünden infaz kabiliyeti olmayacak şekilde ‘...taşınmazın satışına...’ hükmedilmesinin isabetsiz olduğunu»¹⁰³⁸⁸

√ «Davalı 3. kişinin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğu anlaşıldığından, dava konusu tasarrufun 6183 s. AATUHK. mad. 30 uyarınca iptale tabi olduğunu- Davalı 3. kişi, dava konusu taşınmazı elinden çıkardığı tarihteki değeri konusunda bilirkişilerden ek rapor alınarak, belirlenecek bu değer in tazminat olarak ve faizsiz davalıdan tahsiline karar verilmesi gerekirken, taşınmazın sonraki tarihli değerinin hükme esas alınması, tazminata faiz uygulanması ve hakkındaki takip devam eden borçlunun da bu tazminattan davalı 3. kişi ile müşterek müteselsilen sorumlu tutulmasının isabetsiz olduğunu- 6183 s. K. ’un uygulanmasından doğan her türlü davalar için avukatlık ücreti tutarının maktu olarak belirleneceğini»¹⁰³⁸⁹

√ «6183 sayılı Yasanın 27 ila 30. maddelerinden sadece birine dayanılmış olsa dahi mahkeme bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre de iptal kararı verilebileceğini- Borçlu davalılar ile 3. kişi konumunda olan diğer davalılar arasında akrabalık ve organik bağ bulunması nedeniyle 6183 sayılı Yasanın 30. maddesi uyarınca iptal kararı verilip verilmeyeceğinin tartışılması, 6183 sayılı Yasa uyarınca açılan tasarrufun iptali davalarında, aciz belgesi ibrazının zorunlu olmadığına göz önünde tutulması, dava konusu araçlardan davalılar tarafından elden çıkarılanlar yönünden davacı tarafından davanın tazminat isteğine dönüştürülmesi nedeniyle bu araçların elden çıkarıldıkları tarihteki gerçek değerlerinin belirlenerek davalı 3. kişilerin davacının alacak miktarını geçmeyecek şekilde tazminata mahkûm edilmeleri gerektiğini»¹⁰³⁹⁰

√ «Tasarrufun iptali davalarında 3. kişinin elden çıkardığı malın bedeli oranında tazminata mahkûm edilmesi halinde hükmedilen tazminata faiz işletilmemesi gerektiğini ve borçlu davalı hakkında zaten devam eden bir icra takibi bulunması nedeniyle de tazminatın sadece 3. kişiden tahsiline karar verilmesi gerekeceğini- 6183 s. Kanunun uygulanmasından doğan her türlü davalar için avukatlık ücreti tutarının maktu olarak belirlenmesi gerektiğini»¹⁰³⁹¹

√ «Davalı borçlunun kardeşine yaptığı tasarrufun, 6183 s. K. mad. 27, 28, 30 maddeler gereğince iptale tabi olduğu ve aynı yasanın 31. maddesi gereğince dava bedele dönüşüğünden davalı üçüncü kişinin takip konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak dava konusu taşınmazı elden çıkardığı tarihteki değerinde tazminatla sorumluluğuna karar verilmesi gerektiğini, bunun yerine, infazda problem yaratacak şekilde tazminata dava tarihinden itibaren faiz uygulanacak şekilde hüküm tesisinin hatalı olduğunu- 6183 s. K. uyarınca açılan tasarrufun iptali davalarında, maktu vekalet ücreti takdirine karar verilmesi gerektiğini»¹⁰³⁹²

¹⁰³⁸⁷ Bknz: 17. HD. 21.05.2014 T. 2600/7981 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁸⁸ Bknz: 17. HD. 01.04.2014 T. 14371/4773 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁸⁹ Bknz: 17. HD. 04.03.2014 T. 16541/2957 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁹⁰ Bknz: 17. HD. 23.01.2014 T. 18087/747 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁹¹ Bknz: 17. HD. 12.09.2013 T. 10418/12081 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁹² Bknz: 17. HD. 24.06.2013 T. 6423/9781 (www.e-uyar.com)

√ «Borçlu ile kardeşinin eşi arasındaki tasarrufun 6183 s. K. mad. 28/1-1 uyarınca bağışlama hükmünde sayıldığını ve iptale tabi olduğunu- Davalı üçüncü kişi, kardeşinin eşi olan borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olması nedeniyle de tasarrufun iptali gerekeceğini (6183 s. K. mad. 30)- Mahkemece yapılan tasarrufun, ‘tasarruf tarihindeki alacak ve ferileri ile sınırlı olmak üzere iptaline’ karar verilmesi gerekirken, ‘tasarrufa konu satış işleminin iptali’ne karar verilmesi ile yetinilmiş olmasının doğru olmadığını»¹⁰³⁹³

√ «Taşınmazın satış tarihlerindeki değeri belli olmadığından, mahkemece öncelikle mahallinde keşif yapılarak taşınmazın satış tarihlerindeki değeri yönünden bilirkişi incelemesi yaptırılması, icra takip dosyası istenerek takip alacaklısı ile davalının aynı kişi olup olmadığının belirlenmesi, aynı kişi ise tasarrufun 6183 s. K. mad. 29/1-2 ve 30.maddeler gereğince iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini- Davalı üçüncü kişi ile davalı borçlunun aynı yer nüfusuna kayıtlı olması ve davalının borçluyu tanıdığını beyan etmesi karşısında, bu tasarrufun 6183 s. K. mad. 30. maddesi gereğince iptale tabi olup olmadığının takdir edilmesi gerektiğini- Her iki tasarrufunda iptale tabi olduğunun tespiti halinde, davanın bedele dönüştüğü gözönüne alınarak, davalının taşınmazı elden çıkardığı tarihteki değeri oranında 6183 s. K. mad. 31 gereğince takip konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak tazminatla sorumluluğuna karar verilmesi gerektiğini»¹⁰³⁹⁴

√ «Anonim şirket niteliğindeki tüzel kişi işverenlerin ‘üst düzey yönetici ve yetkililerinin kamu alacaklarından sorumluluğu’nun kapsam ve koşullarını- Kanunda sözü geçen ‘haklı sebep olmaksızın’ kavramının içerik ve anlamı- 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35. maddesinde geçen ‘kamu alacağının tahsil edilememesi ya da tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması’sözcüklerinin anlamının gerek ‘vergi’ ve gerekse ‘prim’ borçlarının tahsil edilememesinde, iflasın ertelenmesi işlemlerinin ‘haklı sebep’ kapsamında değerlendirilmesi gerekeceğini- (NOT: 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun’un mükerrer 35. Maddesi’nin (5) ve (6). fıkralar; Anayasa Mahkemesi’nin 19.03.2015 T. VE E: 2014/144, K: 2015/29 sayılı Kararı İle İptal Edilmiştir.)»¹⁰³⁹⁵

√ «Tasarrufun iptal davasında davacı alacaklının (2006 yılı ocak ayından 2008 aralık ayına kadar olan döneme ilişkin) vergi borcundan kaynaklanan alacağı hesaplanırken, vadesi geçen vergi borcu miktarının esas alınmasının hatalı olacağını- Davacının alacak ve ferilerinin vade tarihine göre değil asıl alacağın; borcun doğduğu tarih, gecikme faizinin ise vade tarihine göre hesaplanmasından dolayı bilirkişi raporunun hükme esas alınamayacağı, ek rapor veya yeni bir hesap uzmanı bilirkişiden 2006 yılı ocak ayından iptale konu tasarruf tarihine kadar olan idare alacağı ve fer’ileri konusunda rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰³⁹⁶

√ «6183 s. K. mad. 24 vd. dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin davanın, borçludan taşınmazı satın alan üçüncü kişinin malı elinden çıkarması sebebiyle bedele dönüştüğü gözden uzak tutulmadan, işin esasına girilerek görülmesi gerekeceğini»¹⁰³⁹⁷

√ «Takip konusu borcun 2004-2010 yılları arasındaki döneme ait olması halinde mahkemece davacı alacaklıya 2004 Ocak ayında tasarruf tarihi olan 09.08.2007 tarihine kadar olan vergi borcu ve fer’ileri konusunda bunlarla sınırlı olarak haciz ve satış yetkisi tanınması gerekeceğini- 6183 sayılı Yasanın uygulanmasından doğan her türlü davalar için avukatlık ücreti tutarının maktu olarak belirleneceğini»¹⁰³⁹⁸

√ «Dava konusu edilen taşınmazın dava dışı bir kişiye geçmiş olduğu ve davacının da son maliki davaya dahil etmeden davasını bedele dönüştürmesi halinde, taşınmaz

¹⁰³⁹³ Bknz: 17. HD. 18.04.2013 T. 15493/5793 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁹⁴ Bknz: 17. HD. 02.04.2013 T. 7634/4622 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁹⁵ Bknz: 10. HD. 02.04.2013 T. 5703/6622 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁹⁶ Bknz: 17. HD. 27.11.2012 T. 10816/13091 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁹⁷ Bknz: 17. HD. 23.05.2012 T. 5778/6682 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁹⁸ Bknz: 17. HD. 08.05.2012 T. 349/5884 (www.e-uyar.com)

hakkında cebri icra yetkisi tanınmasına karar verilmesinin hatalı olduğunu- İptal davasının dayanağı takipler hakkında açılan davaların tamamının sonuçlarının beklenmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini- İptale karar verilmeden önce, tasarruf tarihindeki borç miktarının ilgili kurundan sorularak, dava şartları olduğu takdirde, o miktar ile sınırlı olarak iptale karar verilmesi gerekeceğini- 6183 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğan her türlü davalar için avukatlık ücreti tutarının maktu olarak belirlenmesi gerektiğinden, 6183 s. Kanun mad. 24 vd.na göre açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin davada mahkemece nisbi vekalet ücreti tayininin usul ve yasaya aykırı olduğunu»¹⁰³⁹⁹

√ «Davacı tarafından davalı borçluya faizle para verildiği, bundan dolayı vergi inceleme raporları çerçevesinde davacı hakkında asliye ceza mahkemesince mahkûmiyet kararı verildiği anlaşıldığından, mahkemece açılmış olan iptal davasının 'davacının, davalı borçludan gerçek bir alacağı mevcut olmadığı' gerekçesiyle 'reddine' karar verilemeyeceğini»¹⁰⁴⁰⁰

√ «Limited şirket ortaklarının 'ödenmemiş olan şirketin kamu borçlarından dolayı' -sermaye payları oranında- 6183 sayılı Kanun'un mükerrer 35. maddesi uyarınca, limited şirket temsilcilerinin de, Vergi Usul Kanunu 10/II ve 6183 sayılı Kanun'un mükerrer 35. maddesi uyarınca sorumlu olduklarını»¹⁰⁴⁰¹

√ «213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 3505 Yasa ile değişik 10. maddesi uyarınca, tüzel kişilerin yasal temsilcilerinin tüzel kişinin ödenmeyen vergi borçlarından sorumlu olduğunu»¹⁰⁴⁰²

√ «6183 sayılı Kanun'un 31. maddesi gereğince 'kötüniyetli dördüncü kişiye dava açılmaması veya kötüniyetinin ispatlanamaması ve davalı üçüncü kişinin, dava konusu mal, hak ve değeri elinden çıkarmış olması halinde', elinden çıkardığı tarihteki değerini nakden ödemekle yükümlü olacağını»¹⁰⁴⁰³

√ «6183 s. Kanun'dan kaynaklanan tasarrufun iptali davaları hakkında da, İİK. 'nin 283. maddesinin kıyasen uygulanacağını (bunun sonucunda; mahkemece 'tasarrufun iptali' ile yetinilerek 'taşınmazın davalı..... tarafından diğer davalı.....'a satışına ilişkin tasarrufun alacaklı davacının asıl alacak ve fer'ileri ile sınırlı olarak iptali ile davacı tarafa taşınmaz üzerinden haciz ve satış yetkisi verilmesine' karar verilmesi gerekeceğini, ayrıca 'tapu kaydının tekrar borçlu adına tesciline' karar verilemeyeceğini»¹⁰⁴⁰⁴

√ «İptal davasının bedele dönüşmüş olması halinde, mahkemece hükmedilen miktara ayrıca faiz yürütülemeyeceğini»¹⁰⁴⁰⁵

√ «Borçlu ile hukuki muamelede bulunmayan ve dördüncü kişi durumunda olan davalıların tazminatla sorumlu tutulabilmeleri için, kötü niyetli olduklarının davacı (idare) tarafından kanıtlanması gerekeceğini»¹⁰⁴⁰⁶

√ «6183 sayılı Kanun'a göre açılmış olan tasarrufun iptali davaları sonucunda, mahkemece -davanın kabulü halinde- 'tasarrufun yapıldığı tarihe kadar tahakkuk eden vergi asılları ve bunların işleyecek faiz ve eklentileri ile sınırlı olarak' tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini (tasarruf tarihinden sonra oluşan vergi asıllarından da davalı

¹⁰³⁹⁹ Bknz: 17. HD. 02.05.2012 T. 3602/5422 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰⁰ Bknz: 17. HD. 07.02.2011 T. 12468/899 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰¹ Bknz: 15. HD. 29.05.2002 T. 1468/2870; 08.12.1999 T. 4474/4562; 17. HD. 28.03.2011 T. 7587/2753; 17.01.2011 T. 11524/56 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰² Bknz: 15. HD. 25.03.1991 T. 5435/1447; 18.05.1992 T. 98/2615; 23.11.1992 T. 4858/5464; 03.12.1992 T. 5943/5697; 17. HD. 02.05.2011 T. 914/4200 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰³ Bknz: 17. HD. 09.05.2011 T. 9845/4452; 01.07.2010 T. 4719/6226; 24.6.2010 T. 2105/5924; 7.6.2010 T. 4813/5235; 29.9.2009 T. 4697/5798 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰⁴ Bknz: 17. HD. 3.6.2010 T. 3587/5104; 15. HD. 22.4.1998 T. 1262/1598 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰⁵ Bknz: 17. HD. 27.5.2010 T. 2134/4791; 25.4.2011 T. 8361/3386; 15.3.2011 T. 11574/2277; 17.7.2007 T. 3022/2528 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰⁶ Bknz: 17. HD. 4.2.2010 T. 278/754; 15. HD. 15.1.2008 T. 4114/72 (www.e-uyar.com)

sorumlu tutulamayacağı gibi, mahkemece ‘dava tarihine kadar doğan’ alacak ve eklentileri için de iptal kararı verilemeyeceğini»¹⁰⁴⁰⁷

√ «İptale tabi tasarruf konusu taşınmazın (taşınırın) davalı (borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişi) tarafından elden çıkarılmış olması ve alıcının da iyiniyetli bulunması halinde- mahkemece «taşınmazın (taşınırın) satış tarihindeki değerinin -alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- davalıdan tahsiline» karar verilmesi gerekeceğini (Tasarrufun iptali davasının kabulü halinde, dava konusu taşınmazı/taşınırı borçludan satın alan kişinin kötünüyetli olduğunun davacı -idare tarafından kanıtlanamaması halinde, davanın ‘bedel’e dönüşeceğini (6183 s. K. 31), borçludan aldığı taşınmazı/taşınırı elinden çıkarmış olan davalının, bunun elden çıkarıldığı tarihteki keşfen belirlenen gerçek bedelini -davacı alacaklının alacağı ve eklentileriyle sınırlı olarak- davacıya ödemekle yükümlü olacağını)»¹⁰⁴⁰⁸

√ «Daha sonra iflasına karar verilen ve hakkındaki iflas kararı kesinleşen borçlu tarafından, davalı üçüncü kişiye satılan taşınmaz hakkında açılan tasarrufun iptali davası sonucunda mahkemece ‘iptal koşulları oluşan taşınmazın iflas masasına kaydına’ karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴⁰⁹

√ «6183 sayılı Kanun uyarınca, kamu alacağından dolayı açılan iptal davalarında mahkemenin ‘yapılan tasarrufun, davacı kamu idaresinin -tasarruf tarihine kadarki- alacak aslı ve eklentileri ile sınırlı olarak iptaline’ (ya da ‘yapılan tasarrufun davacı alacaklının tasarruf tarihine kadarki alacak aslı ve -faiz ve masraf gibi- eklentilerini karşılayacak miktarda iptaline’) şeklinde karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴¹⁰

√ «Kamu alacağının tahsilini sağlamak için açılan dört taşınmaza ilişkin tasarrufun iptali davasının tümünün kabulü yerine, ‘sadece taşınmazlardan birinin alacağı karşılayacağı’ gerekçesiyle, bir taşınmaza ilişkin tasarrufun iptali davasının kabul edilip, diğer taşınmazlara ilişkin tasarrufun iptali istemlerinin reddine karar verilemeyeceğini»¹⁰⁴¹¹

√ «6183 s. Kanun’un 31. maddesi uyarınca -İİK.’nun 283. maddesine paralel olarak- iptal davalarında ayna ilişkin bir istek söz konusu olmadığından, davalı üçüncü kişinin, borçludan aldığı dava konusu taşınırı/taşınmazı elinden çıkarmamış olması halinde, mahkemece ‘tahsil hükmü’ verilemeyeceğini»¹⁰⁴¹²

√ «İptal davasının bedele dönüşmüş olması halinde, mahkemece dava konusu taşınmazın davalı üçüncü kişi tarafından dördüncü kişiye tapuda satıldığı tarihteki gerçek değerine hükmedilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴¹³

√ «Tasarrufun iptali davasına konu olan taşınmazın borçlu tarafından üçüncü bir kişiye satılmasından sonra, bu kişinin borcundan dolayı kurulan ipotek ya da uygulanan hacizden dolayı alacaklı durumundaki kişilerin, iptal davasını kazanmış olan alacaklıya karşı bir önceliği bulunmadığını (iptal davasını kazanan alacaklıya, iptal edilen tasarruf oranında, taşınmazı devralan kişinin verdiği ipoteklerle alacaklı olanlar ile sonradan haciz uygulamış olan alacaklılardan önce ödeme yapılması gerekeceğini)»¹⁰⁴¹⁴

¹⁰⁴⁰⁷ Bknz: 15. HD. 9.11.2009 T. 5417/7272; 28.9.2009 T. 3530/5730; 8.4.1999 T. 899/1305 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰⁸ Bknz: 17. HD. 02.05.2011 T. 914/4200; 07.04.2011 T. 12141/3214; 07.06.2010 T. 4813/5235; 23.12.2008 T. 2355/5717; 25.9.2007 T. 3274/2799; 18.3.2002 T. 531/1173; 5.7.1999 T. 2586/2903; 5.7.1999 T. 2586/2903 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰⁹ Bknz: 17. HD. 27.11.2008 T. 715/838 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴¹⁰ Bknz: 17. HD. 25.9.2007 T. 3274/2799; 15. HD. 22.10.2002 T. 3966/476; 1.7.2002 T. 3149/3582 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴¹¹ Bknz: 15. HD. 7.10.2004 T. 1376/4957 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴¹² Bknz: 15. HD. 6.6.2002 T. 1838/3058 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴¹³ Bknz: 15. HD. 20.2.2001 T. 525/942 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴¹⁴ Bknz: 15. HD. 30.11.2000 T. 7450/8250 (www.e-uyar.com)

√ «Tasarrufa konu olan taşınırın/taşınmazın dava tarihinden önce davalı-üçüncü kişi tarafından başka bir -dördüncü- kişiye devredilmiş olması halinde, mahkemece ‘tasarrufun iptali davasının husumet yönünden reddine» karar verilemeyeceğini (açılmış olan davaya; tazminat davası olarak devam edileceğini)¹⁰⁴¹⁵

√ «Tasarrufun iptali davasının kabulü halinde, ‘tapu kaydının malik sütununa borçlu...’nun adının yazılmasına’ şeklinde -mülkiyet naklini de içerir şekilde- hüküm kurulamayacağını¹⁰⁴¹⁶

belirtmiştir.

¹⁰⁴¹⁵ Bknz: 15. HD. 29.4.1998 T. 1447/1693 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴¹⁶ Bknz: 15. HD. 22.4.1998 T. 442/1590 (www.e-uyar.com)

129) “Alacaklılara Zarar Vermek Kastı ile Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı” İptal “İİK. md. 280”

(Ankara Barosu Dergisi, 2017/4, s: 307-364)

İİK. mad. 280*’de *malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmeyen borçlunun, alacaklarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptale tâbi olduğu* belirtilmiştir.

I- Maddenin kenar başlığında "*zarar verme kasdından dolayı iptal*" denilmiş ve maddenin metninde "*hileli tasarruflar*" deyimine yer verilmemiş ise de, maddenin içeriğinden, *borçlunun geniş anlamda hileli tasarruflarının iptalinin amaçlandığı* anlaşıl-maktadır.¹⁰⁴¹⁷

Madde, 1.7.2003 tarihli 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda bugünkü şeklini almıştır.¹⁰⁴¹⁸

II- «*Malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun ve zarar verme kasdının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde iptal edilmelidir.*» (İİK. mad. 280/I, c: 1).

Bu madde uyarınca, borçlunun *alacaklarına zarar verme kasdıyla yapmış olduğu hileli işlemlerin (tasarrufların) iptal edilebilmesi için;*¹⁰⁴¹⁹

a) *Borçlunun malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmemelidir.*

* Zarar verme kasdından dolayı iptal

Madde: 280 – "Malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu malî durumun ve zarar verme kasdının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hâllerde iptal edilebilir. Şu kadar ki, işlemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde borçlu aleyhine haciz veya iflâs yoluyla takipte bulunmuş olmalıdır.

Üçüncü şahıs, borçlunun karı veya kocası, usul veya fîruu ile üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar sıhri hısımları (bu dereceler dahil) evlât edinene veya evlâtlığı ise borçlunun 1'nci fıkrada beyan olunan durumunu bildiği farz olunur. Bunun hilâfını üçüncü şahıs ancak 279'ncu maddenin son fıkrasına göre ispat edilebilir.

Ticari İşletmelerin veya işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamını veya mühim bir kısmını devir veya satın alan yahut bir kısmını iktisapla beraber işyerini sonradan işgal eden şahsın, borçlunun alacaklılarını ızzar kasdını bildiği ve borçlunun da bu hallerde ızzar kasdıyla hareket ettiği kabul olunur. Bu karine, ancak iptâl davasını açan alacaklıya devir satış veya terk tarihinden en az üç ay evvel keyfiyetin yazılı olarak bildirildiğini veya ticari işletmenin bulunduğu bu yerde görülebilir levhaları asmakla beraber Ticaret Sicili Gazetesiyle; bu mümkün olmadığı takdirde bütün alacaklıların itilamını temin edecek şekilde münasip vasıtalarla ilân olduğunu ispatla çürütülebilir."

¹⁰⁴¹⁷ KURU. B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2004, s: 1205

¹⁰⁴¹⁸ Uygulamada, özellikle ekonomik kriz zamanlarında, borçlarını ödemek için mallarını paraya çevirmek isteyen borçluların çok sayıda olması sebebiyle, malların normal değerlerinden daha aşağı fiyatlarda satıldığı herkesçe bilinen bir gerçektir. Bu gibi durumlarda, 'iyiniyetli bir şahıstan veya basiretli bir tacirden beklenilmeyecek tasarruflarla mevcudun eksiltilmesi' şeklinde ifade edilen ölçütün objektiflikten uzak olması birçok alıcının mağdur olmasına yol açmaktadır. Kaynak İşviçre Kanununda da ifadesini bulan 'alacaklılara zarar verme kastı' ise, maddenin gerçek amacını daha iyi ifade ettiğinden, 280 inci maddenin birinci fıkrası bu amaca uygun olarak yeniden düzenlenmiştir." (Hükümet Gerekçesi)

280. maddenin 2. fıkrası 4949 s. K. m. 103 ile yürürlükten kaldırılmıştır: "...İcra ve İflâs Kanununun 280 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Borçlunun birinci fıkrada tasarrufu, alacaklıları ızzar kasdıyla yapması ve kasda üçüncü şahsın vukufu hâlinde, tasarruf tarihi ne olursa olsun batıl sayılır." hükmü yürürlükten kaldırılarak, iptal davası için öngörülen beş yıllık hak düşürücü süre bu durumda da geçerli olduğundan ve aslında dava açma süresi zamam beş yıl ile sınırlı olduğundan ve maddede yer alan iki yıllık sürenin 285 inci maddedeki süreye uyumlu hâle getirilmesi nedeniyle bu değişikliğin yapılması... amaçlanmıştır." (Hükümet Gerekçesi)

¹⁰⁴¹⁹ MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, 2005, s: 1206 vd. - GÜNEREN, A. İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1141

b) Borçlu, alacaklılarına zarar verme (mal kaçırma) kasdı ile üçüncü kişilerle tasarrufta (işlemden) bulunmuş olmalıdır.¹⁰⁴²⁰

c) Borçlunun tasarrufta (işlemden) bulunduğu üçüncü kişiler iyiniyetli (MK. mad. 3) olmamalıdır.¹⁰⁴²¹ Borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun (yani; borçlunun malvarlığının borçlarını karşılamadığının) ve alacaklılarına zarar verme kasdının, borçlu ile işlemden bulunan üçüncü kişilerce bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emareler (karineler) olmalıdır. Yani, borçlu ile işlemden bulunan üçüncü kişi, borçlunun kasdını biliyor olmalıdır.¹⁰⁴²²

Borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdı ile yaptığı (hileli) tasarrufların iptal edilebilmesi için; az önce belirttiğimiz emarelerin (karinelerin) varlığı davacı -alacaklı tarafından¹⁰⁴²³ her türlü delille- özellikle; yaşam deneyi kuralları ile, hayatın olağan akışı ile^{10424 10425} - ispat edilebilir. Burada «tam ispat» aranmayıp, «yaklaşık ispat» kuralları ile yetinilir.¹⁰⁴²⁶

Yüksek mahkeme, buraya kadar belirttiğimiz -yani; İİK. mad. 280/I kapsamındaki konularla ilgili olarak;

«Dava konusu lokantayı borçludan satın alan üçüncü kişinin, lokantanın icar (kira) bedellerinin lokantanın önceki maliki takip borçlusuna ödenmesine sessiz kalmasının, kendisinin kötüniyetli ve satışın muvazaalı sayılmasına neden olacağını»¹⁰⁴²⁷

«Tasarrufla konu lokantayı borçludan satın alan üçüncü kişinin, burasını tekrar borçlunun babasına -kira bedellerini bizzat almadan- kiralaması halinde iyiniyetli sayılacağından mahkemece verilen iptal kararının isabetsiz sayılmayacağını»¹⁰⁴²⁸

«Taşınmaz devrinin, bedel karşılığı değil borca karşılık ödeme maksadıyla yapılmış olması ve taşınmaz devralan üçüncü kişinin borçlunun ekonomik durumunu bilen ya da bilmesi gereken kişilerden olması halinde, İİK. 279/2 ve 280/I uyarınca devrin iptaline karar verilmesi gerekeceği»¹⁰⁴²⁹

¹⁰⁴²⁰ Bknz: 15. HD. 1.6.2004 T. E: 2584/3054 - 19.6.2003 T. 1572/3331 - 26.12.2002 T. 6026/6188 - 14.1.2002 T. 5617/76 vb.

¹⁰⁴²¹ Bknz: 17. HD. 25.10.2007 T. 4800/3213 - 19.7.2007 T. 3405/2424; 15. HD. 10.6.2002 T. 2621/3111 - 15. HD. 23.1.2007 T. 5878/255 - 11.5.2005 T. 532/2327 - 3.3.2005 T. 2904/1202 - HGK. 13.11.2002 T. 846/907 - 15. HD. 10.6.2002 T. 2621/3111 - 19.11.2001 T. 5312/5295 - 23.1.2001 T. 5126/399 - 9.10.2000 T. 2121/4307 - HGK. 15.5.1996 T. 15-190/335 - 13. HD. 20.10.1981 T. 3944/6559 - 12. HD. 12.2.1981 T. 7089/918

¹⁰⁴²² Bknz: 17. HD. 8.10.2007 T. 4394/3010 - 1.10.2007 T. 3595/2888 - 17.7.2007 T. 3129/2526 - 9.7.2007 T. 2474/2410 - 15. HD. 30.5.2006 T. 422/3181 - 4.10.2005 T. 4505/5179 - 2.3.2005 T. 5544/1162; 7.4.2003 T. 5761/1777 - 13.4.2004 T. 1152/2104 - 19.2.2004 T. 3776/866 - 25.12.2003 T. 6208/6281 - 17.12.2003 T. 4474/6082 - 11.12.2003 T. 6103/5948 - 27.6.2003 T. 2502/3534 - 25.6.2003 T. 2663/3493 - 23.6.2003 T. 1227/3398 - 24.3.2003 T. 787/1493 - 19.12.2002 T. 5887/6046 - 14.11.2002 T. 4887/5209 - 4.5.2002 T. 1689/2497 - 20.2.2002 T. 522/834 - 27.6.2001 T. 2502/3534 - HGK. 11.4.2001 T. 15-229/352 - 5.10.1999 T. 3252/3475 - HGK. 15.5.1996 T. 15-190/335 - 26.1.1988 T. 2592/211 - 13. HD. 20.10.1981 T. 3944/6559 - 12. HD. 12.2.1981 T. 7089/918

¹⁰⁴²³ Bknz: 15. HD. 5.7.2006 T. 2786/4194; HGK. 21.12.2005 T. 15-625/736; 15. HD. 25.6.2003 T. 2619/3490; 9.6.2003 T. 441/3358; 18.9.2002 T. 3826/3946 vb. - 15. HD. 13.4.2004 T. 1152/2104 - 11.5.2000 T. 532/2327 - 6.4.1994 T. 260/2072 - 21.11.1989 T. 2793/4876

¹⁰⁴²⁴ KURU, B. age. s: 1206

¹⁰⁴²⁵ Bknz: 15. HD. 20.3.1996 T. 113/1544 - 20.9.1995 T. 3945/4845 - HGK. 29.12.1993 T. 15-647/880 - 15. HD. 23.12.1992 T. 6248/6216

¹⁰⁴²⁶ PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 5. Bası, 2007, s: 588

¹⁰⁴²⁷ Bknz: 17. HD. 25.10.2007 T. 4800/3213

¹⁰⁴²⁸ Bknz: 17. HD. 8.10.2007 T. 3751/3004

¹⁰⁴²⁹ Bknz: 17. HD. 8.10.2007 T. 3494/3010

«Borçlular ile işlemde bulunan üçüncü kişi şirketin bir kısım ortakları arasında akrabalık ilişkisinde bulunması halinde, İİK. 280/I ve II uyarınca, borç tarafından davalı üçüncü kişiye yapılan devir işleminin iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴³⁰

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘iş arkadaşı/ ticari ilişkisi bulunan kişi’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda bulunduğu borçlu ile kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴³¹

«Davalı borçlunun konkordato talebinin (ekonomik durumunun) diğer davalı üçüncü kişi tarafından bilinmiyor olması halinde mahkemece -İİK. 280/I uyarınca tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴³²

«İİK.'nun 280 (ve 278/III-1.) maddelerinin uygulandığı durumlarda tasarruf konusu taşınır ya da taşınmazlara değer tesbitine gerek bulunmadığını”¹⁰⁴³³

«İptal davasına konu olan ‘ev’ ve ‘araç’ın, borçlu tarafından üçüncü kişilere satılmış olmalarına rağmen, bunların borçlunun elinde bulunup, borçlu tarafından kullanılıyor olmaları halinde, davalı üçüncü kişilerin iyiniyetli sayılamayacakları ve kendilerine yapılan tasarrufun İİK. 280 uyarınca iptali gerekeceğini”¹⁰⁴³⁴

«Dava konusu markayı, borçlu şirketten devir (satın) almış olan üçüncü kişi şirket ile borçlu şirketin ortaklarının ve temsilcilerinin aynı kişiler ve kardeş olmaları halinde, davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu ve alacaklılarını ızzar kasdını bildiği farzedilerek yapılan satış işleminin -İİK. 280/I uyarınca iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴³⁵

«Aynı köyden oldukları iddia edilen davalılar arasındaki yakın ilişkinin araştırarak davalı üçüncü kişinin diğer davalı borçluların aciz halinde bulunup bulunmadığını bilip bilmediğini araştırılarak iyi niyetli değilse davanın İİK. 280 uyarınca kabulüne aksi takdirde reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴³⁶

«Davalının, borçlu ile hukuki işlemde bulunan kişi olmaması -dördüncü kişi olması- halinde, hakkında İİK.nun 278. maddesinin değil, İİK. 282. maddesi vasıtasıyla İİK.nun 280. maddesinin uygulanacağını, bu durumda ‘bu davalının kötünüyetli olduğu’ nun davacı alacaklı tarafından kanıtlanması halinde lehine yapılan tasarrufun iptali gerekeceğini”¹⁰⁴³⁷

«İşlem tarihinden itibaren beş yıl içinde borçlu aleyhine haciz veya iflas yoluyla takip yapılmış olması koşuluyla İİK. 280 uyarınca tasarrufun iptaline karar verilebileceğini”¹⁰⁴³⁸

«Davalı (borçlu) kooperatifin, davacıya olan kesinleşmiş borcunu ödemediği ortaklarına tapuda devir yapması ve borcunu ödememesinin iyiniyetli bir davranış olarak kabul edilemeyeceğini, kooperatifin ortakları olan diğer davalılar ‘borcun varlığını bilmesi gereken kişiler’ olmaları nedeniyle borçlu kooperatifin bu kişilere yapmış olduğu tasarrufun İİK. 280 uyarınca iptali gerekeceğini”¹⁰⁴³⁹

¹⁰⁴³⁰ Bknz: 17. HD. 8.10.2007 T. 3240/2888

¹⁰⁴³¹ Bknz: 17. HD. 1.10.2007 T. 3129/2526

¹⁰⁴³² Bknz: 17 HD. 17.7.2007 T. 3129/2526

¹⁰⁴³³ Bknz: 17. HD. 12.7.2007 T. 2781/2472

¹⁰⁴³⁴ Bknz: 17. HD. 10.7.2007 T. 3405/2424; 10.6.2002 T. 2621/3111

¹⁰⁴³⁵ Bknz: 17. HD. 9.7.2007 T. 2474/2410

¹⁰⁴³⁶ Bknz: 15. HD. 23.1.2007 T. 5878/255

¹⁰⁴³⁷ Bknz: 15. HD. 5.7.2006 T. 2786/4194; HGK. 21.12.2005 T. 15-625/736; 15. HD. 25.6.2003 T. 2619/3490; 19.6.2003 T. 441/3358; 18.9.2002 T. 3826/3946 vb.

¹⁰⁴³⁸ Bknz: 15. HD. 27.6.2006 T. 1517/3956; 24.11.2005 T. 1121/6310; 29.12.2003 T. 6284/6324

¹⁰⁴³⁹ Bknz: 15. HD. 30.5.2006 T. 422/3181

«Cevap dilekçesinde ‘müvekkilinin borçluyu tanıdığını, ekonomik durumunun kötü olduğunu bildiğini, dava konusu bağımsız bölümü bedelini ödeyerek iyiniyetle satın aldığı’ beyan etmiş olan davalı vekilinin, bu beyanı çerçevesinde ‘borçlu B’nin ekonomik durumu hakkında bilgi sahibi olduğu halde taşınmazını ondan satın almasının’ İİK. 280/I uyarınca iptal nedeni olduğunu”¹⁰⁴⁴⁰

«Satışın kısa aralıklarla yapılmış olmasının, satın alan kişinin (kişilerin) değil, olsa olsa onlara satan kişinin kötünüyetli olduğunu göstereceğini”¹⁰⁴⁴¹

«Borçlu ile dördüncü kişi arasında hukuki ve fiili organik bağ bulunması halinde, borçlunun alacaklıyı izarar kastıyla hareket ettiği, tasarrufun da bu amaçla yapıldığının ve dördüncü kişinin de borçlunun kastını bilerek dava konusu taşınırı/taşınmazı devraldığının ve iyiniyetli olmadığı kabulü gerekeceğini”¹⁰⁴⁴²

«Borçlu ile hukuki işlemde bulunan üçüncü kişinin borçlunun muhasebecisi olması halinde, borçlunun mali durumunu ve alacaklılarına zarar verme kastını bilmesi gereken kişi konumunda olduğundan, borçlu ile üçüncü kişi arasındaki işlemin İİK. 280/I uyarınca iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴⁴³

«İİK. 278-280’de iptal edilebilecek tüm tasarrufların sayılarak belirtilmemiş olduğunu, bunların tayinin hakimnin takdirine bağlı olduğunu, dava dilekçesinde İİK. ’nin 278, 279 ve 280. maddelerinden hangisine dayanıldığı belirtilmesinin zorunlu olmadığını, dilekçede bu maddelerden birisi gösterilmiş olsa bile mahkemenin bununla bağlı olmadığını”¹⁰⁴⁴⁴

«Borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin ‘borçlunun zarar verme kastını bildiğine’ dair dosyada bir delil bulunmadığından, İİK. 280 uyarınca (da) yapılan işlemin iptaline karar verilemeyeceğini”¹⁰⁴⁴⁵

«İİK. 280/I uyarınca ‘borçlunun içinde bulunduğu mali durumun ve zarar verme kastının işlemin diğer tarafı olan üçüncü kişi tarafından bilindiği ya da bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu ispat edilmedikçe, yapılan tasarrufun iptaline karar verilemeyeceğini”¹⁰⁴⁴⁶

«Dava konusu taşınmazı borçlunun sattığı kişiden satın almış olan dördüncü kişi hakkındaki iptal isteminin kabul edilebilmesinin, ‘borçlunun mal kaçırma amacıyla taşınmazı sattığını’ bilerek taşınmazı satın aldığı ispatına bağlı olduğunu, satın aldıktan sonra dairede bulunan kişinin oturmasına muvafakat edilmesinin tek başına satın alanın kötünüyetini ispata yeterli olmayacağını”¹⁰⁴⁴⁷

«Borçlu şirketin kamyonetini satın almış olan üçüncü kişi cevabında ‘şirket ortaklarından birinin kardeşi olduğunu, şirketin zor duruma düşmesi nedeniyle borç verdiğini, şirkete ait kamyoneti satın aldığını...’ bildirmiş olmakla, borçlunun durumunu bildiğini açıkça ortaya koymuş olduğundan, kendisine yapılan tasarrufun İİK. 280/I uyarınca iptali gerekeceğini”¹⁰⁴⁴⁸

«‘Borçlunun alacaklılarından mal kaçırma amacını’ bildikleri ispatlanamayan ve borçlu ile doğrudan tasarrufta bulunmayan dördüncü kişiler aleyhine açılan davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴⁴⁹

10440 Bknz: 15. HD. 4.10.2005 T. 4505/5179

10441 Bknz: 15. HD. 11.5.2005 T. 532/2327

10442 Bknz: 15. HD. 3.3.2005 T. 2904/1202

10443 Bknz: 15. HD. 2.3.2005 T. 5544/1162; 7.4.2003 T. 5761/1777

10444 Bknz: 15. HD. 16.2.2005 T. 5141/808

10445 Bknz: 15. HD. 1.6.2004 T. 2584/3054

10446 Bknz: 15. HD. 13.4.2004 T. 1152/2104

10447 Bknz: 15. HD. 19.2.2004 T. 3726/866

10448 Bknz: 15. HD. 25.12.2003 T.6208/6281

10449 Bknz: 15. HD. 17.12.2003 T. 4474/6082

«Borçlunun eşi ile oğlunun işlemde bulunduğu dördüncü kişilerin borçlu ve diğer davalılarla aynı yerde oturuyor olmaları halinde alacaklının borçluya ait iş yerinde kaza geçirdiğini ve borçlunun durumunu bile bilecek durumda olmaları nedeniyle İİK. 280 uyarınca davaya konu tüm tasarrufların iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴⁵⁰

«Cevap dilekçesinde ‘borçlu şirketin ödeme güçlüğüne düştüğünü, temlik işlemlerini kendilerine bu yüzden yapıldığını’ açıklamış olan davalının, borçlunun ödeme güçlüğü içine düştüğünü, iyiniyetli bir tacirden beklenilmeyecek tasarruflarla malvarlığını eksilttiğini bildiğini ikrar etmiş sayılacağını, kendisine yapılan tasarruf batıl olup iptali gerekeceğini»¹⁰⁴⁵¹

«Davalı üçüncü kişinin cevap dilekçesinde ‘borçlunun şirketin ödeme kabiliyetini kaybettiğini, borca batık olduğunu bildiğini’ kabul etmiş olması ve dinlenen davalı tanıklarının da bu durumu tehdit etmesi nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK. 280/I uyarınca iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴⁵²

«İİK. 280/I maddesinde bahsedilen maksadın ‘borçlunun durumunun borçlu ile ilişkide bulunan kişi tarafından bilinmesi veya bilinebilecek durumda olması’ olduğunu»¹⁰⁴⁵³

«Davalı, davacı bankaya kefil sıfatıyla kredi borçlusuyken iyiniyetli bir şahıstan ve basiretli bir tacirden beklenemeyecek iş ve işlemlerle mevcudunu eksiltmek maksadıyla kurucusu olduğu vakfa devir yapıp muvazaalı tasarruflarda bulunduğundan, bu tasarrufların İİK. 280 uyarınca iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴⁵⁴

«Tasarrufun bedel karşılığı değil, borçlunun borcuna karşılık ödeme maksadıyla yapıldığı, üçüncü kişinin yapılan bu tasarrufla borçlunun mevcudunu eksilttiğini bildiği veya bilmesi gerektiğinden, olayda İİK.nun 280/I maddelerinde iptal koşullarının gerçekleşmiş olduğunu»¹⁰⁴⁵⁵

«Borçlu ile taşınmazı ondan satın alan üçüncü kişi şirket arasında ‘organik bağ’ bulunması halinde, üçüncü kişinin iyiniyetli kabul edilemeyeceğini ve üzerinde on yıllık kira şerhi bulunan taşınmazın satın alınmasının hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»¹⁰⁴⁵⁶

«Bankadan «müşterek borçlu ve müteselsil kefil» sıfatıyla, borçlu birlikte kredi alan üçüncü kişinin, borçlunun mal kaçırmasından biliyor farzedileceğini»¹⁰⁴⁵⁷

«Borçlu tarafından üçüncü kişiye devredilen taşınmazlardan birinde halen borçlunun oturuyor olması, diğerinin kirasının ise borçlu tarafından alınıyor olması halinde, davalı üçüncü kişinin, borçlunun mal kaçırma amacını bildiğinin kabulü gerekeceğini»¹⁰⁴⁵⁸

«Tasarrufun iptali davası devam ederken ve alacaklının koydurduğu tedbir ve ihtiyati haciz tapu kaydında mevcut iken ve yine bu bilgiler satışa ilişkin akit tablosunda açıkça yer almakta iken, davalı üçüncü kişilerin taşınmazın ve borçlunun durumunu, kendilerine taşınmazı satan kişinin borçlunun annesi olduğunu bilmediklerinin kabul edilemeyeceğini ve davalıların ‘iyiniyetli olduklarına’ dair savunmalarına itibar edilemeyeceğini»¹⁰⁴⁵⁹

«Dava konusu ‘ev’ ve ‘araç’, üçüncü kişiye satılmış olmasına rağmen halen borçlunun elinde bulunuyor olmalarının, davalı konumundaki, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iyiniyetli olmadığını göstereceğini»¹⁰⁴⁶⁰

10450 Bknz: 15. HD. 11.12.2003 T. 6103/5948

10451 Bknz: 15. HD. 27.6.2003 T. 2502/3554

10452 Bknz: 15. HD. 25.6.2003 T. 2663/3493

10453 Bknz: 17. HD. 21.1.2008 T. 5456/174; 15. HD. 8.7.2005 T. 4140/4129; 31.3.2005 T. 1012/1926; 28.3.2005 T. 6898/1819; 23.6.2003 T. 1227/3398

10454 Bknz: 15. HD. 19.6.2003 T. 1572/3331

10455 Bknz: 15. HD. 24.3.2003 T. 787/1493

10456 Bknz: 15. HD. 26.12.2002 T. 6026/6188

10457 Bknz: 15. HD. 19.12.2002 T. 5887/6046

10458 Bknz: 15. HD. 14.11.2002 T. 4887/5209

10459 Bknz: HGK. 13.11.2002 T. 15-846/907

10460 Bknz: 15. HD. 10.6.2002 T. 2621/3111

«Takip konusu alacağı ödeyecek malvarlığı bulunmadığını bildiren borçludan iptal konusu taşınmazı alacağına mahsuben satın alan 3. kişi alacaklının mal kaçırma kasdını bildiği kabul edileceğini”¹⁰⁴⁶¹

«Davalının, taşınmazda paydaş olan diğer davalının eşinin dayısı olması nedeniyle, İİK'nun 280. maddesinde hükme bağlanan butlan halinin olayda gerçekleştiğinin kabulü gerekeceğini”¹⁰⁴⁶²

«Alım satım işleminin taraflarının aynı ilçeden olması, dava dışı borçlunun satışta vekaleten işlem yapması, davalıların birbirlerini tanıyan kişiler olmaları halinde, İİK. 280/I uyarınca borçlu ile işlemde bulunan kişilerin ‘borçlunun mevcudunu eksilttiğinin kendilerince bilinebilir olduğu’nun kabulünü gerektireceğini”¹⁰⁴⁶³

«Taşınmazın kısa sürede el değiştirmiş olması ve taşınmazda halen borçlunun boşandığı eşinin oturmasının tasarrufun ‘alacaklılardan mal kaçırmak amacı ile yapıldığını’ göstereceğini”¹⁰⁴⁶⁴

«Borçlu şirketin tüm hisselerini devralan kişilerin iyiniyet iddiasında bulunamayacaklarını”¹⁰⁴⁶⁵

«Borçlu şirketin ödeme kabiliyetini kısmen veya tamamen kaybettiğini, iyiniyetli bir kişiden veya basiretli bir tacirden beklenemeyecek tasarruflarla mevcudunu eksilttiğini ve ‘kendisinin de borçlunun bu durumunu bildiğini’ belirten üçüncü kişiye yapılan tasarrufların İİK. 280/I uyarınca iptali gerektiğini”¹⁰⁴⁶⁶

«Borçlunun malvarlığını davalı bankaya yakın tarihte satmış olması, borçlu ile banka arasında önemli kredi ilişkisinin bulunması karşısında, basiretli bir tacir gibi hareket etmesi gereken bankanın, borçlunun bu durumunu bilmesi asıl olup, böyle olunca da, İİK'nun 280. maddesindeki koşulların olutüğunun kabulü ile tasarrufun iptali gerekeceğini”¹⁰⁴⁶⁷

«Her ne kadar tüzel kişiler arasında akrabalık ilişkisi olmaz ise de tüzel kişi arasında organik bağ (devreden ve devralan şirketin ortakları arasında yakın akrabalık) bulunması halinde, malvarlığını devralan tüzel kişinin iyiniyetli olmadığı kabul edilerek, aralarında yapılmış olan tasarrufun İİK. 280 uyarınca iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴⁶⁸

«Dava konusu benzin istasyonunun satış bedeli ile rayiç değeri arasında fahiş bir fark bulunmaması halinde İİK. 278/III-2'deki koşulun gerçekleşmemiş olacağını, ancak devredilen taşınmaz "ticari işletme" niteliğinde olduğundan, İİK. 280/III uyarınca davalıya kanunda yer alan karineyi çürütme olanağının tanınıp, sunacağı deliller çerçevesinde karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴⁶⁹

«Davalıların, borçlularla doğrudan hukuki ilişkide bulunan kişiler olmamaları halinde, haklarında İİK. 278. maddesinin değil İİK. 280. maddesinin uygulanacağını”¹⁰⁴⁷⁰

«Davaya konu kooperatif hissesini borçludan devralan üçüncü kişinin, borçlunun eşinin yakın arkadaşı üçüncü kişiye devretmiş olması halinde, üçüncü kişinin dosya kapsamına göre borçlunun borca batık durumda olduğunu bilmesi gerektiğinden, mahkemece yapılan devir işleminin iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴⁷¹

¹⁰⁴⁶¹ Bknz: 15. HD. 29.5.2002 T. 2660/2868

¹⁰⁴⁶² Bknz: 15. HD. 14.5.2002 T. 1689/2497

¹⁰⁴⁶³ Bknz: 15. HD. 20.2.2002 T. 522/834

¹⁰⁴⁶⁴ Bknz: 15. HD. 14.1.2002 T. 5617/76

¹⁰⁴⁶⁵ Bknz: 15. HD. 19.11.2001 T. 5312/5295

¹⁰⁴⁶⁶ Bknz: 15. HD. 27.6.2001 T. 2502/3534

¹⁰⁴⁶⁷ Bknz: HGK. 11.4.2001 T. 15-339/352

¹⁰⁴⁶⁸ Bknz: 15. HD. 23.1.2001 T. 5126/399

¹⁰⁴⁶⁹ Bknz: 15. HD. 27.11.2000 T. 3263/5211

¹⁰⁴⁷⁰ Bknz: 15. HD. 1.11.2000 T. 2395/4754

¹⁰⁴⁷¹ Bknz: 15. HD. 9.10.2000 T. 2121/4307

«İİK. 280'e göre açılan iptal davalarında, 'davaluların kötü niyetli oldukları'nın davacı alacaklı tarafından ispatı gerekeceğini'¹⁰⁴⁷²

«Ödeme gücünü yitiren borçlunun iyiniyetli kimseden ya da basiretli bir tacirden beklenilmeyecek tasarruflarla mevcudunu eksiltmesi, üçüncü kişinin de bu durumu bildiği veya bilmesi gereken hallerde tasarrufun iptali gerekeceğini; üçüncü kişinin 'durumu bilmesi gerektiği' hususunun olayların normal akışına bakılarak, mevcut fiili karinelere göre mahkemece takdir ve tayin edileceğini'¹⁰⁴⁷³

«Ödeme kabiliyetini kaybettiğini bildiği borçludan, taşınmazını gerçek değerinin altında satın alan üçüncü kişi aleyhine açılan iptal davasının kabulü gerekeceğini'¹⁰⁴⁷⁴

«Taşınmazı satın alan kişinin borçlu şirketin koordinatörünün eşi olması durumunda bu kişinin borçlu şirketin ödeme kabiliyetini kısmen de olsa kaybettiğini bilmediği bilmesi gerektiğinden iyiniyetli kabul edilemeyeceğini'¹⁰⁴⁷⁵

«Borçludan hacizli traktörü satın alan aynı köy halkından olan alıcının, borçlunun kötüniyetini bilmediğinin kabul edilmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini'¹⁰⁴⁷⁶

«Borçlunun, malvarlığının bir kısmını -bir kooperatifteki hissesini -kendisinden alacaklı olan kişiye alacağına mahsuben devretmesinin, «iyiniyetli bir kişiden ve basiretli bir tacirden beklenemeyecek bir davranış» olup, İİK. 280/I. uyarınca iptale tâbi olduğunu'¹⁰⁴⁷⁷

«Hakkında iflas kararı verilmiş olan borçlunun, hissedar olduğu taşınmazdaki hissesini diğer paydaşa satmayı vaad etmesinin -lehine vaadde bulunulan diğer paydaşın iyiniyetli sayılması hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğinden- İİK. 280/I uyarınca iptale tâbi olacağını'¹⁰⁴⁷⁸

«Taşınmazlarını doğrudan doğruya annesine devretmeyen fakat bunları ahnesinin neredeyse sermayesinin tamamına sahip olduğu şirkete devreden borçlunun bu işlemlerinin iptale tâbi olduğunu'¹⁰⁴⁷⁹

«Borçlu hakkında konkordato mühleti verildiğinin ilanından sonra, borçlu tarafından yapılan tasarrufların iptale tâbi olduğunu'¹⁰⁴⁸⁰

«Mahkemece ipotek işleminin iptali için, «ipotekli alacaklının kötüniyetli olduğu»nun, davacı tarafından ispat edilmesi gerekeceğini'¹⁰⁴⁸¹

«İİK. 280'e dayanan iptal davalarında, « taraflar arasında yakın ilişki» olup olmadığının ve üçüncü kişilerin borçlunun mal kaçırma amacıyla hareket edip etmediğini bilip bilmediklerinin araştırılması gerekeceğini'¹⁰⁴⁸²

«Davaya konu satışın, alacaklı bankaca hesabın katından önceki aya rastlaması durumunda, borçluların mevcutlarını azaltmaya yönelik tasarruflarda bulduklarını kabul etmeleri gerekeceğinden, alıcı davalı şirket ortaklarının, borçlularla olan yakınlıkları dolayısıyla bu durumu bildiklerinin varsayılması gerekeceğini'¹⁰⁴⁸³

10472 Bknz: 15. HD. 11.5.2000 T. 532/2327

10473 Bknz: 15. HD. 5.10.1999 T. 3252/3475

10474 Bknz: HGK. 26.6.1996 T. 15-305/514

10475 Bknz: HGK. 15.5.1996 T. 15-190/335

10476 Bknz: 15. HD. 20.3.1996 T. 113/1544

10477 Bknz: 15. HD. 16.10.1995 T. 3226/3686

10478 Bknz: 15. HD. 20.9.1995 T. 3945/4845

10479 Bknz: 15. HD. 4.7.1995 T. 3492/4139

10480 Bknz: 15. HD. 12.10.1994 T. 3307/5767

10481 Bknz: 15. HD. 6.4.1994 T. 260/2072

10482 Bknz: 15. HD. 4.2.1994 T. 6387/558

10483 Bknz: HGK. 29.12.1993 T. 15-647/880

«Borçlu tarafından oğula yapılan temliklerde, İİK. 280/III'deki karinerin aksinin -yani; «iyiniyetli olduğu» hususunun- oğul tarafından ispat edilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴⁸⁴

«Gerçek değerinden çok fazla -yaklaşık üç misli- bedelle taşınmazı satın alan üçüncü kişinin bu davranışının hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceği bu nedenle taraflar arasında "inançlı sözleşme" olduğunun kabulüyle -İİK. 280/I, II- satış işleminin iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴⁸⁵

«Cevap dilekçesinde «borçlunun tediye kabiliyetini bildiğini» ikrar eden davalı üçüncü kişiye yapılan ivazlı tasarrufun iptali gerekeceğini»¹⁰⁴⁸⁶

«Davalı ve aracı satın alan şirketin ortakları ile aracı satan borçlu şirket ortaklarının aynı kişiler ve yakın akrabalar olması (organik bağ) sebebiyle borçlu şirketin ödeme güçlüğü içine düştüğünü, mallarını kaçırdığını bildikleri farzedileceğini, bu durumda yapılan satışın İİK. 280/I-II uyarınca iptali gerekeceğini»¹⁰⁴⁸⁷

«Borçlu ile lehine tasarruf yapılan kişinin -İİK. mad. 278'de belirtilen derecede ak-raba olmamaları halinde, lehine tasarruf yapılan kişinin kötüniyetli olduğu ispatlanmadıkça tasarrufun iptaline karar verilemeyeceğini»¹⁰⁴⁸⁸

«Borçlunun, «muvazaalı olarak kardeşine borçlanıp kendisi hakkında takip yaptırıp, taşınmazlarını haciz ettirmesi» işleminin iptal davasına konu edebileceğini»¹⁰⁴⁸⁹

«Üçüncü el durumundaki davalı tapu maliklerinin, tapu kaydına dayanarak -henüz tapuya iflas şerhi yazılmadan- taşınmazı satın almış olmaları halinde, onların kötüniyetli olduklarının, davacı tarafça ispatı gerekeceğini»¹⁰⁴⁹⁰

«Borçlu ortağın limited şirketteki hissesini devir alan diğer ortağın borçlunun «alacaklılarına zarar kasdiyle hareket ettiğini» bildiğinin farzedileceğini»¹⁰⁴⁹¹

«Haciz tarihinden kısa bir süre önce, borçlunun ortaklıktaki payını üçüncü kişiye devir etmesinin, iptale konu olabileceğini»¹⁰⁴⁹²

«Borçludan taşınmazı satın alan üçüncü kişi ile bunun taşınmazı devir ettiği kişinin aynı şirkete ortak bulunmaları halinde, davalılar arasında «organik bağ»ın varlığının -ve dolayısı ile muvazaanın- kabulü gerekeceğini»¹⁰⁴⁹³

«Borçlunun, ortak olduğu işyerindeki hissesini, ortağının oğluna devretmesi halinde, işyerini devralan davacı 3. kişinin, borçlunun «alacaklılarını zarara sokmak kasdiyle hareket etmiş olduğunu» bilmediğini ileri süremeyeceğini»¹⁰⁴⁹⁴

«Olayların akışından, üçüncü kişinin «borçlunun varlığını eksiltmek amacı ile iş-lemde bulunduğunu» bildiği ya da bilmesinin gerektiği durumlarda, iyiniyet iddiasında bulunamayacağını»¹⁰⁴⁹⁵

belirtmiştir.

III- Kanun koyucu, İİK. mad. 280'de, alacaklıya düşen ispat yükünü kolaylaştırmak amacı ile iki karine koymuştur:

a) Birinci karine borçlunun yakın hısımları ile yaptığı hileli işlemlerde, «borçlu aley-hine» konulmuş olup; «borçlu ile tasarrufta (işlemede) bulunan üçüncü kişinin, borçlunun

10484 Bknz: 15. HD. 27.9.1993 T. 2946/3954

10485 Bknz: 15. HD. 23.12.1992 T. 6248/6216

10486 Bknz: 15. HD. 10.12.1992 T. 5305/5888

10487 Bknz: 15. HD. 14.10.1992 T. 5009/4759

10488 Bknz: 15.HD. 31.10.1990 T. 3099/4480

10489 Bknz: 15. HD. 15.9.1990 T. 3485/3260

10490 Bknz: 15. HD. 21.11.1989 T. 2793/4876

10491 Bknz: 15. HD. 26.1.1988 T. 2592/211

10492 Bknz: 15. HD. 24.12.1987 T. 3279/4596

10493 Bknz: 15. HD. 5.3.1986 T. 725/812

10494 Bknz: 13. HD. 20.10.1981 T. 3944/6559

10495 Bknz: 12. HD. 12.2.1981 T. 7089/918

karısı veya kocası, usul (üstsoyu) veya füruu (altsoyu) ile üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri (kayın) hısımlı, evlât edineni veya evlatlığı ise borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdını bildiğinin farzedileceği» İİK. mad. 280/II'de öngörülmüştür.

Borçlu ile tasarrufta (işlemdede) bulunan ve borçlunun yakın hısımlı olan üçüncü kişi, bu karinenin aksini -yani; borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdı ile hareket etmediğini- ancak İİK. mad. 279/II'ye göre ispat edebilir.

Yüksek mahkeme, İİK. mad. 280/II'de öngörülen bu karine ile ilgili olarak;

«Davalı üçüncü kişinin diğer davalı borçlunun amcası (ya da yeğeni) olması halinde, üçüncü kişinin (amcanın) borçlunun (yeğenin) yapmış olduğu tasarrufları ‘alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığını’ bilmesi gerekeceğinden, borçlu ile amcası arasındaki tasarrufun İİK. 280/I uyarınca iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴⁹⁶

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘kuzeni’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda olduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴⁹⁷

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘eniştesi’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda olduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴⁹⁸

«Borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin ‘kardeş’ olmaları nedeniyle, davalı üçüncü kişinin borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilemeyeceğini kabul etmenin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğinden, borçlu ile kardeş arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁴⁹⁹

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘babası’/‘annesi’ (ya da ‘kızı/oğlu’) olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda olduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁰⁰

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘görümcesi’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda olduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁰¹

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘bacanağı’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda olduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁰²

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘kardeşinin kayınpederi’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda olduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁰³

¹⁰⁴⁹⁶ Bknz: 17. HD. 8.11.2007 T. 3027/3502; 1.11.2007 T. 2807/3338; 7.6.2007 T. 2237/1987

¹⁰⁴⁹⁷ Bknz: 17. HD. 6.11.2007 T. 4050/3434

¹⁰⁴⁹⁸ Bknz: 17. HD. 1.11.2007 T. 1146/3332; 27.9.2997 T. 3409/2814

¹⁰⁴⁹⁹ Bknz: 17. HD. 1.11.2007 T.2 581/3337; 15. HD. 11.11.2003 T. 5210/3372; 7.10.2003 T. 3924/4591 vb.

¹⁰⁵⁰⁰ Bknz: 17. HD. 4.10.2007 T. 4352/2951; 24.9.2007 T. 3587/2756; 12.7.2007 T. 2591/2470 vb.

¹⁰⁵⁰¹ Bknz: 17. HD. 1.10.2007 T. 3744/2879

¹⁰⁵⁰² Bknz: 17. HD. 17.9.2007 T. 3738/2618; 28.5.2007 T. 1728/1813

¹⁰⁵⁰³ Bknz: 17. HD. 17.7.2007 T. 3425/3223

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘yengesi’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda bulunduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁰⁴

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘kayınvalidesi’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda bulunduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁰⁵

«İİK.nun 280. maddesinde sözü edilen ‘davalılar arasındaki akrabalık, yakın arkadaşlık, ticaret ortaklığı ve bunun sonucu olarak davalıların alacaklıları ızzar kastıyla hileli tasarruflarda buldukları’ ileri sürülüp kanıtlanmadıkça, mahkemece tasarrufların iptaline karar verilemeyeceğini”¹⁰⁵⁰⁶

«Borçlunun teyzesi olan davalı üçüncü kişinin, bu yakın akrabalık nedeniyle borçlunun mali durumunun ve onun mal kaçırmak kastıyla hareket ettiğini bildiğinin kabul edilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁰⁷

«İİK.nun 280. maddesinde borçlunun yakın hısımları aleyhine bir karinenin öngörülmüş olduğunu, bu karineye göre maddede saptanan derecede yakınlığı bulunanların, borçlunun zarar verme kastını bildiğinin varsayıldığını”¹⁰⁵⁰⁸

«Borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin yakın akraba olmaları, tüm satışların kısa zaman aralıkları ile yapılmış olması, taşınmazlar üzerinde çok sayıda ipotek ve hacizlerin bulunması halinde, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iyi-niyetinden söz edilemeyeceğini, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kastıyla hareket ettiğinin bu kişilerce biliniyor olmasının kabulü gerekeceğini”¹⁰⁵⁰⁹

«Davalının ölen kocası ile borçlunun karısının kardeş olmaları halinde, bu davalının borçlunun durumunu (mal kaçırmak kastını) bilebilecek durumda olması nedeniyle, mahkemece yapılan tasarrufların iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵¹⁰

«‘Borçlu’ ile ‘kayınvalidesi’ ve ‘kızı’ arasında yapılmış olan işlemin (tasarrufların), İİK. 280/II uyarınca -bu kişilerin, «borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdıyla hareket ettiğini» bilmesi gereken kişilerden olmaları nedeniyle- iptali gerekeceğini”¹⁰⁵¹¹

«Kısa aralıklarla akrabalar arasında yapılan tasarrufların kötüniyetle yapılmış olduğu kabul edilerek İİK. 278/III-1 uyarınca iptale tabi olduğunu”¹⁰⁵¹²

«Davalı borçlu ile ondan taşınmaz satın alan diğer davalı üçüncü kişi karı-koca olduklarından, borçlunun alacaklılarından mal kaçırdığını ve dolayısıyla onlara zarar verme kastıyla hareket ettiğini diğer tarafın bilebilecek durumda bulunması nedeniyle İİK. 280/II uyarınca yapılan işlemin iptali gerekeceğini”¹⁰⁵¹³

«‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘eski gelini’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda bulunduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵¹⁴

¹⁰⁵⁰⁴ Bknz: 17. HD. 17.7.2007 T. 4572/3276

¹⁰⁵⁰⁵ Bknz: 17. HD. 10.7.2007 T. 3370/2423

¹⁰⁵⁰⁶ Bknz: 17. HD. 4.6.2007 T. 2298/1921; 15. HD. 31.1.2006 T. 8010/364

¹⁰⁵⁰⁷ Bknz: 15. HD. 27.6.2006 T. 1517/3956

¹⁰⁵⁰⁸ Bknz: 17. HD. 14.1.2008 T. 4742/39; 15. HD. 28.3.2005 T. 6898/1819; 31.1.2006 T. 8010/364

¹⁰⁵⁰⁹ Bknz: 15. HD. 28.3.2005 T. 6898/1819

¹⁰⁵¹⁰ Bknz: 15. HD. 11.5.2004 T. 1641/2645

¹⁰⁵¹¹ Bknz: 15.HD. 30.5.2004 T.6966/2470

¹⁰⁵¹² Bknz: 15. HD. 10.3.2004 T. 466/1332

¹⁰⁵¹³ Bknz: 15. HD. 17.2.2004 T. 6989/783; 19.6.2003 T. 1572/3331; 5.4.1999 T. 734/1250 vb.

¹⁰⁵¹⁴ Bknz: 15. HD. 19.11.2003 T. 4277/5571

« ‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘boşandığı eşi’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda bulunduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini’’¹⁰⁵¹⁵

«Borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı üçüncü kişi, ‘borçlunun amcasının oğlu’ olması nedeniyle, onun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda bulunduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin iptaline karar verilmesi gerekeceğini’’¹⁰⁵¹⁶

«Boşanmadan önce davalı borçludan dava konusu dubleks dairenin ½ hissesini devralmış olan eşinin ‘borçlunun aciz içerisinde olduğunu ve mevcutlarını eksilttiğini bilebilecek durumda olması nedeniyle, İİK. 280/I uyarınca borçlunun boşandığı eşine yaptığı tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini’’¹⁰⁵¹⁷

«Davalılardan ikisinin borçlunun kardeşi, diğer bir davalı ise borçlunun çalıştığı şirketin ortağının akrabası olması durumunda, davalıların borçlunun durumunu bilen ve bilmesi gereken kişiler konumunda olması nedeniyle, kendilerine yapılan tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini’’¹⁰⁵¹⁸

«Borçlunun tasarrufta bulunduğu kişilerin, onun ‘eşi ve oğlu’ olması, bunların tasarrufta bulunduğu diğer davalıların (dördüncü kişilerin) da borçlu ve diğer davalılarla aynı yerde oturmaları ve davacı alacaklının borçluya ait işyerinde kaza geçirdiğini ve borçlunun durumunu bilebilecek durumda olmaları nedeniyle İİK. 280 uyarınca davaya konu tüm tasarrufların iptaline karar verilmesi gerekeceğini’’¹⁰⁵¹⁹

«Sihri (kayın) hısımlığının eşlerden biri ile diğerinin kan hısımları arasında karşılıklı olarak kurulan bir bağ olup, boşanma ile bu hısımlığın ortadan kalkmayacağını’’¹⁰⁵²⁰

«Tüm satışların hemen hemen birer aylık zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilmiş olması ve vekil olarak hareket eden kişinin borçlunun kardeşi olması karşısında dört adet taşınmazın sonuçta davalı elinde toplanmasını sağlayan bu işlemlerden davalıların haberdar olduklarını ve borçluların mal kaçırma amacıyla hareket ettiklerini bildiklerinin kabulü gerekeceğinden, davalılara yapılan tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini’’¹⁰⁵²¹

«Taşınmazı satın alan kişi, borçlu satıcının ‘amcasının resmi nikahlı olmayan karısı’ olması nedeniyle, borçlunun durumunun, yapılan işlemin niteliğini bilen veya bilmesi gereken kişi konumunda olduğundan İİK. 280/I uyarınca yapılan tasarrufun hükümsüz olduğunu’’¹⁰⁵²²

«Borçlu ile işlemde bulunan diğer davalı arasında kayınpeder-damat ilişkisi bulunması nedeniyle, borçlunun iyiniyetli bir şahıstan beklenmeyecek tasarruflarla mevcudunu eksilttiği ve üçüncü kişinin bu durumu bilmesi gerektiğinden, mahkemece dava konusu tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini’’¹⁰⁵²³

«Borçlunun yakını olan diğer davalının, onun mal kaçırma amacını bilebilecek konumda olması nedeniyle, mahkemece ona yapılan tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini’’¹⁰⁵²⁴

¹⁰⁵¹⁵ Bknz: 15. HD. 5.6.2003 T. 1856/3025

¹⁰⁵¹⁶ Bknz: 15. HD. 21.10.2003 T. 4250/4894; 18.9.2003 T. 4437/4086; 27.1.1997 T. 32/380

¹⁰⁵¹⁷ Bknz: 15. HD. 5.6.2003 T. 1856/3025

¹⁰⁵¹⁸ Bknz: 15. HD. 25.12.2003 T. 4659/6263

¹⁰⁵¹⁹ Bknz: 15. HD. 11.12.2003 T.6102/5948

¹⁰⁵²⁰ Bknz: 15. HD. 19.11.2003 T. 4277/5571

¹⁰⁵²¹ Bknz: 15. HD. 1.10.2003 T. 4702/4486

¹⁰⁵²² Bknz: 15. HD. 24.4.2002 T. 987/2025

¹⁰⁵²³ Bknz: 15. HD. 14.6.2005 T. 1068/3563; 1.4.2002 T. 1205/1524

¹⁰⁵²⁴ Bknz: 15. HD. 17.1.2002 T. 5776/146

«İİK.nun 280. maddesi uyarınca tediye kabiliyetini kısmen veya tamamen kaybetmiş borçlunun iyiniyetli bir şahıstan beklenilmeyecek tasarruflarla mevcudunu eksilttiği ve 3. şahsın muamelenin mahiyetini bildiği hallerde tasarruf batıl olup, 3. fıkra hükmüne göre de 3. şahsın 'borçlunun usul veya fîruu vs. olması' halinde, muamelenin mahiyetini bildiğinin karine olarak kabul edileceğini"¹⁰⁵²⁵

«Borçlu tarafından, eşinin vekiline yapılan satışta, vekilin iyiniyet iddiasında bulunamayacağı"¹⁰⁵²⁶

«Borçlu ile yakın akrabası arasındaki işlemde -İİK. 278'deki- 2 yıllık sürenin geçmiş olması halinde, davacının İİK. 280/II'de öngörülen koşulların gerçekleştiğini ispat etmesi halinde «tasarrufun iptaline» karar verilmesi gerekeceğini"¹⁰⁵²⁷

«Borcun doğumundan sonra borçlunun eşi ile "anlaşmalı boşanma" çerçevesinde dava konusu taşınır ve taşınmaz malların eşine devretmesinin, "alacaklıdan mal kaçırma" amacına- yönelik sayılacağı ve dava devam ederken, davalı borçlu başkası ile evlenmiş olsa dahi ve iptale tâbi olacağını"¹⁰⁵²⁸

«Borçlunun, karısının kardeşine taşınmazını devir ettikten yedi gün sonra alacaklısına çek keşide etmesi halinde yaptığı devrin muvazaalı sayılacağını"¹⁰⁵²⁹

«Borçlu babanın, alacaklı oğluna zarar vermek kasdıyla, sahip olduğu taşınmazları ikinci karısı ile bu karısından olma oğluna devri işleminin «iyiniyetli bir kişiden beklenilmeyecek tasarruf» niteliğinde sayılacağı ve alacaklıya karşı hükümsüz olacağını"¹⁰⁵³⁰

«Borçlunun, mallarını alt ve üst soyuna aktarmasının, iyiniyetli olmadığını göstereceğini"¹⁰⁵³¹

«Borçlunun, alacaklıların takibinden kaçırmak kasdı ile, üçüncü kişideki alacağını kızına devretmesinin iptal davasına konu olabileceğini"¹⁰⁵³²

belirtmiştir.

b) İkinci karine borçlunun, ticari işletmesini ya da işyerindeki ticari mallarını üçüncü kişilere devretmesi ile ilgili olup; «borçlunun ticari işletmesinin ya da işyerinde bulunan ticari mallarının tamamını veya önemli bir kısmını borçludan devir veya satın alarak işyerini işletmeye başlayan yahut bu malların bir kısmını borçludan almakla beraber, işyerini sonradan işgal eden üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği ve borçlunun da bu hallerde alacaklılarına zarar verme koşulu ile hareket ettiği» kabul edilir.

Bu karine, ancak iptal davası açan alacaklıya sözü geçen devrin, satış veya ticari işletmenin (işyerinin) terk edildiği tarihten en az üç ay önce durumun yazılı olarak bildirildiği veya ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaların asılmasıyla birlikte ticaret sicili gazetesiyle, bu mümkün olmadığı taktirde, bütün alacaklıların öğrenmelerini temin edecek şekilde münasip vasıtalarla ilân olunduğu ispat edilerek çürütülebilir (İİK. mad. 280/III)

Başka bir deyişle, kanun koyucu İİK. mad. 280/III'de «tacir olan borçlular için» özel bir durum öngörerek, bu halde, gerek «borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdını» ve gerekse üçüncü kişinin «bu kasdı bildiklerini» farzetmiştir.

Bu hükme göre; borçlu - tacir, «ticari işletmesinin önemli bir kısmını devretmiş veya satmışsa yahut, işyerindeki ticari mallarının tamamını veya önemli bir kısmını devretmiş veya satmışsa» alacaklılarına zarar verme kasdı ile hareket etmiş sayılır.

¹⁰⁵²⁵ Bknz: 15. HD. 18.10.2001 T. 4224/4646

¹⁰⁵²⁶ Bknz: 15. HD. 15.12.1994 T. 4679/7580

¹⁰⁵²⁷ Bknz: 15. HD. 5.10.1994 T. 1728/5538

¹⁰⁵²⁸ Bknz: 15. HD. 7.2.1994 T. 231/584

¹⁰⁵²⁹ Bknz: 15. HD. 4.2.1991 T. 23/386

¹⁰⁵³⁰ Bknz: 15. HD. 7.2.1989 T. 4293/461

¹⁰⁵³¹ Bknz: 13. HD. 14.1.1975 T. 6948/198

¹⁰⁵³² Bknz: İİD. 4.11.1968 T. 9095/9886

Aynı şekilde; «borçlunun ticari işletmesinin veya işyerindeki mevcut ticari mallarının tamamını veya önemli bir kısmını borçludan devir veya satın alan ve böylece ticari işletmesini veya işyerini sonradan işgal eden «üçüncü kişinin «borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği» farzedilir.

Kanunun kabul ettiği bu karine ancak iki şekilde çürütülebilir:

«Borçlu ya da üçüncü kişi, devir, satış veya terk tarihinden itibaren en az **üç ay önce**, durumu iptâl davasını açan alacaklıya yazılı olarak bildirdiklerini» ya da,

«Borçlu ya da üçüncü kişi, yine devir, satış veya terk tarihinden itibaren en az **üç ay önce**, ticari işletmenin bulunduğu yerde, bu durumu belirten, görülebilir levhalar asmakla beraber ayrıca Ticaret Sicili Gazetesiyle, bu mümkün olmadığı takdirde, bütün alacaklıların öğrenebilecekleri şekilde, uygun vasıtalarla ilan ettiklerini» ispat ederlerse, aleyhlerindeki karineyi çürütebilirler.

Açıklanan bu hükümle, iptâl davalarına konu olabilecek tasarruflar arttırılmıştır.¹⁰⁵³³

Yüksek mahkeme, buraya kadar açıklanan İİK. mad. 280/III'de öngörülen bu ‘karine’ ile ilgili olarak;

«Bir ticari işletmenin veya işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamının veya önemli bir kısmının -örneğin; borçlu şirketin tek malvarlığı olan taşınmazının ya da borçlu şirket adına kayıtlı iki kamyonun veya borçluya ait bir otobüsün vb. devir veya satışı halinde davalı satın alanların, borçlunun ızzar kastını bildiklerinin karine olarak kabul edileceğini; alacaklı lehine olan bu karinenin aksinin borçlu tarafından kanıtlanması gerekeceğini»¹⁰⁵³⁴

«Dava konusu otelin devrinin İİK.'nun 280/IV. hükmüne uygun olarak yapılmaması halinde mahkemece verilen «devrin iptaline» ilişkin kararda isabetsiz bulunmayacağı»¹⁰⁵³⁵

«Aracın plaka ve hattı ile birlikte satılması halinde, Şoförler ve Otomobilciler Derneği'nden dava konusu aracın (minibüsün) plaka ve hattı ile birlikte satış tarihindeki gerçek değerinin ne olduğunun sorulması, borçlunun sözkonusu araçla ilgili olarak defter tutup tutmadığının ve dolayısıyla bir ticari işletmenin devrinin (İİK. 280/III) sözkonusu olup olmadığının alınacak sonuca göre İİK.nun 278 ve 280. maddeleri ışığında durumun değerlendirilmesi gerekeceğini»¹⁰⁵³⁶

«Müflis şirketin, çalışır durumda ve ticari işletmesine dahil fabrikasını, bütün makine, alet, edavat, teferruat ve bütünleyici parçaları ile birlikte, üç yıllık kira bedelini peşin alarak kiraya verip fabrikanın zilyetliğini devretmesinin İİK. 280/III'de bahsedilen «ticari işletmenin devri» niteliğini taşıdığını»¹⁰⁵³⁷

«Müflisin, satın aldıktan kısa bir süre sonra ve hakkındaki iflas davası devam ederken elden çıkardığı (satıp devrettiği) 51 adet işyerinin ticari emtiasının önemli bir kısmını teşkil ettiğinden ve müflisin amacı alacaklılardan mal kaçırmak ve onları zarara uğratmak olduğundan, kendisinden taşınmazları satın alan kişilerin -İİK. 280/IV uyarınca müflisin bu amacını bilerek hareket ettiklerinin kabulü gerekeceğini»¹⁰⁵³⁸

«İcra ve İflas Kanunu'nun 280. maddesinin son fıkrasının alacaklı yararına «kötüniyet karinesini» düzenlemekte olduğu, bu karine ile, bir taraftan borçlunun alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiği ve diğer taraftan da üçüncü kişinin bu kastı bildiği kabul edilerek, alacaklının ispat külfetinden kurtarılmış olduğunu, ispat yükü kendisinde olan

¹⁰⁵³³ SARISÖZEN, İ. İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptâl Davalarında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, sh: 54)

¹⁰⁵³⁴ Bknz: 17. HD. 25.10.2007 T. 3041/3211; 15. HD. 5.6.2006 T. 4039/332; 8.3.2006 T. 959/1133 vb.

¹⁰⁵³⁵ Bknz: 17. HD. 23.10.2007 T. 3516/3164

¹⁰⁵³⁶ Bknz: 17. HD. 18.6.2007 T. 3050/2098

¹⁰⁵³⁷ Bknz: 15. HD. 20.6.2006 T. 1170/3740

¹⁰⁵³⁸ Bknz: 15. HD. 4.7.2005 T. 3690/3985

borçlunun bu karineyi çürütecek deliller ortaya koymadıkça, yasal karinenin aksini kanıtlayacak usulü işlemleri yerine getirdiğini iddia ve ispat etmedikçe, karinenin alacaklı lehine gerçekleştiğinin kabul edilmesi gerekeceğini, bir yatırım şirketi olan borçlu şirketin, ticari işletmesine dair unsurlardan olan taşınmazlarının önemli bir kısmını devretmesi halinde, bunu kanunda belirtilen usul ve yollarla alacaklısına bildirmek ve onu bu durumda haberdar etmekle yükümlü olduğundan bu yükümü yerine getirmemesinin, onun ve onun lehine tasarrufta bulunduğu şirketi kötü niyet karinesi ile karşı karşıya bırakılacağını, bu karinenin çürütülmesinin de borçluya ve onun tarafından lehine tasarrufta bulunan, yani davalı tarafa düşeceğini”¹⁰⁵³⁹

«Şirket (işletme) devrine ilişkin sözleşmenin iptalinin istenmiş olması halinde, İİK. 280/IV’de öngörülen yazılı bildirim veya ilan yapıldığı iddia ve ispat edilmedikçe davanın kabulü gerekeceğini”¹⁰⁵⁴⁰

«Kıyasen uygulanması gereken İİK.nun 280/IV uyarınca, ticari işletmenin veya işyerindeki ticari emtianın tamamının veya önemli bir kısmının devrinin iptali gerekeceğinden, dava konusu vincin ticari işletmedeki durumu belirlenerek (dolayısıyla İİK.nun 280/IV fıkrası hükmü gözönünde bulundurularak) iptal istemi hakkında olumlu ya da olumsuz karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁴¹

«Borçlunun içinde bulunduğu mali durumun ve zarar verme kastının, işlemin diğer tarafı olan üçüncü kişi tarafından bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu ispat edilmiş olmadıkça üçüncü kişinin kötü niyetli sayılamayacağını”¹⁰⁵⁴²

«İİK. 280/IV uyarınca kanun koyucunun iki yanlı bir karine getirmiş olduğunu, bir taraftan «borçlunun alacaklılarına ızzar kastı ile hareket ettiğini» diğer taraftan da «üçüncü kişinin bu kastı bildiğini» kabul ederek, alacaklıyı ispat külfetinden kurtarmış olduğunu, bu karinenin aksinin, İİK. 280/IV’de öngörülen biçimde çürütülebileceğini”¹⁰⁵⁴³

«Borçlu şirketin malvarlığında bulunan on adet arsanın, ‘borçlunun ticari işletmesinin önemli bir kısmını’ oluşturduğu kabul edilerek (İİK. 280/III), bunları satın alan davalı şirketin aynı maddede öngörülen ilan vs. işlemleri yaptığına dair bir kanıt bulunmadığından, yapılan satış tasarrufunun iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁴⁴

«Dava konusu işyerini devreden borçlu ile devralan şirketin aynı konuda faaliyette bulunuyor olmaları halinde, alıcı şirketin, borçlunun mal kaçırma kasdını bildiğinin kabul edileceğini”¹⁰⁵⁴⁵

«Tasarruf konusunun ‘üzerlerinde tavuk kümesi, yem fabrikası ve idari binalar bulunan taşınmazlar’ olması ve her iki davalının da ‘iştilgal konuları aynı olan iki ticari şirket’ durumunda bulunması halinde, İİK.nun 280/son maddesinde öngörülen ticari işletmenin devrinin gerçekleştiğinin kabulü gerekeceğini”¹⁰⁵⁴⁶

«İİK. 280/III’de yer alan karinenin aksinin maddede öngörüldüğü şekilde kanıtlanamaması halinde, borçlu tarafından yapılan devrin iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁴⁷

«Borçlunun malvarlığını davalı bankaya yakın tarihte satmış olması, borçlu ile banka arasında önemli kredi ilişkisinin bulunması karşısında, basiretli bir tacir gibi hareket etmesi gereken bankanın borçlunun bu durumunu bilmesi asıl olup, böyle

10539 Bknz: HGK. 2.2.2005 T. 15-666/1

10540 Bknz: 15. HD. 4.11.2000 T. 3176/5648

10541 Bknz: 15. HD. 30.6.2004 T. 1477/3653

10542 Bknz: 15. HD. 13.4.2004 T. 1152/2104

10543 Bknz: 15. HD. 2.12.2003 T. 5803/5683; 15.11.2001 T. 4993/4991; 15.2.2000 T. 5032/630

10544 Bknz: 15. HD. 9.4.2003 T. 5939/1816

10545 Bknz: 15. HD. 11.2.2002 T.6140/622

10546 Bknz: 15. HD. 11.2.2002 T. 6140/622; 16.2.1988 T. 253/516

10547 Bknz: 15. HD. 14.3.2002 T. 5415/1153

olunca da İİK.nun 280. maddesindeki şartların oluştuğunun kabulü ile tasarrufun iptali gerekeceğini”¹⁰⁵⁴⁸

«Davalı tüzel kişiler arasında organik bağ bulunması halinde, davalı şirketin iyiniyetli olmadığını ve borçlu şirketin durumunu bildiğini dolayısıyla tasarrufun İİK.nun 280. maddesi uyarınca geçersiz olup iptale tabi olacağını, ayrıca dava konusu zeytin ağaçlı tarlanın, davalı şirketin ticari işletmesinin bir kısmını teşkil edip, bu taşınmazın devrinin aynı yasanın 280/IV maddesi uyarınca ‘ticari işletmenin devri’ niteliğinde olduğundan yine iptale tabi olacağını»¹⁰⁵⁴⁹

«Tasarrufa konu olan yer benzin istasyonu yani bir ticari işletme olduğundan, burasının devri ile ilgili olarak açılan davanın İİK.nun 280. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesi gerekeceğini»¹⁰⁵⁵⁰

«Tasarrufun konusu; borçlu şirketin işletmesinin önemli bölümünü teşkil eden un fabrikası olup, İİK.nun 280/IV maddesi uyarınca borçludan işletmenin mühim bir bölümünü devralan kişilerin iyiniyet iddiasında bulunmaları karine olarak kabul edilmemiş olduğundan, devir alan üçüncü kişilere bu konudaki karinenin aksini ispat için delillerini ibraz etmek üzere süre verilmeden eksik inceleme ile hüküm kurulamayacağı»¹⁰⁵⁵¹

«Benzin istasyonu işletmeciliğiyle uğraşan bir şirket olan borçlunun başkasına devrettiği tankerin, işletmesinin ‘mühim bir kısmını’ oluşturduğundan İİK. 280/IV uyarınca onu kendisinden devralan kişinin, borçlunun alacaklılarına zarar verme kastını bildiği varsayılacağı»¹⁰⁵⁵²

«‘Kereste imalathanesi ve yazıhane’ niteliğindeki taşınmazın -TK.'nun 12. maddesi uyarınca- «ticari işletme» niteliğinde olduğunu, böyle bir işletmeyi borçludan satın almış olan üçüncü kişi hakkında, ancak ‘borcun doğumunun satış tarihinden önce» olması ve «işlem satış tarihinden itibaren beş yıl içinde borçlu aleyhine haciz veya iflas yolu ile takip yapılmış olması’ koşuluyla iptal davası açılabileceğini»¹⁰⁵⁵³

«Senetlerin tanzim tarihinden sonra ticari işletme niteliğinde olan fabrikanın devri halinde, fabrikayı devralan üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılarına zarar verme kastı ile hareket ettiğinin ve üçüncü kişinin de bu kastı bildiğinin kabulü gerekeceğini»¹⁰⁵⁵⁴

«Borçluya ait ticari işletmeyi kısmen veya tamamen devir alan üçüncü kişinin, ‘borçlunun alacaklılarını zarar kasdıyla hareket ettiğini bildiği (yani kötüniyetli) farzedileceğini, bu karinenin, ancak üçüncü kişi tarafından, kanunda öngörülen bildirim ve ilanının yapılmış olmasıyla çürütülebileceğini»¹⁰⁵⁵⁵

«Borcun doğumundan sonra, borçlunun kendisine ait işyerini, içindeki ticari mallarla birlikte devretmesinin, ‘alacaklılarına zarar verme kasdı ile’ hareket ettiğini ve devralanın da ‘kötü niyetli olduğunu’ göstereceğini, üçüncü kişinin bu karinenin aksini ispat etmesi gerekeceğini»¹⁰⁵⁵⁶

«İİK. mad. 44 hükmünün istihkak davalarında uygulanabileceğini, İİK. mad. 280/IV’deki karineden istihkak davalarında alacaklının yararlanamayacağı, bu hükmün iptal davalarında uygulanabileceğini»¹⁰⁵⁵⁷

¹⁰⁵⁴⁸ Bknz: HGK. 11.4.2001 T. 15-339/352

¹⁰⁵⁴⁹ Bknz: 15. HD. 23.1.2001 T. 5126/399

¹⁰⁵⁵⁰ Bknz: 15. HD. 27.11.2000 T. 3263/5211

¹⁰⁵⁵¹ Bknz: 15. HD. 26.6.2000 T. 2648/3242

¹⁰⁵⁵² Bknz: 15. HD. 6.7.1999 T. 2641/2937

¹⁰⁵⁵³ Bknz: 15. HD. 8.4.1999 T. 555/1304

¹⁰⁵⁵⁴ Bknz: 15. HD. 16.2.2998 T. 253/516

¹⁰⁵⁵⁵ Bknz: 15. HD. 30.10.1996 T. 5406/5630; 13.3.1989 T. 4736/184

¹⁰⁵⁵⁶ Bknz: 15. HD. 4.5.1995 T. 6509/2742; 10.10.1994 T. 4563/5665

¹⁰⁵⁵⁷ Bknz: 15. HD. 3.2.1988 T. 4355/383

«Borçlunun, işyerini ortağına devretmesi halinde, işyerini devir alan üçüncü kişinin, 'borçlunun, alacaklıları zarara sokmak kasdıyla hareket etmiş olduğunu' bilmediğini ileri süremeyeceğini"¹⁰⁵⁵⁸

«İİK. mad. 280/IV'de öngörülen işlemleri yapmadan ticari işletmeyi devralan üçüncü kişinin, devir işleminin geçersizliğinin alacaklı tarafından tesbit ettirilmesi halinde, tazminat (kâr mahrumiyeti) isteminde bulunamayacağını"¹⁰⁵⁵⁹

belirtmiştir.

IV- Burada, İİK. mad. 280/III ile İİK. mad. 44 arasındaki ilişkiyi ve her iki hükmün kapsamı ile uygulama alanlarını, uygulamada taşıdığı önem nedeniyle açıklamak yararlı olacaktır.

«Ticareti terk edenler» kenar başlığını taşıyan ve 'ticareti terk ederek alacaklıların takibinden kurtulmak isteyen kimselerle tesirli bir şekilde mücadeleyi temin' için düzenlendiği gerekçesinde¹⁰⁵⁶⁰ ifade edilen İİK. mad. 44* de; ticareti terk eden bir tacirin hem «onbeş gün içinde durumu kayıtlı bulunduğu ticaret siciline bildirmesi» ve hem de «ticaret sicil memurluğuna bütün aktif ve pasifi ile alacaklıların isim ve adreslerini gösteren bir mal beyanında bulunması» istenilmiştir.

Ticareti terk eden tacir, gerekli giderlerini vererek durumu hem «ticaret sicili gazetesinde» hem de «alacaklılarının bulunduğu yerlerde, mutad ve münasip vasıtalarla» ilan ettirmek zorundadır.

Ticareti terk eden tacir, bu yükümlülüğünü -yukarıda açıklanan biçimde- yerine getirmese, bunun müeyyidesi (yaptırımı) nedir? Bu zorunluluğa uymamanın biri cezaî diğeri hukuki olmak üzere iki müeyyidesi vardır: **a)** Ticareti terk eden borçlu-tacirin bu eyleminden zarar gören alacaklının şikâyeti üzerine, icra ceza mahkemesi, borçlu-tacirin

¹⁰⁵⁵⁸ Bknz: 15. HD. 29.3.1985 T. 2944/1082

¹⁰⁵⁵⁹ Bknz: 15. HD. 21.12.1981 T. 6660/8314

¹⁰⁵⁶⁰ Bknz: 538 sayılı kanuna ait Hükümet Tasarısı Gerekçesi:

«Ticareti terketme suretiyle alacaklılarının takibinden kurtulmak isteyen kimselerle mücadele etmek kaçınılmazı imkânsız bir zaruret halini almıştır. Bilhassa son senelerde ticareti terkederek kötüniyetli borçluların işyerlerini terkettikleri ve ellerindeki malları başkalarına devrederek alacaklıları zarara uğrattıkları sık sık görülen hakikatlerdendir.

Ticareti terk ederek alacaklıların takibinden kurtulmak isteyen kimselerle tesirli bir şekilde mücadeleyi temin için İcra ve İflâs Kanununun sistemi içinde madde tadil edilmiş, ayrıca bu maddeye muhalefet 337 a maddesiyle cezalandırılmıştır.» (UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C: 3, s: 3518)

* Madde: 44 - «Ticareti terk eden bir tacir 15 gün içinde keyfiyeti kayıtlı bulunduğu ticaret siciline bildirmeye ve bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren bir mal beyanında bulunmaya mecburdur. Keyfiyet ticaret sicili memurluğunca ticaret sicili ilanlarının yayımlandığı gazetede ve alacaklıların bulunduğu yerlerde de mutad ve münasip vasıtalarla ilan olunur. İlan masraflarını ödemeyen tacir beyanda bulunmamış sayılır.

Bu ilan tarihinden itibaren bir sene içinde, ticareti terk eden tacir hakkında iflâs yolu ile takip yapılabilir.

Ticareti terk eden tacir, mal beyanının tevdi tarihinden itibaren iki ay müddetle haczi kabil malları üzerinde tasarruf edemez.

Üçüncü şahısların zilyedlik ve tapu sicili hükümlerine dayanarak iyi niyetle elde ettiği haklar saklıdır. Ancak karı ve koca ile usul ve fûru, neseben veya sıhren ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) hısımlar, evlât edinenele evlâtlık arasındaki iktisaplarda iyiniyet iddiasında bulunulamaz.

Mal beyanını alan merci, keyfiyeti tapu veya gemi sicili daireleri ile Türk Patent Enstitüsüne bildirir. Bu bildiri üzerine sicile, temlik hakkının iki ay süre ile tahdit edilmiş bulunduğu şerhi verilir. Keyfiyet ayrıca Türkiye Bankalar Birliğine de bildirilir.»

Bozulmaya maruz veya muhafazası külfetli olan veya tayin edilen kanuni müddet içinde değerinin düşmesi kuvvetle muhtemel bulunan mallar hakkında, tacirin talebi üzerine, mahkemece icra müdürü marifetiyle ve bu kanun hükümleri dairesinde bu malların satılmasına ve bedelinin 9'ncu maddede yazılı bir banka deponu edilmesine karar verilebilir.»

–İİK. mad. 337 a hükmüne göre– «üç aydan bir seneye kadar hafif hapis cezası» ile cezalandırılmasına karar verir.¹⁰⁵⁶¹ **b)** «Ticaretin terk edildiği» (işyerinin devreldiği) hususu, ticareti terk etmiş olan borçlu-tacirin alacaklılarına karşı hüküm ifade etmez (geçerli olmaz). Başka bir deyişle, ticareti terk etmiş (işyerini devretmiş) olan borçlu-tacirin alacaklıları, «işyeri devrinin geçersiz olduğunu, halâ işyerinin borçluya ait sayılması gerektiğini» ileri sürerek, borçlu tacirin borcundan dolayı orada haciz yaptırabilirler... Ancak burada alacaklıların karşısına, onların yaptırdığı (yaptıracağı) haciz işlemi etkisiz hale getirecek «üçüncü şahısların zilyetlik ve tapu sicili hükümlerine dayanarak iyiniyetle elde ettiği haklar saklıdır» şeklindeki İİK. mad. 44/III. c. 1 hükmü çıkar. Gerçekten; ticareti terk eden tacirin İİK. mad. 44/T'deki formaliteyi yerine getirmemesi halinde, bu ticareti terk durumu, alacaklılarına karşı geçersiz sayılırsa da, ticareti terk eden borçlu -tacirden, işyerini devir almış olan iyiniyetli üçüncü kişilerin bu iktisapları -medeni hukukun temel ilkeleri (MK. mad. 763, 988, 1023) uyarınca- korunur. Üçüncü kişilerin «iyiniyetli oldukları»da asıl olduğundan (MK. mad. 3), alacaklıların bu kişilerin kötüniyetli olduklarını -yani ticareti terk eden borçlu tacirden, onun alacaklılarından mallarını kaçırma amacı (kasdını) bilerek işyerini ondan devralmış olduklarını- ispat etmeleri gerekir. Bunun ispatının ise, alacaklılar için ne kadar güç -hatta imkânsız olduğu- ortadadır. Kanun koyucu, burada sadece, ticareti terk eden borçlu tacirin, işyerini «kari ve kocasına, usul ve furuuna, neseben veya sıhren ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) hismına, evlât edinene, yahut evlâtlığına» devretmesi halinde, «bu kişilerin iyiniyet iddiasında bulunamayacaklarını» belirterek, alacaklılara çok sınırlı bir kolaylık sağlamıştır. Buna bir de «*vakia ve karinelerden olayda kanunen iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumda olanlar*»¹⁰⁵⁶² -örneğin; ticareti terk eden tacirin, işyerini işortağına, yanında çalışan kalfasına, işçisine devretmesi halinde, bu kişiler de «iyiniyetli olduklarını» ileri sürmezler- eklemek gerekir.

Doktrinde¹⁰⁵⁶³ «*ticari işletmeyi kendi adına işletmekten vazgeçmek veya ticaret işletmeyi kapatmak, dağıtmak*» şeklinde tanımlanan ticareti terk etmek, kısmen olmuşsa, yani bir tek ticari işletmeye sahip olan bir tacir, işletmesinin belirli bir kısmını başkasına devretmiş ya da birden fazla ticari işletmesi olan bir tacir, üzerinde en az bir ticari işletme bırakarak, diğer ticari işletmelerini başkasına devretmiş, kapatmış ya da dağıtmışsa, acaba İİK. mad. 44 hükmü yine bu tacir hakkında uygulanabilecek midir? 44. maddenin «alacaklıların hak ve çıkarlarını korumak amacı ile düzenlenmiş olan **birinci fıkrasının** -‘ticaretin bırakıldığıнын onbeş gün içinde bildirilmesi ve mal bildiriminde bulunması’na ilişkin hükmün- ticareti kısmen bırakmış olan tacirler hakkında da uygulanması yerinde olur. Çünkü, alacaklılara zarar vermek amacıyla, kötüniyetle ticareti bırakmak isteyen bir tacir, küçük bir işletmeyi (ya da ticari işletmedeki küçük bir payı) üzerinde bırakıp, asıl önemli olan ticari işletmelerini (ya da ticari işletmenin çok büyük bir kısmını) başkalarına devrederek ya da kapatarak İİK. mad. 44 (ve 337a) hükümlerinden kurtulabilir. Bu durum ise, bu hükümlerin kuruluş amacına aykırı bir sonuç doğurur.¹⁰⁵⁶⁴

Uygulamada; borçlunun işyerine haciz için giden alacaklılar, işyerinin borçlu tarafından bir süre önce üçüncü bir kişiye devir edildiğini, vergi levhasının bu üçüncü kişi adına düzenlendiğini görmekte, bunun üzerine, orada haciz yapılmasını istemeleri halinde, icra memurunca haciz yapılmakta ancak «haciz edilen şeylerin üçüncü kişi elinde bulunduğu» belirtilerek, İİK. mad. 99 uyarınca alacaklıya, üçüncü kişiye karşı istihkak davası açması için 7 gün süre verilmektedir.¹⁰⁵⁶⁵

¹⁰⁵⁶¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller (İcra ve İflâs Suçları), 1987, s: 199 vd.

¹⁰⁵⁶² Bknz: İct. Bir. K. 14.2.1951 T. 17/1 (R.G. 11.4.1951 T. 7782 s.)

¹⁰⁵⁶³ KARAYALÇIN, Y. Ticaret Hukuku, C: 1, 1968, sh: 212

¹⁰⁵⁶⁴ KURU, B. Ticareti Terk Eden Tacirlerin Tâbi Bulunduğu Hükümler (AHFD. 1970/1-2, sh: 111)

¹⁰⁵⁶⁵ UYAR, T. İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 1994, 3. Bası, sh: 1036 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 6, 2006, s: 8832 vd.

İstihkak davaları üzerine -icra mahkemelerince verilen kararları incelediği dönemde **İcra ve İflâs Dairesi**¹⁰⁵⁶⁶ **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi**¹⁰⁵⁶⁷ ile **15. Hukuk Dairesi**¹⁰⁵⁶⁸ önceki kararlarında, açılan istihkak davalarında, yukarıda açıklanan İİK. mad. 44 ile İİK. mad. 280/IV hükmünü birlikte uygulayarak «...bir ticarethanenin ne suretle devredileceği İİK. mad. 44 ve 280/de gösterilmiştir. Borçlu, işyerini bu maddelere uygun olarak devretmediğine göre... ve öte yandan, anılan yasanın 280. maddesi hükmüne göre de ‘borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdıyla hareket ettiği ve alıcının da bu kasdı bildiği’ kabul olunur...» diyerek, açılan istihkak davalarını genellikle alacaklılar lehine sonuçlandırmıştır. Fakat daha sonra, **15. Hukuk Dairesi**¹⁰⁵⁶⁹ -bir karar düzeltme istemi üzerine- *İİK. mad. 280/IV hükmünü istihkak davalarında uygulanamayacağını, bu karinenin iptâl davalarına özgü olduğunu* belirtmiştir.

Hacze gittiği işyerinin, bir süre önce borçlutarafından -İİK. mad. 44/I'deki formalite yerine getirilmeden- başkasına devredilmiş olduğunu haciz sırasında öğrenen alacaklının hangi yolu izlemesi kendisi için daha pratik ve yararlı olur? Bu durumda, alacaklının şu yolu izlemesi **kanımızca** yararına olur: **Eğer** borçludan işyerini devralan üçüncü kişi, İİK. mad. 44/IV. c2'de öngörülen «*borçlunun karı veya kocası, usul veya firuu, neseben veya sıhren ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) hısımlı, evlât edineni veya evlâtlığı*» ise yahut -14.2.1951 T. 17/1 s. İçt. Bir. K. uyarınca- «*vakıa ve karinelerden olayda iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumda olan* -örneğin; borçlunun işortağı, kalfası, işçisi vb. gibi- bir kişi» ise, işyerinde haciz yaptırıp, icra memurunun İİK. mad. 99 uyarınca kendisine vereceği 7 günlük süre içinde, işyerini devralan üçüncü kişiye karşı istihkak davası açıp, «işyeri devrinin İİK. mad. 44'deki koşullara uyulmadan yapıldığını, geçersiz olduğunu» belirtmelidir.¹⁰⁵⁷⁰ Buna karşın, **eğer** borçludan işyerini devralan üçüncü kişi yukarıda belirtilen kişilerden birisi değilse, o zaman işyerinde haciz yaptırmadan -dolayısı ile kendisine üçüncü kişiye karşı «istihkak davası» açma külfetinin yüklenmesine neden olmadan- doğrudan doğruya hem «borçlu» ve hem de «işyerini devralan üçüncü kişi» aleyhine İİK. mad. 280'e göre «iptâl davası» açıp, bu davada «*işyeri devrinin, kendisinden mal kaçırmak amacı ile yapıldığını, hileli ve muvazaalı olduğunu*» belirtip, «*yapılan devrin kendisi bakımından iptâlini*» istemelidir. Böylece, açtığı bu iptâl davasında, İİK. mad. 280/IV'de yer alan -alacaklı lehine konulmuş olan- karineden yararlanır ve ispat yükü davalılara -özellikle; borçluya- düşer. Davalılar, «işyeri devrini en az üç ay önce alacaklıya yazılı olarak bildirdiklerini» yahut «devir durumunu işyerinin bulunduğu yerde görülebilir levhalar asmak suretiyle ve Ticaret Sicili Gazetesiyle yahut bütün alacaklıların öğrenmesini sağlayacak münasip vasıtalarla ilan ettiklerini» ispat edemezlerse, dava, alacaklı lehine sonuçlanır.

¹⁰⁵⁶⁶ Bknz: İİD. 27.3.1970 T. 3277/3313-22.3.1969 T. 993/3183; 30.5.1968 T. 5761/565 - UYAR, T. İstihkak Davaları, s: 566 vd.)

¹⁰⁵⁶⁷ Bknz: 13. HD. 17.12.1983 T. 8265/941; 29.11.1982 T. 6417/7225; 29.11.1982 T. 6561/7207; 7.10.1982 T. 5027/5761; 16.9.1982 T. 5776/5374; 1.7.1982 T.4562/4962; 7.6.1982 T. 3775/4203; 17.5.1982 T. 3188/3520; 11.5.1982 T. 3080/3399; 27.4.1982 T. 2573/2879; 1.4.1982 T. 1888/2211; 25.12.1981 T. 7290/8491; 14.12.1981 T. 7626/8178; 28.9.1981 T. 5194/6081; 19.2.1976 T.5757/1206; 3.7.1975 T. 5409/4629 (UYAR, T. İstihkak Davaları, s: 561 vd.)

¹⁰⁵⁶⁸ Bknz: 15. HD. 25.11.1987 T. 3207/4081; 5.11.1987 T. 3143/3799; 14.9.1987 T. 2015/3102 (UYAR, T. İstihkak Davaları, s: 550 vd.)

¹⁰⁵⁶⁹ Bknz: 15. HD. 3.2.1988 T. 4355/383

Hemen belirtelim ki, alacaklı bu durumda, işyerinde haciz yaptırmayıp, «işyeri devrinin, kendisinden mal kaçırmak amacıyla, hileli olarak yapıldığını» ileri sürerek, İİK. mad. 280'de göre «iptâl davası» da açabilir. Ancak; uygulamada «iptâl davaları» mahkemelerde icra mahkemesinde açılan «istihkak davaları» na nazaran daha geç sonuçlandırıldığından, alacaklının bu ihtimalde mahkemede «iptâl davası» yerine icra mahkemesinde «istihkak davası» açması -zaman kaybetmemek bakımından- daha yararına olur...

¹⁰⁵⁷⁰ YILDIRIM, K. 4949 sayılı Kanuna Getirdiği Değişikliklerle İcra ve İflâs Kanunu'nda Yer Alan İptâl Davalarına ve İflâsın Ertelenmesine İlişkin Yeni Hükümler (Yeditepe Ün. Huk. Fak. D. 2005, C: 1, S: 2, s: 472, 477)

V-d) Dava konusu tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde borçlu aleyhine "haciz" veya "iflâs" yoluyla takibe girişilmiş olmalıdır (İİK. mad. 280/I, c: 2).

Madde -17.7.2003 tarihinde- 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle bu duruma gelmiştir. **Doktrinde**¹⁰⁵⁷¹ 'dava açma süresinin «işlemin gerçekleştiği tarihten itibaren» değil -İİK. mad. 278/I ve 279/I'de olduğu gibi- mukayeseli hukuka uygun olarak «haciz tarihi veya takip tarihi yahut iflasın açılması tarihi» olarak düzenlenseydi daha isabetli olacağı -yani işlemin gerçekleştiği tarihten ileriye doğru değil, takip (haciz veya iflas) tarihinden geriye doğru beş yıl içinde yapılan işlemlerin iptale tabi hale getirilmesinin daha doğru olacağı- bugünkü hali ile İİK. mad. 280'de öngörülen sürenin alacaklılar aleyhine kısaltılmış olduğu¹⁰⁵⁷² belirtilerek İİK. mad. 280 ile kabul edilen yeni düzenleme eleştirilmiştir...

VI- Uygulamadaki önemi nedeniyle belirtelim ki; İİK. mad. 280'de, «iptale tâbi tasarrufun tarihinin -İİK. mad. 278/I'den farklı olarak, orada olduğu gibi- takip konusu alacağın doğum tarihinden sonra gerçekleşmiş (yapılmış) olması» bir önşart olarak öngörülmemiştir.¹⁰⁵⁷² Ancak -maalesef- **Yargıtay** «İİK. mad. 280 uyarınca da tasarrufun iptaline karar verilebilmesi için, dava konusu tasarrufun takip konusu alacağın doğumundan sonra yapılması için» aramaktadır...

VII- 4949 sayılı Kanun ile 17.7.2003 tarihinde -İİK.mad. 280'de yapılan değişikliğin «alacaklı lehine» mi yoksa «borçlu lehine»mi olduğu da **doktrinde** tartışma konusu olmuştur. **Bir görüşe göre**¹⁰⁵⁷³ «bu değişiklik alacaklılar lehine» olmuştur... **Diğer bir görüşe göre**¹⁰⁵⁷⁴ ise «özellikle maddenin Hükümet Tasarısı'nda açıklanan gerekçesinde vurgulandığı gibi; uygulamada İİK. 'nin 278 ve 279. maddelerinin kapsamı dışında kalan pek çok tasarrufun İİK. 'nin 280. maddesinin kapsamına dahil edilerek iptal edildiğini saptayan Komisyon, iptal koşullarını daha belirli hale getirerek ve 'borçlunun içinde bulunduğu mali durumun ve zarar verme kasdının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde' iptal kararı verilebileceğini vurgulayarak, maddeyi yeniden düzenlemiş ve bu suretle iptal edilebilecek tasarruf sayısını çoğaltmak değil azaltmak istemiştir.»

Nihayet bu konudaki **başka bir görüşe göre** ise «bugüne kadar İcra ve İflas Kanununun iptal hükümlerinde hep alacaklı lehine değişiklik yapılmışken, 4949 sayılı Kanunla ilk kez tersi yapılmıştır.¹⁰⁵⁷⁵ Kanun koyucunun hedefi gerekçeden tesbit edilememektedir; bu konseptten yoksun olma demektir. İcra ve İflas Hukuku sisteminde, iptal davalarının, alacaklı bakımından etkin bir silah olma işlevi korunmalıdır. Kanun değişikliği isabetli değildir»¹⁰⁵⁷⁶

VIII- İcra ve İflâs Kanununda -mad. 280- öngörülen, «borçlunun alacaklılara zarar vermek kasdı ile yaptığı hileli tasarruflarının iptâli» için gerçekleşmesi gereken koşullar hakkında yaptığımız açıklamalar, **6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında (ki) Kanun** ile düzenlenen «borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdıyla yaptığı hileli) tasarrufların iptâli» için de -kural olarak- aynen geçerlidir.

¹⁰⁵⁷¹ PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s: 590

¹⁰⁵⁷² Bknz: 15. HD. 27.6.2006 T. 1517/3956; 24.11.2005 T. 1121/6310

¹⁰⁵⁷³ AKŞENER, H.S. İcra ve İflâs Yasasının 280. Maddesinde 4949 sayılı Yasa ile Yapılan Değişiklikler Üzerine İnceleme (Legal Huk. D. 2003/Eylül, s: 2212)

¹⁰⁵⁷⁴ UYAR, T. İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler (Tür. Bar. Bir. D. 2003/Kasım-Aralık, s: 198)

¹⁰⁵⁷⁵ UMAR, B. Son (4949 sayılı Yasa ile Getirilen) İİK. Değişikliklerinin Sınıfsal İdeolojisi Yönünden Eleştirisi (İİK. Değişiklikleri Sempozyumu, Ön Malzeme Metinleri, 2004 s: 44 vd.) «Yeditepe Üniv. Huk. Fak. Yayını»

¹⁰⁵⁷⁶ YILDIRIM, K. agm. s: 475

* MADDE: 30- «Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde âmme alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bırakmamak maksadıyla borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerle borçlunun maksadını bilen veya bilmesi lazım gelen kimselerle yapılan bütün muameleler, tarihleri ne olursa olsun hükümsüzdür.»

Gerçekten, bu konu, anılan kanunda «*amme alacağıının tahsiline imkân bırakmamak maksadıyla yapılan tasarruflar*» kenar başlıklı 30. Maddede* -İİK. mad. 280 hükmüne paralel şekilde- düzenlenmiştir.

6183 sayılı Kanun açısından, borçlunun -doğmuş veya doğacak- kamu borçlarını ödememek amacı ile ve kötüniyetle yaptığı tasarrufların iptali için, öncelikle yapılan tasarrufun *tek taraflı* mı *iki taraflı* mı olduğuna bakılması gerekecektir. Eğer; tek taraflı bir tasarruf söz konusu ise, bunlar -ödeme güçsüzlüğü içinde bulunan borçlunun, kamu borcunu ödemesi gereken tarihten- geriye doğru beş yıllık süre içinde kalması koşulu ile mutlak olarak -kamu alacaklısı kurum bakımından- hükümsüz sayılacaktır. Eğer iki taraflı bir tasarruf söz konusu ise, bunların -geriye doğru beş yıllık süre içinde yapılanlarının- iptâli için, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişinin kötüniyetli (yani; borçlunun kamu borcunu ödememek için, mal kaçırma kasdını bilen veya bilmesi icabeden) olması gerekmektedir.¹⁰⁵⁷⁷

6183 sayılı Kanunun 30. maddesinde, İİK. mad. 280'deki, alacaklı yararına kabul edilen «*kötüniyet karinesi*» yer almadığından, bu Kanunun uygulanmasında, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişi borçlunun eşi, usul ve furuu ve üçüncü dereceye kadar sıhri hisım dahi olsa, bunların «*kötüniyetli oldukları*»nın, alacaklı kamu kurumu tarafından ayrıca ispat edilmesi gerekecektir. **Doktrinde** «borçlunun amacına bilen/bilmesi gereken kişilerle yapılan muameleler bakımından 6183 sayılı kanunda böyle bir karinenin bulunmasının ispatı zorlaştırdığı» belirterek «burada, bu kişilerin daha çok ‘bildiğini’ değil, ‘bilmesi gerektiğini’ ispatın yeterli olacağı» ifade edilmiştir...¹⁰⁵⁷⁸

Keza, yine 6183 sayılı Kanunun 30. maddesinde, İİK. mad. 280/IV'deki «*işyerinin devri ile ilgili kötüniyet karinesi*»ne yer verilmediğinden, İİK. mad. 280/IV'deki karine, kamu alacağından dolayı açılan iptal davalarında uygulanmaz.

Kanımızca, bu madde uyarınca iptâl davası açılabilmesi için, dava konusu tasarrufun, kamu alacağıının doğumundan önce veya sonra yapılmış olması önem taşımaz.¹⁰⁵⁷⁹ Ancak **yüksek mahkeme** aksi görüştedir...^{10580 10581}

Buraya kadar açıklanan 6183 sayılı Kanunun 30. maddesi hükmü; aynı Kanunun 27-29. maddelerinin kapsamı dışında olan ancak kamu borcunun bir kısmını ya da tamamını ödememek amacı ile -kötüniyetle- yapılan tasarrufların da iptâlini sağlayan ve 27-29. maddelere nazaran *genel* bir hükümdür.¹⁰⁵⁸² Bu nedenle, 27-29. madde hükümlerinin olaya uygulanmadığı durumlarda uygulanır.

Yüksek mahkeme bu konuyla -yani; 6183 s. Kanunun 30. maddesi- ile ilgili olarak verilmiş olduğu çeşitli içtihatlarında;

«*‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘gayri resmi eşi’, ‘damadı’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda bulunduğundan, borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini*»¹⁰⁵⁸³

«*‘Borçlu’ ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘akrabası/köylüsü/arkadaşı/kefili’ olması halinde, bu kişinin borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmesi gereken konumda bulunduğundan,*

¹⁰⁵⁷⁷ Bknz: 17. HD. 25.9.2007 T. 3237/2798 - 17.7.2007 T. 2805/2550 - 15. HD. 18.7.2006 T. 2879/456 - 26.2.2004 T. 6715/1058 - 29.11.2001 T. 5078/5528 vb.

¹⁰⁵⁷⁸ ASKAN, F. a.g. tez, S: 45 vd.

¹⁰⁵⁷⁹ Aynı görüşte; KOSTAKOĞLU, C. 6183 sayılı Kanuna Göre Amme Alacaklarının Tahsili Yönünden İptâl Davası (Yarg. D. 1991/1-2, 14; 17-Yasa D. 1990/9, sh: 1237, 1240)

¹⁰⁵⁸⁰ Bknz: 15. HD. 27.10.1997 T. 2820/4539 - 30.9.1997 T. 4241/4073

¹⁰⁵⁸¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 3. Bası, 2008, s: 842

¹⁰⁵⁸² ŞİMŞEK, E. Amme Alacakları Tahsil Usulü Kanun Şerhi, s: 245

¹⁰⁵⁸³ Bknz: 17. HD. 25.9.2007 T. 3237/2798

borçlu ile bu kişi arasındaki işlemin -İİK. 280/I ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁵⁸⁴

«Borçluların anonim şirket ve limited şirket statüsünde olup tasarrufla konu edilen araçların ticari işletmenin önemli bir bölümünü teşkil etmesi nedeniyle kıyasen uygulanması gereken İİK. 280/III gereğince ‘ticari işletmenin önemli bir bölümünü satın alan kişilerin gerekli ilanları yapmamaları ve satın alırken alacaklıya haber vermemeleri’ halinde, tasarruflun mal kaçırma kastıyla yapıldığını bildiklerinin karine olarak kabulü gerekeceğini»¹⁰⁵⁸⁵

«Borçlu şirketten üzerinde şirket merkezi ve fabrikasının bulunduğu taşınmazları -üzerindeki hacizler ve ipoteklerle yükümlü olarak- devralmış olan üçüncü kişinin borçlu şirketin satışa konu taşınmazlar üzerinde yapılan devre rağmen faaliyetlerini sürdürmesi ve üzerinde vergi borcundan dolayı haciz bulunan taşınmazları, bu durumu bilerek devralmış olması nedeniyle, bu devrin kamu alacağının tahsiline imkan vermemek amacıyla yapılmış olduğunu bilmesi gerekeceğinden, iyiniyetli kabul edilemeyeceğini»¹⁰⁵⁸⁶

«Tasarrufla konu edilen araç, ‘kamyon’ olup ticari işletme niteliğinde bulunduğundan, kıyasen uygulanması gereken İİK.nun 280/IV uyarınca ‘ticari işletmenin veya işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamını veya bir kısmını devir veya satın alan kişinin borçlunun alacaklılarının ızar kastını bildiği, borçlunun da bu hallerde ızar kastıyla hareket ettiği’ kabul olunacağından, davalı alıcının bu yasal karinenin aksini ispat edememesi ve ayrıca Borçlar Kanununun 179. maddesi uyarınca da işletmenin alacaklılarına karşı sorumlu olacağından, mahkemece tasarruflun iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁵⁸⁷

«Kamu alacağının tahsiline olanak bırakmamak maksadıyla borçlunun işlemde bulunmuş olması halinde, borçlunun maksadını bilen ya da bilmesi gereken kimselerle yapılan tasarrufların iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁵⁸⁸

«Bir ticari işletmenin devrinin İ.İ.K. m. 44’te öngörülen koşullara uygun olarak yapılmamış olması halinde, devralanın iyiniyetinden sözedilemeyeceğini ve üçüncü kişinin, ticari işletmenin borcu sayılan vergi borcundan da sorumlu olacağını ve bu durumda mahkemece ‘tasarruflun iptaline’ karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁵⁸⁹

«Borçlu şirket ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişi anonim şirketin bir kısım ortaklarının aynı kişiler olması halinde, aralarında organik bağ bulunduğu kabul edilerek borçlu ile üçüncü kişi arasında yapılmış olan temlik işleminin -amme alacağının tahsiline imkan bırakmamak amacıyla yapılmış olduğu kabul edilerek- iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁵⁹⁰

«Lehine tasarruf yapılan üçüncü kişinin, borçlunun ½ hissesini devrettiği... taşıt sürücü kursunun ortağı olması nedeniyle, borçlunun vergi borcu bulunduğu ve kamu alacağının tahsili olanağını ortadan kaldırmak için tasarrufla giriştiğini bildiği veya bilmek durumunda olduğunun kabulü gerekeceğini»¹⁰⁵⁹¹

«İşletmeyi devralan kişinin, devir keyfiyetinin usulen ilan edildiği tarihten geriye doğru iki yıl içinde, işletmenin borçlarından -BK. 179 uyarınca- sorumlu olduğunu, işyerini devralan üçüncü kişinin, borçlunun yerine geçerek-6183 s. K. mad. 30 uyarınca- işyerinin borcundan alacaklıya karşı sorumlu olacağını»¹⁰⁵⁹²

¹⁰⁵⁸⁴ Bknz: 17. HD. 17.7.2007 T. 2805/2550

¹⁰⁵⁸⁵ Bknz: 15. HD. 18.7.2006 T. 2879/4591

¹⁰⁵⁸⁶ Bknz: 15. HD. 26.2.2004 T. 6715/1058

¹⁰⁵⁸⁷ Bknz: 15. HD. 29.11.2001 T. 5078/5528

¹⁰⁵⁸⁸ Bknz: 15. HD. 20.10.1999 T. 3931/3703

¹⁰⁵⁸⁹ Bknz: 15. HD. 28.1.1999 T. 5010/137

¹⁰⁵⁹⁰ Bknz: 15. HD. 27.10.1997 T. 2820/4539

¹⁰⁵⁹¹ Bknz: 15. HD. 30.9.1997 T. 4241/4073

¹⁰⁵⁹² Bknz: 17. HD. 1.11.2007 T. 2501/3333; 15. HD. 27.2.2007 T. 7545/1231; 19.3.1996 T. 1202/1503; 4.12.1995 T. 6572/7119

«Aynı şirketin ortaklarının ve ortağın eşinin ‘diğer ortakların mali durumunu bilmediği iddiası’nın hayatın olağan akışıyla bağdaşmayacağını’’¹⁰⁵⁹³

«Borçlunun, vergi borcunun doğmasından ve kesinleşmesinden sonra limited şirketteki hissesini, diğer ortaklara devretmesi işleminin iptal konusu olabileceğini, çünkü bu durumda, hisseyi devralan diğer ortakların, borçlunun mali durumunu biliyor farzedileceklerini (yani; kötüniyetli kabul olunacaklarını ve yapılan işlemin 6183 sayılı Kanununun 30. maddesine göre hükümsüz sayılacağını’’¹⁰⁵⁹⁴

«Borçlunun kamu alacağının tahsiline imkan bırakmamak amacıyla (kötüniyetle) yaptığı tasarrufların -tarihi ne olursa olsun- iptali gerekeceğini’’¹⁰⁵⁹⁵

«İcra dairesince açık arttırma suretiyle satılan taşınmaz hakkında, 6183 sayılı Kanun uyarınca, kamu alacağından dolayı, ‘satışın muvazaalı olduğundan’ bahisle, iptal davası açılmayacağını’’¹⁰⁵⁹⁶

belirtmiştir.

¹⁰⁵⁹³ Bknz: 15. HD. 14.10.1994 T. 4834/7510

¹⁰⁵⁹⁴ Bknz: 15. HD. 11.7.1991 T. 2623/3676

¹⁰⁵⁹⁵ Bknz: 15. HD. 18.9.1990 T. 1801/3429

¹⁰⁵⁹⁶ Bknz: 15. HD. 25.6.1990 T. 1367/3091

130) Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK. m. 89)*

(İzmir Barosu Dergisi, Eylül/2013, Y: 78, s: 198-270)

Av. Talih UYAR**

Bu maddede, «borçlunun üçüncü kişilerde bulunan -kıymetli evraka bağlanmamış-hak ve alacaklarının haczi» konusu ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.¹⁰⁵⁹⁷

* 2- Alacaklar ve üçüncü şahıs elinde haczedilen mallar hakkında
MADDE 89 - Hâmiline ait olmayan veya cirosu kabil bir senede müstenit bulunmayan alacak veya sair bir talep hakkı veya borçlunun üçüncü şahıs elindeki taşınır bir malı haczedilirse icra müdürü; borçlu olan hakiki veya hükmî şahsa bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceğini ve takip borçlusuna yapılan ödemenin muteber olmadığını veya malı elinde bulunduran üçüncü şahsa bundan böyle taşınır malı ancak icra dairesine teslim edebileceğini, malı takip borçlusuna vermemesini, aksi takdirde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağını bildirir (Haciz ihbarnamesi). Bu haciz ihbarnamesinde ayrıca 2, 3 ve 4 üncü fıkrâ hükümleri de üçüncü şahsa bildirilir. Üçüncü şahıs; borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş veya mal istihlâk edilmiş veya kusuru olmaksızın telef olmuş veya malın borçluya ait olmadığı veya malın kendisine rehnedilmiş olduğu veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise, keyfiyeti, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine yazılı veya sözlü olarak bildirmeye mecburdur. Üçüncü şahıs, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz etmezse, mal yedinde veya borç zimmetinde sayılır ve kendisine gönderilen haciz ihbarnamesine süresinde itiraz etmediği, bu nedenle de malın yedinde veya borcun zimmetinde sayıldığı ikinci bir ihbarname ile bildirilir. Bu ikinci ihbarnamede ayrıca, üçüncü şahsın ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde ikinci fıkrada belirtilen sebeplerle itirazda bulunması, itirazda bulunmadığı takdirde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi istenir. İkinci ihbarnamede süresi içinde itiraz etmeyen ve zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemeyen veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmeyen üçüncü şahsa onbeş gün içinde parayı icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı teslim etmesi yahut bu süre içinde menfî tespit davası açması, aksi takdirde zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslim etmeye zorlanacağı bildirilir. Bu bildirim alan üçüncü şahıs, icra takibinin yapıldığı veya yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde süresi içinde menfî tespit davası açtığına dair belgeyi bildirim yapıldığı tarihten itibaren yirmi gün içinde ilgili icra dairesine teslim ettiği takdirde, hakkında yürütülen cebri icra işlemleri menfî tespit davası sonunda verilen kararın kesinleşmesine kadar durur. Bu süre içinde 106 ncı maddede belirtilen süreler işlemez. Bu davada üçüncü şahıs, takip borçlusuna borçlu olmadığını veya malın takip borçlusuna ait olmadığını ispat etmeye mecburdur. Üçüncü şahıs açtığı bu davayı kaybederse, mahkemece, dava konusu şeyin yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere bir tazminata mahkûm edilir. Bu fıkraya göre açılacak menfî tespit davaları maktu harca tabidir. Üçüncü şahıs, haciz ihbarnamesine müddeti içinde itiraz ederse, alacaklı, üçüncü şahsın verdiği cevabın aksini icra mahkemesinde ispat ederek üçüncü şahsın 338 inci maddenin 1 inci fıkrası hükmüne göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkûm edilmesini isteyebilir. İcra mahkemesi, tazminat hakkındaki davayı genel hükümlere göre halleder. Üçüncü şahıs, kusuru olmaksızın bir mâni sebebiyle müddeti içinde haciz ihbarnamesine itiraz etmediği takdirde 65 inci madde hükmü uygulanır. Her hâlde, üçüncü şahıs, borçlu ile kötü niyetli alacaklıya karşı dava açarak ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın idaresine isteyebilir. Malın teslimi mümkün olmazsa, alacaklı icra mahkemesine müracaatla değerini üçüncü şahsa ödetmek hakkını haizdir. Haciz ihbarnamesi, borçlunun hak ve alacaklarının bulunabileceği bir tüzel kişinin veya müessesenin şubesine veya tüm şubelerini kapsayacak şekilde merkezine tebliğ edilir. Haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği merkez, tüm şubeleri veya birimlerini kapsayacak şekilde beyanda bulunmakla yükümlüdür. Üçüncü şahsın beyanı hiçbir harç ve resme tâbi değildir. Bu madde hükmü, memuriyeti hasebiyle hakikate muhalif beyanda bulunan memurlar hakkında da uygulanır.

** İzmir Barosu avukatlarından (Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

I- Borçlunun mallarının haczini isteme aşamasına gelmiş bulunan alacaklı borçlunun yanında bulunan ya da adına tapuda kayıtlı bulunan mallarının dışında, üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait mal, hak ve alacakların da hacz edilmesini isteyebilir.

Üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait bu mal, hak ve alacaklar;

aa) Ya; «para», «banknot», «hâmiline ait senet», «poliçe», «cirosu kâbil diğer senetler», «altın gümüş ve diğer kıymetli şeyler» niteliğindedir.

bb) Ya da; «kıymetli evraka bağlı olmayan alacak», «diğer talep hakları» ve «-yukarıda belirtilen kıymetli şeyler dışında- taşınır mal» niteliğindedir.

Birinci guruptaki mal ve hakların haczi, bunların fiilen görülerek, bunlara el konulması ile mümkün olur (İİK. mad. 88/I).¹⁰⁵⁹⁸

İkinci guruptaki mal ve hakların haczi ise **İİK. mad. 89**'da, ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.¹⁰⁵⁹⁹

Uygulamayı en fazla yoran¹⁰⁶⁰⁰ ve alacaklının, borçlunun malvarlığına etkili bir şekilde el uzatmasını sağlamak amacı ile kabul edilmiş olan¹⁰⁶⁰¹ bu maddede, borçlunun üçüncü kişideki -kıymetli evraka bağlanmamış olan- hak ve alacakları ile, taşınır mallarının haczi konusu düzenlenmiştir.

II- Bu maddede, borçlunun üçüncü kişideki;

a) Kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklarının,

b) Diğer talep haklarının,

c) Taşınır mallarının,

ne şekilde hacz edilebileceği gösterilmiştir.

a- Borçlunun, üçüncü kişideki kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklarının haczi: Bunlar maddede; «hâmiline ait olmayan ve cirosu kâbil bir senede müstenid bulunmayan alacaklar» olarak gösterilmişse de, bir kıymetli evrak türü olan «*nama yazılı senetler*» burada öngörülmemiş olmasına rağmen, bunların da bu maddenin kapsamına girdiğini kabul etmek gerekir. İİK. mad. 89/I'de -İİK. mad. 88/I'de olduğu gibi- sadece «*hâmiline ve emre yazılı senetler*» belirtilmek suretiyle, «*nama yazılı senetler*»in bu maddenin kapsamı dışında bırakıldığı izlenimi uyanmakta ise de, kıymetli evrak'ı; «hakkın senede bağlı olduğu ve senetsiz devir ve tasarrufun mümkün olmadığı senetler» şeklinde tanımlayan ve açıklayan TK. mad. 645, 646, 647, 655, 656 maddeleri karşısında, aynı tanımlamaya giren «*nama yazılı senetler*»in haczinin de «hâmiline ve emre yazılı senetler» gibi -İİK. mad. 88'e göre- yapılması gerekir.

Başka bir deyişle, *nama yazılı kıymetli evrakta* da, hak senede kesin olarak bağlı ve kural olarak, senetle birlikte olmaksızın hakta -haciz de dahil- tasarruf imkânsız olduğundan, «*nama yazılı senetlere bağlı*» hakların da haczi, ya borçlu yanında senetlerin fiilen görülmesi ve el konması (İİK. mad. 88/I) ya da -aşağıda ayrıntılı olarak inceleneceği gibi- mülkiyeti borçluya ait senetleri vedia, rehin, âriyet (hatır senedi) olarak veya vekaleten yahut intifa hakkı sahibi sıfatıyla elinde bulunduran üçüncü kişilerin yokluğunda «haciz kararı almak ve ayrıca tedbir niteliğinde olarak bu haczin üçüncü kişiye ihbarı» (İİK. mad. 89/I) suretiyle mümkündür. Bu nedenle; bankaya borçlu tarafından

¹⁰⁵⁹⁷ UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki -Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan- Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK. mad. 89) (Legal Huk. D. Kasım/2005, s: 3999-4022 – Aralık/2005, s: 4251-4271)

¹⁰⁵⁹⁸ Bu konuda ayrıntılı açıklama için bkz: UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C. İİK. Şerhi, mad. 88: AÇIKLAMA: I, dipn. 1 civarı –UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 5, s: 7568

¹⁰⁵⁹⁹ UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki - Kıymetli Evraka Bağlanmamış - Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fak. Der. Sayı: 2, s: 205-227) – UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Şahıslarda Bulunan Alacakları ve Menkul Mallarının Haczi (ABD. 1976/6, s: 1008-1020; İBD. 1977/10-11-12, s: 37-50)

¹⁰⁶⁰⁰ İLALAN, F. İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1963, s: 21

¹⁰⁶⁰¹ POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, s: 451

tahsile verilmiş ya da rehnedilmiş kambiyo senetlerinin de haczinde İİK. mad. 89 uygulanabilir.^{10602 10603 10604}

Yargıtay, çeşitli içtihatlarında, «bono»ların,¹⁰⁶⁰⁵ «çek»lerin¹⁰⁶⁰⁶ «hâmiline yazılı olan ya da cirosu mümkün senetler»in,¹⁰⁶⁰⁷ kısacası «kambiyo senetleri»nin¹⁰⁶⁰⁸ ve «anonim şirket hisse senetleri»nin,¹⁰⁶⁰⁹ 89. maddeye göre üçüncü kişi senet borçlusuna (hisse senedini çıkarmış olan şirkete) ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilerek haciz edilemeyeceğini, ‘senetlerin fiilen haczedilip, muhafaza altına alınması suretiyle -yani; İİK. mad. 88’e göre- haciz edilebileceğini¹⁰⁶¹⁰ belirtmiştir.

Bu kural, kamu düzeni ile ilgili ve emredici bir kural olduğundan buna aykırı olarak yapılan işlem (yani; bu tür senetlerin 89. maddeye göre ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilerek haczedilmesi) *süresiz şikâyet*’e neden olur.¹⁰⁶¹¹ Ayrıca belirtelim ki, -hatalı olarak- gönderilen haciz ihbarnamelerine şikâyet ve itirazda bulunmayan üçüncü kişinin (kambiyo senedi borçlusunun) senedin bedelini icra dairesine ödemiş olması, daha sonra aynı senet bedelini -ikinci kez- senedin iyiniyetli hâmiline ödemekten kendisini kurtarmaz.¹⁰⁶¹²

Bu maddeye göre haczi sözkonusu olan alacak, **tâliki koşula bağlı olsa** dahi haczedilebilir.¹⁰⁶¹³ Keza, doğmamış olmakla beraber, **gerçekleşmesi umulan alacaklar** haczedilebilir.¹⁰⁶¹⁴ **Yüksek mahkeme**, bu konuya ilişkin *kimi kararlarında*¹⁰⁶¹⁵ «...Kural olarak, ileride doğması muhtemel bir hakkın haczi mümkün olmadığından, üçüncü kişiye ‘borçlunun nezdinde doğmuş ve doğacak hak ve alacakları üzerine haciz konulduğu’ şeklinde haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun ‘haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut duruma sınırlı olduğunu’...» belirtmişken, *kimi kararlarında* ise «...Müstakbel (beklenen ya da doğacak) alacaklar için haciz ihbarnamesi gönderilebilmesi üçüncü kişi ile borçlu arasında süregelen bir hukuki ilişkinin varlığına bağlıdır. Hukuki münasebetin varlığı ve bu ilişki nedeniyle borçluya ödenecek ve devamlılık arzeden bir alacağın bulunduğu hallerde, üçüncü kişiye İİK. ’nin 89. maddesine göre haciz ihbarnamesi gönderilmesi gerekir... »¹⁰⁶¹⁶ «...Takip borçlusunun üçüncü kişideki müstakbel alacağının haczi mümkündür. Haciz sırasında alacağın doğmuş olması gerekmez, alacağın doğumunun ihtimal dahilinde bulunması yeterlidir...»¹⁰⁶¹⁷ demiştir.

¹⁰⁶⁰² DOMANIÇ, H. Kıymetli Evraza Bağlanması Mümkün Hakların Haciz Kabliyeti, (BATİDER, 1970, C: V, S: 4, s: 757) - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku C: 1, s: 773 - YAVAŞ, M. Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, s: 147

¹⁰⁶⁰³ Bknz: 19. HD. 28.11.1996 T. 5571/10662

¹⁰⁶⁰⁴ Karş: 12. HD. 16.1.1991 T. 13840/235

¹⁰⁶⁰⁵ Bknz: 12. HD. 23.2.1982 T. 684/1362

¹⁰⁶⁰⁶ Bknz: 11. HD. 12.10.1984 T. 4507/4666; 12. HD. 24.5.1978 T. 4666/4766

¹⁰⁶⁰⁷ Bknz: 11. HD. 12.10.1984 T. 4507/4666; 12. HD. 28.6.1982 T. 5490/5788; 23.2.1982 T. 684/1367

¹⁰⁶⁰⁸ Bknz: 12. HD. 18.3.2003 T. 2563/5668

¹⁰⁶⁰⁹ Bknz: 8.3.2005 T. 351/4722; 1.11.2004 T. 18478/22744; 11.3.2004 T. 606/5526

¹⁰⁶¹⁰ Bknz: 12. HD. 1.11.2011 T. 4965/20942; 11. HD. 30.3.1982 T. 1157/1386 – 12. HD. 10.7.1985 T. 13946/7878

¹⁰⁶¹¹ Bknz: 12. HD. 24.5.1978 T. 4666/4766

¹⁰⁶¹² Bknz: 12. HD. 19.4.1983 T. 1901/3059

¹⁰⁶¹³ BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, s: 265 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 1977, s: 72 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 2002, s: 129 vd.

¹⁰⁶¹⁴ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s: 428 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 71; 2002, s: 127 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, s: 194 - YAVAŞ, M. age. s: 168 vd.

¹⁰⁶¹⁵ Bknz: 12. HD. 27.6.2011 T. 32479/13903; 22.10.2004 T. 47928/22583; 19. HD. 6.7.1995 T. 9723/6226

¹⁰⁶¹⁶ Bknz: 12. HD. 8.3.2002 T. 3683/4795

¹⁰⁶¹⁷ Bknz: 19. HD. 23.9.1999 T. 4545/5107

Yine yüksek mahkeme “*Haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde borçlunun davalı/üçüncü kişi banka nezdindeki mevduat hesabında bulunan miktar üzerine haciz uygulandığı, haciz ihbarnamesinde, doğacak alacaklar üzerine de haciz konulmuş olduğu bildirilmiş olmasına rağmen takip borçlusu ile davalı/üçüncü kişi banka arasında, banka "nezdinde müstakbel alacak doğuracak (kira, istihkak, maaş vb) bir hukuki ilişkinin olmadığı, borçlunun banka nezdinde mevduat hesabı bulunmakla birlikte anılan mevduat hesabına düzenli (periyodik) olarak para yatırılmasının da söz konusu olmadığı açık olduğundan davalı/üçüncü kişi banka tarafından sadece haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde mevcut hesap bakiyesine haciz uygulanmasına ilişkin işlemin hukuka uygun olduğu*”¹⁰⁶¹⁸ nu belirtmiştir. Kanımızca, üçüncü kişi ile borçlu arasındaki mevcut bir hukuki ilişki nedeniyle, borçlunun ileride (yakın bir tarihte) üçüncü kişi nezdinde doğabilecek alacağının -İİK. mad. 89’a göre- haczinin mümkün olabilmesi gerekir. Doğacak alacağın miktarının önceden bilinmemesi önem taşımaz. Örneğin; borçlu-müteahhidin alacaklıları, borçlunun yaptığı iş karşılığında, üçüncü kişi konumundaki Karayolları Genel Müdürlüğü’nden, belediyeden alacağı istihkakı üzerine -henüz istihkak düzenlenmeden- haciz koyabilirler.

Yine «*müstakbel alacakların haczi*» konusuyla ilgili olarak **yüksek mahkeme**;

√ «*3. kişilere haciz ihbarnamesi gönderilebilmesi için, kural olarak 3. Kişi nezdinde borçlunun mevcut bir alacağının bulunması gerektiğini, “müstakbel” (beklenen veya doğacak) alacaklar için haciz ihbarnamesi gönderilebilmesi için, 3. kişi ile borçlu arasında süre gelen bir hukuki ilişkinin bulunması gerekeceğini*»¹⁰⁶¹⁹

√ «*Borçlunun henüz doğmamış ve haciz tarihinde borçlu adına tahakkuk edip etmeyeceği bu aşamada bilinmeyen hak ve alacaklarının 3. kişiye haciz ihbarnamesi gönderilerek haczedilemeyeceğini*»¹⁰⁶²⁰

√ «*Borçlunun ileride doğacağı kuvvetle muhtemel olan “emekli ikramiyesi”nin haczine yasal bir engel bulunmadığını*»¹⁰⁶²¹

√ «*Borçlunun henüz doğmamış olan kıdem tazminatı alacağı üzerine haciz konulamayacağını*»¹⁰⁶²²

√ «*Borçlu ile üçüncü kişi arasındaki kat karşılığı inşaat sözleşmesi uyarınca, ileride doğması muhtemel haklar için (ileride borçluya ait olacak katlar için) henüz borçlu adına kayıtlı olmayan, üçüncü kişiye (arsa sahibine) ait bulunan taşınmaz (daireler) üzerine haciz konulamayacağını*»^{10623 10624 10625}

belirtmiştir.

Doğmuş ve fakat henüz günü gelmemiş (muacceliyet kazanmamış) (=müeccel) bir alacağın da haczi mümkündür.¹⁰⁶²⁶ Mektubu veren banka ile muhatap arasında bir garanti sözleşmesi niteliğini taşıyan «teminat mektubu»ndan muhatap lehine ileride doğacak olan müstakbel alacak 89. maddeye göre, muhatapın alacaklıları tarafından haczedilebilir.^{10627 10628}

¹⁰⁶¹⁸ Bknz: HGK. 26.09.2012 T.12-139/624

¹⁰⁶¹⁹ Bknz: 12 HD 21.06.2011 T. 2010-3151/12785; 26.11.2007 T. 19312/22086

¹⁰⁶²⁰ Bknz: 12. HD. 27.06.2011 T. 2010-32479/13903

¹⁰⁶²¹ Bknz: 12. HD. 01.04.2011 T. 2010-26273/5262

¹⁰⁶²² Bknz: 12. HD. 1.4.2004 T. 3125/7838

¹⁰⁶²³ Bknz: 12. HD. 27.6.2011 T. 32479/13903; 5.4.2010 T. 26340/7981; 2.11.2004 T. 18381/22992; 22.3.2004 T. 1655; 16.3.2004 T. 1479/6106

¹⁰⁶²⁴ Karş: 4. HD. 5.7.2004 T. 5822/8806

¹⁰⁶²⁵ Bu konuda ayrıca bknz: DERYAL, Y. Borçlunun Kooperatifteki Daire Alacağının Haczine İlişkin Bir Örnek Olay İncelemesi (Ünal Tekinalp’e Armağan, 2003, C: I, s: 297-322)

¹⁰⁶²⁶ KURU, B. İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1963, s: 25

¹⁰⁶²⁷ KURU, B. age. C: 1, s: 767

¹⁰⁶²⁸ Ancak hemen belirtelim ki, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu (mad. 26/son) «idarece alınan teminatların haczedilemeyeceğini» öngördüğünden, bu kanun uyarınca, idareye hitaben verilen teminat mektuplarından dolayı, idarenin bankadaki alacağı, idarenin alacaklıları tarafından haciz edilemeyecektir...

İcra müdürü, 6352 s. Kanun'un kabul edilmesinden önce, «haciz edilmesi istenen hak ve alacağın İİK. 82 gereğince haczedilmemesi gereken haklardan olduğunu» ileri sürerek, kendiliğinden birinci haciz ihbarnamesi göndermekten kaçınıyordu.¹⁰⁶²⁹ 6352 s. Kanunla İİK. 'nun 82. maddesine son fıkra olarak “İcra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir.” şeklinde yeni bir hüküm eklenmiş olduğundan, artık icra müdürünün birinci haciz ihbarnamesi gönderilmesine yönelik talepler hakkında da kabul veya red kararı ve-receğini kabul etmek gerekecektir. Ayrıca belirtelim ki; kendisine birinci haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişi de «kendilerinde bulunan borçluya ait paranın yasalara gereği haciz edilemeyeceğini» belirterek, bu para üzerine haciz koymaktan kaçınmaz.¹⁰⁶³⁰

Alacaklının talebini kabul ederek «birinci haciz ihbarnamesi gönderilmesine» karar veren icra müdürünün, bu ihbarnameyi tüzel kişiliği bulunmayan, T. Telekom A.Ş. Uşak İl Müdürlüğüne, Jandarma Genel Komutanlığına, Saymanlık Müdürlüğüne, Piyade Alayı Kantin Komutanlığına Yatırım Tesisleri Daire Başkanlığına, Batı limanı Metin Sabancı Kemik Hastalıkları Hastanesi Başhekimliğine, Milli Savunma Bakanlığı İç Tedarik Bölge Başkanlığı Saymanlık Müdürlüğüne, Tesisler ve Yatırımlar Dairesi Başkanlığına, Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığına,... Piyade Tugay Komutanlığına, İstanbul Yaş Meyve ve Sebze Toptancı Hal Müdürlüğüne, Sağlık Bakanlığı yerine ..... Hastanesi Başhekimliğine, Milli Eğitim Bakanlığı yerine ..... İlköğretim Okulu Müdürlüğüne birinci haciz ihbarnamesi gönderilemez.¹⁰⁶³¹

Bakanlıkları, buldukları yerlerde *hazine vekilleri* temsil ettiğinden, bakanlık adına tebligatın bu kişilere, Hazine vekili bulunmayan yerlerde *mal müdürlüklerine* tebligat yapılması gerekir.¹⁰⁶³² Hazine vekilleri (ve mal müdürlükleri) yerine; Karayolları Genel Müdürlüğüne, Emniyet Genel Müdürlüğüne, Menderes Gümrük Müdürlüğüne yapılan tebligat geçersiz olmaz (yapılan bu tebligatla birinci haciz ihbarnamesi kesinleşmiş olmaz).¹⁰⁶³³

Yeni yasal düzenleme ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na bağlı, özel bütçeli bir kuruluş haline getirilmiş olduğundan, 3. Kişi sıfatıyla kendisine haciz ihbarnamesi gönderebilecektir.¹⁰⁶³⁴

Uygulamada önem taşıdığı için ayrıca belirtelim ki; alacaklı, borçlunun hak ve alacakları üzerine -İİK. mad. 78 uyarınca- doğrudan doğruya haciz konulmasını isteyebileceğinden, borçlunun üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının üçüncü kişiye *haciz yazısı* veya -89. maddeye göre- *haciz ihbarnamesi* gönderilerek haciz edilmesi mümkündür.¹⁰⁶³⁵ İcra dairesinin gönderdiği «haciz yazısı»nı alan üçüncü kişi, icra mahkemesine başvurarak «gönderilen haciz yazısının İİK. mad. 89/I'de öngörülen haciz ihbarnamesinin özelliklerini taşımadığı» konusunda şikayette bulunamaz.¹⁰⁶³⁶

b- Borçlunun üçüncü kişideki talep haklarının haczi: Burada haczi sözkonusu olan «talep hakkı», *bir şeyin edasına ilişkin talep hakkı'dır.*¹⁰⁶³⁷ Örneğin; iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerden doğan alacaklar, bu maddeye göre haczedilebilir. «Mülkiyeti

¹⁰⁶²⁹ Bknz: 12. HD. 6.4.1995 T. 5213/5151

¹⁰⁶³⁰ Bknz: 12. HD. 21.9.2004 T. 15432/19777; 10.6.2004 T. 10752/14712; 7.5.2002 T. 8546/9594

¹⁰⁶³¹ Bknz: 12. HD. 07.07.2011 T. 33720/1439; 22.12.2011 T. 11948/30341; 7.7.2011 T. 33720/14639; 29.12.2011 T. 12483/31568; 15.6.2004 T. 10617/7285; 6.5.2004 T. 7032/11456; 8.4.2004 T. 4088/8485; 6.1.2004 T. 22966/399 vb; 4. HD. 03.02.2011 T. 2400/991

¹⁰⁶³² Bknz: 12. HD. 30.6.2003 T. 12205/15514

¹⁰⁶³³ Bknz: 12. HD. 14.3.2005 T. 1606/5324; 10.2.2005 T. 26348/2244

¹⁰⁶³⁴ Bknz: 12. HD. 29.12.2011 T. 12483/31568; 22.12.2011 T. 11948/30341

¹⁰⁶³⁵ Bknz: 12. HD. 5.12.2011 T. 8308/26324; 21.9.2004 T. 15432/19777; 16.3.2004 T. 888/6063; 30.1.2004 T. 23982/1933

¹⁰⁶³⁶ Bknz: 12. HD. 5.4.2005 T. 4205/7240; 29.3.2005 T. 2276/6602

¹⁰⁶³⁷ ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 196

muhafaza koşulu» ile yapılan satışta, satıcının alacaklısı, satıcıda olan ve henüz ödenmemiş bulunan semen alacağı için 89. maddeye göre alıcı üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderebilir.¹⁰⁶³⁸

c- Borçlunun üçüncü kişideki taşınır malların haczi: Üçüncü kişide bulunan borçluya ait taşınır mallar da bu maddeye göre haczedilir. Nitekim **yüksek mahkeme** «*haciz ihbarnamesi gönderilerek, üçüncü kişide bulunan borçluya ait kahve makinesinin de haczedilebileceğini*»¹⁰⁶³⁹ belirtmiştir.

Üçüncü kişinin kullandığı taşınmaz mallar'ın haczi ise, bu madde kapsamı dışında kalıp, bunların haczi tapu siciline şerh vermekle -İİK. mad. 91'e göre- gerçekleşir.

III- İİK. mad. 89'a göre, borçlunun üçüncü kişideki alacakları, talep hakları yahut taşınır malları, *icra memurunun haciz iradesini açıklaması ile* haczedilmiş olur. Ayrıca üçüncü kişiye durumun bildirilmesi (ihbarı), haczin tamamlanmasında rol oynamaz. Bu bildirim, yasanın öngördüğü bir «koruma (muhafaza) tedbiridir».

Borçlunun üçüncü kişideki alacak, talep hakları ya da taşınır malları -açıklandığı şekilde- haczedilince, durumun ayrıca borçluya da bildirilmesi gerekir (İİK. mad. 103, Yön. mad. 45). Ancak, haciz, bu bildirimden önce «icra memurunun haciz iradesini açıklaması» ile tamamlanmış olduğundan, «üçüncü kişideki alacağın haczedildiği hususunun» borçluya bildirilmesi sadece İİK. mad. 103 gereğince «hacizden sonra yapılan» bir işlem niteliğindedir. Yoksa haciz bu bildirim borçluya ulaşması ile tamamlanmış olmaz.

Aynı gerekçe ile, «borçlunun bankadaki mevduatı, icra memurunun, bunun haczine karar vermesi ile» haczedilmiş olur. Haczin tamamlanmış sayılması için bankaya birinci haciz ihbarnamesinin gönderilmiş (tebliğ edilmiş) olması zorunlu değildir. Bankaya haciz ihbarnamesi gönderilmesi, bankadaki mevduatın borçlu tarafından çekilmesini (borçluya ödenmesini) önleyen bir muhafaza tedbiridir.^{10640 10641}

IV- Borçlunun maaş ve ücret alacakları, 89. maddenin kapsamı dışında kalır. Başka bir deyişle, borçlunun maaş ve ücreti, bu maddeye göre değil, İcra ve İflâs Kanununun 355. maddesine göre haczedilir.^{10642 10643} Fakat **yüksek mahkeme** ö n c e bir kararında «*borçlunun üçüncü kişiden almakta olduğu maaşının, İİK. 'nin 355. maddesi koşullarında haczedilebileceği gibi, İİK. 89/1'e göre haciz ihbarnamesi gönderilerek de haczedilebileceğini*»¹⁰⁶⁴⁴ belirtmişken daha sonra “*maaş ve ücret haczi için İİK. 'nun 83.ve 355. maddelerinde özel bir düzenleme bulunduğu için maaş ve ücret hacizlerinde İİK. 'nun 89.maddesindeki prosedürün uygulanmayacağını*”¹⁰⁶⁴⁵ belirtmiştir.

V- Borçlunun -nitelikleri yukarıda belirtilen- üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının ihtiyaten haczinde de, İİK. mad. 89'daki ilkelere uyulur.¹⁰⁶⁴⁶

VI- Borçlunun üçüncü kişideki -yukarıda belirtilen türden- bir alacağı, talep hakkı ya da taşınır malı haczedilince, icra memuru alacaklının istemi üzerine, 3. kişiye bir «haciz ihbarnamesi» gönderir. «**Birinci haciz ihbarnamesi**» denilen bu ihbarname¹⁰⁶⁴⁷ dosya numarasını; *üçüncü kişinin adını, soyadını ve adresini, alacaklının, borçlunun, varsa vekillerinin adını, soyadını ve adreslerini; alacak tutarı ile faiz ve giderler; haczin neye ilişkin olduğu; haczin hangi miktar için yapıldığı hakkındaki bilgileri içerir.*

¹⁰⁶³⁸ UYAR, T. İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 3. Bası, s: 37 – ARSLAN, R. a.g.m. S: 97

¹⁰⁶³⁹ Bknz: 12. HD. 23.2.1998 T. 375/1968

¹⁰⁶⁴⁰ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, s: 406 – KURU, B. İcra ve İflâs Kanununun 89. Maddesinde Yapılan Değişiklikler (Seminer, 2004), s: 28

¹⁰⁶⁴¹ Aynı doğrultuda: HGK. 1.12.1999 T. 12-1003/11017; 12. HD. 7.4.1999 T. 3833/4357

¹⁰⁶⁴² Aynı görüşte: KURU, B. El Kitabı; s: 431 - YAVAŞ, M. age. s: 10, 183

¹⁰⁶⁴³ Aynı doğrultuda: 12. HD. 6.10.1983 T. 5307/7092

¹⁰⁶⁴⁴ Bknz: 12. HD. 17.6.2003 T. 11029/14490

¹⁰⁶⁴⁵ Bknz: 19.HD.15.06.2011 T.13379/8079

¹⁰⁶⁴⁶ Bknz: İİD. 26.1.1970 T. 763/7885

¹⁰⁶⁴⁷ Bknz: Basılı Örnek No: 20

Ayrıca, üçüncü kişinin alacak tahsil edilinceye kadar borcunu yalnız icra dairesine ödemesi gerektiği; borçluya yapılan ödemenin geçerli olmayacağı veya hacizli mal ancak icra dairesine teslim edebileceği; malı borçluya vermemesi, aksi halde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağı ihtarını içerir.

Bu ihbarname, üçüncü kişinin borçlu olmadığı veya malın elinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş; mal istihkak edilmiş, kusuru olmaksızın telef olmuş, malın borçluya ait olmadığı veya malın kendisine rehnedilmiş olduğu veya alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiası varsa, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine yazılı veya sözlü olarak itirazda bulunabileceği ihtarını da içerir.

Bu ihbarname ile İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu maddesinin iki, üç, dört ve beşinci fıkraları hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir.» (Yön. mad. 42)

Üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinin, İİK. 89/I'de öngörülen unsurları içermemesi halinde, üçüncü kişinin İİK. 89'a göre tazminat sorumluluğu doğmaz.¹⁰⁶⁴⁸ Örneğin; haciz ihbarnamesini gönderen icra dairesinin dosya numarasını içermeyen haciz ihbarnamesi geçerli olmaz...¹⁰⁶⁴⁹ **Yüksek mahkeme** bir olayda «*üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinin başlığında 'hangi icra dairesinden gönderildiği' nin belirtilmemiş olması halinde, üçüncü kişiye gönderilen tebliğ zarfında aynı hususun yazılı olup olmadığının araştırılması gerekeceğini*»¹⁰⁶⁵⁰ «*Üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinde borç miktarının yazılı olmaması halinde, üçüncü kişinin varlığını kabul ettiği miktarla sorumlu tutulabileceğini*»¹⁰⁶⁵¹ belirtmiştir...

Bu ihbarnamede yer alan «*haczin neye ilişkin olduğu*» sözcükleri ile; «*borçlunun üçüncü kişide bulunduğu ileri sürülen alacağının miktarı*» kastedilmiş değildir. Aşağıda görüleceği gibi, bu madde özellikle borçlunun -üçüncü kişi durumundaki- bankalarda bulunan «para»sının haczinde uygulanır. Bankaların da, alacaklı olduğunu ileri süren ve bunu kanıtlayan kişilere, müşterilerinin kendilerinde bulunan «para ve kıymetli şeylerin miktarını» «meslek sırrı» gerekçesiyle açıklamaktan kaçınacakları doğaldır. Bu durumda, alacaklı, borçlusunun bankadaki parasının miktarını nasıl öğrenip icra memuruna bildirecektir?

Bu nedenle, kanunda (mad. 89/I) öngörülmeyp, İİK. Yönetmeliğinde (mad. 42/II) belirtilen; «*haciz ihbarnamesinde, haczin neye ilişkin olduğunun*» bildirilmesi koşulunu fazla sert yorumlamamak gerekir.¹⁰⁶⁵² ¹⁰⁶⁵³ **Yüksek mahkeme** de «*borçlunun üçüncü kişideki alacağının miktar olarak net/belirli olmasa da üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderilebileceğini*»¹⁰⁶⁵⁴ belirtmiştir...

İİK. mad. 89'a göre «*haciz ihbarnamesi*» tebliğ edilmeden borçlunun alacaklı bulunduğu üçüncü kişiye doğrudan doğruya haciz işlemine girilemez.¹⁰⁶⁵⁵ Girişilirse, üçüncü kişi buna karşı şikâyetle bulunabilir...

VII- İcra dairesi, bulunduğu ilçe sınırları dışındaki üçüncü kişilere, bu haciz ihbarnamesini kendisi mi gönderecek yoksa istinabe yolu ile, üçüncü kişilerin bulunduğu yer icra dairesi tarafından mı haciz ihbarnamesinin gönderilmesi gerekecektir? Adalet Bakanlığı bu konuda yayınladığı mütalâalarda¹⁰⁶⁵⁶ «*haciz ihbarnamelerinin «istinabe yolu*

¹⁰⁶⁴⁸ Bknz: 12. HD. 7.5.1991 T. 12352/5643

¹⁰⁶⁴⁹ Bknz: HGK. 29.9.2004 T. 12-455/455

¹⁰⁶⁵⁰ Bknz: 12. HD. 26.5.1992 T. 13194/7248

¹⁰⁶⁵¹ Bknz: 12. HD. 14.11.1990 T. 12009/11493

¹⁰⁶⁵² Aynı görüşte: KURU, B. a.g.e. c: 1, s: 694 – ARSLAN, R. a.g.m. s: 98 - YAVAŞ, M. age. s: 25

¹⁰⁶⁵³ Aksi görüş için bknz: POSTACIOĞLU, İ. age. s: 452, 456 – ÜSTÜNDAĞ, S. a.g.e. s: 197 – YÜKSEL, A. S. Bankacılık Hukuku ve İşletmesi, s: 80

¹⁰⁶⁵⁴ Bknz: 12. HD. 15.5.2001 T. 6372/8574; HGK. 24.12.1969 T. İc. İf. - 492/1049

¹⁰⁶⁵⁵ Bknz: 12. HD. 20.2.1986 T. 8352/1982

¹⁰⁶⁵⁶ Bknz: Ad. Bak. Huk. İş Gn. Müd. 5.1.1970 T. 98 sayılı, 28.12.1968 T. 28335 sayılı, 26.2.1966 T. 4202 sayılı mütalâaları (Ad. Bak. Mütalâa ve Tamimler, 1974 s: 256 vd.; 1976, 324)

ile» üçüncü kişilerin (bankaların) bulunduğu yerdeki icra dairesi tarafından gönderilmesi gerektiğini’ belirtmiştir. Adalet Bakanlığının bu görüşü hatalıdır. Haciz ihbarnamesinin istinabe yolu ile gönderilmesi, takibin yapıldığı icra dairesinin işini kolaylaştırılmaz, tersine zorlaştırır. Ayrıca, haciz ihbarnamelerinin istinabe yolu ile gönderilmesi, aradan geçen süre içinde, borçlunun üçüncü kişideki -örneğin, bankadaki- alacağını almasına ve dolayısı ile alacaklının bundan zarar görmesine neden olur.¹⁰⁶⁵⁷ Bildiğimiz kadariyle, -Adalet Bakanlığının bu mütalâasına rağmen- uygulamada haciz ihbarnameleri, «takibin yapıldığı icra dairesi» tarafından doğrudan doğruya üçüncü kişilere gönderilmektedir. **Yargıtay** da «haciz ihbarnamesinin istinabe yoluyla (talimat icra dairesince) değil, doğrudan doğruya takibin yapıldığı icra dairesince gönderilebileceği»¹⁰⁶⁵⁸ ve «birinci haciz ihbarnamesine yönelik şikayetin, bu ihbarnameyi doğrudan doğruya banka şubesine gönderen icra müdürlüğünün bağlı olduğu icra mahkemesinin inceleyeceğini»¹⁰⁶⁵⁹ belirtmiştir...

VIII- Yüksek mahkeme, üçüncü kişilere gönderilecek haciz ihbarnameleri ile ilgili olarak;

√ «Alacaklı vekilinin takip dosyasından... tarihinde yaptığı talep doğrultusunda, borçluya ait iki adet aracın güncel takyidat bilgilerinin sorgulanması görevinin icra müdürünün görevleri arasında olduğu, Adalet Bakanlığı ile Türkiye Barolar Birliği arasında imzalanan Veri Erişim, Paylaşım ve Kullanım Esaslarına Dair Protokol kapsamında, takip dosyasına taraf vekili olarak kaydedilen avukatlara, Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) kapsamında talep konusu olan sorgulamayı yapma imkanı verilmiş ise de, alacaklı vekili olan avukata tanınan sorgulama yapma imkanının, icra müdürünün talep konusu sorgulamayı yapma görevini ortadan kaldırmayacağını»¹⁰⁶⁶⁰

√ «İcra müdürlüğünün yazısı ile blokenin kaldırıldığı ve paranın serbest bırakıldığı bildirildiğine göre kendisine 89 haciz ihbarnamesi tebliğ edilen şikayetçi üçüncü kişinin borçluya ödeme yapmasında bir yanlışlık bulunmayacağını- İcra müdürünün paranın serbest kaldığı yönündeki yazısının şikayetçiye tebliğinin borçluya ödeme yapan şikayetçi üçüncü kişiyi icra dosyasına karşı sorumluluktan kurtaracağını»¹⁰⁶⁶¹

√ «Haciz işleminin tebliğinden sonraki miktar için hesap üzerinde bloke işleminin gerçekleştirilmesi hususunda, haciz yazısının İİK. ’nin 89. maddesine aykırı olduğu iddia edilip, şikayet yoluyla işlemin iptal edilmesinin talep edilebileceğini»¹⁰⁶⁶²

√ «İcra mahkemesince davalının defter ve kayıtları üzerinde tarafların beyanları doğrultusunda ve Yargıtay denetimine imkan verecek şekilde bilirkişi incelemesi yaptırılıp, 1. haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği tarihte ‘borçlunun üçüncü kişiden istenebileceği, kesin nitelikte bir alacağının bulunup bulunmadığı’nın belirlenmesinden sonra, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁶⁶³

√ «Açılan iflasın ertelenmesi davası nedeniyle, borçlu hakkında takiplerin durdurulması konusunda verilen tedbir kararından sonra, “takip dosyasından 3. kişilere gönderilen haciz ihbarnamelerinin iptaline” karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁶⁶⁴

√ «İkinci haciz ihbarnamesinin, İİK. ’nin 89/III. maddesinin emredici hükmüne uygun içerikte düzenlenmemiş olması halinde, süresiz şikayet yoluyla iptalinin icra mahkemesinden istenebileceğini»¹⁰⁶⁶⁵

¹⁰⁶⁵⁷ KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 1977, s: 18 - KURU, B. El Kitabı, s: 468 - YAVAŞ, M. age. s: 33 vd.

¹⁰⁶⁵⁸ Bknz: 12. HD. 2.7.2001 T. 10731/11982

¹⁰⁶⁵⁹ Bknz: 12. HD. 7.10.1999 T. 10555/11805

¹⁰⁶⁶⁰ Bknz: 12. HD. 18.06.2012 T. 5309/20891

¹⁰⁶⁶¹ Bknz: 12. HD. 11.06.2013 T. 14930/21976

¹⁰⁶⁶² Bknz: 11. HD. 03.04.2012 T. 2010-15003/5229

¹⁰⁶⁶³ Bknz: 12. HD. 20.12.2011 T. 11196/29542

¹⁰⁶⁶⁴ Bknz: 12. HD. 19.12.2011 T. 11104/29530

¹⁰⁶⁶⁵ Bknz: 12. HD. 19.12.2011 T. 12403/29434

√ «Kooperatif ortaklarının, borçlu kooperatife karşı “3. kişi” konumunda bulunmalarını nedeniyle, kooperatifin borçlarından dolayı ortaklara “haciz ihbarnamesi” gönderilemeyeceğini; gönderilen haciz ihbarnamesinin iptali için borçlu kooperatifin, ortakları adına şikayette bulunmakta hukuki yararının bulunacağını»¹⁰⁶⁶⁶

√ «İİK. 'nun 89/III maddesinde öngörülen menfi tespit davasının açılabilirliği; 15 günlük sürenin kesin süre olduğu, bu nedenle mahkemece doğrudan doğruya gözetilmesi gerekeceğini; süresinde menfi tespit davası açmadığı için kendisinden talep edilen parayı icra veznesine yatırmaya mecbur kalan 3. kişinin “takip borçluları aleyhine” sebepsiz zenginleşmeye dayalı alacak davası açabileceğini, bu durumda 3. kişinin İİK. 'nun 72. maddesi uyarınca “borçlu olmadığına tespiti” için menfi tespit davası açamayacağını»¹⁰⁶⁶⁷

√ «Adi komandit şirketlerde komandite ortakların şahsi alacaklılarının, şirkete ait taşınır ve taşınmaz malların haczini isteyemeyeceklerini, sadece borçlunun bilançoya göre şirketteki her yıl sonunda muaccel hale gelen kâr payları ile şirketin tasfiyesi sonunda borçlu ortağa düşecek paya haciz koyabileceklerini»¹⁰⁶⁶⁸

√ «Haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olan 3. kişi hakkında alacaklının icra mahkemesine başvurarak ‘itirazın kaldırılması ve tazminat’ talebinde bulunamayacağını»¹⁰⁶⁶⁹

√ «5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu 'nda haczedilmezliğe ilişkin bir hüküm bulunmadığından, bu kurumun bankadaki hesabında bulunan paraların haczedilebileceğini»¹⁰⁶⁷⁰

√ «Alacaklının, İİK. 'nin 78 vd. maddeleri gereğince hak, alacak ve malları üzerine doğrudan haciz konulmasını isteyebileceği gibi, İİK. 'nin 89. maddesi gereğince; borçlunun 3. kişide bulunan hak ve alacaklarının haczi için bu madde koşullarında 3. kişiyi haciz ihbarnamesi gönderilmesini talep edebileceğini- Bu durumda İİK. 'nin 89. maddesinden farklı olarak, İİK. 'nin 78. maddesine göre talep edilen haciz nedeniyle muhatabın (3. kişinin) doğrudan doğruya herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığı, başka bir deyişle 3. kişinin haciz yazısına cevap vermemesi halinde, nezdinde haczin kesinleşmiş sayılmayacağını»¹⁰⁶⁷¹

√ «Üçüncü kişiye borçlunun borcundan dolayı haciz ihbarnamesi gönderildikten sonra borcun bu şekilde kesinleşmesi üzerine, üçüncü kişinin mal ve alacaklarının haczedilmesi gerekeceğini; üçüncü kişinin bu borcundan dolayı bankalara (başka üçüncü kişilere), tekrar haciz ihbarnamesi gönderilemeyeceğini»¹⁰⁶⁷²

√ «Haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde borçlunun davalı/üçüncü kişi banka nezdindeki mevduat hesabında bulunan miktar üzerine haciz uygulandığını, haciz ihbarnamesinde, doğacak alacaklar üzerine de haciz konulmuş olduğu bildirilmiş olmasına rağmen takip borçlusu ile davalı/üçüncü kişi banka arasında, banka "nezdinde müstakbel alacak doğuracak (kira, istihkak, maaş vb) bir hukuki ilişkinin olmadığını, borçlunun banka nezdinde mevduat hesabı bulunmakla birlikte anılan mevduat hesabına düzenli (periyodik) olarak para yatırılmasının da söz konusu olmadığı açık olduğundan davalı/üçüncü kişi banka tarafından sadece haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde mevcut hesap bakiyesine haciz uygulanmasına ilişkin işlemin hukuka uygun olduğunu»¹⁰⁶⁷³

√ «Adi ortaklığın sahip olduğu mallar ve alacaklar, şirketin müşterek malı olup, ortaklar bu mallar üzerinde iştirak halinde mülkiyet hükümlerine göre malik olup, adi ortaklardan birinin alacaklısının, adi ortağın şirketteki kâr payının veya tasfiye payının

¹⁰⁶⁶⁶ Bknz: 12. HD. 01.12.2011 T. 9206/2517

¹⁰⁶⁶⁷ Bknz: 19.HD. 28.11.2012 T. 11571/17838

¹⁰⁶⁶⁸ Bknz: 12. HD. 24.11.2011 T. 7724/24920

¹⁰⁶⁶⁹ Bknz: 12. HD. 21.11.2011 T. 6640/23097

¹⁰⁶⁷⁰ Bknz: 12. HD. 17.11.2011 T. 5867/22521

¹⁰⁶⁷¹ Bknz: 12. HD. 02.11.2011 T. 5594/22779; 14.04.2011 T. 2010-25473/6450

¹⁰⁶⁷² Bknz: 12. HD. 27.09.2011 T. 1523/16715

¹⁰⁶⁷³ Bknz: HGK. 26.09.2012 T. 12-139/624

hacini talep edebileceğini; ancak adi ortaklardan biri aleyhindeki icra takibinde, adi ortaklığın üçüncü kişi nezdinde bulunan alacağına haciz konamayacağını»¹⁰⁶⁷⁴

√ «Borçlunun yaptığı ‘arsa bedeli karşılığı kat verilmesi sözleşmesi’nden doğmuş ve doğacak alacaklarının, 3. kişiye haciz ihbarnamesi gönderilerek haczedilemeyeceğini, bu konuda gönderilmiş olan haciz ihbarnamesinin iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁶⁷⁵

√ «Anonim şirketlerde, şirketten tahsil edilemeyen kamu borçlarından, şirketin yönetim kurulu üyelerinin tamamı kanuni temsilci sıfatıyla ve müteselsilen sorumludur; ancak, ana sözleşmeye hüküm konularak şirketin kanuni temsil yetkisinin, yönetim kurulu üyelerinden birine veya birkaçına verilip, diğer yönetim kurulu üyelerinin sorumluluktan kurtulabileceğini, mahkemece, öncelikle ortakların yönetim kurulu üyesi olup olmadıkları ve yönetici olanların görev sürelerinin ne olduğu, dava konusu kamu alacağının bu sürelerle karşılık gelen miktarının artırılmasından sonra değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁶⁷⁶

√ «İkinci haciz ihbarnamesine süresinde itiraz etmiş olan davacının, itiraz dilekçesini başka bir icra müdürlüğüne vermiş olması nedeniyle, itiraz dilekçesinin dosyaya girmemiş olması sonucunda üçüncü kişiye üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilmiş olmasından, itiraz dilekçesinin dosyasına ulaşmasını sağlamakla yükümlü olan üçüncü kişinin sorumlu olacağını»¹⁰⁶⁷⁷

√ «Şikayetçi 3. kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinin, ‘bu kişinin adreste bulunmama nedeninin belirtilmemiş olması ve ayrıca adresten geçici olarak ayrıldığı’nın da bildirilmemiş olması nedeniyle, yapılan tebligat işleminin geçerli olduğunun kabul edilemeyeceğini»¹⁰⁶⁷⁸

√ «Borçlunun henüz ölmemiş olan babasından intikal edecek olan hisseye haciz konulamayacağını»¹⁰⁶⁷⁹

√ «İİK. 89/V uyarınca geri alma davasının 1 yıl içinde açılabilceğini»¹⁰⁶⁸⁰

√ «İİK. ’nin 89. maddesinde üçüncü kişiler aleyhine “itirazın iptali davası” açılacağına dair bir hüküm bulunmadığından, alacaklının, üçüncü kişinin ‘1. haciz ihbarnamesine yaptığı itirazın iptalini’ icra mahkemesinden isteyemeyeceğini»¹⁰⁶⁸¹

√ «Kollektif şirket hakkındaki takibin semeresiz kalması nedeniyle, öncelikle şikayetçi şirket ortağı hakkında yeni bir icra takibi yapılmadan, şikayetçi ortağın mal varlığı üzerine haciz konulamayacağını»¹⁰⁶⁸²

√ «Sağlık hizmeti sunucusu olan eczane sahibi takip borçlusunun, Sosyal Güvenlik Kurumu nezdinde olan alacaklarının haczedilebileceğini»¹⁰⁶⁸³

√ «2. haciz ihbarnamesi ile, 1. haciz ihbarnamesinde istenmiş olan miktarın artırılmayacağı; üçüncü kişinin temerrüt faizinden sorumluluğunun, 2. haciz ihbarnamesi ile ödemenin yapılması gereken tarihte yapılmaması ile başlayacağını, borçlu ile 3. kişi arasında özel bir ilişkinin kanıtlanamaması durumunda, 3095 sayılı Kanun’un 1. maddesine göre, temerrüt tarihi olan bu tarihten itibaren “yasal faiz” hesaplanacağını»¹⁰⁶⁸⁴

¹⁰⁶⁷⁴ Bknz: 12. HD. 04.07.2011 T. 3953/14126

¹⁰⁶⁷⁵ Bknz: 12. HD. 27.06.2011 T. 2010-32479/13903

¹⁰⁶⁷⁶ Bknz: 11. HD. 14.06.2011 T. 4753/7389

¹⁰⁶⁷⁷ Bknz: 4. HD. 20.04.2011 T. 5024/4439

¹⁰⁶⁷⁸ Bknz: 12. HD. 18.04.2011 T. 2010-26564/6746

¹⁰⁶⁷⁹ Bknz: 12. HD. 04.04.2011 T. 2010-25084/5355

¹⁰⁶⁸⁰ Bknz: 4. HD. 24.03.2011 T. 2073/3143

¹⁰⁶⁸¹ Bknz: 12. HD. 14.03.2011 T. 2010-21508/3319

¹⁰⁶⁸² Bknz: 12 HD 07.03.2011 T. 2010-22413/2756

¹⁰⁶⁸³ Bknz: 12. HD. 22.02.2011 T. 2010-20944/1478

¹⁰⁶⁸⁴ Bknz: 12. HD. 15.02.2011 T. 2010-20272/630

√ «*Borçlu şirketin borcundan dolayı şirket ortaklarına ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilemeyeceğini; şirket ortaklarının kendilerine gönderilen haciz ihbarnamesinin iptalini isteyebileceklerini*»¹⁰⁶⁸⁵

√ «*Yasalarımızda usulsüz tebligatların iptalini istemeden İİK. 89/III uyarınca menfi tespit davası açılmasını engelleyen bir düzenleme bulunmadığından, üçüncü kişinin icra mahkemesinden ‘usulsüz tebliğlerin iptalini’ isteyebileceği gibi, bu yola hiç başvurmadan, doğrudan ‘borçlu olmadığının tespiti için’ dava da açabileceğini*»¹⁰⁶⁸⁶

√ «*İcra ve İflas Kanunu madde 89 üçüncü kişilerdeki mal ve hakların ne şekilde haczedileceğini göstermekte olup; haciz ihbarnamesi göndermek şeklinde gerçekleşen bu yasal düzenlemenin yerine müzekkere ile alacak üzerine haciz konulmasının da ilgili kanunun 88. maddesindeki menkul haczi hükümlerine tabi olduğunu*»¹⁰⁶⁸⁷

√ «*Menfi tespit davasının haciz ihbarnamelerine konu 3. şahsa ait bir alacağın bulunmadığının tespiti istemine ilişkin olduğu, ancak ‘hamiline ait olmayan veya cirosu kabil bir senede müstenit bulunmayan alacak’ın haczedilebileceğini, somut olayda henüz davacıya haciz ihbarnamesi tebliğ edilmeden davacının üç adet çek keşide ederek borçlu üçüncü şahsa verdiğinin bilirkişi raporunda belirtildiğini, o halde mahkemece bu kanun hükmünün somut olaya uygulanabilirliği araştırılıp, varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmesinin gerekeceğini*»¹⁰⁶⁸⁸

belirtmiştir.

IX- Kendisine **birinci haciz ihbarnamesi** tebliğ edilen üçüncü kişi, **ya** itiraz etmeyecek bunu açıkça kabul eder **veya** buna itiraz eder **ya da** itiraz etmeksizin itiraz süresini geçirir:

A- Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesinde bildirilen alacağın varlığını kısmen ya da tamamen kabul ederse: Üçüncü kişi, *birinci haciz ihbarnamesini* aldıktan sonra -7 gün içinde veya kendisine ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmeden önce- icra dairesine başvurarak, haciz ihbarnamesinde belirtilen kadar veya daha az miktarda, takip borçlusunun kendisinde alacağı olduğunu icra dairesine yazılı ya da sözlü olarak bildirirse, üçüncü kişiye artık *ikinci haciz ihbarnamesi* gönderilemez. Bu durumda, üçüncü kişi, takip borçlusunun kendisindeki alacağını icra dairesine ödemek zorunda kalır, ödemese zorla kendisinden alınır.

Ayrıca belirtelim ki; üçüncü kişi, *ikinci haciz ihbarnamesi* üzerine; ikinci haciz ihbarnamesinde belirtilen alacak için de, icra dairesine başvurarak «alacağın kendisinde bulunduğunu» bildirebilir. Bu durumda, kendisine *üçüncü haciz ihbarnamesi* gönderilemez...

B- Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmezse: Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren «yedi gün içinde» -bu ihbarnameyi göndermiş olan icra dairesine- itiraz etmezse, «mal yedinde, borç zimmetinde» sayılır.¹⁰⁶⁸⁹ Bunun üzerine, üçüncü kişiye, ikinci bir ihbarname gönderilir. Bu ihbarnameye göre, uygulamada *ikinci haciz ihbarnamesi* denilir.¹⁰⁶⁹⁰

Yüksek mahkeme, «*birinci haciz ihbarnamesine karşı ‘takip borçlusuna borcu bulunduğu ancak henüz vâdesinin gelmediğini, vâdesi geldiğinde borcunu takip dosyasına göndereceğini’ beyan eden üçüncü kişiye, üçüncü kişinin ‘borçlu bulunmadığı’ yönünde bir itirazı söz konusu olmadığından, ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmesi gerekeceğini*»¹⁰⁶⁹¹ ifade etmiştir...

¹⁰⁶⁸⁵ Bknz: 12. HD. 14.02.2011 T. 2010-20895/435

¹⁰⁶⁸⁶ Bknz: 4. HD. 31.01.2011 T. 1740/804

¹⁰⁶⁸⁷ Bknz: 19. HD. 26.01.2011 T. 2010-14080/681

¹⁰⁶⁸⁸ Bknz: 19.HD. 25.01.2012 T. 2011-8651/767

¹⁰⁶⁸⁹ Bknz: 12. HD. 27.3.1989 T. E: 1988/8974, K: 4279

¹⁰⁶⁹⁰ Bknz: Basılı Örnek No: 21

¹⁰⁶⁹¹ Bknz: 12. HD. 5.10.2004 T. 16748/20997

Üçüncü kişiye gönderilecek bu ihbarnamede «*Yönetmeliğin 42 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki bilgiler yer alır. Bunun dışında birinci haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihi; yedi gün içinde itiraz edilmemesi nedeniyle borcun üçüncü kişinin zimmetinde ve malın yedinde sayıldığı bildirilir. Ayrıca, üçüncü kişinin ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde birinci haciz ihbarnamesinde bildirilen sebeplerle yazılı veya sözlü olarak icra dairesine itirazda bulunması; itirazda bulunmadığı takdirde zimmetinde sayılan borcu aynı yedi gün içinde icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi de ihtar edilir.*

Bu ihbarname ile *İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu maddesinin iki, üç, dört ve beşinci fıkraları hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir.*» (Yön. mad. 43).

«*İkinci haciz ihbarnamesi*» ile icra dairesine yatırılması istenen para, «birinci haciz ihbarnamesi»nde belirtilen miktarı aşamaz.¹⁰⁶⁹²

«*İkinci haciz ihbarnamesi*» tebliğ edilmeden, üçüncü kişi hakkında haciz işlemi uygulanamaz.¹⁰⁶⁹³

Ayrıca belirtelim ki, «birinci haciz ihbarnamesi»ne herhangi bir itirazda bulunmayan üçüncü kişi, borçlu ile alacaklı arasındaki ilişkiye dayanarak, taraf olmadığı «takibin iptalini» isteyemez.¹⁰⁶⁹⁴

Birinci haciz ihbarnamesi tebliğ edilmeyen (ve buna süresi içinde itiraz etmediği tesbit edilemeyen) üçüncü kişiye *ikinci haciz ihbarnamesi* gönderilemez.¹⁰⁶⁹⁵

Üçüncü kişi, birinci ihbarnamesinde belirtilen borç miktarına *kısmen itiraz etmişse*, kendisine ancak «itiraz edilmeyen borç miktarı üzerinden», *ikinci haciz ihbarnamesi* gönderilebilir.¹⁰⁶⁹⁶

Gönderilen *birinci (ve ikinci) haciz ihbarnamesine* karşı, süresinde «itiraz» hakkını kullanmayarak (ve «dava» açmayarak) haciz ihbarnamesinde istenen paranın ödenmesine neden olan görevliler, görevlerini yapmakta özensiz davranıp, ihmal gösterdikleri için, doğan zararlardan, kendilerini çalıştıran üçüncü kişiye karşı sorumlu olurlar.¹⁰⁶⁹⁷

Ayrıca belirtelim ki; *kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle -7 gün içinde-* birinci haciz ihbarnamesine itiraz edememiş olan üçüncü kişi, «*gecikmiş itiraz*»da (İİK. mad. 65) bulunabilir (İİK. mad. 89/V, c: 1).

Üçüncü kişi ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmezse ne olur? Üçüncü kişi, gönderilen ikinci haciz ihbarnamesine yedi gün içinde -haciz ihbarnamesini gönderen icra dairesine- itiraz etmezse, *borcun zimmetinde sayılması* kesinleşir.

Gönderilen *ikinci haciz ihbarnamesine* karşı, süresinde «itiraz» hakkını kullanmayarak (ve «dava» açmayarak) haciz ihbarnamesinde istenen paranın ödenmesine neden olan görevliler, görevlerini yapmakta özensiz davranıp ihmal gösterdikleri için, doğan zararlardan, kendilerini çalıştıran üçüncü kişiye karşı sorumlu olurlar.¹⁰⁶⁹⁸

Üçüncü kişi, zimmetinde sayılması kesinleşen borcu icra dairesine ödemezse, kendisine **üçüncü haciz ihbarnamesi**^{10699 10700 10701} gönderilir.

¹⁰⁶⁹² Bknz: 12. HD. 26.12.1991 T. 5054/13838; 23.9.1987 T. 6865/9234

¹⁰⁶⁹³ Bknz: 12. HD. 18.5.1982 T. 4315/4589; 11.2.1981 T. 9148/1241

¹⁰⁶⁹⁴ Bknz: 12. HD. 1.5.1986 T. 11252/5143

¹⁰⁶⁹⁵ Bknz: 12. HD. 10.4.1992 T. 10664/4659

¹⁰⁶⁹⁶ Bknz: 12. HD. 15.4.2002 T. 6193/7856

¹⁰⁶⁹⁷ Bknz: 4. HD. 20.5.2002 T. 1610/6057; 18.3.2002 T. 12344/3117

¹⁰⁶⁹⁸ Bknz: 4. HD. 20.5.2002 T. 1610/6057

¹⁰⁶⁹⁹ Bknz: Basılı Örnek No: 2/a

¹⁰⁷⁰⁰ İİK. mad. 89/III'de; üçüncü kişiye bu aşamada gönderilecek bildirim için üçüncü haciz ihbarnamesi terimi yerine bildirim sözcüğü kullanılmış ise de, bundan maksat «üçüncü haciz ihbarnamesi»dir...

¹⁰⁷⁰¹ Bu (yeni) düzenlenenin eleştirisi için bknz: KARSLI, A. İcra ve İflâs Kanunu'nun 89. Maddesinde 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler (Yeditepe Üniv. Huk. Fak. D. 2004, c: 1, S: 2, s: 413)

Bu ihbarnamede «Yönetmeliğin 42 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki bilgiler yer alır. Bunun dışında ikinci haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihi; malın üçüncü kişinin elinde veya borcun zimmetinde sayıldığı, ayrıca üçüncü kişinin bu ihbarnamenin tebliğinden itibaren onbeş gün içinde borcu icra dairesine ödemesi, malı aynı sürede teslim etmesi, ihbarnamenin tebliğinden itibaren onbeş gün içinde takibin yapıldığı veya kendi yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde menfi tespit davası açabileceği ve bu davayı açtığına dair belgeyi, bu bildirim yapıldığı tarihten itibaren yirmi gün içinde, ilgili icra dairesine vermesi; dava açmaz veya dava açtığını gösterir belgeyi vermezse ihbarnamenin tebliğinden itibaren onbeş gün içinde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi veya elinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi gereği, aksi halde cebri icra yolu ile borcun tahsil edileceği veya malın aynen alınacağı ihtarı yazılır.

Bu ihbarname ile İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu maddesinin üç, dört ve beşinci fıkraları hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir.» (Yön. mad. 44)

Ayrıca belirtelim ki; kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle -7 gün içinde- ikinci haciz ihbarnamesine itiraz edememiş olan üçüncü kişi «gecikmiş itiraz»da (İİK. mad. 65) bulunabilir (İİK. mad. 89/V, C: 1).

Kendisine üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilen (tebliğ edilen) -ve ihbarnamede istenen borcu (malı) onbeş gün içinde icra dairesine yatırmayan (teslim etmeyen)- üçüncü kişi onbeş gün içinde ya olumsuz tesbit davası açmaz veya olumsuz tesbit davası açar.

a) Eğer üçüncü kişi onbeş gün içinde olumsuz tesbit davası açmazsa; o zaman «borcun zimmetinde, malın yedinde (elinde) sayılmış olması» kesinleşir.¹⁰⁷⁰²

Hemen belirtelim ki; İİK. 89 uyarınca gönderilen haciz ihbarnamelerine süresinde «itiraz» etmeyen ve «dava» hakkını süresinde kullanmayarak üçüncü kişinin ödemede bulunmasına neden olan görevliler, görevlerini yapmakta özensiz davranıp ihmal gösterdikleri için, doğan zarardan kendilerini çalıştıran üçüncü kişiye karşı sorumlu olurlar.¹⁰⁷⁰³

Bu durumda, üçüncü kişinin sorumluluğunun -özellikle işleyen faizler bakımından- kapsamı nedir? **Yüksek mahkeme** bu konuyla ilgili olarak;

- «İkinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesinin gönderilmesine rağmen ihbarnamede belirtilen borcu icra dosyasına yatırmamış olan üçüncü kişinin, birinci haciz ihbarnamesinde belirtilen borç tutarına, ikinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesinin tebliğinden sonra tahakkuk edecek yasal temerrüt faizi ile birlikte yatırmak zorunda olduğunu, takip borçlusuna açısından geçerli olan faiz oranının üçüncü kişinin zimmetinde sayılan bedele de ayrıca uygulanmayacağını»¹⁰⁷⁰⁴

- «Alacaklı tarafca üçüncü kişiye çıkarılan birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerinin icra mahkemesine iptali halinde, bu ihbarlara dayalı olarak üçüncü kişinin icra veznesine yatırdığı parayı alacaklıdan muhtıranın kendisine tebliğ tarihinden itibaren 3095 sayılı Kanunun değişik 2. maddesinde öngörülen avans faizi ile birlikte talep edebileceğini, icra veznesine paranın yatırıldığı tarihten muhtıranın tebliğ tarihine kadar uğradığı zarar için üçüncü kişinin ayrıca mahkemede dava açma hakkının saklı olduğunu»¹⁰⁷⁰⁵

- «Haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişinin borçlu aleyhindeki takipte istenen faiz oranına şikayet yolu ile itiraz edemeyeceğini»¹⁰⁷⁰⁶

- «Haciz ihbarnamesi üzerine, bankada paranın bloke edilmesi, 'icraya yapılan ödeme' (İİK. 12) niteliğinde olmadığından, alacaklının bankadaki paranın icra kasasına girdiği tarihe kadar faiz talep edebileceğini»¹⁰⁷⁰⁷

¹⁰⁷⁰² Bknz: HGK. 25.6.1982 T. 11-1578/746

¹⁰⁷⁰³ Bknz: 4. HD. 20.5.2002 T. 1610/6057; 18.3.2002 T. 12344/3117

¹⁰⁷⁰⁴ Bknz: 12. HD. 11.3.2005 T. 1972/5138, 12.2.2004 T. 25067/2503, 22.10.2000 T. 19786/20615

¹⁰⁷⁰⁵ Bknz: 12. HD. 5.2.2002 T. 940/2284

¹⁰⁷⁰⁶ Bknz: 12. HD. 3.7.2001 10918/11992, 22.1.1991 T. 14.231/479

¹⁰⁷⁰⁷ Bknz: 12. HD. 6.12.1993 T. 15048/19016

- «Üçüncü kişinin temerrüt faiz sorumluluğunun, ikinci (şimdi; üçüncü) ihbarname ile istenen ödemenin yapılması gereken tarihte yapılmaması ile başlayacağını»¹⁰⁷⁰⁸

belirtmiştir.

Üçüncü kişi, olumsuz tespit davası açma süresi içinde borcu icra dairesine ödemez, malı teslim etmezse, alacaklının istemi üzerine, üçüncü kişinin zimmetinde sayılan borç için, bunu karşılamaya yetecek kadar malları haczedilir¹⁰⁷⁰⁹ ve bu malların paraya çevrilmesi sonucunda elde edilecek paradan takip alacaklısının alacağı ödenir. Eğer, bir taşınır mal, üçüncü kişinin elinde (yedinde) sayılmışsa, bu mal icra dairesi tarafından kendisinden zorla alınır. Taşınır malın aynen teslimi mümkün olmazsa, alacaklı icra mahkemesine başvurarak, malın değerinin üçüncü kişi tarafından ödenmesine karar verilmesini isteyebilir (İİK. m.89/VI). Takip, bir ilâma dayanıyor ve ilâmda, «malın aynen olmadığı takdirde, bedelin tahsiline» karar verilmişse, yani malın kıymeti ilâmda belirtilmiş bulunuyorsa, artık icra mahkemesine başvurmaya gerek kalmaz.¹⁰⁷¹⁰ Bu belirli kıymet (değer) üzerinden, icra memurunca alacaklının istemi üzerine hacze gidilir..

Alacaklının ikinci haciz ihbarnamesindeki onbeş günlük sürenin bitiminden itibaren bir sene içinde, icra dairesine başvurarak, «zimmetinde sayılan borcun üçüncü kişiden zorla alınmasını» istemesi gerekir. Aksi halde, üçüncü kişinin zimmetinde sayılan alacak üzerindeki haciz kalkar (İİK. mad. 106, 110).¹⁰⁷¹¹

Üçüncü kişi, kendisinden zorla alınıp takip alacaklısına ödenmesi üzerine borçluya karşı ve/veya ancak *alacaklı kötüniyetli ise alacaklıya karşı* dava açarak «ödemek zorunda kaldığı paranın geri verilmesini» isteyebilir (İİK. mad. 89/V, c: 2). Bu olanak, üçüncü kişiye, 4949 sayılı Kanun ile -17.7.2003 tarihinde yapılan değişiklikle- «...*haciz ihbarnamesine itiraz etmediği için gerçekte borçlunun kendisinde (ya da; teslim etmek) zorunda kalan üçüncü kişinin daha sonra hem «borçlu» hem de «kötüniyetli alacaklı» hakkında dava açarak «ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini isteyebileceği» öngörülmüştür. Bu suretle, basında; «89 mafyası» adı verilen bazı kötüniyetli kişilerin pek çok banka şubesine İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu maddesine göre haciz ihbarnamesi göndererek, süresi içinde bu ihbarnamelere itiraz etmeyi ihmal eden şubelerin bu ihmalden yararlanarak (ya da; banka şubelerinde görevli bazı personelin gönderilen ihbarnameleri bankanın yetkili temsilcisine vermemelerini sağlayarak) haksız kazanç temin etme konusundaki çabalarının sonuçsuz kalması istenmiştir.*¹⁰⁷¹²

Üçüncü kişinin **kötüniyetli**¹⁰⁷¹³ **alacaklıya karşı** açtığı davanın dayanağı *haksız fiil* (TBK. mad. 49) olduğu halde **borçluya karşı** açtığı davanın dayanağı *sebepsiz zenginleşme* (TBK. mad. 77 vd.)'dir.¹⁰⁷¹⁴ Borçlu, alacaklı ile birlikte hareket etmişse, borçluya karşı açılan davanın hukuki sebebi aynı zamanda «haksız fiil» olur (TBK. mad. 61)... Ancak, «borçlu» ile «alacaklı» zorunlu dava arkadaşı değil ihtiyari dava arkadaşı olduklarından, üçüncü kişi yalnız borçlu veya kötüniyetli alacaklı aleyhine

¹⁰⁷⁰⁸ Bknz: 12. HD. 14.11.2000 T. 16839/17441, 7.12.1995 T. 15777/17455

¹⁰⁷⁰⁹ Bknz: 12. HD. 27.2.1986 T. 8701/2264

¹⁰⁷¹⁰ AKYAZAN, S. İcra ve İflâs Kanununun 89. Maddesi Üzerine Bir İnceleme (Ad. D. 1957/4, s: 354)

¹⁰⁷¹¹ KURU, B. El Kitabı, s: 412, dipn. 4d. - YAVAŞ, M. age. s: 55

¹⁰⁷¹² Bknz: KARSLI, A. tarafından sunulan «İcra ve İflâs Kanunu'nun 89. Maddesinde 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler» isimli bildiri hakkındaki «SORU ve CEVAPLAR» bölümünde, tarafımızdan yapılan açıklama (Yeditepe Üniv. Huk. Fak. D. 2005, c: 1, S: 2, s: 419 vd.)

¹⁰⁷¹³ Üçüncü kişiyi temsile yetkili bulunan kişi ile anlaşarak, onu kandırarak süresi içinde, haciz ihbarnamelerine itiraz etmemesini sağlayarak, borcun üçüncü kişi zimmetinde sayılmasını sağlayan alacaklı kötüniyetli sayılır... Haciz ihbarnamelerinin, üçüncü kişiyi temsile yetkili olan kişiye tebliğ edilmiş olması halinde, üçüncü kişi bundan haberdar olunca, yedi günlük şikayet süresi içinde hem «haciz ihbarnamelerinin kendisine tebliğ tarihinin, öğrenme tarihi olarak düzeltilmesi için» icra mahkemesine başvurmalı ve hem de öğrenme tarihine göre yedi gün içinde icra dairesine itirazda bulunmalıdır...

¹⁰⁷¹⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: YAVAŞ, M. age. s: 128 vd.

geri verme davası açabilir.¹⁰⁷¹⁵ **Yüksek mahkeme** “bu davanın bir yıl içinde açılabilceğini”¹⁰⁷¹⁶ belirtmiştir.

Doktrinde¹⁰⁷¹⁷ «üçüncü kişinin, zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemededen önce borçlu ile kötünietli alacaklı (veya sadece kötünietli alacaklı) aleyhine, alacaklıya borçlu olmadığına tesbiti için genel bir olumsuz tesbit davası açabileceği, bu genel olumsuz tesbit davasının sebebinin (dayandığı vakianın), bankanın onbeş günlük süreyi kaçırmış olması nedeniyle dava açma hakkını kaybetmiş olduğunu düzenleyen İİK. mad. 89/III, c: 4’deki özel olumsuz tesbit davasının sebebinden (dayandığı vakıalar, farklı olduğu, bu dava, borcun üçüncü kişinin zimmetinde sayılmasından sonra açıldığından, üçüncü kişinin zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödedikten sonra, icra veznesindeki bu paranın alacaklıya ödenmemesi için mahkemeden ihtiyati tedbir kararı verilmesini isteyebileceği (İİK. mad. 72/III), böyle bir ihtiyati tedbir kararı verilmemiş olması nedeniyle, üçüncü kişinin icra dairesine ödediği paranın, olumsuz tesbit davası devam ederken alacaklıya ödenmesi halinde, davanın geri alma davasına dönüşeceği» ifade edilmiştir...

b) Eğer üçüncü kişi onbeş gün içinde olumsuz tesbit davası açarsa (İİK. mad. 89/III, c: 3, c: 4)¹⁰⁷¹⁸, bu dava sonuçlanıncaya (bu konuda verilen karar kesinleşinceye) kadar, zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemeye zorlanamaz.¹⁰⁷¹⁹ Ancak bu sonucun doğması için, üçüncü kişinin, «onbeş gün içinde olumsuz tesbit davası açtığına dair mahkemeden alacağı belgeyi», üçüncü haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yirmi gün içinde takibin yapıldığı icra dairesine teslim etmesi gerekir (İİK. mad. 89/III, c: 4).¹⁰⁷²⁰

Açılan bu «olumsuz tesbit davası»nda;

aa) Yetkili mahkeme: Bu dava -İİK. mad. 89/III, c: 4’de açıklandığı gibi «takibin yapıldığı yerden»¹⁰⁷²¹ açılabilceği gibi, «üçüncü kişinin yerleşim yerindeki mahkemede»de açılabilir.

Ayrıca belirtelim ki, burada yetki kuralı kesin yetki olmadığı için, bu dava “davalı takip alacaklısının yerleşim yerindeki mahkemede” de açılabilir.¹⁰⁷²²

bb) Görevli mahkeme: Üçüncü kişinin zimmetinde sayılan borç miktarına göre, borcu kısmen kabul etmişse, itiraz ettiği miktara göre belirleneceğine ilişkin (HUMK. 8/I) kural yürürlükten kalkmış olan 1086 Sayılı HUMK açısından geçerliydi... 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 6100 Sayılı Yeni HMK’ nun 2. maddesinde “dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın mal varlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir” (HMK 2/1) denilmiş olduğundan, bundan böyle itirazın iptali davalarına alacak miktarına bakılmaksızın asliye hukuk mahkemelerinde bakılacaktır... Bu dava, icra mahkemesinde değil, genel mahkemede görülür.¹⁰⁷²³

Bu dava, genel mahkeme yerine yanlış olarak icra mahkemesinde açılmış ve bu mahkemece «görevsizlik kararı» verilmişse, 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girmiş olan yeni

¹⁰⁷¹⁵ KURU, B. El Kitabı, s: 413 – KARSLI, A. a.g. tebliğ, s: 415

¹⁰⁷¹⁶ Bknz: 4. HD. 24.03.2011 T. 2073/3143

¹⁰⁷¹⁷ KURU, B. El Kitabı, s: 413 vd.

¹⁰⁷¹⁸ Kamu icra hukukunda da “olumsuz tespit davası” -6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunun 79.maddesinde, 5479 sayılı Kanunla yapılan ve 08.04.2006 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikle- “menfi tespit davası” adıyla -İİK.’nun 89/III. hükmüne benzer şekilde düzenlenmiştir.

Kamu icra hukukunda “T a k i p t e n ö n c e olumsuz tespit davası” düzenlenmemiştir... Ayrıca, k a m u b o r ç l u s u n a d a böyle bir dava açma hakkı tanınmamıştır... (Ayrıntılı bilgi için bknz: KARAKOÇ, Y. Kamu İcra Hukukunda Menfi Tespit Davası “Haluk Konuralp Anısına Armağan, 2009, C: 2 s: 219-261)

¹⁰⁷¹⁹ Bknz: 12. HD. 12.6.2003 T. 11734/13957

¹⁰⁷²⁰ Bknz: 12. HD. 1.12.2000 T. 17587/18919; 23.12.1998 T. 963/1972

¹⁰⁷²¹ Bknz: 4. HD. 26.05.2011 T. 5861/5973

¹⁰⁷²² Ayrıntılı bilgi için bknz: YAVAŞ, M. age. s: 128 vd.

¹⁰⁷²³ Bknz: 12. HD. 15.2.2002 T. 1817/3391

HMK'nun 20/1 maddesi gereğince **iki hafta** içinde görevli genel mahkemeye (veya görevsizlik kararı vermiş olan icra mahkemesine) başvurulursa, dava süresinde, görevli mahkemede açılmış sayılır.¹⁰⁷²⁴

cc) Harç: Bu dava *maktu* harca bağlıdır (İİK. mad. 89/III, c: 8). 4949 sayılı Kanun ile -17.7.2003 tarihinde- yapılan değişiklikle kabul edilen bu hükümle, «*iyiniyetli üçüncü kişilerin kolaylıkla olumsuz tesbit davası açmak suretiyle, iddialarını ispatlaması olanağı getirilmiştir.*»^{10725 10726}

dd) Süre: Üçüncü kişi bu davayı, üçüncü haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren *onbeş gün içinde* açmak zorundadır (İİK. mad. 89/III, c: 3). Bu süre *hak düşürücü* olduğundan,¹⁰⁷²⁷ davanın süresinde açılıp açılmadığı mahkemece doğrudan doğruya araştırılır ve davanın süresinden sonra açıldığını saptayan mahkeme «süre yönünden reddine» karar verir.¹⁰⁷²⁸

Davacı (üçüncü kişi) bu davayı süresi içinde fakat görevsiz mahkemede (örneğin; icra mahkemesinde) açarsa, bu mahkemece verilen görevsizlik kararı üzerine davacı HMK. 20/1 uyarınca **iki hafta** içinde görevli mahkemeye (veya, görevsizlik kararı vermiş olan icra mahkemesine) başvurursa, davasını süresinde açmış sayılır¹⁰⁷²⁹

dd) Husumet: Bu dava *takip alacaklısına karşı* açılır.¹⁰⁷³⁰ 4949 sayılı Kanun ile -17.7.2003 tarihinde- yapılan değişiklik sırasında İİK. mad. 89/III hükmünde daha önce mevcut olan açıklık kaldırılmış ise de bunun maksatlı (kasdi) olduğu kabul edilmemeli ve bu davanın «takip alacaklısına karşı» açılması gerektiğinde tereddüde düşünülmemelidir.¹⁰⁷³¹

“Davalı” takip alacaklısı bu davayı, ‘takip borçlusuna’na ihbar edebileceği gibi, ‘takip borçlusuna’ da, açılan bu davaya fer’i müdahalede bulunabilir..

ee) İsbat yükü ve kanıtlar: Bu davada *ispat yükü*, davacı-üçüncü kişiye düşer.¹⁰⁷³²

Üçüncü kişi açtığı olumsuz tesbit davasında, «*takip borçlusuna borcu bulunmadığını*» (veya «*malın takip borçlusuna ait olmadığını*») kanıtlamak zorundadır. İsbatı gereken husus «olumsuz bir olay» olduğundan, ispat külfetinin yerine getirilmesi hayli zordur. Bu davada, takip borçlusunun da taraflarca istendiği takdirde, şahit olarak dinlenmesine bir engel yoksa da, hakim onun ifadesini takdir ederken çok dikkatli davranmak zorundadır.¹⁰⁷³³ Borçlunun borçlusuna, üçüncü kişiyle anlaşarak, alacaklıya zarar vermek amacı ile, haciz ihbarnamesinden sonra üçüncü kişiye makbuz vermesi mümkün olduğundan, bu davada, üçüncü kişiden ödemeyi kanıtlamak için ileri süreceği adi makbuzlar hakkında, HUMK. mad. 299'daki «kesin tarihle ilgili» hükümler titizlikle uygulanmaktaydı.¹⁰⁷³⁴ Hemen belirtelim ki, HUMK. 299/II hükmü, yeni HMK.'de yer bulmamışsa da, unutulmuş bu hükmün bugün de aynı şekilde uygulanması gerekmektedir. Davacı durumundaki üçüncü kişi, bir banka ise, onun ispat külfetini yerine getirmesi daha kolay olur. Çünkü, bankalar her türlü işlemleri belgelendirmek ve kayıtlara geçirmek zorundadırlar. Davacı banka, «takip borçlusunun bankada parası olduğunu ve fakat bu paranın

¹⁰⁷²⁴ Bknz: HGK. 19.11.2003 T. 3-737/700

¹⁰⁷²⁵ Bknz: 4949 sayılı Kanuna ait Hükümet Gerekeçesi

¹⁰⁷²⁶ Bu düzenlemenin eleştirisi için bknz: KARSLI, A. ag. tebliğ, s: 414

¹⁰⁷²⁷ Bknz: 4. HD. 09.05.2012 T. 5008/7144; 19. HD. 30.10.1995 T. 1160/8994; 28.11.2012 T. 11571/17838

¹⁰⁷²⁸ Bknz: 4. HD. 4.3.2002 T. 11436/2308

¹⁰⁷²⁹ Bknz: HGK. 19.11.2003 T. 3-737/700

¹⁰⁷³⁰ Bknz: 12. HD. 28.3.1995 T. 4564/4462 – 19. HD. 22.10.1993 T. 6982/6909; 12. HD. 6.5.1991 T. 11719/5543

¹⁰⁷³¹ KURU, B. El Kitabı, s: 417

¹⁰⁷³² Bknz: 4. HD. 30.10.2003 T. 7256/12482; 10.4.2002 T. 3926/4511; 19. HD. 28.4.1997 T. 2717/4231 vb.

¹⁰⁷³³ POSTACIOĞLU, İ. a.g.e. s: 459 – BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, s: 254

¹⁰⁷³⁴ KURU, B. İcra Hukuku, s: 219, dipn. 18

birinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce, borçluya ödendiğini» ileri sürerse, o zaman, bankanın bu iddiasını ispat etmesi gerekir. Banka, borçlunun parasını, birinci haciz ihbarnamesinin bankaya tebliğ edildiği gün ödemiş ise, bu ödemenin, haciz ihbarnamesinin tebliğinden önceki bir saatte yapıldığını ispat yükü gene bankaya düşer. Banka, birinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğ edildiği saati, tebliğ tutanağı üzerine koyduğu «tebliğ saati» -bankaların, haciz ihbarnamelerini alırken, tebliğ tutanağına (mazbatasına) tebliğ edildiği saat ve dakikayı yazmaları bu nedenle çok yerinde olur- ile kanıtlayabilir. Borçluya yapılan ödemenin, bu saatten daha önce olduğunu ise, o günkü kasa föyü,ediye fişi numarası ve nihayet tanık ile kanıtlayabilir.¹⁰⁷³⁵

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak; «*İİK. 89/III'e göre açılan olumsuz tespit davasında 'birinci haciz ihbarnamesi'nin tebliğinden önce bu borcun haricen alacaklıya ödendiğini' gösteren ibranamenin, ibranameye taraf olmayan üçüncü kişileri bağlamayacağı*»¹⁰⁷³⁶ belirtmiştir.

ff) Konusu: «*Üçüncü kişi-davacının, takip borçlusuna hiç ya da haciz ihbarnamesi ile haczedilen miktarda borcu bulunmadığı*» (başka bir deyişle; «*takip borçlusunun, davacı üçüncü kişide hiç veya haciz ihbarnamesi ile haczedilen miktarda alacağının (parasının, taşınır malının) bulunmadığı*»nın tesbitine ilişkindir. Bu davada, «davacı-üçüncü kişinin, davalı-alacaklıya borcu bulunmadığının tesbiti» istenemez...¹⁰⁷³⁷

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «*İİK. 89/III uyarınca açılan olumsuz tespit davasında, icra mahkemesince ikinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesinin iptaline karar verildiğinin anlaşılması halinde, mahkemece 'istemin kabulüne' değil, 'uyuşmazlıkla ilgili olarak karar verilmesine yer olmadığına' şeklinde hüküm kurulması gerekeceğini*»¹⁰⁷³⁸

√ «*Bankadaki hesabın borçluya değil de, borçlunun küçük çocuklarına ait olduğunun anlaşılması halinde, küçük de olsalar borçlunun çocuklarının ayrı kişilik sahibi olması nedeniyle, bankanın açtığı olumsuz tespit davasının kabulü gerekeceğini*»¹⁰⁷³⁹

belirtmiştir.

Her davada olduğu gibi, bu davanın da dinlenebilmesi için, davacının olumsuz tespit davasını açmakta *hukuki yararının* bulunması gerekir. **Yüksek mahkeme;**

√ «*İİK. 89 gereğince gönderilen haciz ihbarnamelerinin usulüne uygun olmaması halinde, üçüncü kişinin olumsuz tespit davası açmakta hukuki yararının bulunmadığını*»¹⁰⁷⁴⁰

√ «*Gönderilen birinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmiş olan üçüncü kişiye gereksiz yere ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin 'şikayet' yoluyla icra mahkemesine başvurarak ikinci haciz ihbarnamesinin iptal ettirebileceği gibi, İİK. 89/III uyarınca genel mahkemeye başvurarak olumsuz tespit davası da açabileceğini, açtığı davanın 'hukuki yarar bulunmadığı' gerekçesiyle reddedilemeyeceğini*»¹⁰⁷⁴¹

belirtmiştir...

gg) Davanın sonuçları: *aaa- Davacı-üçüncü kişi, açtığı olumsuz tespit davasını kazanırsa; zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemekten kurtulur.*

Mahkeme, birinci haciz ihbarnamesine süresinde itiraz etmeyerek davanın açılmasına davacının neden olduğu durumlarda davacı lehine -kural olarak- *yargılama gideri ve vekalet ücreti* hükmetmez. Uygulamada bunun için ayrıca, davalının ilk oturumda aleyhine

¹⁰⁷³⁵ KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 35 vd. – Bankalardaki Mevduatın Haczi, 2002, s: 73 vd.

¹⁰⁷³⁶ Bknz: HGK. 9.4.2003 T. 4-267/277

¹⁰⁷³⁷ Bknz: 19. HD. 20.4.2004 T. 7411/4616

¹⁰⁷³⁸ Bknz: 4. HD. 9.7.2003 T. 3716/9093

¹⁰⁷³⁹ Bknz: 11. HD. 24.11.1987 T. 3903/6520

¹⁰⁷⁴⁰ Bknz: 19. HD. 20.9.2004 T. 844/8947

¹⁰⁷⁴¹ Bknz: 4. HD. 10.3.2004 T. 13585/3042; 12.6.2002 T. 2627/7244

açılan davayı kabul etmesi de aranmaktadır. Buna karşın, birinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz ettiği halde, davalı kanuna aykırı olarak davacı-üçüncü kişiye ikinci ve üçüncü haciz ihbarnamesi göndererek, davanın açılmasına kendisi neden olmuşsa, açılan davayı kabul eden mahkemenin ayrıca davacı lehine *-nisbi- vekalet ücreti*¹⁰⁷⁴² takdir ederek, yargılama giderlerinin de davalıdan tahsiline karar vermesi gerekir.

Ancak, İİK. mad. 89/III’de ayrıca öngörülmediği için, «davanın kabulüne» karar veren mahkeme ayrıca davacı lehine *yüzde yirmiden aşağı olmamak üzere bir tazminata hükmedemez.*¹⁰⁷⁴³

bbb- Davacı-üçüncü kişi, açtığı olumsuz tespit davasını kaybederse; zimmetinde sayılan borcu (yedinde sayılan malı) icra dairesine ödemek (teslim etmek) zorunda kalır.

Mahkeme, davacı-üçüncü kişinin, davalı lehine takdir edilen *nisbi vekalet ücreti ile yargılama giderlerini* ödemesine ve ayrıca -İİK. mad. 89/III, c: 7 uyarınca- dava konusu alacağın *yüzde yirmisinden az olmamak üzere bir tazminata* da -kendiliğinden- hükmeder.¹⁰⁷⁴⁴ Mahkemenin bu tazminata hükmedilebilmesi için, davalı-alacaklının bunu talep etmiş olmasına gerek yoktur. Bu tazminat, «üçüncü kişinin, kötüniyetle olumsuz tespit davası açıp, takibi sürüncemede bırakmasına engel olmak için»¹⁰⁷⁴⁵ kabul edilmiştir.

Olumsuz tespit davasının reddine ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesine kadar, üçüncü kişi, zimmetinde sayılan borcu (ya da malı) ödemeye (teslim etmeye) zorlanmalıdır. Çünkü, İİK. 89/III, c: 4 hükmü, HMK. mad. 367’e ayrık durum (istisna) teşkil eder.¹⁰⁷⁴⁶

Açtığı olumsuz tespit davasını kaybeden üçüncü kişi, «takip borçlusuna» aleyhine bir sebepsiz zenginleşme (TBK. mad. 77 vd.) davası açabilir. Çünkü, olumsuz tespit davasında verilen hüküm, o davada taraf olamayan takip borçlusuna «kesin hüküm» itirazında bulunma (HMK. mad. 303) hakkını vermez.¹⁰⁷⁴⁷

Asıl borçlu tarafından dava konusu borcun alacaklıya ödenmesi nedeniyle, üçüncü kişinin açtığı olumsuz tespit davası konusuz kalırsa, mahkemenin davanın açılmasına kimin sebebiyet verdiğini yani davanın haksız olarak açılıp açılmadığını araştırıp yargılama giderlerine (ve bu arada vekalet ücretine) ona göre hükmetmesi gerekir. Örneğin, davacı üçüncü kişi, kendisine gönderilen «birinci haciz ihbarnamesi»ne -7 gün içinde- itirazda bulunmadığı için -bu kusurlu davranışı sonucunda- «ikinci haciz ihbarnamesi» gönderilmesinden sonra «olumsuz tespit davası» açmışsa, dava sırasında, asıl borçlu tarafından takip (ve dava) konusu borcun alacaklıya ödenmesi üzerine konusuz kalan olumsuz tespit davası nedeniyle, davacı üçüncü kişi lehine yargılama giderine hükmedilmemesi, bilakis, yargılama giderlerinin davacı üçüncü kişi üzerinde bırakılması gerekir.¹⁰⁷⁴⁸

Yüksek mahkeme, özellikle davanın açılmasına kimin neden olduğunu da irdeleyerek, bu tür uyuşmazlıklarda hükmedilecek (*nisbi*) *vekalet ücreti* ile *yargılama giderleri* hakkında;

√ “İİK. 89/III uyarınca açılan menfi tespit davasının ‘süre aşımı’ nedeniyle reddedilmesi halinde, davalı lehine ‘nisbi’ değil ‘maktu’ vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini”¹⁰⁷⁴⁹

¹⁰⁷⁴² Bknz: 4. HD. 26.04.2011 T. 4708/4679

¹⁰⁷⁴³ Bknz: 4. HD. 23.1.2001 T. 8753/528

¹⁰⁷⁴⁴ Bknz: 19. HD. 7.3.2002 T. 6740/1516; 4. HD. 7.1.2002 T. 9265/506; 31.10.2001 T. 10703/10430

¹⁰⁷⁴⁵ Bknz: Adalet Komisyonu Raporu Gerekeçesi

¹⁰⁷⁴⁶ KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haciz, 1977, s: 39 – age. C: 1, s: 725

¹⁰⁷⁴⁷ KURU, B. age. C: 1, s: 726

¹⁰⁷⁴⁸ Ayni görüşte: PAKEL, N. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin İİK’nun 89. Maddesi Hükümüne İlişkin Bir Kararı

¹⁰⁷⁴⁹ Bknz: 4. HD. 14.07.2011 T. 8173/8382

√ “İİK. 89/III uyarınca açılmış olan menfi tespit davasının mahkemece ‘hukuki yarar yokluğu’ nedeniyle reddedilmesi halinde, davalı lehine ‘nisbi’ değil ‘maktu’ vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini”¹⁰⁷⁵⁰

√ “İİK. 89/III uyarınca açılacak menfi tespit davası sonucunda ‘maktu’ değil ‘nisbi’ vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini”¹⁰⁷⁵¹

√ “Birinci haciz ihbarnamesine süresinde itiraz etmemekle davanın açılmasına davacının kendisinin sebebiyet verdiği durumlarda, dava sonunda davalının yargılama gideri ve vekalet ücreti ile sorumlu tutulamayacağını”¹⁰⁷⁵²

√ “Davacının birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmemesi üzerine, davacıya davalı tarafından ikinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesi gönderilmesinden sonra davacının açtığı olumsuz tespit davasına davalının sebebiyet vermiş sayılmayacağını ancak bu dava sonucunda davalının yargılama gideri ve vekalet ücretinden sorumlu tutulmaması için davalının ilk oturumda davayı kabul etmiş olması gerekeceğini”¹⁰⁷⁵³

√ “Birinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz eden üçüncü kişiye ikinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesi gönderen ve bu suretle aleyhine olumsuz tespit davası açılmasına neden olan davalının yargılama giderleri ve vekalet ücretinden sorumlu tutulması gerekeceğini”¹⁰⁷⁵⁴

√ “Üçüncü kişi tarafından 89/I haciz ihbarnamesinin iptali için şikayet yoluna gidilmiş olması halinde, bu şikayetin sonucu belirlenerek yargılama gideri yönünden bir karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁷⁵⁵

√ “İkinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesinin iptaline ilişkin icra mahkemesi kararının kesinleşmesi ile, üçüncü kişiye ikinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesi gönderilmesinin haksız olduğunun anlaşılması nedeniyle, süresi içinde olumsuz tesbit davası açmak zorunda kalan davacı yararına yargılama gideri ve vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini”¹⁰⁷⁵⁶

√ “İcra mahkemesince ‘birinci haciz ihbarnamesine yapılan itirazın süresinde olduğunu, bu nedenle ikinci (ve üçüncü) haciz ihbarnamesinin iptaline’ karar verilen durumlarda, üçüncü kişi tarafından açılan olumsuz tesbit davasının konusunun kalmamış olacağını, bu durumda mahkemece ‘davanın konusuz kalması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığı’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini, ancak davalının -ikinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesi göndermiş olması nedeniyle- yargılama giderlerinden sorumlu tutulması gerekeceğini”¹⁰⁷⁵⁷

√ “İlk oturumda ‘aleyhine açılan olumsuz tesbit davasını kabul etmediğini’ bildirmiş olan davalının daha sonra davayı kabul etmiş olmasının, aleyhine yargılama gideri ve vekalet ücreti hükmedilmesini önlemeyeceğini”¹⁰⁷⁵⁸

√ “Yanlı (tüzel kişiliği olmayan) kişiye gönderdiği haciz ihbarnamesinin iptali nedeniyle aleyhine olumsuz tesbit davası açılmasına neden olan davalının yargılama giderleri ve vekalet ücreti ile sorumlu tutulması gerekeceğini”¹⁰⁷⁵⁹

√ “Birinci (ve ikinci) haciz ihbarnamesine süresinde itiraz edilmemesi nedeniyle, davacıya ikinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesi göndermiş olan davalının, dava açılmasına sebebiyet vermemiş ise de, duruşmaya gelip ilk oturumda davayı kabul etmemiş

¹⁰⁷⁵⁰ Bknz: 4. HD. 14.06.2011 T. 7282/7700

¹⁰⁷⁵¹ Bknz: 4. HD. 26.04.2011 T. 4708/4679

¹⁰⁷⁵² Bknz: 19. HD. 13.9.2004 T. 745/8640; 24.3.2000 T. 109/2097; 4. HD. 23.12.1999 T. 9391/11484

¹⁰⁷⁵³ Bknz: 4. HD. 1.7.2004 T. 1361/8720; 17.9.2003 T. 4515/10134; 25.4.2003 T. 15101/5313

¹⁰⁷⁵⁴ Bknz: 4. HD. 28.6.2004 T. 1897/8431; 24.6.2004 T. 7157/8324; 26.1.2004 T. 11595/549

¹⁰⁷⁵⁵ Bknz: 19. HD. 10.6.2004 T. 10480/6981

¹⁰⁷⁵⁶ Bknz: 19. HD. 10.6.2004 T. 5451/7055; 6.7.1995 T. 9934/6235

¹⁰⁷⁵⁷ Bknz: 4. HD. 22.3.2004 T. 9311/3559

¹⁰⁷⁵⁸ Bknz: 4. HD. 23.2.2004 T. 12659/2048

¹⁰⁷⁵⁹ Bknz: 4. HD. 19.1.2004 T. 10396/90

olması halinde -HMK. 312/2 gereğince- yargılama giderlerinden sorumlu tutulması gerekeceğini¹⁰⁷⁶⁰

√ “Birinci haciz ihbarnamesine verdiği cevabı, takibin yapıldığı icra dairesi yerine başka bir icra dairesine göndererek kendisine ikinci (ve üçüncü) haciz ihbarnamesi gönderilmesine sebebiyet veren davacının, birinci haciz ihbarnamesine verdiği cevabın hukuki sonuç doğurmayacağını ve davacının açtığı olumsuz tesbit davasını ilk oturumda kabul eden davalının yargılama gideri ve vekalet ücretinden sorumlu tutulamayacağını¹⁰⁷⁶¹

√ “Kendisine gönderilen birinci haciz ihbarnamesi üzerine hesaplarında mevcut olduğunu bildirdiği miktardan daha fazlası için ikinci haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişinin bu yanlışlığın düzeltilmesi için icra mahkemesine şikayette bulunma imkanının bulunmasının, genel mahkemede alacaklıya karşı olumsuz tesbit davası açmasına engel teşkile etmeyeceğini ve dava sonucunda davacı lehine yargılama gideri ve vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini¹⁰⁷⁶²

√ “Davanın konusuz kaldığı durumlarda mahkemece ‘davanın esası hakkında bir karar verilmesine yer olmadığına’ şeklinde hüküm kurulması ve davanın açılmasına davalının neden olduğu durumlarda yargılama giderlerinin davalıya yüklenmesinin doğru olacağını¹⁰⁷⁶³

√ “Davacının birinci haciz ihbarnamesine karşı yaptığı itirazın dosyaya süresinde girmemesi nedeniyle, davacıya ikinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesi gönderen davalının eyleminde hukuka aykırılık bulunmadığından ve davalı kendisine karşı olumsuz tesbit davası açılmasına sebebiyet vermediğinden, davalının vekalet ücreti ve yargılama gideriyle sorumlu tutulamayacağını¹⁰⁷⁶⁴

√ “İİK. 89/III gereğince üçüncü şahıs tarafından açılan olumsuz tesbit davasında takip borçlusuyasal hasım olmadığından, yargılama gideri ve vekalet ücretinden sorumlu tutulamayacağını¹⁰⁷⁶⁵

√ “Üçüncü kişiye ikinci (şimdi; üçüncü) haciz ihbarnamesi gönderten alacaklıya, üçüncü kişinin birinci haciz ihbarnamesine yaptığı itirazın geç tebliğ edilmiş olması halinde, olumsuz tesbit davasının davacının lehine sonuçlanması durumunda davacı lehine yargılama gideri ve vekalet ücreti takdir edilemeyeceğini¹⁰⁷⁶⁶

√ “Cevap dilekçesinde davayı reddeden davalı tarafın yargılama sırasında davayı kabul etmiş olması halinde, yargılama gideri ve vekalet ücretinden sorumlu olacağını¹⁰⁷⁶⁷

√ “Birinci haciz ihbarnamesine itiraz eden borçlunun, itiraz dilekçesini yanlış icra dairesine göndererek, ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmesine neden olduktan sonra, olumsuz tesbit davasının -takip konusu borçlu borçlu tarafından ödenmesi nedeniyle- ‘konusuz kaldığından reddi’ halinde, vekalet ücreti ve yargılama giderlerinin, davanın açılmasına sebebiyet veren davacıya yüklenmesi gerekeceğini¹⁰⁷⁶⁸

belirtmiştir.

c- Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine itiraz ederse: Üçüncü kişi, kendisine gönderilen birinci haciz ihbarnamesine, yedi gün içinde itiraz edebilir.

Üçüncü kişinin, birinci haciz ihbarnamesini aldığı tarihten itibaren -aldığı gün sayılmayarak- 7 gün içinde, itirazını icra dairesine ulaştırmak zorundadır. *Posta ile itirazın*

¹⁰⁷⁶⁰ Bknz: 4. HD. 25.12.2003 T. 10030/15313; 8.7.2003 T. 4411/9062

¹⁰⁷⁶¹ Bknz: 4. HD. 13.11.2003 T. 8215/13328

¹⁰⁷⁶² Bknz: 4. HD. 22.9.2003 T. 4804/10339

¹⁰⁷⁶³ Bknz: 4. HD. 14.4.2003 T. 3960/4588

¹⁰⁷⁶⁴ Bknz: 4. HD. 20.1.2003 T. 10351/514

¹⁰⁷⁶⁵ Bknz: 19. HD. 20.10.2000 T. 7191/6996

¹⁰⁷⁶⁶ Bknz: 19. HD. 21.12.1995 T. 3312/11218

¹⁰⁷⁶⁷ Bknz: 19. HD. 9.11.1995 T. 1322/9476

¹⁰⁷⁶⁸ Bknz: 11. HD. 12.3.1984 T. 1296/1390

gönderilmesi halinde, postada geçecek süre, 7 güne eklenmez.¹⁰⁷⁶⁹ Eğer üçüncü kişi, takibin yapıldığı ve birinci haciz ihbarnamesini gönderen icra dairesinden başka bir yerde (il ya da ilçede) ise, bulunduğu yerdeki icra dairesine de itirazını -7 gün içinde- yapabilir ve bu itiraz da süresinde sayılır.¹⁰⁷⁷⁰

Üçüncü kişi itirazını, *dilekçe ile veya icra tutanağına geçirilecek sözlü beyan ile* yapabilir. *Telefonla* yapılacak itiraz geçerli olmaz.¹⁰⁷⁷¹

Eğer, üçüncü kişi, *icra dairesi yerine -hatalı olarak- icra mahkemesine* başvurursa, bu başvurusu, birinci haciz ihbarnamesinin kesinleşmesini -ve kendisine ikinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesini- önlemez.^{10772 10773}

Üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmiş ancak *dosya numarasını belirtmemiş* ya da *yanlış belirtmiş* olması halinde,¹⁰⁷⁷⁴ bu hatalı davranış itiraz eden üçüncü kişi aleyhine sonuç doğurmayacağı gibi, üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine yönelik itirazının *dosyadan kaybolması*¹⁰⁷⁷⁵ veya itiraz dilekçesinin icra dairesine geliş tarihinin icra tutanağına yazılmaması¹⁰⁷⁷⁶ (sadece; dilekçe üzerine havale tarihinin yazılması ile yetinilmiş) olması, itiraz eden üçüncü kişi aleyhine sonuç doğurmaz, itirazı geçersiz hale getirmez...

Üçüncü kişinin bu itirazından hiçbir *harç* alınmaz.¹⁰⁷⁷⁷

Üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi *usulsüz olarak tebliğ edilmişse*; örneğin, haciz ihbarnamesi tüzel kişi olan üçüncü kişiyi temsile yetkili olmayan kişiye tebliğ edilmişse, üçüncü kişinin yetkili temsilcisi bu durumu öğrenir öğrenmez *7 günlük şikayet süresi içinde* hem icra mahkemesine başvurup, «haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinin, bundan haberdar olduğunu bildirdiği tarih olarak düzeltilmesini» talep etmeli ve hem de, öğrenme tarihine göre yine *7 günlük itiraz süresi içinde* icra dairesine başvurarak haciz ihbarnamesine itiraz etmelidir.

Yüksek mahkeme, bu konu ile ilgili olarak,

√ «*İkinci haciz ihbarnamesinin Tebligat Kanunu ile Tebligat Tüzüğüne uygun olarak tebliğ edilmemiş olması halinde, sonraki işlemlerin de geçersiz olacağını*»¹⁰⁷⁷⁸

√ «*İcra müdürlüğünce dosyanın infaz edilmiş olmasının, üçüncü kişinin 'birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerinin tebliğ işleminin usulsüz olduğu'na ilişkin şikayetinin dinlenmesine engel teşkil etmeyeceğini*»¹⁰⁷⁷⁹

√ «*Şikayetçinin «89/I ihbarına süresinde itiraz edildiğinden, 89/II ihbarının gönderilemeyeceği» yönündeki başvurusu üzerine icra mahkemesince 'tebligatın usulsüzlüğü'nden bahisle, '89/II ihbarının iptaline' karar verilemeyeceğini*»¹⁰⁷⁸⁰

√ «*89/I'e göre çıkarılmış olan ve usulsüz tebliğ edilen birinci haciz ihbarnamesine ilişkin tebligatın iptali isteminin 'şikayet' niteliğinde olduğu, istemin reddi halinde şikayetçinin tazminatla sorumlu tutulamayacağını*»¹⁰⁷⁸¹

¹⁰⁷⁶⁹ Bknz: 12. HD. 20.9.1990 T. 1718/8826, 4.6.1984 T. 4466/7042

¹⁰⁷⁷⁰ Bknz: 12. HD. 12.6.2003 T. 10991/14085

¹⁰⁷⁷¹ Bknz: 12. HD. 30.9.1993 T. 10020/14420

¹⁰⁷⁷² Bknz: 12. HD. 26.3.1991 T. 10058/3887; 28.9.1981 T. 5402/7071

¹⁰⁷⁷³ Karş: KURU, B. C: 1, s: 257 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 2002, s: 39

¹⁰⁷⁷⁴ Bknz: 12. HD. 12.12.2002 T. 24749/26346; 26.2.2001 T. 2651/3606; 2.2.2001 T. 687/1791

¹⁰⁷⁷⁵ Bknz: 12. HD. 15.1.2004 T. 23210/309

¹⁰⁷⁷⁶ Bknz: 12. HD. 25.2.1993 T. 12964/3511

¹⁰⁷⁷⁷ ÇUBUKGİL, O. İİK'nun 89. maddesinde Bahsolunan «Yazılı Beyan» İstida Olmayıp, Kaydiye Harcına Tabi Değildir. (ABD. 1956/1, s: 62)

¹⁰⁷⁷⁸ Bknz: 12. HD. 14.4.2004 T. 5089/9225

¹⁰⁷⁷⁹ Bknz: 12. HD. 21.6.2002 T. 11820/13417

¹⁰⁷⁸⁰ Bknz: 12. HD. 21.6.2002 T. 12133/13369; 4.6.2001 T. 8958/9927

¹⁰⁷⁸¹ Bknz: 12. HD. 29.4.1999 T. 5054/5584

√ « ‘Haciz ihbarnamelerinin usulsüz olarak tebliğ edilmiş olmaları ’ nedeniyle ‘iptaline karar verilmesi ’ istemiyle yapılan şikâyet üzerine icra mahkemesince ‘usulsüz tebliğ edilen ihbarnamelerin iptaline ’ değil ‘ihbarnamenin tebliğ tarihinin -şikâyetçinin bildirdiği tarih olarak- düzeltilmesine ’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini ve ‘birinci haciz ihbarnamesinin usulsüz tebliğ edildiğini ’ ileri süren 3. kişinin ayrıca öğrenme tarihine göre 7 gün içinde icra dairesine itirazda bulunmasının zorunlu olduğunu »¹⁰⁷⁸²

√ « ‘Haciz ihbarnamelerinin usulsüz olarak tebliğ edilmiş olduğu ’ hususunun, ihbarnamelerin öğrenilmesinden itibaren 7 gün içinde şikâyet yolu ile ileri sürülmesi gerekeceğini »¹⁰⁷⁸³

belirtmiştir...

Üçüncü kişi, icra dairesine yapacağı itirazda; «borcu olmadığını, borcun haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce ödendiğini», «borcun zamanaşımına uğradığını, vadesinin gelmediğini, malın elinde bulunmadığını, istihlâk edildiğini, kusuru olmaksızın telef olduğunu», «malın kendisine rehnedilmiş olduğunu, borçlunun kendisine olan borcu nedeniyle kendisindeki alacağın takas edildiğini, haciz konulan alacağın, hacizden önce başka bir kişiye temlik edilmiş olduğunu»¹⁰⁷⁸⁴ vb.» ileri sürebilir. Üçüncü kişinin ileri süreceği bu itiraz sebepleri, maddede; «...gibi bir iddiada ise» şeklinde, -teker teker sayılmayarak- belirtilmiştir.

√ «Haciz ihbarnamesi gönderilen bankanın ‘haczi istenilen hesaptaki para üzerinde kendisinin ‘rehin’, ‘hapis’ ve ‘takas’ hakkından sonra hüküm ifade etmek üzere haczin işlendiğini ’ bildirmesinin, ‘haciz ihbarnamesine itiraz ’ niteliğinde olduğunu»¹⁰⁷⁸⁵

√ «Borçlunun mevduatının haczi için ‘doğrudan haciz yazısı ’ gönderilen bankanın, bu haciz yazısına karşı ‘mevduat üzerinde rehin ve hapis hakları olduğunu ’ ileri sürmesinin ‘istihkak iddiası ’ niteliğinde olduğu, bu durumda icra müdürünün İİK.nun 99. maddesine göre işlem yapması gerekeceğini»¹⁰⁷⁸⁶

Yüksek mahkeme de çeşitli içtihatlarında, üçüncü kişinin hangi beyanlarının «itiraz» niteliğinde olduğunu açıklığa kavuşturmuştur. Gerçekten, **yüksek mahkemeye göre;**

√ «89. maddeye göre gönderilen ‘birinci haciz ihbarnamesi ’ne karşı ‘bankada bulunan mevduatın kullanılan kredinin teminatı olarak kendilerine rehinli olduğunu ’ bildiren üçüncü kişi bankanın bu beyanının haciz ihbarnamesine karşı ‘itiraz ’ niteliğinde olduğunu»¹⁰⁷⁸⁷

√ «Gönderilen ‘birinci haciz ihbarnamesi ’ne karşı ‘borçlu belediyeye ait paranın kamuya tahsisli olması nedeniyle bloke konulamadığı ’nı belirten bankanın bu beyanının İİK. 89/I anlamında ‘itiraz ’ niteliğinde olduğunu»¹⁰⁷⁸⁸

√ «89. maddeye göre gönderilen ‘birinci haciz ihbarnamesi ’ne karşı ‘borçlunun bankada... TL alacağı mevcut ise de bu alacak üzerine başka icra dairelerinin talepleri üzerine haciz talep edildiğini, bunun dışında borçlunun hiçbir hak ve alacağının bulunmadığını ’ bildiren üçüncü kişi bankanın bu beyanının haciz ihbarnamesine karşı ‘itiraz ’ niteliğinde olduğunu»¹⁰⁷⁸⁹

¹⁰⁷⁸² Bknz: 12. HD. 13.1.1995 T. 1000/1109; 20.1.1995 T. 37/365

¹⁰⁷⁸³ Bknz: 12. HD. 23.9.1993 T. 9846/13955; 14.1.1993 T. 10469/321

¹⁰⁷⁸⁴ Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bknz: YAVAŞ, M. age. s: 81 vd.

¹⁰⁷⁸⁵ Bknz: 12. HD. 20.12.2011 T. 10170/29941

¹⁰⁷⁸⁶ Bknz: 12 HD 03.06.2011 T. 2010-21646/2512; 15.06.2010 T. 2831/15252; 11.03.2010 T. 2009-23799/5702; 22.06.2009 T. 5402/13638; 14.10.2008 T. 13832/17317; 16.05.2008 T. 7745/10420; 03.03.2008 T. 1413/3939

¹⁰⁷⁸⁷ Bknz: 12. HD. 23.5.2011 T. 30333/10150; 17.11.2011 T. 5419/22625; 12.4.2005 T. 4671/7900; 8.3.2005 T. 1479/4670; 7.3.2005 T. 681/4626

¹⁰⁷⁸⁸ Bknz: 12. HD. 21.9.2004 T. 15432/19777; 28.11.2000 t. 17865/18548

¹⁰⁷⁸⁹ Bknz: 12. HD. 24.12.2002 T. 26656/27455

√ «Birinci haciz ihbarnamesini almış olan üçüncü kişinin icra dairesine verdiği ‘borçlu şirketin alacağına karşılık temlikler ve hacizler mevcut olduğundan, ilgili firmanın alacağı kaldığında bahse konu borç ödenmek üzere talebiniz sıraya konulmuştur’ şeklindeki beyanın ‘haciz ihbarnamesine itiraz’ niteliğinde olduğunu»¹⁰⁷⁹⁰

√ «Birinci haciz ihbarnamesine karşı üçüncü kişi banka tarafından verilmiş olan ‘borçlunun genel kredi sözleşmesine göre kefil olduğu ve muaccel hale gelen borcu nedeniyle teminat riskleri bulunduğu, bu riskler tasfiye olduğunda hesap bakiyesinde kalan meblağ olur ise gönderileceği’ şeklinde verilen cevabın ‘birinci haciz ihbarnamesine itiraz niteliğini taşıdığı’, cevabın doğru olup olmadığına İİK. 89/IV gereğince alınacakların icra mahkemesine yapacağı başvuru sonucunda belli olacağını»¹⁰⁷⁹¹

√ «Gönderilen haciz ihbarnamesine karşı ‘anonim ve limited şirket ortaklık payının haciz ihbarnamesi gönderilmek suretiyle haczedilemeyeceğini’ bildirerek haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olan üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesi gönderilemeyeceğini»¹⁰⁷⁹²

belirtmiştir...

Buna karşın, kendisine haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişi; «kendisinde bulunan borçluya ait paranın kanunen haciz edilemeyeceğini -örneğin; «borçlu belediyeye ait paranın kamu hizmetine tahsis edilmiş olduğunu»- ileri sürerek, bu para üzerine haciz koymaktan kaçınmaz. Çünkü bu durumda, «bu paranın haciz edilebilir edilemeyeceğini» takdir yetkisi, borçlunun şikayette bulunması halinde icra mahkemesine aittir. Bu konuda üçüncü kişinin karar verme (takdirde bulunma) yetkisi yoktur.¹⁰⁷⁹³

Belirtilen şekilde, birinci haciz ihbarnamesine etmiş olan üçüncü kişiye, ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmez.¹⁰⁷⁹⁴ Buna rağmen gönderilirse, üçüncü kişinin buna 7 gün içinde itirazda bulunma zorunluğu olmadığı gibi¹⁰⁷⁹⁵ icra memurunun bu hatalı işlemi, süresiz şikâyete (İİK. mad. 16/II) neden olur.¹⁰⁷⁹⁶

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «Usulsüz tebliğ olunan ‘2. haciz ihbarnamesi’ nin öğrenildiği tarihin ‘tebliğ tarihi’ olarak düzeltilmesine icra mahkemesince karar verilmiş olması ve üçüncü kişinin de bu tarihe göre haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olması halinde, üçüncü kişiye ‘3. haciz ihbarnamesi’ gönderilemeyeceğini»¹⁰⁷⁹⁷

√ «Borçlunun üçüncü kişi konumundaki bankadaki mevduatının, İİK. ’nin 106/II maddesi koşullarında “taşınır” hükmünde olduğu; üçüncü kişi bankaya gönderilen 1. haciz ihbarnamesine karşı, üçüncü kişinin itiraz süresi içinde “borçlunun kendisinde olan alacağı üzerinde rehin hakkı olduğunu” ileri sürmesinin, 1. haciz ihbarnamesine yönelik yapılmış bir “itiraz” niteliğinde olduğu, yapılan bu itiraza rağmen, üçüncü kişi bankaya “2. haciz ihbarnamesi” veya “haciz müzakeresi” gönderilemeyeceğini»¹⁰⁷⁹⁸

√ «Üçüncü kişinin gönderilmiş olan haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmesi halinde, kendisine bir sonraki haciz ihbarnamesi gönderilemeyeceği gibi, borç zimmetinde sayılarak sonraki işlemlerin de yapılamayacağını, buna yönelik şikâyetin süresiz olarak yapılabileceğini»¹⁰⁷⁹⁹

¹⁰⁷⁹⁰ Bknz: 4. HD. 6.5.2002 T. 12424/5417

¹⁰⁷⁹¹ Bknz: 12. HD. 16.4.2001 T. 5552/6520

¹⁰⁷⁹² Bknz: 12. HD. 25.2.1998 T. 1642/2237

¹⁰⁷⁹³ Bknz: 12. HD. 21.9.2004 T. 15432/19777; 10.6.2004 T. 10752/14712; 7.5.2002 T. 8546/9594

¹⁰⁷⁹⁴ Bknz: 12. HD. 5.4.2011 T. 25133/5582; 21.6.2011 T. 31513/12785; 1.6.2004 T. 10198/13983; 3.5.2004 T. 6917/10926; 20.10.2003 T. 16572/20419

¹⁰⁷⁹⁵ Bknz: 12. HD. 7.6.1999 T. 4441/5275

¹⁰⁷⁹⁶ Bknz: 12. HD. 30.3.2004 T. 5294/7520; 16.3.2004 T. 955/6162; 30.5.2002 T. 10213/11420

¹⁰⁷⁹⁷ Bknz: 12. HD. 13.12.2011 T. 10291/28461

¹⁰⁷⁹⁸ Bknz: 12. HD. 31.10.2011 T. 4991/20848

¹⁰⁷⁹⁹ Bknz: 12. HD. 21.06.2011 T. 2010-31513/12785

√ «Üçüncü kişi tarafından süresinde 1. haciz ihbarnamesine itiraz edilmiş olması halinde, üçüncü kişiye ‘2. haciz ihbarnamesi’ gönderilemeyeceğini, bu durumda alacaklının İİK. ’nin 89/IV maddesinde öngörülen haklardan yararlanabileceğini»¹⁰⁸⁰⁰

√ «1. haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmiş olan 3. kişiye, 2. ve 3. haciz ihbarnamelerinin gönderilemeyeceğini»¹⁰⁸⁰¹

√ «Gönderilen birinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmiş olan üçüncü kişiye, gereksiz yere ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin ‘şikâyet’ yoluyla icra mahkemesine başvurarak ikinci haciz ihbarnamesini iptal ettirebileceği gibi, İİK. 89/III uyarınca genel mahkemeye başvurarak olumsuz tesbit davası da açabileceği, açtığı davanın ‘hukuki yarar bulunmadığı’ gerekçesiyle reddedilemeyeceğini»¹⁰⁸⁰²

√ «Birinci haciz ihbarnamesine süresinde itiraz ettiği halde, kendisine ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmiş olan üçüncü kişinin, bu ihbarnamenin iptalini istemekte hukuki yararının bulunduğunu»¹⁰⁸⁰³

√ «Birinci haciz ihbarnamesine süresinde itiraz eden üçüncü kişiden (bankadan), «birinci haciz ihbarnamesinde belirtilen parayı icra dairesine yatırmaması»nın istenemeyeceği, aksi davranışın süresiz şikâyete neden olacağını»¹⁰⁸⁰⁴

belirtmiştir.

Burada hemen şu hususu vurgulayayım ki; birinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmiş olan üçüncü kişiye -hemen ya da kısa bir süre sonra- ikinci haciz ihbarnamesi gönderilemez ise de, borçlunun daha sonra ihbarnamesi gönderilemez ise de, borçlunun daha sonra -birinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesinden sonra- üçüncü kişide alacağı doğmuş olabileceğinden, oluşan duruma göre, üçüncü kişiye tekrar birinci haciz ihbarnamesi gönderilebilir.^{10805 10806}

Üçüncü kişi ikinci haciz ihbarnamesine itiraz ederse ne olur? Üçüncü kişiye, gönderilen birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmediği için -ikinci haciz ihbarnamesi gönderilir ve üçüncü kişi buna, -7 gün içinde- itiraz ederse (İİK mad. 89/III, c: 2), «birinci haciz ihbarnamesine itiraz»daki sonuçlar doğar.¹⁰⁸⁰⁷

İkinci haciz ihbarnamesine itiraz eden üçüncü kişiye, üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilemez. Bu durumdaki üçüncü kişi, haciz ihbarnamesi ile kendisinden istenen parayı ödemekten (taşınırlı teslimden) kurtulur.

Bu durumda, üçüncü kişinin verdiği cevabın doğru olmadığını yani üçüncü kişide borçlusunun alacağı bulunduğunu düşünen alacaklı ya icra mahkemesinde veya genel mahkemede dava açabilir:

X- a- Alacaklının icra mahkemesinde ceza ve tazminat davası açması (İİK. mad. 89/IV): Alacaklı, «üçüncü kişinin itirazının (icra dairesine verdiği cevabın) doğru olmadığını» icra mahkemesinde kanıtlayabilir.

Takibin yapıldığı yerdeki¹⁰⁸⁰⁸ icra mahkemesine¹⁰⁸⁰⁹ (İİK. mad. 348) -nisbi harç yatırarak- başvuran alacaklı;

a- aa) Üçüncü kişinin İİK. mad. 338/I’e göre cezalandırılmasını

10800 Bknz: 12. HD. 05.04.2011 T. 2010-25133/5582

10801 Bknz: 12. HD. 22.03.2011 T. 2010-23435/4243

10802 Bknz: 4. HD. 10.3.2004 T. 13585/3042; 12.6.2002 T. 2627/7277

10803 Bknz: 12. HD. 6.6.2003 T. 10670/13406; 17.3.1997 T. 2767/3191

10804 Bknz: 12. HD. 20.5.1993 T. 5136/9468

10805 Bknz: 12. HD. 30.12.2002 T. 26908/28046; 25.11.1999 T. 14341/15013; 3.10.1994 T. 10549/11539

10806 Karş: YAVAŞ, M. age. s: 95

10807 Bknz: 12.HD. 13.12.2011 T. 10291/28461; 21.6.2011 T. 31513/12785

10808 Bknz: 12. HD. 12.11.1981 T. 6862/8284; 15.1.1978 T. 1129/50

10809 Bknz: 4. HD. 26.01.2011 T. 637/693; 10.05.2010 T. 9741/5698

bb) Ayrıca, *tazminat*a (yani, takip borçlusuna olan borcunu, mahrum kalınan faizi ile birlikte¹⁰⁸¹⁰ icra dairesine yatırmaya) mahkum edilmesini ister.

b- Veya; sadece *tazminat*a mahkum edilmesini ister.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «*İİK. nun 89/IV maddesi hükmüne göre haciz ihbarnamesinin gönderildiği tarihte 3.kişi uhdesinde kesinleşen asliye hukuk mahkemesi kararı gereğince borçluya ait alacak bulunduğu anlaşılması halinde, icra mahkemesince alacaklının şikayetinin kabulüne karar verilmesi gerekeceğini*»¹⁰⁸¹¹

√ «*Haciz ihbarnamesine verilen cevabın gerçeğe aykırılığı iddiasıyla üçüncü kişinin cezalandırılması ve tazminat talebiyle açılan davaya icra mahkemesi tarafından ceza mahkemesi sıfatıyla bakılması gerekeceğinden; buna rağmen hukuk mahkemesi sıfatıyla yargılamaya devam edilerek sanığın beraatine ve tazminat isteminin reddine karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu*»¹⁰⁸¹²

√ «*Haciz ihbarnamesine verilen cevabın gerçeğe aykırılığı iddiasına dayalı tazminat ve cezalandırma istenen davaya ceza mahkemesi sıfatıyla bakılmasının gerekeceğini*»¹⁰⁸¹³

√ «*İİK. 89/IV uyarınca asliye hukuk mahkemesinde değil icra mahkemesinde tazminat ve ceza davası açılabilirliğini*»¹⁰⁸¹⁴

√ «*İİK. 89/IV’de yer alan ‘tazminat’ sözcüğünün ‘üçüncü kişinin yalan beyanından dolayı alacaklının uğradığı zararın karşılığını’ ifade ettiğini, İİK. 89/IV’de ‘bu tazminat üzerinden %20 inkar tazminatına hükmedilmesine’ imkan tanıyan bir hüküm bulunmadığından davalının inkar tazminatı ile sorumlu tutulamayacağını*»¹⁰⁸¹⁵

√ «*Ceza hukuku yönünden, alacaklının, şirket temsilcisini şahsen taraf göstererek şikayette bulunabileceğini, ancak tazminatın şirket yerine gerçek şahıstan talep edilemeyeceğini*»¹⁰⁸¹⁶

√ «*Alacaklının, üçüncü kişinin icra dairesine vermiş olduğu cevabın (yaptığı itirazın) aksini icra mahkemesinde ispat ederek üçüncü kişinin cezalandırılmasını ve ayrıca tazminat mahkum edilmesini isteyebileceğini, bu başvuruyu yerinde bulmayan icra mahkemesinin ‘yapılan başvurunun reddi’ yerine ‘itirazın kaldırılması talebinin reddi’ şeklinde karar veremeyeceğini*»¹⁰⁸¹⁷

√ «*İİK. 89/IV uyarınca icra ceza mahkemesinde açılmış olan davada, ‘cezalandırma istemi’nden vazgeçilmesinin, ‘tazminat istemi’nin incelenip sonuçlandırılmasını önlemeyeceğini*»¹⁰⁸¹⁸

√ «*İİK. 89/IV uyarınca icra mahkemesinde alacaklı tarafından açılan davada, ‘üçüncü kişinin cezalandırılması isteği’ne ayrıca ‘tazminat talebi’ de eklenebileceği gibi, bu tazminat isteğinin ceza davasından ayrı olarak müstakil bir dava konusu da yapılabileceğini*»¹⁰⁸¹⁹

¹⁰⁸¹⁰ POSTACIOĞLU, İ. a.g.e. s: 465 – BERKİN, N. İcra Hukuku, s: 10 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 46 – KURU, B. El Kitabı, s: 422

¹⁰⁸¹¹ Bknz: 12. HD. 04.05.2011 T. 2010-29254/10182

¹⁰⁸¹² Bknz: 16. HD. 26.04.2011 T. 2010-9403/2160

¹⁰⁸¹³ Bknz: 16. HD. 31.01.2011 T. 2010-9150/365

¹⁰⁸¹⁴ Bknz: 4. HD. 26.01.2011 T. 637/693; 10.05.2010 T. 9741/5698

¹⁰⁸¹⁵ Bknz: 12. HD. 30.5.2011 T. 30379/11093; 22.3.2004 T. 927/6645

¹⁰⁸¹⁶ Bknz: 12. HD. 1.3.2004 T. 27916/4467

¹⁰⁸¹⁷ Bknz: 12. HD. 24.12.2002 T. 26350/27506

¹⁰⁸¹⁸ Bknz: 12. HD. 2.3.1998 T. 1666/2349

¹⁰⁸¹⁹ Bknz: HGK. 24.6.1998 T. 8. CD-537/540; 12. HD. 30.11.1993 T. 14741/18844; 2.3.1989 T. 6998/2929; HGK. 18.10.1972 T. İc. İf. - 326/863

√ «İİK. 89/IV uyarınca alacaklının icra mahkemesince üçüncü kişi aleyhine ‘üçüncü kişinin cezalandırılması ve ayrıca tazminata mahkum edilmesi’ istemiyle açtığı davada % 20 inkar tazminatına da hükmedilmesini de isteyemeyeceğini»¹⁰⁸²⁰

belirtmiştir.

Alacaklının, İİK. mad. 89/IV’e göre icra mahkemesinde açtığı dava, normal bir dava olduğundan, davacı-alacaklı bu davada «üçüncü kişinin itirazının kaldırılmasını»¹⁰⁸²¹ (ve lehine inkar tazminatına hükmedilmesini) talep edemeyeceği gibi, mahkeme de «üçüncü kişinin itirazının kaldırılmasına»¹⁰⁸²² ve inkar tazminatına»¹⁰⁸²³ hükmedemez... «Üçüncü kişinin cevabının gerçeğe aykırı olduğunu» ileri sürerek, «itirazın kaldırılması» istemiyle icra mahkemesine başvuran alacaklı, daha sonra, bu başvurusunu ıslah yoluyla -İİK. mad. 89/IV’e göre- «tazminat ve ceza» istemine çeviremez.¹⁰⁸²⁴

Bu davada *ispat yükü* alacaklıdadır (İİK. mad. 89/IV).

Alacaklı icra mahkemesince duruşmada, «üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğunu» yani «takip borçlusunun gerçekte üçüncü kişide alacağı bulunduğu halde, üçüncü kişinin bunu inkâr ederek, yalan söylediğini» **nasıl** ispat edecektir? Davacı-alacaklı, davalı-üçüncü kişinin beyanının aksini İİK. ’nin 68. maddesiyle bağlı olmadan *her türlü delille* -özellikle; tacir olan davalının ve borçlunun defter kayıtları ile ispat edilebilir. **Yüksek mahkeme**, bu konuyla ilgili olarak;

√ «İİK. ’nin 89/IV maddesi uyarınca, icra mahkemesince tarafların göstermiş oldukları deliller toplanıp, gerektiğinde 3. kişi şirketin kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, borçlunun 3. kişide alacağının bulunup bulunmadığı belirlendikten sonra, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁸²⁵

√ «İİK. nun 89/IV maddesine göre icra mahkemesinde tazminat davası açmış olan alacaklının, 3. kişinin beyanının aksini “İİK. ’nun 68.maddesinde sayılan belgelere bağlı olmadan, her türlü delille” -gerektiğinde 3. kişi şirketin kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırarak, borçlunun 3. kişide alacağının var olup olmadığını- her türlü delil ile ispat edebileceğini»¹⁰⁸²⁶

√ «İİK. ’nin 89/IV. maddesinde geçen ‘tazminat’ sözcüğünün ‘3. kişinin yalan beyanından dolayı alacaklının uğradığı zararın karşılığı’ ifade ettiği; alacaklının, ‘takip borçlusunun 3. kişiden ne kadar alacaklı olduğunu’ banka kayıtları ve borçlunun defterleri üzerinde yapılacak bilirkişi incelemesi ile ve genel hükümlere göre ispat edebileceğini»¹⁰⁸²⁷

√ «İİK. ’nun 89/IV maddesinin İİK. ’nun 89/I maddesi uyarınca kendisine haciz ihbarnamesi tebliğ edilen üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine haksız olarak itiraz etmesi halinde, alacaklıya tazminat ve üçüncü kişinin cezalandırılmasını isteme hakkı verdiğini; alacaklıya tanınan bu hakkın, alacaklının genel hükümlere göre (genel mahkemelerde) ‘alacak davası’ açmasına engel teşkil etmediğini»¹⁰⁸²⁸

√ «Alacaklının, İİK. 89/IV uyarınca ‘üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunmasından dolayı tazminatla sorumlu tutulması’ için, icra mahkemesinde açtığı davada genel hükümlere göre yargılama yapılarak -tacir olan tarafların ya da üçüncü kişi kooperatifin defter ve kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi de yaptırılarak- sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁸²⁹

¹⁰⁸²⁰ Bknz: 12. HD. 11.7.1996 T. 9401/9842; 25.1.1996 T. 1893/927

¹⁰⁸²¹ Bknz: 12. HD. 7.7.2004 T. 13781/17939; 29.6.2004 T. 13062/17159; 21.4.2004 T. 5124/10020

¹⁰⁸²² Bknz: 12. HD. 21.11.2011 T. 6640/23097; 14.3.2011 T. 21508/3319; 13.3.1997 T. 2617/3042

¹⁰⁸²³ Bknz: 12. HD. 25.1.2005 T. 24531/910; 14.10.2004 T. 17304/21687

¹⁰⁸²⁴ Bknz: 12. HD. 21.11.2003 T. 19827/23214

¹⁰⁸²⁵ Bknz: 12. HD. 18.10.2011 T. 3514/19166; 07.06.2011 T. 2010-30749/11897

¹⁰⁸²⁶ Bknz: 12. HD. 07.06.2011 T. 2010-30749/11897

¹⁰⁸²⁷ Bknz: 12. HD. 30.05.2011 T. 2010-30376/11093

¹⁰⁸²⁸ Bknz: 17. HD. 04.03.2011 T. 2010-1684/1941

¹⁰⁸²⁹ Bknz: 12. HD. 7.6.2011 T. 30749/11897; 20.12.2011 T. 11196/29542; 30.5.2011 T. 30376/11093; 13.11.2003 T. 19030/22362; 21.10.2003 T. 27839/476

√ «İİK. 89/IV uyarınca icra mahkemesinin, tazminat hakkındaki davayı genel hükümlere göre halledeceği, davacı alacaklının bu davada üçüncü kişinin beyanının aksini yasal delillerle ispat edebileceği, alacaklının İİK. 'nin 68. maddesinde belirtilen belgelerle alacağını ispat zorunluluğunun bulunmadığını»¹⁰⁸³⁰

√ «Alacaklının İİK. 89/IV uyarınca, açtığı davada davalı üçüncü kişinin 'takip borçlusuna borcu olmadığını' ileri sürmesi halinde, takip borçlusunun usulüne uygun tutulduğu anlaşılabilen ticari defterlerinde 'üçüncü kişiden alacaklı olduğunu' açıklamasının, alacağın varlığını göstermeyeceği, her iki tarafa ait ticari defterler getirtilerek bir karşılaştırma ve inceleme yapılması gerekeceğini»¹⁰⁸³¹

√ «İİK. 89/IV uyarınca üçüncü kişi aleyhine açılan tazminat davasında, icra mahkemesince 'ara kararına rağmen defterlerini ibraz etmeyen üçüncü kişi aleyhine' tazminata hükmedilebileceğini»¹⁰⁸³²

√ «Üçüncü kişi aleyhine İİK. 89/IV uyarınca açılan tazminat davasının icra mahkemesi umumi hükümlere göre bakacağından, borçlunun üçüncü kişideki alacağın varlığı ve miktarı konusunda gerekirse tanık dinlenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁸³³

belirtmiştir.

Üçüncü kişinin icra dairesine verdiği cevabın doğru olmadığı -az önce belirtilen şekilde- icra mahkemesinde kanıtlanması halinde, üçüncü kişinin gerçekleşecek olan hukuki sorumluluğunun niteliği haksız fiil sorumluluğu olacaktır.¹⁰⁸³⁴

Bu davada, icra mahkemesi hakimi, davanın niteliği gereğince hem *hukuk* ve hem de *ceza* hakimi sıfatını taşımakta ise de, mahkeme sıfatının tesbitinde öncelikle «cezalandırma isteği»nin gözönünde tutulması gerekir. B nedenle, davaya «icra ceza hakimi» sıfatıyla bakılması gerekir.¹⁰⁸³⁵ Bunun sonucu olarak da, bu davada İİK. mad. 349-352'deki yargılama usulü uygulanır.

«Ceza davası» niteliğini taşıyan bu davanın, -İİK. mad. 347 gereğince- 3 ay ve 1 yıllık süre içinde açılması gerekir. Yani alacaklı, bu davayı üçüncü kişinin birinci (veya ikinci) haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olduğunu öğrendiği tarihten itibaren **üç ay içinde** ve herhalde birinci (veya ikinci) haciz ihbarnamesine itiraz tarihinden itibaren **bir sene içinde** açmak zorundadır. Eğer **ceza ve tazminat** davası belirtilen üç aylık şikayet süresi geçtikten sonra fakat birinci (veya ikinci) haciz ihbarnamesine itiraz tarihinden itibaren bir yıl içinde açılmışsa, icra mahkemesinin «ceza davası»nın düşmesine karar vermesi buna karşılık, -hukuki niteliği haksız fiile dayanan- diğer «tazminat davası»nı görmeye devam etmesi gerekir.^{10836 10837} Eğer, dava bir sene geçtikten sonra açılmış ve davalı üçüncü kişi de zamanaşımı itirazında (def'inde) bulunmuşsa, icra mahkemesi bu kez, *tazminat davasını* da zamanaşımından dolayı reddedecektir. Bu halde, alacaklı, TBK: 146'daki on yıllık genel zamanaşımı süresi içinde, İİK. mad. 120/II'ye göre, bankaya karşı, takip borçlusunun, bankadaki alacağının tahsili için dava açabilir.¹⁰⁸³⁸

¹⁰⁸³⁰ Bknz: 12. HD. 16.9.1999 T. 9239/10187; 30.6.1997 T. 7288/7734

¹⁰⁸³¹ Bknz: 12. HD. 16.10.1997 T. 9756/10920

¹⁰⁸³² Bknz: 12. HD. 28.2.1995 T. 1279/2669

¹⁰⁸³³ Bknz: 12. HD. 15.3.1990 T. 9651/2673

¹⁰⁸³⁴ TANDOĞAN, H. Türk Mesuliyet Hukuku, s: 23 – POSTACIOĞLU, İ. a.g.e. s: 460 – POSTACIOĞLU, İ. Borçlunun Üçüncü Şahsa Karşı Alacaklının Haczi ile İlgili Problemler (BATİDER, 1979, C: X, S: 2, s: 357)-YAVAŞ, M. age. s: 102 vd.

¹⁰⁸³⁵ Bknz: 16. HD. 26.04.2011 T. 9403/2160; 31.01.2011 T. 9150/365; 12. HD. 2.12.1992 T. 8478/15337; HGK. 11.3.1972 T. 1970/İc. İf. 496-162

¹⁰⁸³⁶ Bknz: HGK. 18.10.1972 T. 1971/İc. İf. 326, K: 863

¹⁰⁸³⁷ ARSLAN, R. agm. s: 100 - POSTACIOĞLU, İ. age. s: 460 - KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 2002, s: 90 - YAVAŞ, M. age. s: 100

¹⁰⁸³⁸ KURU, B. El Kitabı, s: 423

Alacaklı, davalı üçüncü kişinin İİK. mad. 338’e göre cezalandırılmasını istemeden, hakkında icra mahkemesinde sadece *tazminat davası* da açabilir.¹⁰⁸³⁹ Bu taktirde, bu davanın *bir yıllık zamanaşımı süresi içinde* açılması gerekir.¹⁰⁸⁴⁰

İİK. mad. 89/IV uyarınca, haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz eden üçüncü kişinin itirazının (verdiği cevabın) gerçeğe aykırı olduğuna karar veren icra mahkemesinin bu kararı kesin hüküm (HMK. mad. 303) teşkil eder mi? **Yüksek mahkeme**¹⁰⁸⁴¹ -eski tarihli- bir kararında «*etkik merciinin (icra mahkemesinin) bu kararının kesin hüküm teşkil etmeyeceğini, üçüncü kişinin, bu karara rağmen takip borçlusu aleyhine ‘olumsuz tesbit davası’ -takip alacaklısı aleyhine de ‘muarazanın önlenmesi’ davası- açabileceğini*» belirtmiştir. **Biz** yüksek mahkemenin bu görüşüne katılmıyoruz. Çünkü icra hakim, «tazminat hakkındaki davayı -İİK. mad. 89/IV, c: 2’de açıkça vurgulandığı gibi- genel hükümlere göre» sonuçlandırdığından, bu dava sonucunda verdiği karar -tıpkı, İİK. mad. 97/XI gereğince, ‘umumi hükümler dairesinde’ gördüğü istihkak davası sonucunda verdiği kararlar gibi- *kesin hüküm* teşkil eder.¹⁰⁸⁴² **Yüksek mahkeme** daha yeni tarihli bir kararında bu görüşünden dönerek, «*icra mahkemesinin genel hükümlere göre tazminat hakkında verdiği kararın taraflar arasında, -maddi anlamda- kesin hüküm teşkil edeceğini*»¹⁰⁸⁴³ belirtmiştir...

XI- İcra hukuk mahkemesince, İİK. mad. 89/IV uyarınca verilen t a z m i n a t hükümünü temyiz eden davalı üçüncü kişi, icra müdürlüğüne başvurup “mahkemenin verdiği tazminata ilişkin ilamı temyiz ettiğini” belgeleyip, “Yargıtay’dan tehiri icra kararı getirmek üzere” -gerekli teminatı gösterip- kendisine İİK. mad. 36 uyarınca s ü r e v e r i l m e s i n i i s t e y e b i l i r m i?

Yukarıda belirttiğimiz gibi, “kendisine haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişinin, süresi içinde bu haciz ihbarnamesine itiraz etmesi halinde” alacaklı “üçüncü kişinin verdiği cevabın (gerçeğe aykırı olduğunu) icra mahkemesinde ispat ederek, üçüncü kişinin 338/I’e göre c e z a l a n d ı r ı l m a s ı ve ayrıca t a z m i n a t a mahkum edilmesini” isteyebilir (İİK. mad. 89/IV, c: 1).

a- İcra mahkemesinin, üçüncü kişiye “hem cezaya ve hem de tazminata” mahkum etmesi halinde -icra mahkemesi c e z a m a h k e m e s i sıfatıyla karar vermiş olduğundan-¹⁰⁸⁴⁴ ¹⁰⁸⁴⁵ icra mahkemesinin kararının *tazminata (ve yargılama giderlerine) ilişkin bölümü, karar kesinleşmedikçe* icra edilemez (CGİK. Mad. 4).¹⁰⁸⁴⁶

b- İcra mahkemesinin, üçüncü kişi hakkında sadece t a z m i n a t k a r a r ı vermesi halinde -bu karar, “genel hükümlere göre” (İİK. mad. 89/IV, c: 2) verilmiş olduğundan- hakkındaki bu kararı temyiz eden üçüncü kişi İİK. m. 36 çerçevesinde -“hükmü temyiz ettiğini” bildirerek icra dairesinden t e m i n a t karşılığında, Yargıtay’dan “tehiri icra kararı getirmek üzere” kendisine süre verilmesini isteyebilir.¹⁰⁸⁴⁷

Nitekim, Adalet Bakanlığı tarafından -“İcra Dairelerinin Etkinliğinin Arttırılması Eşleştirme Projesi” çerçevesinde- bastırılmış olan ‘İCRA DAİRESİ ÇALIŞANLARI İÇİN

¹⁰⁸³⁹ Bknz: HGK. 24.6.1998 T. 8-537/540

¹⁰⁸⁴⁰ KURU, B. El Kitabı, s: 422 – ARSLAN, R. agm. s: 100

¹⁰⁸⁴¹ Bknz: 11. HD. 7.7.1987 T. 3602/4101

¹⁰⁸⁴² Aynı görüşte: KURU, B. El Kitabı, s: 422 – YAVAŞ, M. age. s: 102

¹⁰⁸⁴³ Bknz: 11. HD. 24.5.1993 T. 3175/3812; 15. HD. 3.2.1992 T. 5949/345

¹⁰⁸⁴⁴ UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 5, 2. Baskı, s: 7628 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi El Kitabı, 2. Baskı, s: 1295

¹⁰⁸⁴⁵ Bknz: 12. HD. 02.12.1992 T. 8478/15337; HGK. 11.03.1972 T. 1970/İc. İf.- 496/162

¹⁰⁸⁴⁶ KURU, B. İcra ve İflas Kanunu El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 484 – UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (Muhittin Alan Armağanı, 1983, s: 219) – YAVAŞ, M. Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi “İİK. m. 89”, 2005, s: 108 – İYİLİKLİ, A. C. Haciz İhbarnameleri (İİK. m. 89), 2012, s: 131 – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukukunun Esasları, 1982, s: 465

¹⁰⁸⁴⁷ Bknz: 12. HD. 16.04.1996 T. 5137/5300

TAKİP HUKUKU UYGULAMA KILAVUZU'nda¹⁰⁸⁴⁸ “.....Yargıtay uygulamasına göre...” Denilerek, **İİK 89/IV'e göre açılmış tazminat davaları sonucunda verilen kararlar hakkında** -bu kararların temyizi halinde- **tehiri icra kararı verildiği** açıkça vurgulanmıştır.

XII- b- Alacaklının genel mahkemede alacak davası açması (İİK. mad. 120/II): Alacaklı, «üçüncü kişinin itirazının (icra dairesine verdiği cevabın) doğru olmadığını» mahkemede -genel zamanasını (TBK. 146) süresi içinde- «alacak davası» açarak (İİK. mad. 120/II) da kanıtlayabilir.

Bunun için, alacaklı, icra dairesinden, borçlunun üçüncü kişideki nizalı (çekişmeli) alacağın dava edilmesi hakkının kendisine devredilmesini ister ve icra dairesinden alacağı yetki belgesi ile, üçüncü kişiye karşı bir «alacak davası» açar.¹⁰⁸⁴⁹

Hemen belirtelim ki, uygulamada, bu yol yerine, İİK. mad. 89/IV'de öngörülen tetkik merciinde ceza ve tazminat (ya da sadece tazminat) davası açma yolu -daha etkili ve daha çabuk sonuç doğurduğu için- tercih edilmektedir.

İcra mahkemesine bir yıllık başvuru süresini geçiren (veya yaptığı başvuru bu nedenle reddedilen) alacaklılar mahkemede dava açmak yolunu -zorunlu olarak- izlemektedirler.

XIII- Az önce açıklanan, İİK. mad. 89/IV hükmü, mad. 89/son'daki yollama nedeniyle, «**memuriyeti nedeniyle gerçeğe aykırı beyanda bulunan memurlar**» hakkında da uygulanır. Yani, borçlunun Devlet dairelerinden birinde olan alacağı hakkında gönderilen haciz ihbarnamesine karşı, ilgili memur, gerçeğe aykırı beyanda bulunursa, alacaklı icra mahkemesinden, o memurun, İİK. mad. 338/T'e göre «cezalandırılması»nı ve «tazminat»a mahkum edilmesini isteyebilir.

XIV- Üçüncü kişi, *birinci* (veya *ikinci*) *haciz ihbarnamesine*, kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle süresinde itiraz edememiş ise, hakkında gecikmiş itiraz'a ilişkin İİK. mad. 65 hükmü uygulanır. (İİK. mad. 89/V) Örneğin; birinci haciz ihbarnamesi *Tebliğat Kanunu hükümlerine göre geçerli bir şekilde*, hizmetlilerinden birine tebliğ edilmiş olmasına rağmen, bunun kendisine geç ulaştığını belirten üçüncü kişi, «gecikmiş itiraz»dan yararlanabilir.¹⁰⁸⁵⁰

Gecikmiş itiraz'dan yararlanacak durumda olan üçüncü kişi süresinde yapamadığı itirazını, İİK. mad. 65'e göre -haciz ihbarnamesini göndermiş olan- icra mahkemesine bildirir. Üçüncü kişi, gecikmiş itirazında hem «*engel ve kanıtlarını*» hem de «*borçlu olmadığı hakkındaki itirazını*» bildirmek zorundadır. İcra hakimi, kanıtları inceledikten sonra, önce «gecikmiş itirazın kabulü»ne karar verecektir. Fakat bundan önce, «takibin durdurulmasına» karar verme yetkisi İİK. mad. 65 çerçevesinde mümkün olduğundan, burada da «ikinci (ya da üçüncü) haciz ihbarnamesinin geçici olarak gönderilmemesi» yolunda bir karar verilip, takibin yapıldığı icra dairesine bildirilmesi ve bu suretle, gerektiğinde «ikinci (ya da üçüncü) haciz ihbarnamesi»nin, gecikmiş itirazın reddine karar gönderilmesinin gecikmesi sağlanmalıdır. Eğer, gecikmiş itiraz istemi haklı ve itiraz da süresinde kabul edilirse, alacaklı aynı celsede, üçüncü kişinin cevabının (itirazının) gerçek dışı olduğunu icra mahkemesinde kanıtlayabilir mi? İİK. mad. 65/IV'de «*özürün kabulüne karar verildiği celsede, itirazın kaldırılmasını sözlü olarak isteme yetkisini alacaklıya tanıdığından*» burada da, alacaklı, üçüncü kişinin özürünün (engelinin) kabul edildiği celsede, üçüncü kişinin cevabının gerçek dışı olduğunu belirterek, «üçüncü kişinin cezalandırılmasını ve tazminat ödemeye mahkum edilmesini» isteyebilmelidir.

¹⁰⁸⁴⁸ TOPUZ, G./RÜZGARESEN, C./ERDEM, M./DOĞAN, A./AYDIN, M./AKPINAR, A. İcra Dairesi Çalışanları İçin Takip Hukuku Uygulama Kılavuzu, 2012, s: 25

¹⁰⁸⁴⁹ Bknz: «Adalet Komisyonu Raporu Gereğesi»

¹⁰⁸⁵⁰ KURU, B. El Kitabı, s: 424, s: 218, dipn. 13 – POSTACIOĞLU, İ. a.g.e. s: 244

Üçüncü kişi, birinci (veya ikinci) haciz ihbarnamesinden, kusuru olmaksızın haberdar olmayıp, üçüncü ihbarnamenin tebliği üzerine, durumu öğrenirse, bu durumda *geçmiş itiraz* yoluna başvurmayıp, *olumsuz tesbit davası* açmalıdır.¹⁰⁸⁵¹

XV- 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinden önceki dönemde; haciz ihbarnamesi, bir tüzel kişinin ya da kurumun -özellikle, bankaların- merkez ve şubelerinden hangisine tebliğ edilmiş ise, beyanda bulunma yükümlülüğü de yalnız ihbarnameyi alan merkez ya da şubeye ait idi. İİK. mad. 89/VII’deki «*merkez*» sözcüğünü, «bankanın merkez şubesi» şeklinde anlamak gerekiyordu.¹⁰⁸⁵² Böylece, 89. madde hükmünün, özellikle bankalara karşı kötüye kullanılmasının önüne geçilmek istenmişti.¹⁰⁸⁵³ Ancak, bu hükme rağmen, bir bankaya «merkez şube ve ajanslarına da şamilidir» şeklinde bir haciz ihbarnamesi tebliğ edilirse, bankanın kendi merkez şubesi bakımından, haciz ihbarnamesine süresi içinde cevap vermesi gerekiyordu. Banka, şube ve ajanslardan gelecek cevapları bekler ve böylece yedi gün geçirse, borç zimmetinde sayılıyordu.

Ayrıca şu hususu da belirtelim ki, bankalardaki paraların haczi için, paranın bulunduğu bildirilen banka şubesine haciz ihbarnamesinin gönderilmesi gerekiyordu. Yoksa, ilgili banka şubelerine sorulmak üzere, Türkiye Bankalar Birliğine haciz ihbarnamesi gönderilmesi kabul edilmiyordu.¹⁰⁸⁵⁴

02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Kanun’un 18. maddesi ile İİK.’nin 89. maddesinin 7. fıkrası “Haciz ihbarnamesi, borçlunun hak ve alacaklarının bulunabileceği bir tüzel kişinin veya müessesenin şubesine veya tüm şubelerini kapsayacak şekilde merkezine tebliğ edilir. Haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği merkez, tüm şubeleri veya birimlerini kapsayacak şekilde beyanda bulunmakla yükümlüdür.” şeklinde değiştirilmiştir. Ancak, bu değişiklik adı geçen Kanun’un yayım tarihi olan 05.07.2012 tarihinden 6 ay sonra yürürlüğe girecektir. Böylece 6352 sayılı Kanun’un yürürlüğünden sonra başlayacak olan yeni dönemde haciz ihbarnamelerini bir hükmi şahsın veya müessesenin (bankanın) merkez veya şubelerine hangisine tebliğ edilmiş ise, beyanda bulunma mükellefiyeti yalnız bu ihbarnameyi tebellüğ eden merkez veya şubeye ait olmayacak, haciz ihbarnamesi tüzel kişinin veya müessesenin tüm şubelerini kapsayacak şekilde merkezine tebliğ edilecek, haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği merkez, tüm şubeleri veya birimlerini kapsayacak şekilde beyanda bulunmakla yükümlü olacaktır..

Kendilerine haciz ihbarnamesi tebliğ edilen üçüncü kişiler, «meslek ya da banka sırrı» gerekçesiyle, cevaptan kaçınmazlar. Cevap vermeğe ve borçlunun hesabındaki arayı (ya da taşınır malı) istendiğinde icra dairesine teslim etmeye mecburdurlar (İİK. mad. 367).

XVI- Üçüncü kişi, «borçlunun kendisinde alacağı bulunduğunu» icra dairesine bildirdikten sonra, başka bir kişi «*bu alacağın -daha önce- kendisine devredilmiş olduğunu*» bir temlikname göstererek ileri sürerse, icra memurunun, takip alacaklısına, bu kişiye karşı «istihkak davası» açması için yedi günlük bir süre vermesi gerekir (İİK. mad. 99). Yani bu durumda temlikname gösteren kişi «*alacağı elinde bulunduran üçüncü kişi*» sayılıp, İİK. mad. 99 uygulanmalıdır. Aksi takdirde, «*borçlu alacağı elinde bulunduran*» sayılır ve dava açma külfeti “alacağın haczine devredildiğini” iddia eden kişiye ait olur (İİK. mad. 96 vd.).¹⁰⁸⁵⁵

Üçüncü kişi -birinci ve ikinci- «haciz ihbarnamesi»ni aldıktan sonra, süresi içinde icra dairesine «*haciz konulan taşınırın kendisine rehnedilmiş olduğunu*» bildirirse; **bir**

¹⁰⁸⁵¹ YAVAŞ, M. age. s: 93

¹⁰⁸⁵² TANDOĞAN, H. İİK. Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, s: 21 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 12

¹⁰⁸⁵³ KURU, B. a.g. seminer, s: 14 vd. – a.g.e. s: 692

¹⁰⁸⁵⁴ Bknz: HİGM. 11.8.1973 T. 87/11/25580 S. Tamim.

¹⁰⁸⁵⁵ KURU, B. a.g.e. c: 1, S: 745 - POSTACIOĞLU, İ. age. s: 381 - YAVAŞ, M. age. s: 84

görüŖe göre¹⁰⁸⁵⁶ «alacaklı ya İİK. mad. 89/IV uyarınca üçüncü kiŖiye karŖı ceza ve tazminat davası açar ya da İİK 99’a göre üçüncü kiŖi hakkında istihkak davası açar». **Diğer bir görüŖe göre**¹⁰⁸⁵⁷ «bu durumda üçüncü kiŖi istihkak iddiasında bulunmuş sayılmalı ve uyumsuzluk İİK. mad. 99’a göre çözümlenmelidir.» Katıldığımız **baŖka bir görüŖe göre**¹⁰⁸⁵⁸ ise «bu konuda özel bir düzenleme içeren İİK. mad. 89/IV’e göre, alacaklının üçüncü kiŖi hakkında ceza ve tazminat davası açması» daha isabetli olur...

Üçüncü kiŖinin, *takas* veya *hapis* hakkı iddiasında bulunması halinde de, bu iddiayı kabul etmeyen alacaklının, İİK. mad. 89/IV’e göre hareket etmesi uygun olur...

XVII- Buraya kadarki açıklamalardan da anlaŖıldığı gibi, İİK. mad. 89, borçlunun «üçüncü kiŖilerdeki, kıymetli evraka bağlanmamıŖ olan» hak ve alacakları ile taŖınır mallarının haczinde uygulanabilir.

Borçlunun adresinde yapılan haciz sırasında karŖılaŖılan ve borçludan «gelinen adresteki iŖyerini devraldığını ve borçluya imzalayıp verdiği bonolar gereğince senetli borcu bulunduğunu» bildiren üçüncü kiŖiye haciz ihbarnamesi gönderilmemesi gerekir. Eğer, İİK. mad. 89/I’e aykırı olarak önce «birinci» sonra da «ikinci» ve üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilir ve üçüncü kiŖi de süresinde bunlara itiraz etmezse, kanımızca, üçüncü kiŖinin, «icra memurunun kendisine 89. maddeye aykırı olarak haciz ihbarnamesi göndermesine» iliŖkin karar ve iŖlemine karŖı *süresiz* olarak Ŗikâyet yoluna baŖvurabileceđi kabul edilmelidir. Çünkü, İİK. mad. 89 emredici bir hükümdür.

XVIII- Uygulamayı en fazla yoran bir madde olduğunu daha nce de belirttiğimiz bu maddenin en sık uygulandığı durumlar Ŗunlardır:

a) Borçlunun bankalardaki mevduatlarının haczinde: Bu madde, borçluların bankalardaki *vâdeli* ve *vâdesiz* mevduatlarının haczinde geniŖ uygulama alanı bulur.

Bankalar, bu tür hesaplar için gelen haciz ihbarnamelerine «meslek sırrı»¹⁰⁸⁵⁹ gerekçesiyle cevap vermekten (ve haczi uygulamaktan) kaçınamazlar.

Borçlunun bankadaki «vâdeli mevduatı» hakkında, bankaya haciz ihbarnamesi gelince, bankanın yine yedi gün içinde buna cevap verme yükümlülüğü varsa da, bankadan, vadeden önce bu hesaptaki parayı icra dairesine ödemesi istenebilir mi? Banka ile borçlu arasında yapılan anlaŖmaya ya da banka mevzuatına göre, borçlunun vâdeden önce -örneğin, vâdeli yerine vâdesiz mevduat faizi hesaplanarak- bankadaki parayı çekmek yetkisi varsa, icra dairesinin, borçlu adına bu yetkiyi kullanabilmesi ve vâdeden önce, bankadaki paranın, icra dairesine ödenmesi gerekir.^{10860 10861}

Uygulamada bazen, -haciz ihbarnamesinin bankaya gönderilmesi halinde, bankanın borçluya hesabı çekmesi için haber göndermesinden çekinilen durumlarda- borçlunun bankadaki hesabının haczi için, İİK. mad. 89’a göre, «haciz ihbarnamesi» gönderilecek yerde, doğrudan doğruya bankaya «fiili hacze» gidilmekte ve borçlunun kartı getirtilerek icra memurunca incelenmekte ve borçlunun hesabının olduğu görülürse, tutanak düzenlenip, orada «birinci haciz ihbarnamesi» bankaya tebliğ edilmektedir.

Yine uygulamada, İİK. mad. 89’a göre, düzenlenmiŖ basılı örneğin bankalara gönderilmesi yerine, icra daireleri kendileri «borçlunun bankadaki mevduatının haczedilmiŖ olduğunu» belirtir bir yazıyı bankaya göndermekle yetinmektedirler.¹⁰⁸⁶²

¹⁰⁸⁵⁶ ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 227 vd.

¹⁰⁸⁵⁷ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 423

¹⁰⁸⁵⁸ YAVAŖ, M. age. s: 83 - Aynı doğrultuda: 12. HD. 20.12.2011 T. 10170/29441

¹⁰⁸⁵⁹ Bknz: ATABERK, R. Banka Sırrı (BATIDER, 1982, C: XI, S: 4, s: 95 vd.)

¹⁰⁸⁶⁰ KURU, B. Bankacılar İçin İcra ve İflâs Hukuku Bilgisi, s: 30 – YÜKSEL, A. S. a.g.m. s: 139 vd. – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 59 – KURU, B. a.g.e. C: 1, s: 751

¹⁰⁸⁶¹ Bknz: 12. HD. 28.11.1983 T. 827/9528, 31.5.1983 T. 2703/4317, 17.9.1980 T. 5007/6465

¹⁰⁸⁶² Örneğin, uygulamada bu amaçla bankaya Ŗöyle yazı gönderilmektedir:

«.....Bankası Ŗube Müdürlüğüne,

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «Borçlunun üçüncü kişilerdeki (bankalardaki) hak ve alacaklarının haczi için bu kişilere mutlaka İİK. 89'a göre «haciz ihbarnamesi» gönderilmesinin gerekmediği, bunun yerine «haciz müzekkeresi (yazısı)» gönderilmesinin de yeterli olduğunu»¹⁰⁸⁶³

√ «Borçlunun bankadaki mevduatının haczi için bankaya «haciz ihbarnamesi» veya «haciz müzekkeresi (yazısı)» gönderilebileceği gibi doğrudan doğruya bankaya gidilerek de «fiili haciz» yapılabileceğini»^{10864 10865}

√ «Üçüncü kişiye (bankaya) İİK. 89'daki koşulları içermeyen «haciz müzekkeresi (yazısı)» gönderilmesi ve üçüncü kişinin buna yedi gün içinde cevap vermemesi halinde borcun bankanın zimmetinde sayılmayacağı ancak bu «haciz müzekkeresi (yazısı)» üzerine bankanın borçlunun mevduatına haciz koyabileceğini»¹⁰⁸⁶⁶

√ «Borçlunun bankadaki alacağının ve mevduatının haczinin, menkul haczi gibi yapılabileceği, haciz tutanağı düzenlenmesi için bankaya gitmeye gerek bulunmadığı, haciz tutanağının icra dairesinde düzenlenmesi ile borçlunun bankadaki mevduatının haczedilmiş olacağı, daha sonra bankaya «haciz ihbarnamesi» veya «haciz müzekkeresi (yazısı)» gönderilebileceğini»^{10867 10868}

belirtmiştir.

Kimi kez, bankadaki hesap birden fazla kişi adına açılmış olabilir. «**müşterek hesap**»¹⁰⁸⁶⁹ adını alan bu hesap iki şekilde açılmaktadır:

aa- Asıl müşterek hesap (teselsüllü müşterek hesap): Bu durumda, müşterek hesap sahiplerinden her birisi, yalnız başına hesabın tamamı üzerinde tasarruf edebilir, yani bankadaki müşterek hesaptan dilediği kadar para çekebilir.

Bu hesap sahiplerinden birisinin alacaklısı, hesap sahibinin bankadaki hesabına, birinci haciz ihbarnamesi gönderirse, hesap sahipleri aksini önceden kararlaştırmamışlarsa, bankadaki paraya eşit hisselerle sahip sayılacaklarından, bankadaki müşterek hesabın borçluya ait hissesi üzerine haciz uygulanmalıdır.^{10870 10871}

bb- İştirak halinde hesap (teselsülsüz müşterek hesap): Bu durumda, hesap sahipleri ancak müşterek imza ile bankadan para çekmeye yetkilidirler. Bu hesap sahiplerinden birisinin alacaklısı tarafından, bankaya birinci haciz ihbarnamesi gönderilirse, iştirak halinde hesap sahiplerinden birinin borcu için, hesaptaki hissesinin haczi «iştirak halindeki mülkiyet hissesinin haczi» gibi, İİK. mad. 94/I'e göre olduğundan, haciz ihbarnamesini alan bankanın yedi gün içinde, icra dairesine, borçlunun başkaları ile birlikte «iştirak halinde hesabı» bulunduğunu ve hesaptaki para miktarını bildirmesi gerekir. Bunun üzerine icra memurunun, borçlunun bankadaki «iştirak halinde hesap hissesi»nin icra dairesine ödenmesine karar vermesi için Tetkik Mercii'ne başvurması gerekir (İİK. mad. 121).

Alacaklı... 'o borçlu... 'nın, takip konusu... TL. borcundan dolayı Bankamızdaki mevduatından borca yeter miktarına haciz konulmuş olup, adı geçen borçlunun mevduatının... TL. üzerinden haciz konulmasını ve sonuçtan Müdürlüğümüze bilgi verilmesi rica olunur.»

¹⁰⁸⁶³ Bknz: 12. HD. 24.6.2004 T. 13550/16637; 23.3.2004 T. 2554/6767

¹⁰⁸⁶⁴ Bknz: 12. HD. 29.4.2004 T. 6537/10591

¹⁰⁸⁶⁵ Bknz: 12. HD. 28.3.2002 T. 4568/6335; 17.2.2000 T. 1178/2594; 2.11.1999 T. 12747/13339

¹⁰⁸⁶⁶ Bknz: 12. HD. 11.12.2003 T. 20408/24419; 7.5.2002 T. 8527/9593; 27.5.1999 T. 6418/6980

¹⁰⁸⁶⁷ Bknz: HGK. 1.12.1999 T. 12-1003/1017

¹⁰⁸⁶⁸ Bu kararın tahlil ve eleştirisi için bknz: AKIN, İ. «Karar İncelemesi» (ABD. 2003/1, s: 59 vd.)

¹⁰⁸⁶⁹ Bknz: ATABERK, R. Banka Nezdinde Müşterek Hesap (BATIDER, 1985, C: XIII, S: 2, s: 103 vd.)

¹⁰⁸⁷⁰ REİSOĞLU, S. Bankacılık Yönünden Banka Hukuku Kuralları, s: 88 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 64 – ARSEBÜK, E. Borçlar Hukuku, s: 1033 – 2. HD. 11.12.1960 T. 6137/6513 (Naklen, REİSOĞLU, S. a.g.e. s: 87)

¹⁰⁸⁷¹ Farklı görüş için bknz: TANDOĞAN, H. Müşterek Hesaplar, s: 12 – YÜKSEL, A. S. Hesap Açılması ve Hesapta Tasarruf (BATIDER, 1965, C: III, S: 2, s: 144) – KURU, B. a.g.e. C: 1, s: 755

İcra Tetkik Mercii'nin, diğer hesap sahiplerini de dinledikten sonra, borçlunun hesaptaki hissesinin icra dairesine ödenmesine karar vermesi gerekir.^{10872 10873}

b) Takip borçlusu, kendisine borcu bulunan kimse hakkında icra takibine geçmişse; dosya üzerine, borçludan alınacak paranın haczedildiği, bunun alacaklıya değil, haciz koydurmuş olan dosyaya ödenmesi bildirildikten sonra, ayrıca, borçlunun, borçlusu ile gizlice anlaşmasının önüne geçmek için, borçlunun borçlusuna da, İİK. mad. 89'a göre, haciz ihbarnamesi gönderilir.¹⁰⁸⁷⁴

Borçlunun, üçüncü kişide bulunan alacağının, alacaklı tarafından ihtiyaten haczi halinde de, 89. madde uygulanır (İİK. mad. 261/II).¹⁰⁸⁷⁵ Fakat, bu halde, üçüncü kişi, haciz ihbarnamesine itiraz edecek olursa, alacaklının icra mahkemesinde dava açarak, üçüncü kişinin beyanının gerçek dışı olduğunu kanıtlayıp, onun «cezalandırılmasını ve tazminata mahkum edilmesini» isteyebilmesi için, ihtiyati haczin, kesin hacze dönüşmüş olması gerekir.

c) Takip borçlusunun, bir banka ile arasında «cari hesap sözleşmesi» (TTK. mad. 91 vd.) varsa, birinci haciz ihbarnamesini alan bankanın, yedi gün içinde, durumu (yani, borçlu ile arasında yapılan cari hesap sözleşmesini) icra dairesine bildirmesi gerekir. Bu halde haciz, borçlunun hesap bakiyesi üzerine konulmuş olur. Çünkü, borçlunun câri hesaptaki alacak kalemleri üzerine tek tek haciz konulamaz, sadece borçlunun hesap bakiyesi üzerine haciz konulabilir. Bundan başka, banka birinci haciz ihbarnamesini kapatarak, hesap bakiyesini tesbit eder. Borçlu 15 gün içinde haczi kaldırmazsa, banka câri hesap sözleşmesini feshedebilir, etmezse, haciz koydurmuş olan alacaklının durumu câri hesaba yeni kalemler geçirilmek suretiyle ağırlaştırılmaz. Meğer ki, hesaba geçirilen kalemler, haciz tarihinden -birinci haciz ihbarnamesinin bankaya tebliğinden- önce doğmuş bulunan hukuki ilişkiden ileri gelmiş olsun. Haciz koydurmuş olan alacaklı (onun yerine icra dairesi) hesap bakiyesinden kendi alacağına düşen kısmın ödenmesini, ancak hesabın 92. maddeye göre kapatılması gereken anda isteyebilir. (TTK. mad. 98). Bu söylenenler, «karşılıklı câri hesap sözleşmeleri» içindir. Bankalardaki «alacaklı câri hesap sözleşmelerinde» TTK. mad. 98 hükmü uygulanmaz. Alacaklı, İİK. mad. 89'un, yukarıda gördüğümüz hükümlerine göre, borçlusunun bankadaki câri hesabının tamamı (yani, o câri hesaptaki parası, mevduatı) üzerine haciz koydurabilir. Buna karşın, borçlunun bankadaki «borçlu câri hesabı»na haciz konulamaz, çünkü, borçlunun bankada parası olmayıp tersine, bankaya borcu vardır.¹⁰⁸⁷⁶

Uygulamada, bazı kişiler, alacaklılarının bankadaki mevduatlarına haciz koyamamalarını sağlamak için, «para çekme yetkisi kendilerinde saklı kalmak» koşulu ile, yakını olan bir küçük adına -örneğin, oğlu, torunu, yeğeni adına- hesap açtırmaktadırlar. Bankaya, hesap açtırmanın mevduatına haciz konulduğuna ilişkin icra dairesinden «birinci haciz ihbarnamesi» gelince, kanımızca, bankanın «hesabın küçük adına açılmış olduğu» gerekçesiyle, haczi uygulamaktan kaçınmaması gerekir. Aksi takdirde, alacaklı yukarıdaki ilişkiyi kanıtlayarak, bankayı sorumlu tutabilir. Çünkü, bankaya karşı hesabın alacaklısı, o hesaptan para çekebilme hakkına sahip olan kimsedir.

Böylece, bildirim sırasında mevcut olmayan ve fakat, ileride doğabilecek hesap bakiyesi de haczedilebilmektedir.

d) Mülkiyeti muhafaza koşulu ile devredilen malın satıcısının alacaklıları, satıcının, alıcıda olan ve henüz ödenmemiş bulunan senet alacağı üzerine, bu madde uyarınca haciz koydurabilirler.

¹⁰⁸⁷² TANDOĞAN, H. a.g.e. s: 12 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi 1977, s: 65 – KURU, B. a.g.e. C: 1, s: 757

¹⁰⁸⁷³ Farklı görüş için bknz: YÜKSEL, A. S. a.g.m. s: 244

¹⁰⁸⁷⁴ AKYAZAN, S. a.g.m. 356

¹⁰⁸⁷⁵ Bknz: İİD. 26.1.1970 T. 763/785

¹⁰⁸⁷⁶ KURU, B. Bankacılar İçin İcra ve İflâs Hukuku Bilgisi, s: 31 – YÜKSEL, A. S. a.g.m. s: 142 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi 1977, s: 61 vd.

e) **Police ilişkilerinde**, keşidecinin muhataptaki provizyonu (karşılığı) borçlunun üçüncü kişideki alacağı olarak, bu madde gereğince haczedilebilir.¹⁰⁸⁷⁷

f) **Kıymetli evraka bağlanması mümkün olan hakların da haczi**; şu özel durumlara göre, bu madde çerçevesinde mümkün olur.¹⁰⁸⁷⁸

Borçluya ait ve henüz kıymetli evraka bağlanmamış mal, hak ve alacakları, vedia, ariyet olarak yahut vekâleten üçüncü bir kişinin elinde ve fer'i zilyetliğinde bulunursa, bunların haczi, alacaklının istemi ile icra memuru tarafından bu konuda karar verilerek gerçekleştirilir ve bu durum, İİK. mad. 89/I gereğince, «birinci haciz ihbarnamesi» ile, üçüncü kişiye resmen bildirilir.

Bu ihbarname tebliğinin ve dolayısı ile, haczin bir sonuç vermesi, ihbarnameyi alacak üçüncü kişinin, buna İİK. mad. 89/II ve III'e göre itiraz etmemesine veya olumsuz tesbit davası açmamasına yahut bu davayı veya İİK. mad. 89/IV'e göre alacaklının açacağı davayı kaybetmesine bağlıdır.

Bu olasılıklardan biri ile, haczin üçüncü kişi aleyhine kesinleşmesinden sonra, hak icra dairesinin emrine verilir. Hacizden sonra düzenlenmesi muhtemel ve mümkün kıymetli senetler de keza icra dairesi emrinde tutulur.

Üçüncü kişi elinde bulunan ve kıymetli evraka bağlanması mümkün iken henüz böyle bir senede bağlanmamış olan haklar, hisseli komandit ve anonim şirketlerde söz konusu olan intifa hakkı (TTK. mad. 502-503) hisse hakları (TTK. mad. 484-501) ve kurucu palları (TTK. mad. 348) ise, İİK. mad. 94'e göre haciz kararı tebliği suretiyle haczedilir.¹⁰⁸⁷⁹

g) İİK. mad. 89, genel bir hükümlerle, «alacak haklarının haczine» olanak tanıdığına göre, acaba **limited ortaklık alacaklıları da, bu hükümden yararlanarak, ortaklığın bakiye (ödenmemiş olan) sermaye alacaklarını haczettirebilirler mi?** İlk bakışta, İİK. mad. 89 hükmünün, limited ortaklığın ödenmemiş olan sermaye alacaklarına da uygulanması doğal karşılanabilir. Ancak, 89. maddedeki genel hükmün, sermaye alacağına uygulanmasında bir «sermaye ortaklığı» olan limited ortaklığın bünyesinden doğan bazı engellerle karşılaşılabilir. Nitekim, **ticaret hukuku doktrininde**¹⁰⁸⁸⁰ limited ortaklığın, ortaktaki bakiye sermaye alacağının haciz edilip edilemeyeceği tartışmalıdır. Hukukumuzda genellikle savunulan görüş, İİK. mad. 89'un «sermaye alacaklarına da uygulanmayacağı» şeklindedir.¹⁰⁸⁸¹

Kanımca, bu durumda İİK. mad. 89 uygulanabilmeli yani şirket alacaklıları, sermaye borcunu ödemiş olan şirket ortaklarına haciz ihbarnamesi gönderip bunu haciz ettirebilmelidirler.¹⁰⁸⁸² Fakat **yüksek mahkeme**¹⁰⁸⁸³ bir konudaki kararlarında «*limited şirket ortaklarının, limited şirkete göre 'üçüncü kişi' sayılamayacağını, bu nedenle, ödenmemiş sermaye borcunun, 89. maddeye göre haciz ihbarnamesi gönderilerek haciz edilemeyeceğini*» belirtmiştir.

¹⁰⁸⁷⁷ KARAYALÇIN, Y. Ticaret Hukuku (Ticari Senetler) s: 343

¹⁰⁸⁷⁸ DOMANIÇ, H. a.g.m. s: 753 vd.

¹⁰⁸⁷⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz: İleride; İİK. mad. 94 «s: 1322 vd.»—UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 5, s: 7848 vd.

¹⁰⁸⁸⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: ÇAMOĞLU, E. Limited Ortaklığın Sermaye Alacaklarının Haczi (BA-TIDER, 1971, C: VI, S: 1, s: 60) – POROY-TEKİNALP-ÇAMOĞLU, Ortaklık Hukuku, C: 2, s: 290, dipn. 36

¹⁰⁸⁸¹ İMREGÜN, O. Anonim Ortaklıklar, s: 28 – ANSAY, T. Anonim Şirketler Hukuku, s: 230 – TE-KİNALP (Poroy, Çamoğlu) Ortaklıklar Hukuku, s: 484 – ARSLANLI, H. Anonim Şirketler, s: 20, 191 – EREM, T. S. Ticaret Şirketleri, s: 283 – GÖLE, Ç. Anonim Ortaklıklarda Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu İfade Temerrüt, s: 54 – ANSAY, S. Anonim Ortaklıklar ve Mahkeme Uygulaması (AHF. D. 1970 C: XXVII, S: 1-2, s: 131 vd.)

¹⁰⁸⁸² Aynı görüşte: ÇAMOĞLU, E. a.g.m. s: 63 vd. – DOMANIÇ, H. Anonim Şirket Ortaklarının Sermaye Temerrüdüne Terettüp Eden Hükümler (İBD. 1966/4-5-6, s: 123) - YAVAŞ, M. age. s: 166

¹⁰⁸⁸³ Bknz: 12. HD. 22.11.2011 T. 7359/23592; 12.11.2002 T. 21935/23248; 28.2.1989 T. 6771/2775

h) Ticaret şirketleri (kollektif, komandit, anonim, limited) ile kooperatiflerde ve âdi şirketlerde, şirketten ve ortaktan alacaklı olan üçüncü kişilerin, «şirket» ve «ortak»lardaki alacaklarının haczinde de¹⁰⁸⁸⁴ İİK. mad. 89 hükmü geniş ölçüde uygulama alanı bulur.

Yüksek mahkeme, bu konu ile ilgili olarak

A)“Anonim ortaklıklarda”:

a)“Ortakların kişisel borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;

√ “Anonim şirket ortaklarının kişisel borçlarından dolayı, şirketin para ve mallarının haczedilemeyeceğini, ancak borçlu ortağın şirketteki ‘kar payı’ ile ‘tasfiye payı’na haciz konulabileceğini”¹⁰⁸⁸⁵

√ “Borçlu ortağın, hisse senedine bağlanmamış olan anonim şirketteki payının İİK. 94’e göre haczedilebileceğini”¹⁰⁸⁸⁶

√ “Borçlu ortağa ait anonim şirket hisse senedinin, anonim şirkete İİK. 89’a göre haciz ihbarnamesi gönderilerek haczedilemeyeceğini (İİK. 88 uyarınca hisse senedinin fiilen ele geçirilerek haczedilebileceğini)”¹⁰⁸⁸⁷

b) “Şirket borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;

√ “Anonim şirketin borçlarından dolayı, hiçbir şekilde ortakları hakkında takip yapılamayacağını”¹⁰⁸⁸⁸

B) “Limited ortaklıklarda”:

a) “Ortakların kişisel borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;

(6102 sayılı yeni TTK.’nun 133/(2). Maddesiyle “limited şirketlerde borçlu ortağın payının –taşınırlara ilişkin hükümlere göre- n a s ı l h a c z e d i l e b i l e c e ğ i” özel olarak düzenlenmiştir.¹⁰⁸⁸⁹ U y g u l a m a d a çok önem taşıyan bu hk. Bknz: İİK. mad. 94, AÇIKLAMA §b-dd).

√ “Limited şirket ortağının kişisel alacaklısının ilk başvurabileceği malların, ortağın kişisel malları olduğu; alacaklının, alacağının tamamını bunlardan tahsil edememesi durumunda, ortağın şirketteki kar payına başvurabileceğini, kar payının her yıl sonunda bilançoya göre muaccel hale geleceğini”¹⁰⁸⁹⁰

√ “Limited şirketlerde ortağın şahsi borcundan dolayı ortaklık payının doğrudan haczedilemeyeceğini”¹⁰⁸⁹¹

√ “Borçlunun limited şirketteki ortaklık payının, İİK. 89’a göre doğrudan doğruya haczedilemeyeceğini, ancak şirket ortağı borçluya isabet edecek kâr payının haczedilebileceğini”¹⁰⁸⁹² **Not:** Yeni 6102 sayılı TTK.’nun 133/(2). maddesinde açıkça “limited şirket ortaklarının paylarının, alacaklılar tarafından haciz edilip sattırabileceği” kabul edilmiş olduğundan, bu içtihat artık geçerliliğini yitirmiştir...

b) “Şirketin kamu (vergi) borçlarından dolayı ortakların –6183 sayılı Yasa hükmüne göre- takibi” konusunda;

√ “Limited şirket ortaklarının, şirketten tahsil imkanı bulunmayan kamu alacağından, sermaye hissesi oranında doğrudan doğruya sorumlu olduğunu”¹⁰⁸⁹³

¹⁰⁸⁸⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. Haciz, 2. Bası, s: 393 vd.

¹⁰⁸⁸⁵ Bknz: 12. HD. 19.3.1991 T. 3846/4584; 19.1.2001 T. 20446/612

¹⁰⁸⁸⁶ Bknz: 12. HD. 15.2.1994 T. 1248/2057; 30.11.1992 T. 8071/15080

¹⁰⁸⁸⁷ Bknz: İİD. 3.11.1992 T. 8071/15080

¹⁰⁸⁸⁸ Bknz: 12. HD. 12.4.1988 T. 5974/4714; 21.5.1984 T. 4120/6369

¹⁰⁸⁸⁹ Bknz: 12 HD.07.05.2013 T.7955/17423

¹⁰⁸⁹⁰ Bknz: 12. HD. 22.09.2011 T. 957/16339

¹⁰⁸⁹¹ Bknz: 12. HD. 25.04.2011 T. 2010-26867/7417

¹⁰⁸⁹² Bknz: 12. HD. 26.12.2003 T. 22237/26533; 19. HD. 24.9.2001 T. 1947/5801; 12. HD. 24.3.1999 T. 1954/3781

¹⁰⁸⁹³ Bknz: 21. HD. 12.5.2004 T. 7149/10399; 11. HD. 25.3.2004 T. 8604/3097; 10. HD. 19.1.2004 T. 9474/67

c) “Şirket borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;

√ “Limited şirket ortağının ortaklık ilişkisinden kaynaklanan ve şirkete olan borcu yönünden limited şirkete göre üçüncü kişi sayılamayacağından, şirket ortağına İİK. 89’a göre ‘birinci haciz ihbarnamesi’ gönderilemeyeceğini, eğer gönderilmişse haciz ihbarnamesinin iptaline ilişkin şikayetin süreye bağlı olmadığını”¹⁰⁸⁹⁴

√ “Limited şirketin borçlarından dolayı ortakların -şirketin kamu borçları dışında sorumlu olmadığını”¹⁰⁸⁹⁵

ç) “Şirket borçlarından dolayı şirketin takibi konusunda;

√ “Limited şirketin borçlarından dolayı, şirketin sorumlu olduğunu, ortaklar hakkında alacaklı üçüncü kişilerin takip yapamayacağını”¹⁰⁸⁹⁶

C) “Adi ortaklıklarda”:**a) “Ortakların kişisel borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;**

“Adi ortaklığın ortakları, alacaklılara karşı doğrudan doğruya ve sınırsız olarak tüm malvarlıkları ile sınırlı olduğu, ancak adi ortaklardan birinin borcu nedeniyle, adi ortaklığın banka nezdindeki parasının borçlu ortağın hissesi oranında haczedilemeyeceğini”^{10897 10898}

√ “Adi ortaklıklarda, ortağın kişisel alacaklılarının borçlu ortağın şirketteki ‘kar payını’ ve ‘tasfiye payını’ İİK. 89’a göre haczettirebileceklerini”¹⁰⁸⁹⁹

√ “Ortakların kişisel borçlarından dolayı, ortaklık mallarının haczedilemeyeceğini, alacaklıların ancak tasfiye payı üzerine haciz koydurabileceklerini (ve daha sonra icra mahkemesinden yetki belgesi alıp, adi ortaklığın tasfiyesini talep etmeleri gerekeceğini)”^{10900 10901}

√ “Ortağın kişisel alacaklılarının, alacaklarından dolayı adi ortaklığa ait işyerinde günlük hasılatтан borçlu ortağa düşecek payın haczedilmesini isteyemeyeceklerini”¹⁰⁹⁰²

b) “Şirket borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;

√ “Adi şirket adına, idareci ve temsilciler tarafından yapılan işlemlerden -örneğin; düzenlenen bonodan- doğan borçlardan, tüm ortaklar ‘doğrudan doğruya’, ‘sınırsız’ ve ‘zincirleme olarak’ sorumlu olduklarından, şirket alacaklılarının yaptığı takibe ortakların karşı koyamayacaklarını”¹⁰⁹⁰³

D) “Kolektif ortaklıklarda”:**a) “Ortaklık borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;**

√ “Şirket borcundan dolayı ortaklar hakkında takip yapılabilmesi için TTK. mad. 237/(2)’deki koşullar gerçekleşikten sonra, ortak hakkında takip talebinde bulunulması ve ortağa ödeme emri gönderilmesi gerekeceğini”¹⁰⁹⁰⁴

√ “Kolektif şirketin borçlarından dolayı ‘birinci derecede’ şirketin sorumlu olduğunu, ortaklar hakkında ancak ‘şirket hakkında yürütülen takibin semeresiz kalması’

10894 Bknz: 12. HD. 14.2.2011 T. 20895/435; 12.11.2002 T. 21935/23248; 28.2.1989 T. 6771/2775

10895 Bknz: 21. HD. 25.9.2000 T. 5764/5989

10896 Bknz: 12. HD. 4.5.1988 T. 8889/5978; 24.3.1988 T. 2885/3599

10897 Bknz: 12.HD.13.02.2012 T.12220/3250

10898 Karş: 12. HD.28.02.2012 T.25453/5395

10899 Bknz: 12. HD. 4.7.2011 T. 3953/14126; 23.6.2003 T. 12043/14967; 17.6.2003 T. 11642/14344; 16.1.2003 T. 27028/154

10900 Bknz: 12. HD. 2.12.1992 T. 9349/16873; 20.11.1992 T. 7266/14470; 26.10.1992 T. 5519/ 12557

10901 Karş: 15. HD. 31.3.1993 T. 1313/1493; 23.2.1993 T. 161/748

10902 Bknz: 12. HD. 9.4.1991 T. 11529/4647; 15.4.1982 T. 3914/3216

10903 Bknz: 12. HD. 23.6.1983 T. 12043/14967; 22.3.1982 T. 1882/2236

10904 Bknz: 12. HD. 7.3.2011 T. 22413/2756; 21.1.1993 T. 15642/931; 19.10.1989 T. 10161/12507

veya ‘şirketin herhangi bir sebeple sona ermesi’ halinde (şirketin tasfiye sonucu beklenmeden, tüzel kişiliği sona ermeden, ticaret sicilindeki kaydı silinmeden) şirket borçlarından dolayı, şirketle birlikte veya şirketten ayrı olarak takip yapılabileceğini”¹⁰⁹⁰⁵

√ “Kolektif şirket hakkındaki takibin kesinleşmesinden ve şirketin aczi nedeniyle takibin ortaklara yöneltilmesinden sonra, ortakların kesinleşen takipteki borca itiraz edemeyeceklerini”¹⁰⁹⁰⁶

√ “Kolektif şirketin borçlarından birinci derecede şirketin sorumlu olmasının (TTK. mad. 237/(1)), aynı borçtan dolayı ortaklar hakkında ihtiyati haciz kararı alınıp uygulanmasını engellemeyeceğini (TTK. mad. 237/(2)), ancak şirket sona ermedikçe veya şirket hakkındaki takip semeresiz kalmadıkça, ortaklar hakkında takip açılmayacağını”¹⁰⁹⁰⁷

√ “Şirket hakkındaki ihtiyati haczin uygulanması sırasında borcu kabul eden ortağın, daha sonra şirketten ayrılrsa dahi, şirket borcundan kişisel olarak sorumlu olacağını”¹⁰⁹⁰⁸

√ “Şirket hakkındaki takibin semeresiz kalmasından uzun bir süre -6 yıl- sonra, ortak hakkında -aradan geçen zaman içinde, şirketin durumunda değişiklik olmuş olması muhtemel bulunduğu- takip yapılamayacağını”¹⁰⁹⁰⁹

√ “Şirket borcunun doğmasından sonra, şirketten ayrılmanın, ortağı sorumluluktan kurtarmayacağını”¹⁰⁹¹⁰

√ “ ‘Şirket borcundan dolayı ortakların sorumlu tutulabilmesi koşulları’ nı öngören TTK. mad. 237/(2) hükmünün, doğrudan doğruya icra mahkemesince gözetilemeyeceğini, bu hususun ortak tarafından süresinde itiraz konusu yapılması gerekeceğini”¹⁰⁹¹¹

√ “Şirket hakkında yapılan takibin semeresiz kalması üzerine, şirket borcunu ödeyen bir ortağın, payından fazla ödediğini diğer ortaklardan -genel haciz yoluyla takip yaparak- isteyebileceğini”¹⁰⁹¹²

√ “Şirket borcundan dolayı önce şirket hakkında takip yapıлып, şirkete ödeme emri göndermeden, şirket ortakları hakkında takip yapılamayacağını”¹⁰⁹¹³

√ “Kollektif şirketin borcundan dolayı, şirketin temsilcisi sıfatıyla temsilcinin şahsı hakkında takip yapıлып mallarının haczedilemeyeceğini”¹⁰⁹¹⁴

√ “Kollektif şirket hakkında alınan depo kararının ortaklara tebliğ edilmesi üzerine, depo kararını yerine getirmeyen (şirket borcunu yatırmayan) ortağın iflasına karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁹¹⁵

√ “Şirkete yeni giren ortağın girme tarihinden önce meydana gelmiş şirket borçlarından ve şirketten çıkan ortağın da çıkmanın tescil ve ilan tarihine kadar meydana gelen şirket borçlarından sorumlu olacağını”¹⁰⁹¹⁶

√ “Ortaklık aleyhine yapılan takiple kesilen zamanaşımının, ortaklık borcu için takip edilen ortaklar bakımından da kesilmiş olacağını”¹⁰⁹¹⁷

√ “Şirket aleyhine alınan ilamın, ‘şirketin sona ermesi’ veya ‘şirket hakkındaki takibin semeresiz kalması’ halinde, ortaklar hakkında da uygulanabileceğini”¹⁰⁹¹⁸

¹⁰⁹⁰⁵ Bknz: 12. HD. 28.12.1992 T. 14356/17205; 14.4.1992 T. 11939/4848; 29.1.1992 T. 12489/ 1530

¹⁰⁹⁰⁶ Bknz: 12. HD. 22.2.1998 T. 4278/1798

¹⁰⁹⁰⁷ Bknz: 12. HD. 9.3.1986 T. 11230/5026; 13.3.1984 T. 125/2918

¹⁰⁹⁰⁸ Bknz: 12. HD. 21.6.1984 T. 6464/7550

¹⁰⁹⁰⁹ Bknz: 12. HD. 12.2.1981 T. 9500/1388

¹⁰⁹¹⁰ Bknz: 12. HD. 18.12.1980 T. 7172/9014

¹⁰⁹¹¹ Bknz: 12. HD. 13.12.1978 T. 1103/1187

¹⁰⁹¹² Bknz: 12. HD. 27.3.1978 T. 2471/2759

¹⁰⁹¹³ Bknz: 12. HD. 28.11.1977 T. 9868/9917

¹⁰⁹¹⁴ Bknz: HGK. 24.10.1973 T. T-1633/827

¹⁰⁹¹⁵ Bknz: İİD. 24.10.1968 T. 8600/9680

¹⁰⁹¹⁶ Bknz: İİD. 22.2.1968 T. 1973/1855

¹⁰⁹¹⁷ Bknz: İİD. 21.12.1967 T. 12083/11981

¹⁰⁹¹⁸ Bknz: TD. 6.12.1963 T. 1595/1684

b) “Ortakların kişisel borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;

√ “Ortakların kişisel alacaklarının ‘ortağın kişisel mallarına’, ‘ortağın, ortaklıktaki kâr payına, faiz ve masraf alacaklarına ve ücret alacağına’ haciz koydurabileceklerini ve bunlardan alacağını alamamaları halinde borçlu ortağın ‘sermaye ve tasfiye payına’ haciz koydurabileceklerini ve ayrıca ‘altı ay önce haber vermek koşuluyla şirketin feshini isteyebileceklerini”¹⁰⁹¹⁹

E) “Komandit şirketlerde”:**a) “Şirket borçlarından dolayı komandite ortakların takibi” konusunda;**

√ “TTK. mad. 319 ve 325’deki koşullar gerçekleşmeden, komandit şirketin borcundan dolayı, ortaklar hakkında takip yapılamayacağını”¹⁰⁹²⁰

√ “Komandit şirketin iflas etmiş olması halinde, komandit şirketin sona ermiş sayılacağını (ve; şirket borçlarından dolayı komandite ortaklar hakkında takip yapılabileceğini)”¹⁰⁹²¹

√ “Komandit şirketin borçlarından dolayı -kollektif şirketlerde olduğu gibi- birinci derece şirketin sorumlu olduğunu, komandite ortaklar hakkında ancak ‘şirket hakkında yapılan takibin semeresiz kalması’ veya ‘şirketin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde’ şirket borçlarından dolayı takip yapılabileceğini”¹⁰⁹²²

√ “Komandit şirketten çıkan veya çıkarılan komandit ortağın, çıkma veya çıkarılmanın tescil veya ilan edildiği tarihe kadar doğan şirket borçlarından sorumlu olacağını”¹⁰⁹²³

b) “Şirket borçlarından dolayı komanditer ortakların takibi” konusunda;

√ “Komanditer ortağın ancak ortaklığa koymayı taahhüt edip de koymadıkları sermaye miktarı ile sınırlı olarak, şirket borçlarından dolayı sorumlu olacaklarını”¹⁰⁹²⁴

F) “Kooperatiflerde”:**a) “Ortakların kişisel borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;**

√ “Ortağın kişisel alacaklılarının, ortağın kooperatifteki payını haczettiremeyip sadece ‘faiz ve gelir gider farkından payına düşeni’ ve ‘kooperatifin dağılması halinde ortağa düşecek payı’ haczettirebileceklerini”¹⁰⁹²⁵

b) “Kooperatifin borçlarından dolayı ortakların takibi” konusunda;

√ “Kooperatif ortağı, kooperatife karşı ‘üçüncü kişi’ sayılmayacağından, kooperatif ortaktaki alacağından dolayı, ortağa İİK. 89’a göre haciz ihbarnamesi gönderilemeyeceğini”¹⁰⁹²⁶

√ “Kooperatifin borcundan dolayı, kooperatif adına kayıtlı olan taşınmazın tapu kaydına haciz konulduktan sonra, noter huzurunda çekilen kur’a sonucu o taşınmazın sahibi durumuna gelen ortağın, taşınmaz üzerindeki haczin kaldırılmasını icra mahkemesinden şikayet yoluyla isteyemeyeceğini”¹⁰⁹²⁷

√ “Kooperatif borçlarından dolayı kooperatif ortaklarının sorumluluğunun ana sözleşme ve Kooperatifler Kanunundaki hükümlerle sınırlı olduğunu, kooperatif hakkında

¹⁰⁹¹⁹ Bknz: 11. HD. 6.2.1979 T. 5906/497

¹⁰⁹²⁰ Bknz: 12. HD. 26.10.1973 T. 12144/16307

¹⁰⁹²¹ Bknz: 12. HD. 19.6.1986 T. 13035/7138; 12.3.1985 T. 12392/2286

¹⁰⁹²² Bknz: 12. HD. 12.3.1985 T. 12392/2286; 22.10.1981 T. 5911/7630

¹⁰⁹²³ Bknz: 12. HD. 12.3.1985 T. 12392/2286

¹⁰⁹²⁴ Bknz: 11. HD. 29.3.1983 T. 969/1546

¹⁰⁹²⁵ Bknz: 12. HD. 18.3.2004 T. 1276/6300; 22.4.2003 T. 6408/9053; 5.4.2002. 5674/7077

¹⁰⁹²⁶ Bknz: 12. HD. 22.11.2011 T. 7359/23592; 1.12.2011 T. 9206/25817; 16.9.2004 T. 4115/19287; 20.9.2002 T. 16435/17422

¹⁰⁹²⁷ Bknz: 12. HD. 5.7.2004 T. 13474/17810; 7.7.2004 T. 14263/17982

yapılan takipten sonuç alınamaması halinde, sorumluluk durumlarına göre ortaklara başvurulabileceğini”¹⁰⁹²⁸

√ “Kooperatiften alacaklı olan kişilerin, kooperatif ortaklarına haciz ihbarnamesi göndererek ‘kooperatife ödeyecekleri aidat paralarını’ haczedemeyeceklerini ve kooperatifin gönderilen haciz ihbarnamelerinin şikayet yoluyla iptalini istemekte hukuki yararının bulunduğunu”¹⁰⁹²⁹

√ “Borçlu kooperatifin taşınmazına konan hacizden, ferdi mülkiyete geçiş sonucunda kooperatif üyesinin sorumluluğunun, yüklendiği sermaye payıyla sınırlı olduğunu”¹⁰⁹³⁰

√ “Kooperatif borçlarından dolayı kural olarak kooperatifin sorumlu olduğunu, ortakların ancak ‘kooperatifin iflas etmesi’ veya ‘kooperatifin dağılması’ hallerinde ve ana sözleşmede ‘kooperatif borçlarından dolayı ortakların -sınırlı veya sınırsız- sorumluluklarının açıkça öngörülmüş olması durumunda’ -ve ikinci derecede- sorumlu olacağını”¹⁰⁹³¹

belirtmiştir.

XIX- «Borçluya ait olduğu düşüncesi ile üçüncü kişinin elinde haczedilen mallar hakkında açılacak istihkak davasını» düzenleyen İİK. mad. 99 ile, «borçluya ait haczi mümkün herhangi bir malın üçüncü kişinin elinde bulunup bulunmadığını ve eğer mevcutsa bunun haczi konusunu» düzenleyen İİK. mad. 89’un uygulama alanı bir noktada birleşebilir.¹⁰⁹³²

Gerçekten, borçluya ait olup da, üçüncü kişinin elinde bulunduğu sanılan taşınır bir mal **İİK. mad. 89** uyarınca haczedilirse icra memuru üçüncü kişiye «birinci haciz ihbarnamesi»ni gönderir. Bu ihbarnameye karşı, üçüncü kişi mad. 89/II”eki def”leri ile sürebilir. Eğer, üçüncü kişi haczedilen malın «borçluya ait olmadığını ya da malın kendisine rehnedilmiş olduğunu» ileri sürerse, haczedilen taşınır mal hakkında istihkak iddia etmiş olur. Bu durumda **bir görüşe göre**¹⁰⁹³³ alacaklı iki olanağa sahip olur. Ya; İİK. mad. 89/IV’e göre icra mahkemesine başvurup üçüncü kişinin «ceza ve tazminata mahkum edilmesini» ister ya da **İİK. mad. 99**’a göre icra mahkemesinde «istihkak davası» açar. Buna karşın diğer bir görüşe göre¹⁰⁹³⁴ ise, alacaklı bu durumda, İİK. mad. 89/IV uyarınca hareket etmek olanağına sahip olmayıp, mutlaka **İİK. mad. 99**’a göre «istihkak davası» açmak zorundadır.

XX- Yüksek mahkeme, buraya kadar ayrıntılı olarak açıklamaya çalıştığımız özel durumlar dışında İİK. mad. 89’un uygulama alanı ile ilgili olarak;

√ “Alacaklının, borçlunun mal beyanında bulunurken bildirmedeği bankadaki mevduatının da haczini isteyebileceğini”¹⁰⁹³⁵

√ “Şirketi temsile yetkisi bulunduğu -ticaret sicili memurluğunun yazısından- anlaşılan kişiye, şirket adına yapılan haciz ihbarnamesi tebligatının geçerli olduğunu”¹⁰⁹³⁶

√ “Bankanın, gönderilen haciz ihbarnamesine itiraz etmesinden sonra, bankaya yeniden 89/I ihbarnamesi gönderilmeden veya doğrudan mevduatın haczi için ‘haciz yazısı’ tebliğ etmeden, borçluya ait hesaba sonradan gönderilen paranın itiraz edilen ihbarnameye dayanak gösterilerek, icra dairesince istenemeyeceğini”¹⁰⁹³⁷

¹⁰⁹²⁸ Bknz: 12. HD. 26.6.2003 T. 13041/15212; 23.3.2000 T. 3933/4347

¹⁰⁹²⁹ Bknz: 12. HD. 1.3.2005 T. 696/3963; 24.1.2005 T. 24084/860; 16.6.2003 T. 10980/14194

¹⁰⁹³⁰ Bknz: 12. HD. 18.11.1998 T. 12225/13082

¹⁰⁹³¹ Bknz: 12. HD. 16.10.1977 T. 9927/10890; 14.11.1991 T. 10542/11886; 27.11.1989 T. 5503/14565

¹⁰⁹³² UYAR, T. İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 3. Bası, s: 1010

¹⁰⁹³³ ARSLAN, R. a.g.m. s: 109 vd.

¹⁰⁹³⁴ POSTACIOĞLU, İ. a.g.e. s: 423

¹⁰⁹³⁵ Bknz: 12. HD. 11.4.2005 T. 4949/7737

¹⁰⁹³⁶ Bknz: 12. HD. 8.4.2005 T. 4262/7595

¹⁰⁹³⁷ Bknz: 12. HD. 29.3.2005 T. 3374/6638

- √ “İİK. 89’da geçen ‘borçlu’ tabirinin ‘takip borçlusunu’nu ifade ettiğini”¹⁰⁹³⁸
- √ “Ticari temsilcinin, gönderilen haciz ihbarnamesine, şirket adına itiraz etme yetkisinin bulunduğunu”¹⁰⁹³⁹
- √ “Birinci haciz ihbarnamesi nedeniyle uygulanan haciz işlemi nedeniyle ileri sürülecek ‘haczedilmezlik iddiası’nın, bu ihbarnameyi gönderen icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine bildirilmesi gerekeceğini”¹⁰⁹⁴⁰
- √ “Borçlunun alacaklı sıfatıyla mahkemede açmış olduğu dava henüz sonuçlanmadan, dava konusu olan alacak için mahkeme muhatap kabul edilerek, mahkemeye ‘birinci haciz ihbarnamesi’ gönderilemeyeceğini”¹⁰⁹⁴¹
- √ “İİK. ’nun -494 sayılı Kanunla değişik- 89. maddesine göre icra müdürlüğünce üçüncü kişiye ‘15 gün içinde paranın ödenmesi veya olumsuz tesbit davası açılması için’ üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilmesi gerekeceğini, bu işlem yapılmadan üçüncü kişiye doğrudan yazı gönderilerek paranın talep edilemeyeceğini”¹⁰⁹⁴²
- √ “Bankadaki mevduatının haczi için bankaya haciz ihbarnamesi gönderilen borçlu belediyenin haczedilmezlik şikayetinde bulunmada ‘hukuki yararı’nın bulunduğunu”¹⁰⁹⁴³
- √ “İİK. 89 uyarınca borçlunun üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının haczedilmesi halinde, gönderilen haciz ihbarnamelerine karşı borçlunun şikayet yoluna başvurmasında hukuki yararının bulunduğunu”¹⁰⁹⁴⁴
- √ “İİK. 89/IV uyarınca icra mahkemesi yerine asliye hukuk mahkemesine başvurulabileceğini”¹⁰⁹⁴⁵
- √ “Belediyenin ‘haczedilmezlik şikayetinin kabulü’ üzerine icra mahkemesince hacizler kaldırıldıktan sonra, idare mahkemesince alacaklının lehine olarak ‘yürütmenin durdurulmasına’ karar verilmiş olması halinde, borçlunun bankadaki mevduatlarına bu aşamada yeniden haciz uygulanabileceğini”¹⁰⁹⁴⁶
- √ “MK. 6 uyarınca iddia sahibi, iddiasını kanıtlamakla yükümlü ise de, somut olayın özelliğine göre ispat yükünün yer değiştirebileceğini”¹⁰⁹⁴⁷
- √ “Birinci haciz ihbarnamesi üzerine icra dairesine verdiği cevapta borcu açıkça kabul edip itiraz etmeyen üçüncü kişinin, zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi gerekeceğini, takip borçlusunu ile arasındaki özel ilişkiye dayanarak ‘muarazanın giderilmesi’ istemiyle genel mahkemede dava açamayacağını”¹⁰⁹⁴⁸
- √ “Üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olmasının, üçüncü kişiden haciz ihbarnamesine konu borcun istenmesine engel teşkil etmeyeceğini”¹⁰⁹⁴⁹
- √ “İtiraz süresi içinde de olsa üçüncü kişinin ‘borçlunun kendilerinden ...TL. tahakkuk etmiş alacağı bulunduğuna’ dair kabulünden dönmeyeceğini”¹⁰⁹⁵⁰
- √ “Borcun, İcra ve İflas Kanunu mad. 89’a göre haciz ihbarnamesi gönderilmesi sonucunda muhatapı tarafından ödenmiş olmasının, şikayetin esasının incelenmesine etkili olmayacağını”¹⁰⁹⁵¹

¹⁰⁹³⁸ Bknz: 12. HD. 7.3.2005 T. 1766/4597

¹⁰⁹³⁹ Bknz: 12. HD. 14.1.2005 T. 23050/600

¹⁰⁹⁴⁰ Bknz: 12. HD. 23.12.2004 T. 21676/26554

¹⁰⁹⁴¹ Bknz: 12. HD. 11.10.2004 T. 16912/21420

¹⁰⁹⁴² Bknz: 12. HD. 8.10.2004 T. 16446/21278

¹⁰⁹⁴³ Bknz: 12. HD. 27.9.2004 T. 15763/20241

¹⁰⁹⁴⁴ Bknz: 12. HD. 7.7.2004 T. 12795/17906

¹⁰⁹⁴⁵ Bknz: 4. HD. 7.7.2004 T. 16448/8996

¹⁰⁹⁴⁶ Bknz: 12. HD. 30.4.2004 T. 6078/10812

¹⁰⁹⁴⁷ Bknz: 4. HD. 8.4.2004 T. 2679/4635

¹⁰⁹⁴⁸ Bknz: 4. HD. 24.2.2004 T. 7249/1700

¹⁰⁹⁴⁹ Bknz: 12. HD. 16.2.2004 T. 25584/2954

¹⁰⁹⁵⁰ Bknz: 12. HD. 10.2.2004 T. 24760/2248

¹⁰⁹⁵¹ Bknz: 12. HD. 27.1.2004 T. 24170/1536

√ “İkinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden sonra, üçüncü kişinin takip borçlusuna yapacağı ödemenin, takip alacaklısına karşı geçerli olmayacağını”¹⁰⁹⁵²

√ “Hesap devresi sona ermeden ve üçüncü kişinin takip hukuku yönünden kesinleşip icra edilebilir hale gelmeden cari hesap sözleşmesine dayanılarak üçüncü kişi şirkete haciz ihbarnamesi gönderilemeyeceğini”¹⁰⁹⁵³

√ “İİK.nun 89/I maddesine göre çıkarılan tebligatın, üçüncü kişi tüzel kişinin ticaret sicilineki adresine çıkarılabileceğini, buraya yapılacak tebligatta Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesindeki koşulların araştırılmasına gerek bulunmadığını”¹⁰⁹⁵⁴

√ “Şikayetçi bankanın, takip borçlusu ve icra takibiyle ilgisi bulunmayan üçüncü kişilerin bankadaki mevduatlarının haczi için gönderilen haciz ihbarnamelerinin haczi konusunda süresiz şikayet yoluna başvuruabileceğini”¹⁰⁹⁵⁵

√ “Mahkemece İİK. 72/III’e göre alınan tedbir kararı uyarınca, ‘icra veznesindeki paranın alacaklıya ödenmemesi karşısında tedbir kararı verilmişse’ 89. madde gereğince ‘icra veznesinden gönderilen paranın teminat karşılığı alacaklıya ödenmesine’ karar verilemeyeceğini”¹⁰⁹⁵⁶

√ “Alacaklının talebi üzerine üçüncü kişiye ‘ikinci haciz ihbarnamesi’ gönderilmesine karar verildikten ve bu ihbarname gönderildikten sonra, icra müdürlüğünce ‘birinci haciz ihbarnamesine itiraz olduğu’ndan bahisle, kendiliğinden ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmesi kararından dönülemediğini”¹⁰⁹⁵⁷

√ “Üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi çıkarılması üzerine, bu kişinin zimmetinde sayılan borç için, bu üçüncü kişinin bir başka üçüncü kişiden olan alacağı için haciz ihbarnamesi çıkarılamayacağını”¹⁰⁹⁵⁸

√ “Üçüncü kişi tarafından ‘haciz ihbarnamesi’ uyarınca dosyaya yatırılan paranın alacaklıya ödenmesi için borçluya ayrıca 103 davetiyesinin tebliğine gerek bulunmadığını”¹⁰⁹⁵⁹

√ “İİK. 89’a göre gönderilen ‘birinci haciz ihbarnamesi’ nin iptalinin, yedi günlük şikayet süresi içinde icra mahkemesine başvurularak istenebileceğini”¹⁰⁹⁶⁰

√ “Teyitli akreditifte lehtarın akreditif alacağının teyit bankasına ibraz edeceği belgeler karşılığında ibraz anında ve ibraz yerinde doğacağını ödeme yerinin belgelerin ibraz edildiği yer olacağını, davalıya haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği tarih itibarıyla takip borçlusu durumundaki lehtar şirketin davalı nezdinde herhangi bir alacağının doğmamış olması halinde, davalının itirazının haklı sayılıp, gerçeğe aykırı bir beyan söz konusu olmayacağını ve dolayısıyla davacı yararına İİK. 89/V uyarınca tazminata hükmedilemeyeceğini”¹⁰⁹⁶¹

√ “Bir şirketin; müstakil sermayesi, müstakil muhasebesi bulunan veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi olmadığı halde kendi başına ticari muamele yapan ve ayrıca bulunduğu yerin ticaret siciline tescil edilmiş olan şubesine haciz ihbarnamesi gönderilebileceğini”¹⁰⁹⁶²

√ “İcra (hukuk) mahkemesinin İİK. 89/IV uyarınca ‘üçüncü kişinin gerçek dışı beyanda bulunduğu’ iddiasına dayalı olarak ileri sürülen şikayetleri inceleyebileceğini, bu

¹⁰⁹⁵² Bknz: 4. HD. 19.1.2004 T. 10397/91

¹⁰⁹⁵³ Bknz: 12. HD. 31.10.2003 T. 17436/21297

¹⁰⁹⁵⁴ Bknz: 12. HD. 20.10.2003 T. 16729/20357

¹⁰⁹⁵⁵ Bknz: 12. HD. 30.6.2003 T. 12321/15477

¹⁰⁹⁵⁶ Bknz: 12. HD. 15.4.2003 T. 5879/8347

¹⁰⁹⁵⁷ Bknz: 12. HD. 4.2.2003 T. 29396/1950

¹⁰⁹⁵⁸ Bknz: 12. HD. 20.1.2003 T. 27550/389; 20.11.2000 T. 7306/17791

¹⁰⁹⁵⁹ Bknz: 12. HD. 31.12.2002 T. 26796/28140; 2.3.1989 T. 7336/2960

¹⁰⁹⁶⁰ Bknz: 12. HD. 19.12.2002 T. 25980/27001

¹⁰⁹⁶¹ Bknz: HGK. 18.12.2002 T. 12-1078/1072

¹⁰⁹⁶² Bknz: 12. HD. 1.10.2002 T. 18004/19322

konuda -uyuşmazlığın icra ceza hakimliği tarafından görülmesi için- ‘gönderme kararı’ veremeyeceğini”¹⁰⁹⁶³

√ “Yasal süresinde itiraz edilmemesi nedeniyle haciz ihbarnamesinin kesinleşerek hacze konu borcun üçüncü kişinin zimmetinde sayılmasının, takip hukuku kapsamında bir kesinleşme olup, bu durumun ‘ödeme emrine itiraz’ kapsamında üçüncü kişinin SSK aleyhine açacağı ‘ödeme emrinin iptali’ davasında kurum borçlusuna karşı borcu olmadığını ya da malın yedinde bulunmadığını iddia ve ispat etmesine engel bulunmadığını”¹⁰⁹⁶⁴

√ “Haciz ihbarnamesi ile yatırılması istenmiş olan paranın icra dairesine yatırılmasından sonra icra mahkemesince haciz ihbarnamesinin iptaline karar verilmiş olması halinde, haksız ödenmiş olan paranın İİK. 361 uyarınca icra müdürlüğüne hükme gerek kalmaksızın geri istenebileceğini”¹⁰⁹⁶⁵

√ “Takibin itirazla durmuş olmasının -ihtiyati haciz işlemi bir takip işlemi olmadığından, buna bağlı olarak gerçekleştirilen- İİK.nun 89. maddesi gereğince işlem yapılmasını engellemeyeceğini”¹⁰⁹⁶⁶

√ “Alacaklının her gerçek ve tüzel kişi için ayrı ayrı birinci haciz ihbarnamesi göndermesi gerekeceğini, dört borçlu için bir tek haciz ihbarnamesi göndermekle yetinilemeyeceğini”¹⁰⁹⁶⁷

√ “Yarış atları ile ilgili tutulan soy kütüğünün, atların mülkiyetini aksettirmedeğinden, yarış atları için konulan kaydi hacizlerin geçerli olmayıp bu hayvanların fiilen haczi gerekeceğini”¹⁰⁹⁶⁸

√ “İİK. 89/VII hükmünün, tüzel kişiliği bulunmayan şubeye haciz ihbarnamesine itiraz hakkı tanıdığına göre, tüzel kişiliği bulunan genel müdürlüğün de öncelikle bu hakka sahip olduğuna”¹⁰⁹⁶⁹

√ “İİK. 89/IV uyarınca verilmiş olan mahkumiyet kararları ile onun eklentisi olan tazminat kararlarının, kesinleşmeden infaz olunamayacağını”¹⁰⁹⁷⁰

√ “İcra müdürünün ‘üçüncü kişiye 89/I ihbarnamesi gönderilmesi’ konusundaki kararından kendiliğinden dönemeyeceğini”¹⁰⁹⁷¹

√ “İİK. 89/III’e göre ‘dava’ açılarak sağlanacak hususun ‘şikayet’ yoluyla istenemeyeceğini”¹⁰⁹⁷²

√ “Borçlunun üçüncü kişideki ipotekle teminat altına alınmış olan alacağının hacze dilediğini”¹⁰⁹⁷³

√ “Tüzel kişiliğe gönderilen haciz ihbarnamesinin sekretere tebliğ edilmiş olmasının geçersiz olacağını”¹⁰⁹⁷⁴

√ “Gönderilen haciz ihbarnamelerine itiraz etmemiş, menfi tesbit davası da açmamış olan (ve ihbarnamede belirtilen parayı da icra dairesine yatırmayan) üçüncü kişi bankada haciz yapılmak üzere, asıl takibin yapıldığı icra dairesince bankanın bulunduğu yerdeki icra dairesine talimat yazılması gerekeceğini”¹⁰⁹⁷⁵

¹⁰⁹⁶³ Bknz: 12. HD. 26.3.2002 T. 5147/6131

¹⁰⁹⁶⁴ Bknz: 10. HD. 11.2.2002 T. 706/884

¹⁰⁹⁶⁵ Bknz: 12. HD. 1.2.2002 T. 636/1979

¹⁰⁹⁶⁶ Bknz: 12. HD. 15.2.2001 T. 1700/2802

¹⁰⁹⁶⁷ Bknz: 12. HD. 23.12.1999 T. 16451/17817

¹⁰⁹⁶⁸ Bknz: 19. HD. 6.2.1997 T. 8698/954

¹⁰⁹⁶⁹ Bknz: 12. HD. 24.6.1996 T. 2464/2586

¹⁰⁹⁷⁰ Bknz: 12. HD. 16.4.1996 T. 5137/5300

¹⁰⁹⁷¹ Bknz: 12. HD. 22.6.1992 T. 124/8472

¹⁰⁹⁷² Bknz: 12. HD. 27.9.1991 T. 2446/9783

¹⁰⁹⁷³ Bknz: 12. HD. 3.5.1988 T. 7354/5935

¹⁰⁹⁷⁴ Bknz: 12. HD. 9.4.1986 T. 10036/4125

¹⁰⁹⁷⁵ Bknz: 12. HD. 27.2.1986 T. 8701/2264

√ “Borçlunun bankadaki vadeli mevduatının, vadesinden önce -bankaya haciz ihbarnamesi gönderilerek haciz edilebileceğini ve vadesinden önce paranın icra dairesine getirtilebileceğini”¹⁰⁹⁷⁶

√ “İİK.nun 89. maddesi gereğince çıkarılan haciz ihbarnamelerine karşı gerekli itirazları yapmayan üçüncü kişinin ‘takip borçlusuna karşı borçlu olduğunu’ ikrar etmiş sayılacağını, bu durumda TBK. 154/1 gereğince zamanaşımının kesileceğini ve bundan alacağı devralan alacaklının da yararlanacağını”¹⁰⁹⁷⁷

√ “Kendisine haciz ihbarnamesi gönderilen kambiyo senedi borçlusunun, bu ihbarnameyi gönderen alacaklı aleyhine ‘borçlu olmadığına tesbiti’ konusunda olumsuz tesbit davası açabileceğini”¹⁰⁹⁷⁸

√ “Bankadaki mevduatına haciz konan borçlunun takip sırasında ölmesi üzerine, bankaca paranın icra dosyasına yatırılması için mirasçılar hakkında yapılacak takibin kesinleşmesinin zorunlu olduğunu”¹⁰⁹⁷⁹

√ “İİK. 89’un ‘borçlunun üçüncü kişi elindeki taşınır malının haczedilmesi halinde yapılacak işlemlerle ilgili’, İİK. 120’nin ise ‘borçlunun alacağının ödeme yerine geçmek üzere takip alacaklısına devri ile ilgili’ olduğunu”¹⁰⁹⁸⁰

√ “İdareden olan alacağını bir başkasına noter senedi ile temlik eden ve durumu idareye bildiren kişi ile idarenin bu alacak sebebiyle her türlü ilişkisinin kesilmiş olacağını, kendisine haciz ihbarnamesi tebliğ edilen idarenin, borçlunun daha önce temlik edilen alacağı üzerine hiçbir işlem yapamayacağını, sosyal sigortalar kurumu ile ilişkisi kesilmediğinden, çözülmeyen teminat için de ileride çözüldüğünde uygulanmak üzere haciz işlemi yapması gerekeceğini”¹⁰⁹⁸¹

√ “Üçüncü kişinin ‘ikinci haciz ihbarnamesi tebligatındaki imzasını inkar etmesi halinde, imzanın kendisine ait olup olmadığını’ ileri sürerek takibin durdurulmasını icra mahkemesinden istemesi halinde, imza üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması gerekeceğini”¹⁰⁹⁸²

belirtilmiştir...

¹⁰⁹⁷⁶ Bknz: 12. HD. 28.11.1983 T. 8274/9528

¹⁰⁹⁷⁷ Bknz: HGK. 25.6.1982 T. 11-1578/746

¹⁰⁹⁷⁸ Bknz: 11. HD. 30.3.1982 T. 1157/1386

¹⁰⁹⁷⁹ Bknz: 12. HD. 24.11.1981 T. 7073/8882

¹⁰⁹⁸⁰ Bknz: 12. HD. 14.1.1981 T. 8430/117

¹⁰⁹⁸¹ Bknz: 4. HD. 3.4.1978 T. 1927/4400; HGK. 21.1.1983 T. 4-670/17

¹⁰⁹⁸² Bknz: 12. HD. 21.2.1977 T. 900/1744

131) İcra Dairesi Görevlilerinin Hukuki Sorumluluğu (İİK. m. 5-7)

(Legal Hukuk Dergisi, Kasım/2013, S: 131, C: 11, s: 111-122)

Av. Talih UYAR*

İİK. mad. 5’de** ; *icra ve iflas müdürleri ile yardımcılarının* ve icra-iflas dairesi *katip, mübaşir ve hizmetlilerinin* kusurlu hareketleri ile -takibin taraflarına ve üçüncü kişilere- vermiş oldukları zarardan dolayı devletin *hukuki sorumluluğu* düzenlenmiştir.^{10983 10984}

I- Bu kişilerin görevlerini yerine getirirken, kusurları ile -takibin taraflarına ve üçüncü kişilere- verdikleri zarardan *Devlet (Adalet Bakanlığı), birinci derecede* sorumludur.

Devletin bu görevlilerin kusurlu hareketlerinden dolayı kabul edilmiş olan sorumluluğu, “*memurların ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davalarını ancak idare aleyhine açılabilceğini*” düzenleyen Anayasanın 129. maddesine uygun bir düzenlemedir...

Görevini yerine getirirken, alacaklının ve borçlunun vekili gibi değil, tam bir taraf-sızlıkla hareket etmesi gereken¹⁰⁹⁸⁵ ve yerine getirdiği görev¹⁰⁹⁸⁶ sıradan kamu hukukuna bağlı bir görev olmayıp, İcra ve İflas Kanunundaki özel hükümlere bağlı¹⁰⁹⁸⁷ ve kamu hizmetlilerinin en önemlilerinden olan kendisine has özellikleri bulunan, adaletin fiilen dağıtım görevi olduğu için¹⁰⁹⁸⁸ icra müdürü (ve icra/ıflas dairesinin diğer görevlileri) için öngörülmüş olan bu sorumluluk, onların İcra ve İflas Kanununu uygular ve yorumlarken çok dikkatli davranmalarını gerektirir.

Bu maddeye göre sorumluluğu düzenlenmiş bulunan kişiler;

a) *İcra ve iflas müdürleri*

b) *İcra ve iflas müdür yardımcılar*

c) *İcra ve iflas katipleri*

d) *İcra ve iflas mübaşir ve hizmetlileri*’dir.

II- Bu kişilerin sorumluluğu için, şu koşulların gerçekleşmesi gerekir.¹⁰⁹⁸⁹

A- Görevlerini yaparken **kusurlu** hareket etmiş olmalıdırlar.

B- Bu hareketleri ile alacaklı-borçlu ya da üçüncü kişilere **zarar** vermiş olmalıdırlar.

C- Doğan zarar ile kusurlu hareket arasında **illiyet bağı** bulunmalıdır.

* İzmir Barosu avukatlarından

** MADDE 5 - İcra ve İflâs Dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat dâvaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu dâvalara adliye mahkemelerinde bakılır.

¹⁰⁹⁸³ UYAR, T. İcra ve İflas Dairelerinin İşlem ve Eylemlerinden Devletin Hukuki Sorumluluğu (Bursa Bar. D. Nisan/2004, s: 36-43)

¹⁰⁹⁸⁴ SALDIRIM, S. D. İcra Müdürlüğünün Davranış ve İşlemlerinden Doğan Hukuki Sorumluluk, 2011, s: 33 vd.

¹⁰⁹⁸⁵ ERKİN, N. Cebri İcra Faaliyetinden Sorumluluk (İHFM. C: XXXVII, 1972/1-4, s: 217)

¹⁰⁹⁸⁶ “İcra dairesince yürütülen işlemlerin hukuksal niteliği” için bkz: UYAR, B. “KURU/ ARSLAN/YILMAZ’ın İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler” (75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, 2004, s: 692 vd.)

¹⁰⁹⁸⁷ UYAR, B. Postacıoğlu’nun İcra Hukukunun Esasları Kitabının Tahlili (İHFM. 1967/3-4, s: 340) – UYAR, B. İcra ve İflas Hukukunun Tarihsel Gelişmesi ve Genel Teorisi, s: 44, dipn. 23

¹⁰⁹⁸⁸ ERKİN, N. agm. s: 22

¹⁰⁹⁸⁹ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: I, s: 82 vd. – KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), s: 64 vd. – MUŞUL, T. İcra Hukuku, s: 111 – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, s: 41 – ULUKAPI, Ö. İcra ve İflas Hukuku, s: 16 – BERKİN, N. agm. s: 224 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, s: 40 vd. – SALDIRIM, S. D. age., s: 64 vd; 84 vd.

A- Kusur, bilindiği gibi, hukuk düzeninin kınamaya layık gördüğü bir hareket tarzı¹⁰⁹⁹⁰ olup, *kasıt ya da ihmal* yani “*ağır kusur*” veya “*hafif kusur*” şeklinde belirir. Bu nedenle, icra müdürü/yardımcısı/katibi, hizmetlileri kasıtları (ağır kusurları) bulunmasa bile, ihmal ve dikkatsizlikleri (hafif kusurları) sonucunda sebep oldukları zarardan sorumludurlar.^{10991 10992}

Kusurun saptanmasında, ilgilinin sıfatına göre, “normal niteliklere” sahip bir icra müdürü (yardımcısı, katip, hizmetli ‘müstaahdem’) gibi hareket ederek işlem ya da eylem yapmış olup olmadığına bakılır.¹⁰⁹⁹³ Eğer, sorumluluğu söz konusu olan kişi “*icra memuru*” ise ve bu kişi, normal yetenekli bir icra müdürü/yardımcısı vs. gibi işlem ya da eylemde bulunmuşsa ve eğer sorumluluğu söz konusu olan kişi “*icra katibi*” ise ve bu kişi de normal bir icra katibi gibi davranarak, kendisine öğretilenlerin aynını uygulayarak görevini yapmışsa, kendisinin sorumluluğu sona erer. Başka bir deyişle, kusur; “*kanuna ve hadiseye yani işlerin icabına uymayan yahut akıl ve mantık ile bağdaşmayan veya örf ve adetin yahut sosyal ve hukuki geleneklerin dışında kalan yani mutad olmayan bir hareket tarzı olabileceği gibi, memurun kanunen yapılması istenilen bir görevi yerine getirmemesi, yetkilerini kötüye kullanması veya görevinin aksamadan yürütülmesi için gerekli tedbirleri almaması tarzında ihmali bir hareket*” de olabilir.¹⁰⁹⁹⁴

İlgili yasa, tüzük ve yönetmelik hükmünün, icra müdürü ya da yardımcısı (muavini) tarafından değişik biçimde yorumlanarak uygulanmış olması, başlı başına “*kusurlu davranış*” sayılarak sorumluluk kaynağı olamaz. Hiçbir yorumu gerektirmeyecek kadar çok açık olan bir hükme aykırı hareket edilmişse, ancak o zaman kusurlu davranılmış sayılarak, sorumluluk kabul edilebilir.¹⁰⁹⁹⁵ Şu hususu da hemen belirtelim ki, icra müdürü ya da yardımcısının kendi yorumuna göre yaptığı işlemin, şikayet üzerine icra mahkemesince bozulmuş olması da, başlı başına o memur ya da yardımcısı için hukuki sorumluluk kaynağı olamaz.¹⁰⁹⁹⁶

Kusurlu işlem ya da eylem hakkında, zarar gören kişi icra mahkemesine başvurup o işlemi iptal ettirme imkanına sahipken, bu yola gitmeden, doğrudan doğruya kusurlu işlemden dolayı uğradığı zararın ödenmesini, bu maddeye göre talep edebilir mi? **Doktrinde** bu gibi durumlarda, zarar gören kişinin, kusurlu işlem hakkında, şikayet yoluna başvurup o işlemi iptal ettirmemiş olmasının bir “*birlikte (müterafik) kusur*” (TBK. mad. 52) sayılacağı ve bu nedenle de artık, İİK. mad. 5’e göre “*tazminat davası*” açma hakkını yitireceği -yerinde olarak- kabul edilmektedir. Örneğin; “*sıra cetvelinde alacağına yer verilmemiş olmasından dolayı, alacağını alamamış olan kişinin*”, bu şekilde hatalı sıra cetveli düzenleyen icra müdürünün kusurlu olduğundan bahisle açtığı tazminat davası, -kendisine usulen tebliğ edilen sıra cetveline karşı, süresinde itirazda bulunmamakla, kendisi de kusurlu davrandığından- reddedilir.¹⁰⁹⁹⁷

¹⁰⁹⁹⁰ İMRE, Z. Doktrinde ve Türk Hukukunda Kusursuz Mesuliyet Halleri, s: 9

¹⁰⁹⁹¹ 16.12.1994 tarihinde yapılan ve 1.1.1997 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunundaki son değişikliğe göre; İİK. mad. 5 devletin birinci derecede ve sebep sorumluluğunu düzenlemektedir. Böylece, zarara uğrayanın artık zarar veren memurun kusurunu ileri sürmesine gerek kalmamıştır. Başka bir ifade ile, işlemi yapan organın kusurlu olması gerekmemektedir... (Bknz: TAŞPINAR, S. İsviçre Federal İcra ve İflas Kanununda Yapılan Değişikliklere Genel Bir Bakış (75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru’ya Armağan, 2004, s: 604)

¹⁰⁹⁹² Bknz: 4. HD. 22.06.2011 T. 5528/7341; 02.04.2009 T. 8196/4897; 04.05.2004 T. 16291/5895; 30.06.2003 T. 3868/8582; 24.01.2002 T. 9470/764

¹⁰⁹⁹³ KURU, B. age. s: 82 – KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. age. s: 64 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 42 – POSTACIOĞLU, İ. age. s: 40

¹⁰⁹⁹⁴ BERKİN, N. agm. s: 224

¹⁰⁹⁹⁵ ANSAY, S. Ş. Hukuk ve İcra İflas Usulleri, s: 26 – KURU, B. age. s: 83 – KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. age. s: 64 vd. – BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, s: 61 – BERKİN, N. agm. s: 238 – POSTACIOĞLU, İ. age. s: 42

¹⁰⁹⁹⁶ ARAR, K. İcra ve İflas Hukuku, C: 1, s: 18 – ANSAY, S. Ş. age. s: 26 – BERKİN, N. agm. s: 238 – POSTACIOĞLU, İ. age. s: 41

¹⁰⁹⁹⁷ BERKİN, N. agm. s: 235

Sorumluluk kaynağı olabilecek kusura ilişkin olarak şu hususa da değinelim ki, özellikle yasa, tüzük, yönetmelikteki hükümlerin yorumu konusunda, icra müdürüne -ve yardımcısına (muavinine)- bağlı olduğu icra mahkemesi hakiminden daha ağır bir sorumluluk yüklememek gerekir. Çünkü, merci hakimleri ancak HMK. mad. 46 gereğince sadece “açıkça yasaya aykırı karar verilirse” sorumlu tutulabilmektedirler.¹⁰⁹⁹⁸

Kanımızca, icra müdürünün (ve muavininin) icra mahkemesinin talimatına göre hareket etmiş olması onu sorumluluktan kurtarmalıdır. Her ne kadar, icra müdürleri -ve icra müdür yardımcıları- görevlerini bağımsız olarak yerine getiriyorlarsa da, bu durum, “icra mahkemesinin kararlarını tartışıp, bu kararlara uymama” hakkını vermez.¹⁰⁹⁹⁹

Olayda, İcra ve İflas Dairesinin görevlilerin kusuru bulunması halinde, Adalet Bakanlığı'nın da sorumluluğu söz konusu olmaz...¹¹⁰⁰⁰

Hukukumuzda, 657 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden önce, cebri icra faaliyetinden dolayı bir zararın meydana gelmesinde, hem icra memurunun kişisel kusuru ve hem de devletin hizmet kusuru varsa, tazminatın, bu iki türlü kusurun derecesi gözönünde tutularak TBK.nun 61 ve 62. maddelerine göre, memurla devlet arasında bölüştürüleceği, bu durumda, memurla devletin zarar görene karşı sorumluluğunun müteselsil olduğu, zarar görenin genel mahkemede açtığı dava yoluyla zararın tamamını, icra memuruna veya devlete, özel hukuk hükümlerine dayanarak tazmin ettirilebileceği kabul ediliyordu.¹¹⁰⁰¹ 657 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra ve 3222 sayılı kanun ile İİK. 5’de değişiklik yapılmadan önce ise “icra müdürüne karşı genel mahkemede açılan tazminat davasında, davalı icra müdürü tarafından ileri sürülen hizmet kusuru iddiası mahkemece kabul edildiği takdirde, bu hususun icra müdürünün sorumluluğunun derecesini tayinde rol oynayabileceği, devletin sorumluluğuna hükümlenabilmesine dayanak teşkil etmeyeceği, çünkü icra ve iflas hukukunda devletin sorumluluğunun ancak ikinci derecede ve icra müdürünün (ve diğer görevlilerin) veya kefilinin ödeyemediği zararların ödettilmesi için kanunda yer aldığı¹¹⁰⁰² kabul ediliyordu... ”

Bugün ise, icra müdürünün (ve diğer icra ve iflas dairesi görevlilerinin) *kişisel kusurundan dolayı* -görevlerini yaparken- ilgililere zarar vermeleri halinde, *genel mahkemede* (ve Adalet Bakanlığı aleyhine), buna karşın hizmet kusurundan dolayı ilgililerin zarar görmeleri halinde *idari yargı yerinde* (Adalet Bakanlığı aleyhine) tazminat davası açılması gerekir.

Olayda, icra müdürünün (ve diğer icra ve iflas dairesi görevlilerinin) görevleri ile ilgili olmayan *kişisel kusurlarının* bulunması halinde, kusurlu memurun kendisine karşı -genel mahkemede- TBK. 49 vd.na göre tazminat davası açılması gerekir...^{11003 11004}

¹⁰⁹⁹⁸ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 41 – BERKİN, N. İcra Hukuku Dersleri, s: 25

¹⁰⁹⁹⁹ Aksi görüş için bkz: BERKİN, N. agm. s: 236 vd. Sayın hocamıza göre; “icra memurları bağımsız vazife gördüklerinden, icra tetkik mercilerinin kanunsuz emirlerine itaat etmeleri, onları sorumluluktan kurtarmayacağı gibi bu sorumluluğun azaltılmasına da sebep teşkil etmez. Anayasaya göre, amirin kanuna muhalif emrine itaat ederek bu emri yerine getiren memur, sorumluluktan kurtulamaz (1982 Anayasası, mad. 138; 1961 Anayasası, mad. 125).” Kanımızca icra mahkemesi hakimi, icra memurunun -idare hukukunda olduğu gibi- hiyerarşik amiri durumunda olmadığından ve icra mahkemesi kararı da, icra memuru için bir “emir” olmayıp sadece icra ve iflas hukuku ilkelerine göre “uyulması gereken bir yargı organı kararı” olduğu için, biz sayın hocamızın görüşüne katılmıyoruz. Ayrıca belirtelim ki, uygulamada, icra memurlarının, icra mahkemesi kararlarına -kanunsuz olduğu gerekçesiyle- uymamaları, hatalı da olsa uymalarından daha kötü sonuçlar, daha çok uyumsuzluklar doğurur...

¹¹⁰⁰⁰ Bknz: 4. HD. 22.02.2006 T. 2847/1579; 22.06.2011 T. 5528/7341; 02.06.2011 T. 5245/6307

¹¹⁰⁰¹ BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, s: 39 vd.

¹¹⁰⁰² BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, s: 39 vd.

¹¹⁰⁰³ KURU, B. age. C: 1, s: 82, dipn. 1 – MUŞUL, T. age. s: 111 – ÜSTÜNDAĞ, S. age., s: 41

¹¹⁰⁰⁴ Bknz: 4. HD. 18.12.1997 T. 11505/12087

B- Zarar, “maddi” olabileceği gibi¹¹⁰⁰⁵ “manevi” de olabilir.^{11006 11007 11008} **Doktrinde**, bazı yazarların¹¹⁰⁰⁹, “manevi zararların maddenin kapsamı dışında kaldığını” belirtmesine rağmen Yargıtay¹¹⁰¹⁰ “manevi zararların da sorumluluk sınırları içinde kaldığını” ifade etmiştir. **Kanımızca** da, maddede, manevi zararlardan icra memur ve müstahdemlerinin sorumlu olmadığı ya da daha özel koşullarla sorumlu olduğu ayrıca belirtilmediğine göre Yargıtay’ın benimsediği görüş daha isabetlidir. Ancak, hemen belirtelim ki, manevi tazminat’a hükmedebilmek için, dava konusu olayda; “kişilik haklarına haksız ve ağır bir saldırı” bulunması yeterli olup, ayrıca -4.5.1988 tarih ve 3444 sayılı Kanun ile BK. 49’daki “ağır kusur” koşulu kaldırılmış olduğundan ve yeni TBK.’nun 58. maddesinde böyle bir koşula yer verilmediğinden- icra müdürü (ya da icra dairesinin diğer görevlilerinin) ağır kusurlu davranışta bulunmuş olmaları zorunlu değildir. Bu nedenle, borçluya ait olmadığı bilinen bir evde ya da işyerinde haciz yapılması, ev ve işyerinin gerçek sahibinin kişisel haklarına “ağır bir saldırı sayılır” ve devletin -manevi tazminat bakımından- sorumluluğunu gerektirir.

Henüz bir zarar oluşmadan, Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açılmaz.¹¹⁰¹¹

C-İlliyyet bağı’nın icra müdürünün (ve icra dairesinin diğer görevlilerinin) kusurlu işlem ya da eylemi ile, ilgilinin uğradığı zarar arasında, “uygun illiyet ilkeleri”^{11012 11013} ne göre bulunması gerekir.¹¹⁰¹⁴ Yani, doğan zarar, kusurlu davranışın objektif ihtimallere ve hayat tecrübelerine göre, beklenmesi mümkün olan bir sonucu olmalıdır. Daha kısa bir deyişle zarar, icra memur ve hizmetlilerinin kusurlu davranışının uygun, olağan sonucu olmalıdır. Tapu Sicil Müdürlüğünde yapılan hatalı işlem nedeniyle Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açılmaz.¹¹⁰¹⁵

Zararın, davacının kendi kusurundan kaynaklanmış olması halinde, Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açılmaz.¹¹⁰¹⁶

III-İcra müdürünün (ve icra iflas dairesinin görevlilerinin) sorumluluğunu gerektiren ve yukarıda koşullarını incelediğimiz olaylara, şunları örnek olarak gösterebiliriz:

- 1-İcra müdürünün talepten itibaren 3 gün içinde haczi yapmaması (İİK. mad. 79),
- 2-Satışı talep edilen ve gerekli masrafları yatırılan taşınır malların en geç iki ay, taşınmazların da üç ay içinde satışının yapılmaması (İİK. mad. 112, 123),
- 3-Haczi yapan memurun, ehil olmayan bir bilirkişiye başvurarak, kıymet takdir etmesi (İİK. mad. 87) ve bu kıymetin % 50’i ile hacizli malın satışına sebep olması,
- 4-Altın ve gümüş eşyanın, maden halindeki kıymetlerinden daha aşağı bir bedel ile satılmış olması (İİK. mad. 117),
- 5-Alacaklının saklanmak üzere verdiği kambiyo senedi aslının kaybedilmiş olması (İİK. mad. 167),

¹¹⁰⁰⁵ Bknz: 4. HD. 17.1.2002 T. 12498/464; 14.06.2001 T. 2110/6316

¹¹⁰⁰⁶ Aynı görüşte: BERKİN, N. agm. s: 231 – KUTAY, İ. İcra da Devletın Sorumluluğu (ABD. 1975/5, s: 668) – SALDIRIM, S. D. age., s: 84

¹¹⁰⁰⁷ Bkz: 4. HD. 11.10.1994 T. 2588/8350; - 13.11.1952 T. 7053/5204; 7.9.1939 T. 2062/1641

¹¹⁰⁰⁸ Bknz: 4. HD. 22.02.2006 T. 2847/1579

¹¹⁰⁰⁹ KURU, B. age. C: 1, s: 83 – TAŞPINAR, S. agm. s: 605

¹¹⁰¹⁰ Bknz: Yuk. dipn. 22

¹¹⁰¹¹ Bknz: 4. HD. 07.07.2008 T. 12876/9352

¹¹⁰¹² Ayrıntılı bilgi için bknz: EREN, F. Sorumluluk Hukuku Açısından, Uygun İlliyyet Bağı Teorisi, s: 151 vd. – EREN, F. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), s: 502 vd. – OĞUZMAN, K. / ÖZ, T. Borçlar Hukuku, s: 500 vd. – KARAHASAN, M. R. Türk Borçlar Hukuku, C: 1, s: 509 vd. – KILIÇOĞLU, A. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 1, s: 179 – FEYZİOĞLU, F. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 1, s: 509 vd.

¹¹⁰¹³ Bknz: 3. HD. 18.12.1997 T. 11505/12087

¹¹⁰¹⁴ Bknz: 4. HD. 22.02.2006 T. 2847/1579

¹¹⁰¹⁵ Bknz: 4. HD. 07.07.2008 T. 11156/9344

¹¹⁰¹⁶ Bknz: 4. HD. 28.04.2011 T. 4866/4843

6-Borçluya ait olmadığı bilinen bir ev ya da işyerinde haciz yapılması,

7-Borçlunun kapısı kilitli olan ev ve işyerine haciz için, çilingir sağlanarak girilmesi gerekirken, kapısının kırılarak girilmesi (İİK.mad. 81),

8-Haciz ya da tahliye sırasında, ev ve işyerindeki eşyalar dışarı çıkartılırken, bunların hasara uğratılması,

9-Bilgisiz ya da tecrübesiz icra katibine, başaramayacağı ve sorumluluğunu taşıyamayacağı haciz işinin havale edilmiş olması,

10-Borçludan alacağı olan bir alacaklıya, sıra cetvelinde yer verilmemesi (İİK. mad. 141),

11-Satışa çıkarılan taşınmaz üzerindeki mükellefiyetlerin, arttırma şartnamesinde gösterilmemesi (İİK. mad. 125, 128),

12-Satış ilanı ilgililere tebliğ edilmeden, taşınmaz satışının yapılması (İİK. mad. 127).

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

-«İİK. 'nun 5. maddesi uyarınca, Adalet Bakanlığı'nın icra memurunun kusuru nedeniyle meydana gelen zarardan sorumlu olduğu, icra memurunun kusurunun bulunmaması halinde ise Adalet Bakanlığı'nın da sorumluluğunun doğmayacağı»¹¹⁰¹⁷

-«'Hakkında seferden yasaklama kararı bulunan geminin bu niteliği belirtilmeden satışa çıkarılması nedeniyle, icra memurunun kusurlu eyleminden dolayı uğranılan zararın ödetilmesi için' İİK. 'nin 5. maddesi uyarınca açılmış olan davada, icra memurunun kusurlu eyleminin olmadığı saptanmış olması halinde, İİK. 'nun 5. maddesine göre Adalet Bakanlığı'nın sorumluluğunun doğmayacağı»¹¹⁰¹⁸

-«Açık arttırmada satın aldığı taşınmaza ilişkin satış ilanında, 'taşınmaz üzerinde bina olduğu' belirtildiğinden açık arttırmaya katıldığını, ancak 'açık arttırmadan sonra taşınmaz üzerinde bina olmadığı anlaşıldığı' ileri sürerek Adalet Bakanlığı'na karşı tazminat davası açmış olan davacının 'dava konusu taşınmaz üzerinde bina olmadığını' -açık arttırma tarihinden çok önce- icra mahkemesi'nde okunan bilirkişi raporundan öğrenmiş olması nedeniyle, kendi kusurlu eyleminden ötürü uğradığı zarardan devletin sorumlu tutulmasını isteyemeyeceğini»¹¹⁰¹⁹

-« İcra müdürlüğüne yapılan açık arttırmada satın alınan, belirtilen özellikleri taşıyamaması nedeniyle ayıplı olduğu' ileri sürülerek 'mal bedelinin indirilmesi ve manevi tazminat ödetilmesi' istemiyle açılan tazminat davasına, tüketici mahkemesinde değil genel adli yargı mahkemesinde (asliye hukuk mahkemesinde) bakılacağı; çünkü haczedilen taşınmazın icra yoluyla satılmasının -4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun anlamında- 'ticari ve mesleki müdürlüğünün 'mesleki ve ticari olarak tüketiciye mal sunan bir tüzel kişi' konumunda olmadığı»¹¹⁰²⁰

-«İİK. 'nin 5 vd. göre icra müdür yardımcısı aleyhine açılmış olan tazminat davasının -bu davalar, ancak idare aleyhine açılabilceğinden- reddine karar verilmesi gerekeceğini»¹¹⁰²¹

-«Dava konusu aracın, üzerindeki haciz alacaklı tarafından kaldırıldıktan hemen sonra borçlu tarafından noter sözleşmesi ile satılmış olmasına rağmen tekrar aynı alacaklı tarafından konulan haczin icra memuru tarafından kaldırılmış olması nedeniyle, alacaklının Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açamayacağı»¹¹⁰²²

¹¹⁰¹⁷ Bknz: 4. HD. 22.06.2011 T. 5528/734

¹¹⁰¹⁸ Bknz: 4. HD. 02.06.2011 T. 5245/6307

¹¹⁰¹⁹ Bknz: 4. HD. 28.04.2011 T. 4846/4843

¹¹⁰²⁰ Bknz: 4. HD. 05.04.2011 T. 3386/3699

¹¹⁰²¹ Bknz: 4. HD. 07.10.2010 T. 12887/9892

¹¹⁰²² Bknz: 4. HD. 24.05.2010 T. 10368/6071

-«İcra memurunun hatası ile, davacının alacaklı olduğu takip dosyasında, borçlunun taşınmazlarının tapu kaydına haciz konulmasına ilişkin alacaklının talebi doğrultusunda yazılan haciz yazısının yanlış adrese gönderilmesi nedeniyle bu taşınmazlara haciz uygulanmaması ve bunların üzerine başka alacaklının alacağından dolayı haczedilip satılmaları halinde, davacının uğradığı zarar miktarı saptanıp, bu miktarla sınırlı olarak davalı Adalet Bakanlığının sorumluluğuna karar verilmesi gerekeceği»¹¹⁰²³

-«İcra memurunun hatası sonucunda, yanlış ihale edilen taşınmazı satın alan davacının, daha sonra taşınmazın bir kısım payının iptali nedeniyle uğradığı zararın ödenmesi için Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açılabilir»¹¹⁰²⁴

-«Kendi kusurlu davranışı ile aleyhine icra takibi yapılmasına neden olmuş olan davacının, Adalet Bakanlığı'nın açtığı rücu davasında, hakkında yapılmış olan icra takibinde ödediği icra giderlerini ve kararın kesinleşmesinden sonraki süreye ilişkin faizi diğer borçlulardan isteyemeyeceğini»¹¹⁰²⁵

-«‘Davalı Adalet Bakanlığı’na bağlı icra memurunun, kendisi ile aynı adı taşıyan dava dışı borçlu ile kendisinin kimlik bilgilerini yeterli şekilde kontrol etmeyerek, adına kayıtlı taşınmazın haczedilip satılmasına yol açtığını ileri sürerek davacı tarafından açılan tazminat davasının, davalının tüm zarardan sorumlu tutularak, davacı lehine sonuçlandırılması gerekeceğini»¹¹⁰²⁶

-«İİK. m. 5 vd. göre, icra ve iflas dairesi görevlilerinin kusurları ile verdikleri zararlardan dolayı Adalet Bakanlığı aleyhine açılacak tazminat davasında, davalı Bakanlık hakkında hüküm kurulması gerekeceği, mahkemece davanın icra ve iflas dairesi görevlilerine ihbar edilmiş olmasının, bu kişilere ‘taraf’ sıfatını kazandırmayacağı, bu kişilerin gerçekleşen zarardan, davalı Adalet Bakanlığı ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulamayacaklarını»¹¹⁰²⁷

-«İcra dairesi görevlilerinin hatalı işlemi sonucunda fazla ödemedede bulunmuş olan davacının bu fazla ödemeyi diğer takip borçlularından tahsil etme imkanına sahip olduğu durumlarda, Adalet Bakanlığı aleyhine açtığı tazminat davasının -henüz zarar oluşmadığından- reddine karar verilmesi gerekeceğini»¹¹⁰²⁸

-«İcra müdürü tarafından usulüne uygun yapılmayan ihale sonucunda uğranılan zararın tazmini için açılan tazminat davasında, davacının herhangi bir zarara uğrayıp uğramadığının davacı tarafından açıldığı bildirilen ‘yolsuz tescil davası’ sonucunda ortaya çıkacağından, mahkemece bu davanın sonucunun beklenerek, oluşacak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, sadece yapılan ihalenin feshedilmiş olduğu ve davacı tarafından yolsuz tescil davası açılmış olması yeterli görülerek ‘tazminat davasının reddine’ karar verilemeyeceğini»¹¹⁰²⁹

-«Davacıya ait aracın, davacının borcu nedeniyle haczedilip, davalı Adalet Bakanlığı’na ait depoda muhafaza altına alınmışken, diğer davalıya ait çekicinin demirinin kopması neticesinde bundan zarar görmüş olması halinde, davalı Adalet Bakanlığı’nın, olayda bir kusuru bulunmadığından, Adalet Bakanlığı aleyhine açılan davanın bu nedenle reddine karar verilmesi ve oluşan zarardan diğer davalının sorumlu tutulması gerekeceğini»¹¹⁰³⁰

¹¹⁰²³ Bknz: 4. HD. 20.10.2009 T. 4014/11586

¹¹⁰²⁴ Bknz: 4. HD. 25.06.2009 T. 7832/8562

¹¹⁰²⁵ Bknz: 4. HD. 2.06.2009 T. 2008-11044/8318

¹¹⁰²⁶ Bknz: 4. HD. 02.04.2009 T. 2008-8196/4897

¹¹⁰²⁷ Bknz: 3. HD. 5.02.2009 T. 2008-19284/1376

¹¹⁰²⁸ Bknz: 4. HD. 07.07.2008 T. 2007-12876/9352

¹¹⁰²⁹ Bknz: 4. HD. 01.07.2008 T. 2007-13801/9032

¹¹⁰³⁰ Bknz: 4. HD. 06.03.2008 T. 2007-6908/2761

-«Olayın oluşumunda davalı icra müdürünün kastının bulunmaması ve iş yoğunluğunun gözetilmesi halinde, davalı hakkında BK. 'nun 43. maddesi (şimdi; TBK. mad. 51) gereğince hükmedilecek tazminatta indirim yapılması gerekeceğini»¹¹⁰³¹

-«Davacının açmış olduğu ihalenin feshi davasının icra mahkemesince ‘ihalenin feshini isteme hakkı bulunmaması’ nedeniyle reddedilmiş olması halinde, ihalenin usulüne uygun olarak yapılmış olduğu saptanmamış olduğundan, davacının açtığı tazminat davasının bu nedenle reddine karar verilemeyeceğini; yapılan ihalenin feshinde icra müdürünün bir kusurunun bulunup bulunmadığı araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹¹⁰³²

-«Zarardan müteselsilen sorumlu olanlar arasındaki rücu davasında, teselsülün geçerli olmayacağını; her davalının, rücü edene karşı kendi kusuru oranında sorumlu olacağı- İcra müdürünün bizzat kendisi tarafından gerçekleştirilen işlemler nedeniyle, onun kararlarını kontrol ve denetim imkanı bulunmayan yardımcısının bir kusuru bulunmadığından, Adalet Bakanlığı tarafından kendisi aleyhine rücu davası açılmayacağını»¹¹⁰³³

-«‘Davaya konu icra takibi nedeniyle borçlu olmadığı halde aleyhine usulsüz icra takibi yapıldığını’ iddia ederek Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açmış olan kişinin, kendisi aleyhine icra takibi yapan şirket aleyhine açacağı menfi tesbit davasını kazandıktan sonra bu tazminat davasını açma hakkını elde edeceğinden, bundan önce açtığı tazminat davasının reddine karar verilmesi gerekeceğini»¹¹⁰³⁴

-«İlanen tebligatın usulsüz ve geçersizliği nedeniyle yapılmış olan ihalenin feshi halinde davacı ihale alıcısına tazminat ödemiş olan Adalet Bakanlığı'nın, kusurlu davranışı ile ihalenin feshine sebep olmuş olan icra memuruna karşı açtığı rücu davasında davalı memurun kasıtlı bir davranışının bulunmaması göz önünde bulundurularak mahkemece hükmedilecek tazminatta BK.nun 43. maddesi (şimdi; TBK. mad. 51) gereğince indirim yapılması gerekeceğini»¹¹⁰³⁵

-«İİK. m. 5 vd. göre Adalet Bakanlığı aleyhine açılan tazminat davasında mahkemece BK. 'nun 55. maddesine (şimdi; TBK. mad. 66) göre hüküm kurulamayacağını»¹¹⁰³⁶

-«Aleyhinde yapılan icra takibinde, borçlunun itirazı üzerine icra müdür yardımcısının ‘takibin durmasına’ karar vermemesi üzerine, adresinde yapılan (haksız) haciz nedeniyle borçluya tazminat ödemek zorunda kalan Adalet Bakanlığı'nın açtığı rücu davasında, sorumlulukları içindeki dosyalarla ilgili aldıkları kararlar nedeniyle, icra müdür yardımcıları, icra müdürleri ile birlikte sorumlu olduklarından, her ikisi hakkında da (aleyhinde) karar verilmesi gerekeceğini»¹¹⁰³⁷

-«Aleyhine hüküm kurulan tarafın, binanın yıkımı yoluna gitmemesi üzerine, İİK. 30 uyarınca icra memurluğunca belirlenen yıkım bedelinin fazla olduğu, bu nedenle icra memurunun özensiz ve kusurlu davrandığı iddiasıyla İİK. 5 vd. göre Adalet Bakanlığı aleyhine açılan davanın haksız fiilden kaynaklanması nedeniyle, HMK. 16 uyarınca haksız fiilin meydana geldiği yer mahkemesinde de açılabilceğini»¹¹⁰³⁸

-“Yapılan ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takipte, icra memurunun, satış ilanının usulsüz olarak tebliğine rağmen, taşınmazı kusurlu olarak ihale etmesi ve ihalenin feshine rağmen taşınmazını geri alamamış olan kişinin taşınmazın değerinin tahsili için açtığı tazminat davasının kabulü gerekeceğini»¹¹⁰³⁹

¹¹⁰³¹ Bknz: 4. HD. 4.12.2007 T. 2006-13812/15364

¹¹⁰³² Bknz: 4. HD. 30.04.2007 T. 2006-7190/5453

¹¹⁰³³ Bknz: 4. HD. 03.04.2007 T. 2006-5497/4373

¹¹⁰³⁴ Bknz: 4. HD. 30.01.2007 T. 2006-14041/701

¹¹⁰³⁵ Bknz: 4. HD. 4.7.2006 T. 2691/8069

¹¹⁰³⁶ Bknz: 4. HD. 01.03.2006 T. 2005-2603/1989

¹¹⁰³⁷ Bknz: 4. HD. 22.9.2003 T. 4573/10365

¹¹⁰³⁸ Bknz: 4. HD. 17.9.2003 T. 9403/10156

¹¹⁰³⁹ Bknz: 4. HD. 10.7.2003 T. 8034/9170

-“İcra memurunun -kıymeti yüksek olan kamyon satışına ilişkin olayda- takdir hakkını yerinde kullanmayarak, gazete ile ilan yapmadan satışın gerçekleştirilmiş olması nedeniyle, ihalenin feshi üzerine, kamyonu ihaleden satın almış olan kişinin Adalet Bakanlığı aleyhine açtığı tazminat davasının kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹¹⁰⁴⁰

-“İcra müdürü, ödeme emrine ilişkin tebligatın Tebligat Kanunu hükümlerine uygun olarak tebliğ edilmiş olup olmadığını denetlemekle yükümlü olduğundan, yapılan usulsüz tebligat nedeniyle hakkındaki takibin kesinleşmesi sonucu taşınmaz (haksız olarak) satılan borçlunun Adalet Bakanlığı aleyhine açtığı tazminat davasının kabulü gerekeceğini»¹¹⁰⁴¹

-“İstihkak iddiasına konu olan aracı, bu iddia çözümlenmeden satan icra memurunun bu kusurlu davranışından zarar gören kişinin İİK. Mad. 5’e göre Adalet Bakanlığı aleyhine açtığı tazminat davasının reddine karar verilemeyeceğini»¹¹⁰⁴²

belirtmiştir...

IV-Kimler tazminat davası açabilirler? İcra müdürünün (veya icra dairesinin diğer görevlilerinin) kusurlu eylem ya da işleminden zarar gören *alacaklı, borçlu* ya da takibe taraf olmayan *üçüncü kişiler* TBK. mad. 49 vd.na göre, sorumlular hakkında tazminat davası açabilirler, davacı olabilirler (İİK. mad. 5/1 ve 6/1).

V-Tazminat davası kimlere karşı açılabilir? Tazminat davası doğrudan doğruya Adalet Bakanlığı aleyhine açılır (İİK. mad. 5, c: 1)^{11043 11044}

İcra müdürü/müdür yardımcısı aleyhine tazminat davası açılmaz...¹¹⁰⁴⁵

Adalet Bakanlığı, icra müdürünün (ve diğer icra ve iflas dairesi görevlilerinin) kusuruyla doğan zararı mahkeme kararı ile ilgiliye ödedikten sonra, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan ilgililere rücu edebilir (İİK. mad. 5 c: 2). Bu tazminat davasına adliye mahkemelerinde bakılır (İİK. mad. 5 c: 3).

Adalet Bakanlığı kime karşı *rücu davası* açacaktır? Burada davalının kimliğini saptamak için, “zarara kimin kusurunun sebep olduğu” araştırılmalıdır. Bazı işi çok olmayan icra dairelerinde sadece bir “icra müdürü” görev yapar.¹¹⁰⁴⁶ Böyle durumlarda, davalıyı belirleme bir sorun yaratmaz. Bazı icra dairelerinde ise, bir “icra müdürü” yanında, gereksinmeye göre, bir ya da daha fazla sayıda “icra müdür muavini (yardımcısı)” ile bir ya da daha fazla “icra katibi” ve “mübaşiri” bulunur. Bu gibi yerlerde genellikle icra müdürleri “para alıp-verme ve kasa defterlerini tutma” görevlerini yürütürlerken, icra müdür yardımcıları, “takibin taraflarının ve üçüncü kişilerin talepleri hakkında kararlar vermekte ve gerektiğinde, haciz, tahliye, satış gibi işlemleri” yapmaktadır. Katipler de ara sıra kendilerine havale edilen “haciz işlemlerini” yürütmektedirler. Takibin tarafları ve üçüncü kişiler, icra müdüründen çok müdür yardımcılarını ile ilişkide bulunmakta

¹¹⁰⁴⁰ Bknz: 4. HD. 30.6.2003 T. 3868/8582

¹¹⁰⁴¹ Bknz: 4. HD. 16.1.2003 T. 2002-8860/344

¹¹⁰⁴² Bknz: 4. HD. 11.10.1994 T. 2588/8350

¹¹⁰⁴³ Bu kural, 3222 sayılı Kanun ile 1985 yılında yapılan değişiklik sonucunda kabul edilmiştir. Daha önce, 538 sayılı Kanun ile 1965 yılında gerçekleştirilen değişiklik ile tazminat davası, kusurlu icra memuru (ve icra dairesinin diğer görevlileri) ile birlikte Adalet Bakanlığına karşı açılıyor ve mahkeme kararında “zararın, kusurlu memur ya da hizmetliden alınmasına, ondan alınması mümkün olmazsa, Adalet Bakanlığında alınmasına” diye hüküm veriyordu... 538 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce ise, zarar görenin ilk önce zarar veren kusurlu memur veya hizmetli hakkında dava açıp, zararını bunlardan isteyip, alamaması halinde Adalet Bakanlığına karşı dava açması gerekiyordu... (Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İcra ve İflas Dairelerinin Faaliyetinden Doğan Hukuki Sorumluluk “Tür. Not. Bir Huk. D. 1981, S: 31, s: 22 – İzm. Bar. D. 1983/1, s: 22 vd.)

¹¹⁰⁴⁴ Bknz: 4. HD. 03.11.2011 T. 12599/11649; 20.10.2009 T. 4014/11586; 25.06.2009 T. 7832/8562, 03.02.2009 T. 4758/1513

¹¹⁰⁴⁵ Bknz: 4. HD. 10.07.2010 T. 12887/9892

¹¹⁰⁴⁶ Bknz: 4. HD. 03.04.2007 T. 5497/4373

ve bunun sonucunda da çok defa “kusurlu hareket” ve “zarar” bu kişilerin işlem ve eylemlerinden doğmaktadır.

“Herkes kendi kusuru ile sebep olduğu zarardan sorumlu” olduğundan, icra müdürü dışındaki kişiler de kural olarak, kendi kusurlu hareketleri ile sebep oldukları zarardan kişisel olarak sorumlu bulunmaktadırlar. Bu kişiler ancak, “*icra müdürünün talimatıyla hareket etmişler*” ve zarar da “*bu talimatın kusurlu olmasından*” doğmuşsa kendileri sorumluluktan kurtulurlar.¹¹⁰⁴⁷ Örneğin; icra müdürü, borçluya ait olmadığını bildiği bir ev ya da işyerinde haciz yapmak üzere yardımcısına ya da katibine talimat vermişse, yahut; borçluya ait olmadığını bildiği bir eşyayı haczedip kaldırmak üzere yardımcısına ya da katibine talimat vermişse veya henüz yeni göreve alınmış tecrübesiz ve bilgisiz sayılabilecek bir icra katibine, önemli bir haciz ya da muhafaza altına alma görevini havale etmişse, bütünü bu durumlarda, icra müdürünün hatalı talimatı açık olarak görüldüğünden, doğan zarardan icra müdürü sorumlu olur. Uygulamada taşıdığı önem nedeniyle şu hususu da belirtelim ki, icra müdürünün bir işi muavinine ya da katibine havale etmesi ile, o işin ne şekilde ve ne zaman yapılacağı hususunda talimat vermesi ayrı şeylerdir. Haciz ve tahliye işlemlerinin hangi muavin ya da katip tarafından yapılacağını icra müdürü dosyayı ona havale etmekle belirtir. Kural olarak, bir işin kimin tarafından yapılacağını icra müdürünün belirtmesi -yani o işi ilgili kişiye havale etmesi- icra müdürünü sorumlu kılmaz. Ancak, bu havale etmede kusurlu bir davranışı varsa -örneğin, az önce belirttiğimiz gibi acemi bir katibe başaramayacağı bir işi vermişse- icra müdürü o zaman sorumlu olur. Bunun dışında, icra müdürü, yanına “*icra müdür yardımcısı*” ya da “*icra katibi*” sıfatı ile atanmış olan kişilerin, görevlerinin gerektiği bilgi ve tecrübeye sahip olduğunu farz etmekte ve kendilerinden bunu beklemekte haklı olacaktır, bu kişilerin kusurlu hareketleri ile sebep oldukları zarardan sorumlu tutulamaz.¹¹⁰⁴⁸

İcra katibi ve hizmetliler (müstahdemler) icra müdüründen aldıkları *talimatın dışına çıkmışlar ya da hiç talimat almadan* hareket etmişlerse, bunun sonucunda doğan zarardan, icra müdürü sorumlu tutulamaz.

Mahkemece, yargılama sonucunda “zarardan, kusuru bulunan görevlilerin de Adalet Bakanlığı ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olduklarına” karar verilemez.¹¹⁰⁴⁹

Zararın doğumundan *birden fazla kişi sorumlu ise* -örneğin; hem icra müdürü hem de icra katibi- bu durumda, her ikisi de aleyhlerine açılacak rücu davasında Adalet Bakanlığına karşı zincirleme olarak (müteselsilen) sorumlu olurlar (TBK. mad. 61 ve 62).¹¹⁰⁵⁰

VI-Görevli mahkeme: Tazminat davasında *görevli mahkeme*, asliye hukuk mahkemesidir.^{11051 11052} Bu dava *idare mahkemesinde* açılmaz.¹¹⁰⁵³

¹¹⁰⁴⁷ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 39

¹¹⁰⁴⁸ Ancak bir olayda Yargıtay 4. Hukuk Dairesi tamamiyle farklı görüşü benimseyerek; borçlunun itirazı üzerine takibi durdurmayıp hacze giden icra müdür yardımcısının bu işleminden zarar gören borçlunun Adalet Bakanlığına karşı açtığı tazminat davasını kazanmasından sonra, Adalet Bakanlığının açtığı rücu davasında, hem icra müdürünün ve hem de icra müdür yardımcısının sorumlu olduğuna” karar vermiştir. (Bknz: 4. HD. 22.9.2003 T. 4573/10365)

¹¹⁰⁴⁹ Bknz: 3. HD. 05.02.2009 T. 19284/1376

¹¹⁰⁵⁰ Bknz: 4. HD. 22.09.2003 T. 4573/10365

¹¹⁰⁵¹ Bknz: 4. HD. 03.11.2011 T. 12599/11649; 09.04.2009 T. E: 2008/9851, K: 2009/5244; 03.02.2009 T. E: 2008/4758, K: 2009/1513; UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ (HUKUK BÖLÜMÜ) 10.07.2006 T. E: 101, K: 114; 4. HD. 15.6.2006 T. E: 4998, K: 7325; 2.3.2004 T. E: 1672, K: 2564; 22.12.2003 T. E: 15215, K: 15088; Bknz: 4. HD. 1.5.2003 T. 4732/5621 Uyuşmazlık Mah. 24.2.1986 T. 86/2

¹¹⁰⁵² “Bu hükmün Anayasamızın 125. maddesine aykırı olduğu” hakkında bknz: UMAR, B. “KURU/ARSLAN/ YILMAZ’ın İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler” (75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, 2004, s: 693 vd.)

¹¹⁰⁵³ Bknz: 4. HD. 03.11.2011 T. 12599/11649; 04.09.2009 T. 9851/5244; 02.03.2009 T. 4758/1513; 15.06.2006 T. 4998/7325; 02.03.2004 T. 1672/2564; 22.12.2003 T. 15215/15088

Bu dava keza *tüketici mahkemesinde* de açılmaz.¹¹⁰⁵⁴

VII-Yetkili mahkeme: Yetkili mahkeme de, davalı Adalet Bakanlığının bulunduğu yer olan Ankara mahkemesi (HMK. mad. 6) veya zararı doğuran kusurlu eylem ya da işlemin yapıldığı yer (HMK. mad. 16) mahkemesidir.

VIII-Aşağıdaki özel durumların, İİK. mad. 5, 6, 7 kapsamına girip girmediği uygulamada duraksama konusu olmuştur:

A)İcra müdürü takip işlemleri ile ilgili herhangi bir işi havale ettiği icra dairesi dışındaki kişilerin -örneğin; bilirkişi, yediemin, eksperin- kusurlu eylemlerinden doğan zararlardan dolayı sorumlu mudur?

Örneğin; icra müdürü tayin ettiği bilirkişinin hatalı raporunu benimseyerek, sonraki takip muamelelerini geçmiş ve bu hatalı rapordan alacaklı-borçlu ya da üçüncü kişiler için zararlı bir sonuç doğmuşsa, tazminat davası kime karşı -icra müdürünün bağlı olduğu Adalet Bakanlığına mı, hatalı rapor veren bilirkişiye mi, yoksa her ikisine mi- açılacaktır?

Federal Mahkemeye göre,¹¹⁰⁵⁵ bu kişiler icra müdürüne ve icra müdürü de zarar görenlere karşı sorumludur. Bu nedenle, tazminat davasının, icra memuruna karşı açılması gerekir.¹¹⁰⁵⁶

Hukumumuzda ise, bu konuda iki görüş ileri sürülmüştür. **Birinci görüş;**¹¹⁰⁵⁷ Federal Mahkemenin görüşüne katılırken, **diğer görüş;**¹¹⁰⁵⁸ açılacak tazminat davasında, bilirkişi yanında -hatalı raporu benimsemenin icra müdürü için bir kusur sayıldığı durumlarda- icra müdürünün de “davalı” gösterilmesini önermektedir.

Kanımızca, ikinci görüşte gerçek payı daha fazladır. Çünkü İİK. mad. 5’de “kusur sorumluluğu” düzenlenmiş olduğundan, bilirkişiyi tayinde ve onun hatalı raporuna uymada, icra müdürü için bir kusur söz konusu ise, icra memurunun kusurlu eylem ve işlemlerinden devlet sorumlu olduğundan, devletin (Adalet Bakanlığının) açılacak tazminat davasında “davalı” gösterilmesi, maddenin amacına daha uygun düşer.

B) İcra ve iflas müdürü, “konkordato komiseri” olarak görev yaptığı zaman, yine İİK. mad. 5 gereğince sorumlu olur mu? Bu sorun hukukumuzda -1997 yılından önce İsviçre hukukunda olduğu gibi¹¹⁰⁵⁹ ¹¹⁰⁶⁰ - tartışmalıdır. Bunun nedeni, icra ve iflas müdürleri hakkındaki hükümlerden hangilerinin konkordato komiserine de uygulanabileceğini belirten İİK. mad. 287/IV’de, 5. maddeye açıkça yollama yapılmamış olmasıdır. . .

Hukumumuzda bu konuda üç görüş ileri sürülmüştür. Bizim de katıldığımız **birinci görüşe göre,**¹¹⁰⁶¹ “İİK. mad. 287/IV hükmünde, İİK.nun -sorumluluğu düzenleyen- 5. maddesi sayılmamıştır. Bundan, 5. maddenin konkordato komiseri hakkında uygulanmayacağı, konkordato komiserinin TBK. 49 ve sonraki hükümlerine göre sorumlu olduğu sonucuna varılır”. **İkinci görüşe göre,**¹¹⁰⁶² konkordato komiserinin görevini yerine getirirken vermiş olduğu zararlardan doğan hukuki sorumluluğun, vekilin sorumluluğu

¹¹⁰⁵⁴ Bknz: 4. HD. 05.04.2011 T. 3386/3699

¹¹⁰⁵⁵ Fed. Mah. Kararı 7.5.1941 JdT 1941 I, 327. (Naklen; BELGESAY, M. R. age. s: 39)

¹¹⁰⁵⁶ 16.12.1994 tarihinde yapılan ve 1.1.1997 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunundaki son değişikliğe göre, devletin “yardımcı personel” denilen bu gibi kişilerin işlemlerinden dolayı da sorumluluğu açıkça kabul edilmiştir (TAŞPINAR, S. agm. s: 604).

¹¹⁰⁵⁷ BELGESAY, M. R. age. s: 38 – BERKİN, N. agm. s: 239 – BERKİN, N. Rehber, s: 64

¹¹⁰⁵⁸ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 40

¹¹⁰⁵⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: TANRIVER, S. Konkordato Komiseri, s: 266, dipn. 2

¹¹⁰⁶⁰ 16.12.1994 tarihinde yapılan ve 1.1.1997 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunundaki son değişikliğe göre, devletin konkordato komiserinin işlemlerinden dolayı da sorumluluğu açıkça kabul edilmiştir (TAŞPINAR, S. agm. s: 604)

¹¹⁰⁶¹ BERKİN, N. İflas Hukukunda Konkordato, s: 51 – BERKİN, N. Konkordato Prosedürü ve Bu Prosedürün İslahı İçin Düşünceler (İBD. 1949/5, s: 260) – GÜRDOĞAN, B. İflas Hukuku Dersleri, s: 189 – ALTAY, S. Konkordato Hukuku, s: 235

¹¹⁰⁶² KURU, B. age. C: 4, s: 3668

hakkındaki hükümlere göre tayin edilmesi gerekir”. Nihayet **üçüncü bir görüşe göre** ise “komiserin hukuki sorumluluğu hakkında mevzuatımızda herhangi bir hüküm bulunmadığından, bu durumda komiserler hakkında da 1982 Anayasasının 177. maddesinin (e) bendinde yer alan düzenleme işlerlik kazanır, buna göre; bir kamu görevlisi olan komiserin hukuki sorumluluğunun belirlenmesinde de Anayasanın kamu görevlilerinin hukuki sorumluluğunu öngören 129/V ve 40/II hükümlerinin doğrudan doğruya uygulanması gerekir. Bu durumda Anayasanın 129/V anlamında kamu görevlisi, 40/II anlamında da resmi görevli durumunda bulunan konkordato komiserinin, komiserlik görevini yürütürken ya da yetkilerini kullanırken kusurlu tutum ve davranışlarıyla verdiği zarardan dolayı devlet birinci derecede sorumlu olacak, ancak onun da kusurlu konkordato komiserine rücu hakkı saklı bulunacaktır. Komiserin görevini ifa ederken ya da yetkilerini kullanırken, kusuruyla sebebiyet verdiği zararlardan dolayı devlete karşı açılacak olan tazminat davalarına adliye mahkemesinde bakılacak, **görevli mahkeme**, asliye hukuk mahkemesi, **yetkili mahkeme** ise davalı Adalet Bakanlığının bulunduğu yer olan Ankara mahkemesi olacaktır...”

Bu sorun da hukukumuzda açık olarak düzenlenmiş değildir. **Kanımızca** İİK. mad. 287, komiser hakkında, İİK.nun 8, 11 ve 16. maddelerinin uygulanacağını belirtmiş ve 5. madde bu sayılan maddeler arasında bulunmadığından, **konkordato** komiseri olarak görevlendirilmiş olan icra ve iflas müdürünün bu sırada kusurlu işlem ya da eylem ile sebep olduğu zararlardan, İİK.nun 5. maddesine göre değil¹¹⁰⁶³, genel hükümlere göre (TBK. 49 vd.) sorumlu olduğunu kabul etmek hem yasal düzenleme biçimine ve hem de -sonuçta, devletin de sorumluluğunu gerektireceği için- kanunun ruhuna uygun olacaktır.

C) İcra ve iflas müdürü, ortaklığın giderilmesi davalarındaki (izale-i şuyular-daki) satış memuru sıfatıyla görev yaptığı durumlarda veya ayrı (müstakil) satış memuru bulunan yerlerde, bir memur, satışı İİK. hükümlerine göre yapmakla mahkemece görevlendirildikten sonra, bu görevini yerine getirirken, kusurlu eylem ya da işlemi ile verdiği zararlardan devlet İİK. mad. 5'e göre mi sorumlu olacaktır?

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi ö n c e k i içtihatlarında “... **satış memuru** atanan mahkeme yazı işleri müdürü, icra müdürü ya da yardımcısı sıfatını taşımadığından, satış memurunun kusurundan doğan zarara ilişkin davalarda İİK.nun beşinci maddesinin uygulanmasına olanak bulunmadığını, davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğini”¹¹⁰⁶⁴ belirtmişken, y e n i tarihli içtihatlarda ise bu görüşünü değiştirerek -bir kararında oybirliğiyle¹¹⁰⁶⁵ başka bir kararında ise oyçokluğuyla¹¹⁰⁶⁶ “ortaklığın giderilmesi kararına ilişkin satış işlemini gerçekleştiren görevlinin sorumluluğunun İİK.nun 5. maddesine göre değerlendirilmesi gerektiğini” ifade etmiştir...

Kanımızca, verilen ortaklığın satış suretiyle giderilmesi kararı çerçevesinde, satış işlemini İİK. hükümlerine göre HUMK. 571 uyarınca yerine getiren satış memurunun kusurundan doğan zararlardan devletin (Adalet Bakanlığının) sorumluluğunun İİK. 5 vd.na göre belirlenmesi daha isabetli olur...

D) İflas idare memurlarının kusurlu hareketlerinden doğan zararlar hakkında İİK. mad. 5 hükmü ne ölçüde uygulanacaktır?¹¹⁰⁶⁷

İİK. mad. 227'de “iflas idaresi hakkında uygulanacak hükümler” sayılırken İİK. mad. 5 belirtilmemiştir. Ancak; İİK. 227/IV'de “*iflas idaresini teşkil edenlerin kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumlu oldukları, bu davalara adliye mahkemelerinde bakılacağı*” açıkça belirtilmiştir. Bu açık düzenlemeden de anlaşıldığı gibi, burada *tazminat davası* devlet aleyhine açılmayacaktır.¹¹⁰⁶⁸

¹¹⁰⁶³ Karş: SALDIRIM, S. D. age., s: 49

¹¹⁰⁶⁴ Bknz: 4. HD. 28.3.1989 T. 10564/2816

¹¹⁰⁶⁵ Bknz: 4. HD. 22.2.1994 T. 7683/1526

¹¹⁰⁶⁶ Bknz: 4. HD. 8.4.2002 T. 3/4361

¹¹⁰⁶⁷ 16.12.1994 tarihinde yapılan ve 1.1.1997 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunundaki son değişikliğe göre, iflas idaresinin işlemlerinden dolayı da devletin sorumluluğu açıkça kabul edilmiştir (TAŞPINAR, S. agm. s: 604).

¹¹⁰⁶⁸ Karş: SALDIRIM, S. D. age., s: 50

132) Tasarrufun İptali Davasını Açma Hakkı Kötüye Kullanılabilir mi? Tasarrufun İptali Davasını Açma Hakkının Kötüye Kullanılmış Olmasının Yaptırımı Nedir?

(Legal Hukuk Dergisi, Ekim/2015, S: 154, s: 195-215)

Haciz yolu ile takiplerde kimlerin tasarrufun iptali davası açabileceği, yani bu davada kimlerin “*davacı sıfatı*”nı taşıyabileceği İİK mad.277’de sayılarak (tahdidi olarak) belirtilmiştir. Burada belirtilen kişilerin dışındakilerin dava açma hakkı yoktur.

Tasarrufun iptali davası açabilecek kişiler:

I-aa) Kesin (kat’i) aciz belgesi (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir.¹¹⁰⁶⁹

bb) Geçici aciz belgesi (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir.¹¹⁰⁷⁰

(Yukarıdaki i k i d u r u m d a; borçlu hakkında alacaklı tarafından yapılmış birden fazla icra takibi varsa, alacaklı her icra takibi için ayrı ayrı aciz belgesi alarak iptal davası açabilir. Ayrıca, alacaklı bir icra takibinde aldığı aciz belgesine dayanarak, hakkında aciz belgesi almadığı icra takibine konu ettiği alacağı için iptal davası açamaz. Keza alacaklı, başka bir alacaklının almış olduğu aciz belgesine dayanarak, kendisi ayrıca aciz belgesi almadan, kendi alacağı hakkında iptal davası açamaz...)¹¹⁰⁷¹

cc) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII’ye göre açılan¹¹⁰⁷² “istihkak davası”nda, alacaklı; *aciz belgesi sunmadan*¹¹⁰⁷³ “karşılık dava” olarak da *iptâl davası açabilir.*¹¹⁰⁷⁴

Hemen belirtelim ki; **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**¹¹⁰⁷⁵ -daha önce, bu konuda verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi** ve **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹¹⁰⁷⁶ ve **Hukuk Genel Kurulu**¹¹⁰⁷⁷ gibi- “dava açarken veya daha sonra yargılama/temyiz/karar düzeltme aşamasında” aciz vesikası ibraz edilmemesi halinde, davanın görülemeyeceğini kabul etmesine rağmen yakın zamana kadar, yerel mahkemelerde bu konuda verilen kararları temyizen incelemiş bulunan **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** -”

¹¹⁰⁶⁹ Bknz: 17. HD. 4.4.2011 T. 7124/3028; 27.1.2011 T. 5310/430; 20.1.2011 T. 7202/215; 1.7.2010 T. 5096/6229; 15. HD. 10.5.2004 T. 1892/2621, 1.10.2001 T. 3971/4209; 16.4.2001 T. 1400/1954; 17. HD. 19.7.2007 T. 3037/2545; 12.7.2007 T. 3032/2476; 15. HD. 4.11.2004 T. 1832/5619; 3.11.2004 T. 1725/5593 vb. (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁷⁰ Bknz: 17. HD. 10.12.2009 T. 6893/8204; 23.11.2009 T. 8206/7773; 19.11.2009 T. 5582/7734; 20.11.2008 T. 3181/5422; 11.4.2007 T. 555/2363; 15. HD. 10.5.2004 T. 1892/2621; 1.10.2001 T. 3971/4209; 16.4.2001 T. 1400/1954; 17. HD. 19.7.2007 T. 3037/2545; 12.7.2007 T. 3032/2476; 15. HD. 4.11.2004 T. 1832/5619; 3.11.2004 T. 1725/5593 vb. (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁷¹ KURU, B. El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1416 vd.

¹¹⁰⁷² Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. C: 2, 2014, s.1916 - UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 5, 3. Baskı, 2006, s: 8190 - UYAR, T. İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 2. Baskı, 1985, s: 770

¹¹⁰⁷³ UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. age C: 2, s.1916 - UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 12, 2009, «s: 19670vd.»

¹¹⁰⁷⁴ Bknz: 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403, 27.10.1987 T. 2251/3709; 09.09.1991 T. 3405/3965 (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁷⁵ Bknz: 17. HD. 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307; 14.03.2013 T. 5569/3301; 26.06.2012 T. 1921/8024; 19.01.2012 T. 1829/269; 18.04.2012 T. 12788/4874; 25.03.2013 T. 5561/4060; 04.04.2011 T. 7124/3028; 27.01.2011 T. 5310/430; 20.01.2011 T. 7202/215; 01.07.2010 T. 5069/6229 vb. (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁷⁶ Bknz: 15. HD. 15.01.2003 T. 6346/153; 20.02.2002 T. 642/862; 22.09.2004 T. 3920/4487; 03.11.2004 T. 1725/5593; 04.11.2004 T. 1832/5619; 19.02.2003 T. 6107/5900 (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁷⁷ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 14.04.2004 T. 15-182/220 (www.e-uyar.com)

muvaaza nedenine dayalı iptâl davaları”nın- “*aciz vesikası ibraz edilmesine gerek kalmadan görülebileceği*”ni kabul etmekteydi...¹¹⁰⁷⁸

Bugün tüm “tasarrufun iptali davalarına ilişkin olarak yerel mahkemelerde verilen kararları incelemekte olan **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** “*TBK. ’nun 19. maddesine dayanılarak açılmış olan muvaaza nedenine dayalı tapu iptali ve tescil davalarında*” aciz belgesi aramamaktadır.¹¹⁰⁷⁹

Bilindiği gibi, “*kesin (kat’i) aciz belgesi*”, haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad. 143/I).¹¹⁰⁸⁰ Ayrıca “*borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz tutanağı*” (İİK. mad. 105/I) “**kesin aciz belgesi hükmünde**” olduğu gibi,¹¹⁰⁸¹ “*borçlunun bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı*” (İİK. mad. 105/II) da “**geçici aciz belgesi**” yerine geçer.¹¹⁰⁸²

Yüksek mahkeme kimi kararlarında¹¹⁰⁸³ “*haciz tutanağında ‘borçlunun haczi kabil malının bulunmadığını’ ya da ‘borçlunun borcu karşılayacak yeterli malının bulunmadığını’ belirtilmiş olması halinde, bu tutanağın aciz vesikası sayılacağını (niteliğinde olacağını) belirtmişken, kimi kararlarında¹¹⁰⁸⁴ ‘haciz tutanağında ‘borçlunun başka haczi mümkün malları bulunmadığını belirtmemiş olması halinde, bu tutanağın ‘aciz belgesi’ niteliğini taşımayacağını’ belirtmişti...* Bugün, “tasarrufun iptali” davaları sonucunda verilen kararları temyizden inceleyen 17. HD.¹¹⁰⁸⁵ -isabetli olarak- bu şekilde karar vermekten vazgeçmiştir. Çünkü borçlunun adresindeki haciz sırasında “borçlunun başka haczi kabil malı bulunup bulunmadığı” kolaylıkla saptanamayacağından, haciz tutanağında bunun belirtilmemiş olması, haciz tutanağının (geçici) aciz belgesi sayılmaması sonucunu doğurmamalıdır...

Borçlunun sadece evinde (ya da işyerinde) yapılan hacizde “*haczedilebilecek malına rastlanamaması*” halinde tutulan tutanak “aciz belgesi” niteliğini taşımayacağı gibi, icra müdürlüğünün borçlunun taşınmazlarına haciz konulması isteğiyle gönderdiği yazıya “*borçlunun taşınmazlarının bulunmadığı*” şeklinde cevap veren tapu müdürlüğünün bu yazısı da “geçici aciz belgesi” niteliğini taşımaz. Çünkü, aynı borçlunun belki, takip konusu borcu karşılayacak bankada parası, ev veya (ve) işyerinde taşınır malı bulunabilir...

II- Burada, alacaklıya ‘iptâl davası’ açma hakkı veren ‘*haciz tutanağı*’ “kesin haciz”e ilişkin olan haciz tutanağıdır. Bu nedenle;

aaa- Geçici haciz¹¹⁰⁸⁶ tutanağı (İİK. mad. 69/I), “geçici aciz belgesi” yerine geçmez.

¹¹⁰⁷⁸ Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 08.03.2011 T. 407/2480 (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁷⁹ Bknz: 17. HD. 02.04.2013 T. 7306/4613; 28.03.2013 T. 6151/4361; 04.03.2013 T. 5918/2619 (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁸⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. ag. şerh, C: 8, 2008, 3. Baskı, s: 11853 vd. - ÖZTEK, S. İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödmeden Aciz Vesikası (İİK. m. 143; m. 251), 1994, s: 48 vd. - DELİDUMAN, S. İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödmeden Aciz Belgesi, 1995, s: 28 vd.

¹¹⁰⁸¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. age, Cilt 2 s. 2082 vd. - UYAR, T. ag. şerh, C: 6, 2009, 2. Baskı, s: 9138 vd.

¹¹⁰⁸² Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. age, Cilt 2 s. 2084 vd - UYAR, T. age. şerh, C: 6, s: 9139 vd. - ÖZTEK, S.age. s: 22 vd. - DELİDUMAN, S. age. s: 8 vd.

¹¹⁰⁸³ Bknz: 17. HD. 1.7.2008 T. 2898/3682; 11.3.2008 T. 287/1141; 6.3.2008 T.4113/1082 vb. (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁸⁴ Bknz: 15. HD. 23.3.2006 T. 6110/1677; 14.6.2005 T. 1068/3563; 6.2.2006 T. 2375/479 29.6.2004 T. 1163/3642; 18.5.2004 T. 1528/2771; 26.2.2004 T. 494/1043; 18.2.2002 T. 4686/754 vb.; 17.HD. 20.11.2008 T. 3181/5422; 11.4.2007 T. 555/2363 (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁸⁵ Bknz: 17. HD. 8.7.2010 T. 4306/6635; 31.5.2010 T. 4308/4925; 1.7.2008 T. 2898/3682 vb. (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁸⁶ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. age, Cilt 1, 2014 s. 1222 vd - UYAR, T. ag. şerh, C: 4, 4. Baskı, s: 5895 - UYAR, T. İcra Hukukunda Haciz, 2. Baskı, s: 6 vd.

bbb- İhtiyati haciz tutanağı, borçlunun hiçbir malının bulunmadığını tesbit etse dahi, *ihtiyati haciz, kesin hacze dönüşmedikçe*, bu tutanağa dayanılarak iptâl davası açılmaz.^{11087 11088}

Yüksek mahkeme¹¹⁰⁸⁹ “*borçlunun adresini gizlemesi (bildirmemesi) nedeniyle ihtiyati hacizin kesin hacze dönüşmemiş olması halinde, açılmış olan tasarrufun iptâli davasının hemen reddedilmeyerek, ihtiyati haczi, icrai (kesin) hacze çevirmesi için alacaklıya süre verilmesi gerekeceğini*” belirtmiştir...

ccc- “Rehin açığı belgesi”ne¹¹⁰⁹⁰ (İİK. 152) dayanılarak da iptâl davası açılmaz.^{11091 11092}

Uygulamadaki önemi nedeniyle şu hususu da belirtelim ki, iptâl davasına bakan mahkemede, “*aciz belgesinin yetersizliği ve geçersizliği*” davalı tarafından tartışma konusu yapılamaz.^{11093 11094} **Doktrinde**¹¹⁰⁹⁵ “*aciz belgesi düzenlenmesi (İİK. mad. 143) veya aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağının düzenlenmesi (İİK. mad. 105) icra dairesinin bir işlemi olduğundan, ‘aciz belgesinin geçersiz olduğu’ ancak şikayet yolu ile (İİK. mad. 16) icra mahkemesinde ileri sürülebilir ve aciz belgesinin iptali talep edilebilir (iptal davasına bakan mahkeme aciz belgesinin geçersiz olduğuna ilişkin iddiayı inceleme görevine sahip değildir)*” denilmiş olmasına rağmen, uygulamada daha çok icra müdürlüğüne düzenlenen “kesin aciz belgeleri” (İİK. mad. 143) iptal davasına bakan mahkemelerde tartışılmamakta, fakat mahkemeye “*geçici aciz belgesi*” (İİK. mad. 105/II) yerine geçmek üzere sunulan haciz tutanakları’nın “gerçekten ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde olup olmadığı” mahkemelerde (ve Yargıtay’ca) tartışılmaktadır.¹¹⁰⁹⁶

Ancak, bu belgenin iptâli için şikayet yoluna (icra mahkemesine) başvurulmuşsa, iptâl davasına bakan mahkemece, şikayetin sonuçlanması “*bekletici sorun*” yapılır.¹¹⁰⁹⁷

İptâl davası açabilmesi için, alacaklının “*aciz belgesi*”ne sahip olması niçin istenmektedir? İptâl davası, alacaklının alacağını, kısmen ya da tamamen borçlunun malvarlığından -onun, alacaklılarına zarar vermek amacı ile mallarını kaçırmış olması nedeniyle- sağlayamadığı durumlarda açılabilen bir dava olduğundan, alacaklı “borçlusunun aciz halinde olduğunu” ancak aciz belgesi ile kanıtlayabildiğinden, iptâl davası açan alacaklının, icra müdürlüğünden alacağı “aciz belgesi”ni “İİK. mad. 143, 105/I” (ya da;

¹¹⁰⁸⁷ Bknz: 15. HD. 11.5.2004 T. 1641/2645; 24.5.2001 T. 2361/2799; 22.11.2000 T. 4738/5136 vb. (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁸⁸ KARAYAZGAN, G./VAROL, B. Tatbiki İcra ve İflâs Hukuku ve En Son İçtihatlar, 1971, s: 137 - CİMCOZ, S. İcra-İflâs Hukukunda İptâl Davasının İhtilafı ve Aksayan Yönleri Üzerine Düşünceler (Yargı Dergisi, 1977/Mayıs, s: 15 vd.)

¹¹⁰⁸⁹ Bknz: 15. HD. 5.10.2000 T. 2072/4269

¹¹⁰⁹⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. age, Cilt 2, s. 2892 vd. - UYAR, T. ag. şerh. C: 8, 2008, s: 12612 - UYAR, T. İcra Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, 2. Baskı, 1992, s: 466 vd.

¹¹⁰⁹¹ Bknz: 17. HD. 10.2.2011 T. 12344/1006; 15. HD. 24.10.2001 T. 2598/4758; HGK. 1.12.1999 T. 15-986/997; 15. HD. 3.11.1997 T. 4061/4665 (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁹² KARAYAZGAN, G./VAROL, B. age. s: 137 - CİMCOZ, S. agm. s: 15

¹¹⁰⁹³ KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptâl Davaları (Ad. D. 1989/6, s: 16 - YD. 1989/8, s: 1044 vd.)

¹¹⁰⁹⁴ Bknz: HGK. 2.3.2005 T. 15-100/119; 15. HD. 9.12.2005 T. 5440/6398; 13.9.2000 T. 3147/3774 vb. (www.e-uyar.com)

¹¹⁰⁹⁵ KURU, B. age., s: 1416 - ÖZTEK, S. age. s: 76 - ÖZTEK, S. İptâl Davası Açma Hakkı İle Bağlantılı Olarak Hacizdeki Borç Ödemeden Aciz Vesikası ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Bankacılar Dergisi, S: 1998/27, s: 92 - MUŞUL, T. agm. s: 2833

¹¹⁰⁹⁶ Bknz: 17. HD. 22.10.2007 T. 4316/3156; 1.7.2008 T. 2898/3682; 11.3.2008 T. 287/1141; 6.3.2008 T. 4113/1082; 22.10.2007 T. 4353/3158; 4.10.2007 T. 4627/2955; 8.10.2007 T. 4394/3010 vb.; 15. HD. 23.3.2006 T. 6110/1677; 6.2.2006 T. 2375/479; 14.6.2005 T. 1068/3563 vb.; HGK. 2.3.2005 T. 15-100/119; 15. HD. 9.12.2005 T. 5440/6398; 13.9.2000 T. 3147/3774; 12.5.2004 T. 6913/2676

¹¹⁰⁹⁷ Bknz: 15. HD. 7.5.1992 T. 2135/2460; 4.3.1992 T. 869/1042

geçici aciz belgesi hükmündeki “haciz tutanağını” (“İİK. mad. 105/II”) mahkemeye -ile-ride belirteceğimiz gibi; “dava dilekçesi” ile birlikte ya da yargılama sona erinceye kadar- sunması gerekir...

III- Davacının “aciz belgesi”ne sahip olması, iptâl davasının “dinlenme koşulu” (dava şartı) dur.^{11098 11099} Bu nedenle, davacının, dava dilekçesine “aciz belgesi”ni de eklemesi uygun olur.¹¹¹⁰⁰ Mahkemenin, *kendiliğinden*, davanın açıldığı tarihte bu dava koşulunun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırması gerekir.^{11101 11102} Burada karşımıza şöyle bir sorun çıkabilir: Davacı -alacaklı, mahkemece, dava henüz “aciz belgesinin dava açılmadan önce alınmamış olması” nedeniyle red edilmeden, bir “aciz belgesi” alır ve bunu mahkemeye sunarsa ne şekilde karar verilecektir? **Doktrinde** ileri sürülen -bizim de katıldığımız- **görüğe göre**,¹¹¹⁰³ *bu durumda başlangıçtaki “dava koşulu” noksanlığı ortadan kalkmış olacağından mahkemenin artık davaya bakması gerekir, çünkü hüküm sırasında “dava koşulu” tamamdır.* Başka bir deyişle, dava koşulları, dava açılmasından, hükmün verilmesine kadar var olmalıdır. Davanın dışında, bir dava koşulunun noksan olduğu tesbit edilirse dava esasa girmeden (usulden) red edilir. Fakat, bu ihmal edilmiş olup da, bu dava koşulunun noksan olmasına rağmen, esasa girilmiş ve dava sırasında, o dava koşulu noksanlığı ortadan kalkmış (giderilmiş) ise, hüküm anında, bütün dava koşulları tamam olduğundan, davanın esası hakkında karar verilir. Yani, dava “dava koşullarının başlangıçta noksan olduğu” gerekçesiyle usulden red edilmez. İptâl davası, borç ödemedен aciz belgesi alınmadan önce açılırsa, dava koşulu noksandır. Fakat, davacı-alacaklı, iptâl davasından sonra aldığı aciz belgesini mahkemeye verirse, bununla dava koşulu tamamlanmış olacağından, mahkemenin davaya bakması gerekir.

Diğer bir görüşe göre¹¹¹⁰⁴ ise; *dava koşullarının, davanın açıldığı tarihte var olması gerekir. Dava tarihinde, davacı aciz belgesi almamışsa, açtığı iptâl davası red edilmelidir.*

Davacı-alacaklının mahkemeye sunacağı “aciz belgesi”nin, davanın açıldığı tarihte “borçlunun aciz halinde olduğunu” ortaya koyması gerekir.^{11105 11106} Eğer, mahkemeye sunulan “aciz belgesi” borçlunun, davanın açılmasından sonraki tarihte aciz halinde bulunduğunu” belirtiyorsa, bu durumda davanın “esasa girilmeden” (usulden) red edilmesi

¹¹⁰⁹⁸ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 4, 1997, s: 3494 vd. - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s: 1212 - PEKCANITEZ, H./ALTAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, s: 871 - UMAR, B. İptâl Davaları, 1963, s: 36 - GÜRDOĞAN, B. İflas Hukuku, s: 238 - KOSTAKOĞLU, C. a.g.m. (Ad. D. 1989/6, s: 14 - Yasa D. 1989/8, s: 1043 - ÜSTÜN-DAĞ, S. İflas Hukuku, 2009, s: 240, dipn. 2 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2013, C: 2, s: 1786 vd.

¹¹⁰⁹⁹ Bknz: 17. HD. 19.7.2007 T. 3037/2545; 12.7.2007 T. 3032/2476; 4.11.2004 T. 1832/5619 vb.

¹¹¹⁰⁰ AKYAZAN, S. Borç Ödemedен Aciz Vesikası (Ansay Armağanı, s: 320)

¹¹¹⁰¹ UMAR, B. a.g.e. s: 36 - KURU, B. a.g.e. C: 4, s: 3494 - KURU, B. El Kitabı, s: 1212 - GÜRDOĞAN, B. a.g.e. s: 238 - SARISÖZEN, İ. İcra ve İflas Hukukuna Göre İptâl Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/2, s: 284) - GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptâl Davaları, s: 1078

¹¹¹⁰² Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 9664/4520; 19.03.2013 T. 5119/3664; 21.03.2013 T. 8057/3971; 14.03.2013 T. 5569/3301; 19.7.2007 T. 3037/2545; 12.7.2007 T. 3032/2476; 4.11.2004 T. 1832/5619 vb.

¹¹¹⁰³ KURU, B. a.g.e. C: 4, s: 3496 - KURU, B. El Kitabı, s: 1413 - KOSTAKOĞLU, C. a.g.m. (Ad. D. 1989/6, s: 14 - Yasa D. 1989/8, s: 1043) - ŞİMŞEK, E. Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, s: 851 - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. Tasarrufun İptâli Davaları, s: 55 vd. - ÖZTEK, S. İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemedен Aciz Vesikası, s: 68, dipn. 51 civarı - YILDIRIM K. İcra ve İflas Hukukunda İptâl Davaları, s: 252 - ÖZTEK, S. agm. s: 89

¹¹¹⁰⁴ UMAR, B. a.g.e. s: 37 - BERKİN, N. İflas Hukuku, 1972, s: 498 - OLGAC, S. Yargıtay İçtihatları Işığında İcra ve İflas Hukukunda İptâl Davaları (Dr. A. Seçkin’e Armağan, 1974, s: 459)

¹¹¹⁰⁵ KOSTAKOĞLU, C. a.g.m. s: 14 vd. - ÖZTEK, S. age. s: 71 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptâli Davasında Dava Şartı Olarak Aciz Vesikası, Sorunlar, Yargıtay Kararları ve Düşünceleriniz (Legal Huk. D. Ekim/2004, s: 2827 vd.)

¹¹¹⁰⁶ Aynı doğrultuda: 13. HD. 24.6.1982 T. 1699/4690; 15. HD. 22.10.1984 T. 1407/3166; 21.9.1989 T. 2097/3737

gerekir. Ancak uygulamada -yüksek mahkemenin son (yeni) içtihatlarında- bu kurala titizlikle uyulduğu söylenemez.¹¹¹⁰⁷

Yüksek mahkeme önceleri (iptâl davalarına ilişkin kararları temyizen incelediği dönemde, kimi kararlarında; **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi**^{11108 11109} (ve **Hukuk Genel Kurulu**^{11110 11111}) ikinci görüşü benimsemişken, yakın zamana kadar iptâl davalarına ilişkin kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹¹¹¹² ve bugün bu kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** bu görüşten ayrılarak, “*aciz belgesinin dava açılmadan önce alınmış olmasının zorunlu olmadığını, davadan önce veya davadan sonra*¹¹¹¹³ *başlamış bir icra takibine dayalı olarak, davadan sonra da düzenlenmiş olabileceğini (ve duruşmanın bitmesine kadar; hatta Yargıtay incelemesi aşamasında veya Yargıtay bozmasından sonraki duruşmalarda da mahkemeye ibraz edilebileceğini)*”¹¹¹¹⁴ belirtmiştir...

IV- Davacının, iptâl davası açabilmek (ya da açtığı davanın görülmesini sağlayabilmek) için -kural olarak-¹¹¹¹⁵ *aciz belgesi* alıp, mahkemeye vermek zorunda olması, borçlu hakkında, -*iptal davası açılmadan önce veya iptal davasından sonra* (dava sırasında)-¹¹¹¹⁶ alacaklı tarafından icra takibi yapılmış olmasını zorunlu kılmaktadır. Gerçekten, “*aciz belgesi*” –ya da “*aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağı*” –icra takibi sırasında ya da icra takibi sonunda verildiğinden, borçlusu hakkında icra takibinde bulunmamış olan alacaklıya, “*aciz belgesi*” verilmesi düşünülemez.

Bu nedenle tasarrufun iptali davasının d i n l e n e b i l m e s i i ç i n “dava tarihinden önce veya sonra”^{11117 11118} (yargılama sırasında) davacı-alacaklı tarafından yapılmış ve kesinleşmiş bir i c r a t a k i b i bulunması gerekir.^{11119 11120}

¹¹¹⁰⁷ Bknz: 17. HD. 8.7.2008 T. 848/3817; 11.6.2007 T. 2003/2018; 15. HD. 11.7.2006 T. 2937/4343; HGK. 14.4.2004 T. 15-182/220 vb... (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁰⁸ Bknz: 13. HD. 24.6.1982 T. 1699/4690 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁰⁹ Karş: 13. HD. 1.6.1981 T. 2245/4164; 27.9.2979 T. 4000/4691; 23.11.1978 T. 3850/4936 (www.e-uyar.com)

¹¹¹¹⁰ Bknz: HGK. 13.3.1976 T. 12-201/1064 (www.e-uyar.com)

¹¹¹¹¹ Karş: HGK. 18.1.1967 T. İc. İf-684/13

¹¹¹¹² Bknz: 15. HD.16.1.2007 T. 3981/62; 22.3.2006 T. 6110/1677; 2.5.2005 T. 7075/2686; 9.12.2004 T. 5440/6398; 3.11.2004 T. 5591/6591 vb. (www.e-uyar.com)

¹¹¹¹³ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199 (www.e-uyar.com)

¹¹¹¹⁴ Bknz: 17. HD. 19.03.2013 T. 5119/3664; 14.03.2013 T. 5569/3301; 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307; 18.04.2012 T. 12788/4874; 19.01.201 2T. 1829/269; 31.01.2011 T. 6288/599; 23.12.2010 T. 3122/11438; 18.10.2010 T. 3843/8423; 04.10.2010 T. 3847/7702; 30.09.2010 T. 8378/7582; 23.09.2010 T. 2641/7568; 01.07.2010 T. 5069/6229; 08.06.2010 T. 2315/5299; 20.5.2008 T. 1919/2695; 18.3.2008 T. 113/1353; 17.3.2008 T. 357/1253; 27.9.2007 T. 3309/2815; 19.7.2007 T. 2982/2552 (www.e-uyar.com)

¹¹¹¹⁵ TBK. mad. 19’a dayalı tasarrufun iptali davaları hariç (Bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR/C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, 2011, C: 2, s: 2970)

¹¹¹¹⁶ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199; 26.11.2012 t. 6703/13012; 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515 (www.e-uyar.com)

¹¹¹¹⁷ GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, 3. Baskı, 2012, s: 403

¹¹¹¹⁸ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199; 26.11.2012 T. 6703/13012; 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515

¹¹¹¹⁹ GÜNEREN, A. age. s: 403 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C: 2, s: 1558 - KOSTA-KOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları, (Ad. D. 1989/6, s: 23 vd. - Yasa D. 1989/8, s: 1050 vd.) - ŞİMŞEK, E. Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1989, s: 852

¹¹¹²⁰ Bknz: 11. HD. 11.3.2013 T. 5718/3199; 26.11.2012 T. 6703/13012; 17. HD. 03.11.2011 T. 2228/10229; 03.10.2011 T. 3588/8567; 26.05.2011 T. 9358/5323; 16.0.2011 T. 3901/4867; 24.03.2011 T. 7161/2673; 07.03.2011 T. 6767/1995; 07.02.2011 T. 12468/899; 04.11.2010 T. 5462/9379; 03.06.2010 T. 3019/5107; 08.02.2010 T. 10275/857; 28.12.2009 T. 8452/9007; 15.12.2009 T. 8495/8457; 12.11.2009 T. 8903/7489; 29.09.2009 T. 3072/5789; 20.05.2009 T. 2951/3395; 26.12.2008 T. 4215/5810; 14.7.2008 T. 2594/3948; 14.08.2008 T. 3088/3951; 29.05.2008 T. 386/2885; 26.06.2008 T. 727/3542; 15.05.2008 T. 1800/2608; 22.04.2008 T.

İptal davası mutlaka bir *icra takibine* dayalı olarak açıldığı ve dava sonucunda davacıyı haklı bularak “*davanın kabulüne*” karar verecek duruma gelen mahkemenin “*davacı-alacaklının .... sayılı icra takibine konu alacağını eklentileri ile birlikte karşılayacak miktarla sınırlı olarak dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacı-alacaklıya cebri icra yetkisi (haciz ve satış isteme yetkisi) tanınmasına....*” şeklinde karar vermesi gerekeceğinden¹¹¹²¹ yargılama sona ermeden, davacı-alacaklı tarafından davalılardan borçlu hakkında yapılmış ve kesinleşmiş bir icra takibinin bulunması gerekir.

Ayrıca, mahkemece tasarrufun iptali davası sonucunda karar verilebilmesi için, alacaklı tarafından takip konusu yapılmış olan alacaklında kesinleşmiş olması gerekir.^{11122 11123}

Bu nedenle; davacı-alacaklı, davalı-borçlu hakkında örneğin; *senetsiz* veya bir *adi senede* dayalı olarak takip yapmış ve 7 günlük “*itiraz süresi*” içinde borçlu tarafından – icra dairesine başvurularak- ödeme emrine (takip konusu *borca* ya da *imzaya*) itiraz edilememişse hem *takip* ve hem de *alacak* kesinleşmiş olur. Alacaklı, böylece kesinleşmiş olan icra takibine (ve takip konusu alacağına) dayanarak tasarrufun iptali davası açabilir... Yapılmış olan bu takibe karşı borçlu tarafından süresi (7 gün) içinde “*icra dairesi*”ne başvurularak itiraz edilmişse, alacaklının bu itirazı hükümsüz hale getirmek amacıyla “*itirazın iptali*” için “mahkeme”ye^{11124 11125} ya da “*itirazın kaldırılması*” için “*icra mahkemesi*”ne başvurmuş olması halinde, bu başvuruların sonucu, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece “*bekletici mesele*” yapılarak verilecek kararların kesinleşmesinden sonra davanın sonuçlandırılması gerekir.^{11126 11127}

Eğer alacaklı, bir *kambiyo senedine* dayalı olarak borçlusu hakkında takip yapmış ve borçlusu “5 gün” içinde –icra mahkemesine başvurarak- “*borca*” (İİK. mad. 168/5) ya da “*imzaya*” (İİK. mad. 168/4) itiraz etmemiş; “beş (İİK. 168/3) ya da 7 gün (İİK. mad. 168/I) içinde” şikayet yoluna başvurmamışsa takip kesinleşir. Eğer borçlu belirtilen süreler içinde *ödeme emrine itiraz* ya da *şikayette* bulunmuşsa, icra mahkemesince “*itirazın* (ya da; *şikayetin*) *reddine*” karar verilince takip kesinleşir. Fakat bu durum, tasarrufun iptali davasının mahkemece sonuçlandırılması için yeterli değildir. Ayrıca takip konusu alacaklında kesinleşmiş olması gerekir. Bunun için de icra mahkemesinin vermiş olduğu “*itirazın/şikayetin reddine*” ilişkin kararın da kesinleşmiş olması gerekir.

Eğer alacaklı, bir *ilama* dayalı olarak takipte bulunmuşsa; borçlunun İİK. mad. Çerçevesinde icra mahkemesine başvurup -5 gün içinde- “*itfa*”, “*imhal*”, “*zamanaşımı*” ya da “*borçlu olmadığı*” itirazında bulunmaması ya da bu itirazının reddedilmesi ile (yahut; İİK. mad. Çerçevesinde “*icra mahkemesi*”ne başvurup şikayette bulunmaması ya da bu şikayetin reddedilmesi ile) yapılmış olan takip kesinleşir. Bu kararların kesinleşmesi ile de alacak kesinleşir.

459/2096; 21.04.2008 T. 4950/2050; 08.10.2007 T. 4397/3011; 20.09.2007 T. 3827/2724; HGK. 17.01.2007 T. 15-1/1; 15. HD. 18.11.2003 T. 4639/5513; 05.05.2003 T. 898/2384; 04.12.2000 T. 3553/5342; 28.11.1999 T. 5051/173 (www.e-uyar.com)

¹¹¹²¹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi “El Kitabı” 2. Bası, 2012, C: 2, s: 3113

¹¹¹²² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, C: 2, s: 1560 - GÜNEREN, A. age. s: 398

¹¹¹²³ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 8176/4516; 10.09.2012 T. 6784/8885; 28.03.2012 T. 1335/3768; 31.03.2011 T. 6372/2899; 06.04.2010 T. 2043/3166; 20.10.2009 T. 4804/6607; HGK. 11.06.1997 T. 4-322/520; 15. HD. 25.10.1995 T. 3259/5830 (www.e-uyar.com)

¹¹¹²⁴ GÜNEREN, A. age. s: 403 vd.

¹¹¹²⁵ Bknz: 17. HD. 23.02.2010 T. 10319/1442; 4. HD. 22.06.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 11.05.2009 T. 203/3002; 20.05.2009 T. 2978/3396 (www.e-uyar.com)

¹¹¹²⁶ GÜNEREN, A. age. s: 403 vd.

¹¹¹²⁷ Bknz: 17. HD. 23.02.2010 T. 10319/1442; 11.05.2009 T. 203/3002; 4. HD. 22.06.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 16.03.2009 T. 1612/1477; 20.09.2007 T. 3827/2724; 15. HD. 28.11.2002 T. 5744/5609; 15. HD. 21.11.2002 T. 4561/5440; 03.10.2001 T. 2054/4297 (www.e-uyar.com)

Keza; borçlu tarafından takip, takip konusu borç hakkında *menfi tesbit davası* açılmışsa, “*bu davanın reddine*” dair verilen kararın kesinleşmesi ile de takip konusu alacak kesinleşmiş olur. Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece borçlu tarafından açılmış olan bu “menfi tesbit davası”nın sonucu “*bekletici mesele*” yapılır.¹¹¹²⁸

Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, yargılamayı sonuçlandırıp “davanın kabulü”ne dair karar verebilmesi için, davadan önce veya davadan sonra borçlu hakkında açılmış bir icra takibi bulunup bulunmadığını araştırıp; **a)** Hem icra takibi bulunmuş **b)** Ve hem de icra takibine konu alacak işin kesinleşmiş olduğunu saptaması gerekir.

Buna karşın alacaklı, davalı-borçlu hakkında –ne tasarrufun iptali davasından önce ne de dava sırasında– hiçbir icra takibi yapmadan,¹¹¹²⁹ *muhtemel alacağı için*¹¹¹³⁰ tasarrufun iptali davası açamaz...

*

Hukumumuzda; “*hüsnüniyet*” (*doğruluk kaidesi*), “*doğruluk ve güven kuralı*”, “*afaki iyiniyet*”, “*objektif hüsnüniyet*”, “*doğruluk ve inan*” terimleri ile ifade edilmekte olan¹¹¹³¹ “*dürüstlük (objektif iyiniyet)*” kuralı MK 2/I’de “**herkes haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır**” şeklinde belirtilmiştir.

Bu hükümle, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken herkesin “*dürüstlük kurallarına*” uygun davranmak zorunda olduğu vurgulanmıştır. Başka bir deyişle *dürüst davranma* “hakların kullanılması ve yükümlülüklerin yerine getirilmesinde uyulması gereken davranış biçimi”dir¹¹¹³². Buradaki “*dürüstlük kurallarının*”dan maksat –İsviçre Medeni Kanununun 2. maddesinin Almanca metninde ifade edildiği gibi– “*doğruluk ve dürüstlük kuralları*”dır¹¹¹³³.

1971 yılında tamamlanan *Medeni Kanun Öntasarısı*nda MK. 2’de “*doğrulukla davranış*”, 1984 yılında tamamlanan *Medeni Kanun Öntasarısı*nda ve 1998/Mayıs ayında tamamlanan son *Medeni Kanun Öntasarısı*nda “*dürüst davranış*” deyimlerine yer verilmişti.

MK. 2/I’de yer alan “*dürüstlük kuralı*”, ‘dürüst, namuslu bir insandan beklenen hareket tarzı’ nı ifade etmektedir. Başka bir deyişle; MK. 2/I’de “**’haklarını kullanan’** ve **’borçlarını yerine getiren’** dürüst, namuslu bir insan gibi davranması gerektiği” belirtilmiştir. Hakların ve borçların içeriğini belirleyen bu kural herkese yönelik olduğu için, hem *alacaklıya* ve hem de *borçluya* hitap etmektedir.

Bu kuralın amacı kişilerin haklarını kullanırken ya da borçlarını yerine getirirken dürüst, namuslu, makul ve yaptığı eylemin sonucunu bilebilen–orta zekalı bir kimsenin benzer olaylardaki davranışları gibi hareket etmelerini sağlamaktır¹¹¹³⁴.

¹¹¹²⁸ Bknz: 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899; 06.04.2010 T. 2043/3166; 20.10.2009 T. 4804/6607; HGK. 11.06.1997 T. 4-332/520 (www.e-uyar.com)

¹¹¹²⁹ Bknz: 17. HD. 21.01.2010 T. 9229/181; 17. HD. 16.11.2009 T. 6501/7528 (www.e-uyar.com)

¹¹¹³⁰ Bknz: 17. HD. 11.05.2009 T. 318/3005 (www.e-uyar.com)

¹¹¹³¹ EDİS, S. *Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri*, 1979, s. 281- OĞUZMAN, K. *Medeni Hukuk Dersleri*, 1994, s.128- SAYMEN, F. H., *Türk Medeni Hukuku Cilt: 1 Umumi Prensipler*, 1960, s. 280- BELGESAY, M.R *Türk Kanunu Medenisi Şerhi*, 1957, s. 45- AKİPEK, J. *Türk Medeni Hukuku Cilt: 1 Cüz: 1*, 1973, s. 141- SCHWARZ, A.B *Medeni Hukuka Giriş* 1942, s. 188- EGGER, A. *İsviçre Medeni Kanunu Şerhi* s. 112- VELİDEDEOĞLU, H. V. *Türk Medeni Hukuku Cilt: 1*, 1956, s. 265- KÖPRÜLÜ, V. *Medeni Hukuk* 1979, s. 132- TEKİNAY, S. S. *Medeni Hukuka Giriş Dersleri* 1970, s. 146- ARSLAN, R. *Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı*, 1989, s. 23- SEROZAN, R. *Medeni Hukuka Giriş* 1997, s. 102 – ALTAŞ, H. *Şekle Aykırılığın Olumsuz Sonuçlarının Düzeltilmesi* s.158

¹¹¹³² GENCCAN, Ö.U. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Yorumu, C.1, 2015, s: 89.

¹¹¹³³ VELİDEDEOĞLU, H.V. *Hakkın İyiyeye ve Kötüye Kullanılması, (Objektif) Hüsnüniyet Hakkın Suistimali*” (*Adliye Dergisi*, 1959/2 Sayılı Eki, s: 113.)-OĞUZMAN, M.K. *age* s: 128-ATAAY, A. *Medeni Hukukun Genel Teorisi*, 1971, s: 116.

¹¹¹³⁴ İMRE, Z. *Medeni Hukuka Giriş*, 1971, s: 310.

Medeni Kanunumuzda “*Başlangıç Hükümleri*” arasında yer alan MK. 2, tıpkı diğer başlangıç hükümleri olan MK. 1,3,4 gibi “*Genel İlke(Kural)*”dır. Bu nedenle de, Medeni Hukuk dışındaki hukuk dallarında da-örneğin *medeni yargılama hukukunda*¹¹¹³⁵, *İcra ve iflas hukukun da-* uygulama alanı bulur¹¹¹³⁶.

MK. 2/I’ de ifade edilmiş bulunan “*dürüstlük kuralı*”nın niteliği gereği, hakimin önüne gelen uyuşmazlıklarda kendiliğinden (re’sen) -yani; taraflardan birisinin “doğruluk ve güven kuralların aykırı davranıldığı” yolunda bir iddia ya da savunmada bulunup bulunmadığına bakılmaksızın- uygulanacağı kabul edilmektedir¹¹¹³⁷.

MK. 2/I’ de düzenlenmiş bulunan “*dürüstlük kuralı*”nın müeyyidesi(yaptırımı) yani “bir hakkın kötüye kullanılması”nın yaptırımı MK. 2/II’ de ‘o hakkın hukuk düzenince korunmaması’ şeklinde belirtilmiştir. ‘Bir hakkın hukuk düzeni tarafından korunması’; ilk planda bu hakka dayanan taleplerin ve savunmaların dikkate alınmaması ve reddedilmesi anlamını taşır¹¹¹³⁸.

Her hak gibi, *dava hakkı* da hukuk düzenince korunan bir yararın varlığı halinde, davanın açılmasından, mahkemenin hakkı tanıyan kararının icrasına kadar, dürüstçe ve doğruluk ilkelerine uygun, sırf başkasına zarar verme kastından uzak kullanılabilir¹¹¹³⁹.

Doktrinde¹¹¹⁴⁰ ve **Yargıtay Kararlarında**¹¹¹⁴¹ “*Medeni Usul Hukukunda dürüstlük kurallarının geçerli olduğu*” konusunda görüş birliği bulunmaktadır¹¹¹⁴².

Dürüstlük kuralının niteliği gereği olarak ve bir maddi hukuk kuralı olması nedeniyle, MK 2 hükmü hakim tarafından re’sen uygulanır. MK. 2. Maddesi hükmünün *kamu düzeni genel ahlak düşünceleri* ile konulmuş *emredici* nitelikte olduğu genellikle kabul edilen bir görüştür¹¹¹⁴³.

Bir hukuk davasının açılması ile davanın tarafları arasında ve taraflarla mahkeme arasında usul hukukuna ilişkin bir bağ kurulur. Her yönüyle usul hukuku kuralları tarafından düzenlenen bu usulî ilişki, dava derdest kaldıkça devam eder. Bu ilişki devam ettiği sürece davanın taraflarının birbirleriyle ve mahkemeye olan ilişkilerinde *dürüst*, samimi olmaları, usul kurallarının kendilerine tanıdığı yetkileri konuluş amacına uygun kullanmaları gerekir¹¹¹⁴⁴.

Belirtilen nedenlerle, *dürüstlük kuralı* bir genel hukuk normu (ilkesi) olarak Medeni Usul Hukukunda da uygulanmalıdır. Usul Hukukunda da hakkın kötüye kullanılması hımaye göremez. Devletin bir kurumu olan mahkeme; haksız, hileli, kural tanımaz bir biçimde dava yürütülmesine göz yumamaz; bu şekilde dava yürütülerek başarı elde edilmesine alet edilemez¹¹¹⁴⁵.

Anayasanın 36. maddesi, herkesin meşru vasıta ve yollardan yararlanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahip olduklarını belirtmektedir. Bu hükümlerle Anayasa güvencesine kavuşan dava hakkı, ancak

¹¹¹³⁵ ARSLAN, R. age.s: 47.

¹¹¹³⁶ EDİS, S. age. s: 294 vd- ATAAY, A. age. s: 185.

¹¹¹³⁷ UYAR, T. Yargıtay Kararlarında “Dürüstlük (Objektif İyiniyet)” Kuralı (MK.2/I). ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasası” (MK.2/II) (Prof.Dr.Seyfullah Edis’e Armağan, 2000 s: 439 vd.).

¹¹¹³⁸ DURAL, M./SARI, S. Türk Özel Hukuku C.1 (Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri), 2006, s: 213.

¹¹¹³⁹ ARSLAN, R. age. s: 2.

¹¹¹⁴⁰ BİLGE, N./ÖNEN, E. Medeni Yargılama Hukuku, 1978, s: 299 vd.-ÖNEN, E. Medeni Yargılama Hukuku, 1979, s: 182.-BERKİN, N, M.Tatbikatçılara Medeni Usul Hukuku Rehberi, 1981, s: 424.-POSTACIOĞLU, İ.E. Medeni Usul Hukuku Dersleri, 1975, s: 152.-KURU, B. Hukuk Muhakemeleri Usulu, C: 1, 1979, s: 598.-ALANGOYA, Y. Medeni Usul Hukukunda Vakıaların ve Delillerin Toplanmasına İlişkin İlkeler, 1979, s: 116.

¹¹¹⁴¹ Bknz: İç.Bir.K. 30.09.1988 de 2/2; H.G.K. 06.10.1973 T.2-1667/768; H.G.K. 08.10.1958 T.4-45/43; 10 HD. 24.02.1978 T. 1250/1293. (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁴² ARSLAN, R. age s: 20

¹¹¹⁴³ ARSLAN, R. age. s: 27.

¹¹¹⁴⁴ ARSLAN, R. age.s: 48.

¹¹¹⁴⁵ ARSLAN, R. age. s: 58.

dürüstlük kurallarına uygun bir biçimde kullanılabilir. **O halde davacı, haksız olduğunu bilerek dava açmamalıdır**¹¹¹⁴⁶.

Davacı bilinçli olarak haksız dava açarsa, bu hakkını *hukuk düzeni* korumaz; yani bu durumda dava hakkı *dürüstlük kuralı* tarafından sınırlandırılır. Başka bir deyişle, davacı bir kanunun lafzına (sözüne) dayanarak ve usul hükümlerine uygun biçimde dava açsa bile, bu davranışı *dürüstlük genel kuralına* aykırı olursa, davası devletin yargı organının hukuki korumasından yararlanmamalıdır. Özellikle hakkın kötüye kullanılmasında, dava hakkının hukuk düzenince korunması mümkün olmayacak, yargı organı tarafından bu yöndeki istem dinlenmeyecektir¹¹¹⁴⁷.

Yargıtay da, dava hakkının (hukuki korunma isteme hakkının) *dürüstlük kuralına* uygun kullanılmadığı hallerde “*davacının dava hakkının bulunmadığına*” karar vermektedir. Örneğin;

- “*Davacının imzalı belge verip muvafakat ettiği hususlarda daha sonra dava açmasının Türk Medeni Kanununun 2. maddesinde düzenlenen iyiniyet ve dürüstlük kuralına aykırı olacağına*”¹¹¹⁴⁸

- “*Davanın, kötüniyetle uzatılmış olup olmadığına MK. 2’deki ‘dürüstlük kuralı’ çerçevesinde değerlendirilmesi gerekeceğini*”¹¹¹⁴⁹

- “*Önalım hakkının kullanılması nedeniyle davalılar adına kayıtlı payın iptali ile davacılar adına tescili istemine ilişkin davada, bazı istisani hallerde önalım hakkının kullanılmayacağına kabul edildiği, önalım davasına konu payın ilişkin bulunduğu taşınmaz paydaşlarca özel olarak kendi aralarında taksim edilip her bir paydaş belirli bir kısmı kullanırken, bunlardan biri kendisinin kullandığı yeri ve bu yere tekabül eden payı bir üçüncü şahsa satarsa, satıcı zamanında bu yerde hak iddia etmeyen davacının tapuda yapılan satış nedeniyle önalım hakkını kullanmasının dürüstlük kuralı ile bağdaşmayacağına*”¹¹¹⁵⁰

- “*Ortak yerde tadilat yapılmasına önceden rıza gösteren kişinin sonradan ‘eski hale getirme davası’ açmasının ‘iyiniyet’ (MK.2) ile bağdaşmayacağına*”¹¹¹⁵¹

- “*İyiniyetin var olup olmadığına 3.11.1980 tarih, 2/3 sayılı ve 4.11.1985 tarih 2/7 sayılı İçt.Bir.K. uyarınca; her olayın özelliğine göre değerlendirilmesi gerekeceğini*”¹¹¹⁵²

- “*Tapuda pay satışı şeklinde görülen işlemde yararlanarak davacının şuf’a davasını açmasının MK. ’nun 2. maddesi uyarınca objektif iyiniyet kurallarıyla bağdaşmayacağına*”¹¹¹⁵³

- “*Komşusunun balkonunu kapatmasına izin veren kişinin, daha sonra ‘yapılan işin imar kurallarına aykırılığını’ ileri sürerek dava açmasının dürüstlük kuralıyla bağdaşmayacağına*”¹¹¹⁵⁴

- “*Kat irtifakı tesis edilen bir apartmanda kat maliklerinin, ‘hangi mahallerin kimler tarafından kullanılacağı’ yönünde imzaladıkları sözleşmenin kat maliklerinin hepsini bağlayacağını bu sebeple, bu sözleşmeye göre hakkını kullanan kat malikine karşı diğer kat maliklerinin daha sonra men’i müdahale davası açmasının dürüstlük kuralına aykırı düşeceğini*”¹¹¹⁵⁵

belirtmiştir.

¹¹¹⁴⁶ ARSLAN, R. age. s: 71

¹¹¹⁴⁷ ARSLAN, R. age. s: 72.

¹¹¹⁴⁸ Bknz. 18 HD. 30.05.2013 T. 8038/9381. (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁴⁹ Bknz. H.G.K. 01.10.1997 T. 4-327/765. (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁵⁰ Bknz. 6. HD. 20.03.2012 T. 1386/4524. (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁵¹ Bknz. H.G.K. 06.05.1987 T. 5-661/344. (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁵² Bknz. 6. HD. 13.03.1986 T. 2125/3382. (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁵³ Bknz. 6. HD. 23.01.1986 T. 13067/486. (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁵⁴ Bknz. 18.HD. 01.05.2008 T. 1278/5318. (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁵⁵ Bknz. 18.HD. 13.10.2008 T. 6499/10282. (www.e-uyar.com)

Dürüstlük genel kuralının *İcra ve İflas Hukukun* da geçerli olduğuna kuşku yoktur. Diğer hukuk dallarında olduğu gibi, bu hukuk dalında da dürüstlük kuralının sınırlandırıcı ve düzeltici işlevine ihtiyaç duyulacaktır. Yani, İcra ve iflas takibinin taraflarının kanunun kendisine tanıdığı yetki ve olanakları tanıırken dürüstlük kuralına uyması gerektiğini doğal saymak gerekir¹¹¹⁵⁶.

Öğretide ve uygulama da, temel hukuk kurallarından biri olan “*dürüstlük kuralı*”nın davalarda da geçerli olduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Dürüstlük kuralına uyulmaması başlı başına bir davanın reddi gerekçesi olabilir¹¹¹⁵⁷.

Maddi hukuk işlemlerinde olduğu gibi, usuli işlemlerde de herhangi bir hakkın dürüstlüğe aykırı yolda kullanılmasının yaptırımı, en önce o kullanımın hiçbir hakka dayanmayan bir kullanım hükmünde tutulmasıdır. MK. 2’de ki “hukuk düzeni korumaz” ifadesinin zorunlu kıldığı sonuç budur¹¹¹⁵⁸.

Dürüstlük kuralı, medeni yargılama (usul) hukukunda HMK. m. 29 ile MK 2’ye gönderme (yollama) yapılmış bir genel kuraldır.¹¹¹⁵⁹ “*Dürüst davranma ve doğruyu söyleme yükümlülüğü*” başlıklı HMK m. 29 ‘a göre; ‘Taraflar dürüstlük kuralına uygun davranmak zorundadırlar. Davanın dayanağı olan vakıtalara ilişkin açıklamalarının gerçeğe uygun bir biçimde yapmakla yükümlüdürler.’¹¹¹⁶⁰

Bütün bu açıklamalardan anlaşıldığı gibi; Türk Medeni Kanunu’nda yer alan *dürüstlük ilkesi* genel bir hukuk ilkesi olup, usul hukukunda da geçerlidir. Dürüstlük kuralı, hakların kullanılması ve borçların yerine getirilmesinde “*hukuka, ahlaka ve örf-adet kurallarına uygun davranma*” olarak açıklanabilir. Hukuk Muhakemeleri Kanununun 29. maddesinin 1. fıkrasında yer alan ‘*taraflar dürüstlük kuralına uygun davranmak zorundadır.*’; Bu kural MK. m. 2’deki dürüstlük kuralının medeni usul hukukundaki görünümüdür.

Kanunumuzun birçok maddesinde dürüstlük kuralına aykırı davranışlar yasaklanmıştır. Devletin yargılama organları önünde yapılan yargılamanın, temel kurallara uygun olması tabiidir. Bu mücadele her şeyin serbest olduğu bir yarış gibi görünemez. Özellikle usul kurallarının birçoğunun emredici nitelikte olması bu kuralların dürüstlük kurallarına aykırı kullanılmaması sonucunu doğurur. Adil bir yargılama ve maddi gerçeğe ulaşabilmesi ancak davada dürüstlük temel kuralının korunması ile mümkün olur... “Dürüstlük kuralına aykırılık -daha önce de “s: 8’de” belirttiğimiz gibi- hakim tarafından kendiliğinden nazara alınabileceği gibi taraflarca da her zaman ileri sürülebilir.¹¹¹⁶¹ Devletin bir kurumu olan mahkemenin; haksız, hileli ve kanuna aykırı şekilde bir yargılama ile uyuşmazlığı çözümlemesi düşünülemez... Dürüstlük kuralına uymak, taraflar açısından bir yükümlülüktür. Davanın açılmasında davacı dürüstlük kuralına uymak zorundadır.¹¹¹⁶² Dürüstlük kuralına aykırı olarak dava açılması kanunda usuli yaptırımlarla engellenmeye çalışılmıştır... Dürüstlük kuralına aykırılığın yaptırımı; öncelikle bu tür davranışlara ve işlemlere izin verilmemesidir...¹¹¹⁶³

¹¹¹⁵⁶ BERKİN, N. M. Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, 1981, C: 1, s: 10-ARSLAN, R. age. s: 135.

¹¹¹⁵⁷ YILMAZ, E. Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2013, s: 323.

¹¹¹⁵⁸ UMAR, B. Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, B.2, 2014, s: 137.

¹¹¹⁵⁹ KARSLI, A. Medeni Muhakeme Hukuku, 4. Baskı 2014 s. 250- AKYOL, Ş Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, s.6

¹¹¹⁶⁰ KARSLI, A age s. 252- KURU, B. /ARSLAN, E/ YILMAZ, E Medeni Usul Hukuku 2014, s.344

¹¹¹⁶¹ Bknz: 6. HD. 20.03.2012 T. 1386/4524 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁶² Bknz: HGK. 01.10.1997 T. 4-327/765 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁶³ PEKCANITEZ, H/ ATALAY, O / ÖZEKES, M. Medeni Usul Hukuku, 14. Basi, 2013, s. 405 vd.

133) Mahkemelerce Faturaya Dayalı Olarak İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi?

(Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Ocak-Şubat/2016, S: 122, s: 459-472)

Bilindiği gibi; “*hangi koşullarda ihtiyati haciz kararı verilebileceği*”, İİK.’nun 257. maddesinde düzenlenmiştir.

Doktrinde «*alacaklının, bir para alacağının zamanında ödenmesini garanti altına almak için, mahkeme kararı ile, borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulması*»¹¹¹⁶⁴ «*para alacaklarına ilişkin mevcut veya müstakbel bir takibin sonucunun güvence altına alınması için, mahkeme kararı ile borçlunun malvarlığına el konulmasını sağlayan geçici bir hukuki koruma*»¹¹¹⁶⁵ olarak tanımlanan¹¹¹⁶⁶ ihtiyati haciz, Yargıtay içtihatlarında da «*alacaklının bir para alacağının zamanında ödenmesini güvence altına almak için, mahkeme kararı ile, borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulması*»,¹¹¹⁶⁷ «*İİK.’nin 257, TTK’nun 713 ve özel kanunlarda gösterilen hallerin varlığı halinde de davadan veya icra takibinden önce veya sonra verilen, dava ve takibin kesinleşmesi üzerine kesin hacze dönüşen geçici bir haciz*»,¹¹¹⁶⁸ «*icra takibine (icrai hacze) takaddüm eden bir emniyet tedbiri*»¹¹¹⁶⁹ şeklinde ifade edilmiştir...

¹¹¹⁶⁴ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 3, s: 2495 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, s: 1033

¹¹¹⁶⁵ ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Haciz, s: 12

¹¹¹⁶⁶ Diğer tanımlar için bkz: BERKİN, N. Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi, s: 140 - BERKİN, N. İhtiyati Haciz, s: 9 - ANSAY, S.ª. Hukuk, İcra ve İflâs Usulleri, s: 312 - OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C: 4, s: 5260 - ARAR, K. İcra ve İflâs Hükümleri, C: 1, s: 366 - ÖZGÜROL, S. Haciz ve İhtiyati Haciz Üzerine (Ad. D. 1985/4, s: 42) - AKSÖZ, U. İhtiyati Haczin Özellikleri (ABD. 1978/1, s: 12) - BACANAK, A.K. İhtiyati Haciz ve Hacze İş-tirak Derecesi (ABD.1971/4, s: 521) - ÖZKAN, H. İhtiyati Tedbir, Delil Tesbiti ve İhtiyati Haciz, 2. Bası, s: 1997 – DEYNEKLİ, A/SALDIRIM, M. İhtiyati Haciz, 3. Baskı, 2011, s: 3

¹¹¹⁶⁷ Bknz: 15. HD. 18.12.2006 T. 6843/7403; 11. HD. 9.10.2006 T. 8054/9887; 8.5.2006 T. 3919/5278 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁶⁸ Bknz: 12. HD. 3.12.1980 T. 6158/8652 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁶⁹ Bknz: 12. HD. 8.5.1980 T. 2057/4095; 16.10.1979 T. 7087/8030 (www.e-uyar.com)

«İhtiyati haciz», İcra ve İflâs Kanununun **doktrin** tarafından¹¹¹⁷⁰ en çok işlenen konulardan birisidir. Bütün bu çabalara rağmen yine hukukumuzun hiçbir kurumu -maalesef- ihtiyati haciz kadar yanlış ve farklı uygulama alanı bulmamıştır.¹¹¹⁷¹ Bunun başlıca nedeni, mahkemelerin ihtiyati hacze ilişkin kararlarının, yakın zamana -17.7.2003 tarihinde, 4949 sayılı Kanun ile İİK.’nin 258 ve 265. maddelerinde yapılan değişikliklerin yürürlüğe girmesine- kadar Yargıtay’a- temyiz yolu ile- gidememiş olmasıdır...

İİK. ‘nun 257. maddesinin ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için öngördüğü koşullar şunlardır:

A- Alacaklıya ilişkin koşullar:

a) İhtiyati haciz isteminde bulunan kişinin «alacaklı» sıfatını taşıması gerekir. İlk anda «bu koşulun pek doğal olduğu, üzerinde durmaya gerek olmadığı» düşünülebilir. Ancak, uygulamada aşağıda kısaca değineceğimiz konularda uyumsuzluklar çıkmaktadır:

b- Kambiyo senedine (poliçe, bono ve çek’e) dayanarak «ihtiyati haciz» isteminde bulunan alacaklının ticaret hukuku bakımından «haklı (meşru) hamil» durumunda olması gerekir. Yani bu kişi ya «*kambiyo senedinin son hamili*» olmalı ya da son hamil dışında, «*senet bedelini ödeyen ciranata, avalist, araya girme suretiyle ödemedede bulunan senet ilgilisi*» sıfatını taşımalıdır.¹¹¹⁷²

Eğer kambiyo senedi *ciro edilmemişse*, «yetkili (haklı) hamil» senedin ‘lehtarı’dır. Buna karşın, kambiyo senedi *ciro edilmişse*, «yetkili (haklı) hamil» ‘müteselsil ve birbirine bağlı ciro zincirine göre lehine ciro yapılan hamil’dir (TTK. mad. 686, 778, 790).¹¹¹⁷³

Yüksek mahkeme «hamilin, bonoyu tanzim edene keşideciye ve onun lehine aval verene karşı ihtiyati haciz isteyebilmesi için, bononun vadesinin gelmiş olmasının gerekli ve yeterli olduğunu ayrıca protesto olmasının gerekmediğini»¹¹¹⁷⁴ ifade etmiştir.

¹¹¹⁷⁰ AKSÖZ, U. İhtiyati Haczin Özellikleri (Adana Bar. D. 1978/1, s: 12 vd) - AKYAZAN, S. İhtiyati Hacizler ve Hacze İştirak Dereceleri, s: 158 vd. - BERKİN, N. İhtiyati Haciz, s: 1 vd. - AKYILDIZ, H. İcra Hukukunda İhtiyati Haciz. Ad. D. 1969/6, s: 374 vd. - HACIÖMEROĞLU, N.B. Kambiyo Senetlerine Dayanan İhtiyati Haciz İstekleri, Ad. D. 1967/7 s: 788 vd. - SEMİZ, A. Çeke Dayanan İhtiyati Haciz İstemek Hakkı, İBD. 1970/11-12, s: 845 vd. - ATAHAN, N.K. İhtiyati Haciz Müessesesinin Uygulamadaki Şekli, ABD. 1973/1, s: 26 vd. - BACANAK, A. İhtiyati Haciz ve Hacze İştirak Derecesi, ABD. 1971/14 s: 521 vd. - TÜRKER, İ. İcra ve İflâs Yasasının 257/II. Maddesi ve Bugünkü Uygulama Üzerine Bir İnceleme, ABD. 1972/5, s: 789 - AKIN, Y. İhtiyati Haciz mi Tedbir mi İstemeli? (Tatbikatta Yargıtay Kararları, 1953, No: 53) - AKKAYAN, M.N. Vazifesizlik Kararı - İhtiyati Haciz - İstihkak İddiası, (Jurisdictio, 1957 No: 7, s: 673 vd.) - BELDEZ, H. Hava Nakil Vasıtalarına İhtiyati Tedbir Olarak Haciz Konması, Ad.D. 1942, No: 5 - BELGESAY, M.R. Ne Gibi Sebeplerle İhtiyati Haciz Kararına İtiraz Olunabilir? (Hukuk Gazetesi, 1939 No: 35, 36) - DEYNEKLİ, A./SALDIRIM, M. İhtiyati Haciz 2005 - GÜRDOĞAN, B. İhtiyati Haciz, (Jurisdictio, 1957, No: 3, s: 288) - GÜRDOĞAN, B. Rehinli Alacaklar İçin İhtiyati Haciz, Ad. D. 1964/7-8, s: 743 vd. - ONSUN, K. Vadesiz Senetler İçin İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi? (İleri Hukuk, 1948, No: 35) - ÖNDER, A. İhtiyati Haciz (Ad. D. 1948, No: 11) - ÖZEKES, M. İhtiyati Haciz 1999 - ÖZÜARİ, N.R. İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz (Ad. D. 1956/3, s: 361) - YUMAK, A. İhtiyaten Haczedilen Emvalin Beyanı (Ad. D. 1939, No: 5) - ŞİMŞEK, E. Kambiyo Senedine Dayanan İhtiyati Haciz (Ad. D. 1978/3-4, s: 207 vd.) - CURA, A. Karşılaştırmalı Olarak İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz (Bursa Bar. D. 1983, S: 19, s: 1 vd.) - ÖNEN, E. İhtiyati Haczin Kaldırılması Davası (AHFD. 1980, S: 1-4, s: 251 vd.) - KARADUMAN, S. İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Müesseseleri ve Karşılaştırılması (Eskişehir Bar. D. Haziran/2005, S: 7, s: 67-102)

¹¹¹⁷¹ TÜRKER, İ. a.g.m. 791 - ATAHAN, N.K. a.g.m. s: 27 - SEMİZ, A. a.g.m. s: 845 - HACIÖMEROĞLU, M. a.g.m. s: 788

¹¹¹⁷² Kambiyo senetlerinde «alacaklı sıfatı» hakkında ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İcra Hukukunda Kambiyo Senetleri; 3. Bası, C: 1, s: 555 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C.8, s: 13421 vd.

¹¹¹⁷³ DEYNEKLİ, A./SALDIRIM, M. age. s: 22

¹¹¹⁷⁴ Bknz: 11. HD. 10.07.2013 T. 15292/14571; 17.01.2011 T. 14930/223 (www.e-uyar.com)

Kambiyo senedine dayanarak mahkemeden ihtiyati haciz kararı istenebilmesi için, «senet aslı»nın, eğer senet kaybedilmişse, mahkemeden alınmış olan «iptâl kararı»nın, mahkemeye sunulması gerekir.¹¹¹⁷⁵

İhtiyati haciz istemi ile karşılaşan mahkemelerin, istemde bulunan kişilerin hukuken «alacaklı» sıfatını taşıyıp taşımadıklarını araştırarak karar vermeleri gerekir.

b) Alacaklının medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bir kişi de olması gereklidir. Sulh mahkemesince «bir meslek ve sanatın icrası için kendisine izin verilen velayet altındaki çocuklarla, vesayet altındaki kimseler», ayırık olarak, bu meslek veya sanatın icrasından doğan alacakları için (MK. mad. 359, 453) ihtiyati haciz isteminde bulunma hakkına sahiptirler.

İhtiyati haczin vekaleten istenmesi de mümkündür. Acele hallerde, özellikle güvence (teminat) gösterilmişse, «vekaletname gösterilmese bile» vekilin, «alacaklının vekale-tine sahip olduğuna» ilişkin beyanı ile yetinilebilir.¹¹¹⁷⁶

Yabancı uyruklu alacaklılar da ihtiyati haciz isteyebilirler. Yabancı alacaklının -İİK. mad. 259'da öngörülen teminat dışında- ihtiyati haczin kesinleşmesi sırasında «icra (iflâs) takibi»nde bulunurken veya «dava» açarken (İİK. mad. 264/II) ayrıca *yabancı teminatı* göstermesi gerekir (MÖHUK. mad. 48).^{11177 11178}

c) Alacaklının borçlu hakkında cebri icra talebinde bulunma yetkisine de sahip olması gerekir. Çünkü, her ihtiyati haczi, bir icrai haciz takip edeceği için, borçlusunu hakkında cebri icra işlemine başvuramayacak alacaklının ihtiyati haciz isteminde de bulunamaması gerekir.

Şarta bağlı alacaklar için de ihtiyati haciz istenemez.^{11179 11180}

d) Kamu idarelerinin kamu alacaklarına ilişkin ihtiyati haciz istekleri hakkında özel bir yasa olan 6183 sayılı «Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun» hükümleri (mad. 13-16) uygulanır.¹¹¹⁸¹

e) «İhtiyati haciz istemleri»ne ilişkin gemi ve yük alacaklılarının ihtiyati haciz istemleri İİK. mad. 257/IV ve V. fıkra hükümleri 6103 s. Kanunla yapılan değişiklik sonucunda yürürlükten kaldırılmıştır.

Yeni TTK.'nın 1464-1400 üncü maddelerinin oluşturduğu “8. KISIM” da, deniz takip hukukunun temel esasları düzenlenmiştir. Bu kısımda; “*gemilerin ihtiyati haczi, gemi rehninin paraya çevrilmesi*” ve “*gemilerin cebri icra işlemlerine ne şekilde konu olacağı*” (gemilerin haczi, satışı vb.) hakkında özel hükümler sevk edilmiştir. Dolayısıyla deniz hukukunun bir alt dalı olan deniz takip hukuku açısından bu kısım hükümleri “özel hüküm” niteliğinde olacak ve öncelikli olarak uygulanacaktır. Bu kısımda hüküm bulunmayan hallerde ise genel icra hukuku hükümleri (İİK.) uygulama alanı bulacaktır (TTK. mad. 1351)¹¹¹⁸²

¹¹¹⁷⁵ ŞİMŞEK, E. Kambiyo Senetlerine Dayanan İhtiyati Haciz (Ad. D. 1978/3-4, s: 213 vd.)

¹¹¹⁷⁶ BERKİN, N. İflâs Hukuku, s: 414

¹¹¹⁷⁷ Bknz: 12. HD. 7.12.1983 T. 10341/9973 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁷⁸ ÖZEKES, M. İhtiyati Haciz, s: 247

¹¹¹⁷⁹ ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 408 - AKYAZAN, S. age. s: 14 - ONSUN, S. Vadesiz Senetler İçin İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi? (İH. 1948/33, s: 508)

¹¹¹⁸⁰ Karş: ÖZEKES, M. age. s: 135

¹¹¹⁸¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: TANCI, M.-ARIKEN, V.-YALÇINER, P. İzahlı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun, s: 19. vd. - TEKGÜNDÜZ, M. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunun Uygulanmasından Doğan Uyuşmazlıklar ve Çözümü (Ad. D. 1984/2, s: 365 vd.) - ÖZBALCI, Y. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, s: 201 vd.

¹¹¹⁸² Bknz: SEVEN, V. “6102 s. TTK. 5. Kitap, Deniz Ticareti” -Konferans Notları- 19.06.2012, İzmir, s: 49)

B- Alacağa ilişkin koşullar:

1- Hakkında ihtiyati haciz istenen alacak (borç) para alacağı (borcu) olmalıdır.

4949 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanununun çeşitli maddelerinde değişiklik yapılarak İİK. ’nin 257. maddesinin birinci fıkrasında «...bir para borcu için» ihtiyati haciz kararı istenebileceği¹¹¹⁸³ vurgulanarak uygulamada çok kez görüldüğü gibi, «bir para borcu için ‘ihtiyati haciz’ yerine ‘ihtiyati tedbir’ istenmesinin önüne geçilmesi istenmiştir.^{11184 11185}

Yabancı para alacağı için de ihtiyati haciz kararı verilmesi istenebilir. Bu durumda, talep konusu yabancı para alacağı Türk parasına çevrilerek, yabancı paranın Türk Parası karşılığı için ihtiyati haciz kararının verilmesi istenmelidir.¹¹¹⁸⁶

2- Alacağın rehinle temin edilmemiş (güvence altına alınmamış) olması: Alacağı rehinle temin edilmiş olan alacaklı, kural olarak ihtiyati haciz isteminde bulunamaz.¹¹¹⁸⁷

İİK. mad. 257/I’de geçen «*rehinle temin edilmemiş alacak*» tabirini -İsviçre kaynak kanunun Almanca metnine uygun şekilde- «*rehinle karşılanmamış alacak*» şeklinde anlamak gerekir.¹¹¹⁸⁸ Bu suretle, «*alacağın, rehni aşan kısmı için*» ihtiyati haciz kararı almak mümkün olabilmektedir.¹¹¹⁸⁹

Şu hususu hemen belirtelim ki; *asıl borç rehinle temin edilmiş olsa bile kefiller hakkında* ihtiyati haciz kararı verilebilir.¹¹¹⁹⁰ Ancak, *kefilin ipotek vermesi* (ipotegün, kefaletin teminatı olarak düzenlenmesi) durumunda kefiller hakkında ihtiyati haciz kararı verilemez.¹¹¹⁹¹

Maddedeki «*rehin*» sözcüğünü İİK. mad. 23 hükmünün ışığı altında¹¹¹⁹² yorumlamak gerekir. Bu nedenle, İİK. mad. 257/I’deki rehin terimi, taşınır ve taşınmaz rehinleri ile bu terimin aynı madde gereğince kapsamına giren diğer hakları kapsar. Şu halde, alacaklı, borçlunun malları üzerinde «*hapis hakkı*»na sahipse, bu hak da bir rehin hakkı sayıldığından (İİK. mad. 23/II), ayrıca borçlusuna hakkında ihtiyati haciz isteminde bulunamaz. Buna karşın, «*şahsi teminat*» ihtiyati hacze gerek göstermeyecek derecede kuvvetli bir teminat olarak yasa koyucu tarafından kabul edilmemiş olduğundan, borcu için kefil göstermiş olan borçlu hakkında, ihtiyati haciz istenebilir.

Kural olarak «*rehinle temin edilmiş alacaklar için*» ihtiyati haciz isteminde bulunamazsa da,¹¹¹⁹³ şu hallerde -rehne rağmen- ihtiyati hacze izin verilmiştir:

Alacağın rehinle güvence altına alınmış olmasına rağmen, «*ilk önce rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorunluluğu olmayan hallerde*» (İİK. mad. 45),¹¹¹⁹⁴ alacaklı, borçlu hakkında ihtiyati haciz yoluna başvurulabilir. Bu durumlara örnek olarak şu alacaklar gösterilebilir:

¹¹¹⁸³ Bknz: 15. HD. 18.12.2006 T. 6843/7403

¹¹¹⁸⁴ Bknz: «4949 sayılı Kanuna ait Hükümet Gereğesi»

¹¹¹⁸⁵ ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Kanunu’nda İhtiyati Hacze İlişkin Değişikliklerin Değerlendirilmesi (Yeditepe Üniv. Huk. Fak. D. 2005, C: I, S: 2, s: 447)

¹¹¹⁸⁶ ÖZEKES, M. age. s: 106 vd.

¹¹¹⁸⁷ Bknz: 11. HD. 9.10.2006 T. 8054/9887; 18.9.2006 T. 7569/8883; 19. HD. 23.6.2005 T. 4448/7057; 11. HD. 7.3.2005 T. 1941/2138; 19.HD. 27.5.2004 T. 2881/6282 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁸⁸ DEYNEKLİ, A./SALDIRIM, M. age. s: 26

¹¹¹⁸⁹ Bknz: 11. HD. 10.7.2007 T. 6001/10525; 19. HD. 30.12.2004 T. 9783/13392; 27.5.2004 T. 8883/6284; 11. HD. 26.4.2004 T. 4232/4129 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁹⁰ Bknz: 19. HD. 6.7.2006 T. 5852/7372; 11. HD. 19.9.2005 T. 8668/8340; 9.5.2005 T. 4999/4800; 2.5.2005 T. 4629/4513; 25.10.2004 T. 1251/10276 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁹¹ Bknz: 19. HD. 26.10.2007 T. 9019/9288; 15.3.2007 T. 65/2566; 27.4.2006 T. 3126/4553; 10.11.2005 T. 9130/10960 vb.

¹¹¹⁹² Ayrıntılı bilgi için bknz: Bu eser, C.2, s: 2632 - UYAR, T. İcra Hukukunda Rehinin Paraya Çevrilmesi, 2. Baskı, s: 26 vd.

¹¹¹⁹³ GÜRDOĞAN, B. Rehlinli Alacaklar İçin İhtiyati Haciz (Ad. D. 1964/7-8, s: 748 vd.)

¹¹¹⁹⁴ UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 2, s: 3539 vd. - UYAR, T. Rehin, s: 86 vd.

a) Rehnin alacağı karşılayamayacağı muhakkak olan hallerde, açık kalacak miktar için ihtiyati haciz istenebilir.¹¹¹⁹⁵ Bu durumda, ihtiyati hacze karar verecek mahkeme, rehnin kıymetini takdir ederek, rehinle temin edilmemiş durumda bulunan açık için ihtiyati haciz kararı verebilir.

b) Rehnin alacağı karşılayamadığı hallerde,¹¹¹⁹⁶

c) Kambiyo senedine bağlı alacaklarda,¹¹¹⁹⁷

d) İpotekle temin edilmiş faiz ve senelik taksit alacaklarında,¹¹¹⁹⁸

e) Rehnin yabancı bir memlekette bulunduğu hallerde,¹¹¹⁹⁹

f) Alacaklıya, adi takip yolu ile rehin paraya çevrilmesi yolu arasında seçim hakkı verilmiş olan hallerde,¹¹²⁰⁰

g) Alacaklının rehne ikinci derece başvuracağının kararlaştırıldığı hallerde,¹¹²⁰¹

h) Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip sırasında alacaklıya geçici rehin açığı belgesi verilmiş olan hallerde,¹¹²⁰²

i) Rehin hakkının çekişmeli bulunduğu hallerde¹¹²⁰³ de alacaklı, rehnin mevcut ve geçerli olduğu iddiasında ısrar etmekle beraber, ihtiyati haciz isteminde bulunabilir. Örneğin; borçlu rehin sözleşmesinin iptalini dava etmiştir. Alacaklının, borçlunun bu iddiasını kabul etmemekle beraber, alacağı için ihtiyati haciz isteyebileceğini kabul ve ihtiyati haczi tamamlama merasimi adi takip yolu ile yapılmasına izin vermek gerekir. Çünkü, alacaklıyı, itirazla karşılaşacağını önceden bildiğini rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibe zorlamak hak ve adalete uymayacağı gibi, borçlunun da alacaklının yapacağı adi takibe karşı «alacağın rehinle temin edilmiş bulunduğu yolunda» itirazda bulunması iyiniyet kurallarıyla bağdaşmaz.

j) *Ticari işletme rehni alacaklısı*, rehinle temin edilmiş olacağı için, ticari işletmenin veya onun münferit unsurlarının ihtiyaten haczini isteyebilir (1447 s. Tic. İş. Reh. K. mad. 14/III).¹¹²⁰⁴ Bu durum, İİK. mad. 257/I hükmünün bir istisnası olarak karşımıza çıkmaktadır. Kanun koyucu, rehin konusu taşınırın borçlunun veya işletme sahibinin elinde bırakıldığını gözönüne alarak, bu malların onun tarafından kaçırılmasını önlemek için, rehinli alacaklıya ayrıca bunları ihtiyaten haciz ettirebilme hakkını tanımıştır.¹¹²⁰⁵

¹¹¹⁹⁵ BERKİN, N. age. s: 416 - POSTACIOĞLU, İ. age. s: 712 - KURU, B. age. C: 3, s: 2501 - KURU, B. El Kitabı, s: 1037 - ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 408

¹¹¹⁹⁶ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 3, MADDE: 45, Açıklama IV -A- a «s: 3539» - UYAR, T. Rehin, s: 86

¹¹¹⁹⁷ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 3, MADDE: 45, Açıklama IV -A- b «s: 3539 vd.» - UYAR, T. Rehin, s: 86

¹¹¹⁹⁸ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 3, MADDE: 45, Açıklama IV -A- c «s: 3540» - UYAR, T. Rehin, s: 86 vd.

¹¹¹⁹⁹ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 3, MADDE: 45, Açıklama IV -B- a «s: 3541» - UYAR, T. Rehin, s: 88

¹¹²⁰⁰ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 3, MADDE: 45, Açıklama IV -B- c «s: 3542» - UYAR, T. Rehin, s: 88 vd.

¹¹²⁰¹ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 3, MADDE: 45, Açıklama IV -B- d «s: 3542» - UYAR, T. Rehin, s: 89

¹¹²⁰² Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 3, MADDE: 45, Açıklama IV -A- g «s: 3541» - UYAR, T. Rehin, s: 87

¹¹²⁰³ GÜRDOĞAN, B. a.g.m. s: 749

¹¹²⁰⁴ Bknz: 19. HD. 30.9.2004 T. 6914/9419; 18.4.2002 T. 2561/2981; 7.2.2002 T. 2561/2981 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁰⁵ ERTEN, A. Bankacılık Uygulamasında Ticari İşletme Rehni, s: 62 - ANTMEN, A. Ticari İşletme Rehni, s: 89 - KAYIHAN, Ş. Ticari İşletme Rehni, s: 73 - REİSOĞLU, S. Ticari İşletme Rehni ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, s: 33 - TÜRKER, E. Ticari İşletme Rehni, s: 116 vd.

3- Alacağın vadesinin gelmiş olması: A- Kural olarak, ancak vadesi gelmiş olan yani «muaccel olan» alacaklar için ihtiyati haciz istenebilir.¹¹²⁰⁶ Bu kuralın ayrıkları (istisnaları) az sonra incelenecektir.

a) Borcun muaccellik anı, «borcun istenebileceği veya ifa edilebileceği» anı ifade eder. Genellikle, ihtiyati haciz istemine konu edilen senetlerde «muayyen bir vade» öngörülmüş olduğundan, ihtiyati haciz istemi ile karşılaşan mahkemenin, ihtiyati haciz kararı verebilmek için «senedin vadesinin gelmiş olup olmadığını» araştırması gerekli ve yeterli'dir.

Eğer, borç için bir «vade» öngörülmemişse, o zaman alacaklının ihtarı gerekir.

Uygulamada, bonolara; «...bu bono (emre muharrer senet) vadesinde ödenmediği takdirde, sonraki bonoların da muaccel olacağı...» şeklinde konan «muacceliyet kayıtları»nın geçersiz olduğunu^{11207 11208} hatırlatalım. Bu nedenle, «kambiyo hukuku ile bağdaşmadığı için» geçersiz olan bu kayıtlara dayanarak, henüz vadesi gelmemiş olan bu bonolar hakkında ihtiyati haciz kararı verilmemelidir.

Eğer taraflar aralarında yaptıkları ayrı bir sözleşmede, «düzenlenen senetlerden birisinin vadesinde ödenmemesi halinde diğerlerinin de muaccel olacağını» kararlaştırmışlarsa, bu sözleşme gereğince günü (vadesi) gelmemiş olan senetler için de kanımızca ihtiyati haciz kararı istenebilmelidir.¹¹²⁰⁹

B- Vadesi gelmemiş borçtan dolayı ihtiyati haciz verilmesi, ayrıık olarak öngörülmüş bir yoldur. Gerçekten, ancak şu hallerde, henüz muaccel olmayan yani vadesi gelmemiş bulunan bir borç için ihtiyati haciz istenebilir (İİK. mad. 257/II).¹¹²¹⁰

a) **Borçlunun belirli yerleşim yeri olmaması;** Burada geçen «yerleşim yeri» (ikametgah) deyimini, geniş olarak hem «yerleşmek niyetiyle oturlan yer» (MK. mad. 19/II ve hem de «sakin olunan (oturlan) yer» (MK. mad. 20/II) anlamında kabul etmek gerekir.¹¹²¹¹

Borçlunun «belirli bir yerleşim yeri olmaması», «hiç bir yerleşim yeri bulunmaması» anlamında değil, «yerleşim yeri sık sık değiştirmesi ve sabit bir yerleşim yeri edinmemesi» şeklinde anlaşılmalıdır. Yabancı memlekette belirli bir yerleşim yeri bulunan borçlunun Türkiye’de muayyen bir yerleşim yeri olmadığı ileri sürülerek, vadesi gelmemiş borcundan dolayı ihtiyati haciz istenemez.

Alacaklının bu maddeye dayanarak ihtiyati haciz talebinde bulunması halinde, «borçlunun belirli bir yerleşim yeri bulunmadığı» hususunda mahkemeye kanaat getirmesi gerekir. Bunun için de, bu iddiasını, ilgili mahalle muhtarlığından, zabıttadan, ticaret odasından vs. alacağı yazılarla belgelendirmesi gerekir.

b) Borçlunun, yükümlülüklerinden kurtulmak maksadı ile;

aa) Mallarını gizlemesi,

bb) Mallarını kaçırmaya hazırlanması,

¹¹²⁰⁶ Bknz: 15. HD. 19.11.2007 T. 6565/7260; 11. HD. 9.10.2006 T. 8054/9887; 18.9.2006 T. 7569/8883; 19. HD. 23.6.2005 T. 4448/7057; 11. HD. 7.3.2005 T. 1941/2138; 19. HD. 27.10.2005 T. 9189/10720; 27.10.2005 T. 9471/10721 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁰⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. Kambiyo Senetleri, 3. Bası, s: 28 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 8, s: 13042 - OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C: 4, s: 5261 - KURU, B. age. C: 3, s: 2499 - KURU, B. El Kitabı, s: 882 - ÖZEKES, M. age. s: 137

¹¹²⁰⁸ Karş: KÖPRÜLÜ, S. Vadesi Gelmemiş Bonolarda İcra Takibi ve İhtiyati Haciz (Bursa Bar. D. 1986/Şubat, s: 6 vd.) (Bu görüşe göre, ciro edilmemiş bonolardaki muacceliyet koşulu geçerli olmalıdır.)

¹¹²⁰⁹ UYAR, T. Kambiyo Senetleri, s: 29 - UYAR, T. Bu eser, C: 8, s: 13042 - KURU, B. age. C: 3, s: 2499 - KURU, B. El Kitabı, s: 1036 - ÖZEKES, M. age. s: 137

¹¹²¹⁰ Bknz: 12. HD. 21.10.2005 T. 15994/20534; 5.7.2005 T. 11369/14626; 4.10.2005 T. 14698/18832; 19. HD. 14.10.2004 T. 7195/10099; 7.4.2005 T. 1137/3756; 12. HD. 28.5.1987 T. 10396/6948; 3.3.1987 T. 6887/2660 (www.e-uyar.com)

¹¹²¹¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: ÖZEKES, M. age. s: 147 vd.

- cc) Kaçmaya hazırlanması,
- dd) Kaçması,
- ee) Alacaklının haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunması,
gerekir.^{11212 11213}

Borçlu yükümlülüklerinden kurtulmak için, malların değerinden çok düşük bir bedelle başkalarına temlik etmek veya gizlemek suretiyle kaçırabilir. Borçlunun, alacaklının alacağını tahsil edebilmesi için icabında el koyamayacağı bir şekilde mallarını ortadan kaldıran her işlemleri «mal kaçırmak veya gizlemek» sayılabilir. Örneğin; borçlunun haklı bir sebep yokken, kıymetli bir malını rehnetmesi veya ihtiyacı olmadığı halde çok ucuz fiyatla satması; «mal gizlemesi» sayılabilir. Borçlunun, mağazasında devamlı olarak satış yapması ve sattığı malların yerine yeni mal tedarik etmemesi ve bu suretle mağazasını ve depolarını boşaltması «mal kaçırmak» sayılır¹¹²¹⁴

«Borçlunun kaçması»nın vadesi gelmemiş borçları hakkında ihtiyati haciz sebebi sayılabilmesi için, alacaklının alacağını elde edebilmesini tehlikeye sokması veya güçleştirilmesi gerekir. Bu sebeple, borçlunun ticarethanesini fiilen başka bir yere nakletmesi tek başına, borçlunun mutlaka taahhütlerinden kurtulmak maksadı ile kaçtığını göstermez.

Yükümlülüklerinden kurtulmak maksadı ile yabancı memlekete kaçan veya mallarını kaçıran borçlu hakkında ihtiyati haciz istenebilmesi, mahalli kanunun buna imkan vermesine ve varsa anlaşma hükümlerine bağlıdır.¹¹²¹⁵

Borçlunun, bu madde kapsamındaki davranışlarının «yükümlülüklerinden kurtulmak maksadıyla» olduğunu ispat, alacaklıya düşer. Ancak bunun kesin delilleri alacaklıdan istenmemeli, bu hususta mahkemeye kanaat verilmesiyle yani borçlunun kötünüyetini gösterecek belirtilerin ortaya konmasıyla yetinmelidir.¹¹²¹⁶

İİK. mad. 257/II’de öngörülen bu sebepler sayılarak belirtilmiş (tahdidi) olup genişletilemez.¹¹²¹⁷

Yüksek mahkeme, “*f a t u r a y a dayalı olarak ihtiyati haciz kararı verilebilir ve verilemeyeceği*” konusunda;

- “*Mahkemeye faturalar, yazarkasa fişleri ve mal teslimi fişlerine dayalı ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için, ibraz edilen bu belgelere göre alacağın varlığı ve muaccel olduğu konusunda mahkemeye bir kanaat edinilmesi halinde ihtiyati haciz isteminin kabulüne karar verileceğini*”¹¹²¹⁸

- “*İbraz edilen irsaliyeli faturaların alacağın varlığı ve muaccel olduğu konusunda mahkemede kanaat uyandırması halinde, ihtiyati haciz isteminin kabulüne karar verileceğini*”¹¹²¹⁹

- “*İhtiyati haciz isteyen davacı vekilinin alacağının ispatı bakımından sunduğu faturaların alacağın varlığı konusunda mahkemede yeterli kanaat oluşturmadığı, karşı tarafta borca itiraz edildiği gerekçesiyle ihtiyati haczin kaldırılmasına karar verilmiş olmasının yerinde olduğunu*”¹¹²²⁰

- “*İhtiyati hacze konu olan alacak miktarı konusunda uyumsuzluk bulunmadığı, faturalara ilişkin olarak verilen çeklerin henüz keşide tarihinin henüz gelmediği yönündeki*

¹¹²¹² Bknz: 11. HD. 14.5.2012 T. 5437/7665; 15. HD. 19.11.2007 T. 6565/7260 (www.e-uyar.com)

¹¹²¹³ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: ÖZEKES, M. age. s: 155 vd.

¹¹²¹⁴ BERKİN, N. age. s: 422

¹¹²¹⁵ BERKİN, N. a.g.e. s: 423

¹¹²¹⁶ BERKİN, N. age. s: 422 - POSTACIOĞLU, İ. age. s: 712 - ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 408

¹¹²¹⁷ ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 408

¹¹²¹⁸ Bknz: 19. HD. 23.01.2014 T. E: 2013/18723, K: 1804 (www.e-uyar.com)

¹¹²¹⁹ Bknz: 19. HD. 11.02.2014 T. E: 758, K: 2683 (www.e-uyar.com)

¹¹²²⁰ Bknz: 19. HD. 09.10.2012 T. E: 10039, K: 14687 (www.e-uyar.com)

itirazın İİK.nun 265.maddesi kapsamında sınırlı olarak sayılan itiraz sebepleri arasında olmadığından itirazın reddine karar verilmesinde usulsüzlük bulunmadığını”¹¹²²¹

-“İhtiyati haciz talebine dayanak faturanın, muaccel bir alacağın varlığını göstermeye yeterli olmadığını”¹¹²²²

-“İhtiyati haczin faturalara istinaden talep edildiği, oysa faturaların alacağın varlığını, gösteren kesin delil olmadığı, ticari defterlerin incelenmesi gerektiğini”¹¹²²³

-“Banka dekontunda; muteriz şirketin, ihtiyati haciz talep eden şirkete mal alım bedeli karşılığında para gönderdiği yazılı olup, bu durumda taraflar arasında sözleşme ilişkisinin varlığı konusunda mahkemede bir kanaat oluşması gerekirken, itiraza uğrayan faturaların tek başına taraflar arasındaki akdi ilişkiyi ispatlamaya yeterli olmadığı şeklinde dosya içeriğine de uygun düşmeyen gerekçeye dayanarak ihtiyati haciz kararının kaldırılmasına karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olacağını”¹¹²²⁴

-“Alacağın varlığı konusunda mahkemede kanaat oluşabilmesi için yeterli deliller sunulmamış olduğundan sonucu itibarıyla ihtiyati haciz isteminin reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığını”¹¹²²⁵

-“İhtiyati haciz isteyen tarafından dilekçeye eklenen faturaların, alacağın ve ihtiyati haciz sebeplerinin varlığı hakkında mahkemede kanaat uyandırmaya yeterli olmadığından ihtiyati haciz isteminin reddi gerekeceğini”¹¹²²⁶

-“Ödeme belgeleri mal teslimine ilişkin belgeler, sevk irsaliyesi ve fatura örnekleri cari hesap ekstresi, davalının icra takibi sırasında verdiği itiraz dilekçesi tespit raporu ve davacının keşide ettiği ihtarnameye göre alacağın varlığı, miktarı ve muacceliyeti konusunda kanaate ulaşılamadığından ihtiyati haciz isteminin reddine karar verilmesinin gerekeceğini”¹¹²²⁷

-“Muteriz vekili tarafından akdi ilişkinin inkâr edildiğini itiraza uğrayan faturaların tek başına taraflar arasındaki akdi ilişkiyi ispatlamaya yeterli olmadığı gibi delil tespiti sırasında dinlenen tanık beyanlarına da itibar edilmeyeceğinden BK'nun 73 ve HUMK 10. maddelerinin somut olayda uygulanamayacağı belirtilerek yetkisizlik nedeniyle ihtiyati haczin kaldırılmasına karar verilmesinin yerinde olduğunu”¹¹²²⁸

-“İhtiyati haciz isteyenin sunduğu çek ve bonolarda aleyhine ihtiyati haciz istenenlerin borçlu sıfatı bulunmadığı, fatura ve protokol de kayıtsız şartsız borç ikrarını içermediğinden ihtiyati haciz isteminin reddine gerekeceğini”¹¹²²⁹

-“Mahkemece, ihtiyati haciz talebine dayanak olarak sunulan 34 adet faturanın borç ikrarını içeren belgelerden olmadığı, alacaklının yaptığı icra takibine karşı borçlunun itiraz ettiği, ayrıca borçlunun mallarını kaçırdığına dair delil bulunmadığı belirtilerek ihtiyati haciz isteminin reddine karar verilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığını”¹¹²³⁰

-“İhtiyati haciz isteyen talepte bulunurken borçlu tarafından noter aracılığıyla faturalara ve borca yönelik gönderdiği ihtarnameleri dosyaya sunmadığı, bu belge ve bilgilerin mahkemece bilinmesi halinde alacağın varlığına kanaat getirmeyeceği, alacağın varlığına ilişkin kanaat oluşmasını engelleyen durumun itiraz üzerine anlaşıldığı belirtilerek ihtiyati haczin kaldırılmasına hükmedilmiş olmasının usul ve yasaya uygun olduğunu”¹¹²³¹

11221 Bknz: 19. HD. 06.11.2012 T E11614, K: 16023 (www.e-uyar.com)

11222 Bknz: 19. HD. 25.09.2012 T. E: 9509, K: 13520 (www.e-uyar.com)

11223 Bknz: 19. HD. 18.09.2012 T. E: 5779, K: 13069 (www.e-uyar.com)

11224 Bknz: 19. HD. 11.07.2012 T. E: 6500, K: 11549 (www.e-uyar.com)

11225 Bknz: 19. HD. 04.07.2012 T. E: 5454, K: 11061 (www.e-uyar.com)

11226 Bknz: 21.03.2012 T. E: 2011/12557, K: 4600 (www.e-uyar.com)

11227 Bknz: 19. HD. 19.10.2011 T. E: 10576, K: 12853 (www.e-uyar.com)

11228 Bknz: 19. HD. 01.06.2011 T. E: 5228, K: 7271 (www.e-uyar.com)

11229 Bknz: 19 HD. 15.12.2010 T. E: 9593, K: 14398 (www.e-uyar.com)

11230 Bknz: 19. HD. 15.09.2010 T. E: 6468, K: 9752 (www.e-uyar.com)

11231 Bknz: 19. HD. 29.09.2010 T. E: 6817, K: 10455 (www.e-uyar.com)

- “İhtiyati haciz isteyen şirket alacağının, bir mal veya hizmet satışından doğmuş veya doğacak fatura veya benzeri belgelerle tevsik edilmesi gerektiğini”¹¹²³²

- “Sadece bir kısım fatura ve sevki irsaliyelerine ilişkin fotokopilerin sunulmasına rağmen, sözleşme senet ya da karşı taraftaki şirketin temsilcisinin imzasını içeren bir belge ibraz edilmemesi karşısında ihtiyati haciz isteyen alacağının mevcudiyetine ilişkin bir kanaate ulaşılamadığını”¹¹²³³

- “Cari hesap faturası ve ihtarnameye dayanılarak ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğini”¹¹²³⁴

- “Fatura’ ve ‘irsaliye’lere istinaden mahkemeden ihtiyati haciz kararı istenebileceğini”¹¹²³⁵

- “Mahkemece ‘sadece faturalara dayanılarak ihtiyati haciz kararı istenemeyeceği, alacağın yargılamayı gerektirdiği ve talebin dayanağı olan belgenin İİK.’nin 68/I maddesindeki belgelerden olmaması nedeni ile’, alacaklının ihtiyati haciz talebinin reddine karar verilemeyeceğini”¹¹²³⁶

- “Faturaların borçluya tebliğ edilmemiş olduğu, hamile yapılan cironun borçlunun imzasını taşımadığı, yapılan takibe itiraz edilmiş olması nedeniyle takibin durmuş olduğu” belirtilerek, ihtiyati hacze itiraz edilemeyeceğini”¹¹²³⁷

- “Kesinleşmemiş faturalara dayalı alacağın muaccel sayılmaması nedeniyle, mahkemece ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğini”¹¹²³⁸

- “Aksine adet veya sözleşme yoksa satım aktinde satıcı ve alıcının borçlarını aynı zamanda ifa etmeleri’ (BK. 182/2; şimdi; TBK. mad. 207/2) gerektiğinden, davalıya sattığı malları teslim etmiş olan davacı lehine düzenlenen açık faturaya dayanılarak ihtiyati haciz kararı istenebileceğini”¹¹²³⁹

- “Faturalara dayanılarak verilmiş olan ihtiyati haciz kararına ‘ihtiyati hacze esas faturaların borçluya tebliğ edilmediği, faturada yazılı malların teslim olunmadığı, faturanın borç ilişkisi doğurmayacağı’ nedenleriyle itiraz edilemeyeceğini”¹¹²⁴⁰

- “Fatura konusu malların alıcıya teslim edildiği kanıtlanarak, fatura bedeli için ihtiyati haciz istenebileceğini”¹¹²⁴¹

- “Hakkında ihtiyati haciz kararı verilen borçlunun ‘ihtiyati haciz talep eden şirketten alınan malların bedelinin ödendiğini, alınan malların ayıplı olması nedeniyle başka firmaya satıldığını, faturanın kayıtsız şartsız borç ikrarını içeren bir belge niteliğinde olmadığını’ ileri sürerek ihtiyati haczin kaldırılmasını isteyemeyeceğini”¹¹²⁴²

- “Taraflar arasındaki sözleşmede, fatura bedellerinin ödeneceği tarihin belirtilmiş olması halinde, muaccel olan fatura bedelleri için ihtiyati haciz kararı istenebileceğini”¹¹²⁴³

- “Taraflar arasındaki sözleşmede, fatura bedellerinin ödeneceği tarihin belirtilmiş olması halinde, muaccel olan fatura bedelleri için ihtiyati haciz kararı istenebileceğini”¹¹²⁴⁴

ifade etmiştir.

¹¹²³² Bknz: 19. HD. 24.02.2010 T. E: 2009/12905, K: 1860 (www.e-uyar.com)

¹¹²³³ Bknz: 19. HD. 17.02.2010 T. E: 2009/11262, K: 1629 (www.e-uyar.com)

¹¹²³⁴ Bknz: 19. HD. 22.05.2008 T. E: 4698, K: 5567 (www.e-uyar.com)

¹¹²³⁵ Bknz: 19. HD. 06.11.2008 T. E:10022, K: 10686 (www.e-uyar.com)

¹¹²³⁶ Bknz: 19. HD. 23.10.2008 T. E: 7794, K: 9927 (www.e-uyar.com)

¹¹²³⁷ Bknz: 19. HD. 03.07.2008 T. E: 5750, K: 7452 (www.e-uyar.com)

¹¹²³⁸ Bknz: 19. HD. 06.12.2007 T. E: 6253, K: 10980 (www.e-uyar.com)

¹¹²³⁹ Bknz: 19. HD. 26.10.2007 T. E: 5645, K: 9262 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁴⁰ Bknz: 19. HD. 26.05.2006 T. E: 3742, K: 5556 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁴¹ Bknz: 19. HD. 03.03.2005 T. E: 2004/13243, K: 2170 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁴² Bknz: 19. HD. 03.02.2005 T. E: 2004/12187, K: 609 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁴³ Bknz: 19. HD. 30.12.2004 T. E: 7961, K: 13380 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁴⁴ Bknz: 11. HD. 05.07.2004 T. E: 2003/13299, K: 7455 (www.e-uyar.com)

134) İİK.’nin 128/a Maddesine Göre 2 Yıl Geçmedikçe Yeniden Kıymet Taktiri İstenemez İse De Hacizli Taşınmaz Üzerine Sonradan Konulan Haczin “Yeni Bir Haciz” Olup, Bu Yeni Haciz Nedeniyle, İİK.’nin 128/II Maddesi Uyarınca Satışa Esas Olmak Üzere Yeniden Kıymet Taktiri Yapılması Gerekeceği

(Bursa Bar. D. Haziran 2019/108, S.73/77)

Av. Talih UYAR

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizden tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de;

Alacaklı tarafından başlatılan takibe karşı borçlunun, yapılan ihalenin usulsüz olduğunu ileri sürerek feshi istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece, şikayetin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. İcra dosyasının incelenmesinde; ihale konusu taşınmaza 17/08/2011 tarihinde haciz konulduğu, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 23/09/2013 tarihinde yapıldığı, alacaklının 13/12/2013 tarihli talebi üzerine talebi üzerine taşınmaza 20/12/2013 tarihinde yeniden haciz konulduğu, ancak yeniden kıymet takdiri yapılmadan 22/05/2015 tarihinde ihalenin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar İİK.’nin 128. maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez ise de hacizli taşınmaz üzerine sonradan konulan haciz yeni bir haciz olup bu haciz nedeniyle İİK.’nin 128/2. maddesi uyarınca satışa esas olmak üzere yeniden kıymet takdiri yapılması ve belirlenen bu değerın satışa esas alınması gerekir. Düşmüş hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz. Bu hususun mahkemece re’sen gözetilmesi gerekir. O halde mahkemece kalkmış (düşmüş) hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak yapılan ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.’nin 366 ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 04.04.2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 04.04.2016 T. E: 3158, K: 9736 (www.e-uyar.com)

II- Düşen hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacağından, satışa esas alınmasının da mümkün olmadığı, bu hususun mahkemece re’sen gözetilmesi gerektiği ve “ihalenin feshine” karar verilmesi gerektiği-

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizden tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de;

Borçlunun, diğer fesih nedenlerinin yanı sıra haczin yenilenmesinden sonra yeniden kıymet takdiri yapılmadan satışın gerçekleştirildiğini ileri sürerek ihalenin feshini talep ettiği, mahkemece, davanın reddine karar verildiği görülmüştür. İİK.nun 106 ve 110. maddeleri uyarınca iki yıllık sürede satış istenmemiş ise haciz kalkar. Öte yandan iki yıllık sürede satış istenmekle beraber alacaklı satış talebini geri alırsa süre kaldığı yerden devam eder.

Somut olayda taşınmaz üzerine 03.04.2012 tarihinde haciz konulduğu, 25.12.2013 tarihinde kıymet takdiri ve satış talebinde bulunularak 26.12.2013 tarihinde satış avansının yatırıldığı, 23.01.2014 tarihinde kıymet takdir işleminin yapıldığı, 22.04.2014 tari-

hinde satış talebinde bulunularak 29.04.2014 tarihinde ilave satış avansı yatırıldığı, borçlunun 23.06.2014 tarihinde borcun ödenmesi taahhüdünde bulunması üzerine, alacaklı tarafından 23.06.2014 tarihinde satışın düşürülmesinin talep edildiği, daha sonra iki yıllık sürede satış istenmediğinden ve İİK.nun 110. maddesi uyarınca haciz düşüğünden, 15.09.2014 tarihinde alacaklı vekili tarafından taşınmaz üzerine yeniden haciz konulmasının ve satışına karar verilmesinin talep edildiği, aynı gün satış avansının yatırıldığı anlaşılmıştır. Bu durumda satış yeni konulan hacze dayanılarak yapıldığından, bu hacze göre yeniden kıymet takdiri yapılması ve satışın da bu yeni kıymet takdiri üzerinden gerçekleştirilmesi gerekirken, düşen hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacağından, satışa esas alınması mümkün değildir. Bu hususun mahkemece re’sen gözetilmesi gerekir.

O halde 15.09.2014 tarihli haciz sonrası yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, kalkmış hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup, mahkemece ihalenin feshine karar verilmesi yerine şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.’nin 366 ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 03/11/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 03.11.2015 T. E: 20201, K: 26503 (www.e-uyar.com)

III-Mahkemece kalkmış (düşmüş) hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak yapılan ihalenin usulsüz olduğu-

Yukarıda tarih ve numarası yazılı mahkeme kararının onanmasını mutazammın 03.11.2014 tarih, 28384/25760 sayılı daire ilamının müddeti içinde tashihi etkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi Meltem Duyan tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüldüğü düşünülür:

Sair karar düzeltme nedenleri yerinde değil ise de;

Alacaklı tarafından başlatılan takibe karşı borçlunun, yapılan ihalenin usulsüz olduğunu ileri sürerek feshi istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece, şikayetin reddine ve para cezasına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Borçlunun taşınmazı üzerine 04/09/2009 tarihinde haciz konulduğu, alacaklının talebi üzerine 29/05/2013 tarihinde haczin yenilendiği, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 03/07/2012 tarihinde yapıldığı, ihalenin ise 16/01/2014 tarihinde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Alacaklının haczin yenilenmesi talebi ilk hacizden vazgeçme anlamına geldiğinden 29/05/2013 tarihli haciz sonrası yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, düşmüş hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz.

Bu hususun mahkemece resen gözetilmesi gerekir.

O halde mahkemece kalkmış (düşmüş) hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak yapılan ihalenin usulsüz olduğu gözetilerek ihalenin feshi yerine şikayetin reddine karar verilmesi isabetsiz olup, kararın bu nedenle bozulması gerekirken Dairemizce onandığı anlaşılma ile borçlunun karar düzeltme isteminin kısmen kabulüne karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ: Borçlunun karar düzeltme isteminin kısmen kabulü ile Dairemizin 03.11.2014 tarih

ve 2014/28384 E.-2014/25760

K. sayılı onama ilâmının kaldırılmasına, mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.’nin 366 ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), 02.04.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 02.04.2015 T. E: 5245, K: 8281 (www.e-uyar.com)

IV-Alacaklının 14.03.2014 tarihinde satış talebinde bulunduğu, bu durumda alacaklının satış talebinin 1 yıl geçtikten sonra olduğu, 16/01/2013 tarihinde konulan haciz İİK.’nin 106 ve 110. maddesine göre kalkmış olduğundan, bu hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdirinin herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacağı, bu hususun mahkemece re’sen gözetileceği-

Borçlu, düşmüş olan hacze dayalı olarak yapılan kıymet takdirinin geçersiz olduğunu, yeniden kıymet takdiri yapılmadan gerçekleştirilen ihalenin usulsüz olduğunu ileri sürerek ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece istemin reddine karar verildiği anlaşılmıştır. Borçlunun taşınmazı üzerine 21/06/2012 tarihinde haciz konulduğu, alacaklının talebi üzerine 16/01/2013 tarihinde haczin yenilendiği, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 22/03/2013 tarihinde yapıldığı ve 10/07/2014 tarihinde ihalenin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

16/01/2013 günlü haciz tarihi itibari ile yürürlükte bulunan 6352 Sayılı yasa ile değişik İİK.’nin 106. maddesinde; “Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir. Aynı Kanunun 110.maddesinde ise; “Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya talep geri alınıp da, bu müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar” hükmü yer almaktadır. Alacaklının 14.03.2014 tarihinde satış talebinde bulunduğu, bu durumda alacaklının satış talebinin 1 yıl geçtikten sonra olduğu anlaşılmaktadır. 16/01/2013 tarihinde konulan haciz İİK.’nin 106 ve 110. maddesine göre kalkmış olduğunda, bu hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz. Bu husus mahkemece resen gözetilir.

O halde mahkemece kalkmış hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup ihalenin feshi yerine şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi doğru görülmüştür.

12. HD. 05.03.2015 T. E: 1870, K: 4754 (www.e-uyar.com)

V- İİK.’nin 128a/III. maddesi uyarınca her ne kadar “icra müdürlüğünce takdir edilen kıymet- hem taşınırlarda ve hem de taşınmazlarda- ‘kural olarak’ iki yıl süre ile geçerli” ise de; taşınmazların haciz tarihinden itibaren ‘bir yıl’, taşınırların ise ‘altı ay’ içinde ‘satışının istenmemesi’ veya ‘müşteri (alıcı) çıkmaması nedeniyle satılamaması’ ve satış isteme süresinin geçmiş olması halinde, konulmuş olan haczin düşmesinden sonra, aynı alacaklı tarafından yeniden haciz talep edilmesi üzerine, yeniden kıymet takdir edilerek satış talebinde bulunulması gerekeceği (yani; düşmüş olan haciz nedeniyle daha önce takdir edilmiş olan kıymetin esas alınarak satışın yapılamayacağı)-

Borçlunun ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece şikayetin reddine karar verildiği görülmektedir.

İcra dosyasının incelenmesinde; ihale konusu taşınmaza 13.07.2010 tarihinde haciz konulduğu, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 05.03.2013 tarihinde yapıldığı, alacaklının talebi üzerine taşınmaza 18.11.2013 tarihinde yeniden haciz konulduğu, ancak yeniden kıymet takdiri yapılmadan 15.05.2014 tarihinde ihalenin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Her ne kadar İİK.’nin 128. maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez ise de; 18.11.2013 tarihli haciz esas alınarak ihale yapıldığına göre, konulan son hacze dayanarak yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, 13.07.2010 tarihli hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup, bu hususun mahkemece re’sen gözetilmesi gerekmektedir. O halde mahkemece ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir. SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.’nin 366. ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 26/02/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 26.02.2015 T. E: 1755, K: 4011 (www.e-uyar.com)

VI- İİK.’nin 128a/III. maddesi uyarınca her ne kadar “icra müdürlüğünce takdir edilen kıymet- hem taşınırlarda ve hem de taşınmazlarda- ‘kural olarak’ iki yıl süre ile geçerli” ise de; taşınmazların haciz tarihinden itibaren ‘bir yıl’, taşınırların ise ‘altı ay’ içinde ‘satışının istenmemesi’ veya ‘müşteri (alıcı) çıkmaması nedeniyle satılmaması’ ve satış isteme süresinin geçmiş olması halinde, konulmuş olan haczin düşmesinden sonra, aynı alacaklı tarafından yeniden haciz talep edilmesi üzerine, yeniden kıymet takdir edilerek satış talebinde bulunulması gerekeceği (yani; düşmüş olan haciz nedeniyle daha önce takdir edilmiş olan kıymet esas alınarak satışın yapılamayacağı)-

Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de;

Borçlunun düşen hacze dayalı olarak yapılan kıymet takdiriyle satışın yapıldığını da ileri sürerek ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece şikayetin reddine karar verildiği görülmektedir.

İcra dosyasının incelenmesinde; ihale konusu taşınmazlara 23.10.2009 tarihinde haciz konulduğu, icra müdürlüğünce yaptırılan kıymet takdirine itiraz edildiği, Kocaeli 1. İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2011/747 E. 2013/145 K. sayılı dosyasında 14.05.2012 tarihinde yapılan keşfe istinaden düzenlenen bilirkişi raporuna göre taşınmazların değerinin yeniden belirlendiği, 27.05.2013 tarihinde ihale konusu taşınmazlara yeniden haciz konulduğu ve 20.03.2014 tarihinde de ihalenin yapıldığı anlaşılmaktadır.

İİK.’nin 128. maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez ise de; 27.05.2013 tarihli haciz esas alınarak ihale yapıldığına göre, konulan son haciz nedeniyle yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, 23.10.2009 tarihli hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüzdür. O halde mahkemece ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir. SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 20.01.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 20.01.2015 T. E: 2014/34097, K: 1195 (www.e-uyar.com)

Not: Yüksek mahkeme yukarıdaki yeni görüşünün, İİK.’nin “kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez...” şeklindeki 128a/III hükmü karşısında isabetli olup olmadığı tartışılabilir... Yeni benimsenen görüşe göre; eğer taşınmaz/taşınır üzerindeki haciz ‘satış istenmemesi veya satışta müşteri çıkmaması’ nedeniyle düşerse aynı alacaklı tarafından bu taşınmazın/taşınırın tekrar haczedilmesi halinde, taşınmaza/ taşınıra yeniden kıymet takdiri yapılacak ve taşınmazın/taşınırın daha önce takdir edilen kıymet esas alınarak satışa çıkarılamayacaktır.

135) “Alacaklısını Zarara Sokmak Kastıyla Mevcudunu Eksiltme Suçu”ndan (İİK. m. 331/I) Dolayı Mahkumiyet Kararı Verilebilmesi İçin, İcra Takibinin Ne Zaman Kesinleşmiş Olması Gerekir?

(Legal Hukuk Dergisi, C: 21, S: 246, Haziran/2023, s: 2181-2188)

Av./Atty. Talih UYAR*

I. Bilindiği gibi, İİK'nun 331. maddesinde “alacaklısını zarara sokmak kastıyla mevcudunu (malvarlığını) eksiltme” eylemi ‘suç’ sayılarak cezalandırılmıştır.

“Borç için hapis” yani ‘sadece borcunu ödeyemediği için bir kimsenin hürriyetinin kısıtlanması’, bugünün modern hukuk anlayışına uygun düşmemektedir. Bir kimsenin borcunu ödememesinin “suç” sayılması doğru değilse de, “borcunu ödemem ek için, hileli yollara başvuran, ticari işlerinde büyük bir hafiflik ve ihmâl gösteren” borçluların durumlarının aynı anlayış ve toleransla değerlendirmesi de isabetli olmaz. Bu gibi durumlarda ‘hapis cezası’ öngörmek, yani bu tür eylemleri “suç” saymak, modern ceza hukukuna ters¹¹²⁴⁵ düşmez.

Bu suç “seçimlik hareketli bir suç” olduğundan, ‘maddede belirtilen hareketlerden bir ya da bir kaçının gerçekleşmesi ile’ tamamlanır. Örneğin, borçlu, ‘alacaklısını zarara sokmak kastıyla’, haciz yolu ile takipten sonra, mallarını kısmen ya da tamamen danışıklı işlem (muvazaa) ile başkasına devretmiş ise, bu suç oluşur¹¹²⁴⁶.

II. Borçlular hakkında bu maddeye göre takibat yapılabilmesi, alacaklının şikâyetine bağlıdır (İİK 331/V).¹¹²⁴⁷

Şikâyetin nereye yapılacağına dair İİK’da açıklık yoktur. Ancak **doktrindeki** egemen görüşe¹¹²⁴⁸ ve yerleşmiş **Yargıtay içtihatlarına göre**¹¹²⁴⁹ bu şikâyetin, doğrudan doğruya ‘icra takibinin bulunduğu yerdeki icra mahkemesine’ yapılması gerekir.¹¹²⁵⁰

İİK. m. 331’deki bu suçun oluşmuş sayılması için; şikâyet tarihinde, alacaklının borçlu hakkında yapmış (başlatmış) olduğu icra takibinin de kesinleşmiş olması gerekli midir? Yoksa, davanın açıldığı icra ceza hakimi, suçun dayanağı olan icra takibine borçlu tarafından süresi içinde itiraz edilmiş olması nedeni ile takibin durmuş olduğunu görürse; sanık(lar) hakkında “CMK m. 223/8 gereğince davanın düşmesine” mi karar verecek yoksa “icra takibinin kesinleşmesini, kendi yargılamasında ‘bekletici mesele’ yapıp, icra takibinin kesinleşmesi üzerine ‘mahkûmiyet’, aksi taktirde ‘beraat’ kararı mı verecektir?”

* İzmir Barosu, Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv., t.uyar@talihuyar.com, ORCID ID: orcid.org/0000-0001-5869-0073

Bu inceleme yazısı, bir dava dosyasına “Hukuki Mütalâa” (Uzman Görüşü) “HMK m.331/I” olarak sunulmuştur.

¹¹²⁴⁵ Talih Uyar, Alper Uyar and Cüneyt Uyar, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, (3. Baskı, Bilge Yayınevi 2014) s: 4778 vd. - İlhan Postacıoğlu, 538 sayılı Kanunun İcra ve İflas Kanuna Getirdiği Yenilikler (İTO, 1965) 49- M. Necmeddin Berkin, İcra Hukuku Rehberi (Filiz Kitabevi, 1980) 21; 478, - Şükrü Türkeş, İcra ve İflas Suç ve Cezaları, (Güray Matbaası 1977) 15 vd.

¹¹²⁴⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: Uyar, Uyar and Uyar, age. s: 4778 vd.- Talih Uyar, İcra ve İflas Hukukunda Suç Sayılan Fiiller (İcra-İflas Suçları) (Şafak Yayınevi, 1987) 33 vd.

¹¹²⁴⁷ Uyar, Uyar, and Uyar, age. s: 4815

¹¹²⁴⁸ Emine Halman Çetin, İcra-İflas Suçları ve Yargılama Usulü, (3. Baskı, Adalet Yayınları, 2012) 559 - Mustafa Oskay, Coşkun Koçak, Adnan Deynekli and Ayhan Doğan, İİK. Şerhi, C: 5 (Turhan Kitabevi, 2007) 6463- İsmail Özmen, İcra Mahkemesinin Görevine Giren Suçlar (Seçkin Yayınevi, 2007) 43 - Mahmut Coşkun, İcra-İflas Suçları ve Yargılama Usulü (Seçkin Yayınları, 2021) 30 - Mehmet Kürtül, Açıklamalı-Örnekli - İctihatlı İcra ve İflas Suçları (2. Baskı, Adalet Yayınları, 2014) 28

¹¹²⁴⁹ Bknz: 16. HD. 4.3.2008 T. E: 1529, K: 1287; 4.10.2007 T. E: 4377, K: 4912; 17. HD. 22.2.2007 T. E: 2016/5087, K: 536 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁵⁰ Uyar, Uyar and Uyar, age. S: 4815 vd.

III. Hatırlanacağı üzere, suç konusu olayla ilgili olarak, şikayetçi- alacaklı tarafından, gerek ‘borçlu’ ve gerekse ‘üçüncü kişi’ hakkında, asliye hukuk mahkemesinde ‘tasarrufun iptali davası’ (İİK m. 277 vd.; TBK m. 19) açılmışsa, bu davanın sonucuna göre; eğer tasarrufun iptali davası davacı-alacaklı lehine sonuçlanmış ve verilen karar kesinleşmişse, icra ceza mahkemesince, yargılama sonunda; ‘sanıkların (davalıların) mahkumiyetine’, aksi taktirde ‘sanıkların (davalıların) beraatine’ karar verilmektedir.¹¹²⁵¹ Gerçekten yüksek mahkeme bu konuda,

√ “Alacaklısını zarara uğratmak maksadıyla mevcudunu eksiltmek suçuna iştirakin mümkün olduğunu - Suça konu tasarrufun iptaline ilişkin dosyanın sonucunun kesinleşmesi beklenilmeden, eksik kovuşturma ile karar verilemeyeceğini”,¹¹²⁵²

√ “Suça konu tasarrufun iptaline ilişkin dosyasının sonucunun kesinleşip kesinleşmediğinin araştırılması gerektiğini”,¹¹²⁵³

√ “Suça konu tasarrufun iptaline ilişkin dosyanın sonucunun kesinleşmesi beklenilmeden, eksik kovuşturma ile karar verilmesinin hatalı olduğunu”¹¹²⁵⁴

belirtmiştir.

IV. Doktrinde, bazı eserlerde; ¹¹²⁵⁵ “alacaklıyı zarara sokmak kastı ile mevcudu eksiltme suçunda şikayet hakkının doğması için, icra takibinin kesinleşmesi gerekir. İcra takibi kesinleşmeden yapılacak takip, henüz doğmamış hakkın kullanımı niteliğinde olacağından ve icra takibinin sonradan kesinleşmesi de bu şikâyeti süresinde ve usulüne uygun yapılmış bir şikâyet konumuna getirmeyeceğinden ‘kovuşturma koşulunun gerçekleşmemesi nedeni ile sanık hakkında açılan davanın düşmesine karar verilmesi’ gerekir.” (CMK. m. 223/8). denilmiştir.

Yüksek mahkeme de, -maalesef- ısrarla; “bu suçtan dolayı şikâyetle bulunabilmesi için alacaklının icra takibinin kesinleşmiş olmasını” aramakta ve “şikayet hakkının doğması için bu suçun niteliği gereği icra takibinin kesinleşmesi gerektiğini ve icra takibi kesinleşmeden yapılacak olan şikâyetin henüz doğmamış bir hakkın kullanılması niteliğinde olacağı ve usulüne uygun bir şikâyet bulunmayacağı” görüşündedir. Yüksek mahkeme bu konuda,

√ “İcra takibi kesinleşmeden yapılacak olan şikâyetin henüz doğmamış bir hakkın kullanımı niteliğinde olacağını - İcra takibinin devamına dair verilen karar henüz kesinleşmeden İİK’nın 331. Maddesine aykırılık suçundan dolayı şikâyetle bulunulamayacağını, aksi halde, kovuşturma şartının gerçekleşmeyeceğini ve sanıklar hakkında açılan davanın CMK’nın 223/8. maddesi gereğince (sanıkların ‘beraatine’ değil) ‘düşmesine’ karar verilmesi gerektiğini”,¹¹²⁵⁶

√ “Sanıkların üzerine atılı İİK’nın 331. maddesine aykırılık suçunun soruşturma ve kovuşturmasının şikâyet şartına bağlı olduğunu, İİK’nın Onaltıncı Bab’ında düzenlenen bir kısım suçlar bakımından şikâyet hakkının doğması için bu suçların niteliği gereği icra takibinin kesinleşmesi gerektiğini, icra takibi kesinleşmeden yapılacak olan şikâyetin henüz doğmamış bir hakkın kullanımı niteliğinde olacağını ve yapılan şikâyeti, ‘usulüne uygun bir şikâyet’ konumuna getirmeyeceğini”¹¹²⁵⁷

√ “Sanıkların üzerine atılı 2004 sayılı İİK’nın 331. maddesine aykırılık suçunun soruşturma ve kovuşturmasının şikâyet şartına bağlı olduğu, İİK’nın Onaltıncı Bab’ında

¹¹²⁵¹ Uyar, Uyar and Uyar, Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, 1540

¹¹²⁵² Bknz: 12. HD. 22.10.2019 T. E: 6418, K: 15394 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁵³ Bknz: 12. HD. 27.06.2019 T. E: 5741, K: 11400 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁵⁴ Bknz: 12. HD. 22.05.2019 T. E: 4429, K: 8787 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁵⁵ Ercan, Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Suçları El Kitabı, 3. Baskı, 2021, s: 168 - Kürtül, age. s: 28

¹¹²⁵⁶ Bknz: 12. HD. 28.06.2022 T. E: 2021/11026, K: 7933 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁵⁷ Bknz: 12. HD. 19.01.2021 T. E: 2020/8074, K: 514 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

düzenlenen bir kısım suçlar bakımından şikâyet hakkının doğması için bu suçların niteliği gereği icra takibinin kesinleşmesi gerektiğini, icra takibi kesinleşmeden yapılacak olan şikâyetin, henüz doğmamış bir hakkın kullanımını niteliğinde olacağını ve yapılan şikâyeti, usulüne uygun bir şikâyet konumuna getirmeyeceğinden, sanıklar hakkında açılan davanın CMK'nın 223/8. maddesi gereğince ‘düşmesine’ karar verilmesi gerekeceğini¹¹²⁵⁸

√ “İİK'nın 331/1. maddesine aykırılık suçunun kovuşturulması şikâyete bağlı olmakla, şikâyet hakkının doğması da suçun niteliği gereği icra takibinin kesinleşmesine bağlıyken, icra takibi kesinleşmeden şikâyette, bulunulması soruşturma ve kovuşturma şartını sağlamadığı için, ‘davanın düşmesi kararı’ verilmesi gerektiğini¹¹²⁵⁹

belirtmiştir.

V. İİK m. 331’de öngörölmüş olan bu suç; a) Maddenin birinci fıkrasında düzenlenmiş olan suç bakımından (“borçlunun alacaklısını zarara uğratmak maksadı ile yaptığı eksiltme eylemlerinin gerçekleştiği tarih” ile “hayali borç ikrarında bulunduğu tarih,” b) Maddenin dördüncü fıkrasında düzenlenmiş suç bakımından ise; “taşınmaz rehini kapsamında bulunan eklentilerin, taşınmazdan çıkarıldığı tarih” ‘suçun işlendiği tarih’ sayılır.

İİK m. 331’de ‘suç’ olarak öngörölen fiillerden dolayı şikâyet hakkı; “fiilin öğrenildiği tarihten üç ay” ve “herhalde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle” düşer (İİK m. 347)¹¹²⁶⁰. Uygulamada; borçluların haklarında yapılan özellikle ilamsız takiplere itiraz edip durdurmalarından sonra, alacaklıların itirazın kaldırılması/iptali davası açıp takibin kesinleşmesini beklemeleri hayli zaman aldığından, bu sırada İİK m. 347’deki -3 aylık /1 yıllık- “şikâyet süresi” geçtiğinden, yüksek mahkemenin -yukarıda sunduğumuz- içtihatları doğrultusunda şikâyetçi- alacaklının hareket imkanı bulunmamakta ve yapılan şikâyetler, maalesef, yüksek mahkemece yerinde görülmemekte, “düşme kararı” verilmektedir. **Yüksek mahkeme**, bu konuda,

√ “Sanıkların üzerine atılı ‘Alacaklıyı Zarara Uğratmak İçin Mevcudu Eksiltme’ suçunun takibi şikâyete bağlı olup, dava konusu taşınmazın satışının yapıldığı anlaşıl-makla, İİK m. 341de düzenlenen şikâyet hakkı, ‘fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve her halde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşer’ hükmü karşısında, şikâyetçi vekilinin suça konu olayda bir yıllık süre geçtikten sonra şikâyette bulunması nedeniyle, sanıklar hakkında şikâyet hakkının düşürülmesi gerektiğini”,¹¹²⁶¹

√ “Alacaklısını zarara uğratmak suçundan, sanığın mahkumiyetine karar verilebil-mesi için, İİK’nun 341. maddesinde öngörölen bir yıllık şikâyet süresi içerisinde şika-yette bulunulması gerekeceğini”,¹¹²⁶²

√ “Alacaklısını zarara uğratmak suçundan sanığın mahkumiyetine karar verilebilmesi için, İİK. 341. maddede öngörölen bir yıllık şikâyet süresi içerisinde şikâyette bulunul-ması gerekeceğini”,¹¹²⁶³

√ “Alacaklısını zarara sokmak kastiyle mevcudunu eksiltmek suçundan dolayı borçlu-sanık hakkında ‘suçun işlendiği tarihten itibaren’ en geç bir yıl ve ‘suçun işlenil-diğinin öğrenilmesinden itibaren’ üç ay içinde, icra mahkemesine dilekçeyle şikâyette bulunulması gerekeceğini; bu süreler geçtikten sonra şikâyette bulunulması halinde icra mahkemesince ‘şikâyetçinin. şikâyet hakkının düşürülmesine’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini”,¹¹²⁶⁴

¹¹²⁵⁸ Bknz: 12. HD. 21.09.2020 T. E: 3382, K: 7275 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁵⁹ Bknz: 12. HD 08.06.2020 T. E: 1753, K: 3949 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁶⁰ Uyar, Uyar and Uyar İcra ve İflas Kanunu Şerhi C: 3 (7. Baskı, Bilge Yayınevi, 2021) 4816 vd.

¹¹²⁶¹ Bknz: 12. HD. 08.04.2019 T. E: 2219, K: 5810 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁶² Bknz: 16. HD. 05.06.2012 T. E: 1699, K: 4915 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁶³ Bknz: 16.HD. 02.05.2012T.E: 1390, K: 3927 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁶⁴ Bknz: 16. HD. 01.11.2011 T. E: 5218, K: 6868 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

√ “Alacaklısını zarara sokmak kastıyla mevcudunu eksiltmek suçundan dolayı borçlu-sanık hakkında ‘suçun işlendiği tarihten itibaren’ en geç bir yıl ve ‘suçun işlendiğinin öğrenilmesinden itibaren’ üç ay içinde, icra mahkemesine dilekçeyle şikayette bulunulması gerektiğini; bu süreler geçtikten sonra şikayette bulunulması halinde, icra mahkemesince ‘şikayetçinin, şikayet hakkının düşürülmesine’ şeklinde karar verilmesi gerektiğini”,¹¹²⁶⁵

√ “İİK.’nun 331/I e göre borçlunun takip talebinden iki yıl önceki tasarrufları’ suçla konu olabilirken, ‘fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle şikayet hakkının düşeceğine’ yönelik aynı Kanunun 347. maddesindeki düzenlemenin birbirine çelişik olması nedeniyle, dava açma şartlarından olan şikayet süresini özel olarak düzenleyen İİK.’nun 347. maddesindeki düzenlemeye önem ve öncelik verilerek, Kanunun 3311 maddesindeki ‘...Takip talebinden sonra veya bu talepten sonra iki yıl...’ şeklindeki ibarenin, İİK.’nun 347. maddesine uygun şekilde ‘bir yıl’ olarak anlaşılması gerektiğini”,¹¹²⁶⁶

√ “Alacaklısını zarara sokmak kastıyla mevcudunu eksiltmek suçundan dolayı borçlu-sanık hakkında ‘suçun işlendiği tarihten itibaren’ en geç bir yıl ve ‘suçun işlendiğinin öğrenilmesinden itibaren’ üç ay içinde icra mahkemesine dilekçeyle şikayette bulunulması gerektiğini; bu süreler geçtikten sonra şikayette bulunulması halinde, icra mahkemesince ‘şikayetçinin, şikayet hakkının düşürülmesine’ şeklinde karar verilmesi gerektiğini”,¹¹²⁶⁷

√ “Alacaklısını zarara sokmak kastıyla mevcudunu eksiltmek suçundan dolayı borçlu-sanık hakkında ‘suçun işlendiği tarihten itibaren’ en geç bir yıl ve ‘suçun işlendiğinin öğrenilmesinden itibaren’ üç ay içinde, icra mahkemesine dilekçeyle şikayette bulunulması gerektiğini; bu süreler geçtikten sonra şikayette bulunulması halinde, icra mahkemesince ‘şikayetçinin, şikayet hakkının düşürülmesine’ şeklinde karar verilmesi gerektiğini”,¹¹²⁶⁸

√ “Alacaklısını zarara sokmak kastıyla mevcudunu eksiltmek suçundan dolayı borçlu-sanık hakkında ‘suçun işlendiği tarihten itibaren’ en geç bir yıl ve ‘suçun işlendiğinin öğrenilmesinden itibaren’ üç ay içinde icra mahkemesine dilekçeyle şikayette bulunulması gerektiğini; bu süreler geçtikten sonra şikayette bulunulması halinde, icra mahkemesince ‘şikayetçinin, şikayet hakkının düşürülmesine’ şeklinde karar verilmesi gerektiğini”,¹¹²⁶⁹

√ “İİK.’nun 331/I e göre ‘borçlunun takip talebinden iki yıl önceki tasarrufları’ suçla konu olabilirken, “fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle şikayet hakkının düşeceğine’ yönelik aynı Kanunun 347. maddesindeki düzenlememenin birbirine çelişik olması nedeniyle, dava açma şartlarından olan şikayet süresini özel olarak düzenleyen İİK.’nun 347. maddesindeki düzenlemeye önem ve öncelik verilerek, Kanunun 3311 maddesindeki ‘...Takip talebinden sonra veya bu talepten sonra iki yıl...’ şeklindeki ibarenin İİK.’nun 347. maddesine uygun şekilde ‘bir yıl’ olarak anlaşılması gerektiğini”,¹¹²⁷⁰

√ “Alacaklısını zarara uğratmak maksadıyla mevcudunu eksiltmek suçundan dolayı yapılacak olan şikayetlerin, ‘suçun öğrenildiği tarihten itibaren üç ay içinde ve her halükarda bir yıl içinde yapılması’ gerektiğini”,¹¹²⁷¹

belirtmiştir.

Bu nedenle “şikayet tarihinde, takibin kesinleşmiş olması” koşulu aranmamalı,” şikayet tarihinde takibin kesinleşmiş olmadığının görülmesi halinde, takibin kesinleşmesi

¹¹²⁶⁵ Bknz: 16. HD. 01.11.2011 T. E: 5223, K: 6864 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁶⁶ Bknz: 16. HD. 11.07.2011 T. E: 2770, K: 4217 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁶⁷ Bknz: 16. HD. 11.07.2011 T. E: 2774, K: 4219 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁶⁸ Bknz: 16. HD. 28.03.2011 T. E: 2010/8942, K: 1549 (www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁶⁹ Bknz: 16. HD. 25.10.2010 T.E: 5103, K: 6311(www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁷⁰ Bknz: 16. HD. 05.07.2010 T.E: 3030, K: 4769(www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

¹¹²⁷¹ Bknz: 16. HD. 02.11.2009 T.E: 5424, K: 7198(www.e-uyar.com E.T: 02.01.2023)

-tıpkı açılmış olan ‘tasarrufun iptali davası’nın sonucunun (kesinleşmesinin) beklenmesi gibi- ‘bekletici mesele’ yapılmalıdır.

Şikâyetçi-alacaklıyı, takibin kesinleşmesini sağlamadan ‘şikâyetçi’ olduğu (dava açtığı)için, onu nasıl suçlayabiliriz?

Borçlunun, hakkında yapılan ‘haciz yoluyla ilamsız takibe itiraz etmesi üzerine, takibin kesinleşmesi zorunlu olarak bir süre alacak ve bu arada “3 aylık / 1 yıllık şikâyet süreleri” geçecektir...

Hakkında icra takibi kesinleşmemiş olan borçluya, İİK m. 331’e aykırı davranmış olması nedeniyle ‘mahkumiyet kararı’ vermeyelim, ancak bu nedenle, bu borçluyu da ödüllendirmeyelim... Bu durumda en mantıklı davranış; icra ceza mahkemesinin ‘icra takibinin kesinleşmesini beklemek,’ ondan sonra ‘mahkumiyet kararı vermek’ olmalıdır. Böyle yapılmayıp, şikâyet tarihinde, icra takibinin kesinleşmemiş olması nedeniyle ‘düşme kararı’ verilmesi, adil bir çözüm sekli olmayacaktır. 10.03.2023

KAYNAKÇA

Talih Uyar, Alper Uyar and Cüneyt Uyar, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3 (3. Baskı, Bilge Yayınevi, 2014)

İlhan Postacıoğlu, 538 sayılı Kanunun İcra ve İflas Kanuna Getirdiği Yenilikler (İst. Tic. Oda. 1965)

Berkin, N. M. İcra Hukuku Rehberi (Filiz Kitabevi, 1980)

Şükrü Türkeş, İcra ve İflas Suç ve Cezaları (Güray Matbaası, 1977)

Talih Uyar, İcra ve İflas Hukukunda Suç Sayılan Fiiller (İcra-İflas Suçları) (Şafak Yayınevi, 1987)

Emine Halman Çetin, İcra-İflas Suçları ve Yargılama Usulü (3. Baskı, Adalet Yayınları, 2012)

Mustafa Oskay, Coşkun Koçak, Adnan Deynekli and Ayhan Doğan, İİK. Şerhi, C: 5 (Turhan Kitabevi, 2007)

İsmail Özmen, İcra Mahkemesinin Görevine Giren Suçlar (Seçkin Yayınevi, 2007)

Mahmut Coşkun, İcra-İflas Suçları ve Yargılama Usulü (Seçkin Yayınları, 2021)

Mehmet Kürtül, Açıklamalı- Örnekli - İçtihatlı İcra ve İflas Suçları (2. Baskı, Adalet Yayınları, 2014)

Talih Uyar, Alper Uyar and Cüneyt Uyar, Tasarrufun İptali Davaları (7. Baskı, Bilge Yayınevi, 2021)

136) İhtiyati Haciz Kararının ve Yabancı Para Alacağına Dayalı Takiplerde Takip Talebinin İçeriği

(Legal Hukuk Dergisi, C: 21, S: 247, Temmuz/2023, s: 2631-2635)

Av./Atty. Talih UYAR*

a) Yabancı para alacağına dayalı takiplerde, takip konusu yabancı para alacağının “*takip talebinde Türk parası karşılığı gösterilmeden, icra takibi yapılabilir mi*” (İİK. m.58/II-3; 167/II)?

b) Mahkemece ihtiyati haczin “*ne miktar alacak için konulduğu*” (İİK. m.260/2) belirtilmeden ihtiyati haciz kararı verilebilir mi? Bu şekilde verilen ihtiyati haciz kararı infaz edilebilir mi?

*

a) Yapılan icra takiplerinde, *alacağın aslının yabancı para olması halinde -örneğin; olayda olduğu gibi alacaklının 442.918,36 USD'nin takip konusu yapmış olması halinde- takip talebinde yabancı para alacağının Türk parası olarak karşılığının gösterilmesi gerekir.*¹¹²⁷² Bu husus kamu düzeni ile ilgili olup icra müdürünce re'sen dikkate alınır ve borçlu tarafından *süresiz şikayet konusu* yapılır.

Yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi) bu konudaki tüm içtihatlarında;

√ “*Hem takip talebinde hem de ödeme emrinde yabancı para alacağının TL karşılığının gösterilmediğinin anlaşıldığı, takip talebindeki ve ödeme emrindeki bu noksanlık kamu düzeni ve devletin hükümlerlik hakları ile ilgili olup, süresiz şikayet nedeni olduğu gibi, mahkemece de, takibin her safhasında doğrudan doğruya göz önünde tutulması gerekeceğini, o halde mahkemece takibin iptaline karar verilmesi gerekeceğini*”¹¹²⁷³

√ “*Alacaklının, yabancı para alacağının TL karşılığını, takip talebinde göstermek zorunda olduğunu ve buna bağlı olarak bu zorunluluğun ödeme emrinde de yerine getirilmesi gerektiğini - Kamu düzeni ile ilgili bu hususun takibin her safhasında re'sen göz önünde tutulması gerektiğini*”¹¹²⁷⁴

√ “*İlamda hükmedilen yabancı para alacağının da -İİK. 58/II-3 uyarınca- Türk parası karşılığının hem takip talebinde ve hem de icra emrinde gösterilmesi gerekeceği, eğer takip talebinde bu husus yerine getirilmemişse «talebin iptaline» (eğer sadece icra emrinde bu husus yerine getirilmemişse «icra emrinin iptaline»), icra mahkemesince (süresiz) şikayet üzerine veya doğrudan doğruya karar verileceğini*”¹¹²⁷⁵

√ “*Hem takip talebinde ve hem de borçluya gönderilen ödeme emrinde takip konusu yabancı para alacağının Türk parası ile tutarının gösterilmemiş olması halinde, kamu düzeninden olan bu hususun icra mahkemesince doğrudan doğruya gözetilerek «takibin iptaline» karar verilmesi gerekeceğini*”¹¹²⁷⁶

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

12 HD. 17.10.2006 T. 16585/19515 (www.e-uyar.com)

12 HD. 23.06.2003 T. 12014/14948 (www.e-uyar.com)

12 HD. 25.02.2003 T. 1101/3522 (www.e-uyar.com)

* İzmir Barosu, Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv., t.uyar@talihuyar.com, ORCID ID: orcid.org/0000-0001-5869-0073

¹¹²⁷² Talih Uyar, Alper Uyar ve Cüneyt Uyar, İcra ve İflas Kanunu Şerhi (3. Baskı, Bilge Yayınevi, 2014, C: 1) 885

¹¹²⁷³ 12. HD. 20.05.2021 T. E: 437, K: 5050 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁷⁴ 12. HD. 09.05.2017 T. E: 2016/15280, K: 7466 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁷⁵ 12. HD. 27.12.2007 T. E: 20584, K: 24364 (www.e-uyar.com)

¹¹²⁷⁶ 12. HD. 30.01.2007 T. E: 2006/23502, K: 1423 (www.e-uyar.com)

12 HD. 18.02.2003 T. 298/2774 (www.e-uyar.com)

12 HD. 17.10.2002 T. 19558/21113 (www.e-uyar.com)

12 HD. 26.02.2002 T. 29/3953 (www.e-uyar.com)

12 HD. 14.02.2002 T. 14142/3275 (www.e-uyar.com)

12 HD. 21.01.2000 T. 17262/505 (www.e-uyar.com)

12 HD. 29.04.1999 T. 5114/5592 (www.e-uyar.com)

12 HD. 22.10.1997 T. 8955/9997 (www.e-uyar.com)

Bir uyuşmazlıkta, alacaklı..., İcra Dairesinin... sayılı takip dosyasında, borçlular hakkında yaptığı icra takibinde, Örnek No: 1 TAKİP TALEBİNDE “*takip konusu toplam alacağın miktarını 442.918,36 USD*” olarak belirtmiş, **bunun Türk parası tutarının ne kadar olduğunu ise belirtmemiştir**. Bu nedenle yapılmış olan bu takip, İİK. m.58/II-3 ve 167/II'nin emredici hükümlerine aykırı olduğundan, süresiz olarak yapılacak şikayet üzerine iptale mahkum bir takiptir. (Eğer bu takipte, TAKİP TALEBİNDE “*takip konusu yabancı para alacağının - yani; 442.918,36 USD'nin- Türk parası karşılığı gösterilmiş, buna karşın borçlulara gönderilen 'Örnek No: 7 ÖDEME EMRİ'nde takip konusu yabancı para alacağının Türk parası karşılığı gösterilmemiş olsaydı, bu durumda sadece 'ödeme emrinin iptaline' karar verilmesi gerekecekti...*”)

Somut uyuşmazlıkta; buraya kadar yaptığımız açıklamalar ve sunduğumuz konuya ilişkin Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin içtihatları doğrultusunda, alacaklı ... tarafından borçlular; ... hakkında... İcra Dairesi'nin... sayılı dosyasında yapılmış olan icra takibi emredici hüküm niteliğindeki İİK'nun m.58/II-3; 167/II hükümlerine aykırı olduğundan, borçlular tarafından yapılacak “*süresiz şikayet*”in kabul edilerek, “*takibin iptaline*” karar verilmesi isabetli olacaktır.

b) İİK. m.260'da “ihtiyati haciz kararının muhtevası” ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Gerçekten İİK. m.260/I-2'de “*Haczin ne gibi belgelere müsteniden ve ne miktar alacak için konulduğu*”nun ihtiyati haciz kararında açıkça belirtilmesi gerekir. Aksi takdirde mahkemece verilen ihtiyati haciz kararının infaz kabiliyeti olamaz.

Mahkemece verilecek ihtiyati haciz kararında “*ne miktar alacak için konulduğu*” hususunun, kararda açıkça belirtilmesi gerektiği, bu konuda yazılan tüm eserlerde¹¹²⁷⁷ açık seçik belirtilmiştir.

Mahkemece “*ne miktar alacak için ihtiyati haciz kararı verildiği, ihtiyati haciz kararında belirtilmemiş*” olduğu halde, icra dairesince müzekkere ile ihtiyati haciz kararını vermiş olan mahkemededen “*alacak miktarı*”nın sorulması üzerine, mahkeme tarafından “*ihtiyati haciz kararının 400.000 Dolar için verildiği*”nin belirtilmiş olması, ihtiyati haciz kararını geçerli hale getirmez.

¹¹²⁷⁷ Bknz: Talih Uyar, Alper Uyar ve Cüneyt Uyar age. C: 3, 4007 vd. - Baki Kuru, icra ve iflas Hukuku El kitabı, (2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2013) 1044 vd. - Baki Kuru, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku (Legal Yayınevi, 2016) 473 - Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşkıran Ayvaz ve Emel Hanağası, İcra ve İflas Hukuku (Yetkin Yayınevi, 2022, 8. Baskı) 550 - Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, İcra ve İflas Hukuku (Yetkin Yayınevi, 2022, 3. Baskı) 440 - İbrahim Aşık, Yakup Oruç, Ozan Tok ve Ömer Faruk Saçar, İcra ve İflas Hukuku (Seçkin Yayınevi, 2022) 492 -Ejder Yılmaz, İcra ve İflas Kanunu Şerhi (Yetkin Yayınevi, 2016) 1118 - Mustafa Oskay, Çoşkun Koçak, Adnan Deyneklı ve Ayhan Doğan, İİK Şerhi (Turhan Kitabevi, 2007, C: 4) 5386 - Erhan Günay, Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz (2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2021) 310 - Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, İcra ve İflas Hukuku (6. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2022) 493 - Ömer Ulukapı, İcra ve İflas Hukuku (Mimoza Yayınevi, 2015) 310 - Mahmut Çoşkun, Açıklamalı - İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu (7. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2021, C: 4) 5666 - Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammed Özekes, İcra ve İflas Hukuku (11. Bası, Yetkin Yayınevi,) 523

İcra dairesince, geçersiz olan bu ihtiyati haciz kararının infaz edilip, borçlulara ait her biri 2 milyon TL değer taşıyan 15 araç üzerine haciz konulması hatalı (yasaya aykırı) olmuştur...

Bu nedenle; borçlular ... tarafından, alacaklı ... hakkında yapılacak “süresiz şikâyet”in, İİK. m.260 ve İİK. m.16 uyarınca iptaline karar verilmesi isabetli olacaktır.
28.12.2022

KAYNAKÇA:

Arslan, Ramazan, Yılmaz Ejder, Ayvaz Sema Taşkiran ve Hanağası Emel. İcra ve İflas Hukuku (8. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2022)

Aşık, İbrahim, Oruç Yakup, Tok Ozan ve Saçar, Ömer Faruk. İcra ve İflas Hukukum (Seçkin Yayınevi, 2022)

Atalı, Murat, Ermenek İbrahim ve Erdoğan Ersin. İcra ve İflas Hukuku (6. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2022)

Çoşkun, Mahmut. Açıklamalı - İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, C: 4 (7. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2021)

Görgün, Şanal, Börü Levent ve Kodakoğlu Mehmet. İcra ve İflas Hukuku (3. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2022)

Günay, Erhan. Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz (2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2021)

Kuru, Baki. İcra ve İflas Hukuku El kitabı (2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2013)

Kuru, Baki. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku (Legal Yayınevi, 2016)

Oskay, Mustafa, Koçak Çoşkun, Deynekli Adnan ve Doğan Ayhan. İİK Şerhi, C: 4 (Turhan Kitabevi, 2007)

Pekcanitez, Hakan, Atalay Oğuz, Sungurtekin Özkan Meral ve Özekes Muhammed. İcra ve İflas Hukuku (11. Bası, Yetkin Yayınevi, 2013)

Ulukapı, Ömer. İcra ve İflas Hukuku (Mimoza Yayınevi, 2015)

Uyar, Talih, Uyar Alper ve Uyar Cüneyt. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, C: 1 (Bilge Yayınevi, 2014)

Yılmaz, Ejder. İcra ve İflas Kanunu Şerhi (Yetkin Yayınevi, 2016)

137) Borcuna Mahsuben Alacaklıya Ödemede Bulunmuş Olan Borçlu, Alacaklıya Karşı “Menfi Tespit Davası” Açabilir mi?

(Legal Hukuk Dergisi, C: 21, S: 248, Ağustos/2023, s: 2181-2188)

Av./Atty. Talih UYAR*

Hukukumuzda «senede karşı senetle ispat kuralı» ya da kanunun deyimiyle «senede karşı tanıkla ispat yasağı» HMK. mad. 201’de (HUMK. mad. 290’da) düzenlenmiştir. Bu kurala göre; «senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler -2022 tarihi itibarıyla- altı bin altı yüz kırk Türk Lirasından az miktar olsa bile, tanıkla ispat olunamaz¹¹²⁷⁸.

Doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında; «hayatın olağan akışı ölçütünün HMK.’nun 201. (HUMK.’nun 290.) maddesinin istisnalarından biri olduğu» açık ve kesin bir biçimde aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

aa- Doktrinde bu konuda; “hayatın olağan akışına aykırılık” kriteri pek çok İnlimse I makale ’ye konu olmuştur¹¹²⁷⁹.

♦ “İspat yükü açısından ‘hayatın olağan akışı’ kavramı, ‘fiili karineler’ kapsamında müatalaa edilmektedir¹¹²⁸⁰. Fiili karineler, herhangi bir hukuk kuralı bağlantılı olmaksızın, hâkimin hayat konusunda sahip olduğu tecrübe kurallarından yararlanmak suretiyle belli olmayan olaylar hakkında sonuç çıkarmasına yöneliktir. Bu haliyle, ‘fiili karineler’ hayat tecrübelerinden ortaya çıkan kurallara dayanmaktadır.

* İzmir Barosu, Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv., t.uyar@talihuyar.com, ORCID ID: orcid.org/0000-0001-5869-0073

¹¹²⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: Murat Yavaş, Senetle İspat ve Senede Karşı Senetle İspat Kuralları İle Bu Kuralın İstisnaları (1.Baskı, Seçkin Yayınları, 2009), s.363; Abdur-rahim Karşı, Medeni Muhakeme Hukuku (İstanbul: 3.Baskı, Alternatif Yayıncılık, 2012), s.596; Ejder Yılmaz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi (4.Baskı, C.3, Yetkin Yayınları, 2021) s.3700; Yavuz Alangoya, M. Kamil Yıldırım ve Nevhis Deren Yıldırım Medeni Usul Hukuku Esasları (8. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 2011) s.393; Baki Kuru, Medeni Usul Hukuku “El Kitabı” (1. Baskı, C.2, Yetkin Yayınevi, 2020), s.716; Zeki Gözütok ve Adem Albayrak, Alfabetik Medeni Usul El Kitabı (1.Baskı, Adalet Yayınevi, 2021), s.694

¹¹²⁷⁹ Sema Taşpınar, “Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımındaki Rolü” (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 45, S. 1 - 4 1996): s. 536; Ahmet Başözen, Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı (Adalet Yayınevi, 2010), s. 70; Bilge Umar ve Ejder Yılmaz, İspat Yükü (Kazancı Hukuk Yayınları, 1980), s. 165 vd; Ya - şar Can Göksoy, “Kambiyo Senetlerine Dayalı Menfi Tespit Davalarında İspat Yükü Açısından ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kavramı” Ticaret Hukuku Sempozyumu (Yetkin Yayınevi, 2021), s. 543; Talih Uyar, “Çek Hamili Hakkında Keşideci Tarafından ‘Dava Konusu Çekin Teminat Çeki Olduğu İddiasıyla’ Açılan Menfi Tespit Davasının Uygulamada Yarattığı Sorunlar” (İBD, S. 2020/6, 2020): s.15-29; Talih Uyar, “Takibe Konu Edilmiş Senedin Hayatın Olağan Akışına Aykırılık ve Tefecilik Suçuna Konu Olması Nedenleriyle İptali” (Legal Hukuk Dergisi, (Temmuz/2016): s.3657- 3672; Talih Uyar, “Hayatın Olağan Akışına Aykırılık Olduğu Gereğiyle Bir Senedin İptaline Karar Verilebilir mi?” (Legal Hukuk Dergisi, Temmuz/2015): s.195-201; Abdullah Demir, “Yargıtay İctihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri ve İslam Hukuku’ndaki Zahirî Hal Delili” (Terazi Hukuk Dergisi, S.28 Aralık/2008): s.129- 133; Yavuz Alangoya, “Senede Karşı Senetle İspat’ Kuralı ve ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kavramı” (Prof. Dr. N. Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s: 521 -531); Yaşar Can Göksoy, agm., s: 539-562

¹¹²⁸⁰ Sema Taşpınar, agm. s: 536; Ahmet Başözen, Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı (Adalet Yayınevi, 2010), s. 70; Bilge Umar ve Ejder Yılmaz, İspat Yükü (Kazancı Hukuk Yayınları, 1980), s. 165-166.

*Fiili karine lehine olan taraf, o vakıyı ispat etmiş sayılır. Karşı taraf fiili karinenin aksini ispat edebilir*¹¹²⁸¹. Bazı HMK hükümlerinde (HMK m. 38/2, 41/1-b, 97, 203/1-e, 264/1) yer alan “emare” ibaresi, fiili karineleri ifade etmek üzere kullanılmıştır¹¹²⁸².

Yargıtay kararlarında, hayat tecrübe kurallarına (yaşam deney kurallarına) sıklıkla başvurulmakta ve bu konuda ‘hayatın olağan akışı’ kavramı kullanılmaktadır¹¹²⁸³. Söz konusu kararlarda, genellikle ‘fiili karinelerin, ispat yükünü karşı tarafa geçirdiği’ kabul edilmekte ve normal durumun aksini iddia eden tarafın bunu ispat yükü altında olduğu görüşü benimsenmektedir¹¹²⁸⁴. Bu çerçevede, ‘hayatın olağan akışı’ kavramından kaynaklanan fiili karineler, çeşitli hukuk dallarına ilişkin Yargıtay kararlarında, ispat yükünün belirlenmesine yönelik olarak uzun yıllardan beri kabul görmektedir. Uygulamada Yargıtay tarafından geliştirilen ‘hayatın olağan akışı’ veya ‘güçlü delil’ gibi kavramlar vasıtasıyla, senetle ispat kuralından doğan ispat güçlüklerinin aşılmasına gayret edilmektedir¹¹²⁸⁵.

Davanın dayandığı maddi vakıalar ile bunların meydana getirdiği emareler bütün olarak değerlendirildiğinde, davacının ‘borçlu olmadığı’ yönündeki iddiaları, genel yaşam tecrübelerine göre anlaşılabilir ve kabul edilebilir olduğu halde, sadece ‘senede karşı kesin delillerle ispat yükünün yerine getirilmediği’ gerekçesiyle davanın reddedilmesi, maddi gerçeğin göz ardı edilmesine yol açar. Böyle bir yaklaşım, somut olay adalatine aykırı sonuçlar meydana getirir. Bu bakımdan, menfi tespit davalarında kambiyo senetlerine karşı ileri sürülen temel borç ilişkisine yönelik bedelsizlik iddialarının ispatında, mahkemelerin genel hayat tecrübelerine göre herkes tarafından açıkça anlaşılabilen emare delillerini dikkate almasına imkan tanınmalıdır.

Kambiyo senetlerine dayalı menfi tespit davalarında ispat konusunda Yargıtay, genellikle senede karşı senetle ispat kuralına dayalı olarak katı bir yaklaşım göstermektedir. Şöyle ki, davanın tarafları arasında kambiyo senedi düzenlenmesini olası kılan herhangi bir ticari ya da hukuki ilişkinin bulunmaması, kambiyo senedi borçlusunun ekonomik durumuna nazaran mümkün olmayacak kadar büyük miktarlarda borç altına girmesi, borçlunun ekonomik ve sosyal konumu ile bağdaşmayacak bir şekilde kambiyo senedi ile borçlanması ve normallik ölçütünü esas alan benzeri emarelere dayandırılan menfi tespit talepleri, Yargıtay tarafından soyutluk ilkesi ve senede karşı senetle ispat kuralı gerekçe gösterilerek genellikle isabetli bulunmamaktadır.¹¹²⁸⁶

Uygulamada kambiyo senetlerinin soyutluğu ilkesi kötüye kullanılmak suretiyle, gerçek ve geçerli hiçbir dayanağı olmayan borçların yaratılması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Böyle hallerde, borçlunun elinde kambiyo senedine karşı ispat aracı olarak

¹¹²⁸¹ Baki Kuru, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı (2.Baskı, Yetkin Yayınevi, 2018), s. 239.

¹¹²⁸² Baki Kuru, age., s. 240.

¹¹²⁸³ Yaşar Can Göksoy, agm., s: 543, dipn: 8 (Nitekim Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle le “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır “Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4- 1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E, 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları” “Y. HGK, 18.6.2019, E. 2017/19- 827, K. 2019/689” Bknz: www.kazanci.com.tr)

¹¹²⁸⁴ Yaşar Can Göksoy, agm., s: 544, dipn: 9 (Gerçekten de, olağan bir duruma dayanan tarafın, bu iddiasını kanıtlama yükümlülüğü altında olmadığı, ispat yükünün, normal durumun aksini iddia eden tarafın üzerinde olduğu; başka bir anlatımla, belli olaylardan, belli olmayan bir olay için çıkarılabilen durumlara dayalı fiili karine lehine olan tarafın, ispat yükü altında bulunmadığı, karinenin aksini kanıtlama yükümünün bunu iddia edenin üzerinde olduğu, yargılama hukukunun temel ilkelerindedir. “10. HD, 20.10.2009, E. 2009/8955, K. 2009/15860”. Bu karar hakkında bkz. Mustafa Göksoy, “6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Senetle İspat Kuralları ve Bunların İstisnaları” (Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, S.1(1), 2011): s. 53-65, s. 63

¹¹²⁸⁵ Pınar Çiftçi, Medeni Yargılama Hukukunda İspat Hakkı ve Sınırları (1. Baskı, Adalet Yayınevi, 2018), s. 371.

¹¹²⁸⁶ Yaşar Can Göksoy, agm. s: 545

kullanabileceği temel borç ilişkisine dair düzenlenmiş bir senedin genellikle bulunmadığı göz önünde tutulduğunda, ancak ‘hayatın olağan akışı’ kavramına dayalı olarak böyle kötüye kullanmaların engellenmesi mümkün olabilecektir. Böylelikle, maddi gerçeğin şekil kurallarına feda edilmesinin de önüne geçilmesi sağlanacaktır.”¹¹²⁸⁷

♦ “...Bütün ilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay’ın tatbikâtında, kararlılıkla belirtilen kritere göre; ‘ispat yükü, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer’, ‘hayatın olağan akışı HMK md.201’in istisnalarından birini teşkil eder.’. Hayatın olağan akışı kriteri ile bedelsizlik iddiası karşısında senetle ispat kuralının ne şekilde aşılabileceğine ilişkin tespitlerine iki noktada mesafeli yaklaşmaktayız.

Bunlardan ilki, senetle ispat kuralına ilişkin HMK md. 200 ve 201’in lafzından ne anlaşılması gerektiği, ikincisi ise bedelsizlik iddiasında temel borç ilişkisinden hareketle yapılan ihtilâfin nitelendirilmesidir.

HMK md. 200’ün kenar başlığı “senetle ispat zorunluluğu” dur. Doğrusu, diğer bir deyişle HMK md. 200’den ne anlaşılması gerektiğine ilişkin başlık, “kesin delillerle ispat zorunluluğu” dur. Kambiyo ilişkisinde esasında temel bir borç ilişkisinin maddî hukuk bakımından mevcut olmadığına ilişkin bedelsizlik iddiasının da sadece kesin delil olan senetle değil, diğer delillerle yani yemin (HMK md. 224 vd.), kesin hüküm (HMK md.303) ve kesin delil etkisini haiz ikrar (HMK md. 188) ile de ispatı muteberdir. Bu noktada, kıymetli evrakın bedelsizliğine ilişkin bir iddia veya savunmada HMK md.222 normuna uygun ticarî defterler de kesin delil niteliğindedir. Şu hâlde, en tipik ve en çok rastlanan kesin delil olan senet yerine diğer kesin deliller de HMK md.200-201 kapsamında yer alır. Bu hususu burada hatırlatmaktaki amacımız şudur: Bir kambiyo senedine bağlı alacak karşısında temel borç ilişkisini tartışan borçlu kimsenin sadece senet ibraz edebileceği değil (HMK md. 201), elinde savunmasına mesnet bir senet olmasa dahi sair kesin delillerle savunmasını ispat edebileceği, bir alacak hakkının doğmadığı savunmasını dahi sadece senet değil, kesin bir delil ile ispat etmesi zorunluluğudur. Bu nedenle, senetle ispat kuralını ve senede karşı senetle ispatla zorunluluğunu aşmak ve hayatın olağan akışı kriterini tatbik etmek adına; “kambiyo ilişkisinden doğan borca değil, temel borç ilişkisinden doğan borca ilişkin davalardaki ispat yükünün de senetten bağımsız olan temel borç ilişkisine göre belirlenmesi gerekir. Dolayısıyla, temel borç ilişkisi senet haricinde ve senetten bağımsız olarak var olduğu için, bu ilişkiye yönelik bedelsizlik iddiasının aslında senede karşı ileri sürülen bir iddia olmadığı göz önünde tutularak, bu iddianın ispatında senede karşı senetle ispat kuralından bağımsız olarak genel hayat tecrübelerinden çıkarılan fiili karinelere dayanılarak yararlanılmasının mümkün olduğu kabul edilmelidir” şeklindeki yaklaşım¹¹²⁸⁸ isabetli değildir. Çünkü ne kambiyo ilişkisinden doğan (salt senette mündemiç) borç ne de temel borç ilişkisine dayanılarak tartışılacak olan bu borç ispat bakımından bir farklılık yaratır. Kısaca, kambiyo ilişkisinden doğan borcun ya da temel borç ilişkisinden hareketle tartışılacak olan aynı borcun, yine de borçlu tarafından aksi senetle ve daha doğrusu - HMK md. 200’ün aradığı meblağ sınırı çerçevesinde - kesin delille ispatı yine aranacaktır. Hâl böyle olunca, bu şekilde bir ayırım yapmak suretiyle hayatın olağan akışı kavramının önünü açmak mümkün görünmemektedir.

Söz konusu görüşe, mesafeli yaklaştığımız ikinci nokta ise şudur: Tatbikâta, kambiyo senetlerinde, senedin doğumuna neden olan temel ilişkinin hiç bulunmadığı -örneğin hatır senedi olduğu-, tamamen veya kısmen ifa edilmediği yahut da iradeyi bozan nedenlerle sakatlandığı hâllerde olduğu gibi senedin tanzim edilmesine veya devredilmesine mesnet olan hukukî nedenin hiç bulunmaması, tamamen ya da kısmen ortadan kalkması yahut da hükümsüz olması gibi hâllerde iptal davası veya bedelsizlik davası adı altında dava açılmaktadır¹¹²⁸⁹. Bu tür davaların, teknik anlamda nitelendirilmesinde ve hukukî

¹¹²⁸⁷ Yaşar Can Göksoy, agm. s: 558 vd.

¹¹²⁸⁸ Yaşar Can Göksoy, agm. s.552-553.

¹¹²⁸⁹ Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen ve Arslan Kaya, Kıymetli Evrak Hukuku (İstanbul: 7. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, 2013), s. 52, 86, 144.

sebebinin belirlenmesinde sebepsiz zenginleşmeye ilişkin hükümlerin (TBK md. 77 vd.) değil¹¹²⁹⁰, tipik menfi tespit davası, (İİK md. 72) nitelendirilmesiyle birlikte tatbik kabiliyeti bulacağı gerek öğretilerde gerekse Yargıtay kararlarında kabul görmektedir¹¹²⁹¹. Şu hâlde, Yargıtay’ın öğretide de destek bulan müstakar kararları karşısında, “temel borç ilişkisine yönelik bedelsizlik iddiası ve menfi tespit davası kabul edildiği takdirde, davacı- borçlunun sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca senede bağlı borcu ödemekten kaçınma hakkı doğacaktır” ve “genel hayat tecrübelerinden çıkarılan fiili karinelere yararlanılmasının mümkün olabileceği” şeklindeki yaklaşımın¹¹²⁹² hayatın olağan akışı kriterinin tatbikini zorlaştırdığı görülmektedir... Öğretilerde; kambiyo senetlerine karşı ileri sürülen bedelsizlik iddialarının ispatında “genel hayat tecrübelerinden kaynaklanan fiili karinelere” başvurulması hususunda ihtiyatlı yaklaşılması, senet borçlusu ile lehtar arasında herhangi bir ticarî ya da hukukî ilişki bulunmaması temelinde senedin bedelsiz olduğunu kabul etmeye yeteli olmadığı, o itibarla, kambiyo senedinin tarafların ticarî defterinde kayıtlı olmamasının, bedelsizlik iddiasına yönelik bir “fiili karine” olarak mütâlâ edilemeyeceği belirtilmektedir. Müteakip cümlelerde, aksine bir görüşün, mücerret- lik/soyutluk ilkesinin tamamen devre dışı bırakılması sonucunu doğuracağı ve dolayısıyla, kambiyo senetlerine ilişkin bedelsizlik iddiasının ispatı bakımından “hayatın olağan akışına dayanan bir fiili karinenin” ancak genel hayat tecrübelerine açık şekilde aykırı olan hâllerin mevcut olduğunda kabul edilebileceği ifade edilmektedir¹¹²⁹³. Kanımızca, çok farklı tanımlara tâbi tutulabilecek bu kavramdan anlaşılması gereken; ‘hukuk mantığı ve tefsiri dahilinde makul ve makbul vakialara tezat teşkil edecek tüm vakıalar zincirinde, ehil bir insanın hafşalasının kaldıramayacağı ve kabul edemeyeceği, silsileyi felce uğratan halkaların tamamının üst başlığı hayatın olağan akışına aykırılık olarak telâkki edilebilir...’¹¹²⁹⁴

◆ “Karine, henüz yeterince aydınlatılmamış, karışık ve karanlık bir kavramdır.

Karine, adaletin işlemesine yarayan teknik bir yöntemdir. İspat sorununu daha kolay çözmeye yardımcı olur. Karine, bir kesinlik aracı, hukuk kuralının oluşması için gerekli öğelerin sayısını azaltabilmeyi olanaklı kılan bir yoldur. Sadeleştirici ve kolaylaştırıcı bir indirgeme aracıdır. Varsayımdan daha güçlüdür. Temelinde bir olasılık veya bilgi görgü düşüncesi yatar. AYM olayların tekrarı karinenin dayanağıdır. Aynı zamanda karine, bilinen bir olaydan bilinmeyen bir olay hakkında sonuç çıkacak şekilde bir düşünüş biçimidir de denilebilir.¹¹²⁹⁵

Karinenin gerçekten zor ve anlaşılmasız bir kavram olduğu açıktır. Böyle bir kavramın hukuk alanına, özellikle ispat hukuku alanına taşınmasının zorlukları da açıktır. Sınırlarının yeterince belirlenememesi, objektif ölçütlerin bulunmaması ve sonuçta bir olasılık (büyük sayılar kanununa göre) değeri taşıması, sorunu oluşturan birkaç etmendir. Her ne kadar hukuki ispat, bilimsel bir ispattaki, kesinliği taşımaz ve taşıyamaz ise de, hâkimin kanaatinin oluşması son derece önemlidir. İşte bu kanaati oluşturan en önemli etmen ise hâkimin içinde bulunduğu çevreden edindiği bilgiler ve hayat tecrübeleridir. Henüz tanım yapmadan şu kadarını söylemeliyiz ki, bu çalışma, hayat tecrübesi kurallarının

¹¹²⁹⁰ Karş: Nurkut İnan, Türk Hukukunda Hatır Senetleri ve Özellikle Hatır Bonoları (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1969), s.16. s: 130 vd.; Yaşar Can Göksoy, agm. s: 552 vd.

¹¹²⁹¹ Hüseyin Ülgen, Abuzer Kendigelen ve Arslan Kaya, ade s: 52 vd.; Reha Poroy ve Ünal Tekinalp, Kıymetli Evrak Hukuku Esasları (İstanbul: 21. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2013), s.261-262. Ayrıca bkz. 11. HD., 25/12/1990, 8061/8419; 11. HD., 30/04/1991, 848/2751; 11. HD., 16/04/1992, 8046/122; Reha Poroy ve Ünal Tekinalp, ade. s. 262 dn. 254.

¹¹²⁹² Yaşar Can Göksoy, agm s: 553

¹¹²⁹³ Yaşar Can Göksoy, agm. s: 553.

¹¹²⁹⁴ Taylan Özgür Kiraz, “Senetle İspat Kuralı Karşısında Hayatın Olağan Akışına Aykırılık Kriterinin Türk Hukukunda İzlediği Seyir” Avukatın El Kitabı (Bilge Yayınevi) s: 538 vd.

¹¹²⁹⁵ Cengiz Koçhisarlıoğlu, “Karine ve Borçlar Kanununun 96. Maddesindeki Kusur Karinesi” (Yargıtay Dergisi, C. 10, S.3 Temmuz /1984): 272 vd.

ispat hukukunda, özellikle de ispat yükünün dağılımındaki etkisini ortaya koymaya çalışacaktır. Yeterince kavramsal açıklığın bulunmadığı bu alanda çalışma, sadece bir kavram kargaşası bulunduğunu ve çok net ölçütlerin olmadığını ortaya koyabilecektir. Karine sözlük anlamıyla şöyle tanımlanmaktadır: "Karışık bir iş veya meselenin anlaşılmasına ve çözümlenebilmesine yarayan iz, ipucu; bir durumun anlaşılmasına yardım eden hal, belirti"¹¹²⁹⁶ Karineler, bir hukuki durumun aydınlanması, bir hukuki görüşe güvenin korunması veya muamele hayatının özel gereklerinin karşılanması şeklinde bir ispat zorunluluğunu kaldırması yahut kurumların varlığının korunması gibi çeşitli amaçlara hizmet eder.¹¹²⁹⁷

Hukukta karine, bilinenden bilinmeyi çıkarmaya yarayan hukuki istidlallerdir.¹¹²⁹⁸ Daha geniş olarak ise karineyi, varlığı bilinen olumlu veya olumsuz bir olaydan, diğer olumlu veya olumsuz bir olayın, bir hukuksal durumun varlığı veya yokluğu sonucunun çıkarılmasına olanak veren kural olarak tanımlamak mümkündür¹¹²⁹⁹..

... Birçok kez belirttiğimiz üzere, doktrinde birçok yazar MK. m. 6'daki genel kuralın en önemli istisnasının, "normal durumun aksini, onu iddia edenin ispat edeceği" ilkesi olduğunu belirtmektedir¹¹³⁰⁰.

Bir durumun normal olup olmadığı da genel tecrübeler ve o çevredeki genel kabulere göre belirlenir¹¹³⁰¹..

a) Hemen bütün bilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında da kararlılık ifade eden ölçüye göre, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.

b) İleri sürdüğü bir vakıadan lehine haklar çıkaran kimse iddia ettiği olayları ispat etmelidir.

c) İspat yükü daha kolay başarılanı düşer. ”¹¹³⁰²

◆ “Hayatın olağan akışına aykırılık kıstası, tanımlanması oldukça güç, soyut bir esası ifade etmektedir. Hayatın olağan akışına aykırılık kıstası daha ziyade ispat yükünün paylaşılmasında, genel ispat kurallarının yanı sıra uygulanmaktadır. Bu esas Yargıtay ’m birçok kararında şu şekilde ifade edilmiştir: “Hemen bütün bilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında da kararlılık ifade eden ölçüye göre, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer”. Hayatın olağan akışı, fiili karineleri ifade etmektedir. “Yaşam deneyi kuralları ” ya da “tecrübe kuralları ” olarak da adlandırılan fiili karinelerin, ispat yüküne etkileri hakkında doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Doktrinde ve Yargıtay kararlarında çoğunlukla benimsenen görüş kapsamında, fiili karinelerin lehine karine bulunan tarafı ispat yükünden kurtarmakta ve böylece ispat kolaylığı sağlamakta olduğu haklı olarak belirtilmektedir....

¹¹²⁹⁶ Meydan Larrousse, C.7, s.13.

¹¹²⁹⁷ Meydan Larrousse, C.7, s.13.

¹¹²⁹⁸ Ejder Yılmaz, Hukuk Sözlüğü (Genişletilmiş 4. Baskı, Yetkin Yayınları, 1992), s.482.

¹¹²⁹⁹ Bilge Umar ve Ejder Yılmaz, İspat Yükü, İstanbul 1980, s. 165.

¹¹³⁰⁰ Baki Kuru, age. s: 1368; Baki Kuru, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı (An-kara: Yetkin Yayınevi, 1995), s. 343-344; Necmeddin M. Berkin, Medeni Usul Hukuku Rehberi (İstanbul: Filiz Kitabevi, 1968), s. 172; Hakkı Karafakih, “Vasıtalı Deliller” (Sabri Şakir Ansay Armağanı, 1964, s.268); Nihat Yavuz, “Adli İspat” (Adalet Dergisi, S.5-6, Eylül-Ekim-Kasım-Aralık 1977), 140; Kemal Oğuzman, Medeni Hukuk Dersleri (İstanbul), s. 199; Sabri Şakir Ansay, Hukuk Yargılama Usulleri (7.Baskı, 1960), s. 248; Saim Üstündağ, Medeni Yargılama Hukuku (1989), s. 600; Necip Bilge ve Ergun Önen, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, (1978), s. 503. Yalnız Postacıoğlu, normal durum ölçütünü ispat yükünün dağılımında genel kural olarak kabul etmektedir. İlhan E Postacıoğlu, İspat Külfeti, s. 536537.

¹¹³⁰¹ İlhan Postacıoğlu, s. 537.

¹¹³⁰² Sema Taşpınar, agm. s: 533 vd.

TTK m. 676'nın açık düzenlemesine rağmen, Yargıtay uygulamasında son yıllarda verilen bazı kararlarda hayatın olağan akışına aykırılık kıstasından hareketle rakamla yazılan bedelin yazıyla yazılan bedelden üstün tutulduğu görülmektedir. Ancak bu hususta verilen kararlarda bir yeknesaklık bulunmamaktadır. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi kimi kararlarında, rakam-yazı arasındaki açık dengesizliğe rağmen TTK m. 676 hükmünü, lafzına uygun olarak, katı bir biçimde uygulamıştır. Aynı Daire, başka bazı kararlarında ise, neredeyse aynı sayılabilecek durumlar için TTK m. 676 düzenlemesinin lafzına bağlı kalınarak uygulanması ‘katı bir şekilcilik’ olarak nitelendirilmiş ve hükmün tam aksi yönünde kararlar verilmiştir. Söz konusu kararlarda, yalnız borçlu lehine yorumun benimsenmediği; somut olay adaletinin sağlanması düşüncesiyle hareket edilerek kimi zaman da alacaklıyı koruyan kararlara imza atıldığı görülmektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun konu hakkında verilen kararlarında da yakın tarihli olmalarına rağmen istikrar bulunmamaktadır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 18 Haziran 2019 tarihli kararında özetle; ‘senet bedelinin yazıyla dokuz yüz bin TL, rakamla 900 TL olarak gösterildiği bir bonoda, polis memuru olan düzenleyenin aralarında başka bir hukuki ilişki olmayan alacaklıya bu şekilde yüksek meblağlı bir senet vermesini hayatın olağan akışına aykırı bulunarak, senedin 900 TL üzerinden geçerli kabul edilmesine’ karar verilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu yakın zamanda verilen bir kararında ise, hayatın olağan akışına aykırılık kıstasına hiç değinmeksizin, ‘TTK m. 676 hükmünün lafzen uygulanmasıyla bir senedin bugünün parasıyla 0,024 TL üzerinden geçerli sayılması gerektiğine’ hükmetmiştir. Karara konu olayda; ‘senet üzerinde rakamla 24.000.000,00 TL yazıyla yirmidörtbin TL yazılı olmasına rağmen, bu husus üzerinde mahkeme ile Özel Daire arasında bir ihtilaf bulunmamasında bahisle, yalnız YTL-TL arasındaki farklılık nedeniyle yazıyla yazılan miktarın nasıl dönüştürüleceği’ üzerinde durulmuştur. Netice itibarıyla, ‘1996 yılında düzenlenmiş de olsa, günümüz miktarıyla 0,024 TL üzerinden bono düzenlenmesi gibi hayatın olağan akışına aykırı olduğu’ gibi bir sonuca varılmıştır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, yine yakın sayılabilecek bir tarihte vermiş olduğu bir kararında ise, ‘kambiyo hukukuna ilişkin ilkelerin hayatın olağan akışına aykırılık kıstasından hareketle ortadan kaldırılmayacağını’ belirtmiştir.

Karar her ne kadar senet bedelinin farklı şekillerde gösterilmesine ilişkin olmasa da, hayatın olağan akışına aykırılık kıstasının kıymetli evraka etkilerinin değerlendirilmesi bakımından oldukça önemlidir...¹¹³⁰³

◆ “6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nu hükümleri uyarınca senede karşı senetle ispat kuralına istisna teşkil eden hâller yukarıda belirtilenlerle sınırlıdır. Bununla birlikte “hayatın olağan akışına aykırılık” hâli, son dönemlerdeki Yargıtay uygulamasından doğan ve zamanla öğretide de kabul görmeye başlayan bir başka istisna şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Hayatın olağan akışına aykırılığın ispat şekline etki edip etmeyeceği hususunda bir açıklık bulunmamaktadır. Yargıtay uygulamasında bu konuda birbirinden farklı kararlara rastlamak mümkündür. Yargıtay’ın kimi kararlarında, hayatın olağan akışı ile ilgili gerekçelerin senede karşı senetle ispat kuralını ortadan kaldırmayacağını açıkça belirterek, bu konuda ispata ilişkin bir istisna uygulamasına imkân verilmemiştir.¹¹³⁰⁴ Buna karşılık bazı Yargıtay kararlarında ise hayatın olağan akışı, senede karşı senetle ispat kuralının istisnaları arasında görülmüştür.¹¹³⁰⁵ Hayatın olağan akışına aykırılık ölçütü, özellikle işçi tarafından işe girerken düzenlenen senetlerde¹¹³⁰⁶ ve kambiyo senedinin kumar ve

¹¹³⁰³ Ebru Tüzemen Atik, “Kambiyo Senetlerinde Senet Bedelinin Farklı Şekillerde Gösterilmesi ve Hayatın Olağan Akışına Aykırılık Kıstası” (Selçuk Hukuk Kongresi, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), s: 80

¹¹³⁰⁴ Bknz: 19. HD: 22.12.2016 T. 6657/16109; 19. HD 13.05.2013 T. 5634/8625 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁰⁵ Bknz: 19 HD. 16.09.1996. T. 6123/7805; HGK 20.03.2002. T. 13-177/206 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁰⁶ Bknz: 22. HD. 26.01.2017 T. 466/1079

bahisten kaynaklandığı iddialarının ispatında öne çıkmaktadır. Ancak açık kambiyo senedi verilmesinin ve doldurma hakkının kullanılış şeklinin hayatın olağan akışına aykırılık teşkil edebileceği hâller bunlarla sınırlı değildir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun bir kararında, senedin verilmesinin hayatın olağan akışına aykırılık teşkil etmesi hâlinde, bu durum senede karşı senetle ispat kuralının, senedin kumar borcundan kaynaklandığı iddiasından bağımsız bir istisnası olarak değerlendirilmiştir.¹¹³⁰⁷ Kararda açıkça belirtilmemekle birlikte, hayatın olağan akışına aykırı bir iddiayı ortaya koyan senede karşı bu uyumsuzluk, HMK m. 202 (HUMK m. 292) kapsamında delil başlangıcı olarak ele alınmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda delil başlangıcının varlığı açısından, yazılı olma şartının aranmaması karşısında, mevcut kanuni düzenleme, bu yönde bir nitelendirme açısından eskisine nazaran daha elverişlidir.

Öğretide de hayatın olağan akışına aykırılığın, senede karşı senetle ispat kuralına istisna teşkil edip etmeyeceği hususunda fikir birliği bulunmamaktadır. Hayatın olağan akışına aykırılık kavramının senetle ispat kuralına istisna teşkil etmesinin mümkün olmadığını belirten görüşe karşılık, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun en önemli yeniliğinin senetle ispat kuralının yumuşatılması olduğu belirtilerek, senetle ispat edilen vakıanın hayatın olağan akışına aykırı olduğuna dair emarelerin varlığı hâlinde, istisnai olarak taraflara tanık dinletme imkânı tanınmasının uygun olacağı haklı olarak ifade edilmiştir. Bu konuda ileri sürülen bir başka görüşe göre ise, hayatın olağan akışı (ve fiili karineler) ispat şekli ile değil, ispat yükü ile ilgili bir meseledir.

Daha önce de ifade edildiği üzere, Yargıtay kararlarında ve öğretilerde bazı yazarlarca hayatın olağan akışına aykırılık hâlinin ispat yükünün yer değiştirmesine neden olacağı kabul edilmektedir. Böyle bir hâlde, kural olarak hayatın olağan akışına aykırı bir iddiada bulunan kimse, bu iddiasını ispat yükü altında olacak ve ancak ispat şeklinde bir değişiklik ile karşılaşılmayacaktır.

Soyut bir nitelik gösteren ve somut olayın özelliklerine göre farklı şekillerde karşımıza çıkan bu kavram öğretide kimi zaman fiili karinelerle kimi zaman da emarelerle ilişkilendirilmektedir. Kanımızca her iki görüşün de haklılık arz eden yönleri bulunmaktadır ve bu nedenle hayatın olağan akışına aykırılık hâlinin somut olayın özellikleri çerçevesinde değerlendirilerek, ispat yüküne mi yoksa ispat şekline mi etki edeceği saptanmalıdır. Zira somut olayda hayatın olağan akışına aykırılık olgusu, iddia olunan duruma ilişkin olarak ortaya çıkabileceği gibi, ispata yarayan belge alınmasının mümkün bulunmaması şeklinde de belirebilir.

Özellikle açık kambiyo senetlerinde anlaşmaya aykırılık iddiasının ispatı gibi oldukça zor bir ispat konusunun varlığı hâlinde, hayatın olağan akışına aykırılık ölçütünün göz önünde bulundurulması taraf menfaatleri arasında dengenin sağlanması açısından son derece isabetli olacaktır. Zira böyle bir ispat şartı kanunen getirilmemişse de, somut olayın özelliklerinden doğabilecek bu şekilde bir istisnanın kabulüne de yasal bir engel bulunmamaktadır.

Diğer yandan, özellikle senet üzerinde yer alan unsurların geçerliliğinin Yargıtay tarafından değerlendirilmesinde, hayatın olağan akışına aykırılık ölçütü bağımsız bir dayanak olarak ortaya çıkmaktadır.¹¹³⁰⁸ Böylece uygulamada somut olay adaletinin sağlanması açısından birçok kez tarafların ağır hak kaybına uğramasının önüne geçilmiş olmaktadır.

¹¹³⁰⁷ Bknz: HGK 20.03.2002 T. 13-177/206; 13.HD. 22.02.1979 T. 401/774; 19. HD. 01.10.2003 T. 6386/9132 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁰⁸ Bknz: 12 HD. 15.02.2017. T. 10560/1992; 12. HD 18.01.2017 T. 32205/584 (www.e-uyar.com)

Son olarak belirtmek gerekir ki, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından, TTK’da yer alan kambiyo hukukuna ilişkin ilkelerin hayatın olağan akışına aykırılık kavramından hareketle ortadan kaldırılamayacağı kabul edilmektedir.¹¹³⁰⁹ Bu şekilde bir yorum şekli, kambiyo senetlerine olan güvenin korunması açısından önem teşkil etmektedir.”¹¹³¹⁰

◆ “Hayatın olağan yürüyüşüne dayanan taraf, başka bir deyişle, normal hâle uyum düşen bir vakıayı ileri süren kimse bunu ispatla mükellef değildir. Bilâkis zahirî hâl ve normal hâle aykırı düşen bir vakıayı ileri süren kimse bunu ispatla yükümlü tutulmalıdır. Başka bir deyişle, asıl sayılan vakıaları ileri sürenler bunu ispatla yükümlü tutulamazlar. Müşahhas hâllerde neyin normal hâl olduğu ve neyin normal hâlin aksi olduğunu tayin de güçlük arz edebilir. Bu konuda Temyiz Mahkememiz bazı kıstaslar vermektedir. Ancak bunlar her somut hâle uygun düşen misallerdir. Bir durumun normal sayılıp sayılmayacağını da umumi hayat tecrübesinden çıkarmak gerekecektir.”¹¹³¹¹

◆ “Tecrübe kuralları, hukukun olaya uygulanmasında başvurulacak kurallardır. Bunlar genel hayat tecrübeleri ve eğitim yolu ile oluşabilecekleri gibi sanat ve bilim, meslek, zanaat, ticaret alanlarındaki bilgi ve uzmanlıklardan da kaynaklanabilir. Diğer bir ifade ile, bu kurallar insanların hayat ve işlerinden gözlemlenerek istihraç edilmiş olabilecekleri gibi bilimsel araştırma ve mesleki ve sanatsal faaliyetler sonucunun ürünü de olabilirler.”¹¹³¹²

◆ “Hakim, ispat faaliyetinin sonucu ne olursa olsun davayı bir hükümle sonuçlandırmak yükümlülüğündedir. İspatsızlık durumunda hakim ispat yükü kurallarına göre karar verecek, davayı ispat yükünü taşıyan taraf aleyhine sonuçlandırılacaktır. Buna göre, ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu diğer bir ifade ile ispat yükünün nasıl paylaştırılacağı tespit edilmek gerekecektir. Buna göre bir hukuk normuna dayanarak hak iddia eden kişi o hukuk normunun soyut unsur vakıalarının, hayatta vuku bulan vakıalarla karşılandığını ispat yükü altında olacak, buna mukabil, bu hakkı düşüren veya hakkın kullanılmasına engel olan normlara dayanan taraf bu normların soyut unsur vakıalarının karşılandığını ispat ile yükümlü olacaktır. Yargıtay ispat yükünün paylaştırılması hususunda hayatın olağan akışı ölçüsüne dayanmaktadır. İlim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında ifade edilen ölçüye göre, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.”¹¹³¹³

◆ “Bir alacaklının elindeki senede dayanarak şeklen hak sahibi olduğunu ileri sürüp, senet bedelini senet borçlularından talep etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu durumlarda, alacaklının alacaklılık sıfatı tartışılabilir hâle gelir ve Yargıtay’ımızın bu konuda çeşitli içtihatlarında kabul ettiği ölçütler (kistaslar) çerçevesinde, alacaklının elindeki senede dayanarak alacak talep etmesine izin verilmez. Hayatın olağan akışı ölçütünün HMK 201. maddesinin (HUMK md. 290) istisnalarından biri olduğu açık ve kesin bir biçimde ifade edilmiştir.”¹¹³¹⁴

◆ “Hayatın olağan akışı kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçütlerin ve prensiplerinden birisidir. Buna göre, insanların genelinin sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar, hayatın akışı kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukukî problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır. Hayatın olağan akışı kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde pek çok alandaki hukukî problemlerin çözülmesinde, bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay hayatın olağan akışı krite-

¹¹³⁰⁹ Bknz: HGK 06.04.2016 T. 505/480 (www.e-uyar.com)

¹¹³¹⁰ Ebru Tüzemen Atık, Açık Kambiyo Senetleri (3. Baskı, Seçkin Yayınları, 2021), s.414

¹¹³¹¹ Saim Üstündağ, Medeni Yargılama Hukuku (C.1-2, 1997), s. 616 vd.

¹¹³¹² Yavuz Alangoya, M Kamil Yıldırım ve Nevhis Deren Yıldırım, Medeni Usul Hukuku Esasları (İstanbul: 8. Baskı, Beta Yayınları, 2011), s. 306 Vd.

¹¹³¹³ Yavuz Alangoya, “Senede Karşı Senetle İspat Kuralı ve Hayatın Olağan Akışı Kavramı” (Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s. 523)

¹¹³¹⁴ Talih Uyar, “Hayatın Olağan Akışına Aykırı Olduğu Gereğiyle Bir Senedin İptaline Karar Verilebilir mi?” (Legal Hukuk Dergisi, S. 2015/13, 2015), s. 195 vd.

rini, olayların, sebep sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irde- lenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi şeklinde anlamaktadır. Yargıtay, ta-rafların yapmış oldukları bir sözleşmenin gerçeği yansıtıp yansıtmadığını belirlerken, bu durumun olayların (hayatın) olağan akışına uy- gun olup olmadığını da göz önünde bulundurmaktadır. Ortada normal şartlar altında in- sanların yapmayacağı bir sözleşme varsa, muvazaalı olması kuvvetle muhtemeldir. Do- layısıyla sözleşmenin tarafları, kuvvetli şüpheyi ortadan kaldıracak açıklamaları yapmak durumundadırlar. Aynı zamanda aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine ol- duğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter olmaktadır. Hukuk sistemleri, ortak problemlere benzer çözümler ürettikleri için, farklı isimlerle de anılsa, benzer hukuk kavramlarına sahip olabilmektedir. Bu sebeple hayatın olağan akışı kriterinin de İslam hukukunda tekabül ettiği hukukî kavramlar bulunmakta- dır. ‘Zahirî hal delili’ bunlardandır. ‘Zahir’ kelimesinin zıttı, iç, görünmeyen, gizli olan gibi anlamlara gelen ‘bâtın’dır. Dolayısıyla görünmeyen, kapalı olan, göz önünde olma- yan, bilinmeyen durumlar bâtin kelimesi ile ifade edilirken; bunun zıttı olarak görünen, açık ve göz önünde olan, bilinen durumlar da zahir kelimesi ile ifade edilmiş olmaktadır. Buradan hareketle zahiri hal, sosyal yapıda ortaya çıkan açık ve göz önünde olan, bilinen hâlleri ve hareketleri ifade etmektedir.”¹¹³¹⁵

♦ “«Hayatın olağan akışına aykırılık» ne demektir? «Hayatın olağan akışı» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisi- dir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «ha- yatın olağan akışı» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlan- masında kullanılmaktadır.”¹¹³¹⁶

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluştur- duğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar»dır; vak’a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delil- lerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli ol- mayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.¹¹³¹⁷

«Hayatın olağan akışı» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözümünde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «hayatın olağan akışı» kriterini, «olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelemesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uy- gun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği» ifade edilmektedir.¹¹³¹⁸

«Hayatın olağan akışı» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine» olduğundan, hukukçular için ada- letli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «hayatın olağan akışı» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların he- men her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensip- tir.¹¹³¹⁹ Hangi olayların ‘hayatın olağan akışına aykırı olduğu’ tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.”¹¹³²⁰

¹¹³¹⁵ Abdullah Demir, “Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri ve İslam Hukukundaki Zahiri Hâl Delili” (Terazi Hukuk Dergisi S.2008/12, 2008), 129 vd.

¹¹³¹⁶ Abdullah Demir, agm. s: 129

¹¹³¹⁷ Yavuz Alangoya, agm. s: 528; dipn. 32

¹¹³¹⁸ Abdullah Demir, agm. s: 130

¹¹³¹⁹ Abdullah Demir, agm. s: 133

¹¹³²⁰ Talih Uyar, Alper Uyar ve Cünyet Uyar, Tasarrufun İptali Davaları (7. Baskı, Bilge Yayınevi, 2021), s. 490 vd.

◆ “İddia edilen vakıayı doğrudan yansıtan ve hayatın olağan akışına aykırı bir vakıaya dayanmak ispat yükünün de üstlenilmesini gerektirmektedir. Başka bir ifade ile hayatın olağan akışına aykırı bir olaya dayanan kimse bu dayandığı vakıayı ispat yükü altındadır. Buna karşılık hayatın olağan akışına uygun vakialara dayanan kişi bu vakiaların doğruluğunu ayrıca ispat etmek zorunda değildir. Öğrenildiği zaman sıradan, alışıl gelmiş ve doğruluğundan tereddüt edilmeyen olaylar, hayatın olağan akışına uygundur. Buna karşılık, öğrenildiği zaman doğruluğundan tereddüt edilen ve alışıla-gelmiş olmayan, tecrübe kurallarına göre kabulü zor veya imkânsız olan olaylar, hayatın olağan akışına aykırıdır. Yargıtay özellikle takdiri delillerle ispatın mümkün olduğu olayların ispatında hayatın olağan akışına aykırılık ölçütünü oldukça geniş olarak uygulamaktadır. Eğer olayda dayanan vakıalar hayatın olağan akışına uygun ise bu vakıaları ispatlamış saymaktadır. Yargıtay hayatın olağan akışını dolaylı ispat biçimi olarak son yıllarda çok sık ve isabetli biçimde kullanmakta ve bu şekilde iddianın ispat edildiği sonucuna varmaktadır.”¹¹³²¹

◆ *Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi, ‘hayatın olağan akışı’ kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda ‘aksi ispat- lanana kadar doğru kabul edilen bir karine’ olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter olmaktadır.»*¹¹³²²

◆ *Hemen bütün ilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında kararlılık ifade eden ölçüte göre, ispat yükü, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.*

‘Hayatın olağan akışı’ ölçütü, HUMK.’nun 290. (yeni HMK.’nun 201.) hükmünün istisnalarından birisidir...¹¹³²³

◆ ‘Hayatın olağan akışına aykırılık’ (= ‘yaşam deneyi’ = ‘hayat tecrübesi’) kuralı, hakim tarafından kendiliğinden dikkate alınır...¹¹³²⁴

bb- Yüksek mahkeme bu konuya ilişkin içtihatlarında;

Yargıtay kararlarında, hayat tecrübe kurallarına (yaşam deney kurallarına) sıklıkla başvurulmakta ve bu konuda ‘hayatın olağan akışı’ kavramı kullanılmaktadır.¹¹³²⁵ Söz konusu kararlarda, genellikle fiili karinelerin, ispat yükünü karşı tarafa geçirdiği kabul edilmekte ve normal durumun aksini iddia eden tarafın bunu ispat yükü altında olduğu görüşü benimsenmektedir.¹¹³²⁶ Bu çerçevede, ‘hayatın olağan akışı’ kavramından kaynaklanan fiili karineler, çeşitli hukuk dallarına ilişkin Yargıtay kararlarında, ispat yü-

¹¹³²¹ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay ve Muhammed Özkes, Medeni Usul Hukuku (İstanbul: C. 2, 15. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, 2017), s. 1622 vd.

¹¹³²² Abdullah Demir, agm., s: 129 vd.

¹¹³²³ Yavuz Alangoya, agm., s: 523 vd.

¹¹³²⁴ Bilge Umar ve Ejder Yılmaz, age., s: 28; Sema Taşpınar Ayvaz, agm., s: 545

¹¹³²⁵ Yaşar Can Göksoy, agm., s: 543, dipn: 8 (Nitekim Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır “Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4- 1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E, 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları” “Y. HGK, 18.6.2019, E. 2017/19- 827, K. 2019/689”)

¹¹³²⁶ Yaşar Can Göksoy, agm., s: 544, dipn: 9 (Gerçekten de, olağan bir duruma dayanan tarafın, bu iddiasını kanıtlama yükümlülüğü altında olmadığı, ispat yükünün, normal durumun aksini iddia eden tarafın üzerinde olduğu; başka bir anlatımla, belli olaylardan, belli olmayan bir olay için çıkarılabilen durumlara dayalı fiili karine lehine olan tarafın, ispat yükü altında bulunmadığı, karinenin aksini kanıtlama yükümlütünü bunu iddia edenin üzerinde olduğu, yargılama hukukunun temel ilkelerindendir... “10.HD, 20.10.2009, E. 2009/8955, K. 2009/15860”. Bu karar hakkında bkz. Mustafa Göksu, “6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Senetle İspat Kuralları ve Bunların İstisnaları” (Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, S.1(1) 2011, 5365, 63)

künün belirlenmesine yönelik olarak uzun yıllardan beri kabul görmektedir. Uygulamada Yargıtay tarafından geliştirilen ‘hayatın olağan akışı’ veya ‘güçlü delil’ gibi kavramlar vasıtasıyla, senetle ispat kuralından doğan ispat güçlüklerinin aşılmasına gayret edilmektedir¹¹³²⁷.

A-Yüksek mahkemenin (HGK'nin, 11.HD'nin, 15.HD'nin, 17. HD'nin, 19. HD'nin) “Hayatın olağan akışı kıstası”nu kabul ettiği (ve çok kez; ‘davanın kabulüne’ karar verdiği) olaylarla ilgili içtihatlar:

√ “...Dava, ‘davalıya olan 900 TL'lik borç için verilen ve ödenen bononun, açık olan yazı ile yazılan kısmına "dokuz yüz bin lira" yazılarak davalı tarafından takibe konulduğu, davalıya 900.000 TL borcunun bulunmadığı ’ iddiasıyla borçlu olunmadığının tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemece, toplanan deliller ve bilirkişi raporuna göre; taraflar arasındaki tek ilişkinin polis memuru olan davacının müteahhitlik yapan davalıdan daire satın alınmasına ilişkin olduğu, bunun dışında aralarında başkaca ilişki bulunduğu davalı tarafın defterlerinde de kayıtlı olmadığı, TTK'nun 588. maddesi gereğince her ne kadar ‘senette rakam ve yazı ile yazılan bedeller arasında fark bulunması halinde yazıya itibar edilebileceği’ hükme bağlanmış ise de, Yargıtay içtihatlarında belirtildiği üzere; bu kuralın senetteki yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmuş olması haline munhasır olduğu, yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmadığı ve rakam hanesinde de tahrifat yapıldığı hallerde bu kuralın uygulanamayacağı, dava konusu senetteki rakam ve yazı ile yazılan bedelleri ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde dava dışı E. K. adlı şahıs tarafından yazıldığı ve senette bir tahrifat olmadığı hususlarında taraflar arasında uyumsuzluk bulunmadığı, senedin gerçek bedeli olan 900 TL'nin davacı tarafından ödendiği, borçlu tarafından doldurulmayan ve yazı ile yazılmış kısmındaki bedelin borç verilmesinin tarafların ekonomik durumlarına, hayatın olağan akışına aykırı olması, senetteki rakamla yazılan bedelin dosyadaki diğer delillerle desteklenmesi, senet üzerindeki rakamla yazılı bedelin kenarlarının sıkıca kapatılmış olması nedeniyle TTK 588. maddesindeki kuralın dava konusu olayda uygulanmasının hakkaniyet duygusunu zedeleyeceği ayrıca Medeni Kanunu’nun 2. maddesi de gözönüne alınarak davacının takipte talep edilen miktarda borcu olmadığı hususunda kanaat oluştuğu, davalının senedi takibe koymada kötüniyetli olduğunun ispat edilemediği gerekçeleriyle, davanın kabulü ile takip konusu senet nedeniyle davacının borçlu olmadığına tespitine, davacının kötüniyet tazminatı talebinin reddine karar verilmiş, hüküm taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

Dava konusu bononun keşidecisi davacı M. A., lehdarı davalı M. O. olup, 28.11.2009 tanzim tarihli olduğu, vade tarihinin yazılı olmadığı, verilmiş nedeninin ‘nakden’ olduğu, rakamla bedel hanesinde ‘900 TL’, yazıyla bedel hanesinde ise ‘dokuz yüz bin lira’ yazılı olduğu, dosya içerisinde bulunan bono fotokopisinden anlaşılmaktadır.

Bonoda vade tarihi ihtiyari unsurdur; vadenin yazılmamış olması 6762 sayılı TTK. 689/2. maddesi hükmü gereğince ‘görülürken ödeneceği’ anlamına gelir. Söz konusu bononun rakamla bedel hanesinde ‘900 TL’ yazılı iken, yazı ile bedel hanesinde dokuz yüz bin lira’ yazması sonucu, rakamla yazılı bedel hanesi ile yazı ile yazılı bedel hanesi arasında farklılık oluşmuştur. Bu durumda yazı ile yazılan bölümün bononun bedeli olarak kabulü anılan yasanın 588. maddesi hükmü gereğidir.

Hal böyle olunca mahkemece yukarıda açıklanan hususlar ve yasa maddesi gözetilerek bir karar verilmesi gerekir iken, davacı iddialarına dayanılarak yasa hükümleri gözardı edilmek suretiyle ‘hayatın olağan akışı’ gerekçesiyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır... ”

HUKUK GENEL KURULU KARARI

¹¹³²⁷ Pınar Çiftçi, Medeni Yargılama Hukukunda İspat Hakkı ve Sınırları (1. Baskı, Adalet Yayınevi, 2018), s. 371.

Davacı vekili; müvekkilinin polis memuru olduğunu, geçimini maaşı ile sağladığını, davalıdan Ankara ili Pursaklar ilçesi, 308 ada, 12 parselde bulunan binadaki 20 nolu bağımsız bölümü 67.000,00 TL bedelle, 8.000,00 TL'si peşin, kalan 59.000,00 TL'si de kredi yoluyla ödenmek üzere satın aldığını, davalı tarafın evi '2009 yılı Haziran ayında teslim edeceğini' taahhüt ettiğini, ancak taahhüt ettiği tarihte teslim edemediğini, davacı ile davalı arasında ev satın alınması dışında hiç bir ticari ilişki bulunmadığını, davacının 17.09.2009 tarihinde evin tam olarak bitmemiş olmasına rağmen taşınmak zorunda kaldığını, kendisinin dışında 21 nolu daireye de komşusu M. O.'un aynı şekilde taşındığını, taşındıkları tarihte evin iskanının henüz iskan raporunun alınmamış olduğunu, bu nedenle elektrik ve suyunu bağlanmadığını, davacı ve komşusu M. O.'un şantiye elektrik ve suyunu kullanmak zorunda kaldıklarını, ancak 19.01.2010 tarihinde elektrik borcu nedeniyle şantiye elektriğinin BEDAŞ tarafından kesildiğini, kış ortasında davacı ile komşusunun elektriksiz kalması üzerine davacı ile komşusu M. O. ve diğer komşuları E. K., A. Ş.'in hep birlikte ödenmeyen elektrik borçlarının hesabını yaptıklarını ve problemin çözülmesi için elektriğe abone olunması amacıyla davalının talebi üzerine 900,00TL ödemeyi kabul etmek zorunda kaldıklarını, davalının bu bedeli hemen talep ettiğini, ancak davacı ile M.O.'un parayı peşin ödeyemeyeceklerini söylediklerini, bunun üzerine davalının da kendisine senet verilmesini istediğini, M.O.'un '900,00 TL bedeli 3 taksitte ödeyeceğini söylemesi üzerine onun için 3 ayrı senet düzenlendiğini, davacının da 900,00 TL'nin tümünü 3 ay sonra ödeyeceğini' beyan etmesi üzerine, 900,00 TL bedelli senedin komşuları E. K. tarafından düzenlenerek davacı tarafından imzalandıktan sonra davalıya verildiğini, dava dışı M. O.'un 3 adet senedi emlakçı aracılığıyla ödediğine dair tutanak düzenlendiğini, davacının ise davalı ve kardeşleri ile aralarında mevcut Savcılık şikâyetleri nedeniyle davalıya borçlu kalmamak amacıyla bu bedeli Nisan ayında ödemek istediğini, ancak davalının parayı almaktan imtina ettiğini, PTT aracılığıyla parayı havale ettiğini, ancak davalının yine almadığını, bunun üzerine Ankara 4. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/375 D. İş sayılı dosyası üzerinden tevdi mahalli tayini ile parayı yatırmış olduğunu, ancak düzenlenen senette bonoyu düzenleyen E. K.'nın TL ve YTL'yi karıştırarak rakam kısmına 900,00 TL yazmasına rağmen yazı ile yazılan kısma 'dokuz yüz bin lira' yazdığını., davalının da senedi haksız ve kötü niyetli olarak 900.000,00 TL üzerinden icra takibine konu ettiğini, davacının davalıya 900.000,00 TL borcu bulunmadığını, tarafklar arasında ev alım satımı dışında hiçbir ticari ilişki olmadığını, davalının davacıya nakden para vermesinin de söz konusu olmadığını, bunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, hiç kimsenin kendisinden ev satın alan şahsa 900.000,00 TL gibi bir parayı nakit olarak vermesinin mümkün olmadığını, her iki tarafın banka kayıtları ile davalının defter kayıtları da incelendiğinde böyle bir paranın alınıp verilmesinin söz konusu olmadığını anlaşılacağını ileri sürerek 'davacının Ankara 31. İcra Dairesinin 2010/9906 sayılı dosyasından borçlu olmadığını tespitine, davalının kötü niyetli olması nedeniyle tazminata mahkûm edilmesine karar verilmesini ' talep etmiştir.

Davalı vekili; davacının iddialarının gerçeği yansıtmadığını., TTK'nın hükümleri ve Yargıtay içtihatlarında belirtildiği şekilde senet bedeli hem yazı hem de rakamla yazıldığına ikisi arasında fark bulunması hâlinde, yazı ile yazılan bedele itibar edileceği kuralının geçerli olduğunu, bu nedenle davacının borcunun 900.000,00 TL olduğunu, bedel kısmının sonradan doldurulduğuna ilişkin bir iddia var ise bunun da yazılı delille ispatlanmasının gerektiğini' belirterek 'davanın reddine karar verilmesini' savunmuştur.

Yerel mahkemece; toplanan deliller ve bilirkişi raporuna göre; tarafklar arasındaki tek ilişkinin polis memuru olan davacının müteahhitlik yapan davalıdan daire satın alınmasına ilişkin olduğu, bunun dışında aralarında başkaca ilişki bulunduğunun davalı tarafın defterlerinde de kayıtlı olmadığı, TTK'nın 588. maddesi gereğince her ne kadar senette rakam ve yazı ile yazılan bedeller arasında fark bulunması hâlinde yazıya itibar edilebileceği hükme bağlanmış ise de, Yargıtay içtihatlarında belirtildiği üzere bu kuralın senet-teki yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmuş olması hâline münhasır olduğu, yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmadığı ve rakam hanesinde de tahrifat yapıldığı hâl-

lerde bu kuralın uygulanamayacağı, dava konusu senetteki rakam ve yazı ile yazılan bedeller ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde dava dışı E. K. adlı şahıs tarafından yazıldığı ve senette bir tahrifat olmadığı hususlarında taraflar arasında uyumsuzluk bulunmadığı, senedin gerçek bedeli olan 900,00 TL'nin davacı tarafından ödendiği, borçlu tarafından doldurulmayan ve yazı ile yazılmış kısımdaki bedelin borç verilmesinin tarafların ekonomik durumlarına, hayatın olağan akışına aykırı olması, senetteki rakamla yazılan bedelin dosyadaki diğer delillerle desteklenmesi, senet üzerindeki rakamla yazılı bedelin kenarlarının sıkıca kapatılmış olması nedeniyle, TTK'nın 588. maddesindeki kuralın dava konusu olayda uygulanmasının hakkaniyet duygusunu zedeleyeceği, ayrıca Türk Medeni Kanununun 2. maddesi de gözönüne alınarak, davacının takipte talep edilen miktarda borcu olmadığı hususunda kanaat oluştuğu, davalının senedi takibe koymakta kötü niyetli olduğunun ispat edilemediği gerekçeleriyle davanın kabulü ile takip konusu senet nedeniyle davacının borçlu olmadığına tespitine, davacının kötü niyet tazminatı talebinin reddine ' karar verilmiştir.

Davacı vekili ve davalı vekilinin ayrı ayrı temyizi üzerine karar, Özel Dairece yukarıda başlık kısmında açıklanan gerekçelerle 'oy çokluğu ile' bozulmuştur.

Taraflar arasındaki uyumsuzluğun çözümü için gerekli ve uygulanması gereken hukuki kurum ve kuralların ne olduğunun tespitinde yarar vardır.

Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır (Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4- 1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E, 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları).

Delillerin gösterilmesi ve bunun hâkim tarafından ispat vasıtası olarak kabulünden sonraki aşamada delillerin değerlendirilmesi gündeme gelmektedir. Kural olarak (kaynakta gösterilen istisnalar dışında), hâkim delilleri serbestçe değerlendirecektir.

Yukarıda yapılan açıklamalar, dosya kapsamı itibarıyla taraflar arasındaki maddi ve hukuki olguların gerçekleşme biçimi, kambiyo hukuku ilkeleri ve hayatın olağan akışı kavramı bir bütün olarak değerlendirildiğinde; davaya konu kambiyo senedinin alacaklı ve borçlu dışında E. K. adlı bir şahıs tarafından düzenlendiği, senedin rakam ve yazı ile yazılan bedelleri ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde bu şahıs tarafından yazıldığı, senette herhangi bir tahrifat bulunmadığı hususu taraflar arasında uyumsuzluk konusu değildir. Ancak davalının, bankadan kredi çekmek suretiyle kendisinden toplam 67.000,00 TL bedel ile daire satın alan davacıya 900.000,00 TL gibi davacının mali durumu ile izah edilemeyecek yüksek meblağı herhangi bir teminat olmaksızın elden verdiği iddiasına hayatın olağan akışına (genel hayat tecrübelerine) aykırı olduğu, hayatın olağan akışına dayanan kişinin, artık iddiasını ispatla yükümlü olmadığı, senedin tanzim edildiği 2009 tarihi itibarıyla 900.000,00 TL miktarında bir paranın genellikle banka aracılığıyla el değiştirdiği, 5083 sayılı TC. Devletin Para Birimi Hakkında Kanun ve bu kapsamda çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 01.01.2009 tarihinden itibaren YTL kullanımından vazgeçilerek yeniden TL ibaresine geçildiği, bu nedenle senetteki bedelin tanzimi sırasında kavram karışıklığı nedeniyle senetteki yazı ile gösterilen bedelin, rakamla gösterilen bedelden bin kat fazla olduğu dikkate alındığında mahkemece eldeki menfi tespit davasının kabulüne yönelik önceki kararda direnilmesi ye- rindedir.

Açıklanan nedenlerle yerel mahkeme kararı usul ve yasaya uygun olup direnme kararının onanması gerekir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının ONANMASINA, aşağıda dökümü yazılı (46.104,00 TL) harcın tem-

yiz edenden alınmasına, aynı Kanun'un 440. maddesi uyarınca kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 18.06.2019 tarihinde oy birliği ile karar verildi.”¹¹³²⁸

*

√“(…Davacı vekili, davalıların davacı aleyhine bonoya dayalı icra takibi başlattıklarını, takip dayanağı bononun davacı tarafından tanzim edilerek davalılara verilen bir bono olmadığını, bono altındaki imzanın davacıya ait olmadığını, ait olsa bile bononun davalılar tarafından davacıya emeklilik işlemleriyle ilgili evrakların imzalatılması sırasında davacıya fark ettirilmeden imzalatılmış olabileceğini, taraflar arasında davacının davalılara bono vermesini gerektirecek başkaca bir hukuki işlem bulunmadığını ileri sürerek davacının davalılara takibe konu bonodan dolayı borçlu olmadığını tespitini ve kötüniyet tazminatının davalılardan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalılar vekili, kambiyo senetlerinin illetten mücerret mahiyette kıymetli evrak olduğunu, dava konusu takipteki imzanın davacıya ait olduğunu, davacının borcunu ödemediğini ’ savunarak ‘davamın reddini ’ istemiştir.

Mahkemece yapılan yargılama ve toplanan delillere göre, ‘davalıların sosyal ve ekonomik düzey olarak 1.200.000,00 TL gibi çok yüksek bir nakdi davacıya elden ödemiş olmalarının hayatın olağan akışına ve genel hayat tecrübelerine uygun düşmediği, dava konusu bononun karşılığı bulunduğu kabulünün yaşamın gerekçelerine, akıl ve adalet ilkelerine aykırı düştüğü, bu hususun davacı lehine fiili karine olup davacının senet bedeli 1.200.000,00 TL’yi davalılardan almadığını ispat etmiş sayıldığı, hayatın olağana akışına aykırı olan bir durum aksini ispat yükünün davalı tarafa düştüğü, davalıların dava ve takip konusu senet bedeli 1.200.000,00 TL’yi davacıya ödediğini belge veya benzeri delillerle ispatlayamadığı, davalıların, davacı hakkında hukuka aykırı ve kötü niyetli şekilde icra takibi yaptığı ’ gerekçesiyle davacının kabulüne ’ ..... karar verilmiştir.”¹¹³²⁹

√“(…) Her ne kadar davacı…’ın şikayetçi olduğu açığa imzanın kötüye kullanılmasına ilişkin suçtan ötürü ceza mahkemesince davalı yönünden beraat kararı verilmiş ise de; tüm dosya kapsamından davacının işyerinde çalıştığı süre, yaptığı iş, dinlenen tanık beyanları, senedin düzenleme, ödeme tarihi ile takibe konulmasına ilişkin aradan geçen üç yıla yakın süre, işyerinde yapılan uygulamalar ve hayatın olağan akışına göre takibe konu senedin, davacılarından işe girerken teminat olarak alınan senet olduğu anlaşılmalıdır. Belirtilen sebepten ötürü mahkemece ‘(kıvanın reddine’ karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.”¹¹³³⁰

*

√“(…) Karine, sözlük anlamı bakımından karışık bir iş veya sorunun anlaşılmasına ve çözümlenmesine yarayan durum, ipucu, belirtidir. En genel anlamıyla karine, bilinen bir olgudan bilinmeyen bir olgunun çıkarımıdır. Dolayısıyla karine, bilinen bir olaydan, bilinmeyen diğer bir olayın veya hukuki durumun varlığı veya yokluğu sonucunun çıkarılmasına olanak vermektedir. Genel olarak karineleri, fiili ve kanuni olmak üzere, iki grupta toplanmaktadır. Bu bağlamda, fiili karineler, bir hukuk kuralı ile bağlı olmaksızın, hakim insanlar ve yaşam konusunda ortaya çıkan tecrübe kurallarından yararlanarak belli olmayan olaylar hakkında sonuç çıkarmasına yaramaktadır. Bu yönüyle, fiili karineler, hakim kanaat edinmesine yardımcı olmaktadır. Görüldüğü üzere, fiili karinelerin temelinde tecrübe kuralları (yaşam deneyi kuralları) yatmaktadır. (Bilge Umar-Ejder Yılmaz. İspat Yükü, 1980, Sahife: 165 vd.; A., Başözen: Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı, 2010, Sahife: 63 vd.; G., Topuz Medeni Usul Hukukunda Karinelerle İspat, 2012, Sahife: 50, 56, 121 vd.; Ayrıca bakınız: Y., Alongoya: Senede Karşı Senetle İspat

¹¹³²⁸ Bknz: HGK. 18.06.2019 T. 19-827/689 (www.e-uyar.com)

¹¹³²⁹ Bknz: 19. HD. 22.10.2019 T. 3244/4871 (www.e-uyar.com)

¹¹³³⁰ Bknz: 22. HD. 09.09.2019 T. 5179/15608 (www.e-uyar.com)

Kuralı ve “kıyılın Olağan Akışı” Kavramı, Prof. Dr. N. Kocayusuflaşaoğlu İçin Armağan, 2004, Sahife: 528, dipnot 32; B., Kuru: Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt: II, 2001, Sahife: 2006 vd.).

Nitekim, Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır (Hukuk Genel Kurulunun 21.04.982 gün ve E: 4/1528, K: 412; 17.12.2003 gün ve E: 2003/13-787, K: 2003/774; 6.6.2007 gün ve E: 2007/2-331, K: 2007/332; 08.12.2010 gün ve E: 2010/19-590, K: 2010/640; 12.09.2012 gün ve E: 2012/8-365, K: 2012/561; 28.03.2014 gün ve E: 2013/21-2219, K: 2014/411 sayılı kararları) Bononun bedelsiz olduğuna ilişkin şahsi def’iyi davacı keşideci kural olarak, davalı lehtara karşı ileri sürebilir ise de, hamil davalı E. G.’e karşı ileri sürülebilmesi için kötüniyetle iktisabının ispatı gerekir şu halde, ‘bononun ödeme nedeniyle bedelsiz olduğuna’ ilişkin şahsi defiyi, davacı keşidecinin, senedi kötüniyetle devralan hamil davalı E. G.’e karşı ileri sürerek, boran kurtulabilir.

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmelerde azınlıkta kalan bir kısım üyelerce; ... kambiyo senetlerinde hayatın olağan akışı kavramına yer verilmemesi gerektiğini, dosyadaki delillerin davalı hamil E.’in kötüniyetli olduğunu göstermeye elverişli olmadığını, hamilin senedi devraldıktan sonra kendi cirantasını takip etme ve durumunu araştırma yükümlü olmadığı gibi bu konudaki ağır ihmalinin de sonucu değiştirmeyeceğini, hayatın olağan akışı kavramının objektif olmayıp, subjektif bir olđu olduğunu ve bu nedenle kişiden kişiye değişebileceğini, böyle bir kavrama üstünlük tanınamayacağını, bu nedenlerle Özel Daire bozma ilamının yerinde olduğu ve direnme kararının bu yönde bozulması gerektiği ileri sürülmüş ise de; yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğunca bu görüş benimsenmemiştir...¹¹³³¹”

*

√“(...)Davacı tarafından, SSK emeklisi ev hanımı olan bir kişiye senedin düzenlendiği tarih itibariyle yüksek bir miktar sayılabilecek 80.000.00 TL borcun ‘ne karşılığı verildiği’ açıklanmamış olması ve ayrıca hayatın olağan akışına uygun olmayacak şekilde bononun tanzim tarihi ile vade tarihi arasında beş buçuk yıl, tanzim tarihi ile takip tarihi arasında ise yedi yıldan fazla bir süre bulunmasının, davacı ile davalı arasında alacak borç ilişkisinin gerçek olmadığını göstereceğini...”¹¹³³²

*

√“(....)100.000 EURO gibi yüksek bedelli bir bononun vade tarihinden 2,5 yıl sonra takibe konulmasının hayatın olağan akışı ile bağdaşmadığı, tarafların ortağı olduğu limited şirketin diğer ortağına karşı davalının yine 100.000 EURO bedelli bonoya dayalı olarak takip yaptığı, bu takibe itiraz eden diğer ortağın da davacı ile aynı iddiaları ileri sürdüğü, davalının aynı şirketin diğer iki ortağına aynı miktarda borç vermiş olmasının ve borcunu ödemeyen her iki ortak ile de şirketteki ortaklığını devam ettirmesinin de hayatın olağan akışına aykırı olduğu...”¹¹³³³

*

√“(...) Davacının, belgede belirtilen miktarda parayı borç verecek mali gücünün olmadığı, davalıların mirasbırakanın da bu miktarda borç almasını gerektirecek herhangi bir durumun mevcut olmadığı’ davalı tarafından savunulmuş olduğuna göre bu durumun araştırılarak ‘işçi emeklisi olduğu dosya kapsamından anlaşılan davacının herhangi bir işinin, gelirinin ve malvarlığının bulunduğu’ kanıtlanmamış ve ‘davalıların mirasbırakanı ise.... yılından itibaren oto tamirhanesi işlettiği, gayrimenkullerinin ve özel otomobilinin bulunduğu, kira geliri elde ettiği’ anlaşılmış olduğundan, bu durumda davacının, davalıların mirasbırakanına 1.8.1997 tarihinde 10 milyar TL. borç para vermesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceği..., herhangi bir işi, geliri ve malvarlığı olmayan işçi

¹¹³³¹ Bknz: HGK 25.03.2015 T. 19-2238/1062 (www.e-uyar.com)

¹¹³³² Bknz: 17. HD. 19.03.2013 T. 5481/3666 (www.e-uyar.com)

¹¹³³³ Bknz: 11 HD. 02.05.2014 T. E: 749, K: 8243 (www.e-uyar.com)

emeklisi davacının davalıya 10 milyar TL. borç para vermesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı gerekçesiyle, davacının yazılı belgeye dayanan alacağa karşı ileri sürdüğü menfi tespit talebi isabetli bulunmuştur.¹¹³³⁴

√ «Kiracının, ev sahibine daha önce vermiş olduğu borç paranın kendisine ödenmesine rağmen, tekrar ev sahibine borç para vermesinin ve aldığı senedi iki yıl sonra takibe koymasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu»¹¹³³⁵

√ «Davalı-alacaklının, 1986 ve öncesi yıllarda, devlet memuru olarak 200.000.000 TL.yi temin edip, davacı şirkete herhangi bir belge almadan vermesinin ve yedi yıl gibi uzun bir süre bunun geri verilmesini istememesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»¹¹³³⁶

√ «‘... davacı şirketin malvarlığının bu tür borçlanmaya, davalının da mâli içtimai durumunun bu miktar borç para vermeye müsait olmadığı ’ gerekçesiyle menfi tespit davasının kabulüne dair verilen yerel mahkeme kararı, ‘... Davaya konu senetlerin A. E. ve Ö. M. ismindeki keşidecilerce, davacı şirket ortaklığından ayrıldıktan sonra tanzim edilmiş olduğunun, davacı şirket kayıtlarında böyle bir borç ilişkisinin yer almadığının saptanmış olması’ gerekçeleri ile onanmıştır.»¹¹³³⁷

√ «Alacaklının, nakit verdiği para karşılığında borçludan 'teminat senedi ’ adı altında senet almasının hayatın olağan akışına aykırı olacağını»¹¹³³⁸

√ «Senet arkasındaki ‘bu senet teminat senedi olup üçüncü kişilere ciro edilemez’ serhinin, senedi ciro yoluyla devralan hamil (ciranta) tarafından değil, lehtar tarafından pulla kapatılmış olduğunu kabul etmenin, hayatın olağan akışına uygun düşeceğini»¹¹³³⁹

√ «Davacı (borçlu) tarafça, davalı (alacaklı) tarafa boş olarak verilmiş bononun, lehtar (alacaklı) tarafından aradan 16 yıl geçtikten sonra doldurulup takibe konulmuş olmasının hayatın olağan akışına aykırı olacağını, bu durumda alacak tutarını ispat külfetinin davalı-alacaklıya düşeceğini»¹¹³⁴⁰

√ «Borçlunun, kendi adına işlem yapmasına zimnen izin verdiği oğluna yapılan ödemenin, ticari hayatın akışına göre, ‘borçluya yapılmış bir ödeme ’ olarak kabulü gerekeceğini»¹¹³⁴¹

√ «Yabancı şirket kaşesi altında yer alan borçlunun imzasının üst kısmının daktilo ile büyük harflerle, aralarında boşluklar olacak şekilde, bono biçiminde doldurulmuş olmasının hayatın olağan akışına ters düşeceğini»¹¹³⁴²

√ «Bir kimsenin alacaklı olduğu senetleri, vadesi dolduğu halde zamanasına uğratacak şekilde uzun bir zaman arayıp sormamasının hayatın olağan akışına aykırı düşeceğini»¹¹³⁴³

√ «Bir iki sene önce Almanya’da bir kez görüp tanıdığı bir kişiye bir kimsenin güvenerek, dostluk ve yardım duygusuyla borç para vermesinin yaşamın olağan yapısına uygun düşmeyeceğini»¹¹³⁴⁴

¹¹³³⁴ Bknz: HGK 20.03.2003 T. 13-77/206 (İBD. 2003/1, s: 158 vd.) (NOT: Bu kararın değerlendirmesi için bkz. Yavuz Alangoya “Senede Karşı Senetle İspat Kuralı” ve “Hayatın Olağan Akışı Kavramı” (Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan”, 2004, s: 521-531)

¹¹³³⁵ Bknz: 19. HD. 04.10.2001 T. 2057/6148 (www.e-uyar.com)

¹¹³³⁶ Bknz: 19. HD. 16.09.1996 T. 6123/7805 (www.e-uyar.com)

¹¹³³⁷ Bknz: 19 HD. 13.6.1996 T. 3770/6011 (www.e-uyar.com)

¹¹³³⁸ Bknz: 15. HD. 27.02.1995 T. 870/1073 (www.e-uyar.com)

¹¹³³⁹ Bknz: 19. HD. 29.12.1992 T. 11913/6978 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁴⁰ Bknz: 11. HD. 27.11.1992 T. 6477/10946 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁴¹ Bknz: 11. HD. 17.06.1991 T. 73/3233 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁴² Bknz: 11. HD. 03.11.1990 T. 7621/7506 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁴³ Bknz: 11. HD. 21.12.1987 T. 6478/7427 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁴⁴ Bknz: 11. HD. 24.12.1981 T. 5239/5604 (www.e-uyar.com)

√ «Önceki senetli borçlarını ödemiş olan borçluya bu senetler ödenmeden veya ayrıca teminat altına alınmadan ikinci kez yeniden borç verilmesinin hayat tecrübelerine ve olayların normal akışına aykırı olacağını»¹¹³⁴⁵

√ «Ev kadını olan davacı borçlunun, ev kadını olan davalı - alacaklıya karşılıksız senet vermesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»¹¹³⁴⁶

√ «Hayatın olağan akışına göre, müteahhitlerin aldıkları bonoların dışında ayrıca kendi yararlarına ipotek kurdukları da bir gerçek olduğundan, satışı yapılan dairenin, satış tarihindeki değeri (vâde durumu da düşünülerek) uzman bilirkişilerce saptandıktan sonra kurulan ipoteğin ‘senetlerin teminatı’ olarak mı yoksa ‘geri kalan borç için’ mi kurulduğu kesinlikle saptandıktan sonra karar verilmesi gerekeceğini»¹¹³⁴⁷

√ «“Çekin ‘ödeme aracı’ olduğunu, ticari teamüllere göre teslim edilmeyen malın bedelinin çekle ödenmesinin düşünülemediğini»¹¹³⁴⁸

√ «Şirket kayıtları üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda, şirket kayıtlarına geçirilen senet karşılığında yaptırılan iş nedeniyle alınan faturaların defterlere işlenmiş olduğunun anlaşılması halinde, hayatın olağan akışına göre şirket yetkililerince imza edilmemiş dahi olsa, şirketçe benimsenen senedin, şirketi bağlayacağını»¹¹³⁴⁹

√ «Çeklerin/senetlerin ortasından yırtılmış olmasının, hayatın olağan akışına göre ödendiğine karine teşkil edeceğini»¹¹³⁵⁰

√ «Davacı şirketin malvarlığının senette yazılı miktar kadar borçlanmaya, davalının da mali ve sosyal durumunun bu miktar borç para vermeye müsait olmadığına anlaşılması halinde, dava konusu senetlerden dolayı davacının borçlu bulunmadığının tespitine karar verilmesi gerekeceğini»¹¹³⁵¹]

√ «Ehliyetli bir kişi için hile ya da hata sayılmayan bir oluşumun, yaşlı olan kişiler için kandırıcı sayılabileceğini, bir neden yokken zengin bir kişinin fakir bir kişiden yüksek miktarda bir parayı ödünç almasının her zaman rastlanır olaylardan olmadığını»¹¹³⁵²

√ «“...genel yaşam deneylerine ve yaşamın olağan akışına dayanan kişi, artık iddiasını ispatla yükümlü değildir. Bilindiği gibi bu kurallar, yani eylemli (ya da beşeri) karine denen yaşam deneyi kuralları, tarafların olay iddialarının doğruluğu veya bir delilin güvenilebilirlik derecesi hakkında, hakimin kanaat edinmesine yarayan, yaşam deneylerinin ortaya koyduğu değer hükümleridir (B. Umar / Ejder Y. - İspat Yükü - 2. Bası - İstanbul, 1980 - s: 165 vd. 17-4 ve 60 vd.)...»¹¹³⁵³

belirtmiştir...

B-Buna karşın, yüksek mahkemenin(Yargıtay 19. Hukuk Dairesinin ve 11. Hukuk Dairesinin) “Hayatın olağan akışı” kıstasını kabul etmeyerek ‘davanın reddine’ karar verdiği olaylar da hayli fazladır:

√“..... Mahkemece toplanan delillere ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, taraflar arasında davacıya ait olan 3 adet gayrimenkulün davalıya satışı konusunda harici satım sözleşmesi bulunduğu, davalı davaya konu bononun davacıya ödenen satış bedeli karşılığında verildiğini savunmuş ise de, 305.000 TL gibi bir satış bedelinin davacı tarafından elden alındığının hayatın olağan akışına aykırı olup, davalının satış bedelini davacıya elden ödediğine dair herhangi bir belge sunmadığı gerekçeleriyle davanın kabulüne karar

¹¹³⁴⁵ Bknz: 11. HD. 02.06.1981 T. 2722/2776 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁴⁶ Bknz: 11. HD. 10.04.1981 T. 1445/1635 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁴⁷ Bknz: 11. HD. 05.06.1980 T. 2409/2941 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁴⁸ Bknz: 11. HD. 01.04.1991 T. 808/2307 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁴⁹ Bknz: 11. HD. 24.03.1987 T. 8195/1688 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁵⁰ Bknz: 12. HD. 16.06.2015 T. 15137/16694; 03.12.1999 T. 14229/15633; 28.11.1995 T. 16913/16841; 22.11.1994 T. 14612/14728 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁵¹ Bknz: 19. HD. 13.06.1996 T. 3770/6011 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁵² Bknz: 19. HD. 03.03.2003 T. 4632/1661 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁵³ Bknz: HGK: 21.04.1982 T. 4-1528/412 (www.e-uyar.com)

verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Dava, İİK'nun 72.maddesine göre takip ve davaya konu bononun hile ile alınması sebebiyle borçlu bulunulmadığının tespiti istemine ilişkindir. İspat külfeti davacı tarafta olup, bononun hile ile alındığını kanıtlamakla yükümlüdür. Mahkemece “hayatın olağan akışı” şeklinde yasal olmayan bir gerekçe ile kambiyo senedi niteliğinde olan bononun yorum ile geçersiz kılınması doğru görülmemiştir”¹¹³⁵⁴

√ “... Davalının davacıya borç vermiş olduğu dönemde 50 milyar miktarındaki bir paranın borç verilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu ve davacının davalıya borçlu olduğu miktarın yalnızca 5.000,00 TL olduğu iddiasıyla kambiyo senedine ilişkin olarak açılan bir menfi tespit davası kapsamında, kambiyo senetlerinin sebepten mücerret olduğu, borçlu tarafın senedin aksini aynı ölçüde yazılı bir belge ile ispatlaması gerektiği halde böyle bir ispat vesikası sunmadığı” gerekçesiyle verilen yerel mahkeme kararı Yargıtay 19. Hukuk Dairesince onanmıştır...¹¹³⁵⁵

√ “... Dava, kambiyo senedine karşı açılmış menfi tespit davasıdır. Davacı taraf senedin taşınmaz satışı için verildiğini ileri sürmüş ancak sunulan satış sözleşmesinde dava konusu bononun kayıtlı olmadığı görülmüştür. Davalı taraf ise “nakit verdim” diyerek davacıya borç verdiğini belirtmiştir. Bu durumda senede karşı senetle ispat külfeti gereğince sunulan deliller karşısında davanın kanıtlanmadığı dikkate alınarak reddi gerekirken yazılı şekilde hayatın olağan akışı gerekçe gösterilerek hüküm kurulması isabetsizdir...”¹¹³⁵⁶

√ “... Kambiyo senetleri illetten mücerret olup senet borçlusu tarafından senedin gerçek bir borç ilişkisini göstermediği senede karşı senetle ispat kuralı çerçevesinde ispatlanmalıdır. Mahkemece bu yön göz ardı edilmek suretiyle tarafklar arasındaki hesap hareketleri ve hayatın olağan akışı gibi soyut değerlendirmeler üzerinden gerekçe oluşturmak suretiyle davanın kabulü yoluna gidilmesi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir...”¹¹³⁵⁷

*

Bir olayda;

• *Davalı-alacaklı, borçlu (B) hakkında... 2. İcra Müdürlüğünün... sayılı dosyası ile... tarihinde “500.000,00 TL asıl alacağın işlemiş faiziyle birlikte ödenmesi için” icra takibinde bulunmuş, Örnek 10 Ödeme Emrini alan borçlu -5 günlük şikayet süresi içinde... İcra Hukuk Mahkemesine başvurarak;... Esas sayılı dosyada “takip konusu senedin keşide yerini içermemesi nedeniyle” İİK m. 170/a uyarınca ‘takibin iptaline karar verilmesini’ talep etmiş ve yine... İcra Hukuk Mahkemesinin... Esas sayılı dosyada “borca mahsuben kısmi ödeme yaptığını belirterek kısmi itirazlarının kabulü ile %20 inkar tazminatına hükmedilmesini” istemiş bilahare ıslah dilekçesinde “senedin tanzim yeri bulunmadığından bahisle icra takibinin iptalini” istemiştir. Daha sonra... İcra Hukuk Mahkemesince ‘her iki dosya birleştirilmesine ve yargılamanın birleştirilen... Esas sayılı dosya üzerinden devamına’ karar verilmiştir. Nihayetinde;... İcra Hukuk Mahkemesi,... Esas ve... Karar sayılı dosyada... tarihinde;*

“TTK'nın 774/4 maddesine göre ‘bir senedin bono vasfında olması için düzenlenme yerinin senette yazılı olması gerekir. Böyle bir düzenleme yeri yazılı değil ise, aynı kanunun 777/4 maddesi hükmü gereğince tanzim edenin ad ve soyadı yanında yazılı yer düzenleme yeri olarak kabul edilir’. Bu zorunluluk keşideci için olduğundan, bu iki yerden birinin senette bulunamaması halinde, o senet bono niteliğini taşımaz. Somut olayımızda senet keşidecisi (B) ’nin isminin yanında senet tanzim yeri ‘... Mah. ... Sokak, ...’ olarak belirtilmiştir. Davacının verdiği dava dilekçesinde ve aynı zamanda verilen vekâletteki

¹¹³⁵⁴ Bknz: 19. HD. 03.05.2016 T. 17199/8177 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁵⁵ Bknz: 19. HD 11.10.2017 T. 12608/6829 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁵⁶ Bknz: 19. HD. 27.09.2017 T. 11418/6326 (www.e-uyar.com)

¹¹³⁵⁷ Bknz: 19. HD 04.04.2016 T. 15240/5702 (www.e-uyar.com)

adresinde bu adresin Sivas olduğu anlaşıl原因arak, davacının davasının reddi gerekeceği kanaatine varılmıştır...”

Gereğesiyle;

“Davamız ve birleşen dosya davacısının davalarının REDDİNE..”

Karar verilmiştir.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi,... T. ve E:..., K:... sayılı kararında;

“... İİK'nun 170/a- son maddesinde; 'her ne suretle olursa olsun. borç kısmen veya tamamen kabul edilmiş ise takip dayanağı belgenin kambiyo vasfını taşımadığı nedeniyle takibin iptal edilemeyeceği' hükmüne yer verilmiştir.

Somut olayda borçlu, icra mahkemesine başvurusunda kısmi ödemede bulunmuştur, bu beyan borcun kabulü niteliğindedir. Borçlu, borcu kısmen ödediğini ileri sürerek kabul ettiğine göre artık senedin tanzim yeri bulunmadığı iddiası dikkate alınmaz.”

denilmiştir.

Daha sonra, davacı-borçlu(B);

• Dosyada bulunan TALEPNAME başlıklı, (senet lehtar) (A) tarafından -. 1. Noterliğince tasdikli- imza edilmiş olan belgede;

“(Senet keşidecisi) (B)'nin bana olan borcunu ödeyeceğinizi söylediniz ve hesabıma 195.000,00 TL havale yaptınız...

Ben de (B) ile kardeşliğinizi ve onun adına borcu ödemiş olmanızdan dolayı size duyduğum güven sonucunda senedi (B)'ye verilmek üzere size teslim ettim. Senet borçlusunun sizin kardeşiniz olduğunu ve (B)'nin bana olan borcunu ödemiş olmanızı dikkate alarak, senedin arkasına ismimi yazıp imzalamakta bir sakınca görmedim ve şüphe duymadım...”

şeklinde, “senet borçlusunu” tarafından, “senet alacaklısı (lehtar)”na 195.000,00 TL ödendiği açıkça ikrar edilmiştir.

• Ayrıca; Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin... T. E:..., K:... sayılı ONAMA kararında açıkça;

“Somut olayda borçlu, icra mahkemesine başvurusunda kısmi ödeme iddiasında bulunmuştur, bu beyan borcun kabulü niteliğindedir. Borçlu 'borcu kısmen kabul edip ödediğini' ileri sürerek kabul ettiğine göre artık 'senedin tanzim yeri bulunmadığı' iddiası dikkate alınmaz.”

şeklinde, borçlu (B) tarafından, lehtar (alacaklı) (A)'a '195.000,00 TL kısmi ödemede bulunduğu' belirtilmiştir.

Bu nedenle; 500.000,00 TL bedelli senede bağlı borcuna mahsuben **-herhangi bir ihtirazi kayıt koymadan-** senet lehtarına 195.000,00 TL ödemede bulunmuş olan borçlu daha sonra “bu 500.000,00 TL bedelli senetten dolayı borçlu bulunmadığını (borcunun bulunmadığını)” ileri sürerek 'menfi tespit davası' (İİK m. 72) açması, hayatın olağan akışına aykırı olduğundan “açılmış olan menfi tespit davasının kabulüne” karar verilemez.

Ayrıca borçlu (B)... 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin... Esas sayılı ve kendisi tarafından alacaklı (C)'a karşı açılan 'menfi tespit' (İİK m. 72) davasının... tarihli 5. oturumunda, mahkemece isticvap edilirken verdiği beyanda;

“...Davaya konu senedin davalıda (takipte bulunan alacaklı-(C)) olduğunu öğrendiğim bu süreçte, davalıya (takipte bulunan alacaklı-(C)) 100.000,00 TL ödemede bulunduğum, daha önce de davalının kredi borçları için ödemeler yaptığım elden para vermişliğim olmuştur. **Bu şekilde toplam davalıya lehtara ödediği tutardan** alacaklı (C) lehtar (A)'ya ödediği 195.000,00 TL'den **daha fazla ödemem oldu...** Davalı, kendisine herhangi bir borcum olmadığı halde senedi takibe koydu. Benim davalıya herhangi bir borcum yoktur.”

şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle, borçlunun borcuna mahsuben, herhangi bir ihtirazi kayıt ileri sürmeksizin kısmen ödemede bulunduğundan sonra, alacaklı hakkında “herhangi bir borcu bulunmadığını” ileri sürerek menfi tespit davası açması hayatın olağan akışına aykırı olduğundan, “davanın reddine” karar verilmesinin isabetli olacağı kanısındayız.

KAYNAKÇA

Alangoya Y, “Senede Karşı Senetle İspat’ Kuralı ve ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kavramı” (Prof. Dr. N. Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan), 2004, 521-531

Alangoya Y, Yıldırım MK ve Yıldırım ND, Medeni Usul Hukuku Esasları (8. Baskı, Beta Yayınları 2011)

Ansay SŞ, Hukuk Yargılama Usulleri (7.Baskı 1960)

Atik ET, “Kambiyo Senetlerinde Senet Bedelinin Farklı Şekillerde Gösterilmesi ve Hayatın Olağan Akışına Aykırılık Kıstası” (Selçuk Hukuk Kongresi, On İki Levha Yayıncılık 2021)

Atik ET, Açık Kambiyo Senetleri (3. Baskı, Seçkin Yayınları 2021)

Başözen A, Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı (Adalet Yayınevi 2010)

Berkin MN, Medeni Usul Hukuku Rehberi (Filiz Kitabevi 1968)

Bilge N ve Ergun Ö, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri (Sevinç Matbaası 1978)

Çiftçi P, Medeni Yargılama Hukukunda İspat Hakkı ve Sınırlar (1. Baskı, Adalet Yayınevi 2018)

Demir A, “Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri ve İslam Hukuku’ndaki Zahiri Hal Delili” (Terazi Hukuk Dergisi, S.28, Aralık 2008) 129-133

Göksoy YC, “Kambiyo Senetlerine Dayalı Menfi Tespit Davalarında İspat Yükü Açısından ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kavramı” Ticaret Hukuku Sempozyumu. (Yetkin Yayınevi, 2021) 539-562

Göksu M, “6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Senetle İspat Kuralları ve Bunların İstisnaları” (Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, S.1 2011) 53-65

Gözütok Z ve Adem A, Alfabetik Medeni Usul El Kitabı (1.Baskı, Adalet Yayınevi 2021)

İnan N, Türk Hukukunda Hatır Senetleri ve Özellikle Hatır Bonoları (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1969)

Karafakih H, “Vasıtalı Deliller” (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir An- say’ın Hatırasına Armağan, 1964) 169-180

Karşlı A, Medeni Muhakeme Hukuku (3.Baskı, Alternatif Yayıncılık 2012)

Koçhisarlıoğlu C, “Karine ve Borçlar Kanununun 96. Maddesindeki Kusur Karinesi” (Yargıtay Dergisi, C. 10, S.3 Temmuz/1984: 272 vd.)

Kuru B, Medeni Usul Hukuku “El Kitabı” (1. Baskı, C.2, Yetkin Yayınevi 2020)

Kuru B, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz. Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı (Yetkin Yayınevi 1995)

Meydan Larrousse C.7.

Pekcanitez H, Oğuz A ve Özekes M, Medeni Usul Hukuku (15. Baskı, C: 2, On İki Levha Yayıncılık 2017)

Poroy R ve Ünal T, Kıymetli Evrak Hukuku Esasları (21. Baskı, Vedat Kitapçılık 2013)

Taşpınar S, “Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımındaki Rolü” (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 45, S. 1 - 4 1996) 536

Umar B, ve Ejder Yılmaz. İspat Yükü (Kazancı Hukuk Yayınları 1980)

Uyar T, “Çek Hamili Hakkında Keşideci Tarafından ‘Dava Konusu Çekin Teminat Çeki Olduğu İddiasıyla’ Açılan Menfi Tespit Davasının Uygulamada Yarattığı Sorunlar” (İBD, S. 2020/6.: 15-29)

Uyar T, “Hayatın Olağan Akışına Aykırı Olduğu Gerekçesiyle Bir Senedin İptaline Karar Verilebilir mi?” (Legal Hukuk Dergisi, Tem- muz/2015: 195-201)

Uyar T, “Takibe Konu Edilmiş Senedin Hayatın Olağan Akışına Aykırılık ve Tefecilik Suçuna Konu Olması Nedenleriyle İptali” (Legal Hukuk Dergisi, Temmuz/2016) 3657-3672

Uyar T, Uyar A ve Uyar C, Tasarrufun İptali Davaları (7. Baskı, Bilge Yayınevi 2021)

Ülgen H, Helvacı M, Kendigelen A ve Kaya A, Kıymetli Evrak Hukuku (7. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2013)

Üstünd ağ S, Medeni Yargılama Hukuku (Cilt 1-2 1997)

Yavaş M, Senetle İspat ve Senede Karşı Senetle İspat Kuralları İle Bu Kuralın İstisnaları (1.Baskı, Seçkin Yayınları 2009)

Yavuz N, “Adli İspat” (Adalet Dergisi, S.5-6 Eylül-Ekim-Kasım- Aralık 1977) 140 vd.

Yılmaz E, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi (4.Baskı, C.3, Yetkin Yayınları 2021)

Yılmaz E, Hukuk Sözlüğü (Genişletilmiş 4. Baskı, Yetkin Yayınları 1992)

138) İcra Tebliğleri (İİK. m. 21)

(Ankara Barosu Dergisi, S: 2013/4, s: 156-240)

Av. Talih UYAR

İcra ve iflas işlerinde tebligat konusu, hem İİK. mad. 21’de ve hem de İİK. mad. 57’de düzenlenmiştir. Her iki maddede de; “*icraya ait tebliğlerde, Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanacağı*” belirtilmiştir.¹¹³⁵⁸

Tebligat “*hukuki bir işlemin, ilgili kimsenin (muhatabın) bilgisine sunulması için, yetkili makamın, yasa ve yöntemine (usulüne) uygun biçimde yazı ile veya ilanla yaptığı bildirim işlemi*”¹¹³⁵⁹ veya “*hukuksal bir işlemin ilgili kimsenin bilgisine sunulması için yetkili makamın yasa ve yöntemine (usulüne) uygun bir biçimde yazı ile veya ilan yoluyla yaptığı belgeleme işlemi*”¹¹³⁶⁰ ya da “*hukuksal bir eylemden ilgili kişinin haber almasını sağlamak için yetkili makamın yasal biçimde yazı ya da duyuru (ilan) ile yapacağı belgeleme eylemi*”¹¹³⁶¹ şeklinde tamamlanabilir...

İcra ve İflas Hukukunda, tebligata ilişkin kurallar 7201 sayılı Tebligat Kanunu¹¹³⁶² ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik¹¹³⁶³’de -ve Tebligat Kanununun 7/a maddesi gereğince yayımlanmış bulunan- Elektronik Tebligat Yönetmeliği¹¹³⁶⁴,’nde yer almış bulunmaktadır.

Yakın zamana kadar yürürlükte bulunan Tebligat Tüzüğü¹¹³⁶⁵ 07.08.2012 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır. Yargıtay’ın tebligata ilişkin kararlarında Tebligat Kanunu yanında Tebligat Tüzüğü’ne de atıf yapılmış olduğundan, bu kararların daha iyi anlaşılabilmesi için, burada Tebligat Tüzüğü’nün ilgili hükümlerine atıf yapılmaya devam edilmiş ancak yeni yürürlüğe girmiş bulunan hükümlerine de Tebligat Tüzüğü yanında yer verilmiştir.

I-İcra (ve iflas) hukukunda tebligat büyük önem taşır. Pek çok işlemlerin hukuki sonuç doğurabilmesi için ilgililere tebliği gerekir. Bu tebligat işlemi yapılmadıkça işlem tamamlanmaz ve sonraki işlemlere geçilemez. Örneğin; “*ödeme ya da icra emri*” tebliğ edilmeden yapılan haczin kaldırılması için takibin her aşamasında süresiz olarak şikayette bulunulabilir.¹¹³⁶⁶

İcra ve iflas işlerinde de tebligat 7201 sayılı Tebligat Kanununa¹¹³⁶⁷ ve bu kanunun 60. maddesi uyarınca çıkarılmış bulunan Tebligat Nizamnamesine (Tüzüğüne)¹¹³⁶⁸ göre yapılır.

II-Tebligatı yapacak makam (tebligatın yapılış şekli):

a)İcra (ve iflas) işlerinde tebligat kural olarak PTT. vasıtasıyla yapılır (Teb. K. mad. 1; Teb. Yön. mad. 4).

¹¹³⁵⁸ UYAR, T. İcra Hukukunda Tebligat (İBD. 2004/2, s: 602-639 vd.)

¹¹³⁵⁹ Bknz: YILMAZ, E. Hukuk Sözlüğü, s: 1198

¹¹³⁶⁰ Bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. Tebligat Hukuku, C: 1, s: 37

¹¹³⁶¹ Bknz: ALPDÜNDAR, V. Hukuk Sözlüğü, s: 287

¹¹³⁶² Bknz: R. G. 19.02.1959 T. sayı: 10139 - Ayrıca bknz: 6099 s. Kanun R. G. 19.01.2011 T. sayı: 27820

¹¹³⁶³ Bknz: R.G. 25.01.2012 T. sayı: 28184

¹¹³⁶⁴ Bknz: R.G. 19.01.2013 T. sayı: 28533

¹¹³⁶⁵ Bknz: R.G. 11.09.1959 T. sayı: 10303

¹¹³⁶⁶ Bknz: BERKİN, N. İcra Tebliğleri ve 538 sayılı Kanunun Getirdiği Yenilikler (İHFM. 1967/1-2, s: 129) - POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, s: 68

¹¹³⁶⁷ Bknz: RG. 19.2.1959 T. No: 10139 (Bu kanun ayrıca; 6.6.1985 tarihli ve 3220 sayılı ve 19.3.2003 tarihli 4829 sayılı “RG. 27.3.2003 T. ve 25061 sayı” kanunlar ile değişikliğe uğramıştır)

¹¹³⁶⁸ Bknz: RG. 11.9.1959 T. No: 10303 (“Tebligat Nizamnamesi” daha sonra 5.12.1987 tarihinde değişikliğe uğrayarak “Tebligat Tüzüğü” adını almıştır “RG. 5.12.1987 T. ve 19655 sayılı”.)

b) Ancak, gerektiğinde -daha doğrusu; Teb. K. mad. 2 ve Teb. Tüz. mad. 2,¹¹³⁶⁹ de ve Teb. Yön. mad. 5,¹¹³⁷⁰ de öngörülen hallerde tebligat “icra memuru” tarafından -daha doğrusu, icra dairesinin memurları; örneğin mübaşir¹¹³⁷¹ tarafından- makbuz karşılığında da yapılabilir (Teb. K. mad. 2; Teb. Tüz. mad. 2; Teb. Yön. 5). 538 sayılı kanundan önceki şekilde İİK. mad. 21 bu olanağı “ilgilinin iznine” bağlı tutmuştu. 538 sayılı kanun ile ilgilinin izni aranmaksızın “makbuz karşılığında” tebligat yapılabileceği kabul edilerek, kaynak İsviçre İcra ve İflas Kanunu ile bizim kanunumuz arasındaki fark giderilmiştir (mad. 21/1). Tebligatın yazı ile yapılması gerektiğinden, “makbuz karşılığında doğrudan doğruya” tebligat yapılan hallerde, tebliğ durumunun düzenlenecek bir “tebliğ tutanağı” ile belgelendirilmesi gerekir. Tebligat, doğrudan doğruya -yani; PTT memuru ya da zabıta aracılığına gerek kalmaksızın da- muhataba veya muhatap adına tebliği kabule yetkili olanlara da yapılabilir. Örneğin; vekil vasıtasıyla takip edilen davalarda, vekiller makbuz karşılığında birbirlerine tebligat yapabilirler (Teb. K. mad. 38, Teb. Tüz. mad. 58, 59; Teb. Yön. mad. 18). Uygulamada bu tebligat şekline avukatlar pek itibar etmemektedirler.¹¹³⁷²

Adresi meçhul olan kişilere basın ve / veya yayın araçları ile ilan şeklinde de yapılabilir (Teb. K. mad. 28, Teb. Tüz. mad. 46; Teb. Yön. mad. 48).¹¹³⁷³

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı “Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 1. maddesi ile elektronik ortamda da tebligat yapılabileceği kabul edilmiştir.

Bu yeni düzenlemeye göre “Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek, bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye elektronik yolla tebligat yapılabilir.

Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.

Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır.

Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir” (6099 s. K. mad. 7/a).

Bu değişikliğin gerekçesi 6099 sayılı Kanunda şu şekilde açıklanmıştır:

¹¹³⁶⁹ Burada; yani Tebligat K. mad. 2 ile Tebligat Tüz. mad. 2’de dört ayrı durum öngörülmüştür: 1- Diğer kanunlarda özel hüküm bulunuyorsa veya 2-PTT. tarafından süratle tebligat yapılmasının olanaksız olduğu anlaşılıyorsa ve bu gecikmeden dolayı bir zarar çıkma olasılığı varsa veya 3- Aynı yerde bulunan ve birinci maddede sayılan daire ve kurumlar arasında tebligat yapılacaksa veya 4-Aynı yerde bulunan ve birinci maddede sayılan daire ve kurumlar arasında bulunan şahıslara tebligat yapılacaksa tebligat PTT memurları dışında, dairenin memurları veya yerel mülkiye amirinin emri ile zabıta eliyle yapılır.. (Ayrıntılı bilgi için bkz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, K. age. C: 1, s: 247 vd. -MOROĞLU, E. /MUŞUL, T. Tebligat Hukuku, s: 43 vd.)

¹¹³⁷⁰ Teb. Yön. Mad. 5: “(1) Tebligatın, a) Kanunlarda özel hüküm bulunan hallerde, b) Gecikmesi halinde zarar doğabilecek işlerde, c) 2inci madde de belirtilen ve aynı yerde bulunan merciler arasında ya da bu mercilerde bulunan kişilere, yapılması durumunda, tebliğler kendi memurları veya mahalli mülki idare amirinin emriyle kolluk vasıtasıyla yaptırılır.

(2) Memur vasıtasıyla tebligat yaptırılmasını gerektiren sebep, tebligat evrakında gösterilir.

(3) Kolluk vasıtasıyla tebligat yaptırılabilmesi için, tebliği çıkaran mercinin, sebebini de belirtmek suretiyle mahalli mülki idare amirine müracaat etmesi gerekir. Mahalli mülki idare amirinin emir olmadan kolluğa gönderilen tebliğ evrakı gönderen mercie iade edilir.

(4) Zor kullanılmasını gerektiren veya soruşturma evresine ilişkin görevlerin kolluk tarafından yapılacağına dair olan hükümlerle bu Yönetmeliğin Yedinci Bölümünde yer alan hükümler saklıdır”

¹¹³⁷¹ Bknz: 12. HD. 19.11.1999 T. 13463/14591; 7.11.1985 T. 3593/9218

¹¹³⁷² Bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 2, s: 1014 vd.

¹¹³⁷³ Ayrıntılı bilgi için bkz: ileride; AÇIKLAMA; VIII, -UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 2, s: 2456

“Son yıllarda bilişim alanında oldukça önemli ilerlemeler yaşanmış ve bu ilerlemeler sonucu ortaya çıkan yenilikler hayatın tüm alanlarına yayılmıştır. Bilişim alanında yaşanan bu gelişmelere adalet camiası da ilgisiz kalamamış ve birçok konuda bilişim teknolojilerinin sunduğu imkanları ve kolaylıkları günlük iş hayatına taşımıştır. Nitekim bu kullanımlar zamanla artmış ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) vasıtasıyla bilişim teknolojilerinin yaygın olarak tüm Türkiye yargı birimlerinde kullanılması sağlanmıştır. Zira elektronik iletişim, klasik yöntemlere göre çok daha süratli ve çok daha az maliyetli bir iletişim yoludur. Bu yeni iletişim fırsatı, İtalya, İspanya ve Avusturya gibi bazı gelişmiş ülkelerde erken fark edilmiş ve yargı alanındaki tebligatın elektronik yolla yapılması için bazı yeni düzenlemelere ve uygulamalara gidilmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak e-adalet konusunda örnek gösterilen ülkemizde de elektronik tebligat müessesesinin uygulamasına bu madde vasıtasıyla başlanacaktır.

Bu alandaki gelişmelerin yeni olması, herkesin şu anda bir elektronik adresi kullanmaması gibi hususlar dikkate alınarak, e-tebligatın kural olarak zorunlu olmaması esas kabul edilmiştir. Şu anda e-tebligatı kabul eden ülkelerde de henüz bu yöntem zorunlu değildir, alternatif olarak sunulmaktadır.

Bu gerekçelerle, maddenin birinci fıkrasında, e-tebligat bir zorunluluk değil, kullanmak isteyenler için bir kolaylık ve imkân olarak sunulmuştur. Özellikle her gün yargı alanında tebligatla karşılaşan avukatların, istedikleri takdirde bu yolla daha seri usullerle tebligat yapabilmelerinin önü açılmıştır.

Bu şekilde, e-tebligatın uygulama alanı kazanması ve yaygınlaşması da mümkün olabilecektir. Birinci fıkrada, bir kimseye bu yolla tebligat yapılabilmesi için, kendisinin önce tebligata elverişli bir elektronik adres vermesi aranmıştır. Fıkrada, “*tebligata elverişli elektronik adres*” ifadesi özellikle kullanılmıştır. Ayrıntısı, maddenin son fıkrasındaki atıf sebebiyle, yönetmeliğe bırakılmakla birlikte, herhangi bir elektronik adres değil, ancak “*tebligata elverişli*” elektronik adres tebligat için esas alınacaktır. Zira, merkezi Türkiye’de olmayan ve kontrol edilemeyen, denetlenemeyen bir elektronik adres birçok sakıncayı doğurabilir.

Normal tebligata, tebligatın ulaşip ulaşmadığı veya tarihi ve benzeri hususları kontrol etmek bakımından posta idaresinden sorulabilmesinde olduğu gibi, e-tebligatın da benzer şekilde kontrol edilebilir ve güvenilir olması gerekir. Bu çerçevede, merkezi ve resmî bir elektronik adresin esas alınarak, e-tebligatın yapılması kuralı kabul edilmiş, ancak tebligata elverişli elektronik adresle ilgili hususların ayrıntılı düzenlenmesi yönetmeliğe bırakılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, tek istisna olarak sermaye şirketleri bakımından e-tebligat zorunlu kılınmıştır. Tüzel kişiler içinde bu konuda en uygun olanlar sermaye şirketleridir. Zira, sermaye şirketleri nitelikleri gereği güven uyandırmak, sağlıklı bir organizasyon yapmak ve belirli ölçüde de şeffaf olmak durumundadır. Sermaye şirketlerinin internet sayfası oluşturması ve bu tür teknolojik gelişmeleri takip etmesi gibi zorunluluklar da gündemde bulunmaktadır. Bu hususlar dikkate alındığında, e-tebligatın yaygınlaştırılmasını sağlamak üzere uygun bir zemin de oluşturulmuş olacaktır. Sermaye şirketlerinin bu yolla resmî işlemlerde daha hızlı iletişim kurmaları ve tebligat almaları da mümkün hale gelebilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, elektronik yolla tebligatın zorunlu hâllerde yapılabilmesi hâli düzenlenmiştir. Birinci fıkrada iradî olarak, ikinci fıkrada ise zorunlu olarak tebligatın elektronik ortamda yapılması esas benimsenmiştir. Ancak, bazen elektronik yolla tebligat yapılması mümkün olmayabilir ve bu durum, tebligatı çıkartan veya muhataptan kaynaklanmayabilir. Örneğin, elektronik postaların engellenmesi, teknik altyapının zarara uğraması, istem dışı engellemeler gibi durumlarda, birçok yönden önem taşıyan tebligatın yapılamaması ve bunun da muhatabın iradesi dışı gerçekleşmesi söz konusu olacaktır. Zorunlu sebeplerle elektronik yolla tebligat yapılamıyorsa, tebligatın

amacını ortadan kaldırmamak için, alternatif olarak diğer tebligat yollarının devrede kalması ve uygulanabilmesi mümkün olmalıdır. Fıkroda bu imkanın, yani diğer yollarla tebligatın açık olduğu düzenlenerek bir boşluğun doğmaması amaçlanmıştır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, elektronik yolla tebligatın ne zaman yapılmış sayılacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre, e-tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi izleyen üçüncü günün sonunda yapılmış sayılacaktır. Her ne kadar (*sermaye şirketleri dışında*) e-tebligatın ihtiyarı olması esası kabul edilmişse de kişilerin fizikî ortamda bulunmayan elektronik adreslerini her gün kontrol edemeyebilecekleri ve kendileri izin vermedikçe onların yerine bir başkasının da bu adrese ulaşması söz konusu olamayacağından, üç günlük süre öngörülmüştür. Bu şekilde üç gün sonra tebligat yapılmış sayılsa da bu usûl, klasik tebligata göre yine de hızlı olacaktır.

Burada hesaplama bakımından, elektronik yolla tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarih dikkate alınmaksızın, bu tarihi takip eden üçüncü günün sonunda tebligat yapılmış sayılacaktır.

Örneğin, elektronik posta 1/12/2009 tarihinde elektronik posta kutusuna ulaşmışsa, bugün hesaba katılmayacak, bugünü takip eden üçüncü günün sonunda, 4/12/2009 tarihi bittiğinde tebligat yapılmış sayılacaktır. Dolayısıyla süre 5/12/2009’da işlemeye başlayacaktır.

Kanunda tüm ayrıntıların yer alması mümkün olmadığı gibi, gelişen şartlara göre Kanunda kısa aralıklarla değişiklik yapmak da doğru olmayacağından, son fıkrada, elektronik yolla tebligata ilişkin ayrıntıların yönetmelikte düzenleneceği belirtilmiştir. Bu şekilde, genel çerçevesi Kanunda ortaya konulan ve düzenlenen hükümlerin ayrıntıları yönetmeliğe bırakılmıştır”.

Önemi nedeniyle ayrıca belirtelim ki “*elektronik ortamda yapılacak tebligat*” ile ilgili değişikliğin “*hükümün yayımı tarihinde itibaren 1 yıl sonra*” hükmün yayımı tarihinde itibaren 1 yıl sonra” yürürlüğe gireceği ön görülmüştür (6099 s. K. mad. 18/a).

Ayrıca “*sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu*”nu getiren Tebligat Kanununun 7/a maddesinin 2. Fıkrasının “*hükümün yayımı tarihinde 2 yıl sonra*” yürürlüğe gireceği öngörülmüştür (6099 s. K. mad. 18/b).

III-Yapıldığı yere göre tebligat; Yurt içi tebligat (*yurt içinden yapılan tebligat*), yurt dışına tebligat (*yurt içinden, yabancı bir ülkeye Tebligat Kanununa ve uluslararası sözleşmelere göre yapılan tebligat*)¹¹³⁷⁴ ve yurt dışından tebligat (*yabancı bir ülkeden Türkiye’ye yapılan tebligat*) olmak üzere üçe ayrılır...

IV-Tebligatın nerede ya da nereye yapılacağı (*Tebligatın yapılacağı yer*): a) Adres değişikliği olmaması halinde; tebligat, tebliğ yapılacak kişiye, bilinen en son adresinde yapılır (*Teb. K. mad. 10*). Bu hükme göre, kanun “*adreste tebligat*” ilkesini benimsemiştir. Burada sözü geçen “*adres*” kavramı geniş kapsamlı olup, ikametgah, mesken ve iş yerini de içerir.¹¹³⁷⁵

Tebligat Kanunu her ne kadar “*adreste tebligat*” ilkesini benimsemişse de, “*tebligat yapılacak kişinin müracaatı veya kabulü halinde*” -örneğin; tarafların ilamı almak üzere yazı işleri müdürüne veya adreslerine gönderilmiş olan ilamı, icra (*ödeme*) emrini almak için PTT. merkezine yahut tebliğ (*posta*) memuruna başvurmaları halinde- “*adres dışında*” da ilgiliye (*muhataba*) tebligat yapılabilir (*Teb. K. mad. 10/II; Teb. Tüz. mad. 14;*

¹¹³⁷⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: RUHİ, A. C. Tebligat Hukuku, s: 145 vd.-RUHİ, A. C. Türkiye’den Yurt Dışına Yapılan Tebligat (*AÜEHFD. C: VII, S: 1-2, Haziran / 2003, s: 523 vd.*) Bu konuda ayrıca bkznz: BRAND, A. / REİCHHELİN, J. / BERLİN, M. (Çev: RUHİ, A. C.) “*Hatalı Olarak Yapılan Yurtdışı Tebligatı*” (*Avrupa Usul Sözleşmesi m. 27 I Nr 2’ye göre “usulüne uygun tebligat” ve hatalı tebligat ile ilgili sorunların sonuçlarına ilişkin çalışma*) (*Maltepe Üniv. Huk. Fak. D. 2003/2, s: 221-233*) - VURAL, P. Yabancı Ülkelere Tebligat Usulü (*Tür. Not Bir. Huk. D. 1975/8, s: 47 vd.*)

¹¹³⁷⁵ Bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. s: 369 - MOROĞLU, E. / MUŞUL, T. age. s: 55 - DELİDUMAN, S. Tebligat Hukuku Bilgisi, s: 30

Teb. Yön. mad. 17). Uygulamadaki önemi nedeniyle ayrıca belirtelim ki, “*muhatabın başvurması veya kabulü koşulu ile bilinen en son adres dışında tebligat yapılabilmesine olanak sağlayan Teb. K. mad. 10/II’deki istisna, sadece kendisine tebligat yapılacak kişi -ve vekili, velisi, vasisi- için geçerlidir. “Muhatap adına tebligatı kabule yetkili olan” kişiler (Teb. K. mad. 16, 17) açısından Teb. K. 10/II hükmü uygulanmaz. Örneğin; avukatın sekreteri veya stajyerine büroda avukat adına tebligat yapılabilirse de (Teb. K. mad. 17), bu kişilere kanunun açıkça öngördüğü durumlar (Teb. K. mad. 37) dışında, avukat bürosundan başka bir yerde tebligat yapılamaz. Bu¹¹³⁷⁶ husus ayrıca İİK. 21/I, c.2’de “...tebliğler makbuz karşılığında, doğrudan doğruya tevdi suretiyle de yapılabilir” şeklinde açıkça öngörülmüştür...*

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı kanunun 3. maddesi ile -7201 sayılı tebligat Kanununun 10. maddesine, 1. fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır.”

Bu değişikliği gerekçesi, 6099 sayılı Kanunda şu şekilde açıklanmıştır:

“Tebligat Kanununun 10 uncu maddesine eklenen ikinci fıkra ile tebligata ilişkin sorunların belki de en önemli kısmının çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Uygulamada özellikle gerçek kişilerin adreslerinin tam olarak tespit edilememesi sebebiyle, resmî işlemlerde ve bilhassa yargılama sürecinde gereksiz birçok tebligat yapılmakta, bu ise süreci oldukça uzatmakta, zaman, emek ve para harcanmasına yol açmaktadır. Hatta, Ülkemizde yargılama ile ilgili aksamaların en başında tebligat sorununun geldiği söylenebilir. Yapılan düzenlemeyle bu sorunun önemli ölçüde çözümlenmesi amaçlanmıştır. Daha önce, sağlıklı bir adres veri sistemi mevcut değilken, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunuyla günümüzde merkezî ve kapsamlı bir adres kayıt sistemi oluşturulmuş bulunmaktadır. Bu sistemden şu anda tüm kuruluşlar, kişisel veriler korunmak suretiyle yararlanabilmektedir. Adres kayıt sistemi, farklı bileşenlerle kontrol edilmekte ve güncellenmektedir.

Bu sayede gerek Türkiye’de bulunan Türk vatandaşları ve yabancılar, gerekse yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının yerleşim yerleri kayıt altına alınmış bulunmaktadır. Hatta bu sistem içinde kişilerin yerleşim yeri adresleri yanında ikincil ve üçüncül adresleri de kayıtlı hale getirilebilmektedir.

Kısaca, artık bir kişinin adresinin bilinmemesi, çok düşük bir ihtimal olarak karşımıza çıkacaktır. Bu sistemi düzenleyen 5490 sayılı Kanuna göre, yürütülecek iş ve işlemlerde bu sistemdeki adresin esas alınacağı da hükme bağlanmıştır. Yani, adres kayıt sistemindeki adresi kabul etmek hem fiilî hem de kanunî bir zorunluluktur.

Yapılan yeni düzenlemeyle, önce yine bilinen en son adrese tebligat yapılacaktır. Böylelikle, muhataba daha kolay ulaşılacak bir adres biliniyorsa oraya tebligat yapılması imkânı açık tutulmuştur. Ancak, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makamın bildirdiği adresin, tebligata elverişli olmadığına anlaşılması ya da bu adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın 5490 sayılı Kanuna göre adres kayıt sistemindeki adresi bilinen son adresi olarak kabul edilerek, tebligat buraya yapılacaktır. Yukarıda açıklanan gerekçelerle, adres kayıt sistemindeki adres, kişinin resmî tebligat adresi olarak kabul edilmiştir. Bu gerekçeler yanında, bir devlete vatandaşlık bağıyla bağlı olmak aynı zamanda belirli yükümlülükleri de içermektedir. Bir vatandaşın adresini doğru bir şekilde bildirmesi ve kendisine ulaşılabilmesi önemlidir. Hiç kimse, adres değişikliğini bildirmemek suretiyle ihmali veya adresini belirsiz hâle getirecek kötü niyetli davranışlarıyla hak elde etmemelidir. Hukuk düzeni, kişinin açık ihmal veya kötü niyetini korumaz. Kaldı ki, yeni adres kayıt sistemi sadece beyana değil, aynı zamanda değişik bileşenlere göre adres tespiti ve doğrulaması yapmakta, kişinin resmî işlemlere

¹¹³⁷⁶ Bknz: MOROĞLU, E. / MUŞUL, T. age. s: 569 - METİN, Y. Adres Değişikliğinin Yargısal Tebligat Bakımından Önemi (*Tür. Not. Bir. Huk. D. Şubat/1994, S: 81, s: 13*)

esas olacak yerleşim yeri adresi başta olmak üzere, ikincil ve diğer adreslerini de kaydetmektedir. Şu anda tüm adres araştırmaları bu adres kayıt sistemi esas alınarak yapılmaktadır. Adres kayıt sistemi dışında ayrıca bir adres araştırması yapılmayacaktır. Bu açıdan, adres kayıt sistemindeki adres, başkaca araştırma yapılmasını gerekli kılmayan son adres olarak kabul edilmiştir. Bu durumda, ne tebligatı çıkartan merciin ne de posta memurunun başkaca bir adres araştırması yapmasına gerek bulunmamaktadır.

Adres kayıt sistemiyle ilgili olarak yapılan bu düzenlemenin sonucu olarak gereksiz zaman, iş gücü ve maddî kaybın önüne geçmek için, bilinen adrese yapılan tebligatın karşılıksız kalması halinde adres kayıt sistemindeki adrese yapılan tebligatın geçerli sayılacağı kabul edilmiştir. Bu yeni düzenleme, tebligatla ilgili temel sorunların hukukî bakımından önemli bir kısmını çözebilecek mahiyettedir.

Çok zayıf bir ihtimal olmakla birlikte, muhatabın adres kayıt sisteminde de bir adresi bulunmuyorsa, bu durumda ancak o zaman adresi meçhul sayılarak, 28 inci maddedeki araştırmanın ardından ilânen tebligat yapılacaktır. Yeni düzenlemeyle birlikte adres kayıt sisteminde bir adres mevcut olduğu sürece, adresin meçhul sayılması ve adres araştırması yapılması mümkün değildir. Bu sebeple 28 inci madde hükmünün uygulanması oldukça istisnâ kullanılabilir bir hâl olacaktır.”

Yüksek mahkeme, bu konularda ilgili olarak;

√ «Tebligatın, muhatabın bilinen en son adresinde yapılacağını, bilinen en son adrese çıkarılan tebligattan sonuç alınamaması halinde, borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin, ‘bilinen en son adresi’ olarak kabul edilerek, bu adrese yapılacak olan tebligatın geçerli sayılacağını»¹¹³⁷⁷

√ «Tebliğ yapılmak istenen kişinin bilinen en son adresine tebligat çıkartılması gerekeceği; İcra takip dosyasında, borçlunun bilinen en son adresinin tespiti zımında Ticaret Sicil Müdürlüğü’ne yazılan müzekkere cevabı beklenmeden tapudan gelen adrese satış ilanı tebliğ işleminin usulsüz olduğunu»¹¹³⁷⁸

√ «Takip borçlusunun hangi icra dairesinde aleyhine takip bulunduğunu, hakkındaki taleplerin nelerden ibaret olduğunu bilmesi ve varsa itirazlarını zamanında ve doğru merciye yöneltebilmesi usulüne uygun olarak yapılacak tebligat ile sağlanabileceğinden şikayet konusu yapılan tebligatların, TK.’nun 10/2.maddesi gözardı edilerek, borçlulara önceden hiçbir tebligat çıkarılmadan ve yasal şartları oluşmadan doğrudan doğruya TK.’nun 21/2 maddesine göre çıkartıldığını ve bu tebligatların usule aykırı olduğunu»¹¹³⁷⁹

√ «İcra takip talebine ekli hazirun cetvelinde borçlunun adresi mevcut olduğundan öncelikle Tebligat Kanunu’nun 10. maddesine göre bu adrese tebligat gönderilmeden doğrudan borçlunun adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesine göre yapılan tebliğ işleminin, aynı kanunun 10. maddesi hükmüne aykırı olduğundan yapılan tebligatın usulsüz olduğunu»¹¹³⁸⁰

√ «Takip borçlusunun hangi icra dairesinde aleyhine takip bulunduğunu, hakkındaki taleplerin nelerden ibaret olduğunu bilmesi ve varsa itirazlarını zamanında ve doğru merciye yöneltebilmesi usulüne uygun olarak yapılacak tebligat ile sağlanabileceğinden şika-

¹¹³⁷⁷ Bknz: 12. HD. 17.01.2013 T. 21482/982; 15.01.2013 T. 24577/580; 25.12.2012 T. 20808/39928; 11.12.2012 T. 20032/37317; 06.12.2012 T. 18350/36809; 29.11.2012 T. 18060/35501; 27.11.2012 T. 24226/34994; 15.11.2012 T. 15237/33435; 31.10.2012 T. 12585/30915; 04.07.2012 T. 9215/23558; 04.07.2012 T. 8928/23517; 02.05.2012 T. 9058/14625; 10.04.2012 T. 27221/11663

¹¹³⁷⁸ Bknz: 12. HD. 24.01.2013 T. 2012-33062/1811

¹¹³⁷⁹ Bknz: 12. HD. 13.12.2012 T. 19773/37760; 24.12.2012 T. 27184/39498; 29.01.2013 T. 2012-26961/2766; 31.01.2013 T. 2012-26365/3121

¹¹³⁸⁰ Bknz: 12. HD. 17.01.2013 T. 2012-23403/1021

yet konusu yapılan tebligatların, TK.’nin 10/2.maddesi gözardı edilerek, borçlulara önceden hiçbir tebligat çıkarılmadan ve yasal şartları oluşmadan doğrudan doğruya TK.’nin 21/2 maddesine göre çıkartıldığını ve bu tebligatların usule aykırı olduğunu»¹¹³⁸¹

√ «Alacaklı tarafından aynı kira alacağı nedeniyle daha evvel takip yaptığı takip dosyasında gösterilen borçlu adresinin “...” olduğu, borçlunun da bu adresi kabul ettiği gözetildiğinde, bu adresin borçlunun bilinen en son adresi olarak kabulü gerekeceğini»¹¹³⁸²

√ «Davaya konu ihalenin yapıldığı İcra Müdürlüğü’nün dosyasında, satış ilanının, borçlu vekiline tebliğ edildiğini, adı geçen vekil tarafından borçlunun vefat ettiğini, vekalet görevinin sona erdiğinin bildirilmesi üzerine şikayet konusu yapılan satış ilanı tebligatının TK.’nin 10/2. maddesi gözardı edilerek davacı borçlu mirasçısına önceden hiçbir tebligat çıkarılmadan ve yasal şartları oluşmadan doğrudan doğruya TK.’nin 21/2 maddesine göre çıkartıldığını ve bu tebligatın usule aykırı bir tebligat olduğunu»¹¹³⁸³

√ «Borçlunun bilinen en son adresine Tebligat Kanununun 10. maddesine göre çıkarılan tebligatın bila tebliğ iade gelmesinden sonra ancak Tebligat Kanununun 21. maddesine göre tebligat yapılması gerekeceğini»¹¹³⁸⁴

√ «Borçlunun bilinen en son adresi olan icra takip dosyasında kendisine ödeme emri tebliğ edilen adrese herhangi bir tebligat çıkarılmaksızın doğrudan adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine yapılan tebliğ işlemi 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 10. maddesine aykırı olduğundan, usulsüz olduğunu»¹¹³⁸⁵

√ «Mahkemece, satış ilanının tebliğe çıkarıldığı tarihte yürürlükte bulunan 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 10., 21.ve 35.maddeleri hükümleri doğrultusunda borçlunun adrese dayalı kayıt sisteminde adresin mevcut olup olmadığı belirlendikten sonra tebliğ işleminin anılan madde hükümlerine ve dolayısıyla usulüne uygun olup olmadığı belirlendikten sonra oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹¹³⁸⁶

√ «Borçlunun bilinen en son adresi, Diyarbakır I.İcra Mahkemesinin... sayılı dosyasında kıymet takdirine itiraz ederken bildirdiği adres olup, satış ilanının borçlunun bilinen en son adresine tebliğ edilmesi gerekirken, bu hususa aykırı olarak yapılan tebligatın usulsüz olacağını»¹¹³⁸⁷

√ «İcra takip dosyasında bilinen adresin tebligata elverişli olmaması ve tebligat yapılamaması nedeniyle, 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 10/2. maddesi uyarınca, borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilerek bu adrese tebligat yapılmasının koşulları oluştuğunda; borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine tebligat çıkarılmasında yasaya aykırılık bulunmayıp, 6099 sayılı Yasa ile değişik 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesi ve Tebligat Kanunu Yönetmeliği 31. maddesi birlikte değerlendirildiğinde, şahsın mernis adresine tebligat yapılması halinde nerede olduğunun komşu, kapıcı, yönetici gibi kim-selerden araştırılması ve şahsın adreste bulunmama nedeninin tebliğe işlenmesinin geçerlilik şartı olmadığını»¹¹³⁸⁸

√ «Tebligat Kanununun 10/II ve 21/II maddesine göre tebligat yapılabilme koşullarının bu maddelerde düzenlenmiş olduğunu»¹¹³⁸⁹

¹¹³⁸¹ Bknz: 12. HD. 13.12.2012 T. 19773/37760; 24.12.2012 T. 27184/39498; 29.01.2013 T. 2012-26961/2766; 31.01.2013 T. 2012-26365/3121

¹¹³⁸² Bknz: 12. HD. 11.12.2012 T. 19090/37413

¹¹³⁸³ Bknz: 12. HD. 29.11.2012 T. 19719/35449

¹¹³⁸⁴ Bknz: 12. HD. 30.10.2012 T. 12729/30660

¹¹³⁸⁵ Bknz: 12. HD. 27.06.2012 T. 8019/22714

¹¹³⁸⁶ Bknz: 12. HD. 18.06.2012 T. 6206/20935

¹¹³⁸⁷ Bknz: 12. HD. 07.06.2012 T. 4879/19665

¹¹³⁸⁸ Bknz: 12. HD. 31.05.2012 T. 1089/18617

¹¹³⁸⁹ Bknz: 12. HD. 31.05.2012 T. 17610/34966; 31.05.2012 T. 1089/18617

√ «Tebliğatın, tebliğ yapılacak kişinin bilinen en son adresine yapılacağını»¹¹³⁹⁰

√ «7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 10/2. maddesi uyarınca, borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin, bilinen en son adresi olarak kabul edilmesinin ve bu adrese tebligat yapılmasının koşulları olduğundan borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine tebligat çıkarılmasında yasaya aykırılık olmadığı gibi, tebliğ evrakı üzerine verilen şerhin de 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 23/8. maddesine uygun olduğunu»¹¹³⁹¹

√ «Takip dayanağı faturalarda ve dosya arasında mevcut ihtarnamelerde, borçlunun “...” şeklindeki adresinin alacaklı tarafından bilindiği görüldüğünden 7201 Sayılı Yasanın 10/1.maddesine göre; tebligatın, tebliğ yapılacak şahsın bilinen en son adresine yapılacağını»¹¹³⁹²

√ «Şikayetçi 06.07.2010 tarihinde icra müdürlüğüne itiraz dilekçesi verdiği göre bu tarihte haciz ihbarlarından haberdar olduğunun kabulü gerekeceğini»¹¹³⁹³

√«Borçlu, şikayetinde ikametgah adresinin, ödeme emri gönderilen adresten farklı bir adres olduğunu iddia ettiğinden borçlunun bu yöndeki iddia ve delilleri araştırılarak, oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini»¹¹³⁹⁴

b)Adres değişikliği olması halinde;

aa-Adresini değiştiren -ve daha önce kendisine tebligat yapılmış olan- kişinin bu değişikliği yani yeni adresini ilgili makama -icra dairesine, icra mahkemesine vs.- bildirmesi gerekir. “*Bu takdirde bundan sonraki tebliğler; bildirilen yeni adrese yapılır*” (Teb. K. mad. 35/I, Teb. Tüz. mad. 55; Teb. Yön. mad. 57).

Uygulamadaki önemi nedeniyle belirtelim ki; “*icra dairesi*” de, geniş anlamda “*kaza mercii*”ne dahil olduğundan¹¹³⁹⁵ adres değişikliğinin icra dairesine bildirilmesinden itibaren artık tebligatların yeni adrese yapılması gerekir...

Ancak Teb. K. mad. 35/IV'e göre; “*Daha önce tebligat yapılmamış olsa bile, taraflar arasında yapılan, imzası resmi merciler önünde ikrar olunmuş sözleşmelerde belirtilen adresler ile kamu kurum ve kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, ticaret sicillerine ve esnaf ve sanatkarlar sicillerine verilen en son adreslerdeki değişiklikler hakkında da bu madde hükümleri uygulanır*”. Yani bu durumlarda da tebligat; yukarıda belirtilen sözleşmelerdeki, kamu kurum ve kuruluşlarındaki, meslek kuruluşlarındaki, ticaret sicilindeki, esnaf ve sanatkarlar sicillerindeki adrese yapılacaktır.

İİK. mad. 21/II'ye göre de; aa)İlamda¹¹³⁹⁶, bb)İİK. mad. 38'e göre “*ilam hükmünde olan belgelerde*”, cc)İpotek senedinde¹¹³⁹⁷ yazılı olan adresini değiştiren “*alacaklı*” ya da “*borçlu*” bu adres değişikliğini birbirine “*noter vasıtasıyla*” bildirmiş olmadıkça, tebligat bu belgelerde yazılı olan adrese yapılır. Muhatap o adreste bulunmadığı takdirde, Tebligat Kanununun 35. maddesi uygulanır. Yani, “*tebliğ olunacak evrakın bir nüshası 'eski adrese ait binanın kapısına' ve diğer nüshası da 'tebliği yaptıran kazai mercii divanhanesine' asılır ve eski adresin kapısına asılma tarihi, tebliğ tarihi sayılır*”.

¹¹³⁹⁰ Bknz: 12. HD. 28.02.2012 T. 2011-21272/5333; 17.11.2011 T. 5798/31576; 31.10.2011 T. 4691/21086; 10.10.2011 T. 2703/19373; 24.5.2002 T. 9415/10944

¹¹³⁹¹ Bknz: 12. HD. 12.04.2012 T. 2011-24990/12103

¹¹³⁹² Bknz: 12. HD. 01.03.2012 T. 2011-19947/5862

¹¹³⁹³ Bknz: 12. HD. 17.01.2012 T. 2011-13591/533

¹¹³⁹⁴ Bknz: 12. HD. 17.01.2012 T. 2011-13490/671

¹¹³⁹⁵ Bknz: UYAR, T. Tebligat Kanununun Uygulamada Tereddüt Konusu Olan Bir Hükmü “7201 sayılı Tebligat Kanunu mad. 35” (Ad. D. 1971/2, s: 110 vd.) - Aynı görüşte: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 2, s: 960 - DELİDUMAN, S. age. s: 33 - AKCAN, R. İcra İşlerinde Tebligat (Selçuk Üniv. Huk. Fak. D. 1999/1-2, s: 73) - METİN, Y. agm. s: 17

¹¹³⁹⁶ Bknz: 12. HD. 19.2.2002 T. 2643/3616; 7.12.1982 T. 8669/9150

¹¹³⁹⁷ Bknz: 12.HD. 19.2.2002 T. 2638/2621; 2.12.1999 T. 16377/16989; 4.11.1998 T. 11548/12029 - 12. HD. 16.1.1986 T. 15323/351

İİK. mad. 21/II, adres değişikliğinin ‘noter vasıtasıyla’ bildirilmesini aramasına rağmen, taahhütlü mektupla ya da sözle adres değişikliği bildirilmişse ya da başka bir dosyadan adres değişikliğini diğer taraf resmen öğrenmişse, tebligat hangi adrese yapılacaktır? Kanunun gerekçesi incelendiğinde, bu konuda istenerek şekilci bir sistem getirildiği görülür. Bu nedenle, “*adres değişikliğinin ancak noter vasıtasıyla diğer tarafa bildirilmiş olması halinde*”, bildirilen adrese tebligat yapma zorunluluğu doğar. Bu nedenledir ki, doktrinde “*adres değişikliği kendisine noter vasıtasıyla bildirilmemiş olan tarafın, yeni adresi bildiğinin kanıtlanamayacağı*” bildirilmektedir.^{11398 11399} Ancak, hemen belirtelim ki Yargıtay bu konuda bu kadar şekilci davranmamakta ve “*alacaklının, borçlunun noter senesinde yazılı adresini değiştirdiğini, kendisine usulüne uygun biçimde bildirilmemiş olmasına rağmen, yeni adresi biliyorsa, tebligatın bu yeni adrese yapılması gerektiğini, hakların kullanılmasına ilişkin iyiniyet kuralının bunu gerektirdiğini*”^{11400 11401}, “*borçlunun yeni adresini taahhütlü mektupla da alacaklıya bildirmesi halinde, yeni tebligatların bildirilen adrese yapılması gerektiğini*”¹¹⁴⁰² belirtmiştir. Kanımızca, yüksek mahkemenin ilk içtihadındaki görüş hukukun genel ilkelerinden olan “iyiniyet”e ilişkin MK. mad. 2 hükmüyle bağdaştığı için isabetli sayılabilirse de, ikinci içtihadındaki görüşe katılmak mümkün değildir. İkinci içtihadındaki görüş doğrultusunda doğacak uygulama, hem İİK. mad. 21/II’nin açık hükmüne ve hem de bu hükmün kabul edilmiş nedenine¹¹⁴⁰³ aykırı olacaktır. Ayrıca, “*taahhütlü mektupla*” adres değişikliğini bildirme usulünün bu şekilde kanunun açık buyruğuna rağmen içtihat yoluyla kabul edilmesi uygulamada, taahhütlü mektubun boş olarak karşı tarafa gönderilmesi halinde de çeşitli uyumsuzluklara neden olur. Çünkü, taahhütlü mektup makbuzu, mektubun içeriğini belgelemeyip sadece bu mektubun karşı tarafa gönderildiğini kanıtladığından, bu mektupla geçtikten, adres değişikliğinin karşı tarafa bildirilmiş olup olmadığı sorununa ışık tutmaz. Bu nedenle, böyle taraflar arasında yeni uyumsuzluklar doğurabilecek bir yolun içtihat yolu ile hiç yaratılmaması uygun olur kanısındayız...

Adres değişikliği, kanunun öngördüğü biçimde diğer tarafa bildirilmiş olmasına rağmen, tebligatı eski adrese yaptırarak, Tebligat Kanununun 35. maddesinden faydalanmış olan taraf, bu suretle diğer tarafa verdiği bütün zararları, % 15 fazlasıyla genel mahkemede açılacak dava sonunda ödemek zorunda kalabileceği gibi, hakkında ayrıca İİK. mad. 343.’deki ceza da uygulanır. Bu cezaya, bu eylemden zarar gören kişinin şikayeti üzerine icra mahkemesi hükmeder. Adres değişikliğini, noter vasıtasıyla bildirmek isteyen taraf bunu, diğer tarafın kusurlu davranışı yüzünden örneğin; bu kişinin kendi adresindeki değişikliği bildirmemesi nedeniyle yapamamışsa, daha sonra aynı kişinin eski adrese yaptıracağı tebligattan dolayı doğacak zarardan sorumlu olup olmayacağı bir hukuki sorun olarak karşımıza çıkar. Bir örnek ile konuyu ortaya koyarsak, alacaklı kendi adresindeki değişikliği noter vasıtasıyla alacaklıya bildirmek istediği halde bu tebliğ alacaklıya ulaşmamış ve alacaklı da borçlunun adres değişikliğinden haberdar olmayarak eski adrese yaptırdığı tebligat ile takibe devam etmişse, bu yüzden borçlunun uğradığı zararını ödemekle yükümlü olacak mıdır? Bir görüşe göre; ¹¹⁴⁰⁴ adres değişikliğini bildirmek görevinin yerine getirilmemesi bir kusur sayıldığından ve kusurla meydana gelen zarar arsında uygun illiyet bağı bulunması gerektiğinden, bu durumda, alacaklının sorumluluğunu genel hükümlere göre belirlemek ve kendisini sadece doğan zarardan sorumlu tutmak ve ayrıca % 15 zarar fazlasıyla sorumlu tutmamak gerekir. Kanımızca adres değişikliğini bildirme yükümüne uyulmasına özel bir müeyyide bildirilmiş olduğun-

¹¹³⁹⁸ Bknz: POSTACIOĞLU, İ. age. s: 89 - BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, s: 120

¹¹³⁹⁹ Aksi görüş: BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Değişen Maddeler Şerhi, s: 17

¹¹⁴⁰⁰ Bknz: 12. HD. 1.4.1976 T. 3000/3997

¹¹⁴⁰¹ “*Bu uygulamanın isabetli olduğu*” görüşü için bknz: MOROĞLU, E. / MUŞUL, T. age. s: 58

¹¹⁴⁰² Bknz: 12. HD. 11.5.1978 T. 4282/4301

¹¹⁴⁰³ Bknz: Hükümet Tasarısı Gerekçesi

¹¹⁴⁰⁴ Bknz: POSTACIOĞLU, İ. age. s: 89

dan, bu yükümlüğün gereklerine uymayan tarafın bu yüzden diğer tarafa verdiği tüm zararları % 15 fazlasıyla ödemek zorunda olduğunu kabul etmek kanunun ruhuna daha uygun düşer...

Bu konuyla ilgili olarak ayrıca belirtelim ki; İcra ve İflas Kanununun 21 ve 57. maddelerinde “*icraya ait tebliğlerde, Tebligat Kanununun hükümlerinin uygulanacağı*”nın belirtilmesine rağmen, uygulamada, özellikle Tebligat Kanununun 35. maddesinin uygulanış biçimi hakkında ciddi kuşku belirmiştir.

7201 sayılı Tebligat Kanununun birinci maddesine göre; aa)Kazai merciler, bb)Umumi ve mülhak bütçeli daireler, cc)Belediyeler, dd)Köy hükmü şahsiyetleri, ee)Barolar, ff)Noterler tarafından yapılacak tebligatın -ilke olarak- PTT vasıtasıyla yapılması zorunludur.

Görüldüğü gibi, burada “*icra daireleri*”nden bahsedilmemiş sadece, “*kazai merciler*” denilmekle yetinilmiştir. Bu konuda Hükümetin Esbabı Mucibe Layihası (*gerekçesi*)nda da, layihanın birinci babının birinci faslı, kanunun kapsamını göstermektedir. Burada da “*icra daireleri*” hakkında aydınlatıcı bilgi yoktur.

Açıklığa kavuşmayan bu konu, uygulamada özellikle 35. maddenin uygulamasında ciddi uyuşmazlıklara neden olmaktadır. İİK. mad. 21 ve 57’de, Tebligat Kanununa yapılan yollama sonucunda, her ne kadar icra dairesince kendisine tebligat yapılan kişi, daha sonra değiştirdiği adresini, icra dairesine (*icra dosyasına*) bildirmese, bundan sonraki tebliğler eski adresine yapılırsa da, aynı borçlu hakkında icra ceza hakimliğinde “*mal beyanında bulunmama*”, “*ödeme şartını bozma*” vs. gibi icra suçlarından dolayı dava açılabilir ya da icra icra mahkemesine alacaklı tarafından “*şikayet*”, “*itirazın kaldırılması*” vs. gibi isteklerle başvuruda bulunulsa, icra dairesince tebligatın yapıldığı adrese icra mahkemesince tebligat yapılmak istense, borçlunun o adresini değiştirmiş ve yeni adresini icra dairesine bildirmemiş olması nedeniyle, tebligat yapılamamış olsa, Tebligat Kanununun 35. maddesine ve Tebligat Tüzüğü’nün 55. maddesine göre işlem yapılabilecek midir?

Uygulamada, “*hukuk davalarında*” “*şikayet, itirazın kaldırılması*” gibi başvurularda icra icra mahkemeleri, “*icra ceza davalarında*” icra ceza mahkemeleri, dava dilekçesinin, borçlunun icra dosyasında var olan ve evvelce icra dairesince tebligatın yapıldığı adresine tebliğinin -borçlunun bu adresini değiştirmiş ve yenisini bildirmemiş olması nedeniyle- mümkün olmaması hallerinde, Tebligat Kanununun 35. maddesini uygulamakta çekingen davranmaktadırlar...

Kanımızca bu konuda adil ve hukuk tekniğine uygun çözüm tarzına iki şekilde ulaşılabilir. Bunun için ya Tebligat Kanununun 1. ve 35. maddesi ve Tebligat Tüzüğü’nün 1. ve 55. maddesinin, İİK.nun 21 ve 57. maddeleriyle birlikte “*geniş*” yorumlamalı ya da İcra ve İflas Kanununa açıklık getirmelidir.¹¹⁴⁰⁵ Uygulamada bugüne dek, “*yorum*” yoluyla tatminkar bir sonuca ulaşılammıştır. Bu nedenle İcra ve İflas Kanununda değişiklik yapıp, ilgili 21. maddeye, uygulamadaki duraksamaları giderecek açıklık getirilmesi yararlı olacaktır.¹¹⁴⁰⁶

¹¹⁴⁰⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. Tebligat Kanununun Uygulamada Tereddüt Konusu Olan Bir Hükmü “*Teb. K. mad. 35*” (*Ad. D. 1971/2, s: 115*)

¹¹⁴⁰⁶ Biz, yapılacak değişiklikte, İİK. mad. 21/1’ in şu şekilde değiştirilmesini -Adalet Bakanlığı ve Türkiye Barolar Birliği’ne- önermiştik: “*İcra dairelerince yapılacak tebliğler yazıyla ve Tebligat Kanunu hükümlerine göre olur. Bu tebliğler, makbuz karşılığında, doğrudan doğruya tevdi suretiyle de yapılabilir. Takip dosyasındaki adresini değiştiren taraf, yeni adresini bildirmedikçe, Tebligat Kanununun 35. maddesi hükmü uygulanır. Merci hakimliğince (icra mahkemesince), aynı takip dosyası ile ilgili olarak açılmış olan hukuk ve icra suçlarına ilişkin ceza davalarında yapılacak tebliğlerde de, ilgili, başka adres bildirmedikçe, bu fıkra hükmü uygulanır.*” (Bknz: Uyar, T. İcra ve İflas Yasası Değişikliği Hakkında Düşünceler “*Yasa Huk. D. Temmuz/1979, s: 980 vd. -İBD. 1979/4-5-6, s: 276*”

bb-Adres değişikliğinin bildirilmemiş olması halinde aaa¹¹⁴⁰⁷ -Eğer yani adres tebliğ memuru tarafından tesbit edilebilmişse; -Teb.Tüz. mad. 28/I'e; Teb. Yön. mad. 30, 31'e göre- yeni adres, tebliğ memurunun dağıtım bölgesi içinde bulunuyorsa tebligat bu adrese yapılır. Fakat, yeni adres aynı PTT merkezinin diğer bir dağıtım bölgesinde veya başka bir PTT merkezinin alanı içindeyse, tebliğ evrakı, yeni adrese tebliğ yapılması için, tebliğ memuru tarafından bağlı olduğu merkeze iade edilir (*Teb. Tüz. mad. 55/III*). bbb-Eğer yeni adres tebliğ memuru tarafından tesbit edilemezse; tebliğ evrakı çıkaran merciye iade edilir. Tebliğ olunacak evrakın bir nüshası, eski adrese ait binanın kapısına asılır ve asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır (*Teb. K. mad. 35/II, Teb. Tüz. mad. 55/III; Teb. Yön. 57/(2)*).

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanunun 9. maddesi ile 7201 sayılı Tebligat Kanununun 35. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Adresini değiştiren kimse yenisini bildirmedigi ve adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi de tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılır ve asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır.”

Bu değişikliğin gerekçesi, 6099 sayılı kanunda şu şekilde açıklanmıştır:

“Kanunun 35 inci maddesi ile ilgili olarak, tebligata elverişli adresin bulunamaması veya bu maddenin uygulanmasındaki bilgi eksikliği gibi nedenlerle uygulamada birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Bu konuda ortaya çıkan sorunlar, gerçek kişiler bakımından adres kayıt sisteminin oluşturulması sebebiyle bundan böyle giderilebilecek niteliktedir. Tüzel kişiler bakımından ise adresleri farklı şekillerde tutulan sicil ve kayıtlarda bulunduğundan, bu resmî kayıtlardaki adreslerinin esas alınması gereklidir.

Maddenin birinci fıkrası aynen muhafaza edilmiştir. Buna göre, daha önce kendisine usulüne uygun şekilde tebligat yapılmış kimse, adresini değiştirdiğinde yenisini bildirirse, tebligat bu yeni adrese yapılır. İkinci fıkradaki yeni düzenleme sonucu, daha önce kendisine tebligat yapıp da adresini değiştiren ve bunu bildirmeyen kişiye ne şekilde tebligat yapılacağı hususu yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, adresini değiştiren, ancak yeni adresini yargı organına bildirmeyen kişi, gerçek kişi ise, öncelikle adres kayıt sisteminde kayıtlı adresine tebligat yapılacaktır. Adres kayıt sistemi oluşturulduğundan, tebligat memurunun ayrıca adres araştırması yapması yöntemi terk edilmiştir.

Gerçek kişiler bakımından adres kayıt sisteminde bir adresin bulunmaması çok zayıf bir ihtimaldir. Ancak zayıf da olsa, bu ihtimalin gerçekleşmesi durumu da gözetilerek, evrakın bir nüshasının eski adrese ait binanın kapısına asılacağı ve bunun da tebligat tarihi sayılacağı şeklindeki fıkranın geri kalan kısmı aynen muhafaza edilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrası, tüzel kişiler bakımından özel ve açık bir düzenleme getirmektedir.

Tüzel kişilerin adreslerinin, bir sicil veya resmî kayıtla belirli olması sebebiyle meçhul olması düşünülemez. Bu çerçevede daha önce kendilerine tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adreslerinin esas alınacağı ve bu madde hükümlerinin uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir.

Maddeye yeni eklenen son fıkrada ise, yurt dışında bulunan Türk vatandaşları bakımından 35 inci maddenin nasıl uygulanacağı hususu açıklığa kavuşturulmuştur. Bu düzenleme ile daha önce kendisine yurt dışında tebligat yapılan Türk vatandaşlarının da adres değişikliklerini ilgili yargı organına bildirmesi zorunluluğu kabul edilerek, bu değişiklik bildirilmediğinde nasıl bir yol izleneceği belirtilmektedir. Daha önce kendisine usulünce tebligat yapılan kimse adresini değiştirdiği hâlde bu değişikliği bildirmezse, önce adres kayıt sistemindeki adresine bakılacaktır. Çünkü, yurt dışındaki Türk vatandaşları bakımından da adres kayıt sisteminde açık adres kaydı tutulmaktadır.

¹¹⁴⁰⁷ Bu konuda ayrıntılı açıklama için bkz: METİN, Y. Muhatabın Yeni Adresinin Bildirilmemesi (*Tür. Not. Bir. Huk. D. 1994, S: 82, s: 55 vd.*)

Zayıf bir ihtimal de olsa, adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, bu kişinin yurt dışında daha önce usulüne uygun şekilde tebligat yapılan adresine, Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslukunca Kanunun 25/a maddesine göre gönderilen bildirim adresine ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılacaktır. Bu yöntem, aynı zamanda Kanunun 25/a maddesindeki yöntemle uyumlu bir düzenleme olup, ortaya çıkacak belirsizlikleri gidereceği gibi, bu yolla ortaya çıkacak zaman ve para kaybının da önüne geçilmiş olacaktır.”

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun ile Tebligat Kanununun 35. maddesinde yapılan değişiklik sonucunda, daha önce maddenin son fıkrasında yer alan; *“daha önce yapılmamış olsa bile, taraflar arasında yapılan, imzası resmi merciler önünde ikrar olunmuş sözleşmelerde belirtilen adresler ile kamu kurum ve kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ve ticaret sicillerine ve esnaf ve sanatkarlar sicillerine verilen en son adreslerdeki değişiklikler hakkında da bu madde hükümleri uygulanır”* şeklindeki hüküm, madde metninden çıkarılmış olduğundan bundan böyle aşağıdaki içtihatlar uygulamadaki önemini (*hukuki değerini*) kaybetmiştir. Gerçekten;

√ *“Bir kamu kurumu niteliğinde bulunan T Halk Bankası A.Ş.’ne borçlu tarafından bildirilen kredi sözleşmesindeki adrese Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini”* belirten:

12. HD. 14.10.2010 T. E: 10011, K: 23430

12.HD. 23.02.2010 T. E: 2009/22366, K: 3906

12. HD. 30.11.2007 T. E: 19617, K: 22536

HGK. 05.07.2006 T. E: 12-378, K: 496

12. HD. 30.01.2006 T. E: 2005/24533, K: 1006

12. HD. 29.11.2005 T. E: 22475, K: 23457 sayılı içtihatların,

√ *“ Bir kamu kurumu niteliğinde bulunan T.A.O.’na, borçlu tarafından kredi sözleşmesi yapılırken bildirilen adrese Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini”* belirten:

12. HD. 03.05.2010 T. E: 2009/28932, K: 10885

12.HD. 16.02.2010 T. E: 2009/21404, K: 3268 sayılı içtihatların,

√ *“Bir kamu kurumu niteliğinde bulunan TC. Ziraat Bankası A.Ş. ne borçlu tarafından kredi sözleşmesi yapılırken bildirilen adrese Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini”* belirten:

12. HD. 23.02.2010 T. E: 2009/21955, K: 3947 sayılı içtihatların,

√ *“Noterlikçe düzenlenmiş olan sözleşme ve taaddütlerde bildirilen adreslere Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini”* belirten:

12. HD. 27.09.2010 T. E: 8427, K: 21307

12. HD. 09.11.2007 T. E: 17852, K: 20858

12.HD. 12.07.2007 T. E: 12049, K: 14505

12. HD. 27.12.2005 T. E: 22108, K: 26185 sayılı içtihatların,

√ *“ Tapu Sicil Müdürlüğünde yazılı olan adrese, Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini”* belirten:

12. HD. 16.02.2010 T. E: 2009/21404, K: 3268

12. HD. 28.09.2010 T. E: 8379, K: 21394

12. HD.16.03.21.2009 T. E: 28/25050, K: 5331

12. HD. 07.10.2008 T. E: 13352, K: 16682

12. HD. 21.01.2008 T. E: 2007/22562, K: 715

11.10.2007 T. E: 14616, K: 18511

12. HD. 08.10.20074 T. E: 14708, K: 18078

12. HD. 19.06.2007 T. E: 9871, K: 12459

12. HD. 05.03.2007 T. E: 1026, K: 3842 sayılı içtihatların

√“ Ticaret Sicilinde yazılı olan adrese tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini” belirten:

12. HD. 27.09.2010 T. E: 19421, K: 21251

12. HD. 24.05.2010 T. E: 827, K: 12449

12. HD. 26.04.2010 T. E: 2009/28934, K: 10257

12. HD. 17.06.2008 T. E: 12832, K: 12710

12. HD. 08.04.2008 T. E: 4323, K: 7190

12. HD. 22.01.2008 T. E: 2007/22595, K: 713

12. HD. 09.11.2007 T. E: 17937, K: 20751

12. HD. 10.09.2007 T. E: 16652, K: 15528

12. HD. 26.06.2007 T. E: 10457, K: 13094

12. HD. 10.05.2007 T. E: 6669, K: 9449

12. HD. 13.11.2006 T. E: 17986, K: 21118

12. HD. 31.10.2006 T. E: 17169, K: 20013

12. HD. 17.07.2006 T. E: 13006, K: 15804

12. HD. 29.06.2006 T. E: 11999, K: 14172

HGK. 28.06.2006 T. E: 12-481, K: 482

12. HD. 01.12.2005 T. E: 17782, K: 23768 sayılı içtihatların,

√“ Vergi Dairesinde kayıtlı bulunan adrese Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini” belirten:

12. HD. 09.02.2010 T. E: 2009/21077, K: 2705

12. HD. 27.09.2008 T. E: 12871, K: 15956

12. HD. 10.09.2004 T. E: 14834, K: 18928 sayılı içtihatların,

√“ Trafik Sicilinde kayıtlı olan adrese Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini” belirten:

12. HD. 18.01.2010 T. E: 2009/19920, K: 676

12. HD. 23.10.2007 T. E: 16286, K: 19275

12. HD. 16.07.2007 T. E: 13335, K: 14791

12. HD. 04.12.2006 T. E: 20271, K: 22811

12. HD. 27.10.2005 T. E: 17097, K: 21005 sayılı içtihatların,

√“Duruşma sırasında mahkemeye bildirilen adrese Tebligat Kanununun 35/ son maddesine göre tebligat yapılabileceğini” belirten:

12. HD. 16.10.2007 T. E: 15336, K: 18732

12. HD. 20.07.2007 T. E: 13143, K: 16632 sayılı içtihatların,

√“Kamu kurumu niteliğindeki Süleyman Demirel Üniversitesine bildirilen adrese, Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini” belirten:

12. HD. 04.05.2007 T. E: 6072, K: 9043 sayılı içtihadın,

√“Kamu kurumu niteliğindeki T. Emekli Sandığına bildirilen adrese, Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini” belirten:

12. HD. 11.12.2006 T. E: 20535, K: 23449 sayılı içtihadın,

√ “*Kamu kurumu niteliğindeki Askerlik Şubesinde yazılı olan adrese, Tebligat Kanununun 35/son maddesine göre tebligat yapılabileceğini*” belirten:

12. HD. 06.12.2005 T. E: 20744, K: 24187 sayılı içtihadın, önemi kalmamıştır..

Yüksek mahkeme “*adres değiştirmenin bildirilmesi mecburiyeti*” (Teb. K. mad. 35; Teb. Tüz. mad. 55; Teb. Yön. mad. 57) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarında;

-“*İlanın şekli, artırmanın tarzı, yer ve günü ve gazete ile yapılıp yapılmayacağına icra müdürlüğüne tarafların menfaatlerine en uygun gelen biçimde tayin edileceğini (İİK. mad. 126/son; 114/2); satışa konu dosyada iki ayrı satış kararı mevcutsa, her iki satış kararındaki koşulların yerine getirilmesi gerekeceğini, icra müdürlüğüne Türkiye genelinde 3 büyük günlük gazetelerin birinde satış ilanının yayınlanmasına karar verildiği halde bu kararın gereği yerine getirilmeden, başka bir gazetede ilana dayalı olarak satışın yapılmasının hatalı olduğunu- Daha önce şikayetçi borçluya bila tebliğ dönmüş bir tebligat olmadan, doğrudan Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebliğ yapılmasının hatalı olacağı ve satış ilanı tebliğindeki bu usulsüzlüğün başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu*”¹¹⁴⁰⁸

-“*Şikayetçinin adresini değiştirdiğini gösteren, tebliğ edilemeden iade edilmiş bir tebligat satış dosyasında görülemede, tebliğ işleminin ne gerekçeyle yapıldığı anlaşılamadığından mahkemece T.K.'nin 35. maddesindeki şartların oluşup oluşmadığı araştırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, soyut gerekçe ile tebligatın usulüne uygun olduğundan bahisle hüküm tesis edilemeyeceğini*”¹¹⁴⁰⁹

-“*7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 35/4.maddesi uyarınca daha önce tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adreslerinin esas alınacağı*”¹¹⁴¹⁰

-“*Tebligat Kanunu 35. maddesine göre yapılan tebligat, borçlunun adres kayıt sisteminde adresi olmadığı takdirde yapılabileceğinden yine Tebligat Kanunun 35. maddesinde belirtilen hal ve şartlara uygun yapılmadığından usulsüz olduğunu*”¹¹⁴¹¹

-“*Her ne kadar borçlu tüzel kişinin ve Ticaret Sicil müdürlüğüne bildirilen Ticaret Sicilinde kayıtlı bulunan Beşiktaş'taki adresine çıkarılan tebligatın bila tebliğ iade olunması üzerine Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebliğ yapılmış ise de; alacaklı tarafından, takipten önce, takibe konu faturalarda yazılı olan Üsküdar'daki adreste bu faturalarla ilgili noterden ihtarname tebliğ edildiğine göre, borçlunun bilinen son adresi faturalarda yazılı olan Üsküdar adresi olduğundan bu hali ile borçlunun Ticaret Sicilinde bulunması ve Ticaret Sicil müdürlüğüne bildirilen adresine Tebligat Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca yapılan tebliğ işleminin usulüne uygun olduğundan söz edilemeyeceğini*”¹¹⁴¹²

-“*Satış ilanının, asıl takip dosyasından yazılan talimata göre Tebligat Kanunu'nun 35.maddesine göre şikayetçi şirkete 22.09.2011 tarihinde, gerçek kişiye ise 23.09.2011 tarihinde tebliğ edildiği görülmekte ise de, asıl takip dosyasında Ticaret Sicil Memurluğunca borçlu şirketin adresi; ” olarak bildirilmesine rağmen tebligatların (satış ilanı da dahil) başka bir adrese yapıldığı, gerçek kişi olan diğer borçlu yönünden ise satış ilanı tebliğ tarihi itibarıyla adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresinin bulunup bulunmadığının mahkemece araştırılmadığı anlaşıldığından tebligatın usulsüz olduğunu*”¹¹⁴¹³

-“*Alacaklının muhatabın yeni adresini bildiği iddiasının ancak yazılı belge ile ispatı mümkün olup, borçlu tarafından bu yönde bir belge sunulmadığından borçlunun adres*

¹¹⁴⁰⁸ Bknz: 12. HD. 15.04.2013 T. 8312/14309

¹¹⁴⁰⁹ Bknz: 12. HD. 24.12.2012 T. 30330/39352

¹¹⁴¹⁰ Bknz: 12. HD. 11.12.2012 T. 19454/37526

¹¹⁴¹¹ Bknz: 12. HD. 04.12.2012 T. 26188/19012

¹¹⁴¹² Bknz: 12. HD. 29.11.2012 T. 18060/35501

¹¹⁴¹³ Bknz: 12. HD. 28.11.2012 T. 29638/35310

*kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine tebligat çıkarılmasında yasaya aykırılık olmadığını*¹¹⁴¹⁴

-“*Şikayetçinin noter huzurunda düzenlettirilen vekaletnamede bildirdiği adres ile borçlu vekilinin yine icra mahkemesi dosyasına ibraz ettiği başka bir vekaletnamedeki adresi aynı adres olarak bildirilmiş olup, bu adrese Tebligat Kanunu’nun 35/4.maddesine göre ödeme emri tebliğinin yapılmasında bir usulsüzlük olmadığını*¹¹⁴¹⁵

-“*İcra müdürlüğüne borçlunun adresine gönderilen satış ilanı tebligatı bila tebliğ iade edilince, alacaklı vekilince borçluya satış ilanı tebliğinin icra emrinin tebliğ olduğu adrese Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebliğ edilmesi talep edilmiş ise de; dosyanın incelenmesinde borçluya satış ilanı tebligatının gönderilmediği ve tebliğ edilmediği anlaşıldığından usulüne uygun satış ilanı tebliği bulunmayıp; bu durumun ihale nin feshini gerektireceğini*¹¹⁴¹⁶

-“*Tebligat yapılan adrese gönderilip yapılamadan dönen bir tebligat olmaksızın satış ilanının doğrudan Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebliğ edilemeyeceğini*¹¹⁴¹⁷

-“*Tebliğ işleminin yapıldığı tarih itibariyle yürürlükte olan 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 35.maddesi uyarınca gerçek kişilere anılan madde uyarınca tebligat yapılabilmesi için muhatabın aynı adresine daha önce usulüne uygun olarak yapılmış bir tebligatın yapılması zorunlu olup, adresin tapu sicilindeki adres olmasının anılan maddenin uygulanması sonucunu doğurmayacağını*¹¹⁴¹⁸

-“*Tebligat Kanununun 35. maddesine göre satış ilanı tebliği yapılan adres borçlunun daha önce resmi kurumlarda bulunan bir adresi olmadığı gibi bu adrese geçerli bir tebligat da yapılmadığından borçluya TK.nun 35. maddesine göre yapılan satış ilanı tebliğ işleminin usulsüz olduğunu*¹¹⁴¹⁹

-“*Borçluların nüfus müdürlüğünden getirilen nüfus kayıt tablosunda belirtilen adreslerine, 7201 Sayılı Kanun’un 35. maddesine göre tebligat yapıldığı görüldüğünden mahkemece, aile fertlerinin birbirleri yerine adres beyanında bulunabilmelerine olanak tanıyan yasa ve yönetmelik hükümleri çerçevesinde, tebligatın çıkarıldığı adresin bizzat şikayetçi borçlular tarafından nüfus müdürlüğüne bildirilip bildirilmediği araştırılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini*¹¹⁴²⁰

-“*Borçluya satış ilanı 19.04.2011 tarihinde T.K. ’nun 35. maddesine göre tebliğ edilmiş olup, tebliğ tarihi itibarıyla T.K. ’nun 35. maddesindeki değişiklik yürürlükte olduğundan ve yine İcra İflas Kanunu genel bir kanun olup Tebligat Kanunu ise özel bir kanun olduğundan olayda öncelikle İİK. ’nun 21 ve 127. maddeleri değil T.K. ’nun 35. maddesinin uygulanacağını*¹¹⁴²¹

-“*Borçlunun adresine birlikte çıkarılan kıymet taktir raporu ve icra emri tebligatının iadesi üzerine Tapu Sicil Müdürlüğünden gelen adreslerin de aynı olması üzerine anılan adreslere Tebligat Kanunu’nun 35.maddesine göre yapılan satış ilanı tebliğ işleminin usulüne uygun olduğunu*¹¹⁴²²

-“*Ödeme emri tebligatının, doğrudan TK. 35. maddesine göre tebligat yapılabilmesi için adrese gönderilen tebligatın geri çevrilmesi halinde mümkün olacağını*¹¹⁴²³

¹¹⁴¹⁴ Bknz: 12. HD. 15.11.2012 T. 15237/33435

¹¹⁴¹⁵ Bknz: 12. HD. 15.11.2012 T. 15594/33372

¹¹⁴¹⁶ Bknz: 12. HD. 08.11.2012 T. 21826/32368

¹¹⁴¹⁷ Bknz: 12. HD. 01.11.2012 T. 24489/31208

¹¹⁴¹⁸ Bknz: 12. HD. 01.11.2012 T. 20374/31280

¹¹⁴¹⁹ Bknz: 12. HD. 18.10.2012 T. 20991/30230

¹¹⁴²⁰ Bknz: 12. HD. 15.10.2012 T. 12248/29337

¹¹⁴²¹ Bknz: 12. HD. 08.10.2012 T. 11182/28562

¹¹⁴²² Bknz: 12. HD. 25.09.2012 T. 15987/27855

¹¹⁴²³ Bknz: 12. HD. 13.09.2012 T. 7367/26189

-“*Tensip tutanağı tebligatının borçlu vekiline “adresten taşındığı” şerhi ile bila tebliğ iade edildiği, bunun üzerine aynı adrese Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebligat yapıldığının anlaşılması olduğunu; ancak avukatların Avukatlık Kanunu gereğince bir baroya kayıtlı olmaları zorunluluğu karşısında, mahkemece itiraz eden borçlu vekilinin adresinin ilgili barodan sorulup araştırılarak bilinen en son adresine Tebligat Kanunu hükümlerine uygun şekilde tensip tutanağının tebliği ile sonuca gidilmesi gerekeceğini*”¹¹⁴²⁴

-“*Takip dosyasında borçlu, gerçek şahıs olup adres kayıt sisteminde bir kaydı bulunmamakta olup; borçluya daha evvel usulüne uygun bir tebligat yapılmadan, resmi kurum tarafından bildirilen adrese doğrudan TK.m. 35’ e göre tebligat yapılmasının usulsüz olduğunu*”¹¹⁴²⁵

-“*Borçlulara icra emri ve kıymet takdir raporunun bilinen adreslerinde tebliğ edildiğini, bu adreslere çıkartılmış ancak tebliğ edilemeden geri dönmüş bir tebliğ evrakı olmadığı halde, gayrimenkul satış ilanı tebligatlarının aynı adreslerde doğrudan 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre yapılması yasa hükmüne aykırı olup, bu haliyle satış ilanı tebligatının usulsüz olduğunu*”¹¹⁴²⁶

-“*Borçlunun Göztepe Vergi Dairesi Müdürlüğü’ne bildirdiği adresine gönderilen ödeme emrinin tebliğ edilememesi üzerine aynı adrese 7201 Sayılı Kanun’un 35/son maddesi gereğince tebliğ yapılmasında yasaya uymayan bir yön bulunmadığını*”¹¹⁴²⁷

-“*Borçluya daha önce gönderilen tebligatların bizzat tebliğ edilmesi ve herhangi bir tebligatın iade işlemi gerçekleşmemesi karşısında 7201 sayılı kanunun 35. maddesine göre satış ilanının tebliğ edilmesinin doğru olmadığını*”¹¹⁴²⁸

-“*Adres kayıt sisteminde adresi bulunan kişilere Tebligat Kanunu’nun 35/2. maddesi uyarınca tebligat yapılmasının söz konusu olamayacağını, tebligatların yapıldığı adresin borçlunun adres kayıt sisteminde kayıtlı adresi olmadığı borçlu vekili tarafından açıkça ileri sürüldüğüne göre, borçlunun adres kayıt sisteminde kayıtlı adresinin bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini*”¹¹⁴²⁹

-“*Borçlunun adres kayıt sisteminde kayıtlı adresi olduğuna göre Tebligat Kanunu’nun 35/2 maddesinde belirtilen yasal düzenleme uyarınca, Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre ödeme emrinin tebliğ edilmesinin usulsüz olduğu gibi borçlu adına çıkartılmış ve iade olunmuş bir tebligat bulunmadığı halde örnek 9 ödeme emrinin doğrudan Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebliğinin de doğru olmadığını*”¹¹⁴³⁰

-“*Şikayetçi borçluya çıkarılan ödeme emri tebligatının, muhatabın adreste tanınmadığından bahisle bila tebliğ iade edilmesi üzerine, SGK’dan borçlunun adresinin sorulduğu ve gelen yazı cevabında borçlunun adresinin, ödeme emrinin gönderildiği adresle aynı olduğu anlaşıldığından, bu adrese yasal değişiklikten sonra Tebligat Kanunu’nun 35.maddesine göre ödeme emrinin tebliğ edildiği görüldüğünden mahkemece, adresini değiştiren borçlunun tebliğ tarihi itibarıyla adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresinin bulunup bulunmadığı araştırılarak, satış ilanı tebliğinin usulüne uygun olup olmadığına tespiti ile oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini*”¹¹⁴³¹

-“*İpotek resmi senedinde geçen adres, hatalı ve yetersiz yazılarak çıkartılan ve bila tebliğ iade dönen ilk tebligat; doğru adrese gönderilmediğinden T.K nun 35. maddesinin uygulanmasına esas alınamayacağını*”¹¹⁴³²

¹¹⁴²⁴ Bknz: 12. HD. 11.09.2012 T. 7456/25972

¹¹⁴²⁵ Bknz: 12. HD. 11.09.2012 T. 8125/25861

¹¹⁴²⁶ Bknz: 12. HD. 26.06.2012 T. 14429/22463

¹¹⁴²⁷ Bknz: 12. HD. 21.06.2012 T. 13658/21944

¹¹⁴²⁸ Bknz: 12. HD. 12.06.2012 T. 6406/20217

¹¹⁴²⁹ Bknz: 12. HD. 18.06.2012 T. 6315/20870

¹¹⁴³⁰ Bknz: 12. HD. 11.06.2012 T. 3105/19890

¹¹⁴³¹ Bknz: 12. HD. 06.06.2012 T. 2058/19496

¹¹⁴³² Bknz: 12. HD. 04.06.2012 T. 7779/19012

-“Dosya içinde mevcut imza sirkülerine göre ilk çıkan tebligatı şirketin taşıdığından bahisle kabul etmeyen kişi, borçlu şirketin yetkili temsilcisi olup tüzel kişilik olan borçlunun Ticaret Sicilinde kayıtlı bulunan adresine gönderilen tebligatın yapılamaması üzerine aynı adrese 7201 Sayılı Tebligat Kanununun 35. maddesi uyarınca yapılan tebliğ işleminin usulüne uygun olduğunu”¹¹⁴³³

-“İcra takibine konu edilen borcun kaynaklandığı kredi sözleşmesi “adiyen” düzenlendiği için, borçlunun sözleşmede yazılı adresine gönderilen ödeme emrinin tebliğ edilemediği hallerde, 7201 Sayılı Kanun’un 35/son maddesinin uygulanmasının mümkün olmadığını”¹¹⁴³⁴

-“Borçlu adına çıkarılan ödeme emrinin noterlikçe düzenlenen vekaletnamede yazılı adresine tebliğe gönderildiği, bila tebliğ iadesi üzerine aynı adreste 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 35/son maddesine göre tebliğ işleminin tamamlandığı görüldüğünden, tebliğ tarihi itibarıyla borçlunun notere bildirdiği adrese ödeme emrinin tebliğ edilmesinde yasaya uymayan bir yön olmadığını”¹¹⁴³⁵

-“Borçlunun tespit edilen adresine tebligatın gönderilmesi gerekirken belirlenen adresin üzerinin karalanması suretiyle tebligat evrakının tahrif edilmesi ve ticaret sicilindeki adrese TK.nun 35.maddesine göre tebligat yapılmasının usulsüz olduğunu”¹¹⁴³⁶

-“Tebligat Kanunu’nun 35/2 maddesinde de adresini değiştiren kimse yenisini bildirmediği ve yeni adres tebliğ memurunca da tespit edilemediği takdirde tebliğ olunacak evrakın bir nüshasının eski adrese ait binanın kapısına asılacağı ve asılma tarihinin, tebliğ tarihi sayılacağı”¹¹⁴³⁷

-“Satış ilanının tebliğe çıkarıldığı tarihte yürürlükte bulunan Tebligat Kanunu hükümlerine göre satış ilanının tebliğ edilmediği, tebligatın, Tebligat Kanunu’nun değişiklikten önceki 35. maddesine göre yapılması nedeniyle usulsüz olduğunu”¹¹⁴³⁸

-“Ödeme emri tebligatının borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresinden farklı bir adreste yapılmış olduğu ve 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 35. maddesi hükmüne uygun bulunmadığı tespit edildiğinden, mahkemece ödeme emri tebligatının usulsüzlüğüne karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁴³⁹

-“Şikayetçi borçluya ödeme emri tebliğ adresine çıkarılan satış ilanı tebligatının taşıdığından bahisle bila tebliğ iade edilmesi üzerine Tebligat Kanununun 35.maddesine göre satış ilanının yasal değişiklikten sonra tebliğ edildiğinden mahkemece, adresini değiştiren borçlunun tebliğ tarihi itibarıyla adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresinin bulunup bulunmadığı araştırılarak, satış ilanı tebliğinin usulüne uygun olup olmadığının tespiti ile oluşacak sonuçta göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁴⁴⁰

-“İcra müdürlüğüne, ödeme emrinin tebliğ edildiği adrese, kıymet takdiri tebliği çıkarılmış, bila tebliğ dönünce, kıymet takdiri ve satış ilanı T.K.nun 35. maddesine göre tebliğ işlemi yapılmış olup; şikâyetçiye bahsi geçen adreste daha önceden usulüne uygun bir tebliğ yapılmadığından 7201 Sayılı Kanunun 35. maddesine göre satış ilanının tebliğ edilmesinin doğru olmadığını”¹¹⁴⁴¹

-“Alacaklının, resmi kurumlar tarafından bildirilen söz konusu adrese Tebligat Kanunu’nun 35.maddesine göre tebliğ yapılması yönündeki isteminde yasaya uymayan bir yön olmadığını”¹¹⁴⁴²

¹¹⁴³³ Bknz: 12. HD. 17.05.2012 T. 2011-31584/17375

¹¹⁴³⁴ Bknz: 12. HD. 02.05.2012 T. 2011-31260/14699

¹¹⁴³⁵ Bknz: 12. HD. 02.05.2012 T. 2011-29594/14650

¹¹⁴³⁶ Bknz: 12. HD. 30.04.2012 T. 4426/14391

¹¹⁴³⁷ Bknz: 12. HD. 25.04.2012 T. 1863/13860

¹¹⁴³⁸ Bknz: 12. HD. 18.04.2012 T. 2011-30960/13052

¹¹⁴³⁹ Bknz: 12. HD. 09.04.2012 T. 2011-27083/11585

¹¹⁴⁴⁰ Bknz: 12. HD. 05.04.2012 T. 2011-27756/11184

¹¹⁴⁴¹ Bknz: 12. HD. 03.04.2012 T. 2011-28528/10704

¹¹⁴⁴² Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 2011-19378/5221

-“İcra müdürlüğünce, ödeme emrinin tebliğ edildiği adrese, satış ilanı tebliğe çıkarılmış, bila tebliğ dönünce, T.K.nun 35. maddesine göre tebliğ işlemi yapılmış olup; şikayetçiye bahsi geçen adreste daha önceden usulüne uygun bir tebliğ yapılmadığından 7201 sayılı Kanununun 35. maddesine göre satış ilanının tebliğ edilmesinin doğru olmadığını”¹¹⁴⁴³

-“Daha önce tebligat yapılmamış olsa bile, kamu kurum ve kuruluşlarına verilen en son adreslere Tebligat Kanunu'nun 35. maddesi hükümlerine göre tebliğ yapılacağını”¹¹⁴⁴⁴

-“7201 sayılı Kanun'un 35/1. maddesine göre, tebligat yapılabilmesi için muhataba daha önce aynı adreste usulüne uygun olarak tebligat yapılması zorunlu olup; adı geçenin bu adresini değiştirmesi halinde, yeni adresini tebligatı çıkaran mercie bildirmemesi ve ikinci tebligatın gerçekleşmeden geri çevrilmesi halinde 35. maddenin uygulanmasının mümkün olduğunu”¹¹⁴⁴⁵

-“Borçlu, alacaklı apartman yönetimine Türkiye’de bir adres bildirmediğine göre, 6099 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden sonra, borçlunun adres kayıt sisteminde adresinin olup olmadığı tespit edilmeden Tebligat Kanunu'nun 35.maddesine göre tebligat yapılmasının usulsüz olduğunu”¹¹⁴⁴⁶

-“Şikayetçi borçlu şirkete, ticaret sicil adresi dışında yapılan tebliğ işlemlerinin usulsüz olduğu, dolayısıyla daha sonra aynı adrese Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre yapılan satış ilanı ve kıymet takdiri raporu tebliğlerinin de usulsüz olacağını”¹¹⁴⁴⁷

-“3. kişi Kooperatifin ticaret sicilinde kayıtlı adresine Tebligat Kanununun 35.maddesine göre tebligat yapılmasında yasaya uymayan bir yön bulunmadığını”¹¹⁴⁴⁸

-“Satış ilanı tebligatının, daha önce icra emrinin usulüne uygun tebliğ edildiği adrese gönderildiği, bila tebliğ iade edilmesi üzerine, bu adreste, tebliğ tarihinde yürürlükte olan Tebligat Kanununun 35.maddesine göre 25/12/2010 tarihinde tebliğ edildiği, söz konusu tebligatın usulüne uygun olduğunu”¹¹⁴⁴⁹

-“19.1.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6099 sayılı kanunun 9.maddesiyle değişik Tebligat Kanununun 35/2. hükmü gereği adres kayıt isteminde yerleşim yeri adresi bulunup bulunmadığı araştırılmadan yapılan tebliğ işleminin usul ve yasaya aykırı olduğunu”¹¹⁴⁵⁰

-“Satış ilanı tebligatının, daha önce icra emrinin usulüne uygun tebliğ edildiği adrese gönderildiği, bila tebliğ iade edilmesi üzerine, bu adreste, tebliğ tarihinde yürürlükte olan Tebligat Kanununun 35.maddesine göre 25/12/2010 tarihinde tebliğ edildiği, söz konusu tebligatın usulüne uygun olduğunu”¹¹⁴⁵¹

-“Borçlunun daha önce; ticaret siciline, tapu idaresine, notere, icra dairesine, defterdarlığa, vergi dairesine, esnaf ve sanatkarlar siciline bildirdiği adresine –adres değişikliği ayrıca bir kuruma bildirmiş olmadıkça- Teb. K. 35/son’a göre tebligat yapılabileceğini”¹¹⁴⁵²

-“Kredi sözleşmesindeki adresini değiştiren ve yeni adresini noter aracılığıyla bankaya bildirmeyen borçlu hakkında Tebligat Kanununun 35. maddesine göre tebligat yapılamayacağını”^{11453 11454}

¹¹⁴⁴³ Bknz: 12. HD. 23.02.2012 T. 2011-19336/4879

¹¹⁴⁴⁴ Bknz: 12. HD. 14.02.2012 T. 2011-17276/3552

¹¹⁴⁴⁵ Bknz: 12. HD. 14.02.2012 T. 2011-16872/3471

¹¹⁴⁴⁶ Bknz: 12. HD. 14.02.2012 T. 2011-17288/3541

¹¹⁴⁴⁷ Bknz: 12. HD. 24.01.2012 T. 2011-32424/1362

¹¹⁴⁴⁸ Bknz: 12. HD. 23.01.2012 T. 2011-15328/1183

¹¹⁴⁴⁹ Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 2011-13416/765

¹¹⁴⁵⁰ Bknz: 12. HD. 19.1.2012 T. 11786/565

¹¹⁴⁵¹ Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 2011-13416/765

¹¹⁴⁵² Bknz: 12. HD. 19.2.2004 T. 25525/3367; 19.2.2004 T. 25525/3367 13.2.2004 T. 24648/2632 vb.

¹¹⁴⁵³ Bknz: 12.HD. 15.4.2003 T. 6798/8301

¹¹⁴⁵⁴ Karş: 12. HD. 12.12.1992 T. 8633/16113

-“*Tebliğat Kanununun 35/I maddesinin uygulanabilmesi için; borçluya daha önce geçerli bir tebliğat yapılmış olması gerektiğini*”¹¹⁴⁵⁵

-“*İpotek akit tablosu ile tapu sicilinde yazılı adrese, daha önce tebliğat çıkarılmadan doğrudan doğruya Teb. K. 35’e göre tebliğat yapılabileceğini*”¹¹⁴⁵⁶

-“*İlamdaki adresini değiştiren -ve yeni adresini bildirmemiş olan- borçluya, ilamdaki adresine Teb. K. 35’e göre tebliğat yapılabileceğini*”¹¹⁴⁵⁷

-“*Tebliğat Kanununun 35. maddesine göre yapılan tebliğ işlemine, Teb. Tüz. mad. 55 uyarınca düzenlenecek tebliğ evrakının bir nüshasının, eski adrese ait kaptıya asılması gerekeceğini, bu işlem yapılmamışsa, tebliğatın geçersiz olacağını*”¹¹⁴⁵⁸

-“*Trafik sicil bürosundan bildirilen adresini değiştiren borçluya, Teb. K. 35’e göre tebliğat yapılabileceğini*”¹¹⁴⁵⁹

-“*Borçlunun yeni adresinin Teb. Tüz. 55’e göre tesbit edilmiş olması halinde, borçlunun tebliğat yapılamayan eski adresine Teb. K. 35’e göre tebliğat yapılamayacağını*”¹¹⁴⁶⁰

-“*Borçluya Teb. K. 35’e göre tebliğat yapıldıktan sonra, borçlunun babasının ‘borçlunun Rusya’daki adresini’ icra müdürlüğüne bildirmesi halinde, bundan sonraki tebliğatların bildirilen bu yeni adrese çıkarılması gerekeceğini*”¹¹⁴⁶¹

-“*Noterlikçe düzenlenen sözleşmedeki adresinden, adres bırakmadan ayrılmış olan borçluya -daha önce tebliğat yapılmadan da- Tebliğat Kanununun 35. maddesine göre tebliğat yapılabileceğini*”¹¹⁴⁶²

-“*Genel kredi sözleşmesinde müşteri ve kefiller ‘yasal ikametgahlarını değiştirmeleri halinde yeni ikametgahlarını noter aracılığı ile bankaya bildirmedikleri takdirde ilk ikametgahlarına yapılacak tebliğlere itiraz olunmayacağını ve bu sözleşme uyarınca yapılacak ihbarların noter veya postaya tevdi olunduğu tarihte kendilerine yapılmış sayılacağını’ kabul etmişlerse, genel kredi sözleşmesinde belirtilen adrese çıkan ve ‘taşınmıştır şerhi’ ile bila tebliğ iade edilen tebliğatların notere tevdi tarihinde muhataplara tebliğ edilmiş sayılacağını — Noterlerin, Teb. K. 35’e göre tebliğat yapamayacaklarını*”¹¹⁴⁶³

-“*Borçlunun yeni adresinin belirtilmiş olması halinde, Tebliğat Kanununun 35. maddesine göre eski adresine tebliğat yapılamayacağını*”¹¹⁴⁶⁴

-“*Kambiyo senedinde yazılı olan adresini değiştiren (ve yeni adresini alacaklıya bildirmeyen) borçlunun senette yazılı olan adresine -Tebliğat Kanununun 35. maddesi uyarınca- tebliğat yapılamayacağını*”¹¹⁴⁶⁵

-“*İpotek akit tablosunun dayanağını teşkil eden vekaletnamedeki adrese yapılacak tebliğatın geçerli olacağını*”¹¹⁴⁶⁶

-“*Alacaklının, borçlunun noter senedinde yazılı adresini değiştirdiğini kendisine usulüne uygun biçimde -yani; noter vasıtasıyla- bildirmemiş olmasına rağmen, yeni adresini*

¹¹⁴⁵⁵ Bknz: 12. HD. 20.1.2003 T. 27645/353; 26.4.2001 T. 6677/7046; 9.11.2000 T. 14932/16938

¹¹⁴⁵⁶ Bknz: 12. HD. 14.7.2011 T. 14776/15617; 19.2.2002 T. 2638/2621; 20.4.1995 T. 6076/6129; 16.9.1994 T. 2618/10559 vb.

¹¹⁴⁵⁷ Bknz: 12. HD. 19.2.2002 T. 2643/3616

¹¹⁴⁵⁸ Bknz: 12. HD. 14.2.2002 T. 2787/3307

¹¹⁴⁵⁹ Bknz: 12. HD. 20.11.2001 T. 18598/19472; HGK. 28.3.2001 T. 11-295/313; 12. HD. 13.5.1993 T. 4733/8947

¹¹⁴⁶⁰ Bknz: 12. HD. 3.10.2000 T. 13307/14250; 3.7.2000 T. 10454/11147; 27.6.2000 T. 9808/10802

¹¹⁴⁶¹ Bknz: 12. HD. 17.12.1999 T. 15347/16761

¹¹⁴⁶² Bknz: 12. HD. 3.12.1999 T. 14586/15555; 6.4.1999 T. 3620/4202

¹¹⁴⁶³ Bknz: 12. HD. 25.6.1998 T. 7140/7768

¹¹⁴⁶⁴ Bknz: 12. HD. 25.1.1993 T. 1992-13524/1101

¹¹⁴⁶⁵ Bknz: 12. HD. 9.7.1991 T. 1662/8601

¹¹⁴⁶⁶ Bknz: 12. HD. 15.2.1988 T. 1987-3790/1455

*biliyor olması halinde, tebligatın bu yeni adrese yapılması gerekeceğini, iyiniyet kuralının bunu gerektirdiğini*¹¹⁴⁶⁷

-“Borçlunun-noterde düzenlenen- vekaletnamedeki adresine -Teb. K.’nun 35. maddesine göre- tebligat yapılabilceğini”¹¹⁴⁶⁸

belirtmiştir...

V-Tebliğatın ne zaman yapılacağı (*Tebliğatın yapılacağı zaman*): Tebligat, çalışma saatleri içinde (*gündüz*) yapılabilceği gibi, çalışma saatleri dışında da (*gece vakti*) yapılabilir (*Teb. Tüz. mad. 52, Teb. Yön. mad. 54*). Bilindiği gibi -icra hukuku bakımından- gece vakti; “*güneş batmasından bir saat sonra başlar ve güneş doğmasından bir saat önceye kadar devam eder*” (*İİK. mad. 51/I, c: 1*).

Resmi tatil ve adli tatil’de de tebligat yapılabilir (*Teb. K. mad. 33; Teb. Tüz. mad. 53; Teb. Yön. mad. 55*).

-1.01.2011 tarih ve 6099 sayılı kanunun 4. maddesi ile 7201 sayılı Tebligat Kanununun 11. maddesine aşağıdaki fıkra, 2. fıkra olarak eklenmiştir.

“*Avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır.*”

VI-Tebliğatın kimlere yapılacağı (*Tebliğat yapılacak kişiler*):

a)Tebliğat -kural olarak- “*tebliğ yapılacak kimsenin kendisine*” yapılır (*Teb. K. mad. 10/I*).

“*Kendisine tebliğ yapılacak şahıs, adresinde bulunmazsa, tebliğ kendisiyle aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır*” (*Teb. K. mad. 16*). Bu hüküm, “*tebligatın, hizmetçisi dışında aynı konutta oturan diğer kişilere de yapılması imkanı getirilerek, tebligatın daha kolay yapılması ve böylece yargılamanın hızlandırılması amaçlanmıştır*” gerekçesiyle 19.3.2003 T. ve 4829 sayılı K. ile değiştirilerek bu şekli almıştır. Böylece, tebligat sırasında adresinde bulunmayan muhatap yerine “*aile fertleri*”nden olmasa bile, “*muhatap ile aynı konutta oturan kişilere*” de muhatap yerine (*adına*) tebligat yapılabilcektir...

Yüksek mahkeme “*aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçiye tebligat*” (*Teb. K. mad. 16; Teb. Tüz. mad. 22; Teb. Yön. mad. 54*) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarında;

-“*Şikayetçi borçlu adına çıkarılan ödeme emri tebligatının incelenmesinde, muhatabin tebliğ sırasında orada bulunmadığına dair bir meşruhat yazılmaksızın aynı konutta birlikte oturan kardeşine tebliğ edildiği anlaşılmakta olup, asıl olan, muhataba tebliğ olduğuna göre, muhatabin bulunmaması hali saptanmadan 16.madde gereğince tebligat yapılmasının usulsüz olduğunu*”¹¹⁴⁶⁹

- “*Borçluya gönderilen örnek 10 numaralı ödeme emrinin borçlunun aynı çatı altında oturan annesi imzasına tebliğ edildiği görülmektedir, ancak dosya içinde bulunan İlçe Nüfus Müdürlüğü’nün yerleşim yeri adres belgesine göre, tebligatı alan kişinin adresinin borçlunun adresinden farklı olduğunu, borçlu ile aynı konutta oturmadığı anlaşıldığından ödeme emri tebligatının usulsüz olduğunu*”¹¹⁴⁷⁰

- “*Borçlular, 103 maddesi uyarınca yapılan tebligatı teslim alan M. A. ile birlikte oturmadıklarını ileri sürdüklerine ve tutanakta borçluların ayrı ayrı hanelerde yaşadıkları belirtildiğine göre mahkemece bu tebliğ işlemlerine yönelik iddia ve delillerin değerlendirilerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini*”¹¹⁴⁷¹

¹¹⁴⁶⁷ Bknz: 12. HD. 1.4.1976 T. 200/3997

¹¹⁴⁶⁸ Bknz: 12. HD. 26.2.2004 T. 25141/4098

¹¹⁴⁶⁹ Bknz: 12. HD. 31.01.2013 T. 26770/3011

¹¹⁴⁷⁰ Bknz: 12. HD. 29.01.2013 T. 2012-27014/2591

¹¹⁴⁷¹ Bknz: 12. HD. 24.12.2012 T. 27183/39637

- “Posta görevlisince muhatap yerine kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muhatapla aynı konutta oturup oturmadığı hususu tebligat mazbatasına şerh düşülmediğinden tebligatın usulsüz olduğunu”¹¹⁴⁷²
- “Muhatapla birlikte oturduğu saptanmadan muhatabın babasına 16.madde gereğince tebligat yapılamayacağını”¹¹⁴⁷³
- “ Tebligat Tüzüğü’nün 22/2.fıkrasına göre tebligat yapılan... nun evin gündelik işlerine bakan kişi olup muhatapla birlikte oturmadığı iddia edildiğine göre mahkemece bu yönde bir inceleme yapılmadan eksik inceleme ile şikayetin reddi yönünde hüküm tesisinin isabetsiz olduğunu”¹¹⁴⁷⁴
- “Muhatap adına bekçiye -Tebligat Kanununun 16. maddesine göre- yapılan tebligatın geçerli olmayacağını”¹¹⁴⁷⁵
- “Muhatap adına kendisine tebligat yapılan kişinin gerçekte ‘muhatap ile birlikte oturmadığı’ hususunun icra mahkemesinde her türlü delille isbat edilebileceğini”¹¹⁴⁷⁶
- “ ‘Birlikte’ kaydıyla yapılan tebligatı alan kişiyle gerçekte ‘birlikte oturulmadığı’ hususunun icra mahkemesinde kanıtlanması halinde tebligatın usulsüz hale geleceğini”¹¹⁴⁷⁷
- “Kendisine tebligat yapılacak kişinin, adresinde bulunmaması halinde tebligatın kendisi ile birlikte oturan ailesi fertlerinden veya hizmetçilerinden birine yapılacağını, bu durumda, ‘muhatabın adreste bulunmama sebebinin araştırılmasına ve tevziat saatinden sonra adrese döneceğinin saptanıp, tebliğ tutanağında belirtilmesinin’ gerekmediğini”¹¹⁴⁷⁸
- “ Muhatap yerine tebligatı alan kişinin ‘muhatap ile aynı çatı altında oturduğunun’ tebliğ mazbatasında belirtilmemiş olmasının, tebligatı usulsüz hale getireceğini”¹¹⁴⁷⁹
- “ ‘Muhatap ile birlikte oturmayan’ kişiye, Tebligat Kanununun 16. maddesine göre tebligat yapılamayacağını”¹¹⁴⁸⁰
- “Meskende, iş yerinde tebligat yapılabilecek ‘daimi işçiye’ yapılan tebligatın Tebligat Kanununun 16. maddesine aykırı olacağını”¹¹⁴⁸¹
- “ ‘Aynı çatı altında kaldığı’ belirtilmeden muhatabın ağabeyine yapılan tebligatın usulsüz sayılacağını”¹¹⁴⁸²
- “Tebligat muhatabı borçlunun, tebliğ tarihinden önce intihar ettiğinin ancak cesedinin bulunmadığının -tebligatı alan eşi tarafından- ileri sürülmesi halinde, şikayetçi eşe gaiplik kararı almak için süre verilmesi gerekeceğini”¹¹⁴⁸³
- “Kime yapıldığı belirtilmeden sadece ‘birlikte oturan’ kaydı ile yapılan tebligatın geçerli olmadığını”¹¹⁴⁸⁴

¹¹⁴⁷² Bknz: 12. HD. 30.10.2012 T. 19303/30628

¹¹⁴⁷³ Bknz: 12. HD. 12.10.2012 T. 17294/29211

¹¹⁴⁷⁴ Bknz: 12. HD. 07.02.2012 T. 2011-16941/2516

¹¹⁴⁷⁵ Bknz: 12. HD. 26.5.2003 T. 9090/12033

¹¹⁴⁷⁶ Bknz: 12. HD. 25.3.2003 T. 3773/6336; 31.5.2001 T. 9082/9632

¹¹⁴⁷⁷ Bknz: 12. HD. 18.6.2002 T. 11885/13074; 24.1.1996 T. 87/1333; 22.9.1992 T. 3263/10646

¹¹⁴⁷⁸ Bknz: 12. HD. 12.3.2004 T. 782/5670; 28.11.2000 T. 17441/18586; HGK. 22.11.2000 T. 12-1684/1716

¹¹⁴⁷⁹ Bknz: 12. HD. 5.6.2000 T. 8695/9268; 10.3.1994 T. 2811/3440

¹¹⁴⁸⁰ Bknz: 12. HD. 1.2.2000 T. 505/1334

¹¹⁴⁸¹ Bknz: 12. HD. 18.3.1999 T. 3495/3438

¹¹⁴⁸² Bknz: 12. HD. 24.11.1992 T. 8081/14773

¹¹⁴⁸³ Bknz: 12. HD. 7.11.1991 T. 3192/11571

¹¹⁴⁸⁴ Bknz: 12. HD. 25.9.1986 T. 15259/9549

- “*Tebliğ tutanağında, tebliğ yapılan kişinin muhatabın ‘aile fertleri’nden veya ‘hizmetçi’lerinden birisi olduğunun açıklanmamış olması halinde, tebligatın usulsüz sayılacağını*”¹¹⁴⁸⁵

belirtmiştir...

b)“Belli bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatını icra edenler, o yerde bulunmadıkları takdirde¹¹⁴⁸⁶ tebliğ aynı yerdeki daimi memur veya müstahdemlerinden birine, meslek veya sanatını evinde icra edenlere memur ve müstahdemlerinden biri bulunmadığı takdirde aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır.” Bu hükümde -yukarıda belirttiğimiz- Tebligat Kanununun 16. maddesinde 4829 s. K. ile yapılan değişikliğe paralel olarak, daha önceki metinde yer alan “*birlikte oturan ailesi efradından*” ibaresi “*aynı konutta oturan kişilere*” şeklinde değiştirilerek bugünkü şeklini almıştır.

Yüksek mahkeme “*belli bir yerde veya evde meslek ve sanat icra edenlere tebligat*” (Teb. K. mad. 17; Teb. Tüz. mad. 23) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarında;

- “*Adreste muhatabın bulunmaması nedeniyle tebligatın, 7201 sayılı Kanunun 17. maddesinde sayılan ve tebliğ sırasında adreste hazır bulunan daimi işçisine yapılmak istendiğini, ancak adı geçenin imzadan ve tebellüğden imtina nedeniyle aynı Kanunun 20. maddesinde yapılan atıfla yine aynı Kanunun 21. maddesine göre tamamlandığından Tebligat Tüzüğü’nün 28.maddesinin uygulanması gerekmeyeceğini*”¹¹⁴⁸⁷

- “*Örnek 7 numaralı ödeme emri tebligatı, Tebligat Kanunu’nun 17. maddesi ve Tebligat Tüzüğü’nün 23. maddesine aykırı yapılmış olmakla usulsüz olduğunu; tebligatın usulsüzlüğünün gecikmiş itiraz nedeni yapılamayacağını*”¹¹⁴⁸⁸

- “*Ödeme emri tebligatı, “tebliğ sırasında muhatabın işyerinde bulunmadığı belirlenmeden işyerinde çalışan işçisine”* şerhiyle tebliğ edilmiş olup, tebliğ mazbatasında, borçlunun işyerinde bulunup bulunmadığına dair bir açıklama yer almadığından yapılan tebliğ işleminin usulsüz olduğunu”¹¹⁴⁸⁹

- “*Satış ilanı tebligatı mazbatalarında, “birlikte sakin aynı adreste çalışan”* imzasına evrakın tebliğ edildiği yazılmış ise de, borçluların adresleri farklı olmasına ve iki farklı adreste aynı kişinin bulunmasının mümkün olmamasına rağmen aynı kişiye tebligat yapıldığı ve borçlunun işyerinde bulunup bulunmadığına dair bir açıklama tebligat üzerinde bulunmadığından satış ilanı tebligatının usulsüz olduğu; tebliğ yapılan adresin konut olduğunun kabulü halinde ise, tebliğ yapılan şahsın çalışan olduğunun belirtilmesi karşısında, Tebligat Kanunu’nun 16. maddesi uyarınca da tebliğ işleminin usulüne uygun olmadığı kabulü gerekeceğini”¹¹⁴⁹⁰

- “*Tebligat yapılan yerin iş yeri olduğunun anlaşılmasına rağmen borçlunun iş yerinde bulunup bulunmadığına dair bir açıklamanın yer almaması nedeniyle tebliğ işleminin usulsüz olduğunu*”¹¹⁴⁹¹

- “*Şirkete yapılan satış ilanı tebligatı, işyeri adresine gönderildiği halde “Muhatabın o anda evde olmaması sebebiyle muhatap yerine, aynı konutta ve sürekli oturduğunu beyan eden görünüşüne göre 15 yaşını bitirmiş ve ehliyetli yeğenin”* imzasına tebliğ edilmişse de tebliğ yapılan yeğenin o yerde memur veya müstahdem sıfatı taşıdığı iddia ve ispat edilmiş olmadığından tebliğ işleminin usulsüz olduğunu”¹¹⁴⁹²

¹¹⁴⁸⁵ Bknz: 12. HD. 30.6.1986 T. 1985-13595/7576

¹¹⁴⁸⁶ Bknz: 12. HD. 28.12.2011 T. 31305/31135; 28.6.2011 T. 32557/13577; 10.5.2011 T. 10420/9197; 25.10.2011 T. 4018/20171

¹¹⁴⁸⁷ Bknz: 12. HD. 24.12.2012 T. 22667/39631

¹¹⁴⁸⁸ Bknz: 12. HD. 27.11.2012 T. 17718/34942

¹¹⁴⁸⁹ Bknz: 12. HD. 13.09.2012 T. 7971/26369

¹¹⁴⁹⁰ Bknz: 12. HD. 27.09.2012 T. 14547/28295

¹¹⁴⁹¹ Bknz: 12. HD. 10.09.2012 T. 12266/25632

¹¹⁴⁹² Bknz: 12. HD. 30.05.2012 T. 3208/18365

- “Borçlu vekilinin şikâyetinde açıkça tebligat yapılan adresten taşınıldığını ve ödeme emrinin tebliğ edildiği kişinin, borçlunun çalışanı olmadığını ileri sürdüğüne göre, bu konudaki delillerin sorularak gerekli inceleme yapılmadan eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisinin doğru olmadığını”¹¹⁴⁹³

- “Borçlunun işyerinde ‘daimi işçisi...’ imzasına yapılan tebligatın Teb. K. 17. maddesine uygun olacağını”¹¹⁴⁹⁴

- “Teb. Kanunu’nun 17. maddesi uyarınca tebligat yapılabilmesi için ‘işyerinin borçluya ait olması’ ve ‘tebligat yapılan kişinin de daimi memur veya müstahdem konumunda bulunması’ gerektiğini”¹¹⁴⁹⁵

- “İşyerinde ‘birlikte çalışan’ kaydıyla yapılan tebligatın usulsüz olduğunu”¹¹⁴⁹⁶

- “İşyerinde; borçlunun -daimi memur ve müstahdemleri- dışındaki - ‘iş ortağına’ ‘arkadaşına’ - kişilere yapılan tebligatın usulsüz sayılacağını”¹¹⁴⁹⁷

- “İşyerinde, ‘muhatabın babasına’ yapılan tebligatın usulsüz sayılacağını”¹¹⁴⁹⁸

- “İşyerinde ‘birlikte mesai arkadaşına’ yapılan tebligatın usulsüz olacağını”¹¹⁴⁹⁹

- “Borçlunun işyerinde ‘birlikte oğluna’ kaydıyla yapılan tebligatın geçerli olmayacağını”¹¹⁵⁰⁰

- “İşyerinde, yeğene yapılan tebligatın geçersiz olacağını”¹¹⁵⁰¹

- “İşyerinde, kardeşe yapılan tebligatın geçerli olmadığını”¹¹⁵⁰² belirtmiştir...

c) Vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde, tebligatın vekile yapılması gerekir. Vekil birden çok ise, bunlardan birine tebligat yapılması yeterlidir. Eğer tebligat birden fazla vekile yapılmış ise, bunlardan ilkinde yapılan tebliğ tarihi, asıl tebliğ tarihi sayılır. Asile yapılan tebligat geçerli olmaz. (Teb. K. mad. 11)

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı kanunun 4. maddesi ile 7201 sayılı Tebligat Kanununun 11. maddesine aşağıdaki fıkra, 2. fıkra olarak eklenmiştir.

“Avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır.”

Uygulamada çok önem taşıyan ve sık sık yanlışlığa düşülen bu hususun gerek doktrinde ve gerekse içtihatlarda zaman zaman uyuşmazlık konusu olarak belirdiğini görüyoruz.

Konuyu hukukumuzda düzenleyen hükümler, ‘vekâlet, kanunda özel yetki verilmesini gerektiren hususlar saklı kalmak üzere, hüküm kesinleşinceye kadar, vekilin davanın takibi için gereken bütün işlemleri yapmasına, hükmün yerine getirilmesine, yargılama giderlerinin tahsili ile buna ilişkin makbuz vermesine ve bu işlemlerin tamamının kendisine karşı da yapılabilmesine ilişkin yetkiyi kapsar.” şeklinde belirleyen HMK. mad. 73/I hükmü ile “vekile tebligatı” düzenleyen “vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligat vekile yapılır. Vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun kararların sanıklara tebliğ edilmelerine dair hükümleri saklı kalmak üzere, tebliğ, vekile yapılır. Vekil birden çoksa, tebliğin bunlardan birine yapılması yeterlidir. Birden çok vekile tebliğ yapılmışsa ilkinde yapılan tebliğ tarihi asıl tebliğ tarihi sayılır” (Teb. K. mad. 11/I) şeklindeki hükümlerdir.

¹¹⁴⁹³ Bknz: 12. HD. 09.04.2012 T. 2011-25014/11415

¹¹⁴⁹⁴ Bknz: 12. HD. 5.10.2010 T. 9675/22293; 4.5.2010 T. 29486/11017; 18.3.2003 T. 3141/5609

¹¹⁴⁹⁵ Bknz: 12. HD. 27.12.2011 T. 30352/31360; 30.10.2003 T. 17019/21160; 21.10.2003 T. 16541/20531; 15.6.2000 T. 9121/9960; 16.9.1999 T. 9249/10196

¹¹⁴⁹⁶ Bknz: 12. HD. 14.5.1997 T. 5108/5605; 14.10.1986 T. 1985-15444/10514

¹¹⁴⁹⁷ Bknz: 12. HD. 23.12.1996 T. 15679/16073; 1.2.1994 T. 927/1206; 27.5.1986 T. 1985-12365/6319

¹¹⁴⁹⁸ Bknz: 12. HD. 18.4.1994 T. 4277/4827; 11.11.1993 T. 13653/17701

¹¹⁴⁹⁹ Bknz: 12. HD. 4.12.1990 T. 4752/12526

¹¹⁵⁰⁰ Bknz: 12. HD. 25.4.1988 T. 8077/5476; 6.6.1984 T. 5138/7234

¹¹⁵⁰¹ Bknz: 12. HD. 25.4.1988 T. 8077/5476

¹¹⁵⁰² Bknz: 12. HD. 21.9.1987 T. 5276/9096

Bu hükümler, doktrin ve Yargıtay tarafından, tamamen birbirine ters düşecek biçimde yorumlanmış ve ortaya çelişik görüşler çıkmıştır.

“*Tebliğatın vekile yapılması*” kuralı, icra takiplerinde;

aa) Takibin başlangıcında ödeme ya da icra emrinin tebliğinde,

bb) Borçluya ödeme ya da icra emrinin tebliğinden sonra (*borçluyu temsilen borca ya da takibe itiraz için ya da mal beyanında bulunmak, taksitle ödeme teklifinde bulunmak ve bunun gibi amaçlarla takip dosyasına vekaletname koymuş olan vekile, sonraki işlemlerin tebliğinde*) olmak üzere iki aşamada sözkonusu olur.

Doktrin ve uygulamada varlığına değindiğimiz görüş ayrılıkları “*takibin başlangıcı*” aşamasındadır.

Konuya açıklık getirmek için yaptığımız bu ayrıma bağlı kalarak, şimdi iki aşamada vekile yapılacak tebliğati inceleyelim.

aa) Takibin başlangıcı aşamasında, takibin ilamlı ya da ilamsız olmasına göre, borçlu vekilinin İCRA EMRİ ya da ÖDEME EMRİ’nin tebliğ edilip edilemeyeceği ya da bunların vekile tebliğinin zorunlu olup olmadığı sorunu karşımıza çıkar;

aaa) İcra emrinin vekile tebliği konusu: İlamlı takiplerde, İCRA EMRİNİN, ilamda adı yazılı olan vekile mi yoksa asile mi tebliği gerekir? Yoksa hem asile ve hem de vekile mi tebliğati yapılması gerekir?

Bu konuda üç görüş ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre;¹¹⁵⁰³ tebliğatın vekile değil asile (*borçluya*) yapılması gerekir.¹¹⁵⁰⁴ Yargıtay içtihatlarında dile getirilen diğer bir görüşe göre;¹¹⁵⁰⁵ icra emrinin asile değil, vekile tebliğ edilmesi gerekir.¹¹⁵⁰⁶ Üçüncü bir görüşe göre¹¹⁵⁰⁷ ise; icra emri borçluya veya vekiline tebliğ edilebilir[^].

Yargıtay’ımızın bu konudaki içtihatları şöyle bir seyir izlemiştir:

a-Çok önceleri¹¹⁵⁰⁹ “*vekilin icra takibinde de borçlu müvekkilini temsil etmesinin kesin ve zorunlu bulunmadığını müvekkilin bu takibi bizzat kendisinin takip edebileceği ya da başka birisini vekil tayin edebileceği*” gerekçesiyle, icra emrinin vekile değil, doğrudan doğruya ilgiliye (*borçluya*) tebliğ edilmesi gerektiğini belirtmiştir

b-Daha sonraları ise¹¹⁵¹⁰ “*vekaletten istifa ettiğini iddia ve isbat etmemiş olan vekile yapılan tebliğin de -borçluya yapılan tebliğ gibi- geçerli olacağını*” belirtmiştir.

c-Yüksek mahkeme bilimsel içtihatlarla da uygun düşen bu içtihadını son zamanlarda terk ederek; “*icra emrinin mutlaka ilamda adı yazılı olan vekile tebliği gerektiğini, asile*

¹¹⁵⁰³ Bknz: BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Şerh, s: 66

¹¹⁵⁰⁴ Bu görüşün eleştirisi için bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 486 vd. - AKCAN, R. İcra Emrinin Vekile Tebliği (*Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaşgünü Armağanı*, s: 865 vd.) - POSTACIOĞLU, İ. İcra Emrinin Vekile Tebliği (*İHFM. 1948, S: 1-2, s: 399 vd.*)

¹¹⁵⁰⁵ Bknz: HGK. 2.7.2003 T. 12-442/445; 12. HD. 3.6.2003 T. 10127/12960; 8.5.2003 T. 7421/10453; 24.3.2003 T. 3681/6108; 24.3.2003 T. 3673/6132; 30.4.2001 T. 6022/7373; 5.6.2000 T. 8712/9281 vb.

¹¹⁵⁰⁶ Bu görüşün eleştirisi için bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 488 vd. - AKCAN, R. agm. s: 870 vd

¹¹⁵⁰⁷ YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 488 vd. - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 1, s: 126 - KURU, B. Hukuk Muhakemeleri Usulü, C: 6, s: 1279 vd.; C: 5, s: 5542 - KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku (*Ders Kitabı*), s: 91 - AKCAN, R. İcra Emrinin Vekile Tebliği, s:874 - AKCAN, R. İcra İşlerinde Tebliğati, s: 80 - MOROĞLU, E. / MUŞUL, T. age. s: 65 vd. - RUHİ, A. C. Tebliğati Hukuku, s: 80 - POSTACIOĞLU, İ. İcra Emrinin Vekile Tebliği “*İçtihat Tahli*” (*İHFM. 1948, C: XIV, S: 1-2, s: 401*) - UYAR, T. İcra Hukukunda İlamlı Takipler, s: 142

¹¹⁵⁰⁸ Karş: MUŞUL, T. İcra Hukuku, s: 189 vd

¹¹⁵⁰⁹ Bknz: İİD. 2.12.1932 T. (*Naklen; AYTEMİZ, A. Takip Hukuku İle Alakalı Temyiz Karar ve İçtihatları*, s: 82)

¹¹⁵¹⁰ Bknz: İİD. 9.2.1939 T. - İİD. 29.4.1946 T. 1443/1938 (*Bu kararlar ve bunların eleştirisi için bknz: POSTACIOĞLU, İ. ag. İçtihat Tahli, s: 396 vd.*)

yapılan tebliğin geçersiz olduğunu” belirtmeye başlamıştır. Yargıtay’ın, hatalı olan bu görüşünü yansıtan kararlarında genellikle; HUMK. 62-68 (şimdi; HMK. mad. 73-83),, Teb. K. 11 ve Avukatlık Kanununun 41. maddelerine yollama yapılmaktadır.¹¹⁵¹¹

12. Hukuk Dairesinin bu son görüşünü yansıtan -eski tarihli- kimi kararlarının “karşı oyu” içerdiğini ve bu nedenle oyçokluğuyla alındığını görüyoruz. Bu karşı oy yazılarında “... İİK. mad. 24 ve sonraki maddelere göre açılmış icra takiplerinde icra emrinin ana ilke olarak borçluya tebliği gerektiği, İİK. mad. 76 ve 337’ye göre borçlunun mal beyanında bulunmamasından dolayı cezalandırılabilmesi için borçlunun şahsına tebligatın zorunlu olduğu HUMK. mad. 68 (şimdi; HMK. mad. 81) ve Av. Kanunu mad. 41’in ve Teb. K. mad. 11’in olayla bir ilgisi bulunmadığı, icra takibinde vekile yapılan tebligatın geçerli olabilmesi için onun vekil sıfatıyla takibe katıldığının anlaşılması gerektiği belirtilerek,¹¹⁵¹² “icra emrinin borçlu asile tebliğ edilmesi ve vekile yapılacak tebligatın hükümsüz olacağı” savunulmuştur.

Kanımızca; gerek “icra emrinin vekile tebliğini isteyen ve asile yapılacak tebligatı geçersiz sayan” 12. Hukuk Dairesinin -bugün için süreklilik gösteren- görüşü ve gerekse bu kararların karşı oy yazılarında belirtilen “icra emrinin asıl borçluya tebliği gerektiği ve ilamda adı yazılı vekiline yapılacak tebligatın geçersizliği”ne ilişkin görüş hatalıdır. Gerçekten; olaya ışık tutan hükümlerden HMK. mad. 73/I gereğince, bir davada müvekkilini temsil etmiş olan vekilin yetkisi, o dava sonunda verilmiş olan hükmün icrasını da kapsadığından ve davayı kaybeden tarafın vekilinin yetkisi, o taraf aleyhine yapılacak takipte de -HMK. 73/1 uyarınca ise “... vermesine ve bu işlemlerin tamamının kendisine karşı da yapılabilmesine ilişkin yetkiyi kapsar.” şeklindeki son cümlesi uyarınca- sürdüğünden, icra emrinin, ilamda adı yazılı vekile de gönderilmesi gerekir. İİK. mad. 76, 337 gereğince borçlunun cezalandırılabilmesi için icra emrinin borçlunun şahsına tebliği gerekirse de, bundan vazgeçen ve HMK. mad. 73’ün kendisine verdiği haktan yararlanmak isteyen kimse, borçlunun ilamda yazılı olan vekiline de icra emri gönderebilir. HMK. mad. 73, alacaklı tarafa, borçlu vekiline icra emri tebliğ ettirebilme hakkını verirse de, bu hüküm, icra emrinin borçlunun kendisine gönderilmesine engel olmaz. Çünkü, İİK. mad. 24 ve sonraki maddeler gereğince, icra emrinin borçluya tebliği gerektiği gibi, İİK. mad. 76, 337’nin uygulanabilmesi için, icra emrinin borçluya tebliği gerekir. Buraya kadar yaptığımız açıklamalardan şu sonuca varıyoruz ki, gerek HMK. mad. 73 gerek İİK. mad. 24 vd. 76 ve 337 gereğince alacaklı dilerse “borçlunun ilamda adı yazılı olan vekiline, dilerse doğrudan doğruya borçlunun şahsına” İCRA EMRİ tebliğ ettirebilir.

bbb)Ödeme emrinin vekile tebliği: İlamsız takiplerde ödeme emri, borçlunun genel vekiline -ancak vekil tebligatı kabul ederse- tebliğ edilebilir. Çünkü genel vekilin her dava ve takipte müvekkilini temsil etme zorunluluğu yoktur.¹¹⁵¹³

bb)Takip dosyasında vekaleti bulunan vekile, o takiple ilgili tüm tebligatların yapılması gerektiği Teb. Kanunu mad. 11/I’de açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle, yürütülen takiple ilgili tüm tebligatların, borçlu adına -beyanda bulunurken, imzaya, borca, takibe itiraz dilekçesi verirken vekaletnamesini dosyaya koymuş bulunan- vekiline yapılması, örneğin; 103 davetiyesinin, satış ilanının duruşma davetiyesinin borçlu yerine vekiline gönderilmesi gerekir.¹¹⁵¹⁴

¹¹⁵¹¹ Bknz: HGK. 2.7.2003 T. 12-442/445; 12. HD. 3.6.2003 T. 10127/12960; 8.5.2003 T. 7421/10453; 24.3.2003 T. 3681/6108; 24.3.2003 T. 3673/6132; 30.4.2001 T. 6022/7373; 5.6.2000 T. 8712/9281 vb.

¹¹⁵¹² Bknz: 12. HD. 5.12.1989 T. 5932/15029; 6.6.1988 T. 10218/1296; 29.12.1987 T. 421/13896; 2.6.1987 T. 10901/7098; 30.12.1986 T. 4070/15430; 13.3.1986 T. 9276/2763

¹¹⁵¹³ KURU, B. age. C: 1, s: 125 - POSTACIOĞLU, İ. age. s: 90 vd. - POSTACIOĞLU, İ. ag. İçtihat Tahlihi, s: 401 - BERKİN, N. İcra Hukuku, s: 40 - BERKİN, N. Rehber, s: 119

¹¹⁵¹⁴ Bknz: 12. HD. 21.12.2011 T. 13085/29896; 24.11.2011 T. 6359/23950; 7.3.2011 T. 19907/2713; 15.11.2011 T. 7342/21983; 12.2.2004 T. 25121/2460 8.5.2003 T. 7421/10453; 24.3.2003 T. 3673/6132

Görüldüğü gibi Tebligat Kanunu mad. 11/I ancak, yürütülen takipte, vekilin “*vekil sıfatıyla*” takibe katıldığı durumlar için öngörülmüştür.

Birden fazla vekilin bulunması halinde, vekillerin hepsine ayrı ayrı tebligat gerekmez. Bunlardan birisine tebligat yapılması yeterlidir. Eğer hepsine tebligat yapılmışsa, yapılan tebligatlardan ilki, sürenin başlangıcına esas alınır.¹¹⁵¹⁵

Vekil, vekaletten istifa etmiş ya da müvekkili tarafından azledilmişse bu husus dava tutanağına kayıt ya da tebliğ ettirilmek suretiyle karşı tarafa bildirilmedikçe, istifa veya azil o taraf hakkında geçerli olmaz (*HMK. mad. 81*). Bu nedenle, vekilin tebligatı, “*vekaletten istifa ettiği ya da azledildiği*” gerekçesiyle almaması ya da aldıktan hemen sonra iade etmesi geçerli olmaz. Vekil ancak kendisine yapılmak istenen tebligattan önce, azil ya da istifa durumunu karşı tarafa bildirmişse tebligatı almaktan kaçınılabilir. Aksi takdirde, müvekkili hakkında tebligatı almak zorundadır.¹¹⁵¹⁶

Ayrıca şu hususu da belirtelim ki, vekile yapılan tebligatın geçerli olması için, onun vekil sıfatıyla icra takibine katılmış olması gerekir. Örneğin; vekilin alacaklı adına takip talebini imzalamış veya borçlu adına ödeme emrine itiraz etmiş olması hallerinde, tebligat -alacaklı ya da borçluya değil- vekiline yapılır.¹¹⁵¹⁷

Yüksek mahkeme, “*vekile ve kanuni mümessile tebligat*” (*Teb. K. mad. 11, Teb. Tüz. mad. 15, 16; Teb. Yön. mad. 18,19*) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarında;

- “*Borçlu vekilince şikayet dilekçesinde Tebligat Kanununun 11. maddesi gereğince tebligatların vekil olarak kendisine yapılmadığı yönünde ve satış ilanının satış kararına aykırı olarak mahalli gazetede ilan edildiğine ilişkin bir şikayeti bulunmadığına göre mahkemeye resen gözetilemeyecek bu hususlara dayalı olarak ihalenin feshine karar verilemeyeceğini*”¹¹⁵¹⁸

- “*Borçlu, vekili aracılığıyla kıymet takdiri raporuna itiraz ettiğinden satış ilanının kıymet takdirine itiraz eden vekile tebliği gerekeceğini*”¹¹⁵¹⁹

- “*El atmanın önlenmesi davasında verilen ilamdaki vekalet ücreti ve yargılama gideri alacağına ilişkin ilama dayalı takipte, icra emrinin, borçlunun kendisini vekille temsil ettirdiği ilam kapsamından açıkça belli olmasına rağmen vekil yerine asile gönderildiğinden; 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 11, Avukatlık Kanunu'nun 41 ve HMK.nun 73, 81, 82 ve 83. maddelerine aykırı olarak yapılan icra emri tebliğ işleminin iptaline karar verilmesi gerekeceğini*”¹¹⁵²⁰

- “*HUMK.nun 62, Tebligat Kanunu 11 ve Avukatlık Kanunu 41. maddeleri gereğince vekille takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılacağını*”¹¹⁵²¹

- “*Alacaklı vekilinin vekâletnamesini takip dosyasına sunarak itiraza konu icra takibini başlattığı, borçlunun icra mahkemesine sunduğu itiraz dilekçesinde davalı olarak alacaklının ve vekilinin gösterilmesine rağmen mahkemeye tebligatın asile yapılarak taraf teşkilinin sağlanmaya çalışıldığı ve bu haliyle alacaklı tarafın savunma hakkının kısıtlandığını*”¹¹⁵²²

- “*Satış dosyasında aynı taşınmaza ilişkin olarak daha önce ihalenin feshi ilamında, borçlunun vekil ile temsil edildiği belli olduğuna göre, satış dosyasında ayrıca vekaletname bulunmasının zorunlu olmadığını*”¹¹⁵²³

¹¹⁵¹⁵ Bknz: 2. HD. 9.3.1978 T. 1962/6833

¹¹⁵¹⁶ Bknz: 13. HD. 27.1.1977 T. 226/643; HGK. 12.6.1963 T. 2-20/49 (*YELEKÇİ, M. / YELEKÇİ, İ. age. s: 25*)

¹¹⁵¹⁷ Bknz: KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku (*Ders Kitabı, s: 91*)

¹¹⁵¹⁸ Bknz: 12. HD. 27.09.2012 T. 14766/28254

¹¹⁵¹⁹ Bknz: 12. HD. 11.09.2012 T. 10438/26014

¹¹⁵²⁰ Bknz: 12. HD. 30.05.2012 T. 628/18397

¹¹⁵²¹ Bknz: 12. HD. 08.05.2012 T. 2011-30731/15698

¹¹⁵²² Bknz: 12. HD. 27.04.2012 T. 2011-26173/14231

¹¹⁵²³ Bknz: 12. HD. 09.04.2012 T. 2011-29817/11460

- “İcra Hukuk Mahkemesi’nde takdiri kıymete itiraz etmiş olan avukatın icra dosyasına ayrıca vekaletname ibraz etmesine gerek olmadığını”¹¹⁵²⁴
- “Gayrimenkul satış ilanının dava dilekçesinde adı geçen vekil yerine takipte borçlu vekili olmayan aynı isimdeki diğer avukatın adresine isim benzerliği nedeniyle gönderildiği ve tebliğ edildiği anlaşıldığından, borçlu vekiline satış ilanının tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olacağı”¹¹⁵²⁵
- “İcra emrinin vekil yerine asile tebliğ edilmiş olmasına rağmen, vekil tarafından süresinde “borca itiraz” başvurusu yapılması halinde, icra mahkemesince “icra emrinin iptaline” karar verilemeyeceğini”¹¹⁵²⁶
- “7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 11., Avukatlık Kanunu’nun 41. ve HUMK’nun 62-68. maddeleri gereğince vekil ile takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılmasının zorunlu olduğunu”¹¹⁵²⁷
- “Takip konusu nafaka ilamında vekil olduğu belli olan ancak ilama dayalı takipte (icra dosyasında) vekaletnamesi bulunmayan vekil yerine asile icra emri gönderilmesinin Teb. K. 11, Av. K. 171, HMK. 73 hükümlerine aykırı olacağı”¹¹⁵²⁸
- “İcra emri’nin vekili bulunan ‘borçlu’ya değil, vekiline gönderilmesi gerekeceğini”¹¹⁵²⁹
- “Her türlü adli evrakın -icra emri, ödeme emri, 103 teskeresi, satış ilanı, merci kararı, duruşma tebligatı, şikayet dilekçesi vb. gibi- takip dosyasında kendisini bir vekille temsil ettiren tarafa değil, vekiline tebliği gerekeceğini”¹¹⁵³⁰
- “İcra emrinin ‘vekil’ yerine ‘asil’e tebliğ edilmiş olmasına rağmen, vekil tarafından süresinde icra mahkemesine borca itiraz sebeplerinin bildirilmiş olması halinde, ‘icra emrinin vekile tebliğ edilmemiş olması’ nedeniyle, ‘icra emrinin iptaline’ karar verilemeyeceğini”¹¹⁵³¹
- “Şikayetçi (borçlu) vekilinin, icra mahkemesine başvurusunda -esasla ilgili itirazları ileri sürmeden- sadece ‘asile çıkarılan icra (ödeme) emrinin iptalini’ istemiş olması halinde, icra mahkemesince istem doğrultusunda karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁵³²
- “İhalenin feshinden sonra, icra dosyasından tüm tebligatların borçlu yerine vekiline yapılması gerekeceğini, tebligatların buna rağmen borçlu—asile yapılmasının, yapılan yeni ihalenin de feshini gerektireceğini”¹¹⁵³³
- “Takip talebinde ‘borçlu’ olarak Dışişleri Bakanlığının gösterilmiş olması halinde, tebligatın bu Bakanlığa -evrak memuruna- yapılması gerekeceğini”¹¹⁵³⁴
- “İcra emrinin ilamda adı yazılı olan vekil yerine asile tebliğ edilmesi halinde -usulsüz tebligat- sözkonusu olmadığından, Teb. K. mad. 32 hükmünün uygulanmıyacağı, borçlunun (vekilinin) ‘icra emrinin iptalini’ istemekle yetinebileceğini — Şikayetle birlikte borcun esasına yönelik itirazların da bildirilmesi zorunluluğu bulunmadığını”¹¹⁵³⁵

¹¹⁵²⁴ Bknz: 12. HD. 27.03.2012 T. 6789/9671

¹¹⁵²⁵ Bknz: 12. HD. 16.01.2012 T. 2011-13986/423

¹¹⁵²⁶ Bknz: 12. HD. 16.01.2012 T. 2011-13815/156

¹¹⁵²⁷ Bknz: 12. HD. 04.04.2011 T. 7032/5394; 10.04.2012 T. 2752/11717; 24.09.2012 T. 10416/27656; 15.01.2013 T. 2012-24390/494; 13.09.2012 T. 11422/26197

¹¹⁵²⁸ Bknz: HGK. 2.7.2003 T. 12-442/445

¹¹⁵²⁹ Bknz: 12. HD. 3.6.2003 T. 10127/12960; 24.3.2003 T. 3681/6108; 9.9.1999 T. 8526/9798 vb.

¹¹⁵³⁰ Bknz: 12. HD. 8.5.2003 T. 7421/10453; 24.3.2003 T. 3673/6132; 30.4.2001 T. 6022/7373 vb.

¹¹⁵³¹ Bknz: 12. HD. 3.11.2003 T. 17728/21518; 28.3.2003 T. 3702/6633; 1.11.2000 T. 15251/16358 vb.

¹¹⁵³² Bknz: 12. HD. 7.12.2000 T. 19006/19332

¹¹⁵³³ Bknz: 12. HD. 28.2.2011 T. 1870/2016; 13.10.2000 T. 13733/15095

¹¹⁵³⁴ Bknz: 12. HD. 28.6.1999 T. 8150/8804

¹¹⁵³⁵ Bknz: 12. HD. 1.10.1997 T. 9262/9798; 19.2.1997 T. 1155/1516; 16.10.1992 T. 5084/12002

- “İlamda ‘davalının/davacının vekille temsil edildiği’ nin açıkça yazılı olması halinde, ayrıca takip dosyasına vekaletname sunulmasına gerek bulunmadığını”¹¹⁵³⁶

- “Ödeme emrinin borçlunun kendisine veya -dosyada vekaleti bulunan- avukatına gönderilmesi gerekeceğini, avukat olmayan kişiye borçlu adına ödeme emri gönderilemeyeceğini”¹¹⁵³⁷

- “İcra mahkemesince ‘ödeme emrinin iptaline’ karar verilmesinden sonra çıkarılacak yeni ödeme emrinin, vekili bulunan borçlunun kendisine değil, vekiline gönderilmesi gerekeceğini”¹¹⁵³⁸

- “İflas yolu ile’ yapılan takibin, ‘kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile’ takibe çevrilmesi halinde, ödeme emrinin, takipte vekille temsil edilen borçlunun vekiline gönderilmesi gerekeceğini”¹¹⁵³⁹

-“Hacir altına alınmış olan borçlu hakkında da takip yapılabileceğini, ancak bu durumda tebliğlerin vasisine yapılması gerekeceğini”¹¹⁵⁴⁰

belirtmiştir...

d)Ödeme ve icra emirleri, temsil ettikleri kurumun işlemlerine ilişkin olması koşulu ile “ticari temsilciler”e (TBK. mad. 547)¹¹⁵⁴¹ de geçerli bir şekilde tebliğ edilebilir.

e)İflas halinde tebligat, iflas masası memuruna (iflas idare memuruna), resmi tasfiyede ise tasfiye memuruna yapılır.

f)Taksim edilmemiş tereke hakkında tebligat, terekeye temsilci atanmış ise ona, atanmamışsa, mirasçılara yapılır.

g)“Askeri şahıslar” a tebligatın nasıl yapılacağı Teb. K. mad. 14’de “Astsubaylar hariç olmak üzere erata yapılacak tebliğler; kıta kumandanı ve müesseses amiri gibi en yakın üste yapılır. Yukarı ki fıkrada yazılı olanların haricindeki yazılı şahıslara birlik veya müessesede tebligat yapılması icabeden ahvalde, tebliğin yapılmasını nöbetçi amiri veya subayı temin eder. Bunlar tarafından muhatabın derhal bulundurulması veya tebliğin temini mümkün olmazsa tebliğ kendilerine yapılır” şeklinde belirtilmiştir (Bu konuda ayrıca bkz: Teb. Tüz. mad. 19 ve 20)¹¹⁵⁴².

Sefer halinde ise tebligatın “Sefer halinde olan birlik veya müesseseye mensup askeri şahıslara tebligat, bağlı buldukları Kara, Deniz ve Hava Kurvetleri Kumandanlıkları vasıtasıyla yapılır” şeklinde yapılacağı Teb. K. mad. 15’de (ve Teb. Tüz. mad. 21de) düzenlenmiştir...

h)“Otel, hastane, fabrika ve mektep gibi yerlerde” tebligatın “tebliğ yapılacak şahıs otel, hastane, tedavi, istirahat evi, fabrika, mektep, talebe yurdu gibi içine serbestçe giremeyen veya arananın kolayca bulunması mümkün olmayan bir yerde bulunuyorsa, tebliğin yapılmasını o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısmın amiri temin eder. Bunlar tarafından muhatabın derhal buldurulması veya tebliğin temini mümkün olmazsa, tebliğ kendilerine yapılır” şeklinde yapılacağı, Teb. K. mad. 18’de düzenlenmiştir (Bu konuda ayrıca bkz: Teb. Tüz. mad. 24; Teb. Yön. mad. 27).

Yüksek mahkeme, “otel, hastahane, fabrika ve mektep gibi yerlerde tebligat” (Teb. K. mad. 18; Teb. Tüz. mad. 24; Teb. Yön. mad. 27) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarda;

- “Otel adresinde, muhatap adına -tebligat sırasında muhatabın otelde bulunup bulunmadığı, kendisine tebligat yapılan kişinin o yeri idare eden veya orasının amiri

¹¹⁵³⁶ Bknz: 12. HD. 3.4.1997 T. 3812/4181

¹¹⁵³⁷ Bknz: 12. HD. 25.1.1988 T. 1987-2802/421; 23.3.1987 T. 1986-8222/3937

¹¹⁵³⁸ Bknz: 12. HD. 16.2.1987 T. 1986-6646/1945; 18.2.1981 T. 140/1549

¹¹⁵³⁹ Bknz: 12. HD. 23.9.1986 T. 10294/9468

¹¹⁵⁴⁰ Bknz: İİD. 3.4.1970 T. 3607/3630

¹¹⁵⁴¹ BERKİN, N. Rehber, s: 120

¹¹⁵⁴² Ayrıntılı bilgi için bkz: AYDINALP, S. Asker Kişilere Tebligat Yapılması (Tür. Not. Bir. Huk. D. 1994/82, s: 29 vd.)

*olup olmadığı belirtilmeden- resepsiyon görevlisine yapılan tebligatın Tebligat Kanununun 18. maddesine aykırı olacağını”*¹¹⁵⁴³

- “*İncirlik Hava Üssü Benzin İkmal Kısmı’nda sivil işçi olarak çalışan muhataba tebligatın yapılmasını, bu yeri idare eden veya muhatabın çalıştığı kısmın amirinin sağlayacağını”*¹¹⁵⁴⁴

- “*Fabrikada tebliğin yapılmasını o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısmın amirinin sağlayacağı, doğrudan doğruya ‘fabrika sekreteri’ne tebligat yapılamayacağını”*¹¹⁵⁴⁵

- “*Hastahannede tebligatın yapılmasını, o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısmın amirinin sağlayacağını, doğrudan doğruya ‘birlikte nöbetçi hemşire’ imzasına tebligat yapılamayacağını”*¹¹⁵⁴⁶

- “*Otel niteliğindeki işyerinde bulunan borçluya tebligatın yapılmasını orasını idare eden veya orasının amirinin sağlayacağını, bu nedenle ‘...birlikte sakin...’ imzasına yapılan tebligatın geçerli olmayacağını”*¹¹⁵⁴⁷

- “*Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesi olan borçlu adına çıkarılan tebligatın ‘evrak memuru.. imzasına’ şeklinde yapılmasının, Tebligat Kanununun 18. maddesine aykırı olacağını”*¹¹⁵⁴⁸

- “*Öğretmen olan muhatab adına çıkarılan tebligatın yapılmasını o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısmın amirinin sağlayacağını, ‘birlikte sakin öğretmen... imzasına’ şeklinde yapılan tebligatın geçerli olmayacağını”*[192]

- “*Tebligat Kanununun 18. maddesine göre tebligatın yapılabilmesi için, muhatabın tebliğ tarihinde o adreste çalışıyor olması gerektiğini, ‘geçici işçi’ konumundaki muhataba bu maddeye göre tebligat yapılamayacağını”*^{11549 11550}

- “*Hastahane, mektep, talebe yurdu gibi yerlerde, ‘evrak memuru’na yapılan tebligatın usulsüz sayılacağını”*¹¹⁵⁵¹

belirtmiştir...

1)“*Tutuklu ve mahkumlar*”a tebligatın, bunların bulunduğu müessese müdürü veya memuru vasıtasıyla yapılacağı -Teb. K. mad. 19 ve Teb. Tüz. mad. 25 ve Teb. Yön. mad. 28’de- öngörülmüştür.

j)“*Muhatabın geçici olarak başka yere gitmesi*” halinde¹¹⁵⁵² tebligatın nasıl yapılacağı Teb. K. mad. 20’de “13, 14, 16, 17 ve 18’inci maddelerde yazılı şahıslar, kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muvakkaten başka yere gittiğini belirtirlerse; keyfiyet ve beyanda bulunanın adı ve soyadı tebliğ mazbatasına yazılarak altı beyan yapan tarafından imzalanır ve tebliğ memuru tebliğ evrakını bu kişilere verir. Bu kişiler tebliğ evrakını kabule mecburdurlar.¹¹⁵⁵³ Kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muvakkaten başka bir yere gittiğini belirten kimse, beyanını imzadan imtina ederse, tebliğ eden bu beyanı şerh ve imza eder. Bu durumda ve tebliğ evrakını kabulden çekinme halinde tebligat, 21. maddeye göre yapılır. Bu maddeye göre yapılacak tebligatlarda tebliğ, tebliğ evrakının

¹¹⁵⁴³ Bknz: 12. HD. 26.5.2003 T. 9089/12031

¹¹⁵⁴⁴ Bknz: 12. HD. 6.6.2002 T. 10747/12097

¹¹⁵⁴⁵ Bknz: 12. HD. 9.12.1999 T. 15868/16057

¹¹⁵⁴⁶ Bknz: 12. HD. 26.11.1999 T. 14176/15130

¹¹⁵⁴⁷ Bknz: 12. HD. 18.3.1999 T. 2774/3516

¹¹⁵⁴⁸ Bknz: 12. HD. 6.10.1997 T. 9364/10110

¹¹⁵⁴⁹ Bknz: 12. HD. 8.7.1997 T. 7925/8209

¹¹⁵⁵⁰ Bknz: 12. HD. 20.11.1996 T. 14177/14621

¹¹⁵⁵¹ Bknz: 12. HD. 11.11.1993 T. 13372/17636

¹¹⁵⁵² “Geçici olarak başka yere gitmek”ten maksat, “muhatabın il, ilçe veya köy dışında bulunup, o gün dağıtım saatinden sonra eve dönmeyecek olması” durumudur. “Dağıtım saatinde evde olmama” ‘geçici olarak başka yere gittiği’ şeklinde değerlendirilemez. (RUHİ, A. C. age. S: 109)

¹¹⁵⁵³ Bknz: 12. HD. 24.6.2010 T. 4855/16462; 1.2.2007 T. 24009/1562; 11.9.2000 T. 11388/12467

13, 14, 16, 17 ve 18’inci maddelerde yazılı kişilere verildiği tarihte veya ihbarname ka-
pıya yapıştırılmışsa bu tarihten itibaren onbeş gün sonra yapılmış sayılır” şeklinde belir-
tilmiştir.¹¹⁵⁵⁴ (Bu konuda ayrıca bknz: *Teb. Tüz. mad. 26; Teb. Yön. mad. 29*).

Hemen belirtelim ki, bu hüküm 19.3.2003 Tarih ve 4829 sayılı Kanun ile yapılan deği-
şiklik sonucunda bu şekli almıştır. Maddede yapılan değişiklik gerekçede “*maddeyle ‘hü-
viyeti’ kelimesi ‘adı ve soyadı şeklinde değiştirilerek... kendisine tebliğ yapılacak kimsenin,
muvakkatten başka bir yere gitmesi durumunda tebliğin, ihbarnamenin kapıya yapıştırıl-
dığı tarihten itibaren onbeş gün sonra yapılmış sayılacağı ilkesi getirilerek, bu durumdan
kaynaklanan hak kayıplarının önlenmesi amaçlanmıştır*” şeklinde ifade edilmiştir.

Yüksek mahkeme;

- “*Muhatabın adreste bulunmaması halinde, bunun nedeninin araştırılması ve
tevziat saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceğinin tespit edilmesi, gerçek kişiler yö-
nünden zorunlu olup, hükmi şahısların sıfatı ve niteliği itibari ile böyle bir araştırmanın
yapılmamış olmasının, tebligatın usulsüzlüğü sonucunu doğurmayacağını*”¹¹⁵⁵⁵

- “*Muhatabın tevziat saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceği tespit edilme-
den yapılan tebligat işleminin geçersiz olacağını*”¹¹⁵⁵⁶

- “*Tebliğ işlemi, isim ve imzadan imtina eden komşusunun şifahi beyanına göre,
muhatab tevziat saatlerinde bulunmayıp iş takibinde olduğundan bahisle yapılmış ise de,
borçlunun iş takibinde olduğunun kimden soruşturularak tespit edildiği ve bu kişinin
açık kimliğinin ne olduğu tebliğ mazbatasında açıklanmadığından, tebliğ memurunun
gerçekten muhatabın adresine gittiği ve fakat bulamadığı belgelenmemiş, yapılan işlem
tebliğ memurunun soyut beyanından ibaret kalmış olduğundan borçlu vekilinin adresine
çkarılan ödeme emrinin usulüne uygun şekilde tebliğ edilmiş olduğunun kabulüne ola-
nak olmadığını*”¹¹⁵⁵⁷

- “*Şikayetçi borçluya yapılan satış ilanı tebliğ belgesinde, tebliğ memurunun, mu-
hatabın gösterilen adreste geçici ve kısa süreli bulunmama sebebini tespit ettiği, ancak,
beyanına göre tespit yaptığı kişinin isim ve imzadan imtina ettiği şerhi ile tebligatı yapı-
tığını anlaşıldığından ve beyanı alınan kişinin ismi tespit edilmediğinden, satış ilanı tebli-
ğinin usulüne uygun olmadığını*”¹¹⁵⁵⁸

- “*Borçlu şirkete çıkarılan ödeme emri tebliğ şerhinde adresin geçici olarak ka-
pılı olduğu ve şirketin yetkilisinin çarşıya gittiği açıkça belirtildiğinden, bu durumda
çalışanları veya müstahdemlerinden birisine tebligat yapılmasının da mümkün olma-
dığını*”¹¹⁵⁵⁹

- “*Borçluya dava dilekçesinin tebliğine dair belgenin incelenmesinde; tebliğ me-
muru tarafından, muhatabın, Tüzüğün 26. maddesine göre geçici olarak başka yerde
bulunup bulunmadığı Tüzüğün 22. maddesinde belirtilen kişilerden sorulup tespit edil-
meden tebliğ işlemi yapıldığından usulsüz olacağını*”¹¹⁵⁶⁰

- “*Tebliğ şerhinde, muhatabın işe gittiğinin kim tarafından beyan edildiği anlaşılama-
dığından ve haber verilen komşunun imzası veya imzadan imtina ettiği tebligat tutana-
ğına yazılmadığından yapılan tebliğ işleminin usulsüz olduğunu*”¹¹⁵⁶¹

- “*Şikayetçi borçluya yapılan ödeme emri tebliğ belgesinin incelenmesinde, muhata-
bın nerede olduğunun bilinmediği yönünde komşusunun beyanının mevcut olduğu ancak*

¹¹⁵⁵⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: YILMAZ, E. Adresinden Geçici Olarak Ayrılanlara Tebligat Kanununa
Göre Tebligat Yapılması (*Mali Huk. 1986/3, s: 13 vd.*)

¹¹⁵⁵⁵ Bknz: 12. HD. 18.06.2012 T. 4777/21017

¹¹⁵⁵⁶ Bknz: 12. HD. 29.05.2012 T. 11102/18192

¹¹⁵⁵⁷ Bknz: 12. HD. 10.05.2012 T. 309/16304

¹¹⁵⁵⁸ Bknz: 12. HD. 18.04.2012 T. 2011-31120/13002

¹¹⁵⁵⁹ Bknz: 12. HD. 02.04.2012 T. 2011-25980/10424

¹¹⁵⁶⁰ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 2011-20252/5823

¹¹⁵⁶¹ Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 2011-14105/780

tebliğ memuru tarafından beyanı yapanın imzasının alınmadığı veya imzadan çekilmiş ise, bu husus şerh edilmediğinden tebliğ işleminin usulsüz olduğunu”¹¹⁵⁶²

belirtmiştir..

k) Borçlu, kendisine yasal temsilci atanması gereken kimselerden (MK. mad. 404, 407, 426) ise, tebligat kendisine yapılmayıp, yasal temsilcisine yapılacağından (Teb. K. 11/II, Teb. Tüz. mad. 16) eğer henüz yasal temsilci atanmamışsa, icra memuru kısa zamanda temsilci atanmasını ait olduğu makamdan -sulh hukuk mahkemesinden- (MK. mad. 411, 419) ister (İİK. mad. 57/I)¹¹⁵⁶³

“Tebliğatin yasal temsilciye yapılması” kuralına uyulmaması, tebliğatin şikayet yoluyla iptaline yol açar. Doktrinde¹¹⁵⁶⁴ buradaki şikayetin süresiz olduğu ileri sürülmektedir.

Şikayetin “yasal temsilci” tarafından yapılması gerekir.¹¹⁵⁶⁵

MK. mad. 453’e göre de, vesayet altındaki kimseler ancak vesayet makamı olan sulh mahkemesinin izniyle “bir meslek ya da sanarla” meşgul olabilirler. Bu maddeye göre, gerekli izni almış olanların “meslek ve sanatlarına ilişkin faaliyetlerinden doğan borçlar için yapılan takiplerde” tebliğatin kendilerine yapılması gerekir (İİK. mad. 57/II).

Takip konusu borcun MK. mad. 453 gereğince, gerekli izni almış olan kişinin “meslek ya da sanattıyla ilgili olup olmadığı” konusunda uyumsuzluk çıkarsa, daha doğrusu, borçlu, takip konusu borcun “gerekli izni aldığı meslek ya da sanattıyla ilgili olmadığını” ileri sürerse, bunun şikayet yoluyla değil, itiraz yoluyla bildirilmesi gerekir.¹¹⁵⁶⁶ Takip ilama dayanıyorsa, borcun sebebi ilamda belirtilmiş olacağından, kanımızca, borçlu bunun aksini, takip aşamasında ileri süremez. İlamsız takiplerde ise, durum farklı olur: aa-Borçlu, “kambiyo senedi”ne dayanarak takip ediliyorsa, borçlunun, takip konusu borcun yapmaya izinli kılındığı meslek ya da sanat ile ilgili olmayan bir ilişkiden doğduğunu – ve dolayısıyla yapılan takibe taraf olamayacağını- İİK. mad. 168/5, 169 uyarınca icra mahkemesine başvurarak ileri sürmesi gerekir. bb-Borçlu hakkında, kambiyo senedine dayanılmaksızın takip yapılmış ve kendisine Örnek 49 ödeme emri gönderilmişse, borçlu “borçlu olmadığını -daha doğrusu kendisinin bu takibe taraf olmayacağını, takibin temsilcisine yöneltilmesi gerektiğini- icra dairesine, itiraz süresi içinde bildirmelidir. Böylece duran takibin devamı için, alacaklının “takip konusu borcun, borçlunun yapmaya izinli kılındığı meslek ya da sanat ile ilgili faaliyetinden doğduğunu” ‘itirazın kaldırılması’ talebiyle birlikte icra mahkemesinde ileri sürmesi gerekecektir.

l) Muhatap yerine kendisine tebligat yapılacak kişinin yaş ve ehliyeti konusunda, Teb. K. mad. 22’de “muhatap yerine kendisine tebliğ yapılacak kimsenin görünüşüne nazaran 18 yaşından aşağı olmaması ve bariz bir surette ehliyetsiz bulunmaması” lazımdır. Teb. Tüz. mad. 32’de de “...akıl hastalığı, akıl zayıflığı veya diğer bir hastalık, sağırılık, körlük ve dilsizlik gibi sebeplerden biri ile kendisiyle anlaşma imkanı olmayan kimse ehliyetsiz sayılır. Muhatap namına kendisine tebligat yapılacak olan, görünüşüne göre 18 yaşından aşağı ve bariz bir surette ehliyetsiz olup ve o adreste muhatap yerine tebligat yapılacak başka bir kimse bulunmazsa, 28 ve 30’uncu maddeler hükümlerine göre muamele yapılır” denilmiştir.

“Yaş” konusunda Teb. K. mad. 22’de yer alan “15 yaşından aşağı olmama” koşulu 19.3.2003 Tarih ve 4829 sayılı Kanun ile “18 yaşından aşağı olmama” şeklinde değiştirilmiştir.

¹¹⁵⁶² Bknz: 12. HD. 17.01.2012 T. 2011-14360/539

¹¹⁵⁶³ “Yasal temsilciye tebligat” konusunda ayrıntılı açıklama için bknz: RUHİ, A. C. age. s: 85 vd.

¹¹⁵⁶⁴ Bknz: POSTACIOĞLU, İ. age. s: 112 - JAEGER, M. 47/4, s: 16 (Naklen POSTACIOĞLI, İ. age. s: 112)

¹¹⁵⁶⁵ Farklı görüş için bknz: POSTACIOĞLU, İ. age. s: 62 (Sayın Hocamız, “yasal temsilcisi” yanında, ‘ehliyetsiz kimseye de’ şikayet hakkının tanınması görüşündedir)

¹¹⁵⁶⁶ Bknz: POSTACIOĞLU, İ. age. s: 112

Yüksek mahkeme;

-“*Posta görevlisince muhatap yerine kendisine tebliğ yapılacak kimsenin görünüşüne nazaran on sekiz yaşından aşağı olmadığı ve ehliyetli olduğu hususu tebligat mazbatasına şerh düşülmediğinden tebligatın usulsüz olduğunu*”¹¹⁵⁶⁷

belirtmiştir...

m)“*Tüzel kişilere ve ticarethanelere tebligat*” konusu, Teb. K. mad. 12’de (ve Teb. Tüz. mad. 17 ve Teb. Yön. mad. 20’de) “*hükmi şahıslara tebliğ, salahiyyetli mümessillerine, bunlar birden ziyade ise, yalnız birine yapılır.*”

Bir ticarethanenin muamelelerinden doğan ihtilaflarda, ticari mümessiline yapılan tebliğ muteberdir” ve Teb. K. mad. 13 (ve Teb. Tüz. mad. 18’de); “*Hükmi şahıslar namına kendilerine tebliğ yapılacak kimseler herhangi bir sebeple mutad iş saatlerinde işyerinde bulunmadıkları veya o sırada evrakı bizzat alamayacak bir halde oldukları takdirde tebliğ, orada hazır bulunan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır*” şeklinde düzenlenmiştir.

Tüzel kişiler; özel hukuk tüzel kişileri ve kamu hukuku tüzel kişileri olarak ikiye ayrıldığından “*tüzel kişilere tebligatın nasıl yapılacağı*” konusunu da iki başlık altında ayrı ayrı incelemek gerekir.

aa) “*Özel hukuk tüzel kişilerine tebligat konusu*”, Teb. K. mad. 12 ve 13 ile Teb. Tüz. mad. 17/I, III, 18ve Teb. Yön. mad. 20, 21’de düzenlenmiştir.

Özel hukuk tüzel kişileri; özel hukuk hükümlerine göre kurulmuş olan ve kamu hukukundan doğan üstün hak ve yetkilerle donatılmamış olan tüzel kişilerdir. Bunlar; dernekler, vakıflar, ticaret şirketleri, sendikalar, kooperatiflerdir.

Özel hukuk tüzel kişileri kendilerini organları aracılığıyla temsil ederler. Tebligatın da, özel hukuk tüzel kişinin yetkili temsilcisine yapılması gerekir. Özel hukuk tüzel kişilerinde, kimlerin “*yetkili temsilci*” olduğu, o tüzel kişiliğin ana tüzüğünden, imza sirkülerinden anlaşılır.¹¹⁵⁶⁸

Uygulamadaki önemi nedeniyle ayrıca şu hususu da belirtelim ki; adi ortaklığın (TBK. 621 vd.) tüzel kişiliği bulunmadığından, ortaklığı ilgilendiren konularda, ortakların hepsinin alenen belirtilerek tebligatın yapılması gerekir.¹¹⁵⁶⁹

Tüzel kişiliğe sahip olmaları nedeniyle, ticaret şirketlerinde de tebligatın, şirketin yetkili temsilcilerine yapılması gerekir. “*Yetkili temsilciler*” sözcükleriyle, önce, şirketleri yasal olarak temsile yetkili organlar ve bu organlar adına hareket edenler, sonra da bazı ticaret şirketlerinde Anonim Şirketlerde (mad. 367) ve Limited Şirketlerde (mad. 623-624) kendilerine temsil görev ve yetkisi verilmiş ve böylece şirketi yasa gereği temsile yetkili organın yerine geçmiş olan kimseler (*delegeler*) kastedilmiştir.¹¹⁵⁷⁰

Yüksek mahkeme “*özel hukuk tüzel kişilerine tebligat*” (Teb. K. mad. 12, 13; Teb. Tüz. mad. 17, 18ve Teb. Yön. mad. 20, 21) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarda;

-“*Borçlu şirkete satış ilanı tebligatı imzasına*” tebliğ edilmişse de, Tebligat Tüzüğü’nün 18.maddesinde belirtildiği şekilde, evrakı almaya yetkili bir kişinin olup olmadığı araştırılmaksızın ve yetkili kişi yok ise bu husus tebliğ evrakına şerh edilmeksizin tebliğ işlemi gerçekleştiğinden yapılan tebligatın usulsüz olduğunu”¹¹⁵⁷¹

-“*Tebliğ memuru tarafından, adresin kapalı olup olmadığı ve borçlunun adresinde borçlu şirket yetkilileri ve çalışanın bulunup bulunmadığı araştırılmadan tebligatın*

¹¹⁵⁶⁷ Bknz: 12. HD. 25.09.2012 T. 10012/28020

¹¹⁵⁶⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 492 vd.

¹¹⁵⁶⁹ YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 492, dipn. 4

¹¹⁵⁷⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: MOROĞLU, E. Şirketlerde Adli Tebligat Kimlere Yapılır? (İHFM. 1962/2 s: 384 vd.); MOROĞLU, E. Şirketlerde Adli Tebligat Kimlere Yapılır? (“*Makaleler*, I, 2001, s: 1 vd. ”) - ANSAY, T. Anonim Şirketler ve Tatbikat (BATIDER. 1968, C: IV, S: 3, s: 518)

¹¹⁵⁷¹ Bknz: 12. HD. 25.01.2013 T. 32079/2128

muhtara bırakıldığı tebligat üzerine muhatap şirketin adresinin tam olarak yazılmadığı görülmüş olup; bu hali ile tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Kanununun 12, 13, 21/1. ve 23/3 maddeleri ile Tebligat Tüzüğü'nün 17 ve 18. maddeleri hükümlerine uygun yapılmamış olduğundan usulsüz olduğunu¹¹⁵⁷²

-“Şikâyetçi her ne kadar icra mahkemesine başvurusunda tebligatların kendileriyle ilişkisi olmayan kişiye tebliğ edildiğini belirtmiş ise de, tebliğ yapılan kişinin şirket çalışanı olmadığı yönünde herhangi bir delil sunmadığından, şirket tarafından adı geçenin şirket çalışanı olmadığı ispatlanamamış olmakla, tebliğ işleminin bu haliyle 7201 Sayılı Kanun'un 12 ve 13. maddelerine ve dolayısıyla usulüne uygun olduğunu¹¹⁵⁷³

-“Borçlu şirketin yetkili temsilcisinin bulunup bulunmadığı belirlenmeden çalışanına tebligat yapılmasının, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 12. ve 13. maddeleri ile Tebligat Tüzüğü'nün 18. maddesine aykırı olduğundan tebliğ işleminin usulsüz olduğunu¹¹⁵⁷⁴

-“Tebligat yapılan adresin, ticaret sicilindeki adresle aynı sokak, kapı numarası ve semt isimlerini ihtiva ettiği, sadece mahalle ismi farklı yazıldığından mahkemece, bu mahalle isimlerinin aynı yere ilişkin olup olmadığı araştırılarak; oluşacak sonuca göre: aynı ise ticaret sicilindeki adrese yapılan tebligat usule uygun olacağından şikâyetin reddi ve itirazların da süreden reddi; aynı değil ise tebligat usulsüzlüğü şikâyetinin kabulü ile itirazların esasının o zaman incelenmesi gerekeceğini¹¹⁵⁷⁵

-“Tebligat yapılan adresin, ticaret sicilindeki adresle aynı sokak, kapı numarası ve semt isimlerini ihtiva ettiği, sadece mahalle isminin farklı yazıldığı görüldüğünden mahkemece bu mahalle isimlerinin aynı yere ilişkin olup olmadığı araştırılarak; oluşacak sonuca göre: aynı ise ticaret sicilindeki adrese yapılan tebligat usule uygun olacağından şikâyetin reddi ve itirazların da süreden reddi; aynı değil ise tebligat usulsüzlüğü şikâyetinin kabulü ile itirazların esasının o zaman incelenmesi gerekeceğini¹¹⁵⁷⁶

- “Kredi kartı hesap özetlerindeki adres şirketin adresi değil, şirketin yetkilisine ait olup, şirketi bağlamayacağını¹¹⁵⁷⁷

- “Ödeme emri, borçlu tüzel kişiyi temsile yetkili olanların o sırada orada bulunup bulunmadıkları belirlenmeden doğrudan daimi işçi imzasına tebliğ edilmiş olduğundan 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 12 ve 13.maddelerine aykırı olduğundan usulsüz olduğunu¹¹⁵⁷⁸

- “Ödeme emri, borçlu tüzel kişiyi temsile yetkili olanların o sırada orada bulunup bulunmadıkları belirlenmeden doğrudan görevli memur imzasına tebliğ edilmiş olduğundan tebliğ işleminin bu hali ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 12 ve 13. maddelerine aykırı olup usulsüz olduğunu¹¹⁵⁷⁹

- “11.01.2011 tarihli 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 19.01.2011 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanmış olup, aynı kanununun 18.maddesi uyarınca, somut olaya uygulanması gereken düzenlemeler bu tarihte yürürlüğe girmiş olduğundan 19.01.2011 tarihinden sonra yapılacak tebliğ işlemlerinde bu yasal düzenlemelerin uygulanmasının zorunlu olduğunu; mahkemenin yasanın uygulanabilmesi için ayrıca tüzük veya yönetmelik çıkarılması gerektiğine yönelik gerekçesinin yasal bir dayanağının olmadığını¹¹⁵⁸⁰

¹¹⁵⁷² Bknz: 12. HD. 24.01.2013 T. 29583/1788

¹¹⁵⁷³ Bknz: 12. HD. 24.01.2013 T. 24980/2019

¹¹⁵⁷⁴ Bknz: 12. HD. 25.12.2012 T. 16966/39769

¹¹⁵⁷⁵ Bknz: 12. HD. 29.11.2012 T. 18080/35492

¹¹⁵⁷⁶ Bknz: 12. HD. 29.11.2012 T. 18070/35497

¹¹⁵⁷⁷ Bknz: 12. HD. 16.10.2012 T. 12132/29606

¹¹⁵⁷⁸ Bknz: 12. HD. 16.10.2012 T. 12641/29805

¹¹⁵⁷⁹ Bknz: 12. HD. 11.09.2012 T. 18333/26064

¹¹⁵⁸⁰ Bknz: 12. HD. 20.06.2012 T. 3185/21600; 25.01.2012 T. 27624/2121; 09.10.2012 T. 11635/28727; 18.09.2012 T. 8454/26962; 24.12.2012 T. 23012/39407; 12.10.2012 T. 12778/29198

- “Tebliğatı alan kişinin borçlu şirket yetkilisi olup olmadığı araştırılarak Tebliğat Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılan tebliğatların usulüne uygun olup olmadığı tespit edildikten sonra, ulaşılabilecek sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁵⁸¹

- “Ödeme emri tebliğatının, Tebliğat Kanunu’nun 12 ve 13. maddelerine uygun olup olmadığının tespiti bakımından, tebliğ tarihi olan 08.04.2010 tarihinde borçlu şirket yetkilisinin araştırılarak, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁵⁸²

- “Borçlunun işyerinde bulunmadığına dair tebliğat belgesinde bir açıklık bulunmadan doğrudan çalışana yapılan icra emri tebliğatının usulsüz olduğunu”¹¹⁵⁸³

- “Borçlu şirket yetkilisinin usulsüz tebliğata ilişkin şikayet dilekçesini veren avukatı azlettiğine dair bir belgeye dosyada rastlanmadığı gibi, borçlu şirketin diğer yetkilisinin de açılan davaya muvafakat ettiğini bildirmiş olduğundan işin esasının incelenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁵⁸⁴

- “Borçlu şirkete gönderilen satış ilanı, sekreter olduğunu beyan eden kişi imzasına tebliğ edilmiştir; ancak, tebliğ tarihi itibarıyla borçlu şirketin yetkili temsilcisinin A. C. olduğu, sekreter olduğunu beyan eden kişinin ise şirketi temsil ve ilzama yetkili olmadığını, dosyada bulunan imza sirkülerinden anlaşıldığından ve diğer yandan şirket adına tebliğat yapılan kişinin şirketin memur veya müstahdemi olduğu kabul edilse dahi, bu kez, selahiyetli mümessilin iş yerinde bulunmadığı veya evrakı alamayacak durumda olduğu hususu, tebliğ memurunca araştırılıp tebliğ mazbatasına şerh edilmediğinden yapılan tebliğatın yine usulsüz olacağını”¹¹⁵⁸⁵

- “Borçlu şirketin yetkili temsilcisinin adreste bulunmadığı belirlendikten sonra sekretere yapılan tebliğatın, usulüne uygun olduğunu”¹¹⁵⁸⁶

- “Tebliğat sırasında temsilcisi bulunmadığı veya evrakı alamayacak durumda olduğu tebliğ tutanağında belirtilmeden, doğrudan doğruya tüzel kişinin ‘daimi işçisine’, ‘sekreterine’, ‘muhasibecisine’, ‘müdürüne’, ‘memur ve müstahdemine, evrak memuruna’ yapılan tebliğatın geçerli sayılmayacağını”;

- “Tüzel kişilerde tebliğatın tüzel kişinin adresinde veya icra dairesinde ‘yetkili temsilci’lere yapılabileceğini”¹¹⁵⁸⁷

- “Tüzel kişinin işçisine -belirli koşullarda- yapılan tebliğatın geçerli olduğunu”¹¹⁵⁸⁸

- “Tüzel kişinin memuruna, müstahdemine, evrak memuruna yapılan tebliğatın geçerli olduğunu”¹¹⁵⁸⁹

- “Tüzel kişinin muhasibecisine -belirli koşullarda- yapılan tebliğatın geçerli olduğunu”¹¹⁵⁹⁰

- “Tüzel kişinin sekreterine -belirli koşullarda- yapılan tebliğatın geçerli olduğunu”¹¹⁵⁹¹

¹¹⁵⁸¹ Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 2011-39489/14862

¹¹⁵⁸² Bknz: 12. HD. 01.03.2012 T. 2011-20561/5928

¹¹⁵⁸³ Bknz: 12. HD. 20.12.2012 T. 21292/39015

¹¹⁵⁸⁴ Bknz: 12. HD. 11.06.2012 T. 3464/19976

¹¹⁵⁸⁵ Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 1452/15013

¹¹⁵⁸⁶ Bknz: 12. HD. 02.05.2012 T. 2011-31119/14762

¹¹⁵⁸⁷ Bknz: 12. HD. 9.3.2004 T. 2537/5425; 8.3.2004 T. 438/5215; 29.5.2003 T. 9828/12294; 8.3.2002 T. 3922/4674; vb.

¹¹⁵⁸⁸ Bknz: 12. HD. 1.7.2011 T. 788/15973; 14.3.2003 T. 2276/5322; 22.10.2002 T. 19798/21486; 1.10.2002 T. 17888/19428 vb.

¹¹⁵⁸⁹ Bknz: 12. HD. 24.5.2011 T. 28236/10463; 13.10.2003 T. 15838/19831; 25.4.2002 T. 7524/8633; 14.6.2001 T. 9696/10664; 4.11.1997 T. 11934/12157 vb.

¹¹⁵⁹⁰ Bknz: 12. HD. 9.2.2001 T. 1239/2326; 15.2.2000 T. 1048/2369; 5.4.1993 T. 1442/5979 vb.

¹¹⁵⁹¹ Bknz: 12. HD. 22.3.2011 T. 22374/4165; 21.12.1999 T. 16368/16976; 24.5.1999 T. 6577/6683; 8.4.1999 T. 4054/4475 vb.

- “Tüzel kişinin (şirketin) müdürüne -belirli koşullarda- yapılan tebligatın geçerli olduğunu”¹¹⁵⁹²
- “Tüzel kişinin güvenlik görevlisine -belirli koşullarda- yapılan tebligatın geçerli olduğunu”¹¹⁵⁹³
- “Tüzel kişinin birden fazla temsilcisi varsa, sadece birine yapılan tebligatın geçerli olacağını”¹¹⁵⁹⁴
- “Tasfiye halindeki kooperatife ait tebligatların tasfiye memurlarına yapılabileceğini”¹¹⁵⁹⁵
- “Tebliğ sırasında, tüzel kişinin yetkili temsilcisinin geçici olarak bulunmaması nedeniyle imzası alınmadan sekreterine yapılan tebligatın geçerli olmadığını”¹¹⁵⁹⁶
- “Yetkili temsilcinin tebliğ sırasında bulunmadığı tesbit edilmeden, Tebligat Kanununun 12 ve 13. maddeleri yerine 21. maddesine göre tebligat yapılamayacağını”¹¹⁵⁹⁷
- “Anonim şirketin temsilcisi olmayan borçlu adına çıkarılan tebligatın, anonim şirket adresinde bu işçiye yapılamayacağını”¹¹⁵⁹⁸
- “Şirket adına çıkarılan ödeme emri tebligatının Ticaret Sicili Gazetesi’ne göre tek başına şirketi temsile yetkili olan kişiye yapılmasında bir usulsüzlük bulunmadığını”¹¹⁵⁹⁹
- “Anonim şirket olan borçluya çıkarılan tebligatın ‘aynı adreste birlikte oturan... imzasına’ şeklinde yapılamayacağını”¹¹⁶⁰⁰
- “Tek başına kooperatifi temsil yetkisine sahip olmayan kişinin icra dairesine gelerek, kooperatif adresinin yazılı olduğu tebligatı alamayacağını”¹¹⁶⁰¹
- “Şirket adına çıkarılan ödeme emrinin, şirketin iş takibi için verdiği vekaletname adı geçen vekile icra dairesinde yapılan tebligatın geçerli olmadığını”¹¹⁶⁰²
- “Tüzel kişi adına çıkarılan tebligatın ‘şirkette (adreste) çalışan babası..’a’ şeklinde yapılması halinde geçerli sayılmayacağını”¹¹⁶⁰³
- “Şirket adına çıkarılan tebligatın ‘sahibine’ kaydıyla yapılamayacağını”¹¹⁶⁰⁴
- “Tasfiyeye giren bir kolektif şirkette, tasfiye memurunun henüz tayin edilmediği dönemde, şirket adına ortaklardan herhangi birine tebligat yapılabileceğini”¹¹⁶⁰⁵
- “Kooperatif adına ‘şantiye sorumlusu’na yapılan tebligatın usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁰⁶
- “Şirkete çıkarılan duruşma davetiyesinin, ‘işyeri sahibi’ sıfatıyla tebliğ edilemeyeceğini”¹¹⁶⁰⁷

¹¹⁵⁹² Bknz: 12. HD. 11.5.1998 T. 4508/5221; 8.12.1986 T. 2286/13811

¹¹⁵⁹³ Bknz: 12. HD. 27.1.2004 T. 24030/1541; 16.9.2003 T. 13744/17718

¹¹⁵⁹⁴ Bknz: 12. HD. 25.2.2003 T. 1019/3463; 17.2.1998 T. 862/1589

¹¹⁵⁹⁵ Bknz: 12. HD. 30.1.2003 T. 28270/1486

¹¹⁵⁹⁶ Bknz: 12. HD. 7.10.2002 T. 18628/20067

¹¹⁵⁹⁷ Bknz: 12. HD. 25.4.2011 T. 26762/7369; 8.3.2002 T. 3919/4681

¹¹⁵⁹⁸ Bknz: 12. HD. 27.4.2000 T. 6161/6854

¹¹⁵⁹⁹ Bknz: 12. HD. 17.4.2000 T. 5291/6078

¹¹⁶⁰⁰ Bknz: 12. HD. 7.6.1999 T. 7023/7696

¹¹⁶⁰¹ Bknz: 12. HD. 17.2.1998 T. 862/1589

¹¹⁶⁰² Bknz: 12. HD. 28.10.1997 T. 11577/11640

¹¹⁶⁰³ Bknz: 12. HD. 8.10.1997 T. 2888/10357

¹¹⁶⁰⁴ Bknz: 12. HD. 19.3.1997 T. 3078/3395

¹¹⁶⁰⁵ Bknz: 12. HD. 19.11.1991 T. 4591/12034

¹¹⁶⁰⁶ Bknz: 12. HD. 25.12.1990 T. 6198/13624

¹¹⁶⁰⁷ Bknz: 12. HD. 12.3.1990 T. 1989-8886/2445

- “Tüzel kişi adına kimlere tebligat yapılabileceğini o tüzel kişinin ana sözleşmesine göre belirleneceğini”¹¹⁶⁰⁸

belirtmiştir...

b)“Kamu hukuku tüzel kişilerine tebligat konusu” Teb. Tüz. mad. 17/II’de (Teb. Yön. mad. 20/II) “Vekaletlerin ve bunların teşkilatının, mülhak ve hususi bütçeli idarelerle belediyelerin, köylerin ve hususi kanunlarına müsteniden kurulmuş olan teşekküllerle, şirketlerin ve cemiyetlerin salahiyetli oldukları mümessilleri tabi oldukları kanunlara ve statülere göre tayin edilir” şeklinde düzenlenmiştir.

Kamu hukuku tüzel kişileri, kamu hukukundan doğan üstün hak ve yetkilere sahip olan tüzel kişilerdir. Bu kişiler kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulurlar (Anayasa, mad. 123/III). Bu tüzel kişiler kamu idareleri (iller, belediyeler, köyler vb.) ve kamu kurumları (Üniversiteler, TRT., DSİ., Karayolları Genel Müdürlüğü, OYAK, Bağkur vb.) olarak ikiye ayrılırlar.¹¹⁶⁰⁹ Bir kamu tüzel kişisi olan devlette, bakanlıkların ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Ancak, bakanlıklar, devletin organı sıfatıyla dava ve takip ehliyetine sahiptirler. Bakanlık içinde kurulmuş olan kimi genel müdürlüklerin (örneğin; Karayolları Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü gibi) tüzel kişiliği vardır. Bunlara karşı (ya da bunlar tarafından) dava ve takip açılması mümkün olduğu gibi, bunlara da tebligat yapılabilir. Buna karşın tüzel kişiliği bulunmayan genel müdürlükler de vardır. Bunlara karşı yapılacak işlemlerde muhatap, bu genel müdürlüklerin bağlı oldukları bakanlıklardır.¹¹⁶¹⁰

Yüksek mahkeme, “kamu hukuku tüzel kişilerine tebligat” (Teb. Tüz. mad. 17/II; Teb. Yön. mad. 20/II) konusu ile ilgili olarak;

- “Bakanlığa karşı açılan davalarda ve yapılan icra takiplerinde, Bakanlığın kendisine tebligat yapılması gerekeceği - ‘Bakanlık evrak memuru’nun, Bakanlık Teşkilat Kanununa göre tebligatı almaya yetkili olup olmadığının araştırılarak, sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁶¹¹

- “İstanbul, Bayındır ve İskan Müdürlüğünün tüzel kişiliği bulunmadığından, tebligatın bu müdürlüğün bağlı olduğu Bayındırlık ve İskan Bakanlığı adına çıkarılması gerekeceğini”¹¹⁶¹²

- “Jandarma Genel Komutanlığına izafeten İçişleri Bakanlığı’na’ tebligat yapılabileceğini”¹¹⁶¹³

- “Milli Eğitim Müdürlüğünün tüzel kişiliği bulunmadığından, ‘Milli Eğitim Bakanlığına izafeten Milli Eğitim Müdürlüğüne evrak memuru..’a’ şeklinde yapılan tebligatın geçerli olmayacağı”¹¹⁶¹⁴

- “Milli Savunma Bakanlığı yerine Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı adına çıkarılan 89/I ihbarının bu Komutanlığın genel evrak memuruna yapılan tebligatın geçerli sayılmayacağı”¹¹⁶¹⁵

- “Milli Eğitim Bakanlığı yerine, Merkez Saymanlık Müdürlüğüne yapılan tebligatın geçerli olmayacağı”¹¹⁶¹⁶

belirtmiştir...

¹¹⁶⁰⁸ Bknz: 12. HD. 1.3.2011 T. 31923/2346; 19.4.2011 T. 26372/7040; 6.12.2011 T. 8652/26817; 4.4.2011 T. 25065/5343; 4.4.1983 T. 1182/2500

¹¹⁶⁰⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: DURAN, L. İdare Hukuku Ders Notları, s: 76 vd.

¹¹⁶¹⁰ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 513 vd.

¹¹⁶¹¹ Bknz: 12. HD. 21.3.2003 T. 1820/6029; 21.1.2003 T. 2002-27915/616

¹¹⁶¹² Bknz: 12. HD. 18.3.2003 T. 3187/5705

¹¹⁶¹³ Bknz: 12. HD. 27.1.2003 T. 28476/1059

¹¹⁶¹⁴ Bknz: 12. HD. 21.11.2002 T. 22597/24415; 28.6.1993 T. 7695/11635

¹¹⁶¹⁵ Bknz: 12. HD. 29.5.2001 T. 8447/9504

¹¹⁶¹⁶ Bknz: 12. HD. 16.1.2004 T. 22966/399

VII-Tebliğatın yapılamaması:

A-Tebliğatı alacak kişinin hasım olması: Muhatap yerine (*adına*) kendilerine tebliğat yapılabilecek olan kişilerin, o davada (*takipte*) hasım olarak ilgileri varsa, muhatap yerine (*adına*) kendilerine tebliğat yapılamaz (*Teb. K. mad. 39; Teb. Tüz. mad. 60; Teb. Yön. mad. 62*).

Yüksek mahkeme “*tebliğatı alacak (tebellüğ edecek) kişinin hasım olması*” (*Teb. K. mad. 39; Teb. Tüz. mad. 60*) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarında;

- “*Şikayetçi adına çıkarılan ödeme emri tebliğinin takip borçluları arasında yer alan... Ltd. Şti adresinde borçlu şirkete çıkartılan ödeme emri tebliğini de alan şirket çalışanı imzasına tebliğ edildiği, adı geçen şirketin ise takipte asıl borçlu olduğu anlaşılmış olduğundan borçluya yapılan tebliğ işleminin hasma tebliğ yasağı kapsamında 7201 sayılı Tebliğat Kanununun 39.maddesi hükmüne de aykırı ve usulsüz olduğunu*”¹¹⁶¹⁷

- “*Tebliğatı alan kişinin, şikayetçi şirket aleyhine icra takibi yaptığı, diğer anlaşımalar aralarında husumet bulunduğu anlaşılmakla, şikayete konu tebliğ işleminin bu yönüyle Tebliğat Kanunu'nun 39.maddesine aykırı olduğunu*”¹¹⁶¹⁸

- “*Borçlu şirket adına gönderilen satış ilanının diğer borçlu şirket yönetim kurulu üyesine tebliğinin —iki borçlu arasında çıkar çatışması bulunması nedeniyle- Tebliğat Kanununun 39. maddesine aykırı (ve geçersiz) sayılacağını*”¹¹⁶¹⁹

- “*Aynı icra takip dosyasının diğer borçlusu olan ve aynı zamanda borçlu şirket yetkilisi Mert Saygılı'ya satış ilanı tebliğatları usulüne uygun yapılmış olsa bile, bu tebliğat üzerine borçlu şirketin satış ilanı tebliğatından haberdar olduğunun kabulü ise Tebliğat Kanunu'nun 39. maddesi hükmüne aykırı olduğunu*”¹¹⁶²⁰

- “*Taraflar arasında menfaat çatışması olduğundan şikayetçiye yapılan 13 örnek ödeme emri tebliğ işleminin 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu'nun 39 ve tüzüğün 62. maddelerine göre uygun olması gerekeceğini*”¹¹⁶²¹

- “*İpotek veren sıfatıyla taşınmaz malikine gönderilen satış ilanının, aynı adresteki asıl takip borçlusu kardeşine tebliğ edilmesinin Tebliğat Kanununun 39. Maddesine aykırı ve geçersiz sayılacağı*”¹¹⁶²²

- “*Müşteki borçlu adına kendisine tebliğat yapılan kişi icra takibinin diğer borçlusu olduğundan aralarında çıkar çatışması bulunup; bu nedenle tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu'nun 39. maddesi gereğince usulsüz olduğunu*”¹¹⁶²³

- “*Tebliğat yapılacak kişilerin, o davada hasım olarak ilgisi varsa muhatap namına hasma tebliğat yapılamayacağını*”¹¹⁶²⁴

- “*Borçluya çıkarılan davetiyenin ‘en yakın komşu’ sıfatıyla alacaklıya verilmiş olmasının usulsüz sayılacağını*”¹¹⁶²⁵

- “*Borçluya (kefile) gönderilen ödeme emrinin diğer senet borçlusuna (ya da kefile) tebliğ edilmiş olmasının usulsüz sayılacağını*”¹¹⁶²⁶

¹¹⁶¹⁷ Bknz: 12. HD. 17.01.2013 T. 2012-23674/823

¹¹⁶¹⁸ Bknz: 12. HD. 15.01.2013 T. 2012-32113/446

¹¹⁶¹⁹ Bknz: 12. HD. 14.01.2013 T. 28074/133

¹¹⁶²⁰ Bknz: 12. HD. 19.11.2012 T. 23700/33598

¹¹⁶²¹ Bknz: 12. HD. 27.09.2012 T. 9847/28111

¹¹⁶²² Bknz: 12. HD. 26.04.2012 T. 32635/13955

¹¹⁶²³ Bknz: 12. HD. 07.02.2012 T. 2011-16454/2483

¹¹⁶²⁴ 12. HD. 6.12.2011 T. 8202/26961; 26.9.2011 T. 1733/7140; 22.12.2011 T. 11788/30066; 17.5.2011 T. 2517/9736; 3.2.2003 T. 426/1494; 22.3.1999 T. 3126/3616; 25.9.1997 T. 8163/9394

¹¹⁶²⁵ Bknz: 12. HD. 12.12.2002 T. 24025/26250; 9.4.1991 T. 1990-11634/4622

¹¹⁶²⁶ Bknz: 12. HD. 26.9.2011 T. 1733/17140; 11.2.2002 T. 1670/2865; 21.1.1998 T. 97-14516/275; 30.11.1993 T. 14992/18819 vb.

- “*Borçlu adına gönderilen tebligatın -alacaklı yanında çalışan bir kişi gibi- alacaklının hakimiyet sahasında çalışan kişiye tebliğ edilmiş olmasının, Teb. Kanunu'nun 39. maddesine aykırı olacağını*”¹¹⁶²⁷

- “*Borçlu adına gönderilen tebligatın, aynı takipte borçlu olan eşine yapılmış olmasının Teb. Kanununun 39. maddesine aykırı olacağını*”¹¹⁶²⁸

- “*Kocası adına, kocasıyla ihtilafı olan karısına yapılan tebligatın usulsüz olacağını*”¹¹⁶²⁹

- “*Aralarında mecburi dava (takip) arkadaşlığı bulunan kiracılardan birisi adına çıkarılan ödeme emrinin, diğer borçluya tebliğ edilmesinin, Teb. Kanununa aykırı ve usulsüz sayılacağını*”¹¹⁶³⁰

- “*Borçluya gönderilen ‘ödeme emri’nin, alacaklının da işyeri adresi olan yerde, alacaklının daimi işçisine yapılan tebligatın geçerli olmayacağını*”¹¹⁶³¹

belirtmiştir...

B-Tebliğ imkansızlığı ve tebligatı almaktan kaçınma: Burada iki ayrı durum düzenlenmiştir. Bunlardan birincisi; kendisine tebligat yapılacak kimse veya muhatap adına tebligatı alabilecek -muhatapla birlikte aynı konutta oturan kişilerin veya hizmetçilerin (Teb. K. mad. 16) veya daimi memur veya müstahdemlerin (Teb. K. mad. 17) vs.- hiçbirisinin gösterilen adreste bulunmamaları diğeri ise, bu kişilerin tebligatı almaktan kaçınmaları’dır.

Bu durumlardan birinin varlığı halinde, tebliğ memuru, tebliğ edilecek evrakı o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti üyelerinden birine yahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve teslim alanın adresini içeren ihbarnameyi, tebligat adresindeki binanın kapısına yapıştırır ve “*adreste bulunmama halinde*”, durumun tebliğ olunacak kişiye haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine ve varsa yönetici ya da kapıcıya da bildirir (Teb. K. mad. 21, Teb. Tüz. mad. 28, 30; Teb. Yön. mad. 30, 31, 32).¹¹⁶³² Bu hükümlerle, adresine gelen muhatabın, tebliğ belgesini nereden alacağını öğrenmesi temin edilmek istenmiştir. Maddede gösterilen sıra geçerlilik koşulu olup -yani; önce tebligat bir görevliye (*muhtar, ihtiyar heyeti azası, zabıta amir veya memuruna*) teslim edilmeli, ondan sonra da kapıya ihbarname yapıştırılmalı, mümkünse; komşu veya diğer bir ilgiliye haber bırakılmalıdır. Yoksa önce ihbarname yapıştırılıp daha sonra tebligat bir görevliye bırakılamaz- bu sıraya uyulmaması tebligatı geçersiz kılar.^{11633 11634 11635}

Bu konuyu düzenleyen Teb. K. mad. 21, c.1 hükmü doktrin ve uygulamada farklı yorumlara neden olmuştur. Gerçekten bir görüşe göre;¹¹⁶³⁶ “*tebellüğden kaçınma halinde, muhataba haber vermesi için, en yakın komşulardan birine veya yöneticiye yahut kapıcıya bildirmeye gerek yoktur*”. Kanımızca da, Tebligat Kanununun 21. maddesinin birinci cümlesinin yazılı şeklindeki açıklık ve 1985 tarihli, 3220 sayılı Tebligat Kanununda değişiklik yapan kanunun “*7201 sayılı Kanunun 21. maddesi değiştirilmektedir. 7201 sayılı Kanunun 21. maddesi iki hali birlikte düzenlemiştir. Bunlar adreste bulunmamak ile adreste bulunduğu halde tebligat evrakını almaktan imtina halleridir. Eski*

¹¹⁶²⁷ Bknz: 12. HD. 24.4.2000 T. 6194/6608; 23.2.1999 T. 1367/1918; 19.10.1998 T. 10273/11066

¹¹⁶²⁸ Bknz: 12. HD. 6.12.2011 T. 8202/26961; 10.7.1995 T. 9901/10362

¹¹⁶²⁹ Bknz: 12. HD. 1.10.1992 T. 4729/11885

¹¹⁶³⁰ Bknz: 12. HD. 29.11.1984 T. 6259/12388

¹¹⁶³¹ Bknz: 12. HD. 17.6.2003 T. 11213/14389

¹¹⁶³² Ayrıntılı bilgi için bknz: OSKAY, M. Tebligat Kanununun 21. maddesiyle ilgili düşünceler (ABD. 1989/1, s: 25 vd.) - OSKAY, M. Tebligat Hukuku İle İlgili Sorunlar (Yarg. D. 1995/4, s: 500 vd.)

¹¹⁶³³ Bknz: GÖKÇE, Z. agm. s: 19

¹¹⁶³⁴ Bknz: 2. HD. 18.6.1971 T. 4046/3996

¹¹⁶³⁵ Bu içtihadın tahlil ve eleştirisi için bknz: POSTACIOĞLU, İ. Adresinde Bulunmayan Muhataba Yapılacak Tebliğ (İHF. C: XXXVII, 1972, S: 1-4, s: 349 vd.)

¹¹⁶³⁶ Bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 640 - RUHİ, A. C. Tebligat Hukuku, s: 65 vd.

metin her iki hali birbirinden ayırmadan ‘mümkün oldukça en yakın komşuya haber verme’yi düzenlenmiştir. Yargıtay kararlarıyla tatbikat, haklı olarak tebligat almaktan imtina edenin komşusuna haber vermeyi lüzumsuz görmektedir. Kanunun bu hükmüne ‘adreste bulunmama’ sözleri eklenerek, kanunun bu maddesi de tatbikata ve amaca uygun hale getirilmiştir. Ayrıca özellikle büyük şehirlerde varsa kapıcı veya yöneticiye de haber verilmesi yeni bir hüküm olarak kanuna girmiştir. Bu hükümle muhatabın tebligattan daha sağlıklı biçimde haberdar olması amaçlanmıştır” şeklindeki Hükümet Gerekeçesi¹¹⁶³⁷ böyle bir yorumu gerektirmektedir.. Çünkü, ancak “adreste bulunmama” halinde, “en yakın komşulardan birine veya yöneticiye yahut kapıcıya bildirme” zorunluluğu öngörülmüştür. Uygulamada ise; Hukuk Genel Kurulu¹¹⁶³⁸ ile Yargıtay 12. Hukuk Dairesi¹¹⁶³⁹ -eski tarihli- içtihatlarında, bu hükmü doğru olarak yorumlamışken, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi¹¹⁶⁴⁰ ile Yargıtay 12. Hukuk Dairesi¹¹⁶⁴¹ -yeni tarihli- içtihatlarında tamamen aksi yönde yorumlamıştır..

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı kanunun 5. maddesi ile, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 21. maddesine 1. fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut ikinci fıkroda yer alan “fıkra” ibaresi “fıkralar” olarak değiştirilmiştir:

“Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.”

Bu değişikliğin gerekçesi, 6099 sayılı Kanunda şu şekilde açıklanmıştır:

“Tebligat Kanununun 21 inci maddesi çok sık uygulanan bir hükümdür. Bu maddede, muhatap veya kendisine tebliğ yapılabilecek kimselerden hiçbiri tebliğ adresinde bulunmaz veya bulunduğu hâlde tebellüğden imtina ederse, hangi yolun izleneceği belirtilmiştir. Bu durumda maddenin birinci fıkrasındaki yol izlenerek tebligat yapılacaktır.

Bu maddeye ikinci fıkra eklenmiş, mevcut ikinci fıkra, üçüncü fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.

Eklenen fıkrayla adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapılması hâlinde izlenecek yöntem belirtilmiştir. Zira, 10 uncu maddede yapılan değişiklikle birlikte, bilinen en son adrese çıkartılan tebligattan sonuç alınamazsa, adres kayıt sistemindeki adres esas alınacak, başkaca araştırma yapılmadan tebligat o adrese yapılacaktır. Böyle bir durumda, muhatabın adresi, adres kayıt sisteminde görülmek ve kaydedilmekle birlikte, kendisi o adreste hiç bulunmaz ya da sürekli şekilde o adresten ayrılmış olursa, tebliğ memurunun evrakı iade etmemesi, 21 inci maddeye göre tebliğ işlemlerini yapması gereklidir. Zira, adres kayıt sistemindeki adres, nihai adres olarak kabul edilecektir. Muhatap adresini değiştirmişse, bu değişikliği belirli bir süre içinde ilgili mercilere bildirmek zorundadır.

Yeni düzenlemeye göre, adres kayıt sistemine çıkartılacak tebliğ evrakında, tebliğin, “adres kayıt sistemi”ndeki adrese çıkartıldığına açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Böylece tebliğ memuru, yapacağı tebligatın bu çerçevede bir tebligat olduğunu bilerek hareket edecektir. Böyle bir durumda muhatabın adres kayıt sistemindeki adresinde oturmamış olduğu veya sürekli olarak ayrıldığı tespit edildiğinde, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim ederek tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştıracaktır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılacaktır. Bu durumda komşu, kapıcı ya da yöneticiye haber

¹¹⁶³⁷ Bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 618

¹¹⁶³⁸ Bknz: HGK. 15.9.1976 T. 10-889/2514

¹¹⁶³⁹ Bknz: 12. HD. 10.5.1990 T. 4410/5451; 11.6.1984 T. 5224/7477; 17.4.1970 T. 4215/4211

¹¹⁶⁴⁰ Bknz: 2. HD. 15.2.1999 T. 13708/1061

¹¹⁶⁴¹ Bknz: 12. HD. 26.2.2002 T. 2924/3937

verme zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu fıkıyla, muhatabın gerçek adresini ilgili mercilere bildirmemesi durumunda, adres araştırması yapma zorunluluğu ortadan kaldırılmaktadır.”

Tebliğat Kanununun 21. maddesine göre yapılan tebliğatlarda, tebliğ tarihi; iki nolu fişin (*ihbarnamenin*) kapıya yapıştırıldığı tarihtir (*Teb. K. mad. 21, c.2*).

Teb. K.nun 21. maddesini, PTT. Genel Müdürlüğü, tebliğat sırasında ne kendisi ve ne de kendisi adına tebliğatı kabul etmeye yetkili bir kimsesi bulunmayan avukatlar hakkında uygulamamak eğilimindedir.¹¹⁶⁴²

Yüksek mahkeme “*tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina*” (*Teb. K. mad. 21; Teb. Tüz. mad. 28-31; Teb. Yön. mad. 30-33*) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarında;

- “*Tebliğat Kanununun 21 ve Tebliğat Tüzüğü’nün 28. maddesi uyarınca; muhatap veya muhatap adına tebliğ yapılabilecek kişilerin hiçbirisi gösterilen adreste bulunmazsa; tebliğ memurunun bu kişilerin adreste bulunmama sebeplerini, bilmesi muhtemel konusu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar heyeti, zabıta âbir ve memurlarından araştırarak beyanlarını tebliğ tutanağına yazıp imzalatması, imzadan kaçınmaları halinde bu durumu da tutanağına yazıp imzalamaları (imzalatmaları) gerekeceğini, ayrıca, tebliğ sırasında hazır bulunmayan muhatapların, tevzi (dağıtım) saatlerinden sonra adrese geldiğinin (döndüğünün) beyan edilmesi halinde, bunun tebliğat parçasına yazılıp imzalanması gerekeceğini*”¹¹⁶⁴³

- “*İİK’nun 21. maddesine göre, icra emrinin borçlunun ilamda yazılı adresine gönderilmesi, bu adreste bulunmadığı takdirde de Tebliğat Kanunu’nun 35. maddesine göre yine aynı adrese tebliğat yapılması gerektiğini*”¹¹⁶⁴⁴

- “*Borçlu asile en son adresinde icra emri ve kıymet takdir raporunun tebliğ edilmesine rağmen satış ilanı tebliğatının başka bir adrese Tebliğat Kanununun 21/2 maddesine göre tebliğ edilmiş olmasının; tebliğ yapılan adresin, borçlunun bilinen son adresi olmadığından, borçlu asile yapılan satış ilanı tebliğ işleminin de usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁴⁵

- “*Ödeme emri tebliğatının borçlu şirketin takibe dayanak faturada yazılı adresine çıkarıldığı ve 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu’nun 21/1. maddesine göre tebliğ edildiği anlaşıldığından icra mahkemesince, öncelikle ödeme emri tebliğ tarihi itibarıyla borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresi ve şirketi temsile yetkili kişiler araştırılıp belirlendikten sonra, değerlendirme yapıp oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini*”¹¹⁶⁴⁶

- “*Tebliğat, 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu’nun 21.maddesine göre yapılmasına rağmen Tebliğat Tüzüğü’nün 28.maddesinin uygulanmadığından usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁴⁷

¹¹⁶⁴² “Avukatlar adına gelen, ancak seyahatte oldukları için alıcısı bulunmayan ve kendisi ile birlikte çalışan veya oturan herhangi bir kimse bulunmadığı için de teslim edilemeyen tebliğ evrakı gerekli meşruhat verilerek ve zaman kaybedilmeksizin çıkararak merciyeye iade edilecektir” (Bknz: PTT. Genel Md. Posta İdaresi Başk. 19.11.1980 T. ve 18659/D.s. Genelge) (Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 40 dipn. 48)

¹¹⁶⁴³ Bknz: 12. HD. 09.05.2012 T. 116/16130; 15.3.2004 T. 1025/5988; 24.2.2004 T. 2003-26949/3920; 9.2.2004 T. E: 2003-24878/2127; 19.1.2004 T. 2003-23856/594; 20.10.2003 T. 16707/20376; 15.9.2003 T. 13666/17628; 23.6.2003 T. 11656/14887; 16.2.2003 T. 25581/2921; 5.6.2003 T. 10465/13136; 29.5.2003 T. 9378/12408; 6.5.2003 T. 7652/10145; 28.4.2003 T. 6878/9454; 21.4.2003 T. 5799/8828; 1.4.2003 T. 4162/6962; 25.3.2003 T. 2797/6226; 7.3.2003 T. 1450/4777; 4.3.2003 T. 1754/4123; 17.2.2003 T. 2002-29361/2550; 16.9.2002 T. E: 15841, K: 16927; 21.5.2001 T. 7464/8988; 26.9.2000 T. 12587/13619; 6.7.2000 T. 10668/11453; 21.10.1997 T. 11617/12732

¹¹⁶⁴⁴ Bknz: 12. HD. 12.02.2013 T. 2012-28012/3687

¹¹⁶⁴⁵ Bknz: 12. HD. 31.01.2013 T. 2012-30425/2958

¹¹⁶⁴⁶ Bknz: 12. HD. 31.01.2013 T. 2012-26735/3002

¹¹⁶⁴⁷ Bknz: 12. HD. 29.01.2013 T. 2012-26469/2823

- “*Tebliğati çıkararak merci tarafından adres kayıt sistemine ilişkin olarak şerh verilmeden dağıtıcı tarafından 21/2. maddesine göre tebliğ işlemi yapılamayacağını*”¹¹⁶⁴⁸

- “*7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 21/1. maddesinde göre tebliğ edilen taşınmaz açık artırma ilanı tebligatının usulüne uygun bir şekilde tebliğ edildiği bir an için kabul edilse bile tebliğ işleminin ihale günü yapılmış olması karşısında; tebliğden beklenen amaca ulaşılamayacağı muhakkak olup; borçlunun ihaleyi duyurması, muhtemel alıcıları haberdar etmesi için kendisine makul bir süre tanınması kuralına bu durumun aykırılık teşkil edeceğini*”¹¹⁶⁴⁹

- “*Borçlunun takip talebinde de yer alan bilinen en son adresine tebligat çıkartılmadan doğrudan mernis adresine tebligat gönderilmesi ve tebligatın üzerinde mernis adresi olduğunun belirtilmemesi nedeniyle Tebligat Kanunu’nun 21/1. maddesine uyulmadan doğrudan aynı kanunun 21/2. maddesine göre tebligat yapılmış olmasının usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁵⁰

- “*Alacaklı tarafından genel haciz yolu ile ilamsız icra takibine başlandığı, ödeme emri ve eklerinin, takip talebinde bildirilen adrese çıkarılmadan borçlunun mernis adresi esas alınmak suretiyle ancak buna ilişkin şerh düşülmeksizin, doğrudan 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesine göre tebliğ edildiği, dolayısıyla tebligatın usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁵¹

- “*Tebliğatta, muhatabın adreste bulunmama sebebinin, isim ve imzadan imtina eden komşudan “bilinmiyor” şeklinde yazılarak muhtara tebliğ edildiği, yapılan bu tebligatın, muhatabın adreste bulunmama sebebinin araştırılmamış olması, isim ve imzadan imtina eden komşu beyanına göre tebligat yapılması ve muhatabın tevziat saatleri içinde adrese dönüp dönmeyeceğinin tespit edilememesi nedeniyle TK’nun 21/1. maddesine göre geçersiz olduğunu*”¹¹⁶⁵²

- “*3. kişiye gönderilen 89/1 haciz ihbarnamesi, icra müdürlüğünce adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine tebliğ edilmiş ise de tebligat parçasında adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olduğuna ilişkin bir kayıt bulunmadığından, tebligat memurunca Tebligat Kanunu 21/2. maddesine göre yapılan tebliğ işlemi usulsüz olduğundan İİK.m. 89/1 ve 89/2 haciz ihbarnamesi tebligatlarının iptaline karar verilmesi gerekeceğini*”¹¹⁶⁵³

- “*Her ne kadar kıymet takdir raporu tebligatında “adres kayıt sistemindeki adresidir” şerhi düşülerek borçlunun önceki adresine Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesine göre tebliğ yapılmış ise de; icra dosyasında yer alan mernis sorgulamalarında borçlunun herhangi bir adres bilgisinin olmadığı anlaşıldığından borçlunun mernis kaydı bulunmadığından Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesine göre yapılan tebliğ işleminin de usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁵⁴

- “*Ödeme emri tebliğ evrakının incelenmesinde tebliği çıkararak icra müdürlüğünce tebliğ evrakı üzerine, adresin, adres kayıt sistemindeki adres olduğuna ilişkin bir kaydın yazılmadığı, bu kaydın posta memurunun kaşesi ile ilave edildiği görüldüğünden tebligat üzerinde yazılı adres muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olsa dahi usulüne uygun bir tebliğ işleminden söz edilemeyeceğini*”¹¹⁶⁵⁵

¹¹⁶⁴⁸ Bknz: 12. HD. 28.01.2013 T. 2012-26651/2194; 19.06.2012 T. 5609/21329; 19.06.2012 T. 3191/21169; 21.06.2012 T. 5698/21858; 07.06.2012 T. 4690/19734; 04.07.2012 T. 9229/23555; 04.12.2012 T. 18989/36068; 11.09.2012 T. 7510/25976

¹¹⁶⁴⁹ Bknz: 12. HD. 25.01.2013 T. 2012-29472/2158

¹¹⁶⁵⁰ Bknz: 12. HD. 17.01.2013 T. 2012-24667/858

¹¹⁶⁵¹ Bknz: 12. HD. 16.01.2013 T. 2012-23342/688

¹¹⁶⁵² Bknz: 12. HD. 15.01.2013 T. 2012-28543/509

¹¹⁶⁵³ Bknz: 12. HD. 25.12.2012 T. 20813/39910

¹¹⁶⁵⁴ Bknz: 12. HD. 18.12.2012 T. 21530/38442

¹¹⁶⁵⁵ Bknz: 12. HD. 18.12.2012 T. 20713/38778; 10.04.2012 T. 201-27515/11826; 08.10.2012 T. 17034/28605; 20.09.2012 T. 12788/27157

- “*Borçlu şikayetinde, tebliğ yapılan kişinin kardeşi olmadığını beyan ettiğine göre bu iddianın ve muhatabın adreste bulunmama nedeninin araştırılmadan yapılan tebliğ işleminin usulsüz olacağını*”¹¹⁶⁵⁶

- “*Satış ilanı tebligatının Tebligat Kanununun 21/1. maddesine göre yapılmış tebligat evrakına şerh edilen bilgilere göre tebliğ memurunun, adreste bulunmayan muhatabın adreste bulunmama sebebini Tebligat Kanunu’nun 21/1 ve Tebligat Tüzüğü’nün 28.maddelerine göre araştırma yaparak bulunmama sebebini tesbit ederek mazbataya yazdığına dair herhangi bir bilgi bulunmadığını, komşu imzası alınmadığı gibi imzadan imtina ettiğine dair bir şerh de bulunmadığı ve Tebligat Kanunu’nun 23.maddesinin 9.bendi gereğince posta dağıtıcısının isim ve soyismi de tebligat mazbatasında bulunmadığından tebligatın bu haliyle usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁵⁷

- “*Tebliğ işleminin, muhatabın çarşıya gitmesi sebebiyle mahalle muhtarı imzasına teslim edilip 2 nolu formülün kapısına yapıştırılarak komşusuna haber verildiği belirtilmek suretiyle yapıldığı, ancak beyanı alınan komşunun imzasının alınmadığı gibi imzadan imtina durumunun belirlenmediği görülmüş olduğundan bu hali ile tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Kanununun 21. maddesi ile Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesi hükümlerine uygun yapılmamış olmakla usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁵⁸

- “*Tebligat Kanununun 21. maddesine göre yapılan tebligatlarda tebliğ tarihi, maddenin son cümlesinde açıkça belirtildiği üzere, iki numaralı fişin, yani ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih olup; tebliğ tarihinin bu şekilde belirlenmesi ve geçerli sayılabilmesi, tebliğ memurunun araştırmayı mutlaka yapmasına ve belgelemesine bağlı olduğunu*”¹¹⁶⁵⁹

- “*Tebliğ işlemi, ”muhatabın adresinin kapalı olduğundan komşusundan soruldu. İstanbul’a gittiğini beyan ettiğinden mahalle muhtarına teslim edilip 2 no’lu haber kağıdı kapısına yapıştırılarak imzadan imtina eden komşusuna haber verildi” şerhiyle yapılmış olup, tebliğ memuru tüzükte öngörülen araştırmayı yapmadan muhatabın tevziat saatlerinden sonra adresine dönüp dönmeyeceğini, dönecekse ne zaman döneceği tevsik edilmediğinden satış ilanının Tebligat Kanunu’nun 21.maddesine göre yapılan tebligatının usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁶⁰

- “*Tebligat evrakına şerh edilen bilgilere göre, tebliğ memurunun, adreste bulunmayan muhatabın adreste bulunmama sebebini Tebligat Kanunu’nun 21/1. ve Tebligat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 30/1. maddelerinde belirtilen usulde araştırdığına ve adreste bulunmama sebebini tespit ettiğine dair herhangi bir bilgi bulunmadığından şikayetçi borçluya yapılan satış ilanı tebliğinin usulüne uygun olmadığını*”¹¹⁶⁶¹

- “*Borçluya gönderilen ilk ödeme emri tebligatının iadesi üzerine icra müdürlüğüne mernis adresine tebliğ işlemi yapılmış ise de, gönderilen tebligat parçasında “mernis adresi” olduğuna ilişkin bir kayıt bulunmadığından, tebligat memurunca Tebligat Kanunu’nun 21/2.maddesine göre yapılan tebliğ işleminin usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁶²

- “*Satış ilanı tebliğ edilenin müşteri borçlunun o tarihte vekili olduğunun tespiti halinde bu vekille yapılan tebligat geçerli olacağından davanın reddine karar verilmeli, aksi halde satış ilanının tebliğ edildiği tarih itibarıyla borçlunun, adrese dayalı kayıt sisteminde adresinin bulunup bulunmadığı belirlenerek, borçlu asile yapılan satış ilanı tebliğ işleminin usulüne uygun olup olmadığı denetlendikten sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini*”¹¹⁶⁶³

¹¹⁶⁵⁶ Bknz: 12. HD. 06.12.2012 T. 20422/36859

¹¹⁶⁵⁷ Bknz: 12. HD. 04.12.2012 T. 26188/36219

¹¹⁶⁵⁸ Bknz: 12. HD. 29.11.2012 T. 24376/35751

¹¹⁶⁵⁹ Bknz: 12. HD. 29.11.2011 T. 7970/25061; 16.05.2012 T. 1290/17192

¹¹⁶⁶⁰ Bknz: 12. HD. 29.11.2012 T. 24380/35749

¹¹⁶⁶¹ Bknz: 12. HD. 27.11.2012 T. 24226/34994

¹¹⁶⁶² Bknz: 12. HD. 27.11.2012 T. 17793/35052

¹¹⁶⁶³ Bknz: 12. HD. 27.11.2012 T. 21399/35206

- “Örnek 7 ödeme emrinin “Nazilli Devlet Hastanesi Mutfak İşleri İşletmeciliği Nazilli-Aydın” adresinde Tebligat Kanunu’nun 21/1. maddesi uyarınca tebliğ edilmesinin ilgili Ticaret Sicil Memurluğu’ndan tebliğ tarihi itibarıyla borçlu şirketin adresinin ve yetkili mümessillerinin araştırılarak ve aynı yasanın 32. maddesi de gözetilmek suretiyle örnek 7 ödeme emri tebliğinin usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığının tespit edilecek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁶⁶⁴

- “Borçlu şirkete yapılan ödeme emri tebliği, ticaret sicilinde kayıtlı adresine yapılmadığına göre, tebliğ işleminin 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 10. maddesine ve aynı kanunun 21.maddesi ile tebliğ işleminin yapıldığı tarih itibarıyla uygulanması gerekli olan Tebligat Tüzüğü’nün 28.maddesine aykırı olmakla usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁶⁵

- “Borçlu kooperatife ödeme emrinin tebliğ edildiği adres, adı geçenin ticaret sicilinde yazılı adresi olduğundan tebliğ işleminin 7201 Sayılı Kanunun 21.maddesine ve usulüne uygun olduğunu”¹¹⁶⁶⁶

- “Tebligat memurunun komşu beyanı altında ismini yazmayıp sadece imzaladığı ve muhtara teslim ederken de imzasının bulunmadığından Tebligat Kanunu’nun 21/1 ve tebliğ işleminin yapıldığı tarih itibarıyla yürürlükte olup uygulanması gerekli olan Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesine uygun yapılmadığı gerekçesi ile şikayet kabul edilmiş ise de; tebligat memurunun isim ve imzasının yapılan tüm işlemleri kapsadığı ve tebligatın tüm şekil şartlarına haiz olduğunun kabulünün zorunlu olduğunu”¹¹⁶⁶⁷

- “Alacaklının muhatabın yeni adresini bildiği iddiasının ancak yazılı belge ile ispatı mümkün olup, borçlu tarafından bu yönde bir belge sunulmadığından borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine tebligat çıkarılmasında yasaya aykırılık olmadığını”¹¹⁶⁶⁸

- “Tebliğ memurunun, muhatabın adreste geçici olarak bulunmama sebebi hakkında beyanı alınan komşunun kim olduğu, orada oturan olup olmadığı, hangi dairede oturduğu belirlenmemiş olduğundan bu hali ile yapılan tebliğ işlemi 7201 Sayılı Kanunu’nun 21. maddesi ile Tebligat Tüzüğü’nün 28.maddesi hükümlerine aykırı olduğunu”¹¹⁶⁶⁹

- “Öncelikle icra müdürlüğüince, borçlunun bilinen son adresi olan ipotek senedinde yer alan adresine tebligat çıkarılması, bu adreste tebligat yapılamaması halinde Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesine göre borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan adresine tebliğ işleminin yapılması gerekirken ipotek senedindeki adrese tebligat gönderilmeksizin doğrudan Tebligat Kanunu’nun 21. maddesinin 6099 Sayılı Yasanın 5. maddesi ile eklenen 2. fıkrası uyarınca tebliğ işleminin tamamlanmasının usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁷⁰

- “Borçlunun takip dosyasında mevcut adresine gönderilen satış ilanı, tebliğ edilemediğine göre, icra müdürlüğüince borçlunun adres kayıt sisteminde adresinin bulunup bulunmadığı belirlenerek varsa bu adrese 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 11.01.2011 tarih ve 6099 Sayılı Kanunun 5. maddesi ile değişik 21/2. maddesi uyarınca kıymet takdir ve satış ilanının tebliğ edilmesi, bu mümkün değil ise 7201 Sayılı Tebligat Kanununun 11.01.2011 tarih ve 6099 Sayılı Yasanın 9.maddesi ile değişik 35/2. maddesi uyarınca tebliğ işleminin yapılmasının gerekeceğini”¹¹⁶⁷¹

¹¹⁶⁶⁴ Bknz: 12. HD. 26.11.2012 T. 17720/34643

¹¹⁶⁶⁵ Bknz: 12. HD. 22.11.2012 T. 14095/34541

¹¹⁶⁶⁶ Bknz: 12. HD. 20.11.2012 T. 17177/34020

¹¹⁶⁶⁷ Bknz: 12. HD. 15.11.2012 T. 22323/33246

¹¹⁶⁶⁸ Bknz: 12. HD. 15.11.2012 T. 15237/33435

¹¹⁶⁶⁹ Bknz: 12. HD. 12.11.2012 T. 15941/32726

¹¹⁶⁷⁰ Bknz: 12. HD. 08.11.2012 T. 21540/32334

¹¹⁶⁷¹ Bknz: 12. HD. 18.10.2012 T. 20303/30124; 18.09.2012 T. 19684/26843

- “*Tebliğat zarfında adresin borçlunun adres kayıt sistemindeki adresi olduğuna dair şerh mevcut ise de tebliğ evrakında muhatabın veya onun adına tebliğat yapılabilecek kimselerin adreste bulunup bulunmadığının diğer bir deyişle adresin kapalı olup olmadığının tespit edilmediği gibi ihbarnamenin de kapıya yapıştırıldığı yazılı olmadığı anlaşıldığından tebliğ işleminin Tebliğat Kanunu’nun 21/2 ve Yönetmeliğin 31. maddesi hükmüne aykırı olup usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁷²

- “*Ödeme emrinin borçlu şirkete 7201 Sayılı kanunun 21. maddesine göre tebliğ edildiği, tebliğ evrakında muhtarın imzasının bulunduğu görüldüğünden tebliğ işleminin 7201 sayılı kanunun 21. maddesine uygun olduğunu*”¹¹⁶⁷³

- “*Tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu’nun 21. maddesine göre yapıldığı tebliğ evrakında yazılı olmasına rağmen, Tüzüğün 28. maddesine göre borçlunun adreste bulunmama nedeni komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar kurulu veya meclis üyeleri, zabıta amir ve memurlarından tahkik edilerek beyanları tebliğ tutanağına işlenmediği gibi, ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığına dair bir kayıta olmadığından yapılan tebliğ işleminin usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁷⁴

- “*Tebellüğden imtina halinde tebliğ memurunun Tüzüğün 28. maddesindeki koşullarını araştırmasının gerekli olmadığını*”¹¹⁶⁷⁵

- “*Tebliğ memuru, haber bırakılan kişinin kim olduğunu, Tebliğat Tüzüğü’nün 28. maddesinde sayılan kişilerden olup olmadığını, tespit edip, beyan ve imza almadan veya imzadan çekinme durumunu belirlemeden tebliğ işlemlerini tamamladığından tebliğ işleminin 7201 Sayılı Kanunun 21. maddesi ile Tebliğat Tüzüğü’nün 28. maddesi hükümlerine uygun yapılmamış olmakla usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁷⁶

- “*Borçlunun tebliğat evrakını almaktan imtina etmesi üzerine ödeme emri tebliğatı 7201 sayılı Tebliğat Kanununun 21. maddesine göre mahalle muhtarına teslim edilmiş olduğundan Tebliğat Tüzüğü’nün 28. maddesinin uygulanması gerekmeyeceğini*”¹¹⁶⁷⁷

- “*Tebliğ memurunun, muhatabın tevziat saatlerinden sonra adresine dönüp dönmeyeceği, dönecekse ne zaman döneceğini tevsik etmeksizin ve beyanını aldığı komşunun isim ve imzasını almadan ve imzadan imtina durumunu tespit etmeden, komşuya haber vermeden, 2 nolu fişin kapıya yapıştırıldıktan sonra muhtara tebliğ edilmek suretiyle tebliğ işlemini tamamladığını; bu hali ile tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Kanunun 21/1. maddesi ile şikayete konu tebliğ işleminin yapıldığı tarih itibarıyla yürürlükte olup, olayda uygulanması gerekli olan Tebliğat Tüzüğü’nün 28. maddesi hükümlerine uygun yapılmamış olmakla usulsüz olduğunu*”¹¹⁶⁷⁸

- “*Tebliğ memurunun, muhatabın adreste geçici olarak bulunmama sebebi hakkında beyanı alınan komşunun kim olduğu, orada oturan olup olmadığı, hangi dairede oturduğu belirlenmemiş olduğundan yapılan tebliğ işleminin 7201 Sayılı Kanunu’nun 21. maddesi ile Tebliğat Tüzüğü’nün 28. maddesi hükümlerine aykırı olduğunu*”¹¹⁶⁷⁹

- “*Örnek 7 ödeme emri tebliğatının incelenmesinde, en yakın komşu ismi belirtilmeden “görevli” olarak isimlendirilen kişinin muhatabın çarşıda olduğunu ve imzada*

¹¹⁶⁷² Bknz: 12. HD. 11.10.2012 T. 17334/29041

¹¹⁶⁷³ Bknz: 12. HD. 11.10.2012 T. 23132/29021

¹¹⁶⁷⁴ Bknz: 12. HD. 09.10.2012 T. 17135/28686

¹¹⁶⁷⁵ Bknz: 12. HD. 24.09.2012 T. 10718/7630

¹¹⁶⁷⁶ Bknz: 12. HD. 20.09.2012 T. 14237/27179

¹¹⁶⁷⁷ Bknz: 12. HD. 17.09.2012 T. 9003/26569

¹¹⁶⁷⁸ Bknz: 12. HD. 04.07.2012 T. 9898/23617; 16.10.2012 T. 5034/29618; 05.12.2012 T. 30768/36601; 04.12.2012 T. 18975/36070; 17.04.2012 T. 2011-29168/12822; 18.06.2012 T. 4751/21028; 28.06.2012 T. 6251/22993; 13.09.2012 T. 11699/26409; 17.09.2012 T. 12769/26558; 11.09.2012 T. 10918/26077

¹¹⁶⁷⁹ Bknz: 12. HD. 12.07.2012 T. 5694/24223

imtina ettiğinin beyan edildiği böylece Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre muhtara tebligat işleminin tebligat tüzüğü'nün 28. maddesine aykırı ve usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁸⁰

- “Adreste bulunamayan muhatabın nerede olduğunu bilmesi muhtemel kişilerden araştırılıp, tahkikatın mazbataya yazılmadığı görülmüş olduğundan; tebliğ işleminin bu hali ile 7201 Sayılı Kanun'un 21. maddesi ile Tebligat Tüzüğü'nün 28. maddesi hükümlerine uygun yapılmamış olmakla usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁸¹

- “Tebliğ memuru, muhatabın adresten geçici mi yoksa sürekli mi ayrıldığını, adreste bulunmama sebebini ve tevziat saatlerinden sonra geleceğini Tebligat

Tüzüğü'nün 28. maddesinde sayılan kişilerden sorarak tespit edip, beyan ve imza almadan veya imzadan çekinme durumunu belirlemeden tebliğ işlemlerini tamamlamış olduğundan tebliğ işleminin usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁸²

- “Hükmi şahısların sıfatı ve niteliği itibari ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 21.maddesine göre yapılmış olması halinde, tebliğ memurunun tüzüğü'nün 28.maddesindeki koşullarını araştırmanın yapılmamış olması tebligatın usulsüzlüğü sonucunu doğurmaz ise de, mahkemece tebligat yapılan adresin borçlu şirketin ticaret sicil adresi olup olmadığına ticaret sicilinden sorularak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁶⁸³

- “Borçluya satış ilanının tebliğine ilişkin işlemde muhtara isim, mühür ve imzasıyla teslim edilen evrak, tebliğ memurunun imzası ile tevsik edilmişse de, borçlunun nerede olduğunun kimden soruşturularak tespit edildiği ve bu kişinin açık kimliğinin ne olduğu tebliğ mazbatasında açıklanmamış olduğundan borçlu adresine çıkarılan ödeme emrinin usulüne uygun şekilde tebliğ edilmiş olduğunun kabulüne olanak olmadığını”¹¹⁶⁸⁴

- “Tebligat şeklen 7201 Sayılı Kanun'un 21. maddesine uygun ise de, Hukuk Genel Kurulu'nun 07.04.1982 tarih ve 1979/10-1377 esas, 1982/337 karar sayılı kararı ile de benimsendiği üzere tebliğ belgesindeki kayıtların aksi her türlü delille kanıtlanabilir. Bu durumda, mahkemece duruşma açılıp, borçludan tebliğ işleminin usulüne aykırı olduğu yönündeki şikayeti ile ilgili delilleri sorulup, oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁶⁸⁵

- “Tebligat evrakına şerh edilen bilgilere göre tebliğ memurunun, adreste bulunamayan muhatabın adreste bulunmama sebebini Tebligat Kanunu'nun 21/1 ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 30/1. maddelerinde belirtilen usulde araştırdığına ve adreste bulunmama sebebini tespit ettiğine dair herhangi bir bilgi bulunmadığından şikayetçi borçluya örnek 10 ödeme emrinin tebliği işlemi usulsüz olup Mahkemece usulsüz tebligat şikayetinin kabul edilerek Tebligat Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca borçlunun tebliğe muttali olduğu tarihin tespit edilmesine karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁶⁸⁶

- “Alacaklı tarafından genel kredi sözleşmesine dayalı olarak genel haciz yolu ile ilamsız icra takibine başlandığı, örnek 7 numaralı ödeme emrinin borçlunun takip dayanağı sözleşmede yazılı adresine tebliğe çıkarıldığı, tebliğ evrakının, borçlunun tanınmadığı sebebi iade edildiği, alacaklının talebi ile borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan adresine, tebliğ evrakı üzerine; “mernis adresi olup Tebligat Kanunu 21.maddeye göre tebliğ yapılır” şerhi yazılmak suretiyle çıkarılan tebligatın usulüne uygun olduğunu”¹¹⁶⁸⁷

¹¹⁶⁸⁰ Bknz: 12. HD. 10.07.2012 T. 2858/24135

¹¹⁶⁸¹ Bknz: 12. HD. 09.07.2012 T. 17514/23845

¹¹⁶⁸² Bknz: 12. HD. 04.07.2011 T. 2010-33263/14518; 09.05.2012 T. 2067/15993; 16.05.2012 T. 11399/17125; 12.04.2012 T. 2011-28010/12149

¹¹⁶⁸³ Bknz: 12. HD. 16.02.2012 T. 2011-20638/5000; 19.06.2012 T. 7031/21432; 09.05.2012 T. 2011-30454/16011; 20.09.2012 T. 9174/27333

¹¹⁶⁸⁴ Bknz: 12. HD. 28.06.2012 T. 8214/22849

¹¹⁶⁸⁵ Bknz: 12. HD. 26.06.2012 T. 1771/22489

¹¹⁶⁸⁶ Bknz: 12. HD. 25.06.2012 T. 7097/22175

¹¹⁶⁸⁷ Bknz: 12. HD. 19.06.2012 T. 15623/21343

- “Avukat adına çıkartılan tebligatın, muhatap adreste bulunmadığından şerhi verilerek, mahalle muhtarına teslim edilip 2 nolu formülün kapısına yapıştırıldığı ve komşusuna haber verildiği, ancak beyan ve imza almadan veya imzadan çekinme durumunu belirlemeden ve muhtar imza ve mühür alınarak tebliğ işlemleri tamamlanmış olduğundan yapılan satış ilanı tebliğinin usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁸⁸

- “Kıymet takdir raporu ve satış ilanı tebligatlarının, bağımsız bölümde fiilen oturan (kiracı) olup olmadığı yönünde bir tespit yapılmaksızın apartman ilan tahtasına asılmak suretiyle yapıldığı dolayısıyla bu haliyle tebliğ işlemlerinin usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁸⁹

- “Şikayet konusu tebliğ işlemi 30.07.2010 tarihinde yapıldığından 6099 sayılı yasa ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nda yapılan değişikliklerin olayda uygulanma yeri olmadığından mahkemece borçlu asilin nüfus müdürlüğündeki adresi kendisinin bildirip bildirmediğinin araştırılması kendisinin bildirdiğinin tespiti halinde, eğer numara değişiminden sonra ” adresini bildirmiş ise bu hatasına dayanamayacağı da gözönünde bulundurulurak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁶⁹⁰

- “Muhataf adına tebliğ yapılabilecek olanların adreste bulunup bulunmadığı tespit edilmediği gibi, tebligatın vasıf ve önemini anlayabilecek ehliyeti bulunmayan on yaşlarında bir çocuğun beyanları ile yetinilerek, muhatapın tevziat saatlerinden sonra eve dönüp dönmeyeceği hususu, adreste bulunmama sebebini bilmesi muhtemel komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar kurulu veya meclisi üyeleri, zabıta amir ve memurlarından tahkik edilmemiş ve iki numaralı haber kağıdının kapağına yapıştırıldığı hususu da zabıt altına alınmamış olduğundan satış ilanı tebliğinin usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁹¹

- “Borçlunun icra takip dosyasında mevcut adresine çıkarılan satış ilanı tebliğ edilemediğine göre icra müdürlüğüne borçlunun adres kayıt sisteminde adresinin bulunup bulunmadığı belirlenerek varsa bu adrese 7201 sayılı Tebligat Kanununun 21.maddesine 6099 Sayılı yasanın 5. maddesi ile eklenen 2. fıkra uyarınca kıymet taktiri ve satış ilanının tebliği, yok ise 7201 sayılı Tebligat Kanununun 35.maddesinin 6099 Sayılı yasanın 9.maddesi ile değişik 2.fıkrası uyarınca tebliğ işleminin tamamlanması gerekeceğini”¹¹⁶⁹²

- “Şikayetçinin talebi tutanağa geçirilmiş ancak icra müdürlüğüne verilen karar, gerek İİK.nun 21/1. maddesi göndermesi ile uygulanması gerekli Tebligat Kanunu hükümlerine göre, gerekse icra tutanağına ilgilinin imzası alınmak suretiyle tebliğ edilmemiş olup; öte yandan şikayetçinin şikayete konu kararı öğrendiğine ilişkin dosyada herhangi bir kanıt da bulunmadığından mahkemece, şikayetin süresinde yapıldığı kabul edilerek, işin esası incelendikten sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁶⁹³

- “Tebliğ memurunun gerçekten muhatapın adresine gittiği fakat kendisini bulamadığı belgelenmemiş, yapılan işlem memurun soyut beyanından ibaret kalmış olduğundan borçlu adresine çıkarılan ödeme emrinin usulüne uygun tebliğ edilmiş olduğunun kabulüne olanak olmadığını”¹¹⁶⁹⁴

- “Tüzüğün 28. maddesinde öngörülen şekilde ve maddede belirtilen kişilere sorularak imzaları da alınmak suretiyle, imzadan çekinmeleri halinde, bu husus da belirtilerek, muhatapın adreste geçici olarak bulunmama sebebi ve tevziat saatlerinden sonra geleceği “tevsik edilmeden”, Tebligat Kanunu’nun 21. maddesine göre yapılan tebligat

¹¹⁶⁸⁸ Bknz: 12. HD. 14.06.2012 T. 4924/20718

¹¹⁶⁸⁹ Bknz: 12. HD. 05.06.2012 T. 3846/19285

¹¹⁶⁹⁰ Bknz: 12. HD. 27.09.2012 T. 10552/28202

¹¹⁶⁹¹ Bknz: 12. HD. 24.09.2012 T. 16076/27588

¹¹⁶⁹² Bknz: 12. HD. 31.05.2012 T. 4335/18616

¹¹⁶⁹³ Bknz: 12. HD. 29.05.2012 T. 2011-31450/18231

¹¹⁶⁹⁴ Bknz: 12. HD. 16.05.2012 T. 1324/17196

işleminin geçersiz olacağını; zira bu belgeleme işlemi, devamı işlemleri belirlemesi yanında muamelenin doğru olup olmadığına karar verilmesi yönünden yardımcı olacak ve tebliği isteyen makam ve hakimın denetimini sağlayacağını”¹¹⁶⁹⁵

- “Tebliğ işleminin, muhatabın çalışmaya gittiği sebebiyle mahalle muhtarı imzasına teslim edilip 2 nolu formülün kapısına yapıştırılarak komşusuna haber verildiği belirtilmek suretiyle yapıldığı, ancak beyanı alınan komşunun imzasının alınmadığı gibi imzadan imtina durumunun belirlenmediği görüldüğünden tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Kanununun 21. maddesi ile şikayete konu tebliğ işleminin yapıldığı tarih itibarıyla yürürlükte olup, olayda uygulanması gerekli olan Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesi hükümlerine uygun yapılmamış olmakla usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁹⁶

- “Tebliğ işleminin, muhatabın adresinin kapalı olması nedeni ile tebligatın mahalle muhtarı imzasına teslim edilip 2 no’lu formülün kapısına yapıştırılarak komşusuna haber verilmek suretiyle yapıldığı görüldüğünden ve tebliğ memuru tüzükte öngörülen araştırmayı yapmadan muhatabın tevziat saatlerinden sonra adresine dönüp dönmeyeceğini, dönecekse ne zaman döneceği tevsik edilmediğinden satış ilanının Tebligat Kanunu’nun 21.maddesine göre yapılan tebligatın usulsüz olduğunu”¹¹⁶⁹⁷

- “Tebligatın; 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 21.maddesine göre yapıldığı belirtilmesine rağmen Tebligat Tüzüğü’nün 28.maddesi uygulanmadığından tebliğin usulsüz olduğu”¹¹⁶⁹⁸

- “7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesine göre tebligat yapılabilmesi için, tebliği çıkaran mercice, tebligat çıkarılan adresin, muhatabın, adres kayıt sistemindeki adresi olduğuna dair tebliğ evrakı üzerine kayıt düşülmesinin zorunlu olduğunu”¹¹⁶⁹⁹

- “İcra müdürlüğünce, borçlunun adres kayıt sisteminde adresinin bulunup bulunmadığı belirlenerek, varsa bu adrese 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 21.maddesine 6099 Sayılı Yasanın 5. maddesi ile eklenen 2. fıkra uyarınca satış ilanının tebliği, yok ise 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 35.maddesinin 6099 Sayılı Yasanın 9.maddesi ile değişik 2.fıkrası uyarınca tebliğ işleminin tamamlanması gerekeceğini”¹¹⁷⁰⁰

- “Tebliğ memuru geçici şehir dışına çıkan muhatabın tevziat saatlerinden sonra adrese gelip gelmeyeceğini tespit etmeden beyanda bulunan komşusunun ismi de olmadan tebliğ işlemini bitirmiş olup, bu hali ile yapılan tebliğ işleminin 7201 Sayılı Kanunu’nun 21.maddesi ile Tebligat Tüzüğü’nün 28.maddesi hükümlerine aykırı olduğunu”¹¹⁷⁰¹

-“Tebliğ memuru, muhatabın tevziat saatlerinden sonra adrese geleceğini tespit etmediği gibi, tebligat parçasına göre de muhatabın tevziat saatlerinden sonra da adrese gelmeyeceği belli olup, bu hali ile tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Tebligat Kanununun 21. maddesi ile Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesi hükümlerine uygun olarak yapılmadığından usulsüz olduğunu”¹¹⁷⁰²

-“Tebliğ işleminin, “adreste kimse bulunmaması üzerine, adresin kapalı olma sebebiyle en yakın komşusuna soruldu verilen beyanda muhatabın adresi sürekli kapalı, geçici gittiği beyan edilmesi üzerine tebliğ imkansızlığı sebebiyle tebliğ zarfı muhtara teslim edilmiş olup düzenlenen 2 nolu haber kağıdı kapiya yapıştırılıp, imzadan imtina eden

¹¹⁶⁹⁵ Bknz: 12. HD. 14.05.2012 T. 2011-31505/16685

¹¹⁶⁹⁶ Bknz: 12. HD. 10.05.2012 T. 2397/16188

¹¹⁶⁹⁷ Bknz: 12. HD. 09.05.2012 T. 11088/16118

¹¹⁶⁹⁸ Bknz: 12. HD. 09.05.2012 T. 116/16130

¹¹⁶⁹⁹ Bknz: 12. HD. 08.05.2012 T. 188/15943

¹¹⁷⁰⁰ Bknz: 12. HD. 08.05.2012 T. 447/15650; 08.05.2012 T. 2706/15708; 31.05.2012 T. 2092/18668; 19.11.2012 T. 16102/33752

¹¹⁷⁰¹ Bknz: 12. HD. 07.05.2012 T. 2011-29743/15511

¹¹⁷⁰² Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 2011-28487/14950

en yakın komşusuna haber verildi.” şerhi ile gerçekleştirilmiş olup; tebliğ memuru, muhatabın tevziat saatlerinden sonra adrese geleceğini tespit etmediği gibi, tebligat parçasına göre de muhatabın tevziat saatlerinden sonra da adrese gelmeyeceği belli olduğundan tebliğ işleminin, 7201 Sayılı Tebligat Kanununun 21.maddesi ile Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesi hükümlerine uygun olarak yapılmadığından usulsüz olduğunu¹¹⁷⁰³

-“*Tebliğ işleminin, adresin kapalı olması sebebiyle, muhatabın “işte olduğu” şerhi verilerek, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 21. maddesinin göre mahalle muhtarı imzasına teslim edilip, 2 nolu formülün kapısına yapııştırıldığı ve...’e haber verildiği belirtilmek suretiyle yapıldığı; ancak haber bırakılan kişinin kim olduğunu, Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesinde sayılan kişilerden olup olmadığını, tespit edip, beyan ve imza almadan veya imzadan çekinme durumunu belirlemeden tebliğ işlemlerini tamamlamış olduğundan tebliğ işleminin 7201 Sayılı Kanununun 21. maddesi ile Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesi hükümlerine uygun yapılmamış olmakla usulsüz olduğunu*”¹¹⁷⁰⁴

-“*Borçlunun icra takip dosyasında mevcut adresine çıkarılan kıymet takdiri raporu tebliğ edilemediğine göre icra müdürlüğünce borçlunun adres kayıt sisteminde adresinin bulunup bulunmadığı belirlenerek varsa bu adrese 7201 sayılı Tebligat Kanununun 21.maddesine 6099 sayılı yasanın 5. maddesi ile eklenen 2. Fıkra uyarınca kıymet takdiri ve satış ilanının tebliği, yok ise 7201 sayılı Tebligat Kanununun 35.maddesinin 6099 sayılı yasanın 9.maddesi ile değişik 2.fıkrası uyarınca tebliğ işleminin tamamlanmasının gerekeceğini*”¹¹⁷⁰⁵

- “*İcra müdürlüğünce tebliğ evrakı üzerine adresin borçlunun adres kayıt sistemindeki adresi olduğuna dair kayıt düşülerek, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 21/2.maddesine göre bu adrese ödeme emrinin tebliğ edilmesi gerekirken, borçlunun, adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresinin tespit edilmiş olmasına rağmen, ilamda yazılı adrese 7201 sayılı Tebligat Kanununun 35.maddesine dayalı olarak tebliğ işleminin yapılmasının yasal düzenlemelere aykırı olmakla, usulsüz olduğunu*”¹¹⁷⁰⁶

- “*Borçlu vekili şikayet dilekçesinde,... adında bir komşusu bulunmadığını iddia ettiğine ve zabıta marifetiyle yapılan araştırmada böyle bir kişinin bulunmadığı tespit edildiğine göre Tebligat Kanununun 21. maddesi ile tüzüğün 28.maddesinde aranan şartların gerçekleştiğinin kabulünün mümkün olmayacağını*”¹¹⁷⁰⁷

- “*İcra dosyasında bulunan ATO Ticaret Sicil Memurluğu’nun yazısına göre, borçlu şirketin ticaret sicil adresine de satış ilanının tebliğe çıkarıldığı ve Tebligat Kanunu’nun 21.maddesine göre usulüne uygun olarak tebliğ edildiği anlaşıldığından mahkemece ihalenin feshi isteminin reddi gerekeceğini*”¹¹⁷⁰⁸

- “*7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesine göre tebligat yapılabilmesi için, tebliği çıkarılan mercüce, tebligat çıkarılan adresin, muhatabın, adres kayıt sistemindeki adresi olduğuna dair tebliğ evrakı üzerine kayıt düşülmesinin zorunlu olduğunu*”¹¹⁷⁰⁹

- “*Borçluya satış ilanının “dağıtım saatlerinde adres kapalı olduğundan Tebligat Kanunu’nun 21.maddesi gereğince evrak mahalle muhtarı imzasına teslim edildiği, muhatabın kapısına 2 nolu haber kağıdı yapııştırılarak komşusuna haber verildi” şerhi ile tebliğ edildiği görüldüğünden tebliğ işlemi bu hali ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 21.maddesi göre yapılmış olup, Tebligat Tüzüğü’nün 28.maddesi uyarınca muhatabın adreste bulunmama nedeni ve tevziat saatlerinden sonra geleceği “tevsik edilmeden” yapıldığı için usulsüz olduğunu*”¹¹⁷¹⁰

¹¹⁷⁰³ Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 2011-28489/14957

¹¹⁷⁰⁴ Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 1024/14863

¹¹⁷⁰⁵ Bknz: 12. HD. 02.05.2012 T. 1206/14667

¹¹⁷⁰⁶ Bknz: 12. HD. 26.04.2012 T. 2011-29320/13919

¹¹⁷⁰⁷ Bknz: 12. HD. 12.04.2012 T. 26678/12126

¹¹⁷⁰⁸ Bknz: 12. HD. 12.04.2012 T. 2011-29982/12067

¹¹⁷⁰⁹ Bknz: 12. HD. 12.04.2012 T. 2011-27852/12173

¹¹⁷¹⁰ Bknz: 12. HD. 10.04.2012 T. 2011-29793/11751

- “21. maddeye göre yapılan tebligatlarda tebliğ tarihi, maddenin son cümlesinde açıkça belirtildiği üzere, iki numaralı fişin yani ihbarnamesinin kapıya yapıştırıldığı tarih olup; tebliğ tarihinin bu şekilde belirlenmesi ve geçerli sayılabilmesinin, tebliğ memurunun Tüzüğü’nün 28. maddesinde açıklanan araştırmayı mutlaka yapmasına ve belgelenmesine bağlı olduğunu”¹¹⁷¹¹

- “Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesinin uygulanabilmesi için tebligat evrakına adresin, muhatabın mernis adresi olduğunun şerh edilmesi gerekeceğini”¹¹⁷¹²

- “Her ne kadar borçlunun mernis adresine yapılan tebligatın Tebligat Kanunu 21 ve Tebligat Tüzüğü 28 Maddelerine aykırılık gerekçesiyle şikayetin kabulüne karar verilmiş ise de; 6099 Sayılı Yasa ile değişik 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesi ve Tebligat Kanunu Yönetmeliği 31. Maddesi birlikte değerlendirildiğinde, şahsın mernis adresine tebligat yapılması halinde nerede olduğunun komşu, kapıcı, yönetici gibi kimselerden araştırılması ve şahsın adreste bulunmama nedeninin tebliğe işlenmesi geçerlilik şartı olmadığını”¹¹⁷¹³

- “Tebligat evrakının incelenmesinde, ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığına dair bir kaydın olmadığı görüldüğünden tebliğ işleminin Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesine aykırı olmakla usulsüz olduğunu”¹¹⁷¹⁴

- “İİK’nun 21. maddesine göre, satış ilanının, borçlunun ipotek akit tablosunda yazılı adresine gönderilmesi, bu adreste bulunmadığı takdirde de Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre yine aynı adrese tebligat yapılması gerektiğinden; tebligatın bu adres yerine başka bir adrese yapılması usulsüz olduğunu”¹¹⁷¹⁵

- “89/2 haciz ihbarnamesinin, şirket yetkilisinin iş takibine gitmesi sebebiyle ve şirket çalışanın da tebellüğden imtina etmesi nedeniyle 7201 Sayılı kanun 21. maddesine göre tebliğ edildiği; muhatap veya onun adına tebligatı alabileceği yasada yazılı olan kişi tebliğ evrakını almaktan kaçındığından tebligatın Tüzüğü’nün 29. ve 30. maddelerine göre muhtara bırakılmasında bir usulsüzlük bulunmadığını”¹¹⁷¹⁶

- “Tebliğ memurunun gerçekten muhatabın adresine gittiği ve fakat bulamadığı belgelennememiş, yapılan işlem tebliğ memurunun soyut beyanından ibaret kalmış olduğundan, borçlu adresine çıkarılan kıymet taktir raporunun usulüne uygun şekilde tebliğ edilmiş olduğunun kabulüne olanak olmadığını”¹¹⁷¹⁷

- “Tüzüğü’nün 28. maddesinde öngörülen şekilde ve maddede belirtilen kişilere sorularak imzaları da alınmak suretiyle, imzadan çekilmeleri halinde, bu husus da belirtilerek, muhatabın adreste geçici olarak bulunmama sebebi ve tevziat saatlerinden sonra geleceği “tevsik edilmeden”, Tebligat Kanunu’nun 21. maddesine göre yapılan tebligat işleminin geçersiz olacağını”¹¹⁷¹⁸

- “Tebligat Kanunu’nun 21. maddesi uyarınca tebligat yapılırken haber bırakılan komşunun imzasının alınması, imzadan imtina ediliyorsa imtina edildiğine ilişkin tebligatın arkasına şerh düşülmesi gerekeceği; söz konusu kurallara uygun yapılmayan tebligatın geçerli kabul edilemeyeceğini”¹¹⁷¹⁹

- “Tebligat Kanununun 21 ve Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesi uyarınca; muhatap veya muhatap adına tebliğ yapılabilecek kişilerin hiçbirisi gösterilen adreste bulunmazsa”

¹¹⁷¹¹ Bknz: 12. HD. 08.05.2012 T. E704/15710

¹¹⁷¹² Bknz: 12. HD. 05.04.2012 T. 26284/11338

¹¹⁷¹³ Bknz: 12. HD. 03.04.2012 T. 2011-27272/10828

¹¹⁷¹⁴ Bknz: 12. HD. 03.04.2012 T. 2011-26258/10920

¹¹⁷¹⁵ Bknz: 12. HD. 02.04.2012 T. 2011-28764/10530

¹¹⁷¹⁶ Bknz: 12. HD. 16.02.2012 T. 1289/3940

¹¹⁷¹⁷ Bknz: 12. HD. 14.02.2012 T. 2011-17661/3479

¹¹⁷¹⁸ Bknz: 12. HD. 06.02.2012 T. 2011-16731/2209

¹¹⁷¹⁹ Bknz: 8. HD. 16.01.2012 T. 2011-3016/53

- “Tebliğ memurunun bu kişilerin adreste bulunmama sebeplerini, bilmesi muhtemel komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar heyeti, zabıta amir ve memurlarından araştırarak beyanlarını tebliğ tutanağına yazıp imzalatması, imzadan kaçınmaları halinde bu durumu da tutanağa yazıp imzalamaları (imzalatmaları) gerekeceğini”,

- “Ayrıca, tebliğ sırasında hazır bulunmayan muhatapların, tevzi (dağıtım) saatlerinden sonra adrese geldiğinin (döndüğünün) beyan edilmesi halinde, bunun tebligat parçasına yazılıp imzalanması gerekeceğini”¹¹⁷²⁰

- “Tebliğat parçasında ‘muhatabın geçici olarak yaylaya gitmiş olduğu’nun belirtilmiş, ancak ‘bu adresten dönmesi muhtemel tarihin’ açıklanmamış olması halinde, Tebligat Kanununun 21. maddesine uygun yapılmış tebligattan bahsedilemeyeceğini”¹¹⁷²¹

- “Tebliğat sırasında adresinde bulunmayan muhatabın ‘tevziat (dağıtım) saatinde sonra adresine dönüp dönmeyeceği’nin tebligat parçasında belirtilmesinin, gerçek kişiler yönünden zorunlu olduğunu, tüzel kişi muhataplar bakımından bunun belirtilmemiş olmasının tebligatın hükümsüzlüğünü gerektirmeyeceğini”¹¹⁷²²

- “Tebliğat parçasında ‘borçlunun nereye gittiğinin bilinmediği’nin açıklanmış olması halinde, Tebligat Kanununun 21. maddesine göre usulüne uygun yapılmış bir tebligattan bahsedilemeyeceğini”¹¹⁷²³

- “Tebliğ tarihinde borçlunun başka bir yerde seyahatte bulunduğu’nun belirtilmiş olduğu ve dönüp dönmeyeceğinin ya da ne zaman döneceği hususunda hiçbir açıklamaya -tebliğ parçasında- yer verilmemiş olan durumlarda Tebligat Kanununun 21 ve Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddelerine uygun bir tebligattan söz edilemeyeceğini”¹¹⁷²⁴

- “Tebliğatı almaktan (tebellüğden) kaçınma’ halinde Tebligat Tüzüğü’nün 30. maddesine göre işlem yapılması (yani; ‘tebliğ memurunun, tebliğ olunacak evraki, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti veya meclisi azasından birine veya zabıta amir veya memuruna imza karşılığında teslim etmesi, ayrıca düzenleyeceği ihbarnameyi gösterilen adresin kapısına yapıştırması ve durumu muhatabın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya bildirmesi’) gerekeceğini”^{11725 11726}

- “Tebliğat parçasına ‘haber verilen komşunun adının yazılmış olması’nın, tebligatı usulsüz kılacağı”¹¹⁷²⁷

- “Tebliğat sırasında, borçlunun tatilde olduğunun anlaşılması halinde tebligatın yerine getirilemeden iadesi gerekeceğini”¹¹⁷²⁸

- Komşusunun beyanından, muhatabın ‘çarşıya gitmesi sebebiyle’ adresinden ayrılmış olduğunun saptanması halinde, Tebligat Kanununun 21 ve Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesine göre işlem yapılabileceğini”¹¹⁷²⁹

- “Tebliğat parçasına sadece ‘haber vermek üzere komşusuna bilgi verildiği’nin yapılmış olması halinde Tebligat Kanununun 21 ve Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesine göre usulüne uygun tebligat yapılmış sayılmayacağı”¹¹⁷³⁰

¹¹⁷²⁰ Bknz: 12. HD. 28.12.2011 T. 12444/31216; 25.10.2011 T. 3926/20217; 19.12.2011 T. 11281/29296; 24.10.2011 T. 4068/20049; 19.9.2011 T. 1205/15883; 15.3.2004 T. 1025/5988; 24.2.2004 T. 26949/3920; 19.1.2004 T. 23856/594 vb.

¹¹⁷²¹ Bknz: 12. HD. 25.4.2003 T. 6487/9380

¹¹⁷²² Bknz: 12. HD. 13.11.2003 T. 19917/22421; 27.6.2003 T. 12534/15393; 27.2.2003 T. 1152/3764

¹¹⁷²³ Bknz: 12. HD. 31.1.2003 T. 2002-28519/1684

¹¹⁷²⁴ Bknz: 12. HD. 28.1.2003 T. 2002-28671/1324

¹¹⁷²⁵ Bknz: 12. HD. 26.2.2002 T. 2924/3937; 2. HD. 15.2.1999 T. 13708/1061

¹¹⁷²⁶ Karş: HGK. 15.9.1976 T. 10-889/2514; 12. HD. 10.5.1990 T. 4410/5451; 11.6.1984 T. 5224/7477 vb.

¹¹⁷²⁷ Bknz: 12. HD. 11.2.2002 T. 1682/2852

¹¹⁷²⁸ Bknz: 12. HD. 21.6.2001 T. 10053/11127

¹¹⁷²⁹ Bknz: 12. HD. 21.5.2001 T. 8031/8941

¹¹⁷³⁰ Bknz: 12. HD. 11.5.2001 T. 7314/8257

- “*Tebliğat sırasında, komşusunun beyanı üzerine borçlunun ‘işe gittiği’ nin saptanması halinde, Tebligat Kanununun 21 ve Tebligat Tüzüğü’nün 28. maddesine göre işlem yapılabileceğini*”¹¹⁷³¹
  - “*‘Tebliğ tarihinde adresin kapalı oluş nedeni’ -yönetici, kapıcı, komşu gibi- ilgili kişilerden araştırılıp, tebligat parçasında belirtilmeden, Tebligat Kanununun 21. maddesine uygun olarak yapılmış tebligattan bahsedilemeyeceğini*”¹¹⁷³²
  - “*‘Tebliğat parçasında ‘tebligatı almadan (tebellüğden) kaçınmadan’ söz edilmedikçe Tebligat Tüzüğü’nün 30. maddesine göre işlem yapılamayacağı*”¹¹⁷³³
  - “*‘Tebliğat Kanununun 21. maddesine göre yapılacak tebligatın bağlı olduğu koşullarla ilgili olarak;*
  - “*‘Tebliğat Kanununun 21. maddesine göre yapılacak tebliğ işleminin geçerliliğinin, PTT. memurunun yapacağı tahkikata göre, ‘muhatabın bu adreste bulunmadığının tespitine’ ve ‘bu işlemi tebligat parçasına yazarak maddede belirtilen kişilere imzalatmasına’ bağlı olduğunu — Tebliğ memurunun ‘muhatabın adreste bulunmadığı’ yolundaki beyanının bu konuda yeterli olmadığını, bu hususun ayrıca tutanakla belgelenmesi gerekeceğini*”¹¹⁷³⁴
  - “*‘Muhatabın tebligatın verilmek istendiği sırada adreste bulunmaması halinde, ‘adreste bulunmama sebebi’ PTT. memurunca araştırılmadan tebliğ evrakının muhtara bırakılmasının usulsüz sayılacağı*”¹¹⁷³⁵
  - “*‘Teb. Kanununun 21. maddesindeki sıranın geçerlilik koşulu olduğunu, bu sıraya uyulmamasının tebligatı geçersiz kılacağı*”¹¹⁷³⁶
  - “*‘Teb. K. ’nun 21. maddesine göre, ihbarnamenin kaptıya yapıştirıldığı tarihin ‘tebliğ tarihi’ sayılacağı*”¹¹⁷³⁷
  - “*‘Muhatabın tevziat saatlerinden sonra adrese döndüğünün, tebliğ memuru tarafından bunu beyan eden komşuya imzalatılmamış olması halinde, tebliğ işleminin usulüne uygun sayılmayacağı*”¹¹⁷³⁸
  - “*‘Teb. K. ’nun 21. maddesine göre yapılan tebliğ işleminin, Teb. Tüz. ’nün 30. maddesine göre ‘2 no’ lu inkar kağıdı’ nun kaptıya asılmış olmadıkça usulsüz sayılacağı*”¹¹⁷³⁹
  - “*‘Borçlunun adreste bulunmama sebebinin komşusunun beyanından tesbit edilmesi ancak komşusunun imzadan kaçınması halinde, tebligatın 21. maddeye uygun olarak yapılmış sayılmayacağı*”¹¹⁷⁴⁰
  - “*‘İşe gittiği açıklanan muhatabın, tevziat saatinden sonra adrese dönüp dönmediği tebligat parçasında belirtilip ilgililere imzalatılmadıkça, tebligatın usulüne uygun sayılmayacağı*”¹¹⁷⁴¹
- belirtmiştir...

¹¹⁷³¹ Bknz: 12. HD. 27.2.2001 T. 2736/3751; 3.10.2000 T. 13316/14242

¹¹⁷³² Bknz: 12. HD. 26.1.2001 T. 2000-20553/1186

¹¹⁷³³ Bknz: 12. HD. 27.3.1996 T. 4154/4134

¹¹⁷³⁴ Bknz: HGK. 15.6.1994 T. 12-258/411

¹¹⁷³⁵ Bknz: 12. HD. 19.6.2003 T. 12095/14691; 22.3.1995 T. 4167/4060; 7.3.1995 T. 3488/2982

¹¹⁷³⁶ Bknz: 2. HD. 18.6.1971 T. 4046/3996

¹¹⁷³⁷ Bknz: 12. HD. 27.1.2004 T. 24552/1463

¹¹⁷³⁸ Bknz: 12. HD. 27.1.2004 T. 24551/1464

¹¹⁷³⁹ Bknz: 12. HD. 15.1.2004 T. 23020/232

¹¹⁷⁴⁰ Bknz: 12. HD. 13.10.2003 T. 16367/19823

¹¹⁷⁴¹ Bknz: 12. HD. 23.6.2003 T. 12556/14932

VIII-İlan yoluyla tebligat: Adresi meçhul olan kimselere basın ve/veya yayın araçlarıyla ilan şeklinde yapılan tebligat, “*ilanen tebligat*”tır. Bu tebligat şekli, tebligat konusunda başvurulacak son çaredir (*Teb. K. mad. 28-31; Teb. Tüz. mad. 46-50; Teb. Yön. mad. 48-52*).¹¹⁷⁴²

Yerleşim yeri, meskeni ya da işyeri bulunamayan kimsenin adresi meçhul sayılır (*Teb. K. mad. 28/II, Teb. Tüz. mad. 46; Teb. Yön. mad. 48*). Bu durumda tebliğ memuru, gereken soruşturmayı yaptıktan sonra “*adresin meçhul olduğunu*” mahalle veya köy muhtarına şerh verdirerek tesbit eder. Tebligatı çıkaran merci, muhatabın adresini resmi veya hususi müessese ve dairelerden gerekli gördüklerine sorar ve zabıta vasıtasıyla tahkik ve tesbit ettirir (*Teb. K. mad. 28/ III, Teb. Tüz. mad. 46/II; Teb. Yön. mad. 48/I, II*).

İcra takiplerinde (*dosyalarında*) ilanen tebligata icra müdürü karar verir (*Teb. K. mad. 29/I*).¹¹⁷⁴³

Adresin tespiti için gereken soruşturma yapılmadan “*ilanen tebligat*” yoluna gidilmişse, ilgili ilanı öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde şikayet yoluyla tebligatı iptal ettirebilir, ilanı kusuru olmaksızın geç öğrenmişse, paraya çevirme işlemi sona erinceye kadar, gecikmiş itirazda (*İİK. mad. 65*) bulunabilir.¹¹⁷⁴⁴

19.3.2003 tarih ve 4829 sayılı Kanun ile; “*Maddeyle tebliği çıkaran merciyeye, adresin meçhul olması halinde, muhatabın adresinin resmi veya hususi müessese ve dairelerden gerekli gördükleri ile zabıta vasıtasıyla tahkik ve tespit ettirmesi sağlanmak suretiyle Yargıtay’ın adres tespitinde bütün yolların tüketilmemesinden dolayı bozma kararlarına da uygun olarak, tebligatın daha sağlıklı yapılabilmesi amaçlanmıştır*” şeklindeki gerekçe ile, Teb. Kanununun 28. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi “*bununla beraber tebliği çıkaran merci lüzum görürse, muhatabın adresini resmi veya hususi müessese ve dairelerden veya zabıta vasıtasıyla tahkik ve tespit ettirebilir*” şeklinde değiştirilmiştir.

“*İlanen tebliğ, son ilan tarihinden itibaren onbeş gün sonra yapılmış sayılır. İlanen tebliğe karar veren merci, icabına göre daha uzun bir müddet tayin edebilir*” (*Teb. K. mad. 31; Teb. Tüz. mad. 49; Teb. Yön. mad. 52*).

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanunun 8. maddesi ile, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 29. maddesinin 1. fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “*ayrıca*” ibaresi metinden çıkarılmış ve aranan bentte yer alan “*gazetede*” ibaresi “*gazetede ve ayrıca elektronik ortamda*” olarak değiştirilmiştir.

- üksek mahkeme “*ilanen tebligat*” (*Teb. K. mad. 28, Teb. Tüz. mad. 46; Teb. Yön. mad. 48*) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarda;

- “*‘Adresin meçhul olduğu’ hususunun tebliğ memurunca muhtara şerh verdirilmemiş ve ayrıca icra müdürlüğüne zabıta araştırması yaptırılmamış olması halinde ilanen tebligat yaptırılmayacağını*”¹¹⁷⁴⁵

- “*İlanen tebligat yapılabilmesi için ‘muhataba Teb. K. ve Teb. Tüz.’ne göre tebligat yapılamamış olması’ yapılan soruşturmaya rağmen yerleşim yerinin/meskeninin/işyerinin tespit edilememiş olması gerektiğini*”¹¹⁷⁴⁶

- “*Yabancı memlekette oturanlara ilanen tebligat yapılması gereken hallerde, tebliği çıkaran mercinin tebliğ olunacak evrak ile ilan suretinin yabancı memlekette bulunan kimsenin bilinen adresine ayrıca iadeli taahhütlü mektupla göndermesi ve posta makbuzunu dosyaya koyması gerektiğini*”¹¹⁷⁴⁷

¹¹⁷⁴² Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: RUHİ, A. C. age. s: 115 vd.-Bknz: 12. HD. 15.3.2011 T. 23221/358

¹¹⁷⁴³ BERKİN, N. agm. s: 132

¹¹⁷⁴⁴ BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, s: 116 - POSTACIOĞLU, İ. age s: 91

¹¹⁷⁴⁵ Bknz: 12. HD. 4.7.2002 T. 13488/14528

¹¹⁷⁴⁶ Bknz: 12. HD. 16.10.2003 T. 16315/20141; 17.3.1999 T. 2913/3395; 15.10.1997 T. 10086/10811

¹¹⁷⁴⁷ Bknz: 12. HD. 30.1.1997 T. 464/876

- “İlanen tebligatın geçerli olabilmesi için, ilanen tebliğine karar verilen hususun -örneğin ödeme emrinin- ayrıca icra dairesi ve divanhanesine de asılması ve bu hususun bir tutanakla tesbiti gerekeceğini”¹¹⁷⁴⁸

- “Muhatabın yurtdışında olması halinde, ‘adresin meçhul olduğu’ndan söz edilerek ona ilan yoluyla tebligat yapılamayacağını”¹¹⁷⁴⁹

- “Yapılan soruşturma sonucunda muhatabın adresinin tesbit edilmesi halinde ilan yoluyla tebligat yapılamayacağını”¹¹⁷⁵⁰

- “Zabita adres araştırması yaptırılmadan ‘adresin meçhul olduğu’ndan bahisle ilanen tebligat yapılamayacağını”¹¹⁷⁵¹

belirtmiştir...

IX-Usulsüz tebligat (tebligatın usulüne uygun yapılmaması)¹¹⁷⁵² Tebligat, usulsüz de yapılmış olsa hükümsüz sayılmaz. Usulsüz tebligata rağmen, muhatap bunu öğrenmişse, tebliğ geçerli sayılır. Bu durumda, muhatabın belirttiği tarih, “tebliğ tarihi” olarak kabul edilir (Teb. K. mad. 32/II, Teb. Tüz. mad. 51/II; Teb. Yön. mad. 53/II). Muhatap, usulsüz tebligatı öğrenmemişse, tebligat yapılmamış sayılır (Teb. Tüz. mad. 51; Teb. Yön. mad. 53). Muhatabın usulsüz tebliği öğrenip öğrenmediği ve öğrenmişse bunu tarihi, muhatabın beyanına göre tesbit edilir.¹¹⁷⁵³ Muhatabın bu konudaki beyanının tersi ileri sürülüp kanıtlanamaz (Teb. Tüz. mad. 51/III; Teb. Yön. mad. 53/III).

Ancak, tebligatı geç öğrenmiş olan taraf, tebligatı öğrendiğini belirttiği tarihten çok önce, tebligatın içeriğini öğrenerek bu doğrultuda resmi bir işlemde bulunmuşsa -örneğin; bankaya adına yatırılmış olan kamulaştırma bedelini çekmişse- daha sonra “tebligattan yeni haberdar olduğunu” -açtığı kamulaştırma bedelinin arttırılması davasında- ileri süremez, bu davranışı dürüstlük kuralı ile bağdaşmaz.¹¹⁷⁵⁴

Tebligatın usulsüzlüğü nedeniyle -7 günlük şikayet süresi içinde¹¹⁷⁵⁵ şikayet yoluna başvuran muhatap en geç “şikayet tarihinde tebligatı öğrenmiş” sayılacağından, o tarihte usulsüz tebligat geçerli tebligata dönüşür. Bu bakımdan, tebliğ ile başlaması gereken süreler, şikayet tarihinden itibaren işlemeye başlayacağından, tebligatın usulsüzlüğünü ileri sürerek, iptalini isteyen muhatabın aynı zamanda takip ya da borca karşı ileri süreceği itirazlarını da birlikte ileri sürmesi gerekir. Çünkü, takip ya da borca karşı ileri süreceği itirazları bildirme süresi, “usulsüz tebligatın iptali” tarihinden değil, “usulsüz tebligatı öğrendiği” tarihten itibaren işlemeye başlamıştır.¹¹⁷⁵⁶

Kanımızca, tebligatı çıkaran icra organının, “tebligatın usulüne uygun olup olmadığını” inceleyebilmesi ve tebligatın usulüne uygun olarak yapılmamış olduğunu saptaması halinde, ilgiliye yeniden tebligat yapılmasına karar verebilmesi gerekir.¹¹⁷⁵⁷ Ancak yüksek mahkeme aksi görüşte olup, bu konuda yani “usulsüz tebligat halinde mutlaka

¹¹⁷⁴⁸ Bknz: 12. HD. 1.3.1995 T. 2625/2823; 19.11.1992 T. 7322/14428; 10.7.1992 T. 5301/9633

¹¹⁷⁴⁹ Bknz: İİD. 22.5.1971 T. 4210/3860

¹¹⁷⁵⁰ Bknz: İİD. 3.6.1963 T. 6350/6617

¹¹⁷⁵¹ Bknz: İİD. 5.3.1957 T. 1461/1737

¹¹⁷⁵² Bu konuda daha ayrıntılı açıklama için bknz: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. age. C: 1, s: 866 vd. - AKCAN, R. agm. s: 90 vd.

¹¹⁷⁵³ Bknz: 12. HD. 13.12.2011 T. 11117/28597; 3.11.2011 T. 5109/21341; 24.2.2011 T. 20011/1874; 22.2.2011 T. 20858/1421; 15.9.1992 T. 2966/10311

¹¹⁷⁵⁴ Bknz: ÖZEKES, M. Usulsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı “Karar İncelemesi” (Manisa Bar. D. 1998/Temmuz, S: 66, s: 57 vd.)

¹¹⁷⁵⁵ Bknz: 12. HD. 26.9.2011 T. 1751/16673; 29.9.2011 T. 919/17102; 30.3.2001 T. 4560/5511; 2.10.2000 T. 12885/14033; 24.4.2000 T. 6047/6613 vb.

¹¹⁷⁵⁶ Bknz: OSKAY, M. agm. s: 507

¹¹⁷⁵⁷ Bknz: Yuk.İİK.mad.16 «Ş.B.ŞİKAYETİN KONUSU», Açıklama: II, dipn. 17 civarı - Aynı görüşte: YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. Tebligat Hukuku, C: 1, s: 931 - AKCAN, R. agm. s: 94 - AKCAN, R. İcra Emrinin Vekile Tebliği, s: 887

icra mahkemesine başvurularak tebliğ tarihinin, ilgilinin öğrendiği tarih olarak düzeltilmesi” hususunda karar alınmasını –öteden beri- istemektedir.¹¹⁷⁵⁸

Yüksek mahkeme; “usulsüz tebligat” (Teb. K. 32; Teb. Tüz. 51; Teb. Yön. mad. 53) ile ilgili olarak verdiği çeşitli içtihatlarla;

- “Borçlu vekilinin mahkemeye verdiği dilekçede gecikmiş itiraz deyimini kullanmasının, 6100 Sayılı HMK.nun 33.maddesi uyarınca hukuki tavsifin hakime ait olması nedeniyle sonuca etkili olmayıp, başvurunun bu hali ile 7201 Sayılı Yasanın 32. maddesine dayalı usulsüz tebligat şikayeti olduğunu”¹¹⁷⁵⁹

- “Mahkemece şikayetin kabulü ile ödeme emri tebliğ tarihinin Tebligat Kanunu’nun 32.maddesine göre öğrenme tarihi olarak düzeltilmesine ve dava dilekçesinde takip kesinleşmeden konan hacizlerin kaldırılması da talep edildiğinden söz konusu hacizlerin de kaldırılmasına karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁷⁶⁰

- “7201 Sayılı Kanunu’nun 32. maddesi gereğince tebligatın usulsüz olması halinde muhatabı tebliğden haberdar olmuş ise muteber sayılacağından, kıymet takdiri tebliğ işlemi usulsüz olsa bile borçlu öğrendiği tarihten itibaren yasal sürede kıymet takdirine itiraz etmediğinden kıymet takdirinin kesinleşmiş olacağına”¹¹⁷⁶¹

- “Takibin şekline göre icra dairesine itiraz edilmemiş olmasının, tebligatın usulsüzlüğüne ilişkin şikayetin incelenmesine engel teşkil etmeyeceğini”¹¹⁷⁶²

- “‘Ödeme emri’, ‘icra emri’, ‘tahliye emri’ vs.nin borçluya usulsüz olarak tebliğ edildiğinin -yapılan şikayet sonucunda- anlaşılması halinde, icra mahkemesince; ‘ödeme emrinin’ (‘icra emrinin’, ‘tahliye emrinin’) veya ‘takibin’ iptaline değil, ‘tebliğ tarihinin borçlunun bildirdiği... tarih olarak kabulüne (düzeltilmesine)...’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁷⁶³

- “Usulsüz tebligat halinde muhatabın belirttiği ‘tebligatı öğrenme tarihi’ nin aksinin ancak ‘yazılı belge ile’ kanıtlanabileceğini”¹¹⁷⁶⁴

- “İcra mahkemesinin ‘tebligatın usulsüz olduğunu -bu konuda ilgililer (borçlular) tarafından usulüne göre süresi içinde yapılmış bir şikayet bulunmadıkça- kendiliğinden gözetemeyeceğini”¹¹⁷⁶⁵

- “‘Tebligatın usulsüzlüğü’ ne ilişkin şikayet ile ‘borca itiraz’ın birlikte (aynı dilekçede) yapılabileceğini, bu durumda önce ‘tebligatın usulsüzlüğü’ şikayetinin incelenerek, bunun haklı bulunması halinde, borca itiraz sebeplerinin inceleneceğini”¹¹⁷⁶⁶

- “Usulsüz tebligat halinde, muhatabın belirttiği ‘tebligatı öğrenme tarihi’ nin aksinin -tanık dinletilerek icra mahkemesinde- iddia ve ispat edilemeyeceğini”¹¹⁷⁶⁷

- “Tebliğ tarihinde yurtdışında bulunduğu anlaşılan kişiye Türkiye’de yapılmış gözükten tebligatın usulsüz sayılacağını”¹¹⁷⁶⁸

¹¹⁷⁵⁸ Bknz: 12. HD. 16.10.1984 T. 7518/10498; 8.7.1980 T. 4315/5997

¹¹⁷⁵⁹ Bknz: 12. HD. 21.01.2013 T. 2012-26049/1097

¹¹⁷⁶⁰ Bknz: 12. HD. 22.11.2012 T. 17505/34421

¹¹⁷⁶¹ Bknz: 12. HD. 21.11.2012 T. 23933/34157

¹¹⁷⁶² Bknz: 12. HD. 12.6.2003 T. 11144/13887; 24.10.2002 T. 23707/21709; HGK. 27.6.2001 T. 12-543/560 vb.

¹¹⁷⁶³ Bknz: 12. HD.12.3.2004 T. 486/5714; 10.2.2004 T. 490/2305; 27.10.2003 T. 17173/20932 vb.

¹¹⁷⁶⁴ Bknz: 12. HD. 10.10.2011 T. 2719/18221; 14.11.2011 T. 7328/21761; 22.2.2011 T. 20858/1421; 4.10.2002 T. 18340/20022

¹¹⁷⁶⁵ Bknz: 12. HD. 16.1.2004 T. 22886/474 24.4.2002 T. 7291/8355; 8.2.2002 T. 2338/3422; vb.

¹¹⁷⁶⁶ Bknz: 12. HD. 7.11.2000 T. 12584/16833; 13.5.1992 T. 1991-13814/6627; 16.11.1990 T. 4464/11640

¹¹⁷⁶⁷ Bknz: 12. HD. 10.10.2011 T. 2719/18221; 24.2.2011 T. 20011/1874; 24.10.2000 T. 15179/15791; 29.5.1997 T. 5956/6332; 12.9.1995 T. 11085/11094 vb.

¹¹⁷⁶⁸ Bknz: 12. HD. 21.11.2003 T. 19580/23124; 27.10.2003 17422/21445 18.11.1997 T. 12492/12886; 11.11.1993 T. 13511/17591 vb.

-“*Tebliğatin usulsüzlüğünün icra müdürlüğünce doğrudan doğruya gözetilemeyeceğini (bu hususun ‘şikayet’ konusu yapılması gerekeceğini)*”¹¹⁷⁶⁹

-“*Usulsüz tebligat halinde icra mahkemesine başvurarak tebliğ tarihinin düzeltilmesi konusunda karar alan borçlunun, bu tarihe göre takibe itirazlarını da -takip şekline göre icra dairesine veya icra mahkemesine- bildirmesi gerekeceğini*”¹¹⁷⁷⁰

-“*Borçlunun usulsüz tebligatı öğrendiği tarih olarak belirttiği tarihe göre yasal süre içerisinde icra dairesine itiraz etmemiş olmasının, tebliğ tarihinin düzeltilmesine engel teşkil etmeyeceği; tebligatın usulsüzlüğünün tespiti ve dolayısıyla tebliğ tarihinin düzeltilmesi durumunda, haciz uygulanmasına başlanılabilecek tarih, mal beyanında bulunma tarihi veya varsa takip kesinleşmeden önce konulan hacizlerin kaldırılabilmesi nedeniyle borçlunun şikayette hukuki yararının olduğunu*”¹¹⁷⁷¹

-“*Mahkemece usulsüz tebligat kabul edildiği halde, borçlu şirketin tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliğe sahip şirket çalışanına yapılan tebligatın da usulsüz olduğu gözardı edilerek, öğrenme tarihinin tebliğ tarihi olan 16.12.2010 olarak kabul edilmesinin isabetsiz olduğunu*”¹¹⁷⁷²

-“*Borçlunun usulsüz tebligata rağmen öğrenme süresi içerisinde avans eksikliğini tamamlamış olması nedeniyle işin esasının incelenmesi gerekirken dava şartı yokluğu sebebiyle davanın usulden reddinin isabetsiz olduğunu*”¹¹⁷⁷³

- “*Her ne kadar mahkeme kararında borçlunun 09.02.2012 tarihindeki kıymet takdiri anında hacze muttali olduğu belirtilmişse de, borçlunun kıymet takdiri sırasında hazır bulunmadığını, hacze muttali olduğuna dair herhangi bir kayıt ve belgenin olmadığı görülmüş olduğundan borçlunun şikayet dilekçesinde belirtilen 01.03.2012 tarihinde hacizden haberdar olduğunun kabulü gerekeceğini*”¹¹⁷⁷⁴

- “*Borçlunun usulsüz tebligatı öğrendiği tarih olarak belirttiği tarihe göre icra dairesine itiraz etmemiş olmasının, tebliğ tarihinin düzeltilmesine engel teşkil etmeyeceğini*”¹¹⁷⁷⁵

- “*Borçlunun tebligattan haberdar olduğu tarihten itibaren takibin şekline göre yasal sürede icra dairesine itiraz ederek yargılama aşamasında takibi durdurmuş olmasının, tebligatın usulsüzlüğüne ilişkin şikayetin incelenmesine engel teşkil etmeyeceğini*”¹¹⁷⁷⁶

- “*Tebliğatin usulüne uygun yapılmadığı durumlarda, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 32. maddesi gereğince tebliğ tarihinin belirlenmesi zorunlu olup, şikayetçinin bildirdiği öğrenme tarihi esas olup, karşı tarafça bu tarihin aksinin ancak yazılı belge ile ispatlanabileceği; Hukuk Genel Kurulu’nun 12/02/1969 tarih ve 1969/172-107 sayılı kararında da benimsendiği üzere, beyan edilen öğrenme tarihinin aksinin tanık beyanıyla ispat edilemeyeceğini*”¹¹⁷⁷⁷

- “*Borçlunun icra mahkemesine başvurusu, ilamsız takiplere ilişkin 7 örnek ödeme emri tebligatının usulsüzlüğüne yönelik şikayet ve borcun esasına ilişkin olup; başvurunun yasal dayanağı olan 7201 Sayılı Yasanın 32. maddesine göre, tebliğ işlemi usulsüz olsa bile muhatap öğrenmiş ise öğrenme tarihinde tebliğ edilmiş sayılacağını, şikayetçi öğrenme tarihini bildirmemiş ise en geç şikayet tarihinde öğrenmiş sayılacağı*

¹¹⁷⁶⁹ Bknz: 12. HD. 27.10.1993 T. 12327/16516

¹¹⁷⁷⁰ Bknz: 12. HD. 12.7.1993 T. 8512/12426

¹¹⁷⁷¹ Bknz: 12. HD. 19.11.2012 T. 16067/33741

¹¹⁷⁷² Bknz: 12. HD. 15.11.2012 T. 15680/33277

¹¹⁷⁷³ Bknz: 12. HD. 15.11.2012 T. 15672/33281

¹¹⁷⁷⁴ Bknz: 12. HD. 31.10.2012 T. 13812/30798

¹¹⁷⁷⁵ Bknz: 12. HD. 27.09.2012 T. 9034/28236

¹¹⁷⁷⁶ Bknz: 12. HD. 18.09.2012 T. 8544/27044

¹¹⁷⁷⁷ Bknz: 12. HD. 11.09.2012 T. 7241/26012

ve icra takibinin şekli dikkate alındığında borcun esasına yönelik itirazın ise icra müdürlüğüne yapılması gerekeceğini”¹¹⁷⁷⁸

- “Usulsüz yapılan tebliğin, mutlaka batıl olmayıp, muhatap tarafından öğrenildiği tarihte geçerli olacağını”¹¹⁷⁷⁹

- “Borçluya yapılan ödeme emri tebligatının usulsüzlüğünün kabulü halinde Tebligat Kanunu’nun 32. maddesi gereğince borçlunun bildirdiği öğrenme tarihinin tebliğ tarihi olarak kabulü gerekeceği; borçlu, öğrenme tarihi bildirmemişse en geç icra mahkemesine başvuru tarihinin tebliğ tarihi olarak belirlenmesi gerekeceğinden mahkemece borçlunun öğrenme tarihine göre tebliğ tarihini düzeltmekle yetinilmek gerekirken ödeme emri tebligatının iptali yönünde hüküm tesis edilemeyeceğini”¹¹⁷⁸⁰

- “Borçlu vekili şikayetinde maddi vakialara da dayanarak tebligatın usulsüzlüğünü öne sürdüğüne göre duruşma açılıp, ileri sürülen maddi vakiaların incelenmesinin zorunlu olduğunu”¹¹⁷⁸¹

- “Usulsüz tebligat şikayetinin kabulü halinde ödeme emri tebliğ tarihinin öğrenme tarihine göre düzeltilmesine karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁷⁸²

- “Borçlunun icra müdürlüğüne itiraz dilekçesi verdiği tarihte şikayete konu edilen ödeme emri tebliğinden haberdar olduğunun kabulü gerekeceğini”¹¹⁷⁸³

- “Borçlunun tebligatı öğrenme tarihi tespit edildikten sonra buna göre ödeme emri tebliğ tarihinin düzeltilmesine karar verilmesi gerekirken tebligatın iptali yönünde hüküm tesis edilemeyeceğini”¹¹⁷⁸⁴

- “İhalenin feshini isteyen borçlunun, diğer borçluya satış ilanı tebliğ edilmediğinden bahisle ihalenin feshini isteme hakkının bulunmadığını”¹¹⁷⁸⁵

- “Borçlunun yokluğunda eşi hazır olduğu halde haciz yapıldığı, haciz sırasında borçlu hazır değildir ve haciz de kendisine tebliğ edilmemiş olup; eşinin haczin uygulanmasında hazır olması borçlunun haczi ve dolayısıyla takibi öğrendiğinin kabulü için yeterli değildir; kaldı ki, haczi öğrendiği kabul edilse dahi, haciz tutanağının bir örneği hazır olan şahsa bırakılmadığına göre, takibin yapıldığı icra dairesini ve dosya numarasını bilmesi mümkün olmadığından alacaklı tarafından, bildirilen tarihten önce tebligatın öğrenildiği yazılı delille ispat edilemediği de dikkate alınarak tebliğ tarihinin düzeltilmesine karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁷⁸⁶

- “Mahkemece aile fertlerinin birbirleri yerine adres beyanında bulunabilmelelerine olanak tanıyan, yasa ve yönetmelik hükümleri çerçevesinde, tebligat yapılan bu adresin, borçlunun bizzat kendisinin imzalı beyanına dayalı olarak tespit edilmiş mernis adresi olup olmadığı usulünce araştırılmalı, borçlu tarafından bildirim yapılmadığı takdirde, (7201 S.Y. Md.35’e göre tebligat yapılamayacağından) borçlunun tebligat usulsüzlüğü şikayetinin kabulü ile Tebligat Kanunu’nun 32. maddesine göre öğrenme tarihinin tebliğ tarihi olarak kabulüne, kendi bildirimine dayandığının tespit edilmesi halinde ise istemin reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁷⁸⁷

¹¹⁷⁷⁸ Bknz: 12. HD. 09.07.2012 T. 4927/23891

¹¹⁷⁷⁹ Bknz: 12. HD. 28.06.2012 T. 5461/23039

¹¹⁷⁸⁰ Bknz: 12. HD. 14.06.2012 T. 2633/20598

¹¹⁷⁸¹ Bknz: 12. HD. 12.06.2012 T. 4125/20125

¹¹⁷⁸² Bknz: 12. HD. 12.06.2012 T. 12868/20166

¹¹⁷⁸³ Bknz: 12. HD. 29.05.2012 T. 918/18117

¹¹⁷⁸⁴ Bknz: 12. HD. 15.05.2012 T. 2011-32682/16777

¹¹⁷⁸⁵ Bknz: 12. HD. 10.05.2012 T. 1892/16254

¹¹⁷⁸⁶ Bknz: 12. HD. 09.05.2012 T. 2011-30446/16002

¹¹⁷⁸⁷ Bknz: 12. HD. 09.05.2012 T. 2011-31385/16116

- “Ödeme emri tebligatı usulsüz ise de borçluların şikayete konu ödeme emrinin gönderildiği takibe yönelik olarak menfi tespit davası açmış olmaları karşısında en geç bu tarihte tebligattan haberdar olduklarının kabulü gerekeceğini”¹¹⁷⁸⁸

- “6100 Sayılı HMK’nın 33. (HUMK’un 76.) maddesi uyarınca hukuki tavsifin hakime ait olması nedeniyle borçlu her ne kadar usulsüz tebligat nedeniyle ödeme emrinin iptalini talep etmiş ise de; başvurunun bu hali ile 7201 Sayılı Yasanın 32. maddesindeki usulsüz tebligata dayalı tebliğ tarihinin düzeltilmesi istemi olarak tavsif edilmesinin gerekeceğini”¹¹⁷⁸⁹

- “Şikayetçi Y.’in borçlu şirketin yönetim kurulu üyesi olduğunun kabulü halinde dahi, Y. adına vekalet olmadan yalnızca şirket adına vekil tarafından itiraz dilekçesi verildiği tarihte ödeme emri tebligatına ittila kesbettiğinin kabul edilemeyeceğini”¹¹⁷⁹⁰

- “Taktipte taraf olmayan üçüncü kişinin, taraf olmadığı icra takibinin ve bu dosyada yapılan takip işlemlerinin, dolayısıyla borçluya yapılan tebligatın usulsüzlüğünü ileri sürme hakkı bulunmadığını”¹¹⁷⁹¹

- “Mahkemece borçlunun, takip konusu çeki ilişkin olarak karşılıksız çek keşide etmek suçundan şüpheli sıfatı ile ifadesinin alındığı ve icra takibini ve usulsüz tebliği öğrendiği kabul edilerek sonuca gidilmiş ise de dosya içinde mevcut ifade zaptının incelenmesinde, icra takibinden bahsedilmediği ve borçlunun icra dosyasına ilişkin herhangi bir beyanının bulunmadığı belirlenmiş olduğundan belirtilen tarihte borçlunun icra takibin ve usulsüz tebliğ işlemini öğrendiğinin kabulünün mümkün olmadığını”¹¹⁷⁹²

- “Usulsüz yapılan tebliğ, mutlaka batıl olmayıp, muhatap tarafından öğrenildiği tarihte geçerli olacağını, bunun için muhatabın, tebliği öğrendiğini beyan etmesi ve tebliğden yeni haberdar olduğunu bildirerek tebliğin usulsüzlüğünü şikayet etmesi gerekeceğini”¹¹⁷⁹³

- “Borçlu kooperatif vekilinin şikayeti, ödeme emri tebliğ işleminin usulsüzlüğüne yönelik olup, bu iddia mahkemede her türlü delille ispat edilebileceğinden, öncelikle duruşma açılarak şikayetçiye (borçluya) ve karşı tarafa (alacaklıya) anılan konudaki delillerini mahkemeye ibraz etmeleri için imkan tanınmadan dosya üzerinden karar verilmesinin usule aykırı olduğunu”¹¹⁷⁹⁴

- “Borçlu şirketin yetkili temsilcileri araştırılmak suretiyle borca kısmi itiraz dilekçelerinin yetkili temsilci tarafından verilir verilmemesi tespit edilmeli; bu husus tespit edildikten sonra Tebligat Kanunu’nun 32. maddesi gereğince öğrenme tarihi dikkate alınarak şikayetin 7 günlük sürede yapılıp yapılmadığının değerlendirilip oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁷⁹⁵

- “Borçlunun bildirdiği öğrenme tarihi esas olup, bu tarihin aksinin karşı tarafça ancak yazılı belge ile ispatlanabileceği; beyan edilen öğrenme tarihinin aksinin tanık beyanıyla ispat edilemeyeceğini”¹¹⁷⁹⁶

- “Kıymet takdir raporu ve satış ilanına dair tebligatların usulüne uygun olması nedeniyle borçlunun ödeme emri tebligatından, kıymet takdiri ve satış ilanına ilişkin tebligatlar dolayısıyla haberdar olduğunun kabul edilemeyeceğini”¹¹⁷⁹⁷

¹¹⁷⁸⁸ Bknz: 12. HD. 09.05.2012 T. 2011-30435/16003

¹¹⁷⁸⁹ Bknz: 12. HD. 08.05.2012 T. 2011-32377/15771

¹¹⁷⁹⁰ Bknz: 12. HD. 08.05.2012 T. 2011-30723/15681; 08.05.2012 T. 2011-30722/15682

¹¹⁷⁹¹ Bknz: 12. HD. 08.05.2012 T. 2011-30753/15683

¹¹⁷⁹² Bknz: 12. HD. 25.04.2012 T. 2011-29366/13817

¹¹⁷⁹³ Bknz: 12. HD. 24.04.2012 T. 2011-30044/13693

¹¹⁷⁹⁴ Bknz: 12. HD. 19.04.2012 T. 7026/13312

¹¹⁷⁹⁵ Bknz: 12. HD. 17.04.2012 T. 2011-26558/12616

¹¹⁷⁹⁶ Bknz: 12. HD. 17.04.2012 T. 2011-28125/12650

¹¹⁷⁹⁷ Bknz: 12. HD. 13.04.2012 T. 2011-28440/12371

- “Borçlunun beyan ettiği icra dosyasından fotokopi aldığı tarihin tebliğ tarihi olarak kabulü ile buna göre süresinde olan itirazın esasının incelenmesi gerekeceğini”¹¹⁷⁹⁸
  - “Usulsüz yapılan tebliğ mutlaka batıl olmayıp, muhatap tarafından öğrenildiği tarihte geçerli olacağından muhatabın tebliği öğrendiğini beyan etmesi ve tebliğden yeni haberdar olduğunu bildirerek bu işlemin usulsüzlüğünü şikayet etmesi gerekeceğini”¹¹⁷⁹⁹
  - “Beyan edilen öğrenme tarihinin aksinin tanık beyanıyla ispat edilemeyeceğini”¹¹⁸⁰⁰
  - “Tebliğ işleminin usulsüzlüğü iddiasının her türlü delille ispatlanabileceğini”¹¹⁸⁰¹
  - “Borçlunun usulsüz tebliğe muttali olduğu tarih olan 30.06.2010 tarihinin tebliğ tarihi olarak tespitine karar verilmesi ile yetinilmesi gerekeceğini- İlamsız takipte İİK.nun 62/1.maddesi uyarınca her türlü itirazın yasal yedi günlük süre içinde icra dairesine yapılması gerektiğini”¹¹⁸⁰²
  - “Öğrenme tarihinin aksi tanık beyanıyla ispat edilemeyeceğinden mahkemece, borçlunun beyan ettiği öğrenme tarihi olan 10.05.2011 tarihinin ödeme emri tebliğ tarihi olarak tespitine karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁸⁰³
  - “Her iki adresin de aynı yere ait adres olduğu belirtildiğine göre yapılan tebliğ işlemi usulüne uygun olduğu; usulsüzlüğün tespiti halinde de, 7201 Sayılı Tebligat Kanununun 32.maddesinin uygulanarak usulsüz tebliğe muttali olunan tarihin tebliğ tarihi olarak tespitine karar verilmesinin gerekeceğini”¹¹⁸⁰⁴
  - “Borçlu, öğrenme tarihi bildirmemişse en geç icra mahkemesine başvuru tarihinin tebliğ tarihi olarak belirlenmesinin gerekeceğini”¹¹⁸⁰⁵
  - “7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 32. maddesi uyarınca haciz tarihinin öğrenme tarihi (tebligat tarihi) olarak kabulü ile itirazın da bir gün sonra yapılması nedeni ile süresinde olan imzaya itiraz hususunda İİK’nun 170/3. maddesinde belirtilen yasal prosedür tamamlandıktan sonra sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁸⁰⁶
  - “Muhatabın tebliğ sırasında seyahatte olmasının ‘gecikmiş itiraz’ nedeni olduğunu”¹¹⁸⁰⁷
  - “‘Tebliğatin usulsüz olduğu’ iddiasının -örneğin; tebliğ tarihinde muhatabın yurtdışında olduğunun- tetkik merciinde her türlü delille isbat edilebileceğini”¹¹⁸⁰⁸
  - “Üçüncü kişinin, ‘taraf olmadığı takipteki tebligatın usulüne uygun olmadığını’ şikayet konusu yapamayacağını”¹¹⁸⁰⁹
  - “Usulsüz tebligata ilişkin şikayetlerin, evrak üzerinde incelemeyle yetinilerek çözümlenebileceğini”¹¹⁸¹⁰
  - “Usulsüz tebligat halinde, ‘tebliğ tarihinin düzeltilmesine’ icra müdürünün değil, icra mahkemesinin karar verebileceğini”¹¹⁸¹¹
- belirtmiştir...

¹¹⁷⁹⁸ Bknz: 12. HD. 05.04.2012 T. 2011-25902/11342

¹¹⁷⁹⁹ Bknz: 12. HD. 05.04.2012 T. 2011-26283/11335

¹¹⁸⁰⁰ Bknz: 12. HD. 05.03.2012 T. 2011-21793/6588

¹¹⁸⁰¹ Bknz: 12. HD. 29.02.2012 T. 2011-20836/5634

¹¹⁸⁰² Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 2830/5090

¹¹⁸⁰³ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 2011-20227/5817

¹¹⁸⁰⁴ Bknz: 12. HD. 23.02.2012 T. 1874/4804

¹¹⁸⁰⁵ Bknz: 12. HD. 07.02.2012 T. 2011-16585/2649

¹¹⁸⁰⁶ Bknz: 12. HD. 23.01.2012 T. 2011-14789/1278

¹¹⁸⁰⁷ Bknz: 12. HD. 23.1.1997 T. 77/414; 23.1.1997 T. 68/405

¹¹⁸⁰⁸ Bknz: 12. HD. 2.3.1993 T. 1992-14542/3932

¹¹⁸⁰⁹ Bknz: 12. HD. 3.12.1992 T. 13371/15423

¹¹⁸¹⁰ Bknz: 12. HD. 22.6.1989 T. 485/9454

¹¹⁸¹¹ Bknz: 12. HD. 16.10.1984 T. 7518/10498; 8.7.1980 T. 4315/5997

Tebliğat Kanunu ile Tebliğat Tüzüğünde ve Tebliğat Yönetmeliğinde, “*tebliğ belge-sindeki işlemin aksinin iddia edilmesi halinde*” bunun araştırılma şekli ve yöntemi düzenlenmemiştir. Yüksek mahkeme öteden beri “*tebliğatı almış olan kişinin o tarihte yurt-dışında olup olmadığı*” “*tebliğat parçasındaki imzanın tebliğatı almış görünen kişi tara-fından inkarı halinde, bu imzanın o kişiye ait olup olmadığı*”, “*muhatap adına tebliğat yapılan kişinin gerçekten tebliğ tarihinde muhatap ile birlikte oturup oturmadığı ya da onun işçisi olup olmadığı*” hususlarının yöntemince araştırılmasını, gerekirse bu konuda bilirkişi incelemesi yaptırılmasını, tanık dinlenmesini istemiştir. Gerçekten, yüksek mah-keme, bu konuyla ilgili içtihatlarında;

-“*Tebliğat parçasındaki (evrakındaki) imzanın muhatap tarafından inkar edilmesi halinde, bilirkişi incelemesi yapılması gerekeceğini*”¹¹⁸¹²

-“*Muhatap adına tebliğat yapılan kişinin gerçekte ‘tebliğ tarihinde muhatap ile bir-likte -aynı çatı altında- oturmadığı’ hususunun icra mahkemesinde tanık dahil her türlü delille (ikametgah belgesi, elektrik ve su faturaları vb. ile) isbat edilebileceğini*”¹¹⁸¹³

-“*Tebliğ belgesindeki ‘tebliğ tarihi’ne ilişkin uyumsuzluğun (şikayetin) icra mahkeme-sinde duruşma açılarak, tebliğatı yapan memurun tanık olarak dinlenmesi ve PTT. mü-dürlüğündeki tebliğatla ilgili belge ve kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle çözümlenebileceğini*”¹¹⁸¹⁴

-“*Muhatap adına işyerinde tebliğat yapılan kişinin gerçekte ‘muhatabın işçisi olma-dığı’nın, icra mahkemesinde tanık dahil her türlü delille isbat edilebileceğini*”¹¹⁸¹⁵

-“*Ödeme emrinin tebliği tarihinde -tebliğat parçasında- değişiklik yapılması halinde, değişikliğin sebebinin tebliğ memurundan sorulması gerekeceğini*”¹¹⁸¹⁶

belirtmiştir...

“*Tebliğatın usulsüz olduğunu*” belirterek icra mahkemesine şikayette bulunan ilgili-nin, bunu ileri sürmede güncel hukuki yararının bulunması gerekir. Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

-“*Borçlunun -‘ödeme emri tebliğatın usulsüz yapılmış olduğunu’ ileri sürerek- ‘ödeme emrinin tebliğ tarihinin düzeltilmesini’ istemekte hukuki yararının bulundu-ğunu*”¹¹⁸¹⁷

-“*Vekille takip edilen işlerde, vekil yerine asile yapılacak tebliğat usulsüz olacak ise de, vekilin asile yapılan tebliğattan haberdar olarak süresinde ödeme (icra) emrine itiraz etmiş olması halinde, artık ‘asile yapılan tebliğatın usulsüz olduğu’ndan bahisle şika-yette bulunulmasında hukuki yarar bulunmayacağını*”¹¹⁸¹⁸

belirtmiştir...

“*Usulsüz tebliğat*” ile ilgili başvuru, icra mahkemesine gecikmiş itiraz şeklinde ya-pılmış olsa dahi, başvurunun hukuki niteliği hakimce belirleneceğinden (*HMK. mad. 33*) istemin şikayet olarak algılanıp, şikayet hükümlerine göre uyuşmazlığın çözümlenmesi gerekir.¹¹⁸¹⁹

¹¹⁸¹² Bknz: 12. HD. 20.2.2004 T. 26582/3478; 23.5.2003 T. 9153/11898; 1.12.2000 T. 18100/18880

¹¹⁸¹³ Bknz: 12. HD. 15.3.2002 T. 3781/5300; 8.6.2001 T. 9213/10314; 3.7.2000 T. 10351/11234 vb.

¹¹⁸¹⁴ Bknz: 12. HD. 8.3.1999 T. 2228/3732; 16.4.1984 T. 4048/4635; 4.4.1984 T. 2965/4100

¹¹⁸¹⁵ Bknz: 12. HD. 24.11.1998 T. 12393/13371; 21.10.1998 T. 10515/11276

¹¹⁸¹⁶ Bknz: 12. HD. 24.10.1985 T. 2786//8629

¹¹⁸¹⁷ Bknz: 12. HD. 8.3.2004 T. 68/5231; 19.6.2003 T. 12150/14584; 12.6.2003 T. 11144/13817; 8.5.2003 T. 7849/1049; 3.2.2003 T. 29410/1973 vb.

¹¹⁸¹⁸ Bknz: 12. HD. 13.2.2004 T. 27198/2740; 7.9.1999 T. 8892/9561

¹¹⁸¹⁹ Bknz: 12. HD. 15.1.2004 T. 23129/241; 30.10.2003 T. 19319/21206; 15.9.2003 T. 13682/17615; 10.6.2003 T. 10915/13732 vb.

Yüksek mahkeme, “*haczi öğrenme tarihi*”nin, “*ödeme emrinin usulsüz tebliğini öğrenme tarihi*” sayılıp sayılmayacağı konusunda çelişik kararlar vermiştir.¹¹⁸²⁰

X- 11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı kanununun 7. maddesi ile 7201 sayılı Tebligat Kanununun 25/a maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“*Bu maddeye göre kazaî merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslukuna gönderilebilir.*”

Bu değişikliğin gerekçesi, 6099 sayılı kanunda şu şekilde açıklanmıştır:

“Tebligat Kanununun 25/a maddesinde siyasî temsilcilikler aracılığıyla yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat usulü düzenlenmiştir. Bugüne kadar yurt dışı temsilciliklere gönderilen tebligat Adalet Bakanlığı aracılığıyla yapılmaktaydı. Maddeye eklenen yeni fıkrada bu hususta kolaylık getirilmiştir. Bu bağlamda, Türk vatandaşları bakımından, Adalet Bakanlığının aracılığı olmadan, doğrudan ilgili temsilciliğe tebligatın gönderilmesi usulü kabul edilmiştir. Zira, Adalet Bakanlığının aracılığı sadece şekli hususların incelenmesi ile ilgilidir. Bu inceleme yargı organınca yapılarak tebliğ evrakı gönderilebilecek, böylece hem zaman hem de para kaybı önlenecektir.

Ayrıca, Türk yargı organının yine Türk vatandaşı olan taraf için doğrudan Türk temsilciliğini kullanarak tebligat yapması hiçbir sakınca doğurmayacak, bilakis birçok yarar sağlayacaktır.

Yukarıdaki gerekçelerle birlikte, çok özel durumlarda, ilgili yargı organının Adalet Bakanlığı aracılığıyla temsilcilik üzerinden tebligat yaptırması bazen gerekli olabilir. Bu gibi istisnai durumlarda da bir sakıncanın ve boşluğun doğmaması için, hüküm emredici şekilde düzenlenmemiş, “*gönderilebilir*” ifadesi kullanılarak bu ihtimal de açık tutulmuştur. Böylece, gerektiğinde yargı organının ilgili temsilciliğe doğrudan değil, Adalet Bakanlığı aracılığıyla tebligatı ulaştırmasının önü de tamamen kapatılmamıştır.”

Yüksek mahkeme;

-“*Borçluya ödeme emrinin 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun Yabancı Ülkedeki Türk Vatandaşlarına Tebligat Usulünü düzenleyen 25/a ve devamı maddeleri gereğince tebliğ edilmesi yerine yurtiçi adresine tebligat yapılmasının usulsüz olduğunu*”¹¹⁸²¹

belirtmiştir.

XI- 11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı kanununun 10. maddesi ile 7201 sayılı Tebligat Kanununun 36. maddesi “*başlığıyla birlikte*” aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Celse esnasında veya kalemde tebligat:

MADDE 36- Celse esnasında veya kalemde, soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın, taraflara, ilgili üçüncü kişilere, katılana veya vekillerine tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdi, tebliğ hükmündedir. Bu durumda ayrıca tebliğ mazbatası düzenlenmesi gerekmez ve masraf da alınmaz.”

Bu değişikliğin gerekçesi, 6099 sayılı kanunda şu şekilde açıklanmıştır:

“Maddeyle, sadece celse esnasında doğrudan tebligat düzenlenmekte iken, yapılan değişiklikle aynı zamanda mahkeme, savcılık kalemlerinde ve icra dairelerinde yapılan tebligat da madde kapsamına alınmıştır. Uygulamada özellikle avukatlara, dilekçelerin, belgelerin veya kararların mahkeme veya savcılık kaleminde ya da icra dairelerinde elden ve memur aracılığıyla tebliğ edildiği görülmektedir. Bu, kısa, ucuz ve pratik bir tebligat yöntemidir. Ancak, uygulamada başvurulan bu yöntemin tam bir kanunî dayanağı yoktur. Değişiklikle birlikte uygulamada izlenen bu yöntem kanunî bir çerçeveye kavuşturulmuştur. Böylece, kalemde taraflara, katılana ve vekillere imza karşılığında belgelendirilerek yapılan tevdi, tebliğ olarak kabul edilmiştir.

¹¹⁸²⁰ Bknz: 12. HD. 25.6.2002 T. 12476/13663; 19.2.2002 T. 2647/3612; 30.3.2000 T. 3823/4811- Karş. 12. HD. 11.11.2002 T. 21705/23079; 4.7.2000 T. 10573/11403; 11.4.2000 T. 4888/5687 vb.

¹¹⁸²¹ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 2011-19379/5220

Celse ve kalemde yapılan tebligatın nasıl yapılması gerektiği de açıkça belirtilmiştir. Buna göre, tebligat yapılan kişinin (*taraf, katılan veya vekil*) imzası alınarak ve tebliğ konusu da belirtilerek, tebligatın belgelendirilmesi gerekmektedir. Bu şekilde tebligat yapılması halinde, ayrıca tebliğ mazbatasını düzenlenmesi gerekmeyecektir. Zira, bu tür tebligat ya mahkeme tutanağı veya mahkeme kalemindeki belgelerle belgelendirilmektedir.”

XII- Tebliğ mazbatasının içeriği: “*Tebliğ mazbatasının ne şekilde düzenleneceği, bu mazbatada nelerin belirtilmesi gerekeceği*”

Tebliğat Kanununun 23 ve Tebliğat Yönetmeliğinin 35. maddesinde ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Teb. K.’nin 23. maddesine göre tebliğ mazbatasının;

- “1- Tebliği çıkaran merciin adını,
- 2- Tebliği isteyen tarafın adını, soyadını ve adresini,
- 3- Tebliğ olunacak şahsın adını, soyadını ve adresini,
- 4- Tebliğin mevzuunu,
- 5- Tebliğin kime yapıldığını ve tebliğ muhatabından başkasına yapılmış ise o kimse- nin adını, soyadını, adresini ve 22’inci madde gereğince tebellüğe ehil olduğunu,
- 6- Tebliğin nerede ve ne zaman yapıldığını,
- 7- 21’inci maddedeki durumun tahaddüsü halinde bu hususlara müteallik muamele- nin yapıldığını, adreste bulunmama ve imtina için gösterilen sebebi,
- 8- Tebligatın adres kayıt sistemindeki adrese yapılması durumunda buna ilişkin kaydı,
- 9- Tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun imzası ile tebliğ memurunun adı, soyadı ve imzasını”

ihativa etmesi lazımdır.

Tebliğat Yönetmeliğinin 35. maddesine göre tebliğ mazbatasının;

- “a) Tebliği çıkaran merciin adını,
  - b) Tebliği isteyen tarafın adını, soyadını ve adresini,
  - c) Muhatabın adını, soyadını ve adresini,
  - ç) Tebliğin konusunu,
  - d) Tebliğin kime yapıldığını ve tebliğ muhatabından başkasına yapılmış ise o kişinin adını, soyadını, adresini ve 34’üncü madde gereğince tebellüğe ehil olduğunu,
  - e) Tebliğ tarihini, saatini ve nerede yapıldığını,
  - f) 30’uncu ve 31’inci maddelerdeki durumların gerçekleşmesi halinde bu hususlarla ilgili hangi işlemlerin yapıldığını, adreste bulunmama ve kaçınma için gösterilen sebebi,
  - g) Tebligatın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine yapılması durumunda buna ilişkin kaydı,
  - ğ) Tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun adı, soyadı, sıfatı ve imzası ile tebliğ memur- unun adı, soyadı ve imzasını”
- içermesi gerekir.

Uygulamada, genellikle tebliğ zarflarına (*mazbatalarına*) tebligatı yapan memurun adı ve soyadı yazılmadığı gibi hemen hemen hiçbir zaman tebligatın yapıldığı saat ve dakika (*yani; tebliğ zamanı*) belirtilmemektedir. Uygulamada kanuna aykırıdır. Yüksek mahkeme bugüne kadar çeşitli içtihatlarında¹¹⁸²² “*tebligatı yapan memurun ad ve soya- dının tebliğ evrakında (mazbatasında) yazılı olmaması halinde tebligatın usulsüz sayı- lacağı*” vurgulamıştır. Buna karşın henüz “*tebliğ saatinin (ve dakikasının) yani tebliğ zamanının da tebliğ evrakında belirtilmemesinin gerektiğini*” -muhtemelen Teb. Yön. mad. 35/ğ hükmü gözünden kaçmış olduğu için- ifade etmiştir.

¹¹⁸²² Bknz: 12. HD. 16.05.2012 T. 30686/17250; 09.05.2012 T. 29988/16075; 27.04.2012 T. 30235/14210; 03.04.2012 T. 28325/10733; 03.04.2012 T. 26065/10743; 03.04.2012 T. 27093/10816; 16.02.2012 T. 15346/3984; 24.11.2011 T. 7098/24909 vb.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak; -yani; “tebliğ mazbatasının içeriği”

-“Muhataf tarafından tebligattaki imza inkâr edildiğine göre mahkemece, HMK'nun 211. maddesi gereğince imza yönünden yöntemince bilirkişi incelemesi yaptırılıp sonucuna göre satış ilanı tebliğ işleminin usulüne uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekeceğini”¹¹⁸²³

-“Ödeme emri tebliğ evrakının incelenmesinde tebliği çıkaran icra müdürlüğünce tebliğ evrakı üzerine, adresin, adres kayıt sistemindeki adres olduğuna ilişkin bir kaydın yazılmadığı, bu kaydın posta memurunun kaşesi ile ilave edildiği görüldüğünden tebligat üzerinde yazılı adres muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olsa dahi usulüne uygun bir tebliğ işleminden söz edilemeyeceğini”¹¹⁸²⁴

-“Borçluya çıkarılan ödeme emri tebligat parçasında iki tarih mevcut olup; ilki tebligatı alan şirket yetkilisi ad ve imzası yanındaki 03.11.2010 tarihi, diğeri ise dağıtım görevlisinin kaşe ve imzası yanındaki 04.11.2010 tarih olup, tebligat hukuku yönünden dikkate alınması gereken dağıtım görevlisinin kaşe ve imzası altındaki tarihin olduğunu”¹¹⁸²⁵

-“Tebliğ şerhinde, muhatabın adreste bulunmama nedeni kanunda belirtilen kişilerden sorulmadığı ve adrese dönüp dönmeyeceği tesbit edilmediği için yapılan tebliğ işleminin usulsüz olduğunu; öte yandan Tebligat Kanunu'nun 23/2. maddesi gereğince tebliğ mazbatasında tebliği isteyen tarafın adı, soyadı ve adresi de yazılı olmadığından tebliğ işleminin bu hali ile de usulsüz olduğunu”¹¹⁸²⁶

-“Alacaklı tarafından kira süresinin bitmesi nedeni ile kira sözleşmesine dayalı tahliye emri düzenlenerek borçlunun takip dayanağı kira sözleşmesinde yazılı adresine tebliğe çıkarıldığı, tebliğ evrakının, borçlunun tanınmadığı sebebi ile iade edildiği, alacaklının talebi ile borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan adresine, tebliğ evrakı üzerine; “mernis adresi olup Tebligat Kanunu 21. maddeye göre tebliğ yapılır” şerhi yazılmak suretiyle çıkarılan tebligatın, aynı madde uyarınca tebliğ edildiği anlaşılmış olduğundan borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine tebligat çıkarılmasından yasaya aykırılık olmadığı gibi, tebliğ evrakı üzerine verilen şerhin de 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 23/8. maddesine uygun olduğunu”¹¹⁸²⁷

- “Tebligat Kanunu'nun 23/2. maddesi gereğince tebliğ mazbatasında tebliği isteyen tarafın adı, soyadı ve adresi yazılı olmadığından tebliğ işleminin bu hali ile usulsüz olduğunu”¹¹⁸²⁸

- “Borçluya gönderilen ödeme emri tebliğine ilişkin tebligat evrakının incelemesinde, tebligatın bırakıldığı bildirilen mahalle muhtarının imzası bulunmadığı gibi, tebliğ memurunun adı ve soyadının da yazılı olmadığı görülmekte olup, bu hali ile tebliğ işlemi usulsüz olduğundan duruşma açılarak davalı alacaklının takibe ve usulsüz tebliğe muttali olduğu tarihin tesbiti ile buna göre icra mahkemesinin başvurusunun süresinde olup olmadığının incelenerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁸²⁹

- “25.1.2012 tarihli Tebligat Yönetmeliği'nin 30/1 ve 31/2. maddeleri gereği “Adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine meşruhat verilerek çıkarılan tebligatlarda” ilgilinin adreste bulunmama nedeninin araştırılmayacağını”¹¹⁸³⁰

- “Tebliğati yapan tebliğ memurunun ad ve soyadının, tebliğ evrakında (mazbatasında) yazılı olmaması halinde, tebligatın usulsüz, Teb. K. 'nun 23. maddesine aykırı sayılacağı, bu durumun yapılan tebligatı geçersiz kılacağı”¹¹⁸³¹

¹¹⁸²³ Bknz: 12. HD. 25.12.2012 T. 27343/39869

¹¹⁸²⁴ Bknz: 12. HD. 18.12.2012 T. 20713/38778

¹¹⁸²⁵ Bknz: 12. HD. 22.11.2012 T. 16568/34321

¹¹⁸²⁶ Bknz: 12. HD. 21.11.2012 T. E8271/34274

¹¹⁸²⁷ Bknz: 12. HD. 13.11.2012 T. 15736/32927

¹¹⁸²⁸ Bknz: 12. HD. 18.09.2012 T. 13013/26768

¹¹⁸²⁹ Bknz: 12. HD. 09.07.2012 T. 17524/23979

¹¹⁸³⁰ Bknz: 12. HD. 18.06.2012 T. 2019/20844

¹¹⁸³¹ Bknz: 12. HD. 16.05.2012 T. 30686/17250; 09.05.2012 T. 29988/16075; 27.04.2012 T. 30235/14210; 03.04.2012 T. 28325/10733; 03.04.2012 T. 26065/10743; 03.04.2012 T.

- “Her ne kadar borçlunun adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine tebligat yapılmadığı gerekçesiyle şikâyetin kabulüne karar verilmiş ise de borçlu adına gönderilen ödeme emri tebligat parçasında, adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olduğu belirtildiğine göre mahkemece şikayete konu ödeme emri tebliğ işleminin yapıldığı tarih itibarıyla borçlunun adrese dayalı kayıt sistemindeki adresinin nüfus müdürlüğünden sorulmak suretiyle belirlenerek, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁸³²

- “Borçluya gönderilen satış ilanı tebliğine ilişkin tebligat evrakının incelenmesinde, tebliğ memurunun adı ve soyadının yazılı olmadığı görülmekte olup, bu hali ile tebliğ işleminin usulsüz olduğunu”¹¹⁸³³

- “Tebligat muhatabın adres kayıt sistemindeki adresine gönderiliyorsa bu hususun tebliğ evrakı üzerine yazılmasının gerekeceğini”¹¹⁸³⁴

- “Posta memurunun sicil numarasının tebliğ evrakında bulunmasının yasal bir zorunluluk olmadığını”¹¹⁸³⁵

-“Şikayet edene gönderilen satış ilan tebliğine ilişkin tebligat evrakında, tebliğ memurunun ad ve soyadının yazılı olmadığından tebliğ işleminin usulsüz olduğunu”¹¹⁸³⁶

-“Şikayetçi borçluya gönderilen tebligat evrakında tebliğ memurunun ad ve soyadı yazılı olmadığından tebliğ işleminin usulsüz olduğunu”¹¹⁸³⁷

belirtmiştir.

XIII-11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanunun 12. maddesi ile 7201 sayılı Tebligat Kanununun 60. maddesi “başlığıyla birlikte” aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Yönetmelik:

MADDE 60- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar İçişleri, Maliye ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

Bu değişikliğin gerekçesi, 6099 sayılı kanunda şu şekilde açıklanmıştır:

“Maddeyle, 60 ncı maddede belirtilen yönetmeliğin bu Kanunun yayımını izleyen altı ay içinde hazırlanması ve anılan yönetmeliğin yürürlüğe konulmasına kadar Tebligat Tüzüğü’nün bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunması öngörülmekte ve mevzuatta Tebligat Tüzüğüne yapılan atıfların yönetmeliğe yapılmış sayılması hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, Kanunun amacına ulaşabilmesi için en önemli husus elektronik ortamda tebligatın yapılabilmesi için teknik altyapının zamanında yerine getirilmesidir. Kamu kurum veya kuruluşları ile kişiler arasında elektronik yolla yapılacak tebligatın hukuken ve teknik olarak güvenli ve geçerli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan sistemin altyapısı PTT Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecektir. Genel Müdürlüğe daha önce sistemi uygulayan uluslararası örneklerdeki tecrübe dikkate alınarak azamî bir yıllık süre verilmiştir. Böylece, hâlihazırda resmî tebligatı fizikî ortamda yapma görevi ve inhisarı olan PTT’ye, elektronik tebligat konusunda da bu görevi yürütmesi hususunda tekel olma hakkı verilmiştir.”

27093/10816; 16.02.2012 T. 15346/3984; 24.11.2011 T. 7098/24909; 28.06.2011 T. 32379/13527; HGK. 08.10.2008 T. 12-536/574

¹¹⁸³² Bknz: 12. HD. 14.05.2012 T. 325/16641

¹¹⁸³³ Bknz: 12. HD. 09.05.2012 T. 2011-29988/16075; 27.04.2012 T. 2011-30235/14210

¹¹⁸³⁴ Bknz: 12. HD. 26.04: 2012 T. 2011-29320/13919

¹¹⁸³⁵ Bknz: 12. HD. 18.04.2012 T. 2011-28046/12978

¹¹⁸³⁶ Bknz: 12. HD. 03.04.2012 T. 2011-28325/10733; 03.04.2012 T. 2011-26065/10743

¹¹⁸³⁷ Bknz: 12. HD. 06.02.2012 T. 2011-16903/2260

139) İtiraz ve İade Edilen Faturaya Dayanılarak İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi?(*)

(Terazi Hukuk Dergisi, Ekim/2017, S: 134, s: 78-83)

Talih UYAR(**)

ÖZET

“Hangi koşullarda ihtiyati haciz kararı verilebileceği” İİK’nın 257. maddesinde düzenlenmiştir. Kural olarak, ancak vadesi gelmiş olan yani ‘muaccel olan’ alacaklar için ihtiyati haciz istenebilir. Vadesi gelmemiş borçtan dolayı ihtiyati haciz verilmesi, ayrıık olarak öngörölmüş bir yoldur Gerçekten, ancak şu hallerde, henüz muaccel olmayan yani vadesi gelmemiş bulunan bir borç için ihtiyati haciz istenebilir (İİK md.257/II). Yüksek mahkeme ancak; “İbraz edilen belgelere göre alacağın varlığı ve muaccel olduğu konusunda mahkemece bir kanaat edinilmesi halinde” faturaya dayalı olarak ihtiyati haciz kararı verilebileceğini” kabul etmektedir.

Fatura, İhtiyati Haciz, Muaccel Alacak, Vadesi Gelmemiş Borç.

ABSTRACT

It is regulated under article 257 of Bankruptcy and Enforcement Law that “under which conditions a provisional seizure decision can be taken.” As a rule provisional seizure can be demanded only for the ‘past due’ receivables which are matured liability. Provisional seizure decision for debt which isn’t matured liability is a method foreseen discrete. In fact only in such situations a provisional seizure might be demanded for a debt which isn’t matured liability namely not past due. (Article 257/II Bankruptcy and Enforcement Law). High Court agrees that a provisional seizure decision may be taken on the basis of an invoice only “In case the court is convinced on that there is a receivable according to the submitted documents and it is past due”

Invoice, Provisional Seizure, Past Due, Debt Not Matured Liability.

GİRİŞ

“Hangi koşullarda ihtiyati haciz kararı verilebileceği” İİK’nın 257’nci maddesinde düzenlenmiştir.

Doktrinde «alacaklının, bir para alacağının zamanında ödenmesini garanti altına almak için, mahkeme kararı ile, borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulması» «para alacaklarına ilişkin mevcut veya müstakbel bir takibin sonucunun güvence altına alınması için, mahkeme kararı ile borçlunun malvarlığına el konulmasını sağlayan geçici bir hukuki koruma» olarak tanımlanan ihtiyati haciz, Yargıtay içtihatlarında da «alacaklının bir para alacağının zamanında ödenmesini güvence altına almak için, mahkeme kararıyla, borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulması», «İİK’nın 257, TTK’nın 713 ve özel kanunlarda gösterilen hallerin varlığı halinde de davadan veya icra takibinden önce veya sonra verilen, dava ve takibin kesinleşmesi üzerine kesin hacze dönüşen geçici bir haciz», «icra takibine (icrai hacze) takaddüm eden bir emniyet tedbiri» şeklinde ifade edilmiştir...

«İhtiyati haciz», İcra ve İflâs Kanununun **doktrin** tarafından en çok işlenen konulardan birisidir. Bütün bu çabalara rağmen yine hukukumuzun hiçbir kurumu -maalesef- ihtiyati haciz kadar yanlış ve farklı uygulama alanı bulmamıştır. Bunun başlıca nedeni, mahkemelerin ihtiyati hacze ilişkin kararlarının, yakın zamana -177.2003 tarihinde, 4949 sayılı Kanun ile İİK’nın 258 ve 265. maddelerinde yapılan değişikliklerin yürürlüğe girmesine- kadar Yargıtay’a -temyiz yolu ile- gidememiş olmasıdır...

(*) Bu yazı bir dava dosyasına “Hukuki Mütalâa” (Uzman Görüşü) “HMK m.293” olarak sunulmuştur. 07/06/2017

(**) Avukat | İzmir Barosu talihuyar@talihuyar.com

Makalenin yayınevine geliş tarihi: 20.06.2017

Makalenin kabul tarihi: 14.09.2017

Kural olarak, ancak **vadesi gelmiş olan**, yani ‘*muacceli olan*’ alacaklar için ihtiyati haciz istenebilir.

Vadesi gelmemiş borçtan dolayı ihtiyati haciz verilmesi, ayrı olarak öngörülmüş bir yoldur. Gerçekten, ancak şu hallerde, henüz muaccel olmayan yani vadesi gelmemiş bulunan bir borç için ihtiyati haciz istenebilir (İİK m.257/2).

a) Borçlunun belirli yerleşim yeri olmaması; Burada geçen «yerleşim yeri» (ikamet-gâh) deyimini, geniş olarak, hem «yerleşmek niyetiyle oturlan yer» (MK m.19/2 hem «sakin olunan (oturlan) yer» (MK m.20/2) anlamında kabul etmek gerekir.

Borçlunun «belirli bir yerleşim yeri olmaması», «hiç bir yerleşim yeri bulunmaması» anlamında değil; «yerleşim yerini sık sık değiştirmesi ve sabit bir yerleşim yeri edinmemesi» şeklinde anlaşılmalıdır. Yabancı memlekette belirli bir yerleşim yeri bulunan borçlunun Türkiye’de muayyen bir yerleşim yeri olmadığı ileri sürülerek, vadesi gelmemiş borcundan dolayı ihtiyati haciz istenemez.

Alacaklının bu maddeye dayanarak ihtiyati haciz talebinde bulunması halinde, «borçlunun belirli bir yerleşim yeri bulunmadığı» hususunda mahkemeye kanaat getirmesi gerekir. Bunun için de, bu iddiasını, ilgili mahalle muhtarlığından, zabıtanın, ticaret odasından vs. alacağı yazılarla belgelendirmesi gerekir.

b) Borçlunun, yükümlülüklerinden kurtulmak maksadıyla;

aa) Mallarını gizlemesi,

bb) Mallarını kaçırmaya hazırlanması,

cc) Kaçmaya hazırlanması,

dd) Kaçması,

ee) Alacaklının haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunması

gerekir.

Borçlu, yükümlülüklerinden kurtulmak için, mallarını değerinden çok düşük bir bedelle başkalarına temlik etmek veya gizlemek suretiyle kaçırabilir. Borçlunun, alacaklının alacağını tahsil edebilmesi için icabında el koyamayacağı bir şekilde mallarını ortadan kaldıran her işlemi «mal kaçırmak veya gizlemek» sayılabilir. Örneğin; borçlunun haklı bir sebep yokken, kıymetli bir malını rehnetmesi veya ihtiyacı olmadığı halde çok ucuz fiyatla satması; «mal gizlemesi» sayılabilir. Borçlunun, mağazasında devamlı olarak satış yapması ve sattığı malların yerine yeni mal tedarik etmemesi ve bu suretle mağazasını ve depolarını boşaltması «mal kaçırmak» sayılır.

«Borçlunun kaçması»nın vadesi gelmemiş borçları hakkında ihtiyati haciz sebebi sayılabilmesi için, alacaklının alacağını elde edebilmesini tehlikeye sokması veya güçleştirilmesi gerekir. Bu sebeple, borçlunun ticarethanesini fiilen başka bir yere nakletmesi tek başına, borçlunun mutlaka taahhütlerinden kurtulmak maksadı ile kaçtığı göstermez.

Yükümlülüklerinden kurtulmak maksadıyla yabancı memlekete kaçan veya mallarını kaçıran borçlu hakkında ihtiyati haciz istenebilmesi, mahalli kanunun buna imkan vermesine ve varsa anlaşma hükümlerine bağlıdır.

Borçlunun, bu madde kapsamındaki davranışlarının «yükümlülüklerinden kurtulmak maksadıyla» olduğunu ispat, alacaklıya düşer Ancak bunun kesin delilleri alacaklıdan istenmemeli; bu hususta mahkemeye kanaat verilmesiyle, yani borçlunun kötüniyetini gösterecek belirtilerin ortaya konmasıyla yetinmelidir.

İİK m.257/2’de öngörülen bu sebepler sayılarak belirtilmiş (tahdidi) olup genişletilemez.

“*Faturaya dayalı olarak ihtiyati haciz kararı verilip verilemeyeceği*” konusunda **Yüksek Mahkeme** ancak;

“*İbraz edilen belgelere göre alacağın varlığı ve muaccel olduğu konusunda mahkemece bir kanaat edinilmesi halinde*’

faturaya dayalı olarak ihtiyati haciz kararı verilebileceğini” kabul ettiğinden, Yüksek Mahkeme;

“İhtiyati haciz talebine dayanak faturanın, muaccel bir alacağın varlığını göstermeye yeterli olmadığını”

“İhtiyati haczin faturalara istinaden talep edildiğini, oysa faturaların alacağın varlığını gösteren kesin delil olmadığını, ticari defterlerin incelenmesi gerektiğini”

“Ödeme belgeleri mal teslimine ilişkin belgeler, sevk irsaliyesi ve fatura örnekleri cari hesap ekstresi, davalının icra takibi sırasında verdiği itiraz dilekçesi tespit raporu ve davalının keşide ettiği ihtarnameye göre alacağın varlığı, miktarı ve muacceliyeti konusunda kanaate ulaşamadığından, ihtiyati haciz isteminin reddine karar verilmesi gerekeceğini”

“Muteriz vekili tarafından akdi ilişkinin inkâr edildiğini, itiraza uğrayan faturaların tek başına taraftar arasındaki akdi ilişkiyi ispatlamaya yeterli olmadığı gibi delil tespiti sırasında dinlenen tanık beyanlarına da itibar edilmeyeceğinden, BK’nın 73 ve HUMK 10. maddelerinin somut olayda uygulanamayacağı belirtilerek yetkisizlik nedeniyle ihtiyati haczin kaldırılmasına karar verilmesinin yerinde olduğunu”

“İhtiyati haciz isteyenin sunduğu çek ve bonolarda aleyhine ihtiyati haciz istenenlerin borçlu sıfatı bulunmadığı, fatura ve protokol de kayıtsız şartsız borç ikrarını içermediğinden ihtiyati haciz isteminin reddi gerekeceğini” “Mahkemece, ihtiyati haciz talebine dayanak olarak sunulan 34 adet faturanın borç ikrarını içeren belgelerden olmadığını, alacaklının yaptığı icra takibine karşı borçlunun itiraz ettiğini, ayrıca borçlunun mallarını kaçırdığına dair delil bulunmadığını belirtilerek, ihtiyati haciz isteminin reddine karar verilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığını”

“Cari hesap faturası ve ihtarnameye dayanılarak ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğini”

“Kesinleşmemiş faturalara dayalı alacağın muaccel sayılmaması nedeniyle, mahkemece ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğini”

belirtmiştir.

Bir olayda;

Davacı vekili 29.03.2017 tarihli “itirazın iptali” istemini içeren dilekçesinde özetle; “... müvekkili ile davalı arasında 03.10.2016 tarihinde ‘alım-satım sözleşmesi’ imzalanmış olduğunu, sözleşme hükümlerine göre müvekkilinin sözleşme konusu malları davalıya teslim edeceğinin ve mal bedelinin 36 ay taksitle ödeneceğinin öngörüldüğünü, davalı tarafın istediği üzerine taraflar arasında bir zeyilname düzenlendiğini, bu zeyilname davalıya sevk irsaliyesi ile birlikte eksiksiz ve kusursuz olarak teslim edildiğinin ancak sözleşmeye konu ihalenin davalı üzerinde kalmaması halinde, davalı tarafça teslim alınan malların davacıya iade edileceğinin öngörüldüğünü” ve ayrıca davalı tarafın yetkili temsilcisinin zeyilnamenin altına kendi el yazısı ile “bu sözleşmenin Bursa Büyükşehir Belediyesi ile sözleşme akdedilmesi halinde geçerli olacağının aksi halde ayrıca bir fesh-i ihbara gerek kalmaksızın bu irsaliye ile birlikte malların iade edileceğinin belirtildiğini, söz konusu ihalenin davalı tarafa yapıldığını, 19.10.2016 tarihinde davalı ile Bursa Büyükşehir Belediyesi arasında ‘ihale sözleşmesi’ düzenlendiğini, davalı şirket temsilcisinin sevk irsaliyesinin altına ‘İzmir adresinde irsaliyedeki malların alıcıya sağlam ve eksiksiz teslim edildiğini’ kendi el yazısıyla belirttiğini, müvekkilince düzenlenen faturanın davalıya gönderildiğini, fatura bedelinin ödenmemesi üzerine İzmir 22. İcra Müdürlüğü’nün 2017/3318 sayılı dosyasında yapılan icra takibine davalı tarafça itiraz edildiğini ve icra takibinin durdurulduğunu, bu nedenle itirazın iptali talepleri yanında davalının özellikle kamu kurumlarından doğan hak ediş alacaklarına ihtiyati tedbir konulmasının talep ettiklerini... vs.” bildirmiştir.

Davalı vekili 17.04.2017 tarihli “ihtiyati haciz kararının kaldırılması” istemli dilekçe-sinde özetle; “*ihiyati hacze konu edilen faturanın tek taraflı olarak düzenlendiğini, vadesi de gelmeden hazırlanmış olduğunu ve yasal süresi içinde kendilerince itiraz edilmiş olması nedeniyle ticari olarak geçerliliği bulunmayan bir fatura olduğunu, bu faturanın düzenlenmesine neden olan sözleşmenin 3.3. maddesinde yer alan taliki şartın gerçekleşmemiş olduğunu çünkü müvekkili lehine yapılan ihalenin, 31.03.2017 tarihinde OHAL uygulamaları sebep gösterilerek iptal edildiğini, dolayısıyla bu sözleşmeye aykırı olarak düzenlenen faturanın geçerli olmadığını kaldı ki, kendilerine hiçbir mal teslim edilmediğini 14.02.2017 tarihinde ‘borçlu olmadıklarının tespiti için’ menfi tespit davası açtıklarını, karşı tarafın bu mahkemeden talep ettikleri tedbir isteminin mahkemece reddedildiğini, müvekkilinin kaçması veya mal kaçırmasının mümkün olmadığı, müvekkilinin Türkiye'nin her tarafında iş yapan faal bir şirket olduğunu, itiraz ettikleri fatura ve icra takibine konu borç hakkında tamamen tartışmalı ve yargulamayı gerektiren bir konu olmasına rağmen mahkemece ihtiyati haciz kararı verilmesinin isabetli olmadığını.” belirtmiştir.*

Davalı vekili 22.04.2017 tarihli “itirazın iptali davasına cevap dilekçesinde özetle “*müvekkili hakkında İzmir 22. İcra Müdürlüğü'nün 2017/3318 sayılı dosyasına konu olan fatura, irsaliye ve satış sözleşmesi hakkında icra takibinden önce İzmir 1. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2017/166 E. sayılı dosyasında ‘borçlu olmadıklarının tespiti için’ menfi tespit davası açtıklarını davacı tarafın sözleşmedeki tüm satış bedeli üzerinden tek taraflı olarak fatura düzenleyip gönderdiğini, müvekkili tarafından bu faturaya itiraz edilip iade edildiğini, ayrıca bu faturanın müvekkilin defterlerine işlenmediğini, fatura konusu malların müvekkiline teslim dahi edilmediğini, daha sonra bu faturaya dayalı olarak yapılan icra takibine de süresi içinde itiraz ettiklerini, müvekkilinin kurumlara zirai ilaçlama alanında hizmet veren bir firma olduğunu, davacı ile müvekkili arasındaki 03.10.2016 tarihli ‘Alım-Satım Sözleşmesinde, müvekkilinin Bursa Büyükşehir Belediyesinden ihaleyi kazanmamasını bu sözleşmenin ön koşul’ ve ‘geçerlilik koşulu’ olduğunu ‘ihaleyi kazanamaması, kazanıp da sözleşme akdedilmemesi veya akdedilecek sözleşmenin iptal edilmesi halinde sözleşmenin kendiliğinden geçersiz olup yürürlüğe girmeyeceğinin öngörüldüğünü, somut olayda 31.03.2017 tarihinde müvekkili ile Bursa Büyükşehir Belediyesi arasındaki ihalenin ‘OHAL Kanunları’ çerçevesinde iptal edildiğini, bu nedenle davacı ile müvekkili arasındaki sözleşmenin yürürlüğe girmediğini bu sözleşmeye dayanarak davacının fatura kesip daha sonra da buna dayalı fatura kesip icra takibi yapmasının davacıya hak tanımayacağını, ayrıca davacının sözleşme konusu malları müvekkiline teslim etmediği, alım satım sözleşmesi irsaliyenin ‘aynı gün’ imzalanmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, fatura konusu teknik cihazların özel nitelikli ve temini zaman alan ve nakliyesi turlarca taşıma gerektiren hacimli makineler olduğunu, aynı gün içinde üstelik farklı bir şehirde teslim edilmelerinin mümkün olmadığını, bu makinelere ait gümrük beyannamelerinin bulunup bulunmadığının Gümrük ve Ticaret Bakanlığına müzekkere yazılarak sorulması gerektiğini, davacı tarafından önce müvekkiline haksız ve kötü niyetle irsaliye imzalatılmış daha sonra 10.10.2016 tarihli fatura geçmişe yönelik irsaliyeye uygun hale getirilmeye çalışılmış olduğunu, icra takibinden sonra ihtiyati haciz istenmesi için İİK'nin 257 maddesindeki koşulların bulunması gerektiğini, ortada vadesi gelmiş muaccel bir alacak bulunmadığı gibi müvekkilinin mal kaçırma tehlikesinin de olmadığını, ticaret hukuku anlamında kesinleşmemiş haksız bir fatura söz konusu olduğunu, icra makine müvekkilinin itirazının haklı ve samimi olduğunu...” belirtmiştir.*

İzmir 2. Asliye Ticaret Mahkemesi 11.04.2017 tarihli (2017/344 E. sayılı) ‘ihtiyati haciz kararında; özetle; “... taraflar arasındaki davanın alacağın tahsili için başlatılan icra takibine itirazın iptaline ilişkin olduğunu, davanın konusunun para alacağı olup HMK'nin 389 vd. maddeleri uyarınca uyumsuzluğun konusu ile ilgili tedbiri kararı verileceğinden ve ihtiyati tedbir koşulları bulunmadığından bu istemin reddine karar vermek gerektiği, ancak taraflar arasında yazılı sözleşme bulunduğu edimlerin açık olarak belirlendiğini, teslimine ilişkin belgelerin olduğunu, davalının cevabi ihtarname ile ticari

*ilişkiyi kabul ettiğini, davacının teslimine dair faturaları sunduğunu, edimlerinin vadele-
rinin belli olduğunu, alacağın varlığı ve vadesinin geldiği yönünde ihtiyati haciz kararı
verilebilmesi için yeterli kanıt sunulduğunu, mevcut duruma göre alacağın teminat altına
alınmadığını, ihtiyati haciz kararı verilebilmesi koşullarının oluştuğu vs.” gerekçesiyle
“ihtiyati haciz isteminin kabulüne” karar verilmiştir.*

İzmir 2. Asliye Ticaret Mahkemesi 05.01.2017 tarihli kararında özetle “. *ihtiyati
hacze itirazın İİK'nın 265. maddesinde düzenlenmiş olup ihtiyati hacze itiraz sebepleri-
nin kanunda sınırlı şekilde sayılmış olduğu, borcun sebebine ilişkin yapılmış olan itiraz-
ların, ihtiyati hacze itiraz aşamasında değerlendirilebilecek itirazlardan olmayıp yargı-
lamayı gerektirecek nitelikte olduğu.” gerekçesiyle, “davalı tarafın ihtiyati hacze itira-
zının reddine” karar verilmiştir.*

Bilindiği gibi; “ *tarafların, yaptıkları işlemin tümünün veya bir kısmının hüküm do-
ğurmasını gelecekteki bir olgunun gerçekleşmesine veya gerçekleşmemesine bağladık-
ları durumlarda” geciktirici (erteleyici = taliki) koşuldan bahsedilir. “ taraftarın yap-
tıkları işlemin hükümlerinin tamamının veya bir kısmının son bulmasını ilerideki bir ol-
gunun gerçekleşmesine veya gerçekleşmemesine bağladıkları durumlarda” bozucu (in-
fisahi) koşuldan söz edilir.*

Koşula bağlı bir işlemde **geciktirici koşulun** mu, **bozucu koşulun** mu kararlaştırıl-
dığını tespit etmek çok önemlidir. Taraf iradelerinin yorumuna rağmen bir işlemin *gecik-
tirici koşula* mı, yoksa *bozucu koşula* mı bağlandığı şüpheli kalıyorsa *geciktirici koşulun*
asıl olduğu kabul edilmektedir. Zira, *geciktirici koşulda*, koşul gerçekleşinceye kadar
borç hüküm ifade etmediği için bu yorum borçlu lehinedir.

Dosyanın incelenmesinde, Bursa Büyükşehir Belediyesince davalı Biopest Çevre
Sağlığı ve Vektör Kontrol Hiz. Ltd. Şti.’ye yapılmış olan ihale 31.03.2017 tarihinde
“*mücbir sebep*” ile iptal edilmiştir. Bu husus, 28.03.2017 tarihinde, Bursa Büyükşehir
Belediyesi tarafından davalı Biopest Çevre Sağlığı ve Vektör Kontrol Hiz. Ltd. Şti.’ye
resmen tebliğ edilmiştir. Böylece davacı-alacaklı Biz Kimya İlaç Mak. Müh. İnş. İth. İhr
San. Tic. Ltd. Şti. arasındaki -dava ve takip konusu fatura ile ilgili- 03.10.2016 tarihli
alım - satım sözleşmesinin son paragrafındaki davalı Biopest Çevre Sağlığı ve Vektör
Kontrol Hiz. Ltd. Şti. temsilcisi tarafından eklenen:

*“Alıcı idare Bursa Büyükşehir Belediyesi ile sözleşme akdedilmesi halinde geçerli
olacaktır Aksi halde ayrıca bir fesh-i ihbara gerek kalmaksızın bu sözleşme kendiliğin-
den geçersiz olacaktır.”*

ile, 03.10.2016 tarihli taraftar arasında düzenlenmiş olan 03.10.2016 tarihli “Zeyil-
name” başlıklı belgeye alıcı - davalı Biopest Çevre Sağlığı ve Vektör Kontrol Hiz. Ltd.
Şti. temsilcisi tarafından ‘son paragraf’ olarak eklenen:

*“Alıcı idare Bursa Büyükşehir Belediyesi ile sözleşme akdedilmesi halinde geçerli
olacaktır Aksi halde ayrıca bir fesh-i ihbara gerek kalmaksızın bu irsaliyeye (07081)
kendiliğinden geçersiz olacak ve yürürlüğe girmeyecektir Bu irsaliye ile birlikte mallar
15 adet 35 HP MİSTBLOWER 60 ADET 18 HP ULV CİHAZI iade alınacaktır”*

şeklindeki ‘not’ uyarınca, “ihalenin yapılması” koşuluna (geciktirici=erteleyici=taliki
koşuluna) bağlı satış işlemi gerçekleşmemiş ve bunun sonucu olarak, davacı-alacaklı le-
hine herhangi bir alacak doğmamıştır. Bu husus yukarıda sunulduğu gibi, taraftarca “**ay-
rıca bir fesh-i ihbara gerek kalmaksızın bu sözleşme kendiliğinden geçersiz olacak-
tır.”** şeklinde öngörülmüştür.

SONUÇ

Taraftar arasında düzenlenmiş olan “Zeyilname” başlıklı belgeye alıcı-davalı tarafın-
dan ‘son paragraf’ olarak eklenen;

“Alıcı idare Bursa Büyükşehir Belediyesi ile sözleşme akdedilmesi halinde (bu ihale geçerli olacaktır Aksi halde ayrıca bir fesh-i ihbara gerek kalmaksızın bu irsaliye kendiliğinden geçersiz olacak ve yürürlüğe girmeyecektir Bu irsaliye ile birlikte mallar 15 adet 35 HP MİSTBLOWER 60 ADET 18 HP ULV CİHAZI iade alınacaktır”

şeklindeki ‘not’ uyarınca, “ihalenin yapılması” koşuluna (geciktirici=erteleyici=taliki koşuluna) bağlı satış işlemi gerçekleşmemiş ve bunun sonucu olarak, davacı-alacaklı lehine herhangi bir alacak doğmamıştır. Bu husus, yukarıda sunulduğu gibi, taraftarca “**ayrıca bir fesh-i ihbara gerek kalmaksızın bu sözleşme kendiliğinden geçersiz olacaktır.**” şeklinde öngörülmüştür.

Mahkemece bu husus göz ardı edilerek; **itiraza uğrayan faturalara (kesinleşmemiş faturalara) ve - yargılamaya muhtaç hale gelen- icra takibine konu alacağı dayalı olarak** ihtiyati haciz kararı verilmesi ve bu ihtiyati haciz kararına yönelik davalı-borçlunun itirazlarının kabul edilmemesinin **hatalı olmuştur.**

KAYNAKÇA

AKIN, Y.: *İhtiyati Haciz mi Tedbir mi İstemeli?*, Tatbikatta Yargıtay Kararları, 1953, No: 53.

AKKAYAN, M. N.: *Vazifeszlik Kararı - İhtiyati Haciz - İstihkak İddiası*, Jurisdiction, 1957, No: 7.

AKSÖZ, U.: *İhtiyati Haczin Özellikleri*, ABD. 1978/1, s: 12.

AKYAZAN, S.: *İhtiyati Hacizler ve Hacze İştirak Dereceleri*, 1958.

AKYILDIZ, H.: *İcra Hukukunda İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1969/6, s: 374 vd.

ANSAY, S. Ş.: *Hukuk, İcra ve İflâs Usulleri*, Ankara, 1960.

ARAR, K.: *İcra ve İflâs Hükümleri, C: 1*, Ankara 1944.

ATAHAN, N. K.: *İhtiyati Haciz Müessesesinin Uygulamadaki Şekli*, ABD. 1973/1, s: 26 vd.

BACANAK, A. K.: *İhtiyati Haciz ve Hacze İştirak Derecesi*, ABD. 1971/4, s: 521.

BELDEZ, H.: *Hava Nakil Vasıtalarına İhtiyati Tedbir Olarak Haciz Konması*, Ad. D. 1942, No: 5.

BELGESAY, M. R.: *Ne Gibi Sebeplerle İhtiyati Haciz Kararına İtiraz Olunabilir?*, Hukuk Gazetesi, 1939 No: 35, 36.

BERKİN, N.: *İhtiyati Haciz*, İstanbul 1962.

BERKİN, N.: *Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi*, Filiz Kitabevi, 1980.

CURA, A.: *Karşılaştırmalı Olarak İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz*, Bursa Bar. D. 1983, S: 19, s: 1 vd.

DEYNEKLİ, A / SALDIRIM, M.: *İhtiyati Haciz*, 3. Baskı, Turhan Kitabevi, 2011.

DEYNEKLİ, A. / SALDIRIM, M.: *İhtiyati Haciz*, Turhan Kitabevi, 2005.

EREN, F.: *Borçlar Hukuku, C: 3*, Ankara 1991.

GÜNAY, C. İ.: *Türk Borçlar Kanunu Şerhi*, 2015.

GÜRDOĞAN, B.: *İhtiyati Haciz*, Jurisdiction, 1957, No: 3.

GÜRDOĞAN, B.: *Rehinli Alacaklar İçin İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1964/7-8, s: 743 vd.

HACIÖMEROĞLU, N. B.: *Kambiyo Senetlerine Dayanan İhtiyati Haciz İstekleri*, Ad. D. 1967/7, s: 788 vd.

KARADUMAN, S.: *İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Müesseseler ve Karşılaştırılması*, Eskişehir Bar. D. Haziran/2005, S: 7, s: 67-102.

KILIÇOĞLU, A. M.: *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 19. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2015.

- KURU, B.:** *İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- KURU, B.:** *İcra ve İflâs Hukuku, C: 3*, Seçkin Yayınevi, 1993.
- OĞUZMAN, M. K. / ÖZ, M. T.:** *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C: 2*, 12. Bası, Vedat Kitapçılık, 2016.
- ONSUN, K.:** *Vadesiz Senetler İçin İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi?*, İleri Hukuk, 1948, No: 35.
- OSKAY, M./ KOÇAK, C. / DEYNEKLİ, A. / DOĞAN, A.:** *İİK Şerhi, C: 4*, Turhan Kitabevi, Ankara 2007.
- ÖNDER, A.:** *İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1948, No: 11.
- ÖNEN, E.:** *İhtiyati Haczin Kaldırılması Davası*, AHFD. 1980, S: 1-4, s: 251 vd.
- ÖZEKES, M.:** *İcra İflâs Hukukunda İhtiyati Haciz*, Ankara 1999.
- ÖZEKES, M.:** *İhtiyati Haciz*, 1999.
- ÖZGÜROL, S.:** *Haciz ve İhtiyati Haciz Üzerine*, Ad. D. 1985/4.
- ÖZKAN, H.:** *İhtiyati Tedbir, Delil Tesbiti ve İhtiyati Haciz*, 2. Bası.
- ÖZÜARI, N. R.:** *İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1956/3, s: 361.
- POSTACIOĞLU, İ.:** *İcra Hukuku Esasları*, 4. Bası, İstanbul 1982.
- PULAŞLI, H.:** *Şarta Bağlı İşlemler ve Hukuki Sonuçları*, 1989.
- SEMİZ, A.:** *Çeke Dayanan İhtiyati Haciz İstemek Hakkı*, İBD. 1970/11-12.
- SİRMEN, L.:** *Türk Özel Hukukunda Şart*, 1992.
- ŞİMŞEK, E.:** *Kambiyo Senedine Dayanan İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1978/3-4, s: 207 vd.
- TEKİNAY / AKMAN / BURCUOĞLU / ALTOP:** *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Bası, İstanbul 1993.
- TUNÇOMAĞ, K.:** *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C: 1*, 6. Bası, İstanbul 1976.
- TÜRKER, İ.:** *İcra ve İflâs Yasasının 257/II. Maddesi ve Bugünkü Uygulama Üzerine Bir İnceleme*, ABD. 1972/5.
- UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.:** *İcra Hukukunda Haciz*, 3. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2016.
- UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.:** *İİK Şerhi, C: 3*, Bilge Yayınevi, Ankara, 2014.
- UYAR, T.:** “Mahkemelerce Faturaya Dayalı Olarak İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi?”, TBB Dergisi. Ocak- Şubat/2016, S: 122, s: 459-472.
- ÜSTÜNDAĞ, S.:** *İcra Hukukunun Esasları*, 8. Bası, 2004.
- YUMAK, A.:** *İhtiyaten Haczedilen Emvalin Beyanı*, Ad. D. 1939, No: 5.
- KURU, B.:** *İcra ve İflâs Hukuku, C: 3*, Seçkin Yayınevi, 1993, s. 2495; **KURU, B.:** *İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 1033.
- ÖZEKES, M.:** *İcra İflâs Hukukunda İhtiyati Haciz*, Ankara 1999, s. 12.
- Diğer tanımlar için bkz: **BERKİN, N.:** *Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi*, Filiz Kitabevi, 1980, s. 140; **BERKİN, N.:** *İhtiyati Haciz*, İstanbul 1962, s. 9; **ANSAY, S. Ş.:** *Hukuk, İcra ve İflâs Usulleri*, Ankara, 1960, s. 312; **OSKAY, M. / KOÇAK, C. / DEYNEKLİ, A. / DOĞAN, A.:** *İİK Şerhi, C: 4*, Turhan Kitabevi, Ankara 2007, s. 5260; **ARAR, K.:** *İcra ve İflâs Hükümleri, C: 1*, Ankara 1944, s. 366; **ÖZGÜROL, S.:** *Haciz ve İhtiyati Haciz Üzerine*, Ad. D. 1985/4; **AKSÖZ, U.:** *İhtiyati Haczin Özellikleri*, ABD. 1978/1, s: 12; **BACANAK, A. K.:** *İhtiyati Haciz ve Hacze İştirak Derecesi*, ABD. 1971/4, s: 521; **ÖZKAN, H.:** *İhtiyati Tedbir, Delil Tesbiti ve İhtiyati Haciz*, 2. Bası, s. 1997; **DEYNEKLİ, A / SALDIRIM, M.:** *İhtiyati Haciz*, 3. Baskı, Turhan Kitabevi, 2011, s. 3.
- Bkz. 15. HD, 18.12.2006 - 6843/7403; 11. HD, 9.10.2006 - 8054/9887; 8.5.2006 - 3919/5278 (www.e-uyar.com).

Bkz. 12. HD, 3.12.1980 - 6158/8652 (www.e-uyar.com).

Bkz. 12. HD, 8.5.1980 - 2057/4095; 16.10.1979 - 7087/8030 (www.e-uyar.com).

AKSÖZ, U.: *İhtiyati Haczin Özellikleri*, ABD. 1978/1, s: 12 vd.; **AKYAZAN, S.:** *İhtiyati Hacizler ve Hacze İştirak Dereceleri*, 1958, s. 158 vd.; **BERKİN, N.:** *İhtiyati Haciz*, İstanbul 1962, s. 1 vd.; **AKYILDIZ, H.:** *İcra Hukukunda İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1969/6, s. 374 vd.; **HACIÖMEROĞLU, N. B.:** *Kambiyo Senetlerine Dayanan İhtiyati Haciz İstekleri*, Ad. D. 1967/7, s. 788 vd.; **SEMİZ, A.:** *Çeke Dayanan İhtiyati Haciz İstemek Hakkı*, İBD. 1970/11-12, s. 845 vd.; **ATAHAN, N. K.:** *İhtiyati Haciz Müessesesinin Uygulamadaki Şekli*, ABD. 1973/1, s. 26 vd.; **BACANAK, A. K.:** *İhtiyati Haciz ve Hacze İştirak Derecesi*, ABD. 1971/4, s. 521 vd.; **TÜRKER, İ.:** *İcra ve İflâs Yasasınının 257/II. Maddesi ve Bugünkü Uygulama Üzerine Bir İnceleme*, ABD. 1972/5, s. 789; **AKIN, Y.:** *İhtiyati Haciz mi Tedbir mi İstemeli?*, Tatbikatta Yargıtay Kararları, 1953, No: 53; **AKKAYAN, M. N.:** *Vazifesizlik Kararı - İhtiyati Haciz - İstihkak İddiası*, Jurisdictio, 1957, No: 7, s. 673 vd.; **BELDEZ, H.:** *Hava Nakil Vasıtalarına İhtiyati Tedbir Olarak Haciz Konması*, Ad. D. 1942, No: 5; **BELGESAY, M. R.:** *Ne Gibi Sebeplerle İhtiyati Haciz Kararına İtiraz Olunabilir?*, Hukuk Gazetesi, 1939 No: 35, 36; **DEYNEKLİ, A. / SALDIRIM, M.:** *İhtiyati Haciz*, Turhan Kitabevi, 2005; **GÜRDOĞAN, B.:** *İhtiyati Haciz*, Jurisdictio, 1957, No: 3; **GÜRDOĞAN, B.:** *Rehinli Alacaklar İçin İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1964/7-8, s. 743 vd.; **ONSUN, K.:** *Vadesiz Senetler İçin İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi?*, İleri Hukuk, 1948, No: 35; **ÖNDER, A.:** *İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1948, No: 11; **ÖZEKES, M.:** *İhtiyati Haciz*, 1999; **ÖZÜARI, N. R.:** *İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1956/3, s: 361; **YUMAK, A.:** *İhtiyaten Haczedilen Emvalin Beyanı*, Ad. D. 1939, No: 5; **ŞİMŞEK, E.:** *Kambiyo Senedine Dayanan İhtiyati Haciz*, Ad. D. 1978/3-4, s: 207 vd.; **CURA, A.:** *Karşılaştırmalı Olarak İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz*, Bursa Bar. D. 1983, S: 19, s: 1 vd.; **ÖNEN, E.:** *İhtiyati Haczin Kaldırılması Davası*, AHFD. 1980, S: 1-4, s: 251 vd.; **KARADUMAN, S.:** *İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Müesseseler ve Karşılaştırılması*, Eskişehir Bar. D. Haziran/2005, S: 7, s: 67-102.

TÜRKER, İ.: *agm*, s. 791; **ATAHAN, N. K.:** *agm*, s. 27; **SEMİZ, A.:** *agm*, s. 845; **HACIÖMEROĞLU, M.:** *agm*, s. 788. Ayrıntılı bilgi için bkz. **UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.:** *İcra Hukukunda Haciz*, 2016, 3. Baskı, s. 793 vd.; **UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.:** *İİK Şerhi*, C: 3, Bilge Yayınevi, Ankara, 2014, s. 3931 vd.

Bkz. 15. HD, 19.11.2007 - 6565/7260; 11. HD, 9.10.2006 - 8054/9887; 18.9.2006 - 7569/8883; 19. HD, 23.6.2005 - 4448/7057; 11. HD, 7.3.2005 - 1941/2138; 19. HD, 27.10.2005 - 9189/10720; 27.10.2005 - 9471/10721 (www.e-uyar.com).

Ayrıntılı bilgi için bkz. **UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.:** *“Haciz”*, s. 806 vd.; **UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.:** *İİK Şerhi*, C: 3, Bilge Yayınevi, Ankara, 2014, s. 3942 vd.

Bkz. 12. HD, 21.10.2005 - 15994/20534; 5.7.2005 - 11369/14626; 4.10.2005 - 14698/18832; 19. HD, 14.10.2004 - 7195/10099; 7.4.2005 - 1137/3756; 12. HD, 28.5.1987 - 10396/6948; 3.3.1987 - 6887/2660 (www.e-uyar.com). Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz: **ÖZEKES, M.:** *age*, s. 147 vd.

Bkz. 11. HD, 14.5.2012 - 5437/7665; 15. HD, 19.11.2007 - 6565/7260 (www.e-uyar.com).

Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz: **ÖZEKES, M.:** *age*, s. 155 vd.

BERKİN, N.: *age*, s. 422.

BERKİN, N.: *age*, s. 423.

BERKİN, N.: *age*, s. 422; **POSTACIOĞLU, İ.:** *İcra Hukuku Esasları*, 4. Bası, İstanbul 1982, s. 712; **ÜSTÜNDAĞ, S.:** *İcra Hukukunun Esasları*, 8. Bası, 2004, s. 408.

ÜSTÜNDAĞ, S.: *age*, s. 408.

Ayrıntılı bilgi için bkz. **UYAR, T.:** *“Mahkemelerce Faturaya Dayalı Olarak İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi?”*, TBB Dergisi. Ocak-Şubat/2016, S: 122, s: 459-472.

Bkz. 19. HD, 23.01.2014 - 18723/1804 (www.e-uyar.com).

Bkz. 19 HD, 25.09.2012 - 9509/13520 (www.e-uyar.com).

Bkz. 19. HD, 18.09.2012 - 5779/13069 (www.e-uyar.com).

Bkz. 19. HD, 19.10.2011 - 10576/12853 (www.e-uyar.com).

Bkz. 19. HD, 01.06.2011 - 5228/7271 (www.e-uyar.com).

Bkz. 19. HD, 15.12.2010 - 9593/14398 (www.e-uyar.com).

Bkz. 19. HD, 15.09.2010 - 6468/9752 (www.e-uyar.com).

Bkz. 19. HD, 22.05.2008 - 4698/5567 (www.e-uyar.com).

Bkz. 19. HD, 06.12.2007 - 6253/10980 (www.e-uyar.com).

UYAR, T.: *agm*, s. 468 vd.

OĞUZMAN, M. K. / ÖZ, M. T.: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C: 2*, 12. Bası, Vedat Kitapçılık, 2016, s. 509; **GÜNAY, C. İ.:** *Türk Borçlar Kanunu Şerhi*, 2015, s. 581; **KILIÇOĞLU, A. M.:** *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 19. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2015, s. 777; **SİRMEN, L.:** *Türk Özel Hukukunda Şart*, 1992, s. 53 vd.; **PULAŞLI, H.:** *Şarta Bağlı İşlemler ve Hukuki Sonuçları*, 1989, s. 57; **TUNÇOMAĞ, K.:** *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C: 1*, 6. Bası, İstanbul 1976, s. 997; **EREN, F.:** *Borçlar Hukuku, C: 3*, Ankara 1991, s. 355 vd.; **TEKİNAY / AKMAN / BURCUOĞLU / ALTOP:** *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Bası, İstanbul 1993, s. 330 vd.

OĞUZMAN, M. K. / ÖZ, M. T.: *age*, C. 2, s. 509; **KILIÇOĞLU, A. M.:** *age*, s. 778; **SİRMEN, L.:** *age*, s. 54 vd.; **PULAŞLI, H.:** *age*, s. 63 vd.; **TUNÇOMAĞI, K.:** *age*, s. 97; **EREN F.:** *age*, s. 355 vd.; **TEKİNAY / AKMAN / BURCUOĞLU / ALTOP:** *age*, s. 330 vd.

OĞUZMAN, M. K. / ÖZ, M. T.: *age*, s. 509; **TEKİNAY / AKMAN / BURCUOĞLU / ALTOP:** *age*, s. 331.

OĞUZMAN, M. K. / ÖZ, M. T.: *age*, s. 509.

140) Kollektif ve Komandit Şirketlerde; “Şirket”ten ve/veya “Şirket Ortağı”ndan Alacaklı Olan Üçüncü Kişilerin “Şirket”i ve/veya “Şirket Ortağı”nı Takip Hakkının Kapsamı

(İstanbul Barosu Dergisi, Mart-Nisan/2016, S: 2016/2, C: 90, s: 95-115)

Av. Talih UYAR*

Uygulamada taşıdığı önem nedeniyle, tüm ticaret şirketlerinde (*kollektif, komandit, anonim, limited*) ile *kooperatif şirketlerde*) ve *âdi şirketlerde*; gerek «şirket»ten, gerekse «ortak»lardan alacaklı olan üçüncü kişilerin; «şirket» ve «ortacı» ne şekilde takip edebileceklerini, «şirket» ve «ortacın» nelerini haczedebileceklerini -İcra ve İflâs Kanununda bu konuyu doğrudan doğruya düzenleyen başka bir hüküm bulunmaması nedeniyle- burada, ayrıntılı biçimde -**İİK. mad. 88, 89 ve 94 hükümlerinin ışığı altında**- incelemeyi yararlı görüyoruz.¹¹⁸³⁸

§ aa) KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE:

«*Ticari bir işletmeyi bir ticaret Unvanı altında işletmek amacıyla, gerçek kişiler arasında*¹¹⁸³⁹ kurulan ve ortaklarından hiç birinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlandırılmamış bir şirket» (TTK. mad. 211) olan kollektif şirketlerde:

I- Ortakların kişisel alacaklarının ortağı takip hakkı: Kollektif şirket ortağından alacaklı olan üçüncü kişiler daha teknik bir deyimle, «*kollektif ortağın kişisel alacaklıları*» borçlu ortağın:

a) Gerek şirket dışındaki mallarına (TTK. mad. 133/(24)

b) Gerekçe, şirketteki hak ve alacaklarına (TTK. mad. 133/(1)(2)(3), 228. 249(1) başvurabilir.

Ortakların, «*kişisel alacaklıları*» tarafından takip şekli ya **genel haciz yolu** ile (İİK. mad. 24-144) veya -borçlu ortak iflâsa tâbi kişilerdence (İİK. mad. 43-155)- **iflâs yolu** ile (İİK. 154-256) olur. Eğer, alacaklının alacağı «*rehin ile*» temin edilmişse, takip şekli **rehnin paraya çevrilmesi yolu** ile (İİK. mad. 145-153) olur.

İflâs yolu ile takipte, «*borçlunun -haczi mümkün- tüm mal, hak ve alacaklarının*» bütün alacaklıları arasında paylaşılması amacı güdüldüğünden, bu yol, «*genel haciz yolu*»na nazaran alacaklılar için hem daha fazla zaman kaybına ve hem de daha fazla masrafa (İİK. mad. 160) neden olduğu ve sonuçta, alacağın tamamını alamama riskini taşıdığı için, alacaklılar için öncelik tanınan bir takip şekli değildir. Fakat uygulamada, sırf ‘*borçluyu iflâs ettirmiş olmak*’ ve böylece onun ‘*iflâstan kurtulmak için takip konusu borcu hemen ödeyeceği*’ düşüncesi ile de bu yola başvurulduğu görülmektedir.

* İzmir Barosu avukatlarından (Dokuz Eylül Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

¹¹⁸³⁸ UYAR. T. Ticaret Şirketleri İle Kooperatiflerde ve Âdi Şirketlerde, Şirketten ve Ortaktan Alacaklı Olan Üçüncü Şahısların, Şirket ve Ortağı Takip Hakkının Kapsamı (ABD. 1978/5, s: 774 vd.) - UYAR. T. Kollektif ve Komandit Şirketlerde. Şirketten ve Ortaktan Alacaklı Olan Üçüncü Şahısların Şirket ve Ortağı Takip Hakkının Kapsamı (İBD. 1979/1-2-3, s: 74 vd.) - UYAR. T. Anonim ve Limited Şirketlerde, Şirketten ve Ortaktan Alacaklı Olan ve Üçüncü Şahısların, Şirket ve Ortağı Takip Hakkının Kapsamı (Yasa D. 1979/3, s: 358 vd.) - UYAR, T. Kooperatiflerde ve Âdi Şirketlerde. Alacaklı Üçüncü Şahısların, Kooperatif, Âdi Şirket ve Ortağı Takip Hakkının Kapsamı (Yasa D. 1980/8, s: 1085 vd.) - UYAR. T. Kollektif Şirketlerde Şirket Hisselinin Haczi (Çözüm D. 1985/ Mayıs, s: 74 vd.) - UYAR, T. Komandit Şirketlerde Şirket Hisselinin Haczi (Çözüm D. 1985/Haziran, s: 81 vd.) - UYAR. T. Anonim Şirket Hisselinin Haczi (Çözüm D. 1985/ Temmuz, s: 54 vd.) - UYAR. T. Limited Şirketlerde Şirket Hisselinin Haczi (Çözüm D. 1985/Ağustos, s: 76 vd.) - UYAR. T. Kooperatiflerde Şirket Hisselinin Haczi Çözüm D. 1985/Eylül, s: 48 vd.) - UYAR, T. Âdi Şirketlerde Şirket Hisselinin Haczi (Çözüm D. 1985/Ekim, s: 48 vd.) - UYAR. T. İcra Hukukunda Haciz, 1990, s: 393-467.

¹¹⁸³⁹ Bu şirket «sınırsız ve müteselsil sorumluluk» sebebiyle daha çok aile fertleri veya yakın akrabalar arasında kurulmaktadır (PULAŞLI. H. Şirketler Hukuku Şerhi, 2015, s: 356, dipn. 193)

Kollektif şirket ortağını «iflâs yolu» ile takip edemeyen ya da etmek istemeyen alacaklılar ile alacağı temin eden rehni paraya çevirtmiş olmasına rağmen, alacağını tamamen rehinden karşılayamamış -ve icra memurluğundan İİK. mad. 150 f gereğince «*muvakkat rehin açığı belgesi*», İİK. mad. 152 gereğince «*kesin rehin açığı belgesi*» almış olan alacaklılar genel haciz yoluna başvuracaklardır.

Ortakların kişisel alacaklılarının bu durumda, ellerindeki alacaklarını belirten belgenin niteliğine göre, borçlu ortağa, Örnek; 4-5 (ICRA EMRİ) ya da Örnek; 7 ve 10 (ÖDEME EMRİ) gönderip, takibi kesinleştirdikten sonra:

aa- Öncelikle, borçlu ortağın **ortaklık (şirket) dışındaki** mal ve haklarının haczini istemeleri uygun olur. «Uygun olur» diyoruz, çünkü, hukuken -kural olarak- alacaklıların önce bu yola başvurma zorunluluğu yoktur. Gerçekten, TTK. mad. 133/(4)'de bu husus açıkça belirtilmiştir. Ancak, hemen belirtelim ki, -aşağıda inceleyeceğimiz- «*Bir ortağın kişisel alacaklısı, borçlunun kişisel mallarından ve 133'üncü madde gereğince şirketteki kâr payından alacağını alamazsa, tasfiye sonunda borçlu ortağa düşecek paya haciz koymaya yetkilidir*» şeklindeki TTK.

mad. 249/(1) hükmü gereğince, ortağın «*sermaye ve tasfiye bakiyesi*»nin haczi için, önce ortağın kişisel mallarına başvurulmuş olması gerekir.

Alacaklıların önce, borçlu ortağın kişisel mal ve haklarına başvurmaları, kendilerinin çıkarma daha uygun düşer. Böylece, daha kısa sürede, alacaklarını elde etmeleri mümkün olur.

bb- Borçlu ortağın ortaklık hissesi dışında *kişisel malvarlığı* yoksa ya da kişisel malvarlığına başvurulmuş olmasına rağmen alacak karşılanmamışsa, alacaklı, borçlu ortağın Türk Ticaret Kanunu hükümleri gereğince, ortaklıktaki «*mâli hakları*»na başvurabilir.

aaa) Ortağın kâr hakkının haczi: Kollektif şirkette her ortağın en doğal ve önemli hakkı «*kâra katılmak ya da kârdan pay almak*» olduğundan (TTK. mad. 228),¹¹⁸⁴⁰ borçlu ortağın kişisel alacaklıları, bu ortağa ödenecek *kâr payının haczini* isteyebilirler.¹¹⁸⁴¹

Kâr, belirli bir devrede -ki bu devre, TTK. mad. 66/(2) gereğince, on iki aydan çok olamaz- şirket malvarlığının değer itibarıyla artan kısmını teşkil eder.¹¹⁸⁴² Kârın tesbiti ancak, TTK. mad. 227/(1) uyarınca *hazırlanacak finansal tablolara göre* mümkün olur. Bu görev de, şirket yöneticilerine düşer (TTK. mad. 227/(1))¹¹⁸⁴³

Kollektif şirketlerde, «*kârın dağıtım şekli ve oranı*» ‘şirket sözleşmesine’ göre yapılır. Şirket sözleşmesinde bu konuda hüküm yoksa, ortaklar alacakları bir kararla, kâr dağıtım şeklini içlerinden birine ya da üçüncü bir kişiye bırakabilirler (TTK. mad. 227/(1)).

Bütün ticaret şirketlerinin genel hükmü niteliğindeki TTK. mad. 133/ (1)'de açıkça, ortağın kişisel alacaklılarının haklarını «*şirketin bilançosu gereğince o ortağa düşen kâr*

¹¹⁸⁴⁰ KARAHAN, S. / ÇELİKTAŞ, İ. Şirketler Hukuku, 2015, s: 271 vd. - ŞENER, O.H. Ortaklıklar Hukuku, 2012, s: 220 vd. - PULAŞLI, H. Şirketler Hukuku Şerhi, 2015, C: I, s: 372 vd. - BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. Şirketler Hukuku, 2013, s: 157 vd. - ÇAMOĞLU / (Poray / Tekinalp) Ortaklıklar Hukuku, 2014, C: 1, s: 203 - GÜMAN, N. Elbirliği Mülkiyeti ile Kollektif ve Komandit Şirket Hisselerinin Haczi ve Paraya Çevrilmesi, 2010, s: 218 vd.

¹¹⁸⁴¹ Bknz: 11. HD. 6.2.1979 T. 5906/497 - TD. 30.4.1970 T. 517/1788 - İİD. 7.3.1967 T. 2204/2215 - TD. 22.10.1965 T. 5221/2981 - 5.4.1960 T. 3129/977 (www.e-uyar.com)

¹¹⁸⁴² DOMANIÇ, H. Âdi, Kollektif ve Komandit Şirketler, 1988, s: 321 - DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, 1988, C: I, s: 591

¹¹⁸⁴³ Ayrıntılı bilgi için bknz: İMREGÜN, O. Kollektif, Komandit ve Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Ortaklıklar, 1989, s: 60 vd. - İMREGÜN, O. Kara Ticaret Hukuku Dersleri, 1979, s: 183 vd. - TÜRKER, K. Türk Hukukunda Kollektif Şirket, s: 36 vd. - DOMANIÇ, H. Âdi, Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 321 vd. - DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C: 1, s: 591 vd. - ARSLANLI, H. Kollektif ve Komandit Şirketler, 1960, s: 210 vd. - İPEKÇİ, N. Şirketler Hukuku İlkeleri, 1986, s: 50 vd. - ÇAMOĞLU (Poray/Tekinalp) Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 8. Bası, 2000, s: 129 vd. - TEKİL, F. Şirketler Hukuku, 1974, C: 1, s: 39 vd. - ÇEVİK, O. Kollektif Şirketler, 1978, s: 364 vd. - ÇAMOĞLU / (Poray/Tekinalp) age. C: I, s: 203

payından» alabilecekleri, henüz bilânço düzenlenmemişse, alacaklının «*bilânçonun düzenlenmesi sonucunda borçlu ortağa düşecek kâr payı üzerine haciz koydurabileceği*» belirtilmiştir. Kollektif şirketler hakkında TTK. mad. 249/(1)’de, ortağın kişisel alacaklısının «*TTK.’nın 133. maddesi gereğince borçlunun şirketteki kâr payından alacağını alabileceği*» belirtilmiştir.¹¹⁸⁴⁴

Borçlu ortağın kişisel alacaklısı, maddi hukuk bakımından sahip olduğu bu «borçlu ortağın kâr payına başvurma hakkımı, takip hukukunda nasıl kullanacaktır?»

İİK. mad. 89’da, «*borçlunun üçüncü kişideki -kıymetli evraka bağlanmamış olan- alacak ve sair talep haklarının haczi*» konusu düzenlenmiş olduğundan ortağın kişisel alacaklısının, borçlu ortağa «*bilânço gereğince düşecek kâr payı*»nı İİK. mad. 89’a göre, Kollektif Şirkete «*birinci haciz ihbarnamesi*» göndermek suretiyle haciz ettirmesi gerekir.¹¹⁸⁴⁵

I-Borçlu ortağın kâr payına haciz konulduğu sırada, yıl sonu geçmiş olması sebebiyle, bilânço düzenlenmemiş bile olsa, ortağın kâr payı alacağı doğmuşsa, takip hukuku yönünden, hiçbir sorun doğmaz. Kapanan yıl sonu itibarıyla düzenlenecek olan bilânçoya göre, borçlu ortağa düşecek olan kâr payına haciz konularak, kâr payı borçlu ortağa değil, icra dairesine yatırılır.

II-Borçlu ortağın kâr payına haciz konulduğu -birinci haciz ihbarnamesinin şirkete gönderildiği- sırada, henüz yıl sonu kapanmadığı için ortağın kâr payı belirlenmişse, bu gerçekleşmesi muhtemel alacak üzerine haciz konulabilir mi? Hukukumuzda bunu açıkça düzenleyen bir hüküm yoktur. Bu konuda yine, İİK. mad. 89 hükmünden yararlanmak ve bu hükmü olumlu biçimde ve «müstakbel hak ve alacak haczi» olarak yorumlamak gerekir. **Yüksek mahkeme¹¹⁸⁴⁶ de bir kararında «...bir kooperatif ortağının sene sonu bilançosuna göre tahakkuk edecek kâr payının haciz edilebileceğini» isabetli bir şekilde belirtmiştir...**

III-Bu konuda, son olarak, doktrinde tartışma konusu olan şu hususa da değinelim: Acaba, birinci haciz ihbarnamesinde, borçlu ortağın doğmuş olan ve üzerine haciz konulmak istenen «kâr payı» miktarı olarak belirtilmeli midir? Daha açık bir deyişle, haciz ihbarnamesinde, varlığı ileri sürülen alacak miktarı -takip konusu alaktan ayrı olarak- belirtilmeli midir? **Doktrinde bazı yazarlar¹¹⁸⁴⁷ buna «olumlu» cevap vermelerine rağmen uygulamaya¹¹⁸⁴⁸ ve baskın görüş¹¹⁸⁴⁹ «buna gerek ve çok kez de esasen imkân olmadığı» şeklindedir.**

bbb) Ortağın faiz ve masraf alacağının haczi: Kural olarak, kollektif şirketlerde, ortaklara, şirkete koydukları sermaye karşılığında faiz verilmez. Ancak, şirket sözleşmesinde, ‘sermayeye faiz verilmesi’ öngörülmüş olabilir (TTK. mad. 132).¹¹⁸⁵⁰ Eğer, borçlu ortağın kollektif şirketinin sözleşmesinde, ‘ortağa koyduğu sermaye için faiz verileceği’ öngörülmüşse, ortağın kişisel alacaklısı -kâr olsun olmasın- *bu faiz alacağının haczini* - İİK. mad. 89’a göre-¹¹⁸⁵¹ isteyebilir.

¹¹⁸⁴⁴ Bknz: TD. 30.4.1970 T. 2517/1788: İİD. 7.3.1967 T. 2204/2215 (www.e-uyar.com)

¹¹⁸⁴⁵ MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, 2013, C: 1. s: 557 - YAVAŞ, M. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal. Hak ve Alacaklarının Haczi, 2005, s: 162 - İYİLİKLİ, A.C. Haciz İhbarnameleri, 2012, s: 195 - GÜMAN, N. age. s: 231 vd.. 234 vd.

¹¹⁸⁴⁶ Bknz: İİD. 27.2.1967 T. 1756/1961

¹¹⁸⁴⁷ POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 452, 456 - ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 2004, s: 197 - YÜKSEL, A.S. Bankacılık Hukuku ve İşletmesi. 1986, s: 80

¹¹⁸⁴⁸ Bknz: HGK. 24.12.1969 T. E: İc. İf. 492.Ş K: 1049

¹¹⁸⁴⁹ ARSLAN, R. Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi (Recai Seçkine Armağan, 1974, s: 98)

¹¹⁸⁵⁰ KARAHAN, S. / ÇELİKTAŞ, İ. age. s: 275 - ARSLANLI, H. age. s: 224 vd. - ÇAMOĞLU (Po-roy/Tekinalp) age. C: I. s: 205 - DOMANIÇ, H. Âdi Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 323 - DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C: 1, s: 593

¹¹⁸⁵¹ YAVAŞ, M. age. s: 162 - İYİLİKLİ, A.C. age. s: 195 - GÜMAN, N. age. s: 223

Borçlu ortak, eğer şirket işleri için ödünç para vermiş ya da masraf yapmışsa, bunlar için de faiz isteme hakkı doğduğundan (TTK. mad. 228/ (1)), ortağın kişisel alacaklısı hem bu *ödünç para ve masrafların* ve hem de *bunların faizlerinin* haczini isteyebilir.¹¹⁸⁵²

Ortaklar, şirket için yaptıkları masrafları şirketten talep edebilirler. Masrafı yapan *yönetici ortak*sa, bunu TBK. mad. 627 gereğince, *yönetici değilse* «vekaletsiz iş görme» hükümleri uyarınca TBK. mad. 526 vd. göre geri isteyebilir.¹¹⁸⁵³

Ortağın kişisel alacaklıları, borçlu ortağın ortaklıktan olan bu alacağına, ortaklığa - İİK. mad. 89'a göre- «haciz ihbarnamesi» göndererek haciz koyabilirler.¹¹⁸⁵⁴

ccc) Ortağın ücret alacağının haczi: Kural olarak, kollektif şirketlerde ortaklara, çalışma ve emeklerine karşılık ücret verilmez. Ancak, şirket sözleşmesinde bunun tersi öngörülebilir (TTK. mad. 132).¹¹⁸⁵⁵

Eğer, borçlu ortağa, şirket sözleşmesi gereğince *ücret* verilmesi öngörülmüşse, ortağın kişisel alacaklısı bu ücret alacağını, İİK. mad. 83, 355 ve 356 uyarınca haciz ettirebilir.¹¹⁸⁵⁶

ddd) Ortağın şirketteki sermaye ve tasfiye bakiyesinin haczi: Her ortağın şirkette bir sermaye'si vardır. Bu sermaye, para, menkul ve gayrimenkul, kişisel emek vs. olabilir (TTK. mad. 127). Ortaklara, şirkete koydukları bu sermayeler ancak, şirketin sona ermesi halinde iade edilir. Şirket sona erince, önce «*şirket borçları*» ödenir. Geriye bir şey artmazsa, yani şirketin malvarlığı kendi borç ve taahhütlerini karşılamaya yetmezse, ortaklara «*sermaye payları*» iade edilmediği gibi, ortaklardan, «*şirketin ödenmemiş olan borç ve taahhütlerinin karşılanması için ek ödemelerde bulunmaları*» istenebilir (TTK. mad. 298). Bu durumda, şirkette «zarar» var demektir.

Eğer, şirketin malvarlığı kendi borç ve taahhütlerini karşılamaya yetiyorsa, ortaklara, bu borç ve taahhütler karşılandıktan sonra, şirkete koydukları «*sermayeler*» iade edilir.¹¹⁸⁵⁷

Ortaklara sermayeleri, aksine sözleşme ya da ortaklar kararı olmadıkça «*para*» olarak iade edilir (TTK. mad. 300). Bir malın intifa veya kullanma hakkı sermaye olarak konulmuşsa, ortağa, koyduğu mal geri verilir. Fakat, kullanma karşılığı veya intifa bedeli olarak bir ödeme yapılmaz. Fakat, bunun aksi yani «*kullanma karşılığı olarak belirli bir paranın verileceği*» kararlaştırılabilir.¹¹⁸⁵⁸

Örnek: Nakliyecilik yapan «A ve Ortakları Kollektif Şirketinde» A, kamyonunun kullanılmasını, B ve C 250.000'er lira nakit ve şoför D de emeğini sermaye olarak koymuştur. Sözleşmede *tasfiye payı* ve *kâr* konusunda hüküm yoktur. Ortaklığın, safi kârı 900.000 TL'dir. Tasfiyede bu meblağdan önce B ve C koydukları 250.000'er TL'm alırlar. Sözleşmede, A'nın kamyonunun kullanma karşılığı olarak bir bedel alacağı kararlaştırılmadığına göre, A'ya bir ödeme yapılmaz. Emeğini koyan D de aksine bir hüküm olmadıkça «*sermayenin iadesi olarak*» bir şey alamaz. Kalan 400.000 TL kârdır: Kârın bölüşülmesi konusunda hüküm bulunmadığı için, eşit olarak 100.000'er TL bölüşülür.¹¹⁸⁵⁹

¹¹⁸⁵² Bknz: 11. HD. 6.2.1979 T. 5906/467

¹¹⁸⁵³ ÇAMOĞLU/Poray/Tekinalp age. C: I, s: 205

¹¹⁸⁵⁴ YAVUŞ. M. age. s: 162 - İYİLİKLİ, A.C. age. s: 195

¹¹⁸⁵⁵ ARSLANLI, H. age. s: 223 vd. - ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp) age. C: 1. s: 205 - DOMANIÇ. H. Âdi, Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 323 - DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. C: I. s: 593.

¹¹⁸⁵⁶ MUŞUL. T. age. C: 1, s: 557 - YAVAŞ, M. age. s: 162 - İYİLİKLİ, A.C. age. s: 195 - GÜMAN. N. age. s: 229

¹¹⁸⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: ARSLANLI, H. age. s: 202 vd. - ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp) age. C: I. s: 203 vd. - TEKİL. F. age. s: 100 vd. - ÇEVİK, O. age. s: 369 vd. - İMREGÜN. O. age. s: 62 vd. - TÜRKER. K. age. s: 44 vd. - DOMANIÇ. H. Âdi. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 324 - DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. C: 1. s: 740 - GÜMAN, M. age. s: 223 vd., 236 vd.

¹¹⁸⁵⁸ ÇAMOĞLU. (Poroy/Tekinalp) age. C: 1. s: 204 vd. - ARSLANLI, H. age. s: 204 vd.

¹¹⁸⁵⁹ ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp) age. C: 1, s: 204 vd.

Kollektif şirketlerde, ortakların -buraya kadar ticaret hukuku kurallarına göre açıkladığımız- «*sermaye hakları*» kişisel alacaklıları tarafından haczedilebilir. Yukarıdaki örnekte, ortaklardan A'nın kişisel alacaklısı, A'nın şirketteki kamyonuna, B ve C'nin kişisel alacaklıları da, bunlara iade edilecek olan 25.000'er lira nakit sermayeyi haciz ettirebilirler. D'nin kişisel alacaklısı ise, bu safhada -yani sermayenin iadesi safhasında- D'ye, sözleşme gereğince emeği karşılığında bir şey ödenmesi öngörülmediği için D'nin bir şeyine haciz koyduramaz.

Yukarıdaki **örnek'te**, sona eren şirkette, artan 900.000 TL'den, ortak B ve C'ye sermayeleri iade edildikten sonra kalan 400.000 TL kârdır. Sözleşmede aksi kararlaştırılmamış olduğu için, bu kâr dört ortak arasında eşit olarak «*tasfiye bakiyesi*» adı altında paylaşılacağından¹¹⁸⁶⁰ ortak A, B, C ve D'nin kişisel alacaklıları bu ortaklara, tasfiye sonunda ödenecek olan 100.000'er lira «*tasfiye bakiyesi*»ne haciz koydurabilirler.

Ortağın kişisel alacaklısının, ortağın -yukarıda açıklanan- sermaye ve tasfiye payı'na haciz koydurabilmesi için, TTK. mad. 249 gereğince, önce ortağın «*kişisel mallarına*» ve ortağın «*şirketteki kâr payına, faiz ve masraf alacağına ve ücret alacağına*» başvurmuş ve bunlardan alacağını alamamış olması gerekir.^{11861 11862}

Burada, şu hususu da önemi nedeniyle ayrıca belirtelim ki, TTK. mad. 249/(1)'de; «*ortağın kişisel alacaklısının, borçlunun kişisel mallarından ve kanunun 133. maddesi gereğince şirketteki kâr payından*» alacağını alamamasından bahsetmiş, ortağın KAR PAYI DIŞINDAKİ hak ve alacaklarının haczinden bahsetmemiştir. Halbuki, ortağın kâr payı dışında, şirketten alacağı ücret ve faiz ve masraf alacağı da haczedilebileceğinden, ancak alacaklının, bunların da haczine rağmen alacağını alamaması halinde, TTK. mad. 249 gereğince, borçlu ortağın «*sermaye ve tasfiye payı*»na haciz koydurabilmesi gerekir. Şayet bu hacizler, alacağın tamamen ödenmesini temin edememişse, alacaklı ancak o zaman, TTK. mad. 249 gereğince, «*tasfiye sonunda borçlu ortağa düşecek paya haciz koydurmaya ve altı ay önce haber vermek (ihbar etmek) ve hesap yılı sonu için hüküm ifade etmek koşuluyla, şirketin feshini -mahkemeden- istemeye*» yetkili olur.

TTK.'nun belirtilen 249. maddesi, yasa yapıcı tarafından yalnızca, ortaklardan alacaklı olan kişisel alacaklıları korumak amacı ile kabul edilmiş bir hükümdür. Bu hüküm gereğince, ortağın kişisel alacaklısının, ortağın şirketteki sermayesine haciz koydurmak suretiyle *şirketin feshini* isteyebilmesi için;

1-Alacaklının borçlu ortak hakkındaki takibinin kesinleşmiş olması ve alacaklıya borçlunun mallarının haczini isteme yetkisinin gelmiş olması gerekir. Bu nedenle, ihtiyati haciz yoluyla, borçlu ortağın sermaye alacağı haczedilip, bilâhare de şirketin feshi istenemez.

2-Alacaklının, borçlu ortağın şirketteki sermayesinin haczini isteyebilmesi için, daha önce, ortağın şirket hissesi dışındaki kişisel mallarından ve ortağın şirketteki «*kâr payı*»ndan, «*ücret alacağından*», «*faiz ve masraf alacağından*» alacağını tamamen tahsil edememiş olması gerekir.

3-Ve son olarak, bir ortağın kişisel borcundan dolayı şirketteki hissesine haciz konulup, şirketin feshinin istenebilmesi için, alacaklının haciz ve tasfiye ihbarını en az altı ay öncesinden yapması ve tasfiyenin bir hesap devresi sonuna rastlatılması gerekir.¹¹⁸⁶³ Bir hesap devresi sonuna da rastlaşa, altı aydan daha az bir ihbar müddeti yeterli olmadığı gibi, bir hesap devresi sonuna rastlamayan bir ihbar müddeti de, ancak gelecek ilk hesap devresi sonucu için hüküm ifade eder. Bu şartlardan birine aykırı olarak yapılan hisse

¹¹⁸⁶⁰ ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp) age. C: 1, s: 205 vd., s: 110 - TEKİL. F. age. s: 100 vd. - DOMANIÇ. H. Âdi, Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 324 - DOMANIÇ. H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. C: 1. s: 740

¹¹⁸⁶¹ DOMANIÇ. H. Kıymetli Evraka Bağlı Hakların Haciz Kabiliyeti (BATIDER, 1970, C: V, S: 4. s: 753, dipn. 1) - DOMANIÇ. K. Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması. 1990, s: 1034, dipn. 31

¹¹⁸⁶² Bknz: TD. 22.10.1965 T. 5225/2981

¹¹⁸⁶³ Bknz: TD. 30.4.1970 T. 2517/1788: İİD. 7.3.1967 T. 2204/2215: TD. 5.4.1960 T. 3129/977

haczi geçerli ise de, tasfiye ancak hacizden itibaren asgari altı ay sonraki ilk hesap gününde yapılır. Örneğin; takvim yılı sonlarında hesap gören bir kollektif şirkete, yılın birinci ayında yapılan haciz ve tasfiye ihbarı altı ay sonra, yılın yedinci ayında değil, hesap devresi sonu olan onikinci ayın geçmesinden sonra hüküm ifade eder. Haciz ve tasfiye ihbarının yılın yedinci ayında yapılması halinde ise, ihbardan itibaren geçmesi gerekli altı ayın sonu, hesap devresi sonuna rastlamayıp, bu devreyi aşacağından, sonraki hesap devresi sonunda yani onyedinci ay sonra hüküm ifade eder.

Bu şartlara uygun haciz ve tasfiye talebi sonucunda, hacze sebep teşkil eden borç tamamen ödenmemiş ve ortaklar kendiliklerinden tasfiyeye karar vermemişlerse, üçüncü kişi-alacaklı, ticaret mahkemesine başvurarak, «*şirketin feshini ve borçlu ortağa düşecek sermaye ve tasfiye bakiyesi hissesinden, alacağına yetecek kadarının kendisine verilmesini*» isteyebilir.¹¹⁸⁶⁴

İcra dairelerinde, TTK. mad. 249'da yer alan ve yukarıda belirtilen hususları içeren örnek: 1, 7, 10, 13 vb. gibi-bir «başka örnek» bulunmadığı için, zorunlu olarak, alacaklının TTK. mad. 249'a göre, borçlu ortağın şirketteki «*sermaye ve tasfiye bakiyesinin haczi*» talebi ile karşılaşan icra memurunun, borçlu ortağın şirketine, ortağın şirketteki «*sermaye ve tasfiye bakiyesi*»ne haciz konulduğunu, hem İİK. mad. 89'a göre «haciz ihbarnamesi» göndererek¹¹⁸⁶⁵ ve hem de TTK. mad. 249'dan bahsederek, bu madde uyarınca «*borcun ödenmemesi halinde, alacaklının şirketin feshini isteyebileceği*» hususunu belirten bir yazı ile durumu bildirmesi uygun olur.

II- Ortakların kişisel alacaklarının şirketi takip hakkı: Kollektif şirketlerde, ortakların kişisel alacaklıları, ortağın borcundan dolayı, şirketi takip hakkına sahip değildirler.¹¹⁸⁶⁶ Alacaklılarını, ancak borçlu ortak -onun şirket dışındaki kişisel mallarından ve şirketteki hak ve alacaklarından- isteyebilirler.

Ortağın kişisel alacaklıları, üç şekilde, ortağın kişisel borcundan dolayı şirketi dolayısı ile tedirgin edebilirler:

A- Ortağın kişisel alacaklıları, ancak ortağın şirketteki «*sermaye ve tasfiye payı*»na haciz koydurup, alacaklılarının ödenmemesi halinde, şirketin feshini TTK. mad. 249 uyarınca istemek hakkına sahip olduklarından -bknz: yukarıda, **ddd-** dolaylı olarak, ortağın kişisel borcu için, şirkete de başvurabilirler. TTK. mad. 249/(2)'ye göre, mahkemece feshe karar verilmeden önce şirket veya diğer ortaklar borcu öderlerse fesih davası düşer.

B- Ortağın kişisel alacaklıları, eğer borçlu ortak «*ıflâsa tâbi kişilerden*¹¹⁸⁶⁷ *ise*», borçlu ortağı iflâs yolu ile takip ederek, ortağın iflâsını isteyebilirler.¹¹⁸⁶⁸ Kollektif şirketler, şahıs şirketleri olduğu için, ortaklarının bir ya da birkaçının iflâsı hem ortaklığın ticari durum ve itibarını sarsar hem de TTK. mad. 243/(1)-e gereğince, şirketin dağılmasına (infisahına) yol açar.

Gerçekten, TTK. mad. 243/(1)-e, «*bir ortağın iflâsının, normal olarak kollektif şirketin de dağılması (infisahi)na neden olacağını*» öngörmüştür. Ortağın iflâsına rağmen, şirketin de dağılmaması ancak iki şekilde sağlanabilir:

aa) Diğer ortaklar, *oybirliği ile* ve şayet şirket sözleşmesinde açıklık varsa *ekseriyetle* alacaklıları bir kararla «*müflis ortağın şirketten çıkarılmasına*» karar verebilirler. Böylece; şirketin kendi aralarında devamını sağlamış olurlar. (TTK. mad. 254). Ancak, ortakların bu yolda karar alabilmesi için, şirket sözleşmesinde, «*ortaklardan birinin iflâsının mutlaka şirketin dağılmasına sebep olacağı*» öngörülmemiş olmalıdır.

¹¹⁸⁶⁴ DOMANIÇ. H. Âdi. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 383

¹¹⁸⁶⁵ MUŞUL, T. age. C: 1. s: 557 - İYİLİKLİ. A.C. age. s: 196

¹¹⁸⁶⁶ Bknz: 12. HD. 15.2.1981 T. 963/1039

¹¹⁸⁶⁷ KURU, B. Türk Hukukunda İflâsa Tâbi Şahıslar, 2. Banka ve Ticaret Hukuku Haftası, 1962, s: 585 vd.

¹¹⁸⁶⁸ KURU, B. Şahıs Şirketleri ve Ortaklarının İflâsı, 1963, s: 32 - GÜRDOĞAN, B. Kollektif Şirketin ve Ortaklarının İflâsı (AHFM. 1960, C: XVII. S: 1-4, s: 395, dipn. 15)

bb) Diğer ortaklar, müflis ortağın iflâs masasına kaydedilmiş *alacaklıların rızasını* temin ederlerse, iflâsı kaldırarak, ortaklığın dağılmasını önleyebilirler (İİK. mad. 219/11).

C- Müddeti dolan ve tasfiyeye girmesi beklenen bir kolektif şirketin müddeti, ortaklar tarafından uzatılmışsa (TTK. mad. 256), herhangi bir ortağın alacaklısı, bu uzatmaya itiraz ve şirketin tasfiyeye girmesini isteme hakkına sahiptir (TTK. mad. 248/(1)).

Bu itiraz üzerine, diğer şirket ortakları:

a) Ya TTK. mad. 249/(2)'de olduğu gibi, ortağın kişisel alacaklısına alacağını öderler ve şirketin devamını temin ederler.

b) Veya, itiraza uyarak şirketi tasfiyeye sokarlar.

c) Yahut da, TTK. mad. 256/(1)'e göre, borçlu ortağı şirketten çıkarmak suretiyle kendi aralarında şirkete devam edebilirler.

Görüldüğü gibi, kolektif şirketlerde, ortağın kişisel alacaklısı, doğrudan doğruya, şirketi takip edememekteyse de, dolaylı olarak şirketin dağılmasına yol açabilecek haklara sahip bulunmaktadır.

III- Şirket alacaklarının şirketi takip hakkı: Kolektif şirketten alacaklı olan üçüncü kişiler -kolektif şirket ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olduğundan ve şirket adına yapılan işlemlerden doğan hak ve borçlar doğrudan doğruya tüzel kişiye ait olduğundan- birinci derecede şirket tüzel kişisine, başka bir deyişle şirket malvarlığına başvurmak zorundadır (TTK. mad. 237/(1)).

Kolektif şirket, tacir sıfatını taşıdığından, alacaklılar şirketi genel haciz yolu (İİK. mad. 24-144) veya iflâs yolu (İİK. mad. 154-256) ile takip edebilirler. Eğer alacaklıların alacağı rehinle temin edilmişse, takip şekli «rehnin paraya çevrilmesi» (İİK. mad. 145-163) yolu ile olur.

a- Haciz yolu ile takip: Kolektif şirketin, şirket alacaklıları tarafından haciz yolu ile takibi özellik taşımaz. Şirket hakkındaki takibi kesinleşen ya da mahkemeden ihtiyati haciz kararı alan alacaklılar, şirketin malvarlığını oluşturan menkullere (şirketin bankalardaki mevduatına, şirket kasasındaki ve bankalardaki şirketin kıymetli senetlerine,¹¹⁸⁶⁹ nakitlerine, şirketin üçüncü şirketlerdeki hak ve alacaklarına, şirketin araçlarına, -parasal değer taşıdığı için- akıllı telefonlarına ve diğer eşyalarına) ve şirket tüzel kişiliği adına kayıtlı taşınmazlara haciz koydurup, bunları paraya çevirebilir.

b- İflâs yolu ile takip: Kolektif şirket, ortaklarından ayrı olarak iflâsa tâbi olduğundan, şirket alacaklıları, şirketi iflâs yolu ile takip edebilirler. Bu da üç şekilde olur:

1-Âdi iflâs yolu ile takip (İİK. mad. 155-166): Şirket alacaklıları, yetkili icra dairesine başvurarak, borçlu şirket hakkında iflâs yolu ile takip talebinde bulunabilirler. İcra dairesince borçlu şirkete, Örnek: 11 «İflâs Ödeme Emri» gönderilir. Bu ödeme emrine itiraz edilmesi ya da itiraz müddeti içinde istenen paranın ödenmemesi halinde, alacaklı, ticaret mahkemesine başvurarak «*borçlu şirketin iflâsına karar verilmesini*» ister.

Bu şekilde, kolektif şirket aleyhinde -âdi İflâs yolu ile» takipte bulunma hakkı, şirketten alacaklı olan *üçüncü şahıslar* kadar, şirketten «sermaye ve işlemekte olan faiz alacakları» dışında işlemiş faiz, ücret, masraf ya da şirkete yaptığı herhangi bir hukuki işlem sonucunda alacaklı durumuna girmiş olan *şirket ortaklarının* da vardır.¹¹⁸⁷⁰

2-Kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu (İİK. mad. 171-176): Elinde, kolektif şirkete ait yani kolektif şirket ünvanı kullanılmak suretiyle şirket temsilcileri tarafından imzalanmış bir kambiyo senedi bulunan alacaklı, yukarıdaki şekilde, icra dairesine başvurarak «*kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu ile*» takip talebinde bulunabilir. Bunun üzerine icra dairesince borçlu şirkete, Örnek: 12 «İflâs Ödeme Emri» gönderilir.

¹¹⁸⁶⁹ DOMANIÇ, H. Kıymetli Evraka Bağlanması Mümkün Hakların Haciz Kabiliyeti, s: 750 vd. - DOMANIÇ, H. Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması, s: 726 vd.

¹¹⁸⁷⁰ KURU, B. Şahıs Şirketleri ve Ortaklarının İflâsı, s: 6

3-Doğrudan doğruya (takipsiz) iflâs yolu (İİK. mad. 177-181): Şirket alacaklıları, İİK. mad. 177'deki sebeplerden birinin bulunması halinde, önce iflâs dairesine giderek, bir iflâs takibinde bulunmaksızın, doğrudan doğruya ticaret mahkemesine başvurarak «borçlu şirketin iflâsına karar verilmesini» isteyebilirler.¹¹⁸⁷¹

IV- Şirket alacaklılarının, ortakları takip hakkı: TTK. mad. 237/(1) uyarınca, şirketin borç ve taahhütlerinden dolayı birinci derecede şirket sorumlu olduğundan, şirket alacaklılarının önce şirkete başvurmaları zorunludur.

Ortaklar, şirketin borç ve taahhütlerinden dolayı «*şirketle birlikte müşterek ve müteselsil borçlu*» sıfatıyla değil ancak «*şirketin sona ermesi*» ya da «*icra takibinin semeresiz kılması*» hallerinde sorumlu olduğundan (TTK. mad. 237/(1)) bu sorumluluk -âdi kefalette olduğu gibi- «*ikinci derecede ve dolayısıyla*»dir.^{11872 11873 11874}

Ortakların bu «**ikinci derecede**» olan sorumlulukları, hemen belirtelim ki, kolektif şirketin tescilinden sonraki safhada doğan borçlarından ötürüdür (TTK. mad. 214-216). Tescilden önce, tüm ortakların sorumluluğu «*sınırsız, müteselsil ve birinci derece*»dir. Çünkü, bu safhada şirket bizde «âdi şirket hükümlerine» tâbidir.¹¹⁸⁷⁵

Ortaklar, şirket borçlarından dolayı, bütün kişisel malvarlıklarıyla ve hudutsuz olarak sorumludurlar. TTK. mad. 236'da yer alan, «*ortakların şirketin borç ve taahhütlerinden dolayı müteselsilen (ve bütün malvarlıkları ile) sorumlu olacaklarına*» dair hükmü, yukarıdaki şekilde anlamak gerekir. Yani, buradaki teselsül, ortaklarla şirket arasında olmayıp, doğrudan doğruya ortaklar arasındadır. Şirket alacaklıları, şartlar gerçekleşip ortaklar aleyhine dava açma ve takip yapma hak ve yetkisini kazandıktan sonra, dilediği ortağa ya da ortaklardan bir kısmına ya da hepsine karşı dava ve takip yoluna başvurabilir.

Ayrıca şu hususu da belirtelim ki; şirketten alacaklı olan kişiler, «*şirkete olan borcunu, ona değil kendilerine (kendi icra dosyalarına) ödemesi için*» borçlu ortağa -İİK. mad. 89'a- «*haciz ihbarnamesi*» gönderebilirler.¹¹⁸⁷⁶ Fakat ortaklar -yukarıda belirttiğimiz gibi- şirket borçlarından dolayı, «*müteselsilen ve bütün malvarlıkları ile*» sorumlu olduklarından, alacaklılar doğrudan dolayı da ortakları takip edebilirler.

¹¹⁸⁷¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: KURU. B. Şahıs Şirketleri ve Ortaklarının İflâsı, s: 8 vd.

¹¹⁸⁷² Ayrıntılı bilgi için bkz: KARAHAN, S. / ÇELİKTAŞ, İ. age. s: 280 vd. -PULAŞLI, H. age. C: 1, s: 359 vd., 389 vd. -BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. age. s: 171 vd. -ARSLANLI, H. age. s: 343 vd. -DOMANIÇ, H. Adi, Kolektif ve Komandit Şirketler, s: 343 vd. -DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C: 1, s: 613 vd. -ÜÇİŞİK, G. Türk Hukukunda Kolektif Ortaklıkta Ortakların Sorumluluğu, 1985, s: 35 vd. -TÜRKER, K. age. s: 76 vd. -AKYAZAN, S. Kolektif Şirket Ortaklarının Sorumlulukları BATIDER, 1971, C: VI, S: 1, s: 43 vd. -ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp) age. C: I, s: 220 -ÇEVİK, O. age. s: 447 vd. -ÖZBİL, M. Kolektif Ortakların Şirketin Borçlarından Ötürü Şahsi Sorumluluğu (Banka Dergisi, 1968, C: 5, S: 6, s: 21 vd.) -EREM, T.S. Ticaret Hukuku Prensipleri, 1976, C: il, Ticaret Şirketleri s: 86, dipn. 39-a -CİHANGİROĞLU, C. Alman ve İsviçre Hukuku ile Mukayeseli Olarak Türk Hukukunda Kolektif Ortağın Mesuliyeti, 1974, s: 61 vd. -BAŞTUĞ, İ. Kolektif Ortağın Kuruluş Dönemlerindeki Sorumluluğu (BATIDER, 1976, C: VIII, S: 4, s: 83 vd.)

¹¹⁸⁷³ Karş: İMREGÜN, O. age. s: 74 «Bu görüşe göre ise: kolektif ortaklığın borçlarından dolayı ortaklığın 'birinci derecede' ortakların ise 'ikinci derecede' sorumlu oldukları konusunda yapılan ayrım yanıltıcıdır. Doğrusu, ortakların sorumluluğunun ancak belirli hallerde söz konusu olmasıdır. Bu haller olursa ortakların sorumluluğu da ortaklığın sorumluluğu ile aynı sırada ve derecede olmak üzere doğar, oluşmazsa ikinci derecede olsa, ortakların bir sorumluluğu söz konusu olmaz.»

¹¹⁸⁷⁴ Bknz: İqt. Bir. K. 6.11.1971 T. 3/3: 12. HD. 7.3.2011 T. 22413/2756: 21.1.1993 T. 15642/931: 19.10.1989 T. 10161/12507: 28.12.1992 T. 14356/17205: 14.4.1992 T. 11939/4848: 29.1.1992 T. 12489/1530; 22.2.1998 T. 4278/1798: 21.6.1984 T. 6464/7550: 13.12.1978 T. 1103/1187: 28.11.1977 T. 9868/9917: 7.12.1981 T. 8036/9340: 15. HD. 10.4.1980 T. 421/946; 12. HD. 9.3.1986 T. 11230/5026 (www.e- uyar.com)

¹¹⁸⁷⁵ BAŞTUĞ, İ. agm. s: 85 vd.

¹¹⁸⁷⁶ İYİLİKLİ, A.C. age. s: 197

Normal şartlar altında şirket borçlarından dolayı «doğrudan doğruya» sorumlu olmayan ortaklar, ancak aşağıdaki durumlardan birinin gerçekleşmesi halinde «şirket borçlarından» müteselsilen sorumlu olur ve ‘ayrı ayrı’ ya da ‘şirketle birlikte’ dava ve takip edilebilirler (TTK. mad. 237):

1-Şirketin sona ermesi: Bu koşul gerçekleşmişse, «şirketin aczi» gerçekleşmese bile, ortaklar dava ve takip edilebilirler. Ancak belirtelim ki, yürürlükten kalkmış olan 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu zamanında; «şirketin sona ermesi»nden ne anlaşılması gerektiği gerek **doktrinde** ve gerekse **uygulamada**, 6.11.1971 tarih 1970/5-1971/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararının kabulüne kadar farklı yorum ve görüşlere neden olmuştur.¹¹⁸⁷⁷

Belirtilen **6.11.1971 tarih ve 1970/5-1971/3 sayılı İÇT. Bir. K.** ile, «kollektif şirketin feshi ve ifisahını, şirket borçlarından dolayı ortakları dava ve takip için yeterli sayan» Yargıtay Ticaret Dairesi görüşü benimsenerek, bu konudaki uyuşmazlıklara son verilmişti.¹¹⁸⁷⁸

Bugün, **doktrinde**¹¹⁸⁷⁹ «ortaklığın sona ermesinin ‘sözleşmede ya da yasada öngörülen nedenlerden birisinin gerçekleşmesi ile aktif faaliyet amacının, pasif tasfiye amacına dönüşmesi’ olduğu, ‘ortaklığın sona ermesi’ ile ‘tüzel kişiliğin son bulması’ nun hukukten farklı kavramlar olduğu, ‘ortaklığın sona ermesi’nden ne anlaşılması gerektiğinin doktrin ve uygulamada farklı görüşlerin doğmasına yol açtığı, ortaklığın sona ermesinin bir amaç değişikliğini ifade ettiği, diğer bir ifade ile sona ermenin, kazanç sağlamak ve paylaşmak aktif amacının ortadan kalkması anlamını taşıdığı, sona eren ortaklığın tasfiye haline girdiği, tasfiye halinde pasif bir amacın mevcut olduğu, tasfiye işlemlerinin iç ve dış ilişkideki mali ve hukuki bağların çözülmesi amacını güttüğü, ortaklık tüzel kişiliğinin tasfiye işlemlerinin sonuna kadar devam ettiği, ancak tasfiye sonucunda ortaklığın sicilden silinmesi ile ortadan kalktığı, alacaklılarının ortaklara başvurabilmek için,

¹¹⁸⁷⁷ Yargıtay İcra ve İflâs Dairesi: «Kollektif Şirket ortaklarının dava ve takibi için, sadece fesih veya ifisahi (dağılmayı) yeterli görmeyip, ayrıca, tasfiyenin sonuçlanıp, şirket tüzel kişiliğinin sona ermesini» aramıştır (Bknz: İİD. 28.11.1968 T. 10341/11002 (Batı- der, 1971, C: VII, S: 1. s: 51) - İİD. 28.9.1967 T. 7846/8154 (RKD. 1967/11, s: 291) - İİD. 8.12.1964 T. 14262/14247 (ŞAMİ- LOĞLU, M. Hukuk İçtihatları, s: 659) - İİD. 19.11.1963T. 11162/12684 (Batıder, 1965, C: III, S: 2. s: 375) - İzmir Bar. D. 1965/16- 18. s: 18-İİD. 10.10.1963 T. 10500/10716 (Ad. D. 1963/11-12, s: 1341)-ÇEVİK. O. age. s: 461 - AKYAZAN, S. Kollektif Şirketin Ortaklarının Şirket Alacaklılarının Karşı Sorumlulukları (Batıder, s: 50) - ARSLANLI. H. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 354 - CİHANGİROĞLU. C. Alman ve İsviçre Hukuku ile Mukateseli Olarak Türk Hukukunda Kollektif Ortağın Mesuliyeti, 1974, s: 64 vd.

Yargıtay Ticaret Dairesi ise: Kollektif Şirket ortaklarının dava ve takibi için, şirketin sadece fesih veya İfisahını» yeterli görmüştür, (bknz: TD. 26.1.1970 T. 1969/133-303 (Batıder, 1971, C: VI. S: 1, s: 50) - Doktrindeki -genellikle, Ticaret Dairesinin görüşü doğrultusundaki- görüşler için bknz: BİRSEL, M.T. Türk Ticaret Kanununun 179. mad. Hükmüyle İlgili İçtihadı Birleştirme İstemi (İzmir Bar. D. 1965/16-18 s: 8) - GÜRDO- ĞAN, B. Kollektif Şirketin ve Ortaklarının İflâsı (AHFM. 1960/1-4, s: 396) - KARAYAL- ÇİN, Y. 1973.Şirketler Hukuku, s: 187 - EREM, T. S. age., s: 87, dipn. 42 - ÜÇŞİK. G. age. s: 74 - AKYAZAN, S. Banka ve Ticaret Hukuku ile İlgili İncelemeler, 1972, s: 96 - AKYAZAN. S. Kollektif Şirket Ortaklarının Sorumlulukları (BATİDER, 1971, C: VI. S: 1, s: 47 vd.) - ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp) age. C: I, s: 221 vd. - KARAHAN. S./ÇE- LİKTAŞ, İ. age. s: 280 - PULAŞLI. H. age. C: I. s: 394 - ÇEMBERCİ, M. Kollektif Şirket Hangi Hallerde Sona Ermiş Sayılır? (BATİDER, 1967, C: IV, S: 1, s: 77 vd.) - KURU, B. Şahıs Şirketleri ve Ortaklarının İflâsı, s: 36 - ERMAN. E.S. Kollektif Şirket Ortaklarının Sorumluluğu ve Ortağı Dava ve Takip İçin Bulunması Zorunlu Şartlar. Yargıtay 100. Yıldönümü Armağanı, s: 405 - ÇEVİK, O. age. s: 459 vd. DOMANIÇ, H. Âdi. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 343 - DOMANIÇ. H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. C: I. s: 613

¹¹⁸⁷⁸ Doktrinimizde, bu İÇT. Bir. K.’nın getirdiği çözümü hatalı bulup, değiştirilmesi gerektiğini ileri sürenler de vardır. (Bknz: İMREGÜN, O. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 78). Bu görüşe göre: «şirketin sona ermesi ile kastedilen, şirketin sicilden silinmesi, tüzel kişiliğinin sona ermesi»dir.

¹¹⁸⁷⁹ ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp) age., C: I, s: 221

tasfiyenin sonunu beklemelerine gerek olmadığı, kanundaki sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesinin yeterli olduğu» ifade edilmiştir.

2-Şirkete karşı yapılan takibin semeresiz kalması: Herhangi bir alacaklı tarafından şirket aleyhine yapılan takip sonucunda, «*muvakkat aciz belgesi*» (İİK. mad. 105/11) ya da «*kesin aciz belgesi*» (İİK. mad. 105/1, 143) alınmış olması, şirket aleyhinde yapılan takibin semeresiz kaldığını gösterir.^{11880 11881 11882} Aynı şekilde «rehnin paraya çevrilmesi» yolu ile takip sonunda «*rehin açığı belgesi*» alınmış olması da takibin semeresiz kaldığını gösterir.¹¹⁸⁸³

Bugün **doktrinde**¹¹⁸⁸⁴ «...icra takibinin semeresiz kalması' sözcüklerinin geniş yorumlanması, diğer bir deyişle bu ibareden 'ortaklığın aczinin sabit olmasının anlaşılması gerektiği, bu hükmün kapsamına her şeyden önce 'bir icra takibinin semeresiz kalması' halinin girdiği, elde edilen bir aciz vesikası ya da borçlunun alacağı karşılamaya yeterli varlığı bulunmadığını belgeleyen haciz tutanağının, 237. maddeden yararlanmak için yeterli belgelerden sayılması gerektiği, ancak bu haller haricinde de ortaklığın aczinin resmen sabit olmasının ortaklara doğrudan doğruya başvurabilmek için yeterli olduğu, örneğin aleyhine iflas davası açılan ortaklığın, gönderilen depo süresinde yerine getirmemesinin, girişilen takibin semeresiz kaldığını gösteren bir hal olarak kabul edilmesi gerektiği, bunun gibi ortaklık aleyhine ilama dayanan bir takibe girişilmesi ve gönderilen icra emrine süresinde uyulmamasının da takibin semeresiz kaldığı bir hal olarak nitelendirilmesi gerektiği» ifade edilmiştir.

3-Ticaret Yasasında öngörülen bu durumların dışında, «ortaklardan birinin iflâs etmiş» olması halinde, İİK. 195 ve 202 uyarınca keza «ortaklardan birinin konkordato talep etmiş» olması halinde de İİK. 292 ve 202 uyarınca -bu ortağın kefilî durumunda olduğu şirket borçlarından dolayı- şirket alacaklıları bu ortağa başvurabilirler.¹¹⁸⁸⁵

Yukarıda belirtilen durumlardan herhangi birinin gerçekleşmesi halinde şirket alacaklıları, ortakları ya haciz yolu ile ya da iflas yolu ile takip edebilirler.

a- Haciz yolu ile takip: Ortakların şirket alacaklıları tarafından haciz yolu ile takibi bir özellik taşımaz. Ancak, alacaklının ortak hakkında takip talebinde bulunurken (ya da dava açarken) «ortağa başvurma hakkının doğduğunu» -yani yukarıda belirtilen durumlardan birinin gerçekleştiğini- isbat etmesi gerekir.

b- İflas yolu ile takip: Kollektif şirket ortaklarının, şirket borçlarından dolayı -kişisel borçlarından dolayı iflâsa tâbi olmasalar bile- iflâs ettirebilecekleri TTK. mad. 240 ve mad. 242 ile kabul edilmiştir.

aa) Şirket iflâs etmeksizin ortakların iflâsı: Şirket alacaklıları -daha önce açıkladığımız- iflâs yollarından biri ile sadece şirket ortağının iflâsını temin edebilirler mi? Bu soruya olumlu cevap verilirse¹¹⁸⁸⁶ ortağın iflâsı ortaklığın da iflâsını gerektirmediğinden (TTK. mad. 240/(1)), sadece ortağın iflâsı ile ortaklık dağılacığından (TTK. mad.

¹¹⁸⁸⁰ KARAHAN. S. / ÇELİKTAŞ, İ. age. s: 280 - PULAŞLI. H. age. C: I, s: 391 - DOMANIÇ. H. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 346 - DOMANIÇ. H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. C: 1, s: 614 - ARSLANLI, H. age. s: 352 - KURU. B. Şahıs Şirketleri ve Ortaklıkların İflâsı, s: 35 - GÜRDOĞAN. B. age. s: 396 - ÜÇİŞİK. G. age. s: 63 - TÜRKER, K. age. s: 78

¹¹⁸⁸¹ Aksi görüş: İMREGÜN. O. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 74 (Bu görüşe göre: ortaklara başvurabilmek için mutlaka, ortaklık hakkında «kesin aciz belgesi» alınmış olması gerekir...)

¹¹⁸⁸² Bknz: 15. HD. 10.4.1980 T. 421/946- 12. HD. 18.12.1980 T. 7172/9014 (www.e-uyar.com)

¹¹⁸⁸³ Ayrıntılı bilgi için bknz: KURU. B. age. s: 34 vd. - DOMANIÇ, H. Âdi. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 344 vd. - DOMANIÇ. H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C: 1. s: 613 vd.

¹¹⁸⁸⁴ ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp) age., C: I, s: 221

¹¹⁸⁸⁵ DOMANIÇ. H. Âdi, Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 347 - DOMANIÇ. H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. C: 1. s: 614 vd.

¹¹⁸⁸⁶ KURU. B. age. s: 31 vd., 40 vd.

243/(1)-e) diğer ortaklar -daha önce açıklandığı gibi- (TTK. mad. 254/(1) uyarınca) müflis ortağı şirketten çıkarmak ve onun payını iflâs masasına ödemek suretiyle, kendi aralarında ortaklığa (şirkete) devam edebilirler.

Ancak hemen belirtelim ki, bu görüş, özellikle Ticaret Hukuku doktrinince kabul edilmemekte ve kolektif şirket ortağının -ortaklık borcundan dolayı- ancak «şirketin iflâsından sonra veya hiç olmazsa şirketle birlikte» iflâs ettirebileceği kabul edilmektedir.¹¹⁸⁸⁷

Ticaret Kanunumuz, kişisel borçları nedeniyle iflâsa tâbi olmayan ortakların, şirket borçlarından dolayı, şirket alacaklıları tarafından iflâs ettirebilmeleri için -doktrinde çok ciddi eleştirilere hedef olan- ikiye öngörmüştür:

A- TTK. mad. 238/(2): Bu hükme göre, alacaklı şirket aleyhine aldığı ilâma dayanarak, şirkete bir -âdi takiplerde olduğu gibi- İCRA EMRİ gönderir. İcra emrinde öngörülen 7 günlük süre içinde takip konusu borç ödenmezse, alacaklı İİK. 177/4 gereğince, «*şirketle birlikte ortakların ya da bazılarının doğrudan doğruya iflâsını*» isteyebilir.¹¹⁸⁸⁸

B- TTK. mad. 240/(1): Bu hükme göre, alacaklı, şirket aleyhine iflâs yolu ile takip yapar ve ödeme emrinde öngörülen süre içinde borcun ödenmemesi üzerine, ticaret mahkemesine başvurarak şirket aleyhine «depo emri» alıp, bunun şirketçe yerine getirilmemesi üzerine, aynı depo emrinin bu kez, ortak ya da ortaklara tebliğini talep eder. Bu suretle, kendisine depo emri tebliğ edilen ortak ya da ortaklar yedi gün içinde borcu ödemezlerse, onların da şirketle birlikte iflâsına karar verilmesini mahkemeden isteyebilir.^{11889 11890}

bb) Yalnız şirket aleyhine alınmış ilâmın ortak aleyhine infazı (TTK. mad. 238/(1): Ticaret Yasamızın bu hükmünden, sadece şirket aleyhine alınmış olan bir ilâmın, şirket hakkında takibe konulmuş ve «takip semeresiz kalmış» ya da «şirket herhangi bir sebeple sona ermişse» ortak aleyhine de icra edilebileceğini görüyoruz.¹¹⁸⁹¹

Ortaklarından ayrı bir kişiliğe sahip olan şirketin aleyhine açılan bir dava sonunda alınan ilâmın, o davada taraf olmayan ortaklar aleyhine de daha sonra icra edilebilmesi, ne takip ve infaz hukuku¹¹⁸⁹² ve ne de kesin hüküm (HMK. mad. 303) prensibi ile¹¹⁸⁹³ bağdaşmamaktadır.

c- Ortakların ihtiyati haciz yolu ile takibi (TTK. mad. 237/11): TTK. mad. 237/II’de öngörülen ve şirket alacaklarının ortaklara başvurabilmelerine imkân veren durumlar olmasa bile, şirket borçlarından ikinci derecede sorumlu olan ya da ortakların mallarını kaçırmakta oldukları hususunda kuvvetli delil ve emareler varsa, şirket alacaklıları, «ortakların kişisel mallarına ihtiyati haciz konulmasını» isteyebilirler.

Bu şekilde, ortak hakkında «ihtiyati haciz kararı» alan ve bunu ortağın kişisel malları üzerinde uygulayan alacaklı, haciz uygulanması sırasında hazır bulunmuşsa bu tarihten, haciz gıyabında yapılmışsa, haciz tutanağının kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde, şirket hakkında dava açmaya ya da takip talebinde bulunmaya mecburdur. Bunun sonucunda «*şirket aleyhine yaptığı takip semeresiz kalınca*» ya da «*şirket herhangi bir sebeple sona erince*» yedi gün içinde bu defa evvelce hakkında ihtiyati haciz kararını

¹¹⁸⁸⁷ DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. C: 1, s: 624 - DOMANIÇ, H. Âdi. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 356 - ARSLANLI, H. age. s: 354, 368, 640 - ÇAMOĞLU (Poroy/ Teknalp), age. C: 1, s: 224 vd.

¹¹⁸⁸⁸ PULAŞLI, H. age. C: 1. s: 395 - Bu hükmün çeşitli yönlerden eleştirisi için bkz: DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. C: 1. s: 619 vd. - DOMANIÇ, H. Âdi, Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 351 vd.

¹¹⁸⁸⁹ KURU, B. age. s: 53 vd. - ŞENER, O.H. age. s: 236 vd. - PULAŞLI, H. age. C: 1. s: 395

¹¹⁸⁹⁰ Bknz: İİD. 24.10.1968 T. 8600/9680: 23.11.1965 T. 13471/13556 (www.e-uyar.com)

¹¹⁸⁹¹ Bknz: TD. 6.12.1963 T. 1595/1684 (www.e-uyar.com)

¹¹⁸⁹² AKYAZAN, S. agm. s: 53 vd.

¹¹⁸⁹³ DOMANIÇ, H. Âdi, Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 352 - DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. C: 1. s: 620

uyguladığı ortak aleyhine «dava açması» ya da «takip talebinde bulunması» gerekecektir (TTK. mad. 237/11, İİK. mad. 264/1).¹¹⁸⁹⁴

Şirket alacaklılarının haklarını teminat altına almak için konulmuş olan bu hükümün¹¹⁸⁹⁵ uygulanması sırasında titiz davranılması, ortakların «kaçma» ya da «mal kaçıрма» durumları saptanmadan ihtiyati haciz talepleri yerine getirilmemelidir.¹¹⁸⁹⁶

§ bb) KOMANDİT ŞİRKETLERDE:

Komandit şirketler, iki türde karşımıza çıkarlar:

aaa- Adi komandit şirketler (TTK. mad. 304-328)

bbb- Hisseli (sermayesi paylara bölünmüş) komandit şirketler (TTK. mad. 564-572)

aaa- Adi komandit şirketler:

«Ticari bir işletmeyi, bir ticaret ünvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış bir şirket» (TTK. mad. 304) olan «*âdi komandit şirket*» ine uygulamada hemen hemen hiç rastlanmamaktadır.^{11897 11898}

Esas itibarıyla «kollektif şirket»in bir türü olan bu tip komandit şirketler bir «*kişi ortaklığı*» (*şahıs şirket*) (TTK. mad. 124/11) görünümünde olup, bunlarda iki tür ortak bulunur.

a- Komandite (sınırsız sorumlu) ortaklar: Bunlar, kollektif şirket ortakları gibi, yönetimi elinde tutan ve sınırsız sorumluluğu yüklenmiş ortaklardır. Bu ortaklar karşısında, gerek ortakların **kişisel alacaklılarının** ve gerekse **şirket alacaklarının** durumu, Ticaret Kanununun 317. maddesinde; yollama (atıf) yapılan TTK. mad. 232-242. mad. gereğince aynen kollektif şirketlerde olduğu gibidir.^{11899 11900}

b- Komanditer (sınırlı sorumlu) ortaklar: Bunlar, şirketin yönetim ve temsiline kalmaksızın, şirkete sermaye koymuş olan ve sorumlulukları da taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı olan ortaklardır.^{11901 11902}

Diğer bir deyişle, sermaye miktarı, komanditerin sorumluluğu için bir tavan rakamdır, onun gereğinde sorumlu tutulabileceği en fazla (azami) miktarı gösterir. Komanditer ortağın sorumluluğu, sermaye borcunu yerine getirdiği oranda azalır. Sermaye borcunu tamamen yerine getiren komanditerin sorumluluğu ise tamamen ortadan kalkar. Sermaye borcu, ortaklık açısından bir «alacak hakkı» teşkil eder ve ortaklık malvarlığının akti-

¹¹⁸⁹⁴ Bknz: 12. HD. 9.3.1986 T. 11230/5026; 13.3.1984 T. 125/2918 (www.e-uyar.com)

¹¹⁸⁹⁵ AKYAZAN, S. agm. s: 45 - ÇEVİK, O. age. s: 450

¹¹⁸⁹⁶ Bu hükmün eleştirisi için bknz: DOMANIÇ, H. Âdi. Kollektif ve Komandit Şirketler, s: 348 - DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C: 1, s: 615 vd.

¹¹⁸⁹⁷ KARAHAN, S. / ÇELİKTAŞ, İ. Şirketler Hukuku, 2015, s: 314

¹¹⁸⁹⁸ KARAHAN, S. / ÇELİKTAŞ, İ. age. s: 314 - PULAŞLI, H. Şirketler Hukuku Şerhi, 2015, C: I, s: 431

¹¹⁸⁹⁹ PULAŞLI, H. age. C: 1, s: 433 - KARAHAN, S. / ÇELİKTAŞ, İ. age. s: 316 vd. - BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. Şirketler Hukuku, 2013, s: 180 vd. - GÜMAN, N. El Birliği Mülkiyeti ile Kollektif ve Komandit Şirket Hisselerinin Haczi ve Paraya Çevrilmesi, 2010, s: 216 vd. - DOMANIÇ, H. Adi, Kollektif ve Komandit Şirketler, 1988, s: 463 - DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, 1988, C: I. s: 763 - İMREGÜN, O. Kollektif, Komandit ve Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Ortaklıklar, 1989, s: 166 vd. - ARSLANLI, H. Kollektif ve Komandit Şirketler, 1960, s: 623 - ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku, 2014, C: I. s: 255

¹¹⁹⁰⁰ Bknz: 12. HD. 12.3.1985 T. 12392/2286; 22.10.1981 T. 5911/7630; 24.3.1980 T. 918/2740; 12.5.1976 T. 4239/6024; 26.10.1973 T. 12144/16307; 19.6.1986 T. 13035/7138 (www.e-uyar.com)

¹¹⁹⁰¹ PULAŞLI, H. age. C: 1, s: 433 - KARAHAN, S. / ÇELİKTAŞ, İ. age. s: 316 vd. - BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. age. s: 180 vd. - GÜMAN, N. age. s: 216 vd.

¹¹⁹⁰² Bknz: 11. HD. 29.3.1983 T. 969/1546, 12. HD. 6.11.1981 T. 6313/8138; 31.10.1969 T. 10856/10164 (www.e-uyar.com)

finde yer alır. Ortaklık alacakları, sermaye borcunu tamamen yerine getirmemiş olan komanditer ortaklıktaki ortağın bakiye sermaye alacağını, -TTK. mad. 322/(1) 'deki koşullar çerçevesinde- İİK. mad. 89' a göre haczettirebilirler.^{11903 11904}

«Komandite» ortaklar, kolektif şirket ortaklarına benzediğinden, kolektif şirket ortakları hakkındaki hükümlerin «komandite» ortaklar hakkında da aynen uygulanması bir sakınca yaratmazsa da, acaba, kolektif şirket ortaklarından farklılık taşıyan «komanditer» ortaklar hakkında da aynı hükümlerin uygulanması sakıncalı olmaz mı? Çünkü, komandit şirketler hakkındaki 317 ve 328. maddelerde «komandite» ve «komanditer» ayırımı yapılmaksızın, kolektif şirket hükümlerine yollama yapılmıştır.

Adi komandit şirketlerde;

I)Komanditer ortağın kişisel alacaklısının ortağı takip hakkı,

II)Komanditer ortağın kişisel alacaklısının şirketi takip hakkı,

gerek ticaret şirketleri hakkındaki genel hükümlerden olan TTK. mad. 132 ve 133 ve gerekse, TTK. mad. 328 uyarınca, kolektif şirketlerde olduğu gibi'dir.

III)Şirket alacaklılarının, komanditer ortağı takip hakkı: Burada konumuzla ilgili şu açıklamayı yapmakta yarar vardır: «Komanditer» ortaklar, kural olarak, ancak koymayı taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlı olarak sorumlu iseler de, bu kuralın bazı istisnaları vardır:¹¹⁹⁰⁵

a- Ad ve soyadı şirket ünvanına konan komanditer ortaklar, şirket borçlarından dolayı sınırsız sorumlu duruma girerler (TTK. mad. 320).

b- Şirket adına, temsilci sıfatıyla işlemlere girişen komanditer ortak, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, sınırsız sorumlu duruma girer (TTK. mad. 321/(1)).

e- Bir işlem sırasında, komanditer ortak, şirkete koymayı taahhüt ettiği sermayeyi aşan bir miktar ile sorumlu olacağını yazı ile belirtmiş ya da ilan etmişse, üçüncü kişilere karşı, belirttiği miktarla sorumlu olur (TTK. mad. 322/(3)).

Komanditer ortakların sorumluluğu -kural olarak- koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı olduğundan, komanditer ortağın sorumluluğu, sermaye borcunu yerine getirdiği oranda azalır. Şirkete sermaye borcunu tamamen yerine getiren komanditer ortağın sorumluluğu ise tamamen ortadan kalkar.

Eğer, az önce belirtilen ve komanditer ortağın «*sermayeyi aşkın sorumluluğu*» söz konusu ise, o zaman, bu istisnai durumlarda, şirket alacakları, -kolektif ve komandite ortaklara olduğu gibi- komanditer ortaklara da başvurulabilirler. Yani, komanditer ortağın «*sermayeyi aşkın sorumluluğu*» sebebiyle dava ve takip edilebilmesi için; **aa)** Ya şirketin sona ermesi (TTK. mad. 237/(1), 317) gerekir, **bb)** Ya da, şirket hakkında yapılan takibin semeresiz kalmış olması (TTK. mad. 237/(1)) gerekir, **cc)** Ayrıca, şirket alacaklıları, yukarıdaki iki durum gerçekleşme bile (TTK. mad. 237/(2)) gereğince, komanditer ortağı ihtiyati haciz yolu ile -kolektif şirketlerde olduğu gibi- takip edebilirler.

Sermaye borcunu tamamen yerine getirmemiş olan komanditer ortağı, şirket alacaklıları, -kolektif ve komandite ortaklar gibi- takip edebilirler.¹¹⁹⁰⁶

Görüldüğü gibi, komanditer ortaklar gerek «*sermayeyi aşkın sorumluluk*» durumunda ve gerekse «*ödenmemiş sermaye sebebiyle*» tıpkı kolektif ve komandite ortaklar gibi

¹¹⁹⁰³ YAVAŞ, M. Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal. Hak ve Alacaklarının Haczi. 2005, s: 163 - İYİLİKLİ, A.C. Haciz İhbarı, 2012, s: 196

¹¹⁹⁰⁴ Karş: 12. HD. 28.2.1989 T. 5390/3717 (www.e-uyar.com)

¹¹⁹⁰⁵ KARAHAN, S. / ÇELİKTAŞ, İ. age. s: 326 vd. - PULAŞLI, H. age. C: 1. s: 445 vd. - ÇAMOĞLU (Poroy / Tekin) age. C: I, s: 267 vd.

¹¹⁹⁰⁶ Bknz: 12. HD. 6.11.1981 T. 6313/8138: 31.10.1969 T. 10856/10164 (www.e-uyar.com)

takep edilmektedirler. **Doktrinde**, «komanditer ortağın iflâs ettirilemeyeceği» fikri savunulmuşsa da¹¹⁹⁰⁷ genellikle bu fikir benimsenmemiştir.¹¹⁹⁰⁸ Komanditer ortak, TTK. mad. 317'de -komanditer ve komandite ayırımı yapılmaksızın- TTK. mad. 238-240'a yollama yapılmış olduğundan, şirket alacaklıları tarafından iflâs yolu ile de takep edilebilir.

IV)Şirket alacaklılarının, şirketi takep hakkı: TTK. mad. 317 de yapılan yollama gereğince, kolektif şirketler de olduğu gibidir.

bbb) Hisseli (sermayesi paylara bölünmüş) komandit şirketler:

«Sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaç şirket alacaklılarına karşı bir kolektif şirket ortağı, diğerleri bir anonim şirket pay sahibi gibi sorumlu olan bir şirket (TTK. mad. 564) olan «sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket» esas itibariyle «sermaye şirketi» (TTK. mad. 124/(2)) sayılır.

Bu şirketlerde iki tip ortak bulunur:

a- Komandite (sınırsız sorumlu) ortaklar: *Kollektif ortaklar* gibi katılma payı veya buna karşılık elindeki hisse senedi miktarı ne olursa olsun, şirket alacaklılarına karşı *ikinci derecede ve sınırsız* olarak sorumludurlar (TTK. mad. 564).

Bu ortakların, gerek «*kişisel alacaklılarına*» ve gerekse «*şirket alacaklılarına*» karşı hukuki durumları, âdi komandit şirketlerdeki «komandite ortaklar»ın hukuki durumları gibidir.

bb- Komanditer (sınırlı sorumlu) ortaklar: *Anonim şirket ortağı* gibi sorumludurlar (TTK. mad. 565/11). Yani, bu ortakların sorumluluğu *taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile sınırlıdır*. Bunları ödemişlerse, artık sorumlulukları da sona ermiştir.

Bu ortakların gerek «*kişisel alacaklıları*» ve gerekse «*şirket alacaklıları*» karşısındaki hukuki durumları, anonim şirket ortaklarınıninki gibidir.

Bu şirketlerin *âdi komandit şirketten* farkı; sermayenin -anonim şirketlerde olduğu gibi- paylara bölünmüş olması ve bu paylar karşılığında, kıymetli evrak niteliğinde ‘pay senetleri’ çıkarılması ve diğer ortakların rızasına gerek kalmaksızın, bu payların serbestçe devredilebilmesidir.¹¹⁹⁰⁹ Bu nedenle «paylı komandit şirket» olarak da anılırlar.¹¹⁹¹⁰

Ortak sayısı «*âdi komandit şirket de en az iki iken, sermayesi paylı ara bölünmüş komandit şirkette en az beştir*.

Bu şirketlerin *anonim şirketten* farkı; şirketin borç ve taahhütlerinden dolayı sınırsız sorumlu ortak (komandite) bulundurmasıdır. Ayrıca sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin pay senetleri, halka arz yolu ile satılamaz (Sermaye Piyasası K. mad. 4/III).

¹¹⁹⁰⁷ KARAYALÇIN, Y. Şirketler Hukuku. 1973, s: 223 - EREM, T.S. Ticaret Hukuku Prensipleri, 1976, C: II, s: 131

¹¹⁹⁰⁸ KURU, B. Şahıs Şirketleri ve Ortaklarının İflâsı, 1963, s: 86 - BAŞTUĞ. İ. Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri, 1974, s: 157, dipn. 10

¹¹⁹⁰⁹ PULAŞLI, H. Şirketler Hukuku Şerhi. 2015, C: I, s: 451 - KARAHAN. S. / ÇELİKTAŞ. İ. Şirketler Hukuku. 2015, s: 330

¹¹⁹¹⁰ KARAHAN, S. / ÇELİKTAŞ, İ. age. s: 330

141) Anonim ve Limited Şirketlerde; “Şirket”ten ve/veya “Şirket Ortağı”ndan Alacaklı Olan Üçüncü Kişilerin “Şirket”i ve/veya “Şirket Ortağı”nı Takip Hakkının Kapsamı

(İstanbul Barosu Dergisi, Kasım-Aralık/2015, S: 2015/6, s: 66-83)

Av. Talih UYAR*

aa) ANONİM ŞİRKETLERDE:

«Bir veya daha çok kişinin iktisadi amaca ulaşmak için kurdukları, esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, borçlarından dolayı sadece malvarlığı ile sorumlu, tüzelkişiliğe sahip bir sermaye şirketi»¹¹⁹¹¹ olan (TTK. mad. 329) anonim şirketlerde;

I- Ortakların kişisel alacaklılarının ortağı takip hakkı:

a) Ortağın kişisel alacaklıları, borçlu ortağın şirket dışındaki mal ve haklarına -genel hükümler uyarınca- başvurabilirler (TTK. mad. 133/14).

b) Borçlu ortağın şirket dışındaki mal ve haklarından alacağını alamayan ya da onlara başvurmak istemeyen alacaklılar, ortağın şirketteki hak ve alacaklarına da başvurabilirler (TTK. mad. 133/(2)(3)).

Anonim şirketlerde, ortağın kişisel alacaklıları, ortakların şu mâli haklarının haczini isteyebilirler:

aa) **Kâr payı ve pay senedinin haczi:** Her pay sahibi, genel kurul tarafından pay sahiplerine dağıtılmasına karar verilen (TTK. mad. 408/(2-d)) safî kâra (net dönem kârına), payı oranında katılır (TTK. mad. 507/(1)). Hesap döneminde, o döneme ait işletme faaliyetleri dolayısıyla elde edilen hâsılattan, dönem giderleri çıkartılınca geriye kalan tutar «safî olmayan (gayri safî) kârı» gösterir. Bundan, amortisman ve karşılıklar ile anonim şirkete ait ödenecek vergiler (kurumlar vergisi, mâli denge vergisi...) indirildikten sonra, kalan tutar, «safî kâr»dır.¹¹⁹¹²

Uygulamada «kâr» sözcüğü yerine «kazanç», «temettü» sözcüğü de kullanılmaktadır.¹¹⁹¹³

Pay sahibinin kâr payı alma hakkı, genel kurulun kâr'ın dağıtılmasına karar vermesi ile (TTK. mad. 408/2-d), alacak hakkına dönüşür ve bundan sonra pay sahibinin kişisel alacaklıları tarafından haczedilebilir.

Kâr payının haczi nasıl olacaktır? Anonim şirketlerde, sermaye paylara bölünmüş (TTK. mad. 329) ve bu payları temsilen de kıymetli evrak niteliğindeki «pay senetleri» çıkarılmış olduğundan, şirketten kâr payı talep edebilmek için, zorunlu olarak bu pay senetlerinin de sunulması gerektiğinden, haciz işleminin bu pay senetlerine yönelmesi

* İzmir Barosu Avukatlarından. (9 Eylül Üni Huk. Fak. E. Öğr. Görv.)

¹¹⁹¹¹ PULAŞLI, H. Şirketler Hukuku Şerhi, C: I, 2015, s: 630

¹¹⁹¹² KARAYALÇIN, Y. Bilânço Hukuku, 1979, s: 62

¹¹⁹¹³ BİLGİ, İ. F. / DEMİRKAPI, E. Şirketler Hukuku, 2013, s: 515

gerekir. Yüksek **mahkeme**^{11914 11915 11916 11917 11918} bu hususu «... *pay senedi haczedilmekle, pay senedi karşılığında (borçlu) ortağa ödenecek kâr payının da haczedilmiş olacağını...*» ifade etmiştir... Bu nedenle, hisse (pay) haczinin kapsamına «ileride doğacak kârı talep hakkı» da girer...¹¹⁹¹⁹

Anonim şirketlerde, payı temsil için çıkarılan «pay senetleri» ya *hâmiline* ya da *nama* yazılı olur. Bunlar, kıymetli evrak niteliğinde olduğundan, ortağın kişisel alacaklarının talebi üzerine, icra memuru tarafından

İK. mad. 88'e göre bunlara¹¹⁹²⁰ «*fiilen el konulması*» ile haciz gerçekleşir.¹¹⁹²¹ Bu şekilde haczedilen *pay senedi* karşılığında borçlu ortağa ödenecek olan «kâr payı» da haczedilir.

Ancak hemen belirtelim ki; *alacaklının takip konusu alacağının miktarının az olması* ya da *borçlu ortağın üzerine haciz konulan şirketteki payının değerinin çok yüksek olması* durumunda, haczedilip satılması düşünülen payın kıymet takdirinin (İİK. mad. 87) yaptırılıp satışa çıkarılması çok masraflı ve uzun süreceğinden, alacaklı için «*borçlu ortağın payını haczettirip satmaya çalışmaktansa*», sadece *borçlu ortağın şirketteki kâr payına* -İİK. mad. 89'a göre- *şirkete «haciz ihbarnamesi» göndererek haciz koydurmak* daha pratik bir yol sayılır...

Pay (hisse) senedi; anonim şirketler tarafından çıkarılan ve ortakların sermaye payını temsil eden kıymetli evraktır.¹¹⁹²²

İlmühaber; anonim şirketin, hisse (pay) senedi çıkarmadan önce, hisse senetlerini temsil üzere çıkarılan ve ortaklara tüm ortaklık haklarını sağlayan geçici nitelikteki -ve kıymetli evrak sayılan- senettir.¹¹⁹²³ İlmühaberler, anonim şirketler hukukunda

¹¹⁹¹⁴ **TEKİNALP, Ü.**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4. Bası, 2015, s: 353-**BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E.** age. s: 515 vd. - **TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu)** Ortaklıklar Hukuku, 2014, C: I, s: 625 vd. - **KARAHAN, S. / BOZGEYİK, H.** Şirketler Hukuku, 2015, s: 637 vd. - **PULAŞLI, H.** Şirketler Hukuku Şerhi, 2015, C: II, s: 1403 vd. - **YENİOCAK, U.** Anonim ve Limited Şirket Hisselerinin Haczi, 2009, s: 43 - **İMREGÜN, O.** Anonim Ortaklıklar, 1989, 4. Bası, s: 299 - **DOMANIÇ, H.** Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, 1988, s: 1520 vd. - **ARSLANLI, H.** Anonim Şirketler, 1960, s: 212 vd. - **ANSAY, T.** Anonim Şirketler Hukuku, 1982, C: 2, s: 44 vd. - **SENGİR, T.** Anonim ortaklıklarda Kâr Payı Hakkı (Batıder, C: VII, S: 1, 1973, s: 83 vd.) - **ERİŞ, G.** Ticari İşletme ve Şirketler, 1987, s: 1337 - **BİRSEL, M.T.** Yargıtay Kararlarının Işığında Şirket Kârı Konusunda Anonim Şirket ile Paysahibi Arasındaki Menfaat Çatışması, 1971, s: 16 - **ÇEVİK, O.** Anonim Şirketler, 4. Kitap, s: 178 vd. - **KARAYALÇIN, Y.** age. s: 84 - **BİLGİN, Y.** Anonim Ortaklıklarda Kâr Dağıtımı ve Kâra Katılan Kişiler, 1982, s: 66

¹¹⁹¹⁵ Bknz: İsv. Fed. Mah. K. «Anonim Şirkette, kâr payı, genel kurul tarafından tesbit edildikten sonra şirketin borcu durumuna gelir» (ATF 46 II, s: 159 - **TEKİL, L.** age. s: 441, dipn. 34).

¹¹⁹¹⁶ **İYİLİKLİ, A.C.** Haciz İhbarnameleri, 2002, s: 217

¹¹⁹¹⁷ Bknz: 12. HD. 23.9.1980 T. 5369/6723 (www.e-uyar.com)

¹¹⁹¹⁸ Bknz: 12. HD. 30.11.1992 T. 8071/15080(www.e-uyar.com)

¹¹⁹¹⁹ **TOPUZ, G.** age. s: 244

¹¹⁹²⁰ Daha doğrusu; «*borçlunun elinde bulunan pay senetlerine*» *f i l e n* el konulması gerekirken, «*borçlunun elinde bulunmayan* (hukuken geçerli bir işlemle bunları elinde bulunduran, örneğin; vekaleti intifa, vedia gibi bir nedenle bunları elinde bulunduran, kasasında bunları saklayan «bankalara» *İİK. mad. 89'a göre haciz ihbarnamesi gönderilerek* bunların haczi -ayrıca «*fiilen el koymaya gerek kalmadan*»- mümkündür. (Aynı görüşte: **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 2013, C: 1, s: 555 vd.

¹¹⁹²¹ **ANSAY, T.** Anonim Şirketler ve Tatbikatı (BATIDER, 1968, C: IV, S: 3, s: 531) - **DOMANIÇ, H.** Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması, 1990, s: 1038 vd. - **DÖNMEZ, R.M.** Anonim Şirket Hisselerinin Haczi ve Paraya Çevrilmesi (İBD Eylül-Ekim/2005, s: 1570 vd.) - **YENİOCAK, U.** age. s: 68 vd. - **TOPUZ, G.** Hisse Haczi ve Satışı, 2009, s: 217

¹¹⁹²² **ÖZTAN, F.** Kıymetli Evrak Hukuku, 1997, s: 1490 - **YASAMAN, H.** Kıymetli Evraklar Borsası, 1992, s: 33 - **TOPUZ, G.** Hisse Haczi ve Satışı, 2009, s: 202

¹¹⁹²³ **TOPUZ, G.** age. s: 203 - **YENİOCAK, U.** Anonim ve Limited Şirket Hisselerinin Haczi, 2009, s: 36

«geçici pay senedi» veya «ara pay senedi» anlamına gelir. İlmühaberler, «henüz çıkarılmamış ‘pay senetleri’ni temsil eder ve hak sahibine de tüm üyelik ve alacak haklarını» bahşederler.¹¹⁹²⁴

Eğer, anonim şirkette henüz paylar için «pay senedi» çıkarılmamışsa -çünkü paylar için senet çıkarılması yasal bir zorunluk değildir- pay senedi bastırılmaya kadar *ilmühaber* çıkarılabilir (TTK. mad. 486/(2), c: 3). Çıkarılan bu *ilmühaberlere*, kıyas yoluyla ‘nama yazılı pay senetleri’ne ilişkin hükümler uygulanacağından (TTK. mad. 486/(2), c: 4), bunların da haczi, İİK. mad. 88 uyarınca, bunlara «*füllere el konulması*» ile mümkün olur.¹¹⁹²⁵

Eğer, anonim şirketteki paylar için ne *pay senedi* ve ne de *ilmühaber* çıkarılmamışsa; bu durumda, senede ya da *ilmühabere* bağlanmamış olan paylar çıplak pay diye anılır.¹¹⁹²⁶ Bunların devri (TBK. mad. 183); «alacağın temliki» hükümlerine göre (adi yazılı şekilde) olur.¹¹⁹²⁷ *Senede bağlanmamış hâmiline/nama yazılı payın* devri işlemi arasında bir fark yoktur ikisi de *çıplak payın* devri usulüne (yani; alacağın temliki) hükümlerine tâbidir...

Bunların haczi, İİK. mad. 94/I, c: 3, 4, 5, 6’ya göre yapılır (TTK. mad. 133/(2)).

İİK’nın 94. maddesi’nin birinci fıkrası, 13.07.2003 tarihinde, 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda bugünkü şeklini almıştır.

İİK. mad. 94/I’de değişiklik yapılmadan önce, borçlunun anonim şirketteki payı -*hem anonim şirkete gidilip, şirkette haciz tutanağı düzenlenerek*- İİK. 94/I’e göre ve *hem de -şirkete «haciz ihbarnamesi» gönderilerek*- İİK. mad. 89’a göre haciz edilebiliyordu.¹¹⁹²⁸

Yüksek mahkeme önce^{11928 11929 11930} yapılan bu kanun değişikliğinden sonraki içtihatlarında «İİK. mad. 94/I’e göre *anonim şirkette hisse (pay) senedi -ya da ilmühaber- çıkarılmamışsa, borçlu ortağın anonim şirketteki hissesinin (payının=çıplak payının)*

¹¹⁹²⁴ PULAŞLI, H. age. C: II, s: 1713-TEKİNALP, Ü. Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 2015, s: 98

¹¹⁹²⁵ Bknz: 12. HD. 03.11.2009 T. 21848/21245; 20.5.1999 T. 3100/3479; 11.05.2007 T. 6914/9714; 22.01.2013 T. 25968/1452(www.e-uyar.com)

¹¹⁹²⁶ TEKİNALP, Ü. age. s: 81 vd.-BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. age. s: 472 - TEKİNALP (Po-roy/Çamoğlu) Ortaklıklar Hukuku, C: I, s: 548 - TOPUZ, G. age. s: 213

¹¹⁹²⁷ Bknz: 11. HD. 13.02.2001 T. 765/1011; 26.03.2002 T. 10867/2773; 12.10.2005 T. 12046/9633 (www.e-uyar.com)

¹¹⁹²⁸ Bknz: 12. HD. 18.3.2002 T. 4513/5419: «Şikayetçi 3. kişi olan şirkete İİK’nın 89/1. maddesine göre çıkarılan haciz ihbarnamesinde «borçluların nezdinde mevcut her türlü hak ve alacakları ile borçlunun şirketin nezdindeki hisse senedine bağlanmamış hisselerinin dosyamız alacağı için haczine» yazılı olduğu ihbarname içeriğinden borçluların hisse senedine bağlanmamış hisseleri için haciz ihbarnamesinin gönderildiği anlaşılmaktadır. Anonim şirketin hisse senedine dönüşmeyen payı çıplak pay halindedir. Dairemizin uygulamalarına göre çıplak payın İİK’nın 94. maddesi uyarınca şirket pay defterine işlenmesi veya 89/1 haciz ihbarnamesi gönderilmesi suretiyle haczi mümkündür.»(www.e-uyar.com)

¹¹⁹²⁹ **Yüksek mahkeme;** İİK. mad. 94/I’de, 4949 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önceki dönemde vermiş olduğu bir kararda (4.6.1996 T. 5671/1691) «... Pay senedi çıkarılmaması halinde A.Ş. hissesinin İİK. 94 gereğince haczedilmesi mümkündür... Şirket ortakları pay defterine haciz şerhi vermek suretiyle haczin gerçekleştirildiği de kabul edilemez...» demiş, karar düzeltme istemi üzerine -oyokluğu ile- vermiş olduğu 20.11.1996 T. 12450/14776 sayılı kararında da «... Hisse senedi çıkarılmamış ise, borçlunun 3. kişi nezdinde bulunan ve henüz kıymetli evraka bağlanmamış hisse hakları İİK’nın 94. maddesi gereğince icra müdürlüğü tarafından mahalline bizzat gidilerek ve pay defterine işlenmek suretiyle haciz işlemi yapılabilir...» şeklinde içtihatla bulunmuş (Bu içtihatların tam metni için bknz: Manisa Bar. D. Nisan/1997, S: 61, s: 35 vd.) Yüksek mahkemenin bu görüşü doktrinde (KARAYALÇIN, Y. Anonim Şirketlerde Çıplak Payın Haczedilmesi ve Paraya Çevrilmesi «Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, XVI, 1999, s: 155 vd.») eleştiri konusu olmuştur...

¹¹⁹³⁰ Bknz: 12. HD. 08.07.2013 T. 16702/25503; 14.03.2011 T. 23934/3365; 08.03.2005 T. 351/4722; 12.04.2004 T. 4818/8934; 03.05.2010 T. 2985/10936(www.e-uyar.com)

icra müdürünce bizzat şirket merkezine gidilerek, pay defterine işlenmek suretiyle haczin gerçekleştirileceğini» belirtmiştir.

Yüksek mahkeme daha sonra «anonim şirketlerde pay senedi veya pay ilmühaberi çıkarılmışsa, borçlunun şirketteki payının haczedilebilmesi için, icra müdürünün şirket merkezine gitmek zorunda olmadığı»nı belirtmeye başlamıştır. Gerçekten konuyu detaylı olarak irdelediği bir kararında bu konudaki «son görüşü»nü şu şekilde ifade etmiştir:

«İİK'nın 94/1. maddesinde açıkça; «...Anonim şirketlerde paylar için pay senedi veya pay ilmühaberi çıkarılmamışsa, borçlunun şirketteki payı icra dairesi tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilir...» hükmü yer almaktadır.

Anonim şirkette, payın (hissenin) hisse senedine bağlanması zorunlu değildir. Eğer pay, hisse senedine (veya ilmühabere) bağlanmazsa, çıplak pay olarak kalır. Hisse senedine (veya ilmühabere) bağlanmamış (çıplak) pay da hisse senedi gibi her çeşit işlemin konusu yapılabilir, devredilebilir, rehnedilebilir, üzerinde intifa hakkı tanınabilir, haczedilebilir.

Anonim şirketlerde paylar için pay senedi veya pay ilmühaberi çıkartılmamışsa, borçlunun şirketteki (çıplak) payı, icra dairesi tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilir (İİK. m. 94/1, c: 3). Buna göre, çıplak pay hissesinin haczine karar veren icra müdürü, bu hacizle ilgili muhafaza tedbiri almak için mahalline (anonim şirket merkezine) gitmek zorunda değildir. İcra müdürü, İİK. m. 94/1, c: 3 hükmüne göre, anonim şirkete bir ihbarname (bildiri) göndermekle de yetinebilir. Bu ihbarnamede (bildiride), borçlunun anonim şirketteki çıplak payının haczedildiği, bu haczin pay defterine işlenmesi, ilerde hisse senedi (veya ilmühaber) çıkarılması halinde borçlunun (çıplak) payına düşen hisse senetlerinin (veya ilmühaberlerin) borçluya verilmeyip, icra dairesine (dosyasına) teslim edilmesi, borçluya çıplak payı ile ilgili bütün tebligatın bundan böyle icra dairesine yapılması ve borçlunun muvafakatının alınması gereken bütün müşterek tasarruflar ve kararlar için borçlu ortak yerine icra dairesinin muvafakatının alınması gerektiği (anonim şirkete) ihbar edilir (bildirilir). Böylece, borçlunun haczedilen çıplak payı üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanmış olduğu (İİK. m. 86, m. 94/1, c: 6) anonim şirkete bildirilmiş ve buna aykırı davranışlara karşı gerekli muhafaza tedbirleri (İİK. m. 90) alınmış olur.

İcra dairesinin bu ihbarnamesini (haciz bildirisini) alan anonim şirket, çıplak payın haczedildiğini şirket pay defterine işlemek zorundadır; ancak, çıplak pay haczi, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile, haciz bildirisinin anonim şirkete tebliğ edildiği tarihte yapılmış sayılır (İİK. m. 94/1; Prof. Dr. Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2004 Baskı, s. 392, 393).

İİK'nın 88. maddesinin birinci fıkrasına göre ise, haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetlerle altın ve gümüş ve kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder. Bu fıkra da yazılan şeylere icra dairesi tarafından el konulması, bunların haczi için geçerlik şartıdır. Anonim şirket hisselerini temsil etmek üzere çıkarılan geçici pay senedi ilmühaberlerinin, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 486/2, 490, 645, 647 ve 654. maddeleri uyarınca kıymetli evraktan sayılması nedeniyle, bu evrakın haczi için İİK'nın 88. maddesinin yukarıda belirtilen hükmü uyarınca, evraka fiilen el konulması zorunludur.

Somut olayda, mahkemenin tensip ara kararı gereğince borçlu tarafından hisse senedi basımı ve geçici ilmühaber çıkarılmasına ilişkin E. Proje...A.Ş. 'ye ait 04.12.2009, E. Enerji...A.Ş. 'ye ait 05.3.2010 ve 21.9.2012, E. Eksport...A.Ş. 'ye ait 07.4.2010, E. Tahhüt...A.Ş. 'ye ait 04.12.2009, G.....A.Ş. 'ye ait 05.3.2010 ve F A.Ş. 'ye ait 06.5.2008 tarihli yönetim kurulu kararları ibraz edildiği görülmekte ise de; şikayetçi borçlunun hisse senedi (geçici ilmühaber) çıkarıldığı yönündeki iddiası hakkında mahkemece, resmi kayıtlar incelenerek bir tespit yapılmamıştır. Mahkemece hükme esas alınan 02.10.2014 tarihli mali müşavir birlikişi raporunda ise, takip borçlusuna ait hisselerin pay senedine

veya ilmühabere bağlandığı şikayetçi borçlu tarafından sunulan ilgili şirketlerin yönetim kurulu kararlarına ve İstanbul 33. İcra Dairesi'nin 2012/21202 Esas sayılı dosyasından talimat yolu ile Ankara 23. İcra Dairesi'nin 2012/173 Tal. sayılı dosyasında borçlu hakkında yapılan fiili haciz sırasında sunulan geçici ilmühaber fotokopilerine dayandırılmış olup, borçlu tarafından sunulan belgeler iddiasını ispat bakımından yeterli değildir.

O halde, mahkemece uzman bilirkişi aracılığıyla adı geçen anonim şirketlerin resmi kayıt, defter ve belgeleri incelenmek suretiyle, haciz müzekkerelerinin tebliğ edildiği tarih itibarıyla pay senedi çıkarılıp çıkarılmadığı araştırılarak, yukarıdaki ilkeler doğrultusunda oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.»¹¹⁹³¹

«... Borçlunun ortağı olduğu anonim şirket hisse senedi çıkarmış ise, bu hisse senetleri İİK'nın 88/1. maddesi uyarınca, taşınır malların haczi hakkındaki hükümlere göre haczedilir.

Anonim şirkette, payın (hissenin) hisse senedine bağlanması zorunlu değildir. Eğer pay, hisse senedine (veya ilmühabere) bağlanmazsa, çıplak pay olarak kalır. Hisse senedine (ve ilmühabere) bağlanmamış (çıplak) pay da hisse senedi gibi her çeşit işlemin konusu yapılabilir; devredilebilir, rehnedilebilir, üzerinde intifa hakkı tannabilir, haczedilebilir.

Anonim şirketlerde paylar için pay senedi veya pay ilmühaberi çıkartılmamışsa, borçlunun şirketteki (çıplak) payı, icra dairesi tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilir (İİK. m. 94/1, c: 3). Buna göre, çıplak pay hissesinin haczine karar veren icra müdürü, bu hacizle ilgili muhafaza tedbiri almak için mahalline (anonim şirket merkezine) gitmek zorunda değildir. İcra müdürü, İİK. m. 94/1, c: 3 hükmüne göre, anonim şirkete bir ihbarname (bildiri) göndermekle de yetinebilir.

Bu ihbarnamede (bildiride), borçlunun anonim şirketteki çıplak haczedildiği, bu haczin pay defterine işlenmesi, ileride hisse senedi (veya ilmühaber) çıkarılması halinde borçlunun (çıplak) payına düşen hisse senetlerinin (veya ilmühaberlerin) borçluya verilmeyip, icra dairesine (dosyasına) teslim edilmesi, borçluya çıplak payı ile ilgili bütün tebligatın bundan böyle icra dairesine yapılması ve borçlunun muvafakatinin alınması gereken bütün müşterek tasarruflar ve kararlar için borçlu ortak yerine icra dairesinin muvafakatinin alınması gerektiği (anonim şirkete) ihbar edilir (bildirilir). Böylece, borçlunun haczedilen çıplak payı üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanmış olduğu (İİK. m. 86, m. 94/1, c: 6) anonim şirkete bildirmiş ve buna aykırı davranışlara karşı gerekli muhafaza tedbirleri (İİK. m. 90) alınmış olur.

İcra Dairesinin bu ihbarnamesini (haciz bildirisini) alan anonim şirket, çıplak payın haczedildiğini şirket pay defterine işlemek zorundadır; ancak, çıplak pay haczi, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile, (haciz bildirisinin) anonim şirkete tebliğ edildiği tarihte yapılmış sayılır (İİK. m. 94/1, c: 4; Prof. Dr. Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2004 Baskı, s. 392, 393).

Somut olayda alacaklının haciz talebi üzerine icra müdürlüğüne İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğüne yazılı olarak borçlunun davacı şirkette bulunan hissesine haciz konulduğu bildirilmiş, İstanbul Ticaret Sicili Memurluğunca, Mahmut Sabri Camcı'nın hissesi üzerine konulan haczin şirketin sicil dosyasına kaydedildiği belirtilmek suretiyle haciz işlemi gerçekleştirilmiştir.

Bu durumda İcra Müdürlüğü'nün yukarıda açıklanan ilkeleri içeren İcra İflas Kanununun 94. maddesi uyarınca, alacaklının haciz istemini yerine getirdiğini söyleyebilme olanağı bulunmamaktadır.

¹¹⁹³¹ Bknz: 12. HD. 06.04.2015 T. 2014/33590(www.e-uyar.com)

O halde mahkemece, haczin kaldırılmasına ilişkin olarak kurulan direnme hükmü, yukarıda açıklanan gerekçeyle, sonucu itibariyle yerinde olup, onanmalıdır.

SONUÇ

Davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile, direnme kararının yukarıda açıklanan nedenlerle ONANMASINA...»¹¹⁹³²

Uygulamadaki önemi nedeniyle ayrıca belirtelim ki; anonim şirkette paylar için *pay senedi* veya *pay ilmühaberi* çıkarılmamış olması halinde, icra dairesince «borçlunun payına haciz konulmuş olduğu»nun şirkete bildirilmesi halinde, bu haczin *pay defterine* işlenmesi gerekir. Ancak, haciz hususu, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile «haciz hususunun şirkete tebliğ edildiği tarihte» haciz yapılmış sayılır (İİK. mad. 94/I, c: 4). Bu hususta TTK. mad. 133/(2)'de «*Haciz istek üzerine, pay defterine işlenir*» denilmiştir. «Haczin pay defterine işlenmesi» 'kurucu' değil 'açıklayıcı' niteliktedir.¹¹⁹³³

Buraya kadar ayrıntılı olarak yapılan açıklamaları özetle belirtmek gerekirse; borçlunun ortağı bulunduğu anonim şirkette:

A- «*Pay (hisse) senedi*» veya *-bu pay (hisse) senetlerini temsil etmek üzere- «ilmühaber çıkarılmışsa*, gerek bu 'pay (hisse) senetleri' (TTK. mad. 486/(2) ve gerekse 'ilmühaberler' (TTK. mad. 486/(2), «taşınır malların haczi» hakkındaki hükümlere göre (İİK. mad. 85/I, 88) *filen el konularak* haczedilir (TTK. mad. 133/(2)

B- «*Pay (hisse) senedi*» veya «*ilmühaber*» çıkarılmamışsa, 'çıplak pay' olarak adlandırılan (başka bir deyişle; «payın sadece bağlanmamış hali»ni belirten)^{11934 11935 11936} bu payların haczi İİK. mad. 94/I'e göre haczedilir: (Yukarıda belirttiğimiz gibi; bu durumda haczin gerçekleştirilebilmesi için *Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin içtihatları* arasında - özellikle, «haczin yapılmış sayılması için icra müdürünün bizzat şirket merkezine gidip orada haciz tutanağı düzenlemesine gerek bulunup bulunmadığı» hususunda- çelişki bulunduğunu' ifade etmiştik...)

Anonim şirketteki borçlunun çıplak payı, icra dairesi tarafından, anonim şirkete 'bu çıplak payın haczedildiğini' bildiren bir 'haciz yazısı' gönderilerek haczedilir (İİK. mad. 94/I, c: 3). Bu yazıda; «*borçlunun anonim şirketteki... adet çıplak payının haciz edildiği, bu haczin 'pay defteri'ne işlenmesi, ileride 'hisse senedi' veya 'ilmühaber' çıkarılması halinde, borçlunun çıplak payına isabet edenin borçluya verilmeyip icra dosyasına teslim edilmesi vs. ...*» bildiren... icra müdürünün, bu bildirim

yapmak için ayrıca şirket merkezine gitmesine gerek yoktur.²⁶²⁷

Bu 'haciz yazısı' üzerine, anonim şirket «borçlunun çıplak payının haczedildiğini» pay defterine işlemek zorundadır. Ancak, haciz hususu, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile, 'şirkete tebliğ edildiği tarihte' haciz yapılmış sayılır (İİK. mad. 94/I, c: 4) «Çıplak payın haczedildiği» hususu, icra dairesi tarafından, tescil edilmek üzere ticaret siciline de bildirilir (İİK. mad. 94/I, c: 5). Ticaret siciline yapılan bu bildirim de, çıplak pay haczinin geçerlilik şartı değildir.¹¹⁹³⁷ Haczin Ticaret Siciline bildirilmesinden sonra, çıplak payın başkasına devredilmesi halinde, devralan üçüncü kişi 'iyiniyet iddiası'nda bulunamaz ve çıplak payı hacizle yüklü olarak devralmış olur.¹¹⁹³⁸

¹¹⁹³² Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 12-332/446(www.e-uyar.com)

¹¹⁹³³ KURU, B. El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 449 - TEKİNALP (Poray/Çamoğlu) age. C: 1, s: 551 - İYİLİKLİ, A.C. Haciz İhbarnameleri, 2012, s: 205

¹¹⁹³⁴ YENİOCAK, U. age. s: 37

¹¹⁹³⁵ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2013, s: 449

¹¹⁹³⁶ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 12-332/446; 12. HD. 6.4.2015 T. 33590/8566(www.e-uyar.com)

¹¹⁹³⁷ KURU, B. age. s: 448, dipn. 154

¹¹⁹³⁸ TOPUZ, G. Hisse Haczi ve Satırı, s: 216 - YENİOCAK, U. age. s: 57

Doktrinde¹¹⁹³⁹ «*çıplak payın haczine karar veren icra müdürünün, borçlunun, haciz bildirisinin (yazısının) şirkete tebliğinden önce çıplak payını başkasına devretmesini önlemek için, şirket merkezine giderek düzenleyeceği tutanağı şirket yetkilisine de tebliğ edebileceği*» ifade edilmiştir...

Borçlunun, anonim şirketteki çıplak payı, şirkete *İİK. mad. 89'a göre* «*haciz ihbarnamesi*» gönderilerek de haciz edilebilir mi? **Doktrinde** «*bunun mümkün olduğunu*»¹¹⁹⁴⁰ belirtenler olduğu gibi «*bunun mümkün olmadığını*»¹¹⁹⁴¹ belirtenler de vardır.

Kanımızca; *İİK. mad. 89'un içeriğinde, İİK. mad. 94'de yer alan düzenleme ile çelişen bir hüküm bulunmadığından, borçlunun anonim şirketteki 'çıplak payı'nın, şirkete -İİK. mad. 89'a göre- 'haciz ihbarnamesi' gönderilerek de haczedilmesi mümkündür.*

bb) Kâr payı avansının haczi: a) TTK. mad. 509/(3)'de «*Kâr payı avansının Sermaye Piyasası Kanununa tâbi olmayan şirketlerde, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bir tebliği ile düzenleneceği*» belirtilmiştir. «*Kâr Payı Avansı Dağıtımı Hakkında Tebliğ*»e¹¹⁹⁴² göre *kâr payı avansı* dağıtılabilmesi için, şirket genel kurulunca bu konuda bir karar alınması gerekir.¹¹⁹⁴³ Alınan bu kararlar birlikte, pay sahipleri 'alacaklı sıfatı' nı kazanırlar.

b) Halka açık anonim şirketlerde de 'kâr payı avansı' dağıtılabilir. Buna ilişkin kurallar Sermaye Piyasası Kanununda (mad. 20) düzenlenmiştir. Bu şirketlerde 'kâr payı avansı' dağıtılabilmesi için, 'şirket ana sözleşmesinde bu doğrultuda bir hüküm bulunması' ve 'genel kurula bir konuda bir karar alınmış olması' gereklidir.¹¹⁹⁴⁴

Borçlu ortağın (pay sahibinin) alacaklıları, anonim şirkete gönderecekleri bir «*haciz ihbarnamesi*» ile (*İİK. mad. 89*) ödenecek bu paraya haciz koyabilirler...

cc) Bedelsiz pay edinme hakkının haczi: Paya bağlı bir hak olarak «*bedelsiz pay edinme hakkı*»; 'yedek akçelerin ve yeniden değerlendirme fonunun esas sermayeye dahil edilmesi sonucu oluşan yeni payların, pay sahibi tarafından bedelsiz olarak edinilmesi' anlamına gelir.¹¹⁹⁴⁵

Borçlu ortağın şirketteki payının haczedilmesi ile, bu hak da kendiliğinden haczedilmiş olur...¹¹⁹⁴⁶ Ayrıca belirtelim ki; borçlu ortağın alacaklısı, borçlunun paydaşı olduğu anonim şirkete -*İİK. mad. 89'a göre- 'haciz ihbarnamesi'* göndererek de, borçlunun bu bedelsiz pay edinme hakkı» üzerine haciz koyabilir.

çç) Yeni payları edinmede öncelik (rüçhan) hakkının haczi: Bu hak, «*esas sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, şirket sermayesinin artırılması sırasında çıkarılacak yeni payların, öncelikle mevcut pay sahiplerince ve taahhüt ettikleri sermaye oranında alınacağını*» ifade eder (TTK. 461).¹¹⁹⁴⁷

Devredilebilen bir hak olan bu «*rüçhan hakkı*»nın haczi de mümkündür. Borçlu ortağın şirketteki payının haczi ile bu paya bağlı bir hak olan «*rüçhan hakkı*»da haczedilmiş olacağı¹¹⁹⁴⁸ gibi, borçlu ortağın alacaklısı, ortağın paydaşı olduğu anonim şirkete -*İİK. mad. 89'a göre- 'haciz ihbarnamesi'* göndererek de bu 'rüçhan hakkı' üzerine haciz koyabilir.

¹¹⁹³⁹ KURU, B. age. s: 450

¹¹⁹⁴⁰ KURU, B. age. s: 451 - İYİLİKLİ, A.C. age. s: 216 vd. - YENİOCAK, U. age. s: 68

¹¹⁹⁴¹ TEKİNALP/Poroy/Çamoğlu, age. C: 1, s: 551

¹¹⁹⁴² Bknz: R.G. 09.08.2012 T. sayı: 28379

¹¹⁹⁴³ Ayrıntılı bilgi için bknz: BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. age. s: 516 vd. - KARAHAN, S. / BOZGEYİK, H. age. s: 645 vd.

¹¹⁹⁴⁴ KARAHAN, S. / BOZGEYİK, H. age. s: 644 vd. - PULAŞLI, H. age. C: II, s: 1426 vd.

¹¹⁹⁴⁵ TEKİNALP / Poroy / Çamoğlu, age. C: I, s: 576, 615 - PULAŞLI, H. age. C: II, s: 1446 vd. - KARAHAN, S. / BOZGEYİK, H. age. s: 648 vd. - YENİOCAK, U. age. s: 45

¹¹⁹⁴⁶ YENİOCAK, U. age.s: 45

¹¹⁹⁴⁷ TEKİNALP / Poroy / Çamoğlu, age. C: I, s: 615 - PULAŞLI, H. age. C: II, s: 1438 vd. - KARAHAN, S. / BOZGEYİK, H. age. s: 650 - YENİOCAK, U. age. s: 45

¹¹⁹⁴⁸ YENİOCAK, U. age. s: 46

dd) Hazırlık dönemi faizinin haczi: Anonim şirketlerde, pay sahiplerine ödedikleri sermaye için faiz verilmez (TTK. mad. 509/(1)). Ancak istisnaen, TTK. mad. 510/(1) hükmü uyarınca, işletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına kadar geçecek olan hazırlık döneminde, esas sözleşmede hüküm bulunmak koşulu ile, pay sahiplerine faiz ödenebilir.¹¹⁹⁴⁹

İşte böyle bir durum varsa, ortağın kişisel alacaklısı, ödenecek olan bu faize, şirkete İİK. mad. 89’a göre «*haciz ihbarnamesi*» göndermek suretiyle haciz koydurabilir.¹¹⁹⁵⁰

ee) Tasfiye payına katılma hakkının haczi: Anonim şirket dağılır ve tasfiyeye girerse, tasfiye sonucu olumlu bir şey kalırsa, her pay sahibi, buna payı oranında katılır (TK. mad. 507/(1)).¹¹⁹⁵¹

İşte, ortağın kişisel alacaklıları, borçluya ödenecek olan bu «tasfiye payı»na, İİK. mad. 89’a göre, şirkete «*haciz ihbarnamesi*» göndererek haciz koydurabilirler.¹¹⁹⁵²

ff) Ortağın ücret alacağına haczi: Ana sözleşmede, belirli hizmetleri karşılığında, ortaklara *ücret ödeneceği* kararlaştırılmamışsa, borçlu ortağın alacaklıları, anonim şirkete -İİK. mad. 83’e göre- «*haciz yazısı*» göndererek, bu ücret üzerine haciz koyabilirler.

I-Ortağın kişisel alacaklarının şirketi takip hakkı: Ortağın kişisel alacaklısı, alacağını ancak yukarıda -Açıklama: I’de- belirtildiği şekilde, sadece ortaktan isteyebilir.

Borçlu ortak «iflâsa tâbi şahıslardan» olduğu için, kişisel alacaklılarının talebi üzerine iflâs ettirilmiş bile olsa, bu durum, anonim ortaklığı etkilemez. Yani, kollektif şirketlerde uygulanan «TK. mad. 243/I-e» gibi bir hüküm anonim şirketlerde yoktur.

Keza, borçlu ortağın kişisel alacaklıları -kollektif şirketlerdeki TK. mad. 249/(1)’de olduğu gibi- burada, alacağı için anonim şirketin feshini isteyemez.

II-Şirket alacaklılarının şirketi takip hakkı: Anonim şirket, şirket alacaklılarına karşı, borç ve taahhütlerinden dolayı kendi malvarlığı ile sorumludur (TK. mad. 329/(1)).¹¹⁹⁵³

Sorumluluk «*sermaye*» ile değil, «*malvarlığı*» ile sınırlı olduğundan, malvarlığı değer itibarıyla, sermayeyi aşılırsa, alacaklılar sermayeyi aşan kısma da başvurabilirler. Alacaklılar, şirketi genel hükümlere göre «haciz yolu» ile, «rehin paraya çevrilmesi yolu» ile ve «iflâs yolu» ile takip edebilir.

III-Şirket alacaklılarının ortağı takip hakkı: Anonim şirkette, ortakların sorumluluğu, taahhüt etmiş oldukları *sermaye payları* ile sınırlıdır (TTK. mad. 329/II).

¹¹⁹⁴⁹ **BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E.** age. s: 524 vd. - **KARAHAN, S. / BOZGEYİK, H.** age. s: 646 vd. - **PULAŞLI, H.** age. C: II, s: 1437 vd. - **YENİOCAK, U.** age. s: 46 - **ÖCAL, A.** Anonim Şirketlerde Hazırlık Faizi, (18. İk. ve Mal. 56-57) - **TEKİNALP, Ü.** age. s: 361 - **İMREGÜN, O.** age. s: 301 vd. - **ANSAY, T.S.** age. s: 243 - **EREM, T.** Ticaret Şirketleri, s: 290 - **KARAYALÇIN, Y.** age. s: 80 - **DOMANIÇ, H.** Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulamaları, s: 1558 vd. - **SUCU, N.** Anonim Ortaklıklarda Pay Senedinin Sahibinin Sağladığı Haklar (Yar. D. 1980/3, s: 336 vd.)

¹¹⁹⁵⁰ **İYİLİKLİ, A.C.** age. s: 218 - **YAVAŞ, M.** Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, 2005, s: 164

¹¹⁹⁵¹ **BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E.** age. s: 523 vd. - **KARAHAN, S. / BOZGEYİK, H.** age. s: 647 vd. - **PULAŞLI, H.** age. C: II, s: 1430 vd. - **YENİOCAK, U.** age. s: 44 - **ANSAY, T.** age. s: 243 - **İMREGÜN, O.** age. s: 303 - **EREM, T.S.** age. 289 - **DOMANIÇ, H.** Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulamaları, s: 1536 vd. - **SUCU, N.** agm. s: 336 vd.

¹¹⁹⁵² **İYİLİKLİ, A.C.** age. s: 218 - **YAVAŞ, M.** age. s: 164

¹¹⁹⁵³ **TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu)** age. C: 1, s: 278 vd. - **BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E.** age. s: 202 vd. - **KARAHAN, S. / BOZGEYİK, H.** age. s: 352 - **PULAŞLI, H.** age. C: I, s: 639 vd.

Ortak, taahhüt ettiği sermaye payını ödemekle, sorumluluktan kesin olarak kurtulur.^{11954 11955 11956}

Ödenmeyen sermaye taahhüdünden dolayı ortaklar kime karşı sorumludurlar? Yani, ödenmeyen sermaye taahhüdünün yerine getirilmesini sadece *anonim şirket* mi isteyebilir yoksa, *şirket alacaklıları* da bunu talep edebilirler mi? Bu konu, **doktrinde** tartışmalıdır. Genellikle kabul edilen görüş, «*ödenmeyen sermaye taahhüdünden dolayı ortakların sadece şirkete karşı sorumlu olduğu, şirket alacaklılarının bunu talep hakkına sahip olmadığı*» şeklindedir.⁴⁶⁴⁷ **Kanımızca**, pay sahiplerinin, anonim şirkete ödemeyi taahhüt ettikleri sermaye borçlarının ödenmeyen kısmı da, şirketin malvarlığına dahil olması nedeniyle, şirket alacaklarının, alacaklarını tahsil amacı ile, pay sahiplerine başvurabilecekleri kabul edilmelidir.^{11957 11958 11959} Şirket alacaklıları şirkete olan sermaye borcunu tamamen yerine getirmemiş olan borçlu ortağa -limited şirkete olan sermaye borcunu yerine getirmemiş olan ortağa olduğu gibi- İİK. mad. 89'a göre, «*haciz ihbarnamesi*» göndererek, şirketin ortaktaki bakiye sermaye alacağı haczettebilirler. Ancak, **yüksek mahkemenin**¹¹⁹⁶⁰ aksi görüşte olduğunu tekrar belirtelim.

§ bb) LİMİTED ŞİRKETLERDE:

Limited şirket «*Bir veya daha çok gerçek ya da tüzel kişi tarafından, bir ticaret ünvanı altında kurulan, esas sermayesi belirli olan ve sermayesi esas sermaye paylarından oluşan, ortaklarının sorumluluğu taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı olan*» bir ticaret şirkettir (TTK. mad. 573).

Yeni 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu -anonim şirketler gibi- limited şirketlerin de *tek kişi* tarafından kurulmasına imkan tanımıştır (TTK. mad. 573/(1)). Ortak sayısı -eskiden olduğu gibi- *elliyi aşamaz* (TTK. mad. 574/(1)). *Esas sermaye miktarı* (tamamı esas sözleşmede taahhüt edilmiş) onbin Türk Lirasından az olamaz (TTK. mad. 580). Limited şirketin borçlarından dolayı, sadece şirket *kendi malvarlığıyla* sorumludur (TTK. mad. 573/(2)).

Yapılan yeni düzenleme ile limited şirketler, '*küçük anonim şirket*' niteliğine bürünmüştür...¹¹⁹⁶¹

I- Ortağın kişisel alacaklılarının ortağı takip hakkı: Ortağın kişisel alacaklıları, borçlu ortağı «*genel haciz yolu*» (İİK. mad. 24-144) ile, borçlu ortak, iflâsa tâbi kişilerden ise «*iflâs yolu*» ile (İİK. mad. 154-156) ya da «*rehin paraya çevrilmesi yolu*» ile (İİK. mad. 145-153) takip edebilirler.

Alacaklılar, eğer h a c i z yolunu tercih ederlerse,

a) Ortağın kişisel alacaklıları, *borçlu ortağın şirket dışındaki malvarlığına* başvurabilirler (TTK. mad. 133/(4)).¹¹⁹⁶² Hemen belirtelim ki, alacaklılar «önce» bunlara başvurmak zorunda değildirlir.

¹¹⁹⁵⁴ Bknz: 12. HD. 12.4.1988 T. 5974/4714; HGK. 19.11.1969 T. 1967/824(www.e-uyar.com)

¹¹⁹⁵⁵ İMREGÜN, O. age. s: 28 - ANSAY, T. age. s: 230 - TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu) Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 8. Bası, 2000, s: 566- ARSLANLI, H. Anonim Şirketler, s: 20, 191 - EREM, T.S. age. s: 283 - GÖLE, Ç. Anonim Ortaklıklarda Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu İfade Temerrüd, s: 54 - ANSAY, T. Anonim Ortaklıklar ve Mahkeme Uygulaması (AÜHFD. 1970, C: XXVII, S: 1-2, s: 131 vd.)

¹¹⁹⁵⁶ Aynı doğrultuda; bknz: 12. HD. 15.04.2010 T. 26814/9336; 13.12.2005 T. 21013/24994.

¹¹⁹⁵⁷ Aynı görüşte: DOMANIÇ, H. Anonim Şirket Ortaklarının Sermaye Temerrüdüne Terettüp Eden Hükümler (İBD. 1966/4-5-6, s: 123)

¹¹⁹⁵⁸ Bknz: ÇAMOĞLU, E. Limited Ortaklığın Sermaye Alacaklarının Haczi(BATİDER, 1971, C: VI, S: 1, s: 57 vd.)

¹¹⁹⁵⁹ Bknz: İleride; § çç, Açıklama: IV

¹¹⁹⁶⁰ Bknz: Yuk. dipn. 47

¹¹⁹⁶¹ KARAHAN, S. / ÇEKER, M. Şirketler Hukuku, 2015, s: 819

¹¹⁹⁶² Bknz: 12. HD. 22.09.2011 T. 957/16339(www.e-uyar.com)

b) Borçlu ortağın kişisel alacaklıları, ortağın şirket dışındaki malvarlığına başvurduktan sonra ya da başvurmadan, ortağın şirketteki «*mali hakları*»nın haczini isteyebilirler:

aa- Ortağın «kâr payı» ile «kâr payı avansı»nın haczi: Şirket sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadıkça, ortaklar, sermaye borçlarını yerine getirdikleri oranda, yıllık bilançoya göre elde edilmiş *net kârdan* pay alırlar (TTK. mad. 608/(1)(2)).¹¹⁹⁶³

Kâr payı; genel kurulca net dönem kâr veya serbest yedek akçeler üzerinden ortaklara ve kâra katılan diğer kimselere dağıtılmasına verilen tutardır.

Kâr payı avansı ise; kâr payından mahsup edilmek üzere ara dönem finansal tablolara göre oluşan kârlar üzerinden hesaplanan tutardır (TK. mad. 509/(3)).¹¹⁹⁶⁴ 6335 sayılı Kanununun 32. maddesi TTK'nun 644/(1)-b'de yapılan değişiklik sonucunda, limited şirket ortaklarına «*kâr payı avansı*» alma hakkı tanınmıştır. Bu konudaki tüm düzenlemeler «Kâr Payı Avansı Dağıtım Hakkında Tebliğ» (R.G. 9.8.2012 T.) ile düzenlenmiştir.

Ortağın kişisel alacakları, şirkete İİK. mad. 89'a göre «haciz ihbarnamesi» göndermek suretiyle, ortağa yıllık bilançoya göre ödenecek olan «*kâr payı*»nı ve «*kâr payı avansı*»nı haczettirebilirler (TTK. mad. 133/ (2)).

bb- Ortağın masraf ve avans alacağının haczi: Eğer borçlu ortak, şirket işleri için *ödünç para vermiş* ya da, *masraf yapmışsa*, bunları şirketten talep edebileceğinden, bu ortağın kişisel alacaklıları da, bu hakların haczini İİK. mad. 89'a göre şirkete «haciz ihbarnamesi» göndererek isteyebilir.^{11965 11966 11967}

cc- Ortağın hazırlık dönemine ilişkin faiz alacağının haczi: Limited şirket ortaklarına -işletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına kadar geçecek hazırlık dönemi için- «belirli bir faiz ödenmesi» şirket sözleşmesinde öngörülmüşse (TK. mad. 609),¹¹⁹⁶⁸ borçlu ortağın kişisel alacaklıları, bu faize -limited şirkete İİK. mad. 89'a göre «haciz ihbarnamesi» göndererek- haciz koyabilirler.

çç- Ortağın payının ve tasfiye payının haczi: Bir «sermaye şirketi» olan (TTK. mad. 124/(2)) limited şirket ortağından alacaklı olan kişiler;

aaa) Borçlu ortağın -senede bağlanmış veya bağlanmamış- paylarını İİK'nın taşınırlara ilişkin hükümleri uyarınca haciz ettirip¹¹⁹⁶⁹ daha sonra da paraya çevrilmesini

¹¹⁹⁶³ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **TEKİNALP, Ü.** Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 2015, s: 571-**ALTAŞ, S.** Limited Şirketler, 2015, s: 295 vd. - **ŞENER, O.H.** Ortaklıklar Hukuku, 2012, s: 682 vd. - **PULAŞLI, H.** Şirketler Hukuku Şerhi, 2015, C: II, s: 2261 vd. - **PULAŞLI, H.** Şirketler Hukuku (Genel Esaslar), 2015, s: 772 - **BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E.** Şirketler Hukuku, 2013, s: 723 vd. - **KARAHAN, S. / ÇEKER, M.** age. s: 857 vd. - **DAL, S.** Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketler Hukuku El Kitabı, 2013, s: 137 vd. - **YENİOCAK, U.** Anonim ve Limited Şirket Hisselerinin Haczi, 2009, s: 81 - **ULUSOY, Y.** Mukayeseli Sermaye Şirketleri, 1974, s: 574 vd. - **ÇEVİK, O.** Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, s: 421 vd. - **TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu),** Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 8. Bası, 2000, s: 476 - **ARSLANLI, H. / DOMANIÇ, H.** Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, 1989, s: 451 vd.

¹¹⁹⁶⁴ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **ALTAŞ, S.** age. s: 296 vd. - **DAL, S.** age. s: 138 vd.

¹¹⁹⁶⁵ **YILDIRIM, M.K. / YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 158 - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 2013, C: 1, s: 560 - **COŞKUN, M.** Açıklamalı - İctihatlı İcra ve İflâs Kanunu, 4. Baskı, C: II, s: 1563 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 452 - **İYİLİKLİ, A.C.** Haciz İhbarnameleri, 2012, s: 202 - **YAVAŞ, M.** Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi «İİK. m. 89» 2005, s: 165 - **KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Hukuku (Ders Kitabı), 2013, s: 244, dipn. 36 - **TOPUZ, G.** Hisse Haczi ve Satışı, 2009, s: 279

¹¹⁹⁶⁶ Bknz: 12. HD. 22.06.2010 T. 3764/16256; 26.12.2003 T. 22237/26533; 22.09.2011 T. 957/16339; 18.10.1983 T. 5924/7629; 31.12.1971 T. 12566/13707; 19. HD. 24.09.2001 T. 1947/5801(www.euyar.com)

¹¹⁹⁶⁷ **YAVAŞ, M.** age. s: 165 - **YENİOCAK, U.** age. s: 82

¹¹⁹⁶⁸ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **ALTAŞ, S.** age s: 305 - **PULAŞLI, H.** age. C: II, s: 2263 - **KARAHAN, S. / ÇEKER, M.** age. s: 858 vd. - **DAL, S.** age s: 139 vd.

¹¹⁹⁶⁹ Bknz: 12. HD. 07.05.2013 T. 7955/17423; 28.11.2013 T. 30403/37960

isteyebilirler. Haciz, istek üzerine «pay defterine»¹¹⁹⁷⁰ işlenir (TTK. mad. 133/(2)). (Eski TTK.’da¹¹⁹⁷¹ mevcut olmayan bu imkan, yeni TTK. ile alacaklılara tanınmıştır...)¹¹⁹⁷²

Borçlu ortağın şirketteki çıplak payı, «*şirket haciz yazısı tebliğ edilerek*» haciz edilebileceği gibi «*icra memurunun bizzat şirket merkezine giderek haciz hususunu şirkete doğrudan doğruya tebliğ edip, pay defterine işlenmesi, bu konuda ‘haciz tutanağı’ düzenleyerek*»de haciz edilebilir.¹¹⁹⁷³

Ayrıca belirtelim ki; *borçluya ait pay senedinin haciz edilmesi, borçlunun limited şirketteki ortaklık payının haczedildiği* sonucunu da doğurmaz...¹¹⁹⁷⁴

Borçlu ortağın, limited şirketteki payının haczedilmesi halinde, *hacizden sonra oluşan kâr hakkı* da haczin kapsamına girer yani bu tarihten sonra oluşan kâr hakkı da haczedilmiş olur...¹¹⁹⁷⁵

Ayrıca ifade edelim ki; yeni TTK. mad. 593 uyarınca, limited şirkette sermaye payı «pay senedi»ne bağlanmışsa, bu pay senedinin haczedilmesi, ortaklık payının haczedildiği sonucunu doğurmaz...^{11976 11977 11978}

Ayrıca belirtelim ki; haczin (yani; «borçlu ortağın payının haczedildiği» hususunun) ‘pay defteri’ne işlenmemiş olması, haczi geçersiz kılmaz. Haciz; limited şirkete ‘haczin tebliğ edildiği tarihte’ yapılmış sayılır.

Limited şirketlerde p a y -anonim şirketlerden farklı olarak- esas sermayenin bölünmesi anlamına gelmediğinden, gerçek anlamda «sermayenin serbestçe devredilebildiği bağımsız bir birim» değildir. Bu şirketlerde pay, «esas sermayenin bir parçası»nı oluşturmakla birlikte, «konulan sermayeyi gösterir ve bazı hakların belirlenebilmesi ve kullanılabilmesi amacıyla hesabı olarak bölünmüşlüğü» ifade eder. «*Payın hesaben bölünmesi*» payın verdiği oy hakkının hesaplanmasına ve temettünün belirlenmesine, ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin uygulanmasına hizmet eder. Yani TTK. ile limited şirketlerde «bir ortak=bir pay» ilkesi terk edildiğinden, bir ortak, birden fazla esas sermaye payına sahip olabilecektir (TTK. mad. 583/(3)).⁶⁸⁶⁹

bbb) Bilindiği gibi «tasfiye payı»; tasfiye sonucunda, şirketin tüm borçları ödendikten ve ortaklara esas sermaye payları iade edildikten sonra kalan varlığın şirket ortakları arasında paylaşılması sonucunda, ortağa düşen pay»dır.¹¹⁹⁷⁹

Limited şirketlerin tasfiyesi «anonim şirket hükümlerine göre» yapılacağından (TK. mad. 643, 543), tasfiye sonunda, borçlar ödendikten sonra kalan mevcut, ortaklar arasında «ödedikleri sermaye payı oranında» paylaşırıldığından,¹¹⁹⁸⁰ ortağın kişisel alacaklısı, alacağını bu paydan (yani *tasfiye payından*) alır (TTK. mad. 133/(2)).

¹¹⁹⁷⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: KARAHAN, S. / ÇEKER, M. age. s: 855 vd. - BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. age. s: 394 vd.

¹¹⁹⁷¹ Eski TTK.’daki düzenleme -TTK. mad. 522-523’deki durum- için bkz: DÖNMEZ, M. Limited Şirketlerde Hisse Haczi (Tür. Bar. Bir. Der. Mart-Nisan-2006, s: 226-236

¹¹⁹⁷² ŞENER, O.H. age. s: 119 - BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. age. s: 762 - POROY, R. / TEKİNALP, Ü. / ÇAMOĞLU, E. Ortaklıklar Hukuku (I), 2014, s: 95 vd. - KURU, B. s: 452, dipn. 162 - İYİLİKLİ, A.C. age s: 202 vd., 205 vd. - ÇAMOĞLU, E. Limited Ortaklığının Sermaye Alacaklarının Haczi (BATİDER, 1971, C: VI, S: 1, s: 62) - YAĞAÇ, M. age. s: 165 - KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. age. s: 244

¹¹⁹⁷³ Bknz: 12. HD. 28.11.2013 T. 30403/37960; 07.05.2013 T. 7955/17423(www.e-uyar.com)

¹¹⁹⁷⁴ Bknz: 12. HD. 28.11.2013 T. 30403/37960; 07.05.2013 T. 7955/17423(www.e-uyar.com)

¹¹⁹⁷⁵ TOPUZ, G. age. s: 279

¹¹⁹⁷⁶ Bknz: 12. HD. 07.05.2013 T. 7955/17423(www.e-uyar.com)

¹¹⁹⁷⁷ DAL, S. age. s: 151

¹¹⁹⁷⁸ Bu konuda bkz: TOPUZ, G. Hisse Haczi ve Satışı, 2009, s: 271

¹¹⁹⁷⁹ DAL, S. age. s: 140

¹¹⁹⁸⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: KARAHAN, S. / ÇEKER, age. s: 862

TTK.’nın 636. maddesinde «*limited şirketlerin sona erme sebepleri ve sona ermenin sonuçları*» düzenlenmiştir.

Limited şirketin «sona erme» sebeplerinin gerçekleşmesi sonucunda tasfiye haline sokulan limited şirketteki borçlu ortağa ait *tasfiye payı*, borçlu ortağın alacaklıları tarafından -limited şirkete- «haciz ihbarnamesi» (İİK. mad. 89) gönderilerek haciz edilebilir.¹¹⁹⁸¹

Ayrıca belirtelim ki; «tasfiye payı»nın -yukarıda belirtilen şekilde- ‘müstakil olarak’ haczi mümkün olduğu gibi, borçlu ortağın ‘şirketteki payı’nın haczedilmesi ile birlikte, ‘tasfiye payı’da kendiliğinden haczin kapsamına girer. Yani bu suretle ‘tasfiye payı’da kendiliğinden haczedilmiş olur...¹¹⁹⁸²

dd- Ortağın yeni payları edinmede öncelik (rüçhan) hakkının haczi: TTK. mad. 59/(1) gereğince, «*şirket sözleşmesinde veya sermaye artırma kararında aksi öngörülmemişse, her ortağın esas sermaye payı oranında, esas sermayenin artırılmasına katılmak hakkı bulunduğu*»ndan, borçlu ortağın bu hakkına, ortaktan alacaklı olan kişiler -İİK. mad. 89 uyarınca- «şirkete haciz ihbarnamesi» göndererek haciz koyabilirler.

Ayrıca, borçlu ortağın şirketteki payının haczedilmesi halinde, borçlu ortağın «*yeni payları edinmede öncelik (rüçhan) hakkı*»da, kendiliğinden konulan haczin kapsamına girer...¹¹⁹⁸³

II- Ortağın kişisel alacaklarının şirketi takip hakkı: Limited şirkette, ortağın kişisel alacaklısı, doğrudan doğruya şirkete başvuramaz.

III- Şirket alacaklarının şirketi takip hakkı: Limited şirket, alacaklılara karşı bütün malvarlığı ile yani *sınırsız* olarak sorumludur. Bu husus TK. mad. 602’de «*şirket, borç ve yükümlülükleri dolayısıyla sadece malvarlığıyla sorumludur*» şeklinde ifade edilmiştir.¹¹⁹⁸⁴ Başka bir deyişle şirketten alacaklı olanlar ancak, tüzel kişiliğe sahip olan şirkete başvurmak zorundadırlar (TK. mad. 602).¹¹⁹⁸⁵

Kollektif ve komandit şirketlerden farklı olarak, bu şirketlerde, alacaklılar «*şirketin sona ermesi*» ya da «*şirket aleyhindeki takibin semeresiz kalması*» halinde bile, ortaklara başvuramazlar.¹¹⁹⁸⁶

IV- Şirket alacaklarının, ortağı takip hakkı: Limited şirketlerde, ortakların sorumluluğu, «*koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı*» olduğundan (TK. mad. 573/(2)), ortaklar sermaye koyma borcunu yerine getirdikleri oranda sorumluluktan kurtulurlar. Sermaye borcunu tam olarak yerine getiren ortağın sorumluluğu da sona erer.

Limited şirketlerde ortaklar, şirket borçlarından sorumlu değildirler.¹¹⁹⁸⁷

Ortak, limited şirkete olan sermaye borcunu kısmen yerine getirmemiş bile olsa, bunu talep hakkı şirketindir. Başka bir deyişle, bu borcun alacaklısı şirket tüzel kişiliğidir.

Acaba, şirketten alacaklı olanlar, “şirketin bu bakiye sermaye alacağını” İİK. mad. 89 uyarınca borçlu ortağa haciz ihbarnamesi göndererek haciz ettirebilirler mi? Bu husus

¹¹⁹⁸¹ YENİOCAK, U. Anonim ve Limited Şirket Hisselerinin Haczi, 2009, s: 81 vd. - YILDIRIM, M.K. / YILDIRIM, N.D. age., 2015, s: 158 - KURU, B. age. s: 452 - İYİLİKLİ, A.C. age. s: 202 - KURU, B. / ARSLAN, YILMAZ, E. age. s: 244, dipn. 36 - YENİOCAK, U. age. s: 80

¹¹⁹⁸² YENİOCAK, U. age. s: 82

¹¹⁹⁸³ YENİOCAK, U. age. s: 82

¹¹⁹⁸⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: ALTAŞ, S. Limited Şirketler, 2015, s: 267 vd. - ŞENER, O.H. age. s: 711 vd. - PULAŞLI, H. age. C: II, s: 2284 - PULAŞLI, H. age. s: 784

¹¹⁹⁸⁵ Bknz: 12. HD. 4.5.1988 T. 8889/5978; 24.3.1988 T. 2885/3599; 28.2.1988 T. 5390/3717; 12.2.1988 T. 3703/1359; 14.10.1987 T. 14158/10186; 27.1.1986 T. 7449/808 vb. (www.e-uyar.com)

¹¹⁹⁸⁶ OLGUN, S. Limited Şirket Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu (Terazi Der. Tem/2007, s: 44) - BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. Şirketler Hukuku, 2013, s: 617, 625 vd. - BAHTİYAR, M. Ortaklıklar Hukuku, 2012, s: 315

¹¹⁹⁸⁷ Bknz: Yuk. dipn. 25’deki içtihatlar

-tüm sermaye şirketleri- bakımından^{11988 11989 11990} - doktrinde tartışmalıdır. **Kanımızca**, “anonim ortaklıklarda olduğu gibi, limited ortaklıklarda da, sermaye borcunu kısmen veya tamamen yerine getirmemiş olan ortağa, ortaklık alacaklıları tarafından 89. maddeye göre haciz ihbarnamesi gönderilmemesi” isabetsiz olup, bu durumda limited şirketten alacaklı olan kişilerin limited şirket ortağına “limited şirkete olan borçları (ödenmesi gereken bu paralar) üzerine” haciz koyabilmelidir... Fakat, **yüksek mahkeme**^{11991 11992} kararlarında -özellikle; «ortağın şirkete göre ‘üçüncü kişi’ sayılmayacağı» gerekçe- siyle- aksi görüşü benimsemiştir.

¹¹⁹⁸⁸ **İMREGÜN, O.** Anonim Ortaklıklar, s: 28 - **ANSAY, T.** Anonim Şirketler Hukuku, s: 230 - **TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu)** Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 8. Bası, 2000, s: 566- **ARSLANLI, H.** Anonim Şirketler, s: 20, 191 - **EREM, T.S.** Ticaret Şirketleri, s: 283 - **GÖLE, Ç.** Anonim Ortaklıklarda Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu İfade Temerrüd, s: 54 - **ANSAY, T.** Anonim Ortaklıklar ve Mahkeme Uygulaması (AÜHFD. 1970, C: XXVII, S: 1-2, s: 131 vd.) - **OLGUN, S.** Limited Şirket Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu (Terazi Huk. Der. Temmuz/2007, s: 44) - **CERRAHOĞLU, F.** Limited Ortaklıkta Sorumluluk (İİTİAD. 1975, s: 231) - **ÖNAL, B. S.** Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu, 2006, s: 83 - **ARSLANLI, H./DOMANIÇ, H.** Limited Şirketler, s: 446 - **YAVAŞ, M.** Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal, Hak. Alacaklarının Haczi, 2005, s: 166.

¹¹⁹⁸⁹ Bknz: Yuk. § cc. AÇIKLAMA: IV.

¹¹⁹⁹⁰ Bknz: 12. HD. 15.04.2010 T. 26814/9336; 13.12.2005 T. 21013/24994. (www.e-uyar.com)

¹¹⁹⁹¹ Aynı görüşte: **ÇAMOĞLU, E.** Limited Ortaklığın Sermaye Alacaklarının Haczi (BATİ- DER, 1971, C: VI, S: 1, s: 63 vd.) - **DOMANIÇ, H.** Anonim Şirket Ortaklarının Sermaye Temerrüdüne Terettüp Eden Hükümler (İBD. 1966/4-5-6, s: 123)

¹¹⁹⁹² Bknz: 12. HD. 17.03.2015 T. 31357/6176; 06.03.2015 T. 30163/4969; 15.10.2007 T. 15611/18624; 26.04.2007 T. 5637/8226; 18.10.2005 T. 16517/20224; 28.02.1989 T. 6177/2775. (www.e-uyar.com)

142) Kooperatif Şirketler ile Adi Şirketlerde; “Şirket”ten ve/veya “Şirket Ortağı”ndan Alacaklı Olan Üçüncü Kişilerin “Şirket”i ve/veya “Şirket Ortağı”nı Takip Hakkının Kapsamı

(Ankara Barosu Dergisi, S: 2016/1, s: 525-535)

Av. Talih UYAR*

aa) KOOPERATİF ŞİRKETLERDE:

Kooperatif «tüzel kişiliğe sahip, ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını, işgücü ve parasal katkılar ile karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretleriyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli bir ortaklık»dır (1163 s. Kooperatifler Kanunu, madde 1).¹¹⁹⁹³

Hukumumuzda, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu dışında 1581¹¹⁹⁹⁴ sayılı Kanunla da düzenlenmiş olan kooperatifler, ortaklarının ekonomik ve mesleki ihtiyaçlarını sağlayıp korumak ve geliştirmek amacını güttüğünden, onun bu niteliği kooperatifleri ticaret şirketlerinden ayırır. «Kâr» kavramı, kooperatiflere yabancıdır.^{11995 11996} Esasen, Kanunda titizlikle «kâr» terimi kullanılmaktan kaçınılmış ve bunun yerine «gelir-gider farkı» terimi kullanılmıştır (1163 s.K. mad. 19/ son; 38/I, II, III; 3186 s. K. mad. 20).

I- Ortağın kişisel alacaklılarına ortağı takip hakkı: Kooperatif ortağının kişisel alacaklıları -ticaret şirketlerinde olduğu gibi- ortağın kooperatif dışındaki malvarlığına -genel hükümlere göre- başvurabilirler. Aşağıda belirteceğimiz gibi, ticaret şirketlerinden farklı olarak, alacaklılar, borçlu ortağın kooperatifteki hissesi ile hak ve alacaklarına başvurmaları çok defa kendileri için yararlı olmayacağı için, alacaklılar borçlu ortağın kooperatif dışındaki malvarlığından alacaklarını tahsil etmeye gayret etmelidirler.

Ortağın kişisel alacaklıları, ortağın kişisel malvarlığına başvururken borçlu, TARIM KREDİ veya SATIŞ KOOPERATİFİ ORTAĞI İSE, bu ortağın kooperatiften kredi alırken, kredisine karşılık olarak gösterdiği «ürünleri, hayvanları ve üretimle ilgili her türlü makine ve araçları» üzerinde, kooperatifin mutlak rehin hakkı bulunduğu (1581 s.K. mad. 13; 3186 s.K. mad.20), bu malların haczedilemeyeceği -daha doğrusu, haczin bunlardan sonra hüküm ifade edeceği- unutulmamalıdır.

b) Kooperatif ortağının kişisel malvarlığından alacağını alamamış olan ya da onlara hiç başvurmamış olan alacaklılar, ancak «ortağa ait faiz ve gelir gider farkından hissesine düşen miktarı» ve «kooperatifin dağılmasında ortağa düşen payı» haczettirebilirler (1163 s.K. mad. 19/son).¹¹⁹⁹⁷

aa- Gelir-gider farkının haczi: Ticaret ortaklıkları anlamında kâr, gerçek kooperatiflere yabancı bir kavram olduğundan,¹¹⁹⁹⁸ kanun koyucu, kooperatiflerde bu kavram yerine «gelir-gider farkı» terimini kullanmayı (mad. 19/VI) tercih etmiştir.

* İzmir Barosu (9 Eylül Üni.Huk. Fak. E. Öğr. Görv.)

¹¹⁹⁹³ «Kooperatifler» ö n c e 1957 tarih ve 6762 sayılı -yürürlükten kalkmış olan- eski Ticaret Kanununda düzenlenmişti. Daha sonra, 1969 yılında 24.4.1969 tarih ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu yürürlüğe girmiş ve eski Ticaret Kanunu hükümleri yürürlükten kaldırılmıştı.. Yeni 6102 sayılı TTK.’da kooperatifler hakkında bir düzenleme yapılmamış, sadece 124/(1)’de «kooperatiflerin bir ticaret şirketi olduğu» vurgulanmıştır...

¹¹⁹⁹⁴ Bknz: 18.4.1972 Tarih ve 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu

¹¹⁹⁹⁵ LALE, M. Kooperatifler Hukuku, 2010, C: 1, s: 15 - ERİŞ, G. Uygulamalı Kooperatifler Hukuku, 2001, s: 13 - BİLGİLİ, E / DEMİRKAPI, E. Şirketler Hukuku, 2013, s: 784 - KARAHAN, S. / DERYAL, Y. Şirketler Hukuku, 2015, s: 877

¹¹⁹⁹⁶ Aksi görüş: DOMANIÇ, H. Âdi, Kollektif ve Komandit Şirketler, 1988, s: 41 dipn. 2

¹¹⁹⁹⁷ ERMAN, E.S. Üçüncü Kişilere Karşı Kooperatifin ve Kooperatif Ortaklarının Sorumluluğu (Ad. D. 1972/3, s: 177 vd.)

¹¹⁹⁹⁸ Bknz: Yuk. dipn. 5

Anasözleşmede, «ortaklarla yapılan muamelelerden bir yıllık faaliyet sonunda elde edilen gelir-gider farkının, ortaklar arasında bölüşülmesi» öngörülmüşse (1163 s.K. mad. 38), bunun için borçlu ortağın ortağı bulunduğu kooperatife İİK. mad. 89’a göre haciz ihbarnamesi gönderilmesi gerekir.¹¹⁹⁹⁹ Borçlu ortağın hissesine düşen miktar, ortağın kişisel alacaklısı tarafından haczedilebilir.¹²⁰⁰⁰

bb- Sermaye payına ödenecek faiz alacağının haczi: 1163 sayılı Kanun, ortakların fazla yatırım yapmalarını sağlamak için, ortaklık payına faiz verilmesini de öngörmüştür. Ortakların, ortaklık (sermaye) payına faiz verilebilmesi için (1163 s.K. mad. 38/III):

aaa- Gelir-gider farkının en az %50’si ortaklara dağıtılmış olmalı ve,

bbb- Genel kurul -Devlet tahvillerine verilen en yüksek faiz haddini geçmemek üzere- faiz dağıtılmasına karar vermiş olmalıdır.

Bu koşullar yerine gelmiş ve ortağa, kooperatifteki sermayesi için faiz ödenmesi gerçekleşmişse, bu ortağın kişisel alacaklısı, ödenecek faizin haczini isteyebilir.

cc- Ortaklık payının haczi: Her ortağın kooperatifte en az bir ortaklık payı bulunur (1163 s.K. mad. 19).

Ortaklık payları «ortaklık senedine» bağlanmış olabilir. Bu senetler nama yazılı olmakla beraber «kıymetli evrak» niteliğinde değildirler.

Hukukumuzda «(borçlunun) kooperatif hissesinin (payının) haczedilemeyeceği» kabul edilmektedir.^{12001 12002}

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 19/son maddesi gereğince, «kooperatifin dağılmasında, ortağa verilecek pay» (tasfiye payı) ortağın kişisel alacaklısı tarafından haczedilebilir. Yani, ortağın kişisel alacaklısı, ortağın kooperatifteki payından ancak, kooperatifin dağılması halinde yararlanabilir. Kooperatif devam ettiği sürece alacaklı, bu payın paraya çevrilmesini isteyemez.¹²⁰⁰³

Eğer, anasözleşmede, «kooperatifin tasfiyesi sonunda artan miktarın -yani tasfiye kârının- ortaklar arasında paylaşılacağı» öngörülmüşse (1163 s.K. mad. 83/I) ortağın kişisel alacaklısı, bunu da -İİK. mad. 89’a göre- haczettirebilir. Eğer sözleşmede, tasfiye artığının ortaklara paylaşılacağı öngörülmemişse, tasfiye artığı, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine bırakılacağından (1163 s.K. mad. 83/III) ortağın kişisel alacaklıları bunu haczettiremezler.

Eğer, borçlu ortağın -yukarıdaki şekilde- kooperatifteki payı -ve tasfiye artığı- ortağın kişisel alacaklısı tarafından haciz edildikten sonra, borçlu ortak, kooperatiften çıkmış ya da çıkarılmışsa -1163 s.K. mad. 17 gereğince- ortağa ödenmesi gerekli paranın kooperatifin sona ermesi beklenmeden icra dairesine verilmesi gerekir.

Son olarak şu hususu da belirtelim ki, kooperatif ortaklarının, kooperatifteki paylarının haczi, bütün kooperatiflerde mümkün değildir. Örneğin, 2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Hakkındaki Kanunun 8. maddesi gereğince, «tarım satış kooperatifleri ile birliklerinin ortaklık payları rehin veya haciz edilemeyeceği gibi başkalarına da devredilemez.»

1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun 22. maddesi ile yürürlükten kaldırılmış bulunan 2836 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununun 7. maddesinde de, buna benzer bir hüküm vardı. 1581 sayılı kanunla, bu kanunda bir yasaklama

¹¹⁹⁹⁹ TOPUZ, G. Hisse Haczi ve Satış, 2009, s: 303

¹²⁰⁰⁰ Bknz: 12. HD. 18.03.2014 T. 1276/6300; 22.04.2003 T. 6408/9053; 05.04.2002 T. 5674/7077; 08.06.1976 T. 5040/7155 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁰¹ TOPUZ, G. age. s: 303, 306 - KARAHAN, S. / DERYAL, Y. age. s: 904

¹²⁰⁰² Bknz: 12. HD. 19.01.2010 T. 19359/864; 24.10.2005 T. 16942/20667; 18.03.2004 T. 1276/6300; 22.04.2003 T. 6408/9053; 11. HD. 11.11.2002 T. 5701/10298; 12. HD. 11.03.2002 T. 3948/4868; 27.03.2001 T. 4174/5246. (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁰³ Bknz: 11. HD. 02.11.1993 T. 12674/16840; 12. HD. 12.4.1984 T. 2059/4511, 8.6.1976 T. 5040/7155 (www.e-uyar.com)

öngörülmemiş olduğundan, bu kanununun 20. maddesi gereğince, «açıklık bulunmayan hususlarda» 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu uygulanacağından, Tarım Kredi Kooperatiflerinde, ortakların ortaklık payları haczedilebilecek demektir.

II- Ortağın kişisel alacaklılarının, kooperatifi takip hakkı: Ortağın kişisel alacaklılarının -yukarıda ticaret şirketlerinde incelediğimiz gibi- dolaylı da olsa, kooperatife başvurma hakkı yoktur.

III- Kooperatif alacaklılarının, kooperatifi takip hakkı: Kooperatifler anasözleşmelerinde aksine hüküm olmadıkça, alacaklılarına karşı kendi malvarlığı ile sorumludurlar (1163 s.K. mad. 28). Bu nedenle, kooperatif alacaklıları kural olarak, alacaklarından dolayı -kooperatif iflâs etmiş dahi olsa- ortaklara başvuramazlar (1163 s.K. mad. 33).

Alacaklılar kooperatifi ya haciz yolu ile ya da dilerlerse iflâs yolu ile takip edebilirler.¹²⁰⁰⁴

IV- Kooperatif alacaklılarının, kooperatif ortaklarını takip hakkı: Kural olarak, kooperatif borçlarından sorumlu olmayan ortaklar, isterlerse ana- sözleşme ile, kendileri için «sınırsız» ya da «sınırlı» sorumluluk öngörebilirler.¹²⁰⁰⁵

a- Sınırsız sorumluluk: Ortaklar, kendilerinin kooperatif borçları için kişisel ve sınırsız olarak sorumlu olacaklarını öngörebilirler (1163 s.K. mad. 29).

Kooperatif ortaklarının bu şekilde kooperatif borçlarından dolayı kişisel olarak ve sınırsız biçimde sorumlu olabilmeleri için:

aa- Kooperatif anasözleşmesinde bu sorumluluk öngörülmüş olmalı,

bb- Kooperatif iflâs ya da başka bir sebeple dağılmış olmalıdır.

cc- Alacaklılar, tasfiye sonunda alacaklarını kısmen ya da tamamen alamamış olmalıdırlar.¹²⁰⁰⁶

b- Sınırlı sorumluluk: Ortaklar, kendilerinin kooperatif borçlarından dolayı, payları dışında «kişisel olarak ve belirli bir miktara kadar» sınırlı sorumlu olacaklarını -anasözleşmede- öngörebilirler (1163 s.K. mad. 30).

Bu şekildeki «sınırlı sorumluluk» da ikinci derecede bir sorumluluktur ve ortağa ancak, kooperatiften sonra başvuru yapılabilir.¹²⁰⁰⁷

Kooperatif iflâs etmişse, «sınırsız» ya da «sınırlı sorumluluk» ilkeleri çerçevesinde kooperatifin ödenmemiş borçları, kooperatif ortaklarından, iflâs idaresi tarafından istenir (1163 s.K. mad. 30/son).¹²⁰⁰⁸

Buraya kadar açıkladığımız hususlar, kooperatif ortaklarının, kooperatifin tescilinden sonraki döneme ait, kooperatif borçlarından dolayı sorumluluğu ile ilgilidir.

Tescilden önce, kooperatif adına yapılan işlemlerden, işlem yapanlar, *kişisel ve zircileme olarak* sorumludurlar (1163 s.K. mad. 7).¹²⁰⁰⁹

«Kooperatifin borçlarından dolayı ortakların takibi» konusunda, **yüksek mahkeme;**

√ «Kooperatifin borcundan dolayı, kooperatif adına kayıtlı olan taşınmazın tapu kaydına haciz konulduktan sonra, noter huzurunda çekilen kur'a sonucu o taşınmazın sahibi durumuna gelen ortağın, taşınmaz üzerindeki haczin kaldırılmasını icra mahkemesinden şikayet yoluyla isteyemeyeceğini»¹²⁰¹⁰

¹²⁰⁰⁴ ERMAN, E.S. agm. s: 179 vd.

¹²⁰⁰⁵ ERMAN, E.S. agm. s: 179 vd.

¹²⁰⁰⁶ Bknz: 12. HD. 30.11.1981 T. 6824/8987; 17.4.1979 T. 2389/3608; 25.9.1978 T. 7364/7369; 11. HD. 27.12.1973 T. 5072/5214; 12. HD. 20.12.1973 T. 11908/11535; 25.1.1972 T. 916/867 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁰⁷ TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu) Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 8. Bası, 2000, s: 949

¹²⁰⁰⁸ Bknz: 12. HD. 17.4.1979 T. 2389/3608; 11. HD. 27.12.1973 T. 5072/5214; 12. HD. 20.12.1973 T. 11908/11635 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁰⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: ŞİMŞEK, E. Kooperatif Ortaklıklar, 1981., s: 43 vd.

¹²⁰¹⁰ Bknz: 12. HD. 5.7.2004 T. 13474/17810; 7.7.2004 T. 14263/17982 (www.e-uyar.com)

√ «Kooperatif borçlarından dolayı kooperatif ortaklarının sorumluluğunun ana sözleşme ve Kooperatifler Kanunundaki hükümlerle sınırlı olduğunu, kooperatif hakkında yapılan takipten sonuç alınamaması halinde, sorumluluk durumlarına göre ortaklara başvurulabileceğini»¹²⁰¹¹

√ «Kooperatiften alacaklı olan kişilerin, kooperatif ortaklarına haciz ihbarnamesi göndererek 'kooperatife ödeyecekleri aibat paralarını' haczedemeyeceklerini ve kooperatifin gönderilen haciz ihbarnamelerinin şikayet yoluyla iptalini istemekte hukuki yararının bulunduğunu»¹²⁰¹²

√ «Borçlu kooperatifin taşınmazına konan hacizden, ferdi mülkiyete geçiş sonucunda kooperatif üyesinin sorumluluğunun, yüklendiği sermaye payıyla sınırlı olduğunu»¹²⁰¹³

√ «Kooperatif borçlarından dolayı kural olarak kooperatifin sorumlu olduğunu, ortakların ancak 'kooperatifin iflas etmesi' veya 'kooperatifin dağılması' hallerinde ve ana sözleşmede 'kooperatif borçlarından dolayı ortakların -sınırlı veya sınırsız- sorumluluklarının açıkça öngörülmüş olması durumunda'-ve ikinci derecede- sorumlu olacağını»¹²⁰¹⁴

belirtmiştir.

Ayrıca, uygulamadaki önemi nedeniyle belirtelim ki; **yüksek mahkeme**¹²⁰¹⁵ “Kooperatif ortağı, kooperatife karşı ‘üçüncü kişi’ sayılmayacağından, kooperatifin ortaktaki alacağından dolayı, ortağa İİK. 89’a göre haciz ihbarnamesi gönderilemeyeceğini” belirtmiştir.

bb) ÂDİ ORTAKLIKLARDA (ŞİRKETLERDE):

Günlük yaşamda sık sık karşılaşılan, kuruluşları şekle bağlı olmadığı için kolay olan, tüzel kişiliği bulunmayan ve Borçlar Kanununun 620-645. maddelerinde düzenlenmiş olan **âdi ortaklık (şirket)** «emeklerini veya araçlarını herhangi bir müşterek amaç doğrultusunda birleştirerek, bu amaca ulaşma konusunda birlikte çaba göstermeyi sözleşmeyle birbirlerine karşı yükümlenen kişilerce oluşturulan, tüzel kişiliği bulunmayan bir kişi topluluğu» (TBK. mad. 620) olarak tanımlanabilir.^{12016 12017}

Âdi ortaklıklarda (şirketlerde); gerek **ortakların kişisel alacaklarının** ve gerekse, **ortaklıktan (şirketten) alacaklı olan kişilerin** durumları, ticaret şirketlerinden¹²⁰¹⁸ farklılık gösterir.

¹²⁰¹¹ Bknz: 12. HD. 26.6.2003 T. 13041/15212; 23.3.2000 T. 3933/4347 (www.e-uyar.com)

¹²⁰¹² Bknz: 12. HD. 1.3.2005 T. 696/3963; 24.1.2005 T. 24084/860; 16.6.1003 T. 10980/14194

¹²⁰¹³ Bknz: 12. HD. 18.11.1998 T. 12225/13082 (www.e-uyar.com)

¹²⁰¹⁴ Bknz: 12. HD. 16.10.1977 T. 9927/10890; 14.11.1991 T. 10542/11886; 27.11.1989 T. 5503/14565 (www.e-uyar.com)

¹²⁰¹⁵ Bknz: 12. HD. 21.01.2014 T. 35327/1311; 01.12.2011 T. 9206/2517; 22.11.2011 T. 7359/23592; 28.09.2009 T. 17348/17183; 23.09.2008 T. 16126/16131; 21.04.2008 T. 5994/8329; 27.11.2007 T. 19782/22194; 16.11.2007 T. 18459/21392; 19.06.2007 T. 9892/12453; 24.01.2005 T. 24084/860; 16.09.2004 T. 14115/19287; 12.11.2002 T. 21935/23248; 20.09.2002 T. 16435/17422; 23.03.2000 T. 3933/4347 vb. (www.e-uyar.com)

¹²⁰¹⁶ BARLAS, N. Âdi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, 2012, s: 18

¹²⁰¹⁷ Farklı tanımlar için bknz: PULAŞLI, H. Şirketler Hukuku Şerhi, 2015, C: I, s: 20 - POROY (Tekinalp / Çamoğlu) Ortaklar Hukuku, 2014, C: I, s: 40 - KARAHAN, S. / AKIN, M.S. Şirketler Hukuku, 2015, s: 32 - BİLGİLİ, E / DEMİRKAPI, E. Şirketler Hukuku, 2013, s: 21 - DOMANIÇ, H. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, 1988, C: I, s: 376 - DOĞANAY, Ü.Y. Âdi Şirket Akdi, 1968, s: 5

¹²⁰¹⁸ UYAR, T. Ticaret Şirketleri ile Kooperatiflerde ve Âdi Şirketlerde, Şirketten ve Ortaktan Alacaklı Olan Üçüncü Şahısların, Şirket ve Ortağı Takip Hakkının Kapsamı (ABD. 1978/5, s: 774 vd.) - UYAR, T. Kollektif ve Komandit Şirketlerde, Şirketten ve Ortaktan Alacaklı Olan Üçüncü Şahısların Şirket ve Ortağı Takip Hakkının Kapsamı (İBD. 1979/1-2-3, s: 74 vd.) - UYAR, T. Anonim ve Limited Şirketlerde, Şirketten ve Ortaktan Alacaklı Olan ve Üçüncü Şahısların, Şirket ve Ortağı Takip Hakkının Kapsamı (Yasa D. 1979/3, s: 358 vd.) UYAR, T. Kollektif Şirketlerde Şirket Hissesinin Haczi (Çözüm D. 1985/ Mayıs, s: 74 vd.) - UYAR, T. Komandit Şirketlerde Şirket Hissesinin Haczi (Çözüm D. 1985/Haziran, s: 81 vd.) - UYAR, T. Anonim Şirket Hissesinin Haczi

I- Ortağın kişisel alacaklarının ortağı takip hakkı:

Âdi şirket ortaklarından alacaklı olan kişiler,

a- Ortağın *kişisel malvarlığına* genel hükümler uyarınca başvurabilecekleri gibi,

b- Önce, ortağın «*ortaklık (şirket) dışındaki*» hak ve alacaklarına başvurmaksızın ya da başvurduktan sonra, «*ortaklıktaki (şirketteki)*» şu hak ve alacaklarının haczini isteyebilirler:

aa) Ortağın, ortaklık payının haczi: Alacaklı, borçlu ortağın, âdi ortaklıktaki payı İİK. mad. 89¹²⁰¹⁹ ve 94'e göre haciz ettirebilir.¹²⁰²⁰ Payın haczedilmesinden sonra bu durumun -yani «borçlu ortağın payının haciz edildiği» hususunun- '*ilgili üçüncü kişilere*' bildirilmesi gerekir. Âdi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından, burada *diğer ortaklara* bu bildirim yapılması gerekir.¹²⁰²¹ Eğer âdi ortaklığa bir 'temsilci' atanmışsa, bu kişiye tebligat yapılması yeterlidir. Temsilci yoksa, bütün ortaklara bildirimde bulunulması isabetli olur.^{12022 12023}

Borçlu ortağın, âdi ortaklıktaki payına haciz konulmasından sonra âdi ortaklık sona erer.¹²⁰²⁴ Daha doğrusu; TBK. mad. 639/(3) uyarınca «borçlunun payının -ortaklığın sona ermesi sonucu- cebri icra yoluyla para çevrilmesiyle» ortaklık sona erer...

Hisse haczinin kapsamına *pay (hisseye) düşen gelirler* de dahil olduğundan, kendisine «borçluya ait hissenin haczedildiği» bildirilmiş olan diğer ortaklar, bu bildirimden sonra o borçlunun hissesine düşen gelirleri icra dairesine ödemekle yükümlü olurlar...¹²⁰²⁵

bb) Ortağın kâr alacağının haczi: BK. mad. 622-623 uyarınca, her ortak, ortaklığın kârına iştirak hakkına sahip olduğundan (TBK. mad. 622, 623),¹²⁰²⁶ ortağın kişisel alacaklıları, borçlu ortağın «*ortaklıktaki kâr payı*»nı İİK. mad. 89'a göre haciz ettirebilirler.^{12027 12028}

cc) Ortağın ücret alacağının haczi: Kural olarak, âdi ortaklık idarecilerine ücret verilmez. Ancak, ortaklık sözleşmesinde, «idarecilere ücret verileceği» öngörülmüş olabilir. Bu durumda, idareci ortağın kişisel alacaklısı, bu ücreti İİK. mad. 83, 355 ve 356 uyarınca haczettirebilir.¹²⁰²⁹

çç) Ortağın faiz, masraf ve avans alacağının haczi: Kural olarak, ortaklara, ortaklığa koydukları sermaye için faiz verilmez. Ancak ortaklık sözleşmesinde, bunun aksi öngörülmüş olabilir. Keza ortaklar, şirket adına yaptıkları masraf ve verdikleri avanslara

(Çözüm D. 1985/ Temmuz, s: 54 vd.) - **UYAR, T.** Limited Şirketlerde Şirket Hisselinin Haczi (Çözüm D. 1985/Ağustos, s: 76 vd.) - **UYAR, T.** İcra Hukukunda Haciz, 1990, s: 393-467.

¹²⁰¹⁹ Bknz: 12. HD. 26.5.2008 T. 8288/10535 (www.e-uyar.com)

¹²⁰²⁰ Karş: **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 2013, C: 1, s: 551

¹²⁰²¹ **TOPUZ, G.** Hisse Haczi ve Satışı, 2009, s: 93

¹²⁰²² **TOPUZ, G.** age. s: 93

¹²⁰²³ Karş: **MOROĞLU, E.** Makaleler I, 2000, s: 25

¹²⁰²⁴ **GÜMAN, N.** Elbirliği Mülkiyeti ile Kollektif ve Komandit Şirket Hisselerinin Haczi ve Paraya Çevrilmesi, 2010, s: 193 vd.

¹²⁰²⁵ **PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M.S. / ÖZEKES, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 2013, s: 307

¹²⁰²⁶ **POROY (Tekinalp / Çamoğlu)** age. C: 1, s: 52 vd. - **BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E.** age. s: 33 vd. - **ŞENER, O.H.** age. s: 40 vd. - **KARAHAN, S. / AKIN, M.Y.** age. s: 45 vd. - **GÜMAN, N.** age. s: 189 vd.

¹²⁰²⁷ **PULAŞLI, H.** age. C: 1, s: 52 - **KURU, B.** El Kitabı, 2013, s: 454 - **KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Hukuku, 2013, s: 245 - **İYİLİKLİ, A.C.** Haciz İhbarnameleri, 2012, s: 198 vd. - **DOMANIÇ, H.** Adi, Kollektif ve Komandit Şirketler, 1988, s: 108 - **DOMANIÇ, H.** Türk Ticaret Kanunu Şerhi, 1988, C: 1, s: 427 vd. - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 2013, C: 1, s: 550 vd.

¹²⁰²⁸ Bknz: 12. HD. 07.03.2013 T. 29054/8000; 04.07.2011 T. 3953/14126; 26.5.2008 T. 23.06.2003 T. 8288/10535; 23.06.2003 T. 12043/14967; 17.06.2003 T. 11642/14344; 16.01.2003 T. 27028/154 (www.e-uyar.com)

¹²⁰²⁹ **YAVAŞ, M.** age. s: 167 - **GÜMAN, N.** age. s: 184 vd.

faiz alırlar (BK. mad. 627).¹²⁰³⁰ İşte ortakların bu *faiz alacakları*, ortağın kişisel alacakları tarafından İİK. mad. 89'a göre haczedilebilir.^{12031 12032}

Aynı şekilde, ortaklar, normal sermaye taahhütleri dışında ortaklık nam ve hesabına yapmış ya da ödünç vermiş olabilirler. Bunları ortaklıktan talep etmek hakkına sahip olduklarından (BK. mad. 627),¹²⁰³³ alacaklılar, borçlu ortağın, ortaklıktaki bu *masraf ve avans alacaklarının* da haczini İİK. mad. 89'a göre isteyebilirler.¹²⁰³⁴

dd) Ortağın ortaklıktaki tasfiye payının haczi: Tasfiye bakiyesi, bilindiği gibi, «şirketin tasfiye edilmesi halinde doğan ve tasfiye devresinin kârı» niteliğindeki bir hak-tır (BK. mad. 643).

Tasfiyeye giren bir âdi ortaklık malvarlığından önce, şirketten alacaklı olan üçüncü şahısların *hakları* ödenir. Sonra, ortaklara, koydukları *sermayeler* iade edilir. Eğer bundan sonra, şirket malvarlığında olumlu bir artış varsa, bu «*tasfiye bakiyesi*» olarak yine ortaklar arasında «ortaklık sözleşmesindeki hükümlere göre» ya da «kâr dağıtım kural-larına göre» paylaşılır (TBK. mad. 643 vd.)¹²⁰³⁵

İşte, *bir ortaklık ortağının kişisel alacaklısı*, borçlu ortağın ortaklıktaki tasfiye bakiyesini (payını) haczettirebilir.^{12036 12037} (BK. mad. 638/II).¹²⁰³⁸ Âdi ortaklıklarda tüzel kişilik bulunmadığından, ortaklık tarafından kazanılan mal ve kıymetlerle ortakların sermaye olarak ortaklığa koydukları şeyler, MK. mad. 701-703'de düzenlenmiş olan «*iştirak halindeki mülkiyet rejimine*» tâbi olduğundan (BK. mad. 638/II), ortağın kişisel alacaklısı, ancak ortağın, ortaklıktaki hissesini haczedip, İİK. mad. 121'e göre bunun paraya çevrilmesini talep edebilir. Yani, alacaklının, âdi şirketteki borçlu ortağa ait hisseyi haczettirdikten sonra icra mahkemesine başvurup, «*taksim davası*» açmak hususunda «*yetki belgesi*» alması ve daha sonra da «*âdi şirketin tasfiyesi için taksim davası*» açıp, borçlu ortağa düşecek tasfiye bakiyesinin kendisine ödenmesini sağlaması gerekecektir.

Ancak hemen belirtelim ki, «*tasfiye bakiyesi*» üzerinde ortaklık alacaklılarının imtiyaz hakkı vardır (TBK. mad. 638).

I- Ortağın kişisel alacaklarının ortaklığı takip hakkı: Âdi ortaklığın, ticaret şirketlerinden farklı olarak tüzel kişiliği bulunmadığından, ortağın kişisel alacaklıları, âdi ortaklığa doğrudan doğruya başvuramazlar.¹²⁰³⁹

Ancak, az önce belirtildiği gibi, borçlu ortağın kişisel alacaklıları, ortağın âdi şirket-teki «*tasfiye payına*» haciz koydurabilirler. Keza, borçlu ortak «*iflâsa tâbi kişilerden ise*» onu iflâs yolu ile takip edip, iflâs ettirebilirler.

¹²⁰³⁰ PULAŞLI, H. age. C: I, s: 53 - KARAHAN, S. / AKIN, M.Y. Şirketler Hukuku, 2015, s: 49 - ŞENER, O.H. Âdi Ortaklık, 2008, s: 345

¹²⁰³¹ DOMANIÇ, H. age. (Şirketler) s: 108-(Şerh) s: 427 - İYİLİKLİ, A.C. age. s: 198 - YAVAŞ, M. age. s: 167 - GÜMAN, N. age. s: 190 vd.

¹²⁰³² Bknz: 12. HD. 1.2.2008 T. 22814/17 (www.e-uyar.com)

¹²⁰³³ ŞENER, O.H. Âdi Ortaklık, s: 332

¹²⁰³⁴ İYİLİKLİ, A.C. age. s: 199

¹²⁰³⁵ PULAŞLI, H. age. C: I, s: 53 - ŞENER, O.H. age. s: 102

¹²⁰³⁶ PULAŞLI, H. age. C: I, s: 52 - MUŞUL, T. age. C: I, s: 550 vd. - KURU, B. / ARSLAN, R. / YILMAZ, E. age. s: 244 - İYİLİKLİ, A.C. age. s: 198 vd. - YAVAŞ, M. age. s: 168 - GÜMAN, N. age. s: 200

¹²⁰³⁷ Bknz: 12. HD. 04.07.2011 T. 3953/14126; 26.05.2008 T. 8288/10535; 1.2.2008 T. 22814/1792; 10.2.2009 T. 21909/2278 (www.e-uyar.com)

¹²⁰³⁸ Bknz: 12. HD. 4.7.2011 T. 3953/14126; 23.6.2003 T. 12043/14967; 17.6.2003 T. 11642/14344; 16.1.2003 T. 27028/154; 2.12.1992 T. 9349/16873; 20.11.1992 T. 7266/14470; 26.10.1992 T. 5519/12557; 16.12.1986 T. 3735/14585; 15. HD. 19.1.1984 T. 3716/83; 13. HD. 24.5.1982 T. 3318/3685; 6.12.1976 T. 5340/8111; 3.5.1976 T. 1949/3569; 10.11.1975 T. 5730/6897 (www.e-uyar.com)

¹²⁰³⁹ Bknz: 12. HD. 30.04.2014 T. 9341/12812; 9.4.1991 T. 11529/4647; 15.4.1982 T. 3914/3216; 13. HD. 6.4.2010 T. 13903/4532 (www.e-uyar.com)

BK. mad. 639/3'e göre, «ortaklardan birinin tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesiyle» yahut «bir ortağın iflâs etmesi» âdi ortaklığı da sona erdiğinden, diğer ortaklar, şirketin sona ermesini istemiyorlarsa, takipte bulunan alacaklıya, alacağını ödemek zorunda kalacaklardır.

II- Âdi ortaklık alacaklılarının, ortaklığı takip hakkı: Âdi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından ortaklık alacaklıları önce ortaklığın -elbirliği halindeki mülkiyet rejimine tâbi- malvarlığına başvurabilecekleri gibi, bunlara başvurmaksızın doğrudan doğruya ortaklardan birini, birkaçını ya da hepsini takip edebilirler.¹²⁰⁴⁰

III- Âdi ortaklık alacaklılarının, ortağı takip hakkı: Âdi ortaklıklarda, idareci ve temsilciler tarafından yapılan işlemlerle doğan hak ve borçlar, temsil ve vekâlet hükümleri dairesinde doğrudan doğruya ortaklara intikal eder. Bu nedenle, âdi ortaklıklarda, ortakların ortaklık borçlarından dolayı sorumluluğu «doğrudan doğruya» «hudutsuz» ve «zincirleme»dir (TBK. mad. 638/(3), 645).¹²⁰⁴¹ Başka bir deyişle, adi ortaklıkta ortaklar, ortaklığın borçlarından dolayı «birinci derecede», «şahsen», «müteselsil olarak» ve «tüm mal varlıkları ile» sorumludurlar (TBK. mad. 638/(3)).^{12042 12043}

Doktrinde;¹²⁰⁴⁴ «birinci derecede sorumluluğun»; ‘ortaklık alacaklılarının alacaklarını tahsil edebilmek için, ortaklığın malvarlığına önceden başvurmadan, doğrudan doğruya ortakların malvarlığına başvurabileceklerini’ ifade ettiği, esasen âdi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından, ayrı bir malvarlığı da bulunmadığını, «şahsi sorumluluğun»; ‘ortakların kendi kişisel malvarlıkları ile sorumlu olduğunu’ belirttiği, «müteselsil sorumluluğun»; ‘ortakların hepsinin, ortaklık borçlarının tamamından, her birinin ayrı ayrı olarak sorumlu olmaları’ anlamına geldiği, «sınırsız sorumluluğun»; ‘ortağın koymayı taahhüt etmiş olduğu sermaye payıyla sınırlı olmaksızın, ortaklığın borçlarının tamamından sorumlu olduğunu’ belirttiği ve «tüm malvarlığı ile sorumluluğun» ise; ‘ortaklık alacaklılarının, ortağın kişisel malvarlığı içindeki tüm değerlere, alacak karşılanıncaya kadar el koyabileceklerini’ ifade ettiği belirtilmiştir...

¹²⁰⁴⁰ ANSAY, T. Adi Şirket, Dernek ve Ticaret Şirketleri, s: 143

¹²⁰⁴¹ DOMANIÇ, H. age. (Şirketler), s: 68; (Şerh), s: 387 - ÖZENLİ, S. Uygulamada Adi Ortaklık ve Neden Olduğu Davalar, s: 101

¹²⁰⁴² POROY (Tekinalp / Çamoğlu) age. C: I, s: 72 vd. - BİLGİLİ, E / DEMİRKAPI, E. age. s: 41 vd. - ŞENER, O.H. age. s: 81 vd. - KARAHAN, S. / AKIN, M.Y. age. s: 94 vd. - PULAŞLI, H. age. C: I, s: 61 vd. - BARLAS, N. age. s: 101

¹²⁰⁴³ Bknz: 12. HD. 23.06.1983 T. 12043/14967; 22.03.1982 T. 1882/2236; 11. HD. 28.12.1976 T. 25670/5671; 13. HD. 7.7.1975 T. 4732/4700; 30.4.1974 T. 992/1037 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁴⁴ BİLGİLİ, F. / DEMİRKAPI, E. age. s: 41 vd.

143) Tasarrufun İptali Davalarında “Alacağın Gerçekliği” (Muvazaalı Olmaması) Koşulunun Düşündürdükleri

(Legal Hukuk Dergisi, Haziran/2019, S: 198, s: 2589-2629)

Av./Atty. Talih UYAR*

Aleyhine açılan tazminat davası devam ederken ‘davalı’ konumunda olan kişinin, tanıdığı bir kişi lehine.... tanzim ve.... vadeli 1.500.000,00 lira bedelli bir bono düzenlenmesi ve aleyhine bu senede dayalı olarak yapılan takip üzerine ‘aynı gün’ icra dairesine başvurup “ödeme emrinin icra dairesinde kendisine tebliğ edilmesini” isteyip “lehine olan sürelerden İİK’nun 20.maddesine göre feragat ettiğini bildirip takibe ve borca itirazı olmadığını, maliki olduğu .....plakalı ..... aracın kaydına haciz konulmasını” istemesi ‘hayatın olağan akışı’na aykırı bir davranış sayılıp “düzenlenen senedin ve yapılan icra takibinin muvazaalı nedeniyle iptaline” neden olur mu?

***

Bilindiği gibi, iptal davası; “borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava”,¹²⁰⁴⁵ ¹²⁰⁴⁶“borçlunun alacaklısını zarara sokmak kastıyla malvarlığından çıkarmış olduğu mal ve hakların veya bunların yerine geçen değerlerin, tasarruftan zarar gören alacaklının alacağını elde etmesi amacıyla alacaklı tarafından paraya çevrilmesini sağlayan dava”¹²⁰⁴⁷ şeklinde tanımlanabilir.

I-Bu davanın amacı, borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; “haciz”den ve “iflâs kararı”ndan önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî tasarrufları (işlemleri), davacı alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.

II-Tasarrufun iptali davasının konusu nedir? Yani, bu dava borçlunun hangi tasarrufları hakkında açılabilir? Uygulamada en sık karşılaşılan ‘tasarrufun iptali davasına konu olabilen belli başlı işlemler (tasarruflar)’ şunlardır:

√ “Devredilen şirket hisseleri”,¹²⁰⁴⁸

√ “Devredilen miras hisseleri”,¹²⁰⁴⁹ ¹²⁰⁵⁰ ¹²⁰⁵¹

√ “Tapuya şerh verilerek güçlendirilen satış vaadi sözleşmeleri”,

* 9 Eylül Üniv. Huk. Fak. E. Öğr. Görv., t.uyar@talihuyar.com

¹²⁰⁴⁶ BERKİN, N. İflâs Hukuku, 1972, s: 489 - ÖNEN, T. İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D. 1969/1, s: 39) - OLGAÇ, S. Yargıtay İçtihatlarının Işığında İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları (Dr. A. Reccai Seçkin’e Armağan, 1974, s: 457 vd.) - YILMAZ, E. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s. 1203 - Ayrıca bknz: MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s: 17

¹²⁰⁴⁷ Bknz: 17. HD. 08.07.2010 T. 2481/6636 (UYAR, T.UYAR, A.UYAR, C. İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları 5. Baskı, 2018, s: 4)

¹²⁰⁴⁸ Bknz: 17. HD. 19.4.2010 T. 2848/3607; 22.2.2010 T. 9772/1356; 12.11.2009 T. 8068/7497 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁴⁹ Bknz: 17. HD. 23.2.2010 T. 9831/1437 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁵⁰ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 4425/5341; 21.05.2013 T. 7284/7365; 22.2.2010 T. 10739/1362; 5.5.2008 T. 1637/2353; 15.HD. 30.9.2002 T. 3158/4300; 15.05.2002 T. 1010/2526 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁵¹ MUŞUL, T. age, s: 40 vd.

- √ “Satılan taşınmazlar ”, ^{12052 12053 12054}
- √ “Boşanma protokolü uyarınca devredilen taşınır ve taşınmazlar”,
- √ “Havale işlemleri”, ¹²⁰⁵⁵
- √ "Borçlunun malvarlığının artışı önleyen işlemler", ¹²⁰⁵⁶
- √ "Borçlunun, aleyhine açılan tapu iptali ve tescil davasını kabul etmesi", ¹²⁰⁵⁷
- √ "Borçlunun, miras bırakandan kalan taşınmazlardan pay istemeyip, kendisine intikal edecek payları kardeşlerine devretmesi işlemi", ¹²⁰⁵⁸
- √ “Üstyapı hakkının devrine ilişkin tasarruflar”, ¹²⁰⁵⁹
- √ “Hastane işletme ruhsatının devrine yönelik tasarruflar ”, ^{12060 12061 12062}
- √ "Borçluların, mirasın reddi konusundaki işlemleri”,
- √ "Kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler”, ¹²⁰⁶³
- √ "Nam-ı müstear konusu işlemler "(Bedeli borçlu tarafından ödenip, üçüncü kişi adına yapılan kayıt ve tescil işlemleri) ", ^{12064 12065}
- √ "İnançlı işlemler ” ¹²⁰⁶⁶
- √ "Adi ortaklığın feshine ilişkin sözleşmeler”, ¹²⁰⁶⁷
- √ “Borçlu tarafından yapılan ölünceye kadar bakma sözleşmeleri”,
- √ “Tapuya şerh verilmiş kira sözleşmeleri ”, ^{12068 12069 12070}
- √ "Borçlunun, üçüncü kişideki alacağını kızına devretmesi işlemi", ¹²⁰⁷¹

¹²⁰⁵² Bknz: 17. HD. 15.2.2010 T. 503/1144 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁵³ Bknz: 17. HD. 11.2.2010 T. 10940/1042; 24.3.2009 T. 4342/1702; 17.2.2009 T. 3448/733; 08.09.2014 T. 2006/11251; 11.02.2014 T. 13647/1487 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁵⁴ Bu konuda ayrıca bknz: KAZANCI, İ.T. Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 244 vd. - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 25 vd.

¹²⁰⁵⁵ Bknz: 17. HD. 28.12.2009 T. 6547/8779 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁵⁶ Bknz: 17. HD.11.03.2013 T. 6602/3146; 4.5.2009 T. 148/2805 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁵⁷ Bknz: 17. HD. 14.4.2009 T. 5384/2350 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁵⁸ Bknz: 17. HD. 14.2.2008 T. 4110/617 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁵⁹ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 7913/792 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁶⁰ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 13391/8983 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁶¹ Bknz: 17. HD. 08.11.2016 T. 19558/10239; 28.02.2013 T. 4777/2421; 11.2.2008 T. 5540/513 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁶² SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 43

¹²⁰⁶³ Bknz: 15. HD. 15.05.2002 T. 1010/2526 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁶⁴ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11539/6283; 23.02.2016 T. 10807/2099; 23.02.2016 T. 11352/2105; 22.06.2015 T. 8287/8983; 15.06.2015 T. 3457/3457/8622; 01.06.2015 T. 19635/8006; 24.02.2015 T. 5559/3322; 18.11.2014 T. 10438/16219; 03.11.2014 T. 6147/14975; 21.05.2013 T. 7646/7370; 04.04.2013 T. 8194/4806; 26.03.2013 T. 72061/4179; 14.09.2009 T. 6101/5325; 5.11.2013 T. 12075/15090; 09.09.2013 T. 7129/11624; 18.03.2013 T. 6263/3521; 14.02.2013 T. 4164/1515; 08.05.2007 T. 2583/1574; 14. HD. 19.10.2001 T. 5932/6946; 15. HD. 29.4.1993 T. 2212/2029; 26.04.1984 T. 775/1466 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁶⁵ UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A. a.g.e., C: 3, s: 4332 vd. - TOKTAŞ, M. Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2009, s: 78 - COŞKUN, M. İtirazın İptali-Menfi Tespit ve İstirdat-Tasarrufun İptali-İflâs ve İflâsın Ertelenmesi-Sıra Cetveline İtiraz Davaları, 3. Baskı, 2016, s: 765 vd. - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 30

¹²⁰⁶⁶ BÖRÜ, L. İcra ve İflas Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal Davası (AÜHFD. C: 58, S: 3, s: 494)- KAZANCI, İ.T. a.g.e., s: 266 vd.- TOKTAŞ, M. a.g.e., s: 82 - ÇETİN, E.H. Tasarrufun İptali, Muvazaa, İnançlı İşlem ve Nam-ı Müstear, 2016, s: 280 vd.

¹²⁰⁶⁷ Bknz: 13. HD. 3.5.1982 T. 2826/3119 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁶⁸ Bknz: 13. HD. 16.4.1974 T. 640/925 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁶⁹ Bknz: 17. HD. 07.04.2011 T. 335/3215 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁷⁰ MUŞUL, T. a.g.e., s: 41

¹²⁰⁷¹ Bknz: İİD. 4.11.1968 T. 9095/9886 (www.e-uyar.com)

- √ “Borçlunun bir taşınır ya da taşınmaz malın başkasına bağışlaması”,
 √ “Borçlunun yemin etmekten kaçınması”,¹²⁰⁷²
 √ “Borçlunun kanun yoluna başvuru hakkını kullanmaktan kaçınması”,¹²⁰⁷³
 √ “Borçlunun tenkis davası açmaktan kaçınması”,^{12074 12075 12076 12077}
 √ “Borçlunun ticari işletmesini üçüncü bir kişiye devretmesi”,
 √ “Borçlunun taşınmazı üzerinde -gerçekte borçlu olmadığı halde- ipotek tesis etmesi”,^{12078 12079}
 √ “Borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi”,
 √ “Borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla üçüncü kişi tarafından kendisi aleyhine açılan haksız davayı kabul etmesi”,^{12080 12081 12082 12083}
 √ “Borçlunun zamanaşımı def’inde bulunmaması”,
 √ “Borçlunun icranın geri bırakılması (İİK. mad. 71) talebinde bulunmaması”,¹²⁰⁸⁴
 √ “Karşılıksız olarak yapılan ciro işlemi”,¹²⁰⁸⁵
 √ “Borçlunun aleyhine yapılan haksız takip nedeniyle menfi tesbit davası açmaması”,¹²⁰⁸⁶,
 √ “Kooperatif payının satışına ilişkin tasarruflar”,¹²⁰⁸⁷
 √ “Teminat amacıyla yapılan temlikler”,^{12088 12089 12090}
 √ “Borçlunun kendisine miras yoluyla gelen malvarlığını ‘resmi taksim sözleşmesi’ ile diğer mirasçılara devretmesi”,

¹²⁰⁷² ERDÖNMEZ, G. a.g.e., s: 100

¹²⁰⁷³ ERDÖNMEZ, G. a.g.e., s: 100, 115

¹²⁰⁷⁴ ERDÖNMEZ, G. a.g.e, s: 42

¹²⁰⁷⁵ Bknz: 17. HD. 02.03.2015 T. 17841/3683 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁷⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e. C: 3, s: 4477 vd. - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 373 vd.

¹²⁰⁷⁷ Bknz: HGK. 13.11.2013 T. 17-297/155; 30.05.2007 T. 21-295/319; 17. HD. 30.06.2015 T. 5449/9348; 09.06.2015 T. 5703/8442; 08.06.2015 T. 7076/8297; 12.05.2015 T. 19970/7295; 29.11.2012 T. 10872/13291; 30.05.2012 T. 4133/7029; 26.04.2012 T. 2021/5218 vd. (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁷⁸ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e, s: 1

¹²⁰⁷⁹ GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 56, 80, 114 vd.- ÜS-TÜNDAĞ, S. Medeni Yargılama Hukuku, C: 1-2, 7.Baskı, 2000 s: 762 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4315 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 40 -UYAR, T. Borçlu Hakkında, “Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Alacaklı Tarafından Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜL, L. agm. s: 488 - ERDÖNMEZ, G. a.g.e, s: 122

¹²⁰⁸⁰ Bknz: 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303; 24.06.2014 T. 17392/9848 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁸¹ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 39 - GÜNEREN, A. age. s: 56 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜL, L. agm. s: 488 - ERDÖNMEZ, G. a.g.e, s: 103

¹²⁰⁸² GÜNEREN, A. a.g.e., s: 56 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 40 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370)- BÖRÜL, L. agm. s: 488

¹²⁰⁸³ Bknz: 17. HD. 24.06.2014 T. 17392/9848 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁸⁴ Bknz: 17. HD. 24.06.2014 T. 17392/9848 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁸⁵ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 438

¹²⁰⁸⁶ Bknz: 17. HD. 02.03.2015 T. 17841/3683 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁸⁷ Bknz: 17. HD. 03.04.2014 T. 15293/4892; 27.01.2015 T. 13436/1098 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁸⁸ KAZANCI, İ.T. a.g.e., s: 269 vd.

¹²⁰⁸⁹ SERTKAYA, A.Ş. a.g.e., s: 45

¹²⁰⁹⁰ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 13444/3343; 13.05.2014 T. 2583/7531 (www.e-uyar.com)

√ “Kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince borçlu yüklenici tarafından hak edilmiş taşınmazları, kendi üzerine alınmadan, arsa sahibi vasıtasıyla üçüncü kişiler adına tescinlinin; sağlaması işlemleri (tasarrufları)”,^{12091 12092}

√ “Gizli tahsil ciro su”,¹²⁰⁹³

√ “Borçlunun itiraz sürelerinden vazgeçip takip konusu borcu kabul etmesi”,^{12094 12095}

√ “Borçlunun yaptığı ‘bağışlamalar’ ve ‘ivazsız (karşılıksız)’ tasarruflar”(İİK. mad. 278/I,II),¹²⁰⁹⁶

√ “Borçlunun ‘bağışlama hükmünde sayılan’ tasarrufları”(İİK. mad. 278/III),¹²⁰⁹⁷

√ “Borçlunun aciz halinde iken yaptığı tasarruflar”(İİK. mad. 279),¹²⁰⁹⁸

√ “Borçlunun zarar verme kasdı ile yaptığı hileli tasarruflar”(İİK.mad.280)^{12099 12100}

√ “Alacağın -muvazaalı olarak yapılmış- temliki tasarrufları”,¹²¹⁰¹

√ “Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması” (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi -arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurtması),^{12102 12103}da, tasarrufun iptali davasına konu teşkil eder.

III-“Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması” yani “muvazaalı senet düzenlemesi” konusunda;¹²¹⁰⁴

¹²⁰⁹¹ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 52

¹²⁰⁹² Bknz: 17. HD. 28.05.2013 T. 3396/7849; 21.05.2013 T. 7646/7370; 16.03.2015 T. 18016/4287 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁹³ KAZANCI, İ.T. a.g.e., s: 274 vd.

¹²⁰⁹⁴ UYAR, T. a.g.m.(ABD. 2015/1, s: 370) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4315 - COŞKUN, M. a.g.e., C: 4, s: 4638 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 40

¹²⁰⁹⁵ 17. HD. 19.04.2016 T. 11699/4946; 15. HD. 13.06.2006 T. 1663/3523; 21.11.2006 T. 4991/6698; 17. HD. 04.11.2008 T. 3947/5089; 4. HD. 08.11.2007 T. 12753/13696; 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303 (www.e-uyar.com)

¹²⁰⁹⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4392 vd.

¹²⁰⁹⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4398 vd.

¹²⁰⁹⁸ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4421 vd.

¹²⁰⁹⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4434 vd.

¹²¹⁰⁰ UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A. a.g.e, C: 3, s: 4336 vd. - ALTAY, S. Türk İflas Hukuku, 2004, C: 1, s: 673 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 25 - GÜNEREN, A. a.g.e, s: 107 vd. - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2015, s: 37 - COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu, C: 4, 2016 s: 4638 - AKŞENER, H.S. Tasarrufun İptali Davaları, 2007, s: 96

¹²¹⁰¹ Bknz: 17. HD. 11.10.2016 T. 18995/8786; 13.10.2015 T. 1313/10510; 04.05.2015 T. 20059/6441; 21.04.2015 T. 21344/6051; 24.03.2015 T. 19052/4805; 05.06.2014 T. 1044/9011; 13.02.2014 T. 14266/1605; 01.10.2013 T. 10340/13129; 09.04.2013 T. 7533/5111 vb. (www.e-uyar.com)

¹²¹⁰² UYAR, T. «Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)» ile «Borçlunun Süresi İçinde Zamanasını İtirazında Bulunmaması»nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edinmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 283 vd.) - UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (Ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 379 vd.) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4315 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 12, 36 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1398 - AKŞENER, H.Ş. a.g.e., s: 96; 2. baskı, 2014, s: 118 - GÜNEREN, A. a.g.e., s: 80, 114 vd. - COŞKUN, M. a.g.e., C: 4, s: 4638 - TOKTAŞ, M. a.g.e. s: 76 - KAPLAN, N. Güncel İçtihatlarla İcra ve İflas Hukuku Uygulama ve Uygulama Notları, 2014, s: 1401

¹²¹⁰³ Bknz: 17. HD. 24.12.2015 T. 7251/14929; 14.04.2015 T. 19827/5866; 15. HD. 15.11.1999 T. 4175/4058; 15.09.1990 T. 3485/3260 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁰⁴ Bu konuda ayrıca bknz: UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması için Tasarrufun “İptali Davası” Açılabilir mi? “İİK.280; TBK.19” (ABD 2015/1 s: 369 vd.) -: UYAR, T. “Muva-

a) Doktrinde;

√ “Buradaki (İİK m.277’deki) tasarruftan maksat, borçlunun alacaklarına zarar vermek için üçüncü kişilerle(veya üçüncü kişiler lehine) yapmış olduğu **tasarruf işlemle-ridir**. Bu tasarruf işlemlerini en geniş şekilde anlamak gerekir; buradaki tasarruf(veya tasarruf işlemi) kavramı, hukuki işlem kavramından daha geniştir. Mesela; borçlunun alacaklarına zarar vermek için taşınır veya taşınmaz mallarını, maden sahalarını üçüncü kişilere devretmiş olması, taşınmazını ipotek etmiş olması, **borç ikrarında (tanımam-sında) bulunması**, alacağını temlik etmesi, ticari işletmesini, marka hakkını devretmesi, miras reddetmiş olması gibi...”¹²¹⁰⁵

√ “...Diğer yandan borçlunun danışıklı işlemlerini İİK’nin 277 vd. maddelerinde düzenlenmiş olan tasarrufun iptali davasına konu olabileceği gerek doktrin gerekse yargı kararları ile kabul edilmiştir. Örnek verecek olursak borçlu, kendisine ait malvarlığını alacaklılarından kaçırmak amacıyla kendisine yakın bir arkadaşına veya akrabasına devretmesi, **yine aynı kişilere borçlu olmadığı halde bu kişiler lehine çek veya bono düzenleyerek kendisini borçlandırmayı ve kendi aleyhine icra takibi yaptırması** muvazaalı bir işlem olup, tasarrufun iptali davasına konu olur...”¹²¹⁰⁶

√ “Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması”nın (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi -arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurması) da, tasarrufun iptali davasına konu teşkil eder”¹²¹⁰⁷

√ İptal davasına konu işlemler - kural olarak - maddi hukuk bakımından tamamen geçerli olan ve alacaklıları zarara sokan işlemlerdir. Örneğin; devredilen şirket hisseleri, bedeli borçlu tarafından ödenip üçüncü kişi adına kayıt ve tescil edilen şeyler, alacağın temlik işlemleri **borçlunun borç ikrarında bulunması**, borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi, **takibe konu borcu kabul etmesi** vs. için iptal davası açılabilir.”¹²¹⁰⁸

√ İİK m. 277’de sadece tasarrufi işlemlerin iptale tabi olduğu belirtilmiş ve bunun tayin edilmesi hakimnin takdirine bırakılmıştır. Hakim bunu takdir ederken elindeki genel ölçüt, işlemin tasarrufi olup olmadığı hususudur. Örneğin, borçlunun taşınır ve taşınmaz mallarını üçüncü şahıslara devretmesi, taşınmazını ipotek etmesi, **borç ikrarında bulunması**, alacağını temlik etmesi, ticari işletmesini devretmesi gibi işlemler tasarrufi işlemlerdir.”¹²¹⁰⁹

√ “Borçlu ile alacaklı arasındaki danışıklı sözleşme uyarınca, borçlunun borçlu olmadığı kişiye yazılı bir borç belgesi düzenleyerek verdiği bu belgeyi alan kişinin, alacaklıymış gibi icra takibine giriştiği ya da borç belgesi olmaksızın ilamsız icra takibine başladığı, **borçlu tarafından borcun icrada kabul edildiği veya sesiz kalmarak takibin kesinleşmesinin sağlanarak gerçekte üçüncü kişiye ait bir mal üzerine kısa sürede haciz konulmasının sağlandığı** uygulamada görülmektedir.

Bu durumda, davacı, danışıklı sözleşmenin tarafı olmadığından, danışık iddiasını yemin dahil her türlü kanıtla ispatlayabilir(TMK.m.6)”¹²¹¹⁰

√ “Borçlunun, alacaklıları aleyhine malvarlığını azaltıcı nitelik taşıyan her türlü hukuki işlemleri iptal davasına konu olabilir. Örneğin; borçlunun bir taşınır ya da taşınmaz

---

zaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)” İle “Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmama- sı”nın, Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi “TBK.19; İİK.280” (İBD. Mayıs- Haziran/2014 s: 282 vd.) - UYAR, T. İİK’ nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2004/13 s: 415vd.)

¹²¹⁰⁵ KURU, B. El Kitabı, 139

¹²¹⁰⁶ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age.s: 12

¹²¹⁰⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2018, 5. Baskı, s: 28

¹²¹⁰⁸ UYAR, T. İİK’ nun 280.Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar(ABD 2014/3 s: 416)

¹²¹⁰⁹ AKŞENER, H.S. age, 2002, s: 96

¹²¹¹⁰ GÜNEREN, A. age. s: 80

malını bağışlaması, **borç ikrarında bulunması**, anlaşmalı boşanma sonucunda düzenlenen boşanma protokolü uyarınca, boşanan eşe devredilen taşınmazlar hakkındaki devrin iptali, alacağın temlikinin iptali, şirket hisselerinin devredilmesi, **borçlunun bonoya dayalı takipte itiraz süresinden feragat ederek aleyhindeki takibi kesinleştirmesi** gibi işlemler, iptal davasına konu olabilir”¹²¹¹¹

denilmiştir.

b) Yüksek mahkeme(Yargıtay 4,15 ve 17. Hukuk Dairesi);

-“Davalı borçlunun alacaklılarından mal kaçırma amacıyla verdiği muvazaalı senedin ve bunun için yapılan icra takibinin iptali konusunda tasarrufun iptali davası açılabilceğini”^{12112 12113},

-“Davanın "TBK.nun 19.maddesi gereğince muvazaalı hukuksal nedenine dayalı iptal istemine ilişkin" olduğu- Kural olarak 3.kişilerin, danişıklı işler nedeniyle hakları zarara uğratıldığı takdirde, tek taraflı veya çok taraflı olan bu hukuki işlemin geçersizliğini ileri sürebilecekleri, çünkü danişıklı bir hukuki işlem ile 3.kişilere zarar verilmesinin onlara karşı işlenmiş bir haksız fiil niteliğinde olduğunu- Somut olayda davacı vekilinin, davalı eş aleyhine açılan boşanma ve katkı payı alacağı davası sonucu hükmedilmesi muhtemel nafaka, tazminat ve katkı payı alacağının tahsilini imkansız hale getirmek amacıyla davalının verdiği muvazaalı senedin ve bu senede ilişkin icra takibinin iptalinin istendiği mahkemece davacı tarafından davalı aleyhine açılan boşanma davası ile katkı payı alacağı davalarının sonucu beklenerek, davacının akacağı kesinleşmesi halinde durumun TBK.nun 19. maddesi gereğince değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁶⁶⁸,

-“İİK.nun 277 vd. maddelerinde düzenlenen iptal davası açma hakkının, davacının genel hükümlere göre muvazaaya dayanarak dava açmasına engel teşkil etmediğini - Davacının “mevcut alacağının tahsilinin imkansız hale getirilmesi amacıyla dava konusu senedin muvazaalı olarak düzenlenip takibe konulduğu” iddiasıyla tasarrufun iptali davası açmakta hukuki yararının bulunduğu, mahkemece taraf delillerinin toplanıp, TBK.nun 19. maddesi çerçevesinde değerlendirilip sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹²¹¹⁴,

-Davalı-üçüncü kişi lehine düzenlenen muvazaalı senedin ve yapılan icra takibinin iptali amacıyla açılan tasarrufun iptali davasında, davacının amacı alacağını tahsil etmek olduğundan -İİK.nun 283/I maddesi kıyasen uygulanarak- dava konusu muvazaalı senet ve bu senede dayalı olarak yapılan icra takibinin -davacının dava konusu alacak ve ferleriyle sınırlı olarak- iptaline ’ karar verilmesi gerekeceğini”¹²¹¹⁵,

-“Davacı tarafından davalı borçlunun diğer davalı lehine düzenleyip icra takibine konu yaptığı 3 adet senedin mal kaçırma amacına ve muvazaaya dayandığı ’ ileri sürülerek iptali için tasarrufun iptali davası açılabilceğini- Tasarruf kavramı, borçlunun mal varlığını azaltıcı nitelikteki hukuki işlemleri ve hukuki fiilleri de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin ’tasarruf kavramı’ içinde olduğunu, davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararının bulunduğunu”¹²¹¹⁶,

-“Davacı vekili tarafından davalı M. ’nin aleyhine açılan katkı payı davası sonucu hükmedilmesi muhtemel alacağın tahsilini imkansız hale getirmek amacıyla muvazaalı senet düzenlendiği ve davalı 3.kişinin de bu muvazaalı senede dayanarak diğer davalı (borçlu) hakkında icra takibi yaptığı’ belirtilerek davalıları arasındaki muvazaalı senet ve bu senede dayalı olarak yapılan icra takibinin iptalinin’ istenebileceğini, bu durumda ta-

¹²¹¹¹ COŞKUN, M. age. C: 4 s: 4638

¹²¹¹² Bknz: 17. HD. 29.12.2016 T. E: 12281, K: 12178 (www.e-uyar.com)

¹²¹¹³ Bknz: 17. HD. 08.11.2016 T. E: 2014/19673, K: 10240 (www.e-uyar.com)

¹²¹¹⁴ Bknz: 17.HD.19.04.2016 T. E: 4439, K: 5019 (www.e-uyar.com)

¹²¹¹⁵ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. E: 2013/21179, K: 6688 (www.e-uyar.com)

¹²¹¹⁶ Bknz: 17. HD. 14.04.2015 T. E: 2013/19827, K: 5866(www.e-uyar.com)

raflar arasındaki açılmış olan katkı payı alacağı davasının sonucunun beklenerek, davacının alacaklı olduğu belirlendiği takdirde takip dosyasındaki senedin TBK. m.19 gereğince muvazaalı olup olmadığı toplanan delillere göre değerlendirilerek karar verilmesi gerekeceğini”¹²¹¹⁷,

-“İİK. 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen iptal davası açma hakkının, davacının genel hükümlere, muvazaaya dayanarak dava açmasına engel olmadığını- TBK. mad. 19 gereğince muvazaalı senet ve bu senede dayalı olarak yapılan icra takibinin iptali istemine ilişkin davada, davalı borçlu ile davalı üçüncü kişi arasındaki senedin ve bu senede istinaden yapılan icra takibinin muvazaalı olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının kabulü ile dava konusu senedin ve icra takibinin davacıların alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak iptaline, icra takip dosyasından davalıya yapılan ödemelerin tahsili ile davacılar (takip konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak) ödenmesine karar verilmesi gerektiğini”¹²¹¹⁸,

-“Danışıklı (muvazaalı) yapılmış olan icra takibinin (işleminin) iptali istemiyle açılmış olan tasarrufun iptali davasında mahkemece İcra ve İflas Yasasının 283/I maddesinde yer alan düzenleme benzetme yoluyla uygulanarak ‘işlemin iptaline gerek olmadan, davalılar arasındaki icra takibinin davacı yönünden geçersiz olduğunun tespitine ’ biçiminde karar verilmesi gerekeceğini ”¹²¹¹⁹,

-“Danışıklı (muvazaalı) yapılmış olan icra takibinin (işleminin) iptali istemiyle açılmış olan tasarrufun iptali davasında mahkemece, bu konuda yol gösterici nitelikte olan İY’nin 283. maddesi gereğince ‘danışıklı olduğu saptanan icra takibinin iptaline gerek kalmaksızın davalılar arasındaki icra takibinin davacı yönünden geçersiz olduğunun tespitine ’ karar verilmesi gerekirken icra takibinin iptali ile bu icra takibine dayanılarak konulan hacizlerin kaldırılmasına karar verilmiş olması’nın usul ve yasaya uygun düşmeyeceğini”¹²¹²⁰,

-“Davalı-içmeci kişi lehine düzenlenen muvazaalı senedin ve yapılan icra takibinin iptali amacıyla açılan tasarrufun iptali davasında, davacının amacı alacağını tahsil etmek olduğundan -İİK.nun 283/I maddesi kıyasen uygulanarak- "dava konusu muvazaalı senet ve bu senede dayalı olarak yapılan icra takibinin -davacının dava konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak- iptaline" karar verilmesi gerekeceğini”¹²¹²¹,

-“İİK. 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen iptal davası açma hakkının, davacının genel hükümlere, muvazaaya dayanarak dava açmasına engel olmadığı- TBK. mad. 19 gereğince muvazaalı senet ve bu senede dayalı olarak yapılan icra takibinin iptali istemine ilişkin davada, davalı borçlu ile davalı üçüncü kişi arasındaki senedin ve bu senede istinaden yapılan icra takibinin muvazaalı olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının kabulü ile dava konusu senedin ve icra takibinin davacıların alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak iptaline, icra takip dosyasından davalıya yapılan ödemelerin tahsili ile davacılar (takip konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak) ödenmesine karar verilmesi gerektiğini ”,

-“İcra takibinin muvazaalı olması nedeniyle açılan tasarrufun iptali davasının kabulüne karar verilmesi halinde, üçüncü kişi davalı tarafından muvazaalı icra takibi sonucunda tahsil edilen d.. TL.nin davacı alacaklının alacak ve fer’ileri ile sınırlı olmak üzere davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine...’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini ”¹²¹²²,

-“Muvazaalı borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabileceğini - Mahkemece, davalı borçlunun defterlerine, takibe konu bononun kaydının

¹²¹¹⁷ Bknz: 17. HD. 17.03.2015 T. E: 2203, K: 4344 (www.e-uyar.com)

¹²¹¹⁸ Bknz: 17. HD. 04.11.2014 T. E: 2013/7947, K: 15062(www.e-uyar.com)

¹²¹¹⁹ Bknz: 4. HD. 09.05.2011 T. E: 2010/3449, K: 5298(www.e-uyar.com)

¹²¹²⁰ Bknz: 17. HD. 24.01.2011 T. E: 2010/1847, K: 2011/544(www.e-uyar.com)

¹²¹²¹ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. E: 2013/21179, K: 6688 (www.e-uyar.com)(EK-4)

¹²¹²² Bknz: 17. HD. 18.04.2013 T. E: 2012/6534, K: 5626 (www.e-uyar.com)

yapılmadığı, bu şekildeki bir bononun her zaman düzenlenilebileceği" gerekçesiyle, "açılan tasarrufun iptali davasının kabulüne ' ilişkin olarak verilmiş kararda isabetsizlik bulunmadığını"¹²¹²³,

-“Danışıklı (muvazaalı) yapılmış olan icra takibinin (işleminin) iptali istemiyle açılmış olan tasarrufun iptali davasında mahkemece, bu konuda yol gösterici nitelikte olan İY'nın 283. maddesi gereğince ‘danışıklı olduğu saptanan icra takibinin iptaline gerek kalmaksızın davalılar arasındaki icra takibinin davacı yönünden geçersiz olduğunun tespitine’ karar verilmesi gerekirken ‘icra takibinin iptali ile bu icra takibine dayanılarak konulan hacizlerin kaldırılmasına karar verilmiş olması’nın usul ve yasaya uygun düşmeyeceğini ”,

-“Muvazaalı borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabilceğini - Alacaklının (davacının), kendisi tarafından yapılan icra takibini etkisiz bırakmak amacıyla borçlu-davalının danışıklı olarak senet düzenleyip aleyhine yaptırdığı icra takibinin iptali için açtığı tasarrufun iptali davasının mahkemece 'hukuki yarar yokluğu' nedeniyle reddine karar verilemeyeceğini ”^{12124 12125},

-“İİK. 277 vd. ve BK. 18'e (şimdi; TBK. mad. 19) göre 'muvazaa' nedeniyle iptal davası açılabilceğini ”,

-“Muvazaalı borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabilceğini- Alacaklısından mal kaçırma amacına yönelik bir borç ilişkisi yaratılarak borçlunun kendisi hakkında takip yaptırabileceği, bu gibi hallerde mal kaçırma amaçlı ve muvazaalı takiplere karşı tasarrufun iptali davası açılabilceğini ”¹²¹²⁶,

-“Muvazaalı icra takibinin iptali için iptal davası açılabilceğini ”¹²¹²⁷,

-“Muvazaalı borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabilceği; bu dava sonucunda mahkemece "davalılar arasındaki icra takibinden ibaret tasarrufun iptaline, davacı tarafa icra takip yetkisi tanınmasına" biçiminde karar verilmesi gerekeceğini”¹²¹²⁸,

-“Borçlunun, kendisine gönderilen ödeme emrine itiraz etmeyip, takip konusu borcu kabul edip, hakkındaki takibi kesinleştirip, üzerine haciz konması için taşınmazlarına ait tapu kaydı bilgilerini alacaklıya vermesinin, "davacı alacaklının alacağını tahsilini engellemek amacıyla yapılmış muvazaalı bir işlem" olması nedeniyle açılacak tasarrufun iptali davası sonucunda iptali gerekeceğini ”^{12129 12130 12131 12132},

-“Muvazaalı icra takibinin iptali için iptal davası açılabilceğini”,

-“Muvazaalı” borç ikrarı ve takip hakkında İİK'nun 277 vd. göre iptal davası açılabilceğini ”⁸⁶,

-“Muvazaalı” borç ikrarı ve takip hakkında İİK'nun 277 vd. göre iptal davası açılabilceğini ”,

-“Borçlunun, ‘muvazaalı olarak kardeşine borçlanıp kendisi hakkında takip yaptırıp, taşınmazlarını haciz ettirmesi’ işleminin iptal davasına konu edebileceğini”¹²¹³³, belirtmiştir.

¹²¹²³ Bknz: 7. HD. 04.04.2011 T. E: 2010/7832, K: 2011/3036 (www.e-uyar.com)

¹²¹²⁴ Bknz: 17. HD. 26.10.2010 T. E: 5337, K: 8808 (www.e-uyar.com)

¹²¹²⁵ Bknz: 4. HD. 24.3.2010 T. E: 2797, K: 3315 (www.e-uyar.com)

¹²¹²⁶ Bknz: 17. HD. 16.9.2008 T. E: 1246, K: 4471(www.e-uyar.com)

¹²¹²⁷ Bknz: 4. HD. 1.5.2008 T. E.2996, K: 6066(www.e-uyar.com)

¹²¹²⁸ Bknz: 17. HD. 15.4.2008 T. E: 1204, K: 1936 (www.e-uyar.com)

¹²¹²⁹ Bknz: 4. HD. 8.11.2007 T. E: 2006/12753, K: 13696 (www.e-uyar.com)

¹²¹³⁰ Bknz: 4. HD. 31.5.2007 T. E: 4760, K: 7445 (www.e-uyar.com)

¹²¹³¹ Bknz: 15. HD. 20.2.2002 T. E: 2001/5385, K: 865 (www.e-uyar.com)

¹²¹³² Bknz: 15. HD. 15.11.1999 T. E: 4175, K: 4058 (www.e-uyar.com)

¹²¹³³ Bknz: 15. HD. 15.9.1990 T. E: 3485, K: 3260 (www.e-uyar.com)

IV-Tasarrufun iptali davasının açılabilmesi için ‘kural olarak’, ‘davacı-alacaklının, davalı-borçlu hakkında bir icra takibi’ yapmış olması ve hem ‘icra takibinin’ ve hem de ‘bu icra takibine konu alacağın’ kesinleşmiş olması gerekirse de ¹²¹³⁴ “ **muvaaza nedeni” ne (TBK. mad.19) dayalı tasarrufun iptali davalarında davacı-alacaklının “aciz vesikası ibraz etmeden” ve “ borçlu hakkında icra takibi yapıp bu takibin ve alacağının kesinleşmesini beklemeden” tasarrufun iptali davası açabileceği tereddüt-süz kabul edilmektedir.**

Gerçekten, yakın zamana kadar bu tür davalar hakkında yerel mahkemelerce verilmiş olan kararları temyizen incelemiş olan **Yargıtay 4.Hukuk Dairesi**¹²¹³⁵ bu konuda;

“Davacı alacaklının, herhangi bir aciz vesikası ibraz etmeden hatta alacağının kesinleşmesini beklemeden, borçlu hakkında açtığı tazminat/alacak davası devam ederken ‘borçlunun üçüncü kişilerle muvazaalı işlemlerde bulunduğunu’ -örneğin; taşınır/taşınmaz mallarını başkalarına devrettiğini/sattığını/üzerinde ipotekler kurduğunu/kaydına uzun süreli kira sözleşmelerin iptalini isteyebileceğini, bunda hukuki yararı bulunduğunu, çünkü borçlunun üçüncü kişilerle yaptığı bu tür muvazaalı işlemlerin ‘haksız eylem’ niteliğinde bulunduğunu, ancak bu tür davalarda davacının asıl amacı davalı-borçludaki alacağını tahsil etmek olduğundan, -davacı dilekçesinde ‘tapu (trafik) kaydının iptali ile tekrar davalı borçlu adına tescilini’ istemiş dahi olsa- davacıyı haklı bulan mahkemenin -İİK. mad. 283 hükmünü kıyasen uygulayarak- tapu ya da trafik kaydının iptaline (ve tekrar borçlu adına tesciline) gerek kalmaksızın (dava konusu taşınmazların tesciline gerek kalmaksızın) ‘dava konusu taşınmazların/ taşınmazların haciz ve satışını isteyebilmesi’ yönünde hüküm kurulması gerekeceğini” ifade ederek;

-“Danışıklı (muvazaalı) olan bir hukuki işlem ile üçüncü kişiye zarar verilmesinin, ona karşı işlenmiş bir haksız eylem niteliğinde olduğunu, üçüncü kişinin danışıklı (muvazaalı) işlem ile haklarının zarar gördüğünün benimsenebilmesi için, onun danışıklı işlemde bulunanda bir alacağının var olması ve bu alacağın ödenmesini önlemek amacıyla danışıklı işlemin yapılmış olması gerektiğini”¹²¹³⁶,

-“BK.’nun 18. (şimdi; TBK.’nun 19.) maddesine dayalı tasarrufun iptali davalarında, İİK’nun 277. maddesinde düzenlenen koşulların aranmayacağını”¹²¹³⁷,

-“Muvazaalı icra takibinin iptali için iptal davası açılabileceğini”¹²¹³⁸,

-“Davacı alacaklı tarafından ‘kendisine borçlu olan davalı ile diğer davalı üçüncü kişi arasındaki işlemin, danışıklı (muvazaalı) olduğu, kendisini alacağından yoksun bırakmak amacıyla yapılmış olduğu ileri sürülerek BK. 18’e (şimdi; TBK. 19’a) dayanılarak iptal davası açılabilceğini, muvazaanın, onlara karşı işlenmiş bir haksız fiil niteliğinde olduğunu, bu davanın dinlenebilmesi için, davacı-alacaklının ayrıca ‘aciz belgesi’ne dayanmak zorunda olmadığını, muvazaanın varlığının anlaşılması halinde, İİK. 283/1’e göre ‘iptal ve tescil olmaksızın taşınmazın haciz ve satışının istenebileceğine’ karar verilmesi gerekeceğini”¹²¹³⁹,

-“Muvazaanın ‘ tarafların, üçüncü kişileri aldatmak amacıyla kendi gerçek iradelerine uymayan haksız eylem konusunda anlaşmaları’ olduğunu, muvaaza iddiasının her zaman

¹²¹³⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. Muvaza (TBK m.19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının(İİK m.280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları(Legal Huk. D. Temmuz/2014, s: 176) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK Şerhi, Cilt 3, s: 4363 vd.

¹²¹³⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, A. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 5.Baskı, 2018, İKİNCİ BÖLÜM, Açıklama: II-c-F UYAR, T./UYAR, A./UYAR, A. İİK Şerhi, C: 3, s:

¹²¹³⁶ Bknz: 4. HD. 12.5.2009 T. 12633/6745 (www.e-uyar.com)

¹²¹³⁷ Bknz: 4. HD. 5.3.2009 T. 7929/3172 (www.e-uyar.com)

¹²¹³⁸ Bknz: 4. HD. 24.3.2010 T. 2797/3315; 11.3.2010 T. 15119/2684; 1.5.2008 T. 2996/6066; 8.11.2007 T. 12753/13696; 31.5.2007 T. 4760/7445 (www.e-uyar.com)

¹²¹³⁹ Bknz: 4. HD. 12.5.2009 T. 12633/6745; 17.3.2008 T. 6100/3475; 17.3.2008 T. 1813/3444; 21.2.2008 T. 5775/2100 vb. (www.e-uyar.com)

ileri sürülebileceğini (bu durumda zamanaşımının ya da hak düşürücü sürenin söz konusu olmayacağını)”¹²¹⁴⁰,

-“Danışıklı (muvazaalı) işlem nedeniyle, hakları zarara uğratılan üçüncü kişilerin, bu danışıklı (muvazaalı) işlemin geçersizliğini ileri sürebileceklerini, çünkü danışıklı (muvazaalı) bir hukuki işlemin onlara karşı işlenmiş bir ‘haksız fiil’ niteliğinde olduğu, ‘desteklerini öldüren’ davalının (ya da ‘trafik kazasında yaralanmasına neden olan’ davalının veya ‘boşanma davasına bağlı olarak açılan maddi/veya manevi tazminat davalarında, boşandığı eşinin’) diğer davalıya -kendilerine tazminat ödememek için- yaptığı danışıklı (muvazaalı) satış işleminin iptali istemiyle davacılar (alacaklılar) tarafından açılan iptal davasında, davacıların açtıkları tazminat (ya da ceza) davasının sonucunun beklenilmeden, davacıların davalıdan ne kadar alacaklı olduğu belirlenmeden, iptal davasının sonuçlandırılmayacağını”¹²¹⁴¹,

- İİK. 277 vd. göre ‘tasarrufun iptali davası’ açılabilmesi için, davacının davalıdaki alacağından dolayı yaptığı icra takibinin kesinleşmiş olması ve bu takip (ler) sonucu alacaklının ‘aciz belgesi’ne dayanması gerekirse de, davacı-alacaklı tarafından açılmış veya açılacak alacak (tazminat) davasını sonuçsuz (karşılıksız) bırakmak amacıyla ile kötü niyetli borçlu-davalı ile diğer davalı üçüncü kişi arasında yapılmış olan danışıklı (muvazaalı) mal kaçırmaya yönelik hukuki işlemlerin (tasarrufların) iptali için de -BK. 18’e (şimdi; TBK. 19’a) dayalı olarak- iptal davası açılabilceğini, bu davanın dinlenebilmesi için, davacı- alacaklının ayrıca ‘aciz belgesi’ ibraz etmesine gerek bulunmadığını”¹²¹⁴²,

belirtmiştir.

Bugün –“muvazaa nedenine dayalı” tasarrufun iptali davaları dahil– tüm “tasarrufun iptali davaları” sonucunda yerel mahkemelerce verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** de aynı görüşte olup, “borçlu hakkında açtığı tazminat (alacak) davası devam ederken, borçlunun kendisine ait taşınmazını (taşınırlarını), alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla başka kişilere satması üzerine, alacaklı tarafından TBK.’nun 19. maddesine dayanarak -aciz belgesi ibraz etmeden ve beş yıllık İİK.’nun 284. maddesindeki hak düşürücü süre geçmiş bile olsa ‘tasarrufun iptali davası’ açılabilceğini” ifade etmiştir,^{12143 12144}

V-Tasarrufun iptali davalarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin “dava konusu taşınmazları/taşınırları satın alabilecek parasal (mali) güce sahip olup olmadığı” ya da borçluya borç para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin, borçluya gerçekten bu miktardaki parayı borç verebilecek parasal (mali) gücü bulunup bulunmadığı” mahkemece araştırılabilir mi? **Yüksek mahkeme, -kanımızca** da isabetli olarak- bu soruya aşağıdaki şekilde “olumlu” cevap vermiştir¹²¹⁴⁵. Gerçekten **yüksek mahkeme**, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Mal tasfiyesi ve katkı payı alacağı için dava açıldığı ve yargılamanın devam ettiği anlaşıldığından ve bu davanın sonucunda davacı lehine tazminata hükmedilmesi halinde

¹²¹⁴⁰ Bknz: 4. HD. 13.3.2008 T. 7208/3253; 9.4.2007 T. 2654/4665 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁴¹ Bknz: 4. HD. 1.11.2007 T. 13999/13413; 26.10.2007 T. 13684/13083; 9.4.2007 T. 2660/4675 vb. (www.e-uyar.com)

¹²¹⁴² Bknz: 4. HD. 5.3.2009 T. 7929/3172; 21.6.2007 T. 6454/8425; 24.5.2007 T. 8388/6948; 7.3.2007 T. 3924/2876 vb. (www.e-uyar.com)

¹²¹⁴³ Bknz: 17.hd. 28.03.2013 T. 6151/4361; 04.03.2013 te 5918/2619 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁴⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK Şerhi C: 3 s: 4332

¹²¹⁴⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2018, 5. Baskı, DÖRDÜNCÜ BÖLÜM, ŞG.-Açıklama VIII- UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek Borçlunun Alacaklıları Tarafından “ Senedin(ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? “ İİK 280; TBK.19” (ABD 2015/1 s: 395)- UYAR, T. İİK’ nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD 2014/3 s: 440)- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK Şerhi, C: 3 s: 4526

muvaaza nedenine dayalı tasarrufun iptali davası görülebileceğinden; bu davanın sonuçlanması beklendikten sonra hasıl olacak duruma göre bir karar verilmesi gerektiğini”¹²¹⁴⁶,

√ “Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescil ettirmesinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından, bu taşınmazlar yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini- Muvazaalı olduğu ileri sürülen işlemin borcun doğumundan önce olduğu kısaca dava ön koşulu bulunmadığından red olduğuna göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nin 7/2 maddesine göre maktu vekalet ücretine hükme- dilmesi gerekeceğini”¹²¹⁴⁷,

√ “Dava konusu taşınmazla ilgili işlemler borcun doğumundan önce yapıldığından, bu taşınmazlar yönünden davanın reddinin yerinde olduğunu- Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından, bu taşınmaz yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini- Muvazaalı olduğu ileri sürülen işlemin borcun doğumundan önce olduğu kısaca dava ön koşulu bulunmadığından ret olduğuna göre, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nin 7/2 maddesine göre maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini”¹²¹⁴⁸,

√ “Davalının kardeşine yapılan tasarrufun bağışlama hükmünde olduğu ve alacaklılardan mal kaçırma nedeniyle yapıldığından iptale tabi olduğu yönündeki karar isabetli ise de, diğer davalılarla ilgili taşınmazı üçüncü kişiden satın alan kişinin borçlu ya da kardeşi ile arasında kirvelikten dolayı tanıklık olup olmadığı üzerinde durulmaması, son malike satış yapıldıktan sonra dahi taşınmazda uzun süredir borçlunun oturmaya devam ettiği hususunun gözetilmemesi ve son malikin taşınmazı alabilecek ekonomik güce sahip olmadığı yönündeki tanık beyanları ile birlikte değerlendirme yapılarak, tasarrufların iptale tabi olup olmadıkları üzerinde durulmadan eksik inceleme ile karar verilemeyeceğini”¹²¹⁴⁹,

√ “Davalı borçlunun, dava konusu araçları parasını kendi vererek diğer oğlu adına satın almasına ilişkin tasarrufların, namı müstear şeklinde muvazaalı yapıldığı gerekçesi ile iptal edilebileceğini, borçlunun oğlunun tasarrufların yapıldığı sırada gerek sigortalılık başlangıcı gerekse işe başlama tarihi nazara alındığında, iptale tabi tasarrufların bedelini ödeyebilecek ekonomik güce sahip olduğunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, borçlunun mamelekinden çıkan para ile üçüncü kişinin malvarlığına giren artışların da tasarrufun iptaline konu olabileceğini, tanık beyanlarının tek başına iyiniyet ve ekonomik durumun ispatında yeterli olmadığını”¹²¹⁵⁰,

√ “Davalı üçüncü kişi, dava konusu taşınmazı babasından kalan mirastan elde ettiği para ile satın aldığı savunarak, mirasçılar arasında yapılan ‘miras devir senedi’ başlıklı bir belge ibraz etmişse de, mahkemece davalı tarafından sunulan miras devir senedinde yazılı taşınmazların tapu kayıtlarının getirtilerek, taşınmazların kime ait oldukları, kimden kime kaldıkları, satılıp satılmadıkları, davalıya bu taşınmazlardan dolayı kalan para olup olmadığı, ayrıca miras kalmış ise hangi tarihte kaldığının saptanması, yine davalının tasarruf tarihindeki ekonomik durumunun ayrıntılı olarak araştırılması, ondan sonra toplanan ve toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir

¹²¹⁴⁶ Bknz: 17. HD. 21.06.2016 T. 24077/7603 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁴⁷ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 12040/4257(www.e-uyar.com)

¹²¹⁴⁸ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 11974/4256(www.e-uyar.com)

¹²¹⁴⁹ Bknz: 17. HD. 09.06.2014 T. 4544/9210(www.e-uyar.com)

¹²¹⁵⁰ Bknz: 17. HD. 09.09.2013 T. 7129/11624(www.e-uyar.com)

karar verilmesi gerekeceğini, bu araştırmalar yapılmadan ‘muvazaanın kanıtlanamaması’ nedeniyle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olacağını”¹²¹⁵¹,

√ “İptal davalarında, borçlu ile işlemde bulunan davalı -üçüncü kişilerin, ‘dava konusu taşınırları/taşınmazları satın alabilecek mali güce sahip olup olmadıkları’ nın mahkemece araştırılması gerekeceğini”¹²¹⁵²,

belirtmiştir...

VI-Davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında “hayatın olağan akışına aykırılık” bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

“Hayatın olağan akışına aykırılık” ne demektir? “Hayatın olağan akışı” kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar “hayatın olağan akışı” kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.¹²¹⁵³,

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları “hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar”dır; vakaa tespitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötü niyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.¹²¹⁵⁴,

“Hayatın olağan akışı” kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay “hayatın olağan akışı” kriterini, “olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi” şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi “bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği” ifade edilmektedir.¹²¹⁵⁵,

“Hayatın olağan akışı” kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, “aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine” olduğundan, hukukçular için adaleli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak “hayatın olağan akışı” kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.¹²¹⁵⁶ Hangi olayların ‘hayatın olağan akışına aykırı olduğu’ tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.¹²¹⁵⁷,

Uygulamada;

- Borçlunun, taşınmazı satın aldıktan çok kısa bir süre sonra elinden çıkarmış olması,
- Borçlunun taşınırını/taşınmazını satın alan 3.kişinin, borçlunun yakını (hısımlı) olması,
- Borçlunun taşınmazını elinden çıkardığı halde, taşınmazda uzun süredir oturuyor olması,

¹²¹⁵¹ Bknz: 17. HD. 29.11.2912 T. 12777/13299(www.e-uyar.com)

¹²¹⁵² Bknz: 15. HD. 23.01.2007 T. 6400/235; 17. HD. 28.01.2008 T. 5538/339; 15. HD. 08.04.1993 T. 1572/1646; 17. HD. 14.04.2008 T. 1112/1914; 17.04.2008 T. 362/2022; 04.11.2008 T. 2340/5093; 23.10.2008 T. 1876/4835; 07.04.2011 T. 9155/3212; 22.11.2010 T. 10925/9928; 26.10.2010 T. 5342/8805; 01.07.2010 T. 2225/6230 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁵³ DEMİR, A. Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri (Terazi Der. Aralık/2008, S: 28, s: 129)

¹²¹⁵⁴ ALANGOYA, Y. «Senede Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (N. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU İçin Armağan, 2004, s: 528, dipn. 32)

¹²¹⁵⁵ DEMİR, A. a.g.m. s: 130

¹²¹⁵⁶ DEMİR, A. a.g.m. s: 133

¹²¹⁵⁷ ERDÖNMEZ, G. a.g.e s: 167

-Taşınmazın halen borçlunun yakını (boşandığı eşi, annesi, kızı vb.) tarafından kullanılıyor olması,

-Borçlunun sattıktan sonra, aracını kullanmaya devam etmesi,

-Üçüncü kişi tarafından taşınmazın/araçlarının, rayiç bedelinin iki katı bir bedelle satın alınması,

-Üçüncü kişinin, borçlunun komşusu, vekili, avukatı, mali müşaviri olması,

-Takip konusu borcun, borçlu tarafından -ödeme emri, icra dairesinde teslim alınarak kabul edilip, takibin kesinleştirilmesi,

-Borçluya ait taşınırları/taşınmazları satın alan üçüncü kişilerin alım(mali) gücünün bulunmaması,

-Üçüncü kişinin, borçluya ait çok sayıda(örneğin; üç/dört adet) taşınmazı/aracı satın alması,

“**hayatın olağan akışına uygun düşmeyen işlemler**” olarak kabul edilmektedir.¹²¹⁵⁸

Yüksek mahkeme “takip konusu borcun, borçlu tarafından -Ödeme emri

-İcra dairesinde teslim alınarak- kabul edilip, takibin kesinleştirilmesi” konusu ile ilgili olarak;

“Bozma sonrasında, mahkemece, 'dava konusu takip dosyasındaki senedin veriliş tarihlerindeki çelişkili ifadeler, takibe konu borcun, borçlu tarafından aynı gün kabul edilerek kesinleştirilmiş olması nedeni ile' davanın kabulüne karar verilmesinin isabetli olduğunu”¹²¹⁵⁹,

“Muvazaalı alacaklı (davacı 3.kişi) tarafından borçlu hakkındaki takibin, borcun doğumundan sonra başlatılmış ve aynı gün ödeme emirleri borçlular tarafından icra müdürlüğünde tebliğ alınarak, sürelerden feragat edilmek suretiyle takip kesinleştirilerek, dava konusu makinalar aynı gün haczedilip, yapılan ihalede alacağa mahsuben alacaklı tarafından satın alınmış olduğundan, her ne kadar icrada gerçekleşen ihale ile mülkiyet alıcıya geçerse de, dava konusu uyuşmazlıkta icra aşamasındaki olağan dışı kısa sürede gerçekleşen ihale, alacaklıdan mal kaçırmak amacına yönelik olduğundan (takip ve ihale danışıklı olduğundan) dava konusu malların (makinelere) mülkiyetinin davacı alıcıya geçmemiş sayılacağı, bu nedenle davacı 3.kişinin dayandığı ihale danışıklılık nedeniyle geçersiz olduğundan, mahkemece “istihkak davasının reddine” karar verilmesi gerekeceğini”¹²¹⁶⁰

“Davalı-borçlunun, ödeme emri tebliğe çıkarılmadan icra dairesine giderek ödeme emrinin orada kendisine tebliğ edilmesini sağlamanın, hayatın olağan akışına uygun bulunmadığını”¹²¹⁶¹,

belirtmiştir.

VII- "Borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptali davalarında", borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin, 'borçlunun mali durumunu ve zarar verme kastını bildiğine' dayanarak teşkil eden emarelerden bir diğeri ise, "borçlu ile üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermesi"¹²¹⁶²dir.

Borçlunun tasarrufta bulunduğu (taşınır ve taşınmaz mallarını devrettiği, üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarını temlik ettiği) “üçüncü kişi”nin, “borçlu” ile **aynı sektörde (işkolunda)** -örneğin; inşaat sektöründe, tekstil sektöründe, özel hastane işletme sektöründe, ilaç sektöründe, basın sektöründe, petrol işletmeciliği sektöründe, turizm ve otelcilik sektöründe, taşımacılık sektöründe, gıda sektöründe, tarım sektöründe, emlak sektöründe vb. çalışıyor olmaları veya “borçlu” ile “üçüncü kişi” arasında taşeronluk ilişkisi

¹²¹⁵⁸ SERTKAYA, A. Ş./KUL, S. age, s: 352- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2018, 5. Baskı, ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ŞC, AÇIKLAMA: V

¹²¹⁵⁹ 17.HD.19.04.2016 T. E: 2014/11699, K: 4946 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁶⁰ Bknz: 17. HD. 03.05.2011 T. E: 4523, K: 4244 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁶¹ Bknz: 17. HD. 13.5.2008 T. E: 380, K: 2561 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁶² ERDÖNMEZ, G. a.g.e s: 225 vd.

bulunması halinde- "üçüncü kişi"nin "borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kastını bilmediğini" ileri sürmesi hayatın olağan akışına aykırı bulunacağından, yüksek mahkeme öteden beri verdiği bütün kararlarında bu durumda, borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini¹²¹⁶³ istikrarlı bir şekilde belirtmiştir. Gerçekten, **yüksek mahkeme;**

√ “Aynı sektörde faaliyet gösteren ve borçlu şirketin mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşılan dördüncü kişi hakkında da tasarrufun iptali davasının kabulünün isabetli olduğunu”¹²¹⁶³,

√ “Davalı üçüncü kişinin müdürü olduğu dava dışı şirkette borçlulardan birinin hissedar olduğu, diğer borçlunun ise diğer bazı ortaklara vekaleten genel kurula katıldığı ve aynı iş kolunda faaliyette bulduklarından, borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve bilmesi gereken şahıslardan olduğu ve bu durumda İİK. mad. 280 uyarınca tasarrufların iptaline karar verilmesi gerektiğini”¹²¹⁶⁴,

√ “Dava konusu araç davalı borçlu şirket tarafından üçüncü kişiye, onu tarafından da dördüncü kişiye satılmış, üçüncü kişinin borçlu ile aynı iş hanında faaliyette bulunduğu, diğer davalı dördüncü kişinin de hem iş yeri hem de oturduğu yer olarak borçluların komşuları olduğu iddia edildiğinden, belirtilen firma kayıtlarının getirilerek, borçlu ile aynı faaliyet alanında iş yapıp yapmadığı, borçlular ile aynı iş hanında faaliyette bulunup bulunmadığı ve dördüncü kişinin de borçluların komşusu olup olmadığı araştırılarak, İİK. mad. 280 kapsamında borçluların mali durumları ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini”¹²¹⁶⁵,

√ “Taşınmazın tapudaki satış bedeli ile rayiç değeri arasında ipotekler dikkate alındığında, fahiş bedel farkı olmamakla birlikte, davalı üçüncü kişinin, ‘borçlu ile aynı alanda faaliyette oldukları ve borçluyu eskiden beri tanıdığı’ yönündeki açıklamaları karşısında borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşılmış olduğundan dava konusu taşınmazın davalı üçüncü kişi tarafından satın alınmasından altı gün sonra dava dışı Esnaf ve Sanatkarlar Odasına satılması mal kaçırma amacına yönelik satış tasarrufunun iptali gerektiğini”¹²¹⁶⁶,

√ “Dava konusu taşınmazın, borcun doğum tarihinden sonra, üzerindeki hacizlerle birlikte davalı 3.kişiye, onun da aynı şekilde 4.kişiye rayicinden düşük bedelle satıldığı, dava konusu taşınmazın bulunduğu binanın davalı borçlu tarafından yapıldığı, aynı binada dördüncü kişi davalının da başka bir taşınmazının bulunduğu aralarında önceye dayalı bir ticari ilişkinin bulunduğu davalıların, ‘borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden oldukları’ gerekçesiyle davanın kabulü ile tasarrufların iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu”¹²¹⁶⁷,

√ “Aralarındaki ticari ilişki ve aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle 3. kişi konumundaki davalı şirketin, borçlu davalının mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunu”¹²¹⁶⁸,

√ “Davalı borçlu ile 3.kişinin aynı sektörde ve yan yana fabrikalarda faaliyet gösterdikleri anlaşıldığından, dava konusu tasarrufun 6183 sayılı AATUHK’nun 30.maddesi gereğince, ayrıca dava konusu taşınmaz üzerindeki fabrika binası ve teferruatları ile birlikte satılmış olduğundan, ticari işletme devri mahiyetinde olması nedeniyle kıyasen İİK’nun 280/3 maddesi gereğince iptale tabi olduğunu”¹²¹⁶⁹,

¹²¹⁶³ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁶⁴ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23898/1459 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁶⁵ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23903/1462 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁶⁶ Bknz: 17. HD. 12.04.2016 T. 9909/4624 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁶⁷ Bknz: 17. HD. 07.04.2016 T. 7938/4381 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁶⁸ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 634/1577 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁶⁹ Bknz: 17. HD. 10.11.2015 T. 5118/11878 (www.e-uyar.com)

√ “Davalıların savunmalarından; dava konusu taşınmaz devirlerinin borca mahsuben yapıldığı anlaşıldığından, dava konusu dört adet taşınmazın hisse devrine ilişkin davalılar arasındaki 04.04.2011 tarihli tasarrufun, İİK’nun 279/1-2. maddesi gereğince (borca mahsuben yapılan taşınmaz devrinin mutad ödeme olmaması nedeniyle) ve yine davalı A.. K..’nun borçlu Halit’in kefil olması, aynı işkolunda çalışmaları nedeniyle, davalı A.. K..’nun borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle, İİK’nun 280/1 madde gereğince 09.09.2011 tarihli aciz belgesinde belirtilen alacak miktarıyla sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini”¹²¹⁷⁰,

√ “Davalıların gıda sektöründe faaliyette buldukları, aynı zamanda villa komşuları olduğu, tanık beyanlarının ağırlıklı olarak ‘dava konusu taşınmazın borçlular tarafından kullanıldığı’ yönünde olduğu, dava konusu taşınmazın davalı 3. kişi tarafından kullanılmaması ve kiraya verilmemesine rağmen yapılan keşif sırasındaki mahkeme gözleminde evin eşyalı olduğunun tespit edildiği, yatırım amacıyla alınan lüks villanın sekiz yıl boyunca kiraya verilmemesinin ticaretle uğraşan davalı 3. kişi açısından hayatın olağan akışına uygun olarak değerlendirilemeyeceği gözetildiğinden, davalı 3. Kişinin, borçluların durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü ile, dava konusu tasarrufun davacıların alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak İİK. mad. 280/1 madde gereğince iptaline karar verilmesi gerektiğini”¹²¹⁷¹

belirtmiştir.¹²¹⁷²

***

Bir olayda;

a) Davacı E. Z., ... mevkiinde kullandığı motosikletle ... tarihinde seyrederken, davalılardan M. M.’ye ait ... plakalı ...aracı kullanan diğer davalı V. M. ‘ şerit ihlali’ yaparak davacıya çarpmış ve bu trafik kazası sonucunda davacı ‘ağır yaralı’ olarak hastaneye kaldırılmış ve halen hastanede -...- dan beri tedavisi sürmektedir...

b) Adli Tıp Kurumundan verilen ... tarih ve.... nolu kararda;

“Davacı(mağdur) E. Z. ‘ nin %100 oranında meslekte kazanma gücünü kaybetmiş sayılacağı ve başka birinin sürekli bakımına muhtaç olduğu”

-oybirliği ile- belirtilmiştir.

c) İstanbul... Asliye Ceza Mahkemesinin... tarih ve... Esas ve... kararı ile;

“...saniğin sollama yasağı bulunan yerde şerit ihlali yaparak tehlikeli şekilde seyretmek sureti ile kusurlu davrandığı olayda, mağdurun bir kusurunun bulunmadığı, saniğin bilinçli taksirle kazaya neden olduğu...” gerekçesiyle -neticeten- “20 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına” karar verilmiştir.

Verilen ‘mahkumiyet kararı’ temyiz edilmiş olup, henüz kesinleşmemiştir.

ç) Olaydan hemen sonra davacı E. Z’ye vesayeten, fail V. M. ile araç sahibi M. M. hakkında esas dava açılmadan önce tedbir istenmiş ...Asliye Hukuk Mahkemesince (Dos. No: E, Değ.İş; K:) davalılardan M. M.’ye ...plakalı aracın kaydına, ... tarihinde ‘ihtiyati tedbir’ konulmuştur.

d) Akabinde tarihinde... Asliye.. Hukuk Mahkemesinde (Dosya No: ... Esas) 10.000.TL maddi tazminat talepli davalılar V.M. ve M. M. aleyhine dava açılmıştır. Bu davaya ilişkin olarak da ...plaka numaralı araca... tarihinde ‘ihtiyati tedbir’ konulmuştur.

... Asliye.. Hukuk Mahkemesinde halen dahi görülmekte olan (Dosya No: ...Esas) 10.000.TL maddi tazminat talepli dava.... tarihinde ıslah edilerek 2.500.000.TL’ye yükseltilmiştir. Ayrıca Davacı E. Z. vekilinin talebi yerinde bulunarak... tarihinde... plakalı

¹²¹⁷⁰ Bknz: 17. HD. 29.09.2015 T. 978/9814 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁷¹ Bknz: 17. HD. 25.06.2015 T. 18016/7756 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁷² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2018, 5. Baskı, ÜÇÜNCÜ BÖLÜM, ŞÇ AÇIKLAMA VI

araç üzerine daha önce (...tarihinde) konulmuş olan ‘ihtiyati tedbir’, ‘ihtiyati haciz’ e dönüşürülmüştür.

e) Bunun yanı sıra... tarihinde... Asliye Hukuk Mahkemesinde esas, ile bakıcı gideri için 750.000.TL maddi tazminat istemli bir dava daha açılmıştır. Açılan bu davanın önceki... Asliye Hukuk Mahkemesinin... Esasında kayıtlı “maddi tazminat” dosyası ile birleştirilmesi istenmiştir.

f) ... tarihinde ayrıca; davacı (mağdur) E. Z. adına 250.000TL, halası T.V. adına 100.000 TL, enişesi H. N. adına 100.000TL ve kardeşi Ö. Z. adına 100.000TL olarak toplam 550.000TL manevi tazminat istemli dava (...Asliye Hukuk Mahkemesi Esas:...) açılıp, bu davanın önceki... Asliye Hukuk Mahkemesinin... Esasında kayıtlı “maddi tazminat” dosyası ile birleştirilmesi istenmiştir.

g) Davalılardan, olaya karışan.. plakalı aracın sahibi M.M. tarafından, senet lehtarını gösterilen S. N. isimli kişiye verilen 1.500.000 TL bedelli ve.. tanzim tarihli bono, bu kişi tarafından... tarihinde... İcra Müdürlüğünde (Dosya No:..) takibe konulmuştur.

Alacaklı vekilinin ‘takip talebinde’ bulunduğu 22.02.2017 tarihinde, icra dairesine başvuran ‘borçlu vekili’;

“Müvekkilimin vermiş olduğu bilgi ve talimata istinaden Dairenizde açılmış olan ...E. Dosya numaralı işbu icra takibine muttali oldum, borçluya UYAP üzerinden vekil olarak atanmamı ve vekaletnamedeki yetkime istinaden ödeme emrinin dairede tarafıma elden tebliğ edilmesini talep ederim”

diyerek, ödeme emrini icra dairesinde teslim aldıktan sonra;

“Ödeme emrini Dairede tebellüğ ettim, müvekkilim lehine olan sürelerden İİK nun 20.maddesine göre feragat ediyorum, takibe ve borca karşı herhangi bir itirazımız bulunmamaktadır, müvekkilimin maliki bulunduğu ...plaka sayılı vasıtanın kaydına 3. şahısların haklarına hâlel gelmemek kaydıyla haciz konulmasına muvafakat ediyorum”

diyerek, adı geçen borçlunun aracı üzerine haciz koydurmuştur.

***

Yukarıda¹²¹⁷³ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi;

-Borçlunun **muvaazalı** borç ikrarında bulunması (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi lehine muvaazalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurması) tasarrufun iptali davasına konu olabilir. Bu husus hem **doktrinde**¹²¹⁷⁴ ve hem de **Yargıtay içtihat- larında**¹²¹⁷⁵ tereddütsüz (oybirliği ile) kabul edilmektedir.¹²¹⁷⁶

-Tasarrufun iptali davasının açılabilmesi için ‘ kural olarak’, “davacı-alacaklının, davalı-borçlu hakkında bir ‘icra takibi’ yapmış olması ve hem ‘ icra takibinin’ ve hem de ‘ bu icra takibine konu alacağın’ kesinleşmiş olması gerekirse de ¹²¹⁷⁷ “ **muvaazaa nedeni**” ne (TBK. mad.19) **dayalı tasarrufun iptali davalarında** davacı-alacaklının “ **aciz ve-**

¹²¹⁷³ Bknz: Yuk. dipn. 57-88

¹²¹⁷⁴ Bknz: Yuk.dipn. 60-66

¹²¹⁷⁵ Bknz: Yuk. dipn. 67-88

¹²¹⁷⁶ Bu konuda ayrıca bknz: UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması için Tasarrufun “İptali Davası” Açılabilir mi? “İİK.280; TBK.19” (ABD 2015/1 s: 369 vd.) - UYAR, T. “Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)” İle “Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması”nın, Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi “TBK.19; İİK.280” (İBD. Mayıs- Haziran/2014 s: 282 vd.) - UYAR, T. İİK’ nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2004/13 s: 415vd.)

¹²¹⁷⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. Muvazaa (TBK m.19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının(İİK m.280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları(Legal Huk. D. Temmuz/2014, s: 176) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK Şerhi, Cilt 3, s: 4363 vd.

**sıkası ibraz etmeden” ve “ borçlu hakkında icra takibi yapıp bu takibin ve alacağı-
nın kesinleşmesini beklemeden”** tasarrufun iptali davası açabileceği tereddütsüz kabul
edilmektedir.¹²¹⁷⁸

-Tasarrufun iptali davalarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı üçüncü kişi-
nin “dava konusu taşınmazları/taşınırları satın alabilecek parasal (mali) güce sahip olup
olmadığı” ya da borçluya borç para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan
davalı üçüncü kişinin, borçluya gerçekten bu miktardaki parayı borç verebilecek parasal
(mali) gücü bulunup bulunmadığı” mahkemece araştırılması gerekir.

-“Borçlunun takip konusu borcu, ödeme emrinin kendisine tebliğ edilmesini bekle-
meden, icra dairesine gidip ödeme emrini icra dairesinde kendisine tebliğ ettirip, takip
konusu borcu kabul etmesi (yani hakkındaki takibi kesinleştirmesi)” ‘hayatın olağan akı-
şına aykırı’ bir davranıştır¹²¹⁷⁹

-“Borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların ip-
tali davalarında”, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin, ‘borçlunun mali
durumunu ve zarar verme kastını bildiğine’ dayanarak teşkil eden emarelerden bir diğeri
ise, “**borçlu ile üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermesi**”dir.¹²¹⁸⁰

Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta;

a)Davalı -olaya karışan- ... plakalı aracın sahibi olan M. M. vekilinin M.M.’nin senet
lehtarı olarak gösterdiği S.N. lehine düzenlediği 1.500.000 TL bedelli ... tanzim tarihli
bononun ... tarihinde ...İcra Müdürlüğünde (Dos. No: ...) takibe konulması üzerine,
aynı gün icra dairesine başvurup “ödeme emrinin kendisine icra dairesinde tebliğini sağ-
layıp, borca itirazı olmadığını açıklayıp, borçluya ait ...plakalı aracın trafik kaydı üze-
rine haciz konulmasını” talep etmesi, yukarıda da¹²¹⁸¹ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi,
tamamen ‘muvazaalı’, ‘hayatın olağan akışına aykırı’ davacı-alacaklıya zarar veren,
onun, alacağını tahsil etmesini engelleyen bir davranıştır.

b) Davalı-arac sahibi M.M.’nin aleyhine ‘tazminat davası’ açıldıktan sonra kendisini
öteden beri tanıdığı S.N. isimli kişi lehine; **aa-** Bu kadar (1.500.000,00 TL) yüksek meblağlı bir senedi ... tarihinde düzenleyip senede 29 gün sonraki bir tarihi (... tarihini) ‘vade tarihi’ olarak atması da ‘hayatın olağan akışı’na aykırı olduğu gibi, **bb-**Senette yer alan ‘nakden’ kaydı nedeniyle, senedin düzenlendiği ... tarihinde senet lehtarı S. N.’nin bu kadar yüksek meblağı (1.500.000 lirayı) borç olarak verebilecek mali gücü bulunduğunu da kanıtlaması gerekir. Bu konuda davalı S N.’nin Maliyeye verdiği ‘gelir vergisi beyanamesi’nin mahkemece incelenmesi ve ayrıca bu kişinin senedin tanzim tarihinde, senette belirtilen parayı, diğer davalı keşideci M.M.’nin verme gücünün bulunup bulunmadığının araştırılması (bu kadar yüksek meblağlı borç paranın, lehtarın hangi banka hesabından, hangi tarihte ve keşideci M.M.’nin hangi banka hesabına yatırıldığının araştırılması) gerekecektir. Çünkü, 1.500.000 TL gibi bir paranın ‘elden’ bir kişiye teslim edilmesi hayatın olağan akışına aykırıdır

c)Davalı(arac sahibi) M. M. ile bu kişinin damadı olan kazayı yapan diğer davalı E. Z., ‘şoför’ olduğu gibi, senet lehtarı olarak gösterilen S. N. da hem ‘şoför’ ve hem de oto alışverişi ile uğraşan, galeri çalıştıran bir kişidir. Yani, bu kişiler öteden beri birbirini tanıyan (İİK mad.280/I) ve aynı sektörde (iş kolunda) çalışan kişilerdir. Bu nedenle, yukarıda da¹²¹⁸² belirttiğimiz gibi, dava ve takip konusu 1.500.000 liralık senedin icraya konulduğu...İcra Müdürlüğünün... sayılı icra takibini ‘ gerçek bir alacağın tahsili için yapılmış bir icra takibi’ olarak değerlendirmek mümkün değildir...

¹²¹⁷⁸ Bknz: Yuk. dipn 89-99

¹²¹⁷⁹ Bknz: Yuk. dipn 113-116

¹²¹⁸⁰ Bknz: Yuk. dipn 117-127

¹²¹⁸¹ Bknz: Yuk. dipn 114-116

¹²¹⁸² Bknz: Yuk. dipn 117-127

144) Ödeme Emrine İtiraz Dilekçesinin Yanlış İcra Dairesine, Yanlış Dosya Numarası Bildirilerek Yapılmasının Sonuçları

(Çanakale Barosu Dergisi, 2018, S: 17, s: 78-80)

KONU:

√ Alacaklı (A), borçlu (B) hakkında (X) İcra Dairesi’nde 100.000,00 (Yüz Bin) \$ alacağının tahsili için **‘genel haciz yolu ile’** takip- te bulunarak, (B)’ye ‘Örnek: 7 Ödeme Emri’ göndertir ve (X) İcra Dairesi’nin icra dosyasına yedi günlük itiraz süresi içinde herhangi bir itiraz dilekçesinin (beyanının) ulaşmaması üzerine, **‘takibin kesinleştiği’** kabul edilerek borçlu (B)’ye ait gemi üzerine haciz konularak gemi ‘seferden men’ edilir,

√ Borçlu (B) yedi günlük ‘ödeme emrine itiraz süresi’nin son günü olan 10.10.2017 tarihinde (Y) İcra Dairesi’ne başvurarak -ve itiraz dilekçesine, takibin yapıldığı (X) İcra Dairesi’nde hakkına yapılan icra takibine ilişkin icra dosya numarasını yazarak- **‘dosya borcuna itiraz ettiğini’** bildirir,

√ Borçlu (B)’nin ‘borca itiraz dilekçesi’ni alan (Y) İcra Dairesi Müdürü, bu itiraz dilekçesine -verildiği tarih olan- 01.10.2017 tarihini atıp imzalandıktan (icra dosyasına havale etiketten) sonra, dilekçe üzerine yazılı olan icra dosyasını -borçlu (B)’nin itirazını icra tutanağına (İİK. mad. 8/I) işlemek için- getirtip incelediğinde **‘bu dosya numarasının yanlış yazılmış olduğunu, kendi Dairesi’nde borçlu (B) hakkında yapılmış bir (daha doğrusu dört) adet icra takibi bulunmadığını’** görür ve **başkaca bir işlem yapmadan -yani; bu durumu bir tutanakla tespit edip UYAP’a işlemeden, borca itiraz dilekçesini imzalamış olan borçlu (B) vekili avukata bildirip doğru dosya numarasını öğrenip ‘itiraz dilekçesi’ni doğru icra dairesine göndermeden- ‘borca itiraz dilekçesi’ni bekletir ve tam 17 gün sonra bu itiraz dilekçesini -borçlu (B)’nin her hangi bir başvurusu olduğunu tutanağa geçirmeden- UYAP vasıtası ile (X) İcra Dairesi’ne gönderirse,**

(X) İcra Dairesi’nce borçlu (B)’nin bu itirazı ‘süresinde yapılmış bir itiraz’ olarak kabul edilip icra takibi durdurulabilir (ve borçlu (B)’nin gemisi hakkındaki) ‘seferden men kararı’ kaldırılabilir mi?

*

Bilindiği gibi; ödeme emrine itiraz etmek isteyen borçlu, itirazını ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde, takibin yapıldığı icra dairesine bildirmek zorundadır.

‘Ödeme emrine itiraz’ nasıl yapılır?

√ İtiraz -kural olarak- takibin yapıldığı (ödeme emrini gönderen) icra dairesine yapılır. Ancak borçlu, bu icra dairesinden başka bir icra dairesine de, ödeme emrine yönelik itirazlarını bildirebilir. Bu durumda kendisine itiraz için başvuru icra dairesi, gereken (posta) giderlerini itirazda bulunan borçludan alarak, itiraz dilekçesini veya tutanağını derhal takibin yapıldığı icra dairesine gönderir (İİK. mad. 62/I, c: 2). Bu olasılıkta; itiraz için başvuru icra dairesine itirazın yapıldığı tarihte, ödeme emrine itiraz edilmiş sayılır.

√ Borçlu, itirazını **‘icra dairesi aracılığı ile’** değil de, posta ile yapabilir. Bu durumda, itirazın yetkili icra dairesine ulaştığı tarihte, daha doğrusu; itiraz dilekçesinin icra tutanağına işlendiği tarihte ödeme emrine itiraz edilmiş sayılır.

√ Borçlu, itirazını icra dairesine vereceği bir **‘itiraz dilekçesi’** ile de yapabilir (İİK. mad. 62/I). Dilekçe ile yapılan itiraz, derhal tutanağa geçirilir (İİK. mad. 8/I; İİK. Yön. mad. 22/II). Bu durumda, **‘ödeme emrine itiraz tarihi’**, **‘itiraz dilekçesindeki tarih’** ya da **‘icra müdürünün dilekçeye yazdığı havale tarihi’** değil, **‘icra dilekçesinin tutanağa geçirildiği tarih’** tir.

√ Borçlu, itirazını icra takibinin yapıldığı icra dairesine sözlü olarak da bildirebilir. Sözlü olarak yapılan itiraz derhal icra tutanağına geçirilir ve bu tutanak borçlu (vekili/temsilcisi) ve icra müdürü/yardımcısı tarafından tarih belirtilerek imzalanır (İİK. mad. 8/I; İİK. Yön. mad. 22/II).

√ Borçlu, telgraf ile de ödeme emrine itiraz edebilir. Bu durumda, telgrafın icra dairesine ulaştığının, icra tutanağına işlendiği tarihte ödeme emrine itiraz edilmiş sayılır.

√ Borçlu veya vekili elektronik ortamda Uyap üzerinden de ödeme emrine itiraz edebilir (İİK. Yön. mad. 22/II). Bu halde, itiraz süresi, gün sonunda biter. Buna göre, süre, son gün saat 00.00 olarak kabul edilmiştir (İİK. Yön. mad. 16, 10).

Yüksek mahkeme de, bu konuyla ilgili olarak;

-“Takibe süresi içinde itiraz edilmemişse alacaklının haciz isteme yetkisini kullanabileceği- Kendisine bir dilekçe sunulan icra memurunun, bu dilekçeyi havale ederek icra dosyasına koyması ve icra tutanağına da bu durumu kaydetmesi gerektiği- Şikâyetçi-borçlu beledi- yenin ödeme emrinin tebliği üzerine yasal yedi günlük süre dolmadan, itiraz dilekçesini icra dairesine havale ettirmek suretiyle teslim etmek ve dilekçenin dosyaya konulduğu hususunda icra tutanağının düzenlenmesini istemesi gerektiği”

-“İtiraz dilekçesinin üzerinde yazılı tarihin itiraz tarihi olarak kabulüne imkan bulunmadığı; itiraza esas olan tarihin anılan dilekçenin icra tutanağına geçirilip UYAP sistemine işlendiği tarih olduğu”

-“Ödeme emrine itiraz dilekçesinin, icra memuruna havale ettirilip icra tutanağına yazdırılmış olması gerekeceği çünkü ödeme emrine itiraz tarihinin itiraz dilekçesindeki tarih olmayıp bu dilekçenin icra tutanağına geçirildiği tarih olduğu”

-“Ödeme emrine itiraz dilekçesinin, icra memuruna havale ettirilip icra tutanağına yazdırılmış olması gerekeceği, ödeme emrine itiraz tarihinin, itiraz dilekçesindeki tarih olmayıp, bu dilekçenin icra tutanağına geçirildiği tarih olduğu- Borçlunun borca itiraz dilekçesi muhabere yolu ile ilgili icra dairesine gönderildiğinden, borçlu vekilinin borca itiraz dilekçesinin icra dairesinin muhabere defterine kaydedilip kaydedilmediği araştırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiği”

-“Ödeme emrine itiraz dilekçesinin icra memuruna havale ettirilip icra tutanağına yazdırılmış olması gerekeceği, ödeme emrine itiraz tarihi, itiraz dilekçesindeki tarih olmayıp bu dilekçenin icra tutanağına geçirildiği tarih olduğu, icra müdürlüğünce itiraz dilekçesi tarihinin, önceki bir tarih olarak bildirilmesine itibar edilemeyeceği”

-“Borçluya örnek 7 ödeme emrinin tebliğ edildiği tarihten 1 gün sonraki tarihi taşıyan itiraz dilekçesinin, icra müdür yardımcısı...tarafından havale edilip imzalandığı, ancak tutanağa geçirilmediği, ayrıca itiraz dilekçesinin, UYAP sistemine ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 günlük süreden sonra kaydedildiği görüldüğünden, borçlunun itirazının süresinde olduğunun kabul edilemeyeceği”

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

*

Bilindiği gibi; “sözlük” anlamı itibariyle ‘hata’ ‘istemeyerek ve bilmeyerek yapılan yanlış, kusur, yanılma, yanılığ’, “en geniş” anlamı ile ‘hata’ “gerçeğin yanlış bir şekilde dışa vurulması”, “hukuki bir kavram” olarak ‘maddi hata’ “maddi ve (hukuki) bir olayın olup olmadığında (meydana gelip gelmediğinde) veya koşul yahut niteliklerinde yanılma”, “maddi veya hukuki bir olayı olup olmadığında veya koşul veya niteliklerinde yanılma”, “maddi (veya hukuki) bir olayın meydana gelmemiş olduğunda veya şartlarında ya da niteliğinde yanılma”, “hukuk kurallarının anlamı, kapsamı, sonucu, nasıl uygulanması gerektiği gibi hukukla ilgili konulara veya delil takdirine değil, maddi vakıalara ilişkin bir hata” şeklinde tanımlanabilir....

Bir olayda;

Alacaklı ..... vekilleri, borçlu ..... hakkında ..... tarihinde ..... İcra Müdürlüğü’nde (Dosya No: 2017/ .....) 100.000,00 \$ (asıl alacak) + 1512,33 \$ (işlemiş faiz) + 49.500,00 \$ (asıl alacak) + 559,69 \$ (işlemiş faiz) = toplam; 151,580,02 \$’nin (543,232,47 TL.’nin) tahsili için ‘genel haciz yolu ile ilamsız takip’ talebinde bulunup borçluya ‘Örnek: 7 Ödeme Emri’ göndermiştir.

Bu ödeme emrini alan borçlu süresinde itiraz ettiğini .....İcra Müdürlüğü’nün 2017/..... sayılı dosyasına, yedi günlük itiraz süresi içinde ulaştırmadığı için takip kesilmiş ve alacaklı vekilinin talebi üzerine adı geçen icra dairesince, borçlu üzerine kayıtlı ..... gemisi üzerine haciz konularak, seferden men’ine karar verilmiştir.

İcra dosyasının incelenmesinde;

√ Borçlu şirket vekilinin 10.10.2017 tarihli itiraz dilekçesini .....İcra Müdürlüğü’ne verdiği ve bu dilekçe üzerine ..... İcra Müdürlüğü’nce 10.10.2017 tarihini içeren kaşe basılarak imzalandığı,

√ Borçlu şirket vekilinin itiraz dilekçesini sunduğu ..... İcra Müdürlüğü müvekkili (borçlu) şirket adına başlatılmış herhangi bir icra takibi bulunmadığı,

√ ..... İcra Müdürlüğü’nce, bu itiraz dilekçesi üzerine herhangi bir işlem yapılmadığı (tutanak düzenlenmediği)

√ Borçlu vekilinin, 27.10.2017 tarihinde, (ödeme emrinin gönderildiği .....İcra Müdürlüğü’ne (Dosya No: 2017/.....) başvurarak “...04.10.2017 tarihinde ödeme emrinden haberdar olduklarını, itiraz dilekçelerini, 10.10.2017 tarihinde sevhen .....İcra Müdürlüğüne sunduklarını, ... bu nedenle itirazlarının süresine olduğunun kabul edilerek, müvekkilleri hakkındaki icra takibinin durdurulmasını, hacizlerin ve seferden men kararının kaldırılmasını istedikleri ...”

görülmüştür.

*

Bu olayda;

Toplam; 151,580,02 \$’ye (543,232,47 TL.’ye) konu takibin yapıldığı icra dairesi dışında başka bir icra dairesine, -itiraz süresinin son günü- yaptığı itirazını, takibin yapıldığı icra dairesine ulaştırmak isteyen borçlu vekilinin bu hususu icra dairesinden alacağı bir belge ile belgelemesi (İİK. mad. 62/son ve İİK. Yön. mad. 40 uyarınca, borçlu vekilinin itiraz dilekçesini sunduğu icra dairesinden **‘itiraz belgesi’** isimli belgeyi alması) gerekmektedir.

İtiraz dilekçesini alan icra dairesinin, dilekçede bahsedilen dosya numarasının yanlış olduğunu saptaması halinde, hemen borçlu vekiline ulaşarak doğru dosya numarasını bildirmesi öğrenip itiraz dilekçesini bu icra dairesine UYAP üzerinden göndermesi ve bütün bunları bir tutanak ile belgelemesi gerekirken, verilen itiraz dilekçesinin verildiği tarihten itibaren (17) gün sonra, dilekçeyi doğru icra dairesine göndermesi isabetli olmamıştır.

Bu kadar yüksek miktardaki alacağın tahsili için yapılan bir icra takibinde, borçlu vekilinin bu hatayı (17) gün sonra fark ettiğini ileri sürmesi ve (17) gün boyunca itiraz dilekçesinin hatalı icra dairesinde bekletilmesi hayatın olağan akışına aykırıdır.

Bilindiği gibi, uygulamada itiraz dilekçesini, icra dairesine elden götürülen borçlu (borçlu vekilleri), ilgili icra dosyasını yerinden çıkararak işlem yapılmasını (itirazın tutanağa işlenmesini) sağlamaktadır. UYAP sisteminin faaliyete geçmesinden sonra, bir icra takibinin hangi icra dairesinde başlatıldığı ile icra takibinin taraflarının tespiti de son derece kolaydır. Bu tespit, icra dairesinde, ilgili müdür/müdür yardımcılarının bilgisayarlarından yapılabileceği gibi, borçlu vekili tarafından -icra dairesine dahi gelmeden veya ilgili icra dosyasına vekalet sunmadan- UYAP kanalı ile yapılacak bir işlem ile de gerçekleştirilebilirdi. Yani, itiraz dilekçesinde belirtilen dosya numarası ve tarafları içeren bir icra takibi bulunmayan icra dairesi bu yanlışlığı hemen fark edecektir. Aynı şekilde, itiraz dilekçesini elden yanlış yere götürülen ve icra dosyasına itirazını hemen işletmek durumunda olan borçlu vekilinin de bunu o anda fark etmemiş olması ihtimal dahilinde gözükmemektedir.

Nihayet; somut olayda, **‘itiraz dilekçesi’**ni icra dairesine götürerek **“borca itiraz ettiğini”** bildiren kişi (borçlu/borçlu temsilcisi), sade bir vatandaş olmayıp, bu konularda profesyonel olarak çalışan **“avukat”** sıfatını taşıyan birisi olduğundan, onun itiraz dilekçesinde -özenle gayret sarfetmeyip- hem icra dairesinin ismini ve hem de itiraz dilekçesini verdiği icra dairesinin dosya numarasını dilekçesinde **‘yanlış’** belirtmiş olmasının kabul edilebilir bir mazeret sayılmayıp, bilakis kendisi gibi -itiraz dilekçesini işleme koymada- çok ağır kusur sergilemiş olan icra memuru ile birlikte hareket ederek, aslında itiraz süresinden çok sonra verilen itiraz dilekçesinin, **‘süresinde verilmiş gibi’** gösterilmesi konusunda her ikisinin fikir birliği halinde olduklarını ortaya koymaktadır.

145) Tasarrufun İptali Davalarını Kimler Açabilir? (Tasarrufun İptali Davalarında “Davacı” Sıfatı) (I)*

(Legal Hukuk Dergisi, Haziran/2019, S: 198, s: 2589-2629)

Av./Atty. Talih UYAR**

İptal davasını **kimlerin** açabileceği -yani; bu davada kimlerin “davacı sıfatı”nı taşıyabileceği- **İİK. mad. 277**¹²¹⁸³, de sayılarak (tahdidi olarak)- belirtilmiştir. Burada belirtilen kişilerin dışındakilerin dava açma hakkı yoktur.

İptal davasının “**kimler tarafından**” açılabilceği, **İİK. mad. 277**’de, “**kimlere karşı**” açılabilceği ise **İİK. mad. 282**’de düzenlenmiştir.¹²¹⁸⁴

İptal davasının haciz ya da iflâs yolu ile takipte açılmış olmasına göre, “davacılık sıfatı”nı ayrı ayrı incelemek gerekir:

a) Haciz yolu ile takiplerde;

I- aa) Kesin (kat’i) aciz belgesi (**İİK. mad. 143; 105/I**) sahibi alacaklı açabilir.¹²¹⁸⁵
12186

bb) Geçici aciz belgesi (**İİK. mad. 105/II**) sahibi alacaklı açabilir.^{12187 12188}

(Yukarıdaki iki durumda; borçlu hakkında alacaklı tarafından yapılmış birden fazla icra takibi varsa, alacaklı her icra takibi için ayrı ayrı aciz belgesi alarak iptal davası açabilir. Ayrıca, alacaklı bir icra takibinde aldığı aciz belgesine dayanarak, hakkında aciz belgesi almadığı icra takibine konu ettiği alacağı için iptal davası açamaz. Keza alacaklı, başka bir alacaklının almış olduğu aciz belgesine dayanarak, kendisi ayrıca aciz belgesi almadan, kendi alacağı hakkında iptal davası açamaz.)¹²¹⁸⁹

* Makale, sayfa sayısı uzunluğu nedeniyle iki bölüm halinde yayınlanmaktadır. Makalenin devamı gelecek sayımızda yayınlanacaktır. LHD

** İzmir Barosu Avukatlarından (9 Eylül Ün. Huk. Fak. E. Öğr. Görv.-Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

¹²¹⁸³ İptal davası ve davacılar

MADDE 277- “İptal davasından maksat 278, 279 ve 280. maddelerde yazılı tasarrufların butlanına hükmettirmektir. Bu davayı aşağıdaki şahıslar açabilirler.

1- Elinde muvakkat yahut kat’i aciz vesikası bulunan her alacaklı,

2- İflâs idaresi yahut 245. madde ve 255. maddenin 3. fıkrasında yazılı hallerde alacaklıların kendileri.”

¹²¹⁸⁴ UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, C: III, 2015, s: 3005-3070)- UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (Prof. Dr. Fırat Öztana’a Armağan, C: 2, 2010, s: 2243-2274)

¹²¹⁸⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2017, s: 113 vd.- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 2082 vd.; 2682 vd.-Ayrıca bkz: MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s: 181 vd.; 195 vd.; 201 vd.; 255

¹²¹⁸⁶ Bknz: 17. HD. 08.07.2010 T. 4306/6635; 31.05.2010 T. 4308/4925; 01.07.2010 T. 3699/6225; 01.10.2009 T. 4961/5863; 01.07.2010 T. 5096/6229; 10.12.2009 T. 6893/8204 vb. (www.e-uyar.com)

¹²¹⁸⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları s: 114 vd.- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 2084 vd.- Ayrıca bkz: MUŞUL, T. age. s: 181 vd.; 195 vd.; 201 vd.; 255

¹²¹⁸⁸ Bknz: 17. HD. 10.12.2009 T. 6893/8204; 23.11.2009 T. 8206/7773; 19.11.2009 T. 5582/7734; 20.11.2008 T. 3181/5422; 11.04.2007 T. 555/2363; 15. HD. 10.05.2004 T. 1892/2621; 01.10.2001 T. 3971/4209; 16.04.2001 T. 1400/1954; 17. HD. 19.07.2007 T. 3037/2545; 12.07.2007 T. 3032/2476; 15. HD. 04.11.2004 T. 1832/5619; 03.11.2004 T. 1725/5593 vb.(www.e-uyar.com)

¹²¹⁸⁹ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1416 vd.

cc) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII’ye göre açılan¹²¹⁹⁰ “istihkak davası”nda, alacaklı; aciz belgesi sunmadan¹²¹⁹¹ “karşılık dava” olarak da iptal davası açabilir.¹²¹⁹²

Hemen belirtelim ki; **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**¹²¹⁹³ -daha önce, bu konuda verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi** ve **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹²¹⁹⁴ ve **Hukuk Genel Kurulu**¹²¹⁹⁵ gibi- “dava açarken veya daha sonra yargılama/temyiz aşamasında” aciz vesikası ibraz edilmemesi halinde, “davanın görülemeyeceğini” kabul etmiştir.

Yakın zamana kadar, yerel mahkemelerce bu konuda verilen kararları temyizen incelemiş bulunan **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** “muvazaa nedenine dayalı iptal davaları”nın- “aciz vesikası ibraz edilmesine gerek kalmadan görülebileceği”ni kabul etmekteydi...¹²¹⁹⁶

Bugün tüm “tasarrufun iptali davalarına ilişkin olarak yerel mahkemelerce verilen kararları incelemekte olan **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** “TBK.nun 19. maddesine dayanılarak açılmış olan muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali ve tescil davalarında” aciz belgesi aramamaktadır.¹²¹⁹⁷

Bilindiği gibi, “kesin (kat’i) aciz belgesi”, haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad. 143/I).¹²¹⁹⁸ Ayrıca “borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz tutanağı” (İİK. mad. 105/I) “**kesin aciz belgesi hükmünde**” olduğu gibi,¹²¹⁹⁹ “borçlunun bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı” (İİK. mad. 105/II) da “**geçici aciz belgesi**” yerine geçer.¹²²⁰⁰

Yüksek mahkeme kimi kararlarında¹²²⁰¹ “haciz tutanağında ‘borçlunun haczi kabil malının bulunmadığını’ ya da ‘borçlunun borcu karşılayacak yeterli malının bulunmadı-

¹²¹⁹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 5, 3. Baskı, 2006, s: 8190 - UYAR, T. İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 1994, s: 770 - KAZANCI, İ.T. Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 187 vd.

¹²¹⁹¹ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 12, 2009, s: 19670 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 2, s: 4360

¹²¹⁹² Bknz: 17. HD. 28.06.2011 T. 1718/6117; 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403; 27.10.1987 T. 2251/3709 (www.e-uyar.com)

¹²¹⁹³ Bknz: 17. HD. 04.09.2018 T. 3396/7374; 20.03.2018 T. 2226/2764; 13.03.2018 T. 2883/2245; 21.02.2018 T. 12068/1201; 26.12.2017 T. 1581/12138; 12.05.2017 T. 4720/4932; 02.05.2017 T. 3681/4921 vb. (www.e-uyar.com)

¹²¹⁹⁴ Bknz: 15. HD. 15.01.2003 T. 6346/153; 20.02.2002 T. 642/862; 22.09.2004 T. 3920/4487; 03.11.2004 T. 1725/5593; 04.11.2004 T. 1832/5619; 19.02.2003 T. 6107/5900(www.e-uyar.com)

¹²¹⁹⁵ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 14.04.2004 T. 15-182/220(www.e-uyar.com)

¹²¹⁹⁶ Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 08.03.2011 T. 407/2480; 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100 vb. (www.e-uyar.com)

¹²¹⁹⁷ Bknz: 17. HD. 16.10.2018 T. 5102/9156; 20.09.2018 T. 2840/8024; 21.02.2018 T. 19079/1206; 10.04.2018 T. 18250/3976; 21.02.2018 T. 11880/1195; 05.02.2018 T. 11750/596; 20.06.2017 T. 6509/7003; 10.05.2017 T. 22775/5329; 18.04.2017 T. 3400/4163; 17.04.2017 T. 3673/4077; 17.04.2017 T. 2131/3959 vb. (www.e-uyar.com)

¹²¹⁹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. ag. şerh, C: 8, 2010, 3. Baskı, s: 11853 vd. - ÖZTEK, S. İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödmeden Aciz Vesikası (İİK. m. 143; m. 251), 1994, s: 48 vd. - DELİDUMAN, S. İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödmeden Aciz Belgesi, 1995, s: 28 vd.

¹²¹⁹⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. ag. şerh, C: 6, 2. Baskı, s: 9138 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 2, s: 2082 vd.

¹²²⁰⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. ag. şerh, C: 6, s: 9139 vd. - ÖZTEK, S. age. s: 22 vd. - DELİDUMAN, S. age. s: 8 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 2, s: 2084 vd.

¹²²⁰¹ Bknz: 17. HD. 01.07.2008 T. 2898/3682; 11.03.2008 T. 287/1141; 06.03.2008 T.4113/1082 vb. (www.e-uyar.com)

ğının’ belirtilmiş olması halinde, bu tutanağın aciz vesikası’ sayılacağını (niteliğinde olacağını)” belirtmişken, kimi kararlarında¹²²⁰² “haciz tutanağında ‘borçlunun başka haczi mümkün malları bulunmadığının belirtilmemiş olması halinde, bu tutanağın ‘aciz belgesi’ niteliğini taşımayacağını” belirtmişti... Bugün, “tasarrufun iptali” davaları sonucunda verilen kararları temyizen inceleyen 17. HD.¹²²⁰³ -isabetli olarak- bu şekilde karar vermekten vazgeçmiştir. Çünkü borçlunun adresindeki haciz sırasında “borçlunun başka haczi kabil malı bulunup bulunmadığı” kolaylıkla saptanamayacağından, haciz tutanağında bunun belirtilmemiş olması, haciz tutanağının (geçici) aciz belgesi sayılmaması sonucunu doğurmamalıdır...

Borçlunun sadece evinde (ya da işyerinde) yapılan hacizde “haczedilebilecek malına rastlanamaması” halinde tutulan tutanak “aciz belgesi” niteliğini taşımayacağı gibi, icra müdürlüğünün borçlunun taşınmazlarına haciz konulması isteğiyle gönderdiği yazıya “borçlunun taşınmazlarının bulunmadığı” şeklinde cevap veren tapu müdürlüğünün bu yazısı da “geçici aciz belgesi” niteliğini taşımaz. Çünkü, aynı borçlunun belki, takip konusu borcu karşılayacak bankada parası, ev veya (ve) işyerinde taşınır malı bulunabilir...

Yüksek mahkeme, tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için, davanın bir “ön şartı” olan aciz belgelerine (vesikalarına) ilişkin olarak;

√ “Tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, davacı alacaklı tarafından yapılan icra takip dosyalarında davalı borçlu Hakkı K. aleyhine icra takibine girildiği, 04/06/2015 tarihinde ödeme emrinin de tebliğ edildiği adresinde yapılan hacizde; adreste borçlunun eşi Fahriye K.’nun hazır bulunduğu, eşinin işte olduğunu beyan ettiği, bu arada evde yapılan tespitte haczi kabil mala rastlanmadığı, borçlunun eşine dosyayla ilgili not bıraktığı ve borçlunun telefon ile aranıp bilgilendirildiği belirtilmiş olup, davanın dayanağını teşkil eden icra takip dosyasında talimatla yapılan 04/06/2015 tarihli haciz sırasında tutulan tutanağın İİK.nın 105. maddesi uyarınca geçici aciz vesikası niteliğinde olduğundan tasarrufun iptali davası yönünden dava şartının gerçekleştiğini”¹²²⁰⁴

√ “İİK’nun 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, icra dosyası kapsamında davalı borçlunun İstanbul Üsküdar, Edirne Keşan, Ankara Çankaya’da bulunan birçok taşınmazına haciz konulduğu ve kıymet takdirlerinin yapıldığı, ancak; mahkemece her ne kadar bu kıymet takdir raporlarına göre davacının alacağını karşılayacağı belirtilmişse de; söz konusu taşınmazlar üzerinde yüksek miktartlı ipotekler ve hacizler bulunduğu gerek beyan gerek dosya içerisindeki tapu kayıtlarından anlaşıldığından anılan taşınmazlara ait tapu kayıtları istenerek, üzerinde bulunan farklı ipotekler ve hacizler de değerlendirilmek suretiyle bilirkişi incelemesi yapıp davacının alacağını karşılayıp karşılamayacağı, bu kapsamda borçlunun aciz halinin gerçekleşip gerçekleşmediği hususunun tartışılarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”¹²²⁰⁵

√ “Tasarrufun iptali davasında, davacının 150.451,00 TL alacağı için takibe geçtiği, borçlu adına kayıtlı,....parsel... nolu bağımsız bölüm,....ada...parselle ilgili olarak davacı alacağı 7. Sırada olup öncesinde yaklaşık 150.000,00 TL haciz olduğu, bir diğer parselde 6 adet bağımsız bölüm sahibi olduğu ve davacı alacaklının haczinin 2. sırada yer aldığı birinci sırada kamu alacağı yer aldığı, borçlunun ayrıca M..... Sanayi ve Ticaret A.Ş. yönetim kurulu başkanı ve ortağı olup şirket faaliyetine devam ettiği, bu şirket adına da taşınmazların bulunduğu, alacaklı tarafından borçlunun bu şirketteki hissesi üzerinden bir takibin olmadığı anlaşıldığından borçlunun belirtilen taşınmazları üzerinde alacaklı-

¹²²⁰² Bknz: 15. HD. 23.03.2006 T. 6110/1677; 14.06.2005 T. 1068/3563; 06.02.2006 T. 2375/479 29.06.2004 T. 1163/3642; 18.05.2004 T. 1528/2771; 26.02.2004 T. 494/1043; 18.02.2002 T. 4686/754 vb.; 17.HD. 20.11.2008 T. 3181/5422; 11.04.2007 T. 555/2363 (www.e-uyar.com)

¹²²⁰³ Bknz: 17. HD. 08.07.2010 T. 4306/6635; 31.05.2010 T. 4308/4925; 01.07.2008 T. 2898/3682 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁰⁴ Bknz: 17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870(www.e-uyar.com)

¹²²⁰⁵ Bknz: 17. HD. 31.10.2018 T. 113/9915(www.e-uyar.com)

dan önceki hacze ilişkin borçların miktarı ve taşınmazların kıymet takdirlerine göre değerleri belirlenerek anılan anonim şirket hisse değerlerinin de tespiti yapılarak borçlunun aciz halinin var olup olmadığı net olarak ortaya konulduktan sonra varlığı halinde İİK'nun 280.maddesine göre tasarrufun iptaline aksi durumda ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²²⁰⁶

√ “Tasarrufun iptali istenilen borçlu adına kayıtlı olan taşınmazlar üzerinde 17-18 adet haciz bulunmakta olup davacı alacaklının haczinin bunlardan sonra geldiği, ipotekli taşınmazların ise davalı borçluya ait olmadığı gibi yapılan kıymet takdirine göre takip konusu borcu karşılamaya da yeterli olmadığı, borçlunun ev ve iş adresinde yapılan hacizlerde de hacze kabil mal bulunmadığı anlaşıldığından, borçlunun aciz halinin varlığının kabul edilmesi gerektiğini- Dava konusu hisse devrinin yapıldığı şirkette borçlu ve üçüncü kişi kuruluşun ortak olup birbirlerini tanıdıkları, aynı şirkette hissedar oldukları sabit olduğundan, davalının, borçlunun mali durumunu ve alacaklılarını ızzar kastını bilebilecek şahıslardan olduğunun kabulü gerektiğini- Tasarrufun iptali davasının aciz halinin yokluğundan reddi halinde, maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini, maktu vekalet ücretinin 3 katına hükmedilmesinin hatalı olduğunu”¹²²⁰⁷

√ “Borçlu hakkında alınmış bir kesin aciz belgesi olmadığı gibi, borçlu adresinde yapılmış İİK'nun 105.maddesi anlamında aciz belgesi niteliğinde olan bir haciz tutanağı da olmadığından tasarrufun iptali davasının ön koşulunun bulunmadığını- Dava konusu taşınmazlardan biri borcun doğumundan önce borçlu tarafından dava dışı bir kişiye ve onun tarafından da diğer davalıya satılmış olduğundan, bu taşınmaz yönünden tasarruf borcun doğumundan önce gerçekleşmiş olduğu gibi üçüncü kişinin de taraf sıfatını almamış olduğu- Mahkemece davanın her iki taşınma yönünden de dava ön koşulu yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini- Dava ön koşulları kamu düzenine ilişkin olup resen araştırılması gerektiği ve temyiz edenin sıfatına bakılmaksızın bozma nedeni olduğu- İİK. mad. 283 gereğince, davanın bedele dönüşmesi durumunun, taşınmazın borçlunun bir başka alacaklısı tarafından yapılan ihalede satılması halinde de söz konusu olacağı ve bu halde ihale sonucunda bir bedel kalıp kalmadığı araştırılarak kalması halinde bu bedelin davacı alacaklıya verilmesi aksi halde davanın konusu kalmadığına karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiğini”¹²²⁰⁸

√ “Dava, TBK. mad. 19 gereğince açılmış muvazaa hukuksal nedenine dayalı tapu iptali davası olarak değerlendirilmiş ise de, dava dilekçesine, davacı vekilinin yargılama sırasındaki yazılı ve sözlü anlatımlarına göre, dava İİK'nun 277 vd. gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin olduğundan ve dava dayanağı takip dosyasında yapılmış bir haciz bulunmadığı gibi, İİK. mad. 143 gereğince aciz belgesi de sunulmadığından, davalı borçlunun aciz halinin ispatlanmamış olduğu ve davanın dava şartı yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiği- Davalı üçüncü kişinin davalı borçlunun eşine dava konusu taşınmazı satın alması için vekalet vermesinin tek başına muvazaa olgusu için yeterli olmadığını”¹²²⁰⁹

√ “Kefilin, asıl borçlunun borcunun ödemesi halinde, kefilin ifada bulunduğu tutar oranında alacaklının haklarına halef olacağı ve bu durumda (asıl borçlunun kefile olan) borcunun doğum tarihinin de kredi sözleşmesinin imzalandığı tarih olacağını- “Borçlunun haczi kabil malı bulunmadığı”nı belirten haciz tutanağı (İİK. mad. 105) geçici aciz belgesi niteliğindeyse de, borçlu adına kayıtlı aracın kıymet taktiri yaptırılarak borca yeter kıymette olup olmadığı belirlenmeden borçlunun aciz halinin değerlendirilemeyeceğini”¹²²¹⁰

√ “İcra ve İflas Kanununun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan

¹²²⁰⁶ Bknz: 17. HD. 23.10.2018 T. 4541/9430(www.e-uyar.com)

¹²²⁰⁷ Bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 8653/8820(www.e-uyar.com)

¹²²⁰⁸ Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614(www.e-uyar.com)

¹²²⁰⁹ Bknz: 17. HD. 04.09.2018 T. 3396/7374(www.e-uyar.com)

¹²²¹⁰ Bknz: 17. HD. 23.05.2018 T. 115/5391(www.e-uyar.com)

bazı tasarrufların geçersiz ya da "iyiniyet kurallarına aykırılık" nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğu, bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini”¹²²¹¹

√ “Mahkemece kesin veya geçici aciz vesikasının sunulmadığı, borçlu adına kayıtlı taşınmazların borcu karşılayıp karşılamadığının belirlenmediği” gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de, yapılan inceleme ve toplanan delillerin varılan sonuç için yeterli olmadığı”¹²²¹²

√ “Mahkemece davacı vekiline aciz belgesini duruşma gününe kadar sunması için kesin süre verildiği, mahkemece verilen kesin süre sonunda aciz belgesinin sunulmadığı ve icra dosyasından da alınmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de verilen kesin süre usulüne uygun olmadığı gibi temyiz incelemesinden sonra bile sunulabilme imkanı olan aciz belgesinin sunulması için verilen kesin sürenin hukuken sonuç doğurmayacağını- Borçlunun murisine ait olup haciz konulan araç ve dosyaya celp edilen Tapu Müdürlüğü cevabi yazısına ekli borçlunun 1/10 hisse ile malik olduğu taşınmazlar hakkında kıymet takdiri yapılmamış olup, borcu karşılamaya yetip yetmeyeceği ve aciz halinin gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin araştırma da tamamlanmış olmadığından, borçlunun aciz halinin mevcut olup olmadığı araştırılmadan eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisinin doğru olmadığını”¹²²¹³

√ “Borçlunun aciz halinin ispatlanmamış olması halinde, tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine” karar verilmesi gerektiğini- Borçludan satın aldığı taşınmazı, dava-dışı dördüncü kişiye satıp tekrar ondan satın almış olan davalı üçüncü kişi hakkında tasarrufun iptaline karar verilmesi için dördüncü kişinin de davaya dahil edilmesi gerektiğini”¹²²¹⁴

√ “ Verilen kesin süre içerisinde aciz belgesi sunulamadığından, dava şartı eksikliği giderilmediği gerekçesi ile tasarrufun iptaline ilişkin davanın usulden reddine ’ dair karar verilmesinin hatalı olduğu- Hükümün bozulmasından sonra dahi aciz vesikasının ibrazının mümkün olduğu”¹²²¹⁵

√ “Borçlunun aciz hali ispatlanmamış olması halinde, ‘tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi gerektiğini- Tasarrufun iptal davasında, iptal ve tescile gerek olmaksızın davacıya takip konusu alacak ve ferileri ile sınırlı olarak haciz ve satış isteyebilme yetkisi verilmesi gerektiğini, “taşınmazın borçluya ait olduğunun tesbiti”ne şeklinde karar verilemeyeceğini”¹²²¹⁶

√ “Davacı alacaklının borçlu hakkındaki aynı borcun teminatı için verilen ipoteğin henüz paraya çevirmediği ve borçlu adresinde yapılmış bir haczin olmadığı ve bu hali ile davanın görülebilmesi için gerekli olan borçlunun aciz halinin gerçekleşmediği anlaşıldığından, tasarrufun iptaline ilişkin davanın ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi ve davalı lehine maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini”¹²²¹⁷

√ “Davacının dava dilekçesi ekinde delil olarak ibraz ettiği, haciz tutanağında, dava dışı kişi işyerinde yapılan hacizde istihkak iddiasında bulunulduğu ve sonuçta söz konusu tutanağın geçerli bir aciz vesikası hükmünde olmadığı görüldüğünden, tasarrufun

¹²²¹¹ Bknz: İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585(www.e-uyar.com)

¹²²¹² Bknz: Samsun BAM 1. HD. 02.04.2018 T. 688/703(www.e-uyar.com)

¹²²¹³ Bknz: İzmir BAM 5. HD. 27.03.2018 T. 1855/445(www.e-uyar.com)

¹²²¹⁴ Bknz: 17. HD. 20.03.2018 T. 2226/2764(www.e-uyar.com)

¹²²¹⁵ Bknz: Samsun BAM 1. HD. 19.03.2018 T. 557/561(www.e-uyar.com)

¹²²¹⁶ Bknz: 17. HD. 13.03.2018 T. 2883/2245(www.e-uyar.com)

¹²²¹⁷ Bknz: 17. HD. 21.02.2018 T. 12068/1201(www.e-uyar.com)

iptali davasının aciz hali ispatlanmamış olduğundan ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi ve maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini”¹²²¹⁸

√ “Tasarrufun iptali davasında borçlunun aciz halinin varlığının gerektiği- Borçlunun adına kayıtlı taşınmazların kıymet takdirlerinin haczi ikinci sırada yer alan davacı bankanın dosya borcunu karşılamaya yeterli olmadığı görüldüğünden, borçlunun aciz halinin sabit olduğu”¹²²¹⁹

√ “Davanın, İİK'nın 277 ve devamı maddelerine dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin olduğu, bu tür davaların, elinde geçici (İİK.m.105) veya kafi (İİK.m.143) aciz belgesi bulunan alacaklılar tarafından açılabilmesi, bu hususun davanın görülebilme koşulu olmakla birlikte aciz belgesinin dava açılmadan, dava açıldıktan sonra veya temyiz aşamasında ve hatta hükmün Yargıtay'ca onanmasından (veya bozulmasından) sonra bile sunulma olanağının olduğu”¹²²²⁰

√ “Borçlunun adresinde yapılmış bir haciz bulunmadığından, İİK'nun 105. madde kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde bir haciz olmadığı gibi İİK'nun 143.maddesi gereği alınmış bir aciz belgesi de sunulmadığından davanın, dava koşulu bulunmadığı gerekçesi ile reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²²²¹

√ “Davanın, İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin olduğu, bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerekeceği, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeğini”¹²²²²

√ “Geçici aciz belgesi niteliğinde haciz tutanağı mevcut olduğundan, dava şartı itirazının reddi gerektiğini”¹²²²³

√ “Aciz belgesinin; tasarrufun iptali davası açılmadan önce, dava açıldıktan sonra veya temyiz aşamasında ve hükmün Yargıtay'ca bozulmasından sonra da sunulabileceği- Borçluya ait taşınmaz üzerine konulan haczin, borçlunun meskeniyet şikayeti üzerine icra mahkemesince kaldırılmış olduğu görüldüğünden, haczi kabil mal bulunmadığına’ ilişkin haciz tutanaklarının geçici aciz belgesi niteliğinde (İİK. mad. 105) olduğunun kabulü gerektiğini”¹²²²⁴

√ “Tasarrufun iptali davalarının görülmesi için gerekli aciz belgesinin temyiz aşaması da dahil her aşamada ibrazının mümkün olduğunu”¹²²²⁵

√ “Temyiz aşamasında sunulan aciz belgesi, bu davanın dayanağı takip dosyasına ilişkin olmadığından ve icra dosyasında yapılan haczin takip ve ödeme emrinin tebliğ adresten farklı yerde yapıldığı anlaşıldığından, öncelikle borçlunun bu adreslerde yapılmış haczi olup olmadığı, İİK.'nun 105.madde kapsamında bir haciz tutanağı olup olmadığı veya bu dosyadan bir aciz belgesi alınıp alınmadığının araştırılması gerektiğini”¹²²²⁶

√ “Borçlunun bir taşınmazının haczedildiği ve takip dosyasından İİK. mad. 105 niteliğinde borçlu adresinde yapılmış bir haciz olmadığı ve aciz belgesi de sunulmadığı anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi gerektiğini”¹²²²⁷

¹²²¹⁸ Bknz: 17. HD. 21.02.2018 T. 11387/1169(www.e-uyar.com)

¹²²¹⁹ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 7136/649(www.e-uyar.com)

¹²²²⁰ Bknz: 17. HD. 17.01.2018 T. 18904/170(www.e-uyar.com)

¹²²²¹ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 1581/12138(www.e-uyar.com)

¹²²²² Bknz: 17. HD. 13.12.2017 T. 4280/11638(www.e-uyar.com)

¹²²²³ Bknz: 17. HD. 06.11.2017 T. 4201/10132(www.e-uyar.com)

¹²²²⁴ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 6162/7019(www.e-uyar.com)

¹²²²⁵ Bknz: 17. HD. 06.06.2017 T. 10734/6420(www.e-uyar.com)

¹²²²⁶ Bknz: 17. HD. 24.05.2017 T. 3478/5802(www.e-uyar.com)

¹²²²⁷ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 4720/4932(www.e-uyar.com)

√ “Davacı alacaklı taşınmazlar üzerindeki hacizlerde 2. sırada yer almakta olup, bu taşınmazların kıymet takdirlerinin yapılarak ve birinci sıradaki haciz miktarı tesbit edilerek, davacı alacaklının alacağını karşılamaya yetip yetmediği saptanarak, aciz halinin olmadığı anlaşıldığı takdirde, davanın ön koşul yokluğundan reddine; aksi durumda ise davalı 3. kişilerinin borçlu ile yakınlıkları, borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi lazım gelen şahıslardan olup olmadığı, ivazlar arasında bedel farkı bulunup bulunmadığı, yani İİK. mad. 278, 279 ve 280 uyarınca iptal şartlarının bulunup bulunmadığı araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²²²⁸

√ “İcra takip dosyasında, İİK. mad. 105 niteliğinde borçlu adresinde yapılmış bir haciz olmadığı gibi aciz belgesi de sunulmamış olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²²²⁹

√ “İcra takip dosyasında, İİK. mad. 105 niteliğinde borçlu adresinde yapılmış bir haciz olmadığı gibi aciz belgesi de sunulmamış olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²²³⁰

√ “Borçlular hakkında yapılan takibe itiraz nedeniyle, davacı tarafından itirazın iptali davalarının açıldığı, takiplerin kesinleşmediği ve ortada kesinleşmiş bir icra takibi bulunmayacağından alacaklının "aciz vesikası". elde etme imkanının olmadığı ve bu durumda mahkemece "kesinleşmiş icra takibi bulunmadığı ve davacı tarafından aciz belgesi sunulmadığı" gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi yerine, itirazın iptali davalarının sonucunun "bekletici mesele" yapılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”¹²²³¹

√ “İptali istenen tasarrufun, satıcılık sözleşmesinden doğan borçtan sonra yapılmış olduğu, borçlu hakkında davacı alacaklı tarafından takibe geçilen yüzlerce takip dosyası ile dava dosyasında mevcut geçici haciz tutanaklarının "geçici aciz belgesi" niteliğinde olduğu, borçlu ile davalı üçüncü kişi arasındaki tasarruf yönünden tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç bedel arasında 8 misli fark bulunduğu anlaşıldığından, tasarrufun İİK. mad. 278/3-2 gereğince iptale tabi olduğunu”¹²²³²

√ “Davalının borçlu şirket ile aynı işkolunda faaliyette bulunan şirketin ortağı olduğu, anılan bu şirketin yöneticisinin borçlulardan birinin kız kardeşinin eşi olduğu; üçüncü kişinin, bu kişinin yeğeni olduğu ve borçlu şirket ile aynı adreste faaliyette bulunduğu- İİK. mad. 280.maddesi gereğince borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olduğunu- Dava dayanağı icra takip dosyasından İİK'nun 105.madde niteliğinde anılan borçlu adresinde yapılmış bir haciz olmadığı gibi aciz belgesi de sunulmamış olduğundan tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹²²³³

√ Takip dosyasından İİK'nun 105. madde niteliğinde borçlu adresinde yapılmış bir haciz olmadığı gibi aciz belgesi de sunulmadığı görüldüğünden, mahkemece tasarrufun iptali davasının davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²²³⁴

√ “Davacının alacağının bonodan doğduğu, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleştiği, haciz tutanağının aciz belgesinin niteliğinde olduğu, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapıldığı anlaşıldığından, dava ön koşullarının mevcut olduğunu”¹²²³⁵

√ “Adres kapalı. İşyerinin penceresinden (vitrininden) bakıldığında adresin kapalı ve boş olduğu haciz kabil bir malın bulunmadığı görüldü. Mahallinde başkaca yapılacak

¹²²²⁸ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 3675/4917(www.e-uyar.com)

¹²²²⁹ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 3681/4921(www.e-uyar.com)

¹²²³⁰ Bknz: 17. HD. 28.03.2017 T. 2502/3318(www.e-uyar.com)

¹²²³¹ Bknz: 17. HD. 20.03.2017 T. 19548/2898(www.e-uyar.com)

¹²²³² Bknz: 17. HD. 13.03.2017 T. 1658/2646(www.e-uyar.com)

¹²²³³ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 25136/2419(www.e-uyar.com)

¹²²³⁴ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 25071/2426(www.e-uyar.com)

¹²²³⁵ Bknz: 17. HD. 07.02.2017 T. 10199/1109(www.e-uyar.com)

işlem kalmadığından tutanağa son verildi." şeklindeki haciz tutanağının, kesin aciz vesikasının sonuçların doğurmayacağı" ¹²²³⁶

√ “Dava, İİK'nun 277 ve devamı maddelerine dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin olup, bu tür davaların elinde kafi (İİK.nun 143.md) ya da geçici (İİK.nun 105.md) aciz belgesi bulunan alacaklılar tarafından açılabilmesi, bu hususun davanın görülebilme koşulu olup mahkemece re'sen (kendiliğinden) gözönüne alınması gerekeceği, aciz belgesinin dava açılmadan, dava açıldıktan sonra veya temyiz aşamasından ve hatta hükmün Yargıtay'ca onanmasından veya bozulmasından sonra bile sunulma olanağının olduğunu”¹²²³⁷

√ "Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için borçlu hakkında düzenlenmiş geçici (İİK'nun 105) veya kat'i aciz belgesinin sunulmasının gerekli olduğunu”¹²²³⁸

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

Bknz: 17. HD. 25.01.2017 T. 25116/528; 17.01.2017 T. 17654/179; 17.01.2017 T. 16085/177; 28.12.2016 T. 7253/12054; 13.12.2016 T. 16894/11519; 13.12.2016 T. 18684/11524; 21.12.2016 T. 21375/11434; 06.12.2016 T. 20238/11216 vb. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 745 vd.) (www.e-uyar.com)

I- Burada, alacaklıya ‘iptal davası’ açma hakkı veren ‘haciz tutanağı’ “kesin haciz”e ilişkin olan haciz tutanağıdır. Bu nedenle;

aaa- Geçici haciz¹²²³⁹ **tutanağı** (İİK. mad. 69/I), “geçici aciz belgesi” yerine geçmez.

bbb- İhtiyati haciz tutanağı, borçlunun hiçbir malının bulunmadığını tesbit etse dahi, ihtiyati haciz, kesin hacze dönüşmedikçe, bu tutanağa dayanılarak iptal davası açılmaz.^{12240 12241}

Yüksek mahkeme¹²²⁴² “borçlunun adresini gizlemesi (bildirmemesi) nedeniyle ihtiyati hacizin kesin hacze dönüşmemiş olması halinde, açılmış olan tasarrufun iptali davasının hemen reddedilmeyerek, ihtiyati haczi, icrai (kesin) hacze çevirmesi için alacaklıya süre verilmesi gerekeceğini” belirtmiştir...

ccc- “Rehin açığı belgesi”ne¹²²⁴³ (İİK. 152) dayanılarak da iptal davası açılmaz.^{12244 12245}

Uygulamadaki önemi nedeniyle şu hususu da belirtelim ki, iptal davasına bakan mahkemede, “aciz belgesinin yetersizliği ve geçersizliği” davalı tarafından tartışma konusu

¹²²³⁶ Bknz: 12. HD. 26.01.2017 T. 8967/1070(www.e-uyar.com)

¹²²³⁷ Bknz: 17. HD. 25.01.2017 T. 25116/528(www.e-uyar.com)

¹²²³⁸ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 16085/177(www.e-uyar.com)

¹²²³⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 1, s: 1233 - UYAR, T. age. C: 4, 4. Baskı, 2005, s: 5895 - UYAR, T. İcra Hukukunda Haciz, 3. Baskı, 2016, s: 1 vd.

¹²²⁴⁰ Bknz: 15. HD. 11.05.2004 T. 1641/2645; 24.05.2001 T. 2361/2799; 22.11.2000 T. 4738/5136 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁴¹ KARAYAZGAN, G./VAROL, B. Tatbiki İcra ve İflâs Hukuku ve En Son İçtihatlar, 1971, s: 137 - CİMCOZ, S. İcra-İflâs Hukukunda İptal Davasının İhtilafı ve Aksayan Yönleri Üzerine Düşünceler (Yargı Dergisi, 1977/Mayıs, s: 15 vd.)- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Haciz, 3. Baskı, 2016 s: 998 vd.-MUŞUL, T. age. s: 203 vd.

¹²²⁴² Bknz: 15. HD. 05.10.2000 T. 2072/4269 (www.e-uyar.com)

¹²²⁴³ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 2, s: 2891 vd. - UYAR, T. age. C: 8, 2007, s: 12612 - UYAR, T. İcra Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, 2. Baskı, 1992, s: 466 vd.- MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku Esasları, 5. Baskı, 2015, s: 502 vd.

¹²²⁴⁴ Bknz: 17. HD. 10.02.2011 T. 12344/1006; 15. HD. 24.10.2001 T. 2598/4758; HGK. 1.12.1999 T. 15-986/997; 15. HD. 03.11.1997 T. 4061/4665; HGK. 29.02.2012 T. 17-49/114(www.e-uyar.com)

¹²²⁴⁵ KURU, B. El Kitabı, s: 1028; 1418- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 778-KARAYAZGAN, G./VAROL, B. age. s: 137 - CİMCOZ, S. agm. s: 15

yapılamaz.^{12246 12247} **Doktrinde**¹²²⁴⁸ “aciz belgesi düzenlenmesi (İİK. mad. 143) veya aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağının düzenlenmesi (İİK. mad. 105) icra dairesinin bir işlemi olduğundan, ‘aciz belgesinin geçersiz olduğu’ ancak şikayet yolu ile (İİK. mad. 16) icra mahkemesinde ileri sürülebilir ve aciz belgesinin iptali talep edilebilir (iptal davasına bakan mahkeme aciz belgesinin geçersiz olduğuna ilişkin iddiayı inceleme görevine sahip değildir)” denilmiş olmasına rağmen, uygulamada daha çok icra müdürlüğünce düzenlenen “kesin aciz belgeleri” (İİK. mad. 143) iptal davasına bakan mahkemelerde tartışılmamakta, fakat mahkemeye “geçici aciz belgesi” (İİK. mad. 105/II) yerine geçmek üzere sunulan haciz tutanakları’nın “gerçekten ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde olup olmadığı” mahkemelerce (ve Yargıtay’ca) tartışılmaktadır.¹²²⁴⁹

Ancak, bu belgenin iptali için şikayet yoluna (icra mahkemesine) başvurulmuşsa, iptal davasına bakan mahkemece, şikayetin sonuçlanması “bekletici sorun” yapılır.¹²²⁵⁰

İptal davası açabilmesi için, alacaklının “aciz belgesi”ne sahip olması niçin istenmektedir? İptal davası, alacaklının alacağını, kısmen ya da tamamen borçlunun malvarlığından-onun, alacaklılarına zarar vermek amacı ile mallarını kaçırmış olması nedeniyle- sağlayamadığı durumlarda açılabilen bir dava olduğundan, alacaklı “borçlusunun aciz halinde olduğunu” ancak aciz belgesi ile kanıtlayabildiğinden, iptal davası açan alacaklının, icra müdürlüğünden alacağı “aciz belgesi”ni “İİK. mad. 143, 105/I” (ya da; geçici aciz belgesi hükmündeki “haciz tutanağını” “İİK. mad. 105/II”) mahkemeye -ileride belirteceğimiz gibi; “dava dilekçesi” ile birlikte ya da yargılama sona erinceye kadar- sunması gerekir...

II- Davacının “aciz belgesi”ne sahip olması, iptal davasının “dinlenme koşulu” (dava şartı) dur.^{12251 12252} Bu nedenle, davacının, dava dilekçesine “aciz belgesi”ni de eklemesi uygun olur.¹²²⁵³ Mahkemenin, davanın açıldığı tarihte bu dava koşulunun gerçekleşmiş

¹²²⁴⁶ KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Ad. D. 1989/6, s: 16 - YD. 1989/8, s: 1044 vd.)

¹²²⁴⁷ Bknz: HGK. 2.03.2005 T. 15-100/119; 15. HD. 09.12.2005 T. 5440/6398; 13.09.2000 T. 3147/3774 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁴⁸ KURU, B. El Kitabı, s: 1416 - ÖZTEK, S. age. 1994, s: 76 - ÖZTEK, S. İptal Davası Açma Hakkı İle Bağlantılı Olarak Hacizdeki Borç Ödemeden Aciz Vesikası ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Bankacılar Dergisi, S: 1998/27, s: 92 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davasında Dava Şartı Olarak Aciz Vesikası, Sorunları, Yargıtay Kararları ve Düşüncelerimiz (Legal Huk. Der. Ekim/2004, S: 21, s: 2833

¹²²⁴⁹ Bknz: 17. HD. 22.10.2007 T. 4316/3156; 01.07.2008 T. 2898/3682; 11.03.2008 T. 287/1141; 06.03.2008 T. 4113/1082; 22.10.2007 T. 4353/3158; 04.10.2007 T. 4627/2955; 08.10.2007 T. 4394/3010 vb.; 15. HD. 23.03.2006 T. 6110/1677; 06.02.2006 T. 2375/479; 14.06.2005 T. 1068/3563 vb.; HGK. 2.03.2005 T. 15- 100/119; 15. HD. 09.12.2005 T. 5440/6398; 13.09.2000 T. 3147/3774; 12.05.2004 T. 6913/2676 (www.e-uyar.com)

¹²²⁵⁰ Bknz: 15. HD. 07.05.1992 T. 2135/2460; 04.03.1992 T. 869/1042(www.e-uyar.com)

¹²²⁵¹ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 4, 1997, s: 3494 vd. - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s: 1418 - KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 672- PEKCANİTEZ, H./ALTAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 871 - UMAR, B. Türk İcra-İflâs Hukukunda İptal Davaları, 1963, s: 36 - GÜRDOĞAN, B. İflas Hukuku, s: 238 - KOSTAKOĞLU, C. agm. (Ad. D. 1989/6, s: 14 - Yasa D. 1989/8, s: 1043) - ÜSTÜNDAĞ, S. İflas Hukuku, 8. Bası, 2009, s: 240, dipn. 2 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2013, C: 2, s: 1786 vd.- MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 226-MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davasında Dava Şartı Olarak Aciz Vesikası, Sorunlar, Yargıtay Kararları ve Düşüncelerimiz (Legal Huk. Der. Ekim/2014, S: 222, s: 2823 vd.)- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4358- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 780

¹²²⁵² Bknz: 17. HD. 19.07.2007 T. 3037/2545; 12.07.2007 T. 3032/2476; 04.11.2004 T. 1832/5619 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁵³ AKYAZAN, S. Borç Ödemeden Aciz Vesikası (Ansay Armağanı, 1964, s: 320)

olup olmadığını kendiliğinden araştırması gerekir.^{12254 12255} Burada karşımıza şöyle bir sorun çıkabilir: Davacı -alacaklı, mahkemece, dava henüz “aciz belgesinin dava açılmadan önce alınmamış olması” nedeniyle red edilmeden, bir “aciz belgesi” alır ve bunu mahkemeye sunarsa ne şekilde karar verilecektir? **Doktrinde** ileri sürülen -bizim de kattığımız- **görüğe göre**,¹²²⁵⁶ bu durumda başlangıçtaki “dava koşulu” noksanlığı ortadan kalkmış olacağından mahkemenin artık davaya bakması gerekir, çünkü hüküm sırasında “dava koşulu” tamamdır. Başka bir deyişle, dava koşulları, dava açılmasından, hükmün verilmesine kadar var olmalıdır. Davanın dışında, bir dava koşulunun noksan olduğu tesbit edilirse dava esasa girmeden (usulden) red edilir. Fakat, bu ihmal edilmiş olup da, bu dava koşulunun noksan olmasına rağmen, esasa girilmiş ve dava sırasında, o dava koşulu noksanlığı ortadan kalkmış (giderilmiş) ise, hüküm anında, bütün dava koşulları tamam olduğundan, davanın esası hakkında karar verilir. Yani, dava “dava koşullarının başlangıçta noksan olduğu” gerekçesiyle usulden red edilmez. İptal davası, borç ödemedi aciz belgesi alınmadan önce açılırsa, dava koşulu noksandır. Fakat, davacı-alacaklı, iptal davasından sonra aldığı aciz belgesini mahkemeye verirse, bununla dava koşulu tamamlanmış olacağından, mahkemenin davaya bakması gerekir.

Diğer bir görüşe göre¹²²⁵⁷ ise; dava koşullarının, davanın açıldığı tarihte var olması gerekir. Dava tarihinde, davacı aciz belgesi almamışsa, açtığı iptal davası red edilmelidir.

Davacı-alacaklının mahkemeye sunacağı “aciz belgesi”nin, davanın açıldığı tarihte “borçlunun aciz halinde olduğunu” ortaya koyması gerekir.^{12258 12259} Eğer, mahkemeye sunulan “aciz belgesi” borçlunun, davanın açılmasından sonraki tarihte aciz halinde bulunduğunu” belirtiyorsa, bu durumda davanın “esasa girilmeden” (usulden) red edilmesi gerekir. Ancak uygulamada -yüksek mahkemenin son (yeni) içtihatlarında- bu kurala tizlikle uyulduğu söylenemez.¹²²⁶⁰

Yüksek mahkeme önceleri (iptal davalarına ilişkin kararları temyizen incelediği dönemde, kimi kararlarında; **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi**^{12261 12262} (ve **Hukuk Genel Kurulu**^{12263 12264}) ikinci görüşü benimsemişken, yakın zamana kadar iptal davalarına ilişkin

¹²²⁵⁴ UMAR, B. age. s: 36 - KURU, B. age. C: 4, s: 3494 - KURU, B. El Kitabı, s: 1212 - GÜRDOĞAN, B. İflâs Hukuku Dersleri, 1966, s: 238 - SARISÖZEN, İ. İcra ve İflas Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/2, s: 284) - GÜNE- REN, A. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1078 - GÜNEREN, A. İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 466- MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 228- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 780

¹²²⁵⁵ Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614; 25.01.2017 T. 25116/528; 01.04.2013 T. 9664/4520; 19.03.2013 T. 5119/3664; 21.03.2013 T. 8057/3971; 14.03.2013 T. 5569/3301; 19.07.2007 T. 3037/2545; 12.07.2007 T. 3032/2476; 04.11.2004 T. 1832/5619 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁵⁶ KURU, B. age. C: 4, s: 3496 - KURU, B. El Kitabı, s: 1413 - KOSTAKOĞLU, C. agm. (Ad. D. 1989/6, s: 14 - Yasa D. 1989/8, s: 1043) - ŞİMŞEK, E. Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1989, s: 851 - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 55 vd. - ÖZTEK, S. age. s: 68, dipn. 51 civarı - YILDIRIM K. İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, 1995, s: 252-UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 780

¹²²⁵⁷ UMAR, B. age. s: 37 - BERKİN, N. İflas Hukuku, 1972, s: 498 - OLGAC, S. Yargıtay İçtihatları Işığında İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları (Dr. A. Seçkin’e Armağan, 1974, s: 459)

¹²²⁵⁸ KOSTAKOĞLU, C. agm. s: 14 vd. - ÖZTEK, S. age. s: 71 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davasında Dava Şartı Olarak Aciz Vesikası, Sorunlar, Yargıtay Kararları ve Düşünceleriniz (Legal Huk. D. Ekim/2004, s: 2827 vd.)

¹²²⁵⁹ Aynı doğrultuda: 13. HD. 24.06.1982 T. 1699/4690; 15. HD. 22.10.1984 T. 1407/3166; 21.09.1989 T. 2097/3737(www.e-uyar.com)

¹²²⁶⁰ Bknz: 17. HD. 08.07.2008 T. 848/3817; 11.06.2007 T. 2003/2018; 15. HD. 11.07.2006 T. 2937/4343; HGK. 14.04.2004 T. 15-182/220 vb... (www.e-uyar.com)

¹²²⁶¹ Bknz: 13. HD. 24.06.1982 T. 1699/4690(www.e-uyar.com)

¹²²⁶² Karş: 13. HD. 01.06.1981 T. 2245/4164; 27.09.2979 T. 4000/4691; 23.11.1978 T. 3850/4936 (www.e-uyar.com)

¹²²⁶³ Bknz: HGK. 13.03.1976 T. 12-201/1064(www.e-uyar.com)

¹²²⁶⁴ Karş: HGK. 18.01.1967 T. İc. İf-684/13

kararları temyizden inceleyen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹²²⁶⁵ ve bugün bu kararları temyizden inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** bu görüşten ayrılarak, “aciz belgesinin dava açılmadan önce alınmış olmasının zorunlu olmadığını, davadan önce veya davadan sonra¹²²⁶⁶ başlamış bir icra takibine dayalı olarak, davadan sonra da düzenlenmiş olabileceğini (ve duruşmanın bitmesine kadar, hatta Yargıtay incelemesi aşamasında veya Yargıtay bozmasından sonraki duruşmalarda da mahkemeye ibraz edilebileceğini)”¹²²⁶⁷ belirtmiştir...

III- a) Buraya kadar ayrıntılı olarak açıklandığı gibi, mahkemeye aciz belgesi sunmak, iptal davalarının dinlenebilmesi için bir ön şart ise de, bu zorunluluk eğer özel bir kanun hükmü ile kaldırılmış ise, o zaman kendisine bu olanak tanınan alacaklılar, “aciz belgesi” ibraz etmeden, iptal davası açabilirler. Örneğin; **5411 sayılı Bankacılık Kanunu** uyarınca; ¹²²⁶⁸ TMSF tarafından ¹²²⁶⁹ Fon (kamu) Bankaları tarafından ¹²²⁷⁰ Fon’a devredilen Bankalar tarafından, ¹²²⁷¹ RTC Varlık Yönetim A.Ş. tarafından, ¹²²⁷² sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan ya da hisselerinin çoğunluğu üzerinde bu kurum ve kuruluşların idare ve temsil yetkisi bulunan bankalar tarafından ¹²²⁷³ Türkiye Vakıflar Bankası A.O. tarafından, ¹²²⁷⁴ açılan iptal davalarında “aciz belgesi” aranmaz...

b) İstihkak davasına karşı “karşılık (mukabil) dava” olarak açılan iptal davalarında da (İİK. mad. 97/XVII) -istihkak davasına karşı haczi yaptırılmış olan alacaklı- “aciz belgesi” sunmadan dava konusu tasarrufun iptalini isteyebilir. ¹²²⁷⁵ ¹²²⁷⁶

c) İflâs idaresi tarafından açılan iptal davalarında da aciz belgesi aranmaz (İİK. mad. 187, 226, 277/2). ¹²²⁷⁷

ç) 6183 sayılı Kanuna göre açılan iptal davalarında da aciz belgesi aranmaz. ¹²²⁷⁸ ¹²²⁷⁹

d) Ayrıca; **muvaazaa nedenine dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davaları** hakkında verilen kararları yakın zamana kadar temyizden incelemiş olan **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi**¹²²⁸⁰ ile bugün tüm “tasarrufun iptali davaları”na ilişkin kararları incelemekte olan

¹²²⁶⁵ Bknz: 15. HD.16.01.2007 T. 3981/62; 22.03.2006 T. 6110/1677; 02.05.2005 T. 7075/2686; 09.12.2004 T. 5440/6398; 03.11.2004 T. 5591/6591 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁶⁶ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199(www.e-uyar.com)

¹²²⁶⁷ Bknz: 17. HD. 17.01.2018 T. 18904/170; 2.06.2017 T. 6162/7019; 06.06.2017 T. 10734/6420; 24.05.2017 T. 3478/5802 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁶⁸ Bknz: 17. HD. 17. HD. 29.06.2015 T. 21286/7304(www.e-uyar.com)

¹²²⁶⁹ Bknz: 17. HD. 30.10.2007 T. 4626/3300; 19.07.2007 T. 1079/2553; 15. HD. 05.07.2006 T. 2840/4211 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁷⁰ Bknz: 17. HD. 28.11.2008 T. 2743/5604; 30.10.2008 T. 1887/4838; 24.06.2008 T. 1053/3480 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁷¹ Bknz: 15. HD. 17.04.2006 T. 7979/2249(www.e-uyar.com)

¹²²⁷² Bknz: 17. HD. 19.02.2009 T. 277/806; 19.11.2008 T. 2339/5386; 29.12.2012 T. 1502/13240 (www.e-uyar.com)

¹²²⁷³ Bknz: 17. HD. 03.03.2008 T. 5058/995(www.e-uyar.com)

¹²²⁷⁴ Bknz: 17. HD. 09.05.2011 T. 9914/4455; 03.02.2009 T. 4842/389; 11.04.2012 T. 1652/4535 (www.e-uyar.com)

¹²²⁷⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 358

¹²²⁷⁶ Bknz: 8. HD. 16.01.2018 T. 12662/531; 17. HD. 22.05.2014 T. 16230/8014(www.e-uyar.com)

¹²²⁷⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: İleride; AÇIKLAMA: b “dipn. 267-284 civarı”

¹²²⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bknz: İleride; AÇIKLAMA: c “dipn. 285-325 civarı”

¹²²⁷⁹ Bknz: 17. HD. 14.04.2015 T. 19087/5861; 05.04.2011 T. 2254/3055; 14.09.2009 T. 6724/5326; 25.12.2008 T. 3555/5754; 06.05.2008 T. 864/2398; 07.02.2008 T. 5281/458(www.e-uyar.com)

¹²²⁸⁰ Bknz: 4. HD. 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100 vb. (www.e-uyar.com)

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi¹²²⁸¹ de, bugüne kadar hiç sapma göstermeden oluşturduğu içtihatlarında “davacı-alacaklı tarafından açılmış veya açılacak alacak (tazminat) davasını ve yapılacak icra takibini sonuçsuz (karşılıksız) bırakmak amacı ile kötü niyetli borçlu davalı ile diğer davalı üçüncü kişi arasında yapılmış olan danışıklı (muvazaalı) mal kaçırma yönelik hukuki işlemlerin (tasarrufların) iptali için de -TBK. 19’a dayalı olarak- iptal davası açılabilmesini, bu davanın dinlenebilmesi için, davacı-alacaklının ayrıca ‘aciz belgesi’ ibraz etmesine gerek bulunmadığını”, “davacı-alacaklı tarafından ‘kendisine borçlu olan davalı ile diğer davalı üçüncü kişi arasındaki işlemin, danışıklı (muvazaalı) olduğu, kendisini alacağından yoksun bırakmak amacıyla yapılmış olduğu’ ileri sürülerek TBK. 19 dayanılarak iptal davası açılabilmesini, bu davanın dinlenebilmesi için, davacı-alacaklının ayrıca ‘aciz belgesi’ne dayanmak zorunda olmadığını” belirtmiştir...

Yüksek mahkeme “muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davaları”na ilişkin olarak;

√ “3. kişinin danışıklı işlem ile hakkının zarar gördüğünün benimsenebilmesi için onun danışıklı işlemde bulunandan bir alacağının var olması ve bu alacağın ödenmesinin önlemek amacıyla danışıklı bir işlem yapılması gerekeceği, davacının bu davadaki amacının alacağını tahsil edebilmek için muvazaa nedeniyle temelde geçersiz olan işlemin hükümsüzlüğünü sağlamak olduğu, muvazaaya dayalı davalarda davacının icra takibine geçmesine ve aciz belgesi almasına gerek olmadığı, çünkü İİK'nun 277. ve izleyen maddelerinde iptal davasına konu tasarrufların özünde geçerli olmasına rağmen kanunun icra hukuku yönünden iptaline imkan verdiği tasarruflar olduğu, muvazaaya dayalı iptal davasında ise davacının muvazaalı işlemle kendisinin zararlandırıldığını ileri sürdüğü, davacının iddiasını kanıtlaması halinde iddianın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu da gözetilerek İİK'nun 283/1,2. maddesi kıyasen uygulanarak iptal ve tescile gerek olmaksızın davacının taşınmazların haciz ve satışını isteyebilmesi yönünden hüküm kurulmasının gerekeceğini”¹²²⁸²

√ “Kesinleşmiş mahkeme ilamı ile alacağı sabit olan alacaklının borçlu hakkında bir icra takibinin olmasının BK'nun 19. maddesine göre açılan davalar için bir koşul olmadığı- Davalı üçüncü kişilerden birinin bitişik parselin maliki olup borçlu ile taşınmazlarının komşu olduğu, diğer üçüncü kişi davalının ise, borçlu ile aynı köy nüfusuna kayıtlı olup aynı köyde mukim olduğu ve bu halde anılan davalıların borçlunun mal kaçırma amacını bileceklerinden bu taşınmazları yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini- Borçlu tarafından davalıya yapılan satışına ilişkin akit tablosunun getirtilerek, borcun doğumundan sonra gerçekleşen bir satışın varlığının teyid edilmesi halinde, bu davalının taşınmazı sattığı kişinin de davaya dahili sağlanarak her iki satış yönünden BK'nun 19. maddesine göre muvazaa olgusunun değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²²⁸³

√ “TBK. mad. 19 uyarınca açılan davada, davalı ile takip borçlusunun baba oğul olduğu, borcun doğumundan sonra yapılan satışların muvazaalı olduğu- Adına kayıtlı olmayan taşınmaz yönünden davalının, davalı sıfatı olmadığı ve reddedilen davada maktu vekalet ücretine takdir edilmesi gerektiğini”¹²²⁸⁴

√ “İİK. mad. 277 vd.na dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davasından farklı olarak, TBK'nun 19. maddesine göre dava açılabilmesi için davacının kesinleşmiş bir alacağının varlığının ön koşul olmadığını- Davacının, açtığı katkı payı alacağı davası sonucunda bir alacağının doğması mümkün olduğundan, mahkemece katkı payı alacağı davasının so-

¹²²⁸¹ Bknz: 17. HD. 16.10.2018 T. 5102/9156; 20.09.2018 T. 2840/8024; 10.04.2018 T. 18250/3976; 21.02.2018 T. 19079/1206; 21.02.2018 T. 11880/1195; 05.02.2018 T. 11750/596; 20.06.2017 T. 6509/7003; 10.05.2017 T. 22775329; 02.05.2017 T. 4654/4928 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁸² Bknz: 17. HD. 16.10.2018 T. 5102/9156(www.e-uyar.com)

¹²²⁸³ Bknz: 17. HD. 20.09.2018 T. 2840/8024(www.e-uyar.com)

¹²²⁸⁴ Bknz: 17. HD. 10.04.2018 T. 18250/3976(www.e-uyar.com)

nucunun bekletici mesele yapılarak, davacının bir alacağının varlığının saptanması halinde, davanın esasına girilerek satışın muvazaalı olup olmadığı araştırılması ve varlığının saptanması halinde ise İİK. mad. 283/1 maddesinin kıyasen uygulanarak alacağın tahsiline imkan verilecek şekilde hüküm tesis edilmesi; aksi durumda, yani davacının bir alacağın olmadığına anlaşılması halinde ise davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²²⁸⁵

√ “İİK'nun 277 ve devamı maddelerine dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davasından farklı olarak, TBK'nun 19.maddesine göre dava açılabilmesi için davacının kesinleşmiş bir takibin varlığının ön koşul olmadığı ancak davacının bir alacağının olmasının da bir dava şartı olduğunu- Mahkemece, boşanma ve mali haklara ilişkin kararın kesinleşmesinin beklenerek, kararın kesinleşmesi ve davacının eşinden boşandığı ve alacağının olduğunu anlaşılması halinde, davalı tarafından yapılan satış sırasında boşanma davası açılmamış ise de, davalı üçüncü kişinin, kardeşi olan davalı-borçlu le davacı-alacaklı arasındaki sorun ve geçimsizliklerden haberdar olduğu, nitekim hem kendisi hem de eşi tarafından boşanma davasının yargılanması sırasında tanıklık yaptığı bu hali ile satış sırasında davalı borçlunun durumu hakkında bilgi sahibi olmadığı dolayısı ile iyiniyetli olduğundan söz edilmeyeceğinden davanın kabulüne, davacının alacağının olmadığına sabit olması halinde ‘davanın, ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi gerektiğini”¹²²⁸⁶

√ “TBK. mad. 19 uyarınca açılan muvazaalı hukuksal nedenine dayalı iptal davasında, davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek olmadığı”¹²²⁸⁷

√ Muvazaaya dayalı davalarda davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek olmadığı, çünkü İİK 277 ve izleyen maddelerinde iptal davasına konu tasarrufların özünde geçerli olmasına rağmen kanunun icra hukuku yönünden iptaline imkan verdiği tasarruflar olduğu, muvazaaya dayalı iptal davasında ise davacının muvazaalı işlemle kendisinin zararlandırıldığını ileri sürdüğü, İİK 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen iptal davası açma hakkının davacının genel hükümlere, muvazaaya dayanarak dava açmasına engel olmadığını”¹²²⁸⁸

√ “Bir davada olayları belirtmek ve açıklamak taraflara, hukuki nitelendirmenin ise hakime ait olduğunu- Muvazaalı sebebi ile tasarrufun iptali davasında davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek bulunmadığını- Davacının TBK. mad. 19 uyarınca açtığı muvazaalı nedeni ile iptal davasında aciz belgesi aranmadan davanın görülmesi ve davalıların savunmasında bahsi geçen menfi tespit davasının davaya etkisi üzerinde de durularak karar verilmesi gerektiğini”¹²²⁸⁹

√ “BK'nun 19. maddesine göre dava açılabilmesi için davacının bir alacağının olmasının da bir dava şartı olduğu, bu durumda mahkemece, boşanma ve mal rejimi davalarının sonucunun bekletici mesele yapılarak davacının bir alacağının varlığının saptanması halinde şimdiki davanın kabulüne aksi durumda dava ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹²²⁹⁰

√ “TBK. mad. 19 uyarınca muvazaalı işlemin iptaline ilişkin açılan davalarda, davacının borçludan bir alacağının bulunması yeterli olup, takip yapması veya bu takibin kesinleşmesine gerek olmadığı”¹²²⁹¹

√ “TBK. mad. 19 uyarınca muvazaalı işlemin iptaline ilişkin açılan davalar-da, davacının icra takip yapması ve aciz belgesi almasına gerek olmadığı- Davacının iddiasını kanıtlaması halinde, iddianın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu da gözetilerek, İİK. mad. 283/1, 2 kıyasen uygulanarak "iptal ve tescile

¹²²⁸⁵ Bknz: 17. HD. 21.02.2018 T. 11880/1195(www.e-uyar.com)

¹²²⁸⁶ Bknz: 17. HD. 21.02.2018 T. 19079/1206(www.e-uyar.com)

¹²²⁸⁷ Bknz: 17. HD. 05.02.2018 T. 11750/596(www.e-uyar.com)

¹²²⁸⁸ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 6509/7003(www.e-uyar.com)

¹²²⁸⁹ Bknz: 17. HD. 10.05.2017 T. 22775/5329(www.e-uyar.com)

¹²²⁹⁰ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 4654/4928(www.e-uyar.com)

¹²²⁹¹ Bknz: 17. HD. 18.04.2017 T. 3400/4163(www.e-uyar.com)

gerek olmaksızın" davacının taşınmazların haciz ve satışını isteyebilmesi yönünden hüküm kurulması gerektiğini”¹²²⁹²

belirtmiştir.

Buraya kadar incelenen, iptal davası açabilmek için “aciz belgesi”ne sahip olma koşulu, 538 sayılı Kanunun hazırlık çalışmaları sırasında -1965 yılında- kaldırılmak istenmiş¹²²⁹³ ve bu istek Hükümet Tasarısına girmişse de, Millet Meclisi Adalet Komisyonu bu değişikliği benimsememiş ve istek böylece kanunlaşmamıştır.¹²²⁹⁴

Ayrıca belirtelim ki;

“Tasarrufun iptali davalarında, hangi borçlunun tasarrufunun iptali istenmiş ise, dava koşulunun (aciz halinin) sadece o borçlu yönünden” değerlendirilmesi gerekir.¹²²⁹⁵

V- Davacının, iptal davası açabilmek (ya da açtığı davanın görülmesini sağlayabilmek) için -kural olarak-¹²²⁹⁶ aciz belgesi alıp, mahkemeye vermek zorunda olması,¹²²⁹⁷ borçlu hakkında, -iptal davası açılmadan önce veya iptal davasından sonra (dava sırasında)-¹²²⁹⁸ alacaklı tarafından icra takibi yapılmış olmasının zorunlu kılmaktadır. Gerçekten, “aciz belgesi” -ya da “aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağı” -icra takibi sırasında ya da icra takibi sonunda verildiğinden, borçlusu hakkında icra takibinde bulunmamış olan alacaklıya, “aciz belgesi” verilmesi düşünülemez.

Bu nedenle tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için “dava tarihinden önce veya sonra”^{12299 12300} (yargılama sırasında) davacı-alacaklı tarafından yapılmış ve kesinleşmiş bir **icra takibi** bulunması gerekir.¹²³⁰¹

İptal davası mutlaka bir icra takibine dayalı olarak açıldığı ve dava sonucunda davacıyı haklı bularak “davanın kabulüne” karar verecek duruma gelen mahkemenin “davacı-alacaklının... sayılı icra takibine konu alacağını eklentileri ile birlikte karşılayacak miktarla sınırlı olarak dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacı-alacaklıya cebri icra yetkisi (haciz ve satış isteme yetkisi) tanınmasına...” şeklinde karar vermesi gerekeceğinden¹²³⁰² yargılama sona ermeden, davacı-alacaklı tarafından davalılardan borçlu hakkında yapılmış ve kesinleşmiş bir **icra takibinin** bulunması gerekir.

¹²²⁹² Bknz: 17. HD. 17.04.2017 T. 3673/4077(www.e-uyar.com)

¹²²⁹³ GÜRDOĞAN, B. İptal Davaları (İcra ve İflas Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1965, s: 162 vd.)

¹²²⁹⁴ ÖNEN, T. İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D. 1969/1, s: 41)

¹²²⁹⁵ Bknz: 17. HD. 02.02.2016 T. 6202/1181; 03.11.2015 T. 14118/11495(www.e-uyar.com)

¹²²⁹⁶ TBK. mad. 19'a dayalı tasarrufun iptali davaları hariç (Bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR/C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, C: 2, s: 2970) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4361

¹²²⁹⁷ Bknz: 17. HD. 23.06.2016 T. 18039/7665; 24.05.2016 T. 10742/6335; 30.03.2015 T. 2487/5063; 18.04.2012 T. 12788/4874 vb. (www.e-uyar.com)

¹²²⁹⁸ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199; 26.11.2012 T. 6703/13012; 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515(www.e-uyar.com)

¹²²⁹⁹ GÜNEREN, A. age. s: 403-MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 181-KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, s: 672- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 780

¹²³⁰⁰ Bknz: HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433; 17. HD. 12.05.2015 T. 20399/7300; 23.09.2014 T. 4561/12417; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 6602/3146; 11.03.2013 T. 6649/3148; 19.02.2013 T. 4326/1955; 08.05.2012 T. 1603/5902(www.e-uyar.com)

¹²³⁰¹ GÜNEREN, A. age. s: 403 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 784 vd. - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları, (Ad. D. 1989/6, s: 23 vd. - Yasa D. 1989/8, s: 1050 vd.) - ŞİMŞEK, E. İcra ve İflas Kanunu (Açıklamalar ve İçtihatlar), 1989, s: 852-SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 195 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4361

¹²³⁰² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4362

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Davalı kamu borçlusu olduğu iddia edilen kişi hakkında sadece ihtiyati haciz kararı alındığı, hakkında takip yapılmadığı ve dolayısı ile kesinleşmiş bir takip olmadığı anlaşıldığından, bu davalı ve ona ait taşınmazla ilgili olarak tasarrufta bulunduğu 3. kişi ve 4. kişi hakkındaki davanın da dava koşulu yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²³⁰³

√ “Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da "iyiniyet kurallarına aykırılık" nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunun- Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerekeceği, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278,279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini”¹²³⁰⁴

√ “Borçlular hakkında yapılan takibe itiraz nedeniyle, davacı tarafından itirazın iptali davalarının açıldığı, takiplerin kesinleşmediği ve ortada kesinleşmiş bir icra takibi bulunmayacağından alacaklının "aciz vesikası". elde etme imkanının olmadığı ve bu durumda mahkemece "kesinleşmiş icra takibi bulunmadığı ve davacı tarafından aciz belgesi sunulmadığı" gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi yerine, itirazın iptali davalarının sonucunun "bekletici mesele" yapılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”¹²³⁰⁵

√ "Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için borçlu hakkındaki takibin kesinleşmiş olmasının gerekli olduğunu”¹²³⁰⁶

√ “Takip konusu alacağın yabancı mahkeme ilamına ilişkin olması nedeniyle öncelikle Türkiye’de takibe konulabilmesi için tenfiz kararı gerektiğini”¹²³⁰⁷

√ “Borçlu hakkındaki ödeme emirlerinin 21.7.2010 ve 8.4.2008 tarihinde usulüne uygun tebliğ edilerek borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleştiği, borçlunun kesinleşen takip konusu borçla ilgili 29.4.2011 tarihinde 6111 Sayılı Yasa’dan yararlanmak üzerine başvuruda bulunmasına ancak taksitleri ödememesi nedeniyle anılan yasadan yararlanma hakkının sona ermiş olduğu, dosya kapsamından borcu karşılayacak malının bulunmadığı iptali istenen tasarrufların takip konusu borçtan sonra yapılmış olduğu, davalıların anne-kız olması nedeniyle dava konusu tasarrufların 6183 Sayılı AATUHK’nun 24,27,28,30.maddelere göre iptale tabi bulunduğunu”¹²³⁰⁸

√ “Tasarrufun iptali davalarının görülebilmesi için diğer dava koşullarının yanında geçerli ve kesinleşmiş bir takibin varlığı da ön koşul olup, dava geçerli bir takibin olmadığından bahisle red edildiğine göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 7/2. maddesi gereğince maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini”¹²³⁰⁹

√ “Tasarrufta bulunan ve borçlu olduğu iddia edilen kişi hakkında yapıлып kesinleşen bir icra takibi bulunmadığından, dava şartı bulunmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹²³¹⁰

√ “Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için kesinleşmiş bir takibin varlığının gerektiğini”¹²³¹¹

¹²³⁰³ Bknz: 17. HD. 10.09.2018 T. 7328/7567(www.e-uyar.com)

¹²³⁰⁴ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 10071/7009(www.e-uyar.com)

¹²³⁰⁵ Bknz: 17. HD. 20.03.2017 T. 19548/2898(www.e-uyar.com)

¹²³⁰⁶ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 18294/168(www.e-uyar.com)

¹²³⁰⁷ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 12927/6946(www.e-uyar.com)

¹²³⁰⁸ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 5627/5358(www.e-uyar.com)

¹²³⁰⁹ Bknz: 17. HD. 29.03.2016 T. 9814/3927(www.e-uyar.com)

¹²³¹⁰ Bknz: 17. HD. 29.02.2016 T. 2046/2358(www.e-uyar.com)

¹²³¹¹ Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 1907/2116(www.e-uyar.com)

√ "Borçlu hakkındaki icra takiplerinin kesinleşmiş olmasına, alacağın gerçek olmasına, borçlu ile davalı kayıncı arasındaki yakın akrabalık nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK. mad. 278/3-1 ve 280/1 uyarınca iptale tabi olduğunu- Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde malın borçlunun malvarlığına girmeyip üçüncü kişi borçlunun oğlu adına tescil edilmesinin nam-ı müstear bir işlem olduğu ve bu durum borçlunun üçüncü kişi lehine yaptığı bir kazandırma (bağış) olup koşulların bulunması halinde iptale tabi olduğunu- Tasarrufunu iptali davalarında harç ve vekalet ücretinin, takip konusu alacak miktarı (kat'i aciz belgesine bağlanmış ise bu miktar) ile iptali istenen tasarrufun tasarruf tarihindeki değeri karşılaştırılarak düşük olan değer üzerinden nispi olarak hesaplanacağını"¹²³¹²

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

17. HD. 17.11.2015 T. 5455/12881; 15.06.2015 T. 9179/8687; 05.05.2015 T. 20331/6674; 07.04.2015 T. 15090/5512 vb. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 787 vd.) (www.e-uyar.com)

Ayrıca, mahkemece tasarrufun iptali davası sonucunda karar verilebilmesi için, alacaklı tarafından takip konusu yapılmış olan **alacağın** da kesinleşmiş olması gerekir.¹²³¹³
¹²³¹⁴

Yüksek mahkeme;

√ "Davalı borçlunun icra takibine itirazı üzerine hakkındaki takibin durduğu, alacağın kesinleşmediği, davacı alacaklı tarafından itirazın iptali veya kaldırılması yönünden dava açıldığının iddia ve ispat edilmemiş olması ve rehin açığı belgesi alınarak anılan belgeye istinaden davalı borçlu hakkında yapılmış bir icra takibi bulunmaması karşısında, dava şartı yokluğu nedeniyle tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini- Tasarrufun iptali istemine ilişkin dava, dava şartı yokluğu nedeniyle reddedildiğinden AAÜT'nin 7/2. maddesi gereğince kendisini vekille temsil ettiren davalı yararına maktu vekâlet ücreti takdir gerekeceğini"¹²³¹⁵

√ "Davacı alacaklının açmış olduğu icra takibinin geri bırakıldığı ve bu konuda verilen kararın kesinleştiği anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece, davacı-alacaklının, İİK. mad. 33/a-II uyarınca, icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra, zamanaşımının vaki olmadığını ispat için 7 gün içinde umumi mahkemelerde dava açıp açmadığının belirlenmesi gerekeceğini- Tasarrufun iptali davasının açılması koşullarından birisi davacının kesinleşmiş bir alacağının bulunması olduğundan, bu dava koşulu gerçekleşir ise, mahkemece davalı üçüncü kişinin taşınmazı satın aldığı tarihte taşınmazın satış bedeliyle gerçek değeri arasında mislini aşan fark bulunup bulunmadığına yönelik olarak taşınmaz üzerinde satış tarihinde mevcut olan ipotek miktarının ne kadar olduğunun araştırılması ve taşınmazın son satışının da davalının, alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklarını ızzar kastıyla hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olup olmadığı üzerinde durularak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini"¹²³¹⁶

belirtmiştir..

Bu nedenle; davacı-alacaklı, davalı-borçlu hakkında örneğin; senetsiz veya bir adi senede dayalı olarak takip yapmış ve 7 günlük "itiraz süresi" içinde borçlu tarafından -

¹²³¹² Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 10807/2099(www.e-uyar.com)

¹²³¹³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 793 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4362 - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, s: 398

¹²³¹⁴ Bknz: 17. HD. 16.12.2016 T. 20573/112209; 29.02.2016 T. 15827/2361; 23.02.2016 T. 1932/2118; 26.01.2016 T. 8807/933; 07.05.2015 T. 19279/6817; 10.03.2015 T. 25274/4097; 16.03.2015 T. 4691/4288; 12.05.2014 T. 1279/7418; 13.01.2014 T. 16871/34; 01.04.2013 T. 8176/4516; 11.03.2013 T. 5385/3137(www.e-uyar.com)

¹²³¹⁵ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 20008/6439(www.e-uyar.com)

¹²³¹⁶ Bknz: 17. HD. 10.06.2013 T. 9308/8720(www.e-uyar.com)

icra dairesine başvurularak- ödeme emrine (takip konusu borca ya da imzaya) itiraz edilememişse hem takip ve hem de alacak kesinleşmiş olur. Alacaklı, böylece kesinleşmiş olan icra takibine (ve takip konusu alacağına) dayanarak tasarrufun iptali davası açabilir... Yapılmış olan bu takibe karşı borçlu tarafından süresi (7 gün) içinde “icra dairesi”ne başvurularak itiraz edilmişse, alacaklının bu itirazı hükümsüz hale getirmek amacıyla “itirazın iptali” için “mahkeme”ye^{12317 12318} ya da “itirazın kaldırılması” için “icra mahkemesi”ne başvurmuş olması halinde, bu başvuruların sonucu, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece “bekletici mesele” yapılarak verilecek kararların kesinleşmesinden sonra davanın sonuçlandırılması gerekir.^{12319 12320}

Eğer alacaklı, bir kambyo senedine dayalı olarak borçlusunu hakkında takip yapmış ve borçlusunu “5 gün” içinde -icra mahkemesine başvurularak- “borca” (İİK. mad. 168/5) ya da “imzaya” (İİK. mad. 168/4) **itiraz** etmemiş; “beş (İİK. 168/3) ya da 7 gün (İİK. mad. 168/1) içinde” **şikayet** yoluna başvurmuşsa **takip** kesinleşir. Eğer borçlu belirtilen süreler içinde ödeme emrine itiraz ya da şikayette bulunmuşsa, icra mahkemesince “itirazın (ya da; şikayetin) reddine” karar verilince takip kesinleşir. Fakat bu durum, tasarrufun iptali davasının mahkemece sonuçlandırılması için yeterli değildir. Ayrıca takip konusu **alacağın** da kesinleşmiş olması gerekir. Bunun için de icra mahkemesinin vermiş olduğu “itirazın/şikayetin reddine” ilişkin kararın da kesinleşmiş olması gerekir.

Eğer alacaklı, bir ilama dayalı olarak takipte bulunmuşsa; borçlunun İİK. mad. çerçevesinde icra mahkemesine başvurup -5 gün içinde- “itfa”, “imhal”, “zamanaşımı” ya da “borçlu olmadığı” itirazında bulunmaması ya da bu itirazının reddedilmesi ile (yahut; İİK. mad. çerçevesinde “icra mahkemesi”ne başvurup şikayette bulunmaması ya da bu şikayetin reddedilmesi ile) yapılmış olan **takip** kesinleşir. Bu kararların kesinleşmesi ile de **alacak** kesinleşir.

Keza; borçlu tarafından takip, takip konusu borç hakkında menfi tesbit davası açılmışsa, “bu davanın reddine” dair verilen kararın kesinleşmesi ile de takip konusu **alacak** kesinleşmiş olur. Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece borçlu tarafından açılmış olan bu “menfi tesbit davası”nın sonucu “bekletici mesele” yapılıır.¹²³²¹

Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, yargılamayı sonuçlandırıp “davanın kabulü”ne dair karar verebilmesi için, davadan **önce** veya davadan **sonra** borçlu hakkında açılmış bir icra takibinin bulunup bulunmadığını araştırıp; **a)** Hem icra takibinin **b)** Ve hem de icra takibine konu **alacağın** kesinleşmiş olduğunu saptaması gerekir.

Yüksek mahkeme, bir olayda;

√ “Davanın, İİK’nun 277 vd. maddelerine dayalı olarak açılan tasarrufun iptali istemine ilişkin olduğunu- Takibin mahkeme kararıyla iptal edildiği ve dosyanın işlemden kaldırıldığı bu halde dava konusu bu takip dosyası yönünden kesinleşmiş bir alacağın varlığından söz edilemeyeceğini, bu durumda anılan bu takip yönünden davanın dava şartı yokluğundan reddedilmesi gerektiğini”¹²³²²

belirtmiştir.

¹²³¹⁷ GÜNEREN, A. age. s: 403 vd.- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 794

¹²³¹⁸ Bknz: 17. HD. 23.02.2010 T. 10319/1442; 04. HD. 22.06.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 11.05.2009 T. 203/3002; 20.05.2009 T. 2978/3396(www.e-uyar.com)

¹²³¹⁹ GÜNEREN, A. age. s: 403 vd.- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 794

¹²³²⁰ Bknz: 17. HD. 23.02.2010 T. 10319/1442; 11.05.2009 T. 203/3002; 04. HD. 22.06.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 16.03.2009 T. 1612/1477; 20.09.2007 T. 3827/2724; 15. HD. 28.11.2002 T. 5744/5609; 15. HD. 21.11.2002 T. 4561/5440; 03.10.2001 T. 2054/4297(www.e-uyar.com)

¹²³²¹ Bknz: 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899; 06.04.2010 T. 2043/3166; 20.10.2009 T. 4804/6607; HGK. 11.06.1997 T. 4-332/520(www.e-uyar.com)

¹²³²² Bknz: 17. HD. 07.05.2015 T. 19279/6817(www.e-uyar.com)

Buna karşın alacaklı, davalı-borçlu hakkında -ne tasarrufun iptali davasından **önce** ve ne de dava **sirasında**- hiçbir icra takibi yapmadan,¹²³²³ muhtemel alacağı için¹²³²⁴ tasarrufun iptali davası açamaz...

VI- Açılmış olan tasarrufun iptali davasında, “takip konusu alacağın kesinleşmesi” için, bazı davaların sonuçlarının mahkemece “bekletici mesele” yapılması gerekir. **Yüksek mahkeme**, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Davacı-alacaklının davalı-alacaklı ile dava dışı borçlu aleyhine açtığı tasarrufun iptali davasının sonucunun, sıra cetveline itiraz davasında beklenilmesi gerektiğini- Kendisine pay ayrılmamış olan alacaklının açmış olduğu iptal davasının kabulü halinde kendisine pay düşeceği hususu dikkate alındığında, bu alacaklıya husumet yöneltmesinde hukuki yarar bulunduğunu”¹²³²⁵

√ “TBK. mad. 19 uyarınca açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin davada, davacının davalıdan alacağının var olup olmadığının anlaşılması için katkı payı alacağı davasının kesinleşen sonucunun bekletici mesele yapılması gerektiğini”¹²³²⁶

√ “Borçlu hakkında başlatılan icra takibinde, İİK. mad. 71 uyarınca, icranın geri bırakılması kararı verildiği ve kesinleştiği anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece davacı alacaklı tarafından İİK. mad. 33a/2 uyarınca açılmış bir dava bulunup bulunmadığı araştırılarak dava açılmış ise sonucunun beklenmesi, açılmamış olması halinde bu takip dosyası ile ilgili tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²³²⁷

ifade etmiştir.

Aynı doğrultuda:

Bknz: 17. HD. 21.03.2012 T. 1877/3458; HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 17. HD. 08.03.2011 T. 407/2480; 31.03.2011 T. 6372/2899; 06.04.2010 T. 2043/3166; 23.02.2010 T. 10319/1442 vb. (**UYAR**,

T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 796 vd.) (www.e-uyar.com)

VII- Mahkeme, açılan iptal davasını, aciz belgesi sunulmamış olması nedeniyle red ederse, “...dava şartı yerine getirilmemiş olması nedeniyle, açılan davanın reddine...” şeklinde karar vermelidir.¹²³²⁸ Davacı- alacaklının açtığı iptal davası, “aciz belgesi” olmadığı için reddedilirse, aynı alacaklı, alacağı aciz belgesine dayanarak, ikinci kez iptal davası açabilir.¹²³²⁹

Keza, davacının mahkemeye sunduğu aciz vesikası icra mahkemesince iptal edilir ve açtığı tasarrufun iptali davası bu nedenle red edilirse, davacı yeni bir aciz vesikası olarak tekrar tasarrufun iptali davası açabilir.¹²³³⁰

İptal davası, birden fazla “aciz belgesi sahibi alacaklı” tarafından, birlikte açılabilir. Çünkü, dava, her biri için aynı sebepten doğmaktadır (HMK. mad. 57/c).¹²³³¹ **Yüksek mahkeme**^{12332 12333} “aynı şirkette çalışan işçilerin, işçilik alacağından dolayı açtıkları

¹²³²³ Bknz: 17. HD. 21.01.2010 T. 9229/181; 17. HD. 16.11.2009 T. 6501/7528(www.e-uyar.com)

¹²³²⁴ Bknz: 17. HD. 11.05.2009 T. 318/3005(www.e-uyar.com)

¹²³²⁵ Bknz: 23. HD. 24.05.2018 T. 1108/3337(www.e-uyar.com)

¹²³²⁶ Bknz: 17. HD. 03.04.2018 T. 17069/3739(www.e-uyar.com)

¹²³²⁷ Bknz: 17. HD. 20.03.2018 T. 2850/2765(www.e-uyar.com)

¹²³²⁸ Bknz: 17. HD. 08.07.2008 T. 848/3817; 11.06.2007 T. 2300/2018; 15. HD. 11.07.2006 T. 2937/4343; HGK. 14.04.2004 T. 15-182/220 vb. (www.e-uyar.com)

¹²³²⁹ Bknz: 15. HD. 02.03.2004 T. 87/1109; 28.03.2002 T. 1005/1456(www.e-uyar.com)

¹²³³⁰ Bknz: 17. HD. 20.01.2011 T. 12533/221(www.e-uyar.com)

¹²³³¹ KURU, B. age. C: 4, s: 3503 - KURU, B. El Kitabı, s: 1419 - OLGAÇ, S. agm. s: 459 - YILDIRIM, M.K. İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, 1995, s: 254 - ÖZTEK, S. agm. s: 92 vd.

¹²³³² Bknz: 17. HD. 04.05.2009 T. 154/2806(www.e-uyar.com)

¹²³³³ Karş: 15. HD. 06.03.2003 T. 4758/1118(www.e-uyar.com)

dava sonunda aldıkları ilama dayalı takipteki alacaklarının ödenmemesi üzerine ‘birlikte’ tasarrufun iptali davası açabileceklerini” belirtmiştir.

VIII- İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekir. Çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisi de “tasarrufta bulunan kişinin ‘borçlu’ durumda olması”, başka bir deyişle alacaklının gerçekten ‘alacaklı’ sıfatını taşımasıdır.¹²³³⁴

İptal davalarında, “davacının, davalılardan borçluda bir alacağının bulunması” ve “davacının; borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edilmemiş -yani alacağın kısmen-tamamen tahsil edilmemiş- olması” ön koşul olduğundan, mahkeme iptal davasının yargılması sırasında öncelikle bu ön koşulun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır. Bunu yaparken davacının alacağının “geçerli olup olmadığını” araştıramayacağı -örneğin; ‘alacağın kumar alacağı olduğunu’ ileri sürerek iptal davasını reddedemeyeceği-¹²³³⁵ gibi, “icra dairesinin düzenlediği aciz belgesinin geçerli olup olmadığını” da tartışamaz.¹²³³⁶ Tersine, aciz belgesinin iptali için icra mahkemesine yapıldığı ileri sürülen şikâyetin sonucunu, kendisi için ‘bekletici mesele’ sayması gerekir.¹²³³⁷ Fakat, davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) “davacının alacağının mevcut olmadığını” -örneğin muvazaaya dayandığını- iddia ve ispat edebilir.¹²³³⁸ Davalı-üçüncü kişi bu iddiasını ispat için ‘tanık’ dinletebilir...¹²³³⁹ Yani bu durumda HMK. mad. 200 uygulanmaz.¹²³⁴⁰ Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, öncelikle davacının, davalı-borçluda ‘gerçek bir alacağı’nın bulunması, diğer bir deyişle tasarrufta bulunan kimsenin gerçekten ‘borçlu olması’ gerekir. Eğer ‘gerçek bir borç’ yoksa ‘alacak’ da söz konusu olamayacağından, tasarrufun iptali davası dinlenmez.¹²³⁴¹

Eğer davacı-alacaklı tacir ise; hem kendisinin ve hem de -tacir ise- davalı-borçlunun ticari defterlerinde inceleme yapılarak takip konusu borcun defterlerde kayıtlı olup olmadığını araştırılarak, kayıtlarda var (yazılı) olduğu ölçüde ‘davanın kabulüne’, aksi takdirde “ön koşul yokluğundan davanın reddine”¹²³⁴² karar verilmesi gerekir.

Eğer davacı-alacaklı tacir değil ise; davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak mali durumlarının araştırılması,¹²³⁴³ yıllık gelirlerinin ne olduğu¹²³⁴⁴ ve davacının böyle bir borç parayı verebilecek ekonomik gücünün bulunup bulunmadığı¹²³⁴⁵ saptanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

¹²³³⁴ KURU, B. age, C: 4, s: 3506 - KURU, B. El Kitabı, s: 1213 - PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. 11. Baskı, s: 874 - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, s: 379- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 505 vd.

¹²³³⁵ Bknz: 15. HD. 14.05.1990 T. 800/2146(www.e-uyar.com)

¹²³³⁶ Bknz: 15. HD. 18.05.1990 T. 1755/2258; 13. HD. 09.11.1981 T. 5203/7058(www.e-uyar.com)

¹²³³⁷ Bknz: 15. HD. 07.05.1992 T. 2135/2460; 04.03.1992 T. 869/1042(www.e-uyar.com)

¹²³³⁸ KURU, B. age, C: 4, s: 3506

¹²³³⁹ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7206/4176(www.e-uyar.com)

¹²³⁴⁰ KURU, B. El Kitabı, s: 1420

¹²³⁴¹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4524 vd. - GÜNEREN, A. age. s: 379 - UMAR, B. age. s: 41 vd. - TAZE, M. Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yük. Lisans Tezi), 2007, s: 120 - KAPLAN, H.A. 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2006, s: 45 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C: 2, s: 1266 - COŞKUN, M. İtirazın İptali, Menfi Tespit, Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, 2017, s: 825 - GÜNAY, E. age. s: 54 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 175

¹²³⁴² Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 24.05.2016 T. 10582/6278 (www.e-uyar.com)

¹²³⁴³ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450(www.e-uyar.com)

¹²³⁴⁴ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008(www.e-uyar.com)

¹²³⁴⁵ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3393/12139; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 13.10.2015 T. 2595/10520(www.e-uyar.com)

Yüksek mahkeme kimi kararlarında¹²³⁴⁶ “davacının gerçekten alacaklı olup olmadığıнын yerel mahkemece kendiliğinden araştırılması gerektiğini” kimi kararlarında¹²³⁴⁷ ise, “bu hususun davalılarca ileri sürülmesi halinde mahkemece araştırılabileceğini” belirtmiştir...

Yüksek mahkeme, “davacı-alacaklının alacağının gerçek olması gerektiği” konusuyla ilgili olarak;

√ “Tasarrufun iptali davasında, üçüncü kişinin dayandığı ancak irdelenmeyen alacaklı...’ın borçlunun iş yerinde çalışıp çalışmadığının sosyal güvenlik kayıtları da getirtilerek, dava dayanağı takip konusu alacağın gerçek olup olmadığı bir başka ifadeyle muvazaalı olarak yapıldığı iddiasının yeniden ayrıntılı olarak taraf delilleri toplandıktan sonra, değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²³⁴⁸

√ “İcra ve İflas Kanununun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da “iyiniyet kurallarına aykırılık” nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğu, bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini”¹²³⁴⁹

√ “3. kişi vekilleri, “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı”ni ileri sürdüğünden, mahkemece bu savunma üzerinde durularak davacı vekilinden bu yöndeki açıklamaları ve delillerinin sorulması, özellikle takip konusu senedin vade tarihi, davacı ile borçlu davalının akraba- arkadaş, kapı komşusu olup olmadığı da göz önünde bulundurularak davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalılar 3.kişi vekilleri tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanması, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senedin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabıta araştırması yaptırılması, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve ön koşulların bulunması halinde ise davanın esası yönünden İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığı araştırılması gerektiğini”¹²³⁵⁰

√ “Takibin gerçek bir alacağa ilişkin olmasının da tasarrufun iptali davasının koşullarından biri olduğunu- Davalı üçüncü kişi, “alacaklının alacağının muvazaalı olduğunu” iddia ettiğinden, mahkemece ticari defterler üzerinde inceleme yapılarak takip konusu senet borcunun var olup olmadığı ve neye ilişkin olduğu tespit edilerek, davacının böyle bir borcu verebilecek ekonomik durumu olup olmadığı da araştırılarak ve diğer delillerle birlikte değerlendirilerek alacağın gerçekliği araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²³⁵¹

¹²³⁴⁶ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 10.11.2015 T. 5368/11883; 23.12.2014 T. 8622/19259; 21.01.2014 T. 19964/669(www.e-uyar.com)

¹²³⁴⁷ Bknz: 17. HD. 26.01.2016 T. 8807/933; 24.11.2015 T. 4375/12653; 13.10.2015 T. 2595/10520; 15.06.2015 T. 8553/8662; 12.05.2015 T. 21042/7303; 05.05.2015 T. 19250/6671; 14.04.2015 T. 1798/5869; 06.05.2014 T. 6344/7114; 16.01.2014 T. 15104/446; 06.06.2013 T. 3904/8427; 30.05.2013 T. 6432/8055; 11.04.2012 T. 1729/4537; 30.10.2007 T. 4356/3297(www.e-uyar.com)

¹²³⁴⁸ Bknz: 17. HD. 05.06.2018 T. 4533/5858(www.e-uyar.com)

¹²³⁴⁹ Bknz: İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585(www.e-uyar.com)

¹²³⁵⁰ Bknz: Samsun BAM 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55(www.e-uyar.com)

¹²³⁵¹ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3993/12139(www.e-uyar.com)

√ “Dava BK'nun 19.maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin olup iptal davaları ile muvazaa davaları arasında bir benzerlik görülmekte ise de bu benzerlik her iki davanın güttüğü amaçtan öte gitmediği, İİK 277.maddesinde sözü edilen iptal davalarının borçlu tarafından geçerli olarak yapılmış bazı tasarrufların hükümsüz kılınması için açılacağı, oysa muvazaa davası borçlunun yaptığı tasarruf işlemlerin gerçekte hiç yapılmamış olduğunu tesbit ettirmeyi amaçladığı- Ancak her iki davanın da görülebilmesi için diğer dava koşullarının yanında davacının borçludan olan alacağının gerçek bir alacak olması gerektiğini”¹²³⁵²

√ “Davanın, İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin olduğu, bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerekeceği, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini”¹²³⁵³

√ “Tasarrufun iptali davalarında, alacağın gerçek bir alacak olması gerektiğinden, tasarrufun iptali davasının gerçek olmayan alacaklar için dinlenmeyeceğini- Davalı borçlu ya da üçüncü kişinin, aciz belgesine bağlanmış bir borcun gerçekte hiç mevcut olmadığını iddia ve ispat edebileceğini- Davalı borçlunun, icra takibine konu borcun bulunmadığının tespit edilmesi halinde tasarrufun iptali davasının temelinin kalmayacağını”¹²³⁵⁴

√ “Tasarrufun iptali davasında, hem alacaklı hem de borçlu şirketin ticari defterleri üzerinde karşılaştırmalı olarak inceleme yapılarak takip konusu borcunun var olup olmadığı ve neye dair olduğu tesbit edilerek, sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²³⁵⁵

√ “Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da “iyiniyet kurallarına aykırılık” nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu- Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerekeceği, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278,279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini”¹²³⁵⁶

√ “Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerekeceği, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceği, dava dayanağı ... İcra Müdürlüğünün ... sayılı dosyasından takip yapıldığı ve takibin kesinleştiği ancak borçlu adresinde yapılmış bir haciz olmadığı gibi sonradan kesin aciz belgesi de sunulmadığından, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹²³⁵⁷

√ “Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerekeceğini”¹²³⁵⁸

¹²³⁵² Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 18804/11841(www.e-uyar.com)

¹²³⁵³ Bknz: 17. HD. 13.12.2017 T. 4280/11638(www.e-uyar.com)

¹²³⁵⁴ Bknz: HGK. 15.11.2017 T. 17-2361/1371(www.e-uyar.com)

¹²³⁵⁵ Bknz: 12. HD. 24.10.2017 T. 3395/9512(www.e-uyar.com)

¹²³⁵⁶ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 10071/7009(www.e-uyar.com)

¹²³⁵⁷ Bknz: 17. HD. 06.06.2017 T. 7321/6418(www.e-uyar.com)

¹²³⁵⁸ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 15565/6184(www.e-uyar.com)

√ "Tasarrufun iptali koşullarından birinin de dava dayanağı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması olduğu, alacaklı hakkında tefecilik ve tehdit suçundan dolayı dava açıldığına anlaşıldığı, davalı bu senedi kefil olarak imzaladığı için verilecek karar onun yönünden de hüküm ifade edeceğinden, ... Asliye Ceza Mahkemesinin ... Esas sayılı dosyasının sonucunun bekletici mesele yapılarak, takip dayanağı alacağın gerçek olduğunun anlaşılması halinde şimdiki gibi davanın kabulüne aksi durumda ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini"¹²³⁵⁹

√ "Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (IIK.nun 277 md) bulunması gerektiğini"¹²³⁶⁰

√ "Alacağın gerçek olmadığı ileri sürülmüş olup, mahkemece davacı alacaklının dükkanı olup olmadığı, yıllık gelirinin ne olduğu, tanık ifadesinde geçen tehdit suçu ile ilgili dosya numarasının tespit edilerek, iddia edildiği gibi "borcun gerçek olmadığı" noktasında tanıklık yapmaması yönünde yapılan bir tehditle ilgili olup olmadığı, ilgili ise yargılama sonucunun bekletici mesele yapılarak oluşacak sonuca göre tasarrufun iptali istemi hakkında bir karar verilmesi gerektiğini"¹²³⁶¹

√ "1941 doğumlu ticaretle uğraşmayan ev hanımı borçlunun kiracısından 20.000,00 TL borç alıp senet vermesini gerektirecek hukuki ilişki net olarak ortaya konulmadığı gibi, hasta olduğu için ihtiyaç duyduğu ve bu nedenle borç aldığı iddiası inandırıcılıktan uzak olup, yargılama sırasında alacağın bu kez borçlunun damadına tahsil edilmemesi halinde rücu edilmeme koşulu ile temlik edilmesi de yaşam deneyimlerine aykırı olduğundan alacağın gerçek olduğundan söz edilemeyeceği ve bu durumda "davalıların anne-kız olmaları nedeni ile aralarındaki tasarrufun bağış niteliğinde olduğu ve ivazlar arasında oransızlık olduğundan" bahisle davanın kabulüne karar verilmesinin isabetsiz olduğunu"¹²³⁶²

√ "Mahkemece davalı üçüncü kişinin "takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı" yönündeki savunması üzerinde durulmamasının hatalı olduğunu- Mahkemece, davalının bu yöndeki savunması doğrultusunda davacı ve davalı delillerinin toplanması, gerektiğinde takip konusu alacaklı ve borçluların banka hesap hareketleri, ticari ve vergi kayıtları istenerek ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması, Savcılığın takip konusu senetle ilgili yürütülen hazırlık dosyası; dava açılmış ise dava dosyası, Ticaret Mahkemesi dava dosyasının sonucunun beklenmesi ve tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini"¹²³⁶³

√ "Tasarrufun iptali davasında, tacir olan ve ticari defter tutmak zorunda olan davalı borçlu şirketin ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak dava dayanağı takip dosyasındaki senetlerin dayanağı ve dolayısı ile alacağın gerçekliği araştırılarak muvazaalı alacak olup olmadığı toplanan delillere göre değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini"¹²³⁶⁴

√ "Tasarrufun iptali davasında, davalı 3.kışımın alacağın gerçek olmadığı yönündeki savunması üzerinde durularak özellikle takip konusu senetlerin vade tarihi, davacı ile borç şirket temsilcisinin hemşeri olması da gözönünde bulundurularak davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalı 3.kişi vekili tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanarak, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabıta araştırması yaptırılıp, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi

¹²³⁵⁹ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 254/6191(www.e-uyar.com)

¹²³⁶⁰ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 4541/4926(www.e-uyar.com)

¹²³⁶¹ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008(www.e-uyar.com)

¹²³⁶² Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 2363/2732(www.e-uyar.com)

¹²³⁶³ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457(www.e-uyar.com)

¹²³⁶⁴ Bknz: 17. HD. 28.02.2017 T. 11975/2134(www.e-uyar.com)

incelemesi yaptırılıp toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”¹²³⁶⁵

√ “İcra ve İflas Kanununun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amaç, borçlunun haciz yada iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da "iyiniyet kurallarına aykırılık" nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğu, tasarrufun iptali koşullarından birinin de dava dayanağı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması olduğu, davalı üçüncü kişi Sinan vekili davacının dava dayanağı borcun gerçek olmadığını, borçlunun dava konusu taşınmazın satışından sonra geri almak istemesi üzerine muvazaalı borçlar yarattığını iddia ettiği, yapılacak işin, mahkemece dava dışı P... Dayanıklı Tüketim...Ltd.Şti ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak takip konusu senet borcunun var olup olmadığı ve neye ilişkin olduğu tesbit edilerek, davacının anılan şirkette sigortalı işçi oluşu ve diğer delille birlikte değerlendirilerek alacağın gerçekliği araştırılarak oluşacak sonuca göre karar vermek olduğunu”¹²³⁶⁶

√ “Davalı üçüncü kişiler, asli müdahilin takip konusu alacağının gerçek olmadığını ileri sürdüklerinden bu iddianın ön sorun olarak incelenip değerlendirilmesi gerektiği; takibin kambiyo hukukuna ilişkin olmasının ve kesinleşmesinin alacağın gerçek olmadığı iddiasının incelenmesine engel olmadığını- Asli müdahilin kendi adına usulüne uygun olarak müdahalede bulunmuş ve karar gerekçesinde anılan müdahil hakkında değerlendirme de yapılmış olmamasına rağmen karar başlığında isminin yer almamasının isabetsiz olduğunu- Davacı tarafından İİK.nun 278, 279 ve 280.maddelerden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini”¹²³⁶⁷

√ “Davalı 3. kişi vekili, "borçlunun, eşini dava konusu taşınmaz için öldürdüğünü, takip konusu senedin ve takibin muvazaalı" olduğunu belirterek "davacının, borçludan alacaklı olmadığını" ileri sürdüğünden, mahkemece öncelikle davacı ile davalı borçlu arasındaki akrabalığın tespiti ile davacıdan takip konusu alacağa ilişkin temel ilişki konusundaki delillerinin sorularak toplanması ve ceza dosyası da incelenerek takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini”¹²³⁶⁸

√ “Borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olmasının, her zaman takip konusu alacağın gerçek bir alacak, yani davacının gerçekten alacaklı, borçlunun da gerçekten borçlu olduğunu göstermeyeceği, davacının gerçekten alacaklı olup olmadığının mahkemece res'en değerlendirilmesi gerektiğini- Mahkemece, borçlu şirket ile davacı alacaklı arasındaki takip konusu çek düzenlenmesini gerektirecek bir alacak borç ilişkisinin bulunup bulunmadığı, gerekirse tacir olan borçlunun ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olduğunun tesbiti halinde, aciz hali var ise şimdiki gibi davanın kabulüne, aksi durumda davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²³⁶⁹

√ “Tasarrufun iptali davalarında takip konusu davacının alacağının gerçek olması gerektiği- Gerçek bir alacak olmadığından, davanın ön koşulu yokluğundan reddine karar verilmesi halinde, maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini”¹²³⁷⁰

√ “Tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, davanın dinlenebilmesi için davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenilen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması gerekeceğini- Davacı

¹²³⁶⁵ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450(www.e-uyar.com)

¹²³⁶⁶ Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 4594/11844(www.e-uyar.com)

¹²³⁶⁷ Bknz: 17.HD. 15.05.2018 T. 3037/5045 (www.e-uyar.com)

¹²³⁶⁸ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 18010/9337(www.e-uyar.com)

¹²³⁶⁹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282(www.e-uyar.com)

¹²³⁷⁰ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 10582/6278(www.e-uyar.com)

alacaklının takip konusu borcun, borçlu ile aralarındaki önceki tarihli kredi sözleşmesinden kaynaklandığını ve borcun takibe konu senedin düzenlenme tarihinden önce doğduğunu ileri sürülmesi halinde, mahkemece; davacı ile borçlu arasındaki kredi sözleşmeleri getirtilerek, borcun doğum tarihinin tespiti gerektiğini- Taşınmazın satış tarihindeki gerçek değeri ile tespit edilerek, ivazlar arasında fahiş bir fark bulunup bulunmadığının İİK'nın 278.maddesi doğrultusunda araştırılması gerektiği- Tasarrufun iptali davalarında vekalet ücretinin takibe konu alacak ile tasarrufun değerinden hangisi az ise o miktar esas alınmak suretiyle nisbi tarifeye göre hesaplanması gerekirken taşınmazın gerçek değeri tespit edilmeksizin fazla miktar üzerinden vekalet ücretine hükmedilmesi de doğru olmayacağını”¹²³⁷¹

√ “Davacı alacaklı, borçlunun nişanlısının annesi olduğu ve paranın kuyumcu olan borçluya elden verildiği iddia edilirken, davalı üçüncü kişinin, alacağın gerçek olmadığını senedin sonradan düzenlendiğini ileri sürdüğü, öte yandan, dosya kapsamından borçlu ve taşınmazın ilk maliki babası arasında bu taşınmazın satışı ile ilgili olarak arasında husumet olduğu, karşılıklı olarak sürekli uyuşmazlık içinde bulunduğu, bu durumda, mahkemece yapılacak işin, kuyumcu olan borçlunun ticari defterlerinde senedin düzenlendiği tarihte bu miktar bir para girişi olup olmadığı, alacağın gerçek olup olmadığı araştırılarak toplanan ve toplanacak deliller birlikte değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar vermekten ibaret olduğunu”¹²³⁷²

√ “Tasarrufun iptali davalarında alacaklıya alacağını tahsil imkanı sağlanırken, alacaklının alacağının şeklen varlığı değil, gerçekliğinin de amaçlandığının gözardı edilmemesi gerektiğini- Davalı üçüncü kişi, "davacı alacaklının borçluya, 400.000 TL ödünç para verecek kadar ekonomik gücü olmadığını, borçlu ile aralarında husumet olması nedeniyle icra takibinin başlatıldığını" belirterek "alacağın muvazaalı olduğunu" iddia ettiğinden, mahkemece gerekirse davacının alacağının dayanağının da açıklattırılarak takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı tartışılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini”¹²³⁷³

√ “Davanın İİK.nın 277 ve devamı maddeleri uyarınca açılan tasarrufun iptali isteğine ilişkin olduğunu- Tasarrufta bulunanın alacaklının gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatı çözümlenmesi gerektiği ve borcun gerçek olmadığı iddiası ile muvazaanın varlığı yönündeki savunmanın mahkemece incelenmesi gerektiğini”¹²³⁷⁴

√ “Davacının gerçekte alacaklı olup olmadığını tespiti amacıyla, borcun doğumuna ilişkin 3. kişilerce ileri sürülen savunmanın üzerinde durulması, bu konuda davacı ve davalı 3.kişilerin bildirdiği ve bildireceği delillerin toplanması, maddi hasarlı kaza ile ilgili müracaat tutanağı ve anılan tutanağa dayalı olarak yapılan işlemlere ait belgeler, tarafların sosyal ve ekonomik durumları, banka kayıtları celp edilerek, gerektiğinde davacının ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi de yaptırılması, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı, gerçek bir alacak ise borcun doğum tarihinin tespiti ile sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”¹²³⁷⁵

vurgulanmıştır.

¹²³⁷¹ Bknz: 17.HD. 28.01.2016 T. 7479/1060(www.e-uyar.com)

¹²³⁷² Bknz: 17. HD. 24.11.2015 T. 4375/12653(www.e-uyar.com)

¹²³⁷³ Bknz: 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520(www.e-uyar.com)

¹²³⁷⁴ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 8553/8662(www.e-uyar.com)

¹²³⁷⁵ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 20593/6680(www.e-uyar.com)

146) Tasarrufun İptali Davalarını Kimler Açabilir? (Tasarrufun İptali Davalarında “Davacı” Sıfatı) (II)*

(Legal Hukuk Dergisi, S: 199, s: 2989-3000)

Av./Atty. Talih UYAR**

Yüksek mahkeme -bir olayda- “ davacının alacağının gerçek bir alacak olmadığını ileri süren davalı-borçlunun, bu konuda alacaklıya karşı ‘borca itiraz’ veya ‘takibin iptali’ talebinde bulunmuş ancak bu talebi reddedilmiş ve fakat alacaklıya yönelik olarak ‘borcu bulunmadığının tespiti için menfi tespit davası’ açmamışsa, aleyhine açılan tasarrufun iptali davasında davana alacaklının alacağının gerçek olmadığını ileri süremeyeceğini”¹²³⁷⁶ belirtmiştir.

Mahkemece ‘... alacağın gerçek bir alacak olmadığı iddiasının bu davada araştırılamayacağı, ileri sürülen iddianın... ancak ... menfi tespit davasına konu olabileceği, böyle bir dava bulunmadığı ...’ gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere ... dava ... konusu tasarrufun İİK. 278/III-I ve 280/I maddesi gereğince iptale tabi bulunmasına göre, ... hükmün onanmasına, ... 28.02.2012 gününde oybirliği ile karar verildi.”¹²³⁷⁷ şeklinde içtihatla bulunmuştur.¹²³⁷⁸

I- İptal davasının dinlenebilmesi için ayrıca, “davacı-alacaklının alacağının, dava (iptal) konusu tasarruftan önce doğmuş olması” gerekli midir? Başka bir deyişle, davacı-alacaklı, “kendi alacağının doğum tarihinden önce yapılan tasarrufların iptalini” isteyemez mi?

Hemen belirtelim ki, **İsviçre Hukukunda** “alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğması” tasarrufun iptali davasının bir ‘ön şartı’ olarak öngörülmemiştir... orada, alacağın ‘tasarrufun yapıldığı tarihten önce veya sonra doğmasına bir önem atfedilmemektedir.’¹²³⁷⁹

Bizim hukukumuzda ise bu konunun **doktrinde** tartışmalı olduğunu görüyoruz. Gerçekten **bir görüşe göre**; ¹²³⁸⁰ “alacaklının alacağının doğum tarihi, iptale konu tasarruftan sonra olsa bile, alacaklının iptal davası açma hakkı vardır.” Buna karşın **diğer bir görüşe göre**¹²³⁸¹ ise, “yasa, borçlanan bir kişinin malvarlığının, borçlandığı tarih itibarıyla alacaklıya karşı borcu miktarınca muhafazasını ve alacağın güvencesini sağlamak

* Makale, iki bölüm halinde yayınlanmıştır. Makalenin ilk kısmı işbu derginin bir önceki sayı olan 198. sayının 2589. sayfasında yayınlanmıştır. LHD

** İzmir Barosu Avukatlarından (9 Eylül Üniv. Huk. Fak. E. Öğr. Görv.-Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

¹²³⁷⁶ Bknz: 17. HD. 26.01.2016 T. 8807/933(www.e-uyar.com)

¹²³⁷⁷ Bknz: 17. HD. 28.02.2012 T. 8866/2242(www.e-uyar.com)

¹²³⁷⁸ Bknz: www.e-uyar.com (İİK. 281 -Açıklamalar- İptal Davalarında Yargılama Usulü, VII)

¹²³⁷⁹ ERDÖNMEZ, G. Alacaklılara Zarar Verme Kasdıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2017, s: 71

¹²³⁸⁰ KURU, B. İflas ve Konkordato Hukuku, s: 277 (Ancak, sayın hocamız daha sonra bu görüşünden dönerek, aşağıdaki ikinci görüşe katılmıştır) - BERKİN, N. age. s: 499 - ÜSTÜNDAĞ, S. İflas Hukuku 7. Baskı, s: 284 - ALTAY, S. Türk İflas Hukuku, C: 1, 2004, s: 675 - YILDIRIM, M.K. 4949 sayılı Kanunun Getirdiği Değişikliklerle İcra ve İflas Kanununda Yer Alan Hükümler (Yeditepe Üniv. Huk. Fak. Der. C: I, S: 2, 2005, s: 479) - AKKAYA, T. İcra ve İflas Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar (Eskişehir Bar. Der. 2006/Ekim, S: 11, s: 23) - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T. İcra ve İflas Hukuku, 2016, 2. Baskı, s: 533 - ERDÖNMEZ, G. age. s: 75 - COŞKUN, M. İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali, İflas ve İflasın Ertelenmesi, Sıra Cetveline İtiraz Davaları, 2016, 3. Baskı, s: 755 vd. - TOKTAŞ, M. Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2009, s: 59 - GÜNAY, E. Tasarrufun İptali Davası, 2013, s: 53 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4369 vd.

¹²³⁸¹ KOSTAKOĞLU, C. agm. (Ad. D. 1989/6, s: 20 vd. - Yasa D. 1989/8, s: 1047 vd.) - KURU, B. age. C: 4, s: 3419, KURU, B. El Kitabı, s: 1199 - MUŞUL, T. age. C: 2, s: 1764 - KARATAŞ,

üzere hüküm düzenlemiştir. Kanun maddelerinin Millet Meclisi Adalet Encümenindeki müzakereleri sırasında, borçlunun, hiç borçlu olmadığı zamanda yaptığı tasarrufların iptalinin doğru olmayacağı belirtilmiştir... Tasarrufun yapıldığı tarihte bir alacaklı mevcut olmalıdır ki, yasanın koruyucu hükümlerinden istifade etsin. Nitekim alacaklının, borçlu ile borçlandırıcı işleme girerken, onun malvarlığını ve edim gücünü incelediğini ve durumunu bilerek onunla hukuki ilişkide bulunduğunu kabul etmek gerekir. Borçlunun ekonomik gücünü yeterince incelemeyen borçlandırma işleminden önceki zamanda yapılan tasarruftan kendisi için bir yarar sağlayamaz. Bu suretle, kural olarak, tasarrufun yapıldığı tarihte alacaklı durumunda olan kişi, iptal davası açabilir, diğer bir ifade ile tasarrufun yapıldığı tarihte üçüncü kişi ile hukuki ilişkide bulunan kişi, borçlu durumda olmalıdır ki, yukarıda sözü edilen tasarruflarının iptali mümkün olabilsin...”

Bu görüşlerin hangisi daha doğrudur?

Bilindiği gibi; tasarrufun iptali davalarının amacı borçlunun henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; ‘haciz’den ve ‘iflas kararı’ndan önce) alacaklılarından mal kaçırmak kastı ile, kötü niyetli yapmış olduğu tasarrufları davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal üzerinde, alacaklının -sanki, bu mala halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesine -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.¹²³⁸²

İptal davası sonucunda, borçlu ile işlemde bulunmuş olan, ‘iyi niyetli’ üçüncü kişilerin bu olaydan zarar görmemeleri sadece “kötü niyetli olan” ya da “kötü niyetli sayılan” üçüncü kişilerin bu davanın sonucundan etkilenmeleri amaçlanır.

Bu nedenle “borçlunun borçlanmadan önce yaptığı bütün tasarruflar hakkında tasarrufun iptali davası açılmaz” şeklinde ‘mutlak’ bir kural öngörülemez. Burada önemli olan ‘iyi niyetli’ üçüncü kişileri korumaktır. Böylece “herkesin iyi niyetle yapmış olduğu işlemlerin hiçbir zaman bozulamayacağı” konusunda bu kişilere güven verilmiş olunur. Buna karşın “borçlunun, borçlanmadan önce yaptığı hiçbir tasarruf hakkında iptal davası açılmaz” denilirse, borçluların kötü niyetle, alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla önce mallarını yakınlarına, güvendiği kişilere -deyim yerinde ise- kaçırpıp, sonra borçlanma yoluna gitmeleri konusunda adeta teşvik edilmiş olurlar. Örneğin; bir bankadan kredi almak, başkasının satışa çıkardığı bir taşınmazı, aracı satın almak isteyen kötü niyetli bir kişi önce sahip olduğu taşınmaz/taşınmaz mallarını bir yakınına (eşine/oğluna/kızına vb.) devreder (satar/bağışlar) sonra bankadan kredi kullanır (ya da; malını satan kişiden onun aracını, taşınmazını -ona bir senet vererek- satın alır). Ödeme günü geldiğinde borcunu ödemez, borçlandığı bankanın ya da alacaklının açacağı tasarrufun iptali davasında “dava konusu tasarrufun borçlanmadan önce yapılmış olduğunu” ileri sürerek “hakkındaki davanın reddini” istemesi, ‘dürüstlük kuralına’ (MK. m. 2) uygun bir davranış sayılır mı? Bugün bilinçli olan borçlular -maalesef- **Yargıtay**’ımızın kanımızca hatalı olan bu konudaki içtihatlarına sığınarak bu yolu izlemekte (daha doğrusu, âdeta bu yolu izlemeye teşvik edilmekte)dirler...

Sadece kanun maddelerinin yasama organındaki görüşülmesi sırasında ileri sürülen görüşler, daha sonra, zaman içerisinde kanun maddelerinin yorumunda “bağlayıcı” olmaz. Kuşkusuz, kanunun hazırlık çalışmalarında (gerekçe, tasarıların gelişimi, komisyon ve meclis görüşmeleri) kanunun ruhunun tesbitinde yardımcı olabilir (Tarihi yorum)...

Bir hüküm yorumlanırken, bu hükmün kanuna konulmasındaki amacın (ratio legis’in) araştırılması gerekir (gai yorum=amaçsal yorum).

İ./ERTEKİN, E. age. s: 74 - GÜNEREN, A. age. s: 419 - AK- ŞENER, H.S. Borcun Doğum Anı ve Tasarrufun İptali Davaları Yönünden Önemi (Legal Huk. D. Aralık/2008, s: 4007) - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2015, s: 95 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku “Ders Kitabı”, 2016, s: 490 - KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 665 vd. - ER-CAN, İ. İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 428 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 156 vd.

¹²³⁸² Bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 3 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4306 vd.

Doktrinde¹²³⁸³ bu konuyla ilgili olarak; “amaçsal yorum, yasanın günün koşullarına ve adalete uygun bir uygulamaya kavuşturulması için yapılır. Bu yorum yönteminde kuralı koyanın güttüğü değil (sübjektif), bizzat kuralın sahip olduğu (objektif) amaç araştırılır. Her yazılı metin gibi yasalar da zaman içinde bunu hazırlayıp yürürlüğe sokan mükelleflerinden ayrı-bağımsız (otonom) bir karakter kazanırlar. İnsanlar ömürlerini tamamladıklarında tarih sahnesinden çekilir, buna karşılık insanların yarattığı eser ve kurumlar işlevlerini yerine getirdikleri sürece baki kalır. Yasa konulurken geçerli olan toplumsal, politik ve ekonomik koşullar zaman içinde muhakkak değişeceği için, yasa yorumlanırken sadece yasa koyucunun güttüğü amaç ve hedefler esas alınmamalıdır... Yorum faaliyeti ile hukuk kuralı anamlandırılır; kullanılan dil ve ifade nedeniyle kuralın açık olmayan anlamı açıklığa kavuşturulur; norm için düşünülebilene birden fazla anlamdan en uygun olanı ortaya konulur...” denilmiştir.

Bir hükme verilmesi mümkün olan anlamların içinde, “zamanın koşulları ve gereksinimlerine en uygun olanı” tercih edilmelidir. Yorumla anlamı saptanan hükmün uygulanması, dürüstlük kuralına aykırı sonuçlar doğurmamalıdır. Başka bir deyişle; yorumla anlamı tesbit edilen hükmün uygulanması, dürüstlük kuralı (MK. mad. 2) ile bağdaşmadığı, böyle bir hükmün uygulanmasını istemenin “hakkın kötüye kullanılması” sayıldığı hallerde, hakimin söz konusu hükmü uygulamamasını gerekir.^{12384 12385}

“Kanunun yapıldığı andaki kanun koyucunun iradesinin araştırılması”na yönelik tarihi yorum yerine bugün - İsviçre’de olduğu gibi - hukukumuzda da benimsenmiş olan objektif yorum yönetiminde amaç “kanun koyucunun kanunu yaptığı andaki iradesinin ne olduğu değildir. Gerçi kanun, yapıldığı andaki kanun koyucunun bir eseri ve o andaki iradesinin bir ürünüdür. Bu yüzden de kanun koyucu kanunu yaparken o zamanki şartları ve toplumdaki ihtiyaçları gözönünde tutmuştur. Ne var ki, kanun, yapılmasından ve yürürlüğe konulmasından sonra kanun koyucunun iradesine bağlı olmaktan çıkmıştır; bağımsız bir varlık haline dönüşmüştür. Bu yöneme göre, bunun sonucu olarak, önemli olan kanun koyucunun başta ne istemiş olduğu değil; fakat hukukun genel kavramlarına göre tekniğin gelişimi ve şimdiki şartlar göz önünde tutularak ondan çıkarılabilecek anlamdır. Bu özelliği ile objektif yorum yöntemi, kanunu, yeni ihtiyaçların ve düşüncelerin etkisi altında kapsamı değişen adeta bir zarf gibi telakki etmektedir. O halde, yorum yapılırken, kanunun uygulanması anındaki toplum ihtiyaçlarına ve düzenlenmek isteten yarar veya çıkar uyumsuzluklarına en uygun gelecek bir biçimde kanun yorumlanmalıdır. Öyle ki kanun, hukuk düzeninin bütünü içinde, olabildiğince uyumlu bir biçimde yer alabilmelidir. Bunun için, zamanla değişen ihtiyaçlar nedeniyle toplumdaki adalet duygusunu sarsacak sonuçlar doğurma tehlikesine meydan verecek olan kanun yapıldığı andaki kanun koyucunun iradesini ve amacını aramak yerine; yorum anında toplumun içinde bulunduğu şartları ve ihtiyaçları karşılayan kanun koyucunun bugünkü iradesinin ve amacının ne olduğunu saptamak gerekir.

Objektif yorum yönteminde kanunun hazırlık çalışmalarına verilen değer, tarihi yorum yönteminde olduğundan daha değişiktir. Gerçekten objektif yorum yöntemine göre yapılacak yorumda, hazırlık malzemeleri, kanunun anlamının saptanmasında değil; fakat kanunun yapıldığı anda gözönünde tutulan ve birbiriyle çelişen yarar veya çıkar uyumsuzluklarının saptanmasında yol göstericidir...”

¹²³⁸³ FURTUN, İ.H. Vergi Hukukunda Mahkemelerin Hukuk Yaratma - Kanun Boşluğunu Doldurma Yetkileri, 2009, s: 124

¹²³⁸⁴ OĞUZMAN, M.K. Medeni Hukuk Dersleri (Giriş-Kaynaklar, Temel Kavramlar), 1994, s: 48 vd.

¹²³⁸⁵ Çeşitli “yorum ilke ve metodları” hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: ATAAY, A. Medeni Hukukun Genel Teorisi, 1980, s: 214 - TEKİNAY, S.S. Medeni Hukuka Giriş Dersleri, 1978, s: 54 - ÖZSUNAY, E. Medeni Hukuka Giriş, 1986, s: 192 - İMRE, Z. Medeni Hukuka Giriş, 1976, s: 162 - AKİPEK, J. Türk Medeni Hukuku, (Başlangıç Hükümleri) 1973, s: 114 - UMAR, B. Hukuk Başlangıcı, 1997, s: 131 vd. - DÖNMEZER, S./ERMAN, S. Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku (Genel Kısım), C: I, 11. Bası, s: 190 vd. - EDİS, S. Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, s: 190 vd.

Ayrıca ifade ederim ki; İsviçre hukukunda “alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğması, iptal davasının bir ‘ön şartı’ olarak” görülmemektedir. Başka bir deyişle; alacağın tasarrufun yapıldığı tarihten önce veya sonra doğmasına önem verilmemektedir. **İsviçre doktrininde**, iptali istenen işlemten sonra alacaklı konumuna gelen kişilerinde, o hukuki işlem nedeniyle zarara uğrayabilecekleri kabul edilmektedir. Tasarrufun iptaline karar verilebilmesi için aranan ‘zarar görme şartı’ (objektif şart), alacağın, borçlunun malvarlığından tahsil edilmemesiyle birlikte gerçekleşmiş olacağı kabul edilmekte, “borcun, dava konusu tasarruftan önce veya sonra doğmuş olması” iptal davası açabilmek bakımından herhangi bir fark yaratmamaktadır.¹²³⁸⁶

İptal davalarına ilişkin kararları temyizen incelediği dönemde **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi**¹²³⁸⁷ birinci görüşe yollamada bulunarak, “iptal davası açılabilmesi için, alacağın iptale tâbi tasarruftan önce “veya sonra doğmuş olmasının önemli olmadığını” -mutlak olarak- belirtmişken, iptal kararlarını temyizen inceleyen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹²³⁸⁸ (ile **Yargıtay Genel Kurulu**¹²³⁸⁹) öteden beri ve bugün bu kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**¹²³⁹⁰ “iptal davası açılabilmesi için, davacı-alacaklının alacağının, iptale konu tasarruftan önce doğmuş olması gerektiğini” ısrarla belirtmektedir..

Borç, taraflar (davacı-alacaklı ile davalı-borçlu) arasında, bir taşınır/taşınmaz satışından, kredi sözleşmesinden, faturadan, senetten vs. doğmuşsa, borcun doğum tarihi sırasıyla; satışın yapıldığı, faturanın düzenlendiği,¹²³⁹¹ kredi sözleşmesinin düzenlendiği,¹²³⁹² senedin düzenlendiği¹²³⁹³ tarih sayılır. Ancak, son durumda yani; alacaklının bir senede (adi ya da kambiyo senedine) dayanarak takipte bulunmuş olması halinde, kural olarak, “alacağın, senedin düzenlendiği tarihte doğduğu” kabul edilir. Ancak, alacaklı “senedin daha sonra düzenlendiğini, alacağın doğduğu asıl temel ilişkinin daha önce olduğunu” iddia edebilir. Bu durumda, alacaklı bu iddiasını kanıtlarsa, “senedin düzenlendiği tarih” değil “taraflar arasında temel ilişkinin oluştuğu tarih” borcun doğum tarihi sayılır.¹²³⁹⁴

Kredi sözleşmesinden kaynaklanan borçlar nedeniyle açılan tasarrufun iptali davalarında borcun, ‘kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihte’ doğmuş olduğu kabul edilir. Eğer bu kredi sözleşmesi, yıllar önce başlamış bir kredi ilişkisinin devamı niteliğinde ise uygulamada “kredi borcunun ilk kredi sözleşmesi tarihinde doğduğu” kabul edilmektedir.¹²³⁹⁵

¹²³⁸⁶ ERDÖNMEZ, G. age. s: 71

¹²³⁸⁷ Bknz: 13. HD. 25.06.1979 T. 3011/3730(www.e-uyar.com)

¹²³⁸⁸ Bknz: 15. HD. 10.03.2005 T. 6645/1365; 10.03.2005 T. 6646/1364; 14.12.2004 T. 5965/6501; 23.09.2004 T. 3966/4595; 23.06.2004 T. 367/3525; 24.02.2004 T. 306/960 vb. (www.e-uyar.com)

¹²³⁸⁹ Bknz: HGK. 1.12.2004 T. 15-553/624; 30.10.2002 T. 15-849/861; 26.06.2002 T. 15- 543/552 (www.e-uyar.com)

¹²³⁹⁰ Bknz: 17. HD. 07.02.2017 T. 10199/1109; 31.01.2017 T. 16188/828; 17.01.2017 T. 5553/169; 16.01.2017 T. 22908/49; 13.12.2016 T. 19953/11507; 29.11.2016 T. 17507/11013; 22.11.2016 T. 14599/10736; 22.11.2016 T. 20934/10741; 22.11.2016 T. 18094/10755; 15.11.2016 T. 15606/10478; 01.11.2016 T. 19030/9654; 25.10.2016 T. 14959/9368; 26.12.2008 T. 4139/5808; 11.11.2008 T. 4984/5235; 06.11.2008 T. 1911/5139; 30.10.2008 T. 1899/4984 vb. (www.e-uyar.com)

¹²³⁹¹ Bknz: 17. HD. 04.04.2011 T. 7105/3027; 15. HD. 14.10.2003 T. 4002/4750(www.e-uyar.com)

¹²³⁹² Bknz: 17. HD. 05.03.2013 T. 4980/2718; 20.01.2011 T. 7945/229; 17.02.2010 T. 1210/1237; 09.02.2010 T. 8716/957; 19.01.2010 T. 6359/94; 10.12.2009 T. 66108/8208; 19.01.2009 T. 3224/10(www.e-uyar.com)

¹²³⁹³ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 8979/4519; 09.04.2013 T. 8333/5123; 08.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138; 21.02.2008 T. 5184/770; HGK. 18.02.2004 T. 15-18/84; 15. HD. 29.01.2003 T. 6349/449; 16.05.2002 T. 2052/2586; 17. HD. 06.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138(www.e-uyar.com)

¹²³⁹⁴ Bu konuda ayrıca bknz: AKŞENER, H.S. agm. s: 4007 vd. - KURU, B. El Kitabı, s: 1402 vd. - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, s: 420 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C: 2, s: 1567

¹²³⁹⁵ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 156 vd.

‘İhbar tazminatı’, ‘kıdem tazminatı’ gibi işçinin alacağına işe giriş tarihine göre hesaplandığı durumlarda, tasarrufun iptali davası bakımından “işçinin alacağına (işverenin borcunun) işe giriş tarihinde doğduğu” benimsenmektedir.^{12396 12397 12398}

‘Haksız fiil’e dayalı “tazminat davaları”nda da borcun tarihi ‘davanın açıldığı ve davanın sonuçlandığı tarih’ olmayıp ‘haksız fiilin işlendiği tarih’dir.^{12399 12400}

Üçüncü bir kişinin, borcun borcuna ‘kefil’ olmuş olması halinde, kefil yönünden borcun doğum tarihi, “kefil olunma tarihi” değil, “alacaklı ile asıl borçlu arasında daha önce imzalanmış olan sözleşme tarihi”dir.¹²⁴⁰¹

Uygulamada özellikle kambiyo senedine (bono’ya ya da çek’e) dayalı icra takiplerinde, alacağını borçlusundan tahsil edememiş alacaklılar tarafından açılan tasarrufun iptali davalarında, icra takibi bono’ya dayanıyorsa -kural olarak- borcun, bononun tanzım tarihinde, çek’e dayanıyorsa -çek’in “keşide tarihi”nde değil- çekin bankaya, takas odasına ibraz edildiği tarihte doğduğu kabul edilir. **Yüksek mahkemenin**¹²⁴⁰² içtihatları da bu doğrultudadır. Ayrıca **yüksek mahkeme**¹²⁴⁰³ açılmış olan tasarrufun iptali davalarında “ tarafların isticvap edilerek, takip dayanağı çekin/bononun keşidesine neden olan temel ilişkinin (hukuki ve ticari ilişkinin) ne olduğunun ve bunun doğum tarihinin taraflardan sorulmasını ve tarafların varsa buna ilişkin delillerini ibraz etmeleri için süre verilmesini, bu konuda tarafların ticari defter, belge ve kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmasını” istemektedir.

Bu vesile ile, burada şu ilginç duruma da değinelim: Davacı- alacaklının alacağına doğum tarihi ile dava konusu tasarrufun tarihi aynı ise yani, borçlu “borçlandığı tarihte tasarrufta bulunmuşsa”, bu tasarruf hakkında iptal davası açılabilir mi? **Kanımızca**, bu durumda da “borcun, dava konusu tasarruftan önce doğduğu” kabul edilerek, bu tasarruf hakkında da iptal davası açılabilir mi...¹²⁴⁰⁴

Yüksek mahkeme “borcun doğum tarihi” ile ilgili olarak;

√ “Banka ile davalı borçlu arasındaki kredi kartı sözleşmesinin ilk olarak 31/03/2007 tarihinde yapıldığı, daha sonra da 13/01/2012 tarihinde yenilendiği, buna göre alacak-borç ilişkisinin dava konusu tasarruf tarihinden (06/03/2013) önceye dayandığını- Borcun doğumunun tasarruf tarihinden önce olduğunun kabulü ile davalı üçüncü kişinin davalı borçlunun eşinin kardeşi olması nedeniyle davalı üçüncü kişinin borçlunun alacaklıdan mal kaçırma ya da alacaklıyı zarar kastını bildiği veya bilebilecek durumda olup olmadığının İİK. mad. 280 kapsamında değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁰⁵

√ “Davalı borçlular tarafından davacı alacaklı aleyhine açılan menfi tesbit ve istirdat davası ile eldeki davaya konu alacak ile ilgili olarak açılan dosya birleşmiş ve yapılan yargılamada davacı alacaklı ile borçlular arasındaki cari hesap ilişkisinin 1997 den beri

¹²³⁹⁶ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 157

¹²³⁹⁷ Aynı doğrultuda: 17. HD. 25.05.2015 T. 21071/7629; 10.07.2008 T. 2790/3912 (www.e-uyar.com)

¹²³⁹⁸ Karş: 15. HD. 21.10.1993 T. 2949/4135(www.e-uyar.com)

¹²³⁹⁹ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 157

¹²⁴⁰⁰ Bknz: 17. HD. 29.06.2015 T. 7716/9218; 23.03.2015 T. 3460/4631; 12.03.2015 T. 18146/4159; 13.01.2015 T. 14349/224; 21.10.2014 T. 11132/13891 vb. (www.e-uyar.com)

¹²⁴⁰¹ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 157

¹²⁴⁰² Bknz: 17. HD. 13.04.2010 T. 710/3424; 19.10.2008 T. 5251/6528; 03.06.2008 T. 858/3001; 15. HD. 22.09.2008 T. 4491/5508; 17. HD. 10.04.2008 T. 5292/1831; 06.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138; 13. HD. 27.03.2002 T. 528/1437; 15. HD. 14.02.2002 T. 5714/30; 263.10.2004 T. 3310/5282(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁰³ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 14204/4372; 11.03.2013 T. 7006/3209; 04.03.2013 T. 1586/2620; 22.02.2012 T. 1172/1979, 06.11.2012 T. 2959/12122; 28.11.2012 T. 5128/11359; 09.05.2011 T. 9851/4454; 02.05.2011 T. 9032/4190; 15.03.2011 T. 12199/2285; 07.03.2011 T. 6758/1993; 30.05.2011 T. 10146/5438; 03.02.2011 T. 5065/674; 16.02.2010 T. 10122/1205; 02.02.2010 T. 8720/701 vd. (www.e-uyar.com)

¹²⁴⁰⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 806

¹²⁴⁰⁵ Bknz: 17. HD. 05.11.2018 T. 6517/ 10079(www.e-uyar.com)

devam ettiği, yapılan yargılama sonunda davalı borçluların davasının reddine karar verildiği anlaşılmakla, dava konusu parsellerin, borcun doğumundan sonra akrabalar arasında yapılan satışlar olduğundan iptali gerektiğini- Diğer bir parselin borçluya ait olan hissesinin akrabasına yapılan satışının da iptali gerektiğini- Davalı üçüncü kişilerden biri borçlular ile akraba olmakla birlikte borçlulardan iki adet taşınmazı üçüncü kişi sıfatı ile satın aldıktan sonra, borçlu çocuklarına sattığı ve bu hali ile yapılan işlemlerin mal kaçırma amacı ile yapıldığı, borçlunun mali durumunu bildiğinin kabulü gerektiğinden bu iki taşınmaz yönünden de davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁰⁶

√ “Tasarrufun iptali davasında, dava dayanağı takip dosyasındaki alacağa ilişkin bononun 28.04.2013 tarihinde düzenlendiği, iptali istenilen tasarruf ise 04.11.2009 tarihinde gerçekleştiğinden borcun bononun tanzim tarihinde doğduğu bir karine olup borcun daha önceden doğduğunun alacaklı tarafından ispatlanmasının mümkün olduğu, davacı alacaklı, borcun 28.04.2013 tarihinden önce doğduğu yönünde, 07.08.2008 tarihinde düzenlenen alacaklı ve T. İnşaat Turizm San. ve Tic. AŞ ile imzalanan Kule Vinç satış sözleşmesini, yine anılan şirket tarafından bu sözleşme gereği düzenlenmiş borç ihtiva eden tanzim tarihi olmayan 31.03.2009 vadeli belgeyi sunmuş olup, borçlunun 04.11.2009 tarihinde ve sonrasında da T. İnşaat Turizm San. ve Tic. AŞ yönetiminde yer alan ortağı olduğu, belirtilen belgelerde imzası olmamakla birlikte imzaların şirketin diğer temsilcisi borçlunun kardeşi tarafından atıldığı sabit olduğu, davacı alacaklının ayrıca borcun bu sözleşmeden doğduğu yönünde tanık dinletmek üzere tanık listesi verdiği hususları göz önünde bulundurularak dava dışı T. İnşaat Turizm San. ve Tic. AŞ'nin ticari defterlerinin incelenerek böyle bir sözleşme gereği anılan şirketin davacı alacaklıya borcu olup olmadığı araştırılıp, davacı alacaklının borç kaynağı vakıaların ispatı yönünde ismini verdiği tanıklarını dinleyerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁰⁷

√ “Davacı alacaklının alacağı 12.04.2004 tarihinde düzenlenmiş sözleşme ve kredi kartından kaynaklanmakta olup, tasarruf ise bu tarihten sonra 22.04.2011 tarihinde gerçekleşmiş olup, mahkemece borcun doğumunun tasarruf tarihinden sonra ödenmemiş kart borcunun doğum tarihi olarak kabul edilmiş ise de borçlu ile alacaklı arasındaki kredi sözleşmesi 12.04.2004 tarihinde imzalanmış ve bu tarihten itibaren sürekli yenilenen bir borç ilişkisi meydana gelmiş olduğundan borcun doğumunu yenilenen ilişki tarihi değil sözleşmenin imza tarihi olup, tasarruf borcun doğumundan sonra gerçekleştiğinden mahkemece, işin esasına girilerek taraf delilleri toplandıktan sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁰⁸

√ “Kesinleşmiş mahkeme ilamı ile alacağı sabit olan alacaklının borçlu hakkında bir icra takibinin olmasının BK'nun 19. maddesine göre açılan davalar için bir koşul olmadığını- Davalı üçüncü kişilerden birinin bitişik parselin maliki olup borçlu ile taşınmazlarının komşu olduğu, diğer üçüncü kişi davalının ise, borçlu ile aynı köy nüfusuna kayıtlı olup aynı köyde mukim olduğu ve bu halde anılan davalıların borçlunun mal kaçırma amacını bileceklerinden bu taşınmazları yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini- Borçlu tarafından davalıya yapılan satışına ilişkin akit tablosunun getirilerek, borcun doğumundan sonra gerçekleşen bir satışın varlığının teyid edilmesi halinde, bu davalının taşınmazı sattığı kişinin de davaya dahili sağlanarak her iki satış yönünden BK'nun 19. maddesine göre muvazaa olgusunun değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁰⁹

√ “Davacı alacaklı borcun, takip dayanağı bononun düzenleme tarihinden daha önce doğduğunu ileri sürmüş, borçlu ise daha sonra doğduğuna ilişkin olarak teklif mektubu metnini sunmuşsa da, davacı alacaklı teklif mektubundaki tarihin sonradan borçlu tarafından doldurulduğunu belirterek itiraz etmiş olduğundan, tacir olan davacı alacaklının

¹²⁴⁰⁶ Bknz: 17. HD. 16.10.2018 T. 16979/9101(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁰⁷ Bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 8853/ 8821(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁰⁸ Bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 9899/ 8826(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁰⁹ Bknz: 17. HD. 20.09.2018 T. 2840/8024(www.e-uyar.com)

ticari defterleri üzerinde konusunda uzman bilirkişi aracılığı ile inceleme yapılarak, takip dayanağı bonoya ilişkin borcun doğum tarihinin belirlenmesi gerektiğini- İcra dosyası içeriğinden takip konusu borcun tahsil edilerek infazda kaldırılması talep edildiğinden, İİK. mad. 281/3 uyarınca, davanın konusunun kalıp kalmadığının da değerlendirilmesi gerektiğini”¹²⁴¹⁰

√ “Tasarrufun iptali davasında, davacı alacaklı ile davalı borçlu şirket arasındaki cari hesap ilişkisinin başladığı, yani borcun gerçek doğum tarihi tespit edilerek bu koşulun gerçekleşip gerçekleşmediğinin saptanması gerektiğini”¹²⁴¹¹

√ “Davacı alacaklı borcun çeklerin keşide tarihlerinden önce doğduğunu ileri sürmüştü de, davacının bu iddiasını tanık olarak bu davadan menfaati olan diğer takip borçlusunun ifadesine dayalı ispat edemeyeceğini- Mahkemece tacir olan ve ticari defter tutmak zorunda olan davacı alacaklı şirket ile borçluların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak dava dayanağı takip dosyasındaki çek dayanağı ticari ilişki ve borcun doğumunun araştırılması gerektiğini”¹²⁴¹²

√ “Ticari hayatta çeklerin vadeli ödeme aracı olarak kullanıldığı, bu durumda ... İcra Müdürlüğünün ... sayılı takip dosyası yönünden iptali istenilen tasarrufların borcun doğumundan sonra gerçekleştiğinin kabulü gerektiği, diğer dava konusu ... İcra Müdürlüğünün ... takip dosyasındaki borcun dayanağı araştırılarak gerekirse tacir olan davacı ve borçlunun ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak sonuca ulaşılması gerekeceği- İİK.nun 282. maddesi gereğince de iptal davalarının borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimseler ile bunların mirasçıları aleyhine açılacağı, ayrıca, kötü niyetli üçüncü şahıslar hakkında da iptal davası açılabilceğini”¹²⁴¹³

√ “Davalı üçüncü kişi, bir borçlunun kızı, diğer borçlunun ise kardeşi olduğundan, yapılan tasarrufun iyiniyet ve bedel farkı gözetilmeksizin bağışlama hükmünde olup iptale tabi olduğunu- Genel Kredi sözleşmesinden kaynaklı borcun doğum tarihinin borcun muaccel olma tarihinin esas alınmasının mümkün olmadığı”¹²⁴¹⁴

√ “Tasarrufun iptali davalarının görülebilmesi için, borcun doğum tarihinin tasarruf tarihinden önce olması gerektiğini(dava şartı)”¹²⁴¹⁵

√ “Borcun doğuran temel ilişkinin çek keşide tarihinden önce, factoring sözleşmenin düzenlendiği tarih olarak kabulü gerektiğini- Borçlunun aciz halinin takip dosyası gözetilerek değerlendirilmesi gerektiğini”¹²⁴¹⁶

√ “Ortaklık aidatına ilişkin alacaklarının tasarruftan sonra doğduğu- Dava dışı bankanın borçlunun aldığı kredilerin ödenmemesi üzerine yaptığı takip konusu borcun yine dava dışı bir başka kişi tarafından ödenmesi ve anılan şahsın borçludan olan bu alacağını davacı kooperatife temlik etmesinden kaynaklanan borcun kredi sözleşmesinin düzenlendiği tarihte doğmuş olduğunu- Tasarrufun iptaline karar verilebilmesi için, tasarrufun borcun doğumundan sonra gerçekleşmiş olması gerektiğini (dava şartı)”¹²⁴¹⁷

√ “Alacağım, çeklerin keşide tarihinden önceki tarihlerde doğduğunun iddia edilmediği de dikkate alındığında, borcun doğum tarihinin, tasarruf tarihinden sonra gerçekleştiği anlaşılacakla, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması gerektiği” şeklindeki dava önkoşulunun gerçekleşmemesi nedeniyle, dava ön koşulu yokluğundan davanın reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴¹⁸

¹²⁴¹⁰ Bknz: 17. HD. 20.09.2018 T. 2899/8025(www.e-uyar.com)

¹²⁴¹¹ Bknz: 17. HD. 17.09.2018 T. 2400/7837(www.e-uyar.com)

¹²⁴¹² Bknz: 17. HD. 11.09.2018 T. 2770/ 7624(www.e-uyar.com)

¹²⁴¹³ Bknz: 17. HD. 05.09.2018 T. 2870/7403(www.e-uyar.com)

¹²⁴¹⁴ Bknz: 17. HD. 05.07.2018 T. 1311/ 6807(www.e-uyar.com)

¹²⁴¹⁵ Bknz: 17. HD. 24.05.2018 T. 859/ 5468(www.e-uyar.com)

¹²⁴¹⁶ Bknz: 17. HD. 15.05.2018 T. 17101/ 5044(www.e-uyar.com)

¹²⁴¹⁷ Bknz: 17. HD. 08.05.2018 T. 18338/ 4714(www.e-uyar.com)

¹²⁴¹⁸ Bknz: 17. HD. 07.05.2018 T. 12216/4660(www.e-uyar.com)

√ “Davacı tarafın alacağının kaynağı kesinleşmiş ilam olup, söz konusu ilamda dayanak yapılarak, üzerinden icra inkar tazminatına hükmedilen icra takibi tarihinin, borcun doğum tarihi olarak kabulü gerektiğini”¹²⁴¹⁹

√ “İcra ve İflas Kanununun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da "iyiniyet kurallarına aykırılık" nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğu, bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini”¹²⁴²⁰

√ “Kredi sözleşmesinin tanzim tarihi alacağın doğum tarihi sayılacağından, tasarrufun bu tarihten sonra gerçekleştiği; işin esasına girilerek İİK'nun 278.-279. ve 280.madde koşullarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerektiğini”¹²⁴²¹

√ “Davacı ile borçlu arasındaki kira ilişkisi 2005 yılından beri devam ediyor ise de dava dayanağı takiplere ilişkin borcun 2008de düzenlenen kira sözleşmesine ilişkin olup ödenmeyen kira borçlarının 2008 yılına ait olduğu, tasarrufun ise bu tarihten önce yapıldığı anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine ve davalar lehine maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini”¹²⁴²²

^ "TBK'nın 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptali istemine ilişkin davaya konu taşınmaz, davalı borçlu tarafından, takip konusu borcun doğumundan ve aleyhine açılan tazminat davasından sonra borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek olan kardeşinin eşi olan davalı üçüncü kişiye satılmış olduğundan, dava konusu satış işleminin muvazaalı olması nedeniyle davanın kabulü ile İİK. mad. 283 kıyasen uygulanarak tapu kaydının iptaline gerek olmadan dava konusu satış işleminin davacının takip konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline davacıya alacak ve ferileriyle sınırlı olarak taşınmaz üzerinde cebri icra yetkisi tanınmasına karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴²³

√ “Alacak, temlik eden yönünden hangi tarihte doğmuş ise, alacağı temlik alan yönünden de alacağın aynı tarihte doğduğunun kabulü gerektiğini- Takip dayanağı çekin ileri tarihli düzenlendiği anlaşıldığından, alacağın tasarruf tarihinden önce doğduğunun kabulü ile tasarrufun iptali davasının esasına girilmesi gerektiğini- Tasarrufun iptali davasının dava koşulu yokluğundan reddi halinde, maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini”¹²⁴²⁴

√ “Takip dosyasına konu çekler, iptali istenen tasarrufların tarihinden sonra keşide edilmiş olup çekte vade olmamasına rağmen ticari hayatta vadeli çek kullanıldığı bilinen bir gerçek olduğundan davacı vekiline takip konusu çeklere dayanan borcun temel ilişkisinin tasarruftan önce doğmuş ise borcun doğumu konusunda varsa delillerini ve ticari defterlerini sunması ve borcun daha önce doğduğu ispatlandığı takdirde buna ilişkin dava koşulu-nun gerçekleştiği kabul edilerek ondan sonra işin esasına girilmesi gerektiğini”¹²⁴²⁵

√ “Takibe dayanak çeklerin keşide tarihine göre iptali istenen tasarruftan sonra düzenlendiği anlaşılmakta ise de bu durumun gerçekten tasarruftan sonra doğmuş bir borç ilişkisini mi yoksa daha önce yapılmış bir ticari ilişkiden kaynaklanan vadeli çek uygu-

¹²⁴¹⁹ Bknz: 17. HD. 25.04.2018 T. 11731/4470(www.e-uyar.com)

¹²⁴²⁰ Bknz: İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585(www.e-uyar.com)

¹²⁴²¹ Bknz: 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/ 3875(www.e-uyar.com)

¹²⁴²² Bknz: 17. HD. 20.03.2018 T. 7437/ 2743(www.e-uyar.com)

¹²⁴²³ Bknz: 17. HD. 05.03.2018 T. 12015/1590(www.e-uyar.com)

¹²⁴²⁴ Bknz: 17. HD. 21.02.2018 T. 12253/1199(www.e-uyar.com)

¹²⁴²⁵ Bknz: 17. HD. 19.02.2018 T. 8069/1094(www.e-uyar.com)

laması olarak da bilinen bir vakiayı mı gösterdiği hususu yeterince araştırılmamış olduğu, takip dosyasına konu çekler 2009 keşide tarihli olup; iptali istenen tasarruf ise 25/07/2008 tarihinde yapılmış olup, çekte vade olmamasına rağmen ticari hayatta vadeli çek kullanıldığı bilinen bir gerçek olduğundan, davacı vekiline takip konusu çeklere dayanan borcun temel ilişkisinin tasarruftan önce doğmuş ise borcun doğumu konusunda varsa delillerini ve ticari defterlerini sunması ve davacı şirket kayıtları ile dava dışı P... Veterinerlik Hayvancılık Hizm. San ve Tic. Ltd. Şirket kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, borcun daha önce doğduğu ispatlandığı takdirde, buna ilişkin dava koşulunun gerçekleştiği kabul edilerek işin esasına girilerek iptal nedenlerinin oluşup oluşmadığının irdelenmesi sonucuna göre karar verilmesi gerektiği, aksi durumun tespiti halinde ise borcun doğumu tasarruf tarihinden sonra ise, şimdiki gibi durum ön koşul yokluğu nedeni ile reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴²⁶

√ “Davacı banka ile davalı borçlu arasındaki ilişkinin bireysel kredi sözleşmesi ve kredi kartı sözleşmesi ile başladığı, kredinin kullanılarak bilahare hesabın kat edilmesinin alacağın kredinin kat edildiği tarihte doğduğunu göstermeyeceği, Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin bu yoldaki kararlı uygulamalarında da alacağın kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihte doğduğunun iptâl davaları bakımından kabul edildiği, dava konusu olayda iptali istenen tasarrufun, bireysel kredi kartı sözleşmesinin imzalanmasından sonra gerçekleştirildiği gözetilerek ve dosya kapsamında toplanan delillere göre davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, alacağın tasarruf tarihinden sonra doğduğu ve miktarının düşüklüğü görüşüyle yanılığın değerlendirilmeyle davanın reddedilmesinin isabetsiz olduğunu”¹²⁴²⁷

√ “Adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmasına "nam-ı müstear" dediği ve bu tür işlemlerin İİK. mad. 277 vd. uyarınca iptalinin istenebileceğini- Mahkemenin "borçlu ile üçüncü kişi arasında bir tasarruf bulunmaması sebebi ile davayı reddetmesi isabetsizse de, tasarruf, borcun doğumundan önce yapıldığından, tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiği- Davanın, "dava koşulu yokluğu"ndan reddedilmesi halinde, maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini”¹²⁴²⁸

√ “Dosya içerisindeki belgelerden, davacı alacaklı banka ile davalı borçlu arasındaki kredi ilişkisinin 18.05.1990 yılı itibari ile başladığı, sonrasında kredi sözleşmeleri imzalanmaya devam edildiği, davacı ile davalı borçlu arasındaki alacak-borç ilişkisinin başlangıcının dava konusu tasarruf tarihinden önceye dayandığı anlaşılmış olup, mahkemece bu husus gözardı edilmesinin isabetli olmadığı, borcun doğumu tasarruftan önce doğduğunun kabulü ile İİK.277 ve devamı maddeleri uyarınca iddia ve savunma beyanları gözönüne alınarak tasarrufların iptale tabi olup olmadığı aynı yasanın 278-279 ve 280 maddeleri hükümlerine göre irdelenerek hasıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴²⁹

√ “Davanın, İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin olduğu, bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerekeceği, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini”¹²⁴³⁰

√ “Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da "iyiniyet kurallarına aykırılık" nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri

¹²⁴²⁶ Bknz: 17. HD. 12.02.2018 T. 5920/863(www.e-uyar.com)

¹²⁴²⁷ Bknz: Samsun BAM 1. HD. 30.01.2018 T. 197/209(www.e-uyar.com)

¹²⁴²⁸ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 11038/12134(www.e-uyar.com)

¹²⁴²⁹ Bknz: 17. HD. 20.12.2017 T. 8647/ 11899(www.e-uyar.com)

¹²⁴³⁰ Bknz: 17. HD. 13.12.2017 T. 4280/11638(www.e-uyar.com)

icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu- Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerekeceği, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini”¹²⁴³¹

√ “Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun aciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da "iyiniyet kurallarına aykırılık" nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu- Tasarrufun iptali istenilen işlemin borcun doğumundan sonra gerçekleşmiş olması gerektiğini- Ticari hayatta bankaların verdikleri kredi karşılığı teminat senetleri aldıkları da mutad uygulamalardan olduğu bir gerçek olduğundan, bilirkişi aracılığı ile banka kayıtları üzerinde inceleme yapılarak, takibe konulan senedin tanzim tarihinden önce borçlu şirkete verilen kredilerden kaynaklanan borcunun bulunup bulunmadığı, takip dayanağı senedin önceki kredi sözleşmesinden doğan borca karşılık mı yoksa son verilen 10.08.2012 tarihli kredi sözleşmesinin teminatı olarak mı verildiğinin araştırılarak, senedin önceki tarihli kredi sözleşmelerinden doğan borca karşılık verilmiş ise 12.07.2012 tarihli tasarruflar yönünden de işin esasına girilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi aksi durumda ise şimdiki gibi sadece bu tarihli tasarruflar yönünden dava ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴³²

√ "Tasarrufun iptali davaların görülebilmesi için, iptali istenilen işlemin, borcun doğumundan sonra gerçekleşmiş olması gerektiğini- Ticari hayatta bankaların verdikleri kredi karşılığı teminat senetleri almalarının mutad bir uygulama olduğunu- Banka kayıtları üzerinde inceleme yapılarak, takibe konulan senedin tanzim tarihinden önce borçlu şirkete verilen kredilerden kaynaklanan borcunun bulunup bulunmadığı, takip dayanağı senedin önceki kredi sözleşmesinden doğan borca karşılık mı yoksa son verilen kredi sözleşmesinin teminatı olarak mı verildiğinin araştırılması gerektiğini ”¹²⁴³³

√ "Tasarrufun iptali davalarının borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimseler ile bunların mirasçıları aleyhine açılacağı, bu kişilerin zorunlu dava arkadaşı olduğunu- Bu tür davaların dinlenme koşullarından birinin iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması olduğu, davacı vekili dava dilekçesinde takip konusu borcun iptali istenen tasarruftan önce doğduğunu belirttiği, uygulamada alacak-borç ilişkisi daha önce başlamasına rağmen alacak için düzenlenen bono veya çek gibi kıymetli evrağa sonraki tarihlerin atıldığı sıklıkla görüldüğü, bu nedenle davacı alacaklı, borcun doğumunun takip dayanağı bonoların keşide tarihinden önce gerçekleştiğini ileri sürerse mahkemece alacaklıya bu konuda kanıt sunma olanağı verilmesi, gerekirse davacı alacaklı ile borçlu isticvap edilerek senedin düzenlenmesine neden olan temel ilişkinin sorulması, bu yönde beyanda bulunan tanıkların beyanlarının netleştirilmesi ve borcun gerçek doğum tarihi tespit edilerek koşulun gerçekleşip gerçekleşmediğinin saptanması gerekeceğini ”¹²⁴³⁴

√ "Borcun doğum tarihinin tasarrufta önce olup olmadığının net olarak tespiti yapılarak, tasarruftan sonra olması halinde davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi, aksi durumda ise tanık beyanlarından borçlu ve üçüncü kişi davalının satıştan önce birbirlerini tanıdıkları anlaşıldığından, İİK'nun 280. maddesine göre borçlunun mali durumunu ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olup olmadığının değerlendirilerek sonuca gidilmesi gerekeceğini ”¹²⁴³⁵

¹²⁴³¹ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 10071/7009(www.e-uyar.com)

¹²⁴³² Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 19092/ 6998(www.e-uyar.com)

¹²⁴³³ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 9642/ 7008(www.e-uyar.com)

¹²⁴³⁴ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 9034/6183(www.e-uyar.com)

¹²⁴³⁵ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 5927/ 6179(www.e-uyar.com)

√ “Çek yönünden, borcun doğum tarihinin keşide tarihinden önce olduğunun davacı tarafça ispatlanamamış olmasına halinde, borcun çekin keşide tarihli itibariyle doğmuş olduğunun kabul edileceği, iptali istenen tasarrufun ise borcun doğum tarihinden önce yapılmış olması nedeniyle bu alacak yönünden muvazaa iddiasının dinlenemeyeceğini- Diğer bono yönünden ise; davanın kısmen kabulü ile; taşınmaz satış işleminin icra dosyasındaki takip konusu alacak ve ferileri ile sınırlı olmak üzere iptaline ve davacıya cebri icra yetkisi tanınmasına karar verileceğini”¹²⁴³⁶

√ “Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerektiğini”¹²⁴³⁷

√ “Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için borcun, iptali istenen tasarruftan önce doğması gerektiği ve davanın önkoşulu olan bu hususun mahkemece res'en araştırılması gerektiği- Davacının takibe dayanak çeklerinin görünüşte iptali istenen tasarruftan sonra düzenlediği anlaşılmakta ise de, bu durumun gerçekten tasarruftan sonra doğmuş bir borç ilişkisini mi yoksa daha önce yapılmış bir ticari ilişkiden kaynaklanan vadedeli çek uygulaması olarak da bilinen bir vakiayı mı gösterdiği hususunun araştırılması gerektiğini- Davalı borçlular vekilinin, "davacı şirketle ticari ilişki miktarının ticari defterlerle sabit olduğu ve bir kısım borçların ödendiği" beyan etmesi gözetilerek, ticari defter ve kayıtları üzerinde bilirkişi vasıtası ile inceleme yapılarak aralarındaki ticari ilişkinin ne zaman başladığı, tasarruf tarihi itibariyle borçlu davalıların davacı şirkete bir borcu olup olmadığı belirlenmesi, bu inceleme sırasında gerektiğinde taraflardan bu hususta delillerinin istenilmesi ve sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴³⁸

√ “Davalının borçlu ile yakınlığı ve diğer iptal koşullarının gerçekleştiği ispatlanmamış olduğundan ve diğer davalı yönünden ise dava konusu alacak tasarruflardan sonra olduğundan, tasarrufun iptali davasının reddinin isabetli olduğunu- Borca karşılık taşınmaz devrinin İİK. mad. 279/2 gereğince iptale tabi olduğu- Davalının İİK. mad. 280 kapsamında borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğun da anlaşıldığından, icra dosyasındaki alacak ve ferilerini geçmeyecek şekilde tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴³⁹

√ “Davacı yanın alacağının doğum tarihinin, dava konusu taşınmazların tasarruf (satış) tarihlerinden önce olduğu, davaya konu gayrimenkullerin satış tarihlerinin kısa aralıklarla yapıldığı, bilirkişi raporu ve tapu kayıtları ile satım akit tablolarına göre taşınmazların gerçek değerlerinin satım akit tablolarında gösterilen değerden fahiş denecek kadar kat kat fazla olduğu, şahıslar arasında eski eş, hayvan alışverişi nedeniyle yakın arkadaş ve aynı köylülük ilişkileri olduğu, tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde davalıların amacının alacaklıdan dava konusu taşınmazları kaçırmak olduğunun sabit olduğu, davalıların iyiniyetli olmadığı, satış işleminde hissenin değerinin zirai bilirkişice belirlenen değerle arasında fahiş farkın satışın muvazaalı olduğunu ve alacaklıdan mal kaçırmak amacıyla yapıldığının kanıtı olduğu anlaşılacakla, davacının davasının kabulüne karar verilmesi kararının onanması gerektiğini”¹²⁴⁴⁰

√ “Kredi kartı sözleşmesi, tasarruftan önce yapıldığından, tasarrufun iptale tabi olup olmadığı mahkemece değerlendirilmesi gerektiği, borcun doğumunun, "hesap kat'ı tarihi" olarak kabul edilmesinin isabetsiz olduğunu”¹²⁴⁴¹

√ “Davacının alacağının bonodan doğduğu, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleştiği, haciz tutanağının aciz belgesinin niteliğinde olduğu, iptali istenen tasarrufun

¹²⁴³⁶ Bknz: 17. HD. 29.05.2017 T. 6338/6063(www.e-uyar.com)

¹²⁴³⁷ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 4541/4926(www.e-uyar.com)

¹²⁴³⁸ Bknz: 17. HD. 27.03.2017 T. 4548/ 3246(www.e-uyar.com)

¹²⁴³⁹ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 24497/ 2729(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁴⁰ Bknz: 17. HD. 08.03.2017 T. 1393/ 2504(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁴¹ Bknz: 17. HD. 21.02.2017 T. 274/1748(www.e-uyar.com)

takep konusu borçtan sonra yapıldığı anlaşıldığından, dava ön koşullarının mevcut olduğunu”¹²⁴⁴²

√ “Boşanmadan kaynaklanan nafaka ve tazminat alacağına ilişkin davada, borcun doğumunun en geç boşanma davasının açıldığı tarih olarak kabulü gerekeceği, boşanma davası nafaka ve tazminat talepli olarak tasarruftan önce açıldığından, tasarrufun borcun doğumundan sonra yapıldığının kabul edilmesi gerekeceğini”¹²⁴⁴³

√ “Tasarrufun, iptali davasının dinlenebilmesi için iptali istenen tasarrufun, takip konusu borçtan sonra yapılmasının gerekli olduğunu”¹²⁴⁴⁴

√ “Maaş kesintilerinin rücuen tahsilinden kaynaklanan alacağa dayalı icra dosyası getirtilerek, borcun, tasarruf tarihinden önce doğduğunun anlaşılması halinde, İİK.'nun 278/III-1 ve 280/1-2 maddelerinin uygulama yeri olup olmadığının irdelenmesi gerekeceğini”¹²⁴⁴⁵

√ “Tasarrufun, iptali davasına konu yapılan tasarruf tarihlerinin, borcun doğduğu tarihten önceki tarihler olduğu gerekçesi ile davanın reddine karar verilmesi halinde, dava ön koşul yokluğu nedeniyle reddedildiğinden, davalılar yararına maktu vekalet ücreti takdiri gerektiğini”¹²⁴⁴⁶

√ “Alacaklının, nafaka ve maddi manevi tazminat talebinde bulunduğu boşanma davası, taşınmaz devrine ilişkin tasarrufun yapıldığı tarihten sonra açılmışsa da, boşanmaya neden olan sebeplerin; tasarruf tarihi öncesinde mevcut olduğu, boşanma ve (basit yaralama suçu nedeniyle davalının sanık, davacının mağdur olarak yer aldığı) ceza davası dosya içerikleri ile sabit olduğundan, davacının TBK. mad. 19 maddesi gereğince muvazaa hukuksal nedenine dayalı iptal istemine ilişkin açtığı davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁴⁷

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

Bknz: 17. HD. 29.11.2016 T. 17507/11013; 22.11.2016 T. 14599/10736; 22.11.2016 T. 20934/10741; 15.11.2016 T. 15606/10478; 01.11.2016 T. 10392/10401; 01.11.2016 T. 19030/9654 vb. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 808 vd.) (www.e-uyar.com)

II- İptal davası açma hakkı, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan değildir. Bu hak, miras, devir (temlik)¹²⁴⁴⁸ ya da yasal halefiyet yolu ile sonradan aciz belgesine sahip olan kimseye de geçer.¹²⁴⁴⁹

a) İflas yolu ile takiplerde “davacı”;

İptal davası, “iflas idaresi” tarafından -aciz belgesi sunulmadan- açılır (İİK. mad. 187, 226, 277/2).^{12450 12451}

¹²⁴⁴² Bknz: 17. HD. 07.02.2017 T. 10199/1109(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁴³ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 16188/828(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁴⁴ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 5553/169(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁴⁵ Bknz: 17. HD. 16.01.2017 T. 22908/49(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁴⁶ Bknz: 17. HD. 16.01.2017 T. 18643/118(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁴⁷ Bknz: 17. HD. 16.01.2017 T. 22909/50(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁴⁸ Bknz: 17. HD. 15.10.2009 T. 6930/6417(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁴⁹ ATF III 172; jdT 1930 II 67 (Naklen; BRAND, E. “Çev. ARAS, F.A.” İptal Davası, 1946, s: 29)

¹²⁴⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: KAZANCI, İ.T. age. s: 47 vd. - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 258 vd.

¹²⁴⁵¹ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 6700/4976; 15. HD. 17.05.2000 T. 2092/2426; 16.12.1993 T. 4391/5388; 13. HD. 03.04.1978 T. 645/1474(www.e-uyar.com)

Ancak, iflas idaresi, bu davayı açmak istemezse, iptal davası, kendisine -İİK. mad. 245 uyarınca- “dava hakkı devir olunan alacaklı” tarafından açılır.^{12452 12453}

Haciz sahibi alacaklı tarafından açılmış olan iptal davası devam ederken -yargılama sırasında- borçlunun iflas ettiğinin anlaşılması halinde, davaya iflas idaresince devam edilir (İİK. mad. 187, 194).¹²⁴⁵⁴

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Davalı borçlunun yargılama sırasında iflasına karar verilmesi halinde, dava takip yetkisinin davacı alacaklıya devredilip devredilmediğinin araştırılması, dava takip yetkisi alacaklı davacıya devredilmemiş ise iflas idaresinin usulüne uygun biçimde davaya dahil edilmesi, ondan sonra oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁵⁵

√ “Mahkemece, borçlu iflas etmiş ise iflas idaresi mi yoksa İİK'nun 245. maddesi gereğince davacının iflas idaresinden yetki alması halinde davacı alacaklı mı devam edecek, belirlenerek ve buna göre taraf teşekkülü sağlandıktan ve taraf delilleri toplandıktan sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini”¹²⁴⁵⁶

√ “Eldeki dava açıldıktan sonra davalı borçlu şirketin iflas ettiği anlaşıldığından, öncelikle mahkemece iflas kararının kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak kesinleşmemiş ise kesinleşmesinin beklenmesi, kesinleşmiş ise ikinci alacaklılar toplantısının yapılmasından 10 gün sonrasına kadar iptal davasının durdurulmasına karar verilmesi ve davacı alacaklıya İİK'nun 245 ve 255/2 madde gereğince davayı takip konusunda aldığı belge varsa sunması için süre verilmesi, sunulduğu takdirde davanın esasının incelenmesi, sunulmadığı takdirde davanın iflas idaresine ihbarı ile taraf teşkilinin sağlanması ve iflas idaresinin huzuru ile davaya devam edilerek davanın esasının incelenmesi ve hükmün iflas idaresi lehine veya aleyhine kurulması gerekeceğini”¹²⁴⁵⁷

√ “Eldeki tasarrufun iptali davasının borçlunun iflasından önce açıldığı anlaşıldığından öncelikle davacının eldeki davayı takip edebilmesi için İflas İdaresinden İİK'nun 245 maddesi gereğince yetki alması, yetki aldığı takdirde eldeki davayı takip edebileceği aksi halde yetki alamadığı takdirde davanın İflas İdaresi temsilcisi huzuruyla görülmesi ve verilecek kararın İflas idaresi lehine veya aleyhine kurulması gerekeceğini”¹²⁴⁵⁸

^ “Eldeki tasarrufun iptali davasının borçlunun iflasından önce açıldığı anlaşıldığından öncelikle davacının eldeki davayı takip edebilmesi için İflas İdaresinden İİK'nun 245 maddesi gereğince yetki alması, yetki aldığı takdirde eldeki davayı takip edebileceği aksi halde yetki alamadığı takdirde davanın İflas idaresi temsilcisi huzuruyla görülmesi ve verilecek kararın İflas idaresi lehine veya aleyhine kurulması gerekeceğini”¹²⁴⁵⁹

√ “Tasarrufun iptali davası sırasında davalı borçlunun iflas etmesi halinde, davacı-alacaklının, dava hakkının iflas idaresi tarafından kendisine devredildiğini belgelemesi gerektiğini”¹²⁴⁶⁰

√ “Borçlunun iflas ettiği durumlarda, tasarrufun iptali davasını açma hakkının iflas idaresine verildiğini- İflas idaresinin, dava açma hakkını alacaklıya devrettiği durumlarda, iptal davasının alacaklı tarafından açılabilceğini”¹²⁴⁶¹

¹²⁴⁵² Ayrıntılı bilgi için bkz: KAZANCI, İ.T. age. s: 49 vd.

¹²⁴⁵³ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 104/1457; 28.01.2016 T. 6233/1065; 13.03.2012 T. 7205/3064; 10.03.2015 T. 15953/4093; 30.04.2014 T. 20226/6598; 11.06.2013 T. 9968/8840 (www.e-uyar.com)

¹²⁴⁵⁴ Bknz: 17. HD. 24.02.2011 T. 686/1624; 15. HD. 22.01.2001 T. 3536/358 (www.e-uyar.com)

¹²⁴⁵⁵ Bknz: 17. HD. 20.03.2018 T. 17827/2759(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁵⁶ Bknz: 17. HD. 23.05.2017 T. 445/5818(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁵⁷ Bknz: 17. HD. 24.01.2017 T. 18025/483(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁵⁸ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 104/1457(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁵⁹ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 104/1457(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁶⁰ Bknz: 17. HD. 28.01.2016 T. 6233/1065(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁶¹ Bknz: 17. HD. 10.03.2015 T. 15953/4093(www.e-uyar.com)

√ “Davacıya davayı takip yetkisi verilip verilmediğinin anlaşılacağı, bu nedenle mahkemece ikinci alacaklılar toplantısının yapıp yapılmadığı, yapılmış ise dava takip yetkisinin davacı alacaklıya devredilip devredilmediğinin araştırılacağını, dava takip yetkisi alacaklı davacıya devredilmemiş ise iflas idaresinin usulüne uygun biçimde davaya dahil edileceği, daha sonra hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹²⁴⁶²

√ “İİK’nun 184. maddesine göre iflas açıldığı zamanda müflisin haczi kabil bütün mallarının hangi yerde bulunursa bulunsun bir masa teşkil edeceği ve alacakların ödenmesine tahsis olunacağını, iflasın kapanmasına kadar müflisin uhdesine geçen malların masaya gireceğini, masanın kanuni mümessilinin ise İİK’nun 226. maddesine göre iflas idaresi olduğu, iflas idaresinin, İİK’nun 187. maddesine göre İİK’nun 277. maddesinden 284. maddesine kadar olan maddeler uyarınca iptal davasına mevzu olabilecek bütün şeylerin masaya intikali için lazım gelen davaları açacağını, İİK’nun 245. maddesinin, ‘alacaklıların masa tarafından neticelendirilmesine lüzum görmedikleri bir iddianın takibi hakkı istiyen alacaklıya devrolunur’ hükmünü içerdiği bu sebeplerle davanın yargılaması sırasında İflas İdaresinin yukarıda yazılı dilekçe ile davaya dahil olduğunu”¹²⁴⁶³

√ “İptal davasını açma hakkı elinde geçici veya kesin aciz vesikası bulunan alacaklı ile iflas idaresine ait olduğunu, borçlunun iflas etmiş olması halinde ise iptal davasını açma hakkının iflas idaresine ait olacağı ancak iflas idaresinin İİK 245. maddesi hükmüne göre dava hakkını alacaklıya devredilebileceğini, alacaklının ancak bu takdirde dava açabileceği veya açılmış bir davayı takip edebileceği dolayısıyla alacaklının dava hakkının iflas idaresi tarafından kendisine devredildiğini belgelemesinin gerektiğini”¹²⁴⁶⁴

belirtilmiştir...

İflas kapandıktan sonra ise, iptal davasını açma hakkı, iflâs idaresine aittir (İİK. mad. 255). Elinde “aciz belgesi” bulunan -yani ‘iflâs açığı belgesi’ ne dayanan- alacaklı sadece bu aciz belgesine dayanarak - haciz yolu ile takipten farklı olarak- iptal davası açamaz. Bunun için, alacaklıya bu dava hakkının İİK. mad. 255/III, 245 uyarınca devredilmiş olması gerekir.

Buna karşın, bir iflâs alacaklısı, başkasının sıra cetveline kabul edilen alacağına, bu alacağı doğuran tasarrufun İİK. mad. 278-280’e göre “iptale tâbi olduğu” gerekçesiyle itiraz etmek istiyorsa (İİK. mad. 235/II), bu halde, İİK. mad. 245’e göre kendisine yetki verilmemiş olsa bile, alacaklı “sıra cetveline itiraz davası” adı altında, ayrıca iptal davası açabilir.¹²⁴⁶⁵

“Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi”nde kimin tasarrufun iptali davası açabileceği konusunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. **Doktrinde** bu durumda “tasarrufun iptali davası açma hakkının iflâs idaresi görevini yapan tasfiye memuruna ait olduğu” ifade edilmiştir.^{12466 12467}

b) 6183 sayılı Kanuna göre açılan tasarrufun iptali davalarında “davacı”;

6183 sayılı Kanun uyarınca, kamu alacağından dolayı, kimlerin “iptal davası” açabileceği adı geçen kanunda -İİK. mad. 277’e benzer bir şekilde- gösterilmediği halde, kime karşı bu davaların açılacağı, kanunun 25. maddesinde¹²⁴⁶⁸ -İİK. mad. 282’ye paralel şekilde- düzenlenmiştir.

¹²⁴⁶² Bknz: 17. HD. 30.04.2014 T. 20226/6598(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁶³ Bknz: 17. HD. 11.06.2013 T. 9968/8840(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁶⁴ Bknz: 17. HD. 13.03.2012 T. 7205/3064(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁶⁵ KURU, B. age. C: 4, s: 3521 - KURU, B. El Kitabı, s: 1422

¹²⁴⁶⁶ DEYNEKLİ, A. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesinde Tasarrufun İptali Davasını Kim Açabilir? (Prof. Dr. Bilge ÖZtan Armağanı, 2008, s: 302)

¹²⁴⁶⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: KAZANCI, İ.T. age. s: 54 vd.

¹²⁴⁶⁸ MADDE: 25 - “İptal, borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendisine ödeme yapılan kimselerle, bunların mirasçılara ve suiniyet sahibi diğer üçüncü şahıslara karşı istenir.”

6183 sayılı Kanunda, kamu alacağından dolayı iptal davasını kimlerin açabileceği açıkça düzenlenmemişse de, gerek **doktrinde**¹²⁴⁶⁹ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**, bu davaların, “vergi, resim, harç, ceza kovuşturmalarına ait yargılama giderleri, vergi cezası, para cezası ile bunların gecikme zammı ve faiz gibi eklentileri ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinden doğan alacaklar ile bunların takip masrafları” (6183 sayılı K. mad. 1) olarak nitelenen kamu alacaklarını, borçlularından tahsil edememiş olan;

aa) Devlet,

bb) İl özel idareleri,

cc) Belediyeler,

dd) Çeşitli özel Kanunlarda (örneğin; 5411 s. Bankacılık K.’nun 132. maddesinde; 5302 s. Sosyal Güvenlik K.’nun 37/III. maddesinde; 5510 s. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası K.’nun 88/16. maddesinde) nitelikleri belirtilen alacakların tahsili için kendisine takip yetkisi tanınan kurum ve kuruluşlar,

tarafından açılır.¹²⁴⁷⁰

Uygulamada, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Sosyal Güvenlik Kurumu, Vergi Dairesi Müdürlüğü, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Maliye ve Gümrük Bakanlığı adına Vergi Dairesi Müdürlüğü, Vergi Dairesi Müdürlüğüne izafetle Maliye Hazine, Maliye Hazinesini temsilen Mal Müdürlüğü vb. tarafından iptal davalarının açıldığı görülmektedir...

Belirtilen ve kısaca “kamu idareleri” diye isimlendirebileceğimiz kurum ve kuruluşların iptal davası açabilmeleri için,

1- Borçlu hakkında -tasarruf tarihi itibarıyla (önce)¹²⁴⁷¹- doğmuş olan kamu alacağının kesinleşmiş^{12472 12473} ve ödeme tarihi geçmiş (muaccel olmuş) bulunmalıdır.¹²⁴⁷⁴

Kamu alacağı, borçlusuna tebliğ edilip onun tarafından süresinde (7 gün) itiraz olunmaması veya yaptığı itirazın vergi mahkemesince reddedilmesi ile kesinleşir (6183 s. K. mad. 58). SGK.’nun prim ve diğer alacaklarının tahsili için bu Kurumun “tahsil dairelerine düzenlenip gönderilmiş olan “ödeme emri”ne karşı borçlu, yedi gün içinde, alacaklı Sigorta Müdürlüğünün bulunduğu yer -”vergi mahkemesi”nde değil- iş mahkemesinde dava açabilir. Borçlu belirtilen “yedi gün” içinde borca itiraz etmez ya da iş mahkemesinde açmış olduğu dava reddedilirse, hakkındaki icra takibi kesinleşmiş olur.

Eğer alacaklı (kamu idaresi/kurumu), borçlunun ödeme emrine karşı açtığı dava sonuçlanmadan (verilecek karar kesinleşmeden) tasarrufun iptali davası açmış olursa, mahkemece “borçlunun açtığı davanın sonucu (verilecek kararın kesinleşmesi)” bekletilmesi mesele yapılmalıdır.^{12475 12476}

¹²⁴⁶⁹ KOSTAKOĞLU, C. 6183 sayılı Kanuna göre Amme Alacaklarının Tahsili Yönünden İptal Davası (Yarg. D. 1991/1-2, s: 10 vd.; Yasa D. 1990/9, s: 1233 vd.) - ŞİMŞEK, E. age. s: 196 - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, s: 1220

¹²⁴⁷⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: ASKAN, F. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. Uyarınca Kamu İcra Hukukunda Tasarruf İptal Davaları, 2008, s: 97 vd. - TOKTAŞ, M. Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, s: 126 vd. - KARAKOÇ, Y. Kamu İcra Hukukunda Tasarrufun İptali Davası (Prof. Dr. Mualla Öncel’e Armağan, 2009, s: 406) - GÜNEREN, A. age. s: 1200 vd.

¹²⁴⁷¹ Bknz: 17. HD. 17.05.2016 T. 1447/6007; 09.02.2016 T. 1120/1353; 04.05.2015 T. 21335/6454; 20.01.2015 T. 20198/726; 26.01.2012 T. 5829/652(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁷² TOKTAŞ, M. age. s: 81

¹²⁴⁷³ Bknz: 17. HD. 01.12.2015 T. 5129/13065; 22.01.2015 T. 22451/728; 03.11.2014 T. 5616/14974; 11.03.2013 T. 6889/3205; 12.11.2012 T. 4538/12378; 08.05.2012 T. 353/5885; 21.03.2012 T. 1877/3458(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁷⁴ MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 182 vd.

¹²⁴⁷⁵ GÜNEREN, A. age. s: 1220

¹²⁴⁷⁶ Bknz: 17. HD. 05.03.2009 T. 217/1116; 15. HD. 22.11.1999 T. 4287/4195; 08.07.1999 T. 2668/2992; 30.05.1990 T. 55/2866; 25.05.1989 T. 857/2507(www.e-uyar.com)

Kamu/kurum alacağı için “tahsil dairesi” yerine “icra dairesi”nde yapılan icra takibine dayanılarak açılan tasarrufun iptali davası - ortada geçerli bir icra takibi bulunmadığı için- reddedilir...¹²⁴⁷⁷

Yüksek mahkeme¹²⁴⁷⁸ “kamu alacağının en geç yargılama sırasında ve hükümden önce kesinleşmiş olmasını” açılmış olan tasarrufun iptali davasının görülmesi için yeterli saymıştır. Başka bir deyişle, “kamu alacağının dava açılmadan önce kesinleşmiş olması” gerekmemekte ve açılmış olan tasarrufun iptali davasının reddine neden olmamaktadır...

Ayrıca önemi nedeniyle belirtelim ki, ihtiyaten tahakkuk ettirilen ve hakkında ihtiyati haciz kararı verilip uygulanan kamu alacakları için -kesinleşip, ödeme günü gelmemiş olduğu için- iptal davası açılmaz.¹²⁴⁷⁹

Yüksek mahkeme bu konuyla ilgili olarak ayrıca;

√ “Davalının, davalı şirketin ortağı olduğu, davalıya 2008’den 2012 yılına kadarki vergi dönemlerini içeren borçları için düzenlenen ödeme emirlerinin tebliğ edildiği, hakkındaki takibin kesinleştiği, dava konusu gayrimenkulün takip konusu bir kısım borçtan sonra borçlu tarafından diğer davalılara 1/2’şer hisse şeklinde satıldığı, davanın süresinde açıldığı anlaşılınca, mahkemece dava konusu tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren doğmuş vergi alacağının bilirkişi marifetiyle belirlenerek 6183 s. K. mad. 27, 28, 29,30 ve 31 gereğince tasarrufun iptale tabi olup olmadığı irdelenerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini- 6183 s. K. gereğince açılan tasarrufun iptali davalarında Hazine için aciz vesikası ibraz etme zorunluluğu bulunmamasıyla birlikte, mevcut malların borca yetersizliğinin anlaşılması gerektiğini- Davalının yaklaşık 30 adet taşınmazdaki hisselerine haciz konulmuş olup bu taşınmaz hisselerinin davacının alacağını karşılayıp karşılamayacağı anlaşılmalıdır, davacının tasarruf tarihine kadar olan vergi alacağı tespit edildikten sonra davalı borçlunun haciz konulan taşınmaz hisselerinin davacının alacağını karşılayıp karşılamayacağı konusunda araştırma yapılması gerektiğini- 6183 sayılı Yasadan kaynaklanan davalarda hükmedilecek avukatlık ücretinin maktu olduğunu”¹²⁴⁸⁰

√ “Kamu alacaklarının bir kısmını veya tamamının tahsiline olanak bırakmamak amacı ile borçlu tarafından bir taraflı tasarruflar ile borçlunun maksadını bilen veya bilmesi gereken kişiler ile yaptığı tasarrufların tarihleri ne olursa olsun geçersiz olduğu (6183 s. K. mad. 30) kabul edildiğinden, mahkemece tanık beyanlarının bu madde kapsamında olup olmadığı değerlendirilmesi gerektiğini”¹²⁴⁸¹

√ “Dava konusu olan ve iptaline karar verilen tasarruf (taşınmaz satışı) davalı borçlu şirket tarafından değil, hakkında takip yapılan anılan şirketin müdürü tarafından gerçekleştirilmiş olduğundan bu kişinin davaya dahili için davacıya süre verilmeli ve taraf teşekkülü sağlandıktan sonra, davalıların vergi borcunu ödediklerine ilişkin iddiaların da araştırılarak davanın konusunun kalıp kalmadığı da değerlendirilmek suretiyle 6183 s. K. mad. 24 vd. uyarınca açılan tasarrufun iptali davası hakkında bir karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁸²

√ “Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değeri arasında misli fark bulunması, davalıların kardeş olması nedeniyle dava konusu tasarrufun 6183 s.K. mad. 28/1,2 ve 30 gereğince iptale tabi olduğunu- Takip konusu borcun 2009 yılı 1 aydan 2010 yılı 12 aya kadar olan döneme ilişkin olup 2009 yılı 5 aya kadar olan borcun, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olduğu, dava konusu 26.5.2009 tarihli tasarrufun, 26.5.2009 tarihine kadar olan davacının alacak ve ferileriyle

¹²⁴⁷⁷ Bknz: 15. HD. 03.02.2000 T. 43/459; 16.09.1999 T. 3082/3150(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁷⁸ Bknz: 17. HD. 21.03.2011 T. 6922/2511; 07.04.2009 T. 5331/2168 (www.e-uyar.com)

¹²⁴⁷⁹ KOSTAKOĞLU, C. agm. (Yarg. D.1991/1-12, s: 12; Yasa D. 1990/9, s: 1235) - ŞİMŞEK, E. age. s: 189

¹²⁴⁸⁰ Bknz: 17. HD. 01.10.2018 T. 4088/8407(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁸¹ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 4537/4925(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁸² Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 8915/3960(www.e-uyar.com)

sınırlı olarak iptaline karar verilmesi, ayrıca 6183 s. K. uyarınca açılan iptal davasında davacı yararına maktu vekalet ücreti takdiri gerektiğini”¹²⁴⁸³

√ “TBK’nun 19. maddesi gereğince muvazaa hukuksal nedenine dayalı iptal istemine ilişkin davada, mahkemece tasarruf tarihi itibarıyla davalı şirketin davacı idareye borcu bulunmadığı belirlenmişse de, davacı idare tarafından gönderilen mükellef borç listesi dikkate alındığından, davalı şirketin tasarruftan önce vergi borcu olduğunun kabulü gerektiğini- Ticaret Sicil Kayıtlarından davalı 3. kişinin davalı borçlu şirketteki hisselerini davacı idarenin alacağına doğduğu tarihten sonra devrettiği ve şirketin yönetim kurulu üyesi olduğu, dava konusu taşınmaz hisse devri karşılığı almış olduğunu savunması, taşınmaz üzerinde fabrika bulunması gibi maddi ve hukuki olgular gözönüne alındığında, dava konusu taşınmaz devrine ilişkin tasarrufun muvazaalı olduğunun kabulü ile İİK’nun 283/1. maddesi kıyasen uygulanarak davacı idareye tasarruf tarihine kadar olan alacak ve ferileriyle sınırlı olarak anılan taşınmaz üzerinde haciz ve satış yetkisi verilmesine karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁸⁴

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

Bknz: 17.HD. 01.12.2015 T. 5129/13065; 13.04.2015 T. 2579/5722; 22.01.2015 T. 22451/728; 20.01.2015 T. 20198/726; 11.03.2013 T. 6889/3205 vb.(**UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 840 vd.) (www.e-uyar.com)

2- Kesinleşen kamu alacağı için, -tasarrufun iptali davasından önce veya dava sırasında- icra takibi yapılmış olmalı ve icra takibi de - süresinde itiraz edilmemesi yahut itirazın kaldırılması suretiyle- kesinleşmiş olmalıdır.¹²⁴⁸⁵

Yüksek mahkeme,

√ “Tasarrufun iptali davalarının ön koşulu borçlu hakkında geçerli kesinleşmiş bir takibin varlığı ve takibin karar kesinleşinceye kadar devam etmesi gerektiğini, temyiz aşamasında dahi borç ödenmiş ve takip kalmamış ise değerlendirmenin buna göre yapılması gerektiğini- Borçlunun 6111 s. K.’a göre yaptığı yapılandırma sonucu borcun ödenip ödenmediği, takibin devam edip etmediği araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²⁴⁸⁶

√ “6183 sayılı Kanununun 35. maddesine göre limited şirket ortakları şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacaklılarından, sermaye payları oranında doğrudan doğruya sorumlu iseler de bunun için şirket ortağı hakkında kamu idaresince yapılmış ve kesinleşmiş bir icra takibi bulunması gerekeceğini bu hususun kamu idaresi tarafından sorumlu ortak hakkında açılacak olan tasarrufu iptali davasında ‘dava şartı’ olduğunu”¹²⁴⁸⁷

√ “Limited şirket ortaklarının -6183 s. Kanununun 4369 sayılı Kanunla değişik 35. maddesi uyarınca- şirketten tahsil imkanı bulunmayan kamu alacaklılarından, sermaye payları oranında sorumlu olduklarından, bu kişilerin ortağı bulundukları şirketin vergi borcunu-kendilerine ödeme emirlerinin tebliğine rağmen- ödememek için kendilerine ait taşınmazları üçüncü kişilere satmaları halinde, bu satış işlemleri hakkında iptal davası açılabileceğini; ortak hakkında yapılması gereken icra takibinin dava esnasında da yapılabileceğini”¹²⁴⁸⁸

ifade etmiştir.

¹²⁴⁸³ Bknz: 17. HD. 17.05.2016 T. 14476/6007(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁸⁴ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 2431/5353(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁸⁵ TOKTAŞ, M. age. s: 64

¹²⁴⁸⁶ Bknz: 17. HD. 03.11.2014 T. 5616/14974(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁸⁷ Bknz: 17. HD. 19.09.2011 T. 11153/7801(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁸⁸ Bknz: 17. HD. 03.06.2008 T. 986/2995(www.e-uyar.com)

3- Borçlu; a) Süresi içinde veya hapsen tazyikine rağmen "mal beyanında" bulunmamış olmalıdır veya b) "Malı bulunmadığını" bildirmiş olmalıdır yahut c) "Beyan ettiği malların borcunu ödemeye yetmeyeceği" anlaşılmış olmalıdır (mad. 27; 29).¹²⁴⁸⁹

Belirtilen bu durumlar, "borçlunun ödeme güçsüzlüğü içinde bulunduğuna" **karine** sayılmıştır.

4- Borçlu, malvarlığını azaltacak bir tasarrufta bulunmuş olmalıdır.¹²⁴⁹⁰

Borçlu tarafından yapılmış, kamu alacağının tahsilini engeller nitelikte bir tasarruf (mal ya da hak devri) yoksa, açılan tasarrufun iptali davasının da reddedilmesi gerekir.

5- Kamu alacağı tahsil edilememiş olmalıdır.¹²⁴⁹¹

6- Ödenmemiş olan kamu borcu bir sermaye şirketine (anonim şirkete yada limited şirkete) ait ise;

Anonim şirketlerde “ödenmeyen **kamu borçlarından** dolayı” kim ya da kimlerin sorumlu olduğu öncelikle ‘Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu’ kenar başlığı altında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun mükerrer 35. maddesinin 1. fıkrasında;¹²⁴⁹²

“Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların vakıflar cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya **tahsil edilemeyeceği anlaşılan** amme alacakları, **kanuni temsilcilerin** ve tüzel kişiliği olmayan teşekkülü idare edenlerin **şahsi mal varlıklarından** bu kanun hükümlerine göre tahsil edilir.”

şeklinde düzenlenmiştir.

Ayrıca; “anonim şirketlerin ödenmeyen **vergi borçlarından** dolayı, kanuni temsilcilerin sorumluluğu” 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 10. maddesinin 1 ve 2. fıkrasında,¹²⁴⁹³

“Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların vakıflar cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri tarafından yerine getirilir.

Yukarıda yazılı olanların bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya **vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacaklar, kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınır...**”

şeklinde düzenlenmiştir.

¹²⁴⁸⁹ Bknz: 17. HD. 18.10.2016 T. 18327/9084 “Eldeki 6183 sayılı AATUHK’nun 24 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin dava yönünden davacı aciz belgesi sunmak zorunda olmamakla beraber 6183 sayılı Yasa’nın 27, 29 ve 30. maddelerinde borçlunun mallarının borca kıyafetsizliğinden bahsedildiğinden borçlunun tasarruf tarihindeki borç miktarına göre mevcut ve davacı tarafından hacizli taşınmazların borca yeterli olup olmadığı da değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekir.”

¹²⁴⁹⁰ Bknz: 15. HD. 03.07.2008 T. 2039/4492(www.e-uyar.com)

¹²⁴⁹¹ TOKTAŞ, M. age. s: 66 vd.

¹²⁴⁹² Ayrıntılı bilgi için bknz: YARALI, L. Limited Şirketin Kamu Borçlarından Müdürlerin ve Ortakların Sorumluluğu, 2010, s: 164 vd., 180 vd. - DEYNEKLİ, A. Sosyal Güvenlik Kurumunun Alacaklarının Tahsilinde 6183 sayılı Kanunun Uygulanması (Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan, C: 1, 2010, s: 755 vd.) - CANDAN, T. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 2007, s: 163 vd., 187 vd. - KOÇAK, M. Vergi-İcra Hukuku, 2011, s: 50 vd. - ÇOŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 2011, s: 312 vd. - TOMBALOĞLU, M. L. Amme Alacaklarının Takip ve Tahsil Usulü, 2011, s: 64 vd. - YILMAZ, K. Kamu (Amme) Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Yasa, 2006, s: 448 vd. - YILDIZ, Ş. Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Borçlarından Sorumluluğu (Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, 1999, s: 777 vd.) - KARAKOÇ, Y. Genel Vergi Hukuku, 6. Bası, 2012, s: 641 vd.

¹²⁴⁹³ Ayrıntılı bilgi için bknz: BARLASS, İ. Anonim ve Limited Ortaklıklarda Kanuni Temsilcilerin Vergisel Sorumluluğu, 2006, s: 40 vd., 89 vd. - YARALI, L. age. s: 62 vd., 160 vd., 172 vd., 197 vd. - CANDAN, T. age. s: 172 vd. - KOÇAK, M. age. s: 49 vd. - YILDIZ, Ş. age. s: 775

Bu konuda özel düzenlemenin yapıldığı diğer bir Kanun da 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 88. maddesinin 20. fıkrasıdır.¹²⁴⁹⁴ Burada da “İşveren tarafından sigorta primleri ve diğer alacakların haklı bir sebep olmaksızın süresi içinde ödenmemesi halinde tüzel kişiliği haiz işverenler ile birlikte kanuni temsilcilerin Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı müştereken ve müteselsilen sorumlu oldukları;”

“Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere **üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri** Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müşterek ve müteselsilen sorumludur.”

şeklinde düzenlenmiştir.¹²⁴⁹⁵

Yine bilindiği gibi; **anonim şirketler** 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununun 329. (6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanununun 269.) maddesine göre; kural olarak şirket borçlarından dolayı bizzat kendileri bütün malvarlığı ile sorumludur. **Pay sahipleri** ise sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile şirkete karşı sorumludur. Bu sorumluluk dışında, pay sahiplerinin, şirketin özel hukuk ve kamu borçlarından dolayı herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin durumu ise pay sahiplerinden farklıdır. Anonim şirketlerde “kanuni temsilci” sıfatına sahip olan yönetim kurulu üyeleri, pay sahipleri gibi şirketin özel hukuk borçlarından sorumlu olmamakla birlikte, belli şartların varlığı halinde, vergi, sigorta primi gibi kamu borçları nedeniyle sorumlulukları mevcuttur.

Kamu alacağının esas sorumlusu anonim şirket tüzel kişisi olduğundan, bu alacak şirket adına tahakkuk eder. 6183 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde anonim şirket hakkında takip başlatılır, az önce belirtilen 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35. maddesine göre kanuni temsilcilere (yönetim kuruluna) müracaat edilebilmesi için; yapılan takip sonucunda kamu alacağını, anonim şirketin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil

¹²⁴⁹⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: YARALI, L. age. s: 65 vd. - MUTLU, Z. A. Anonim Şirketlerde SSK. Prim Borçlarının Ödenmemesinden Doğan Sorumluluk, 2007, s: 78 vd. - DEYNEKLİ, A. agm. s: 754

¹²⁴⁹⁵ Şirket tarafından ödenmeyen “kamu borçları”ndan dolayı, şirket dışında başka bir kişinin de sorumluluğuna ilişkin benzer bir düzenlemeyi -Limited şirketten tahsil edilemeyen kamu borçlarından dolayı Limited şirket ortaklarının sorumluluğu”nu- 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 35. maddesinde görüyoruz.

Bu husus, anılan Kanunun 35. maddesinde “Limited şirket ortakları şirketten tahsil imkanı bulunmayan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve bu kanun hükümleri gereğince takibe tabi tutulurlar” şeklinde düzenlenmiştir. (Ayrıntılı bilgi için bkz: YARALI, L. age. s: 235 vd. - CANDAN, T. age. s: 169 vd.- ÇOŞKUN, M. age. s: 296 vd. - YILMAZ, K. age. s: 433 vd. - KARAKOÇ, Y. age. s: 640)

Bu madde uyarınca “şirketten tahsil imkanı bulunmayan” amme alacağını –sermaye hisseleri oranında- şirket ortağından talep edilmesi için ö n c e şirket ortağı hakkında icra takibi yapıp kendisine ödeme emri gönderilmesi gerekir. (YILMAZ, K. Kamu (Amme) Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Yasa “Açıklama, Yorum, Yargı Kararları”, 2006, s: 423, 426)

Yüksek mahkeme de “Limited şirketten tahsil imkanı bulunmayan amme alacaklarından dolayı 6183 sayılı Kanunun 35. maddesi gereğince ‘sermaye hisseleri oranında sorumlu olan Limited şirket ortakları hakkında önceden icra takibi yapıp bu paranın kendilerinden ödeme emri gönderilerek talep edilmesi (ve ondan sonra ortak hakkında aciz vs. işlemlerine girişilmesi) gerekeceğini” çeşitli içtihatlarında açık seçik vurgulamıştır. Bknz: 17. HD. 19.09.2011 T. 1153/7801; 10.07.2008 T. 1067/3916; 03.06.2008 T. 986/2995; 07.02.2008 T. 4314/457(www.e-uyar.com) Görüldüğü gibi, 6183 sayılı Kanunun 35. maddesi çerçevesinde Limited şirketten tahsil imkanı bulunmayan kamu borçlarından dolayı, ‘sermayeleri hissesinde’ sorumlu olan şirket ortaklarından ödenmeyen kamu borcunun talep edilebilmesi için, kamu idaresi tarafından icra takibi yapıp, kendisine ödeme emri gönderilmesi gerekir. Bu yapılmadan, ortağın şahsi mallarına haciz konulamaz(ve ortak tarafından mal kaçırma kastı ile yapıldığı iddia edilen tasarrufların iptali için ‘tasarrufun iptali davası’ açılmaz...)

edilemeyeceğinin anlaşılması gerekir. Kamu alacağı, borcun asıl yükümlüsü olan anonim şirketten istenmedikçe, yönetim kurulu üyelerine başvurulamaz. Bu durumda, yönetim kurulunun kamu borçlarından sorumluluğu fer’i nitelikte olup ikinci derece sorumludur.¹²⁴⁹⁶

6183 sayılı Kanununun 3. maddesine göre “tahsil edilemeyen kamu alacağı” terimi ‘kamu borçlusunun anılan kanun hükümlerine göre yapılan mal varlığı araştırması sonucunda, haczi kabil herhangi bir mal varlığının bulunmaması, haczedilen malvarlığının satılarak paraya çevrilmesine rağmen satış bedelinin kamu alacağını karşılamaması gibi nedenlerle tahsil edilemeyen kamu alacağını’ ifade etmektedir.

“Tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacağı” terimi ile de ‘kamu borçlusunun haczedilen mal varlığına adı geçen kanun hükümlerine göre biçilen değerlerin kamu alacağını karşılamayacağı veya hakkında iflas kararı verilen kamu borçlusundan anılan kamu alacağının iflas masasından tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması gibi nedenlerle tahsil dairelerince yürütülen takip işlemlerinin herhangi bir aşamasında kamu borçlusundan tahsil edilemeyeceği ortaya çıkan kamu alacağı’ anlatılmak istenmiştir.

Anonim şirketlerde; esas sözleşme ile atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur. Bu şirketler, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu şirketi yürütme ve temsil organıdır. Dolayısıyla, anonim şirketlerin kanuni temsilcisi yönetim kuruldur. Ancak yönetim kurulu üyeleri kanuni temsilcilik sıfatını, üyelikle değil, temsil yetkisi ile kazanırlar. Nitekim TTK.’nun 370/II maddesinde “yönetim kurulunun, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebileceği, ancak bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması gerektiği” ifade edilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde 6183 sayılı kanunun mükerrer 35. maddesi uygulamasında kanuni temsilci, **temsil yetkisi verilmiş kişi ya da kişiler** olacaktır. Yönetim kurulu üyelerine şirketi temsile yönelik herhangi bir yetki verilmemesi halinde söz konusu üyeler şirketin ödenmeyen kamu borçlarından sorumlu tutulamayacaktır. Tekrar belirtmek gerekir ki; temsil yetkisi üçüncü kişilere devredilmiş olsa da yönetim kurulu üyelerinden en az birisinin yönetim kurulu bir üyeden oluşuyorsa bu kişinin, şirketi temsil yetkisine sahip olması zorunludur. Bu arada, yönetim kurulu üyesinin gerçek veya tüzel kişi olması, sorumluluğu etkilemeyecektir. Tüzel kişi olması halinde sorumluluk, tüzel kişi adına hareket eden temsilciye değil, tüzel kişinin kendisine ait olacaktır.

Bu çerçevede, kamu alacağının anonim şirketin mal varlığından kısmen veya tamamen tahsil edilememesi ya da tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması halinde, şirketin kanuni temsilcisi konumundaki yönetim kurulu üyelerinin şahsi mal varlığından takip ve tahsil cihetine gidilmeden önce;

a- Temsil yetkisinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olan murahhas bir veya birkaç üyeye veya şirkette pay sahibi olmayan müdürlere bırakılmış olup olmadığı tesbit edilmelidir:

-Şirketi temsil yetkisinin murahhas üyeye/üyelere ve/veya müdür olarak üçüncü kişilere bırakıldığının anlaşılması durumunda; kamu alacağı sadece bunlardan takip ve tahsil edilecektir. Yönetim kurulu üyesi olmasına karşın, temsil yetkisi bulunmayan diğer üyelerin ise kamu borcundan dolayı herhangi bir sorumluluğu olmayacaktır.

-Eğer temsil yetkisi kimseye devredilmemiş ise; yönetim kurulu üyelerinin tamamı kamu borcundan müteselsilen sorumlu olacaktır.

b- Kimliği belirlenen anonim şirket temsilcileri hakkında -’anonim şirketten kısmen veya tamamen tahsil edilemeyen’ veya ‘tahsil edilemeyeceği anlaşılan’ vergi sigorta

¹²⁴⁹⁶ YARALI, L. age. s: 181 - ÖNCEL, M. Vergi Hukuku Açısından Sorumluluk (Prof. Dr. Fadıl H. Sur Anısına Armağan), 1983, s: 50 - ÇAMOĞLU, E. Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2007, s: 261 - GERÇEK, A. Türk Vergi Hukukunda Vergi Sorumlusu, Sorumluluk Halleri ve Türlerinin İncelenmesi (A. Ü. Hukuk Fak. D. 2005, S: 3, s: 170)

primi gibi kamu alacakları için- kamu idaresince (Vergi Dairesi, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından) icra takibi yapıp kendilerine ödeme emri gönderilmesi gerekir.

Bu husus gerek **doktrinde** ve gerekse **Yargıtay/Danıştay içtihatlarında** çok açık biçimde ifade edilmiştir.

Uygulamadaki önemi nedeniyle şu hususu da belirtelim ki; limited şirketlerden tahsil edilemeyen amme alacaklarının -6183 s. K.’nun 35. maddesi uyarınca- limited şirket ortaklarından, **sermaye payları oranında** talep edilebilmesi ve yine anonim şirketlerden **tahsil edilemeyen kamu (vergi) alacaklarının**, anonim şirketin kanuni temsilcilerinden -6183 s. K.’nun mükerrer 35. maddesi uyarınca- talep edilebilmesi için **önce** anonim/limited şirket hakkında -6183 s. K. hükümlerine göre- takip yapılması, bu takibin kesinleşmesi sonucunda, takip konusu kamu (vergi) alacağının şirketten tahsil edilememesi -yani, yapılan haciz işlemlerinin sonuçsuz kalması- ve ondan **sonra**, şirket hakkında yapılmış olan takibin şirketin kanuni temsilcilerine (anonim şirketlerde)/ortaklarına (limited şirketlerde) yöneltilip, bu kişilere **ödeme emri** gönderilip, takibin bunlar yönünden de kesinleşmesi gerekir... Buna karşın, 5510 s. SGK.’nun 88/(20) fıkrası uyarınca işveren tarafından ödenmiş olan prim ve diğer alacakların şirket üst düzey yöneticilerinden tahsili için **önce** işveren (şirket) hakkında takip yapıp, takip konusu prim vs. diğer alacakların ondan tahsil edilememesi üzerine şirketin üst düzey yöneticilerine önceki takibin yöneltilmesi gerekmemekte ve doğrudan doğruya SGK. tarafından, hem **işveren (şirket)** ve hem de hakkında **birlikte** -aynı takip dosyasında, aynı anda- takip yapılabilir. ¹²⁴⁹⁷

Bu konu ile ilgili olarak uygulamada önem taşıyan şu hususa da değinelim; kamu idaresinin, iptal davası açabilmesi için -İİK.’na göre açılan iptal davalarında olduğu gibi- **aciz belgesi** alıp, bunu mahkemeye sunması zorunlu mudur? Bu konunun doktrinde, tartışmalı olduğunu görüyoruz. Gerçekten, **bir görüşe göre**,¹²⁴⁹⁸ Devlete (kamu idarelerine), özel kişilerden farklı bir ayrıcalık tanınmaz. 6183 sayılı 24 ve onu izleyen maddelerine göre iptal davası açılabilmesi için, tahsil dairesinin tüm yasa yollarını uygulamasına rağmen, alacağını alamadığını öncelikle kanıtlaması zorunlu ve gerekli sayılmalıdır. İdare, borçlunun bu durumunu “aciz fişi” ile (6183 s. K. mad. 75) veya borçlunun haczi mümkün başka malı olmadığını belirten “haciz tutanağı” ile kanıtlayabilir. Ancak, 6183 sayılı Kanununun 27 ve 29/I. maddesindeki durumlar, borçlunun ödeme güçsüzlüğü içinde bulunduğu na karine sayıldığından, bu durumda alacaklı kamu idaresinin ayrıca aciz belgesi sunmasına gerek kalmaz... Katıldığımız **diğer bir görüşe göre**,¹²⁴⁹⁹ ise, iptal davasının görülebilmesi için, alacaklı kamu idaresinin ayrıca kesin ya da geçici aciz belgesi alıp, bunu mahkemeye sunmasına gerek yoktur. Yakın zamana - Şubat/2007- kadar tasarrufun iptali davaları hakkında mahkemelerce verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹²⁵⁰⁰ ve bugün aynı kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**¹²⁵⁰¹ içtihatlarında, ikinci görüşü benimseyerek “kamu alacağından dolayı idarenin borçlu hakkında aciz belgesi almadan iptal davası açabileceğini” belirtmiştir...

Tasarrufun iptali davasında “tasarruf tarihi itibarıyla” doğmuş olan vergi borcunun miktarı (borç aslı+fer’ileri) saptanır...¹²⁵⁰²

Alacaklı kamu idaresinin, iptal davası açabilmesi için, kamu alacağının, iptal konusu tasarruftan önce doğmuş olması zorunlu mudur? Ya da başka bir deyişle, alacaklı kamu idaresi, borçlunun iptal (dava) konusu tasarrufundan sonra doğan alacağı için, borçlunun

¹²⁴⁹⁷ DEYNEKLİ, A. agm. s: 754 - GÜNEREN, A. agm. s: 157 - ARICI, K. agm. s: 118

¹²⁴⁹⁸ ŞİMŞEK, E. age. s: 191 vd.

¹²⁴⁹⁹ KOSTAKOĞLU, C. agm. (Yarg. D.1991/1-2, s: 10; Yasa D.1990/9, s: 1233) - ÖZ- MEN, İ. 6183 sayılı Kanundan Kaynaklanan Tasarrufun İptali Davaları (Tür. Not. Bir. Huk. D. Mayıs/2009, s: 144, s: 53 vd.) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4390

¹²⁵⁰⁰ Bknz: 15. HD. 24.06.2003 T. 1643/3472; 08.12.1997 T. 4752/5269 (www.e-uyar.com)

¹²⁵⁰¹ Bknz: 17. HD. 14.04.2015 T. 19087/5861; 05.04.2011 T. 2254/3055; 14.09.2009 T. 6724/5326; 25.12.2008 T. 3555/5754; 06.05.2008 T. 864/2398; 07.02.2008 T. 5281/458 (www.e-uyar.com)

¹²⁵⁰² Bknz: 17. HD. 17.06.2010 T. 2805/5638; 24.02.2009 T. 4557/871; 15. HD. 03.03.1997 T. 969/1149(www.e-uyar.com)

daha önce yaptığı tasarrufların iptalini isteyebilir mi? **Bir görüşe göre**¹²⁵⁰³, davacı kamu idaresinin alacağı, borçlunun iptal (dava) konusu tasarrufundan önce doğmuş olmalıdır. Eğer, tasarrufun yapıldığı tarihte, vergiyi doğuran olay henüz ortaya çıkmamışsa, süre ne olursa olsun, işlemin iptali dava edilemez. Çünkü, üçüncü kişi, borçlunun malvarlığını görerek ve vergiyle (kamu borcuyla) bir ilgisi olmadığını düşünerek, onunla işlemde bulunmuştur. Özel hukukta da durum aynıdır. Aksi halde, kişiler arasındaki güvensizlik, hukuksal ilişkilerde de duraksamalar yaratılır.. Buna karşın, katıldığımız **diğer bir görüşe göre**¹²⁵⁰⁴, Hükümet Gerekçesinde de ifade edildiği gibi, ileride doğacak kamu borçlarını ödeyemeyecek derecede malvarlığını önceden azaltan kişinin, yaptığı bu tasarrufların kamu idaresine karşı geçersiz sayılması, kamu yararı yönünden gerekli görülmüştür. Kanun tasarının TBMM’de görüşülmesi sırasında bu konu tartışılmış ve “kamu alacağını doğuran olayın doğumundan önce yapılan tasarrufların maddenin kapsamı dışında bırakılması”na ilişkin teklif (öneri) reddedilmiş ve kanun bugünkü şekliyle kabul edilmiştir. Bütün bu nedenlerle, 6183 sayılı Kanuna göre yapılan icra takiplerine dayalı iptal davalarında, “alacağın tasarrufun yapıldığı tarihten önce veya sonra doğması” önem taşımaz.

Yüksek mahkeme¹²⁵⁰⁵ de, bu konudaki içtihatlarında birinci görüşe katılmıştır..

Örneğin; **yüksek mahkeme** tüm bu içtihatlarında;

√ “6183 sayılı AATUHK’nun 24 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin davaların dinlenme koşullarından birinin de iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması olduğunu”¹²⁵⁰⁶

√ “Davanın, 6183 sayılı Yasa’nın 24 ve devamı maddelerine dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davasına ilişkin olduğunu- Dosya içerisindeki ödeme emri ve haciz tutanağı içeriğinden borçlunun vergi borcununun 2010 yılı 1. ve 12. ayları arasındaki dönemi de kapsadığını- Dava konusu tasarruf ise borçlu tarafından 30.09.2010 tarihinde yapıldığından tasarrufun borcu doğumundan önce yapıldığından söz edilmesinin mümkün olmadığı, bu durumda, mahkemece işin esasına girilerek, borçlu ve diğer davalı arasındaki tasarrufun iptale tabi olup olmadığı araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹²⁵⁰⁷

belirtmiştir..

Kamu alacağından dolayı iflasın açılmasından sonra -borçlunun, iflastan önceki dönemde alacaklılarından mal kaçırmak amacı ile yaptığı bağışlama ve hileli tasarrufların iptali için- iptal davası, “iflas idaresi” veya -onun masa adına dava açılmasında yarar görmediği durumlarda- “kendisine dava açma hakkını devrettiği kamu idaresi” tarafından açılır.¹²⁵⁰⁸ 03.04.2019

¹²⁵⁰³ ŞİMŞEK, E. age. s: 190

¹²⁵⁰⁴ KOSTAKOĞLU, C. agm. (Yarg. D.1991/1-2), s: 14, Yasa D.1990/9, s: 1237)

¹²⁵⁰⁵ Bknz: 17. HD. 09.02.2016 T. 1120/1353; 04.05.2015 T. 21335/6454; 16.05.2011 T. 4276/4869; 10.05.2011 T. 11572/4547; 01.04.2013 T. 9904/4522; 31.03.2011 T. 6364/2901; 31.03.2011 T. 2008/2905; 24.05.2011 T. 10367/5181; 23.12.2010 T. 3122/11438; 08.07.2010 T. 4306/6635; 09.10.2007 T. 3034/3030; 05.10.2004 T. 2573/4847; 15. HD. 02.04.2002 T. 1363/1549 vb. (www.e-uyar.com)

¹²⁵⁰⁶ Bknz: 17. HD. 09.02.2016 T. 1120/1353(www.e-uyar.com)

¹²⁵⁰⁷ Bknz: 17. HD. 04.05.2015 T. 21335/6454(www.e-uyar.com)

¹²⁵⁰⁸ Bknz: 15. HD. 17.01.1995 T. 6538/115(www.e-uyar.com)

147) Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin (ve Hukuk Genel Kurulu'nun) “Şirket Ortaklarının, Şirkete Karşı Üçüncü Kişi Sayılmayacakları ve Kendilerine Şirketin Borçlarından Dolayı Haciz İhbarnamesi (İİK. M.89) Gönderilebileceği” Konusundaki Yeni Görüşü Doğrultusundaki İçtihatları;

(İzmir Barosu Dergisi, Mayıs/2016, s: 259-264)

-“Alacaklı tarafından yapılan ilamlı icra takibinde, borçlu Y. A. Elek. Mal. San. ve Tic. AŞ'nin hak ve alacaklarının haczi için şikayetçi 3. kişi E. V.'a sırasıyla İİK.nun 89. maddesi uyarınca 1, 2 ve 3. haciz ihbarnamelerinin tebliğ edildiği, adı geçenin, icra mahkemesine başvurusunda, borçlu şirketin ortağı olup, şirkete karşı üçüncü kişi sayılmayacağından, haciz ihbarnamelerinin iptalini istediği, mahkemece istemin kabulüne karar verildiği anlaşılmıştır.

Hukuk Genel Kurulu'nun, 11.05.2016 tarih ve 2014/12-1078 esas, 2016/1600 karar sayılı kararında, şirket ortağının İİK.nun 89. maddesi uygulamasında, şirket açısından 3.kişi sayılacağı ve şirket hakkına borçlu sıfatıyla yapılan icra takibi nedeniyle borçlu şirketin hak ve alacaklarının haczi için şirket ortağına İİK.nun 89. maddesi uyarınca haciz ihbarı gönderilebileceği kabul edilmiştir.

Dairemizce, daha önce İİK.nun 89. maddesi açısından şirket ortağının, şirket yönünden üçüncü kişi kabul edilmemekte ise de anılan karar doğrultusunda içtihat değişikliğine gidilerek, Hukuk Genel Kurulu'nca kabul edilen ilke benimsenmiştir.

O halde şirket hakkında yapılan icra takibi nedeniyle şirket ortağı olan şikayetçiye İİK.nun 89. maddesi uyarınca haciz ihbarı gönderilmesinde yasaya aykırılık bulunmadığından, mahkemece şikayetin reddi yerine yazılı gerekçe kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366. ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 13/06/2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.” (12. HD. 13.06.2016 T. E: 310, K: 16690) (www.e-uyar.com)

- “Alacaklı tarafından yapılan ilamlı icra takibinde, borçlu Y. A. Elek. Mal. San. ve Tic. AŞ'nin hak ve alacaklarının haczi için şikayetçi 3. kişi E. V.'a sırasıyla İİK.nun 89. maddesi uyarınca 1, 2 ve 3. haciz ihbarnamelerinin tebliğ edildiği, adı geçenin, icra mahkemesine başvurusunda, borçlu şirketin ortağı olup, şirkete karşı üçüncü kişi sayılmayacağından, haciz ihbarnamelerinin iptalini istediği, mahkemece istemin kabulüne karar verildiği anlaşılmıştır.

Hukuk Genel Kurulu'nun, 11.05.2016 tarih ve 2014/12-1078 esas, 2016/1600 karar sayılı kararında, şirket ortağının İİK.nun 89. maddesi uygulamasında, şirket açısından 3.kişi sayılacağı ve şirket hakkına borçlu sıfatıyla yapılan icra takibi nedeniyle borçlu şirketin hak ve alacaklarının haczi için şirket ortağına İİK.nun 89. maddesi uyarınca haciz ihbarı gönderilebileceği kabul edilmiştir.

Dairemizce, daha önce İİK.nun 89. maddesi açısından şirket ortağının, şirket yönünden üçüncü kişi kabul edilmemekte ise de anılan karar doğrultusunda içtihat değişikliğine gidilerek, Hukuk Genel Kurulu'nca kabul edilen ilke benimsenmiştir. O halde şirket hakkında yapılan icra takibi nedeniyle şirket ortağı olan şikayetçiye İİK.nun 89. maddesi uyarınca haciz ihbarı gönderilmesinde yasaya aykırılık bulunmadığından, mahkemece şikayetin reddi yerine yazılı gerekçe kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366. ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 06/06/2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.” (12. HD. 06.06.2016 T. E: 312, K: 15834) (www.e-uyar.com)

“Alacaklı tarafından borçlu şirket hakkında kira sözleşmesine dayalı olarak ödenmeyen kira parasının tahsili ve tahliye istemli adı kiraya ve hasılat kiralalarına ilişkin ilamsız icra takibi başlatıldığı; şikayetçiler vekilinin icra mahkemesine yaptığı başvuruda, şikayetçilerin ortağı olduğu takip borçlusu E. A. Otelcilik Turizm Ticaret Limited Şirketi aleyhine yapılan takipte, şikayetçilere İİK’nun 89. maddesi gereği haciz ihbarnamesi gönderildiğini, oysa şirket ortaklarının borçlu şirket yönünden üçüncü kişi sayılmayacağı ileri sürerek 02.03.2015 tarihli haciz ihbarnamelerinin gönderilmesine ilişkin kararın kaldırılmasına karar verilmesini istediği, mahkemece şikayetin kabulüne karar verdiği anlaşılmıştır.

İİK’nun 89. maddesine göre, hamiline ait olmıyan veya cirosu kabil bir senetle müstenit bulunmıyan alacak veya sair bir talep hakkı veya borçlunun üçüncü şahıs elindeki taşınır bir malı haczedilirse icra memuru; borçlu olan hakiki veya hükmi şahsa bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödiyebileceğini ve takip borçlusuna yapılan ödemenin muteber olmadığını veya malı elinde bulunduran üçüncü şahsa bundan böyle taşınır malı ancak icra dairesine teslim edebileceğini, malı takip borçlusuna vermemesini, aksi takdirde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağını bildirir (Haciz ihbarnamesi). Bu haciz ihbarnamesinde, ayrıca 2, 3 ve 4 üncü fıkra hükümleri de üçüncü şahsa bildirilir.

6102 sayılı TTK’nun 124. maddesinde limited şirketlerin sermaye şirketi olduğu, aynı Kanunun 125. maddesinde ticaret şirketlerinin tüzel kişiliği haiz olup Türk Medeni Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilecekleri ve borçları üstlenebilecekleri, bu Kanunun 128. maddesinde ise her ortağın usulüne göre düzenlenmiş ve imza edilmiş şirket sözleşmesiyle koymayı taahhüt ettiği sermayeden dolayı şirkete karşı borçlu olduğu hükme bağlanmıştır.

E. A. Otelcilik Turizm Ticaret Limited Şirketi’nin borcu için 02.03.2015 tarihinde düzenlenerek 3. kişi sıfatı ile şikayetçilere gönderilen 89/1 haciz ihbarnamesinin incelenmesinde; “Borçlu şirketin nezdinizde doğmuş ve doğacak hak ve alacakları ile şirkete ödeme taahhüdünde bulunduğunuz ödemeniz gereken miktarın hazine karar verildiğinin” bildirildiği görülmektedir. Kural olarak, borçlunun her türlü mal ve hakkı haczedilebilir. Haczedilemezlik için İcra ve İflas Kanunu’nda veya özel kanununda açık hüküm bulunması zorunludur. Diğer bir anlatımla bir mal veya hakkın haczedilemeyeceğinin kabul edilebilmesi için bu konuda açıkça bir kanun hükmünün varlığı veya maddi hukuk anlamında o mal veya hakkın satış ve devrine engel yasal bir düzenlemenin bulunması şarttır. Şirket ortağı, ortağı olduğu şirket tüzel kişiliğinden ayrı bir kişiliğe sahip olup, TMK anlamında gerçek kişi olduğundan şirkete göre 3. kişi sayılır. TTK’nun yukarıda açıklanan maddeleri uyarınca şirket ortakları, şirket sözleşmesiyle koymayı taahhüt ettiği sermayeden dolayı şirkete karşı borçlu olduklarından ve borçlu şirketin, şirket ortağındaki sermaye alacağının hazine engel yasal bir düzenleme de bulunmadığından sermaye alacağının haczi mümkündür. Kaldı ki, borçlu şirketin, 3. kişi şirket ortağı nezdinde sermaye borcu dışında tamamen özel hukuktan kaynaklanan ve paraya çevrilmesi mümkün, İİK’nun 89. maddesi kapsamında haczedilebilecek nitelikte başkaca hak ve alacaklarının bulunabileceği de kuşkusuzdur.

Dairemiz; şirket ortağı, borçlu şirket yönünden 3. kişi sayılmayacağından şirket ortağına 89/1 haciz ihbarnamesi gönderilemeyeceği görüşünde iken, 11.05.2016 tarihinde verilen HGK’nun 2014/12-1078 Esas numaralı içtihadı doğrultusunda ve yukarıda açıklanan olgular karşısında Dairemizin değişen içtihadına göre; şirket ortağı, borçlu şirket bakımından 3. kişi sayıldığından şirket ortağı şikayetçilere 89/1 haciz ihbarnamesi gönderilmesinde yasaya uymayan bir yön bulunmayıp mahkemece şikayetin reddine karar vermek gerekirken, şikayetin kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK’nun 366 ve HUMK’nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 02/06/2016 gününde oybirliğiyle karar verildi. ” (12. HD. 02.06.2016 T. E: 1954, K: 15638) (www.e-uyar.com)

NOT: Yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi) -11.05.2016 tarihinde Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nca verilmiş (ve henüz, tüm genel kurula katılanlar tarafından imzalanmadığı için yayımlanmamış) olan karara atıfta bulunarak- “ *bugüne kadar 89. maddenin uygulanmasında Dairece şirket ortağının, şirkete karşı üçüncü kişi sayılmayacağı* ’ kabul edilmekte iken, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nca ‘*şirket ortağının, şirket açısından üçüncü kişi sayılacağı ve şirketin alacakları tarafından, şirket ortağına haciz ihbarnamesi gönderilebileceği*’ doğrultusundaki yeni görüşüne paralel olarak içtihat değişikliğine gittiklerini belirterek ‘*şirket hakkında yapılan icra takibi nedeniyle şirket ortaklarına, şirket alacakları tarafından İİK.nun 89.md uyarınca haciz ihbarnamesi gönderilebileceğini*’ ifade etmiştir...

Gerçekten, yüksek mahkeme bugüne kadar, “*şirket ortağının ister ‘sermaye (apel) borcundan dolayı*’ ister ‘*özel hukuk ilişkisinden doğan herhangi bir borcu -örneğin; kooperatiflerde ‘aidat borcu’- nedeni ile*’ şirket ortağına ‘*haciz ihbarnamesi*’ gönderilemeyeceğini, aksi davranışın ‘*süresiz şikayet’e neden olacağını*” aşağıdaki şekilde belirtmişti:

-“ 12. HD. 14.02.2011 T. E: 2010/20895, K: 435”

-“ 12. HD. 15.04.2010 T. E: 2009/26814, K: 9336”

-“ 12. HD. 22.09.2008 T. E: 12445, K: 16262”

-“ 12. HD. 21.04.2008 T. E: 5994, K: 8329”

-“ 12. HD. 27.11.2007 T. E: 19782, K: 22194”

-“ 12. HD. 16.11.2007 T. E: 18459, K: 21392”

-“ 12. HD. 15.10.2007 T. E: 15611, K: 18624”

-“ 12. HD. 07.05.2007 T. E: 6642, K: 9131”

-“ 12. HD. 26.04.2007 T. E: 5637, K: 8226”

-“ 12. HD. 13.12.2005 T. E: 21013, K: 24994”

-“ 12. HD. 18.10.2005 T. E: 16517, K: 20224”

-“ 12. HD. 28.06.2005 T. E: 10552, K: 13982”

Bu son (yeni) içtihat değişikliği’nden önce doktrinde “*limited şirketlerin (TTK.m.344/(1), 585) -ve ‘anonim şirketler’in (TTK.m.344/ (1))- kuruluşundan ödenmemiş olan sermaye alacağının, şirket alacaklıları tarafından haczedilip edilemeyeceği*” hususu tartışma konusu olmuş ve kimi hukukçular¹²⁵⁰⁹ “*limited şirketin borçlarından dolayı, şirketin ortaklarda olan bakiye sermaye alacağının haczedilemeyeceğini*”¹²⁵¹⁰ kimi hukukçular ise¹²⁵¹¹ “*limited şirketin alacaklıları tarafından, şirketin ortaklarda bulunan bakiye sermaye alacaklarının haczedilebileceğini*”¹²⁵¹² ifade edilmişti.

¹²⁵⁰⁹ ARSLANLI, H/DOMANİÇ, H. Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, 1989, s: 446 – AYHAN, R. Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu, 1992, s: 65 – COŞKUN, M Açıklamalı-İçtihatlı İİK. C: 2, 2016, s: 2175 – YILMAZ, E. İİK Şerhi, 2016, s: 519

¹²⁵¹⁰ Çünkü “*Bir sermaye şirketi olan limited şirketin malvarlığının, şirket alacaklıları için ortak bir garanti oluşturduğunu, sermaye alacağının haczedilebileceğinin kabul edilmesi halinde alacaklılar arasındaki eşitliğin bozulacağını ...*”, “*TTK’da, şirket alacaklılarına doğrudan başvurma imkanı tanınmamışken, İİK hükümlerine göre böyle bir imkânın alacaklılara tanınmasının, kanun koyucunun amacına aykırı olduğu, bunu kanuna karşı hile teşkil edeceği...*” vb. -bu görüşte olan hukukçularca- ileri sürülmüştür.

¹²⁵¹¹ Biz öteden beri bu görüşe katılmıştık: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra Hukukunda Haciz, 3. Baskı, 2016, s: 340 - UYAR, T. İcra Hukukunda Haciz, 2. Baskı, 1990, s: 319 - UYAR, T. İcra Hukukunda Haciz, 1. Baskı, 1983, s: 256 - UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Hak ve Alacaklarının Haczi (İzmir Bar. Der. Eylül/2013, s: 255) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 1787

¹²⁵¹² Çünkü “*cebri icra hukuku bakımından borçlunun, alacaklılarına karşı malvarlığıyla sorumlu olduğunu, limited şirketin taşınır ve taşınmazlarına ve üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarına haczin konusunu oluşturduğunu, ‘bakiye sermaye alacağının haczedilemeyeceğine’ ilişkin ne TTK’da ne de İİK’da somut bir hüküm bulunmadığı, oysa ‘bir şeyin haczedilemez olduğu’nun ancak kanun’la belirleneceği*” –bu görüş taraftarlarınca- ileri sürülmüştür.

Yüksek mahkeme yukarıda sunulan yeni (son) içtihatlarında, doktrindeki bu tartışmaya -ikinci görüş doğrultusunda- son vermiştir...

Av. Talih UYAR

148) Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin “Borçlunun Taşınır/Taşınmaz Malları Üzerine Haciz Koyan Alacaklının -Bu Haczi Düşmeden veya Feragat Nedeni ile Düşürülmeden- Üzerindeki Haciz Devam Ederken, Aynı Taşınır/Taşınmazı Tekrar Haczettirebileceği” Konusundaki Yeni İçtihatları:

(İzmir Barosu Dergisi, Mayıs/2016, s: 255-258)

-“Alacaklı tarafından kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile başlatılan takibin kesinleşmesi üzerine, alacaklının talebi ile borçlunun taşınmazlarına 12.02.2014 tarihinde haciz konulduğu, alacaklının talebi üzerine taşınmazlara 23.01.2015 tarihinde yeniden haciz konulduğu, alacaklının icra takip dosyasında 03.02.2015 tarihinde talepte bulunarak 12.02.2014 tarihli haciz yönünden satış talep ettiği, icra memurluğunca, haciz devam ederken yeniden haciz konulmasının istenilmesinin, daha önceden konulan hacizden feragat anlamına geleceği ve hükümsüz kalacağı gerekçesiyle, 12.02.2014 tarihli haciz yönünden alacaklının satış talebinin reddi yönünde işlem tesis edildiği, alacaklının, satış talebinin reddine ilişkin icra memurluk işleminin kaldırılması istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece; icra hukukunda, haczin yenilenmesine ilişkin hukuki müessese bulunmadığı, 23.01.2015 tarihinde uygulanan haczin, ilk haczin devamı niteliğinde olmayıp, yeni bir haciz işlemi olduğu gerekçesiyle şikayetin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

İcra ve İflâs Kanunu'nda, taşınmaza birden fazla haciz konulmasında yasal engel yoktur. Somut olayda icra takip dosyasında, alacaklının ilk hacizden feragat ettiği yönünde bir beyanı bulunmamaktadır. Bir haktan feragatin açıkça yapılması gerekip, zımni feragat mümkün değildir. Dairemizin yerleşik içtihatları da bu yöndedir. Dolayısıyla, her iki haciz de geçerli olup, İİK'nun 106 ve 110. maddelerinin her iki haciz için ayrı ayrı değerlendirileceği tabiidir.

O halde mahkemece, şikayetin kabulü gerekirken, somut olay ile bağdaşmayan Dairemiz kararının emsal alınarak şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 24.12.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.” (12. HD. 24.12.2015 T. E: 20177, K: 32746) (www.e-uyar.com)

*

-“Alacaklı tarafından genel haciz yolu ile ilamsız icra takibine haşlandığı, borçlu adına kayıtlı taşınmazlar üzerine ihtiyati haciz konulduğu, borçlu vekilinin, itirazın iptali davasında karar verilmekle taşınmazlar üzerindeki ihtiyati haczin kesin hacze dönüşüp 2 yıllık satış isteme süresinin başladığını, icra müdürlüğünün iki yıllık süre dolmadan taşınmazlara yeniden haciz konulması işleminin doğru olmadığını ileri sürerek işlemin iptali istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece kesin hacze dönüşen ihtiyati haczin hukuki geçerliliği devam ederken, taşınmazlara yeniden haciz konulmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle şikayetin kabulü ile 15.02.2012 tarihli hacizlerin kaldırılmasına karar verildiği anlaşılmıştır. İcra takip dosyasının incelenmesinde; alacaklı tarafından Antalya 1. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2009/1740 D.ış sayılı 10.11.2009 tarihli ihtiyati haciz kararı ile takibe başlandığı ve 11.11.2009 tarihli haciz yazısı ile borçlu adına kayıtlı taşınmazlar üzerine haciz konulduğu, haczin 12.11.2009 tarihinde tapu siciline işlendiği, örnek 7 numaralı ödeme emrinin 01.12.2009 tarihinde borçluya tebliğ edildiği, borçlunun yasal sürede itirazı üzerine takibin durduğu, alacaklı tarafından Antalya 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne açılan itirazın iptali davası sonunda, anılan mahkemenin 17.02.2001 tarih ve 2010/17 Esas-201 1/58 Karar sayılı kararı ile şikayetçi borçlunun itirazının kısmen iptaline karar verildiği, alacaklının 15.02.2012 tarihli talebi üzerine taşınmazlar üzerine yeniden haciz konulduğu ve haczin tapu siciline 20.02.2012

tarihinde şerh verildiği görülmüştür. İcra ve İflas Kanununda haczin yenilenmesi diye bir müessese mevcut olmayıp, aynı takip dosyasından olsa da konulan her haciz yeni bir hacizdir. Buna göre aynı taşınmaz üzerine birden fazla haciz konulmasını engelleyen bir yasa hükmü de yoktur. Taşınmazın üzerinde haciz varken, alacaklının talebi üzerine yeniden haciz konulması, önceki hacizden vazgeçildiği anlamına gelmez.

Somut olayda, itirazın iptaline karar verilmiş olmakla ve itirazın iptali ilamının infazı için kesinleşmesi de gerekmediğine göre, alacaklının talebi üzerine taşınmazlar üzerine ikinci kez haciz konulmasında yasaya aykırılık yoktur. O halde, mahkemece, şikayetin reddine karar verilmesi gerekirken, kabulü ile haciz işlemlerinin iptali yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

Sonuç: Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 09.06.2015 gününde oybirliği ile, karar verildi.” (12. HD. 09.06.2015 T. E: 5993, K: 16008) (www.e-uyar.com)

*

NOT: Yüksek mahkemece (Yargıtay 12. Hukuk Dairesince); uzun yıllar, takip konusu alacağından dolayı, dosyadaki alacağını karşılar miktarda borçlunun taşınır/taşınmaz mallarını haczettiren alacaklının “bu haczi, süresinde (İİK.m.106,110) satış istememesi nedeniyle düşmeden” veya “haciz, açıkça feragat nedeniyle kaldırılmadan” yeniden haciz talep etmesi mümkün görülmemekte idi...

Yüksek mahkeme, kısa bir süre önce “borçlunun taşınmazına (taşınırına) alacaklı tarafından konulan haciz düşmeden, tekrar ‘aynı alacaklı tarafından’ haciz konulabileceği, ancak bu durumda alacaklının ilk haczinden feragat etmiş olacağı”;

“Borçlunun murisinden intikal edecek hissesine haciz konulduktan sonra alacaklı İİK.’nin 110. maddesinde yazılı süre içerisinde ortaklığın giderilmesi davası açmak amacıyla icra müdürlüğünden yetki belgesi talebinde bulunmuş olup, bu istemi satış talebi niteliğinde olduğundan haciz düşmemiş ise de, alacaklının daha sonra aynı taşınmaz hissesine 2. kez haciz koydurduğu görülmüştür. Bu talep ilk hacizden vazgeçme anlamına geldiğinden 14.06.2012 tarihli haciz sonrası yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, düşmüş hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup ihalenin feshi yerine şikâyetin reddi yönünde hüküm tesisi bu nedenle doğru görülmemiştir. Düzeltmesi istenen Yargıtay ilamıyla bunda atıf yapılan mahkeme kararında yazılı gerekçeler ve dosyada mevcut belgeler karşısında karar düzeltme isteği yerinde görülmediği gibi HUMK. nun 440. maddesinde yazılı dört halden hiç birine de uymadığından İİK.nun 366. ve HUMK.nun 442. maddeleri uyarınca (REDDİNE), takdiren 226,00 TL para cezası karar düzeltme isteyen alınmasına, 52,40 TL karar düzeltme harcından, evvelce alınan harç varsa mahsubu ile eksik harcın karar düzeltme isteyen tahsiline, 27.06.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.” (12. HD. 27.06.2014 T. E: 15060, K: 18915) (www.e-uyar.com) şeklinde belirtmişti...

Nihayet, son iki kararında yüksek mahkeme “... borçlunun aynı taşınmazına, aynı dosyadan, aynı alacaklı tarafından, önceki haciz devam ederken yeniden haciz konulabileceğini, bu durumda alacaklının ilk haczinden -zimnen- feragat etmiş sayılmayacağını, ikinci haczin, ilk haczin devamı niteliğinde kabul edilemeyeceğini, İİK.’nun 106 ve 110. maddelerinin her iki haciz içinde ayrı ayrı değerlendirileceğini” ifade etmiştir...

Av. Talih UYAR

149) (“Paraların Bankalara ve Mal Sandıklarına Yatırılması” Başlıklı Harçlar Kanunu'nun 36/I Maddesini İptal Eden) Anayasa Mahkemesi'nin 04.05.2023 T. ve E: 48, K: 72 Sayılı Kararının Düşündürdükleri...

(İstanbul Barosu Dergisi'nde yayımlanacak.)

Av. Talih Uyar*

Anayasa Mahkemesi, geçtiğimiz günlerde; 04.05.2023 tarihinde “492 Sayılı Harçlar Kanunu'nun 36. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının Anayasa'nın 13 ve 35. maddelerine aykırı bulunup Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olduğundan, mahkemelere, hakimlere, C. savcılara ve icra ve iflas dairelerine herhangi bir sebeple teslim edilen özel hukuk kişilerine ait paraların nemalarının (faiz, ikramiye vesair menfaatlerinin) Devlet'e ait olamayacağı, bu paraların hak sahibi olan alacaklılara neması ile birlikte ödenmesi gerekeceği” şeklinde özetleyebileceğimiz çok önemli bir karar vermiştir.**

“İcra (ve iflas) dairelerindeki bir paranın nemalandırılması gerektiğine” ilişkin ilk yasal düzenleme 17.07.2003 tarihli ve 4949 sayılı Kanun ile İcra ve İflas Kanunu'na girilmiştir. Bu değişiklik ile İcra ve İflas Kanunu'nun 134. maddesine 5. fıkra eklenerek icra müdürünün, ihalenin feshine yönelik şikayet sonucunda verilecek karar kesinleşinceye kadar ihale bedeli olarak yatırılan parayı bankalarda nemalandıracağı hüküm altına alınmıştır. (KODAKOĞLU, M. agm. s: 564)

Ayrıca belirtelim ki, karşılaştırmalı hukukta kaynak İsviçre İcra ve İflas Kanunu ve Alman Medeni usul Kanunu ile Alman Cebri Artırma Kanunu'nda 'ihale bedelinin nem'alandırılması gerektiğine' ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamasının esas sebebi, bu ülkelerde enflasyon karşısında paranın değer kaybının, ülkemize nazaran çok daha az olmasıdır. (KODAKOĞLU, M. agm. s: 565)

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 36. maddesi şöyledir:

“Paraların bankalara ve mal sandıklarına yatırılması:

Madde 36 – Mahkemeler, hakimler, C. savcılar ve icra iflas daireleri tarafından adli ve idari işlemlerle takip işlemlerinden dolayı herhangi bir sebeple alınmış olan paraların bankaya yatırılması halinde bu paralara ait faiz, ikramiye ve sair menfaatleri Devlete aittir.

Şüyuun giderilmesi neticesinde hasıl olan para ve tereke paraları ile kısıtlı veya gaip adına bankaya yatırılan paralar yukarıki fıkra hükmünden müstesnadır.

Paraların bankaya ve malsandıklarına yatırılması için ilgililerden gider adı ile bir şey alınmaz.

Paraların alacaklıya gönderilme giderleri alacaklıya aittir.

İlgilinin hak ettiği parayı, hak etme tarihinden itibaren on yıl içinde almak için müracaat etmemesi halinde, bu paralar Hazineye gelir kaydolunur.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca...’nin katılımlarıyla 9/3/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör... tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen kanun hükmü, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle; mahkeme veznesine depo edilen paranın mülk teşkil ettiği, Anayasa Mahkemesinin F.Y. (B. No: 2014/6577, 16/2/2017) kararında devletin hâkimiyeti ve kontrolü altında bulunan paranın değerini koruyucu önlemler alınmasının Anayasa'nın 35. maddesiyle devlete yüklenen bir pozitif yükümlülük olduğu, bu bağlamda paranın bir vadeli banka hesabında nemalandırılmasının bu yükümlülüğün ifasının etkili araçlarından olduğu, ancak itiraz konusu kuralın bu nemanın devlete ait olmasını öngörmesi sebebiyle mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunmasından söz edilemeyeceği, bu nedenle faizin devlete ait olmasını öngören kuralın Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. maddesi yönünden de incelenmiştir.

5. 492 sayılı Kanun'un 36. maddesinin itiraz konusu birinci fıkrasında mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcılar ve icra iflas daireleri tarafından adli ve idari işlemlerle takip işlemlerinden dolayı herhangi bir sebeple alınmış olan paraların bankaya yatırılması hâlinde bu paralara ait faiz, ikramiye ve diğer menfaatlerin devlete ait olduğu hükme bağlanmıştır. Anılan maddenin ikinci fıkrasında ortaklığın giderilmesi neticesinde tahsil edilen para, tereke parası kısıtlı veya gaip adına bankaya yatırılan paralar bundan müstesna tutulmuştur. Buna göre mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcılar ve icra iflas dairelerinin -ortaklığın giderilmesi neticesinde tahsil edilen para, tereke parası ve kısıtlı veya gaibe ait paralar haricinde- görevleri sebebiyle kendilerine tevdi edilen paraları bankaya yatırması durumunda bu paraların bankaya yatırılmasından dolayı her ne ad altında olursa olsun elde edilen nema paranın sahibine değil, Hazineye ait olmaktadır.

6. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.” denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni ve fikrî hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (M. Duran ve diğerleri, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

7. Mahkemelere, hâkimlere, Cumhuriyet savcılarına ve icra iflas dairelerine tevdi edilen paraların Anayasa'nın 35. maddesi kapsamında mülk teşkil ettiği açıktır. Dolayısıyla Anayasa'nın 35. maddesinde öngörülen güvencelerin itiraz konusu kural yönünden uygulanabilir olduğu anlaşılmaktadır.

8. Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı; kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma ve tasarruf etme, onun semerelerinden yararlanma imkânı veren bir haktır (M. A. ve diğerleri, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (R. T. ve A. T., B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53). Ayrıca kişinin mal varlığında azalma meydana gelmesi sonucu doğuran kamusal işlem ve eylemler de mülkiyet hakkına müdahale oluşturur (T. A. ve diğerleri, B. No: 2014/7051, 2/2/2017, § 77).

9. Paranın bir başkasına kullanırılması karşılığında elde edilen menfaatler onun semeresi mahiyetindedir. Dolayısıyla paranın başkasına kullanırılması sonucu hasıl olan semerelerden yararlanma yetkisi de paranın malikine aittir. Nitekim 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 685. maddesinin birinci fıkrasında “Bir şeyin

maliki, onun ürünlerinin de maliki olur.” denilmek suretiyle eşyanın malikinin onun semeresine de malik olacağı kabul edilmiştir.

10. Paranın bankaya yatırılması, bankanın söz konusu parayı kullanmasına imkân sağladığından bunun karşılığında banka tarafından paranın sahibine faiz, ikramiye veya benzeri adlar altında birtakım menfaatler temin edilebilmektedir. Bankaya yatırılan paranın mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve icra iflas dairelerinin kontrolünde bulunan bir para olması ve bu paranın anılan otoritelerce bankaya yatırılması, elde edilen nemadan yararlanma hakkının paranın malikine ait olduğu kuralını değiştirmez. Bununla birlikte itiraz konusu kural, özel kişilere ait olup mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve icra iflas dairelerine tevdi edilen paraların bankaya yatırılması sonucu elde edilen faiz, ikramiye ve diğer menfaatlerin bankaya yatırılan paranın sahibi olan özel kişilerin yerine devlete ait olmasını öngörmek suretiyle mülkiyet hakkını sınırlamaktadır.

11. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtmek suretiyle mülkten barışçıl yararlanma hakkına yer verilmiş, ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında genel olarak mülkiyet hakkının hangi koşullarda sınırlanabileceği belirlenerek aynı zamanda mülkten yoksun bırakmanın şartlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle devletin mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (R. T. ve A. T., §§ 55-58).

12. İtiraz konusu kural özel hukuk kişisine ait olan paranın kamu otoriteleri tarafından bankaya yatırılması sonucu elde edilen semerenin Hazineye gelir olarak aktarılmasını öngörmektedir. Özel hukuk kişisine ait olan paranın semeresinin Hazineye aktarılması, malikin semere miktarınca mülkten yoksun kalmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla somut kuraldaki sınırlamanın mülkten yoksun bırakma biçimindeki ikinci kural kapsamında incelenmesi gerekecektir.

13. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlanabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına sınırlama getirilirken temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşınması ve ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (R. T. ve A. T., § 62).

14. Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı gibi temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir. İtiraz konusu kuralın belirliliği ve öngörülebilirliğiyle ilgili olarak tartışmaya açık bir durum bulunmadığından kuralın kanunilik şartını sağladığı değerlendirilmiştir.

15. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Kamu yararı kavramı mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlanması imkânı vermekle bir sınırlama amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörmek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır. Kamu yararı kavramı, devlet organlarının takdir yetkisini de beraberinde getiren bir kavram olup objektif bir tanıma elverişli olmayan bu ölçütün her somut olay

temelinde ayrıca değerlendirilmesi gerekir (Nusrat Külah, B. No: 2013/6151, 21/4/2016, §§ 53, 56; Yunis Ağlar, B. No: 2013/1239, 20/3/2014, §§ 28, 29).

16. Anayasa Mahkemesi, icra iflas dairelerinin borçlulardan tahsil ettiği paranın durumunu incelediği F. Y. kararında borçludan tahsil edilen bedelin alacaklıya ödendiği ana kadar borçlunun veya alacaklının para üzerinde tasarrufta bulunma, parayı kullanma veya paranın değerinin enflasyon karşısında aşınmasını önleyici tedbirler alma imkânı olmadığına altını çizerek borçludan tahsil edilen bedelin bu süreçte henüz icra müdürlüğünün kontrolü altında bulunduğunu, dolayısıyla bu paranın enflasyon karşısında kıymet yitirmesini önleyebilecek olanın da para üzerinde tasarrufta bulunma kudretini elinde bulunduran icra dairesi olduğunu belirtmiş; tahsil edilen paranın alım gücünü kaybetmesini engellemenin yolunun da bunun nemalandırılması olduğunu ifade etmiştir (F. Y., §§ 60, 61). Anayasa Mahkemesi sonuç olarak cebri icra organlarının tahsil ettiği parayı bir mevduat hesabına yatırılması biçiminde alacağı basit bir tedbirle icra sürecinin hızlı işlememesinin borçlu üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri asgari seviyeye indirmemesinin mülkiyet hakkının devlete yüklediği koruma pozitif yükümlülüğünün ihlali sonucunu doğurduğunu kabul etmiştir (F. Y., §§ 60-63).

17. Anayasa Mahkemesinin F. Y. kararında cebri icra sürecinde tahsil edilen paranın değerinin korunmasına yönelik olarak yapılan değerlendirmenin mahkemelere ve Cumhuriyet savcılıklarına herhangi bir sebeple özel hukuk kişileri tarafından verilen paralar yönünden de geçerli olduğu açıktır.

18. Bununla birlikte kural; mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve icra iflas dairelerinin -ortaklığın giderilmesi neticesinde tahsil edilen para, tereke parası ve kısıtlı veya gaibe ait paralar hariç- kendilerine tevdi edilen paraları bankaya yatırmaları durumunda bu paraların bankaya yatırılmasından dolayı elde edilen nemanın devlete ait olmasını öngörmektedir.

19. Borçludan tahsil edilen para dahil olmak üzere mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve icra iflas dairelerine verilen paraların enflasyon karşısında değer yitirmesini önlemeye yönelik bir tedbir olarak vadeli mevduat hesabına yatırılması neticesinde elde edilen nemanın Hazineye irat kaydedilmesi karşılıksız yararlanma hükmünde olup, bunun herhangi bir haklı temeli bulunmamaktadır. Devletin zorlayıcı nedenler olmaksızın özel bir kişinin mal varlığından karşılıksız yararlanması düşünülemez. Devletin sunduğu yargı ve takip hizmetleri karşılığında zaten harç alınmakta, ayrıca yapılan yargılama ve takip giderleri de ilgili taraflardan tahsil edilmektedir. Bu durumda bankaya yatırılan paranın nemasının Hazineye irat kaydedilmesinin sunulan yargı ve takip hizmetlerinin giderinin kısmen ilgililere yükletilmesi amacı taşıdığı da söylenemez. Dolayısıyla mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve icra iflas dairelerine tevdi edilen ve özel hukuk kişilerine ait olan paraların nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin, anayasal açıdan meşru bir amaca dayanmadığı anlaşılmaktadır.

20. Sonuç olarak mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve icra iflas dairelerine herhangi bir sebeple teslim edilen ve özel hukuk kişilerine ait olan paraların nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin meşru bir amacı olmadığından kural mülkiyet hakkını ihlal etmektedir.

21. Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

22. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

23. 492 sayılı Kanun'un 36. maddesinin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin uygulanma imkânı kalmayan ikinci fıkrasının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

V. HÜKÜM

2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 36. maddesinin;

A. Birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

B. İkinci fıkrasının 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

5/4/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYM. 04.05.2023 T. E: 48, K: 72

VI. Anayasa mahkemesine başvuruda bulunan kişi “*itiraz gerekçesi*”ni şu şekilde açıklamıştır:

“Mahkeme veznesine depo edilen paranın mülk teşkil ettiği, Anayasa Mahkemesinin F. Y. (B. No: 2014/6577, 16/2/2017) kararında devletin hâkimiyeti ve kontrolü altında bulunan paranın değerini koruyucu önlemler alınmasının Anayasa'nın 35. maddesiyle devlete yüklenen bir pozitif yükümlülük olduğu, bu bağlamda paranın bir vadeli banka hesabında nemalandırılmasının bu yükümlülüğün ifasının en etkili araçlarından olduğu, ancak itiraz konusu kuralın bu nemanın devlete ait olmasını öngörmesi sebebiyle mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunmasından söz edilemeyeceği, bu nedenle faizin devlete ait olmasını öngören kuralın Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğu” ileri sürülmüştür.

VII. Anayasa Mahkemesi verdiği “*iptal kararı*”nda özetle şu hususlara değinmiştir:

- Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.” denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır.

- Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı; kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma ve tasarruf etme, onun semerelerinden yararlanma imkânı veren bir haktır.

- Paranın başkasına kullandırılması sonucu hasil olan semerelerden yararlanma yetkisi de paranın malikine aittir. Nitekim 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 685. maddesinin birinci fıkrasında “Bir şeyin maliki, onun ürünlerinin de maliki olur.” denilmek suretiyle eşyanın malikinin onun semeresine de malik olacağı kabul edilmiştir.

- Bankaya yatırılan paranın mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve icra iflas dairelerinin kontrolünde bulunan bir para olması ve bu paranın anılan otoritelerce bankaya yatırılması, elde edilen nemadan yararlanma hakkının paranın malikine ait olduğu kuralını değiştirmez.

- Özel hukuk kişisine ait olan paranın semeresinin Hazineye aktarılması, malikin semere miktarınca mülkten yoksun kalmasına yol açmaktadır.

- Harçlar Kanunu'nun 36. maddesi; “mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve icra iflas dairelerinin -ortaklığın giderilmesi neticesinde tahsil edilen para, tereke parası ve kısıtlı veya gaibe ait paralar hariç- kendilerine tevdi edilen paraları bankaya yatırmaları durumunda, bu paraların bankaya yatırılmasından dolayı elde edilen nemanın devlete ait olmasını” öngörmektedir.

- “Borçludan tahsil edilen para dahil olmak üzere mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve icra iflas dairelerine verilen paraların enflasyon karşısında değer yitirmesini önlemeye yönelik bir tedbir olarak vadeli mevduat hesabına yatırılması neticesinde elde edilen nemanın Hazineye irat kaydedilmesi” karşılıksız yararlanma hükmünde olup, bunun herhangi bir haklı temeli bulunmamaktadır.

Dolayısıyla mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcılarını ve icra iflas dairelerine tevdi edilen ve özel hukuk kişilerine ait olan paraların nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin, anayasal açıdan meşru bir amaca dayanmadığı anlaşılmaktadır.

- Sonuç olarak mahkemeler, hâkimler, Cumhuriyet savcılarını ve icra iflas dairelerine herhangi bir sebeple teslim edilen ve özel hukuk kişilerine ait olan paraların nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin meşru bir amacı olmadığından kural mülkiyet hakkını ihlal etmektedir.

- Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

- 492 sayılı Kanun'un 36. maddesinin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin uygulanma imkânı kalmayan ikinci fıkrasının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

VIII. Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda özetlenen kararı bugün için;

a) “Paraların ödenmesi ve değerli eşyanın muhafazası” başlıklı İcra ve İflas Kanunu'nun 9. maddesinin – “Ödemelerin banka aracılığı ile yapılması zorunluluğunu” getirmiş olan 6352 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile değişikliğe uğramış olan- 2. fıkrasının; “İcra ve iflas dairelerince yapılması gereken her türlü nakdi ödeme, ilgisinin gösterdiği banka hesabına aktarılacak üzere, icra müdürü tarafından re'sen bankaya verilecek talimat gereği yapılır. Talimat, paranın icra ve iflas dairesi hesabına yatırılmasını takip eden en geç üç iş günü sonuna kadar verilir.”

b) İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği'nin 92. maddesinin 5. fıkrasındaki;

“İcra ve iflas dairelerince yapılması gereken her türlü nakdi ödeme, ilgisinin gösterdiği banka hesabına aktarılacak üzere, icra müdürü tarafından re'sen bankaya verilecek talimat gereği yapılır. Talimat, paranın icra ve iflas daireleri hesabına yatırılmasını takip eden en geç üç iş günü sonuna kadar verilir.”

ş e k l i n d e k i açık hükümler nedeniyle, **bugün ‘İcra ve iflas dairelerince alınmış olan paraların bankaya yatırılması halinde, bu paralara ait faiz, ikramiye ve sair menfaatleri (nem’aları) devlete ait olmayıp, nem’alarıyla birlikte alacaklılara ödenmesi gerekeceği’ konusunda bir önemi kalmamıştır...**

Çünkü bugün, icra ve iflas dairelerine ‘elden ödeme yapılması’ imkanı, İİK.’nin 9. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikle ortadan kaldırılmıştır. İİK.’nin 9/I. maddesine göre “İcra ve İflas dairelerine yapılacak her türlü nakdi ödeme, Adalet Bakanlığı tarafından uygun görülecek bankalarda (bugün T.Vakıflar Bankası’nın şubelerinde) ‘icra ve iflas dairesi adına açılacak hesaba’ yapılmaktadır. Ayrıca haciz sırasında icra memuruna borçlu veya üçüncü kişiler tarafından ödeme yapılması da mümkündür. Böyle bir durumda tahsil edilen paralar, en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş gününün çalışma saati sonuna kadar banka hesaplarına yatırılmak üzere icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilmektedir...

U y g u l a m a d a icra ve iflas daireleri, hesaplarına yatırılan paraları T.Vakıflar Bankası’nın ilgili hesabına “T.Vakıflar Bankası’nın En Yüksek Mevduat Faizi Oranı” ile nemalandırılması dileği ile ‘aylık devreler halinde’ yatırmaktadırlar...(KODAKOĞLU, M. agm., s: 555)

Ancak, T.Vakıflar Bankası ‘bir aylık vadeli hesap’ şeklinde yatırılan bu paralara –her ne hikmetse- çok düşük faiz uyguladığı için (Yapılan bir araştırmada; T.Vakıflar Bankası’nın ‘ihale kararının kesinleşmesine kadar ihale bedeli olarak yatırılan paraya 2021 yılı itibarıyla yıllık %4,75 ila %5,25 oranında faiz işlettiği, buna karşın aynı bankanın, hesap sahiplerine uyguladığı özel faiz oranlarının %13-16,50 olduğu tespit edilmiştir..”(KODAKOĞLU, M. agm., s: 559) Alacaklılar kendilerine ‘nem’a’ olarak ödenen bu paralarla tatmin olmamakta, Adalet Bakanlığı aleyhine –İİK.m. 5 vd. göre- “sorumluluk davası” açmaktadırlar...

Doktrinde (KODAKOĞLU, M. agm., s: 560) "İhale bedeli için yatırılan parada değer kaybını giderecek şekilde faiz oranının uygulanmamasının Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırılık oluşturduğu" ileri sürülmüştür.

Ayrıca belirtelim ki; u y g u l a m a d a iflas tasfiye işlemlerinin oldukça uzun sürmesi nedeniyle **doktrinde (YILMAZ, E. İflaslarda Devlet'in İşlevi ve İflas Masasına Ait Paraların İflas İdaresince Nem'alandırılmasının Gerekliği "ABD. 1966/2, s: 173, 185")** "müflisin borcundan kurtulması ve alacaklıların alacaklarına mümkün olduğu ölçüde kavuşabilmelerinin sağlanmasının iflas tasfiyesinin amacına yönelik olduğu, bu amacın gerçekleştirilebilmesi için de iflas idaresinin kendisine yatırılan veya kendisi tarafından tahsil edilen paraları nem'alandırılması gerektiği" ş e k l i n d e k i görüş doğrultusunda (**KODAKOĞLU, M. agm., s: 540**) iflas idareleri, iflas paralarını nem'alandırmakta olduklarından, anılan Anayasa Mahkemesi kararından, bu paralar da etkilenmeyecektir...

IX. İİK.m. 134/VIII uyarınca, ihale bedeli peşin olarak yatırıldıktan sonra, ihalenin feshine karar verilir ve bu karar kesinleşirse, ihale bedeli nem'alarıyla birlikte alıcıya ödendiğinden, bu duruma Anayasa Mahkemesi'nin bu son kararının da bir etkisi olmamaktadır.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, bu durumda nasıl bir işlem yapılacağına (B030HİG24000000-3-352-2005 sayılı ve 06.07.2005 tarihli) mütalâasında vakıtle şu şekilde belirtmişti:

"Bilindiği üzere 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 134 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasında '..... İcra müdürü, ödenen **ihale bedeli** ile ilgili olarak, ihalenin feshine yönelik şikayet sonucunda verilecek karar kesinleşinceye kadar para bankalarda nemalandırılır. İhalenin feshine ilişkin şikayetin kabulüne veya reddine ilişkin kararın kesinleşmesi üzerine, **ihale bedeli** nemaları ile birlikte hak sahiplerine ödenir.....' hükmü yer almaktadır. (Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: **KODAKOĞLU, M. agm., s: 527 vd; 562 vd.**)

Bu hüküm gözetildiğinde de, İ.İ.K.nun 134/4. maddesi gereğince açılmış vadeli hesaptaki **ihale** bedeline ilişkin paranın ihalenin feshine yönelik şikayet olması halinde, şikayet sonucunda verilecek kararın kesinleşmesine kadar icra müdürünce tayin ve tesbit edilecek şekilde nemalandırılmasının gerektiği, nemalandırılma işleminin vadeli hesaba yatırma şeklinde tayini halinde ise, İ.İ.K Yönetmeliğinin 92. maddesi uyarınca Bakanlığımızdan izin alınmasına gerek olmadığı, İ.İ.K 134/4 de yazılı şartın gerçekleşmesi durumunda da **ihale** bedeliyle birlikte nemanın da hak sahibine ödenmesi gerekeceği,

Bakanlıktan izin alınmadan açılan diğer vadeli hesaptaki paraya gelince, 20/06/2005 tarihli ve 2005/621 Muh. sayılı 'İstanbul 3. İcra Mahkemesi Sayın Hakimliğine' ifadeli yazıdaki, bu hesabın, satış parasının dairece sıra cetveli tanziminden sonra nemalandırılması için açıldığına ilişkin ifade gözetildiğinde, hesaptaki paranın sözü edilen durumda nemalandırılacağına ilişkin Kanunda özel bir düzenleme bulunmadığı, icra müdürüne verilen *nemalandırma* yetkisinin, İ.İ.K.nun 134. maddesinin 4. fıkrasında belirtilen duruma münhasır olması nedeniyle İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliğinin 92. maddesinde yazılı olduğu biçimde hareket edilmesi gerektiği, sözü edilen yasal zorunluluk yerine getirilmeden İ.İ.K ve Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak açılan vadeli hesaptaki bu paranın Bakanlığın 12/05/2005 tarihli ve 13-9871 sayılı ve 18/05/2005 tarihli ve 3-16-10379 sayılı Genelge hükümleri de gözönünde tutulmak suretiyle, ana paranın Bakanlığın öngördüğü Bankaya yatırılmasının, nemayı oluşturan paranın ise kasa fazlası olarak işleme tabi tutularak, ilgililerce açılacak bir istirdat davasına konu olabileceği gözönüne alınmak suretiyle zamanaşımına kadar muhafaza edilmesinin, bu süre zarfında iadesine yönelik kesinleşmiş bir ilâm ibraz edilememesi halinde Maliye'ye yatırılmasının uygun olacağı düşünülmekte olup, bilgileri ile keyfiyetin ve bundan böyle İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği'nin 92. maddesi uyarınca vadeli hesap açılması için Bakanlıktan izin alınmasını gerektiren durumlarda bu yasal zorunluluğa uyulmasında gerekli titizliğin gösterilmesi gereğinin İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesi aracılığıyla ilgililere duyurulmasını rica ederim..." (Bknz: **DEMİR, H./DEMİR, E. İcra ve İflas Hukuku'nda Harçlar, 2023, s: 107 vd.**)

X. Anayasa Mahkemesi'nin bu kararı, bugün özellikle;

- **İİK.m. 36** uyarınca *tehiri icra kararı* alabilmek için yatırdığı nakit paranın, yatıran borçluya iade edilirken (Bknz. İstanbul BAM. 22. HUKUK DAİRESİ, 23.10.2018 T. E: 2018/1749, K: 2240) "www.e-uyar.com" (Bu konuda ayrıca bknz: **KODAKOĞLU, M.** agm., s: 564),

- **İİK.m. 72/II, 72/III** uyarınca borçlunun yatırmış olduğu teminat kendisine iade edilirken,

- **İİK.m. 97/III** uyarınca üçüncü kişinin yatırdığı teminat kendisine geri verilirken,

- **İİK.m. 142** uyarınca sıra cetvelinde hak sahibi görünen ancak teminat mektubu gösteremediği için sıra cetvelindeki payı kendisine ödenmemiş olan alacaklıya sıra cetveli kesinleştikten sonra ödeme yapılırken (Bknz.AYM. 16.02.2017 T. BB. 2014/6577) "www.e-uyar.com"; (Bu konuda ayrıca bknz: **KODAKOĞLU, M.** agm., s: 564 - **ER-CAN, İ.** age., s: 104, dipn. 332)

- **İİK.m. 281/II** uyarınca mahkemeye teminat olarak nakit para yatırmış olan alacaklıya bu parası iade edilirken,

yatırılan paralar bu kişilere -adı geçen Anayasa Mahkemesi kararı uyarınca- *ana paraları* dışında, ayrıca paranın ödendiği tarihe kadar *işlemiş olan faizleri (nem'aları)* da ödenecektir...

XI. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 06.05.2008 T. ve B.03.0.HİG.0.00.00.03/010.06.02/28 sayılı “Mahkeme Emanet Paraları ile İcra-İflâs Dairelerince Tahsil Olunan Paraların Yatırılacağı Bankalar ve İcmal Cetvelleri” başlıklı genelgesinde (Bu konuda ayrıca bknz: **KODAKOĞLU, M.** agm., s: 565 vd.) bu hususu aşağıdaki şekilde belirtmiştir;

GENELGE

No: 104/1 06/05/2008 T.:

“Bilindiği üzere, mahkemeler ve diğer adalet dairelerince adli işlemler sebebiyle tahsil olunan emanet paraların hangi bankalara yatırılacağı ilgili kanun. tüzük ve yönetmelik hükümleri çerçevesinde Bakanlığımızca belirlenmektedir. Bu çerçevede yeniden yapılan değerlendirme sonucunda, Bakanlığımızın "Mahkeme Emanet Paraları ile İcra-İflâs Dairelerince Tahsil Olunan Paraların Yatırılacağı Bankalar ve İcmal Cetvelleri" konulu olan 20/01/2006 tarihli ve 104 sayılı Genelgesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu itibarla:

1- Halen diğer bankalara yatırılmakta olan:

a) Tereke ve ortaklığın giderilmesinden elde edilecek paralarla vesayet altında bulunan kişilere ait paralar ve tüm adli yargı yerlerinde elde edilen sair mahkeme emanet paralarının.

b) İcra ve İflâs dairelerince tahsil olunan emanet paralarının.

c) Noter emanet paralarının.

d) İdarî yargı yerlerinde tahsil olunan mahkeme emanet paralarının.

Bundan böyle Vakıflar Bankası şubesinin bulunduğu yerlerde işlerin en kolay şekilde yürütülecek ve Banka ile mutabık kalınacak bir şubesinde beş gün içerisinde açtırılacak olan hesaplara yatırılması.

aa) 02/06/2008 tarihine kadar söz konusu paralarla ilgili reddiyat işlemlerinin. hesap miktarları yeterli olduğu takdirde diğer bankalarda bulunan vadesiz hesaplardan yapılması ve diğer bankalarda mevcut olan hesapların belirtilen tarihte kapatılması suretiyle anılan paraların Türkiye Vakıflar Bankası'nda açılan hesaba aktarılması.

bb) Vadeli hesaplarda bulunan paraların tamamının ise vadelerin bitiminden itibaren beş gün içerisinde hesapların kapatılması suretiyle Türkiye Vakıflar Bankası'nda açılacak hesaplara aktarılması.

Vakıflar Bankası şubesinin olmadığı yerlerde ise diğer bankalardaki halen mevcut hesapların muhafaza edilmesi ve söz konusu paraların bu hesaplara yatırılmasına devam edilmesi,

2-Her ağır ceza veya bölge idare mahkemesine bağlı yerlerin Cumhuriyet Başsavcılığı veya idari yargı mahkemesi başkanlığı tarafından, o yerde bankalara yatırılan her türlü emanet paraların miktarları ile buldukları bankaları gösteren cetvellerin her yıl 30 Haziran ve 31 Aralık tarihlerindeki miktarlar esas alınarak takip eden Ocak ve Temmuz aylarının 5 inci gününe kadar düzenlenip bağlı olduğu Ağır Ceza Cumhuriyet Başsavcılığına veya bölge idare mahkemesi başkanlığına gönderilmesi, merkez ve mülhakkattan gelecek bu cetvellere göre düzenlenecek icmal cetvellerinin de Ağır Ceza Cumhuriyet Başsavcılığı veya bölge idare mahkemesi başkanlığınca bu ayların 15 inci gününde Bakanlığımız Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünde bulunacak şekilde gönderilmesi ya da 0 312 418 76 07 numaraya faks çekilmesi, döviz ve altın hesabının bulunması halinde cinsi de belirtilmek suretiyle ayrı bir cetvelde gösterilmesi,

3-Ağır Ceza Cumhuriyet Başsavcılığı ile bölge idare mahkemesi başkanlarınca, yukarıdaki hususların yanlışsız, eksiksiz ve zamanında yerine getirilmesi bakımından ilgili mahkeme veya dairelerin hesap ve işlemlerine yönelik yerinde yapılacak bir denetim söz konusu olmaksızın, yazışma ve görüşmelerle durumun yakından gözetilmesi,

4-Mahkeme emanet paraları ve icra iflâs dairelerince tahsil olunan paraların, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 41 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen "resmî kuruluşlara ait mevduat" kapsamı dışında bulunduğu mütalaa edildiğinden söz konusu paraların yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde sözü edilen banka şubelerine yatırılması, Konularında gereken dikkat ve özenin gösterilmesini rica ederim.” (Bknz: **DEMİR,H./DEMİR,E.** age. s: 107 vd.)

150) Ticari Defter Kayıtlarına Göre "Alacaklı" Gözüken Ancak Borçlusu Hakkında Takip Konusu Yaptığı Çekleri Ticari Defterlerine İşlememiş Olan Alacaklı Yaptığı "Takip Dosyası"na Dayanarak "Borçlusu" ve "Lehine Tasarrufta Bulunulan Üçüncü Kişi" Hakkında 'Tasarrufun İptali Davası' Açabilir mi?(*)

(Terazi Hukuk Dergisi, Kasım/2017, S: 135, s: 90-101)

Av. Talih UYAR**

ÖZ:

Alacaklının, borçlu hakkında yaptığı icra takibinin dayanağı olan çeklerin, alacaklının ticari defterlerinde kayıtlı olmaması ve aleyhine tasarrufun iptali davası açılan davalı-üçüncü kişinin "alacaklının alacağının gerçek bir alacak olmadığını" ileri sürmesi halinde, mahkemece ne doğrultuda karar verilmesi gerekir?

Davalı üçüncü kişi de, davacı-alacaklının "takip konusu yaptığı senedin (belgenin) gerçek bir alacağı aksettirmediğini" '-borçlu' gibi- tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece ileri sürülebilir.¹²⁵¹³ Keza, takip konusu senedin "teminat ve tahsil amacıyla verilmiş olduğu" -yani gerçek bir alacağı ifade etmediği- de hem davalı-borçlu ve hem de davalı-üçüncü kişi tarafından ileri sürülebilir. Bunun kanıtlanması halinde mahkemece davacı-alacaklının talebi doğrultusunda "tasarrufun iptaline" karar verilemez.

Anahtar Kelimeler:

Ticari Defterler, Tasarrufun İptali, Gerçek Alacak, Aciz Belgesi, Önkoşul, Özel Dava Şartları, Muvazaalı Alacak, Borcun Doğum Tarihi, Tasarruf Tarihi, Hayatın Olağan Akışı.

ABSTRACT:

Also the respondent third party might allege in the court authorized for the cases on nullity of a disposition that "the note (document) subject matter of the execution proceedings -asserted by the plaintiff creditor- doesn't reflect de facto receivable".

Likewise, both the respondent-debtor and respondent-third party might allege that the note subject matter of the execution proceedings has been given for the purpose of a warrant and collection, in other words it doesn't reflect a de facto receivable. In case it is proven the court cannot decree "nullity of the disposition" in line with the claim of plaintiff-creditor.

Keywords:

Commercial Books, Nullity of Disposition, De Facto Receivable, Proof of Insolvency, Prerequisite, Special Lawsuit Conditions, Fictitious Receivable, Date of Birth of the Debt, Disposition Date, Natural Flow of Life.

Bilindiği gibi tasarrufun iptali davası, "borçlunun mal kaçırmak amacıyla yaptığı tasarruflara konu mal ve hak üzerinde, alacaklının alacağının kısmen veya tamamen almasını sağlamaya yönelik kişisel bir dava"dır.¹²⁵¹⁴

* Bu yazı, bir dosyaya "Hukuki Mütalaa" (HMK m. 293) olarak sunulmuştur.

** Avukat,... Barosu

¹²⁵¹³ Bkz. Y. 17. HD, 21.01.2014 - 19964/669 (www.e-uyar.com).

¹²⁵¹⁴ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Olan İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 663 vd.; KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Bası, 2013, s: 1396 vd.; UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, 3. Bası, 2014, s: 4305 vd., s: 4309 vd.; GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davası, 2012, s: 49 vd.; PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.; İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 857 vd.; TAZE, M. Tasarrufun İptali Davası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2017, s: 119 vd.

Tasarrufun iptali davasının esasına girilebilmesi için;¹²⁵¹⁵

- a) Takip konusu alacağın iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması,
- b) Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması,
- c) Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması,
- ç) Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi niteliğinde haciz tutanağı düzenlenmiş olması gerekir.

(Burada mütalaa (ve dava) konusu uyumsuzluk bakımından önem taşıyan yukarıdaki hususlarda, ancak "takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması" ve "takip konusu alacağın iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması" koşulları üzerinde durulacaktır...)

A) İcra ve İflâs Kanunu'na göre açılan tasarrufun iptali davalarında, bu davanın dinlenebilmesi için "ön koşul" olarak "davacı alacaklının gerçekten alacaklı olması" da aranmaktadır,¹²⁵¹⁶ yalnızca "kesinleşmiş bir icra takibinin varlığı" yeterli değildir.

Yine hatırlanacağı üzere, haciz yolu ile yapılan takiplerde açılan tasarrufun iptali davalarında 'davacı', haciz yolu ile takip yaparak bunun sonucunda borçludan borcunu alamayan takip alacaklısı; 'davalılar' ise borçlu; ve lehine işlem yapılan kişi ile bu kişilerin mirasçısıdır.¹²⁵¹⁷ Bu kişiler arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunmaktadır.¹²⁵¹⁸ Dolayısıyla "davacı-alacaklının gerçek bir alacağının bulunmadığı" iddiası, 'borçlu ile üçüncü kişi tarafından birlikte' ileri sürülebileceği gibi, sadece 'üçüncü kişi' tarafından "diğer davalı-borçlu ile davacının muvazaalı olarak anlaşarak kendisine zarar verilmek istendiği iddiası" ileri sürülebilir.¹²⁵¹⁹ Gerçekten de, açılan tasarrufun iptali davasında borçlu ile işlemlerde bulunan üçüncü kişilere, "borçlu ile alacaklı arasındaki alacağın gerçek olmadığına" yönelik olarak itiraz etme olanağını sunma yoluyla kendilerini savunma imkanının verilmesi gerekir. Bir Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında¹²⁵²¹ belirtildiği gibi; "... aksi halde takip alacaklısı ile anlaşılarak veya muvazaalı bir alacak oluşturularak icra takibine itiraz etmeyen veya borçlu olmadığına ilişkin kanunun kendisine tanıdığı dava imkanlarını kullanmayan borçlunun bu davranışı karşısında borçludan mal edinen üçüncü kiplerin yargı yolu ile zarara uğratılması söz konusu olabilir." Nitekim, **doktrindeki¹²⁵²² görüşler de bu doğrultudadır...**

Sonuç olarak; tasarrufun iptali davalarında bu davanın dinlenebilmesi için 'ön koşul' olarak, Yargıtay, davacı-alacaklının gerçekten alacaklı olmasını da aramaktadır. Yargı kararlarında 'gerçek bir alacağın mevcut olması durumu' bazı kararlarda açıkça ifade edilememiş; onun yerine "ön koşul"¹²⁵²³ "dinlenebilirlik koşulu"¹²⁵²⁴ gibi ifadeler kullanılmış, bazı kararlarda ise davacı ile borçlu arasında gerçek bir alacağın olması gerektiği

¹²⁵¹⁵ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.; age, C: 3, s: 4361 vd.; s: 4369 vd.

¹²⁵¹⁶ Bkz. 17. HD. 05.11.2013 – 11822/15085 (www.e-uyar.com)

¹²⁵¹⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. UYAR, T. / UYAR, A., / UYAR, C. age., C: 3, s: 4564 vd.

¹²⁵¹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. age., C: 3, s: 4566 vd.; MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2015, s: 219 vd.; SERTKAYA, A. Ş. / KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 129

¹²⁵¹⁹ ALBAYRAK, H. Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları, AÜHFD, Cilt: 64, 2015, s: 941 vd.

¹²⁵²⁰ Bkz. YHGK, 26.02.1997 – 15-890/127 (www.e-uyar.com)

¹²⁵²¹ Bkz. YHGK, 19.06.2002 - 15-495/528 (www.e-uyar.com).

¹²⁵²² Ayrıntılı bilgi için bkz. KURU, B.: El Kitabı, s. 1419 vd.; UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: age, C: 3, s. 1524 vd.; ÜSTÜNDAĞ, S.: İflâs Hukuku, 2007, s. 298; GÜNEREN, A.: age, s. 379; ALBAYRAK, H.: agm, s. 942.

¹²⁵²³ Bkz. Y. 17. HD, 17.11.2011 - 5043/10676 (www.e-uyar.com).

¹²⁵²⁴ Bkz. Y. 15. HD, 18.06.1996- 3294/3421 (www.e-uyar.com).

açıkça "dava şartı"¹²⁵²⁵ olarak kabul edilmiştir. **Doktrinde**¹²⁵²⁶ de bazı yazarlar bu nedenle, bu şartları "özel dava şartları" başlığı altında incelemeyi uygun görmüşlerdir.¹²⁵²⁷ Kural olarak iptal davasına bakan mahkeme davacının alacağının mevcut olup olmadığını kendiliğinden inceleyemez ve davacı-alacaklı da açtığı tasarrufun iptali davasında "gerçekten de alacaklı olduğunu, borçlunun kendisine borcu bulunduğunu" ispat etmekle yükümlü değildir. Fakat -yukarıda az önce belirttiğimiz gibi-¹²⁵²⁸ davalı-üçüncü kişi veya borçlu, kendilerine karşı açılmış olan tasarrufun iptali davasında "davacının alacağının gerçek bir alacak olmadığını örneğin muvazaalı olduğunu" iddia ve ispat edebilir.¹²⁵²⁹ Bu yönde ileri sürülen savunmaların da mahkemece araştırılması zorunludur.¹²⁵³⁰

Tasarrufun iptali davalarında, davalı-üçüncü kişi (ya da davalı-borçlu), "davacı alacaklının davalı-borçluda gerçek bir alacağının bulunmadığını" ileri sürerse, mahkemece bu durumda nasıl bir yol izlenecektir?¹²⁵³¹

"Bu iddianın tasarrufun iptali davasında araştırılmayacağına mı karar verilecek, yoksa "bu iddianın tasarrufun iptali davasında incelenileceği" belirtilip "davacı alacaklı tacir ise ticari defterleri"¹²⁵³² ve banka hesap hareketleri"¹²⁵³³ üzerinde mali müşavir(ler) vasıtasıyla bilirkişi incelemesi -yaptırılarak, davacı-alacaklı ile davalı-borçlu arasındaki ticari ilişkinin, davacı-alacaklıya takip konusu yaptığı alacak kadar bir alacak doğuracak boyutta olup olmadığı" irdelenecek midir?

Eğer, davacı-alacaklı tacir değilse "davacı-alacaklının takip konusu yaptığı alacağın kaynağının ne olduğu, hangi nedenle davalı-borçlunun davacıya borçlanmış olduğu, davacının davalı-borçluya 'borç para verdiğini' ileri sürmesi halinde, davacı-alacaklının takip konusu alacak kadar, davalı-borçluya borç para vermeye müsait bir mali güce sahip olup olmadığı, davalı-borçluya davacı-alacaklının bu kadar borç para verdiğini iddia etmesinin hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı"¹²⁵³⁴ konularında -özellikle davacı-alacaklının banka hesap hareketleri üzerinde¹²⁵³⁵ araştırma yapılacak mıdır?

İptal davalarında "davacının, davalı-borçluda (gerçek) bir alacağının bulunması" ve "davacının; borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edememiş -yani; alacağını kısmen veya tamamen tahsil edememiş- olması" ön koşul olduğundan¹²⁵³⁶ ¹²⁵³⁷, mahkeme iptal davasının yargılaması sırasında öncelikle bu ön koşulun gerçekleşmiş olup olmadığını araştırır.¹²⁵³⁸ Bunu yaparken "davacının alacağının 'kumar borcu olduğunu"¹²⁵³⁹, 'tefecilikten kaynaklanan bir alacak olduğunu"¹²⁵⁴⁰ belirterek tasarrufun ip-

¹²⁵²⁵ Bkz. Y. 17. HD, 27.09.2011 - 6626/8230 (www.e-uyar.com).

¹²⁵²⁶ KURU, B.: age, C: 3, s. 3506- GÜNEREN, A.: age, s. 374.

¹²⁵²⁷ ALBAYRAK, H.: Agm, s. 943.

¹²⁵²⁸ Bkz. Yuk. dipn. 5 civarı.

¹²⁵²⁹ Bkz. YHGK, 03.07.2002 - 19-563-576 (www.e-uyar.com).

¹²⁵³⁰ TAZE, M.: age, s. 120

¹²⁵³¹ UYAR, T.: Tasarrufun iptali Davalarında "Davacının Borçluda Gerçek Bir Alacağı Bulunması" Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar, İBD, Mart - Nisan / 2015, s. 353 vd.

¹²⁵³² Bkz. Y.17. HD, 17.04.2014-16639/5946; 17.04.2014-15081/5942; 16.01.2014 - 16850/455; 28.03.2013 - 14204/4372; 24.04.2012 -

¹²⁵³³ Bkz. Y. 17. HD, 17.04.2014 - 15081/5942 (www.e-uyar.com).

¹²⁵³⁴ Bkz. Y. 17. HD, 19.03.2013 - 5481/3666 (www.e-uyar.com).

¹²⁵³⁵ Bkz. Y. 17. HD, 17.04.2014 - 15081/5942 (www.e-uyar.com).

¹²⁵³⁶ Bkz. Y. 17. HD, 23.12.2014 - 8622/ 19259; 25.11.2014 - 8007 / 16833; 27.10.2014 - 10344/14415; 06.05.2014 - 6344/7114; 24.02.2014 - 16901/2405; 21.01.2014 - 19964/669; 16.01.2014 - 15104/446; 16.01.2014 - 16850/455 vb. (www.e-uyar.com).

¹²⁵³⁷ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: age, 2014, C: 3, s. 4524.

¹²⁵³⁸ UYAR, T.: Tasarrufun İptali Davalarında "Davacının Borçluda Gerçek Bir Alacağı Bulunması" Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar, İBD, Mart - Nisan/ 2015, s. 352.

¹²⁵³⁹ Bkz. Y. 15. HD, 14.05.1990 - 800/2146. (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁴⁰ Bkz. Y. 17. HD, 07.02.2011 - 12468/899 (www.e-uyar.com).

tali davasını reddedemeyeceği gibi '*aciz belgesinin geçerli olup olmadığını*' da tartışmaz.¹²⁵⁴¹ Tersine, aciz belgesinin iptali için icra mahkemesine yapıldığı ileri sürülen şikayetin sonucunu, kendisi için 'bekletici mesele' sayması gerekir.¹²⁵⁴² Fakat, davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) "davacının alacağını mevcut olmadığını" -örneğin 'muvazaaya dayandığını' iddia ve ispat edebilir.^{12543, 12544}

Davalı-üçüncü kişi, bu iddiasını ispat için tanık dinletebilir.¹²⁵⁴⁵ Yani bu durumda HMK m. 200 hükümleri uygulanmaz; çünkü davalı-üçüncü kişi, davacı-alacaklı ile borçlu arasındaki alacak ilişkisine oranla üçüncü kişi durumundadır.¹²⁵⁴⁶

Bazen, davacı-alacaklının borçludaki alacağı *muvazaalı* değildir; fakat davacı-alacaklının borçluda "*takip konusu yapılan miktarda*" bir alacağı da yoktur. Örneğin; davacı-alacaklı takip borçlusu hakkında, borçluya ait senette tahrifat (sahtecilik yaparak takipte bulunmuştur. Borçlunun imzasını taklit etmiş veya senedin "*alacak miktarı*"nda tahrifat yapmıştır. Hatta borçlu tarafından bu nedenle davacı-alacaklı hakkında "*menfi tespit davası*"¹²⁵⁴⁷ açılmış ya da icra mahkemesinde "*imza inkârında*"¹²⁵⁴⁸ bulunulmuş olabilir. Yahut da Cumhuriyet savcılığına -"*sahtecilik*" ya da "*bedelsiz kalan senedin kullanılması*", "*açığa atılan imzanın kötüye kullanılması*" suçlarından dolayı¹²⁵⁴⁹ - "*kamu davası*" açılması için şikâyetle bulunulmuş ve Cumhuriyet savcılığınca, davacı-alacaklı hakkında ceza mahkemesinde '*kamu davası*' açılmıştır. Bu gibi durumlarda, tasarrufun iptali davasında bakan mahkemenin, borçlu tarafından açıldığı/açılması sağlandığı bildirilen bu davaların -kesinleşecek sonucunun- "*bekletici mesele*" yapılması gerekir...¹²⁵⁵⁰

Davalı üçüncü kişi de, davacı-alacaklının "*takip konusu yaptığı senedin (belgenin) gerçek bir alacağı aksettirmediğini*" -'borçlu' gibi- tasarrufun iptali davasına bakan mahkemede ileri sürebilir. Krza, takip konusu senedin "*teminat ve tahsil amacıyla verilmiş olduğu*" -yani gerçek bir alacağı ifade etmediği- de, hem *davalı-borçlu* hem *davalı-üçüncü kişi* tarafından ileri sürülebilir.¹²⁵⁵¹ Bunun kanıtlanması halinde mahkemece davacı-alacaklının talebi doğrultusunda "*tasarrufun iptaline*" karar verilemez.¹²⁵⁵²

Doktrinde "*davacının, davalılardan borçluda gerçek bir alacağının bulunması gerektiği*" konusunda;

- "*Tasarrufun iptali davasında 'alacaklının takip ettiği alacağın var olmadığı itirazı' ileri sürülebilir. Hatta alacaklının elinde bir ilam bulunsa bile bu itiraz öne sürülebilir; çünkü kesin hüküm üçüncü şahsa karşı ileri sürülemez. İspat yükü hasımdadır... Hasım 'alacağın gerçekte var olmadığını' öne sürdükten sonra, davacı-alacaklı 'ödeme emrine borçlunun itiraz etmemiş bulunduğunu' belirterek, hasmın itirazının dinlenmesine engel olamaz.*"¹²⁵⁵³

¹²⁵⁴¹ Bkz. Y. 15. HD, 18.05.1990 · 1755/2258; Y. 13. HD, 09.11.1981 · 5203/7058 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁴² Bkz. Y. 15. HD, 07.05.1992 - 2135/2460; 04.03.1992 - 869/1042 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁴³ KURU, B.: icra ve iflas Hukuku, C: 4, 1997, s. 3506; KURU, B.: El Kitabı, s. 1420.

¹²⁵⁴⁴ Bkz. Y. 17. HD, 16.01.2014 - 15104/446; 20.05.2013 - 3894/7243; 30.10.2007 - 4356/3297; Y. 15. HD, 10.06.2003 - 587 /3094; YHGK, 26.02.1997 - 15-890/127; Y. 15. HD, 01.04.1997 - 1262/1778; YHGK, 09.03.1979 -13-288/234; Y. 13. HD, 30.04.1976 - 5638/3529 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁴⁵ Bkz. Y. 17. HD, 26.03.2013 - 7206/4179 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁴⁶ KURU, B.: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C: 4, 6. Baskı, 2001, s. 1559

¹²⁵⁴⁷ Bkz. Y. 17. HD, 29.09.2011 - 6626/8230; 31.03.2011 - 6372/2899; 07.03.2011 - 11643/2001; 30.10.2007 - 4626/3300 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁴⁸ Bkz. Y. 17. HD, 10.03.2009 - 3533/1270 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁴⁹ Bkz. Y. 17. HD, 29.09.2011 - 6626/8230 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁵⁰ UYAR, T.: agm, s. 353.

¹²⁵⁵¹ Bkz. Y. 17. HD, 21.01.2014 - 19964/669 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁵² Bkz. www.e-uyar.com (İİK. mad. 281, AÇIKLAMA: VI).

¹²⁵⁵³ UMAR, B.: Türk İcra-İflas Hukukunda İptal Davası, 1963, s. 41 vd.

- “*Davalı-üçüncü kişi*’de (veya borçlu), davacının aciz belgesindeki) alacağının mevcut olmadığını (mesela, muvazaaya dayandığını), iptal davasına bakan mahkemede iddia ve ispat edebilir.”¹²⁵⁵⁴

- “*İptal davasının dinlenilebilmesi için, öncelikle davacının gerçek bir alacağının bulunması, diğer söyleyişle, tasarrufta bulunan kişinin ‘gerçekten’ borçlu olması gerekir. Eğer ‘gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olamayacağından, iptal davası dinlenemez... Bu nedenle iptal davasında, davalı üçüncü kişi aciz belgesine bağlanan alacağının gerçekte olmadığı, borçlu ile alacaklı arasında danışık (muvazaa) bulunduğunu savunabilir ve bu savunmasını tanık dahil her türlü delille ispat edebilir... Davalı üçüncü kişi, ‘davacı borçludan alacaklı olmadığını’ savunursa, mahkemece bu savunmanın incelenmesi gerekir...*”¹²⁵⁵⁵

- “*Davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) ‘davacının alacağını mevcut olmadığını’ iddia ve ispat edebilir...*”¹²⁵⁵⁶

- “*Davalılar, alacaklının elindeki aciz belgesinin gerçeği -yansıtmadığı, örneğin ‘muvazaalı bir takip sonunda alındığını’ ileri sürerse, mahkeme bu durumda, aciz belgesinin gerçeği yansıtmayı yansıtmadığı hususunu inceleyebilir. Bu inceleme, sonuç itibariyle davanın temelindeki ‘alacağın mevcut olup olmadığı’nin tartışılması anlamına gelecektir...*”¹²⁵⁵⁷

- “*İptal davasını görülebilirlik koşullarından birisi de ‘alacağın varlığı ve bu alacağın takip sırasında ‘aciz vesikasına bağlanmış olması’dır. Başka bir deyişle, tasarrufta bulunan borçlunun alacaklıya ‘gerçekten bir borcu olmadığı’ iddia ediliyorsa, tasarruf sahibinin ‘borçlu sıfatı’ sorun olduğun dan, önce bunun çözümlenmesi gerekmektedir. Örneğin, davalı konumunda bulunan üçüncü kişi, ‘aciz belgesine dayanan alacağın gerçekte var olmadığını’ savunabilir ve ispat edebilir.*”¹²⁵⁵⁸

- “*Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, alacağın ‘şeklen’ değil, ‘gerçek’ bir alacak olması zorunludur. Alacaklının alacağının ‘gerçek olmadığı’ iddiası varsa, mahkeme öncelikle bu hususu incelemelidir...*”¹²⁵⁵⁹

- “*Tasarrufun iptali davalarında, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması dava şartlarından biridir. Bu nedenle, takip konusu yapılan alacak hakkında -yapılan veya alacağın kaynağı hakkında açılmış bir davanın varlığı halinde tasarrufun iptaline karar verilemez ve bu dava veya davalar ‘bekletici mesele’ yapılmalıdır. Bu davalar neticesinde, alacağın ‘gerçek’ alacak olduğuna karar verilmesi halinde, tasarrufun iptali davasına devam edilmeli ve buna göre karar verilmelidir.*”¹²⁵⁶⁰

- “*Kural olarak, iptal davasına bakan mahkeme, davacının alacağının mevcut olup olmadığını ‘re’sen’ inceleyemez ve davacı-alacaklı da iptal davasında, gerçekten alacaklı olduğunu ispat etmekle yükümlü değildir fakat, davalı üçüncü kişi veya borçlu, kendilerine karşı açılmış bulunan iptal davasında davacının aciz belgesindeki alacağının mevcut olmadığını mesela muvazaalı olduğunu iddia ve ispat edebilir. Bu yönde ileri sürülen savunmaların da mahkemece araştırılması zorunludur.*”¹²⁵⁶¹

¹²⁵⁵⁴ KURU, B.: El Kitabı, s. 1420; KURU, B.: age, C. 4. s. 3506.

¹²⁵⁵⁵ 42 GÜNEREN, A.: age, s. 379.

¹²⁵⁵⁶ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: Tasarrufun İptali Davaları, C: 2, 4. Baskı, 2011, s. 1266; UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: İcra ve İflas Kanunu Şerhi "El Kitabı", C: 2, 2012, s. 3080 vd.; UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, 3. Baskı, 2014, s. 4524 vd.; UYAR, T.: İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 12, 2. Baskı, 2009, s. 19775 vd.; UYAR, T.: İcra ve İflas Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalaalar, 2014 s. 642.

¹²⁵⁵⁷ PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.: age, s. 874 vd.

¹²⁵⁵⁸ GÜNAY, E.: Tasarrufun İptali Davası, 3. Baskı, 2014.

¹²⁵⁵⁹ COŞKUN, M.: İcra ve İflas Kanununda Düzenlenen İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali, İflas ve İflasın Erteleme, Sıra Cetveline İtiraz Davaları, 2014, s. 756.

¹²⁵⁶⁰ KAPLAN, N.: Güncel İçtihatlarla İcra ve İflas Hukuku Uygulama ve Uygulama Notları, 2014, s. 1354 vd.

¹²⁵⁶¹ TAZE, M.: age s. 120

- “Sonuç olarak tasarrufun iptali davalarında bu davanın dinlenebilmesi için ön koşul olarak, Yargıtay davacı alacaklının gerçekten alacaklı olmasını da aramaktadır...”¹²⁵⁶²

- “Davacının, borçlunun -yapmış olduğu işlemlerden zarar gördüğünün kabul edilebilmesi için en temel ve doğal koşul, borçluya karşı ‘gerçek’ bir alacağa sahip olmasıdır.

Acaba, iptal davalarında davaya bakan mahkemece ‘davacının borçluya karşı gerçek bir alacağa sahip olmadığı iddiası’ araştırılabilecek midir? Yoksa, alacaklının borçluya karşı yürütmüş olduğu icra takibinin kesinleşmiş olduğundan bahisle artık ‘kesinleşen takibe dayalı bir alacafın mevcut olduğu’ belirtilerek böyle bir iddia dikkate alınmayacak ve davalı üçüncü kişinin ‘dilerse menfi tespit davası açabileceği’ mi kabul edilecektir?

Yargıtay’ın son yıllarda verdiği kararlarda da davalının ‘davacının, gerçek bir alacağa sahip olmadığı’ yönündeki iddialarının mahkemece incelenmesi gerektiği belirtilmektedir. Yargıtay’ın bu yöndeki içtihatları yerindedir; böylece davalı-üçüncü kişi borçlu ile davacı arasındaki danışıklı işlemlere karşı korunmuş olur.”¹²⁵⁶³

Yüksek Mahkeme (Yargıtay HGK, 17. HD., 15. HD ve 13. HD) bu konuyla ilgili olarak;

- “Mahkemece, davacı alacaklının takip konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığını kolluk aracılığı ile araştırılması, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığının tespiti gerektiği- Mahkemece, alacağın gerçek olmadığı tespit edilirse, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹²⁵⁶⁴

- “Tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, davanın dinlenebilmesi için davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenilen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması gerekeceğini”¹²⁵⁶⁵,

- “Davalı borçluya delillerini bildirmesi için süre verilmediği anlaşıldığından davalı borçluya da delillerini sunması için süre verilmesi ve bildireceği delillerin toplanması, özellikle takip konusu alacağın gerçek bir alacak olduğunun tespitine yönelik Cumhuriyet Başsavcılığının Hazırlık Dosyası da incelenerek dava koşulları yönünden dosyanın incelenmesi dava koşullarının mevcut olması halinde dava konusu tasarrufların İİK. ’nin 278, 279 ve 280. Maddeler gereğince iptale tabi olup olmadığı değerlendirilerek, sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”¹²⁵⁶⁶,

- “İptal davasının dinlenebilmesi için öncelikle davacının gerçek bir alacaklı konumunda bulunması gerektiği, davalılar ‘dava konusu alacakların gerçek bir alacak olmadığı, takip konusu bonoların muvazaalı düzenlendiğini, zamanaşımına uğrayan bonolar nedeniyle yapılan icra takiplerine borçlunun itiraz etmediğini, davayı kabul ettiğini, bu konuda borçlu ile abileri arasında ceza soruşturması bulunduğunu’ belirterek ‘takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı’ nı savunmuş olduğundan, bu konudaki delillerin toplanması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini”¹²⁵⁶⁷,

- “Davalı 3ç kişi şirket vekili ‘takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığını’ savunduğundan, mahkemece adı geçen davalının bu yöndeki savunmasının mevcut delillere göre değerlendirilmesi gerektiği, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığına belirlenmesi halinde ise davanın ön şart yokluğundan reddine karar verilmesi

¹²⁵⁶² ALBAYRAK, H.: agm, s. 941-942.

¹²⁵⁶³ KAPLAN, H. A.: 4949 sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklikler Işığında Yapılan İcra iflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006, s. 45 vd.

¹²⁵⁶⁴ Bkz. Y. 17. HD, 07.06.2016 - 20994/6940 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁶⁵ Bkz. Y. 17. HD, 28.01.2016 - 7479/1060 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁶⁶ Bkz. Y. 17. HD, 10.11.2015 - 5368/11883 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁶⁷ Bkz. Y. 17. HD, 12.05.2015 - 21042/7303 (www.e-uyar.com).

gerektiğini, mahkemece öncelikle takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı, gerçek bir alacak ise; borcun hangi tarihte doğduğunun tespiti amacıyla, ... Asliye Ticaret Mahkemesinin ... sayılı dosyasının incelenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini”¹²⁵⁶⁸,

- “Tasarrufun iptali davasının görülebilirlik şartlarından birisinin ‘alacağın varlığı’ diğer söyleyişle ‘tasarrufta bulunan kişinin borçlu olması’ bir diğeri de ‘alacağın aciz vesikasına bağlanmış olması’ olduğu; bu özelliği nedeniyle aciz nedenine dayalı tasarrufun iptali davasında davalı üçüncü kişinin ‘aciz belgesine dayanan alacağın gerçekte olmadığını’ iddia ve ispat edebileceği, çünkü bunun dava şartlarından olduğu, eğer tasarrufta bulunanın, alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia edilirse, bu durumda tasarruf sahibinin ‘borçlu sıfatı’nın çözümlenmesi gerektiği, bu nedenledir ki üçüncü kişi ve davalının ‘borcun gerçek olmadığı’ iddiasının ve ‘muvaazanın varlığı’ yönündeki savunmasının mahkemece incelenmesi gerektiği, eğer gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olmayacağından, iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağı, tasarrufun iptali davalarında alacaklıya, alacağını tahsil olanağı sağlanırken, bu alacaklının alacağının şeklen varlığını değil, gerçekliğinin amaçlandığının gözardı edilmemesi gerekeceğini”¹²⁵⁶⁹,

- “Tasarrufun iptali istemine ilişkin davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması; bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK. ’mim 278. 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini”¹²⁵⁷⁰,

- “Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için, ‘davacının borçludaki alacağı’nın gerçek olması’, ‘borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması’, ‘iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması’ ve ‘borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması’ gerektiği, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK. ’nin 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceği- Açılmış olan davada aciz belgesinin mahkemeye sunulmamış olması halinde “davanın önkoşul yokluğu nedeniyle” reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹²⁵⁷¹

belirtmiştir.¹²⁵⁷²

B) Doktrinde çoğunlukla savunulan (egemen olan) görüşe göre¹²⁵⁷³; “bir tasarrufun iptal edilebilmesi için davacı-alacaklının alacağının, dava konusu yapılan bu tasarruftan önce doğmuş olması gerekir. Borçlunun tasarrufta bulunurken o tarihte (tasarruf tarihinde) mevcut olmayan bir alacaklısına zarar vermesi mümkün değildir. Alacaklı, borçlu ile işlemde bulunurken -örneğin; ona borç verirken ya da taşınır veya taşınma-

¹²⁵⁶⁸ Bkz. Y. 17. HD, 14.04.2015 - 1798/5869 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁶⁹ Bkz. Y. 17. HD, 16.01.2014 - 15104/446 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁷⁰ Bkz. Y. 17. HD, 13.10.2014 - 5114/13158 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁷¹ Bkz. Y. 17. HD, 27.05.2014 - 2571/8414 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁷² Aynı doğrultuda: Y. 15. HD, 10.06.2013 - 587/3094, 01.04.1997 - 1262/1778 vb.; HGK, 23.10.2013 - 17-224/1478, 19.06.2002 - 15-495/528; 26.02.1997 - 15-890/127, 09.03.1979 - 13-288/234-Y. 13. HD, 27.02.1979 - 5645/878 vb. (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁷³ KURU, B.: İcra ve İflas Hukuku, C: 4, 1997, s. 3417 vd.; KURU, B.: El Kitabı, s. 1402; MUŞUL, T.: İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 2013, s. 1764; KARATAŞ, İ. / ERTEKİN, E.: Tasarrufun iptali Davaları, 1998, s. 774; GÜNEREN, A.: age, s. 1069; ŞİMŞEK, E.: Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1989, s. 863; AKŞENER, H. S.: Borcun Doğum Anı ve Tasarrufun İptali Davaları Yönünden Önemi, Legal Hukuk Dergisi, Aralık 2008, s. 4007; KOSTAKOĞLU, C.: Takip Hukukunda İptal Davaları, Ad. D. 1989/6; Yasa D. 1989/6, s. 1048 vd.; KALE, S.: Aciz Halindeki Borçlunun Bir veya Birkaç Alacaklısını Kayıran Hukuki Fiilleri Dolayısıyla İptal Davası "İİK mad. 279", Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, 2003, s. 193.

zını satarken işlem (tasarruf) tarihindeki durumunu dikkate alır. Borçlunun mali durumu hakkında alacalıcının gerekli araştırmayı yaparak ona göre borçlu ile işlemde bulunması gerekir. Tedbirli bir kişi gibi gerekli araştırmayı yapmayan kimse bunun sonucuna katlanır... Başka bir deyişle; alacaklı, borçlunun tasarruf (işlem) tarihindeki mal varlığına güvenerek onunla işlem yaptığından işlem tarihinden (borcun doğum tarihinden) önceki tasarruflar iptal davasına konu olamaz... Ayrıca; İİK. mad. 277 vd. maddelerinin Millet Meclisi Adalet Encümeni'nde müzakeresi sırasında 'alacaklının, muamelede bulunduğu sırada borçlunun mali durumunu bilmesi gerekeceği' belirtilerek, 'borçlu veya müflisin borçlu olmadığı bir zamandaki tasarrufunu muteber saymanın doğru olmayacağı' belirtilmiştir...”

Yüksek Mahkeme "borcun doğum tarihi" ile ilgili olarak;

- "Kredi kartı sözleşmesi, tasarruftan önce yapıldığından, tasarrufun iptale tabi olup olmadığı mahkemece değerlendirilmesi gerektiğini, borcun doğumunun, 'hesap kat'i tarihi' olarak kabul edilmesinin isabetsiz olduğunu"¹²⁵⁷⁴

- "Davacının alacağının 11.04.2011 tarihinde düzenlenen bonodan doğduğu, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleştiği, 20.06.2012 tarihli haciz tutanağının aciz belgesinin niteliğinde olduğu, iptali istenen tasarruf 16.04.2012 tarihinde takip konusu borçtan sonra yapıldığı anlaşıldığından, somut olayda dava ön koşullarının mevcut olduğu, davalılar arasında anne-oğul ilişkisi olup, İİK 278/3-I maddesi gereğince yapılan işlem bağış niteliğinde olduğundan iptali gerektiği, davalının inançlı işlem iddiasının yazılı belge ile de ispatlanmamış bulunması nedeni ile davanın kabulü ile ve 280/1 maddeler gereğince takip konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini"¹²⁵⁷⁵

- "Boşanmadan kaynaklanan nafaka ve tazminat alacağına ilişkin davada, borcun doğumunun en geç boşanma davasının açıldığı tarih olarak kabulü gerekeceği, boşanma davası nafaka ve tazminat talepli olarak tasarruftan önce açıldığından, tasarrufun borcun doğumundan sonra yapıldığının kabul edilmesi gerekeceğini"¹²⁵⁷⁶

- "Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmasının gerekli olduğunu"¹²⁵⁷⁷

- "Maaş kesintilerinin rücu tahsilinden kaynaklanan alacağa dayalı icra dosyası getirilerek, borcun tasarruf tarihinden önce doğduğunun anlaşılması halinde, İİK.'nin 278/III-1 ve 280/1-2 maddelerinin uygulama -yeri olup olmadığı irdelenmesi gerekeceğini"¹²⁵⁷⁸

- "Borcun, iptali istenen tasarruftan sonra doğmasına ve aksinin davacı tarafından ispatlanamamasına göre tasarrufun iptali istemine ilişkin davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceği- Dava ön koşul yokluğu nedeniyle reddedildiğinden davalı yararına maktu vekalet ücreti takdiri gerekeceğini"¹²⁵⁷⁹

- "Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olmasının gerekli olduğunu"¹²⁵⁸⁰
belirtmiştir.¹²⁵⁸¹

¹²⁵⁷⁴ Y. 17. HD, 21.02.2017 - E: 2015/274, K: 1748 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁷⁵ Y. 17. HD, 07.02.2017 • E: 2016/10199, K: 1109 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁷⁶ Y. 17. HD, 31.01.2017 • E: 2016/16188, K: 828 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁷⁷ Y. 17. HD, 17.01.2017 - E: 2015/5553, K: 169 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁷⁸ Y. 17. HD, 16.01.2017 - E: 2014/22908, K: 49 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁷⁹ Y. 17. HD, 13.12.2016 - E: 2014/19953, K: 11507 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁸⁰ Y. 17. HD, 29.11.2016 - E: 2014/17507, K: 11013 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁸¹ Bu konudaki diğer içtihatlar için bkz. UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: İİK Şerhi, C: 3, s. 4373 vd.; UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: Tasarrufun İptali Davaları, 2017, 5. Baskı, DÖRDÜNCÜ BÖLÜM, § A-VIII (www.e-uyar.com) "İİK. mad. 277".

Mütalaa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Davacı... İÇECEK DAĞ. PAZ. SAN. ve TİC. AŞ. vekili "dava dilekçesi"nde özetle; "davalılardan (borçlu) S. Z. hakkında ... 2. İcra Müdürlüğü'nün 2014/10302 ve 10285 sayılı takip dosyaları ile -muhtelif çeklere dayalı olarak- icra takibi yaptığını, bu takiple- rin kesinleştiğini, icra dosyalarında yapılan sorgulamalar sonucunda borçlu adına kayıtlı taşınmazlara rastlanmadığını ancak borçlu adına kayıtlı araçlar üzerine haciz konmuşsa da üzerindeki hacizler nedeniyle bu araçların da borcu karşılamaya -yeterli bulunmadığı- nın anlaşıldığını, borçlunun..... adresinde yapılan hacizde düzenlenen haciz tutanakla- rında 'borçlunun haczi kabil malına rastlanmadığının tespit edildiğini, bu haciz tutanak- larında İİK.'nin 105. maddesi uyarınca 'geçici haciz vesikası' hükmünde olduğunu, borç- lunun 'Mudanya ilçesi 135 ada, 9 parselde kayıtlı taşınmazın' 08.05.2014 tarihinde diğer davalı üçüncü kişi E.Ç.'e 1100 TL bedelle sattığını, yapılan bu satışın alacaklılarından mal kaçırma amacına -yönelik olduğunu, satılan taşınmazın gerçek değerinin tapuda gös- terilenden çok yüksek olduğunu, diğer davalı üçüncü kişi E.Ç.'in taşınmazı düşük bedelle almış olmasının, satışın mal kaçırma amacıyla yapıldığının kanıtı olduğunu, İİK'nin 278. Maddesine göre ivazsız tasarrufların iptali gerektiğini, taşınmazın elden çıkanmış olması halinde davalı E. Ç.'in nakden tazmine mahkum edilmesini, fazlaya ilişkin hak- larını saklı tutarak şimdilik 10.000 TL'nin davalı E.Ç.'tan alınarak müvekkili şirkete ödenmesini" talep etmiştir.

Davalı-üçüncü kişi E.Ç. vekili 04.05.2015 tarihli "cevap dilekçesi"nde özetle; "dava- cının diğer davalı takip borçlusundan gerçek bir alacağı bulunmadığını, davalı borçlu tarafından yakın akrabası durumunda bulunan kişilere muvazaalı olarak yapılmış olan satışlar hakkında herhangi bir iptal davası açılmamış olmasına rağmen sadece müvek- kili tarafından parası peşin olarak ödenmiş olan taşınmazlar hakkında iptal davasının açılmış olmasının manidar olduğunu, takip borçlusu S. Z.'in ... 2. İcra Müdürlüğü'ne verdiği dilekçe ile 'daha önce itiraz ettiği borcunu kabul ettiğini' bildirmiş olmasının da taraflar arasındaki muvazaayı ortaya koyduğunu, takip konusu çeklerin keşide tarihleri, dava konusu taşınmazın satın alınmasından sonra olduğundan yani satış, borcun doğu- mundan sonra gerçekleşmiş olduğundan, açılmış olan tasarrufun iptali davasının bu ne- denle reddi gerektiğini ayrıca 'elinde geçici veya kesin aciz vesikası bulunan alacaklıların iptal davası açabileceğinden' davacı alacaklının bu davanın görülebilmesi için mahke- meye aciz vesikası sunması gerektiğini aksi takdirde davanın 'ön şart yokluğu' nedeniyle reddedilmesi gerektiğini, müvekkilinin dava konusu taşınmazı borçlunun mal kaçırma- sına yardım etmek amacıyla almadığını, nakit bedel karşılığında aldığını, bu nedenle da- vanın reddine karar verilmesini" bildirmiştir.

Davacı... İÇECEK DAĞ. PAZ. SAN. ve TİC. AŞ. vekili 04.06.2015 tarihli "cevaba cevap dilekçesi"nde özetle; 'davalı tarafın savunmalarının İİK. md. 277 vd hükümlerine ve yerleşmiş Yargıtay içtihatlarına aykırı olduğunu, tasarruf tarihinin 08.05.2014 oldu- ğunu,... 2. İcra Müdürlüğü'nün 2014/10302 sayılı dosyasındaki çeklerin 06.05.2014, 15.04.2014, 29.04.2014, 08.04.2014 tarihli olduğunu bu çeklerin keşide tarihlerini açıkça tasarruf tarihinden önce ve tüm çeklerin davacı ile borçlu S.Z.'in tasarruftan ön- ceki ticari ilişkisine dayalı olduğunu ve borcun kaynağının tasarruf tarihinden önce ol- duğunu, dosyaya sunulmuş olan 'borçlunun haczi kabil malı olmadığına' dair haciz tuta- naklarının aciz vesikası hükmünde olduğunu, 'taşınmazı 80.000 TL nakit ödeyerek satın aldığını' iddia eden davalının buna ilişkin banka dekontu ibraz etmemiş olduğunu, davalı ile borçlu arasındaki organik bağın açıkça görülmekte olduğunu" bildirmiştir.

..... Asliye Hukuk Mahkemesince 27.02.2015 tarihli tensip tutanağında "davacı tara- fın 'ihtiyati tedbir'e yönelik talebi İİK.'nin 281/11 maddesine göre 'ihtiyati haciz'e yönelik bir talep olarak değerlendirilmek suretiyle -dava konusu- Bursa ili, Mudanya ilçesi,... köyü,... ada,... parsel sayılı taşınmazın tapu kayıtları üzerine (davalı E. Ç. adına kayıtlı olması koşuluyla) İHTİYATİ HACİZ konulmasına, takdiren teminat alınmasına -yer ol- madığına" karar verilmiştir.

a)2. İcra Müdürlüğü'nün 2014/10302 sayılı dosyasında 06.05.2014 tarihli ve 119.975 TL bedelli, 13.05.2014 tarihli ve 119.975 TL bedelli, 15.04.2014 tarihli ve 72.175 TL bedelli, 20.05.2014 tarihli ve 119.975 TL bedelli, 06.05.2014 tarihli ve 72.175 TL bedelli, 29.04.2014 tarihli ve 119.975 TL bedelli, 29.04.2014 tarihli ve 72.175 TL bedelli, 08.04.2014 tarihli ve 72.175 TL bedelli çeklere dayalı olarak 812.412.54 TL'nin ödenmesi istemiyle takipte bulunulduğu,

b)... 2. İcra Müdürlüğü'nün 2014/10285 sayılı dosyasında 05.09.2014 tarihli ve 123.000 TL bedelli çekte dayalı olarak 123.838,90 TL'nin ödenmesi istemiyle takipte bulunulduğu

görülmüştür.

Alacaklı vekili tarafından 26.11.2014 tarihinde2. İcra Müdürlüğü'nden (dosya no 2014/10285) 'borçlunun borca -yeter taşınır mallan ile 3. şahıslardaki hak ve alacaklarının haczine ve haczedilebilecek menkul malların muhafaza altına alınmasını' talep ettiği görülmüştür.

Takip borçlusu S.Z.'in... 2. İcra Müdürlüğü'nün 2014/10302 sayılı dosyasına hitaben 13.04.2014 tarihinde 'İTİRAZDAN VAZGEÇME' konulu bir dilekçe vererek "**Müdürliğünüz Dosyasına 22.12.2014 tarihli dilekçem ile borca itiraz etmiş olsam da, işbu İTİRAZIMDAN VAZGEÇİYORUM. İCRA DOSYASINA DAYANAK BORCU VE TÜM FER'İLERİNİ KABUL EDİYORUM. Bu husus bilgilerinize arz olunur. 22.12.2014 günlü itirazımdan vazgeçmem doğrultusunda işlem yapılmasını talep ederim.**" demiştir.

Dosyaya sunulmuş olan 21.04.2016 tarihli 3 kişilik bilirkişi raporunda, 'dava konusu' "Mudanya ilçesi,..... ada,... no.lu parsel'in tasarruf tarihi olan 08.05.2014 tarihi itibarıyla değerinin 118.086,15 TL olduğu" belirtilmiştir.

Dosyaya 'bilirkişi olarak atanan Mali Müşavir' tarafından sunulan 01.10.2016 tarihli (ilk) **'BİLİRKİŞİ RAPORU'**nda; "... her iki dosya için de 29.01.2015 tarihinde fiili hacze çıkıldığı ve borca yeter miktarda haczi kabil malın bulunmadığının tespit edildiği, buna göre haciz tutanaklarının İİK.'nin 105. maddesi gereği 'aciz vesikası' niteliğinde bulunduğunun tespit edildiği ve davalı tarafın 'borcun gerçek bir borç olmadığını ve diğer davalı (borçlu) ile muvazaa içinde olduğunu iddia edildiğini, iptali istenilen tasarrufun 08.05.2014 tarihinde yapıldığını takip konusu ilk çekin ise bundan bir ay öncesine ait 08.04.2014 tarihli olduğunu ancak 08.04.2014 ila Aralık/2014 tarihleri arasında düzenleme tarihi içeren çeklerden 05.09.2014 tarihli 123.000 TL bedelli olan hariç diğer çeklerin bankaya ibraz edilememiş olduğunu, davacı şirketin ticari defter kayıtları incelendiğinde, davacı ile davalı/borçlu arasındaki ticaretin, davalı/borçlunun 30.10.2013 tarihinden başlayarak verdiği toplam 182.456,00 TL bedelli avans çekleri ile başladığını, tasarruf tarihi olan 08.05.2014 tarihi dikkate alındığından davacının davalı/borçludan 329.171, 55 TL alacaklı gözüktüğünü, **ANCAK İCRA TAKİBİ KONUSU OLMUŞ TAKİP KONUSU ÇEKLERİN DAVACI ŞİRKET KAYITLARINDA GÖZÜKME-DİĞİNİ,** ... Dava konusu tasarrufun İİK.'nin 278. maddesine göre 'bağışlama hükmünde' olduğunu, hacizden evvel 2 sene içinde olan tasarrufun **EĞER ALACAĞIN GERÇEK OLDUĞUNA KANAAT EDİLDİĞİ TAKDİRDE** iptalinin yüce mahkemenin takdirinde bulunduğunu" bildirmiştir.

Davalı-3. kişi vekili 27.10.2016 tarihli "bilirkişi raporuna karşı beyanlarını içeren" dilekçesinde özetle; "(ilk) raporda; 'icra takiplerinde konu çekerlin davacı şirketin ticari defterlerinde görünmediği'nin belirtildiğini, bu davanın tasarrufun iptali davası olup, davada esasa girilmeden önce davacının gerçek bir alacağının olması ve bunun 'şeklen' değil 'gerçekten' olduğunun belirlenmesi gerektiğini, bu nedenle mahkemece 'davacının fatura konusu malların sevkine konu sevk irsaliyeleri ve nakliye faturalarının da ibrazının istenmesi ve ilgili sevk irsaliyesi ve sevk faturalarının gerçekliliğinin ve hayatın olağan akışı ile örtüşüp örtüşmediği' konusunda bilirkişiden 'ek rapor' alınmasının gerektiğini" ifade etmiştir.

Yine ‘davalı-üçüncü kişi’ 28.11.2016 tarihli “bilirkişi raporu doğrultusunda davaya karşı ek beyanlarını içeren” dilekçesinde özetle; “... Alacaklının alacağının ‘gerçek bir alacak olmadığı’ iddiası var ise, mahkemece öncelikli olarak bu hususun incelenmesi gerektiğini, dava konusu alacağın ticari ilişki karşılığında doğduğu iddia edilmiş olmakla, mahkemece ‘ taraflar arası ticari ilişkinin ne zaman başladığı, cari hesap ilişkisi bulunup bulunmadığı, icra takiplerine konu çeklerin, alacaklının ticari defterine ne zaman girdiğinin, ilgili faturalara karşılık düzenlenip düzenlenmediğinin, tarafların alacak ve borç durumları hususunda rapor alınarak borcun doğumunun saptanması gerektiğini, 01.10.2016 tarihli bilirkişi raporunda ‘**dava konusu alacaklara konu çeklerin hiçbirinin ticari defterde kaydının olmadığı**’nın belirtildiğini, dava konusu çeklerin alacaklı-davacı tarafından 2 ayrı icra takibine konu edildiğini, ... 2. İcra Müdürlüğü’nün 2014/10285 sayılı dosyasına konu 123.838,90 TL bedelli çekin keşide ve ibraz tarihinin ibraz tarihinden sonraki tarihten olduğunu, ... 2. İcra Müdürlüğü’nün 2014/10302 sayılı dosyasına konu -814.412,52 TL bedelli- 8 adet çekin **davacı tarafca bankaya ibraz edilmemiş olduğunu**, keza bu çeklere dayalı olarak yapılmış olan 2014/10302 sayılı dosyasındaki takibe borçlu S. Z. tarafından önce 22.12.2014 tarihinde ‘borca itiraz’da bulunularak icra takibinin durdurulduğunu daha sonra bu ilamsız takibin 12.01.2015 tarihinde borçlu tarafından ‘itirazın geri alınarak’ icra takibinin keskinleştirildiğini ve böylece tasarrufun iptali davası için gerekli olan ‘keskinleşmiş icra takibi şartının sağlanarak borçlu tarafından tasarrufun iptali davası açılmasına ön ayak olunduğu, **borçlunun hakkında yapılan 812.412,54 TL’lik takibe itiraz edip durdurduktan sonra itirazını geri almasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu vb. ...**” ileri sürmüştür.

Dosyaya -önceki raporu hazırlayan mali müşavir tarafından- sunulan 20.02.2017 tarihli ek raporda özetle; “*davacı tarafın defter kayıtlarına göre davalıdan tasarruf tarihi itibarıyla 329.171,55 TL alacaklı gözüktüğünü, **takip konusu çeklerin davacı tarafın ticari defter kayıtlarına girmemiş olduğunu, ... ilgili kayıtların ve alacağın şu haliyle şüpheli olduğunu ve ancak ilgili satışların resmi kayıtlara girmesi halinde satışın gerçek olduğunun kabulü gerekeceğini ... Mahkeme tarafından vergi dairesinden BA-BS beyannamelerinin müzekkere ile talep edilmiş olduğunu, müzekerelere vergi dairesinden verilen cevaplara göre;... Vergi Dairesi’nin cevabına göre; davacı şirketin borçlu S. Z. ‘e bir adet belge ile 376.391 TL bedelli mal almış olduğunu, bu haliyle davacı-alacaklı ile davalı-borçlu arasındaki ticaretin gerçek gözüktüğünü ve bu sebeple alacağın tasarruftan önce doğduğu hususlarının takdirinin mahkemete ait olduğunu***” belirttiği görülmüştür.

Yerel mahkeme olan... .. Asliye Hukuk Mahkemesi 18.05.2017 tarihli son oturumda “*Davanın kabulüne, ayrıntıları gerekçeli kararda belirtilmek üzere Bursa – Mudanya ... .. mevkinde bulunan tapuya ... ada ... parselde kayıtlı taşınmazda davalılar arasındaki satış sözleşmesi şeklindeki 08.05.2014 tarihli tasarrufun davacı şirketin ... 2. İcra Müdürlüğü’nün 2014/10285 ve 2014/10302 sayılı dosyalarındaki alacak ve fer’ileriyle sıvrılı olmak üzere iptaline, karar vermiştir.*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Davacı-alacaklı;

a) 2. İcra Müdürlüğü’nün 2014/10302 sayılı takip dosyaları ile –muhtelif çeklere dayalı olarak- icra takibinde bulunarak ‘toplam 812.412,54 TL’nin (takip çıkışı) ödenmesini istediği’,

b) 2. İcra Müdürlüğü’nün 2014/10285 sayılı takip dosyası ile de –yine muhtelif çeklere dayalı olarak- icra takibinde bulunarak ‘toplam 123.838,90 TL’nin (takip çıkışı) ödenmesini istediği’,

c) Takip konusu çeklerin ‘hiçbirisinin alacaklının ticari defterlerinde kayıtlı olmadığı’,

ç) Takip konusu çeklerden; ‘15.09.2014 tarihli ve 123.838,90 TL bedelli çek dışındaki diğer çeklerin bankaya ibraz edilmemiş olduğu’,

d) Tasarruf tarihi olan 08.05.2014 tarihine göre; ‘takip konusu çeklerden 05.09.2014, 13.05.2014, 20.05.2014 keşide tarihli çeklerin **tasarrufun tarihinden sonraki tarihi taşıdığı**, diğer 06.05.2014, 15.04.2014, 29.04.2014, 08.04.2014 keşide tarihli çeklerin ise **tasarruf tarihinden önceki tarihi taşıdığı**’,

e) Davalı-borçlunun ... 2. İcra Müdürlüğü’nün 812.412,54 TL çıkışlı 2014/10302 sayılı takip dosyasında “önce itiraz dilekçesi vererek takibi durdurduğu, sonra -13.04.2014 tarihinde- *‘itirazdan vazgeçtiğini’* bildirerek, hakkındaki takibi kesinleştirdiği”,

f) Takip konusu 9 adet çekin –yukarda dosya numarası belirtilen takip dosyalarında- “... 2. İcra Müdürlüğü’nde **‘genel haciz yolu ile’** takibe konulduğu”, ... 2. İcra Dairesi’nin 2014/10302 ve 10285 sayılı takip dosyalarının içeriğinden ve ‘Bağımsız Denetçi Mali Müşavir’ tarafından dosyaya sunulan “Bilirkişi Raporları”nın incelenmesinden anlaşılmıştır.

Yapılan bu tespitler yani;

aa- Takip konusu yapılmış olan toplam dosya çıkışı; 812.412,54 TL + 123.838,90 TL = 936.251,44 TL olan çeklerin **davacı-alacaklının ticari defterlerine kaydedilmemiş olması**,

bb- Bu çeklerin birisi (15.09.2014 tarihli olanı) hariç diğerlerinin **süresi içinde banka ibraz edilmemiş olduğu** ve böylece bu çeklerin **‘kambiyo senedi’** olma özelliklerini yitirmelerine (olsa olsa ‘(yazılı) delil başlangıcı’ (HMK. m. 202) sayılabilmelerine neden olduğu ve bunun sonucu olarak *‘kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip’* (İİK. m. 167-170b) konusu yapılamayıp **‘genel haciz yolu ile ilamsız takip’ (İİK. m. 42-73) konusu yapılmış olmaları**,

cc- Diğer davalı-borçlunun önce süresi içinde -... 2. İcra Müdürlüğü’nün 2014/10302 sayılı takip dosyasındaki borca- itiraz edip takibi durdurmasından sonra, icra dairesinde tekrar dilekçe vererek **itirazından vazgeçip, hakkındaki takibi kesinleştirmesi**,

“Davacı-alacaklının alacağının gerçek bir alacak olmadığı” konusundaki yargıyı haklı gösteren *‘güçlü bir kanıt’* ve *‘hayatın olağan akışına uygun düşmeyen bir davranış’* teşkil eder.

Bilindiği gibi; davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddialarında ve savunmalarında *«hayatın olağan akışına aykırılık»* bulunması halinde, bu tutarsız iddialar ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

«Hayatın olağan akışına aykırılık» ne demektir? *«Hayatın olağan akışı»* kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelini, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar *«hayatın olağan akışı»* kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.¹²⁵⁸²

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları *«hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar»*dır; vak'a tespitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hâkimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.¹²⁵⁸³

«Hayatın olağan akışı» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözümünde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay *«hayatın olağan akışı»* kriterini, *«olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi»* şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi *«bir ikrarın*

¹²⁵⁸² DEMİR, A.: Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri, Terazi Dergisi, Aralık 2008, S: 28, s. 129.

¹²⁵⁸³ ALANGOYA, Y.: "Senede Karşı Senetle İspat" Kuralı ve "Hayatın Olağan Akışı" Kavramı, N. Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s. 528, dipn. 32.

delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği» ifade edilmektedir.¹²⁵⁸⁴

«Hayatın olağan akışı» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine» olduğundan, hukukçular için adaleli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «hayatın olağan akışı» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.¹²⁵⁸⁵ Hangi olayların 'hayatın olağan akışına aykırı olduğu' tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.¹²⁵⁸⁶

Uygulamada;

-Borçlunun, taşınmazı satın aldıktan çok kısa bir süre sonra elinden çıkarmış olması,
-Borçlunun taşınmazını elinden çıkardığı halde, taşınmazda uzun süredir oturuyor olması,

-Taşınmazın halen borçlunun boşandığı eşi tarafından kullanılıyor olması,

-Borçlunun aracını sattıktan sonra, aracını kullanmaya devam etmesi,

-Üçüncü kişi tarafından, taşınmazın rayiç bedelinin iki katı bir bedelle satın alınması,

-Üçüncü kişinin, borçluya ait çok sayıda, örneğin yedi adet taşınmazı satın alması

hayatın olağan akışına uygun düşmeyen işlemler kabul edilmektedir.¹²⁵⁸⁷

Yüksek Mahkeme «tasarrufun iptali davaları»nda 'hayatın olağan akışı' kriteri ile ilgili olarak;

-«Davalı borçlunun aynı günde on dokuz adet taşınmazını sattığı, bu taşınmazlardan üçünü davalıya, beşini davalı ile aynı soyadını taşıyan kişilere satıldığı, yine takip dosyasındaki ihalede davrı konusu takip borçlularına alt iki taşınmazın icra ihalesi sonucu davrılı tarafından alındığı, borçlu ile davalının aynı ilçe, köy ve ciltte nüfusa kayıtlı olduğu, faaliyet yerleri farklı olsa da, faaliyet alanlarının aynı olması gibi maddi ve hukuki olgular göz önüne alındığında, davalının İİK. 'nin 280/1 maddesi kapsamında borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü gerektiğini; yine borçlu vekilinin savunmasında 'diğer davalının satış bedelinin 25.000 TL'sini banka aracılığıyla ödediğini, kalan 12.715,30 TL 'nin de takip borçlusuna şirketin borcuna mahsup edildiğini' belirttiğinden, diğer davalının da borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek durumda olduğunun kabulü gerektiğinden, dava konusu tasarrufların İİK.'nin 280/1 maddesi gereğince davalının alacak ve fer'ilerle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹²⁵⁸⁸

-«Takip konusu borcun kredi sözleşmesinden doğmasına, haciz tutanaklarının İİK. 'nin 105 maddesi kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olup bunun dışında - (borç tasfiye protokolü gereğince on bankaya 21.153.996,48 euro borcu bulunan)- davalı borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılması karşısında, davalı borçlunun aynı gün davalıya yirmi adet, bir gün ara ile diğer davalıya yedi adet taşınmazını satın, davalı üçüncü kişinin satın aldığı taşınmazlar için satıştan 22-23 gün önce 100.000 Doları davalı borçluya elden ödemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını ve mevcut durumun davalılar tarafından borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu gösterdiği, davalı borçlunun davalı üçüncü kişinin amcasının torunu olması ne-

¹²⁵⁸⁴ DEMİR, A.: agm, s. 130.

¹²⁵⁸⁵ DEMİR, A.: agm, s. 133.

¹²⁵⁸⁶ ERDÖNMEZ, G.: Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların iptali, 2017, s. 167.

¹²⁵⁸⁷ SERTKAYA, A. Ş. / KUL, S.: Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s. 352.

¹²⁵⁸⁸ Bkz. Y. 17. HD, 17.01.2017 - 11030/166 (www.e-uyar.com).

deniyle, bu davalının borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle, bu davalı ile yapılan dava konusu tasarrufların da İİK.'nin 280/ 1. madde gereğince iptale tabi bulunduğunu»¹²⁵⁸⁹

-«Gaziantep'te oturan ve orada ticaretle uğraşan davalının 80.000 TL civarında rayiç değere sahip Giresun Keşap'da bulunan taşınmazı 19 yaşındaki davalıdan alması, anılan taşınmazın boş olarak tutulması hayatın olağan akışına uygun bulunmadığından tasarrufların İİK.'nin 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»¹²⁵⁹⁰

-«Dosya kapsamından davalının 26.3.2010-21.2.2013 tarihleri arasında davalı borçlu şirketin eski eşi ile birlikte ortağı olduğu, eski eşinden 15.12.2008 tarihinde boşanmasına rağmen 2010 yılında alınan dava konusu aracın banka kredisine kefil olduğu, kredi borcunu 19.4.2013 tarihinde 20.000 TL olarak ödeyerek dava konusu aracı 22.4.2013 tarihinde borçlu şirketten aldığı, davalı ile eski eşi arasındaki ceza dosyasındaki 12.11.2012 tarihli hazırlık ifadelerinden tarafların birlikteliklerinin 2011 yılına kadar devam ettiğinin anlaşıldığı, yine dava konusu aracın 12.11.2012 tarihli tutanakta davalının kullanımında olduğunun anlaşıldığı, takip konusu bononun tanzim tarihi olan 20.9.2012 tarihinde davalının borçlu şirketin ortağı olduğu, 12.11.2012 tarihli tartışma ve kavganın borçlu şirketin borçları nedeniyle meydana geldiği, dolayısıyla davalının ortağı olduğu şirketin durumunu ve amacını yani borçlarını bilmemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı, yine dava konusu aracın davalı tarafından alacağı mahsuben alınmış olması nedeniyle, dava konusu tasarrufların İİK.'nin 279/3-2 ve 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»¹²⁵⁹¹

-«Davalı üçüncü kişinin borçlunun komşusu, diğer davalı üçüncü kişinin ise borçlunun vekili olduğu, aynı gün borcu tarafından davalı üçüncü kişiye sekiz araç, diğer davalı üçüncü kişiye farklı iki günde 6 araç satılmış olması nedeniyle, davalı üçüncü kişilerin borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olması ve bu durumun ticari işletmenin kısmen devri mahiyetinde olması nedeniyle reddedilen araçlar yönünden de davanın İİK.'nin 280. maddesi gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹²⁵⁹²

-«Borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılmasına, iptali istenen tasarrufların dava konusu takip dosyasındaki 25.3.2011 tanzim 3.7.2012 vadeli senetle doğan borçtan sonra yapılmasına, 4.6.2013 ve 26.8.2013 tarihli tasarrufların dava açıldıktan sonra yapılmış olmasına, davalı 3. kişilerin borçlunun eşi ve kızı, davalı 4. kişi şirketin borçlunun çocuklarına ait yine davalı dördüncü kişinin de ekonomik durumu itibarıyla dava konusu aracı almasının hayatın olağan akışına aykırı olması nedeniyle, dava konusu 12.10.2011 ve 20.10.2011 tarihli tasarrufların İİK.'nin 278/3-1 ve 280/1 madde, 4.6.2013, 26.8.2013 tarihli tasarrufların da İİK.'nin 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»¹²⁵⁹³

-«Borçlunun aynı gün üç adet dükkan niteliğindeki taşınmazını aynı kişiye satması ve bu taşınmazların (haciz ve ipotekle yüklü) rayiç değerlerinin çok üzerinde bir bedelle satılması hayatın olağan akışına uygun olmadığından, tasarrufların İİK. mad. 280/1 gereğince davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini»¹²⁵⁹⁴

-«Dava konusu 3 adet parselin borcun doğumundan sonra aynı gün davalıya satıldığı ve satışa rağmen borçlu tarafından kullanıldığı, üçüncü kişinin traktörü olmadığından borçlunun dava konusu taşınmazları kiraladığı iddia edilmiş ise de, bu iddianın yaşam deneyimlerine uygun olmadığını»¹²⁵⁹⁵

- «Tapu masraflarından kaçınmak için yapıldığını ileri sürmüş ise de, borcun doğumundan sonra, tarafların imzaladığı sözleşmeye aykırı olacak şekilde ve bedelsiz olarak arsa

¹²⁵⁸⁹ Bkz. Y. 17. HD, 06.12.2016 • 2847/11210 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁹⁰ Bkz. Y. 17. HD, 15.11.2016 • 17928/10506 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁹¹ Bkz. Y. 17. HD, 25.10.2016 • 18523/9342 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁹² Bkz. Y. 17. HD, 04.10.2016 - 14167/8533 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁹³ Bkz. Y. 17. HD, 27.09.2016 - 12977/8287 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁹⁴ Bkz. Y. 17. HD, 07.06.2016 - 13025/6947 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁹⁵ Bkz. Y. 17. HD, 03.05.2016 - 3347/5339 (www.e-uyar.com).

sahibi adına tescil yapılmasının yaşam deneyimlerine uygun olmadığı ve İİK. mad. 278/1 gereğince bağış niteliğinde olup iptali gerektiğini»¹²⁵⁹⁶

-«Davacının iş akdinden doğan alacağının olduğunu ve bu alacak ile ilgili dava açıldıktan sonra, borçlunun aracı sattığı ve bu satışa rağmen fiilen kullanmaya devam ettiği anlaşıldığından, bu hali ile satışın alacaklıları ızzar kastı ile yapıldığının sabit olduğu ve tasarrufun iptali davasının kabulü gerektiğini- Satıştan sonra trafik cezasının borçlu şirket temsilcisi adına kesildiği, 'bunun aracın arızasını kontrol amacı ile yapıldığı' iddiasının satıştan 2 yıldan fazla süre sonra böyle bir kontrolün yaşam deneyimlerine uygun bulunmadığını»¹²⁵⁹⁷

-«Üzerinde haciz ve ipotek olan taşınmazın rayiç bedelinin iki katına bir bedelle satın alınmasının hayatın olağan akışına uygun düşmediği gibi, borçlu ile davalının hemşehri olması, dava konusu taşınmazın borçlunun annesi tarafından kullanılması gibi maddi ve hukuki olgular birlikte değerlendirildiğinde 'dava konusu tasarrufların İİK. 280/1-2 madde gereğince iptale tabi olup olmadığına değerlendirilmesi gerektiği'ne değinen bozma ilamı üzerine 'davanın kabulüne' dair verilen kararın isabetli olduğunu»¹²⁵⁹⁸

-«Bozma sonrasında, mahkemece, dava konusu takip dosyasındaki senedin veriliş tarihlerindeki çelişkili ifadeler, takibe konu borcun, borçlu tarafından aynı gün kabul edilerek keskinleştirilmiş olması nedeni ile davanın kabulüne karar verilmesinin isabetli olduğunu»¹²⁵⁹⁹

-«Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın atan şahısların da atım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmazlar yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹²⁶⁰⁰

belirtmiştir.¹²⁶⁰¹

Ticari defter tutmakla yükümlü olan bir kişinin (tacirin) alacağının -açtığı 'tasarrufun iptali davası'nda- "gerçek bir alacak" sayılabilmesi için, mutlaka ticari defterlerinde kayıtlı (belirtilmiş) olması gerekir. Takip konusu yapılmış olan alacak 'tamamen' değil de 'kısmen' ticari defterlerde gösterilmiş ise, -davayı kabul etmiş olan- mahkemece, "ticari defterlerde kayıtlı olduğu için gerçek olduğu anlaşılan -... sayılı icra dosyasına konu olan- ... TL alacak (ve fer'ileri) ile sınırlı olarak, dava konusu tasarrufun -davacı/alacaklı bakımından- iptaline şeklinde"¹²⁶⁰² karar verilmesi gerekir.

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta; BİLİRKİŞİ tarafından dosyaya sunulmuş olan 01.10.2016 ve 20.02.2017 tarihli gerek (ilk) Bilirkişi Raporunda gerek itiraz üzerine düzenlenen (Ek) Bilirkişi Raporunda ısrarla "**TAKİP KONUSU ÇEKLERİN DAVACI TARAFIN TİCARİ DEFTER KAYITLARINDA GÖZÜKMEDİĞİ**" (DAVACI TARAFIN TİCARİ DEFTER KAYITLARINA GİRMEMİŞ OLDUĞU) belirtilmiş olmasına rağmen 20.02.2017 tarihli (Ek) Bilirkişi Raporunda "... Borçlunun, davacı şirketten 376.319,00 TL tutarında mal almış olduğu, bu haliyle davalı-alacaklı ile davalı-borçlu arasındaki ticaretin gerçek gözükteğü" nün belirtilmiş olması hatalı olmuştur. Çünkü önemli olan, davacı-alacaklı ile davalı-borçlu arasında önceden başlamış olan bir ticari ilişkinin bulunması ve bu ticari ilişkiden dolayı, davacının davalı borçludan 'alacaklı

¹²⁵⁹⁶ Bkz. Y. 17. HD, 03.05.2016 - 4425/5341 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁹⁷ Bkz. Y. 17. HD, 19.04.2016 - 20386/4953 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁹⁸ Bkz. Y. 17. HD, 19.04.2016 - 603/5011 (www.e-uyar.com).

¹²⁵⁹⁹ Bkz. Y. 17. HD, 19.04.2016 - 11699/4946 (www.e-uyar.com).

¹²⁶⁰⁰ Bkz. Y. 17. HD, 05.04.2016 - 12040/4257 (www.e-uyar.com).

¹²⁶⁰¹ Benzer içtihatlar için bkz. UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2017, 4.Bölüm, § F.

¹²⁶⁰² UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: İİK Şerhi, C: 3, s. 4578 vd.; (www.e-uyar.com) "İİK mad. 283".

konumunda' olması değildir. Önemli olan, tasarrufun iptali davasına konu çeklerin, davacının ticari defterlerinde kayıtlı bulunup bulunmamasıdır. Çünkü, Mahkemece yapılan yargılama sonucunda, "..... 2. icra Müdürlüğü'nün 2014/10285 ve 2014/ 10302 sayılı dosyalarındaki alacak ve fer'ileri ile sınırlı olmak üzere iptaline, davacı tarafa cebri icra yetkisi tanınmasına..." karar verilmiştir.

Bu nedenle; davacı-alacaklının ticari defterlerinde kayıtlı olmayan alacaklar 'gerçek bir atacak' olarak kabul edilemez ve Mahkemece «'gerçek olmayan bir atacak' (ve fer'ileri ile) sınırlı olarak» iptal karar verilemez.

Davacı-alacaklı, davalı-borçludan çok önceden başlayan ticari ilişki nedeniyle *ticari defterlerine aksetmiş olan alacaklarından dolayı* 'alacaklı' konumunda olabilir. Ancak "*bu ticari defter kayıtlarına göre alacaklı gözüktüğü miktar için*" icra takibi yapıp, kesinleşen bu alacağı için 'tasarrufun iptali davası' açmadıkça, **ticari defter kayıtlarında gözükmeyen çekleri icraya koyup bunlar için 'tasarrufun iptali davası' açamaz.**

----Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Davacı-alacaklının takip konusu yaptığı (9) adet çek, davacının ticari defterlerinde kayıtlı olmadığı için '*gerçek bir atacak*' niteliğinde olmadığından, bu çeklerde yer alan alacağın "*tasarruf tarihinden önce veya sonra doğmuş olması*" da önem taşımaz. Buna rağmen bu çeklerden 05.09.2014, 1.05.2014, 20.05.2014 tarihli olan çeklerin tarihi, tasarruf tarihi olan 08.05.2014 tarihinden sonra olduğundan, davacı-alacaklı 'bu çeklerin tümüne dayanarak mahkemeden '*tasarrufun iptaline karar verilmesini*' isteyemez.

Buraya kadar yaptığımız açıklamalar -ve atıfta bulunduğumuz **doktrindeki** görüşler ve sunduğumuz **ıçtihatlar**- doğrultusunda;

a) Davacı-alacaklının,... 2. İcra Müdürlüğü'nün 2014/10302 ve 2014/10285 sayılı dosyalarına konu yaptığı (9) çekte yer alan 812.412,54 TL+ 123.838,90 TL = 936, 251,44 TL tutarındaki alacak, davacının ticari defter kayıtlarında yer almadığından¹²⁶⁰³ "*gerçek bir alacak*" niteliğinde bulunmadığından,

b) Ayrıca bu çeklerden birisi (15.09.2014 tarihli olan) hariç diğerleri süresi içinde bankaya ibraz edilmemiş olduğundan, '*kambiyo senedi*' olma niteliğini yitirdiklerinden, '*kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile*' (İİK m. 167-170b) değil; '*genel haciz yolu ile ilamsız takip*' (İİK m. 42-73) konusu yapıldığından,

c) Diğer davalı-borçlu... 2. İcra Müdürlüğü'nün 2014/10302 sayılı dosyasına konu olan borcuna önce itiraz edip hakkındaki takibi durdurduktan sonra -13.04.2014 tarihinde- "*itirazdan vazgeçtiğini*" bildirip hakkındaki takibi kesinleştirdiğinden, "**davacı-alacaklının alacağının gerçek bir alacak olmadığı**" konusundaki yargıyı haklı gösteren '*güçlü bir kanıt*' ve '*hayatın olağan akışına uygun düşmeyen bir davranış*'¹²⁶⁰⁴ sayıldığından, Mahkemece -20.02.2017 tarihli Bilirkişi Raporunun bu yönden hatalı olan görüşüne itibar edilerek- "*davanın kabulüne*" karar verilmiş olması isabetli olmamıştır.

Bu hususları belirtir "*uzman görüşü*" (HMK. m. 293) niteliğindeki '*hukuki mütalâa*'mızı, davalı E. Ç. vekili Av... tarafından... İstinaf Mahkemesi'nin ilgili dosyasına sunulmak ve takdiri muhterem Mahkemeye ait olmak üzere saygı ile arz ederiz.

KAYNAKÇA

AKŞENER, H. S.: Borcun Doğum Anı ve Tasarrufun İptali Davaları Yönünden Önemi, Legal Hukuk Dergisi, Aralık 2008.

ALANGOYA, Y.: "Senede Karşı Senetle İspat" Kuralı ve "Hayatın Olağan Akışı" Kavramı, N. Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004.

ALBAYRAK, H.: Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları, AÜHFD, Cilt: 64, 2015, s. 941 vd.

COŞKUN, M.: icra ve İflas Kanununda Düzenlenen İtirazın İptali,

¹²⁶⁰³ Bkz. Yuk. s. 11, s. 12, s. 13, s. 17.

¹²⁶⁰⁴ Bkz. Yuk. s. 13 vd.

Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali, İflas ve İflasın Erteleenmesi, Sıra Cetveline İtiraz Davaları, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2014; 3. Baskı, Ankara 2016.

DEMİR, A.: Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri, Terazi Dergisi, Aralık 2008, S: 28.

ERDÖNMEZ, G.: Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 12 Levha Yayınevi, İstanbul 2017.

GÜNAY, E.: Tasarrufun İptali Davası, Seçkin Yayınevi, 3. Baskı, Ankara 2014.

GÜNEREN, A.: icra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davası, Yetkin Yayınevi, 3. Baskı, Ankara 2012.

KALE, S.: Aciz Halindeki Borçlunun Bir veya Birkaç Alacaklısını Kayıran Hukuki Fiilleri Dolayısıyla İptal Davası "İİK. mad. 279", Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, 2003.

KAPLAN, H. A.: 4949 sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklikler Işığında Yapılan İcra İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006.

KAPLAN, N.: Güncel İçtihatlarla İcra ve İflas Hukuku Uygulama ve Uygulama Notları, Bilge Yayınevi, Ankara 2014.

KARATAŞ, İ. / ERTEKİN, E.: Tasarrufun İptali Davaları, Yetkin Yayınevi, Ankara 1998.

KOSTAKOĞLU, C.: Takip Hukukunda İptal Davaları, Ad. D. 1989/ 6; Yasa D. 1989/ 6.

KURU, B.: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C: 4, Beta Yayınevi, 6. Baskı, İstanbul 2001.

KURU, B.: İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2013.

KURU, B.: icra ve İflas Hukuku, C: 4, Alfa Yayınevi, İstanbul 1997.

KURU, B.: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Olan icra ve İflas Hukuku, Legal Yayınevi, İstanbul 2016.

MUŞUL, T.: icra ve İflas Hukuku, C: 2, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

MUŞUL, T.: Tasarrufun İptali Davaları, Adalet Yayınevi, Ankara 2015.

PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.: İcra ve İflas Hukuku, Yetkin Yayınevi, 11. Baskı, Ankara 2013.

SERTKAYA, A. Ş. / KUL, S.: Tasarrufun İptali Davaları, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.

ŞİMŞEK, E.: Uygulamalı icra ve İflas Kanunu, Aydın Yayınevi, Ankara 1989.

TAZE, M.: Tasarrufun İptali Davası, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2017.

UMAR, B.: Türk icra-İflas Hukukunda İptal Davası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1963.

UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: İcra ve İflas Kanunu Şerhi "El Kitabı", C: 2, Bilge Yayınevi, Ankara 2012.

UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: Tasarrufun İptali Davaları, C: 2, Bilge Yayınevi, 4. Baskı, Ankara 2011.

UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.: İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, Bilge Yayınevi, 3. Baskı, Ankara 2014.

UYAR, T.: İcra ve İflas Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalaalar, Bilge Yayınevi, Ankara 2014.

UYAR, T.: icra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 12, Bilge Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2009.

UYAR, T.: Tasarrufun İptali Davalarında "Davacının Borçluda Gerçek Bir Alacağı Bulunması" Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar, İBD, Mart - Nisan / 2015.

ÜSTÜNDAĞ, S.: İflas Hukuku, 8. Baskı, İstanbul 2007.

151) Bir Eşin, Diğer Eşin Onayı Olmadan “Aile Konutunu Başkasına Devredemeyeceği”ne ya da “Aile Konutu Üzerinde İpotek Kuramayacağı”na Dair TMK. mad. 194/I’daki Kısıtlama (Yasak), Cebri İcra Yolu ile (İİK. mad. 148 vd.) Yapılan İhaleleri de Kapsar mı? (Evli Bir Kadının, Onayı Alınmadan Kocası Tarafından, Borçlu Olduğu Bir Banka Lehine “Aile Konutu” Niteliğindeki Taşınmazı Üzerinde Kurduğu İpoteğin İptali (Kaldırılması) İçin Açtığı Davada, İpotekli Taşınmazın Banka Tarafından Yapılan İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yolu İle Takip (İİK. mad. 148 vd.) Sonucunda Satılması Üzerine, Mahkemece Ne Şekilde (Doğrultuda) Karar Verilmesi Gerekir?

(Legal Hukuk Dergisi, 2016, C: 14, S: 162, s: 3089 - 3097)

*

Bilindiği gibi; 743 sayılı –önceki- Türk Kanunu Medenisinde yer almayan *aile konutu kavramı*, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile yaşantımıza girmiş bulunmaktadır.

“*Aile konutu*”na ilişkin TMK. m.194 hükmü emredici bir kuraldır.¹²⁶⁰⁵

TMK’nun 194. maddesinin gerekçesinden¹²⁶⁰⁶ de anlaşılacağı gibi, aile konutu “*eşlerin ve varsa çocuklarının bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdiği, yaşantısına buna göre yön verdiği, acı ve tatlı günleri içinde yaşadığı, anılarla dolu bir alan*”dır.¹²⁶⁰⁷ **Doktirinde** ‘aile konutu’;

- “*Ailenin kullanımına özgülülmüş, dolayısıyla ailevi faaliyetlerin merkezini oluşturan ve bu bağlamda konut işlevine sahip, genellikle sabit nitelikte mekan*”¹²⁶⁰⁸,

- “*Eşlerin evlilik birliğinin devamı sırasında ortak yaşamı sürdürmenin gerekli kıldığı ‘bir yerde ortak olarak oturma ihtiyacı’ nın giderilmesinde kullanmak üzere, sürekli olarak seçtikleri kısaca aile yaşamlarının merkezi durumlarına getirdikleri, konut olarak kullanmaya elverişli taşınmaz*”¹²⁶⁰⁹,

- “*Eşlerin ortak yaşamlarının merkezini oluşturan konut*”¹²⁶¹⁰

şeklinde tanımlanmıştır.

Bir konutun *aile konutu* olabilmesi için, o konutun aile konutu olduğunun eşlerce kabulü yeterli değildir. Konutun gerçekten *aile konutu* özelliklerini taşıması gerekir. Konutun, taşınır veya taşınmaz niteliği taşıması da önemli değildir. Önemli olan ailenin oturma amacına hizmet etmesidir.¹²⁶¹¹ *Aile konutu*, resmen evli olan karı kocanın birlikte

¹²⁶⁰⁵ GENÇCAN, Ö.U. Aile Konutu; Kavramı, Şerhi ve Üzerindeki Haklar (İstanbul Barosu Dergisi Aile Hukuku Özel Sayısı, s.19) “Mart/2007”- GENÇCAN, Ö.U. Türk Medeni Kanunu Yorumu, Cilt: 2, 2015, s.1122 vd.

¹²⁶⁰⁶ UYAR, T. Türk Medeni Kanunu (Gereğçeli- İçtihatlı) “Aile Hukuku”, Cilt: 3, 2002, s.2612

¹²⁶⁰⁷ GENÇCAN, Ö.U. agm. s.19

¹²⁶⁰⁸ ACAR, F. Aile Hukukumuzda Aile Konutu, Mal Rejimleri, Eşin Yasal Miras Hakkı, 4. Baskı, 2014, s. 17- SEROZAN, R. Aile Konutunun Şerhine Değişik Bir Yaklaşım (Prof. Dr. Zahit İmre’ye Armağan, 2009, s. 281)- GÜMÜŞ, M.A. Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri, 2008, s.66- ACAR, H. Türk Medeni Kanunu Kapsamında Aile Konutu Üzerinde İyiniyetli Üçüncü Kişilerin Hak Kazanımı (Kazancı Hukuk Dergisi, S: 47-48, s.9)

¹²⁶⁰⁹ BARLAS, N. Yeni Türk Medeni Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Eşler Arası Hukuki İşlem Özgürlüğü ve Sınırları (Prof. Dr. Necip Kocayusufoğlu için Armağan, 2004, s.122)- ŞIPKA, Ş. Türk Medeni Kanununda Aile Konutu ile İlgili İşlemlerde Diğer Eşin Rızası “TMK. m.194”, 2002, s.77

¹²⁶¹⁰ KILIÇOĞLU, A. Medeni Kanunumuzun Aile, Miras, Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, 2003, s.41- ÖZTAN, B. Aile Hukuku, 5. Bastı, 2004, s.199

¹²⁶¹¹ ÖZTAN, B. age. s.200

yaşadıkları ortak konutu ifade eder. Resmi nitelikte olmayan birleşmelerde yaşanan konut, buraya girmez.¹²⁶¹²

Aile konutuna ilişkin hükümlerin uygulanabilmesi için öncelikle; **a)** Bir evlilik birliği kurulmuş olmalı, **b)** Aile yaşamının yoğunlaştığı bir konut bulunmalıdır.¹²⁶¹³ Eşlerin düzenli olarak birlikte yaşantılarını geçirmediikleri, zaman zaman ya da hafta sonu kullandıkları yazlık, hafta sonu ya da dağ evi gibi konutlar buraya girmez.¹²⁶¹⁴

Türk Medeni Kanunu'nun m.194/III hükmüne göre; aile konutunun mülkiyeti eşlerden birine ait ise, *aile konutu* olarak özgülünen taşınmaz malın maliki olmayan diğer eş, tapu kütüğüne konutla ilgili gerekli şerhin (TMK. m.1010) verilmesini isteyebilir.

Bilindiği gibi; İsviçre’de, ‘aile konutunun şerhi’ne ilişkin TMK’nun m.194/III hükmü yer almamaktadır. *Aile konutu* şerhinin niteliği konusunda da, 194. maddenin gerekçesinde bir açıklama yoktur. Bu şerhin *kurucu şerh* olduğu kabul edilecek olursa, “tasarruf yetkisine ilişkin sınırlamanın, şerhin konulması ile başlayacağı”, başka bir anlatımla “şerh konulmadığı sürece ‘bir tasarruf yetkisi sınırlaması’ndan söz edilemeyeceğinden, malik olan eşin TMK’nun 193.maddesinde yer alan ‘hukuki işlem özgürlüğü’nün aile konutunu da içerdiği ve TMK’nun m.194/I hükmünün yokluğu” gibi bir sonuca ulaşılır ki, bu düşünce TMK’nun sistematik düşüncesine açık bir aykırılık ifade eder.

TMK’nun m.194 hükmünde yer alan şerhin *açıklayıcı şerh* olduğu konusunda bir duraksama olamaz.¹²⁶¹⁵ **Yüksek mahkeme** de aynı görüştedir. Gerçekten yüksek mahkeme çok yeni tarihli iki içtihatında bu hususu:

√“*Davacı malik olmayan eş, aile konutu niteliğinde bulunan taşınmazın, malik olan davalı eş tarafından ‘açık rızası bulunmadan’ davalı banka lehine ipotek ettirildiğini ileri sürerek, aile konutu üzerine konulan ipotegin kaldırılmasını ve aile konutu şerhi konulmasını talep ve dava ettiği, Hukuk Genel Kurulu ‘emsal davalarda’ gerekçesi aşığıya ‘aynen’ alınan 2013/2-2056 esas, 2015/1201 karar ve 15.04.2015 günlü kararı ile ‘yeni bir uygulamaya’ geçtiğinden, Hukuk Genel Kurulunun benzer davalarda da sürdürülen yeni uygulaması Dairemiz tarafından da benimsenmiş olup Dairemiz emsal bütün davalarda Hukuk Genel Kurulunun aşağıdaki görüşlerine aynen katıldığı, Türk Medeni Kanunu 194 hükmü ile eşlerin fiil ehliyetine getirilen sınırlama aile konutuna şerhin konulması ya da konulmaması koşuluna bağlanmadığını gibi işlem tarafı olan üçüncü kişinin iyi niyetli olup olmamasının da herhangi bir önemi bulunmadığını, Türk Medeni Kanunu’nun 194/1. madde hükmü ile aile konutu şerhi ‘konulmuş olmasa da’ eşlerin birlikte yaşadıkları aile konutu üzerindeki fiil ehliyetleri sınırlandırıldığını, aile konutu şerhi konulduğunda, konulan şerh ‘kurucu’ değil ‘açıklayıcı’ şerh özelliğini taşıdığını, anılan madde hükmü ile getirilen sınırlandırmanın, ‘emredici’ nitelikte olduğunu - Türk Medeni Kanununun 194. madde hükmü ile eşlerin aile konutu ile ilgili bazı hukuksal işlemlerinin diğer eşin rızasına bağlı olduğu kuralı getirilerek eşlerin hukuki işlem özgürlüğü, ‘aile birliğinin korunması’ amacıyla sınırlandırıldığından, buna göre, eşlerden biri diğer eşin ‘açık rızası bulunmadıkça’ aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemeyeceğini, aile konutunu devredemeyeceği ve aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamayacağını, bu cümleden hareketle, aile konutunun maliki olan eş, aile konutundaki yaşantıyı güçlüğe sokacak biçimde, aile konutunun ipotek edilmesi gibi ‘tek başına’ bir ayni hakla sınırlandıramayacağını, bu sınırlandırmanın ‘ancak diğer eşin açık rızası alınarak’ yapılabileceğini - Türk Medeni Kanunu 194. maddesi yetkili eşin izni için bir geçerlilik şekli öngörmediğini - İpotek doğrudan doğruya aile konutundan faydalanma ve oturma hakkını engellemiyorsa da, hak sahibi eşin kötü niyetli ve muvazaalı işlemleri ile aile konutunun elden çıkarılma tehlikesi nedeniyle ipotek işlemine diğer eşin ‘açık*

¹²⁶¹² KILIÇOĞLU, A. Aile Hukuku, 2015, s.242

¹²⁶¹³ GENÇCAN, Ö.U. agm. s.23

¹²⁶¹⁴ KILIÇOĞLU, A. Medeni Kanunumuzun Getirdiği Yenilikler, s.41

¹²⁶¹⁵ GENÇCAN, Ö.U. agm. s.31- GENÇCAN, Ö.U. age., Cilt: 2, s.1141- OĞUZMAN, M.K./ SELİÇİ, Ö./ ÖZDEMİR, S.O. Eşya Hukuku, 2015, 18. Baskı, s.253

rızası'nın şart olduğunu - Davalı eş tarafından dava konusu olarak kullanılan aile konutu üzerine diğer davalı banka lehine ipotek tesis edilmiş ve davacı eşin açık rızası alınmadığından, bu durumda, Türk Medeni Kanununun 194/1. maddesi eşin açık rızasını aradığından, yapılan işlemin geçerli olduğunu kabul edilemeyeceğini”¹²⁶¹⁶

√ “Aile konutu şerhinin niteliği- Tapuya aile konutu şerhi konulmamış olsa bile eşlerin birlikte yaşadıkları aile konutu üzerindeki fülllerinin TMK'nun 194/I hükmü ile sınırlandırılmış olduğunu; sınırlandırmanın aile konutu şerhi konulduğu için değil zaten var olduğu için getirilmiş olduğunu, bu sebeple tapuya aile konutu şerhi verilmese bile o konutun 'aile konutu' özelliğini taşıdığını, bu madde ile getirilen sınırlandırmanın açıklayıcı ve emredici nitelikte olduğunu”¹²⁶¹⁷

şeklinde belirtmiştir.

Buraya kadar açıklanan TMK. m.194/I hükmünde yer alan sınırlama;

- Emredici niteliktedir,
- Bu haktan önceden feragat edilemez,
- Eşlerin anlaşması ile ortadan kaldırılamaz,
- Eşin açık rızası (muvafakati) ancak belirli olan bir işlem için verilebilir.¹²⁶¹⁸

TMK. m.194/I hükmüne göre; aile konutunun maliki olan eş, diğer eşin rızasını alarak aile konutu üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilir. Buna karşın aile konutunun maliki olan eş, diğer eşin rızasını almadan aile konutunu başkasına devredemez, aile konutu üzerinde ipotek tesis edemez. TMK m.194/I'de yer alan sınırlama, **cebri icra yolu ile satışları** kapsamaz.¹²⁶¹⁹ **Yüksek mahkeme** de bu konuya ilişkin tüm içtihatlarında “aile konutunun, konut sahibi eşin borcundan dolayı cebri icra yolu ile satılması halinde, aile konutunun yararlanılan diğer eşin bu durumda TMK'nun 194/I deki haklarını kullanamayacağını çünkü TMK m.194/I deki hakkın ancak diğer eşin iradi tasarruflarına karşı kullanılabilceğini, aile konutunun cebri icra ile satılmış olması halinde, bu işlemin eşin rızasına bağlı olmaktan çıkmış olacağını, bu nedenle eş tarafından açılan davanın (ipoteğin kaldırılması davasının) konusuz kalmış olacağını” açık seçik belirtmiştir.

Gerçekten **yüksek mahkeme** bu konuyla ilgili olarak;

√ “Cebri ihaleye dayanan mülkiyet aktarımı, TMK. mad. 194'e dayalı bir tasarruf niteliğinde olmayıp, mülkiyeti nakleden cebri ihalenin, davacı eşin açık rızası alınmadan tesis edilmiş olan ipoteğin paraya çevrilmesi suretiyle yapılan takibe dayanıyor olmasının, cebri ihaleden önce ipotek hükümsüz kılınmadıkça, sonuca etkisi bulunmayacağı”¹²⁶²⁰

√ “Hak sahibi eşin, aile konutuyla ilgili iradi tasarruflarının TMK'nun 194. maddesi gereği diğer eşin açık rızasına bağlı olup, cebri ihalenin ise bu hükmün dışında olduğunu”¹²⁶²¹

√ “İpoteğe ilişkin işlem davacının rızası alınmaksızın tesis edildiğinden tasarrufun iptali, ipotek sebebi ile icra müdürlüğü tarafından yapılan satış işlemlerinin iptali, eski hale iadesi ile tapu kaydına aile konutu şerhi konulması talebine ilişkin davalarda görevli mahkemenin, aile mahkemesi olduğunu-Aile konutu olarak kullanıldığı ileri sürülen taşınmaz, davanın açılmasından sonra ihale ile satıldığından, davanın konusu kalmadığından "karar verilmesine yer olmadığına" kararı verilmesi gerekeceğini”¹²⁶²²

¹²⁶¹⁶ Bknz: 2. HD. 3.12.2015 T. 17096/23003 (EK-1)(www.e-uyar.com)

¹²⁶¹⁷ HGK. 15.04.2015 T. E: 2013/2-2056, K: 1201 (EK-2)(www.e-uyar.com)

¹²⁶¹⁸ GENÇCAN, Ö.U. agm. s.32

¹²⁶¹⁹ GENÇCAN, Ö.U. age. Cilt: 2, s.1124

¹²⁶²⁰ Bknz: 2. HD. 10.09.2015 T. 14523/15481 (EK-3)(www.e-uyar.com)

¹²⁶²¹ Bknz: 12. HD. 12.05.2015 T. 26938/9974 (EK-4)(www.e-uyar.com)

¹²⁶²² Bknz: 2. HD. 11.03.2015 T. 3982/4132 (EK-5)(www.e-uyar.com)

√“İpotek tesis edilen taşınmaz ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile yapılan takip sonucu cebri icra ile satılmış, davalı eşin açtığı ihalenin feshi davası da reddedilip kesinleşmiş olduğundan, Türk Medeni Kanununun 194.maddesi gereğince işlemin diğer eşin rızasına bağlı olmaktan çıktığı ve davanın konusuz hale geldiğini”¹²⁶²³

√“Türk Medeni Kanununun 194/1. maddesi kapsamındaki mülkiyet hakkı sınırlamasının iradi tasarruflara ilişkin olması gerekeceğini”¹²⁶²⁴

√“İcra İflas Kanununun 134/1. maddesi hükmüne göre, icra dairesi tarafından taşınmaz kendisine ihale edilen alıcı, o taşınmazın mülkiyetini iktisap etmiş olup, dava açılmadan önce taşınmaz cebri icra ile satıldığına ve satış kesinleşip, ihale bedeli ödendiğine göre, işlemin diğer eşin rızasına bağlı olmaktan çıktığı, ve davanın konusunun kalmadığını”¹²⁶²⁵

√“Dava konusu taşınmazın mülkiyet hakkının cebri icra ile satıldığını, bu satışa ilişkin olarak davalı koca tarafından açılan ihalenin feshi davasının ise reddedildiğini, bu nedenle yapılan işlemin diğer eşin rızasına bağlı olmadığını”¹²⁶²⁶

“İcra İflas Kanunu'nun 134/1 maddesi hükmüne göre, icra dairesi tarafından taşınmaz kendisine ihale edilen alıcının, o taşınmazın mülkiyetini iktisap etmiş olacağını; dava açılmadan önce taşınmaz cebri icra ile satıldığına ve satış ile ilgili ihalenin feshi davasının reddedip, red kararının bu davanın açılma tarihinden sonra kesinleştiğine ve işlem diğer eşin rızasına bağlı olmaktan çıktığına göre davanın konusunun kalmadığını”¹²⁶²⁷

√“Dava açılmadan önce taşınmaz cebri icra ile satıldığına ve işlem diğer eşin rızasına bağlı olmaktan çıktığına göre, davanın konusunun kalmadığını”¹²⁶²⁸

√“Davaya konu aile konutu üzerine ipotek tesis edilmiş, dava sırasında üzerine ipotek tesis edilen taşınmaz ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takip sonucu cebri icra yolu ile davalı bankaya satılmış ve satış işlemi ihalenin feshi davasının reddi suretiyle kesinleşmişse davanın konusuz kalacağından ‘konusuz kalan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini”¹²⁶²⁹

√“Davacı; eşinin malik olduğu aile konutu olarak kullanılan taşınmaz üzerine dava dışı üçüncü şahsın borcuna karşılık olmak üzere davalı Banka lehine ipotek tesis edildiğini, bu işleme rızası olmadığını ileri sürerek ipoteğin kaldırılmasını istemiş, mahkemece istek reddedilmiş olup; ipotek tesis edilen taşınmaz cebri icra ile satılmıştır; davacının açtığı ihalenin feshi davası da reddedilmiş olduğundan konusuz kalan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına”¹²⁶³⁰

belirtmiştir.

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta; (davalı) N. A., (davacı) eşi S. A. ile birlikte... ili,... ilçesi, Şemikler mahallesi, 2044/1 sokak, B/1 blok, 35 nolu bağımsız bölümde birlikte yaşamakta iken, aynı zamanda “aile konutu” (TMK m.194) olarak tapuya işlenmiş bulunan bu taşınmaz üzerinde BEY-DER Deri ve Tekstil Ürünleri San. ve Tic. Limited şirketinin borcundan dolayı –ve ‘borçlu ve müteselsil kefil’ sıfatıyla- diğer davalı... A.Ş lehine (2) adet ipotek tesis etmiştir.

Davacı S. A. vekili 19.02.2015 tarihli “dava dilekçesi”nde özetle: “adı geçen ipoteklerin müvekkilinin haberi ve muvafakati olmaksızın kurulmuş olduğunu, bu nedenle

¹²⁶²³ Bknz: 2. HD. 19.03.2014 T. 23966/6204 (EK-6)(www.e-uyar.com)

¹²⁶²⁴ Bknz: 2. HD. 19.03.2014 T. 23765/6269 (EK-7)(www.e-uyar.com)

¹²⁶²⁵ Bknz: 2. HD. 18.02.2014 T. 852/3183 (EK-8)(www.e-uyar.com)

¹²⁶²⁶ Bknz: 2. HD. 13.11.2013 T. 22544/26196 (EK-9)(www.e-uyar.com)

¹²⁶²⁷ Bknz: 2. HD. 02.10.2013 T. 3092/22504 (EK-10)(www.e-uyar.com)

¹²⁶²⁸ Bknz: 2. HD. 07.05.2013 T. 19770/12815 (EK-11)(www.e-uyar.com)

¹²⁶²⁹ Bknz: 2. HD. 14.01.2013 T. 3458/366 (EK-12)(www.e-uyar.com)

¹²⁶³⁰ Bknz: 2.HD. 04.06.2012 T. 10383/14952 (EK-13)(www.e-uyar.com)

TMK. m.194/I uyarınca bu ipoteklerin geçersiz olduğunu” ileri sürerek “aile konutu üzerinde kurulmuş olan bu ipoteklerin kaldırılmasına karar verilmesini” istemiştir.

Davalı... A.Ş. vekili 14/05/2015 tarihli “beyan dilekçesi”nde özetle: “davacının belirttiği ‘aile konutu’ niteliğindeki taşınmaz üzerinde müvekkili... A.Ş. lehine (1.) ve (2.) derecedeki ipoteklerin, davacı tarafından imzalanmış olan ‘muvafakatname’ uyarınca kurulmuş olduğunu, ipotek konusu borcun ödenmemesi üzerine 10. İcra Müdürlüğünün 2015/415 sayılı dosyasında başlattıkları ‘ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takibin’ kesinleşmesinden sonra gönderilen ‘talimat’ üzerine,... 2. İcra Müdürlüğünün 2013/44 Talimat sayılı dosyasından cebri icra yolu ile satıldığını, davacının –eşi N. A. ile birlikte- açtığı ‘ihalenin feshi davası’ nun... 2. İcra Hukuk Mahkemesince reddedildiğini, daha sonra da bu kararın Yargıtay 12. Hukuk Dairesince de onanarak kesinleştiğini, daha önce de aynı davacılar (davacı ve borçlu eşi) tarafından açılan ‘icra emrinin iptali’, ‘kıymet takdirine itiraz’, ‘takibin iptali’, ‘satışın durdurulması’ konusundaki davaların da reddedilip bu kararların kesinleştiğini” bildirerek “haksız ve kötüniyetli açılan davanın reddine karar verilmesini” istemiştir.

Davacı S. A. vekili 19/08/2015 tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle: “Davalı... A.Ş. vekilinin bahsettiği muvafakatname altındaki imzanın müvekkiline ait olmadığını, ayrıca davalı Bankanın, alacağının tahsilini geciktirmek için açıldığını bildirdiği davaların, müvekkilinin haberi olmaksızın diğer davalı eşi (borçlu) tarafından açıldığını, onun bu kötüniyetli davranışlarından müvekkilinin mağdur olduğunu vb.....” belirtmiştir.

Fer’i müdahil (alıcı) G. YAPI PAZ. SAN. ve TİC LTD. ŞTİ. vekili 12/01/2016 tarihli dilekçesinde özetle: “Dava konusu taşınmazın malikinin diğer davalı N. A. olduğunu, dava konusu ipoteklerin, dava konusu taşınmazlara 29.04.2008 tarih, 8071 yevmiye numarası ve 05.01.2010 tarih ve 98 yevmiye numarası ile kurulmuş olduğunu, dava konusu taşınmaza aile konutu şerhinin ise ipoteklerin tesisinden çok sonra 06.09.2012 tarih ve 16890 yevmiye numarası ile kurulmuş olduğunu,... 10. İcra Müdürlüğünün 2013/415 sayılı dosyası ile banka tarafından ipotek borçlularını aleyhine ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla icra takibi yapıldığını, daha sonra da... 2.İcra Müdürlüğünün 2013/44 talimat sayılı dosyası ile 24.2.2014 tarihinde dava konusu taşınmazın (aile konutunun) müvekkili şirkete ihale ile satıldığını, davacı ve davalı eşi N. A. ’nun birlikte ihalenin feshi davasını açmışlarsa da bu davanın ret ile sonuçlanıp kesinleştiğini, şayet mahkemece ihtiyati tedbir kararı verilmemiş olsaydı, adı geçen taşınmazın bugün müvekkili adına tescil edilmiş olacağını, bu nedenle bu mahkemede verilecek karardan müvekkilinin hukuki durumunun doğrudan doğruya etkileneyeceğinden, davaya fer’i müdahil olarak katılmak istediklerini, bu davada davalı bankanın iyiniyetli konumda olduğunu, asıl kötüniyetli olan kişilerin davacı taraf ve diğer davalı eşi olduğunu, ilişkide sunduğu Yargıtay kararları doğrultusunda açılmış olan davanın reddine karar verilmesini” bildirmiştir.

*

Dosyanın incelenmesinde;

a) 17.03.2016 tarihli “Adli Tıp ve Belge İnceleme Uzmanı” tarafından düzenlenmiş BİLİRKİŞİ RAPORU’nda; “13.05.2008 ve 06.01.2010 tarihli... A.Ş.... Şube Müdürlüğüne hitaben düzenlenmiş ‘Muvafakatname’ başlıklı belge altındaki imzaların S. A. ’nun eli ürünü olmadığını”nın belirtilmiş olduğu görülmüştür.

b) Bu dosyada bahsedilen dava konusu “aile konutu” nun... 2. İcra Müdürlüğünün 2013/44 Talimat sayılı dosyasından 24.02.2014 tarihinde yapılan ihalenin feshi hakkında, davacılar S. A. ve N. A. tarafından 03.03.2014 tarihinde açılan ‘ihalenin feshi’ davasının, fesih sebeplerini yerinde görmeyen... 2. İcra Hukuk Mahkemesince 10.04.2014 tarihinde E: 104, K: 138 sayılı kararla ret edildiği, bu kararın Yargıtay 12. Hukuk Dairesince 16.10.2014 tarih ve E: 21652, K: 24113 sayılı kararla yerinde görülerek onandığı ve daha sonra da davacıların “karar düzeltme” taleplerinin, aynı Dairece 21.04.2015 tarih ve E: 1358, K: 10675 sayılı kararlar ret edilerek “ihalenin feshi” konusunda verilmiş kararın kesinleştiği görülmüştür.

*

Yukarıda ayrıntılı olarak araz ve izah ettiğimiz gibi; “*kamu düzeni*” ile ilgili ve “*emredici*” bir hüküm olan TMK. m.194/I uyarınca “*eşlerden biri, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz*” ise de, bu hüküm ancak ve ancak **cebri icra satışları** dışında uygulanabileceğinden¹²⁶³¹; mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta ise... ili,... ilçesi, Şemikler mahallesi, 2044/1 sokak, B/1 blok, 35 nolu bağımsız bölümde bulunan ve tapuda... ili,... ilçesi, Şemikler mahallesi 25700 ada, 1 parsel, 107 cilt no ve 10516 sayfa’da kayıtlı bulunan “*aile konutu*” niteliğindeki taşınmaz davalı-borçlu N. A.’nın diğer davalı-alacaklı... A.Ş.’ye olan ipotekli borcundan dolayı... 10.İcra Müdürlüğünün 2013/415 sayılı icra dosyasından yapılan takip sonucunda yazılan talimat üzerine... 1.İcra Müdürlüğünün 2013/280 Talimat sayılı dosyasından 24.02.2014 tarihinde yapılan ihale ile fer’i müdahil G. YAPI PAZ. SAN. ve TİC LTD. ŞTİ.’ne satılmış olduğundan, yukarıda fotokopilerini sunduğumuz (EK-3)- (EK-13) içtihatlar doğrultusunda –TMK. m.194/I’deki kısıtlamanın cebri icra yolu ile yapılan satışları kapsamaması nedeniyle- mahkemece “*açılmış olan davanın konusu kalmadığından, karar verilmesine yer olmadığına*” şeklinde karar verilmesi gerekeceği, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere, davalı-alacaklı... A.Ş. vekili Av. Ö. T. O. tarafından... 1. Aile Mahkemesinin 2015/130 esas sayılı dosyasına ibraz edilmek üzere, HMK. 293 uyarınca “*uzman görüşü*” olarak saygıyla sunulur.

Av. Talih UYAR

(9 Eylül Ün. Huk. Fak. E. Öğr. Görv.)

26.04.2016

¹²⁶³¹ Bknz: Yuk. Dipn. 15 civarı

BÖLÜM 4: “HUKUKİ MÜTALÂALAR”

1) Hacizlerin, takibin (ve istihkak davasının) tarafı olamayan -tersane hizmeti veren- bir başka üçüncü kişinin ticaret sicilde kayıtlı adresinde yapılmış olmasının sonuçları*

*

I- “İstihkak” iddiası, borçlunun “*haczedilen malın üçüncü bir kişiye ait olduğunu veya üçüncü bir kişiye rehinli bulunduğunu*” ya da üçüncü kişinin “*o malın kendisine (veya başka bir üçüncü kişiye) ait olduğunu veya o mal üzerinde kendisinin (veya başka bir üçüncü kişinin) rehin hakkı bulunduğunu*” ileri sürmesidir (İİK. 96/I; 85/II, c: 1).¹

“İstihkak iddiası” takip hukukundaki ‘istihkak davası’nın (İİK. m. 96 vd.) ‘ön şartı’dır.² Ancak ‘usulüne uygun’ olarak ve ‘borçlu ya da üçüncü kişi veya bu kişilerin yetkili temsilcileri’ tarafından yapılmış (geçerli) istihkak iddiası, istihkak davasına konu olabilir. Başka bir deyişle; istihkak iddiasında bulunma hak ve yetkisi sadece -kural olarak- bu kişilere aittir.³

II- İİK. mad. 99 gereğince, “**üçüncü kişinin elinde bulunan**” ve üzerinde üçüncü kişinin “*istihkak iddiasında bulunduğu*”⁴ bir malı haczedene icra müdürü, üçüncü kişinin istihkak iddiasını haciz tutanağına yazdıktan sonra, “*üçüncü kişi aleyhine -icra mahkemesinde- istihkak davası açmak üzere*” **alacaklıya yedi günlük bir süre verir.**⁵

Buna karşın, mal “**borçlunun elinde iken**”⁶ haczedilmişse (İİK. 96, 97) haczedilmişse (İİK. 97/a-I), İİK. mad. 99 uygulanamaz. Bu durumda, İİK. mad. 96 ve 97’ye göre işlem yapılması gerekir.

Üçüncü kişinin elinde haczedilen ve onun istihkak iddiasında bulunduğu malların, *alacaklının talebi üzerine muhafaza altına alınması mümkün değildir, üçüncü kişinin kabulü halinde, üçüncü kişiye yediemin olarak bırakılması gerekir.*⁷

* Bu “Hukuki Mütalâa” Av. Cüneyt UYAR ile birlikte hazırlanmıştır.

¹ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, 3. Baskı, 2006, s: 7886 vd.

² Bknz: 8 HD. 23.05.2014 T. 15263/10467 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

³ **KURU, B** İcra ve İflas Hukuku El kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 54499

⁴ “İstihkak iddiası” kavramı için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 3. Baskı, 2014, s: 1826 vd.- **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, s: 7886 vd.

⁵ Üçüncü kişinin, “*icra müdürünün İİK.nun 99. maddesini uygulamadığından*” bahisle yaptığı şikâyet, süreye bağlı değildir. (Bknz: 12. HD. 25.11.1982 T. 8622/8763) (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁶ Bknz: 12. HD. 27.12.1990 T. 6445/13799; 12.04.1990 T. 11072/4286 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁷ 6352 s. ve 02.07.2012 tarihli Kanun ile yapılan değişiklikten önce, İİK. 88/II, c: 3 “*üçüncü şahsın elinde bulunan mallar haczedilince, alacaklının muvafakati ve üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır*” şeklindeydi. 6352 s. ve 02.07.2012 tarihli Kanun ile İİK’nun 88/2. maddesi “*... üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Mallar satışı mahalline getirilmediği takdirde muhafaza altına alınabilir veya yediemin değişikliği yapılabilir.*” şeklinde değiştirilmiş, bu değişikliğe paralel olarak İİK.’nin 99. maddesi de “*haczedilen şey borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir aynı hak iddia eden üçüncü kişi nezdinde bulunursa, bu kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz.*” şeklinde değiştirilmiştir. Önceki düzenlemenin eleştirisi için bkznz: **UYAR, T.** (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023) 4949 sayılı, 17.7.2003 tarihli; 5092 sayılı, 12.2.2004 tarihli, 5311 sayılı 2.3.2005 tarihli ve 5358 sayılı, 31.5.2005 tarihli İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunların Getirdiği Yenilikler’ ve aynı isimli-İzmir Barosu tarafından Aralık/2005 tarihinde yaptırılmış- ayrı bası, s: 38 vd. - **UYAR, T.** 4949 sayılı ve 17.7.2003 tarihli İcra ve İflas Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Getirdiği Yenilikler (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 173 vd.) - **ATALAY, O.**

III- İİK. mad. 96 gereğince ileri sürülen istihkak iddiasına karşı, “*alacaklı*” ya da “*borçlu*” veya “*her ikisi*” üç gün içinde (İİK. 96/II) itiraz ederse, icra müdürü -tarafaların ayrıca istemde bulunmasını beklemeden, kendiliğinden-⁸ gerekli kararın verilmesi için dosyayı hemen icra mahkemesine gönderir.¹⁰ Eğer itiraz, “üç günlük süreden sonra” yapılırsa, geçersiz olur ve sonuç doğurmaz.¹¹ Bu durumda, icra müdürü dosyayı icra mahkemesine gönderemez. Çünkü; alacaklı (ve borçlu) “*istihkak iddiasını kabul etmiş*” sayılır.¹²

İcra müdürünün istihkak iddiasına itiraz üzerine yapacağı işlem; takip dosyasını icra mahkemesine göndermekten ibaret olup, bunun yerine kendisi “istihkak davası açmak üzere” süre veremez.¹³ Dosyayı alan icra mahkemesi; ya “*takibin ertelenmesine*” ya da “*takibin devamına*” karar verir. İcra mahkemesinin, istihkak iddiasının esas hakkında (yani mülkiyet ya da rehin uyumsuzluğunu çözümler biçiminde) “*haczin kaldırılmasına*”¹⁴ (veya “*istihkak davasının kabulüne*”, “*dava konusu şeyin davacıya teslimine*”¹⁵ vb. şeklinde) karar vermesi isabetsiz ve yasaya aykırı olur... Yine bu durumda icra mahkemesi “*takibin iptaline*” de karar veremez.¹⁶

İcra mahkemesi bu kararını “*dosya üzerinde yapacağı inceleme ile*” ya da “ *tarafları çağırıp duruşma yaparak*” verir (İİK. 97/I).¹⁷ Uygulamada, genellikle duruşmaya gerek görülmemekte ve dosya üzerinde inceleme ile yetinilerek gerekli karar verilmektedir.

İstihkak iddiasına itiraz üzerine “*takibin devamına*” ya da “*takibin ertelenmesine*” karar verecek olan icra mahkemesi, asıl takibin yapıldığı icra müdürlüğünün bağlı olduğu icra mahkemesidir. İcra mahkemesince “*istihkak iddiasının sırf satışı geri bırakmak amacı ile, kötünîyetle (dürüstlük kuralına aykırı olarak)*”¹⁸ yapıldığını gösteren ciddi nedenler bulunduğu takdirde” “*takibin devamına*” aksi halde “*takibin ertelenmesine*” karar verilir.

IV- Hacz edilen mal, borçlunun ya da borçlu ile birlikte üçüncü kişinin (müşterek) zilyetliğinde (İİK. 96, 97) ise, istihkak davası açma yükümlülüğü, istihkak iddiasında

Taşınırın Üçüncü Kişi Elinde Hacı ve Muhafaza Altına Alınması “İİK. m. 88/II Üzerine Bir Eleştiri” (Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, 2005/1, s: 17 vd.) - **ASLAN, K.** Hacizde İstihkak Davası, 2005, s: 499 vd. - **PEKCANİTEZ, H.** 4949 sayılı Kanunla, İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 147 vd.) - **PEKCANİTEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku, 2005, s: 191; 206.

⁸ **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 392 - **AKYAZAN, S.** İcra ve İflas Kanunu'ndaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerindeki İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s: 75 - **TEKİNAY, S. S.** Hacizden Mütevellit İstihkak Davaları, 1953, s: 24 - **KAYGANACIOĞLU, M.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (Yarg. D. 1983/1-2, s: 120) - **ASLAN, K.** age. s: 308

⁹ Karş: **BELGESAY, M. R.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1954, s: 231 vd.

¹⁰ Bknz: 12. HD. 20.09.1993 T. 9587/13706; 15. HD. 01.11.1988 T. 2979/3499; 15. HD. 27.05.1983 T. 1275/1467 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹¹ Bknz: 13. HD. 26.05.1977 T. 2518/3005 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹² Bknz: 15. HD. 23.05.1990 T. 1293/2379; 13.09.1988 T. 3210/2835 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹³ Bknz: 21. HD. 05.12.2000 T. 2588/8350; 12. HD. 20.09.1993 T. 9587/13706 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁴ Bknz: 12. HD. 10.06.2004 T. 10540/14757; 02.12.1994 T. 15177/15358 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁵ Bknz: 17. HD. 15.11.2012 T. 11735/12571; 13.12.2012 T. 15150/13985; 12. HD. 04.02.2003 T. 29759/1965; 29.09.1998 T. 8827/9831 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁶ Bknz: 12. HD. 30.12.1997 T. 14373/14808 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁷ Bknz: 12. HD. 27.09.2011 T. 1649/16913 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023) - **UYAR, T.** İcra Hukukunda Yetki - Görev ve Yargılama Usulü, 2. Bası, 1991, s: 391 - **KUT, K. H.** İstihkak İddiasına İtiraz (İleri Hukuk Dergisi, 1951/Ağustos, s: 1243 vd.)

¹⁸ Bu konuda ayrıca bknz: **ARSLAN, R.** Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, 1989, s: 135 vd.

bulunan ‘üçüncü kişiye’ aittir.¹⁹ Haczedilen malın “*üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*” açılan istihkak davalarında ise, davacı, kural olarak -icra müdürü tarafından kendisine istihkak davası açması için- yedi günlük süre verilen ‘**alacaklı’dır.**²⁰ *Borçlunun* ise istihkak davası açma hakkı yoktur.²¹

Üçüncü kişinin davacı olarak yer aldığı istihkak davası, *haciz koydurmuş olan ve üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmiş olan alacaklıya* karşı açılır.²² Bu davalarda uyumsuzluk “*istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişi*” ile “*alacaklı*” arasında bulunduğundan, açılan istihkak davalarında mutlaka “*alacaklı*”nın davalı olarak gösterilmesi gerekir.²³ Alacaklı, haciz koydurmuş olmasına rağmen, üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmemişse, ona karşı istihkak davası açılmaz...

Haczedilen malın “üçüncü kişinin elinde bulunması halinde” alacaklı tarafından açılacak istihkak davalarında ise, *davalı*; “kural olarak” hacizli malı elinde bulunduran ve istihkak iddiasında bulunmuş olan²⁴ **üçüncü kişidir.**

Yüksek mahkeme²⁵ yokluğunda haciz yapılan -dolayısı ile istihkak iddiasını kabul edip etmediği belli olmayan- **‘borçlunun** da, istihkak davasında ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerektiğini” belirtmiştir. **İstihkak iddiasına hem alacaklının ve hem de borçlunun itiraz etmiş olmaları halinde**, ‘*mecburi dava arkadaşlığı*’ söz konusu olduğundan, açılmış olan davada alacaklı ve borçlunun her ikisinin de ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerekir ve bunlardan birisinin davada yer almadığının anlaşılması halinde, davacı-üçüncü kişiye, bu kişinin de davaya katılmasını sağlaması için süre verilir.²⁶

V- “Yedi günlük” dava açma süresi; istihkak iddiasına itiraz edilmesi ve takip dosyasının icra müdürlüğünce **İİK. mad. 97/I** gereğince kendisine sunulması üzerine icra mahkemesinin vereceği “takibin devamı” ya da “takibin ertelenmesi” kararının üçüncü kişiye tefhim veya tebliğinden itibaren işlemeye başlar.²⁷ **İİK. mad. 99** uyarınca ise, alacaklının yedi gün içinde istihkak davasını açması gerekir. Bu durumda yedi günlük dava açma süresi; “*alacaklının haczi öğrendiği tarihten*” değil, “*icra müdürünün, istihkak davası açması için süre verdiğini alacaklıya tefhim ya da tebliğ ettiği tarihten*” itibaren işlemeye başlar.²⁸

¹⁹ İcra müdürü bu durumda -hatalı olarak- haciz koydurmuş olan alacaklıya “istihkak davası açmak üzere” yedi günlük süre vermiş ve istihkak davası bu süre içinde alacaklı tarafından açılmışsa, icra mahkemesinin açılan bu davayı da incelemesi, yani, husumet yönünden reddetmemesi gerekir (Bknz: 21. HD. 15.04.2004 T. 2324/3827, 13. HD. 18.11.1981 T. 7033/76396) (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

²⁰ Bknz: 21. HD. 23.12.2003 T. 9386/10803; 12. HD. 26.04.1995 T. 6309/6476 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

²¹ Bknz: 17. HD. 15.11.2012 T. 4002/12567; 26.09.2011 T. 2042/8144; 05.07.2011 T. 2948/7091; 19.04.2011 T. 11717/3690; 1.7.2010 T. 10728/6168; 21. HD. 24.5.2004 T. 4186/4864; 17.11.2003 T. 7354/9429; 10.12.2002 T. 25046/26127 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

²² Bknz: 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.01.2003 T. 10144/190 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

²³ Bknz: 17. HD. 03.10.2011 T. 6682/5808; 22.09.2011 T. 6445/8003; 24.05.2011 T. 296/5192; 03.05.2011 T. 11788/4529 (www.e-uyar.com E. T. 11.01.2022)

²⁴ Bknz: 13. HD. 28.04.1981 T. 1638/3192 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

²⁵ Bknz: 15. HD. 24.09.1992 T. 3233/4267; 12. HD. 28.12.1981 T. 7406/8605 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

²⁶ Bknz: 17. HD. 24.05.2011 T. 296/5192; 24.06.2010 T. 703/6104; 29.06.2010 T. 1254/6047; 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.10.2002 T. 7974/8776 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

²⁷ Bknz: 17. HD. 14.07.2011 T. 3024/7487; 12. HD. 30.10.2003 T. 17305/21225; 08.10.2002 T. 17517/20289; 21. HD. 28.11.2000 T. 7195/8496; HGK. 22.11.2000 T. 21-1687/1728; HGK. 15.12.2004 T. 21-710/727, 27.09.2004 T. 6606/7623 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

²⁸ Bknz: 21. HD. 17.04.2007 T. 11107/6531; 08.10.2002 T. 6863/8221; 09.11.2000 T. 7777/7796; 15. HD. 02.10.1996 T. 2994/4898; 20.06.1995 T. 3556/3726, 13. HD. 03.11.1977 T. 4315/4816 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

VI- İstihkak davaları, icra hukuk mahkemesinde görülür (İİK. 97/VI). İstihkak davalarının hangi yerdeki mahkemelerde açılabileceği önceki 1086 sayılı HUMK.’dan farklı olarak yeni kanunda açıkça düzenlenmemiştir.²⁹ **Yüksek mahkeme**, “*istihkak davalarının asıl icra takibinin yapıldığı yer mahkemesi ile davalının yerleşim yeri mahkemelerinde açılmasının mümkün olduğunu, davalının birden fazla olması halinde davanın, davalulardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılabileceğini*”³⁰ kabul etmektedir.

VII- İstihkak davasında, icra hakimi, tarafların gösterecekleri bütün delilleri -kural olarak-³¹ serbestçe takdir eder. Buna göre, istihkak davalarında “tanık” dinlenebilir³², “bilirkişi incelemesi”³³ yaptırabilir, “keşif”³⁴ yapılabilir, “yemin” teklif edilebilir. İstihkak davalarında, ileri sürülen iddia, “ticari defter kayıtları” ile ispat edilebilir.³⁵ İstihkak davalarında her türlü delil ileri sürülebilir. Başka bir deyişle, bu davalarda “delil ileri sürülmesi”³⁶ bakımından yasal bir kısıtlama söz konusu değildir. İstihkak davasında “hayatın olağan akışına ters biçimde**” ileri sürülmüş iddialara itibar edilmemesi gerekir.³⁷**

İstihkak davalarında, “takip konusu alacak miktarı” ile “haczedilen malın kıymeti”nden³⁸ hangisi az ise, onun üzerinden *nisbi* olarak **harç** alınır ve **vekalet ücretine** hükmedilir.³⁹ Haciz tutanağında haciz uygulanan taşınırın değerini belirtmemiş olması halinde, dava konusu hacizli malların dava tarihi itibarıyla değerlerinin uzman bilirkişi aracılığıyla saptanması gerekir.⁴⁰

Hemen belirtelim ki, istihkak davasının *konusuz* kalması halinde, HMK. m. 331’e göre değerlendirme yapılması gerekir. Buna göre, “*davanın konusuz kalması sebebiyle*

²⁹ 6100 sayılı HMK.’da, HUMK.’un 512. maddesine tekabül eden yeni bir hükme yer verilmemiştir.

³⁰ Bknz: 8. HD. 10.12.2019 T. 211136/11140; 12.02.2019 T. 5409/1333; 26.09.2016 T. 13780/12554; 8. HD. 20.06.2016 T. 20865/10822 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023) - **ERCAN, İ.** Hacizden Doğan İstihkak Davaları, 2023, s: 469, dipn. 1317

³¹ “Kural olarak” diyoruz, çünkü, bu davalarda da icra hakimi, diğer davalardaki hakimler gibi; ikrar ve yemin ile bağlıdır. Bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, s:8186 vd.

³² Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1975 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, 2. Baskı, 2006, s: 8437

³³ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1976 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s: 8437

³⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1978 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s: 8437

³⁵ Bknz: 8. HD. 09.12.2013 T. 17713/18622; 17. HD. 07.05.2012 T. 4588/5757; 21. HD. 30.01.2001 T. 123/426; 27.05.1997 T. 3427/3593; 15. HD. 05.06.1996 T. 2634/3163 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

³⁶ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s: 562 - **POSTACIOĞLU, İ.** age., s: 405 - **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 299 - **GÜNEREN, A.** İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 489 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (ABD. 1974/1, s: 41 vd.) - **DALAMANLI, L.** Hacizden Mütevellit İstihkak Davası (Ad D. 1961/9-10, s: 910) - **ASLAN, K.** age. s: 402 - **ERCAN, İ.** age. s: 480 vd.

³⁷ Bknz: 8. HD. 21.01.2016 T. 9507/727; 8. HD. 19.03.2019 T. 1487/2868; 8. HD. 18.09.2019 T. 11165/7738; 8. HD. 04.05.2015 T. 4780/9942; 8. HD 21.01.2016 T. 13811/725 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

³⁸ Eğer, istihkak davası sırasında, hacizli mal icra müdürlüğünce satılmışsa; ihale (satış) bedelinden (bknz: 21. HD. 01.05.2003 T. 2796/4102; 18.03.2003 T. 880/250) (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

³⁹ Bknz: 8. HD. 01.04.2013 T. 3798/4715; 17. HD. 11.12.2012 T. 5495/13814; 05.04.2012 T. 1260/4122; 13.02.2012 T. 11814/1437; 06.02.2012 T. 11258/1066; 21. HD. 01.03.2005 T. 717/1907; 02.03.2004 T. 16414/1865; 24.06.2003 T. 4726/6065; 03.05.2004 T. 972/4388; 05.02.2002 T. 184/698; 26.09.2002 T. 6167/7654 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁴⁰ Bknz: 21. HD. 18.03.2004 T. 195/2615; 09.12.2003 T. 8181/10106 vb. (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

davanın esası hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan hallerde, hakim, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre yargılama giderlerini takdir edecek”tir.⁴¹

Bu durumda icra mahkemesi, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nin 6. maddesindeki;

“Anlaşmazlık, davanın konusuz kılması, feragat, kabul, sulh veya herhangi bir nedenle; ön inceleme tutanağı imzalanıncaya kadar giderilirse Tarife hükümleriyle belirlenen ücretin yarısına, ön inceleme tutanağı imzalandıktan sonra giderilirse tamamına hükmolunur...”

ş e k l i n d e k i hükmü gözönünde bulundurarak avukatlık ücretine hükmedecektir.

Takip borçlusunun, takip alacaklısının alacağını, ‘ön inceleme tutanağının imzalanmasından sonra’ ödemesi durumunda, mahkemece ‘Tarife hükümleriyle belirlenen ücretin tamamına’ hükmedecektir. İstihkak davalarında “alacak miktarı ile haczedilen taşınır malın değerinden hangisi az ise onun üzerinden karar tarihi bakımından yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca -harçlandırılan miktar gözetilerek- hesaplanacak nispi avukatlık ücretinin, davanın açılmasına neden olan tarafa yüklenmesi” gerekecektir.⁴²

Yüksek mahkeme de bu konuda,

√ “Mahkemece, istihkak davasının konusuz kılması nedeni ile karar verilmesine yer olmadığına ve yargılama giderleri ile maktu karar ve ilam harcı ile birlikte alacak miktarı ile hacizli malların değerinden hangisi az ise onun üzerinden hesaplanacak nispi vekâlet ücretinin davanın açılmasına neden olan tarafa yükletilmesine dair karar verilmesi gerekeceğini”⁴³

√ “İhbar olunan vekilinin duruşmadaki ‘dava konusu malların İdareye ait menkuller olduğu’ şeklindeki beyanlarının istihkak iddiasından vazgeçildiğini gösterdiğini, bu durumda, istihkak davasının konusuz kaldığından, mahkemece konusuz kalan davaya ilişkin, karar verilmesine yer olmadığına, davanın açılmasındaki haklılık durumuna göre, yargılama giderleri ile maktu karar ve ilam harcı ile nispi vekalet ücreti taktirine karar vermek gerektiğini”⁴⁴

belirtmiştir.

Yüksek mahkemenin, **aynı doğrultudaki** diğer içtihatları için bknz: 8. HD. 15.10.2020 T. 2812/6247; 8. HD. 23.06.2020 T. 13626/3827; 8. HD. 23.01.2020 T. 13040/581; 8. HD. 11.12.2019 T. 20202/11252 (ERCAN, İ. Hacizden Doğan İstihkak Davaları, s: 495, dipn: 1384); 21. HD. 26.04.2011 T. 5071/3855; 17. HD. 06.12.2010 T. 4055/10572; 1. HD. 02.02.2016 T. 13801/934 (ALDEMİR, H. age. s: 1101, dipn: 2946, 2947, 2948).

VIII-a Borçlunun elinde bulunduğu sırada (İİK. 96/I) haczedilen mallar hakkında, üçüncü kişi tarafından açılan istihkak davalarında ispat yükü de; **üçüncü kişiye** düşer.⁴⁵

⁴¹ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S. T./HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, 2021, s: 507 – GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2014, s: 1467 – KARSLI, A. İcra ve İflas Hukuku, 4. Baskı, 2022, s: 546 – ALDEMİR, H. Uygulamada Avukatlık Hukuku, 2018, s: 1101 vd.; 1103 vd.

⁴² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 2, 3. Baskı, 2014, s: 2028 – ERCAN, İ. age., 2023, s: 495 – MUŞUL, T./MUŞUL, A. T. İcra ve İflas Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2021, s: 395 – ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 10. Baskı, 2023, s: 632 – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S. T. /HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 375, dipn: 10 – KARSLI, A. age. s: 546 – GÜNEREN, A. age. s: 1467 – ALDEMİR, H. age. s: 1191 vd.

⁴³ Bknz: 8. HD. 12.09.2014 T. 17875/15815 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁴⁴ Bknz: 12. HD. 23.02.2022 T. 6773/2178 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁴⁵ Bknz: 15. HD. 19.06.1995 T. 3162/3653 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde” ise, görülen istihkak davasında ispat yükü; **alacaklıdır**.⁴⁶ Hacizli malı elinde bulunduran kişi, **“mülkiyet karinesi”nden** yararlanır.⁴⁷

Uyuşmazlık konusu malın *“borçlu”*nun ya da *“üçüncü kişi”*nin elinde haczedilmiş olmasına göre ispat yükü yer değiştireceğinden, ispat yükünün hangi tarafa düştüğünün tespiti için, hakiki zilyedin -daha doğrusu; *hacizli malı gerçekte kimin elinde bulundurduğunun-* araştırılması gerekir. Bu nedenle *“borçlunun elinde bulunan -takip talebindeki ve ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste- malların haczedilmiş olması halinde, İİK. 96-97. maddelere göre işlem yapılarak istihkak davası açma külfetinin üçüncü kişiye, buna karşın üçüncü kişinin elinde bulunan malların haczedilmiş olması halinde ise, İİK. 99. maddeye göre işlem yapılarak, istihkak davası açma külfetinin alacaklıya yükletilmesi”* gerekir.⁴⁸ Tekrar belirtelim ki, **icra müdürünün hatalı olarak örneğin, üçüncü kişi dava açma külfetini yüklemiş olması, ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmaz.**

Yüksek mahkeme, bu konuda;

√ *“Haciz sırasında borçlunun haciz mahallinde bulunmaması, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adresin haciz mahallinden farklı bir adres olması, mahcuz malların borçlunun yedinde haczedilmemesi, haciz mahallinin borçlu tarafından işletildiğine dair belge bulunmaması karşısında mülkiyet karinesinin istihkak iddia eden üçüncü kişi yararına olduğu”*⁴⁹

√ *“Haczedilen montlar üzerinde işçilik ve diğer malzeme bedelleri ödenmediğinden, davacı üçüncü kişinin hapis hakkının bulunduğu kabulü gerekeceğini, haciz, 3. kişinin işyerinde yapıldığından, mülkiyet karinesinin davacı 3. kişi lehine olduğunu”*,⁵⁰

√ *“Haciz işleminin takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğunu ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklıda olduğunu”*,⁵¹

√ *“Haczin ‘borçlunun elverişli adresinde’, ‘borçlunun huzurunda’, ‘borçluya ödeme (icra) emri tebliğ edilen adreste’, ‘borçlunun ipotek verdiği taşınmazın adresinde’, veya ‘borçlu ile üçüncü kişinin birlikte ellerinde bulunan mallar üzerinde (hakkında)’ yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu (dolayısıyla alacaklı) lehine sayılacağını”*,⁵²

⁴⁶ Bknz: 17. HD. 21.02.2012 T. 8333/1945; 21.02.2011 T. 1483/1455 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁴⁷ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 1135 - ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 1998, s: 554 - ÖGÜTÇÜ, T./ÇİTOĞLU, A. Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1977, s: 552 - GÜNEREN, A. age. 2004, s: 821 - MUŞUL, T./MUŞUL, T. A. age s: 285 - ASLAN, K. age. s: 542 vd. - YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 577 - ERCAN, İ. age. s: 479 vd.

⁴⁸ Bknz: 12. HD. 15.04.2003 T. 5883/8348; 24.10.2003 T. 6833/8134; 03.04.2003 T. 3902/7096 vb. (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁴⁹ Bknz: 12. HD. 02.02.2022 T. 6759/1022 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁵⁰ Bknz: 8. HD. 22.02.2016 T. 11853/2999 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁵¹ Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁵² Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 3566/5014; 01.04.2013 T. 5008/4557; 12.03.2013 T. 16284/3241; 07.03.2013 T. 15335/2926; 21.02.2013 T. 6296/2018; 21.01.2013 T. 7315/300; 21.01.2013 T. 7575/296; 15.01.2013 T. 15287/114; 18.12.2012 T. 3243/14281; 26.06.2012 T. 5011/8192; 25.06.2012 T. 7697/7940 vb. (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

√ “*Haczin, alacaklının gösterdiği borçlunun takip adresi dışındaki, tamamen üçüncü kişinin ev veya işyeri adresinde -İİK. 99’a göre- yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin üçüncü kişi lehine (yararına) sayılacağını, bunun aksinin alacaklı tarafından güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini*”⁵³

belirtmiştir.

VIII-b- “*Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*”, ispat yükü kendisine düşen alacaklının, “*haczedilen malın borçluya ait olduğunu, üçüncü kişiye ait olmadığını*”⁵⁴ her türlü *kanıtla* ispat etmesi gerekir.⁵⁵

IX- İstihkak davalarında “*borçluya ödeme emrinin hangi adreste tebliğ edildiği*”, “*borçlunun/temsilcisinin, haciz sırasında hazır bulunup bulunmadığı*”, “*mülkiyet karinesi*”, “*organik bağ*”, “*haczin, nerede yapılmış olduğu*”, gibi konular ispat şekli açısından önem arz ettiğinden, bu konudaki içtihatlarla aşağıda ayrıca değinilmiştir:

Yüksek mahkeme,

a- “Borçluya Ödeme Emrinin Tebliğ Edildiği Adres” ile “Haczin Yapıldığı Adres” konusunda;

√ “*Dava konusu haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz mahallinde bulunan elektrik faturasının, tek başına muvazaanın varlığının ispatı için yeterli olmadığını*”⁵⁶

√ “*Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz adresinin üçüncü kişi şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresi olduğu, haciz esnasında borçluya ait güncel evraka rastlanmadığı, davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu, borcun doğum tarihinden öncesinde yapılan hisse devirleri sonucunda, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağın olmadığını- Borçlu şirket yetkilisinin haciz mahallinde hazır bulunmasının, tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini- Mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup, davanın İİK’nin 97 maddesi gereğince 3. kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Mülkiyet karinesinin aksinin alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini- Alacaklı tarafından delil olarak gösterilen icra dosyası, haciz tutanağı ve ticaret sicil kayıtlarının mülkiyet karinesinin aksini ispat için yeterli olmadığını*”,⁵⁷

√ “*Dava konusu haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği veya dayanak senette geçen adreste yapılmadığı, haczin borçlunun icra müdürlüğüne yönelttiği dilekçesinde kendisine ait malların bulunduğunu belirttiği adreste, davalı üçüncü kişinin şantiyesinde yapıldığı görüldüğünden, mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceğini*”⁵⁸

√ “*Haciz yapılan adreste daha önce borçluların faaliyet gösterdiği, borcun doğumundan sonra aynı yerde borçlulardan birinin torunu, diğerinin ise yeğeni olan, davacı 3. kişinin aynı faaliyet konusuna sahip iş yerini açtığı, ödeme emrinin haciz mahallinde tebliğ edildiği dikkate alındığında, İİK 97/a maddesinde düzenlenen karinenin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu*”,⁵⁹

⁵³ Bknz: 17. HD. 16.10.2012 T. 10352/11174; 27.09.2012 T. 7695/10196; 20.09.2012 T. 4019/9642; 10.05.2011 T. 4369/4539; 07.04.2011 T. 11248/3225; 17.03.2011 T. 871/2408; 09.02.2012 T. 12783/1350; 09.12.2010 T. 9526/10789 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁵⁴ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 410 vd. - GÜNEREN, A. age., s: 1211 vd. - ASLAN, K. age. s: 545

⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 1963 vd.- UYAR, T. İİK. Şerhi, 2. Baskı, 2006, C: 6, s:8909 vd. - ERCAN, İ. age. s: 480 vd.

⁵⁶ Bknz: 8. HD. 16.04.2019 T. 9146/4152 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁵⁷ Bknz: 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁵⁸ Bknz: 8. HD. 06.03.2019 T. 6705/2375 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁵⁹ Bknz: 8. HD. 2.03.2017 T. 3482/2872 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

√ “*Haczin ödeme emri tebliğ edilen adreste yapılması, davacı üçüncü kişinin, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olması davacı üçüncü kişi ile borçlunun ticaret unvanları ile faaliyet alanlarının aynı olması karşısında, üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesi gerekeceğini*”,⁶⁰

√ “*Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmış olması halinde, İİK. ’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağı*”⁶¹

belirtmiştir.

b- “Borçlunun/Temsilcisinin, Haciz Sırasında Hazır Bulunması” konusunda;

√ “*Haczin, borçlulara ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste ve dayanak senet adreste yapılmaması, haciz sırasında borçlu şirket ortak veya yetkililerinin değil, üçüncü kişinin hazır bulunması, haciz mahallinde borçlu şirketlere ait bulunan belgelerin güncel olmaması karşısında, ‘mülkiyet karinesinin’ üçüncü kişi lehine olduğunun kabulü ile İİK. 99 uyarınca işlem yapılmasının isabetli olduğunu*”⁶²

√ “*Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz adresinin üçüncü kişi şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresi olduğu, haciz esnasında borçluya ait güncel evraka rastlanmadığı, davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu, borcun doğum tarihinden öncesinde yapılan hisse devirleri sonucunda, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağın olmadığı- Borçlu şirket yetkilisinin haciz mahallinde hazır bulunmasının, tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini- Mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup, davanın İİK. m. 97 gereğince 3. kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Mülkiyet karinesinin aksinin alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini*”,⁶³

√ “*Dava konusu haciz adresi ile borçlu şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresinin farklı olduğu, yine haciz esnasında borçlu şirket yetkilileri hazır olmadığı gibi, borçlu şirketin haciz adresinde faaliyette bulunduğu dair bir delil elde edilemediği anlaşıldığından, İİK. ’nin 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesi üçüncü kişi yararına olup, karinenin aksinin alacaklı tarafından ispat edilmesi gerekeceğini*”,⁶⁴

√ “*Dava konusu haciz, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı gibi, haciz sırasında borçlu şirket ortağı veya yetkilisinin hazır olmadığı, borçluya ait herhangi bir belgenin de bulunmadığı, haczin üçüncü kişi şirketler ortağının huzurunda yapıldığı, üçüncü kişi şirketler borcun doğumundan çok önce kuruldukları gibi kurucu ortaklarından ..... borçlu şirket ortağı.....’ın babası olup; ölümü ile miras hissesi nedeniyle üçüncü kişi şirketlerde pay sahibi olduğu ve buna göre mülkiyet karinesi davacı 3. kişi lehine olup, mülkiyet karinesinin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceği, davalı alacaklı vekilince her ne kadar taraflar arasındaki organik bağa dayanılmış ise de borçlu şirket ortağının, üçüncü kişi şirketlerde miras nedeniyle pay sahibi olmasının mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığı*”,⁶⁵

√ “*Haciz, dayanak ilamda geçen ve borçlunun faaliyet gösterdiği adreste borçlu şirket yetkilisinin huzurunda yapıldığı, borçlu şirket yetkilisinin, 3. kişinin eşi olduğu ve haciz sırasında 3. kişinin hazır olmadığı, borçlu şirket ile 3.kişinin faaliyet alanlarının*

⁶⁰ Bknz: 17. HD. 16.05.2013 T. 6349/7050 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁶¹ Bknz: 17. HD. 12.11.2012 T. 11087/12398; 17. HD. 31.05.2012 T. 3078/7055; 17. HD. 12.04.2012 T. 1383/4549; 17. HD. 7.02.2012 T. 12413/1242; 17. HD. 22.12.2011 T. 9073/12761 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁶² Bknz: 12. HD. 15.09.2021 T. 6662/7492 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁶³ Bknz: 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁶⁴ Bknz: 8. HD. 12.03.2019 T. 926/2533 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁶⁵ Bknz: 8. HD. 05.02.2019 T. 13115/984 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

da aynı olduğu görüldüğünden, İİK. mad. 97/a uyarınca, mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”,⁶⁶

√ “Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste ve huzurunda yapılmış olması halinde İİK.’nin 97/a maddesindeki “mülkiyet karinesi”nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını”,⁶⁷

√ “Borçlunun haciz sırasında hazır bulunduğu, haciz adresinde borçlunun üçüncü kişi ile birlikte yaşadığı anlaşıldığından, İİK. 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”⁶⁸

belirtmiştir.

c- “Borçlu Şirket İle Üçüncü Kişi Şirket Arasında ‘Organik Bağ’ Bulunması” konusunda;

√ “Borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket arasında organik bağ bulunmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini, alacaklıdan mal kaçırmak için danışıklı işlemler yapıldığının ve iki şirketin tek elden yönetildiği yönünde delillerin de dosyaya yansımaları gerektiğinden mahcuz mallara ilişkin üçüncü kişinin sunduğu faturalar da dikkate alınarak yeterli araştırmayla sonuca gidilmesi gerektiğini”,⁶⁹

√ “**Davalı 3. kişi şirket ile dava dışı borçlu şirketin aynı alanda faaliyet göstermeleri ve ortaklarının kardeş olması nedeni ile organik bağ içinde olmalarının tek başına muvazaayı göstermeyeceğini**”,⁷⁰

√ “Üçüncü kişinin İİK.’nin 96. vd. maddeleri uyarınca açtığı “istihkak” davasında mahkemece; öncelikle, borçlu ve üçüncü kişi şirketler arasındaki organik bağın araştırılması için haciz mahallinde kolluk aracılığı ile inceleme yaptırılıp, Vergi Dairesi’ndeki kayıtlar üzerinden haciz adresinde, haciz tarihinden itibaren geriye doğru kimlerin faaliyet gösterdiğini de araştırarak, toplanacak delillerin sonucuna göre muvazaanın bulunup bulunmadığının tayin edilmesi gerektiğini”,⁷¹

√ “Davanın reddinde ilişkin kararda ‘davacı şirket ortakları ile borçlu şirket ortaklarının bir kısmının aynı kişiler olduğu, şirketlerin faaliyet konularının aynı olduğu, şirketlerin birlikte hareket ettikleri ve bu doğrultuda aralarında organik bağ bulunduğu’ gerekçesine dayanılmışsa da; ticaret sicil bilgilerine göre, borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket ortaklarının sadece 2’sinin aynı olduğu, ortakların bir kısmının aynı olması ve şirketlerin aynı konularda faaliyet göstermeleri nedeniyle organik bağ içinde bulunmalarının tek başına İİK. 96. ve 97. maddelerinin uygulanması için yeterli olmadığını- Takip borçlusu şirket ve davacı üçüncü kişi şirketin kuruluşları borcun doğumundan çok önceki bir tarihe isabet ettiği, davacı üçüncü kişi şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresi ile borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresinin farklı olduğu ve haczin üçüncü kişinin sicil adresinde yapıldığı, haciz mahallinde borçluya ait olabilecek herhangi bir bilginin, belgenin temin edilemediği ve borçlunun haciz adresiyle ilişkisini gösterir emarelere rastlanmadığı anlaşıldığından, mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi yararına olduğunu- Karinenin aksini her türlü delille kanıtlanma olanağına sahip ispat yükü altındaki alacaklının karinenin aksini kanıtlamaya elverişli, dava konusu mahcuzların borçluya ait olduğu ve borçlu ile 3. kişinin adreste birlikte faaliyette bulunduğu kanaatini oluşturacak delilleri dosyaya sunamaması karşısında, davacı üçüncü kişinin davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini”⁷²

⁶⁶ Bknz: 8. HD. 18.10.2018 T. 1053/17559 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁶⁷ Bknz: 17. HD. 19.04.2011 T. 10166/3671 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁶⁸ Bknz: 8. HD. 26.11.2013 T. 16276/17631 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁶⁹ Bknz: 8. HD. 13.01.2015 T. 13673/311 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁷⁰ Bknz: 8. HD. 23.03.2015 T. 21926/6642 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁷¹ Bknz: 8. HD. 18.11.2014 T. 13672/21168 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁷² Bknz: 8. HD. 10.09.2015 T. 14550/16152 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

√ “Borçlu ve üçüncü kişi şirketlerde küçük paylar ile ortak olan ve borcun doğumundan önce hisselerini devrederek ortaklıktan ayrılan şirketlerin bu durumunun şirketler arasında pay ve yönetim anlamında organik bağın varlığına delil teşkil etmeyeceğini”⁷³

√ “Üçüncü kişinin ticaret sicil adresinden yapılan haciz adresinde borçlu şirket faaliyette bulunmamış, dava konusu haciz sırasında belge bulunmamış, borçlu şirket ortağı ve yetkilisi de haciz de hazır bulunmamış olup davacı üçüncü kişi şirket borcun doğumundan çok önceki bir tarihte kurulduğundan, üçüncü kişi şirket ortaklarından biri borçlu şirketin ortağı ise de, anılan kişi her iki şirkette de hakim ortak olmayıp az hissesi bulunan ortak olduğundan, borçlu şirket de ortak olan kişinin de, üçüncü kişi şirketin kurucu ortaklarından olduğu görülmüşse de, borcun doğum tarihi itibarı ile bakıldığında üçüncü kişi şirkette ortaklığının bulunmadığı anlaşıldığından, ortaklık bağlarının pay ve yönetim anlamında organik bağın varlığına delil teşkil edemeyeceğini- Mülkiyet karinesini davacı 3. kişi lehine olup dava üçüncü kişi tarafından açılrsa da, karinenin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini”⁷⁴

√ “Borçlunun ortağı olduğu şirket ile üçüncü kişi şirket sicil kayıtlarına göre üç ay aynı adreste faaliyette bulunmaları, borçlunun oğlu kuruluş aşamasında üçüncü kişi şirketin ortağı ise de, üçüncü kişi şirketin takibe dayanak bononun tanzim tarihinden önce kurulması, borçlunun ortağı olduğu dava dışı şirket ile üçüncü kişi arasındaki bağ ve borçlunun oğlunun bir dönem üçüncü kişinin ortağı olması hususlarının borçlu gerçek kişi ile üçüncü kişi arasında organik bağ bulunduğunun göstergesi olarak kabul edilmeyeceğini- Haczin üçüncü kişinin ticaret sicilinde kayıtlı iş yeri adresinde yapıldığı, haciz sırasında borçlu hazır olmadığı gibi, borçluya ait herhangi bir belge bulunmadığı, ayrıca borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağ bulunmadığının kabulü ile üçüncü kişinin istihkak iddiasına ilişkin davasının kabulü gerektiğini”⁷⁵

√ “Davacı üçüncü kişi şirket ortakları ile borçlu şirket ortakları arasında benzerlik olmasının tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispat için yeterli olmadığını”⁷⁶

√ “Dava konusu haczin üçüncü kişinin ticaret sicilde kayıtlı iş yeri adresinde yapıldığı, borçluya ödeme emri tebliğ edilen veya dayanak senette yer alan adreste yapılmadığı, haciz mahallinde borçluya ait herhangi bir belge bulunmadığı uyumsuzlukta, mülkiyet karinesinin davalı üçüncü kişi lehine olduğunu ve bu karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceği- Davacı alacaklı karinenin aksini ispatlamak için delil olarak ticaret sicil kayıtlarına dayanmışsa da; davalı üçüncü kişi şirket, borcun doğumundan çok önce 1995 yılında kurulmuş olup borçlu da üçüncü kişi şirkette kurucu ortak olmasına rağmen, borcun doğumundan önce hisselerini devrettiği de anlaşıldığından, borçlunun kızı davalı üçüncü kişi şirketin ortağı olmasının tek başına karinenin aksini ispata yeterli olmayacağını”⁷⁷

√ “Haczin, davalı üçüncü kişi şirketin ticaret sicil adresinde yapılmış olması nedeniyle İİK. 99 gereğince ispat yükünün davacı alacaklı tarafa düşeceğini- Borçlu şirket ortağının hissesini davalı üçüncü kişi şirketin ortağına devretmesinin tek başına muvazaa olgusunu ispatlayamayacağını, ‘ortaklığın devrinin borçtan önce olduğuna’ ilişkin tanık beyanlarının muvazaa iddiasının ispatına yeterli olmadığını”⁷⁸

√ “Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirketin faaliyet alanı sigortacılık olmakla birlikte, davalı üçüncü kişi şirketin Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından verilen ruhsatnameler ile sigorta brokerliği yaptığı, dolayısı ile borçlu şirket ile faaliyet alanlarının

⁷³ Bknz: 8. HD. 19.02.2020 T. 14995/1613 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁷⁴ Bknz: 12. HD. 13.10.2021 T. 7035/8835 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁷⁵ Bknz: 8. HD. 21.01.2019 T. 5392/601 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁷⁶ Bknz: 8. HD. 27.09.2018 T. 23709/16380 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁷⁷ Bknz: 8. HD. 15.05.2019 T. 10790/5096 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁷⁸ Bknz: 17. HD. 15.02.2011 T. 8346/1222 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

ayrı olduğu, borçlu şirketin kurucularından olan kişinin borçlu şirketteki hissesini, borcun doğum tarihinden önce genel kurul kararı ile devrederek borçlu şirket ile bağının koştüğünü, **borçlu şirkette 745 hisseye sahip olan kişinin ise, üçüncü kişi şirkette 30 hisseye sahip olması organik bağın varlığını göstermeyeceğini**, haciz mahallinde borçlu şirketin yanı sıra dava dışı sigorta şirketlerine ait poliçelerin bulunmuş olmasının da karinenin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini”⁷⁹

√ “Şirketlerin kuruluş tarihleri, hisse devirleri ve pay oranları göz önüne alındığında hissedarların aynı soyadını taşımaları bağın varlığını göstermeyeceği gibi, aynı alanda faaliyet gösteren şirketlerde **bazı işçilerin değişik tarihlerde çalışmalarının veya hisselerini tamamen devrederek üçüncü kişi şirket ile bağını koparmış eski ortakların, borçlu şirkette sigortalı olarak çalışmalarının şirketler arasında bağın olduğunu göstermeyeceğinden** alacaklının açtığı davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”⁸⁰

√ “Üçüncü kişinin açtığı davanın reddine ilişkin kararda ‘davacı şirket ortakları ile borçlu şirket ortaklarının bir kısmının aynı kişiler olduğu, şirketlerin faaliyet konularının aynı olduğu, şirketlerin birlikte hareket ettikleri ve bu doğrultuda aralarında organik bağ bulunduğuna’ gerekçesine dayanılmışsa da; ticaret sicil bilgilerine göre, borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket ortaklarının sadece 2’sinin aynı olduğu, ortakların bir kısmının aynı olması ve şirketlerin aynı konularda faaliyet göstermeleri nedeniyle **organik bağ içinde bulunmalarının tek başına İİK. 96. ve 97. maddelerinin uygulanması için yeterli olmadığını**- Takip borçlusunu şirket ve davacı üçüncü kişi şirketin kuruluşlarının borcun doğumundan çok önceki bir tarihe isabet ettiği, davacı üçüncü kişi şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresi ile **borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresinin farklı olduğu ve haczin üçüncü kişinin sicil adresinde yapıldığı**, haciz mahallinde borçluya ait olabilecek herhangi bir bilginin, belgenin temin edilemediği ve borçlunun haciz adresiyle ilişkisini gösterir emarelere rastlanmadığı anlaşıldığından, mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi yararına olduğunu- Karinenin aksini her türlü delille kanıtlanmaya elverişli, dava konusu mahcuzların borçluya ait olduğu ve borçlu ile 3. kişinin adreste birlikte faaliyette bulunduğu kanaatini oluşturacak delilleri dosyaya sunamaması karşısında, davacı üçüncü kişinin davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini”⁸¹

√ “Bozma ilamında, ‘mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğuna dair araştırma ve inceleme yapılması’ istenmişse de; borcun doğumundan evvel **davacı üçüncü kişinin eşinin borçlu şirketten ayrıldığı, haciz yapılan yerin ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten farklı bir yer olduğu, her ne kadar haciz mahallinde borçluya ait evraklara rastlanmışsa da, bu evrakların tamamına yakının davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olduğu**, bu evrakların tarihlerinin de borcun doğumundan önceye tekabül ettiği, eş anlatımıyla **bu evrakların güncel evraklar olmadığı görüldüğünden** ve dava konusu takibin dayanağı işçi alacağı olup, alacaklıların ‘döner ustası oldukları, yani borçlu şirketin fiilen gıda sektöründe faaliyet gösterdiği, davacının ise kuyumculukla iştigal ettiği nazara alındığında, davacı ile borçlu şirketin **fiili olarak iştigal konularının da aynı olmadığı** anlaşıldığından, İİK. mad. 96 vd.na dayalı olarak üçüncü kişinin açtığı istihkak talebine ilişkin açılan davanın kabulü gerektiğini”⁸²

√ “Davacı 3. kişi ve borçlu arasında **7 adet fatura kesilmesinden bahisle aralarında ticari ve organik bir ilişki bulunduğunun söylenemeyeceğini**- Davacı tarafından dayanak olarak bildirilen ve mahcuzun dava dışı başka şirketten satın alındığını gösteren faturanın 3. kişi şirkete kesildiği ve envantere kaydedilmiş olduğu, 3. kişi şirket tarafından tutulan açılış ve kapanış tasdikleri yapılmış ticari defterlerin usulüne uygun olarak

⁷⁹ Bknz: 8. HD. 15.01.2019 T. 4609/402 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁸⁰ Bknz: 8. HD. 17.12.2018 T. 4210/20314 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁸¹ Bknz: 8. HD. 10.09.2015 T. 14550/16152 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁸² Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

tutulduğu, kendisi lehine delil niteliği taşıdığı bildirilmiş olup, makine mühendisi bilirkişiden alınan raporda mahcuzların ayırt edici özellikleri itibari ile dayanılan fatura ile uyumlu olduğu hususu da tespit edildiğinden, bir başka hacze ilişkin tutanakta, **davacı şirketin eski ortağının işyerinin daha önce borçlu şirket tarafından kullanıldığını belirtmesi ile ispat yükünün yer değiştirdiği kabul edilse de, davacı 3. kişinin mahcuzlara uyumlu fatura ve ticari defterler ile alacaklı yararına olan yasal karinenin aksini kesin ve inandırıcı delillerle kanıtladığının kabulü gerektiğini**,⁸³

√ “Alacaklının İİK. mad. 99 uyarınca açtığı 'istihkak iddiasının reddi' davasında, mahkemece, öncelikle; davacının dayandığı delillerden olan, dava dosyasına celbi sağlanmayan borçlu ve 3. kişi şirketlere ait ticaret sicil kayıtları ile bu şirketlerde çalışanları gösteren SGK sicil kayıtlarının dava dosyasına celbi sağlanarak, özellikle SGK sicil kayıtlarındaki bilgiler ile 3. kişi şirket ortaklarının ilişkisi değerlendirilerek 3. kişi ile borçlu arasında alacaklıdan mal kaçırma yönelik danışıklı işlemler yapıp yapılmadığının tartışılması gerektiğini”,⁸⁴

√ “Davacı şirket ortakları ile borçlu arasındaki yakın akrabalık bağı ve ödeme emrine ilişkin tebligatın iade edilmemesi hususları tek başına muvazaayı göstermediğinden, bu hususun davanın reddi için de yeterli olmadığı, bu sebeplerle; üçüncü kişi davacının davasını kanıtladığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”,⁸⁵

√ “Davalı borçlu şirket ile üçüncü kişin şirketin organik bağ içinde olmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini- İki şirketin iç içe girmiş tek şirket gibi yönetilip yönetilmediğinin ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi ile, gerekirse mahallinde yaptırılacak kolluk incelemesi ile araştırılması gerektiğini- **Tek şirket gibi yönetildikleri** belirlenirse bu kez borcun doğum tarihinden sonra alınan araç ve yine borcun doğum tarihinden sonra alınan diğer mahcuzlar yönünden alacaklıdan mal kaçırma için danışıklı hareket edilip edilmediği üzerinde durulması gerektiğini”,⁸⁶

√ “Organik bağın, tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini- Ticaret sicil ve SGK kayıtlarına göre iki şirketin ortaklık yapısı ve çalışanları farklı olmakla birlikte bir kısım ortakların soyadlarının benzer olduğu, diğer yandan borçlu şirketin faaliyet gösterip ayrıldığı adreste, davacı şirketin borcun doğumundan ve takip tarihinden sonra kurulmuş olduğu anlaşıldığından mahkemece, öncelikle, tarafların beyanı alınıp, ihtilaf varsa icra memurunun tamıklığına da başvurularak haciz adresi ile ilgili tereddütün giderilmesi, diğer yandan, davacı ve borçlu şirket ortaklarının nüfus kayıt tabloları getirilip incelenerek aralarındaki akrabalık bağının derecesinin belirlenmesi, bununla birlikte gerekirse ticaret sicil kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak (ticari emtia devri, vs. hususlara da bakılarak) ve mahallinde kolluk aracılığı ile araştırma yaptırılarak, davacı şirketin alacaklıdan mal kaçırma için muvazaalı olarak kurulup kurulmadığının duraksamaksızın bir biçimde belirlenmesi gerekeceğini, bu şekilde toplanacak delillerin sonucuna göre, borçlunun davacı şirket üzerinden faaliyetini sürdürdüğü kesin olarak saptanırsa davanın reddedilmesi gerektiğini”,⁸⁷

√ “Borçlu şirket ortağının, aynı zamanda davacı üçüncü kişinin ortağı olmasının, organik bağın varlığı ve hacizli malların borçluya ait olduğu anlamına gelmeyeceğini”,⁸⁸

√ “Ticari defter kayıtları ile ibraz edilen faturaların birbirini doğruladığı, çalışanların her iki şirkette de çalışmış olmalarının, iki şirket arasında hukuki bağ olduğuna

⁸³ Bknz: 8. HD. 26.09.2016 T. 12709/12553 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁸⁴ Bknz: 8. HD. 20.10.2014 T. 19211/18765 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁸⁵ Bknz: 8. HD. 14.05.2015 T. 5960/11416 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁸⁶ Bknz: 8. HD. 13.02.2014 T. 2528/t (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁸⁷ Bknz: 8. HD. 31.01.2014 T. 301/1393 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁸⁸ Bknz: 21. HD. 26.12.2006 T. 15286/16868 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

dair karine oluşturmadığı, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olan kişinin ile yeğenin in davalı şirkette sigortalı olarak gözükmemesinin tek başına karineyi tersine çeviremeyeceği, haciz mahallinde satın alınan makinelere ait faturalar dışında borçluya ait başkaca bir belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, mülkiyet karinesinin davalı 3. kişi yararına olduğu ve alacaklı tarafından sunulan delillerle karinenin aksinin duraksamaya yer vermeyecek şekilde ispat edilemediğini”,⁸⁹

√ “Borçlu ve 3. kişi şirketlerin görünürde farklı tüzel kişiliklere sahip olmalarına karşın, unvanları, ortaklık yapıları, iş kolları ve adresleri itibariyle iç içe ve **tam bir organik bağ** içerisinde bulunmaları halinde, aralarında alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik yapılan danışıklı işlemlerin ise iyiniyetli alacaklının haklarını etkilemeyeceğini”⁹⁰ belirtmiştir.

Ayrıca belirtelim ki, **doktrinde** de, bu konuya -isabetli olarak- şu şekilde değinilmiştir: “**Bir veya birkaç kişinin borçlu şirket ile istihkak iddiasında bulunan şirkette ortak olması sebebiyle her iki şirket arasında organik bağın varlığının kabul edilmesi, davacı üçüncü kişinin istihkak davasının her halükarda reddi için yeterli sayılamaz. Haczedilen malın borçlu şirkete değil, kendisine ait olduğunu iddia eden davacı üçüncü kişi şirkete, malın mülkiyetini ne şekilde kazandığını ve niçin borçlu elinde bulunduğunu (97/a, 2. fıkra) ispat imkan verilmelidir... Eğer davacı üçüncü kişi şirket, haczin yapıldığı yerde borçlu şirketin bir ilgisi olmayıp o yerine kendisine ait olduğunu iddia ediyor ise, malın borçlu şirket yeminde haciz edilmediği iddiasını ispat imkanı üçüncü kişi şirkete verilmeden davanın sırf organik bağın varlığının kabulü gerekçesiyle reddi söz konusu olamaz... Bir kişinin birden fazla şirkette pay sahibi olmasına yasal bir engel yoktur... Organik bağın varlığı kabul edilse ve istihkak konusu mallar borçlu şirket tarafından devredilmiş olsa bile, üçüncü kişi, bu malları muvazaadan ari olarak (muvazaasız) devraldığını bu sebeple haciz edilemeyeceğini, tanık, fatura, vergi levhası, ticaret sicil kayıtları, kira sözleşmesi veya tapu gibi birbirini doğrulayan bir çok delille ispat edebilir.”⁹¹**

Yani, şirket ortaklık yapısı sebebiyle **organik bağın** varlığı kabul edilse dahi, **bu durum, üçüncü kişinin ‘istihkak iddiasının reddi’ için yeterli değildir.**

Üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için, organik bağın yanında -her olayın özelliğine göre-;

- “Üçüncü kişi şirketin iş yerinin borçlu şirkete ait olup olmadığı”,
- “İstihkak davasına konu malların borçlu tarafından üçüncü kişiye (muvazaalı) olarak devredilip devredilmediği”
- “Ödeme gücüğü içindeki borçlunun malvarlığını kaçırmak için devir işlemi yapmadığı”

vb. hususların değerlendirilmesi gerekir.

d- Haczin, “Borçlunun” veya “Üçüncü Kişinin” Adresinde Yapılmış Olması konusunda;

√ “3. kişi şirketin borçlu şirketin sözleşmesi sona erdikten sonra başka bir akaryakıt firması ile anlaşarak akaryakıt istasyonu işletmeye başladığı, borçlu şirketin farklı bir firma adı altındaki işletmesine ait lisansının bittiği, 3. kişi şirketin yeniden bayilik başvurusu olduğunun bildirildiği, bu bakımdan lisans devrinin söz konusu olmadığı, mahcuzlara ilişkin faturalar ile EPDK lisansına ilişkin başvuru ve belgeler, iş yeri ruhsatı, bayilik sözleşmelerinin sunulduğu hacizde borçlu şirkete ait bir belgeye rastlanmadığı, şirketlerin ortaklık yapıları arasında da bir benzerlik bulunmadığı dikkate alındığında,

⁸⁹ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹⁰ Bknz: 17. HD. 15.12.2011 T. 9081/12349 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹¹ **MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A.** age. 308 Ayrıca bknz: **ERCAN, İ.** Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku, s: 536 vd.

davalı 3. kişinin İİK. mad. 97/a’de yer alan mülkiyet karinesinin aksini güçlü ve inandırıcı delillerle ispatladığının kabulü gerektiğini”,⁹²

√ “İstihkak davasında, haciz sırasında bulunan protokol eski ortağın şirketten olan alacağına kendi alacaklısına devrine dair olduğu anlaşıldığından **tek başına borçlunun ticari faaliyetlerine haciz adresinde devam ettiğine dair delil teşkil etmeyeceğini- Mülkiyet karinesinin üçüncü kişi yararına olduğu ve ispat yükünün davacı alacaklı üzerinde olduğunu- Borçlu şirket eski ortağı ile üçüncü kişi şirket sahibi arasında karı koca ilişkisi bulunması ve kesinleşmeyen işçi alacağı dosyasında dinlenen tanık beyanları muvazaa iddiasının ispatı için yeterli olmadığından davanın red edilmesi gerektiğini”**⁹³

√ “Davalı borçlu şirket ile davalı 3. kişi şirketin faaliyet alanlarının farklı olduğu, ticaret sicil kayıtlarına göre davalı borçlu şirketin haciz yapılan adresten ayrıldıktan yaklaşık 3 yıl sonra, davalı 3. kişi şirketin söz konusu yeri kiraladığı, yine işletme devrinin düşünülebilmesi için önemli ölçüde emtia devri olması gerekmekte olup bu hususun da kanıtlanmadığı, kaldı ki **hacizin yapıldığı ve kiralanan yerin boş depo olduğu**, ayrıca davalı 3.kişinin mahcuzlara ilişkin faturalar ibraz ettiği, bundan ayrı davalı 3. kişi şirket ile davalı borçlu şirket arasında organik bağın tespit edilemediği açıklanan nedenlerle İİK.’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi davalı 3. kişi lehine olduğundan bu yasal karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından, kesin ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini”,⁹⁴

√ “Bozma ilamında, ‘**mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğuna dair araştırma ve inceleme yapılması**’ istenmişse de; borcun doğumundan evvel davacı üçüncü kişinin eşinin borçlu şirketten ayrıldığı, haciz yapılan yerin ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten farklı bir yer olduğu, her ne kadar **haciz mahallinde borçluya ait evraklara rastlanmıssa da, bu evrakların tamamına yakının davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olduğu**, bu evrakların tarihlerinin de borcun doğumundan önceye tekbül ettiği, eş anlatımla bu evrakların güncel evraklar olmadığı görüldüğünden ve dava konusu takibin dayanağı işçi alacağı olup, alacaklıların ‘döner ustası oldukları, yani borçlu şirketin fiilen gıda sektöründe faaliyet gösterdiği, davacının ise kuyumculukla iştiğal ettiği nazara alındığında, davacı ile borçlu şirketin fiili olarak iştiğal konularının da aynı olmadığı anlaşıldığından, İİK. mad. 96 vd.na dayalı olarak üçüncü kişinin açtığı istihkak talebine ilişkin açılan davanın kabulüne ilişkin yerel mahkeme kararının onanması gerektiğini”⁹⁵

√ “Dava konusu haciz **üçüncü kişi şirket adresinde yapıldığından mülkiyet karinesinin üçüncü kişi yararına olduğunu”**,⁹⁶

√ “**Haciz işleminin takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu**, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, **bu davada mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğundan ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklıda olduğundan, davalı alacaklının dosyaya sunmuş olduğu deliller ile üçüncü kişi lehine olan karineyi çürüttüğünden bahsedilemeyeceğinden, bu sebeple ispat külfeti kendisine düşen davalı alacaklının karinenin aksini ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”**,⁹⁷

√ “**Her ne kadar haciz mahallinde borçlunun adını ihtiva eden bazı kağıtlar görül- müş ise de borçlunun haciz adresinde daha önce kiracı olarak bulunduğu da nazara**

⁹² Bknz: 8. HD. 04.04.2017 T. 5524/4989 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹³ Bknz: 8. HD. 10.06.2021 T. 106/4978 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹⁴ Bknz: 8. HD. 06.06.2016 T. 20017/9928 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹⁵ Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹⁶ Bknz: 17. HD. 18.06.2013 T. 7436/9304; 17. HD. 11.05.2011 T. 11381/4630 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹⁷ Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

alındığında bu kağıtların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli görülmediğini, mahkemece bu maddi ve hukuki olgular göz önüne alınarak üçüncü kişilerin açtığı davanın kabulüne ilişkin kurulan hükmün doğru olduğunu”,⁹⁸

√ “Dava konusu haciz sırasında **borçlunun haciz adresinde faaliyet gösterdiği** orada çalışan işçiler tarafından beyan edilip tutanağa geçirilmiş, aksi kanıtlanamamış olup, İ.İ.K.nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”,⁹⁹

√ “Dava konusu haciz, **borçlunun eski faaliyet adresinde** yapılmış olduğundan; İİK.’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı yararına olduğunun kabulü gerekeceğini”,¹⁰⁰

√ “Haczin **borçlu şirketin adresinde ve takip dayanağı belgede borçlu adresi olarak gösterilmiş adreste** yapıldığı anlaşıldığından İ.İ.K.nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu/alacaklı yararına olduğunu”,¹⁰¹

√ “Dava konusu taşınır, **borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı takip talebinde belirtilen adreste** haczedilmiş olup, İİK.97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”¹⁰²

belirtmiştir.

e- İstihkak Davalarında “Hayatın Olağan Akışına Aykırı İddialar” konusunda;

√ “Borçlu ve davacı üçüncü kişi şirketin adreslerinin farklı olduğu, ödeme emrinin borçluya haciz adresinde tebliğ edilmediği, tüzel kişiliği farklı olan davacı üçüncü kişi ve borçlu arasında organik bağ kurulmaya çalışılmışsa da, **borçlu şirket tarafından distribütörlüğü yapılan ürünlerin borçlunun faaliyeti sona erdirdikten sonra davacı üçüncü kişi şirket tarafından distribütörlüğünün yapılmasının ticari hayatın olağan akışına uygun olduğu**, bunun organik bağ varlığı, şirketin devralındığına veya borçlunun faaliyetlerinin üçüncü kişi şirket eliyle yürüttüğüne delil olamayacağını- Davalı alacaklı "borçlu şirket yetkilisinin üçüncü kişi şirket çalışanı olduğunu, SGK kayıtlarının yalnızca iki yılı kapsadığını, BA-BS formlarının getirilmesi, Gümrük Ticaret Bakanlığında hangi tarihte hangi şirketlerin .... ürünleri getirttiğinin sorulması, ortak çalışanların tespiti bakımından tüm firmaların önceki yıllara ait SGK kayıtlarının istenilmesi, banka hesap dökümlerinin istenilmesi gerektiğini, muvazaanın bu delillerle incelenmesi gerektiğini, mahkemenin tarafları ve konuları aynı olan diğer dosyalarla birlikte bilirkişiye gönderilmesi gerektiğini, eksik inceleme ile tanzim edilen raporun hüküm kurmaya elverişli olmadığını, borçlu şirkete ait bir çok muhasebesel nitelikteki evrakın haciz mahallerinde tespit edildiği, borçlu şirketin SGK'lı 5 çalışanın üçüncü kişi şirkette işe alınmasının organik bağ ve muvazaa iddialarımızı ispatlar nitelikte olduğunu" ileri sürmüşse de, davalı alacaklı vekilinin toplanmadığını ileri sürdüğü delillerin doğrudan davacı şirketle ilgisi bulunmadığı, borçlu ile davacı arasında organik bağ bulunmadığını”,¹⁰³

√ “Takibe konu bononun düzenlendiği tarihte, borçlu haczin yapıldığı serada kiracı ise de, haczin yapıldığı tarihte borçlunun kiracılık sıfatı bulunmadığı, davacı üçüncü kişinin kira ve satış tarihlerinde fülen, sera işletmecisi olarak faaliyet gösterdiği uyumsuzlukta; haciz sırasında **davalı borçlunun malik veya kiracılık sıfatı bulunmamasına rağmen, haciz mahallinde hazır bulunması ve yenileme emrini de icra dairesine gidip tebellüğ etmesi, sonra da tüm yasal sürelerden feragat ettiğini beyan etmesi, normal**

⁹⁸ Bknz: 8. HD. 20.09.2018 T. 11145/15985 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

⁹⁹ Bknz: 17. HD. 4.11.2010 T. 6899/9423 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁰⁰ Bknz: 17. HD. 25.06.2012 T. 7697/7940 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁰¹ Bknz: 17. HD. 17.03.2011 T. 11892/2329 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁰² Bknz: 21. HD. 25.10.2005 T. 10407/10007 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁰³ Bknz: 12. HD. 26.04.2023 T. 11673/2790 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

bir davranış olmayıp, bu haller hayatın olağan akışına da aykırı olup, borçlu taraftan sergilenen bu tutumun ve yaptığı işlemlerin muvazaalı olduğunun kabulü ile üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini”,¹⁰⁴

√ “Üçüncü kişi şirket yetkilisi ile borçlu şirketlerin eski hissedarının kardeş olması ve haciz mahallinde içinde borçlular ile birlikte borçlu şirketlerin eski hissedarına ait ihtarname bulunmasının **hayatın olağan akışına aykırı olmadığını**”,¹⁰⁵

√ “**Haciz yapılan işletmenin niteliği** nazara alındığında, borçlu adına düzenlenen ve borcun doğum tarihinden öncesine ilişkin olan Belediye işyeri teftiş defteri, denetim kontrol raporu, ilaçlama formu sureti, alarm sistemine ilişkin sözleşme, zabita durum tespit tutanağı ve İlçe Tarım Müdürlüğü analiz belgesinin **haciz adresinde bulunmasının hayatın olağan akışına uygun olduğunu** ve bu belgelerin bulunmasının tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu (dolayısıyla, alacaklı) lehine işletilmesi için yeterli olmayacağını”,¹⁰⁶

√ “Haciz adresindeki evde, ‘önceki evliliğinden olan ve şehir dışından ya da yurt dışından gelen **çocukları ile birlikte tatil dönemlerinde kaldığı**’ şeklindeki borçlu iddiasının **hayatın olağan akışına aykırı olmadığını**”,¹⁰⁷

belirtmiştir.

X- Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta;

Davacı-üçüncü kişi: ‘(Z) Tic. Ltd. Şt.’,

Davalı-alacaklı: ‘(E) Tic. Ltd. Şti.’,

Davalı-borçlular: ‘(Ş) Tic. A.Ş.’, ‘(Ş) Pazarlama Tic. A.Ş.’, ‘N.Ç.’, ‘S.Ç.’ ve ‘F.Ç.’dir.

Haciz yapılan ‘..... Mah. .... Sok. (Ö) Tersanesi, No:..... İstanbul’ adresinde ise, **dava dışı ‘(Ö) Tic. Ltd. Şti.’** yer almaktadır.

Davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından -21.662.985.67 TL. harca esas değer gösterilerek açılan- istihkak davası, ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2022/.... E. sayılı dosyasında görülmektedir...

..... İcra Hukuk Mahkemesinin 2022/.... E. sayılı dosyasında yer alan taraf dilekçeleri incelendiğinde;

Davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti vekili, beyanlarında özetle, “*Davalı alacaklının haciz gerçekleştirdiği ...../İstanbul adresinin, takip dışı (Ö) Tic. Ltd. Şt. ’ye ait olduğunu bildiğini, alacaklının tabii ki bu adreste haciz yapabilecekse de, (Ö) Tic. Ltd. Şt. ’ye ait birçok mal ve demirbaş mevcut iken taraflar ile hiçbir alakası bulunmayan, icra dosya borçlularının hiçbirisiyle organik ya da iktisadi bağı olmayan ve gemiye ait inşa izninden, yer tahsisine ve tüm kayıt evraklarının sunulmasına rağmen hatta ve hatta geminin aleni olan İMO Kayıtlarında görünmesine ve adının dahi (Z) Olmasına rağmen surf müvekkili zor duruma sokmak zarara uğratmak için kötüniyetli olarak müvekkilin gemisini haczettiğini, borçlu ile takip/dava dışı Tersane arasından organik bağ bulunmasının, davacı üçüncü kişi ile borçlu arasında da organik bağ bulunduğu anlamına gelmeyeceğini, borçlu olmayan üçüncü bir kişiyi (Tersaneyi) organik bağ iddiasıyla sorumlu tutup, üçüncü kişi (Tersaneden) de başka bir üçüncü kişiyi (Z) Tic. Ltd. Şt. ’ni sorumlu tutmanın hukuken ancak Tüzel Kişilik Perdesinin Çapraz Aralanması/Kaldırılması yoluyla mümkün olabileceğini, ... davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. ’nin ne icra dosya borçlularıyla, ne de dava dışı (Ö) Tic. Ltd. Şt. ile hiçbir şekilde organik, iktisadi ya da idari bağ içerisinde olmadığını, üçüncü kişi (Z)Tic. Ltd. Şti. ’nin 90’lı yıllardan bu yana denizcilik alanında akaryakıt sektöründe faaliyet gösterdiğini, 2005 yılından bu*

¹⁰⁴ Bknz: 8. HD. 21.01.2016 T. 9507/727 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁰⁵ Bknz: 8. HD. 19.03.2019 T. 1487/2868 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁰⁶ Bknz: 8. HD. 18.09.2019 T. 11165/ 7738 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁰⁷ Bknz: 8. HD. 04.05.2015 T. 4780/9942 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

yana “....., ... Sokağı No:....., Kadıköy/İstanbul” adresinde faaliyet gösterdiğini, gemi yaptırmaya karar veren (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin gerekli tedarik ve anlaşmaları yaptıktan sonra (14/09/2020 tarihinde ..... GEMİ TASARIM GÖZETİM Firması ile İmzalanan Gemi Mühendisliği Hizmetleri Sözleşmesi, 18/09/2020 tarihinde ..... MAKİNA firması ile Şanzıman işlerinin yapılması için İmzalanan Sözleşme, 25/09/2020 tarihinde ..... DENİZCİLİK VE BELGELENDİRME Firması ile İmzalanan İnşa Hizmeti Srasında Götürü Denetim Sözleşmesi, 12/10/2020 tarihinde ..... TERSANESİ ile imzalanan Yer Tahsisi Kira Sözleşmesi, 5/11/2020 tarihli ..... Nakliyat (Tersane) Firması ile İmzalanan Gemi İnşa Sözleşmesi, 06/01/2021 tarihinde ..... Marine Denizcilik Firması ile İmzalanan Gemi İnşa Danışmanlık Sözleşmesi, (Z) Tic. Ltd. Şti. adına düzenlenen Tuzla Liman Başkanlığı’nın 836 İdari İzin Sayılı Gemi İnşa İzin Belgesi, 22/09/2021 tarihinde gemi yapımında anlaşılan firmalardan ..... Denizcilik tarafından Liman Başkanlığına sunulan Tonaj Ölçüm ve Hesap Raporu) şeklinde bir çok sözleşme yaptığını, geminin yapımında kullanılan, teklif alınan ve satın alınan tüm malzemeler için müvekkile verilen teklifler kesilen proformalar ve e-faturaların da dosyaya sunulmuş olduğunu, geminin inşası öncesi, inşası sırasında ve sonrasında (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılan tüm sözleşme, alınan tüm malzemeler ve yapılan ödemeler ile resmi kurumlarca yapılan kontrol ve yazışmalarda da açıkça görüldüğü üzere geminin tek sahibi müvekkilinin (Z) Tic. Ltd. Şti. olduğunu, müvekkili (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin her gemi yapmak isteyen tacirin yaptığı gibi bir tersane arayışına girdiğini ve neticede ..... tersanesi ile anlaşıp gemi imalatı için tersane sahasından yer kiraladığını, gemi imalatı sürecinin nasıl gerçekleştiğini bilebilecek alanında uzman bilirkişilerin (Z) Tic. Ltd. Şti. yaptığı tüm işlemlerin usulüne ve teamüle uygun olduğunu tespit edeceğini, (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin tüm anlaşmalarını yapıp, malzemeleri alıp ödemeleri de yapıp geminin yüksek oranda inşasını bitirmişken davaya konu icra dosyası borçlularından dolayı Tersaneye hacze gelinmesi üzerei haksızlığa uğradığını, davalının sadece ‘takip/dava dışı tersane adresinde 3 Kasım 2020 tarihinde şube açılışına’ dayandığını, davalının, müvekkilin adresinin ..... tersanesi ile aynı olduğunu iddia ederek organik bağ iddiasında bulunsa da, üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tersane sahasında kiraladığı alanda inşa faaliyetleri yürüttüğü için sigortalı işçi çalıştırdığını ve 5510 s. K. m. 11/3 uyarınca, ‘işverenler, örneği Kurumca hazırlanacak işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Kuruma vermekle yükümlü tutulduğundan’, tersane sahasında da işçi çalıştırabilmek ve onları sigortalı yapabilmek için, geçici de olsa iş yapılan bu adreste Şube açılışı ve SGK tescil işlemlerinin yapılması gerektiğini, haciz işlemi yapılan adresin kesinlikle (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin adresi olmadığını, evrak araştırmasında da üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’ne ait hiçbir şey bulunmadığını, (Z)Tic. Ltd. Şt.’nin icra dosya borçluları ve takip/dava dışı ..... Tersanesi arasında hiçbir ortaklık, ilgi benzerlik bulunmadığını, Şirketlerin yetkilileri, adresleri, faaliyet konuları, çalışanları, müşterileri ve her şeyi birbirinden farklı ayrı tüzel kişilikler olduğunu, icra dosyasına sunulan haczi esnasında borçlulara ait diye tespit edilen evraklar ..... Tersanesinin idari/muhasebe biriminde tespit edilmiş olup adreste üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’ne ait gemi dışında hiçbir şeye rastlanmadığını, bir şirketin faaliyet adresinde en ufak evrağının bile olmamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, alacaklı tarafından tersaneye yapılan başkaca hacizlerde yine farklı gemilerin adreste bulunduğunu, **Yargıtay içtihatlarında organik bağın tespiti için kullanılacak ölçütlerin**, borçlu şirkete ait bir kısım belgelerin davalı şirketin işyerinde bulunması, borçlu şirket ile davalı şirket arasında devir ilişkisinin olması, iki şirketin aynı merkezden idare edilmesi, farklı şirketler kurularak, farklı tüzel kişiliklerin çatısı altında iş yapılması, iki şirketin faaliyet alanlarının ve müşteri çevrelerinin aynı olması, iki şirketin çalışanlarının önemli ölçüde aynı olması, şirket yöneticilerinin aynı olması, ortaklar arasındaki akrabalık ilişkisi, şirketler arasındaki iktisadi bütünlük, tüzel kişi ile ortakların alanlarının, organizasyon ve malvarlıkların birbirine karışması, yetersiz sermaye ve özellikle şirket tüzel kişiliğinin bilinçli olarak üçüncü kişileri zarara uğratması, şirketler arasında muvazaalı işlemler yapılması, hatta belirli işlemlerin aynı şekilde ve

aynı usulde yapılması şeklinde ifade edildiğini, geminin (Z) Tic. Ltd. Şti. 'ne ait olduğunun ispatı hususunda bir çok belge sunduklarını, (Z) Tic. Ltd. Şti. ile icra dosyası borçlusu şirketlerin Ticaret Sicil Adres ve Yetkili, Vergi Dairesi Adres ve Faaliyet Kolu, SGK çalışan kayıtlarının celbedilmesi ile iktisadi, idari veya organik hiçbir bağının olmadığına da ortaya çıkacağını, günümüz şartlarında Uluslararası şartlara uygun inşa edilen bir geminin sahibinin kim olduğunu ispatlayacak tonlarca kayıt, evrak ve doğrudan gemiyi inşa eden mühendisler varken hepsi dosyaya sunulup celp ettirmişken, haciz tarihinden bu yana iki yıl geçmesine rağmen halen (Z) Tic. Ltd. Şti. 'nin haciz nedeniyle sıkıntılar yaşadığını” belirtmiştir...

Buna karşın, **davalı-alacaklı (E) Tic. Ltd. Şti. vekili**, beyanlarında özetle, “... Takip ve dava dışı (Ö) Tic. Ltd. Şti 'nin adresinde 29.06.2016 tarihinde hacze gidildiğini, (dava konusu olmayan önceki) 29.06.2016 tarihli haciz sırasındaki takip borçluları (F) ve (S) 'nin haciz mahallinde hazır olduğunu, (Ö) Tic. Ltd. Şti. 'nin sekreterinin 'şirket yetkilisinin borçlu (S) olduğunu' beyan ettiğini, evrak araştırması sırasında bulunan evrakların takip borçluları ile (Ö) Tic. Ltd. Şt. arasındaki organik bağı ortaya koyduğunu ve sonuçta o hacize ilişkin istihkak iddiasında bulunan (Ö) Tic. Ltd. Şt. tarafından açılan istihkak davasının İstanbul ..... İcra Hukuk Mahkemesinin 2016/..... E. 2016/..... K. sayılı kararıyla reddedilmiş olduğunu ve verilen bu kararın Yargıtay incelemesinden geçerek kesinleştiğini, ...27.08.2021 tarihinde aynı adreste ek haciz yapıldığını, bu adresin aynı zamanda, 03.11.2020 tarihi itibarıyla, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şt 'nin de şube adresi olduğunu, istihkak iddiasının hukuki dayanaktan yoksun olduğunu, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti 'nin borcu ve borçlular adına hareket eden şirketlerle muvazaalı ve hileli işlemler yaptığını, haciz mahallinde davacı üçüncü kişi (Z)Tic. Ltd. Şti "nin yetkilisinin bulunmasının ve (Ö) Tic. Ltd. Şt. ile ortak hareket etmesinin iki firma arasında yapı-inşaa sözleşmesinden farklı bir ilişkinin bulunduğunu gösterdiğini, Tersane ve lojistik piyasasında (Ö) firmasının takip borçluları (F) ve (S) adına ticari faaliyet yürüttüklerinin bilindiğini, basiretli bir tacirin aynı adreste faaliyet gösterdiği fima ile organik bağ içinde bulunduğunu bilmesi gerektiğini ve bunun hukuki sonuçlarına katlanacağını, ...davacı üçüncü kişinin işkolunun dava dışı (Ö) Firması ile 'deniz taşımacılığı' konusunda kesişmekte olduğunu, ...borçlu ve gelinin yetkili olduğu (S) Denizcilik ile aynı adreste bulunan (Ç) Ltd. Şti. 'ne ait kaşe bulunduğunu, (Ç) Şti 'ne ait 09.09.2020 tarihli mahalde bulunan faturanın güncelliğini koruduğunu, haciz adesinde (Ö) firması ile borçluların arasındaki bağı gözetiren bir çok emareye rastlandığını..., güncel Yargıtay kararları uyarınca, davacının şirket (şube) adresinde borçlulara ait evrak bulunmasının istihkak davasının reddine neden olacağını, şirketlerin faaliyet konularının benzer olması, resmi kuruluşlarda adreslerinin aynı olması ve bu adreslerde borçlulara ait güncel evrak bulunması durumunda şirketler oarasında organik bağ bulunduğundan kabul edilmesi gerektiğini, sonuçta (Ö) firmasının borçlularla bağı sabit olduğundan, mahalde bulunan evraklar ve diğer hususlar dikkate alındığında, (Ö) fiması ile aynı adreste bulunan (Z) firmasının istihkak iddiasında bulunamayacağını, bu durumun, hayatın doğal akışına ve ticari yaşamın alışlagelmiş işleyişine uygun olmadığını, mahcuz inşa aşamasındaki geminin TTK.... uyarınca menkul hükümünde olduğunu, Özkaradeniz firmasının terasne sahibine tainan ipotek hakkını tesis ettirmemesinin de organik bağı gösterdiğini ve hayatın olağan akışına uygun düşmediğini, **borçluların (Z) Firması üzerinden (Z) isimli gemiyi inşa ettirmekte oldukları ve ticari faaliyetlerini bu şekilde yürüttüklerini**, davacı üçüncü kişi tarafından sunulan fatura, kira sözleşmesi vs. evrakların sonradan düzenlenebilecek evraklar niteliğinde olduğunu, ... IMO numarası üzerinden istihkak iddia edilmesinin hukuken bir anlam ifade etmediğini, ...sunulacak beyanlara karşı İİK 277 vd.. uyarınca iptal davası açma haklarının saklı olduğunu... sonuçta haksız açılan davanın reddi ile davacı üçüncü kişi aleyhine %20'den az olmamak üzere tazminata hükmedilmesine karar verilmesini talep ettiklerini” belirtmiştir.

Davalı-borçlular (Ş) Tic. A.Ş. ' (Ş) Pazarlama Tic. A.Ş.' ve '(N)', '(S)', '(F)' ve 'Sevcan Çolak') **vekili** ise beyanlarında, özetle, “üçüncü kişi şirketin (Ö) Tersanesi 'nde inşa

ettiği gemiyle borçluların bir ilgisi olmadığını, davacı üçüncü kişi şirket ile hiçbir tanışıklığı, iş ilişkisi bulunmayan müvekkili borçluların, üçüncü kişi şirketin dilekçesinde detaylı olarak açıkladığı onlarca ayrı resmi prosedüre uyularak inşaa edildiği anlaşılan geminin müvekkili borçlulara aitmiş gibi haczedildiğini, tersaneler gei inşası yapılan yerler olduğundan taşeron olarak hizmet veren onlarca ayrı şirketin devamlı olarak tersanelerde bulunduğunu, bu hususun sektörde tüm tersanelerde aynı şekilde işlediğini, hiçbir tersanenin gemiyi anhtar teslim inşa edebilecek kapasitede olmadığını, tersanelerin sayıları onbini bulan yan sany arasında en azından 50’si birlikte çalışarak bir gemi inşa edebildiğini, yapılacak olan keşif ile gerçek durumun tespit edileceğini, davacı ile müvekkili borçluların tanışıklığı vs. olmadığını, davalı alacaklının iddialarının anlamsız olduğunu, Özkaradeniz yetkilisinin geçmişte kendi işyerinde müvekkilerinin borcundan dolayı yapılam haciz nedeniyle müvekkili borçlulardan Suphi’yi arayarak defa-lerca hakaret ettiğini tehditte bulunduğunu, bu nedenle kendisi hakkında suç duyurusunda bulunulacağını” belirmiştir.

*

XI- 14.04.2023 tarihli duruşmada, tanık (M.A.) beyanında özetle, “... (Ö) Tershanesinde gemi inşaatı işi ile uğraşmaktığını, iş yerinin orada bulunduğunu ve iş yerimin unvanının (A) Gemi İnşaat – (M.A.) (şahıs firması) olduğunu, 2021 yılı içerisinde, (Z) isimli davacı şirketin sahibi (O.M.) ile bir gemi inşaatı konusunda yazılı anlaşma yaptıklarını ve gemi inşaatı bittikten sonra davacı şirkete teslimini yaptığını ve bedelini davacı şirkete kendisine ödediğini, geminin yapım işinin yaklaşık 11 ay sürdüğünü, daha sonra davacı firmaya teslim edildiğini ve aynı yıl içerisinde davacı firmanın (Z) ismini verdiği gemiyi (Ö) Tershanesinde yaptırdığı için tershaneye yapım süresi boyunca kira ödediğini, bununla ilgili de yazılı bir sözleşme yapıldığını, haciz tarihinde de tershanede bulunduğunu, bildiği kadarı ile (Ö) Tershanesinin borcu sebebi ile hacze gelinmiş ve davacı firmaya ait olduğu halde (Z) isimli geminin (Ö) tershanesine aitmiş gibi haczedilmiş olduğunun, ancak belirttiği gibi haczedilen (Z) isimli geminin davacı (Z) şirketine ait olduğunu, (Ö) Tershanesine ait olmadığını” ifade etmiştir.

09.05.2023 tarihli duruşmada da tanık (N.T.) beyanında özetle, “...davacı şirketin, (Z) isimli gemi yapım işi konusunda anlaşma yaptığını, (Ö) Tershanesi ile de yer kulllanma konusunda anlaşma yapıldığını, kendisinin de inşaat mühendisi olarak görev yaptığını, gemi yapım işinin bir yıldan biraz uzun sürdüğünü, haciz tarihinde de kendisinin tersanede bulunduğunu, haciz konu borç ile ilgili olarak bildiği kadarıyla davacı şirketin herhangi bir alakası olmadığını, bildiğim kadarıyla gemi işinin de borçlanmadan tamamlandığını” ve “armatör tarafından işlerin yapımı konusunda anlaşıldığından, armatörün tersanede bir takım işlemleri yapabilmesi için SGK gereksinimden dolayı tersanede şube açması gerektiğini, taşeron alt numarası verebilmek için bu işlemin yapıldığını...” ifade etmiştir.

*

XII- Alacaklı şirket, borçlular hakkında İstanbul ..... İcra Müdürlüğü’nün 2014/..... sayılı dosyasında başlattığı icra takibinde, dava dışı (Ö) Ltd. Şti.’nin Tuzla, İstanbul adresinde önceden (2016 yılında) bir başka haciz işlemi gerçekleştirmiş ve adresinde takip borçlusu şirketlerin borcu için yapılan hacze karşı (Ö) Şti.’nin istihkak davası açması üzerine, neticede “...29.09.2016 tarihli haciz tutanağından, borçlulardan ...’ın işleri nedeniyle adresten geçici olarak ayrıldığı, ‘.....’ın ise toplantıda olabileceği’ beyan edilerek telefonla sekreter tarafından arandığı, ... Ltd. Şti ortaklarının gerçek kişi borçlular olması nedeniyle haciz adresinde bulunuyor olmalarının hayatın olağan akışına uygun kabul edilebilirse de, şirketin ticaret sicil kayıtları uyarınca 10.03.2016 tarihinde haciz adresinden ayrılmış olmasına rağmen, 29.09.2016 tarihli hacizde hala adreste bulunuyor olmalarının sebebinin açıklanamadığını, davacı üçüncü kişinin iş yerini devraldığını beyan ettiği dava dışı Ltd. Şti. 2009 tarihinden 10.03.2016 tarihine kadar haciz adresinde faaliyette bulunmuş olup davacı üçüncü kişi şirket ise 2009 yılında haciz adresinde kurulmuş ve hala faaliyetine adreste devam ettiğinden, davacı

şirket ile dava dışı ..... Ltd. Şti.’nin uzun yıllar aynı adreste aynı konuda faaliyet göstermiş oldukları da dikkate alındığında istihkak davasının reddi gerektiği” kabul edilmiştir.

Ancak, davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. vekilinin ifade ettiği gibi, **davalı alacaklı şirket tarafından cevap dilekçesinde sunulan bu Yüksek mahkeme içtihadı 2016 yılında gerçekleştirilen bir hacze ilişkindir. Yargıtay incelemesinden geçerek kesinleşmiş olan bu uyuşmazlıkta, (Ö) Ltd. Şti. ile icra dosyası borçluları arasındaki organik bağ tartışılmaktadır.**

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta ise, aynı icra takip dosyasında (İstanbul ..... İcra Müdürlüğü’nün 2014/..... sayılı dosyasında) gerçekleştirilen **bir başka haciz söz konusudur. Somut uyuşmazlıkta, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’ne ait (Z) gemisi dosya borçlularının borcu nedeniyle haczedilmiştir.** Üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti., söz konusu geminin inşası için (takip dışı) (Ö) Tershanesi’nde yer kiralamış ve bu adreste henüz sicile kaydedilmemiş inşa halindeki -taşınır hükmünde olan- (Z) gemisi haczedilmiş ve kiracı (gemi inşaa ettiren) üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. istihkak davası açmıştır...

Alacaklı “*dava dışı ve dosya borçlusu olmayan (Ö) Ltd. Şti. ile borçlular arasında organik bağ olduğu*” iddiasına dayalı olarak söz konusu adreste, önceden (2016 yılında, yani, dava konusu hacizden 5 yıl önce) haciz ve muhafaza işlemleri yapmıştır. Alacaklı esasen “*borçlular ile davacı üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğunu*” ileri sürmemektedir. Alacaklı, “*istihkak davasını kaybetmiş olan (Ö) Ltd. Şti.’nin tersanesinde gemi yaptıran davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin de -aynı (Ö) Ltd. Şti. gibi-borçlu(lar) ile muvazaalı hareket ettiğinin kabul edilmesi gerektiğini*” iddia etmektedir.

Alacaklı vekili “*...üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. ile hacze gidilen (Ö) Tershanesi arasında -menkul sıfatı ile değerlendirilmesi gereken- mahcuz gemiye ilişkin sadece bir inşa sözleşmesinin var olmadığını*” belirtmekte olup, üçüncü kişi vekili ise “*bu beyanın hatalı olduğunu, (Z) firmasının TSG İlanında görüleceği üzere, kendi şirketlerinin şube adresinin haczin yapıldığı (Ö) Tersanesi olduğunu*” ve “*alacaklının, (Ö) Ltd. Şti.’nin icra dosya borçlusuymuş gibi yanıltıcı şekilde beyanda bulunmuş olduğunu*” ileri sürmektedir.

Gerçekten, üçüncü kişi şirketin gemisi, borçlunun adresinde haczedilmemiştir. Üçüncü kişi şirket ile borçlu şirketlerin ve borçlu gerçek kişilerin adresleri de aynı değildir. Üçüncü kişi şirket vekili “*borçlular tarafından icra dosya borcu ödenerek, icra dosyası kapatılmışsa da, borçlularla tek bir ilişkisi dahi olmayan müvekkillerinin gemisinin haksız haczedildiğini, İİK 97/15 gereğince, müvekkileri lehine tazminata ve vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini*” ileri sürmektedir.

XIII- Bilindiği gibi, istihkak davalarında, üçüncü kişi ile borçlu(lar) arasında nasıl bir ilişki olduğunun tespiti önem taşımaktadır. ‘Rödevans’, ‘inşaat’, ‘gemi yapımı’, ‘kira’ ilişkisi bulunan uyuşmazlıklarda, somut olayın özelliğine göre değerlendirme yapılması gerektiği açıktır. Çünkü, her ticari ilişki birbirinden farklıdır. Bu ilişkilerde, haczin yapıldığı yerin niteliği ve ticari teamüller ile uygulama dikkate alınarak istihkak davasında kimin haklı olduğu tespit edilmelidir... Böylece, delil ileri sürülmesi bakımından yasal bir kısıtlamanın söz konusu olmadığı istihkak davasında, tarafların gösterecekleri -tanık, bilirkişi incelemesi, yaptırabilir, keşif, yemin gibi- bütün delilleri serbestçe takdir edecek olan icra hakimi istihkak iddiasının haklılığı konusunda da adil bir karar verebilecektir... Yukarıda yer verilen içtihatlar dışında, **yüksek mahkeme**, istihkak davasına ilişkin kimi uyuşmazlıklarda,

√ “**Dava konusu teknenin yapımı konusunda dava dışı Şti. ile davacı arasında sözleşme yapıldığı, bu sözleşme gereğince ödemelerin davacı tarafından yapıldığı, faturanın haciz tarihinden önce düzenlendiği, borçlunun dava dışı Şti.’nin yetkilisi olmasına rağmen, bu şirketin borcun doğumundan uzun süre önce kurulduğu, faaliyet alanının**

gemi yat gibi araçların inşası olduğu, ‘**davacı ile borçlular arasında organik bağ bulunduğu dair delil ibraz edilemediği**’ gerekçesiyle ‘**üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının kabulüne**’ karar verilmesinin isabetli olduğunu¹⁰⁸

√ “**Dava dışı A.Ş. ye ait tersanede, borçlu şirket ile davadışı şirket arasında imzalanan kira sözleşmesine istinaden borçlu şirket tarafından kullanılan yerde yapılmışsa da, borçlu ile 3.kişi şirketler arasında ortaklar ve faaliyet adresleri arasında benzerlik olmadığı ve davacı 3. kişinin mülkiyet karinesinin karinenin aksini ispat etmek için, borçlu şirketin 13.11.2007 tarihili yatırım teşvik belgesi kapsamında tersanede yapılmakta olan yeni yatırım LPG tankerinin o ana kadar yapılmış ve henüz monte edilmemiş yerli ve yabancı makine ve ekipmanları ile birlikte davacı 3.kişiye, borcun doğumundan önce devredilmesine karar verildiğine ilişkin, Noterde düzenlenmiş karar tutanağını sunduğu ve Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının borcun doğum tarihinden önce davacı 3. kişi şirket tarafından devralınacağı belirtilen geminin teşvik belgesi kapsamında tüm hak ve yükümlülükleri ile devrinin, unvan değişikliği yapılmak sureti ile uygun görüldüğünün bildirildiğine ilişkin yazı cevabı ve ekinde makine teçhizat listesi sunulduğu, ve 22.6.2009 tarihinde noter satış senedi ile dava konusu LPG tanker gemisinin borçlu tarafından 3. kişiye satıldığı anlaşıldığından, Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının davacı 3. kişiye yönelttiği yazının ekindeki makine teçhizat listesinde ayırtedici özelliği belirtilmemekle birlikte jenaratöre yer verildiği, listede yer alan jenaratörün hacze konu jenaratör olmadığı dosya dan anlaşılmadığından, **üçüncü kişinin açtığı istihkak iddiasına ilişkin davanın kabulü gerektiğini**”¹⁰⁹**

√ “**Üçüncü kişiye yapılan ciroya dayalı ticari ilişkinin gerçek olup olmadığı belirle-nirken, borçlu ve üçüncü kişinin ticari defterlerinin incelenmesi hususu düşünülmediği, davacı üçüncü kişi ile borçlu şirketin ticari defterleri üzerinde ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin usulüne uygun olup olmadığı, delil olarak sunulan gümrük belgeleri ile konşimentoya konu faturaların deftere kayıtlı olup olmadığı, mahcuzların bedelinin dava dışı şirkete ödenip ödenmediğinin swift belgeleri de dikkate alınarak değerlendirilerek ödemelere ilişkin defterlerde kayıt olup olmadığı hususunun netleştirilmesi, ayrıca davacının vesaik mukabili satış iddialarının gerçek olup olmadığı hususunun ödeme hususu ve delil olarak sunulan swift belgesi ile birlikte değerlendirilmesi, **davacı üçüncü kişi ve borçlu şirket ile dava dışı şirket arasında öteden beri devam eden ticari ilişki olup olmadığının belirlenmesi;** öte yandan delil olarak sunulan konşimento ve konşimentolarla ilgili faturalarda alıcı ve ithal eden kısımlarında borçlu şirketin isminin yazılması hususlarının aydınlığa kavuşturulması, bundan ayrı yurt dışından ithale ilişkin belgelerdeki ürünlerin mahcuza uygun olup olmadığının netleştirilmesi için bilirkişi raporu alınması, ondan sonra diğer deliller birlikte değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini”¹¹⁰**

√ “**Üçüncü kişi vekilinin, ‘hacze konu menkul malların borçlu şirketten satın alındığını’ belirterek buna ilişkin faturalar sunduğu, bunun dışında üçüncü kişi şirketin ticari defter ve kayıtları ile ödemeye ilişkin şirket kayıtlarına, bilirkişi incelemesine dayandığı, bu durumda mahkemece borçlu şirket ile üçüncü kişi şirketin ticari defter ve kayıtları üzerinde inceleme yaptırılarak, sunulan faturaların defterlerde kayıtlı olup olmadığı, ticari defterlerde mahcuz mallara ilişkin ödemenin olup olmadığı, üçüncü kişi şirket ile borçlu şirket arasında süregelen bir ticari ilişkinin mevcut olup olmadığı, defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin süresinde yapılmak suretiyle usulüne uygun olup olmadığı yönünde bilirkişi incelemesi yaptırılarak dosyadaki mevcut diğer delillerle birlikte değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”¹¹¹**

¹⁰⁸ Bknz: 17. HD. 26.04.2011 T. 11672/3970 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹⁰⁹ Bknz: 8. HD. 27.09.2018 T. 21993/16381 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹¹⁰ Bknz: 8. HD. 10.11.2020 T. 2821/6989 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹¹¹ Bknz: 8. HD. 14.05.2019 T. 2102/4988 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

√ “Dava konusu geminin Amerika Birleşik Devletleri gemi siciline kayıtlı olması ve bu sebeple mülkiyet ve sair aynı hakların tespitinin taşınır hükümlerine tabi olup her türlü delille kanıtlanabilecek olduğunu- **İstihkak davasında tanıkların dinlenerek, tekneyi fiilen kimin kullandığı, bakımıyla kimin ilgilendiği, faydasından kimin istifade ettiği, davacı şirketin davaya konu tekneyi alım gücünün olup olmadığı hususlarının açıklığa kavuşturulması gerekeceğini**”¹¹²

√ “Önceden aynı yerde yapılan haciz sahasında hazır bulunan çalışan haciz alanının borçluya ait olduğunu beyan etmiş ve davaya konu haciz sırasında borçlu şirkete ait baret ve bilgisayar kayıtlarında birkaç evrak bulunmuş ise de; davalı 3. kişi şirket ile Sağlık Bakanlığı arasında yapılan Devlet Hastanesi Yapım İşi Sözleşmesine istinaden 3. kişinin şantiyesinde ve 3. kişi şirket yetkilisi huzurunda yapıldığı hacizde, borçlunun davalı 3. kişinin taşeronu olarak haciz mahallinde bir süre çalışmış olması ve noterde düzenlenen sözleşme ile borçlu ile yapılan sözleşmenin feshedilmesi karşısında mahcuzların borçlu elinde bulunmayıp haciz sırasında üzerinde mülkiyet iddia eden 3. şahıs elinde olduğunun kabulü gerekeceğini”¹¹³

√ “Davacı alacaklı vekili, **‘haczin borçlunun şantiye sahasında yapıldığını, davacı ve borçlu şirketler arasında organik bağ bulunduğunu, ayrıca satın alındığı iddia edilen bazı malzemelerin henüz şantiye sahasına getirilmemiş ve borçluya teslim edilmemiş eşyalar olduğunu, istihkak iddiasını kanıtlamaya elverişli delillerin sunulmadığını, üçüncü kişinin sözleşmenin feshedildiğini söylediği tarihten sonra da tünel kalıplarda kullanılan aksesuarların ve miknatıslı şakülün fatura edilerek üçüncü kişiye gönderildiğini’** belirterek ‘davanın kabulü ile istihkak iddiasının reddine ve tazminata karar verilmesi gerektiğini’ **ileri sürmüştü de, icra mahkemesince ‘davalı üçüncü kişinin borçlu ile aralarındaki alt taşeron ilişkisinin sona erdiği, mahcuzların mülkiyetinin kendilerine geçtiği’ yönünde sunduğu çok sayıda belgenin ve ödeme kayıtları ile araçlarının (örneğin çeklerin karşılığının bulunup bulunmadığı, borçlu tarafından tahsil edilip edilmediği vb. hususların) gerçekliği, buna göre mahcuzların bedelinin borçluya ödendiği yönündeki iddianın doğruluğu ile ilgili, tarafların ticari kayıtları ve ilgili banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmadan eksik araştırma ve incelemeye dayalı olarak hüküm kurulmasının hatalı olduğunu-** Dava konusu tünel kalıplarla ilgili ödemelerin hak edişler kapsamında borçluya ödenip ödenmediği ve ödeme tarihleri, bununla ilgili ödemelerin de TOKİ tarafından üçüncü kişiye yapılıp yapılmadığı konularında da uzman bilirkişi incelemesi yaptırılarak mülkiyetin üçüncü kişiye ya da Toki’ye geçip geçmediği, hangi tarihte geçtiği saptanmadan hüküm kurulmasının da hatalı olduğunu”¹¹⁴

√ “**Haczin yapıldığı yer 3. kişiye ait şantiye sahası olup, her ne kadar borçlu burada daha önce faaliyette bulunsa da, davacı 3. kişi şirket ile aralarındaki alt yüklenici sözleşmesinin 21/11/2013 tarihinde Kastamonu 2. Noterliği’nin 09089 yevmiye numaralı ihtarnamesi ile fesh edildiği, ilgili ihtarnamede davacı 3. kişi tarafından alındığı ifade edilen demirlerin başka alacaklılar tarafından haczedildiğinin de bildirildiği anlaşıldığından öncelikle taraflar arasındaki sözleşme hükümleri kapsamında malzeme ve hakedişlere ilişkin düzenlemeler, varsa şantiyeye ilişkin düzenlenen iş yeri teslim tutanakları, hakediş raporları dikkate alınarak, banka ödeme kayıtları, mahcuzlara ilişkin faturalar; şirketlerin ticari defterleri de incelenmek suretiyle (açılış ve kapanış tasdiklerinin yapılmış olması göz önünde bulundurulurarak) mahcuz demirlerin davacı 3. kişi tarafından alınıp alınmadığı veya borçlu tarafından alınmış ise demirlere ilişkin bir ödeme yapıp yapılmadığı, şantiyede kalan malların taşıyıcı ve paylaşımının davacı şirket kayıtlarında kayıtlı olup olmadığının tespit edilmesi ile istihkak iddiası hakkında bir karar verilmesi gerektiğini”¹¹⁵**

¹¹² Bknz: HGK. 16.03.2012 T. 11-856/192 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹¹³ Bknz: 8. HD. 27.04.2018 T. 8490/11737 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹¹⁴ Bknz: 8. HD. 04.07.2014 T. 12878/14119 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023). Aynı doğrultuda bknz: 8. HD. 15.10.2018 T. 13298/17340 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹¹⁵ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 17150/6124 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

√ “İstihkak davasında, davalı 3.kişi şirket ve borçlu şirketin defter ve kayıtları üzerinde inceleme yapılarak borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında taşeronluk ilişkisi bulunup bulunmadığı, var ise **tarafklar arasındaki taşeronluk sözleşme hükümleri kapsamında** malzeme ve hak edişlere ilişkin düzenlemeler, varsa şantiyeye ilişkin düzenlenen iş yeri teslim tutanakları ve hak ediş raporlarının getirilmesi, borçlu ile üçüncü kişi arasında yapıldığı ileri sürülen **sözleşme kapsamında menkullerin borçlu tarafından temin edilip edilmediğinin** borçlu şirket defteri nazara alınarak belirlenmesi, davaya konu mahcuzun kullanıldığı inşaat sahasının ne kadarının tamamlandığı, borçlu şirketin inşaat alanında faaliyetine devam edip etmediği, ayrıca üçüncü kişi tarafından dava konusu malzemeye ilişkin olduğu iddia edilen fatura bedellerinin ödenip ödenmediğinin tespiti, bu ödemenin ticari defter kayıtlarında yer alıp almadığının saptanması, borçlu ile üçüncü kişi arasındaki taşeronluk sözleşmesinin ve sözleşmenin sona ermesine ilişkin devir bedeli ödemesi veya tasfiye hak ediş raporu bulunup bulunmadığı, bulunuyor ise faturaları getirilerek temin ve hak ediş tarihlerinin ayrı ayrı denetlenmesi, hak edişlerin inşaat kapsamındaki puantaj yüzdesi, teslim, geçici kabul ve hak ediş durumları her bir mahcuz için tespit edilmesi, **hak edişlerin mahcuzlar ile uyumlu olup olmadığı hususunun da netleştirilmesi için yerinde inceleme ile aralarında inşaatçı bilirkişi ile maliye/muhasebeci bilirkişinin olduğu uzman bilirkişi kurulu raporu düzenletirilmesi, bilirkişi raporu hazırlanırken ticari defterlerin açılış/kapanış tasdiklerinin yapıp yapılmadığı, usulüne uygun tutulup tutulmadığı hususlarının da nazara alınması gerektiğini**”¹¹⁶

√ “Üçüncü kişinin İİK'nin 96. vd. maddelerine dayalı istihkak iddiasına ilişkin davada; öncelikle borçlu ve üçüncü kişinin tutması zorunlu ticari defterlerin getirilmek veya yerinde inceleme yapmak ve ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin usulüne uygun olup olmadığı hususu da dikkate alınmak sureti ile makine mühendisi veya maden mühendisi ve mali müşavir bilirkişiden rapor alınarak, **üçüncü kişinin delil olarak sunduğu teşvik belgesi ve bununla ilgili faturalar dikkate alınarak hacze konu mahcuzların Bakanlığın yatırım teşvik kapsamında edinilip edinilmediği, hacze konu mahalde yapılacak keşif ile hacze konu mahcuzlar ile teşvik belgesi ve faturaların uyumlu olup olmadığı belirlenmesi, faturaların defterde kaydının bulunup bulunmadığı, üçüncü kişi ile borçlu arasında yapılan Röдовans Sözleşmesi de dikkate alınarak hacze konu mahcuzların kimin mülkiyetinde olduğu, borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında devam eden ticari ilişki olup olmadığı, davacı şirket ile dava dışı şirketler arasında yapılmış Röдовans Sözleşmesi olup olmadığı, yapılmış ise hacze konu mahcuzların kullanımının sözleşme kapsamında yer alıp almadığının belirlenmesi, öte yandan hacze konu iş makinelerinin 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve ilgili Yönetmelik uyarınca tescile tabi araçlar olup olmadığı belirlenerek, anılan Kanun'un 22/c-2. maddesi uyarınca belirlenen makinelerin hangi tarihler arasında kimin adına kayıtlı olduğunun belirlenmesi amacıyla ilgili Ticaret Odasına müzekkere yazılarak bu hususa yönelik araştırma yapılması, tescile tabi araçların devir ve temlikinin aynı Kanun'un 20/d maddesi gereğince noterde düzenlenen sözleşme ile yapılması gerektiği ve üretici ya da ithalat yapan firmadan alınan ilk el faturasının da mülkiyet hakkının kanıtlanması açısından sahiplik belgesi olarak kabul edilmesi gerektiği hususlarının gözardı edilmemesi gerekmekte olup, belirlenen şekilde toplanan delillerin dosya içerisindeki diğer delillerle birlikte değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini”¹¹⁷**

√ “Davacı üçüncü kişinin ‘davaya konu forkliftin ikinci el olarak satın alındığını ve dava dışı şirkete kiraya verildiğini’ ileri sürdüğü, dosya kapsamında yaptırılan bilirkişi incelemesi ile davaya konu mahcuzun satın alındığına dair fatura ve kayıtların üçüncü kişinin usulüne uygun tutulan ticari defterlerine işlendiğinin, yine forklifte ilişkin kira sözleşmesi ve kira ücret faturalarının aynı şekilde davacının ticari defterlerinde kayıtlı olduğunun rapor edildiği, buna göre davaya konu forkliftin kira sözleşmesi ile dava dışı şirkete kiralandığı değerlendirilerek mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine

¹¹⁶ Bknz: 12. HD. 22.06.2022 T. 958/7655 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹¹⁷ Bknz: 8. HD. 26.11.2019 T. 4454/10530 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

olduğunun kabulü gerekeceği, mahcuzun borçlunun oğlunun yetkilisi olduğu şirkete kiraya verilmesinin, tek başına muvazaanın varlığının kabulü için yeterli olmadığını, bu durumda borçlu ile davacı üçüncü kişi arasında bir bağlantı olmadığı anlaşıldığına göre davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁸

belirterek, somut olayın özelliğine göre istihkak iddiasının değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur...

SONUÇ: ‘Hukuka uygun ve geçerli bir istihkak iddiası üzerine, üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından -21.662.985.67 TL. harca esas değer gösterilerek- süresinde açılan istihkak davasına ilişkin somut uyuşmazlıkta,

- ‘**Haciz adresinin**’, **borçluların resmi adresi olmadığı** ve borçlu şirketin kuruluşundan itibaren bugüne kadar hiçbir zaman bu adreste faaliyete bulunmadığı; haciz yapılan adreste (icra takibinin borçlusu ve istihkak davasının tarafı olmayan) **takip/dava dışı (Ö) Tic. Ltd. Şti.’nin faaliyette bulunduğu**, her ne kadar **dava dışı (Ö) Tic. Ltd. Şti. ile alacaklı (E) Tic. Ltd. Şti. arasında önceden görülen istihkak davası, alacaklı (E) Tic. Ltd. Şti. lehine kesinleşmişse de, bu durumun, sadece takip borçluları ile o davada taraf olan (Ö) Ltd. Şti. arasındaki organik bağı ortaya koyduğu**, somut uyuşmazlıkta, davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından mahcuz gemi ve gemi inşasına ilişkin sunulan evrak, sözleşme ve sair belgelere karşın, **davalı-alacaklı, [(Z) Tic. Ltd. Şti.nin taraf olmadığı] bir başka istihkak davasına dayanmışsa da, davalı alacaklının ‘davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin borçlular adına hareket eden şirketlerle muvazaalı ve hileli işlemler yaptığı, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin dava dışı (Ö) Şti. ile ortak hareket ettiği, iki firmanın arasında yapı-inşaa sözleşmesinden farklı bir ilişkinin bulunduğu’** konusundaki **iddialarını ispatlayamadığı, davalı alacaklının iddialarının soyut iddialardan öteye geçmediği,**

- Yukarıdaki içtihatlar gözetildiğinde,¹¹⁹ **dava/takip dışı (Ö) Ltd. Şti. ile davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. arasındaki gemi yapım işine dair ilişki nedeniyle, davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin (Ö) Tersanesi’nde yaptırmakta olduğu geminin, takip borçlusunun borcu nedeniyle haczedilmesinin haksız olduğu ve davacı üçüncü kişi şirket yönünden telafisi güç zararların oluştuğu,**

- Haciz adresinde şubesi bulunan davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin bu konuda **‘gemi inşaat işi nedeniyle, haciz adresinde şube kurduklarına’** dair beyanlarının, buna ilişkin sunduğu deliller ile tanık beyanlarının tutarlı ve **hayatın olağan akışına, ticari teamüllere uygun olduğu**, gerçekten bir tersanede gemi inşa ettirmek isteyen bir kimse nasıl hareket ederse, davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin de o şekilde hareket etmiş olduğu, bu nedenle, **kira ve gemi yapım ilişkisi kurduğu dava/takip dışı (Ö) Ltd. Şti. ile takip borçluları arasındaki ilişkiyi bilmesinin davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. yetkilerinden beklenemeyeceği ve gemi yaptırmak için bir tersaneye ihtiyaç duyan gemi sahibi davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin ‘istihkak iddiası’nda haklı olduğu,**

- **“Davalı-borçlular** (‘(\$) Tic. A.Ş.’ ‘(\$) Pazarlama Tic. A.Ş.’, ‘(N.Ç.)’, ‘(S.Ç.)’, ‘(F.Ç.)’ ve ‘Sevcan Çolak’) ile **davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. arasında herhangi bir organik bağın iddia ve ispat edilememiş olduğu,**

- **Davalı borçluların haciz sırasında hazır bulunmadığı,**

- **Ödeme emirlerinin borçlulara haciz adresinde tebliğ edilmediği,**

- **Ticaret sicil kayıtlarına göre, üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan önce kurulduğu,**

- Davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından ‘mahcuz geminin kendisine aidiyetine’ ilişkin birçok delil sunulduğu,

¹¹⁸ Bknz: 8. HD. 05.03.2019 T. 6978/2266 (www.e-uyar.com E. T. 17.07.2023)

¹¹⁹ Bknz: Yuk. Dipnot 109-118

- Yukarıdaki içtihatlarda belirtildiği üzere,¹²⁰ **haciz adresinde bulunan evrakların** davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. ile borçlular arasında organik bağın varlığının kabulü için de yeterli olmadığı,

- Dosya da mevcut delillerden, **borçlunun/borçluların davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. üzerinden faaliyetlerine devam ettiğine dair bir sonuç çıkarılamayacağı** gözetildiğinde,

“Davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti.’nin ‘istihkak iddiasında’ (ve davasında) haklı olduğu ve davacı-üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. tarafından, İİK. m. 97 çerçevesinde, “*istihkak davası*” açıldıktan çok sonra, yargılama devam ederken, takip borçlusu tarafından, takip alacaklısı (davalı) (E) Ltd. Şti.’nin alacağı ödenmiş olduğundan, davanın *konusuz* kaldığı, bu nedenle, icra mahkemesince, **HMK. m. 331/I** ve AAÜT m. 6 hükümleri gözetilerek, takip borçlusu, takip alacaklısı (E) Ltd. Şti.’nin alacağını, **“ön inceleme tutanağının imzalanmasından çok sonra”** ödemiş olduğundan ve dava tarihi itibarıyla, davacı üçüncü kişi (Z) Tic. Ltd. Şti. davasında haklı olduğundan, **‘tarife hükümleriyle belirlenen avukatlık ücretin tamamına’ hükmedilmesi, -yani, “alacak miktarı ile haczedilen taşınır malın değerinden hangisi az ise, onun üzerinden karar tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca harçlandırılan miktar gözetilerek hesaplanacak nispi avukatlık ücretinin- ve yargılama giderlerinin, davanın açılmasına neden olan davalı tarafa yüklenmesi- gerektiği**¹²¹

görüşünde olduğumuzu belirtir mütalâamızı, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere saygıyla sunarız. 17.07.2023

Talih UYAR

Av.Cüneyt UYAR

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

(İzmir Barosu)

KAYNAKÇA:

AKYAZAN, S. İcra ve İflas Kanunu’ndaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerindeki İnceleme ve Açıklamalar, 1965

ALDEMİR, H. Uygulamada Avukatlık Hukuku, 2018

ARSLAN, R. Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, 1989

ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S. T./HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, 2021

ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T. /HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, 2022

ASLAN, K. Hacizde İstihkak Davası, 2005

ATALAY, O. Taşınırın Üçüncü Kişi Elinde Haczi ve Muhafaza Altına Alınması “İİK. m. 88/II Üzerine Bir Eleştiri” (Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2005/1, s: 17 vd.)

BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1954

BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, 1980

DALAMANLI, L. Hacizden Mütevellit İstihkak Davası (Ad D. 1961/9-10, s: 910)

ERCAN, İ. Hacizden Doğan İstihkak Davaları, 2023

ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 10. Baskı, 2023

ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 1998

GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2014

GÜNEREN, A. İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004

KARSLI, A. İcra ve İflas Hukuku, 4. Baskı, 2022

¹²⁰ Bknz: Yuk. Dipnot 69 vd.

¹²¹ Bknz: Yuk. Dipnot 42 vd.

- KAYGANACIOĞLU, M. İcra Hukukunda İstihkak Davası (Yarg. D. 1983/1-2, s: 120)
- KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El kitabı, 2. Baskı, 2013
- KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 1990
- KUT, K. H. İstihkak İddiasına İtiraz (İleri Hukuk Dergisi, 1951/Ağustos, s: 1243 vd.)
- MUŞUL, T./MUŞUL, A. T. İcra ve İflâs Hukuku’nda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2021
- ÖĞÜTÇÜ, T./ÇİTOĞLU, A. Uygulamalı İcra ve İflâs Kanunu, 1977
- PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, 2005
- PEKCANITEZ, H. 4949 sayılı Kanunla, İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 147 vd.)
- POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982
- TEKİNAY, S. S. Hacizden Mütevellit İstihkak Davaları, 1953
- UYAR, T. 4949 sayılı ve 17.7.2003 tarihli İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Getirdiği Yenilikler (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 173 vd.)
- UYAR, T. İcra Hukukunda İstihkak Davası (ABD. 1974/1, s: 41 vd.)
- UYAR, T. İcra Hukukunda Yetki - Görev ve Yargılama Usulü, 2. Bası, 1991
- UYAR, T. İİK. Şerhi, C:5, 3. Baskı, 2006
- UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, 2. Baskı, 2006
- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 3. Baskı, 2014
- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 3. baskı, 2014
- YILMAZ, E. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016

2) Borçlu-kiracının süresi (yedi gün) içinde hakkındaki tahliye istemli icra takibine itiraz edip durdurmasından sonra, alacaklı-kiraya veren ‘ödeme süresinin (otuz gün)’ geçmesini beklemeden icra hukuk mahkemesinden “*itirazın kaldırılması ve tahliye kararı*” verilmesini isteyebilir mi? Kiralanan taşınmazın malikinin el değiştirmesi halinde, *yeni malik önceki malikin halefi olarak, ondan daha fazla hak sahibi (daha fazla kira) isteyebilir mi? Önceki malik ile kiracı, (yazılı) kira sözleşmesine göre belirlenecek olan kira bedelinden daha az kira bedelinin ödenmesini kararlaştırmışlarsa, yeni malik ‘kira sözleşmesine göre kira bedelinin ödenmesini’ isteyerek, kiracı hakkında ‘temerrüt nedeniyle tahliye takibinde’ bulunabilir mi?*

*

I- ● Davacı (V.D.) vekili ..... tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;

-Davalı-borçlu (kiracı)nın ‘..... mah. .... cad. No:....., ...’ adresinde bulunan kiralanan 01.08.2013 tarihinden beri tapuya şerhli kira sözleşmesi gereğince kiracı olarak bulunmakta olduğunu, bu taşınmazı önceki malik (T.T.)’tan kiralamış olduğunu,

-Bu taşınmazı müvekkili (V.D.)’in önceki malikten 14.01.2022 tarihinde satın aldığı,

-Davalı-borçlunun taşınmazın kirasını müvekkiline vadesinde ve eksiksiz olarak ödemiş olduğunu, bu yüzden müvekkilinin ..... İcra Dairesinin 2022/..... sayılı dosyası ile “ödenmemiş kira paralarının ödenmesi, aksi taktirde kiralananın boşaltılması amacıyla” davalı borçlu hakkında icra takibinde bulunduğunu,

-Davalı-kiracının, hakkında yapılan bu takibe ..... tarihinde itiraz ettiğini ve bunun üzerine icra dairesince takibin durdurulduğunu,

-Davalı-borçlunun itirazının yerinde olmadığını, takip konusu kira sözleşmesinin noterden tasdikli olup, tapuya da şerh verilmiş olduğunu, dava konusu taşınmazın müvekkili tarafından satın alınmakla müvekkilinin kendiliğinden önceki malikin yerine geçip kira sözleşmesine taraf olduğunu ve “*kiraya veren sıfatını*” kazandığını,

-Ödeme emrinin, davalı-borçlunun kendisi yerine vekiline tebliğ edilmesinde bir kâna aykırılık bulunmadığını,

-Davalı-borçlu süresi içinde ödeme emrine itiraz etmiş olduğundan “itirazın kaldırılması ve taşınmazın tahliyesi için” kanunda öngörülen ödeme süresinin beklenmesine gerek kalmadığından, kendilerince de bu sürenin geçmesi beklenmeden icra hukuk mahkemesinde bu “itirazın kaldırılması ve tahliye davasının açılmış olduğunu”,

-Belirtilen nedenlerle, açtıkları davanın kabulü ile davalı-borçlunun “*itirazının kaldırılmasına ve temerrüt nedeniyle kiralananın tahliyesine karar verilmesini*” talep etmiştir.

II-● Davalı-borçlu (D.) AŞ. vekili ..... tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

-..... İcra Müdürlüğü’nün 2022/..... sayılı icra takibinin İİK.m. 269’da öngörülen koşulları içermediğini, ödeme emrinin müvekkiline tebliğ edilmemiş olduğunu, takip talebinde kiralanan taşınmazın adresinin belirtilmemiş olduğunu vs.,

-Davacının esas talebinin “kira bedelinin artırılması” olduğunu, icra hukuk mahkemesinin inceleme yetkisi dar olduğundan, bu uyuşmazlığın sulh hukuk mahkemesinin görevine girdiğini,

-Müvekkilinin ne eski malike ve ne de yeni malike kira borcu bulunmadığını, ekte sunulan dekontların incelenmesinden de görüleceği gibi müvekkilinin şimdiki dek tüm ayların kira bedellerini tam ve eksiksiz olarak ödemiş olduğunu, 14.01.2022 tarihinde taşınmazı devralmış olan davacı yeni malikin kira bedellerini Şubat/2022 tarihinden iti-

baren aldığı, bugüne kadar bu kira bedellerine bir itirazı bulunmadığını, kendisine gönderilen kira bedellerinin müvekkili tarafından dava konusu kiralananı kendisine satan önceki malik (T.T)’a ödenen kira bedelleri olduğunu,

-Müvekkili ile önceki malikin kira sözleşmesinde öngörülen kira bedellerini yüksek olduğu için anlaşarak bu kira bedellerini aşağıdaki şekilde indirdiklerini;

-- 2019 yılı Ağustos ayından itibaren kira bedelinin ö n c e 19.236 TL. olarak ödenmesini s o n r a kira bedellerinin 21.150 TL., 23.265 TL. ve 26.790 TL. olarak ödenmesini kararlaştırdıklarını,

müvekkilinin bu kira bedellerini önceki malik (T.T.)’a öderken dava konusu taşınmazın 14.01.2022 tarihinde yeni malik-davacıya satılması üzerine müvekkilinin yeni malike Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022, Mayıs/2022 ve Haziran/2022 aylarına ait kira paralarını da –önceki malik (T.T.)’a ödediği şekilde- **26.790 TL.** olarak ödemiş olduğunu, bu kira paralarını bankadaki hesabından ihtirazi kayıt ileri sürmeden beş ay boyunca alan yeni malik davacının, yeni kira döneminin gelmesini beklemeden 24.05.2022 tarihinde müvekkili hakkında ..... İcra Dairesinin 2022/..... sayılı takip dosyası ile takipte bulunarak, “*kira sözleşmesine göre yatırılması gereken kira miktarının 36.544,63 TL. olması gerektiğini ileri sürüp, her ay için hesapladığı 9.754,63 TL. kira farkının işlemiş faizleriyle birlikte toplam olarak 29.920,52 TL. ’nin ödenmesini haksız olarak talep ettiğini, davacı yeni malikin bu şekildeki davranışının MK.2 ’deki dürüstlük kuralına aykırı olduğunu, çünkü eski malikin yerine geçen davacı yeni malikin eski malikten daha fazla hak sahibi olamayacağını, onun talep edemeyeceği miktarı (kirayı) müvekkilinden talep edemeyeceğini*”

belirterek “haksız açılan davanın reddine karar verilmesini” bildirmiştir.

III-● Mahkemece tayin edilen Bilirkişi’nin, ... tarihli RAPOR’unda özetle;

“-Dava konusu icra takibinde, davacı-yeni malik tarafından 2022/Şubat, Mart, Nisan aylarına ait (eksik ödendiği ileri sürülen) kira bedellerinin talep edildiği,

-Tarafların, kira bedelinin her yıl TEFE/ÜFE ortalamasına göre arttırılacağı, beş yılın sonundaki kira bedeli ne ise bu tutar üzerinden %20 oranında kira artışı yapılacağı ve devam eden ikinci beş yılda yine TÜFE/ÜFE ortalamasına göre artış yapılacağı hususunda mutabakata vardıkları,

-Sayın mahkemece “*kira sözleşmesinde belirtilen artış oranlarına göre davacının hesabına kiracı tarafından kira bedelinin yatırılıp yatırılmadığı hususunda rapor tanzimi için*” kendisinin görevlendirilmiş olduğu,

-Davaya konu icra takibinde aylık olarak 9.754.63 TL. kira farkının talep edildiği, kira sözleşmesinde belirtilen artış oranına göre kira bedelinin aylık 36.577,03 TL. olduğu,

-Davalı tarafın aylık olarak davacıya 26.790,00 TL. ödemiş olduğu,

-Bu kapsamda kira sözleşmesinde belirtilen artış oranına göre 2022 yılı Şubat, Mart, Nisan aylarına ilişkin aylık olarak 9.787,03 TL. kira farkı (eksiklik) bulunduğu, davacı tarafından aylık olarak 9.754,63 TL. kira farkı talep edilmiş olduğu, bunun isabetli bulunduğu”

belirtilmiştir.

NOT: Sayın bilirkişi, kendisinin de itiraf ettiği gibi, mahkemece “*kira sözleşmesinde belirtilen artış oranlarına göre, davalı tarafından -davacının hesabına- kira bedellerinin yatırılıp yatırılmadığı hususunda rapor tanzimi için görevlendirildiğini*” belirterek açıklamada bulunmuşsa da, ileride belirteceğimiz gibi, önceki malik (T.T.) ile borçlu-kiracı (D) AŞ. arasında, dava konusu kiralananın kira bedeli, kira süresi içinde değişiklik (indirimi) yapılmış ve kiracı tarafından bu yeni kira bedeli önceki malike ödenmiş, daha sonra da dava konusu taşınmazın 14.01.2022 tarihinde yeni malike satılması üzerine aynı kira bedelleri Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022, Mayıs/2022, Haziran/2022 kira bedelleri olarak yeni malike ödenmiş ve bunlara ilişkin dekontlar davalı-borçlu tarafından dosyaya ibraz edilmiş olduğundan bu dekontlar bilirkişi tarafından değerlendirilmeden

hatalı (eksik) inceleme sonucu “*davalı borçlunun kira borcunun bulunduğu*” sonucuna varılmıştır.

IV-● Davalı-borçlu tarafından dosyaya sunulmuş olan Dr. Öğretim Üyesi (N.U.) tarafından hazırlanmış olan ..... tarihli HUKUKİ MÜTALÂA’da (Uzman Görüşü’nde) “HMK.m. 293” özetle;

-Dava konusu taşınmazın (kiralananın) önceki malik (T.T.) ile davalı-borçlu (D) AŞ. arasında 01.08.2013 başlangıç tarihli ve 10 yıl süreli bir kira sözleşmesi düzenlendiği, kira bedelinin ilk yıl için 12.000 TL. olarak öngörüldüğü,

-Davacı (V.D.)’in 14.01.2022 tarihinde dava konusu taşınmazı (kiralananı), önceki malik (T.T.)’tan satın aldığı, böylece TBK.m. 310 uyarınca taşınmazın devri sonucunda yeni malikin bu kira sözleşmesinin tarafı haline geldiği,

-Yeni malikin davalı borçlu hakkında ..... İcra Müdürlüğü’nün 2022/..... sayılı dosyası ile takibe geçtiği,

-..... İcra Müdürlüğü’nün 2022/..... sayılı icra dosyası kapsamında düzenlenmiş olan 24.05.2022 tarihli “*ödeme emri*”nde; Şubat/2022 ayı için 9.754,63 TL. kira farkının 340,94 TL. işlemiş faizi ile birlikte ödenmesinin istendiği, Mart/2022 ayı için 9.754,63 TL. kira farkının 223,09 TL. işlemiş faiziyle birlikte ödenmesinin talep edildiği; Nisan/2022 ayı için de 9.754,63 TL. kira farkının 92,60 TL. işlemiş faiziyle birlikte ödenmesinin talep edildiğinin öngörüldüğü,

-Davalı-borçlunun bu ödeme emrine ..... tarihinde itiraz etmesi üzerine, icra da-iresince takibin durdurulmasına karar verildiği,

-Davalı-borçlunun bu adreste 01.08.2013 tarihinden bu yana kiracı olarak bulunduğu,

-Kira sözleşmesinde, her yıla ait kira artışını belirleyen hükümler bulunmasına rağmen, kiracı-borçlunun bu hükümlere uymadığının davacı tarafından ileri sürüldüğü,

-Davacının bu davada, davalının itirazının kaldırılmasını ve taşınmazdan tahliyesine karar verilmesini istediği

belirtmiştir.

-Davalı-borçlu, davacının bu taleplerine karşı;

- -Gerek eski, gerekse yeni malike karşı herhangi bir kira borcu bulunmadığını, kira bedellerini eksiksiz olarak ödediğini, bunlara ilişkin dekontları dosyaya sunduğu Şubat/2022 tarihinden itibaren kira bedellerini düzenli olarak -önceki malike olduğu gibi-yeni malike de ödediğini,

- -Yeni malik davacının da eski malike ödenen kira bedeli kadar talepte bulunabileceğini, ondan fazlasını talep edemeyeceğini, bu nedenle geçmişe dönük zam talebinde bulunamayacağını, bunun dürüstlük kuralına aykırı olacağını,

- 14.01.2022 tarihinde dava konusu taşınmazı satın almış olan davacı-yeni malike, Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022 kira bedelleri -önceki malike ödediği miktarda-kendisine ödedikten sonra, Mayıs/2022 tarihinde “kendisine ödenen kira bedellerinin eksik ödediği, sözleşme hükümlerine göre ödemenin eksik yapıldığını” ileri sürerek “temerrüt nedeniyle tahliye istemli” icra takibinde bulunmasının dürüstlük kuralına aykırı olacağını,

belirtmiştir.

V-● “Uzman Görüşü”nün (HMK.m. 293) İNCELEME bölümünde; eski malik ile davalı kiracı arasında yapılmış olan 01.08.2013 başlangıç tarihli kira sözleşmesinin 17. maddesinde;

“*Kira artışları her yıl TÜFE/ÜFE ortalamasına göre yapılacaktır. Beşinci yılın sonundaki kira bedeli ne kadar ise tutar üzerinden %20 oranında kira artışı yapılacak ve devam eden ikinci beş yılda yine TÜFE/ÜFE ortalamasına göre artışlar yapılacaktır*”

denilmiştir.

VI-● Her ne kadar eski malik kiraya veren ile kiracı davalı arasında akdedilen noterlikçe tasdikli yazılı kira sözleşmesinde, kira bedellerinde yapılacak olan artış oranı, üzerinde bir anlaşma yapılmışsa da daha sonra eski malik ile kiracı, kira bedelini indirerek yeni bir anlaşma yapmışlar ve davalı borçlu yeni tespit edilen (düşük) kira bedellerini eski malike ödemeye başlamış ve 14.01.2022 tarihinden itibaren, dava konusu taşınmazı satın alan yeni malike de bu düşük kira bedelleri satın alma tarihinden sonra Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022, Mayıs/2022 ve Haziran/2022 aylarında ödeme yapılmıştır.

Davacı yeni malik (V.D.) de bu kira konusu taşınmazı devraldığında, eski malik ile kiracı arasında kira bedelinde değişiklik yapılmış haliyle kira sözleşmesini devralmıştır.

Davalı kiracı ilk sözleşmede kararlaştırılan kira bedelinden –yapılan yeni anlaşma uyarınca- daha azını önce eski malik (T.T.)’a, taşınmazın yeni malik (V.D.)’e devrinden sonra da (yani 14.01.2022 tarihinden sonra da) yeni malike (Şubat/2022, Mart/2022, Nisan/2022, Mayıs/2022 ve Haziran/2022 ayı kira bedelleri olarak) ödemiştir.

Doktrinde¹²² bu konuyla ilgili olarak;

“Tarafarca –yapılan kira sözleşmesinde- kira bedelinin kararlaştırılmış olmasına rağmen, kiracı, sözleşmede kararlaştırılan kira bedelinden daha az miktarda kiralayana kira bedeli olarak ödiyor ve bu ödemeyi de kiraya veren ihtirazi kayıt ileri sürmeden kabul ediyorsa, sözleşmede belirtilen değil, kiracının ödediği ve kiraya verenin de kabul ettiği kira bedeli esas alınır”

denilmiştir...

Buna rağmen, kiraya verenin, ‘sözleşmede belirtilen kira bedelinin ödenmemesi nedeniyle’ daha sonra kiracı hakkında tahliye istemli dava açması, dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder.

Somut olayda yeni malik-davacı (V.D.), dava konusu taşınmazı devralması nedeniyle kira sözleşmesine taraf haline geldiğinden, taşınmazı devraldığı tarihten icra takibinde bulunduğu tarihe kadar, ilgili kira yılında ‘eski malike ödenen kira bedelinin ayısını kendisine ödenmesini çekincesiz olarak kabul ettiğinden, daha sonra kiracısı hakkında ‘kira bedelinin eksik ödenmiş olduğundan bahisle temerrüt nedeniyle tahliye davası’ açamaz.

VII- ● ..... İcra Hukuk Mahkemesi 23.05.2023 T. E: 2022/....., K: 2023/..... sayılı kararında özetle;

“Uyuşmazlık konusu davanın ‘itirazın kaldırılması ile kiralananın tahliyesine’ ilişkin olduğunu,

-Davacı alacaklının ..... İcra Müdürlüğü’nün 2022/..... sayılı takip dosyası ile, davalı-borçlu hakkında 01.08.2013 başlangıç tarihli ve noterlikçe onaylı kira sözleşmesine dayanarak takipte bulunduğunu, ödeme emrini alan borçlu-kiracının 26.05.2022 tarihli dilekçesiyle süresi içinde borca itirazda bulunduğunu, bu itiraz ile icra takibinin icra müdürlüğüne durdurulduğunu, davacı-alacaklının 27.06.2022 tarihinde ‘itirazın kaldırılması ve kiralananın tahliyesine ilişkin dava açtığını,

-İİK. ’nin 269. maddesinde ‘borçlu kiracıya gönderilen ödeme emrinin BK. ’nun 260 ve 288. maddelerinde yazılı ihtarı ve kanuni müddet geçtikten sonra alacaklının, icra mahkemesinden ‘borçlunun kiralananından çıkarılmasını isteyebileceği ’nin öngörüldüğünü,

-Hükme esas alınan ve mahkemece tayin edilmiş bilirkişinin düzenlediği raporda ‘kira sözleşmesinde belirtilen artış oranına göre 2022 yılı Şubat, Mart, Nisan aylarına ilişkin aylık olarak 9.787,03 TL. kira farkı bulunduğunun anlaşıldığını, bu nedenle davacının itirazın kaldırılması talebinin kabulüne, takibin devamına talep edilmesinde bir

¹²² ÇINAR, N.U. Türk Borçlar Kanunu’nda Düzenlenen Kira Sözleşmelerinde Kira Bedelinin Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları, 2014, s: 53 vd.

fazlalık bulunmadığı anlaşıldığından, mahkemece de BİLİRKİŞİ RAPORU'na iştirak edilerek 'davalı-borçlunun dava konusu kiralananandan temerrüt nedeniyle tahliyesine' karar verilmiştir.

***

VIII-Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

-Dava konusu 01.08.2013 başlangıç tarihli, 10 yıllık noterlikçe onaylanmış kira sözleşmesi uyarınca kira süresi devam ederken 14.01.2022 tarihinde dava konusu kiralanan taşınmazı devralmış olan davacı-yeni malik (V.D.), “dava konusu taşınmazda kiracı olarak bulunan davalı borçlunun Şubat/2022, Mart/2022 ve Nisan/2022 tarihli kira bedellerini **kira sözleşmesinde öngörülen oranda artış yapmayarak her ay için 9.754.63 TL**, eksik kira bedeli yatırdığını” ileri sürerek, Düzce İcra Müdürlüğü'nde icra takibinde bulunmuş, daha sonra da, borçlu kiracının, süresi içinde bu takibe itiraz edip durdurmasından sonra da, ... İcra Hukuk Mahkemesi'nde *'itirazın kaldırılması ve borçlunun tahliyesine karar verilmesi'* istemiyle dava açmıştır.

-..... İcra Hukuk Mahkemesi'nce –yukarıda özetlenen 23.05.2023 tarihli karar uyarınca- *'borçlu kiracının takibe yönelik itirazının kaldırılmasına, takibin devamına ve kiracının dava konusu taşınmazdan tahliyesine'* karar verilmiştir.

-Bilindiği gibi “*alacaklının yerine alacak hakkına sahip olma*” anlamına gelen halefiyette, geniş anlamda bir borç ilişkisindeki alacak hakkı üçüncü kişiye geçer.¹²³

Halefiyet karşımıza “*külli (toplu) halefiyet*” ve “*cüz'i halefiyet*” şeklinde çıkar: Miras bırakanın ölümü halinde bütün hak ve borçları –mirası ret etmemiş olan- mirasçılara geçer (*külli “toplu” halefiyet*)... Bir şeyin satılması halinde ise; **satın alan**, satıcının “*cüz'i halefi*” olarak, satıcının hak ve borçlarına sahip olur... Somut olayda; dava konusu kiralanan taşınmazın 14.01.2022 tarihinde eski malik (T.T.) tarafından yeni malik (V.D.)'e satılması sonucunda, yeni malik; “*Sözleşmenin (kira sözleşmesinin) kurulmasından sonra, kiralanan herhangi bir sebeple el değiştirirse, yeni malik kira sözleşmesinin tarafı olur...*” ş e k l i n d e k i **TBK.m. 310/I** uyarınca yeni malik (V.D.), eski malik (T.T.) ile kiracı (D) AŞ. arasındaki 10 yıl süreli 01.08.2013 başlangıç tarihli ve noterlikçe onaylanmış kira sözleşmesinin tarafı haline gelmiştir...

Bunun sonucu olarak da; ‘yeni malik’ (V.D.), ‘önceki malik’ (T.T.)’ın sahip olduğu aynı haklara sahip olur. Kiracı, o tarihte ‘önceki malik’e ne kadar kira parası ödüyorsa, aynı miktardaki kira parasını ‘yeni malik’e de ödemek zorunda olduğu gibi, yeni malik de, kiracıdan “*onun önceki malike ödediği kira parasından daha fazlasını kendisine ödemesini*” isteyemez...

Nitekim **doktrinde**¹²⁴ bu konuda;

“Taraflarca kira bedelinin kararlaştırılmış olmasına rağmen, kiracı, sözleşmede kararlaştırılan kira bedelinden daha az miktarda kira bedeli ödüyor ve bu ödemeyi de kiraya veren ihtirazi kayıt ileri sürmeden kabul ediyorsa, sözleşmede belirlenen kira değil, kiracının ödediği ve kiraya verenin de kabul ettiği kira bedeli esas alınır.” denilmiştir.

Somut olayda ‘önceki malik’ (T.T) ile ‘kiracı’ (D) AŞ. Ağustos/2019 tarihinde bir araya gelerek bu tarihten (aydan) itibaren kiralanan taşınmazın aylık kira bedelinin düşürülerek ödenmesini kararlaştırmışlar ve kiracı;

Eski malik (T.T.)’IN banka hesabına her ay muntazam olarak:

06.08.2019 tarihinde 19.236 TL. yatırmıştır (**EK-1**)

04.09.2019 tarihinde 19.236 TL. yatırmıştır (**EK-2**)

02.10.2019 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (**EK-3**)

¹²³ **ÖĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T.** Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C:1, 18. Bası, 2020, s: 277

¹²⁴ **ÇINAR, N.U.** age., s: 53

- 05.11.2019 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-4)
 03.12.2019 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-5)
 07.01.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-6)
 04.02.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-7)
 03.03.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-8)
 02.04.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-9)
 06.05.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-10)
 02.06.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-11)
 02.07.2020 tarihinde 21.150 TL. yatırmıştır (EK-12)
 05.08.2020 tarihinde 21.150 TL + 2.115 TL. yatırmıştır (EK-13)
 01.09.2020 tarihinde 2.115TL. yatırmıştır (EK-14)
 01.09.2020 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-15)
 05.10.2020 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-16)
 03.11.2020 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-17)
 01.12.2020 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-18)
 05.01.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-19)
 03.02.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-20)
 02.03.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-21)
 05.04.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-22)
 05.05.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-23)
 04.06.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-24)
 05.07.2021 tarihinde 23.265 TL. yatırmıştır (EK-25)
 03.08.2021 tarihinde 23.265 TL. + 3.125 yatırmıştır (EK-26) (EK-27)
 03.09.2021 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-28)
 05.10.2021 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-29)
 03.11.2021 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-30)
 03.12.2021 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-31)
 04.01.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-32)

Yeni malik (V.D.)’in banka hesabına her ay muntazam olarak kiracı (D) AŞ. tarafından yatırılan kira bedelleri;

- 02.02.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-33)
 03.03.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-34)
 05.04.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-35)
 05.05.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-36)
 03.06.2022 tarihinde 26.790 TL. yatırmıştır (EK-37)

Banka hesabına yatırılmış olan bu kira bedellerini ihtirazi kayıt ileri sürmeden kabul etmiş olan ‘yeni malik’ (V.D.)’in 24.05.2022 tarihinde kiracı hakkında “Şubat/2022, Mart/2022 ve Nisan/2022 aylarına ait kira bedellerinin KİRA SÖZLEŞMESİNE GÖRE –her ay için 9.754,63 TL. eksik yatırılmış olduğunu belirterek, ‘temerrüt nedeniyle tahliye istemli’ icra takibinde bulunmuş olması” TMK.2’deki dürüstlük kuralına aykırı bir davranış sayılır...

IX- • Kiracının, kira sözleşmesine aykırı davranarak, kira bedelini (ve yan giderleri) ödememesi ve temerrüde düşmesi üzerine, kiralayan (kiraya veren) bu nedenle kira sözleşmesini sona erdirmek için sulh hukuk mahkemesine başvurup “*kira sözleşmesinin feshini ve kiralananın tahliyesini*” isteyebileceği gibi¹²⁵, kiracısı hakkında –daha pratik bir yol olan– “*kira bedelinin ödenmemesinden (temerrütten) dolayı ilamsız tahliye takibinde*”¹²⁶ de bulunabilir.

Bu takip yolunda kiralayan (kiraya veren) ö n c e ‘yetkili icra dairesi’ne başvurarak “*borçlu-kiracının ödemediği (temerrüde düştüğü) kira borcunu –TBK.m. 315/II ve TBK.m. 362/II uyarınca- on gün/otuz gün/altmış gün içinde [konut ve çatılı işyeri kiralalarında en az otuz gün olmak üzere] ödemesini aksi taktirde, bu süreler geçtikten sonra icra (hukuk) mahkemesinden, kiralanan yerde çıkarılmasını isteyeceği, borçlu-kiracının yedi gün içinde itiraz sebeplerini icra dairesine bildirmeye mecbur olduğunu*” ihtar eder.

Borçlu-kiracının yedi gün içinde “*kira sözleşmesi yönünden ödeme emrine itiraz etmesi*” (İİK.m. 269/b)¹²⁷ veya “*kira sözleşmesi dışındaki nedenlerle ödeme emrine itiraz etmesi*” (İİK.m. 269/c)¹²⁸ halinde icra takibi durur.

X- • Alacaklı-kiralayan, borçlunun (kiracısının) icra takibine yaptığı itirazın kendisine tebliği üzerine; İİK. 269 ve 269/c uyarınca altı ay içinde “*itirazın kaldırılmasını ve tahliyeye karar verilmesini*” –konut ve çatılı iş yerlerinde otuz günlük ödeme süresi geçtikten sonra (TBK.m. 315/II)- icra hukuk mahkemesinden isteyebilir.¹²⁹

XI-Davacı vekili “dava dilekçesi”nde (Bknz: s:2, son paragraf);

“*Davalı kiracıya ödeme emri 24.05.2022 tarihinde tebliğ edilmiş ancak davalı borçlu, yasal süresi içinde ilgili icra dosyasına itiraz etmiştir. Bu itiraz sonucunda kanunda yer verilen **ödeme süresinin geçmesinin beklenmesine gerek kalmadan** işbu itirazın kaldırılması ve kiralanan taşınmazın tahliyesi davası açılabilmesinin önünde bir engel kalmamıştır...*”

diyerek; “*borçlu-kiracının, süresi (yedi gün) içinde ödeme emrine itiraz etmiş olması halinde, alacaklı-kiralayanın (konut ve çatılı işyeri kiralalarında) otuz günlük ödeme süresinin geçmesini beklemeden, icra (hukuk) mahkemesinden tahliye kararı verilmesini isteyebileceğini*” belirtmişse de bu düşünce doğru değildir.

Gerçekten;

A- Doktrinde¹³⁰ azınlıkta kalan görüşe göre; “*borçlunun ödeme emrine itiraz etmiş olması halinde, alacaklı kiraya verenin icra mahkemesinden tahliye isteyebilmesi için (10,30 veya 60 günlük) ödeme (ihtar) süresinin geçmesini beklemesine gerek yoktur. Fakat Yargıtay karşı görüştedir. Bu görüşün bir sonucu olarak Yargıtay, ödeme süresi geçmeden itirazın kaldırılması ve tahliye istenmiş olması halinde, icra mahkemesinin, tahliye talebini incelemesiz reddetmesi, itirazın kaldırılması talebini ise incelemesi gerektiğine karar vermektedir.*”

¹²⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: ÇINAR, N.U. age., s: 243 vd. – CERAN, M. Kira Sözleşmesi-Tahliye, 2012, s: 53 vd.

¹²⁶ UYAR, T. Kiralanan Taşınmazın ‘Kira Borcunun Ödenmemesi (Temerrüt)’ Nedeniyle İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesi (ABD. 2009/1, s: 75-106) – UYAR, T. İcra Hukuku’nda Tahliye, 1981, s: 99 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:3, 3. Baskı, 2014, s: 4134 vd. – YILMAZ, H. Kiralanan Taşınmazların İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesi (Terazi Huk. Der., Aralık/2006, s: 53-64) – KELEŞ, Ş. Kiralanan Taşınmazların İlamsız Tahliyesi, 2009, s: 75 vd. – ÇETİN, E.H. İcra Hukuku’nda Tahliye Davaları, 2007, s: 82 vd. – ÇINAR, N.U. age., s: 334 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 816 vd.

¹²⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. Tahliye, s:171 vd. – KURU, B. age., s: 837 vd. – YILMAZ, H. agm., s: 57 vd.

¹²⁸ UYAR, T. Tahliye, s: 189 vd. - UYAR, T. agm., s: 75 vd. – KURU, B. age., s: 838 vd. – YILMAZ, H. agm., s: 61 vd.

¹²⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, s: 4218 – UYAR, T. Tahliye, s: 190 vd.

¹³⁰ KURU, B. El Kitabı, s: 841

B- Doktrindeki hakim görüşe göre ise;

√ “Kanaatimize göre, tahliye talebi yapıldığı tarihteki koşullara göre incelenmelidir. İhtarlı ödeme emrinin tebliğinden itibaren başlayan otuz günlük ödeme süresi dolmadan ve dolayısıyla borçlu temerrüde düşmeden icra mahkemesinden tahliye talep edilemez. Çünkü, borçlu temerrüde düşmeden alacaklının tahliye isteme hakkı doğmaz...¹³¹

Alacaklı, ödeme emrinin (Örnek No: 13) borçluya tebliğinden itibaren ödeme süresi dolmadan ve böylece borçlunun temerrüdü gerçekleşmeden icra mahkemesinden tahliye isteyemez, istese bile icra mahkemesi, borçlu kiracının tahliyesine karar veremez...¹³² İcra mahkemesince otuz günlük ödeme süresinin dolup dolmadığının kendiliğinden gözetilmesi ‘her dava açıldığı gündeki koşullara tabi olup, ona göre sonuçlandırılır’ biçimindeki 23.12.1976 tarih ve 7/6 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararından kaynaklanmaktadır.¹³³”

√ “Alacaklı, itirazın kendisine tebliği üzerine hemen Tetkik Mercii’ne (icra mahkemesine) ‘itirazın kaldırılması’ için başvuran alacaklı, ödeme emrindeki ‘ödeme (ihtar) süresi’ geçtikten sonra tahliye karar verilmesi için Tetkik Mercii’ne (icra hukuk mahkemesine) başvurabilir.”¹³⁴

√ “Kiralayanın tahliye isteyebilmesi için borçluya verilen otuz günlük ödeme süresinin sona ermesini beklemesi gerekir. Süre, ihtarlı ödeme emrinin borçluya tebliğ edilmesi ile başlar, tebliğin yapıldığı gün süreye tabi değildir...”¹³⁵

√ “Kiracı, kendisine gönderilen ödeme emrine yedi gün içerisinde itiraz etmemiş olsa bile tahliye karar verilebilmesi için kira türüne göre, ödenmeyen kira borcunu ödemesi için kendisine tanınan on, otuz veya altmış günlük sürelerin beklenmesi gerekir...

Kiraya veren ödeme süresinin (10,30 veya 60) dolmasından itibaren altı ay içinde icra mahkemesine başvurarak kiralayanın tahliyesini isteyebilir.”¹³⁶

√ “Kiralayan-alacaklının tahliye isteyebilmesi için ödeme emrinde borçluya verilen otuz günlük, altı aydan daha kısa süreli kira sözleşmelerinde, altı günlük, hasılat kiralasında altmış günlük ödeme süresinin geçmesi gerekir.”¹³⁷

√ “Borçlu yasal ödeme süresi içerisinde borcunu ödemezse, alacaklı, ödeme süresi dolduktan sonra kiracının temerrüt nedeniyle tahliyesini isteyebilir.”¹³⁸

XII-Yüksek mahkeme; öteden beri –borçlu kiracı kendisine gönderilen ödeme emrine ister süresi içinde itiraz etmiş, isterse itiraz etmemiş olsun, “alacaklı-kiraya verenin, İİK.m. 269/I ve TBK.m. 315/II, 362/II’de öngörülen ödeme süresi dolmadan icra (hukuk) mahkemesine başvurup ‘temerrüt nedeniyle tahliye kararı’ verilmesini istemeyeceğini” belirtmiştir. Gerçekten;

√ “Yasal otuz günlük ödeme süresi dolmadan açılan davada tahliye kararı verilemeyeceğini”¹³⁹

√ “Davacı tarafça tahliye istemli davanın, İİK’nin 269/1.maddesi uyarınca, yasal 30 günlük süre beklendikten sonra açıldığı, bu durumda davalı kiracının kira bedelinin ödenmediğini veya sair bir sebeple istenemeyeceğini İİK’nin 269/c maddesindeki belgelerle ispat

¹³¹ KELEŞ, Ş. age., s: 350 vd.

¹³² KELEŞ, Ş. age., s: 215

¹³³ KELEŞ, Ş. age., s: 217

¹³⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, s: 4218 – UYAR, T. Tahliye, s: 191

¹³⁵ YILMAZ, H. agm., s: 58

¹³⁶ ÇINAR, N.U. age., s: 339

¹³⁷ ERDOĞAN, H. Tahliye, Kira Tespiti, Kira Alacağı ve Tazminat Davaları, 2006, s: 1144 – ÇE-TİN, E.H. age., s: 105

¹³⁸ ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 10. Baskı, 2023, s: 990

¹³⁹ Bknz: 12. HD. 22.09.2022 T. E: 7581, K: 9230 (www.e-uyar.com)

etmesi gerekeceğini, davalı borçlu İİK'nin 269/c maddesinde belirtilen makbuz ve belgelerden biri ile takibe konu kira bedellerini ödemediğini kanıtlamadığına göre, mahkemece davanın kabulü ile kiralananın tahliyesine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁴⁰

√ “İİK..269/1 maddesi göndermesi ile TBK. 'nin 315.(BK 260.) maddesi gereğince 30 günlük ödeme süresinin dolması beklenmeden alacaklı tarafından icra mahkemesinden tahliye isteminde bulunulamayacağını”¹⁴¹

√ “Davacı tarafça tahliye istemli davanın, İİK. 'nin 269/1 yollamasıyla TBK. 'nin 315.maddesi uyarınca verilen, yasal 30 günlük süre beklenilmeden 11/02/2016 tarihinde açıldığı, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklenilmeden tahliye isteminde bulunulamayacağını”¹⁴²

√ “Davacı alacaklının, davalı borçluların 11.09.2015 tarihinde tahliye ihtarını içerir 3.000,00 TL kira alacağını ödemediklerinden bahisle, davalılar hakkında 11.09.2015 tarihinde icra takibi başlattığını, 13 nolu ihtarlı ve 30 gün ödeme süreli ödeme emri davalılara 19.09.2015 tarihinde tebliğ edildiğini, davacı İİK. 'nin 269/1. maddesinin göndermesiyle uygulanması gereken Türk Borçlar Kanunu'nun 315/2. maddesinde öngörülen otuz günlük süreyi beklemeden 29.09.2015 tarihinde tahliye istemiyle bu davayı açtığını, ödeme süresi dolmadan ve temerrüt gerçekleşmeden tahliye istenemeyeceğinden, mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile tahliye kararı verilmesinin doğru olmadığını”¹⁴³

√ “Davalı borçlunun S.S. süresinde verdiği itiraz dilekçesi ile borca itiraz ettiğini, dosyadaki ihtarlı ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresi verildiğini, davacı tarafça tahliye istemli dava, İİK.'nun 269/1 yollamasıyla TBK. 'nin 315. maddesi uyarınca verilen, yasal 30 günlük süre beklenmeden 20/10/2015 tarihinde açıldığını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklemeden tahliye isteminde bulunulamayacağını, bu durumda mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu”¹⁴⁴

√ “Davacı alacaklının, 10/04/2011 başlangıç tarihli ve bir yıl süreli kira sözleşmesine dayanarak, 07/04/2015 tarihinde başlattığı icra takibi ile 2011 yılı Ekim ayından 2015 yılı Mart ayına kadarki ödenmeyen kira alacağı 15.350,00 TL 'nin işlemiş faiziyle tahsilini talep ettiğini, ödeme emri borçlu kiracıya 08/04/2015 tarihinde tebliğ edildiğini, davalı borçlu süresinde verdiği dilekçe ile borca itiraz ettiği, borçluya tebliğ edilen ihtarlı ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresi verildiğini, davacı tarafça tahliye istemli davanın, İİK.'nun 269/1.maddesi uyarınca, yasal 30 günlük süre beklenmeden 08/05/2015 tarihinde açıldığını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklenmeden tahliye isteminde bulunulamayacağını, bu durumda mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu”¹⁴⁵

√ “Davacı alacaklıların, 01/02/2011 başlangıç tarihli ve bir yıl süreli kira sözleşmesine dayanarak, 12/06/2015 tarihinde başlattığı icra takibi ile 2015 yılı Ocak ayından 2015 yılı Mayıs ayına kadarki ödenmeyen kira alacağı 22.500,00 TL 'nin tahsilini talep ettiği ödeme emri borçlu kiracıya 16/06/2015 tarihinde tebliğ edilmiş, davalı borçlu süresinde verdiği dilekçe ile borca itiraz ettiğini, borçluya tebliğ edilen ihtarlı ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresi verildiğini, davacı tarafça tahliye istemli davanın, İİK.'nun 269/1.maddesi uyarınca, yasal 30 günlük süre beklenmeden 14/07/2015 tarihinde açıldığını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi bek-

¹⁴⁰ Bknz: 8. HD. 06.11.2019 T. E: 5581, K: 9978 (www.e-uyar.com)

¹⁴¹ Bknz: 8. HD. 12.02.2018 T. E: 2017/4692, K: 1968 (www.e-uyar.com)

¹⁴² Bknz: 8. HD. 06.02.2018 T. E: 2017/4603, K: 1651 (www.e-uyar.com)

¹⁴³ Bknz: 8. HD. 14.06.2017 T. E: 3549, K: 9059 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁴ Bknz: 8. HD. 14.06.2017 T. E: 3585, K: 8965 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁵ Bknz: 8. HD. 07.06.2017 T. E: 3522, K: 8517 (www.e-uyar.com)

lenmeden tahliye isteminde bulunulamayacağından, bu durumda mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu”¹⁴⁶

√ “Davacı alacaklının, 15/04/2014 başlangıç tarihli ve dört yıl süreli kira sözleşmesine dayanarak, 05/10/2015 tarihinde başlattığı icra takibi ile 2015 yılı Mart ayından Eylül ayına kadarki kira bedeli 4.862,00 TL kira alacağının işlemiş faiziyle tahsilini talep ettiğini, ödeme emrinin borçlu kiracıya 20/10/2015 tarihinde tebliğ edildiğini, davalı borçlunun süresinde verdiği dilekçe ile borca itiraz ettiğini, borçluya tebliğ edilen ihtarlardan ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresinin verildiğini, davacı tarafca tahliye istemli dava, İİK.'nin 269/1. maddesi uyarınca, yasal 30 günlük süre beklenmeden 26/10/2015 tarihinde açıldığını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklenmeden tahliye isteminde bulunulamayacağını, bu durumda mahkemece 'tahliye isteminin reddine' karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu”¹⁴⁷

√ “Davacı alacaklının 18/11/2015 tarihinde başlattığı icra takibi ile 31.860,00 TL kira ve 141,41 TL işlemiş faiz alacağının tahsilini talep ettiğini, ödeme emrinin davalı borçluya 20/11/2015 tarihinde tebliğ edildiğini, davalı borçlunun süresinde verdiği itiraz dilekçesi ile borca itiraz ettiğini, dosyadaki ihtarlardan ödeme emrinde yasal ödeme süresinin 30 gün olarak belirtildiğini, davacı tarafca tahliye istemli dava, İİK.'nin 269/1 yollamasıyla TBK.'nin 315. maddesi uyarınca, yasal 30 günlük ödeme süresi beklenmeden 09/12/2015 tarihinde açıldığından mahkemece tahliye isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu”¹⁴⁸

√ “Davacı alacaklı, borçlunun 2014 Ağustos ve Eylül aylar kira bedelleri ile ortak gider borçları toplamı 884,02 TL'ni ödemediği iddiasıyla, davalı hakkında 08.10.2014 tarihinde icra takibi başlattığını, 13 nolu ihtarlardan ödeme emrinin davalıya 14.10.2011 tarihinde tebliğ edildiğini ve ödeme emrinde ödeme süresi olarak otuz gün süre verildiğini, davacı İİK 269/1 maddesinin göndermesiyle uygulanması gereken Türk Borçlar Kanunu'nun 315 maddesinde öngörülen otuz günlük ödeme süresini beklemeden 07.11.2014 tarihinde İcra Mahkemesi'nden tahliye isteminde bulunduğunu, ödeme süresi dolmadan ve temerrüt gerçekleşmeden tahliye istenemeyeceğinden, mahkemece süresinde açılmayan tahliye davasının reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile tahliye kararı verilmesinin doğru olmadığını”¹⁴⁹

√ “İİK.'nin 269/1. maddesi göndermesi ile TBK.'nin 315. (BK 260.) maddesi gereğince 30 günlük ödeme süresinin dolması beklenmeden alacaklı tarafından icra mahkemesinden tahliye isteminde bulunulamayacağını, ödeme emri ile borçluya 30 günlük ödeme süresi verildiğini ve 03.06.2015 tarihinde tebliğ edildiğini, alacaklı vekili tarafından 30 günlük ödeme süresinin geçmesi beklenmeden ve temerrüt gerçekleşmeden 22.06.2015 tarihinde icra mahkemesinden tahliye isteminde bulunulduğundan davacı alacaklının tahliyeye yönelik temyiz itirazlarının yerinde olmadığını- Davalının kira bedelinin ödendiğini veya sair bir sebeple istenemeyeceğini İİK.'nin 269/c maddesindeki belgelerle ispat etmesi gerekeceğini, davalı borçlu İİK.'nin 269/c maddesinde belirtilen makbuz ve belgelerden biri ile takibe konu kira bedellerini ödemediğini kanıtlayamadığına göre, mahkemece 2015 yılı Haziran, Temmuz, Ağustos ayları kira bedelinin takip tarihi itibarıyla muaccel olmadığı hususu da göz önüne alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesinin doğru olmadığını”¹⁵⁰

¹⁴⁶ Bknz: 8. HD. 07.06.2017 T. E: 3518, K: 8512 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁷ Bknz: 8. HD. 07.06.2017 T. E: 3480, K: 8509 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁸ Bknz: 8. HD. 28.03.2017 T. E: 1759, K: 4483 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁹ Bknz: 8. HD. 07.03.2017 T. E: 1509, K: 3087 (www.e-uyar.com)

¹⁵⁰ Bknz: 8. HD. 06.03.2017 T. E: 1712, K: 2950 (www.e-uyar.com)

√ “*Davalı borçlunun süresinde verdiği itiraz dilekçesinde borca itiraz ettiğini; dosya-daki ihtarlı ödeme emrinde otuz günlük yasal ödeme süresi verildiğini; davacı tarafça tahliye istemli davanın, İİK. ’nun 269/1 yollamasıyla TBK. ’nin 315.maddesi uyarınca verilen, yasal 30 günlük süre beklenilmeden 21/08/2015 tarihinde açıldığını; ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal otuz günlük ödeme süresi beklenilmeden tahliye isteminde bulunulmayacağını; bu durumda mahkemece tahliye isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde tahliye kararı verilmesinin hatalı olduğunu*”¹⁵¹

√ “*İtirazın kaldırılması, kiralananın tahliyesi istemlerine ilişkin davada, ödeme süresi dolmadan ve temerrüt gerçekleşmeden tahliye istenemeyeceğini*”¹⁵²

belirtmiştir...

Aynı doğrultuda:

6. HD. 01.06.2009 T. E: 3445, K: 5074 (YKD. 2009/8, s: 1503 vd.)

6. HD. 21.04.2008 T. E: 4044, K: 5037 (KELEŞ,Ş. age., s: 952)

6. HD. 29.09.2005 T. E: 6528, K: 8810 (ÇETİN,E.H. age., s: 134)

6. HD. 22.03.2005 T. E: 889, K: 2627 (Legal Huk. Der. 2005/28,s: 1402)

6. HD. 14.10.2004 T. E: 6237, K: 6909 (ÇETİN,E.H. age., s: 142 vd.)

6. HD. 25.03.2004 T. E: 1914, K: 2072 (ÇETİN,E.H. age., s: 144 vd.)

6. HD. 17.03.2004 T. E: 1678, K: 1851 (KELEŞ,Ş. age., s: 215, dipn. 624)

12. HD. 17.02.1997 T. E: 13686, K: 14150 (KELEŞ,Ş. age., s: 216, dipn. 624)

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle;

a) Borçlu kiracı, süresi (yedi gün) içinde icra dairesine itiraz ederek hakkındaki tahliye istemli takibi durdurmuş dahi olsa, alacaklı-kiraya verenin ancak –‘konut’ ve ‘çatılı işyerlerinde’- ‘ödemeye süresi’ olan otuz günlük sürenin geçmesinden sonra, icra mahkemesine başvurarak ‘borçlunun itirazının kaldırılmasını ve tahliyeye karar verilmesini’ isteyebileceği,

Somut olayda;

“Örnek:13 İhtarlı Ödeme Emri” borçlu kiracıya değil, borçlu kiracının vekili Av. İrem Bayraktar Öner’e 24.05.2023 tarihinde **e-tebligat** yoluyla tebliğ edilmiş (EK-38), Tebliğ Mazbatasında ‘tebligatın, beş günün sonunda, 29.05.2022 tarihinde okundu sayıldığı’ belirtilmiş olduğundan, davacı-alacaklı (yeni malikin); ödeme (ihtar) süresinin sonu olan 29.05.2022 tarihinden sonra (30.06.2023 tarihinde) Düzce İcra Hukuk Mahkemesi’ne başvurup ‘borçlunun itirazının kaldırılmasını ve tahliyeye karar verilmesini’ –**doktrinde** az önce belirttiğimiz görüşler ve **Yargıtay içtihatları** doğrultusunda- istemesi gerekirken, otuz günlük ödeme süresi dolmadan (27.06.2023 tarihinde) böyle bir talepte bulunmasının isabetli olmadığı,

b) *Kiralanan taşınmazın yeni malikinin, önceki malikten daha fazla hak sahibi olmayacağı,*

Somut olayda;

Kiracı (D) AŞ., dava konusu kiralananı önceki malik (T.T.)’tan devraldıktan sonra yeni malik (V.D.)’e önceki malike ödediği miktarda kira bedellerini aynen yeni malikin banka hesabına yatırmaya devam etmiş ve yeni kira bedellerini (Şubat/2022-Haziran/2022) (EK-33-37) davacı-alacaklının hesabına yatırmıştır. Bu nedenle kiracının davacı alacaklıya herhangi bir borcu bulunmamaktadır...07/07/2023

¹⁵¹ Bknz: 8. HD. 09.02.2017 T. E: 485, K: 1355 (www.e-uyar.com)

¹⁵² Bknz: 6. HD. 06.10.2016 T. E: 2015/12340, K: 5736 (www.e-uyar.com)

3) Tahliye istemli icra takibi sonucunda verilen tahliye kararının tedbiren durdurulması ve takip konusu kira borcunun bulunmadığının tespiti amacıyla açılan menfi tespit davasında (İİK. mad. 72/III) mahkemece *-doktrin** ve *Yargıtay içtihatları*** doğrultusunda- *“tahliye takibinin (işleminin) durdurulması”* konusunda ‘**h t i y a t i t e d b i r k a r a r ı**’ (HMK.m. 389 vd.) verilebilir mi?*

***

I- Bilindiği gibi; borçlu, kendisine karşı, bir icra takibi başladıktan sonra ve henüz borcu ödenmemiş durumda iken, bu davayı açmakta *hukukî yararı* bulunması koşulu ile “borçlu olmadığının tespiti” için olumsuz tespit davası açabilir. Yüksek mahkemenin deyişyle; *borçlunun menfi tespit davası açmakta hukuki yararının bulunduğu kabul edilebilmesi için ‘davacının hakkının güncel bir saldırı ile tehdit edilmiş olması’, ‘tehdidin davacıya zarar verecek nitelikte bulunması’ ve ‘icraya yetki vermeyen tespit hükmünün tehlikeyi ortadan kaldırmaya elverişli durumda olması’¹⁵³ gerekir.*

İcra takibinden *sonra* açılan olumsuz tespit davalarında, davaya bakan mahkeme alacağın % 15’inden aşağı olmamak üzere (*uygulamada*; mahkemeler genellikle, İİK. mad. 72/III’ün açık hükmüne rağmen, İİK. mad. 72/IV ve V’de öngörülen *tazminat miktarının %20’den aşağı olamayacağını* gözönünde bulundurarak, borçlunun “%15” değil, “%20” teminat yatırmasını istemektedirler)¹⁵⁴ -borçlu tarafından- gösterilecek güvence (teminat) karşılığında; *“alacaklı adına icra veznesine girmiş olan paranın, alacaklıya verilmemesi hakkında”* bir ihtiyati tedbir kararı verilir.¹⁵⁵ Borçludan bu güvence *“alacağın geç tahsil edilmesinden doğan zararları karşılamak için”* istenmekte olup¹⁵⁶ gösterilen güvence (teminat) *“alacağı faiz ve takip giderleri ile birlikte karşılamazsa”*, alacaklı borçlunun mallarının haczini isteme hakkını elde eder...

Borçlu, İİK.m. 72/III uyarınca, mahkemenin tedbir kararında öngörülen -ve *“borcunu işlemiş faiz ve icra giderleri ile birlikte karşılayan”*- nakit parayı icra dosyasına yatırması halinde, ayrıca borçlunun mallarının haczine gidilemez ve eğer borçlunun malları haczedilmiş ise borçlunun talebi üzerine konulmuş olan bu hacizlerin kaldırılması gerekir.^{157 158}

II- İİK.m. 72/III uyarınca; yapılan tahliye talepli icra takibi sonucunda, icra mahkemesince *“tahliye kararı”* verilmişse, davacı-borçlu, ‘tahliye takibine konu herhangi bir kira borcu bulunmadığının tespiti için’ menfi tespit davası açmışsa, mahkemeden ayrıca takibe konu kira borcunu -icra masraflarıyla birlikte- icra dosyasına nakit olarak yatırıp ayrıca İİK.m. 72/III’deki teminatı mahkemeye ‘teminat mektubu’ olarak gösterdikten

* Bu “Hukuki Mütalâa”, Av. Cüneyt UYAR ile birlikte hazırlanmıştır.

** Bknz: **Prof. Dr. KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku (El Kitabı), 2. Baskı, 2013, s: 859 vd. – **KURU, B.** Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası, 2003, s: 220 vd. – Dosyaya sunulmuş olan **Prof. Dr. ÖZMEN, E. S.**’nin 25.04.2013 tarihli HUKUKİ MÜTALAA’sı, s: 18 – **UYAR, T.** İcra Hukukunda Tahliye, 2. Bası, s: 388

*** Bknz: Adana BAM. 19.01.2022 T. E: 187, K: 208; HGK. 21.12.2021 T. E: 2017/6-1918, K: 1707; 6. HD. 17.11.2008 T. E: 10415, K: 12696

¹⁵³ Bknz: 19. HD. 02.02.1999 T. 7417/428 (www.e-uyar.com)

¹⁵⁴ Aynı görüşte: **KOSTAKOĞLU, C.** Banka Kredileri, Tüketici ve Konut Kredileri İle Kredi Kartlarından Doğan Uyuşmazlıklar (İtirazın İptali ve Menfi Tespit Davaları, 7. Baskı, 2013, s: 943

¹⁵⁵ Bknz: 13. HD. 11.04.1994 T. 2767/2191 (www.e-uyar.com)

¹⁵⁶ Bknz: 19. HD. 25.02.2003 T. 917/3376 (www.e-uyar.com)

¹⁵⁷ Bknz: 12. HD. 02.03.2004 T. 28009/4611; 24.05.2001 T. 8327/9219 (www.e-uyar.com)

¹⁵⁸ Ayrıntılı bilgi için bknz: **KURU, B.** El Kitabı, s: 356 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Olumsuz (Menfi) Tespit ve Geri Alma (İstirdat) Davaları, 4. Baskı, 2015, s: 33 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, C: 1, s: 1274 vd. – **MUŞUL, T.** Menfi Tespit ve İstirdat Davaları, 3. Baskı, 2020, s: 321 vd. – **TÜRK, A.** Menfi Tespit Davası, 2006, s: 257 vd.

sonra, mahkemeden “icra veznesindeki paranın alacaklıya verilmemesi” konusunda ‘ihtiyati tedbir kararı’ verilmesini isteyebileceği gibi, eğer ‘tahliye takibinin -kira borcunun bulunmadığı için- ö n c e ‘tedbiren durdurulması’ s o n r a ‘iptali’ talebi varsa mahkemece ‘tahliye takibinin durdurulması’ konusunda ihtiyati tedbir kararı verilebilir...

Nitekim **doktrinde** de bu konuda;

√ “*Borçlu kiracı, borçlu bulunmadığının tespiti için menfi tespit davası açabilir (m. 269/d, m. 72)¹⁵⁹ .....Menfi tespit davasına bakan mahkeme, borçlu kiracının talebi üzerine ve teminat karşılığında ‘tahliye kararının icrasının durdurulması için’ ihtiyati tedbir kararı verebilir (m. 72/III, c: 2, kıyasen)....Borçlu kiracı icra mahkemesinin tahliye kararından sonra da menfi tespit davası açabilir ve teminat karşılığında ‘tahliye kararının icrasının durdurulması için’ ihtiyati tedbir kararı verilmesini isteyebilir. Borçlu kiracı, icra mahkemesinin tahliye kararının kesinleşmesinden sonra da menfi tespit davası açabilir..Menfi tespit davası borçlu kiracı (davacı) lehine hükme bağlanırsa, ilamsız tahliye takibi derhal durur (m. 72/V, c: 1). İcra mahkemesinin tahliye kararı vermesinden sonra, menfi tespit davası borçlu-kiracı lehine hükme bağlanırsa, tahliye kararının icrası kendiliğinden durur.*”¹⁶⁰

√ “ ‘Kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile tahliyesi’ için yapılan takiplerde de (daha doğrusu ‘kira bedelinin ödenmemesi nedeniyle yapılan ilamsız tahliye takiplerinde) menfi tespit davası açılabileceği, İİK.m. 269/d’de açıkça öngörülmüştür.¹⁶¹

Süresinde, gönderilen ödeme emrine itiraz etmediği için takip konusu yapılmış olan ‘kira borcu’ kesinleşen borçlu-kiracı ‘borçlu olmadığının tespiti için’ mahkemede menfi tespit davası açabileceği gibi, hakkında tahliye kararı verilmiş olan borçlu-kiracı da aynı davayı açabilir....

Mahkeme bu davalarda davacı-borçlu kiracının talebi üzerine ‘tahliye kararının icrasının durdurulmasına’ karar verebilir.^{162 163}

√ (Bknz: Bu dosyaya ilişkin olarak sayın Prof. Dr. E. Saba ÖZMEN tarafından verilen 25.04.2023 tarihli bilimsel HUKUKİ MÜTALÂA, s: 18)

“*Davalı (S.Ö.)’nün, (muris) (Ö.Ö.)’nün mirasçularından biri olduğu ve elbirliği mülkiyetine/zilyetliğine tabi taşınmazda sayın mahkemece ‘kira ilişkisi olduğu’ değerlendirilse dahi, sunulan Yargıtayın emsal içtihatlarında da açıkça görüldüğü üzere, elbirliği halinde maliklerin tümü tarafından düzenlenmeyen icra takibinin yapılamayacağı ve tahliyenin hukuki sonuç doğurmayacağı, dolayısıyla diğer mirasçuların katılmı olmaksızın salt davalı mirasçı tarafından yapılan ve kesinleşen icra takiplerinin iptali gerektiği, yargılama aşamasında tahliye kararının tedbiren durdurulması yolunda ihtiyati tedbir kararı verilmesi gerektiği....”*

denilmiştir...

Yüksek mahkeme, bu konudaki içtihatlarında da;

-“*Kesinleşmiş takipten dolayı tahliyeye ilişkin olarak, verilmiş olan icra hukuk mahkemesi kararlarının infazının, açılacak menfi tespit davasında verilecek tedbir kararı ile durdurulabileceğini- Mahkemece yargılama sonucunda davacının icra dosyası nedeniyle borçlu olmadığının tespitine karar verilecek olup, dava konusu taşınmazın tahliye edilmesi halinde telifisi güç zararların ortaya çıkabileceği anlaşıldığından, mahkemece teminat karşılığında dava sonuna kadar ‘taşınmazın tahliyesinin durdurulmasına’ dair ihtiyati tedbir kararı verilmesi gerekeceğini*”¹⁶⁴

¹⁵⁹ Bknz: **KURU, B.** Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası, 2003, s: 220-225

¹⁶⁰ **KURU, B.** El Kitabı, s: 859

¹⁶¹ **UYAR, T.** Tahliye, s: 388 – **KURU, B.** Menfi Tespit ve İstirdat Davası, s: 220 vd.

¹⁶² Bknz: 12. HD. 17.09.1981 T. 4963/6782 (www.e-uyar.com)

¹⁶³ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Olumsuz (Menfi) Tespit ve Geri Alma (İstirdat) Davaları, s: 67 vd.

¹⁶⁴ Bknz: Adana BAM. 5. HD. 19.01.2022 T. E: 187, K: 208 (www.e-uyar.com)

-“Menfi tespit davasına bakan mahkemenin, borçlu kiracının talebi üzerine teminat karşılığında **‘tahliye kararının icrasının durdurulması için’ ihtiyati tedbir kararı verebileceğini**”¹⁶⁵

-“Borçlu-kiracının, icra mahkemesinin tahliye kararının kesinleşmesinden sonra da ‘menfi tespit davası’ açabileceğini, çünkü, icra mahkemesi kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğini; menfi tespit davasının borçlu-kiracı lehine sonuçlanması halinde, ilamsız tahliye takibinin derhal duracağını, bundan sonra icra mahkemesinin tahliye kararı veremeyeceğini; icra mahkemesinin tahliye kararı vermesinden sonra menfi tespit davasının borçlu lehine sonuçlanması halinde ise, tahliye kararının icrasının kendiliğinden duracağını”¹⁶⁶

belirtmiştir.

III- Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Davalı (S.Ö.), ... İcra Dairesi’nde ve ... İcra Dairesi’nde, davacı (A.) LTD. ŞTİ. Hakkında 11.02.2021 tarihli ‘Satış Sözleşmesi’ne dayalı olarak tahliye istemli icra takibinde bulunarak, ‘takip konusu kira borçlarının ödenmesini, aksi taktirde tahliye kararı verilmesini’ talep etmiştir. İcra takiplerinden davacı borçlu haberdar olmadığından, söz konusu takipler kesinleşmiştir. Davacı bunun üzerine; ... İcra Dairesi’ndeki takip için ... İcra Hukuk Mahkemesi’nden, ... İcra Dairesi’ndeki takip için de ... İcra Hukuk Mahkemesi’nden **“temerrüt nedeniyle tahliye kararı”** almıştır...

Davacı vekilleri, ... Sulh Hukuk Mahkemesi’nde 27.04.2023 tarihinde açtıkları menfi tespit davası ile; **“davalı-alacaklı (S.Ö.)’ye müvekkilleri (A.) LTD. ŞT. ’nin ... İcra Dairesinin 2022/... ve ... İcra Dairesinin 2022/... sayılı icra takiplerinden dolayı herhangi bir kira borçları bulunmadığının tespitini ve ... İcra Hukuk Mahkemesinin 16.02.2023 T. ... sayılı dosyasından ve ... İcra Hukuk Mahkemesinin 25.01.2023 T. ... sayılı dosyasından verilmiş olan tahliye kararlarının icrasının tedbiren durdurulmasına karar verilmesini vs.”** talep etmişlerdir.

Somut uyuşmazlıkta, icra takiplerine ilişkin ödeme emirleri ve tahliye davalarına ilişkin yargılama sürecindeki diğer tüm tebligatlar (A.) LTD. ŞTİ.’nin keşif adresine yapıldığından, satış sözleşmesine ilişkin bir uyuşmazlık çıktığında, ilgili tebligatların satış sözleşmesinde kararlaştırılmış olan şirket adresine yapılmasını bekleyen (A.) LTD. ŞTİ.’nin keşif adresine yapılan tebligatları fark etmediği ve neticede “satış sözleşmesine” dayalı icra takiplerinin itirazsız kesinleştiği, bu nedenle icra mahkemelerince verilen tahliye kararlarının da, (A.) LTD. ŞTİ.’nin yargılamada temsil edilmeden kesinleştiği” anlaşılmaktadır.

Takibe konu 11.02.2021 tarihli satış sözleşmesi, uyuşmazlık konu taşınmazda Orman Kanunu m. 2/B kapsamında hak sahibi olan muris (Ö.Ö.)’nün yasal mirasçıları ile (A.) Ltd. Şti. ile arasında yapılmıştır. Anılan satış sözleşmesi, tüm mirasçılar tarafından imzalanmışsa da, (takip alacaklısı) (S.Ö.)’nün tek başına malikmiş satış sözleşmesine dayalı olarak tahliye isteminde bulunmuş, yani miras ortaklığına konu olan taşınmazda tahliye isteminin sadece bir mirasçı tarafından yapılmıştır. Oysa sayın Prof. Dr. E. Saba ÖZMEN tarafından verilen 25.04.2023 tarihli bilimsel ‘Hukuki Mütalâa’da ayrıntılı olarak belirtildiği gibi, TMK m. 640/2 uyarınca (takip alacaklısı) (S.Ö.)’nün tek başına tahliye isteminde bulunamaz (Bknz: 6. HD. 5.3.2014 T. 5157/6537; 11.4.216 T. 1579/3751; 07.06.2016 T. 11702/4466 vb.).

Nitekim takip alacaklının bu tahliye girişiminden rahatsız olan hak sahibi diğer mirasçıların bu haksızlığı (haksız tahliye istemini) gidermek adına dava açmıştır. Çünkü ayakta olan satış sözleşmesine dayalı yapılan haksız tahliye istemi diğer mirasçıların (maliklerin) de zararındadır.

¹⁶⁵ Bknz: HGK. 21.12.2021 T. E: 2017/6-1918, K: 1707 (www.e-uyar.com)

¹⁶⁶ Bknz: 6. HD. 17.11.2008 T. E: 10415, K: 12696 (www.e-uyar.com)

(A.) LTD. ŞTİ.’nin keş adresini kontrol etmemesi nedeniyle, icra hukuk mahkemeleri nezdinde tahliye kararlarının kesinleşmişse de, satış sözleşmesiyle taşınmazın maliki olmak adına 3.500.000,00 EURO bedel ödemeyi kabul eden (A.) LTD. ŞTİ.’nin sözleşme nedeniyle vadesi geldiği halde ödenmemiş bir borcu bulunmadığı görülmektedir. Her ne kadar tahliye istemli takiplerin de 11.02.2021 tarihli sözleşmesine dayanılmışsa da, söz konusu sözleşmenin taşınmaz devri amacıyla yapıldığı ve (A.) LTD. ŞTİ.’nin sıfatının ‘kiracı’ değil, ‘alıcı’ olduğu ve nihayetinde sözleşme (dava) konu taşınmazın her hangi bir edimini yerine getirmekten kaçınmamış olan (A.) LTD. ŞTİ.’ne devredileceği anlaşılmaktadır.

Davacı (A.) LTD. ŞTİ., (N.) ile (Ş.), (G.) ve (H.) arasında düzenlenen 05.04.2023 tarihli ve 1136 sayılı K. m. 35 uyarınca ilam niteliğinde olan Uzlaşma Tutanağı’nda ‘(ta-kibe konu) 11.02.2021 tarihli Satış Protokolü’nün ve 30.03.2023 tarihli düzenleme şeklinde satış vaadi sözleşmesiyle (A.) LTD. ŞTİ.’ne satışı yapılan ve zilyetliği devredilen dava konusu taşınmaza dair satış protokolünün geçerli ve yürürlükte olduğu, ifade edilmektedir. Anılan tutanakta, “mirasbırakan ve mirasçılarının (A.) LTD. ŞTİ. ve kefilinden kira alacağı bulunmadığı, bakiye satış bedelinin tapu devir ve tescil işlemlerine ilişkin masraflardan ibaret olduğu, (takip alacaklısı-davalı) (S.Ö.)’nün mirasçılar ve paydaşlar adına her hangi bir hak ve alacak talebinde bulunmayacağı, ayrıca ... Noterliği’nin 030.03.2023 tarih ve 5417 Yevmiye numarası ile düzenleme şeklinde taşınmaz satış vaadi sözleşmesi ile satış vaadi taahhüdünde bulunulduğu, taşınmazın üzerindeki müştemilatlarda da 11.02.2021 tarihi itibarıyla (A.) LTD. ŞTİ.’nin malik sıfatı ile hak sahibi olduğu” da kabul edilmiştir.

Davacı (A.) LTD. ŞTİ. milyonlarca lira yatırım yaptığı kiralanandan tahliye edilme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Davalı (S.Ö.)’in, taraflar arasında imza edilen sözleşmesi gereğince tek başına ‘satıcı ve kiraya veren’ sıfatı taşımamasına karşın, diğer üç kişinin (annesi (Ş.) ile kız kardeşleri (G.) ve (H.)’nin) oluru olmadan tahliye isteminde bulunmuştur. Dava konusu taşınmazın (muris) (Ö.Ö.)’nün terekesi kapsamında olmakla, davalı ve diğer mirasçıların taşınmazlar üzerinde iştirak halinde (elbirliği mülkiyeti) hak sahibidir.

Bugüne kadar takibe dayanak satış sözleşmesi gereği toplam 5.235.014,00-TL ödeyen (A.) LTD. ŞTİ.’nin temerrüde düşmediği de anlaşılmaktadır. Davalı-alacaklı (S.Ö.) noter kanalıyla ‘bir taraftan satış sözleşmesini feshettiğini’ bildirecek ecrimisil talep ederken, bir taraftan da feshettiği satış sözleşmesine istinaden tahliye istemli kira takibinde bulunmuştur. Davalı-alacaklı (S.Ö.)’nün çelişkili davranış yasağına (TMK m. 2) aykırı hareket ettiği açıktır.

SONUÇ: Buraya kadar atıfta bulunduğumuz gerek *bilimsel görüşler*¹⁶⁷ ve gerekse *sunduğumuz içtihatlar*¹⁶⁸ doğrultusunda; “... ve ... İcra Hukuk Mahkemeleri’nce verilmiş olan ‘tahliye kararları’ şeklin kesinleşmiş olsa da, “dosya da yer alan evrakların, davacı-borçlunun menfi tespit isteminde haklılığını ortaya koyar nitelikte olduğu, ve somut uyumsuzluk açısından, davacı (A.) LTD. ŞTİ.’nin icra mahkemelerinin tahliye kararından sonra açtığı menfi tespit davasında tahliye kararlarının icrasının durdurulmasına ilişkin ihtiyati tedbir isteminin de kabulüne karar verilmesi gerektiği, aksi taktirde, *dava konusu taşınmazın tahliye edilmesi halinde*, esasen alıcı konumunda olan (A.) LTD. ŞTİ. yönünden *telafisi güç zararların ortaya çıkacağı*; ortada davacının temerrüdünün aslında söz konusu olmadığı da gözetildiğinde, tedbir talebinin kabulünün davalı (S.Ö.)’yü bir zarara uğratmayacağı”

görüşünde olduğumuzu, takdiri muhterem İstanbul İstinaf Mahkemesi’nin hakimlerine ait olmak üzere, hazırladığımız Hukuki Mütalâamızı davacı vekili ... tarafından muhterem mahkemeye “*Uzman Görüşü*” (HMK. m. 293) olarak ibraz edilmek üzere saygıyla sunarız...20.06.2023

¹⁶⁷ Bknz: Yuk. dipn. 7-11

¹⁶⁸ Bknz: Yuk. dipn. 12-14

EKLER:

- Adana BAM. 5. HD. 19.01.2022 T. E: 187, K: 208
- HGK. 21.12.2021 T. E: 2017/(6)-1918, K: 1707
- 6. HD. 17.11.2008 T. E: 10415, K: 12696

Av. Talih Uyar“Av. Cüneyt Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)(İzmir Barosu)

4) Borçlunun, ‘ipotek akıt tablosunda yer alan adresine’ doğrudan Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebligat yapılabilir mi? Kıymet takdiri ve satış ilanının kendisine usulüne uygun tebliğ edilmemiş olan borçlu, ‘ihalenin feshini’ isteyebilir mi? Bu durumda, ihalenin feshi şikayetine ilişkin şikayet süresi nasıl hesaplanır? İhale konusu malın muhammen bedelinin üzerinde satılması durumunda, borçlu yine de ‘fesih sebebi’ olarak ‘kıymet takdirinin düşük tespit edilmiş olduğu’ iddiasına dayanabilir mi?*

*

I- Hangi nedenlerle, ihalenin bozulmasının -icra mahkemesinde- istenebileceği, İİK. m. 134’de “bozulma nedenleri” teker teker belirtilerek gösterilmemiştir.¹⁶⁹ Doktrindeki¹⁷⁰ gruplandırmaya uyarak, “ihalenin bozulma nedenlerini” şu şekilde sıralayabiliriz.

- a) “İhaleye fesat karıştırılmış olması”,
- b) “Arttırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemlerle ilgili bozma nedenleri”,
- c) “İhalenin yapılması sırasında doğan -ihalenin yapılması sırasındaki hatalı işlemlerle ilgili- bozma nedenleri”,
- d) “Alıcının taşınmazın önemli nitelikleri hakkında hataya düşürülmesi”

İhalenin bozulması daima borçlunun yararına sonuç doğurur. Çünkü, ihale ile borçlunun taşınır ya da taşınmaz malı, malvarlığından çıkmakta, varlığı azalmakta, ihalenin bozulması ile ise, elinden çıkan mal (lar) tekrar malvarlığına girmektedir. Borçlular, yukarıda sayılan bozma nedenlerinden; “ihaleye fesat (yolsuzluk) karıştırılmış olması”, “arttırmaya hazırlık aşamasındaki bozma nedenleri” ve “ihalenin yapılması sırasındaki bozma nedenleri”ne dayanarak ihalenin bozulmasını isteyebilir.

II- “Arttırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemlerle ilgili ihalenin bozulma nedenleri”, artırma ile satışta, İİK. mad. 124-128’de düzenlenmiş bulunan ‘hazırlık işlemleri’ nin Yasa’nın öngördüğü şekilde yapılmamış olması halinde gündeme gelir ve bu yapılmamış olan hazırlık işlemleri, bundan zarar gören ilgililerin haklarının çiğnendiği oranda birer ‘ihalenin bozulma nedeni’ sayılır.¹⁷¹ Başka bir deyişle, “artırmanın ilanının”¹⁷² (İİK. mad. 126) “artırmanın tebliğinin”¹⁷³ (İİK. mad. 127), “artırma şartnamesinin hazırlanmasının”¹⁷⁴ (İİK. mad. 125, 132), “artırma şartnamesinin açık bulundurulmasının”¹⁷⁵ (İİK. mad. 124) ve “yükümlülük listesinin hazırlanmasının”¹⁷⁶ (İİK. mad.

* Bu "Hukuki Mütalâa", Av. Cüneyt UYAR ile birlikte hazırlanmıştır.

¹⁶⁹ UYAR, T. İhalenin Bozulma Nedenleri (Terazi Huk. Der. S:5, s:83-96)

¹⁷⁰ ARSLAN, R. İcra- İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s: 76 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 1430 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 701 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 521 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 2004, s: 284 vd. – PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.Ş./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Baskı, 2013, s: 383 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2013, C: 1, s: 862 vd. - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, 2021, s: 349 vd. UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:2, 2014, s: 2335

¹⁷¹ UYAR, T. “Arttırmaya Hazırlık Aşamasındaki Hatalı İşlemlerle İlgili” İhalenin Bozulması Nedenleri (ABD. 2001/3 s65-92) UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 2, s: 2354

¹⁷² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s: 2208 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, 2. Baskı, 2006, s: 9558 vd.

¹⁷³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s: 2245 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9626 vd.

¹⁷⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2199 vd. s: 2303 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9523 vd.- 9989 vd.

¹⁷⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s: 2194 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9507 vd.

¹⁷⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s: 245 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9699 vd.

128) yasanın öngördüğü şekilde yapılmamış olması, “artırmaya hazırlık aşaması ile ilgili” ihalenin bozulma nedeni sayılır¹⁷⁷.

Satış ilanının “ilgili” sıfatıyla kimlere tebliğ edilmesi gerektiği İİK.’nin 127. maddesinde belirtilmiştir.¹⁷⁸ Satış ilanının birer örneğinin; borçluya ve alacaklıya ve taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan bütün ilgililere tebliği gerekir (İİK. mad. 127). Satış ilanının bir örneğinin mutlaka *borçluya* tebliği gerekir. Bu tebliğ işlemi yerine getirilmeden ihalenin yapılması, ihalenin bozulmasına neden olur.¹⁷⁹ Yapılan takipte *birden fazla* borçlu bulunması halinde, satış ilanının birer örneğinin borçluların hepsine ayrı ayrı tebliğ edilmesi gerekir.¹⁸⁰ **Satış ilanının, bu kişilere Tebligat Kanunu’na uygun olarak tebliğ edilmemiş olması, satış günü, satış yerinde hazır bulunsalar dahi,¹⁸¹ başlı başına ihalenin feshini gerektirir.**¹⁸² “Satış ilanı”nın “ilgili”lere *ne zaman* -satış gününden ne kadar önce- tebliğ edilmesi gerektiği konusunda kanunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, bu tebliğ işleminin, *satıştan uygun bir süre önce* gerçekleşmesi gerekir ki, “ilgililer” satışı alıcı olarak ihaleye katılmayı düşünenlere duyurabilsinler veya kendileri katılmaya hazırlanabilsinler ya da “ilanın içeriğine, şekline” karşı şikayet yoluna başvurup, satışı durdurabilsinler...

Yüksek mahkeme; ‘satış ilanının tebliği’ konusunda;

√ “*Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu*”¹⁸³,

√ “*Satışa hazırlık işlemi olan satış ilanı tebligatının usulsüzlüğünün, ihale tarihinden sonra, ihalenin feshi sebebi olarak ileri sürülebileceğini*”¹⁸⁴

√ “*Taşınmaz satışlarında, satış ilanının bir örneği, borçluya tebliğ edilmesi gerektiğini, yapılan tebligat usulsüz dahi olsa, muhatabı tebliğ işlemini öğrenmiş ise öğrenme tarihinin tebliğ tarihi olarak kabulünün gerekeceğini*”¹⁸⁵

√ “*Takipte ipotek veren sıfatıyla taraf olan şikayetçiye satış ilanının usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olacağını*”¹⁸⁶

√ “*Kıymet takdir tutanağının ve satış ilanının ihale tarihinden uygun bir süre önce tebliğ edilmemiş olmasının ihalenin feshi nedeni olacağını*”¹⁸⁷

“Satış ilanının amacı” ve “tebliğ zamanı” konusunda;

¹⁷⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s: 2354 vd.

¹⁷⁸ UYA+R, A. Kendisine Satış ilanı Tebliğ edilmemiş Olan İlginin, Bu Nedenle İhalenin Feshini İsteyebilmesinin Dürüstlük Kuralı (MK. 2) İle Bağdaşmadığı Bir Durum (İBD. Temmuz-Ağustos/2011, s:80-85)

¹⁷⁹ Bknz: 12. HD. 17.09.2012 T. 12845/26625; 27.09.2012 T. 15070/28251; 14.04.2011 T. 26311/6596; 09.06.2011 T. 30835/12105; 14.10.2010 T. 19611/23516; 24.10.2005 T. 16939/20666; 17.10.2005 T. 20469/19987; 21.06.2004 T. 11423/16316; 03.07.2001 T. 11478/12018; 29.09.2005 T. 14456/18413 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁰ Bknz: 12. HD. 14.04.1992 T. 10754/4818; 11.04.1984 T. 3950/4446 (www.e-uyar.com)

¹⁸¹ Bknz: 12. HD. 03.07.2001 T. 11478/12018; 04.02.1997 T. 561/1015 (www.e-uyar.com)

¹⁸² Bknz: 12. HD. 25.05.2010 T. 720/12655; 21.02.2006 T. 386/3116; 24.01.2006 T. 23425/215; 24.01.2006 T. 23602/250; 14.07.2005 T. 10849/15553; 24.10.2005 T. 16939/2066; 17.10.2005 T. 20469/19987 (www.e-uyar.com)

¹⁸³ Bknz: 12. HD. 14.02.2017 T. 24526/1967; 12. HD. 13.10.2016 T. 24665/21505; 12. HD. 06.10.2016 T. 18622/20831; 12. HD. 02.06.2016 T. 7659/15661; 12. HD. 11.12.2014 T. 30772/30034; 12. HD. 18.11.2014 T. 23177/27615; 12. HD. 18.11.2014 T. 30267/27622; 12. HD. 24.10.2014 T. 21924/24919; 12. HD. 16.10.2014 T. 19760/24024; 12. HD. 16.10.2014 T. 23085/24002; 12. HD. 22.09.2014 T. 17268/21937; 12. HD. 22.09.2006 T. 13228/15988; 12. HD. 14.07.2005 T. 10849/15553 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁴ Bknz: 12. HD. 19.02.2008 T. 24487/2837 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁵ Bknz: 12. HD. 24.06.2013 T. 15634/3584 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁶ Bknz: 12. HD. 26.04.2012 T. 32635/13955 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁷ Bknz: 12. HD. 21.03.1994 T. 2963/3545 (www.e-uyar.com)

√ “Satış ilanınun, borçluya satışa hazırlanabilmesi, kendince gerekli duyuruları yapabilmesi ve daha fazla müşteri bulabilmesi için satıştan makul bir süre önce tebliğ edilmesinin gerekeceğini, bir günlük süre bu amacı gerçekleştirmeye yetmeyeceğinden yapılan ihalenin usulsüz olduğunu”¹⁸⁸

√ “İhalede bir gün önce ihaleyi öğrenerek ihaleye katılmış olan borçluya da, satış ilanınun tebliğ edilmemiş olmasının, ihalenin feshini gerektireceğini”¹⁸⁹

√ “7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 21/1. maddesinde göre 03.02.2011 tarihinde tebliğ edilen taşınmaz açık artırma ilanı tebligatının usulüne uygun bir şekilde tebliğ edildiği bir an için kabul edilse bile tebliğ işleminin ihale günü yapılmış olması karşısında; tebliğden beklenen amaca ulaşılamayacağını”¹⁹⁰

√ “Borçluya satış ilanı tebliği, birinci artırma gününden sonrasına denk geldiğinden ihaleye gerekli katılım sağlanmamış ve taşınmaz alacaklıya alacağına mahsuben ihale olunup, zarar unsuru da gerçekleşmiş olduğundan ihalenin feshine karar verilmesinin gerekeceğini”¹⁹¹

√ “İhale bir bütün olup 1. artırma tarihinden önce satış ilanınun usulüne uygun yapılması halinde borçluların, ihaleye katılımı artırıcı yönde çaba sarf edebilecekleri, tebligatın usulsüz olması nedeni ile de böyle bir imkandan yoksun bırakıldıkları değerlendirildiğinde, borçluların satışın gerçekleştirildiği 2. artırma gününden haberdar olmalarının, açıklanan bu usulsüzlüğü ortadan kaldırmayacağını”¹⁹²

√ “Satış dosyasında, borçluya satış ilanı tebligatının 1. artırma gününden 1 gün önce tebliğ edilerek, onun satış hazırlığı işlemlerine karşı şikayet hakkını kullanması ve satışa katılımı arttıracak çalışmalarda bulunması engellenmiş olduğundan mahkemece şikayetin kabulü ile ihalenin feshine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁹³

√ “Satış ilanınun, borçluya ihale tarihinden uygun bir süre önce tebliğ edilmemiş olmasının,¹⁹⁴ satış günü tebliğ edilmiş olmasının”¹⁹⁵, “satış ilanınun satış gününden sonra tebliğ edilmiş olmasının”¹⁹⁶ ihalenin feshine neden olacağını,

belirtmiştir.

III- İcra ve iflas işlerinde tebligat konusunun, hem İİK. mad. 21’de ve hem de İİK. mad. 57’de düzenlendiğini ve her iki maddede de; “icraya ait tebliğlerde, Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanacağı” belirtilmiştir.¹⁹⁷ Tebligat,¹⁹⁸ “hukuki bir işlemin, ilgili kimsenin (muhatabin) bilgisine sunulması için, yetkili makamın, yasa ve yöntemine (usulüne) uygun biçimde yazı ile veya ilanla yaptığı bildirim işlemi”¹⁹⁹ veya “hukuksal bir işlemin ilgili kimsenin bilgisine sunulması için yetkili makamın yasa ve yöntemine (usulüne) uygun bir biçimde yazı ile veya ilan yoluyla yaptığı belgeleme işlemi”²⁰⁰ ya da “hukuksal bir eylemden ilgili kişinin haber almasını sağlamak için yetkili makamın yasal

¹⁸⁸ Bknz: 12. HD. 19.03.2013 T. 1324/10034 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁹ Bknz: 12. HD. 03.07.2001 T. 11478/12018; 1.12.2000 T. 18183/18875 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁰ Bknz: 12. HD. 25.01.2013 T. 29472/2158 (www.e-uyar.com)

¹⁹¹ Bknz: 12. HD. 04.05.2012 T. 1104/15133 (www.e-uyar.com)

¹⁹² Bknz: 12. HD. 27.04.2012 T. 26205/14216 (www.e-uyar.com)

¹⁹³ Bknz: 12. HD. 14.02.2012 T. 17651/3673 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁴ Bknz: 12. HD. 21.03.1994 T. 2963/3545 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁵ Bknz: 12. HD. 06.10.2011 T. 1981/18384; 16.04.1981 T. 2057/3811; 02.03.1981 T. 241/1950 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁶ Bknz: 12. HD. 03.03.1999 T. 1953/2477 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁷ UYAR, T. İcra Tebliğleri (ABD. 2013/4, s:155-240) – UYAR, T. İcra Hukukunda Tebligat (İBD. 2004/2, s:602-639 vd.)

¹⁹⁸ Ayrıntılı bilgi için bknz: İİK. m. 21 İcra Tebliğler, Açıklama Bölümü (www.e-uyar.com)

¹⁹⁹ YILMAZ, E. Hukuk Sözlüğü, s:1198

²⁰⁰ YILMAZ, E. / ÇAĞLAR, T. Tebligat Hukuku, C:1, s:37

biçimde yazı ya da duyuru (ilan) ile yapacağı belgeleme eylemi”²⁰¹ şeklinde tamamlanabilir...

İcra (ve iflas) hukukunda tebligat büyük önem taşır. Pek çok işlemlerin hukuki sonuç doğurabilmesi için ilgililere tebliği gerekir. Bu tebligat işlemi yapılmadıkça işlem tamamlanmaz ve sonraki işlemlere geçilemez. Örneğin; “ödeme ya da icra emri” tebliği edilmeden yapılan haczin kaldırılması için takibin her aşamasında ‘süresiz’ olarak şikayette bulunulabilir.²⁰²

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı kanunun 3. maddesi ile -7201 sayılı Tebligat Kanununun 10. maddesine, 1. fıkradan sonra gelmek üzere şu fıkra eklenmiştir: “*Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır.*”²⁰³

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı kanunun 5. maddesi ile Tebligat Kanunu’nun 21. maddesine 2. fıkradan sonra gelmek üzere şu fıkra eklenmiştir: “*Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.*”²⁰⁴

11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun’un 7. maddesi ile de 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 25/a maddesine 5. fıkra olarak “kazai merciler tarafından yapılacak tebligat

²⁰¹ ALPDÜNDAR, V. Hukuk Sözlüğü, s:287

²⁰² BERKİN, N. İcra Tebliği ve 538 sayılı Kanunun Getirdiği Yenilikler (İHF. 1967/1-2, s:129) – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, s:68

²⁰³ Bu değişikliği gerekçesi, 6099 sayılı Kanunda şu şekilde açıklanmıştır: “...Daha önce, sağlıklı bir adres veri sistemi mevcut değilken, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunuyla günümüzde merkezî ve kapsamlı bir adres kayıt sistemi oluşturulmuş bulunmaktadır...Adres kayıt sistemi, farklı bileşenlerle kontrol edilmekte ve güncellenmektedir. Bu sayede gerek Türkiye’de bulunan Türk vatandaşları ve yabancılar, **gerekse yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının yerleşim yerleri kayıt altına alınmış bulunmaktadır...Artık bir kişinin adresinin bilinmemesi, çok düşük bir ihtimal olarak karşımıza çıkacaktır...** Yapılan yeni düzenlemeyle, önce yine bilinen en son adrese tebligat yapılacaktır. Böylelikle, muhataba daha kolay ulaşılabilecek bir adres biliniyorsa oraya tebligat yapılması imkânı açık tutulmuştur. Ancak, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makâmın bildirdiği adresin, tebligata elverişli olmadığına anlaşılması ya da bu adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın 5490 sayılı Kanuna göre adres kayıt sistemindeki adresi bilinen son adresi olarak kabul edilerek, tebligat buraya yapılacaktır. **Yukarıda açıklanan gerekçelerle, adres kayıt sistemindeki adres, kişinin resmî tebligat adresi olarak kabul edilmiştir...** Tüm adres araştırmaları bu adres kayıt sistemi esas alınarak yapılmaktadır. Adres kayıt sistemi dışında ayrıca bir adres araştırması yapılmayacaktır. Bu açıdan, adres kayıt sistemindeki adres, başkaca araştırma yapılmasını gerekli kılmayan son adres olarak kabul edilmiştir. Bu durumda, ne tebligatı çıkartan merciin ne de posta memurunun başkaca bir adres araştırması yapmasına gerek bulunmamaktadır.”

²⁰⁴ Bu değişikliğin gerekçesi, 6099 sayılı Kanunda şu şekilde açıklanmıştır: “...Eklenecek fıkra ile adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapılması hâlinde izlenecek yöntem belirtilmiştir. Zira, 10 uncu maddede yapılan değişiklikle birlikte, bilinen en son adrese çıkartılan tebligattan sonuç alınmazsa, adres kayıt sistemindeki adres esas alınacak, başkaca araştırma yapılmadan tebligat o adrese yapılacaktır. Böyle bir durumda, muhatabın adresi, adres kayıt sisteminde görülmek ve kaydedilmekle birlikte, kendisi o adreste hiç bulunmaz ya da sürekli şekilde o adresten ayrılmış olursa, tebliğ memurunun evrakı iade etmemesi, 21 inci maddeye göre tebliğ işlemlerini yapması gereklidir. Zira, adres kayıt sistemindeki adres, nihai adres olarak kabul edilecektir...”

usulü” konusunda şu fıkra eklenmiştir: “*Bu maddeye göre kazai merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu’na gönderilebilir.*”²⁰⁵

Türkiye’de adresi bulunan muhatabın yurt dışında bulunması halinde tebligat muhatabın yurt dışındaki adresine yapılır.^{206 207} **Özel kanununda yurt içinde tebliğ için farklı bir düzenleme mevcut olsa bile, yurt dışında oturan Türk vatandaşlarına yapılacak tebliğin Teb. K.mad.25/a ve Teb. Yön. mad. 38-41,43 hükümlerine tabidir.**^{208 209} Türkiye’den gelen ve oradaki Türk vatandaşına tebliğ edilmesi gereken evrakı alan **Türkiye Büyükelçiliği, Türkiye Konsoloslugu** veya bunların görevlendirdiği memur, muhataba gönderilmesi gereken evrakı muhataba doğrudan doğruya göndermeyecek, bunu kendi yanında alıkoyacak, tebligatın muhatabı olan **Türk vatandaşına bir “bildirim yazısı” gönderecektir.** Bu bildirim yazısında; **a) Tebliğin konusu** (örneğin; “Türkiye’de hakkında ... Mahkemesi’nde açılmış olan ... TL.lik alacak davasına ait dava dilekçesi” ya da “Türkiye’de ...İcra Dairesi’nde hakkında açılmış olan ...TL.lik icra takibine ait ödeme emri/icra emri vb.”) **b) Tebliğin Türkiye’de hangi merci tarafından çıkarıldığı** (gönderildiği) **c) 30 gün içinde başvurulmadığı taktirde** (yani tebligatı almak için bildirim yazısını gönderen makama/memura gelinmediği taktirde), tebligatın yapılmış sayılacağı, ihtarı yer alır.²¹⁰ **İçeriği yukarıda belirtilen bildirim yazısının o ülkenin mevzuatının izin verdiği yöntemle**²¹¹ **muhatabına gönderilmesi (tebliğ edilmesi) gerekir.** Örneğin; muhatap ABD’de oturuyorsa bu kişiye, Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu aracılığıyla yapılacak tebligatın (gönderilecek “bildirim yazısı”nın), Amerika Birleşik Devletleri Federal Medeni Usul Kanunu’nun “Davanın Başlangıcı, Usul Hizmetleri; Davalar, Dilekçe ve Mahkeme Kararları Faaliyetinin Başlatılması” başlıklı 2. Bölümü’nün 5. maddesine göre “bildirimin şahsın kendisine verilmesi gerektiğinden şayet uğraşlar sonucunda şahsın kendisine verilmesi gerçekleşmezse ancak o zaman kişi ile aynı yerde ikamet eden başka bir yetişkine verilebileceği”nden, **bildirim yazısının o ülkedeki Türk vatandaşının bizzat kendisine tebliğine gayret edilmesi ancak bu çabaya rağmen kendisine tebliğ mümkün olmazsa, o zaman aynı yerde ikamet eden başka bir yetişkine tebligatın yapılması gerekir.**

“Bildirim yazısı” yabancı ülkedeki Türk vatandaşına yukarıda belirtildiği şekilde, o ülkenin mevzuatına göre tebliğ edildikten sonra;

A) Muhatap bizzat kendisi veya usulüne uygun olarak atadığı vekili aracılığıyla bildirim aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde, bildirim kendisine gönderen makama/memura başvurmazsa; ilgili memur “bildirimin muhatabına (Türk vatandaşına) usulüne uygun olarak tebliğ edildiğini” belgeleyerek, muhatabın başvurmaması nedeniyle kendisine verilemeyen evrakı gönderen Türk makamına iade eder. Bu durumda tebligat, bu belgede gösterilen 30 günlük sürenin bitim tarihinde yapılmış sayılır.

²⁰⁵ Bu değişikliğin gerekçesi, 6099 sayılı kanunda şu şekilde açıklanmıştır: “*Tebliğat Kanunu’nun 25/a maddesinde siyasi temsilcilikler aracılığıyla yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat usulü düzenlenmiştir. Bugüne kadar yurt dışı temsilciliklere gönderilen tebligat Adalet Bakanlığı aracılığıyla yapılmaktaydı. Maddeye eklenen yeni fıkra bu hususta kolaylık getirilmiştir. Bu bağlamda, Türk vatandaşları bakımından, Adalet Bakanlığının aracılığı olmadan, doğrudan ilgili temsilciliğe tebligatın gönderilmesi usulü kabul edilmiştir.*”

²⁰⁶ MUŞUL, T. Tebligat Hukuku, 2012, 4. Baskı, s:272

²⁰⁷ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 19379/5220 (www.e-uyar.com)

²⁰⁸ MUŞUL, T. age. s:276

²⁰⁹ Bknz: 11. HD. 18.03.2002 T. 10138/2389 (www.e-uyar.com)

²¹⁰ Bknz: 12. HD. 21.11.2011 T. 27725/23273; 27.06.2011 T. 32434/13240; 10. HD. 14.12.2010 T. 14733/16639; 2. HD. 23.12.2004 T. 14236/15619 (www.e-uyar.com)

²¹¹ Bknz: 12. HD. 21.11.2011 T. 27725/23273; 27.06.2011 T. 32434/13240; 10. HD. 14.12.2010 T. 14733/16639; 2. HD. 04.02.2008 T. 4146/770 (www.e-uyar.com)

B) Muhatap bizzat kendisi veya usulüne uygun olarak atadığı vekili aracılığıyla bildirimini aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde, bildirim kendisine gönderen makama/memura başvurur ve kendisine tebliğ edilmesi gereken evrakı alır; bu husus muhatabın imzası da alınarak tebligat parçası üzerine veya başka bir kağıt üzerine yazılarak belgelenir ve bu belge memur tarafından tebligatı çıkarmış olan Türk makamına gönderilir. Bu durumda tebligat, bu belgede gösterilen tarihte yapılmış sayılır.

C) Muhatap bizzat kendisi veya usulüne uygun olarak atadığı vekili aracılığıyla bildirimini aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde, bildirim kendisine gönderen makama/memura başvurur ancak tebliğ evrakını almaktan kaçınırsa; bu durum memur tarafından belgelenerek, bu belge, muhatabın kendisine verilemeyen evrakla birlikte tebligatı çıkarmış olan Türk makamına iade edilir. Bu durumda tebligat, bu belgede gösterilen, tebligatı almaktan kaçınma tarihinde yapılmış sayılır.²¹² Yabancı ülkedeki Türk vatandaşına tebligat gönderecek makamın (mahkemenin; -göndereceği “dava dilekçesi”ni, “mahkeme kararı”ni ya da “Yargıtay ilamı”ni-; veya icra dairesinin; -göndereceği “ödeme emri”ni, “icra emri” ni vb.ni) Türkçe düzenleyip tebliğ zarfı içine koyduktan sonra, gideceği ülkeye göre posta giderini tespit edip ilgisine, ilçelerde Mal Müdürlüğüne, illerde Defterdarlık veznesine yatırılmasını sağlayıp, alınacak makbuzu bir üst yazı ile bulunulan yerdeki C. Başsavcılığına sunması ve bu makam tarafından da teslim edilen evrakların Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderilmesi, burasının da kendisine gönderilen tebliğ evrakını, o kişinin adresini dikkate alarak Türk Konsoloslukuna, Konsolosluk bulunmayan yerlerde Türk Büyükelçiliğine göndermesi gerekecektir.

Yüksek mahkeme, ‘Tebliğat Kanunu 35. maddesine’ ilişkin olarak,

√ “*Borçlunun ipotek akit tablosunda yazılı adresine Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebligat yapılabilmesi için, muhatabın adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresinin bulunmaması gerektiğini, bu nedenle icra mahkemesince, borçlunun satış ilanının tebliğ tarihi itibarıyla adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresinin bulunup bulunmadığının araştırılarak, satış ilanı tebliğinin usulüne uygun olup olmadığının tespit edilmesi gerektiğini*”²¹³

√ “*İcra emrinin, kıymet takdiri ve satış ilanı tebliğlerinin tapudan bildirilen adrese Teb. K. mad. 35'e göre tebliğ edildiği, borçlunun tüm tebligatların yapıldığı tarihte ve takip tarihi itibarıyla yurt dışında ikamet ettiği uyumsuzlukta, borçluya Tebligat Kanunu'nun Yabancı Ülkedeki Türk Vatandaşlarına Tebligat Usulünü düzenleyen 25/a ve devamı maddeleri gereğince tebliğ edilmesi yerine yurt içi adresine tebligat yapılması usulsüz olduğunu borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesi başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu*”²¹⁴,

√ “*Borçluya satış ilanı 19.04.2011 tarihinde T.K.'nun 35. maddesine göre tebliğ edilmişse de, tebliğ tarihi itibarıyla T.K.'nun 35. maddesindeki değişiklik yürürlükte olduğundan ve yine İcra İflas Kanunu genel bir kanun olup Tebligat Kanunu ise özel bir kanun olduğundan olayda öncelikle İİK.'nun 21 ve 127. maddelerinin değil, T.K.'nun 35. maddesi uygulanacağını; buna göre de borçlunun adres kayıt sisteminde kayıtlı yerleşim yeri adresi olmadığı tespit edilmeden T.K.'nun 35. maddesine göre tebliğ yapılmasının hukuken geçersiz olacağını*”²¹⁵

√ “*Gerçek kişiye Teb. K. mad. 35 uyarınca tebligat yapılabilmesi için, bu maddeye göre tebliğ yapılan adresine daha önce kanunun gösterdiği usullere göre tebliğ yapılmış*

²¹² YILMAZ, E./ÇAĞLAR, T. Tebligat Hukuku, 6. Baskı, 2013, s: 492 vd. - RUHİ, A. C. Tebligat Hukuku, 8. Baskı, 2013, s: 767 vd. - MUŞUL, T. a.g.e. 272 vd.- COŞKUN, M. Açıklamalı-İçti-hatlı İcra ve İflas Kanunu, 4. Baskı, 2013, s: 419 vd.) - ŞEKERCİ, M. P. Yurtdışına Tebligat (Legal Huk. D. Kasım-2014, s:254 vd.)

²¹³ Bknz: 12. HD. 26.02.2018 T. 6617/1877 (www.e-uyar.com)

²¹⁴ Bknz: 12. HD. 3.06.2014 T. 13412/16032 (www.e-uyar.com)

²¹⁵ Bknz: 12. HD. 08.10.2012 T. 11182/28562 (www.e-uyar.com)

olması gerektiğini- Daha önce, *Teb. K. mad. 21/2* uyarınca yapılan tebligat, o tarih itibariyle tebliğ yapılan adres borçlunun adres kayıt sisteminde kayıtlı adresi olmadığından usulsüz olup, *Teb. K. mad. 35* uyarınca tebligat yapılmasının ön şartı gerçekleşmemiş olduğundan, satış ilanı tebliğinin usulsüz olduğunu”²¹⁶

√ “Gerçek kişilere, TK. mad. 35 gereğince tebligat yapılabilmesi için, daha önce aynı adreste muhataba usulüne uygun bir tebligatın yapılmış olmasına rağmen, muhatabın adres değişikliğini bildirmemiş olması ve adres kayıt sisteminde bir adresinin bulunmaması gerektiğini”²¹⁷

√ “Nüfus Müdürlüğünden gelen yazı itibariyle ipotek borçlusunun satış ilanı tebliği tarihinde adres kayıt sisteminde adresinin bulunmadığı anlaşıldığından, borçlunun adrese dayalı kayıt sisteminde yer almayan adresine ‘mernis adresi şerhi eklenerek’ Tebligat K. mad. 21/2’ye göre yapılan satış ilanı tebliğ işleminin usulsüz olduğunu”²¹⁸

√ “Borçlunun bilinen yurt dışı adresi bulunmasına rağmen, daha önce usulüne uygun bir tebligat yapılmadan doğrudan Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre yapılan tebliğ işleminin usulsüz olduğunu”²¹⁹

√ “İhalenin feshini talep eden borçlu yabancı uyruklu olduğundan, adrese dayalı kayıt sistemine ilişkin hükümlerin kendisi hakkında uygulanamayacağı ve ipotek akit tablosunda yazılı adresine Tebligat Kanunu’nun 35.maddesine göre tebligatların yapılmasında yasaya aykırılık bulunmadığını”²²⁰

√ “Borçlulara Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre çıkarılan satış ilanı tebligatlarının, adres istimlak edilip, metro yapımı amaçlı kapatıldığı ve bu nedenle Tebligat Kanunu’nun 35. maddesinin uygulanmadığı açıklanmak suretiyle iade edilmiş olduğundan ve borçlulara satış ilanı tebliği zorunluluğu yerine getirilmediğinden ihalenin feshine karar verilmesi gerekeceğini”²²¹

√ “İcra emrinin borçluya, bilinen en son adresinde tebliğ edilmesinden sonra, ipotek akit tablosundaki adrese yapılan tebliğler geçerli olmayacağından, kıymet takdir raporu ile satış ilanının bu adrese tebliğ edilmiş olmasının ihalenin feshine neden olduğunu”²²²

√ “Borçluya satış ilanının usulsüz tebliğinin başlı başına ihalenin feshi nedeni olduğunu, mahkemece Tebligat Kanunu’nun 10/2. maddesinde düzenlendiği şekilde muhatabın adrese dayalı kayıt sisteminde adresinin bulunup bulunmadığının araştırılması ile şayet var ise tebligatın buraya çıkartılması gerektiğini, araştırma yapılmadan eksik inceleme ile hüküm tesisinin isabetsiz olduğunu”²²³

‘Yabancı ülkedeki Türk vatandaşlarına yapılan tebligatlara’ ilişkin olarak,

√ “Şikayetçiye gönderilen bildirim formunun, tebliğ konusu, tebliğin hangi merci tarafından çıkarıldığı bilgilerini içermediği ayrıca şikayetçinin imzasının da alınmadığı evrakın posta kutusuna bırakıldığı ve süresinde alınmadığından ‘süre doldu alınmadı’ notu ile iade edildiği görüldüğünden, satış ilanı tebligatının, Tebligat Kanunu’nun 25/a maddesi ve Tebligat Kanunu Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapılmadığından usulsüz olduğu ve İİK. nin 127. maddesi gereğince, ilgiliye satış ilanının usulsüz tebliğ edilmesi başlı başına ihalenin feshi nedeni olduğunu”²²⁴

²¹⁶ Bknz:12. HD. 16.03.2021 T. 341/2974 (www.e-uyar.com)

²¹⁷ Bknz:12. HD. 20.10.2015 T. 21949/25174 (www.e-uyar.com)

²¹⁸ Bknz: 12. HD. 03.07.2013 T. 18341/24971 (www.e-uyar.com)

²¹⁹ Bknz: 12. HD. 13.02.2014 T. 1649/3928 (www.e-uyar.com)

²²⁰ Bknz: 12. HD. 30.10.2014 T. 21487/25423 (www.e-uyar.com)

²²¹ Bknz: 12. HD. 08.11.2012 T. 14433/32400 (www.e-uyar.com)

²²² Bknz: 12. HD. 20.10.2011 T. 22396/19590 (www.e-uyar.com)

²²³ Bknz: 12. HD. 25.03.2013 T. 3950/11024 (www.e-uyar.com)

²²⁴ Bknz: 12. HD. 28.03.2017 T. 950/4700 (www.e-uyar.com)

√ “Almanya’da bulunan borçlunun adresinin tesbiti için yeterli araştırma yapılmadan, satış ilanının ‘ilanen tebliğinin’ yasaya aykırı ve geçersiz olacağını”,²²⁵ “Yapılan zabıta araştırmasında İngiltere’de olduğu anlaşılan borçluya ilanen tebligat yapılması yacağını”²²⁶

√ “Mahkemece, Teb. K. mad. 25/a-4 dikkate alınarak bildirim o ülkenin mevzuatına göre muhataba tebliğine ilişkin evraklar celbedildikten sonra, gerektiğinde komuya ilişkin bilgisi olan bir bilirkişi marifetiyle Şikago Konsolosluğu tarafından yapılan bildirim ABD Tebligat Hukukuna uygun yapılmıyıp yapılmadığı hususunda inceleme yaptırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”²²⁷

√ “Davalının adres kayıt sistemindeki Fransa adresine mahkemece Başkonsolosluk aracılığı ile tebligat çıkarılmasının doğru olduğunu; ancak çıkarılan tebligatta ‘Tebliğin konusu ile hangi merci tarafından çıkarıldığı bilgilerinin yer aldığı ve otuz gün içinde başvurulmadığı takdirde tebliğin yapılmış sayılacağı ihtarını içeren bildirim’ bulunmadığından; yapılan tebligatın usulüne uygun olmadığı, mahkemece; usulsüz bu tebligattan sonra davalının adres kayıt sisteminde yer almayan diğer adreslere yaptığı tebligatlar da usulsüz olduğunu”²²⁸

√ “Yurt dışında ikamet etmekte olan Türk vatandaşa yapılacak tebliğ işleminin geçerli olabilmesi için tebliğ evrakında ‘tebliğin konusu ile Türkiye’deki hangi merci tarafından çıkarıldığı konusunda bilgilerin yer alması ve ayrıca 30 gün içinde bildirim yazısını gönderen Türk Elçiliği veya Konsolosluğundaki görevli memura başvurması halinde, ‘tebliğin yapılmış sayılacağı’ ihtarını içeren bildirim bulunmasının’ zorunlu olduğunu”²²⁹

√ “Tebliğ tarihinde Almanya’nın Hannover kentinde yaşadığı bildirilen Türk vatandaşa, Hannover Başkonsolosluğunca gönderilen ihtar içeren bildirim yazısının Alman mevzuatına göre muhatap Türk vatandaşa tebliğ edildiğinin belgelendirilememiş olması nedeniyle kendisine yapılması istenen tebligatın, Tebligat Kanununun 25/a maddesine göre yapılmış olmaması nedeniyle usulsüz sayılacağını”²³⁰

Tebligata ilişkin ‘diğer’ konularda;

√ “Taşınmaz satışlarında, borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu- Tebliğ belgesindeki işlemin aksinin iddia edilmesi halinde, hakim, her somut olayın özelliğini, cereyan şeklini, gerçekleşen maddi olguları en ufak ayrıntılarına kadar gözönünde bulundurup iddiayı araştırması gerektiğini- Satış ilanı tebligatındaki imzanın inkâr edilmesi halinde, tebligat mazbatasındaki imzanın adı geçene ait olup olmadığı bakımından yönteminde imza incelemesi yaptırılması gerektiğini”²³¹

√ “Tebliğ işleminin yapılmaması veya usulsüz tebliğ edilmiş olması halinde MK’nun 2. maddesi evrensel nitelikte bir madde olduğundan re’sen gözetilmesi gerektiğini ve bu maddenin İİK.’nin hükümleri koşullarında gerçekleşen ihalelerde de nazara alınmasının zorunlu olduğunu”²³²

√ “Borçlunun usulsüz tebliği öğrendiğini bildirdiği 02.09.2009 tarihi tebliğ tarihi kabul edileceğinden, borçlu vekiline 04.09.2009 tarihinde yapılan fesih isteminin İİK.nun 134/6.maddesinde öngörülen yasal süre içinde yapıldığının kabulü gerekeceğini”²³³

belirtmiştir...

²²⁵ Bknz: 12. HD. 20.01.1995 T. 216/405 (www.e-uyar.com)

²²⁶ Bknz: 12. HD. 10.12.1992 T. 8958/15981 (www.e-uyar.com)

²²⁷ Bknz: 12. HD. 5.10.2015 T. 12996/23040 (www.e-uyar.com)

²²⁸ Bknz: 15. HD. 1.06.2015 T. 6398/2998 (www.e-uyar.com)

²²⁹ Bknz: 12. HD. 21.11.2011 T. 27725/23273 (www.e-uyar.com)

²³⁰ Bknz: 2. HD. 23.12.2004 T. 14236/15619 (www.e-uyar.com)

²³¹ Bknz: 12. HD. 27.02.2017 T. 25317/2734 (www.e-uyar.com)

²³² Bknz: 12.HD. 24.02.1981 T. 327/1772 (www.e-uyar.com)

²³³ Bknz: 12. HD. 24.09.2012 T. 14022/27458 (www.e-uyar.com)

IV- “Arttırmaya hazırlık aşamasında hatalı işlemlerle ilgili” nedenlere dayanarak ihalenin bozulması isteminde bulunabilmek için, ihalenin bozulmasını isteyen ilgilinin işlemdeki yolsuzluğu daha önce öğrenmemiş olması gerekir. Eğer ilgililer, hazırlık işlemlerindeki bu yolsuzlukları daha önce öğrenmiş oldukları halde *süresinde şikayet yoluna başvurmamışlarsa*, artık yapılan ihalenin -bu nedenle- bozulmasını isteyemezler²³⁴ ve yapılmış olan usulsüz işlem kesinleşir... İlgililerin “ihale yapıldığı ana kadar yapılan hazırlık işlemlerindeki yolsuzlukları en geç ihale günü öğrendikleri” yasaca kabul edildiğinden (İİK. mad. 134/II), -kural olarak- bu aşamadaki yolsuzluklar nedeniyle şikayet için öngörülen süre -en geç- “ihale tarihinden itibaren” işlemeye başlar. Kendisine satış ilanı tebliğ edilmesi gerektiği halde, tebligat yapılmamış olan kimseler, ihalenin bozulmasını şikayet yolu ile isteyebilirler. Bu halde şikayet “ihale tarihinden” değil, “*ihalenin yapıldığını öğrenme*” itibaren işlemeye başlar.

V- İİK. mad. 128/II, c:3 uyarınca kendisine kıymet takdiri tebliğ edilen *borçlu* yedi gün içinde “raporu düzenleyen icra dairesinin bulunduğu yerdeki” icra mahkemesine şikayette (İİK. mad. 16) bulunabilir. Kıymet takdirine itiraz (şikayet) üzerine verilen karar kesin olmakla beraber, bu kararın doğru olup olmadığı “ihalenin feshi” davasında²³⁵ yani bu husus tekrar ihalenin feshi sebebi olarak icra mahkemesine bildirilebilir ve bu kez icra mahkemesinin vereceği karar istinaf/temyiz edilebilir.²³⁶

Yüksek mahkeme; bu konuda,

√ “*Kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber, süresinde şikayet hakkının kullanıldığı hallerde icra mahkemesinin kıymet takdirine itiraza ilişkin kararının ihalenin feshinin istenmesi sırasında incelenebileceğini- Mahkemece, fesih nedeni olarak ileri sürülen kıymet takdirine ilişkin itirazlar nazara alınarak konusunda uzman bilirkişi marifeti ile keşif yapılmak ve rapor aldırılmak suretiyle, taşınmazın tespit edilecek değerinin ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması hâlinde düşük değer üzerinden satışa başlandığı anlaşıldığından ihalenin feshine karar verilmesi, muhammen bedelin altında ya da aynı olması hâlinde ise ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerekeceğini*”²³⁷

√ “*Kendisine kıymet takdiri tebliğ edilmeyen şikayetçilerin, satış ilanının tebliğinden itibaren yedi günlük sürede kıymet takdirine itiraz etmemeleri halinde, bu hususun ihalenin feshi nedeni olarak ileri sürülemeyeceğini*”²³⁸

√ “*Kıymet takdir raporu ilgililere tebliğ edilmeden (ve bu suretle takdir edilen kıymetin kesinleşmesi sağlanmadan) ihale yapılamayacağını*”²³⁹

√ “*Kıymet takdirinin borçluya usulüne göre tebliğ edilmemiş olması halinde, satış işlemine geçilemeyeceğini*”²⁴⁰

√ “*Satışa konu olan taşınmazın kıymeti takdir ettirildikten sonra, bilirkişilerin uzmanlık alanları göz önünde bulundurulurarak seçilmeleri gerekeceğini*”²⁴¹

²³⁴ **KURU, B.** El Kitabı, s:703- **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C:2, 1990, s:1432- **ARSLAN, R.** İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s:107 vd.- **AKYAZAN, S.** Cebri İcra İhale ve İhalenin Feshi, 1959, s:92 - **UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C.** age. s:2354 vd.

²³⁵ Bknz: 12. HD. 10.06.1998 T. 6625/7089; 13.12.1993 T. 14188/1937 (www.e-uyar.com)

²³⁶ Bknz: 4. HD. 16.12.1991 T. 11620/10911; 12. HD. 29.12.1987 T. 10015/13857; 04.03.1986 T. 8751/2395 (www.e-uyar.com)

²³⁷ Bknz: 12. HD. 06.04.2021 T. 2834/4142; 12. HD. 20.10.2020 T. 6578/8903, 12. HD. 12.02.2018 T. /6973/1132; 12. HD. 28.12.2016 T. 20962/26239; 12. HD. 01.12.2016 T. 29111/24783; 12. HD. 19.09.2016 T. 20234/19080; 12. HD. 24.12.2015 T. 30336/32815; 12. HD. 16.02.2015 T. 34309/2687; 12. HD. 27.10.2014 T. 23347/25028; 12. HD. 02.07.2013 T. 17209/24700 (www.e-uyar.com)

²³⁸ Bknz: 12. HD. 20.03.2012 T. 7693/14984 (www.e-uyar.com)

²³⁹ Bknz: 12. HD. 23.06.2011 T. 11442/13037; 05.11.2001 T. 17655/18029; HGK. 03.07.2002 T. 12-544/573; 03.07.2001 T. 11478/12018 (www.e-uyar.com)

²⁴⁰ Bknz: 12. HD. 08.03.1995 T. 2103/3133; 26.03.1984 T. 927/3551 (www.e-uyar.com)

²⁴¹ Bknz: 12. HD. 22.03.1994 T. 2598/3651 (www.e-uyar.com)

√ “İlgilere kıymet takdiri raporu tebliğ edilmeden, taşınmazın satışa çıkarılmayacağı”²⁴²

belirtmiştir...

Görüldüğü gibi, borçlunun “kıymet takdirinin düşük olması” nedeniyle ihalenin feshi isteminde bulunabilmesi için,

a- Borçlunun satışa hazırlık aşamasında kıymet takdirine ilişkin şikayet yoluna başvurmuş olması²⁴³ veya

b- Hem kıymet takdiri raporunun hem de satış ilanının borçluya tebliğ edilmemiş olması veya usulsüz tebliğ edilmiş olması (yani satışa hazırlık aşamasında borçluya kıymet takdirine itiraz etme imkanının tanınmamış olması)²⁴⁴ gerekir.

Bu durumda **ihalenin feshi talebini inceleyecek icra hukuk mahkemesinin oluşturacağı yeni bir bilirkişi (heyeti) vasıtasıyla yerinde bilirkişi incelemesi yaptırarak taşınmazın kıymet takdirini** (yeniden) belirlemesi gerekir.^{245 246}

VI- İhalenin bozulmasını “ihalenin bozulmasında hukuki yararı bulunan” kişiler isteyebilir.²⁴⁷ Bu husus kanunda “ihalenin feshini şikayet yolu ile talep eden ilgili, vaki yolsuzluk neticesinde kendi menfaatlerinin muhtel olduğunu ispata mecburdur” şeklinde belirtilmiştir (İİK. mad. 134/XI). Bu nedenle, ihalenin bozulması isteminde bulunan kimsenin, “ihalenin bozulma nedeni olarak ileri sürdüğü yolsuzluk sonucunda kendi yararının çığnemiş olduğunu” başka bir deyişle “yapılan ihaleden zarar görmüş olduğunu” kanıtlaması gerekir.²⁴⁸ Çünkü, “ihalenin feshi” istemlerinde, “zarar unsuru”, “hukuki yarar koşulu” gibi, **-Yargıtayın** deymiyle- bir “dava koşulu”dur (HMK. m. 114/(1)-h)²⁴⁹. Her somut olayda (uyuşmazlıkta), ihalenin feshini isteyen kişinin ‘hukuki yararı’nın bulunup bulunmadığı, icra satışlarında icra mahkemesince (ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk mahkemesince) *doğrudan doğruya* araştırılır.²⁵⁰

Yüksek mahkeme; “**hukuki yarar**” unsuru ile ilgili olarak; “*satış bedelinin, muhammen bedelin yüzde yüzüne eşit veya üzerinde olması halinde zarar unsuru oluşmayacağından, şikayetçinin ihalenin feshini istemekte hukuki yararı olmadığı*”²⁵¹ belirtmekte

²⁴² Bknz: 12. HD. 23.06.2011 T. 14442/13037; 17.04.1986 T. 10082/4511 (www.e-uyar.com)

²⁴³ Bknz: 4. HD. 23.12.2020 T. 3406/4600 (www.e-uyar.com)

²⁴⁴ Bknz: 12. HD. 7.04.2022 T. 2357/4616; 12. HD. 21.10.2019 T. 12061/15183 (www.e-uyar.com)

²⁴⁵ KURU, B. El Kitabı, s:661, 703- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. s:2354 vd. - ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 8.Baskı, 2021, s:638, 841- YILDIRIM, K.M./YILDIRIM DEREN, N. İcra ve İflas Hukuku, 8.Baskı, 2021, s:295 vd.- KURU, B. /ARSLAN, R. / YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 27. Baskı, 2013, s:333 vd.- GÜNEYSU, B.N. İcra Hukukunda Taşınmazların Kıymet Takdiri, 2020, s:250- KARMIŞ, E. Satış, Satışın İptali, 2015, C:2, s:1329 vd.- RUHİ, C./ RUHİ, C.A. İhale, İhalenin Yapılması, İhalenin Feshi, 4. Baskı, 2016, s: 79 vd.

²⁴⁶ Bknz: 12. HD. 7.04.2022 T. 2357/4616; 12. HD. 21.10.2019 T. 12061/15183 (www.e-uyar.com)

²⁴⁷ ARSLAN, R. age., s: 161 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C: 2, s: 2436 vd. – KURU, B. El Kitabı, s: 714 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 1476 – ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 288 – POSTACIOĞLU, İ. age. s: 523 – BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 352 – PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 232 – MUŞUL, T. age., s: 409 – ÇON, Ö. İhalenin Feshi, 2021, s: 119 vd. – POLAT, A. A. İcra ve İflas Davaları, 2021, s: 950 vd. – ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 9. Baskı, 2022, s: 712 vd.

²⁴⁸ Bknz: 12. HD. 07.07.2004 T. 12802/17900; 28.12.1983 T. 9833/11227; 29.11.1982 T. 8457/8802 (www.e-uyar.com)

²⁴⁹ Bknz: 12. HD. 27.12.2004 T. 22528/26985; 03.06.1986 T. 13134/6648; 28.04.1986 T. 3263/4750 (www.e-uyar.com)

²⁵⁰ Bknz: 12. HD. 23.06.1996 T. 3833/3977 (www.e-uyar.com)

²⁵¹ Bknz: 12. HD. 22.06.2017 T. 31056/9869; 01.06.2017 T. 28984/8672; 30.03.2017 T. 1967/4966; 07.02.2017 T. 377/1325; 06.02.2017 T. 24003/1257; 23.01.2017 T. 23047/718 vb. (www.e-uyar.com)

ise de, muhammen bedelin yüzde yüzüne eşit veya üzerinde bir bedel ile yapılan ihalenin hiçbir şekilde feshinin istenemeyeceği kabul edilemez.

Yüksek mahkeme bu konuda da,

√ “Satış bedeli taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olsa da, satış ilanı ve kıymet takdiri tebliğlerinin usulsüz olması halinde, borçlunun kıymet takdiri tebliğinin usulsüz olduğu iddiasının kıymet takdirine itiraz olarak kabul edileceğini ve ihalenin feshi davasına bakan icra mahkemesince taşınmazın tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde, borçlunun ‘ihalenin feshi isteminin kabulüne’ karar verilmesi gerektiğini”²⁵²

√ “Taşınmazların satış bedelinin taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olduğu anlaşılmış olsa da, kıymet takdiri tebliğlerinin usulsüz olduğundan ve borçlu satış ilanının tebliği üzerine yasal sürede hazırlık aşamasında kıymet takdir raporuna itiraz ettiği için, mahkemece, borçlunun fesih nedeni olarak ileri sürülen kıymet takdirine ilişkin itirazları incelenerek, taşınmazların (icra müdürlüğünce, kıymet takdir tespitinin yapıldığı tarihteki) tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde ihalenin feshine karar verilmesi, muhammen bedelin altında olması halinde ise ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerektiğini”²⁵³

√ “Kıymet takdirinin üzerinden iki yıl geçmiş olması halinde, ‘satış bedelinin, muhammen (takdir olunan) bedelin üstünde olması nedeniyle zarar unsurunun oluşmadığı kabul edilerek, ‘ihalenin feshi isteminin reddine’ karar verilemeyeceğini”²⁵⁴

belirtmiştir....

VII- İcra memurluğunca yapılan ihaleler hakkında icra mahkemesine yapılan başvurularda; “borçlu”, “alıcı” ve “alacaklı”nın taraf olarak yer alması gerekir.²⁵⁵ İhalenin bozulmasını isteme süresi -kural olarak- yedi gün’dür (İİK. mad. 134/II, c: 1).²⁵⁶

Yedi günlük süre, kural olarak ihale tarihinden (-7343 s. K. mad 27 ile İİK mad. 134’de yapılan değişiklik uyarınca- ihalenin yapıldığına ilişkin kararın elektronik satış portalında ilan edildiği tarihten) itibaren işlemeye başlar. Ancak, “kendisine satış ilanı tebliği gereken ilgiliye (İİK. mad. 127) ilan usulüne uygun olarak tebliğ edilmemişse”, bu kişi ihaleden haberdar olamayacağından, yedi günlük şikayet süresi, “ihale (ihalenin yapıldığına ilişkin kararın elektronik satış portalında ilan edildiği) tarihten itibaren” değil, “ihalenin yapıldığını öğrendiği tarihten” itibaren işlemeye başlar.²⁵⁷

Yüksek mahkeme; bu konuda,

√ “Şikayetçi borçluya gönderilen ihaleye ilişkin tebligatların usulüne uygun yapıp yapılmadığı denetlenerek şayet ihaleye ilişkin ilanların tebliğinin usulüne uygun olmadığına karar verilirse şikayet süresinde kabul edilerek satış ilanının usulsüz tebliği başlı başına İİK 127. maddeye göre ihalenin feshi nedeni olarak kabul edilip ihalenin feshine, yapılan tebligatların usulüne uygun olduğunun kabul edilmesi halinde ise istemin süre aşımı sebebiyle reddine karar verilmesi gerekeceğini”²⁵⁸

√ “Borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olmasının veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu, 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 32. maddesi gereğince, tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğ işleminden haberdar

²⁵² Bknz: 12. HD. 7.04.2022 T. 2357/4616; 12. HD. 21.10.2019 T. 12061/15183 (www.e-uyar.com)

²⁵³ Bknz: 4. HD. 23.12.2020 T. 3406/4600 (www.e-uyar.com)

²⁵⁴ Bknz: 12. HD. 18.02.2014 T. 475/4207 (www.e-uyar.com)

²⁵⁵ Bknz: 12. HD. 03.03.2011 T. 22109/2485; 24.05.2011 T. 29241/10188; 23.09.2005 T. 13361/17857; 19.06.2000 T. 9791/10144; 04.04.2000 T. 3877/5090 (www.e-uyar.com)

²⁵⁶ UYAR, T. İhalenin Bozulmasının Bağlı Olduğu Süre (İİK. mad. 134/II, c:1, IV) (Yargı Düny. Ağustos/2001, s:9-12) – (Manisa Bar. D. Ekim/2006, S:99, s:73-80)

²⁵⁷ Bknz: 12. HD. 24.03.2011 T. 22625/4499; 15.02.2011 T. 19640/710; 31.01.2006 T. 243570/1031; 07.07.2004 T. 13199/17943; 24.01.2000 T. 1313/2726; 27.12.1999 T. 16551/17410; 25.03.1999 T. 3906/4025 vb. (www.e-uyar.com)

²⁵⁸ Bknz: 12. HD. 27.11.2012 T. 24059/35089 (www.e-uyar.com)

olmuş ise geçerli sayılacağını, şikayetçinin bildirdiği öğrenme tarihi esas olup bu tarihin aksinin karşı tarafça ancak yazılı belge ile ispatlanabileceğini”²⁵⁹ (EK-15)

√ “İİK. mad. 134/6. maddesi gereğince satış ilanı tebliğ edilmemiş ise, ihalenin feshine yönelik şikayetin müddetinin öğrenme tarihinden itibaren başlayacağını”²⁶⁰

√ “Şikayet dilekçesinde, 21.09.2012 tarihinde şikayet konusu edilen taşınmazın satışından haberdar olduğunu eden şikayetçiye satış ilanı tebliğ edilmediği anlaşılmalı, ihale tarihi 03.08.2012, şikayet tarihi 27.09.2012 olduğu nazara alınarak ıttıla tarihinden itibaren 7 gün ve ihale tarihinden itibaren 1 yıllık hak düşürücü sürede şikayet konusu yapıldığından mahkemece istemin süre aşımından reddine karar verilmesinin isabetsiz olduğunu”²⁶¹

√ “İhalenin feshi isteminde bulunan şikayetçi borçlunun icra dairesine, ‘yediemindeyken ölen bir hayvandan dolayı uğradığı zararının karşılanmasına’ ilişkin olarak sunduğu dilekçesine dayanarak satıştan haberdar olduğundan bahsedilemeyeceğini”²⁶²

√ “Taşınır satışlarında borçluya satış ilanı tebliği zorunlu olmadığından, bu husus ihalenin feshini gerektirmez ise de borçlu kendisine satış ilanı tebliğ edilmediği iddiasıyla ihaleyi öğrendiği tarihten itibaren 7 günlük sürede ihalenin feshi isteminde bulunabileceğini”²⁶³

√ “Taşınmaz satışlarında borçluya satış ilanının tebliğ edilmemesi halinde ihalenin feshine yönelik şikayet süresinin öğrenme tarihinden başlayacağını”²⁶⁴

√ “Tebliğ tarihi itibarıyla adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresinin bulunup bulunmadığı araştırılarak, satış ilanı tebliğinin usulüne uygun olup olmadığının tespit edilmesi, tebligatın usulsüz olduğunun anlaşılması halinde ise süre, ıttıla tarihinden itibaren başlayacağından, şikayetin süresinde olduğunun kabulü ile Dairenin süregelen içtihatlarına göre satış ilanı tebliğindeki usulsüzlüğün başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu”²⁶⁵

belirtmiştir.

VIII- İcra ve İflas Kanuna göre yapılan ihalelerin feshi şikayet yolu ile (İİK. m.16), icra hukuk mahkemesinden istenir (İİK. m.134/II, c:1, 3).²⁶⁶ İcra mahkemesi bu isteği, basit yargılama usulüne(HMK.m.316-322) göre ve duruşmalı olarak (İİK.m.134/II, c:3) inceler.²⁶⁷ İhalenin bozulması isteminde tüm ilgililerin “*karşı taraf*” olarak gösterilmemesi halinde, başvurunun -”husumetin yanlış (noksan) yöneltmiş olması nedeniyle reddi gerekmiyip, tüm ilgililere davetiye gönderilip, duruşmaya katılmaları sağlanarak, ihalenin bozulması isteminin esasına girilip karar verilmesi gerekir.²⁶⁸ Hemen belirtelim ki, 24.11.2021 Tarihli ve 7343 sayılı Kanunla İcra ve İflas Kanununun 134. maddesine eklenen 5. fıkra uyarınca, ihalenin feshi talebinin usulden reddi gereken hâllerde *duruşma yapılmadan da karar verilebileceği* kabul edilmiştir.

²⁵⁹ Bknz: 12. HD. 19.12.2013 T. 33852/40605 (www.e-uyar.com)

²⁶⁰ Bknz: 12. HD. 30.10.2013 T. 28594/33585 (www.e-uyar.com)

²⁶¹ Bknz: 12. HD. 10.09.2013 T. 19845/27898 (www.e-uyar.com)

²⁶² Bknz: 12. HD. 04.07.2013 T. 16916/25127 (www.e-uyar.com)

²⁶³ Bknz: 12. HD. 01.07.2013 T. 18689/24453 (www.e-uyar.com)

²⁶⁴ Bknz: 12. HD. 14.03.2013 T. 1903/9329 (www.e-uyar.com)

²⁶⁵ Bknz: 12. HD. 15.01.2013 T. 28779/301 (www.e-uyar.com)

²⁶⁶ **UYAR, T.** İhalenin Feshi Davalarında Yargılama Yöntemi (İİY. 134/II, c:1, 3; V) (İzmir Bar. D. 2001/4, s:87-100)

²⁶⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İcra Mahkemelerinde Yargılama Usulü (Türk Medeni Usul ve İcra İflas Hukukçuları Birliği (MİHBİR)’in 04.10.2019 tarihindeki 17.Toplanısında sunulan tebliğ, s:2 vd. - **UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C.** age. s:2461 vd.

²⁶⁸ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:7, s:10522 vd.

7343 sayılı Kanun ile yapılan bir başka değişiklik ile, “ihale bedelinin yüzde onuna kadar para cezası” öngörüldüğünü, böylece “hâkime takdir imkânı vermeyen ‘sabit yüzde on oranındaki para cezasının’, hâkime takdir hakkı verecek şekilde değiştirildiğini de ifade edim. Para cezası oranına ilişkin değişiklik görülmekte olan ihalenin feshi taleplerinde yargılana hangi aşamada olursa olsun uygulanmaktadır.^{269 270}

İcra mahkemesi, ihalenin feshi davalarında, ileri sürülen fesih nedeninin niteliğine göre, tanık dinleyebilir, keşif yapabilir.

İİK. mad. 134/VII’deki bir yıllık şikayet süresi içinde -taşınmaz alıcı adına tapuya tescil edildikten sonra- ihalenin bozulması için başvuruda bulunulduğunda, icra mahkemesi, alıcının tapu kaydına dayanarak, taşınmazı başka bir kişiye satmaması için ihtiyati tedbir kararı verebilmelidir (HMK. mad. 389). İhalenin bozulması kararının kesinleşmesi üzerine de, daha önce alacaklıya para ödenmişse, bu paranın -İİK. mad. 40 hükmü örneksenemeye (kıyasen) uygulanarak- kendisinden geri alınması gerekir.^{271 272} Her ne kadar; “ihale kesinleşmedikçe, ihale bedeli alacaklıya ödenmez”²⁷³ İİK. mad. 134/III ise de, yedi günlük şikayet süresi geçtiği için ihale kesinleşip ihale bedeli alacaklıya ödenildikten sonra, ihaleden itibaren bir yıl içinde ihalenin bozulması istenir ve icra mahkemesince “ihalenin bozulmasına” karar verilirse, daha önce alacaklıya ödenen ihale bedelinin kendisinden -az önce belirtilen şekilde- geri alınması gerekir. İcra dairesi, ihale kesinleşmediği halde yanlışlıkla ihale bedelini alacaklıya ödemişse, bu hatalı işlemin şikayet yoluyla icra mahkemesince bozulması üzerine, ödenen paranın İİK. mad. 361 hükmü yine örneksenemeye uygulanarak, alacaklıdan, icra dairesince geri alınması gerekir.²⁷⁴

*

IX- Mütalâa ve (şikayet) konusu uyuşmazlıkta,

Şikayetçi (borçlu) (Ö.),

Şikayet edilen (alıcı) (T.),

Şikayet edilen (alacaklı) (N.)Anonim Şirketi,

Şikayete dahil edilen diğer takip borçlususu ise, (Z.)İnşaat Limited Şirketi’dir.

Şikayetçi borçlu (Ö.) vekili, 31.01.2022 tarihli şikayet dilekçesinde, özetle, “Müvekkil hakkında İstanbul ... İcra Dairesinde (2010/...) ipotekli taşınmazın paraya çevrilmesi yolu icra takibi yapıldığını, Bodrum ... İcra Dairesi 2011/... Tal. nolu dosyasından kıymet takdiri yapılan müvekkile ait Muğla İli, Bodrum İlçesi, ... Mahalle/Mevki, ... Mevki Köyü, ... Ada No, 1 Parsel No, 1/40 Arsa Payı, 10.608,23 Yüz Ölçümü, 14 Bağımsız Bölüm olan taşınmazın 11.01.2022 tarihinde açık arttırma suretiyle satışının gerçekleştiğini, taşınmazın (T.)’ye 2.181.000,00 TL’ye ihale edildiğini, taşınmaz satış ilanı müvekkile usulüne uygun tebliğ edilmediğini, müvekkilinin ikamet adresinin yurt dışında olmasına rağmen, yapılan tebligatın Tebligat Kanunu 35. Maddesine göre ’... Mah. ... Cad. No:... D:... Kadıköy/ İstanbul’ adresine tebliğ edildiğini, müvekkilinin 30.01.2022 tarihinde satıştan haberi olduğunu ve 30.01.2022 tarihinde ıttıla edilen ihalenin usulüne uygun

²⁶⁹ PEKCANITEZ, H./AKKAN, M. 7343 Sayılı Kanunla İcra ve İflâs Kanunu’nda Yapılan Değişikliklerin Zaman Bakımından Uygulanması, TBB Dergisi, 2022, (160) , s: 281

²⁷⁰ Bknz: 12. HD. 01.03.2023 T. 13768/1277; 12. HD. 19.01.2023 T. 12919/317 vb. (www.e-uyar.com)

²⁷¹ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 529 – ARSLAN, R. age. s: 207

²⁷² Karş: KURU, B. age. C: 2, s: 1511 (Sayın KURU’ya göre, bu durumda paranın geri istenmesinin yasal dayanağı İİK. mad. 361’dir)

²⁷³ 24/11/2021 T. ve 7343 s. K. mad. 27 ile yapılan değişiklikle bu fıkra “İhale kesinleşmedikçe ve ihale konusu mal alıcıya teslim edilmedikçe veya teslim hazırlanmış hâle getirilmedikçe ihale bedeli alacaklılara ödenmez. İhale konusu malın teslim edilemeyeceği veya teslim hazırlanmış hâle getirilemeyeceği durumlarda ihale icra müdürü tarafından iptal olunarak ihale bedeli alıcısına ödenir.” şeklini almıştır.

²⁷⁴ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 529

olduğundan bahsedilemeyeceğini, **satış ilanının tebliğine karar verilmesi halinde tebligatın yapılmamasını ihalenin feshi nedeni olduğunu**, muhatabın beyan ettiği tarihin tebliğ tarihi olarak kabul edileceğini, müvekkilinin yurt dışında mukim olup, yurt dışı adres sorgulamasına bakıldığında müvekkilin tebliğ adresinin ‘... Kok-Jar D... -KIRGIZ CUMHURİYETİ’ olduğunu, **tebligatın bu adrese yapılması gerektiğini ve 35'e göre yapılan tebliğ işleminin hükümsüz olduğunu, taşınmaza yönelik kıymet takdir raporunun da hükümsüz olduğunu, satış ilanının tebliğ tarihi itibarıyla mevcut kıymet takdir raporunun üzerinden 5 sene geçtiğini, kıymet takdiri hükümsüz kalmış olup icra dairesi tarafından yeniden kıymet takdiri yapılması gerektiğini, ayrıca müvekkile İstanbul ... İcra Müdürlüğü'nün 2010/... sayılı dosyasından da yapılan kıymet takdirine ilişkin tebligatın da 35. maddeye göre yapılmasının da usulsüz olduğunu, kıymet takdiri kesinleşmediğinden yapılan ihalenin feshi gerektiğini, (... Hukuk Dairesi 2015/... E.,2015/... K sayılı içtihadı), ... değerinin yarısından bile daha az bir bedelle satışı gerçekleşen bu taşınmaza ilişkin ihalenin kabul edilmesi mümkün olmadığını ...” ve “ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini” belirtmiştir.**

Sikayet edilen-alacaklı (N.) A.Ş. vekili ise, 07.03.2022 tarihli cevap dilekçesinde, özetle, “Davacı ipotek borçlusuyken aleyhine İstanbul ... İcra Müdürlüğü'nün 2010/... E. Sayılı icra dosyasından gönderilen ödeme emrinin borçlunun finansal kiralama sözleşmesinde ve ipotek resmi senedinde belirtilen adresi olan ... Cad. No:... .../İSTANBUL adresine tebliğ edildiğini, ...İİK 21 ile ilam niteliğindeki belgelerde ve ipotek senedinde yazılı adrese tebligat yapılabilmesinin mümkün kılındığını, ilamda ve aynı kanunun 38. maddesine göre ilam niteliğinde sayılan belgelerle, ipotek senedinde yazılı olan adresini değiştiren alacaklının veya borçlunun yeni adresini bildirme mükellefiyetinin yüklendiğini, bildirmediği takdirde de Tebligat Kanunu 35. maddesinin uygulanmasının mümkün kabul edildiğini, bu bildirim noter vasıtasıyla gerçekleştirilmesi gerektiğinin karşı tarafta noter vasıtasıyla bildirim yapılmadığı takdirde, tebligatın İİK m. 21/2'deki belgelerde yer alan adrese Tebligat Kanunu 35. maddesine göre yapılacağını....müvekkil şirkete ve tapu sicil müdürlüğüne yeni adresin bildirilmemesi halinde, eski adrese yapılan tebligatın muhataba yapılmış sayılacağını, bu maddelerin 35. maddeden ayrı olarak adres değişikliği halinde tebligatı düzenlediklerini, 35. maddenin, bilinen en son adres tebligata elverişli değilse, adres kayıt sistemine bakılmasını, orada adres yoksa 35. maddeye göre tebligatın yapılabileceğinin kabul edildiğini, **halbuki İİK 68/b ve 148/a maddelerinde, adres kayıt sisteminde muhatabın adresinin yer alıp almadığı araştırması yapılmadan; takip talebindeki, ipotek sözleşmesindeki ve kredi sözleşmesindeki adresin tebligat yapılabilecek adres olduğunun kabul edildiğini,... icra müdürlüğüne gönderilen ödeme emri davacı borçlunun finansal kiralama sözleşmesinde ve ipotek resmi senedinde belirtilen adresine tebliğ edildiğini, tebliğ öncesinde veya sonrasında davacı borçlu tarafından müvekkil şirkete kanunda belirtilen usule uygun yapılmış bir yeni adres bildirimi bulunmadığının, bu sebeple davacının belirttiğinin aksine tebligat konusunda hukuka aykırı bir durum bulunmadığını, Bodrum ... İcra Dairesinin 2011/... Tal. sayılı dosyasından hazırlanan satış ilanının da yukarıda tüm detayları belirtildiği üzere davacı borçlunun sözleşmede ve ipotek resmi senedinde belirtilen adresine yapıldığını, Tebligat Kanunu 35/3. maddesi daha önce tebligat yapılan adrese yapılacak tebligatların muhataba yapılmış sayılacağını zikretmekle birlikte aynı kanunun 4. fıkrası daha önce tebligat yapılmaması durumunda dahi resmi kayıtlardaki adrese yapılan tebligatların geçerli olacağından bahsettiğini, **satış ilanının tebliği hem TK 35/3 hem de 35/4 maddelerine uygun olduğundan davacının usulsüz tebligat konusundaki itirazlarının yerinde olmadığını,** .... davacı dava dilekçesinde taşınmazın satıldığını kiracısından öğrendiğini iddia etmekteyse de 02.03.2020 tarihli kıymet takdiri raporundan anlaşılacağı üzere taşınmazın boş durumda olduğunu, davacı tarafından sunulan bir kira sözleşmesi veya bildirilen tanık da bulunmadığını, bu sebeple davacının satışı öğrendiği tarihin 30.01.2022 olduğunda dair beyanlarının da gerçek dışı olduğunu, davanın gerek tebligatların usulüne uygun şekilde yapılması gerekse davanın süresinde açılmaması sebebiyle reddi gerektiğini, ...kıymet takdiri raporunun 02.03.2020 tarihli olduğunu ve taşınmazın bu**

bedel esas alınarak satışa konu edildiğini .. kıymet takdiri raporunda taşınmaza 1.050.000,00 TL bedel tayin edildiği belirtilmişse de, taşınmaz bu bedelin 2 katından fazla bir bedelle 2.181.000,00 TL'ye ihale olunduğunu, ihale tutanaklarından anlaşılacağı üzere ihaleye toplamda 7 kişi katıldığını ve katılanların tamamının pey sürdüğünü, davacının taşınmazın değeri ve ihaleye katılımı ilgili beyanlarının gerçek dışı olduğunu ... gerek ihaleye hazırlık işlemlerinde gerekse de ihalede mevzuata aykırı herhangi bir husus söz konusu olmadığından, davanın reddine karar verilmesi gerektiğini” belirtmiştir.

Bodrum ... İcra Hukuk Mahkemesi, 27.07.2022 T. ... sayılı kararı ile, “...Somut olayda Bodrum ... İcra Müdürlüğü'nün 2011/... Talimat sayılı dosyasında yapılan 11/01/2022 tarihli ihalenin borçlu (Ö.) vekili tarafından feshi talep edilmişse de, **taşınmaz satış ilanının borçluya 23/12/2021 tarihinde tebliğ edilmesiyle satış gününden haberdar olduğu ve bu tarihten itibaren yasal yedi günlük süresinden sonra şikayet yoluna başvurduğundan şikayetin süre aşımı sebebiyle usulden reddine...**” karar verilmiştir.

İstinaf istemi üzerine, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi ... Hukuk Dairesi, 03.05.2023 T. ... sayılı kararı ile -isabetli olarak- “...**İhalenin feshi davasında alacaklı, borçlu ve ihale alıcısının davada taraf olarak yer alması gerekir**...Somut olayda; İstanbul ... İcra Müdürlüğü'nün 2010/... sayılı dosyası üzerinden başlatılan ipotegin paraya çevrilmesi yolu ile takibe konu edilen ve Bodrum .... İcra Müdürlüğü'nün 2011/... talimat sayılı dosyası üzerinden satışı yapılan taşınmaz ile ilgili olarak davacı borçlu tarafından ihalenin feshi davası açılmış olup, borçlu (Z.) İnşaat Ltd. Şti. davada taraf olarak gösterilmemiştir. ...İpotegin paraya çevrilmesi yolu ile başlatılan takipte **icra dosyası borçluları ile ipotekli taşınmaz malikleri arasında zorunlu takip arkadaşlığı bulunduğu**ndan, **borçlu (Z.) İnşaat Ltd. Şti.'nin davalı olarak gösterilmesi gerekirken, gösterilmemesi HMK'nın 27. maddesinde düzenlenen 'hukuki dinlenilme hakkına' aykırıdır.** Mahkemece, borçlu (Z.) İnşaat Ltd. Şti.'ye şikayet dilekçesi ve duruşma gününün usulüne uygun olarak tebliğ edilerek taraf teşkilinin sağlanması, taraflara savunma imkanı tanınıp varsa delillerin toplanması ve anılan eksiklikler giderildikten sonra yargılama yapılıp için esası hakkında karar verilmesi gerekirken yöntemine uygun taraf **teşkili sağlanmadan karar verilmesinde isabet görülmemiş, davacı vekilinin istinaf talebinin kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına...**” şeklinde karar vermiştir.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi ... Hukuk Dairesinin 03.05.2023 T. ... sayılı kararında gereğince, ihalenin feshi davasına bakan Bodrum 2. İcra Hukuk Mahkemesi, 25/05/2022 tarihli karar ile taraf teşkilinin sağlanması adına, **borçlu (Z.) Ltd. Şti.'ne** şikayet dilekçesinin tebliğine karar vermiştir...

X- Somut uyuşmazlıkta, Bodrum ... İcra Hukuk Mahkemesi, 27.07.2022 T. ... sayılı kararında “şikayet istemi, süresinden sonra yapıldığından, ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerektiğini...” belirtmiştir.

Şikayetçi-borçlu (Ö.) vekili, bu konuya ilişkin olarak, özetle, “müvekkilinin **ikamet adresinin yurt dışında olmasına rağmen, tebligatın Tebligat Kanunu 35. maddesine göre ... Mah. ... Cad. No. ... D. ... Kadıköy/İstanbul' adresine tebliğ edildiğini, taşınmaz satış ilanı müvekkile usulüne uygun tebliğ edilmediğini, müvekkilinin 30.01.2022 tarihinde satıştan haberi olduğunu**” belirtirken, şikayet edilen alacaklı (N.) A.Ş. vekili ise bu konuda, “...İİK 21 ile ilam niteliğindeki belgelerde ve ipotek senedinde yazılı adrese tebligat yapılabilmesinin mümkün kılındığını, ilamda ve aynı kanununun 38. maddesine göre ilam niteliğinde sayılan belgelerle, ipotek senedinde yazılı olan adresini değiştiren alacaklının veya borçlunun yeni adresini bildirme mükellefiyetinin yüklendiğini, bildirmediği takdirde de Tebligat Kanunu 35. maddesinin uygulanmasının mümkün kabul edildiğini, ...İİK 68/b ve 148/a maddelerinde, adres kayıt sisteminde muhatabın adresinin yer alıp almadığı araştırması yapılmadan; takip talebindeki, ipotek sözleşmesindeki ve kredi sözleşmesindeki adresin tebligat yapılabilecek adres olduğunun kabul edil-

diğini..., satış ilanının tebliğinin, hem TK 35/3 hem de 35/4 maddelerine uygun olduğundan davacının usulsüz tebligat konusundaki itirazlarının yerinde olmadığını” savunmuştur.

7 günlük şikayet süresinin ihale tarihinden itibaren hesaplanabilmesi için, şikayetçi borçluya yapılan satış ilanı tebliğ işleminin usulüne uygun olması gerekir.²⁷⁵ Bu nedenle, öncelikle ‘şikayetçi borçluya yapılan satış ilanının usulüne uygun olup olmadığının’ tespit edilmesi gerekir.

Somut uyuşmazlıkta, ipotek malikinin ipotek resmi senesinde yer alan adresi ile, adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde yazılı olan adresi aynı değildir. İpotek akit tablosunda yer alan adres, ‘... Mah. ... Cad. No. ... D. ... Kadıköy İstanbul olup’ satış ilanı tebliğ tarihinde, borçlunun yerleşim yeri adresi ise, ‘... - JAR D: ... Bişkek, Kırgız Cumhuriyeti’dir

Yüksek mahkemenin de kabul ettiği gibi, **Tebliğat Kanunu'nda 6099 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrası, gerçek kişiler yönünden 35. maddeye göre tebligat yapılabilmesi için, borçlunun adres kayıt sisteminde bir adresinin bulunmaması ve ayrıca daha önce kendisine veya adresine Kanunun gösterdiği usullere göre tebliğ yapılmış olması zorunludur.**²⁷⁶ Bu nedenle, İİK.’nin 21 ve 38. maddeleri değerlendirilirken, Tebligat Kanunu’nun 35. maddesinde 6099 s. Kanun ile yapılan değişikliğin gözü ardı edilmemesi gerekir.

İcra dairesinin borçlunun satış ilanı tebliğ tarihi itibarıyla adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri olan ‘... Kırgız Cumhuriyeti’ adresine Tebligat Kanunu’nun 25/a maddesine satış ilanının tebliğini sağlaması gerekirdi. Bunun yerine, borçlunun ipotek akit tablosunda yer alan ‘... Mah. ... İstanbul’ adresine Tebligat Kanunu’nun 35. maddesi uyarınca yapılan tebligat usulsüzdür. Anılan ‘... Mah. ... İstanbul’ adresi borçlunun hiçbir zaman adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adreslerinden biri olmamıştır.

Gerçekten, borçlunun yerleşim yeri adresi yurt dışında bir adresken, borçluya Tebligat Kanunu’nun Yabancı Ülkedeki Türk Vatandaşlarına Tebligat Usulünü düzenleyen 25/a ve devamı maddeleri gereğince tebliğ edilmesi yerine yurt içi adresine tebligat yapılması usulsüzdür.²⁷⁷ Borçlunun yurt dışı adresi bulunmaktayken, doğrudan Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre yapılan tebliğ işleminin usulsüz olduğu açıktır.²⁷⁸ İhalenin feshini isteyen kimse Türk vatandaşı değil de, yabancı olsaydı, bu durumda, adrese dayalı kayıt sistemine ilişkin hükümlerin kendisi hakkında uygulanamayacağından, ipotek akit tablosunda yazılı adresine Tebligat Kanunu’nun 35.maddesine göre tebligat yapılabilirdi.²⁷⁹ Ancak somut olayda borçlu Türk vatandaşıdır.

İcra dairesince borçlunun Kırgızistan adresine satış ilanı gönderilmek istenmişse de, *söz konusu tebligatta şikayetçiye bildirim formu (böylece tebliğ konusu, tebliğin hangi mercii tarafından çıkarıldığı) bilgilerinin gönderilmediği, ayrıca şikayetçinin imzasının da alınmadığı, ‘süre doldu alınmadı’ notu ile iade edildiği görüldüğünden,*²⁸⁰ *Kırgızistanda bulunan borçlunun adresinin tespiti için yeterli araştırma yapılmadığından,*²⁸¹ *satış ilanının tebliğinin usulüne (Teb. K. mad. 25/a maddesine) uygun yapıldığının kabul edilemeyeceği*²⁸² açıktır. Kaldı ki, satış ilanı muhatap şikayetçi borçluya usulüne uygun

²⁷⁵ Bknz: 12. HD. 07.10.2021 T. 7954/8598

²⁷⁶ Bknz: Yuk. Dipnot: 45-55.

²⁷⁷ Bknz: 12. HD. 3.06.2014 T. 13412/16032 (www.e-uyar.com)

²⁷⁸ Bknz: 12. HD. 13.02.2014 T. 1649/3928 (www.e-uyar.com)

²⁷⁹ Bknz: 12. HD. 30.10.2014 T. 21487/25423 (www.e-uyar.com)

²⁸⁰ Bknz: 12. HD. 28.03.2017 T. 950/4700; 15. HD. 1.06.2015 T. 6398/2998; 12. HD. 21.11.2011 T. 27725/23273 (www.e-uyar.com)

²⁸¹ Bknz: 12. HD. 20.01.1995 T. 216/405 (www.e-uyar.com)

²⁸² Bknz: 12. HD. 5.10.2015 T. 12996/23040; 2. HD. 23.12.2004 T. 14236/15619 vb. (www.e-uyar.com)

olarak tebliğ edilmediği gibi, söz konusu tebligat satıştan makul bir süre önce tebliğe de çıkarılmamıştır.

“Taşınmaz satış ilanının borçluya 23.12.2021 tarihinde usulüne uygun tebliğ edildiği ve şikayetçi borçlunun bu tarihte satış gününden haberdar olduğu” kabul edilemez.

Bu durumda, borçlunun satış ilanına ilişkin usulsüz tebliği öğrendiğini bildirdiği 30.01.2022 tarihi, tebliğ (öğrenme) tarihi kabul edileceğinden, **borçlu vekilince 31.01.2022 tarihinde yapılan fesih isteminin yasal süre içinde yapıldığının kabulü gerekir.**²⁸³

X- Somut uyuşmazlıkta, şikayetçi borçlu vekilinin “kıymet takdiri raporunun usulsüz tebliğ edildiği ve taşınmazın düşük bedelle ihale edildiği” iddiasına karşılık, alacaklı vekili 02.03.2020 tarihli kıymet takdiri raporunda taşınmaza 1.050.000,00 TL bedel tayin edildiği belirtilmişse de, taşınmaz bu bedelin 2 katından fazla bir bedelle 2.181.000,00 TL’ye ihale olunduğunu, ihale tutanaklarından anlaşılacağı üzere ihaleye toplamda 7 kişi katıldığını ve katılanların tamamının pey sürdüğünü, davacının taşınmazın değeri ve ihaleye katılımla ilgili beyanlarının gerçek dışı olduğunu” savunmuştur.

Satış ilanı gibi; 02.03.2020 tarihli kıymet takdiri raporu da, borçlunun ipotek akit tablosunda yer alan ‘... Mah. ... İstanbul’ adresine Tebligat Kanunu’nun 35. maddesi uyarınca adresine tebliğ edilmiştir. Oysa, kıymet takdiri raporunun tebliği tarih itibarıyla de şikayetçi-borçlunun adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi olarak farklı bir adres bulunmaktadır. Bu adres yerine, borçlunun ipotek akit tablosunda yer alan ‘... Mah. ... İstanbul’ adresine Tebligat Kanunu’nun 35. maddesi uyarınca yapılan tebligat usulsüzdür. Anılan adres, borçlunun hiçbir zaman adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adreslerinden biri olmamıştır. Bu nedenlerle, doğrudan Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre yapılan kıymet takdiri raporunun tebliğ işleminin de usulsüz olduğu açıktır.²⁸⁴

Yukarıda²⁸⁵ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi, **kıymet takdiri raporu kendisine tebliğ edilmemiş olan borçlu, ihalenin feshi şikayetinde “taşınmazın değeri düşük takdir edilerek ihaleye çıktığını” ileri sürebilir.** Bu durumda, şikayetçi borçlunun satışa hazırlık aşamasında bu konuyu gündeme getirdiği, bu nedenle ihalenin feshi sebebi olarak buna dayanamayacağı da kabul edilemez. Çünkü borçluya bu başvuruda bulunma imkanı tanınmamıştır.

Ayrıca belirtelim ki, **1.050.000,00 TL kıymet tayin edilen taşınmazın, bu bedelin 2 katından fazla bir bedelle 2.181.000,00 TL’ye ihale edilmesi ve ihaleye toplamda 7 kişinin katılarak pey sürmesi de, şikayetçi borçlunun ihalenin feshi isteminde hukuki yararının olmadığı, çünkü hukuki yararının olmadığı kabulü için yeterli değildir.**

Yüksek mahkeme de yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi, **“Satış bedelinin, taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olsa da, satış ilanı ve kıymet takdiri tebliğlerinin usulsüz olması halinde, borçlunun kıymet takdiri tebliğinin usulsüz olduğu iddiasının kıymet takdirine itiraz olarak kabul edileceğini ve ihalenin feshi davasına bakan icra mahkemesince taşınmazın tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde ‘ihalenin feshine’ karar verilmesi gerektiğini”**²⁸⁶ belirtmektedir...

Sonuç: Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle,

-Satış ilanının, borçlunun adres kayıt sistemindeki ‘... KIRGIZ Cumhuriyeti’ adresi yerine, **ipotek akit tablosunda yer alan ‘... Mah. ... İstanbul’ adresine doğrudan Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebliğ edilmesinin Tebligat Kanunu’na aykırı olduğu, şikayetçi borçluya yapılan satış ilanının usulsüz olduğundan,** borçlunun satış ilanına

²⁸³ Bknz: 12. HD. 24.09.2012 T. 14022/27458 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴ Bknz: 12. HD. 13.02.2014 T. 1649/3928 (www.e-uyar.com)

²⁸⁵ Bknz: Yuk. Dipnot: 84 (EK-12)

²⁸⁶ Bknz: 12. HD. 7.04.2022 T. 2357/4616; 12. HD. 21.10.2019 T. 12061/15183 (www.e-uyar.com)

ilişkin usulsüz tebliği öğrendiğini bildirdiği tarihe göre, **ihalenin feshi isteminin yasal süre içinde yapılmış olduğu**;

-Satış ilanı gibi, **kıymet takdiri raporunun da borçluya usulüne uygun olarak tebliğ edilmediği**, kıymet takdiri raporunun, borçlunun adres kayıt sistemindeki adresi yerine, **ipotek akit tablosunda yer alan adresine doğrudan Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre yapılan tebliğ işleminin usulsüz olduğu**;

-“Satış bedeli, **taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olsa da, satış ilanı ve kıymet takdiri tebliğlerinin usulsüz olması** halinde, ihalenin feshi isteminde kıymet takdirinin düşük olduğunu ileri süren borçlunun bu itirazının **icra mahkemesince değerlendirilmesi ve taşınmazın tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin (1.050.000,00 TL.’nin) üzerinde olması halinde, ‘ihalenin feshi’ isteminin kabulüne karar verilmesi gerektiği**

görüşünde olduğumuzu belirtir mütalâamızı, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve şikayetçi (Ö.) (veya vekili) tarafından, Bodrum ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2023/... E. sayılı dosyasına sunulmak üzere saygıyla sunarız. 16.06.2023

Talih UYAR
(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

Av.Cüneyt UYAR
(İzmir Barosu)

5) Gemi siciline kayıtlı bir geminin icra dairesince ihale edildikten sonra, ihalenin feshi davası açılması halinde, geminin dava süresince ihale alıcısına teslim edilmesi mümkün müdür? İhale konusu malın muhafaza ve idaresini sağlamakla yükümlü olan icra dairesinin ihale kesinleşinceye kadar gemilerin işletilmesini sağlaması mümkün müdür?*

*

I- İİK m. 136 uyarınca “*taşınmaz malların satışına ilişkin hükümlerin, bayrağı dikkate alınmaksızın gemi siciline kayıtlı bütün gemiler hakkında da uygulanacağı*”ndan,²⁸⁷ mütalaa konusu uyuşmazlıkta da, “*gemi siciline kayıtlı bir geminin icra dairesince ihale edildikten sonra, ihalenin feshi davası açılması halinde, geminin icra dairesince dava süresince alıcısına teslim edilmesinin gerekip gerekmediği tartışılmakta olduğundan, bu gemi hakkında ‘ihale kesinleşinceye kadar taşınmazın ne şekilde muhafaza ve idare edileceği icra dairesi tarafından kararlaştırılır.’ şeklindeki İİK. m. 134/1, c: 2 hükmünün ne şekilde uygulanacağı*”nın belirlenmesi önem taşımaktadır.

Hemen belirtelim ki; “taşınmaz malların satışına ilişkin hükümler”in (İİK m. 123-135) bayrağı dikkate alınmaksızın “*gemi siciline kayıtlı bütün gemiler hakkında*” uygulanacağı konusunda gerek **doktrinde**²⁸⁸ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**²⁸⁹ bir tereddüt bulunmamaktadır.

II- Taşınmaz mülkiyeti kural olarak tapu siciline tescil ile kazanılır (TMK. m. 705). Taşınmaz mülkiyetinin tescilsiz iktisabı ancak, kanunun belirttiği istisnai hallerde (TMK m. 705/2, c: 1) mümkündür.

Cebri açık artırma sonunda icra dairesi tarafından taşınmaz kendisine ihale edilen kimse (alıcı), o taşınmazın mülkiyetini -tescilden önce- ihale anında kazanır (İİK m. 134/I, TMK. m. 705/2, c: 1).

* Bu "Hukuki Mütalâa", Av. Cüneyt UYAR ile birlikte hazırlanmıştır.

²⁸⁷ Aynı husus TTK. m. 1388’de de “*Bir sicile kayıtlı olan Türk ve yabancı bayraklı gemiler, İcra ve İflas Kanununun taşınmazların satışına ilişkin hükümlerine göre ... paraya çevrilirler.*” şeklinde ifade edilmiştir.

²⁸⁸ **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 327 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S. T./HANAĞASI, E.** İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 432 – **YILMAZ, E.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 744 – **POSTACIOĞLU, İ. E./ALTAY, S.** İcra Hukuku Esasları, 5. Bastı, 2010, s: 623

²⁸⁹ Bknz: 12. HD. 27.01.2009 T. 21383/2233 “İİK’in 23/4 maddesine göre (taşınmaz) tabiri, gemi siciline kayıtlı olan gemileri de kapsar. Aynı kanunun 136. maddesinde (taşınmaz malların satışına ait olan hükümler, gemi siciline kayıtlı gemiler hakkında da tatbik olunur. Bu hükümlerde geçen tapu sicili tabiri gemi sicilini ifade eder Ayrıca TTK’nın 866 ve 867. maddelerinde açıklandığı üzere yukarıdaki hükümlerin Türk Gemi Siciline kayıtlı olan gemiler hakkında uygulanır.” (www.e-uyar.com) (**YILMAZ, E.** age. s: 745) Bknz: 12. HD. 01.10.2015 T. 17615/22730 “İİK’nun 136. maddesi ve TTK’nun 1383. maddesi uyarınca sicile kayıtlı gemilerin satışı, İİK’nun taşınmaz satışına ilişkin hükümlerine göre yapılır.” (www.e-uyar.com) - Bknz: 12. HD. 19.01.2022 T. 11741/634 “İİK’nun 136. maddesine göre taşınmaz malların satışına ilişkin hükümler, bayrağı dikkate alınmaksızın gemi siciline kayıtlı bütün gemiler hakkında da uygulanır.” (www.e-uyar.com) - Bknz: 12. HD. 19.12.2013 T. 32995/40653 “... bir sicile kayıtlı gemi hakkında taşınmazların satışına ilişkin hükümler uygulanır ve de Gemi Siciline kayıtlı gemiler için gemi sicilindeki kayıt tapu sicilindeki kayıt gibi işleme tabi olur...” (www.e-uyar.com) - Bknz: 12. HD. 27.04.2004 T. 10201/14200 “...taşınmaz malların satışına ait olan hükümler, gemi siciline kayıtlı gemiler hakkında da tatbik olunur” (www.e-uyar.com) - Bknz: 12. HD. 10.11.1997 T. E: 12185, K: 12464 “İİK’nun 136. maddesinde «gayrimenkul malların satışına ait hükümler, gemi siciline kayıtlı gemiler hakkında da tatbik olunur.» (www.e-uyar.com)

Mülkiyet “ihale” ile alıcıya geçtiğinden, ihale tarihinden sonraki yarar (nef’i) ve zarar (hasar) da alıcıya ait olur.²⁹⁰ ²⁹¹Bu nedenle, taşınmaz ihalede satın almış olan alıcı, taşınmazı işgal eden üçüncü kişiden “ihalenin kesinleşmesi” tarihinden değil “ihale tarihinden itibaren” ecrimisil istemeye hak kazanır.²⁹² Aynı şekilde, taşınmazın kiralarnı kiracıdan peşin olarak almış bulunan eski malik, alıcıya karşı, “ihale tarihinden itibaren” işleyecek döneme ait olan kiralardan sorumlu olur.²⁹³

Ayrıca belirtelim ki; ihale edilen taşınmazda kiracı varsa, ihale tarihinden sonra, ihale kesinleşinceye kadar, kiracının kira paralarını icra dairesine ödemesi (İİK. m.²⁹⁴ 92/II), ihale kesinleşince de icra dairesinin, bu paraları alıcıya vermesi gerekir.

III- İİK m. 135/T’deki “taşınmaz alıcıya ihale edilip bedeli alındıktan sonra, alıcı namına tescil edilmesi için 134’üncü madde yazılı müddete riayet edilerek tapuya müzekkerek yazılır” şeklindeki hüküm uyarınca, ihalede satılan taşınmazın alıcı adına tescili için ihalenin kesinleşmesi gerekmektedir.

Satılan taşınmazın alıcıya *teslimi* için de ‘ihalenin kesinleşmesi gerektiği’ maddede öngörülmemiştir. Buna rağmen, ‘taşınmazın alıcıya teslimi için de ihalenin kesinleşmesi gerektiği’ nin aranması, öteden beri **doktrinde** eleştirilerek “*bunun, alıcı için büyük bir haksızlık olacağı, çünkü ihale ile taşınmazın mülkiyetinin, nef’i (yarar) ve hasarı ile alıcıya geçmiş olduğu*” tüm hukukçular tarafından aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

-“Gayrimenkulün devamlı (kesintisiz) işletilmesi ve idare edilmesi gereken hallerde, mesela gayrimenkulün üstünde bir fabrikanın bulunması halinde, gayrimenkulün alıcıya ihalenin kesinleşmesinden sonra teslimi sakıncalı olabilir.²⁹⁵ Bu sakıncayı ve bu arada gayrimenkulün bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmesini önlemek için ihale kesinleşinceye kadar gayrimenkulün icra dairesi tarafından idare edilmesi uygun olur (İİK. m. 131, m. 92/III kıyasen). İcra dairesinin bu idare tedbirlerinden biri olarak, **gayrimenkulün bedelini ödemiş olan ve ihale ile gayrimenkulün mülkiyeti ve nefi ve hasarı geçmiş olan alıcıya gayrimenkulü (idare ve işletme için) teslim etmesi mümkün olmalıdır.**”²⁹⁶

-“İhale kesinleşinceye kadar taşınmazın ne şekilde muhafaza ve idare edileceği icra dairesi tarafından kararlaştırılır (İİK m. 134, I, c: 2). Bu idare tedbirlerinden biri olarak **icra dairesinin taşınmazın bedelini ödemiş olan ve ihale ile taşınmazın mülkiyeti ve nefi ve hasarı kendisine geçmiş olan (İİK m. 134, I, c: 1) alıcıya, taşınmazı (idare ve işletme için) teslim etmesi mümkün olmalıdır.**”²⁹⁷

-“Kanun, gayrimenkulün alıcıya ne zaman ‘teslim’ edileceği hakkında açık bir hükmü muhtevi değildir. İİK m. 135 gayrimenkulün alıcıya teslimi için cebir kullanılmasını, tescilin icrasına talik etmiş görülmektedir. Fakat gayrimenkule daha önceden maddeten el koymuş ise, **bedelin ödenmesine müteakip gayrimenkulü alıcıya teslim etmemesi için bir sebep yoktur. Çünkü alıcı ihale ile yüklediği borcun yerine getirildiğini ve esasen mülkiyet ve nef’i ve hasar da kendisine intikal ettiğine göre, bir başkası aleyhine cebir ihtimaline yol açmadan, alıcıya teslim keyfiyeti hukuk kurallarına uygun düşer.**”²⁹⁸

²⁹⁰ Bknz: 3. HD. 27.09.2005 T. 7582/911; 4. HD. 25.03.1980 T. 1383/3932; 02.10.1978 T. 11822/10831; 17.02.1975 T. 11038/1997 (www.e-uyar.com)

²⁹¹ **SUNTEKİN, F.** Cebri İcra Yoluyla Gayrimenkul İktisap Eden Alıcının, İhale Kesinleşinceye Kadar Gayrimenkulle İlgili Masraflar ve Alacaklar Karşısındaki Durumu (ABD. 1980/6, s: 705)

²⁹² Bknz: 3. HD. 27.09.2005 T. 7582/911; 28.09.1999 T. 9762/9915; 12. HD. 21.03.1996 T. 3310/3884; HGK. 22.03.1978 T. 6-3513/2531 (www.e-uyar.com)

²⁹³ Bknz: 11. HD. 12.05.1981 T. 2117/2366; 4. HD. 23.02.1973 T. 7042/1910 (www.e-uyar.com)

²⁹⁴ **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, 2016, s: 175 vd. - **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, C: 1, 2013, s: 843 vd. - **UYAR, T./UYAR/A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, C: 2, s: 2486 vd.

²⁹⁵ **POSTACIOĞLU, İ.** age. s: 517, dipnot 88 - **UYAR, T.** age. s: 854-855 - **UYAR, T.** agm. s: 667

²⁹⁶ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, C: 2, 1990, s: 1343

²⁹⁷ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 678, Dipnot 149

²⁹⁸ **POSTACIOĞLU, İ. E.** İcra Hukuku Esasları, 4. Baskı, 1982, s: 517 Dipnot 88

-“İhaleye katılıp taşınmazı satın alan kişi, ihale bedelini ödedikten sonra, ihalenin feshi talep edilirse, yatırdığı parayı geri alamayacak ve belki de en önemlisi ihalenin feshi talebi sonuçlanıncaya kadar satın aldığı taşınmazı kullanamayacaktır. Örneğin, alıcı, milyonlarca lira değerinde bir fabrika binasını, parasını ödediği halde kullanamayacaktır. **Hem parayı ödeyecek, hem de parasını ödediğini şeyi kullanamayacak, ihalenin feshi talebinin reddini bekleyecektir. Bu hal, ihaleye katılacak olan kişiler için çok büyük bir risk oluşturabileceğinden, ihaleye katılımı azalacaktır. Bu olumsuz durumu belli ölçüde aşabilmek için 134. maddenin 1. fıkrasında ‘ihale kesinleşinceye kadar taşınmazın ne şekilde muhafaza ve idare edileceği icra dairesi tarafından kararlaştırılır.’ denilmiştir.** İcra müdürü, ihalenin feshi talebine rağmen eğer taşınmazı satın alan kişiye kullandırır, ihalenin feshi reddedildiği takdirde, satın alan kişinin önemli bir zararı olmayacaktır. Buna karşılık, **ihale yolu ile taşınmazı satın alan kişi, ihalenin feshi prosedürü sırasında taşınmazı kullanamamışsa önemli zararı olacaktır. Zira, hem parayı ödemiş hem de taşınmazı kullanamamış olacaktır.**”²⁹⁹

-“...Devamlı işletilmesi ve idare edilmesi gerekli olan fabrika, otel gibi mahcuzların ihale kesinleşmeden ihale alıcısına teslim edilmemesi çok büyük sorunlara sebebiyet vermektedir. Bu gibi durumlarda ihale alıcısı hem ihale bedelini ödemiş hem de cebri satışla aldığını kullanamamış olacaktır. Satış konusu şeyin üçüncü kişiler tarafından idare edilmesi de beklenen yararı sağlayamayacaktır. **Ortaya çıkabilecek sakıncaların önlenmesi amacıyla, ihale kesinleşinceye kadar ihale bedelini ödemiş ve ihale ile malın hasar ve yararı üzerinde olan ihale alıcısına malın teslim edilmesi yararlı olabilecektir. Özellikle ihalenin feshinin talep edildiği hallerde ihale alıcısı uzun yıllar beklemek zorunda kalabilecektir....**”³⁰⁰

-“İhalenin kesinleşmesi satılan, gayrimenkulün alıcı adına tapuya tescili için gereklidir. Yoksa alıcıya teslimi için değil. **İİK’nda satılan gayrimenkulün alıcıya ancak ihalenin kesinleşmesinden sonra teslim edilebileceği yönünde bir hüküm mevcut değildir. Sonra, ihale ile gayrimenkulün mülkiyeti, nef’i ve hasarı ihale alıcısına geçmiştir, bu durumda ihale alıcısı ihale bedelini de ödemiş ve böylece ihale ile yüklediği borcu yerine getirmişse gayrimenkulün ihale kesinleşmeden ona teslimi hukuk kurallarına aykırı da değildir** (Bu yönde; POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, s:518, dipn. 88). Kaldı ki gayrimenkulün ancak tescil için tapuya yazıldıktan, yani ihale kesinleştikten sonra alıcıya teslim edilebileceği kabul edilse bile ihale kesinleşinceye kadar geçen dönem zarfında gayrimenkulün icra dairesi tarafından idare edilmesi lazımdır (İİK. m. 131 ve m. 92 f.3 kıyasen) ve bu idare çerçevesinde **icra dairesinin talep halinde, gayrimenkulü ihale bedelini ödemiş ve gayrimenkulün mülkiyetini ihale nef’i ve hasarını iktisap etmiş olan ihale alıcısına, ihale kesinleşinceye kadar işletilmek üzere teslim etmesi mümkün ve hatta hakkaniyet gereğidir.** Aksi takdirde, ihaleye bazen büyük meblağlar bağlamış ve bu çerçevede kendisine düşen bütün yükümlülükleri yerine getirmiş hatta ihale sonucu gayrimenkulün mülkiyetini, bütün nef’i ve hasarı ile birlikte iktisap etmiş olan ihale alıcısının kendisine ait malın yabancı ve seyircisi addedilmesi gibi, hukuken anlamsız ve dolayısıyla tevcih edilemeyecek bir sonuca ulaşılacak, ayrıca gayrimenkulün idare ve korunmasında bir aksaklık vuku bulunduğu ve bundan ihale alıcısı için (örneğin fabrikada değer kaybı şeklinde) bir zarar doğduğu takdirde, icra müdürü ve devlet İİK. m. 5 uyarınca bu zarardan sorumlu olabilecektir”.³⁰¹

-“Kamımızca; satılan taşınmazların ‘ihale kesinleşmeden’ alıcısına teslim edilmemesi doğru ise de satılan taşınmazların ‘ihale kesinleşmeden’ alıcısına teslim edilmemesi hatalıdır. Bu sakınca özellikle satılan taşınmazın bir fabrika olması halinde ortaya çık-

²⁹⁹ PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Basi, 2013, s: 391

³⁰⁰ KALE, S. İcra ve İflas Hukukunda Online Satış, 27.11.2021 (www.e-uyar.com)

³⁰¹ ÖZTEK, S. tarafından verilen 12.7.1994 tarihli mütalaa (Bknz: UYAR, ag. şerh C: 2, s: 2490, Dipnot 37)

makta, alıcısının ‘ihalenin bozulması’ davası sonuçlanmadan fabrikanın teslim edilme-
mesi haklı olarak onun sızlanmasına neden olmaktadır. İhaleyle mülkiyeti (ve satılanın
nef’i ve hasarını) kazanmış olan alıcı, çok kez fabrikayı çalıştıramama durumu yanında,
fabrikanın bir yangın tehlikesi karşısında gerekli önlemleri alamamaktan dolayı yok ol-
masına da seyirci kalmaktadır. **Satılan taşınmazın alıcısına teslimi için, ‘ihalenin ke-
sinleşmesi gerektiği’ öngörülmemiştir. Sadece, ‘satılan taşınmazın alıcı adına tapuya
tescil edilebilmesi için, ihalenin kesinleşmesi gerekmektedir (İİK. mad. 134/VI, 135/I).
Satılan taşınmazın -ihale kesinleşmeden- alıcısına tesliminden doğacak sakıncalar, satılan
taşınmazların -ihale kesinleşmeden- alıcısına tesliminde söz konusu olmaz. Örneğin, sa-
tın aldığı taşınmazı ‘teslim’ almış olan alıcı bunu -henüz tapuda tescil işlemi yapılmadığı
için- başkalarına satamaz... Bu nedenle, kanunımızca, satılan taşınmazların -ihale kesin-
leşmemiş olsa dahi- istemde bulunmaları halinde, alıcılarına teslim edilmesi daha isa-
betli olacaktır.**”³⁰²

Ayrıca belirtelim ki; 4949 sayılı Kanun’un 38/I. maddesiyle -17.07.2003 tarihinde-
134. maddede değişiklik yapılırken, “ihalede satılan taşınmazların ne zaman teslimi ge-
rettiği” konusu Bilim Komisyonu’nda da tartışılmış ve bu konuda Kanun’a açık bir hü-
küm konulmak yerine -takdir icra dairesine (müdürüne) bırakılarak- İİK. m.134/I’
e “ihale kesinleşinceye kadar taşınmazın ne şekilde muhafaza ve idare edileceği icra dai-
resi tarafından kararlaştırılır.” şeklinde -ikinci cümle olarak- bir hüküm konulmuştur.

Bu nedenle, bu açık hüküm uyarınca, ihalede satılan taşınmazların alıcılara -ihalenin
kesinleşmesi beklenilmeden- teslimi icra müdürünün takdirine bırakılarak yasal bir dü-
zenlemeye kavuşmuştur.

**Yüksek mahkeme de, “ihalenin feshinin davası sonuçlanıp ihale kesinleşinceye ka-
dar, satılan taşınmazın icra dairesi tarafından muhafaza ve idare edileceğini”³⁰³,
“mülkiyet ihaleyle alıcıya geçtiğinden, bu andan itibaren mal kendisine teslim edilmemiş
olsa da malın zarar görmesine, yok olmasına katlanmak zorunda kalan alıcının, malın
muhafazası ve idaresinde kusuru bulunan icra dairesi görevlileri hakkında Adalet Ba-
kanlığı aleyhine tazminat davası açabileceğini”³⁰⁴ kabul etmektedir.**

Satılanın “gemi siciline kayıtlı bir gemi” olması halinde, satılan geminin alıcıya he-
men teslim edilmeyip ihalenin kesinleşmesinin beklenmesi, alıcılar için -yukarıda sunu-
lan bilimsel görüşlerde açıkça ifade edildiği gibi- büyük zararlara neden olacağından,
geminin güvenilir (sağlam) bir sigorta şirketine -çalınma, kaçırılma, sabotaj, yangın,
deprem gibi- her türlü riske karşı sigorta ettirilmesi sağlandıktan sonra, alıcıya teslim
edilmesinde bir sakınca bulunmamaktadır.

Söz konusu malın alıcıya teslim edilmemesi durumunda ise, İİK. 134/1, c: 2 hükmü
gözetilerek, ihale kesinleşinceye kadar taşınmazın (geminin) ne şekilde muhafaza ve
idare edileceğinin icra dairesi tarafından kararlaştırılması gerekir.

İhale kesinleşinceye kadar icra müdürü gemiyi nasıl muhafaza ve etmelidir?
24.11.2021 Tarihli 7343 s. Kanun md. 27 ile değişik İİK m. 134/1 cümle 3, 4, ve 5 uya-
rınca, “ihale alıcısının talebi üzerine, satışı yapılan taşınmaza dair kira bedellerinin
icra dairesince depo edileceği, kira bedellerinin gerekirse bilirkişi marifetiyle tespit et-

³⁰² UYAR, T./UYAR/A./UYAR, C. ag. şerh C: 2, s: 2490, Dipnot 37 - UYAR, T. İİK Şerhi, C: 7,
2007, 2. Baskı, s: 10707 - UYAR, T. İcra Hukukunda İhale ve İhalenin Bozulması, 3. Baskı, C: 2,
2002, s: 1485 - UYAR, T. İcra Hukukunda Tahliye, 2. Baskı, 1987, s: 708 vd. - UYAR, T. İhale
ile Satılan Taşınmazların Tahliyesi (İBD. 1986/10-11-12, s: 667)

³⁰³ Bknz: 8. HD. 17.06.2021 T. 1308/5224; 8. HD. 13.10.2020 T. 5086/6118; 12. HD. 03.04.2012 T.
26000/10795; 12. HD. 07.11.2013 T. 29078/35008; HGK. 17.10.2019 T. 1-1279/1070; 1. HD.
19.11.2013 T. 13186/16207; 23. HD. 11.02.2013 T. 133/736; 3. HD. 14.01.2013 T. 22983/17; 3.
HD. 27.9.2005 T. 7582/911 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰⁴ Bknz: 12. HD. 07.11.2013 T. 29078/35008; 12. HD. 29.11.2012 T. 28961/35493; 12. HD.
29.03.2012 T. 25378/10168 (www.e-uyar.com)

tirileceği” düzenlenmiştir. İcra dairesine yol gösteren bu hüküm uyarınca, icra daire-since, alıcının talebi, somut olayın ve ihale konu şeyin özellikleri değerlendirilerek muhafaza ve idareye ilişkin önlemler alınmalıdır.

Somut uyuşmazlıkta alıcı (alacaklı) vekili, icra dairesine 10.05.2023 tarihinde yaptığı başvuruda, özetle “... müvekkilince alacağı mahsuben alınan ... isimli gemiler hakkında ihalenin feshi davası açıldığını, bu süreçte gemilerin deniz üzerinde hareketsiz şekilde beklemesi, hem sürdürülmesi mümkün olmayan ekonomik bir külfet oluşturduğundan, hem de gemilerin ekonomik değerini azaltıcı masraflar yaratacağından, ihale kesinleşinceye kadar gemilerin işletilmeye başlanması gerektiğini, ... İİK 136 uyarınca, gemilerin satış sürecinde taşınmazlara ilişkin hükümler uygulanacağını ve İİK 134 uyarınca taşınmazın ne şekilde muhafaza edileceğinin icra dairesi tarafından kararlaştırılacağını, ... gemilerin işletilmeye başlanmaması halinde **gemi adamlarının gemileri terk etme riski bulunduğunu**, gemilerin atıl bekletilmesinin yaratacağı diğer tehlikelerle birlikte gemilerin ekonomik değerinin yok olacağını ve bu nedenle gemilerin işletilmesinin ehil bir üçüncü şirkete devredilmesini” talep etmiştir.

Alıcı (alacaklı) vekilinin haklı olarak belirttiği gibi, **ihale konusu taşınmaz niteliğindeki gemilerin atıl bırakılmaması gerekir.** İhale kesinleşinceye kadar, ihale konusu gemilerin muhafaza ve idaresini sağlamakla görevli icra dairesinin bu konudaki önlemleri alarak **gemilerin işletilmesini sağlaması** gerekir. Aksi halde gemilerin zarar görmesi hatta telef olması dahi mümkündür. “Gemi adamlarının gemiyi terk etme riski bulunduğu”, “deniz üstünde hareketsiz bekletilmesi halinde gemilerin kısa sürede zarar göreceği olması” ve “işletilmediği her gün gemilerin ekonomik olarak büyük bir külfet oluşturması” gözetildiğinde, icra müdürünün, en kısa sürede, gemilerin ‘alıcı’, ‘alıcının gösterdiği bir üçüncü kişi’ veya ‘diğer üçüncü kişilerce’ işletilmesi konusunda gerekli tedbirleri alması gerekir.

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle;

-İhale konusu gemilerin alıcıya teslim edilmesi için ihalenin kesinleşmesinin gerekmediği,

-İhale konusu gemiler alıcıya teslim edilmese dahi, **İİK m. 134/1, c: 2** uyarınca, ihale konusu malın muhafaza ve idaresini sağlamakla yükümlü olan icra dairesince gemilerin işletilmesini sağlaması ve elde edilen gelirleri icra dairesinde depo etmesi gerektiği

görüşünde olduğumuzu belirtir “*hukuki mütalâa*”mızı alıcı (alacaklı) vekili Av. ... tarafından İstanbul ... İcra Müdürlüğü’nün ... sayılı icra dosyasına “*uzman görüşü*” (HMK. m. 293) olarak ibraz edilmek üzere saygıyla sunarız... 10.05.2023

Talih UYAR
(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

Av.Cüneyt UYAR
(İzmir Barosu)

6) “Nam-ı müstear şeklinde yapılan muvazaalı işlemlerin iptali” koşullarının neler olduğu? Hangi durumlarda “bu tür taleplerin reddine karar verilmesi” gerekeceği? Bu tür davalarda “kimin, neyi, nasıl ispat etmesi” gerekeceği?

*

“Tasarrufun iptali davası”nın (İİK. m.277 vd.) hukuki niteliği* ve amacı**:

I- Hakkında «haciz» (İİK. m. 78 vd.) işlemine girilen (iflâsta; «iflâs kararı verilen» (İİK. m. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

«Malları üzerine haciz konulması»ndan (veya haklarında iflâs kararı verilmesi»nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan «mal kaçırmak» (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım «hileli» işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötüniyetli borçluların «alacaklılarından mallarını kaçırmak kastı ile» yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara «tasarrufun iptali davası» denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

«Tasarrufun iptali davası»nı «bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kastıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır» şeklinde tanımlayabiliriz.³⁰⁵

* Saim Kurtoğlu, İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, 776-780) – Talih Uyar, Hukuki Mütalâalar (2. Baskı, 2017) 44 vd. 359 vd. – Talih Uyar, age. (3. Baskı, 2020) 2 vd.; 16 vd.; 141 vd.; 297 vd.; 379 vd.; 463 vd.; 683 vd.; 920 vd. – Talih Uyar, Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, 79-86) – Nihat Yavuz, Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, 1 vd.) – Nihat Yavuz, Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, 101-107)

** Talih Uyar, age. (2017), 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. – Talih Uyar, Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – Talih Uyar, Hukuki Mütalâalar (3. Baskı, 2020), 2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 683 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303 vd.

³⁰⁵ Uyar, Uyar ve Cüneyt Uyar, İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları (7. Baskı, 2021) 3 vd. – Benzer tanımlar için bkz: Baki Kuru, «Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)» (El Kitabı, 2. Baskı, 2013, 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, 663) – Timuçin Muşul, «İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır» (İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 3. Baskı, 2021, 21) – Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve

II- Bu davanın amacı; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; «malları üzerine haciz konulmadan» veya «hakkında iflâs kararı verilmeden» önce) alacaklılarından mal kaçırmak kastı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.³⁰⁶

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında «tasarrufun iptali davasının amacı» hakkında;

√ «İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamlı alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»³⁰⁷

√ «Davacının tasarrufun iptali istemine ilişkin bu davayı açmaktaki amacının takibe koyduğu alacağın tahsili olduğundan, davanın kabulüne karar verildiğinde, davacının bu alacak ve fer'ileri ile sınırlı olarak dava konusu edilen tüm taşınmazlar yönünden şartları oluşması halinde tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekirken hatalı değerlendirme ile 'dava konusu edilen taşınmazlardan sadece bir tanesinin davacının alacağını karşılayacağı' düşüncesiyle, yalnızca bir taşınmaz yönünden davanın kısmen kabulüne karar verilmesinin doğru olmadığını»³⁰⁸

√ «İster, İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davaları olsun, ister BK'nun 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptali davası olsun amaç, alacaklının alacağını tahsilini sağlamak olduğundan davacının, davası sabit olduğu takdirde, İİK. 283/1 maddesinin kıyas yolu ile uygulanması sağlanarak, satışın takip konusu alacak ve fer'ileri ile sınırlı olarak iptali gerektiği,

Ersin Erdoğan, «İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir» (İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2022, 725) – Orhan Eroğlu, «Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eda davasıdır» (Tasarrufun İptali Davası, 3. Baskı, 2022, 28; Islah, 2021, 192) - Necmeddin M. Berkin «Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava» (İflâs Hukuku, 4. Bası, 1972, 489)

³⁰⁶ Saim Üstündağ, İflas Hukuku (8. Baskı, 2009) 289 – Timuçin Muşul, age. s: 39 Orhan Eroğlu, age. s: 34 – Ejder Yılmaz, İcra ve İflas Hukuku Şerhi (2016) 1203 - Ejder Yılmaz, Ramazan Arslan, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, İcra ve İflâs Hukuku (8. Baskı, 2022) 688 vd. – Baki Kuru, El Kitabı, 1397 – Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, age. 726 – L. Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, İcra ve İflas Hukuku (3. Baskı, 2022) 246 – Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özekes, İcra ve İflas Hukuku (11. Baskı, 2013) 857 – A. Şehabettin Sertkaya ve Süleyman Kul Tasarrufun İptali Davaları (2016) 5 - Emine Halman Çetin Tasarrufun İptali, Muvazaa, İnançlı İşlem ve Nam-ı Müstear (2. Baskı, 2022) 17 – Ali Güneren, İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları (3. Baskı, 2012) 40 – Ü. Mine Çam, Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları (2. Baskı, 2017) 58 – Mahmut Coşkun, Tasarrufun İptali ve İstihkak Davaları (2022) 23 – Tuna Çetinel, Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları (2020) 29 – İsmail Ercan, Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı (9. Baskı, 2022) 1477 – Necmeddin Kaplan, İçtihatlı – Açıklamalı – Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku El Kitabı (5. Baskı, 2022) 764 – A. Şahabettin Sertkaya ve Süleyman Kul, Tasarrufun İptali Davaları, (2016) 5 Baki Kuru ve Burak Aydın, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku “Ders Kitabı” (6. Baskı, 2021) 488

³⁰⁷ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

³⁰⁸ Bknz: 17. HD. 17.09.2018 T. 4747/7826 (www.e-uyar.com)

mahkemeye ‘tapunun iptali ile borçlu adına tesciline’ karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu»³⁰⁹

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870 (www.e-uyar.com)

17. HD. 05.11.2018 T. 6517/10079 (www.e-uyar.com)

Ankara BAM. 26. HD. 02.11.2018 T. 2167/1536 (www.e-uyar.com)

17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049 (www.e-uyar.com) vb.³¹⁰

III- Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası «*dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava*»dır.³¹¹ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu mal, alıcı (veya devir alan)nın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... «Davanın kabulüne» karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-

³⁰⁹ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 6972/643 (www.e-uyar.com)

³¹⁰ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. age. s: 6 vd.

³¹¹ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 664 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 3. Baskı, 1997, s: 3409 - KURU, B. El Kitabı, s: 1397 - BERKİN, N.M. İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - ÜSTÜNDAĞ, S. age., s: 302 - ÖNEN, T. İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. Der. 1969/1 s: 39) - KURTOĞLU, S. İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd.) - GÜRDOĞAN, B. İflâs Hukuku, 1966, s: 223 - EROĞLU, O. age. s: 39 vd. - ESENER, T. Türk Hususi Hukukunda Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 - BÖRÜ, L. İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486) - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E. age. s: 690 - YILMAZ, E. age. s: 1203 - UYAR, T. «Muvazaalı» Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - GÖRGÜN, L. Ş. / BÖRÜ, L. / KODAKOĞLU, M. age. s: 646 - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age. s: 726 vd. - ARSLAN, A. S. Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, s: 254) - ALBAYRAK, H. Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015, S: 4, s: 933 - KORKUSUZ, R. İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, s: 312 - ALBAYRAK, H./AĞAR, S. Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - KOVAN, H. 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - ÇETİN, H. E. age. s: 18 - ESENER, T. age. s: 105 - ÖZSUNAY, E. Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968, s: 233 - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 6. Baskı, 2013, s: 1744 - AKŞENER, S. H. İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları, 2. Baskı, 2007, s: 27 - AKKAYA, T. «Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) - KARATAŞ, İ. / ERTEKİN, E. age. s: 17 - ULUKAPI, Ö. İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 499 - GÜNEREN, A. İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1015 - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptal Davaları, s: 49 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s: 858, 878 - YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D. İcra ve İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2021, s: 671 - MUŞUL, T. age., s: 26 vd. - KAZANCI, İ.T. Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4309 - AKYAZAN, S. Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - SARISOZAN, İ. İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) - KARAMERCAN, F. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2. Baskı, 2020, s: 158 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. s: 7 - ÇETİNEL, T. age. s: 26 vd. - KURU, B./AYDIN, B. age. s: 489 - ERCAN, İ. age. s: 1478 - KAPLAN, N. age. s: 764

alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten «davanın kabulüne» karar veren mahkeme «...dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen -eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına» şeklinde karar verir...

Yüksek mahkeme, iptal davalarının bu niteliğini, çeşitli içtihatlarında;

√ «İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»³¹²

√ «Tasarrufun iptali, davaları mutlak ticari dava niteliğinde olmayıp, şahsi nitelikte ve borçlunun tasarruflarına yönelik bulunduğundan, asliye hukuk mahkemelerinin görevine girdiğini»³¹³

√ «Tasarrufun iptali davasının taşınmazın ayınaya yönelik aynı bir dava olmadığı, alacağın tahsiline yönelik şahsi nitelikte bir dava olduğunu»³¹⁴

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614 (www.e-uyar.com)

17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com)

17. HD. 27.02.2018 T. 12044/1388 (www.e-uyar.com) vb.³¹⁵

IV- Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken «dava şartları» (*);

Bilindiği gibi «dava şartı» ‘davanın esası hakkında yargılama yapılabilmesi ve karar verilebilmesi için varlığı veya yokluğu gerekli olan şartlar’dır.³¹⁶

Yeni HMK.’nin 114. maddesinin **1. fıkrasında** ‘dava şartlarının neler olduğu’ (12) bent halinde sayılarak belirtildiği gibi; **2. fıkrasında** ‘diğer kanunlarda yer alan dava şartlarının ilişkin hükümlerin saklı olduğu’ açıklamıştır.

HMK.’nin 114. maddesinde (12) bent halinde sayılan –ve tüm davalar için geçerli olan- dava şartları «**genel dava şartları**», buna karşın HMK. m. 114/2’de belirtilen dava

³¹² Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

³¹³ Bknz: 17. HD. 09.04.2018 T. 8983/3951 (www.e-uyar.com)

³¹⁴ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 5549/7016 (www.e-uyar.com)

³¹⁵ **UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.** age. s: 19 vd.

* **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, s: 4729 - 4801) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Taihi Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının «Usul»den ve «Esas»dan Reddine Neden Olan Durumlar (Leges Huk. Der. S: 128, s: 13-32)

³¹⁶ **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C: 1, 2020, s: 375-398 – **KURU, B.** Dava Şartları (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, 1964, s: 109-147) – **KURU, B. / AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 7. Baskı, 2022, s: 209 vd. - **ARSLAN, R.** Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Medeni Usul Hukukuna Getirdiği Başlıca Yenilikler (Prof. Dr. Gürkan Çelebicin’a Armağan, 2011, s: 439-459) – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** Medeni Usul Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 332 vd. – **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M.** Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 4. Baskı, 2015, s: 243 vd. – **GÖRGÜN, Ş. L.** Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, 2014, s: 144 vd. – **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015/4, s: 931-974) – **ÇETİNEL, T.** age. s: 75 vd. – **PEKCANITEZ, H.** Pekcanitez Usul Hukuku, 15. Bası, 2017, s: 925 vd.; 950 vd. – **ERCAN, İ.** Uygulamacılar İçin Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 4. Baskı, 2019, s: 377 vd.

şartlara ise, bazı davalar için öngörülmüş olduğu için «**özel dava şartı**» olarak nitelendirilir. Örneğin; İİK. m. 277/I-1’de öngörülen ‘tasarrufun iptali davası açabilmek için kesin ya da geçici aciz belgesi ibraz etme zorunluluğu’, İİK. m. 69/II’de öngörülen ‘borçtan kurtulma davası açabilmek için %5 oranında teminat gösterme zorunluluğu’ birer «özel dava şartı»dır.³¹⁷

Acaba HMK. m. 114’de öngörülenler dışında, yargı kararları ile başka «dava şartları» öngörülebilir mi.? Çünkü uygulamada, **yüksek mahkeme** (Yargıtay 4. ve 17. Hukuk Dairesi); **a)** ‘İcra takibinin kesinleşmiş olması’**nı**, **b)** ‘Alacaklının alacağının gerçek bir alacak olması’**nı**, **c)** ‘Davacının alacağının, dava konusu tasarruftan önce doğmuş olması’**nı**, tasarrufun iptali davasının «**özel dava şartı**» olarak kabul etmekte ve açılmış olan tasarrufun iptali davasının bu şartlar gerçekleşmeden açılmış olduğunu, yargılamanın her aşamasında tesbit ettiği taktirde, kendiliğinden ‘davanın usulden reddine’ karar vermektedir.

“Tasarrufun iptaline” karar verilebilmesi için;

- a)** Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması gerekir.
b) ‘Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması’ gerekir.
c) ‘Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması’ gerekir.
ç) ‘Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak; ‘hangi durumlarda’ «iptal davasının ön koşul yokluğu nedeniyle reddine» karar verileceğini;

√ «Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi açısından ön koşul ve özel dava şartı niteliğindeki “tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılması” koşulunun gerçekleşmediği benimsenerek, davanın, “dava şartı yokluğu” nedeniyle usulden reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu»³¹⁸

√ «Mahkemece davanın her iki taşıma yönünden de dava ön koşulu yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini- Dava ön koşulları kamu düzenine ilişkin olup, re’sen araştırılması gerektiğini ve bu durumun temyiz edenin sıfatına bakılmaksızın bozma nedeni olduğunu»³¹⁹

√ «Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.’nin 277 md) bulunması gerekeceğini, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.’nin 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini, dava dayanağı ..... İcra Müdürlüğü’nün ..... sayılı dosyasından takip yapıldığı ve takibin kesinleştiği ancak borçlu adresinde yapılmış bir haciz olmadığı gibi, sonradan kesin aciz belgesi de sunulmadığından, davanın ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi gerekeceğini»³²⁰

√ «Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.’nin 277 md) bulunması gerekeceğini- Bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.’nin 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır. .... İcra Müdürlüğü’nün ..... dosyasından yapılan takip sonucu borçlunun takip adresi olan yerde hiç haciz yapılmadığı, ödeme emrinin tebliğ edildiği ve aynı zamanda borçlunun mernis adresi olan ..... adresine 11.07.2013 tarihinde hacze

³¹⁷ ALBAYRAK, H. agm. s: 934

³¹⁸ Bknz: 17. HD. 24.02.2020 T. 1477/1994 (www.e-uyar.com)

³¹⁹ Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614 (www.e-uyar.com)

³²⁰ Bknz: 17. HD. 06.06.2017 T. 7321/6418; 17. HD. 16.05.2017 T. 6610/5517 vb. (www.e-uyar.com)

gidildiğinde, borçlunun babasının ‘burada kardeşinin oturduğunu’, söylenmesi üzerine, adrese girilmeden döndüğü, bu adrese yapılan tebligatları borçlu adına babası tebliğ aldığından, 11.07.2013 tarihli haciz tutanağının İİK.’nin 105. madde niteliğinde bir belge olduğundan söz edilemeyeceğini, bu durumda, davanın ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi gerekeceğini»^{321 322}

belirtmiştir.

V- İptal davalarının bağlı olduğu (açılabileceği) süre* İİK. mad. 284’de gösterilmiştir...

I- Bu maddeye göre, iptal davasının «tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren» beş sene içinde açılması gerekir.³²³

Bu süre tüm -yani; İİK. mad. 278, 279 ve 280’de öngörülen- iptal davalarında uygulanır.

Burada söz konusu olan süre «hak düşürücü süre»dir.³²⁴ Bu nedenle, dava açılırken bu süreye uyulup uyulmadığı, yani bu sürenin geçmiş olup olmadığı, mahkemece doğrudan doğruya gözetildiği gibi, davanın her aşamasında da taraflarca ileri sürülebilir.³²⁵

«Muvazaa iddiası»na (TBK. mad. 19) dayalı tasarrufun iptali davaları her zaman açılabilir. Çünkü muvazaa iddialarında, «hak düşürücü süre» ya da «zamanaşımı süresi» söz konusu olmaz.^{326 327}

VI- Şuf’a (önalım) davasına konu taşınmaz (payı) hakkında ‘tasarrufun iptali davası’ açılabilir mi?

Bilindiği gibi, ‘önalım davası’ «paylı mülkiyette bir paydaşın, taşınmaz üzerindeki payını üçüncü bir kişiye satması halinde, diğer paydaşların tek taraflı irade beyanı ile,

³²¹ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 4541/4926 vb. (www.e-uyar.com)

³²² UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. age. s: 749 vd.

* UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 920-969 – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:79 vd. – UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, s:190, s:4729-2801) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Açılabilme Süresi «İİK. 284» (Legal Huk. Der. Aralık/2019, s:5214-5230) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Yetki», «Görev», «Süre», «Harç», «Vekalet Ücreti» (Yargı Düny. Der. Ağustos/2008, s:13-22)

³²³ Bknz: 17. HD. 16.12.2019 T. 5102/11972; 19.11.2019 T. 4557/10794; 28.3.2011 T. 7348/2748; 28.3.2011 T. 7367/2750; 16.9.2008 T. 3156/4102; 20.3.2008 T. 5652/1358; 17.3.2008 T. 123/1249; 24.1.2008 T. 4046/272 vb. (www.e-uyar.com)

³²⁴ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, s:674 – KURU B. İcra ve İflas Hukuku, C:4, s:3543 – KURU, B. El Kitabı, s: 1428 – OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C: 5, s: 6057 – PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, s: 869 – YILDIRIM, K. M. İptal Davaları, s:283 – EROĞLU, O. Tasarrufun İptali Davası, s:136 – YILMAZ, E. İİK. Şerhi, s:1253 – KARSLI, A. İcra ve İflas Hukuku, s:551 – MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, s: 1325 – ÜSTÜNDAĞ, S. İflas Hukuku s:302 – ALTAY, S. İflas Hukuku, C: 1, s: 685 – KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. İptal Davaları, s: 124 – BERKİN, N.M. İflâs Hukuku, s: 503 – UMAR, B. Türk İcra-İflas Hukuku’nda İptal Davası, 1963, s: 112 – KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Ad. D. 1989/6, s: 32 - Yasa D. 1989/8, s: 1057) – GÜNEREN, A. Tasarrufun İptal Davaları, s: 314 – MUŞUL, T. İptal Davaları, 413 s: 355 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, s: 4605 – COŞKUN, M. Tasarrufun İptali Davaları, s: 1073 – KAZANCI, T.İ. Tasarrufun İptali Davalarında İspat, s: 122

³²⁵ Bknz: 17. HD. 17.04.2017 T. 3407/4165; 15.03.2017 T. 22269/2789; 11.04.2017 T. 11746/3952; 11.04.2017 T. 11620/3956; 18.10.2016 T. 17449/9073; 24.05.2016 T. 14749/6338; 03.05.2016 T. 6353/5349; 12.04.2016 T. 10733/4618; 07.03.2016 T. 2251/2742; 16.02.2016 T. 7649/1742 vb. (www.e-uyar.com)

³²⁶ Bknz: 17. HD. 08.10.2019 T. 449/9055; 01.04.2019 T. 6592/3886; HGK. 17.01.2019 T. 17-2051/19; 17. HD. 17.12.2018 T. 19086/12264; 13.11.2018 T. 10996/10498; 17.04.2017 T. 3407/4165 vb. (www.e-uyar.com)

³²⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. s: 654 vd.

üçüncü kişiye satılan payın alıcısı olabilme yetkisini veren, yenilik doğuran bir hakkın kullanıldığı dava»dır.³²⁸

Başka bir deyişle, şuf'a hakkı «müşterek mülkiyette satılan bir payın, alıcının rızasına bakılmaksızın onun elinden, ona mal olan bedel üzerinden, öteki paydaşlarca satın alma hakkı»dır.³²⁹

Müşterek mülkiyete tâbi bir taşınmazda, paydaşlardan biri, gerçekte yaptığı satım sözleşmesini, pay üzerinde diğer paydaşlar tarafından önalım hakkının kullanılmasını önlemek amacıyla gizleyerek, tapuda ‘bağış’, ‘trampa’ şeklinde gösterebilir veya ‘miras taksim sözleşmesi’ düzenlemek suretiyle, paydaş olmayan bir kimseye devredebilir. Önalım davaları, muvazaanın en çok karşımıza çıktığı bir dava türüdür... Önalım davalarında muvazaa hem ‘sözleşmeler’de, hem de ‘önalım bedeli’nde karşımıza çıkmaktadır...³³⁰

Şuf'a (önalım) davası sonucu, dava konusu pay üçüncü kişinin elinden çıkmışsa; yani takip borçlusu, alacaklısının yaptığı icra takibini sonuçsuz bırakmak için; bir taşınmazdaki payını düşük bir bedelle üçüncü kişiye satar, bu taşınmazda borçlu ile paydaş olan bir kişi de, borçlunun payını -düşük bedelle- satın almış olan üçüncü kişi aleyhine şuf'a (önalım) davası (TMK. mad. 732-735) açar ve mahkeme bu davayı kabul ederek «dava konusu payın davacı -paydaş adına- tesciline» karar verir ve bu karar kesinleşirse, İİK.’nin 278, 279 ya da 280. maddenin kapsamında bulunması halinde, bu satış hakkında iyiniyet iddiası dinlenmeyecek olan üçüncü kişi, bu payın önalım hakkının kullanıldığı tarihteki serbest piyasa koşullarına göre belirlenecek değerini, alacaklıya ödemek zorunda kalır.³³¹

Başka bir deyişle; “borçlunun, müşterek mülkiyet (paylı mülkiyet) konusu taşınmazdaki payını devrettiği paydaş olmayan üçüncü kişiye karşı diğer paydaşın (dördüncü kişinin) kanundan doğan şuf'a hakkına (yasal önalım hakkına “TMK.m. 732”) dayanarak, TMK.m. 716/I uyarınca açtığı ve lehine sonuçlanan şuf'a (önalım) davasının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmaya yönelik olması halinde, şuf'a davasına konu tasarrufun iptalini dava edebilir.³³² Kanuni şuf'a hakkının kullanılmasyla şuf'a hakkını kullanan kişi (şuf'a hakkı sahibi= şef'i (dördüncü kişi) ile kendisine karşı şuf'a hakkı kullanan kişi (üçüncü kişi) arasında şuf'a hakkının kullanılmasına imkan veren borçlu ile üçüncü kişi arasında, şuf'a hakkının kullanılmasına imkan veren borçlu ile üçüncü kişi arasındaki satım akdinin şartlarına uygun bir satış ilişkisi vücut bulmuş olur. Şef'inin, şuf'a hakkını kullanmasıyla muhatap için taşınmaz payının mülkiyetini devir, şef'i içinse satış bedelini ödeme borcu doğar. Şuf'a hakkının kullanılmasına rağmen, muhatap, taşınmaz payının mülkiyetini devretmediği taktirde şef'i, muhataba karşı dava açarak şuf'a konusu taşınmaz payın mülkiyetinin kendisine aidiyetine dair alacağı mahkeme kararının (inşai karar=yenilik doğuran karar) kesinleşmesiyle, mülkiyet hakkını tescilden önce kazanmış olur. İşte, şuf'a hakkının kullanılmasyla şef'i (dördüncü kişi) ile muhatap (üçüncü kişi) arasında meydana gelen satış akdine dayanılmak suretiyle, alacaklılardan mal kaçırmaya yönelik olarak açılan şuf'a davasının davacı lehine sonuçlanması üzerine alacaklı, tasarrufun iptali davası açabilir.”³³³

VII- Borçlunun taraf olmadığı (yani; borçlu tarafından yapılmamış olan) işlemler, iptal davasına konu olamaz.³³⁴

³²⁸ OĞUZMAN, M.K./SELİÇİ, Ö./ÖZDEMİR, O.S. Eşya Hukuku, s: 607 vd. - GÜNAY, E. Önalımda Muvazaa, s: 109 vd. - SİRMEN, L. Eşya Hukuku, s: 409 - EROĞLU, O. age. s: 257 vd. - YILDIZ, E. Önalım Davaları, s: 3

³²⁹ ÖZKAYA, E. Açıklamalı-İçtihatlı İnançlı İşlem ve Muvazaa Davaları, 8. Baskı, 2020, s: 215

³³⁰ EROĞLU, O. age. 257 vd., 259 vd.

³³¹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. s: 147 vd.

³³² Bknz: 17. HD. 17.06.2013 T. 9145/9179 (www.e-uyar.com)

³³³ MUŞUL, T. age., s: 144 vd.

³³⁴ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age., s: 74 - EROĞLU, O. Açıklamalı-İçtihatlı Tasarrufun İptali Davası İle Muvazaa Davası ve Karşılaştırılması, 2. Baskı, 2020, s: 59 - YILDIRIM, M.K. İcra ve

Yüksek mahkeme, bu konuda;

√ «*Borçlu tarafından yapılmamış olan tasarrufun iptal edilemeyeceğini- Tasarrufun iptali davasının kabulü halinde borçlu hakkındaki takip dosyasındaki alacak ve ferî'leri ile sınırlı olarak tasarrufun iptali ile davacı alacaklıya haciz ve satış isteme yetkisi verilmesi gerektiğini, bu husus dikkate alınmadan infazda kuşku uyandıracak şekilde karar verilmesinde isabetsizlik olacağını*»³³⁵

√ «*Tasarrufun iptali davalarında davacı alacaklı, borçlunun üçüncü bir kişi ile yaptığı tasarrufi işlemleri kendisi bakımından geçersiz kılmak amacıyla bu davayı açmakta olup, somut olayda, dava konusu tasarrufi işlemi yapan arsa sahipleri ile davacı yüklenici alacaklısı arasında hukuki bir bağ bulunmamakta, borçlu yüklenici ile yapılmış herhangi bir hukuki muamelenin de dava konusu edilmediği, tasarrufun iptali davasının konusunu, borçlu ile üçüncü kişi arasında yapılmış hukuki işlemler oluşturduğundan, bu davada tasarrufun iptali hükmüne konu edilebilecek bir işlemin bulunmadığı*»³³⁶

√ «*Tasarrufa konu taşınmazın resmi devrinin davalı borçlu değil de, dava dışı bir başka kişi tarafından yapılması halinde, tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerekeceğini*»³³⁷

√ «*Tasarrufun iptali davalarında ancak borçlunun üzerinde tasarruf edilebileceği haklara ilişkin olarak dava açılabilceğini- Borçlunun üzerinde tasarruf edebileceği bir daire olmayıp sadece müteahhide vekaleten yapılmış bir devir niteliğinde olan tasarruf yönünden 'davanın reddine' karar verilmesi gerektiğini*»³³⁸

√ «*Dava dışı şirketin takip konusu borcun borçlusuz olmaması nedeniyle ihbar edilen şirkete yaptığı tasarrufun iptalinin istenemeyeceğini*»³³⁹

√ «*Mahkemece, 'davacının alacağının kredi sözleşmesinden doğduğu, dava dışı kooperatifin ipotek işleminin bundan önce olduğu, borçlu tarafından yapılmış bir tasarruf işlemi de bulunmadığından' bahisle davanın reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu*»³⁴⁰

√ «*Tasarrufun iptali davalarının amacı, borçlunun alacağın tahsilini engellemek için menkul ve gayrimenkullerini devretmesi nedeni ile bu tasarrufların iptali suretiyle alacaklının alacağının bu yolla tahsil imkanı sağladığı, bu nedenle öncelikle tasarrufa konu malın borçluya ait bir mal olması bir başka anlatımla tasarrufun borçlu tarafından yapılması gerekeceğini*»³⁴¹

√ «*Söz konusu taşınmazın davalı borçludan satın alınmadığı, dolayısıyla borçlu ve davalı üçüncü kişi arasında yapılmış bir tasarruf olmadığı halde, bu taşınmaz yönünden tasarrufun iptali istemine ilişkin davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini*»³⁴²

İflas Hukuku'nda İptal Davaları, 1995, s: 153 - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukundaki İptal Davalarında Yargılama (Yarg. D. Ocak-Nisan/1986, s: 31) – **DANIŞ, R.S.** Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Doktora Tezi), 2022, s:23 – **UMAR, B.** Türk İcra-İflas Hukuku'nda İptal Davası, 1963, s: 55 – **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kasdı İle Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Basi, 2019, s: 119 – **ERDÖNMEZ, G.** Nam-ı Müstear ve Tasarrufun İptali Davaları (Bankacılar Der. 2006, No: 59, s: 93) – **GÜNEREN, A.** İcra ve İflas Hukuku'nda Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 124 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s: 191 vd.

³³⁵ Bknz: 17. HD. 14.05.2019 T. 2938/6033 (www.e-uyar.com)

³³⁶ Bknz: 23. HD. 28.06.2018 T. 948/3805 (www.e-uyar.com)

³³⁷ Bknz: 17. HD. 20.6.2017 T. 18113/6991 (www.e-uyar.com)

³³⁸ Bknz: 17. HD. 21.06.2016 T. 8139/7607 (www.e-uyar.com)

³³⁹ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 5048/5355 (www.e-uyar.com)

³⁴⁰ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 11520/4255 (www.e-uyar.com)

³⁴¹ Bknz: 17. HD. 23.03.2016 T. 12115/3615 (www.e-uyar.com)

³⁴² Bknz: 17. HD. 02.02.2016 T. 8802/1174 (www.e-uyar.com)

√ «*Davanın İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin olduğu, davada davalı dava konusu tasarrufların tarafı olmadığından haklarının-
daki her iki davanın da ‘taraf sıfatı’ yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini*»³⁴³

√ «*Borçlunun tasarrufu olmayan bir işlem için açılan tasarrufun iptali davasının red-
dine karar verileceğini*»³⁴⁴

√ «*İptale konu tasarruf ile açılan tasarrufun iptali davası arasında İİK. mad. 284’de
öngörülen 5 yıllık hak düşürücü süreden fazla bir sürenin geçmiş olması halinde, davanın reddi gerekeceğini- Tasarrufun iptali davasının borçlu ve borçlu ile işlem yapan üçüncü kişiye karşı açılması gerekeceğini (İİK. mad. 282), olayda davalı olarak gösterilen kimse hakkında yapılmış bir icra takibi bulunmadığı gibi, adı geçen davalı tarafından yapılan bir tasarruf işlemi de bulunmadığından, bu davalı yönünden davanın husumet nedeniyle reddi gerekeceğini*»³⁴⁵

√ «*Borçlu tarafından yapılmış bir tasarrufun bulunmadığı, davanın bu nedenlerle ‘husumet’ yönünden reddine karar vermek gerektiğini*»³⁴⁶

√ «*Borçlu tarafından yapılmış bir tasarrufun bulunmadığı gerekçesiyle davanın red-
dine karar verilmesi gerektiğini*»³⁴⁷

belirtmiştir...

VIII- «Nam-ı müstear»^(*) ile gizlenmiş işlemler hakkında tasarrufun iptali davası açılabilir.^(**)

Sözlük anlamı «*bir kişinin, sanat, edebiyat, ticaret hayatında yahut faaliyette bulunduğu herhangi bir işte, kimliğini gizlemek için seçtiği ad*»³⁴⁸ olan -ve uygulamada «*mahlâs*» ya da «*takma ad*» da denilen- nam-ı müstear durumunda, borçlu çeşitli nedenlerle -özellikle, konumuz bakımından, alacaklılarından mal kaçırmak amacı ile- «*kendi adını gizleyerek, yapmak istediği hukuki işlemi bir başkasına, kendi hesabına*» yaptı-
rır.³⁴⁹

³⁴³ Bknz: 17. HD. 07.04.2015 T. 1719/5522 (www.e-uyar.com)

³⁴⁴ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 6396/4510 (www.e-uyar.com)

³⁴⁵ Bknz: 17. HD. 01.11.2012 T. 10386/11800 (www.e-uyar.com)

³⁴⁶ Bknz: 17. HD. 25.06.2012 T. 6408/7959 (www.e-uyar.com)

³⁴⁷ Bknz: 17. HD. 18.01.2012 T. 2489/209 (www.e-uyar.com)

^(*) UYAR, T. Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 783 vd. - UYAR, T. Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 636-654 - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davası ve Muvazaa, Nam-ı Müstear, İşletmenin Devri, Kanuna Karşı Hile ve Perdeyi Kaldırma Teorisi (ABD. 2016/2, 343-403)

^(**) Bu konuda ayrıntılı ve nitelikli incelemeler için bknz: ATAMULU, İ. Türk Borçlar Hukuku’nda Muvazaa, 2017, s: 88 - AYAN, M. Nam-ı Müstear Kavramı ve Hukuki Niteliği (Dicle Üniv. Huk. Fak. D. 1984, C: 2, S: 2, s: 377-393) - ERDÖNMEZ, G. Nam-ı Müstear ve Tasarrufun İptali Davaları (Bankacılar Der. Aralık/2006, S: 59, s: 84-105) - ESENER, T. age. s: 77; 181 vd. - ÖZKAYA, E. age. s: 1261 vd. - ERTAŞ, Ş. Eşya Hukuku, 15. Baskı, 2020, s: 298 vd. - ÇETİN, E.H. age. s: 481 vd. ÇETİNEL, T. age. s: 144 vd. - KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N. Borçlar Hukuku, C:1, 7. Baskı, 2017, s: 376 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 30 - POSTACIOĞLU, E.İ. Nam-ı Müstear Meselesi, Vekalet ve İtimada Müstenit Muamelelerle Muvazaanın Karşılıklı Münasebetleri (İHF. 1947, C: XIII, S: 3, s: 1011-1037 - POSTACIOĞLU, E.İ. Nam-ı Müstear ve Muvazaa Meseleleri Hakkında Yeni Görüşler (Prof. Dr. Samim Gönensay’a Armağan, 1955, s: 164-193) - POSTACIOĞLU, E.İ. Nam-ı Müstear Meselesi (Mukayeseli Huk. Araştırmaları Der. 1958, S:2, s:111-116) - ÖZSUNAY, E. Türk Hukuku’nda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968, s: 231 vd. - SUNGURBEY, İ. Eğriti Ad (Nam-ı Müstear) Sorunu (Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan 1978, s: 153-185) - YAVUZ, N. Muvazaa, İnançlı İşlem, Nam-ı Müstear ve Kanuna Karşı Hile Davaları, 2008 - YAVUZ, N. Doğrudan Doğruya Temsil/Nam-ı Müstear/Dolayısıyla Temsil/İnançlı İşlem/Tarafa Muvazaa/Nam-ı Müstear ile Muvazaa İlişkisi/İspat Rejimi ve Kanuna Karşı Hile Kavramları ile Bunlara İlişkin Yargıtay Uygulaması (Yarg. Der. 2001/1-2, s:63-100)

³⁴⁸ Türk Hukuk Lügatı, 3. Baskı, 1991, s: 266 - ŞENER, E. Hukuk Sözlüğü, 2001, s: 586 - YILMAZ, E. Hukuk Sözlüğü, 2004, s: 897 - ÖZÖN, N.M. Osmanlıca-Türkçe Sözlük, 6. Bası, 1975

³⁴⁹ Bknz: 4. HD. 3.7.1973 T. 7053/7760 (www.e-uyar.com)

‘*Borçlunun adını gizleyerek, borçlu hesabına ancak kendi adına hareket ederek üçüncü kişilerle işlemde bulunan bu kişi’ye nam-ı müstear* denilir. Başka bir deyişle, «*taşınmaz satışlarında, taraflardan birinin kendisini üçüncü kişilerden gizlemek maksadıyla, satış sözleşmesine kendi yerine taraf sıfatıyla bir başka kişiyi sokması ve tescilin de bu kişi adına yapılması*»dır. Sözleşmede taraf olarak görünmek istemeyen kişi yerine işleme katılan kişiye ‘*nam-ı müstear*’ denir. Bu kişi, satış sözleşmesini kendi adına, fakat gizli kalmak isteyen taraf hesabına yapar.³⁵⁰

Uygulamada, borçlunun gerçekte kendi adına satın almak üzere bedelini ödediğini bir *taşınmaz* veya *aracı*, alacaklılarından kaçırmak amacı ile yakınları adına tescil ettirmiş olması halinde, tasarruf (hukukî işlem) dışarıdan üçüncü kişiler arasında yapılmış görünmesine rağmen, gerçekte bedeli borçlunun malvarlığından çıkmış fakat karşılığı, borçlunun arkasına gizlendiği kişinin malvarlığına girmiştir.³⁵¹

Eski hukukumuzda ‘bağımsız bir kurum’ olarak düzenlenmiş olmasına –ve bugüne kadar üç İçtihadı Birleştirme Kararına (08.05.1941 T. 29/5 sayılı; 05.02.1947 T. 20/6 sayılı ve 07.10.1953 T. 7/8 sayılı) konu olmasına ve *bugün* Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu’nda bu kurumu düzenleyen açık bir hüküm bulunmamasına- rağmen, gerek **doktrinde**³⁵² ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**; -biraz sonra belirteceğimiz gibi- hangi durumlarda “*nam-ı müstear iddialarının dinlenebilir olduğunu*” hangi durumlarda ise “*nam-ı müstear iddialarının dinlenemeyeceğini*” belirtmiştir.

Kanımızca tüm nam-ı müstear vasıtasıyla işlem yapılan durumlarda İİK. 277 vd. göre ‘*tasarrufun iptal davası*’ açılabilir.^{353 354}

Yüksek mahkeme -eski tarihli- bir kararında «*borçlu kocanın, borcunu ödememek amacıyla kendisine ait (parasını ödeyerek/satın aldığı) aracı, trafikte karısı adına tescil ettirmesi olayının nam-ı müstear demek olduğunu, İİK. 277 vd. göre değil, BK. 18’e (TBK. 19’a) göre iptali gerekeceğini*»³⁵⁵ vurgulamışken daha sonraki kararlarında;

√ «*Nam-ı müstear, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olup, tasarrufun iptali veya TBK mad. 19’a göre, alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğu ve bu tür işlemlerde amaç, alacaklılardan mal kaçırma olduğundan alacağın bu muvazaalı işlemin yapıldığı tarihten önce doğmuş olması gerektiğini*»³⁵⁶

√ «*“Nam-ı müstearın”, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğunu- Borçlu şirket adına tescil edilmesi gereken taşınmazın, borçlu ile bağlantısı olan bir başka kişi adına tescil edilmesine ilişkin işlemin, nam-ı müstear olarak yapıldığından iptali istemiyle açılan davada, mahkemece, “davalılar arasındaki yapılan protokol, vekaletnamenin kötüye*

³⁵⁰ AKİPEK, G.J./AKINTÜRK, T. Eşya Hukuku, 2009, s:470

³⁵¹ KOSTAKOĞLU, C. agm. (Ad. D. 1989/6, s: 12 - Yasa D. 1989/8, s: 104 vd.)

³⁵² EROĞLU, O. age. s: 286 vd. - TOKTAŞ, M. age. s: 78 - SAPANOĞLU, S. Muvazaa ve İnançlı İşlem Davaları, 2015, s: 229 - ÖZDEMİR, E. Nam-ı Müstear Uygulamaları, s: 75 vd. - MUŞUL, T. age. s: 97 - KOSTAKOĞLU, C. agm (Ad. D. 1989/6, s: 12 - Yasa D. 1989/8, s: 104 vd.) - ERDÖNMEZ, G. Nam-ı Müstear ve Tasarrufun İptali Davaları (Bankacılık Der. 2006, S: 56, s: 86)

³⁵³ Aynı görüşte: COŞKUN, M. Muvazaa Davaları, s: 914 - ÇETİN, E.H. age. s: 488 vd. - EROĞLU, O. age. s: 47 vd.

³⁵⁴ Karş: MUŞUL, T. age. C: 2, s: 1755 - ERDÖNMEZ, G. agm. s: 85 vd. (Bu görüşe göre; «şahısta muvazaa» yani, «taraflardan birisinin ismini, üçüncü kişilerden gizlemek amacı ile, başka bir kişinin öne sürülmesi» durumunda örneğin; borçlu (B) ve onunla birlikte hareket eden (C), alacaklılardan mal kaçırmak için (Ü) ile anlaşılır ve (C) ile (Ü) arasında bir satış akdi yapılırsa, bu satış akdi «muvazaalı olduğu» için muvazaalı tasarruflar hakkında da İİK. 277 vd. göre iptal davası açılmayacağından- alacaklılar tarafından «muvazaa davası»na (BK. 19) konu edilebilir...)

³⁵⁵ Bknz: 1. HD. 12.09.2005 T. 8758/9438; 1. HD. 30.01.1976 T. 116769/904; 4. HD. 03.07.1973 T. 7053/7760 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵⁶ Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 791/12462 (www.e-uyar.com)

kullanılmasından kaynaklı tapu iptali davasındaki beyanlar ve davalı tapu malikinin davalı borçlu şirketin ortaklarından olduğu” hususları birlikte değerlendirilerek karar verilmesi gerekirken, ‘davanın reddine’ karar verilmesinin hatalı olduğunu»³⁵⁷

√ «Kredinin borçlu tarafından çekildiği ve ödemelerin onun tarafından yapıldığına ilişkin olarak diğer bir ifade ile tasarrufun, nam-ı müstear şeklinde yapıldığına dair soyut iddiadan başka bir delil bulunmadığı, dava konusu taşınmazın borçlu, tarafından satın alındığı ispatlanamadığından, bu taleple ilgili davanın da reddine karar verilmesi gerektiğini- İcra dosyalarının temlikine ilişkin tasarrufun, iptali gerektiğini»³⁵⁸

√ «Nam-ı müstear, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olup, tasarrufun iptali veya TBK mad. 19’a göre, alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğu ve bu tür işlemlerde amaç, alacaklılardan mal kaçırmaya olduğundan, alacağın bu muvazaalı işlemin yapıldığı tarihten önce doğmuş olması gerektiğini- Davaya konu traktör ve minibüs doğrudan davalı üçüncü kişi adına tescil edilmiş ise de, bu tescilin dayanağına ilişkin satış belgesinin dosyaya getirilerek, satışın borçlu tarafından yapıp yapılmadığının araştırılması, bunun üzerine eğer borçlu tarafından yapılan bir tasarruf ise, İİK mad. 279/3-1 uyarınca tasarrufun iptaline; borçlu tarafından yapılan bir tasarruf değil ise, minibüsün ve traktörün ‘nam-ı müstear’ niteliğinde borçlu tarafından doğrudan üçüncü kişi adına alınıp alınmadığı araştırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³⁵⁹

√ «Nam-ı müstear, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olup, tasarrufun iptali veya TBK mad. 19’a göre, alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğu ve bu tür işlemlerde amaç, alacaklılardan mal kaçırmaya olduğundan alacağın bu muvazaalı işlemin yapıldığı tarihten önce doğmuş olması gerektiğini- Somut olayda, sözleşmenin görünürdeki yüklenicisi gösterilmemişse de, gerçekte yüklenicinin davalı borçlu olduğunun anlaşıldığı, sözleşmenin üçüncü kişi konumundaki (A) olduğundan, borçluya düşen taşınmaz elden çıkmış ise, bedelden sadece anılan davalı (A)’nın sorumlu tutulması gerekirken hatalı değerlendirme ile diğer davalıların da sorumlu tutulmasının doğru olmadığını- Davanın İİK mad. 283/1’e göre bedele dönüşmesi halinde alacaklının alacak ve ferileri ile sınırlı olarak bedele hükmedilmesi gerektiğini»³⁶⁰

√ «Nam-ı müstear niteliğindeki işlemin iptalinin istenebileceğini- 12.02.2006-14.11.2012 tarihleri arasındaki kıdem tazminatı ve işçilik alacağına ilişkin ilama dayanan alacağın 12.02.2006 tarihinde doğduğunun kabulü gerektiğini»³⁶¹

√ «Nam-ı müstearın, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğunu- Taşınmazın bir başkası (borçlunun eşi) adına, borçlu tarafından satın alındığı yönünde bir araştırma ve değerlendirme yapılmadan (ekonomik durumları vs.), ‘taşınmazın borçlu tarafından satılmadığı’ndan bahisle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu- 5 yıllık hak düşürücü süre geçtikten sonra tekrar borçlunun eşi tarafından satın alınarak diğer davalıya devredilen taşınmaz yönünden, öncelikle satışın nam-ı müstear niteliğinde olup olmadığı değerlendirilerek karar verilmesi gerekeceğini»³⁶²

√ «Dava konusu bağımsız bölümün, müteahhit olan borçlunun arsa sahibi ile yaptığı kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince kendisine düşen dairelerden olduğu, ancak ha-

³⁵⁷ Bknz: 17. HD. 18.12.2019 T. 5678/12137 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 4613/12058 (www.e-uyar.com)

³⁵⁹ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 669/12066 (www.e-uyar.com)

³⁶⁰ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 4161/11418 (www.e-uyar.com)

³⁶¹ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086 (www.e-uyar.com)

³⁶² Bknz: 17. HD. 25.06.2019 T. 15578/7847 (www.e-uyar.com)

ciz korkusu ile kendi üzerine alınmadan yine borçlunun talimatı ile eşi adına tescil edildiği, eşinin bu tescil nedeni ile bir bedel ödemediği, dolayısı ile borçlunun sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırdığı sabit olup, davalı üçüncü kişi yönünden, yapılan tasarruf işlemi, nam-ı müstear niteliğinde olup geçersiz olduğunun»³⁶³

√ «Nam-ı müstear, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmaması olup, bu tür işlemlerin İİK mad. 277 ve devamı hükümlerine dayanılarak iptali istenilebileceğini- İşlemin nam-ı müstear olarak gerçekleştiğini ispat külfeti davacıya ait olduğunu- Davalı borçlu ve dava dışı şahıslar aleyhine alacaklıyı zarara uğratmak kastı ve mevcudunu eksiltmek suçu sebebi ile açılan ceza davasında, ‘dava konusu gayrimenkulün davalı borçlu tarafından satın alındığına’ ya da ‘parasının davalı borçlu tarafından ödendiğine’ dair herhangi bir delil bulunmaması gerekçesiyle beraatine karar verilmesi, davalı borçlunun kira bedeli adı altında bankaya para yatırması sebepleri birlikte değerlendirildiğinde, taşınmaz bedelinin borçlu tarafından ödendiğinin ve üçüncü kişi adına tescil edildiğinin (nam-ı müstear) davacı tarafından somut deliller ile ispat edilmediğini»³⁶⁴

√ «Davalının 3. kişileri aldatarak alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla, kendi adına açtığı hesaptaki parayı gizlemek amacıyla, hesabı eşi davalı adına açtığı, davalıların kendi gerçek iradelerine uymayan ve aralarında hüküm ve sonuç doğurmayan bir görünüş yaratmak konusunda anlaşmışları hususunun kanıtlanamadığından, nam-ı müstear sebebi ile tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini»³⁶⁵

√ «Adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmamasına ‘nam-ı müstear’ dendiği ve bu tür işlemlerin İİK. mad. 277 vd. uyarınca iptalinin istenebileceğini»³⁶⁶

√ «Borçlunun kendi yaptığı tasarruflar için dava açılması mümkün olduğu gibi, parasını kendi verdiği ancak muvazaalı olarak başkası adına tescil edilen mallar için de dava açılmasının mümkün olduğunu, bu gibi tasarrufların nam-ı müstear olarak adlandırıldığını- Nam-ı müstear, somut olaya göre bir çeşit muvazaa olabileceğinden, her türlü delil ile ispat edilebileceğini- Somut olayda davalı borçlu aleyhine yürütülen bir ceza dosyasının bulunduğu ve davalı borçlunun eşi olan diğer davalının ev hanımı olması sebebiyle dava konusu gayrimenkulü satın alabilecek gelirinin bulunup bulunmadığının da mahkemece araştırılmadığı sebepleri karşısında, öncelikle ceza davasının bekletici mesele yapılması ve daha sonra diğer davalının ev hanımı olması sebebiyle dava konusu gayrimenkulü satın alabilecek gelirinin bulunup bulunmadığının araştırılması sonunda, hüküm kurulması gerektiğini»³⁶⁷

√ «Cebri icra satışlarına yönelik tasarrufun iptali davalarında, alıcıların borçlu ile organik bağının bulunup bulunmadığının ve satın aldıkları taşınmazları ödeme gücüne sahip olup olmadıklarının (yani; alıcıların, borçluların nam-ı müstearı olup olmadıklarının) araştırılması gerektiğini»³⁶⁸

√ «Alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmaması halinde nam-ı müstearın söz edileceğini»³⁶⁹

√ «Davacıların, ‘davalı ..... adına yapılan menkul değerlerin, borçlunun parası ile yapıldığı iddiası’nın, nam-ı müstear niteliğinde olduğunu...»³⁷⁰

³⁶³ Bknz: 17. HD. 29.05.2018 T. 12683/5611 (www.e-uyar.com)

³⁶⁴ Bknz: 17. HD. 09.05.2018 T. 18263/4788 (www.e-uyar.com)

³⁶⁵ Bknz: 17. HD. 27.12.2017 T. 11170/12172 (www.e-uyar.com)

³⁶⁶ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 11038/12134 (www.e-uyar.com)

³⁶⁷ Bknz: 17. HD. 25.10.2017 T. 7282/9610 (www.e-uyar.com)

³⁶⁸ Bknz: Antalya BAM. 4. HD. 04.10.2017 T. 893/843 (www.e-uyar.com)

³⁶⁹ Bknz: 17. HD. 15.03.2017 T. 22269/2789 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰ Bknz: 17. HD. 21.02.2017 T. 534/1762 (www.e-uyar.com)

√ «Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde alınan malın borçlunun malvarlığına girmeyip, somut olayda olduğu gibi borçlunun eşine yani 3. kişi adına tescil edilmesi halinde, bu durum borçlunun 3. kişi lehine yaptığı bir kazandırma (bağış) yani nam-ı müstear bir işlem olup, koşulların bulunması halinde iptale tabi olduğunu»³⁷¹

√ «Nam-ı müstearın, tasarrufun iptali veya TBK. 'nin 19. maddesine göre dava yönünden, alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmış olduğu, mal varlığına ilişkin bu tür davaların HMK. 'nin 2. maddesi gereğince genel mahkemelerde görülmesi gerekeceğini»³⁷²

√ «İptal davalarının borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimseler ile bunların mirasçıları aleyhine ve ayrıca, kötüniyetli üçüncü şahıslar hakkında da iptal davası açılabilirliğini- Alacağın dayanağı düzenleme şeklinde satış vaadi ve inşaat sözleşmesinde olduğu gibi, dava konusu iptali istenen tasarruf işleminde davalı borçlu şirket adına şirket ortağı ve temsilcisi tarafından şirket nam ve hesabına yapıldığı, iptali istenen tasarruflara konu taşınmazların aslında borçlu şirkete ait olması nedeniyle (nam-ı müstear şeklinde) davanın esasına girilmesi, taraf delillerinin toplanması dava konusu tasarrufların İK. 'nin 277, 278, 279, 280. maddeler gereğince iptale tabi olup olmadıkları değerlendirilerek, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken mahkemece, 'davalı şirketin dava konusu taşınmazda hiçbir zaman malik olmadığı gibi diğer davalının da borçlu şirketin tasarrufu ile malik olmadığı' gerekçesiyle davanın pasif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu»³⁷³

√ «TBK. 'nin 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin davada, aciz belgesine gerek bulunmadığını- Davacının davalıdan zimmetine geçirdiği para nedeni ile alacağı olduğu iş mahkemesi ilamı ile belirlenmiş olup, taleple bağlı kalınarak kesinleştiği, davalı eyleminin gerçekleştiği tarihin ceza dosyası kapsamı ile sabit olduğu, dava konusu taşınmazın satın alındığı tarih ve 1/2 hissenin davalının eşi adına yapılmasının nam-ı müstear niteliğinde olması karşısında ve önceden akraba olan daha sonra da avukatı olan kişi ve eşinin borçlunun durumunu bilmemesi mümkün bulunmadığından, davanın kabulü gerektiğini- TBK. 'nin 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin davada, İK. mad. 283/1 kıyasen uygulanarak 'iptal ve tescile gerek olmaksızın alacaklının alacak ve ferileri ile sınırlı olarak davacıya haciz ve satış isteyebilmesi' yönünde hüküm kurulması gerektiğini»³⁷⁴

√ «Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde malın borçlunun malvarlığına girmeyip üçüncü kişi borçlunun oğlu adına tescil edilmesinin nam-ı müstear bir işlem olduğunu ve bu durum borçlunun üçüncü kişi lehine yaptığı bir kazandırma (bağış) olup, koşulların bulunması halinde iptale tabi olduğunu»³⁷⁵

√ «Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde malın borçlunun malvarlığına girmeyip üçüncü kişi borçlunun oğlu adına tescil edilmesinin nam-ı müstear bir işlem olduğunu ve bu durum borçlunun üçüncü kişi lehine yaptığı bir kazandırma (bağış) olup, koşulların bulunması halinde iptale tabi olduğunu»³⁷⁶

√ «Nam-ı müstearın, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmış olduğunu, nam-ı müstear olarak yapılan satış işleminin iptali istemine ilişkin davaya bakmaya davalıların ikametgahları mahkemesinin yetkili olduğunu; bu yetki kuralının ancak tarafların yasal sürede ve geçerli bir itiraz olduğu durumlarda mahkemece dikkate alınması gerektiğini»³⁷⁷

371 Bknz: 17. HD. 07.02.2017 T. 18646/1055 (www.e-uyar.com)

372 Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 15526/9372 (www.e-uyar.com)

373 Bknz: 17. HD. 14.06.2016 T. 5201/7301 (www.e-uyar.com)

374 Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11539/6283 (www.e-uyar.com)

375 Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 10807/2099 (www.e-uyar.com)

376 Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 11352/2105 (www.e-uyar.com)

377 Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 1954/2119 (www.e-uyar.com)

√ «Dava konusu traktörün davalı tarafından borcun doğumundan çok sonra sahiplik belgesi esas alınarak tescil edildiği ve davalının aracı banka kredisi kullanarak satın aldığı anlaşılmış olup, ‘dava konusu traktörün davalı borçlu tarafından satın alındığını’ ileri sürmüşse de bu konuda somut bir delil sunulmamış olduğundan, borçlunun köyde yaşadığı ve hayvancılık yaptığı, diğer davalının ise ilçe merkezinde yaşaması ve asgari ücretle değişik işlerde çalışıyor olması varsayımından hareketle, traktörün borçlunun kendi hesabına üçüncü kişinin adına alındığının kabul edilemeyeceği, aracın borçlu tarafından kullanıldığına ilişkin bir delil de sunulmamış olduğundan, nam-ı müstear olarak yapılan satış işleminin iptali istemine ilişkin davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁸

√ «Nam-ı müstearın, ‘adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması’ olduğu- Tasarrufun iptali veya BK’nun 19. maddesine göre dava yönünden ise; ‘alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmasıdır’ olduğunu»³⁷⁹

√ «Borçlunun kendi yaptığı tasarruflar için dava açılması mümkün olduğu gibi, parasını kendi verdiği ancak muvazaalı olarak başkası adına tescil edilen mallar için de dava açılmasının mümkün olduğunu, bu gibi tasarrufların nam-ı müstear olarak adlandırıldığını- Somut olayda da davalı borçlu şirket tarafından diğer davalı adına taşınmaz satın alınması dava edilmiş olmasına göre, gerçek kişilerin hangi şartlar dahilinde bu taşınmaza sahip olabilecekleri, davalılar arasındaki organik bağlantının olup olmadığı üzerinde de durularak, hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»³⁸⁰

√ «Nam-ı müstear olarak yapılan satışların ispatlanması halinde eldeki davanın, alacağın tahsiline yönelik olduğu da göz önüne alınarak, İİK.’nin 283/1 maddesi kıyasen uygulanarak ve davacıya alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak haciz ve satış yetkisi verilmesi gerektiğini»³⁸¹

√ «Dava konusu taşınmazın uzun zamandır malikin eşi ve ailesi tarafından kullanıldığını, malikin eşi ve şirketinin kredi ihtiyacının karşılanması için inanca işlem ile taşınmazın davalıya devredildiğini, bu satışın aslında gerçek bir satış olmadığını, yani taşınmazın hiçbir zaman davalıya ait olmadığını, konut kredisinin çekilmesinden sonra da taşınmazın inanç sözleşmesi gereği malikin eşine iade edildiğini, bu durumda alacaklıyı zarar uğratma kastı olmadığını, ‘İİK.’nin 277 ve devamı maddelerine göre tasarrufun iptali için koşulların bulunmadığı’ gerekçesiyle ‘davanın reddine’ karar verilmesi gerekeceğini»³⁸²

√ «Kredinin borçlu tarafından çekildiği ve ödemelerin onun tarafından yapıldığına ilişkin olarak diğer bir ifade ile tasarrufun, nam-ı müstear şeklinde yapıldığına dair soyut iddiadan başka bir delil bulunmadığını, bu durumda mahkemece, dava konusu taşınmazın borçlu tarafından satın alındığı ispatlanmadığından, davanın reddine karar verilmesi gerektiğini- Borçlunun hiçbir neden yokken, ortağı olan kişiye, borcunun doğumundan sonra yaptığı temliklerin, İİK.’nin 280. maddesine göre iptali gerekeceğini»³⁸³

√ «Davacı tarafından İİK.’nin 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa da, mahkemenin bununla bağlı olmadan, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini- Dava konusu edilen parselin 1/4 payının borçlu davalı tarafından ödenip ödenmediğinin, diğer bir anlatımla satın alınan taşınmazın bedelinin kim ya da kimler tarafından ödendiğinin (nam-ı müstear) araştırılması gerektiğini»³⁸⁴

³⁷⁸ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 9790/1744 (www.e-uyar.com)

³⁷⁹ Bknz: 17. HD. 19.01.2016 T. 4712/595 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰ Bknz: 17. HD. 22.06.2015 T. 8287/8983 (www.e-uyar.com)

³⁸¹ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 3457/8622 (www.e-uyar.com)

³⁸² Bknz: 17. HD. 01.06.2015 T. 19635/8006 (www.e-uyar.com)

³⁸³ Bknz: 17. HD. 04.05.2015 T. 20059/6441 (www.e-uyar.com)

³⁸⁴ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 5559/3322 (www.e-uyar.com)

√ «Dava dışı şirket hisselerinin borçlu tarafından kızı adına tescil ettirilmesine (nam-müstear) ve onun tarafından da diğer davalılara satışına ilişkin tasarrufların iptali gerekeceğini»³⁸⁵

√ «Namı müstear sebebine dayalı tasarrufun iptali davasında dava konusu aracın borçlu tarafından davalı oğlu adına alınıp alınmadığının araştırılması gerektiğini- Daha önce başka bir mala (taşınmaza) ilişkin olarak açılan tasarrufun iptali davasının kabul edilip edilmediğinin ve alacağın bu önceki dava ile karşılanıp karşılanmadığının araştırılması gerektiğini»³⁸⁶

√ «Bedeli borçlunun mal varlığından çıkmış fakat karşılığı olan taşınmaz kendi mal varlığına girmemiş olduğu durumlarda da tasarrufun iptalinin söz konusu olabileceğini; bu durumda mahkemece kooperatif belgeleri üzerinde bilirkişiler vasıtası ile inceleme yapılarak, davalı borçlunun kooperatifte üye olup olmadığı, üyelik hakkını devir edip etmediği, devir yapılmış ise hangi tarihte, kime ve hangi bedelle devir yapıldığının saptanması, ... nolu bağımsız bölümün bu üyelik nedeniyle borçlu davalıya kalıp kalmadığının belirlenmesi, borçlunun kızı olan davalının kooperatif üyeliğinin hangi tarihte başladığına da araştırılması, tarafların tüm delillerinin toplanması, ondan sonra tasarrufun iptali koşullarının oluşup oluşmadığının irdelenmesi gerekeceğini»³⁸⁷

√ «Davalı borçlunun, dava konusu araçları parasını kendi vererek diğer oğlu adına satın almasına ilişkin tasarrufların, ‘nam-ı müstear şeklinde muvazaalı yapıldığı’ gerekçesi ile iptal edileceğini»³⁸⁸

√ «Kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince yüklenici tarafından hak edilmiş bir taşınmazın, yüklenici tarafından kendi üzerine alınmadan üçüncü bir kişi adına tescilinin sağlanması (müteahhidin arsa maliklerine üçüncü kişilere satış yaptırmasının) da tasarrufun iptaline konu olabileceğini- Arsa malikleri tarafından davalıya yapılan satışta, ‘borçlu şirketin bu taşınmazı hak edecek nisbette imalat yapıp yapmadığı’ belirlenerek, davalı üçüncü kişi ve davalı borçlu şirket ile ortakları arasındaki ilişkiler belirlenerek karar verilmesi, arsa malikleri tarafından davalı şirket’e değil de, dava dışı üçüncü kişilere yapılan satışlarda dava konusu taşınmazların müteahhit şirket tarafından gerekli imalatlar yapıldığı kabul edilerek, sözü geçen kişilerin de davaya dahil edilmesinden sonra, davalı şirket ile diğer davalıların bağlantıları araştırılarak ve dava dışı kişilerin borçlu şirketin ortağı oldukları ile diğer davalının da şirket ortağının kızı olduğu üzerinde durularak, bu davalının taşınmazı dava dışı kişiye devrettiği de belli olduğundan, davacının davasının bedele dönüştürüp dönüştürmediği ya da hangi taşınmazlar açısından bedele dönüştürdüğü sorularak sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğini»³⁸⁹

√ «Davalı tarafından bedeli kısmen ödenen taşınmazların oğlu adına tescil edilmesinin, borçlunun oğlu yararına yaptığı bağış niteliğinde olduğunu ve İİK. mad. 278/3-1 gereğince iptale tabi olduğunu- Borçlunun çeşitli nedenlerle (alacaklılarından mal kaçırma amacı gibi) kendi ismini gizleyerek, hukuki işlemi bir başkasına, kendi hesabına yaptırması halinde (nam-ı müstear) yapılan tasarruf işleminin iptal davasına konu olacağına, yerleşmiş Yargıtay içtihatları ile kabul edildiğini»³⁹⁰

√ «Borçlunun çeşitli nedenlerle (alacaklılarından mal kaçırma amacı gibi) kendi ismini gizleyerek, hukuki işlemi bir başkasına, kendi hesabına yaptırması halinde (nam-ı müstear) yapılan tasarruf işleminin iptal davasına konu olacağı, yerleşmiş Yargıtay içtihatları ile kabul edildiğini- Mahkemenin red gerekçesinde bir taraftan ‘davacının kendi muvazaasına dayanamayacağı’ belirtilirken, bir taraftan da ‘davacının bu iddiasının belge ile ispatlaması gerektiğini, dosyaya davacı tarafından böyle bir belge sunulmadığı’

³⁸⁵ Bknz: 17. HD. 18.11.2014 T. 10438/16219 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶ Bknz: 17. HD. 03.11.2014 T. 6147/14975 (www.e-uyar.com)

³⁸⁷ Bknz: 17. HD. 12.06.2014 T. 2100/9708 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸ Bknz: 17. HD. 09.09.2013 T. 7129/11624 (www.e-uyar.com)

³⁸⁹ Bknz: 17. HD. 21.05.2013 T. 7646/7370 (www.e-uyar.com)

³⁹⁰ Bknz: 17. HD. 09.04.2013 T. 7533/5111 (www.e-uyar.com)

*gereğesiyle ‘kanıtlanamayan davanın reddine’ karar verilmiş olması, kendi içinde çelişki yarattığından isabetli görülmediğini*³⁹¹

√ «*Namı müstear (inançlı işlem) ile gizlenmiş muvazaalı işlemler hakkında iptal davaları açılabilirliği*»³⁹²

√ «*Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde 3. kişi adına tescil edilen malvarlıkları da (nam-ı müstear), borçlunun 3. kişi lehine yaptığı ivazsız tasarruflar olarak iptale tabi olduğunu*»³⁹³

√ «*Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde, üçüncü kişi adına tescil edilen mal varlıklarının da (nam-ı müstear), borçlunun üçüncü kişi lehine yaptığı ivazsız tasarruflar olarak iptale tabi olduğunu*»³⁹⁴

belirtmiştir...³⁹⁵

IX- «Cebri icra yolu ile yapılan satışlar»* hakkında da -kural olarak- iptal davası açılmaz.³⁹⁶ Çünkü, ortada, borçlunun serbest iradesi ile yaptığı bir tasarruf yoktur. Halbuki; ancak borçlunun -mal kaçırmak amacı ile- üçüncü kişilerle yaptığı tasarruflar, iptal davasına (İİK. mad. 277 vd.) konu olabilir. Yani, «*cebri icra yolu ile yapılan satışlar, borçlu tarafından yapılmış bir tasarruf*» niteliğinde değildir...

X- Bir davada “*hangi vakaların hangi tarafça ispat edileceği hususu*” ispat yükü ile ilgilidir. Eğer bir taraf, bir vakanın doğruluğu hakkında ispat yükünü taşıyorsa, ancak ispat yükünü yerine getirememişse, hakim bu taraf aleyhine hüküm kurar. Hakim, davadaki iddia ve savunma hakkında kesim bir kanaate ulaşamasa bile, “*ispat yükünün kime düştüğünü*” belirlemek zorundadır.³⁹⁷ Hakim bir kanaate varamadığı takdirde, ispat yükünü yerine getirmeyen aleyhine hüküm kurar.³⁹⁸

Her davada olduğu gibi tasarrufun iptali davalarında da “*ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu*” konusu önem taşır. Hukukumuzda, bu konuya ışık tutan hüküm “*kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür.*” şeklindeki TMK.m. 6’dır.^{399 400} **Tasarrufun iptali davalarında ispat yükü -kural olarak- davacı alacaklıdır.**⁴⁰¹

³⁹¹ Bknz: 17. HD. 04.04.2013 T. 8194/4806 (www.e-uyar.com)

³⁹² Bknz: 17. HD. 18.03.2013 T. 6263/3521 (www.e-uyar.com)

³⁹³ Bknz: 17. HD. 11.06.2012 T. 1710/7561 (www.e-uyar.com)

³⁹⁴ Bknz: 17. HD. 18.04.2012 T. 12904/4878 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 154 vd.

* UYAR, T. Cebri İcra Satışlarına Yönelik Tasarrufun İptali Davalarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Prof. Dr. N.M. Berkin’e Armağan, 2021, s: 1247 vd.) - UYAR, T. Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 636-654

³⁹⁶ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 4, 1997, s: 3412 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, s: 1399 vd. - TOKTAŞ, M. Kamu alacaklarının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları (Peçeleme ve Muvazaalı İşlemler, 2009, s: 86) - ERDÖNMEZ, G. age. s: 127 - COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, C: 4, 5. Baskı, 2016, s: 4667 - PEKCANİTEZ, H./ATLALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 5. Bası, 2018, s: 527 - YILDIRIM, M.K. İcra ve İflas Hukuku’nda İptal Davaları, 1995, s: 144 - EROĞLU, O. age. s: 56 - TAZE, M. Tasarrufun İptali Davası, 2007, s: 58 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) - DANIŞ, R.S. Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış doktora tezi), 2022, s: 24 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 189

³⁹⁷ POSTACIOĞLU, İ.E. Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, 1975, s: 534 - KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, 2016, s: 343

³⁹⁸ YALÇIN, E. Haciz yolu İle Takipte Açılan Tasarrufun İptali Davasında İspat, 2021, s: 28

³⁹⁹ Bu hükme ait “1998/1999 Tasarısı” ile “1984 Tasarısı” ve “1971 Tasarısı”ndaki gerekçeler için bknz: UYAR, T. Gerekeçli-İçtihatlı Türk Medeni Kanunu, 2002, C:2, s: 1507 vd.

⁴⁰⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 806 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2014, C: 3, s: 4513 vd.

⁴⁰¹ KAZANCI, İ.T. Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 147; 163; 185

Tasarrufun iptali davalarında davacı-alacaklı, tasarrufun iptali davasına ilişkin iptal sebeplerinin şartlarının oluştuğunu, ispatla yükümlüdür. Bu ispatı da, şartların oluştuğuna dayanak gösterdiği maddi vakaları ispatlamak suretiyle yerine getirir.⁴⁰²

“Zarar verme kastından” (İİK.m. 280) kaynaklanan iptal davasında “zarar verme kastı ve işlemin diğer tarafının bu kast ile borçlunun içinde bulunduğu durumu bilmesi koşul vakalarına ilişkin ispat yükünü” bu vakalardan lehine hak çıkaran davacı-alacaklı taşır.⁴⁰³

Borçlu tarafından gerçekleştirilen tasarrufun İİK.m. 280 gereğince iptal edilebilmesi için, davacı alacaklının maddede gösterilen koşul vakaların hepsini ispat etmesi gerekir. Bunlar; “borçlunun malvarlığının borçları karşılamaya yetmemesi”, “borçlunun zarar verme kastı ile hareket etmesi” ve “üçüncü kişinin borçlunun hem mali durumunu hem borçlunun zarar verme kastını bildiği veya bilmesi gerektiği”dir.⁴⁰⁴

Muvazaa iddiasında bulunan davacı-alacaklı, söz konusu iddiasını her zaman ispatla yükümlüdür.⁴⁰⁵

XI- A- Kazanılan iptal davasının konusu *taşınmaz* ise, -yani; alacaklı tarafından, sahip olduğu taşınmazı (taşınmazları) üçüncü kişilere devretmiş olan borçlulara karşı, bu devir işlemlerinin iptali için «tasarrufun iptali davası» açılmış ise- alacaklı; «davalı-üçüncü kişi üzerindeki kaydın düzeltilmesine -iptal ve teşcile- gerek kalmadan o taşınmazın haczini ve satışını» isteyebilir.^{406 407} Bu nedenle, satış işlemine konu yapılan taşınmaz hakkında açılan iptal davalarında, iptal isteminin yerinde görülmesi halinde mahkemece;

«Satış işleminin (tasarrufunun) iptaline’ ilişkin tasarrufun iptali davaları sonucunda, davanın kabulü halinde mahkemece ‘davalı üçüncü kişi üzerindeki tapu kaydının iptaline ve taşınmazın tekrar borçlu adına tesciline’ (eski hale getirilmesine) taşınmazın önceki maliklere döndürülmesine’ ya da daha kısa olarak ‘tapunun iptaline’ şeklinde» **karar verilmeyip**, «‘...tapu hissesinin iptali ile borçlu adına tesciline’ değil, ‘dava konusu tasarrufun iptaline, davacı alacaklıya icra takibindeki alacak ve fer’ileri (eklentileri) ile sınırlı olmak üzere, dava konusu taşınmaz hissesi üzerinde haciz ve satış işleme yetkisinin tanınmasına...’ ‘...satışa konu taşınmaz malikinin borçlu ...olduğunun tesbitine değil ‘... dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacıya alacak ve fer’ileri (eklentileri) ile sınırlı olarak cebri icra yoluyla alacağını almak yetkisinin tanınmasına’ ‘... satış tasarrufunun iptali ile davalı üçüncü kişi adına olan tapu kaydının iptal edilip borçlu adına tesciline...’ değil, ‘... satışa konu taşınmazlar üzerinde davacı alacaklıya icra takibindeki alacak ve fer’ilerini (eklentilerini) geçmemek üzere haciz ve satış isteme yetkisinin tanınmasına’ ‘dava konusu satışın iptaline ve taşınmazın borçlu adına tesciline’ değil, ‘... satışına ilişkin tasarrufun asıl alacak ve fer’ileri ile (eklentileri ile) sınırlı olarak iptaline...’» şeklinde karar verilmesi gerekir.⁴⁰⁸

⁴⁰² GÖRGÜN, L.Ş./BÖRÜ, L./KODAKOĞLU, M. İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, 2022, s: 658

⁴⁰³ KAZANCI, İ.T. age., s: 185

⁴⁰⁴ YALÇIN, E. age., s: 70

⁴⁰⁵ KARSLI, A. İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 552 – DANİŞ, R.S. age., s: 300

⁴⁰⁶ EROĞLU, O. Muvazaa Davalarında İİK. m. 283/I’in Kıyasen Uygulanması (Terazi Huk. Der. S: 137, Ocak/ 2018, s: 14-34)

⁴⁰⁷ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 468/4921; 17.04.2017 T. 3407/4165; 16.03.2017 T. 21450/3705; 22.11.2016 T. 20871/10761; 08.11.2016 T. 19318/10238; 18.10.2016 T. 17449/9073; 11.10.2016 T. 17076/8800; 24.05.2016 T. 12160/6293; 17.05.2016 T. 14579/6009; 19.04.2016 T. 2560/5017; 05.04.2016 T. 20578/4259; 08.02.2016 T. 18704/1197; 02.02.2016 t. 6331/1184; 15.04.2013 T. 10728/5449; 15. HD. 14.04.2003 t. 986/1956; 25.05.1998 t. 1847/1925 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁰⁸ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2397/10196; 12.09.2013 T. 10078/12080; 05.05.2011 T. 4409/4351; 27.09.2010 T. 6377/7378; 22.12.2009 T. 7344/8780; 23.9.2008 T. 2532/4228; 11.7.2008 T. 2592/3947; 14.7.2008 T. 2591/3946; 19.6.2008 T. 867/3381 vb.; 4. HD. 13.04.2008 T. 4720/4129; 06.02.2011 T. 2669/1368; 24.01.2011 T. 14470/446; 04.11.2010 T. 11690/11472; 18.6.2008 T. 13589/8413; 9.6.2008 T. 13019/7851; 8.5.2008 T. 1779/6552 vb. (www.e-uyar.com)

Yüksek mahkeme;

√ «Tasarrufun iptali davasına konu satış işlemine ilişkin tasarrufun takip sayılı dosyası ile başlatılan takibin alacak ve ferileriyle sınırlı olmak üzere iptaline ilişkin kararın uygulanması gereken hukuk kurallarına aykırı bir yönü olmadığından usul ve yasaya uygun olan kararın onanması gerektiğini»⁴⁰⁹

√ «İptal edilen tasarruflara ilişkin olarak –icra dosyasındaki asıl alacak ve fer’leriyle sınırlı olmak üzere- verilen cebri icra yetkisi kararında icra dosya numaralarının belirtilmesi gerektiğini»⁴¹⁰

√ «Devredilen hisseler yönünden tasarrufun iptaline karar verilmesi ve ayrıca alacaklıya takip konusu alacak ve ferileri ile sınırlı olarak dava konusu taşınmazlar üzerinde takip dosyasındaki takip konusu alacak ve ferileri ile sınırlı olarak haciz ve satış isteme yetkisi verilmesi gerektiğini»⁴¹¹

√ «Tasarrufun iptaline ilişkin dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile gerçek değeri arasında önemli oransızlık olup olmadığı tespitini gerektirdiğinden bahisle bozulmasından sonra; dava konusu taşınmazın, borçlunun bir başka alacaklısı olan banka tarafından, borçlunun borcundan dolayı icra dosyasından yapılan ihalede alacağı mahsuben satın alındığı, dava üçüncü kişiye bir bedel ödenmediği, taşınmazın daha sonra davalıya satıldığına anlaşıldığı’ gerekçesi ile ‘davanın konusuz kaldığı’, bu nedenle dava hakkında karar verilmesine yer olmadığı»⁴¹²

√ «İşyeri niteliğinde taşınmazın devrine ilişkin tasarrufun iptali davasının kabulü ile İİK. mad. 283 uyarınca, ‘taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değerinin icra dosyasındaki alacak ve ferileriyle sınırlı olmak üzere davalı üçüncü kişiden tahsili ile davacıya ödenmesine’ karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁴¹³

√ «TBK. mad. 19 uyarınca açılan tasarrufun iptali davasında, İİK. mad. 283/1 kıyasen uygulanarak, ‘muvazaalı işlemin alacak ve ferileri ile sınırlı olarak iptali ile davacıya haciz ve satış isteme yetkisinin verilmesi’ gerektiğini- Kararda iptali edilen hisse oranlarında hata yapılması ve aynı taşınmaz ile ilgili farklı satış varmış gibi hüküm kurulmasının isabetsiz olduğu, hükmün bu yönden düzeltilerek onanması gerektiğini»⁴¹⁴

√ «Davalı borçlunun aracını annesi olan davalıya devretmesi durumunda, İİK. mad. 283/1 uyarınca iptal ve tescil olmaksızın, dava konusu aracın haciz ve satışına karar verilmesi gerektiğini- Mahkemece kararda sadece “tasarrufun iptaline” karar verilmesi hatalı olup, kararın bu yönden düzeltilerek onanması gerektiğini»⁴¹⁵

√ «Tasarrufun iptali davasının kabulü ile dava konusu taşınmaz üzerinde kurulu binanın (dükkanlı kargir otelin) hissesinin satışına yönelik tasarrufun iptali ile takip dosyasındaki alacak ve fer’ilerin tahsili amacı ile cebri icra yetkisi tanınmasına yönelik verilen kararın onanacağı»⁴¹⁶

√ «TBK. mad. 19 uyarınca açılan davalarda, İİK.’nin 283. maddesinin kıyasen uygulanması gerektiğini»⁴¹⁷

⁴⁰⁹ Bknz: 17. HD. 24.02.2020 T. 3115/1991 (www.e-uyar.com)

⁴¹⁰ Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 671/12476 (www.e-uyar.com)

⁴¹¹ Bknz: 17. HD. 18.12.2019 T. 2/12175 (www.e-uyar.com)

⁴¹² Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 5107/12060 (www.e-uyar.com)

⁴¹³ Bknz: 17. HD. 16.12.2019 T. 5388/11996 (www.e-uyar.com)

⁴¹⁴ Bknz: 17. HD. 10.12.2019 T. 1073/11729 (www.e-uyar.com)

⁴¹⁵ Bknz: 17. HD. 04.12.2019 T. 2732/11471 (www.e-uyar.com)

⁴¹⁶ Bknz: 17. HD. 04.12.2019 T. 5701/11535 (www.e-uyar.com)

⁴¹⁷ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 4057/11412 (www.e-uyar.com)

√ «Borçlunun taşınmazını düşük bedelle davalı üçüncü kişiye devretmesi durumunda, bu devre ilişkin tasarrufun iptali ile İİK. mad. 283 uyarınca davacı tarafa icra dosyasındaki asıl alacak ve ferileriyle sınırlı olmak üzere bu taşınmaz üzerinde cebri icra yetkisi tanınmasına karar verilmesi gerektiğini»⁴¹⁸

√ «TBK. mad. 19 uyarınca açılan muvazaalı işlemin iptali davasına ilişkin davalarda, İİK. 'nin 283/1. fıkrasının kıyasen uygulanarak, iptal ve tescile gerek olmaksızın davacıya haciz ve satış isteyebilmesi yönünden hüküm kurulması gerektiğini, ...tapularının iptali ile önceki malik adına tapuya kayıt ve tesciline” karar verilmesinin hatalı olduğunu»⁴¹⁹

√ «İcra dosyasına atıf yapılmamasının infazda karışıklığa ve tahsilde tekrere neden olabileceğini»⁴²⁰

√ «Davacının iddiasını kanıtlaması halinde; iddianın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu da gözetilerek, İİK. 'nin 283/1, 2 (Not: bunun 283/1 olarak algılanması gerekir) maddesi uygulanarak, 'iptal ve tescile gerek olmaksızın' davacının, taşınmazların 'haciz ve satışını isteyebilmesi' yönünde hüküm kurulması gerektiğini»⁴²¹

√ «Davacının davasını, özellikle BK.nun 18. maddesine dayalı olarak açtığını bildirdiği ve dava açma hakkını muvazaaya yönünde tercih etmiş olması karşısında, mahkemece davanın BK.nun 18. (yeni TBK. 'nin 19.) maddesi maddesindeki genel muvazaaya dayalı tapu iptal ve tescil istemi doğrultusunda değerlendirileceği ve iptal kararı verilmesi halinde ise İİK. 'nin 283/1 maddesinin kıyas yoluyla uygulanması gerekeceğini»⁴²²

√ «İptal davası açma hakkının davacının genel hükümlere, muvazaaya dayanarak dava açmasına engel olmadığı, davacının iddiasını kanıtlaması halinde iddianın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu da gözetilerek İİK 283/1 maddesi kıyasen uygulanarak iptal ve tescile gerek olmaksızın davacının taşınmazların haciz ve satışını isteyebileceğini»⁴²³

√ «Aleyhine açılan tazminat davası henüz sonuçlanmadan hükmedilecek tazminatın tahsilini engellemek amacıyla davalının muvazaalı olarak yaptığı satışların iptali istemiyle açılan davanın “tazminat davasının derdest olması ve davacıların gerçek bir alacağının, kesinleşmiş icra takibinin, aciz belgesinin bulunmadığı” gerekçesiyle reddine karar verilemeyeceğini- Muvazaaya dayalı davalarda davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek olmadığını- Hakimın taraflarca ileri sürülen maddi olguların hukuki değerlendirilmesini yaparak uygulanacak yasa maddelerini bulmakla görevli olduğunu- Muvazaaya hukuksal nedenine dayalı iptal davasında (BK. mad. 18; şimdi, TBK. mad. 19), mahkemece davacılar tarafından açılan tazminat ve ceza davasının sonucu beklenerek davacıların alacaklı olduğunun belirlenmesi halinde, satış işlemlerinin danışıklı olup olmadığının araştırılması, davalıların danışıklı bir davranış içinde buldukları tespit edildiği takdirde hükmedilen tazminatın tahsili için İİK. mad. 283/1-2 (Not: bunun 283/1 olarak algılanması gerekir) kıyasen uygulanarak tapu ve trafik sicil kaydının iptaline gerek olmadan (davalı dördüncü kişinin iyiniyetli olduğu belirlendiği takdirde, İİK. mad. 283/2 de dikkate alınarak) davacıların alacaklarını alabilmeleri için dava konusu taşınmazlar ve aracın haczi ve satışı konusunda davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak cebri icra yetkisi tanınmasına karar verilmesi gerekeceğini»⁴²⁴

⁴¹⁸ Bknz: 17. HD. 02.12.2019 T. 5409/11340 (www.e-uyar.com)

⁴¹⁹ Bknz: 17. HD. 02.12.2019 T. 3721/11342 (www.e-uyar.com)

⁴²⁰ Bknz: 17. HD. 20.11.2019 T. 2701/10918 (www.e-uyar.com)

⁴²¹ Bknz: 17. HD. 23.01.2019 T. 7351/557 (www.e-uyar.com)

⁴²² Bknz: 17. HD. 15.05.2014 T. 1744/7616 (www.e-uyar.com)

⁴²³ Bknz: 17. HD. 25.03.2014 T. 14212/4294 (www.e-uyar.com)

⁴²⁴ Bknz: 17. 02.04.2013 T. 7306/4613 (www.e-uyar.com)

√ «*Damat ile kayınpeder arasındaki tasarrufların iptaline karar verilmesi gerekeceğini- ‘Tasarrufun iptali davasının kabulüne’ karar veren mahkemenin ayrıca ‘tapu kaydındaki malik isminin silinip, tekrar borçlu adının yazılmasına’ karar veremeyeceğini*»⁴²⁵ belirtmiştir.

B- Borçluya ait ‘arsa’ niteliğindeki taşınmaz borçludan (kayıtsız şartsız ve bedelsiz olarak) devralan üçüncü kişi, daha sonra bu ‘arsa’ üzerine kendi imkanları ile bir ‘bina’ inşa ederse (ya da, borçludan aldığı ‘tarla’yi, ‘bağ/bahçe’ haline getirirse) ‘borçlu’ ve ‘üçüncü kişi’ hakkında alacaklı tarafından açılan ‘tasarrufun iptali davası’ nı kabul eden mahkemenin –“*bir şeye malik olan kimsenin o şeyin bütünleyici parçalarına da malik olacağını*” belirten TMK. m. 684 uyarınca⁴²⁶ –davacı alacaklıya “*dava konusu arsa*” üzerine, davalı üçüncü kişi tarafından yapılmış olan ‘bina’ (ya da «*dava konusu tarla*»nın, davalı üçüncü kişi tarafından ‘bağ/bahçe’ haline getirilmiş olması durumunda, bu ‘bağ ve bahçe’yi) de kapsar şekilde ‘cebri icra yetkisi tanınması’ isabetli sayılır mı? Hayır!

Bu durumla, bir paydaş (ya da paydaşın alacaklısı tarafından icra hukuk mahkemesinden aldığı ‘yetki belgesi’ne dayanarak açtığı) “*paydaşlığın (ortaklığın) giderilmesi davaları*”nda da karşılaşılmaktadır... Gerçekten; paydaşlığın (ortaklığın) giderilmesi davasına konu olan taşınmaz üzerinde bir veya birden fazla paydaş tarafından bir takım ilaveler (muhtesat) yapılmış ise, bu taşınmazın Satış Memurluğuna satılması sonucunda elde edilen satış bedelinden ö n c e, ortak taşınmaz üzerinde ilave (muhtesat) yapmış olan kişiye yaptığı bu ilavelerin (muhtesatın) bedelleri ödenir, kalan bedel paydaşlar (ve paydaşın alacaklısı) arasında paylaşılır. **Yüksek mahkeme**, bu durumda mahkemece “*dava tarihi itibarıyla arzın ve ilavelerin (muhtesatın) değerlerinin ayrı ayrı tespit edilmesini (oranlama yapılmasını)*” aşağıdaki şekilde istemektedir:

“*Paydaşlığın (ortaklığın) satış yoluyla giderilmesi halinde, dava konusu taşınmaz üzerinde bina, ağaç v.s. gibi bütünleyici parçalar (muhtesat) varsa, bunların arzla birlikte satılması gerekeceği, ancak muhtesatın bir kısım paydaşlara (ortaklara) ait olduğu konusunda tapuda şerh varsa veya bu hususta bütün paydaşlar ittifak ediyorlarsa ve muhtesat arzın değerinde bir artış meydana getiriyorsa, bu artışın belirlenmesi için dava tarihi itibarıyla arzın ve muhtesatın değerlerinin ayrı ayrı tespit edilmesi gerekeceği- Belirlenen bu değerler toplanarak taşınmazın tüm değeri bulunup, bulunan bu değer ne kadarının arza ne kadarının muhtesata isabet ettiği yüzdelik (%....) oran kurulmak suretiyle belirleneceği - Satış sonunda elde edilecek bedelin bölüştürülmesi de bu oranlar esas alınarak yapılacağı- Muhtesata isabet eden kısım muhtesat sahibi paydaşa, geri kalan bedel ise payları oranında paydaşlara (ortaklara) dağıtılacağı*”⁴²⁷

Yüksek mahkeme (Tasarrufun iptali davalarına ilişkin kararları temyizen incelediği dönemde; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi) de bu konuya ilişkin çeşitli kararlarında;

√ «*Davalı üçüncü kişi ‘taşınmaz arsa olarak satın aldığı ve aldığı tarihte taşınmaz üzerindeki binanın bulunmadığını’ beyan ettiğinden, mahkemece alınan bilirkişi raporunda, taşınmazın değeri belirlenirken, hem ‘arsa değeri’ hem de ‘binanın değeri’ toplam olarak değerlendirilerek, bedel farkı hususunun yanlış değerlendirilmiş olduğunu- Mahkemece öncelikle dava konusu edilen taşınmazın tasarruf tarihinde davalı borçlu tarafından, ‘davalı üçüncü kişiye devredilirken taşınmaz üzerindeki binanın var olup olmadığı, bu binanın kim tarafından ve ne zaman yapıldığı’ araştırılıp tespit edilerek, eğer söz konusu bina, tasarruf tarihinden sonra yapılmışsa, taşınmazın sadece arsa değerinin belirlenip, tespit edilecek bu değerle, taşınmazın tapudaki satış bedeli arasında fahiş fark bulunup bulunmadığının belirlenmesi, bedel farkı bulunması halinde tasarrufun İİK. m. 278/III-2 uyarınca ‘davacının alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak iptaline’, bedel farkı olmaması halinde ise ‘davanın reddine karar verilmesi gerektiğini’*»⁴²⁸

⁴²⁵ Bknz: 17. HD. 27.09.2010 T. 6377/7378 (www.e-uyar.com)

⁴²⁶ Bknz: 17. HD. 16.03.2010 T. 906/2308 (www.e-uyar.com)

⁴²⁷ Bknz: 7. HD. 28.10.2021 T. 5837/2432 (www.e-uyar.com)

⁴²⁸ Bknz: 17. HD. 23.12.2019 T. 4259/12299 (www.e-uyar.com)

√ «*Davalı-üçüncü kişi vekilinin, “müvekkilinin taşınmazı satın aldıktan sonra üzerine yeni bir ‘bina’ yaptığını ve haksız açılan davanın reddini” savunduğu, tasarrufun iptali davasında, dava konusu taşınmazın borcu doğumundan sonra satıldığı, satış tarihindeki rayiç değeri ile tapuda gösterilen satış bedeli arasında fahiş fark olduğu, binanın «davalı üçüncü kişi tarafından yapıldığını gösteren» ruhsat bulunmadığı ve faturaların önceki tarihli olup, çekilen kredinin tüketici kredisi olduğu anlaşıldığından, “davanın kabulü kararı”nın yerinde olduğunu»⁴²⁹*

√ «*Davalı-borçlu tarafından, diğer davalı üçüncü kişiye satılmış olan ‘arsa’ niteliğindeki taşınmaz üzerine ‘bina’ yapılmış olması halinde, mahkemece ‘arsa’ üzerinde yapılan binanın kıymeti hakkında bilirkişiden rapor alınmadan, ‘mutlak olarak’ tapuda arsa olarak gözüken taşınmaz üzerinde davacıya –icra dosyasındaki alacak ve ferileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmayacağını»⁴³⁰*

√ «*Dosya kapsamında alınan bilirkişi raporunda, taşınmaz üzerindeki ‘bina’ın davalı-üçüncü kişi tarafından tasarruf tarihinden sonra yapıldığı anlaşıldığından ve davacı-alacaklının da bu binanın borçlu tarafından yapıldığını ispat edemediğinden, mahkemece, ‘arzin üzerindeki yapıların arzin mülkiyetine tabi olduğu’ (TMK.m. 684) gerekçesiyle taşınmaz üzerindeki ‘bina’ya da kapsar şekilde tasarrufun iptaline karar vermesinin yerinde olmadığını»⁴³¹*

belirtmiştir.

XII- Mütalâa (ve dava konusu) uyumsuzlukta;

A-... ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ’NİN 2023/... ESAS SAYILI DOSYASI BAKIMINDAN:

• Davacı (B.) AŞ. vekili 14.02.2023 tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;

-Müvekkili (B.) AŞ.’nin 01.01.2022 tarihinden itibaren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nda yapılan değişiklikler nedeniyle dava harçlarından muaf hale gelmiş olduğundan, bu davada da kendileri tarafından harç yatırılmamış olduğuna,

-Davalılardan icra dosyası borçlusu (M.) ile (T.) Bankası AŞ. arasında 13.06.1996, 20.02.1997, 16.11.1998 tarihli Genel Kredi Sözleşmeleri imzalanmış olduğunu, bu kredi sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödenmemiş olduğundan, İstanbul .... İcra Müdürlüğü’nün 2004/... sayılı dosyası ile borçlular aleyhine icra takibi başlatıldığını ve bu takibin kesinleşmiş olduğunu,

-Dosya alacağının .... Noterliği’nce yapılan 08.01.2019 tarihli ‘*temlik sözleşmesi*’ ve yine ... Noterliği’nin 05.12.2019 tarihli ‘*temlik beyanı*’ ile müvekkili (V.) AŞ. tarafından devralınmış olduğunu,

-İcra takibinin kesinleşmesi üzerine dosya borçluları adına malvarlığı araştırılması yapılmış ve borçluların mallarını muvazaalı olarak elden çıkardıkları tespit edilmiş olduğundan, bu tasarrufların TBK.m.19 kapsamında iptalini istemek için bu davayı açma zorunluluğunun doğmuş olduğu,

-Muvazaaya dayalı davalarda davacının icra takibine geçmesine ve aciz belgesi alınmasına gerek bulunmadığını, ayrıca bu davanın İİK. 280. maddesi uyarınca hak düşürücü süreye bağlı olmadığını, keza bu davalarda; iptali istenilen tasarrufun borcun doğumundan önce veya sonra yapılmış olmasının bir önemi bulunmadığını, bu hususların BAM. ve Yargıtay içtihatlarında açıkça belirtilmiş olduğunu,

-Bu dava ile; davalı (E.) adına kayıtlı; **a)** 143 ada, 4 parsel sayılı taşınmazın, **b)** 123 ada, 7 parsel sayılı taşınmazın ve **c)** Davalı (D.) OTEL TİC. LTD. ŞT. adına kayıtlı ... plakalı araca ilişkin tasarrufun iptalini talep ettiklerini;

⁴²⁹ Bknz: 17. HD. 10.03.2015 T. 16716/4095 (www.e-uyar.com)

⁴³⁰ Bknz: 17. HD. 20.01.2011 T. 9715/217 (www.e-uyar.com)

⁴³¹ Bknz: 17. HD. 16.03.2010 T. 906/2308 (www.e-uyar.com)

a) Davalı (E.) adına kayıtlı bulunan 143 ada – 4 parsel sayılı taşınmaz yönünden iptal sebeplerinin:

√ Bu taşınmazın 2560 pay olarak borçlunun dedesi (M.) ve borçlunun babası (H.) adına kayıtlı iken maliklerinin vefatı ile taşınmazın 1609 payının borçlu (M.)’ye, 308 payının borçlunun annesi (F.)’ye ve 573 payının borçlunun kardeşi (N.)’a miras yoluyla intikal ettiğini,

√ Borçlu (M.)’nin taşınmazda kendisine intikal eden 1609 payı 01.11.1999 tarihinde (C.) isimli kişiye devrettiğini, bu kişinin de borçludan aldığı bu hisseyi 15.05.2001 tarihinde borçlunun annesi (F.)’ye devrettiğini,

Bu devir ile taşınmazdaki hissesi 1687 paya yükselen (F.)’nin bu payını borçlunun kızı olan davalı (E.)’ye devrettiğini,

b) Davalı (E.) adına kayıtlı bulunan 123 ada – 7 parsel sayılı taşınmaz yönünden iptal sebeplerinin:

√ Borçlu (M.)’nin, taşınmazda kendisine intikal eden ve diğer mirasçılar tarafından kendisine devredilen 1129 paylık hissesini 01.11.1999 tarihinde (C.) isimli kişiye devrettiğini, (C.)’in de bu hisseyi 15.05.2021 tarihinde borçlunun annesi (F.)’ye devrettiğini,

√ Bu devir ile taşınmazdaki hissesi 1187 paya yükselen (F.)’nin bu payını 28.12.2018 tarihinde davalı (E.)’ye devrettiğini,

c) (D.) TİC. LTD. ŞT. adına kayıtlı ... plakalı araç yönünden;

(NOT: Davacı vekili dava konusu ettiği bu ... plakalı araç bakımından dava dilekçesinin 5 ve 6. sayfalarında “bu aracın kimin adına kayıtlı olduğunu, kim tarafından kime devredildiğini” açıkça belirtmemiştir...)

Buna karşın davalılar vekilleri CEVAP DİLEKÇELERİ’nde; “*davacı yan tarafından dava konusu edilen araçla ilgili olarak, müvekkilleri borçlu (M.) lehine veya aleyhine yapılan bir satış söz konusu olmadığını, bunun aksini iddia eden herhangi bir somut delilin dosya kapsamında bulunmadığını, kaldı ki dosya kapsamında bulunan kayıtlardan da bu aracın hiçbir zaman müvekkilleri (M.)’ye ait olmadığını anlaşıldığını, açıkladıkları nedenle muvazaaya ve nam-ı müsteara konu edilecek bir tasarruf bulunmadığını*” belirtmişlerdir...)

-Haciz mahallinde düzenlenen haciz tutanağında “*haciz işleminin borçlu (M.) huzurunda yapıldığının belirtildiğini, haciz mahallinde yapılan evrak araştırmasında da borçluya ait bir çok evrak bulunduğunu,*

-Yapılan hacizle ilgili olarak davalı (D.) OTEL LİMİTED ŞİRKETİ’nin istihkak iddiasında bulunmuşsa da icra müdürlüğüne “*haczin İİK. 97 kapsamında değerlendirildiğini*” ve devamında .... İcra Hukuk Mahkemesinin 2023/... sayılı dosyasında “*takibin devamına*” karar verildiğini,

-Dava konusu taşınmazları devralan davalı (E.)’nin “*bu taşınmazları devralacak ekonomik güce sahip olmadığını, Yargıtay içtihatlarının da bu doğrultuda olduğunu*” belirtmiştir.

-Nam-ı müstear davalarında ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için, yaklaşık ispat koşulunun sağlanmasının yeterli olduğunu, kesin ispat aranmadığını, Yargıtay içtihatlarının da bunun teyit ettiğini, bu sebeple dava konusu taşınmazlar ve araç hakkında teminatsız olarak ihtiyati haciz kararı verilmesini veya mahkemece uygun görülecek teminat mukabilinde ihtiyati haciz kararı verilmesini,

Sonuç olarak; “*dava konusu 7 parsel ile 4 parselde kayıtlı taşınmazlar üzerinde inşa edilmiş olan (D.) OTEL ile ... plakalı araç yönünden muvazaa nedeniyle ve nam-ı müstear olarak yapılan satış işlemlerinin TBK.’nin 19. maddesi kapsamında iptaline, icra dosyasının karar tarihindeki kapak hesabı üzerinden dava konusu taşınmazlar ve araçla ilgili satış yetkisi verilmesine karar verilmesini*”

talep etmiştir.

• Davalılar (M.), (E.), (D.) OTEL TUR. İNŞ. TAAH. TİC. LTD. ŞT. vekilleri 23.03.2023 tarihli “*cevap dilekçeleri*”nde özetle;

a-... İLİ, MERKEZ İLÇESİ, ... MAH., 123 ADA, 7 PARSEL VE ... İLİ, MERKEZ İLÇESİ, ... MAH. 143 ADA, 4 PARSEL SAYILI TAŞINMAZLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR:

-Dava konusu taşınmazların dava dışı (F.)’nin kanundan doğan yasal **önalım (şufa) hakkını** kullanarak herhangi bir devir olmadan mahkeme kararına istinaden malik olduğunu,

-Müvekkilleri (M.)’nin 1999 yılında ülkede yaşanan ekonomik sorunlar ve eşinin rahatsızlanıp vefatı sonucunda ekonomik darlığa düştüğünü, aileye ait gayrimenkullerdeki hisselerini satmaya karar verdiğini ve bu hisselerini olaylardan habersiz (C.) isimli kişiye sattığını, durumun öğrenilmesi üzerine (M.)’nin annesi olan (F.)’nin aile mülklerini korumak için **önalım (şuf’a) davası** açtığını ve mahkeme kararı ile satılan hisseyi –Sinop Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 1999/... Esas, 1999/... Karar sayılı ve 09.12.1999 tarihli ilamı ile- geri aldığını, bu taşınmazları geri alan (F.)’nin müteveffa eşinin emekli maaşı bulunduğunu, ekonomik durumunun iyi olduğunu, bu nedenle davacı tarafın muvazaa iddiasının yerinde olmadığını,

-Dava konusu taşınmazın ve eklentisi olan otelin 1999 tarihinde “*dükkan üzeri 2 kat ve teras*” şeklinde olduğunu (bugün ise burasının; “*zemin+ 5 kat*” haline getirilmiş olduğunu)

-O tarih itibariyle taşınmazın gerçek değeri üzerinden devralınmış olduğunu, bu nedenle bedelde muvazaa iddiasının yerinde olmadığını,

-Dava konusu 143 ada 4 parsel ve 123 ada 7 parsel üzerinde bulunan otelin 3 katlı (zemin + 2 kat + teras) olduğuna ilişkin fotoğrafları ekte sunduğunu, şu andaki durumunun ise (zemin + 5 katın) ilave katlar olarak 1999 yılı sonrasında kaçak yapıldığını ve imar barışı ile yapı ruhsatının alındığını,

-Dava konusu taşınmazın tasarruf tarihinde (yani 1999 yılında) borçlu (M.) tarafından dava dışı (C.)’e devredildiğini, yasal önalım hakkını kullanarak dava dışı (F.)’nin bu taşınmazı satın alırken taşınmaz üzerinde otelin var olup olmadığı ve ilave katların kim tarafından ne zaman yapıldığının mahkemece araştırılıp tespit edilecek bu değerle taşınmazın tapuda gösterilen satış bedeli arasında fahiş fark (İİK.m. 278/2) belirlenmesi gerekeceğini,

-Dava dışı (F.)’nin, şuf’a hakkını kullanarak edindiği taşınmaza (otele) kaçak olarak 2,5 kat ekleyerek oteli bugünkü hale getirmiş olduğunu, sonradan çıkan imar affi ile inşaatın böylece yasal hale getirilmiş olduğunu,

-Dava konusu taşınmazın tasarruf tarihindeki halinin (kaç kat olduğunun), tasarruftan sonra alıcı üçüncü kişi (dava konusu uyuşmazlıkta (F.)) tarafından kaç kat eklendiğinin tespiti gerektiğini, bunun dava konusu uyuşmazlık bakımından ne kadar önemli olduğunu belirtir Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 9715/217, 16716/4095, 906/2308 sayılı emsal kararlarını ilişikte sunduklarını, ayrıca dava konusu taşınmazın 1970’li ve 1999 tarihinden sonraki durumunu gösterir fotoğraflarını da ekte sunduklarını,

-Davacı tarafın “*müvekkilleri (E.)’nin oteli satın aldığı tarihte hiçbir malvarlığının bulunmadığına*” ilişkin beyanlarının gerçeğe aykırı olduğunu ileri sürüp (E.)’nin mali durumu hakkında cevap dilekçelerinde ayrıntılı bilgi verdiklerini,

-Dava konusu taşınmazı, dava dışı (F.)’nin kanundan doğan yasal **önalım (şuf’a) hakkını** kullanarak edindiğini, bu nedenle taşınmazın yeni maliki olarak edindiği taşınmaz üzerinde tasarruf hakkına sahip olduğunu,

-Dava konusu taşınmazlara ilişkin olarak yapılan tasarruf işlemlerinde *nam-ı müstear* ve *muvazaa* söz konusu olmadığından, müvekkilleri (E.) ve (D.) OTEL TUR. İNŞ. TAAH. TİC. LTD. ŞTİ. yönünden davanın reddine karar verilmesi gerektiğini, ayrıca

diğer müvekkilleri (M.) yönünden ise bu müvekkillerinin tasarrufun iptaline yönelik herhangi bir işlemi bulunmadığından tasarrufun iptaline karar verilemeyeceğini, özellikle tasarrufun iptaline karar verilebilmesi için “*borçlu tarafından yapılmış olan bir tasarrufun söz konusu olması gerektiğini*” , bu nedenle borçlunun annesi olan (F.) tarafından (E.)’ye yapılan tasarrufun iptaline karar verilemeyeceğini, buna ilişkin olarak Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin 948/3805 ve Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 10386/11800, 18113/6991, 6396/4510, 6408/7959, 2429/209 sayılı emsal kararlarını ilişikte sunduklarını,

belirtmiştir...

b- ... PLAKA SAYILI ARACA İLİŞKİN AÇIKLAMALARINDA;

“-Müvekkilleri borçlu (M.) tarafından bu araçla ilgili olarak herhangi bir tasarrufun (alımın ya da satımın) söz konusu olmadığını, dosya kapsamında bu araca ilişkin herhangi bir bilgi bulunmadığını, hiçbir zaman müvekkilinin böyle bir araca malik olmadığını,

-Dolayısıyla bu konuda müvekkilleri tarafından yapılmış muvazaa veya nam-ı müsteara konu olabilecek bir tasarruf bulunmadığını”,

belirterek, “*sonuç olarak müvekkilleri aleyhine açılan davanın hem husumet hem esastan reddine karar verilmesini*” bildirmiştir.

B-... ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ’NİN 2023/... ESAS SAYILI DOSYASI BAKIMINDAN:

• Davacı (B.) AŞ. vekili 16.02.2023 tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;

-Davalılardan icra dosyası borçlusu (M.) ile (T.) BANKASI AŞ. arasında 13.06.1996, 20.02.1997, 16.11.1998 tarihli Genel Kredi Sözleşmeleri imzalanmış olduğunu, takip borçlusu (M.)’nin kredi borcunu ödememesi nedeniyle İstanbul 6. İcra Müdürlüğü’nün 2004/21129 sayılı dosyası ile borçlular aleyhine icra takibinde bulunulduğunu ve bu takibin kesinleştiğini,

-Dosya alacağıının ... Noterliği’nce düzenlenen 08.01.2019 tarihli ‘*temlik sözleşmesi*’ ve aynı noterlikçe düzenlenen 05.12.2019 tarihli ‘*temlik beyanı*’ ile müvekkili (V.) Şirketi’ne devredilmiş olduğunu,

-İcra dosyası borçlularını hakkında yaptıkları malvarlığı araştırması sonucunda davalıların mal kaçırmak kastıyla ve muvazaalı olarak malvarlıklarını devretmiş oldukları anlaşıldığından, bunlar tarafından yapılan tasarrufların iptali için TBK.m. 19 kapsamında bu davanın açılmış olduğunu,

-Açtıkları davanın tasarrufun iptali davasının özel bir türü olan ve TBK.’nın 19. maddesinde düzenlenen ‘*muvazaa nedenine dayalı nam-ı müstear olarak yapılan tasarrufların iptaline ilişkin*’ olduğunu, bu davalarda alacaklının borçluda bir alacağıının bulunması yeterli olup ayrıca borçlu hakkında icra takibinin başlatılmış olmasına ve aciz vesikası alınmış olmasına gerek bulunmadığı gibi davanın açılması için bir hak düşürücü süre de bulunmadığını,

-Dava konusu edilen ... ili, ... mahallesi, **430 ada ve 11 parselde** kayıtlı arsa nitelikli taşınmazın (A.) isimli kişiye miras yoluyla intikal ettikten sonra davalı-borçlu (M.)’nin annesi (F.)’ye devredildiğini, (F.) tarafından da 28.12.2018 tarihinde borçlunun kızı davalı (E.)’ye devredildiğini,

-Haciz mahalline girişte orasının davalı (M.)’nin adresi olduğu adreste bulunan kişilerce teyit edilmiş olduğunu ve borçlu haciz mahalline gelerek haciz işlemi borçlunun huzurunda yapılmış olduğunu,

-Haciz mahallinde yapılan evrak araştırmasında borçluya ait pek çok evrak bulunduğunu,

-Haciz esnasında adresin “(D.) Otel Tur. İnş. Taah. Limited Şirketi”ne ait olduğu ileri sürülerek, şirket lehine istihkak iddiasında bulunulmuş olduğunu, icra müdürü tarafından

haczin İİK.nın 97. maddesi kapsamında değerlendirildiğini ve devamında ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2023/... Esas sayılı dosyasından ‘takibin devamına’ karar verildiğini,

-Davalı (M.)’nin UYAP sisteminden yapılan GSM sorgusunda; haciz yapılan adreste kayıtlı olduğunun görüldüğünü,

-Davalı (E.)’nin, davalı-borçlu (M.)’nin kızı olması nedeniyle aralarında organik bağ bulunduğunu,

-Dava konusu taşınmaz devralan (E.)’nin, taşınmaz devraldığı tarih itibariyle bunu satın alabilecek düzeyde ekonomik gücü bulunmadığını,

-Yargıtayın pek çok kararlarında (bknz: 17. HD. 27.10.2020 T., 2825/6311; Samsun BAM. 1. HD. 16.06.2020 T., 579/907; 17. HD. 19.03.2019 T. 3020/3190) ‘*nam-ı müstear ile gizlenmiş muvazaalı işlemler hakkında iptal davası açılabileceğini*’ kabul etmiş olduğunu

-Nam-ı müstear davalarında Yargıtay içtihatları uyarınca ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için, yaklaşık ispat koşulunun yerinde görüldüğünü, davalıların mal kaçırma kasıtlı ve kötüniyetle hareket etmiş oldukları çok açık ve aşikar olduğundan İİK. 281/II uyarınca öncelikle teminatsız olarak veya mahkemece belirlenecek uygun bir teminat karşılığında ihtiyati haciz kararı verilmesini

-**Sonuç olarak** davalarının kabulü ile dava konusu ... ili, ... mahallesi, **430 ada ve 11 parselde** kayıtlı arsa nitelikli taşınmaz yönünden, muvazaa nedeniyle ve nam-ı müstear olarak yapılmış olan satış işleminin TBK.m. 19 kapsamında iptaline, icra dosyasının karar tarihindeki kapak hesabı üzerinden kendilerine satış yetkisi verilmesine karar verilmesini,

bildirmiştir...

• Davalılar (M.) ve (E.) vekilleri 19.04.2023 tarihli “*cevap dilekçeleri*”nde özetle;

-Dava konusu Genel Kredi Sözleşmesi’nin tarafının ve icra dosyası borçlusunun (M.) olmasına rağmen, bu kişinin davaya konu edinen taşınmaza ilişkin tasarrufun iptali davasına konu olabilecek herhangi bir ‘*tasarruf işlemi*’ söz konusu olmadığından, açılmış olan bu davanın öncelikle ‘*husumet yönünden*’ reddine karar verilmesi gerektiğini, gerekten;

√ Davacının tasarrufun iptali davasına konu ettiği Sinop ili, Zeytinlik mah., **430 ada, 11 parselde** kayıtlı taşınmazın davalı (M.)’ye ait olmadığını, bu taşınmazda davalı (M.)’nin herhangi bir hissesi bulunmadığını, bu taşınmazın dava dışı (F.) tarafından dava dışı (A.)’dan kendi birikimleri ile -03.07.2006 tarihinde- satın alındıktan sonra diğer davalı (E.)’ye satılmış olduğunu, bu nedenle, **borçlu sıfatını taşımayan dava dışı (F.) tarafından** diğer davalı (E.)’ye yapılan satışın -asıl borçlu (M.)’nin borcundan dolayı- iptalinin istenemeyeceğini,

√ Bu cevap dilekçesi içinde metinlerini açıkladıkları Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin 28.06.2018 T. ve 948/3805 sayılı, Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 01.04.2013 T. 6396/4510 sayılı, Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 25.06.2012 T., 6408/7959 sayılı ve Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 18.01.2012 T., 2489/209 sayılı içtihatlarında bu hususların açıkça belirtilmiş olduğunu,

√ Davacı tarafın dava dilekçelerinde “*müvekkili davalı (E.)’nin hiçbir malvarlığı bulunmadığını, davalı (E.) ile ilgili yapılmış olan işlemlerin muvazaalı olduğuna*” ilişkin iddiaların da yerinde olmadığını, çünkü;

• Müvekkili (E.)’nin, Marmara Üniversitesi İktisat Bölümü’nde 2009 yılında eğitime başladıktan sonra 2. sınıftan ayrılarak 2010 yılı yaz ayında Londra’da dil eğitimi almaya gittiğini, sonrasında ... Moda Akademisi’nde moda tasarımı eğitimi aldığını, 2013 yılında okulun son yılı için Berlin’e gidip okulu orada bitirdiğini, 2014 yazı sonunda ise ülkeye dönüş yaptığını,

• Müvekkillerinin iyi derecede İngilizce ve Almanca bildiğini, yurt içi ve yurt dışında eğitim aldığı, almış olduğu bu eğitimler sayesinde de iyi çalışmalar yapabilmış ve ciddi gelirler elde etmiş donanımlı bir kişi olduğunu,

• Müvekkillerinden (E.)’nin müteveffa annesi (Z.)’nin babası dava dışı (İ.)’nin 19.01.1996 yılında vefatı neticesinde kendisine onun malvarlığı üzerinde ¼ oranında mirasçı olduğunu, dava dışı (Z.)’nin 26.01.1999 yılında vefatı sonucunda onun da tüm malvarlığı üzerinde (E.)’nin ¾ oranında mirasçı olduğunu, bunlar sonucunda gerek (İ.) ve gerekse (Z.)’nin vefatları nedeniyle ... Tapu Sicil Müdürlüğü’nün 94 ada, 123 paftada kayıtlı bulunan ... mahallesi, ... sokak, No: 13’te bulunan iş yerinin (işhanının) hissedarı konumuna geldiğinden buradan yıllarca kira geliri elde ettiğini,

• Ayrıca, müvekkili (E.)’nin annesi olan (Z.)’nin 1999 yılında vefat etmesi sonucunda bu kişinin malik olduğu 57 ... plaka sayılı BMW marka aracın ¼ hissesinin eşi (M.)’ye ¾ hissesinin ise kızı müvekkili ECE DENZİCİ’ye miras yoluyla intikal ettiğini, bu aracın İstanbul 6. İcra Dairesinin 2004/21129 sayılı dosyasının borçlusu olan diğer müvekkili MUSTAFA DENZİCİ’nin ¼ hissesine haciz konulması üzerine, icra dosyasından yapılan açık artırma yoluyla satış sonucunda müvekkili (E.)’nin alacaklı Emlak Bankası’na, aracın ¼ hissesine düşen bedeli ödeyerek aracın tam hissesine malik olduğunu, sonrasında ise söz konusu aracı satarak gelir elde ettiğini,

• Müvekkili (E.)’ye ait Sinop ili, Yeni mahalle, Konaklyolu sokakta bulunan 117 ada, 43 parsel numaralı taşınmazın 31.10.2017 tarihinde müvekkili ECE DENZİCİ tarafından dava dışı FERHAT ŞEKER’e satıldığını, bu satış işleminden (E.)’nin 150.000 TL. gelir elde ettiğini,

• Tarafların (davalıların) sadece baba-kız olmalarının, dava konusu baba (M.) tarafından yapılmış olmayan bir tasarrufun iptalini gerektirmeyeceği, çünkü; dava konusu Sinop ili, Merkez ilçesi, Zeytinlik mahallesinde bulunan 11 no’lu parselde kayıtlı taşınmazın davalı (M.)’ye ait olmadığından, bu taşınmazda (M.)’nin hiçbir hissesi bulunmadığından, bu taşınmaz davalı (E.)’ye dava dışı (F.) tarafından satılmış olduğundan ve diğer davalı ECE DENZİCİ’nin “hiçbir malvarlığı bulunmadığına” ilişkin davacı tarafın iddiaları yerinde olmadığından, davacı tarafın “dava konusu tasarrufların iptaline ilişkin taleplerinin reddine karar verilmesi gerekeceğini”,

b i l d i r m i Ő t i r . . .

XIII- Hukuki değerlendirme ve sonuç:

A-SİNOP 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ’NİN 2023/74 ESAS SAYILI DOSYASI BAKIMINDAN:

• Bu dosya da davacı taraf; davalılar (M.), (E.) ve DENİZCİ OTEL TUR. İNŞ. TAAH. TİC. LTD. ŞT. aleyhine açtığı “TBK.m. 19 uyarınca, muvazaa nedenine dayalı nam-ı müstear olarak yapılmış olan satış işlemlerine ilişkin tasarrufların iptalini” talep etmiştir.

Yüksek mahkeme (Yargıtay 17. Hukuk Dairesi)⁴³², öteden beri TBK.m. 19’a göre açılan tasarrufun iptali davalarında; ‘borçlu’ ve ‘zorunlu dava arkadaşı’ (HMK.m. 59; 60) durumunda bulunan ‘üçüncü kişi’ –ve ölmüşlerse; mirasçıları- **yanında** dava konusu taşınmazı ondan devralmış olan tüm (dördüncü, beşinci, altıncı vb.) kişilerin açılmış olan TBK.19’a dayalı tasarrufun iptali davalarında **“davalı”** olarak gösterilmesini –eğer bu kişilerden biri veya birkaçı ‘davalı’ olarak gösterilmemişse *‘davaya dahil edilmelerini’* istediğinden, davacıların bu ‘ilke kararı’na uygun hareket etmeleri gerekmektedir.⁴³³

Somut olayda; davacı-alacaklı “davalı” olarak sadece –az önce belirttiğimiz gibi- (M.) (kefil), ECE DENZİCİ (son alıcı) ve DENİZCİ OTEL TUR. İNŞ. TAAH. TİC. LTD. ŞT. (asil borçlu) göstermiştir. Halbuki bu olayda borçlu (M.) dava konusu taşınmazları

⁴³² Bknz: 17. HD. 02.04.2019 T. 14064/3930 (EK-1); 17. HD. 20.03.2019 T. 11579/3318 (EK-2); 17. HD. 17.07.2018 T. 772/7256 (EK-3); 03.07.2018 T. 1995/6658 (EK-4)

⁴³³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 1330

önce (C.) isimli kişiye satmış, daha sonra önalım (şuf'a) hakkını kullanarak ondan taşınmazları almış olan (F.) bu taşınmazları diğer davalı ECE DENZİCİ'ye devretmiştir. Bu nedenle gerek (C.) ve (F.)'nin de bu davada “*davalı*” olarak gösterilmesi gerekir.

Bu nedenle; yaptığımız bu açıklamalar doğrultusunda mahkemece davacı-alacaklıya dava konusu taşınmazları borçlu (M.)'den satın almış olan (C.) ile, önalım (şuf'a) hakkını kullanarak dava konusu taşınmazları (C.)'den geri alan ve daha sonra davalı (E.)'ye bunları devreden (F.)'nin de davaya dahil edilmesi konusunda davacı-alacaklıya süre verilmesi ve davacı tarafından bu hususun yerine getirilmemesi halinde ise açılmış olan davanın –takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere- “esastan reddine” karar verilmesi gerekecektir...

• Davacı, davalılardan (E.) adına kayıtlı; **a)** 143 ada ve 4 parsel sayılı taşınmazın, **b)** 123 ada ve 7 parsel sayılı taşınmazın ve **c)** Davalı DENZİCİ OTEL TURİZM İNŞ. TAAH. TİC. LTD. ŞT. adına kayıtlı 34... plakalı araca ilişkin tasarrufun iptalini istemiştir.

Dosya içeriğinden; dava konusu 143 ada ve 4 parsel ile 123 ada ve 7 parsel üzerindeki DENZİCİ OTEL isimli taşınmazın kurulmuş olduğu anlaşılmaktadır.

Bu parseller üzerindeki DENZİCİ OTEL 1999 yılında (C.) isimli dava dışı kişiye o dönemdeki ekonomik kriz nedeniyle (borçlu) (M.) tarafından satılmış, (borçlunun annesi) (F.) –aile mülkleri olan bu taşınmazı korumak amacıyla- TMK.'dan doğan önalım (şuf'a) hakkını kullanarak –Sinop Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 09.12.1999 tarih ve E: 1999/449 Esas, K: 1999/335 sayılı karar ile- bu taşınmazı geri almıştır...

Daha sonra (F.) bu taşınmazı, (torunu olan) davalı ECE DENZİCİ'ye satmıştır.

-Borçlu (M.) ile dava konusu taşınmazı ondan satın almış olan (C.) arasındaki satış işlemi, tasarrufun iptali davasına konu edilmemiş olduğundan, bu satışın burada ayrıca değerlendirilmesine gerek kalmamıştır.

-Dava dışı (C.) isimli kişi ile yine dava dışı (F.) arasındaki satış işlemi de, davacı tarafından dava konusu edilmemiştir. Çünkü; dava dışı (F.) bu davada “*davalı*” olarak gösterilmemiştir.

-Dava dışı (F.) ile (davalı) (E.) arasındaki satış işlemi, açılan tasarrufun iptali davası sonucunda iptale tabi midir?

Dava dışı (F.), dava konusu taşınmazı (oteli); TMK.'nun kendisine tanıdığı *önalım (şuf'a) hakkını* kullanarak satın almış olduğundan, kural olarak bu satışın da iptali mümkün değildir...Ancak, davacı-alacaklı yukarıda⁴³⁴ belirttiğimiz gibi; “*dava dışı (F.)'nin çok düşük bedelle, önalım (şuf'a hakkını) kullanarak dava konusu taşınmazı (oteli) satın aldığı ve yine çok düşük bedelle davalı (E.)'ye sattığını ve gerek (F.)'nin ve gerekse davalı (E.)'nin satış bedelini ödeyecek mali gücünün bulunmadığını*” ispat ederse, bunun mümkün olabileceği ileri sürülebilirse de, az önce belirttiğimiz gibi ne (C.) ve ne de (F.), bu davada d a v a l ı olarak gösterilmemiş olduğundan, bunların da bu davada tartışılıp tartışılmayacağını mahkemenin taktirine bırakıyoruz...

(**Not:** Ayrıca belirtelim ki; davalı vekilleri “*cevap dilekçeleri*”nde gerek dava dışı (F.)'nin ve gerekse davalı (E.)'nin mali durumları, gelirleri, parasal güçleri hakkında bilgi sunmuşlardır...)

-Yukarıda⁴³⁵ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; borçluya ait bir taşınmazı ondan satın almış olan üçüncü kişi, o taşınmaz üzerinde ilaveler yapmışsa, taşınmaza ilişkin tasarrufun iptali davasının kabulü ve alacaklıya tanınan satış yetkisi sonucunda taşınmazın cebri icra yoluyla satılması halinde, taşınmaz üzerinde ilavelerde bulunmuş olan kişiye, yaptığı ilavelerin bedelinin, satış bedelinden kendisine öncelikle ödenmesi gerekir...

⁴³⁴ Bknz: Yuk. dipn. 97, 101

⁴³⁵ Bknz: Yuk. dipn. 122-127

Somut olayda; dava konusu 123 ada ve 7 parsel ile 143 ada ve 4 parsel sayılı taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olan OTEL’i 1999 tarihinde “zemin + iki kat ve teras” şeklinde devir almış olan (F.), daha sonra bu oteli yaptırdığı ilavelerle “zemin + 5 kat” haline getirmiş olduğundan, otelin cebri icra yoluyla satılması halinde, OTEL’e yapılan ilavelerin bedelinin kesinlikle davacı-alacaklıya ödenmemesi gerekecektir. Bu hususun mahkemece verilecek kararda açıkça belirtilmesi isabetli olacaktır.

• Dosya içeriğinden; dava konusu 34... plakalı araç ile davalı-borçlu (M.) arasında bir ilişki bulunduğu anlaşılamamıştır... Davalı-borçlu (M.)’nin bu araca ilişkin bir tasarrufu tespit edilememiştir...

Yukarıda⁴³⁶ belirttiğimiz gibi “*borçlunun taraf olmadığı (yani; borçlu tarafından yapılmamış olan) işlemler tasarrufun iptali davasına konu olamayacağından, somut uyumsuzlukta da dava konusu 34... plakalı araca ilişkin, davalı-borçlu (M.) tarafından yapılmış bir tasarruf tespit edilememiş olduğundan, davacının bu konudaki tasarrufun iptali talebinin reddine karar verilmesi –takteri muhterem mahkemeye ait olmak üzere- gerekecektir.*

B- ... ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ’NİN 2023/... ESAS SAYILI DOSYASI BAKIMINDAN:

Bu davada davacı taraf; davalı (borçlu) (M.) ile diğer davalı (E.) aleyhine açtığı “*TBK.m. 19 kapsamında muvazaa nedenine dayalı nam-ı müstear olarak yapılmış olan tasarrufların iptalini*” talep etmiştir.

Davacı, “430 ada ve 11 parselde kayıtlı arsa nitelikli taşınmazın (dava dışı) (A.) isimli kişiye miras yolu ile intikal ettikten sonra, davalı-borçlu (M.)’nin annesi (F.)’ye devredildiğini, (F.) tarafından da 28.12.2018 tarihinde davalı (torunu) (E.)’ye devredildiğini, devrin nam-ı müstear olarak yapıldığını” bildirerek bu satışın “*TBK.m. 19 kapsamında iptaline karar verilmesini*” istemiştir...

-Somut olayda; dava konusu taşınmazı satın alan (dava dışı) (A.) ile ondan devralan (dava dışı) (F.), bu davaya dahil edilmemiş olduklarından bu satışın *gerçek satış mı, muvazalı satış mı* olduklarını burada tartışılmasına gerek kalmamıştır.

Yukarıda⁴³⁷ belirttiğimiz gibi; mahkemece davacı alacaklıya gerek (A.)’yi ve gerekse (F.)’yi davaya dahil etmesi bakımından süre tanınması ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekecektir.

-Dava dışı (F.) ile davalı (E.) arasındaki satış ise (F.) borçlu konumunda bulunmadığından yukarıda⁴³⁸ belirttiğimiz gibi kural olarak ancak “*borçlunun taraf olmadığı (yani; borçlu tarafından yapılmamış olan) işlemler tasarrufun iptali davasına konu olamayacağından*”, borçlu sıfatını taşımayan dava dışı (F.) tarafından, diğer davalı (E.)’ye yapılan satışın –asıl borçlu (M.)’nin borcundan dolayı- iptali istenemez.

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere, bu konudaki hukuki mütalâamızı saygıyla sunarız...24.04.2023

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv)

⁴³⁶ Bknz: Yuk. dipn. 30-43

⁴³⁷ Bknz: Yuk. dipn. 128, 129

⁴³⁸ Bknz: Yuk. dipn. 30-43

7) 23 yaşında, üniversite mezunu, yüksek lisans sahibi, ayrıca aldığı burs ile İtalya’da eğitim görmüş ve bekar bir bayan olan davacı, kendisinden 20 yaş büyük, bekar ve eskiden subay olan davalı ile 2010-2019 yılları arasında birliktelik yaşamış, bu süre zarfında yurt içinde ve yurt dışında birlikte tatile gitmiş, davalı tarafından davacıya ‘ev ve araba’ alınmış, 2021 yılı ortalarında başka bir erkek arkadaş edinmiş olan davacı, davalıdan ayrılmak istemiş ve davalının düzenleyip imza etmesi için –şoförü vasıtasıyla- gönderilmiş olan 15.10.2020 tarihli BORÇ ÖDEME SÖZLEŞMESİ ile 15.10.2020 tanzim tarihli, 200.000 USD. bedelli BONO’yu –kendi arabasının içinde ve tek başına- imzalayıp davalının şoförüne teslim ettikten sonra bonoya dayanarak menfi tespit davası açarsa, bu davada kim ve neyi ispat etmesi gerekir?

Bu olaydan sonra taraflar birkaç kez bir araya gelmişler, birlikte seyahate çıkmışlar ve kararlaştırdıkları tarihte senet bedelini davacının ödememesi üzerine, senet davalı tarafından 30.09.2021 tarihinde icraya konulmuş ve bu takip kesinleşmiştir.

Düzenlediği 15.10.2020 tanzim tarihli senedin, davalı-alacaklı tarafından 30.09.2021 tarihinde icraya konulmasından sonra;

–İcra dosyasından gönderilen “ödeme emri”, 11.10.2021 tarihinde –muhtara bırakılmak suretiyle- borçluya tebliğ edilmiş,

–Borçlunun “ödeme emrinin kendisine usulüne uygun tebliğ edilmediği” konusundaki, 26.10.2021 tarihli şikayeti, ... İcra Hukuk Mahkemesi’nce (Dosya No: 2021/... Esas) “süresi içinde şikayette bulunulmadığı” gerekçesiyle reddedilmiştir.

Davacı-borçlu 15.10.2021 tarihinde ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nde (Dosya No: 2021/... Esas) “tehdit ve ikrah nedenine dayalı menfi tespit davası” açmış olup, duruşması 26.04.2023 tarihinde.

–Davacı-borçlu davalı-alacaklı hakkında ... Cumhuriyet Savcılığı’na 05.11.2021 tarihinde (2) ayrı şikayette bulunmuştur. Bu şikayetler üzerine, davalı alacaklı hakkında –asliye ceza mahkemesinde- (2) ceza davası açılmıştır:

a) Birinci ceza davası; ... Asliye Ceza Mahkemesi’nin 2022/... Esasına kayıtlı olup; duruşması 18.05.2023 tarihinde.

b) İkinci ceza davası; ... Asliye Ceza Mahkemesi’nin 2023/... Esasına kayıtlı olup; duruşması 06.06.2023 tarihinde.

Davacı-borçlu bu dosyalar için 15.11.2021 tarihinde ifade vermiştir.

Not: Davacı-borçlunun şikayeti üzerine, ... Ağır Ceza Mahkemesi’nde (Dosya No: 2023/... Esas, 2023/... Karar) açılan ceza davasında “görevsizlik kararı” verilerek, dosya ... Asliye Ceza Mahkemesi’ne gönderilmiştir.

Bu durumda; ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nce hangi koşulların gerçekleşmesi halinde açılmış olan menfi tespit davasının “kabulüne” ya da “reddine” karar verilmesi gerekecektir?

*

İcra ve İflas Kanunu’nun 72. maddesi*, “icra hukuku bakımından borçlu durumuna düşüğü halde maddi hukuk bakımından ‘aslında borçlu olmadığını’ ileri süren borçluya,

* Menfi tespit ve istirdat davaları:

MADDE 72 - «Borçlu, icra takibinden önce veya takip sırasında borçlu bulunmadığını ispat için menfi tespit davası açabilir.

İcra takibinden önce açılan menfi tespit dâvasına bakan mahkeme, talep üzerine alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere gösterilecek teminat mukabilinde, icra takibinin durdurulması hakkında ihtiyati tedbir kararı verebilir.

‘borçlu olmadığını genel hükümlere göre tespit ettirme’ olanağını vermek amacıyla kabul edilmiştir. Maddede, bu amaçla, borçluya *iki olanak* tanınmıştır. *Birinci olanak*, borçlunun henüz **“borcunu ödemedi”** açabileceği *olumsuz (=menfi) tesbit davası*, *ikinci olanak* ise, **“borcu ödedikten sonra”** açabileceği *geri alma (=istirdat) davası*’dır.

I- Menfi tespit davası, *borçlunun* «borçlu olmadığını» kanıtlamak için *-icra takibinden önce veya sonra-* açtığı bir davadır. Bu dava, borçlu tarafından, henüz borç ödenmeden açılır. Borçlu, «*icra takibinden önce*» veya «*hakkında yapılmış olan ve kesinleşen takip nedeniyle*» takip hukuku bakımından borçlu duruma düştüğü halde, «*maddi hukuk bakımından takip konusu yapılan alacağın borçlusu bulunmadığını*» tespit için bu davayı açar.⁴³⁹

Borçlu *-icra takibinden önce veya sonra-* *borçlu olmadığını* tespit için bu davayı açabilirse de (mad. 72/I), *icra takibinden önce* «*alacaklıya ne kadar borçlu bulunduğunu* tespit ettirmek için» bu davayı açamaz.

İcra ve İflâs Kanununda, olumsuz tespit davasının tanımı yapılmadan, sadece «*Borçlu, icra takibinden önce veya takip sırasında borçlu bulunmadığını ispat için menfi tespit davası açabilir*» denilerek (İİK. mad. 72/I), davanın «*açılma zamanı*» bakımından- çeşitlerine değinilmiştir.

Menfi tespit davası *her zaman -ve borç ödenmeden, borç ödeninceye kadar-* açılabilir. Yani, *İcra ve İflâs Kanununda* bu davanın açılabilmesi bir *zaman dilimi* öngörülmemiş olduğundan, taraflar arasındaki hukuki ilişki devam ettiği sürece menfi tespit davası açılabilir.⁴⁴⁰ Başka bir deyişle, bütün *tespit davaları* gibi, menfi tespit davası da zamanlaşımına bağlı değildir.⁴⁴¹ Ancak bu dava, *icra takibi sona ermeden* açılabilir...⁴⁴²

Borçlu, *en geç borç ödeninceye kadar geçecek olan süre içinde* -kural olarak- istediği zaman bu davayı açabilir. Ancak, menfi tespit davasında dayanılan hukukî sebebin ileri sürülebilmesini maddi hukuk bir süre ile sınırlandırmışsa, borçlu-davacının bu süreye uyarak, bu süre içinde menfi tespit davasını açması gerekir. Aksi takdirde açılan dava -

---

İcra takibinden sonra açılan menfi tespit dâvasında ihtiyati tedbir yolu ile takibin durdurulmasına karar verilemez. Ancak borçlu hukme gecikmeden doğan zararları karşılamak ve alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere göstereceği teminat karşılığında, mahkemeden ihtiyati tedbir yoluyla icra veznesindeki paranın alacaklıya verilmemesini isteyebilir.

Dâva alacaklı lehine neticelenirse ihtiyati tedbir kararı kalkar. Buna dair hükmün kesinleşmesi halinde alacaklı ihtiyati tedbir dolayısıyla alacağını geç almış bulunmaktan doğan zararlarını gösterilen teminattan alır. Alacaklının uğradığı zarar aynı dâvada takdir olunarak karara bağlanır. Bu zarar herhalde yüzde yirmiden aşağı tayin edilemez.

Dava borçlu lehine hükme bağlanırsa derhal takip durur. İlâmin kesinleşmesi üzerine müderecaatına göre ve ayrıca hükme hacet kalmadan icra kısmen veya tamamen eski hale iade edilir. Borçluyu menfi tespit dâvası açmaya zorlayan takibin haksız ve kötüniyetli olduğu anlaşılırsa, talebi üzerine, borçlunun dâva sebebi ile uğradığı zararın da alacaklıdan tahsiline karar verilir. Takdir edilecek zarar, haksızlığı anlaşılan takip konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olamaz.

Borçlu, menfi tespit dâvası zimmında tedbir kararı almamış ve borç da ödenmiş olursa, dâvaya istirdat davası olarak devam edilir.

Takibe itiraz etmemiş veya itirazın kaldırılmış olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan şahıs, ödediği tarihten itibaren bir sene içinde, umumi hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını isteyebilir.

Menfi tespit ve istirdat davaları, takibi yapan icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabilir gibi, dâvalının yerleşim yeri mahkemesinde de açılabilir. Dâvacı istirdat dâvasında yalnız paranın verilmesi lâzım gelmediğini ispata mecburdur.»

⁴³⁹ UYAR, T. Olumsuz Tespit Davalarının Niteliği (Tür. Bar. Bir. D. S:126, Mayıs/2005, s:142-144)

⁴⁴⁰ MUŞUL, T. *İcra ve İflas Hukuku’nda* Menfi Tespit ve İstirdat Davaları, 3. Baskı, 2020, s: 22

⁴⁴¹ KURU, B. Tespit Davaları, 1963, s: 166

⁴⁴² TÜRK, A. Maddi Hukuk ve İcra-İflas Hukuku Yönleriyle Menfi Tespit Davası, 2006, s: 56

esasa girilmeden- «süre aşımı»ndan ret edilir. Örneğin; «hata»,⁴⁴³ «hile»⁴⁴⁴ veya «ikrah» (tehdit)⁴⁴⁵ sonucunda imzaladığı sözleşme ya da senetten dolayı borçlu olmadığına tespitini isteyen kişinin, *hatanın ve hilenin*^{446 447} *anlaşıldığı (öğrenildiği), ikrahın (tehdidin)*^{448 449} *ortadan kalktığı tarihten itibaren* bir yıl içinde «borçlu olmadığı» hususunu alacaklı tarafa bildirmesi gerekir (TBK. mad. 39/I).

Bu bildirim mutlakla “*menfi tespit davası*” açılarak yapılmış olması zorunlu değildir. Borçlu “*‘hata’, ‘hile’ ya da ‘ikrah’ nedeniyle borçlu olmadığını*” bir yıl içinde karşı tarafa (alacaklıya) –örneğin; ispat kolaylığı bakımından *noter ihtarnamesi ile*⁴⁵⁰ bildirdikten, karşı taraf (alacaklı) hakkında *Cumhuriyet Savcılığına şikayette bulduktan* -ve bir yıl geçtikten sonra da- *menfi tespit davası* açabilir.^{451 452}

Yasada öngörülen bir yıllık süre hak düşürücü süre olduğundan⁴⁵³ borçlunun -ister **dava şeklinde** ister **davadan önce**- “*borçlu olmadığı*” hususunun alacaklı tarafa bu süre içinde bildirmiş olup olmadığı, menfi tespit davasına bakan mahkeme tarafından doğrudan doğruya araştırılır.^{454 455} Buradaki bu bir yıllık süre “*hak düşürücü süre*”dir.⁴⁵⁶

II- Olumsuz (menfi) tespit davası h a n g i d u r u m l a r d a v e h a n g i n e d e n l e r e dayanılarak açılabilir?⁴⁵⁷

√ Borçlu, alacaklı tarafından ödenmesi talep edilen senedin;

√√ *Ödendiğini ancak senedin kendisine alacaklı tarafından iade edilmediğini,*^{458 459}

⁴⁴³ Bknz: 19. HD. 06.05.2010 T. 7475/5564; 14.03.2012 T. 12533/4073; 09.02.2004 T. 4321/897 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁴⁴ Bknz: 19. HD. 14.03.2012 T. 12533/4073; 31.01.2012 T. 7012/1180; 03.06.2011 T. 14029/8829; 06.05.2010 T. 7475/5564 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁴⁵ Bknz: 19. HD. 05.06.2014 T. 13475/10569; 14.04.2010 T. 6454/4413; 11.02.2010 T. 3697/1383; 09.02.2010 T. 3038/1194; 27.06.2007 T. 2238/6806 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁴⁶ Bknz: 19. HD. 30.06.2011 T. 14029/8829; 13. HD. 08.06.1999 T. 4522/4669; HGK. 07.02.1988 T. 1-767/987 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁴⁷ **UYGUR, T.** 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, C:1, 2012, s: 364 – **YAVUZ, N.** Borçlar Hukuku El Kitabı, 2018, s: 201 – **EREN, F./DÖNMEZ, Ü.** Eren Borçlar Hukuku Şerhi, 2022, C: 1, s: 921 vd. – **OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T.** Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 2020, 18. Bası, C: 1, s: 124 vd. – **AYAN, S.** İstanbul Şerhi (Türk Borçlar Kanunu), 2017, C: 1, s: 422

⁴⁴⁸ Bknz: 19. HD. 11.07.2012 T. 6338/11554; 06.05.2010 T. 7475/5564; 09.02.2010 T. 3038/1194 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁴⁹ **UYGUR, T.** age., s: 364 – **YAVUZ, N.** age., s: 202 vd. – **EREN, F./DÖNMEZ, Ü.** age., s: 922 – **OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T.** age., s: 125 – **AYAN, S.** age., s: 424 vd.

⁴⁵⁰ Bknz: 13. HD. 01.02.1989 T. 5415/512

⁴⁵¹ Bknz: 19. HD. 14.04.1992 T. 998/1309; 11. HD. 26.11.1990 T. 9495/7574

⁴⁵² **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2014, C: 1, 3. Baskı, s: 1380

⁴⁵³ Bknz: 19. HD. 18.09.2002 T. 7714/5851; 3. HD. 08.06.1999 T. 4522/4669

⁴⁵⁴ **FEYZİOĞLU, F.N.** Borçlar Hukuku (Genel Hükümler, C: 1, 1976, s: 176) – **OĞUZMAN, M.K.** Borçlar Hukuku Dersleri, C: 1, s: 88 – **REİSOĞLU, S.** Borçlar Hukuku, c: 1, s: 67 – **VELİDE-DEOĞLU, H.V./ ÖZDEMİR, R.** Türk Borçlar Kanunu Şerhi, 1987, 79. – **UYGUR, T.** Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu, 2003, C: 1, s: 238

⁴⁵⁵ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C: 1, s: 1380 vd.

⁴⁵⁶ **OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T.** age., C: 1, s: 130 vd. – **EREN, F./DÖNMEZ, Ü.** age., C: 1, s: 922 vd.

⁴⁵⁷ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Olumsuz (Menfi) Tespit ve Geri Alma (İstirdat) Davaları, 4. Baskı, 2015, s: 16 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C: 1, s: 1268 vd.; s: 1287 vd.

⁴⁵⁸ Bknz: 19. HD. 24.04.2014 T. 4926/7881; 10.12.2013 T. 16143/19668; 21.05.2012 T. 1939/8559; 07.05.2012 T. 1898/7664; 16.04.2012 T. 15500/6469; 05.04.2012 T. 13642/5740; 02.02.2012 T. 10101/1407 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁵⁹ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Olumsuz Tespit Davaları, s: 16; 145 – **TANERİ, G.** Uygulama Örnekleriyle Menfi Tespit Davası, 2021, s: 22 vd. – **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 186 – **TÜRK, A.** age., s: 164 vd. – **YAVUZ, N.** age., s: 31

- √√ Sahte olduğunu, senette tahrifat bulunduğunu,^{460 461}
 √√ Anlaşmaya aykırı doldurulduğunu,^{462 463}
 √√ Teminat senedi olduğunu,^{464 465}
 √√ Şekil noksanlığı nedeniyle, senedin kambiyo senedi niteliğini taşımadığını,^{466 467}
 √√ Ayırtetme gücü (temyiz kudreti) yokluğu nedeniyle geçersiz olduğunu,^{468 469}
 √√ Karşılıksız (bedelsiz) olduğunu,^{470 471}

- ⁴⁶⁰ Bknz: 19. HD. 25.04.2012 T. 16400/6956; 18.04.2012 T. 15945/6609; 16.04.2012 T. 15572/6477; 12.04.2012 T. 85/6295; 18.01.2012 T. 8279/433; 30.11.2010 T. 6190/13489; 02.11.2010 T. 5431/12306; 27.01.2014 T. 35441/1901; 21.04.2014 T. 9285/11622; 14.01.2014 T. 17400/1144; 30.05.2012 T. 1267/9177; 09.05.2012 T. 2380/7831; 26.04.2012 T. 15911/7048; 12.10.2010 T. 8634/11178; 07.07.2010 T. 5719/8618; 07.07.2010 T. 3645/278; 20.01.2010 T. 3465/278; 16.04.2007 T. 1634/3911 (www.e-uyar.com) – Aynı doğrultuda: 19. HD. 06.12.1993 T. 8319/4038 (YAVUZ, N. age., s: 286); 19. HD. 10.02.2006 T. 6713/1244 (ÇAVDAR, S. İtirazın İptali, Bortan Kurtulma, Menfi Tespit ve İstirdat Davaları, 2007, s: 835 vd.)
- ⁴⁶¹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 16; 206 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290 – TANERİ, G. age., s: 22 – CEYLAN, N. Kambiyo Senedine Dayalı Olarak Açılan Menfi Tespit Davası, 2022, s: 165 vd. – KURU, B. age., s: 187 – TÜRK, A. age., s: 158 vd. – MUŞUL, T. age., s: 92; 145 vd. – YAVUZ, N. age., s: 286
- ⁴⁶² Bknz: 19. HD. 22.02.2012 T. 10933/2657; 23.06.2011 T. 11877/6797; 16.12.2010 T. 4415/14431; 1.12.2010 T. 4798/13625; 26.10.2010 T. 1816/11995; 20.09.2010 T. 422/9992; 03.06.2010 T. 9642/6934; 11.05.2010 T. 8505/5852; 10.05.2010 T. 9911/5684; 24.02.2010 T. 4642/1876; 16.03.2007 T. 10723/2652; 16.10.2006 T. 3539/9825; 20.06.2005 T. 3374/6850 vb. (www.e-uyar.com) – Aynı doğrultuda: 19. HD. 29.05.2001 T. 133/4147 (YAVUZ, N. age., s: 441 vd.); 19. HD. 02.03.2001 T. 7246/1674 (YAVUZ, N. age., s: 678 vd.) – 30.03.2004 T. 5431/3608 (ÇAVDAR, S. age., s: 838 vd.)
- ⁴⁶³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 16; 357 – TANERİ, G. age., s: 22 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku’nda Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası, 2003, s: 15
- ⁴⁶⁴ Bknz: 19. HD. 29.05.2014 T. 6238/10025; 27.03.2014 T. 1771/6020; 6.03.2014 T. 7136/4464; 29.01.2014 T. 15852/2180; 28.06.2012 T. 3643/10778; 6.06.2012 T. 1981/9625; 21.05.2012 T. 1927/8557; 16.05.2012 T. 2103/8281 vb. (www.e-uyar.com); Aynı doğrultuda: 19. HD. 19.01.2004 T. 9312/178 (ÇAVDAR, S. age., s: 836) –; 19. HD. 20.04.2004 T. 2042/4597 (ÇAVDAR, S. age., s: 842 vd.); 05.04.2002 T. 8102/2565 (YAVUZ, N. age., s: 529)
- ⁴⁶⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 16; 318 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1305 vd.; 1341 vd. – TÜRK, A. age., 140 vd.
- ⁴⁶⁶ Bknz: 19. HD. 10.06.2014 T. 8019/10774; 20.05.2014 T. 12506/9484; 13.05.2014 T. 11786/9065; 21.01.2014 T. 18024/1571; 13.01.2014 T. 16400/1008; HGK. 9.10.2013 T. 19-1119/1459 vb. (www.e-uyar.com); Aynı doğrultuda: 19.HD. 22.10.1993 T. 6984/6910 (YAVUZ, N. age., s: 283)
- ⁴⁶⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 16; 354 vd.; 365 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1318 – CEYLAN, N. age., s: 165 vd. – TANERİ, G. age., s: 22 – TÜRK, A. age., s:147, 149 – YAVUZ, N. age., s: 283
- ⁴⁶⁸ Bknz: 19. HD. 24.06.2014 T. 8023/11666; 30.09.2013 T. 10698/14990; 28.01.2010 T. 2963/707; 25.01.2010 T. 3184/509; 11. HD. 23.02.1981 T. 915/771; 11. HD. 11.06.1990 T. 3436/4655 (www.e-uyar.com); Aynı doğrultuda: 19. HD. 03.03.2003 T. 4632/1661 (YAVUZ, VN. age., s: 525 vd.)
- ⁴⁶⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 16; 126 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290 – TÜRK, A. age., s: 87 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, s: 186 – MUŞUL, T. age., s: 93 – YAVUZ, N. age., s: 525 vd.
- ⁴⁷⁰ Bknz: 19. HD. 13.02.2012 T. 6435/2012, 01.02.2012 T. 7936/1319; 05.05.2011 T. 12830/6197; HGK. 05.12.2007 T. 11-934/945; 05.07.2007 T. 1081/7115; HGK. 12.10.2005 T. 19-488/567 (www.e-uyar.com)
- ⁴⁷¹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 16; 126 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1286 vd. – TANERİ, G. age., s: 22 – CEYLAN, N. age., s: 165 vd.

- √√ *Hatır senedi (muvazaalı) olduğunu*,^{472 473}
 √√ *Hata sonucu düzenlendiğini*,^{474 475}
 √√ *Mücbir sebep sonucu düzenlendiğini*,^{476 477}
 √√ *Hile sonucu düzenlendiğini*,^{478 479}
 √√ *İkrah (tehdit, korkutma) sonucu düzenlendiğini*,^{480 481 482}
 √√ *Gabin sonucu düzenlendiğini*,^{483 484}

- 472 Bknz: 19. HD. 23.01.2012 T. 6836/637; 14.09.2010 T. 2759/9687; 05.04.2010 T. 5625/3876; 17.06.2010 T. 600/7719 (www.e-uyar.com); Aynı doğrultuda: 19. HD. 10.03.2004 T. 4721/2522 (ÇAVDAR, S. age., s: 836 vd.; 19.HD. 07.06.2004 T. 11533/6852 (ÇAVDAR, S. age., s: 839 vd.)
- 473 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 16; 130; 229 vd. – UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1286 vd. - TÜRK, A. age., s: 164 – KURU, B. age., s: 187 – TANERİ, G. age., s: 22
- 474 Bknz: 19. HD. 11.02.2010 T. 6755/1295; 16.03.2007 T. 10714/2649; 4. HD. 13.01.1978 T. 12924/304 (www.e-uyar.com)
- 475 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 16; 126; 267 – UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290 - TÜRK, A. age., s: 92 vd.; 163 vd. – KURU, B. age., s: 186 – MUŞUL, T. age., s: 93 - YAVUZ, N. age., s: 30
- 476 Bknz: 19. HD. 25.10.2002 T. 4558/6953 (www.e-uyar.com)
- 477 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17
- 478 Bknz: 19. HD. 24.06.2014 T. 8023/11666; 02.02.2012 T. 15557/1403; 31.01.2012 T. 7012/1180; 30.06.2011 T. 14029/8829; 14.04.2010 T. 6783/4403; 11.02.2010 T. 6755/1295; 12.10.2009 T. 12154/9165; 16.03.2007 T. 10714/2649 (www.e-uyar.com)
- 479 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17; 126; 368 vd. – TÜRK, A. age., s: 92 vd. 163 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, s: 186 - MUŞUL, T. age., s: 93 - YAVUZ, N. age., s: 30
- 480 Bknz: 19. HD. 05.06.2014 T. 13475/10569; 30.09.2013 T. 10698/14990; 19.04.2012 T. 25/6728; 13.02.2012 T. 6592/2023; 07.12.2010 T. 3407/13909; 23.11.2010 T. 12450/13146; 14.04.2010 T. 6454/4413; 10.02.2010 T. 6354/1217; 11.02.2010 T. 6755/1295; 10.02.2010 T. 4891/1285; 09.02.2010 T. 3038/1194; 27.06.2007 T. 2238/6806; 16.03.2007 T. 10714/2649; 17. HD. 07.04.2008 T. 92/1756; 19. HD. 01.10.1999 T. 2898/5464; 4. HD. 13.01.1978 T. 12924/304 (www.e-uyar.com); Aynı doğrultuda: 19. HD. 14.07.2006 T. 227/7654 (ÇAVDAR, S. age., s: 969
- 481 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17; 126; 313 vd. – UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290, 1301 vd. - TÜRK, A. age., s: 92 vd.; 160; 163 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, s: 186 - MUŞUL, T. age., s: 93 vd. - YAVUZ, N. age., s: 30
- 482 “Korkutma; kişinin kendisi veya yakınlarının kişilik yahut malvarlıklarının yakın ve ciddi bir tehlikeye uğrayacağından bahisle, sözleşme kurmaya yönelik irade beyanının açıklattırılmasıdır. Korkutma hali; maddi-mutlak cebir ve manevi cebir olarak ikiye ayrılır. Doktrinde; korkutma sonucunda imzanın zorla atırılması (maddi cebir) halinin oluşması durumunda, borçluya isnat edilecek hiçbir durum olmadığı için bunun mutlak def’i olduğu, buna karşın; zorla attırma haline varmayıp manevi cebir altında atılan imza halinde ise hata ve hile gibi sakatta olsa açıklanmış bir iradenin mevcudiyeti dolayısıyla nispi def’i olduğu ileri sürülmektedir. Yargıtay ise; korkutmaya dayanan irade bozukluğunu, hiçbir ayırım yapmadan mutlak def’ilerden saymaktadır...” (CEYLAN, N. age., s: 176) – “Korkutma durumunda sakatlık; iradenin oluşumu aşamasındadır. Yoksa, irade ile beyan arasında bir uyumsuzluk yoktur. Korkutma nedeniyle sözleşmenin iptal edilebilmesi için birinci koşul; korkutmanın hukuka aykırı bir nitelik taşımasıdır. İkinci koşul ise korkutmanın ciddi olmasıdır. Korkutmada ileri sürülen tehlike karşı tarafın veya yakınlarının malına, vücut bütünlüklerine, şeref, haysiyet ve sır alanı gibi kişilik haklarına yönelebilir. Son koşul ise, korku yaratan eylem ile sözleşmenin yapılması arasında uygun nedensellik bağı bulunmasıdır...” (TÜRK, A. age., s: 95)
- 483 Bknz: 19. HD. 17.12.2009 T. 11154/11965; 14.07.2005 T. 4985/7980; 22.10.2007 T. 3638/9061; 24.09.2007 T. 4862/8033; 09.07.2004 T. 11504/8245; 06.05.2004 T. 6396/5236; 09.02.2004 T. 4611/900 (www.e-uyar.com)
- 484 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17 – TÜRK, A. age., s: 96 vd.

√√ «Şirket (kooperatif) adına senedi düzenlenmiş olan kişinin tek başına senet düzenleme yetkisinin bulunmadığını»^{485 486}

√√ «Satın alınan malın ayıplı çıktığını ileri sürerek, bu mal karşılığında verilmiş olan senedin geçersiz kaldığını»^{487 488}

√√ «İhtiyati haciz sırasındaki borcu kabul beyanının ‘manevi cebir’ altında yapıldığını, bu nedenle geçersiz olduğunu»^{489 490}

√√ «Cezai şart karşılığında düzenlenmiş olduğunu»^{491 492}

√√ «İrade fesadı nedeniyle geçersiz olduğunu»^{493 494}

√√ «Kumar ve bahis borcu karşılığı düzenlenmiş olması nedeniyle geçersiz olduğunu»^{495 496}

√√ «Ahlâk ve adaba aykırılık nedeniyle geçersiz olduğunu»^{497 498}

√√ «Başlık parası olarak verildiğini»^{499 500}

√√ “Hava parası olarak düzenlendiğini”⁵⁰¹

√√ “Ehliyetsizlik nedeniyle sebebin iptali gerektiğini”^{502 503}

√√ “Senedi düzenleyen temsil yetkisi bulunmaması nedeniyle senedin iptali gerektiğini”⁵⁰⁴

⁴⁸⁵ Bknz: 19. HD. 26.05.2014 T. 5790/9812; 08.04.2012 T. 12558/6569; 16.04.2012 T. 15319/6448; 09.02.2012 T. 9259/1805; 11.11.2010 T. 3982/12894 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁸⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17; 126

⁴⁸⁷ Bknz: 19. HD. 15.05.2014 T. 5631/9295; 14.03.2012 T. 11463/4054; 16.02.2012 T. 9778/2319; 03.11.2011 T. 11367/13780; 15.09.2010 T. 2797/9767; 10.02.2010 T. 13021/1274 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁸⁸ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17 - UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1312 vd., 1345 vd.

⁴⁸⁹ Bknz: 19. HD. 21.05.2014 T. 5481/9552; 23.01.2014 T. 15581/1855; 01.12.2011 T. 4784/15080; 30.09.2010 T. 1151/10474; 11.02.2010 T. 3697/1383 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁹⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17

⁴⁹¹ Bknz: 19. HD. 21.01.2014 T. 17389/1600; HGK. 27.03.2013 T. 13-821/409 (www.e-uyar.com)

⁴⁹² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17 – UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1310 vd. - TANERİ, G. age., s: 22

⁴⁹³ Bknz: 19. HD. 14.03.2012 T. 12533/4673 (www.e-uyar.com)

⁴⁹⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17 – UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290, 1301 vd., 1325 vd., 1338 vd. - CEYLAN, N. age., s: 165 vd.

⁴⁹⁵ Bknz: 19. HD. 06.02.2012 T. 5852/1591; 13. HD. 28.09.1998 T. 6023/7127; 11. HD. 22.01.1998 T. 10462/253 (www.e-uyar.com); Aynı doğrultuda: 19. HD. 09.05.2006 T. 2181/5137 (YAVUZ, N. age., s: 296 VD.)

⁴⁹⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 17; 126 – UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290 - TANERİ, G. age., s: 22 - TÜRK, A. age., s: 85 - YAVUZ, N. age., s: 296 vd.)

⁴⁹⁷ Bknz: 19. HD. 23.05.2012 T. 1229/8726; 11. HD. 26.06.1990 T. 4968/5149; 12.05.1988 T. 3880/3251; 13.05.1986 T. 2584/2899; 20.10.1987 T. 3221/5503; HGK. 05.03.1986 T. 11-832/199; 13.03.1984 T. 1486/1428; 31.05.1982 T. 2731/2633 (www.e-uyar.com)

⁴⁹⁸ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 18 - UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290, 1339 vd. - YAVUZ, N. age., s:165

⁴⁹⁹ Bknz: 19. HD. 01.02.2012 T. 7658/1294 (www.e-uyar.com)

⁵⁰⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 18; 316 vd. – UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1339 vd. -TANERİ, G. age., s: 22

⁵⁰¹ TÜRK, A. age., s: 84, 85

⁵⁰² TÜRK, A. age., s: 154 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları , s: 340 vd. - UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290, 1311 vd. - YAVUZ, N. age., s: 525

⁵⁰³ Bknz: 19. HD. 03.03.2003 T. 4632/1661 (YAVUZ, N. age., s: 525 vd.)

⁵⁰⁴ TÜRK, A. age., s: 155 vd. – CEYLAN, N. age. s: 165 vd. – TANERİ, G. age., s: 22 vd.

√√ “Medeni Kanun’un 23. maddesi gereğince hukuka aykırı olması nedeniyle senedin iptali gerektiğini”⁵⁰⁵

√√ “İhaleye katılmayı önlemek amacıyla düzenlenmiş olması nedeniyle senedin geçersiz olduğunu”^{506 507}

√√ “Kaçırılan kızın evlenmesine rıza göstermesi için verilmiş olması nedeniyle senedin geçersiz olduğunu (TBK.m. 27)”^{508 509}

√√ “İbra nedeniyle borçlu bulunulmadığını”^{510 511}

√√ “Takas nedeniyle borçlu bulunulmadığını”^{512 513}

√√ “Alacağın muaccel olmaması veya borçluya alacaklı tarafından süre verilmiş olması nedeniyle borçlu olunmadığını”⁵¹⁴

√√ “Kambiyo senedinin zamanaşımına uğramış olduğunu”⁵¹⁵

√√ “Senedin rıza hilafına elden çıkmış olmasını”⁵¹⁶

bildirerek «olumsuz tespit davası» açabilir.

√ İpoteğin iptali (terkini, fekki) talebiyle açılan davanın menfi tespit davası olduğunu^{517 518}

√ Satın alınan malın ayıplı çıkmış olması halinde bu mal karşılığında verilmiş olan senedin geçersizliğinin tespiti için menfi tespit davası açılabileceği⁵¹⁹

√ Senedin kaybolduğu ya da çalındığı iddiasıyla menfi tespit davası açılabileceği⁵²⁰

√ İhtiyati haciz sırasındaki borcu kabul beyanının manevi cebir altında yapılmış sayılacağı, bu nedenle geçersiz olacağından bu konuda menfi tespit davası açılabileceği⁵²¹

√ Yasal süresi içinde bankaya ibraz edilmeyen çeklerin geçersizliği hakkında menfi tespit davası açılabileceği⁵²²

√ İİK.m. 89 uyarınca gönderilen haciz ihbarnameleri üzerine menfi tespit davası açılabileceği⁵²³

505 TÜRK, A. age., s: 82 vd.

506 Bknz: 11. HD. 18.01.1984 T. 5698/109 (www.e-uyar.com)

507 TÜRK, A. age., s: 85

508 Bknz: 11. HD. 11.10.1982 T. 3928/3819 (www.e-uyar.com)

509 TÜRK, A. age., s: 85 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 126

510 HGK. 30.06.2004 T. 9-380/401 (www.e-uyar.com)

511 TÜRK, A. age., s: 99 vd.

512 Bknz: 11. HD. 24.11.1975 T. 5197/6702 (www.e-uyar.com)

513 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları., s: 126 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, s: 187 – TÜRK, A. age., s: 100 vd. - MUŞUL, T. age., s: 144 - YAVUZ, N. age., s: 31

514 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 126 – UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290 - TÜRK, A. age., s: 102 vd.

515 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 126 – UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s:1291 - TÜRK, A. age., s: 147 - CEYLAN, N. age., s: 165 vd.

516 TÜRK, A. age., s: 161 vd. – CEYLAN, N age., s: 65 vd.

517 KURU, B. İcra ve İflas Hukuku., s: 187 – TÜRK, A. age., s: 180 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları., s: 135; 219 – MUŞUL, T. age., s: 93; 135 vd.

518 Bknz: 19. HD. 19.01.2006 T. 3260/173 (ÇAVDAR, S. age., s: 925 vd.)

519 TANERİ, G. age., s: 22 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 343 vd.

520 TANERİ, G. age., s: 22 vd.

521 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 137

522 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 316 - UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1303

523 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 331 vd. - UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1308 - YAVUZ, N. age., s: 372 vd.; 378; 426; 438 vd.; 442 vd. – ÇAVDAR, S. age., s: 853 vd.

√ Resmi şekilde yapılmadığı için geçerli olmayan tapulu taşınmazlara ilişkin satışlarda, satış bedeli olarak düzenlenen senetlerin geçersizliği ile ilgili olarak menfi tespit davası açılabilir⁵²⁴

√ Ahlaka, adaba ve kamu düzenine aykırılık iddiası ile ilgili olarak menfi tespit davası açılabilir⁵²⁵

√ Nafaka borcunun bulunmadığının tespiti için menfi tespit davası açılabilir⁵²⁶

√ Kefil olan davacının sorumluluğunun sözleşme süresi ile sınırlı olduğunun tespiti için menfi tespit davası açılabilir^{527 528}

belirtilmiştir...

III-Bir davada hüküm verilmesi, başka bir davada incelenmekte ve kesin olarak karara bağlanacak olan hukukî ilişkisinin mevcut olup olmadığına kısmen veya tamamen bağlı ise, mahkeme o davanın sonuçlanmasını beklemek üzere yargılamayı erteleyebilir, başka bir deyişle, o davanın sonuçlanmasını kendi bakmakta olduğu dava için **bekletici sorun** yapabilir (HMK.m. 165/T)⁵²⁹ Yasalarda (örneğin; Anayasa mad. 151; Uy. Mah. K. mad. 19/1; İİK. mad. 68/IV vb.) açıkça öngörülmüş olan **bekletici sorun** halleri dışında, bir sorunu **bekletici sorun** yapmak mahkeme için zorunlu olmayıp ihtiyaridir. Mahkeme takdir hakkını kullanarak bir sorunu «**bekletici sorun**» yapıp o sorunun diğer mahkemede çözümlenmesini bekleyeceği gibi, o sorunu «ön sorun» olarak kendisi de inceleyebilir.⁵³⁰

Bazı durumlarda hakimin '**bekletici sorun**' yapma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu durumlar dışında ise hakimin bir sorunun '**bekletici sorun**' yapma konusunda takdir hakkı bulunmaktadır.⁵³¹ Hakimin '**bekletici sorun**' yapma zorunluluğunun mutlaka kanun tarafından açıkça öngörülmüş olması gerekir...⁵³² Zorunlu '**bekletici sorun**' halleri dışında, hukukumuzda bekletici sorun yapmak ihtiyaridir.⁵³³

Hukuk mahkemesinde görülmekte olan bir dava (hukuk davası) ile ceza mahkemesinde görülmekte olan bir dava (ceza davası) arasında bağlantı varsa, hukuk mahkemesi, ceza davasının sonuçlanmasını (hukuk davası gibi) **bekletici sorun** yapabilir. Fakat bu halde hukuk mahkemesi, ceza davasının sonuçlanmasını mutlaka '**bekletici sorun**' yapmak zorunda değildir. Hukuk mahkemesindeki tahkikat (ceza davasına oranla) daha ileri bir aşamada ise, hukuk mahkemesi, ceza davasının sonuçlanmasını beklemeden davaya devam eder. Buna karşılık ceza mahkemesindeki tahkikat (hukuk davasına oranla) daha ileri bir aşamada ise ve ceza davasında verilecek kararın hukuk mahkemesini bağlaması ihtimali varsa, hukuk mahkemesi, ceza davasının sonuçlanmasını (hukuk davası için) **bekletici sorun** yapmalıdır.⁵³⁴

Borçlu, hukuk mahkemesinde "**takip dayanağı belgenin sahte olduğu**" iddiasıyla '**menfi tespit davası**' açabilir. Bu durumda ceza mahkemesinin vereceği karar, hukuk mahkemesini bağlayacağından (hukuk mahkemesinde '**kesin delil**' teşkil edeceğinden,

⁵²⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 363 vd. - UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s:1312, 1321 vd.

⁵²⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları , s: 384 vd. - UYAR, T./ UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:1, s: 1290, 1303 vd., 1339 vd.

⁵²⁶ YAVUZ, N. age., s: 458 vd.; 464 vd.

⁵²⁷ Bknz: 3. HD. 01.03.2001 T. 1477/2000 (YAVUZ, N. age., s: 579 vd.)

⁵²⁸ YAVUZ, N. age., s: 579 vd.

⁵²⁹ KURU, B. Hukuk Muhakemeleri Usulü, C:III, 2001, s:3207 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, s: 477

⁵³⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 861 vd.- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:2, s: 1456 vd.

⁵³¹ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T. Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, 2021, s: 524 vd.

⁵³² TANRIVER, S. Medeni Usul Hukuku, C: 1, 2016, s: 720

⁵³³ ÖZEKES, M.;PEKCANITEZ, Usul, C:II, 15. Bası, s: 1414 vd.

⁵³⁴ ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 552

sahtelik (menfi tespit) davasına bakan hukuk mahkemesinin, ceza mahkemesindeki sahtecilik davası-nın sonuçlanmasını beklemesi, “*bekletici sorun*” yapması gerekir.⁵³⁵

Hukuk ve ceza davalarının konuları, tarafları ve amaçları farklı olduğundan, ceza mahkemesi kararı da hukuk mahkemesi (davası) için kural olarak ‘*kesin hüküm*’ teşkil etmez. Bu kuralın bir istisnası vardır: Ceza mahkemesi bir senedin sahte olduğunu tespit ederek *sah-tecilik suçunu* (TCK.m. 197-212) işleyen cezaya mahkum ederse, bu karar hukuk mahkemesinde ‘*kesin hüküm*’ teşkil eder. Yani, artık hukuk mahkemesinde o senet için *sahtelik davası* açılmaz.

Buna karşılık, sahtecilik davasına bakan ceza mahkemesi sanığın beraatine karar verirse, bu *beraat kararı* hukuk mahkemesinde (kural olarak) kesin hüküm teşkil etmez; yani, hukuk mahkemesinin senedin sahteliğini incelemesini engellemez (HMK.m. 214/2).⁵³⁶

“*Sahtelik iddiası*”na dayalı hukuk davalarında, ceza mahkemesinde görülmekte olan sahtecilik davasının sonucu beklenir.⁵³⁷

Hukuk mahkemesi, ceza mahkemesinin verdiği ‘*mahkumiyet kararı*’ ve oradaki ‘*maddi vaka tespitleri*’ ile bağlıdır (TBK.m. 74).⁵³⁸ Ancak; TBK.m. 39 uyarınca ‘*“yanılma” (TBK.m. 30 vd.) veya “aldatma” (TBK.m. 36) ve “korkutma” (TBK.m. 37 vd.)* sonucunda sözleşme yapan taraf, yanılma veya aldatmayı öğrendiği tarihten ya da korkutmanın etkisinin ortadan kalktığı andan başlayarak bir yıl içinde sözleşme ile bağlı olmadığını bildirmez veya verdiği şeyi geri istemezse sözleşmeyi onamış sayılacağından, borçlu bu maddede öngörülen **bir yıldan sonra** ‘*Cumhuriyet Savcılığına şikayette bulunur*’ ve/veya ‘*menfi tespit davası açarsa*’, bu şikayet üzerine ceza mahkemesince alacaklı hakkında mahkumiyet kararı verilmiş olsa dahi, bu karar, menfi tespit davasına bakan hukuk mahkemesini bağlamaz. Hukuk mahkemesince bu durumda “*açılan menfi tespit davasının süre aşımı nedeniyle reddine*” karar verilmesi gerekir. Çünkü, TBK.m. 39’daki ‘bir yıllık süre’ “*hak düşürücü süre*”dir...⁵³⁹

Türk hukukunda kural olarak ‘*bekletici sorun*’ yapma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu husus mahkemenin taktirindedir.⁵⁴⁰

Bir sorunun ‘*bekletici sorun*’ sayılması, yasa tarafından öngörülmüşse, mahkeme bu tür sorunu kendisi çözümleyemez.⁵⁴¹

U y g u l a m a d a; *sahtecilik, dolandırıcılık, bedelsiz kalmış senedi/çeki kullanma, nitelikli dolandırıcılık, zorla ve tehditle senet imzalatma, ikrah ve tehditle senet düzenleme, güveni kötüye kullanma* s u ç l a r ı ile ilgili ceza davalarının sonuçları hukuk mahkemelerinde açılmış olan menfi tespit davalarında (İİK.m. 72) “*bekletici sorun*” yapılmaktadır.⁵⁴²

Yüksek mahkeme “*bekletici sorun*” yapılmasını istediği konularla ilgili olarak;

√ “*Ceza yargılaması sonunda tesis edilecek hüküm ile ‘davalının bedelsiz senedi kullandığı iddiasına yönelik bir maddi vak’a tespiti ver aldığı taktirde’ bu maddi olgunun tespiti hukuk hakimini bağlayacağından, hukuk mahkemesince ceza davasının sonucunun beklenilmesi, bundan sonra maddi olguların nasıl gerçekleştiğinin saptanması, tarafların talepleri de gözetilerek uyumsuzluğun medeni hukuk kurallarına göre çözümlenmesi gerekeceğini*”⁵⁴³

⁵³⁵ KURU, B. Menfi Tespit ve İstirdat Davası, s: 22

⁵³⁶ MUŞUL, T. age., s: 166 vd.

⁵³⁷ YILMAZ, E. Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C: 3, 4. Baskı, s: 3214

⁵³⁸ YILMAZ, E. age., C:3, s: 3259

⁵³⁹ Bknz: Yuk. dipn. 18

⁵⁴⁰ PEKCANITEZ, H. Medeni Usul Hukuku, 2000, s: 280

⁵⁴¹ ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 4. Baskı, 2019, s: 525

⁵⁴² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 832 vd.

⁵⁴³ Bknz: HGK. 21.03.2019 T. 19-1635/333 (www.e-uyar.com)

√ “*Dosya kapsamında bulunan davacı şirketin ve katılan davalıların sanık sıfatıyla resmi belgede sahtecilik ve dolandırıcılık suçundan yapılan yargılamada verilen karar örneğinden; ‘dava konusu bono nedeniyle davalı-sanıkların resmi belgede sahtecilik suçundan oybirliği ile cezalandırılmalarına, dolandırıcılık suçundan oy çokluğu ile cezalandırılmalarına’ hükmedildiği, ancak kararın henüz kesinleşmediği görülmüş olup, 818 sy. BK’nun 53. (yeni TBK.’nin 74.) maddesi gereği ceza hakimi tarafından tespit edilen maddi vakıa, hukuk hakimini bağlayacağından, mahkemece anılan ceza dosyasının sonucunun kesinleşmesinin beklenilmesi gerekeceğini*”⁵⁴⁴

√ “*Dava konusu senetle ilgili olarak davalının yargılandığı ceza davasında sahtecilik ve bedelsiz çeki kullanmak suçlarından mahkumiyetine karar verildiği, ancak verilen kararın temyiz edilmesi nedeniyle dosyanın halen Yargıtay’da olduğu dosya içeriğinden anlaşılakta olup, ceza mahkemesince verilecek maddi olayı saptayan kararların hukuk hakimini bağlayacağı gözetilerek, sözü edilen ceza mahkemesi kararının kesinleşmesi beklenerek, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini*”⁵⁴⁵

√ “*Davacının, davaya konu kambiyo senedindeki imzayı inkar etmiş olduğu davada, mahkemece hükme esas alınan imza incelemesi raporları, davalının resmi belgede sahtecilik suçundan yargılandığı ceza ve icra hukuk mahkemesindeki dava dosyalarından aldırılmış raporlar, ceza mahkemesi kararının temyiz incelemesinde olup, henüz kesinleşmediği dosya kapsamından anlaşıldığı gibi, icra mahkemesi kararları da takip hukuku yönünden bağlayıcı olup, maddi hukuk anlamında kesin hüküm teşkil etmemekte olduğundan, mahkemece, ceza mahkemesi kararının kesinleşmesi beklenip, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini*”⁵⁴⁶

√ “*Davaya konu bonoyla ilgili olarak davacı yanın şikayeti üzerine davalı şirket yetkilisi hakkında resmi belgede sahtecilik suçlaması üzerine yapılan yargılama kapsamında, ceza tahkikatı sırasında, biri hazırlık tahkikatında diğeri ise ceza davasının yargılaması sırasında olmak üzere iki kez imza incelemesi yaptırıldığı ve bu incelemeler sonucunda alınan raporların birbirine aykırı sonuçlar içerdiği, ceza mahkemesinin beraat kararları hukuk hakimini bağlamaz ise de, maddi vakayı saptayan kararları hukuk hakimini bağlayacağından, somut olayda ceza mahkemesi kararının kesinleşip kesinleşmediğinin araştırılması; kesinleşmemiş ise kesinleşmesinin beklenmesi veya mahkemece yeniden imza incelemesi yaptırılması gerekeceğini*”⁵⁴⁷

√ “*Mahkemece, BK. 53 ‘Hakim, kusur olup olmadığına yahut haksız fiilin failinin temyiz kudretine haciz bulup bulunmadığına karar vermek için ceza hukukunun mesuliyete dair hükümleriyle bağlı olmadığı gibi, ceza mahkemesinden verilen beraat kararıyla da mukayyet değildir...’ maddesi (yeni Türk Borçlar Kanunu m. 74) kapsamında, ceza davasında saptanacak maddi olaylar, hukuk hakimini bağlayacağından ve bu bağlamda belirtilen bu ceza davasında yapılan yargılama sonucunda verilecek karar, menfi tespit davasının neticesini etkileyeceğinden, dava konusu çekle ilgili ceza davasının kesinleşmesinin beklenmesi gerekeceğini*”⁵⁴⁸

√ “*Davalı hakkında davaya konu bonoya ilişkin olarak resmi belgede sahtecilik ve nitelikli dolandırıcılık suçundan dolayı açılan davada verilen kararın temyiz edilmiş olması nedeniyle dosyanın halen Yargıtay’da olduğu ve temyiz incelemesinin sonuçlanmadığı dosya içeriğinden anlaşılakta olduğu, bu durumda ceza mahkemesinin olası bir mahkumiyet kararının 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 74’üncü maddesi uyarınca hukuk hâkimini bağlayacağı gözetilerek, söz konusu ceza davasının sonucunun Hukuk*

⁵⁴⁴ Bknz: 19. HD. 28.05.2014 T. 13007/9934 (www.e-uyar.com)

⁵⁴⁵ Bknz: 19. HD. 22.05.2014 T. 6221/9708 (www.e-uyar.com)

⁵⁴⁶ Bknz: 19. HD. 15.04.2014 T. 4451/7311 (www.e-uyar.com)

⁵⁴⁷ Bknz: 19. HD. 09.04.2014 T. 4560/6809 (www.e-uyar.com)

⁵⁴⁸ Bknz: 19. HD. 02.04.2014 T. 3686/6441 (www.e-uyar.com)

Muhakemeleri Kanununun 165/1 hükmü uyarınca bekletici mesele yapılması ve tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi gerekeceğini”⁵⁴⁹

√ “*İcra takibine konu davacının keşidecisi, davalının lehtarı olduğu bonodaki borçlu imzasının sahte olduğu, davacının imzasının taklit edilerek atıldığı, davacının bir anlık hatası sonucu veya hile ile arsa alım satımı sırasında dava dışı şahıs tarafından alınan bono nedeniyle davalıya borçlu olmadığı iddiasıyla açılan menfi tespit istemine ilişkin davada, uyuşmazlık konusu bono hakkında ceza davası açıldığından, ceza davasının sonucu beklenilmeden karar verilemeyeceğini*”⁵⁵⁰

√ “*Dava konusu bonodaki imzanın bono borçluları olan davacıların bilgisi ve rızası dışında tahrif edildiğinin anlaşıldığı menfi tespit davasının açılan ceza davasının kesinleşmemesi sebebiyle bekletici mesele yapılması gerekeceğini*”⁵⁵¹

√ “*Hukuk hakimi ceza davasında verilecek mahkumiyet kararı ile bağlı olup, beraat kararı verilmesi halinde ise ceza hakiminin sabit kabul ettiği olgularla bağlı olduğu, bu nedenle davalı hakkında sahtecilikle ilgili açılan ceza davasının bekletici mesele yapılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini*”⁵⁵²

√ “*Davalı aleyhine sahtecilik ve dolandırıcılık suçlarından açılan dava bulunduğu ve halen derdest olduğundan; TBK.’nin 74. maddesi gereğince ceza davasının sonucunu beklenilmesinin gerekeceğini*”⁵⁵³

√ “*Davalının resmi evrakta sahtecilik ve dolandırıcılık suçundan mahkumiyetine karar verildiği dosya içerisinde mevcut ceza mahkemesi kararından anlaşıldığından, mahkemece B.K.’nun 53. (yeni TBK.’nin 74.) maddesi gözetilerek ceza kararının kesinleşmesi beklenerek uygun sonuç dairesinde bir karar verilmesi gerekeceğini*”⁵⁵⁴

√ “*Sahtecilik mutlak defilerden olduğundan herkese karşı ileri sürülebilir. Ceza mahkemesinin maddi vaktayı saptayan kesinleşmiş kararları BK’nun 53. (TBK.’nin 74.) maddesi uyarınca hukuk hakimini bağlayacağından mahkemece davaya konu senetle ilgili ceza davasının sonucu beklenerek varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken ceza davasının sonucunun beklenmesine gerek bulunmadığı gerekçesi ile yazılı şekilde hüküm kurulmuş olmasının doğru görülmeceğini*”⁵⁵⁵

√ “*BK’nun 53. (yeni TBK.’nin 74.) maddesi uyarınca ceza mahkemesince saptanan maddi vakıalar hukuk hakimini de bağlayacağından mahkemece davacının müşteki olduğu ceza mahkemesinde ‘dolandırıcılık ve sahtecilik’ suçundan açılan dava sonucunun beklenilerek tüm delillerin birlikte değerlendirilip bir karar verilmesi gerekeceğini*”⁵⁵⁶

√ “*Davalılar aleyhinde resmi belgede sahtecilik ve nitelikli dolandırıcılık suçlarından açılan davaların sonuçlarına uygun karar verilmesi gerekeceğini*”⁵⁵⁷

√ “*Davalı aleyhine ceza mahkemesinde açıldığı bildirilen ‘dolandırıcılık suçu’ ile ilgili ceza davası sonucunun bekletici mesele yapılarak, tüm sonuçların birlikte değerlendirilip sonuca gidilmesi gerekeceğini*”⁵⁵⁸

√ “*Davacının şikayeti üzerine, davalı hakkında açılmış olan nitelikli dolandırıcılık suçuna ilişkin ceza davasının sonucunun -ceza mahkemesinin olası mahkumiyet kararı,*

549 Bknz: 19. HD. 01.04.2014 T. 1545/6186 (www.e-uyar.com)

550 Bknz: 19. HD. 12.03.2014 T. 7353/4725 (www.e-uyar.com)

551 Bknz: 19. HD. 07.01.2014 T. 18126/678 (www.e-uyar.com)

552 Bknz: 6. HD. 16.01.2014 T. 15801/354 (www.e-uyar.com)

553 Bknz: 19. HD. 02.12.2013 T. 3440/19125; 02.12.2013 T. 15556/19141 (www.e-uyar.com)

554 Bknz: 19. HD. 05.03.2012 T. 10512/3394 (www.e-uyar.com)

555 Bknz: 19. HD. 24.01.2012 T. 7286/752 (www.e-uyar.com)

556 Bknz: 19. HD. 23.01.2012 T. 1864/628 (www.e-uyar.com)

557 Bknz: 19. HD. 13.12.2011 T. 14809/15706 (www.e-uyar.com)

558 Bknz: 19. HD. 28.11.2011 T. 11908/14797 (www.e-uyar.com)

TBK.nun 74. maddesi uyarınca hukuk hakimini bağlayacağından- HMK.nun 165. maddesine göre ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini”⁵⁵⁹

√ “İmza inkarına davalı menfi tespit davasında bonolardaki imzanın davacının eli ürünü olup olmadığı konusunda hukuk ya da ceza mahkemesi tarafından alınmış bir rapor olmadan savcılık aşamasında alınan yetersiz rapora dayanılarak ve açılan ceza davasının sonucu beklenmeden karar verilmemesi gerekeceğini”⁵⁶⁰

√ “Taraflar arasındaki menfi tespit davasında, mahkemece dolandırıcılık ve resmi belgede sahtecilik suçunun ceza yargılaması sonunda verilen hükmün kesinleşmesi de beklenerek varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir hüküm kurulmak gerekeceğini”⁵⁶¹

√ “TBK. m. 74 uyarınca maddi vakiayı saptayan ceza mahkemesi kararları hukuk hakimini bağlayacağından, ağır ceza mahkemesinde bono hakkında ‘sahtecilik, nitelikli dolandırıcılık’ iddiası ile açılan davanın sonucu neticelenmeden, görülmekte olan menfi tespit davasında, ağır ceza davasının sonucunun, hüküm kurmak için beklenmesinin gerekeceğini”⁵⁶²

√ “Uyuşmazlık konusu bono nedeniyle davalı Ö.A. hakkında bedelsiz senedi kullanma ve dolandırıcılık suçundan dolayı dava açıldığı ve .... Asliye Ceza Mahkemesi tarafından iddianamenin kabulüyle sanık hakkında kovuşturmaya başlanmasına karar verildiği, bu durumda hukuk mahkemesi tarafından ceza davasının sonucunun beklenerek tüm delillerin birlikte değerlendirilmek suretiyle karar verilmesinin gerekeceğini”⁵⁶³

√ “Dava konusu senette lehtar olarak görünen davalı hakkında zorla senetler imzalatmak suçundan davalar açıldığı ve bu davaların derdest olduğu görülmüştür. Davacı da C. Savcılığında vermiş olduğu ifadede ‘senedin kendisinden zorla ve tehditle alındığı’ yönünde ifade vermiştir. Bu durumda mahkemece adı geçen ceza mahkemesindeki devam eden dava dosyaları ile davamızın konusunu oluşturan senedin ilgisinin saptanması halinde ilgili ceza davasının sonucunun beklenip bir karar verilmesi gerekeceğini”⁵⁶⁴

√ “Senedin sahteliği ile ilgili mahkemece inceleme yapılırken aynı senetle ilgili açılmış ceza davası varsa; BK’nun 53. maddesi (TBK. md. 74) gereği ceza mahkemesindeki davanın sonucunun ve verilecek kararın kesinleşmesinin bekleneceği ve buna göre bir karar verileceğini”⁵⁶⁵

√ “Dava konusu senetler hakkında ceza mahkemesinde açıldığı bildirilen ‘sahtecilik suçu’ ile ilgili ceza davası sonucunun, olumsuz tespit davasında ‘bekletici sorun’ yapılması gerektiğini”⁵⁶⁶

√ “Dava konusu senedin ikrah ve tehditle alındığı’ iddiasıyla davalı - alacaklılar hakkında açılmış olan ceza davasının sonucunun, olumsuz tespit davasına bakan mahkemece bekletici mesele yapılması gerekeceğini”⁵⁶⁷

√ “Davalı alacaklı hakkında, davacı - borçlunun şikâyeti üzerine ceza mahkemesinde ‘güveni kötüye kullanma’ suçu ile ilgili ceza davası sonucunun olumsuz tespit davasında bekletici mesele yapılması gerektiğini”⁵⁶⁸

559 Bknz: 19. HD. 12.10.2011 T. 3476/12405 (www.e-uyar.com)

560 Bknz: 19. HD. 09.06.2011 T. 13568/7702 (www.e-uyar.com)

561 Bknz: 19. HD. 16.03.2011 T. 1426/3360 (www.e-uyar.com)

562 Bknz: 19. HD. 07.12.2010 T. 3453/13911 (www.e-uyar.com)

563 Bknz: 19. HD. 07.07.2010 T. 2112/8587 (www.e-uyar.com)

564 Bknz: 19. HD. 12.02.2010 T. 2966/1334 (www.e-uyar.com)

565 Bknz: 19. HD. 28.01.2010 T. 3615/727 (www.e-uyar.com)

566 Bknz: 19. HD. 13.09.1996 T. 10034/7762; 11. HD. 12.06.1990 T. 2024/4693 (www.e-uyar.com)

567 Bknz: 19. HD. 30.06.1993 T. 5865/4771; 11. HD. 26.05.1987 T. 2834/3499 (www.e-uyar.com)

568 Bknz: 19. HD. 28.11.2006 T. 5321/11274; 11. HD. 09.06.1987 T. 2616/3422 (www.e-uyar.com)

√ “*Davada delil olarak dayanılan yazılı belgenin ‘zorla alındığı’ iddiasıyla yapılan şikâyet üzerine ceza mahkemesinde açılan davanın sonucunun, olumsuz tespit davasına bakan mahkemece bekletici mesele sayılması gerekeceğini*”⁵⁶⁹

√ “*Sanık hakkında, asliye ceza mahkemesinde dolandırıcılık suçundan dolayı kamu davası açıldığı anlaşıldığından, BK.m. 53 uyarınca bu davanın sonucunun beklenilmesi ve hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini*”⁵⁷⁰

belirtmiştir...

Buna karşın **yüksek mahkeme**^{571 572} “*genel hükümler uyarınca açılan menfi tespit davalarının sonucunun, takip hukukuna göre ve basit yargılama usulüne göre uyumsuzlukların çözümlendiği kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takiplerde bekletici mesele yapıla-mayacağını*” ifade etmiştir...

Fakat; «*diğer bir mahkemede açılmış bulunan menfi tespit davası sonucunda verilecek kararın (İİK. mad. 72/IV, V), itirazın iptali davası (İİK. mad. 67) bakımından*» bekletici mesele yapılması gerektiği gibi⁵⁷³ «*tasarrufun iptaline karar verilebilmesi için, takip konusu alacağın varlık ve miktarının da kesinleşmesi gerektiğinden, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, olumsuz tespit davasının sonucunu*» bekletici mesele yapması isabetli olur.⁵⁷⁴

IV- Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta;

• Davalı-alacaklı (S. Ç.), davacı-borçlu (A. S.) hakkında dava ve takip konusu 200.000 USD. bedelli 15.10.2020 tanzim tarihli bonoya dayalı olarak 30.09.2021 tarihinde ... İcra Dairesi’nde takipte bulunarak; “200.000 USD. asıl alacak + 600 USD. komisyon = 200.600 USD.’nin fiili ödeme tarihindeki tutarının tahsilini talep etmiştir (Dosya No: 2021/17561).

Takibin kesinleşmesinden sonra borçluya ait ... plakalı araç icra dairesince 587.000 TL.’ye alıcı S. Motorlu Araçlar ve Otomotiv İnş. Tic. Ltd. Şt.’ye satılmıştır...

İcra dosyasından başkaca bir tahsilat yapılamamıştır.

• Davacı-borçlu (A. S.) vekili vasıtasıyla ... İcra Hukuk Mahkemesi’nde “*yetki itirazlarının kabulü ve takibin ve ödeme emrinin iptali ile yargılama sonuna kadar –bihakkın ya da uygun bir teminat karşılığında- TAKİBİN DURDURULMASINA karar verilmesini*” talep etmiştir. (Dosya No: ... İcra Hukuk Mahkemesi 2021/... Esas).

Davalı-alacaklı (S. Ç.) 02.11.2021 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde;

-Davacı borçlunun vekili özetle; “*müvekkili alacaklı tarafından davacı borçluya hile ve tehdit yoluyla dayanak senedin ve sözleşmenin imzalatılmadığını, davacının iddialarında gerçeklik payı bulunmadığını, dava konusu senedin dayanağı olan 15.10.2020 tarihli SÖZ-LEŞME’nin davacı borçlu tarafından kendi iradesiyle imzalanmış olduğunu, bu sözleşmede davacı borçlunun müvekkiline olan borcunu kabul ettiğini, herhangi bir baskı ve tehdide maruz kalmadan davacının gerek bu sözleşmeyi ve gerekse dava konusu senedi imzaladığını vs....*” bildirerek “*açılmış olan davanın reddine ve yaptıkları icra takibinin devamına karar verilmesini*” talep etmiştir.

... İcra Hukuk Mahkemesi’nin, davacının “*ihtiyati tedbir talebinin reddine*” karar vermesi üzerine, bu kararı davacı taraf 26.10.2021 tarihli dilekçesi ile istinaf etmiş, ... Bölge Adliye Mahkemesi ... Hukuk Dairesi, E: 2022/... sayılı kararıyla 07.02.2022 tarihinde davacının talebini reddetmiştir.

⁵⁶⁹ Bknz: 11. HD. 10.02.1987 T. 7366/675 (www.e-uyar.com)

⁵⁷⁰ Bknz: 3. HD. 07.12.2020 T. 10905/11410 (www.e-uyar.com)

⁵⁷¹ Bknz: 12. HD. 14.09.2015 T. 10540/20832; 12. HD. 19.02.2015 T. 26221/3195; 12. HD. 26.01.2015 T. 27422/1726; 12. HD. 04.07.2006 T. 11878/14654; 12. HD. 16.01.2007 T. 24277/255 (www.e-uyar.com)

⁵⁷² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Olumsuz Tespit Davaları, s: 844 – MUŞUL, T. age., s: 343

⁵⁷³ Bknz: 13. HD. 18.05.2005 T. 3293/8584 (www.e-uyar.com)

⁵⁷⁴ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 374

• Davacı-borçlu (A. S.) davalı-alacaklı (S. Ç.) hakkında ... Asliye Ticaret Mahkemesi'ne vekili vasıtasıyla başvurarak “15.10.2020 düzenleme tarihli 200.000 USD. bedelli –davalı alacaklı tarafından .... İcra Dairesinin 2021/... Esas sayılı icra dosyasında takibe konulmuş olan- senedin ikrah ve tehdit altında imzalatılmış olması nedeniyle kambiyo senedi niteliğini kaybetmiş olduğundan hükümsüzlüğünün tespitine, senedin iptaline, terditli olarak da bu senetten dolayı borçlu olmadığını tespitine bihakkın ya da tayin edilecek teminat karşılığında da takibin durdurulması konusunda ihtiyati tedbir kararı verilmesini” istemiştir.

Davacı vekili “dava dilekçesi”nde özetle;

“-Davaya konu senedin (bononun), müvekkili ile davalı arasında 15.10.2020 tarihinde imzalanan sözleşmeye istinaden verildiğini, bu sözleşmenin hukuken geçerli bir sözleşme olmadığını, davalının müvekkiline uyguladığı duygusal şiddet ve tehditler sonucunda müvekkilinin bu sözleşmeyi imzalamak zorunda kaldığını, senedin de gayri ahlaki şarta bağlı olduğu- nu, bu nedenle bu senedin de hükümsüz olduğunu müvekkilinin davalıya herhangi bir borcu bulunmadığını,

-Davacı ile davalının bir dönem duygusal birliktelik yaşadıklarını, müvekkilinin 23 yaşında olduğunu, davalının müvekkilinin iş vereni olarak nüfuz sahibi olduğu bir dönemde davalının zorlaması sonucunda (davalının müvekkilinden 20 yaş kadar büyük olduğunu) her ikisi de bekar olan tarafların birliktelik yaşadıklarını, müvekkilinin iyi eğitim aldığını, iktisat mezunu olduğunu ayrıca Marmara Üniversitesi Sinema Televizyon Bölümü'nden yüksek lisansı bulunduğunu, burs ile gittiği İtalya'da eğitim aldığını, tarafların bir süre sonra ayrıldıklarını, ancak davalının kendisi ile görüşmeye devam arzusunda bulunduğunu, müvekkilinin peşini bırakmadığını, zaman zaman müvekkiline mesajlar göndermeye ve psikolojik şiddet göstermeye devam ettiğini,

-Davalının, müvekkilini rahat bırakması için bizzat kendi el yazısı ile düzenlediği sözleşmeyi ve bonoyu müvekkilime imzalatırdığını, taraflar arasında geçen whatsapp mesajlarını dava dilekçesi içinde mahkemenin bilgisine sunduğunu, bu mesajların etkisiyle müvekkilinin davalının düzenlediği dava konusu sözleşme ile bonoyu imzalamak zorunda kaldığını”

belirterek “ceza şikayeti, maddi ve manevi tazminat talepleri ile munzam zarar tazminatına ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla 15.10.2020 düzenleme tarihli 200.000 USD. bedelli bononun ikrah ve tehdit altında imzalatılması nedeniyle hükümsüzlüğünün tespitine, senedin iptaline, terditli talepleri olarak da müvekkilinin bu senet nedeniyle borçlu olmadığını tespitine, senedin icraya konulması halinde davalı aleyhine %40'tan az olmamak kaydıyla kötüniyet tazminatına hükmedilmesine, bihakkın ya da tayin edilecek uygun bir teminat karşılığında senedin ciro edilmesi ve takibin önlenmesi bakımından ihtiyati tedbir kararı verilmesini vs.....” talep etmiştir.

• Davalı vekili “cevap dilekçesi”nde özetle;

“-Davacı tarafın dava dilekçesinde ileri sürdüğü üzere ‘davalı alacaklı müvekkilinin baskı, hile ve tehdit yoluyla davacı taraftan icra takibine konu senedi aldığına ve senede dayanak olarak gösterilen sözleşmeyi düzenlettirdiğine’ ilişkin iddialarının hukuki dayanağı ve geçerlilik payının bulunmadığını, davacı tarafın müvekkiline senette yazılı miktar nispetinde borçlu olduğunu, hiçbir baskı ve tehdit altında kalmaksızın söz konusu senet ve belgeyi tamamen kendi iradesiyle imza ettiğini,

-Davacı borçlu aleyhine ... İcra Müdürlüğü'nün 2021/... sayılı dosyası ile icra takibinde bulduklarını sözleşmenin düzenlendiği, ve senedin keşide edildiği 15.10.2020 tarihinden bu yana bir senelik süre geçmesine rağmen davacının savcılık makamına bu senet hakkında şikayette bulunmadığını,

-Davacı tarafın dava dilekçesinde belirttiği ve delil olarak sunduğu taraflar arasındaki iletişim kayıtlarında yer alan konuların icra takibine konu edilmiş bulunan senede davalı borç/alacak ilişkisi ile hiçbir ilgisinin bulunmadığını, davacı tarafın dava dilekçesindeki iddialarına dayanak olarak gösterdiği mesajlardan sonra da davacının davalı müvekkili

ile gayet samimi bir şekilde iletişim kurmaya çalıştığını, davacının müvekkili tarafından icra takibine konu yaptığı senette yer alan borcundan kurtulmak için bir takım maddi ve hukuki gerçeğe aykırı iddialar ile bu davayı açtığını,

-Davacı tarafın bu süreçte, davalı müvekkiline bedeli karşılığında kendi firması üzerinden mal sattığını, bu hususun davacı tarafından düzenlenmiş sevk irsaliye faturaları, ihale edilen mallarla ilgili teslim tutanaklarının taraflar arasındaki ticari ilişkinin kanıt olduğunu,

-Davacının iddia ettiği gibi baskı ve tehdit yoluyla senet imzalamak zorunda kalan bir kişinin, iddia ettiği baskı ve tehditlere maruz kalıp kendisine yönelik bu eylemleri gerçekleştiren kişiyle iletişim kurup ticaret yapmaya devam etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

-Davalı-alacaklı müvekkilinin geçmişinde subaylık mesleği bulunduğunu, bugüne kadar hiçbir suça karışmamış olduğunu ve sabıkası bulunmadığını, davacı borçluya silah gösterme ya da tehdit etme gibi bir eylemde bulunmadığını,

-Davalı alacaklı müvekkili tarafından davacı borçlu aleyhine başlatılan ... İcra Müdürlüğü'nün 2021/... sayılı kambiyo senetlerine mahsus takipteki ödeme emrinin 11.10.2021 tarihinde davacının ikametgah adresine tebliğe gönderildiğini ancak davacı borçlunun bu adreste bulunmaması üzerine usulüne uygun bir şekilde apartman yöneticisinden davacının nerede bulunduğu sorulduktan sonra tebligat işleminin haber kağıdının borçlunun ikametgah adresinin kapısına yapıştırılarak ödeme emrinin mahalle muhtarlığına teslim edildiğini,

-Davacı borçlu tarafından eksik harç yatırıldığını, bu nedenle davanın reddine karar verilmesi gerektiğini, %40'tan aşağı olmamak üzere davacının müvekkiline tazminat ödemesi gerektiğini vs...”

b e l i r t e r e k “*davanın reddine karar verilmesini*” talep etmiştir.

• Davaya bakan ... Asliye Ticaret Mahkemesi'nce (Dosya No: 2021/... Esas) 16.02.2022 tarihli birinci celsede; “*ceza dosyasındaki iddianamenin kapsamı ve şikayet dilekçesi kapsamı gözönünde bulundurularak, ceza dosyasındaki maddi olayın tespitinin mahkemeyi bağlayacağı*” dikkate alınarak ‘*ceza dosyasının sonuçlanmasının şimdilik bekletilmesi mesele yapılmasına*’ karar verilmiştir.

• Şikayetçi (A. S.) vekili 25.05.2022 tarihli –... Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği’ne sunduğu dilekçesiyle;

“-Şüpheli (S. Ç.) hakkında “*yağma*”, “*bedelsiz senedi kullanma*”, “*intihara sürüklenme*” ve “*özel hayatın gizliliğini ihlal*” suçlarından dolayı kamu davası açılması iste miyle ... Cumhuriyet Başsavcılığı’na yaptığı şikayet üzerine 10.01.2022 tarihinde ... Cumhuriyet Başsavcılığı’na “*KAMU ADINA KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA*” karar verildiğini, bu karara karşı -15 günlük yasal süresi içinde- ... sulh Ceza Hakimliği’ne ‘*itiraz yolu*’na başvurduklarını,

-... Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilmiş olan 10.01.2022 tarihli bu kararın eksik soruşturmaya dayalı olarak verilmiş olduğunu,

-Dilekçe ekinde sunduğu taraflar arasındaki telefon görüşmelerini belirten whatsapp mesajlarının içeriğinden şüpheliye isnat ettikleri suçların sabit olduğunu, bu mesajların dikkatlice değerlendirilmesi halinde şüpheli hakkında belirtilen suçlardan dolayı kamu davası açılması gerekeceğini”

i f a d e e t m i Ő t i r . . .

-... Sulh Ceza Hakimliği'nin 2022/... D. İş sayılı kararı ile “*isnat edilen suçların oluştuğu hususunda yeterli şüphe bulunduğu*” gerekçesiyle şikayetçinin itirazı kabul edilerek “*itiraz konusu kararın kaldırılmasına*” karar verilmiştir.

-... Cumhuriyet Başsavcılığı düzenlediği iddianame ile 12.01.2023 tarihinde ... Ağır Ceza Mahkemesi’ne şüpheli (S. Ç.)’nin TCK. 148/2.a delaletiyle 148/1, 134/2-1 Cümle,

134/1 ve 53/1 maddeleri uyarınca “*mağdurun bir senedi vermeye mecbur edilmesi suretiyle yağma*”, “*özel hayatın gizliliğini ihlal etmek*”, “*özel hayata ilişkin görüntü ve sesleri işşa etmek*” suçlarından dolayı şüphelinin cezalandırıl-masını istemiştir.

-... Ağır Ceza Mahkemesi’nce “CMK.’nun 175. maddesine göre İDDİANAMENİN KABULÜNE .... sanık hakkında KOVUŞTURMAYA BAŞLANMASINA 16.01.2023 tarihinde karar verilmiştir.(Dosya No: 2023/... Esas)

-... Ağır Ceza Mahkemesi 09.01.2023 tarihinde a) “5271 sayılı CMK.’nun 4; 5235 sayılı Yasa’nın 11,12. maddeleri gereğince MAHKEMENİN GÖREVSİZLİĞİNE, ... AS-LİYE CEZA MAHKEMESİ’NİN GÖREVLİ OLDUĞUNA”, b) Karar kesinleştiğinde sa-nık hakkında 5237 sayılı ‘TCK.’nun 107/2 maddesi delaletiyle TCK.’nun 107/1. madde-sindeki şantaj’ ve ‘TCK.’nun 134/2-1. cümle, 134/1 özel hayatın gizliliğini ihlal’ suçla-rından kovuşturma yapılması için dosyanın görevli ve yetkili ... Ceza Mahkemesi’ne gön-derilmesine” karar vermiştir (Dosya No: ... Ağır Ceza Mahkemesi, Esas: 2023/..., Karar: 2023/...).

-Sanık (S. Ç.)’ne isnat edilen; “*özel hayatın gizliliğini ihlal etmek*”, “*mağdurun bir senedi vermeye mecbur edilmesi suretiyle yağma*” ve “*özel hayata ilişkin görüntü ve sesleri işşa etmek*” suçlarından dolayı ... Ağır Ceza Mahkemesi’nce verilmiş olan ‘gö-revsizlik kararı’na müşteki (A. S.) vekilince yapılmış olan ‘itiraz’ hem ... Ağır Ceza Mah-kemesi’nce 09.02.2023 tarihinde, ... Ağır Ceza Mahkemesi’nce de 21.02.2023 tarihinde reddedilerek kesinleşmiştir.

-Sanık (S. Ç.) hakkında mağdurun “*özel hayatın gizliliğini ihlal etmek*”, “*mağdurun bir senedi vermeye mecbur edilmesi suretiyle yağma*” ve “*özel hayata ilişkin görüntü ve sesleri işşa etmek*” suçlarından dolayı ... Asliye Ceza Mahkemesi’nde açılmış olan dava-nın (2023/... Esas) duruşması 06.06.2023 tarihinde görülmeye başlanacaktır.

● Şikayetçi (A. S.) vekili 07.01.2021 tarihinde ... Cumhuriyet Başsavcılığı’na baş-vurarak şüpheli (S. Ç.) hakkında “*kişisel verilerin kaydedilmesi ve verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme*”, “*iftira*”, “*hakaret*” ve “*özel hayatın gizliliğini ihlal*” suçlarından dolayı cezalandırılması için kamu davası açılmasını talep etmiştir.

Uzun yıllar aralarında gönül ilişkisi bulunan şikayetçi ile şüpheli arasındaki telefon konuşmalarını karşılıklı atılan whatsapp mesajlarını delil olarak sunarak, şüpheliye isnat ettiği suçların oluştuğunu iddia etmiştir.

-... Cumhuriyet Başsavcılığı 10.01.2022 tarihinde –“*Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Etmek*”, “*Başkasını Bir Malı Teslime veya Malın Alınmasına Karşı Koyma-maya Mec-bur Kılmak Suretiyle Yağma*” suçlarından dolayı- “*şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına*” karar vermiştir.

-... Sulh Ceza Mahkemesi 02.11.2022 tarihinde; ... Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 10.01.2022 tarihli “*kovuşturmaya yer olmadığına*” dair kararının kaldırılmasına karar vermiştir (Dosya No: 2022/... D. İş.).

-Yine ... Cumhuriyet Başsavcılığı’nce, “*Cinsel Taciz*”, “*Şantaj*”, “*Tehdit*” ve “*Si-lahlarla Tehdit*” suçlarından dolayı şüpheli (S. Ç.) hakkında 10.01.2022 tarihinde iddia-name düzenlenerek ... Asliye Ceza Mahkemesi’ne sunulmuştur.

-... Ağır Ceza Mahkemesi (Dosya No: 2022/... Esas) 19.01.2022 tarihinde sanık (S. Ç.) hakkında düzenlenmiş olan “İDDİANAMENİN KABULÜNE, ...sanık hakkında KOVUŞTURMAYA BAŞLANMASINA” karar vermiştir.

-... Asliye Ceza Mahkemesi’nce “*Müşteki (A. S.) ile sanık (S. Ç.) arasındaki telefon konuşmalarının dökümünün çıkarılması*” konusunda bilirkişi (O. Ç.)’den rapor alınma-sına karar verilmiştir.

Bilirkişi (O. Ç.) bu konuda hazırladığı raporunu mahkeme dosyasına sun-muştur.

Somut olayda;

• Davacı ‘dava dilekçesi’nde; “*ikrah ve tehdit sonucunda ‘dava konusu senet nedeni-’ borçlu olmadığına tespitini*” talep etmiştir.

Nedir “*ikrah ve tehdit*” (korkutma)?

TBK.m. 38’de* düzenlenmiş olan k o r k u t m a ; **doktrinde** “*Hukuka aykırı şekilde yapılan tehditle, istenilen irade beyanında bulunmadığı taktirde, bir kimsede bir kötülüğe maruz kalacağı kanısı uyandırılması, o kimsenin korkutulmasıdır*”⁵⁷⁵ ya da “*Bir kimsenin, diğer tarafı sözleşme yapmaya sevk etmek amacıyla bilerek onda korku yaratmasına veya mevcut bir korkudan yararlanmasına korkutma denir*”⁵⁷⁶ şeklinde tanımlanmıştır.

Korkutmanın koşulları (unsurları); **a)** “*İradesi sakatlanan taraf bir tehdide maruz kalmış olmalıdır*; **b)** *Yapılan tehdit, ağır ve yakında gerçekleşecek bir tehdidin mevcut olduğu kanısını uyandırmalıdır*. **c)** *Tehditte belirtilen tehlike, karşı tarafın şahsına veya yakınlarına yönelik olmalıdır*. **ç)** *Tehdit, hukuka aykırı olmalıdır*. **d)** *Sözleşme, tehdidin yarattığı korku sonucu yapılmış olmalıdır*” ş e k l i n d e ifade edilmiştir.⁵⁷⁷

Dava konusu uyuşmazlıkta, dosya içeriğinden; davacı-borçlunun ‘dava konusu senedi’ ve ‘borç ödeme sözleşmesi’ başlıklı belgeyi 15.10.2020 tarihinde “*Kadıköy vapur iskelesi önünde, park ettiği özel arabası içinde tek başına otururken imzaladığı, daha sonra bunları, kendisine getiren davalı-alacaklının şoförüne teslim ettiği*” anlaşılmaktadır. Yani bu belgeler, davacı borçlu tarafından imzalanırken, davalı alacaklı orada bulunmamaktaydı...

Davacı-borçlunun, dava konusu ‘senet’ ve ‘borç ödeme sözleşmesi’ni imzaladıktan sonra birkaç kez davalı alacaklının evine gittiği, birlikte yemek yedikleri, birlikte seyahate çıktıkları ifade edilmiştir...

• Dava konusu ‘senedi’ ve ‘borç ödeme sözleşmesini’ tehdit altında imzaladığını iddia eden davacı borçlu, bu konuda hemen mahkemeye başvurup ‘*menfi tespit davası*’ açmamış olduğu gibi, Cumhuriyet Savcılığı’na başvurup davalı-alacaklı hakkında ‘*şikayette*’ de bulunmamıştır...

Davacı borçlu, 30.09.2021 tarihinde davalı-alacaklı tarafından dava konusu senedin ... İcra Müdürlüğü’nde icraya konulmasından sonra 15.10.2021 tarihinde, ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nde menfi tespit davası açmıştır.

Yukarıda⁵⁷⁸ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; TBK.m. 39/I uyarınca, “*tehdit (korkutma) nedeniyle verilmiş olan senetten dolayı borçlu olunmadığına ilişkin menfi tespit davasının ‘korkutmanın etkisinin ortadan kalktığı andan başlayarak bir yıl içinde’ açılması*” gerekir.

Davacı-borçlu “**davalı alacaklının kendisine yönelik tehdit (korkutma) eyleminin ‘2019 yılının Kasım veya Aralık ayında’ ve ‘2020 yılının Ocak ayında’ gerçekleştiğini**” –... Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2021/... Soruşturma No’lu dosyasındaki 15.11.2021 tarihli İFADE TUTANAĞI’NDA- belirtmiştir.

* TBK.m. 38: “*Korkutulan, içinde bulunduğu durum bakımından kendisinin veya yakınlarından birinin kişilik haklarına ya da malvarlığına yönelik ağır ve yakın bir zarar tehlikesinin doğduğuna inanmakta haklı ise, kor-kutma gerçekleşmiş sayılır.*

Bir hakkın veya kanundan doğan bir yetkinin kullanılacağı korkutmasıyla sözleşme yapıldığında, bu hakkı veya yetkiyi kullanacağını açıklayanın, diğer tarafın zor durumda kalmasından aşırı bir menfaat sağlamış olması hâlinde, korkutmanın varlığı kabul edilir.”

⁵⁷⁵ OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T. age., C: 1, s: 119

⁵⁷⁶ EREN, F./DÖNMEZ, Ü. age., C: 1, s: 901

⁵⁷⁷ OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T. age., C: 1, s: 120 vd. – EREN, F./DÖNMEZ, Ü. age., C: 1, s: 903 vd.

⁵⁷⁸ Bknz: Yuk. dipn. 12-18;101

Bu durumda; davacı-borçlu tarafından “yanılma veya aldatma sebebiyle ya da **kor-kutulma sonucunda sözleşme yapan taraf**, yanılma veya aldatmayı öğrendiği ya da **kor-kutmanın etkisinin ortadan kalktığı andan başlayarak bir yıl içinde sözleşme ile bağlı olmadığını bildirmez veya verdiği şeyi geri istemezse sözleşmeyi onamış sayılır.**” ş e k l i n d e k i TBK.m. 39/I uyarınca;

a) Ya; dava konusu senetten dolayı borçlu olmadığını tespiti için ‘menfi tespit davası’ (İİK.m. 72) açması (yani; olayda *tehdit eylemi -davacının kendi ifadesine göre- 2019 yılının Kasım veya Aralık ayında ve 2020 yılının Ocak ayında gerçekleşmiş olduğundan, menfi tespit davasının Ocak/2021 tarihinde açılmış olması gerekirken ve buradaki bir yıllık süre ‘hak düşürücü süre’ olduğu halde*⁵⁷⁹, menfi tespit davası 15.10.2021 tarihinde açılmış olduğundan, bu davanın ..1. Asliye Ticaret Mahkemesi’nce (Dos. No: 2021/653 Esas) “**süre aşımı nedeniyle reddedilmesi**” gerekecektir...

b) Ya da; yukarıda⁵⁸⁰ belirttiğimiz gibi; davacı-borçlu “*tehdit eyleminden itibaren bir yıl içinde dava konusu senetten dolayı borçlu olmadığını*” –bir yıl içinde- C.Savcılığı’na şikayette bulunduktan sonra da ‘menfi tespit davası’ (İİK.m. 72) açarak bildirilebilir.

Somut olayda davacı-borçlunun, davalı-alacaklı hakkındaki C.Savcılığı’na yaptığı (2) şikayetin de tarihi 05.11.2021’dir. Bu şikayetler sonucunda, davalı-alacaklı hakkında, ... Asliye Ceza Mahkemesi’nde (Dosya No: 2022/...) ve ... Asliye Ceza Mahkemesi’nde (Dosya No: 2023/... Esas) ‘ceza davaları’ açılmış ve yargılamaları devam etmektedir.

Menfi tespit davasına bakan ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nin “tehdit altında düzenlendiği” iddia edilen dava konusu 15.10.2020 tanzim tarihli senede yönelik menfi tespit davasını “*süre aşımı nedeniyle*” reddetmesi gerekecektir. Çünkü davacı-borçlu, ... Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı’na tehdit tarihinden (Ocak/2020) **bir yıldan fazla süre geçtikten** sonra (05.11.2021 tarihinde) başvurmuştur. Yani, davacı-borçlu TBK.m. 79/I uyarınca “*dava konusu senetle bağlı kalmak istemediği*” konusundaki iradesini, **bir yıllık süre geçtikten sonra** bildirmiştir...

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle;

“*Tehdit ve ikrah nedeniyle geçersiz olduğu*” iddia edilerek iptali istenen dava konusu 15.10.2020 tanzim tarihli bonoya yönelik tehdit eyleminin (2019 yılının Kasım veya Aralık ayında) ve (2000 yılının Ocak ayında) gerçekleştiği bizzat davacı tarafından –... Cumhuriyet Başsavcılığı’ndaki 15.11.2021 tarihindeki İFADE TUTANAĞINDA- belirtilmiş olduğundan, menfi tespit davasının TBK.m. 39/I uyarınca bir yıllık ‘hak düşürücü süre’ içinde açılmış olması gerekirken, **bir yıldan çok sonra** 15.10.2021 tarihinde açılmış olduğundan (ve yapıldığı iddia edilen tehdit eylemi hakkında C.Savcılığı’na yapılan şikayet tarihi de, tehdit olayından **bir yıldan daha fazla süre geçtikten sonra** -05.11.2021 tarihinde- yapılmış olduğundan),

açılmış olan menfi tespit davasının “*süre aşımı nedeniyle*” reddine karar verilmesi” gerekeceğini belirten hukuki mütalâmamızı (HMK.m. 293), takdir muhterem mahkemeye ait olmak ve davalı vekili Av. (B. B.)tarafından ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nin 2021/... Esas sayılı dosyasına ibraz edilmek üzere saygıyla sunarız...10.04.2023

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv)

⁵⁷⁹ Bknz: Yuk. dipn. 15, 101

⁵⁸⁰ Bknz: Yuk. dipn. 13, 14

8) Bankanın İİK m. 150/1 uyarınca, ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi başlatmadan önce alacağını ‘banka’ ya da ‘finans (kredi) kurumu’ niteliğinde olmayan bir şirkete temlik etmesi halinde, temlik alacaklısı bu şirket de İİK m. 150/1 uyarınca ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi yapma hakkına sahip midir? Temlik alacaklısı bu icra takibinden sonra aldığı rehin açığı belgesine (İİK. m. 152) dayalı olarak, ipotek veren üçüncü hakkında ‘ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi’ yapabilir mi? İpotek akit senedi incelendiğinde, ipotek veren üçüncü kişinin sorumluluğunun kapsamı nedir? İpotek veren üçüncü kişinin açtığı menfi tespit davasında (İİK. m. 72) bu hususlar nasıl değerlendirilir ve önceden icra mahkemesine yapılan başvuruların etkisi nedir?

*

I- Doktrinde; “Rehlin satış isteğinin alacağına derece itibariyle rüçhanı (önceliği) olan diğer rehinli alacakların tutarından fazla bir bedelle alıcı çıkmamasından dolayı satılamazsa (İİK. m.150/g; 115/3; 129/3) ya da satılıp da satış bedeli takip yapmış olan rehinli alacaklının alacağına yetmezse, rehin alacaklısına ilk halde bütün alacağı, ikinci halde ise geri kalan (karşılanamayan) alacağı için verilen belge”⁵⁸¹, “Yeterli bir bedel verilmemesinden dolayı satış mümkün olmaz veya yapılan satışta elde edilen bedel alacaklının alacağını karşılamaya yetmemesi halinde rehinli alacaklıya verilen belge”⁵⁸², “Alacağı, rehinle güvence altına alınan alacaklının alacağının tamamen veya kısmen ödenmediğini gösteren bir belge”⁵⁸³ şeklinde, Yargıtay’ca da “rehnin satılıp da satış bedelinin alacağın tamamını karşılamaması veya hiç satılamaması halinde verilen belge”⁵⁸⁴ şeklinde tanımlanmış olan ‘rehin açığı belgesi’, İİK. m.152⁵⁸⁵’de düzenlenmiştir.⁵⁸⁶

Bu belge, icra dairesi tarafından düzenlenen ve rehlin borcu karşılamadığını gösteren⁵⁸⁷ onaylı resmi bir belgedir. Bu belge maddi anlamda gerçek bir borç ikrarı taşımayan ve etkisini takip hukuku bakımından gösteren bir takip hukuku belgesidir.

Bu belgenin düzenlenebilmesinin şartları; **a)** alacaklı tarafından borçlu hakkında “rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip” (İİK. m.148 vd.) yapılmış olması, **b)** bu takipte

⁵⁸¹ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 3, 1993, s: 2482 – ARSLAN, R. / YILMAZ, E. / AYVAZ, S. T. / HANAĞASI, E. İcra ve İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 543 vd.

⁵⁸² ANSAY, S. S. Hukuk, İcra ve İflâs Hükümleri, 1960, s: 183

⁵⁸³ UYAR, T. İcra Hukukunda Rehlin Paraya Çevrilmesi, 1984, s: 152 – UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. İcra İflâs Hukuku Şerhi, C: 2, 2014, s: 2892 – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 8. Baskı, 2004, s: 332

⁵⁸⁴ Bknz: 12. HD. 24.10.2016 T. 4813/22071 (www.e-uyar.com)

⁵⁸⁵ İİK. m.152: “Rehin, satış isteyen alacağına derece itibariyle rüçhanı olan diğer rehinli alacakların tutarından fazla bir bedelle alıcı çıkmamasından dolayı satılamazsa veya satılıp da tutarı takip olunan alacağına yetmezse, alacaklıya bütün veya geri kalan alacağı için bir belge verilir. Alacağı irat senedinden veya bir taşınmaz mükellefiyetinden doğmayan alacaklı, bu suretle tahsil edemediği alacağı için borçlunun sıfatına göre iflâs veya haciz yoluna gidebilir. Alacaklı, satış yapılmamışsa artırma gününden, satış yapılması halinde satışın kesinleşmesi tarihinden itibaren bir sene içinde haciz yolu ile takip talebinde bulunursa yeniden icra veya ödeme emri tebliğine lüzum yoktur.

Rehin açığı belgesi, borç ikrarını mutazammın senet mahiyetindedir.”

⁵⁸⁶ KORKMAZ, D. N. İcra Hukukunda Rehlin Açığı Belgesi, 2019, s: 74

⁵⁸⁷ GÜRDOĞAN, B. İcra-İflâs Takiplerinde Borçlunun Tamamen veya Kısmen Aczini Tespit Eden Vesikalar (BATİDER, C: 2, 1, 1963, s: 33 – GÜRDOĞAN, B. Türk-İsviçre İcra ve İflâs Hukukunda Rehlin Paraya Çevrilmesi, 1967, s: 93 – ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 332 – ÖZTEK, S. İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası “İİK. m.143; m.251”, 1994, s: 37 – IŞIK, M. İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Belgesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2018, s: 33

“*rehnin paraya çevrilememesi veya paraya çevrilip de paraların paylaşılmasından (veya tek bir alacaklı varsa alacaklıya yapılan ödemededen) sonra rehnin, takip konusu alacağı karşılamaş olması*” gereklidir.^{588 589}

Rehin açığı belgesi; rehnin, alacağı karşılamaşının kesin olarak anlaşılması durumunda alacaklıya verilen belgeyi ifade etmektedir. Burada rehin paraya çevrilmiş ve açık miktarı kesinleşmiş olduğundan verilen belgeye (geçici rehin açığı belgesinin karşısı olarak) ‘kesin rehin açığı belgesi’ denilmektedir.⁵⁹⁰

II- Alacaklı, bu belgeye dayanarak borçlusu hakkında -geri kalan (karşılanmayan) alacağı için- ‘haciz’⁵⁹¹ veya ‘iflâs’ yoluyla takibe geçebilir. (İİK. m. 152/II) Rehin, *üçüncü bir kişi tarafından verilmişse*; bu belgeye dayanarak, üçüncü kişi hakkında takip yapılamaz. Çünkü, üçüncü kişinin sorumluluğu, verdiği rehinle sınırlıdır.⁵⁹² Yüksek mahkeme de bu hususu pek çok kararında açıkça belirtmiştir.

Gerçekten, Yüksek mahkeme,

√“*İpotekli taşınmaz maliki üçüncü kişinin sorumluluğunun ipotekli taşınmaz ile sınırlı olduğu; bu nedenle, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla taşınmazın satılması halinde sorumluluğu kalmayacağından, bir diğer anlatımla borçtan şahsen sorumluluğu söz konusu olmadığından, hakkında İİK.’nin 152.maddesi uyarınca rehin açığı belgesi düzenlenemeyeceğini*”⁵⁹³

√“*İİK.’nin 152. maddesi uyarınca düzenlenen rehin açığı belgesinin sadece borçlu hakkında geçerli olup, borçtan şahsen sorumlu olmayan ipotek maliki üçüncü kişi için uygulanmasına yasal olanak bulunmadığı, bu husus kamu düzenine ilişkin emredici düzenleme olmakla mahkemece maddi hataya dayalı ilk bozma kararına uyulmuş olması alacaklı lehine usuli kazanılmış hak doğurmayacağı*”⁵⁹⁴

√“*İpotekli taşınmaz maliki üçüncü kişinin sorumluluğu, ipotekli taşınmaz ile sınırlı olduğundan, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla taşınmazın satılması halinde sorumluluğu kalmayacağı ve hakkında İİK. mad. 152 uyarınca rehin açığı belgesi düzenlenemeyeceği, rehin açığı belgesi ile ancak asıl borçlu aleyhine takip yapılması mümkün olup, borçtan şahsen sorumlu olmayan ipotekli taşınmaz maliki üçüncü kişinin mal varlığına başvurulamayacağı*”⁵⁹⁵

√“*Alacaklının, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile başlattığı takipte, borçlu, taşınmazın asıl borçlunun borcuna karşılık ipotek eden malik olarak üçüncü kişi konumunda*

⁵⁸⁸ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. İİK Şerhi, C: 2, 2014, s: 28-92 – UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı İİK. Şerhi, C: 8, 4. Baskı, 2010, s: 12614 – KORKMAZ, D. N. age. s: 85; 88 vd.

⁵⁸⁹ Bknz: 12. HD. 04.05.2012 T. 10983/15174 (www.e-uyar.com)

⁵⁹⁰ OLGAC, S. C. Rehin Açığı Belgesi ve Hükümleri (Terazi Huk. Der., C: 11, S: 113, Ocak/2016, s: 112 vd.) – PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 508 vd. – ARSLAN, R. / YILMAZ, E. / AYVAZ, S. T. / HANAĞASI, E. age. s: 544 – KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2013, s: 1027 – ÖZBAY, İ. / ÇELİK, F. İcra ve İflâs Hukukunda Rehin Açığı Belgesi [Türkiye Adalet Akademisi Der. (T. A. A. D.)], C: 9, S: 34, Nisan/2018, s: 11

⁵⁹¹ Bknz: 12 HD. 21/12/1982 T. 9196/9741 (www.e-uyar.com)

⁵⁹² OĞUZMAN, M. K. / SELİÇİ, Ö. / ÖZDEMİR, S. O. Eşya Hukuku, 2020, 22. Bası, s: 1102 – UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 2893 – OLGAC, S. C. agm. s: 112 vd. – YAĞCI, M. O. Rehin Açığı Belgesi, (Yeditepe Huk. Fak. Der., S: 2, Ocak/2017, s: 319) – ÖZBAY, İ. / ÇELİK, F. agm. s: 25 – DEYNEKLİ, A. İcra ve İflâs Hukukunda İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, 2013, s: 49; 232 – ÇELİK, Y. E. Türk Hukukunda Üst Sınır İpoteği ve Uygulaması, 2021, s: 133 – ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 9. Baskı, 2022, s: 1161 – ALTAY, S. / ESKİÖCAK, A. Türk Medeni Hukukunda Taşınmaz Rehni, 2007, s: 232 – GÜRDOĞAN, B. age. s: 103 – MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukukunda Rehni Paraya Çevrilmesi, 2017, s: 379 – AKİPEK, J. G. / AKINTÜRK, T. Eşya Hukuku, 2009, s: 788

⁵⁹³ Bknz: 12. HD. 17.12.2018 T. 15425/13566 (www.e-uyar.com)

⁵⁹⁴ Bknz: 12. HD. 19.04.2016 T. 31460/11537 (www.e-uyar.com)

⁵⁹⁵ Bknz: 12. HD. 18.02.2016 T. 27301/4516 (www.e-uyar.com)

olup, icra dosyasında yapılan ihale sonucu, taşınmazın borç bedelini tam karşılamadığı anlaşılma ile İİK.'nin 152. maddesi gereğince rehin açığı belgesinin asıl ipotek borçlusu adına düzenlenmesi gerekeceğini”⁵⁹⁶

√“Borçlunun, rehin açığı belgesine dayalı olarak konan haczin kaldırılması şikayeti inceleme yetkisinin, haciz işlemi yapan icra dairesinin bağlı olduğu mahkemeye ait olduğu- Alacaklının, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile başlattığı takipte, borçlu, taşınmazın asıl borçlunun borcuna karşılık ipotek eden malik olarak üçüncü kişi konumunda olup, icra dosyasında yapılan ihale sonucu, taşınmazın ipotek borç bedelini tam karşılamadığı anlaşılma ile İİK. mad. 152 gereğince ‘kesin rehin açığı belgesi’ nin asıl ipotek borçlusu adına düzenlenmesi gerektiği, üçüncü kişinin bu borçtan sorumluluğu taşınmazının ihale bedeli ile sınırlı olduğunu”⁵⁹⁷

√“İpotekli taşınmaz maliki üçüncü kişinin sorumluluğu, ipotekli taşınmaz ile sınırlı olduğundan hakkında İİK.'nin 152. maddesi uyarınca rehin açığı belgesi düzenlenemeyeceği ve rehin açığı belgesi ile ancak asıl borçlu aleyhine takip yapılması mümkün olduğundan, borçtan şahsen sorumlu olmayan ipotekli taşınmaz maliki üçüncü kişinin mal varlığına başvurulamayacağını”⁵⁹⁸

√“TMK hükümlerine göre gayrimenkul ipoteği veren malik üçüncü kişinin alacaklıya karşı sorumluluğunun, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla gayrimenkulün satılması ile sona ereceğini”⁵⁹⁹

√“TMK hükümlerine göre gayrimenkul ipoteği veren malik üçüncü kişinin alacaklıya karşı sorumluluğu, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla gayrimenkulün satılması ile sona erdiğinden, İİK.'nin 150/f ve 152. maddelerinde yer verilen rehin açığı belgesi ile sadece borçlu aleyhine takip yapılabileceği, rehin açığı belgesi borçtan şahsen (kefil veya müşteri olarak) sorumlu olmayan ipotek veren aleyhinde düzenlenemeyeceği ve bu belge ile üçüncü şahıs ipotek veren aleyhinde takip yapılamayacağını”⁶⁰⁰

√“İpotek veren üçüncü kişinin sorumluluğunun satış bedeli ile sınırlı olduğu, satış bedeli ile karşılanamayan miktarın ipotek veren üçüncü kişiden istenemeyeceğini”⁶⁰¹

√“İİK. 152 uyarınca alacaklının, almış olduğu ‘kesin rehin açığı belgesi’ ne dayanarak asıl borçlu hakkında, sıfatına göre ‘haciz’ ya da ‘iflas’ yolu ile takipte bulunabileceği; sorumluluğu ipotekli taşınmaz ile sınırlı olan ipotek veren üçüncü kişi hakkında, takip yapamayacağını”⁶⁰²

√“Taşınmaz maliki üçüncü kişinin -alacaklıya karşı- sorumluluğunun, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile taşınmazın satılması ile sona ereceği, aldığı ‘rehin açığı belgesi’ ne dayanarak, alacaklının taşınmaz maliki hakkında takipte bulunamayacağını”⁶⁰³

√“Taşınmaz maliki üçüncü kişinin -alacaklıya karşı- sorumluluğunun, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile taşınmazın satılması ile sona ereceği, aldığı ‘rehin açığı belgesi’ ne dayanarak alacaklının taşınmaz maliki hakkında takipte bulunamayacağını”⁶⁰⁴

ifade etmiştir.

⁵⁹⁶ Bknz: 12. HD. 05.05.2015 T. 1663/12492 (www.e-uyar.com)

⁵⁹⁷ Bknz: 12. HD. 10.03.2015 T. 2979/5357 (www.e-uyar.com)

⁵⁹⁸ Bknz: 12. HD. 28.01.2015 T. 28490/2150 (www.e-uyar.com)

⁵⁹⁹ Bknz: 8. HD. 25.02.2013 T. 14657/2658 (www.e-uyar.com)

⁶⁰⁰ Bknz: 8. HD. 12.10.2012 T. 7851/9057 (www.e-uyar.com)

⁶⁰¹ Bknz: 12. HD. 31.03.1994 T. 3653/4346 (www.e-uyar.com)

⁶⁰² Bknz: 12. HD. 23.09.1994 T. 10354/11065 (www.e-uyar.com)

⁶⁰³ Bknz: 12. HD. 31.05.1994 T. 4784/8945 (www.e-uyar.com)

⁶⁰⁴ Bknz: 11. HD. 25.04.1984 T. 2244/2365 (www.e-uyar.com)

III- “*Rehin açığı belgesi*”; ‘*borçlu*’ hakkında düzenlenecekken, ‘*taşınmaz maliki üçüncü kişi*’ hakkında düzenlenmişse, düzenlenen kesin rehin açığı belgesinin s ü r e s i z olarak yapılacak *şikayet* ile iptali sağlanabilir.^{605 606}

‘Rehin açığı belgesi’ iptal edilince, bu belgeye dayalı olarak yapılan işlemlerin de iptali gerekir.^{607 608}

IV- Bilindiği gibi; “*ipotek, ipotek hakkı sahibinin alacağını tahsil kabiliyetini kuvvetlendiren borçlu ya da üçüncü bir kişiye ait taşınmaz üzerinde kurulan ve kıymetli evraka bağlanamayan sınırlı bir aynı hak*”tır. Buna göre; ipotek, alacaklının alacağını tahsil edememesi halinde, alacaklıya bu hakka dayanarak taşınmazın icra organları vasıtasıyla satılarak, satış bedelinden öncelikle alacağını tahsil edebilme hakkı tanır.⁶⁰⁹

TMK.’nin 851 ve 881. madde hükümlerine göre; ipotek, miktarı belli ya da ileride belli olacak, mevcut bir alacak için kurulabileceği gibi, miktarı belli ya da belirsiz, henüz doğmamış ancak doğması kesin veya muhtemel bir alacak için de kurulabilir. Bu kapsamda, bir taşınmaz üzerinde ipotek kurulabilmesi için kuruluş aşamasında bir alacağın var olması gerektiği gibi alacağın miktarının da belirli olması şart değildir.⁶¹⁰

Üst sınır ipoteğinde kuruluş aşamasında alacağın miktarı belli olmadığından, belirliliğin sağlanması açısından taraflar, anapara, faiz, takip giderleri vb. gibi, alacaklının tüm istemlerini karşılayacak şekilde taşınmazın en fazla ne miktarı için teminat teşkil edeceğini ipotek sözleşmesi ile kararlaştırabilirler. Daha sonra, sözleşme ile belirlenen bu teminat miktarı, tapu sicilinin şerhler hanesine yazılarak tescil edilir. Böylelikle, alacak hakkının ileride belli olacak miktarı ne olursa olsun, taşınmaz, en fazla alacağın tapu kütüğünde gösterilmiş miktarı kadar teminat teşkil eder ve belirlilik ilkesi sağlanmış olur.⁶¹¹

İpoteğin bir üçüncü kişi tarafından gösterilmesi yani borçlu dışındaki bir kişinin taşınmazı üzerinde ipotek kurulması mümkün olduğu gibi (TMK. m.881/I), borçluya ait ipotekli taşınmazın bir üçüncüye kişiye devri halinde de, borçlu ile ipotekli taşınmazın maliki farklı kişiler olacaktır. (TMK. m.888/I)⁶¹²

V- İİK.’nin 150/1 maddesiyle sadece “banka ve finans (kredi) kurumları” tarafından hangi durumlarda -Örnek No: 6 (Eski; Örnek: 151)- gönderilerek borçlular hakkında “*İPOTEĞİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLU İLE -İLAMLI- TAKİP*”te bulunularak, borçluya “*İCRA EMRİ*” yollanabileceği düzenlenmiştir...

Bu maddede, *noterden gönderilen “hesap özeti”, “tazmin talebi” ya da “ödeme ihtarı”na dayanılarak nasıl “ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takip”* yapılabileceği açıklanmıştır.⁶¹³

Hemen belirtelim ki, **yüksek mahkeme** önceki kararlarında “İİK. 150/1 uyarınca, ‘örnek 6 icra emri emri’ gönderilerek takip yapılabilmesi için, alacaklının (krediyi kullandıran tarafın) ‘banka’ ya da ‘finans (kredi) kurumları’ olmasının gerektiğini, yasada

⁶⁰⁵ **KORKMAZ, D. N.** age. s: 183 vd.; 185 – **OLGAÇ, M. O.** agm. s: 322

⁶⁰⁶ Bknz: 8. HD. 12.10.2012 T. 7851/9057 – 12. HD. 19.04.2016 T. 31460/11537 (www.e-uyar.com)

⁶⁰⁷ **KORKMAZ, D. N.** age. s: 184 – **MUŞUL, T.** age. s: 379

⁶⁰⁸ Aynı doğrultuda: 12. HD. 18.04.2017 T. 13977/5962 (www.e-uyar.com)

⁶⁰⁹ **ÇELİK, Y. E.** age. s: 15 – **OĞUZMAN, M. K. / SELİÇİ, Ö. / ÖZDEMİR, S. O.** age. s: 1094 vd.– **ERTAŞ, Ş.** Eşya Hukuku, 15. Baskı, 2020, s: 597 vd.

⁶¹⁰ **ÖZCAN, D.** Türk Hukukunda Üst Sınır İpoteği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2000, s: 4

⁶¹¹ **AKİPEK, J.** Türk Eşya Hukuku (Mahdut Aynı Haklar), 1974, s: 192 – **ÇELİK, Y. E.** age. s: 16

⁶¹² **BUDAK, A. C.** İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, 2009, s: 99

⁶¹³ Ayrıntılı bilgi için bknz: **DEYNEKLİ, A.** age. s: 172-192 – **YÜCEL, M. T.** age. 281-353 – **BUDAK, A. C.** age. s: 165-177 – **ARSLAN, R.** agm. 187-206 – **ARSLAN, R.** İcra ve İflâs Kanunu’nun 68/b ve 150/1 Maddelerinde Düzenlenen Kuralların Uygulanmasında Ortaya Çıkan Sorunlar (Bankacılar Dergisi, S: 27, 1998, s: 76-85) – **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 2013, 6. Baskı, C: II, s: 1031 vd. – **ÖKTEMER, S.** İcra ve İflâs Kanunu’nun 68/b ve 150/1 Maddelerine İlişkin Uygulama (Yarg. Der. C: 23, 1997, S: 1-2, s: 155-170)

böyle bir kısıtlamanın öngörülmemiş olduğunu; bu maddenin ‘cari hesap’ veya ‘kısa - orta - uzun vadeli krediler’ için de uygulanabileceğini” ifade etmişti... (Bknz: 12. HD. 30.06.2003 T. 13467/15599*; 25.03.2003 T. 3782/6325**) Ancak daha sonra **yüksek mahkeme** -isabetli olarak- bu görüşünden dönerek “*İİK.’nin 150/ı maddesinde yer verilen ‘borçlu cari hesap şeklinde işleyen krediyi kullandıran taraf’ın ancak bir ‘banka’ ya da ‘kredi veren kuruluş’ olabileceğini*”⁶¹⁴ belirtmiştir...

Yüksek mahkeme, bugün için, istikrarla, “*Bankanın krediden kaynaklanan alacağını, tüm teminatları ile birlikte takip tarihinden önce temlik sözleşmesi devrettiği temlik alanın kredi veren kuruluş (banka) niteliğini haiz olmadığının anlaşılması halinde, taraflar arasında İİK.’nun 150/ı maddesinde açıklanan koşullarda cari hesap ve kredi ilişkisi söz konusu olmadığından icra emri gönderilmesine olanak tanıyan anılan mad-*

* Bknz: “İİK.’nin 150/ı maddesinde (Borçlu cari hesap veya kısa, orta, uzun vadeli kredi şeklinde işleyen nakdi veya gayrinakdi bir krediyi kullandıran tarafın...) başvurusu üzerine ve anılan maddede yazılan koşulların oluşması halinde icra müdürünün, aynı kanununun 149.maddesi uyarınca işlem yapacağı yazılıdır. Bu maddede krediyi kullandıran tarafın banka ya da finans kurumları olması gerektiği yönünde bir kısıtlama getirilmemiştir. Taraflar arasında maddede öngörülen şekilde işleyen bir kredinin varlığı ön koşul olarak belirlenmiştir. Hesap özetinin noter marifeti ile borçluya gönderildiğine dair noterden tasdikli bir örneği icra müdürlüğüne ibraz edildiği takdirde, borçluya icra emri tebliğ edilir. Bunun için, ipotek akit tablosunun kayıtsız ve şartsız bir para borcu ikrarını ihtiva etmesi şart değildir. Hesap özetine itiraz edilmiş olması halinde mercice bilirkişi incelemesi yapılarak 150/ı maddesinin son cümlesindeki koşulun oluşup oluşmadığının araştırılması zorunludur. O halde, borçluya icra emri gönderilmesi yasaya uygun olup, borca itirazın yukarıdaki kurallara göre incelenip, oluşacak sonuca göre karar vermek gerekirken, eksik inceleme ve yanlış değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir. Mercii kararının bu nedenle bozulması gerekirken onandığı anlaşılmakla alacaklı vekilinin karar düzeltme istemi kabul edilmelidir.” (www.e-uyar.com)

** Bknz: “İİK.’nin 150/ı maddesinde (Borçlu cari hesap veya kısa, orta, uzun vadeli kredi şeklinde işleyen nakdi veya gayrinakdi bir krediyi kullandıran tarafın...) başvurusu üzerine ve anılan maddede yazılan koşulların oluşması halinde "icra müdürünün, aynı kanununun 149. maddesi uyarınca işlem yapacağı" yazılıdır. *Bu maddede krediyi kullandıran tarafın, "banka" ya da "finans kurumları" olması gerektiği yönünde bir kısıtlama getirilmemiştir.* Taraflar arasında maddede öngörülen şekilde "işleyen bir kredinin varlığı" ön koşul olarak belirlenmiştir. Hesap özetinin noter marifeti ile borçluya gönderildiğine dair noterden tasdikli bir örneği icra müdürlüğüne ibraz edildiği takdirde, borçluya icra emri tebliğ edilir. Bunun için, ipotek akit tablosunun kayıtsız ve şartsız bir para borcu ikrarını ihtiva etmesi şart değildir. *Hesap özetine itiraz edilmiş olması halinde mercice bilirkişi incelemesi yapılarak 150/ı maddesinin son cümlesindeki koşulun oluşup oluşmadığının araştırılması zorunludur.* O halde, borçluya "icra emri" gönderilmesi yasaya uygun olup, borca itirazın yukarıdaki kurallara göre incelenip, oluşacak sonuca göre karar vermek gerekirken, eksik inceleme ve yanlış değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir. Mercii kararının bu nedenle bozulması gerekirken onandığı anlaşılmakla alacaklı vekilinin karar düzeltme istemi kabul edilmelidir.” (www.e-uyar.com)

⁶¹⁴ Bknz: 12. HD. 09.07.2012 T. 18021/23873; 8. HD. 17.04.2012 T. 2662/2959 (www.e-uyar.com) – 12. HD. 01.06.2004 T. 10327/13939; 12. HD. 21.02.2006 T. 380/3100 (YÜCEL, M. T. Banka Alacaklarının İpotegün Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibi, 2010, s: 295, Dipn. 53)

⁶¹⁵ Aynı görüşte: **BUDAK, A. C.** age. s: 165 – **TERCAN, E.** Takip Hukuku Açısından Cari Hesap ve Kısa, Orta, Uzun Vadeli Kredi Sözleşmeleri (Tür. Not. Bir. Huk. Der., 1995, S: 85, s: 40-47) – **ARSLAN, R.** İcra ve İflâs Kanunu’nun 68/b ve 150/ı Maddelerinin Banka Alacaklarının Tahsiline Getirdiği Kolaylıklar (Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu, 1993, s: 193) – **ÖKTEMER, S.** İcra ve İflas Kanunu’nun Yeni Hükümleri Hakkında Düşünceler (Tür. Not. Bir. Huk. Der., 1989, S: 62, s: 18) – **TERCAN, E.** İpotegün Paraya Çevrilmesinde Kredi Kuruluşlarının Özel Durumu (1994, BATİDER, C: 17, S: 4, s: 90)

denin uygulanamayacağını ve *ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı icra takibi yapılmasının mümkün olmadığını*⁶¹⁶ belirtmektedir. Bu nedenle temlikin, İİK 150/1 uyarınca ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla *ilamlı icra takibi yapıldıktan sonra mı, yoksa takipten önce mi* yapıldığı önem taşımaktadır.

İİK 150/1 uyarınca, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla *ilamlı icra takibi* yapma imkanına sahip bankanın, *takibe geçmeden önce alacağını kredi veren kuruluş (banka) niteliğinde olmayan bir kimseye temlik etmesi halinde*, temlik alanın İİK 150/1 maddesinden yararlanma imkanı da olmayacak ve bu hususun mahkemece de re’sen dikkate alınması gerekecektir.⁶¹⁷

VII- Rehin açığı belgesi ve bu belgeye dayanılarak başlatılan icra takibi nedeniyle borçlu *menfi tespit davası* açabilir. **Doktrinde** de ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takipte borçlunun menfi tespit davası açabileceği kabul edilmektedir.⁶¹⁸ Borçlunun ‘rehin açığı belgesinin ve buna dayalı olarak başlatılan icra takibinin iptali sebebiyle daha önce icra hukuk mahkemesine yaptığı başvurunun aleyhine neticelenerek kesinleşmesi de bu durumu değiştirmez. Çünkü, dar yetkili mahkeme olarak kabul edilen icra mahkemesince verilen kararlar *maddi anlamda kesin hüküm* (HMK. m. 303) teşkil etmez.

Yüksek mahkeme de,

√ “*İcra hukuk mahkemesi kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğini ve icra mahkemesinde yapılan bilirkişi incelemesinin, genel yetkili mahkemede kesin delil olarak kabul edilemeyeceğinden, bu bilirkişi raporuna dayanılarak, menfi tespit davasına bakan mahkemece karar verilemeyeceğini*”⁶¹⁹

√ “*İcra hukuk mahkemesi kararları takip hukukuna ilişkin olup ihalenin feshi ve istihkak davaları dışındaki icra hukuk mahkemesi kararlarının maddi hukuk açısından açılan menfi tespit davalarında kesin hüküm oluşturmayacağını*”⁶²⁰

√ “*Mahkemece, her ne kadar açılan menfi tespit davası aynı icra takibinden dolayı daha önce taraflar arasında görülen itirazın kaldırılması davasında verilen kararın kesinleştiği gerekçesiyle reddedilmişse de dar yetkili icra mahkemesinin verdiği karar genel mahkeme için kesin hüküm oluşturmayacağından, tarafların tüm delilleri toplandıktan sonra sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini*”⁶²¹

√ “*Dar yetkili icra hukuk mahkemesince verilecek kararın kesin hüküm niteliğinin bulunmadığını bu nedenle davacı tarafın menfi tespit davası açmakta hukuki yararının bulunduğu kabulünün gerekeceğini*”⁶²²

⁶¹⁶ Bknz: 12. HD. 12.01.2023 T. 7854/137; 12. HD. 12.01.2023 T. 12575/133; 12. HD. 25.10.2016 T. 17485/22218; 12. HD. 02.05.2017 T. 2090/6916; 12. HD. 24.03.2015 T. 28670/6983; 12. HD. 25.10.2016 T. 25623/22152 (www.e-uyar.com)

⁶¹⁷ Bknz: 12. HD. 12.01.2023 T. 7854/137; 12. HD. 12.01.2023 T. 12575/133; 12. HD. 25.10.2016 T. 17485/22218; 12. HD. 02.05.2017 T. 2090/6916; 12. HD. 24.03.2015 T. 28670/6983; 12. HD. 25.10.2016 T. 25623/22152 (www.e-uyar.com)

⁶¹⁸ **TÜRK, A.** Maddi Hukuk ve İcra-İflas Hukuku Yönleriyle Menfi Tespit Davası, 2006, s: 178 – **BERKİN, N.** Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 135 vd, 139, **KURU, B.** Tespit Davaları, 1988, s: 200 vd. – **POSTACOĞLU, İ.** İcra ve İflas Kanunundaki Muadell Hükümlere Göre Menfi Tespit Davası, (İHF. S: 2-4, 1967, s: 829, **UYAR, T.** İcra Hukukunda İlamlı Takipler, 1983, s: 184 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İcra Hukuku Esasları, 7. Bası, 2000, s: 416 vd.

⁶¹⁹ Bknz: 19. HD. 28.05.2018 T. 1628/2995; 19. HD. 25.09.2018 T. 18788/4456; 19. HD. 11.09.2018 T. 18740/3993; 19. HD. 20.03.2018 T. 15146/1366; 19. HD. 5.12.2016 T. 4068/15449; 19. HD. 12.02.2014 T. 15783/2829; 19. HD. 24.04.2014 T. 3956/7866 (www.e-uyar.com)

⁶²⁰ Bknz: 19. HD. 4.04.2017 T. 9504/2732; 19. HD. 27.04.2016 T. 744/7649; 19. HD. 15.01.2014 T. 18419/1177 (www.e-uyar.com)

⁶²¹ Bknz: 6. HD. 05.03.2015 T. 7417/2285 (www.e-uyar.com)

⁶²² Bknz: 19. HD. 20.02.2014 T. 17587/3337 (www.e-uyar.com)

√ “İcra mahkemesinde verilen karar temyiz edilmeksizin kesinleşse de icra mahkemesince verilen kararın genel mahkeme yönünden kesin hüküm oluşturmayacağı”⁶²³

√ “Dar yetkili icra mahkemesinin verdiği karar genel mahkeme için kesin hüküm oluşturmadığını, mahkemece, kiralayan davalının kira sözleşmesinin başlangıç tarihi, süresi ve kira miktarı konusunda delilleri toplandıktan sonra sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”⁶²⁴

√ “Dava konusu taşınmazın davacı tarafından davalıdan kiralandığının, mahkeme ilamı ile sabit olduğu kabul edilmiş ise de; İcra Mahkemelerince verilen kararların genel mahkemeler için kesin hüküm teşkil etmediğini”⁶²⁵

belirtmiştir...

VIII- Bilindiği gibi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 20-25. maddelerinde arasında genel işlem koşulları düzenlenmiştir. Genel işlem koşullarına ilişki hükümlerin, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren TBK.’nin yürürlük tarihinden önceki işlem ve sözleşmelerde uygulanıp uygulanmayacağı tartışma konusu olmuştur.

6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun’un “*Geçmişe etkili olmama*” başlıklı 1. maddesi “*Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önceki fiil ve işlemlere, bunların hukuken bağlayıcı olup olmadıklarına ve sonuçlarına, bu fiil ve işlemler hangi kanun yürürlükte iken gerçekleşmişse, kural olarak o kanun hükümleri uygulanır. Ancak, Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra bu fiil ve işlemlere ilişkin olarak gerçekleşecek temerrüt, sona erme ve tasfiye, Türk Borçlar Kanunu hükümlerine tabidir.*” şeklindeyken;

6101 sayılı Kanun’un “*Geçmişe etkili olma*” / “*I. Kamu düzeni ve genel ahlâk*” başlıklı 2. maddesi ise “*Türk Borçlar Kanununun kamu düzenine ve genel ahlâka ilişkin kuralları, gerçekleştikleri tarihe bakılmaksızın, bütün fiil ve işlemlere uygulanır.*” şeklindedir.

818 sayılı eski Borçlar Kanunu döneminde de, henüz genel işlem koşullarına ilişkin bir düzenlenmenin bulunmamasına karşın, Yargıtayın dürüstlük kuralı, kamu düzeni, kişilik hakları ve genel ahlak kriterlerini kullandığı,⁶²⁶ Türk-İsviçre hukukundaki baskın görüşe göre de, “*özel düzenleme olmayan hallerde, genel işlem koşulu denetimi bakımından en uygun kriterinin kamu düzenine aykırılık olduğu*”⁶²⁷ belirtilmektedir.

Yüksek mahkeme ise genel işlem şartlarına ilişkin denetim geçmişe etkili olup olmayacağı yönünde farklı içtihatlar oluşturmuştur.⁶²⁸ Bazı Daireler geçmişe etkili uygulamayı uygun görürken⁶²⁹, bazı Daireler aksi görüştedir.⁶³⁰

⁶²³ Bknz: 6. HD. 12.01.2015 T. 5102/30 (www.e-uyar.com)

⁶²⁴ Bknz: 6. HD. 26.02.2014 T. 1095/2108 (www.e-uyar.com)

⁶²⁵ Bknz: 6. HD. 27.01.2014 T. 7155/921 (www.e-uyar.com)

⁶²⁶ Bknz: HGK. 04.12.1996 T. 3-717/850; 3. HD. 18.3.1996 T. 1734/2495; 13. HD. 2.6.1998 T. 4263/6098; 3. HD. 7.4.2008 532/5974; 13 HD. 7.4.1921 T. 519/2513; 13. HD. 18.11.1981 T. 6416/7369; 11. HD. 20.11.1981 T. 4303/4920 (AYDOĞDU, M. Genel İşlem Koşulları Şerhi, 2018, s: 320)

⁶²⁷ AYDOĞDU, M. age. s: 320 – ATAMER, Y. Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi, s: 203 vd. – BAŞALP, N. Sözleşme Özgürlüğünün Sözleşme Adaletinin Sağlanması Amacıyla Hakimin Müdahalesi Yoluyla Korunması: İçerik Denetimi Hukuki Temelleri Hakkında Bazı Değerlendirmeler, Prof Dr. Şener Akyol’s Armağan, s: 234, HAVUTÇU, A. Açık İçerik Denetimi Yoluyla Tüketicinin Genel İşlem Şartına Karşı Korunması, 2003, s: 213, KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SERÖZAN/ARPAÇI, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C: I, 2008, s: 255 vd.

⁶²⁸ AYDOĞDU, M. age. s: 321

⁶²⁹ Bknz: 6 HD. 22.01.2013 T. 14780/629; 13. HD. 29.4.2014 T. 13315/13503; 6 HD. 05.03.2013 T. 691/3827; 13. HD. 05.03.2013 T. 3676/5247 vb. (AYDOĞDU, M. age. s: 321)

⁶³⁰ Bknz: 11. HD. 26.11.2012 T. 16385/19174; 19. HD. 13.2.2013 T. 14777/2711; 11. HD. 22.10.2012 T. 14299/16795 vb. (AYDOĞDU, M. age. 321)

Doktrinde⁶³¹ “her türlü sözleşme ilişkisinde uygulama alanı bulabilen özellikle sosyal adaleti temin etmeyi amaçlayan emredicini telih a iz düzenleme oldukları” da tereddütsüz ifade edilmiş olduğundan, 818 sayılı eski Borçlar Kanunu döneminde düzenlenmiş sözleşmelerde yer alan hükümlerin de genel işlem koşulu niteliğinde olup olmadıklarının denetlenmesi, bu denetim yapılmasa bile, dürüstlük kuralına, kamu düzenine aykırı olmaları halinde geçerli kabul edilmemeleri isabetli olacaktır...

*

IX- Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta, davacı (H. E.) vekili, İstanbul Anadolu 3. Asliye Ticaret Mahkemesi’nin 2022/703 E. sayılı dosyasında görülen menfi tespit davasında sunduğu ‘dava dilekçesi’nde, özetle;

- “Davalı Tasfiye Halinde (E.) A.Ş ile dava dışı (G.) Bankası arasında kredi sözleşmesi düzenlendiğini, kredi ilişkisinin tarafı olmayan ve doğacak borçtan şahsen sorumlu olmayan müvekkilleri davacı (H. E.)’nin de, ağabeyinin şirketi olan Tasfiye Halinde (E.) A.Ş.’nin kullanacağı kredinin teminatını teşkil etmek üzere, ‘Kadıköy, ..., ... Pafta, ... ada, ... parsel’de bulunan 2/20 arsa paylı ... kat ... numaralı taşınmazı’ üzerinde, banka lehine 12.1.2011 tarih 995 yevmiye ile 650.00 Avro üst limitli teminat ipoteği tesis ettiğini, benzer şekilde, aynı kredi için davacının ablası olan (dava dışı) (S. E.)’nin Kadıköy, ... Mah., ... Pafta, ... ada, ... parsel, 16 no’da kayıtlı taşınmazını, davacının annesi dava dışı (E. E.)’nin de Kadıköy, ... Mah., ... Pafta, ... ada, ... parsel, 13 no’da kayıtlı taşınmazını aynı içerikli ipotek akıt tabloları ile rehnettiğini, ipotek verenlerin üçünün de kredi ilişkisinin tarafı olmayan ve borçtan şahsen sorumlu olmayan üçüncü kişiler olduğunu, tesis edilen ipoteklerin nitelikleri itibariyle ‘borçtan şahsen sorumlu olmayan 3. kişilerin kendi taşınmazlarını 3. kişi yararına ayrı ayrı rehnetmeleri’ biçimindeki ‘azami meblağ’ ipotekleri olduğunu, krediyi kullandıran (G.) Bankası’nın, tahakkuk eden kredi alacağını ve alacağı temin eden ipotek haklarını Kadıköy 27. Noterliği’nin 4.12.2013 tarih ve 38433 sayılı temlikname ile davalı (D.) San ve Tic A.Ş.’ne temlik ettiğini”,

- “Alacağı temlik alan davalı (D.) A.Ş.’nin ipotek verenlerin borçtan şahsen sorumlu olmadıklarını ve başkasının borcu için kendi taşınmazını ipotek veren 3. kişiler olduğunu bildiğini ve alacağı da bu bilinçle temlik aldığı için, alacağı devir aldıktan sonra, davacı ve diğer ipotek verenlere, TMK. 887 kapsamında, Beyoğlu ... Noterliği’nin 25.7.2017 tarih ve ..., ..., ... sayılı ihtarlarını gönderdiğini, bu ihtarnamelede de (başlık ve 4. maddede) ipotek verenleri açıkça borçtan şahsen sorumlu olmayan ve başkasının borcu için kendi taşınmazını ipotek eden 3. kişiler olarak muhatap aldığı”,

- İpotek veren 3. kişinin sorumluluğunun taşınmaz ile sınırlı olup, -şayet ipotek limiti dahilinde borcu ödeyip taşınmazını ipotekten kurtarma yolunu tercih etmez ise- ‘taşınmazın satışına katlanmak’ dışında bir yükümlülüğü olmadığından, ihtarı alan davacı ve diğer ipotek verenlerin, ipotek ettikleri taşınmazlarının sorumlu olduğu borç miktarının kendilerince ödenebilecek miktarı ve taşınmaz değerlerini aşması nedeniyle, taşınmazlarının satışına katlandığını”,

- “Davalı (D.) A.Ş.’nin borçtan sorumlu olmayan 3. kişilere yapılacak ihtarı düzenleyen TMK 887 gereğince gönderdiği ihtarnameleleri takiben, ipotek verenlerden davacı (H. E.) aleyhine Anadolu ... İcra Müdürlüğünün 2017/..., (S. E.) aleyhine Anadolu ... İcra Müdürlüğü’nün 2017/..., (E. E.) aleyhine Anadolu ... İcra Müdürlüğü’nün 2017/... sayılı dosyaları ile ‘rehnin paraya çevrilmesi’ yoluyla icra takibi başlattığını, üstelik davalı alacaklı (D.) AŞ kredi kuruluşu olmamasına rağmen ilamlı takip başlatıldığını ve bu

⁶³¹ **ERSÖZ, O.** Genel İşlem Koşullarının Kişi Bakımından Uygulama Alanı ve Tacirler Hakkında Uygulanması (İst. Aydın Üniv. Huk. Fak. Der. 2017, S: 1, s: 69-104) – **REİSOĞLU, S.** Türk Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 2014, s:75- **ANTALYA, G.** Türk Borçlar Hukuku (Genel Hükümler) C:1, 2016, s: 402- **YENİOCAK, U.** 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun Getirdiği Değişiklikler ve Yenilikler, 2011, s:27

takiplerde ipotek verenlerin taşınmazlarını ayrı ayrı satışa çıkararak alacağına mahsuben satın aldığı”,

- Davalı (D.) A.Ş.’nin satıştan sonra ihale bedelinin borcu karşılamadığı gerekçeyle satışı gerçekleştiren icra dairesinden, her dosya için ayrı ayrı rehin açığı belgeleri aldığı, düzenlenen rehin açığı belgelerinde davacı ve diğer ipotek verenlerin, borçtan şahsen de sorumlumuş gibi ‘asıl borçlu’ ile birlikte ‘şahsi borçlu’ olarak gösterildiğini, taşınmazlar farklı dosyalardan da olsa aynı borç için satıldığı halde, her bir rehin açığı belgesinde bakiye borcun sadece o dosya dan yapılan satış bedeli düşülmek suretiyle belirlendiğini, rehin açığı miktarının belirlenmesinde mutlak etkili olan ve aynı borç için verilmiş diğer taşınmaz ve araç rehinlerinden ise hiç bahsedilmediğini”,

- “Davalı (D.) A.Ş.’nin, rehin açığı belgelerine istinaden davacı (H. E.) hakkında Anadolu ... İcra Müdürlüğü’nün 2018/..., (S. E.) hakkında Anadolu ... İcra Müdürlüğü’nün 2018/... ve (E. E.) hakkında Anadolu ... İcra Müdürlüğü’nün 2018/15902 sayılı dosyalarında ilamlı icra takipler başlatması üzerine, davacı ve diğer ipotek verenlerin, alınan rehin açığı belgelerinin ve buna dayalı takiplerin iptali talebiyle icra mahkemesinde ayrı ayrı davalar açtığını, bu davalarda davalı (D.) A.Ş.’nin ipotek akit tablosunun 4. maddesindeki ‘ipotek veren/ler ipotek kapsamında kullanılan kredilerden kaynaklanan borçlarının alacaklı bankaya ödenmesinden müştereken ve müteselsilen sorumlu olduklarını ... kabul ve taahhüt ederler’ biçimindeki ibareyi gerekçe göstererek ipotek verenlerin borca şahsen kefil olduklarını iddia ettiğini, (S. E.)’nin açtığı davalarda, ‘ipotek verenin sorumluluğunun taşınmaz ile sınırlı olduğu ve rehin açığı belgesinin ancak asıl borçlu hakkında düzenlenebileceği’ gerekçesiyle, Anadolu ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2018/... E. sayılı dosyasında ‘rehin açığı belgesinin iptaline’, ... İcra Mahkemesi’nin de 2018/... E. sayılı dosyasında ‘takibin iptaline’ karar verdiğini ve söz konusu kararların istinaf ve temyiz aşamasından geçerek kesinleştiğini; (E. E.)’nin açtığı davalarda ‘ipotek verenin sorumluluğunun taşınmaz ile sınırlı olduğu ve rehin açığı belgesinin ancak asıl borçlu hakkında düzenlenebileceği’ gerekçesiyle, ... İcra Mahkemesi’nin 2021/... E. sayılı dosyasında “rehin açığı belgesinin iptaline”, ... İcra Mahkemesi’nin 2019/... E. sayılı dosyasında da ‘hem rehin açığı belgesi, hem de takibin iptaline’ karar verildiğini, bu dosyalarında halen istinaf incelemesinde olduğunu, müvekkili davacı (H. E.)’nin açtığı davalarda ise, bir dizi hukuki hata yaşanarak, (H. E.)’nin ‘rehin açığı belgesi ve buna dayalı Anadolu ... İcra 2018/... sayılı takibin iptali” talebiyle açtığı davada, ... İcra Mahkemesi’nin 2018/... E sayılı dosyasında önce -evrak üzerinden inceleme yaparak- ‘rehin açığı belgesinin iptaline, takip iptali isteği ayrı dava olduğundan bu konuda karar verilmesine yer olmadığına’ karar verildiğini, bu kararın istinaf edilmesine ... BAM 20. HD’nin 2018/... E. sayılı dosyasında, ‘hukuki dinlenilme hakkının kullanılmadığı ve somut olarak da şikayetçinin borca şahsen de kefil olduğu iddiasının incelenmesi gerektiği’ gerekçesiyle kararın usulen kaldırıldığını, istinaf kararında sadece ‘şahsi kefalet iddiasının araştırılması gerektiğine’ işaret edilmişse de, davacının o tarihteki vekili bu konuyla ilgili bir itiraz ve başvuruda bulunmadığı gibi, kaldırma kararından sonra ... İcra Mahkemesi de, olayda ‘daha evvel açılmış olan ... İcra mahkemesi davasındaki talep birliği nedeniyle derdestlik bulunduğunu’ ve ‘kaldırma kararında esasa ilişkin bir inceleme ve hüküm bulunmadığını’ atlayarak, 2019/... E sayılı ile ‘davacıyı borca şahsen de kefil olmuş kabul etmek suretiyle’, ipotek limiti olan 650.000 Avro’dan (diğer ipotekli taşınmazların da aynı borç için satıldıklarını dahi dikkate almaksızın) sadece şikayetçinin taşınmazının ihale bedelini düşükten sonra, ‘rehin açığı belgesinin miktar yönünden 495.286,32 Euro olarak düzeltilmesine’ karar verdiğini ve vekilin bu kararı istinaf etmemesi nedeniyle kararın şeklen kesinleşmiş olduğunu”,

- “(H. E.)’nin tamamen aynı talepleri içeren ilk açılan davasını inceleyen Anadolu ... İcra Mahkemesi’nin 2018/... E. sayılı dosya da ‘takibin iptaline, rehin açığı belgesinin iptali ayrı dava konusu olduğundan, bu konuda karar verilmesine yer olmadığına’ hükmettiğini, bu kararın istinaf edilmesi üzerine, İstanbul BAM ... HD’nin 2019/... E. sayılı dosyası ile ‘davacının takip iptali yanında rehin açığı belgesinin iptali yönünde bir talebi de bulunduğ ve bunun da karara bağlanması gerektiği’ gerekçesiyle kaldırıldığını,

dosyayı yeniden ele alan ... İcra Mahkemesi'nin bu defa 2021/... E sayılı kararı ile ve BAM kararı doğrultusunda her iki talebi de karara bağlamak suretiyle ‘davacının ipotek verenin 3. kişi olduğu, İİK.’ nin 152. maddesi uyarınca da düzenlenen rehin açığı belgesinin sadece borçlu hakkında geçerli olduğu, borçtan şahsen sorumlu olmayan ipotek maliki 3. kişi için uygulanmasına yasal olanak bulunmadığı, bir başka anlatımla ipotek borçlusunun borçtan sorumluluğunun ipotekli taşınmazın ihale bedeli ile sınırlı olduğu ve satıştan sonra başkaca bir yükümlülüğü kalmayacağı” gerekçesi ile hem rehin açığı belgesinin hem de takibin iptaline karar verdiğini’, davalının bu kararı da istinaf etmesi üzerine, ilk iptal kararını ‘rehin açığı belgesinin iptali talebi hakkında da bir karar verilmesi gerektiği’ gerekçesi ile kaldırmış olan İstanbul BAM 23. HD’nin 2021/... E. sayılı kararı ile, ilk kararı ile çelişecek ve evvelce bozmadığı takip iptali kararını da kapsayacak şekilde, ‘rehin açığı belgesinin 495.286,32 Euro olarak düzeltilmesine ilişkin .... İcra mahkemesi kararının kesinleştiği, bu nedenle de rehin açığı belgesinin iptali isteğinin reddine ve takibin de sadece 495.286,32 Euro’yu aşan kısım bakımından iptaline karar verilmesi gerektiği” gerekçesiyle kararı kaldırdığını, söz konusu kararı temyiz ettiklerinden, dosyanın halen Yargıtay’da olduğunu.”

- “Davacı müvekkillerinin, ipotek veren 3. kişi olup kefaleti de olmadığından borçtan şahsen sorumlu olmadığını, kredi sözleşmesine asıl ya da kefil olarak taraf olmadığını, bu nedenle sorumluluğu ipotek ettiği taşınmazın satışı ile sona erdiğini, davacının borçtan sorumlu olmaksızın ipotek verdiğinin temliknameden de anlaşıldığını, borcun tek sorumlusunun asıl borçlu olduğunu, devir konusu alacağın güvencesinin temliknamede zikredilen ipotekler ve araç rehinlerinden ibaret olduğunu, kefalet vb, şahsi teminattan söz edilmediğini ve davalının alacağı temellük ederken, devir aldığı alacak için verilmiş şahsi teminat olmadığını bilmekte olduğunu, davalının bu nedenle, temlikten sonra, davacı ve diğer ipotek verenler hakkında, borçtan sorumlu olmayan ipotekli taşınmaz maliklerine yapılacak ihtarı düzenleyen TMK. 887 gereğince işlem yaptığını ve gönderdiği ihtarlarda ‘davacı ve diğer ipotek verenleri açıkça ipotek veren 3. kişi’ olarak gösterdiğini, rehin açığı belgesi alma gereği duyduğunda ise, ipotek akit tablosunun 4. maddesini gerekçe göstererek ‘kefalet’ iddiasında bulunduğunu, davacının, davalıya temlik edilen kredi taahhütnamesinde ya da diğer herhangi bir belgede herhangi bir kefalet beyanı olmadığını, tapuda düzenlenen ipotek sözleşmesinin de kefalet işlemi değil, ipotek tesis işlemi olduğunu, ipotek belgesinde dahi işlem tanımı ‘ipotek tesisi’ olarak belirtildiğini, ipotek verenlerin ‘borca kefil’ olmak için değil, sadece ipotek vermek için tapuya gittiğini ve bu amaçla imza attığını, imza ettikleri ipotek sözleşmesinin de ‘ipotek kapsamındaki hak ve borçları’ düzenlediğini, ipotek belgesinin 4. maddesinde de herhangi bir kefalet ibaresi geçmediği gibi, maddede bahsi geçen ‘müşterek ve müteselsil sorumluluk’ ibaresinin, kredi borçlusunun sorumlu olduğu tutarla ilgili değil, ipotek verenlerin ipotek kapsamında doğacak olan kendi borçlarıyla ilgili olduğunu, ipotek verenlerin ipotek kapsamında doğacak kendi borçları ise ya ipotek limitini ödemek ya da taşınmazın satışına katlanmak olduğunu, esasen 4. madde bir bütün olarak okunduğunda, bu maddenin ipotek verenlerin ‘ipotekten doğan’ sorumluluklarının kapsamı ile ilgili bir düzenleme olduğunun görüleceğini, 4. maddenin aynen *‘İPOTEK VEREN/LER ipotek kapsamında kullanılan kredilerden kaynaklanan BORÇLARININ alacaklı bankaya ÖDENMESİNDEN müştereken ve müteselsilen sorumlu olduklarını, ayrıca ipotek veren/ler, ipotek kapsamındaki gayrimenkullerdeki bir veya bir kısmı üzerindeki ipoteğin fık edilmesi halinde, diğer gayrimenkuller üzerindeki ipoteğin, fık edilmesi halinde, diğer banka’ca kısmi fık işlemi için ayrıca muvaffakatlarının alınmasına yer olmadığını kabul, beyan ve taahhüt eder/ler’* şeklinde olduğunu, burada ‘kefalet beyanı’ olmadığı gibi, ipotek verenlerin bankaya ödemeleri gerektiğinden bahsedilen borcun asıl borçlusunun ödemesi gereken toplam tutar olduğuna dair bir anlam da bulunmadığını, aksine ipotek verenlerin ödeyecekleri öngörülen borcun ipotek verenlerin ipotek kapsamında doğacak kendi borçları olduğu "BORÇLARININ" ibaresinden de anlaşıldığını, ipotek

verenlerin kendi borçlarının ise limit dahilinde ‘ipotek bedelini ödeyerek taşınmazı ipotekten kurtarmak ya da taşınmazın satılmasına katlanmak’ şeklindeki seçimlik bir borç olduğunu”,

- “Öte yandan 4. maddenin bankanın genel işlem koşulu olup, olaya özel de olmadığını, ipotek belgesinin 4. maddesi tip bir ipotek işlemi için önceden hazırlanmış ve tapu dairesine verilerek ipotek akit tablosuna geçirilmiş tip sözleşmedeki metin olup, olaya özel olmadığı gibi, asıl borçlunun borcuna ilişkin de olmadığını, ipotek senedinin 8. maddesinde, ipotek verenin sorumluluğunun, ‘ipotek ettiği taşınmazın mütemmim cüz ve teferruatı ile birlikte satılmasını kabul etmek’ biçiminde olacağını açıkça ve ayrıca ifade edildiğini, ipotek belgesinde TBK.583 ve 584. maddelerde yazılı geçerlik koşulları bulunmadığı gibi, kefalet beyanı olduğu iddia edilen 4. maddede kefalet limitini belirtecek bir rakam da olmadığını, yapılan işlemin çerçekten de kefalet verme işlemi olması durumunda dahi kefaleti geçersiz kılacak şekilde ifadeler kullanıldığını, 4. maddedeki ‘müşterek müteselsil sorumluluk’ ibaresinin, asıl borçlunun bankaya karşı doğacak borçlarını değil, ipotek verenlerin bankaya karşı ipotek kapsamında doğacak borçlarına ilişkin olduğunu”,

- “Davacı ile tamamen aynı içerikteki akit tablosu ile ipotek vermiş olan (S. E.) hakkında düzenlenen rehin açığı belgesi ve buna dayalı takibin iptali davasında, ‘ipotek verenin sorumluluğunun taşınmaz ile sınırlı olduğu’ gerekçesiyle verilen ‘rehin açığı belgesinin iptali’ kararı” ile “takip iptali kararının Yargıtay denetiminden de geçerek ayrı ayrı kesinleştiğini, yani, ‘ipotek belgesinin 4. maddesindeki ifadenin bir kefalet olmadığı, ipotek verenin borçtan şahsen sorumlu olmadığı ve hakkındaki rehin açığı belgesinin de buna dayalı takibin de iptali gerektiği’ hususunun açıklığa kavuştuğunu”,

- “Davacının banka ya da kredi kuruluşu olmaması sebebiyle, ipotegin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı icra takibi yapılmasının da mümkün olmadığını, bu konudaki şikayetlerin süresiz şikayete tabi tutulması da kamu düzenine aykırılık nedeniyle olduğundan, davacı aleyhine düzenlenen rehin açığı belgelerinin ve buna dayalı icra takiplerinin de salt bu nedenle iptali gerektiğini”

- “Davacı aleyhindeki takiplere dayanak yapılan rehin açığı belgelerinin, tüm rehinlerin birlikte satılmalarını emreden TMK'nın 873/3 deki emredici kurala aykırı olması nedeniyle de geçersiz olduğunu” belirterek

- “...Davacının ipotek veren sıfatıyla sorumluluğunun ipotekli taşınmazın satışı ile sona ermiş olduğunun ve davalılardan (D.) San ve Tic A.Ş.'ne şahsen borçlu olmadığını tesbitine, Anadolu ... İcra Müdürlüğü'nün 2017/27488 sayılı dosyasından 689.193,24 € + 226,34 TL tutarlı olarak düzenlenmiş ve sonradan Anadolu ... İcra Mahkemesince 495.286,32 Euro olarak düzeltilmiş olan tarihsiz ilk rehin açığı belgesinin ve buna dayalı olarak Anadolu ... İcra 2018/... sayısı ile yapılmış takibin davacı yönünden iptaline, Anadolu ... İcra Müdürlüğü'nün 2017/... sayılı dosyasından 24.12.2021 tarihinde mükerrer olarak düzenlenmiş 495.286,32 Euro tutarlı ikinci rehin açığı belgesinin ve buna dayalı olarak Anadolu ... İcra Müdürlüğü'nün 2021/... sayılı dosyası ile yapılan mükerrer takibin davacı yönünden iptaline, davalı (D.) A.Ş.'nin davacı aleyhine yaptığı takiplerde haksız ve kötüniyetli olması sebebiyle, ayrı ayrı her iki takip tutarının %20'sinden az olmamak üzere belirlenecek kötü niyet tazminatının dava tarihinden itibaren ticari faizi ile birlikte davalı (D.) A.Ş.'den tahsiline karar verilmesini...” talep etmiştir.

X- Davalı (D.) A.Ş. vekili İstanbul Anadolu ... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2022/... E. sayılı dosyasında görülen menfi tespit davasında sunduğu ‘cevap dilekçesi’nde özetle,“Dava değerine ve eksik harca ilişkin itirazları ile birlikte davaya bakmaya görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olduğunu, davanın zaman aşımı nedeniyle davanın reddi gerektiğini”,

- “(G.) Bankası A.Ş. tarafından kredi borçlusu üçüncü kişi lehine kullanılan krediden doğan banka alacaklarının müvekkil şirketçe alacaklı bankaya ödenerek, bahse

konu alacakların ile alacağın teminatını teşkil eden teminatların tümünün Kadıköy ... Noterliği 38433 yevmiye numaralı ve 04.12.2013 tarihli temlik sözleşmesi doğrultusunda müvekkili (D.) A.Ş.’nin temlik aldığını, temlik sözleşmesi uyarınca tapuda o tarihte davacı adına kayıtlı ‘Kadıköy İli, ... Mahallesi, ... Pafta, ... Ada, ... Parselde kain, 7 numaralı bağımsız bölüm’ üzerine, alacağı teminat olarak 12.01.2011 tarih ve 955 yevmiye numarasıyla birinci dereceden 650.000,00 € bedelli verilen anapara ipoteği temlik olunan teminatlar kapsamında olduğunu, temlik sözleşmesine konu edilen borç miktarı müvekkil şirketçe bankaya yatırılmış olmasına rağmen, taahhüt edilen bedel ödenmediğinden davacı ve üçüncü kişi niteliğindeki kredi borçlusuna karşı önce Beyoğlu ... Noterliğinin 25.07.2017 tarihli 16221 yevmiye nolu ihtarnamesi gönderildiğini, davacı ile diğer borçlu şirketçe süresi içerisinde ödeme yapılmadığından, İstanbul Anadolu ... İcra Müdürlüğünün 2017/... sayılı dosyasından 'ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla takip' başlatıldığını ve takibe konu olacak süresinde ödenmediği için ipotekli taşınmazın ihale yoluyla satışa çıkarıldığını, ihale neticesinde taşınmaz satış bedeli alacağı karşılamaya yetmediğinden, ipotekli taşınmazın satış işlemlerinden sonra, bakiye alacağın tahsili işlemlerinin devamı amaçlı icra dosyasından 'rehin açığı belgesi' talep ettiklerini, İstanbul Anadolu ... İcra Müdürlüğünün 2017/... E. sayılı dosyasından hazırlanan kesin rehin açığı belgesinin; kredi borçlusu üçüncü kişiyle birlikte, ipotek senedi içeriğiyle de sabit olduğu üzere borçtan şahsen sorumlu ipotek veren davacı hakkında düzenlendiğini, Kesin Rehin Açığı Belgesi İstanbul Anadolu ... İcra Müdürlüğünün 2018/... E. sayılı dosyasından icra takibine konu edildiğini ve bunun üzerine davacı tarafca ‘İstanbul ... İcra Müdürlüğünün 2017/... E. sayılı dosyası kapsamında düzenlenen rehin açığı belgesinin iptali’ ve ‘İstanbul Anadolu ... İcra Müdürlüğü 2018/... E. sayılı dosyasından yürütülen takibin iptali’ istemiyle İstanbul Anadolu ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2019/... (eski no:2018/...) E. sayılı dosyasından dava açıldığını, yargılama neticesinde kesin rehin açığı belgesinin iptali yönünden hüküm tanzim edilmesi ve istinaf başvurusu üzerine, İstanbul BAM ... Hukuk Dairesinin 2018/1898 E. ve 2019/... K. sayılı kararıyla ‘ipotek resmi senedinin dördüncü maddesiyle lehine ipotek verdiği firmanın borçları için, seneteki ipotek limiti kadar müşterek borçlu müteselsil kefil olduğunu da kabul etmiştir’ gerekçesinden hareketle kararının kaldırılmasına hükmedildiğini, bunun üzerine, Anadolu ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2019/... E. ve 2020/... K. sayılı kararı ile ‘kesin rehin açığı belgesindeki borçtan dolayı davacının sorumluluğunun 495.286,32 € olduğunun tespitiyle rehin açığı belgesinin buna göre düzeltilmesine’ karar verildiğini, hükme karşı taraflarca istinaf kanun yolu başvurusu yapılmadığından kararın kesinleştiğini, ilama dayalı olarak kesinleşmiş rehin açığı belgesi yönünden menfi tespit isteminin ancak rehin açığı belgesinden sonra ödeme yapılması halinde mümkün olduğunu, ilama dayalı borcun ifa edildiği ancak kesin delillerle kanıtlanabileceğini, ipotek üzerinden 10 yıl geçtikten sonra borçlu olmadığına dair şekli itirazların zamanaşımına uğradığını, rehin açığı belgesi de ilam niteliğinde olduğundan kesinleşmiş belgenin doğruluğu/yanlışlığı yeni bir menfi tespit davasıyla tartışılmayacağını, aynı taraflar arasında, aynı konuda, aynı hukuki sebebe dayanılarak yeni bir dava açılmayacağını”,

- “Kesinleşmiş mahkeme ilamına dayanan 24.12.2021 tarihli Rehin açığı belgesinin ve buna dayalı takibin iptal edilmesi hukuken mümkün olmadığını, süresi içerisinde istinaf yoluna başvurmayarak kusurlu davrananın davacının kendisi olduğunu, kabul anlamına gelmemekle birlikte, bu aşamada kimsenin kendi kusuruna dayanarak hak iddia edemeyeceğini, aynı konuda aynı taraflar arasında Anadolu ... İcra hukuk Mahkemesinin 2019/... E. 2020/... K. sayılı 02/12/2020 günlü kararı kesinleştiğinden, aynı dava sebebine dayanılarak huzurdaki dosya dan dava açılması usulden reddi gerektiğini, gelinen süreçte Mahkemelerce oluşturulan kararlar uyarınca başlatılan ilamlı takip dosyalarının infazını engelleyecek şekilde hüküm oluşturulmasının Anayasa Mahkemesinin de vurulduğu gibi hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine açıkça aykırı teşkil edeceğini, davacının daha evvel yargılamalara konu edilmiş istemlerinin tekrar huzurdaki dava ile yargılamaya taşınmasının hukuken kabul edilemeyeceğini”,

- “Davacının ‘borçtan müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğuna’ dair iradesinin dikkatli biçimde nazara alınması gerektiğini, ... Kadıköy Tapu Müdürlüğü huzurunda 12.01.2011 tarih ve 955 yevmiye numarasıyla detayları izah olunan taşınmaz üzerinde birinci dereceden ipotek tesis edilmiş olmakla birlikte; senet muhtevası incelendiğinde, Resmi senet muhteviyatının 3 nolu şartının ‘İpotek verenler ipotek kapsamındaki borçların muaccel hale gelmesi halinde; alacaklı bankanın yabancı para alacağını kredinin kullandırıldığı döviz cinsinden ve bu sözleşmede yazılı akdi faiz oranının yüzde elli fazlası üzerinden temerrüt faizi ve eklentileri ile birlikte geri isteyebileceğini, yasal takip zorunluluğu doğduğu takdirde, icra takip harç ve masraflarının tahsil ve cezaevi harcımın, yargılama giderlerinin, yürürlükte olan aşgari avukatlık ücretinin üç katı oranında avukatlık ücretinin de bu ipotegün kapsamı içinde olduğunu, kabul beyan ve taahhüt ederim’ şeklinde, resmi senet muhteviyatının 4 nolu şartının ise ‘İpotek veren/ler, ipotek kapsamında kullandırılan kredilerden kaynaklanan borçlarının, alacaklı Banka’ya geri ödenmesinden, müştereken ve müteselsilen sorumlu olduklarını, ayrıca ipotek veren/ler, ipotek kapsamındaki gayrimenkullerdeki bir veya bir kısmı üzerindeki ipotegün, fek edilmesi halinde, diğer gayrimenkuller üzerindeki ipotegün, resmi senetteki şartlarla aynen devam edeceğini, Banka’ca kısmi fek işlemi için ayrıca muvafakatlarının alınmasına yer olmadığını kabul, beyan ve taahhüt eder/ler’ şeklinde düzenlendiğini, senet metninde de sabit olduğu üzere davacının; üçüncü kişi lehine kullandırılan kredi borcunun alacaklı bankaya geri ödenmesi hususunda müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğunu açık ve şüpheden uzak biçimde 12.01.2011 tarihinde kabul ettiklerini, ipotegün tesis edildiği 12.01.2011 tarihinde, 818 sayılı Borçlar Kanununda ya da sair mevzuatta davacı kefaletinin geçerliliğini etkileyen veya engelleyen bir hüküm bulunmadığından, tesis edilen ipotegün geçerli olduğunun kabulü gerektiğini, ‘Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önceki fiil ve işlemlere, bunların hukuken bağlayıcı olup olmadıklarına ve sonuçlarına, bu fiil ve işlemler hangi kanun yürürlükte iken gerçekleşmişse, kural olarak o kanun hükümleri uygulanır.’ şeklindeki 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun ‘Geçmiş Etkili Olmama Kuralı’ başlıklı 1. maddesi de gözetildiğinde, 12.01.2011 tanzim tarihli kefalet sözleşmesine 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun uygulanması hukuka aykırıyken, işbu tarih itibari ile 818 sayılı Borçlar Kanununun uygulama alanı bulması gerektiğini”,

- “4. madde bankanın genel işlem koşulu olduğu, bankaların ipotek senedinde yer alacak şartları önceden kendilerinin hazırlayıp senede geçirilmesi için tapu müdürlüğüne verdiklerine dair iddianın hukuki temelden yoksun olduğunu, ipotek senedi resmi makam huzurunda taraflarca düzenlenen senet niteliğinde olup, taraflardan birinin aynı nitelikteki kişilerle akdettiği sözleşmelere uygulanacak genel işlem şartları ipotek senedi yahut kefalet sözleşmesinde uygulama alanı bulamayacağını”,

- “Geçerli nitelikte tanzim edilen kefalet sözleşmesi doğrultusunda kendisi hakkında da rehin açığı belgesi düzenlenebileceğinin farkında olan davacı tarafın, muhtelif iddialarla kefalet sözleşmesinin geçersiz olduğu yahut kefalet iradesinin olmadığı yönünde mahkemeyi yanıltma çabasında olduğunu”,

- İİK’nın 150/f bendi ve 152. maddesinde düzenleme bulan rehin açığı belgesinin, borçlu ile birlikte borçtan şahsen sorumlu olan ipotek veren aleyhinde tanzim edilebileceğini ve bu belge ile ipotek veren aleyhinde ayrı bir takip yapılabileceğini, ipotek senedindeki kefalet kaydının usul ve esasen geçerli olduğunu ve davacının ipotek veren sıfatının yanında ipotek kapsamında kullandırılan kredi borcundan ‘müşterek ve müteselsil sorumluluk’ ibaresiyle şahsen de sorumlu olduğunu, borçtan şahsen sorumluluğu resmi senetle sabit kılınan davacı bakımından ipotekli taşınmazın satılmasından sonra rehin açığı belgesi düzenlenmesinde hukuka aykırılık bulunmadığını”,

- “Alacağın temlik sözleşmesi ile (G.) Bankası A.Ş.’nin tüm hak ve alacakları müvekkile devredildiğinden, bankanın başlatarak yürütebileceği takibin müvekkil tarafından ilamlı takip olarak yürütülmesi ve borçluya ve ipotekli taşınmaz malikine icra emri gönderilmesinin hukuka uygun olduğunu, yasada kredi kurumları ile ilgili özel bir

düzenleme mevcut ise de, ilamlı takibin salt banka tarafından uygulanacağına dair bir koşul bulunmadığını, bu bağlamda ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile takibi başlatmadan evvel kredi borçlusuna karşı önce Beyoğlu ... Noterliğinin 25.07.2017 tarihli 16221 yevmiye nolu ihtarnamesi gönderildiğini ve temlik sözleşmesi ile ihtarname doğrultusunda davacıya karşı İstanbul Anadolu ... İcra Müdürlüğünün 2017/... sayılı dosyasından takip başlatıldığını ve borcun tamamı tahsil edilemediğinden rehin açığı belgesi düzenlendiğini, takibe konu rehin açığı belgesinin, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı icra şeklinde başlatılarak kesinleşen İstanbul Anadolu ... İcra Müdürlüğünün 2017/... sayılı dosyasından düzenlenmiş olduğunu ve bu aşamada davacının söz konusu iddialarına itibar edilemeyeceğini”,

- ... Kadıköy Tapu Müdürlüğüne ipotek konusu taşınmaz üzerinde 12.01.2011 tarihinde 955 Yevmiye No ile 1. Derecede tesis edilen ipoteğin limit ipoteği olduğuna dair herhangi bir ibare ya da muhteviyat bulunmadığını, tapu kütüğüne tescil edilen bedelin üst sınırı olduğuna dair resmi senet içeriğinde herhangi bir ibare bulunmadığını” belirterek

- “...Davanın reddine, davacı hakkında takip konusu olacağıın %20’den aşağı olmamak üzere kötüniyet tazminatına hükmedilmesine, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davacıya yüklenmesine karar verilmesini...” talep etmiştir.

XI- Yukarıda⁶³² belirttiğimiz gibi, gerek doktrinde gerek yüksek mahkemenin içtihatlarında açıkça ifade edildiği gibi, İİK 150/1 uyarınca, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi yapma imkanına sahip bankanın takibe geçmeden önce alacağını kredi veren kuruluş (banka) niteliğinde olmayan bir kimseye temlik etmesi halinde, temlik alan İİK 150/1 maddesinden yararlanamaz.⁶³³

Yüksek mahkeme, yerleşmiş içtihatlarında⁶³⁴, “Bankanın, genel kredi sözleşmesine istinaden borçlu şirkete kullandırdığı kredilerden kaynaklanan alacaklarını, takip tarihinden önce alacaklılara teminatları ile birlikte temlik etmesi halinde, kredi veren kuruluş (banka) olmadığı anlaşılan temlik alacaklılarının, İİK 150/1 uyarınca ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi yapma olanağı olmadığını, temlik alacaklıların ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı icra takibi yapmaları halinde bu hususun süresiz şikayete konu edilebileceği gibi, mahkemece de re’sen dikkate alınması gerektiğini” kabul etmektedir.

Somut olayda, davalı alacaklı (D.) A.Ş., asıl alacaklı (G.) Bankası’ndan borçlu hakkında yapmış olduğu icra takibindeki alacağını temlik olarak bu icra takibine bulunduğu yerden devam etmemiştir.⁶³⁵ Aksine, davalı (D.) A.Ş., alacağı bankadan temlik aldıktan sonra, kendisi İİK. m. 150/1 uyarınca ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla icra takibi yaparak borçlunun ipotekli taşınmazının paraya çevrilmesini sağlamış ve alacağını tahsil etmiştir. Halbuki, İİK. m. 150/1 uyarınca, temlik alacaklısının, ipotek veren kişi hakkında ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip yapabilmesi için ‘banka’ ya da ‘finans (kredi) kurumu’ olması, ya da banka icra takibine geçtikten sonra (icra dosyası ile birlikte) alacağı temlik alması gerekirdi. Davalı alacaklı (D.) A.Ş. bu konuda olmadığından, davacı (H. E.) hakkında ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip yapamaz. Alacağın temliki sözleşmesi ile (G.) Bankası A.Ş.’nin tüm hak ve alacaklarını devretmiş olması da, temlik alacaklısı (D.) A.Ş.’nin İİK. m. 150/1 uyarınca ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi yapabileceği anlamına gelmez.

⁶³² Bknz: Yuk dipnot 34, 35, 36,

⁶³³ Bknz: 12. HD. 12.01.2023 T. 7854/137; 12. HD. 12.01.2023 T. 12575/133; 12. HD. 25.10.2016 T. 17485/22218; 12 HD. 02.05.2017 T. 2090/6916; 12. HD. 24.03.2015 T. 28670/6983; 12. HD. 25.10.2016 T. 25623/22152 (www.e-uyar.com)

⁶³⁴ Bknz: 12. HD. 12.01.2023 T. 7854/137; 12. HD. 12.01.2023 T. 12575/133; 12. HD. 25.10.2016 T. 17485/22218; 12 HD. 02.05.2017 T. 2090/6916; 12. HD. 24.03.2015 T. 28670/6983; 12. HD. 25.10.2016 T. 25623/22152 (www.e-uyar.com)

⁶³⁵ Bknz: 12. HD. 09.07.2020 T. 11762/6746 (www.e-uyar.com)

Bu durumda, davalı alacaklı (D.) A.Ş.’nin İİK. 150/ı uyarınca davacı borçlu (H. E.) hakkında İstanbul Anadolu ... İcra Müdürlüğü’nün 2017/... sayılı dosyasında ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi başlatılması usulsüz olduğu gibi, bu icra takibinden sonra aldığı rehin açığı belgesi ve rehin açığı belgesine dayalı olarak ‘İstanbul Anadolu ... İcra Müdürlüğü’nün 2018/... sayılı dosyasında başlattığı icra takibi de usulsüzdür.

Yukarıda⁶³⁶ ayrıntılı olarak izah ettiğimiz gibi, icra mahkemesi kararları *maddi anlamda kesin hüküm* (HMK. m. 303) teşkil etmediğinden ve davacının bu konuda genel mahkemede İİK m. 72 uyarınca menfi tespit davası açması mümkündür.

XII- Taraflar arasındaki ipotek akit tablosunun;

3. maddesi “...İpotek verenler ipotek kapsamındaki borçların muaccel hale gelmesi halinde; alacaklı bankanın yabancı para alacağını kredinin kullandırıldığı döviz cinsinden ve bu sözleşmede yazılı akdi faiz oranının yüzde elli fazlası üzerinden temerrüt faizi ve eklentileri ile birlikte geri isteyebileceği...” şeklinde,

4. maddesi, “İpotek veren/lerin, ipotek kapsamında kullanılan kredilerden kaynaklanan borçlarının alacaklı bankaya ödenmesinden müştereken ve müteselsilen sorumlu oldukları” şeklinde

8. maddesi ise “*ipotek verenin sorumluluğunun ipotek ettiği taşınmazın mütemmim cüz ve teferruatı ile birlikte satılmasını kabul etmek olduğu*” şeklinde düzenlenmiştir.

Davacı (H. E.)’nin icra mahkemesine yaptığı başvuru üzerine, Anadolu ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2019/... E. 2020/... K. sayılı kararı ile ‘*kesin rehin açığı belgesindeki borçtan dolayı davacının sorumluluğunun 495.286,32 € olduğunun tespitiyle rehin açığı belgesinin buna göre düzeltilmesine*’ karar verilmiş ve tarafların kararı istinaf etmemesi üzerine anılan karar kesinleşmiştir. Davacı (H. E.)’nin yaptığı ve İstanbul Anadolu ... İcra Mahkemesi’nin 2021/... E. (önceki E: 2018/...) sayılı dosyasında görülen diğer başvuru da yerel mahkemenin davacı lehine vermiş olduğu kararın istinaf edilmesi üzerine, İstanbul BAM ... HD. 2021/... E. sayılı dosya da, ‘*rehin açığı belgesinin 495.286,32 Euro olarak düzeltilmesine ilişkin Anadolu ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2019/... E. 2020/... K. sayılı kararı kesinleştiğinden, rehin açığı belgesinin iptali isteğinin reddine ve takibin de sadece 495.286,32 Euro’yu aşan kısım bakımından iptaline karar verilmesi gerektiğine*’ karar vermiştir. Bu karar davacı borçlu (H. E.) tarafından temyiz edilmiş olup halen kesinleşmemiştir.

Buna karşın, -davacı (H. E.) ile aynı konumda olan- **ipotek veren (S. E.)’nin icra mahkemesine yaptığı başvuru sonucunda** “*dayanak resmi senette, ‘ipotek verenlerin, ipotek kapsamında kullanılan kredilerden kaynaklanan borçlarının müştereken ve müteselsilen sorumlu olduklarının belirtildiğini, bu nedenle ipotek verenin sorumluluğunun ipotek bedeli ile sınırlı olduğunu ve davacı 3. kişi, ipotek verenin sorumluluğunun da söz konusu parselin satılması ile sona erdiğini, davacı 3. şahsın, ipotekten ayrı olarak alacaklıya ‘shahsen’ kefil veya müteselsil borçlu olduğuna dair ne icra dosyasında ne de yargılama dosyasında herhangi bir belge olmadığından ve ipotek üçüncü kişi tarafından verilmiş olup, takip sonunda borç tamamen ödenmemiş ise, rehin açığı belgesi ancak asıl borçlu hakkında düzenlenebileceğinden, üçüncü kişi hakkında rehin açığı belgesi düzenlenemeyeceğini*” belirten İstanbul BAM ... HD.’nin 01/10/2019 T. .../... s. kararı (Yargıtay 12. HD.nin 13585/... s. kararı ile onanarak) kesinleşmiştir. (S. E.)’nin icra mahkemesine yaptığı diğer başvurunun istinaf edilmesi üzerine “...İİK 152 gereğince ipotekli taşınmaz malikinin sorumluluğunun taşınmazla sınırlı olduğu, **taşınmazın satılması halinde malikin sorumluluğunun sona ereceği, taşınmaz maliki aleyhine rehin açığı belgesi düzenlenemeyeceği...**” gerekçeleriyle ‘*takibin iptaline*’ dair verilen İstanbul BAM ... HD. 12.07.2019 T. .../... s. kararı ise henüz kesinleşmemiştir.

⁶³⁶ Bknz: Yuk dipnot 39-45

Benzer şekilde, (E. E.)'nin açtığı davalarda, ‘ipoteke verenin sorumluluğunun taşınmaz ile sınırlı olduğu ve rehin açığı belgesinin ancak asıl borçlu hakkında düzenlenebileceği’ gerekçesiyle, İstanbul Anadolu ... İcra Mahkemesi’nin 2021/... E. sayılı dosyasında “rehin açığı belgesinin iptaline”, İstanbul Anadolu ... İcra Mahkemesi’nin 2019/... E sayılı dosyasında da ‘hem rehin açığı belgesi, hem de takibin iptaline’ karar verilmiştir.

Yukarıda⁶³⁷ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi, ipoteke, üçüncü kişi konumunda davacı (H. E.) tarafından verildiğinden, rehin açığı belgesine dayanarak onun hakkında takip yapılması isabetli değildir. Çünkü, üçüncü kişi davacı (H. E.)’nin sorumluluğu, verdiği rehinle sınırlıdır.

Davacı (H. E.)’nin ‘rehin açığının belgesi’ ve ‘icra takibinin iptali’ nedeniyle icra mahkemesine yaptığı başvurular aleyhine sonuçlanmış ve bunlardan biri kesinleşmiş olsa da, aynı konumunda olan diğer üçüncü kişi ipotek verenlerin yaptığı başvuruların lehlerine sonuçlandığı (ve bunlardan ipotek veren (S. E.)’nin yaptığı başvurunun Yargıtay incelemesinden de geçerek kesinleştiği) görülmektedir.

İpotek veren üçüncü kişilerin yapmış olduğu başvurular incelendiğinde, -Yargıtay 12. HD.’nin temyiz incelemesinden geçerek kesinleşen kararında belirtildiği gibi- “ipoteke verenin sorumluluğunun ipotek bedeli ile sınırlı olduğu ve davacı 3. kişi, ipotek verenin sorumluluğunun taşınmazının satılması ile sona ereceği, davacı 3. şahsın, ipotekten ayrı olarak alacaklıya ‘şahsen’ kefil veya müteselsil borçlu olduğunun kabul edilemeyeceği, takip sonunda borç tamamen ödenmemiş ise, rehin açığı belgesinin ancak asıl borçlu hakkında düzenlenebileceğinden, üçüncü kişi hakkında rehin açığı belgesi düzenlenemeveceği” ve bu nedenle de “takibin iptaline karar verilmesi gerektiğini” kabul etmek isabetli olacaktır.

Somut olayda; davalı-alacaklı taraf, taraflar arasında ‘ipoteke akit tablosu’nun 4. maddesindeki; “İPOTEKE VEREN/LER ipotek kapsamında kullanılan kredilerden kaynaklanan borçlarının alacaklı bankaya ödenmesinden müştereken ve müteselsilen sorumludur.” şeklinde ifadeye dayanarak; “ipoteke veren davacının, takip (ve dava) konusu borçtan da sorumlu olduğunu” ileri sürmüştü de, bu madde ve ipotek akit tablosundan diğer maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, ipotek akit tablosunun 8. maddesinde kabul edildiği üzere, davacı (H. E.)’nin ipotek veren olarak sorumluluğunun ipotek ettiği taşınmazın -mütemmim cüz ve teferruatı ile birlikte- satılmasına katlanmakla sınırlı olduğunu kabul etmek gerekecektir.

Kaldı ki, -‘kamu düzeni ile ilgili emredici hüküm’ niteliğindeki- hükümler, 6101 s. K. m. 2. uyarınca TBK.’nin kamu düzenine ve genel ahlaka ilişkin kurallar gerçekleştirildikleri tarihe bakılmaksızın bütün fiil ve işlemlere uygulanacağından, ipotek akit tablosunda ‘üçüncü kişi ipotek verenin, taşınmazının satılmasına karşın asıl borçlunun borcunun karşılanmaması halinde, satışına katıldığı taşınmazı dışındaki tüm malvarlığı ile birlikte borcun tamamından sorumlu olacağına’ dair hükmün, ‘genel işlem şartı’ ve ‘kamu düzenine aykırı olması’ nedeniyle geçersiz sayılması isabetli olacaktır.

SONUÇ: Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta,

- İİK 150/1 uyarınca, ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi yapma imkanına sahip (G.) Bankası alacağını -henüz takibe geçmeden- davalı (D.) A.Ş. ye temlik ettiğinden ve temlik alan (D.) A.Ş. kredi veren kuruluş (banka) niteliğinde olmadığından, davalı alacaklı (D.) A.Ş. ’nin İİK. 150/1 uyarınca davacı borçlu (H. E.) hakkında ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi başlatılmasının usulsüz olduğu ve bu icra takibinden sonra aldığı rehin açığı belgesi ve rehin açığı belgesine dayalı olarak dosyasında başlattığı icra takibinin de usulsüz olduğu, bu konuda aleyhine -istinaf edilmediği için- kesinleşmiş bir icra mahkemesi kararı bulursa da, ‘maddi anlamda kesin

hükümden’ söz edilmeyeceğinden ve ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibine karşı menfi tespit davası açılabilir⁶³⁸ de gözetilerek, davacının bu konuda genel mahkemede açtığı menfi tespit davasının kabulü gerektiği,

- Davacı ile aynı konumda olan diğer üçüncü kişi ipotek verenlerin icra mahkemesine yaptıkları başvurularda “*resmi senette yer alan ifadeler gözetildiğinde, ipotek veren 3. şahısların, ipotekten ayrı olarak alacaklıya ‘şahsen’ kefil veya müteselsil borçlu olarak kabul edilmemesi gerektiği, ipotek üçüncü kişi tarafından verilmiş olup, takip sonunda borç tamamen ödenmemiş ise, rehin açığı belgesi ancak asıl borçlu hakkında düzenlenebileceğinden, üçüncü kişi hakkında rehin açığı belgesi düzenlenemeyeceği*” ve “*İİK 152 gereğince ipotekli taşınmaz malikinin sorumluluğunun taşınmazla sınırlı olduğu, taşınmazın satılması halinde malikin sorumluluğunun sona ereceği, taşınmaz maliki aleyhine rehin açığı belgesi düzenlenemeyeceğinden buna ilişkin ‘takibin iptaline’ dair verilen (biri kesinleşmiş) kararlardaki gerekçelerin isabetli olduğu, bu nedenle, ipotek akit tablosunun 2, 4, 8. maddeleri gözetildiğinde dahi, menfi tespit davasının davacısı (H. E.)’nin ipotek veren olarak sorumluluğunun ipotek ettiği taşınmazın -mütemmim cüz ve teferruatı ile birlikte- satılmasına katlanmakla sınırlı olduğu, kaldı ki, ipotek akit tablosunda ‘üçüncü kişi ipotek verenin, taşınmazının satılmasına karşın, asıl borçlunun borcunun karşılanmaması halinde, tüm malvarlığı ile birlikte borcun tamamından müteselsilen sorumlu olacağına’ anlamına gelecek bir hükmün, ‘genel işlem şartı’ ve/veya ‘kamu düzenine aykırı olması’ nedeniyle geçersiz sayılması gerektiği*

görüşünde olduğumuz takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve davacı (H. E.) vekili Av. ... tarafından, İstanbul Anadolu ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nin 2022/... Esas nsolu dosyasına sunulmak üzere, hazırladığımız ‘*hukuki mütalâa*’ mızı (HMK. mad. 293) saygıyla sunarız. 03.04.2023

Av. Talih UYAR

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

9) “Muvazaa” (ve “yolsuz tescil”) nedenine dayalı tescil isteminin, “*tasarrufun iptali davası*” (İİK. m. 277 vd.) olarak mı yoksa “*tapu iptali ve tescil davası*” (TMK. m. 1025) olarak mı nitelendirilmesi daha isabetli sayılır?

*

A- “*Tasarrufun iptali davası*”nın (İİK. m.277 vd.) hukuki niteliği* ve amacı**:

I- Hakkında «haciz» (İİK. m. 78 vd.) işlemine girilen (iflâsta; «iflâs kararı verilen» (İİK. m. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

«*Malları üzerine haciz konulması*»ndan (veya *haklarında iflâs kararı verilmesi*)nden önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan «mal kaçırmak» (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım «hileli» işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötüniyetli borçluların «*alacaklılarından mallarını kaçırmak kastı ile*» yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara «*tasarrufun iptali davası*» denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

«*Tasarrufun iptali davası*»nın «*bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kastıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır*» ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.⁶³⁹

* **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd. – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 16 vd.; 141 vd.; 297 vd.; 379 vd.; 463 vd.; 683 vd.; 920 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

** **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 683 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303 vd.

⁶³⁹ **UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.** İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s: 3 vd. – Benzer tanımlar için bknz: **KURU, B.** «Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)» (El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 663) – **MUŞUL, T.** «İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır» (İcra ve İflas

II- Bu davanın amacı; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; «malları üzerine haciz konulmadan» veya «hakkında iflâs kararı verilmeden» önce) alacaklılarından mal kaçırmak kastı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.⁶⁴⁰

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında «tasarrufun iptali davasının amacı» hakkında;

√ «İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»⁶⁴¹

√ «Davacının tasarrufun iptali istemine ilişkin bu davayı açmaktaki amacının takibe koyduğu alacağın tahsili olduğundan, davanın kabulüne karar verildiğinde, davacının bu alacak ve fer'ileri ile sınırlı olarak dava konusu edilen tüm taşınmazlar yönünden şartları oluşması halinde tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekirken hatalı değerlendirme ile 'dava konusu edilen taşınmazlardan sadece bir tanesinin davacının alacağını karşılayacağı' düşüncesiyle, yalnızca bir taşınmaz yönünden davanın kısmen kabulüne karar verilmesinin doğru olmadığını»⁶⁴²

√ «İster, İcra ve İflas Kanununun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davaları olsun, ister BK'nun 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptali davası olsun amaç, alacaklının alacağını tahsilini sağlamak olduğundan davacının, davası sabit olduğu takdirde, İİK. 283/1 maddesinin kıyas yolu ile uygulanması sağ-

Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 3. Baskı, 2021 s: 21) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** «İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir» (İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2022, s: 725) - **EROĞLU, O.** «Kesen veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eda davasıdır» (Tasarrufun İptali Davası, 3. Baskı, 2022, s: 28; İslah, 2021, s: 192) - **BERKİN, N. M.** «Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava» (İflâs Hukuku, 4. Bası, 1972, s: 489)

⁶⁴⁰ **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflas Hukuku, 8. Baskı, 2009, s: 289 - **MUŞUL, T.** age. s: 39 - **EROĞLU, O.** age. s: 34 - **YILMAZ, E.** İcra ve İflas Hukuku Şerhi, 2016, s: 1203 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** İcra ve İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 688 vd. - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 726 - **GÖRGÜN, L. Ş. / BÖRÜ, L. / KODAKOĞLU, M.** İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, 2022, s: 246 - **PEKCANİTEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, S. M. / ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku, 11. Baskı, 2013 s: 857 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 5 - **ÇETİN, H. E.** Tasarrufun İptali, Muvazaa, İnançlı İşlem ve Nam-ı Müstear, 2. Baskı, 2022 s: 17 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 3. Baskı, 2012, s: 40 - **ÇAM, Ü. M.** Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s:58 - **COŞKUN, M.** Tasarrufun İptali ve İstihkak Davaları, 2022, s: 23 - **ÇETİNEL, T.** Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 29 - **ERCAN, İ.** Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 9. Baskı, 2022, s: 1477 - **KAPLAN, N.** İçtihatlı - Açıklamalı - Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 5. Baskı, 2022, s: 764 - **SERTKAYA, A. Ş. / KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 5 - **KURU, B. / AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku “Ders Kitabı”, 6. Baskı, 2021, s: 488

⁶⁴¹ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

⁶⁴² Bknz: 17. HD. 17.09.2018 T. 4747/7826 (www.e-uyar.com)

lanarak, satışın takip konusu olacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak iptali gerektiği, mahkemece ‘tapunun iptali ile borçlu adına tesciline’ karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu»⁶⁴³

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870 (www.e-uyar.com)

17. HD. 05.11.2018 T. 6517/10079 (www.e-uyar.com)

Ankara BAM. 26. HD. 02.11.2018 T. 2167/1536 (www.e-uyar.com)

17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049 (www.e-uyar.com) vb.⁶⁴⁴

III- Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası «dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava»dır.⁶⁴⁵ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu mal, alıcı (veya devir alan)nın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (kişisel hakkını) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun taşınmaz olması halinde, dava sonunda verilen hükümlerle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... «Davanın kabulüne» karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-

⁶⁴³ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 6972/643 (www.e-uyar.com)

⁶⁴⁴ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. age. s: 6 vd.

⁶⁴⁵ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 664 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 3. Baskı, 1997, s: 3409 - KURU, B. El Kitabı, s: 1397 - BERKİN, N.M. İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - ÜSTÜNDAĞ, S. age., s: 302 - ÖNEN, T. İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. Der. 1969/1 s: 39) - KURTOĞLU, S. İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd.) - GÜRDOĞAN, B. İflâs Hukuku, 1966, s: 223 - EROĞLU, O. age. s: 39 vd. - ESENER, T. Türk Hususi Hukukunda Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 - BÖRÜ, L. İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFĐ. 2009, S: 3, s: 486) - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGAŞI, E. age. s: 690 - YILMAZ, E. age. s: 1203 - UYAR, T. «Muvazaa» Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - GÖRGÜN, L. Ş. / BÖRÜ, L. / KODAKOĞLU, M. age. s: 646 - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age. s: 726 vd. - ARSLAN, A. S. Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, s: 254) - ALBAYRAK, H. Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFĐ. 2015, S: 4, s: 933 - KORKUSUZ, R. İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, s: 312 - ALBAYRAK, H./AĞAR, S. Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - KOVAN, H. 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - ÇETİN, H. E. age. s: 18 - ESENER, T. age. s: 105 - ÖZSUNAY, E. Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968, s: 233 - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 6. Baskı, 2013, s: 1744 - AKŞENER, S. H. İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları, 2. Baskı, 2007, s: 27 - AKKAYA, T. «Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) - KARATAŞ, İ. / ERTEKİN, E. age. s: 17 - ULUKAPI, Ö. İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 499 - GÜNEREN, A. İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1015 - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptal Davaları, s: 49 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s: 858, 878 - Y., M.K./Y., N.D. İcra ve İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2021, s: 671 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 26 vd. - KAZANCI, İ.T. Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4309 - AKYAZAN, S. Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - SARISOZAN, İ. İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) - KARAMERCAN, F. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2. Baskı, 2020, s: 158 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. s: 7 - ÇETİNEL, T. age. s: 26 vd. - KURU, B./AYDIN, B. age. s: 489 - ERCAN, İ. age. s: 1478 - KAPLAN, N. age. s: 764

alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten «davanın kabulüne» karar veren mahkeme «...dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen -eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına» şeklinde karar verir...

Yüksek mahkeme, iptal davalarının bu niteliğini, çeşitli içtihatlarında;

√ «İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»⁶⁴⁶

√ «Tasarrufun iptali, davaları mutlak ticari dava niteliğinde olmayıp, şahsi nitelikte ve borçlunun tasarruflarına yönelik bulunduğundan, asliye hukuk mahkemelerinin görevine girdiğini»⁶⁴⁷

√ «Tasarrufun iptali davasının taşınmazın aynına yönelik aynı bir dava olmadığı, alacağın tahsiline yönelik şahsi nitelikte bir dava olduğunu»⁶⁴⁸

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614 (www.e-uyar.com)

17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com)

17. HD. 27.02.2018 T. 12044/1388 (www.e-uyar.com) vb.⁶⁴⁹

IV- Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken «dava şartları» (*);

Bilindiği gibi «dava şartı» ‘davanın esası hakkında yargılama yapılabilmesi ve karar verilebilmesi için varlığı veya yokluğu gerekli olan şartlar’dır.⁶⁵⁰

Yeni HMK.’nin 114. maddesinin **1. fıkrasında** ‘dava şartlarının neler olduğu’ (12) bent halinde sayılarak belirtildiği gibi; **2. fıkrasında** ‘diğer kanunlarda yer alan dava şartlarının ilişkin hükümlerin saklı olduğu’ açıklamıştır.

HMK.’nin 114. maddesinde (12) bent halinde sayılan –ve tüm davalar için geçerli olan- dava şartları «**genel dava şartları**», buna karşın HMK. m. 114/2’de belirtilen dava

⁶⁴⁶ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

⁶⁴⁷ Bknz: 17. HD. 09.04.2018 T. 8983/3951 (www.e-uyar.com)

⁶⁴⁸ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 5549/7016 (www.e-uyar.com)

⁶⁴⁹ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. age. s: 19 vd.

* UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, s: 4729 -4801) – UYAR, T. Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Taihi Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas «Gerçek Değeri» Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının «Usul»den ve «Esas»dan Reddine Neden Olan Durumlar (Leges Huk. Der. S: 128, s: 13-32)

⁶⁵⁰ KURU, B. Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C: 1, 2020, s: 375-398 – KURU, B. Dava Şartları (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, 1964, s: 109-147) – KURU, B. / AYDIN, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 7. Baskı, 2022, s: 209 vd. - ARSLAN, R. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Medeni Usul Hukukuna Getirdiği Başlıca Yenilikler (Prof. Dr. Gürkan Çelebicin’a Armağan, 2011, s: 439-459) – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 332 vd. – PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 4. Baskı, 2015, s: 243 vd. – GÖRGÜN, Ş. L. Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, 2014, s: 144 vd. – ALBAYRAK, H. Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015/4, s: 931-974) – ÇETİNEL, T. age. s: 75 vd. – PEKCANITEZ, H. Pekcanitez Usul Hukuku, 15. Bası, 2017, s: 925 vd.; 950 vd. – ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 4. Baskı, 2019, s: 377 vd.

şartlara ise, bazı davalar için öngörülmüş olduğu için «**özel dava şartı**» olarak nitelendirilir. Örneğin; İİK. m. 277/I-1’de öngörülen ‘tasarrufun iptali davası açabilmek için kesin ya da geçici aciz belgesi ibraz etme zorunluluğu’, İİK. m. 69/II’de öngörülen ‘borçtan kurtulma davası açabilmek için %5 oranında teminat gösterme zorunluluğu’ birer «özel dava şartı»dır.⁶⁵¹

Acaba HMK. m. 114’de öngörülenler dışında, yargı kararları ile başka «dava şartları» öngörülebilir mi.? Çünkü uygulamada, **yüksek mahkeme** (Yargıtay 4. ve 17. Hukuk Dairesi); **a)** ‘İcra takibinin kesinleşmiş olması’**nı**, **b)** ‘Alacaklinin alacağının gerçek bir alacak olması’**nı**, **c)** ‘Davacının alacağının, dava konusu tasarruftan önce doğmuş olması’**nı**, tasarrufun iptali davasının «**özel dava şartı**» olarak kabul etmekte ve açılmış olan tasarrufun iptali davasının bu şartlar gerçekleşmeden açılmış olduğunu, yargılamanın her aşamasında tesbit ettiği taktirde, kendiliğinden ‘davanın usulden reddine’ karar vermektedir.

“Tasarrufun iptaline” karar verilebilmesi için;

- a)** Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması gerekir.
- b)** Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması’ gerekir.
- c)** ‘Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması’ gerekir.
- ç)** ‘Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak; ‘hangi durumlarda’ «iptal davasının ön koşul yokluğu nedeniyle reddine» karar verileceğini;

√ «Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi açısından ön koşul ve özel dava şartı niteliğindeki “tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılması” koşulunun gerçekleşmediği benimsenerek, davanın, “dava şartı yokluğu” nedeniyle usulden reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁶⁵²

√ «Mahkemece davanın her iki taşıma yönünden de dava ön koşulu yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini- Dava ön koşulları kamu düzenine ilişkin olup, resen araştırılması gerektiğini ve bu durumun temyiz edenin sıfatına bakılmaksızın bozma nedeni olduğunu»⁶⁵³

√ «Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK. ’nin 277 md) bulunması gerekeceğini, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK. ’nin 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini, dava dayanağı ..... İcra Müdürlüğü’nün ..... sayılı dosyasından takip yapıldığı ve takibin kesinleştiği ancak borçlu adresinde yapılmış bir haciz olmadığı gibi, sonradan kesin aciz belgesi de sunulmadığından, davanın ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi gerekeceğini»⁶⁵⁴

√ «Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK. ’nin 277 md) bulunması gerekeceğini- Bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK. ’nin 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır. .... İcra Müdürlüğü’nün ..... dosyasından yapılan takip sonucu borçlunun takip adresi olan yerde hiç haciz yapılmadığı, ödeme emrinin tebliğ edildiği ve aynı zamanda borçlunun mernis adresi olan ..... adresine 11.07.2013 tarihinde hacze

⁶⁵¹ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 934

⁶⁵² Bknz: 17. HD. 24.02.2020 T. 1477/1994 (www.e-uyar.com)

⁶⁵³ Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614 (www.e-uyar.com)

⁶⁵⁴ Bknz: 17. HD. 06.06.2017 T. 7321/6418; 17. HD. 16.05.2017 T. 6610/5517 vb. (www.e-uyar.com)

gidildiğinde, borçlunun babasının ‘burada kardeşinin oturduğunu’, söylenmesi üzerine, adrese girilmeden dönüldüğü, bu adrese yapılan tebligatları borçlu adına babası tebliğ aldığından, 11.07.2013 tarihli haciz tutanağının İİK.’nin 105. madde niteliğinde bir belge olduğundan söz edilemeyeceğini, bu durumda, davanın ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi gerekeceğini»^{655 656}

belirtmiştir.

V- İptal davalarının bağlı olduğu (açılabileceği) süre İİK. mad. 284’de gösterilmiştir...*

Bu maddeye göre, iptal davasının «tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren» beş sene içinde açılması gerekir.⁶⁵⁷

Bu süre tüm -yani; İİK. m. 278, 279 ve 280’de öngörülen- iptal davalarında uygulanır.

Burada söz konusu olan süre «hak düşürücü süre»dir.⁶⁵⁸ Bu nedenle, dava açılırken bu süreye uyulup uyulmadığı, yani bu sürenin geçmiş olup olmadığı, mahkemece doğrudan doğruya gözetildiği gibi, davanın her aşamasında da taraflarca ileri sürülebilir.^{659 660}

B- ‘Yolsuz tescil’ (TMK. m.1024; 1025) ve ‘muvazaa’ (TBK. m.19) sebebine dayalı ‘tapu iptali ve tescil’ davasının hukuki niteliği ve amacı:

I- Tapu kütüğüne bir tescilin yapılabilmesi için, gerekli olan ilk şart geçerli bir hukuki sebebin varlığıdır... Tescilin geçerli olabilmesi, mutlaka bir hukuki sebebe dayanmasına bağlıdır.⁶⁶¹

Tescil haklı bir sebebe dayandıkça mutlak olarak hüküm ifade eder ve çürütülemez. Şayet haklı bir sebep olmaksızın tescil yapılmış ise veya tescilin dayandığı sebep tarafları bağlayıcı bir nitelik taşııyorsa zarara uğrayan taraf tescilin terkinin (silineşmesi) için bir dava açabilir (TMK. m.1025/I).⁶⁶²

⁶⁵⁵ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 4541/4926 vb. (www.e-uyar.com)

⁶⁵⁶ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. age. s: 749 vd.

* UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 920-969 – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 79 vd. – UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, s:190, s:4729-2801) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Açılabilme Süresi «İİK. 284» (Legal Huk. Der. Aralık/2019, s: 5214-5230) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Yetki», «Görev», «Süre», «Harç», «Vekalet Ücreti» (Yargı Düny. Der. Ağustos/2008, s: 13-22)

⁶⁵⁷ Bknz: 17. HD. 16.12.2019 T. 5102/11972; 19.11.2019 T. 4557/10794; 28.3.2011 T. 7348/2748; 28.3.2011 T. 7367/2750; 16.9.2008 T. 3156/4102; 20.3.2008 T. 5652/1358; 17.3.2008 T. 123/1249; 24.1.2008 T. 4046/272 vb. (www.e-uyar.com)

⁶⁵⁸ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, s: 674 – KURU B. İcra ve İflas Hukuku, C:4, s: 3543 - KURU, B. El Kitabı, s: 1428 - OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C: 5, 2007, s: 6057 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, s: 869 - Y., K. M. /Y., N. D. age. s: 678 vd. – EROĞLU, O. age. s: 141 vd. – YILMAZ, E. age. s:1253 – KARSLI, A. İcra ve İflas Hukuku, 4. Baskı, 2022, s:877 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, s: 1325 - ÜSTÜNDAĞ, S. İflas Hukuku s:302 - ALTAY, S. İflas Hukuku, 2004, C: 1, s: 685 - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. age. s: 124 - BERKİN, N.M. İflas Hukuku, s: 503 - UMAR, B. İptal Davası, s: 112 - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Ad. D. 1989/6, s: 32 - Yasa D. 1989/8, s: 1057) - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptal Davaları, s: 314 vd. - MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 689 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, Üçüncü Baskı, 2006, s: 4605 - COŞKUN, M. age. s: 422 vd. - KAZANCI, T.İ. age. s: 122

⁶⁵⁹ Bknz: 17. HD. 17.04.2017 T. 3407/4165; 15.03.2017 T. 22269/2789; 11.04.2017 T. 11746/3952; 11.04.2017 T. 11620/3956; 18.10.2016 T. 17449/9073; 24.05.2016 T. 14749/6338; 03.05.2016 T. 6353/5349; 12.04.2016 T. 10733/4618; 07.03.2016 T. 2251/2742; 16.02.2016 T. 7649/1742 vb. (www.e-uyar.com)

⁶⁶⁰ UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. age. s: 654 vd.

⁶⁶¹ AKİPEK, J. G. / AKINTÜRK, T. Eşya Hukuku, 2009, s: 288

⁶⁶² SAYMEN, F. H. / ELBİR, H. K. Türk Eşya Hukuku Dersleri, 1963, s: 180

“Yolsuz tescil”in yani ‘haklı bir sebebe dayanmayan tescil’in ne olduğunu bizzat TMK. m.1024/II;

“Bağlayıcı olmayan bir hukuki işleme dayanan veya hukuki sebepten yoksun bulunan tescil yolsuzdur.”

şeklinde tanımlamıştır.

Doktrinde “yolsuz tescil” konusunda;

√ “Hukuki sebebin geçerli olup olmadığının araştırılması tapu memurunun görevine girer. Tapu memurunun bu görevini yerine getirmemiş veya hukuki sebebin geçerli olmadığını anlayamamış olması, hukuki işlemi ve yapılan tescilin geçersizliğini değiştirmez, yani bunları geçerli bir işlem ve tescil durumuna sokmaz. Bu halde ‘yolsuz tescil’in varlığından söz edilir. Her ilgili ‘hukuki sebebin geçerli olmadığını’ ileri sürmek suretiyle söz konusu yolsuz tescilin düzeltilmesini isteyebilir (TMK. m.1025). Ancak tescile iyi niyetle dayananları koruyan TMK. m.1023 hükmü bu durumlarda saklıdır.

Hukuki sebebe dayanmayan tescil ‘haksız bir tescil’dir. Bunun sonucunda aynı hakkını kaybetmiş olan kimse uğradığı zararını devlete de tazmin ettirebilir. Aynı hükümler, ‘geçerli olmayan bir hukuki işleme dayanan tesciller’ hakkında da uygulanır.

Hukuki sebep, sadece tescilin yapıldığı anda değil, fakat bütün tescil süresince geçerli olarak kalmalıdır. Zira tescil, sadece yapıldığı anda değil fakat kütük üzerinde devam ettiği sürece önemlidir, yani hukuki sebep, tescil yapıldıktan sonra onun bütünüyle bir parçasını oluşturur..

Tescilin geçerli bir aynı hak kurabilmesi için, bütün şartlarının tam olması gereklidir; bunlar da ‘geçerli bir hukuki sebep’, ‘tescil istemi’ ve ‘istemde bulunanın tasarruf yetkisi’dir. Ancak bu şartlar altındadır ki, tescil ile aynı hakkın durumunda geçerli surette ve herkese karşı hüküm ifade eden bir değişiklik meydana gelmiş olur. Bu şartlardan herhangi birinin eksik veya geçersiz olması, aynı hakkın kurulmasını, devredilmesini veya ortadan kalkmasını engeller. Bu itibardır ki tescilin doğurduğu olumlu hükümler de nisbi hükümlerdir. Çünkü bütün asli şartları eksik olmaksızın yapılmış olan bir tescil, maddi hukuk bakımından etkilerini aynı haklar üzerinde göstermeyen, sadece şeklen mevcut olan bir tescildir. Yani böyle bir tescilin yapılmış olması, kural olarak, aynı hak sahipliği durumunda bir değişiklik yaratmaz. Bu durumlarda tescil ancak şeklen mevcuttur. Böyle bir tescil, geçerli olmayan ve dolayısıyla da maddi hukuk alanında herhangi bir değişiklik meydana getirmeyen bir ‘yolsuz tescil’dir. Her ilgili bu yolsuz tescilin ortadan kaldırılması için istemde bulunabilir (TMK. m.1025).

Bir tapu sicili işleminin geçerli olabilmesi için, bu işlemin yetkili kişinin yazılı istemi üzerine yapılmış olması gerekir. Eğer, işlem yetkili olmayan bir kişinin istemi üzerine yazılmışsa ya da istemde bulunan kişinin tasarruf yetkisi mevcut değilse yapılan bu işlem de geçerli olmaz.

İşte bütün bu durumlarda geçerli olmayan bir tescilden veya TMK. m.1024 hükmündeki ifadeyle **yolsuz tescilden, yolsuz bir tapu sicili işleminden** söz edilir:

Yolsuz işlemin (tescil, terkin, tadil, şerh veya beyan) ne demek olduğu, TMK. m.1024 hükmünden anlaşılır. **Yolsuz işlem (tescil)**, hiçbir hukuki sebebi bulunmayan, geçerli bir hukuki sebebe dayanmayan ve tescil isteminde bulunulmadan yapılmış olan tescillerdir. Örneğin; şekil eksikliği veya içeriğinin TBK. m.20 hükmüne aykırı bulunması nedeniyle hükümsüz olan bir hukuki işleme dayanan tesciller ile tasarruf yetkisi bulunmayan bir kimsenin istemine dayanılarak yapılan tesciller böyledir. Tescil istemine dayanmadan yapılan tesciller de haksız ve dolayısıyla **yolsuz tescillerdendir** (TMK. m.1013/I).

Yolsuz tescil, sadece şeklen mevcut olan, maddi ve gerçek durumu yansıtmayan ve taraf olanları bağlamayan tescildir. **Yolsuz tescil**, bu niteliği itibariyle de taraflar arasında mülkiyet durumu bakımından bir değişiklik yaratmayan bir tescildir, yani **yolsuz tescile dayanan kimse, mülkiyet hakkını geçerli olarak kazanmış olamaz.**⁶⁶³

√“Yolsuz tescilden kasıt; geçerli bir hukuki sebebe dayanmayan tescillerdir (TMK. m.1025). TMK. m.1024/2. f. yolsuz tescili ‘bağlayıcı olmayan bir hukuki işleme dayanan veya hukuki sebepten yoksun bulunan tesciller’ olarak tanımlamaktadır. Bu hukuki sebep, şekil eksikliği nedeniyle geçersizliğinden doğabileceği gibi tescil talebinde bulunanın tasarruf ehliyeti veya yetkili olmamasından da kaynaklanabilir..

TMK. m.1024/2. fıkraya göre yolsuz tescil ‘bağlayıcı olmayan bir hukuki işleme dayanan veya hukuki sebepten yoksun bulunan’ tescil işlemleridir..⁶⁶⁴

√ “Yolsuz tescilden kasıt, TMK. m.1024/II’de ifade edildiği gibi ‘bağlayıcı olmayan bir hukuki işleme dayanan veya hukuki sebepten yoksun bulunan’ tescildir.

Tescil, geçerli bir hukuki işleme dayanmadığı veya hukuki sebepten yoksun olduğu için baştan yolsuz tescil olabileceği gibi, sicil dışı kazanımlar sonucu sonradan da yolsuzlaşmış olabilir. Ancak her iki durumda da TMK. m.1023’ün uygulanması mümkündür..⁶⁶⁵

√“Geçerli bir hukuki nedene dayanmayan tescillere kanunumuz ‘yolsuz tescil’ adını vermiştir.

Yolsuz tescil ‘konusunda kanunlarımızın değişik yerlerinde değişik deyimler kullanılmıştır. Gerçekten; MK. m.932’de ‘yolsuz tescil’, ‘haksız veya lüzum ifade etmeyen tescil’, MK. m.933’te ‘haklı bir sebep olmaksızın yapılan tescil’, TMK. m.1024’te ‘yolsuz tescil’, TMK. m.1025’te ‘yolsuz tescil’ deyimlerine yer verilmiştir.⁶⁶⁶

√“Tescil, hukuki sebepten yoksun ya da geçerli bir hukuki sebebe dayanmıyorsa tescil yolsuz sayılır ve herhangi bir ayni hakkın devri söz konusu olmaz, yani taşınmaz üzerindeki bir ayni hakta değişiklik yapılmış sayılmaz. Örneğin mahkeme kararı kesinleşmeden tapuda tescil işlemi yapılması sonucu oluşan tescil yolsuzdur.

Tescil illi (nedene bağlı) bir tasarruf işlemi olduğundan, esas teşkil eden işlem geçersiz ise, buna dayanan tescil de geçersizdir. Örneğin ehliyetsiz bir kişinin yaptığı taşınmaz satışı işlemi geçersiz olduğundan, tescil de geçersizdir ve alıcı iyi niyetle olsa dahi taşınmazı iktisap etmiş sayılmaz. Örneğin;

.....
 .....
 - Muvazaalı bir işleme (TBK. m.19) dayanılarak yapılan tescil,

.....
 .....
 baştan itibaren yolsuz bir tescildir.⁶⁶⁷

denilmiştir.

Yüksek mahkeme de bu konuda;

- “Taşınmazı tapuda devralanın, taşınmaz mülkiyetini kazanabilmesi "sebebe bağlılık ilkesi" gereğince, ancak tescilin geçerli bir hukuki sebebinin varlığına bağlı olduğu, eğer tescil haklı ve geçerli bir hukuki sebebe dayanmaksızın yapılmışsa bu tescilin ‘yolsuz

⁶⁶³ AKİPEK, J. G. / AKINTÜRK, T. age. s: 290 vd.

⁶⁶⁴ ERTAŞ, Ş. Eşya Hukuku, 15. Baskı, 2020, s: 163; 187

⁶⁶⁵ SİRMEN, A. L. Eşya Hukuku, 5. Baskı, 2017, s: 198 – SİRMEN, A. L. Tablolarla Eşya Hukuku, 2022, s: 57 – SİRMEN, A. L. Tablolarla Eşya Hukuku, 2022, s: 57

⁶⁶⁶ GÜRİSOY, K. T. / EREN, F. / CANSEL, E. Türk Eşya Hukuku, 1978, s: 323 vd.

⁶⁶⁷ HAVUTCU, A. / AKINCI, M. / DİNÇ, M. Gayrimenkul Davaları, Cilt 2, 2019, s: 1586 vd.

tescil’ sayılacağı ve bu yüzden aynı hakkı zedelenen kimsenin, tapu sicilinin düzeltilmesini isteyebileceğini”⁶⁶⁸ (EK-1)

- “*Tapu kaydındaki tescilin geçerli bir hukuki sebebinin bulunması gerektiğinde kuşku olmadığı; ayrıca, tapu kaydının iptal ve tescilini isteme hakkı kural olarak kayıt maliki ve onun mirasçılara ait olup, böyle bir davanın açılmasında davacının hukuki yararının bulunması gerektiği; davacının dava hakkına sahip olması dava açabilmesi için yeterli olmadığı, bundan başka davacının dava açmakta hukuki yararının da bulunması gerektiği, yani dava hakkının hukuki yarar ile sınırlı olduğunu, bu tür davaların mülkiyet hakkına dayalı olarak her zaman açılabilmesi kuşkusuz olduğunu, ihalenin feshi isteğinin reddedilmiş olması keyfiyeti temelde yolsuz tescil nedenini ortadan kaldırmayacağını*”⁶⁶⁹ (EK-2)

- “*Medeni Kanun’un mülkiyet hakkının doğumunu, nedene bağlı bir hukuksal işlem olarak kabul ettiği, yolsuz tescilin, üst kavram olarak gerek kazanma nedenine dayanmayan haksız tescilleri ve gerekse dayandığı kazanma nedenini geçerli olmayan tescilleri kapsadığını*”⁶⁷⁰ (EK-3)

belirtmiştir.

II- Taşınmazın tescil işlemi muvazaalı bir işleme dayanıyorsa, yapılan tescil ‘yolsuz tescil’ (TMK. m.1024, 1025) teşkil edeceğinden, ‘tapu iptali ve tescil davası’na konu teşkil edebilir (TMK. m.1025/2).

*Bilindiği gibi; muvazaa kısaca, ‘irade ve beyan arasında istenerek meydana getirilen uygunsuzluktur’ şeklinde tarif edilebilir. Daha geniş bir tanımlama yapmak gerekirse; ‘ tarafların üçüncü kişileri aldatmak amacıyla ve fakat gerçek iradelerine uymayan, aralarında hüküm ve sonuç meydana getirmeyen bir görünüş yaratmak hususunda anlaşmalarıdır.’*⁶⁷¹

*İşlemin muvazaalı olmaması, hukuki işlemlerin hüküm ifade etmesi için aranan genel şartlardan birisidir. Tarafların, üçüncü kişileri aldatmak ve onlar için gerçeğe uymayan bir görünüm yaratmak amacıyla bilerek ve isteyerek, gerçek iradelerine uymayan beyanlarda bulunmaları halinde muvazaa (danışıklı işlem) söz konusu olur. Bir hukuki işlemde (sözleşmede) muvazaa halinde ‘ tarafların yaptıkları işlemin hiç hüküm doğurmaması ya da görünüşteki işlemde başka bir hukuki işlemin hükümleri doğurması ’ hususunda anlaşmaları gerekmektedir. Hukuki işlemin muvazaalı olması, hukuki işlemin hüküm ifade etmesi için gereken şartı taşımadığını ortaya koyar. İşlemin ‘muvazaa sebebiyle hükümsüz olduğu’ gerek taraflar ve gerekse üçüncü kişiler tarafından ileri sürülebilir. Hâkim, önündeki dava dosyasından işlemin muvazaalı olduğunu anlarsa, muvazaayı kendiliğinden göz önüne alması gerekmektedir. Muvazaalı işlem, baştan itibaren hukuki sonuç doğurmadığı için, taraflar arasındaki herhangi bir borcun ya da alacak hakkının doğmasına teşkil etmediği gibi, tarafların sözleşmeden doğan borcu ifa etmeleri veya icazet vermek suretiyle geçerli hale geçirmeleri mümkün değildir. Taşınmazın muvazaalı bir işleme dayanılarak üçüncü bir kişi adına tescil edilmesi halinde yolsuz tescil söz konusu olacaktır gerçeğe hak sahibi, ‘tapu sicilinin düzeltilmesi davası’ ile kütükteki yolsuz kaydın düzeltilmesini talep edebilir.*⁶⁷²

Doktrinde bu konuda;

√“*Taşınmazın devri taahhüdü muvazaalı bir işlem olabilir. Muvazaalı hukuki işlemler hükümsüzdür. Taşınmaz mülkiyetinin devrini gerektiren hukuki işlemlerin hükümsüzlüğü hakkında söylenen tüm hususlar burada da aynen geçerlidir. Muvazaayı, taraflar*

⁶⁶⁸ 1. HD. 02.02.2016 T. E: 2014/6311 K: 1035 (www.e-uyar.com)

⁶⁶⁹ 1. HD. 25.06.2015 T. E: 2014/10960 K: 9475 (www.e-uyar.com)

⁶⁷⁰ HGK. 27.10.2010 T. E: 489 K: 539 (www.e-uyar.com)

⁶⁷¹ ÖZKAYA, E. Açıklamalı – İçtihatlı İnançlı İşlem ve Muvazaa Davaları, 8. Baskı, 2020, s: 177

⁶⁷² ARIDEMİR, A. G. Eşlerden Birinin Üçüncü Kişiyile Yaptığı Muvazaalı İşlemlerin Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine İlişkin TMK. md. 229 Hükümü Çerçevesinde Değerlendirilmesi (...Hukuk Mecmuası, Yıl: 2018, S: 76/2, s: 458 vd.)

ya da muvazaalı işlemin hükümsüzlüğünü ileri sürmekte menfaati olan üçüncü kişiler ileri sürebilir. Bu kişiler, genellikle muvazaalı sözleşmeyle aldatılmak, hakları çiğnenmek istenen kişilerdir...

Türk ve İsviçre hukukunda egemen olan görüş, bu durumda gizli ve taraflarca istenen işlemin geçerli olmadığını kabul eder.⁶⁷³

√“Tescilin dayandığı kurucu unsurların eksik veya sakat olması, TMK. m.1024’ün ifadesi ile bağlayıcı olmayan bir hukuki işleme dayanması veya hukuki sebepten yoksun olması yüzünden meydana gelmiş ise; örnek olarak tescil geçerli bir hukuki sebebe dayanmıyorsa (şekil noksanı, ehliyetsizlik, muvazaa, sahte vekaletnameye dayanılarak tescil yapılması vs.) veya talep geçerli değilse, bu takdirde bu tescil ile aynı hakkı zedelenen kimselerin TMK. m.1025’e göre kaydın düzeltilmesi için dava hakları vardır. Doktrin ve uygulamada bu dava ‘Tapu kaydının düzeltilmesi (tashihi) davası’ adı ile anılmaktadır. Bu dava yolsuz terkin ve değiştirmeler için de aynı şekilde uygulanır. Keza gereğince yolsuz şerh ve beyanlar için de kaydın düzeltilmesi davası açılabilceği kabul edilmektedir.

Bu hususta TMK. m.1025/I ‘bir aynı hak yolsuz olarak tescil edilmiş veya bir tescil yolsuz olarak terkin olunmuş ya da değiştirilmiş ise bu yüzden aynı hakkı zedelenen kimse tapu sicilinin düzeltilmesini dava edebilir’ hükmünü taşımaktadır.

Bilindiği gibi bir sözleşmede muvazaa, tarafların yaptıkları sözleşmenin hiç hüküm doğurmaması veya görünüşteki sözleşmeden başka bir sözleşmenin hükümlerini doğurması hususunda anlaşmalarıdır. Böylece taraflar, dışarıya (üçüncü kişilere) karşı, aslında yapmak istemedikleri beyanlarıyla meydana gelen sözleşmeyi yapmış görünmeyi, fakat gerçekte yaptıkları sözleşmenin ya hiç sonuç doğurmamasına veya başka bir sözleşmenin sonuçlarını meydana getirmesine arzu etmekte ve bu hususta anlaşmaktadırlar. Her iki halde de muvazaa anlaşması gerekli olup, bu anlaşmanın üçüncü kişileri aldatma kastıyla yapılması gerekir.⁶⁷⁴

√“Tescilin hukuki sebebinin; irade fesadı, muvazaa veya gabin ile geçersizliğinde de ‘yolsuz tescil’ söz konusu olur.”⁶⁷⁵

√“Tescil, yapıldığı andan itibaren yolsuz bir tescil olabilir. Örneğin; aynı hakkın bir hukuki işleme dayanılarak tescille kazanıldığı durumlarda, hukuki sebebin kaynağı borçlandırıcı işlemde (satış, bağışlama vs. sözleşmesinde) ehliyetsizlik, şekil noksanlığı, muvazaa gibi bir geçersizlik sebebi varsa tasarruf işlemi meydana getiren tescil isteminde bir geçersizlik nedeni bulunmasa da, sebebe bağlılık ilkesi gereğince, borçlandırıcı işlemdeki geçersizlik, tasarruf işlemi de geçersiz kıldığından, yapılan tescil yolsuzdur. Böyle bir tescil aynı hak kazandırmaz.

Tescilin yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı yolsuz olması durumunda, kanunun öngördüğü düzeltme yolu TMK. m.1025/I’de ifadesini bulan mahkeme kararıyla düzeltilir...⁶⁷⁶

√“Haklı bir sebebe dayanmayan bir tescilin düzeltilmesi nedeni taşınmazlarda aynı hakların kazanılmasının bir hukuki sebebe dayanmasının zorunlu olması (illi olması) kuralının bir sonucudur (TMK. m.1025). TMK. 1025. maddesiyle ‘taşınmazlara ilişkin aynı hakların kazanılmasının sebebe bağlı olduğunu’ ifade etmiştir. Haklı sebebin olması muhtelif şekillerde gözükür:

- a).....
- b).....

c) **Muvazaalı işlemler;** muvazaa halleri, yani yapılan bir akdin tarafların gerçek iradelerine uygun düşmemesi hali **yolsuz tescillerin** başında gelir. Zira, tarafların resmi

⁶⁷³ AKİPEK, J. G. / AKINTÜRK, T. age. s: 469 vd.

⁶⁷⁴ OĞUZMAN, K. M. / SELİÇİ, Ö. / ÖZDEMİR, S. Eşya Hukuku, 22. Baskı, 2020, s: 429 vd.

⁶⁷⁵ ERTAŞ, Ş. age. s: 163

⁶⁷⁶ SİRMEN, A. L. age. s: 226 vd.

şekle uyarak yaptıkları işlem, gerçekte onlar tarafından arzu edilmemiştir; yani muvazaa hali vardır (TBK. m.19); onlar tarafından gerçekte arzu edilmiş olan sözleşme de, gerekli şekle uyulmadan yapıldığı için geçersizdir.”⁶⁷⁷

√“Aynı haklar tescil ile doğmakla beraber, tescilin aynı hüküm ve sonuç meydana getirebilmesi için, geçerli bir hukuki sebebe dayanması lazımdır. Bu bakımdan tescil, sebebe bağlı (illi) bir tasarruf muamelesidir.

Tescil sebebe bir muamele olduğuna göre, sırf tescilin yapılmış olması kazanma sebebindeki sakatlığı gidermez... Hukuki sebep geçerli değil veya tescil talebinde bulunulmamışsa, tescile rağmen aynı hakkın durumunda bir değişiklik meydana gelmez. İşte, gerçek hak durumuna uygun olmayarak yapılmış olan tescil yolsuz tescildir. Tescil yolsuz ise, yani haklı ve geçerli bir hukuki sebebe dayanmıyorsa örneğin tescil bir hukuki sebebe dayanmadığı halde yanlışlıkla yapılmış veya hukuki sebep ‘mutlak butlan’ ile veya şekil noksanı, ehliyetsizlik, irade fesadı, muvazaa, temsilcinin vekaletnamesinin sahte oluşu gibi sebeplerle geçerli değilse ve nihayet tescile esas teşkil eden hakkı kuran kimse kendisi ile muameleye girişmiş olan diğer tarafa karşı kaydın terkinini veya değiştirilmesini isteyebilir (TMK. m.1025).”⁶⁷⁸

√“Tapu sicili, haklı ve hukuken geçerli bir nedene dayanmıyorsa ya da tescile dayanak hukuki sebep (esas alınan satış, bağış gibi sözleşmeler) ehliyetsizlik, biçim eksikliği, irade fesadı, muvazaa, temsilci vekaletinin sahte olması gibi nedenlerle geçerli değilse yapılan tescil yolsuzdur. Buna ‘tescilde yolsuzluk’ denilmektedir. Keza hukuken geçerli bir tescil, yolsuz olarak sicilden terkin olunmuşsa veya değiştirilmiş ise buna da ‘yolsuz terkin ve değiştirme’ denilmektedir.

Yolsuz tescil, terkin veya değiştirme nedeniyle aynı hakkı zedelenmiş olan kişi, tapu sicilindeki yolsuzluğun düzeltilmesini dava edebilir. Bu tür davanın dayanağı TMK. m.1025 olup, davada yolsuzluğun giderilmesi ve gerçek hak durumunu belirten bir tapu kaydının tesis edilmesi amaçlanmıştır. Bu tür davanın konusu, gerçek hak durumunu belirtmeyen yolsuz tescil, terkin ve değiştirmelerdir...”⁶⁷⁹

√“Muvazaaya dayalı tapu iptali ve tescil davalarında, muvazaanın ispatı bakımından, işlemin tarafı olmayan eş ve mirasçuları ‘üçüncü kişi’ durumunda olduğundan, yazılı delil ile ispat zorunluluğu altında olmayıp. İddia sahibi, iddiasını her türlü delille ispatlayabilir (HMK. md. 203/I-d).

.....

Katılma alacağı davasındaki menfaati dolayısıyla, katılma alacaklısı olan eşin, ‘tapu sicilinin düzeltilmesi davası’ açmakta hukuki menfaati bulunmaktadır.

.....

Tapu sicilinin düzeltilmesi davasında, işlemin muvazaalı işlem olduğunda kanaat getirilmişse, işleme konu olan malvarlığı değeri, devreden eşin edinilmiş malı olarak, tasfiye sırasındaki değeri ile artık değer hesabında yer almalı ve diğer eşin katılma alacağı hesaplanmalıdır.

.....

‘Tapu sicilinin düzeltilmesi davası’nın kararının kesinleşmesinden sonra ‘katılma alacağı davası’ açılması ve bu davada kazanılması halinde edinilmiş mal (taşınmaz), devreden eşin malvarlığında yer alacak ve mal rejiminin tasfiyesinde, malın tasfiye sırasındaki değeri esas alınarak diğer eşin katılma alacağı hesaplanacaktır.

677 GÜRSOY, K. T. / EREN, F. / CANSEL, E. age. s: 326 vd.

678 ESENER, T. / GÜVEN, K. age. s: 134

679 HAVUTCU, A. / AKINCI, M. / DİNÇ, M. age. s: 1561

Taşınmazın muvazaalı bir işleme dayanılarak üçüncü kişi adına tesis edilmesi halinde, yolsuz tescil söz konusu olacağından, gerçek hak sahibi ‘tapu sicilinin düzeltilmesi davası’ ile kütükteki yolsuz kaydın düzeltilmesini talep edebilir.

.....
Katılma alacaklısı, ö n c e ‘tapu sicilinin düzeltilmesi davası’ açmış ve davanın kabulüne karar verilmiş, d a h a s o n r a ise; ‘katılma alacağı davası’ açmış olabilir...’’⁶⁸⁰

denilmiştir.

Yüksek mahkeme de bu konuda;

-“Muvazaa nedeniyle tapı iptal ve tescil talebinin kabulü gerekirken davanın reddinin doğru olmadığını,’’⁶⁸¹ (EK-4)

-“Muvazaa nedenine dayalı, tapu iptali ve tescil isteklerinde bir aynı hak yolsuz olarak tescil edilmiş ise bunu bilen veya bilmesi gereken üçüncü kişinin bu tescile dayanamayacağını,’’⁶⁸² (EK-5)

*-“**Muvazaa** nedenine dayalı olarak açılan tapu iptali ve tescil davaları sonucunda, verilen kararların ‘yenilik doğurucu’ değil, ‘açıklayıcı’ nitelik taşıdığı, bu suretle oluşan kararlara konu işlemlerin yapıldıkları tarihten itibaren butlanla malul olup yapılmamış sayılacağı ve iptal hükmünün geriye etkili olarak sonuç doğuracağı,’’⁶⁸³ (EK-6)*

*-“**Muvazaaya** dayalı tapu tescil işlemlerinde olduğu gibi, tescil işleminin gerçek hakkın kapsamını göstermemesi nedeniyle, yapılan tescil işleminin yolsuz tescil sayılacağı ve bu tescilin yolsuzluğundan dolayı hukuki bir sonuç doğuramayacağı’’⁶⁸⁴ (EK-7)*

belirtmiştir.

III- Tapu sicilindeki tescilin “yolsuz tescil” (TMK. m.1024) olduğunu, bu nedenle, bu tescilin iptalini, bunu talep etmekte ‘hukuki yarar’ı [HMK. m.114/(1)-h] bulunan kişiler ‘tapu iptali ve tescil davası’ açabilirler.

Doktrinde bu konuda;

√“*TMK. tescilin yolsuzluğunun meydana geliş tarzına göre, tapu sicilinin düzeltilmesi hususunda değişik imkanlar kabul etmiş bulunmaktadır. Bunlar ‘ tarafların anlaşması’, ‘tapu memurunun re’sen düzeltilmesi’ ve ‘mahkeme kararı ile düzeltme’ yollarıdır.*

Tescilin dayandığı kurucu unsurların eksik veya sakat olması, TMK. m.1024’ün ifadesiyle ‘bağlayıcı olmayan bir hukuki işleme dayanması veya hukuki sebepten yoksun olması’ yüzünden meydana gelmiş ise örnek olarak tescil geçerli bir hukuki sebebe dayanmıyorsa, (şekil noksanı, ehliyetsizlik, muvazaa, sahte vekaletnameye dayanılarak tescil yapılmışsa vs.) veya talep geçerli değilse, bu takdirde bu tescil ile aynı hakkı zedeleyen kimselerin TMK. m.1025’e göre kaydın düzeltilmesi için dava hakları vardır. Doktrin ve uygulamada bu dava ‘tapu kaydının düzeltilmesi (tashihi) davası’ adıyla anılmaktadır. Bu dava, yolsuz terkin ve değiştirmeler için de aynı şekilde uygulanır. Keza, ‘yolsuz şerh ve beyanlar’ için de kaydın düzeltilmesi davası açılacağı kabul edilmektedir.

Bu hususta TMK. m.1025/I ‘bir aynı hak yolsuz olarak tescil edilmiş veya bu tescil yolsuz olarak terkin olunmuş veya değiştirilmiş ise, bu yüzden aynı hakkı zedelenen kimse tapu sicilinin düzeltilmesini dava edebilir.’ hükmünü taşımaktadır...’’⁶⁸⁵

⁶⁸⁰ ARIDEMİR, A. G. age. s: 462 vd.

⁶⁸¹ 15. HD. 14.06.2021 T. E: 4618, K: 2700 (www.e-uyar.com)

⁶⁸² 1. HD. 14.04.2021 T. E: 2020/1097, K: 2241 (www.e-uyar.com)

⁶⁸³ 1. HD. 10.11.2015 T. E: 2014/10781, K: 12895 (www.e-uyar.com)

⁶⁸⁴ 1. HD. 06.04.1995 T. E: 4047, K: 5137 (YKD. 1995/9, s: 1365) (www.e-uyar.com)

⁶⁸⁵ OĞUZMAN, M. K. / SELİÇİ, Ö. / ÖZDEMİR, S. O. age. s: 298

√Düzeltilme davasının niteliği konusunda çoğunlukla doktrinde “bu davanın bir tespit davası olduğu ve mahkeme kararının tescilin yolsuzluğunu tespit edeceği ve davacının bu karara dayanarak yolsuz tescilin düzeltebileceği” kabul edilmektedir.⁶⁸⁶

√“ ‘Tapu kütüğünün düzeltilmesi davası ’ – yani uygulamadaki adıyla ‘tapu iptali ve tescil davası ’ – bir aynı hakka dayandığı ölçüde zamanaşımı ve hak düşürücü süreye bağlı değildir... ”⁶⁸⁷

√“Yolsuz tescilin düzeltilmesi davası mülkiyet hakkını veya bir sınırlı aynı hakka dayandığından – TMK. m.712 hükmü saklı kalmak üzere – zamanaşımına uğramaz.”⁶⁸⁸

√“Sicilin düzeltilmesi davası, taşınmazda aynı hak sahibi olan kişinin bu hakkını koruyan bir dava olduğundan, aynı bir davadır. Bu nedenle, sicilin düzeltilmesi davası, aynı hak sürdüğü sürece açılabilir...”⁶⁸⁹

belirtilmiştir.

Yüksek mahkeme, bu konudaki içtihatlarında;

- “Kural olarak yolsuz tescil hukuksal nedenine dayalı olarak açılan davaların hiçbir zamanaşımı veya hak düşürücü süreye tabi olmaksızın her zaman için açılabileceğini,”⁶⁹⁰ (EK-8)

- “Yolsuz tescile ilişkin tapu iptali ve tecil istemli davaların zamanaşımı ve hak düşürücü süreye tabi olmadığını, taşınmazların keşfen belirlenen değer üzerinden eksik harç tamamlanmış olduğundan, bu değer gözetilerek avukatlık ücretine hükmedilmesi gerektiğini,”⁶⁹¹ (EK-9)

- “Yolsuz tescil hukuksal nedenine dayalı tapu iptal ve tescil isteğine ilişkin taşınmazın aynına yönelik davanın, hiçbir zamanaşımı veya hak düşürücü süreye tabi olmayacağını, Zamanaşımı nedeniyle davanın reddine karar verilmesinin isabetli olmadığını,”⁶⁹² (EK-10)

belirtmiştir.

C- Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta, tarafların beyanları ve yerel mahkeme kararının gerekçesi:

I- Davacı S. T. vekili Av. C. H. Y. 16.10.2020 tarihli “dava dilekçesi”nde özetle;

- “Müvekkili ile davanın ihbar edildiği S. A.’un 18.11.1978 tarihinde evlenmiş olduklarını ve taraflar arasında 2005 yılında açılmış olan boşanma davalarının sürdüğünü ve ... 10. Aile Mahkemesi’nde açılan boşanma davası ve karşılıklı davanın sonuçlandığını ve halen istinaf incelemesinde olduğunu, taraflar arasında 3. kez açılan anlaşmalı boşanma davası sırasında davalı eşinin iradesini sakatlayarak ve kendisine 500.000,00 TL’lik bir senet verip düzenledikleri protokol sonucunda anlaşmalı şekilde boşanmalarını sağladığını,”

- “İhbar edilen S. A.’un 06.03.2015 tarihinde kendi adına kayıtlı ... – ...’da bulunan taşınmazını satın 09.03.2015 tarihinde ... – ...’te bulunan (1) ve (2) parselde kayıtlı 2 parça arsa vasfındaki taşınmazı evlilik dışı ilişki yaşadığı davalı D. Ç. adına satın aldığını, daha sonra bu iki parselin yanındaki (13) no’lu parseli de oğlu Esved Ercüment A.’un satın aldığını ve bu üç parselin birleştirilerek (16) numaralı parselin oluşturulduğunu,”

⁶⁸⁶ OĞUZMAN, M. K. / SELİÇİ, Ö. / ÖZDEMİR, S. O. age. s: 302 – ÜSTÜNDAĞ, S. Tapu Kütüğünün Tashihi Davası, 1959, s: 38 vd. – SİRMEN, A. L. age. s: 228 – HATEMİ, H. / SEROZAN, R. / ARPACI, A. Eşya Hukuku, 1991, s: 74; 465

⁶⁸⁷ HATEMİ, H. / SEROZAN, R. / ARPACI, A. age. s: 467

⁶⁸⁸ ESENER, T. / GÜVEN, K. age. s: 135

⁶⁸⁹ SİRMEN, A. L. age. s: 229

⁶⁹⁰ 1. HD. 04.02.2016 T. E: 2015/12628, K: 1165 (www.e-uyar.com)

⁶⁹¹ 1. HD. 24.03.2014 T. E: 2014/4999, K: 4077 (www.e-uyar.com)

⁶⁹² 1. HD. 11.02.2015 T. E: 2014/2961, K: 1888 (www.e-uyar.com)

- “İhbar edilen S. A.’un müvekkiline vermiş olduğu 500.000,00 TL’lik bonoyu da vadesinde ödemediğini, bu kişi tarafından müvekkilinin iradesi sakatlanarak düzenlenmiş bulunan ve ‘edinilmiş mallara katılma alacağı talebinden feragat ettiği’ ifadesini içeren protokolden döndüğünü 22.09.2020 tarihinde S. A.’a Noter aracılığıyla bildirdiğini,”

- “Boşanma kararı istinaf aşamasındayken müvekkilinin yeni bir dava ile S. A.’dan anlaşmalı olarak boşandığını ‘doğmamış haktan feragat etmek mümkün olmadığı’ndan ve mal rejimi sona ermeden mal rejiminden kaynaklanan alacaklarından feragat edilmesinin de hukuka uygun olmadığını, bu nedenle edinilmiş mallara katılma rejiminden doğan alacaklarına ilişkin olarak dava açma hakkını müvekkilinin saklı tuttuğunu,” ‘açmış oldukları bu davanın kabulü halinde S. A.’un malvarlığında olacak artışın kendisinin edinilmiş mallara katılma rejiminden doğan alacağının arttıracağını, bu nedenle bu davayı açmakta hukuki yararlarının bulunduğunu,”

- “Kötü niyetle yapılan muvazaalı işlemlerin TMK’nın 2. maddesinde yer alan dürüst davranma ilkesiyle bağdaşmadığını ve hukuk düzeni tarafından müvekkilinin korunduğunu, davalı ile evlilik dışı ilişki yaşamış olan ihbar edilen S. A.’un D. Ç. adına alınan taşınmazın tüm parasını ödediğini, S. A.’un müvekkilinin katılma alacağını azaltmak amacıyla böyle bir girişimde bulunduğunu, HMK. m.203/1(d) uyarınca senetle ispat zorunluluğunun bir istisnası olarak olaydaki muvazaa iddiasının üçüncü kişi durumunda kalan müvekkili tarafından senet dışındaki delillerle ispat edilebileceğini,”

- “...’te alınan arsa üzerinde inşa edilen ve tapuda davalı adına kayıtlı olan villanın tüm masraflarını ihbar edilen S. A. tarafından yatırıldığını, çünkü davalının böyle bir masraf yapacak gelirin bulunmadığını,”

- “Davalının, dava konusu taşınmazdaki 2/3 hissesi üzerine mahkemece ‘ihtiyati tedbir’ ve ‘davalıdır şerhi’ konulmasını,”

talep ettiklerini bildirmiştir.

II- Davalı D. Ç. vekili – tarihsiz – “cevap dilekçesi”nde özetle;

- “Dava dilekçesinde dava konusu taşınmazın değerinin 350.000,00 TL olarak gösterilmişse de bu taşınmazın gerçek değerinin 1.750.000,00 TL düzeyinde olduğunu, bu nedenle eksik harcın tamamlanmasının gerektiğini,”

- “Müvekkilinin dava konusu taşınmazı satın alacak ekonomik güce sahip olduğunu, iki arsanın tevhidinde sonucunda oluşan (16) no’lu parsel üzerinde iki katlı bir villa yapımı konusunda Veli DUMAN isimli müteahhitle anlaştığını ve bu villaya ilişkin tanzim olunan 03.08.2018 tarihli ‘yapı kullanma izin belgesi’nin müvekkili adına olduğunu,”

- “Müvekkilinin eski eşinden anlaşmalı olarak boşandığını ve boşanma tarihi itibarıyla normal takıları haricinde 150 adet kadar cumhuriyet altını ile bir adet Toyota marka aracı müvekkilinden aldığını,”

- “Müvekkilinin 2001-2020 yılları arasında 4 farklı şirkette departman yöneticisi sıfatıyla aktif olarak çalıştığını, en son 2010 yılında ihbar olunan S. A.’a ait anonim şirkette çalışmaya başlamış olup, 2020 Ağustos ayı itibarıyla buradan ayrıldığını, kendisine fiilen daha yüksek maaş verilmesine rağmen müvekkilinin maaşının şirkette 3.800,00 TL olarak gösterildiğini,”

- “Müvekkilinin 2003 yılında Pazartürk Fuar ve Sergi Alanı’nda bir stand satın alıp bunu 2016/Mart ayına kadar kiraya vermek suretiyle sabit gelir elde ettiğini ve bu stand alanını 23.03.2016 tarihinde İ. Y. isimli kişiye 80.000,00 TL karşılığında devrettiğini, bu yolda elde ettiği gelir ile binanın yapım masraflarını karşıladığını,”

- “Müvekkilinin taşınmaz satış bedeline mahsuben 09.03.2015 tarihinde H. D. isimli kişiye banka kanalı ile 64.000,00 TL ödeme yaptığını, yine müvekkilinin bakiye taşınmaz satış bedelinin ödenmesi amacıyla Y. K. Bankası ... Şubesi nezdinde bulunan 260.000,00 TL’yi Y. K. Bankası ... Şubesi’ne havale olarak gönderdiğini, tapuda taşınmaz devir işlemlerinin tamamlanması akabinde ise bakiye taşınmaz satış bedelini 09.03.2015 tarihinde bankada satıcı H. D.’ya ödediğini,”

- “Gerek taşınmazın satın alınmasına ve gerekse taşınmaz üzerinde yapılan villa niteliğindeki binaya ilişkin giderlerin tamamının müvekkili tarafından ödendiğini, bunlara ilişkin banka dekontlarını ilişikte sunduklarını,”

- “Davacı taraf ile ihbar olunan taraf arasında 2005 yılından beri devam eden boşanma davalarının 16.10.2019 tarihinde boşanma ile sonuçlandığını ve bu boşanma ilamının 11.11.2019 tarihinde istinaf yoluna başvurulmaksızın kesinleşmiş olduğunu,”

- “Davacı tarafın ihbar olunanla arasındaki evlilikten kaynaklanan değer artış payına ilişkin alacağından feragat etmiş olduğundan artık bu mal rejiminden kaynaklı katkı ve değer artış payını dava etme hakkının bulunmadığını, ihbar edilen S. A. ile davacı tarafın 01.02.2013 tarihinden beri bir araya gelmediklerini,”

- “Dava konusu taşınmazın müvekkili tarafından 2015 yılında satın alındığını, davalı tarafça müvekkili adına kayıtlı taşınmazdaki müvekkilinin 2/3 hissesinin ihbar olunan S. A. adına tescilli talep edilmiş ise de bu talebin hukuka aykırı olduğunu, müvekkili adına tescil edilmiş olan taşınmazın muvazaalı işleme dayandığının ileri sürülmesinin de hukuki dayanaktan yoksun olduğunu,”

belirterek ‘davanın reddine’ karar verilmesini bildirmiştir.

III- İhbar edilen S. A. vekili Av. R. B. 27.11.2020 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

- “Müvekkili tarafından dava konusu iki parsel maliki H. D. isimli kişiye önce 5.000,00 TL – 6.000,00 TL civarında bir kaparo gönderildiğini, sonrasında 260.000,00 TL ve 64.000,00 TL olmak üzere bu iki parsel için toplam 330.000,00 TL ödendiğini,”

- “Taşınmazların satın alındığı tarihte müvekkillerinin evli olduğu için ve o tarihte eşi kendisinden fahiş tazminatlar talep ettiğinden, eşinin bu taşınmaz üzerinde hak iddia etmemesini sağlamak için evlilik dışı ilişki yaşadığı davalı D. Ç. adına bu iki parselin tescilinin yaptırıldığını davalının gerek bu arsalar ve gerekse üzerine yaptırılan villanın yapımına hiçbir katkısı olmadığını eşi ile boşanma davasını kesinleşmesi sonrasında bu taşınmazların tapusunun müvekkili adına devredileceği sözünü müvekkilinin davalı D. Ç.’dan aldığı yazılı olmasa da sözlü anlamda D. Ç. ile S. A. arasında inanç sözleşmesi kurulduğunu, daha sonra bu iki parsel yanındaki parselin oğlu Esved Ercüment A. tarafından satın alındığını ve bu parsel ile önceki iki parselin birleştirildiğini, villanın yapım giderlerinin A. Alüminyum San. ve Tic. A. Ş. tarafından karşılandığını,”

- “Müvekkili S. A. ile davacı S. T.’ün boşanmış olduklarını ve tüm alım bedelinin müvekkili tarafından ödendiğini ve bedelsiz olarak aralarında yaptıkları sözlü inşaat sözleşmesi gereği müvekkilinin taşınmaz hissesinin kendine devrini isteyince davalı D. Ç.’nın önceki verdiği sözde durmayıp bir bedel karşılığında bunu yapabileceğini ifade etmesi üzerine müvekkili ile D. Ç.’nin ilişkisinin sona erdiğini,”

- “Dava konusu taşınmazın iki parselinin alım bedelinin 330.000,00 TL olup 6.000,00 TL kaporanın satıcı H. D.’ya müvekkili tarafından ödendiğini, 260.000,00 TL’lik kısmın ise müvekkilinin .../... ilçesindeki adına kayıtlı taşınmazın satışından gelen para ile karşılandığını, geri kalan 64.000,00 TL’nin ise 09.03.2015 tarihinde müvekkili tarafından davalı D. Ç.’nin hesabına EFT yapıldığını tanık ifadelerinden de anlaşılacağı üzere bu bankaya ait hesap hareketlerinin celbi halinde bu iki parsel arsanın alım bedelinin müvekkili tarafından karşılandığının sabit olacağına,”

- “Müvekkilinin hissedar olduğu A. Alüminyum San. ve Tic. A. Ş.’de davalı D. Ç.’nin aylık 3.800,00 TL karşılığı sekreter konumunda çalışan bir kişi olduğunu, bu denli değerli bir mülkün arsasına alabilecek, üstüne 600.000 Euro değerinde bir villa yapabilecek bir gelirin bulunmadığını,”

- “Davalı D. Ç.’nin kendisine gösterilen güveni kötüye kullandığını ve inanç sözleşmesine aykırı davrandığını bu konudaki tüm gider ve masrafların müvekkili tarafından karşılandığını,”

belirterek “dosyadaki deliller doğrultusunda sayın mahkemece ihtilaf konusunda âdil bir karar verilmesini” bildirmiştir.

IV- Dosya da mevcut 28.06.2021 tarihli BİLİRKİŞİ RAPORU’nda “*dava konusu parsel üzerinde bir adet mesken, bir adet yüzme havuzu ve taşınmazın etrafını çevreleyen bahçe duvarının bulunduğu, bu parselin 2.250m² yüzölçümündeki arsa üzerine inşa edilmiş ve Esved Ercüment A. adına 1/3 ve D. Ç. adına 2/3 oranında hisseli olarak tapu kütüğüne tescil edilmiş bulunduğu*” belirtilmiştir.

V- Yine dosya içeriğinde bulunan 17.08.2021 tarihli ‘Gayrimenkul Değerleme Uzmanı’ düzenlenmiş olan raporda dava konusu taşınmazın değeri gerek 06.08.2015 gerekse 01.04.2021 keşif tarihi itibarıyla ayrı ayrı belirtilmiştir.

Dosya da bulunan bilirkişi raporlarına;

- (a) İhbar edilen S. A. tarafından 25.08.2021 tarihli dilekçeyle
- (b) Davacı S. T. tarafından – tarihsiz – dilekçeyle itiraz edilmiştir.

VI- Dosya da ifadesi bulunan tanıklara karşı;

- (a) Davalı D. Ç. tarafından – tarihsiz – dilekçeyle
- (b) İhbar edilen S. A. tarafından 16.11.2022 tarihli dilekçeyle
- (c) Davacı S. T. tarafından 28.11.2022 tarihli dilekçeyle itiraz edilmiştir.

VII- Yerel mahkeme olan ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesince açılmış olan davanın 30.01.2023 tarihli oturumda (8. oturumda) ‘aşağıdaki gerekçe ile “*hukuki yarar yokluğu*” sebebiyle reddine karar verilmiştir:

*“Dava TBK.’nin 19 maddesinde düzenlenen **muvaaza hukuksal nedenine dayalı tapu iptali** istemine ilişkindir.*

*Bir davada öne sürülen maddi olguların hukuki nitelendirilmesini yapmak, uygulanacak yasa maddelerini bulmak ve uygulamak hakimin doğrudan görevidir. (HMK.’nin madde 33) Somut olayda dava dilekçesindeki ileri sürüş biçimine göre dava **hukuksal nitelikçe Türk Borçlar Kanununun 19. Maddesinin özüne ve sözüne uygun muvaazaaya nedeniyle iptal istemine ilişkindir.** Kural olarak 3.kişiler danışıklı işlem nedeniyle hakları zarara uğratıldığı takdirde tek taraflı veya çok taraflı olan bu hukuki işlemlerin geçersizliğini ileri sürebilir. Çünkü danışıklı bir hukuki işlem ile 3.kişilere zarar verilmesi onlara karşı işlenmiş bir haksız eylem niteliğindedir. Ancak 3.kişinin danışıklı işlem ile haklarının zarara uğratıldığının benimsenebilmesi için onun danışıklı işlemde bulunandan alacaklı olması ve danışıklı işlemin alacağının ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış bulunması gerekir. **Davacının bu davadaki amacı alacağını tahsil edebilmek için muvaaza nedeniyle temelde geçersiz olan işlemin hükümsüzlüğünü sağlamaktır.** Muvazaaya dayalı davalarda davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek yoktur. **Davacının iddiasını kanıtlaması halinde iddianın, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu da gözetilerek İİK 283/1 maddesi kıyasen uygulanarak iptal ve tescile gerek olmaksızın davacıya haciz ve satış isteyebilmesi yönünden hüküm kurulması gerekecektir.***

Emsal nitelikteki Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 18/02/2013 tarih, 2016/9915 Esas ve 2019/1668 Karar sayılı ilamında ise “3.kişinin danışıklı işlem ile haklarının zarara uğratıldığının benimsenebilmesi için onun danışıklı işlemde bulunandan alacaklı olması ve danışıklı işlemin alacağının ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış bulunması gerekir.

Başka bir Yargıtay kararında ise ‘Tasarrufun TBK.’nin 19. maddesi gereğince iptale tabi olmadığına mevcut delillere göre değerlendirilmesi, iptale tabi olması halinde davacı yararına hükmedilecek katkı payı alacağı ve fer’ileriyle sınırlı olarak İİK’nin 283/1. Maddesinin kıyasen uygulanarak davacıya haciz ve satış yetkisi verilmesinden ibarettir. Aksi durumda yani davacının katkı payının olmadığına saptanması halinde ise her iki dava

yönünden de davanın reddine karar verilmesi gerekmektedir’ yönünde karar verilmiştir (Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 2014/18838 karar sayılı ilamı).

Emsal Yargıtay kararlarından da anlaşılacağı üzere TBK. ’nin 19. maddesi uyarınca muvazaa hukuksal olgusuna dayanılarak iptal davası açılabilmesi için davacının tasarrufu yapan kişiden bir alacağı bulunması dolayısıyla dava açmakta hukuki yararı bulunması gerekir.

HMK’nın 114/1-h bendi uyarınca **hukuki yarar** dava şartıdır. HMK’nın 115/2 maddesi uyarınca, dava şartı noksanlığının tespit edilmesi halinde davanın usulden reddine karar verilir.

Somut uyumsuzlukta; davacı S. T. ile ihbar olunan 3.kişi S. A. ’un ... 10. Aile Mahkemesi ’nin E: 2016/75, K: 2018/268 sayılı dava dosyası üzerinden nafaka ve tazminat talepli boşanma davası açtıkları, dava devam ederken tarafların ... 11. Aile Mahkemesi ’nin 2019/455 Esas, 2019/591 Karar sayılı dosya üzerinden anlaşmalı olarak boşandıkları verilen kararın 11.11.2019 tarihinde kesinleşmiş olduğu, ... 10. Aile Mahkemesi ’nin E: 2016/75, K: 2018/268 sayılı dava dosyası üzerinden açılan davanın ise ... BAM 42. Hukuk Dairesinin 2020/436 Esas, 2021/223 Karar sayılı ilamı ile (**konusuz kalmış olduğundan karar verilmesine yer olmadığına**) karar verildiği ve kararın bu şekilde kesinleştiği, **davacı tarafın ihbar olunan 3.kişi S. A. aleyhine başlatılmış herhangi bir icra takibi olmadığı anlaşılmıştır. Bu durumda karar tarihi itibariyle davacının kesinleşmiş bir alacağı bulunmadığından** eldeki davanın **hukuki yarar** yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekmiştir.”⁶⁹³

VIII- Yerel ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ’nin yukarıda belirtilen gerekçe ile davacı S. H. tarafından açılmış olan “*davalı D. Ç. adına kayıtlı olan – ... ili, ... ilçesi, ... Mahallesi, ... mevkiinde bulunan, 119 ada, 16 parsel no ’lu – taşınmazın 2/3 payı hakkında tapu iptali ve tescil kararı verilmesi*” konusundaki talebini “*tasarrufun iptali talebi*” olarak değerlendirmesi hatalı olmuştur.

Davacının “*davalıdaki alacağı nedeniyle davalının tasarrufta bulunduğu (başkasına devrettiği) herhangi bir taşınmazdaki payı üzerinde kendisine cebri icra yetkisi tanınması*” konusunda bir talebi bulunmamakta, davacı açıkça “*tamamı davalı adına – yolsuz olarak – kayıtlı bulunan taşınmazın 2/3 payının kendi adına tescili için bu davayı açtığını*” dava dilekçesinde açıklamıştır.

Yukarıda⁶⁹⁴ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; “*yolsuz tescil*” (TMK. m.1024; 1025) ve “*muvazaa*” (TBK. m.19) *sebebine dayalı tapu iptali ve tescil davasının* bütün koşulları somut olayda gerçekleşmiş olmasına rağmen, mahkemece bu hususun göz ardı edilerek “*davanın reddine*” karar verilmiş olması isabetli olmamıştır...

Takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve davacı vekili Av. C. H. Y. tarafından ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ’nin 2020/330 Esas sayılı dosyasına “*uzman görüşü*” (HMK. m.293) olarak ibraz edilmek üzere saygıyla sunulur... 23/3/2023

Av. Talih UYAR

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

⁶⁹³ ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesi 30.01.2023 T. E: 2020/330, K: 2023/78

⁶⁹⁴ Bknz. Yuk. Dipn. 23/54 ve Ek: 1 – Ek: 10

10) Muvazaalı borç senetleri (bonolar) ve bunlara dayalı olarak yapılmış olan icra takipleri hakkında “muvazaa nedeniyle (TBK. m. 19) tasarrufun iptali davası” açılabilir mi? Nasıl?

*

I- Tasarrufun İptali Davasının Hukuki Niteliği* ve Amacı**: Hakkında “haciz” (İİK. m. 78 vd.) işlemine girilen (iflâsta; “iflâs kararı verilen” (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

“Malları üzerine haciz konulması”ndan (veya haklarında iflâs kararı verilmesi”nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan “mal kaçırmak” (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım “hileli” işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötüniyetli borçluların “*alacaklılarından mallarını kaçırmak kastı ile*” yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara “*tasarrufun iptali davası*” denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

“Tasarrufun iptali davası”nı “*bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kastıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır*” ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.⁶⁹⁵

* **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd. – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 16 vd.; 141 vd.; 297 vd.; 379 vd.; 463 vd.; 683 vd.; 920 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

** **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 683 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303 vd.

⁶⁹⁵ Benzer tanımlar için bkz: **KURU, B.** “Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)” (İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Bası, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 663) - **MUŞUL, T.** “İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlem, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır” (Tasarrufun İptali Davaları, 3. Baskı, 2021, s: 21) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** “İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı

II- Bu davanın *amacı*; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; “malları üzerine haciz konulmadan” veya “hakkında iflâs kararı verilmeden” önce) alacaklılarından mal kaçırmak kastı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- yeniden alacaklının cebri icra alanına çekerek, cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.⁶⁹⁶

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında “tasarrufun iptali davasının amacı” hakkında;

√ “İcra ve İflâs Kanunu’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğuna”⁶⁹⁷

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda bkz: 17. HD. 05.11.2018 T. 6517/10079; Ankara BAM. 26. HD. 02.11.2018 T. 2167/1536; 17. HD. 10.10.2018 T. 4073/8933; 17. HD. 09.10.2018 T. 8503/8819 (www.e-uyar.com)

III-Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi *iptal davası*, “dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava”dır.⁶⁹⁸ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu

---

tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir” (İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2022, s: 725) - **EROĞLU, O.** “Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eğa davasıdır” (Tasarrufun İptali Davası, 3.Baskı, 2022, s: 24; Islah, 4. Baskı, 2021, s:192) - **BERKİN, N.M.** “Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava” (İflâs Hukuku, 4. Baskı, 1972, s: 489)

⁶⁹⁶ **MUŞUL, T.** age. s: 23 - **EROĞLU, O.** age. s: 30 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** İcra ve İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2022, s: 688 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 726 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 11. Baskı, 2013, s: 857; Ders Kitabı, 2022, 9. Baskı, s: 586 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 5 - **ÇETİN, H.E.** Tasarrufun İptali, Muvazaa, İnançlı İşlem ve Nam-ı Müstear, 2016, s: 5 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 3. Baskı, 2012, s:40 - **ÇAM, Ü.M.** Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s:58 - **BAKIRCI, H. A.** Tasarrufun İptali Davaları ve Muvazaa Davaları, 2022, s: 21 - **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 6. Baskı, 2020, s:915 - **ÇETİNEL, T.** Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 29 - **DANIŞ, R.S.** Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Doktora Tezi), 2022, s: 5 vd. - **KAPLAN, N.** İçtihatlı Açıklamalı Uygulamalı İİK Şerhi 5. Baskı, 2022, s: 764

⁶⁹⁷ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230; 17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870; 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049

⁶⁹⁸ **UMAR, B.** age. s: 19 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 664 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3409 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **BERKİN, N.M.** İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2009, s: 300 - **ÖNEN, T.** agm. s: 39 - **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, 1966, s: 223 - **EROĞLU, O.** age. s: 33 vd. - **ESENER, T.** Türk Hususi Hukukunda Muvazaa Muameleler, 1956, s: 105 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal “İİK. m. 280” (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** age. s: 680 - **YILMAZ, E.** age. s: 1252 - **UYAR, T.** “Muvazaa” Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 726 vd. - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici

mal, alıcı (veya devir alan)nın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haczettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... “Davanın kabulüne” karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten ‘davanın kabulüne’ karar veren mahkeme “...dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen -eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmuşsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına” şeklinde karar verir...”

Yüksek mahkeme, iptal davalarının bu niteliğini, çeşitli içtihatlarında;

√ “İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını”⁶⁹⁹

√ “Tasarrufun iptali, davaları mutlak ticari dava niteliğinde olmayıp, şahsi nitelikte ve borçlunun tasarruflarına yönelik bulunduğundan, asliye hukuk mahkemelerinin görevine girdiğini”⁷⁰⁰

√ “İİK. 277 ve devamı maddelerine göre açılan tasarrufun iptal davalarında, davacının bu davadaki amacının, yaptığı icra takibi nedeniyle alacağını tahsil edebilmek için yapılan taşınmaz satışının kendisi yönünden geçersizliğini sağlamak olduğunu, davacının bu hakkının aynı değil şahsi sonuç doğurduğunu, davada tasarrufun iptali sebeplerinin olması halinde ‘iptal ve tescil olmaksızın, taşınmazın haciz ve satışına’ karar verilmesi gerektiğini”⁷⁰¹

belirtmiştir.

Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, s: 254) - **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF D. 2015, S: 4, s: 933 - **KORKUSUZ, R.** İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, 2004, s: 312 - **ALBAYRAK, H./AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 18 - **ÖZSUNAY, E.** age. s: 233 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 6. Baskı, s: 1744 - **AKŞENER, S.H.** İptal Davaları, s: 27 - **AKKAYA, T.** “Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 17 - **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 499 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2012, s: 1015 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptal Davaları, 3. Baskı, 2012, s: 49 - **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age. s: 858, 878; Ders Kitabı, s: 586 - **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2021, s: 671 - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 21 vd. - **KAZANCI, İ.T.** Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4309 - **AKYAZAN, S.** Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) - **KARAMERCAN, F.** Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, s:158 - **YILMAZ, E.** age. s: 1203 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age. s: 7 - **ÇETİNEL, T.** age. s: 9 - **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku “Ders Kitabı”, 6. Baskı, 2021, s: 489 - **DANIŞ, R.S.** Tasarrufun İptali Davası, 2022, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) s: 14 - **GÜNAY, E.** Tasarrufun İptali Davası (Borçlu Muvazaası), 6. Baskı, 2021, s: 23 - **YALÇIN, E.** Tasarrufun İptali Davasında İspat, 2021, s: 15

⁶⁹⁹ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

⁷⁰⁰ Bknz: 17. HD. 09.04.2018 T. 8983/3951 (www.e-uyar.com)

⁷⁰¹ Bknz: 17. HD. 20.12.2017 T. 6676/11897 (www.e-uyar.com)

Aynı doğrultuda bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2397/10196; 17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065; 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614; 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com)

IV- Tasarrufun iptali davalarının konusu*: İİK. mad. 277/1’de; iptal davasının, “İİK. 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılabilceği” belirtilmiştir (İİK. mad. 277).

“Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması”nın (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi -arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurması), tasarrufun iptali davasına konu olabilir.⁷⁰²

* **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 362-377; s: 428-439; s: 759-790; s: 1072-1076; s: 1251-1257; s: 1433-1442; s: 1510 vd.; s: 1572 vd. - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 51-86; s: 803-828 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptal Davalarının Konusu (İBD. Temmuz-Ağustos/2017, s: 74-132) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Manisa Bar. Der. 2013, S: 125, s: 8-41) - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 211-231) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Tür. Bar. Bir. D+er. Eylül-Ekim/2008, s: 287-313) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Ticari İşletmenin Devri”, “İptale Tâbi Tasarrufların Kapsamı” ve “Mahkemeye Aciz Vesikasının Sunulması” Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Çankaya Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Armağanı), 2020, C: 3, s: 3941-3978) - **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek ‘Alacağın Temliki’ Tasarrufları (Legal Huk. Der. Mayıs/2017, s: 2411-2437) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) - **UYAR, T.** “Muvazaalı İcra Takipleri” (Borç İkrarları) ile “Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması”nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 282-295) - **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** İİK.’nin 280. Maddesi Uyarınca İptale Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (ABD. 2015/1, s: 369-397) – **AK-KAYA, T.** “Alacaklılardan, Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (MİHDER, 2006/3, s:661-684) – **AKKAYA, T.** İcra ve İflâs Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar “İİK. m. 277-284” (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s:13-49) – **ÇETİNEL, T.** Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 45 vd. – **GÜRDOĞAN, B.** İptal Davaları “İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer’e Sunulan Bildiri”, 1963, s:38-42 – **OLGAÇ, S.** Yargıtay İçtihatlarının Işığında İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları (Dr. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s:457-480) – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 31 vd. – **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ankara İktisadî ve Tic. İlimler Ak. D. 1969, S:1, s:39-49) - **EROĞLU, O.** age. s: 31 vd. – **KARSLI, A.** İcra ve İflâs Hukuku Esasları, 4. Baskı, 2022, s: 864 vd. -

⁷⁰² **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflâs Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s: 42 – **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukuku’na İlişkin Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 305, 328, 1308 - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 368, 377, 902 vd., 1496 vd., 1573 vd. - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 1. Baskı, 2014, s: 46, 191 vd., 223 vd. 684 vd.

Gerek **doktrinde**⁷⁰³ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**⁷⁰⁴ bu konuda hiç tereddüt bulunmamaktadır. Bu konuda:

a) Doktrinde;

√ “Buradaki (İİK m.277’deki) tasarruftan maksat, borçlunun alacaklarına zarar vermek için üçüncü kişilerle (veya üçüncü kişiler lehine) yapmış olduğu **tasarruf işlemleri**dir. Bu tasarruf işlemlerini en geniş şekilde anlamak gerekir; buradaki tasarruf (veya tasarruf işlemi) kavramı, hukuki işlem kavramından daha geniştir. Mesela; borçlunun alacaklarına zarar vermek için taşınır veya taşınmaz mallarını, maden sahalarını üçüncü kişilere devretmiş olması, taşınmazını ipotek etmiş olması, **borç ikrarında (tanımasında) bulunması**, alacağını temlik etmesi, ticari işletmesini, marka hakkını devretmesi, miras reddetmiş olması gibi...”⁷⁰⁵

√ “...Diğer yandan borçlunun danışıklı işlemlerini İİK’nin 277 vd. maddelerinde düzenlenmiş olan tasarrufun iptali davasına konu olabileceği gerek doktrin gerekse yargı kararları ile kabul edilmiştir. Örnek verecek olursak borçlu, kendisine ait malvarlığını alacaklılarından kaçırmak amacıyla kendisine yakın bir arkadaşına veya akrabasına devretmesi, **yine aynı kişilere borçlu olmadığı halde bu kişiler lehine çek veya bono düzenleyerek kendisini borçlandırması ve kendi aleyhine icra takibi yaptırması** muvazaalı bir işlem olup, tasarrufun iptali davasına konu olur...”⁷⁰⁶

√ “Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması”nın (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi -arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurması) da, tasarrufun iptali davasına konu teşkil eder”⁷⁰⁷

√ “İptal davasına konu işlemler - kural olarak – maddi hukuk bakımından tamamen geçerli olan ve alacaklıları zarara sokan işlemlerdir. Örneğin; devredilen şirket hisse-leri, bedeli borçlu tarafından ödenip üçüncü kişi adına kayıt ve tescil edilen şeyler, alacağın temlik işlemleri .....**borçlunun borç ikrarında bulunması**, borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi , **takibe konu borcu kabul etmesi** vs. için iptal davası açılabilir....”⁷⁰⁸

⁷⁰³ UYAR, T. “Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)” ile “Borçlunun Süresi İçinde Zamaşımı İtirazında Bulunmaması”nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edinmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 283 vd.) - UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin (İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? “İİK. 280; TBK. 19” (ABD. 2015/1, s: 369-398) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4315 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, 4. Baskı, C: 1, s: 65 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 12, 36 - KURU, B. El Kitabı, s: 1398 - EROĞLU, O. age. s: 153 - AKŞENER, S.H. a.g.e., s: 96; 2. Baskı, 2014, s: 118 - GÜNEREN, A. age. s: 80, 114 vd. - COŞKUN, M. İçtihatlı İİK. C: 5, 7. Baskı, 2021, s: 6050 vd. - TOKTAŞ, M. Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, Peçeleme ve Muvazaalı İşlemler, 2009, s: 76 - KAPLAN, N. Uygulama Notları, s: 1401 - ÇAM, U.M. Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s:72 vd.

⁷⁰⁴ Bknz: 17. HD. 29.12.2016 T. 12281/12178; 08.11.2016 T. 19673/10240; 19.04.2016 T. 4439/5019; 24.12.2015 T. 7251/14929; 05.05.2015 T. 21179/6688; 14.04.2015 T. 19827/5866; 17.03.2015 T. 2203/4344; 04.11.2014 T. 7947/15062; HGK. 02.02.2014 T. 4/1016-436; 17. HD. 18.04.2013 T. 6634/5626; 4. HD. 09.05.2011 T. 3449/5298; 01.05.2008 T. 2996/6066; 08.11.2007 T. 12753/13696; 17. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036; 24.01.2011 T. 1847/544; 26.10.2010 T. 5337/8808; 16.09.2008 T. 1246/4471; 15.04.2008 T. 1204/1936; 4. HD. 24.03.2010 T. 2797/3315; 11.03.2010 T. 15119/2684; 01.05.2008 T. 2996/6066; 08.11.2007 T. 12753/13696; 31.05.2007 T. 4760/7445; 15. HD. 20.02.2002 T. 5385/865; 15.11.1999 T. 4175/4058; 15.09.1990 T. 3485/3290 vb. (www.e-uyar.com)

⁷⁰⁵ KURU, B. El Kitabı, s: 139

⁷⁰⁶ SERTKAYA, A. Ş./KUL, S. age.s:12

⁷⁰⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. 7. Baskı, s: 42

⁷⁰⁸ UYAR, T. İİK’nun 280.Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD 2014/3 s:416)

√ “İİK m. 277’de sadece tasarrufi işlemlerin iptale tabi olduğu belirtilmiş ve bunun tayin edilmesi hakimın takdirine bırakılmıştır. Hakim bunu takdir ederken elindeki genel ölçüt, işlemin tasarrufi olup olmadığı hususudur. Örneğin, borçlunun taşınır ve taşınmaz mallarını üçüncü şahıslara devretmesi, taşınmazını ipotek etmesi, **borç ikrarında bulunması**, alacağını temlik etmesi, ticari işletmesini devretmesi gibi işlemler tasarrufi işlemlerdir...”⁷⁰⁹

√ “Borçlu ile alacaklı arasındaki danışıklı sözleşme uyarınca, borçlunun borçlu olmadığı kişiye yazılı bir borç belgesi düzenleyerek verdiği bu belgeyi alan kişinin, alacaklıymış gibi icra takibine giriştiği ya da borç belgesi olmaksızın ilamsız icra takibine başladığı, **borçlu tarafından borcun icrada kabul edildiği veya sesiz kalınarak takibin kesinleşmesinin sağlanarak gerçekte üçüncü kişiye ait bir mal üzerine kısa sürede haciz konulmasının sağlandığı** uygulamada görülmektedir.

Bu durumda, davacı, danışıklı sözleşmenin tarafı olmadığından, danışık iddiasını yemin dahil her türlü kanıtla ispatlayabilir (TMK.m.6)”⁷¹⁰

√ “Borçlunun, alacaklıları aleyhine malvarlığını azaltıcı nitelik taşıyan her türlü hukuki işlemleri iptal davasına konu olabilir. Örneğin; borçlunun bir taşınır ya da taşınmaz malını bağışlaması, **borç ikrarında bulunması**, anlaşmalı boşanma sonucunda düzenlenen boşanma protokolü uyarınca, boşanan eşe devredilen taşınmazlar hakkındaki devrin iptali, alacağın temlikinin iptali, şirket hisselerinin devredilmesi, **borçlunun bonoya dayalı takipte itiraz süresinden feragat ederek aleyhindeki takibi kesinleştirilmesi** gibi işlemler; iptal davasına konu olabilir.”⁷¹¹

denilmiştir.

b) Yüksek mahkeme (Yargıtay 12, 13, 15, 4 ve 17. Hukuk Dairesi);

A) Yargıtay 12. Hukuk Dairesi bu konudaki içtihatlarında;

√ “Muvazaalı borç ikrarlarının, iptal davasına konu edilebileceğini”⁷¹²,

B) Yargıtay 13. Hukuk Dairesi bu konudaki içtihatlarında;

√ “Muvazaalı borç ikrarının (borçlanmanın) iptal davasına konu olabileceğini”⁷¹³

C) Yargıtay 15. Hukuk Dairesi bu konudaki içtihatlarında;

√ “‘Muvazaalı’ borç ikrarı ve takip hakkında İİK. ’nin 277 vd. göre iptal davası açılabilir”⁷¹⁴

√ “‘Borçlunun muvazaalı olarak diğer davalı üçüncü kişiye borçlandığı’ ileri sürülerek, bu borç senedinin iptali istemiyle İİK. 277 vd. göre dava açılabilir”⁷¹⁵

√ “Muvazaalı işlemler hakkında iptal davası açılabilir”⁷¹⁶

√ “‘Borçlunun ‘muvazaalı olarak kardeşine borçlanıp, kendisi hakkında takip yaptırıp taşınmazlarını haczettirmesi’ işleminin iptal davasına konu edilebileceğini”⁷¹⁷

Ç) Yargıtay 4. Hukuk Dairesi bu konudaki içtihatlarında;

√ “TBK. ’nin 19. maddesinde düzenlenmiş bulunan davaya konu işlemin, danışıklı (muvazaalı) yapıldığı iddiasına dayalı icra takibinin iptali istemine ilişkin davada kural olarak üçüncü kişilerin, danışıklı işlem (muvazaalı muamele) sebebiyle hakları zarara uğratıldığı takdirde tek taraflı veya çok taraflı olan bu hukuki işlemlerin geçersizliğini

⁷⁰⁹ AKŞENER, H. S. age, 2002, s:96

⁷¹⁰ GÜNEREN, A. age. s:80

⁷¹¹ COŞKUN, M. age. C:5 s: 6038

⁷¹² Bknz: İİD. 9.6.1966 T. 8057/8007 (www.e-uyar.com)

⁷¹³ Bknz: 13. HD. 13.2.1978 T. 5021/535 (www.e-uyar.com)

⁷¹⁴ Bknz: 15. HD. 20.2.2002 T. 5385/865; 15.11.1999 T. 4175/4058 (www.e-uyar.com)

⁷¹⁵ Bknz: 15. HD. 24.10.1994 T. 3652/6122; 5.4.1994 T. 1516/2040 (www.e-uyar.com)

⁷¹⁶ Bknz: 15. HD. 5.3.1992 T. 917/1106; 14.11.1990 T. 4381/11547 (www.e-uyar.com)

⁷¹⁷ Bknz: 15. HD. 15.9.1990 T. 3485/3260 (www.e-uyar.com)

ileri sürebilecekleri, çünkü danışıklı bir hukuki işlemle üçüncü kişilere zarar verilmesinin, onlara karşı işlenmiş bir ‘haksız eylem’ niteliğinde olduğu, ancak, üçüncü kişilerin danışıklı işlemle haklarının zarara uğratıldığı benimsenebilmesi için onların, danışıklı işlemde bulunandan alacakları bulunmalı ve danışıklı işlemin o alacağın ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış olması gerektiğini”⁷¹⁸

√ “‘Danışıklı’ (muvazaalı) yapılmış olan icra takibinin (işleminin) iptali istemiyle açılmış olan tasarrufun iptali davasında mahkemece ‘... hakkında ... icra müdürlüğünün ... sayılı dosyasında yapılmış olan icra takibinin, davacının, davalılardan ... hakkında ... icra müdürlüğü’nün ... sayılı dosyasında yaptığı icra takibinin geçersiz bulunduğu tespitine’ya da ‘danışıklı olduğu saptanan icra takibinin iptaline gerek kalmaksızın, davalılar arasındaki icra takibinin davacı yönünden geçersiz olduğunun tespitine’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini”⁷¹⁹

√ “‘Muvazaalı’ borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabileceğini- Mahkemece, ‘davalı borçlunun defterlerine takibe konu bononun kaydının yapılmadığını, bu şekildeki bir bononun her zaman düzenlenebileceği’ gerekçesiyle ‘açılan tasarrufun iptali davasının kabulüne’ ilişkin olarak verilmiş kararda isabetsizlik bulunmadığını”⁷²⁰

√ “İİK. 277 vd. ve BK. 18’e (şimdi; TBK. 19’a) göre ‘muvazaa’ nedeniyle iptal davası açılabileceğini”⁷²¹

√ “Danışıklı (muvazaalı) olan bir hukuki işlem ile üçüncü kişiye zarar verilmesinin, ona karşı işlenmiş bir haksız eylem niteliğinde olduğunu, üçüncü kişinin danışıklı (muvazaalı) işlem ile haklarının zarar gördüğünün benimsenebilmesi için, onun danışıklı işlemde bulunanda bir alacağının var olması ve bu alacağın ödenmesini önlemek amacıyla danışıklı işlemin yapılmış olması gerektiğini”⁷²²

√ “Muvazaalı icra takibinin iptali için iptal davası açılabileceğini”⁷²³

D) Yargıtay 17. Hukuk Dairesi bu konudaki içtihatlarında;

√ “Muvazaalı icra takibinin alacaklı yönünden iptalinin dava edilebileceğini”⁷²⁴

√ “Davalı-üçüncü kişinin borçlu hakkında yaptığı icra takibinde, ödeme emrinin biz-zat dairede teslim alınıp ‘itiraz süresinden feragat edildiği’ ve maaş kesintisi için kuruma maaş haczi gönderildiği, başka hiçbir işlem yapılmadığı anlaşıldığından, alacaklının açtığı tasarrufun iptali davasının kabulü ile davalılar arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğu anlaşıldığından, ‘davacı bankanın icra takibinin maaş haczinde ilk sıraya alınmasına, davalı üçüncü kişinin açtığı icra dosyasında kesilen ve ihtiyati haciz nedeniyle ödenmeyen paraların davacı bankanın icra takip dosyasına aktarılmasına’ karar verilmesinin isabetli olduğunu”⁷²⁵

√ “TBK. mad. 19 uyarınca muvazaalı işlemin iptali istemine ilişkin davada, hatalı tespit ve eksik incelemeye dayalı olarak İİK. mad. 277 vd. uyarınca değerlendirme yapılarak davanın kabulüne karar verilmesinin hatalı olduğunu”⁷²⁶

⁷¹⁸ Bknz: 4. HD. 26.09.2011 T. 9810/9599 (www.e-uyar.com)

⁷¹⁹ Bknz: 4. HD. 09.05.2011 T. 3449/5298 (www.e-uyar.com)

⁷²⁰ Bknz: 4. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036 (www.e-uyar.com)

⁷²¹ Bknz: 4. HD. 24.3.2010 T. 2797/3315; 11.3.2010 T. 15119/2684; 13.7.2009 T. 7584/9369 vb. (www.e-uyar.com)

⁷²² Bknz: 4. HD. 12.5.2009 T. 12633/6745 (www.e-uyar.com)

⁷²³ Bknz: 4. HD. 24.3.2010 T. 2797/3315; 11.3.2010 T. 15119/2684; 1.5.2008 T. 2996/6066; 8.11.2007 T. 12753/13696; 31.5.2007 T. 4760/7445 vb. (www.e-uyar.com)

⁷²⁴ Bknz: 17. HD. 15.06.2020 T. 4209/3420 (www.e-uyar.com)

⁷²⁵ Bknz: 17. HD. 24.02.2020 T. 3151/1992 (www.e-uyar.com)

⁷²⁶ Bknz: 17. HD. 19.02.2020 T. 3916/1693 (www.e-uyar.com)

√ “Davalı borçlu hakkında muvazaalı olarak senede dayalı icra takibi açan eski öğrencisi davalı-üçüncü kişinin, borçlunun maaşına başka haciz koydurması halinde, açılan tasarrufun iptali davasının kabulü ile ‘muvazaalı icra takibinin, davacının icra takibine konu ettiği alacak ve ferileriyle sınırlı olmak üzere iptaline’ karar verilmesinin isabetli olduğunu”⁷²⁷

√ “Davalı-üçüncü kişinin borçlu hakkında yaptığı icra takibinde, ödeme emrinin bizzat dairede teslim alınıp ‘itiraz süresinden feragat edildiği’ ve maaş kesintisi için kuruma maaş haczi gönderildiği, başka hiçbir işlem yapılmadığı, anlaşıldığından, alacaklının açtığı tasarrufun iptali davasının kabulü ile davalılar arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğu anlaşıldığından, ‘davacı bankanın icra takibinin maaş haczinde ilk sıraya alınmasına, davalı üçüncü kişinin açtığı icra dosyasında kesilen ve ihtiyati haciz nedeniyle ödenmeyen paraların davacı bankanın icra takip dosyasına aktarılmasına’ karar verilmesinin isabetli olduğunu”⁷²⁸

√ “Davalı-borçlunun düzenlendiği ‘bononun ve bonoya dayalı yapılan icra takibi ile hacizlerin iptaline’ ilişkin davanın ‘muvazaa (TBK. mad. 19) nedeniyle tasarrufun iptali davası’ olarak kabulü gerektiğinden, davada aciz vesikası gerekmediğini”⁷²⁹

√ “Borçlunun maaşının üzerine konulan hacizden ‘bu davalının alacağının muvazaalı olduğu’ iddiasıyla TBK. ’nin 19. maddesine dayalı olarak ‘muvazaalı işlemin iptaline’ ilişkin dava açılabileceğini”⁷³⁰

√ “Muvazaalı icra takibi ve haciz işlemlerinin iptali istemiyle açılan davada, davalının, borçluya ait banka hesabına değişik miktarlarda para havaleleri gerçekleştirdiği, alacaklı olduğu icra takibinin başladığı tarihlerde bu hesapta aktif ve para hareketlerinin bulunduğu halde, bu hesap üzerinden haciz talebinde bulunmadığı, davalıların akrabalık ve yakın arkadaşlık ilişkisi içinde buldukları, davaya konu ev eşyalarının haciz ve satışını önlemek amacıyla muvazaalı icra takibi yapmak sureti ile öncelikle ev eşyalarının haczi ve satışı gerçekleştirerek, ihalede alınıp yine borçlunun kullanımına bırakıldığı anlaşıldığından, davanın kabulüne karar verilmesinin isabetli olduğunu”⁷³¹

√ “Davalı borçlunun alacaklılarından mal kaçırma amacıyla verdiği muvazaalı senedin ve bunun için yapılan icra takibinin iptali konusunda tasarrufun iptali davası açılabileceğini”⁷³²

√ “Borçlunun ‘muvazaalı takipler yaptırarak, adına tesciline karar verilen taşınmazlar üzerine koydurduğu (muvazaalı) hacizlerin hükümsüz sayılması için yapılan takiplerin iptali’ istemiyle açılan tasarrufun iptali davası sonucunda, mahkemece ‘davalı borçlunun diğer üçüncü kişiler ile anlaşarak hakkında yaptırdığı takiplerin muvazaalı olması nedeniyle iptaline’ dair verilen kararda bir isabetsizlik bulunmadığını”⁷³³

√ “Borcun doğum tarihinden sonra borçlunun kardeşi olan davalı üçüncü kişi tarafından borçlu aleyhine icra takibi başlatıldığı, borçluya ödeme emri tebliğ edildiği, takibin ödeme emrine itiraz edilmemesi nedeniyle kesinleştiği ve üzerine haciz konulan, bilirkişi tarafından kıymet takdir edilen borçluya ait taşınmazın ihalede alacağı mahsuben takip alacaklısına (davalıya) ihale edildiği ve ihalenin kesinleştiği anlaşıldığından, olayların gelişim biçimi, tarafların kardeş olmaları, bilirkişice değer biçilen taşınmazın rayicinden çok düşük bedelle icradan satın alınması, icra dayanağı olan bononun her zaman düzenlenmesinin ve istenilen tarihte icraya konulmasının mümkün olması karşısında, kardeş olan davalılar arasındaki bono tanzimi ve icra takibi işlemlerinin davacı

⁷²⁷ Bknz: 17. HD. 29.01.2020 T. 1762/244 (www.e-uyar.com)

⁷²⁸ Bknz: 17. HD. 02.12.2019 T. 4963/11333 (www.e-uyar.com)

⁷²⁹ Bknz: 17. HD. 02.12.2019 T. 5431/11337 (www.e-uyar.com)

⁷³⁰ Bknz: 17. HD. 06.05.2019 T. 19737/5557 (www.e-uyar.com)

⁷³¹ Bknz: 17. HD. 28.02.2017 T. 18018/2119 (www.e-uyar.com)

⁷³² Bknz: 17. HD. 29.12.2016 T. 12281/12178 (www.e-uyar.com)

⁷³³ Bknz: 17. HD. 07.04.2016 T. 19802/4371 (www.e-uyar.com)

alacaklının alacağını engellemeye yönelik ve muvazaalı olduğundan, açılan tasarrufun iptali davasının da kabulü gerekeceğini”⁷³⁴

√ “Davalı-üçüncü kişi lehine düzenlenen muvazaalı senedin ve yapılan icra takibinin iptali amacıyla açılan tasarrufun iptali davasında, davacının amacı alacağını tahsil etmek olduğundan -İİK. ’nin 283/1 maddesi kıyasen uygulanarak- ‘dava konusu muvazaalı senet ve bu senede dayalı olarak yapılan icra takibinin -davacının dava konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak- iptaline’ karar verilmesi gerekeceğini”⁷³⁵

√ “Dava konusu senetler ile bu senetlere dayalı olarak yapılan icra takibinin iptal edilmesi halinde, muvazaalı takip sonucu davalının anılan dosya dan yaptığı tahsilatların davacıya iadesi gerekeceği ve borçlunun taşınmazı üzerindeki haczi de kalkmış olduğundan, davacının haciz sırasının da değişeceğini- ‘Tasarruf’ kavramı borçlunun malvarlığını azaltıcı nitelikte hukuki işlemleri ve hukuki fiillerini de içerdiğinden, davalılar arasındaki ‘senet düzenleme’ fiilinin de tasarruf kavramı içinde olduğunu ve davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararının bulunduğunu”⁷³⁶

√ “TBK. 19’ a dayalı muvazaalı nedeniyle tapu iptali ve tescil istemine ilişkin davada, icra takibi nedeniyle alacağın tahsili için yapılan taşınmaz satışının geçersizliğinin sağlanmak istendiğini, bunun aynı değil şahsi sonuç doğurduğunu, davada muvazaanın ispatı halinde tapunun iptaline değil (kıyasen İİK. 283/1 uyarınca) ‘iptal ve tescil olmaksızın, dava konusu taşınmazın davalılar arasındaki satış işlemine ilişkin tasarrufun iptali ile davacı alacaklıya icra dosyasındaki alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak haciz ve satış yetkisi verilmesine’ karar verilmesi gerektiğini”⁷³⁷

√ “İİK. 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen iptal davası açma hakkının, davacının genel hükümlere, muvazaaya dayanarak dava açmasına engel olmadığını -TBK. mad. 19 gereğince muvazaalı senet ve bu senede dayalı olarak yapılan icra takibinin iptali istemine ilişkin davada, davalı borçlu ile davalı üçüncü kişi arasındaki senedin ve bu senede istinaden yapılan icra takibinin muvazaalı olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının kabulü ile dava konusu senedin ve icra takibinin davacıların alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak iptaline, icra takip dosyasından davalıya yapılan ödemelerin tahsili ile davacılar (takip konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak) ödenmesine karar verilmesi gerektiğini”⁷³⁸

√ “Borçlu şirketin muvazaalı olarak diğer davalıya senet verdiği ve icra takibi yaptırdığı, bu durumda muvazaalı icra takip dosyasının iptali gerekeceğini”⁷³⁹

√ “Davacıların amacı kendilerine ait olduğunu iddia ettikleri taşınmazlar üzerine muvazaalı icra takibi sonucu konulan hacizlerin kaldırılmasını sağlamak olduğundan, olaylara uygulanarak kanun hükmünü bulmak ve vakıaların hukuki sebebini tayin ederek kanunları kendiliğinden uygulamakla görevli olan hakim somut olayı değerlendirirken, uygulanacak kanun hükmü olarak davacılar tarafından yapılan bir icra takibi bulunmaması nedeniyle -daha özel nitelikteki- İİK. mad. 277 vd. na göre değil, maddi olguya uygun TBK. mad. 19’ e göre inceleme yapılması gerekeceğini”⁷⁴⁰

√ “İcra takibinin muvazaalı olması nedeniyle açılan tasarrufun iptali davasının kabulüne karar verilmesi halinde, üçüncü kişi davalı tarafından muvazaalı icra takibi sonucunda tahsil edilen ‘... TL. nin davacı alacaklının alacak ve ferileri ile sınırlı olmak üzere davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine...’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini”⁷⁴¹

⁷³⁴ Bknz: 17. HD. 24.12.2015 T. 7251/14929 (www.e-uyar.com)

⁷³⁵ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 21179/6688 (www.e-uyar.com)

⁷³⁶ Bknz: 17. HD. 14.04.2015 T. 19827/5866 (www.e-uyar.com)

⁷³⁷ Bknz: 17. HD. 13.04.2015 T. 5080/5723 (www.e-uyar.com)

⁷³⁸ Bknz: 17. HD. 04.11.2014 T. 7947/15062 (www.e-uyar.com)

⁷³⁹ Bknz: 17. HD. 08.05.2014 T. 2587/7249 (www.e-uyar.com)

⁷⁴⁰ Bknz: 17. HD. 19.09.2013 T. 8492/12445 (www.e-uyar.com)

⁷⁴¹ Bknz: 17. HD. 18.04.2013 T. 6534/5626 (www.e-uyar.com)

√ “‘Danışıklı’ (muvazaalı) yapılmış olan icra takibinin (işleminin) iptali istemiyle açılmış olan tasarrufun iptali davasında mahkemece, bu konuda yol gösterici nitelikte olan İY’nin 283. maddesi gereğince ‘danışıklı olduğu saptanan icra takibinin iptaline gerek kalmaksızın davalılar arasındaki icra takibinin davacı yönünden geçersiz olduğunun tespitine’ karar verilmesi gerekirken ‘icra takibinin iptali ile bu icra takibine dayanılarak konulan hacizlerin kaldırılmasına karar verilmiş olması’nın usul ve yasaya uygun düşmeyeceğini”⁷⁴²

√ “‘Muvazaalı’ borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabilceğini- Alacaklının (davacının), kendisi tarafından yapılan icra takibini etkisiz bırakmak amacıyla borçlu-davalının danışıklı olarak senet düzenleyip aleyhine yaptırdığı icra takibinin iptali için açtığı tasarrufun iptali davasının mahkemece ‘hukuki yarar yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilemeyeceğini”⁷⁴³

√ “Davalı borçlu ile damadı için kişi arasındaki dokuz adet taşınmaz satışı ve sonrasında üçüncü kişinin muvazaalı borç senedi ile hakkında icra takibi yaptırarak taşınmazlara haciz konulmasına ilişkin tasarrufların iptalinin talep edilebileceğini”⁷⁴⁴

√ “‘Borçlu şirket tarafından, diğer davalı şirkete muvazaalı borç senedi verilerek yapılan muvazaalı takip sonucunda, borçlunun alacakları üzerine konulan haczin muvazaalı olduğu’ iddia edilerek ‘hacizlerin kaldırılması ve yapılan icra takibinin iptali’ istemiyle açılan davada tarafların ticari defterleri üzerinde yatırılan bilirkişi incelemesi ile ‘davalı şirketlerin ekonomik büyüklüklerinin, borç miktarı ile orantılı olmadığı’ sonucuna varılması halinde, açılan tasarrufun iptali davasının kabulü gerekeceğini”⁷⁴⁵

√ “Kural olarak üçüncü kişilerin, muvazaalı muamele (icra takibi) nedeniyle hakları zarara uğratıldığı takdirde, tek taraflı veya çok taraflı olan bu hukuki işlemlerin geçersizliğini ileri sürebilecekleri, çünkü; muvazaalı bir hukuki işlem ile üçüncü kişilere zarar verilmesi, onlara karşı işlenmiş bir haksız eylem niteliğinde olduğu, ancak, üçüncü kişilerin muvazaalı işlem (icra takibi) ile haklarının zarara uğratıldığı benimsenebilmesi için, onların, muvazaalı işlemde bulunandan alacakları bulunması ve muvazaalı işlemin o alacağın ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış bulunması gerekeceğini”⁷⁴⁶

√ “‘Borçlunun, arkadaşı olan üçüncü kişiye danışıklı olarak bono düzenlediğinin anlaşılması ve aleyhine yapılan icra takibi üzerine ödeme emrini icra dairesine başvurarak alıp borcu kabul etmiş olması nedeniyle mahkemece ‘icra takibinin iptali’ doğrultusunda verilmiş olan kararın isabetli olduğu; takibin iptali ile amaç gerçekleştirildiğinden, ayrıca ‘takip konusu bononun da iptaline’ karar verilmesi gerekmeyeceğini”⁷⁴⁷

√ “‘Muvazaalı’ borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabilceğini- Alacaklısından mal kaçırma amacına yönelik bir borç ilişkisi yaratılarak, borçlunun kendisi hakkında takip yaptırabileceği, bu gibi hallerde mal kaçırma amaçlı ve muvazaalı takiplere karşı tasarrufun iptali davası açılabilceğini”⁷⁴⁸

√ “‘Muvazaalı’ icra takibinin iptali için tasarrufun iptali davası açılabilceğini- Borçlunun, kendisine gönderilen ödeme emrine itiraz etmeyip, takip konusu borcu kabul edip, hakkındaki takibi kesinleştirilip, üzerine haciz konması için taşınmazlarına ait tapu kaydı bilgilerini alacaklıya vermesinin, davacı alacaklının alacağının tahsilini engellemek amacıyla yapılmış muvazaalı bir işlem olması nedeniyle iptali gerekeceğini”⁷⁴⁹

√ “‘Muvazaalı borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabilceğini; bu dava sonucunda mahkemece ‘davalılar arasındaki icra takibinden

⁷⁴² Bknz: 17. HD. 24.01.2011 T. 1847/544 (www.e-uyar.com)

⁷⁴³ Bknz: 17. HD. 26.10.2010 T. 5337/8808 (www.e-uyar.com)

⁷⁴⁴ Bknz: 17. HD. 12.05.2009 T. 2265/3087 (www.e-uyar.com)

⁷⁴⁵ Bknz: 17. HD. 20.01.2009 T. 2655/86 (www.e-uyar.com)

⁷⁴⁶ Bknz: 17. HD. 28.9.2009 T. 6788/5741 (www.e-uyar.com)

⁷⁴⁷ Bknz: 17. HD. 04.11.2008 T. 3947/5089 (www.e-uyar.com)

⁷⁴⁸ Bknz: 17. HD. 16.09.2008 T. 1246/4471 (www.e-uyar.com)

⁷⁴⁹ Bknz: 4. HD. 01.05.2008 T. 2996/6066 (www.e-uyar.com)

ibaret tasarrufun iptaline, davacı tarafa icra takip yetkisi tanınmasına’ biçiminde karar verilmesi gerekeceğini”⁷⁵⁰

√ “Bononun, borçlu davalının davalı bankaya zarar vermesi nedeniyle işten el çekirildikten sonra düzenlendiği, tarih ve vadesinin çok önce düzenlenmiş gibi gösterildiği, davacı ile borçlunun takip dayanağı bonoyu ve icra takibini danışıklı olarak gerçekleştirdikleri anlaşıldığından, davanın kabulü gerekeceğini”⁷⁵¹

belirtmiştir.

V- Davacının, iptal davası açabilmek (ya da açtığı davanın görülmesini sağlayabilmek) için -kural olarak⁷⁵² aciz belgesi alıp, mahkemeye vermek zorunda olması⁷⁵³, borçlu hakkında, ‘iptal davası açılmadan *ö n c e veya iptal davasından s o n r a* (dava sırasında)⁷⁵⁴ alacaklı tarafından icra takibi yapılmış olmasını zorunlu kılmaktadır. Gerçekten, “aciz belgesi” -ya da “aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağı” -icra takibi sırasında ya da icra takibi sonunda verildiğinden, borçlusu hakkında icra takibinde bulunmamış olan alacaklıya, “aciz belgesi” verilmesi düşüncülemez.

Nitekim, yüksek mahkeme;

√ “Tasarrufun iptali davasında varlığı zorunlu olan icra takibini dava tarihinden önce yapılmış olması gerekmediği, icra takibinin dava tarihinden sonra yapılmış olmasına bir önemi bulunmadığı, önemli olanın yargılama aşamasında borçlu hakkında icra takibinin var olması gerektiğini”⁷⁵⁵

√ “Borçlu hakkında düzenlenmiş kat’i veya geçici aciz belgesinin bulunması zorunlu bulunan icra takibinin, dava tarihinden önce yapılmış olmasının tasarrufun iptali davaları yönünden bir zorunluluk olmadığı, icra takibinin dava tarihinden sonra da açılabilirliğini”⁷⁵⁶

belirtmiştir.

Bu nedenle tasarrufun iptali davasının *d i n l e n e b i l m e s i i ç i n* “dava tarihinden *ö n c e veya s o n r a*”^{757 758} (yargılama sırasında) davacı-alacaklı tarafından yapılmış ve kesinleşmiş bir *i c r a t a k i b i* bulunması gerekir.^{759 (*)}

⁷⁵⁰ Bknz: 17. HD. 15.04.2008 T. 1204/1936 (www.e-uyar.com)

⁷⁵¹ Bknz: 17. HD. 13.03.2008 T. 4319/1243 (www.e-uyar.com)

⁷⁵² TBK. mad. 19’a dayalı tasarrufun iptali davaları hariç (Bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR/C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, C:2, s:2970 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, s: 4361)

⁷⁵³ Bknz: 17. HD. 23.06.2016 T. 18039/7665; 24.05.2016 T. 10742/6335; 30.03.2015 T. 2487/5063; 18.04.2012 T. 12788/4874 vb. (www.e-uyar.com)

⁷⁵⁴ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199; 19.02.2013 T. 4326/1955; 26.11.2012 T. 6703/13012; 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515 vb. (www.e-uyar.com)

⁷⁵⁵ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199 (www.e-uyar.com)

⁷⁵⁶ Bknz: 17. HD. 19.02.2013 T. 4326/1955 (www.e-uyar.com)

⁷⁵⁷ GÜNEREN, A. age, s:403

⁷⁵⁸ Bknz: HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433; 17. HD. 27.06.2018 T. 4888/6487; 12.05.2015 T. 20399/7300; 23.09.2014 T. 4561/12417; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 6602/3146; 11.03.2013 T. 6649/3148; 19.02.2013 T. 4326/1955; 08.05.2012 T. 1603/5902; HGK. 28.03.2012 T. 17-25/241 vb. (www.e-uyar.com)

⁷⁵⁹ GÜNEREN, A. age, s:403 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, 2011, C:2, s:1558 - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları, (Ad. D. 1989/6, s:23 vd. - Yasa D. 1989/8, s:1050 vd.) - ŞİMŞEK, E. İcra ve İflas Kanunu (Açıklamalar-İçtihatlar) 1989, s:852 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age, s: 195 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4361 - EROĞLU, O. age, s:78 vd. - KURU, B. El Kitabı, s:1416 - ÇETİN, H.E. age, s:14 vd. - KARSLI, A. age, s: 871 - GÜNAY, E. age, s: 87

(*) ÖZTEK, S. Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay’ın Bu Sorunlara İlişkin Uygulaması (Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan, 2003, s:319-333) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi” Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575) - UYAR, T. Muvazaa (TBK. 19) Nedenine

‘İcra takibinin kesinleşmiş olması’ndan kastedilen, “tasarrufun iptali davasının konusu olan alacak takibi’nin ‘kesin haciz aşaması’na gelmiş ve takibin iptal edilememiş olması”dır.⁷⁶⁰

Doktrinde⁷⁶¹ ‘icra takibinin kesinleşmiş olması’nın, “tasarrufun iptali davaları bakımından, HMK. m. 114’de öngörülmemiş fakat ‘Yargıtay içtihatları ile kabul edilmiş bir özel dava şartı” olduğu belirtilmiştir...⁷⁶²

İptal davası mutlaka bir icra takibine dayalı olarak açıldığı ve dava sonucunda davacıyı haklı bularak “davanın kabulüne” karar verecek duruma gelen mahkemenin “davacı-alacaklının .... sayılı icra takibine konu alacağını eklentileri ile birlikte karşılayacak miktarla sınırlı olarak dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacı-alacaklıya cebri icra yetkisi (haciz ve satış isteme yetkisi) tanınmasına...”⁷⁶³ şeklinde karar vermesi gerekeceğinden⁷⁶³ yargılama sona ermeden, davacı-alacaklı tarafından davalılardan borçlu hakkında yapılmış ve kesinleşmiş bir icra takibinin bulunması gerekir.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Davacı alacaklı tarafından davalı borçlu aleyhine açılan icra takipleri kesinleşmediğinden, dava koşulu gerçekleşmediğinden bahisle tasarrufun iptali davanın reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu”⁷⁶⁴

√ “Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için borçlu hakkındaki takibin kesinleşmiş olmasının gerekli olduğunu”⁷⁶⁵

√ “Tasarrufun iptali davalarının görülebilmesi için diğer dava koşullarının yanında geçerli ve kesinleşmiş bir takibin varlığı da ön koşul olup, dava geçerli bir takibin olmadığından bahisle red edildiğine göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 7/2. maddesi gereğince maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini”⁷⁶⁶

belirtmiştir.

“Muvazaa nedeni”ne (TBK. mad. 19) dayalı tasarrufun iptali davalarında, davacı-alacaklının “aciz vesikası ibraz etmeden” ve “borçlu hakkında icra takibi yapıp ve bu takibin ve alacağının kesinleşmesini beklemeden” tasarrufun iptali davası açabileceği tereddütsüz kabul edilmektedir.

Yüksek mahkeme bu konudaki içtihatlarında açık-seçik;

√ “Muvazaaya dayalı davalarda davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi alınmasına gerek olmadığını- İİK 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen iptal davası açma hakkının davacının genel hükümlere, muvazaaya dayanarak dava açmasına engel olmadığını”⁷⁶⁷

√ “TBK.’nin 19 maddesi gereğince açılan muvazaa hukuksal nedenine dayalı iptal davalarında icra takibi ve aciz belgesi bulunma zorunluluğunun olmadığını”⁷⁶⁸

√ “Muvazaaya dayalı iptal davasında icra takibine geçilmesi ve aciz belgesi alınmasına gerek olmadığını”⁷⁶⁹

Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175/187) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:1246-1249

⁷⁶⁰ **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015/4, s: 938)

⁷⁶¹ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 931-938 – **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age., s: 190 – **KURU, B.** El Kitabı, s: 1416 – **DANIŞ, R.S.** age., s: 99

⁷⁶² Bu konuda ayrıca bknz: **UYAR, T./ UYAR, A. / UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s:751

⁷⁶³ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4362

⁷⁶⁴ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 4982/1635 (www.e-uyar.com)

⁷⁶⁵ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 18294/168 (www.e-uyar.com)

⁷⁶⁶ Bknz: 17. HD. 29.03.2016 T. 9814/3927 (www.e-uyar.com)

⁷⁶⁷ Bknz: 17. HD. 04.11.2014 T. 8340/15066 (www.e-uyar.com)

⁷⁶⁸ Bknz: 17. HD. 04.11.2014 T. 11472/15070 (www.e-uyar.com)

⁷⁶⁹ Bknz: 17. HD. 09.04.2013 T. 7539/5112 (www.e-uyar.com)

√ “Danışıklı (muvazaalı) olan bir hukuki işlem ile üçüncü kişiye zarar verilmesinin, ona karşı işlenmiş bir haksız eylem niteliğinde olduğunu, üçüncü kişinin danışıklı (muvazaalı) işlem ile haklarının zarar gördüğünün benimsenebilmesi için, onun danışıklı işlemde bulunanda bir alacağının var olması ve bu alacağın ödenmesini önlemek amacıyla danışıklı işlemin yapılmış olması gerektiğini- Bu davanın dinlenebilmesi için davacı-alacaklının ayrıca ‘aciz belgesi’ne dayanmak zorunda olmadığını”⁷⁷⁰

belirtmiştir.

VI- Tasarrufun iptali davalarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin “dava konusu taşınmazları/taşınırları satın alabilecek parasal (mâli) güce sahip olup olmadığı” ya da borçluya borç para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin, borçluya gerçekten bu miktardaki parayı borç verebilecek parasal (mâli) gücü bulunup bulunmadığı” mahkemece araştırılabilir mi?⁷⁷¹

Yüksek mahkeme, -kanımızca da isabetli olarak- bu soruya aşağıdaki şekilde “olumlu” cevap vermiştir. Gerçekten **yüksek mahkeme**, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Tasarrufun 1. derecede yakın akrabalar arasında yapılması ve en son maliki olan davalıların henüz 20-22 yaşlarında öğrenci olup taşınmazı almaya yetecek ekonomik güçlerinin bulunmaması, taşınmazın akit tarihindeki değeri ile keşfen belirlenen değeri arasında misli fark bulunması nedenleriyle tasarrufun iptale tabi olduğunu”⁷⁷²

√ “Dava konusu taşınmazın davalı-borçlu şirket malvarlığı ile bir ilgisi olmadığı kabul edilmişse de, taşınmazın borçlu şirket yetkilisinin eşi adına tescil ettirildiği ileri sürüldüğünden, asıl borçlu şirketin %95 hissedarının davalı üçüncü kişinin eşi, %5 hissedarının ise davacı üçüncü kişinin babası olduğu gözetilerek, üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazları satın alabilecek ekonomik gücü olup olmadığı, taşınmazların aslında eşi veya babası tarafından, davalı üçüncü kişi adına alınıp alınmadığının araştırılarak, sonucuna göre davalı üçüncü kişi, elinden çıkarmış olduğundan, davacıdan İİK. mad. 282 gereği satın alan şahsı davaya dahil edip etmeyeceği, yoksa davasını bedele dönüştürüp dönüştürmeyeceği sorularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”⁷⁷³

√ “Dava konusu taşınmazın, davalı-borçlu şirket malvarlığı ile bir ilgisi olmadığı kabul edilmişse de, taşınmazın, borçlu şirket yetkilisinin eşi adına tescil ettirildiği ileri sürüldüğünden, asıl borçlu şirketin %95 hissedarının davalı üçüncü kişinin eşi, %5 hissedarının ise davacı üçüncü kişinin babası olduğu gözetilerek, üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazları satın alabilecek ekonomik gücü olup olmadığı, taşınmazların aslında eşi veya babası tarafından, davalı üçüncü kişi adına alınıp alınmadığının araştırılarak, sonucuna göre davalı üçüncü kişi, elinden çıkarmış olduğundan, davacıdan İİK. mad. 282 gereği satın alan şahsı davaya dahil edip etmeyeceği, yoksa davasını bedele dönüştürüp dönüştürmeyeceği sorularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”⁷⁷⁴

√ “Davacı, ‘borçlunun mal kaçırmak için bedelini ödeyerek satın aldığı taşınmazı ekonomik gücü olmayan kardeşi adına tapuda tescil ettirdiğini’ ileri sürerek ‘tasarrufun

⁷⁷⁰ Bknz: 4. HD. 12.05.2009 T. 12633/6745; 17.03.2008 T. 6100/3475 (www.e-uyar.com)

⁷⁷¹ UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s:169-176) – UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, s:4729-2801) – UYAR, T. Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz/2017, s:497-543) – UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve icra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (ABD. 2015/1, s:369-397) – UYAR, T. İİK’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448) – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:272 vd.; 391 vd.; 1098 vd.; 1158 vd.

⁷⁷² Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 671/12476 (www.e-uyar.com)

⁷⁷³ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086 (www.e-uyar.com)

⁷⁷⁴ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086 (www.e-uyar.com)

*iptali’ni talep etmiş olduğundan, mahkemece ‘dava konusu alacağın dayanağı olan ila-
min kesinleşme tarihinin, tapudaki tasarruf işlemlerinden sonra olduğu’ gerekçesiyle da-
vanın reddinin hatalı olduğu; ila-
min dayanağı olan sözleşme, tasarruftan önce olduğun-
dan ve bu taşınmazların satın alım tarihlerine göre takibin süresinde yapıldığı, haciz
tutanağı düzenlendiği ve İİK. mad. 105 uyarınca, borçlunun aciz halinin olduğu görüldüğünden, gayrimenkullerin adına tescili tarihinde davalı üçüncü kişinin bu taşınmazları gerçek değerlerine göre satın almaya ekonomik gücünün yeterli olup olmadığı ve nam-ı müstear hususunun mahkemece değerlendirilmesi gerektiğini”⁷⁷⁵*

√ “Davalının diğer kardeşi ile birlikte aynı gün 8 bağımsız bölüm satın alması ve borçlular ile aynı cadde üzerinde ticari faaliyette bulunması sebebiyle borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğunu”⁷⁷⁶

√ “Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmazlar yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”⁷⁷⁷

√ “Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmaz yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”⁷⁷⁸

√ “Davalının kardeşine yapılan tasarrufun bağışlama hükmünde olduğu ve alacaklılardan mal kaçırma nedeniyle yapıldığından iptale tabi olduğu yönündeki karar isabetli ise de, diğer davalılarla ilgili taşınmazı üçüncü kişiden satın alan kişinin borçlu ya da kardeşi ile arasında kirvelikten dolayı tanıklık olup olmadığı üzerinde durulmaması, son malike satış yapıldıktan sonra dahi taşınmazda uzun süredir borçlunun oturmaya devam ettiği hususunun gözetilmemesi ve son malikin taşınmazı alabilecek ekonomik güce sahip olmadığı yönündeki tanık beyanları ile birlikte değerlendirme yapılarak tasarrufların iptale tabi olup olmadıkları üzerinde durulmadan eksik inceleme ile karar verilemeyeceğini”⁷⁷⁹

√ “’Davaya konu aracın satış bedelinin 3. kişi durumundaki davalı tarafından ödendiğinin ispat edilemediği’ gerekçesi ile davanın kabulüne karar verilmiş ise de, tasarrufun iptali davasında, davalının uzun yıllar çalışmış olduğu ve dava konusu aracı kendi geliriyle satın almış olabileceği açıksa, bu durumun aksinin davacı tarafından ispatlanması gerekeceğini”⁷⁸⁰

√ “Davalı borçlunun, dava konusu araçları parasını kendi vererek diğer oğlu adına satın almasına ilişkin tasarrufların, namı müstear şeklinde muvazaalı yapıldığı gerekçesi ile iptal edilebileceğini, borçlunun oğlunun tasarrufların yapıldığı sırada gerek sigortalılık başlangıcı gerekse işe başlama tarihi nazara alındığında, iptale tabi tasarrufların bedelini ödeyebilecek ekonomik güce sahip olduğunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, borçlunun mamelekenden çıkan para ile üçüncü kişinin malvarlığına giren artışların da tasarrufun iptaline konu olabileceğini, tanık beyanlarının tek başına iyiniyet ve ekonomik durumun ispatında yeterli olmadığını”⁷⁸¹

⁷⁷⁵ Bknz: 17. HD. 15.03.2017 T. 22269/2789 (www.e-uyar.com)

⁷⁷⁶ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23919/1454 (www.e-uyar.com)

⁷⁷⁷ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 12040/4257 (www.e-uyar.com)

⁷⁷⁸ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 11974/4256 (www.e-uyar.com)

⁷⁷⁹ Bknz: 17. HD. 09.06.2014 T. 4544/9210 (www.e-uyar.com)

⁷⁸⁰ Bknz: 17. HD. 09.12.2013 T. 15485/17309 (www.e-uyar.com)

⁷⁸¹ Bknz: 17. HD. 09.09.2013 T. 7129/11624 (www.e-uyar.com)

√ “*Davalı borçlunun, diğer borçlu davalının yanında ücretli olarak çalışan bir kişi olduğu, dava konusu taşınmazı satın alabilecek maddi durumunun bulunmadığı, taşınmazın davalı borçlunun talimatı doğrultusunda davalı üçüncü kişiye sattığı, üçüncü kişi olan davalının borçlu davalılar aleyhine icra takibi yaptığı, dolayısıyla tasarruf tarihinden öncesine ait ticari ilişkilerinin olduğu, taşınmaz üzerinde bulunan ipotek bedelinin de tamamen ödenip ödenmediği yeterince araştırılmadığı anlaşıldığında, mahkemece borçlu davalılar arasındaki ilişkinin araştırılması, üçüncü kişi davalının borçlu davalılar aleyhine yaptığı icra takipleri göz önüne alınarak aaralarında daha önce başlayan ticari ilişki olup olmadığı ve bu nedenle borçluların mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olamayacağını karar yerinde tartışılması ve bu konuda İİK. mad. 280’in uygulama yeri olup olmadığının tartışılması gerekeceğini*”⁷⁸²

√ “*Davalı üçüncü kişi, dava konusu taşınmazı babasından kalan mirastan elde ettiği para ile satın aldığını savunarak mirasçılar arasında yapılan miras devir senedi başlıklı bir belge ibraz etmişse de, mahkemece davalı tarafından sunulan miras devir senedinde yazılı taşınmazların tapu kayıtlarının getirtilerek taşınmazların kime ait oldukları, kimden kime kaldıkları, satılıp satılmadıkları, davalıya bu taşınmazlardan dolayı kalan para olup olmadığı, ayrıca miras kalmış ise hangi tarihte kaldığının saptanması, yine davalının tasarruf tarihindeki ekonomik durumunun ayrıntılı olarak araştırılması ondan sonra toplanan ve toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini, bu araştırmalar yapılmadan ‘muvazaanın kanıtlanamaması’ nedeniyle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olacağını*”⁷⁸³

√ “*İptal davalarında, borçlu ile işlemde bulunan davalı -üçüncü kişilerin, ‘dava konusu taşınmazları/taşınmazları satın alabilecek mali güce sahip olup olmadıkları’ nin mahkemece araştırılması gerekeceğini*”⁷⁸⁴

belirtmiştir...

VII- Davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında “hayatın olağan akışına aykırılık” bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

“*Hayatın olağan akışına aykırılık*”⁷⁸⁵ ne demektir? “*Hayatın olağan akışı*” kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar

⁷⁸² Bknz: 17. HD. 23.05.2013 T. 5840/7545 (www.e-uyar.com)

⁷⁸³ Bknz: 17. HD. 29.11.2012 T. 12777/13299 (www.e-uyar.com)

⁷⁸⁴ Bknz: 15. HD. 07.04.2011 T. 9155/3212; 22.11.2010 T. 10925/9928; 26.10.2010 T. 5342/8805; 01.07.2010 T. 2225/6230; 04.11.2008 T. 2340/5093; 23.10.2008 T. 1876/4885; 17.04.2008 T. 362/2022; 14.04.2008 T. 1112/1914; 28.01.2008 T. 5538/339; 15. HD. 23.01.2007 T. 6400/235; 08.04.1993 T. 1572/1646 vb. (www.e-uyar.com)

⁷⁸⁵ **UYAR .T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 87-124, s: 505-535; s: 747-759; s: 776-802; s: 877-919; s: 999-1024 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 8-13; s: 65-71; s: 134-139-269-272; s: 381-382; s: 56-578; s: 1086-1089; s: 1097 vd.; s: 1159 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Alacağın Gerçek Olması” ve “Hayatın Olağan Akışına Uygunluk” Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Der. Ocak/2020, S: 267-309) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Ticari İşletmenin Devri” (İİK. 280/III), “İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı” (İİK. 277 vd.) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Arş. Gör. Ceren Damar Şenel Armağanı), 2020, C: III, s: 3941-3978] – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davacısına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz/2017, s: 3497-3543) – **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi

“*hayatın olağan akışı*” kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.⁷⁸⁶

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları “*hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar*”dır; vak’a tespitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.⁷⁸⁷

“*Hayatın olağan akışı*” kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay “*hayatın olağan akışı*” kriterini, “*olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi*” şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi “*bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği*” ifade edilmektedir.⁷⁸⁸

“*Hayatın olağan akışı*” kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, “*aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine*” olduğundan, hukukçular için adaletili karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak “*hayatın olağan akışı*” kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.⁷⁸⁹ Hangi olayların ‘*hayatın olağan akışına aykırı olduğu*’ tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.⁷⁹⁰

Uygulamada; tasarrufun iptali davalarında şu işlemler ‘**hayatın olağan akışına aykırı**’ olarak kabul edilmektedir.⁷⁹¹

- Borçlunun, taşınmazı satın aldıktan çok kısa bir süre sonra elinden çıkarmış olması,
- Dava konusu taşınır/taşınmaz rayiç değerinin çok üstünde bir bedelle satılmış olması (yukarı doğru aşırı oransızlık),
- Borçlunun taşınırını/taşınmazını satın alan üçüncü kişinin, borçlunun yakını (hısımlı) olması,
- Borçlunun elinden çıkardığı taşınmazda oturmaya devam etmesi,
- Taşınmazın halen borçlunun (boşandığı eşi, annesi, kızı vb.) tarafından kullanılıyor olması,
- Borçlunun sattıktan sonra, aracını kullanmaya devam etmesi,
- Üçüncü kişinin, borçlunun komşusu, vekili, avukatı, mali müşaviri olması,

---

Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi.?” (ABD. 2015/1, S: 369-397) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında “Borcun Doğum Tarihi” Nasıl Belirlenir.? Tasarrufun İptali Davasının “Bedele Dönüşmesi” (İİK. 283/II) Halinde, Tazminat Esas “Gerçek Değer”in Hesaplama Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S: 184, s: 1739-1758)

⁷⁸⁶ **DEMİR, A.** Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri (Terazi Hukuk Der. Aralık/2008, S: 28, s: 129 -133)

⁷⁸⁷ **ALANGOYA, Y.** Senede Karşı Senetle İspat Kuralı ve Hayatın Olağan Akışı Kavramı” (Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s. 521-532)

⁷⁸⁸ **DEMİR, A.** agm. s:130

⁷⁸⁹ **DEMİR, A.** agm. s:133

⁷⁹⁰ **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kasdı ile Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Bası, 2019, s:197

⁷⁹¹ **SERTKAYA, A. Ş. /KUL, S.** age. s: 352

- Takip konusu borcun, borçlu tarafından -ödeme emri icra dairesinde teslim alınarak takip konusu borcun kabul edilip, takibin kesinleştirilmesi,

- Borçluya ait taşınırları/taşınmazları satın alan üçüncü kişilerin alım (mali) gücünün bulunmaması,

- Borçlunun aynı gün birden fazla taşınmazını satması,

- Üçüncü kişinin, borçluya ait çok sayıda (örneğin; üç/dört adet) taşınmazı/aracı satın alması.

Yüksek mahkeme de, bu konuda,

√ “*Davalı borçluların 7 adet parseli üzerinde otel ve müştemilatları ile noter kanalı ile diğer davalı şirkete devrettiği, hisse satış tarihlerinin aynı gün ve birbirini takip eden yevmiyelerle aynı noterden yapıldığı hususları birlikte değerlendirildiğinde; mal kaçırma kastının yanında tüm parsellerin devredilmesi sebebi ile İİK. mad. 280/son uyarınca tasarrufların iptale tabi olduğunu*”⁷⁹²

√ “*Borçlunun aynı gün içinde on yedi araçtan on adedini davalıya, yedi aracı da davalı şirkete devretmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını ve İİK’nin 280. Maddesinde öngörülen yasal ve fiili karineler gereği davalının borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğundan kabulünün de zorunlu olduğunu*”⁷⁹³

√ “*3 adet taşınmazın aynı gün satın alınması ve davalıların aynı alanda mesleki faaliyette bulunmaları nedeniyle davalı 3.kişinin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK. ’nin 280/1 maddesi gereğince tasarrufların iptale tabi bulunduğunu*”⁷⁹⁴

√ “*Borçluya ait farklı vasıflardaki 7 adet taşınmazın aynı gün aynı kişiye satışı hayatın olağan akışına aykırı olduğundan, üçüncü kişinin borçlunun mal kaçırma kastını bildiğinin varsayılacağını*”⁷⁹⁵

√ “*Davalının diğer kardeşi ile birlikte aynı gün 8 bağımsız bölüm satın alması ve borçlular ile aynı cadde üzerinde ticari faaliyette bulunması sebebiyle borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğunu*”⁷⁹⁶

√ “*Davalı borçlunun aynı günde 19 adet taşınmaz sattığı bu taşınmazlardan üçünü davalıya, beşini davalı ile aynı soyadını taşıyan kişilere satıldığı, yine takip dosyasındaki ihalede dava konusu takip borçlularına ait iki taşınmazın icra ihalesi sonucu davalı tarafından alındığı, borçlu ile davalının aynı ilçe, köy ve ciltte nüfusa kayıtlı olduğu, faaliyet yerleri farklı olsa da faaliyet alanlarının aynı olması gibi maddi ve hukuki olgular göz önüne alındığında davalının İİK. ’nin 280/1 maddesi kapsamında borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü gerektiği; yine borçlu vekilinin savunmasında diğer davalının satış bedelinin 25.000 TL’sini banka aracılığıyla ödediğini, kalan 12.715,30 TL’nin de takip borçlusu şirketin borcuna mahsup edildiğini belirttiğinden diğer davalının da borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek durumda olduğunun kabulü gerektiğinden dava konusu tasarrufların İİK. ’nin 280/1 maddesi gereğince davacının alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini*”⁷⁹⁷

√ “*Takip konusu borcun kredi sözleşmesinden doğmasına, haciz tutanaklarının İİK. ’nin 105 maddesi kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olup bunun dışında -(borç tasfiye protokolü gereğince on bankaya 21.153.996,48 Euro borcu bulunan)- davalı borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılmasına karşısında, davalı borçlunun aynı gün davalıya yirmi adet, bir gün ara ile diğer davalıya yedi adet taşınmaz satın davalı 3.*

⁷⁹² Bknz: 17. HD. 27.03.2019 T. 12327/3706 (www.e-uyar.com)

⁷⁹³ Bknz: HGK. 19.03.2019 T. 17-2697/3186 (www.e-uyar.com)

⁷⁹⁴ Bknz: 17. HD. 12.02.2018 T. 10637/843 (www.e-uyar.com)

⁷⁹⁵ Bknz: İzmir BAM. 5. HD. 01.02.2018 T. 1183/158 (www.e-uyar.com)

⁷⁹⁶ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23919/1454 (www.e-uyar.com)

⁷⁹⁷ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 11030/166 (www.e-uyar.com)

kişinin satın aldığı taşınmazlar için satıştan 22-23 gün önce 100.000 Doları davalı borçluya elden ödemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı ve mevcut durumun davalılar tarafından borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu gösterdiği, davalı borçlunun davalı 3.kişinin amcasının torunu olması nedeniyle bu davalının borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle bu davalı ile yapılan dava konusu tasarrufların da İİK.’nin 280/1.madde gereğince iptale tabi bulunduğunu”⁷⁹⁸

√ “Davalı üçüncü kişinin borçlunun komşusu, diğer davalı 3. Kişinin ise borçlunun vekili olduğu aynı gün borçlu tarafından davalı 3. Kişiye sekiz araç, diğer davalı 3. Kişiye farklı iki günde o araç satılmış olması nedeniyle davalı 3. Kişilerin borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olması ve bu durumun ticari işletmenin kısmen devri mahiyetinde olması nedeniyle reddedilen araçlar yönünden de davanın İİK.’nin 280. Maddesi gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”⁷⁹⁹

√ “Borçlunun aynı gün birden fazla taşınır/taşınmazını satmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığını”⁸⁰⁰

√ “Davalı üçüncü kişinin, borçlunun kefil olan ve bu kefaletten dolayı borçlunun borcunu ödeme tehdidi ile karşı karşıya kalan dava dışı...Ltd. Şti’nin çalışanı olması, aynı gün borçlu ve akrabalarına ait üç taşınmazın satın alınması ve satışa rağmen borçlunun bu taşınmazlardan birinde oturmaya devam etmesi olgularını birlikte değerlendirildiğinde, satışın borçlunun alacaklılarını ızzar kastı ile yapıldığının sabit bulunmasına göre davanın kabulü gerektiğini”⁸⁰¹

√ “Davalıların aynı gün 3 adet taşınmazı çok düşük bedellerle satın alması ve tanık beyanlarına göre satışın muvazaalı olduğunun anlaşılması bulunmasına göre davanın kabulü gerektiğini”⁸⁰²

belirtmiştir.)

Yüksek mahkeme; borçlu tarafından yapılan işlemin ‘hayatın olağan akışına aykırı’ olması halinde, yapılmış olan tasarrufların iptaline karar verilmesi gerektiğini belirtmektedir.⁸⁰³

VIII- Her dava gibi, tasarrufun iptali davası da, ancak “davanın açıldığı anda” bu davayı açmakta *hukuki yararı* bulunan kişiler (alacaklılar) tarafından açılabilir (HMK. mad. 114/(1)-h).

Tasarrufun iptali davasında davacı alacaklının, alacağını elde edememiş olması, borçlunun malvarlığını eksilten fiil ve işlemleri sebebiyle yapacağı cebri icra işlemleri ile elde etmesine de imkan bulunmaması dolayısıyla zarara uğramış olması halinde hukuki yararının bulunduğu kabul edilecektir.⁸⁰⁴

⁷⁹⁸ Bknz: 17. HD. 06.12.2016 T. 2847/11210 (www.e-uyar.com)

⁷⁹⁹ Bknz: 17. HD. 05.10.2016 T. 14167/8533 (www.e-uyar.com)

⁸⁰⁰ Bknz: 17. HD. 27.03.2019 T. 12327/3706; HGK. 19.03.2019 T. 17-2697/318; 17. HD. 12.12.2018 T. 10637/843; İzmir BAM. 5. HD. 01.02.2018 T. 1183/158; 17. HD. 14.02.2017 T. 23919/1454; 17.01.2017 T. 11030/166; 06.12.2016 T. 2847/11210; 29.11.2016 T. 17073/11003; 04.10.2016 T. 14167/8533; 07.06.2016 T. 13025/6947; 24.05.2016 T. 12160/6293; 24.05.2015 T. 19456/7760; 01.07.2014 T. 7488/10391; 29.04.2014 T. 6691/6499; 16.05.2013 T. 5684/7121 (www.e-uyar.com)

⁸⁰¹ Bknz: 17. HD. 29.11.2016 T. 17073/11003 (www.e-uyar.com)

⁸⁰² Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 12160/6293 (www.e-uyar.com)

⁸⁰³ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 5130/2451; 23.12.2019 T. 14/12349; 17.12.2019 T. 4617/12059; 03.12.2019 T. 2138/11411; 27.11.2019 T. 3788/11149; 25.12.2018 T. 5178/12710; Ankara BAM. 26. HD. 09.02.2018 T. 532/190; İzmir BAM. 5 HD. 01.02.2018 T. 1183/58; 17. HD. 30.01.2018 T. 17118/401 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁰⁴ **KAZANCI, T.** age. s: 72

Tasarrufun iptali davasında da davacının davayı açmaktaki hukuki yararı, davanın açıldığı anda bulunmalı ve davacı alacaklı, alacağına kavuşmak için mahkeme tarafından verilecek tasarrufun iptali kararına muhtaç olmalıdır.⁸⁰⁵

Yüksek mahkeme, bu hususu çeşitli içtihatlarında açıkça belirtmiştir. Gerçekten;

√ “*Tasarruf kavramı borçlunun malvarlığını azaltıcı nitelikte hukuki işlemleri ve hukuki fiilleri de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin tasarruf kavramı içinde olduğunu, davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararının bulunduğu kabulü gerektiğini*”⁸⁰⁶

√ “*Davalı-borçludan bir alacağı olan davacının, tasarrufun iptali davası açmakta hukuki yararı bulunacağını*”⁸⁰⁷

√ “*Davacı tarafından "davalı borçlunun diğer davalı lehine düzenleyip icra takibine konu yaptığı 3 adet senedin mal kaçırmak amacına ve muvazaaya dayandığı" ileri sürülerek iptali için tasarrufun iptali davası açılabilirliği- Tasarruf kavramı, borçlunun mal varlığını azaltıcı nitelikteki hukuki işlemleri ve hukuki fiilleri de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin 'tasarruf kavramı' içinde olduğu, davacının bu tasarrufun iptal ettirmekte hukuki yararının bulunduğu*”⁸⁰⁸

√ “*Mahkemece borcun ödenmesi nedeniyle davacının hukuki yararının bulunmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmiş ise de verilen karar yapılan araştırma ve inceleme hükmü vermeye yeterli bulunmadığı- Dosya kapsamından takibe konu edilen alacağın yargılama sırasında tahsil edildiği anlaşılmakta olup, dava açıldığı tarihte borç bulunduğu göre dava tarihi itibarıyla hukuki yararın bulunduğu*”⁸⁰⁹

√ “*Gerek muvazaa (TBK. mad. 19) hukuksal nedenine dayalı iptal davalarında gerekse İİK. mad. 277 vd uyarınca açılan tasarrufun iptali davalarında; davacının, davayı açmakta hukuki yararının bulunması gerektiğini (HMK. mad. 114/h)*”⁸¹⁰

√ “*İİK. 'nin 277 ve devamı maddeleri uyarınca, davacının tasarrufun iptali davası açmasında hukuki yararının bulunduğu tartışmasız olduğu, ancak, eldeki davanın aile mahkemesine değil görevli ve yetkili asliye hukuk mahkemesinde açılıp görülmesinin gerektiği, görevin kamu düzenine ilişkin olduğu ve yargılamanın her aşamasında resen göz önünde tutulmasının gerekeceğini*”⁸¹¹

√ “*'Muvazaalı' borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabilirliğini- Alacaklının (davacının), kendisi tarafından yapılan icra takibini etkisiz bırakmak amacıyla borçlu-davalının danışıklı olarak senet düzenleyip aleyhine yaptırdığı icra takibinin iptali için açtığı tasarrufun iptali davasının mahkemece "hukuki yarar yokluğu" nedeniyle reddine karar verilemeyeceğini*”⁸¹²

belirtmiştir.

IX- Bir tasarrufun İİK. mad. 277 vd. göre iptal davasına konu olabilmesi için, “davacı-alacaklının alacağının doğumundan sonra yapılmış olması” gerekir mi?⁸¹³

⁸⁰⁵ GÜNEREN, A. age. s: 346 – DANIŞ, R. S. age., s: 316

⁸⁰⁶ Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T. 1405/120 (www.e-uyar.com)

⁸⁰⁷ Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 3012/12469 (www.e-uyar.com)

⁸⁰⁸ Bknz: 17. HD. 14.04.2015 T. 19827/5866 (www.e-uyar.com)

⁸⁰⁹ Bknz: 17. HD. 13.02.2014 T. 20342/1608 (www.e-uyar.com)

⁸¹⁰ Bknz: 17. HD. 08.07.2013 T. 1053/10938 (www.e-uyar.com)

⁸¹¹ Bknz: 8. HD. 17.09.2012 T. 7485/7479 (www.e-uyar.com)

⁸¹² Bknz: 17. HD. 26.10.2010 T. 5337/8808 (www.e-uyar.com)

⁸¹³ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:505-535; s:536-554; s:570-586 – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:1080-1084; s:1394-1396; s:1398-1401; s:1511-1513; s:1519-1521 – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptaline Karar Verilebilmesi” Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575) – UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, s: 4729-4801) – UYAR, T. Kefile Karşı veya Kefil Tarafından Açılan Tasarrufun İptali Davalarında “Borcun Doğum Tarihi” Hangi Tarihtir? (İBD. 2019/4, s:15-37) – UYAR, T. Yargıtay 17. Hukuk

İptal davasının dinlenebilmesi için ayrıca, “davacı-alacaklının alacağıının, dava (iptal) konusu tasarruftan önce doğmuş olması” gerekli midir? Başka bir deyişle, davacı-alacaklı, “kendi alacağıının doğum tarihinden önce yapılan tasarrufların iptalini” isteyemez mi?

Hemen belirtelim ki, **İsviçre (ve Alman)⁸¹⁴ Hukukunda** “alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğması” tasarrufun iptali davasının bir ‘ön şartı’ olarak öngörülmemiştir... Orada, alacağın ‘tasarrufun yapıldığı tarihten önce doğması veya sonra doğmasına bir önem atfedilmemektedir.⁸¹⁵

Bizim hukukumuzda ise bu konunun **doktrinde** tartışmalı olduğunu görüyoruz.⁸¹⁶ Ancak, **yüksek mahkeme (Yargıtay 15. Hukuk Dairesi⁸¹⁷, 17. Hukuk Dairesi⁸¹⁸, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu⁸¹⁹)** öteden beri “İİK.m. 277 vd. göre açılmış olan tasarrufun iptali davalarının açılabilmesi için, davacı-alacaklının mutlaka iptale konu tasarruftan önce doğmuş olması gerektiğini” ısrarla belirtmiştir.

Buna karşın **yüksek mahkeme⁸²⁰ TBK.m. 19** uyarınca “muvazaa nedeniyle yapılmış olan tasarrufun iptali davası açılabilmesi için tasarrufun ne zaman yapıldığının önem taşımadığını, yani alacaklının alacağı ister tasarruftan önce ister tasarruftan sonra doğmuş olsun, mahkemece yapılmış olan tasarrufun iptaline karar verilebileceğini” belirtmiştir.

X- İptal davasını kimlerin açabileceği -yani; bu davada kimlerin “davacı sıfatı”nı⁸²¹

Dairesinin “Kıdem Tazminatı”, “İhbar Tazminatı” ve “Diğer Sosyal Haklar” Davalı Olarak Açılan Tasarrufun İptali Davalarında, Bu Alacakların Doğum Tarihinin “İş Akdinin Feshedildiği Tarih” Değil “İşe Giriş Tarihi” Olduğuna Dair Yeni İçtihatlarının (Görüşünün) Düşündükleri (İBD. 2017/1, s:42-46) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının “Usul”den ve “Esas”dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Bar. Dergisi’nde yayımlanacak) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında “Borcun Doğum Tarihi” Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının “Bedele Dönüşmesi” (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas “Gerçek Değer”in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) – **UYAR, T.** İİK’nun 280. Maddesi Uyarınca İptal Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448) **YILDIRIM, K.M.** İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, 1995, s:288 – **EROĞLU, O.** age. s:76

⁸¹⁴ **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 89

⁸¹⁵ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 1184 vd.

⁸¹⁶ Bknz: 15. HD. 10.3.2005 T. 6645/1365; 10.3.2005 T. 6646/1364; 14.12.2004 T. 5965/6501; 23.9.2004 T. 3966/4595; 23.6.2004 T. 367/3525; 24.2.2004 T. 306/960 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁷ Bknz: 17. HD. 16.10.2019 T. 2385/3454; 02.10.2019 T. 5952/8805; 19.09.2019 T. 19668/8266 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁸ Bknz: HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433; 16.09.2015 T. 2350/1759; 23.10.2013 T. 17-224/1478; 13.10.2010 T. 17-398/497; 14.02.2007 T. 4-79/77; 16.03.2005 T. 15-37/139; 01.12.2004 T. 15-553/624; 08.02.2004 T. 15-18/82; 30.10.2002 T. 15-849/861 vb. (www.e-uyar.com)

⁸¹⁹ Bknz: 4. HD. 22.03.2021 T. 1254/1330; İstanbul BAM. 9. HD. 10.11.2021 T. 2593/1893 (www.e-uyar.com)

⁸²⁰ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:51-86 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:2-7; s:47-52; s:262-266; s:710-715; s:744-749; s:1076-1079; s:1249-1251; s:1387-1394; s:1521-1530 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasını Açma Hakkı, Kötüye Kullanılabilir mi? Tasarrufun İptali Davasını Açma Hakkının Kötüye Kullanılmış Olmasının Yaptırımını Nedir? (Legal Huk. Der. Ekim/2015, S: 154, s: 195-215) – **UYAR, T.** Muvazaa (TBK 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175-187) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, s:4729-4801) – **UYAR, T.** İİK.’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448) – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin” (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? “İİK. 280; TBK. 19” (ABD. 2015/1, s:369-397)

taşıyabileceği- **İİK. mad. 277**⁸²²’de sayılarak (tahdidi olarak)- belirtilmiştir. Burada belirtilen kişilerin dışındakilerin dava açma hakkı yoktur.

Haciz yolu ile takiplerde, iptal davasını;⁸²³

aa) Kesin (kat’i) aciz belgesi (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir.

bb) Geçici aciz belgesi (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir.

“**Muvazaa (TBK.m. 19) nedenine dayalı tasarrufun iptali davaları**”nın ise ‘*aciz belgesi ibraz edilmesine gerek kalmadan alacaklılar tarafından açılabileceğini*’ **yüksek mahkeme**^{824 825} açık ve kesin olarak belirtmiştir.

XI- Hakim, iptal edilmesi istenen tasarruf konusu mallar hakkında davacının istemi üzerine -davacının alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak⁸²⁶ -uyuşmazlığın niteliğine göre- *ihiyati haciz kararı verebilir* (İİK. mad. 281/II).^{827 828}

a) “*Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi –arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurması) halinde, gerçek alacaklıları tarafından açılan tasarrufun iptali davalarında öncelikle mahkemece –davacının talebi üzerine- “yapılmış olan muvazaalı icra takibinin veya bu takip sonucunda yapılacak olan satışın durdurulmasına” ihtiyati haciz niteliğinde ihtiyati tedbir kararı verilmesi, mahkemece bu doğrultuda bir karar verilmemesi halinde, açılmış olan “muvazaalı borç ikrarına (senedine) dayalı icra takibinin iptali” konusundaki tasarrufun iptali davasının bir anlam ve amacı kalmaz...*

822 İptal davası ve davacılar

MADDE 277- “*İptal davasından maksat 278, 279 ve 280. maddelerde yazılı tasarrufların butlanına hükmetmektir. Bu davayı aşağıdaki şahıslar açabilirler.*

1- Elinde muvakkat yahut kat’i aciz vesikası bulunan her alacaklı,

2- İflâs idaresi yahut 245. madde ve 255. maddenin 3. fıkrasında yazılı hallerde alacaklıların kendileri.”

823 UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 877-919– **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:2-7; s:47-52; s:262-266; s:710-715; s:744-749; s:1076-1079; s:1249-1251; 1387-1394; s:1521-1530 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Ticari İşletmenin Devri”, “İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı” ve “Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması” Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: 3, 2020, s: 3941-3978] – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575)– **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175-187) – **UYAR, T.** İİK.’nin 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

824 Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 08.03.2011 T. 407/2480; 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100 vb. (**UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukuku’na İlişkin Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 379)

825 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları., s: 1097

826 Bknz: 17. HD. 14.10.2019 T. 175/9302; 09.10.2019 T. 393/9197; 01.10.2019 T. 979/8710; 23.09.2019 T. 12885/8379; 16.09.2019 T. 15616/8043; 16.09.2019 T. 13953/8047; 25.06.2019 T. 17506/7853; 18.06.2019 T. 12796/7713; 20.05.2019 T. 8955/6312; 14.05.2019 T. 9240/6025 vd. (www.e-uyar.com)

827 AKŞENER, H.S. Tasarrufun İptali Davalarında İhtiyati Haciz (Legal Huk. Der. Ağustos/2013, s: 115-121) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 140-169; s: 1124-1164 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 273-278; s: 387-392 – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801)– **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptaline Karar Veilmesi” Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası (İİK. 277 vd.) ve İtirazın İptali Davası (İİK. 67) Sırasında Konulan “İhtiyati Haciz” Ne Zaman ve Nasıl Kesin Hazce Dönüşür.? (Legal Huk. Der. 2017/Şubat, s: 751-755)

828 Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları., s: 836 vd.

b) Yüksek mahkeme kimi kararlarında⁸²⁹ “*icra takibinden sonra açılan menfi tespit davalarında ‘nasıl icra takibinin durdurulmasına karar verilemeyip, sadece icra dosyasına borçlu tarafından yatırılacak dosya borcunun alacaklıya ödenememesine’ karar veriliyorsa (İİK m. 72/III, c:2), burada da ‘tüm icra takibindeki bedelin teminat olarak yatırılması halinde, mahkemece satış işleminin durdurulmasına’ karar verilebileceğini*” belirttiğinden, bu içtihat uyarınca, davacının mahkemeye icra takibine konu alacak miktarını teminat olarak yatırması halinde, mahkemece ‘*satış işleminin durdurulmasına*’ karar verilmesi gerekecektir.

XII-“Muvazaalı ‘borç ikrarı’ nın ‘senet düzenlenmesi’ nin ve bunlara dayalı olarak yapılan ‘muvazaalı icra takibi’ nin iptaliyle yapılmış olan (muvazaalı) takipte konulmuş olan ‘hacizlerin kaldırılması’ ” istemiyle açılan tasarrufun iptali davasının mahkemece yerinde görülmesi (kabul edilmesi) halinde ne şekilde karar verilmesi gerekecektir?

a) Eğer bu muvazaalı takip sonucunda, üçüncü kişi tarafından herhangi bir para tahsil edilmemişse, **yüksek mahkeme** önceleri bu durumda;

-“.....*hakkında .....İcra Müdürlüğü’ nün .....sayılı dosyasında yapılmış olan icra takibinin geçersiz olduğunun tesbitine*” ya da;

-“.....*danışıklı olduğu saptanan icra takibinin iptaline gerek kalmaksızın davalılar arasındaki icra takibinin davacı yönünden geçersiz olduğunun tesbitine*”

şeklinde karar verilmesini istemişken⁸³⁰ daha sonra -yakın zamana kadar bu kararları temyizden inceleyen Yargıtay 17. Hukuk Dairesi- bu durumda;

-“.....*takip konusu bononun muvazaalı olduğu belirtilerek muvazaa nedeniyle icra takibi ve bu takibe konu bononun iptali talebiyle açılan davada, dava konusu icra takibinin ve bu takibe esas hacizlerin muvazaa nedeniyle iptaline....*”⁸³¹

-“.....*davalılar arasındaki borçlanma ilişkisinin muvazaalı olduğu anlaşıldığından, davanın kabulü ile takip ve dava konusu olan bononun ve bu bonodan dolayı yapılan takip muvazaalı olduğundan iptaline, takip dosyası ile yapılmış haciz ve diğer işlemlerin iptaline....*”⁸³²

-“.....*dava konusu muvazaalı senet ve bu senede dayalı olarak yapılan icra takibinin davacının dava konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak iptaline.....*”⁸³³

‘şeklinde karar verilmesi gerekeceğini’ belirtmektedir.

b) Eğer bu muvazaalı takip sonucunda üçüncü kişi tarafından herhangi bir tahsilat yapılmışsa (para alınmışsa);

-“.....*dava konusu takibin muvazaalı olduğunun anlaşılması halinde, İİK.m. 283 kıyasen uygulanarak anılan takip dosyasının alacaklısının yaptığı tahsilatların davacıya iadesi gerekeceğini....*”⁸³⁴

-“.....*dava konusu senedin ve icra takibinin davacının alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak iptaline, ...sayılı takip dosyasından davalı ....’ya yapılan ödemelerin tahsili ile davacıya takip konusu alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak ödenmesine....*”⁸³⁵,

-“.....*üçüncü kişi davalı tarafından muvazaalı icra takibi sonucunda tahsil edilen .....liranın davacı alacaklının alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak bu davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine.....*”⁸³⁶

⁸²⁹ Bknz: 17. HD. 16.12.2014 T. 18921/18813 (www.e-uyar.com)

⁸³⁰ Bknz: 4. HD. 26.09.2011 T. 9810/9599; 09.05.2011 T. 3449/5298; 24.01.2011 T. 1847/544 (www.e-uyar.com)

⁸³¹ Bknz: 17. HD. 02.12.2019 T. 5431/11337 (www.e-uyar.com)

⁸³² Bknz: 17. HD. 12.02.2013 T. 16340/1418 (www.e-uyar.com)

⁸³³ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 21179/6688 (www.e-uyar.com)

⁸³⁴ Bknz: 17. HD. 04.04.2019 T. 17316/4158 (www.e-uyar.com)

⁸³⁵ Bknz: 17. HD. 04.11.2014 T. 7947/15062 (www.e-uyar.com)

⁸³⁶ Bknz: 17. HD. 18.04.2013 T. 6534/5626 (www.e-uyar.com)

şeklinde karar verilmesi gerektiğini belirtmektedir.⁸³⁷

XIII- Yüksek mahkeme (özellikle Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin oluşturduğu son “ilke kararlarında”,

a- *Senet lehtarlarının “senet borçlusuna elden borç olarak verdikleri para karşılığında, bu senedin borçlular tarafından düzenlenip kendilerine teslim edildiği” şeklindeki açıklamalarına değer vermediğini “günümüzde, bir kimsenin başka birisine **yüksek miktarda elden para vermesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını, her türlü ödemenin ticari teamüller uyarınca bankalar vasıtasıyla yapılması gerektiğini, yani,***

√ “900.000,00 TL. gibi, davacının mali durumu ile izah edilemeyecek yüksek meblağlı, herhangi bir teminat almaksızın elden verdiği iddiasının hayatın olağan akışına (genel hayat tecrübelerine) aykırı olduğunu, 2009 tarihi itibarıyla 900.000,00 TL. miktarda bir paranın genellikle banka aracılığıyla el değiştireceğini”⁸³⁸

√ “Borcun dayanağı olan bonoda ‘bedelin nakden ahzolunduğu’ bildirildiğine göre, 110.000,00 TL. tutarındaki paranın hangi bankadan ödendiğinin..... soruşturulması gerektiğini”⁸³⁹

√ “Dava konusu alacağın dayanağı olan senetlerin, elden verilen nakit meblağlara istinaden düzenlendiği iddia edilmiş ise de, senetlere konu meblağların yüksekliği gözetildiğinde, elden nakit olarak davalı borçluya teslim edilmesi, hayatın olağan akışına uygun gözükmediğini”⁸⁴⁰

b- *Borçlulara borç para verdiğini iddia ederek, onlar hakkında icra takibinde bulunmuş olan alacaklıların, **borç verdikleri parayı gerçekten verebilecek mali güçlerinin bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini, yani,***

√ “...Davacının mali durumu ile izah edilemeyecek yüksek meblağlı herhangi bir teminat almaksızın elden verdiği iddiasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,”⁸⁴¹

√ “...Davacının bu kadar (110.000,00 TL.) yüksek miktardaki bir parayı ödünç verebilecek ekonomik durumu olup olmadığının soruşturulması, gerektiğinde davacı ile borçlu davalının ekonomik ve mali durumlarının araştırılması gerektiğini”⁸⁴²

√ “...Davacının, davanın dayanağı olan senetlere konu nakit parayı verebilecek durumu olup olmadığının belirlenmesini teminen, ne iş yaptığını ve mali durumunun araştırılması....dava konusu alacağın dayanağı olan senetlerin düzenlenme tarihlerindeki hem şahıs ve hem de şirket adına para girişi olup olmadığının ilgili bankalardan araştırılması gerektiğini”⁸⁴³

belirtmiştir.

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

√ Davacı-alacaklı (A.), 09.12.2022 tarihinde borçlular (B.) ve (C.) hakkında, İstanbul Anadolu 4. İcra Dairesinin 2022/21724 sayılı dosyasında başattığı icra takibinde, 603.395.00 Euro (=11.851.341.53 TL.) alacağın tahsili için borçlulara -12.12.2015 tarihli Sözleşme’ye dayalı olarak- “*Örnek No:7 Ödeme Emri*” gönderilmesini sağlamıştır. Ödeme emrini alan her iki borçlunun da “*borca itiraz*”da bulunması üzerine, icra müdürlüğünce 21.12.2022 tarihinde borçlu (C.)’nin, 28.12.2022 tarihinde de borçlu (B.)’nin

⁸³⁷ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 1269 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 393

⁸³⁸ Bknz: HGK. 18.06.2019 T. E: 2017/19-827, K: 689 (www.e-uyar.com)

⁸³⁹ Bknz: HGK. 14.09.2021 T. E: 2017/(17)4-2773, K: 987 (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁰ Bknz: 4. HD. 16.06.2021 T. E: 1143, K: 3147 (www.e-uyar.com)

⁸⁴¹ Bknz: HGK. 18.06.2019 T. E: 2017/19-827, K: 689 (www.e-uyar.com)

⁸⁴² Bknz: HGK. 14.09.2021 T. E: 2017/(17)4-2773, K: 987 (www.e-uyar.com)

⁸⁴³ Bknz: 4. HD. 16.06.2021 T. E: 1143, K: 3147 (www.e-uyar.com)

-itirazların süresi içinde yapılmış olmaları halinde- İİK.m. 66 uyarınca TAKİBİN DUR-DURULMASINA karar verilmiştir.

√ Davacı-alacaklı, borçlu (B.)’nin 12.12.2016 tanzim ve 12.11.2018, 12.12.2018, 12.01.2019 ve 12.02.2019 vade tarihli (4) adet ‘bono’ düzenleyip, alacaklı gösterdiği (D.) tarafından aleyhine İstanbul 1. İcra Müdürlüğü’nün 2021/2971 sayılı dosyası ile (4x60.000 USD = 240.000 USD)’nin ödenmesi istemiyle icra takibi yaptırdığını, muvazaalı borç ikrarında bulunduğunu, Göcek ve Ataşehir’de bulunan (2) taşınmazının tapu kaydına haciz koydurduğunu öğrenmesi üzerine, ‘alacaklı’ konumundaki ‘üçüncü kişi’ (D.) ve ‘borçlu’ konumundaki (B.) aleyhine TBK. m. 19 uyarınca “muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davası” açmaya karar vermiştir...

Yukarıda⁸⁴⁴ belirttiğimiz gibi;

“Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması”nın (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi -arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurması), tasarrufun iptali davasına konu olabilir.⁸⁴⁵

Yine yukarıda⁸⁴⁶ ifade ettiğimiz gibi;

Tasarrufun iptali davasının d i n l e n e b i l m e s i i ç i n “dava tarihinden ö n c e veya s o n r a”^{847 848} (yargılama sırasında) davacı-alacaklı tarafından yapılmış ve kesinleşmiş bir i c r a t a k i b i bulunması gerekir.⁸⁴⁹(*)

“Muvazaa nedeni”ne (TBK. mad. 19) dayalı tasarrufun iptali davalarında, davacı-alacaklının “aciz vesikası ibraz etmeden” ve “borçlu hakkında icra takibi yapıp ve bu takibin ve alacağının kesinleşmesini beklemeden” tasarrufun iptali davası açabileceği tereddütsüz kabul edilmektedir.⁸⁵⁰

Ancak, açılacak olan tasarrufun iptali davasına devam edilebilmesi için “davacının takip konusu alacağının kesinleşmiş olması” gerektiğinden, mahkemece, alacaklının borçlu hakkında açacağı ‘itirazın iptali’ (İİK.m. 67) ya da ‘itirazın kaldırılması’ (İİK.m. 68,68a) davalarının kesinleşmesinin ‘bekletici mesele’ (HMK.m. 165) yapılması gerekecektir.⁸⁵¹

⁸⁴⁴ Bknz: Yuk. dipn. 11-57

⁸⁴⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s: 42 – UYAR, T. İcra ve İflas Hukuku’na İlişkin Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 305, 328, 1308 - UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 363, 377, 393, 405, 408, 772 vd. 1436 vd.- UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 1. Baskı, 2014, s: 52, 54, 72, 73, 76, 219

⁸⁴⁶ Bknz: Yuk. dipn. 70 vd.

⁸⁴⁷ GÜNEREN, A. age, s:403

⁸⁴⁸ Bknz: HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433; 17. HD. 27.06.2018 T. 4888/6487; 12.05.2015 T. 20399/7300; 23.09.2014 T. 4561/12417; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 6602/3146; 11.03.2013 T. 6649/3148; 19.02.2013 T. 4326/1955; 08.05.2012 T. 1603/5902; HGK. 28.03.2012 T. 17-25/241 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁴⁹ GÜNEREN, A. age. s:403 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C:2, s:1558 - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları, (Ad. D. 1989/6, s:23 vd. - Yasa D. 1989/8, s:1050 vd.) - ŞİMŞEK, E. age. s:852 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, s: 195 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4361 – EROĞLU, O. age. s:81 vd. – KURU, B. El Kitabı, s:1416 – ÇETİN, H.E. age. s:14 vd. – KARSLI, A. age. s: 871

(*) ÖZTEK, S. Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay’ın Bu sorunlara İlişkin Uygulaması (Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan, 2003, s:319-333) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi” Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575) – UYAR, T. Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175/187) – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:1246-1249

⁸⁵⁰ Bknz: Yuk. dipn. 73 vd.

⁸⁵¹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 1178 vd.

Yukarıda⁸⁵² belirttiğimiz gibi; “*borçluya borç para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin, borçluya gerçekten bu miktardaki parayı borç verebilecek parasal (mali) gücü bulunup bulunmadığının*” mahkemece araştırılması gerekir.

Bu nedenle davalı-üçüncü kişi (D.)’nin; davalı-borçlu (B.)’ye borç olarak verdiğini iddia ettiği 240.000 USD.’yi nereden ve nasıl temin ettiğini (hangi bankadaki hesabından çektiğini) mantıklı/tutarlı bir şekilde açıklaması gerekir. Hakkında C.Savcılığı’na yapılan şikayet üzerine “*bu paraları düğünde takılan takılardan elde ettiği*” şeklindeki açıklaması, inandırıcı bir açıklama olarak kabul edilemez...

Davacı vekili tarafından “*borçlunun oğlunun arkadaşı olduğu*” belirtilen davalı (D.); “*takibe konu senetlerin düzenlendiği tarihte, davalı-borçlu (B.)’ye 240.000 USD. borç para verebilecek bir ekonomik gücünün bulunduğunu*” ispat etmekle yükümlüdür...

Davalı-üçüncü kişi (D.)’nin ekonomik durumu, davalı-borçlu (B.)’ye 240.000 USD. miktarında borç para vermeye müsait olmadığından, “*hayatın olağan akışı*”na aykırı bu durum nedeniyle,⁸⁵³ ... İcra Müdürlüğü’nde başlatılan 2021/... sayılı icra takibinin de iptaline karar verilmesi gerekir.

√ Davacı alacaklının alacağı 12.12.2015 tarihli sözleşmeye dayanmaktadır. Davacı alacaklının alacağı, muvazaalı alacak yaratarak işlem yapan üçüncü kişinin icra takibinden öncedir. Yani, davacı alacaklının alacağının doğum tarihi, iptali istenilen tasarruf tarihinden öncedir. Kaldı ki, 4. HD. son dönemde, TBK 19’a göre açılan davalarda, bu davayı açmakta “*hukuki yararı*” bulunan⁸⁵⁴ davacının, alacağı ne zaman (tasarruftan önce veya sonra⁸⁵⁵ yani; davalı-üçüncü kişinin davalı borçlu hakkında yaptığı icra takibinden önce veya sonra) doğmuş olursa olsun, muvazaalı icra takibinin iptaline karar verilmesini isteyebileceğini belirtmektedir.

√ Davacı “*muvazaa nedenine (TBK.m. 19) dayalı olarak tasarrufun iptali davası*” açmış olduğundan⁸⁵⁶ kendisinden “*kesin veya geçici aciz belgesi*” (İİK.m. 277/I-1) ibraz etmesi istenemez.

**

SONUÇ: Buraya kadar yaptığımız ayrıntılı açıklama ve atıfta bulunduğumuz iç t i h a t l a r doğrultusunda, yukarıda belirttiğimiz gibi;

- “***Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması*** (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi -arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine ***muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurtması***), tasarrufun iptali davasına konu olabilir.⁸⁵⁷

- “*Muvazaa nedeni*”ne (TBK.m. 19) dayalı tasarrufun iptali davalarında ***davacı-alacaklının ‘aciz vesikası’ ibraz etmesine (İİK.m. 277/I-1) gerek bulunmadığı***⁸⁵⁸ gibi, “*borçlu hakkında icra takibi yapıp, bu takibin ve alacağının kesinleşmesini beklemeden*”⁸⁵⁹ de, davacı-alacaklı tasarrufun iptali davası açabilir.

- Tasarrufun iptali davalarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan (borçluya 12.11.2016 tanzim tarihli ve 12.11.2018 vadeli, 12.12.2018 vadeli, 12.01.2019 vadeli, 12.02.2019 vadeli her biri 60.000 USD. bedelli bonolar karşılığında toplam 240.000 USD. tutarında) ***borç para verdiğini iddia ederek*** –İstanbul ... İcra Dairesinin 2021/2971 sayılı dosyasında- icra takibinde bulunup, borçlu (B.)’ye Örnek No: 10 Ödeme Emri

⁸⁵² Bknz: Yuk. dipn. 77 vd.

⁸⁵³ Bknz: Yuk. dipn. 91 vd.

⁸⁵⁴ Bknz: Yuk. dipn. 110 vd.

⁸⁵⁵ Bknz: Yuk. dipn. 126

⁸⁵⁶ Bknz: Yuk. dipn. 130, 131

⁸⁵⁷ Bknz: Yuk. dipn.18-57

⁸⁵⁸ Bknz: Yuk. dipn. 130 vd.

⁸⁵⁹ Bknz: Yuk. dipn. 156

göndermiş olan davalı-3. kişi (D.)’nin **icra takibinde bulunduğu 20.02.2021 tarihinde borçluya gerçekten bu miktardaki parayı borç verebilecek parasal (mali) gücünün bulunması gerekir.**⁸⁶⁰

-Tasarrufun iptali davalarında, davalı (alacaklı-üçüncü kişi) borç olarak davalı-borçluya verdiği p a r a n ı n –somut uyuşmazlıkta; 240.000 USD.’nin- k a y n a ğ ı n ı mahkemeye açıklamak zorundadır. Bu konuda **Yüksek mahkeme** de,

√ “*Davalı üçüncü kişinin, davalı borçlu hakkında başlattığı icra takibindeki alacağın kaynağının ne olduğunu, gerçekten böyle bir alacağının olup olmadığını, borçlu ile aralarında herhangi bir ticari veya hukuki ilişki bulunup bulunmadığını bildirmek (açıklamak) zorunda olduğunu*”⁸⁶¹

√ “*Muvazaalı icra takibinin iptali için davada, davalı-üçüncü kişi; senet alacağının kaynağını bildirmemiş olduğundan, davalı üçüncü kişiden alacağının hangi nedenden doğduğunun sorulması gerekeceğini*”⁸⁶²

√ “*Takip ve dava konusu bononun düzenlenme nedenini, davalılar tereddüde yer vermeyecek şekilde açıklayıp kanıtlayamamış olduklarından, mahkemece davacının ‘muvazaalı olarak icra takibinin yapıldığına’ ilişkin iddiası kabul edilerek muvazaalı olarak düzenlendiği anlaşılan bonoyla yapılmış olan icra takibinin iptaline karar verilmesi gerekeceğini*”⁸⁶³

belirtmiştir.

- Somut uyuşmazlıkta; davalı (alacaklı) – üçüncü kişi (D.) –... Polis Merkezi Amirliği’nce alınan 14.09.2021 tarihli ŞÜPHELİ İFADE TUTANAGI’nda; “.....(B)’ye 2016 yılındaki düğününden sonra 12.11.2016 tarihinde, 240.000 USD.’ı **elden nakit olarak verdim.** (O tarihte, 750.000 TL. civarındaydı.) .....kâr amacı gütmeksizin, arkadaşımın annesi olduğu için parayı verdim. **Söz konusu para da düğünde takılan ziynet ve nakit paralardı.....**” ş e k l i n d e beyanda bulunmuştur.

a) Mahkemece; davalı-üçüncü kişi (D.)’nin 240.000 USD.’ı ‘*borç olarak*’ davalı-borçlu (B)’ye verip, karşılığında (4) adet 60.000 USD.’lık senetleri aldığı 12.11.2016 tarihinde, bu miktardaki parayı davalı-borçlu (B.)’ye verebilecek durumda olup olmadığını, o tarihte ne iş yaptığının, ne kadar vergi ödediğinin araştırılması gerekecektir...

Yüksek mahkeme bu hususu çeşitli kararlarında açıkça belirtmiştir.⁸⁶⁴

b) Davalı-üçüncü kişinin “*söz konusu 240.000 USD.’ı (750.000 TL.’ni) 2016 yılında yapılan düğününde takılan ziynet ve nakit paralar olduğunu*” ifade etmesi de inandırıcı/mantıklı bir açıklama değildir.

c) Yukarıda belirttiğimiz gibi; davalı-üçüncü kişi BARIŞ OFLU’nun 14.09.2021 tarihli ŞÜPELİ İFADE TUTANAGI’nda 240.000 USD. tutarındaki parayı “*davalı-borçlu (B)’ye elden verdiği*” belirtmiş olmasının da bir değeri yoktur. Çünkü; **bu tür büyük miktardaki ödemelerin** –Yargıtay içtihatlarına göre- mutlaka banka vasıtasıyla yapılması gerekmektedir.⁸⁶⁵

ç) Ayrıca davalı-alacaklı (üçüncü kişi) (D.)’nin , kendisinden hiçbir teminat almadan,⁸⁶⁶ bu kadar yüksek miktardaki parayı, diğer davalı-borçlu (B.)’ye ‘*borç olarak vermesi*’ hayatın olağan akışına aykırı olduğu için⁸⁶⁷ kabul edilemez.

⁸⁶⁰ Bknz: Yuk. dipn. 77 vd.

⁸⁶¹ Bknz: 4. HD. 28.06.2021 T. 14932/3736 (www.e-uyar.com)

⁸⁶² Bknz: 17. HD. 01.07.2010 T. 2225/6230 (www.e-uyar.com)

⁸⁶³ Bknz: 17. HD. 27.10.2011 T. 8368/9869 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁴ Bknz: Yuk. dipn. 78-90

⁸⁶⁵ Bknz: Yuk. dipn. 144-146

⁸⁶⁶ Bknz: HGK. 18.06.2019 T. E: 2017/19-827, K: 689 (www.e-uyar.com) – Adana BAM 1. HD. 02.01.2020 T. E: 2019/1298, K: 1 (www.e-uyar.com)

⁸⁶⁷ Bknz: Yuk. dipn. 92 vd.

d) Davalı-alacaklı (üçüncü kişi) (D.)’nin, ‘*davalı-borçlu (B.)’nin oğlunun çok samimi çocukluk arkadaşı olması*’da –yukarıda belirttiğimiz diğer bulgularla birlikte- bu kişiler arasındaki 240.000 USD.’lık icra takibinin muvazaalı olduğunu göstermektedir...

-Somut uyuşmazlıkta; davacı-alacaklı (A.)’nın, dava konusu (4) adet muvazaalı senede dayalı olarak ... İcra Dairesinin 2021/... sayılı dosyası ile yapılmış olan icra takibinin iptalini istemekte *hukuki yararı [HMK. m. 114/(1)-h]* bulunduğundan, yüksek mahkemenin bu konudaki içtihatları⁸⁶⁸ doğrultusunda, açılmış olan (TBK 19’a dayalı) tasarrufun iptali davasının görülmesi gerekir.

- ‘*Dava dilekçesi*’ üzerine mahkemece ö n c e l i k l e davacının “yapılmış olan muvazaalı icra takibinin ve bu takip sonucunda yapılacak olan satışın durdurulması” konusundaki ‘ihtiyati tedbir talebi’ni değerlendirip -önerdiğimiz doğrultuda⁸⁶⁹- “yapılmış olan muvazaalı icra takibinin veya bu takip sonucunda yapılacak olan satışın durdurulmasına” veya “uygun görülecek teminatın (teminat mektubunun) dosyaya yatırılması halinde, taşınmazın davalı-üçüncü kişi (D.) tarafından ... İcra Dairesinin 2021/... sayılı dosyasından yapılan takip sonucunda satılması halinde ‘dosyaya yatırılacak satış bedelinin alacaklı (D.)’ye (vekili Av. (E.)’ye) ödenmemesi”⁸⁷⁰ konusunda ‘tedbir kararı’ verilmesi gerekecektir.

Mahkemece d a h a s o n r a -yargılama sonucunda- yukarıda ⁸⁷¹ belirttiğimiz şekilde; “... *dava konusu muvazaalı senetlerin ve bu senetlere dayalı olarak yapılmış olan icra takibi ile bu takip nedeniyle konulmuş olan hacizlerin - davacı alacaklının dava konusu alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- iptaline ...*” karar verilmesi, **kanımızca** isabetli olacaktır. 19.01.2023

⁸⁶⁸ Bknz: Yuk. dipn. 112 vd.

⁸⁶⁹ Yuk. Dipnot 134 – 135 arası

⁸⁷⁰ Bknz: 17. HD. 29.11.2012 T. 14643/13303 (www.e-uyar.com); Bknz: 17. HD. 16.12.2014 T. 18921/18813 (www.e-uyar.com)

⁸⁷¹ Bknz: Yuk. dipn. 137 vd.

11) İhtiyati Haciz Kararının ve Yabancı Para Alacağına Dayalı Takiplerde Takip Talebinin İçeriği

a) Yabancı para alacağına dayalı takiplerde, takip konusu yabancı para alacağının “*takip talebinde Türk parası karşılığı gösterilmeden, icra takibi yapılabilir mi*” (İİK. m.58/II-3; 167/II)?

b) Mahkemece ihtiyati haczin “*ne miktar alacak için konulduğu*” (İİK. m.260/2) belirtilmeden ihtiyati haciz kararı verilebilir mi? Bu şekilde verilen ihtiyati haciz kararı infaz edilebilir mi?

*

a) Yapılan icra takiplerinde, *alacağın aslının yabancı para olması halinde* –örneğin; olayda olduğu gibi alacaklının 442.918,36 USD’nin takip konusu yapmış olması halinde– takip talebinde yabancı para alacağının Türk parası olarak karşılığının gösterilmesi gerekir.⁸⁷² Bu husus kamu düzeni ile ilgili olup icra müdürünce re’sen dikkate alınır ve borçlu tarafından *süresiz şikayet konusu* yapılır.

Yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi) bu konudaki tüm içtihatlarında;

√ “*Hem takip talebinde hem de ödeme emrinde yabancı para alacağının TL karşılığının gösterilmediğinin anlaşıldığı, takip talebindeki ve ödeme emrindeki bu noksanlık kamu düzeni ve devletin hükümlerle hakları ile ilgili olup, süresiz şikayet nedeni olduğu gibi, mahkemece de, takibin her safhasında doğrudan doğruya göz önünde tutulması gerekeceğini, o halde mahkemece takibin iptaline karar verilmesi gerekeceğini*”⁸⁷³

√ “*Alacaklının, yabancı para alacağının TL karşılığını, takip talebinde göstermek zorunda olduğunu ve buna bağlı olarak bu zorunluluğun ödeme emrinde de yerine getirilmesi gerektiğini - Kamu düzeni ile ilgili bu hususun takibin her safhasında re’sen göz önünde tutulması gerektiğini*”⁸⁷⁴

√ “*İlamda hükmedilen yabancı para alacağının da -İİK. 58/II-3 uyarınca- Türk parası karşılığının hem takip talebinde ve hem de icra emrinde gösterilmesi gerekeceği, eğer takip talebinde bu husus yerine getirilmemişse «talebin iptaline» (eğer sadece icra emrinde bu husus yerine getirilmemişse «icra emrinin iptaline»), icra mahkemesince (süresiz) şikayet üzerine veya doğrudan doğruya karar verileceğini*”⁸⁷⁵

√ “*Hem takip talebinde ve hem de borçluya gönderilen ödeme emrinde takip konusu yabancı para alacağının Türk parası ile tutarının gösterilmemiş olması halinde, kamu düzeninden olan bu hususun icra mahkemesince doğrudan doğruya gözetilerek “takibin iptaline” karar verilmesi gerekeceğini*”⁸⁷⁶

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

12 HD. 17.10.2006 T. 16585/19515 (www.e-uyar.com)

12 HD. 23.06.2003 T. 12014/14948 (www.e-uyar.com)

12 HD. 25.02.2003 T. 1101/3522 (www.e-uyar.com)

12 HD. 18.02.2003 T. 298/2774 (www.e-uyar.com)

12 HD. 17.10.2002 T. 19558/21113 (www.e-uyar.com)

* İzmir Barosu Avukatlarından (Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-1531-3646>, E-posta: t.uyar@talihuyar.com

⁸⁷² Talih Uyar, Alper Uyar ve Cüneyt Uyar, İcra ve İflas Kanunu Şerhi (3. Baskı, Bilge Yayınevi, 2014, C:1) 885

⁸⁷³ 12. HD. 20.05.2021 T. E: 437, K: 5050 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁴ 12. HD. 09.05.2017 T. E: 2016/15280, K: 7466 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁵ 12. HD. 27.12.2007 T. E:20584, K:24364 (www.e-uyar.com)

⁸⁷⁶ 12. HD. 30.01.2007 T. E: 2006/23502, K: 1423 (www.e-uyar.com)

12 HD. 26.02.2002 T. 29/3953 (www.e-uyar.com)

12 HD. 14.02.2002 T. 14142/3275 (www.e-uyar.com)

12 HD. 21.01.2000 T. 17262/505 (www.e-uyar.com)

12 HD. 29.04.1999 T. 5114/5592 (www.e-uyar.com)

12 HD. 22.10.1997 T. 8955/9997 (www.e-uyar.com)

Bir uyuşmazlıkta, alacaklı ... , İcra Dairesinin ... sayılı takip dosyasında, borçlular hakkında yaptığı icra takibinde, Örnek No:1 TAKİP TALEBİNDE “*takip konusu toplam alacağın miktarını 442.918,36 USD*” olarak belirtmiş, **bunun Türk parası tutarının ne kadar olduğunu ise belirtmemiştir**. Bu nedenle yapılmış olan bu takip, İİK. m.58/II-3 ve 167/II’nin emredici hükümlerine aykırı olduğundan, süresiz olarak yapılacak şikayet üzerine iptale mahkum bir takiptir. (Eğer bu takipte, TAKİP TALEBİNDE “*takip konusu yabancısı para alacağının –yani; 442.918,36 USD’nin- Türk parası karşılığı gösterilmiş, buna karşın borçlulara gönderilen ‘Örnek No: 7 ÖDEME EMRİ’nde takip konusu yabancısı para alacağının Türk parası karşılığı gösterilmemiş olsaydı, bu durumda sadece ‘ödeme emrinin iptaline’ karar verilmesi gerekecekti...*”)

Somut uyuşmazlıkta; buraya kadar yaptığımız açıklamalar ve sunduğumuz konuya ilişkin Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin içtihatları doğrultusunda, alacaklı ... tarafından borçlular; ... hakkında ... İcra Dairesi’nin ... sayılı dosyasında yapılmış olan icra takibi emredici hüküm niteliğindeki İİK’nun m.58/II-3; 167/II hükümlerine aykırı olduğundan, borçlular tarafından yapılacak “*süresiz şikayet*”in kabul edilerek, “*takibin iptaline*” karar verilmesi isabetli olacaktır...

b) İİK. m.260’da “ihtiyati haciz kararının muhtevası” ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Gerçekten İİK. m.260/I-2’de “*Haczin ne gibi belgelere müsteniden ve ne miktar alacak için konulduğu*”nun ihtiyati haciz kararında açıkça belirtilmesi gerekir. Aksi takdirde mahkemece verilen ihtiyati haciz kararının infaz kabiliyeti olamaz.

Mahkemece verilecek ihtiyati haciz kararında “*ne miktar alacak için konulduğu*” hususunun, kararda açıkça belirtilmesi gerektiği, bu konuda yazılan tüm eserlerde⁸⁷⁷ açık seçik belirtilmiştir...

Mahkemece “*ne miktar alacak için ihtiyati haciz kararı verildiği, ihtiyati haciz kararında belirtilmemiş*” olduğu halde, icra dairesince müzekkere ile ihtiyati haciz kararını vermiş olan mahkemeden “*alacak miktarı*”nın sorulması üzerine, mahkeme tarafından “*ihtiyati haciz kararının 400.000 Dolar için verildiği*”nin belirtilmiş olması, ihtiyati haciz kararını geçerli hale getirmez.

İcra dairesince, geçersiz olan bu ihtiyati haciz kararının infaz edilip, borçlulara ait her biri 2 milyon TL değer taşıyan 15 araç üzerine haciz konulması hatalı (yasaya aykırı) olmuştur...

⁸⁷⁷ Bknz: Talih Uyar, Alper Uyar ve Cüneyt Uyar age. C:3, 4007 vd. – Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El kitabı, (2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2013) 1044 vd. – Baki Kuru, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku (Legal Yayınevi, 2016) 473 – Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşkıran Ayvaz ve Emel Hanağası, İcra ve İflas Hukuku (Yetkin Yayınevi, 2022, 8. Baskı) 550 – Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, İcra ve İflas Hukuku (Yetkin Yayınevi, 2022, 3. Baskı) 440 – İbrahim Aşık, Yakup Oruç, Ozan Tok ve Ömer Faruk Saçar, İcra ve İflas Hukuku (Seçkin Yayınevi, 2022) 492 –Ejder Yılmaz, İcra ve İflas Kanunu Şerhi (Yetkin Yayınevi, 2016) 1118 – Mustafa Oskay, Çoşkun Koçak, Adnan Deynekli ve Ayhan Doğan, İİK Şerhi (Turhan Kitabevi, 2007, C:4) 5386 – Erhan Günay, Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz (2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2021) 310 – Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, İcra ve İflas Hukuku (6. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2022) 493 – Ömer Ulukapı, İcra ve İflas Hukuku (Mimosa Yayınevi, 2015) 310 – Mahmut Çoşkun, Açıklamalı - İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu (7. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2021, C:4) 5666 – Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammed Özeken, İcra ve İflas Hukuku (11. Bası, Yetkin Yayınevi,) 523.

Bu nedenle; borçlular ..... tarafından, alacaklı ..... hakkında yapılacak “*süresiz şikayet*”in, İİK. m.260 ve İİK. m. 16 uyarınca iptaline karar verilmesi isabetli olacaktır...
28.12.2022

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

KAYNAKÇA:

Arslan, Ramazan, Yılmaz Ejder, Ayvaz Sema Taşkiran ve Hanağası Emel. İcra ve İflas Hukuku (8. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2022)

Aşık, İbrahim, Oruç Yakup, Tok Ozan ve Saçar, Ömer Faruk. İcra ve İflas Hukukum (Seçkin Yayınevi, 2022)

Atalı, Murat, Ermenek İbrahim ve Erdoğan Ersin. İcra ve İflas Hukuku (6. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2022)

Çoşkun, Mahmut. Açıklamalı - İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, C:4 (7. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2021)

Görgün, Şanal, Börü Levent ve Kodakoğlu Mehmet. İcra ve İflas Hukuku (3. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2022)

Günay, Erhan. Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz (2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2021)

Kuru, Baki. İcra ve İflas Hukuku El kitabı (2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2013)

Kuru, Baki. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku (Legal Yayınevi, 2016)

Oskay, Mustafa, Koçak Çoşkun, Deynekli Adnan ve Doğan Ayhan. İİK Şerhi, C:4 (Turhan Kitabevi, 2007)

Pekcanitez, Hakan, Atalay Oğuz, Sungurtekin Özkan Meral ve Özkes Muhammed. İcra ve İflas Hukuku (11. Bası, Yetkin Yayınevi, 2013)

Ulukapı, Ömer. İcra ve İflas Hukuku (Mimoza Yayınevi, 2015)

Uyar, Talih, Uyar Alper ve Uyar Cüneyt. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, C:1 (Bilge Yayınevi, 2014)

Yılmaz, Ejder. İcra ve İflas Kanunu Şerhi (Yetkin Yayınevi, 2016)

12) İcra dairesince yapılan açık artırmada 14.323.000,00 TL.’na ihale edilmiş olan taşınmazın ihale öncesi kesinleşmiş olan kıymetinin (muhammen bedelinin) 11.547.677,00 TL. olması halinde, bu kıymete süresi içinde itirazda bulunmamış olan bir alacaklı, yapılmış olan ihalenin feshini istemekte h u k u k i y a r a r sahibi midir? Bu kişi tarafından açılmış olan ihalenin feshi davasının (şikayetinin) ‘hukuki yarar yokluğu nedeni ile’ [HMK.m. 114/(1)-h] ret edilmesi gerekir mi? İcra dairesince yapılan açık artırmalara, ‘kesin’ fakat ‘bir ay süreli’ teminat mektubu getirilerek katılmak mümkün müdür?

Hangi nedenlerle, ihalenin bozulmasının -icra mahkemesinde- istenebileceği İİK. m. 134’de «bozulma nedenleri» teker teker belirtilerek gösterilmemiştir. Sadece, ihalenin «Türk Borçlar Kanununun 281. maddesinde yazılı», «satış ilanının tebliğ edilmemiş olması», «satılan malın esaslı niteliklerindeki hata» yahut «ihaledeki fesat (hile)» nedeniyle bozulabileceğine değinilmiştir.⁸⁷⁸

I- Doktrindeki⁸⁷⁹ gruplandırmaya uyarak, «ihalenin bozulma nedenleri»ni;

a) «İhaleye fesat karıştırılmış olması»,

b) «Arttırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemlerle ilgili bozma nedenleri»,

c) «İhalenin yapılması sırasında doğan -ihalenin yapılması sırasındaki hatalı işlemlerle ilgili- bozma nedenleri»,

d) «Alıcının taşınmazın önemli nitelikleri hakkında hataya düşürülmüş olması» şeklinde sıralayabiliriz.

II- «İhalenin bozulma nedenleri»; *bu nedenlerden yararlanabilecek olan «ilgililerin sıfatlarına göre»* şöyle de sıralanabilir:

a- *Borçlunun ileri sürebileceği bozma nedenleri:* İhalenin bozulması daima borçlunun yararına sonuç doğurur. Çünkü, ihale ile borçlunun taşınır ya da taşınmaz malı, malvarlığından çıkmakta, varlığı azalmakta, ihalenin bozulması ile ise, elinden çıkan mal (lar) tekrar malvarlığına girmektedir.

İhalenin bozulması, bu şekilde borçlunun yararına sonuç doğuran işlem olduğundan, uygulamada borçluların «ihalenin bozulması» istemleri ile çok sık karşılaşılmaktadır.

Borçlular, yukarıda incelediğimiz bozma nedenlerinden; «ihaleye fesat (yolsuzluk) karıştırılmış olması», «arttırmaya hazırlık aşamasındaki bozma nedenleri» ve «ihalenin yapılması sırasındaki bozma nedenleri»ne dayanarak ihalenin bozulmasını isteyebilirse de, «ihalenin sonra» meydana çıkan «taşınmazın önemli niteliklerinde alıcıların hataya düşürülmüş olması» nedenine dayanarak, yapılan ihalenin bozulmasını isteyemezler.

⁸⁷⁸ UYAR, T. İhalenin Bozulma Nedenleri (Terazi Huk. Der. S: 5, s: 83-96)

⁸⁷⁹ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El kitabı, 2. Baskı, s: 701 vd. – KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 316 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, C: 2, s: 2335 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 521 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukuku’nun Esasları, 8. Bası, 2004, s: 284 vd. – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, 2021, s: 349 vd. – OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, 2007, C: 3, s: 3235 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku’nda İhale ve İhalenin Feshi, 2016, s: 336 vd. – YILDIRIM, M.K./ YILDIRIM, N.D. İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, 2021, s: 303 vd. – ATALI, M./ERME-NEK, İ./ERDOĞAN, E. İcra ve İflas Hukuku, 4. Bası, 2021, s: 316 vd. – ERCAN, İ. Uygulamalar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 9. Baskı, 2022, s: 680 vd. – GÖRGÜN, L.Ş./BÖRÜ, L./KODAKOĞLU, M. İcra ve İflas Hukuku, 2022, s: 234 vd. – COŞKUN, M. Açıklamalı-İçti-hatlı İcra ve İflas Kanunu, C: 2, 5. Baskı, 2016, s: 2696 vd. – ARSLAN, R. İhale ve İhalenin feshi, 1984, s: 76 vd.

b- Alacaklının ileri sürebileceği bozma nedenleri: İhale bedeli ile alacağı karşılanmış olan alacaklılar, *kural olarak* ihalenin bozulmasını isteyemezler. Çünkü, yapılan ihalenin bozulmasında yararları yoktur. Buna karşın, ihale bedeli ile alacağı kısmen ya da tamamen karşılanmamış olan alacaklılar, «borçlu gibi» ihalenin bozulmasını istemekte yarar sahibidirler.

c- Alıcının ileri sürebileceği bozma nedenleri: Taşınmaz ihalede satın almış olan alıcılar, tüm bozma nedenlerine dayanarak, ihalenin bozulmasını isteyebilirler.

d- Taşınmazın hissedarları ve taşınmaz üzerinde aynı hak sahibi bulunan kişilerin ileri sürebileceği bozma nedenleri: Bu kişiler «alacaklılar» gibi, ihalenin bozulmasını isteyecekleri gibi, ayrıca «ikametgahları bulunduğu halde, kendilerine satış ilanını tebliğ edilmemiş olduğunu» bildirecek (İİK. m. 127) de ihalenin bozulmasını isteyebilirler.

III-İhalenin bozulması kimlerin isteyebileceği İİK. m. 134/II ve VIII’de düzenlenmiştir.⁸⁸⁰

İhalenin bozulmasını «*ihalenin bozulmasında hukuki yararı bulunan*» kişiler isteyebilir.⁸⁸¹ Bu husus kanunda «*ihalenin feshini şikayet yolu ile talep eden ilgili, vaki yolsuzluk neticesinde kendi menfaatlerinin muhtel olduğunu ispata mecburdur*» şeklinde belirtmiştir (İİK. mad. 134/XI). Bu nedenle, ihalenin bozulması isteminde bulunan kimse- nin, «*ihalenin bozulma nedeni olarak ileri sürdüğü yolsuzluk sonucunda kendi yararının çığnemiş olduğunu*» başka bir deyişle «*yapılan ihaleden zarar görmüş olduğunu*» kanıtlaması gerekir.⁸⁸² Çünkü, «*ihalenin feshi*» istemlerinde, “*zarar unsuru*”, “*hukuki yarar koşulu*” gibi, -**Yargıtay**’ın deymiyle- bir «dava koşulu»dur (HMK.m. 114/(1)-h)⁸⁸³.

Her somut olayda (uyuşmazlıkta), ihalenin feshini isteyen kişinin ‘*hukuki yararı*’nın bulunup bulunmadığı, icra satışlarında icra mahkemesince (ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk mahkemesince) *doğrudan doğruya* araştırılır.⁸⁸⁴

İhalenin feshi davalarında (şikayetlerinde) söz konusu olan “*hukuki yarar*” konusunda **doktrinde**;

√“*İhalenin feshini isteyebilecek kişilerin, somut bir olayda ihalenin feshini isteyebilmesi için, ihalenin feshinde hukuki yararı (menfaati) bulunması şarttır (dava şartı). Yani, ihalenin feshini isteyen kişinin somut bir ihalenin feshi sebebine (yolsuzluğa) dayanması ve bu yolsuzluk nedeniyle menfaatinin ihlal edilmiş (zarar görmüş) olması gerekir. Kanun bu hukuki yarar şartını şu şekilde düzenlemektedir: ‘İhalenin feshini şikayet yolu ile talep eden ilgili, vaki yolsuzluk neticesinde kendi menfaatlerinin muhtel olduğunu ispata mecburdur’ (m. 134, VIII).*

İhalenin feshini isteyen kişinin, ihalenin feshinde hukuki yararı bulunmasına misaller:

⁸⁸⁰ **UYAR, T.** İhalenin Bozulmasını Kimler İsteyebilir? “İY. mad. 134/II” (Manisa Bar. Der. 2003/2, s: 71-80) – **UYAR, T.** İhalenin Bozulması Davasının (Şikayetin) Tarafları (Terazi Huk. Der. Kasım/2006, S: 3, s: 27-30) – **UYAR, T.** “İhalenin Feshi” İsteminin İçeren Dilekçede “Yurt İçinde Bir Adres Gösterme Zorunluluğu” “İİK. mad. 134/II, c: 1” (İBD. Temmuz/Ağustos, 2007, s: 1561 – 1568)

⁸⁸¹ **ARSLAN, R.** age., s: 161 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C: 2, s: 2436 vd. – **KURU, B.** El Kitabı, s: 714 – **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 1476 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** age., s: 288 – **POSTACIOĞLU, İ.** age., s: 523 – **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 352 – **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 232 – **MUŞUL, T.** age., s: 409 – **ÇON, Ö.** İhalenin Feshi, 2021, s: 119 vd. – **POLAT, A.A.** İcra ve İflas Davaları, 2021, s: 950 vd. – **ERCAN, İ.** Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 9. Baskı, 2022, s: 712 vd.

⁸⁸² Bknz: 12. HD. 07.07.2004 T. 12802/17900; 28.12.1983 T. 9833/11227; 29.11.1982 T. 8457/8802 (www.e-uyar.com)

⁸⁸³ Bknz: 12. HD. 27.12.2004 T. 22528/26985; 03.06.1986 T. 13134/6648; 28.04.1986 T. 3263/4750 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁴ Bknz: 12. HD. 23.06.1996 T. 3833/3977 (www.e-uyar.com)

Satılan malın muhammen bedelinin üstünde bir bedelle satılmış olması halinde ihalenin feshini istemekte (kural olarak) hukuki yararı yoktur. (misal; 12. HD. 21.06.2012, 6574/21987; 12. HD. 29.09.2009, 8408/17394....)”⁸⁸⁵

√ “Kanun’da sınırlı sayıda belirtilen ilgililerin (m. 134/f.2, cüm.1), ihalenin feshini isteyebilmeleri için, ihalenin feshini istemekte hukuki menfaati (hukuki yararı) mevcut olmalıdır.⁸⁸⁶ İhalenin feshini şikayet yolu ile talep eden ilgili⁸⁸⁷ vaki yolsuzluk neticesinde kendi menfaatlerinin zarara uğradığını ispat etmelidir (m. 134/8).⁸⁸⁸ Yargıtay, hukuki yararın varlığının dava şartı [HMK.m. 114/(1),h] olup, icra mahkemesince re’sen (kendiliğinden) dikkate alınacağını içtihat etmiştir.⁸⁸⁹

Taşınmazın muhammen bedelinin yüzde yüzünün üzerinde bir bedelle ihale edilmesi (ihale bedelinin, muhammen bedelden fazla olması) halinde, İİK.m. 134/f.8’deki ‘zarar unsuru’ oluşmayacağı için, müştekinin ‘ihalenin feshi talebinin reddine’ karar verilmesi gerekir.”^{890 891}

√ “İİK.m. 134/7 hükmüne göre ‘ihalenin feshini şikayet yolu ile talep eden ilgili vaki yolsuzluk neticesinde kendi menfaatlerinin muhtel olduğunu ispata mecburdur’. Bu hüküm uyarınca, yukarıda ihalenin feshini isteme hakkı olduğu belirtilen kişilerin bu haklarını kullanarak ihalenin feshini isteyebilmeleri için, ihalenin feshinde hukuki yararlarının bulunması gerekir...

Bu bakımdan, örneğin her ne kadar satış ilanının tebligat usulsüzlüğü, İİK. 127. maddesi gereğince tek başına ihalenin feshi nedeni ise de, yerleşik Yargıtay uygulamasına göre satış bedelinin muhammen bedelin üstünde olması halinde, ‘zarar unsuru’ oluşmaz...”⁸⁹²

√ “Yargıtay’ın yerleşik uygulamasına göre; satış bedelinin, muhammen bedelin aynısı veya üzerinde olması durumunda ihalede ‘zarar unsuru’ gerçekleşmez.⁸⁹³ Yani ihale bedelinin, en az muhammen bedel kadar olması durumunda, şikayet edenin süresinde ve usulüne uygun kıymet takdirine itirazı da yoksa, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulü gerekir. Bu durumda, şikayetçinin ihalenin feshini istemekte hukuksal yararı bulunmadığından (İİY.m. 134/XI), mahkemece işin esasına girilmeksizin ‘istemin usulden reddi’ gerekir.⁸⁹⁴ Örneğin; i-hale konusu taşınmazın muhammen bedeli 250.000,00 TL. ve satış bedeli 220.000,00 TL. ise ihale bedeli, muhammen bedelin altında olduğundan ‘zarar unsuru’ gerçekleşmiştir.⁸⁹⁵ Ancak, ihale konusu taşınmazın muhammen bedeli 300.000,00 TL. ve ihale bedeli 400.000,00 TL. ise, bu durumda ihale bedeli, muhammen bedelin üzerinde olduğundan, ihaleye konu taşınmaz yönünden ‘zarar unsuru’ gerçekleşmemiş olup, şikayet edenin, ihalenin feshini istemekte hukuksal yararı yoktur. Yargılama koşulu eksikliği nedeniyle, şikayetin ‘usulden reddine’ karar verilmesi gerekir.^{896 897}

denilmiştir...

⁸⁸⁵ KURU, B. El Kitabı, s: 714, dipn: 293

⁸⁸⁶ Bknz: 12. HD. 20.10.2008 T. E: 2008/10140, K: 2008/17773 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁷ Bknz: 12. HD. 17.05.1993 T. E: 3705, K: 9116 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁸ Bknz: 12. HD. 25.06.2014 T. E: 16088, K: 18821 (www.e-uyar.com)

⁸⁸⁹ Bknz: 12. HD. 30.10.2014 T. 20966/25477

⁸⁹⁰ Bknz: 12. HD. 15.12.2014 T. 31756/30329; 21.06.2012 T. 6574/21987 (www.e-uyar.com)

⁸⁹¹ MUŞUL, T. age., s: 409 vd.

⁸⁹² POLAT, A.A. age., s: 950 vd.

⁸⁹³ Bknz: 12. HD. 17.09.2020 T. 3330/7155; 25.02.2020 T. 850/1772

⁸⁹⁴ Bknz: 12. HD. 08.11.2018 T. 1173/11128; 06.10.2015 T. 20042/23285

⁸⁹⁵ Bknz: 12. HD. 17.09.2020 T. 3330/7155

⁸⁹⁶ Bknz: 12. HD. 25.02.2020 T. 850/1772; 30.11.2015 T. 28792/29744; 05.10.2015 T. 20047/22959 (www.e-uyar.com)

⁸⁹⁷ ERCAN, İ. age., s: 712

İhalenin feshi davalarında (şikayetlerinde) söz konusu olan “hukuki yarar” konusunda **yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi);**

-“İhalenin fesi davasından feragat eden şikayetçi haciz alacaklısının % 10 para cezasıyla sorumlu tutulmasına karar verilmesi gerekirse de, muhammen bedellerinin üzerinde satışı yapılan taşınmazlar bakımından ‘zarar unsuru’ nun gerçekleşmediğinden şikayetçinin bu taşınmazlar yönünden ihalenin feshini istemekte hukuki yararı bulunmadığının kabulü ile para cezasına hükmedilmemesi gerektiğini”⁸⁹⁸

-“ 17.228,40 TL. muhammen bedelli taşınmazın 38.600.00 TL’ye satıldığını ve dolayısıyla satış bedelinin taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olduğunu, şikayet dilekçesinde de kıymet takdirine tebliğ işlemine usulünce yapılmış bir şikayetin de bulunmadığının anlaşıldığını, her ne kadar satış ilanı tebligat usulsüzlüğü İİK 127. maddesi gereğince tek başına ihalenin feshi nedeni ise de yerleşik Yargıtay uygulamasına göre satış bedelinin, muhammen bedelin üstünde olması halinde zarar unsuru olmayacağından, İİK’nun 134/8. maddesi hükmü gereğince anılan taşınmaza ilişkin davada hukuki yarar koşulunun gerçekleşmediğinin kabulü gerekeceğini”⁸⁹⁹

-“ Şikayetçi borçlu vekili satış ilanı tebligatının usulsüz olduğunu açıkça ileri sürmediği halde, mahkemece borçlunun, şikayet dilekçesinde dayandığı vakıaların dışına çıkılıp, kamu düzeniyle ilgili olmayan, re’sen dikkate alınacak hususlar kapsamında da bulunmayan; “satış ilanının usulüne uygun olarak tebliğ edilmemesi” nedenine dayalı olarak ihalenin feshine karar verilmesinin doğru olmadığını- Satış bedelinin taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde anlaşıldığından, borçlunun açık bir fesat iddiası da bulunmadığından ‘zarar unsuru’ gerçekleşmemiş olup, ihalenin feshini istemekte hukuki yararının olmadığını”⁹⁰⁰

-“ Satış bedelinin, muhammen bedelin üzerinde olması halinde, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulü gerekeceğini, bu durumda şikayetçinin ihalenin feshini istemekte hukuki yararının bulunmadığını”⁹⁰¹

-“ Mahkemece, ihalenin fesih nedeni olarak ileri sürülen kıymet takdirine ilişkin itirazlar konusunda uzman bilirkişi marifeti ile keşif yapılmak suretiyle incelenerek, taşınmazın tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde ihalenin feshine, muhammen bedelin altında olması halinde ise, ‘zarar unsuru’ oluşmayacağından ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁰²

-“ Yerleşik Yargıtay uygulamasına göre, satış bedelinin, muhammen bedelin üstünde olması halinde, ihalede ‘zarar unsuru’ nun gerçekleşmediğinin kabulü gerektiğini- İcra müdürlüğünce, satış ilanının ulusal gazetede yayımlanmasına karar verildiğini ve buna bağlı olarak ilanın yapıldığını, bu halde satışın ayrıca mahalli gazetede ilanı gerekmediğini- İlanın yetersiz olduğu hususu şikayet konusu yapılmadığı halde, mahkemece re’sen nazara alınarak, bu husus gerekçe gösterilerek ihalenin feshine karar verilemeyeceğini- Birden fazla taşınmazın aynı ilanla satışa çıkarılması halinde, toplam paraya çevirme giderinden satışı yapılan her taşınmaza isabet eden miktar, oranlama suretiyle tespit edilerek, ayrıca müstakil harcamalar var ise bedele eklenerek, oluşacak sonuca göre İİK.nun 129. maddesindeki koşullara uygun şekilde satışın gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin belirlenmesi gerektiğini”⁹⁰³

-“ Şikayetçinin ihalenin feshi istemi ‘zarar unsuru’ yokluğu nedeniyle ve işin esasına girilmeden reddedileceğinden, aleyhine ihale bedelinin %10’u oranında para cezasına

⁸⁹⁸ Bknz: 12. HD. 05.07.2018 T. 8251/7464 (www.e-uyar.com) (EK-1)

⁸⁹⁹ Bknz: 12. HD. 17.01.2018 T. 8479/203 (www.e-uyar.com) (POLAT, A.A. age., s: 951) (EK-2)

⁹⁰⁰ Bknz: 12. HD. 03.05.2017 T. 29501/7015 (www.e-uyar.com) (RUHİ, C./RUHİ, A.C. İcra ve İflas Kanunu’na Göre İhale Süreci ve İhalenin Feshi, 2019, s: 458 vd.) (EK-3)

⁹⁰¹ Bknz: 12. HD. 07.04.2016 T. 4412/10380 (www.e-uyar.com) (EK-4)

⁹⁰² Bknz: 12. HD. 13.10.2016 T. 21774/21347 (www.e-uyar.com) (EK-5)

⁹⁰³ Bknz: 12. HD. 05.05.2015 T. 8530/12573 (www.e-uyar.com) (EK-6)

hükmedilmesi isabetsiz olup, mahkeme kararının bu nedenle bozulması gerekmele beraber anılan yanlışlığın giderilmesi, yeniden yargılama yapılmasını zorunlu kılmadığından, kararın düzeltilerek onanması gerekeceğini”⁹⁰⁴

-“ Borçlu tarafından kıymet takdirine itiraz edilmediği de gözetildiğinde zarar unsuru gerçekleşmemiş olup, borçlunun ihalenin feshini istemekte hukuki yararı bulunmadığını-Mahkemece istemin bu nedenle reddi yerine, işin esasının incelenerek sonuca gidilmesi yerinde değil ise de sonuçta istem reddedildiğinden, mahkeme kararının sonucu itibariyle doğru olduğunu; ancak bu durumda İİK'nun 134/2. maddesi uyarınca işin esasına girilemeyeceğinden borçlu aleyhine para cezasına hükmedilmesi isabetsiz olup, kararın bu nedenle bozulması gerekir ise de, bu yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını zorunlu kılmadığından, kararın düzeltilerek onanması gerekeceğini”⁹⁰⁵

-“ Yerleşik Yargıtay uygulamasına göre satış bedelinin muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde ‘zarar unsuru’ oluşmayacağından, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğini”⁹⁰⁶

-“ ‘İhalenin feshine karar verilmesi’ konusundaki talebin kabul edilebilmesi için, şikayet yoluyla ihalenin feshini isteyen kişinin “yolsuzluk neticesinde kendi menfaatinin ihlal edilmiş olduğunu” isbat etmesi gerekeceğini; yerleşik Yargıtay uygulamasına göre “satış bedelinin muhammen bedelin üstünde olması halinde, ‘zarar unsuru’nun oluşmadığı” kabul edildiğinden, bu gibi durumlarda “ihalenin feshi talebinin reddine” karar verilmesi gerekeceğini”⁹⁰⁷

belirtmiştir...

Aynı doğrultuda:

- 12. HD. 22.10.2020 T. 7107/9082 (ERCAN,İ. age., s: 712, dipn. 2432)
- 12. HD. 17.09.2020 T. 3330/7155 (ERCAN,İ. age., s: 712, dipn. 2428)
- 12. HD. 25.02.2020 T. 850/1772 (ERCAN,İ. age., s: 712, dipn. 2428)
- 12. HD. 07.03.2019 T. 13353/3801 (COŞKUN,M. age., 7. Baskı, C: 3, 2021, s: 3320)
- 12. HD. 27.12.2018 T. 8146/14353 (COŞKUN,M. age., 7. Baskı, s: 3321)
- 12. HD. 08.11.2018 T. 1173/11128 (ERCAN,İ. age., s: 712, dipn. 2429)
- 12. HD. 19.02.2018 T. 5797/1494 (COŞKUN,M. age., 7. Baskı, s: 3322)
- 12. HD. 17.01.2018 T. 8479/203 (COŞKUN,M. age., 7. Baskı, s: 3322)
- 12. HD. 15.01.2018 T. 28527/62 (COŞKUN,M. age., 7. Baskı, s: 3321)
- 12. HD. 01.03.2016 T. 34437/5831 (ERCAN,İ. age., s: 713, dipn. 2435)
- 12. HD. 06.10.2015 T. 20042/23285 (ERCAN,İ. age., s: 712, dipn. 2429)
- 12. HD. 26.02.2015 T. 375/4094 (COŞKUN,M. age., 7. Baskı, s: 3322)
- 12. HD. 27.01.2015 T. 34118/2006 (COŞKUN,M. age., 7. Baskı, s: 3323)
- 12. HD. 27.01.2015 T. 34835/1927 (COŞKUN,M. age., 7. Baskı, s:3323)
- 12. HD. 25.02.2013 T. 33602/5611) (COŞKUN,M. age., 7. Baskı, s:3323)
- 12. HD. 03.05.2017 T. 25085/7036 (RUHİ,C./RUHİ,A.C. age., s: 458)
- 12. HD. 16.04.2015 T. 5217/9908 (KURU,B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, s: 323, dipn. 39)
- 12. HD. 30.03.2015 T. 5365/7635 (CON,Ö. age., s: 119, dipn. 347)

⁹⁰⁴ Bknz: 12. HD. 15.12.2014 T. 31756/30329 (www.e-uyar.com) (EK-7)

⁹⁰⁵ Bknz: 12. HD. 18.11.2014 T. 29552/27560 (www.e-uyar.com) (EK-8)

⁹⁰⁶ Bknz: 12. HD. 30.10.2014 T. 21529/25573 (www.e-uyar.com) (EK-9)

⁹⁰⁷ Bknz: 12. HD. 21.06.2012 T. 6574/21987 (www.e-uyar.com) (EK-10)

-12. HD. 13.11.2014 T. 27089/27227 (GÖRGÜN, Ş./BÖRÜ, L./KODAKOĞLU, M. age., s: 242, dipn. 315)

-12. HD. 15.12.2014 T. 31756/30329 (MUŞUL, T. age., s: 412)

-12. HD. 18.11.2014 T. 29552/27560 (MUŞUL, T. age., s: 413)

-12. HD. 30.10.2014 T. 21529/25573 (MUŞUL, T. age., s: 413)

-12. HD. 21.06.2012 T. 6574/21987 (KURU, B. El Kitabı, s: 714, dipn. 293)

-12. HD. 29.09.2019 T. 8408/17394 (MİHDER, S: 2010/2, s: 384 vd.)

IV-İcra ve İflas Kanunu’na göre yapılmakta olan ihalelere katılmak isteyen kişilerin, icra dairesine “**kesin**” ve “**süresiz**” **teminat mektubu** tevdi etmeleri zorunludur.

Bu husus 7343 sayılı Kanun’un 14. maddesi ile İcra ve İflas Kanunu’nun 114/VI-3 maddesinde açıkça;

“Gösterilecek teminatın *teminat mektubu* olması halinde, artırmaya katılacakların, en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş günü mesai bitimine kadar, satışa konu mahcuzun kıymetinin yüzde onunu karşılayacak tutarda **kesin ve süresiz** banka teminat mektubunu, satışı yapan icra dairesine tevdi etmelerinin zorunlu olduğu”

ş e k l i n d e belirtilmiştir...

Ayrıca bu konuda düzenlenmiş olan **Yönetmelik**’in “*tanımlar*” başlıklı 3. maddesinin (1-e) fıkrasında;

“*Teminat mektubu: 19.10.2015 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 3. maddesinde tanımlanan bankalarca verilen kesin ve süresiz teminat mektubunu*”

ifade ettiği belirtilmiştir.

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

-Dava konusu taşınmaz, asıl takibin yapıldığı İstanbul ... İcra Dairesi’nin 2010/... sayılı dosyasından, Silivri İcra Dairesi’nin 2010/... sayılı Talimat dosyasına gönderilen ‘*satış talimatı*’ üzerine **kesinleşen 11.547.677,00 TL. muhammen bedeli üzerinden** satışa çıkarılmış ve 10.08.2022 tarihinde yapılan **1. ihale gününde**, 14.323.000,00 TL. en yüksek teklifte bulunan (alıcı) (M.) Şt.’ne ihale edilmiştir.

-10.08.2022 tarihinde yapılan ihaleye (alacaklı) (G.) Tic. Ltd. Şt. “*k e s i n*” fakat “*b i r a y s ü r e l i*” – 2.310.000,00 TL. tutarında, muhammen bedelin %20’si oranında bir ‘*teminat mektubu*’ getirerek ihaleye katılmak istemişse de –satış yapacak olan- Silivri İcra Müdürlüğü, bu teminat mektubunun ‘*kesin*’ fakat ‘*bir ay süreli*’ olması (yani; teminat mektubunun ‘*süresiz olmaması*’) nedeniyle, aşağıdaki gerekçe ile, bu şirketin ihaleye katılma talebini reddetmiştir:

“*Teminat mektubu incelendiğinde; mektubun 30 gün süreli olarak düzenlendiği, süresiz olmadığı, 30 gün ve daha fazla süreli teminat mektubu uygulamasının Kamu İhale Kanunu ve sözleşmeleri için, kamu tarafından yapılan ihalelerde geçici teminat alımında gözönüne alınabileceği, bu uygulamanın İcra ve İflas Kanunu ve dairelerinde geçerli olmadığı, teminat mektubunun süresiz olması gerektiği, bu nedenle kanun koyucunun da bu yerleşik teamül ve uygulamaya binaen, 24.11.2021 tarihinde 7343 sayılı Kanun’un 14. maddesi ile İcra ve İflas Kanunu’nun 114. maddesinde yapılan değişiklikte, 3. fıkrasında ‘3. Gösterilecek teminatın teminat mektubu olması halinde, artırmaya katılacakların en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş gününün mesai saati bitimine kadar satışa konu mahcuzun kıymetinin yüzde onunu karşılayacak tutarda kesin ve süresiz teminat mektubunu, satışa yapan icra dairesine tevdi etmelerinin zorunlu olduğu’ denilmek suretiyle, kamu düzenini ilgilendiren bu durumu yasal mevzuat altına aldığı, süreli teminat mektubu ile ihaleye iştirak ve ihalenin bu mektubu sunan kişiler üzerinde kalması ve kalan tutarın yatırılmaması halinde, İİK.m. 133/2 kapsamında yapılacak işlemlerde, bu işlemlerin 30 günden fazla sürmesi ve devamındaki hukuki sürecin ne kadar*

süreçeğinin öngörüsünün mümkün olmadığı, kamunun ve tarafların telafisi imkansız zararlarına yol açabileceği değerlendirildiğinden, talebin reddine karar verildi.”

-Şikayetçi (G.) Tic. Ltd. Şt. vekili, ihalenin feshi şikayeti hakkında karar verecek olan Silivri 1. İcra Hukuk Mahkemesi’ne (Dosya No: 2022/... Talimat) verdiği *‘ihalenin feshi’* dilekçesinde *‘ihalenin feshi sebebi’* olarak (özetle);

- İhale şartnamesinde, istenen teminat mektubunun %20 oranında belirtilmiş olmasının yasaya aykırı olduğunu (bunun %10 oranında olması gerektiğini),
- *‘Satış şartnamesi’* ile *‘satış ilanı’*’nda teminat mektubunun *“süresiz”* ve *“kesin”* olması gerektiğinin öngörülmemiş olduğunu, icra müdürlüğünün *‘yerleşik uygulama ve teamül gereği’* teminat mektuplarının hep *‘süresiz ve kesin olarak istendiği’* konusundaki gerekçesinin yerinde olmadığını,
- Kıymet takdirinin yapıldığı tarih ile ihalenin yapıldığı güne kadar geçen zamanda taşınmazın değer kazandığını, bu nedenle taşınmazın gerçek değerinin çok altında bir bedelle ihale edilmiş olduğunu,

b e l i r t e r e k, ‘usule aykırı olarak yapılmış olan ihalenin feshine karar verilmesini’ talep etmiştir...

-Davalı-alacaklı T. Bankası .... vekili, Silivri 1. İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2022/241 Esas sayılı dosyasına verdiği *‘cevap dilekçesi’*’nde özetle;

- Kesinleşen dava (ihale) konusu taşınmazın kıymet takdirinin (muhammen bedelinin) **11.547.677,00 TL.** olup, yapılan –birinci- ihalede, **14.323.000,00 TL.**’na –yani; muhammen bedelinin üstünde bir bedelle- ihale edilmiş olduğunu, yerleşik Yargıtay uygulamasına göre bu ihalede *‘zarar unsuru’* gerçekleşmemiş olduğundan, davacı-alacaklının böyle bir ihalenin feshini istemekte *‘hukuki yararı’*’nın bulunmadığını (doktrindeki görüşlerin ve Yargıtay uygulamasının bu doğrultuda olduğunu),
- *“Sürelî teminat mektubu”* ile ihaleye girilmesinin hukuken mümkün olmadığını, ayrıca İİK.m. 114/VI-3’de açıkça *‘kesin ve süresiz teminat mektubu’*’ndan bahsedildiğini,
- Ayrıca, bu konudaki Yönetmelik’in 6-c maddesinde de *“kesin ve süresiz teminat mektubu’*’na atıf yapılmış olduğunu,
- Davacı tarafa *‘satış ilanı’*’nin usulüne uygun olarak tebliğ edilmiş olduğunu, satış ilanında gördüğü noksanlık ve yasaya aykırılıkları 7 gün içinde şikayet yolu ile icra hukuk mahkemesine bildirmesi gereken davacının, bu yola başvurmadan bunları, *‘ihalenin feshi sebebi’* olarak ileri süremeyeceğini,

b e l i r t m i Ő t i r ...

*

Somut olayda;

- Davacı (şikayetçi) (G.) Tic. Ltd. Şt.’nin, 10.08.2022 tarihinde yapılmış olan *‘ihalenin feshini’* talep etmekte h u k u k i y a r a r ı bulunmamaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz gibi; gerek **doktrinde**⁹⁰⁸ ve gerekse uygulamada **Yargıtay iç-tihatlarında**⁹⁰⁹ açık ve kesin biçimde taşınmazın kesinleşen kıymetinin (muhammen bedelinin) üstünde satılmış (ve şikayetçinin, yapılan kıymet takdirine süresi için itiraz etmemiş) olması halinde, İİK.m. 134/XI’de öngörülen *‘zarar unsuru’*’nun gerçekleşmemiş olacağını, *‘ihalenin feshi’* şikayetlerinde, *‘zarar unsuru’*’nun *‘hukuki yararı’* koşulu gibi *‘dava koşulu’* [HMK.m. 114/(1)-h]⁹¹⁰ olduğunu,

- Yukarıda⁹¹¹ ifade ettiğimiz gibi; İcra ve İflas Kanunu’na göre yapılmakta olan ihalelere katılmak isteyenlerin mutlaka icra dairesine *‘kesin’* ve *‘süresiz’* teminat mektubu

⁹⁰⁸ Bknz: Yuk. dipn. 8-20

⁹⁰⁹ Bknz: YUK. dipn. 21-30

⁹¹⁰ Bknz: Yuk. dipn. 6

⁹¹¹ Bknz: Yuk. AÇIKLAMA: IV (s:7 vd.)

ibraz etmeleri gerektiğini, bu hususun hem İİK.m. 114/VI-3’de ve hem de ilgili Yönetmeliğin 3/(1)-e maddesinde açıkça öngörülmüş olduğunu,

Takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve davalı-alıcı (M.) Gıda İnş. San. ve Tic. Ltd. Şt. vekili Av. Dr. ... tarafından Silivri ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2022/... Esas sayılı dosyasına “uzman görüşü” (HMK.m. 293) olarak ibraz edilmek üzere saygıyla sunulur....12.09.2022

Av. Talih Uyar

(Yaşar. Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

13) “Takip talebi”ne (İİK.58) uygun olarak -icra dairesince- düzenlenmesi gereken “ödeme emri”nin (İİK.60) bu şekilde düzenlenmemesi -örneğin; “takip talebi”nde ‘borcun sebebi’ belirtilmiş olduğu halde, “ödeme emri”nde ‘borcun sebebi’ hakkında bir açıklama bulunmaması’ halinde, borçlu “süresiz şikâyet” yoluyla -icra hukuk mahkemesinden- ‘ödeme emrinin iptaline karar verilmesini’ isteyebilir mi?

I- Alacaklının ‘ilamsız icra’ (İİK. m.42 vd.) takibinde bulunabilmesi için, alacağının herhangi bir belgeye dayanmasına ihtiyaç yoktur.⁹¹²... Bununla birlikte;

a) Takip konusu alacak bir senede dayanıyor olabilir. Bu taktirde, takip talebinde bu senedin tarih ve özetinin belirtilmesi gerekir (İİK.m. 58/II-4); İİK. Yön m. 20/III, c:2)

Yüksek mahkeme; “*alacağın bir senede dayanıyor olması halinde, borcun sebebinin ayrıca ödeme emrinde gösterilmemiş olmasının, ödeme emrinin iptalini gerektirmeyeceği*” görüşündedir. ⁹¹³

b) Eğer, takip konusu alacak bir senede dayanmıyor ise, borcun sebebinin takip talebinde belirtilmesi gerekir (İİK m. 58/II-4; İİK: Yön. m.20/III, c:2).

II- “Ödeme emri”nin, icra dairesi tarafından “takip talebi”ne uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Örneğin; ‘Takip talebinde takip dayanağı alacağın (borcun) sebebi gösterilmiş olduğu halde, ‘ödeme emri’nde, alacağın (borcun) sebebinin belirtilmemiş olması ⁹¹⁴ ya da ‘takip talebi’nde “şirket” borçlu olarak belirtildiği halde ‘ödeme emri’nde, borçlunun “şahsen borçlu” olarak gösterilmiş olması⁹¹⁵ “*ödeme emrinin iptaline*” neden olur.

Bu husus ‘*kamu düzeni*’ni ilgilendirdiğinden -‘şikâyet konusu işlemin kamu düzenine aykırı olması halinde, şikâyet süreye bağlı olmadan yapılabileceğinden’-⁹¹⁶ borçlu tarafından ‘*süresiz şikâyet yolu ile*’ İcra Hukuk Mahkemesine başvurularak “*ödeme emrinin iptaline karar verilmesi*” talep edilebilir.

Bu konuda;

a) Doktrinde;

√ “*Ödeme emri, bir icra takibinde borçluya karşı yapılan icra takip işlemlerinden birincisidir. İcra dairesinin icra takip işlemleri, ödeme emri ile başlar ve ödeme emri bundan sonraki icra takip işlemlerinin şartıdır. Borçlu, kendisine karşı icra takibinin yapıldığını, ilk defa ödeme emri (tebliği) ile öğrenir...*

Ödeme emrinde; senet veya senet yoksa borcun sebebinin yazılması gerekir.

Borçluya tebliğ edilen ödeme emri ekinde, takip dayanağı belge örneği gönderilmemiş ise, borçlunun şikâyeti üzerine, icra mahkemesi, ‘ödeme emrinin iptaline’ karar verir...⁹¹⁷

√ “*Ödeme emri, icra müdürü tarafından, alacaklının ‘takip talebi’ne uygun olarak düzenlenir. Ödeme emrinin, takip talebine aykırı olarak düzenlenmiş olması halinde ‘takibin iptaline’ değil- ‘ödeme emrinin iptaline’ ‘süresiz şikâyet’ yoluyla yapılacak başvuru üzerine -icra hukuk mahkemesince- karar verilir. Bu durumda -yani; icra müdürünün*

⁹¹² ÜLKÜ, N.G. İcra Hukukunda Ödeme Emri, 2008 , s:65

⁹¹³ UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:3, 2.Baskı , 2004 , s:3816

⁹¹⁴ Bknz: 12 HD. 20.05.2017 T. 16026/8358 (www.e-uyar.com); 12. HD. 08.02.2016 T. 25811/2971 (www.e-uyar.com); 12. HD. 18.02.2013 T. 27681/4724 (www.e-uyar.com); 12. HD. 31.01.2013 T. 26755/3006 (www.e-uyar.com); 19 HD. 12.12.2011 T. 14052/15583 (www.e-uyar.com); 12. HD. 03.12.1998 T. 13250/13855

⁹¹⁵ Bknz:12. HD. 26.09.1998 T. 13144/12135(www.e-uyar.com)

⁹¹⁶ UYAR, T. İcra Hukukunda Şikâyet, Baskı:2, 1991, s:548-PEKCANITEZ, H. / SİMİL, C İcra-İflas Hukukunda Şikâyet, 2.Bası, 2017, s:146 vd

⁹¹⁷ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, 2.baskı, s: 213 vd.

ödeme emrini, takip talebine uygun düzenlememiş olmasından dolayı, alacaklıya kusur yüklenemeyeceğinden- ‘ödeme emrinin iptaline’ karar veren icra hukuk mahkemesi, ayrıca alacaklı aleyhine ‘yargılama gideri’ne ve ‘vekalet ücreti’ne hükmedemez...’’⁹¹⁸

√“Ödeme emri, borçluya icra dairesi tarafından takip talebinden belirtilen borcun ödenmesi veya bu konuda itirazlarını bildirmesi amacı ile yapılan resmi bir çağrı ve uyarıdır. Ödeme emrinin kendisine tebliği ile borçlu takip talebinden resmen ilk defe haberdar edilmiş veya borcu ödemek ya da itirazlarını bildirmek olanağına kavuşmuş olur. Bu niteliği ile ödeme emri, icra takibinin temel koşulunu oluşturur.

Ödeme emrinde bulunması gereken kayıtların eksikliği halinde, şikâyet üzerine ödeme emri iptal olur.”⁹¹⁹

√“Borçluya ödeme emrinin gönderilmemiş olması veya gönderilmiş olmamakla birlikte, kanunun öngördüğü ihtarları içermemesi durumunda, yapılan takip işlemlerinin iptali, borçlu tarafından süresiz şikâyet yoluyla istenebilir.

Takep talebine aykırı olarak düzenlenen bir ödeme emri, borçlunun süresiz şikâyeti üzerine iptal edilebilir.

Takep dayanağı senedin veya senet yok ise borcun sebebinin ödeme emrine ‘de yazılması gerekir ödeme emrinde, alacak senede dayanıyor ise senedin, aksi taktirde takip konusu olacak sebebinin belirtilmemiş olması durumunda, borçlu, şikâyet yolu ile icra mahkemesinden ödeme emrinin iptal edilmesini isteyebilir...’’⁹²⁰

√“Ödeme emrinde unsurların noksan bulunması, ödeme emrini kendiliğinden batıl saydırmaz. Bu noksanlardan dolayı ödeme emrinin iptali ancak şikâyet yolu ile (İİK m. 16) dermiyan edilebilir. Tetkik merci, şikâyeti kabul ederse ödeme emrini iptal eder ve icra dairesine, noksan unsurları alacaklıdan sorduktan sonra yeni bir ödeme emri tanzim ve tebliğ etmesini emreder ...’’⁹²¹

√“Alacaklının usulüne uygun olarak sunmuş olduğu takip talebi sonrasında düzenlenecek olan ödeme emrinde hangi hususlara yer verileceği İcra ve İflas Kanununun 60. Maddesi ile İcra ve İflas Kanununun Yönetmeliğinin 29. maddesinde açıkça belirtilmiştir.

√“Takep dayanağı senet, senet yoksa borcun sebebi takip talebine eklenmez, eğer takip senede dayanıyor ise senet bilgileri yazılır, eğer takip senede dayanmıyor ise, bu durumda borcun sebebi açıkça belirtilmelidir...

Takep senede dayanıyor ise senet bilgisi, dayanmıyor ise borcun sebebinin ödeme emrinde yazılması gerekir...’’⁹²²

√“Takep talebi üzerine ödeme emrinin hazırlanması ve borçluya gönderilmesi icra müdürünün görevidir.

Takep talebini alan icra müdür, takip talebinin kanunda öngörülen şartları taşıdığını tespit ederse ödeme emrini düzenleyecektir. Buna karşı takip talebi kanunda öngörülen şartları taşıyorsa takip talebi kabul edilmez (m.60/1).

Ödeme emri, takip talebine uygun olarak düzenlenir. Ödeme emrinin takip talebine uygun olmaması şikâyet sebebi teşkil eder...’’⁹²³

√“Ödeme emri, icra dairesinin takip talebinde borçlu olarak gözükken kişiye gönderdiği ve eğer borçluyorsa borcunu ödemesini, borçlu değilse itiraz etmesini iptal eden icra takip işlemidir.

⁹¹⁸ UYAR, T/ UYAR, A / UYAR.C İcra ve İflas Hukuku Şerhi, 3.Baskı , 2014, C:1, s: 930 vd.

⁹¹⁹ DEYNEKLİ, A/ KISA , S. İtirazın İptali Davalar, 3.Baskı, 2013, s:52

⁹²⁰ ÜLKÜ, N.G. İcra Hukukunda Ödeme Emri, 2008, s:114 vd.

⁹²¹ KURU, B. Makaleler, 2006, s:534 vd.

⁹²² RUHİ, C/RUHİ, A. C. İlamsız İcra Takibi, 2022, s:38 vd.

⁹²³ AŞIK, İ/ ORUÇ, Y./ TOK, O./ SAÇAR, Ö. F. İcra ve İflas Hukuku, 2022, s:100 vd.

*Alacak senede dayanıyorsa senedin, senede dayanmıyorsa borcun nedeninin takip talebinde yer alması gerektiğinden alacak senede dayanmıyorsa borcun nedeninin ödeme emrinde gösterilmesi gerekir. (İYY. m.60,58/2-4)...”*⁹²⁴

b) Yüksek mahkeme;

- “Ödeme emrinin takip talebine aykırı olarak düzenlenmesi halinde, borçlu yönünden geçerli bir ödeme emrinin varlığından söz edilemeyeceği ve bu durumda, borçlunun bu konuda süresiz olarak şikayet yoluna başvurabileceğini-”⁹²⁵

- “Borcun sebebinin, takip talebi ile ödeme emrinde gösterilmediği anlaşıldığından, mahkemece, takibin iptaline karar verilmesi gerekeceğini-”⁹²⁶

- “Alacak senede dayanmıyorsa, borcun sebebinin ödeme emrinde de gösterilmesi gerekeceğini-”⁹²⁷

- “İİK.nun 60. maddesi uyarınca, ödeme emrinin takip talebine uygun olarak düzenlenmesi zorunlu olduğu- Bu husus bir hakkın yerine getirilmemesi ile ilgili olup İİK.nun 16/2.maddesi uyarınca süresiz şikayete tabi olduğunu-”⁹²⁸

- “Alacaklının takip talebini vermesinden sonra, İİK. mad. 60 gereğince icra dairesinin buna uygun ödeme emri düzenlemek zorunda olduğu, bu hususun süresiz şikayete tabi olduğunu-”⁹²⁹

- “Ödeme emrinin takip talebine uygun düzenlenmesi gerekli olduğunu-”⁹³⁰

- “Takip talepten önce alacaklı tarafından düzenlenerek icra dairesine tevdi olunacağı; takip hukuku açısından bu talepten önce dava dilekçesi niteliğinde olduğu - Ödeme emri düzenlenmesinin icra dairesinin yetkisinde olup, icra dairesinin takip talebine tümüyle uygun bir ödeme emri düzenlemek zorunda olduğunu-”⁹³¹

- “İcra müdürünün takip talepten önce uygun olarak ödeme emrini düzenlemekle yükümlü olduğu- Ödeme emrinde ‘şahsen’ borçlu olmayan kişinin ‘şahsen’ borçluymuş gibi gösterilemeyeceği- Bu itibarla S.’nin şikayetin kabulü ile, ödeme emrinin iptaline karar verilmesi gerekeceğini-”⁹³²

belirtmiştir...

III- ‘Ödeme emrinin’, ‘takip talebi’ne uygun düzenlenmemiş olması ve icra hukuk mahkemesince borçluya gönderilen ödeme emrinin iptal edilmiş olması halinde ‘itirazın iptali davası’na bakan mahkemece ‘dava koşulu oluşmamış olması nedeniyle’ (dava şartı yokluğu nedeniyle) ‘itirazın iptali davasının reddine şeklinde karar verilmesi gerekecektir.’⁹³³

IV- Mütalâa (ve dava) uyuşmazlıkta;

-Alacaklı (Ö. Ö.), Borçlu (D.) San. ve TİC. LTD. ŞT. Hakkında, Karşıyaka ... İcra Müdürlüğünde -05.08.2015 tarihinde- yaptığı “genel haciz yolu ile ilamsız icra takibi”nde 3.405.500TL alacağının ödenmesini kabul etmiştir.

-Alacaklı, Örnek No:1 TAKİP TALEBİ’nde; alacağının sebebinin;

“İzmir İli ... İlçesi, Çakmaklı Köyünde bulunan tapunun 1288 parsel numarasına kayıtlı arazinin 1. Derece arkeolojik sit kapsamından, 3. Derece arkeolojik sit kapsamına

⁹²⁴ ERCAN, İ. Uygulamacılar için İcra ve İflas El Kitabı, 9. Baskı, 2022, s:224

⁹²⁵ Bknz: 12. HD. 15.03.2022 T. E: 2021/10514, K: 3309 (www.e-uyar.com) (EK-1)

⁹²⁶ Bknz: 12. HD. 30.05.2017 T. E: 2016/16026, K: 8358 (www.e-uyar.com)

⁹²⁷ Bknz: 12. HD. 08.02.2016 T. E: 2015/25811, K: 2971 (www.e-uyar.com)

⁹²⁸ Bknz: 12. HD. 18.02.2013 T. E: 2012/27681, K: 4724 (www.e-uyar.com)

⁹²⁹ Bknz: 12. HD. 31.01.2013 T. E:2012/26755, K:3006 (www.e-uyar.com)

⁹³⁰ Bknz: 19. HD. 12.12.2011, E:14052, K: 15583 (www.e-uyar.com)

⁹³¹ Bknz: 12. HD. 3.12.1998 T. E: 13250, K: 13855 (www.e-uyar.com)

⁹³² Bknz: 12. HD. 26.09.1998 T. E:13144, K:1998/12135 (www.e-uyar.com)

⁹³³ Bknz: 19 HD. 12.11.2018 T.112/5686 (www.e-uyar.com) – 19HD. 25.10.2017 T. 8103/7286 (www.e-uyar.com)

düşürülmesi işi için (1.000.000 +225.000 USD ücret ve KDV karşılığı 15.09.2007 tarihli anlaşmaya istinaden)”

şeklinde belirtmiştir.

-... İcra Dairesince, borçlu (D.) San. ve TİC. LTD. Şt’ne 22.10.2015 tarihinde gönderilen Örnek No:7 ÖDEME EMRİ’nde;

“*Alacak miktarı*”nın 3.405.500 TL olduğu belirtilmiş ancak bu alacağın dayanağı olarak herhangi bir belge gösterilmediği gibi, alacağın sebebi açıklanmamıştır.

Bu suretle; borçluya “*takip talebi*”ne uygun bir “*ödeme emri*” düzenleyip göndermekle yükümlü olan ... İcra Dairesi bu yükümlülüğünü ihlal etmiştir... Çünkü; somut olayda borçlu (D.) San. ve TİC. LTD. Şt. Hakkında yapılmış olan icra takibi her hangi bir senede belgeye dayanmamaktadır. Yukarıda⁹³⁴ belirttiğimiz gibi; ‘*takip talebi*’nde takip dayanağı alacağın (borcun) sebebi gösterilmiş olduğu halde, borçluya gönderilen ‘*ödeme emri*’nde, alacağın (borcun) sebebinin belirtilmemiş olması “*ödeme emrinin iptaline*” neden olur. Bu husus kamu düzenini ilgilendirdiğinden⁹³⁵ borçlu “*süresiz şikayet yolu ile*” “*kendisine gönderilen ödeme emrinin iptalini*” isteyebilir...

Takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve şikayetçi-borçlu vekili Av. ... tarafından ... İcra Hukuk Mahkemesine “*uzman görüşü*” (HMK. m.293 olarak) ibraz edilmek üzere saygıyla sunulur. 02.12.2022

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üni. Hukuk Fak. Öğr. Görv.)

⁹³⁴ Bknz: Yuk. dipn. 3

⁹³⁵ Bknz: Yuk. dipn. 5

14) İcra dairesince, bilirkişilere ‘kıymet taktiri’ yaptırılmamış taşınır ve taşınmazların açık arttırma suretiyle satışa çıkarılması mümkün müdür?

I- Kıymet takdirinin konusunu, borçlunun haczi caiz malları oluşturmaktadır. *Haczin konusu* ise, borçlunun taşınır ve taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki alacakları ve diğer mal varlığı haklarıdır.⁹³⁶ Kıymet takdirinin konusu, aslında haciz aşamasında belirlenmektedir. Haciz aşamasında, öncelikle eşyanın haczinin caiz olup olmadığı tespit edilmekte, daha sonra ise söz konusu malın kıymeti belirlenmektedir... Kıymet takdirinin konusunu, haczi caiz ve kıymetinin takdir edilmesi gereken mallar oluşturmaktadır...

İcra ve İflas Kanunu, taşınır veya taşınmaz kavramını tanımlamamaktadır. Taşınır ve taşınmaz mal kavramları temel olarak Türk Medeni Kanunu’nda yer almaktadır. Türk Medeni Kanunu’nun 3. Bölümü’nde *taşınır mülkiyeti* düzenlenmiştir. Türk Medeni Kanunu’nun 762. maddesine göre taşınır mülkiyetinin konusunu *‘nitelikleri itibariyle taşınabilen maddi şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kavramına girmeyen doğal güçler’* oluşturmaktadır. Taşınır mülkiyetinin konusunu oluşturan taşınır eşya, “aslına zarar vermeksizin nitelikleri itibariyle kendi gücüyle veya başka bir güç sayesinde bir yerden bir yere taşınabilen eşya” olarak ifade edilmektedir.⁹³⁷

Taşınmaz mülkiyeti; Türk Medeni Kanunu’nun 4. Kitap, 1. Kısım, 2. Bölümü’nde düzenlenmiştir. Kanun’un 704. maddesine göre *taşınmaz mülkiyetinin konusunu;* arazi, tapu kütüğüne ayrı sayfa kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar ile kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler oluşturmaktadır. Türk Medeni Kanunu bakımından 704. maddede sayılanlar dışındakiler ‘taşınmaz eşya’ olarak kabul edilmemektedir...

Kıymet takdirine konu olan taşınmaz üzerinde, borçlunun *tek başına* mülkiyet hakkı bulunabileceği gibi, *elbirliği veya paylı mülkiyet* de söz konusu olabilir.

Elbirliği veya paylı mülkiyet halinde kıymet takdirine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. KURU, B.; elbirliği mülkiyetinde haczin konusunu, *‘borçlunun elbirliği ilişkisinin son bulması halinde, hissesine düşecek olan tasfiye payı olduğunu’* ifade etmektedir.⁹³⁸ Bu nedenle, elbirliği ile mülkiyet halinde kıymet takdirinin, taşınmazın tamamı dikkate alınarak yapılması gerekir.⁹³⁹

Kıymet taktirinin konusunu sadece ‘taşınmaz olarak değerlendirmek mümkün değildir. Taşınmazın hukuki niteliği, eklenti, bütünleyici parça veya teşvikli mal gibi unsurların da dikkate alınması gerekir. İcra dairesi ve bilirkişi, kıymet taktiri sırasında bu unsurları gözden kaçırmamalıdır. Aksi bir uygulama takip sürecini uzatacağı gibi, mülkiyet hakkının ihlaline de neden olacaktır.

Bütünleyici parça üzerinde kıymet takdirine ilişkin olarak İcra ve İflas Kanunu’nda özel bir düzenleme yapılmamıştır. Bütünleyici parça, “yerel âdetlere göre asıl şeyin temel unsuru olan ve o şey yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılmasına olanak bulunmayan parça” olarak tanınmaktadır (TMK.m.684)... Bütünleyici parçanın, taşınmazdan ayrı haciz edilip satılması mümkün değildir... Bütünleyici parça niteliğindeki malların kıymeti taşınmazla birlikte takdir edilmelidir... Yasal sınırlamalar saklı kalmak üzere yapılar, bitkiler veya kaynaklar da mülkiyetin kapsamına girmektedir (TMK. m.718/II), yine doğal ürünler de ayrılincaya

⁹³⁶ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, 2. Baskı, s: 426-ARSLAN, R./YILMAZ, E. /AYVAZ, T. S./HANAĞASI, E. İcra ve İflas Hukuku, 5. Baskı, 2018 s: 249

⁹³⁷ OĞUZMAN, M. K./SELİÇİ, Ö./ÖZDEMİR, O. S. Eşya Hukuku, 2011, s: 587 - SEROZAN, R. Taşınır Eşya Hukuku, 2002, s: 183

⁹³⁸ KURU, B. age. s:453

⁹³⁹ GÜNEYSU, N. B. İcra Hukukunda Taşınmazların Kıymet Takdiri, 2020 s:77 vd.

kadar asıl şeyin bütünleyici parçası olarak kabul edilmektedir (TMK. m. 685). Bütünleyici parçanın hukuki durumu, “bir şeye malik olan kimse kural olarak, o şeyin bütünleyici parçalarına da malik olur.” (TMK. m.685) şeklinde ifade edilmektedir.⁹⁴⁰

II- Haciz aşamasında kıymet takdiri kim tarafından yapılacağı İcra ve İflas Kanun’unun 87. maddesinde; “*Haczi yapan memur, haczi yaptığı malın kıymetini takdir eder. İcra bında ehli vukufa müracaat edebilir.*” şeklinde düzenlenmiştir.

Kıymet takdiri güç bir iştir, kıymetin düşük ya da yüksek tutulması duruma göre alakalı veya borçluya şikâyet hakkı verir. Şikâyet üzerine, icra mahkemesinin vereceği karar kesindir; *istinaf / temyiz* edilemez (İİK. m.363).⁹⁴¹

III- Türkiye’de bilirkişi değerlendirme kurullarının, değerlendirme sırasında dikkat edecekleri hususlara ilişkin bir kanun, yönetmelik veya benzeri bir yasal düzenleme bulunmamaktadır ancak, Kamulaştırma Kanununun 11. maddesinde taşınmazın cins ve nev’ini, yüzölçümünü, kıymetini etkileyebilecek bütün nitelik ve unsurlarını ve her unsurun ayrı ayrı değerini, varsa vergi beyanını, kamulaştırılma tarihindeki resmi makamlarla yapılmış kıymet taktirini, arazilerde taşınmaz mal veya kaynağın mevki ve şartlarına göre ve olduğu gibi kullanılması halinde getireceği net geliri, arsalarda, kamulaştırma gününden önceki özel amacı olmayan emsal satışlara göre, satış değerini, yapılarca resmi birim fiyatını ve yıpranma payı ve diğer objektif ölçülerin de kıymet taktirinde dikkate alınacağı düzenlenmiştir.⁹⁴²

Doktrinde; bilirkişilerin taktir edeceği değer ‘o şeyin piyasa değeri’ olduğu belirtilmektedir. İcra hukuku anlamında, kıymet taktiri bakımından taşınmazın/ taşınırın gerçek değerinin tespiti, alacaklı/borçlu, üçüncü kişilerin menfaatini korumak amacıyla yöneliktir. İsviçre Federal Mahkemesi Kararlarında *piyasa değeri* “normal şartlar altında söz konusu bölgede aynı veya benzer, yer ve özellikteki taşınmaz malların ortalama fiyatı” olarak tanımlanmıştır.⁹⁴³

Taşınmazın değerinin belirlenmesinde; *tapu belgesi, kadastro çapı, bayındırlık durum belgesi, mimari proje, vaziyet planı, numaralama belgesi, yapım belgesi, yapı yeri uygulama krokisi, yapı kullanma belgesi, turizm yatırım işletme belgesi ve üretim gücü belgesi dikkate alınacak belgelerdendir.*⁹⁴⁴ **Doktrinde de;** taşınmazın katma değer vergisini belirlemeye yetecek unsurları çapı üzerinde bina olup olmadığı, üzerinde bina varsa faydalı alanın kaç metre kare olduğu, eklentilerin durumu, taşınmazın kullanışa elverişliliği, arsanın imar durumu, arsanın alt ve üstündeki yedek parçalar, taşınmaz bahçe ise bahçenin verimliliği, taşınmazın çevresinin özellikleri ve taşınmazın üzerinde yer alan mükellefiyetler, taşınmazın kıymet taktirinde değeri belirleyen faktörlerdendir.⁹⁴⁵

Yargıtay “taşınmazın bayındırlık birim fiatları dikkate alınarak taşınmazın kıymetinin belirlenmesi halinde, taşınmazın gerçek değerinin belirlenmediği, kıymetin rayiçe göre mahalli bilirkişiye yaptırılmasını ifade etmektedir.”⁹⁴⁶

IV- Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta;

... İcra Dairesi’nin 2017/... Talimat nolu icra dosyasında hazırlanan “Taşınmazın Elektronik Satış Ortamında Açık Artırma İlanı” aşağıdaki şekildedir:

Satılmasına karar verilen taşınmazın cinsi, niteliği, bulunduğu yer, kıymeti ve önemli özellikleri: Satış konusu taşınmazın ... Mahalle, ... Bulvarı, No:36 Kemer AN-

⁹⁴⁰ OĞUZMAN, M.K./ SELİÇİ, Ö./ ÖZDEMİR, O.S. age. s:244 vd.

⁹⁴¹ UYAR, T./ UYAR, A. / UYAR, C İcra ve İflas Kanunu Şerhi C:2, 2014, s:172

⁹⁴² YARDIMCI, T. E. Kamulaştırılan Taşınmazın Bedelinin Tespitine Yönelik Yargıtay Kararının Bilirkişi Tarafından Değerlendirilmesi (MİHDER, CİLT:14 SAYI:40, 2018/2, s:429)-GÜNEYSU, N. B. age. s:151

⁹⁴³ GÜNEYSU N. B. age. s:154

⁹⁴⁴ ÖZER, F Taşınmaz Değerlemesi, 2011 s: 326 vd.

⁹⁴⁵ ASLAN, E. K. İcra ve İflas Hukukunda Açık Arttırma Yolu İle Paraya Çevrilmesi, 2004, s: 96

⁹⁴⁶ Bknz:21.09.1996 T. E: 9142, K: 10432 (www.e-uyar.com)

TALYA açık adresinde konumlu (P.) Hotel olduğu, taşınmaz turizm bölgesinde yer almakta olduğu, yakın çevresinde 5 yıldızlı turistik tesisler, ticari üniteler ve özel hastane bulunduğu. bölgede altyapı, ulaşım ve güvenlik problemi bulunmamakta olduğu, deniz ile arasında yapılaşmaya açık başka bir parsel olmaması nedeni ile denize sıfır konumda olan taşınmaz kus uçuşu olarak ... Hastanesi'ne 50 m, Kemer-1 Girişi'ne 610 m, Dörtiyol Bulvarı'na 1,67 km., Kemer İlçe Merkezi 'ne 2,30 km., ... Merkezi'ne (... Meydanı) 32,70 km. Mesafede olduğu bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

Ana Taşınmazın Özellikleri: Taşınmazın konumlu olduğu 464 ada 2 parsel 11.140,00 m² yüzölçümüne sahip olduğu, parsel batıda ... Bulvarı, güneyde kısmen imar yolu ve komşu parsel, diğer cephelerde ise komşu parseller ile sınırlı olduğu, parsel üzerinde 11.07.2006 tarih ye 10668 sayılı Turizm İşletmesi Belgesine göre 5 yıldızlı olan (P.) Hotel bulunmakta olduğu, satış konusu yapı ayrık nizamda betonarme karkas tarzda bodrum, zemin, 3 normal kat ve çatı kat olarak inşa edildiği, vaziyet planına göre yerleşim; otel binası, yüzme havuzu, yeşil alanlar, açık otopark, yapay şelale ve güvenlik binası şeklinde olduğu, mimari projesine göre yapının -2,50 kotu bodrum katında; 694,15 m² çarsı, 522,35 m² sergi salonu, SPA merkezi, masaj odaları, bay-bayan soyunma odaları, buhar odası, sauna, Türk Hamamı, VIP hamam, fitness center, dinlenme kısmı, vitamin bar ve resepsiyon, doktor odası, idari bölümler ve teknik hacimler, trafo, 211,65 m² mutfak, bay-bayan kuaför, bay-bayan-engelli WC'leri 117,60 m² çok amaçlı salon, 282,05 m² restaruant 184,05 m² fuaye, asansörler ve merdivenler, yangın merdiveni, +2,00 kotu zemin katında; otel girişi, lobi, resepsiyon, halkla ilişkiler, ön büro, bina otomasyon, satış pazarlama müdür ve yardımcısı, bagaj odası, kat ofisleri, bay-bayan-engelli WC, oturma salonu ve lobi bar, pasta ve içki salonu, banyolu-balkonlu konukluma odaları, asansörler ve merdivenler, yangın merdiveni, açık teras alanları,

açık yüzme havuzu, +6,50, +9,50 ve +12,50 kotu normal katların her birinde; koridor, kat ofisleri, asansörler ve genel merdiven, yangın merdiveni, banyolu-balkonlu konaklama odaları, +15,50 kotu çatı katında; koridor; kat ofisleri, asansörler ve genel merdiven, yangın merdiveni, banyolu-balkonlu konaklama odaları, 289,80 m² depo alanı, bulunmakta olduğu, Kesif sırasında mahalde yapılan incelemelere göre taşınmaz bodrum, zemin, 3 normal kat ve çatı katından oluşmakta olduğu, mahalde bodrum katla; kazan dairesi, çamaşırhane, soğuk odalar, mutfaklar, çamaşırhane, toplantı salonları, SPA, hamam ve kapalı yüzme havuzu, dükkanlar, restaurant, zemin katta; loby, idari bürolar, restaurant, konaklama odaları, normal katlarda ve çatı katında konaklama odaları mevcut olduğu, bahçede açık yüzme havuzu, kaydıraklar, iskele, alakart restoran, snack bar, güneşleme alanları ve kids Club bulunmakta olduğu, Otel ana binasında; genel mekanlar mermer kaplı; duvarlar sıvalı ve saten alçı üzeri plastik boyalı olduğu, dış cephe sıvalı ve akrilik boyalı olduğu, Konaklama odalarının zemini laminat parke, banyo zemin-duvar ve balkon zeminleri seramik kaplı olduğu, odalarda merkezi klima sistemi, mini bar, yemek masası, emanet kasa, LCD TV, telefon, dolap, puf, masa ve sandalye ile banyoda kabinli duş teknesi, klozet, lavabo ve saç kurutma makinası bulunmakta olduğu, pencere doğramaları alüminyumdan mamul ve ısıcamlı olduğu, ilgili belediyesinde yapılan incelemeye göre taşınmaza ait 29.12.2006 tarih ve 210 nolu yapı ruhsatı (yeni yapı); 09.10.2007 tarih ve 59 nolu yapı ruhsatı (yenileme); 18.12.2007 tarih ve 89 nolu yapı kullanma izin belgesi mevcut olduğu, yapı kullanma izin belgesine göre taşınmaz toplam 11.100 m² kullanım alanlı olduğu, Kemer Belediyesi'nden alınan bilgiye göre 464 ada 2 parsel turizm konaklama tesisi lejantlı olup ayrık nizam, KAKS.:0.40 yapılaşma koşullarına sahip olduğu bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

Elektrik Teçhizatı Yönüyle Değerlendirme: Otelin elektrik devrelerinin, cihazlarının, tüm elektrikle çalışan koruma ve güvenlik devrelerinin, asansörlerinin, ışık, görüntü cihazları neler olduğu aşağıya çıkarılmıştır.

Otelin genel incelemesinde: Otel Resepsiyon bölümü, lobi, odalar, idari bölümler, restaurantlar, barlar, açık yüzme havuzları, mutfak, anfi tiyatro, kazan dairesi, çamaşırhane, trafo ve jeneratör bölümleri, teknik ofis ve atölye, havuz bar, giriş kontrol ünitesi

hamam, sauna, kongre merkezi, bahçe tanzimi ve aydınlatması yapılmış, çiçeklendirme ağaçlandırılması yapılmış bahçeden oluşmakta olduğu, resepsiyon aydınlatması özel armatürlerle yapılmış olduğu, ısıtma ve soğutma merkezi tip klimalarla yapılmakta olup buna ait tesisat mevcut olduğu, odalarda özel abajur aplik armatürlerle, banyolarda spot tipi armatürlerle aydınlatılmış, banyolarda sabit tipte fön makineleri el telefonu ve aspiratörler kullanılmış olduğu, odalarda

telefon tesisatı ve televizyon tesisatı, yangın ihbar dedektörleri, odalar kullanılmadığı zaman enerjiyi kesen enerji-saver sistemi, mini bar, elektronik şifreli mini kasalar, ısıtma ve soğutma merkezi tip klimalarla yapılmakta olduğundan buna ait tesisat mevcut olduğu bilirkşi raporunda belirtilmiştir.

Genel mekanlar kat koridorlarında kamera sistemi mevcut olduğu, idari Ofislerin olduğu bölümde dekoratif armatürler kullanılmış olduğu, Otelde network sistemi ve UPS bulunmakta olduğu, kazan dairesi ve çamaşırhane bölümünde ısıtmayı ve sıcak suyu sağlayan ekipmanlar vs. bunların tesisatı var olduğu, aydınlatması sıva üstü tesisat ve floresan armatürlerle yapılmıştır. Kazan dairesinde ve çamaşırhanede kuvvet tesisatı mevcut olduğu, Trafo binasında I adet 1000 kVA’lık trafo, salt malzemeleri, ana enerji merkezi, dizel elektrojen grupları mevcut olduğu. Havuz bar kısmında restaurant ve kafeterya bulunmakta olup tesisatı sıva üstü olarak yapılmış ve özel armatürler kullanılmış olduğu, havuzlara ait makine ve ekipmanlar etans tesisat kullanılarak beslenmekte olup bu ekipmanlara ait tablolar ve tablo içi malzemeler mevcut olduğu, giriş kontrol bekçi kulübesinde aydınlatma, telefon tesisatı ve ana giriş kapısını açmaya yarayan elektrikli kapı tesisatı mevcut olduğu, E.N.H. ve trafo postası ile enerji merkezi: Otelin enerjisi Tedaş’a ait 31,5 kV enerji hattından alınmakta olup otelde kendisine ait müstakil olarak tesis edilmiş 1000 kVA’lık kuru tipte trafolu, giriş, ölçü, koruma hücreli I adet modüler Gauss-HMH 30 markalı trafo postası ve bu trafo postalarına ait salt malzemeleri ile kablo ve bara tesisi bulunmakta olduğu, Trafo postasında kompanzasyon tesisi ve buna ait müstakil kompanzasyon panosu bulunmakta olduğu, dizel elektrojen grupları: Otelin kendisine ait, enerji kesilmesinde kullanılmak ve yedek enerji ihtiyacını karşılamak üzere tesis ettiği Aksa markalı elektrik kesilmesinde otomatik olarak kendiliğinden devreye girebilecek şekilde dizayn edilmiş 2 adet 400 kVA’lık dizel elektrojen grubu (dizel jeneratör) bulunmakta olduğu bilirkşi raporunda belirtilmiştir.

Asansörler: Otel blogunda 2 adet 8 kişilik 6 duraklı tam otomatik kat ve kabin kapılı, 1 adet 8 kişilik 5 duraklı tam otomatik kat ve kabin kapılı, 1 adet 8 kişilik 2 duraklı tam otomatik kat ve kabin kapılı olmak üzere 4 adet müşteri asansörleri, yine paslanmaz çelik kapı ve kabinli, otomatik kabin ve kat kapılı 6 duraklı servis asansörleri mevcut olduğu, TV yayın sisteminin

Otelin tamamında televizyon yayını izlemeye elverişli Tecnolive-tecnoset markalı uydu yayın sistemi mevcut olduğu, Telefon Santralı ve sisteminin otelde tüm mahallerde kullanılmak üzere tesis edilmiş telefon sistemi ve elektronik telefon santralı mevcut olduğu, Çamaşırhane - Mutfak - Kazan dairesi kuvvet tesisatının çamaşırhanedeki çamaşır, kurutma makinalarına, mutfakta soğuk odalara ve mutfak makinalarına, kazan dairesinde kazanlara ve ısıtma sistemlerine enerji

sağlayan Nyy ve Nym kabloların kullanıldığı tesisat ve bu makinalara kumanda eden ve korumayı sağlayan panolarla pano içi otomatik salterler termik- kontaktörler mevcut olduğu, Çevre Aydınlatmasının, otelin tamamının çevresinin ve Otelin bahçesinin dekoratif ve güvenlik aydınlatmasını sağlayan özel aydınlatma direkleri ve özel aydınlatma armatürlerinden oluşan çevre aydınlatmasını sağlayan aydınlatma sistemi mevcut olduğu bilirkşi raporunda belirtilmiştir.

Anfi Tiyatro aydınlatma ve ses tesisatının otelin bünyesinde bahçede yer alan anfi tiyatrodaki ses, ışık, görüntü sistemi, audio mikser, hoparlör sistemleri, muhtelif boyda tepegöz, disko efekt ışıklandırma sistemi bunlara bağlı özel aydınlatma armatürleri ile projektörlerle yapılmış anfi tiyatronun aydınlatması mevcut olduğu, Havuz tesisatının oteldeki havuzlara ait mekanik tesisat gruplarını besleyen ve kumanda eden kablo ve

tablo içi salt malzemeleri mevcut olduğu, toplantı salonlarının aydınlatma için tavanda özel armatürler, özel ses ve müzik yayın sistemi ve sahne aydınlatması sistemi, dedektörlü yangın alarm sistemi mevcut olduğu, Yangın ihbar sisteminin odalarda ve tüm genel mahallerde tavanlarda yangın ihbar dedektörleri ve bu dedektörlere kumanda eden Maxlogic markalı analog adresli yangın ihbar santrali bulunmakta olduğu bilirkişi raporunda belirtilmiştir. Otelin kıymet tarihi itibarıyla kullanılan bir tesis olması, amortisman ve yıpranma düşüldükten sonraki elektrik tesisatıyla ilgili değerinin 8.000.000.-TL olduğu görüşüne varılmış olduğu bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

Makine Tesisatı Yönüyle Değerlendirme: Otelin genelinde pıssu, temizsu tesisatı, ısıtma-soğutma, havalandırma tesisatı ile konaklama odalarında bulunan banyoda duş, klozet ve lavabo var olduğu, Isıtma-soğutma, havalandırma makinelerinin, otel merkezi sistem ısıtma-soğutma, havalandırma sistemine sahip olduğu, ısıtma soğutma sistemi dış üniteleri kapasitenin yeterli gelmemesinden dolayı 2018 yılında güncellenerek kapasiteleri artırılmış olduğu, ısıtma soğutma makineleri dış ünitelerinin 2 adedi binanın çatı terasında, 1 adedi 1. kat terasta bulunmakta olduğu, merkezi havalandırma fanları bina arka cephesinde bulunmakta olduğu, kesif esnasında bina kapalı ortak alanlarında bulunan İç ünitelerin temizlik amacıyla söküldüğü görülmüş olduğu, ayrıca bina ortak alanlarında ve personel kısımlarında 10 adet çalışır halde split klima bulunmakta olduğu, makine dairesi: makine dairesinde ısı kazanı, su yumuşatma sistemi, hidrofor sistemi, ısı eşanjörü, sıcak su deposu ve yangın tesisatı var olduğu, kapalı yüzme havuzu, açık yüzme havuzu ve kaydırak havuzunda, havuz pompaları, kum filtre tankları, sistemi ve tesisatı ile kaydırak su pompa sistemi var olduğu, restoran kısmında, ana restoran, ala-carte restoran, snack bar olmak üzere toplamda üç birim bulunmakta olduğu., ayrıca depolar, erzak saklama odaları, soğuk odalar(6 adet), mutfak pişirme, kasaphane; pastane, diğer kısımlar, endüstriyel mutfak ekipmanları var olduğu, asansörler: otel içerisinde I adet 6 duraklı, 2 adet 5 duraklı, 2 adet 2 duraklı olmak üzere toplamda 5 adet asansör mevcut olduğu, asansörlerden I adet 5 duraklı ve I adet 2 duraklı çalışmamakta olduğu, (elektrik kısmında fiyatlandırılmış olduğu,) SPA Merkezi ve Fitness salonunda, içinde 2 adet hamam, 8 adet masaj odası, sauna, fitness ekipmanları(3 adet bisiklet, 3 adet koşu bandı, omuz, göğüs, baldır, vb. egzersiz üniteleri, çalışma sehpaları, muhtelif ağırlıklar) var olduğu, endüstriyel temizlik makinelerinde 3 adet kombomat, I adet vakum, I adet cila ve I adet yaprak toplayıcı mevcut olduğu, otelin kıymet tarihi itibarıyla kullanılan bir tesis olması, amortisman ve yıpranma düşüldükten sonraki mekanik tesisatıyla birlikte makine ve ekipmanların toplam değerinin 10.500.000.-TL olduğu görüşüne varıldığı bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

Zirai Muhdesat Yönüyle Değerlendirme: Parselde bulunan ağaçlar değerlendirilirken cinsi, yası, ekonomik ömürleri, gelişmişlik durumları, kültürel bakımlarının yapılip yapılmadığı, ürün fiyatları kullanılarak rayiç bedelleri hesaplanmış olduğu, hesaplamalarda ayrıca Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğünün 2020 ağaç rayiç değerlerinden ve piyasa rayiçlerinden yararlanılmış olduğu bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

Bauhinia veriegata cinsi (16-20 yas, 1 adet, birim fiyatı,7000 TL, toplam fiyatı 7000 TL)

Ficus macrocarpa bonsai cinsi (8-10 yas, 3 adet, birim fiyatı,5000 TL, toplam fiyatı 15000 TL)

Ficus nitida cinsi (10-12 yas, 13 adet, birim fiyatı,1000 TL, toplam fiyatı 13000 TL)

Ficus nitida cinsi (18-20 yas, 68 adet, birim fiyatı,1500 TL, toplam fiyatı 102000 TL)

Scas cinsi (8-10 yas, 33 adet, birim fiyatı,1000 TL, toplam fiyatı 33000 TL)

Hibiscus cinsi (5-7 yas, 5 adet, birim fiyatı,100 TL, toplam fiyatı 500 TL)

Pitosporum cinsi (7-8 yas, 770 adet, birim fiyatı,100 TL, toplam fiyatı 77000TL)

Bougainvillea mini thai cinsi (8-10 yas, 2 adet, birim fiyatı,1000 TL, toplam fiyatı 2000 TL)

- Limon cinsi (12-15 yas, 6 adet, birim fiyatı,1006 TL, toplam fiyatı 6036 TL)
 Pulmeria rubra cinsi (10-12 yas, 3 adet, birim fiyatı,1000 TL, toplam fiyatı 3000 TL)
 Cupresus macrocarpa cinsi (8-10 yas, 19 adet, birim fiyatı,750 TL, toplam fiyatı 14250 TL)
 Böugainvillea glabra cinsi (12-15 yas, 3 adet, birim fiyatı,500 TL, toplam fiyatı 1500 TL)
 Cupressus macrocarpa cinsi (12-15 yas, 66 adet, birim fiyatı, 600 TL, toplam fiyatı 39600 TL)
 Avokado cinsi (5-7 yas, 6 adet, birim fiyatı,511 TL, toplam fiyatı 3066 TL)
 Avokado cinsi (8-10 yas, 1 adet, birim fiyatı,601 TL, toplam fiyatı 601 TL)
 Avokado cinsi (25-30 yas, 1 adet, birim fiyatı,750 TL, toplam fiyatı 750 TL)
 Zeytin cinsi (25-30 yas, 3 adet, birim fiyatı,1189 TL, toplam fiyatı 3567 TL)
 Araucaria heterophylla cinsi (18-20 yas, 1 adet, birim fiyatı,1.00,00 TL, toplam fiyatı 1000 TL)
 A. Heterophylla cinsi (5-7 yas, 1 adet birim fiyatı 300 TL toplam fiyatı 300 TL)
 Kızıl Çam cinsi (35-40 yas, 7 adet, birim fiyatı, 800 TL, toplam fiyatı 5600 TL)
 Nar cinsi (8-20 yas, 5 adet, birim fiyatı, 362 TL, toplam fiyatı 1810 TL)
 Portakal cinsi (12-15 yas, 12 adet, birim fiyatı,1024 TL, toplam fiyatı 12288 TL)
 Andız cinsi (22-25 yas, 2 adet, birim fiyatı,600 TL, toplam fiyatı 1200 TL)
 Palmiye cinsi (18-20 yas, 5 adet, birim fiyatı,2000 TL, toplam fiyatı 10000 TL)
 Hurma cinsi (12-15 yas, 1 adet, birim fiyatı,1500 TL, toplam fiyatı 1500 TL)
 Yukka cinsi (8-10 yas, 10 adet, birim fiyatı,350 TL, toplam fiyatı 3500 TL)
 Keçiboynuzu cinsi (30-35 yas, 2 adet, birim fiyatı, 322 TL, toplam fiyatı 644 TL)
 Okaliptus cinsi (30-35 yas, 4 adet, birim fiyatı, 1500 TL, toplam fiyatı 6000 TL)
 Wisteria sinensis cinsi (5-7 yas, 1 adet, birim fiyatı, 100 TL, toplam fiyatı 100 TL)
 Elma cinsi (12-15 yas, 1 adet, birim fiyatı, 658 TL, toplam fiyatı 658 TL)
 Palmiye cinsi (18-20 yas, 6 adet, birim fiyatı, 2000 TL, toplam fiyatı 12000 TL)
 Cactaceae cinsi (5-7 yas, 7 adet, birim fiyatı, 150 TL, toplam fiyatı 1050 TL)
 Aleovera cinsi (5-7 yas, 3 adet, birim fiyatı, 150 TL, toplam fiyatı 450 TL)
 Callistemon citrinum cinsi (5-7 yas, 1 adet, birim fiyatı, 250 TL, toplam fiyatı 250 TL)
 Ligistrum sp. çit bitkisi cinsi (5-6 yas, 200 adet, birim fiyatı, 100 TL, toplam fiyatı 20000 TL)TOPLAM 400.220,00 TL

I adet sondaj 60 mt derinlikli yıpranma payı düşüldükten sonraki değerinin 20.000,00 TL olduğu ve toplam zirai muhdesat değerinin 400.220 TL + 20.000 TL olmak üzere 420.220 TL olduğu hesap edilmiş olduğu bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

Bilirkişi tarafından yapılan arz (zemin) değeri yönüyle yapılan değerlendirmede taşınmazın konumlu olduğu parselin değerinin tespiti için Kemer Mahallesi 322 ada 12 parsel kıyası emsal olarak seçildiği, Aşağıdaki tabloda emsal olarak seçilen taşınmazın temel bilgileri ve kıyası emsal olarak seçilme nedenleri verilmiştir.

Yukarıda sunulan mukayese tablosundan hareketle satış konusu taşınmazın konumlu olduğu parselin arz değeri; $11.140 \text{ m}^2 \times 14.719 \text{ TL/m}^2 = 163.969.660 \text{ TL}$ olarak hesap ve takdir edilmiş olduğu bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

İnşai değer yönüyle yapılan değerlendirme: Parsel üzerindeki yapı, yapı kullanma izin belgesine göre yaklaşık 15 yıllık olduğu, aşınma paylarını gösterir cetvele göre %15 oranında yıpranma payı düşülerek hesap yapıldığı, Turizm İşletmesi Belgesi'ne göre tesis 5

yıldızlı olduğu, 5 yıldızlı turizm tesisleri yapı yaklaşık birim maliyet cetveline göre 5.Sınıf C Grubu yapılar sınıfına girdiği, 5C yapı sınıfı 2021 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyeti 4.000 TL/m² olduğu, Buradan hareketle tesisin değeri 11.100 m² x [4.000 TL/m² x (1-0,15)] = 37.740.000 TL olduğu bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

Fiyatlandırma: Taşınmazın nihai değeri ise yukarıdaki başlıklar altında hesap edilen kalemlerin toplamı olup aşağıdaki icmalde sunulduğu şekilde olduğu,

Elektrik Teçhizat Değeri: 8.000.000 TL, Mekanik Tesisat İle Makine ve ekipman Değeri:10.500.000,00 TL, Zirai Muhdesat Değeri: 420.220 TL, Arz (Zemin) Değeri: 163.969.660 TL, İnşai Değer 37.740.000 TL TOPLAM ~220.630.000 TL,

İcra Dairesi'nin 20221/54 Talimat dosyasında bulunan 23.03.2021 sorgu tarihli tapu kaydına göre taşınmazın hissedarlarına payları oranında düşen değerlerin şu şekilde olduğu: (Ç.) Tic. Aş. (1/2 hisse) = 110.315,000 TL, (İ.) San. ve Tic. Aş. (1/2 hisse) = 110.315.000 TL bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

Sonuç olarak rapor içeriğinde özellikleri belirtilen Antalya ili, Kemer İlçesi, ... Mahallesi, ... ada ... parselde konumlu turistik tesisin, ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2022/... Esas sayılı dosyasından verilen karar gereği değerinin 220.630.000TL (İki Yüz Yirmi Milyon Altı Yüz Otuz Bin Türk Lirası) olduğu tespit edildiği ve bu karara istinaden ...İcra Dairesinin 2017/... talimat sayılı dosyasından taşınmaz 220.630.000TL (İki Yüz Yirmi Milyon Altı Yüz Otuz Bin Türk Lirası) bedelle satışa çıkarılmıştır. 1/2 hisseye sahip (Ç.) Tic. A.Ş. payına karşılık gelen miktarın 110.315.000 TL olduğu, 1/2 Hisseye sahip (İ.) San. ve Tic. AŞ. payına karşılık gelen miktarın 110.315.000 TL olduğu; görüş ve kanaatine varıldığı bilirkişi raporunda belirtilmiştir.

Antalya İli Kemer İlçesi ... Mahallesi ... ada ... parsel sayılı taşınmaz 29.06.2018 tarihli serhli teferruat listedir. Tapudan teferruat listesi hakkında detaylı bilgi edinilebilir.

MIN TURİZM LTDİ STİ. DEMIRBAS LISTESİ

SIRA - DEMIRBAS KODU - DEMIRBAS ISMI - SATICI ISMI - ALIS TARİHİ - ALIS MIKTARI - ALIS FİYATI

1 -FBD00001 - SCOTSMAN MV450 BUZ YAPMA MAKINASI - 0075589-590 NL MARPA - **31.10.2007** - 1 - 9.803,00 TL

2 -FBD00002 - TEZGAH TIPI BUZ DOLABI 3 KAPILI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007**- 1 - 6.241,00 TL

3 -FBD00003 - SOGUK AÇIK BÜFE ÜNİTESİ - 0075589-590 NL MAKPA - 31.10.2007 - 4 - 29.259,00 TL

4 -FBD00004 -- CRYSTAL MAKARNA PISIRME MAKINASI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 5.557,00 TL

5 -FBD00006 - ZANUSSI BULASIK YIKAMA MAKINASI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 8.924,00 TL

6 -FBD00007 - CRYSTAL NTV TEZ.TIPI BUZDOLABI 3 KAPILI - 0075589-590 NL MAKPA - 31.10.2007 - 2 - 12.482,00 TL

7 -FBD00008 - ZANUSSI BULASIK YIKAMA MAKINASI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 6.849,00 TL

8 -FBD00009 - SCOTSMAN MV450 BUZ YAPMA MAKINASI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 6.323,00 TL

9 -FBD00010 - CRYSTAL 260NTV BAR TIP YATIK BUZDOLABI - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 6.313,00 TL

10 - FBD00011 - SICAK AÇIK BÜFE ÜNİTESİ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 10.411,00 TL

11 -FBD00012 - SICAK AÇIK BÜFE ÜNİTESİ- 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 5.020,00 TL

- 12 -FBD00013 - SICAK AÇIK BÜFE ÜNİTESİ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 2 - 14.732,00 TL
- 13 -FBD00014 -SICAK AÇIK BÜFE ÜNİTESİ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 5.556,00 TL
- 14 -FBD00016 - SICAK AÇIK BÜFE ÜNİTESİ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 2 - 8.898,00 TL
- 15 -FBD00017 - SICAK AÇIK BÜFE ÜNİTESİ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 2 - 10.677,00 TL
- 16 -FBD00018 - SOGUK SALATA ÜNİTESİ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 7.816,00 TL
- 17 -FBD00019 - ZANUSSI BULASIK YIKAMA MAKINASI - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 7.476,00 TL
- 18 -FBD00020 - CRYSTAL 260NTV BAR TIP YATIK BUZDOLABI - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 6.314,00 TL
- 19 -FBD00023 - ÇALIŞMA TEZGAHI TABAN RAFSIZ - 0075665-66-67-68-69 - **15.11.2007** - 1 - 695,00 TL
- 20 -FBD00026 - 051553 NL FT İLE 15 AD.BAR SANDALYE - GALERİ KRİSTAL FT - **25.04.2008** - 8 - 3.015,00 TL
- 21 -FBD00032 - ÇAYCI - PRESTIJ PAZARLAMA - **11.11.2008** - 1 - 115,00 TL
- 22 -FBD00039 - KOLTUK PLASTİK YESİL - ANOTEK TİÇ.AS. - **28.07.2009** - 25 - 825,00 TL
- 23 -FBD00058 - SHOW ÜNİTESİ TABAN RAFLI - OTESAN TUR.SAN.LTD - **04.03.2010** - 1 - 2.974,00 TL
- 24 -FBD00059 - DAVLUMBAZ DUVAR TIPI(BÜFE İÇİN) -OTESAN TUR.SAN.LTD - **04.03.2010** - 1 - 3.294,00 TL
- 25 -FBD00060 - SOGUK AÇIK BÜFE SALAD BAR - OTESAN TUR.SAN.LTD - **04.03.2010** - 1 - 3.477,00 TL
- 26 -FBD00062 - SHOW OCAGI İKİLİ - OTESAN TUR.SAN.LTD - **04.03.2010** - 1 - 439,00 TL
- 27 -FBD00064 - PLEYT YARI OLUKLU LPGLİ FIRIN(BÜFE) -OTESAN TUR.SAN.LTD - **04.03.2010** - 1.253,00 TL
- 28 -FBD00676 - KRİSTAL ÇAY MAK.50 LT - GALERİ KRİSTAL - **06.04.2015** - 1 - 360,00 TL
- 29 -FBD00677 - KRİSTAL ÇAY MAK.22 LT - GALERİ KRİSTAL - **06.04.2015** - 1 - 240,00 TL
- 30 -FBD00751 - ORDÖVR TABAK ARASI 100 TABAKLIK - GALERİ KRİSTAL - **13.04.2015** - 1 - 1.050,00 TL
- 31 -FBD00761 - PREMİX BİRA SİFON TEZGAHI PANJUR KAPAKLI - KRİSTAL ENDÜSTRİYEL - **14.04.2015** - 1 - 1.690,00 TL
- 32 -FBD00762 - CRYSTAL CHM 260 S TEZGAH TIPI BUZDOLABI - KRİSTAL ENDÜSTRİYEL - **14.04.2015** - 1 - 2.586,00 TL
- 33 -FBD763 - ÇALIŞMA TEZGAHI DOLAPLI ARA RAFLI KAPAKLI - KRİSTAL ENDÜSTRİYEL - **14.04.2015** - 1 - 1.292,00 TL
- 34 -FBD00764 - TEK EVYELİ TEZGAH TABAN RAFSIZ ÖNÜ KAPAKLI - KRİSTAL ENDÜSTRİYEL - **14.04.2015** - 1 - 1.023,00 TL
- 35 -FBD00768 - KRİSTAL HAVUZLU BOS TOP. 2 KAT PASLANMAZ - GALERİ KRİSTAL - **29.04.2015** - 2 - 1.910,00 TL

36 - FBD00791 - ET ÇÖZDÜRME ARABASI 5 KATLI - OTE-SAN TURIZM - **21.05.2015** - 1 - 1.750,00 TL

37 -FBD00796- BAR BLENDER 908 HAMILTON BEACH - OTE-SAN TURIZM - **30.05.2015** - 1 - 631,00 TL

38 -FBD00806 - HAVUZLU BOS TOPLAMA ARABASI - DMR TARIM LTD.STI. - **09.07.2015** - 1 - 710,00 TL

39 -FBD00807 - MAMA SANDALYESI RUBBER YESIL - OTE-SAN TURIZM - **14.07.2015** - 4 - 1.400,00 TL

40 -FBD00809 - ÇAYYAP ÇAY OTOMATI 350 BDR -OTE-SAN TURIZM - **10.10.2015** - 2 - 1.217,00 TL

41 -GIM 00001 - 252262 NL FT.28,5/36 Kw 1000KWA Güç TRAFOSU - GIRISIM ELEKTRIK - **23.07.2007** - 1 - 60.720,00 TL

42 -GIM00002 - 574762 NL ANKE ASANSÖR FT BEDELI - 574762 - NL ANKE ASANSÖR - **02.08.2007** - 5 - 304.000,00 TL

43 -GIM00003 - 056689 NL FT 8 ADET SOGUK ODA - MTG END.MUTFAK - **03.08.2007** - 8 156.000,00 TL

44 -GIM00004 - 280 AD. TERMOSTAT ODALAR İÇİN - 280 AD. TERMOSTAT ODA - **22.08.2007** - 198 - 4.822,00 TL

45 -GIM00005 - 25794 NL FT İLE FANCOIL CİHAZLARI - TC TARKAN CÜNEYİT GR - **16.08.2007** - 280 147.101,00 TL

46 -GIM00006 - 25813 NL FT İLE FANCOIL CİHAZLARI - TC TARKAN CÜNEYİT GR - **28.08.2007** - 22 - 21.866,00 TL

47 -GIM00007 - 101362 NL FT İLE FANCOIL CİHAZLARI - AKFEL PAZ.AIRFELK - **19.10.2007** - 39 - 60.361,00 TL

48 -GIM00008 - 549270 NL FT İLE SU FILTRASYON SIS - ESLI PWG SU ARATMA - **24.08.2007** - 1 - 14.000,00 TL

49 -GIM00009 - 5 ADET DALGIÇ POMPA - 5 ADET DALGIÇ POMPA - **10.09.2007** - 5 - 847,00 TL

50 -GIM00010 - 20 AD.ZENIT DRENAJ POMPASI - 20 AD. ZENIT DRENAJ P - **06.09.2007** - 4 - 16.002,00 TL

51 -GIM00013 - 13 AD. SİRKÜLASYON POMPASI - 47055 NL MEG.MÜH.FT - **29.08.2007** - 13 - 36.930,00 TL

52 -GIM00014 - 1 AD.İKİ POMPALI HIDRAFİR(3004) - 1 AD.İKİ POMPALI HI. - **01.08.2007** - 1 - 3.386,00 TL

53 -GIM00015 - 1 AD. İKİ POMPALI HIDRAFİR (3005) - 47043 NL MEGA MÜH. FT - **01.08.2007** - 1 - 2.781,00 TL

54 -GIM00016 - 2 AD. DENGE TANKI - 47043 NL MEGA MÜH. FT - **01.08.2007** - 2 - 1.340,00 TL

55 -GIM00019 - DİK TIP SERPANTINLI BOYLER - 0198310 NL TEKNOSAN - **23.08.2007** - 5 - 35.000,00 TL

56 -GIM00020 - 11 AD.ELKT.PANO(TRAFO+ANADAGITIM+ÇAM.HANE+KAZAN DA) - 004252 NL INTIZAM EL - **31.12.2007** - 11 - 59.870,00 TL

TL

57 -GIM00021 - DALGIÇ POMPA - 83582 FT HAVI ELEKTR - **28.12.2006** - 1 - 3.950,00 TL

58 -GIM00022 - 9 AD.ELKT.PANOSU - 9 AD.ELKT.PANOSU - **31.12.2007** - 9 - 40.888,00 TL

- 59 -GIM00024 - 25860 NL TC DROUP FT.2ADET FANCOIL - TC GROUP - **03.01.2008** - 2 - 823.0,00 TL
- 60 -GIM00025 - 079252 NL KESIT ENRJ.FT 7 AD.ISI POM - KESIT ENERJI - **02.04.2008** - 7 - 97.062,00 TL
- 61 -GIM00026 - 112807 NL FT BUHAR KAZANI BEDEL, - TULUKLAR TIÇ. - **16.06.2008** - 1 - 1.350,00 TL
- 62 -GIM00027 - 522114 FT YANGIN TÜPÜ VE CIH - SAGLAM YANGIN - **28.06.2008** - 68 - 4.391,00 TL
- 63 - GIM00028 - 1011162 NL FT ILE SU ARITMA MAK. - CENDER GROUP FT - **08.05.2008** - 1 - 1.271,00 TL
- 64 -GIM00030 - 35042 NL FT ILE SIS MAKINASI +HOP+KONTROL MASASI - STAR SISTEM DESTEK - **16.06.2008** - 1 - 3.3390,00 TL
- 65 - GIM00031 - 079253 NL FT ILE 2 ADET ISI POMPASI - KESIT ENERJI - **11.07.2008** - 2 - 32.497,00 TL
- 66 -GIM00032 - 79255 NL FT ILE ISI POMPASI PANOSU - KESIT ENERJI - **25.09.2008** - 1 - 828,00 TL
- 67 -GIM00033 - 853641 NL FT ILE ÇAMASIR YIKAMA MK. - TOLKAR MAKINA - **11.09.2008** - 1 - 13.500,00 TL
- 68 -GIM00034 - 853641 NL FT ILE ÇAMASIR SIKMA - TOLKAR MAKINA - **11.09.2008** - 1 - 5.500,00 TL
- 69 -GIM00052 - AQUALINE UV ES 160 SU ARITMA CIHAZI - ESLI ENST.ÜR.LTD.STI. - **23.07.2009** - 1 - 10.868,00 TL
- 70 -GIM00053 - MIXER(BEHRINGER XENYX 1832FX)-SESSIST. - OBATLI SES ISIK SIST. - **25.03.2010** - 1 - 541,00 TL
- 71 -GIM00054 - HOPERLÖR(MACKIESRM450) - OBATLI SES ISIK SIST. **25.03.2010** - 1 - 3.080,00 TL
- 72 -GIM00055 - MIKROFON (KRU 102/99H UHF) - OBATLI SES ISIK SIST. - **25.03.2010** - 1 - 353,00 TL
- 73 -GIM00056 - MIKROFON TELSİZ (KRU 481/7) - OBATLI SES ISIK SIST - **25.03.2010** - 1 - 370,00 TL
- 74 -GIM00057 - YANGIN SÖNDÜRÜCÜ İTHAL BIOVERSALLI 6 LT - AKYILDIZ YANGIN - **26.04.2013** - 40 - 5.517,00
- 75 -GIM00058 - YANGIN ALARM SISTEMI - AKYILDIZ YANGIN - **10.06.2013** - 1 - 12.467,00 TL
- 76 -GIM00059 - SWITCH 24X10/100/1000 JE006A SERVER - NETCOM TEKNOLOJİ MAR - **08.04.2013** - 3 - 1.569,00 TL
- 77 -GIM00066 - TRADITION 2250 DİKİS MAKINASI - AKYÜZ MAKINA - **22.11.2014** - 1 - 375,00 TL
- 78 -GIM00067 - GENERATORE GAHP-A AR ISI POMPASI - TARGAZ ENERJI - **01.08.2015** - 1 - 53.874,00 TL
- 79 -GIM00068 - BMS SES ISIK ROF ART 715 A MK 1400W - 320-01-02-0056 - **03.05.2016** - 2 - 3.729,00 TL
- 80 -GM0001 - MASA - SONER MIMARLIK - **01.09.2007** - 20 - 9.100 TL
- 81 -GM0002 - MASA - SONER MIMARLIK - **04.09.2007** - 8 - 3.640,00 TL
- 82 -GM0003 -MASA - SONER MIMARLIK - **15.09.2007** - 21 - 9.555,00 TL
- 83 -GM0004 - MASA - SONER MIMARLIK - **17.10.2007** - 17 - 7.735,00 TL
- 84 -GM0005 - MASA - SONER MIMARLIK - **17.09.2007** - 2 - 910,00 TL

- 85 -GM0006 - MASA - SONER MIMARLIK - **19.09.2007** - 2 - 910,00 TL
- 86 -GM0007 - HAVUZ SEHPA - SONER MIMARLIK - **03.09.2007** - 30 - 1.950,00 TL
- 87 -GM0008 - SEHPA HAVUZ - SONER MIMARLIK - **01.01.2007** - 15 - 975,00 TL
- 88 -GM0009 - SEHPA HAVUZ - SONER MIMARLIK - **06.09.2007** - 5 - 325,00 TL
- 89 -GM0010 - SEHPA HAVUZ - SONER MIMARLIK - **19.09.2007** - 10 - 650,00 TL
- 90 -GM0011 - SEHPA HAVUZ - SONER MIMARLIK - **17.09.2007** - 10 - 650,00 TL
- 91 -GM0012 - SEHPA HAVUZ - SONER MIMARLIK - **17.09.2007** - 20 - 1.300,00 TL
- 92 -GM0013 - SEHPA HAVUZ - SONER MIMARLIK - **26.09.2007** - 20 - 1.300,00 TL
- 93 -GM0014 - SEHPA HAVUZ - SONER MIMARLIK - **01.10.2007** - 20 - 1.300,00 TL
- 94 -GM0015 - SEHPA HAVUZ - SONER MIMARLIK - **10.11.2007** - 20 - 1.300,00 TL
- 95 -GM0016 - AD.RES.ÖN.OTURMA - SONER MIMARLIK - **06.09.2007** - 7 - 13.650,00 TL
- 96 -GM0017 - RES.ÖN.OTURMA KOLTUK - SONER MIMARLIK - **06.09.2007** - 7 - 13.650,00 TL
- 97 -GM0018 - 138181 NL FT ILE GEN.MEK.DEMIRBAS - YETISENLER DAY.TÜK.L - **22.07.2008** - 1 - 466,00 TL
- 98 -GM0019 - RES.ÖN OTURMA KOLTUK - SONER MIMARLIK - **22.09.2007** - 2 - 3.900,00 TL
- 99 -GM0020 - 056468 NL FT GENEL MEKAN ÖRTÜSÜ - PIRAMIT REKLAM - **30.06.2008** - 100 - 3.833,00 TL
- 100-GM0021 - 443386 NL FT. 102 AD. SANDALYE - SONER MIMARLIK - **21.09.2007** - 102 - 17.238,00 TL
- 101-GM0022 - GEN.MEK.DUVAR AYDINLATMA SIS+PANOSU - UNIKOM ELKT. - **30.06.2008** - 8 - 4.270,00 TL
- 102-GM0023 - 443387 - NL FT 25 AD. SANDALYE - SONER MIMARLIK - **22.09.2007** - 25 - 4.225,00 TL
- 103-GM0024 - 443389 NL FT 40 AD. SANDALYE - SONER MIMARLIK - **25.09.2007** - 40 - 6.760,00 TL
- 104-GM0025 - 18/01-448604 NL SAHIN MÖBL.FT YAT.HES.VIRMAN 3 DOL - SAHIN MÖBLE FT - **01.01.2007** - 4 - 3.000,00 TL
- 105-GM0026 - 10/06-243347 NL FT YAT.HES.KAT SERVİS ARABASI - ERTUGRUL TEM. - **30.06.2008** - 7 - 1.910,00 TL
- 106-GM0027 - 443395 NL FT 24 AD. SANDALYE - SONER MIMARLIK - **26.09.2007** - 24 - 4.056,00 TL
- 107-GM0028 - 443398 NL FT 20 AD. SANDALYE - SONER MIMARLIK - **01.10.2007** - 20 - 3.380,00 TL
- 108-GM0029 - 443400 NL FT 20 AD. SANDALYE - SONER MIMARLIK - **03.10.2007** - 20 - 3.380,00 TL
- 109-GM0030 - 07/01-443479 NL FT RESEPSİYON BANKOSU - SONER MIMARLIK - **30.06.2008** - 1 - 101.400,00 TL
- 110-GM0031 - 443399 NL FT 20 AD SANDALYE - SONER MIMARLIK - **02.10.2007** - 50 - 8.450,00 TL
- 111-GM0032 - 04/01-443474 NL FT 50 AD.ÇOK AM.SANDALYE - SONER MIMARLIK - **30.06.2008** - 50 - 8.450,00 TL
- 112-GM0033 - 03/01-443473 NL FT 50 AD.ÇOK AM.SALON SANDALYE - SONER MIMARLIK - **01.01.2007** - 50 - 8.450,00 TL

113-GM0034 - 02/01-443472 NL FT ILE LOBY BAR SANDALYESI - SONER MIMARLIK - **30.06.2008** - 20 - 5.000,00 TL

114 -GM0035 - 02/01-443472 NL FT ILE RES.ÖN.AHS.SEHPA - SONER MIMARLIK - **30.06.2008** - 8 - 8.840,00 TL

115-GM0036 - 837012 NL PLASTIK MASA VE AYAGI - TORAMAN OGULLARI - **07.06.2008** - 10 - 1.180,00 TL

116-GM0037 -443403 NL FT 5 ADET SANDALYE - SONER MIMARLIK - **16.10.2007** - 5 - 845,00 TL

117-GM0038 - 75463 NL FT VERZALIT MASA VE AYAGI - RIVYERA TEKSTIL FT - **01.01.2007** - 20 - 2.000,00 TL

118-GM0039 - 443405 NL FT SANDALYE 64 ADET - SONER MIMARLIK - **18.10.2007** - 64 - 10.816,00 TL

119-GM0040 - 75462 NL FT RIVYERA TEK. 80 AD. PLASTIK SANDALYE - RIVYERA TEKSTIL FT - **03.03.2008** - 80 - 3.680,00 TL

120-GM0041 - 8153 NL FT ILE PLASTIK SENZLOG - YÜCEL BÜRO MOB. FT - **01.03.2008** - 60 - 2.400,00 TL

121-GM0042 - 443404 NL FT 1.SINIF LOKANTA MASA - SONER MIMARLIK - **17.10.2007** - 10 - 4.550,00 TL

122-GM0043 - 20091 NL FT 64 PAR ISIK SIS.ALIM - BOR MÜZİK ALETLERİ - **02.06.2008** - 8 - 636,00 TL

123-GM0044 - 443420 NL FT 1.SINIF LOKANTA MASA - SONER MIMARLIK - **12.11.2007** - 20 - 9.100,00 TL

124-GM0045 - 865902 NL FT KANDIL KULE HASAP - EKIPHAN TIC. - **01.01.2007** - 60 - 600,00 TL

125-GM0046 - 837116 NL FT ILE SANDALYE +MASA - TOROMAN OGULLARI - **25.06.2008** - 30 - 504,00 TL

126-GM0047 - 075698 NL FT ILE VERZALIT MASA SANDALYE - RIVYERA TESKIL FT - **29.05.2008** - 60 - 2.840,00 TL

127-GM0048 - ORJ.BEYAZ PLASTIK SENZLOG - YÜCEL BÜRO MIM.FT - **24.05.2008** - 80 - 2.000,00 TL

128-GM0049 - PLASTIK MASA+SANDALYE FT BEDELI - RIVYERA TEKSTIL FT - **23.05.2008** - 91 - 6.280,00 TL

129-GM0050 - 24 ADET PLASTIK SANDALYE +6 AD.MASA - RIVYETA TEKSTIL FT - **10.05.2008** - 30 - 1.740,00 TL

130-GM0051 - 2 AD.RIO YUVARLAK SEMSIYE - RIVYERA TEKSTIL FT. - **10.05.2008** - 2 - 1.820,00 TL

131-GM0052 - 178 AD.SIESTA HASIR KOLTUK +SEHPA - GALERİ KRİSTAL - **06.05.2008** - 178 - 2.186,00 TL

132-GM0053 - 8186 NL FT ILE 60 AS.PLASTIK KOLTUK+SEHPA - YÜCEL BÜRO MOB.FT - **02.05.2008** - 60 - 728,00 TL

133-GM0054 - 8186 NL FT ILE 150 AD. PLASTIK SENZLOG - YÜCEL BÜRO MOB FT - **02.05.2008** - 150 - 6.000,00 TL

134-GM0055 - 8177 NL FT ILE 24 AD.PLAJSEMS+BIDONU - YÜCEL BÜRO MOB. FT - **25.04.2008** - 24 - 1.860,00 TL

135-GM0056 - 8177 NL FT ILE 40 AD.SENZLOG ALIMİ - YÜCEL BÜRO MOB.FT - **25.04.2008** - 100 - 4.000,00 TL

136-GM0057 - 8156 NL FT YÜC.BÜR.MOB.FT PLASTIK SENZLOG ALIMİ - YÜCEL BÜRO MOB. FT - **11.03.2008** - 100 - 4.000,00 TL

- 137-GM0058 - 443427 NL FT 1.SINIF LOKANTA MASASI - SONER MIMARLIK - **26.11.2007** - 20 - 9.100,00 TL
- 138-GM0059 - 443431 NL FT 1.SINIF LOK.MASA - SONER MIMARLIK - **26.11.2007** - 20 - 9.100,00 TL
- 139-GM0060 - 443448 NL FT 1.SINIF LOK.MASA - SONER MIMARLIK - **14.12.2007** - 30 - 13.650,00 TL
- 140-GM0061 - 443550 NL FT ILE SIFONYER - SONER MIMARLIK - **23.02.2008** - 1 - 5.610,00 TL
- 141-GM0063 - 443457 NL FT 1.SINIF LOK.MASA - SONER MIMARLIK - **17.12.2007** - 20 - 9.100,00 TL
- 142-GM0064 - 443404 NL FT 1.SINIF LO.SANDALYE - SONER MIMARLIK - **17.10.2007** - 20 - 3.380,00 TL
- 143-GM0065 - 443405 NL FT 1.SINIF LOK.SANDALYE - SONER MIMARLIK - **18.10.2007** - 24 - 4.056,00 TL
- 144-GM0066 - 443410 BL FT 1.SINIF LOKANTA SANDALYE - SONER MIMARLIK - **25.10.2007** - 12 - 2028 TL
- 145-GM0067 - 443412 NL FT 1.SINIF LOK.SANDALYE - SONER MIMARLIK - **31.10.2007** - 40 - 6.760,00 TL
- 146-GM0068 - 443409 NL FT 1.SINIF LOK.SANDALYE - SONER MIMARLIK - **22.10.2007** - 14 - 2.366,00 TL
- 147-GM0069 - 443424 NL FT 1.SINIF LOKANTA SANDALYE - SONER MIMARLIK - **24.11.2007** - 13 - 2.197,00 TL
- 148-GM0070 - 443431 NL FT 1.SINIF LOKANTA SANDALYE - SONER MIMARLIK - **26.11.2007** - 17 - 2.873,00 TL
- 149-GM0071 - 443464 NL FT 1.SINIF LOKANTA SANDALYE -SONER MIMARLIK - **25.12.2007** - 25 - 4.225,00 TL
- 150-GM0072 - 443550 NL FT ILE SIFONYER - SONER MIMARLIK - **23.02.2008** - 1 - 5.610,00 TL
- 151-GM0073 - 443465 NL FT 1.SINIF LOKANTA SANDALYE - SONER MIMARLIK - **26.12.2007** - 25 - 4.225,00 TL
- 152-GM0075 - 443462 NL FT 1.SINIF LOKANTA SANDALYE - SONER MIMARLIK - **24.12.2007** - 10 - 1.690,00 TL
- 153-GM0076 - 48696 NL FT 49 ADET AHSAP SENZLOG - NAMTAS ORMN.ÜRÜNLERİ - **15.02.2008** - 1 - 17.150,00 TL
- 154-GM0077 - 443404 NL FT AÇIK YEM.TER.MASA - SONER MIMARLIK - **17.10.2007** - 13 - 5.915,00 TL
- 155-GM0078 - 443467 NL FT BAR SANDALYESİ - SONER MIMARLIK - **27.12.2007** - 6 - 900,00 TL
- 156-GM0079 - 443406 NL FT AÇIK YEM.TER.MASA - SONER MIMARLIK - **19.10.2007** - 10 - 4.550,00 TL
- 157-GM0080 - 443407 NL FT ÇOK AMAÇLI SALON MASA - SONER MIMARLIK - **20.10.2007** - 24 - 10.920,00 TL
- 158-GM0081 - 443410 NL FT AÇIK YEM.TER.MASA - SONER MIMARLIK - **25.10.2007** - 7 - 3.185,00 TL
- 159-GN0082 - 443384 NL FT 3 AD.ÇOK AM.SALON MASASI - SONER MIMARLIK - **17.09.2007** - 1 - 455,00 TL
- 160-GM0083 - 443412 NL FT AÇIK YEM.TER.MASA - SONER MIMARLIK - **31.10.2007** - 10 - 4.550,00 TL

- 161-GM0084 - 443406 NL FT AHSAP DINLENME BANKOSU - SONER MIMARLIK - **19.10.2007** - 1 - 1.250,00 TL
- 162-GM0085 - 443462 NL FT AÇIK YEM.TER.MASA - SONER MIMARLIK - **24.12.2007** - 10 - 4.550,00 TL
- 163-GM0086 - 443404 NL FT PASTA VE IÇKI SAL.MASA - SONER MIMARLIK - **17.10.2007** - 7 - 2.450,00 TL
- 164-GM0087 - 443465 NL FT PASTA VE IÇKI SAL.SANDALYE - SONER MIMARLIK - **26.12.2007** - 25 - 4.225,00 TL
- 165-GM0088 - 443427 NL FT PASTA VE IÇKI SALONU SANDALYE - SONER MIMARLIK - **26.11.2007** - 25 - 4.225,00 TL
- 166-GM0089 - 443462 NL FT PASTA IÇKI SAL.MASA - SONER MIMARLIK - **24.12.2007** - 10 - 3.500,00 TL
- 167-GM0090 - 443404 NL FT PASTA VE IÇKI SALONU SANDALYESI - SONER MIMARLIK - **17.10.2007** - 25 - 4.225,00 TL
- 168-GM0091 - HALI GARDEN - ÇOBAN MEFRUSAT LRD - **11.03.2009** - 1 - 2.570,00 TL
- 169-GM0092 - PERDE-POLYESTER - ZORLU TEKSTIL TIC. - **27.05.2009** - 20 - 1.112,00 TL
- 170-GM0094 - PHIRFIRTEX SEJLONG MINDERI - RIVYERA TEKSTIL - **25.05.2010** - 100 - 5.500,00 TL
- 171-GM0095 - PHIRFIRTEX SEJLONG MINDERI - RIVTERA TEKSTIL - **25.05.2010** - 150 - 8.250,00 TL
- 172-GM0098 - ZAMBAK MONOBLOK SEHBA - TORAMAN DAY.TÜK. - **30.07.2010** - 30 - 305,00 TL
- 173-GM0100 - AHSAP SANDALYE - TORAMAN - **19.05.2010** - 10 - 703,00 TL
- 174-GM0101 - HAVA PERDESİ FREDOR FM 1212 - HAS KLIMA - **13.04.2011** - 2 - 670,00 RL
- 175-GM0102 - HAVA PERDESİ FREDOR FM 1215 - HAS KLIMA - **13.04.2011** - 1 - 400,00 TL
- 176-GM0103 - SEZLONG BEYAZ - TORAMANOGULLARI MOBI - **14.05.2011** - 60 - 3.300,00 TL
- 177-GM0104 - SEHPA BEYAZ MONOBLOK - TORAMANOGULLARI MOBI - **14.05.2011** - 30 - 360,00 TL
- 178-GM0105 - KATLANIR SANDALYE - ZEKI USTA MOBİLYA - **07.06.2011** - 20 - 500,00 TL
- 179-GM0106 - KOLTUK - ZEKI USTA MOBİLYA - **07.06.2011** - 1 - 65,00 TL
- 180-GM0107 - SERVİS ARABASI - ZEKI USTA MOBİLYA - **07.06.2011** - 1 - 200,00 TL
- 181-GM0108 - BÜYÜK FİSKOS - ZEKI USTA MOBİLYA - **07.06.2011** - 1 - 60,00 TL
- 182-GM0110 - MARKIZ - ZEKI USTA MOBİLYA - **07.06.2011** - 1 - 50,00 TL
- 183-GM0111 - AKVARYUM KALIN CAM 200*60*80 - CAM-SAN CAM SAN - **14.06.2011** - 1 - 1.017,00 TL
- 184 - GM0112 - PERDE POLYESTER KUMAS - ZORLU HOME&TEKS. - **21.06.2011** - 72 - 2.900,00 TL
- 185-GM0117 - SANDALYE - ZEKI USTA MOBİLYA - **23.06.2011** - 100 - 2.300,00 TL
- 186-GM0120 - OYUN PARKI POBETTO - KAVACIK BEYAZ ESYA H - **29.08.2011** - 2 - 356,00 TL

- 187-GM0123 - AYDINLATMA DIREGI ALIMINYUM DÖKÜM - PARK GARDEN AYDINLAT - **18.04.2012** - 3 - 1.875,00 TL
- 188-GM0124 - LAMBA YUVARLAK AVIZE - YIGIT AYDINLATMA - **08.06.2012** - 8 - 1.600,00 TL
- 189-GM0125 - STEP TAHTASI - ANIMATION FUNB WORKD - **11.06.2012** - 20 - 1.000,00 TL
- 190-GM0128 - SEHPA BEYAZ MONOBLOK ZAMBAK - TORAMANOGULLARI MOBI - **25.04.2012** - 75 - 938,00 TL
- 191-GM0129 - SEZLONG BEYAZ AQUA - TORAMANOGULLARI MOBI - **24.04.2012** - 200 - 11.100,00 TL
- 192-GM0130 - KAPI OTOMATIK FOTOSELLI - EDESSA YAPI OTOM KAP. - **26.06.2012** - 2 - 7.500,00 TL
- 193-GM0132 - SANDALYE SISTINA CAFE - RIVYERA - **17.07.2012** - 8 - 640,00 TL
- 194-GM0133 - KAMERA LG 1/3 4 MM - TEKNOLOJI MARKET - **13.10.2012** - 2 - 590,00 TL
- 195-GM0134 - ÇERÇEVE - ÇEVİKEL ÇERÇEVE - **22.04.2013** - 1 - 700,00 TL
- 196-GM0137 - TUFTING HALI - Tekay Otel Donanımları Tic.SAn.Ltd.Sti. - **03.03.2014** - 1 - 39.342,00 TL
- 197-GM0139 - LIVE KOÇAKLI SANDALYE - ZEG DESIGN - **18.03.2014** - 50 - 3.500,00 TR
- 198-GM0149 - HASIR MASA50*50 - BAYRAKLAR DEKORASYON - **07.05.2014** - 5 - 250,00 TL
- 199-GM0158 - MASA 170*220 - ÇAMLICA YAPI MARKET - **25.06.2014** - 2 - 1.753,00 TL
- 200-GM0160 - SEZLONG MINDERI IMPERTEX - TORAMANOGULLARI - **23.07.2014** - 30 - 2.100,00 TL
- 201-GM0161 - FREDOOR HAVA PERDESİ 120 CM - KÜRESEL TEKNİK - **01.08.2014** - 2 - 520,00 TL
- 202-GM0162 - FREDOOR HAVA PERDESİ 200 CM - KÜRESEL TEKNİK - **01.08.2014** - 1 - 448,00 TL
- 203-GM0163 - 1/3 " 520 TVL MINI DOME KAMERA- TEKNOLOJIMARKET.COM - **05.08.2014** - 10 - 2.742,00 TL
- 204-GM0164 - SANDALYE - 170*220 - ÇAMLICA YAPI MARKET - **12.08.2014** - 1 - 330,00 TL
- 205-GM0165 - SERVANT 170*220 - ÇAMLICA YAPI MARKET - **12.08.2014** - 1 - 450,00 TL
- 206-GM0166 - 6 LT ABC İTHAL BIVERSALLI YAN.SÖN.CİHAZI - AKYILDIZ YANGIN - **23.08.2014** - 7 - 1.319,00 TL
- 207-GM0167 - UBNT UNIFI LONG RANGE-3 MODEM - **15.08.2014** - 12 - 2.595,00 TL
- 208-GM0168 - BEKO INVERTER 12000 KLİMA - YETİSENLER DAY.TÜK.M - **25.10.2014** - 3 - 3.559,00 TL
- 209-GM0169 - PUNTO VIVA LAVABO BATARYASI - GÜVERCİNLER İNŞAAT - **12.11.2014** - 35 - 1.400,00 TL
- 210-GM0173 - SEHPA - ERKUL KİSMET MOB. - **24.12.2014** - 25 - 4.125,00 TL
- 211-GM0174 - SEHPA - ERKUL KİSMET MOB - **24.12.2014** - 8 - 960,00 TL
- 212-GM0182 - YUVARLAK OTURMA GRUBU - DERSA MOBİLYA - **05.02.2015** - 1 - 5.500,00 TL

- 213-GM0183 - BENC - DERSA - **05.02.2015** - 4 - 1.000,00 TL
- 214-GM0184 - BERJER KOLTUK - DERSA MOBİLYA - **05.02.2015** - 12 - 2.700,00 TL
- 215-GM0185 - KOLLU SANDALYE- DERSA MOBİLYA - **05.02.2015** - 22 - 3.300,00 TL
- 216-GM0186 - 2'LI KANEPE - DERSA MOBİLYA - **05.02.2015** - 2 - 500,00 TL
- 217-GM0187 - KOLTUK TAKIMI - DERSA MOBİLYA - **05.02.2015** - 1 - 700,00 TL
- 218-GM0188 - KOLLU SANDALYE - DERSA MOBİLYA - **27.02.2015** - 4 - 1.400,00 TL
- 219--GM0189 - POLYESTER TÛL - MURAT BAYKAL - **17.03.2015** - 275 - 3.438,00 TL
- 220-GM0190 - ZEBRA PERDE (291.1M) - AYZIN INSAAT - **18.03.2015** - 1 - 10.189,00 TL
- 221-GM0196 - LG 42 LB620 TV - METRO GROSSMARKET - **04.04.2015** - 1 - 1.169,00 TL
- 222-GM0200 - FANTOM PROCART 430 TEMİZLİK ARABASI - DETAY TEMİZLİK - **27.04.2015** - 5 - 5.466,00 TL
- 223-GM0201 - KÖSE TAKIMI - DERSA MOBİLYA - **23.04.2015** - 1 - 1.500,00 TL
- 224-GM0202 - KOLLU SANDALYE - DERSA MOBİLYA - **23.04.2015** - 5 - 750,00 TL
- 225-GM0203 - MODÛLATÖR - ÇAGLAR ELEKTRONİK - **23.04.2015** - 1 - 1.720,00 TL
- 226-GM0204 - GÖLGELİK SUİT - YEDİTEPE TEKNİK - **22.04.2015** - 528 - 4.752,00 TL
- 227-GM0205 - ALUMİNYUM DOKUM KOL+GRİF+OPAL GLOP - PARK GARDEN - **21.04.2015** - 20 - 3.200,00 TL
- 228-GM0206 - RATTAN KOLTUK BEJ - METROGROSS MARKET - **04.04.2015** - 320 - 21.248,00 TL
- 229-GM0207 - 40*40*25 CM KARE KAUCUK (42 M) - TAUNA PARK - **21.05.2015** - 1 - 1.890,00 TL
- 230-GM0208 - ZIP ZIP DENİZ ATI - TUANA PARK - **21.05.2015** - 2 - 1.100,00 TL
- 231-GM0209 - TEKLİ TAHTERAVELLİ - TUANA PARK - **21.05.2015** - 1 - 650,00 TL
- 232-GM0210 - 150 CM DÛZ KAYDIRAK - TUANA PARK - **21.05.2015** - 1 - 650,00 TL
- 233-GM0211 - AHSAP AYAK İÇİN FLANS - TUANA PARK - **21.05.2015** - 8 - 371,00 TL
- 234-GM0212 - LILY BAR SANDALYESİ BEYAZ - Toramanogulları Mobilya Tük.Mal.San:tic.Ltd.Sti. - **02.06.2005** - 8 - 1.600,00 TL
- 235-GM0213 - PİKNİK MASASI - NASREDDİN ORMAN ÜRÜN - **15.04.2015** - 14 - 2.020,00 TL
- 236-GM0214 - HAVUZ ÖNÜ GÖLGELİK JÛT - KUZAY TIC - **23.05.2015** - 2 - 750,00 TL
- 237-GM0215 - HAMAM SAUNA KAZANI - SAGLAM END. - **28.05.2015** - 1 - 1.850,00 TL
- 238-GM0216 - ÇÖP KONTEYNİRİ 770 LT YESİL - DETAY TEMİZLİK - **23.06.2015** - 3 - 1.425,00 TL
- 239-GM0217 - FANTOM PROCART 430 TEMİZLİK ARABASI - DETAY TEMİZLİK - **02.07.2015** - 2 - 2.288,00 TL

240-GM0213 - WT 1142 HDX 1000 TVL HD CMOS 2.8 12 MM TK 950 8 CH - 320-01-19-0030 - **06.05.2016** - 11 - 2.219,00 TL

241-GID0001 - GÜVENLİK KAMERASI KONTROL SİSTEMİ - TEKNOLOJİ MARKET VE AR TİN TEKNOLOJİ - **0108.2007-05.05.2018** - 1 -

50.000,00 TL

242-GID0002 - YANGIN SÖNDÜRME SİSTEMİ - TEKNOLOJİ MARKET - **01.08.2007** - 1 - 49.000,00 TL

243-GID0003 - TELEFON SANTRAL - KAREL AS. - **26.12.2007** - 1 - 16.200,00 TL

244-GID0008 - SERVER BILGISAYAR - IOMA GÜV.F - **14.12.2007** - 1 - 3.724,00 TL

245-GID0009 - MOBİL GÖRÜNTÜ VE SES SİSTEMİ - AKON ELKTR - **21.12.2007** - 1 - 13.570,00 TL

246-GID0013 - 49 301 BS LCD TV. - KARAMANLAR DAYANIKLI - **21.12.2007** - 407,00 TL

247-GID0017 - SU ARITMA MAKİNASI - CENDER FT - **05.03.2008** - 1 - 1.271,00 TL

248-GID0019 - YATIK KIRLI ARABASI - TULUKLAR - **11.03.2008** - 7 - 1.573,00 TL

249-GID0020 - FITNES ALETLERİ ALIMI - TULUKLAR - **11.03.2008** - 5 - 1.085,00 TL

250 - GID0026 - PLASTİK MASA SANDALYE - NL EDU JUNIOR FT - **15.05.2008** - 17 - 1.138,00 TL

251-GID0027 - GÜÇ KAYNAGI ALIM BEDELİ - AC/DC FT BEDELİ - **15.05.2008** - 7 - 2.584,00 TL

252-GID0028 - HAVA PERDESİ ALIM BEDELİ - HAS.KLİMA FT - **26.06.2008** - 2 - 620,00 TL

253-GID0031 - ELKT.SÜPÜRGESİ - ARPAL KİMYA AS. - **02.07.2008** - 1 - 350,00 TL

254-GID0034 - GD 910 ELEKTİRİKLİ SÜPÜRGE - BULKAR TEM.ÜRN.LTD.S - **13.02.2009** - 1 - 422,00 TL

255-GID0035 - UYDU ANTEN SİSTEMİ (Genel otel tüm miz) - ZAMAN ELEKTRONİK - **20.01.2009** - 1 - 25.000,00 TL

256-GID0042 - STUDIO DENOX HOPARLÖR - STAR ELEKTRONİK - **02.06.2010** - 3 - 216,00 TL

257-GID0043 - INTROX AV-8000 ANFI - STAR ELEKTRONİK - **02.06.2010** - 1 - 131,00 TL

258-GID0044 - LASER 3 M ÇANAK ANTEN - ISSE ELEKTRİK ELEKTR - **18.06.2010** - 1 - 1.907,00 TL

259-GID0045 - SONY 480 TV LINE 35 MT G GÖRÜS - IOMA ELEKTRONİK - **19.05.2010** - 5 - 321,00 TL

260-GID0046 - 1/3 SHERP 420 TV LINE DOME EKO - IOMA ELEKTRONİK - **19.05.2010** - 2 - 91,00 TL

261-GID0050 - PELSİN PROJİKTÖR SOGUK BEYAZ - UNİKOM - **28.06.2010** - 1 - 330,00 TL

262-GID0051 - PELSİN PROJİKTÖR YESİL - UNİKOM - **28.06.2010** - 1 - 330,00 TL

263-GID0055 - RESOL MASTER SEZLONG BEYAZ - RİVYERA TEKSTİL - **07.07.2010** - 30 - 1.890,00 TL

264-GID0056 - RESOL MASTER SEZLONG BEYAZ - RİVYERA TEKSTİL - **08.07.2010** - 20 - 1.260,0 TL

265-GID0057 - RESOL MASTER SEZLONG BEYAZ - **08.07.2010** - 20 - 1.260,00 TL

- 266-GID0081 - PRIMERGY RX300S5-26743 SERVAR - AKUA BILGISAYAR - **03.02.2011** - 1 - 2.765,00 TL
- 267-GID0088 - KAMERA SIS.16 KANAL 200 LPS STAND ALONE DV - TEKNOLOJI MARKET - **14.05.2011** - 1 - 1.985,00 TL
- 268-GID0089 - KAMARA SISTEMI 1/3 650 TVL 0,00002 LUX D&D - TEKNOLOJI MARKET - **14.05.2011** - 6 - 1.572,00 TL
- 269-GID0090 - KAMERA SISTEMI 3,5-8AUTO IRIS LENS - TEKNOLOJI MARKET - **14.05.2011** - 6 - 271,00 TL
- 270-GID0091 - DEDANTÖR - KAPTAN TICARET TÛP-S - **14.05.2011** - 1 - 45,00 TL
- 271-GID0092 - DEDANTÖR - KAPTAN TIC. - **12.05.2011** - 2 - 56,00 TL
- 272-GID0104 - YANGIN HORTUMU ARABALI - SIPER YANGIN - **09.09.2011** - 1 - 440,00 TL
- 273-GID0105 - YANGIN HORTUMU ARABASI - SIPER YANGIN - **19.08.2011** - 2 - 750,00 TL
- 274-GID0106 - YANGIN DOLABI 30MT HORTUMLU - SIPER YANGIN - **19.08.2011** - 1 - 325,00 TL
- 275-GID0107 - YANGIN EKIPMANI(BALTA KÛREK KAZMA KANCA SIS BASLIGI) - SIPER YANGIN - **19.08.2011** - 1 - 140,00 TL
- 276-GID0108 - BUHAR MAKINASI VE APARATI - BULKAR TEMIZLIK - **05.08.2011** - 1 - 2.797,00 TL
- 277-GID0110 - CILA MAKINESI VE APARATLARI - BULKAR TEMIZLIK - **05.08.2011** - 1 - 10,550,00 TL
- 278-GID0112 - SU MONITÖRÛ DÛZ NAMLULU 2,5 INC - AY YILDIZ YANGIN - **26.08.2011** - 3 - 1.950,00 TL
- 279-GID0113 - YANGIN EKIPMAN DOLABI - KOÇYIGIT BÛROSAN OFI - **24.09.2011** - 1 - 381,00 TL
- 280-GID0114 - KILIF HOPERLÖR SOFT CASE1512/Z - BATI MÛZIK MARKET - **08.08.2011** - 2 - 200,00 TL
- 281-GID0115 - KILIF HOPERLÖR SOFT CASE 180/Z - BATI MÛZIK MARKET - **08.08.2011** - 2 - 270,00 TL
- 282-GID0116 - KILIF HOPERLÖR SOFT CASE 450 - BATI MÛZIK MARKET - **03.05.2011** - 2 - 180,00 TL
- 283-GID0117 HORTUM YANGIN - SIPER YANGIN - **09.09.2011** - 1 - 65,00 TL
- 284-GID0118 - YANGIN ALARM SISTEMI - AKKAR YANGIN - **10.10.2011** - 1 - 1.579,00 TL
- 285-GID0124 - SEHPA ÜÇGEN DUNBLE PROYEUS - ÖZBEK SPOR - **24.03.2011** - 1 - 297,00 TL
- 286-GID0125 - SAÇ KURUTMA MAKINASI HORTUMU GDC-150-15 - KLEO DAYANIKLI TÜKET - **24.03.2012** - 2 - 356,00 TL
- 287-GID0126 - YANGIN ALARM SISTEMI - AKKAR YANGIN - **10.03.2012** - 1 - 2.364,00 TL
- 288-GID0127 - UYDU ALICI NEXT YE-5000 FTA - STAR ELEKTRONIK - **23.03.2012** - 1 - 59,00 TL
- 289-GID0128 - PVC KAPLAMA MAKINASILAMINASYONU - OFIS KIRTASIYE - **15.02.2012** - 1 - 175,00 TL
- 290-GID0129 - ÇIT KESICI BENZINLI - METRO GROS MARKET - **05.04.2012** - 1 - 339,00 TL

- 291-GID0130 - KAMERA MINI DOME D&N1/3"520TVL - TEKNOLOJİ MARKET - **04.05.2012** - 10 - 2.218,00 TL
- 292-GID0131 - ARABALI YANGIN HORTUMU 60 MT - SİPER YANGIN - **02.06.2012** - 2 - 900,00 TL
- 293-GID0132 - YANGIN ALARM SİSTEMİ - AKKAR YANGIN - **16.05.2012** - 1 - 1.056,00 TL
- 294-GID0133 - SÜPÜRGE ELEKTRİKLİ PHILIPS FC8452 - METRO GROS MARKET - **15.05.2012** - 3 - 582,00 TL
- 295-GID0139 - YATAK MASAJ - VİZYON MOB. DÖSEME - **19.04.2013** - 5 - 1.525,00 TL
- 296-L00002 - TELEVİZYON 19" LCD TV DEĞİŞİK MARKALAR - TULUKLAR OT.EKİPMENL. - **12.12.2007** - 198 - 93.586,00 TL
- 297-L00003 - OTEL TIPI SAÇ KURUTMA MAKİNASI - TULUKLAR OT. EKİPMANL. - **12.12.2007** - 210 - 7.131,00 TL
- 298-L00004 - MINİBAR TEZGAH ALTI BUZDOLABI - TULUKLAR OT. EKİPMANL. - **12.12.2007** - 210 - 58.994,00 TL
- 299-L00005 - SPLIT KLİMA İÇ DİŞ ÜNİTE 24000 BTU - TULUKLAR OT. EKİPMANL. - **12.12.2007** - 20 - 44.920,00 TL
- 300-L00006 - ELEKTRONİK SİFRE KASA - TULUKLAR OT. EKİPMANL - **28.11.2007** - 210 - 25.245,00 TL
- 301-L00007 - KOSU BANDI - TULUKLAR OT. EKİPMANL - **28.11.2007** - 2 - 18.000,00 TL
- 302-L00009 - CİLA MAKİNASI - TULUKLAR OT. EKİPMANL - **28.11.2007** - 1 - 3.600,00 TL
- 303-L00010 - KAT SERVİS ARABASI TAHİTİ AHS. - TULUKLAR - **28.11.2007** - 15 - 11.475,00 TL
- 304-L00011 - YÜK TASİMA ARABASI - TULUKLAR - **28.11.2007** - 5 - 5.400,00 TL
- 305-L00012 - BELBOY ARABASI - TULUKLAR - **28.11.2007** - 2 - 4.050,00 TL
- 306-L00013 - DEPO TIPI DİK DOLAP - TULUKLAR - **28.11.2007** - 2 - 9.900,00 TL
- 307-L00014 - MASA ÜSTÜ TELEFON - TULUKLAR - **28.11.2007** - 225 - 14.175,00 TL
- 308-L00015 - BANYO TELEFONU TUSLU - TULUKLAR - **28.11.2007** - 170 - 9.792,00 TL
- 309-L00016 - BANKET ARABASI İSİTİCİLİ - TULUKLAR - **28.11.2007** - 2 - 8.100,00 TL
- 310-L00017 - ÇALIŞMA TEZGAHI TABAN RAFLI - TULUKLAR - **28.11.2007** - 2 - 4.500,00 TL
- 311-L00018 - ORTATIP FİLTRELİ DAVLUMBAZ - TULUKLAR - **28.11.2007** - 1 - 4.034,00 TL
- 312-L00019 - DİKEY BİSİKLET - TULUKLAR - **28.11.2007** - 3 - 12.690,00 TL
- 313-L00020 - YATAY BİSİKLET - TULUKLAR - **28.11.2007** - 2 - 9.900,00 TL
- 314-L00021 - TÜM VUCUT ÇALISTIRICI - TULUKLAR - **28.11.2007** - 3 - 27.000,00 TL
- 315-L00022 - STEP CİHAZI - TULUKLAR - **28.11.2007** - 1 - 4.320,00 TL
- 316-L00023 - MINİBAR KABİNİ ODALARA AHSAP - TULUKLAR - **28.11.2007** - 210 - 99.198,00 TL
- 317-L00024 - LOBBY BAR LANKOSU - TULUKLAR - **28.11.2007** - 1 - 39,600 TL

318-L00025 - STAND-BY 440 KWA OT.KABINLI JENARATÖR (79930,01 e) - ENA JENARATÖR - **14.11.2007** - 2 - 137.919,00 TL

319-L00026 - SİRKÜLASYON POMPASI VE INVERTÜRÜ - RAYMENT ENERJİ - **06.03.2012** - 4 - 44.066,00 TL

320-L00027 - SU KAYNAKLI ISI POMPASI CİHAZI - RAYMENT ENERJİ - **20.02.2012** - 1 - 77.930,00 TL

321-L00028 - 1300866103 NL FINANS KIRALAMA SÖZLESMESİ - IS FINANSAL AS. - **18.04.2014** - 1 - 258.027,00 TL

322-L00029 - 150032601 NOLU IS FINANSAL (ISI POMPASI) - IS FINANSAL A.S. - **10.04.2015** 1 133.610,00 tl

323-MT00219 - CEZVE N.2 BAKIR - OTESAN * **02.06.2010** - 1 - 7,00 TL

324-MT00001 - ZANUSSI BULASIK YIKAMA MK. KONVEYÖRLÜ - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 25.233,00 TL

325-MT00003 - CRYSTAL BIÇAK STERİLİZÖRÜ ELEKT. - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 3.269,00 TL

326-MT00004 - CRYSTAL ET KIYMA MAKINASI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 5.709,00 TL

327-MT00005 - CRYSTAL 2 AÇIK ATES OCAK GAZLI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 4.725,00 TL

328-MT00006 - CRYSTAL FRITÖZ ELEKTRIKLI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 4.756,00 TL

329-MT00007 - ZANUSSI BUH.KONVEKTÖRLÜ FIRIN ELKT. - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 17.962,00 TL

330-MT00008 - KUTU TIPI DAVLUMBAZ FİLTRELI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 4.936,00 TL

331-MT00009 - CRYSTAL BIÇAK STERİLİZÖRÜ ELEKT - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 3.269,00 TL

332-MT00010 - CRYSTAL SALAMANDER ELEKT.ASANSÖR - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 4.050,00 TL

333-MT00011 - CRYSTAL BIÇAK STERİLİZÖRÜ ELEKT. - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 3.269,00 TL

334-MT00012 - R.COUPÉ EL BLENDİRİ ELEKTİRİKLI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 3.822,00 TL

335-MT00013 - ZANUSSI DEVRİLİR TAVA GAZLI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 11.928,00 TL

336-MT00014 - ZANUSSI HIZLI PISIRME TENCERESİ - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 14.447,00 TL

337-MT00015 - ZANUSSI BUH.KONVEKTÖRLÜ FIRIN ALAKT. - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 22.089,00 TL

338-MT00016 - KUTU TIPI DAVLUMBAZ FİLTRELI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 5.782,00 TL

339-MT000160 - SOS KEPÇE - OTESAN - **27.04.2010** - 10 - 18,00 TL

340-MT00017 - YER OCAGI ÇİFT YANISLI GAZLI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 3.631,00 TL

341-MT00018 - CRYSTAL 2 AÇIK ATES OCAK GAZLI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 2 - 9.744,00 TL

342-MT00019 - CRYSTAL FRITÖZ ELEKTRIKLI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 6.609,00 TL

- 343-MT00020 - KUTU TIPI DAVLUNMAZ FİLTRELİ - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 7.790,00 TL
- 344-MT00021 - CRYSTAL SANZUMANLI MIKSER 40 LT - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 8.083,00 TL
- 345-MT00022 - CRYSTAL HAMUR YOGURMA MAK. - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 8.737,00 TL
- 346-MT00023 - 2 AÇIK ATEŞ OCAK LPG'LI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 6.226,00 TL
- 347-MT00024 - ZANUSSI BUH. KONVEKTÖRLÜ FIRIN ELEKT. - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 13.545,00 TL
- 348-MT00025 - CRYSTAL 370 NTV TEZGAH TIPI BUZ DOLABI 3 KAPILI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 6.302,00 TL
- 349-MT00026 - KUTU TIP DAVLUMBAZ FİLTRELİ - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 5.313,00 TL
- 350-MT00028 - R.COUPÉ SEBZE DOGRAMA MAKİ - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 6.307,00 TL
- 351-MT 00029 - PİDE FIRINI LPG'LI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 7.549,00 TL
- 352-MT00030 - TAG 270 NTV TEZGAH TIP BUZDOLABI 2 KAPILI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 5.753,000 TL
- 353-MT00031 - CRYSTAL 4 AÇIK OCAK GAZLI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 6.081,00 TL
- 354-MT00032 - CRYSTAL FRİTÖZ ELEKTRİKLI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** V- 1 - 6.112,00 TL
- 355-MT00033 - KUTU TIPI DAVLUMBAZ FİLTRELİ - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 1 - 5.841,00 TL
- 356-MT00034 - CRYSTAL TEZGAT TIP BUZDOLABI 3 KAPILI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 6.302,00 TL
- 357-MT00035 - CRYSTAL TEZGAH TIPI BUZDOLABI 3 KAPILI - 0075589-590 NL MAKPA - **31.10.2007** - 1 - 6.241,00 TL
- 358-MT00036 - KUTU TIPI DAVLUMBAZ FİLTRELİ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 4.083,00 TL
- 359-MT00037 - DUVAR TIPI FİLTRELİ DAVLUMBAZ - 00075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 4.953,00 TL
- 360-MT00038 - CRYSTAL SALAM DİLİMLEME MAKİNASI - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 5.100,00 TL
- 361-MT00040 - SİCAK BANKET ARABASI ELEKT. - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 7.085,00 TL
- 362-MT00041 - CRYSTAL TEK AÇIK ATEŞLİ OCAK GAZLI - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 2 - 12.005,00 TL
- 363-MT00042 - CRYSTAL GAZLI PLEYT SET ÜSTÜ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 6.453,00 TL
- 364 -MT00043 - CRYSTAL BIÇAK STERİLİZÖRÜ ELEKT. - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 3.150,00 TL
- 365-MT00044 - CRYSTAL GAZLI PLEYT SET ÜSTÜ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 5.875,00 TL
- 366-MT00045 - DUVAR TIPI FİLTRELİ DAVLUMBAZ - 0075650 NL MAKPA KRI - **10.11.2007** - 1 - 4084,00 TL

- 367-MT00046 - BULASIK MAKINASI GIRIS TEZGAHI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 3 - 2.685,00 TL
- 368 - MT00047 - BULASIK ALMA TEZGAHI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 3 - 3.794,00 TL
- 369-MT0000048 - BULASIK MAKINASI ÇIKIS TEZGAHI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 3 - 2.274,00 TL
- 370-MT00048 - ZANUSSI ÖN YIKAMA DUS - ZANUSSI ÖN YIKAMA DUS - **15.11.2011** - 3 - 2.104,00 TL
- 371-MT00050 - CRYSTAL DEMONTE ISTIF RAFI 4 KATLI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 45 - 41.459,00 TL
- 372 - MT00051 - KROM NIKEL YER IZGARASI 94,5*30 - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 3 - 1.904,00 TL
- 373-MT00052 - KROM NIKEL YER IZGARASI 162,5*30 - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 1 - 731,00 TL
- 374-MT00053 - ÇALISMA TEZGAHI DOLAPLI ARA RAFLI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 9 - 9.535,00 TL
- 375-MT00054 - DUVAR DOLAPLI ARA RAFLI KAPAKLI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 1 - 1.165,00 TL
- 376-MT00055 - KROM NIKEL YER IZGARA 50*30 - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 13 - 7.405,00 TL
- 377-MT00056 - CRYSTAL SDT 50 EL YIKAMA EVYESI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 4 - 2.808,00 TL
- 378-MT00057 - ÇİFT KÜVETLI TEZGAH - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 3 - 3.003,00 TL
- 379-MT00058 - ÇALISMA TEZGAHI TABAN RAFLI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 12 - 10.517,00 TL
- 380-MT00059 - TEK SIRA DUVAR RAFI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 11 - 6.075,00 TL
- 381-MT00060 - ET KÜTÜĞÜ - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 1 - 965,00 TL
- 382-MT00061 - ÇALISMA TEZGAHI POLI ILETEN TABANLI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 3 - 3.496,00 TL
- 383-MT00062 - ET ÇÖZDÜRME ARABASI 6 KATLI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 1 - 1.675,00 TL
- 384-MT00063 - CRYSTAL ARA TEZGAH SET ÜSTÜ - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 4 - 3.812,00 TL
- 385-MT00064 - KROM NIKEL YER IZGARASI 30*30 - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 3 - 1.650,00 TL
- 386-MT00065 - KROM NIKEL YER IZGARASI 207*30 - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 2 - 1.588,00 TL
- 387-MT00066- TEK KÜVETLI TEZGAK KAPAKLI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 7 - 6.284,00 TL
- 388-MT00067 - ÇALISMA TEZGAHI MERMER TABLALI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 3 - 2.833,00 TL
- 389-MT00068 - UN SEKER ARABASI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 5 - 3.725,00 TL
- 390-MT00069 - KAZAN TENCERE YIKAMA EVYESI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 1 - 1.032,00 TL

391-MT00070 - KEPÇE ASKI BORUSU - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 2 - 970,00 TL

392-MT00071 - ISTIF RAFI 4 KATLI PERFORE TABLALI - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 1 - 1.180,00 TL

393-MT00072 - KROM NIKEL YER IZGARA 74,5*30 - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 1 - 607,00 TL

394-MT00073 - ÜÇ KÜVETLİ TEZGAH - MAKPA KRISTAL - **15.11.2007** - 1 - 1.194,00 TL

395-MT00074 - SEBZE YIKAMA VE SÜZME TEZGAHI - MAKPA KRISTAL - **01.01.2007** - 1 - 1.196,00 TL

396-MT00083 - 75652 NL FT VITRİN TIPI NÖTR.TESHİR DOL. - MAKPA KRISTAL FT- **29.04.2008** - 1 - 4.234,00 TL

397-MT00084 - 76562 - NL FT İLE VITRİN TIPI BUZDOLABI - MAKPA KRISTAL FT- **29.04.2008** - 1 - 8.123,00 TL

398-MT00085 - 76562 NL FT İLE KUMPIR FIRINI SET ÜSTÜ 3 GÖZLÜ - MAKPA KRISTAL FT - **29.04.2008** - 1 - 1.018,00 TL

399-MT00086 - 76562 NL FT İLE STERİL BIÇAK DOLABI - MAKPA KRISTAL FT - **29.04.2008** - 1 - 351,00 TL

400-MT00087 - 76562 NL FT İLE STERİL BIÇAK DOLABI - MAKPA KRISTAL FT - **29.04.2008** - 1 351,00 TL

401-MT00088 - 76562 NL FT İLE OTOMATİK LAHVECI TAK. - MAKPA KRISTAL FT - **29.04.2008** - 1 - 1.012,00 TL

402-MT00089 - 052635 NL FT İLE GAST KÜVET - GALERİ KRISTAL - **02.05.2008** - 1 - 1.920,00 TL

403-MT00090 - 053041 NL FT İLE MUTFAK DEM.ALIMI - GALERİ KRISTAL - **04.05.2008** - 1 - 3.269,00 TL

404-MT00091 - 54020 NL FT İLE CAM PORS.MALZ. ALIMI - GALERİ KRISTAL - **06.05.2008** - 1 - 1.725,00 TL

405-MT00092 - 55671-72-73-74 NL FT İLE CAM PORS.YRD.MLZ.ALIMI - GALERİ KRISTAL - **14.05.2008** - 1 - 3.301,00 TL

406-MT00093 - 76510 NL FT BALIK TESHİR ÜNİTESİ - MAKPA KRISTAL FT. - **20.05.2008** - 1 - 2.050,00 TL

407-MT00095 - 285912 NL FT İLE ET ASKI ARABASI - VERVE TULUKLAR - **05.06.2008** - 1 - 1.200,00 TL

408-MT00096 - 77207 NL FT İLE EKMEK KIZARTMA MAKINASI - MAKPA KRISTAL - **17.06.2008** - 1 - 1.373,00 TL

409-MT00099 - BALIK TEZGAHI - KADIOGLU ENDÜSTRİYEL - **25.10.2008** - 1 - 800,00 TL

410-MT00100 - ANKASTRE FIRINLI OCAK - PRESTİJ PAZARLAMA - **11.11.2008** - 1 - 500,00 TL

411-MT00101 - TENCERE SETİ - PRESTİJ PAZARLAMA - **11.11.2008** - 1 - 185,00 TL

412-MT00102 - MUTFAK TOST MAKINASI VE ROBOT ALIMI - PRESTİJ PAZARLAMA - **11.11.2008** - 2 - 207,00 TL

413-MT00104 - FIRINKAPI+KASE+KAYIK TAB+TEBSİ SEF KASE - OTESAN OTEL EKİPMNL- **13.03.2009** 43 - 1.212,00 TL

414-MT00105 - PASTA MANKENİ 5 KATLI - OTESAN OTEL EKİPMNL- **17.03.2009** - 1 - 150,00 TL

- 415-MT00106 - FIRINKABI YAYVAN KASE - OTESAN OTEL EKIPMNL - **26.03.2009** - 8 - 456,00 TL
- 416-MT00107 - KAYIK TABAK SERENAT - OTESAN OTEL EKIPMNL - **31.03.2009** - 4 - 136,00 TL
- 417-MT00275 - ARABA KAPAKLI 4 GÖZLÜ UN SEKER - SELF OTEL EKIPMANLAR - **15.02.2012** - 2 - 3.105,00 TL
- 418-MT00277 - MIKSER ROBOT COUPE CMP 450 COMBI ULTRA - SELF OTEL EKIPMANLAR - **02.04.2012** - 1 - 1.443,00 TL
- 419-MT00298 - HAVA PERDESI 120 CM - HAS KLIMA - **27.07.2013** - 2 - 636,00 TL
- 420-MT00317 - HAMUR YOGURMA MAKINASI - FAY ENDÜSTRİYEL - **12.08.2015** - 1 - 1.550,00 TL
- 421-MT00318 - KAZAN KAYNATMA TENCERE KROM - FAY END. - **10.09.2015** - 1 - 2.500,00 TL
- 422-MT0304 - DAVLUMBAZ MANGAL - ÜÇGEN KUY.END.MUTFAK - **20.08.2014** - 1 - 1.059,00 TL
- 423-MT0305 - AL 434 SX SILVER BULASIK MAKINASI - NIZAM MOBİLYA - **26.01.2015** - 1 - 720,00 TL
- 424-MT0306 - HORECA SELECT HRC500 BULASIK MAK. - METRO GROS MARKET - **11.03.2015** - 1 - 1.941,00 TL
- 425-MT0307 - HRC500B BARDAK YIKAMA MAKINASI - METRO GROS MARKET - **11.03.2015** - 1 - 1.361,00 TL
- 426-MT0308- DAVLUMBAZ ASPIRATÖRÜ - FERMAK ISITMA - **19.03.2015** - 1 - 5.085,00 TL
- 427-MT0311 - TEPSE TASIMA ARABASI - DMR TARIM LTD.STI. - **11.06.2015** - 1 - 514,00 TL
- 428-OD00001 - BILGISAYAR - TEKNOLOJİ MARKET - **05.02.2008** - 2 - 2.967,00 TL
- 429-OD00002 - BILGISAYAR - ÜSTÜNDAG BILGISAYAR - **13.02.2008** - 3 - 3.729,00 TL
- 430-OD00003 - BILGISAYAR - ÜSTÜNDAG BILGISAYAR - **20.02.2008** - 1 - 738,00 TL
- 431-OD00004 - FUJITSİ SIEMENS BILGISAYAR - TAS BILGISAYAR TEK.N - **25.02.2008** - 1 - 846,00 TL
- 432-OD00005 - 21 ADET DILSIZ USAK ALIM BEDELI - IKRAM MOBİLYA FT - **27.02.2008** - 21 - 1.864,00 TL
- 433-OD00009 - 10990 NL FT İLE YAZICI VE BILGISAYAR ML. - ÜSTÜNDAG BILGISAYAR - **13.05.2008** - 1 - 595,00 TL
- 434-OD00010 - 9361 NL FT BEDELLİ OFİS KOLTUK ALIMİ - PRESTİJ PAZARLAMA - **01.05.2008** - 1 - 1.292,00 TL
- 435-OD00013 - 2327 NL FT İLE OFİS BÜRO MON ALIMİ - PRESTİJ PAZARLAMA - **17.06.2008** - 19 - 2.687,00 TL
- 436-OD00014 - 838615 NL FT İLE OFİS BÜRO KOLTUK ALIMİ - ALTUNGÖK MOBİLYA - **10.03.2008** - 21 - 1.569,00 TL
- 437-OD00015 443850 NL FT İLE OFİS BÜRO MOBİLYALARI - SONER MİMARLIK - **02.09.2008** - 1 - 11.255,00 TL
- 438-OD00016 - BILGISAYAR - ÜSTÜNDAG - **07.11.2008** - 1 - 896,00 TL
- 439-OD00021 - KOLTUK MÜDÜR - BÜRO TIME OFİS MOB. - **25.02.2009** - 2 - 170,00 TL

- 440-OD00022 - MONITOR BILGISAYAR - ÜSTÜNDAG TICARET - **05.03.2009** - 3 - 772,00 TL
- 441-OD00023 - BILGISAYAR - ÜSTÜNDAG BILGISAYAR - **05.03.2009** - 2 - 2.532,00 TL
- 442-OD00025 - SESSISTEMI SET - ÜSTÜNDAG TICARET - **12.03.2009** - 1 - 1.395,00 TL
- 443-OD00031 - METRO GROS MARKET - **08.12.2009** - 1 - 881,00 TL
- 444-OD00034 - EVM 200 ROBOT OPORATÖR - DATACOM TELOKOMINIK - **25.05.2010** - 1 - 1.100,00 TL
- 445-OD00035 - PARA KASASI - GIDERSAN - **01.10.2010** - 1 - 450,00 TL
- 446-OD00037 - KABINET - TEKNOLOJI MARKET - **18.05.2011** - 1 - 765,00 TL
- 447-OD00042 - KAMERA KABINI - TEKNO MARKET - **29.08.2011** - 1 - 42,00 TL
- 448-OD00055 - KOLTUK MÜDÜR MONAKO - BÜROSAN BÜRO MOB. - **21.02.2012** - 1 - 551,00 TL
- 449-OD00060 - MASA BILGISAYARI - KAVACIK BEYAZ ESYA - **20062012** - 1 - 212,00 TL
- 450-OD00061 - KOLTUK SEKRETER - KAVACIK BEYAZ ESYA - **20.06.2012** - 1 - 110,00 TL
- 451-OD00062 - KAYIT CIHAZI - TEKNOLOJI MARKET - **04.10.2012** - 1 - 2.025,00 TL
- 452-OD00069 - YAMAHA MG 124CX - Isse Elektrik Elektronik ltd.sti. - **07.04.2014** - 1 - 370,00 TL
- 453-OD00070 - BEHRINGER 1832 FX - Isse Elektrik Elektr - **07.04.2014** - 1 - 406,00 TL
- 454-OD00071 - MACKINE SWA 18012 - Isse Elektrik Elektronik Ltfd. Sti. - **07.04.2014** - 2 - 492,00 TL
- 455-OD00072 - SOUND PACIFIC 15"2 WAY - Isse Elektrik Elektronik Ltfd. StI - **07.04.2014** - * 2 - 342,00 TL
- 456-OD00073 - RFC ART 32JA 15" ACTVE SP - Isse Elektrik Elekt. - **07.04.2014** - 2 - 402,00 TL
- 457-OD00074 - MACKIE SA/15212 15" ACTIVE - Isse Elektrik Elektronik Ltfd. StI - **07.04.2014** - 2 - 385,00 TL
- 458-OD00075 - 12"2 WAY SPEAKER - Isse Elektrik Elektronik Ltfd. StI - **07.04.2014** - 2 - 377,00 TL
- 459-OD00076 - MOVING HEAD 250W - Isse Elektrik Elektronik Ltfd. StI - **07.04.2014** - 1 - 257,00 TL
- 460-OD00077 - RCF 8002 AS SUBWOOFER - Isse Elektrik Elektronik Ltfd. St. - **07.04.2014** - 1 - 274,00 TL
- 461-OD00079 - BILGISAYAR KASASI - NETCOM BILGISAYAR - **30.04.2014** - 8 - 7.468,00 TL
- 462-OD00080 - BILG.GÜVENLIK PROGRAMI - DONBIL BILG. - **29.04.2014** - 1 - 3.410,00 TL
- 463-OD00081 - EPSON EB-W18 PROJEKSİYON CIHAZI - ADIYAMAN VIZYON - **29.04.2014** - 1 - 1.101,00 TL
- 464-OD00085 - GOLDSIT OFIS KOLTUGU - METRO GROS MARKET - **06.03.2014** - 1 - 195,00 TL
- 465-OD00088 - MITO DM-112 12 KAMAL DEC MIXER - Star Elektronik Nihat Çilbi-roglu - **09.05.2014** - 1 - 1.000,00 TL

- 466-OD00089 - WM-92UE HAND MICROFON - Star Elektronik Nihat Çilbiroglu - **09.05.2014** - 1 - 470,00 TL
- 467-OD00104 - BILGI ISL.ODADI BILG.MALZ ALIMI - PROTALYA BILISIM - **17.03.2015** - 1 - 9.714,00 TL
- 468-OD00106 - MT-6 AKTIF HOPARLÖR - STAR ELEKTRONIK - **10.04.2015** - 4 - 540,00 TL
- 469-OD00107 - 150W ANFI TRAFOLU BEST - STAR ELEKTRONIK - **10.04.2015** - 1 - 305,00 TL
- 470-ODA00001 - TURBO 120 ASPRATÖR - ISISAN AS. - **09.06.2007** - 160 - 4.180,00 TL
- 471-ODA00003 - HAVLU-ÇARSAF-ALEZ-VS.TESKİTİL ÜRN. - KOCABIYIKOGLU TEKST VE DİGER FİRMALAR - **03.08.2007** - 1 - 511.005,00 TL
- 472-ODA00004 - YATAK BAZALI - ALTERNATİF HOME - **03.08.2007** - 225 - 133.497,00 TL
- 473-ODA00005 - HALI - EMEL HALIC - **03.08.2007** - 77 - 320.040,00 TL
- 474-ODA00006 - AHSAP SANDALYE (BALKON) - NAMTAS FT - **24.08.2007** - 250 - 18.500,00 TL
- 475-ODA00007 - AHSAP SANDALYE (BALKON) - NAMTAS FT - **24.08.2007** - 250 - 18.500,00 TL
- 476-ODA00008 - AHSAP SANDALYE (BALKON) - NAMTAS FT - **25.08.2007** - 250 - 18.500,00 TL
- 477-ODA00009 - AHSAP SANDALYE (BALKON) - NAMTAS FT - **27.08.2007** - 250 - 18.500,00 TL
- 478-ODA00010 - GARDROP AHSAP DOLAP - HÜRMETAL F. - **02.08.2007** - 41 - 39.975,00 TL
- 479-ODA00011 - GARDROP AHSAP DOLAP - HÜRMETAL F - **02.08.2007** - 41 - 39.975,00 TL
- 480-ODA00012 - AHSAP DOLAP (GARDROP) - HÜRMETAL F - **10.08.2007** - 75 - 73.125,00 TL
- 481-ODA00013 - BAVULLUK AHSAP - HÜRMETAL F - **17.08.2007** - 157 - 61.230,00 TL
- 482-ODA00014 - YATAKBASI AHSAP - HÜRMETAL F - **17.08.2007** - 157 - 91.060,00 TL
- 483-ODA00015 - KOMİDİN AHSAP - HÜRMETAL - **20.08.2007** - 314 - 80.070,00 TL
- 484-ODA00016 - MAKYAJ MASASI AHSAP - HÜRMETAL - **20.08.2007** - 157 - 141.300,00 TL
- 485-ODA00017 - YEMEK MASASI ODALARDA - HÜRMETAL F - **11.09.2007** - 157 - 30.615,00 TL
- 486-ODA00018 - ODA SANDALYE - HÜRMETAL F - **03.12.2007** - 481 - 37.037,00 TL
- 487-ODA00019 - PLASTİK SEHPA - GALERİ KRİSTAL FTBED - **29.03.2008** - 170 - 1.729,00 TL
- 488-ODA00020 - HÜRMETAL ÇELİK ESYA SAN.FT - HÜRMETAL ÇELİK ESYA- **01.03.2008** - 32 - 12.800,00 TL
- 489-ODA00021 - TEK KİSİLİK BAZA - HÜRMETAL ÇELİK ESYA - **30.06.2008** - 85 - 32.419,00 TL

- 490-ODA00022 - OTEL TEKSTİLİ (HAVLU-BORNOZ) - ZORLU TEKSTİL - **23.05.2008** - 1 - 3.800,00 TL
- 491-ODA00023 - OTEL TEKSTİL - ZORLU TEKSTİL - **23.05.2008** - 1 - 24.806,00 TL
- 492-ODA00024 - OTEL TEKSTİK ÜRN. - ZORLU TEKSTİL - **23.05.2008** - 1 - 12.638,00 TL
- 493-ODA00026 - AHSAP DOLAP - HÜRMETAL ÇELİK ESYA - **30.06.2008** - 1 - 16.000,00 TL
- 494-ODA00027 - AHSAP DOLAP - HÜRMETAL ÇELİK ESYA - **30.06.2008** - 1 - 18.500,00 TL
- 495-ODA00028 - AHSAP DOLAP - HÜRMETAL ÇELİK ESYA - **30.06.2008** - 1 - 20.800,00 TL
- 496-ODA00029 - TIK. AHSAP VE ANVI SANDALYELERİ KOLTUK - GALERİ KRİSTAL FTBED - **07.03.2008** - 300 - 35.000,00 TL
- 497-ODA00092 - DATACOM TELEKONOMİK - METRL - **11.06.2010** - 1 - 339,00 TL
- 498-ODA00095 - ENERGY SAVER YUVA 125 KHZ - ETS ELEKTRONİK - **15.07.2010** - 180 - 3.900,00 TL
- 499-ODA00096 - ENERGY SAVER YUVA 125 KHZ - ETS - **15.07.2010** - 40 - 1.200,00 TL
- 500-ODA00246 - 160*200 H.COMFORT SL TEK YATAK - GALERİ KRİSTAL - **24.02.2015** - 280 - 1.120,00 TL
- 501-ODA00248 - 90*200 COMFORT SL TEK YATAK İSTİKBAL - GALERİ KRİSTAL - **17.03.2015** - 155 - 26.350,00 TL
- 502-TPS002 - EPSON PROJeksiYON CİHAZI - AVTA ELEKTRONİK - **12.10.2015** - 1 - 1.795,00 TL
- 503-YY00006 - 682835 NL FT AÇIKHAVUZ+ÇOÇUK HAVUZU FİLTRESYONU ELK MOTORU - GEMAB KİMYA-AYDIN OT - **03.08.207** - 1 - 92.923,00 TL
- 504-YY00007 - 682835 NL FT AÇIKHAVUZ+ÇOÇUK HAVUZU FİLTRESYONU ELK MOTORU - GEMAB KİMYA-AYDIN OT - * **03.08.2007** - 1 - 20.827,00 TL
- 505-SBMT0031 - TOST MAKİNASI - OTE SAN - **31.08.2010** - 1 - 430,00 TL
- 506-SBMT0034 - 106 LCD TV BEKA - PRESTİJ PAZ. - **31.08.2010** - 3 - 5.720,00 TL
- 507-SBMT0035 - OTURMA GRUBU - PRESTİJ PAZ. - **31.08.2010** - 3 - 3.814,00 TL
- 508-SBMT0036 - SETÜSTÜ OCAK İNOX - PRESTİJ PAZ. - **31.08.2010** - 2 - 331,00 TL
- 509-SBMT0037 - KAMEPE - PRESTİJ PAZ. - **31.08.2010** - 7 - 2.847,00 TL
- 510-SBMT0040 - KLİMA MİTSubİSHİ SALON TİPİ İÇ VE DİS ÜNİTE - ÖZMAKLAR - **08.05.2012** - 1 - 9.746,00 TL
- 511-SBMT0058 - BİSTRO MUTFAK DEMİRBAŞLARI - OTE SAN - **26.05.2012** - 1 - 487,00 TL
- 512-SBMT0059 - BİSTRO MUTFAK DEMİRBAŞ - OTE SAN - **26.05.2012** - 1 - 353,00 TL
- 513-SBMT0060 - BİSTRO MUTFAK DEMİRBAŞ - OTE SAN - **29.05.2012** - 1 - 1.089,00 TL
- 514-SBMT0061 - BİSTRO DEMİRBAŞ - OTE SAN - **01.06.2012** - 1 - 49,00 TL
- 83853 - LAVOR EVO (COMBINAT MAKİNA) GALAKSİ PROF - **18.04.2018** - 1 - 21.157,00 TL

515-HAVA KAYNAKLI ISI POMPASI 36KW - ABA ISI - **15.05.2017** - 1 - 53.450,69 TL

516-PHINZ-DJES PASRW 5005-V 130KW HKIP - DOĞAL JEOTERMAL ENERJİ SİSTEMLERİ LTD.STİ. - **21.03.2018** - 2 - 208.000,00 TL

TOPLAM = 6.336.699,69 TL

Adresi: ... Mahalle, ... Bulvarı, No: ... Kemer/Antalya

Yüzölçümü: 11.140,00 m²

İmar Durumu: Antalya ili, Kemer İlçesi, ... Mahallesi ... mevkii ... ada ... parsel üzerinde yer alan otel binası için 29.12.2006 tarih 2006/... sayılı yapı ruhsatı 09.10.2007 tarih 2007/... sayılı yenileme ruhsatı ve 18.12.2007 tarih 2007/... sayılı yapı kullanma izin belgesi tanzim edildiği 06.06.2016 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca onaylanan 1/1000 ölçekli imar planında otel alanında kalmakta olduğu Kemer ... Mahalle ... ada ... parsel düzenlenen kaçak yapı tutanak ve encümen kararının mevcut olduğu Kemer Belediyesinin yazı cevabında belirtilmiştir.

Kıymeti: 220.630.000,00 TL

KDV Oranı: %18

Taşınmaz Üzerindeki Mükellefiyetler: Tapu kaydındaki gibi olmakla, ... Asliye Hukuk Mahkemesinin 2021/... Esas sayılı dosyasından ve ... Asliye Hukuk Mahkemesinin 2021/... Esas sayılı dosyalarından ihtiyati tedbir şerhi bulunduğu ve cebri icra ile satışa engel teşkil etmediği bildirilmiştir.

Kaydındaki Şerhler: Tapu kaydındaki gibidir. Satışa esas 5 katlı betonarme otel binası ve arsasına ait tapu takiyatı üzerinde 6785 sayılı kanunun 1605 sayılı kanunla değişik 42 mad. gereğince düzenlemeye tabi olduğu, imar planında turizm tesis alanı, rekreasyon alanı, kentsel servis alanı, ticaret hizmet alanı gibi konut dışı alan olduğu, diğer (Konusu Turizm Tesis alanı) olduğu ve 3194 sayılı kanunun 32. Maddesi gereğince imar mevzuatına aykırı olduğuna dair şerhler bulunmakta olduğu tespit edilmiştir.

Artırma Bilgileri

Artırma	Başlangıç Tarih ve Saati: 07/12/2022 - 11:00
	Bitiş Tarih ve Saati: 14/12/2022 - 11:00
Artırma	Başlangıç Tarih ve Saati: 11/01/2023 - 11:00
	Bitiş Tarih ve Saati: 18/01/2023 - 11:00

Satış şartları:

1-Birinci ve ikinci artırma belirtilen gün ve saatler aralığında açık artırma suretiyle Elektronik Satış Portalı'nda (esatis.uvap.gov.tr) yapılacaktır. Bu artırmada Elektronik Satış Portalı'nda verilecek tekliflerin malın muhammen kıymetinin yüzde ellisi ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyen alacağına rüçhanı olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak paraya çevirme ve paylaşma masraflarını geçmesi şartı ile ihale olunur.

2-Artırmaya katılabilmek için, mahcuzun muhammen kıymetinin yüzde onunu karşılayacak tutardaki nakit teminatın en geç artırma süresinin bitiminden önceki gün saat 23.30'a kadar satışı yapan icra dairesinin banka hesabına Elektronik Satış Portalı üzerinden yatırılması, gösterilecek teminatın, teminat mektubu olması hâlinde, artırmaya katılacaklar veya ilgili banka tarafından, en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışa konu mahcuzun muhammen kıymetinin yüzde onunu karşılayacak tutarda kesin ve süresiz banka teminat mektubunun, satışı yapan icra dairesine elden veya sistem alt yapısı oluşturulduğu takdirde elektronik olarak tevdi edilmesi zorunludur.

3-Temsilci vasıtasıyla artırmaya katılacak kişilerin, temsilcileriyle birlikte en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş günü mesai saati bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat etmeleri gerekmektedir. Ancak noterlerin, resmî dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dâhilinde ve usulüne göre verdikleri vekâletnameyi veya belgeyi bulunduran temsilcinin icra dairesine müracaatları yeterli olup bu şekilde ihaleye katılacakların teminat miktarını başvuru anında icra dairesi hesabına yatırmaları veya teminat mektubunu icra dairesine tevdi etmeleri zorunludur.

4-Hisseli satışın mümkün olduğu hâllerde açık artırma konusu malı belirli paylarla satın almak isteyen müşterek alıcıların, en geç artırma süresinin sona ermesinden önceki mesai bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat ederek hisse oranlarını ve artırmada adlarına pey sürecek hissedarı veya temsilciyi bildirmeleri gerekmektedir. Ancak noterlerin, resmî dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dâhilinde ve usulüne göre verdikleri vekâletnameyi veya belgeyi bulunduran hissedarın veya temsilcinin icra dairesine müracaatları yeterli olup bu şekilde ihaleye katılacakların teminat miktarını başvuru anında icra dairesi hesabına yatırmaları veya teminat mektubunu icra dairesine tevdi etmeleri zorunludur.

5-Satış talep ederek artırmaya katılmak isteyen alacaklıdan ve ortaklığın satış suretiyle giderilmesinde artırmaya katılmak isteyen pay sahibinin, en geç artırma süresinin sona ermesinden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat etmeleri hâlinde alacak veya

6-Varsa ipotek sahibi alacaklılar ile diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki haklarını, hususiyle faiz ve masrafa dair olan iddialarını evrakı müsbitesiyile on beş gün içinde icra dairesine bildirmeleri gerekmektedir. Aksi hâlde hakları tapu siciliyle sabit olmadıkça, satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacak ve bu hususlar irtifak hakkı sahipleri için de geçerli olacaktır.

7-İhale alıcısının, satış bedelinin tamamını ihalenin gerçekleştiğine ilişkin tutanağın Elektronik Satış Portalı'nda ilan edildiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde icra dairesi hesabına ödemesi gerekmektedir.

8-İhale alıcısının en yüksek teklifi verip de süresi içinde ihale bedelini yatırmaması hâlinde, alınan teminat iade edilmeyip öncelikle satış masraflarından düşülmek üzere alacaklarına mahsuben hak sahiplerine ödenecektir.

9-Asgari ihale bedelinin teklif edilmemesi nedeniyle ihalenin yapılamaması veya en yüksek teklif verenin ihale bedelini yatırmaması sebebiyle ihalenin iptal edildiği halde, ikinci artırma ilk açık artırmadaki şartlar çerçevesinde tekrar yapılacaktır.

10-Satışa katılanlar bütün ekleriyle birlikte şartnameyi görmüş ve içeriğini kabul etmiş sayılırlar.

11-Malın tescil ve teslim işlemleri ihalenin kesinleşmesi üzerine yapılacaktır.

12-KDV, damga vergisi, tapu harç ve teslim masrafları alıcıya aittir. Birikmiş vergiler satış bedelinden ödenir. (İcra ve İflâs Kanununun 206 ncı maddesinin birinci fıkrası ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki hükümleri mahfuzdur.)

28/09/2022

.....

İcra Müdür Yardımcısı

(516) parça taşınır malların icra dairesince kıymet taktiri yaptırılmadan satışa çıkarılmıştır; (Bu listede belirtilen değerler, taşınır malların satış öncesi icra dairesince taktir edilen değerleri olmayıp, bu taşınırın alış fiyatlarıdır):

Satışa çıkarılan ...İcra Dairesinin 2017/... Talimat sayılı icra dosyasındaki ortaklık payının teminatı karşılıdığı miktar kadar kendilerinden teminat alınmaz, alacağın veya ortaklık payının teminata yeterli gelmemesi hâlinde eksik kısmın başvuru anında icra

dairesi hesabına yatırılması veya teminat mektubunun icra dairesine tevdi edilmesi zorunludur.

*

V-İCRA DAİRESİNCE SATIŞTAN ÖNCE KİYMET TAKDİRİ YAPILMADAN SATIŞA ÇIKARILMIŞ OLAN DEMİR BAŞ LİSTESİ:

Talimat İcra Dairesi olan ...İcra Dairesi, satışa çıkardığı (P.) Hotel ile birlikte “(516 adet) “Demirbaş Listesi”nde yer alan taşınırlardan hiç birisinin “rayiç kıymetini” bilirsiniye hesaplatmadan, bunların OTEL’e alındıkları tarihteki “alış fiyatlarını rayiç bedel olarak “satış ilanı” nda belirtip satışa çıkarmıştır.

Otel ile birlikte satışa çıkarılmış olan bu demirbaşların otel tarafından alınmış olduklarının tarihler; 2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015 ve (1 taşınır 2017),(2 taşınır 2018 yılında satın alınmıştır.)

Hâlbuki bu taşınırların OTEL ile birlikte satılacakları tarih; 07.12.2022 – 14.12.2022

“BİRİNCİ ARTİRMA”; “11.01.2023- 18.01.2023” “İKİNCİ ARTİRMA”dır. Yani bu taşınırlar 2022-Aralık / 2023-Ocak ayında , satın alındıkları 2007-2015 yıllarındaki alış fiyatları üzerinden -gerçek değerinin çok altında bir bedel ile- satışa çıkarılmışlardır !...

SONUÇ: Yukarıda belirtildiği gibi; dava konusu uyuşmazlıkta, ...İcra Dairesinin 2017/513 Talimat sayılı dosyasında satışa çıkarılan otelin demirbaş listesinde yer alan (516) kalem taşınır malların satışta hiç kıymeti taktir edilmeksizin -bu taşınırların sadece 2007-2015 yıllarındaki alış fiyatları satış ilanında belirtilerek- bunların da otelle birlikte satışa çıkarılmış olması hatalı olup, öncelikle “yapılacak olan satışın durdurulması” ve İcra Dairesince (516) taşınır malın kıymetinin taktir edilip, taraflara tebliğ edildikten sonra, bu kıymet taktirinin kesinleşmesini müteakip, yeni satış günü tayin edilmesi gerekeceği, taktiri muhterem mahkemeye olmak ve şikayetçi vekili Avukat Onur Yazıcı tarafından ilgili İcra Hukuk Mahkemesine “uzman görüşü” (HMK. m.293) olarak ibraz edilmek üzere saygıyla sunulur.08.11.2022

Av Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

15) İlamlı takiplerde, on yıllık zamanaşımı süresine tabi olan ilamlı takipteki alacağın ‘alacaklının borçluda alacağı bulunduğunu def’i yoluyla mahkemeye bildirmesi’ (takas/mahsup) talebinde bulunması zamanaşımını keser mi? (TBK.m. 154 (1)-2)

I-Bilindiği gibi “mahkeme kararının taraflardan her birine verilen ‘hüküm örneği’ne *ilam*” denir (HMK.m. 301/2)^{947 948}.

İlamlı icra takibinin kısa zamanda sonuçlanabilmesi için, ilamın (yani; ilamdaki alacağın) *zamananaşımına* uğramamış olması gerekir. Eğer ilam zamanaşımına uğramış ise, borçlu, icra mahkemesinden ‘*icranın geri bırakılmasını*’ isteyebilir (İİK.m. 33, 33a)⁹⁴⁹.

İlama dayanan takip, son işlem üzerinden *on yıl* geçmekle, zamanaşımına uğrar (İİK.m. 39/I)^{950 951}; TBK.m. 156/II)⁹⁵²

İlam, verildiği tarihten itibaren *on yıl* içinde borçluya tebliğ edilirse, bu tebliğ tarihinden itibaren *yeni bir on yıl* k zamanaşımı süresi işlemeye başlar (TBK.m. 157/II)⁹⁵³.

Alacaklı, ilamı on yıllık zamanaşımı süresi içinde icraya koyar ve fakat bu ilamlı icra takibini on yıl süre ile takipsiz bırakırsa, ilam yine zamanaşımına uğrar. Çünkü, ilama dayanan takip, son icra işlemi üzerinde on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar (İİK.m. 39/I). Alacaklı on yıl geçtikten sonra ilamlı icra takibine devam etmek isterse, borçlu, icra mahkemesinden ‘*zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasına karar verilmesini*’ isteyebilir (İİK.m. 33/II)⁹⁵⁴.

II-Borçlu, icra emrinin tebliğinden sonraki bir dönemde ‘*ilamlın zamanaşımına uğramış olduğu*’ iddiasında ise, bu zamanaşımı itirazını *her zaman* ileri sürebilir (İİK.m. 33/II)⁹⁵⁵.

Borçlunun ‘*ilamlın zamanaşımına uğramış olduğunu*’ ispat etmesi üzerine, ‘*zamanaşımının kesildiğini*’ (TBK.m. 154, 157) veya ‘*zamanaşımının durduğunu*’ (TBK.m. 153) *ispata* düşer. Alacaklı ‘*icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde*’, zamanaşımının gerçekleşmediğini ispat için genel mahkemelerde dava açabilir⁹⁵⁶. Aksi taktirde ‘*ilamlın zamanaşımına uğradığı*’ hususu ‘*kesin hüküm*’ (HMK.m. 303) oluşturur (İİK.m. 33a/II)⁹⁵⁷.

⁹⁴⁷ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Bası, 2013, s: 892 – **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 4. Baskı, 2020, s: 295 – **ERCAN, İ.** Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 8. Baskı, 2021

⁹⁴⁸ “İlam yalnızca ‘*ilk derece mahkemelerinin kararları*’ için kullanılan bir terimdir. Yargıtay’ın kararları için ‘*karar*’ teriminin kullanılması önerilmektedir (**TANRIVER, S.** İlamlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, 1996, s: 40)

⁹⁴⁹ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 1, 3. Baskı, 2014, s: 649 vd.

⁹⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s: 765 vd.

⁹⁵¹ Bknz: HGK. 09.02.2021 T. E: 2017/12-351, K: 57; 8. HD. 28.04.2014 T. E: 2014/7796, K: 8478; 8. HD. 24.11.2016 T. E: 19519, K: 16006; 11. HD. 08.12.2016 T. E: 13307, K: 9434; 12. HD. 16.11.2020 T. E: 5470, K: 9801 (www.e-uyar.com); 12. HD. 29.03.2011 T. E: 24194, K: 4951; 12. HD. 10.03.2011 T. E: 903, K: 3139 (**UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C:1, s: 767, dipn. 15)

⁹⁵² İİK.’nun 39. maddesi; EBK.m. 135/II ve TBK.m. 156/II’ye paralel olarak konulmuş olup, onun bir tekrarıdır.

⁹⁵³ **KURU, B.** El Kitabı, s: 911 – **KURU, B./AYDIN, B.** age., s: 300 – **ERCAN, İ.** age., s: 998

⁹⁵⁴ **KURU, B.** El Kitabı, s: 911

⁹⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C: 1, s: 652

⁹⁵⁶ Alacaklının genel mahkemede açacağı bu dava bir ‘*alacak davası*’ olmayıp, ‘*zamanaşımının gerçekleşmediğine/zamanaşımının kesildiğine ilişkin bir dava*’dır. (**OSKAY, M./KOÇAK, C./DEY-NEKLİ, A./ DOĞAN, A.** İİK. Şerhi, C:1, 2007, s: 619)

⁹⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., C:1, s: 680

İcra mahkemesince ‘*zamanaşımı itirazının kabulüne*’ karar verilmesi ile icra takibi son bulur. Ancak bunun için alacaklının İİK.m. 33a-II’ye göre yedi gün içinde dava açıp açmayacağı beklenmelidir. Dava için öngörülen yedi günlük sürenin bitimine kadar icra takibi olduğu yerde durur. Alacaklı, bu süre içinde dava açarsa, bu davanın sonucuna kadar takip durmaya devam eder. Alacaklı, bu davada haklı çıkar ise, duran icra takibine devam edilir. Alacaklı haksız çıkar veya yedi gün içinde dava açmazsa icranın geri bırakılması kararı, takibin iptaline ilişkin sonuçları doğurur. Başka bir anlatımla; dosyada mevcut hacizler kalkar^{958 959}.

III-İcra mahkemesinin İİK.m. 33, 33a çerçevesinde vereceği; ‘*kabul*’ ya da ‘*ret*’ kararlarına karşı yasa yoluna başvurulabilir. Ancak ‘*geri bırakma isteminin reddi*’ durumunda istinaf veya temyiz yoluna başvurulabilmesi için borçlunun istinaf veya temyiz süresinde *teminat* da göstermesi gerekir (İİK.m. 33/III,IV). Borçlunun yeterli malı haczedilmişse veya borçlunun istemi üzerine istinaf veya temyiz yoluna başvuru süresi içinde *yeterli malı haczedilmişse*, teminat göstermeye gerek yoktur⁹⁶⁰.

IV-İcra mahkemesi, yapacağı inceleme sonucunda; ‘*ilamın zamanaşımına uğramadığına*’/ ‘*zamanaşımı itirazının haksız olduğuna*’ kanaatine varırsa, “*borçlunun zamanaşımı itirazının (icranın geri bırakılması talebinin) reddine*” (icranın devamına) karar verir. Bu halde, borçlunun icra mahkemesinden icranın geri bırakılması istemiyle (zamanaşımı itirazı ile) esasen durmamış olan ilamlı icra takibine sonuna kadar devam edilir; yani borçlunun malları haczedilir, satılır ve bedelinden alacaklının alacağı ödenir. Borçlu, zamanaşımına uğramış olan ilamdaki borcu (zamanaşımı itirazına rağmen) ödemek zorunda kaldığı iddiasında ise, alacaklıya karşı genel mahkemede istirdat davası açabilir (İİK.m. 33a-III; İİK.m. 33/IV; İİK.m. 72/VII)⁹⁶¹.

İcra mahkemesi, yukarıdaki şekilde yapacağı inceleme sonucunda, ‘*ilamın zamanaşımına uğramış olduğu*’ kanısına varırsa, “*icranın geri bırakılmasına*” (zamanaşımı itirazının kabulüne) karar verir. Bu halde ‘*ilamın zamanaşımına uğramış olduğu*’ kanısına varan icra mahkemesi, İİK.m. 33a hükmünde açıkça yazılı olduğu gibi, ‘*icranın geri bırakılmasına*’ karar verir, ‘*takibin iptaline*’ karar veremez⁹⁶².

V-Takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde alacağın zamanaşımına uğraması mümkündür. Alacağın bağlı olduğu zamanaşımı, takiple ilgili *son işlem* tarihinden itibaren işlemeye başlar^{963 964}.

Takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde ilamın zamanaşımına uğraması halinde mahkemece ‘*icranın geri bırakılmasına*’ karar verilmesi gerekir. ‘*Takibin iptaline*’ karar verilmesi doğru değildir^{965 966}.

Borçlunun ‘*zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasını*’ icra mahkemesinden istemesi halinde İİK.m. 33/a hükmü uygulanacağından, borçlu ‘*zamanaşımı def’ini*’ - İİK.m. 71/I’de sayılan belgelere dayanmaksızın- doğrudan doğruya takip dosyası ile, alacaklı da ‘*zamanaşımının kesildiğini*’ (TBK.m. 154,157) ya da ‘*zamanaşımının tatile uğradığını*’ (TBK.m. 153) aynı şekilde *resmi belgelerle* kanıtlayabilir.

⁹⁵⁸ ERCAN, İ. age., s: 1023

⁹⁵⁹ Bknz: 12. HD. 09.11.2015 T. E: 2015/15611, K: 2015/27337 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁰ ERCAN, İ. age., s: 1024

⁹⁶¹ KURU, B. El Kitabı, s: 952

⁹⁶² KURU, B. age., s: 953

⁹⁶³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C:1, s: 1249

⁹⁶⁴ Bknz: 12. HD. 28.03.2013 T. E: 1989, K: 11966 (www.e-uyar.com); 12. HD. 17.09.2004 T. E: 15319, K: 19499; 12. HD. 16.02.2004 T. E: 2558; K: 2922 (www.e-uyar.com)

⁹⁶⁵ OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. age., C:1, s: 618

⁹⁶⁶ Bknz: 12. HD. 03.05.2005 T. E: 6425, K: 9563 (OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. age., C:1, s: 623 vd.)

VI-Bu vesileyle uygulamadaki önemi nedeniyle hemen belirtelim ki; Ticaret Kanunu ile Borçlar Kanunu’nda gerek *zamanaşımı süreleri* ve gerekse *zamanaşımını kesen sebepler* birbirinden farklı biçimde düzenlenmiştir:

a-Türk Ticaret Kanunu’na göre –kambiyo senetlerine dayalı takipler bakımından- zamanaşımı süreler şu dört halde kesilir⁹⁶⁷;

1-Dava açılması,

2-İcra takibinde bulunulması,

3-Davanın ihbar edilmesi,

4-Alacağın iflas masasına bildirilmesi (TTK.m. 750).

b-Türk Borçlar Kanunu’na göre (m. 154) ‘*zamanaşımı, aşağıdaki durumlarda kesilir*’:

1-Borçlu borcu ikrar etmişse, özellikle faiz ödemiş ve kısmen ifada bulunmuşsa ya da rehin vermiş veya kefil göstermişse,

2-Alacaklı, dava veya def’i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa.

VII-Doktrinde TBK.m. 154/2 hakkında;

√ “Belirli sebeplerin varlığı halinde zamanaşımı kesilir (TBK. 154; eBK. 133) ve zamanaşımı süresi yeni baştan işlemeye başlar (TBK. 156/I; eBK. 135/I). Zamanaşımını kesen sebepler TBK. 154’de (eBK. 133) iki bent halinde ve TBK. 157’de (eBK. 136) sayılmıştır...

Zamanaşımı bir dava veya def’i sonucu kesilmişse, yargıla süresince tarafların yargılamaya ilişkin her bir işlemiyle veya hakim in –veya hakemin- her bir tasarruf veya kararıyla birlikte (TBK. 157/I’de hakim in sadece kararı belirtilmiş; eBK. 136/I’de; ‘hakimin her emir ve hükmünden itibaren’),

Zamanaşımı icra takibi sonucu kesilmişse, her bir icra takip işlemi ile birlikte (TBK. 157/II; eBK. 136/II),

zamanaşımı kesilir ve o andan itibaren yeniden işlemeye başlar...

Zamanaşımının kesilmesinden sonra işlemeye başlayacak zamanaşımı süresi, kesilen zamanaşımı süresinin aynısıdır... İlamın icraya konması ile birlikte ve her bir icra işlemi ile birlikte zamanaşımı yeniden kesilir (TBK. 154/II, 157/II; eBK. 133/2; 136/II) ve son işlem üzerinden on yıl geçmekle ilamdaki alacak zamanaşımına uğrar (İİK. 39/I)...”⁹⁶⁸

√ “6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 154. maddesi, 818 sayılı Borçlar Kanunu’nun 133. maddesini karşılamaktadır.

Metinde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanunu’na göre bir hüküm değişikliği yoktur...

6098 sayılı TBK. ’nun 154 . maddesi nedeniyle incelenen (zamanaşımının durmasında) yeni bir süre söz konusu değilken (zamanaşımının kesilmesiyle), ‘kural olarak yeni bir süre’ işlemeye başlar...

Medeni hukuk anlamında ‘def’i’, davalının borçlu bulunduğu edimi, özel bir nedene dayanarak yerine getirmekten kaçınmasına imkan veren bir haktır.

Alacaklının, davacı olarak değil, fakat aleyhine açılmış bir dava karşı bu alacağını def’an (örneğin takas veya ödemezlik def’inde bulunmak gibi) ileri sürmesi ve karşılık dava açması da zamanaşımının kesilmesi için yeterlidir...”⁹⁶⁹

√ “BK.m. 154 b.2 ‘alacaklı.....def’i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa.....’ zamanaşımının kesileceğini kabul etmiştir.

⁹⁶⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C:1, s: 1254 vd.

⁹⁶⁸ NOMER, H. N. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler, 17. Bası, 2020, s: 471

⁹⁶⁹ UYGUR, T. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, C: 1, 2012, s: 982 vd.

Yasa, bu düzenlemesi ile, alacaklının dava açma yerine kendisine karşı açılmış olan bir davada alacağının varlığını def'i olarak ileri sürmüşse zamanaşımının kesileceğini öngörmüştür...

Zamanaşımının kesilmesi halinde, kesilmeye yol açan sebep ortadan kalktığı tarihten itibaren zamanaşımı kaldığı yerden değil yeni baştan işlemeye başlayacaktır....”⁹⁷⁰

√ “Zamanaşımının kesilmesi demek, işlemeye başlayan zamanaşımı süresinin, ortaya çıkan bir nedenle (tarafların eylemleriyle ya da yargıcın veya icra memurunun usul işlemleriyle) son bulması nedenlerin ortadan kalkmasıyla birlikte yeni baştan (sıfırdan) işlemeye başlamasıdır. Bu durum ‘zamanaşımı kesilmiş olunca, kesilmeden başlayarak yeni bir süre işlemeye başlar’ biçiminde kanunda açıklanmıştır.

Zamanaşımının kesilmesiyle daha önce işlemiş olan süre ortadan kalkar, sanki hiç işlememiş gibi bir sonuç doğurur. Böylece kesilme sonunda zamanaşımı süresi uzamış olur, yeni süre, kesilmeden sonra yeniden işlemeye başlar. Bu süre, kesilen ilk süre kadardır. Kesilen süre, beş yıl veya on yıl ise kesilmeden sonra yeniden işlemeye başlayan süre de beş yıl veya on yıl olur.

Borçlu tarafından açılmış bir davada, alacaklının, alacağına def'i biçiminde ileri sürmesi TBK. 154/II uyarınca zamanaşımı kesilir (Bknz: 4. HD. 07.02.1989 gün ve 5560/9416 sayılı kararında ‘BK.m. 133 hükmüne göre zamanaşımının kesilmesi için alacaklının mutlaka dava yoluyla mahkemeye başvurması gerekli olmayıp borçlu tarafından açılmış bir davada –somut olaydaki uyumsuzlukta olduğu gibi- alacağını def'i yoluyla ileri sürmüş olması da yeterlidir’ (M.R. KARAHASAN, Türk Borçlar Hukuku, C:3, s: 1169 vd.)”⁹⁷¹

√ “Zamanaşımın kesilmesinden amaç, kanunen belirli bazı olayların gerçekleşmesi üzerine, işlemekte olan zamanaşımının işlemiş kısmının hiçbir etkisi kalmamasıdır (Yılmaz Ergenekon; Türk Borçlar Hukukunda Müruruzamanın Kat’ı, 1960, s: 9). Zamanaşımını kesen olaydan itibaren yeni bir zamanaşımı süresi işlemeye başlar...”

√ “Zamanaşımını kesen alacaklının eylemlerinden (TBK mad. 154/b.2) maksat; alacaklının alacağını isteme bakımından yaptığı adli işlemlerdir. Alacaklı, alacağı için mahkemeye veya hakeme dava veya def'i yoluyla başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa, iflas masasına başvurmuşsa zamanaşımı kesilir...”⁹⁷²

√ “Alacaklının ‘Defi Davası’ zımında mahkemeye müracaat etmesi: medeni hukuk anlamında ‘defi’ davalının bulunduğu edimi, özel bir nedene dayanarak yerine getirmekten kaçınmasına imkan veren bir haktır.

Alacaklının davacı olarak değil, fakat aleyhine açılmış bir davaya karşı bu alacağını def'an (örneğin takas veya ödemezlik def'inde bulunmak gibi) ileri sürmesi veya karşılık dava açması da zamanaşımının kesilmesi için yeterlidir...”⁹⁷³

√ “Yargıtay’ın konu ile ilgili bir kararında ‘Zamanaşımının kesilmesi için alacaklının mutlaka dava açması gerekli değildir. Borçlu tarafından açılan bir davada, alacağın def'i olarak ileri sürülmesi yeterlidir.’ denilmiştir...”⁹⁷⁴

Aynı doğrultuda:

EREN, F./DÖNMEZ, Ü. Eren Borçlar Hukuku Şerhi, C: 3, 2022, s. 2682 vd.

ÖZKAYA, E. Özel Hukukumuzda Zamanaşımı Bir Hak Düşürücü Süredir, 2012, s. 278 vd.

EREN, F. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 19. Baskı, 2015, s. 1294

⁹⁷⁰ **KILIÇOĞLU, A.** Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 19. Bası, 2015, s: 907 vd.

⁹⁷¹ **ÇELİK, Ç.A.** Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk ve Zamanaşımı, 2012, s: 120 vd.

⁹⁷² **YAVUZ, N.** 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, 2. Baskı, C: 1, s. 903 vd.

⁹⁷³ **UYGUR, T.** Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu, C: 4, 2003, s. 4181

⁹⁷⁴ **GÜNAY, C. İ.** Türk Borçlar Kanunu Şerhi, 2. Baskı, s. 543

OĞUZMAN, M. K./Öz, M. T. *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 1, 18. Bastı, s. 640 vd.*

KOSTAKOĞLU, C. *Gereğçeli ve Açıklamalı Yeni Türk Borçlar Kanunu, 2011, s. 217 vd.*

YAVUZ, N. *Borçlar Hukuku (El Kitabı), 2018, s. 497*

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

• *Davacı vekili, 25.02.2022 tarihli “dava dilekçesi”nde özetle;*

- “Davalıların kooperatife karşı açmış olduğu ‘alacak davası’nda Seferihisar Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2007/... , K:2009/... sayılı kararıyla bir miktar paranın davacılar ödenmesine karar verildiğini, bu kararın kesinleştiğini, davalıların İzmir 24. İcra Müdürlüğünün 2009/... sayılı dosyası ile 13.11.2009 tarihinde ilamlı icra takibinde bulunduğunu, ilamlı takiplerin İİK m.39/I uyarınca son muamele tarihinden itibaren zamanaşımına uğradığını, somut olayda da icra emrinin müvekkillerine tebliğ tarihinden 10 seneden fazla süre geçtiğini dolayısıyla takibin zamanaşımına uğradığını, bu hususun ‘her zaman’ icra mahkemesinde ileri sürülebileceğini,

- Öncelikle takibin tedbiren durdurulmasına daha sonra da icranın geri bırakılmasına karar verilmesini”

talep ve dava etmiştir.

• *Davalı vekili 18.03.2022 tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle;*

- “ Dava konusu olayda takip ve ilam zamanaşımını kesen birçok taraf, hâkim, mahkeme, icra işlem ve kararı bulunduğunu bu nedenle zamanaşımını kesen nedenlerden dolayı olayda 10 yıllık zamanaşımı süresinin gerçekleşmediğini,

- Davacı tarafın defalarca borç ikrarında bulunarak, zamanaşımı def’inde bulunma hakkından feragat ettiğini, borçlu vekili tarafından borcun ödenmesi için Dolar ve Türk Lirası banka hesaplarımız istenmiş, borçlu vekili, 09.02.2022 tarihli borç hesaplama talebini içerir dilekçeyi icra müdürlüğüne sunmuş, yine kendilerince 11.02.2022 tarihli taleple icra müdürlüğünden borcun hesaplanması istenmiş ve yapılacak bilirkişi incelemesi için 700,00 TL avansın icra müdürlüğüne yatırıldığını bildirmiş,

- Davacı borçlunun açıkça borç ikrarı ve ödemeye yönelik taleplerine rağmen daha sonra zamanaşımı itirazında bulunmasının dürüstlük kurallarına aykırı ve çelişkili davranış yasağına girdiğini, bu nedenle davacının taleplerinin reddi gerektiğini ifade etmiş,

- Borçlunun TBK 154/1 uyarınca borç ikrarında bulunmasının ve TBK 154/2 uyarınca alacaklının alacak iddiası ve takas def’inin zamanaşımını kestiğini,

- Davacı borçlu tarafından açılan her davanın aynı zamanda bir ‘borç ikrarı’, kendilerince verilen cevaplarda yer alan beyanların ‘alacak iddiası ve takas def’i’ niteliğinde olduğundan bunların zamanaşımını kestiğini,

- Taraflar arasında sürekli bir ‘borç ikrarı’ ve ‘alacak iddiası’ bulunduğundan zamanaşımı süresinin dolmadığını”

İleri sürerek, ‘haksız ve kötüniyetli olarak açılmış olan davanın reddine karar verilmesini’ istemiştir.

• İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesi 28.04.2022 T. ve E:..., K:... sayılı kararında;

“*Takip konusu alacağa yönelik, İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesinin ... sayılı dosyası ile ‘işlemiş faiz miktarına’ itiraz edildiği ve mahkeme kararının 15.10.2010 tarihinde kesinleştiği, yine takibini mükerrer olduğundan bahisle 14.09.2010 tarihinde takibin iptali istemli İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2010/... E. 2010/... K. Sayılı davasının açıldığı, bu kararın 25.03.2012 tarihinde kesinleştiği, her iki dava ve takip konusu ilamdaki alacağın bir kısmından borçlu olmadıklarına ilişkin 13.12.2010 tarihinde ... Asliye*

Hukuk Mahkemesinin 1/39 sayılı menfi tespit davası açıldığı ve davanın 30.03.2011 tarihinde kesinleştiği anlaşılmakla, belirtilen davaların zamanasımını kestiği ve böylece 10 yıllık zamanasımının dolmadığını kabulü ile, ‘şikayetin reddine’ karar vermiştir.

• İzmir BAM ... HD E:..., K:... sayılı kararında özetle;

- “...icra hukuk mahkemelerinin tedbir talebi hakkında verdiği ara kararları ve tedbire itiraz hakkında verdiği ara kararları, HMK’nın 389 vd. maddeleri kapsamında olmayıp, İcra ve İflas Kanununda özel olarak düzenlenmiş, takip hukukuna özgü kararlardır. Bu nedenle icra mahkemesinin takip hukukuna yönelik olarak tehiri icra kararı alabilmek için yatırılan teminatın alacaklıya ödenmemesine yönelik verdiği 09.05.2022 tarihli tedbir kararı ile bu karar karşı itirazı reddine ilişkin 17.05.2022 tarihli karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacağından, davalının istinaf başvurusunun reddine karar vermek gerekmiştir...”

gereğesiyle ‘davacının istinaf başvurusunun kabulüne’ karar vermiştir.

*

Somut olayda;

(a) Davalı-alacaklılar vekili ... Asliye Hukuk Mahkemesinde görülmekte olan 2010/... Esas sayılı davanın 17.01.2012 tarihli duruşmasının 7. celsesinde;

“Gelen yazıya bir itirazımız yoktur. Davacı taraftan alacaklı durumdayız. İcra takibi bu nedenle yapılmıştır. 28.04.2011 tarihli rapora itirazlarımız doğrultusunda ve karşı tarafın eksik iş ve imalatları nedeniyle takas talebimiz ve mahsup talebimiz bulunduğu ve ayrıca ilgili icra dosyasındaki alacağımızda dikkate alınarak, karşılıklı alacak ve borç ilişkisi yönünden bilirkişi raporunun eksik olduğunu düşünüyoruz. Ek bilirkişi raporu veya yeniden bilirkişi incelemesi yapılmasını talep ediyorum.”

şeklinde açıklamada bulunmuştur.

(b) Yine davalı-alacaklılar vekili 11.03.2013 tarihli Yargıtay (..) Hukuk Daire Başkanlığı-na gönderilmek üzere yazdığı temyiz dilekçesinde;

“Dosyadaki delillerden de açıkça görüleceği üzere, **müvekkillerin** müteahhit sıfatıyla davacı kooperatiften kat karşılığı inşaat sözleşmesinden kaynaklanan **alacakları mevcuttur**. Bu alacaklarımızı (2) ana grupta toplarsak bunlar;

- Davacı aleyhine açılıp sonuçlanan, **teslimde temerrüt ve ayıpla imalat sebebiyle meydana gelen zararlarımıza ilişkin kesinleşmiş ve icra takibine konu olmuş ve halen ödenmeyen yaklaşık 70.000,00 TL civarı alacaklarımız**,

- İlk davada davacı müteahhit kooperatifin henüz kendilerine ait blokların inşaatı bitmediğinden, **mecburen saklı tuttuğumuz** ve sözleşme ve ana taşınmazın belediyeden tasdikli proje ve vaziyet planı gereğince **yapılması gereken site havuzunun ve bahçe peyzajının halen hiç yapılmaması nedeni ile doğan alacaklarımız bulunmaktadır**.

Bu alacaklarımızı, süresi içinde verdiğimiz ‘cevap dilekçemiz’de TAKAS DEF’İ olarak ileri sürmüş ve keşif ve bilirkişi incelemesi ile özellikle EKSİK İŞLERİN HESAPLANMASI talep edilmiştir. Hemen belirtelim ki, **bu alacaklarımızın toplamı**, davacının tescilini talep ettiği bağımsız bölümlerin-de değerinden fazladır...”

şeklinde açıklamada bulunmuştur.

(c) Davalı-alacaklılar vekili 04.05.2015 tarihli ... Asliye Hukuk Mahkemesinin 2015/... Esas sayılı dosyasına verdiği “bilirkişi raporu hakkında beyan dilekçesi”nde;

-“**Takas alacağımızın içinde** taraflar arasında daha önce sonuçlana ve ilamlı icraya konu müvekkillerin aynı inşaatta ‘ayıplı işler ve gecikme tazminatı alacakları’ ve o davada saklı tutulan ve bilirkişi raporuna göre hesaplanmış 5.328 Dolar ve faizi alacakları da vardır. Bu hususlar bilirkişi raporunda değerlendirilmemiştir. Bu alacakların herhalde mahkemece hesaplanması ve değerlendirilmesi mümkün olduğundan **ilgili dava ve icra dosyaları üzerinden hesap yapılarak davacıya bunlarında ödetilmesini talep ediyorum**”

ruz. Çünkü taraflar arasında tam bir tasfiyenin gerçekleştirilmesi yani davacının hak kazandığı bağımsız bölümlerin adına tescil edilebilmesi için, **arsa sahibi müvekkillere tüm borçlarını ödemesi gerekmektedir.** Sayın mahkemenize saygı ile sunulur.”

şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Alacaklı vekilinin dosya içerisinde bulunan yukarıdaki ‘yazılı beyan’ ve ‘dilekçeleri’nden, davacı-borçludaki alacağını def’i yoluyla mahkemeye sunarak, bunların hüküm altına alınmasını açıkça bildirmiş olduğundan, TBK m.154/2 uyarınca bu beyanları ile borçlu hakkında yapmış olduğu ilama dayalı alacağının bağlı olduğu zamanaşımının kesilmesine neden olduğundan, borçlunun “10 yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu” şeklindeki talebinin reddine karar verilmesi gerektiğine ilişkin ‘hukuki mütalâamızı’ (uzman görüşümüzü) “HMK m.293”, takdiri muhterem Heyetinize ait olmak üzere saygı ile sunarız.26.10.2022

Av.Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

16) 500.000,00 TL bedelli senet borcuna mahsuben senet alacaklısına (lehtara) 195.000,00 TL ödemede bulunmuş olan senet borçlusunu; daha sonra “bu senetten dolayı -senetteki alacağı devralmış olan- takip alacaklısına, hiç borcu bulunmadığının tespiti için” ‘menfi tespit davası’ (İİK m. 72) açabilir mi?

Hukumumuzda «*senede karşı senetle ispat kuralı*» ya da kanunun deyimiyile «*senede karşı tanıkla ispat yasağı*» HMK. mad. 201’de (HUMK. mad. 290’da) düzenlenmiştir. Bu kurala göre; «*senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler -2022 tarihi itibarıyla- altı bin altı yüz kırk Türk Lirasından az miktar olsa bile, tanıkla ispat olunamaz*»⁹⁷⁵.

Doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında; «*hayatın olağan akışı ölçütünün HMK. ’nun 201. (HUMK. ’nun 290.) maddesinin istisnalarından biri olduğu*» açık ve kesin bir biçimde aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

aa- Doktrinde bu konuda; “*hayatın olağan akışına aykırılık*” kriteri pek çok ‘*bilimsel makale*’ye konu olmuştur⁹⁷⁶.

◆ √ “İspat yükü açısından ‘*hayatın olağan akışı*’ kavramı, ‘fiili karineler’ kapsamında mütalaa edilmektedir⁹⁷⁷. Fiili karineler, herhangi bir hukuk kuralı bağlantılı olmaksızın, hâkimin hayat konusunda sahip olduğu tecrübe kurallarından yararlanmak suretiyle belli olmayan olaylar hakkında sonuç çıkarmasına yöneliktir. Bu haliyle, ‘fiili karineler’ hayat tecrübelerinden ortaya çıkan kurallara dayanmaktadır.

Fiili karine lehine olan taraf, o vakiayı ispat etmiş sayılır. Karşı taraf fiili karinenin aksini ispat edebilir⁹⁷⁸. Bazı HMK hükümlerinde (HMK m. 38/2, 41/1-b, 97, 203/1-e, 264/1) yer alan “emare” ibaresi, fiili karineleri ifade etmek üzere kullanılmıştır⁹⁷⁹.

Yargıtay kararlarında, hayat tecrübe kurallarına (yaşam deney kurallarına) sıklıkla başvurulmakta ve bu konuda ‘*hayatın olağan akışı*’ kavramı kullanılmaktadır⁹⁸⁰. Söz

⁹⁷⁵ Ayrıntılı bilgi için bkzn: **YAVAŞ, M.** Senetle İspat ve Senede Karşı Senetle İspat Kuralları İle Bu Kuralın İstisnaları, 2009, s:363 vd. – **KARSLI, A.** Medeni Muhakeme Hukuku, 2012, s:596 – **YILMAZ, E.** Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2021, C:3, s:3700 vd. – **ALANGOYA, Y./YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** Medeni Usul Hukuku Esasları, 2011, s:393 vd. – **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku “El Kitabı”, 2020, C:2, s:716 vd. – **GÖZÜTOK, Z./ALBAYRAK, A.** Alfabetik Medeni Usul El Kitabı, 2021, s:694 vd.

⁹⁷⁶ **TAŞPINAR, S.** Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımındaki Rolü” (AÜHFD, 1996, Cilt 45, S. 1 – 4, s. 536)- **BAŞÖZEN, A.** Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı, 2010, s. 70 – **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 1980, s. 165 vd. – **GÖKSOY, Y.C.** agm., s: 543 – **UYAR, T.** Çek Hamili Hakkında Keşideci Tarafından ‘Dava Konusu Çekin Teminat Çeki Olduğu İddiasıyla’ Açılan Menfi Tespit Davasının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (İBD. 2020/6, s:15-29 – **UYAR, T.** Takibe Konu Edilmiş Senedin ‘Hayatın Olağan Akışına Aykırılık’ ve ‘Tefecilik Suçuna Konu Olması’ Nedenleriyle İptali (Legal Huk. Der. Temmuz/2016, s:3657-3672) – **UYAR, T.** ‘Hayatın Olağan Akışına Aykırı Olduğu’ Gereğiyle ‘Bir Senedin İptaline’ Karar Verilebilir mi? (Legal Huk. Der. Temmuz/2015, s:195-201) – **DEMİR, A.** Yargıtay İçtihatlarındaki ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kriteri ve İslam Hukuku’ndaki ‘Zahiri Hal Delili’ (Terazi Der. Aralık/2008, S:28, s:129-133 – **ALANGOYA, Y.** ‘Senede Karşı Senetle İspat’ Kuralı ve ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kavramı (Prof. Dr. N. Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s:521-531) – **GÖKSOY, Y.C.** agm., s: 539-562

⁹⁷⁷ **TAŞPINAR, S.** agm. s:536 – **BAŞÖZEN, A.** Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı, Ankara, 2010, s. 70 – **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 1980, s. 165-166.

⁹⁷⁸ **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 2018, s. 239.

⁹⁷⁹ **KURU, B.** age., s. 240.

⁹⁸⁰ **GÖKSOY, Y.C.** agm., s: 543, dipn: 8 (Nitekim Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır “Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010

konusu kararlarda, genellikle ‘fiili karinelerin, ispat yükünü karşı tarafa geçirdiği’ kabul edilmekte ve normal durumun aksini iddia eden tarafın bunu ispat yükü altında olduğu görüşü benimsenmektedir⁹⁸¹. Bu çerçevede, ‘hayatın olağan akışı’ kavramından kaynaklanan fiili karineler, çeşitli hukuk dallarına ilişkin Yargıtay kararlarında, ispat yükünün belirlenmesine yönelik olarak uzun yıllardan beri kabul görmektedir. Uygulamada Yargıtay tarafından geliştirilen ‘hayatın olağan akışı’ veya ‘güçlü delil’ gibi kavramlar vasıtasıyla, senetle ispat kuralından doğan ispat güçlüklerinin aşılmasına gayret edilmektedir⁹⁸².

Davanın dayandığı maddi vakıalar ile bunların meydana getirdiği emareler bütün olarak değerlendirildiğinde, davacının ‘borçlu olmadığı’ yönündeki iddiaları, genel yaşam tecrübelerine göre anlaşılabilir ve kabul edilebilir olduğu halde, sadece ‘senede karşı kesin delillerle ispat yükünün yerine getirilmediği’ gerekçesiyle davanın reddedilmesi, maddi gerçeğin göz ardı edilmesine yol açar. Böyle bir yaklaşım, somut olay adaletine aykırı sonuçlar meydana getirir. Bu bakımdan, menfi tespit davalarında kambiyo senetlerine karşı ileri sürülen temel borç ilişkisine yönelik bedelsizlik iddialarının ispatında, mahkemelerin genel hayat tecrübelerine göre herkes tarafından açıkça anlaşılabilen emare delillerini dikkate almasına imkan tanınmalıdır...

Kambiyo senetlerine dayalı menfi tespit davalarında ispat konusunda Yargıtay, genellikle senede karşı senetle ispat kuralına dayalı olarak katı bir yaklaşım göstermektedir. Şöyle ki, dava tarafları arasında kambiyo senedi düzenlenmesini olası kılan herhangi bir ticari ya da hukuki ilişkinin bulunmaması, kambiyo senedi borçlusunun ekonomik durumuna nazaran mümkün olamayacak kadar büyük miktarlarda borç altına girmesi, borçlunun ekonomik ve sosyal konumu ile bağdaşmayacak bir şekilde kambiyo senedi ile borçlanması ve normallik ölçütünü esas alan benzeri emarelere dayandırılan menfi tespit talepleri, Yargıtay tarafından soyutluk ilkesi ve senede karşı senetle ispat kuralı gerekçe gösterilerek genellikle isabetli bulunmamaktadır.⁹⁸³

Uygulamada kambiyo senetlerinin soyutluğu ilkesi kötüye kullanılmak suretiyle, gerçek ve geçerli hiçbir dayanağı olmayan borçların yaratılması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Böyle hallerde, borçlunun elinde kambiyo senedine karşı ispat aracı olarak kullanılabileceği temel borç ilişkisine dair düzenlenmiş bir senedin genellikle bulunmadığı göz önünde tutulduğunda, ancak ‘hayatın olağan akışı’ kavramına dayalı olarak böyle kötüye kullanmaların engellenmesi mümkün olabilecektir. Böylelikle, maddi gerçeğin şekil kurallarına feda edilmesinin de önüne geçilmesi sağlanacaktır.”⁹⁸⁴

◆ √ “...Bütün ilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay’ın tatbikâtında, kararlılıkla belirlenen kriterlere göre; ‘ispat yükü, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer’, ‘hayatın olağan akışı HMK md.201’in istisnalarından birini teşkil eder.’... Hayatın olağan akışı kriteri ile bedelsizlik iddiası karşısında senetle ispat kuralının ne şekilde aşılabileceğine ilişkin tespitlerine iki noktada mesafeli yaklaşmaktayız.

tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E., 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları” “Y. HGK, 18.6.2019, E. 2017/19-827, K. 2019/689” Bknz: www.kazanci.com.tr)

⁹⁸¹ **GÖKSOY, Y.C.** agm., s: 544, dipn: 9 (Gerçekten de, olağan bir duruma dayanan tarafın, bu iddiasını kanıtlama yükümlülüğü altında olmadığı, ispat yükünün, normal durumun aksini iddia eden tarafın üzerinde olduğu; başka bir anlatımla, belli olaylardan, belli olmayan bir olay için çıkarılabilen durumlara dayalı fiili karine lehine olan tarafın, ispat yükü altında bulunmadığı, karinenin aksini kanıtlama yükümünün bunu iddia edenin üzerinde olduğu, yargılama hukukunun temel ilkerindedir... “10. HD, 20.10.2009, E. 2009/8955, K. 2009/15860”. Bu karar hakkında bkz. **GÖKSU, M.** 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Senetle İspat Kuralları ve Bunların İstisnaları “Haceteppe Hukuk Fak. Dergisi, 1(1) 2011, s. 53–65, s. 63”)

⁹⁸² **ÇİFTÇİ, P.** Medeni Yargılama Hukukunda İspat Hakkı ve Sınırları, 2018, s. 371.

⁹⁸³ **GÖKSOY, Y.C.** agm. s:545

⁹⁸⁴ **GÖKSOY, Y. C.** agm. s:558 vd.

Bunlardan *ilki*, senetle ispat kuralına ilişkin HMK md. 200 ve 201’in lafzından ne anlaşılması gerektiği, ikincisi ise bedelsizlik iddiasında temel borç ilişkisinden hareketle yapılan ihtilâfın nitelendirilmesidir.

HMK md. 200’ün kenar başlığı “senetle ispat zorunluluğu” dur. Doğrusu, diğer bir deyişle HMK md. 200’den ne anlaşılması gerektiğine ilişkin başlık, “kesin delillerle ispat zorunluluğu” dur. Kambiyo ilişkisinde esasında temel bir borç ilişkisinin maddî hukuk bakımından mevcut olmadığına ilişkin bedelsizlik iddiasının da sadece kesin delil olan senetle değil, diğer delillerle yani yemin (HMK md. 224 vd.), kesin hüküm (HMK md.303) ve kesin delil etkisini haiz ikrar (HMK md. 188) ile de ispatı muteberdir. Bu noktada, kıymetli evrakın bedelsizliğine ilişkin bir iddia veya savunmada HMK md.222 normuna uygun ticarî defterler de kesin delil niteliğindedir. Şu hâlde, en tipik ve en çok rastlanan kesin delil olan senet yerine diğer kesin deliller de HMK md.200-201 kapsamında yer alır. Bu hususu burada hatırlatmaktaki amacımız şudur: Bir kambiyo senedine bağlı alacak karşısında temel borç ilişkisini tartışan borçlu kimsenin sadece senet ibraz edebileceği değil (HMK md. 201), elinde savunmasına mesnet bir senet olmasa dahi sair kesin delillerle savunmasını ispat edebileceği, bir alacak hakkının doğmadığı savunmasını dahi sadece senet değil, kesin bir delil ile ispat etmesi zorunluluğudur. Bu nedenle, senetle ispat kuralını ve senede karşı senetle ispatla zorunluluğunu aşmak ve hayatın olağan akışı kriterini tatbik etmek adına; “kambiyo ilişkisinden doğan borca değil, temel borç ilişkisinden doğan borca ilişkin davalardaki ispat yükünün de senetten bağımsız olan temel borç ilişkisine göre belirlenmesi gerekir. Dolayısıyla, temel borç ilişkisi senet haricinde ve senetten bağımsız olarak var olduğu için, bu ilişkiye yönelik bedelsizlik iddiasının aslında senede karşı ileri sürülen bir iddia olmadığı göz önünde tutularak, bu iddianın ispatında senede karşı senetle ispat kuralından bağımsız olarak genel hayat tecrübelerinden çıkarılan fiilî karinelere dayanılarak yararlanılmasının mümkün olduğu kabul edilmelidir” şeklindeki yaklaşım⁹⁸⁵ isabetli değildir. Çünkü ne kambiyo ilişkisinden doğan (salt senette mündemiç) borç ne de temel borç ilişkisine dayanılarak tartışılacak olan bu borç ispat bakımından bir farklılık yaratır. Kısaca, kambiyo ilişkisinden doğan borcun ya da temel borç ilişkisinden hareketle tartışılacak olan aynı borcun, yine de borçlu tarafından aksi senetle ve daha doğrusu – HMK md. 200’ün aradığı meblağ sınırı çerçevesinde – kesin delille ispatı yine aranacaktır. Hâl böyle olunca, bu şekilde bir ayırım yapmak suretiyle hayatın olağan akışı kavramının önünü açmak mümkün görünmemektedir.

Söz konusu görüşe, mesafeli yaklaştığımız *ikinci nokta* ise şudur: Tatbikatta, kambiyo senetlerinde, senedin doğumuna neden olan temel ilişkinin hiç bulunmadığı – örneğin hatır senedi olduğu-, tamamen veya kısmen ifa edilmediği yahut da iradeyi bozan nedenlerle sakatlandığı hâllerde olduğu gibi senedin tanzim edilmesine veya devredilmesine mesnet olan hukukî nedenin hiç bulunmaması, tamamen ya da kısmen ortadan kalkması yahut da hükümsüz olması gibi hâllerde iptal davası veya bedelsizlik davası adı altında dava açılmaktadır⁹⁸⁶. Bu tür davaların, teknik anlamda nitelendirilmesinde ve hukukî sebebinin belirlenmesinde sebepsiz zenginleşmeye ilişkin hükümlerin (TBK md. 77 vd.) değil⁹⁸⁷, tipik menfi tespit davası, (İİK md. 72) nitelendirilmesiyle birlikte tatbik kabiliyeti bulacağı gerek öğretide gerekse Yargıtay kararlarında kabul görmektedir⁹⁸⁸. Şu hâlde, Yargıtay’ın öğretilerde de destek bulan müstakar kararları karşısında, “temel borç ilişkisine yönelik bedelsizlik iddiası ve menfi tespit davası kabul edildiği takdirde, davacı- borçlunun sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca senede bağlı borcu ödemekten kaçınma hakkı doğacaktır” ve “genel hayat tecrübelerinden çıkarılan fiilî karinelere

⁹⁸⁵ GÖKSOY, Y.C. agm. s.552-553.

⁹⁸⁶ Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/Kendigelen, Abuzer/ Kaya, Arslan, Kıymetli Evrak Hukuku, 7. Baskı, 2013, s. 52, 86, 144.

⁹⁸⁷ Karş: İnan, N. age. s:130 vd. - Göksoy, Y.C. agm. s:552 vd.

⁹⁸⁸ Ülgen, H./Kendigelen, A./Kaya, A. ade s:52vd-Poroy, R./Tekinalp, Ü. Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 21. Baskı, 2013, s.261-262. Ayrıca bkz. 11. HD., 25/12/1990, 8061/8419;11. HD., 30/04/1991, 848/2751;11. HD., 16/04/1992, 8046/122: Poroy/ Tekinalp, s. 262 dn. 254.

yararlanılmasının mümkün olabileceği” şeklindeki yaklaşımın⁹⁸⁹ hayatın olağan akışı kriterinin tatbikini zorlaştırdığı görülmektedir... Öğretide; kambiyo senetlerine karşı ileri sürülen bedelsizlik iddialarının ispatında “genel hayat tecrübelerinden kaynaklanan fiili karinelere” başvurulması hususunda ihtiyatlı yaklaşılması, senet borçlusu ile lehtar arasında herhangi bir ticarî ya da hukukî ilişki bulunmaması temelinde senedin bedelsiz olduğunu kabul etmeye yeteli olmadığı, o itibarla, kambiyo senedinin tarafların ticarî defterinde kayıtlı olmamasının, bedelsizlik iddiasına yönelik bir “fiili karine” olarak mütalâa edilemeyeceği belirtilmektedir. Müteakip cümlelerde, aksine bir görüşün, mücerretlik/soyutluk ilkesinin tamamen devre dışı bırakılması sonucunu doğuracağı ve dolayısıyla, kambiyo senetlerine ilişkin bedelsizlik iddiasının ispatı bakımından “hayatın olağan akışına dayanan bir fiili karinenin” ancak genel hayat tecrübelerine açık şekilde aykırı olan hâllerin mevcut olduğunda kabul edilebileceği ifade edilmektedir.⁹⁹⁰... Kanımızca, çok farklı tanımlara tâbi tutulabilecek bu kavramdan anlaşılması gereken; ‘hukuk mantığı ve tefsiri dahilinde makul ve makbul vakıalara tezat teşkil edecek tüm vakıalar zincirinde, ehil bir insanın hafsalasının kaldıramayacağı ve kabul edemeyeceği, silsileyi felce uğratan halkaların tamamının üst başlığı hayatın olağan akışına aykırılık’ olarak telâkki edilebilir...⁹⁹¹

◆√ “Karine, henüz yeterince aydınlatılmamış, karışık ve karanlık bir kavramdır.

Karine, adaletin işlemesine yarayan teknik bir yöntemdir. İspat sorununu daha kolay çözmeye yardımcı olur. Karine, bir kesinlik aracı, hukuk kuralının oluşması için gerekli öğelerin sayısını azaltabilmeyi olanaklı kılan bir yoldur. Sadeleştirici ve kolaylaştırıcı bir indirgeme aracıdır. Varsayımdan daha güçlüdür. Temelinde bir olasılık veya bilgi görgü düşüncesi yatar. AYM olayların tekrarı karinenin dayanağıdır. Aynı zamanda karine, bilinen bir olaydan bilinmeyen bir olay hakkında sonuç çıkacak şeklinde bir düşünüş biçimidir de denilebilir.⁹⁹²

Karinenin gerçekten zor ve anlaşılmaz bir kavram olduğu açıktır. Böyle bir kavramın hukuk alanına, özellikle ispat hukuku alanına taşınmasının zorlukları da açıktır. Sınırlarının yeterince belirlenememesi, objektif ölçütlerin bulunmaması ve sonuçta bir olasılık (büyük sayılar kanununa göre) değeri taşıması, sorunu oluşturan birkaç etmendir. Her ne kadar hukuki ispat, bilimsel bir ispattaki, kesinliği taşımaz ve taşıyamaz ise de, hâkimin kanaatinin oluşması son derece önemlidir. İşte bu kanaati oluşturan en önemli etmen ise hâkimin içinde bulunduğu çevreden edindiği bilgiler ve hayat tecrübeleridir. Henüz tanım yapmadan şu kadarını söylemeliyiz ki, bu çalışma, hayat tecrübesi kurallarının ispat hukukunda, özellikle de ispat yükünün dağılımındaki etkisini ortaya koymaya çalışacaktır. Yeterince kavramsal açıklığın bulunmadığı bu alanda çalışma, sadece bir kavram kargaşası bulunduğunu ve çok net ölçütlerin olmadığını ortaya koyabilecektir...Karine sözlük anlamıyla şöyle tanımlanmaktadır: "Karışık bir iş veya meselenin anlaşılmasına ve çözümlenebilmesine yarayan iz, ipucu; bir durumun anlaşılmasına yardım eden hal, belirtir"⁹⁹³• Karineler, bir hukuki durumun aydınlanması, bir hukuki görüşe güvenin korunması veya muamele hayatının özel gereklerinin karşılanması şeklinde bir ispat zorunluluğunu kaldırması yahut kurumların varlığının korunması gibi çeşitli amaçlara hizmet eder.⁹⁹⁴

Hukukta karine, bilinenden bilinmeyi çıkarmaya yarayan hukuki istidlallerdir.⁹⁹⁵ Daha geniş olarak ise karineyi, varlığı bilinen olumlu veya olumsuz bir olaydan, diğer

⁹⁸⁹ Göksoy, Y.C. agm s: 553

⁹⁹⁰ Göksoy, Y. C. agm. s:553.

⁹⁹¹ Kiraz, T.Ö. agm. s:538 vd.

⁹⁹² Koçhisarlıoğlu, C. Karine ve Borçlar Kanununun 96. Maddesindeki Kusur Karinesi, (Yargıtay Dergisi, Cilt 10, Temmuz/1984, S. 3, s: 272 vd.)

⁹⁹³ Meydan Larrousse, C.7, s.13.

⁹⁹⁴ Meydan Larrousse, C.7, s.13.

⁹⁹⁵ Yılmaz, E. Hukuk Sözlüğü, Genişletilmiş 4. Basb. Ankara 1992, s.482.

olumlu veya olumsuz bir olayın, bir hukuksal durumun varlığı veya yokluğu sonucunun çıkarılmasına olanak veren kural olarak tanımlamak mümkündür⁹⁹⁶..

... Birçok kez belirttiğimiz üzere, doktrinde birçok yazar MK. m. 6'daki genel kuralın en önemli istisnasının, "normal durumun aksini, onu iddia edenin ispat edeceği" ilkesi olduğunu belirtmektedir⁹⁹⁷.

Bir durumun normal olup olmadığı da genel tecrübeler ve o çevre-
deki genel kabullere göre belirlenir⁹⁹⁸....

- a) Hemen bütün bilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında da kararlılık ifade eden ölçüye göre, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.
- b) İleri sürdüğü bir vakıadan lehine haklar çıkaran kimse iddia ettiği olayları ispat etmelidir.
- c) İspat yükü daha kolay başarıya düşer...⁹⁹⁹

◆ ✓“ *Hayatın olağan akışına aykırılık kıstası, tanımlanması oldukça güç, soyut bir esas ifade etmektedir. Hayatın olağan akışına aykırılık kıstası daha ziyade ispat yükünün paylaştırılmasında, genel ispat kurallarının yanı sıra uygulanmaktadır. Bu esas Yargıtay'ın birçok kararında şu şekilde ifade edilmiştir: “Hemen bütün bilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında da kararlılık ifade eden ölçüye göre, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer”. Hayatın olağan akışı, fiili karineleri ifade etmektedir. “Yaşam deneyi kuralları” ya da “tecrübe kuralları” olarak da adlandırılan fiili karinelerin, ispat yüküne etkileri hakkında doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Doktrinde ve Yargıtay kararlarında çoğunlukla benimsenen görüş kapsamında, fiili karinelerin lehine karine bulunan tarafı ispat yükünden kurtarmakta ve böylece ispat kolaylığı sağlamakta olduğu haklı olarak belirtilmektedir....*

TTK m. 676'nın açık düzenlemesine rağmen, Yargıtay uygulamasında son yıllarda verilen bazı kararlarda hayatın olağan akışına aykırılık kıstasından hareketle rakamla yazılan bedelin yazıyla yazılan bedelden üstün tutulduğu görülmektedir. Ancak bu hususta verilen kararlarda bir yeknesaklık bulunmamaktadır. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi kimi kararlarında, rakam-yazı arasındaki açık dengesizliğe rağmen TTK m. 676 hükmünü, lafzına uygun olarak, katı bir biçimde uygulamıştır. Aynı Daire, başka bazı kararlarında ise, neredeyse aynı sayılabilecek durumlar için TTK m. 676 düzenlemesinin lafzına bağlı kalınarak uygulanması 'katı bir şekilcilik' olarak nitelendirilmiş ve hükmün tam aksi yönünde kararlar verilmiştir. Söz konusu kararlarda, yalnız borçlu lehine yorumun benimsenmediği; somut olay adaletinin sağlanması düşüncesiyle hareket edilerek kimi zaman da alacaklıyı koruyan kararlara imza atıldığı görülmektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun konu hakkında verilen kararlarında da yakın tarihli olmalarına rağmen istikrar bulunmamaktadır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 18 Haziran 2019 tarihli kararında özetle; 'senet bedelinin yazıyla dokuz yüz bin TL, rakamla 900 TL olarak gösterildiği bir bonoda, polis memuru olan düzenleyenin aralarında başka bir hukuki ilişki olmayan alacaklıya bu şekilde yüksek meblağlı bir senet vermesini hayatın olağan akışına aykırı bulunarak, senedin 900 TL üzerinden geçerli kabul edilmesine' karar verilmiştir.

⁹⁹⁶ Umar, B./Yılmaz, E. İspat Yükü, İstanbul 1980, s. 165.

⁹⁹⁷ Kuru, B. age. s:1368; Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 343-344; Berkin, s. 172; Karafakih, s. 268; Yavuz, s. 140; Oğuzman, s. 199; Ansay, s. 248; Üstündağ, s. 600; Bilge/Onen, s. 503. Yalnız Postacıoğlu normal durum ölçütünü ispat yükünün dağılımında genel kural olarak kabul etmektedir. Postacıoğlu, s. 536-537.

⁹⁹⁸ Postacıoğlu, s. 537.

⁹⁹⁹ Taşpınar, S. agm. s: 533 vd.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu yakın zamanda verilen bir kararında ise, hayatın olağan akışına aykırılık kıstasına hiç değinmeksizin, ‘TTK m. 676 hükmünün lafzen uygulanmasıyla bir senedin bugünün parasıyla 0,024 TL üzerinden geçerli sayılması gerektiğine’ hükmetmiştir. Karara konu olayda; ‘senet üzerinde rakamla 24.000.000,00 TL yazıyla yirmi-dörtbin TL yazılı olmasına rağmen, bu husus üzerinde mahkeme ile Özel Daire arasında bir ihtilaf bulunmamasında bahisle, yalnız YTL-TL arasındaki farklılık nedeniyle yazıyla yazılan miktarın nasıl dönüştürüleceği’ üzerinde durulmuştur. Netice itibarıyla, ‘1996 yılında düzenlenmiş de olsa, günümüz miktarıyla 0,024 TL üzerinden bono düzenlenmesi gibi hayatın olağan akışına aykırı olduğu’ gibi bir sonuca varılmıştır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, yine yakın sayılabilecek bir tarihte vermiş olduğu bir kararında ise, ‘kambiyo hukukuna ilişkin ilkelerin hayatın olağan akışına aykırılık kıstasından hareketle ortadan kaldırılmayacağını’ belirtmiş-tir.

Karar her ne kadar senet bedelinin farklı şekillerde gösterilmesine ilişkin olmasa da, hayatın olağan akışına aykırılık kıstasının kıymetli evraka etkilerinin değerlendirilmesi bakımından oldukça önemlidir....¹⁰⁰⁰

◆√“ 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nu hükümleri uyarınca senede karşı senetle ispat kuralına istisna teşkil eden hâller yukarıda belirtilenlerle sınırlıdır. Bununla birlikte “hayatın olağan akışına aykırılık” hâli, son dönemlerdeki Yargıtay uygulamasından doğan ve zamanla öğretilde de kabul görmeye başlayan bir başka istisna şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Hayatın olağan akışına aykırılığın ispat şekline etki edip etmeyeceği hususunda bir açıklık bulunmamaktadır. Yargıtay uygulamasında bu konuda birbirinden farklı kararlara rastlamak mümkündür. Yargıtay’ın kimi kararlarında, hayatın olağan akışı ile ilgili gerekçelerin senede karşı senetle ispat kuralını ortadan kaldırmayacağını açıkça belirterek, bu konuda ispata ilişkin bir istisna uygulamasına imkân verilmemiştir.¹⁰⁰¹ Buna karşılık bazı Yargıtay kararlarında ise hayatın olağan akışı, senede karşı senetle ispat kuralının istisnaları arasında görülmüştür.¹⁰⁰² Hayatın olağan akışına aykırılık ölçütü, özellikle işçi tarafından işe girerken düzenlenen senetlerde¹⁰⁰³ ve kambiyo senedinin kumar ve bahisten kaynaklandığı iddialarının ispatında öne çıkmaktadır. Ancak açık kambiyo senedi verilmesinin ve doldurma hakkının kullanılış şeklinin hayatın olağan akışına aykırılık teşkil edebileceği hâller bunlarla sınırlı değildir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun bir kararında, senedin verilmesinin hayatın olağan akışına aykırılık teşkil etmesi hâlinde, bu durum senede karşı senetle ispat kuralının, senedin kumar borcundan kaynaklandığı iddiasından bağımsız bir istisnası olarak değerlendirilmiştir.¹⁰⁰⁴ Kararda açıkça belirtilmemekle birlikte, hayatın olağan akışına aykırı bir iddiayı ortaya koyan senede karşı bu uyumsuzluk, HMK m. 202 (HUMK m. 292) kapsamında delil başlangıcı olarak ele alınmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda delil başlangıcının varlığı açısından, yazılı olma şartının aranmaması karşısında, mevcut kanuni düzenleme, bu yönde bir nitelendirme açısından eskisine nazaran daha elverişlidir.

Öğretilde de hayatın olağan akışına aykırılığın, senede karşı senetle ispat kuralına istisna teşkil edip etmeyeceği hususunda fikir birliği bulunmamaktadır. Hayatın olağan akışına aykırılık kavramının senetle ispat kuralına istisna teşkil etmesinin mümkün olmadığını belirten görüşe karşılık, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun en önemli yeniliğinin senetle ispat kuralının yumuşatılması olduğu belirtilerek, senetle ispat

¹⁰⁰⁰ ATİK, E.T. Kambiyo Senetlerinde Senet Bedelinin Farklı Şekillerde Gösterilmesi ve Hayatın Olağan Akışına Aykırılık Kıstası (Selçuk Hukuk Kongresi, 2021, s:80 vd.)

¹⁰⁰¹ Bknz: 19. HD: 22.12.2016 T. 6657/16109; 19. HD 13.05.2013 T. 5634/8625 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰² Bknz: 19 HD. 16.09.1996. T. 6123/7805; HGK 20.03.2002. T. 13-177/206 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰³ Bknz: 22. HD. 26.01.2017 T. 466/1079

¹⁰⁰⁴ Bknz: HGK 20.03.2002 T. 13-177/206; 13.HD. 22.02.1979 T. 401/774; 19. HD. 01.10.2003 T. 6386/9132 (www.e-uyar.com)

edilen vakianın hayatın olağan akışına aykırı olduğuna dair emarelerin varlığı hâlinde, istisnai olarak taraflara tanık dinletme imkânı tanınmasının uygun olacağı haklı olarak ifade edilmiştir. Bu konuda ileri sürülen bir başka görüşe göre ise, hayatın olağan akışı (ve fiili karineler) ispat şekli ile değil, ispat yükü ile ilgili bir meseledir.

Daha önce de ifade edildiği üzere, Yargıtay kararlarında ve öğretide bazı yazarlarca hayatın olağan akışına aykırılık hâlinin ispat yükünün yer değiştirmesine neden olacağı kabul edilmektedir. Böyle bir hâlde, kural olarak hayatın olağan akışına aykırı bir iddia bulunana kimse, bu iddiasını ispat yükü altında olacak ve ancak ispat şeklinde bir değişiklik ile karşılaşılacaktır.

Soyut bir nitelik gösteren ve somut olayın özelliklerine göre farklı şekillerde karşımıza çıkan bu kavram öğretide kimi zaman fiili karinelerle kimi zaman da emarelerle ilişkilendirilmektedir. Kanımızca her iki görüşün de haklılık arz eden yönleri bulunmaktadır ve bu nedenle hayatın olağan akışına aykırılık hâlinin somut olayın özellikleri çerçevesinde değerlendirilerek, ispat yüküne mi yoksa ispat şekline mi etki edeceği saptanmalıdır. Zira somut olayda hayatın olağan akışına aykırılık olgusu, iddia olunan duruma ilişkin olarak ortaya çıkabileceği gibi, ispata yarayan belge alınmasının mümkün bulunmaması şeklinde de belirebilir.

Özellikle açık kambiyo senetlerinde anlaşmaya aykırılık iddiasının ispatı gibi oldukça zor bir ispat konusunun varlığı hâlinde, hayatın olağan akışına aykırılık ölçütünün göz önünde bulundurulması taraf menfaatleri arasında dengenin sağlanması açısından son derece isabetli olacaktır. Zira böyle bir ispat şartı kanunen getirilmemişse de, somut olayın özelliklerinden doğabilecek bu şekilde bir istisnanın kabulüne de yasal bir engel bulunmamaktadır.

Diğer yandan, özellikle senet üzerinde yer alan unsurların geçerliliğinin Yargıtay tarafından değerlendirilmesinde, hayatın olağan akışına aykırılık ölçütü bağımsız bir dayanak olarak ortaya çıkmaktadır.¹⁰⁰⁵ Böylece uygulamada somut olay adaletinin sağlanması açısından birçok kez tarafların ağır hak kaybına uğramasının önüne geçilmiş olmaktadır.

Son olarak belirtmek gerekir ki, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından, TTK'da yer alan kambiyo hukukuna ilişkin ilkelerin hayatın olağan akışına aykırılık kavramından hareketle ortadan kaldırılamayacağı kabul edilmektedir.¹⁰⁰⁶ Bu şekilde bir yorum şekli, kambiyo senetlerine olan güvenin korunması açısından önem teşkil etmektedir.¹⁰⁰⁷

◆√ “Hayatın olağan yürüyüşüne dayanan taraf, başka bir deyişle, normal hâle uyum düşen bir vaktayı ileri süren kimse bunu ispatla mükellef değildir. Bilâkis zahiri hâl ve normal hâle aykırı düşen bir vaktayı ileri süren kimse bunu ispatla yükümlü tutulmalıdır. Başka bir deyişle, asıl sayılan vakiaları ileri sürenler bunu ispatla yükümlü tutulamazlar. Müşahhas hâllerde neyin normal hâl olduğu ve neyin normal hâlin aksi olduğunu tayin de güçlük arz edebilir. Bu konuda Temyiz Mahkememiz bazı kıstaslar vermektedir. Ancak bunlar her somut hâle uygun düşen misallerdir. Bir durumun normal sayılıp sayılmayacağını da umumi hayat tecrübesinden çıkarmak gerekecektir.”¹⁰⁰⁸

◆√ “Tecrübe kuralları, hukukun olaya uygulanmasında başvurulacak kurallardır. Bunlar genel hayat tecrübeleri ve eğitim yolu ile oluşabilecekleri gibi sanat ve bilim, meslek, zanaat, ticaret alanlarındaki bilgi ve uzmanlıklardan da kaynaklanabilir. Diğer bir ifade ile, bu kurallar insanların hayat ve işlerinden gözlemlenerek istihraç edilmiş olabilecekleri gibi bilimsel araştırma ve mesleki ve sanatsal faaliyetler sonucunun ürünü de olabilirler.”¹⁰⁰⁹

¹⁰⁰⁵ Bknz: 12 HD. 15.02.2017. T. 10560/1992; 12. HD 18.01.2017 T. 32205/584 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁶ Bknz: HGK 06.04.2016 T. 505/480 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰⁷ ATİK, E. T. Açık Kambiyo Senetleri, 3. Baskı, 2021, s:414 vd.

¹⁰⁰⁸ ÜSTÜNDAĞ, S. Medeni Yargılama Hukuku, C: 1-2, 1997, s: 616 vd.

¹⁰⁰⁹ ALANGOYA, H. Y./YILDIRIM, M. K./DEREN-YILDIRIM, N. Medeni Usul Hukuku Esasları, 8. Baskı, 2011, s: 306 Vd.

◆√“Hakim, ispat faaliyetinin sonucu ne olursa olsun davayı bir hükümle sonuçlandırmak yükümlülüğündedir. İspatsızlık durumunda hakim ispat yükü kurallarına göre karar verecek, davayı ispat yükünü taşıyan taraf aleyhine sonuçlandırılacaktır. Buna göre, ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu diğer bir ifade ile ispat yükünün nasıl paylaştırılacağı tespit edilmek gerekecektir. Buna göre bir hukuk normuna dayanarak hak iddia eden kişi o hukuk normunun soyut unsur vakıalarının, hayatta vuku bulan vakıalarla karşılandığını ispat yükü altında olacak, buna mukabil, bu hakkı düşüren veya hakkın kullanılmasına engel olan normlara dayanan taraf bu normların soyut unsur vakıalarının karşılandığını ispat ile yükümlü olacaktır. Yargıtay ispat yükünün paylaştırılması hususunda hayatın olağan akışı ölçüsüne da-yanmaktadır. İlim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında ifade edilen ölçüye göre, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.”¹⁰¹⁰

◆√“Bir alacaklının elindeki senede dayanarak şeklen hak sahibi olduğunu ileri sürüp, senet bedelini senet borçlularından talep etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu durumlarda, alacaklının alacaklılık sıfatı tartışılabilir hâle gelir ve Yargıtay’ımızın bu konuda çeşitli içtihatlarında kabul ettiği ölçütler (kıstaslar) çerçevesinde, alacaklının elindeki senede dayanarak alacak talep etmesine izin verilmez. Hayatın olağan akışı ölçütünün HMK 201. maddesinin (HUMK md. 290) istisnalarından biri olduğu açık ve kesin bir biçimde ifade edilmiştir.”¹⁰¹¹

◆√“Hayatın olağan akışı kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçütlerin ve prensiplerinden birisidir. Buna göre, insanların genelinin sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar, hayatın akışı kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukukî problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır. Hayatın olağan akışı kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde pek çok alandaki hukukî problemlerin çözülme-sinde, bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay hayatın olağan akışı kriterini, olayların, sebep sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi şeklinde anlamaktadır. Yargıtay, ta-rafların yapmış oldukları bir sözleşmenin gerçeği yansıtmadığını belirlerken, bu durumun olayların (hayatın) olağan akışına uygun olup olmadığını da göz önünde bulundurmaktadır. Ortada normal şartlar altında insanların yapmayacağı bir sözleşme varsa, muvazaalı olması kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla sözleşmenin tarafları, kuvvetli şüpheyi ortadan kaldıracak açıklamaları yapmak durumundadırlar. Aynı zamanda aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter olmaktadır. Hukuk sistemleri, ortak problemlere benzer çözümler ürettikleri için, farklı isimlerle de anılsa, benzer hukuk kavramlarına sahip olabilmektedir. Bu sebeple hayatın olağan akışı kriterinin de İslam hukukunda tekabül ettiği hukukî kavramlar bulunmaktadır. ‘Zahirî hal delili’ bunlardandır. ‘Zahir’ ke-limesinin zıttı, iç, görünmeyen, gizli olan gibi anlamlara gelen ‘bâtın’dır. Dolayısıyla görünmeyen, kapalı olan, göz önünde olmayan, bilinmeyen durumlar bâtin kelimesi ile ifade edilirken; bunun zıttı olarak görünen, açık ve göz önünde olan, bilinen durumlar da zahir kelimesi ile ifade edilmiş olmaktadır. Buradan hareketle zahirî hal, sosyal yapıda ortaya çıkan açık ve göz önünde olan, bilinen hâlleri ve hareketleri ifade etmektedir.”¹⁰¹²

◆√“«Hayatın olağan akışına aykırılık» ne demektir? «Hayatın olağan akışı» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar

¹⁰¹⁰ ALANGOYA, H. Y. Senede Karşı Senetle İspat Kuralı ve Hayatın Olağan Akışı Kavramı (Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan), 2004, S: 523

¹⁰¹¹ UYAR, T. Hayatın Olağan Akışına Aykırı Olduğu Gereğiyle Bir Senedin İptaline Karar Verilebilir mi? (Legal Huk. Der. 2015/13, s: 195 vd.)

¹⁰¹² DEMİR, A. Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri ve İslam Hukukundaki Zahirî Hâl Delili (Terazi Huk. Der. 2008/12, s: 129 vd.)

«hayatın olağan akışı» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.¹⁰¹³

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallardır»; vak'a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.¹⁰¹⁴

«Hayatın olağan akışı» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «hayatın olağan akışı» kriterini, «olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği» ifade edilmektedir.¹⁰¹⁵

«Hayatın olağan akışı» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine» olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «hayatın olağan akışı» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.¹⁰¹⁶ Hangi olayların 'hayatın olağan akışına aykırı olduğu' tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir."¹⁰¹⁷

◆√“İddia edilen vakıyı doğrudan yansıtan ve hayatın olağan akışına ay-kırı bir vakıya dayanmak ispat yükünün de üstlenilmesini gerektirmektedir. Başka bir ifade ile hayatın olağan akışına aykırı bir olaya dayanan kimse bu dayandığı vakıyı ispat yükü altındadır. Buna karşılık hayatın olağan akışına uygun vakıyalara dayanan kişi bu vakıaların doğruluğunu ayrıca ispat etmek zorunda değildir. Öğrenildiği zaman sıradan, alışıl gelmiş ve doğruluğundan tereddüt edilmeyen olaylar; hayatın olağan akışına uygundur. Buna karşılık, öğrenildiği zaman doğruluğundan tereddüt edilen ve alışıla-gelmiş olmayan, tecrübe kurallarına göre kabulü zor veya imkânsız olan olaylar; hayatın olağan akışına aykırıdır. Yargıtay özellikle takdiri delillerle ispatın mümkün olduğu olayların ispatında hayatın olağan akışına aykırılık ölçütünü oldukça geniş olarak uygulamaktadır. Eğer olayda dayanılan vakıalar hayatın olağan akışına uygun ise bu vakıaları ispatlamış saymaktadır. Yargıtay hayatın olağan akışını dolaylı ispat biçimi olarak son yıllarda çok sık ve isabetli biçimde kullanmakta ve bu şekilde iddianın ispat edildiği sonucuna varmaktadır.”¹⁰¹⁸

◆√ Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi, 'hayatın olağan akışı' kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda 'aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine' olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter olmaktadır.»¹⁰¹⁹

◆√“Hemen bütün ilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında kararlılık ifade eden ölçüte göre, ispat yükü, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.

¹⁰¹³ DEMİR, A. agm. s: 129

¹⁰¹⁴ ALANGOYA, Y. agm. s: 528; dipn. 32

¹⁰¹⁵ DEMİR, A. agm. s: 130

¹⁰¹⁶ DEMİR, A. agm. s: 133

¹⁰¹⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s: 490 vd.

¹⁰¹⁸ PEKCANITEZ, H. Medeni Usul Hukuku, C: 2, 15. Bası, 2017, s: 1622 vd.

¹⁰¹⁹ DEMİR, A. agm., s:129 vd.

‘Hayatın olağan akışı’ ölçütü, HUMK.’nun 290. (yeni HMK.’nun 201.) hükmünün istisnalarından birisidir...”¹⁰²⁰

♦√ ‘Hayatın olağan akışına aykırılık’ (= ‘yaşam deneyi’ = ‘hayat tecrübesi’) kuralı, hakim tarafından kendiliğinden dikkate alınır...”¹⁰²¹

bb- Yüksek mahkeme bu konuya ilişkin içtihatlarında;

Yargıtay kararlarında, hayat tecrübe kurallarına (yaşam deney kurallarına) sıklıkla başvurulmakta ve bu konuda ‘hayatın olağan akışı’ kavramı kullanılmaktadır¹⁰²². Söz konusu kararlarda, genellikle ‘fili karinelerin, ispat yükünü karşı tarafa geçirdiği’ kabul edilmekte ve normal durumun aksini iddia eden tarafın bunu ispat yükü altında olduğu görüşü benimsenmektedir¹⁰²³. Bu çerçevede, ‘hayatın olağan akışı’ kavramından kaynaklanan fiili karineler, çeşitli hukuk dallarına ilişkin Yargıtay kararlarında, ispat yükünün belirlenmesine yönelik olarak uzun yıllardan beri kabul görmektedir. Uygulamada Yargıtay tarafından geliştirilen ‘hayatın olağan akışı’ veya ‘güçlü delil’ gibi kavramlar vasıtasıyla, senetle ispat kuralından doğan ispat güçlüklerinin aşılmasına gayret edilmektedir¹⁰²⁴.

A-Yüksek mahkemenin (HGK’nin, 11.HD’nin, 15.HD’nin, 17. HD’nin, 19. HD’nin) “Hayatın olağan akışı kistası”nı kabul ettiği (ve çok kez; ‘davanın kabulüne’ karar verdiği) olaylarla ilgili içtihatlar:

√ “...Dava, ‘davalıya olan 900 TL’lik borç için verilen ve ödenen bononun, açık olan yazı ile yazılan kısmına "dokuz yüz bin lira" yazılarak davalı tarafından takibe konulduğu, davalıya 900.000 TL borcunun bulunmadığı’ iddiasıyla borçlu olunmadığının tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemece, toplanan deliller ve bilirkişi raporuna göre; taraflar arasındaki tek ilişkinin polis memuru olan davacının müteahhitlik yapan davalıdan daire satın alınmasına ilişkin olduğu, bunun dışında aralarında başkaca ilişki bulunduğunun davalı tarafın defterlerinde de kayıtlı olmadığı, TTK’nun 588. maddesi gereğince her ne kadar ‘senette rakam ve yazı ile yazılan bedeller arasında fark bulunması halinde yazıya itibar edilebileceği’ hükme bağlanmış ise de, Yargıtay içtihatlarında belirtildiği üzere; bu kuralın senetteki yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmuş olması haline munhasır olduğu, yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmadığı ve rakam hanesinde de tahrifat yapıldığı hallerde bu kuralın uygulanamayacağı, dava konusu senetteki rakam ve yazı ile yazılan bedelleri ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde dava dışı E. K. adlı şahıs tarafından yazıldığı ve senette bir tahrifat olmadığı hususlarında taraflar arasında uyumsuzluk bulunmadığı, senedin gerçek bedeli olan 900 TL’nin davacı tarafından ödendiği,

¹⁰²⁰ ALANGOYA, Y. agm., s:523 vd.

¹⁰²¹ UMAR, B./YILMAZ, E. age., s:28 – TAŞPINAR, A.S. agm., s:545

¹⁰²² GÖKSOY, Y.C. agm., s: 543, dipn: 8 (Nitekim Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır “Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E, 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları” “Y. HGK, 18.6.2019, E. 2017/19-827, K. 2019/689”)

¹⁰²³ GÖKSOY, Y.C. agm., s: 544, dipn: 9 (Gerçekten de, olağan bir duruma dayanan tarafın, bu iddiasını kanıtlama yükümlülüğü altında olmadığı, ispat yükünün, normal durumun aksini iddia eden tarafın üzerinde olduğu; başka bir anlatımla, belli olaylardan, belli olmayan bir olay için çıkarılabilen durumlara dayalı fiili karine lehine olan tarafın, ispat yükü altında bulunmadığı, karinenin aksini kanıtlama yükümlünün bunu iddia edenin üzerinde olduğu, yargılama hukukunun temel ilkelerindedir... “10. HD, 20.10.2009, E. 2009/8955, K. 2009/15860”. Bu karar hakkında bkz. GÖKSU, M. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Senetle İspat Kuralları ve Bunların İstisnaları “Hacettepe Hukuk Fak. Dergisi, 1(1) 2011, s. 53–65, s. 63”)

¹⁰²⁴ ÇİFTÇİ, P. Medeni Yargılama Hukukunda İspat Hakkı ve Sınırları, 2018, s. 371.

borçlu tarafından doldurulmayan ve yazı ile yazılmış kısmındaki bedelin borç verilmesinin tarafların ekonomik durumlarına, hayatın olağan akışına aykırı olması, senetteki rakamla yazılan bedelin dosyadaki diğer delillerle desteklenmesi, senet üzerindeki rakamla yazılı bedelin kenarlarının sıkıca kapatılmış olması nedeniyle TTK 588. maddesindeki kuralın dava konusu olayda uygulanmasının hakkaniyet duygusunu zedeleyeceği ayrıca Medeni Kanunu'nun 2. maddesi de gözönüne alınarak davacının takipte talep edilen miktarda borcu olmadığı hususunda kanaat oluştuğu, davalının senedi takibe koymada kötüniyetli olduğunun ispat edilemediği gerekçeleriyle, davanın kabulü ile takip konusu senet nedeniyle davacının borçlu olmadığına tespitine, davacının kötüniyet tazminatı talebinin reddine karar verilmiş, hüküm taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

Dava konusu bononun keşidecisi davacı M. A., lehdari davalı M. O. olup, 28.11.2009 tanzim tarihli olduğu, vade tarihinin yazılı olmadığı, veriliş nedeninin 'nakden' olduğu, rakamla bedel hanesinde '900 TL', yazıyla bedel hanesinde ise 'dokuz yüz bin lira' yazılı olduğu, dosya içerisinde bulunan bono fotokopisinden anlaşılmaktadır.

Bonoda vade tarihi ihtiyari unsurdur; vadenin yazılmış olması 6762 sayılı TTK. 689/2. maddesi hükmü gereğince 'görüldüğünde ödeneceği' anlamına gelir. Söz konusu bononun rakamla bedel hanesinde '900 TL' yazılı iken, yazı ile bedel hanesinde 'dokuz yüz bin lira' yazması sonucu, rakamla yazılı bedel hanesi ile yazı ile yazılı bedel hanesi arasında farklılık oluşmuştur. Bu durumda yazı ile yazılan bölümün bononun bedeli olarak kabulü anılan yasanın 588. maddesi hükmü gereğidir.

Hal böyle olunca mahkemece yukarıda açıklanan hususlar ve yasa maddesi gözetilerek bir karar verilmesi gerekir iken, davacı iddialarına dayanılarak yasa hükümleri gözardı edilmek suretiyle 'hayatın olağan akışı' gerekçesiyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır...”

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Davacı vekili; müvekkilinin polis memuru olduğunu, geçimini maaşı ile sağladığını, davalıdan Ankara ili Pursaklar ilçesi, 308 ada, 12 parselde bulunan binadaki 20 nolu bağımsız bölümü 67.000,00 TL bedelle, 8.000,00 TL'si peşin, kalan 59.000,00 TL'si de kredi yoluyla ödenmek üzere satın aldığını, davalı tarafın evi '2009 yılı Haziran ayında teslim edeceğini' taahhüt ettiğini, ancak taahhüt ettiği tarihte teslim edemediğini, davacı ile davalı arasında ev satın alınması dışında hiç bir ticari ilişki bulunmadığını, davacının 17.09.2009 tarihinde evin tam olarak bitmemiş olmasına rağmen taşınmak zorunda kaldığını, kendisinin dışında 21 nolu daireye de komşusu M. O.'un aynı şekilde taşındığını, taşındıkları tarihte evin iskanının henüz iskan raporunun alınmamış olduğunu, bu nedenle elektrik ve suyunun bağlanmadığını, davacı ve komşusu M. O.'un şantiye elektrik ve suyunu kullanmak zorunda kaldıklarını, ancak 19.01.2010 tarihinde elektrik borcu nedeniyle şantiye elektriğinin BEDAŞ tarafından kesildiğini, kış ortasında davacı ile komşusunun elektriksiz kalması üzerine davacı ile komşusu M. O. ve diğer komşuları E. K., A. Ş.'in hep birlikte ödenmeyen elektrik borçlarının hesabını yaptıklarını ve problemin çözülmesi için elektriğe abone olunması amacıyla davalının talebi üzerine 900,00TL ödemeyi kabul etmek zorunda kaldıklarını, davalının bu bedeli hemen talep ettiğini, ancak davacı ile M.O.'un parayı peşin ödeyemeyeceklerini söylediklerini, bunun üzerine davalının da kendisine senet verilmesini istediğini, M.O.'un '900,00 TL bedeli 3 taksitte ödeyeceğini söylemesi üzerine onun için 3 ayrı senet düzenlendiğini, davacının da 900,00 TL'nin tümünü 3 ay sonra ödeyeceğini' beyan etmesi üzerine, 900,00 TL bedelli senedin komşuları E. K. tarafından düzenlenerek davacı tarafından imzalandıktan sonra davalıya verildiğini, dava dışı M. O.'un 3 adet senedi emlakçı aracılığıyla ödediğine dair tutanak düzenlendiğini, davacının ise davalı ve kardeşleri ile aralarında mevcut Savcılık şikâyetleri nedeniyle davalıya borçlu kalmamak amacıyla bu bedeli Nisan ayında ödemek istediğini, ancak davalının parayı almaktan imtina ettiğini, PTT aracılığıyla parayı havale ettiğini, ancak davalının yine almadığını, bunun üzerine Ankara 4. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/375 D. İş sayılı dosyası üzerinden tevdi mahalli tayini ile parayı

yatırmış olduğunu, ancak düzenlenen senette bonoyu düzenleyen E. K.'nin TL ve YTL'yi karıştırarak rakam kısmına 900,00 TL yazmasına rağmen yazı ile yazılan kısma 'dokuz yüz bin lira' yazdığını, davalının da senedi haksız ve kötü niyetli olarak 900.000,00 TL üzerinden icra takibine konu ettiğini, davacının davalıya 900.000,00 TL borcu bulunmadığını, taraflar arasında ev alım satımı dışında hiçbir ticari ilişki olmadığını, davalının davacıya nakden para vermesinin de söz konusu olmadığını, bunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, hiç kimsenin kendisinden ev satın alan şahsa 900.000,00 TL gibi bir parayı nakit olarak vermesinin mümkün olmadığını, her iki tarafın banka kayıtları ile davalının defter kayıtları da incelendiğinde böyle bir paranın alınıp verilmesinin söz konusu olmadığını anlaşılacağı ileri sürerek 'davacının Ankara 31. İcra Dairesinin 2010/9906 sayılı dosyasından borçlu olmadığını tespitine, davalının kötü niyetli olması nedeniyle tazminata mahkûm edilmesine karar verilmesini' talep etmiştir.

Davalı vekili; 'davacının iddialarının gerçeği yansıtmadığını, TTK'nın hükümleri ve Yargıtay içtihatlarında belirtildiği şekilde senet bedeli hem yazı hem de rakamla yazıldığına ikisi arasında fark bulunması hâlinde, yazı ile yazılan bedele itibar edileceği kuralının geçerli olduğunu, bu nedenle davacının borcunun 900.000,00 TL olduğunu, bedel kısmının sonradan doldurulduğuna ilişkin bir iddia var ise bunun da yazılı delille ispatlanmasının gerektiğini' belirterek 'davanın reddine karar verilmesini' savunmuştur.

Yerel mahkemece; toplanan deliller ve bilirkişi raporuna göre; taraflar arasındaki tek ilişkinin polis memuru olan davacının müteahhitlik yapan davalıdan daire satın alınmasına ilişkin olduğu, bunun dışında aralarında başkaca ilişki bulunduğunun davalı tarafın defterlerinde de kayıtlı olmadığı, TTK'nın 588. maddesi gereğince her ne kadar senette rakam ve yazı ile yazılan bedeller arasında fark bulunması hâlinde yazıya itibar edilebileceği hükme bağlanmış ise de, Yargıtay içtihatlarında belirtildiği üzere bu kuralın senetteki yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmuş olması hâline münhasır olduğu, yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmadığı ve rakam hanesinde de tahrifat yapıldığı hâllerde bu kuralın uygulanamayacağı, dava konusu senetteki rakam ve yazı ile yazılan bedeller ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde dava dışı E. K. adlı şahıs tarafından yazıldığı ve senette bir tahrifat olmadığı hususlarında taraflar arasında uyuşmazlık bulunmadığı, senedin gerçek bedeli olan 900,00 TL'nin davacı tarafından ödendiği, borçlu tarafından doldurulmayan ve yazı ile yazılmış kısımdaki bedelin borç verilmesinin tarafların ekonomik durumlarına, hayatın olağan akışına aykırı olması, senetteki rakamla yazılan bedelin dosyadaki diğer delillerle desteklenmesi, senet üzerindeki rakamla yazılı bedelin kenarlarının sıkıca kapatılmış olması nedeniyle, TTK'nın 588. maddesindeki kuralın dava konusu olayda uygulanmasının hakkaniyet duygusunu zedeleyeceği, ayrıca Türk Medeni Kanununun 2. maddesi de gözönüne alınarak, davacının takipte talep edilen miktarda borcu olmadığı hususunda kanaat oluştuğu, 'davalının senedi takibe koymakta kötü niyetli olduğunun ispat edilemediği gerekçeleriyle davanın kabulü ile takip konusu senet nedeniyle davacının borçlu olmadığını tespitine, davacının kötü niyet tazminatı talebinin reddine' karar verilmiştir.

Davacı vekili ve davalı vekilinin ayrı ayrı temyizi üzerine karar; Özel Dairece yukarıda başlık kısmında açıklanan gerekçelerle 'oy çokluğu ile' bozulmuştur:

.....

Taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümü için gerekli ve uygulanması gereken hukuki kurum ve kuralların ne olduğunun tespitinde yarar vardır.

.....

Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle "hayatın olağan akışı" kavramını kullanmaktadır (Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E, 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları).

Delillerin gösterilmesi ve bunun hâkim tarafından ispat vasıtası olarak kabulünden sonraki aşamada delillerin değerlendirilmesi gündeme gelmektedir. Kural olarak (kanunda gösterilen istisnalar dışında), hâkim delilleri serbestçe değerlendirecektir.

Yukarıda yapılan açıklamalar, dosya kapsamı itibariyle taraflar arasındaki maddi ve hukuki olguların gerçekleşme biçimi, kambiyo hukuku ilkeleri ve hayatın olağan akışı kavramı bir bütün olarak değerlendirildiğinde; davaya konu kambiyo senedinin alacaklı ve borçlu dışında E. K. adli bir şahıs tarafından düzenlendiği, senedin rakam ve yazı ile yazılan bedelleri ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde bu şahıs tarafından yazıldığı, senette herhangi bir tahrifat bulunmadığı hususu taraflar arasında uyumsuzluk konusu değildir. Ancak davalının, bankadan kredi çekmek suretiyle kendisinden toplam 67.000,00 TL bedel ile daire satın alan davacıya 900.000,00 TL gibi davacının mali durumu ile izah edilemeyecek yüksek meblağı herhangi bir teminat olmaksızın elden verdiği iddiasının hayatın olağan akışına (genel hayat tecrübelerine) aykırı olduğu, hayatın olağan akışına dayanan kişinin, artık iddiasını ispatla yükümlü olmadığı, senedin tanzim edildiği 2009 tarihi itibariyle 900.000,00 TL miktarında bir paranın genellikle banka aracılığıyla el değiştirdiği, 5083 sayılı TC. Devletin Para Birimi Hakkında Kanun ve bu kapsamda çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 01.01.2009 tarihinden itibaren YTL kullanımından vazgeçilerek yeniden TL ibaresine geçildiği, bu nedenle senetteki bedelin tanzimi sırasında kavram karışıklığı nedeniyle senetteki yazı ile gösterilen bedelin, rakamla gösterilen bedelden bin kat fazla olduğu dikkate alındığında mahkemece eldeki menfi tespit davasının kabulüne yönelik önceki kararda direnilmesi yerindedir.

Açıklanan nedenlerle yerel mahkeme kararı usul ve yasaya uygun olup direnme kararının onanması gerekir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının ONANMASINA, aşağıda dökümü yazılı (46.104,00 TL) harcın temyiz edenden alınmasına, aynı Kanun'un 440. maddesi uyarınca kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 18.06.2019 tarihinde oy birliği ile karar verildi.”¹⁰²⁵

*

√“(...)Davacı vekili, davalıların davacı aleyhine bonoya dayalı icra takibi başlattıklarını, takip dayanağı bononun davacı tarafından tanzim edilerek davalılara verilen bir bono olmadığını, bono altındaki imzanın davacıya ait olmadığını, ait olsa bile bononun davalılar tarafından davacıya emeklilik işlemleriyle ilgili evrakların imzalatılması sırasında davacıya fark ettirilmeden imzalatılmış olabileceğini, taraflar arasında davacının davalılara bono vermesini gerektirecek başkaca bir hukuki işlem bulunmadığını ileri sürerek davacının davalılara takibe konu bonodan dolayı borçlu olmadığını tespitini ve kötüniyet tazminatının davalılardan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalılar vekili, ‘kambiyo senetlerinin illetten mücerret mahiyette kıymetli evrak olduğunu, dava konusu takipteki imzanın davacıya ait olduğunu, davacının borcunu ödemediğini’ savunarak ‘davanın reddini’ istemiştir.

Mahkemece yapılan yargılama ve toplanan delillere göre, ‘davalıların sosyal ve ekonomik düzey olarak 1.200.000,00 TL gibi çok yüksek bir nakdi davacıya elden ödemiş olmalarının hayatın olağan akışına ve genel hayat tecrübelerine uygun düşmediği, dava konusu bononun karşılığı bulunduğu kabulünün yaşamın gerekçelerine, akıl ve adalet ilkelerine aykırı düştüğü, bu hususun davacı lehine fiili karine olup davacının senet bedeli 1.200.000,00 TL’yi davalılardan almadığını ispat etmiş sayıldığı, hayatın olağana akışına aykırı olan bir durumun aksini ispat yükünün davalı tarafa düştüğü, davalıların

dava ve takip konusu senet bedeli 1.200.000,00 TL'yi davacıya ödediğini belge veya benzeri delillerle ispatlayamadığı, davalıların, davacı hakkında hukuka aykırı ve kötü niyetli şekilde icra takibi yaptığı 'gerekçesiyle 'davanın kabulüne' ..... karar verilmiştir.”¹⁰²⁶

√“(…) Her ne kadar davacı ... 'ın şikayetçi olduğu açığa imzanın kötüye kullanılmasına ilişkin suçtan ötürü ceza mahkemesince davalı yönünden beraat kararı verilmiş ise de; tüm dosya kapsamından davacının işyerinde çalıştığı süre, yaptığı iş, dinlenen tanık beyanları, senedin düzenleme, ödeme tarihi ile takibe konulmasına ilişkin aradan geçen üç yıla yakın süre, işyerinde yapılan uygulamalar ve hayatın olağan akışına göre takibe konu senedin, davacılarından işe girerken teminat olarak alınan senet olduğu anlaşılmalıdır. Belirtilen sebepten ötürü mahkemece 'davanın reddine' karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir...”¹⁰²⁷

*

√“(....)Karine, sözlük anlamı bakımından karışık bir iş veya sorunun anlaşılmasına ve çözümlenmesine yarayan durum, ipucu, belirtidir. En genel anlamıyla karine, bilinen bir olgudan bilinmeyen bir olgunun çıkarımıdır. Dolayısıyla karine, bilinen bir olaydan, bilinmeyen diğer bir olayın veya hukuki durumun varlığı veya yokluğu sonucunun çıkarılmasına olanak vermektedir. Genel olarak karineleri, fiili ve kamuni olmak üzere, iki grupta toplanmaktadır. Bu bağlamda, fiili karineler, bir hukuk kuralı ile bağlı olmaksızın, hakim in insanlar ve yaşam konusunda ortaya çıkan tecrübe kurallarından yararlanarak belli olmayan olaylar hakkında sonuç çıkarmasına yaramaktadır. Bu yönüyle, fiili karineler; hakim in kanaat edinmesine yardımcı olmaktadır. Görüldüğü üzere, fiili karinelerin temelinde tecrübe kuralları (yaşam deneyi kuralları) yatmaktadır. (Bilge Umar-Ejder Yılmaz. İsbat Yükü, 1980, Sahife:165 vd.; A., Başözen:Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı, 2010, Sahife:63 vd.; G., Topuz:Medeni Usul Hukukunda Karinelerle İspat, 2012, Sahife:50, 56, 121 vd.; Ayrıca bakınız: Y., Alongoya:Senede Karşı Senetle İspat Kuralı ve “Hayatın Olağan Akışı” Kavramı, Prof. Dr. N. Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, Sahife:528, dipnot 32; B., Kuru:Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt:II, 2001, Sahife:2006 vd.).

Nitekim, Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır (Hukuk Genel Kurulunun 21.04.982 gün ve E:4/1528, K:412; 17.12.2003 gün ve E:2003/13-787, K:2003/774; 6.6.2007 gün ve E:2007/2-331, K:2007/332; 08.12.2010 gün ve E:2010/19-590, K:2010/640; 12.09.2012 gün ve E:2012/8-365, K:2012/561; 28.03.2014 gün ve E:2013/21-2219, K:2014/411 sayılı kararları)..... Bononun bedelsiz olduğuna ilişkin şahsi def'iye davacı keşideci kural olarak, davalı lehtara karşı ileri sürebilir ise de, hamil davalı E. G. 'e karşı ileri sürülebilmesi için kötüniyetle iktisabının ispatı gerekir..... Şu halde, 'bononun ödeme nedeniyle bedelsiz olduğuna' ilişkin şahsi def'iye, davacı keşidecinin, senedi kötüniyetle devralan hamil davalı E. G. 'e karşı ileri sürerek, borçtan kurtulabilir.

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmelerde azınlıkta kalan bir kısım üyelerce;..... kambiyo senetlerinde hayatın olağan akışı kavramına yer verilmemesi gerektiğini, dosyadaki delillerin davalı hamil E. 'in kötüniyetli olduğunu göstermeye elverişli olmadığını, hamilin senedi devraldıktan sonra kendi cirantasını takip etme ve durumunu araştırma yükümlü olmadığı gibi bu konudaki ağır ihmalinin de sonucu değiştirmeyeceğini, hayatın olağan akışı kavramının objektif olmayıp, subjektif bir olgu olduğunu ve bu nedenle kişiden kişiye değişebileceğini, böyle bir kavrama üstünlük tanınamayacağını, bu nedenlerle Özel Daire bozma ilamının yerinde olduğu ve direnme kararının bu yönde bozulması gerektiği ileri sürülmüş ise de; yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğunca bu görüş benimsenmemiştir...¹⁰²⁸

¹⁰²⁶ Bknz: 19. HD. 22.10.2019 T. 3244/4871 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁷ Bknz: 22. HD. 09.09.2019 T. 5179/15608 (www.e-uyar.com)

¹⁰²⁸ Bknz:HGK 25.03.2015 T. 19-2238/1062 (www.e-uyar.com)

*

√ “(...)Davacı tarafından, SSK emeklisi ev hanımı olan bir kişiye senedin düzenlendiği tarih itibarıyla yüksek bir miktar sayılabilecek 80.000,00 TL borcun ‘ne karşılığı verildiği’ açıklanmamış olması ve ayrıca hayatın olağan akışına uygun olmayacak şekilde bononun tanzim tarihi ile vade tarihi arasında beş buçuk yıl, tanzim tarihi ile takip tarihi arasında ise yedi yıldan fazla bir süre bulunmasının, davacı ile davalı arasında alacak borç ilişkisinin gerçek olmadığını göstereceğini...”¹⁰²⁹

*

√ “(...)100.000 EURO gibi yüksek bedelli bir bononun vade tarihinden 2,5 yıl sonra takibe konulmasının hayatın olağan akışı ile bağdaşmadığı, tarafların ortağı olduğu limited şirketin diğer ortağına karşı davalının yine 100.000 EURO bedelli bonoya dayalı olarak takip yaptığı, bu takibe itiraz eden diğer ortağın da davacı ile aynı iddiaları ileri sürdüğü, davalının aynı şirketin diğer iki ortağına aynı miktarda borç vermiş olmasının ve borcunu ödemeyen her iki ortak ile de şirketteki ortaklığını devam ettirmesinin de hayatın olağan akışına aykırı olduğu....”¹⁰³⁰

*

√ “ (...) Davacının, belgede belirtilen miktarda parayı borç verecek mali gücünün olmadığı, davalıların mirasbırakanın da bu miktarda borç almasını gerektirecek herhangi bir durumun mevcut olmadığı’ davalı tarafından savunulmuş olduğuna göre bu durumun araştırılarak ‘işçi emeklisi olduğu dosya kapsamından anlaşılan davacının herhangi bir işinin, gelirinin ve malvarlığının bulunduğu’ kanıtlanmamış ve ‘davalıların mirasbırakanı ise .... yılından itibaren oto tamirhanesi işlettiği, gayrimenkullerinin ve özel otomobilinin bulunduğu, kira geliri elde ettiği’ anlaşılmış olduğundan, bu durumda davacının, davalıların mirasbırakanına 1.8.1997 tarihinde 10 milyar TL borç para vermesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceği ...’, herhangi bir işi, geliri ve malvarlığı olmayan işçi emeklisi davacının davalıya 10 milyar TL borç para vermesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı gerekçesiyle, davacının yazılı belgeye dayanan alacağa karşı ileri sürdüğü menfi tespit talebi isabetli bulunmuştur.”¹⁰³¹

√ «Kiracının, ev sahibine daha önce vermiş olduğu borç paranın kendisine ödenmemesine rağmen, tekrar ev sahibine borç para vermesinin ve aldığı senedi iki yıl sonra takibe koymasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu»¹⁰³²

√ «Davalı-alacaklının, 1986 ve öncesi yıllarda, devlet memuru olarak 200.000.000 TL.yi temin edip, davacı şirkete herhangi bir belge almadan vermesinin ve yedi yıl gibi uzun bir süre bunun geri verilmesini istememesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»¹⁰³³

√ “ .... ‘davacı şirketin malvarlığının bu tür borçlanmaya, davalının da mâli içtimai durumunun bu miktar borç para vermeye müsait olmadığı’ gerekçesiyle menfi tespit davasının kabulüne dair verilen yerel mahkeme kararı, ‘ ... Davaya konu senetlerin A. E. ve Ö. M. isimdeki keşidecilerce, davacı şirket ortaklığından ayrıldıktan sonra tanzim edilmiş olduğunun, davacı şirket kayıtlarında böyle bir borç ilişkisinin yer almadığının saptanmış olması’ gerekçeleri ile onanmıştır.”¹⁰³⁴

√ «Alacaklının, nakit verdiği para karşılığında borçludan ‘teminat senedi’ adı altında senet almasının hayatın olağan akışına aykırı olacağını»¹⁰³⁵

¹⁰²⁹ Bknz: 17. HD. 19.03.2013 T. 5481/3666 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁰ Bknz: 11 HD. 02.05.2014 T. E: 749, K: 8243 (www.e-uyar.com)

¹⁰³¹ Bknz: HGK 20.03.2003 T. 13-77/206 (İBD. 2003/1, s:158 vd.) (NOT: Bu kararın değerlendirmesi için bkz. **ALANGOYA, Yavuz**. “Senede Karşı Senetle İspat Kuralı” ve “Hayatın Olağan Akışı Kavramı”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan”, 2004, s: 521-531)

¹⁰³² Bknz: 19. HD. 04.10.2001 T. 2057/6148 (www.e-uyar.com)

¹⁰³³ Bknz: 19. HD. 16.09.1996 T. 6123/7805 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁴ Bknz: 19 HD. 13.6.1996 T. 3770/6011 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁵ Bknz: 15. HD. 27.02.1995 T. 870/1073 (www.e-uyar.com)

√ «Senet arkasındaki ‘bu senet teminat senedi olup üçüncü kişilere ciro edilemez’ şerhinin, senedi ciro yoluyla devralan hamil (ciranta) tarafından değil, lehtar tarafından pulla kapatılmış olduğunu kabul etmenin, hayatın olağan akışına uygun düşeceğini»¹⁰³⁶

√ «Davacı (borçlu) tarafça, davalı (alacaklı) tarafa boş olarak verilmiş bononun, lehtar (alacaklı) tarafından aradan 16 yıl geçtikten sonra doldurulup takibe konulmuş olmasının hayatın olağan akışına aykırı olacağını, bu durumda alacak tutarını ispat külfetinin davalı-alacaklıya düşeceğini»¹⁰³⁷

√ «Borçlunun, kendi adına işlem yapmasına zımnen izin verdiği oğluna yapılan ödemenin, ticari hayatın akışına göre, ‘borçluya yapılmış bir ödeme’ olarak kabulü gerekeceğini»¹⁰³⁸

√ «Yabancı şirket kaşesi altında yer alan borçlunun imzasının üst kısmının daktilo ile büyük harflerle, aralarında boşluklar olacak şekilde, bono biçiminde doldurulmuş olmasının hayatın olağan akışına ters düşeceğini»¹⁰³⁹

√ «Bir kimsenin alacaklı olduğu senetleri, vadesi dolduğu halde zamanaşımına uğratacak şekilde uzun bir zaman arayıp sormamasının hayatın olağan akışına aykırı düşeceğini»¹⁰⁴⁰

√ «Bir iki sene önce Almanya’da bir kez görüp tanıdığı bir kişiye bir kimsenin güvenerek, dostluk ve yardım duygusuyla borç para vermesinin yaşamın olağan yapısına uygun düşmeyeceğini»¹⁰⁴¹

√ «Önceki senetli borçlarını ödememiş olan borçluya bu senetler ödenmeden veya ayrıca teminat altına alınmadan ikinci kez yeniden borç verilmesinin hayat tecrübelerine ve olayların normal akışına aykırı olacağını»¹⁰⁴²

√ «Ev kadını olan davacı borçlunun, ev kadını olan davalı - alacaklıya karşılıksız senet vermesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»¹⁰⁴³

√ «Hayatın olağan akışına göre, müteahhitlerin aldıkları bonoların dışında ayrıca kendi yararlarına ipotek kurdukları da bir gerçek olduğundan, satışı yapılan dairenin, satış tarihindeki değeri (vâde durumu da düşünülerek) uzman bilirkişilerce saptandıktan sonra kurulan ipoteğin ‘senetlerin teminatı’ olarak mı yoksa ‘geri kalan borç için’ mi kurulduğu kesinlikle saptandıktan sonra karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴⁴

√ «“Çekin ‘ödeme aracı’ olduğunu, ticari teamüllere göre teslim edilmeyen malın bedelinin çekle ödenmesinin düşünülemeyeceğini»¹⁰⁴⁵

√ «Şirket kayıtları üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda, şirket kayıtlarına geçirilen senet karşılığında yaptırılan iş nedeniyle alınan faturaların defterlere işlenmiş olduğunun anlaşılması halinde, hayatın olağan akışına göre şirket yetkililerince imza edilmiş dahi olsa, şirketçe benimsenen senedin, şirketi bağlayacağını»¹⁰⁴⁶

√ «Çeklerin/senetlerin ortasından yırtılmış olmasının, hayatın olağan akışına göre ödendiğine karine teşkil edeceğini»¹⁰⁴⁷

¹⁰³⁶ Bknz: 19. HD. 29.12.1992 T. 11913/6978 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁷ Bknz: 11. HD. 27.11.1992 T. 6477/10946 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁸ Bknz: 11. HD. 17.06.1991 T. 73/3233 (www.e-uyar.com)

¹⁰³⁹ Bknz: 11. HD. 03.11.1990 T. 7621/7506 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁰ Bknz: 11. HD. 21.12.1987 T. 6478/7427 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴¹ Bknz: 11. HD. 24.12.1981 T. 5239/5604 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴² Bknz: 11. HD. 02.06.1981 T. 2722/2776 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴³ Bknz: 11. HD. 10.04.1981 T. 1445/1635 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁴ Bknz: 11. HD. 05.06.1980 T. 2409/2941 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁵ Bknz: 11. HD. 01.04.1991 T. 808/2307 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁶ Bknz: 11. HD. 24.03.1987 T. 8195/1688 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁷ Bknz: 12. HD. 16.06.2015 T. 15137/16694; 03.12.1999 T. 14229/15633; 28.11.1995 T. 16913/16841; 22.11.1994 T. 14612/14728 (www.e-uyar.com)

√ «Davacı şirketin malvarlığının senette yazılı miktar kadar borçlanmaya, davalının da mali ve sosyal durumunun bu miktar borç para vermeye müsait olmadığına anlaşılması halinde, dava konusu senetlerden dolayı davacının borçlu bulunmadığının tespitine karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴⁸

√ «Ehliyetli bir kişi için hile ya da hata sayılmayan bir oluşumun, yaşlı olan kişiler için kandırıcı sayılabileceğini, bir neden yokken zengin bir kişinin fakir bir kişiden yüksek miktarda bir parayı ödünç almasının her zaman rastlanır olaylardan olmadığını»¹⁰⁴⁹

√ “...genel yaşam deneylerine ve yaşamın olağan akışına dayanan kişi, artık iddiasını ispatla yükümlü değildir. Bilindiği gibi bu kurallar, yani eylemli (ya da beşeri) karine denen yaşam deneyi kuralları, tarafların olay iddialarının doğruluğu veya bir delilin güvenilirlik derecesi hakkında, hakimin kanaat edinmesine yarayan, yaşam deneylerinin ortaya koyduğu değer hükümleridir (B. Umar / Ejder Y. - İspat Yükü - 2. Bası - İstanbul, 1980 - s: 165 vd. 174 ve 60 vd.)....”¹⁰⁵⁰

belirtmiştir...

B-Buna karşın, yüksek mahkemenin(Yargıtay 19. Hukuk Dairesinin ve 11. Hukuk Dairesinin) “ Hayatın olağan akışı” kıstasını kabul etmeyerek ‘davanın reddine’ karar verdiği olaylar da hayli fazladır:

√ “..... Mahkemece toplanan delillere ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, taraflar arasında davacıya ait olan 3 adet gayrimenkulün davalıya satışı konusunda harici satım sözleşmesi bulunduğu, davalı davaya konu bononun davacıya ödenen satış bedeli karşılığında verildiğini savunmuş ise de, 305.000 TL gibi bir satış bedelinin davacı tarafından elden alındığının hayatın olağan akışına aykırı olup, davalının satış bedelini davacıya elden ödediğine dair herhangi bir belge sunmadığı gerekçeleriyle davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Dava, İİK'nun 72.maddesine göre takip ve davaya konu bononun hile ile alınması sebebiyle borçlu bulunulmadığının tespiti istemine ilişkindir. İspat külfeti davacı tarafta olup, bononun hile ile alındığını kanıtlamakla yükümlüdür. Mahkemece “hayatın olağan akışı” şeklinde yasal olmayan bir gerekçe ile kambiyo senedi niteliğinde olan bononun yorum ile geçersiz kılınması doğru görülmemiştir ...”¹⁰⁵¹

√ “.... Davalının davacıya borç vermiş olduğu dönemde 50 milyar miktarındaki bir paranın borç verilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu ve davacının davalıya borçlu olduğu miktarın yalnızca 5.000,00 TL olduğu iddiasıyla kambiyo senedine ilişkin olarak açılan bir menfi tespit davası kapsamında, kambiyo senetlerinin sebepten mücerret olduğu, borçlu tarafın senedin aksini aynı ölçüde yazılı bir belge ile ispatlaması gerektiği halde böyle bir ispat vesikası sunmadığı” gerekçesiyle verilen yerel mahkeme kararı Yargıtay 19. Hukuk Dairesince onanmıştır....”¹⁰⁵²

√ “.... Dava, kambiyo senedine karşı açılmış menfi tespit davasıdır. Davacı taraf senedin taşınmaz satışı için verildiğini ileri sürmüştür ancak sunulan satış sözleşmesinde dava konusu bononun kayıtlı olmadığı görülmüştür. Davalı taraf ise “nakit verdim” diyerek davacıya borç verdiğini belirtmiştir. Bu durumda senede karşı senetle ispat külfeti gereğince sunulan deliller karşısında davanın kanıtlanamadığı dikkate alınarak reddi gerekirken yazılı şekilde hayatın olağan akışı gerekçe gösterilerek hüküm kurulması isabetsizdir....”¹⁰⁵³

√ “.... Kambiyo senetleri illetten mücerret olup senet borçlusu tarafından senedin gerçek bir borç ilişkisini göstermediği senede karşı senetle ispat kuralı çerçevesinde ispatlanmalıdır. Mahkemece bu yön göz ardı edilmek suretiyle taraflar arasındaki hesap

¹⁰⁴⁸ Bknz: 19. HD. 13.06.1996 T. 3770/6011 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴⁹ Bknz: 19. HD. 03.03.2003 T. 4632/1661 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁵⁰ Bknz: HGK: 21.04.1982 T. 4-1528/412 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁵¹ Bknz: 19. HD. 03.05.2016 T. 17199/8177 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁵² Bknz: 19. HD 11.10.2017 T. 12608/6829 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁵³ Bknz: 19. HD. 27.09.2017 T. 11418/6326 (www.e-uyar.com)

hareketleri ve hayatın olağan akışı gibi soyut değerlendirmeler üzerinden gerekçe oluşturmak suretiyle davanın kabulü yoluna gidilmesi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir....¹⁰⁵⁴

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

• Davalı-alacaklı, borçlu ... hakkında... İcra Müdürlüğünün 2012/... sayılı dosyası ile 17.12.2012 tarihinde “500.000,00 TL asıl alacağın işlemiş faiziyle birlikte ödenmesi için” icra takibinde bulunmuş, Örnek 10 Ödeme Emrini alan borçlu -5 günlük şikayet süresi içinde- ... İcra Hukuk Mahkemesine başvurarak; 2013/... Esas sayılı dosyada “*ta-kip konusu senedin keşide yerini içermemesi nedeniyle*” İİK m. 170/a uyarınca ‘takibin iptaline karar verilmesini’ talep etmiş ve yine ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2013/... Esas sayılı dosyada “*borca mahsuben kısmi ödeme yaptığını belirterek kısmi itirazlarının kabulü ile %20 inkar tazminatına hükmedilmesini*” istemiş bilahare islah dilekçesinde “*senedin tanzim yeri bulunmadığından bahisle icra takibinin iptalini*” istemiştir. Daha sonra ... İcra Hukuk Mahkemesince ‘her iki dosya birleştirilmesine ve yargılamanın birleştirilen 2013/... Esas sayılı dosya üzerinden devamına’ karar verilmiştir. Nihayetinde; ... İcra Hukuk Mahkemesi, 2013/... Esas ve 2013/... Karar sayılı dosyada 06.06.2013 tarihinde;

“TTK’nın 774/4 maddesine göre ‘bir senedin bono vasfında olması için düzenlenme yerinin senette yazılı olması gerekir. Böyle bir düzenleme yeri yazılı değil ise, aynı kanunun 777/4 maddesi hükmü gereğince tanzim edenin ad ve soyadı yanında yazılı yer düzenleme yeri olarak kabul edilir’. Bu zorunluluk keşideci için olduğundan, bu iki yerden birinin senette bulunamaması halinde, o senet bono niteliğini taşımaz. Somut olayımızda senet keşidecisi ...’nin isminin yanında senet tanzim yeri ‘... Mah. ... Sokak ...’ olarak belirtilmiştir. Davacının verdiği dava dilekçesinde ve aynı zamanda verilen vekâletteki adresinde bu adresin ... şehrinde olduğu anlaşılacak, davacının davasının reddi gerekeceği kanaatine varılmıştır....”

Gereğinceyle;

“Davamız ve birleşen dosya davacısının davalarının REDDİNE....”

Karar verilmiştir.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, ...2013 T. ve E:..., K:2013/... sayılı kararında;

“..... İİK’nun 170/a- son maddesinde; ‘her ne suretle olursa olsun... borç kısmen veya tamamen kabul edilmiş ise takip dayanağı belgenin kambiyo vasfını taşımadığı nedeniyle takibin iptal edilemeyeceği’ hükmüne yer verilmiştir.

Somut olayda borçlu, icra mahkemesine başvurusunda kısmi ödemede bulunmuştur, bu beyan borcun kabulü niteliğindedir. Borçlu, borcu kısmen ödemediğini ileri sürerek kabul ettiğine göre artık senedin tanzim yeri bulunmadığı iddiası dikkate alınmaz...”

denilmiştir.

Daha sonra, davacı-borçlu ...;

• Dosyada bulunan TALEPNAME başlıklı, (senet lehtar) ... tarafından –Sivas 1. Noterliğince tasdikli- imza edilmiş olan belgede;

“(Senet keşidecisi) ...’nin bana olan borcunu ödeyeceğinizi söylediniz ve hesabıma 195.000,00 TL havale yaptınız...”

Ben de (S.) ile kardeşliğinizi ve onun adına borcu ödemiş olmanızdan dolayı size duyduğum güven sonucunda senedi ...’ye verilmek üzere size teslim ettim... Senet borçlusunun sizin kardeşiniz olduğunu ve (S.)’nin bana olan borcunu ödemiş olmanızı dikkate alarak, senedin arkasına ismimi yazıp imzalamakta bir sakınca görmedim ve şüpheli duymadım...”

şeklinde, “senet borçlusu” tarafından, “senet alacaklısı (lehtarı)”na 195.000,00 TL ödendiği açıkça ikrar edilmiştir.

• Ayrıca; Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin ...2013 T. E: ..., K: ... sayılı ONAMA kararında açıkça;

“Somut olayda borçlu, icra mahkemesine başvurusunda kısmi ödeme iddiasında bulunmuştur; bu beyan borcun kabulü niteliğindedir. Borçlu ‘borcu kısmen kabul edip ödendiğini’ ileri sürerek kabul ettiğine göre artık ‘senedin tanzim yeri bulunmadığı’ iddiası dikkate alınmaz.”

şeklinde, borçlu ... tarafından, lehtar (alacaklı) ...’a ‘195.000,00 TL kısmi ödemede bulunduğu’ belirtilmiştir...

Bu nedenle; 500.000,00 TL bedelli senede bağlı borcuna mahsuben –**herhangi bir ihtirazi kayıt koymadan**- senet lehtarına 195.000,00 TL ödemede bulunmuş olan borçlu daha sonra “bu 500.000,00 TL bedelli senetten dolayı borçlu bulunmadığını (borcunun bulunmadığını)” ileri sürerek ‘menfi tespit davası’ (İİK m. 72) açması, hayatın olağan akışına aykırı olduğundan “açılmış olan menfi tespit davasının kabulüne” karar verilemez.

Ayrıca **borçlu**, ... Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/... Esas sayılı ve kendisi tarafından alacaklı ...’a karşı açılan ‘menfi tespit’ (İİK m. 72) davasının 11.12.2014 tarihli 5. oturumunda, mahkemece isticvap edilirken verdiği beyanda;

“.....Davaya konu senedin davalıda (takipte bulunan alacaklı-...) olduğunu öğrendiğim bu süreçte, davalıya (takipte bulunan alacaklı-...) 100.000,00 TL ödemede bulundum, daha önce de davalının kredi borçları için ödemeler yaptığım elden para vermişliğim olmuştu. **Bu şekilde toplam davalıya lehtara ödemediği tutardan(alacaklı ...ın lehtar (F.)’ye ödediği 195.000,00 TL’den) daha fazla ödemem oldu....** Davalı, kendisine herhangi bir borcum olmadığı halde senedi takibe koydu. Benim davalıya herhangi bir borcum yoktur...”

şeklinde açıklamada bulunmuştur.

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle, borçlunun borcuna mahsuben, herhangi bir ihtirazi kayıt ileri sürmeksizin kısmen ödemede bulduktan sonra, alacaklı hakkında “*herhangi bir borcu bulunmadığını*” ileri sürerek *menfi tespit davası açması hayatın olağan akışına aykırı olduğundan*, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve davalı-alacaklı ... vekili Av... tarafından “uzman görüşü” (HMK 293) olarak ibraz edilmek üzere saygıyla sunulur. 20.10.2022

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

17) Borçlu şirketteki hisselerini devretmiş olan bir kimsenin hissedarı olduğu diğer üçüncü kişi şirketlerin adresinde haciz yapılması halinde, istihkak iddiası nasıl değerlendirilir? Borçlu şirketin eski adresinde yapılan adreste bulunan evraklar ne anlama gelir? İstihkak davalarında “organik bağ” kıstası nasıl değerlendirilir? Borçlu ve üçüncü kişi arasında organik bağ bulunması, üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için yeterli midir?

I- “İstihkak” iddiası, borçlunun “*haczedilen malın üçüncü bir kişiye ait olduğunu veya üçüncü bir kişiye rehinli bulunduğunu*” ya da üçüncü kişinin “*o malın kendisine (veya başka bir üçüncü kişiye) ait olduğunu veya o mal üzerinde kendisinin (veya başka bir üçüncü kişinin) rehin hakkı bulunduğunu*” ileri sürmesidir (İİK. 96/I; 85/II, c: 1).¹⁰⁵⁵

II- İİK. mad. 99 gereğince, “**üçüncü kişinin elinde bulunan**” ve üzerinde üçüncü kişinin “*istihkak iddiasında bulunduğu*”¹⁰⁵⁶ bir malı haczedene icra müdürü, üçüncü kişinin istihkak iddiasını haciz tutanağına yazdıktan sonra, “*üçüncü kişi aleyhine -icra mahkemesinde- istihkak davası açmak üzere*” alacaklıya yedi günlük bir süre verir.¹⁰⁵⁷ Buna karşın, mal “*borçlunun elinde iken*”¹⁰⁵⁸ haczedilmişse (İİK. 96, 97) veya “*borçlu ile üçüncü kişinin müştereken elinde bulunuyorken*”¹⁰⁵⁹ haczedilmişse (İİK. 97/a-I), İİK. mad. 99 uygulanamaz. Bu durumda, İİK. mad. 96 ve 97’ye göre işlem yapılması gerekir...

III- Haczedilen mal borçlunun ya da borçlu ile birlikte *üçüncü kişinin* (müşterek) zilyetliğinde (İİK. 96, 97) ise, *istihkak davası açma yükümlülüğü, istihkak iddiasında bulunan ‘üçüncü kişiye’* aittir.¹⁰⁶⁰ Haczedilen malın “*üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*” açılan istihkak davalarında ise, davacı, kural olarak -icra müdürü tarafından kendisine istihkak davası açması için- yedi günlük süre verilen ‘**alacaklıdır**’.¹⁰⁶¹ *Borçlunun* ise istihkak davası açma hakkı yoktur.¹⁰⁶²

Üçüncü kişinin davacı olarak yer aldığı istihkak davası, *haciz koydurmuş olan ve üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmiş olan alacaklıya* karşı açılır.¹⁰⁶³ Bu davalarda uyumsuzluk “*istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişi*” ile “*alacaklı*” arasında bu-

¹⁰⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:5, 3. Baskı, 2006, s: 7886 vd.

¹⁰⁵⁶ “İstihkak iddiası” kavramı için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 2013, s: 1826 vd.- UYAR, T. İİK. Şerhi, C:5, s: 7886 vd.

¹⁰⁵⁷ Üçüncü kişinin, “*icra müdürünün İİK.nun 99. maddesini uygulamadığından*” bahisle yaptığı şikâyet, süreye bağlı değildir (Bknz: 12. HD. 25.11.1982 T. 8622/8763) (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁵⁸ Bknz: 12. HD. 27.12.1990 T. 6445/13799; 12.04.1990 T. 11072/4286 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁵⁹ Bknz: 12. HD. 26.03.1990 T. 10403/3204; 09.02.1990 T. 7566/942; 25.09.1987 T. 13203/9334 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁶⁰ İcra müdürü bu durumda -hatalı olarak- haciz koydurmuş olan alacaklıya “istihkak davası açmak üzere” yedi günlük süre vermiş ve istihkak davası bu süre içinde alacaklı tarafından açılmışsa, icra mahkemesinin açılan bu davayı da incelemesi -yani husumet yönünden reddetmemesi- gerekir (Bknz: 21. HD. 15.04.2004 T. 2324/3827, 13. HD. 18.11.1981 T. 7033/76396) (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁶¹ Bknz: 21. HD. 23.12.2003 T. 9386/10803; 12. HD. 26.04.1995 T. 6309/6476 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁶² Bknz: 17. HD. 15.11.2012 T. 4002/12567; 26.09.2011 T. 2042/8144; 05.07.2011 T. 2948/7091; 19.04.2011 T. 11717/3690; 1.7.2010 T. 10728/6168; 21. HD. 24.5.2004 T. 4186/4864; 17.11.2003 T. 7354/9429; 10.12.2002 T. 25046/26127 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁶³ Bknz: 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.01.2003 T. 10144/190 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

lunduğundan, açılan istihkak davalarında mutlaka “*alacaklı*”nın davalı olarak gösterilmesi gerekir.¹⁰⁶⁴ Alacaklı, haciz koydurmuş olmasına rağmen, üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmemişse, ona karşı istihkak davası açılmaz...

Haczedilen malın “üçüncü kişinin elinde bulunması halinde” açılacak istihkak davalarında ise, *davalı*; “kural olarak” hacizli malı elinde bulunduran ve istihkak iddiasında bulunmuş olan¹⁰⁶⁵ **üçüncü kişidir**.

Yüksek mahkeme¹⁰⁶⁶ yokluğunda haciz yapılan -dolayısı ile istihkak iddiasını kabul edip etmediği belli olmayan- **‘borçlu’nun** da, istihkak davasında ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerektiğini” belirtmiştir. **İstihkak iddiasına hem alacaklının ve hem de borçlunun itiraz etmiş olmaları halinde**, ‘*mevcuri dava arkadaşlığı*’ söz konusu olduğundan, açılmış olan davada alacaklı ve borçlunun her ikisinin de ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerekir ve bunlardan birisinin davada yer almadığının anlaşılması halinde, davacı-üçüncü kişiye, bu kişinin de davaya katılmasını sağlaması için süre verilir.¹⁰⁶⁷ Böylece taraf teşkili sağlanmış olur. Bu durumda, yetkili mahkeme de buna göre belirlenir.

IV- “*Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*” -ister; *alacaklı* ister *üçüncü kişi* tarafından- açılan istihkak davasında ispat yükü; “alacaklı”dadır.¹⁰⁶⁸ Çünkü, hacizli malı elinde bulunduran üçüncü kişi, “mülkiyet karinesi”nden yararlanır.¹⁰⁶⁹ **Yüksek mahkeme -isabetli olarak-** bu durumda da, yani, “*istihkak davasının, üçüncü kişi tarafından açılmış olması halinde de ispat yükünün davalı-alacaklıya düşeceğini*”¹⁰⁷⁰ belirtmiştir.

“*Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*”, ispat yükü kendisine düşen alacaklının, “haczedilen malın borçluya ait olduğunu, üçüncü kişiye ait olmadığını” her türlü kanıtla ispat etmesi gerekir.¹⁰⁷¹

Yüksek mahkeme,

√ “*Dava konusu haczin borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz mahallinde borçlu olmadığı gibi borçluya ait herhangi bir evrakın da bulunmadığı, bunun yanı sıra üçüncü kişinin şirket yetkilisi haciz mahalline gelerek, haciz adresine ilişkin kira sözleşmesi sunduğu anlaşıldığından, İİK’nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi üçüncü kişi şirket lehine olup ispat külfetinin alacaklı tarafta bulunduğu kabulü gerekeceğini*”¹⁰⁷²

¹⁰⁶⁴ Bknz: 17. HD. 03.10.2011 T. 6682/5808; 22.09.2011 T. 6445/8003; 24.05.2011 T. 296/5192; 03.05.2011 T. 11788/4529 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁶⁵ Bknz: 13. HD. 28.04.1981 T. 1638/3192 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁶⁶ Bknz: 15. HD. 24.09.1992 T. 3233/4267; 12. HD. 28.12.1981 T. 7406/8605 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁶⁷ Bknz: 17. HD. 24.05.2011 T. 296/5192; 24.06.2010 T. 703/6104; 29.06.2010 T. 1254/6047; 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.10.2002 T. 7974/8776 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁶⁸ Bknz: 17. HD. 21.02.2012 T. 8333/1945; 21.02.2011 T. 1483/1455 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁶⁹ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 1135 - **KARATAŞ, İ./ ERTEKİN, E** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 1998, s: 554 - **ÖGÜTÇÜ, T./ÇİTOĞLU, A.** Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1977, s: 552 - **GÜNEREN, A.** İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 821 - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, C: 1, 2013, s: 737 - **ASLAN, K.** Hacizde İstihkak Davası, 2005, s: 542 vd. - **YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 577

¹⁰⁷⁰ Bknz: 17. HD. 21.02.2012 T. 8333/1945; 21.02.2011 T. 1483/1455; 14.07.2011 T. 3000/7488; 21. HD. 30.11.2004 T. 10306/376; 04.07.2002 T. 5223/6526; 30.04.2002 T. 3011/3802 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰⁷¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 3. Baskı, 2008, s: 1963 vd.- **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, 2. Baskı, 2006, s:8909 vd. (www.e-uyar.com İİK. mad. 97a, §3-§B)

¹⁰⁷² Bknz: 8. HD. 02.07.2019 T. 9855/6782 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

√ “*Haczin davacı 3. kişi şirketin sicil adresinde yapılmış olması, adresin borçlunun adres bilgileriyle irtibatlandırılmaması halinde, mülkiyet karinesinin de 3. kişi yararına olduğunu, karinenin aksinin alacaklı tarafından güçlü ve inandırıcı delillerle ispatlanması gerektiğini*”¹⁰⁷³

√ “*Haczin borçlunun yokluğunda ve üçüncü kişinin ticaret sicil adresinde yapılması, haciz mahallinde borçluya ait evrak bulunmaması halinde, mülkiyet karinesinin üçüncü kişi şirket lehine olduğunu- Alacaklı vekili “davacı şirketin paravan olarak kurulduğunu ve borçlu ile hacizde hazır olan üçüncü kişi şirket yetkilisinin alacaklılardan mal kaçırmak niyetinde olduklarını” iddia etmişse de, sadece borçlunun davalı olarak bulunduğu hacizde hazır olan kişi adına gönderilen duruşma gününü bildirir davetiyenin haciz mahallinde bulunmasının karinenin borçlu, dolayısı ile alacaklı yararına olduğunun kabulü için yeterli görülmediğini*”¹⁰⁷⁴

belirtmiştir.

V- Uyuşmazlık konusu malın “*borçlu*”nun ya da “*üçüncü kişi*”nin elinde hacedilmiş olmasına göre ispat yükü yer değiştireceğinden, ispat yükünün hangi tarafa düştüğünün tespiti için, hakiki zilyedin -daha doğrusu; *hacizli malı gerçekte kimin elinde bulundurduğunun-* araştırılması gerekir. Bu nedenle “*borçlunun elinde bulunan -takip talebindeki ve ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste- malların hacedilmiş olması halinde, İİK. 96-97. maddelere göre işlem yapılarak istihkak davası açma külfetinin üçüncü kişiye, buna karşın üçüncü kişinin elinde bulunan malların hacedilmiş olması halinde ise, İİK. 99. maddeye göre işlem yapılarak, istihkak davası açma külfetinin alacaklıya yükletilmesi*” gerekir.¹⁰⁷⁵ Tekrar belirtelim ki, *icra müdürünün hatalı olarak örneğin, dava açma külfetini üçüncü kişiye yüklemiş olması, ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmaz.*

Yüksek mahkeme, bu konuda;

√ “*Hacedilen montlar üzerinde işçilik ve diğer malzeme bedelleri ödenmediğinden, davacı üçüncü kişinin hapis hakkının bulunduğu kabulü gerekeceğini, haciz, 3. kişinin iş yerinde yapıldığından, mülkiyet karinesinin davacı 3. kişi lehine olduğunu*”¹⁰⁷⁶

√ “*Haciz işleminin takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğunu ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklıda olduğunu*”¹⁰⁷⁷

√ “*Haczin ‘borçlunun elverişli adresinde’, ‘borçlunun huzurunda’, ‘borçluya ödeme (icra) emri tebliğ edilen adreste’, ‘borçlunun ipotek verdiği taşınmazın adresinde’, veya ‘borçlu ile üçüncü kişinin birlikte ellerinde bulunan mallar üzerinde (hakkında)’ yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu (dolayısıyla alacaklı) lehine sayılacağını*”¹⁰⁷⁸

¹⁰⁷³ Bknz: 8. HD. 27.09.2016 T. 21221/12624 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁷⁴ Bknz: 8. HD. 13.11.2019 T. 16251/10312 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁷⁵ Bknz: 12. HD. 15.04.2003 T. 5883/8348; 24.10.2003 T. 6833/8134; 03.04.2003 T. 3902/7096 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁷⁶ Bknz: 8. HD. 22.02.2016 T. 11853/2999 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁷⁷ Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁷⁸ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 3566/5014; 01.04.2013 T. 5008/4557; 12.03.2013 T. 16284/3241; 07.03.2013 T. 15335/2926; 21.02.2013 T. 6296/2018; 21.01.2013 T. 7315/300; 21.01.2013 T. 7575/296; 15.01.2013 T. 15287/114; 18.12.2012 T. 3243/14281; 26.06.2012 T. 5011/8192; 25.06.2012 T. 7697/7940 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

√ “*Haczin, alacaklının gösterdiği borçlunun takip adresi dışındaki, tamamen üçüncü kişinin ev veya işyeri adresinde -İİK. 99’a göre- yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin üçüncü kişi lehine (yararına) sayılacağını, bunun aksinin alacaklı tarafından güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini*”¹⁰⁷⁹

belirtmiştir.

VI- A- Borçlunun elindeyken haczedilen mallar hakkında açılan istihkak davalarında, davacı (üçüncü kişi) “*malı ne suretle iktisap ettiğini ve (hacizli) malın borçlunun elinde bulunmasını gerektiren hukukî ve fiili sebep ve olayları göstermek ve bunları ispat etmekle yükümlü*”dür (İİK. mad. 97/a-II).¹⁰⁸⁰ Burada üçüncü kişinin iki hususu kanıtlaması gerekmektedir:

a) “*Haczedilmiş olan malı ne suretle iktisap etmiş olduğunu*”¹⁰⁸¹ yani; hangi “hukuki sebebe” dayanarak mal üzerinde ileri sürdüğü hakkı kazanmış olduğunu, örneğin; mal kimden satın almış olduğunu, malın kim tarafından kendisine bağışlanmış olduğunu, malın kimden kendisine miras yolu ile geçmiş olduğunu vb. açıklayıp kanıtlaması gerekir.

b) “*Haczedilmiş olan malın niçin borçlunun elinde bulunduğunu yani bu malın borçlunun elinde bulunmasını gerektiren hukukî* (örneğin; dava konusu malı borçluya kiraya verdiğini ya da âriyet olarak bıraktığını) *ve fiili* (örneğin; dava konusu borçludan (ihaleden) satın alınan malın naklinin, sökülüp kaldırılmasının hemen mümkün olmaması nedeniyle bir süre daha borçlunun elinde bırakıldığını) *sebebe ve olayları*” kanıtlaması gerekir.¹⁰⁸²

Doktrinde¹⁰⁸³ üçüncü kişinin “*dava konusu şey ya da şeyleri satın alma gücüne sahip olduğunu*” da- ispat etmesi gerektiği -kanımızca da isabetli olarak- ileri sürülmüştür. **Yüksek mahkeme** de, “*borçlunun hacizli taşınırılarını daha önce “borçlu”dan ya da “üçüncü kişi”den satın aldığı ileri süren kimsenin -gelir ve kazancının bulunmaması, ev kadını olması, emekli bir kişi olması, asgari ücretle çalışan biri olması, bir işte çalışmaması vb. nedenlerle- bunları alabilecek ekonomik güçte olduğunu kanıtlayamaması halinde, İİK. 97a’da öngörülen ve borçlu yararına olan mülkiyet karinesinin aksini kanıtlamamış sayılacağını ve mülkiyetin alıcıya geçmemiş olacağını*”¹⁰⁸⁴ belirterek bu görüşü isabetli bulmuştur.

B- İİK. mad. 97a/I, c: 1 uyarınca, *bir taşınır malı “elinde bulduran” borçlu, onun maliki sayılır.* Bu suretle kanun koyucu, borçlunun elinde bulunan taşınır mallar için,

¹⁰⁷⁹ Bknz: 17. HD. 16.10.2012 T. 10352/11174; 27.09.2012 T. 7695/10196; 20.09.2012 T. 4019/9642; 10.05.2011 T. 4369/4539; 07.04.2011 T. 11248/3225; 17.03.2011 T. 871/2408; 09.02.2012 T. 12783/1350; 09.12.2010 T. 9526/10789 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁸⁰ Bknz: 17. HD. 15.12.2009 T. 4143/8415; 21. HD. 28.10.2003 T. 8157/8604; 17.09.2002 T. 5884/7082; 15. HD. 05.02.1996 T. 409/589 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁸¹ Bknz: 17. HD. 19.04.2011 T. 11717/3690; 12.12.2011 T. 7769/12076; 12.07.2011 T. 2863/7376 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁸² Bknz: 17. HD. 12.12.2011 T. 7769/12076, 12.07.2011 T. 2863/7376; 19.04.2011 T. 11717/3690; 21. HD. 28.10.2003 T. 8157/8604; 17.09.2002 T. 5884/7082; 15. HD. 05.02.1996 T. 409/589 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁸³ **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 409 - **POSTACIOĞLU, İ.** 538 sayılı Kanunun İcra ve İflas Kanununa Getirdiği Yenilikler, 1965, s: 29 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İcra Hukukunun Esasları, 8. Baskı, 2004, s: 220 - **ANIL, Y. Ş.** İstihkak Davalarında Menkul Mülkiyeti Karinesinin Aksini İspat Kuralları (Ad. D. 1988/2, s: 37 vd. - **OLGAÇ, S.** İcra-İflas, 1978, s: 850 - **KAYGANACIOĞLU, M.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (Yarg. D. 1983/1-2, s: 129 vd.) - **BERKİN, N.** age. s: 30 - **ASLAN, K.** age. s: 450

¹⁰⁸⁴ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 5376/5021; 17.09.2012 T. 3358/9493; 06.02.2012 T. 8997/1113; 26.12.2011 T. 9074/12915; 28.06.2011 T. 1776/6718; 27.06.2011 T. 754/6664; 14.06.2011 T. 423/6179; 14.03.2011 T. 9435/2195 vb.; 21. HD. 18.10.2004 T. 8941/8532; 27.09.2004 T. 6828/7627; 07.10.2003 T. 6359/7672 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

borçlu lehine bir *mülkiyet karinesi* kabul etmiştir. “Borçlunun elinde bulunan taşınır malların, borçluya ait sayılması”ni öngören mülkiyet karinesi, borçlu (dolayısıyla; alacaklı) lehine olduğundan, borçlunun elinde haczedilen bir taşınır mal hakkında istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişinin, bu karineyi çürütmesi gerekir. İspat yükü altında olan üçüncü kişinin, karinenin aksini güçlü ve inandırıcı delillerle ispatlaması aranır.¹⁰⁸⁵

VII- İstihkak davasında icra hakimi -İİK. mad. 97/XVII uyarınca- tarafların gösterecekleri bütün *delilleri*, kural olarak,¹⁰⁸⁶ *serbestçe* takdir eder.

İstihkak davalarında **“tanık”** dinlenebilir, **“bilirkişi incelemesi”**¹⁰⁸⁷ ve **“keşif”**¹⁰⁸⁸ yaptırılabilir, **“yemin”** teklif edilebilir.

İstihkak davalarında, ileri sürülen iddia, **“ticari defter kayıtları”** ile ispat edilebilir.¹⁰⁸⁹

İstihkak iddiasının (davasının) kabul edilebilmesi için **“hayatın olağan akışına ters biçimde”** ileri sürülmemiş olması gerekir.

Borçlu ile üçüncü kişi arasında **“organik bağ”** bulunması (yani, “aynı şirkette ortak/yönetici olmak”, “sıhri veya kan hısımlığı bulunması”, “evli olmaktan” vb. kaynaklanan bir yakınlık/ilişki bulunması) halinde, alacaklı, **dosyadaki diğer delillerle birlikte**, üçüncü kişi ve borçlunun, **alacaklılardan mal kaçırmak** (alacaklılara zarar vermek) **amacıyla danışıklı (muvazaalı) işlem yaptığını** iddia ve ispat edebilir.

VIII- İstihkak davalarında önem arz eden konulara ilişkin içtihatlarla aşağıda ayrıca değinilmiştir:

Yüksek mahkeme,

a- “Haciz adresinde bulunan evraklar” konusunda;

√ *“Dava konusu haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz mahallinde bulunan elektrik faturasının, tek başına muvazaanın varlığının ispatı için yeterli olmadığı”*¹⁰⁹⁰

√ *“Üçüncü kişi şirketlerin borcun doğumundan önce kurulduğu gibi borçlu şirket ortaklarından birinin, üçüncü kişi şirkette de ortak iken borcun doğumundan önce ortaklıktan ayrıldığı, borçlu şirketin diğer ortağının ise, üçüncü kişi şirkette sigortalı çalışan iken yine borcun doğumundan önce işten ayrıldığı uyumsuzlukta, haciz mahallinde borçlu şirketin ünvanının geçtiği belgeler bulunmuş ise de anılan belgeler güncel olmadığından mülkiyet karinesinin davacı üçüncü kişi lehine olup, davanın İİK m. 96 gereğince üçüncü kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Davalı alacaklı tarafından üçüncü kişi yararına olan karinenin aksi güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilemediğinden; davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini”*¹⁰⁹¹

¹⁰⁸⁵ Bknz: 8. HD. 19.02.2018 T. 919/2434; 8. HD. 04.04.2018 T. 19578/10623 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁸⁶ “Kural olarak” diyoruz, çünkü, bu davalarda da icra hakimi, diğer davalardaki hakimler gibi; ikrar ve yemin ile bağlıdır. Bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, 2006, s:8186 vd. - www.e-uyar.com İİK. md. 97ŞG-aa. AÇIKLAMA: III

¹⁰⁸⁷ Bknz: 8. HD. 27.04.2017 T. 16158/6348; 8. HD. 18.04.2017 T. 15622/5660; 8. HD. 27.09.2016 T. 2407/12623 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁸⁸ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 1252/6123; 24.04.2017 T. 10667/6081; 24.04.2017 T. 10667/6081; 8. HD. 18.04.2017 T. 15622/5660; 8. HD. 23.05.2016 T. 19106/8982 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁸⁹ Bknz: 8. HD. 09.12.2013 T. 17713/18622; 17. HD. 07.05.2012 T. 4588/5757; 21. HD. 30.01.2001 T. 123/426; 27.05.1997 T. 3427/3593; 15. HD. 05.06.1996 T. 2634/3163 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁹⁰ Bknz: 8. HD. 16.04.2019 T. 9146/4152 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁹¹ Bknz: 8. HD. 06.10.2020 T. 2210/5866 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

√ “Vergi Dairesi kayıtlarına göre, haciz adresinde üçüncü kişi borcun doğumundan önce faaliyete başladığı, **haciz mahallinde borçlu adına sevk irsaliyeleri ve para makbuzu bulunmuş ise de, anılan sevk irsaliyelerindeki şirket isminin çizilerek davacı üçüncü kişinin isminin yazıldığı, anılan belgelerde yer alan borçlunun adresinin haciz adresi olmadığı gibi söz konusu belgelerin güncel de olmadığı gözetildiğinde,** borçlu adına bulunan belgelerin, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli olmayacağını, davacı üçüncü kişi lehine olan mülkiyet karinesinin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini- Davanın üçüncü kişi tarafından açılması ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını”¹⁰⁹²

√ “Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği ve dayanak senet adresinde yapılmadığı, davalı üçüncü kişi şirketin ticaret sicil adresinde yapıldığı, haciz sırasında borçlunun hazır bulunmadığı, **haciz esnasında borçlu adına bulunan evraklar güncel olmadığından; borçlu adına bulunan belgelerin, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini-** Davacı alacaklının delil olarak dayandığı ticaret sicil kayıtlarına göre, davacı üçüncü kişi şirket borcun doğumundan çok önce kurulmuş olup, üçüncü kişi şirket ortağının, borcun doğumundan önce borçlu şirketteki hissesini devrederek ortaklıktan ayrılması karşısında, davacı alacaklı tarafından üçüncü kişi yararına olan karinenin aksi güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilemediğini”¹⁰⁹³

√ “Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz adresinin üçüncü kişi şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresi olduğu, haciz esnasında borçluya ait güncel evraka rastlanmadığı, davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu, **borcun doğum tarihinden öncesinde yapılan hisse devirleri sonucunda, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağın olmadığı- Borçlu şirket yetkilisinin haciz mahallinde hazır bulunmasının, tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini-** Mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup, davanın İİK'nin 97 maddesi gereğince 3. kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Mülkiyet karinesinin aksinin alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini- Alacaklı tarafından delil olarak gösterilen icra dosyası, haciz tutanağı ve ticaret sicil kayıtlarının mülkiyet karinesinin aksini ispat için yeterli olmadığını”¹⁰⁹⁴

√ “Haciz esnasında borçlu şirket yetkilileri hazır olmadıkları gibi borçlu şirketin haciz adresinde faaliyette bulunduğu dair bir delil elde edilemediği, **haciz sırasında borçlu adına düzenlenmiş güncel tarihli su faturası bulunmuş olsa da fatura tek başına borçlunun ticari faaliyetlerine haciz adresinde devam ettiğine dair delil teşkil etmeyeceği, İİK mad. 97/a uyarınca mülkiyet karinesi üçüncü kişi yararına olup, ispat yükü altında olan alacaklının delil olarak sunmuş olduğu borçluya ait vergi levhası, ticaret sicil kayıtları mahcuzların borçluya ait olduğunu kanıtlamaya elverişli olmadığını”¹⁰⁹⁵**

√ “Haciz yapılan adreste **daha önce borçluların faaliyet gösterdiği,** borcun doğumundan sonra aynı yerde **borçlulardan birinin torunu, diğerinin ise yeğeni olan, davacı 3. kişinin aynı faaliyet konusuna sahip iş yerini açtığı, ödeme emrinin haciz mahallinde tebliğ edildiği dikkate alındığında, İİK 97/a maddesinde düzenlenen karinenin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”¹⁰⁹⁶**

√ “Mahkemece Özel Daire bozma kararında belirtildiği gibi, temyiz incelemesi sırasında getirilen bilgi ve belgeler de dikkate alınarak, **haczin hangi binanın hangi katında ve bölümünde yapıldığını belirlenmesi,** hacze konu kâğıt bobinlerinin ayırt edici özelliklerinin tespiti ile üzerindeki marka ve varsa logoların borçluya ait olup olmadığı- nin tayini, davacının dayandığı faturaları düzenleyen dava ve takip dışı şirket ile borçlu

¹⁰⁹² Bknz: 8. HD. 18.02.2020 T. 650/1464 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁹³ Bknz: 8. HD. 25.02.2020 T. 12380/1735 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁹⁴ Bknz: 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁹⁵ Bknz: 8. HD. 17.12.2019 T. 17395/11426 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁹⁶ Bknz: 8. HD. 2.03.2017 T. 3482/2872 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

şirketin iç içe girmiş tek bir şirket gibi faaliyet gösterip göstermediğinin tespiti amacıyla keşif ve bilirkişi incelemesi yapıp sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini”¹⁰⁹⁷

√ “Haciz adresinin, borçluya ödeme emri tebliğ adresi olmadığı, haciz sırasında borçlunun hazır olmadığı, **borçlu şirket adına olan faturaların, önceki tarihli faturaların iadesine ilişkin olduğu ve bu nedenle iade fatura tarihinin borçlunun adresi terk ettiği iddia edildiği tarihten sonra olmasının öneminin bulunmadığı** nazara alındığında, mülkiyet karinesinin üçüncü kişinin yararına olduğunu- Yasal karinenin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini”¹⁰⁹⁸

√ “Borcun doğumundan evvel davacı üçüncü kişinin eşinin borçlu şirketten ayrıldığı, haciz yapılan yerin ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten farklı bir yer olduğu, her ne kadar **haciz mahallinde borçluya ait evraklara rastlanmışsa da, bu evrakların tamamına yakının davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olduğu**, bu evrakların tarihlerinin de borcun doğumundan önceye tekabül ettiği, eş anlatımla bu evrakların güncel evraklar olmadığı görüldüğünden ve dava konusu takibin dayanağı işçi alacağı olup, alacaklıların ‘döner ustası oldukları, yani borçlu şirketin fiilen gıda sektöründe faaliyet gösterdiği, davacının ise kuyumculukla iştigal ettiği nazara alındığında, davacı ile borçlu şirketin fiili olarak iştigal konularının da aynı olmadığı anlaşıldığından, İİK. mad. 96 vd.na dayalı olarak üçüncü kişinin açtığı istihkak talebine ilişkin açılan davanın kabulüne ilişkin yerel mahkeme kararının onanması gerektiğini”¹⁰⁹⁹

√ “**Her ne kadar haciz mahallinde borçlunun adını ihtiva eden bazı kağıtlar görülmüş ise de borçlunun haciz adresinde daha önce kiracı olarak bulunduğu** da nazara alındığında bu **kağıtların** tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli görülmediğini ve **üçüncü kişilerin açtığı davanın kabulü gerektiğini**”,¹¹⁰⁰

√ “İstihkak davasında, haciz sırasında bulunan protokol eski ortağın şirketten olan alacağının kendi alacaklısına devrine dair olduğu anlaşıldığından, bulunan **evrağın tek başına borçlunun ticari faaliyetlerine haciz adresinde devam ettiğine dair delil teşkil etmeyeceğini**- Mülkiyet karinesinin üçüncü kişi yararına olduğu ve ispat yükünün davacı alacaklı üzerinde olduğunu- Borçlu şirket eski ortağı ile üçüncü kişi şirket sahibi arasında karı koca ilişkisi bulunması ve kesinleşmeyen işçi alacağı dosyasında dinlenen tanık beyanlarının muvazaâ iddiasının ispatı için yeterli olmadığını”¹¹⁰¹

√ “Ödeme emri borçluya haciz adresinde tebliğ edilmişse de, ‘borçlunun haciz mahallindeki işyerini kapatmasından sonra faaliyete başladığını’ iddia eden üçüncü kişi, borçlunun haciz adresinden tahliyesine ilişkin karar sunmuş olup dinlenen tanıklar da bu hususu doğruladığından ve üçüncü kişinin -vergi dairesi kayıtlarına göre- haciz mahallinde faaliyete başladığı tarih, haczin üçüncü kişinin ticaret sicil adresinde ve borçlunun yokluğunda yapılması, **haciz mahallinde bulunan belgelerin tek başına borçlunun üçüncü kişi işe birlikte burada faaliyetine devam ettiğini gösterir nitelikte olmaması**, üçüncü kişinin, borçlu şirketin ortak veya yetkilisi olmaması karşısında, mülkiyet karinesinin davacı üçüncü kişi lehine olduğunu - Mülkiyet karinesinin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiği- Devredilen işletmede haciz yapılabilmesinin, devrin muvazaalı olduğunun iddia ve ispat edilmesine bağlı olduğunu”¹¹⁰²

belirtmiştir.

¹⁰⁹⁷ Bknz: HGK 23.10.2018 T. 3082/17-1547 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁹⁸ Bknz: 8. HD. 14.11.2019 T. E: 14695/10362 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹⁰⁹⁹ Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁰⁰ Bknz: 8. HD. 20.09.2018 T. 11145/15985 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁰¹ Bknz: 8. HD. 10.06.2021 T. 106/4978 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁰² Bknz: 12. HD. 20.10.2021 T. 6728/9232 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

b- Borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adres” ile “haczin yapıldığı adres” konusunda;

√ “Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmış olması halinde, İİK. ’nun 97/a maddesindeki ‘mülkiyet karinesinin’ borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını”¹¹⁰³

√ “Dava konusu haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz mahallinde bulunan elektrik faturasının, tek başına muvazaanın varlığının ispatı için yeterli olmadığını”¹¹⁰⁴

c- “Borçlunun/temsilcisinin, haciz sırasında hazır bulunması” konusunda;

√ “Dava konusu haciz, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı gibi, haciz sırasında borçlu şirket ortağı veya yetkilisinin hazır olmadığı, borçluya ait herhangi bir belgenin de bulunmadığı, haczin üçüncü kişi şirketler ortağının huzurunda yapıldığı, üçüncü kişi şirketler borcun doğumundan çok önce kuruldukları gibi kurucu ortaklarından ..... borçlu şirket ortağı.....’ın babası olup; ölümü ile miras hissesi nedeniyle üçüncü kişi şirketlerde pay sahibi olduğu ve buna göre mülkiyet karinesi davacı 3. kişi lehine olup, mülkiyet karinesinin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceği, davalı alacaklı vekilince her ne kadar taraflar arasındaki organik bağa dayanılmış ise de, borçlu şirket ortağının, üçüncü kişi şirketlerde miras nedeniyle pay sahibi olmasının mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını”¹¹⁰⁵,

√ “Haciz, dayanak ilamda geçen ve borçlunun faaliyet gösterdiği adreste borçlu şirket yetkilisinin huzurunda yapıldığı, borçlu şirket yetkilisinin, 3. kişinin eşi olduğu ve haciz sırasında 3. kişinin hazır olmadığı, borçlu şirket ile 3.kişinin faaliyet alanlarının da aynı olduğu görüldüğünden, İİK. mad. 97/a uyarınca, mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”,¹¹⁰⁶

√ “Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste ve huzurunda yapılmış olması halinde İİK. ’nun 97/a maddesindeki “mülkiyet karinesi”nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağı”,¹¹⁰⁷

belirtmiştir.

d- Haczin, “borçlunun” veya “üçüncü kişinin” adresinde yapılmış olması konusunda;

√ “Dava konusu haciz üçüncü kişi şirket adresinde yapıldığından mülkiyet karinesinin üçüncü kişi yararına olduğunu”¹¹⁰⁸

√ “Haciz işleminin takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, bu davada mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğundan ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklıda olduğundan, davalı alacaklının dosyaya sunmuş olduğu deliller ile üçüncü kişi lehine olan karineyi çürüttüğünden bahsedilemeyeceğinden, bu sebeple ispat külfeti kendisine düşen davalı alacaklının karinenin aksini ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁰⁹

¹¹⁰³ Bknz: 17. HD. 12.11.2012 T. 11087/12398; 17. HD. 31.05.2012 T. 3078/7055; 17. HD. 12.04.2012 T. 1383/4549; 17. HD. 7.02.2012 T. 12413/1242; 17. HD. 22.12.2011 T. 9073/12761 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁰⁴ Bknz: 8. HD. 16.04.2019 T. 9146/4152 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁰⁵ Bknz: 8. HD. 05.02.2019 T. 13115/984 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁰⁶ Bknz: 8. HD. 18.10.2018 T. 1053/17559 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁰⁷ Bknz: 17. HD. 19.04.2011 T. 10166/3671 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁰⁸ Bknz: 17. HD. 18.06.2013 T. 7436/9304; 17. HD. 11.05.2011 T. 11381/4630 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁰⁹ Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

√ “*Haciz tutanağı içeriğine göre dava konusu haczin, **kapı ve camunda borçlu unvanının yazmakta olduğu işyerinde gerçekleştirilmiş olduğundan, İİK'nin 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu***”¹¹¹⁰

√ “*Haczin **borçlu şirketin adresinde ve takip dayanağı belgede borçlu adresi olarak gösterilmiş adreste** yapıldığı anlaşıldığından İ.İ.K.nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu/alacaklı yararına olduğunu*”¹¹¹¹,

belirtmiştir.

e- “**Davacı-üçüncü kişinin alım gücü**” konusunda;

√ “*Faturaları düzenleyen firmanın ticari kayıtları ve fatura dip koçanları üzerinde yaptırılacak bir bilirkişi incelemesi ile bunların gerçekliği saptanabileceğini, ödemenin kimin tarafından yapıldığı, **üçüncü kişinin alım gücünün bulunup bulunmadığı** hususları da araştırılıp sonucuna göre karar verileceğini*”¹¹¹²,

√ “*Davacı üçüncü kişinin dava konusu **hacizli malları satın alma gücünün bulunup bulunmadığının** araştırılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini*”¹¹¹³,

√ “*Borçlunun hacizli taşınurlarını daha önce borçludan ya da üçüncü kişiden satın aldığı ileri süren kimsenin **-gelir ve kazancının bulunmaması, ev kadını olması, bir işte çalışmaması vb. nedenlerle-** bunları alabilecek ekonomik güçte olduğunu kanıtlayamaması halinde, İİK. 97/a'da öngörülen ve borçlu yararına olan mülkiyet karinesinin aksini kanıtlamamış sayılacağı ve mülkiyetin alıcıya geçmemiş olacağını*”¹¹¹⁴,

belirtmiştir.

f- **İstihkak davasının, “ticari defter kayıtları ile ispat edilmesi”** konusunda;

√ “*Mahkemece, davacı vekilinin dava dilekçesinde delil olarak ileri sürdüğü faturalar, **davacı üçüncü kişinin tutması zorunlu ticari defterler, borçluların işletme defterlerindeki kayıtlar** esas alınmak, davacı 3. kişi borçlularla ilgili ticaret sicil ve esnaf odası kayıtları, anılan taraflara ait Vergi Dairesi kayıtları da getirilmek suretiyle, makine mühendisi, mali müşavir bilirkişilerden oluşacak bilirkişi heyetine inceleme yaptırılarak haczedilen makinelerin, davacının dayandığı faturada belirtilen makineler olup olmadığı, bu faturanın davacının ticari defterlerine işlenip işlenmediği, işlenmişse bu defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığı, açılış ve kapanış tasdiklerinin yapıp yapılmadığı hususlarının ticaret sicil ve vergi dairesi kayıtları da dikkate alınarak açıklığa kavuşturulması, ve bundan sonra uyumsuzluk hakkında bir karar verilmesi gerektiğini*”¹¹¹⁵

√ “*Davalı borçlu tarafından sanayi sitesi içerisindeki iş yerlerine ilişkin düzenlenen iş yeri teslim tutanakları ve enerji satışını içeren taahhütnameler de dikkate alınarak, hakediş raporları, banka ödeme kayıtları, borçlunun trafosu satın aldığı **şirketlerin ticari defterleri de incelenmek suretiyle (açılış ve kapanış tasdiklerinin yapılmış olması göz önünde bulundurularak)** çok yönlü bir araştırma yapılması sonucunda karar verilmesi gerektiğini*”¹¹¹⁶

√ “*Üçüncü kişinin İİK'nun 96 ve onu izleyen maddelerine dayalı açtığı istihkak davasında, faturayı düzenleyen firma defter ve kayıtları üzerinde bilirkişi aracılığıyla inceleme yaptırılarak **faturaların ticari defterlerde, hacizli malların da şirket envanterinde kayıtlı olup olmadıkları tespit edilerek rapor alınıp gerektiğinde firma yetkililerinin tanık sıfatıyla dinlenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini***”,¹¹¹⁷

¹¹¹⁰ Bknz: 8. HD. 25.03.2015 T. 344/6779 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹¹¹ Bknz: 17. HD. 17.03.2011 T. 11892/2329 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹¹² Bknz: 17. HD. 8.04.2013 T. 5376/5021 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹¹³ Bknz: 17. HD. 14.03.2011 T. 9435/2195; 17. HD. 28.06.2011 T. 1776/6718; 17. HD. 26.12.2011 T. 9074/12915 (www.e-uyar.com)

¹¹¹⁴ Bknz: 21. HD. 27.09.2004 T. 6828/7627 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹¹⁵ Bknz: 8. HD. 31.03.2016 T. 15510/5879 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹¹⁶ Bknz: 8. HD. 28.03.2016 T. 3915/5630 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹¹⁷ Bknz: 21. HD. 29.01.2008 T. 2776/1278 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

√ “**Ticari defter kayıtları ile ibraz edilen faturaların birbirini doğruladığı**, çalışanların her iki şirkette de çalışmış olmalarının, iki şirket arasında hukuki bağ olduğuna dair karine oluşturmadığı, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olan kişinin ile yeğenin davalı şirkette sigortalı olarak gözükmemesinin tek başına karineyi tersine çeviremeyeceği, haciz mahallinde satın alınan makinelere ait faturalar dışında borçluya ait başkaca bir belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, mülkiyet karinesinin davalı 3. kişi yararına olduğu ve alacaklı tarafından sunulan delillerle karinenin aksinin duraksamaya yer vermeyecek şekilde ispat edilemediğini”¹¹¹⁸,

belirtmiştir.

g- İstihkak davalarında “faturaların ispat gücü” konusunda;

√ “İspat yükü altında olan üçüncü kişi, mahcuzların kendisine ait olduğunu gösteren fatura içeriğindeki eşyaların tür olarak mahcuzlarla uyumlu olduğu anlaşılacakla birlikte, marka, model gibi hususlar açısından uygunluğunun ancak keşif ve bilirkişi incelemeleri ile saptanabilecek konular olduğunu”¹¹¹⁹

√ “İstihkak davasında sağlıklı bir sonuca ulaşılabilmesi için öncelikle, borçlu ile 3.kişi arasındaki hukuki-fiili ilişkinin saptanıp, mahcuzların takip borçlusu ile davacı 3.kişi tarafından birlikte ellerinde bulundurup bulundurmadıklarının, İcra ve İflas Kanunu'nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğunun, borçlu ile 3. kişiler arasında alacaklıdan mal kaçtırmaya yönelik muvazaalı işlemler yapıp yapılmadığının belirlenip, **ibraz edilen fatura ve belgelerin mahcuzlara uygunluğunun saptanarak**, olayda mülkiyet karinesi borçlu ve dolayısıyla alacaklı yararına ise karinenin aksinin 3.kişi tarafından kesin ve güçlü nitelikteki delillerle ispatlanması gerekeceğini”¹¹²⁰,

√ “Üçüncü kişi tarafından açılmış istihkak istemine ilişkin davada, davacı tarafından sunulan 12.3.2009, 30.5.2008, 13.6.2008 tarihli fatura içeriğindeki mallarla hacze konu malların aynı olup olmadığı yönünden mahallinde keşif yapılması, malların aynı olduğunun tespit halinde, sunulan fatura dip koçanları istenerek **faturayı düzenleyen şirketle davacının ticari defterleri üzerinde yaptırılacak mali müşavir bilirkişi raporu** ve gerektiğinde faturayı düzenleyen şirket yetkilileri de tanık olarak dinlenerek varılacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹¹²¹,

√ “İstihkak iddiasını ispat etmek için davacının mahkemeye sunduğu faturaların gerçekliğinin ve **hacizli mallara uygunluğunun, dip koçanları ve satıcı firmaların ticari kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak araştırılması** ve faturayı düzenleyen kişi ya da şirket yetkililerinin mahkemeye davet edilerek dinlenmesi varılacak sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekeceğini”¹¹²²

belirtmiştir.

h- İstihkak davalarında “hayatın olağan akışına aykırı iddialar” konusunda;

√ “Üçüncü kişi şirket yetkilisi ile borçlu şirketlerin eski hissedarının kardeş olması ve haciz mahallinde içinde borçlular ile birlikte borçlu şirketlerin eski hissedarına ait ihtarname bulunmasının **hayatın olağan akışına aykırı olmadığını**”¹¹²³

√ “**Haciz yapılan işletmenin niteliği** nazara alındığında, borçlu adına düzenlenen ve borcun doğum tarihinden öncesine ilişkin olan Belediye işyeri teftiş defteri, denetim kontrol raporu, ilaçlama formu sureti, alarm sistemine ilişkin sözleşme, zabıta durum tespit tutanağı ve İlçe Tarım Müdürlüğü analiz belgesinin **haciz adresinde bulunmasının hayatın olağan akışına uygun olduğunu** ve bu belgelerin bulunmasının tek başına,

¹¹¹⁸ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹¹⁹ Bknz: 8. HD. 21.11.2013 T. 7640/17241 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹²⁰ Bknz: 17. HD. 7.05.2012 T. 4588/5757 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹²¹ Bknz: 17. HD. 11.10.2011 T. 4791/9069 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹²² Bknz: 21. HD. 18.12.2006 T. 1860/15498 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹²³ Bknz: 8. HD. 19.03.2019 T. 1487/2868 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

mülkiyet karinesinin borçlu (dolayısıyla, alacaklı) lehine işletilmesi için yeterli olmaya-
cağını”¹¹²⁴

√ “Haciz adresindeki evde, ‘önceki evliliğinden olan ve şehir dışından ya da yurt dışından gelen çocukları ile birlikte tatil dönemlerinde kaldığı’ şeklindeki borçlu iddiasının hayatın olağan akışına aykırı olmadığını”¹¹²⁵

√ “Üçüncü kişinin borçludan satın aldığı taşınması mümkün menkul malları teslim almayıp, davalı borçlunun hakimiyet alanında bırakmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığını”¹¹²⁶

belirtmiştir.

1- “Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında ‘organik bağ’ bulunması” konusunda;

√ “Borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket arasında organik bağ bulunmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini, alacaklıdan mal kaçırmak için danışıklı işlemler yapıldığının ve iki şirketin tek elden yönetildiği yönünde delillerin de dosyaya yansımaları gerektiğinden mahcuz mallara ilişkin üçüncü kişinin sunduğu faturalar da dikkate alınarak yeterli araştırmayla sonuca gidilmesi gerektiğini”,¹¹²⁷

√ “Borçlu ve üçüncü kişi şirketlerde küçük paylar ile ortak olan ve borcun doğumundan önce hisselerini devrederek ortaklıktan ayrılan şirketlerin bu durumunun şirketler arasında pay ve yönetim anlamında organik bağın varlığına delil teşkil etmeyeceğini”¹¹²⁸

√ “Borçlu şirketin kurucularından olan ...'nın borçlu şirketteki hissesini, borcun doğum tarihinden önce genel kurul kararı ile devrederek borçlu şirket ile bağının koptuğu, borçlu şirkette 745 hisseye sahip olan ...'in 3. kişi şirkette 30 hisseye sahip olması organik bağın varlığını göstermeyeceği gibi, haciz mahallinde borçlu şirketin yanı sıra dava dışı sigorta şirketlerine ait poliçelerin bulunmuş olmasının da karinenin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediği, 3. kişi lehine kabul edilmesi gereken mülkiyet karinesinin aksi alacaklı tarafından ispatlanamadığından davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹¹²⁹

√ “Üçüncü kişinin İİK'nun 96. vd. maddeleri uyarınca açtığı ‘istihkak’ davasında mahkemeye; öncelikle, borçlu ve üçüncü kişi şirketler arasındaki organik bağın araştırılması için haciz mahallinde kolluk aracılığı ile inceleme yaptırılıp, Vergi Dairesi'ndeki kayıtlar üzerinden haciz adresinde, haciz tarihinden itibaren geriye doğru kimlerin faaliyet gösterdiğini de araştırarak, toplanacak delillerin sonucuna göre muvazaanın bulunup bulunmadığının tayin edilmesi gerektiğini”¹¹³⁰,

√ “Davacı 3. kişi ve borçlu arasında 7 adet fatura kesilmesinden bahisle aralarında ticari ve organik bir ilişki bulunduğunun söylenemeyeceğini- Davacı tarafından dayanak olarak bildirilen ve mahcuzun dava dışı bir başka şirketten satın alındığını gösteren faturanın 3. kişi şirkete kesildiği ve envantere kaydedilmiş olduğu, 3. kişi şirket tarafından tutulan açılış ve kapanış tasdikleri yapılmış ticari defterlerin usulüne uygun olarak tutulduğu, kendisi lehine delil niteliği taşıdığı bildirilmiş olup, makine mühendisi bilirkişiden alınan raporda mahcuzların ayırt edici özellikleri itibari ile dayanılan fatura ile uyumlu olduğu hususu da tespit edildiğinden, bir başka hacze ilişkin tutanakta, davacı şirketin eski ortağının işyerinin daha önce borçlu şirket tarafından kullanıldığını belirtmesi ile ispat yükünün yer değiştirdiği kabul edilse de, davacı 3. kişinin mahcuzlara

¹¹²⁴ Bknz: 8. HD. 18.09.2019 T. 11165/ 7738 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹²⁵ Bknz: 8. HD. 04.05.2015 T. 4780/9942 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹²⁶ Bknz: 8. HD 21.01.2016 T. 13811/725 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹²⁷ Bknz: 8. HD. 13.01.2015 T. 13673/311 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹²⁸ Bknz: 8. HD. 19.02.2020 T. 14995/1613 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹²⁹ Bknz: 8. HD. 15.01.2019 T. 4609/402 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹³⁰ Bknz: 8. HD. 18.11.2014 T. 13672/21168 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

uyumlu fatura ve ticari defterler ile alacaklı yararına olan yasal karinenin aksini kesin ve inandırıcı delillerle kanıtlandığının kabulü gerektiğini”¹¹³¹

√ “Alacaklının İİK. mad. 99 uyarınca açtığı ‘istihkak iddiasının reddi’ davasında, mahkemece, öncelikle; davacının dayandığı delillerden olan, dava dosyasına celbi sağlanmayan borçlu ve 3. kişi şirketlere ait ticaret sicil kayıtları ile bu şirketlerde çalışanları gösteren SGK sicil kayıtlarının dava dosyasına celbi sağlanarak, özellikle SGK sicil kayıtlarındaki bilgiler ile 3. kişi şirket ortaklarının ilişkisi değerlendirilerek 3. kişi ile borçlu arasında alacaklıdan mal kaçırılmaya yönelik danışıklı işlemler yapıp yapılmadığının tartışılması gerektiğini”¹¹³²,

√ “Davacı üçüncü kişi şirket ile borçlu şirket arasında ortaklık yapısı, aynı alanda ve aynı adreste bir süre birlikte faaliyet göstermeleri itibarı ile organik bağ bulunduğu görüldüğünden, üçüncü kişi ispat yükü altında olduğunu”¹¹³³

√ “Ticari defter kayıtları ile ibraz edilen faturaların birbirini doğruladığı, çalışanların her iki şirkette de çalışmış olmalarının, iki şirket arasında hukuki bağ olduğuna dair karine oluşturmadığı, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olan kişinin ile yeğenin davalı şirkette sigortalı olarak gözükmemesinin tek başına karineyi tersine çeviremeyeceği, haciz mahallinde satın alınan makinelerle ait faturalar dışında borçluya ait başkaca bir belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, mülkiyet karinesinin davalı 3. kişi yararına olduğu ve alacaklı tarafından sunulan delillerle karinenin aksinin duraksamaya yer vermeyecek şekilde ispat edilemediğini”¹¹³⁴,

“Borçlu ve 3.kişi şirketlerin görünürde farklı tüzel kişiliklere sahip olmalarına karşın, unvanları, ortaklık yapıları, iş kolları ve adresleri itibarıyla iç içe ve tam bir organik bağ içerisinde bulunmaları halinde, aralarında alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik yapılan danışıklı işlemlerin ise iyiniyetli alacaklının haklarını etkilemeyeceğini”¹¹³⁵

belirtmiştir.

Ayrıca belirtelim ki, doktrinde¹¹³⁶ de, şirket ortaklık yapısı sebebiyle **ORGANİK BAĞIN** varlığı kabul edilse de, bu durumun, **üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için yeterli sayılmayacağı** belirtilmiştir.

Üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için, organik bağın yanında -her olayın özelliğine göre-;

- “Üçüncü kişi şirketin iş yerinin borçlu şirkete ait olup olmadığı”,

- “İstihkak davasına konu malların borçlu tarafından üçüncü kişiye (muvazaalı) olarak devredilip devredilmediği”

- “Ödeme güclüğü içindeki borçlunun malvarlığını kaçırmak için devir işlemi yapıp yapmadığı”

vb. hususların değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Doktrinde¹¹³⁷ bu konuya -isabetli olarak- şu şekilde değerlendirilmiştir: “Bir veya birkaç kişinn borçlu şirket ile istihkak idiasında bulunan şirkette ortak olması sebebiyle her iki şirket arasında organik bağın varlığının kabul edilmesi, davacı üçüncü kişinin istihkak davasının her halükarda reddi için yeterli sayılamaz. Haczedilen malın borçlu şirkete değil, kendisine ait olduğunu iddia eden davacı üçüncü kişi şirkete, malın mülkiyetini ne şekilde kazandığını ve niçin borçlu elinde bulunduğunu (97/a, 2. fıkra) ispat imkan verilmelidir. .. Eğer davacı üçüncü kişi şirket, haczin yapıldığı yerle borçlu şirketin bir ilgisi olmayıp o yerine kendisine ait olduğunu iddia ediyor ise, malın borçlu

¹¹³¹ Bknz: 8. HD. 26.09.2016 T. 12709/12553 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹³² Bknz: 8. HD. 20.10.2014 T. 19211/18765 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹³³ Bknz: 8. HD. 2.10.2014 T. 14801/17737 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹³⁴ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹³⁵ Bknz: 17. HD. 15.12.2011 T. 9081/12349 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹³⁶ MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A. age. 308

¹¹³⁷ MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A. age. 308

şirket yedinde heciz edilmediği iddiasını ispat imkanı üçüncü kişi şirkete verilmeden davanın sırf organik bağın varlığının kabulü gerekçesiyle reddi söz konusu olamaz... **Bir kişinn birden fazla şirkette pay sahibi olmasına yasal bir engel yoktur...** Organik bağın varlığı kabul edilse ve istihkak konusu mallar borçlu şirket tarafından devredilmiş olsa bile, üçüncü kişi, bu malları muvazadan ari olarak (muvazasız) devraldığını bu sebeple haciz edilemeyeceğini, tanık, fatura, vergi levhası, ticaret sicil kayıtları, kira sözleşmesi veya tapu gibi birbirini doğrulayan bir çok delille ispat edebilir.”

*

IX- Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Alacaklı: ‘(A.) San. ve Tic. Ltd. Şti.’,

Borçlu: ‘(B.)Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti.’,

Üçüncü kişi şirketler ise:

1. ‘(C.) Ltd. Şti.’,
2. ‘(D.) San. Tic. Ltd. Şti.’
3. ‘(E.) Hiz. Ltd. Şti.’
4. ‘(F.) Ltd. Şti.’,
5. ‘(G.) Ltd. Şti.’ ve
6. ‘(E.) Ltd. Şti.’dir.

Davalı-alacaklı (A.) şirketi Bursa .... İcra Müdürlüğü’nün 2021/... sayılı icra dosyasında, borçlusu (davalı) (B.) şirketi aleyhine 20.09.2021 tarihinde icra takibi başlatmıştır.

Bursa .... İcra Müdürlüğü’nün 2021/... sayılı icra takip dosyasında gönderilen ödeme emri, haciz adresi olan üçüncü kişi şirketlerin resmi adresinde tebliğ edilmemiştir.

Dava konusu haciz ise, talimat icra dairesi olan İzmir ... İcra Müdürlüğü’nce (2021/4805 Tal. sayılı dosyası) 08.11.2021 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu haciz, alacaklı vekilinin gösterdiği, **üçüncü kişi şirketlerin ‘ticaret sicilinde kayıtlı’ (resmi) adresinde** yapılmış olup, **haciz sırasında ‘borçlu şirket (vetkilileri/çalışanları)’ hazır bulunmamıştır.**

Davacı üçüncü kişi şirketler, aynı plazada (... PLAZA), ancak camekanlarla ayrılmış bulunan farklı nolu ofislerde faaliyette bulunmaktadır. 08.11.2021 tarihinde; 404, 405, 406, 407, 408 ve 409 nolu ofislerde haczedilen 32 adet menkulle ilgili olarak, üçüncü kişi şirketler ayrı ayrı istihkak iddiasında bulunmuştur.

Davacı üçüncü kişiler vekili 16.11.2021 tarihli dava dilekçesinde, özetle;

“...İİK 103 davetiyesi tebliğ edilmemiş olan takip borçlusu (B.) şirketinin de davalı olarak davada gösterildiğini ve bu nedenle Yüksek mahkeme içtihatları uyarınca davalı takip borçlusunun yerleşim yeri mahkemesinin de istihkak davasının açılabilceğini, ...Müvekkili üçüncü kişi şirketlerin ... **PLAZA’nın ayrı numarataj ve kira sözleşmelerine sahip bölünmüş ofislerde faaliyet gösterdiğini, ...haczin uygulandığı adreslerinde olan ... PLAZA 405 nolu ofiste daha önce takip borçlusu şirketin (önceki unvanıyla) faaliyette bulunduğunu, ancak 21.05.2020 tarihinde (N. K.) ve (M. G.)’nin bütün hisselerini devretmiş olduğunu ve aynı gün adı geçenlerin şirket müdürlük görevlerinden azledildiklerini, yerlerine şirket müdür olarak tek pay sahibi olan Hakan Yıldırım’ın seçildiğini, şirket unvanının da değiştiğini, tüm işlemlerin noterde yapıldığını ve yapılan işlemlerin 27.05.2020 tarihinde tescil edilerek aynı gün Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde ilan edildiğini, hisse devrini takibine hemen taşınma işlemlerinin başladığını ve şirketin yeni adresinin 12.06.2020 tarihinde tescil edildiğini ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde ilan edildiğini, şirketin devir işlemleri sonrasında iş yeri devri ve kapanış işlemlerinin 16.06.2020 tarihinde ... Sosyal Güvenlik Kurumu’na bildirdiğini....,**

...borçlu şirketin mevcut adresinin hisse devrinden önceki adresiymiş gibi, ‘bütün şirketlerin şirketler topluluğu olduğu iddiası ve bu nedenle haczedilen menkullerin borçlu şirkete ait olduğu’ iddiasının yasaya aykırı olduğunu ..., haciz yapılan adreslerin tek bir ofismiş gibi değerlendirildiğini, oysa, ofis numaralarının ayrı olduğunu ve kırılmaya dayanıklı cam kapılarla ayrılmış olduğunu ve her bir şirket için plaza yönetimiyle ayrı kira sözleşmeleri düzenlenmiş olduğunu, ...istihkak iddiasında bulunan müvekkilleri üçüncü kişi şirketlerden 4’ünün yapı denetim firması olduğunu ve mevzuat gereği ‘...en az 100 metre kare alana sahip tam donanımlı bir ofis bulundurma, merkez ofisinde en az 5 bilgisayar iki yazıcı, bir fotokopi makinesi, üç otomobil... bulundurma makla yükümlü olduklarını’, belirtilen bu şartları sağlamak adına müvekkillerinin bu plazada yer aldığını, ... her bir şirket farklı tüzel kişiliğe sahip olduğundan, **bir şirketin borcundan diğer bir şirketin sorumlu olamayacağını**..., malları haczedilen şirket yetkili ve ortaklarının farklı kişiler olduğunu, Yüksek mahkeme içtihatlarında aranan organik bağ kıstaslarının somut olayda yer almadığını, **haciz sırasında bulunan evrakların hisse devrinden önceki dönemi kapsayan resmi evraklar olduğunu**, daha önce şirkette çalışmış olan bir personelin şikayeti üzerine, İzmir Alo Maliye İhbar ve Şikayet Değerlendirme Müdürlüğü’nce talep edilen dosyaların haciz adresinde bulunmasının olağan olduğunu, Vergi mevzuatı gereği bu ve benzeri belgelerin müvekkillerince muhafaza edilmesi gerektiğini, kaldı ki, somut olayda **bu evrakların, eski bir çalışanın ihbarı üzerine Maliye yetkilileri tarafından talep edilmiş olduğunu**, ...borçlu şirketin tabelasının haciz yapılan alanda bulunmadığını, borçlu şirket ile müvekkili üçüncü kişi şirketlerin birbirinden bağımsız, ortakları, faaliyet alanları, faaliyet adresleri farklı işletmeler olduğunu, borçlu şirket ile üçüncü kişi şirketlerin hiçbir ticari ilişkisi de olmadığını, ‘hukuki ve fiili ortaklık yapısına’ ilişkin iddianın gerçeği yansıtmadığını, haciz sırasında hacze konu mallara ait faturaların da ibraz edilmiş olduğunu, hacze dayanak belgelerin mevzuat gereği haciz adresinde bulunmasının müvekkilleri aleyhine sonuç doğurmayacağını, hacze konu menkullerin çok önceden şirket envanterine girmiş olduğunu, istihkak davalarını kabulü gerektiğini..” belirtmiştir.

Davalı alacaklı vekili, 01.12.2021 tarihli cevap dilekçesinde, özetle;

“...**Borçlu şirketin yakın zamana kadar ticaret sicilinde yer alan haciz adresinde faaliyette bulunduğunu** ve alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla adresini göstermelik olarak devrettiğini ve **üçüncü şahıslar üzerinden ticari hayatına devam ettiğini**, haciz mahallinin tek bir kapıdan girilen cam duvarla bölünmüş bir işletme olduğunu, müşterek bir faaliyet sürdürüldüğü, ofisler arası açık geçişler olduğunu, firmaların kurulduğu tarihte borçlu şirketin de aynı adreste faal olduğunu, **borçlu batık hale geldikten sonra resmi makamlarda görülen adresinin değiştiğini ve muvazaalı olarak başka adrese taşınmış gibi gösterildiğini**, ...borçlu şirketin kurucularından olan ve kısa bir süre önce yetkilisi olan (N. K.)’nin haciz mahallinde hazır bulunduğunu, bu hususun pay devrinin tamamen göstermelik olduğunu ve borçlu şirketin ticari faaliyetine üçüncü şahıslar üzerinden devam ettiğini göstereceğini, borçlu şirketin taşındığı adresin boş bir adres olduğunu, **haciz mahallinde borçlu şirkete ait bir çok evrak (imza sirküleri, oda sicil kayıt ve faaliyet belgesi, iş yeri tescil belgesi, noter kanalıyla gönderilen tebligat, ticaret sicil müdürlüğü evrakları ve bu kuruma verilen dilekçeler, banka dekontları, noterlik makbuzu, noter tarafından düzenlenen evraklar, kargo fişi, sipariş formu, vergi beyannamesi, vergi levhası) bulunduğunu**, bunların bir kısmının devir sonrası döneme ait olduğunu, bu evrakların haciz mahallinde bulunuyor olmasının borçlunun haciz mahallinde faaliyette bulunduğunu göstereceğini, ...haciz mahallinde yürütülen iş kolunun borçlu şirketin de iş kolu olduğunu, sözde üçüncü şahıslar tarafından sunulan fatura, kira sözleşmesi, vergi levhası gibi adi nitelikteki evrakların her zaman düzenlenebilir evraklar olması nedeniyle, müvekkilleri lehine olan karinenin aksinin ispatına yarar olmayacağını, davanın reddi gerektiğini...” belirtmiştir.

20.06.2022 tarihli bilirkişi raporunda ise özetle,

“...Üçüncü kişi şirketlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin yasal sürede yapılmış olduğu, fatura asıllarının incelendiği, fatura içerikleri ile mahcuzların örtüştüğü, faturaların yasal sürede üçüncü kişi şirketlerin defterlerine işlendiği, üçüncü kişi şirketlerin mahcuzları karşılamaya yeter miktarda malı olduğu, üçüncü kişi şirketlerin birbiriyle ticari ilişki içerisinde bulunduğu, 1 adet laptop ve masaüstü bilgisayarın üçüncü kişi şirketlerden olan (Z.) şirketi tarafından 20.05.2020 tarihinde takip borçlusu şirketten satın alındığı ve faturasının bulunduğu, üçüncü kişi şirketlerin ortaklık yapılarının, faaliyet konularının aynı olması nedeniyle aralarında organik bağ bulunduğu sonucuna ulaşmanın mümkün olduğu...” ifade etmiştir.

Davacı üçüncü kişi şirketler vekili 04.07.2021 tarihli bilirkişi raporuna karşı sunmuş olduğu beyan ve itiraz dilekçesinde özetle “...borçlu şirket ile davacı şirketler arasında devirden sonra hiçbir bağlantı olmadığı halde organik bağ bulunduğu sonucuna varılmasının temelsiz ve dayanaksız olduğunu, bilirkişinin kendi tespitlerine aykırı bir son paragraf yazdığını, organik bağ kurumunun şirketini muvazaalı olarak kapatan ve başka bir şirket üzerinden yürüten ortak ve yetkililerin sorumluluğuna gidilmesini sağlamakta olduğunu, Yargıtayın bu anlamda kullandığı kistasların somut olayda yer almadığını, aynı kişinin birden fazla şirket kurmasının ve bir şirketteki ortaklığını devrederek ticari hayatına devam etmesinin olağan olduğunu, aksini kabulün temel hak ve hürriyetlere aykırılık teşkil edeceğini, borcu şirketin devirden sonra müvekkili şirketlerle hiçbir alakası kalmadığını, bir kimsenin bir zamanlar ortağı olduğu bir şirketin borcundan dolayı ortağı olduğu diğer şirketlerin borçtan sorumlu olmasının kabul edilemeyeceğini, takibe konu borcun devir tarihinden sonra doğduğunu, hacze konu malların da borcun doğumundan çok önce alındığını, devirden önceki ortaklık yapısından dolayı hukuki değerlendirme yapılarak organik bağ bulunduğu sonucuna ulaşılmamasının içtihatlarla aykırı olduğunu raporun son paragrafının bir başka rapordan kopyalanarak yapılandırılmış olabileceğini, belirtilen nedenlerle bilirkişi raporuna itiraz ettiklerini” belirtmiştir.

*

X- Davacı-üçüncü kişi şirketler, borçlu şirketi de “**davalı**” olarak göstermiştir. Bu uygulama yukarıda¹¹³⁸ belirttiğimiz üzere isabetlidir. Çünkü **Yüksek mahkeme, istihkak iddiasına karşı tutumu belirlenememiş olan borçlunun, istihkak davasında “davalı” olarak yer almasını, davalı olarak gösterilmemişse, bu eksikliğin giderilerek “taraf teşkilinin sağlanmasını”** aramaktadır. Bu durumda, istihkak davasının görülmesinde (davalı borçlunun yerleşim yeri mahkemesi olan) İzmir .... İcra Hukuk Mahkemesi de yetkili olmaktadır...

XI- Taraf dilekçeleri incelendiğinde görüleceği üzere,

Davacı üçüncü kişiler vekili, “müvekkili üçüncü kişi şirketlerin 4’ünün yapı denetim firması olduğunu, mevzuat gereği 100 metre kare bir alanda faaliyette bulunmaları gerektiğini, bu nedenle müvekkili 6 şirketin de haczin gerçekleştiğini plazada camekanlarla ayrılmış farklı ofislerde faaliyette olduklarını, **borçlu şirkete önceden hissedar olan ve eski yöneticisi olan (N. K.)’nin hisselerini devretmiş olduğunu ve devir tarihi itibariyle şirketi temsil yetkisinin de sonlandığını, devirden önce borçlu şirketin de aynı Plazada haciz adresinden faaliyette bulunduğunu, ancak devrin muvazaalı olmadığını, devirden sonra şirketin yeni sahiplerinin haciz adresinden taşındığını, ticari faaliyetlerini bu adreste devam etmediğini, tüm devir ve adres değişikliği işlemlerinin mevzuata uygun şekilde tescil ve ilan edildiğini, bir kimsenin birden fazla şirkette ortaklığı olabileceği gibi, hisselerini devir de edebileceğini, bir kimsenin ilişkisini kestiği, hukuken bağı kalmadığı bir şirketin devirden sonra doğan borçları nedeniyle, ortağı olduğu diğer şirketin devredilen şirketin yeni borçlarından sorumlu tutulamayacağını, bilirkişinin organik bağa ilişkin hatalı yorumunun da bu durumu değiştirmeyeceğini, haciz adresinden bulunan evrakların haciz adresinde bulunmasının doğal olduğunu,**

¹¹³⁸ Bknz: Yuk. III- dipnot 12 vd.

güncel olmayan evralara dayalı istihkak iddiasının reddedilemeyeceğini, Vergi incelemesi nedeniyle istenen evrakların haciz mahallinde bulunmasının da olağan olduğunu ileri sürmüştür;

Buna karşın davalı alacaklı vekili ise **“haciz mahallinde borçlu şirketin kurucusu olan (N. K.)’nin bulunması, haciz adresinde borçlu şirkete ait bir çok evrak bulunması, borçlu şirketin yeni taşındığı adresin boş olması, üçüncü kişilerin sunduğu evrakların he zaman düzenlenebilir evraklar olması karşısında hisse devrinin ve adres değişikliğinin alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla göstermelik olarak yapıldığını, borçlu şirketin üçüncü şahıslar üzerinden ticari hayatına devam ettiğini, bu nedenlerle istihkak iddiasının reddi gerektiğini”** ileri sürmüştür.

Haciz tutanağı, taraf dilekçeleri ile bilirkişi raporu incelendiğinde, geline aşamada,

- Dava konusu **haczin, davalı-borçlunun güncel adresinde gerçekleştirilmediği, davacı-üçüncü kişilerin ticaret sicilinde kayıtlı adresinde gerçekleştirildiği,**

- Davalı-borçlu hakkında yapılan icra takibinde **ödeme emrinin haczin yapıldığı adreste tebliğ edilmediği,**

- **Haciz sırasında BORÇLUNUN HAZIR BULUNMADIĞI, haciz sırasında hazır bulunan (N. K.)’nin borçlu şirketin kurucularından olsa da, bu kişinin hacizden (ve de borcun doğumundan önce) borçlu şirketteki tüm hisselerini devretmiş ve vekalet görevini sonlandırmış olduğu,**

- Haczi mahallinde, **BORÇLU ŞİRKETE** ait **EVRAKLAR BULUNDUĞU, üçüncü kişilerin BU EVRAKLARIN NEDEN BURADA YER ALDIĞINA DAİR ÇEŞİTLİ AÇIKLAMALAR YAPTIKLARI,**

- “Borçlu şirket” ile “davacı-üçüncü kişi şirketlerin”, **“ortaklık yapıları”nın farklı olduğu,**

- “Borçlu şirket” ile “davacı-üçüncü kişi şirketlerin”, **“çalışanlarının” farklı olduğu,**

- “Borçlu şirket” ile “davacı-üçüncü kişi şirketlerin”, **“temsilcileri”nin farklı olduğu,**

- “Üçüncü kişilerin **ticari defterlerinin delil niteliğinde olduğu**”, “incelenen **faturlar ile mahcuzların birbirleriyle uyumlu olduğu**” ve “**üçüncü kişilerin mahcuzları satın alma gücünün olduğu ve bu hususların bilirkişi raporu ile tespit edildiği,**

- **Bilirkişi raporunda, ayrıca, “borçlu şirket ile davacı-üçüncü kişi şirketler arasında ORGANİK BAĞ bulunduğuna”** dair bir tespite yer verildiği

görülmektedir...

XII- Haciz adresine ve haciz sırasında hazır bulunan kişiye ilişkin değerlendirmemiz:

Somut uyuşmazlıkta, haciz, davacı-üçüncü kişilerin ticaret sicilinde kayıtlı adresinde yapılmış olup üçüncü kişi şirketlerin faaliyetlerini yürüttükleri adres bir plazadır. Uygulamada birden çok şirketin bir aynı plazada faaliyette bulunması sık karşılaşılan bir durumdur. Takip borçlusu davalı şirket de önceden bu plazada faaliyette bulunmuştur. Haczin gerçekleştirildiği adres, üçüncü kişilerin güncel, ticaret sicilinde kayıtlı adresi olup, borçlu şirket bu adresten önceden ayrılmıştır.

Üçüncü kişi şirketlerin vekili, **“üçüncü kişi şirketlerin plaza binasında aynı katta, ancak camekanlarla ayrılmış bulunan farklı nolu ofislerde faaliyette bulduklarını, 08.11.2021 tarihinde yapılan haczin de 404, 405, 406, 407, 408 ve 409 nolu ofislerde gerçekleştiğini, üçüncü kişi şirketlerin dördünün yapı denetim firması olduğu gözetildiğinde, yapı denetime dair ilgili Yönetmelik nedeniyle ‘...en az 100 metre kare alana sahip tam donanımlı bir ofis bulundurma...’ yükümlülüğü altında olan müvekkillerinin bu şartları sağlayan bir plazda yer almasının olağan olduğunu”** ileri sürmüştür. Gerçekten, ileri sürülen bu hususlar hayatın olağan akışına uygundur. **Birden fazla şirketin,**

bir plazanın olanaklarından yararlanmak adına aynı katta farklı nolu odalarda ve/veya camekanlarla ayrılmış farklı nolu bölümlerde faaliyette bulunması olağan dışı bir durum değildir. Bu nedenle, hacze konu 32 menkul mal için 6 ayrı şirket ayrı ayrı istihkak iddiasında bulunmuş ve nihayetinde istihkak davası 6 ayrı şirket adına istihkak davası açılmıştır.

Davalı-alacaklı vekili, “*haciz adresinde borçlu şirketin kurucularından (ve aynı zamanda eski yetkilisi) olan (N. K.)’nin haciz mahallinde hazır bulunmasının, pay devrinin tamamen göstermelik olduğunu ve borçlu şirketin ticari faaliyetine üçüncü şahıslar üzerinden devam ettiğini gösterdiğini*” ileri sürmektedir.

(N. K.)’nin haciz sırasında hazır bulunması, bu adresin borçlunun adresi olarak kabulü için yeterli değildir. Bilirkişi raporunda da ifade edildiği üzere, haciz sırasında hazır bulunan (N. K.), üçüncü kişilerden olan (D.) şirketinin ortağıdır. Bir kimsenin, ortağı/yöneticisi olduğu şirket adresinde yer alması doğaldır. (N. K.)’nin borçlu şirketteki tüm hisselerini devretmesi karşısında, borçlu şirketin önceden bu adreste yer alması, tek başına, üçüncü kişi şirketin aleyhine delil olarak kabul edilemez. Gerçekten, bir kimsenin birden fazla şirkette hissesinin olması ticari hayatta sık karşılaşılan bir durumdur. Bir şirket ile ilişkisini kesen hissedarın/yetkilinin, halen o şirketin idaresinde söz sahibi olabileceği düşünlemez.

Bilirkişi raporunda da, “(N. K.) ve (M. G.)’nin borçlu şirketteki hisselerini 27.05.2020 tarihinde Hakan Yıldırım’a devrederek şirketten ayrıldıkları, 12.06.2020 tarihinde de borçlu şirketin adresini Gaziemir’den Buca’ya taşıdığı, hatta daha sonra, 05.08.2021 tarihinde (H. Y.)’ın da borçlu şirketteki hisselerini (A. G.)’ye devrettiği, takip dayanağı çekin ise tüm bunlardan sonra 02.09.2021 tarihinde keşide edildiği, yani, alacağın daha sonra doğduğu” tespit edilmiştir.

Bilirkişi rapoerunda tespit edilen bu husular, üçüncü kişiler vekilinin ileri sürdüğü iddiaları doğrular niteliktedir. **Haciz adresinde (N. K.)’nin hazır bulunması, “borçlunun (yetkilisinin, ortağının) hacizde hazır bulunması” olarak yorumlanamaz.**

XIII- Haciz adresinde bulunan evraklara ilişkin değerlendirmemiz:

Alacaklı vekili “*borçlu şirketin taşındığı adresin boş bir adres olduğunu, haciz mahallinde borçlu şirkete ait bir çok evrak (imza sirküleri, oda sicil kayıt ve faaliyet belgesi, iş yeri tescil belgesi, noter kanalıyla gönderilen tebligat, ticaret sicil müdürlüğü evrakları ve bu kuruma verilen dilekçeler, banka dekontları, noterlik makbuzu, noter tarafından düzenlenen evraklar, kargo fişi, sipariş formu, vergi beyannamesi, vergi levhası) bulunduğunu, bu evrakların haciz mahallinde bulunuyor olmasının borçlunun haciz mahallinde faaliyete bulunduğunu göstereceğini*” iddia etmiştir.

Üçüncü kişiler vekili ise, “*haciz sırasında bulunan evrakların hisse devrinden önceki dönemi kapsayan resmi evraklar olduğunu, bir kısmının ise daha önce şirkette çalışmış olan bir personelin şikayeti üzerine yapılan maliye incelemesi nedeniyle burada yer aldığı, sonuçta haciz adresinde bunların bulunmasının olağan olduğunu*” savunmuştur.

İstihkak davalarında haciz sırasında borçluya ait bulunan evrakların nasıl değerlendirileceği ayrı bir önem taşır. Bulunan evraklara ilişkin yapılacak olan değerlendirmenin sağlıklı yapılmalıdır ki, haciz adresinde üçüncü kişinin mi, yoksa borçlunun mu faaliyette bulunduğu tespit edilebilsin...

Nitekim **Yüksek mahkeme**¹¹³⁹ de, isabetli olarak, “haciz mahallinde **borçlu şirketlere ait bulunan belgelerin güncel olmadığı** görülmesi halinde, mahcuzların borçlu elinde bulunmayıp haciz sırasında üzerinde mülkiyet iddia eden üçüncü kişinin elinde bulunduğunun ve **mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğunun** kabul edilmesi gerektiğini” belirtmektedir.

¹¹³⁹ Bknz: 12. HD. 15.09.2021 T. 6662/7492; 8. HD. 06.10.2020 T. 2210/5866, 8. HD. 25.02.2020 T. 12380/1735 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

Haciz sırasında bulunan evrakların somut olayın özelliğine göre değerlendirilmesi gerekmektedir.

Örneğin, haciz mahallinde **borçlu şirkete ait çok sayıda fatura ve ürün teslim formu, 204 adet borçlu adına ticari ve muhasebe evrakı bulunduğu**, iki ayrı şahsın iki ayrı şahsın her iki şirkette istihdam edildiği bir uyuşmazlıkta, **yerel mahkeme ve bölge adliye mahkemesi**, “...ticari faaliyet açısından organik bağın bulunduğu, ...*şirketler arasında muvazaalı şekilde ortak işlemler yürütüldüğünden...*” **bahilse İİK 99** uyarınca açılan “istihkak iddiasının reddine” ilişkin davada alacaklı lehine karar verilmişse de, Yüksek mahkeme verilen kararın eksik incelemeye dayalı olduğunu belirterek hatalı bulmuştur.

Yüksek mahkeme¹¹⁴⁰ bu olaya ilişkin yaptığı değerlendirmede, “alacaklı lehine verilen karara ilişkin olarak yapılan inceleme ve araştırmanın yeterli olmadığını, borçlu, üçüncü kişi ve dava dışı bayilik ilişkisi kurulan şirketin ticari defterlerinin incelenmesi gerektiğini, **haciz mahallinde bulunan borçlu şirkete ait tahsilat makbuzları ve tahsilat makbuzu defteri ile güncel olmayan evraklarla ilgili olarak üçüncü kişi şirket tarafından dava dışı şirketin isteği üzerine müşteri memnuniyeti açısından saklanan evraklar olduğu dile getirildiğinden** ve ‘önceden vadeli satış yapılmış malların tahsilatları yönünden ticari faaliyetinin örtülü olarak devam ettiği’ şeklinde gerekçe kurulduğuna göre borçlu şirketin dava dışı şirkete borcu olup olmadığı ve haciz sırasında bulunan tahsilat makbuzlarında yer alan ödemelerin dava dışı şirkete ve borçlu şirket defterlerinde kayıtlı olup olmadığına açıklığa kavuşturulması gerektiğini” belirtmiştir.

Yine, Yüksek mahkeme, bir başka uyuşmazlıkta, “hacizde, **‘borçlu şirketin ünvanı yazılı koli ve etiket bulunmasının, borçlu şirketin daha önce haciz mahallinde faaliyet göstermesi nedeniyle normal olduğunu**”¹¹⁴¹ ifade etmiştir.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Gerçekte, **Yüksek mahkeme**,

*“Borçluya ödeme emri tebliğ edilen adreste yapılan hacizde, borçlu adına güncel tarihli çok sayıda fatura ve evrak bulunmuş ve bulunan evrakların alt kısmında **Turizm. Ltd. Şirketinin** adının yazılı olduğu haciz zaptından anlaşılırmaktaysa da, üçüncü kişinin adının hacizde bulunan evraklarda yazılı olmasının yanında, borçluya ait otel isminin kullanılıyor olmasının turizm sektöründe faaliyet gösteren ve önceki işletmenin müşteri çevresini kaybetmek istemeyen işletmeler için **muvazaa ölçütü olarak kabul edilemeyeceğini** ve karineyi borçlu lehine işletmek için yeterli sayılmayacağını, mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğunun kabulü ile yasal karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini”*¹¹⁴²

*“Haciz mahallinde borçlu şirket adına düzenlenmiş faturalar bulunmuş ise de, anılan faturalardaki yazılı adres haciz adresi olmadığı gibi borçlu ile üçüncü kişi şirket arasındaki ticari ilişki nedeni ile anılan belgelerin bulunmasının hayatın olağan akışına uygun olduğunu- Borçlu adına bulunan belgeler tek başına karinenin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini”*¹¹⁴³

belirmiştir.

Dava (ve mütalaa) konusu olayda, haciz mahallinde bulunan evrakların güncel olmadığı ve borçlu şirket eski ortağı (temsilcisi) (N. K.)’nin dönemine ait olduğu görülmektedir. Gerek borçlu şirketin önceden haciz adresinde yer alması ve gerekse eski şirket çalışanın yaptığı bir şikayet üzerine maliyece inceleme yapılması bulunan evrakların neden halen borçlu şirketin eski adresinde bulunduğunu açıklar niteliktedir. Yani, bulunan evrakların niteliği gözetildiğinde, borçlu şirketin halen ayrıldığı adreste, haciz adresinde, üçüncü kişi şirketler üzerinden ticari hayatına devam ettiği sonucuna ulaşmak mümkün değildir.

¹¹⁴⁰ Bknz: 8. HD. 08.06.2021 T. 3743/4841 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁴¹ Bknz: 8. HD. 11.06.2020 T. 1253/3339 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁴² Bknz: 8. HD. 12.03.2020 T. 649/2491 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

¹¹⁴³ Bknz: 8. HD.18.02.2020 T. 674/1463 (www.e-uyar.com Erişim: 27.09.2022)

XIV- Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirketler arasında ‘organik bağ’ bulunup bulunmadığına ilişkin değerlendirmemiz:

20.06.2022 tarihli bilirkişi raporunda aynen “*davacı üçüncü kişi şirketlerin ortaklık yapıları, faaliyet konularının ve adreslerinin aynı olması tespitleri birlikte değerlendirildiğinde, üçüncü kişi şirketler ile borçlu şirket arasında organik bağ bulunduğu sonucuna ulaşmak mümkün görünmekle birlikte nihai takdir sayın mahkemenindir.*” ifadelerine yer verilmiştir.

Yukarıda¹¹⁴⁴ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi, borçlu ile üçüncü kişi şirketler arasında ortaklık yapısı sebebiyle organik bağ bulunması, üçüncü kişi şirketin ‘istihkak iddiasının reddi’ sonucunu doğurmaz. Kaldı ki, davacı üçüncü kişi şirketler ile davalı borçlu şirketin dava, haciz ve borcun doğumu tarihi itibarıyla, ortaklıkları, temsilcileri, çalışanları, adresleri birbirinden farklıdır. **Organik bağın varlığı, tek başına üçüncü kişinin aleyhine yorumlanamaz. Bu bağ, ancak, üçüncü kişi şirketin iş yerinin borçlu şirkete ait olması, iş yeri devrinin muvazaalı olması veya borçlunun malvarlığını kaçırmak için devir işlemleri yapması durumlarında, istihkak iddiasının reddine neden olur.**

Somut uyuşmazlıkta, borçlu şirketin üçüncü kişinin adresinde faaliyette bulunduğu sonucuna ulaşmak mümkün değildir. Çünkü yukarıda¹¹⁴⁵ ayrıntılı olarak izah ettiğimiz gibi, haciz adresinde bulunan evraklar, üçüncü kişinin adresinde bulunması olağan evraklardır. Haciz sırasında hazır bulunan (N. K.)’nin bu adreste bulunmasından da, borçlu şirketin burada faaliyette bulunduğu anlamı çıkarılamaz. Çünkü adı geçen kişi, haciz tarihi itibarıyla halen üçüncü kişi şirket ortağıdır.

SONUC: Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta, “üçüncü kişi şirketlerin resmi adreslerinde gerçekleşen hacizde, önceden borçlu şirket faaliyette bulunmuşsa da,

- Borçlu şirketin eski ortağının dava, haciz ve borcun doğumu tarihinden önce tüm hisse ve yetkilerini devretmiş olması,
- Haciz sırasında bulunan evrakların, “güncel olmayan, eski ortağın dönemine ait evraklar ve/veya eski bir çalışanın ihbarı üzerine maliye incelemesi nedeniyle burada yer alan evraklar olması (haciz mahallinde bulunmasının hayatın olağan akışına uygun olması),
- Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirketler arasında, Yüksek mahkeme ve doktrinin kabul ettiği anlamda, üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi sonucunda neden olacak bir organik bağ bulunmaması,
- Alacaklının “borçlu şirket hisselerine dair devrin ve adres değişikliğinin göstermelik olduğu, borçlu şirketin üçüncü kişi şirketin adresinde ticari faaliyetine devam ettirdiği” ispat edememiş olması,
- Sunulan faturaların hacze konu mallala örtüşmesi ve davacı-üçüncü kişi şirketlerin hacze konu malları satın alma konusunda ekonomik güce sahip olması gözetildiğinde,

davacı-üçüncü kişi şirketlerin “istihkak iddiasının kabulü gerektiği” görüşünde olduğumuzu takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve üçüncü kişi şirketler vekilleri Av. ... ve Av. ... tarafından, İzmir .... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2021/... E. sayılı dosyasına sunulmak üzere, hazırladığımız ‘*hukuki mütalâa*’mızı (HMK. mad. 293) saygıyla sunarız...28.09.2022

Talih UYAR
(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

Av.Cüneyt UYAR
(İzmir Barosu)

¹¹⁴⁴ Bknz: Yuk. Dipnot 73 vd.

¹¹⁴⁵ Bknz: Yuk. Dipnot 36 vd. ve Dipnot 85 vd.

18) İcra mahkemesince ‘icra emrinin iptaline’ karar verilmesinin hacizlere etkisi nedir?

I- Bilindiği gibi, *haciz* (işlemi) **doktrinde**¹¹⁴⁶ “*kesinleşmiş bir takibin konusu olan belli bir para alacağının ödenmesini sağlamak için, alacaklının talebi üzerine (İİK. mad. 78/I), takip konusu alacağı -aslı ve fer’ileri ile- karşılımaya yetecek miktar ve değerdeki (İİK. mad. 85/I) borçlunun malvarlığına dahil mal, hak ve alacaklarına, icra dairesince (İİK. 80/I) hukuken el konulması olarak tanımlanmaktadır.*¹¹⁴⁷

Yargıtay,¹¹⁴⁸ haczi “*cebri icra organı tarafından yapılan, devlete ilişkin bir hakimiyet tasarrufu olup, icra takibinin konusu olan, belli bir para alacağının ödenmesini sağlamak için, bu yolda istemde bulunan alacaklı lehine, söz konusu alacağı karşılayacak miktar ve değerdeki borçluya ait mal ve haklara, icra memuru tarafından hukuken el konulması*” olarak tanımlanmıştır.^{1149 1150}

Alacaklının “*haciz isteme hakkı*”, süre bakımından, kanun koyucu tarafından sınırlanmıştır. Gerçekten, alacaklı ancak borçluya gönderilen “*ödeme emri*”nde yazılı olan “*ödeme süresi*” geçtikten sonra -ödeme emrine itiraz edilmemiş olması koşuluyla-¹¹⁵¹ haciz isteminde bulunabilir.

Hukumumuzda gerek (*ilamlı takiplerde*) icra emrinde (İİK. mad. 32)¹¹⁵² ve gerekse (*ilamsız, genel haciz yolu ile yapılan takiplerde*) âdi ödeme emrinde (İİK. mad. 60)¹¹⁵³ *ödeme süresi* ile *itiraz süresi* aynı olup 7 gündür.¹¹⁵⁴

Borçlunun bu şekilde, alacaklılarından birisine “*haciz isteme süresi dolmadan*” haciz yaptırması, diğer alacaklıların durumlarına etkili olamayacağından (İİK. mad. 20), bu alacaklıdan daha önce haciz isteme hakkına sahip olan alacaklılar, daha sonra yaptıkları haczin “birinci sırada” sayılmasını İİK. mad. 20 gereğince¹¹⁵⁵ -şikayet yolu ile icra

¹¹⁴⁶ **ÖZBEK, M.S./ÖZTÜRK, İ.** İcra-İflâs ve Kamu Açısından Merkezi Kayıt Kuruluşunun Mallarının Haczedilebilirliği (BATİDER, Aralık-2012, C: XXVII, S: 4, s: 109)

¹¹⁴⁷ Benzer tanımlar için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra Hukuku’nda Haciz, 3. Baskı, 2016, s: 6 -**POSTACIOĞLU, İ.E./ALTAY, S.** İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, 2010, s: 359 – **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 1, 3. Baskı, 1988, s: 616 – **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 410 – **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 133 – **PEKCANI-TEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 273 – **KARSLI, A.** İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 278 – **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku Esasları, 5. Baskı, 2015, s: 310 – **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2013, C: 1, s: 505 – **KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2014, s: 69 – **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2015, s: 131 – **DEYNEKLİ, A./SALDIRIM, M.** İhtiyati Haciz, 3. Bası, 2011, s: 8

¹¹⁴⁸ Bknz: HGK. 31.03.2004 T. 12-202/196 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁴⁹ Benzer tanımlar için bkz: 12. HD. 05.07.2001 T. 11616/12228; 03.12.1980 T. 6162/8654; 12. HD. 03.12.1980 T. 6158/8652 (**UYAR, T.** İcra Hukukunda Haciz, 1983, s: 4)

¹¹⁵⁰ İngiliz hukukunda “malların haczi” konusu için bkz: **ERUYGUR, K.H.** İngiliz Hukukunda Malların Haczi (Prof. Dr. Bilge Öztan’a Armağan, 2008, s: 401-433)

¹¹⁵¹ Bknz: 12. HD. 06.06.2013 T. 12198/21190 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁵² Bknz: **UYAR, T.** İcra Hukukunda İlamlı Takipler, 2. Bası, 1991, s: 281 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, 2014, C: 1, s: 581 – **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:2, s: 2813 vd.

¹¹⁵³ Bknz: **UYAR, T.** İcra Hukukunda İtiraz, 2. Bası, 1990, s: 48 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 1, s: 958 – **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:3, s: 4104 vd.

¹¹⁵⁴ Hemen belirtelim ki, kambiyo senetlerine özgü takip yolundaki ödeme emrinde ödeme süresi 10 gün, itiraz süresi ise 5 gün olduğundan (İİK. mad. 168/2, 4, 5), alacaklı ancak ödeme (ve icra) emrinde yazılı olan bu -7 ve 10 günlük- ödeme sürelerinin geçmesinden sonra haciz isteyebilir.

¹¹⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 1, s: 435 vd – **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:2, s: 1408 vd.

mahkemesinden- talep edebilirler.¹¹⁵⁶ Borçlu, bu başvuruyu, düzenlenen “sıra cetveli”nin kendisine tebliği üzerine, kendi alacağına, daha sonra haciz isteme hakkını elde etmiş olan alacaklının alacağından sonra sıra cetvelinde yer verilmiş olduğunu öğrenince -7 gün içinde- “sıra cetvelinin şikayet yolu ile düzeltilmesi” dileğiyle yapabilir (İİK. mad. 142).¹¹⁵⁷

Alacaklının “haciz isteme hakkı”nın doğabilmesi için, mutlaka borçluya “*yetkili icra dairesince*”¹¹⁵⁸ -Tebliğat Kanunu’na göre- “ödeme emri” ya da “icra emri”¹¹⁵⁹ tebliğ edilmiş olması gerekir. Ödeme (icra) emri tebliğ edilmiş olmadıkça, borçlunun; hakkındaki takibi haricen öğrenmesi ile, takip kesinleşmez ve dolayısı ile İİK. mad. 78’e göre, alacaklının haciz isteme hakkı da doğmaz.¹¹⁶⁰

Borçlu takibe “*yetki*” yönünden itiraz etmiş, alacaklı da yetki itirazını kabul edip dosyayı yetkili icra dairesine göndermiş (veya icra mahkemesinin ‘yetki yönünden takibin iptaline’ ilişkin kararından sonra, dosya yetkili icra dairesine gönderilmiş) ise, borçluya yeniden gönderilecek ödeme emrinin kesinleşmesinden sonra haciz istenebilir.¹¹⁶¹

“*Ödeme (icra) emri tebliğ edilmeden ve takip kesinleşmeden haciz yapılamayacağı*” konusundaki şikayet, borçlu tarafından yapılabilir.¹¹⁶²

Yukarıda belirtilen kurallara aykırı olarak, *takip kesinleşmeden*¹¹⁶³ (itiraz süresi -ve ödeme süresi- dolmadan) yapılan hacizler geçersiz (“yok hükmünde”) sayılır¹¹⁶⁴ ve borçlunun başvurusu (süresiz şikayeti)¹¹⁶⁵ üzerine icra mahkemesince bunların kaldırılmasına karar verilir.¹¹⁶⁶ Aynı şekilde; *yetkisiz icra dairesince* (henüz takip kesinleşmeden) konan haciz de geçerli olmaz.¹¹⁶⁷

Benzer bir sonuç, mütalaa konusu olaydaki gibi, şu şekilde de karşımıza çıkabilir:

Daha önce gönderilmiş olan ödeme/icra emri, icra mahkemesince iptal edilmişse, iptal tarihinden sonra yenisi gönderilmeden haciz yapılamayacağı gibi,¹¹⁶⁸ ödeme/icra emrinin iptali üzerine, bu ödeme/icra emirlerine dayalı olarak yapılmış olan hacizler de hükümsüz hale gelir ve daha sonra ödeme/icra emri gönderilmesi, önceki hacizleri geçerli hale getirmez.^{1169 1170}

Yüksek mahkeme de bu konuda,

¹¹⁵⁶ Bknz: 12. HD. 6.7.1993 T. 5145/4971; 30.1.1984 T. 10726/721 vb. (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İcra Hukukunda İhale ve İhalenin Bozulması, 3. Bası, C:2, s:1682 vd. – **UYAR, T.** Sıra Cetveli Düzenlenerek Paraların Paylaştırılması (İzmir Bar. D. 1988/1, s: 49)

¹¹⁵⁸ Bknz: 12. HD. 24.03.2011 T. 23839/4620 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁵⁹ Bknz: 12. HD. 1.4.2011 T. 24398/5322 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶⁰ Bknz: 12. HD. 7.7.2011 T. 33363/14795; 6.12.1988 T. 2210/14995; 9.4.1986 T. 10038/4127 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶¹ Bknz: 12. HD. 23.11.1983 T. 7819/9333 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶² Bknz: 12. HD. 19.10.1993 T. 11825/15908 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶³ Bknz: 12. HD. 13.11.2007 T. 18267/21077; 31.10.2007 T. 17196/19843 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶⁴ Bknz: 12. HD. 06.06.2013 T. 12198/21190; 21.03.2013 T. 2064/10575; 18.03.2013 T. 1297/9743; 20.06.2011 T. 31035/12429; 28.03.2011 T. 24158/4677; 2.6.2011 T. 30108/11538; 28.11.2011 T. 23377/26508; 23.12.1994 T. 16487/16677 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶⁵ Bknz: 12. HD. 28.03.2011 T. 24158/4677 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶⁶ Bknz: 12. HD. 23.12.1994 T. 16430/16628; 23.6.1994 T. 7681/8459 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶⁷ Bknz: 12. HD. 24.03.2011 T. 23839/4620 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶⁸ Bknz: 12. HD. 19.1.1987 T. 4954/258 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁶⁹ Bknz: 12. HD. 4.3.2004 T. 27727/4875; 3.7.2000 T. 10335/11235 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁷⁰ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 1, s: 1497

√ “İcra mahkemesince ‘ödeme emrinin iptaline’ karar verilmiş olması halinde, bu kararın kesinleşmeden, iptal edilen ödeme emri uyarınca borçlunun taşınmazlara konulan hacizlerin kaldırılması gerekeceğini”¹¹⁷¹

“Evvvelce gönderilen ödeme emirlerinin iptal edilmiş olması halinde, bu ödeme emirlerine dayalı olarak yapılmış olan hacizlerin hükümsüz hale geleceğini ve sonradan yeni ödeme emri gönderilmesinin önceki hacizleri geçerli hale getirmeyeceğini”¹¹⁷²

√ “İcra emrinin iptaline karar verilmesinden sonra hiçbir takip işleminin (haciz, teminatın paraya çevrilmesi gibi) yapılamayacağını”¹¹⁷³

√ “Ödeme emrinin iptali üzerine borçlunun malları için konulan hacizlerin de kaldırılması gerektiğini”¹¹⁷⁴

√ “İcra mahkemesince (tetkik merciince) “ödeme emrinin iptaline” karar verilen durumlarda, “ödeme emrindeki sürenin geçmesinin” söz konusu olamayacağı, haciz yapılamayacağını”¹¹⁷⁵

√ “Meskeniyet şikayetine ilişkin yargılama devam ederken icra emrinin iptal edilmiş olması halinde, icra kefilisi olan borçlu aleyhinde yapılmış hacizlerin de hükümsüz kalacağını”¹¹⁷⁶

“Yetkisiz icra dairesince borçluya tebliğ edilen ödeme emrinin iptaliyle buna bağlı olarak da yetkisiz icra dairesince konulan hacizlerin hükümsüz kaldığını- İcra mahkemesi kararlarının infaz edilebilmesi için kesinleşmelerinin aranmadığını”¹¹⁷⁷

√ “Takip kesinleşmeden konulan hacizlerin kaldırılması gerekeceğini”¹¹⁷⁸

√ “İcra kefaletine ilişkin tutanağın TBK 583 ve 584 şartlarında düzenlenmemesi halinde, icra emrinin iptaline ve hacizlerin kaldırılmasına karar verilmesi gerektiğini”¹¹⁷⁹

√ “Takip kesinleşmeden konulan hacizlerin kaldırılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁸⁰

√ “Ödeme emrinde yazılı 10 günlük ödeme süresi dolmadan yapılan haczin kaldırılmasının süresiz şikayet yoluyla istenebileceğini”¹¹⁸¹

√ “Ödeme emrinin tebliğinden sonra, ‘icra takibi kesinleşmeden konulan hacizlerin icra mahkemesince kaldırılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁸²

√ “Takip kesinleşmeden yapılan hacizlerin geçersiz olup, kaldırılmasına karar verilmesi gerekeceğini”¹¹⁸³

belirtmiştir.

Uygulamadaki önemi nedeniyle ayrıca belirtelim ki; **“icra emrinin iptaline” ilişkin icra mahkemesinin kararı, kesinleşmesi beklenmeden derhal infaz edilir.**

Yüksek mahkeme de bu konuda istikrarla;

¹¹⁷¹ Bknz: 12. HD. 14.09.2004 T. 14565/19221 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁷² Bknz: 12. HD. 3.07.2000 T. 10335/11235 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁷³ Bknz: 12. HD. 06.10.1989 T. 2192/11735 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁷⁴ Bknz 12. HD. 4.03.2004 T. 27727/4875 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁷⁵ Bknz: 12. HD. 19.01.1987 T. 4954/258 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁷⁶ Bknz 12. HD. 1.12.2016 T. 6788/24686 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁷⁷ Bknz: 12. HD. 26.03.2013 T. 2277/11622 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁷⁸ Bknz: 12. HD. 21.03.2013 T. 2064/10575 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁷⁹ Bknz: 12. HD. 23.06.2015 T. 5021/17614 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁸⁰ Bknz: 12. HD. 20.06.2011 T. 31035/12429 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁸¹ Bknz: 12. HD. 28.03.2011 T. 24158/4677 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁸² Bknz: 12. HD. 28.12.2007 T. 21400/24478 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁸³ Bknz: 12. HD. 23.12.1994 T. 16430/16628; 23.06.1994 T. 7681/8459 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

“İcra mahkemesi kararlarının uygulanması yönünden kararın kesinleşmesinin gerekmediğini”¹¹⁸⁴

“İİK. 364/3 uyarınca icra mahkemesi kararlarının temyizi/istinafinın, satış dışında icra takip işlemlerini durdurmayacağını, bu nedenle icra mahkemesi kararlarının uygulanması için kesinleşmesinin gerekmediğini”¹¹⁸⁵ belirtmiştir.

*

III- Mütalâa (ve şikayet) konusu uyuşmazlıkta,

Şikayetçi borçlu (Y. K.) vekili, müvekkili hakkında başlatılan icra takibiyle ilgili olarak Antalya ... İcra Dairesi'ne (Dosya no: 2020/...) yaptığı başvuruda özetle, “Antalya ... İcra Hukuk Mahkemesi'nin 01/07/2022 T. ... sayılı kararı ile ‘11.11.2014 tarihli **icra emrinin İPTALİNE**’ karar verilmiş olduğundan, bu kararlar birlikte hükümsüz hale gelen dosyadaki tüm **hacizlerin de kaldırılmasını**” talep etmiştir.

Bu talep üzerine, Antalya ... İcra Dairesi (Dosya No: 2020/...), 04.07.2022 tarihli kararıyla özetle, “Taşınmaz satışı yönünden dosyanın tefrik edilerek Antalya G. Menkul Satış İcra Dairesi'nin 2021/... Esas numarasını aldığı ve bu dosyadan 04.04.2022 tarihli 2. Açık Arttırma ile taşınmazın ihalesinin yapıldığını, yapılan ihaleye ilişkin olarak Antalya ... Hukuk Mahkemesi'nin E: 2022/... ve Antalya ... İcra Hukuk Mahkemesi'nin E: 2022/... sayılı dosyalarında ‘ihalenin feshi’ davalarının açıldığını, Yüksek mahkemenin içtihatları (Yargıtay 12. HD.'nin 04/10/2007 T. 13398/17814, Yargıtay 12. HD.'nin E: 2021/832, K: 2021/1753 ve Yargıtay 12. HD.'nin E: 2021/6485, K: 2021/8600 sayılı kararları) dikkate alındığında, ‘borçlu vekilinin **hacizlerin kaldırılması talebinin bu aşamada reddine**’ karar verildiğini” belirtmiştir.

İcra dairesinin red kararına dayanak yaptığı tüm içtihatlar “ihalenin feshi” şikayetine ilişkindir. Bu içtihatlarda; “icra takibinin iptal edilmesi halinde dahi, yasal koşullara uygun olarak yapılmış olan ihalenin **geçerli olacağı**” belirtilmiştir.

Gerçekten, icra takibinin (icra emrinin) iptali, ihalenin feshine neden olmaz. Ancak, borçlu vekilinin başvurusu ‘ihalenin icra müdürlüğüne kaldırılmasına’ ilişkin değil, ‘hacizlerin kaldırılmasına’ ilişkindir. Kaldı ki, ihalenin feshi istemi icra mahkemesinde ileri sürülür. **Borçlu vekili, “iptal edilen icra emri nedeniyle ihalenin feshini” talep etmemektedir. Talep edilen, hacizlerin kaldırılmasıdır...**

Borçlu vekili, açıkça “icra mahkemesince ‘icra emrinin iptaline’ karar verildiğinden, hükümsüz hale gelen tüm hacizlerin kaldırılmasını” talep etmiştir. Bu nedenle **icra müdürlüğüne farklı bir konudaki içtihatlara dayalı olarak ‘bu talebin reddine’ karar verilmesi hatalıdır.**

Yüksek mahkeme içtihatlarında¹¹⁸⁶ açıkça belirtildiği gibi, **icra mahkemesince, icra emrinin iptaline karar verilmesi halinde, icra takibinde gerçekleştirilen tüm hacizler de hükümsüz hale gelir.** ‘İcra emrinin iptaline’ ilişkin icra mahkemesi kararının uygulanması için, kesinleşme de aranmaz. Öyle ki, **iptal edilen icra emrine dayalı olarak yapılan tüm işlemler geçersiz olduğundan, borçlu bu işlemlerin iptali için süresiz şikayet yoluna başvurabilir.** Çünkü usulüne uygun olarak ilerletilmeyen ve kesinleşmeyen icra işlemleri, kanuna aykırı yapılmış sayılır.

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle; “icra mahkemesinin ‘icra emrinin iptaline’ dair kararı, önceden yapılan hacizleri de hükümsüz hale getireceğinden, borçlu vekilinin ‘dosyada mevcut tüm hacizlerin kaldırılması’na ilişkin talebinin reddine dair ... İcra Dairesi’nce (Dosya No: 2020/...) verilen 04.07.2022 tarihli kararının hatalı olduğu ve bu nedenle ‘şikayet başvurusunun kabulüne’ karar verilmesi gerektiği görüşünde olduğumuzu” takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve şikayetçi borçlu ... vekili Av. ... tarafından ilgili İcra Hukuk Mahkemesi’ne “uzman görüşü”

¹¹⁸⁴ Bknz: 12. HD. 03.03.2021 T. 5833/2421 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁸⁵ Bknz: 12. HD. 09.09.2013 T. 18550/27604; 20.06.2011 T. 31035/12429; 27.04.2010 T. 29422/10500, 29.04.2008 T. 6332/8961; 14.09.2004 T. 14565/19221; 21.1.2003 T. 28104/682; 8.2.2001 T. 1462/2267; 24.1.2000 T. 99/1777 (www.e-uyar.com, E.T: 05.07.2022)

¹¹⁸⁶ Bknz: Yuk dipnot 26-38

(HMK. 293) olarak sunulmak üzere, hazırlamış olduğumuz ‘hukuki mütalaamızı’ saygıyla sunarız. 06.07.2022

Av. Talih Uyar / (Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

19) “Takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde” zamanaşımı nedeniyle alacağın geri bırakılmasına karar verilmesi hangi koşullarda mümkün olur?

I. Genel haciz yolu ile ilamsız takiplerin iptalini, ertelenmesini ve geri bırakılmasını gerektiren sebepler, İİK. mad. 71’de gösterilmiştir.¹¹⁸⁷ Burada öngörülen “iptal” ve “erteleme” sebepleri, icra takibinin kesinleşmesinden sonraki dönemde doğmuştur. Takibin kesinleşmesinden önceki dönemde doğmuş olan “iptal” ve “erteleme” sebeplerinin “ödeme emrine itiraz” yöntemi içinde -takibin şekline göre 7 gün içinde icra dairesine veya 5 gün içinde icra mahkemesine-¹¹⁸⁸ ileri sürülmesi gerekir.¹¹⁸⁹ Yani, bu aşamada gerçekleşmiş olan “iptal” ve “erteleme” sebeplerine dayanılarak İİK. 71 uyarınca “*takibin iptaline*”, “*icranın geri bırakılmasına*” ya da “*takibin ertelenmesine*” karar verilmesi için icra mahkemesine başvurulamaz.¹¹⁹⁰

Bu madde, ilamlı takiplerde aynı konuyu düzenleyen İİK. mad. 33/II ve 33/a’nın ilamsız takiplerde’ki karşılığını teşkil etmektedir.¹¹⁹¹

Takip kesinleştikten sonra borçlu; **a-** «*Borcunu -icra dairesi dışında- ödemiş ya da borcunu sona erdiren herhangi bir hukuki sebepten yararlanıyor*» olabilir. **b-** «*Alacaklıdan -icra dairesi dışında- borcunu ödemek için süre almış*» olabilir. **c-** «*Borcun zamanaşımına uğradığını*» kesinleşmeden sonraki dönemde kanıtlanabilir bulabilir. Bu durumlarda borçlu, icra mahkemesine başvurarak, takibin ertelenmesini (icranın geribırakılmasını) ya da iptalini isteyebilir. Bu başvurunun hukukî niteliği “*itiraz*”dır. **Yüksek mahkemenin** kimi kararlarında bundan “*şikayet*” olarak bahsetmesini¹¹⁹² bu nedenle isabetli bulmuyoruz.

Hakkındaki icra takibi kesinleşen borçlu, takip konusu borcunu icra dairesine başvurup *ödeyerek* ya da icra dairesinde alacaklı ile *taksit sözleşmesi* yaparak, icra takibini durdurabilir. Birinci olasılıkta takip tamamen sona erer, ikinci olasılıkta ise, takip “taksit sözleşmesi”nde öngörülen süre kadar ertelenmiş olur.

Hakkındaki icra takibi kesinleşen borçlu, icra dairesi dışında (haricen) alacaklı ile anlaşılıp borcunu kendisine (ya da vekiline) ödeyerek veya kendisinden (ya da vekilinden) -haricen yaptığı taksit sözleşmesi gereğince- borcunu ödemek için süre (mehil) almış olabilir. Bütün bu durumlarda alacaklının (ya da vekilinin) yapılan anlaşma gereğince, icra takibine devam etmemesi gerekir. Eğer alacaklı, kötüniyetli davranıp, borçlusunu ile yaptığı anlaşmaya rağmen, icra takibine devam ederse, borçlunun da burada açıklamaya çalışacağımız şekilde yürütülen takibi durdurmak için -icra mahkemesine- başvuruda bulunması gerekir.

II. Kanunda, borçlunun ü ç s e b e p l e, hakkında gerçekte kesinleşmiş bulunan “icra takibinin iptalini veya geri bırakılmasını” isteyebileceği öngörülmüştür.

Bunlar;

¹¹⁸⁷ UYAR, T. İcra Takibinin Kesinleşmesinden Sonraki Dönemde Doğmuş Olan “İptal” ve “Erteleme” Nedenlerine Dayanılarak Takibin İptali ve Ertenilmesi “İİK. mad. 71” (Legal Huk. Der. Eylül/2006, s:2721-2734) – BORAN, N. İcra Takibin İptali ve Taliki, 2005

¹¹⁸⁸ Bknz: 22.03.2011 T. 23773/4196 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹¹⁸⁹ UYAR, T. İcra Hukukunda İtiraz, 2. Bası, 1990, s:2 vd. – UYAR, T./ UYAR, A./ UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3.Baskı, 2014, s:1241 vd. – UYAR, T. İİK. Şerhi, C:3, 2006, s:4037 vd.;4104 vd.

¹¹⁹⁰ Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 13676/872; 26.12.2011 T. 14606/30568; 24.05.2011 T. 29259/10202; 01.06.2010 T. 12003/13429; 19.02.2010 T. 22647/3782; 11.01.2010 T. 18613/26; 3.6.2004 T. 10093/14136; 10.5.2004 T. 7184/11759; 9.3.2004 T. 118/5397 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹¹⁹¹ UYAR, T. İcra Hukukunda İlamlı Takipler, 2. Bası, 1991, s:439.

¹¹⁹² Bknz: 12. HD. 13.5.2004 T. 7887/12336 – HGK. 20.3.2002 T. 12-166/196 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

a) «Borcun sona ermesi (i t f a)» nedeni ile takibin iptali

b) «Süre verme (imhal)» nedeni ile takibin ertelenmesi (tâliki)

c) «Zamanaşımı» nedeni ile icranın geri bırakılması¹¹⁹³ «Takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde», alacağın zamanaşımına uğraması mümkündür. Alacağın bağlı olduğu zamanaşımı, takiple ilgili *son işlem* tarihinden itibaren işlemeye başlar.¹¹⁹⁴

III.Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ “*Tedbir kararı verilmeden yetkiye ve imzaya itiraz edilmiş olması zamanaşımını kesmeyeceği gibi, itirazın satıştan başka icra takip muamelelerini durdurmayaacağı (İİK. 170/1)- İbraz süresi 03/02/2012 tarihinden önce dolan çeklerin altı aylık zamanaşımı süresine tâbi olduğu- Alacaklının taşınmaz haczi talebi ile menkul haczi talebine kadar zamanaşımını kesen yada durduran hiçbir işlem bulunmadığı görüldüğünden zamanaşımının gerçekleştiği- Borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabulü ile, şikayetçi borçlu yönünden icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerektiği (İİK. 71/son, 33/a)- "Aciz vesikasının düzenlediği tarihe kadar altı aylık zamanaşımı süresinin dolmadığı ve aciz vesikasının düzenlediği tarihten itibaren de 20 yıllık zamanaşımı süresinin dolmadığı" gerekçesiyle "şikayetine reddine" karar verilmesinin hatalı olduğu*”¹¹⁹⁵

√ “*Takibe dayanak çekin, keşide tarihi 27/12/2008 olup, ibraz süresi 03/02/2012 tarihinden önce dolduğundan, altı aylık zamanaşımı süresine tâbi olduğu, o halde, mahkemece, borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabulü ile İK.nun 71/son maddesi göndermesi ile uygulanması gereken aynı yasanın 33/a maddesi gereğince şikayetçi borçlu yönünden icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerekeceği*”¹¹⁹⁶

√ “*Örnek 10 ödeme emrinin borçluya tebliğ edildiği ve takibin kesinleştiği, takibin kesinleşmesinden sonra alacaklı vekilinin en son 03/01/2014 tarihinde satış talebinde bulunduğu, 06/01/2014 tarihinde de avansını yatırdığı ve zamanaşımının kesilmiş olduğu, bu tarihten şikayet tarihi olan 09/01/2017 tarihine kadar dosyanın işlemsiz bırakıldığı ve yeniden başlayan 3 yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşıldığından, yerel mahkemece, İK'nun 71/son maddesi göndermesiyle uygulanması gereken aynı Kanun'un 33/a maddesi uyarınca, borçlu yönünden icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerekeceği*”¹¹⁹⁷

√ “*Şikayete konu icra takip dosyasının incelenmesinde; borçlu hakkında 07/10/2009 tarihinde başlayan takibin kesinleşmesi üzerine, alacaklının 2009 ve 2010 yılları içerisinde haciz taleplerinin bulunduğu, en son 14/06/2010 tarihli haciz talebi üzerine zamanaşımının kesildiği anlaşılmış ise de; bu tarihten sonra 06/05/2014 tarihli yenileme talebi ve 13/05/2014 tarihli haciz talebine kadar; borçlu yönünden zamanaşımını kesen hiç bir işlem bulunmadığı görüldüğünden, adı geçen borçlu yönünden 3 yıllık bono zamanaşımı süresinin dolduğunun kabulü gerekeceği, o halde; mahkemece, İK'nun 71/son maddesi göndermesiyle uygulanması gereken aynı Kanun'un 33/a maddesi uyarınca, şikayetin kabulü ile icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerekeceği*”¹¹⁹⁸

√ “*İcra takibinin taraflı olmayan şirketin, icra takibine ilişkin zamanaşımı şikayetinde bulunması mümkün olmadığından istemin aktif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar*

¹¹⁹³ **Doktrinde**, “İİK. mad. 71/II ile 33a maddesi hükmünün tamamına yollama yapıldığı, bu maddede ise açıkça icra mahkemesinin ‘icranın geri bırakılması’ kararı verebileceğinin öngörüldüğü” belirtilerek, burada “zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması” deyimini kullanmanın daha doğru olacağı belirtilmiştir (**KURU, B.** age. s:456)

¹¹⁹⁴ Bknz: 12. HD. 24.5.2004 T. 8239/13110; 12.10.1995 T. 12858/13522

¹¹⁹⁵ Bknz: 12.HD. 30.06.2020 T. E:2019/10910, K:5973 (**EK-1**) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹¹⁹⁶ Bknz: 12. HD. 03.10.2019 T. E: 11261, K: 14023 (**EK-2**) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹¹⁹⁷ Bknz: 12. HD. 13.06.2019 T. E: 2018/1628, K: 10272 (**EK-3**) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹¹⁹⁸ Bknz: 12. HD. 04.10.2018 T. E: 11259, K: 9200 (**EK-4**) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

verilmesi gerekirken, adı geçen yönünden de zamanaşımı gerçekleştiği gerekçesiyle şikayetin kabulüne karar verilmek suretiyle icranın geri bırakılmasına dair hüküm tesisinin isabetsiz olduğu”¹¹⁹⁹

√ “Alacaklının dosyadan hacizli bulunan gayrimenkullerin, İİK. 100. md. malumatlarına esas olmak üzere takyidat listesinin ... Tapu Sicil Müdürlüğünden istenmesini talep etmiş ise de, alacaklının bu talebi gibi, taşınmazın son imar durumu ile üzerindeki hacizlerin devam edip etmediğinin sorulmasına yönelik talepler takibi ilerletmeye yönelik takip işlemleri olmadığından zamanaşımını kesmeyeceğinden, şikayetçilerin murisi ... yönünden zamanaşımını kesen herhangi bir işlem yapılmadığından itirazın kabulü ile İİK'nun 71/son maddesi göndermesiyle aynı Kanun'un 33/a maddesi gereğince icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerektiği”¹²⁰⁰

√ “Bonoya dayalı icra takibine başlanması ile 3 yıllık zamanaşımı kesilmişse de, zamanaşımının ilk kesilme tarihi olan takip tarihi ile ödeme emrinin tebliğ edildiği tarih arasında zamanaşımını kesen bir takip işlemi yapılmadığından bonoya ilişkin zamanaşımı itirazının kabulü ile “takibin durdurulmasına karar verilmesi” gerektiği bu durumda “icranın geri bırakılmasına” karar verilemeyeceği”¹²⁰¹

√ “ “Adres kapalı. İşyerinin penceresinden (vitrininden) bakıldığında adresin kapalı ve boş olduğu haciz kabil bir malın bulunmadığı görüldü. Mahallinde başkaca yapılacak işlem kalmadığından tutanağa son verildi.” şeklindeki haciz tutanağının, kesin aciz vesikasının sonuçlarını doğurmayacağı- Alacaklının, haciz talebinden sonra yenileme talebine kadar zamanaşımını kesen bir işlemi bulunmadığından, bonolar için öngörülen 3 yıllık zamanaşımının dolmuş olduğu, mahkemece; “borçlu şirket adına kayıtlı menkul ve gayri menkullerin tespit edilemediği, borçlu şirketin haczi kabil malının bulunmaması nedeniyle haciz tutanağının İİK.nun 143. maddesindeki aciz vesikası hükmünde olduğu ve İİK.nun 105/1. maddesi kapsamında muvazaa nedeniyle açılan tasarrufun iptali davasının zaman aşımını keseceği” gerekçesi ile icranın geri bırakılmasına yönelik şikayetin reddine karar verilmesinin isabetsiz olduğu”¹²⁰²

√ “İİK'nun 71. maddesinin göndermesiyle uygulanması gereken aynı yasanın 33/a maddesi gereğince, zamanaşımı şikayetinin kabulü halinde, “icranın geri bırakılmasına” karar verilmesi gerekirken, “takibin iptaline” hükmolunması isabetsiz olduğu gibi, anılan kanun maddesinde tazminata yer verilmediği halde, borçlu lehine tazminata hükmedilmesi de doğru olmayıp kararın belirtilen nedenlerle bozulması gerekir ise de, anılan yanlışlıkların giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını zorunlu kılmadığı”¹²⁰³

√ “Takip dayanağı çekin ibraz süresinin bitim tarihi 03/02/2012 tarihinden önce olduğundan 6 aylık zamanaşımı süresine tabi olduğu- Hükme esas alınan her iki işlem aralığında da 6 aylık sürelerin son gününün pazar gününe denk geldiği, bu nedenle sürelerin son gününün takip eden ilk iş gününe kadar uzayacağı ve pazartesiye denk gelen ilk iş gününde alacaklı vekilince işlem yapılmış olduğundan zamanaşımının kesildiği, icranın geri bırakılması yönünde hüküm tesisinin isabetsiz olduğu”¹²⁰⁴

√ Bonolar için 3 yıllık zamanaşımı süresi öngörülmüş olup zamanaşımını kesen sebeplerin “dava açılması, takip talebinde bulunulması, davanın ihbar edilmesi veya alacağın iflas masasına bildirilmesi” şeklinde sınırlı olarak sayıldığı- Ödeme emrinin bila tebliğ iade edilmesinden sonra yenileme tarihine kadar geçen sürede borçlu hakkında yeniden ödeme emri çıkarılmadığı gibi borçlu yönünden zamanaşımını kesen başka bir işlem de yapılmadığından ve ödeme emri tebliğ edilmediğinden itirazın süresinde olduğu”¹²⁰⁵

¹¹⁹⁹ Bknz: 12. HD. 10.05.2018 T. E: 2016/32771, K: 4651 (EK-5) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁰⁰ Bknz: 12. HD. 30.04.2018 T. E:2016/32531, K:3901 (EK-6) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁰¹ Bknz: 12. HD. 08.02.2017 T. E: 2016/9590, K: 1524 (EK-7) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁰² Bknz: 12. HD. 26.01.2017 T. E: 2016/89967, K: 1070 (EK-8) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁰³ Bknz: 12. HD. 01.12.2016 T. E:5508 , K:23501 (EK-9) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁰⁴ Bknz: 12. HD. 04.05.2016 T. E: 407, K: 13189 (EK-10) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁰⁵ Bknz: 12. HD. 27.04.2016 T. E: 9943, K: 12427 (EK-11) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

√ “Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile çeke dayalı yapılan takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde borçlu hakkında işlem yapılmayarak altı aylık zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşıldığından, borçlunun zamanaşımı şikâyetinin kabul edilerek İİK. mad. 71/son göndermesi ile uygulanması gereken aynı yasanın 33/a maddesi gereğince ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”¹²⁰⁶

√ “Borçlular hakkında genel haciz yolu ile yapılan ve kesinleşen icra takibinde İİK. mad. 71/2. maddesinin göndermesi ile uygulanması gereken aynı kanunun 33/a-1. maddesi gereğince, takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde borcun zamanaşımına uğradığının belirlenmesi halinde icranın geri bırakılmasına karar verileceğini ve bu şikâyetin süresiz olarak yapılabileceğini, takip dayanağı çekler hakkında zamanaşımını kesen sebeplerin Ticaret Kanunu’nda sınırlı olarak sayılmış olduğunu, alacaklı tarafından geçici aciz vesikasına dayalı açılan tasarrufun iptali davasının zamanaşımını kesmeyeceğini, ancak borçlu hakkında kesin aciz vesikasi düzenlenmesi halinde bu tarihten itibaren 20 yıl geçmesiyle borcun zamanaşımına uğrayacağını, açılan tasarrufun iptali davası sırasında, icra dosyasında zamanaşımını kesen başkaca hiçbir işlem yapılmaması halinde borçlunun zamanaşımını şikâyetinin kabul edilmesi gerekeceğini”¹²⁰⁷

√ “Alacaklının sadece haciz talebinde bulunması veya sadece taşınmazın satışı istemesi yeterli olmayıp işlemin zamanaşımının kesilmesi için İİK. mad. 59. maddesi uyarınca masrafin da yatırılmış olması gerekeceği”¹²⁰⁸

√ “Borçlunun maaşına haciz konulmasının talep edilmesinden sonra şikâyet tarihine kadar zamanaşımını kesecek bir icra takip işleminin yapılmaması ve TTK’da zamanaşımına ilişkin sayılan sebeplerin de bulunmaması karşısında, zamanaşımı gerçekleştiğinin kabul edileceğini, maaş haczi konusunda müzekkere yazılması ve maaştan kesintilerin icra dosyasına girmesinin beklenmesinin, zamanaşımını kesmeyeceğini”¹²⁰⁹

√ “Ticaret Kanunu’nda bonolar hakkında zamanaşımının hangi sebeplerle kesileceği sınırlı bir şekilde açıklanmış olduğunu, borçlular vekilinin icra mahkemesinde ileri sürdüğü ‘meskeniyet şikâyetinin’ TTK. mad. 662’de belirtilen dava kavramı içerisinde değerlendirilemeyeceğini ve bu şikâyetin yapıldığı tarihten mahkeme kararının kesinleşmesine kadar geçen sürede zamanaşımının kesilmeyeceğini”¹²¹⁰

√ “İcra dosyasındaki ‘son işlem’in üzerinden, takip dayanağı çekin bağlı olduğu altı aylık (şimdi; 3 yıllık) zamanaşımı süresinin geçmiş olması halinde, İİK. 71/II uyarınca yapılan başvuru sonucunda, icra mahkemesince ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”¹²¹¹

√ “Alacaklı tarafından çeke dayalı olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibe geçilen icra dosyasında, son işlem yapıldıktan sonra haciz talep edilmiş ise de masrafin yatırılmaması halinde, İİK. mad. 59 uyarınca geçerli bir talebin varlığından söz edilemeyeceğini- Borçlu tarafından açılan menfi tespit davasında, alacaklı durumdaki davalının itirazını defî yolu ile ileri sürmesi halinde, borçlu tarafından alacaklı aleyhine açılan menfi tespit davasının da bu nedenle zamanaşımını keseceğinin kabul edileceğini, ancak menfi tespit davası açılmadan önce, çekin ibraz süresinin dolduğu tarih itibarıyla uygulanması gereken TTK. mad. 726’da öngörülen altı aylık zamanaşımı süresi dolduğundan, mahkemenin icranın geri bırakılmasına dair kararının uygun olduğunu”¹²¹²

¹²⁰⁶ Bknz: 12. HD. 28.03.2013 T. 1989/11966 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁰⁷ Bknz: 12. HD. 18.03.2013 T. 1461/9776 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁰⁸ Bknz: 12. HD. 19.03.2013 T. 746/10168 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁰⁹ Bknz: 12. HD. 05.03.2013 T. 30852/7335 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²¹⁰ Bknz: 12. HD. 01.11.2012 T. 20506/31099 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²¹¹ Bknz: 12. HD. 17.9.2004 T. 15319/19499; 16.2.2004 T. 2558/2922; 28.1.2003 T. 28167/1266 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²¹² Bknz: 12. HD. 03.06.2013 T. 14067/20489 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

√ “Haczedilen taşınmazın iki yıl (şimdi; bir yıl) içinde satışının istenmemesi halinde haczin düşeceği- İİK mad. 106 gereğince satış isteme süresinin duracağı durumların tahdidi olarak sayıldığı, sürenin durması durumunda, satış talebinin reddi ya da ihalenin alıcı çıkmaması nedeniyle düşmesi ya da feshedilmesi halinde düşme veya fesih kararının kesinleştiği tarihten sonra kalan sürenin kaldığı yerden işlemeye devam edeceği, zamanaşımının kesilmesinde olduğu gibi yeni bir sürenin işlemeye başlamayacağı-İcra müdürünün, alacaklının satış talebini -henüz kıymet takdiri yapılmadığı, aracın yakalanmamış olduğu vb. gerekçeleriyle- reddetmesi halinde, bu ret kararının şikayet yoluyla bozdurulmamış olması halinde reddine karar verilmiş olan bir talep, yasaya uygun bir talep olarak (satış talebi olarak) kabul edilemeyeceğinden alacaklının süresinde satış talep etmemiş sayılacağı ve konulmuş olan haczin düşeceği”¹²¹³

√ “İcra mahkemesinde açılan imzaya itiraz davasının, istihkak davasının, kıymet takdirine itiraz davasının, sulh hukuk mahkemesinde açılan izale-i şuyu davasının, asliye hukuk mahkemesinde açılan tasarrufun iptali davasının zamanaşımını kesmeyeceğini, imzaya itiraz davasında mahkemece tedbiren takibin durdurulmasına karar verilmişse, bu süre içinde zamanaşımının işlemeyeceğini, icra mahkemesi kararının temyizinin zamanaşımını kesmeyeceği”¹²¹⁴

√ “Çeke dayalı kambiyo takibinde borçlunun, takibin kesinleşmesinden sonra 6 aylık zamanaşımı süresinin geçtiğini ve takibin zamanaşımına uğradığını belirterek, İİK. 'nun 71 ve 33-a maddeleri uyarınca icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasına karar verilmesini talep ettiğini, İİK.nun 71/2. maddesinde; borçlu takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürecek olursa, 33/a maddesi hükmünün kıyasen uygulanacağını, İİK.nun 33/a-1 maddesinde de zamanaşımı gerçekleşmişse icranın geri bırakılacağı hususunun düzenlendiğini, o halde, borçlunun isteminin kabulü ile İİK'nun 71/2. ve 33/a maddeleri gereğince icranın geri bırakılmasına karar verilmesinin gerekeceğini”¹²¹⁵

√ “Zamanaşımını kesen işlemin, her kim hakkında vaki olmuşsa ancak ona karşı hüküm ifade edeceğini, icra takibinin diğer borçlusu hakkında yapılan zamanaşımını kesen işlemlerin şikayetçi borçlu yönünden hüküm ifade etmesi mümkün olmadığından, TTK'nun 726. maddesinde yazılı 6 aylık zamanaşımı süresinin dolduğunu, müşteki borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabul edilerek hakkındaki icranın geri bırakılmasına karar verilmesinin gerekeceğini”¹²¹⁶

√ “Davanın, çeke dayalı kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takibe karşı borçlunun, takibin işlemez bırakılması nedeniyle zamanaşımı oluştuğunu belirterek icranın geri bırakılması istemi olduğu, çekte keşide yerinin D.BAKIR şeklinde yazıldığı, dolayısıyla çek vafı bulunmadığının görüldüğü, bu belgenin on yıllık zamanaşımına tabi olduğu, zamanaşımı itirazının reddedilmesinin gerektiğini, ayrıca borçlu tarafından açılan menfi tespit davasında, alacaklı bu davaya katımlı ve alacak iddiasını ileri sürmüş ise borçlunun açtığı menfi tespit davasının da zamanaşımını keseceği, söz konusu davanın zamanaşımını kesecek nitelikte olup olmadığı araştırılmadan sonuca gidilmesinin de doğru olmadığı”¹²¹⁷

√ “Kambiyo senedi vasfını taşımayan adi havale niteliğindeki belgeye istinaden başlatılıp kesinleşen takipte, İİK'nun 71/2. maddesi gereğince takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde işleyecek zamanaşımı süresinin TTK'nun 726. maddesine göre hesaplanmayacağı”¹²¹⁸

¹²¹³ Bknz: 12. HD. 09.07.2012 T. E: 16781, K: 24213 (EK-12) (www.e-uvar.com E.T.23.03.2022)

¹²¹⁴ Bknz: 12. HD. 19.06.2012 T. E: 2464, K: 21280 (EK-13) (www.e-uvar.com E.T.23.03.2022)

¹²¹⁵ Bknz: 12. HD. 14.06.2012 T. 12824/20510 (www.e-uvar.com E.T.23.03.2022)

¹²¹⁶ Bknz: 12.HD. 04.06.2012 T. 1820/18946 (www.e-uvar.com E.T.23.03.2022)

¹²¹⁷ Bknz: 12.HD. 05.04.2012 T. 25570/11155 (www.e-uvar.com E.T.23.03.2022)

¹²¹⁸ Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 13676/872 (www.e-uvar.com E.T.23.03.2022)

√ “Alacağın, alacaklının sadece haciz talebinde bulunması ile değil, ayrıca haciz masraflarının da yatırılması halinde zamanaşımının kesileceğini”¹²¹⁹

√ “Takibin kesinleşmesinden sonra oluşan zamanaşımı nedeniyle, İİK. ’nun 71/son maddesinin göndermesi ile aynı kanunun 33/a maddesi uyarınca icranın geri bırakılması’ istemini içeren başvuruyu inceleme görev yetkisinin, takibin kesinleştiği icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine ait olduğunu”¹²²⁰

√ “İİK. 78 uyarınca dosyanın işlemde kaldırılmış olmasının, borçlunun İİK. 71 uyarınca borcun zamanaşımına uğradığı yönünde itirazda bulunmasına engel teşkil etmeyeceğini”¹²²¹

√ “İcra dosyasındaki son işlem olan haciz talebinden itibaren takip dayanağı çeke ilişkin altı aylık zamanaşımı süresinin geçmiş olması halinde, İİK. 71 uyarınca ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”¹²²²

√ “Takibin kesinleştiği tarih ile alacaklı vekilinin ‘89/1 haciz ihbarnamesi çıkarılması’ talebi arasında, takip dayanağı çekin bağlı olduğu altı aylık zamanaşımı süresinden fazla bir sürenin geçmiş olması halinde, İİK. 71 uyarınca ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”¹²²³

√ “Takip dayanağı belgenin ‘çek’ sayılmaması halinde, Ticaret Kanunundaki çeklere ait zamanaşımı hükümlerinin değil, TBK. mad. 146’daki on yıllık zamanaşımının uygulanacağını”¹²²⁴

√ “İcra dosyasındaki alacaklının son işlem tarihinden, yenileme talebinde bulunulan tarihe kadar ‘bono’lara ilişkin üç yıllık zamanaşımı süresinin doğmamış olması halinde İİK. 71’e göre ‘icranın geri bırakılması’na karar verilemeyeceğini”¹²²⁵

√ “Kıymet takdirine ilişkin talep edilen kıymete itirazın, İİK’nun 106. maddedeki süreleri kesmeyeceği”¹²²⁶

√ “Zamanaşımı süresinin, alacaklının -‘satış talebinde bulunmak’ gibi- son işlemden itibaren işlemeye başlayacağını (icra müdürlüğünün ‘dosyanın işlemde kaldırılmasına’ ilişkin kararından itibaren işlemeye başlamayacağını)”¹²²⁷

√ “‘Yenileme bildirisi’ gönderilen borçlunun, daha önce başlatılan takibe itiraz edemeyeceğini ancak, İİK. 71’de öngörülen koşullar çerçevesinde -‘takibin kesinleşmesinden sonraki döneme ilişkin- ‘itfa’, ‘imhal’, ‘zamanaşımı’ itirazında bulunabileceğini”¹²²⁸

√ “‘Yenileme bildirisi’nin (dilekçesinin) usulsüz tebliğ edildiğine ilişkin şikayet ile borca itirazın, icra mahkemesine birlikte yapılabileceğini (ve birlikte incelenebileceğini)”¹²²⁹

√ “Takipteki ‘son işlem’ tarihi ile ‘yenileme’ tarihi arasında, alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresinin geçmemiş olması halinde, ‘zamanaşımı nedeniyle takibin iptaline’ karar verilemeyeceğini”¹²³⁰

¹²¹⁹ Bknz: 12. HD. 25.11.2011 T. 18420/24410 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²⁰ Bknz: 12. HD. 16.03.2007 T. 2186/5037 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²¹ Bknz: 12. HD. 1.6.2004 T: 10355/13952; 28.10.2003 T. 17217/21115 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²² Bknz: 12. HD. 24.5.2004 T. 8239/13110 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²³ Bknz: 12. HD. 18.5.2004 T. 8418/12784 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²⁴ Bknz: 12. HD. 05.04.2012 T. 25570/11155; 19.01.2012 T. 13676/872; 6.11.2003 T. 22568/21781; 23.9.2003 T. 14267/18278; 24.2.2003 T. 14267/18278 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²⁵ Bknz: 12. HD. 12.6.2003 T. 11322/14045; 19.1.1995 T. 123/313 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²⁶ Bknz: 19. HD. 17.1.2003 T. E: 2002/5442, K: 272 (EK-14) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²⁷ Bknz: 12. HD. 12.10.1995 T. 12858/13522 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²⁸ Bknz: 12. HD. 7.10.1994 T. 11142/11919 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²²⁹ Bknz: 12. HD. 16.11.1990 T. 4464/11640; 13.11.1989 T. 3929/13760 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²³⁰ Bknz: 12. HD. 23.5.1989 T. 13310/7639 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

√ “Açıkça «satış talebi» olmadıkça, «taşınmaza kıymet takdirinin yapılması»na ilişkin istem ve işlemlerin, satış isteme süresini kesmeyeceği”¹²³¹

√ “Takibin kesinleşmesinden sonraki zamanaşımı iddiası hakkında, İİK. ’nun 16/son değil, 71/son hükmünün uygulanacağını”¹²³²

belirtmiştir...

IV. Tekrar belirtelim ki, borçlu ancak «takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde» takip konusu alacağın zamanaşımına uğradığını, bu maddeye göre -icra mahkemesine- bildirebilir.¹²³³ Eğer takip konusu alacak, takip talebinden önce zamanaşımına uğramışsa, borçlunun bu hususu «ödeme emrine itiraz» olarak -icra dairesine veya takibin şekline göre; icra mahkemesine-¹²³⁴ bildirmesi gerekir.

İcra mahkemesi, borçlunun “zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması” (İİK. mad. 71/II; 33a) istemini evrak üzerinde değil d u r u ş m a l ı olarak inceler.¹²³⁵

«Zamanaşımı nedeniyle icra takibinin iptali» (ya da icranın geri bırakılması), borçlu tarafından takibin yapıldığı icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine bildirilir.¹²³⁶

Bu başvuru bir süreye bağlı mıdır? Yoksa -az önce incelediğimiz- «itfa nedeniyle takibin iptali» istemi gibi «her zaman» istenebilir mi? **Yüksek mahkeme**¹²³⁷-özellikle 4.11.1998 tarih ve 12-763/797 sayılı Hukuk Genel Kurulu kararından sonraki; yeni kararlarında- “bu istemin her zaman (süreye bağlı olmadan) ileri sürülebileceğini” belirtmeye başlamıştır. Daha önce¹²³⁸ “İİK. 71/II uyarınca takibin kesinleşmesinden sonraki devrede, borcun zamanaşımına uğradığı itirazının yedi gün içinde bildirilmesi gerektiğini” belirtiyordu...

Doktrinde¹²³⁹ «ilamsız icrada, zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması talebi (İİK. mad. 71/II; 33a) için kanunda hiçbir süre öngörülmediği, kanunun öngörmediği bir hak düşürücü sürenin içtihat yolu ile kabul edilmesinin hak arama hürriyetine (Anayasaya) aykırı düşeceği, ilamlı icrada dahi icra emrinin tebliğinden sonraki dönemde gerçekleşmiş zamanaşımına dayanan icranın geri bırakılması istekleri her zaman yapılabilirken, ilamsız icradaki zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması talebinin yedi gün süreyle sınırlandırılmasının hatalı olacağı» belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasındaki yollama gereğince, borçlunun «zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasını» icra mahkemesinden istemesi halinde, İİK. mad. 33a hükmü uygulanacağından, borçlu «zamanaşımı savunu (defini)» İİK. mad. 71/I’de sayılan belgelere dayanmaksızın doğrudan doğruya takip dosyası ile, alacaklı da «zamanaşımının kesildiğini» (TBK. mad. 154, 157; TTK. mad. 750) ya da «tatile uğradığını» (TBK. mad. 153) aynı şekilde «resmi belge»lerle kanıtlayabilir.

¹²³¹ Bknz: HGK. 17.5.1989 T. E: 12-226, K: 368 (EK-15) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²³² Bknz: 12. HD. 26.11.1984 T. 9096/12188 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²³³ Bknz: 12. HD. 26.12.2011 T. 14606/30568; 24.05.2011 T. 29259/10202; 01.06.2010 T. 12003/13429; 19.02.2010 T. 22647/3782; 11.01.2010 T. 18613/26; 10.12.2009 T. 15639/24842; 06.10.2008 T. 13372/16574 vb. (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²³⁴ Bknz: 12. HD. 22.03.2011 T. 23773/4196 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²³⁵ Bknz: 12. HD. 17.05.2011 T. 29212/9659 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²³⁶ Bknz: 12. HD. 16.03.2007 T. 2186/5037 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²³⁷ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 19473/5124; 19.01.2012 T. 13640/376; 19.12.2011 T. 14322/29527; 31.10.2011 T. 4774/20669; 02.06.2011 T. 30069/11416; 28.11.2011 T. 7817/24670; 22.3.2011 T. 23973/4266; 31.10.2011 T. 4774/20669; 19.12.2011 T. 14322/29527; 2.6.2011 T. 30069/11416; 10.9.2004 T. 14667/18913; 18.3.2004 T. 1121/6429; 16.3.2004 T. 998/6175 vb. (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²³⁸ Bknz: 12. HD. 11.10.1990 T. 7199/9836; 29.5.1990 T. 13896/6557; 1.3.1990 T. 463/1903 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²³⁹ KURU, B. age. C:1, s:457 – KURU, B. İlamsız İcra Zamanaşımının İleri Sürülmesi (BATIDER, 1986/C:XIII, S:3-4, s:91 vd.)

V.Bu vesile ile uygulamadaki önemi nedeniyle hemen belirtelim ki; Ticaret Kanunu ile Borçlar Kanununda gerek *zamanaşımı süreleri* ve gerekse *zamanaşımını kesen sebepler* birbirinden farklı biçimde düzenlenmiştir. Ticaret Kanununa göre -kambiyo senetlerine dayalı takipler bakımından- zamanaşımı süreleri şu dört halde kesilir:

- 1- *Dava açılması,*
- 2- *İcra takibinde bulunulması,*
- 3- *Davanın ihbar edilmesi,*
- 4- *Alacağın iflas masasına bildirilmesi (TTK. mad. 750).*

TTK. mad. 750’de öngörülen bu *zamanaşımını kesen sebepler* sayılarak (sınırlı olarak) belirtilmiş olduğundan, bu maddede öngörülen sebepler dışında -örneğin; TBK. mad. 153, 154, 155, 156’da öngörülen sebeplerle- zamanaşımı kesilmez.¹²⁴⁰

VI.Yüksek mahkeme de çeşitli içtihatlarında aynı gerekçe ile yani; “TTK. mad. 750’de öngörülme-yen nedenlerle zamanaşımının kesilmeyeceği gerekçesiyle”;

√ “*İİK’nun 100. maddesi ile ilgili yazışmaların yapılmasının takibin devamına yönelik işlem niteliğinde olmaması nedeniyle, zamanaşımını kesen işlemlerden sayılmayacağını*”¹²⁴¹

√ “*Takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımının kesilebilmesi için; alacaklının sadece haciz talebinde bulunmasının yeterli olmayıp, ayrıca haciz masrafını da yatırmış olması gerekeceğini*”¹²⁴²

√ “*Borçlu tarafından açılan ‘kıymet takdirine itiraz davasının’ zamanaşımını kesmeyeceğini*”¹²⁴³

√ “*İcra mahkemesine borçlu tarafından ‘icra takibinin iptali’ amacıyla itirazda bulunulmuş olmasının, zamanaşımını kesmeyeceğini*”¹²⁴⁴

√ “*Borçlunun borcunu ikrar etmesinin ya da borcuna mahsuben ödemedede bulunmasının zamanaşımını kesmeyeceğini*”¹²⁴⁵

√ “*Borçlunun icra dosyasında borcu kabul etmesinin*”¹²⁴⁶

√ “*Üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının*”¹²⁴⁷

√ “*Takip konusu alacağı ilişkin temliknamenin icra dosyasına ibraz edilmesinin*”¹²⁴⁸

√ “*Borçlu hakkında ceza davası açılmasının*”¹²⁴⁹

√ “*Alacaklının asliye hukuk mahkemesinde -BK. 18’e (şimdi; TBK. 19’a göre- tapu iptali ve tescil davası açmasının*”¹²⁵⁰

√ “*Borçlunun sonradan Cumhuriyet Savcılığına başvurarak ceza davası açtırıp mahkumiyet kararı almasının (HUMK. 317 “şimdi; HMK. 209” dışında)*”¹²⁵¹

√ “*Karşılıksız çek düzenleme suçundan dolayı açılan ceza davasının*”¹²⁵²

¹²⁴⁰ Bknz: 12. HD. 10.6.1988 T. 10473/7682; 20.10.1986 T. 574/10840; 13.3.1986 T. 9294/2778; 27.1.1983 T. 10634/431; 20.10.1981 T. 5801/7642 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁴¹ Bknz: 12. HD. 23.12.2011 T. 29439/30265 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁴² Bknz: 12. HD. 25.11.2011 T. 18420/24410 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁴³ Bknz: 12. HD. 03.05.2011 T. 472/8221 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁴⁴ Bknz: 12. HD. 18.04.2011 T. 22694/6829 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁴⁵ Bknz: 12. HD. 13.3.1986 T. 9294/2778 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁴⁶ Bknz: 12. HD. 21.10.1982 T. 6933/7501 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁴⁷ Bknz: 12. HD. 25.2.1992 T. 10091/2047 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁴⁸ Bknz: 12. HD. 27.2.1987 T. 8687/2251 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁴⁹ Bknz: 12. HD. 3.3.1988 T. 14289/2441 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁵⁰ Bknz: 12. HD. 20.1.2004 T. 23745/778 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁵¹ Bknz: 12. HD. 25.2.2000 T. 2364/3155 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁵² Bknz: 12. HD. 9.12.1991 T. 5337/12878 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

- √ “*Senet alacaklısı hakkında ağır ceza mahkemesinde dava açılmasının*”¹²⁵³
- √ “*İcra mahkemesinde borca (ya da imzaya) itirazda bulunulmasının -İİK. mad. 169a/II uyarınca- tedbir kararı verilmiş olmadıkça*”^{1254 1255}
- √ “*Sonradan icra mahkemesi tarafından iptal edilmiş olan takiplerin*”¹²⁵⁶
- √ “*İcra mahkemesi tarafından verilen ‘ödeme emrinin iptaline’ ilişkin kararının*”¹²⁵⁷
- √ “*Takip talebinde bulunulmadıkça, takip dayanağı senet hakkında ihtiyati haciz kararı alınıp uygulanmasının*”¹²⁵⁸
- √ “*Borçlunun bonoyu kaybettiğinden bahisle aldığı iptal kararının iptali için alacaklının açtığı davanın*”¹²⁵⁹

“**takip dayanağı senedin bağlı olduğu zamanaşımı süresini kesmeyeceğini**” belirtmiştir.

Buna karşın borçlu hakkında, alacaklı tarafından yapılan haciz işlemi ile takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresi kesilir...¹²⁶⁰

VII. Borçlunun lehtar ya da yetkili hamil aleyhine *senet iptali* “(olumsuz tesbit) davası açması”nın zamanaşımını kesip kesmeyeceği” hususu gerek uygulamada ve gerekse doktrinde farklı görüşlere neden olmuştur. Gerçekten; **Yargıtay 12. Hukuk Dairesi** ö n c e ¹²⁶¹ “borçlunun açtığı olumsuz tesbit davasının zamanaşımını kesmeyeceğini” belirtmişken, **son kararlarında**¹²⁶² -**Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun** da benimsediği görüş doğrultusunda¹²⁶³ “borçlunun açtığı olumsuz tesbit davasının zamanaşımını keseceğini” belirtmeye başlamıştır. Ancak hemen belirtelim ki; bu dava eğer “davanın açılmamış sayılmasına” şeklinde sonuçlanmışsa, olumsuz tesbit davasının açılmasıyla zamanaşımı kesilmiş olmaz.¹²⁶⁴

Doktrinde de kimi yazarlar¹²⁶⁵ “borçlunun açtığı davanın zamanaşımını kesmeyeceğini” açıkça belirtmişken, kimi yazarlar¹²⁶⁶ “borçlunun fiillerinin zamanaşımını kesmeyeceğini” belirterek üstü kapalı olarak aynı görüşü savunmuşlardır. Buna karşın **kimi**

¹²⁵³ Bknz: 12. HD. 12.2.1990 T. 7629/978 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁵⁴ Bknz: 12. HD. 14.9.2004 T. 14514/19239; 12.6.2000 T. 9252/9700; 7.3.2000 T. 2901/3957; 10.12.1999 T. 14218/16167 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁵⁵ Karş: 12. HD. 11.11.1998 T. 11838/12501; 21.10.1996 T. 11128/12779 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁵⁶ Bknz: 12. HD. 30.6.1998 T. 7077/7977 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁵⁷ Bknz: 12. HD. 9.12.1997 T. 13448/13687 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁵⁸ Bknz: 12. HD. 12.6.2000 T. 9295/9741; 14.11.1996 T. 14279/14370 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁵⁹ Bknz: 12. HD. 21.6.1993 T. 5424/11201 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁶⁰ Bknz: 12. HD. 20.06.2011 T. 31032/12432 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁶¹ Bknz: 12. HD. 16.9.1993 T. 9401/13469; 22.9.1992 T. 3438/10610; 8.6.1992 T. 802/7968; 22.4.1991 T. 13876/4908 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁶² Bknz: 12. HD. 12.5.2011 T. 28072/9321; 3.5.2011 T. 472/8221; 22.3.2004 T. 2412/6700; 05.04.2012 T. 25570/11155; 13.2.2004 T. 24669/2652; 30.10.2003 T. 19341/21210 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁶³ Bknz: HGK. 20.11.1996 T. 12-654/805 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁶⁴ Bknz: 12. HD. 22.3.2004 T. 909/6632; 26.2.2004 T. 27151/4078; 23.6.2003 T. 12041/14955 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁶⁵ **ÖZTAN, F.** Kıymetli Evrak Hukuku, s:891 vd. – **GÖZÜBÜYÜK, A. H. T.** Ticaret Kanununun 662. Maddesine Göre Borçlunun Alacaklı Aleyhine Açtığı Dava Zamanaşımını Keser mi? (ABD. 1965/4, s:439 vd.)

¹²⁶⁶ **KARAYALÇIN, Y.** Ticari Senetler, s:256 – **KALPSÜZ, T.** Kıymetli Evrak, s:130 – **DOĞANAY, İ.** Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C:2, s:2031

hukukçular¹²⁶⁷ da açıkça “*borçlunun açtığı davanın zamanaşımını keseceğini*” ifade etmişlerdir...

VIII. Buraya kadar ayrıntılı olarak yaptığımız a ç ı k l a m a ve atıfta bulunduğumuz i ç t i h a t l a r açıkça gösteriyor ki; ancak gerek Borçlar ve gerekse Türk Ticaret Kanununda öngörülen nedenler takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımını kesmektedir. Bu nedenler dışında borçlunun icra memurunun herhangi bir işlemini şikayette bulunması -örneğin; hesap tablosunun düzeltilmesi, konulan haczin kaldırılması için *şikayet* yoluna gitmesi- ya da-kambiyo senedine dayalı takiplerde- takip konusu borca veya senetteki imzasına icra mahkemesine başvurarak *itirazda* bulunması, icra mahkemesince “*takibin durdurulması*” konusunda bir t e d b i r k a r a r ı verilmedikçe¹²⁶⁸ alacaklının takibi yürütmesini engellemez ve dolayısı ile alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresinin de işlemini durdurmaz. Fakat uygulamada; borçlunun bu tür şikayet ve itirazları üzerine kimi alacaklılar kendiliğinden takibe devam etmemekte ve yapılan bu başvuruların sonuçlanmasını “hatalı olarak” beklemektedirler. Bunun sonucu olarak da, borçlunun şikayet ya da itirazının reddedilmesinden sonra, takiplerine devam etmek istediklerinde, borçluların İİK. mad. 71/II’ye dayalı olarak yaptıkları başvuru (itiraz) ve icra mahkemelerinin “*zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması kararı*” ile karşılaşmaktadırlar. Alacaklıların böyle bir sürprizle karşılaşmamak için, borçlunun hangi başvurularının “itiraz ve şikayetlerin” (açtıkları davaların) ve bunlar üzerine icra mahkemesince verilecek kararların zamanaşımını keseceğini, hangi başvurularının “itiraz ve şikayetlerin” (açtıkları davaların) ve bunlar üzerine icra mahkemesince verilecek kararların¹²⁶⁹ ise zamanaşımını kesmeyeceğini araştırarak, buna göre takiplerini sürdürmeleri veya yapılan başvurunun sonucunu beklemeleri gerekir. Örneğin, uygulamada çok kez yapıldığı gibi, borçlunun takip konusu alacağı karşılayacak malları bulunmadığını belirten -ve “*geçici aciz belgesi*” niteliğinde bulunan- haciz tutanağına dayanarak İİK. mad. 277 vd.na göre “tasarrufun iptali” davası açan alacaklı, eğer dava devam ederken icra takibine devam etmemiş -örneğin, hiç değilse borçlunun mevduatının bulunup bulunmadığını öğrenmek ve varsa haciz koydurmak için bankalara “haciz ihbarnamesi” (İİK. mad. 89) göndertmemişse, davanın durumlarda, sonuçta davasını kazansa bile borçlusunun İİK. mad. 71/II’ye göre icra mahkemesine başvurması halinde, aleyhine “*icranın zamanaşımı nedeniyle geri bırakılması*” kararı verilmesini önleyemez. Çünkü; alacaklının borçlusu hakkında “*tasarrufun iptali davası*” açmasının, takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresini keseceği, kanunlarımızda öngörülmemiştir. Aynı şekilde; borçlu çeke dayalı borcu için icra takibi yapıldıktan sonra, alacaklısı ile icra dairesi, dışında anlaşma (protokol) yaparak, takip konusu borcunu “*altı ay (şimdi; 3 yıl) sonra*” ödemeyi taahhüt etse ve alacaklı borçlu ile yaptığı anlaşma çerçevesinde takibi durdurup, bu süre içinde icra dosyasında hiçbir işlem yapmasa, borçlunun taahhüt ettiği tarihte borcunu ödememesi üzerine takibe kaldığı yerden devam etmek istese, borçlu İİK. mad. 71/II uyarınca icra mahkemesine başvurarak “*icranın zamanaşımı nedeniyle geri bırakılması*”na dair karar alarak, hakkındaki takibi durdurabilir...

IX. “*Zamanaşımı süresi kesilince, süresi aynı olan yeni bir zamanaşımı süresi işlemeye başlar*” (TBK. mad. 156/I, TTK. mad. 751/(2)). Bu durumda işlemeye başlayacak olan yeni zamanaşımı süresinin, Ticaret Kanunu hükümlerine göre mi, yoksa Borçlar Kanununun 156/2 hükmüne göre -on yıl- mı olacağı konusunda beliren uyuşmazlık 23.2.1944 Tarih, 10/5 sayılı İçt. Bir. K. ile “*olaya BK. 135 (şimdi; TBK. mad. 156) hükmünün uygulanmayacağı*” şeklinde çözümlenmiştir. Böylece yapılan icra takibinde üç

¹²⁶⁷ **DOMANIÇ, H.** Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması, s:413 – **OKÇUOĞLU, Y.** Kambiyo Senetlerinde Borçlunun Dava Açmasıyla Zamanaşımı Kesilir mi? (Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, III, 1986, s:16 vd.) – **ERİŞ, G.** Kıymetli Evrak ve Taşima, s:552

¹²⁶⁸ Hemen belirtelim ki; genel mahkemelerce “takibin durdurulması”, “satışın yapılmaması” doğrultusunda verilen t e d b i r k a r a r l a r ı da, zamanaşımını durdurur (Bknz: 12. HD. 9.7.1992 T. 671/9473; 6.7.1992 T. 6712/9267; 26.3.1992 T. 10495/3838)

¹²⁶⁹ Bknz: 12. HD. 20.5.2003 T. 8298/11417 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

yıllık zamanaşımı süresi kesilen bono/çek¹²⁷⁰ keşidecisi hakkında yeniden üç yıllık zamanaşımı süresi işleme başlayacaktır.

İcra takibi ile zamanaşımı kesildikten sonra, alacaklı takibi sürdürmez ve dosya işlemden kaldırılırsa (İİK. mad. 78/II, IV, V) son işlem tarihi ile alacaklının yenileme talebinde bulunduğu tarih arasında takip dayanağı kambiyo senedinin bağlı olduğu zamanaşımı süresinin geçmemiş olması gerekir. Eğer bu süre geçmişse, “*borçlunun zamanaşımı itirazı*”nda bulunmuş üzerine icra mahkemesince “*zamanaşımı nedeniyle takibin iptaline*” karar verilir.¹²⁷¹

X. Zamanaşımının hangi durumlarda kesileceğini düzenlemiş olan Ticaret Kanunu zamanaşımının hangi durumlarda duracağını ayrıca düzenlememiştir. Böylece Ticaret Kanunumuzun birinci maddesindeki yollama nedeniyle Türk Borçlar Kanununun “*zamanaşımının hangi durumlarda duracağını düzenleyen hükümlerinin -mad. 152, 153, 157, 158, 159, 160 ve 161- ticari senetler hakkında da örnekseymeyle (kıyasen) uygulanması gerekeceği*” gerek **doktrinde**¹²⁷² ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**¹²⁷³ kabul edilmiştir.

XI. Ayrıca önemi nedeniyle belirtelim ki; bir kambiyo senedini birlikte keşide edenlerin paylarından fazla ödedikleri miktar için birbirleri hakkında yapacakları takip, artık kambiyo senedine dayanan *kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip olmayıp genel haciz yoluyla takip* olduğundan ve Borçlar Kanununa dayandığından, bu tür takipler *on yıllık zamanaşımı süresine* bağlıdır.

XII. Yüksek mahkeme, borçlunun isteminin (itirazının) kabul edilmesi halinde, icra mahkemesince “*icranın geri bırakılmasına*” karar verilmesi gerekeceğini, bunun yerine “*takibin geçici olarak durdurulmasına*”¹²⁷⁴, “*takibin zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına*”¹²⁷⁵ “*takibin iptaline*”¹²⁷⁶ “*ödeme emrinin iptaline*”¹²⁷⁷ karar verilemeyeceğini belirtmiştir. İcra mahkemesince “*icranın geri bırakılmasına*” karar verilince, daha önce yapılmış olan haciz işlemlerinin de iptali gerekir.¹²⁷⁸

İcra mahkemesi «*istemin reddine ve takibin devamına*» karar verirse, borçlu «*olumsuz tesbit*» veya «*geri alma*» davası açabilir (mad. 71/II’deki yollama nedeniyle, İİK. mad. 33a/III ve 33/IV).

İcra mahkemesi, «*zamanaşımı nedeniyle takibin iptaline (geri bırakılmasına)*» karar verirse, alacaklı, «*bu kararın kesinleştiğinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde*» mahkemede alacak davası açabilir. Eğer açmazsa, «*alacağın zamanaşımına uğradığı*» hususu, kesin hüküm teşkil eder (mad. 71/II; 33 a/II) (HMK. mad. 303).

*

• **Davacı vekili** 03.02.2022 tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;

– Açtıkları davanın konusunun “*alacağın, icra takibinden sonra zamanaşımı nedeniyle (İzmir ...İcra Müdürlüğü’nün 2008/3321 ve yenileme sonrası 2012/588 sayılı dosyasının) ‘icranın geri bırakılması’ talebiyle, davanın kesinleşmesine kadar ‘icranın durdurulması, hacizli taşınmaz satışının durdurulması’* olduğunu,

¹²⁷⁰ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 19473/5124 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁷¹ Bknz: 12. HD. 12.6.2003 T. 11322/14045; 19.1.1995 T. 123/313 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁷² ÖZTAN, F. age. s:888 – DOMANİC, H. age. s:472

¹²⁷³ Bknz: 11. HD. 29.12.1977 T. 5787/5946 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁷⁴ Bknz: 12. HD. 29.3.2004 T. 1720/7373 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁷⁵ Bknz: 12. HD. 23.9.2004 T. 14137/20122 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁷⁶ Bknz: 12. HD. 28.6.2011 T. 32500/13475; 07.06.2011 T. 13296/11939; 05.10.2010 T. 9671/22298; 15.06.2010 T. 2901/15366; 19.01.2010 T. 19621/1054; 06.11.2008 T. 15941/19293; 03.11.2008 T. 15947/19058; 03.11.2008 T. 15946/19047; 25.09.2008 T. 13000/16309; 01.07.2008 T. 11181/14014; 16.06.2008 T. 10209/12622; 29.05.2008 T. 6958/10890; 21.9.2004 T. 15389/19808; 29.6.2004 T. 12522/17197 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁷⁷ Bknz: 12. HD. 2.7.2004 T. 12595/17579 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹²⁷⁸ Bknz: 12. HD. 16.1.2003 T. 27331/207 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

– Davalı tarafından, İzmir ...İcra Müdürlüğünün 2008/3321 ve yenileme sonrası 2012/588 sayılı icra takibinden kaynaklanan, müvekkili şirket üzerine kayıtlı Aydın ili, Didim ilçesi, 854 ada 34 parseldeki taşınmazın haczedildiğini, taşınmazın satışına yönelik alacaklının ‘kıymet takdirine itiraz davası’ açtığını, bu davanın sonuçlandığını ve taşınmazın hâlihazırda satış tehdidi altında bulunduğunu, davanın kesinleşmesine kadar icra dosyasında hacizli bulunan müvekkil şirkete ait taşınmazın satışının gerçekleşmesi gerektiğinden, taşınmaz satışının bu nedenle durdurulması için bu davanın icra daireesine bildirilmesini,

– Müvekkil aleyhine, icra takibine konu edilmiş olan bonoların, icra takibinin kesinleşmesinden sonra alacaklı tarafından zamanaşımına uğratılmış olduğunu, çünkü ‘vade tarihinden itibaren üç yıl geçmekle poliçeye(bonoya) bağlı alacağın zamanaşımına uğrayacağı’nın yasa hükmü olduğunu,

– Müvekkil ve temsilcisi olduğu şirket hakkında 26.02.2008 tarihinde İzmir ...İcra Müdürlüğünün 2008/3321 sayılı dosyası ile iki adet 30.04.2006 ödeme tarihli ve 239.500,00 TL’lik ve 250.000,00 TL’lik toplamda 489.500,00 TL’lik ve 22.926,95 TL işlemler faiz ve takip çıktısı olarak 717.428,95 TL bedelle icra takibi yaptığını,

– İcra takibinin 26.02.2008 tarihinden bu yana sürmekte olduğunu, 19.01.2012 tarihinde dosyanın yenilendiğini ve dosyasının yeni numarasının 2012/588 olduğunu,

– Takip tarihinden buna, icra takibinin kesinleşmesinden itibaren bugüne kadar defalarca zamanaşımına uğradığını,

– Dosyanın 10.01.2012 tarihinde yenilendiğini, bu yenilemenin müvekkile tebliğ edilmeden yani harçsız olduğunu,

– Dosyanın 19.01.2012 talebine kadar ve sonrasında da zamanaşımının gerçekleştiğini,

– İlişkide sunduğu Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 01.12.2016 T. ve 5508/23501 sayılı kararında da açıkça ‘*yenileme talebi öncesinde herhangi bir takip işlemi yapılmadığı ve zamanaşımı gerçekleştiği iddiasına dayalı olarak takibin iptaline*’ karar verilmesi gerekeceğinin belirtildiğini,

– Dosyada müvekkili şirkete ait taşınmazın haczedilmesinden sonra defalarca kıymet takdiri yapıldığını, kıymet takdiri yapılmasının İİK.m.106 hükmünde öngörülen süreleri kesmediğini, yani bu anlamda zamanaşımını kesen bir olayın söz konusu olmadığını, dolayısıyla kıymet takdirine şikâyetin, satış istenmesine engel teşkil etmediğini, Yargıtay 19.HD. 17.01.2003 T. ve 5442/272 sayılı kararda bu hususun açıkça ifade edildiğini,

– Yargıtay kararlarına göre; ‘dava açılmasının, takip talebinde bulunmasının, davanın ihbar edilmesinin veya alacağın iflas masasına bildirilmesinin zamanaşımını keseceğini, aciz vesikası alınmışsa, aciz vesikasının düzenlenmesinden itibaren bunun 20 yıl geçmekle zamanaşımına uğrayacağını, senet borçlusunun açtığı senet iptal davasının zamanaşımını kesmeyeceği, borçlu tarafından açılan menfi tespit davasında, alacaklının savunmasını bildirmesi durumunda, anılan davanın da zamanaşımını keseceğini, istihkak, izaleyi şüyu, kıymet takdirine itiraz, senet iptali, tasarrufun iptali davası gibi davaların zamanaşımını kesmeyeceği (12.HD.26.01.2017 T. 8967/1070)’

– Yargıtay 12.HD. 27.04.2016 T. 9943/12427 sayılı kararında ‘borçlu hakkında yapılan takip ve çıkarılan ödeme emrinin tebliğinden, yenileme emri tebliğ tarihine kadar geçen sürede hiçbir işlem yapılmadığına göre zamanaşımı süresi itirazının kabulüyle, itiraz eden borçlu yönünden takibinin durdurulmasına karar verilmesi gerektiği’nin belirtilmiş olduğunu,

– Taşınmaza kıymet takdirine dair istem ve işlemlerin satışa hazırlık mahiyetinde olduğundan İİK.106. maddesindeki süreyi durdurmayacağını, (HGK..17.05.1989 T. 12-226/368, 12.HD.09.07.2012 T. 16781/24213)

– İcra takibinden sonra, icra takibine dayanak iki adet bononun son işlem tarihinden itibaren icra dosyasında zamanaşımını kesen herhangi bir işlem yapılmaması nedeniyle İİK.m.71,33/a ve TTK.m.778/d-h maddelerinin atfıyla TTK.732/4 ile 749/1 maddeleri uyarınca İzmir ... İcra Müdürlüğünün 2008/... ve yenileme sonrası 2012/... sayılı

dosyası hakkında ‘icranın geri bırakılması kararı’ verilmesini taleplerinin kabulüne karar verilmesini”

talep etmiştir.

- Davalı vekili 11.02.2022 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;
  - “Borçlunun ‘alacağın zamanaşımına uğradığı’ iddiasının dosya kapsamına aykırı olduğunu,
  - İzmir ... İcra Müdürlüğünde 2008/... dosyada alacaklı olarak yaptığı işlemleri kronolojik olarak ilişikte belirttiğini,
  - Takibin 26.02.2008 tarihinde bonoya dayalı olarak başlatıldığını, dosya numarasının 2008/... olduğunu, 22.08.2008 tarihinde borçlunun menkul ve gayrimenkul malları ile alacaklarının haczinin talep edildiğini, 11.07.2008 tarihli taleple kıymet takdiri raporunun borçlu vekiline tebliğinin talep edildiğini, 21.10.2008 tarihli taleple kıymet takdiri raporunun borçlulara tebliğinin istendiğini, 20.07.2009 tarihinde satış talep edildiğini, 07.09.2009 tarihinde taşınmaz takyidatının istinabe edilen icra dairesince yapılmasının talep edildiğini, 05.02.2010 tarihinde satış ilanının alacaklılara tebliğinin istendiğini, 14.05.2010 tarihli taleple satışın düşürülmesinin talep edildiğini, 06.07.2010 tarihinde tekrar satış talep edildiğini, 14.07.2010 tarihinde taşınmazın son takyidatlarının istendiğini, 15.07.2010 tarihinde borçluya ödenecek harcın haczinin talep edildiğini, 17.09.2010 tarihinde satış ilanının ilgililere tebliğinin istendiğini, 28.09.2010 tarihinde ‘harcın haczi için’ Belkahve Vergi Dairesi’ne müzekkere yazılması istendiğini, 08.03.2010 tarihinde satış için gerekli giderleri yatırması hususunda Av. Sibel Yılmaz’a yetki verildiğini, 14.04.2011 tarihli taleple birinci haciz ihbarnamesi gönderilmesi istendiğini, 01.06.2011 tarihinde tekrar satış talep edildiklerini, 24.08.2011 tarihinde taşınmaza yeniden kıymet takdiri talep ettiklerini, 26.10.2011 tarihinde 100.maddeye yarar bilgiler istendiğini, 19.01.2012 tarihinde harçsız yenileme talebinde bulunulduğunu, 27.03.2013 tarihinde satış talimatı yazılmasının talep edildiğini, 29.07.2013 tarihinde satış işlemlerine bir an önce başlanmasının talep edildiğini, 11.12.2013 tarihinde kıymet takdirinin yapılmasını talep ettiklerini, 30.01.2015 tarihinde taşınmazın son takyidatlarının istendiğini, 27.02.2015 tarihinde taşınmaz haczi talep edildiğini, 14.04.2015 tarihinde kıymet takdirinin tebliğinin talep edildiğini, 29.09.2015 tarihindeki taleple satış işlemlerinin devam edilmesinin talep edildiğini, 20.10.2015 tarihinde satış ilanı tebliğ edilerek ilgililerin talimat icra dairesine bildirilmesinin istendiğini, 03.05.2016 tarihinde tekrar taşınmazın satışının talep edildiğini, 10.10.2017 tarihinde kıymet takdirinin yapılmasının istendiğini, 15.01.2019 tarihinde tekrar haciz talep edildiğini, 15.12.2019 tarihinde tekrar kıymet takdirinin yapılmasını istendiğini, 21.01.2021 tarihli taleple haciz talep edildiğini, 16.04.2021 tarihinde kıymet takdiri raporunun ilgililere tebliğinin talep edildiğini, 28.06.2021 tarihli taleple taşınmazın kaydında haczi bulunan icra dairelerinden ‘haczin devam edip etmediğinin’ sorulmasının talep edildiğini”

bildirmiştir..

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Buraya kadar yaptığımız ayrıntılı açıklama ve atıfta bulunduğumuz içtihatlardan anlaşıldığı gibi; alacaklının yaptığı takipte ‘her talep ve işlemi’ nin değil sadece ‘takibi ilerletmeye yönelik, alacaklıyı alacağına kavuşturan’ haciz talebi, satış talebi gibi sınırlı sayıdaki talep ve işlemler, alacağın bağlı olduğu zamanaşımını keser. Nitekim **yüksek mahkeme** çeşitli kararlarında;

√ “Alacaklının satış talebinin (satış masraflarının da İİK. 59 uyarınca yatırılmış olması koşuluyla)”¹²⁷⁹,

√ “Alacaklının haciz talebinin (haciz masraflarının yatırılmış olması koşuluyla)”¹²⁸⁰

¹²⁷⁹ Bknz: Yuk. dipn. 11

¹²⁸⁰ Bknz: Yuk. dipn. 33-56

‘zamanaşımını keseceğini’ belirtmişken,

√ “*Taşınmazın son imar durumu ile üzerindeki hacizlerin devam edip etmediğinin sorulmasına yönelik taleplerin, takibi ilerletmeye yönelik işlemler olmadığından, zama-
naşımını kesmeyeceğini*”¹²⁸¹,

√ “*Maaş haczi konusunda müzekkere yazılmasının ve maaştan yapılan kesintilerin
icra dosyasına girmesinin beklenmesinin, zamaşımını kesmeyeceğini*”¹²⁸²

√ “*İİK. ’nun 100. maddesiyle ilgili yazışmaların yapılmasının, takibin devamına yö-
nelik işlem niteliğinde olmaması sebebiyle, zamaşımını kesen sebeplerden sayılmaya-
cağını*”¹²⁸³,

√ “*Borçlu tarafından açılan kıymet takdirine itiraz davasının, zamaşımını kesme-
yeceğini*”¹²⁸⁴

√ “*Borçlunun borcunu ikrar etmesinin ya da borcuna mahsuben ödemedede bulunma-
sının, zamaşımını kesmeyeceğini*”¹²⁸⁵

belirtmiştir.

Somut olayda;

✓ İzmir ... İcra Müdürlüğünün 2012/... (eski 2008/...) sayılı dosyasında, icra mü-
dürü yardımcısı, 26.02.2015 tarihli tensip tutanağında, borçlu şirket aleyhine 28.02.2008
tarihinde ödeme emrinin tebliğ edildiği ve 01.03.2010 tarihinde satış avansının yatırıl-
dığı, akabinde 14.05.2010 tarihinde alacaklı tarafından satışın düşürülmesinin talep edil-
diği, sonrasında 15.07.2013 tarihinde satışın yapıldığı ancak alıcı çıkmaması nedeniyle
15.07.2013 tarihinde satışın düşürüldüğü, 14.05.2010 - 15.07.2013 tarihleri arasında ta-
şınmaz haczinin talebi ve de satış avansının yatırılmamış olması nedeniyle, icra takibinin
(takipten sonraki) alacağın zamaşımına uğradığı hususu anlaşılmıştır.

Ayrıca 08.05.2008 tarihinde taşınmazın ilk kez satış talebinin yapıldığı ve satış talep
tarihinden 07.09.2009 tarihine kadar satış avansının bu süreç içerisinde yatırılmış olma-
sına karşın 14.05.2010 tarihinde alacaklının ‘satışın düşürülmesi talebinde’ bulunduğu
görülmele birlikte, 08.05.2008 tarihi ile 26.05.2011 tarihine kadar satışın düşürüldüğü
görülmele olup taşınmaz haczinin talebi ve de satış avansının yatırılmamış olması nede-
niyle, icra takibinin (takipten sonraki) alacağın zamaşımına uğradığı bu tarihler ara-
sında zamaşımını kesen hukuki işlemlerin mevcut olmadığı anlaşılmıştır.

✓ Yine de 15.01.2019 tarihinde alacaklı haciz talebinde bulunmakla, 4.000,00 TL
masraf-satış avansını 25.04.2018 tensip kararı gereği 15.01.2019 tarihinde ittula ettiğini
bildirmekle bu hususta takdir ve değerlendirme mahkemeye ait olmak üzere, 25.04.2018
tarihinde yasal süre içinde tensip kararından itibaren yasal 15 günlük süre içerisinde mas-
raf yatırmadığı anlaşılmale birlikte, herhalde 15.01.2019 tarihinde haciz talebi ve de
satış masrafi süresinde yatırıldığını bir an kabul edecek olsak dahi, 20.02.2022 tarihine
kadar icra takibinin zamaşımına uğramasını kesen hukuki işlemin mevcut olmadığını,
neticede 15.01.2019 tarihi ile 20.02.2022 tarihleri arasında taşınmaz haczinin talebi ve
de satış avansının yatırılmamış olması nedeniyle, icra takibinin (takipten sonraki) alaca-
ğın zamaşımına uğradığı hususu anlaşılmıştır.

Davacı vekili Av. ... tarafından, İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2022/... sayılı
dosyasına “uzman görüşü” “HMK.m.293” olarak ibraz edilmek ve takdiri muhterem
mahkemeye ait olmak üzere saygıyla sunarım.29.03.2022

EK-1: 26.02.2015 Tarihli Tensip Zaptı

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

¹²⁸¹ Bknz: Yuk. dipn. 14

¹²⁸² Bknz: Yuk. dipn. 23

¹²⁸³ Bknz: Yuk. dipn. 55

¹²⁸⁴ Bknz: Yuk. dipn. 57

¹²⁸⁵ Bknz: Yuk. dipn. 59

20) Tasarrufun iptali davalarında, başka mahkemelerdeki hangi uyumsuzlukların ‘bekletici mesele’ yapılması gerekir? “Ticaret şirketlerine aynı sermaye konulması” (TTK.m. 342, 343) tasarrufunun, ‘alacaklılara zarar verme/mal kaçırmaya yönelik bir tasarruf olduğu’ iddia edilerek, İİK.m. 277 vd. ve TBK.m. 19 uyarınca tasarrufun iptali davasına konu edilebilir mi?

I- Bilindiği gibi «bir davada hüküm verilebilmesi, görülmekte olan (başka) bir davanın sonuçlanmasına bağlı ise, mahkeme o (başka) davanın sonuçlanmasını beklemeye karar verir (HMK. m. 165/1), buna ‘bekletici sorun’ yapma kararı denir.¹²⁸⁶

Başka mahkemelerde açılan bazı davaların sonucu, tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından «bekletici mesele» yapılması gerekir.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «TBK. mad. 19 uyarınca açılan ‘muvazaalı işlemin iptaline’ ilişkin davada, davacının açılan katkı payı alacağı davasının kesinleşmesi beklenerek, davacının bir alacağının olduğunun kesinleşmesi halinde, dava konusu taşınmazın satışına ilişkin tasarrufun iptali tabi olup olmadığının değerlendirilmesi, iptale tabi olması halinde ‘davacı yararına hükmedilecek katkı payı alacağı ve fer’ileriyle sınırlı olarak’ İİK. mad. 283/1 maddesinin kıyasen uygulanarak, davacıya haciz ve satış yetkisi verilmesi gerektiğini»¹²⁸⁷

√ «Davalı-borçludan bir alacağı olan davacının tasarrufun iptali davası açmakta hukuki yararı olacağından, davacının davalı aleyhine açtığı katkı payı alacağı davasının sonucunun beklenmesi gerektiğini»¹²⁸⁸

√ «Bozma ilamından sonra, takip dosyasında 6 ay işlem yapılmadığından icranın geri bırakılmasına ilişkin kararın kesinleştiği, bu nedenle açılan tasarrufun iptali davasında davacı alacaklı tarafından açılmış bir dava bulunup bulunmadığı araştırılarak dava açılmış ise sonucunun beklenmesi, açılmamış olması halinde davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini»¹²⁸⁹

√ «Tasarrufun iptali davasında, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması arandığından, açılan itirazın iptali davasının sonucunun kesinleşmesinin beklenmesi gerektiğini- Tasarrufun iptali davasına konu taşınmazlara ait son tedavülli tapu kayıtları getirtilerek, taşınmazların el değiştirip değiştirmediğinin tespiti ve böyle bir durumun varlığı halinde, bu el değiştirmelerin davaya etkisinin tartışılması gerektiğini»¹²⁹⁰

√ «Davacı ile davalının boşanmalarına karar verildiği ve davacı lehine tazminat ve yoksulluk nafakasına hükmedildiği anlaşıldığından, bu boşanma dosyasının kesinleşen sonucunun bekletici mesele yapılarak, boşanma ve davacı alacağının kesinleşmesi halinde, tasarrufun iptali davasının esasa girilmesi gerektiğini»¹²⁹¹

√ «Davalı borçlunun icra takibine itiraz etmesi halinde, itiraz dilekçesinin davacıya tebliğ edilip edilmediği ve tebliğ edilmiş ise, tebliğden itibaren bir yıllık süre içinde itirazın iptali davası açılıp açılmadığının araştırılması, açılmış ise itirazın iptali davasının sonucunun bekletici mesele yapılması, takibin kesinleşmesi halinde ise, aciz belgesi yerine geçebilecek haciz tutanağının da bu aşamadan sonra araştırılarak, tasarrufun iptali isteğine karar verilmesi gerektiğini»¹²⁹²

¹²⁸⁶ KURU, B. Usul El Kitabı, C: 1, 2020, s:919 – ÖZEKES, M. Pekcanitez Usul, Medeni Usul Hukuku, 15. Bası, 2017, s: 1392 vd. – AŞIK, İ. Medeni Usul Hukukunda Bekletici Sorun, 2012

¹²⁸⁷ Bknz: 17. HD. 27.01.2020 T. 1597/50; 27.01.2020 T. 3399/45 vb.

¹²⁸⁸ Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 3012/12469

¹²⁸⁹ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 5907/12071

¹²⁹⁰ Bknz: 17. HD. 16.12.2019 T. 1185/11985

¹²⁹¹ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 4166/11419

¹²⁹² Bknz: 17. HD. 27.11.2019 T. 3353/11150

√ «Davacı alacaklının davalı borçludan gerçek bir alacağının olup olmadığını tespit edebilmek için aralarındaki alacak davasının bekletici mesele yapılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini ‘davacının alacağının dayanağı olan dava dosyasının kesinleşmemesi gerekçesi ile, tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu»¹²⁹³

√ «Tasarrufun iptali davasında, yetki itirazında bulunan davalı dördüncü kişi yönünden tefrik edilen dava bekletici mesele yapılarak, dördüncü kişinin kötü niyetinin ispatlanmaması halinde tüm tasarrufların iptaline; dördüncü kişinin kötü niyetinin ispatlanmamış olması halinde ise, (mahkemece ilk verilen davanın kabul kararını temyiz etmeyen) davalı üçüncü kişi yönünden karar kesinleşmiş olduğundan, davalı üçüncü kişinin taşınmazı elinden çıkardığı tarihindeki değeri oranında alacak ve ferilerini geçmeyecek şekilde bedelden sorumlu olmasına karar verilmesi gerektiğini»¹²⁹⁴

√ «Yargılama devam ederken borçlunun iflas ettiği, hem davacının hem de üçüncü kişinin alacaklarının iflas masasına kaydını talep ettiği, alacaklının alacağının bir kısmı kabul edilirken davalı üçüncü kişinin alacağının ise reddedildiği görüldüğünden, üçüncü kişinin açtığı ve reddedilen kayıt kabul ve sıra cetveline itiraz davasının kesinleşen sonucu beklenilmesi gerektiği, bu davanın üçüncü kişi lehine bozulması halinde, iflas masasından alacaklarını davacı ile birlikte garamaten alacağı, aksi halde ise tasarrufun iptali davasında yargılama giderinin davalılardan tahsiline karar verileceğinden, davacının hukuki yararının bu hali ile de mevcut olduğunu»¹²⁹⁵

√ «Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için alacaklının kesinleşmiş bir alacağının ve icra takibinin bulunmasının zorunlu olduğunu- İtiraz üzerine duran icra takibi nedeniyle asliye hukuk mahkemesinde açılan itirazın iptali davasının görevsizlik nedeniyle devredildiği iş mahkemesinde hangi esasa kaydedildiğinin ilgililerinden de sorulup dosyanın hangi aşamada olduğu tespit edildikten sonra; sonucu ve kesinleşmesi bekleterek tasarrufun iptali davasında karar verilmesi gerektiğini»¹²⁹⁶

√ «Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için alacaklının kesinleşmiş bir alacağının ve icra takibinin bulunmasının zorunlu olduğu- İtiraz üzerine duran icra takibi nedeniyle açılan itirazın iptali davasının sonucunun beklenilmesi ve sonucuna göre tasarrufun iptali davasında bir karar verilmesi gerektiğini»¹²⁹⁷

√ «Mahkemece, menfi tespit davasının tefrik edildikten ve ayrı esasa kaydı yapıldıktan sonra, tasarrufun iptali davasının diğer ön koşullarının gerçekleşmiş olduğunun anlaşılması halinde, gerçek bir borç ilişkisinin varlığı tasarrufun iptali davasını etkileyeceğinden bekletici mesele yapılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»¹²⁹⁸

√ «Davalı borçlunun itirazı üzerine davacı alacaklı tarafından takip konusu alacak ile ilgili olarak itirazın iptali davası açıldığı anlaşıldığından bu davanın kesinleşen sonucunun bekletici mesele yapılması, takibin kesinleşmesi halinde ise, aciz belgesi yerine geçebilecek haciz tutanağının da bu aşamadan sonra araştırılarak oluşacak sonuca göre tasarrufun iptali davasında bir karar verilmesi gerekeceğini»¹²⁹⁹

√ «Borçlu şirketin iflasına karar verildiği anlaşıldığından, bu kararın kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, kesinleşmemiş ise kesinleşmesinin bekletici mesele yapılması gerektiğini»¹³⁰⁰

√ «Aile mahkemesinin boşanmaya ilişkin kararı kesinleşmiş ise taşınmazın satışı işleminin TBK. mad. 19 gereğince iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi, iptale

¹²⁹³ Bknz: 17. HD. 27.11.2019 T. 2904/11147

¹²⁹⁴ Bknz: 17. HD. 27.11.2019 T. 2745/11166

¹²⁹⁵ Bknz: 17. HD. 19.11.2019 T. 5569/10790; 19.11.2019 T. 5571/10792 vb.

¹²⁹⁶ Bknz: 17. HD. 21.10.2019 T. 1473/9706

¹²⁹⁷ Bknz: 17. HD. 17.10.2019 T. 4254/9592

¹²⁹⁸ Bknz: 17. HD. 01.10.2019 T. 5059/8720

¹²⁹⁹ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 17512/8472

¹³⁰⁰ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 18708/8478

tabi olması halinde davacı yararına hükmedilen mali haklar ile sınırlı olarak İİK. mad. 283/1. maddesinin kıyasen uygulanarak davacıya haciz ve satış yetkisi verilmesi, anılan boşanma kararı kesinleşmemiş ise kesinleşmesinin bekletici mesele yapılması gerektiğini»¹³⁰¹

√ «Davacı ile davalı arasında açılan boşanma davasının devam ettiği anlaşıldığından, mahkemece, boşanma davasının sonucunun bekletici mesele yapılarak, bu dava sonunda davacının bir alacağı olmadığına anlaşıldığına halinde TBK. mad. 19 uyarınca açılan davanın reddine, aksi durumda yani bir alacağın varlığı halinde ise muvazaaa olgusunun gerçekleşip gerçekleşmediği araştırılarak, muvazaanın ispatı durumunda davanın kabulü ile bu alacağı için İİK. mad. 283/1 kıyasen uygulanarak davacıya haciz ve satış isteme yetkisi verilmesine karar verilmesi gerektiğini»¹³⁰²

√ «Tasarrufun iptali davasında davalı borçlunun iflasına karar verilmesi halinde, öncelikle borçlu şirket hakkında verilen iflas kararının kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, kesinleşmemiş ise kesinleşmesinin bekletici mesele yapılması gerektiğini»¹³⁰³

√ «Tasarrufun iptali davasında, icranın geri bırakılması kararının kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, bu şekilde kesinleşmiş ise alacaklı tarafından İİK. mad. 169/6 gereğince genel hükümlere göre dava açılıp açılmadığı belirlenip, açılmış ise bu davanın sonucunun bekletici mesele yapılması gerektiğini»¹³⁰⁴

√ «TBK. mad. 19 uyarınca açılan davaların alacağın tahsiline yönelik bulunduğunu-Boşanma davasının açılmasından sonra davalı borçlu sahip olduğu taşınmazını davalı üçüncü kişi kuzenine, o da daha sonra dördüncü kişi davalının annesinin komşusuna devretmiş olup tazminat ve nafakaya hükmedilen boşanma davası henüz temyiz incelemesinde olduğundan, mahkemece tazminat ve nafaka alacaklarının kesinleşmesinin beklenmesi ve işin esasına girilerek taraf delilleri toplanmak suretiyle sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»¹³⁰⁵

√ «TBK. mad. 19 uyarınca muvazaalı işlemin iptaline ilişkin açılan davada, davacının açtığı katkı payı alacağı davasının kesinleşen sonucunun beklenmesi gerektiğini»¹³⁰⁶

√ «Davalı borçlu aleyhine açılan aile mahkemesindeki dava dosyasının da sonucu beklenerek davacının alacaklarının kesinleşmesi halinde, davalı borçlu tarafından davalı üçüncü kişi aleyhine yapılan muvazaalı olduğu iddia edilen dava konusu icra takibinin, TBK'nun 19 maddesi gereğince değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiği, mahkemece “davalılar aleyhine yapılarak, kesinleşmiş bir icra takibi bulunmadığı ve dava ön şartının olmadığı” anlaşılmakla davanın reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu»¹³⁰⁷

√ «TBK.19'a dayalı davada; davacı alacaklının borçlu hakkında açtığı alacak davasının kesinleşecek sonucunun 'bekletici mesele' yapılması gerekeceğini»¹³⁰⁸

√ «Davacılar, davalının maliki olduğu aracın karıştığı kazada murislerinin vefat etmesi nedeniyle davalı aleyhine dava açtığından (tasarrufun iptali davası için aranan şartların aranması yerine) davacının açtığı tazminat davası sonucu beklenerek davacının talebi doğrultusunda TBK 19 uyarınca yargılamaya devam edilerek hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»¹³⁰⁹

√ «Davalı borçlu tarafından davacı alacaklı aleyhine açılan dava sonucunda icra mahkemesince İİK. mad. 71 gereğince icranın geri bırakılması kararı verildiği ve bu kararın

¹³⁰¹ Bknz: 17. HD. 25.06.2019 T. 17701/7854

¹³⁰² Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 13513/7716

¹³⁰³ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 13878/7718

¹³⁰⁴ Bknz: 17. HD. 22.05.2019 T. 13377/6619

¹³⁰⁵ Bknz: 17. HD. 13.05.2019 T. 19287/5985

¹³⁰⁶ Bknz: 17. HD. 30.04.2019 T. 6419/5315

¹³⁰⁷ Bknz: 17. HD. 29.04.2019 T. 8238/5207

¹³⁰⁸ Bknz: 17. HD. 08.04.2019 T. 14242/4305

¹³⁰⁹ Bknz: 17. HD. 04.04.2019 T. 17316/4158

kesinleştiği anlaşıldığından ve mahkemece davacı alacaklı tarafından İİK. mad. 33a/2 uyarınca açılmış bir dava bulunup bulunmadığı araştırılarak dava açılmış ise sonucunun beklenmesi, açılmamış olması halinde bu takip dosyası ile ilgili davanın ön koşul yokluğundan tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiğini»¹³¹⁰

√ «Davanın TBK. mad. 19 uyarınca açıldığıının kabulü ile dava dilekçesinde gösterilen ecrimisile ilişkin dava dosyasının akibeti araştırılıp, kesinleşmesi beklenerek, maddi ve hukuki olgulara göre değerlendirme yapıldıktan sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹³¹¹

√ «Taraf teşekkülü davanın her aşamasında kendiliğinden dikkate alınması gereken bir husus olduğu- Mahkemece iflas kararın kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak kesinleşmiş ise kesinleşmesinin bekletici mesele yapılması, karar kesinleşmiş ise iflas masasından 1. ve 2. alacaklılar toplantısının yapıp yapılmadığı, İİK. mad. 245 uyarınca davacıya tasarrufun iptali davası yönünden yetki verilip verilmediği sorularak, davaya davacının mı, yoksa masanın mı devam edeceği belirlenmesi gerektiğini»¹³¹²

√ «Boşanma aşamasında bulunduğu davalı eşinin kendisinden mal kaçırmak amacıyla dava konusu taşınmazı davalı 3. kişiye muvazaalı olarak devrettiği iddiasıyla muvazaalı satışın iptaline ilişkin açılan davada, taraflar arasındaki boşanma davasında davacı lehine hükmedilen nafaka ve tazminat alacağı olmadığı anlaşılmışsa da devam eden katkı payı alacağının sonucu bekletici mesele yapılarak, dava sonucunda davacının bir alacağının olmadığı tespit edildiği durumda davanın reddine, aksi halde davanın kabulü ile bu alacağı için İİK. mad. 283/1 kıyasen uygulanarak davacıya haciz ve satış yetkisinin verilmesi gerektiğini»¹³¹³

√ «Mahkemece aile mahkemesince verilecek kararın ve kesinleşen sonucunun bekletici mesele yapılarak, davacının bir alacağının olduğunun tespiti halinde, davalılar arasındaki yakın akrabalık ilişkisi de göz önüne alınarak, taşınmaz satışının TBK. mad. 19 gereğince iptale tabi olup olmadığı değerlendirilmesi, iptale tabi olması halinde davacı yararına hükmedilecek katkı payı alacağı ve fer'ileriyle sınırlı olarak İİK. mad. 283/1 kıyasen uygulanarak davacıya haciz ve satış yetkisi verilmesi gerektiğini»¹³¹⁴

√ «Borçlu şirketin iflasına karar verildiği ve kararın onaylandığı anlaşıldığından, öncelikle iflas kararının kesinleşip kesinleşmediğinin araştırılarak, kesinleşmemiş ise kesinleşmesinin bekletici mesele yapılması, kesinleşmiş olması halinde ise davacının tasarrufun iptali davasını takip edebilmesi için iflas idaresinden İİK. mad. 245 gereğince yetki alması gerektiği, yetki aldığı takdirde eldeki davayı takip edebileceğini»¹³¹⁵

√ «Aleyhine maddi ve manevi tazminat davası açılan davalı borçlunun dava konusu 36 adet taşınmazını diğer davalıya sattığı anlaşıldığından, davacıların eldeki davayı açmakta hukuki yararı bulunduğu kabul edilerek, tazminat davasının sonucunun bekletici mesele yapılması ve sonucuna göre yapılan satış işlemleri bakımından TBK'nun 19. maddesindeki muvazaa olgusunun araştırılması, bu olgunun ispatı halinde davanın kabulü ile borçlu veya davacı adına tesciline gerek olmadan davacıya haciz ve satış isteme yetkisi verilmesi, aksi halde davanın reddine karar verilmesi gerektiğini»¹³¹⁶

√ «Boşanma davasında lehine hükmedilecek mali haklar ile katılma alacağı davası sonucu lehine hükmedilecek tazminat alacağının tahsiline yönelik açılan muvazaaya dayalı tasarrufun iptali davasında, boşanma davasının kesinleştiği, katkı payı davasının ise kesinleşmediği görüldüğünden, bunun sonucunun beklenmesi, alacağın belirlenmesi halinde, bu alacak yönünden mevcut delillerin TBK. mad. 19 gereğince değerlendirilmesi ve

¹³¹⁰ Bknz: 17. HD. 03.04.2019 T. 19463/4017

¹³¹¹ Bknz: 17. HD. 25.02.2019 T. 10467/1972

¹³¹² Bknz: 17. HD. 12.02.2019 T. 5314/1304

¹³¹³ Bknz: 17. HD. 22.01.2019 T. 4903/477

¹³¹⁴ Bknz: 17. HD. 21.01.2019 T. 4719/406

¹³¹⁵ Bknz: 17. HD. 15.01.2019 T. 14041/94

¹³¹⁶ Bknz: 17. HD. 24.12.2018 T. 7645/12628

sonucuna göre karar verilmesi gerektiği, davanın “katılma payı alacağına dayanarak, aynı haklar talep edilemeyeceği” gerekçesiyle reddinin hatalı olduğunu¹³¹⁷

√ «Yargılamanın yenilenmesi istenilen dosyada dava dayanağı alacağı esas katkı payı alacağı davası bekletici mesele yapılmadan taraflar arasında devam eden katkı payı alacağı davasında ortaya çıkacak miktara göre tahsil imkanı verecek şekilde karar verilmesinin öngörüldüğü ve kararın bu şekilde kesinleştiği, ancak karara esas alınan katkı payı alacağı talebinin reddedildiği ve böyle bir alacağın olmadığı hususunun kesinleştiği, bu halde kararın infaz kabiliyeti olmamakla birlikte davacılar aleyhine BK’nun 19. maddesine dayalı davada yargılama giderine hükmedildiğinden davacıların yargılamanın yenilenmesi talebi için hukuki yararları olduğundan, mahkemece, HMK’nun 375/ğ maddesindeki “karara esas alınan hükmün, kesinleşmiş başka bir hükümle ortadan kalkmış olması” halinin somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin tartışılıp, değerlendirilmesi gerekirken yazılı gerekçelerle yargılamanın yenilenmesi talebinin reddine karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu¹³¹⁸

√ «Davacı-alacaklının davalı-alacaklı ile dava dışı borçlu aleyhine açtığı tasarrufun iptali davasının sonucunun sıra cetveline itiraz davasında beklenilmesi gerektiği- Kendisine pay ayrılmamış olan alacaklının açmış olduğu iptal davasının kabulü halinde kendisine pay düşeceği hususu dikkate alındığında, bu alacaklıya husumet yöneltmesinde hukuki yarar bulunduğu¹³¹⁹

√ «TBK. m. 19’a dayalı iptal davasında mahkemece, davacının aile mahkemesinde açtığı ‘katkı payı davası’nın kesinleşecek sonucunun bekletici mesele yapılması gerektiğini¹³²⁰

√ «Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için alacaklının kesinleşmiş bir alacağının ve kesinleşmiş bir icra takibinin bulunması gerektiğinden alacaklı davacı tarafından açılan itirazın iptali davası ile icranın geriye bırakılmasına dair kararların kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, İİK. mad. 33/a-2 uyarınca dava açılıp açılmadığı belirtilip sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini¹³²¹

√ «TBK. m. 19’a dayalı olarak açılmış olan tasarrufun iptali davasında, mahkemenin davacı –alacaklının davalı borçlu hakkında başka bir mahkemede açtığı alacak davasının kesinleşecek sonucunun beklenmesi gerekeceğini¹³²²

√ «TBK. mad. 19 uyarınca açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin davada, davacının davalıdan alacağının var olup olmadığının anlaşılması için katkı payı alacağı davasının kesinleşen sonucunun bekletici mesele yapılması gerektiğini¹³²³

√ «Borçlu hakkında başlatılan icra takibinde, İİK. mad. 71 uyarınca, icranın geri bırakılması kararı verildiği ve kesinleştiği anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece davacı alacaklı tarafından İİK. mad. 33a/2 uyarınca açılmış bir dava bulunup bulunmadığı araştırılarak dava açılmış ise sonucunun beklenmesi, açılmamış olması halinde bu takip dosyası ile ilgili tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini¹³²⁴

√ «Davacının, açtığı katkı payı alacağı davası sonucunda bir alacağının doğması mümkün olduğundan, mahkemece katkı payı alacağı davasının sonucunun bekletici mesele yapılarak, davacının bir alacağının varlığının saptanması halinde, davanın esasına girilerek satışın muvazaalı olup olmadığının araştırılması ve varlığının saptanması halinde ise İİK. mad. 283/1 maddesinin kıyasen uygulanarak alacağın tahsiline imkan ve-

¹³¹⁷ Bknz: 17. HD. 16.10.2018 T. 5102/9156

¹³¹⁸ Bknz: 17. HD. 05.06.2018 T. 19383/5860

¹³¹⁹ Bknz: 23. HD. 24.05.2018 T. 1108/3337

¹³²⁰ Bknz: 17. HD. 22.05.2018 T. 194449/5336

¹³²¹ Bknz: 17. HD. 10.05.2018 T. 1160/4872

¹³²² Bknz: 17. HD. 18.04.2018 T. 17759/4283

¹³²³ Bknz: 17. HD. 03.04.2018 T. 17069/3739

¹³²⁴ Bknz: 17. HD. 20.03.2018 T. 2850/2765

rilecek şekilde hüküm tesis edilmesi; aksi durumda, yani davacının bir alacağın olmadığını anlaşılması halinde ise davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini»¹³²⁵

√ «Mahkemece, boşanma ve mali haklara ilişkin kararın kesinleşmesinin beklenerek, kararın kesinleşmesi ve davacının eşinden boşandığı ve alacağının olduğunun anlaşılması halinde, davalı tarafından yapılan satış sırasında boşanma davası açılmamış ise de, davalı üçüncü kişinin, kardeşi olan davalı-borçlu ile davacı-alacaklı arasındaki sorun ve geçimsizliklerden haberdar olduğu, nitekim hem kendisi hem de eşi tarafından boşanma davasının yargılaması sırasında tanıklık yaptığı bu hali ile satış sırasında davalı borçlunun durumu hakkında bilgi sahibi olmadığı dolayısı ile iyiniyetli olduğundan söz edilmeyeceğinden davanın kabulüne, davacının alacağının olmadığını sabit olması halinde davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini»¹³²⁶

√ «Davalı, borçlu ya da üçüncü kişinin, aciz belgesine bağlanmış bir borcun gerçekte hiç mevcut olmadığını iddia ve ispat edebileceği- Davalı borçlunun, icra takibine konu borcun bulunmadığının tespit edilmesi halinde tasarrufun iptali davasının temelini kalmayacağını- Zorunlu haller dışında, bir davanın, görülmekte olan davayla bağlantısının bulunması halinde bekletici sorun yapılmasının mahkemenin takdirine bağlı olduğunu- Tasarrufun iptali davasından sonra, dayanak takiplere konu senetler hakkında açılmış bulunan bir menfi tespit davası, tasarrufun iptali davasının sonucunu etkileyeceğini- Menfi tespit davasında icra takibine konu 10.000,00 TL bedelli senet yönünden verilen ret kararı da Yargıtay tarafından istemin kabulü gerektiğinden bahisle bozulduğundan belirtilen menfi tespit davasının bekletici sorun yapılması gerektiğini»¹³²⁷

√ «Mahkemece yapılması gereken işin, temyize konu taşınmaz bakımından mal rejiminin tasfiyesine dayalı tapu iptali ve tescil davasının tefriki ile ayrı bir esasa kaydedilmesi daha sonra da tefrik edilen dosyanın görevli Aile Mahkemesine gönderilmesi, dava konusu taşınmazla ilgili 16.08.2007 ve 29.09.2009 tarihli tasarruflar yönünden ise, aile mahkemesi kararının bekletici mesele yapılarak, davacının bir alacağının olduğunun tespiti halinde TBK'nun 19 maddesi gereğince iptale tabi olup olmadığını mevcut delillere göre değerlendirilmesi, iptale tabi olması halinde davacı yararına hükmedilecek katkı payı alacağı ve fer'ileriyle sınırlı olarak İİK'nun 283/1 maddesinin kıyasen uygulanarak davacıya haciz ve satış yetkisi verilmesinden ibaret olduğunu»¹³²⁸

√ «Mahkemece belirtilen hacizlerdeki istihkak iddiaları ve dava sonuçları ile haczedilen bu malların akıbetinin araştırılarak, gerektiğinde bekletici mesele yapılarak, borçlunun aciz halinin varlığı ve yokluğunun net bir şekilde saptaması yapıldıktan sonra aciz halinin olmadığı yani haczedilen malların alacağı karşılayacağı saptandığı takdirde davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini»¹³²⁹

√ «Alacaklı hakkında tefecilik ve tehdit suçundan dolayı dava açıldığı anlaşıldığından ve davalı bu senedi kefil olarak imzaladığı için verilecek karar onun yönünden de hüküm ifade edeceğinden, ceza dosyasının sonucunun bekletici mesele yapılarak, takip dayanağı alacağın gerçek olduğunun anlaşılması halinde şimdiki gibi davanın kabulüne aksi durumda ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini»¹³³⁰

√ «Davacının TBK. mad. 19 uyarınca açtığı muvazaa nedeni ile iptal davasında aciz belgesi aranmadan davanın görülmesi ve davalıların savunmasında bahsi geçen menfi tespit davasının davaya etkisi üzerinde de durularak karar verilmesi gerektiğini»¹³³¹

¹³²⁵ Bknz: 17. HD. 21.02.2018 T. 11880/1195

¹³²⁶ Bknz: 17. HD. 21.02.2018 T. 19079/1206

¹³²⁷ Bknz: HGK. 15.11.2017 T. 17-2361/1371

¹³²⁸ Bknz: 17. HD. 17.10.2017 T. 1287/9185

¹³²⁹ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 15565/6184

¹³³⁰ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 254/6191

¹³³¹ Bknz: 17. HD. 10.05.2017 T. 22775/5329

√ «*Takip konusu borç ile ilgili olarak açılan itirazın iptali davasının sonucu araştırılarak takibin kesinleştiğinin tespiti halinde, dava konusu taşınmazların satışı işyeri niteliğinde olduğu ve İİK. mad. 280’de belirtilen devir koşullarının gerçekleştiği iddia ve ispat edilmediğinden davalı borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarrufun iptali ile dördüncü kişinin kötü niyeti ispatlanmadığından, üçüncü kişinin taşınmazları elinden çıkardığı tarihteki değeri üzerinden takip konusu alacak ve ferileri ile sınırlı olarak tazminattan sorumlu tutulmasına, aksi halde itirazın iptali davasının bekletici mesele yapılarak reddi halinde davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini*»¹³³²

√ «*BK’nun 19. maddesine göre dava açılabilmesi için davacının bir alacağının olmasının da bir dava şartı olduğu, bu durumda mahkemece, boşanma ve mal rejimi davalarının sonucunun bekletici mesele yapılarak davacının bir alacağının varlığının saptanması halinde şimdiki davanın kabulüne aksi durumda dava ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini*»¹³³³

√ «*İdare mahkemesindeki yargılama sonunda ödeme emrinin iptali talebinin reddi talibi red edildiği takdirde takip kesinleşeceğinden, idare mahkemesinin dosyasının kesinleşen sonucunun bekletici mesele yapılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini*»¹³³⁴

√ «*Alacağın gerçek olmadığı ileri sürülmüş olup, mahkemece davacı alacaklının dükkanı olup olmadığı, yıllık gelirinin ne olduğu, tanık ifadesinde geçen tehdit suçu ile ilgili dosya numarasının tespit edilerek, iddia edildiği gibi “borcun gerçek olmadığı” noktasında tanıklık yapmaması yönünde yapılan bir tehditle ilgili olup olmadığı, ilgili ise yargılama sonucunun bekletici mesele yapılarak oluşacak sonuca göre tasarrufun iptali istemi hakkında bir karar verilmesi gerektiğini*»¹³³⁵

√ «*Borçlular hakkında yapılan takibe itiraz nedeniyle, davacı tarafından itirazın iptali davalarının açıldığı, takiplerin kesinleşmediği ve ortada kesinleşmiş bir icra takibi bulunmayacağından alacaklının ‘aciz vesikası’ elde etme imkanının olmadığı ve bu durumda mahkemece ‘kesinleşmiş icra takibi bulunmadığı ve davacı tarafından aciz belgesi sunulmadığı’ gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi yerine, itirazın iptali davalarının sonucunun ‘bekletici mesele’ yapılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini*»¹³³⁶

√ «*Takip konusu alacağın dayanağı ilamın bozulduğu ve yargılamaya devam olduğu anlaşıldığından, bu dosyanın bekletici mesele yapılarak yargılama sonunda tahsili gereken bir alacağının varlığının saptanması halinde, tasarrufun iptali davasının esasına girilmesi gerektiğini- Tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi halinde, maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini*»¹³³⁷

√ «*Taşınmazın kredi borcu nedeniyle alacaklı banka tarafından satışa çıkarıldığı belirtildiğinden, böyle bir takip olup olmadığı araştırılarak, böyle bir dosya ve satış işlemi varsa icra dosyasının bekletici mesele yapılarak, takip dosyası alacaklının ihale bedelinden alacağını aldıktan sonra bir bedel kalmış ise, bu bedelin tahsiline bedel kalmamış ise konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına, şayet böyle bir takip veya paraya çevirme işlemi söz konusu değil ise bu taşınmazın üçüncü kişiye satışının iptaline karar verilmesi gerektiğini*»¹³³⁸

√ «*Mahkemece davalı üçüncü kişinin “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı” yönündeki savunması üzerinde durulmamasının hatalı olduğunu- Mahkemece, davalının bu yöndeki savunması doğrultusunda davacı ve davalı delillerinin toplanması,*

¹³³² Bknz: 17. HD. 09.05.2017 T. 22237/5234

¹³³³ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 4654/4928

¹³³⁴ Bknz: 17. HD. 18.04.2017 T. 20381/4179

¹³³⁵ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008

¹³³⁶ Bknz: 17. HD. 20.03.2017 T. 19548/2898

¹³³⁷ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 21254/2725

¹³³⁸ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 21348/2726

gerektiğinde takip konusu alacaklı ve borçluların banka hesap hareketleri, ticari ve vergi kayıtları istenerek ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması, Savcılığın takip konusu senetle ilgili yürütülen hazırlık dosyası; dava açılmış ise dava dosyası, ticaret mahkemesi dava dosyasının sonucunun beklenmesi ve tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»¹³³⁹

√ «Eldeki dava açıldıktan sonra davalı borçlu şirketin iflas ettiği anlaşıldığından, öncelikle mahkemece iflas kararının kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak kesinleşmemiş ise kesinleşmesinin beklenmesi, kesinleşmiş ise ikinci alacaklılar toplantısının yapılmasından 10 gün sonrasına kadar iptal davasının durdurulmasına karar verilmesi ve davacı alacaklıya İİK'nun 245 ve 255/2. madde gereğince davayı takip konusunda aldığı belge varsa sunması için süre verilmesi, sunulduğu takdirde davanın esasının incelenmesi, sunulmadığı takdirde davanın iflas idaresine ihbarı ile taraf teşkilinin sağlanması ve iflas idaresinin huzuru ile davaya devam edilerek davanın esasının incelenmesi ve hükmün iflas idaresi lehine veya aleyhine kurulması gerekeceğini»¹³⁴⁰

√ «Mahkemece; davalının kısıtlanması için açılan davanın tasarrufun iptali davası açısından bekletici mesele yapılarak, hasıl olacak sonuca göre taraf teşkili sağlandıktan sonra karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁴¹

√ «Davacı tarafından davalı borçlu muris hakkında yapılan takip dosyalarındaki alacakla ilgili olarak açılan ceza davasının kesinleşmesi beklenip davacının alacaklı olup olmadığı ve alacak miktarı belirlenerek dava konusu satış işleminin TBK. mad. 19 gereğince iptale tabi olup olmadığı değerlendirilmesi gerektiğini»¹³⁴²

√ «Davacının davalı borçlu aleyhine yaptığı takip dosyası yönünden eldeki dava açıldıktan sonra borçlu tarafından açılan dava sonucu kesinleşen ilamı ile takibin İİK'nun 71, 33/a maddesi gereğince icranın geri bırakılmasına karar verildiğini, ancak davacı vekili takip konusu çeklere dayalı olarak davalı borçlu hakkında başka bir dava dosyası ile alacak davası açtıklarını ve anılan dosyanın sonucunun beklenmesini talep ettiğinden mahkemece anılan dosyanın sonuçlanıp kesinleşmesi beklenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁴³

√ «Mahkemece davacı tarafından davalı eş aleyhine açılan boşanma davası ile katkı payı alacağı dava dosyalarının sonuçları beklenerek davacının alacağın kesinleşmesi halinde, davalı tarafından temyiz dilekçesi ekinde yer alan hesap hareketleri de ince lenerek mevcut delillerin TBK'nun 19. maddesi gereğince değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁴⁴

√ «Danışıklı işlem ile diğer kişilerin haklarının zarara uğratıldığı benimsenebilmesi için onların, danışıklı işlemde bulunandan alacaklarının bulunması ve danışıklı işlemin o alacağın ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış olması gerektiğini- TBK. mad. 19 uyarınca açılan davalarda, İİK. mad. 283/1 kıyasen uygulanarak dava konusu taşınmazın davalıya satışına ilişkin tasarrufun iptali ile davacıya bu taşınmaza haciz ve satış isteme yetkisinin tanınmasına karar verilmesi gerektiğini- Davacı tarafından davalı borçlu aleyhine açılan tazminat davasının sonucu beklenerek alacağın kesinleşmesi halinde, mevcut delillerin TBK'nun 19 maddesi gereğince değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken hukuki nitelendirme hata yapılarak 'kesinleşmiş bir takibin bulunmadığı, aciz belgesinin sunulmadığı' gerekçesiyle davanın dava şartı yokluğundan usulden reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu»¹³⁴⁵

¹³³⁹ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457

¹³⁴⁰ Bknz: 17. HD. 24.01.2017 T. 18025/483

¹³⁴¹ Bknz: 17. HD. 05.12.2016 T. 23062/11127

¹³⁴² Bknz: 17. HD. 22.11.2016 T. 20871/10761

¹³⁴³ Bknz: 17. HD. 15.11.2016 T. 19130/10509

¹³⁴⁴ Bknz: 17. HD. 08.11.2016 T. 19673/10240

¹³⁴⁵ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 17768/9333

√ «Tasarrufun iptali istemli davada, davacı tarafından davalı koca aleyhine açılan katkı payı alacağına ilişkin davanın kesinleşmesinin beklenmesi gerektiğini- Katkı payı alacağına hükmedilmesi halinde o alacak ve fer'ilerin de eklenerek davacının tüm (boşanma sonucu nafaka tazminat, katkı payı, v.s. alacak ve fer'ileri) alacak ve fer'ileriyle sınırlı olma koşulu ile dava konusu tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini»¹³⁴⁶

√ «Dava konusu taşınmazların, 'üçüncü kişiye değil', gerçekte 'kendisine ait olduğunu' iddia eden asli müdahil tarafından açılan inanç sözleşmesine dayalı tapu iptali ve tescil davasının yargılama usulü ve inceleme mercii tasarrufun iptali davasından farklı olduğundan, davaların tefrik edilerek ayrı bir esasa kaydedilmesi, daha sonra tasarrufun iptali davasında bekletici mesele yapılarak, asli müdahilin davasının sonucuna göre tasarrufun iptali davası hakkında bir karar verilmesi gerektiğini»¹³⁴⁷

√ «Muvazaalı işlemin iptali davasına konu taşınmazla ilgili olarak davalılar arasında görülen inançlı işlem nedeni ile tapu iptali ve tescili davasının reddedildiği ancak bozulduğu ve henüz kesinleşmediği anlaşıldığından, bu davanın 'bekletici mesele' yapılarak kesinleşen sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğini»¹³⁴⁸

√ «Davacı ve davalı borçlu arasında mal tasfiyesi davası devam ettiğinden, bu davanın sonucunun beklenerek, alacağın varlığı sabit olduğu ve davalıların tümü yönünden muvazaa olgusu ispat edildiği takdirde davanın kabulüne, aksi durumda kısa aralıklarla satış tek başına muvazaa olgusu için yeterli olmadığı da dikkate alınarak davalı borçlu ile diğer davalıların davaya dahili sağlanarak son satın alan kişinin de muvazaalı olarak hareket ettikleri ispat edilmediği takdirde davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁴⁹

√ «Davacı bankanın dava konusu yaptığı takip dosyasına davalı borçlunun itiraz ettiği ve itiraz üzerine takibin durduğu, başka bir dava ile davacı tarafından itirazın iptali davası açıldığı anlaşıldığından mahkemece itirazın iptali davası ilgili mahkemesi'nden istenerek incelenmesi davacı lehine sonuçlanmış ve kesinleşmiş ise şimdiki gibi anılan takip dosyası yönünden de tasarrufların iptaline, aksi takdirde kesinleşmemiş ise kesinleşmesinin beklenmesi, davalı borçlu lehine sonuçlanmış ve kesinleşmiş ise anılan takip dosyası yönünden davanın önkoşul yokluğu reddine karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁵⁰

√ «İptali istenen tasarrufun senet ve kullanılan kredi sözleşmelerine dayalı borçtan sonra yapılmış olduğu görüldüğünden, borçlunun çocukları olan davalı 3. kişiler (İİK. mad. 278/3-1) ve borçlunun çalışmanı davalı 4. kişi (İİK. mad. 280) yönünden tasarrufun iptali gerektiğini- İcra takibine itiraz üzerine davacı alacaklının itirazın iptali davası açtığı anlaşıldığından, bu davanın davacı lehine sonuçlanmış ve kesinleşmiş olması halinde, anılan takip dosyası yönünden de tasarrufların iptaline, aksi takdirde kesinleşmemiş ise kesinleşmesinin beklenmesi, davalı borçlu lehine sonuçlanmış ve kesinleşmiş ise anılan takip dosyası yönünden davanın reddine karar verilmesi gerektiğini»¹³⁵¹

√ «Dava konusu taşınmaz hakkında davacı tarafından açılan ve mahkemenin ..... Esas sayılı dosyasında yargılaması devam eden tapu iptali ve tescil davası bulunduğundan, bu davanın sonucu görülmekte olan davanın sonucunu etkileyeceğinden, belirtilen davanın sonucunun bekletici mesele yapılarak davacının haklılığının tesbiti halinde bu davanın değerlendirilmesinin yapılması gerekeceğini»¹³⁵²

¹³⁴⁶ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 18422/9339

¹³⁴⁷ Bknz: 17. HD. 11.10.2016 T. 17056/8799

¹³⁴⁸ Bknz: 17. HD. 11.10.2016 T. 17066/8804

¹³⁴⁹ Bknz: 17. HD. 04.10.2016 T. 1156308559

¹³⁵⁰ Bknz: 17. HD. 27.09.2016 T. 12977/8287

¹³⁵¹ Bknz: 17. HD. 27.09.2016 T. 10184/8285

¹³⁵² Bknz: 17. HD. 27.09.2016 T. 17466/8229

√ «Açılmış olan tasarrufun iptali davasında, mahkemesinin davalı- borçlu aleyhine açılmış olan ‘itirazın iptali davası’ nın kesinleşecek sonucunun beklenmesi gerekeceğini»¹³⁵³

√ «Mal tasfiyesi ve katkı payı alacağı için dava açıldığı ve yargılamanın devam ettiği anlaşıldığından ve bu davanın sonucunda davacı lehine tazminata hükmedilmesi halinde muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davasının görülebileceğinden; sonuçlanması beklendikten sonra hasıl olacak duruma göre bir karar verilmesi gerektiğini- TBK. mad. 19 uyarınca açılan davanın kabulü halinde, İİK’nun 283/2.maddesinin kıyasen uygulanarak davacıya sadece haciz ve satış isteme yetkisi verilmesi gerekeceğini»¹³⁵⁴

√ «Mahkemece davacı tarafından davalı borçlu aleyhine açılan ve kesinleşen boşanma nafaka ve tazminat davası dışında; katkı payı alacağına ilişkin açılan dava dosyasının sonucu da beklenerek alacağın kesinleşmesi halinde mevcut delillerin her iki dosya da gözönüne alınarak TBK’nun 19. maddesi gereğince değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»¹³⁵⁵

√ «Mahkemece davacı tarafından davalı borçlu aleyhine açılan ve kesinleşen boşanma nafaka ve tazminat davası dışında; katkı payı alacağına ilişkin açılan dava dosyasının sonucu da beklenerek alacağın kesinleşmesi halinde mevcut delillerin her iki dosya da gözönüne alınarak TBK’nun 19 maddesi gereğince değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»¹³⁵⁶

√ «Tasarrufun iptali davasında davalı-borçlu hakkındaki takiplerin kesinleşmiş olması aranmakta olup, itirazın iptali ve diğer itiraz davalarının kesin olarak sonuçlanıp sonuçlanmadığı araştırılarak, kesinleşmemiş ise anılan davanın bekletici mesele yapılmasına karar verilmesi gerektiğini»¹³⁵⁷

√ «Takip konusu alacağın yabancı mahkeme ilamına ilişkin olması nedeniyle öncelikle Türkiye’de takibe konulabilmesi için tenfiz kararı gerektiğinden, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece öncelikle tenfize ilişkin dava dosyasının kesinleşmesi beklenerek kesinleştiikten sonra; anılan ilam hem Türkiye’de, hem de yabancı ülkede takibe konulduğundan ve yabancı ülkedeki takip sonucu kısmı ödeme yapıldığı, borçlunun oradaki şirket hisselerine ve 4 taşınmazına haciz konulduğu ve icra işlemlerinin devam ettiği anlaşıldığından, talimat yazılarak, davacının dava konusu alacağıyla ilgili yabancı ülkede başlattığı takibin son durumunun sorulması; eğer takip konusu alacak borçlunun oradaki malvarlığından karşılanmış ise, tasarrufun iptali davasının ‘önkoşul yokluğundan reddine’; karşılanmamış ise Türkiye’deki takip dosyası içeriğinden, borçlunun Türkiye’de mal varlığının olmadığı anlaşıldığından, haciz tutanağının ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde olduğu kabul edilerek dava konusu tasarrufların İİK’nun 278, 279, 280. maddeler gereğince iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini»¹³⁵⁸

√ «Davacı, davasını davalı (Y.) aleyhine açılan boşanma ve nafaka davası ile katkı payı alacağı davaları sonucu hükmedilmesi muhtemel nafaka ve tazminat alacağının tahsiline yönelik açtığından, ve boşanma davacı ile katkı payı davalarının derdest olduğu anlaşıldığından, mahkemece bu dosyaların sonucunun beklenmesi, davalar sonucu davacının nafaka, katkı payı alacağı belirlendiği takdirde, TBK’nun 19. maddesi gereğince değerlendirme yapılarak karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁵⁹

√ «Davalı borçlunun ödeme emrinin iptali için idari yargıda açtığı dava sonunda ödeme emrinin iptaline karar verilmesi halinde, davacının davasına dayanak teşkil eden

¹³⁵³ Bknz: 17. HD. 29.09.2016 T. 5547/8283

¹³⁵⁴ Bknz: 17. HD. 21.06.2016 T. 24077/7603

¹³⁵⁵ Bknz: 17. HD. 21.06.2016 T. 4136/7562

¹³⁵⁶ Bknz: 17. HD. 21.06.2016 T. 4136/7562

¹³⁵⁷ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 15128/6932

¹³⁵⁸ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 12927/6946

¹³⁵⁹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 2682/6341

alacak ortadan kalkacak ve dolayısıyla da dava ön şartı gerçekleşmemiş olacağından; idari yargıdaki dava sonucunun beklenmesinin zorunluluk arz ettiğini»¹³⁶⁰

√ «*Tasarrufun iptali davalarında varlığı zorunlu bulunan icra takibinin, dava tarihinden önce yapılmasının zorunlu olmadığı, yargılama aşamasında borçlu hakkında yapılmış bir icra takibinin olmasının yeterli olduğunu- Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece, alacaklı tarafından açılmış olan itirazın iptali davasının sonucunun beklenerek, takibin kesinleşmesi halinde davanın esasına girilerek delillerin toplanıp yapılacak değerlendirme sonucuna göre bir karar verilmesi, itirazın iptali davasının reddedilip bu kararın kesinleşmesi halinde ise, ‘davanın ön koşul yokluğu nedeniyle reddine’ karar verilmesi gerekeceğini- Dava tarihinden sonra takibe geçilmesi halinde, tasarrufun iptali davasının görülemeyeceğinin kabul edilemeyeceğini»¹³⁶¹*

√ «*Mecburi hasım durumunda olan borçlunun en yakın mirasçılarının mirası red davası açtıklarından bu davanın sonucunun beklenilmesi gerekeceği, bu durumda mirasın reddi davasının sonucunun beklenilmesi, mirasın reddine karar verilmesi halinde konunun miras hukuku hükümleri çerçevesinde çözülmesi için mahkemece mahallin sulh hakimine durum bildirilerek mirasın iflas kurallarına göre tasfiyesinin sağlanması, anılan mahkemece borçlu için atanacak veya yetkilendirilecek bir temsilci huzuru ile davaya devam olunması gerekeceğini»¹³⁶²*

√ «*Boşanma davası ve edinilmiş mallara katkı payı davası devam ederken, davalı kocanın kendisine ait taşınmazları meydana gelecek borçlardan kaçırmak amacıyla muvazaalı olarak diğer davalıya devrettiğini ileri sürerek TBK. mad. 19 uyarınca davacı eş tarafından açılan tasarrufun iptali davasında, icra takibi ve aciz vesikası ibrazı zorunlu olmadığından mahkemece davacının dayandığı dava dosyasının sonucunun beklenilmesi ve sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»¹³⁶³*

√ «*Davacılar haksız fiille ilgili olarak davalı aleyhine tazminat davası açtıklarından, davanın sonucu beklenerek davacılar lehine tazminata hükmedildiği takdirde, davalılar arasındaki dava konusu taşınmazın satış işleminin muvazaalı olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini»¹³⁶⁴*

√ «*Borçlunun yaptığı itiraz nedeni ile takibin durması üzerine, davacı alacaklının itirazın iptali davası açıp açmadığı araştırılarak, açmış ise anılan davanın sonucunun bekletici mesele yapılması ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi, aksi halde tasarrufun iptali davasının kesinleşmiş bir takip bulunmadığından ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁶⁵*

√ «*Davacının alacağının cari hesap alacağından doğduğu, alacağın gerçek olduğu, haciz tutanaklarının İİK. mad. 105 kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olduğu, iptali istenen tasarrufların takip konusu alacaklardan sonra yapıldığı ve davanın süresinde açıldığı anlaşılacakla, mahkemece dava ön koşulları yönünden itirazın iptaline ilişkin hükmün kesinleşip kesinleşmediği sorularak kesinleşmemiş ise kesinleşmesi beklenerek, kesinleşmiş ise dava koşulları gerçekleşmiş olacağından tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini »¹³⁶⁶*

√ «*Tasarrufun iptali davasının dayanağı takiple ilgili bonodaki imzanın borçluya ait olmadığına karar verilmiş ve takip durmuş ise de, alacaklı tarafından alacaklı olduğunun ispatı için İİK. mad. 170/3’e dayalı olarak dava açıldığından bu davanın sonucunun bekletici mesele yapılması gerektiğini»¹³⁶⁷*

¹³⁶⁰ Bknz: 17. HD. 09.05.2016 T. 17051/5625

¹³⁶¹ Bknz: HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433

¹³⁶² Bknz: 17. HD. 14.03.2016 T. 18506/3112

¹³⁶³ Bknz: 17. HD. 14.03.2016 T. 3265/3119

¹³⁶⁴ Bknz: 17. HD. 09.02.2016 T. 19032/1346

¹³⁶⁵ Bknz: 17. HD. 22.12.2015 T. 7864/14763

¹³⁶⁶ Bknz: 17. HD. 22.12.2015 T. 6298/14743

¹³⁶⁷ Bknz: 17. HD. 03.11.2015 T. 8256/11484

√ «Borçlunun yaptığı zamanaşımı itirazı nedeni ile ‘icranın geri bırakılması’ kararı verildiği anlaşıldığından, karar bu şekilde kesinleşmiş ise alacaklı tarafından İİK. mad. 169/6 gereğince genel hükümlere göre dava açılıp açılmadığı belirlenip, açılmış ve kesinleşmemiş ise bu davanın sonucunun bekletici mesele yapılması ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹³⁶⁸

√ «Borçlunun yaptığı itiraz nedeni ile takibin durduğu ve itirazın iptali davasının açıldığı anlaşıldığından, bu davanın sonucunun tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece bekletici mesele yapılması gerektiğini»¹³⁶⁹

√ «Tasarrufun iptali davalarının görülebilmesi için diğer dava koşullarının yanında, kesinleşmiş bir takibin varlığının da gerekli olduğunu- Dava dayanağı takip dosyası ile ilgili olarak, borçlunun yaptığı itirazı nedeni ile takibin durduğu ve itirazın iptali davasının açıldığı, bu durumda, yapılacak iş, anılan davanın sonucunun bekletici mesele yapılması ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹³⁷⁰

√ «Borçlunun icra mahkemesine yaptığı başvurunun kabulü ile ‘icranın geri bırakılması’na kararı verilmesi halinde, anılan karar kesinleşmiş ise alacaklı tarafından İİK. mad. 169/6 gereğince genel hükümlere göre dava açılıp açılmadığının belirlenmesi, açılmış ise bu davanın sonucunun bekletici mesele yapılması; icranın geri bırakılmasına ilişkin karar kesinleşmemiş ise bu kararın kesinleşmesinin beklenerek sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹³⁷¹

√ «Mahkemece icranın geri bırakılmasına dair kararın kesinleşip kesinleşmediğinin araştırılarak, kararın kesinleşmiş olması halinde tasarrufun iptaline konu olabilecek geçerli bir icra takibinin dolayısıyla temlik işleminin varlığından söz edilemeyeceğinden davanın reddine karar verilmesi gerektiğini»¹³⁷²

√ «Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece, borçlunun yaptığı, ‘zamanaşımı itirazı nedeni icranın geri bırakılmasına’ dair verilen kararın kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, bu şekilde kesinleşmiş ise alacaklı tarafından İİK. mad. 169/6 gereğince genel hükümlere göre dava açılıp açılmadığı belirlenmesi ve açılmış ise bu davanın sonucunun bekletici mesele yapılması ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi, icranın geri bırakılmasına ilişkin karar kesinleşmemiş ise bu kararın kesinleşmesinin beklenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁷³

√ «Muvazaaya dayalı (TBK. 19) davalarda davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek olmadığını, İİK 277 vd. maddelerinde iptal davasına konu tasarruflar özünde geçerli olmasına rağmen kanunun icra hukuku yönünden iptaline imkan verdiği tasarruflar olduğu, muvazaaya dayalı iptal davasında ise davacının muvazaalı işlemle kendisinin zararlandırıldığı ileri sürüldüğü, İİK 277 vd. maddelerinde düzenlenen iptal davası açma hakkının davacının genel hükümlere, muvazaaya dayanarak dava açmasına engel olmadığı, davacının iddiasını kanıtlaması halinde İİK 283/1. kıyasen uygulanarak davacının alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak iptal ve tescile gerek olmaksızın davacıya haciz ve satış isteyebilmesi yönünden hüküm kurulması gerekeceğini- Mahkemece, öncelikle davacının davalı aleyhine açtığı katkı payı alacağı davasının sonucu beklenerek muvazaaya dayalı dava hakkında karar verilmesi gerektiğini»¹³⁷⁴

√ «İptal davasının açılma ve görülme koşullarından birisi icra takibi ile ilgili koşul olup; alacağın ve icra takibinin kesinleşmiş olması ve tasarrufta bulunanın borçlu durumda olması gerekeceğini- Borçlunun yaptığı zamanaşımı itirazı nedeni ile icranın geri bırakılması kararı verildiği ve kararın kesinleştiği anlaşılmakta olduğundan, alacaklı

¹³⁶⁸ Bknz: 17. HD. 20.10.2015 T. 11531/10959

¹³⁶⁹ Bknz: 7. HD. 13.10.2015 T. 1832/10513

¹³⁷⁰ Bknz: 17. HD. 30.06.2015 T. 4718/9346

¹³⁷¹ Bknz: 17. HD. 04.05.2015 T. 19960/6437

¹³⁷² Bknz: 17. HD. 13.04.2015 T. 2579/5722

¹³⁷³ Bknz: 17. HD. 24.03.2015 T. 18980/4773

¹³⁷⁴ Bknz: 17. HD. 17.03.2015 T. 2203/4344

tarafından İİK. mad. 169/6 gereğince genel hükümlere göre dava açılıp açılmadığı araştırılarak, açılmış ise bu davanın sonucunun bekletici mesele yapılmak ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁷⁵

√ «Davalı borçlu şirketin ticaret sicilinden re'sen silindiği Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde de bu durumun ilan edildiği anlaşıldığından öncelikle taraf teşkili yönünden davacı vekiline davalı borçlu şirketin ihtivası için dava açması konusunda süre verilmesi, açacağı davanın sonucunun ve kesinleşmesinin beklenmesi gerektiğini»¹³⁷⁶

√ «Somut olayda davacının katkı payı alacağına ilişkin mahkeme kararının mevcut olduğu da nazara alınarak o davanın kesinleşmesinin beklenmesi, ayrıca muvazaaya ilişkin olarak değerlendirme yapılarak borçlu ile üçüncü kişi arasında belirtilen arkadaşlık ilişkisinin bulunup bulunmadığının belirlenmesi ve bunun sonucunda yapılan tasarrufun muvazaalı olup olmadığının irdelenmesi gerektiğini»¹³⁷⁷

√ «Danışıklı işlem ile üçüncü kişilerin haklarının zarara uğratıldığı benimsenilmesi için onların, danışıklı işlemde bulunandan alacakları bulunmalı ve danışıklı işlem o alacağın ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış olması gerektiğini- Zarara uğradıklarını ileri süren üçüncü kişilerin, danışıklı işlemde bulunduğu iddia edilen kişi hakkında tazminat davası açmış olmaları, bu davanın kabulü için tek başına yeterli olmadığını- TBK. mad. 19 kapsamında açılmış muvazaa nedenine dayalı iptal istemine ilişkin davada, davacının açmış olduğu tazminat davalarının sonucunun beklenmesi gerektiğini»¹³⁷⁸

√ «Ancak aciz belgesinin sunulması için yapılacak satışlar için başlayan süreç devam ettiği gibi davacının kendi elinde olmayan nedenlerden dolayı satış işlemlerinin uzamış olması halinde, dava şartı olan borçlunun aciz halinin gerçekleşip gerçekleşmediğine dair işlemlerin neticelenmesinin beklenmesi gerektiğini- Dava konusu iki taşınmaz üzerinde banka lehine konan ipoteklerin tutarının, intifa hakkı değerinin oldukça üzerinde olduğu görüldüğünden, mahkemece dava konusu taşınmazlar üzerindeki banka ipoteklerinin ödenip ödenmediği, ödenmiş ise intifa hakkının satış işlemlerinin tamamlanması beklenerek davacının alacağına tamamen ödenip ödenmediği, borcun tamamen ödenmemesi halinde ise, haciz tutanağının İİK. mad. 105 anlamında ‘geçici aciz belgesi’ olarak kabulü ile davanın esasının incelenmesi ve dava konusu (taşınmazların çıplak mülkiyetinin satışı şeklinde gerçekleşen) tasarrufların iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini»¹³⁷⁹

√ «Tasarrufun iptali davasının önkoşulu, borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması olup, ön koşulun bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini»¹³⁸⁰

√ «Tasarrufun iptali davası ile alacak davasının farklı yargılama yöntemlerine tabi olmaları nedeniyle birlikte görülme imkanı olmadığı, bu durumda tasarrufun iptali davası ile alacak davasının tefrik edilmesi, gerektiğinde tasarrufun iptali davasında, alacak davasının bekletici mesele yapılması gerekeceğini»¹³⁸¹

√ «Tasarrufun iptali davalarında takip konusu borcun kesinleşmesi gerekeceği, eldeki itirazın iptali davasının sonucunun tasarrufun iptali davasını etkileyebileceği ancak iki davanın birlikte görülme imkanı olmadığından iki davanın tefrik edilerek itirazın iptali

¹³⁷⁵ Bknz: 17. HD. 10.03.2015 T. 25274/4097

¹³⁷⁶ Bknz: 17. HD. 09.02.2015 T. 20814/2208

¹³⁷⁷ Bknz: 17. HD. 10.11.2014 T. 6943/15508

¹³⁷⁸ Bknz: 17. HD. 14.10.2014 T. 9052/13298

¹³⁷⁹ Bknz: 17. HD. 09.09.2014 T. 14947/11344

¹³⁸⁰ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 7488/10391

¹³⁸¹ Bknz: 17. HD. 12.06.2014 T. 3489/9706

davasının sonucunun tasarrufun iptali davasında bekletici mesele yapılması gerekeceğini»¹³⁸²

√ «Muvazaa iddiasına dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, davacının alacağı olup olmadığı davacı alacaklı ile davalı borçlu görülmekte olan alacak davasının karara bağlanıp kesinleşmesi ile ortaya çıkacağından, alacak davasının sonucunun beklenmesi gerektiğini»¹³⁸³

√ «Dava konusu tasarruflar ilk borcun doğum tarihinden sonra yapılmış olup, bu tasarruflar ile geçici aciz belgesi arasında iki yıllık sürenin geçmemiş olduğu görüldüğünden tasarrufların iptali davasının reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu- Tasarrufun iptali davasına, itirazın iptali davasının sonucunun beklenmesi gerektiğini»¹³⁸⁴

√ «Alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı ve borcun doğum tarihi hususunda yeterli araştırma yapılarak ve resmi belgede sahtecilik ve tefecilik suçlarından açılan ceza davasının da sonucu beklenerek bir karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁸⁵

√ «Yargılama sırasında davalı borçlunun iflas ettiği anlaşıldığından, davanın masa tarafından mı yoksa davacı tarafından mı devam edileceğinin belirlenmesi adına 2. alacaklılar toplantısının yapılması ve sonucunun beklenmesi gerektiğini»¹³⁸⁶

√ «Davalı, borçlu şirketin ortağı olup, hakkında açılan bir icra takibinin bulunmadığı, sorumluluğunun belirlenmesi açısından sanık olarak yargılandığı ceza davasının sonucunun kesinleşmesinin beklenmesi gerekeceğini- Dava konusu hisse devrine ilişkin tasarrufun TBK'nun 19. madde kapsamında değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁸⁷

√ «Davacı alacaklı tarafından borçlu davalı aleyhine yapılan icra takibine borçlu tarafından itiraz edildiği ve icra takibinin durduğu; itirazın iptali istemiyle alacaklı davacı tarafından açılan dava sonucunda itirazın iptaline karar verildiği, verilen kararın ise borçlu tarafından temyiz edildiği, bu durumda mahkemece itirazın iptali davasının sonucunun beklenileceği ve hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁸⁸

√ «Her ne kadar tasarrufun iptali davası yönünden borçlu hakkında yapılmış bir icra takibi bulunmaması nedeniyle red kararı verilmesi doğru ise de, davacı borçlu olduğu iddia edilen kişi hakkında İİK'nun 89/IV maddesi uyarınca dava açtığına göre öncelikle bu konuda açılan davanın sonucunun beklenmesinin gerekeceğini»¹³⁸⁹

√ «Tazminat davası sonucunda hükmedilecek tazminatın tahsilini önlemeye yönelik olarak davalılar arasında yapılan satışın (tasarrufun) iptalinin istenebileceği, mahkemece henüz kesinleşmiş bir alacak bulunması gerektiği gerekçesi ile davanın reddine yerine tazminat davasının beklenmesi ve hasıl olacak sonuca göre davanın diğer şartları da nazara alınarak bir karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁹⁰

√ «Dava konusu taşınmazlardaki çıplak mülkiyetin davalı tarafından çocuklarına satışına ilişkin tasarrufun iptalini istemiyle açılan davada, davacılar tarafından dosyaya kesin aciz belgesi ibraz edilmemişse de, aciz belgesinin sunulması için yapılacak satışlar için başlayan süreç devam ettiği gibi davacının kendi elinde olmayan nedenlerden dolayı satış işlemlerinin uzamış olması halinde dava şartı olan borçlunun aciz halinin gerçekleşip gerçekleşmediğine dair işlemlerin neticelenmesinin beklenmesi ve taşınmazlar üze-

¹³⁸² Bknz: 17. HD. 03.06.2014 T. 4675/8843

¹³⁸³ Bknz: 17. HD. 26.05.2014 T. 7847/8320

¹³⁸⁴ Bknz: 17. HD. 13.05.2014 T. 691/7522

¹³⁸⁵ Bknz: 17. HD. 08.05.2014 T. 2942/7251

¹³⁸⁶ Bknz: 17. HD. 06.05.2014 T. 5363/7109

¹³⁸⁷ Bknz: 17. HD. 05.05.2014 T. 15392/6934

¹³⁸⁸ Bknz: 17. HD. 30.04.2014 T. 1885/6605

¹³⁸⁹ Bknz: 17. HD. 15.04.2014 T. 3698/5863

¹³⁹⁰ Bknz: 17. HD. 25.02.2014 T. 1267/2511

rinde bulunan ipoteklerin satış tarihinde ne miktarda risk oluşturduğu ve sonradan ödenip ödenmediği ile ödenmiş ise kim tarafından ne zaman ödendiği hususları üzerinde de durulması gerekeceğini»¹³⁹¹

√ «HMK. mad. 114/h uyarınca, davacıların dava açmakta hukuki yararının olup olmadığının belirlenmesi açısından, davacıların önceden açtıkları tapu iptali ve tescil dava dosyasının sonucunun beklenilmesi gerektiğini»¹³⁹²

√ «Davaların, İİK. 277 ve devamı maddelerine dayanılarak açılmış tasarrufun iptali ile bu davanın dayanağını oluşturan takipteki aciz belgesinin geçersizliğine ilişkin açılmış iptal davası olduğunu- Somut olayda birleşen dava aciz belgesinin iptali istemine ilişkin olup netice olarak icra memurunun bir işlemi için yapılan şikâyet olup bu davada, İİK'nin 4. maddesindeki İcra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların incelenmesi icra tetkik mercii hâkimi yahut kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hâkim tarafından yapılır hükmü uyarınca icra tetkik mercii görevli olduğu, bu durumda mahkemece davaların tefriki ile gerekli görülür ise aciz belgesine yönelik davanın beklenmesine karar verilerek sonucuna göre bir karar verilmesi yerine her iki davanın birlikte görülmesinin isabetli olduğunu»¹³⁹³

√ «İİK. mad. 277 vd.nda düzenlenen iptal davası açma hakkının davacının genel hükümlere, muvazaaya dayanarak dava açmasına engel olmadığını- Davacının muvazaa iddiasını (TBK. mad. 19) kanıtlaması halinde, iddianın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı, alacağın tahsiline yönelik bulunduğu gözetilerek ve İİK. 'nun 283/1. maddesi kıyasen uygulanarak iptal ve tescile gerek olmaksızın davacının taşınmazların haciz ve satışı isteyebilmesi yönünden hüküm kurulması gerekeceğini- Davacı ve davalı borçlu arasında katkı payı ve kira geliri alacağı davasının henüz derdest olduğu anlaşıldığından, mahkemece bu davanın sonucu beklenerek, davacının alacaklı olduğu belirlendiği takdirde, satış işlemlerinin danışıklı olup olmadığının araştırılması, davalıların danışıklı bir davranış içinde buldukları tespit edildiği takdirde, hükmedilen tazminatın tahsili için, İİK. mad. 283/1 maddesi kıyasen uygulanarak tapu kaydının iptaline gerek olmadan davacının alacağını alabilmesi için dava konusu taşınmazın haczi ve satışı konusunda davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak cebri icra yetkisi tanınmasına karar verilmesi gerektiğini»¹³⁹⁴

√ «Borçlunun, dava konusu taşınmazlarını davalı teyzesinin oğlu (O.)'a satışına ilişkin tasarrufun iptalini talep ettiği davanın, muvazaa istemine dayalı olarak açıldığı da nazara alınarak davacının açtığı alacak davasının sonucunun beklenmesi ve hasıl olacak duruma göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁹⁵

√ «Muvazaaya dayalı davalarda davacının icra takibine geçmesi ve aciz belgesi almasına gerek olmadığını; hakim tarafından ileri sürülen maddi olguların hukuki değerlendirilmesini yaparak uygulanacak yasa maddelerini bulmakla görevli olduğunu; muvazaa hukuksal nedenine dayalı iptal davasında (BK. mad. 18, şimdi; TBK. mad. 19), mahkemece davacılar tarafından açılan tazminat ve ceza davasının sonucu beklenerek davacıların alacaklı olduğunun belirlenmesi halinde, satış işlemlerinin danışıklı olup olmadığının araştırılması, davalıların danışıklı bir davranış içinde buldukları tespit edildiği takdirde hükmedilen tazminatın tahsili için İİK. mad. 283/1-2 kıyasen uygulanarak tapu ve trafik sicil kaydının iptaline gerek olmadan (davalı dördüncü kişinin iyiniyetli olduğu belirlendiği takdirde, İİK. mad. 283/2'de dikkate alınarak) davacıların alacaklarını alabilmeleri için dava konusu taşınmazlar ve aracın haczi ve satışı konusunda davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak cebri icra yetkisi tanınmasına karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁹⁶

¹³⁹¹ Bknz: 17. HD. 25.02.2014 T. 1341/2512

¹³⁹² Bknz: 17. HD. 19.09.2013 T. 8492/12445

¹³⁹³ Bknz: 17. HD. 16.04.2013 T. 9034/5540

¹³⁹⁴ Bknz: 17. HD. 09.04.2013 T. 8257/5121

¹³⁹⁵ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 8970/4982

¹³⁹⁶ Bknz: 17. HD. 02.04.2013 T. 7306/4613

√ «Suça konu taşınmazlara ilişkin tasarrufun iptali talebiyle açılan davanın sonucunun kesinleşmesinin beklenmesi ve şikayetin süresinde yapılıp yapılmadığının tespiti açısından Savcılık soruşturma dosyası incelenerek, sonucuna göre hukuki durumunun takdir ve tayini gerekeceğini»¹³⁹⁷

√ «Muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali istemiyle açılan davada, davalılar arasında gerçekleştiği ileri sürülen muvazaalı işlemin davacı yönünden haksız eylem niteliğinde olduğu, davacının katkı payı alacağına tahsilini sağlamak bakımından eldeki davayı açmakta hukuksal yararı bulunduğunu- Taraflar arasında illiyet bağına sağlayan akdi bir ilişki bulunmadığı, istekte bulunan şahsın mülkiyet isteme hakkı olmadığından, açılan mal rejimi davalarının genel muvazaa hukuksal sebebine dayanılarak açılan derdest davalarının sonucunun beklenmesine ve mal rejimi davalarının bekletilmesi mesele yapılmasına gerek görülmediğini- Muvazaa nedeniyle açılan davalar ister olumlu veya isterse olumsuz sonuçlanmış bulunsun mal rejimi davasının sonucunu kesinlikle etkilemeyeceği- Taraflar arasındaki uyumsuzluğun çözümünde dava değerine göre genel mahkemelerin görevli olduğunu»¹³⁹⁸

√ «Muvazaa nedenine dayalı sıra cetveline itiraz davalarında, davalı alacaklının, borçludan gerçek bir alacağı olduğunu birbirini doğrulayan belgelerle ispatlamasının gerekeceğini- Sıra cetvelinin iptali davası ile aynı konuda olduğu ileri sürülen tasarrufun iptali davasına ilişkin dosyanın getirtilerek, aynı konuda olması halinde birleştirilmesi ve beklenmesi hususlarının düşünülmesi gerektiğini»¹³⁹⁹

√ «Davacı alacaklı tarafından davalı borçlu hakkında yapılan icra takibi sırasında, davalının bilinen adreslerinde birden çok haciz işlemi gerçekleştirildiği, bir kısım menkul mallarının haczedildiği, bir kısım haciz işlemlerinin ise borçlunun bulunamaması veya adresten taşınmış olması nedeniyle gerçekleştirilemediği ve buna ilişkin tutanak tutulduğu, ayrıca borçlu davalının menkul veya gayrimenkul malının olup olmadığına ilişkin olarak resmi ve özel kişi ve kuruluşlar nezdinde yapılan araştırma sırasında da borcuna yetecek haczi kabil malının olmadığı anlaşıldığından, mahkemece borçlu davalının aciz halinin kabulü gerektiği halde aciz belgesinin sunulmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olacağını- Davacı alacaklının yapmış olduğu icra takibi hakkında, zamanışı nedeniyle icranın geri bırakılması kararı verilmiş olması karşısında, davacı alacaklı tarafından borçlu davalı aleyhine İİK.nun 33/a-2 maddesi uyarınca dava açılıp açılmadığının araştırılarak, dava açılmış ise sonucunun beklenilmesi, dava açılmaması olması ve borçlu davalı tarafından açılan icranın geri bırakılmasına dair kararların kesinleşmiş olması halindeyse, geçerli bir icra takibinin varlığından söz edilemeyeceğinden davanın bu nedenle reddine karar verilmesi gerektiğini»¹⁴⁰⁰

√ «Üçüncü kişinin, davalı alacaklının araç üzerindeki haczinin kaldırılması talebiyle açtığı istihkak davasında (İİK. mad. 96 vd.) karar verilebilmesi için, alacaklının, üçüncü kişi ve takip borçlularına karşı açmış olduğu tasarrufun iptali davasının neticesinin beklenmesi gerekeceğini»¹⁴⁰¹

√ «Üçüncü kişinin, davalı alacaklının araç üzerindeki haczinin kaldırılması talebiyle açtığı istihkak davasında (İİK. mad. 96 vd.) karar verilebilmesi için, alacaklının, üçüncü kişi ve takip borçlularına karşı açmış olduğu tasarrufun iptali davasının neticesinin beklenmesi gerekeceğini»¹⁴⁰²

√ «Dava konusu taşınmazın son maliki tarafından, idare tarafından yapılan işlemin iptaline yönelik olarak açılmış olan davanın reddine karar verilmiş ise de, temyiz edilen bu karar halen kesinleşmediğinden ve bu davanın neticesi eldeki davanın sonucunu da

¹³⁹⁷ Bknz: 11. CD. 28.02.2013 T. 17415/3314

¹³⁹⁸ Bknz: 8. HD. 10.12.2012 T. 4670/12103

¹³⁹⁹ Bknz: 23. HD. 08.10.2012 T. 4477/5802

¹⁴⁰⁰ Bknz: 17. HD. 20.09.2012 T. 10518/9584

¹⁴⁰¹ Bknz: 17. HD. 17.09.2012 T. 7623/9430; 01.02.2005 T. 9630/546; 08.04.2003 T. 1723/3128 vb.

¹⁴⁰² Bknz: 17. HD. 17.09.2012 T. 7623/9430

etkileyeceğinden Danıştay Başkanlığı'nda bekleyen davanın neticesinin beklenmesi ve hasıl olacak duruma göre açılan iptal davası hakkında bir karar verilmesi gerekeceğini»¹⁴⁰³

√ «İptal davasına konu taşınmazda, 'muris babasından gelen hakkı olduğunu' ileri sürerek 'müdahale talebinde' bulunan kimsenin, bu talebinin 'aslı müdahale' niteliğinde olduğu ve müdahale harcının yatırılması gerekeceği, ancak mahkemece harcin yatırılması için talepte bulunana usulüne uygun biçimde kesin süre verilmesi ve harcı yatırdığı takdirde talebi ile ilgili araştırma ve incelemenin yapılması, tüm delillerinin toplanması ondan sonra hâsıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini- Müdahale talep eden tarafından açılan tapu iptal ve tescil davasının derdest bulunması nedeniyle, tasarrufun iptali davasında, bu davanın sonucunun beklenmesi gerekeceğini»¹⁴⁰⁴

√ «Tasarrufun iptali davasına konu olan taşınmazlarla ilgili olarak açılan diğer davalarda, taşınmazların arsa sahipleri adına tescili talep edilmiş olup, o davaların sonucunun iptal davasını da etkileyeceği nazara alınarak sonuçlarının beklenmesi ve neticesine göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹⁴⁰⁵

√ «İstihkak davasına konu olan şey hakkında açılmış olan tasarrufun iptali savası sonucunun istihkak davasına bakan mahkemece bekletici mesele yapılması gerekeceğini»¹⁴⁰⁶

√ «İcra mahkemesince zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasına karar verilmesi halinde, mahkemece davacı tarafından İİK. mad. 33a/2 uyarınca, dava açılıp açılmadığının araştırılarak dava açılmış ise sonucunun beklenmesi, davacı tarafından dava açılmaması ve borçlu davalı tarafından açılan icranın geri bırakılmasına dair kararın kesinleşmiş olması halinde geçerli bir icra takibinin varlığından söz edilemeyeceğinden, tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerekeceğini»¹⁴⁰⁷

√ «TMS tarafından aslı müdahale talebinde bulunarak 'tasarrufun iptali davasına konu taşınmazın Fon adına tescilinin yapılmış olmasından dolayı tedbir şerhinin kaldırılması ve davanın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına şeklinde karar verilmesi' talep edilmiş olup mahkemece bu yönde karar verilmişse de, dava konusu taşınmazın son maliki olan tarafından, İdarenin işlemin iptaline yönelik olarak açılmış olan davanın reddine dair verilen karar kesinleşmemiş olduğundan, bu davanın neticesi beklenerek sonucunda göre bir karar verilmesi gerektiğini»¹⁴⁰⁸

√ «İtirazın iptali davalarının tasarrufun iptali davaları için bekletici mesele yapılması gerekeceğini»¹⁴⁰⁹

√ «İcra mahkemesince tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için davanın karşılık dava olarak açılmış olması gerekeceğini- Doğrudan doğruya ayrı (bağımsız) bir dava olarak açılan iptal davalarına genel mahkemelerde bakılması gerekeceği (İİK. mad. 281), böyle bir durumda icra mahkemesince; istihkak davası ile birleştirilen tasarrufun iptali davasının ayrılarak ayrı bir esasa kaydedilmesine, tasarrufun iptali davasına ilişkin dava dilekçesinin görev yönünden reddine ve iptal davası sonucunun istihkak davası yönünden bekletici sorun yapılmasına karar verilmesi gerekeceğini»¹⁴¹⁰

√ «İİK'nun 194. maddesine göre acele haller müstesna olmak üzere müflisin davacı ve davalı olduğu hukuk davalarının duracağı ve ancak alacaklıların ikinci toplanmasından on gün sonra devam olunabileceğini- Tasarrufun iptali davasında davalı olarak yer

¹⁴⁰³ Bknz: 17. HD. 18.04.2012 T. 1728/4842

¹⁴⁰⁴ Bknz: 17. HD. 14.06.2012 T. 5273/7790

¹⁴⁰⁵ Bknz: 17. HD. 09.05.2012 T. 3421/5925

¹⁴⁰⁶ Bknz: 17. HD. 07.05.2012 T. 2620/5730; 24.03.2011 T. 1251/2659 vb.

¹⁴⁰⁷ Bknz: 17. HD. 19.04.2012 T. 1299/4964

¹⁴⁰⁸ Bknz: 17. HD. 18.04.2012 T. 1728/4842

¹⁴⁰⁹ Bknz: 17. HD. 21.03.2012 T. 821/3456

¹⁴¹⁰ Bknz: 17. HD. 15.03.2012 T. 558/3210

alan borçlu hakkında açılan iflas davasının kabulüne dair verilen karar Yargıtay tarafından bozulduğundan, bu davanın neticesinin beklenmesi gerektiğini- Tasarrufun iptali davasının kabulü halinde, karar harcı ile vekâlet ücretinin nisbi olarak hesaplanması gerektiğini»¹⁴¹¹

√ «Davacı alacaklının icra takibinde İİK.nun 33/a maddesi uyarınca icranın geri bırakılmasına karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi üzerine alacaklı yanca zamanaşımının gerçek olmadığını ispat için asliye hukuk mahkemesinde açılan davanın sonucu beklenilmesi gerekeceğini»¹⁴¹²

√ «Tasarrufun iptali davasında, dava konusu taşınmazla ilgili olarak açıldığı bildirilen ‘tapu iptali ve tescil davası’ nin sonucunun ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini»¹⁴¹³

√ «Tasarrufun iptali davalarında, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmasının dava şartlarından biri olduğu, bu nedenle, borçlunun davacı alacaklı ve cirantalar hakkında evrakta sahtekarlık ve bedelsizlik nedeniyle yaptığı şikayet üzerine açılan ceza davası sonucunun beklenmesi gerekeceğini»¹⁴¹⁴

√ «İcra mahkemesince İİK 71/II ve 33/a maddeleri uyarınca verilmiş olan ‘zamanaşımı’ nedeniyle icranın geri bırakılması kararından sonra, davacı tarafından genel mahkemede İİK. 33a/II uyarınca ‘zamanaşımının vaki olmadığına tespiti’ konusunda açılmış bir dava bulunup bulunmadığının, açılmışsa sonucunun, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemede ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini»¹⁴¹⁵

√ «‘Borçlu’ nun ölmüş ve en yakın mirasçılarının mirası reddetmiş olmaları halinde, mahkemece durumun sulh mahkemesine bildirilerek ‘mirasın, iflas hükümlerine göre tasfiyesi’ nin sağlanması ve bu durum ‘bekletici mesele’ sayılarak mahkemece atanacak bir temsilci huzurunda davaya devam edilmesi gerekeceğini»¹⁴¹⁶

√ «Bozma ilamından sonra davalı borçlu tarafından davacı alacaklı aleyhine icra mahkemesinde açılan davada, zamanaşımı itirazının kabulü ile takip dayanağı takip dosyası ile ilgili olarak icranın geri bırakılması kararı verildiğinden, mahkemece davacı alacaklı tarafından İİK. mad. 33a/2 uyarınca açılmış bir dava bulunup bulunmadığı araştırılarak, dava açılmış ise sonucunun beklenmesi, açılmamış olması halinde davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini»¹⁴¹⁷

√ «Tasarrufun iptali davasında, borçlu murisin mirasçılarının mirası red ettiklerinin ancak bu red işleminin iptali için dava açıldığının belirlenmesi halinde, bu davanın sonucunun ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini»¹⁴¹⁸

√ «Alacaklı sıfatı ile borçlu ve onunla işlemde bulunan 3. kişi aleyhine açılan ‘borçlunun 3. kişiye yaptığı muvazaalı satış işleminin iptali’ davasında, icra takibinin kesinleşmesi yeterli olmayıp, aynı zamanda takip konusu alacağın da kesinleşmesi gerekeceğinden, borçlu tarafından alacaklıya karşı açılıp devam eden olumsuz tespit davasının sonucunun, iptal davası için ‘bekletici mesele’ oluşturacağını»¹⁴¹⁹

¹⁴¹¹ Bknz: 17. HD. 19.01.2012 T. 6647/277

¹⁴¹² Bknz: 17. HD. 03.10.2011 T. 8378/8535

¹⁴¹³ Bknz: 17. HD. 07.02.2011 T. 6468/890

¹⁴¹⁴ Bknz: 17. HD. 27.09.2011 T. 6626/830

¹⁴¹⁵ Bknz: 17. HD. 26.05.2011 T. 9358/5323; 02.12.2010 T. 9825/10495; 04.11.2010 T. 6025/9384; 20.09.2010 T. 5787/7047 vb.

¹⁴¹⁶ Bknz: 17. HD. 15.02.2010 T. 10400/1137; 28.12.2009 T. 4942/8977; 12.03.2009 T. 530/2546 vb.

¹⁴¹⁷ Bknz: 17. HD. 11.02.2010 T. 2675/1254

¹⁴¹⁸ Bknz: 17. HD. 07.12.2009 T. 6071/8059

¹⁴¹⁹ Bknz: 17. HD. 20.10.2009 T. 4804/6607; 06.04.2010 T. 2043/3166; HGK. 11.06.1997 T. 4-332/520; 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899

√ «Tasarrufun iptali davasında, borçlu tarafından icra mahkemesinde açılmış olan ‘imzaya itiraz’ davasının sonucunun ‘bekletici mesele’ sayılarak beklenmesi gerekeceğini»¹⁴²⁰

√ «‘İtirazın iptali davaları’na, tasarrufun iptali davalarında ‘bekletici mesele’ olarak kabul edilmesi gerektiğinden, bu iki davanın birleştirilerek birlikte görülemeyeceğini»¹⁴²¹

√ «Miras şirketine tayin edilen temsilcinin, MK. 612 uyarınca terekeyi resmen tasfiye etmekle yükümlü olduğunu, tasarrufun iptali davasında, mahkemece ‘terekenin resmen tasfiyesinin sonucunun beklenmesi’ gerekeceğini»¹⁴²²

√ «Tasarrufun iptali davasında, davalı-borçlu tarafından açılan ‘iflâsın ertelenmesi’ davasının sonucunun aldatici mesele yapılması gerekeceğini»¹⁴²³

√ «Davacı-alacaklı tarafından açılmış bulunan ‘alacak davası’nın sonucunun, tasarrufun iptali davasında ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini»¹⁴²⁴

√ «Muvazaa iddiasına dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin davalarda, davacının zararının, dolayısı ile de, alacak hakkının ‘desteğinin ölüm gününde’ doğmuş sayılacağını, bu davada davacının borçlu hakkında icra talebine geçmiş olmasına ve onun hakkında aciz belgesi almış olmasına gerek bulunmadığı ancak davacının açmış olduğu tazminat davasının sonucunun beklenerek tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılması gerekeceğini»¹⁴²⁵

√ «Taraf olma ehliyeti kamu düzenine ilişkin olduğundan mahkemelerce kendiliğinden göz önünde tutulması gerekeceği; davalının sunduğu Adli Tıp Raporuna göre, ‘mahkemece kendisinin vesayet altına alınmasını gerektiren bir durumun söz konusu olup olmadığının belirlenmesi ve varsa kendisine vasi atanmasının usulünce istenmesi’ bu durumun mahkemece bekletici mesele yapıp, vasi atandığında yargılamaya onunla taraf teşkili sağlanarak devam edilmesi gerekeceğini»¹⁴²⁶

√ «Tasarrufun iptali davasının ‘tazminat davası’ nedeniyle açılmış olması ve mahkemece hükmedilmiş olan tazminatın, Yargıtay’ca bozulmuş olması halinde, tazminat davasının kesinleşmesi beklenmeden, tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılmayacağı»¹⁴²⁷

√ «Tasarrufun iptali davasının dinlenme koşullarından birisinin de ‘takip konusu alacağın kesinleşmiş olması’ gerektiğinden, takip konusu borca itiraz edilmiş olması ve alacaklı tarafından ‘itirazın iptali davası’ açılmış olması (ya da; icra mahkemesinden ‘itirazın kaldırılması’nın talep edilmiş olması) halinde, mahkemece bunların sonucunun (kesinleşmesinin) ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini»¹⁴²⁸

¹⁴²⁰ Bknz: 17. HD. 10.03.2009 T. 3533/1270

¹⁴²¹ Bknz: 17. HD. 16.03.2009 T. 1612/1477

¹⁴²² Bknz: 17. HD. 27.10.2008 T. 4477/4910

¹⁴²³ Bknz: 17. HD. 10.07.2008 T. 568/3930

¹⁴²⁴ Bknz: 17. HD. 06.05.2008 T. 11233/6330 - Aynı doğrultuda bknz: 17. HD. 30.10.2007 T. 4626/3300; 07.03.2011 T. 11643/2001

¹⁴²⁵ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 4. HD. 08.03.2011 T. 407/2480; 17. HD. 25.09.2006 T. 11117/9749 vb.

¹⁴²⁶ Bknz: 15. HD. 04.07.2006 T. 1726/4171

¹⁴²⁷ Bknz: HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36

¹⁴²⁸ Bknz: 15. HD. 16.02.2005 T. 5141/808; 02.03.2002 T. 743/1274; 28.02.2007 T. 6989/1275; 02.05.2002 T. 1851/2290; 01.06.2004 T. 1576/3059; 03.04.2003 T. 409/1744; 18.11.2003 T. 5510/5515; 17. HD. 03.03.2009 T. 6111/1084; 22.04.2009 T. 2846/2609; 20.05.2009 T. 2978/3396; 11.05.2009 T. 203/3002; 4. HD. 22.06.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 23.02.2010 T. 10319/1442 vb.

√ «Tasarrufun iptali davasının esasına girilebilmesi için, icra takibinin kesinleşmiş olması gerektiğinden, takip konusu borca itiraz edilmiş ve alacaklı tarafından icra mahkemesinde ‘itirazın kaldırılması’ nin istenmiş olması halinde, bunun sonucunun tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini»¹⁴²⁹

√ «Alacaklı sıfatı ile borçlu ve onunla işlemde bulunan 3. kişi aleyhine açılan ‘borçlunun 3. kişiye yaptığı muvazaalı satış işleminin iptali’ davasında, icra takibinin kesinleşmesi yeterli olmayıp aynı zamanda takip konusu alacağın da kesinleşmesi gerektiğinden, borçlu tarafından alacaklıya karşı açılıp devam eden olumsuz tespit davasının sonucunun, iptal davası için ‘bekletici mesele’ oluşturacağını»¹⁴³⁰

√ «Davalı-borçlu tarafından yapıldığı anlaşılan ‘aciz belgesinin iptali’ konusundaki şikayetin sonucunun, iptal davasında ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini»¹⁴³¹

√ «İptal davasının sonucunun, diğer davalar için ‘ön mesele’ (bekletici mesele) sayılacağını»¹⁴³²

√ «İcra hakimliğince, süre yönünden ilk itiraza uğrayan mukabil dava (iptal davası) hakkında verilen ‘görevsizlik kararı’ ndan sonra, görevli mahkemece iptal davasında verilecek karar beklenerek, sonucuna göre ‘istihkak davası’ nin bitirilmesi gerekeceğini»¹⁴³³

belirtmiştir.

II- Bilindiği gibi “bir davada hüküm verilebilmesi, görülmekte olan (başka) bir davanın sonuçlanmasına bağlı ise, mahkeme o (başka) davanın sonuçlanmasını beklemeye karar verir (HKM.m. 165/1), buna “bekletici sorun” yapma kararı denir.

Başka mahkemelerde açılan bazı davaların sonucu, tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından “bekletici mesele” yapılması gerekir.

Açılmış olan tasarrufun iptali davasında, «takip konusu alacağın kesinleşmesi» için, bazı davaların sonuçlarının mahkemece «bekletici mesele» yapılması gerekir. Örneğin, davacı –alacaklının, icra dairesinden alarak mahkemeye sunduğu ‘aciz belgesi’ nin iptali için borçlu tarafından icra hukuk mahkemesine ‘şikayet’ te bulunulmuşsa, iptal davasına bakan mahkemenin bu şikayetin sonucunu ‘bekletici mesele’ yapması gerekir.¹⁴³⁴ **Yüksek mahkeme**, bu konuyla ilgili olarak;

√ «Alacaklı sıfatı ile borçlu ve onunla işlemde bulunan 3. kişi aleyhine açılan ‘borçlunun 3. kişiye yaptığı muvazaalı satış işleminin iptali’ davasında, icra takibinin kesinleşmesi yeterli olamayıp, aynı zamanda takip konusu alacağın da kesinleşmesi gerektiğinden, borçlu tarafından alacaklıya karşı açılıp devam eden olumsuz tespit davasının sonucunun, iptal davası için ‘bekletici mesele’ oluşturacağını»¹⁴³⁵

√ «Muvazaa iddiasına dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin davalarda, davacının zararının, dolayısı ile de, alacak hakkının ‘desteğinin ölüm gününde’ doğmuş sayılacağı, bu davada davacının borçlu hakkında icra takibine geçmiş olmasına ve onun hakkında aciz belgesi almış olmasına gerek bulunmadığı ancak davacının açmış olduğu tazminat davasının sonucunun beklenerek tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılması gerekeceğini»¹⁴³⁶

¹⁴²⁹ Bknz: 15. HD. 15.01.2001 T. 5764/199

¹⁴³⁰ Bknz: HGK. 11.06.1997 T. 4-332/520

¹⁴³¹ Bknz: 15. HD. 04.03.1992 T. 869/1042; 07.05.1992 T. 2135/2460 vb.

¹⁴³² Bknz: 15. HD. 30.05.1991 T. 1797/2895

¹⁴³³ Bknz: 15. HD. 01.11.1988 T. 2883/3498

¹⁴³⁴ **KURU, B.** El Kitabı, s: 1419 – **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davası, s: 212 – **ÇETİNEL, T.** age. s: 84 – **EROĞLU, O.** age. s: 92

¹⁴³⁵ Bknz: 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899; 6.4.2010 T. 2043/3166; 20.10.2009 T. 4804/6607; HGK. 11.6.1997 T. 4-332/520 vb.

¹⁴³⁶ Bknz: 4. HD. 08.3.2011 T. 407/2480; HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 17. HD. 25.09.2006 T. 11117/9749 vb.

√ «Tasarrufun iptali davasının açılma koşullarından birisinin de “takip tarihinde kesinleşmiş bir alacağın bulunması” olduğu, borçlunun itirazı üzerine alacaklının açtığı itirazın iptali davasının alacaklı lehine sonuçlanması halinde alacağın kesinleşeceği; davacının maddi bir vakia olarak kazanç elde etme amacıyla borçluya borç para vermiş olmasının yani tefecilik yapmış olmasının davamız açısından önem taşımayacağı, bu durumun davacı ile davalı borçlu arasında muvazaalı bir alacak oluşturduğu sonucunu doğurmayacağını»¹⁴³⁷

√ «Tasarrufun iptali davasının ‘tazminat davası’ nedeniyle açılmış olması ve mahkemece hükmedilmiş olan tazminatın Yargıtay’ca bozulmuş olması halinde, tazminat davasının kesinleşmesi beklenmeden tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılmayacağını»¹⁴³⁸

√ «Mahkemece icra (ödeme) emrinin davalı-borçluya tebliğ ettirilmesi ve böylece takibin kesinleşmesi beklenerek, sonucuna göre, tasarrufun iptali davası hakkında karar verilmesi gerekeceğini»¹⁴³⁹

√ «Tasarrufun iptali davasının dinlenme koşullarından birisinin de ‘takip konusu alacağın kesinleşmiş olması’ gerektiğinden, takip konusu borca, itiraz edilmiş olması ve alacaklı tarafından ‘itirazın iptali davası’ açılmış olması (ya da; icra mahkemesinden ‘itirazın kaldırılması’nın talep edilmiş olması) halinde, mahkemece bunların sonucunun (kesinleşmesinin) “bekletici mesele” yapılması gerekeceğini»¹⁴⁴⁰

√ «İtirazın iptali davaları’nın, tasarrufun iptali davalarında ‘bekletici mesele’ olarak kabul edilmesi gerektiğinden, bu iki davanın birleştirilerek birlikte görülemeyeceğini»¹⁴⁴¹

√ «Mahkemece icra (ödeme) emrinin davalı-borçluya tebliğ ettirilmesi ve böylece takibin kesinleşmesi beklenerek, sonucuna göre, tasarrufun iptali davası hakkında karar verilmesi gerekeceğini»¹⁴⁴²

√ «Davalı-borçlu tarafından yapıldığı anlaşılan ‘aciz belgesinin iptali’ konusundaki şikayetin sonucunun, iptal davasında ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini»¹⁴⁴³

belirtmiştir.

¹⁴³⁷ Bknz: HD. 07.02.2011 T. E:2010/12468, K:899

¹⁴³⁸ Bknz: HGK. 8.3.2006 T. 15-34/36

¹⁴³⁹ Bknz: 15. HD. 22.1.2001 T. 5903/362

¹⁴⁴⁰ Bknz: 17. HD. 23.2.2010 T. 10319/1442; 4. HD. 22.6.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 11.5.2009 T. 203/3002 vb.

¹⁴⁴¹ Bknz: 17. HD. 16.3.2009 T. 1612/1477

¹⁴⁴² Bknz: 15. HD. 22.1.2001 T. 5903/362

¹⁴⁴³ Bknz: 15. HD. 7.5.1992 T. 2135/2460; 4.3.1992 T. 869/1042

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:505-535; s:536-554; s:570-586 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:1080-1084; s:1394-1396; s:1398-1401; s:1511-1513; s:1519-1521 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Verilebilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Kefile Karşı veya Kefil Tarafından Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Hangi Tarihtir? (İBD. 2019/4, s:15-37) – **UYAR, T.** Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin «Kıdem Tazminatı», «İhbar Tazminatı» ve «Diğer Sosyal Haklar» Davalı Olarak Açılan Tasarrufun İptali Davalarında, Bu Alacakların Doğum Tarihinin «İş Akdinin Feshedildiği Tarih» Değil «İşe Giriş Tarihi» Olduğuna Dair Yeni İçtihatlarının (Görüşünün) Düşündükleri (İBD. 2017/1, s:42-46) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının “Usul”den ve “Esas”dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Bar. Dergisi’nde yayımlanacak) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) – **UYAR, T.** İİK’nun 280. Maddesi Uyarınca İptal Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

VII- Haciz yolu ile takiplerde, iptal davası;(*)

a) Kesin (kat’i) aciz belgesi (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir.^{1444 1445}

b) Geçici aciz belgesi (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir.^{1446 1447 1448}

İİK. m. 143/VI uyarınca «borçlu hakkında kesin aciz belgesi düzenlenmesi halinde, borçlu için yirmi yıl süreyle zamanaşımı işlemez (durur)» ise de¹⁴⁴⁹ «geçici aciz belgesi» (İİK. m. 105/II) aynı sonucu doğurmaz. Bu nedenle ‘bono’ya dayalı olarak borçlusunu hakkında icra takibi yapmış olan bir alacaklının, ‘geçici aciz belgesi’ne dayanarak, bu icra takibine konu alacağı hakkında İİK. m. 277 vd. dayalı ya da TBK. m. 19’a göre ‘tasarrufun iptali davası’ açması, alacağın bağlı olduğu ‘üç yıllık zamanaşımı süresi’ni kesmez. Borçlunun talebi üzerine, bu durumda icra mahkemesince «zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasına» karar verilir.^{1450 1451}

c) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII’ye göre açılan¹⁴⁵² «istihkak davası»nda, alacaklı; aciz belgesi sunmadan¹⁴⁵³ «karşılık dava» olarak da iptal davası açabilir.¹⁴⁵⁴

«Kesin (kat’i) aciz belgesi», haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad.

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 877-919– **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:2-7; s:47-52; s:262-266; s:710-715; s:744-749; s:1076-1079; s:1249-1251; 1387-1394; s:1521-1530 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri», «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» ve «Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması» Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: 3, 2020, s: 3941-3978] – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575)– **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175-187) – **UYAR, T.** İİK. ’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

¹⁴⁴⁴ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 2082 vd.; 2682 vd.

¹⁴⁴⁵ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; 04.10.2018 T. 5240/8614; 13.03.2018 T. 12606/2252; 17.01.2018 T. 18904/170 vb.

¹⁴⁴⁶ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, 920-969

¹⁴⁴⁷ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 2, s: 2084 vd.

¹⁴⁴⁸ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 20.06.2019 T. 6162/7019; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; HGK. 30.04.2019 T. 17-1791/498; 17. HD. 19.04.2016 T. 603/5011; 10.04.2019 T. 4728/4472; 09.04.2019 T. 11037/4355; 04.03.2019 T. 11171/2346; 12.02.2019 T. 56/1292; 11.02.2019 T. 49/1269; 25.12.2018 T. 16643/12698; 05.12.2018 T. 7206/11758; 19.11.2018 T. 946/10870 vd. 17.09.2018 T. 507/7829 vb.

¹⁴⁴⁹ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C:2, s: 2690 vd.

¹⁴⁵⁰ **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeniyle Tapu İptali ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, s: 356

¹⁴⁵¹ Bknz: 12. HD. 02.12.2012 T. 18208/21511; 12. HD. 08.03.2005 T. 1659/4687

¹⁴⁵² Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, s:8190 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda İstihkak Davaları, s: 770 - **KAZANCI, İ.T.** Tasarrufun İptali Davasında İspat, s: 187 vd. – **EROĞLU, O.** Tasarrufun İptali Davası, s: 105 – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s:535 vd.

¹⁴⁵³ Bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:12, 2009, s: 19670 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 2, s: 4360 – **EROĞLU, O.** age. s:104 – **MUŞUL, T.** age. s:535 – **KURU, B.** El Kitabı, s:1415 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs, s:214

¹⁴⁵⁴ Bknz: 17. HD. 14.05.2018 T. 17250/4976; 8. HD. 16.01.2018 T. 12662/531; 17. HD. 22.05.2014 T. 16230/804; 28.06.2011 T. 1718/6117; 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403; 27.10.1987 T. 2251/3709 vb.

143/I).¹⁴⁵⁵ Ayrıca «borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz tutanağı» (İİK. mad. 105/I) «kesin aciz belgesi hükmünde» olduğu gibi,¹⁴⁵⁶ «borçlunun bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı» (İİK. mad. 105/II) da «geçici aciz belgesi» yerine geçer.¹⁴⁵⁷

• Bilindiği gibi; «mahkemenin davanın esası hakkında yargılama yapabilmesi (dava yı esastan inceleyebilmesi) için, varlığı veya yokluğu gerekli olan haklara» d a v a ş a r t ı denir (HMK. mad. 114/2)¹⁴⁵⁸ Mahkeme «dava şartının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırabileceği» gibi, taraflar da «dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler» (HMK. mad. 115).

A c i z b e l g e s i , tasarrufun iptali davası için ‘özel bir dava şartı’dır [HMK m. 114/(2)].^{1459 1460}

Davacı-alacaklının mahkemeye sunacağı «aciz belgesi»nin, davanın açıldığı tarihte «borçlunun aciz halinde olduğunu» ortaya koyması gerekir.^{1461 1462} Eğer, mahkemeye sunulan «aciz belgesi» borçlunun, davanın açılmasından sonraki tarihte aciz halinde bulunduğunu» belirtiyorsa, bu durumda davanın «esasa girilmeden» (usulden) red edilmesi gerekir. Ancak uygulamada -yüksek mahkemenin son (yeni) içtihatlarında- bu kurala titizlikle uyulduğu söylenemez.¹⁴⁶³

• Tasarrufun iptali davalarında, «aciz belgesi ibrazı zorunluluğu», sadece davalı-borçlu hakkında aranır. Diğer, -dava dışındaki- takip borçlularının dosya borcunu tamamen ödeme güçlerinin bulunması, davanın görülmesine engel teşkil etmez. **Yüksek mahkeme;**

√ «Tasarrufun iptali davasında dava konusu dosyalarında adı geçen dava dışı takip borçluları yönünden de aciz halinin aranmayacağı, hangi borçlunun tasarrufunun iptali istenmiş ise dava koşulunun borçlu yönünden değerlendirilmesi gerektiğini»¹⁴⁶⁴

√ «Tasarrufun iptali davalarında aciz halinin davada taraf olan borçlu yönünden aranan bir koşul olduğu, diğer takip borçluların borcu ödeme imkanı bu davanın görülmesine engel olmadığını»¹⁴⁶⁵

¹⁴⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:8, s:11853 vd. - ÖZTEK, S. Aciz Vesikası (İİK. m. 143; m. 251), s:48 vd. - DELİDUMAN, S. Aciz Belgesi, s:28 vd.

¹⁴⁵⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9138 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 2082 vd.

¹⁴⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. ag. şerh, C:6, s: 9139 vd. - ÖZTEK, S. age. s:22 vd. - DELİDUMAN, S. age. s:8 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 2084 vd.

¹⁴⁵⁸ KURU, B. Usul El Kitabı, s:377

¹⁴⁵⁹ KURU, B. El Kitabı, s:1418 – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. age. s:537 – MUŞUL, T. İptal Davası, s:180 EROĞLU, O. age. s:86 – ÜSTÜNDAĞ, S. İflâs, s:214, dipn. 238 – KURU, B. İstinaf, s:672 – YILMAZ, E. Şerh, s:1208 – ALBAYRAK, H. Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Taraflarından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015/4, s: 934) - ÇETİNEL, T. age. s: 81

¹⁴⁶⁰ Bknz: 17. HD. 08.04.2019 T. 16227/4264; 03.04.2019 T. 13056/4022; 01.04.2019 T. 15030/3914; 25.02.2019 T. 5604/1933; 26.12.2017 T. 1581/12138 vb.

¹⁴⁶¹ KOSTAKOĞLU, C. agm. s:14 vd. - ÖZTEK, S. age. s:71 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davasında Dava Şartı Olarak Aciz Vesikası, Sorunlar, Yargıtay Kararları ve Düşünceleriniz (Legal Huk. D. Ekim/2004, s:2827 vd.)

¹⁴⁶² Bknz: 13. HD. 24.6.1982 T. 1699/4690; 15. HD. 22.10.1984 T. 1407/3166; 21.9.1989 T. 2097/3737 vb.

¹⁴⁶³ Bknz: 17. HD. 8.7.2008 T. 848/3817; 11.6.2007 T. 2003/2018; 15. HD. 11.7.2006 T. 2937/4343; HGK. 14.4.2004 T. 15-182/220 vb...

¹⁴⁶⁴ Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 13286/9824

¹⁴⁶⁵ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 18501/8476

√ «Mahkemece, “tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için gerekli aciz durumunun bulunmadığı, borçlunun dava dışı babasının takip dosyasındaki borca kefil olduğu ve emekli maaşına haciz konulduğu, her ay düzenli kesinti yapıldığı”ndan bahisle davanın reddine karar verilmesinin isabetsiz olduğu, hangi borçlunun tasarrufunun iptali istenmiş ise, dava koşulunun o borçlu yönünden değerlendirilmesi gerekeceğini»¹⁴⁶⁶

√ «Diğer borçluların aciz halinin gerçekleşmemiş olmasının, tasarrufun iptali davasının ‘davalısı’ olan borçlu lehine dikkate alınabilecek bir husus olmadığı»¹⁴⁶⁷

√ «Tasarrufun iptali davalarında, hangi borçlunun tasarrufunun iptali istenmiş ise, dava koşulunun (aciz halinin) sadece o borçlu yönünden değerlendirilmesi gerekeceğini»¹⁴⁶⁸

belirtmiştir.

*

- Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Davacı (Z.) Bankası A.Ş.; “davalı (E.)’nin adına kayıtlı ... ili ... il.esi, ..., 3386 ada, 4 parselde kayıtlı taşınmazını 02.12.2016 tarihinde (eski eşi) diğer davalı (A.)’ya sattığını, bu satışın alacaklılarından mal kaçırmaaya yönelik olduğunu, İİK.277 vd. TBK.19 gereğince muvazaalı olduğunu, bu nedenle yapılan tasarrufun iptaline ve taşınmazın ipotekten ari olarak cebri icra yoluyla satışı için kendisine yetki verilmesini” talep etmiştir.

Davacı taraf, 23.11.2021 tarihli “dava dilekçesi”nde;

- “Dava konusu taşınmazın, piyasa rayiç değerinin çok altında bir bedelle satıldığını,
- Dava konusu taşınmazın satışının eşler arasında düzenlenmiş bulunan ‘boşanma protoklü’ne konu edildiğini, bu nedenle de bu tasarrufun iptali talep edilebilen tasarruflardan olduğunu,
- **Davalı - borçlunun,** borçlarını ödemekten aciz halinde bulunduğunu, davalı borçlu (E.) hakkında ... Asliye Ticaret Mahkemesinin 2019/... sayılı kararıyla iflasına karar verildiğini, bu kararın BAM tarafından usulden kaldırılmışsa da ... Asliye Ticaret Mahkemesinin 2020/... Esas sayılı dosyasında yargılmasının devam ettiğini,
- Borçlunun adresinde yapılan haciz sırasında adreste bulunmadığını, yapılan gayrimenkul haczi sonucunda üzerinde bulunan bankalarının haczinden önceki tarihli ve yüksek tutarlı başka hacizler nedeniyle alacaklarının karşılanmadığını, borçluya ait araç kaydına da rastalanmadığını,
- Borçlu tarafından yapılan tasarrufların mal kaçırma amacıyla yönelik olup alacaklılarına zararını veren tasarruf niteliğinde olan, yapılan tasarrufların iptaliyle kendilerine cebri icra yetkisi verilmesini talep ettiklerini”

bildirmiştir.

Davalı - borçlu (E.) vekili “cevap dilekçesi”nde özetle;

- “Tasarrufun iptali davasının açılabilmesi için bir takım özel dava şartlarının gerçekleşmesi gerektiğini, İİK. m.277/1 uyarınca ancak elinde kesin ya da geçici aciz vesikası bulunan alacaklıların iptal davası açabileceğini,
- Davacının ise böyle bir vesika sunmadan bu davayı kötü niyetli olarak açmış olduğunu, bunda hukuki menfaatinin bulunmadığını,
- Borçlunun borcunu karşılar mal varlığına sahip olup olmadığını yeteri kadar sorgulamamış olduğunu,

¹⁴⁶⁶ Bknz: 17. HD. 03.11.2015 T. 14118/11495

¹⁴⁶⁷ Bknz: 17. HD. 06.11.2002 T. 3313/4951

¹⁴⁶⁸ Bknz: 17. HD. 02.02.2016 T. 6202/1181

- *Asıl borçlu dava dışı şirket hakkında iflas kararı verilmiş olsa da iflas tasfiye işlemlerinin halen devam etmekte olduğunu, bu nedenle iflas tasfiye işlemlerinin sonuçlanıp sonuçlanmadığının bekletici mesele yapılması gerektiğini, ... İflas Müdürlüğü'nün 2019/... sayılı dosyası ile bu işlemler halen devam ettiğinden bu dosyanın getirilmesi gerektiğini,*
- *Davacı tarafça müvekkili hakkında ... Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2019/... dosyasında açılmış bulunan davanın aciz vesikası sunulmamış olması nedeniyle reddedilmiş olduğunu,*
- *Dava konusu tasarrufun hukuka uygun olarak gerçek bir devir işlemi olduğunu, bu tasarrufta alacaklılara zarar verme kastının bulunmadığını, devir yapılan davalı (A.)'ın müvekkilinin eski eşi olup evlilik birliğinin sona ermesi sebebiyle devredilmiş olan taşınmazın devrinin mal kaçırma kastı taşımadan gerçekleşmiş olduğunu,*
- *Dava konusu tasarruf işleminde borcun, tasarruf işleminden çok sonra doğduğunu, gerçekten hesap kat ihtarnamesinin 19.12.2018 tarihli, müvekkili hakkında başlatılan icra takibinde düzenlenen takip talebinin de 07.12.2018 tarihli olduğunu, halbuki tasarruf işleminin ise 02.12.2016 tarihli olduğunu; yani borcun doğum tarihinin tasarruf tarihinden çok sonra olduğunu vs.”*

belirtmiştir.

Somut uyuşmazlıkta; davalı borçlunun hangi tasarrufları hakkında tasarrufun iptali davası açılabileceği yukarıda¹⁴⁶⁹ ayrıntılı olarak belirtildiği gibi, ancak “borçlunun mallarını kaçırma kastı ile ve alacaklılarına zarar verme amacı ile yaptığı tasarruflar” iptale tâbidir.

- Borçlunun, diğer davalı (eski eşine) -“boşanma protokolü” gereğince- yaptığı tasarrufun ‘niçin iptale tâbi olmadığı’ -dosya içerisine sunulmuş olan sayın Prof. Dr. Ömer Özkan / Doç. Dr. Ömer Ercan tarafından hazırlanmış olan “UZMAN GÖRÜŞÜ”nde (HMK. m.293)¹⁴⁷⁰- ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

- Yukarıda¹⁴⁷¹ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; haciz yolu ile takiplerde “tasarrufun iptali davasını ancak kesin ya da geçici aciz vesikasına sahip olan alacaklılar” açabilirler. Somut uyuşmazlıkta davalı taraf ısrarla “davacı – alacaklının mahkeme dosyasına kesin ya da geçici aciz belgesi sunmadığını, borçlunun borcunu karşılar mal varlığına sahip olduğunu, alacaklının borçlunun mal varlığını yeterince sorgulamadan bu davayı açmış olduğunu, Erdemli Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2019/113 esas sayılı dosyasında davalı – alacaklının açmış olduğu iptal davasının ‘aciz vesikası sunulmamış olması nedeniyle’ reddedilmiş olduğunu” belirtmiş olduğundan, mahkemece bu hususun, bahsedilen Erdemli Asliye Hukuk Mahkemesi'nin ilgili dosyasının getirilerek incelenmesi yerinde olacaktır,

- Yine yukarıda¹⁴⁷² ayrıntılı olarak yaptığımız açıklama ve sunduğumuz içtihatlar değerlendirilerek, ‘davalı – borçlu tarafından, davacı – bankanın Gaziantep İcra Müdürlüğü’nün 2018 yılında başlattığı takibe karşı .... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2018/... sayılı dosyasında yapmış olduğu **şikayetin sonucunun** ‘bekletici mesele’ yapılması gerektiğini ve ayrıca davalı – borçlu (E.) hakkında ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nin 2019/413 Esas sayılı dosyası üzerinden 19.06.2019 tarihinde verilmiş olan iflas kararının daha sonra istinaf incelemesi sonucunda kaldırılarak yargılaması halen devam ettiğinden, Yargıtay’ın bu konudaki -ekte tam metinlerini sunduğumuz içtihatları – uyarınca, **iflas sürecinin**, açılmış olan tasarrufun iptali davasında “bekletici mesele” yapılmasının isabetli olacağını belirtiriz.

¹⁴⁶⁹ Bknz. yuk. dipn. 1-104

¹⁴⁷⁰ Bknz: ag. mütalâa, s.5

¹⁴⁷¹ Bknz. yuk. dipn. 263-287

¹⁴⁷² Bknz. yuk. dipn. 105–252; dipn. 253-262

SONUÇ:

Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle; açılmış olan tasarrufun iptali davasında, mahkemece davalı – borçlu tarafından yapılmış olan takibe yönelik **şikayet** ile devam etmekte olan **iflas sürecinin** ‘*bekletici mesele*’ yapılarak hasıl olacak (ve kesinleşecek) sonucuna göre tasarrufun iptali davasının karara bağlanmasının isabetli olacağını, davalı vekili Av. ... tarafından, takdir-i muhterem mahkemeye ait olmak ve ‘*UZMAN GÖRÜŞÜ*’ (HMK. m.293) olarak mahkemeye ibraz edilmek üzere hukuki mütalâamızı saygıyla sunarız. 16/03/2022

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

21) “Aynı alacak için, birden fazla taşınmaz üzerinde ipotek kurulmuş olması” yani ortada bir ‘toplu rehin’ bulunması halinde, alacaklı dilediği taşınmazsın satışını isteyebilir mi? Yoksa bu taşınmazların hepsinin (birlikte) satılmasını istemek zorunda mıdır (TMK m. 873/III, c: 1)? Bu durumda hangi taşınmazın/taşınmazların satılacağına kim karar verir?

• Genellikle bir alacak için, «bir taşınmaz üzerinde» ipotek kurulur. Fakat «aynı alacak için, birden fazla taşınmaz üzerinde» de ipotek kurulabilir. (TMK m. 855) Bu durumda, üzerinde ipotek kurulan her taşınmaz, alacağın belirli bir miktarını güvence altına alır (TMK m. 855/II).^{1473 1474} Taraflar, hangi taşınmazın alacağın ne kadarını güvence altına alacağını serbestçe kararlaştırabilirler. Örneğin; (B)’nin (A)’ya olan 11.000 TL borcu için (C), malik olduğu bir taşınmaz üzerinde, bu borcun 6.000 TL’lık kısmı için, (D) de, malik olduğu bir taşınmazı üzerinde bu borcun 5.000 TL’lık kısmı için ipotek kurabilir. Böylece, alacaklı (A), hem (C) ve hem de (D)’nin taşınmazı üzerinde, birbirinden bağımsız ipotek hakkına sahip olur.

Bu varsayımda, «alacak» bölünmeyip bütünlüğünü koruduğu halde, «rehin yükü» taşınmazlara dağıtılmıştır. Rehin yükünün taşınmazlar arasında dağıtımı, *tarafların anlaşmasına göre* yapılır. ‘Hangi taşınmazın alacağın ne kadarının teminatını teşkil edeceğini’ taraflar serbestçe kararlaştırabilirler. Eğer taraflar arasında bu konuda bir anlaşma yoksa ve taşınmazların değeri tapuda tayin edilmişse, yükün dağıtımı *taşınmazların değeriyle orantılı olarak*, -tapu idaresince- yapılır (TMK m. 855/III; Tapu Sic. Tüz. mad. 32/b.c.).

Eğer, üzerinde ipotek kurulmak istenen *taşınmazların mülkiyeti aynı kişiye ait ise ya da taşınmazların malikleri farklı kişiler* olmakla beraber, bunlar, güvence altına alınmak istenen borcun «birlikte (müteselsil) borçluları» iseler, birden fazla taşınmaz üzerinde, rehin yükü bölünmeden, alacağın tümünü güvence altına alacak biçimde ipotek kurulabilir.¹⁴⁷⁵ Bu duruma **doktrinde «kollektif rehin» («toplu rehin»=«ortak rehin»)** denilmektedir.¹⁴⁷⁶

«Toplu rehin»de amaç; tek bir alacağın tamamını güvence altına almaktır. Rehlinli alacaklı, alacağını bir kez elde eder. *Rehlinli taşınmazlardan birisinin paraya çevrilmesi ile, rehlinli alacaklı alacağını elde etmişse, diğer taşınmazlar üzerinde rehin sona erer.*¹⁴⁷⁷

• Aynı alacak için birden fazla taşınmaz ipotek edilmişse, alacaklı bu taşınmazların hepsinin satışını aynı zamanda (birlikte) istemelidir (TMK m. 873, III c.1).¹⁴⁷⁸ Di-

¹⁴⁷³ Ayrıntılı bilgi için bkz: GÜRSOY, K.T. Birden Ziyade Gayrimenkulün Aynı Borç İçin İpotek Edilmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, 1978, s: 8 vd. - AYBAY, A. Kollektif İpotekden Doğan Bazı Sorunlar (Maltepe Üniv. Huk. Fak. D. 2005/1, s: 187 vd.)

¹⁴⁷⁴ Bknz: 12. HD. 17.11.2005 T. 18499/22429 (www.e-uyar.com) Bknz: 12. HD. 19.12.2003 T. 21156/25890 (www.e-uyar.com); 23.10.1996 T. 12606/12979 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁷⁵ Bknz: 12. HD. 06.03.2002 T. 3619/4566 (www.e-uyar.com); 11.03.1997 T. 1436/2794 (www.e-uyar.com); 23.10.1996 T. 12606/12979 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁷⁶ Bknz: 12. HD. 05.02.2018 T. 90/760 (www.e-uyar.com); 12. HD. 05.02.2018 T. 97/756 (www.e-uyar.com); 12. HD. 14.06.2016 T. 14625/16862 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁷⁷ Bknz: 12. HD. 17.11.2005 T. 18499/22429 (www.e-uyar.com); HGK. 27.11.2002 T. 18-823/1020 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁷⁸ Bknz: İİD. 30.04.1964 T. 5244/5481 (www.e-uyar.com); 8. HD. 20.01.2014 T. 12938/657 (www.e-uyar.com); 12. HD. 22.12.2011 T. 12827/31223 (www.e-uyar.com); 12. HD. 27.12.2011 T. 12826/31083 (www.e-uyar.com); İİD. 30.04.1964 T. 5244/5481 (www.e-uyar.com); 12. HD. 21.01.2021 T. 5870/754 (www.e-uyar.com); 12. HD. 23.11.2001 T. 17448/19796 (www.e-uyar.com)

lediği taşınmazın paraya çevrilmesini isteyemez. Hangi taşınmazın paraya çevrileceğine icra memuru karar verir.¹⁴⁷⁹ Bunun üzerine icra müdürü şu iki ihtimale göre hareket eder:

aa) İpotekli taşınmazlar *aynı malike ait ise*, icra müdürü, bunlardan ancak gerektiği kadarını satar (TMK m. 873/III, c. 2). Bunların satışından elde edilen para, ipotek alacaklısının alacağını ve eklentilerini karşılıyorsa o zaman, diğer ipotekli taşınmazların satılmasına gerek kalmaz.¹⁴⁸⁰

bb) İpotekli taşınmazlar *başka başka kişilere ait ise*, o zaman bütün ipotekli taşınmazların satılması ve elde edilen paradan ipotek alacaklısının tatmin edilmesi gerekir.^{1481 1482}

• **İİK m. 150e/1**’de belirtilen -“Ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren”-¹⁴⁸³ *bir yıllık süre içinde*¹⁴⁸⁴ alacaklının sadece *satış talebinde* bulunması yeterli olmayıp, aynı süre içinde icra dairesi tarafından hesaplanan *satış giderlerini* de peşin olarak icra dairesine yatırması gerekir (İİK m. 59)⚡ Aksi takdirde satış talebi hükümsüz kalır.¹⁴⁸⁵ Satış, ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıl içinde istenmez (veya; sadece satış talebinde bulunulup, satış giderleri aynı süre içinde peşin olarak yatırılmazsa) veya satış talebi geri alınıp da bu süre içinde yenilenmezse (ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı veya ilamsız) *takip düşer*. (İİK m. 150e/II)¹⁴⁸⁶

Genel haciz yoluyla takipten farklı olarak, burada ‘süresinde satış istenmezse’ *ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takip düşer, yani iptal edilir*. Bu durumda alacaklı, artık eski takibine devam edemez, yeniden ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorunda kalır.^{1487 1488}

İİK. m. 150/e’de;

“*Alacaklı, ... taşınmaz rehininin satışını da aynı tarihten (yani; icra emrinin tebliğinden) itibaren bir yıl içinde isteyebilir.*

Satış, yukarıdaki fıkrada gösterilen müddetler içinde istenmezse (veya talep geri alınıp da bu müddetler içinde yenilenmezse) *takip düşer.*”

denilmiş olduğundan, somut olayda ‘icra emri’, borçlu (A.) SAN. VE TİC. LTD. ŞT.’ne 24.05.2017 tarihinde, ipotek malikleri (A. Y.) ile (A.) YAPI İNŞ. AŞ.’ye 22.05.2017 tarihinde tebliğ edilmiş olduğundan,

Alacaklı vekili tarafından ‘bir yıl geçmeden’ 16.08.2017 tarihinde ‘satış talebi’nde bulunulmuşsa da bu ‘satış talebi’ –şağıda belirttiğimiz nedenlerle- geçersiz olduğundan;

¹⁴⁷⁹ UYAR T./UYAR A./UYAR C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, Cilt: 2, s. 2746 vd.

¹⁴⁸⁰ Bknz: HGK. 22.06.1994 T. 12-249/426 (www.e-uyar.com); 23. HD. 16.06.2014 T. 5460/4623 (www.e-uyar.com); HGK. 27.11.2002 T. 12-823/1020 (www.e-uyar.com); 12. HD. 17.11.2005 T. 18499/22429 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁸¹ Bknz: 12. HD. 23.11.2001 T. 17448/19796 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁸² KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, C: 22, s. 1124 – DEYNEKLİ, A. İcra ve İflas Hukukunda İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, 2013, s. 207 vd. – KÖPRÜLÜ, B./KANETİ, S. Sınırlı Aynı Haklar, 2. Bası, 1982/1983, s. 294 – GÜRSOY, K.T. age. s. 23 – UYAR, T. age. s. 352

¹⁴⁸³ Bknz: 12. HD. 03.03.2020 T. 1688/2089 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁸⁴ Bknz: 12. HD. 18.10.2018 T. 13179/10133 (www.e-uyar.com); 12. HD. 19.02.2015 T. 365/3212 (www.e-uyar.com); 12. HD. 26.01.2015 T. 27408/1719 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁸⁵ UYAR, T. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, 1992, s. 352 – DEYNEKLİ, A. age. 2013, s. 196

¹⁴⁸⁶ Bknz: 12. HD. 14.04.1994 T. 4163/4780; 12. HD. 28.01.1974 T. 12758/658 (www.e-uyar.com)

¹⁴⁸⁷ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 3, 1993, s. 2475 – DEYNEKLİ, A. age. s. 197 – COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 7. Baskı, 2021, s. 4019 – KARMIŞ, E. İcrada-İflasta-Tüketici Hukukunda İpotek (Rehin) ve Paraya Çevrilmesi, 2015, s. 735 vd., 738 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, 2017, s. 316 vd.

¹⁴⁸⁸ Bknz: 12. HD. 29.03.2010 T. 6168/7287; 12. HD. 17.07.1998 T. 11677/12564; 12. HD. 15.11.2013 T. 28218/34747 (www.e-uyar.com)

A- Çünkü, ortada ‘aynı alacak için birden fazla taşınmaz üzerinde ipotek kurulmuş olduğu’ndan¹⁴⁸⁹, alacaklı (B.) BANKASI AŞ., ipotek veren (A. Y.)’ye ait 12 adet ipotekli taşınmaz ile (A.) YAPI İNŞ. AŞ.’ye ait 46 adet ipotekli taşınmazın satışını talep etmesi gerekirken, (A. Y.)’ye ait tarla niteliğindeki “Kırklareli/..., ... Mah. ... ada, 1 parselde” kayıtlı ipotekli taşınmazın satışını talep etmemiştir. Bu talep, emredici ve kamu düzenine ilişkin **TMK m. 873/III, c: 1 hükmüne aykırıdır**. Çünkü, ‘toplu rehin’ halinde alacaklı dilediği taşınmazın paraya çevrilmesini isteyemez.¹⁴⁹⁰ Hangi taşınmazın paraya çevrileceğine icra memuru karar verir.¹⁴⁹¹ Bu nedenle, alacaklı vekilinin 16.08.2017 tarihli ‘satış talebi’ geçersiz olduğundan, **İİK m. 150e/II uyarınca, borçlu hakkında yapılmış olan ipotekli takip düşmüştür**.

Alacaklı vekilinin 16.08.2017 tarihli ‘satış talebi’ nin geçersiz olduğu, borçlu vekili tarafından icra dairesine verilen 02.03.2022 tarihli dilekçede ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

B- Ayrıca, alacaklı tarafından borçlu hakkında İstanbul ... İcra Dairesinde başlatılmış olan 2017/... sayılı dosyada, üzerinde ipotek bulunan (A. Y.)’ye ait “Kırklareli/..., ... Mah. ... ada, 1 parsel sayılı” taşınmazın paraya çevrilmesi istenmemiştir. Ne dosya içindeki Örnek No.1 TAKİP TALEBİ’nde ne de Örnek No.6 İCRA EMRİ’nde bu ipotekli taşınmazdan bahsedilmemiştir. Üzerinde alacaklı (B.) BANKASI AŞ.’nin ipotegi bulunan ‘tarla’ niteliğindeki bu taşınmaz alacaklı banka tarafından ayrı bir takip konusu (İstanbul ... İcra Dairesi 2017/... sayılı dosya) yapılmıştır. Alacaklı bankanın yaptığı bu ‘ayrı takip’, kanuna (TMK m. 873/III) aykırıdır. Çünkü, ipotekli alacaklı, ipotekli taşınmazları ayrı ayrı takip konusu yapamaz. Bütün taşınmazlar için ‘bir tek’ takip yapması ve hangi taşınmazların satılması gerekeceğine icra dairesinin (müdürünün) karar vermesi icap edecektir (TMK m. 873/III, c: 2).¹⁴⁹²

Halbuki bu ipotekli taşınmaza da takipte yer verilmesi ve hangi ipotekli taşınmazın satılacağına¹⁴⁹³ icra memurunun belirlemesi gerekirdi...

C- Ayrıca, icra memuru tarafından satılacak olan tüm (57 adet) veya (58 adet) taşınmaz için alacaklının ne kadar ‘kıymet takdiri gideri’, ne kadar ‘satış avansı’ yatırılması gerektiğinin de ayrı ayrı açıkça belirtilmesi gerekirken, “satış avansı olarak 1000,00 TL yatırılmasına” şeklinde karar verilmiş olması da isabetsizdir.

Belirttiğimiz nedenlerle; ortada bir ‘toplu rehin’ (TMK m. 873/3) bulunduğundan, alacaklı vekilinin ‘satış talebi’ ve icra müdürlüğünce kanuna aykırı bu satış talebinin kabul edilerek verilen ‘satış kararı’ nın geçersiz olduğu ve İİK m. 150e/2 uyarınca İstanbul ... İcra Müdürlüğünün 2017/... sayılı takibin düşürülmesine karar verilmesi gerekeceği, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere saygı ile sunulur. 08.03.2022

NOT:

İstanbul ... İcra Müdürlüğünün 08.03.2022 tarihli kararında;

“Dosyamızda, takibin kesinleşmesinden itibaren İİK 150/e maddesinde öngörülen yasal 1 yıllık süre içerisinde alacaklı tarafça satış talebinde bulunulup satış avansı yatırıldığı, borçlu vekilinin talebinde belirttiği ‘dosyanın uzunca bir süre işlemsiz bırakıldıktan sonra işlemlere devam edilmesi’ hususunda müdürlüğümüzün takdir ve yetkisinin olmadığı, alacaklı vekilinin İİK 150/e maddesinde belirtilen yasal süre içerisinde satış avansı ve satış talebinde bulunduğu anlaşılacakla, borçlu vekilinin İİK 150/e maddesi uyarınca ‘takibin düşürülmesi ve İİK 150/c şerhlerinin fekki talebinin reddine’, İİK 16. maddesi uyarınca icra hukuk mahkemesine şikayet yolu açık olmak üzere karar verildi

denilmiştir de,

¹⁴⁸⁹ Bknz. yuk. dipn. 4, 6

¹⁴⁹⁰ Bknz: yuk. dipn. 6

¹⁴⁹¹ Bknz: yuk. dipn. 7

¹⁴⁹² Bknz: yuk. dipn. 7

¹⁴⁹³ Bknz: yuk. dipn. 7

Borçlu vekili 02.03.2022 tarihli başvurusunda, gerek alacaklı vekilinin “*satış talebi*”nin ve gerekse icra dairesince verilen “*1.000,00 TL satış masrafı yatırılması kararı*”nın “*yasaya aykırı olup geçersiz olduğunu*” birden fazla sebep belirterek ileri sürmüştür. Gerçekten;

- Dosyada müvekkilleri adına kayıtlı toplam 57 adet bağımsız bölümden oluşan taşınmazlar mevcuttur, satış talebinde açıkça işbu 57 adet taşınmazın ada, parsel, kat, bağımsız bölüm numaraları açıkça zikredilerek satış talebinde bulunulması gerekmektedirken hangi taşınmazın satışının istendiğinin anlaşılmadığı, ‘dosyadaki ipotekli taşınmazın satışını’ şeklinde açılan talebe dairesince de hazır getirilen işbu talebe kaşe kullanılarak, hiçbir gerekçe yazılmadan ‘kabulüne’ karar verilmesi de usule uygun değildir.

- İcra Müdürlüğü ipotek konusu taşınmazlardan hangisi hakkında satış kararı verdiğini ada, parsel, kat, bağımsız bölüm numarasını kararında belirtmeli, yine bu iş için yapılması gereken İİK 59. maddesinde zikredilen masrafların tamamını karşılar miktarda ‘**kiymet takdiri, satış masrafları, gazete ilanı vs. masrafları**’ karşılayacak bir paranın dosyaya depo edilmesi yönünde **hiçbir tereddüde mahal vermeyecek şekilde gerekçelendirilerek karar vermesi gerekirken** hazır getirilen talep ve kararı içeren talebe, kaşe kullanarak karar vermiştir.

- Yine dairesince, alacaklı vekilinin talebi gereğince taşınmazların kıymet takdiri talimat İcra Müdürlüğünce yaptırılmış, işbu kıymet takdiri müvekkillere tebliğ edilmiş, bu kıymet takdiri 28.02.2018 tarihinde kesinleşmiştir.

- 28.02.2018 tarihi itibarıyla halen dosyanızda alacaklı vekilince 57 adet bağımsız bölümden oluşan her bir taşınmaz için usulüne uygun satış talebi bulunmamaktadır.

- Yine usulüne uygun olarak açıldığını kabul etmediğimiz yukarıdaki satış talebi gereğince işlemler akamete uğratılmıştır. Taşınmazların kıymet takdirinin 28.02.2018 tarihinde kesinleştiği dosyanızdaki evraklardan anlaşılmaktadır.

- Bu tarihten sonra dosyanızdan ilk işlemin 19.11.2018 tarihinde ‘takyidatlı tapu kaydının celbi’ istenmiştir. Yine en son işlem yapıldığı 19.11.2018 tarihinden sonra ise 06.03.2019 tarihinde kıymet takdirinin borçluya tebliğini talep eden tarafından talep açıldığı ve bu talebe de karar verildiği anlaşılmaktadır.

- En son kıymet takdirinin borçluya tebliğini içeren 06.03.2019 tarihli talepten yaklaşık 28 ay sonra ipotekli taşınmazlar için yapılan kıymet takdirinin yeniden yapılması için 08.07.2021 tarihinde alacaklı vekilince talep açılmıştır. Bu karara yasal süreler geçtikten sonra yani dosya 28 ay gibi uzun bir süre işlemsiz bırakıldıktan sonra, dosyanın satış isteme süresi içinde usulüne uygun açılmış ve devam eden bir satış talebi yok iken bu talep varmış ve dosya hiç işlemsiz bırakılmamış gibi yeniden ‘kıymet takdiri talebinin kabulüne’ karar verilmesi, usulüne uygun değildir ve **kamu düzeni ile ilgili şikâyete tabidir.**

- Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşıldığı gibi; ipotekli taşınmazların kaydına 18.05.2017 tarihinde İİK m. 150/c şerhinin işlendiği, işbu şerhten sonra yasal bir yıl içinde, usulüne uygun satış talebinin olmadığı, usulüne uygun olarak kabul edilse bile yeterli avansın dosyaya depo edilmediği, işlemlerin sürekli akamete uğratıldığı, en son işlem tarihinden sonra yaklaşık 28 ay sonra yeniden kıymet takdiri talebi açıldığı ve dairesince de bu talebin kabul edildiği,

- Yukarıda belirtildiği gibi İİK 150/e ve 78/2 maddelerinde belirtilen bir yıllık süreler geçirildikten sonra işlemlere devam edilemez, dosyanın muameleden kaldırılması gerekmektedir.

- **Dosyanızda geçerli bir satış talebi bulunmamaktadır.** Geçerli bir satış talebi bulunmadığında *haczin düşeceği*, 23. Hukuk Dairesinin 2014/4410 E. ve 2014/7083 K. sayılı ilamında ve birçok yerel ve yüksek mahkeme kararlarında benimsenmiştir. (Yargıtay kararları talebimiz ekindedir.)

- Yine usulüne uygun olarak açılmadığını iddia ettiğimiz satış talebine dayanarak ve yine yeterli avansın dosyaya depo edilmemesine rağmen ilelebet dosyanın derdest kalamayacağı, bu hususun da yerel mahkeme ve Yargıtay kararlarında benimsendiği açıktır. Örneğin Yargıtay 19. Hukuk Dairesinin 1995/7089 E. ve 1995/11415 K. sayılı ilamına göre ‘bir kez satış istenmekle haczin sonsuza kadar geçerli kalacağı kabulü kanun koyucunun süreye ilişkin düzenleme yapmasındaki amacına aykırı olacaktır’. (Yargıtay ilamı talebimiz ekindedir.)

İcra Müdürlüğünün 08.03.2022 tarihli “Karar Tensip Tutanağı”, borçlu vekilinin 02.03.2022 tarihli dilekçesinde ileri sürdüğü “*dosyanın muameleden kaldırılması*” – daha doğrusu; ‘*takibin düşürülmesi (iptali)*’ istemini ne için yerine getirdiğini açıklamamaktadır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi somut olayda “**toplu rehin**”¹⁴⁹⁴ durumu söz konusudur. Bu durumda ipotekli alacaklının (yani; somut olayda (B.) BANKASI AŞ. ’nin); tüm ipotekli taşınmazların paraya çevrilmesi için ‘bir tek’ takip yapması¹⁴⁹⁵ ve takip kesinleştikten sonra, hangi taşınmazların satılması gerektiğine, icra müdürünün karar vermesi¹⁴⁹⁶ gerekirken, ipotekli alacaklı banka; (59) ipotekli taşınmazdan (58) tanesi için İstanbul ... İcra Dairesinin 2017/... sayılı dosyasında, (bir tanesi için) de İstanbul ... İcra Dairesinin 2017/... sayılı dosyasında icra takibinde bulunmuştur.

Alacaklı bankanın bu şekilde tüm taşınmazlar için ‘bir tek’ takip yapmaması, yaptığı her iki icra takibinin de iptalini gerektirir...

Bu nedenle, İstanbul ... İcra Dairesinin 2017/... sayılı icra takibinin –“ortada toplu rehin bulunması” nedeniyle- durdurulmamış olması isabetsiz olup, hatalı olan bu karar –ve icra takibinin- iptali için borçlu tarafından şikayette bulunma zorunluluğu hasıl olmuştur... 08.03.2022

Av. Talih UYAR

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

¹⁴⁹⁴ Bknz: yuk. dipn. 4

¹⁴⁹⁵ Bknz: yuk. dipn. 6

¹⁴⁹⁶ Bknz: yuk. dipn. 7

22) İstihkak davalarında, ‘dava şartı’ olarak kabul edilen “takibe konu alacağın gerçek olup olmadığı” iddiası nasıl incelenir? Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında rödovans ilişkisi olması, üçüncü kişinin adresinde yapılan hacze konu mallara dair açılan istihkak davalarında nasıl değerlendirilmelidir? Borçlu şirket ortaklarının, üçüncü kişi şirkette küçük hissedar olması, üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için yeterli midir? Takip borçlusunun, üçüncü kişi şirketin ortağı olması halinde, istihkak davalarında nasıl bir değerlendirilme yapılmalıdır? Üçüncü kişinin adresinde borçluya ait evrak bulunmasının anlamı nedir? Üçüncü kişinin, adresinde bulunan bu evraklara dair yaptığı açıklamaların önemi nedir? Haciz sırasında bulunan belge, mal ve evrakların borçluya ait olup olmadığı değerlendirilirken nelere dikkat edilmelidir?

İSTİHKAK İDDİASI HAKKINDA TEORİK AÇIKLAMALAR

I- “İstihkak” iddiası, borçlunun “*haczedilen malın üçüncü bir kişiye ait olduğunu veya üçüncü bir kişiye rehinli bulunduğunu*” ya da üçüncü kişinin “*o malın kendisine (veya başka bir üçüncü kişiye) ait olduğunu veya o mal üzerinde kendisinin (veya başka bir üçüncü kişinin) rehin hakkı bulunduğunu*” ileri sürmesidir (İİK. 96/I; 85/II, c: 1).¹⁴⁹⁷

II- İİK. mad. 99 gereğince, “**üçüncü kişinin elinde bulunan**” ve üzerinde üçüncü kişinin “*istihkak iddiasında bulunduğu*”¹⁴⁹⁸ bir malı haczedilen icra müdürü, üçüncü kişinin istihkak iddiasını haciz tutanağına yazdıktan sonra, “üçüncü kişi aleyhine -icra mahkemesinde- istihkak davası açmak üzere” alacaklıya yedi günlük bir süre verir.¹⁴⁹⁹ Buna karşın, mal “**borçlunun elinde iken**”¹⁵⁰⁰ haczedilmişse (İİK. 96, 97) haczedilmişse (İİK. 97/a-I), İİK. mad. 99 uygulanamaz. Bu durumda, İİK. mad. 96 ve 97’ye göre işlem yapılması gerekir.

Üçüncü kişinin elinde haczedilen ve onun istihkak iddiasında bulunduğu malların, *alacaklının talebi üzerine muhafaza altına alınması mümkün değildir, üçüncü kişinin kabulü halinde, üçüncü kişiye yediemin olarak bırakılması gerekir.*¹⁵⁰¹

¹⁴⁹⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, 3. Baskı, 2006, s: 7886 vd.

¹⁴⁹⁸ “İstihkak iddiası” kavramı için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 3. Baskı, 2013, s: 1826 vd.- **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, s: 7886 vd.

¹⁴⁹⁹ Üçüncü kişinin, “*icra müdürünün İİK.nun 99. maddesini uygulamadığından*” bahisle yaptığı şikâyet, süreye bağlı değildir. (Bknz: 12. HD. 25.11.1982 T. 8622/8763) (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁰⁰ Bknz: 12. HD. 27.12.1990 T. 6445/13799; 12.04.1990 T. 11072/4286 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁰¹ 6352 s. ve 02.07.2012 tarihli Kanun ile yapılan değişiklikten önce, İİK. 88/II, c: 3 “*üçüncü şahsın elinde bulunan mallar haczedilince, alacaklının muvafakatı ve üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır*” şeklindeydi. 6352 s. ve 02.07.2012 tarihli Kanun ile İİK’nun 88/2. maddesi “... *üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Mallar satış mahalline getirilmediği takdirde muhafaza altına alınabilir veya yediemin değişikliği yapılabilir.*” şeklinde değiştirilmiş, bu değişikliğe paralel olarak İİK’nun 99. maddesi de “*haczedilen şey borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir aynı hak iddia eden üçüncü kişi nezdinde bulunursa, bu kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz.*” şeklinde değiştirilmiştir. Önceki düzenlemenin eleştirisi için bkz: **UYAR, T.** (www.e-uyar.com) 4949 sayılı, 17.7.2003 tarihli; 5092 sayılı, 12.2.2004 tarihli, 5311 sayılı 2.3.2005 tarihli ve 5358 sayılı, 31.5.2005 tarihli İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunların Getirdiği Yenilikler’ ve aynı isimli-İzmir Barosu tarafından Aralık/2005 tarihinde yapılmış- ayrı baskı, s: 38 vd. - **UYAR, T.** 4949 sayılı ve 17.7.2003 tarihli İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Getirdiği Yenilikler (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 173) - **ATALAY, O.** Taşınırın Üçüncü Kişi Elinde Haczi ve Muhafaza Altına Alınması “İİK. m. 88/II Üzerine Bir Eleştiri” (Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2005/1, s: 17 vd.) - **ASLAN, K.** Hacizde İstihkak Davası, 2005, s:

24/11/2021 T. ve 7343 s K. m. 8 ile İİK'nun 97/a maddesinde yapılan değişiklikle, “borçlu ile üçüncü şahısların taşınır malı birlikte ellerinde bulundurmaları ve üçüncü kişinin yedimlinliği kabul etmesi halinde de, bu malın **muhafaza altına alınmayacağı**, ancak İİK. 97/1 uyarınca ‘takibin devamına’ karar verilmesi hâlinde, malın muhafaza altına alınabileceği” kabul edilmiştir.

III- İİK. mad. 96 gereğince ileri sürülen istihkak iddiasına karşı, “alacaklı” ya da “borçlu” veya “her ikisi” üç gün içinde (İİK. 96/II) itiraz ederse, icra müdürü -tarafın ayrıca istemde bulunmasını beklemeden, kendiliğinden-¹⁵⁰² ¹⁵⁰³ gerekli kararın verilmesi için dosyayı hemen icra mahkemesine gönderir.¹⁵⁰⁴ Eğer itiraz, “üç günlük süreden sonra” yapılırsa, geçersiz olur ve sonuç doğurmaz.¹⁵⁰⁵ Bu durumda, icra müdürü dosyayı icra mahkemesine gönderemez. Çünkü; alacaklı (ve borçlu) “istihkak iddiasını kabul etmiş” sayılır.¹⁵⁰⁶ Haczin üçüncü kişinin şirket yetkilisi huzurunda yapılmaması ve davacı üçüncü kişinin haczi daha önce öğrendiğine ilişkin herhangi bir belgenin bulunmaması halinde üçüncü kişinin haczi öğrenme tarihine göre süresinde istihkak iddiasında bulunup bulunmadığı değerlendirilir.¹⁵⁰⁷

İcra müdürünün istihkak iddiasına itiraz üzerine yapacağı işlem; takip dosyasını icra mahkemesine göndermekten ibaret olup, bunun yerine kendisi “istihkak davası açmak üzere” süre veremez.¹⁵⁰⁸ Dosyayı alan icra mahkemesi; ya “takibin ertelenmesine” ya da “takibin devamına” karar verir. İcra mahkemesinin, istihkak iddiasının esası hakkında (yani mülkiyet ya da rehin uyuşmazlığını çözümler biçimde) “haczin kaldırılmasına”¹⁵⁰⁹ (veya “istihkak davasının kabulüne”, “dava konusu şeyin davacıya teslimine”¹⁵¹⁰ vb. şeklinde) karar vermesi isabetsiz ve yasaya aykırı olur... Yine bu durumda icra mahkemesi “takibin iptaline” de karar veremez.¹⁵¹¹

İcra mahkemesi bu kararını “dosya üzerinde yapacağı inceleme ile” ya da “ tarafları çağırıp duruşma yaparak” verir (İİK. 97/I).¹⁵¹² Uygulamada, genellikle duruşmaya gerek görülmemekte ve dosya üzerinde inceleme ile yetinilerek gerekli karar verilmektedir.

İstihkak iddiasına itiraz üzerine “takibin devamına” ya da “takibin ertelenmesine” karar verecek olan icra mahkemesi, asıl takibin yapıldığı icra müdürlüğünün bağlı ol-

499 vd. - **PEKCANİTEZ, H.** 4949 sayılı Kanunla, İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 147 vd.) - **PEKCANİTEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku, 2005, s: 191; 206.

¹⁵⁰² **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 392 - **AKYAZAN, S.** İcra ve İflas Kanunu'ndaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerindeki İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s: 75 - **TEKİNAY, S. S.** Haczinden Mütevellit İstihkak Davaları, 1953, s: 24 - **KAYGANACIOĞLU, M.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (Yarg. D. 1983/1-2, s: 120) - **ASLAN, K.** age. s: 308

¹⁵⁰³ Karş: **BELGESAY, M. R.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1954, s: 231 vd.

¹⁵⁰⁴ Bknz: 12. HD. 20.09.1993 T. 9587/13706; 15. HD. 01.11.1988 T. 2979/3499; 15. HD. 27.05.1983 T. 1275/1467 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁰⁵ Bknz: 13. HD. 26.05.1977 T. 2518/3005 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁰⁶ Bknz: 15. HD. 23.05.1990 T. 1293/2379; 13.09.1988 T. 3210/2835 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁰⁷ Bknz: 8. HD. 09.06.2020 T. 15530/3188; 17. HD. 23.02.2010 T. 7655/1481 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁰⁸ Bknz: 21. HD. 05.12.2000 T. 2588/8350; 12. HD. 20.09.1993 T. 9587/13706 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁰⁹ Bknz: 12. HD. 10.06.2004 T. 10540/14757; 02.12.1994 T. 15177/15358 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵¹⁰ Bknz: 17. HD. 15.11.2012 T. 11735/12571; 13.12.2012 T. 15150/13985; 12. HD. 04.02.2003 T. 29759/1965; 29.09.1998 T. 8827/9831 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵¹¹ Bknz: 12. HD. 30.12.1997 T. 14373/14808 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵¹² Bknz: 12. HD. 27.09.2011 T. 1649/16913 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022) - **UYAR, T.** İcra Hukukunda Yetki - Görev ve Yargılama Usulü, 2. Bası, 1991, s: 391 - **KUT, K. H.** İstihkak İddiasına İtiraz (İleri Hukuk Dergisi, 1951/Ağustos, s: 1243 vd.)

duğu icra mahkemesidir. İcra mahkemesince “*istihkak iddiasının surf satışı geri bırakmak amacı ile, kötüniyetle (dürüstlük kuralına aykırı olarak)*”¹⁵¹³ yapıldığını gösteren ciddi nedenler bulunduğu takdirde” “*takibin devamına*” aksi halde “*takibin ertelenmesine*” karar verilir.

IV- Haczedilen mal *borçlunun* ya da borçlu ile birlikte *üçüncü kişinin* (müşterek) zilyetliğinde (İİK. 96, 97) ise, *istihkak davası açma yükümlülüğü*, **istihkak iddiasında bulunan ‘üçüncü kişiye’** aittir.¹⁵¹⁴ Haczedilen malın “*üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*” açılan istihkak davalarında ise, davacı, kural olarak -icra müdürü tarafından kendisine istihkak davası açması için- yedi günlük süre verilen ‘**alacaklı’dır.**¹⁵¹⁵ *Borçlunun* ise istihkak davası açma hakkı yoktur.¹⁵¹⁶

Üçüncü kişinin davacı olarak yer aldığı istihkak davası, *haciz koydurmuş olan ve üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmiş olan alacaklıya* karşı açılır.¹⁵¹⁷ Bu davalarda uyuşmazlık “*istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişi*” ile “*alacaklı*” arasında bulunduğundan, açılan istihkak davalarında mutlaka “*alacaklı*”nın davalı olarak gösterilmesi gerekir.¹⁵¹⁸ Alacaklı, haciz koydurmuş olmasına rağmen, üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmemişse, ona karşı istihkak davası açılamaz...

Haczedilen malın “üçüncü kişinin elinde bulunması halinde” alacaklı tarafından açılacak istihkak davalarında ise, *davalı*; “*kural olarak*” hacizli malı elinde bulunduran ve istihkak iddiasında bulunmuş olan¹⁵¹⁹ **üçüncü kişidir.**

Yüksek mahkeme¹⁵²⁰ yokluğunda haciz yapılan -dolayısı ile istihkak iddiasını kabul edip etmediği belli olmayan- ‘**borçlu’nun** da, istihkak davasında ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerektiğini” belirtmiştir. **İstihkak iddiasına hem alacaklının ve hem de borçlunun itiraz etmiş olmaları halinde**, ‘*mecburi dava arkadaşlığı*’ söz konusu olduğundan, açılmış olan davada alacaklı ve borçlunun her ikisinin de ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerekir ve bunlardan birisinin davada yer almadığının anlaşılması halinde, davacı üçüncü kişiye, bu kişinin de davaya katılmasını sağlaması için süre verilir.¹⁵²¹

V- “Yedi günlük” dava açma süresi; istihkak iddiasına itiraz edilmesi ve takip dosyasının icra müdürlüğünce **İİK. mad. 97/I** gereğince kendisine sunulması üzerine icra mahkemesinin vereceği “*takibin devamı*” ya da “*takibin ertelenmesi*” kararının üçüncü kişiye tefhim veya tebliğinden itibaren işlemeye başlar.¹⁵²² **İİK. mad. 99** uyarınca ise,

¹⁵¹³ Bu konuda ayrıca bkz: **ARSLAN, R.** Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, 1989, s: 135 vd.

¹⁵¹⁴ İcra müdürü bu durumda -hatalı olarak- haciz koydurmuş olan alacaklıya “*istihkak davası açmak üzere*” yedi günlük süre vermiş ve istihkak davası bu süre içinde alacaklı tarafından açılmışsa, icra mahkemesinin açılan bu davayı da incelemesi, yani, husumet yönünden reddetmemesi gerekir (Bknz: 21. HD. 15.04.2004 T. 2324/3827, 13. HD. 18.11.1981 T. 7033/76396) (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵¹⁵ Bknz: 21. HD. 23.12.2003 T. 9386/10803; 12. HD. 26.04.1995 T. 6309/6476 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵¹⁶ Bknz: 17. HD. 15.11.2012 T. 4002/12567; 26.09.2011 T. 2042/8144; 05.07.2011 T. 2948/7091; 19.04.2011 T. 11717/3690; 1.7.2010 T. 10728/6168; 21. HD. 24.5.2004 T. 4186/4864; 17.11.2003 T. 7354/9429; 10.12.2002 T. 25046/26127 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵¹⁷ Bknz: 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.01.2003 T. 10144/190 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵¹⁸ Bknz: 17. HD. 03.10.2011 T. 6682/5808; 22.09.2011 T. 6445/8003; 24.05.2011 T. 296/5192; 03.05.2011 T. 11788/4529 (www.e-uyar.com E.T. 11.01.2022)

¹⁵¹⁹ Bknz: 13. HD. 28.04.1981 T. 1638/3192 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵²⁰ Bknz: 15. HD. 24.09.1992 T. 3233/4267; 12. HD. 28.12.1981 T. 7406/8605 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵²¹ Bknz: 17. HD. 24.05.2011 T. 296/5192; 24.06.2010 T. 703/6104; 29.06.2010 T. 1254/6047; 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.10.2002 T. 7974/8776 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵²² Bknz: 17. HD. 14.07.2011 T. 3024/7487; 12. HD. 30.10.2003 T. 17305/21225; 08.10.2002 T. 17517/20289; 21. HD. 28.11.2000 T. 7195/8496; HGK. 22.11.2000 T. 21-1687/1728; HGK. 15.12.2004 T. 21-710/727, 27.09.2004 T. 6606/7623 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

alacaklının yedi gün içinde istihkak davasını açması gerekir. Bu durumda yedi günlük dava açma süresi; “*alacaklının haczi öğrendiği tarihten*” değil, “*icra müdürünün, istihkak davası açması için süre verdiği alacaklıya tefhim ya da tebliğ ettiği tarihten*” itibaren işlemeye başlar.¹⁵²³

VI- İstihkak davaları, icra mahkemesinde görülür (İİK. 97/VI). İstihkak davalarının hangi yerdeki mahkemelerde açılacağı önceki 1086 sayılı HUMK.’dan farklı olarak yeni kanunda açıkça düzenlenmemiştir.¹⁵²⁴ **Yüksek mahkeme**, “*istihkak davalarının asıl icra takibinin yapıldığı yer mahkemesi ile davalının yerleşim yeri mahkemelerinde açılmasının mümkün olduğunu, davalının birden fazla olması halinde davanın, davalılardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılacağı*”¹⁵²⁵ kabul etmektedir.

İSTİHKAK DAVASINDA DAVA KOŞULLARI

VII- İcra mahkemesi, istihkak davasına¹⁵²⁶ **genel hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne göre**¹⁵²⁷ (HMK. 316-322) bakar.¹⁵²⁸

İstihkak davasının görülebilmesi için şu özel **dava koşullarının** olayda gerçekleşmiş olması gerekir:¹⁵²⁹

- a- İcra takibi gerçek bir alacağa dayalı olmalıdır.
- b- Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibi kesinleşmiş olmalıdır.
- c- Ortada hukuken geçerli bir haciz bulunmalıdır.

ALACAĞIN GERÇEKLİĞİNE İLİŞKİN (ÖZEL) DAVA ŞARTI

VIII- Mütalâa konusu uyuşmazlık açısından önem arz ettiğinden, istihkak davasının görülebilmesi “*gerçek bir alacağa dayalı icra takibinin bulunması*” özel dava koşuluna ayrıntılı olarak değinelim:

İstihkak davalarında, davacı (İİK. 96 vd.) -veya davalı (İİK. 99)- konumunda bulunan **üçüncü kişi**, “*icra takibine konu alacağın gerçekte bulunmadığını ve bu alacağın borçlu ile alacaklı arasında muvazaalı olarak yaratılmış olduğunu*” iddia edebilir. Bu durumda, icra mahkemesince, borçlu-alacaklı tacirse, ticari defterlerinde bilirkişi vasıtasıyla inceleme yapılarak, “*bu alacağın defterlerde kaydının bulunup bulunmadığının, taraflar arasında borç (alacak) miktarında bir ticari ilişki veya alışverişin bulunup bulunmadığının araştırılması*” gerekir. **Yargıtay’ımızın içtihatları** da öteden beri bu doğrultudadır.¹⁵³⁰ Çünkü, alacaklının gerçekte olmadığı halde, alacaklıymış gibi icra takibine başlaması, borçlu ile muvazaalı olarak birlikte hareket etmesi, hakkın kötüye kullanılması

¹⁵²³ Bknz: 21. HD. 17.04.2007 T. 11107/6531; 08.10.2002 T. 6863/8221; 09.11.2000 T. 7777/7796; 15. HD. 02.10.1996 T. 2994/4898; 20.06.1995 T. 3556/3726, 13. HD. 03.11.1977 T. 4315/4816 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵²⁴ 6100 sayılı HMK.’da, HUMK.’un 512. maddesine tekabül eden yeni bir hükme yer verilmemiştir.

¹⁵²⁵ Bknz: 8. HD. 26.09.2016 T. 13780/12554; 8. HD. 20.06.2016 T. 20865/10822 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵²⁶ İİK. 97/XI: “*İstihkak davasına umumi hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne göre bakılır.*” 97/XVII: “*...Dava ve müteakib davada tarafların göstereceği bütün delilleri hakim serbestçe takdir eder.*” 97/XVIII: “*İstihkak davaları süratle ve diğer davalardan önce görülerek karara bağlanır.*”

¹⁵²⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz. **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 1, İİK.18 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda Yetki Görev ve Yargılama Usulü “Tetkik Mercii”, s: 382 vd.-**UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:1, s: 1777 vd.

¹⁵²⁸ Bknz: 21. HD. 22.04.2003 T. 2878/3767; 21. HD. 27.04.2004 T. 3318/4140; 16.09.2003 T. 5653/6955; 25.02.2003 T. 11010/1347 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵²⁹ **GÜNEREN, A.** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 2014, Güncellenmiş 3. Baskı, s: 553 vd. - **MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A.** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 2021, s: 19 vd.

¹⁵³⁰ Bknz: 17. HD. 06.04.2015 T. 4931; 5404; 17. HD. 22.05.2014 T. 16397/8020; 06.05.2014 T. 1026/7088; 17. HD. 21.02.2012 T. 18333/9866; 17. HD. 2.09.2011 T. 3577/7913; 21.05.2012 T. 4098/6451; 17. HD. 26.09.2013 T. 11076/12858; 8. HD. 15.06.2017 T. 10332/9147; 8. HD.

sayılır ve iyi niyet kuralları ile bağdaşmaz.¹⁵³¹ Bu nedenle de, takip hukukuna ilişkin istihkak davasının dinlenebilmesi için, diğer dava koşullarının yanında, **takep konusu alacağın gerçek bir alacak olması** da aranır ve icra mahkemesince **önce takep konusu alacağın gerçek olup olmadığı** araştırılır.¹⁵³²

Yüksek mahkeme bu konuda;

√ “Mahkemece hükmüne uyulan Yargıtay .... Hukuk Dairesi'nin bozma ilamında, geçerli bir alacağa dayalı takep yapılmış olmasının, İİK'nun 96.maddesi uyarınca açılan istihkak davasının dinlenebilmesi koşullarından birisi olarak değerlendirildiği, Mahkemece de **geçerli bir alacağa dayalı takep yapılmamış olması sebebiyle** davanın reddine karar verildiği anlaşılmalı, davanın ön koşul yokluğundan reddedildiğinin kabulünün gerektiğini”,¹⁵³³ (EK-1)

√ “Davalı 3.kişinin yargılamanın başından itibaren takibin danışıklı yapıldığını, amacın 3. Kişi şirkete ait malların ele geçirilmesi olduğunu ileri sürdüğünü- Nitekim ... 8. Asliye Hukuk Mahkemesinde M. Mağaza aleyhine açılan tasarrufun iptali davasında verilen kısmen kabul kararının temyizi üzerine Yargıtayın ilgili kararıyla davalılar arasında düzenlenen dava konusu çekler ile bu çeklere dayalı olarak yapılan icra takiplerinin İİK 280/1 maddesi gereğince iptale tabi olduğu anlaşıldığından davacının takep konusunu yaptığı alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle bozulduğu, bozma ilamına yerel mahkemece uyularak davacının davasının kabulü ile; ilgili dosyalardaki takiplerin davacının alacak ve fer'ileriyle sınırlı olmak üzere iptaline karar verildiği- Bu durumda, **alacağın gerçek olmadığı tasarrufun iptali davası ile de sabit olduğundan, alacaklı tarafından açılan (konusu istihkak iddiası olan) davanın ön koşul yokluğundan reddi gerekirken “davanın kabulüne” karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu**”,¹⁵³⁴ (EK-2)

√ “İstihkak davasının dinlenebilmesi için, diğer dava koşullarının yanında, ‘takep konusu alacağın **gerçek bir alacak olması**’ gerektiğini”,¹⁵³⁵ (EK-3)

√ “Üçüncü kişinin istihkak iddiasına ilişkin açılan davada davacı-üçüncü kişinin haczin danışıklı olduğuna ilişkin iddiaları doğrultusunda, davalı alacaklı ve davalı borçlunun aynı adreste oturup oturmadıklarının tespiti amacıyla Adres Kayıt Sistemi üzerinde ve kolluk marifetiyle araştırma yapılması, ayrıca Vergi Dairesinden gelen müzekkere yanıtına göre **davalı borçlunun haciz adresinde faal olmadığı görüldüğünden**, borçlunun fiilen hangi adreste ticari faaliyet yürüttüğünün de yine kolluk aracılığıyla araştırılması, **davalılara borcun hangi ticari ilişkiden doğduğunun sorularak, alacaklı ve borçlu arasında gerçek bir ticari ilişkinin olup olmadığının irdelenmesi gerektiğini**”,¹⁵³⁶ (EK-4)

√ “Alacaklının İİK. mad. 99 uyarınca istihkak iddiasının reddi talebiyle açtığı davada, öncelikle borçlu hakkında 3. kişinin şikayeti üzerine yürütülen ceza soruşturmasının akibetinin araştırılarak ilgili ceza dosyasının getirilmesi, borçlu şirketin ticari defterleri, banka kayıtları, ticaret sicil kayıtları ve varsa vergi kayıtlarının getirilmesi, yurt işletmesinin devredildiği ve karşılığında senetler alındığı anlaşıldığından, devirlerin muvazaadan ari olup olmadığının ortaya konulması bakımından, borçlu şirkete ait defterlerinin (açılış ve kapanış tasdiklerinin yapılmış olması göz önünde bulundurularak)

18.04.2017 T. 14132/5683; 8. HD. 099.03.2015 T. 5811/5551; 8. HD. 30.09.2014 T. 2592/17526; 8. HD. 10.07.2014 T. 11304/14720 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵³¹ GÜNEREN, A. age. s: 1038 vd.

¹⁵³² MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A. age. s: 20

¹⁵³³ Bknz: 8. HD. 24.10.2017 T. 3099/13611 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵³⁴ Bknz: 8. HD. 26.09.2017 T. 17857/11525 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵³⁵ Bknz: 8. HD. 15.06.2017 T. 10332/9147; 17. HD. 24.06.2014 T. 20114/9866; 17. HD. 06.04.2015 T. 4936/5405 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵³⁶ Bknz: 8. HD. 18.04.2017 T. 14132/5683 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

incelenmesi, dava dışı şirket tarafından ödemelerin yapılıp yapılmadığının denetlenmesi, taraflar arasındaki organik bağın araştırılması, 3. kişinin satın aldığı bildirdiği mallara ilişkin faturalar ile davaya konu mahcuzların karşılaştırılması, 2014 yılı itibarıyla 10.000 TL sermayesi olan borçlu şirketin işlemleri ve hesapları incelenerek **takibe konu alacağın kaynağının ve gerçek bir alacak olup olmadığının araştırılması için dosyanın mali müşavir ve hesap uzmanının bulunduğu bilirkişi heyetine tevdi edilerek rapor düzenletirilmesi gerektiğini**¹⁵³⁷ (EK-5)

√ “Davacı alacaklının hazine konu **alacağın gerçek olmadığı anlaşıldığından** açtığı davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹⁵³⁸ (EK-6)

√ “Borçlu ile alacaklının danışıklı sözleşme veya belgelere dayanarak, muvazaalı olarak birlikte hareket etmesi; çeşitli sebeplerle aralarında borç ilişkisi bulunmadığı halde alacaklının gerçekte olmadığı halde alacaklıymış gibi icra takibine başladığı durumlarda, bir kişinin, yasaların kendisine verdiği hakkı kötüye kullanarak yarar elde etmesi, iyi niyet kuralları ile bağdaşmayacağından, bu durumlarda, davacı üçüncü kişinin, istihkak davası içinde muvazaa iddiasında bulunarak, **muvazaa iddiasını muvazaalı işlemin tarafı olmadığından tanık ve yemin dahil her türlü delille ispat edebileceğini- Geçerli bir borç ilişkisinin varlığının, istihkak davasının görülebilmesi için şart olduğu- Mahkemece, öncelikle davacı üçüncü kişinin takibe dayanak borç ilişkisinin muvazaalı olduğu yönündeki iddiasının değerlendirilerek, bu konuda tarafların tüm delilleri toplanarak, bunun yanı sıra, bonoda yazan ‘nakden’ kaydı da gözetilerek ve ‘nakden’ kaydının aksinin iddia edilmesi halinde ispat külfeti de değerlendirilerek, alacaklının borç ilişkisinin doğduğu zaman itibarıyla ekonomik durumunun ve takibe dayanak bonodaki miktar itibarıyla ticari iş yapabilme olanağının bulunup bulunmadığının araştırılması, bu kapsamda gerek görülürse zabıta araştırması yapılması, banka kayıtlarının, borçlu şirket kayıt ve defterlerinin araştırılması gerektiğini**”,¹⁵³⁹ (EK-7)

√ “Üçüncü kişi, alacaklı ve borçlu arasında danışıklı icra takibi yapıldığı ileri sürdüğünden, mahkemece iki şirketin ticari kayıtları üzerinde yapılacak bir **bilirkişi incelemesiyle takibe konu senetlerin verilmesine neden olan hukuki ilişkinin varlığı ve gerçek olup olmadığının saptanması ve ortada gerçek bir alacak yoksa, üçüncü kişinin istihkak iddiasında haklı olduğu sonucuna varılması gerektiğini**”,¹⁵⁴⁰ (EK-8)

√ “Takip hukukuna ilişkin istihkak davasının dinlenebilmesi için diğer dava koşullarının yanında takip konusu **alacağın gerçek bir alacak olması da gerekeceğini**”¹⁵⁴¹ (EK-9)

√ “Davalı 3. kişinin, ‘takip konusu **alacağın gerçek olmadığını gerçek bir alacak ilişkisi bulunmadığını, takibin danışıklı olduğunu iddia ettiği**’; takip dayanağı bono 250.000,00 TL üzerinden ve nakten alınan para için borçlanılmış olduğu, bu miktar paranın ne sebeple verildiği hususunun aydınlatılmamış olduğu, borçlu hakkında takip kesinleşmesine rağmen hakkında hiçbir işlem yapılmamış olduğu görüldüğünden, öncelikle, takip konusu **alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı hususunun, mahkemece, takip dayanağı bononun düzenlenme nedeni ve tacir olan borçlu şirket kayıtlarında girdisinin olup olmadığı, borçlular ve alacaklı arasında bu borcun doğumunu gerektiren ticari ilişkinin bulunup bulunmadığı, gerekirse konusunda uzman bilirkişiler aracılığı ile alacaklı ve borçluların ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak saptanması gerektiğini**”,¹⁵⁴² (EK-10)

√ “Üçüncü kişinin, alacaklının açtığı icra takibinin danışıklı olduğunu ve amacın dava konusu makinelerin elinden alınmasının amaçlandığını iddia ettiği görüldüğünden,

¹⁵³⁷ Bknz: 8. HD. 13.06.2016 T. 9687/10282 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵³⁸ Bknz: 17. HD. 06.04.2015 T. 4931/5404 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵³⁹ Bknz: 8. HD. 09.03.2015 T. 5811/5551 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁴⁰ Bknz: 8. HD. 10.07.2014 T. 11304/14720 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁴¹ Bknz: 17. HD. 24.06.2014 T. E: 2014/91, K: 9867 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁴² Bknz: 17. HD. 22.05.2014 T. 16397/8020 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

‘icra mahkemesince borç kaynağı bono alacağını gerçek olup olmadığını’ tacir olan borçlunun ticari defterleri üzerinde yapılacak inceleme ile araştırılması gerektiğini”,¹⁵⁴³ (EK-11)

√ “Dava konusu haciz borçlu adresi dışında 3. kişi adresinde yapılmış ve bu haciz işleminden sonra **takip dosyasında başka bir işlem yapılmamış olup davacı 3. kişi takibin danışıklı olduğunu ve amacın dava konusu iş makinesinin elinden alınmasının amaçlandığını iddia ettiğinden, istihkak davasına bakan mahkemece ‘borç kaynağı bono alacağını gerçek olup olmadığını’ tacir olan borçlunun ticari defterleri üzerinde yapılacak inceleme ile araştırılarak, gerçek bir alacak olmadığı sonucuna varılması halinde ‘davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi’ gerektiğini”**,¹⁵⁴⁴ (EK-12)

√ “**İstihkak davasının dinlenebilmesi için alacaklının geçerli bir alacağa dayalı takip yapılmış olması gerektiğini**, takip dayanağı bono, nakden alınan para için borçlu şirketler tarafından düzenlenmiş olduğundan ve bu paranın ne sebeple verildiği hususu aydınlatılmamış olduğundan, alacaklının aynı zamanda ... şirketi'nin sahibi olmasına rağmen, senet şahsi adına düzenlenmiş ve nakden verilmiş olması ve bu miktar alacak için sadece fabrikadaki makineler haczedilmesi, ancak ‘istihkak iddiası’ nedeniyle muhafaza altına alınmamış olduğu halde başkaca haczedilebilir mal araştırmasına gidilmemiş olması karşısında, öncelikle, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı hususunun araştırılması, **bononun düzenlenme nedeni ve tacir olan borçlu şirket kayıtlarında olup olmadığı, borçlular ve alacaklı arasında bu borcun doğumunu gerektiren ticari ilişkinin bulunup bulunmadığının, gerekirse konusunda uzman bilirkişiler aracılığı ile alacaklı ve borçluların ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak saptanması gerektiğini”**,¹⁵⁴⁵ (EK-13)

√ “Yapılacak işin, tacir olan ve ticari defter tutmakla yükümlü olan borçlunun ticari defterleri üzerinde bilirkişi aracılığıyla inceleme yapılarak, **öncelikle alacağın gerçek bir alacak olup olmadığını araştırılması**, (alacağın) gerçek olduğunun anlaşılması halinde bu kez davacı ve borçlu arasındaki adi ortaklığın bulunup bulunmadığının yine ticari defterlerde araştırılarak adi ortaklığın tesbiti halinde bir ortağın alacaklısının haklarını ancak ortağın tasfiyedeki payı üzerinde kullanabileceğini ve alacaklının ortaklığa ait bir mal üzerine haciz koyduramayacağını dikkate alınması gerektiğini- Adi ortaklığın bulunmadığının tesbiti halinde ise işyeri borcun doğumundan önce davacıya devredildiğinden davacının borçtan sorumlu olmayacağını, ancak devre rağmen haciz adresinde faaliyete devam edip etmediği yönündeki delillerin değerlendirilmesi gerektiğini- Bu kapsamda ödeme emrini tebliğ eden memurla ilgili soruşturma sonucu da araştırılarak tüm deliller birlikte değerlendirildikten sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹⁵⁴⁶ (EK-14)

√ “Hacizden doğan istihkak davalarında geçerli bir haczin, dolayısıyla geçerli ve **gerçek bir alacağa dayalı icra takibinin bulunmasının dava şartı olduğunu**- Ortada gerçek ve geçerli bir borç olmadığı, icra takibinin haczin yapılmasını sağlamak için danışıklı olarak başlatıldığı yönünde kuvvetli deliller varsa Mahkeme'nin bu hususu re'sen ele alıp araştırması gerektiğini”¹⁵⁴⁷ (EK-15)

√ “Davacı üçüncü kişi vekili, dava dışı borçlunun borcu nedeniyle haciz konulan hakedişlerin borçlu tarafından hacizden önce müvekkiline temlik edildiğini belirterek müvekkiline ait alacaklar üzerine konan haczin kaldırılmasını dava ve talep ettiğinden istemin İİK 96 vd. maddelerine dayalı istihkak davası olup, dilekçede müdürlük işleminin iptalinin istenmesinin şikayet olarak nitelendirilemeyeceğini, mahkemece noksan alınan

¹⁵⁴³ Bknz: 17. HD. 06.05.2014 T. 1026/7088 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁴⁴ Bknz: 17. HD. 25.03.2014 T. 14725/4327 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁴⁵ Bknz: 17. HD. 21.02.2012 T. 8333/1945 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁴⁶ Bknz: 17. HD. 26.09.2013 T. 11076/12858 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁴⁷ Bknz: 17. HD. 21.05.2012 T. 4098/6451 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

peşin nispi karar ilam harcının davacıya tamamlattırılması, **temlik konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı yönünden davacı 3. kişinin sunduğu deliller ile davalı alacaklının savunması değerlendirilerek karar verilmesi gerekeceğini**”¹⁵⁴⁸ (EK-16)

√ “Davacı ile borçlu birlikte yaşamışlar ve bu ortak yaşam süresinde bir kısım ev eşyaları alınmışsa da, anlaşmazlık üzerine borçlu davacıya ait olan adresten ayrıldıktan sonra, borçlu kendisi tarafından alındığı iddia ettiği ev eşyalarının iadesi için davacıya noterden ihtarname çekmesi ve davacının bu talebi reddinden hemen sonrasında, takibe geçildiği, **takip sırasında borçlunun hiçbir itiraz ileri sürmediği** ve mal beyanında davacıya ait evde bulunan eşyaları göstererek alacaklı ile birlikte giderek eşyaların haczini sağladığından, bu hacizden sonra borçlunun gerçek ikametgah adresi veya işyeri araştırılarak **başka hacizler yapma yoluna gidilemediği görüldüğünden takibin danışıklı olduğunu- Danışıklı icra takibi yapılması iyniyet kuralları ile bağdaşmadığından, davacı 3. kişinin davasının kabulü gerektiğini**”¹⁵⁴⁹ (EK-17)

belirmiştir.

Bu konu **doktrinde** de aşağıdaki şekilde incelenmiştir:

- “...**İstihkak davasının (m. 97) görülebilmesi için, takip konusu alacağın gerçek olması gerekir.** İstihkak davacısı üçüncü kişinin, ‘davalı hâciz alacaklının alacağının gerçek olmayıp takibin danışıklı (muvazaalı) olduğunu’ iddia etmesi halinde, icra mahkemesince önce davalı hâciz alacaklının takip konusu alacağının gerçek olmadığı araştırılır...”¹⁵⁵⁰
- “**Hacizden doğan istihkak davalarında, gerçek bir alacağa dayalı icra takibinin bulunması dava koşuldur. Ortada gerçek bir borç yoksa, alacak da olmayacağından, geçerli bir icra takibinin varlığından söz edilemez...**İstihkak davalarında, davacı (veya davalı) konumunda olan üçüncü kişi ‘icra takibine konu alacağın gerçek de bulunmadığını’, **borçlu ile alacaklı arasında danışık bulunduğunu ileri sürebilir** ve bu iddiasını (veya savunmasını) tanık dahil her türlü delil ile ispat edebilir. (TMK. md. 6) ...”¹⁵⁵¹
- “...İstihkak davalarında, davacı (İİK. 96 vd.) -veya davalı (İİK. 99)- konumunda bulunan **üçüncü kişi, ‘icra takibine konu alacağın gerçekte bulunmadığını ve bu alacağın borçlu ile alacaklı arasında muvazaalı olarak yaratılmış olduğunu’ iddia edebilir.** Bu durumda, icra mahkemesince, borçlu-alacaklı tacirse, ticari defterlerinde bilirkişi vasıtasıyla inceleme yapılarak, ‘bu alacağın defterlerde kaydının bulunup bulunmadığının, taraflar arasında borç (alacak) miktarında bir ticari ilişki veya alışverişin bulunup bulunmadığının araştırılması’ gerekir...”¹⁵⁵²

İSTİHKAK DAVASINDA DELİLLER VE DEĞERLENDİRİLMESİ

IX- İstihkak davasında, icra hakimi, tarafların gösterecekleri bütün delilleri -kural olarak¹⁵⁵³ serbestçe takdir eder. Buna göre, istihkak davalarında “tanık” dinlenebilir, “bilirkişi incelemesi” yaptırabilir, “keşif” yapılabilir, “yemin” teklif edilebilir. İstihkak davalarında, ileri sürülen iddia, “ticari defter kayıtları” ile ispat edilebilir.¹⁵⁵⁴ Ayrıca belirtelim ki, istihkak davasında “**hayatın olağan akışına ters biçimde**” ileri sürülmüş iddialara itibar edilmemesi gerekir.

¹⁵⁴⁸ Bknz: 17. HD. 20.09.2011 T. E: 3577, K: 7913 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁴⁹ Bknz: 21. HD. 11.10.2005 T. 4335/9284 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁵⁰ MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A., age. s: 20 vd.

¹⁵⁵¹ GÜNEREN, A. age. s: 553 vd.

¹⁵⁵² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. 97/a, Açıklamalar (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁵³ Kural olarak” diyoruz, çünkü, bu davalarda da icra hakimi, diğer davalardaki hakimler gibi; ikrar ve yemin ile bağlıdır. Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:5, s:8186 vd.

¹⁵⁵⁴ Bknz: 8. HD. 09.12.2013 T. 17713/18622; 17. HD. 07.05.2012 T. 4588/5757; 21. HD. 30.01.2001 T. 123/426; 27.05.1997 T. 3427/3593; 15. HD. 05.06.1996 T. 2634/3163 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

İcra mahkemesi, davanın esasını çözümlerken “ *tarafların gösterdiği bütün delilleri serbestçe takdir eder*” (İİK. 97/XVII, c.2) ve tarafların gösterdiği tanıkları dinleyerek,¹⁵⁵⁵ *bilirkişi incelemesi* yaptırarak,¹⁵⁵⁶ *keşif* yaparak,¹⁵⁵⁷ davayı sonuçlandırır. İstihkak davalarında her türlü delil ileri sürülebilir. Başka bir deyişle, bu davalarda “delil ileri sürülmesi”¹⁵⁵⁸ bakımından yasal bir kısıtlama söz konusu değildir.

İstihkak davalarında, “takip konusu alacak miktarı” ile “haczedilen malın kıymeti”nden¹⁵⁵⁹ hangisi az ise, onun üzerinden *nisbi* olarak **harç** alınır ve **vekalet ücretine** hükmedilir.¹⁵⁶⁰ Haciz tutanağında haciz uygulanan taşınırların değerini belirtmemiş olması halinde, dava konusu hacizli malların dava tarihi itibarıyla değerlerinin uzman bilirkişi aracılığıyla saptanması gerekir.¹⁵⁶¹

İSTİHKAK DAVASINDA İSPAT YÜKÜ

X-a İstihkak davalarında “**ispat yükünün kimde olduğu**” oldukça tartışılan bir konudur.

*Borçlunun elinde bulunduğu sırada (İİK. 96/1) haczedilen mallar hakkında -üçüncü kişi tarafından- açılan istihkak davalarında ispat yükü; üçüncü kişiye düşer.*¹⁵⁶² *Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde”* ise, görülen istihkak davasında ispat yükü; **alacaklıdadır.**¹⁵⁶³ Hacizli malı elinde bulunduran kişi, “**mülkiyet karnesi**”nden yararlanır.¹⁵⁶⁴

Uyuşmazlık konusu malın “ *borçlu*”nun ya da “ *üçüncü kişi*”nin elinde haczedilmiş olmasına göre ispat yükü yer değiştireceğinden, ispat yükünün hangi tarafa düştüğünün tespiti için, hakiki ziyedin -daha doğrusu; *hacizli malı gerçekte kimin elinde bulundurduğunun-* araştırılması gerekir. Bu nedenle “ *borçlunun elinde bulunan -takip talebindeki ve ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste- malların haczedilmiş olması halinde, İİK. 96-97. maddelere göre işlem yapılarak istihkak davası açma külfetinin üçüncü kişiye, buna karşın üçüncü kişinin elinde bulunan malların haczedilmiş olması halinde ise, İİK. 99. maddeye göre işlem yapılarak, istihkak davası açma külfetinin alacaklıya yükletilmesi*”

¹⁵⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1975 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s: 8437

¹⁵⁵⁶ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1976 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s: 8437

¹⁵⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1978 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s: 8437

¹⁵⁵⁸ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 562 - **POSTACIOĞLU, İ.** age., s: 405 - **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 299 - **GÜNEREN, A.** İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 489 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (ABD. 1974/1, s: 41 vd.) - **DALAMANLI, L.** Hacizden Mütevellit İstihkak Davası (Ad D. 1961/9-10, s: 910) - **ASLAN, K.** age. s: 402

¹⁵⁵⁹ Eğer, istihkak davası sırasında, hacizli mal icra müdürlüğünce satılmışsa; ihale (satış) bedelinden (bkznz: 21. HD. 01.05.2003 T. 2796/4102; 18.03.2003 T. 880/250) (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁶⁰ Bknz: 8. HD. 01.04.2013 T. 3798/4715; 17. HD. 11.12.2012 T. 5495/13814; 05.04.2012 T. 1260/4122; 13.02.2012 T. 11814/1437; 06.02.2012 T. 11258/1066; 21. HD. 01.03.2005 T. 717/1907; 02.03.2004 T. 16414/1865; 24.06.2003 T. 4726/6065; 03.05.2004 T. 972/4388; 05.02.2002 T. 184/698; 26.09.2002 T. 6167/7654 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁶¹ Bknz: 21. HD. 18.03.2004 T. 195/2615; 09.12.2003 T. 8181/10106 vb. (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁶² Bknz: 15. HD. 19.06.1995 T. 3162/3653 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁶³ Bknz: 17. HD. 21.02.2012 T. 8333/1945; 21.02.2011 T. 1483/1455 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁶⁴ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 1135 - **ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ.** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 1998, s: 554 - **ÖĞÜTÇÜ, T./ÇİTOĞLU, A.** Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1977, s: 552 - **GÜNEREN, A.** İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 821 - **MUŞUL, T./MUŞUL, T. A.** age s: 285 - **ASLAN, K.** age. s: 542 vd. - **YILMAZ, E.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 577

gerekir.¹⁵⁶⁵ Tekrar belirtelim ki, **icra müdürünün hatalı olarak örneğin, üçüncü kişi dava açma külfetini yüklemiş olması, ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmaz.**

Yüksek mahkeme, bu konuda;

√ “*Haczedilen montlar üzerinde işçilik ve diğer malzeme bedelleri ödenmediğinden, davacı üçüncü kişinin hapis hakkının bulunduğu kabulü gerekeceğini, haciz, 3. kişinin işyerinde yapıldığından, mülkiyet karinesinin davacı 3. kişi lehine olduğunu*”,¹⁵⁶⁶

√ “*Haciz işleminin takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğunu ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklıda olduğunu*”,¹⁵⁶⁷

√ “*Haczin ‘borçlunun elverişli adresinde’, ‘borçlunun huzurunda’, ‘borçluya ödeme (icra) emri tebliğ edilen adreste’, ‘borçlunun ipotek verdiği taşınmazın adresinde’, veya ‘borçlu ile üçüncü kişinin birlikte ellerinde bulunan mallar üzerinde (hakkında)’ yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu (dolayısıyla alacaklı) lehine sayılacağına*”,¹⁵⁶⁸

√ “*Haczin, alacaklının gösterdiği borçlunun takip adresi dışındaki, tamamen üçüncü kişinin ev veya işyeri adresinde -İİK. 99’a göre- yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin üçüncü kişi lehine (yararına) sayılacağına, bunun aksinin alacaklı tarafından güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini*”¹⁵⁶⁹

belirtmiştir.

X-b: İSTİHKAK DAVASINDA, İSPAT YÜKÜNÜN ÜÇÜNCÜ KİŞİYE DÜŞMESİ HALİNDE, ÜÇÜNCÜ KİŞİ NEYİ/NASIL İSPAT EDECEKTİR?

Borçlunun elindeyken haczedilen mallar hakkında açılan istihkak davalarında, davacı-üçüncü kişi “*malı ne suretle iktisap ettiğini ve (hacizli) malın borçlunun elinde bulunmasını gerektiren hukukî ve fiili sebep ve olayları göstermek ve bunları ispat etmekle yükümlü*”dür (İİK. 97/a-II).¹⁵⁷⁰

Doktrinde¹⁵⁷¹ davacı üçüncü kişinin, kendisine ait olduğunu (kendisi tarafından satın alındığını) ileri sürdüğü “*dava konusu şey ya da şeyleri satın alma gücüne sahip olduğunu*” da- ispat etmesi gerektiği -**kanımızca** da isabetli olarak- ileri sürülmüştür.

Bir taşınır malı “*elinde bulunduran*” borçlu, onun maliki sayılır. Bu suretle kanun koyucu, borçlunun elinde bulunan taşınır mallar için, borçlu lehine bir *mülkiyet karinesi*

¹⁵⁶⁵ Bknz: 12. HD. 15.04.2003 T. 5883/8348; 24.10.2003 T. 6833/8134; 03.04.2003 T. 3902/7096 vb. (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁶⁶ Bknz: 8. HD. 22.02.2016 T. 11853/2999 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁶⁷ Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁶⁸ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 3566/5014; 01.04.2013 T. 5008/4557; 12.03.2013 T. 16284/3241; 07.03.2013 T. 15335/2926; 21.02.2013 T. 6296/2018; 21.01.2013 T. 7315/300; 21.01.2013 T. 7575/296; 15.01.2013 T. 15287/114; 18.12.2012 T. 3243/14281; 26.06.2012 T. 5011/8192; 25.06.2012 T. 7697/7940 vb. (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁶⁹ Bknz: 17. HD. 16.10.2012 T. 10352/11174; 27.09.2012 T. 7695/10196; 20.09.2012 T. 4019/9642; 10.05.2011 T. 4369/4539; 07.04.2011 T. 11248/3225; 17.03.2011 T. 871/2408; 09.02.2012 T. 12783/1350; 09.12.2010 T. 9526/10789 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁷⁰ Bknz: 17. HD. 15.12.2009 T. 4143/8415; 21. HD. 28.10.2003 T. 8157/8604; 17.09.2002 T. 5884/7082; 15. HD. 05.02.1996 T. 409/589 vb. (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁷¹ **COŞKUN, M.** Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 5. Baskı, C: 2, 2016, s: 2396 - **POSTACIOĞLU, İ.** age. 409 - **POSTACIOĞLU, İ.** 538 Sayılı Kanunun, İcra ve İflas Kanununa Getirdiği Yenilikler, 1965, s: 29 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, 2004, s: 220 - **ANIL, Y. Ş.** İstihkak Davalarında Menkul Mülkiyeti Karinesinin Aksini İspat Kuralları (Ad. D. 1988/2, s: 37 vd. - **OLGAÇ, S.** İcra-İflas, 1978, s: 850 - **KAYGANACIOĞLU, M.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (Yarg. D. 1983/1-2, s: 129 vd.) - **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, s: 30 - **ASLAN, K.** age. s: 450

kabul etmiştir. Buradaki “*elde bulundurma*” kavramı, zilyetliğe nazaran, onu da kapsayan daha geniş bir anlam ve içeriğe sahiptir.¹⁵⁷² “Eldede bulundurma” ile kastedilen, taşınır bir mal üzerinde fiili hâkimiyet, fiili tasarruf kuvveti’dir. Başka bir deyişle, elde bulundurma” kavramı, zilyetliğin manevi unsurunu teşkil eden “irade”yi içermeyip, sadece “fiili hakimet” unsurunu ihtiva eder.¹⁵⁷³ “Borçlunun elinde bulunan taşınır malların, borçluya ait sayılması”nı öngören mülkiyet karinesi, borçlu (dolayısıyla; alacaklı) lehine olduğundan, borçlunun elinde haczedilen bir taşınır mal hakkında istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişinin, bu karinenin aksini ispat etmesi yani karineyi çürütmesi gerekir.

X-c- İİK. MAD. 99’A GÖRE “HACZEDİLEN MALIN ÜÇÜNCÜ KİŞİ ELİNDE BULUNMASI HALİNDE” AÇILAN İSTİHKAK DAVALARINDA ALACAKLI NEYİ/NASIL İSPAT EDECEKTİR?

“*Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*”, ispat yükü kendisine düşen alacaklının, “**haczedilen malın borçluya ait olduğunu**, üçüncü kişiye ait olmadığını”¹⁵⁷⁴ -her türlü *kanıtla*- ispat etmesi gerekir.¹⁵⁷⁵

İSPAT ŞEKLİ BAKIMINDAN ÖNEMLİ OLAN KONULAR VE YARGITAY KARARLARI

XI- İstihkak davalarında “borçluya ödeme emrinin hangi adreste tebliğ edildiği”, “borçlunun/temsilcisinin, haciz sırasında hazır bulunup bulunmadığı”, “organik bağ”, “haczin, nerede yapılmış olduğu”, “üçüncü kişinin alım gücü”, “ticari defterler ve faturaların delil değeri”, “hayatın olağana akışına aykırı iddiaların değerlendirilmesi” gibi konular ispat şekli açısından önem arz ettiğinden, bu konudaki içtihatlarla aşağıda ayrıca değinilmiştir:

Yüksek mahkeme,

a- “BORÇLUYA ÖDEME EMRİNİN TEBLİĞ EDİLDİĞİ ADRES” İLE “HACZİN YAPILDIĞI ADRES” KONUSUNDA;

√ “*Dava konusu haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz mahallinde bulunan elektrik faturasının, tek başına muvazaanın varlığının ispatı için yeterli olmadığını- Dava konusu hacizden önce, başka bir adreste gerçekleştirilen hacizde hazır bulunan kişi tarafından, borçlunun patronu olduğu ve adresin ona ait olmakla beraber şu an ödeme gücü olmadığını beyan edilmesi karşısında, borçlunun başka bir adreste faal olduğu anlaşıldığından, üçüncü kişinin açtığı davanın kabulüne karar verilmesinin gerektiğini*”,¹⁵⁷⁶

√ “*Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz adresinin üçüncü kişi şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresi olduğu, haciz esnasında borçluya ait güncel evraka rastlanmadığı, davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu, borcun doğum tarihinden öncesinde yapılan hisse devirleri sonucunda, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağın olmadığını- Borçlu şirket yetkilisinin haciz mahallinde hazır bulunmasının, tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini- Mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup, davanın İİK’nin 97 maddesi gereğince 3. kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Mülkiyet karinesinin aksinin alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini- Alacaklı*

¹⁵⁷² ASLAN, K. age. s: 431 - ANIL, Y. Ş. agm. s: 33 - KAYGANACIOĞLU, M. agm. s: 128

¹⁵⁷³ ASLAN, K. age. s: 255, dipn. 76 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 961 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 542 vd. - ERİŞ, G. Hacizden Doğan İstihkak Davaları, 1994, s: 17 - POSTACIOĞLU, İ. age. s: 384 - ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ. age. s: 19

¹⁵⁷⁴ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 410 vd. - GÜNEREN, A. age., s: 1211 vd. - ASLAN, K. age. s: 545

¹⁵⁷⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 1963 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, 2. Baskı, 2006, C: 6, s:8909 vd.

¹⁵⁷⁶ Bknz: 8. HD. 16.04.2019 T. 9146/4152 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

tarafından delil olarak gösterilen icra dosyası, haciz tutanağı ve ticaret sicil kayıtlarının mülkiyet karinesinin aksini ispat için yeterli olmadığını”,¹⁵⁷⁷

√ “Dava konusu haczin, **borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği veya dayanak senette geçen adreste yapılmadığı**, haczin borçlunun icra müdürlüğüne yönelttiği dilekçesinde kendisine ait malların bulunduğunu belirttiği adreste, davalı üçüncü kişinin şantiyesinde yapıldığı görüldüğünden, mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceğini, davacı alacaklı, borçlu ile üçüncü kişi arasında yapıldığı iddia edilen taşeronluk sözleşmesini sunmadığı gibi delil olarak dayandığı borcun doğumundan sonraya ait ayırtedici özelliği bulunmayan faturaların karinenin aksini ispata yeterli görülmediğini”,¹⁵⁷⁸

√ “Haciz yapılan adreste **daha önce borçluların faaliyet gösterdiği**, borcun doğumundan sonra aynı yerde borçlulardan birinin torunu, diğerinin ise yeğeni olan, davacı 3. kişinin aynı faaliyet konusuna sahip iş yerini açtığı, ödeme emrinin haciz mahallinde tebliğ edildiği dikkate alındığında, İİK 97/a maddesinde düzenlenen **karinenin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu**”,¹⁵⁷⁹

√ “Haciz **ödeme emri tebliğ edilen adreste** yapılması, davacı üçüncü kişinin, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olması davacı üçüncü kişi ile borçlunun ticaret unvanları ile faaliyet alanlarının aynı olması kararısında, üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesi gerekeceğini”,¹⁵⁸⁰

√ “Haczin, **borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmış olması halinde**, İİK'nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını”,¹⁵⁸¹

belirtmiştir.

b- “BORÇLUNUN/TEMSİLCİSİNİN, HACİZ SIRASINDA HAZIR BULUNMASI” KONUSUNDA;

√ “Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz adresinin üçüncü kişi şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresi olduğu, haciz esnasında borçluya ait güncel evraka rastlanmadığı, davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu, borcun doğum tarihinden öncesinde yapılan hisse devirleri sonucunda, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağın olmadığı- **Borçlu şirket yetkilisinin haciz mahallinde hazır bulunmamasının, tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini**- Mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup, davanın İİK. m. 97 gereğince 3. kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Mülkiyet karinesinin aksinin alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini”,¹⁵⁸²

√ “Dava konusu haciz adresi ile borçlu şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresinin farklı olduğu, yine **haciz esnasında borçlu şirket yetkilileri hazır olmadığı gibi, borçlu şirketin haciz adresinde faaliyette bulunduğu dair bir delil elde edilemediği anlaşıldığından**, İİK'nun 97/a maddesinde öngörülen **mülkiyet karinesi üçüncü kişi yararına olup, karinenin aksinin alacaklı tarafından ispat edilmesi gerekeceğini**”,¹⁵⁸³

¹⁵⁷⁷ Bknz: 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁷⁸ Bknz: 8. HD. 06.03.2019 T. 6705/2375 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁷⁹ Bknz: 8. HD. 2.03.2017 T. 3482/2872 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁸⁰ Bknz: 17. HD. 16.05.2013 T. 6349/7050 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁸¹ Bknz: 17. HD. 12.11.2012 T. 11087/12398; 17. HD. 31.05.2012 T. 3078/7055; 17. HD. 12.04.2012 T. 1383/4549; 17. HD. 7.02.2012 T. 12413/1242; 17. HD. 22.12.2011 T. 9073/12761 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁸² Bknz: 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁸³ Bknz: 8. HD. 12.03.2019 T. 926/2533 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

√ “Dava konusu haciz, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı gibi, **haciz sırasında borçlu şirket ortağı veya yetkilisinin hazır olmadığı**, borçluya ait herhangi bir belgenin de bulunmadığı, haczin üçüncü kişi şirketler ortağının huzurunda yapıldığı, üçüncü kişi şirketler borcun doğumundan çok önce kuruldukları gibi kurucu ortaklarından ..... borçlu şirket ortağı.....’in babası olup; ölümü ile miras hissesi nedeniyle üçüncü kişi şirketlerde pay sahibi olduğu ve buna göre mülkiyet karinesi davacı 3. kişi lehine olup, mülkiyet karinesinin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceği, davalı alacaklı vekilince her ne kadar taraflar arasındaki **organik bağa dayanılmış ise de borçlu şirket ortağının, üçüncü kişi şirketlerde miras nedeniyle pay sahibi olmasının mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını**”,¹⁵⁸⁴

√ “Haciz, dayanak ilamda geçen ve borçlunun faaliyet gösterdiği adreste borçlu şirket yetkilisinin huzurunda yapıldığı, **borçlu şirket yetkilisinin, 3. kişinin eşi olduğu ve haciz sırasında 3. kişinin hazır olmadığı**, borçlu şirket ile 3.kişinin faaliyet alanlarının da aynı olduğu görüldüğünden, İİK. mad. 97/a uyarınca, mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”,¹⁵⁸⁵

√ “Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste ve huzurunda yapılmış olması halinde İİK. ’nun 97/a maddesindeki “mülkiyet karinesi”nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını”,¹⁵⁸⁶

√ “Borçlunun haciz sırasında hazır bulunduğu, haciz adresinde borçlunun üçüncü kişi ile birlikte yaşadığı anlaşıldığından, İİK. 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”¹⁵⁸⁷

belirtmiştir.

c- “BORÇLU ŞİRKET İLE ÜÇÜNCÜ KİŞİ ŞİRKET ARASINDA ‘ORGANİK BAĞ’ BULUNMASI” KONUSUNDA;

√ “Davanın reddinde ilişkin kararda ‘davacı şirket ortakları ile borçlu şirket ortaklarının bir kısmının aynı kişiler olduğu, şirketlerin faaliyet konularının aynı olduğu, şirketlerin birlikte hareket ettikleri ve bu doğrultuda aralarında organik bağ bulunduğu’ gerekçesine dayanılmışsa da; ticaret sicil bilgilerine göre, **borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket ortaklarının sadece 2’sinin aynı olduğu, ortakların bir kısmının aynı olması ve şirketlerin aynı konularda faaliyet göstermeleri nedeniyle organik bağ içinde bulunmalarının tek başına İİK. 96. ve 97. maddelerinin uygulanması için yeterli olmadığını-** Takip borçlusu şirket ve davacı üçüncü kişi şirketin kuruluşları borcun doğumundan çok önceki bir tarihe isabet ettiği, davacı üçüncü kişi şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresi ile borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı adresinin farklı olduğu ve haczin üçüncü kişinin sicil adresinde yapıldığı, haciz mahallinde borçluya ait olabilecek herhangi bir bilginin, belgenin temin edilemediği ve borçlunun haciz adresiyle ilişkisini gösterir emarelere rastlanmadığı anlaşıldığından, mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi yararına olduğunu- Karinenin aksini her türlü delille kanıtlanmaya olanağına sahip ispat yükü altındaki alacaklının karinenin aksini kanıtlamaya elverişli, dava konusu mahcuzların borçluya ait olduğu ve borçlu ile 3. kişinin adreste birlikte faaliyette bulunduğu kanaatini oluşturacak delilleri dosyaya sunamaması karşısında, davacı üçüncü kişinin davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini”¹⁵⁸⁸ **(EK-18)**

√ “Borçlunun ortağı olduğu şirket ile üçüncü kişi şirket sicil kayıtlarına göre **üç ay aynı adreste faaliyette bulunmaları**, borçlunun oğlu kuruluş aşamasında üçüncü kişi şirketin ortağı ise de, üçüncü kişi şirketin takibe dayanak bononun tanzim tarihinden önce kurulması, borçlunun ortağı olduğu dava dışı şirket ile **üçüncü kişi arasındaki bağ ve**

¹⁵⁸⁴ Bknz: 8. HD. 05.02.2019 T. 13115/984 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁸⁵ Bknz: 8. HD. 18.10.2018 T. 1053/17559 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁸⁶ Bknz: 17. HD. 19.04.2011 T. 10166/3671 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁸⁷ Bknz: 8. HD. 26.11.2013 T. 16276/17631 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁸⁸ Bknz: 8. HD. 10.09.2015 T. 14550/16152 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

borçlunun oğlunun bir dönem üçüncü kişinin ortağı olması hususlarının borçlu gerçek kişi ile üçüncü kişi arasında organik bağ bulunduğunun göstergesi olarak kabul edilmeyeceğini- Haciz üçüncü kişinin ticaret sicilinde kayıtlı iş yeri adresinde yapıldığı, haciz sırasında borçlu hazır olmadığı gibi, borçluya ait herhangi bir belge bulunmadığı, ayrıca borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağ bulunmadığının kabulü ile üçüncü kişinin istihkak iddiasına ilişkin davasının kabulü gerektiğini”¹⁵⁸⁹

√ “Borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket arasında organik bağ bulunmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini, alacaklıdan mal kaçırarak için danişıklı işlemler yapıldığının ve iki şirketin tek elden yönetildiği yönünde delillerin de dosyaya yansımaları gerektiğinden mahcuz mallara ilişkin üçüncü kişinin sunduğu faturalar da dikkate alınarak yeterli araştırmayla sonuca gidilmesi gerektiğini”¹⁵⁹⁰ (EK-19)

√ “Davacı 3. kişi şirket ile dava dışı borçlu şirketin aynı alanda faaliyet göstermeleri ve ortaklarının kardeş olması nedeni ile organik bağ içinde olmalarının tek başına muvazaayı göstermeyeceğini”¹⁵⁹¹

√ “Üçüncü kişinin İİK’nun 96. vd. maddeleri uyarınca açtığı “istihkak” davasında mahkemeye; öncelikle, borçlu ve üçüncü kişi şirketler arasındaki organik bağın araştırılması için haciz mahallinde kolluk aracılığı ile inceleme yaptırılıp, Vergi Dairesi’ndeki kayıtlar üzerinden haciz adresinde, haciz tarihinden itibaren geriye doğru kimlerin faaliyet gösterdiğini de araştırarak, toplanacak delillerin sonucuna göre muvazaanın bulunup bulunmadığının tayin edilmesi gerektiğini”¹⁵⁹²

√ “Bozma ilamında, ‘mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğuna dair araştırma ve inceleme yapılması’ istenmişse de; borcun doğumundan evvel davacı üçüncü kişinin eşinin borçlu şirketten ayrıldığı, haciz yapılan yerin ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten farklı bir yer olduğu, her ne kadar haciz mahallinde borçluya ait evraklara rastlanılmışsa da, bu evrakların tamamına yakının davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olduğu, bu evrakların tarihlerinin de borcun doğumundan önceye tekabül ettiği, eş anlatımla bu evrakların güncel evraklar olmadığı görüldüğünden ve dava konusu takibin dayanağı işçi alacağı olup, alacaklıların döner ustası oldukları, yani borçlu şirketin fiilen gıda sektöründe faaliyet gösterdiği, davacının ise kuyumculukla iştigal ettiği nazara alındığında, davacı ile borçlu şirketin fiili olarak iştigal konularının da aynı olmadığı anlaşıldığından, İİK. mad. 96 vd.na dayalı olarak üçüncü kişinin açtığı istihkak talebine ilişkin açılan davanın kabulü gerektiğini”¹⁵⁹³

√ “Davacı 3. kişi ve borçlu arasında 7 adet fatura kesilmesinden bahisle aralarında ticari ve organik bir ilişki bulunduğunun söylenemeyeceğini- Davacı tarafından dayanak olarak bildirilen ve mahcuzun dava dışı bir başka şirketten satın alındığını gösteren faturanın 3. kişi şirkete kesildiği ve envantere kaydedilmiş olduğu, 3. kişi şirket tarafından tutulan açılış ve kapanış tasdikleri yapılmış ticari defterlerin usulüne uygun olarak tutulduğu, kendisi lehine delil niteliği taşıdığı bildirilmiş olup, makine mühendisi bilirkişiden alınan raporda mahcuzların ayırt edici özellikleri itibari ile dayanılan fatura ile uyumlu olduğu hususu da tespit edildiğinden, bir başka hacze ilişkin tutanakta, davacı şirketin eski ortağının işyerinin daha önce borçlu şirket tarafından kullanıldığını belirtmesi ile ispat yükünün yer değiştirdiği kabul edilse de, davacı 3. kişinin mahcuzlara uyumlu fatura ve ticari defterler ile alacaklı yararına olan yasal karinenin aksini kesin ve inandırıcı delillerle kanıtladığının kabulü gerektiğini”¹⁵⁹⁴

¹⁵⁸⁹ Bknz: 8. HD. 21.01.2019 T. 5392/601 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁹⁰ Bknz: 8. HD. 13.01.2015 T. 13673/311 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁹¹ Bknz: 8. HD. 23.03.2015 T. 21926/6642 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁹² Bknz: 8. HD. 18.11.2014 T. 13672/21168 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁹³ Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁹⁴ Bknz: 8. HD. 26.09.2016 T. 12709/12553 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

√ “Alacaklının İİK. mad. 99 uyarınca açtığı 'istihkak iddiasının reddi' davasında, mahkemece, öncelikle; davacının dayandığı delillerden olan, dava dosyasına celbi sağlanmayan borçlu ve 3. kişi şirketlere ait ticaret sicil kayıtları ile bu şirketlerde çalışanları gösteren SGK sicil kayıtlarının dava dosyasına celbi sağlanarak, özellikle SGK sicil kayıtlarındaki bilgiler ile 3. kişi şirket ortaklarının ilişkisi değerlendirilerek 3. kişi ile borçlu arasında alacaklıdan mal kaçırmaya yönelik danışıklı işlemler yapıp yapılmadığının tartışılması gerektiğini”,¹⁵⁹⁵

√ “Davacı şirket ortakları ile borçlu arasındaki yakın akrabalık bağı ve ödeme emrine ilişkin tebligatın iade edilmemesi hususları tek başına muvazaayı göstermediğinden, bu hususun davanın reddi için de yeterli olmadığı, bu sebeplerle; üçüncü kişi davacının davasını kanıtladığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”,¹⁵⁹⁶

√ “Davalı borçlu şirket ile üçüncü kişinin şirketin organik bağ içinde olmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini- İki şirketin iç içe girmiş tek şirket gibi yönetilip yönetilmediğinin ticari kayıtları üzerinde yapılacak bilirkişi incelemesi ile, gerekirse mahallinde yaptırılacak kolluk incelemesi ile araştırılması gerektiğini- Tek şirket gibi yönetildikleri belirlenirse bu kez borcun doğum tarihinden sonra alınan araç ve yine borcun doğum tarihinden sonra alınan diğer mahcuzlar yönünden alacaklıdan mal kaçırmak için danışıklı hareket edilip edilmediği üzerinde durulması gerektiğini”,¹⁵⁹⁷

√ “Organik bağın, tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini- Ticaret sicil ve SGK kayıtlarına göre iki şirketin ortaklık yapısı ve çalışanları farklı olmakla birlikte bir kısım ortakların soyadlarının benzer olduğu, diğer yandan borçlu şirketin faaliyet gösterip ayrıldığı adreste, davacı şirketin borcun doğumundan ve takip tarihinden sonra kurulmuş olduğu anlaşıldığından mahkemece, öncelikle, tarafların beyanı alınıp, ihtilaf varsa icra memurunun tanıklığına da başvurulacak haciz adresi ile ilgili tereddütün giderilmesi, diğer yandan, davacı ve borçlu şirket ortaklarının nüfus kayıt tabloları getirilip incelenerek aralarındaki akrabalık bağının derecesinin belirlenmesi, bununla birlikte gerekirse ticaret sicil kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak (ticari emtia devri, vs. hususlara da bakılarak) ve mahallinde kolluk aracılığı ile araştırma yaptırılarak, davacı şirketin alacaklıdan mal kaçırmak için muvazaalı olarak kurulup kurulmadığının duraksamaksızın bir biçimde belirlenmesi gerekeceğini, bu şekilde toplanacak delillerin sonucuna göre, borcunun davacı şirket üzerinden faaliyetini sürdürdüğü kesin olarak saptanırsa davanın reddedilmesi gerektiğini”,¹⁵⁹⁸ (EK-20)

√ “Borçlu şirket ortağının, aynı zamanda davacı üçüncü kişinin ortağı olmasının, organik bağın varlığı ve hacizli malların borçluya ait olduğu anlamına gelmeyeceğini”,¹⁵⁹⁹

√ “Ticari defter kayıtları ile ibraz edilen faturaların birbirini doğruladığı, çalışanların her iki şirkette de çalışmış olmalarının, iki şirket arasında hukuki bağ olduğuna dair karine oluşturmadığı, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olan kişinin ile yeğeninin davalı şirkette sigortalı olarak gözükmemesinin tek başına karineyi tersine çeviremeyeceği, haciz mahallinde satın alınan makinelere ait faturalar dışında borçluya ait başkaca bir belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, mülkiyet karinesinin davalı 3. kişi yararına olduğu ve alacaklı tarafından sunulan delillerle karinenin aksinin duraksamaya yer vermeyecek şekilde ispat edilemediğini”,¹⁶⁰⁰

¹⁵⁹⁵ Bknz: 8. HD. 20.10.2014 T. 19211/18765 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁹⁶ Bknz: 8. HD. 14.05.2015 T. 5960/11416 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁹⁷ Bknz: 8. HD. 13.02.2014 T. 2528/2232 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁹⁸ Bknz: 8. HD. 31.01.2014 T. 301/1393 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁵⁹⁹ Bknz: 21. HD. 26.12.2006 T. 15286/16868 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁰⁰ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

√ “*Borçlu ve 3.kişi şirketlerin görünürde farklı tüzel kişiliklere sahip olmalarına karşın, unvanları, ortaklık yapıları, iş kolları ve adresleri itibarıyla iç içe ve tam bir organik bağ içerisinde bulunmaları halinde, aralarında alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik yapılan danışıklı işlemlerin ise iyiniyetli alacaklının haklarını etkilemeyeceğini*”¹⁶⁰¹

belirtmiştir.

Ayrıca belirtelim ki, **doktrinde**¹⁶⁰² de, şirket ortaklık yapısı sebebiyle **ORGANİK BAĞIN** varlığı kabul edilse de, bu durumun, **ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN İSTİHKAK İDDİASININ REDDİ İÇİN YETERLİ SAYILMAYACAĞI** belirtilmiştir.

Üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için, organik bağın yanında -her olayın özelliğine göre-;

- “Üçüncü kişi şirketin iş yerinin borçlu şirkete ait olup olmadığı”,
- “İstihkak davasına konu malların borçlu tarafından üçüncü kişiye (muvazaalı) olarak devredilip devredilmediği”
- “Ödeme güclüğü içindeki borçlunun malvarlığını kaçırmak için devir işlemi yapıp yapmadığı”

vb. hususların değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Doktrinde¹⁶⁰³ bu konuya -isabetli olarak- şu şekilde değinilmiştir:

“*Bir veya birkaç kişinin borçlu şirket ile istihkak iddiasında bulunan şirkette ortak olması sebebiyle her iki şirket arasında organik bağın varlığının kabul edilmesi, davacı üçüncü kişinin istihkak davasının her halükarda reddi için yeterli sayılamaz. Haczedilen malın borçlu şirkete değil, kendisine ait olduğunu iddia eden davacı üçüncü kişi şirkete, malın mülkiyetini ne şekilde kazandığını ve niçin borçlu elinde bulunduğunu (97/a, 2. fıkra) ispat imkan verilmelidir... Eğer davacı üçüncü kişi şirket, haczin yapıldığı yerle borçlu şirketin bir ilgisi olmayıp o yerine kendisine ait olduğunu iddia ediyor ise, malın borçlu şirket yedinde haciz edilmediği iddiasını ispat imkanı üçüncü kişi şirkete verilmenden davanın sırf organik bağın varlığının kabulü gerekçesiyle reddi söz konusu olamaz... Bir kişinin birden fazla şirkette pay sahibi olmasına yasal bir engel yoktur... Organik bağın varlığı kabul edilse ve istihkak konusu mallar borçlu şirket tarafından devredilmiş olsa bile, üçüncü kişi, bu malları muvazaadan ari olarak (muvazaasız) devraldığını bu sebeple haciz edilemeyeceğini, tanık, fatura, vergi levhası, ticaret sicil kayıtları, kira sözleşmesi veya tapu gibi birbirini doğrulayan bir çok delille ispat edebilir.”*

ç- HACZİN, “BORÇLUNUN” VEYA “ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN” ADRESİNDE YAPILMIŞ OLMASI KONUSUNDA;

√ “*3. kişi şirketin borçlu şirketin sözleşmesi sona erdikten sonra başka bir akaryakıt firması ile anlaşarak akaryakıt istasyonu işletmeye başladığı, borçlu şirketin farklı bir firma adı altındaki işletmesine ait lisansının bittiği, 3. kişi şirketin yeniden bayilik başvurusu olduğunun bildirildiği, bu bakımdan lisans devrinin söz konusu olmadığı, mahcuzlara ilişkin faturalar ile EPDK lisansına ilişkin başvuru ve belgeler, iş yeri ruhsatı, bayilik sözleşmelerinin sunulduğu hacizde borçlu şirkete ait bir belgeye rastlanmadığı, şirketlerin ortaklık yapıları arasında da bir benzerlik bulunmadığı dikkate alındığında, davalı 3. kişinin İİK. mad. 97/a’de yer alan mülkiyet karinesinin aksini güçlü ve inandırıcı delillerle ispatladığının kabulü gerektiğini*”¹⁶⁰⁴

√ “*Davalı borçlu şirket ile davalı 3. kişi şirketin faaliyet alanlarının farklı olduğu, ticaret sicil kayıtlarına göre davalı borçlu şirketin haciz yapılan adresten ayrıldıktan*

¹⁶⁰¹ Bknz: 17. HD. 15.12.2011 T. 9081/12349 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁰² MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A. age. 308

¹⁶⁰³ MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A. age. 308

¹⁶⁰⁴ Bknz: 8. HD. 04.04.2017 T. 5524/4989 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

yaklaşık 3 yıl sonra, davalı 3. kişi şirketin söz konusu yeri kiraladığı, yine işletme devrinin düşünülebilmesi için önemli ölçüde emtia devri olması gerekmekte olup bu hususun da kanıtlanamadığı, kaldı ki **haczin yapıldığı ve kiralanan yerin boş depo olduğu**, ayrıca davalı 3. kişinin mahcuzlara ilişkin faturalar ibraz ettiği, bundan ayrı davalı 3. kişi şirket ile davalı borçlu şirket arasında organik bağın tespit edilemediği açıklanan nedenlerle İİK'nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi davalı 3. kişi lehine olduğundan bu yasal karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından, kesin ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini”,¹⁶⁰⁵

√ “Bozma ilamında, ‘**mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğuna dair araştırma ve inceleme yapılması**’ istenmişse de; borcun doğumundan evvel davacı üçüncü kişinin eşinin borçlu şirketten ayrıldığı, haciz yapılan yerin ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten farklı bir yer olduğu, her ne kadar **haciz mahallinde borçluya ait evraklara rastlanmıyorsa da, bu evrakların tamamına yacının davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olduğu**, bu evrakların tarihlerinin de borcun doğumundan önceye tekbül ettiği, eş anlatımla bu evrakların güncel evraklar olmadığı görüldüğünden ve dava konusu takibin dayanağı işçi alacağı olup, alacaklıların ‘döner ustası oldukları, yani borçlu şirketin fiilen gıda sektöründe faaliyet gösterdiği, davacının ise kuyumculukla iştiğal ettiği nazara alındığında, davacı ile borçlu şirketin fiili olarak iştiğal konularının da aynı olmadığı anlaşıldığından, İİK. mad. 96 vd.na dayalı olarak üçüncü kişinin açtığı istihkak talebine ilişkin açılan davanın kabulüne ilişkin yerel mahkeme kararının onanması gerektiğini”,¹⁶⁰⁶

√ “Dava konusu haciz **üçüncü kişi şirket adresinde yapıldığından** mülkiyet karinesinin üçüncü kişi yararına olduğunu”,¹⁶⁰⁷

√ “**Haciz işleminin** takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, **bu davada mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğundan ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklıda olduğundan, davalı alacaklının dosyaya sunmuş olduğu deliller ile üçüncü kişi lehine olan karineyi çürüttüğünden bahsedilemeyeceğinden, bu sebeple ispat külfeti kendisine düşen davalı alacaklının karinenin aksini ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini**”,¹⁶⁰⁸

√ “**Her ne kadar haciz mahallinde borçlunun adını ihtiva eden bazı kağıtlar görülmüş ise de borçlunun haciz adresinde daha önce kiracı olarak bulunduğu da nazara alındığında bu kağıtların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli görülmediğini, mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönüne alınarak üçüncü kişilerin açtığı davanın kabulüne ilişkin kurulan hükmün doğru olduğunu**”,¹⁶⁰⁹

√ “Dava konusu haciz sırasında **borçlunun haciz adresinde faaliyet gösterdiği** orada çalışan işçiler tarafından beyan edilip tutanağa geçirilmiş, aksi kanıtlanamamış olup, İ.I.K.nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”,¹⁶¹⁰

√ “Dava konusu haciz, **borçlunun eski faaliyet adresinde yapılmış olduğundan; İİK'nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı yararına olduğunun kabulü gerekeceğini**”,¹⁶¹¹

¹⁶⁰⁵ Bknz: 8. HD. 06.06.2016 T. 20017/9928 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁰⁶ Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁰⁷ Bknz: 17. HD. 18.06.2013 T. 7436/9304; 17. HD. 11.05.2011 T. 11381/4630 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁰⁸ Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁰⁹ Bknz: 8. HD. 20.09.2018 T. 11145/15985 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶¹⁰ Bknz: 17. HD. 4.11.2010 T. 6899/9423 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶¹¹ Bknz: 17. HD. 25.06.2012 T. 7697/7940 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

√ “**Haczin borçlu şirketin adresinde ve takip dayanağı belgede borçlu adresi olarak gösterilmiş adreste** yapıldığı anlaşıldığından İ.İ.K.nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu/alacaklı yararına olduğunu”,¹⁶¹²

√ “**Dava konusu taşınurlar, borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı takip talebinde belirtilen adreste haczedilmiş olup, İİK.97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu**”,¹⁶¹³

belirtmiştir.

**d- BORÇLU İLE ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN HACZE KONU TAŞINIRI “BİRLİKTE EL-
LERİNDE BULUNDURMALARI” KONUSUNDA;**

√ “**Borçlu ile üçüncü kişilerin hacze konu taşınır malı birlikte ellerinde bulundurması halinde, İİK'nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu**”,¹⁶¹⁴

√ “**İstihkak davasında sağlıklı bir sonuca ulaşılabilmesi için öncelikle, borçlu ile 3.kişi arasındaki hukuki-fili ilişkisinin saptanıp, mahcuzların takip borçlusu ile davacı 3.kişi tarafından birlikte ellerinde bulundurulup bulundurmadıklarının, İcra ve İflas Kanunu'nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğunun, borçlu ile 3.kişiler arasında alacaklıdan mal kaçırmaya yönelik muvazaalı işlemler yapıp yapılmadığının belirlenip, ibraz edilen fatura ve belgelerin mahcuzlara uygunluğunun saptanarak, olayda mülkiyet karinesi borçlu ve dolayısıyla alacaklı yararına ise karinenin aksinin 3.kişi tarafından kesin ve güçlü nitelikteki delillerle ispatlanması gerekeceğini**”,¹⁶¹⁵

√ “**Taraflar arasındaki istihkak davasında, haciz, borçlunun babası olan davacı 3. kişi ile borçlunun birlikte buldukları ve kredi sözleşmesinde gösterilen adresteki evde yapıldığından, mülkiyet karinesinin alacaklı yararına olacağı, bu yasal karinenin aksini 3. kişinin kesin ve inandırıcı delillerle ispat etmesinin gerekeceğini**”,¹⁶¹⁶

belirtmiştir.

e- “DAVACI-ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN ALIM GÜCÜ” KONUSUNDA;

√ “**Faturaları düzenleyen firmanın ticari kayıtları ve fatura dip koçanları üzerinde yaptırılacak bir bilirkişi incelemesi ile bunların gerçekliği saptanabileceğini, ödemenin kimin tarafından yapıldığı, üçüncü kişinin alım gücünün bulunup bulunmadığı hususları da araştırılıp sonucuna göre karar verileceğini**”,¹⁶¹⁷

√ “**Davacı üçüncü kişinin dava konusu hacizli malları satın alma gücünün bulunup bulunmadığının araştırılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini**”,¹⁶¹⁸

√ “**Borçlunun hacizli taşınurlarını daha önce borçludan ya da üçüncü kişiden satın aldığı ileri süren kimsenin -gelir ve kazancının bulunmaması, ev kadını olması, bir işte çalışmaması vb. nedenlerle- bunları alabilecek ekonomik güçte olduğunu kanıtlayamaması halinde, İİK. 97/a'da öngörülen ve borçlu yararına olan mülkiyet karinesinin aksini kanıtlamamış sayılacağı ve mülkiyetin alıcıya geçmemiş olacağını**”,¹⁶¹⁹

√ “**Davalı üçüncü kişinin hacizli malları ihaleden satın almaya yetecek ekonomik güce sahip olup olmadığı araştırılarak, ulaşılabilecek sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini**”,¹⁶²⁰

¹⁶¹² Bknz: 17. HD. 17.03.2011 T. 11892/2329 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶¹³ Bknz: 21. HD. 25.10.2005 T. 10407/10007 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶¹⁴ Bknz: 8. HD. 19.02.2015 T. 22332/4642 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶¹⁵ Bknz: 17. HD. 07.05.2012 T. 4588/5757 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶¹⁶ Bknz: HGK. 03.11.1999 T. 21-872/917 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶¹⁷ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 5376/5021 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶¹⁸ Bknz: 17. HD. 14.03.2011 T. 9435/2195; 17. HD. 28.06.2011 T. 1776/6718; 17. HD. 26.12.2011

T. 9074/12915 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶¹⁹ Bknz: 21. HD. 27.09.2004 T. 6828/7627 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶²⁰ Bknz: 21. HD. 16.09.2003 T. 5646/6953 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

belirtmiştir.

f- İSTİHKAK DAVASININ, “TİCARİ DEFTER KAYITLARI İLE İSPAT EDİLMESİ” KONUSUNDA;

√ “Mahkemece, davacı vekilinin dava dilekçesinde delil olarak ileri sürdüğü faturalar, davacı üçüncü kişinin tutması zorunlu ticari defterler, borçluların işletme defterlerindeki kayıtlar esas alınmak, davacı 3. kişi borçlularla ilgili ticaret sicil ve esnaf odası kayıtları, anılan taraflara ait Vergi Dairesi kayıtları da getirtilmek suretiyle, makine mühendisi, mali müşavir bilirkişilerden oluşacak bilirkişi heyetine inceleme yaptırılarak haczedilen makinaların, davacının dayandığı faturada belirtilen makineler olup olmadığı, bu faturanın davacının ticari defterlerine işlenip işlenmediği, işlenmişse bu defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığı, açılış ve kapanış tasdiklerinin yapıp yapılmadığı hususlarının ticaret sicil ve vergi dairesi kayıtları da dikkate alınarak açıklığa kavuşturulması, ve bundan sonra uyumsuzluk hakkında bir karar verilmesi gerektiğini”,¹⁶²¹

√ “Davalı borçlu tarafından sanayi sitesi içerisindeki iş yerlerine ilişkin düzenlenen iş yeri teslim tutanakları ve enerji satışını içeren taahhütnamele de dikkate alınarak, hakediş raporları, banka ödeme kayıtları, borçlunun trafoyu satın aldığı şirketlerin ticari defterleri de incelenmek suretiyle (açılış ve kapanış tasdiklerinin yapılmış olması göz önünde bulundurulurak) çok yönlü bir araştırma yapılması sonucunda karar verilmesi gerektiğini”,¹⁶²²

√ “Üçüncü kişinin İİK'nun 96 ve onu izleyen maddelerine dayalı açtığı istihkak davasında, faturayı düzenleyen firma defter ve kayıtları üzerindeki bilirkişi aracılığıyla inceleme yaptırılarak faturaların ticari defterlerde, hacizli malların da şirket envanterinde kayıtlı olup olmadıkları, tespit edilerek rapor alınıp gerektiğinde firma yetkililerinin tamk sifayla dinlenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”,¹⁶²³

√ “İstihkak davasına konu mahcuzlara ait olduğu ileri sürülen fatura ve serbest meslek makbuzu ile ilgili olarak, düzenleyen şirket ve kişiden dip koçanlarının istenmesi, daha sonra ticari defterler üzerinde araştırma yapılarak mahcuzlara ilişkin kayıt olup olmadığı, incelenen defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin yapıp yapılmadığı, defterlerin usule uygun tutulup tutulmadığı, sahibi lehine delil vasfı taşıyıp taşımadığı hususları da nazara alınarak araştırılması; bu araştırma sonucu elde edilecek bilgi ve belgelerin dosyada bulunan diğer deliller ile birlikte değerlendirilmesi ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini”,¹⁶²⁴

√ “Ticari defter kayıtları ile ibraz edilen faturaların birbirini doğruladığı, çalışanların her iki şirkette de çalışmış olmalarının, iki şirket arasında hukuki bağ olduğuna dair karine oluşturmadığı, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olan kişinin ile yeğenin davalı şirkette sigortalı olarak gözükmemesinin tek başına karineyi tersine çeviremeyeceği, haciz mahallinde satın alınan makinelere ait faturalar dışında borçluya ait başkaca bir belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, mülkiyet karinesinin davalı 3. kişi yararına olduğu ve alacaklı tarafından sunulan delillerle karinenin aksinin duraksamaya yer vermeyecek şekilde ispat edilemediğini”,¹⁶²⁵

belirtmiştir.

¹⁶²¹ Bknz: 8. HD. 31.03.2016 T. 15510/5879 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶²² Bknz: 8. HD. 28.03.2016 T. 3915/5630 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶²³ Bknz: 21. HD. 29.01.2008 T. 2776/1278 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶²⁴ Bknz: 8. HD. 18.12.2018 T. 12751/20434 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶²⁵ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

g- İSTİHKAK DAVALARINDA “FATURALARIN İSPAT GÜCÜ” KONUSUNDA;

√ “İspat yükü altında olan üçüncü kişi, mahcuzların kendisine ait olduğunu gösteren fatura içeriğindeki eşyaların tür olarak mahcuzlarla uyumlu olduğu anlaşılacakla birlikte, marka, model gibi hususlar açısından uygunluğunun ancak keşif ve bilirkişi incelemeleri ile saptanabilecek konular olduğunu”,¹⁶²⁶

√ “İstihkak davasında sağlıklı bir sonuca ulaşılabilmesi için öncelikle, borçlu ile 3.kişi arasındaki hukuki-füili ilişkinin saptanıp, mahcuzların takip borçlusu ile davacı 3.kişi tarafından birlikte ellerinde bulundurup bulundurmadıklarının, İcra ve İflas Kanunu'nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğunun, borçlu ile 3.kişiler arasında alacaklıdan mal kaçırmaya yönelik muvazaalı işlemler yapıp yapılmadığının belirlenip, **ibraz edilen fatura ve belgelerin mahcuzlara uygunluğunun saptanarak**, olayda mülkiyet karinesi borçlu ve dolayısıyla alacaklı yararına ise karinenin aksinin 3.kişi tarafından kesin ve güçlü nitelikteki delillerle ispatlanması gerekeceğini”,¹⁶²⁷

√ “Üçüncü kişi tarafından açılmış istihkak istemine ilişkin davada, davacı tarafından sunulan 12.3.2009, 30.5.2008, 13.6.2008 tarihli fatura içeriğindeki mallarla hacze konu malların aynı olup olmadığı yönünden mahallinde keşif yapılması, malların aynı olduğunun tespit halinde, sunulan fatura dip koçanları istenerek **faturayı düzenleyen şirketle davacının ticari defterleri üzerinde yaptırılacak mali müşavir bilirkişi raporu** ve gerektiğinde faturayı düzenleyen şirket yetkilileri de tanık olarak dinlenerek varılacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”,¹⁶²⁸

√ “Üçüncü kişinin İİK'nun 96 ve onu izleyen maddelerine dayalı açtığı istihkak davasında, faturayı düzenleyen firma defter ve kayıtları üzerinde bilirkişi aracılığıyla inceleme yaptırılarak faturaların ticari defterlerde, hacizli malların da şirket envanterinde kayıtlı olup olmadıkları, tespit edilerek rapor alınıp gerektiğinde firma yetkililerinin tanık sıfatıyla dinlenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”,¹⁶²⁹

√ “İstihkak iddiasını ispat etmek için davacının mahkemeye sunduğu faturaların gerçekliğinin ve hacizli mallara uygunluğunun, dip koçanları ve satıcı firmaların ticari kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak araştırılması ve faturayı düzenleyen kişi ya da şirket yetkililerinin mahkemeye davet edilerek dinlenmesi varılacak sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekeceğini”¹⁶³⁰

belirtmiştir.

h- İSTİHKAK DAVALARINDA “BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ” KONUSUNDA;

√ “Üçüncü kişinin istihkak iddiasına ilişkin davada; öncelikle borçlu ve üçüncü kişinin tutması zorunlu ticari defterlerin getirilmek veya yerinde inceleme yapmak ve ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin usulüne uygun olup olmadığı hususu da dikkate alınmak sureti ile **makine mühendisi veya maden mühendisi ve mali müşavir bilirkişiden** rapor alınarak, üçüncü kişinin delil olarak sunduğu teşvik belgesi ve bununla ilgili faturalar dikkate alınarak hacze konu mahcuzların Bakanlığın yatırım teşvik kapsamında edinilip edinilmediği, hacze konu mahalde yapılacak keşif ile hacze konu mahcuzlar ile teşvik belgesi ve faturaların uyumlu olup olmadığının belirlenmesi, faturaların defterde kaydının bulunup bulunmadığı, **üçüncü kişi ile borçlu arasında yapılan Rödovans Sözleşmesi de dikkate alınarak hacze konu mahcuzların kimin mülkiyetinde olduğu**, borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında devam eden ticari ilişki olup olmadığı,

¹⁶²⁶ Bknz: 8. HD. 21.11.2013 T. 7640/17241 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶²⁷ Bknz: 17. HD. 7.05.2012 T. 4588/5757 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶²⁸ Bknz: 17. HD. 11.10.2011 T. 4791/9069 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶²⁹ Bknz: 21. HD. 29.01.2008 T. 2776/1278 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶³⁰ Bknz: 21. HD. 18.12.2006 T. 1860/15498 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

davacı şirket ile dava dışı şirketler arasında yapılmış Rödovans Sözleşmesi olup olmadığı, yapılmış ise hacze konu mahcuzların kullanımının sözleşme kapsamında yer alıp almadığının belirlenmesi gerektiğini”,¹⁶³¹ (EK-21)

√ “Mahkemece davalı üçüncü kişi şirket vekilinin mahcuzlara ilişkin olarak sunduğu **faturaların defterlerinde kayıtlı olup olmadığı** (açılış ve kapanış tasdiklerinin yapılmış olması göz önünde bulundurularak), **faturaların gerçekliği**, bunların mahcuzlara uygunluğuna ilişkin mali müşavir bilirkişiden Yargıtay denetimine elverişli rapor hazırlanmasının istenmesi gerektiğini”,¹⁶³²

√ “Bilirkişi raporunda **sadece bir kısım faturalar üzerinde inceleme yapılmasının hatalı olduğunu**”,¹⁶³³

√ “Hükme dayanak yapılan hukukçu ve makine mühendisi bilirkişi tarafından tanzim olunan raporlarda mahcuzların değer tespitlerinin yapılmakla yetinildiği, dava konusu mahcuzların bedelinin hak edişler kapsamında ödenip ödenmediğine ilişkin bir inceleme yapılmadığı anlaşıldığından, mahkemece borçlu şirket ile yüklenici şirket arasında imzalandığı beyan edilen **taşeronluk sözleşmesinin celbinden sonra, mahallinde keşif yapılmak suretiyle, dosyanın 2 mali müşavir ve 1 inşaat mühendisinden oluşan bilirkişi heyetine tevdi edilerek**, borçlu şirket ile yüklenici şirketin ticari defterleri de incelenmek sureti ile; taraflar arasında imzalanan sözleşmelerin niteliği ve haciz tarihi de dikkate alınarak, dosyada bulunan hak ediş raporları, faturalar; yapılan iş ve işin ne kadarının tamamlandığı, ödenen para miktarları gibi hususlar değerlendirilerek, dava konusu menkullerin mülkiyetinin davacı 3. kişi İdareye geçip geçmediği noktasında uzman bilirkişi raporu düzenletirilmesi, bu doğrultuda elde edilen bilgilerin, dava dosyasında bulunan diğer delillerle birlikte değerlendirilerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”¹⁶³⁴

1- İSTİHKAK DAVALARINDA “HAYATIN OLAĞAN AKIŞINA AYKIRI İDDİALAR” KONUSUNDA;

√ “Takibe konu bononun düzenlendiği tarihte, borçlu haczin yapıldığı serada kiracı ise de, haczin yapıldığı tarihte borçlunun kiracılık sıfatı bulunmadığı, davacı üçüncü kişinin kira ve satış tarihlerinde fiilen, sera işletmecisi olarak faaliyet gösterdiği uyumsuzlukta; haciz sırasında **davalı borçlunun malik veya kiracılık sıfatı bulunmamasına rağmen, haciz mahallinde hazır bulunması ve yenileme emrini de icra dairesine gidip tebellüğ etmesi, sonra da tüm yasal sürelerden feragat ettiğini beyan etmesi, normal bir davranış olmayıp, bu haller hayatın olağan akışına da aykırı olup, borçlu tarafından sergilenen bu tutumun ve yaptığı işlemlerin muvazaalı olduğunun kabulü ile üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini**”,¹⁶³⁵

√ “Üçüncü kişi şirket yetkilisi ile borçlu şirketlerin eski hissedarının kardeş olması ve haciz mahallinde içinde borçlular ile birlikte borçlu şirketlerin eski hissedarına ait ihtarname bulunmasının **hayatın olağan akışına aykırı olmadığını**”,¹⁶³⁶ (EK-22)

√ “**Haciz yapılan işletmenin niteliği nazara alındığında, borçlu adına düzenlenen ve borcun doğum tarihinden öncesine ilişkin olan Belediye işyeri teftiş defteri, denetim kontrol raporu, ilaçlama formu sureti, alarm sistemine ilişkin sözleşme, zabita durum tespit tutanağı ve İlçe Tarım Müdürlüğü analiz belgesinin haciz adresinde bulunmasının hayatın olağan akışına uygun olduğunu** ve bu belgelerin bulunmasının tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu (dolayısıyla, alacaklı) lehine işletilmesi için yeterli olmayacağı”,¹⁶³⁷

¹⁶³¹ Bknz: 8. HD. 26.11.2019 T. 4454/10530 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶³² Bknz: 8. HD. 10.06.2021 T. 1000/4980 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶³³ Bknz: 8. HD. 08.04.2021 T. 5545/3312 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶³⁴ Bknz: 8. HD. 15.10.2018 T. 13298/17340 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶³⁵ Bknz: 8. HD. 21.01.2016 T. 9507/727 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶³⁶ Bknz: 8. HD. 19.03.2019 T. 1487/2868 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶³⁷ Bknz: 8. HD. 18.09.2019 T. 11165/ 7738 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

√ “Haciz adresindeki evde, ‘önceki evliliğinden olan ve şehir dışından ya da yurt dışından gelen çocukları ile birlikte tatil dönemlerinde kaldığı’ şeklindeki borçlu iddiasının hayatın olağan akışına aykırı olmadığını”,¹⁶³⁸

√ “Üçüncü kişinin borçludan satın aldığı taşınması mümkün menkul malları teslim almayıp, davalı borçlunun hakimiyet alanında bırakmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığını”¹⁶³⁹

j- BORÇLU İLE ÜÇÜNCÜ KİŞİ ARASINDA ‘RÖDOVANS İLİŞKİSİ’ OLMASI HALİNDE, İSTİHKAK DAVALARINA İLİŞKİN OLARAK,

√ “Haczin, ödeme emri tebliğ edilen veya dayanak fatura adresinde yapılmadığı, üçüncü kişinin Ticaret Sicilde kayıtlı iş yeri adresinde yapıldığı, haciz sırasında borçlu hazır olmadığı gibi, borçluya ait herhangi bir belge bulunmadığı, borçlu ve üçüncü kişi şirkette aynı kişi ortak ise de, borçlu şirketin %50 hisseli ortağının bir başkası olduğu, her iki şirketin adreslerinin farklı olduğu, haciz yapılan mermer ocağı işletme ruhsatının üçüncü kişi şirket ortağına ait olduğu, rödovans sözleşmesi ile de maden ocağı işletme hakkının üçüncü kişi şirkete verildiği, buna göre mülkiyet karinesinin de davalı üçüncü kişi lehine olduğu görüldüğünden, mülkiyet karinesinin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini- Davacı alacaklı, delil olarak ileri sürdüğü ticaret sicil kayıtları, banka kayıtları, borçlu kayıtları, davalı üçüncü kişi şirket kayıtları ve tanık delilleri ile karinenin aksini ispatlayamadığı gibi, davalı üçüncü kişi tarafından delil olarak sunulan ve hacze konu mahcuzum şase numarası ile uyumlu olan proforma fatura ve bunu doğrulayan Ekonomi Bakanlığı İthalat Genel Müdürlüğü’nün ‘İthali Uygundur’ belgesinin üçüncü kişinin lehine olan karineyi desteklediği anlaşıldığından, davacı alacaklının açtığı davanın reddi gerektiğini”,¹⁶⁴⁰

(EK-23)

√ “Üçüncü kişinin istihkak iddiasına ilişkin davada; öncelikle borçlu ve üçüncü kişinin tutması zorunlu ticari defterlerin getirilmek veya yerinde inceleme yapmak ve ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin usulüne uygun olup olmadığı hususu da dikkate alınmak sureti ile makine mühendisi veya maden mühendisi ve mali müşavir bilirkişiden rapor alınarak, üçüncü kişinin delil olarak sunduğu teşvik belgesi ve bununla ilgili faturalar dikkate alınarak hacze konu mahcuzların Bakanlığın yatırım teşvik kapsamında edinilip edinilmediği, hacze konu mahalde yapılacak keşif ile hacze konu mahcuzlar ile teşvik belgesi ve faturaların uyumlu olup olmadığının belirlenmesi, faturaların defterde kaydının bulunup bulunmadığı, üçüncü kişi ile borçlu arasında yapılan Rödovans Sözleşmesi de dikkate alınarak hacze konu mahcuzların kimin mülkiyetinde olduğu, borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında devam eden ticari ilişki olup olmadığı, davacı şirket ile dava dışı şirketler arasında yapılmış Rödovans Sözleşmesi olup olmadığı, yapılmış ise hacze konu mahcuzların kullanımının sözleşme kapsamında yer alıp almadığının belirlenmesi, öte yandan hacze konu iş makinelerinin 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve ilgili Yönetmelik uyarınca tescile tabi araçlar olup olmadığının belirlenerek, anılan Kanun’un 22/c-2. maddesi uyarınca belirlenen makinelerin hangi tarihler arasında kimin adına kayıtlı olduğunun belirlenmesi amacıyla ilgili Ticaret Odasına müzekkere yazılarak bu hususa yönelik araştırma yapılması, tescile tabi araçların devir ve temlikinin aynı Kanun’un 20/d maddesi gereğince noterde düzenlenen sözleşme ile yapılması gerektiği ve üretici ya da ithalat yapan firmadan alınan ilk el faturasının da mülkiyet hakkının kanıtlanması açısından sahiplik belgesi olarak kabul edilmesi gerektiği hususlarının gözardı edilmemesi gerekmekte olup, belirlenen şekilde toplanan delillerin dosya içerisindeki diğer delillerle birlikte değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini”,¹⁶⁴¹

¹⁶³⁸ Bknz: 8. HD. 04.05.2015 T. 4780/9942 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶³⁹ Bknz: 8. HD 21.01.2016 T. 13811/725 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁴⁰ Bknz: 8. HD. 10.04.2019 T. 8072/3916 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁴¹ Bknz: 8. HD. 26.11.2019 T. 4454/10530 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

√ “Davacı üçüncü kişi şirket vekili, ‘bir kısım malların kiraya veren şirkete ait olduğu, bir kısım malların ise müvekkili şirkete ait olduğu’ iddiasıyla mülkiyet hakkına dayanarak, istihkak davası açtığından, davacı üçüncü kişinin dayandığı tüm deliller toplanıp incelenerek, söz konusu mahcuzların davacı üçüncü kişi şirketin ticari defterlerine kayıtlı olup olmadığı araştırılarak, gerektiğinde **konusunda uzman bilirkişiden rapor alınarak, dava konusu yapılan mahcuzların firmaların defterlerinde, envanterlerinde kayıtlı olup olmadığına saptanması** gerekirken, ‘**rödovans sözleşmesi** ile kiracı olan davacının istihkak davası açmasında aktif dava ehliyeti bulunmadığından, davanın red-dine’ karar verilmesinin hatalı olduğunu”¹⁶⁴²

belirtmiştir.

MÜTALÂA KONUSU SOMUT UYUŞMAZLIĞIN TESPİTİ

XII- Mütalâa konusu uyuşmazlıkta; -7’si derdest olmak üzere- toplam 8 adet istihkak davası açılmış olduğu, 2 adet takibin iptali/takibin devamı kararı beklenen dosyalar olduğu ve bu davalarda;

Alacaklının; (F. A.),

İstihkak iddiasında bulunan **üçüncü kişinin;** (E.) Madencilik San ve Tic. Ltd. Şti.

Borçluların ise; icra dosyalarının bir kısmında (E. R.) Madencilik ve Nakliyat Paz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti., bir kısmında ise (E. E. T.), Hayrettin (E. R.), (S. Y. Ş.) olduğu görülmektedir.

Buna göre; alacaklı (F. A.)’nın;

- Takip borçlularının (E. E. T.), (H. E.) ve (S. Y. Ş.) olduğu 4 icra takibi;
- Takip borçlularının (E. R.) Madencilik ve Nakliyat Paz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti. Ersin Ertüğrul Türkkan olduğu ve (S. Y. Ş.) 1 icra takibi,
- Takip borçlusunun (E. R.) Madencilik ve Nakliyat Paz. İth. İhr. Tic. Ltd Şti. olduğu 1 icra takibi

olmak üzere üçüncü kişinin adresinde haciz işlemi gerçekleştirilen 6 icra takibi başlattığı görülmektedir.

Yukarıdaki dosyalar haricinde; üçüncü kişinin adresinde haciz işlemi yapılmayan, borçlu gerçek kişinin üçüncü kişi şirketteki hissesi üzerine haciz işlemi gerçekleştirilen icra dosyaları da bulunmaktadır. Buna göre,

Alacaklısı (F. A.),

- Takip borçlularının (E. E. T.) ve (H. E.) olduğu 2 icra takibi,
- Takip borçlularının (E. E. T.), (H. E.) ve (S. Y. Ş.) olduğu 1 icra takibi;

Alacaklısı (S. Y. Ş.),

- Takip borçlularının (E. E. T.) ve (H. E.) olduğu 1 icra takibi

bulunmaktadır.

Görüldüğü üzere, toplam 10 adet icra takibi başlatılmış, 9 icra takibinde ‘alacaklı’ olarak (F. A.); 1 icra takibinde ise (diğer dosyalarda borçlu konumunda olan) (S. Y. Ş.) ‘alacaklı’ olarak gösterilmiştir.

İcra takiplerinin 8 adedi kambiyo senetlerine özgü icra takibi, 2 adedi ise ilamsız icra takibidir. Ancak ilamsız icra takiplerinde de bono dayanak belge olarak gösterilmiştir.

Alacaklı (F. A.), bu icra takipleri nedeniyle üçüncü kişi (E.) Madencilik San ve Tic. Ltd. Şti.’nin adresinde birden çok haciz işlemi gerçekleştirmiş olup, taraflar arasında farklı mahkemelerde görülmekte olan 8 adet istihkak davası bulunmaktadır.

¹⁶⁴² Bknz: 8. HD. 06.05.2013 T. 3864/6615 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

Açılan istihkak davaları İstanbul 18. İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2021/... E., 2021/... E., 2021/... E., İstanbul ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2021/... E., 2021/... E. ve İstanbul ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2022/... E., 2022/... E., 2022/... E. sayılı dosyalarında görülmektedir.

Söz konusu istihkak davalarına ilişkin haciz tutanakları, icra takip dosyaları ile ilgili diğer belgeler incelendiğinde, taraflar arasındaki uyumsuzlukta,

- Hacizlerin üçüncü kişi (E.) Ltd. Şti.’nin ticaret sicilinde kayıtlı adresinde yapıldığı,
- İcra takip dosyalarının ikisinde ‘borçlu’ olarak yer alan (E. R.) Madencilik ve Nakliyat Paz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti. ile istihkak iddiasında bulunan ‘üçüncü kişi’ (E.) Ltd. Şti. arasında rödovans ilişkisi kurulmuş olduğu, 2017 yılı itibarıyla rödovans ilişkisinin son bulunduğu;
- Bir kısım icra takip dosyalarında borçlu olarak yer alan Hayrettin (E. R.)’in hem (E. R.) Madencilik ve Nakliyat Paz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti.’nde ortak/yönetici hem de üçüncü kişi (E.) Ltd. Şti.’nde (küçük) ortak olarak yer aldığı,
- Hacizlerin bir kısmında borçlu (E. R.) Ltd. Şti. ve borçlu Hayrettin (E. R.)’ in isminin geçtiği evraklar bulunduğu, üçüncü kişinin ise bulunan bu evraklara dair açıklamalarda bulunduğu,
- Sonuçta, üçüncü kişi (E.) Ltd. Şti.’nin istihkak iddiasında bulunması üzerine, istihkak davalarının görülmekte olduğu anlaşılmıştır.

XIII-a-İSTHKAK İDDİASINDA BULUNAN DAVACI ÜÇÜNCÜ KİŞİ “ALACAĞIN GERÇEK OLMADIĞINI” İLERİ SÜRDÜĞÜNDEN, ÖNCELİKLE BU KONUYA DEĞİNMEK İSABETLİ OLUR:

Yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi, doktrinde ve içtihatlarda; takip hukukuna ilişkin istihkak davasının dinlenebilmesi için, diğer dava şartlarının yanında, ***takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması*** özel dava şartı olarak kabul edildiğinden, istihkak davasında bakan ***icra mahkemesince önce takip konusu alacağın gerçek olup olmadığının araştırılması*** gerekir.

Borçlu (H. E.)ve (E. R.) Madencilik ve Nakliyat Paz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti. nin alacaklılara karşı menfî tespit davaları ve şikayet davalarını açtığı mevcut icra takiplerinden öğrenilerek, dosyalardaki iddialar not alınmış, Av. ... mütalaa için bu notları tarafıma ulaştırmıştır. İcra takiplerine konu senetlerin bir kısmının zamanaşımına uğradığı, bir kısmının imzasının inkâr edildiği, bir kısım senetlerde üçüncü kişi ile organik bağı olduğu iddia edilen borçlunun imzasının dahi bulunmadığı iddiaları bulunduğundan icra takibine konu senedin gerçek bir alacak için verilip verilmediğinin tespiti önem taşır.

Üçüncü kişi, borçlu ile alacaklı arasındaki ilişkiye yabancısıdır. Kimi zaman borçludan gerçekte alacağı olmayan alacaklının üçüncü kişinin adresinde haciz yapma yoluna gittiği de görülmektedir. Öyle ki bazı durumlarda, icra *takip dosyasında asıl borçlular hakkında bir işlem yapılmadan, üçüncü kişinin adresinde haciz yapma yolu tercih edilmektedir*. Alacağın gerçek olmadığına tespiti halinde, *danışıklı icra takibi yapılması iyiniyet kuralları ile bağdaşmadığından, davacı üçüncü kişinin davasının kabulü gerektiği* kabul edilmektedir.

Yukarıda yer verilen içtihatlarda belirtildiği gibi, icra takiplerinin bonoya dayalı olarak yapıldığı gözetilerek, icra mahkemesince;

“Tarafların tüm delilleri toplanarak, alacaklının borç ilişkisinin doğduğu zaman itibarıyla ekonomik durumunun ve takibe dayanak bonodaki miktar itibarıyla ticari iş yapabileceği olanağının bulunup bulunmadığının araştırılması -bu kapsamda gerek görülmüşse zabta araştırması yapılması-, ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bir bilirkişi incelemesiyle takibe konu senetlerin verilmesine neden olan hukuki ilişkinin varlığı ve gerçek olup olmadığının saptanması, takip dayanağı bononun düzenlenme nedeni ve tacir olan borçlu şirket kayıtlarında girdisinin olup olmadığı, borçlular ve ala-

caklı arasında bu borcun doğumunu gerektiren ticari ilişkinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi, davalılara borcun hangi ticari ilişkiden doğduğunun sorularak alacaklı ve borçlu arasında gerçek bir ticari ilişkinin olup olmadığının irdelenmesi” ve “gerçek bir alacak olmadığı sonucuna varılması halinde, istihkak iddiasında bulunan davacı üçüncü kişinin davasının kabulüne karar verilmesi” gerekir.

XIII-b- TARAFLAR ARASINDA GÖRÜLMEKTE OLAN İSTİHKAK DAVASINDA, İCRA TAKİBE KONU SENETLERE DAYALI AÇILAN MENFİ TESPİT DAVASI BEKLETİCİ MESELE YAPILMALI MIDIR?

Yüksek mahkeme birçok kararında borçlu tarafından açılan ‘*menfi tespit davasının*’ istihkak davasında bekletici mesele yapılması gerektiğini,

“Üçüncü kişinin açtığı ‘istihkak’ davasında, takip borçlusu tarafından takibe dayanak senetlere ilişkin menfi tespit davası açıldığının kesin olarak anlaşılması halinde, doğrudan istihkak davasının şartlarına etki edeceğinden, menfi tespit davasının sonucunu bekletici mesele yapılması gerektiğini”¹⁶⁴³

“*Takip borçlusu tarafından alacaklı aleyhine ‘icra takibinin iptali davası’ ve ‘menfi tespit davası’ açıldığı anlaşıldığından, görülmekte olan istihkak davasının sonucunu etkileyecek bu davaların istihkak davasına bakan icra mahkemesince bekletici mesele yapılması gerektiğini*”¹⁶⁴⁴

şeklinde belirtmiştir.

Doktrinde de borçlu tarafından açılan *icra takibinin iptali davası*’ ve ‘*menfi tespit davasının*’ doğrudan istihkak davasının şartlarına etki edeceği kabul edildiğinden, bu davaların sonucunun beklenmesi gerektiği¹⁶⁴⁵ ifade edilmiştir.

İcra takiplerine konu senetlerin bir kısmının zamanaşımına uğradığı, bir kısmının imzasının inkâr edildiği, bir kısım senetlerde üçüncü kişi ile organik bağı olduğu iddia edilen borçlunun imzasının dahi bulunmadığı anlaşıldığından, icra takibine konu senetlerle ilgili olarak takip borçlusu tarafından icra mahkemesince yapılan başvurular ile menfi tespit davasının sonuçlarının bekletici mesele yapılması gerekir.

MÜTALAA KONUSU SOMUT UYUŞMAZLIKLARIN ESASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

XIV- Somut uyuşmazlıkta,

Borçlu (E. R.) Ltd. Şti. ile üçüncü kişi (E.) Ltd. Şti.’nin ortaklık yapıları incelendiğinde;

Borçlu şirket ortaklarının üçüncü kişi şirkette toplamda yalnızca %16 oranında hisse sahibi olduğu, bu anlamda küçük ortaklar oldukları, hakim ortak olmadıkları, üçüncü kişi şirketin %84 çoğunluk hissesinin -borçlu şirkette yer almayan- farklı paydaşlara ait olduğu, ayrıca borçlu şirket ile üçüncü kişi şirketin yetkilerinin farklı kişiler olduğu görülmektedir.

Üçüncü kişi vekilleri haciz sırasında ve diğer dilekçelerinde, özetle,

- “*Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında önceden rödovans ilişkisi kurulmuş olduğunu, borçlu şirket ortaklarının üçüncü kişi şirkette sadece %16’lık paya sahip olmasının, üçüncü kişi şirket konumunda olan müvekkillerinin adresinde haciz yapılması için yeterli olmadığını*”

Alacaklı vekili ise haciz sırasında ve diğer dilekçelerinde, özetle,

“*Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ bulunduğunu, iki kişinin her iki şirkette de ortak olduğunu, her iki şirketin faaliyet alanlarının aynı olduğunu*

¹⁶⁴³ Bknz: 8. HD. 31.01.2014 T. 814/1398 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁴⁴ Bknz: HGK. 02.04.2008 T. 21-282/296 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁴⁵ MUŞUL, T./ MUŞUL, T. A. age. s: 70 vd.

(madencilik), şirketlerin açıkça birlikte hareket ettiğini, borçlu şirketin haciz adresinde faaliyet gösterdiğini, haciz adresinde borçlu şirkete ait bir çok evrak bulunduğunu”

ileri sürmüştür.

Olayımızda, borçlu şirket ile üçüncü kişi arasında rödovans ilişkisi olduğu sabittir. Yüksek mahkeme, rödovans ilişkisine dair bir uyuşmazlıkta, *haciz sırasında borçlu hazır olmadığı gibi, borçluya ait herhangi bir belge bulunmadığı, borçlu ve üçüncü kişi şirkette aynı kişi ortak ise de, borçlu şirketin %50 hisseli ortağının bir başkası olduğu, her iki şirketin adreslerinin farklı olduğu, haciz yapılan mermer ocağı işletme ruhsatının üçüncü kişi şirket ortağına ait olduğu, rödovans sözleşmesi ile de maden ocağı işletme hakkının üçüncü kişi şirkete verildiği, buna göre mülkiyet karinesinin de davalı üçüncü kişi lehine olduğu görüldüğünden, mülkiyet karinesinin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini* belirtmiştir. İstihkak davalarında somut olaya göre taraflar arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi gerekir. Yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağ bulunması, tek başına, üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi sonucuna neden olamaz.

Çünkü ticari hayatta bir veya birkaç kişinin birden fazla şirkette (borçlu şirket ile istihkak iddiasında bulunan şirkette) ortak olmasına sık rastlanır. Bu durumda, organik bağın varlığı kabul edilse hatta (varsayalım ki istihkak konusu mallar borçlu şirket tarafından devredilmiş olsa bile) üçüncü kişi, bu malların kendisine ait olduğunu ve bu sebeple haczedilemeyeceğini, tanık, fatura, vergi levhası, ticaret sicil kayıtları, kira sözleşmesi veya tapu gibi birbirini doğrulayan birçok delille ispat edebilir. **Eğer haciz üçüncü kişinin adresinde yapılmışsa, bu durumda zaten ispat yükü de alacaklıda olacaktır.**

Bilindiği gibi, ‘rödovans sözleşmesi’ Maden Kanunu’nda tanımlanmamıştır. Ancak, bu Kanun’un Ek-7. maddesinde “maden ruhsat sahiplerinin, ruhsat sahaslarının bir kısmında veya tamamında üçüncü kişilerle yapmış oldukları rödovans sözleşmelerinde, bu alanda yapılacak madencilik faaliyetlerinden doğacak 4857 sayılı İş Kanunu, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili idari, mali ve hukuki sorumluluklar rödovansçıya aittir. Ancak bu durum ruhsat sahibinin Maden Kanunu’ndan doğan sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.” denilmiştir. Görüldüğü gibi rödovans sözleşmelerinde maden işletme ruhsatı sahibinin ruhsat sahasının tamamı ya da bir kısmındaki işletme iznini belirli bir süre başkasına devretmesi ve karşılığında genellikle çıkarılan madenin belirli bir miktarı kadar bedeli ‘rödovans bedeli’ olarak alması söz konusu olup, bu sözleşme bir nevi *hasılat kirası* olarak kabul edilmektedir. Yine *rödovans sözleşmesi*, ‘ruhsat sahibinin çıkarılan kömürü satmak üzere belirli bir bedelden alabilmesi’ şeklinde de olabilmektedir.¹⁶⁴⁶

Yargıtay uygulamasında¹⁶⁴⁷ da *rödovans sözleşmeleri* “maden hakkının devri işleminin sebebi” olarak kabul edilmektedir.¹⁶⁴⁸

Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasındaki organik bağın %16’lık bir hissedenden kaynaklandığı ve üçüncü kişinin ‘borcun doğumu tarihi itibarıyla aralarındaki rödovans ilişkisinin son bulduğunu, müvekkilliği üçüncü kişinin adresinde bulunan evrakların da bu rödovans ilişkisi nedeniyle burada yer aldığını, borçlu şirket ile başka bir bağlarının olmadığını’ ileri sürdüğü görülmektedir. Gerçekten rödovans ilişkisinde, ruhsat sahibi şirket ile diğer madenci şirketler arasında bir ilişki kurulması doğaldır. Uygulamada da madencilik işinin bu şekilde birden çok şirketin birlikte çalışması ile yürütüldüğü görülmektedir. Bu durumda, sadece rödovans ilişkisi içerisinde madencilik faaliyetinde bulunan şirketlerin birinin borcundan dolayı, diğer şirketlerin sorumlu olacağını kabul etmek isabetli olmaz. Üçüncü kişinin adresinde bulunan evrakların onun aleyhine sonuç doğurması ve borçlu şirketin bu adreste faaliyette bulunduğunun kabul edilebilmesi için ise,

¹⁶⁴⁶ Bknz: 22. HD. 13.04.2015 T. 3744/13328 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁴⁷ Bknz: 11. HD. 21.02.2000 T. 154/1269; 06.04.2000 T.9412/2249 (www.e-uyar.com E. T. 31.01.2022)

¹⁶⁴⁸ EREKMEÇİ, M. /SÜLEYMENOĞLU, G. Rödovals Sözleşmesi (İBD. 2016/1, s: 135 vd.)

evrakların niceliği kadar niteliğine dikkat edilmesi gerekir. Yani, bulunan evrakların güncel olup olmadığı ve bu evrakların borçlu ile üçüncü kişi arasındaki rödovans ilişkisi nedeniyle üçüncü kişinin adresinde yer almasının hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı tespit edilmelidir.

Elbette icra hakimi böylesine kapsamlı bir araştırmayı kendi başına yapamaz. Yüksek mahkeme, bu nedenle tarafların rödovans ilişkisi içinde olduğu istihkak davalarında yukarıda yer alan araştırmanın aralarında **maden mühendisi bulunan bilirkişi heyetince** yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Buraya kadar ifade etmek istediklerimizi özetlemek gerekirse, **üçüncü kişi ile borçlu şirket arasında organik bağ bulunması ‘istihkak iddiasının reddi’ için yeterli olmamalıdır.** Aksinin kabulü halinde, ticari hayatın durması dahi söz konusu olabilir.

İcra mahkemesince, yapılması gereken, taraf iddia ve savunmalarına da dikkate alarak, üçüncü kişi ile borçlu şirket arasındaki organik bağın yanında, borçlu şirketin üçüncü kişi şirket üzerinden faaliyette bulunup bulunmadığının tespiti için taraf ticari defterlerinin incelenmesi, bulunan evrakların güncel olup olmadığı da değerlendirilerek, her iki şirket arasında rödovans ilişkisi olması nedeniyle, üçüncü kişi şirkette borçlu şirkete ait (daha doğrusu madencilik işinde birlikte çalıştığı diğer şirketlere ait) evrak bulundurabileceği göz aradı edilmeden gerektiğinde zabıta araştırması dahil, aralarında maden mühendisi de olan uzman bilirkişi heyetinden bilirkişi raporu alınarak araştırma yapılmasıdır.

TAKİP VE DAVALARIN BİR KISMINDA BORÇLU HAYRETTİN (E. R.)’DİR. GERÇEK KİŞİNİN BORCUNDAN DOLAYI ORTAK OLDUĞU ŞİRKET SORUMLU DEĞİLDİR.

İcra takip dosyalarının bir kısmında borçlunun (E. R.) Madencilik ve Nakliyat Paz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti. değil, bu şirketin ve aynı zamanda üçüncü kişi şirketin ortakları olan kimselerin icra takip borçlusu olarak yer aldığı görülmektedir.

Gerçek kişinin borcu nedeniyle, ortağı olduğu şirket borçtan sorumlu değildir. Limited şirkette hissesi olan bir kimseden alacaklı olanlar, bu gerçek kişi borçlunun mal varlığının haczini ve satışını isteyebilir. Borçtan sorumlu olmayan üçüncü kişi şirketin adresinde haciz yapılabilmesi (daha doğrusu, bu durumda üçüncü kişi şirketin ‘istihkak iddiasının’ haksız olduğunun kabul edilebilmesi) için, alacaklının, takip borçlusu gerçek kişi ile üçüncü kişi şirketin muvazaalı hareket ettiğini açık bir şekilde kanıtlaması gerekir.

Somut uyuşmazlıkta, “gerek (E. R.) Madencilik ve Nakliyat Paz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti.’nin, gerekse bu şirketin ortaklarının borçlu olarak yer aldığı icra takiplerinde, üçüncü kişi (E.) Ltd. Şti.’nin adresinde yapılan hacizlerle ilgili olarak, hacizlerin tamamı üçüncü kişi şirketin adresinde yapıldığı, ödeme emrine ilişkin tebligatların haciz adresinde yapılmadığı, takip borçlularının haciz sırasında hazır bulunmadığı, bir kısım hacizlerde borçlu şirkete ait evrak bulunsa da, bulunan evrakların güncel olmadığı, ayrıca bu evrakların rödovans ilişkisi için maden ruhsatına sahip (üçüncü kişi) şirketin adresinde bulunması olağan evraklar olduğu, rödovans ilişkisi içinde bulunan şirketlerden birinin borçlu konumunda olması halinde, maden ocağında haciz yapılarak üçüncü kişinin mallarının haczedilmesinin bu işin yapılmasını imkansız hale getireceği ve hukuka uygun olmayacağı, üçüncü kişi ile borçlu arasındaki ilişkinin hukuki niteliği gözetilerek istihkak davalarının değerlendirilmesi gerektiği, borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasındaki organik bağın varlığı meselesinde, üçüncü kişiye ait sadece %16’lık hissenin borçlu şirket ortaklarına ait olduğunun gözükmediği, bu anlamda borçlu şirket ortaklarının üçüncü kişi şirkette hakim ortak konumunda olmadığı, üçüncü kişi şirketin karar alma, yönetim vb. konularda bağımsız olduğu, aynı şekilde borçlu şirketin de üçüncü kişiden bağımsız bir şirket olduğu, kaldı ki, rödovans ilişkisinin de haciz, takip ve borcun doğum tarihi itibarıyla devam etmediği, öyle ki, üçüncü kişinin de, rödovans ilişkisi nedeniyle borçlu şirkette alacağı olduğu, üçüncü kişinin hacze konu malları satın alabilecek güce sahip olduğu, hacze konu mallara ilişkin faturaların üçüncü kişi şirketin ticari defterlerinde yer

aldığı” anlaşıldığından, üçüncü kişi (E.) Ltd. Şti.’nin adresinde yapılan hacizlerde haklı olarak istihkak iddiasında bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

SONUC: Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta,

a) Öncelikle ‘özel dava şartı’ (HMK. m. 115) olan -ve yukarıda¹⁶⁴⁹ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi- alacağın gerçek olup olmadığı bilirkişi incelemesi yaptırılarak belirlenmesi, takibe konu alacağın ‘gerçek olmadığı’ sonucuna varılması halinde, “üçüncü kişinin istihkak iddiasının kabulüne” karar verilmesi; bu konuda açılan takip borçlusu tarafından açılan menfi tespit davaları ile icra takibinin iptaline ilişkin icra mahkemesine yapılan başvuruların bekletici mesele yapılması gerektiği, bu davaların borçlu lehine sonuçlanması ve verilen kararın kesinleşmesi halinde da davanın kabulüne karar verilmesi gerektiği

b) Alacağın gerçek bir alacak olduğu sonucuna varılması halinde, istihkak davası sırasında tüm delilleri *serbestçe* değerlendirme yetkisine sahip olan icra mahkemesince;

aa- Borçlulardan (E. R.) Ltd. Şti. ile üçüncü kişi (E.) Ltd. Şti. arasında rödovans ilişkisi olduğu,

bb- Borçlu gerçek kişilerin üçüncü kişi şirkette hisse sahibi olmasının tek başına üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi sonucu doğurmayacağı,

cc- Üçüncü kişi şirketin adresinde borçlu şirkete ilişkin bulunan evrakların, burada yer almasının rödovans ilişkisinden kaynaklandığı,

dd- Üçüncü kişi şirketin adresinde borçlu gerçek kişiye ilişkin bulunan evrakların, üçüncü şirketteki küçük hissesi bulunması sebebiyle tutulan pay defteri ve ödeme belgeleri olması sebebiyle, ticaret hukuk gereğince tutulması zorunlu evraklar olması,

ee- Ödeme emirlerinin üçüncü kişinin adresinde tebliğ edilmediği, haciz sırasında borçlunun (temsilcisinin) haciz adresinde bulunmadığı gözetilerek

ff- İcra mahkemesince uzman bilirkişilerden rapor alınmak suretiyle, üçüncü kişinin ticari defterlerin incelenerek, ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin usulüne uygun olup olmadığı, hacze konu mahcuzlara ilişkin sunuluan faturaların defterde kaydının bulunup bulunmadığının, taraflar arasında imzalanan rödovans sözleşmesinin niteliği ve haciz tarihi de dikkate alınarak, hacze konu mahcuzların kimin mülkiyetinde olduğunun araştırılması ve

üçüncü kişi ile borçlular arasında muvazaalı ilişkisinin varlığı kanıtlanmadıkça, “üçüncü kişinin istihkak iddiasının kabulüne” karar verilmesi gerektiği görüşünde olduğumuzu belirtir mütalâamızı, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve üçüncü kişi (E.) Madencilik Sanayi ve Tic. Ltd. Şti. vekili Av. ... tarafından, ilgili mahkeme dosyalarına sunulmak üzere saygıyla sunarız. 31.01.2022

Talih UYAR

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

¹⁶⁴⁹ Bknz: Yuk. dipn. 37-53 (EK:1-17) ve Yuk. dipn. 54-56

23) Kıymet takdirine itiraz (şikâyet) edilmesi üzerine icra mahkemesince “şikâyetçi vekilinin mazeretinin kabulüne” karar verilmesine karşın, aynı duruşmada “kendisine eksik avansa ilişkin ihtar yapılması”, şikâyetçi vekilinin yokluğunda alınan bu ara kararın daha sonra kendisine tebliğ edilmemesi ve daha sonra “gider avansı yatırılmadığından şikâyetin reddine” karar verilmesi isabetli midir? Bu durumda, borçlunun, “kıymet takdirinin düşük yapıldığına” dair itirazını(şikâyetini) ihalenin feshi davasına ileri sürmesi mümkün müdür?

I-A- Hangi nedenlerle, **ihalenin bozulmasının** -icra mahkemesinde- istenebileceği İİK. mad. 134’de “*bozulma nedenleri*” teker teker belirtilerek gösterilmemiştir. Bu konuda İİK. mad.134’te ihalenin “*Türk Borçlar Kanunu’nun 281. maddesinde yazılı nedenlerle*”, “*satış ilanının tebliğ edilmemiş olması*”, “*satılan malın esaslı niteliklerindeki hata*” yahut “*ihaledeki fesat (hile) nedeniyle*” bozulabileceğine değinilmiştir.¹⁶⁵⁰

Doktrindeki¹⁶⁵¹ gruplandırmaya uyarak, “*ihalenin bozulma nedenleri*”;

- a) “İhaleye fesat karıştırılmış olması”,
- b) “Arttırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemlerle ilgili bozma nedenleri”,
- c) “İhalenin yapılması sırasında doğan -ihalenin yapılması sırasındaki hatalı işlemlerle ilgili- bozma nedenleri”,
- d) “Alıcının taşınmazın önemli nitelikleri hakkında hataya düşürülmüş olması” şeklinde sıralanabilir.

I-B- Yukarıda sayılan “**arttırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemlerle ilgili bozma nedenleri**” ile uygulamada sıklıkla karşılaşılmaktadır.

Satışı istenen malın kıymetinin takdiri, arttırmaya hazırlık aşamasında ne çok uyumsuzluk yaşanan işlemlerdendir. *Kıymet takdiri* güç bir iştir, kıymetin düşük ya da yüksek tutulması duruma göre alacaklı veya borçluya şikâyet hakkı verir. İİK. m. 128 uyarınca, kıymet takdirine ilişkin rapor, borçluya, haciz koydurmuş alacaklılara ve diğer ipotekli alacaklılara tebliğ edilir.

İcra takibi borçlularından her birinin, kıymet taktiri yapılan malın maliki olması aranmaksızın, kıymet taktirine itiraz hakkı vardır.¹⁶⁵²

Şikâyet üzerine icra mahkemesinin vereceği karar kesindir, istinaf edilemez (İİK. mad. 363).¹⁶⁵³ Ancak önceden, kıymet taktirine itiraz edilmiş olması, bu hususun ihalenin feshine dair şikâyette ileri sürülmesi imkanını sağlar.

İcra mahkemesinin bu şikâyeti «*evrak üzerinde*» değil, «*duruşmalı olarak*» incelemesi uygun olur.¹⁶⁵⁴

¹⁶⁵⁰ UYAR, T. İhalenin Bozulma Nedenleri (Terazi Huk. Der. S:5, s:83-96) – UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:2, 2014, 3.Baskı, s:2335

¹⁶⁵¹ ARSLAN, R. İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s: 76 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 1430 vd. – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, 2.Baskı, s:701 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, 4.Baskı, s: 521 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 8.Bası, 2004, s: 284 vd. – PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 2013, 11. Bası, s: 383 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2013, C: 1, s: 862 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, 2016, s:338 vd. – POLAT, A.A. İcra Ve İflas Davaları, 2021, s:847 vd.- ÇON, Ö. İhalenin Feshi, 2021, s:30 vd.–ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.İcra ve İflas Hukuku, 7.Baskı, 2021, s:349 vd.

¹⁶⁵² Bknz:12. HD. 29.01.2014 T. 36071/2365.(www.e-uyar.com. Erişim:11.01.2022)

¹⁶⁵³ Bknz: 12. HD. 02.07.2013 T. 17208/24699; 29.11.2012 T. 25695/35557; 15.10.2012 T. 18290/24949; 21.09.2004 T. 15041/19862; 19.03.1997 T. 3127/3364; 02.11.1995 T. 15244/14995; 25.03.2004 T. 1892/7095; 28.09.1988 T. 8548/10480

¹⁶⁵⁴ Bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 1, s: 340; İİK. mad. 18, AÇIKLAMA: VI-

İİK. mad. 124-128’de düzenlenmiş bulunan hazırlık işlemleri’nin yasanın öngördüğü şekilde yapılmamışsa, bundan zarar gören ilgililer için birer “bozma nedeni sayılırlar.”¹⁶⁵⁵

Eğer ilgili, süresi içinde, hazırlık işlemlerindeki usulsüzlüğe karşı, şikâyet yoluna başvurmuş olmasına rağmen, şikâyeti icra mahkemesi tarafından reddedilmişse, bu usulsüzlüğü “ihalenin feshi” sebebi olarak ileri sürebilir. İlgilinin, hazırlık işlemlerindeki usulsüzlüğü ihaleden önce öğrenmesi halinde, İİK. mad. 134/II’ye göre ihale günü öğrenmiş sayılır ve yedi gün içinde bu usulsüzlük nedeni ile ihalenin feshini isteyebilir. Hazırlık işlemlerindeki usulsüzlüğe süresi içinde karşı çıkıp sonuç alamayan kişiye, böyle bir usulsüzlüğü ihale günü öğrenmiş sayılan kişiye göre daha az hukuki olanak tanımamak gerekir.¹⁶⁵⁶

İcra (satış) memurunun, “satış hazırlıkları”na ilişkin olarak verdiği kararlara yönelik şikâyet üzerine, icra mahkemesinin (sulh hukuk mahkemesinin) vereceği kararlar -İİK. mad. 363’de ayrıca öngörülmediğinden- ‘kesin olup’ istinaf edilemez.¹⁶⁵⁷ Ancak ilgili, bu hususu, ileride ihalenin yapılmasından sonra, “ihalenin feshi” nedeni olarak ileri sürebilir.^{1658 1659} Yüksek mahkemenin de bu görüşte olduğunu belirten birçok içtihadı bulunmaktadır. Yukarıda belirttiğimiz gibi, artırmaya hazırlık aşamasında, kıymet takdirine itiraz eden ilgili, bu hususu ihalenin feshine dair şikâyetinde ileri sürebilir, icra mahkemesinin kıymet takdirine ilişkin kararının ‘kesin’ olması buna engel değildir.

Yüksek mahkeme bu konuda,

√ “*Taşınmazların satış bedelinin taşınmazın muhammen bedelinin üzerinde olduğu anlaşılmalı olsa da, kıymet takdirini tebliğlerinin usulsüz olduğundan ve borçlu, satış ilanının tebliği üzerine yasal sürede hazırlık aşamasında kıymet takdir raporuna itiraz ettiğinden, mahkemece, borçlunun feshin nedeni olarak ileri sürülen kıymet takdirine ilişkin itirazları incelenerek, taşınmazların (icra müdürlüğünce, kıymet takdir tespitinin yapıldığı tarihteki) tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini*”¹⁶⁶⁰

√ “*Süresinde kıymet takdirine itiraz eden borçlunun, ihale konusu taşınmazın satışa esas değerinin düşük olduğuna yönelik iddiasının ihalenin feshi aşamasında inceleme konusu yapılabileceğini*”¹⁶⁶¹

√ “*Kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber, süresinde şikâyet hakkının kullanıldığı hallerde, icra mahkemesi kararının, ihalenin feshinin istenmesi sırasında incelenmesinin mümkün olduğu- Mahkemenin, bu halde ihale konusu taşınmazın kıymetini yaptıracağı keşif ve bilirkişi incelemesi ile tespit ettirdikten sonra, satışa esas alınan kıymet takdirinin yapıldığı tarih itibariyle tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde, ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini*”¹⁶⁶²

√ “*Kıymet taktirine itiraz sonucu verilen kararlar kesin olmakla birlikte, kıymet takdirine itiraz edilmiş olması halinde bu hususun ihalenin feshine dair şikâyetinde ileri sürülebileceğini*”¹⁶⁶³

b-aa/iii – UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu, Şerhi, C:2, 3.Baskı, 2008, s: 1794

¹⁶⁵⁵ UYAR, T. “Artırmaya Hazırlık Aşamasındaki Hatalı İşlemlerle İlgili” İhalenin Bozulması Nedenleri (ABD. 2001/3, s:65-92) (ABD. 2007/3, s:138-160)

¹⁶⁵⁶ ARSLAN, R. age. s: 110

¹⁶⁵⁷ Bknz: 12. HD. 19.03.1997 T. 3127/3364; 02.11.1995 T. 15214/14495; 22.03.1995 T. 4364/4174 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

¹⁶⁵⁸ KURU, B. age. C: 1, 1988, s: 1433 – KURU, B. El Kitabı, s: 703

¹⁶⁵⁹ Bknz: 12. HD. 26.03.2004 T. 3434/7304; 15.10.1985 T. 2434/8158 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁶⁰ Bknz: 12. HD. 15.06.2020 T. 1607/4600 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁶¹ Bknz: 12. HD. 15.11.2018 T. 14659/11639 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁶² Bknz: 12. HD. 12.02.2018 T. 6973/1132 (www.e-uyar.com E. T. 11.01.2022)

¹⁶⁶³ Bknz: 12. HD. 20.10.2020 T. 6578/8903; 09.04.2012 T. 26943/11613 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

√ “Kıymet takdirine ilişkin eksikliklerin ihalenin feshi sebebi olarak ileri sürülebilmesi için süresinde **icra mahkemesine itiraz edilmiş olmasının** zorunlu olduğunu”,¹⁶⁶⁴

√ “Borçlunun yasal sürede **itiraz etmemesi** sonucu kesinleşen kıymet takdirine uygun olarak düzenlenen satış ilanı ve şartnamesine göre satış yapılmış olup, ihalenin feshi aşamasında, kesinleşen bu husus konusunda **yeniden değerlendirme yapılamayacağını**”,¹⁶⁶⁵

√ “Kıymet takdiri kesinleşmeden yapılan ihalenin feshi gerekeceği ve bu hususun mahkemece resen gözetilmesi gerekeceğini”¹⁶⁶⁶

belirtmiştir.

• **Kıymet takdirine itirazda, şikâyetçinin eksik ‘delil avansı’ yatırmasının etkisi ne olacaktır? Yüksek mahkeme** bu konuda;

√ “Kıymet takdirine itiraz tarihinde yatırılan gider avansı mahkemece yeterli görülmemişse de, kıymet takdirine itiraza ilişkin dilekçe üzerine itiraz edene yatırması gereken bakiye masraflarla ilgili not yazılmadığı, şikâyetçiler vekiline bakiye gider avansının yatırılması için tensip tutanağı ile şikâyet tarihinden itibaren 7 günlük süre verildiği görülmekle, tensip tutanağının şikâyetçiler vekiline tebliğ tarihine göre, mahkemece yasal 7 günlük sürenin geçmiş bir tarihten başlatılmış olduğu ve tebliğ tarihi itibarıyla 7 günlük sürenin dolduğu anlaşılmakta olup, **verilen süre içinde bakiye gider avansının yatırılmasının mümkün olmadığını ve bu hâlde şikâyetçiler vekiline bakiye gider avansının yatırılmasına ilişkin usulüne uygun bir süre verildiğinden söz edilemeyeceğini-Usulüne uygun olarak yapılmış olan kıymet takdirine itirazın mahkemece değerlendirilmeden ‘usulden reddi’ sonrasında, satış dosyasında alınan kıymet takdir raporunda belirlenen muhammen bedel esas alınarak satış gerçekleştirilmiş ve takdir edilen kıymetin düşük olduğu ihalenin feshi sebebi olarak ileri sürülmüş olduğuna göre, mahkemece ihalenin feshi istemi sırasında kıymet takdirine itirazın değerlendirilmesi gerektiğini**”,¹⁶⁶⁷

√ “Kıymet takdirine itiraz üzerine icra mahkemece, **‘noksan ücret ve masrafların miktarı da belirtilerek mahkeme veznesine yatırılması için’ kesin mehil verilmeden itirazın reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu, bu durumda, kıymet takdir raporunun usulüne uygun olarak kesinleştiğinin kabul edilemeyeceğini ve mahkemece, ‘ihalenin feshi nedeni’ olarak ileri sürülen kıymet takdirine ilişkin itirazların konusunda uzman bilirkişi marifeti ile keşif yapılmak suretiyle incelenerek, taşınmazın tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde, ‘ihalenin feshine’, muhammen bedelin altında olması halinde ise zarar unsuru oluşmayacağından ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerekeceğini**”,¹⁶⁶⁸

√ “Borçlunun kıymet takdirine itiraz dilekçesini ibraz ederken avans yatırdığı, mahkemece, noksan ücret ve masrafların miktarı da belirtilerek mahkeme veznesine yatırılması için **kesin mehil verilmeden itirazın reddine karar verilmesinin doğru olmadığını, bu nedenle kıymet takdir raporunun usulüne uygun olarak kesinleştiğinin kabul edilemeyeceğini**”,¹⁶⁶⁹

√ “Borçluların kıymet takdirine itiraz dilekçesini ibraz ederken, keşif ve bilirkişi ücretini de karşılamak üzere avans yatırdığı uyuşmazlıkta, mahkemece, **noksan ücret ve masrafların miktarı da belirtilerek mahkeme veznesine yatırılması için kesin mehil**

¹⁶⁶⁴ Bknz: 12. HD. 17.09.2013 T. 20945/28655; 01.07.2013 T. 18859/24455; 26.03.2013 T. 5689/11500; 21.03.2013 T. 3030/10505; 18.04.2013 T. 24594/8828 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁶⁵ Bknz: 12. HD. 28.01.2013 T. 30263/2232 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁶⁶ Bknz: 12. HD. 31.05.2012 T. 4151/18630 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁶⁷ Bknz: HGK. 15.12.2020 T. 12-349/1031 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁶⁸ Bknz: 12. HD. 12.01.2016 T. 31612/496 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁶⁹ Bknz: 12. HD. 12.03.2015 T. 3611/5523 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

verilmeden ‘itirazın reddine’ karar verilmesinin doğru olmadığı, bu nedenle kıymet takdir raporunun usulüne uygun olarak kesinleştiğinin kabul edilemeyeceğini”¹⁶⁷⁰

√ “İcra mahkemesince **kıymet takdirine itirazda bulunan şikâyetçinin yatırması gereken miktar belirlenmediğinden**, kıymet takdiri yaptırılan icra dosyasındaki masraf esas alınarak itirazın reddedilmesi ve buna göre kesinleşen kıymet takdirine dayanılarak yapılan ihalenin usulsüz olduğunu”¹⁶⁷¹

√ “İİK.128/a uyarınca borçlunun yatırması gereken bilirkişi ve keşif masrafları için, **mahkemece yatırılması gereken miktarın kendisine bildirilmesi gerekeceğini**; mahkemece böyle bir bildirim (tebligat) yapılmadan 7 günlük sürenin işlemeye başlamayacağını”¹⁶⁷²

belirtmiştir.

• **Yüksek mahkeme, icra mahkemesine yapılan diğer başvurularda da, “eksik avans”** konusunda;

√ “Borçluya, **eksik avansı tamamlaması için usulüne uygun ihtar tebliği** yapıldıktan sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, usulsüz ihtar tebliği dikkate alınarak şikâyetin usulden reddine karar verilmesinin isabetsiz olduğunu”¹⁶⁷³

√ “Eksik gider avansının yatırılması konusunda, **usulüne uygun ve gerekli koşulları haiz meşruhatlı davetiye borçluya tebliğ edilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken**, borçlu yerine, alacaklı vekiline gönderilen davetiye sonucunda, gider avansı yatırılmadığı için borca itiraza ilişkin açılan davanın ‘açılmamış sayılmasına’ karar verilmesinin hatalı olduğunu”¹⁶⁷⁴

√ “Başlangıçta şikâyetçinin gider avansını yatırdığı ve fakat PTT'den iade edildiği anlaşıldığına göre; sürede yatırılmış olan avansın borçlunun kusuru olmaksızın iade edilmiş olması ve ‘140,00 TL gider avansının ne için istendiği’nin muhtırada belirtilmemiş olması nedenleriyle, mahkemece, şikâyetin esası incelenerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini”¹⁶⁷⁵

√ “Gider avansının yatırılması hususunda vermiş olan **ara kararın, borçluya tebliğ edilmediğinden sonuç doğurmayacağını**, mahkemece, anılan ara kararı usulünce tebliğ edilmeden, ‘davanın usulden reddine’ karar verilmesinin isabetsiz olduğunu”¹⁶⁷⁶

√ “HMK. mad. 324 kapsamında eksik delil avansının yatırılması için (avansın hangi işlere ilişkin olduğunun, hangi iş için ne miktar avans yatırılacağı açıkça belirtilerek ve kesin sürenin sonuçları hatırlatılıp) **borçluya usulüne uygun süre verilerek oluşacak sonuca göre şikâyet hakkında karar verilmesi gerektiğini**”¹⁶⁷⁷

√ “Mahkemece sonraki duruşmada ‘eksik avansın 250 TL olarak tespiti’ ile **duruşmada hazır olmayan borçluya**, avansı tamamlaması için iki haftalık kesin süre verilmiş ve yatırılmamasının sonuçları yazılmış ise de, söz konusu muhtıranın da borçlunun ‘hapisle hükümlü’ olduğundan bahisle Teb. K. mad. 21/2 uyarınca yapıldığı, bu hali ile de muhtıraya ilişkin tebligatın usulsüz olduğunu, gelinen aşamada ise bir yıldan fazla hapis cezası ile mahkum edilen borçlunun kısıtlanarak kendisine vasi atandığı anlaşıldığın-

¹⁶⁷⁰ Bknz: 12. HD. 20.02.2015 T. 35219/3374 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁷¹ Bknz: 12. HD. 03.05.2012 T. 11126/14977 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁷² Bknz: 12. HD. 09.05.2011 T. 28449/8868; 17.02.2011 T. 32215/954; 11.03.2008 T. 2117/4720; 12. HD. 14.11.2007 T. 20959/23812 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁷³ Bknz: 12. HD. 15.02.2019 T. 14655/2201 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁷⁴ Bknz: 12. HD. 04.07.2018 T. 10711/7319 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁷⁵ Bknz: 12. HD. 06.04.2017 T. 2067/5648 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁷⁶ Bknz: 12. HD. 07.03.2017 T. 1283/3364 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁷⁷ Bknz: 12. HD. 15.12.2016 T. 7456/25393 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

dan, mahkemece, hükümlü olan borçlunun vasisine, eksik avansı tamamlaması için usulüne uygun ihtar yapılması gerektiğini; **usulsüz ihtar tebliği dikkate alınarak meskeniyet şikâyetinin ‘usulden reddine’ karar verilmesinin hatalı olduğunu**”¹⁶⁷⁸

√ “Delil avansının yatırılması hususunda borçluya herhangi bir tefhim ya da tebligat yapılmadan, bu konuda **gıyapta oluşturulan ve şikâyetçinin haberdar olmadığı ara kararına istinaden mahkemece ‘şikâyetin kanıtlanamadığı’ gerekçesiyle ‘reddine’ dair karar verilemeyeceğini**”¹⁶⁷⁹

√ “Şikâyetçi borçluya **gider avansı yatırması için usulüne uygun tebligat yapılmaksızın açtığı ihalenin feshi istemli davanın reddine karar verilmesinin isabetsiz olduğunu**”¹⁶⁸⁰

√ “İhalenin feshini isteyen şikâyetçinin icra mahkemesine yaptığı başvuru sırasında 100 TL ‘gider avansı’ yatırdığı, mahkemece adı geçene gönderilen muhtıra ile eksik gider avansı olan 315,00 TL.’nin iki haftalık kesin sürede yatırılmasının istendiği’ uyuşmazlıkta, **eksik gider avansının ‘sebebi’ ve ‘nelerden kaynaklandığı’ açıklanmak suretiyle, eksik kısmı tamamlaması için şikâyetçiye muhtıra tebliği gerektiğinden, denetime elverişli bir hesaplama yapılmaksızın ve istenen gider avansının nelerden kaynaklandığı açıklanmaksızın gönderilen muhtıraya uyulmamasının şikâyetçi aleyhine sonuç doğurmayacağı**”¹⁶⁸¹

√ “İhalenin feshi istemi üzerine, icra mahkemece gider avansının eksik olduğunun anlaşılması halinde, tamamlattırılması için HMK’nun 120/2. maddesi gereğince verilecek iki haftalık kesin süre ile birlikte gider avansının nelerden ibaret olduğunun net olarak belirlenmesi ve tarafa **avansın yatırılmamasının hukuki sonuçları** konusunda uyarı yapılması gerekeceğini, **bu süre içinde dava şartı noksanlığı giderilmezse, ancak o takdirde davanın, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddedilmesi gerekeceği**.”¹⁶⁸²

belirtmiştir...

*

IV- Mütalâa konusu ‘ihalenin feshi şikâyeti’ne ilişkin uyuşmazlıkta;

Şikâyetçiler, 1- (B.) Demir Çelik Otomotiv Petrol Nakliyat İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi; 2- (G. B.)

Şikâyet edilen-alacaklı, (A.) Bankası A. Ş.,

Şikâyet edilen-alıcı ise (D. T.)’dir.

İskenderun İcra Müdürlüğü’nün 2019/... sayılı dosyasında başlatılan icra takibinde, Dört Yol İcra Müdürlüğü’nün 2019/... Talimat sayılı dosyasından 13.12.2021 tarihinde yapılan ihale sonucu taşınmaz alıcı (D. T.)’ye ihale edilmiştir.

Şikâyetçiler vekili, ihalenin feshi istemine ilişkin şikâyet dilekçesinde özetle,

“Usulüne uygun olarak yaptıkları kıymet takdirine itirazın icra mahkemesince değerlendirilmeden usulden reddi sonrasında, satış dosyasında alınan kıymet takdir raporunda belirlenen muhammen bedel esas alınarak satış gerçekleştirildiğini, oysa taşınmazın gerçek değerinin muhammen bedelin çok üzerinde olduğunu, bu nedenle yapılan ihale nedeniyle müvekkillerinin zarara uğradığını, ...icra müdürlüğünce yapılan kıymet takdirine itiraz etmeleri üzerine, Dört Yol İcra Hukuk Mahkemesi’nin .../2020 T. ve E: 2020/..., K: 2020/... sayılı dosyasında davanın reddine ‘kesin olarak’ karar verildiğini, kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber, süresinde şikâyet hakkının kullanıldığı hâllerde, itirazın reddine ilişkin icra mahkemesi ka-

¹⁶⁷⁸ Bknz: 12. HD. 17.11.2016 T. 6112/23785 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁷⁹ Bknz: 12. HD. 26.04.2016 T. 34275/12210 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁸⁰ Bknz: 12. HD. 27.06.2012 T. 8019/22714 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁸¹ Bknz: 12. HD. 22.12.2015 T. 29745/32586 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

¹⁶⁸² Bknz: 12. HD. 22.09.2016 T. 9533/19526 (www.e-uyar.com Erişim: 11.01.2022)

rarının, ihalenin feshinin istenmesi sırasında incelenmesinin mümkün olduğunu, ... kıymet takdirine ilişkin itiraza bakan icra mahkemesinin, ilk duruşmada, **mazeretlerinin kabulüne karar vermesine karşın**, ‘davacı vekiline 1.000,00 TL **eksik delil avansını yatırmak üzere 2 haftalık kesin süre verildiği**, aksi halde dayanmış olduğu delile dayanmaktan vazgeçmiş sayılacağına ihtarına (İhtarat Yapıldı)’ şeklinde ara karar kurduğunu, yani icra mahkemesinin **hem mazeretlerinin kabulüne karar verip hem de yokluklarında yargılamaya devam ettiğini**, hem de duruşmada ‘ihtarat’ yapıldığına dair tutanak tanzim ettiğini, bu uygulamanın yasal olmadığını, üstelik **bu ara kararın kendilerine tebliğ de edilmediğini, duruşmanın bırakıldığı 18/02/2021 tarihi beklenmemesinin**, karar tarihinin 22/10/2020, gerekçeli kararın yazım tarihi olarak 18/01/2021 olarak belirtilen gerekçeli karar ile kıymet takdirine itiraza ilişkin açtıkları davanın reddine karar verildiğini, bu kararda ‘davacı vekilinin yüzüne karşı’ ifadesi yer almakta olup, karar kesin olduğundan, kanun yoluna müracaat imkanı da olmadığını, ...**gerçekte muhammen bedelin çok üzerinde değere sahip olmasına rağmen, kıymet takdirine ilişkin itirazlarının hukuka aykırı olarak incelenmemesi nedeniyle, taşınmazın düşük bir bedelden ihaleye çıktığını ve müvekkillerim zarara uğradığını, kıymet takdirine ilişkin itirazın usulüne uygun olarak incelenecek olsaydı, taşınmazın çok daha yüksek bir bedelle satılacağını**, ...bu usulsüzlükler nedeniyle, taşınmazın kıymetinin takdir edilmesi, tespit edilecek değerinin ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması hâlinde, düşük değer üzerinden satışa başlandığı anlaşılacağından ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini” belirtmiştir.

*

Somut olayda;

Yerel mahkeme olan DÖRTYOL İCRA HUKUK MAHKEMESİ, “*Kıymet Takdirine İtiraz*” davasının(şikâyetinin) ilk duruşmasında;

1- “Davacı(borçlu) vekilinin mazeretinin kabulü ile duruşma gün ve saatinin UYAP sisteminden öğrenmesine,

2- Davacı vekiline, 1.000,00 TL eksik delil avansını yatırmaması hususunda kesin süre verilmesine, verilen kesin süre içerisinde eksik delil avansının yatırılmamış olması halinde, dayanmış olduğu delile, dayanmaktan vazgeçmiş sayılacağına(İHTARAT YAPILDI)...”

şeklinde 08.12.2020 tarihinde -‘ara kararı’ olarak- karar vermiştir.

Yerel mahkeme, bu “*ara kararı*” nı davacı vekiline tebliğ etmeden ve duruşma günü olarak belirlediği 18.02.2021 tarihini beklemeden 22.10.2020 tarihinde “*davanın reddine*” karar vermiştir.

Hemen belirtelim ki;

Yerel mahkemenin ‘kıymet takdirine itiraz (şikâyet) ‘ davasının duruşmasında bir taraftan “*davacı vekilinin mazeretinin kabulüne*” karar verip, diğer taraftan “*davacı vekiline 1.000,00 TL eksik delil avansının iki haftalık kesin sürede yatırmaması için ihtaratta bulunması*” akıl ve mantık dışı bir davranıştır..

Yerel mahkeme, bu hatalı davranışını 18.01.2021 tarihli GEREKÇELİ KARAR’ında sürdürmüş **davacı vekilinin hazır bulunmadığı duruşmada** “*davacı vekiline verilen kesin süre içinde eksik avans ikmal edilmez ise, İİK.128/a gereği şikâyetin kesin olarak reddedileceği*”ni İHTAR edildiğini belirtmiştir!..

• Yukarıda¹⁶⁸³ belirttiğimiz gibi; icra (satış) memurunun, satış hazırlıklarına(kıymet takdirine) ilişkin olarak verdiği kararlara yönelik şikâyet üzerime, icra mahkemesinin –ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk mahkemesinin- verdiği kararlar ‘ke-

sin’ olmasına rağmen, bu husus ileride ‘*ihalenin feshi*’ sebebi olarak ileri sürülebildiğinden, somut olayda şikâyetçilerin bu konuda DÖRTYOL İCRA HUKUK MAHKEMESİ’NE yaptıkları şikâyet yerindedir..

- Yine yukarıda¹⁶⁸⁴ belirttiğimiz gibi; ‘*eksik delil avansı*’ yatırılmış olması halinde ‘*mahkemece ne şekilde karar verilmesi gerekeceği*’ Yargıtay içtihatları ile açıklığa kavuşturulmuştur. Somut olayda ise yerel mahkemenin bu konuda verdiği karar hatalı olmuştur.

SONUÇ: Yukarıda doktrindeki bilimsel görüş ve Yargıtay’ın içtihatlarına atıfta bulunarak, ayrıntılı şekilde arz ve izah ettiğimiz nedenler ile, somut uyumsuzlukta,

“Şikâyetçilerin kıymet takdirine ilişkin yaptıkları başvurunun ‘*verilen kesin süreye rağmen, keşiften önce eksik gider avansını tamamlamadığı*’ gerekçesiyle ‘reddine’ karar verilmesi hatalı olduğundan, şikâyetçilerin bu nedene ilişkin olarak ihalenin feshi istemin bulunabileceği ve bu durumda icra mahkemece, ‘fesih nedeni’ olarak ileri sürülen kıymet takdirine ilişkin itirazların, konusunda uzman bilirkişi marifeti ile keşif yapılmak suretiyle incelenerek, taşınmazın tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhadden bedelin üzerinde olması hâlinde, düşük değer üzerinden satışa başlandığı anlaşılacağından ‘*ihalenin feshine*’ karar verilmesi gerektiği”

görüşünde olduğumuzu, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve şikâyetçiler vekili Av. ... tarafından Dört Yol İcra Hukuk Mahkemesi’nin E:2021/... s. dosyasına “*uzman görüşü*” (HMK. m. 293) olarak sunulmak üzere, hazırladığımız “hukuki mütalâa”ımızı saygıyla sunarız. 17.01.2022

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

¹⁶⁸⁴ Bknz: Yuk.dpn:18-23

24) “Tasarrufun iptali davaları”nda; 'Haciz tarihinden önceki iki yıldan daha eski tarihte' yapılmış olan tasarrufların –İİK. 278/I, II, III-1 uyarınca- iptallerine karar verilebilir mi? ‘Dava özel şartı’ (HMK. 114) olan ‘takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması’ koşulu gerçekleşmeden, mahkemece ‘dava konusu tasarrufun iptaline’ karar verilebilir mi? Davalı-borçluya ‘satın alma bedeli’ olarak para verdiğini iddia ederek –bu parayı geri almak için- icra takibinde bulunmuş olan davacı-alacaklının, “borçluya gerçekten bu miktardaki parayı verebilecek (ödeyebilecek) parasal (mali) gücü bulunup bulunmadığı” mahkemece araştırılabilir mi? 'Hayatın olağan akışına aykırılık' unsuru, davanın sonucuna ne derecede etkide bulunabilir?

§ GİRİŞ

Tasarrufun iptali davası, İcra ve İflâs Kanununun 277-284’üncü ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında (ki) Kanununun 24-31’inci maddelerinde düzenlenmiştir. Bu hükümler yakın zamana kadar İcra ve İflâs Kanununun diğer hükümlerine göre, daha sınırlı bir uygulama alanı bulmuştur. Bunun başlıca nedeni, iptal davası açabilecek durumda olan alacaklıların -genel hükümlere (TBK. mad. 19) göre açılan «*muvazaa davası*» ile «*tasarrufun iptali davaları*»nı aynı nitelikte görüp- borçluların «mal kaçırma kasdı»nın isbatı konusundaki güçlüğü dikkate alarak, çekingen davranmış olmalarıdır. Halbuki, İİK. mad. 277 vd.’da düzenlenmiş bulunan «*tasarrufun iptali davası*» ile TBK. mad. 19’da düzenlenmiş bulunan «*muvazaa davası*»nın gerek ‘açılma koşulları’ ve gerekse bu davalarda ‘isbatı gereken hususlar’ birbirinden farklıdır. İptal davalarında, davacı-alacaklı; çok kez «iptale tâbi tasarruf»un belirli bir zaman kesiti - (örneğin; «haciz»den, «aciz»den yahut «iflâsın açılması»ndan önceki bir yıl (İİK. mad. 279/I) ya da iki yıl (İİK. mad. 278/II)- içinde yapılmış olduğunu veya «işlem (tasarruf) tarihinden itibaren beş yıl içinde borçlu aleyhine haciz veya iflâs yoluyla takipte bulunmuş olduğunu» (İİK. mad. 280/I) ve borçlu ile hukuki işlemde (tasarrufta) bulunan üçüncü kişinin, borçlunun belirli derecede -(örneğin; birinci, ikinci, üçüncü derecede (İİK. mad. 278/III-1; 280/II)- kan ya da *sihri hismî* olduğunu kanıtlamak suretiyle, ayrıca borçlunun «*mal kaçırma kasdı*»nı kanıtlamadan davasını (iddiasını) isbat edebilir...

I- Hakkında «haciz» (İİK. m. 78 vd.) işlemine girilen (iflâsta; «iflâs kararı verilen» (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

«*Malları üzerine haciz konulması*»ndan (veya *haklarında iflâs kararı verilmesi*)nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan «mal kaçırma» (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım «hileli» işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötü niyetli borçluların «*alacaklılarından mallarını kaçırma kasdı ile*» yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara «*tasarrufun iptali davası*» denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

«Tasarrufun iptali davası»nı «*bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırma için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda*

öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır» ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.¹⁶⁸⁵

Bu davanın amacı* ; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; «malları üzerine haciz konulmadan» veya «hakkında iflâs kararı verilmeden» önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukuki işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.¹⁶⁸⁶

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında «tasarrufun iptali davasının amacı» hakkında;

√ «İcra ve İflâs Kanunu’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»¹⁶⁸⁷

√ «Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına

¹⁶⁸⁵ **UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A.** İcra ve İflâs Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s: 3 vd. - Benzer tanımlar için bkz: **KURU, B.** «Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)» (El Kitabı, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 663) - **MUŞUL, T.** «İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır» (Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s:17) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** «İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklıların haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir» (İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 2020, s: 715) - **EROĞLU, O.** «Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eda davasıdır» (Tasarrufun İptali Davası, 2. Baskı, 2020, s: 24; İslah, 4. Baskı, 2020, s:192) - **BERKİN, N.M.** «Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava» (İflâs Hukuku, 1972, s: 489)

* **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 683 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303 vd.

¹⁶⁸⁶ **MUŞUL, T.** age. s: 23 - **EROĞLU, O.** age. s: 30 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 556 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 726 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 14. Baskı, 2013, s: 857 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 5 - **ÇETİN, H.E.** Tasarrufun İptali, Muvazaa, İnançlı İşlem ve Nam-ı Müstear, 2016, s: 17 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s:40 - **ÇAM, U.M.** Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s:58 - **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2019, s:887 - **ÇETİNEL, T.** Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 29

¹⁶⁸⁷ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasına ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»¹⁶⁸⁸

√ *«Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»¹⁶⁸⁹*

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

17. HD. 10.10.2018 T. 4073/8933

17. HD. 09.10.2018 T. 8503/8819

17. HD. 17.09.2018 T. 4747/7826

İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585 vd. (UYAR,T./UYAR,A./UYAR,C. age. s: 6 vd.) (www.e-uyar.com)

II- Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası, «*dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava*»dır.¹⁶⁹⁰ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu

¹⁶⁸⁸ Bknz: 17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870 (www.e-uyar.com)

¹⁶⁸⁹ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049 (www.e-uyar.com)

¹⁶⁹⁰ **UMAR, B.** Türk İcra-İflas Hukuku’nda İptal Davası, 1963, s: 19 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 664 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3409 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **BERKİN, N.M.** İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - **ÜSTÜN-DAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Bası, 2009, s: 300 - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D. 1969/1, s: 39) - **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, 1966, s: 223 - **EROĞLU, O.** age. s: 33 vd. - **ESENER, T.** Türk Hususi Hukuku’nda Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGAŞI, E.** age. s: 557 - **YILMAZ, E.** İİK.Şerhi, 2016, s: 1252 - **UYAR, T.** «Muvazaa» Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 716 vd. - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’ a Armağan, C: 1, s: 254) - **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF D. 2015, S: 4, s: 933 - **KORKUSUZ, M.R.** İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, 2004, s: 312 - **ALBAYRAK, H./AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 18 - **ESENER, T.** age. s: 105 - **ÖZSUNAY, E.** age. s: 233 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2020, C: 2, s: 1744 - **AKŞENER, S.H.** İcra ve İflâs Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, 2. Bası, 2017, s: 27 - **AKKAYA, T.** «Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 17 - **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 499 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1015 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptal Davaları, s: 49 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age. s: 858, 878 - **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflâs Hukuku, 7. Baskı, 2016, s: 565 - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 18 vd. - **KAZANCI, İ.T.** Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, 2014, C: 3, s: 4309 - **AKYAZAN, S.** Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - **SARISOZAN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) - **KARAMERCAN, F.** Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2020, s:158 - **YILMAZ, E.** age. s: 1203 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age. s: 7 - **ÇETİNEL, T.** age. s: 9 - **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku «Ders Kitabı», 2020, s: 489

mal, alıcı (veya devir alan)nın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümlerle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... «Davanın kabulüne» karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’ dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten «davanın kabulüne» karar veren mahkeme «...*dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen -eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına*» şeklinde karar verir...

Yüksek mahkeme, iptal davalarının bu niteliğini, çeşitli içtihatlarında;

√ «*Tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, ‘dava konusu taşınmazın davalılar arasındaki satış işlemine ilişkin tasarrufun iptali ile davacı alacaklıya icra dosyasındaki alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak haciz ve satış yetkisi verilmesine’ karar verilmesi gerektiğini, ‘taşınmazın önceki maliklere döndürülmesine’ şeklinde karar verilmesinin hatalı olduğunu- Alacağını temlik eden davacının, “davacı” sıfatının da ortadan kalkacağı ve onun lehine karar verilemeyeceğini*»¹⁶⁹¹

√ «*İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını*»¹⁶⁹²

√ «*İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını- Kredi sözleşmesinin tanzim tarihi, alacağın doğum tarihi sayılacağından, tasarrufun bu tarihten sonra gerçekleştiğini, işin esasına girilerek İİK’nun 278.-279. ve 280. madde koşullarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerektiğini*»¹⁶⁹³

belirtmiştir...

Aynı doğrultuda:

17. HD. 27.02.2018 T. 12044/1388

17. HD. 20.12.2017 T. 6676/11897

17. HD. 12.12.2017 T. 3577/11571

17. HD. 20.06.2017 T. 5549/7016 vd. (UYAR,T/UYAR,A/UYAR,C. age. s: 6 vd.) (www.e-uyar.com)

III- İİK. mad. 277/I’de; iptal davasının, «İİK. 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılabilceği» belirtilmiştir (İİK. mad. 277).

¹⁶⁹¹ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2397/10196 (www.e-uyar.com)

¹⁶⁹² Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

¹⁶⁹³ Bknz: 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com)

‘İptal davasına konu olan işlemler’¹⁶⁹⁴ -kural olarak- «*maddi hukuk bakımından tamamen geçerli olan ve alacaklıları zarara sokan işlemler*»dir¹⁶⁹⁵.

IV- “İvazsız tasarruflar”dan¹⁶⁹⁶ dolayı” iptal kararı (İİK.mad. 278) verilebilmesi için, yani borçlunun ‘bağışlama’ ve ‘ivazsız’ tasarruflarının iptal konusu olabilmesi için hacizden (İİK. mad. 86) veya haciz edilecek mal bulunmaması sebebiyle acizden (İİK.

¹⁶⁹⁴ **UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4314 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C: 11, 3. Baskı, 2010, s: 18691 vd. - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufların İptali Davası Açılabilir mi?» «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 370 vd.) - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 362-377; s: 428-439; s: 759-790; s: 1072-1076; s: 1251-1257; s: 1433-1442; s: 1510 vd.; s: 1572 vd. - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 51-86; s: 803-828 - **UYAR, T.** Tasarrufların İptal Davalarının Konusu (İBD. Temmuz-Ağustos/2017, s: 74-132) - **UYAR, T.** Tasarrufların İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176) - **UYAR, T.** Tasarrufların İptali Davalarının Konusu (Manisa Bar. Der. 2013, S: 125, s: 8-41) - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufların İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 211-231) - **UYAR, T.** Tasarrufların İptali Davalarının Konusu (Tür. Bar. Bir. Der. Eylül-Ekim/2008, s: 287-313) - **UYAR, T.** Tasarrufların İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri», «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» ve «Mahkemeye Aciz Vesikasının Sunulması» Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Çankaya Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Armağanı), 2020, C: 3, s: 3941-3978) - **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufların İptali Davasına Konu Olabilecek ‘Alacağın Temliki’ Tasarrufları (Legal Huk. Der. Mayıs/2017, s: 2411-2437) - **UYAR, T.** Tasarrufların İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufların İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) - **UYAR, T.** «Muvazaalı İcra Takipleri» (Borç İkrarları) ile «Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması»nın Tasarrufların İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 282-295) - **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufların İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** İİK.’nin 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufların İptali Davası Açılabilir mi?» (ABD. 2015/1, s: 369-397) - **AKKAYA, T.** «Alacaklılardan, Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (MİHDER, 2006/3, s:661-684) - **AKKAYA, T.** İcra ve İflâs Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar «İİK. m. 277-284» (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s:13-49) - **ÇETİNEL, T.** Tasarrufların İptali ve Muvazaa Davaları, s: 30 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İptal Davaları «İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer’e Sunulan Bildiri», 1963, s:38-42 - **OLGAÇ, S.** Yargıtay İçtihatlarının Işığında İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları (Dr. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s:457-480) - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 31 vd. - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ankara İktisadi ve Tic. İlimler Ak. D. 1969, S:1, s:39-49) - **EROĞLU, O.** Tasarrufların İptali Davası, s: 147 vd.

¹⁶⁹⁵ **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **MUŞUL, T.** age. s: 20 vd. - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** age. s: 533 - **KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E.** İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, s: 614 **UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4314 vd. - **PEKCANİTEZ, H./ ATALAY, O./ ÖZKAN, M.S./ ÖZEKES, M.** age. s: 859 - **GÜNEREN, A.** a.g.e., s: 40 - **KURTOĞLU, S.** İcra ve İflas Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD., 1973/7-8, s: 776) - **ULUKAPI, Ö.** age. s: 497 - **SARISÖZEN, M.S.** a.g.m., s: 233, dipn: 5

¹⁶⁹⁶ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 803-828 - **UYAR, T.** Tasarrufların İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, s: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** İvazsız Tasarruflardan Dolayı İptal (Legal Huk. Der. Ekim/2017, s: 5023-5061) - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda «İvazsız Tasarruflardan Dolayı» İptal (İzmir Bar. Der. Nisan/2011, s: 103-124) - **UYAR, T.** İvazsız Tasarruflardan Dolayı İptal (Terazi Huk. Der. Ağustos/2008, s: 93-109) - **UYAR, T.** Tasarrufların İptali Davalarında «Son İki Yıl İçinde Yapılan Tasarruflar» (İİK. 278/I, II) ve «Tasınmazın ‘Tapuda Gösterilen Satış Bedeli’ ile ‘Rayiç Bedeli’ Arasında Bir Mislini Ayan Fark Bulunması» (İİK. 278/III-2) Koşulu ile «Davacının, Davalı-Borçludaki Alacağının ‘Gerçek Bir Alacak Olması’ Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar... (Prof. Dr. N.M. Berkin’e Armağan, 2021, s: 1277-1349)

mad. 105) veya **iflâsın açılmasından** (İİK. mad. 165) itibaren geriye doğru iki sene içinde yapılmış olması gerekir. Aynı zamanda bu sürenin, haczin veya aciz vesikasının verilmesine sebep olan **alacağın** yahut iflâs halinde, *masaya kaydedilmiş olan alacaklardan en eskisinin doğum tarihinden öteye geçmemesi gerekir*.¹⁶⁹⁷ Bu döneme **doktrinde**¹⁶⁹⁸ «*şüpheli dönem*» denilmektedir.

Kanun bu suretle, *geriye doğru gidecek olan süreyi* sınırlandırmış olup, *ileriye doğru bir süre* tayin etmediğinden¹⁶⁹⁹ borçlunun kendisi hakkında aciz vesikası verildikten sonraki tasarrufları da iptal davasına yol açar. Ancak bu durumda beş yıllık genel «*hak düşürücü süre*» (İİK. mad. 284) saklıdır.

Uygulamada kısaca «*son iki sene içinde yapılan tasarruflar*»^(*) diye nitelendirilen bu tasarrufların, ne zaman yapılmış olanlarının iptal edileceği İİK. mad. 278/I’de hiç de açık olmayan bir ifade ile belirtilmiştir. Bu ifadeyi şu şekilde açıklayabiliriz:

Bu madde uyarınca bir ivazsız tasarrufun iptal edilebilmesi için, öncelikle; tasarrufun, «**haciz**» (İİK. mad. 86) tarihinden yani ‘haciz tutanağının düzenlendiği tarih’ten ya da tapu siciline haciz konulduğu tarih’ten veya -haciz edilecek mal bulunamamışsa veya haczedilen malların takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağı anlaşılmışsa (İİK. mad. 105/II) yine haciz tutanağının düzenlendiği tarih’ten yahut malların satış bedeli, alacaklının alacağına tamamen yetmemişse (İİK. mad. 143/I)- «**aciz**» tarihinden veya «**iflâsın açılması**» (İİK. mad. 165) tarihinden, geriye doğru iki sene içinde yapılmış olması gerekir.

Uygulamada önemi nedeniyle şu hususu hemen belirtelim ki, yakın zamana kadar **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** «*burada ‘haciz’den kastedilenin ‘borçlunun adresinde yapılan haciz işlemi olduğunu’, borçlunun taşınmazına konulan haciz işlemi kapsamadığını*»¹⁷⁰⁰ -kanımızca, hatalı olarak- belirtiyorken, **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu** 13.05.2015 T. 17-2087/1330 sayılı kararında¹⁷⁰¹ «*taşınmazın tapu kaydına konulan haczin de geriye doğru iki/bir yıllık sürelerle başlangıç teşkil edeceğini*» açıkça belirtmiştir...¹⁷⁰²

Yüksek mahkeme, «*son iki yıllık süre*» koşuluyla ilgili olarak;

√ “*Aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağının (en eskisinin) tarihine göre tasarruf iki yıllık süreden sonra yapılmış olduğundan, ivazlar arasında oransızlık nedeni ile tasarrufun iptal edilemeyeceğini*”¹⁷⁰³

√ “*Tasarrufun iptaline ilişkin davaya ilişkin geçici aciz belgesi niteliğine haiz haciz tutanağının ‘22.11.2012’ tarihli hacize ait olduğu; iptali istenen tasarrufun ise ‘29.01.2009’ tarihinde yapıldığı ve 2 yıllık süre geçtiği; dava konusu taşınmazın gerçek değeri ile satış bedeli arasında misli fark bulunmadığı ve davalıyla borçlu arasındaki*

¹⁶⁹⁷ Bknz: 15. HD. 11.7.2006 T. 3271/4693; 2.3.2005 T. 5544/1162; 11.6.2004 T. 2584/3054; 21.1.2004 T. 3401/293 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁶⁹⁸ ERDÖNMEZ, G. age. s: 105 vd. - KAZANCI, T.İ. age. s: 125 vd.

¹⁶⁹⁹ BELGESAY, M.R. İcra ve İflâs Hukuku (Sentetik Bölüm), C: 2, 1953, s: 163 - GÜRDOĞAN, B. age. s: 225 - UMAR, B. age. s: 63.

(*) **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 999-1024 - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 130 vd. - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Son İki Yıl İçinde Yapılan Tasarruflar» (İİK. 278/I, II) ve «Taşınmazın ‘Tapuda Gösterilen Satış Bedeli’ ile ‘Rayıç Bedeli’ Arasında Bir Mislini Aşan Fark Bulunması» (İİK. 278/III-2) Koşulu ile Davacının, Davalı-Borçludaki Alacağının ‘Gerçek Bir Alacak Olması’ Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar... (Prof. Dr. N.M. Berkin Armağanı, 2021, s: 1277-1349)

¹⁷⁰⁰ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 141

¹⁷⁰¹ Bknz: www.e-uyar.com

¹⁷⁰² MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 364 – ÇETİNEL, T. age. s: 57

¹⁷⁰³ Bknz: 17. HD. 10.11.2020 T. 924/6793 (www.e-uyar.com)

yakınlığı veya tanışıklığı iddia ve ispat edilmediğinden, davanın esasın reddine karar verilmesi gerektiğini”¹⁷⁰⁴

√ «Tasarrufun borcun doğumundan sonra yapıldığı, davalılar arasında yapılan taşınmaz satışında, borçlunun kendi verdiği şeyin değerine göre ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği, borçlu hakkındaki aciz belgesinin 15.10.2014 tarihinde düzenlendiği davalılar arasındaki bağışlama niteliğindeki satış işleminin ise 07.11.2013 tarihinde yapıldığı, haczedilecek mal bulunmaması sebebiyle acizden geriye doğru iki yıl içinde yapılan bütün bağışlamalar ve ivazsız tasarrufların batıl olduğu, davalılar arasındaki tasarruf işleminin bağışlama niteliğinde olması nedeniyle, davalılar arasındaki taşınmaz satış işlemi batıl olduğunu»¹⁷⁰⁵

√ «Mahkemece, davacının yasal mirasçılarının davaya dahilini sağlayarak (HMK'nun 55) taraf teşekkülünü sağladıktan sonra, davalı borçlunun aciz hali sabit olduğundan mahkemece davanın esasına girilerek, ibraz edilen ..... tarihli haciz tutanağından geriye doğru 2 yıllık süreden sonra satış yapılmış olduğundan İİK'nun 278/3-2. maddesindeki bedel farkının dava konusu olayda uygulanması mümkün olmadığından, borçlu ve davalı üçüncü kişinin taşınmazın bulunduğu aynı köy nüfusuna kayıtlı olmaları da dikkate alınarak, İİK'nun 280. madde koşullarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediği değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini»¹⁷⁰⁶

√ «Üçüncü kişinin (ve yakınlarının) bankadan çektiği ya da havale ettiği paraların da borçluya ödenen para olarak kabul edilmesi gerektiği- İcra takibi sırasında yapılan fiili hacizde haczi kabil başkaca ekonomik değeri olan mahcuz bulunmadığı belirlenmiş olup, tasarruf, haciz tarihinden geriye doğru 2 yıl içinde kalmadığında, bedel farkından dolayı iptale karar verilemeyeceğini»¹⁷⁰⁷

√ «8.500,00 TL'ye satılan taşınmazın gerçek değerinin 12.000,00 TL olduğu belirlendiğinden, iki değer arasında önemli bir oransızlık olmadığı gibi, İİK. mad. 278/3-2 gereğince iptal için aciz ve hacizden geriye doğru iki yıllık süre içinde tasarrufun yapılması gerekmekte olup davacı tarafından sunulan aciz belgelerinin tarihine göre 2 yıllık sürenin de geçmiş olduğunu»¹⁷⁰⁸

√ «Haciz ve dava konusu tasarrufların tarihleri gözetildiğinde İİK. mad. 278 uyarınca 2 yıllık sürenin gerçekleştiğini ve davalı üçüncü kişilere yapılan satışta edimler arasında aşırı fark bulunduğundan yapılan tasarrufun iptale tabi olduğunu»¹⁷⁰⁹

√ «Borcun doğumu, tasarruf tarihinden sonra ise, davanın ön koşul yokluğu nedeni ile reddine karar verilmesi gerektiğini- Borçlu adresinde yapılan hacizler İİK. mad. 105 kapsamında aciz belgesi niteliğindeyse de, tasarruf hacizden 2 yılı aşan bir süre önce gerçekleşmiş olduğundan, bedel farkı gerekçesiyle İİK. mad. 278/3-2 uyarınca tasarrufun iptal edilemeyeceğini»¹⁷¹⁰

√ «Tasarrufların hacizden itibaren 2 yılı aşan bir sürede gerçekleşmiş olması halinde, bedel farkına ilişkin İİK'nun 278/3-2 maddesinin uygulanamayacağını- Diğer tasarrufun iptal sebepleri de iddia ve ispat edilemediğinden, davanın reddi gerektiğini»¹⁷¹¹

√ «Mahkemenin dayanağı olan İİK mad. 278/3-2 hükmü somut olayda uygulanması mümkün olmadığı, bunun nedeninin ise, maddenin uygulanması için gerekli olan ve anılan maddenin 2 fıkrasında belirtilen 2 yıllık süre geçmiş olduğu, yani; dava konusu tasarrufların hacizden itibaren 2 yılı aşan bir sürede yapılmış olduğunu»¹⁷¹²

¹⁷⁰⁴ Bknz: 17. HD. 06.10.2020 T. 1275/5099 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁰⁵ Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T. 4125/126 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁰⁶ Bknz: 17. HD. 24.12.2019 T. 1873/12408 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁰⁷ Bknz: 17. HD. 16.09.2019 T. 13366/8038 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁰⁸ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 11583/7710 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁰⁹ Bknz: 17. HD. 15.05.2019 T. 18596/6133 (www.e-uyar.com)

¹⁷¹⁰ Bknz: 17. HD. 17.12.2018 T. 19357/12265 (www.e-uyar.com)

¹⁷¹¹ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 6791/639 (www.e-uyar.com)

¹⁷¹² Bknz: 17. HD. 25.02.2018 T. 18132/4473 (www.e-uyar.com)

√ «*İİK.nun 278 maddesi gereğince, en eskisinin tesis edilmiş olduğu tarihe kadar geriye doğru olan iki yıllık müddet içinde yapılan tüm bağışlamalar için tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini*»¹⁷¹³

√ «*Haciz tarihinden geriye doğru iki yıl içerisindeki tasarrufların iptali talep edileceği, ancak somut olayda, dava konusu tasarrufun iptali istenilen işlemlerin iki yıllık süre içerisinde olmadığı anlaşılmalı davacının tasarrufun iptalini talep edemeyeceğinin sabit olduğu, bu durumda mahkemece, davanın reddine karar verileceğini*»¹⁷¹⁴

√ «*Dava konusu taşınmazların tapudaki satış bedelleri (ipotekle birlikte) ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değer arasında misli fark bulunmasına rağmen, İİK. mad. 278/2 uyarınca iki yıllık süre geçmiş olmasından dolayı dava konusu tasarrufların İİK'nun 278/3-2 madde gereğince iptalinin söz konusu olmadığını*»¹⁷¹⁵

√ «*.....Dava konusu tasarrufun, İİK. mad. 278/3-2. maddesinde öngörülen iki yıllık süre içinde yapılmaması halinde, bedel farkının iptal nedeni olarak kabul edilemeyeceğini*»¹⁷¹⁶ vd. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. s: 212 vd.) (www.e-uyar.com)

ş e k l i n d e ifade etmiştir.

Şu halde;

a) Alacaklı borçlu hakkındaki takibinin kesinleşmesi üzerine hacze (veya takip kesinleşmeden mahkemedan ihtiyati haciz kararı alarak ihtiyati hacze) gitmiş ve *alacağına yeter ölçüde mal haciz etmişse* ya da borçlusuna ait borcunu karşılayabilecek değerde bir/birkaç taşınmaza haciz koymuşsa, bu durumda borçlu aciz halinde olmadığı için iptal davası açamayacak, ancak ileride, bu malların satılması üzerine, alacağı tamamen karşılanmazsa, o zaman icra dairesinden «aciz belgesi» (*kesin aciz belgesi*)¹⁷¹⁷ (İİK. mad. 143) alarak, bu belgeye göre iptal davası açabilecektir. Bu durumda, iki senelik sürenin başlangıcı, «*kesin aciz belgesinin düzenlenme tarihi*» değil; ¹⁷¹⁸ kesin aciz belgesinin «*borç ödemedi aciz belgesi*»nin düzenlendiği (verildiği) icra takibindeki *haciz (ihtiyati haciz) tarihi* olacaktır. ¹⁷¹⁹ ¹⁷²⁰ Yani, bu haciz (ya da ihtiyati haciz) tarihinden geriye doğru iki sene içinde yapılan tasarruflar -ayrıca Yargıtay'a göre; -takip konusu alacağın doğumundan sonra olmaları koşulu ile- iptale tâbi olacaktır. ¹⁷²¹ U y g u l a m a d a -yakın zamana kadar- «maddede sözü geçen 'haciz'den 'adreste yapılan (taşınır) haciz işlemi'nin anlaşılmasında olduğunu, ancak «bu hatalı uygulamaya HGK'nun 13.05.2015 T. 17-2087/1330 sayılı kararı¹⁷²² ile son verilmiş olduğunu» -yukarıda; dipn. 8 civarında belirtmiştik...

b) Borçluya hacze giden alacaklı, borçlunun *hiç haczi mümkün malına rastlamamış ise, bu durumda düzenlenen «haciz tutanağı» 'kesin aciz belgesi' (İİK. mad. 105/I), hükmünde*

¹⁷¹³ Bknz: İzmir BAM 5. HD. 01.02.2018 T. 11832/158 (www.e-uyar.com)

¹⁷¹⁴ Bknz: 17. HD. 22.11.2017 T. 9835/10873 (www.e-uyar.com)

¹⁷¹⁵ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 24872/2454 (www.e-uyar.com)

¹⁷¹⁶ Bknz: 17. HD. 13.12.2016 T. 16866/11513 (www.e-uyar.com)

¹⁷¹⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 2682 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 12, 2. Baskı, 2009, s: 18869 vd.

¹⁷¹⁸ Bu nedenle; **yüksek mahkemenin** kimi kararlarında (Bknz: 17. HD. 16.01.2014 T. 16478/452; 26.01.2012 T. 7668/598) (www.e-uyar.com) geçen «... tasarruf tarihi ile aciz belgesi (veya aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağının düzenlendiği) tarih arasında iki yılı aşkın sürenin geçmemesi gerekir. 'Aciz vesikası tarihi' ile 'tasarruf tarihi' arasında iki yıldan fazla süre geçtiğinden, tasarrufun 'fahiş fark' nedeniyle iptaline karar verilemez...» cümlesi hatalıdır...

¹⁷¹⁹ KURU, B. age. C: 4, s: 3439, dipn. 80

¹⁷²⁰ Karş. AKYAZAN, S. age. s: 182 - KOSTAKOĞLU, C. agm (Ad. D. 1989/6, s: 25 - Yasa D. 1989/8, s: 1051) - AKŞENER, H.S. Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2007, s: 360. (Bu görüşe göre; «buradaki aciz tarihi»nden maksat aciz belgesinin alındığı tarih'dir...») - Aynı doğrultuda: 17. HD. 16.1.2014 T. 16478/452; 26.01.2012 T. 7668/598 (www.e-uyar.com)

¹⁷²¹ Bknz: 15. HD. 11.7.2006 T. 3271/4693 (www.e-uyar.com)

¹⁷²² Bknz: www.e-uyar.com

olacaktır. Buna karşın, alacaklının veya haciz ettirdiği malların kıymeti, alacağını karşılayacak düzeyde değilse, bu durumlarda düzenlenen «haciz tutanağı» ‘geçici aciz belgesi’¹⁷²³ (İİK. mad. 105/II) niteliğinde olacaktır. Alacaklı her iki durumda da, yani gerek ‘kesin aciz belgesi’ hükmünde olan (İİK. mad. 105/I) ve gerekse ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde bulunan (İİK. mad. 105/II) haciz tutanağına dayanarak iptal davası açabilecek ve bu takdirde, borçlunun iptal konusu olabilecek tasarrufları için, geriye doğru hesaplanacak süreye, «geçici aciz belgesi» niteliğindeki haciz tutanağının düzenlendiği tarih, başka bir deyişle «haciz tarihi» başlangıç teşkil edecektir¹⁷²⁴...

c) Eğer borçlu iflâs etmişse, borçlunun iptale tâbi tasarrufları için yasanın öngördüğü iki senelik süreye «iflâsın açılma tarihi» (İİK. mad. 165) başlangıç olacaktır.

V- İptal davaları, diğer hukuk davaları gibi, genel hükümlere göre açılır.¹⁷²⁵

Dava dilekçesinde, dava konusu iptale tabi tasarrufun ne olduğu belirtilir. Ancak, bu tasarrufun İİK. mad. 278, 279 ve 280’den hangisinin kapsamına girdiği ve hangi hukukî sebeple iptal edileceğini saptamak hakimnin görevi olduğundan (HMK. mad. 33), dava dilekçesinde belirtilen hukukî sebeple hakim bağlı olmadığından, davacının «dava konusu tasarrufun iptal nedenini» yanlış belirtmiş olması ya da hiç belirtmemiş olması önem taşımaz.¹⁷²⁶

VI- Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken «dava şartları»¹⁷²⁷ nelerdir?;

Bilindiği gibi «dava şartı» ‘davanın esası hakkında yargılama yapılabilmesi ve karar verilebilmesi için varlığı veya yokluğu gerekli olan şartlar’dır.¹⁷²⁸

¹⁷²³ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 2, s: 2082 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 12, «s: 18869 vd.»; «dipn. 49» civarı «s: 18875 vd.»

¹⁷²⁴ Bu konuda ayrıca bkz: GÜNAY, E. age. s: 86 vd.

¹⁷²⁵ ÇETİNEL, T. Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, s: 75 vd. - SARISÖZEN, İ. İcra ve İflas Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s:50-28) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının “Usul”den ve “Esas”tan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Bar. Dergisi’nde yayımlanacak) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında Yargılama Usulü (Legal Huk. Der. Eylül/2008, s:3003-3020)

¹⁷²⁶ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:51-86; s:877-010 – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:139 vd.; s:767-772; s:1534-1536 – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S:177, s:4449-4513) - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3546 - KURU, B. El Kitabı, s:1398; 1414 – KURU, B. İstinaf, s:665 - ERDÖNMEZ, G. Alacaklılara Zarar Verme Kastı ile Yapılan Tasarrufların İptali, s:12 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4508 – EROĞLU, O. Tasarrufun İptali Davası, s:130 – MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 450

¹⁷²⁷ UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018 s:4729-4801) – UYAR, T. Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminat Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının «Usul»den ve «Esas»dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Barosu Dergisi’nde yayımlanacak)

¹⁷²⁸ KURU, B. Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C: 1, s: 375-398 – KURU, B. Dava Şartları (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, 1964, s: 109-147) – ARSLAN, R. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Medeni Usul Hukukuna Getirdiği Başlıca Yenilikler (Prof. Dr. Gürkan Çelebicani’na Armağan, 2011, s: 439-459) – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku, 6. Baskı, s: 310 vd. – PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M. Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 4. Baskı, s: 243 vd. – GÖRGÜN, Ş. İ. Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, s: 144 vd. – ALBAYRAK, H. Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF. 2015/4, s: 931-974) – ÇETİNEL, T. age. s: 75 vd. – PEKCANİTEZ, H. Pekcanitez Usul Hukuku, 15. Bası, 2017, s: 925 vd.; 950 vd.

Yeni HMK.’nun 114. maddesinin **1. fıkrasında** ‘*dava şartlarının neler olduğu*’ (12) bent halinde sayılarak belirtildiği gibi; **2. fıkrasında** ‘*diğer kanunlarda yer alan dava şartlarının ilişkin hükümlerin saklı olduğu*’ açıklamıştır.

HMK.’nun 114. maddesinde (12) bent halinde sayılan –ve tüm davalar için geçerli olan- dava şartları «**genel dava şartları**», buna karşın HMK. m. 114/2’de belirtilen dava şartlarına ise, bazı davalar için öngörülmüş olduğu için «**özel dava şartı**» olarak nitelenir. Örneğin; İİK. m. 277/I-1’de öngörülen ‘*tasarrufun iptali davası açabilmek için kesin ya da geçici aciz belgesi ibraz etme zorunluluğu*’, İİK. m. 69/II’de öngörülen ‘*borçtan kurtulma davası açabilmek için % 5 oranında teminat gösterme zorunluluğu*’ birer «özel dava şartı»dır.¹⁷²⁹

Uygulamada, **yüksek mahkeme** (Yargıtay 17. Hukuk Dairesi); **a)** ‘*İcra takibinin kesinleşmiş olması*’ nı, **b)** ‘*Alacaklının alacağının gerçek bir alacak olması*’ nı, **c)** ‘*Davacının alacağının, dava konusu tasarruftan önce doğmuş olması*’ nı, tasarrufun iptali davasının «**özel dava şartı**» olarak kabul etmekte ve açılmış olan tasarrufun iptali davasının bu şartlar gerçekleşmeden açılmış olduğunu, yargılamanın her aşamasında tesbit ettiği takdirde, kendiliğinden ‘davanın usulden reddine’ karar vermektedir.

Tasarrufun iptali davasının –uygulamada Yargıtay tarafından aranan- *özel dava şartları*:

a) *Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması gerekir.* (**Kanımızca**; İsviçre’de ve Almanya’da olduğu gibi bizde de bu husus İİK.’da –örneğin; İİK. mad. 277’de- ayrıca öngörülmemiş olduğu için, bu hususun **doktrinde** bazı hukukçularca ve **uygulamada Yargıtay’ca** «*dava şartı*» olarak kabul edilmesi isabetli değildir...)

b) ‘*Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması*’ gerekir. (Bu konu, bir sonraki paragrafta (yani **VII.** Paragrafta) ayrıntılı olarak incelenecektir...)

c) ‘*Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması*’ gerekir.

ç) ‘*Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi*’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.

VII- Tasarrufun iptali davalarında davacının, davalı-borçludaki alacağının ‘g e r ç e k’ bir alacak olması gerekir.¹⁷³⁰

¹⁷²⁹ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 934

¹⁷³⁰ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:378-392; s:405-411; s:655-668; s:877-919 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:18 vd. – s:827-837; s:980-990; s:1287-1312 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Alacağın Gerçek Olması” ve “Hayatın Olağan Akışına Uygunluk” Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Der. Ocak/2020, s:267-309) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Son İki Yıl İçinde Yapılan Tasarruflar (İİK. m. 278/I, II) ve “Taşınmazın ‘Tapuda Gösterilen Satış Bedeli’ le ‘Rayiç Bedeli’ Arasında Bir Mislini Aşan Fark Bulunması” (İİK. m. 278/III-2) Koşulu ile “Davacının, Davalı-Borçludaki Alacağının ‘Gerçek Bir Alacak Olması’ Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar... (Prof. Dr. N.M. Berkin Armağan’da yayımlanacak) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, s:4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Davacının, Borçluda Gerçek Bir Alacağı Bulunması” Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar (İBD. 2015/2, s:351-362) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi” Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018; S:135, s:517-575) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, s:4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Alacağın Gerçekliği” (Muvaazalı Olmaması) Koşulunun Düşündükleri (Legal Huk. Der. 2017, S:180, s:5915-5942) – **UYAR, T.** Ticari Defter Kayıtlarına Göre “Alacaklı” Gözüken Ancak Borçlusuz Hakkında Takip Konusu Yapıldığı Çekleri Ticari Defterlerine İşlemediği Olan Alacaklı, Yaptığı “Takip Dosyası”na Dayanarak “Borçlusuz” ve “Lehine Tasarrufta Bulunulan Üçüncü Kişi” Hakkında ‘Tasarrufun İptali Davası’ Açılabilir mi? (Terazi Huk. Der. Kasım/2017, S:135, s: 90-101)

İptal davalarında, «*davacının, davalılardan borçluda (gerçek) bir alacağının bulunması*» ve «*davacının; borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edilmemiş –yani alacağın kısmen- tamamen tahsil edilmemiş olması*» **ön koşul** olduğundan, mahkeme iptal davasının yargılaması sırasında öncelikle bu ön koşulun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır. Mahkeme, «*icra dairesinin düzenlediği aciz belgesinin geçerli olup olmadığını*» tartışamaz.¹⁷³¹ Tersine, aciz belgesinin iptali için icra mahkemesine yapıldığı ileri sürülen şikayetin sonucunu, kendisi için ‘bekletici mesele’ sayması gerekir.¹⁷³² Fakat, davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) «*davacının alacağının mevcut olmadığını*» -örneğin muvazaaya dayandığını- iddia ve ispat edebilir.¹⁷³³ Davalı-üçüncü kişi bu iddiasını ispat için ‘tanık’ dinlenebilir...¹⁷³⁴ Yani bu durumda HMK. mad. 200 uygulanmaz.¹⁷³⁵ Çünkü, davalı - üçüncü kişi, davacı - alacaklı ile borçlu arasındaki alacak ilişkisinde ‘üçüncü kişi’ durumundadır.¹⁷³⁶ Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, öncelikle davacının, davalı-borçluda ‘*gerçek bir alacağı*’nın bulunması, diğer bir deyişle tasarrufta bulunan kimsenin gerçekten ‘borçlu olması’ gerekir. Eğer ‘*gerçek bir borç*’ yoksa ‘*alacak*’ da söz konusu olamayacağından, tasarrufun iptali davası dinlenmez.¹⁷³⁷

Davacı-alacaklı, tasarrufun iptali davasını, ‘ilama dayalı icra takibi’ne dayandırılmışsa, ‘tasarrufun iptaline’ karar verilebilmesi için, ‘*ilamın (alacağın) kesinleşmiş olması*’ gerekir.^{1738 1739}

Tasarrufun iptali davalarında, davalı-3. kişi (ya da davalı-borçlu), “*davacı alacaklının davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunmadığını*” ileri sürerse, mahkemece bu durumda nasıl bir yol izlenecektir?

“*Bu iddianın tasarrufun iptali davasında araştırılamayacağı*”na mı karar verilecek, yoksa “*bu iddianın tasarrufun iptali davasında incelenebileceği*” belirtilip “davacı alacaklı tacir ise ticari defterleri¹⁷⁴⁰ ve banka hesap hareketleri¹⁷⁴¹ üzerinde mali müşavir(ler) vasıtasıyla bilirkişi incelemesi yaptırılarak, davacı-alacaklı ile davalı-borçlu arasındaki ticari ilişkinin, daacı alacaklıya takip konusu yaptığı alacak kadar bir alacak doğuracak boyutta olup olmadığı” irdelenecek midir?

¹⁷³¹ Bknz: 15. HD. 18.5.1990 T. 1755/2258; 13. HD. 9.11.1981 T. 5203/7058 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁷³² Bknz: 15. HD. 7.5.1992 T. 2135/2460; 4.3.1992 T. 869/1042 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁷³³ KURU, B. age. C:4, s:3506

¹⁷³⁴ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7206/4176 (www.e-uyar.com)

¹⁷³⁵ KURU, B. El Kitabı, s:1420

¹⁷³⁶ KURU, B. El Kitabı, s: 1430 – ARSLAN, R/YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. age. s. 563 – KURU, B./AYDIN, B. age. s: 499

¹⁷³⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, s:4524 vd. – GÜNEREN, A. age. s:379 – UMAR, B. age. s:41 vd. – TAZE, M. Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yük. Lisans Tezi, s:120) – KAPLAN, H.A. 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, s:45 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C:2, s:1266 – COŞKUN, M. Tasarrufun İptali Davaları, s:937 – GÜNAY, E. age. s:80 – SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. s:175 – MUŞUL, T. İptal Davaları, s:443 – EROĞLU, O. age. s:59 – ATILI, M./ERMENEN, İ./ERDOĞAN, E. İcra ve İflas Hukuku, s:729 – OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, s:586 – ÇETİN, H.E. age. s:15 – ALBAYRAK, T. agm. s: 943 vd. – ÇETİNEL, T. age. s: 79

¹⁷³⁸ Bnz: HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36; 17. HD. 20.09.2010 T. 5787/7047 (www.e-uyar.com)

¹⁷³⁹ ALBAYRAK, H. agm. s: 956

¹⁷⁴⁰ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 16639/5946; 17.04.2014 T. 15081/5942; 16850/455; 8.03.2013 T. 14204/4372; 24.04.2012 T. 32/5008; HGK. 13.10.2010 T. 17-398/497 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁷⁴¹ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 15081/5942 (www.e-uyar.com)

Eğer davacı-alacaklı tacir ise; hem kendisinin ve hem de –tacir ise davalı- borçlunun ticari defterlerinde inceleme yapılarak, takip konusu borcun defterlerde kayıtlı olup olmadığının araştırılarak, kayıtlarda var (yazılı) olduğu ölçüde ‘davanın kabulüne’, aksi takdirde “ön koşul yokluğundan davanın reddine”¹⁷⁴² karar verilmesi gerekir.

Eğer davacı-alacaklı tacir değil ise; davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, mali durumlarının araştırılması,¹⁷⁴³ yıllık gelirlerinin ne olduğu,¹⁷⁴⁴ ve davacının böyle bir borç parayı verebilecek ekonomik gücünün bulunup bulunmadığı¹⁷⁴⁵ saptanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

Bazen, davacı-alacaklının borçludaki alacağı muvazaalı değildir; fakat davacı-alacaklının borçluda “*takip konusu yapılan miktarda*” bir alacağı da yoktur. Örneğin; davacı-alacaklı takip borçlusu hakkında, borçluya ait senette tahrifat (sahtecilik) yaparak takipte bulunmuştur. Borçlunun imzasın taklit ederek veya senedin “alacak miktarı”nda tahrifat yapmıştır. Hatta borçlu tarafından bu nedenle davacı-alacaklı hakkında “menfi tespit davası”¹⁷⁴⁶ açılmış ya da icra mahkemesinde “imza inkarında”¹⁷⁴⁷ bulunulmuş olabilir. Yahut da Cumhuriyet Savcılığına –“sahtecilik” ya da “bedelsiz kalan senedin kullanılması”, “açığa atılan imzanın kötüye kullanılması” suçlarından dolayı¹⁷⁴⁸ - ‘kamu davası’ açılması için şikayette bulunulmuş ve Cumhuriyet Savcılığınca, davacı-alacaklı hakkında ceza mahkemesinde ‘kamu davası’ açılmıştır. Bu gibi durumlarda, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, borçlu tarafından açıldığı/açılması sağlandığı bildirilen bu davaların –kesinleşecek sonucunun “*bekletici mesele*” yapılması gerekir...

Davalı-3. kişi de, davacı-alacaklının “*takip konusu yaptığı senedin (belgenin) gerçek bir alacağı aksettirmediğini*” –borçlu gibi- tasarrufun iptali davasına bakan mahkemede ileri sürebilir. Keza, takip konusu senedin “*teminat ve tahsil amacıyla verilmiş olduğu*” –yani gerçek bir alacağı ifade etmediği- de hem davalı-borçlu ve hem de davalı-3. kişi tarafından ileri sürülebilir.¹⁷⁴⁹ Bunun kanıtlanması halinde mahkemece davacı-alacaklının talebi doğrultusunda “tasarrufun iptaline” karar verilemez.

Yüksek mahkeme kimi kararlarında¹⁷⁵⁰ «davacının gerçekten alacaklı olup olmadığının yerel mahkemece *kendiliğinden* araştırılması gerektiğini» kimi kararlarında¹⁷⁵¹ ise, «bu hususun *davalılarca ileri sürülmesi halinde* mahkemece araştırılabileceğini» belirtmiştir...

¹⁷⁴² Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597; 11.09.2018 T. 2770/7624; 28.02.2017 T. 11975/234; 24.05.2016 T. 11364/6282; 24.05.2016 T. 10582/6278; 14.04.2015 T. 1798/5869; 4. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁷⁴³ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁴⁴ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁴⁵ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3393/12139; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁷⁴⁶ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230; 31.03.2011 T. 6372/2899; 07.03.2011 T. 11643/2001; 30.10.2007 T. 4626/3300 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁴⁷ Bknz: 17. HD. 10.03.2009 T. 3533/1270 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁴⁸ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁴⁹ Bknz: 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁵⁰ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 12.04.2016 T. 14267/4635; 21.01.2014 T. 19964/669 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁷⁵¹ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606; 19.02.2019 T. 1554/1781; 05.06.2018 T. 4533/5858; 15.05.2018 T. 3037/5045; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457; 14.02.2017 T. 23545/1450; 25.10.2016 T. 18010/9337; 20.10.2016 T. 17910/9000; 07.06.2016 T. 20994/6940 vb. (www.e-uyar.com)

«Davacı-alacaklının gerçek bir alacağının bulunmadığı» hususu, ‘davalı borçlu ve üçüncü kişi tarafından birlikte ileri sürülebileceği’ gibi, ‘sadece davalı üçüncü kişi tarafından da yani «davalı-borçlu ile davacının anlaşarak, kendisine zarar vermek amacı ile muvazaalı olarak bir alacak yarattıkları» iddia edilerek de ileri sürülebilir.^{1752 1753}

Yüksek mahkeme, bu konu (yani; ‘alacağın gerçek bir alacak olması gerektiği’ konusu) ile ilgili olarak;

√ “Tasarrufun iptali davalarında, davacının alacağının gerçek olup olmadığının ve davacı-alacaklı ile davalı-borçlu arasında takip konusu borcu doğuran ne gibi bir ilişki olduğunun araştırılmasının gerektiği; borcun dayanağı olan bonoda bedelin nakden ahzolandığı bildirildiğine göre; 110.000 TL tutarındaki paranın hangi bankadan ödendiği, davacının bu kadar yüksek miktardaki bir parayı ödünç verebilecek ekonomik durumu olup olmadığının soruşturulması, gerektiğinde davacı ile borçlu davalının ekonomik ve mali durumlarının araştırılması; şayet alacağın gerçek olduğu kanaatine varılırsa aciz hâlinin mevcut olup olmadığının belirlenmesi, ondan sonra toplanan ve toplanacak olan tüm kanıtlar birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini”¹⁷⁵⁴

√ “Tasarrufun iptali davasında “alacaklının borçluda gerçek bir alacağının olması” koşulunun irdelenmesi gerektiğinden, ilk derece ceza mahkemesinin sonucunun bekletici mesele yapılarak, takip dayanağı alacağın gerçek olmadığının anlaşılması durumunda’, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”¹⁷⁵⁵

√ “Davalı üçüncü kişinin “takip dayanağı bonoyu alacaklı ile borçlunun anlaşarak düzenlendiği” iddiası üzerine, davacı-alacaklının beyanından, ‘alacağın gerçek bir alacak olmadığı’nin tespiti halinde, ‘tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine ve davalılar lehine maktu vekalet ücretine karar verilmesi’ gerektiğini”¹⁷⁵⁶

√ “Borçlu şirketin ticari defterlerinde inceleme yapılarak davacı ile ilgili olarak bir taşeronluk sözleşmesinin bulunup bulunmadığı, davacı ile borçlu arasındaki işin niteliği ne olduğu ve ne kadar sürdüğü, ödeme yapılıp yapılmadığının araştırılarak, tüm deliller birlikte değerlendirmek sureti ile davacı alacaklı ile borçlu arasındaki ilişkinin niteliği ve ‘alacağın gerçek olup olmadığı’ tespit edilerek, alacağın gerçek olduğunun saptanması halinde, şimdiki gibi davanın kabulüne, aksi durumda ‘davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi’ gerekeceğini”¹⁷⁵⁷

√ “Tasarrufun iptali davasının, ‘alacağın gerçek olmaması’ nedeniyle ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verildiğine göre, maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini”¹⁷⁵⁸

√ “Davalının kendisine olan; ‘altın borcu’ nedeni ile davalıdan alacaklı olduğunun, beyan edilmesi üzerine, davanın, İİK’nın 277. vd. maddelerine dayalı ‘tasarrufun iptali’ olarak nitelendirmesi sonucu tasarrufun, İİK. m. 277. uyarınca iptal edildiği; fakat, tasarrufun iptali davası şartlarının (davacının alacağının gerçek olması, takibin kesinleşip kesinleşmediği, icra dosyasından usulüne uygun alınmış aciz vesikası bulunup bulunmadığı, borcun doğumunun tasarruf tarihinden önce olup olmadığı) tartışılıp, gerekçelendirilmeden karar verilmesinin doğru görülmediğini”¹⁷⁵⁹

¹⁷⁵² ALBAYRAK, H. agm. s: 941 vd. – ÇETİNEL, T. age s: 78 – TAŞ, K. H./KORKMAZ, Ö. Tasarrufun İptali Davalarında Davacı Alacağının Muvazaalı Olduğu İddiası ve Bu İddianın Hukukun Temel Hak ve İlkeleri ile Bağlantısı (Fasikül Huk. Dr. C: 11, S: 111, Şubat/2019, s: 645 vd.)

¹⁷⁵³ Bknz: HGK. 26.03.1997 T. 15-890/127 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁵⁴ Bknz: HGK. 14.09.2021 T. (17)4-2773/987 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁵⁵ Bknz: 4. HD. 08.06.2021 T. 1931/2552 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁵⁶ Bknz: 4. HD. 26.05.2021 T. 1158/1733 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁵⁷ Bknz: 17. HD. 17.02.2021 T. 6402/1495 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁵⁸ Bknz: 17. HD. 13.10.2020 T. 4132/5503 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁵⁹ Bknz: 17. HD. 07.10.2020 T. 617/5184 (www.e-uyar.com)

√ “Davalı borçlu tarafından, davacı aleyhine, ‘bononun bedel kısmında tahrifat olduğu’ iddiasıyla açılan menfi tespit davası, alacağın gerçek olup olmadığını belirleyeceğinden, bu davanın sonucunun beklenerek daha sonra eldeki tasarrufun iptali davasının görülmesi gerekeceğini”¹⁷⁶⁰

√ «Tasarrufun iptalini isteyen davacının açtığı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması gerektiği- Davacının alacağının asıl borçlu şirketin ticari kayıtlarında yer almadığı, ‘borçlu şirkette önceden sigortalı işçi olarak çalışan davacının gemi satışından elde ettiği gelirden borç verdiği’ iddiasını ilişkin iddiasının somut bilgi ve belgelerle ispatlamadığı anlaşıldığından, ablalarının banka kayıtlarında 1.000.000,00 USD’lık gemi satış parasının yatırıldığı ya da borç verilen para ile ilgili bir çıkış ve bilginin olmadığı anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi ve davalılar lehine maktu vekalet ücreti takdir edilmesi gerektiğini»¹⁷⁶¹

√ «Davacının gerçek bir alacaklı, borçlunun da gerçek borçlu olmadığını anlaşılmaması halinde, tasarrufun iptali davasının, ‘önkoşul yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini»¹⁷⁶²

√ «Tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişinin, “davacının alacağının gerçek olmadığını” ileri sürmesi halinde, mahkemece davacı alacaklı ile davalı borçlu arasında gerçek bir alacak borç ilişkisinin olup olmadığını incelenmesi gerektiğini- Davacı alacaklının ‘alacağının gerçek bir alacağa dayandığını ve bu nedenle taraf sıfatına sahip olduğunu ispatlaması gerektiğini- Tarafların, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandıkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorunda olduğu, belgeyi ibraz etmesine karar verilen tarafın, kendisine verilen sürede belgeyi ibraz etmemesi ve aynı sürede, delilleriyle birlikte ibraz etmemesi hakkında kabul edilebilir bir mazeret göstermemesi ya da belgenin elinde bulunduğunu inkar etmesi ve teklif edilen yemini kabul veya icra etmemesi, halinde, duruma göre belgenin içeriği konusunda diğer tarafın beyanının kabul edileceğini; bu hususun, mahkemece, davalı borçluya HMK. mad 220/3 uyarınca ihtar edilmesi ve davalının defterlerini ibraz etmemesi halinde yine bu maddeye göre bir değerlendirme yapması gerektiğini»¹⁷⁶³

√ «Davacının, alacağın gerçek bir alacak olduğunu ispatlayamadığı ve yapılan bilirkişi incelemesinde de ‘alacak ile ilgili bir hususa rastlanılmadığı’ gerekçesi ile, ‘ön şart yokluğundan açılan tasarrufun iptali davasının davanın reddine’ karar verileceğini»¹⁷⁶⁴

√ «Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerektiğini»¹⁷⁶⁵

√ «Tasarrufun iptali davalarının görülebilirlik şartlarından birisinin de gerçek bir alacağın varlığı (tasarrufta bulunan kişinin borçlu olması) olduğunu- Gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olamayacağından iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağını- Davalılar alacaklı davacının alacağının gerçek olmadığını savunmuş, yargılama boyunca davacı alacaklı alacağın dayanağı konusunda bir açıklama yapmamış ve davalı üçüncü kişinin tanıdığı aynı zamanda borçlu şirket ortağı ifadesinde “kendisinin ve kardeşinin borçlu şirket ortağı oldukları, üçüncü kişinin öz yeğenleri olduğunu, dava konusu kağıt fabrikası binasını sattıklarını ve başka bir yere taşındıklarını,

¹⁷⁶⁰ Bknz: 17. HD. 13.07.2020 T. 3083/4742 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁶¹ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 5545/1647 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁶² Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 3821/11646 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁶³ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 3921/11416 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁶⁴ Bknz: 17. HD. 06.11.2019 T. 1133/10255 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁶⁵ Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821 (www.e-uyar.com)

ancak satılan yerin daha sonra kıymetlendiğini, davacıya bildiği kadarı ile borcu olmadığı” yönündeki beyanı karşısında davanın reddine ilişkin mahkeme kararının yerinde olduğunu»¹⁷⁶⁶

√ «Tasarrufun iptaline ilişkin davasında tacir olan davalı alacaklı ve borçlunun ticari defterleri üzerinde konuşan uzman bilirkişi aracılığı ile inceleme yapılarak takip konusu bonoya dayalı bir alacağın gerçekte var olup olmadığının tespiti gerektiğini»¹⁷⁶⁷

√ «Tasarrufta bulunanın, alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatı çözümlenmesi gerektiğini, bu nedenle, üçüncü kişi-davalının, borcun gerçek olmadığı iddiası ve muvazaanın varlığı yönündeki savunmasının araştırılmasında zorunluluk bulunduğunu»¹⁷⁶⁸

√ «Tasarrufun iptali davasında, üçüncü kişinin dayandığı ancak irdelenmeyen alacaklı ...’in borçlunun iş yerinde çalışıp çalışmadığının sosyal güvenlik kayıtları da getirtilerek, dava dayanağı takip konusu alacağın gerçek olup olmadığı bir başka ifadeyle muvazaalı olarak yapıldığı iddiasının yeniden ayrıntılı olarak taraf delilleri toplandıktan sonra, değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹⁷⁶⁹

√ «Davalı üçüncü kişiler, asli müdahilin takip konusu alacağının gerçek olmadığını ileri sürdüklerinden bu iddianın ön sorun olarak incelenip değerlendirilmesi gerektiği; takibin kambiyo hukukuna ilişkin olmasına ve kesinleşmesinin alacağın gerçek olmadığı iddiasının incelenmesine engel olmadığını»¹⁷⁷⁰

√ «3. kişi vekilleri, “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı”nı ileri sürdüğünden, mahkemece bu savunma üzerinde durularak davacı vekilinden bu yöndeki açıklamaları ve delillerinin sorulması, özellikle takip konusu senedin vade tarihi, davacı ile borçlu davalının akraba-arkadaş, kapı komşusu olup olmadığı da göz önünde bulundurularak davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalılar 3. kişi vekilleri tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanması, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senedin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabita araştırması yaptırılması, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve ön koşulların bulunması halinde ise davanın esası yönünden İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini»¹⁷⁷¹ vb. (UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. age. s: 771 vd.) (www.e-uyar.com)

belirtmiştir.

VIII- Her davada olduğu gibi, «tasarrufun iptali» davalarında da «ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu» konusu önem taşır. Hukukumuzda, bu konuya ışık tutan hüküm «Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür» şeklindeki MK. mad. 6’dır.¹⁷⁷² Bu davalarda ispat yükü -kural olarak- davacı alacaklıdır.¹⁷⁷³

• **Doktrinde**¹⁷⁷⁴ -oybirliği ile- «ispat yükünün, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düştüğü» kabul edilmekte olduğu gibi, **Yargıtay** da bu konuya ilişkin içtihatlarında öteden beri ‘doktrindeki görüş doğrultusunda’ içtihatla bulunmuştur.

¹⁷⁶⁶ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁶⁷ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁶⁸ Bknz: 17. HD. 19.02.2019 T. 1554/1781 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁶⁹ Bknz: 17. HD. 05.06.2018 T. 4533/5858 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁷⁰ Bknz: 17. HD. 15.05.2018 T. 3037/5045 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁷¹ SAMSUN BAM 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁷² Bu hükme ait «1998/1999 Tasarısı» ile «1984 Tasarısı» ve «1971 Tasarısı»ndaki gerekçeler için bknz: UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı Türk Medeni Kanunu, 2002, C: 2, s: 1507

¹⁷⁷³ KAZANCI, İ.T. age. s: 147; 163; 185

¹⁷⁷⁴ TAŞPINAR, S. Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımında Rolü (AÜHFĐ. 1996/1-4, s: 551) - ALANGOYA, Y. «Hayatın Olağan Akışı» s: 523 - KURU, B. Hukuk Muhakemeleri Usulü, C: 2,

Davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında «*hayatın olağan akışına aykırılık*» bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

«*Hayatın olağan akışına aykırılık*»^(*) ne demektir? «*Hayatın olağan akışı*» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «*hayatın olağan akışı*» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.¹⁷⁷⁵

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «*hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar*»dır; vak’a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.¹⁷⁷⁶

«*Hayatın olağan akışı*» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «*hayatın olağan akışı*» kriterini, «*olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi*» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «*bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği*» ifade edilmektedir.¹⁷⁷⁷

s: 1989 - **POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku, s: 537 - **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 2. Baskı, 1980, s: 60 - **BERKİN, N.** Medeni Usul Hukuku Rehberi, 1980, s: 172 - **ANSAY, S.Ş.** age. s: 248 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, 7. Bası, 2000, s: 616 vd. - **SERT-KAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 352

(*) **ALANGOYA, Y.** «Senete Karşı Senetle İspat» Kural ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. N. Koca- yusufoğlu Armağanı, 2004, s: 521-531) – **DEMİR, A.** Yargıtay İçtihatlarındaki «Hayatın Olağan Akışı» Kriteri ve İslam Hukukundaki, «Zahiri Kal Delili» (Terazi Huk. Der. Aralık/2008, s: 129-133) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 87-124; s: 505-535; s: 747-759; s: 776-802; s: 877-919; s: 999-1024- **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 11-13; s: 65-71; s: 134-139; s: 269-272; s: 381-382; s: 576-578; s: 1086-1089; s: 1097 vd.; s: 1159 vd. – **UYAR, T.,** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, S. 169-176) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Alacağın Gerçek Olması» ve «Hayatın Olağan Akışına Uygunluk» Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Dr. Ocak/2020, s: 267-302) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptal Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (Ceren Damar Şenel Armağanı, C:3, 2020, s: 3941-3978) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz 2017, s: 497-543) – **UYAR, T.** Muvazaa Nedenine Dayalı Tasarrufun İptal Davalarının (İİK. m. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. S: 139, Temmuz/2014, s: 175-187) – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası» Açılabilir Mi.? (ABD. S: 2015/1, s: 369-397) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. m. 283/II) Halinde Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. Nisan/2018, S: 184, s: 1739-1758)

¹⁷⁷⁵ **DEMİR, A.** agm. s: 129

¹⁷⁷⁶ **ALANGOYA, Y.** agm. s: 528; dipn. 32

¹⁷⁷⁷ **DEMİR, A.** agm. s:130

«Hayatın olağan akışı» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine» olduğundan, hukukçular için adaletili karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «hayatın olağan akışı» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.¹⁷⁷⁸ Hangi olayların ‘hayatın olağan akışına aykırı olduğu’ tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.¹⁷⁷⁹

• Uygulamada;

- Borçlunun, taşınmazı satın aldıktan çok kısa bir süre sonra elinden çıkarmış olması,

- Dava konusu taşınır/taşınmaz rayiç değerinin çok üstünde bir bedelle satılmış olması (yukarı doğru aşırı oransızlık),

- Borçlunun taşınırını/taşınmazını satın alan 3. kişinin, borçlunun yakını (hışmı) olması,

- Borçlunun taşınmazını elinden çıkardığı halde, taşınmazda uzun süredir oturuyor olması,

- Taşınmazın halen borçlunun (boşandığı eşi, annesi, kızı vb.) tarafından kullanılıyor olması,

- Borçlunun sattıktan sonra, aracını kullanmaya devam etmesi,

- Üçüncü kişi tarafından taşınmazın/araçlarının, rayiç bedelinin iki katı bir bedelle satın alınması,

- Üçüncü kişinin, borçlunun komşusu, vekili, avukatı, mali müşaviri olması,

- Takip konusu borcun, borçlu tarafından -ödeme emri, icra dairesinde teslim alınarak kabul edilip, takibin kesinleştirilmesi,

- Borçluya ait taşınırları/taşınmazları satın alan üçüncü kişilerin alım (mali) gücünün bulunmaması,

- Borçlunun aynı gün birden fazla taşınmazını satması,

‘hayatın olağan akışına uygun düşmeyen’ işlemler olarak kabul edilmektedir.¹⁷⁸⁰

• **Yüksek mahkeme** «tasarrufun iptali davaları»nda ‘hayatın olağan akışı’ kriteri ile ilgili olarak;

√ «Dava konusu taşınmaz üzerindeki ipotekler dikkate alındığında taşınmazın tapudaki satış bedeli ile gerçek değeri arasında bedel farkı bulunmuyorsa da, taşınmazın 15.11.2013 tarihinde satılmasına rağmen 15.03.2014 tarihinde borçluya ödeme emrinin bu adrese tebliğ edildiği ve 24.03.2014 tarihinde aynı adreste haciz yapıldığı, buna göre, satışa rağmen borçlunun satış yapılan konutta oturmaya devam etmesinin, hayatın olağan akışına aykırı olduğu gibi, delil olarak sunulan istihkak davası ile ilgili olarak yapılan yargılama sırasında ibraz edilen kira sözleşmesinin, satıştan önceki 01.11.2013 tarihli olması olguları dikkate alındığında, satışın mal kaçırma amacı ile yapıldığının anlaşıldığını»¹⁷⁸¹

√ «15.05.1994 tarihinde ölen murisin mirasının rızaen taksim edildiği iddiasının 14.04.2005- 30.04.2008, 11.06.2008, 15.02.2010 gibi tarihlerinde icra edilmiş olmasının, yaşam deneyimlerini uygun olmadığını»¹⁷⁸²

¹⁷⁷⁸ DEMİR, A. agm. s:133

¹⁷⁷⁹ ERDÖNMEZ, G. age. s: 197

¹⁷⁸⁰ SERTKAYA, A. Ş. /KUL, S. age. s: 352

¹⁷⁸¹ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 5130/2451 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁸² Bknz: 17. HD. 2019 T. 4617/12059 (www.e-uyar.com)

√ «Taşınmazın çok kısa zaman aralığı ile ikinci kez devredilmiş olmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu ve alacaklıdan mal kaçırma saikini ortaya koyduğu, yapılan resmi satışta davalı üçüncü kişinin, diğer satıştaki üçüncü kişinin vekili sıfatı ile vekaleten işlemin tarafı olduğu, borçlular ile üçüncü kişi arasında yapılan protokolün de, 'borçluların, alacaklısından mal kaçırma saikini' ve 'alıcının, borçluların aciz içinde olduğunu bilebilecek durumda olduğunu' gösterdiğinden, söz konusu tasarrufların İİK mad. 278/2- 3. ile 280 gereğince iptali gerektiğini»¹⁷⁸³

√ «Davalı borçlu davalı-üçüncü kişi arasında imzalanan adi nitelikteki protokolde ödemelerin çek ile ödeneceği düzenlenmiş olup, ticari hayatta vadeli ödeme aracı olarak kullanılan çeklerin ileri tarihli düzenlenmesinin hayatın olağan akışına uygun olduğu gözetildiğinde ve davalılar arasında dava konusu gayrimenkul satımı haricinde bir ticari ilişki olduğu da iddia edilmediğinden, taraflar arasındaki protokolün imzalandığı gün olan borçlunun firmasına eft ile para gönderilmesi ve protokole konu çeklerin de tahsil edilmesi karşısında, tasarrufların iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiğini»¹⁷⁸⁴

√ «Anne-oğul davalılar arasındaki tasarrufların İİK. mad. 278/3-1 maddesi gereğince bağı niteliğinde olup iptali gerektiğini- Borçlu ile akraba olan davalının İİK. mad. 280 uyarınca, borçlunun mali durumunu ve alacaklıların ızzar kastını bilebilecek kişilerden olduğunu- Dayanak alınan zabita araştırmasında borçlunun dava konusu adreste 2010 yılında oturduğu, şu anda bir başka şahsın oturduğunun tespit edildiği görüldüğünden, borçlunun halen haciz adresinde oturduğu gibi bir sonuç çıkarmak mümkün olmadığı gibi yargılamanın başından beri borçlunun ikamet adresinin bir başka adres olduğuna dair kayıtlar da bulunduğu, mahkemenin, 'borçlunun halen haciz adresinde oturduğuna' ilişkin zabita araştırması olduğuna ilişkin tespitinin yerinde olmadığını»¹⁷⁸⁵

√ «Dava konusu paranın davalı üçüncü kişi tarafından borçluya ödendiğine ilişkin yazılı bir belge (banka havalesi, banka hesap hareketleri gibi) sunulmadığı gibi serbest avukatlık yapan davalı üçüncü kişinin öğretmenlik yapan ve başka bir geliri bulunmayan borçluya üç buçuk yıl boyunca, aldığı borcu ödemediği altı kez toplamda 120.500,00 TL'lik borç vermesi, senetlerin vade tarihlerinin altı ay, iki yıl yedi ay gibi uzun sayılabilecek bir süreyle verilmesi, senetlerden biri için ikibuçuk yıl sonra (takip zamanasını dolmasa da, avukatlık yapan birisinin kendi alacağı için iki buçuk yıl beklemesinin doğal olmadığı) icra takibine geçilmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını»¹⁷⁸⁶

√ «Borçluya ait farklı vasıflardaki 7 adet taşınmazın aynı gün aynı kişiye satışı hayatın olağan akışına aykırı olduğundan, üçüncü kişinin borçlunun mal kaçırma kastını bildiğinin varsayılacağını»¹⁷⁸⁷

√ «Davacının borçlunun 12 günlük oğlunun böyle bir taşınmazı alım gücünün olmayacağından. bedelinin borçlu tarafından ödendiğini iddia ettiği, davalıların ise 'taşınmazın babaannesi tarafından bedelinin ödendiğini ve torununa bağış yaptığını' ileri sürdüğü, borçlunun oğlu adına olan taşınmazın borçlu tarafından alındığı davacı tarafından kesin ve güçlü delillerle ispat edilemediğinden, tasarrufların iptali davasının reddi gerektiğini»¹⁷⁸⁸

√ «Dava konusu taşınmazın, 27.04.2010 tarihinde borçlu tarafından davalı M. 'e ,onun tarafından da bir hafta sonra 04.05.2010 tarihinde davalı D. 'e, onun tarafından da yaklaşık iki yıl sonra 20.04.2012 tarihinde davalı H. 'ya satılmış olmasına rağmen anılan taşınmazın 2007 yılından 30.05.2012 tarihine kadar yani davalı H. 'ya satılincaya kadar borçlu tarafından kullanıldığını, davalı D. veya borçlu tarafından davalı borçlu-

¹⁷⁸³ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 2138/11411 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁸⁴ Bknz: 17. HD. 27.11.2019 T. 3788/11149 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁸⁵ Bknz: 17. HD. 25.12.2018 T. 5178/12710 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁸⁶ Bknz: Ankara BAM. 26. HD. 09.02.2018 T. 532/190 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁸⁷ Bknz: İzmir BAM. 5. HD. 01.02.2018 T. 1183/58 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁸⁸ Bknz: 17. HD. 30.01.2018 T. 17118/401 (www.e-uyar.com)

nun anılan taşınmazın satıştan sonraki iki yıllık kullanımıyla ilgili kullanımı haklı gös-
terecek (kira veya başka haklı bir neden) bir neden ileri sürülmediği, bu durumun haya-
tın olağan akışına uygun olmadığını»¹⁷⁸⁹

√ «Aynı taşınmaz ile ilgili iki farklı kıymet takdir raporları bulunması halinde, çeliş-
kinin giderilerek, bulunan değer ile borçluya ait diğer taşınmaz değerleri birlikte toplam
miktarın, davacı alacaklının borcunu karşılamaya yetmesi halinde tasarrufun iptali da-
vasının, borçlunun aciz halinin bulunmaması nedeni ile ‘ön koşul yokluğundan’ reddine,
aksi durumda ise, borçlunun borcuna karşılık borcunun 3 katı değerinde hissesini karde-
şine devretmesine yönelik tasarrufun iptali için açılan davanın kabulüne karar verilmesi
gerektiğini»¹⁷⁹⁰

√ «Davalı ile tanık beyanı arasındaki çelişkili yönler; taşınmazda halen davalı
üçüncü kişinin oturmasına rağmen bu konuda davalı dördüncü kişi tarafından yapılmış
bir açıklamanın olmaması dikkate alınarak, ifadelerdeki çelişkilerin giderildikten sonra
ve davalı üçüncü kişi ile dördüncü kişi arasında ‘gerçek’ bir satışın olup olmadığı göz
önünde bulundurulurken, davalı dördüncü kişinin kötü niyetinin yeniden değerlendiril-
mesi gerekirken, dördüncü kişi hakkındaki davanın reddine karar verilmesinin hatalı ol-
duğunu»¹⁷⁹¹

√ «1941 doğumlu ticaretle uğraşmayan ev hanımı borçlunun kiracısından 20.000,00
TL borç alıp senet vermesini gerektirecek hukuki ilişki net olarak ortaya konulmadığı
gibi, hasta olduğu için ihtiyaç duyduğu ve bu nedenle borç aldığı iddiası inandırıcılıktan
uzak olup, yargılama sırasında alacağın bu kez borçlunun damadına tahsil edilmemesi
halinde rücu edilmeme koşulu ile temlik edilmesi de yaşam deneyimlerine aykırı oldu-
ğundan, alacağın gerçek olduğundan söz edilemeyeceği ve bu durumda ‘davalıların
anne-kız olmaları nedeni ile aralarındaki tasarrufun bağış niteliğinde olduğu ve ivazlar
arasında oransızlık olduğundan’ bahisle davanın kabulüne karar verilmesinin isabetsiz
olduğunu»¹⁷⁹²

√ «Dava konusu taşınmazın davalı şirketin işyeri olduğu, bu hali ile yapılan işlemin
işyeri devri niteliğinde olup İİK’nun 280.maddesindeki gerekli ilan ve bildirimlerin ya-
pıldığı iddia ve ispat edilmediği gibi satışın ertesi günü borçluya kiraya verilmesi daire-
miz ve giderek Yargıtay kararlarıyla süreklilik kazanmış görüşüne göre, yaşam deneyim-
lerine uygun olmadığını, böyle bir işlem içerisinde olan davalı üçüncü kişinin diğer iki
taşınmaz ile ilgili olarak da borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiği
ve bilmesi gereken şahıslardan olduğunun anlaşılması bulunmasına göre, davanın kabu-
lüne karar verilmesi gerekeceğini»¹⁷⁹³

√ «Taşınmazı devralan davalının, davalı borçlunun oğlundan alacaklı olan dava dışı
bir kişinin yakın arkadaşı olduğu, bu hususun cevap dilekçesinde açık ve ayrıntılı olarak
açıklandığı, ipotek taksitlerinin borçlu tarafından, bir kısmının ise dava dışı bu kişi ta-
rafından bankaya ödendiği, davalı borçlunun, oğlundan alacaklı olan dava dışı bu kişi-
nin ipotek taksitlerini ödemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını»¹⁷⁹⁴

√ «Davalı borçlunun aynı günde on dokuz adet taşınmaz sattığı bu taşınmazlardan
üçünü davalıya, beşini davalı ile aynı soyadını taşıyan kişilere satıldığı, yine takip dos-
yasındaki ihalede dava konusu takip borçlularına ait iki taşınmazın icra ihalesi sonucu
davalı tarafından alındığı, borçlu ile davalının aynı ilçe, köy ve ciltte nüfusa kayıtlı ol-
duğu, faaliyet yerleri farklı olsa da faaliyet alanlarının aynı olması gibi maddi ve hukuki
olgular gözönüne alındığında davalının İİK’nun 280/1 maddesi kapsamında borçlunun
durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü gerektiği; yine borçlu

¹⁷⁸⁹ Bknz: Ankara 26. BAM. HD. 19.01.2018 T. 2536/75 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁹⁰ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 7850/3962 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁹¹ Bknz: 17. HD. 28.03.2017 T. 2314/3316 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁹² Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 2363/2732 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁹³ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 25105/2427 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁹⁴ Bknz: 17. HD. 27.02.2017 T. 23913/1993 (www.e-uyar.com)

vekilinin savunmasında diğer davalının satış bedelinin 25.000 TL 'sini banka aracılığıyla ödediğini, kalan 12.715,30 TL 'nin de takip borçlusu şirketin borcuna mahsup edildiğini belirttiğinden diğer davalının da borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek durumda olduğunun kabulü gerektiğinden dava konusu tasarrufların İİK 'nun 280/1 maddesi gereğince davacının alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹⁷⁹⁵ vb. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. s:495 vd.) (www.e-uyar.com)

belirtmiştir.

IX- Tasarrufun iptali davalarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı-üçüncü kişinin «dava konusu taşınmazları/taşınırları satın alabilecek parasal (mâli) güce sahip olup olmadığı» ya da “borçluya ‘borç/satın alma bedeli’ olarak para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan davacı-alacaklının, borçluya gerçekten bu miktardaki parayı verebilecek (ödeyebilecek) parasal (mâli) gücünün bulunup bulunmadığı» mahkemece araştırılabilir mi?¹⁷⁹⁶

• **Yüksek mahkeme, -kanımızca** da isabetli olarak- bu soruya aşağıdaki şekilde «olumlu» cevap vermiştir. Gerçekten **yüksek mahkeme**, bu konuyla ilgili olarak;

√ «Tasarrufun 1. derecede yakın akrabalar arasında yapılması ve en son maliki olan davalıların henüz 20-22 yaşlarında öğrenci olup taşınmazı almaya yetecek ekonomik güçlerinin bulunmaması, taşınmazın akit tarihindeki değeri ile keşfen belirlenen değeri arasında misli fark bulunması nedenleriyle tasarrufun iptale tabi olduğunu»¹⁷⁹⁷

√ «Dava konusu taşınmazın davalı-borçlu şirket malvarlığı ile bir ilgisi olmadığı kabul edilmişse de, taşınmazın borçlu şirket yetkilisinin eşi adına tescil ettirildiği ileri sürüldüğünden, asıl borçlu şirketin %95 hissedarının davalı üçüncü kişinin eşi, %5 hissedarının ise davacı üçüncü kişinin babası olduğu gözetilerek, üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazları satın alabilecek ekonomik gücü olup olmadığı, taşınmazların aslında eşi veya babası tarafından, davalı üçüncü kişi adına alınıp alınmadığının araştırılarak, sonucuna göre davalı üçüncü kişi, elinden çıkarmış olduğundan, davacıdan İİK. mad. 282 gereği satın alan şahsı davaya dahil edip etmeyeceği, yoksa davasını bedele dönüştürüp dönüştürmeyeceği sorularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹⁷⁹⁸

√ «Dava konusu taşınmazın, davalı-borçlu şirket malvarlığı ile bir ilgisi olmadığı kabul edilmişse de, ‘taşınmazın, borçlu şirket yetkilisinin eşi adına tescil ettirildiği’ ileri sürüldüğünden, asıl borçlu şirketin %95 hissedarının davalı üçüncü kişinin eşi, %5 hissedarının ise davacı üçüncü kişinin babası olduğu gözetilerek, üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazları satın alabilecek ekonomik gücü olup olmadığı, taşınmazların aslında eşi veya babası tarafından, davalı üçüncü kişi adına alınıp alınmadığının araştırılarak, sonucuna göre davalı üçüncü kişi, elinden çıkarmış olduğundan, davacıdan İİK. mad. 282 gereği satın alan şahsı davaya dahil edip etmeyeceği, yoksa davasını bedele dönüştürüp dönüştürmeyeceği’ sorularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹⁷⁹⁹

¹⁷⁹⁵ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 11030/166 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁹⁶ UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s:169-176) – UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, s:4729-2801) – UYAR, T. Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz/2017, s:497-543) – UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve icra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (ABD. 2015/1, s:369-397) – UYAR, T. İİK 'nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448) – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:272 vd.; 391 vd.; 1098 vd.; 1158 vd.

¹⁷⁹⁷ Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 671/12476 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁹⁸ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086 (www.e-uyar.com)

¹⁷⁹⁹ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086 (www.e-uyar.com)

√ «Davacının “borçlunun 12 günlük oğlunun böyle bir taşınmazı alım gücünün olmayacağından bedelinin borçlu tarafından ödendiğini” iddia ettiği, davalıların ise “taşınmazın babaannesi tarafından bedeli ödendiği ve torununa bağış yaptığını” ileri sürdüğü, borçlunun oğlu adına olan taşınmazın borçlu tarafından alındığı, davacı tarafından kesin ve güçlü delillerle ispat edilemediğinden, tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini»¹⁸⁰⁰

√ «Takibin gerçek bir alacağa ilişkin olmasının da tasarrufun iptali davasının koşullarından biri olduğunu- Davalı üçüncü kişi, “alacaklının alacağının muvazaalı olduğunu” iddia ettiğinden, mahkemece ticari defterler üzerinde inceleme yapılarak takip konusu senet borcunun var olup olmadığı ve neye ilişkin olduğu tespit edilerek, davacının böyle bir borcu verebilecek ekonomik durumu olup olmadığı da araştırılarak ve diğer delillerle birlikte değerlendirilerek alacağın gerçekliği araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹⁸⁰¹

√ «Davacı, ‘borçlunun mal kaçırmak için bedelini ödeyerek satın aldığı taşınmazı ekonomik gücü olmayan kardeşi adına tapuda tescil ettirdiğini’ ileri sürerek ‘tasarrufun iptali’ni talep etmiş olduğundan, mahkemece ‘dava konusu alacağın dayanağı olan ilamın kesinleşme tarihinin, tapudaki tasarruf işlemlerinden sonra olduğu’ gerekçesiyle davanın reddinin hatalı olduğu; ilamın dayanağı olan sözleşme, tasarruftan önce olduğundan ve bu taşınmazların satın alım tarihlerine göre takibin süresinde yapıldığı, haciz tutanağı düzenlendiği ve İİK. mad. 105 uyarınca, borçlunun aciz halinin olduğu görüldüğünden, gayrimenkullerin adına tescili tarihinde davalı üçüncü kişinin bu taşınmazları gerçek değerlerine göre satın almaya ekonomik gücünün yeterli olup olmadığı ve nam-ı müstear hususunun mahkemece değerlendirilmesi gerektiğini»¹⁸⁰²

√ «Davalı borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğu, dava konusu taşınmazın satışından sonra borçlunun organik bağ içinde bulunan diğer şirket ortaklığından ayrıldığı satıştan sonra ancak dava dayanağı takipten önce aralarında uyumsuzluk çıktığı ve davaların bulunduğu, takip dayanağı 900.000 USD olarak büyük miktardaki borcun 30.05.2008 tarihinde verilmiş olmasına rağmen senedin vadesinin 30.12.2011 tarihine verildiği, alacaklı tarafından dava konusu taşınmazın tapu kayıtlarının istendiği anlaşıldığından, mahkemece, davacı alacaklının takip konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığı kolluk aracılığı ile araştırılması, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığının tespiti gerektiğini»¹⁸⁰³

√ «Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmazlar yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹⁸⁰⁴

√ «Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmaz yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹⁸⁰⁵

¹⁸⁰⁰ Bknz: 17. HD. 30.01.2018 T. 17118/401 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁰¹ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3993/12139 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁰² Bknz: 17. HD. 15.03.2017 T. 22269/2789 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁰³ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 20994/6940 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁰⁴ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 12040/4257 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁰⁵ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 11974/4256 (www.e-uyar.com)

√ «Tasarrufun iptali davalarında alacaklıya alacağını tahsil imkanı sağlanırken, alacaklının alacağının şeklen varlığı değil, gerçekliğinin de amaçlandığının gözardı edilmemesi gerektiğini- Somut olayda davalı üçüncü kişinin, davacı alacaklının borçluya, 400.000 TL ödünç ekonomik gücü olmadığını, borçlu ile aralarında husumet olması nedeniyle icra takibinin başlatıldığını belirterek alacağın muvazaalı olduğunu iddia ettiği, ancak mahkemece bu hususta her hangi bir araştırma yapılmadığını- Bu nedenlerle, mahkemece dosya içerisindeki bilgi ve belgeler dikkate alınarak, gerekirse davacının alacağının da açıklattırılarak takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı tartışılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»¹⁸⁰⁶

√ «Davalının kardeşine yapılan tasarrufun bağışlama hükmünde olduğu ve alacaklılardan mal kaçırma nedeniyle yapıldığından iptale tabi olduğu yönündeki karar isabetli ise de, diğer davalılarla ilgili taşınmazı üçüncü kişiden satın alan kişinin borçlu ya da kardeşi ile arasında kirvelikten dolayı tanidikklik olup olmadığı üzerinde durulmaması, son malike satış yapıldıktan sonra dahi taşınmazda uzun süredir borçlunun oturmaya devam ettiği hususunun gözetilmemesi ve son malikin taşınmazı alabilecek ekonomik güce sahip olmadığı yönündeki tanık beyanları ile birlikte değerlendirme yapılarak tasarrufların iptale tabi olup olmadıkları üzerinde durulmadan eksik inceleme ile karar verilemeyeceğini»¹⁸⁰⁷

√ «'Davaya konu aracın satış bedelinin 3. kişi durumundaki davalı tarafından ödenmediğinin ispat edilemediği' gerekçesi ile davanın kabulüne karar verilmiş ise de, tasarrufun iptali davasında, davalının uzun yıllar çalışmış olduğu ve dava konusu aracı kendi geliriyle satın almış olabileceği açıksa, bu durumun aksinin davacı tarafından ispatlanması gerekeceğini»¹⁸⁰⁸

√ «Davalı borçlunun, dava konusu araçları parasını kendi vererek diğer oğlu adına satın almasına ilişkin tasarrufların, namı müstear şeklinde muvazaalı yapıldığı gerekçesi ile iptal edilebileceğini, borçlunun oğlunun, tasarrufların yapıldığı sırada gerek sigortalılık başlangıcı gerekse işe başlama tarihi nazara alındığında, iptale tabi tasarrufların bedelini ödeyebilecek ekonomik güce sahip olduğunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, borçlunun mamelekenden çıkan para ile üçüncü kişinin malvarlığına giren artıların da tasarrufun iptaline konu olabileceğini, tanık beyanlarının tek başına iyiniyet ve ekonomik durumun ispatında yeterli olmadığını»¹⁸⁰⁹

√ «Davalı borçlunun, diğer borçlu davalının yanında ücretli olarak çalışan bir kişi olduğu, dava konusu taşınmazı satın alabilecek maddi durumunun bulunmadığı, taşınmazın davalı borçlunun talimatı doğrultusunda davalı üçüncü kişiye sattığı, üçüncü kişi olan davalının borçlu davalılar aleyhine icra takibi yaptığı, dolayısıyla tasarruf tarihinden öncesine ait ticari ilişkilerinin olduğu, taşınmaz üzerinde bulunan ipotek bedelinin de tamamen ödenip ödenmediği yeterince araştırılmadığı anlaşıldığında, mahkemece borçlu davalılar arasındaki ilişkinin araştırılması, üçüncü kişi davalının borçlu davalılar aleyhine yaptığı icra takipleri gözönüne alınarak aralarında daha önce başlayan ticari ilişki olup olmadığı ve bu nedenle borçluların mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olamayacağının karar yerinde tartışılması ve bu konuda İİK. mad. 280'in uygulama yeri olup olmadığının tartışılması gerekeceğini»¹⁸¹⁰

√ «Davalı üçüncü kişi, dava konusu taşınmazı babasından kalan mirastan elde ettiği para ile satın aldığı savunarak mirasçılar arasında yapılan miras devir senedi başlıklı bir belge ibraz etmişse de, mahkemece davalı tarafından sunulan miras devir senedinde yazılı taşınmazların tapu kayıtlarının getirilerek taşınmazların kime ait oldukları, kimden

¹⁸⁰⁶ Bknz: 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁰⁷ Bknz: 17. HD. 09.06.2014 T. 4544/9210 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁰⁸ Bknz: 17. HD. 09.12.2013 T. 15485/17309 (www.e-uyar.com)

¹⁸⁰⁹ Bknz: 17. HD. 09.09.2013 T. 7129/11624 (www.e-uyar.com)

¹⁸¹⁰ Bknz: 17. HD. 23.05.2013 T. 5840/7545 (www.e-uyar.com)

kime kaldıkları, satılıp satılmadıkları, davalıya bu taşınmazlardan dolayı kalan para olup olmadığı, ayrıca miras kalmış ise hangi tarihte kaldığının saptanması, yine davalının tasarruf tarihindeki ekonomik durumunun ayrıntılı olarak araştırılması ondan sonra toplanan ve toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini, bu araştırmalar yapılmadan ‘muvazaanın kanıtlanamaması’ nedeniyle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olacağını»¹⁸¹¹

√ «İptal davalarında, borçlu ile işlemde bulunan davalı-üçüncü kişilerin, ‘dava konusu taşınırları/taşınmazları satın alabilecek mali güce sahip olup olmadıkları’nın mahkemece araştırılması gerekeceğini»¹⁸¹²

belirtmiştir...

*

Mütalââ (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

• Davacı (A) vekili 10.03.2019 tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;

“-Davalı-borçlu (B)’nin; ... ili ... ilçesi ... mahallesi 64 pafta, 674 ada, 49 parsel, 1 ve 3 no’lu bağımsız bölümlerde adına kayıtlı ½ paylarının tamamını, diğer davalı kardeşi (C)’ye 13.03.2015 tarihinde devrettiğini, (C)’nin, adı geçen 1 no’lu taşınmazdaki payını 06.02.2019 tarihinde 235.000 TL. bedelle baldızı olan diğer davalı (D)’ye, aynı yerdeki 3 no’lu taşınmazdaki payını ise 19.02.2019 tarihinde 142.000 TL. bedelle eşi olan diğer davalı (E)’a devrettiğini, ‘alacaklılardan mal kaçırmak kasdı ve kötüniyet ile yapılmış olan bu devir tasarruflarının iptali ile müvekkilinin ... İcra Müdürlüğü’nün ... sayılı dosyadaki alacağının tahsilini sağlamak için taşınmazların kaydına teminatsız ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesini’,

-Müvekkili alacaklı-davacı ile borçlu-davalı (B)’nin adı geçen taşınmazların 4.700.000,00 USD. bedelle satışı konusunda mutabakata vardıklarını, 09.11.2014 tarihinde HARCİ TAŞINMAZ SATIM PROTOKOLÜ tanzim ettiklerini, bu kapsamda müvekkilinin davalı Yakup’a haricen 2.350.000 USD. ödemede bulunduğunu, ancak davalı (B)’nin devir işlemi gerçekleştirmediğini ve borçlu-davalı ile müvekkilinin 10.01.2015 tarihli FESİH PROTOKOLÜ düzenlediklerini ve davalı-borçlunun ödenen tutar olan 2.350.000,00 USD.’nin iadesi için müvekkili lehine 10.01.2015 tanzim ve 10.01.2020 vadeli 2.350.000,00 USD. tutarlı bir bono keşide ettiğini,

-Davalı-borçlu (B)’nin bu senet tutarını gününde ödemeyince müvekkilinin bu senedi ... İcra Müdürlüğü’nün ... sayılı dosyası ile takibe koyduğunu, borçlunun ikametgâhında 26.02.2020 tarihinde fiili haciz yapıldığını ve ‘borçlunun haczi kabil malı bulunmadığı’ hususunun haciz tutanağında belirtildiğini, bu haciz tutanağının ‘geçici aciz vesikası’ hükmünde olduğunu,

-Davalı-borçlu (B)’nin ... ili ... ilçesinde bulunan, yukarıda bahsettiği 1 ve 3 no’lu bağımsız bölümlerdeki ½ payını kardeşi diğer davalı (C)’ye 13.03.2015 tarihinde danışıklı olarak devrettiğini,

-Borçlu-davalı (B)’nin malvarlığının borçlarını ödemeye yetmediğini, davalı (C)’nin kardeşi olan borçlu (B)’nin içinde bulunduğu ekonomik durumu çok iyi bildiğini,

-Dava konusu taşınmazların borçlu tarafından, diğer davalı (3. kişi) (C)’e piyasa rayiçlerinin fevkalade altında bir bedelle devredildiğini,

-Davalılardan (E)’un, davalı İsrail’in eşi olduğunu, diğer davalı (D)’nin ise davalı (E)’un kız kardeşi olduğunu, tüm davalıların kötüniyetli olduğunu,

¹⁸¹¹ Bknz: 17. HD. 29.11.2912 T. 12777/13299 (www.e-uyar.com)

¹⁸¹² Bknz: 15. HD. 07.04.2011 T. 9155/3212; 22.11.2010 T. 10925/9928; 26.10.2010 T. 5342/8805; 01.07.2010 T. 2225/6230; 04.11.2008 T. 2340/5093; 23.10.2008 T. 1876/4885; 17.04.2008 T. 362/2022; 14.04.2008 T. 1112/1914; 28.01.2008 T. 5538/339; 15. HD. 23.01.2007 T. 6400/235; 08.04.1993 T. 1572/1646 vb. (www.e-uyar.com)

-Davalıların kötünîyetinin kanıtlanmaması halinde; davalı-borçlu (B) ile doğrudan tasarrufta bulunan üçüncü kişi (C) hakkındaki tasarrufun iptali davasının bedele dönüş-tüğünü,

-Yukarıda bahsedilen taşınmazlar hakkında yapılmış olan tasarrufların iptali ile dava konusu taşınmazların ‘haciz ve satışını isteme yetkisi verilmesi’ni talep zorunluluğu doğ-duğunu”

b e l i r t e r e k, “teminatsız olarak -mahkemece aksi kanaate varılması halinde-teminat karşılığında yukarıda belirtilen taşınmazların kaydına ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesini” talep etmiştir.

• Davalı (E) vekili “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“-Davacı tarafça dava değerinin noksan gösterilmek suretiyle eksik harç yatırıldığını, söz konusu harç eksikliği giderilmeden davaya devam edilmemesi gerektiğini,

-Açılmış olan tasarrufun iptali davasının İİK.’nda belirtilen hak düşürücü sürelerle tabi olduğunu, bu davada ise bu sürelerin geçirilmiş olduğunu, bu sebeple davanın es-sasına girilmeden, ‘hak düşürücü sürenin geçmiş olması nedeniyle’ davanın reddine karar verilmesi gerektiğini,

-Davanın görülebilmesi için, alacaklının alacağının gerçek olması gerektiğini, eğer gerçek bir borç ilişkisi yoksa, alacak da söz konusu olmayacağı için, iptal davasının din-lenmesinin hukuken mümkün olmadığını, davacı (A) ile davalı (B)’nin muvazaalı bir şekilde gerçek olmayan bir alacak yaratma gayreti içinde bulduklarını, bu nedenle da-vacı tarafından davalı (B)’ye yapıldığı iddia olunan 2.350.000,00 USD.’lik ödemenin ‘haricen yapıldığı’nın ifade edildiğini,

-Davacı tarafın ödeme yaptığını iddia ettiği dönemde yaşı itibariyle davacının eko-nomik olarak ailesine bağlı olan ve hiçbir maddi geliri bulunmayan bir kişi olduğunu, bu nedenle davacının 4.700.000,00 USD. bedelle bir taşınmaz satın almasının eşyanın tabi-atına uygun düşmediğini, davacının o tarihte ‘bu kadar parası olduğunu ve bunu davalı (B)’ye ödediğini’ somut ispat vasıtası ile ispat etmesi gerektiğini,

-10.01.2015 tarihinde taraflarca düzenlendiği iddia olunan fesih protokolüne istina-den davacı tarafın 2.350.000,00 USD. ödemenin iadesi için yıllarca davalı (B)’den hiçbir talepte bulunmamasının ve beş yıllık faiz talebinden de vazgeçerek ciddi miktardaki ala-cağının iadesi için ‘beş yıl sonrasına 10.01.2020 vade tarihli 2.350.000,00 USD. tutarlı bonoyu kabul ettiğini ve bonodan kaynaklanan alacağını icra takibi sonucunda tahsil edemediğini’ öne sürmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

-Davacı ile davalı (B)’nin aralarında anlaşarak muvazaalı bir alacak yarattıklarını, sayın mahkeme tarafından öncelikle bu iddialarının incelenmesi gerektiğini, Yargıtay’ın içtihatlarının da bu doğrultuda olduğunu, ezcümle;

√ Yargıtay 17. HD. 07.06.2016 T. 20994/6940, (www.e-uyar.com)

√ Yargıtay 17. HD. 14.03.2016 T. 22872/3110, (www.e-uyar.com)

√ Yargıtay 17. HD. 26.12.2017 T. 3993/12139, (www.e-uyar.com)

√ Yargıtay 17. HD. 05.11.2013 T. 11822/15085, (www.e-uyar.com)

√ HGK. 19.06.2002 T. 15-495/528 (www.e-uyar.com)

sayılı kararlarında bu hususların açıkça belirtilmiş olduğunu,

-Davacı-alacaklının, davalı (B)’ye 09.11.2014 tarihinde haricen 2.350.000,00 USD. verebilecek malî duruma (parasal güce) sahip olmadığını

b e l i r t e r e k, “haksız ve hukuki dayanaktan yoksun olan davanın reddine karar verilmesini” talep etmiştir.

- Davalı (D) vekili 26.06.2020 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“-Dava değeri belirlenirken, davacının icra takibine konu alacağının miktarı ya da taşınmazın değerinin esas alınması ve bu değer üzerinden nisbi harç ödenmesi gerektiğini, davacı taraf dilekçesinde ‘dava konusu gayrimenkullerin değerini ve kendisi tarafından da kaç para üzerinden satın alınmak istediğini’ açıkça ifade etmişken, bu bedelin onda biri tutarında bir bedel üzerinden eksik harç ödeyerek davasını açtığını, bu nedenle davacıya eksik harcın tamamlattırılmasını, aksi taktirde ‘davanın açılmamış sayılmasına’ karar verilmesi gerektiğini,

-Huzurdaki davanın hak düşürücü süre geçtikten sonra açılmış olduğunu, bu sebeple esasa girilmeden ‘hak düşürücü sürenin geçmiş olması nedeniyle davanın reddine karar verilmesini’ talep ettiklerini,

-Davanın şartlarının oluşmadan davanın açıldığını, gerçekten huzurdaki davanın görülebilmesi için, davacının, davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunması gerektiğini, halbuki davacının diğer davalı (B)’den olduğunu iddia ettiği alacağın gerçek olmayan bir alacak olduğunu, davacının ‘09.11.2014 tarihinde (B)’ye 2.350.000,00 USD. haricen ödeme yaptığını bildirdiğini’ ve ‘diğer ortakların satışa rıza göstermemeleri üzerine 10.01.2015 tarihinde feshih protokolü imza ederek ödenen tutarın iadesi için (B)’den 10.01.2015 düzenleme tarihli ve 10.01.2020 tarihli bir senet aldığı’ öne sürmüş ve bu alacağına istinaden de tasarrufun iptali talebinde bulunduğunu, davacının anlattığı bu durumun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, davalı (B)’un, diğer davalı (C) ile anne ve babasından sürekli para istediğini ve bu talebinin (C) tarafından kabul edilmemesi üzerine sırf (C)’u zor durumda bırakmak için bu mizansenî kurgulayarak bu davayı açtığını,

- ‘4.700.000,00 USD. bedelle gayrimenkulü aldığı’ iddia eden davacının, gayrimenkulün diğer malikleri ile görüşmeden 2.350.000,00 USD. gibi çok yüksek bedelli gayrimenkullerin tamamının sahibi olmayan kişiye ödeme yapmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

-Gayrimenkullerin tamamının sahibi olmayan kişiye ‘2.350.000,00 USD. bedel ödendiğini’ iddia eden davacının bu kişiden ne gayrimenkullerin ‘devrini garanti altına almak’ için, ne de ödediği paranın ‘teminatı olmak üzere’ hiçbir şey almamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

-Davacının, sözde ödemenin yapıldığı tarihte henüz yirmili yaşlarda olan, ekonomik olarak eve bağlı olan, geliri ve malvarlığı olmayan bir kişi olduğunu, ailesinin ekonomik bakımdan çok sıkıntılı olduğu bir dönemde, sırf yatırım olsun diye 4.700.000,00 USD.’lik gayrimenkul almasının gerçekçi olmadığını,

-Davacının öncelikle bu paranın kaynağını ve bu miktarda bir parasının var olduğunu ispat etmesi gerektiğini,

-Davacı tarafından davalıya yapıldığı iddia edilen ödemenin belge ve dekontu bulunmadığını, davacı ‘bu ödemenin haricen yapıldığını’ söylemekte ise de, 2.350.000,00 USD. gibi yüksek miktarda paranın ‘elden yapılacak bir ödeme’ olmadığını,

-‘Feshih sözleşmesi’ ve ‘beş yıl sonrasına alınan senedin’ tam bir kurgunun sonucu olduğunu, 4.700.000,00 USD. bedel ile iki gayrimenkul satın almak isteyen ve taşınmazın hissedarları ile hiç görüşmeyen, ‘gayrimenkul devrini’ ve verdiği parayı teminata bağlama gereği duymayan davacının, önce diğer davalıya 2.350.000 USD. ödeme yapmış ve sonrasında gayrimenkulü alamayınca, ‘faizsiz ve teminatsız olarak’ ödediği parayı geri almak için davalı (B)’ye beş yıl vade verdiğini, bu durumun hayatın normal akışı içinde kabulünün mümkün olmadığını,

-Yargıtay içtihatlarının da bu doğrultuda olduğunu, nitekim;

√ HGK. 19.06.2002 T. 15-495/528, (www.e-uyar.com)

√ 17. HD. 05.11.2013 T. 11822/150858, (www.e-uyar.com)

√ 17. HD. 07.06.2016 T. 20994/6940, (www.e-uyar.com)

sayılı kararlarda bu hususun açıkça dile getirildiğini,

-İİK. uyarınca tasarrufun iptali için gerekli diğer ‘dava şartları’nın da olayda gerçekleşmediğini, borçlu davalı hakkında alınmış bir aciz vesikası bulunmadığını,

-Müvekkilinin alım-satım işleminin gerçek ve içinde hiçbir muvazaa barındırmayan, hukuken geçerli bir işlem olduğunu,

belirterek, “*haksız davanın reddine, masraf ve ücreti vekaletin karşı taraf üzerinde bırakılmasına karar verilmesini*” arz ve talep etmiştir.

- Davalı (C) vekili 29.06.2020 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“-Mevcut dava değerinin gerçeği yansıtmamakta olup, tespit edilecek yeni dava değeri çerçevesinde eksik harcin davacı tarafça tamamlanması gerektiğini, davacı tarafın dava değerini 188.500,00 TL. olarak göstererek bu davayı açtığını, bu rakamın davanın harca esas gerçek değerini göstermediğini, bu nedenle dava konusu iki taşınmazların her birinin konusunda uzman bilirkişiler vasıtasıyla ayrı ayrı değer tespitlerinin yapılarak ya da sözde 2.350.000,00 USD. olarak ifade edilen borç miktarı dikkate alınarak eksik harcı davalı tarafa tamamlattırılması gerektiğini,

-Davanın İİK.m. 278’de düzenlenen –iki yıllık- hak düşürücü süre içerisinde açılmış olduğunu, sırf bu nedenle davanın reddi gerektiğini, dava konusu olayda taşınmazların devir tarihinin 13.03.2015 olması, davacı tarafından geçici aciz vesikası niteliğinde olduğu iddia edilen haciz tutanağının ise 26.02.2020 tarihi olduğu dikkate alındığında, huzurdaki dava açısından hak düşürücü sürenin geçmiş olduğunu, yani kısaca ‘**son iki yıl içindeki ivazsız (karşılıksız) tasarrufların iptale tabi olduğunu**’, buna göre borçlunun son iki yıldan daha önce yapmış olduğu ivazsız (karşılıksız) tasarrufların iptale tabi olmadığını, bu nedenle 13.03.2015 tarihli tasarrufun, tarih itibarıyla iptal sınırlarının dışında kaldığını,

-Aciz tutanağının ‘kesin veya geçici aciz vesikası’ hükmünü haiz olabilmesi için, gidilen adreste hiç veya yeteri kadar kabili haciz malın bulunmaması hususunun tek başına yeterli olmadığını, ayrıca ‘borçlunun başkaca kabili haciz malının olmadığını’ da haciz tutanağında açıkça belirtilmesi gerektiğini,

-Davalı-borçlu (B)’un hali hazırda faal olan bir çok şirketinin de bulunduğunu, bu nedenle borçlu (B)’nin bu şirketlerdeki hisseleri paraya çevrilmeden, borçlu hakkında aciz vesikasının düzenlenemeyeceğini,

-Huzurdaki davada, davacı (A) ile davalı-borçlu (B) tarafından organize edilmiş olan bir dava olup, ‘gerçek bir alacağa’ dayanmadığını,

-Davacı (A)’nın davalı-borçlu (B)’nin oğlu (F) ile olan yakın arkadaşlığı değerlendirildiğinde, huzurdaki davanın davacı (A) ile davalı-borçlu (B) ile birlikte müvekkiline karşı haksız, konusu Türk Ceza Kanunu anlamında suç da teşkil edecek şekilde organize edildiğini açıkça ispat ettiğini, müvekkili (C)’un (A)’nın ailesinden olan alacağını ancak icra takibi ile tahsil edebildiği hususu dikkate alındığında, (A)’nın 2015 yılında 4.700.000,00 USD. bedelle bir satım protokolü yapabildiği ve (B)’ye 2.350.000,00 USD. tutarında ödeme yapabildiğinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, bu nedenle davacı (A)’nın o tarihte 4.700.000,00 USD.’i nereden temin ettiğinin huzurdaki dava açısından son derecede önem taşıdığını, (A)’nın o tarihlerde ne iş yaptığı, banka hesapları, kredi kartları, vergisel gelirinin sayın mahkeme tarafından araştırılması gerektiğini,

-Tasarrufa konu olan taşınmazların, davacı yanın tüm iddialarının aksine TMK.’nun 732. maddesinde düzenlenen önalım hakkının kullanılması sonucunda müvekkili (C)’a gerçek bir satış ilişkisi kapsamında devredilmiş olduğunu,

-Sonuç olarak; huzurdaki davanın, davalı (B)’nin oğlu (F) ile yakın arkadaş olan davacı (A) ve davalı-borçlu (B) tarafından organize edilmiş olup, ‘gerçek bir alacak’ mevcut olmadığını, davacı (A)’nın banka hesapları üzerinde incelemeler yapılmasını, (B)’ye verdiği iddia ettiği 2.350.000,00 USD.’nin elden verilmesinin hayatın olağan akışına

aykırı olması sebebiyle, bu hususun davacı tarafça ispatlanamadığını, tasarrufa konu taşınmazların TMK.’nın 732. maddesinde düzenlenen önalım hakkının kullanılması sonucunda müvekkili (C)’ye devredilmiş olduğundan, davacı yanın haksız ve mesnetsiz iddialarının reddine karar verilmesini” arz ve talep edilmiştir.

• Dosyaya sunulmuş olan 11.10.2021 tarihli **“BİLİRKİŞİ KURULU EK RAPORU”** nda özetle;

“-Dava dosyasına GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI tarafından gönderilen belgeler incelendiğinde; ‘sözde işlem tarihinde 26 yaşında olan’ davacı (A)’nın 2014-2015 yıllarında 4.700.000,00 USD. bedelle ilgili taşınmazları alabilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu kesin biçimde görülmekte olup, bu gerçeğin dosyaya intikal eden GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI’nın yazıları ile de kesin biçimde vergi dairesine verilmiş tüm beyannameler incelendiğinde daha düşük rakamlarla vergi tarh ve tahakkuk ettirildiğinin görülmekte olduğunu,

-Sayın mahkeme tarafından davacı (A)’nın söz konusu taşınmaz satım protokolünün ve senedin tarihi olan 2014-2015 yıllarındaki ekonomik durumunun tespit edilebilmesi amacıyla ilgili dairelere müzakereler yazılmış olduğu, akabinde GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI tarafından 19.04.2021 tarihinde sayın mahkemenize gönderilen davacı (A)’ya ait 2014-2015-2016-2017 takvim yılı yıllık gelir beyannameleri tarh ve tahakkuk fişleri incelendiğinde, 2014 ve 2015 yıllarında henüz 26 yaşında olan davacı (A)’nın 2015 yılında yalnızca 6.607,88 TL. gelir beyan ettiği, 2016 yılında ise 67.445,29 TL. zarar beyan ettiğinin beyannamelerinde görülmekte olduğunu, dolayısıyla sözde alacaklı (A) tarafından 2.350.000,00 USD. gibi yüksek meblağlı bir paranın verildiğine dair ortada somut bir belge dahi olmadan ve gelir ve gider yönünde dava dosyasına sunulan yıllık gelir vergisi beyanlarında da bu büyüklükte bir beyanın olmaması, haricen (B)’ye vermesinin şaibeli olarak gözükmesi ve ayrıca davacı (A)’nın sözde işlem tarihinde 2.350.000,00 USD. gibi yüksek meblağlı bir parayı vermesinin mümkün olmadığı ortada gözükmeyle, yıllık gelir beyannameleri ve tarh ve tahakkuk eden yıllık gelir vergi beyannameleri tek tek irdelenip incelendiğinde ise muhasebe sistemi yönünde huzurdaki dava konusu döviz bazında TL. karşılığı böyle büyük bir gelir-giderin kayıtlarda beyan akışı olmadığı ve daha düşük yıllık gelir vergisi beyannamesinde gösterilmiş olduğunun tespit edildiğini,

-Neticede; davacı yanın, söz konusu 2.350.000,00 USD. bedelin dava dosyasına sunulan dilekçelerinde ‘haricen ödendiğini’ iddia etmekte, ancak buna ilişkin herhangi somut bir dekonta dava dosyasında rastlanılmamış olduğunu, ortada ciddi bir alım iddiası olup, bu tutarın huzurdaki dava günü yönünden irdelenip incelendiğinde, yıllık beyannamelerde dava konusu yüksek rakamlara rastlanmadığı, ortada anlaşmalı, muvazaalı ve şaibeli bir alım satım ticareti yapılmış olduğunun görüldüğünü,

-Dava konusu 2.350.000,00 USD.nin huzurdaki dava günü itibarıyla, döviz kurundan 42.000.000,00 TL. yapmakta olduğunu”

belirtmiştir.

• Davalı (C) vekili, 27.10.2021 tarihli BİLİRKİŞİ HEYETİ EK RAPORU’na karşı beyanlarını içeren dilekçesinde özetle;

“-Sözde işlem tarihinde 26 yaşında olan davacı (A)’nın, 2014-2015 yıllarında 4.700.000,00 USD. bedelle, dava konusu taşınmazları alabilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

-Davacı (A)’nın 2015 yılında yalnızca 6.607,88 TL. gelir beyan ettiğini, 2016 yılında ise 67.445,29 TL. zarar beyan ettiğini, bu hususun GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI tarafından sayın mahkeme dosyasına gönderilen belgelerle kesin şekilde sabit olduğunu,

-Sözde alacaklı (A)’nın 2.350.000,00 USD. gibi yüksek meblağlı bir parayı davalı (B)’ye verdiğine dair ortada en ufak somut, ikna edici bir belge bulunmadığını,

-Ödendiği iddia edilen 2.350.000,00 USD.’nin bugünkü kurdan yaklaşık değerinin 42.000.000,00 TL.’ye eşit olduğunu,

-Davacı (A)’nın sözde 2.350.000,00 USD. tutarındaki alacağına karşılık beş yıl vadeli senet almasının, huzurdaki davanın organize bir şekilde açılmış olduğunu ispatlamakta bulunduğunu,

-Günümüz ekonomik koşullarında hiç kimsenin bu denli ciddi tutardaki alacağını beş yıl gibi uzun vadeli senet olarak, faiz uygulamaksızın talep etmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını,

-Davacı (A)’nın sözde alacağını dava konusu taşınmaz üzerinde ipotek tesis ederek garanti altına almadan, bu yola başvurmadan talep etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

-Taraflar arasında sözde düzenlenmiş protokolün 6. maddesinde ‘protokole aykırı davranılması halinde’ 470.000,00 USD.’ye kadar cezai şart belirlenmiş olmasına rağmen, üstelik bu protokol davalı Yakup tarafından sözde feshedilmiş olmasına rağmen, sözde alıcı KEREM SEREZ tarafından protokole öngörülen bu cezai şart yönünden herhangi bir hukuki girişimde bulunulmamış olduğunu,

-Sayın bilirkişi heyeti tarafından mahkemeye sunulan Ek Rapor’da açıkça ‘Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 19.04.2021 tarihinde sayın mahkemenize gönderilen davacı (A)’ya ait 2014-2015-2016-2017 takvim yıllarına ait gelir beyannamelerindeki tarh ve tahakkuk fişleri incelendiğinde 2014 ve 2015 yıllarında henüz 26 yaşında olan davacı (A)’nın, 2015 yılında yalnızca 6.607,88 TL. gelir beyan ettiği, 2016 yılında ise 67.445,29 TL. zarara beyan ettiği, dolayısıyla (A)’nın, 2.350.000,00 USD. gibi yüksek meblağlı bir parayı verdiği dair ortada somut bir belge bulunmadığının belirtilmiş olduğunu, hatta bilirkişilerce de davacı (A) ile davalı (B) arasındaki işlemin ‘saibeli işlem’ olarak nitelendirilmiş olduğunu”

belirterek, dosyadaki mevcut deliller ve dosyaya sunulan Ek Rapor’daki tespitler doğrultusunda ‘davanın reddine karar verilmesi gerektiği’ ifade olunmuştur.

● Davalı (E) vekili tarafından dosyaya sunulan 26.10.2021 tarihli, BİLİRKİŞİ KURULU EK RAPORU’na karşı beyanlarını içeren dilekçede özetle;

“-Mahkeme dosyasına Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından gönderilen belgeler doğrultusunda, iddia olunan işlem tarihi itibarıyla 26 yaşında olan davacı (A)’nın 4.700.000,00 USD. bedelle dava konuş taşınmazları edinebilmesinin mümkün olmadığını, Vergi Dairesine gönderilen davacı (A) ile ilgili tüm beyannameler değerlendirildiğinde; davacı (A)’nın 2015 yılında 6.607,88 TL. gelir beyan ettiği, 2016 yılında ise 67.445,29 TL. zarar beyan ettiği görüldüğünden ve bilirkişi ek raporunda ‘davacı (A)’nın iddia olunan işlem tarihi itibarıyla söz konusu yüksek meblağlı parayı vermesinin mümkün olmadığı’ açıkça belirtilmiş olduğundan,

-10.01.2015 tarihinde taraflarca düzenlendiği iddia olunan fesih protokolüne istinaden davacı tarafın 2.350.000,00 USD. ödemesinin iadesi için yıllarca davalı (B)’den faiz olarak hiçbir talepte bulunmamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, ayrıca davacı tarafın sözde alacağı için ipotek tesis etmek gibi bir yola başvurmamış olması, keza protokolün 6. maddesinde belirtilen 470.000,00 USD. cezai şart yönünden de herhangi bir girişimde bulunmamasının eşyanın tabiatına uygun düşmediğini,

-Sayın bilirkişi heyetinin de davacı ile davalı (B) arasındaki alacak-borç ilişkisinin gerçek olmayıp, muvazaalı olduğunu ortaya koyduğunu”

belirterek “*hukuki dayanaktan yoksun olan davanın reddine karar verilmesi gerektiğini*” ifade etmiştir.

● İlk derece mahkemesi olan ... Asliye Hukuk Mahkemesi, 23.11.2021 T. ve ... sayılı ‘*gerekçeli kararı*’nda özetle;

“.....davacı asil ile davalı (B) arasında imzalanan 09.11.2014 tarihinde taşınmaz harici satım sözleşmeden sonra, davalı (B) tarafından davaya konu taşınmaz, diğer davalı

olan kardeşi (C)’ye 13.03.2015 tarihinde devrettiği, (C) 1 no’lu taşınmazdaki payının tamamını 06.02.2019 tarihinde baldızı olan diğer davalı (D)’ye devrettiği, 3 no’lu taşınmazdaki payını ise 19.02.2019 tarihinde eşi olan diğer davalı (E)’ye devrettiği, bilirkişi raporuna göre dava konusu taşınmazın satış tarihinde değeri ile satış senedinde gösterilen değerler arasında misli fark bulunduğu, bu da satışın muvazaalı olduğunu gösterdiği, Uyap üzerinde yapılan sorgulamada davalı tarafların kardeş-eş ve baldız oldukları, bu da davalıların (B)’nin borcunu bilmekte veya bilebilecek durumda olduğunu gösterdiği, dava konusu taşınmazların gerçek bedelini ödediğini ispatlayamamasına göre, tasarrufun ivazsız olduğu kanaatine varılarak, davanın kabulüne karar vermek gerekmiş (tir).....”

ş e k l i n d e hüküm kurmuştur.

*Somut olayda;

• Yukarıda¹⁸¹³ ayrıntılı olarak bahsettiğimiz gibi ‘ivazsız tasarruflardan dolayı’ (İİK. mad. 278) iptal kararı verilebilmesi için, dava konusu tasarrufun ‘*haciz*’den (İİK. mad. 86) veya ‘*haciz edilecek mal bulunmaması sebebiyle aciz*’den (İİK. mad. 105) veya ‘*iflasın açılması*’ndan (İİK. mad. 165) itibaren geriye doğru iki sene içinde yapılmış olması gerekir.

Davalı-borçlu (B) ile davalı (C) arasındaki 13.03.2015 tarihli tasarrufa ilişkin olarak;

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta dava konusu taşınmazın devir tarihi 13.03.2015, davacı-alacaklı tarafından ‘geçici aciz vesikası’ niteliğinde olduğu belirtilen ‘haciz tutanağı’nın düzenlenme tarihi ise 26.02.2020’dir.

Bu nedenle, dava konusu tasarrufun iptaline karar verilebilmesi için, haciz tutanağının düzenlenme tarihinden (26.02.2020’den) en fazla iki yıl öncesinde (yani; 26.02.2018 tarihinde) yapılmış olması gerekirdi. Halbuki dava konusu tasarruf 13.03.2015 tarihinde yapılmış olduğundan, hiçbir şekilde bu tasarrufun iptaline karar verilmez!...

Bu husus davalı (C) vekili tarafından dosyaya sunulmuş olan 29.06.2020 tarihli “cevap dilekçesi”nde de isabetli olarak ifade edilmiştir.

Yüksek mahkemenin “*son iki yıllık süre*”ye ilişkin –kamu düzeni ile ilgili olan ve mahkemece re’sen dikkate alınması gereken– bu konudaki içtihatları yukarıda –dipn: 19-38- sunulmuştur...

• Yine yukarıda¹⁸¹⁴ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi ‘tasarrufun iptali davasının esasına girilebilmesi için gerçekleşmesi gereken’ dava şartlarından (HMK. mad. 114) biri olan “*davacının, davalı-borçludaki alacağının g e r ç e k bir alacak olması*” koşulu, tasarrufun iptali davasının ‘özel dava koşulu’dur.¹⁸¹⁵

Eğer davacı-alacaklı tacir ise; hem kendisinin ve hem de –tacir ise davalı- borçlunun ticari defterlerinde inceleme yapılarak, takip konusu borcun defterlerde kayıtlı olup olmadığının araştırılarak, kayıtlarda var (yazılı) olduğu ölçüde ‘davanın kabulüne’, aksi takdirde “ön koşul yokluğundan davanın reddine”¹⁸¹⁶ karar verilmesi gerekir.

Eğer davacı-alacaklı tacir değil ise; davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, mali durumlarının araştırılması,¹⁸¹⁷ yıllık gelirlerinin ne

¹⁸¹³ Bknz: Yuk. dipn. 12-40

¹⁸¹⁴ Bknz: Yuk. dipn. 43-45

¹⁸¹⁵ Bknz: Yuk. dipn. 46-87

¹⁸¹⁶ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597; 11.09.2018 T. 2770/7624; 28.02.2017 T. 11975/234; 24.05.2016 T. 11364/6282; 24.05.2016 T. 10582/6278; 14.04.2015 T. 1798/5869; 4. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁸¹⁷ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

olduğu,¹⁸¹⁸ ve davacının böyle bir borç parayı verebilecek ekonomik gücünün bulunup bulunmadığı¹⁸¹⁹ saptanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

Davalı-3. kişi de, davacı-alacaklının “*takip konusu yaptığı senedin (belgenin) gerçek bir alacağı aksettirmediğini*” –borçlu gibi- tasarrufun iptali davasına bakan mahkemede ileri sürebilir. Keza, takip konusu senedin “*teminat ve tahsil amacıyla verilmiş olduğu*” –yani gerçek bir alacağı ifade etmediği- de hem davalı-borçlu ve hem de davalı-3. kişi tarafından ileri sürülebilir.¹⁸²⁰ Bunun kanıtlanması halinde mahkemece davacı-alacaklının talebi doğrultusunda “tasarrufun iptaline” karar verilemez.

Yüksek mahkeme kimi kararlarında¹⁸²¹ «davacının gerçekten alacaklı olup olmadığının yerel mahkemece *kendiliğinden* araştırılması gerektiğini» kimi kararlarında¹⁸²² ise, «bu hususun *davalılarca ileri sürülmesi halinde* mahkemece araştırılabileceğini» belirtmiştir...

Yüksek mahkeme “*tasarrufun iptali davalarında, alacağın gerçek olması gerektiği*” konusunu çeşitli kararlarında açıkça –bknz: Yuk. dipn. 70-87- ifade etmiştir. Bu husus en son Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 14.09.2021 T. E: 2017/(17)4- 2773, K: 987 sayılı **OYBİRLİĞİ** ile verdiği kararında çok ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir:

“.....*Davalı üçüncü kişinin alacağın gerçek olmadığı ve borçlunun aciz hâlinde olmadığı yönündeki savunmasının üzerinde durulmasının gerektiği, zira aynı zamanda dava şartı olan bu hususların da mahkemece kendiliğinden araştırılacağı hususunda bir kuşku bulunmamaktadır. Mahkemece bu yönde yapılmış bir araştırma ve inceleme bulunmamaktadır. Bu durumda mahkemece davacının alacağının gerçek olup olmadığının araştırılması....., davacı Murat K. ile borçlu davalı Murat Ç. arasında borcu doğuran ne gibi bir ilişki olduğunun araştırılması, borcun dayanağı olan bonoda bedelin nakden ahzoluğu bildirildiğine göre 110.000TL tutarındaki paranın hangi bankadan ödendiği, davacının bu kadar yüksek miktarda bir parayı ödünç verebilecek ekonomik durumu olup olmadığının soruşturulması, gerektiğinde davacı ile borçlu davalının ekonomik ve mali durumlarının araştırılması; şayet alacağın gerçek olduğu kanaatine varılırsa, aciz hâlinin mevcut olup olmadığının belirlenmesi, ondan sonra toplanan ve toplanacak olan tüm kanıtlar birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekmekte iken; ..... 'davanın kabulüne' karar verilmesi yerinde değildir.....” (EK-1)*

• Davacı-alacaklı (A)’nın somut olaydaki davranışından kaynaklanan ‘*hayatın olağan akışına aykırılık*’ teşkil eden davranışları hakkında;

-Davalı (E) vekili “*cevap dilekçesi*”nde;

√ “*Davanın görülebilmesi için, alacaklının alacağının gerçek olması gerektiğini, eğer gerçek bir borç ilişkisi yoksa, alacak da söz konusu olmayacağı için, iptal davasının dinlenmesinin hukuken mümkün olmadığını, davacı (A) ile davalı (B)niun muvazaalı bir şekilde gerçek olmayan bir alacak yaratma gayreti içinde bulduklarını*”

√ “*Davacı tarafın ödeme yaptığını iddia ettiği dönemde yaşı itibarıyla davacının ekonomik olarak ailesine bağlı olan ve hiçbir maddi geliri bulunmayan bir kişi olduğunu, bu nedenle davacının 4.700.000,00 USD. bedelle bir taşınmaz satın almasının eşyanın tabiatına uygun düşmediğini*”

¹⁸¹⁸ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008 (www.e-uyar.com)

¹⁸¹⁹ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3393/12139; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁸²⁰ Bknz: 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

¹⁸²¹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 12.04.2016 T. 14267/4635; 21.01.2014 T. 19964/669 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁸²² Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606; 19.02.2019 T. 1554/1781; 05.06.2018 T. 4533/5858; 15.05.2018 T. 3037/5045; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457; 14.02.2017 T. 23545/1450; 25.10.2016 T. 18010/9337; 20.10.2016 T. 17910/9000; 07.06.2016 T. 20994/6940 vb. (www.e-uyar.com)

√ “Davacı ile davalı (B) ’nin aralarında anlaşarak muvazaalı bir alacak yarattıklarını, sayın mahkeme tarafından öncelikle bu iddialarının incelenmesi gerektiğini”

belirtmiştir.

-Davalı (D) vekili “cevap dilekçesi”nde;

√ “Davanın şartlarının oluşmadan davanın açıldığını, gerçekten huzurdaki davanın görülebilmesi için, davacının, davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunması gerektiğini, halbuki davacının diğer davalı (B) ’den olduğunu iddia ettiği alacağın gerçek olmayan bir alacak olduğunu”

belirtmiştir.

-Davalı (C) vekili “cevap dilekçesi”nde;

√ “Huzurdaki davada, davacı (A) ile davalı-borçlu (B) tarafından organize edilmiş olan bir dava olup, gerçek bir alacağa dayanmadığını”

√ “Davacı (A) ’nin 2015 yılında 4.700.000,00 USD. ’yi nereden temin ettiğinin huzurdaki dava açısından son derecede önem taşıdığını, (A) ’nin o tarihlerde ne iş yaptığı, banka hesapları, kredi kartları, vergisel gelirinin sayın mahkeme tarafından araştırılması gerektiğini”

√ “Sonuç olarak; huzurdaki davanın, davalı (B) ’nin oğlu (F) ile yakın arkadaş olan davacı (A) ve davalı-borçlu (B) tarafından organize edilmiş olup, ‘gerçek bir alacak’ mevcut olmadığını, davacı (A) ’nin banka hesapları üzerinde incelemeler yapılmasını”

belirtmiştir.

-Dosyaya sunulmuş olan 11.10.2021 tarihli BİLİRKİŞİ KURULU EK RAPORU’nda;

√ “GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI tarafından 19.04.2021 tarihinde sayın mahkemeye gönderilen davacı (A) ’ya ait 2014-2015-2016-2017 takvim yılı yıllık gelir beyannameleri tarh ve tahakkuk fişleri incelendiğinde, 2014 ve 2015 yıllarında henüz 26 yaşında olan davacı (A) ’nin 2015 yılında yalnızca 6.607,88 TL. gelir beyan ettiği, 2016 yılında ise 67.445,29 TL. zarar beyan ettiğinin beyannamelerinde görülmekte olduğunu, dolayısıyla sözde alacaklı (A) tarafından 2.350.000,00 USD. gibi yüksek meblağlı bir paranın verildiğine dair ortada somut bir belge dahi olmadan ve gelir ve gider yönünde dava dosyasına sunulan yıllık gelir vergisi beyanlarında da bu büyüklükte bir beyanın olmaması, haricen (B) ’ye vermesinin şaibeli olarak gözükmesi ve ayrıca davacı (A) ’nin sözde işlem tarihinde 2.350.000,00 USD. gibi yüksek meblağlı bir parayı vermesinin mümkün olmadığını ortada gözükmeyle, yıllık gelir beyannameleri ve tarh ve tahakkuk eden yıllık gelir vergi beyannameleri tek tek irdelenip incelendiğinde ise muhasebe sistemi yönünde huzurdaki dava konusu döviz bazında TL. karşılığı böyle büyük bir gelir-giderin kayıtlarda beyan akışı olmadığı ve daha düşük yıllık gelir vergisi beyannamesinde gösterilmiş olduğunun tespit edildiğini”

√ “Neticede; davacı yanın, söz konusu 2.350.000,00 USD. bedelin dava dosyasına sunulan dilekçelerinde ‘haricen ödendiğini’ iddia etmekte, ancak buna ilişkin herhangi somut bir dekonta dava dosyasında rastlanılmamış olduğunu, ortada ciddi bir alım iddiası olup, bu tutarın huzurdaki dava günü yönünden irdelenip incelendiğinde, yıllık beyannamelerde dava konusu yüksek rakamlara rastlanmadığı, ortada anlaşmalı, muvazaalı ve şaibeli bir alım satım ticareti yapılmış olduğunun görüldüğünü”

belirtmiştir.

• Yine yukarıda¹⁸²³ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; ‘gerek davalı-borçlunun’ ve gerekse ‘davalı-üçüncü kişiler’in iddia ve savunmalarında “ h a y a t ı n o l a ğ a n a k i ş i n a a y k ı r ı l ı k “ bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar taraflar arasında yapılmış olan tasarruflarına iptaline neden olur.

¹⁸²³ Bknz: Yuk. dipn. 92-111

“Hayatın olağan akışına aykırılık” kriteri, özellikle tasarrufun iptali davalarında çok sık uygulama alanı bulur. Yukarıda¹⁸²⁴ hangi olayların “hayatın olağan akışına aykırı” bulunarak, tasarrufun iptali davasının kabulüne/reddine neden olduğu belirtilmişti.

Bu hususun **yüksek mahkemece** nasıl değerlendirildiği de keza yukarıda¹⁸²⁵ ifade edilmişti...

Bu konuda;

-Davalı (E) vekili “cevap dilekçesi”nde;

√ “Davacı tarafın ödeme yaptığını iddia ettiği dönemde yaşı itibarıyla davacının ekonomik olarak ailesine bağlı olan ve hiçbir maddi geliri bulunmayan bir kişi olduğunu, bu nedenle davacının 4.700.000,00 USD. bedelle bir taşınmaz satın almasının eşyanın tabiatına uygun düşmediğini”

√ “10.01.2015 tarihinde taraflarca düzenlendiği iddia olunan fesih protokolüne istinaden davacı tarafın 2.350.000,00 USD. ödemenin iadesi için yıllarca davalı (B) ’den hiçbir talepte bulunmamasının ve beş yıllık faiz talebinden de vazgeçerek ciddi miktardaki alacağının iadesi için ‘beş yıl sonrasına 10.01.2020 vade tarihli 2.350.000,00 USD. tutarlı bonoyu kabul ettiğini ve bonodan kaynaklanan alacağını icra takibi sonucunda tahsil edemediğini’ öne sürmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu”

belirtmiştir.

-Davalı (D) vekili “cevap dilekçesi”nde;

√ “Davacının ‘09.11.2014 tarihinde (B) ’ye 2.350.000,00 USD. haricen ödeme yaptığını bildirdiğini’ ve ‘diğer ortakların satışa rıza göstermemeleri üzerine 10.01.2015 tarihinde fesih protokolü imza ederek ödenen tutarın iadesi için (B) ’den 10.01.2015 düzenleme tarihli ve 10.01.2020 tarihli bir senet aldığı’ öne sürmüş ve bu alacağına istinaden de tasarrufun iptali talebinde bulunduğunu, davacının anlattığı bu durumun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu”

√ “ ‘4.700.000,00 USD. bedelle gayrimenkulü aldığı’ iddia eden davacının, gayrimenkulün diğer malikleri ile görüşmeden 2.350.000,00 USD. gibi çok yüksek bedelli gayrimenkullerin tamamının sahibi olmayan kişiye ödeme yapmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu”

√ “Gayrimenkullerin tamamının sahibi olmayan kişiye ‘2.350.000,00 USD. bedel ödediğini’ iddia eden davacının bu kişiden ne gayrimenkullerin ‘devrini garanti altına almak’ için, ne de ödediği paranın ‘teminatı olmak üzere’ hiçbir şey almamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu”

√ “Davacının, sözde ödemenin yapıldığı tarihte henüz yirmili yaşlarda olan, ekonomik olarak eve bağlı olan, geliri ve malvarlığı olmayan bir kişi olduğunu, ailesinin ekonomik bakımdan çok sıkıntılı olduğu bir dönemde, sırf yatırım olsun diye 4.700.000,00 USD. ’lik gayrimenkul almasının gerçekçi olmadığını”

√ ‘Fesih sözleşmesi’ ve ‘beş yıl sonrasına alınan senedin’ tam bir kurgunun sonucu olduğunu, 4.700.000,00 USD. bedel ile iki gayrimenkul satın almak isteyen ve taşınmazın hissedarları ile hiç görüşmeyen, ‘gayrimenkul devrini’ ve verdiği parayı teminata bağlama gereği duymayan davacının, önce diğer davalıya 2.350.000 USD. ödeme yapmış ve sonrasında gayrimenkulü alamayınca, ‘faizsiz ve teminatsız olarak’ ödediği parayı geri almak için davalı (B) ’ye beş yıl vade verdiğini, bu durumun hayatın normal akışı içinde kabulünün mümkün olmadığını

belirtmiştir.

-Davalı (C) vekili “cevap dilekçesi”nde,

¹⁸²⁴ Bknz: Yuk. dipn. 95-96

¹⁸²⁵ Bknz: Yuk. dipn. 98-111

√ “(A)’nın 2015 yılında 4.700.000,00 USD. bedelle bir satım protokolü yapabilmesi ve (B)’ye 2.350.000,00 USD. tutarında ödeme yapabilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu”

√ “Davacı (A)’nın, davalı (B)’ye verdiğini iddia ettiği 2.350.000,00 USD. ’nin elden verilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olması sebebiyle, bu hususun davacı tarafça ispatlanmadığını, tasarrufa konu taşınmazların TMK. ’nun 732. maddesinde düzenlenen önalım hakkının kullanılması sonucunda müvekkili (C)’ye devredilmiş olduğundan, davacı yanın haksız ve mesnetsiz iddialarının reddine karar verilmesini”

talep etmiştir.

-Dosyaya sunulmuş olan BİLİRKİŞİ KURULU EK RAPORU’nda;

√ “Dava dosyasına GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI tarafından gönderilen belgeler incelendiğinde; ‘sözde işlem tarihinde 26 yaşında olan’ davacı (A)’nın 2014-2015 yıllarında 4.700.000,00 USD. bedelle ilgili taşınmazları alabilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu kesin biçimde görülmekte olup, bu gerçeğin dosyaya intikal eden GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI’nın yazıları ile de kesin biçimde vergi dairesine verilmiş tüm beyannameler incelendiğinde daha düşük rakamlarla vergi tarh ve tahakkuk ettirildiğinin görülmekte olduğu”

belirtmiştir.

-Davalı (C) vekili BİLİRKİŞİ HEYETİ EK RAPORU’na karşı beyanlarını içeren dilekçede;

√ “Sözde işlem tarihinde 26 yaşında olan davacı (A)’nın, 2014-2015 yıllarında 4.700.000,00 USD. bedelle, dava konusu taşınmazları alabilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu”

√ “Sözde alacaklı (A)’nın 2.350.000,00 USD. gibi yüksek meblağlı bir parayı davalı (B)’ye verdiğine dair ortada en ufak somut, ikna edici bir belge bulunmadığını”

√ “Günümüz ekonomik koşullarında hiç kimsenin bu denli ciddi tutardaki alacağını beş yıl gibi uzun vadeli senet olarak, faiz uygulamaksızın talep etmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını”

√ “Davacı A’nın sözde alacağını dava konusu taşınmaz üzerinde ipotek tesis ederek garanti altına almadan, bu yola başvurmadan talep etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu”

belirtmiştir.

-Davalı (E) vekili tarafından dosyaya sunulan BİLİRKİŞİ KURULU EK RAPORU’na karşı beyanlarını içeren dilekçede;

√ “Bilirkişi ek raporunda ‘davacı (A)’nın iddia olunan işlem tarihi itibarıyla söz konusu yüksek meblağlı parayı vermesinin mümkün olmadığını’ açıkça belirtilmiş olduğunu”,

√ “10.01.2015 tarihinde taraflarca düzenlendiği iddia olunan fesih protokolüne istinaden davacı tarafın 2.350.000,00 USD. ödemesinin iadesi için yıllarca davalı (B)’den faiz olarak hiçbir talepte bulunmamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, ayrıca davacı tarafın sözde alacağı için ipotek tesis etmek gibi bir yola başvurmamış olması, keza protokolün 6. maddesinde belirtilen 470.000,00 USD. cezai şart yönünden de herhangi bir girişimde bulunmamasının eşyanın tabiatına uygun düşmediğini”

ifade etmiştir.

● Yukarıda¹⁸²⁶ belirttiğimiz gibi tasarrufun iptali davalarında davalılarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı-üçüncü kişinin «dava konusu taşınmazları/taşınırları satın alabilecek parasal (mâli) güce sahip olup olmadığı» ya da “borçluya ‘borç/satın alma bedeli olarak para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan davacı-

alacaklının, borçluya gerçekten bu miktardaki parayı verebilecek (ödeyebilecek) parasal (mâli) gücünün bulunup bulunmadığı» mahkemece araştırılabilir.

Yüksek mahkemenin bu konudaki ‘olumlu’ içtihatları yukarıda¹⁸²⁷ belirtilmişti.

-Davalı (E) vekili cevap dilekçesinde;

√ “Davacı tarafın ödeme yaptığını iddia ettiği dönemde (yani; 09.11.2014 tarihinde), dava konusu taşınmazları satın alacak 4.700.000,00 USD. satış bedelini ödeyecek kadar parası olduğunu ve bunun yarısını peşin olarak (yani; 2.350.000,00 USD. ’yi) (B) ’ye ödediğini ispat etmesi gerektiğini, mali durumunun (parasal gücünün) buna müsait olduğunu ispat etmesi gerektiğini”

belirtmiştir.

-Davalı (D) vekili cevap dilekçesinde,

√ “Davacının, sözde ödemenin yapıldığı tarihte henüz yirmili yaşlarda olan, ekonomik olarak eve bağlı olan, geliri ve malvarlığı olmayan bir kişi olduğunu, ailesinin ekonomik bakımdan çok sıkıntılı olduğu bir dönemde, sırf yatırım olsun diye 4.700.000,00 USD. ’lik gayrimenkul almasının gerçekçi olmadığını”

belirtmiştir.

-Davalı (C) vekilinin BİLİRKİŞİ HEYETİ EK RAPORU’na karşı beyanlarını içeren dilekçesinde;

√ “Sayın bilirkişi heyeti tarafından mahkemeye sunulan Ek Rapor’da açıkça ‘Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 19.04.2021 tarihinde sayın mahkemenize gönderilen davacı (A)’ya ait 2014-2015-2016-2017 takvim yıllarına ait gelir beyannamelerindeki tarh ve tahakkuk fişleri incelendiğinde 2014 ve 2015 yıllarında henüz 26 yaşında olan davacı (A)’nın, 2015 yılında yalnızca 6.607,88 TL. gelir beyan ettiği, 2016 yılında ise 67.445,29 TL. zarara beyan ettiği, dolayısıyla (A)’nın 2.350.000,00 USD. gibi yüksek meblağlı bir parayı verdiğine dair ortada somut bir belge bulunmadığının belirtilmiş olduğunu, hatta bilirkişilerce de davacı (A) ile davalı (B) arasındaki işlemin ‘şüpheli işlem’ olarak nitelendirilmiş olduğunu”

belirterek, dosyadaki mevcut deliller ve dosyaya sunulan Ek Rapor’daki tespitler doğrultusunda ‘davanın reddine karar verilmesi gerektiği’ ifade olunmuştur.

***SONUÇ:** İncelenen dava dosyasının içeriğinden (yani; dava dilekçesi ile davalıların cevap dilekçelerinden, Ek Bilirkişi Heyeti Raporu’ndan, ilk derece mahkemesinin geçiceli kararından) ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2021/150316 Sor. sayılı dosyasının incelenmesi sonucunda;

a) Somut olayda; ‘tasarrufun iptali davası’nın dinlenebilmesi için gerçekleşmesi gereken ‘dava özel şartı’ olan “**takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması**” koşulu¹⁸²⁸ gerçekleşmemiştir.

Gerçekten; davacı (A)’nın, davalılardan (B)’ye 2.350.000,00 USD. ödemede bulunduğunu iddia ettiği 09.11.2014 tarihinde (**26 yaşında olan), ekonomik olarak ailesine bağlı olan ve hiçbir geliri bulunmayan**¹⁸²⁹ bir kişinin -yine dava dosyasına sunulmuş

¹⁸²⁷ Bknz: Yuk. dipn. 113-128

¹⁸²⁸ Bknz: Yuk. dipn. 46-87

¹⁸²⁹ Davacı Kerem Serez, davalıların cevap dilekçelerinde ileri sürdüğü bu hususa cevap verip, bu konudaki kanıtlarını mahkemeye sunmamış ancak dosyaya mahkemece görevlendirilmiş olan bilirkişi kurulu tarafından verilen 11.10.2021 tarihli BİLİRKİŞİ KURULU EK RAPORU’nda açıkça “GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI tarafından 19.04.2021 tarihinde mahkeme dosyasına gönderilen 2014-2015-2016-2017 takvim yıllarına ait gelir beyannameleri tarh ve tahakkuk fişleri incelendiğinde: ‘2014 ve 2015 yıllarında henüz 26 yaşında olan davacı Kerem Serez’in 2015 yılında yalnızca 6.607, 88 TL. gelir beyan ettiği, 2016 yılında ise 67.445, 29 TL. zarar beyan ettiği’ beyannamelerinde görülmektedir. Dolayısıyla, sözde alacaklı Kerem Serez tarafından 2.350.000, 00 USD. gibi yüksek meblağlı bir para verildiğine dair ortada somut bir belge dahi olmadan ve gelir gider yönünden dava dosyasına sunulan yıllık Gelir Vergisi beyanlarında da, bu büyüklükte bir

olan 11.10.2021 tarihli BİLİRKİŞİ KURULU EK RAPORU’na göre- (dava günü itibariyle TL. değeri 42.000.000,00 TL. olan) *dava konusu 2.350.000,00 USD. miktarındaki bir parayı, davalılardan (B) ’ye ödemiş kabul edilmesi hayatın olağan akışına aykırıdır...*

Davacı (B), ... Cumhuriyet Başsavcılığı’na ... Sor. dosyasına 04.11.2021 tarihinde verdiği ifadesinde (ŞÜPHELİ İFADE TUTANAGI’nda) açıkça “.....(A) bana 2.350.000,00 USD. ’yi –yani anlaştığımız paranın yarısını- nakden e l d e n ö d e d i.... Bunun üzerine biz de 10 Ocak 2015 tarihinde bir ‘feshih protokolü’ düzenledik. Ben bu feshih protokolüne istinaden 10 Ocak 2015 tarihinde, 10 Ocak 2020 vadeli ve alıcısı (A) olan 2 milyon 350 bin USD. bedelli bir bono düzenleyerek (A) ’ya teslim ettim...” ş e k l i n d e ifade vermiştir.

Davacı (A)’nın davalı (B)’ye ‘elden verdiği’ iddia ettiği 2.350.000,00 USD. (yani; BİLİRKİŞİ HEYETİ EK RAPORU’nda bunun ‘dava günü’ itibariyle TL. karşılığı 42.000.000,00 TL. olan bu miktardaki para) konusunda BİLİRKİŞİ HEYETİ EK RAPORU’nda; “Neticede davacı yan söz konusu 2.350.000,00 USD. bedelin dava dosyasına sunulan dilekçelerinde ‘haricen ödendiğini’ iddia etmekte ancak buna ilişkin herhangi somut bir dekonta dava dosyasında rastlanılmamıştır. Ortada ciddi bir alım iddiası olup, bu tutar huzurdaki dava günü döviz kurundan 42.000.000,00 TL. yapmakta olduğu, vergi dairesi kayıtları da gelir yönünden irdelenip incelendiğinde, yıllık beyannamelerde dava konusu kadar yüksek bir rakama rastlanılmadığı, ortada karşılıklı anlaşmalı, muvazaalı ve şaibeli bir alım-satım ticareti yapılmış olduğu gözükmele.....” ş e k l i n d e açıklamada bulunulmuştur.

42.000.000,00 TL. tutarındaki paranın ‘elden verilmesi’ tutarlı, geçerli/gerçek bir ödeme midir?

Bir ‘tasarrufun iptali davası’nda; **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 14.09.2021 T. E: 2017/(17)4-2773, K: 987 ve Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (19.11.2013 T. E: 2012/13785, K: 2013/16011):**

“.....borcun dayanağı olan bonoda bedelin nakden ahzolunduğu bildirildiğine göre, 110.000,00 TL. tutarındaki paranın h a n g i b a n k a d a n ödendiği, davacının bu kadar yüksek miktarda bir parayı verebilecek ekonomik durumu olup olmadığının soruşturulması.....”

gerekçesiyle, ilk derece mahkemesince verilmiş olan ‘tasarrufun iptaline’ ilişkin hüküm oybirliğiyle bozulmuştur (EK-1).

b)Somut olayda, ilk derece mahkemesinin vermiş olduğu “tasarrufun iptali davasının kabulüne” ilişkin kararında hiç dikkate almadığı, değerlendirmedeği başka ‘hayatın olağan akışına aykırı’ olan hususlar da mevcuttur. Gerçekten;

aa-Davacı-alacaklı (A)’nın 09.11.2014 tarihinde elden ödediğini iddia ettiği 2.350.000,00 USD.’nin (yani; dava tarihi itibariyle 42.000.000,00 TL.’nin) iadesi için beş yıl sonrasına 10.01.2020 vade tarihli bonoyu kabul ederken, davalı-borçludan hiçbir faiz ve teminat (ipotek, kefil vs.) talep etmemesi hayatın olağan akışına aykırı bir davranış teşkil eder...

---

beyan olmaması, haricen Yakup Yakuppur’a bu kadar yüksek miktarda para vermesinin şaibeli olarak gözükmesi ve ayrıca Kerem Serez’in sözde işlem tarihinde 2.350.000, 00 USD. gibi yüksek meblağlı bir parayı vermesinin mümkün olmadığı gözükmele, yıllık gelir beyannameleri ve tarh ve tahakkuk eden yıllık gelir vergisi beyannameleri tek tek irdelenip incelendiğinde ise, muhasebe sistemi yönünden huzurdaki dava konusu döviz bazında TL. karşılığı böyle büyük bir gelir/gidere dair kayıtlarda beyan akışı olmadığı ve daha düşük bir gelirin Yıllık Vergi Beyannamesinde gösterilmiş olduğu tespit edilmiştir.... Yine dava dosyasına sunulmuş bulunan aynı Bilirkişi Kurulu Ek Raporu’na göre (dava günü itibariyle TL. karşılığı 42.000.000, 00 TL. olduğu belirtilen) dava konusu 2.350.000, 00 USD.’nin davacı-alacaklı tarafından davalılardan Yakup Yakuppur’a ödenmiş kabul edilmesi ‘**hayatın olağan akışına aykırı**’dır.

bb- Davacı-alacaklı (A) ile davalı (B) arasındaki ‘*alım/satım protokolünün feshi*’ sözleşmesinin 6. maddesinde davacı lehine öngörülmüş olan ‘470.000 USD. cezai şart’ yönünden, davacı-alacaklının hiçbir girişimde (talepte) bulunmamış olması da **hayatın olağan akışına aykırıdır.**

c) Tasarrufun iptali davalarında “*borçluya ‘borç/satın alma bedeli’ olarak para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan davacı/alacaklının borçluya gerçekten bu miktardaki parayı verebilecek (ödeyebilecek) parasal (mali) gücünün bulunup bulunmadığı*” mahkemece araştırılabileceğinden¹⁸³⁰ ve somut uyuşmazlıkta da mahkemece atanan bilirkişi kurulunca dosyaya sunulan 11.10.2021 tarihli BİLİRKİŞİ KURULU EK RAPORU’nda (bknz: Yuk. s: 30/31; 36) “.....*davacı-alacaklı (A) ’nın işlem tarihinde (26 yaşında olduğu) 2014-2015 yıllarında 4.700.000,00 USD. bedelle, ilgili taşınmazları alabilmesinin mümkün görülmediği.....2014-2015-2016-2017 takvim yıllarına ait gelir vergisi beyannamelerine ilişkin tarh ve tahakkuk fişleri incelendiğinde; 2015 yılında yalnızca 6.607,88 TL. gelir beyan ettiğinin, 2016 yılında ise 67.445,29 TL. zarar beyan ettiği .....*”nin tespit edildiği, bu nedenle davacı-alacaklı (A) ’nın **dava konusu taşınmazı satın alabilecek parasal (mali) gücü bulunmadığı** çok net olarak görülmektedir.

d) Ayrıca somut olayda, dava konusu taşınmazın (3. kişi) (C) ’ye (borçlu) (B) tarafından devir tarihi 13.03.2015, davacı-alacaklı tarafından ‘geçici aciz vesikası’ niteliğinde olduğu belirtilen ‘haciz tutanağı’ nın düzenlenme tarihi ise 26.02.2020’ dir.

Bu nedenle, dava konusu tasarrufun iptaline karar verilebilmesi için, haciz tutanağının düzenlenme tarihinden (26.02.2020’den) en fazla iki yıl öncesinde (yani; 26.02.2018 tarihinde) yapılmış olması gerekirdi. Halbuki dava konusu tasarruf 13.03.2015 tarihinde yapılmış olduğundan, hiçbir şekilde bu tasarrufun iptaline karar verilemez!...

Bilgi ve takdirlerinize saygıyla sunulur...26.12.2021

EKİ: HGK. 14.09.2021 T. E: 2017/(17)4-2773, K: 987 sayılı kararı

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv)

¹⁸³⁰ Bknz: Yuk. dipn. 112-128

25) Davalı borçlu ile bir arkadaşlığı, tanışıklığı, ticari ilişkisi vb. bağlantısı olmayan davalı üçüncü kişinin, davalı-borçluya ait dava konusu taşınmazı satın alması tasarrufu, iptale tabi midir? Bedel yönünden yukarı doğru (dikey) nispetsizlik nasıl değerlendirilmelidir? Davalı borçlunun, dava konusu taşınmazın satışından sonra bu taşınmazda “kiracı” olarak oturmaya devam etmesi nasıl değerlendirilmelidir?

I- Tasarrufun iptali davalarının “hukuki niteliği” * ve “amacı”: **

Hakkında “haciz” (İİK. m. 78 vd.) işlemine girişilen (iflâsta; “iflâs kararı verilen” (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır. “*Malları üzerine haciz konulması*”ndan (veya *haklarında iflâs kararı verilmesi*”nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile takibine hedef olmadan, onlardan “mal kaçırmak” (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım “hileli” işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

Kötü niyetli borçluların “*alacaklılarından mallarını kaçırmak kasdı ile*” yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara “*tasarrufun iptali davası*” denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

“Tasarrufun iptali davası”nı “*bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır*”¹⁸³¹ ve tanımlayabiliriz.

* KURTOĞLU, S. İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780) – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd. – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 16 vd.; 141 vd.; 297 vd.; 379 vd.; 463 vd.; 683 vd.; 920 vd. – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.) – YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

** UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303

¹⁸³¹ Benzer tanımlar için bknz: KURU, B. “Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)” (İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 663) – MUŞUL, T. “İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır”

Bu davanın amacı; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; “malları üzerine haciz konulmadan” veya “hakkında iflâs kararı verilmeden” önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.^{1832 1833}

Yüksek mahkeme de ““İİK. 277 vd. ’nda düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu”¹⁸³⁴ belirtmiştir.

II- Tasarrufun iptali davası, “dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava”dır.¹⁸³⁵ Bu dava sonunda, tasarrufa konu mal, devir alanın malvarlığından

(Tasarrufun İptali Davaları, 2017, 2. Baskı, s: 17) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** “İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir.” (İcra ve İflâs Hukuku, 4. Bası, 2021, s: 715) - **EROĞLU, O.** “Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eda davasıdır” (Tasarrufun İptali Davası, 2. Baskı, 2020, s: 24; İslah, 4. Baskı, 2020, s:192) - **BERKİN, N.M.** “Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava.” (İflâs Hukuku, 1972, s: 489)

¹⁸³² **MUŞUL, T.** age. s: 23 - **EROĞLU, O.** age. s: 30 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 556 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 726 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 11.Bası, 2013, s: 857 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 5 - **ÇETİN, H.E.** Tasarrufun İptali, 2016, s: 17 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 40 - **ÇAM, U. M.** Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2009, s:58 - **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2019, s:887 - **ÇETİNEL, T.** Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 29

¹⁸³³ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s: 3 vd.

¹⁸³⁴ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230; 19.11.2018 T. 946/10870; 05.11.2018 T. 6517/10079; Ankara BAM. 26. HD. 02.11.2018 T. 2167/1536, 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049, 10.10.2018 T. 4073/8933, 09.10.2018 T. 8503/8819, 17.09.2018 T. 4747/7826, İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585, 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)- **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s:7 vd.

¹⁸³⁵ **UMAR, B.** Türk İcra-İflâs Hukukunda İptal Davası, 1963, s: 19 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 664 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3409 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **BERKİN, N.M.** İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - **ÜSTÜN-DAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2009, s: 300 - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. Der. 1969/1 s: 39) - **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd.) - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, 1966, s: 223 - **EROĞLU, O.** age. s: 33 vd. - **ESENER, T.** Türk Hususi Hukukunda Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal “İİK. m. 280” (AÜHF D. 2009, S: 3, s: 486) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** age. s: 557 - **YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252 - **UYAR, T.** “Muvazaa” Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 716 vd. - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tespit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, 2014, s: 254) - **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF D. 2015, S: 4, s: 933 - **KORKUSUZ, R.** İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, 2014, s: 312 - **ALBAYRAK, H./AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası

çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... “Davanın kabulüne” karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar.

İptal davasının *aynî* bir dava olmayıp, *kişisel* bir dava olduğundan, davanın değeri, iptal konusu tasarrufun kıymetine göre değil, “*alacaklının elindeki aciz belgesinde gösterilen ödenememiş (açık) alacak miktarı ile iptal konusu tasarrufun kıymetinden daha az olanına göre*” saptanır.

Bu kıstasa (ölçüte) göre belirlenen değer; bu davada alınması gereken “*peşin harç*” ile “*karar ve ilâm harcı*”ni¹⁸³⁶ ve dava sonunda hükmedilecek “*avukatlık ücreti*”ni¹⁸³⁷ hesaplamada önem taşır. İptal davası aynî bir dava olmadığından iptal konusunun *taşınmaz mal* olması halinde, iptal isteminin kabul edilmesi halinde, “*...davalı üçüncü kişi üzerindeki tapu (trafik) kaydının iptaline ve borçlu adına tesciline*” şeklinde değil, “*taşınmaza ilişkin -satış, bağış, ipotek vb.- işleminin iptaline ve davacı alacaklıya dava konusu taşınmaz üzerinde haciz ve satış isteme yetkisinin tanınmasına...*”¹⁸³⁸ şeklinde karar verilir.

III- Tasarrufun iptali davalarının konusu*:

Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 18 - **ÖZSUNAY, E.** Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968, s: 233 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 6.Baskı, 2013, s: 1744 - **AKŞENER, S. H.** İptal Davaları, 2. Bası, 2017, s: 27 - **AKKAYA, T.** “Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1968, s: 17 - **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2014, s: 499 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1015 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 49 - **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age. s: 858, 878 - **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, 2016, s: 565 - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s: 18 vd. - **KAZANCI, İ.T.** Tasarrufun İptali Davalarının İspatı, 2015, s: 76 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi,** 2014, C: 3, s: 4309 - **AKYAZAN, S.** Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) - **KARAMERCAN, F.** Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2020, s:158 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 7 - **ÇETİNEL, T.** age. s: 9 - **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku “Ders Kitabı”, 2020, s: 489

¹⁸³⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s: 676 vd.

¹⁸³⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s: 694 vd.

¹⁸³⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s: 1370, 1373.

* **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 362-377; s: 428-439; s: 759-790; s: 1072-1076; s: 1251-1257; s: 1433-1442; s: 1510 vd.; s: 1572 vd. - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 51-86; s: 803-828 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptal Davalarının Konusu (İBD. Temmuz-Ağustos/2017, s: 74-132) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Manisa Bar. Der. 2013, S: 125, s: 8-41) - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 211-231) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Tür. Bar. Bir. Der. Eylül-Ekim/2008, s: 287-313) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Ticari İşletmenin Devri”, “İptale Tâbi Tasarrufların Kapsamı” ve “Mahkemeye Aciz Vesikasının Sunulması” Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Çankaya Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Armağanı), 2020, C: 3, s: 3941-3978) - **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek ‘Alacağın Temliki’ Tasarrufları (Legal Huk. Der. Mayıs/2017, s: 2411-2437) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen

İİK. mad. 277/1’de; iptal davasının, “İİK. 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılabilceği” belirtilmiştir (İİK. mad. 277). Borçlunun “İİK. mad. 277 anlamında iptal edilebilen tasarrufları” sadece “malvarlığındaki bir hakka doğrudan etki yaparak, o hakkı başkasına nakleden veya sınırlayan, külfet yükleyen veya değiştiren veya sona erdiren hukukî işlemler” olarak tanımlanan¹⁸³⁹ -örneğin; borçlunun taşınır/taşınmaz malın başkasına devretmesi, taşınır/taşınmaz malları üzerinde rehin tesis etmesi, ticari işletmesini devretmesi vb. gibi- **tasarruf işlemlerinden** (tasarrufi muamelelerden) ibaret bulunmadığı gibi, tasarruf işlemlerinin ancak bir bölüm olarak dahil olduğu ve **doktrinde**¹⁸⁴⁰ “*hukukî bir sonuç doğurmak üzere yapılan irade beyanları*” olarak tanımlanan “*hukukî işlem*”lerden de ibaret değildir. Bu madde gereğince iptali söz konusu olanlar, “hukukî işlem” kavramından daha geniş olan, onu da içeren ve **doktrinde**¹⁸⁴¹ “*kendisine hukuk düzenince hukukî bir sonuç bağlanmış olan beşeri (insan) fiilleri*” olarak tanımlanan, **hukukî fiiller**’dir.^{1842 1843} “*Haksız fiil*”¹⁸⁴⁴ teşkil eden eylemler de, tasarrufun iptali davasına konu teşkil edebilir...

Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) - **UYAR, T.** “Muvazaalı İcra Takipleri” (Borç İkrarları) ile “Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması”nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 282-295) - **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** İİK.’nin 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (ABD. 2015/1, s: 369-397) - **AKKAYA, T.** “Alacaklılardan, Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (MİHDER, 2006/3, s:661-684) - **AKKAYA, T.** İcra ve İflâs Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar “İİK. m. 277-284” (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s:13-49) - **ÇETİNEL, T.** age. s: 30 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İptal Davaları “İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer’e Sunulan Bildiri”, 1963, s:38-42 - **OLGAÇ, S.** Yargıtay İçtihatlarının Işığında İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları (Dr. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s:457-480) - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 31 vd. - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ankara İktisadi ve Tic. İlimler Ak. D. 1969, S:1, s:39-49) - **EROĞLU, O.** age. s: 147 vd.

¹⁸³⁹ **TUHR, von. A.** (Çev. Edege, C.) Borçlar Hukuku, 1983, s: 189 - **SCHWARZ, A.B.** Borçlar Hukuku, 1948, s: 163 - **AYİTER, K.** Tasarruf Muameleleri, 1953, s: 13 - **OĞUZMAN, K./BARLAS, N.** Medenî Hukuk, 15. Baskı, 2008, s: 160 - **TEKİNAY, S.S.** Medeni Hukuk, 1978, s: 109 - **DURAL, M./SARI, S.** Özel Hukuk, 2006, s: 173 - **KARSLI, A.** İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 541 - **SEROZAN, R.** Medeni Hukuk, 2008, s: 303

¹⁸⁴⁰ **ATAAY, A.** Medeni Hukukun Genel Teorisi, 1980, s: 317 vd. - **OĞUZMAN, M.K.** Medeni Hukuk, 1994, s: 106 vd. - **ÖZSUNAY, E.** Medeni Hukuk, 1986, s: 318 vd. - **İMRE, Z.** Medeni Hukuka Giriş, 1976, s: 205 vd. - **ZEVKLİLER, A./ACARBAY, M. B./GÖKYAYLA, K. E.** Medeni Hukuk, 1999, s: 131 vd. - **OĞUZMAN, K./BARLAS, N.** Medeni Hukuk, 2008, s:166

¹⁸⁴¹ **ATAAY, A.** age. s: 310 vd. - **OĞUZMAN, M.K.** age. s: 99 - **ÖZSUNAY, E.** age. s: 319 - **İMRE, Z.** age. s: 207 - **ZEVKLİLER, A./ACARBAY, M. B./GÖKYAYLA, K.E.** age. s: 129 - **DURAL, M./SARI, S.** age. s: 159

¹⁸⁴² **UMAR, B.** age. s: 54 vd. - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 33 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 222, dipn. 615 - **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 52 vd.) - **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kastı ile Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Bası, 2019, s: 124 - **KAZANCI, İ.T.** age. s: 34 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: IV, s: 3410 - **KARSLI, A.** age. s: 541 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4313 - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 212) - **UYAR, T.** “Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)” ile “Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması”nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. 2014/3, s: 282-295) - **EROĞLU, O.** age. s: 40

¹⁸⁴³ **Yüksek mahkeme** de aynı doğrultuda içtihatla bulunmuştur: Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T.1405/120; 20.06.2013 T. 8604/9398 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁴⁴ **YILDIRIM, M.K.** age. s: 142 - **ERDÖNMEZ, G.** age. 1. Baskı, s: 99; 2. Baskı, s:125

Borçlunun; “*alacaklıları aleyhine malvarlığını azaltıcı nitelik taşıyan*” her türlü -en geniş anlamı ile- **hukukî işlemleri**, iptal davasına konu olabileceği gibi “*malvarlığının artışı önleyici işlemleri*” de (örneğin; borçlunun kendisine miras bırakanından gelecek mirası reddetmesi gibi) tasarrufun iptali davasına konu olabilir.^{1845 1846}

IV- “İvazsız Tasarruflardan Dolayı” İptal (İİK. mad. 278)^{1847 1848}

a- İİK. 278’de ‘borçlu tarafından yapılan “*bağışlama*” ve “*ivazsız*” (karşılıksız) tasarruflar’ın hangi koşulların gerçekleşmesi halinde iptal edilebileceği’ belirtilmiştir. **Kanunun öngördüğü belli bir süre içinde**, borçlu tarafından yapılan bağışlamalar ve karşılıksız tasarruflar alacaklıların iptal davasına yol açabilir.

Borçlunun “bağışlama” ve “ivazsız tasarruflarının” iptal konusu olabilmesi için, **hacizden** (İİK. mad. 86) veya haciz edilecek mal bulunmaması sebebiyle **acizden** (İİK. mad. 105) veya **iflâsın açılmasından** (İİK. mad. 165) itibaren **geriye doğru iki sene içinde** yapılmış olması gerekir. Aynı zamanda bu sürenin, haczin veya aciz vesikasının verilmesine sebep olan **alacağın** yahut iflâs halinde, **masaya kaydedilmiş olan alacaklardan en eskisinin doğum tarihinden öteye geçmemesi** gerekir.¹⁸⁴⁹

Bu döneme **doktrinde**¹⁸⁵⁰ “**süpheli dönem**” denilmektedir. **Kanun bu suretle, geriye doğru gidecek olan süreyi sınırlanmış olup, ileriye doğru bir süre** tayin etmediğinden¹⁸⁵¹ borçlunun kendisi hakkında aciz vesikası verildikten sonraki tasarrufları da iptal davasına yol açar. Ancak bu durumda beş yıllık genel “*hak düşürücü süre*” (İİK. mad. 284) saklıdır.

Uygulamada kısaca “*son iki sene içinde yapılan tasarruflar*”¹⁸⁵² diye nitelendirilen bu tasarrufların, ne zaman yapılmış olanlarının iptal edileceği İİK. mad. 278/I’de hiç de açık olmayan bir ifade ile belirtilmiştir. Bu ifadeyi şu şekilde açıklayabiliriz:

¹⁸⁴⁵ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 10 - COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İİK. C: 4, 7. Baskı, 2021, s: 6038

¹⁸⁴⁶ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 6602/3146; HGK. 08.12.2010 T. 17-596/641 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁴⁷ AKKAYA, T. İcra ve İflas Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar «İİK. m. 277-284» (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s:13-49) – GÜRDOĞAN, B. İptal Davaları «İcra ve İflas Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer’e sunulan Bildiri», s:38 – 42 – OLGAC, S. Yargıtay İçtihatlarının İşığı Altında İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları (Dr. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s:457-480) – ÖNEN, T. İptal Davaları (Ank. İktisadi ve Ticari İlimler Ak. 1969, S:1, s:39-49)

¹⁸⁴⁸ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 803-828 - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, s: 177, s: 4449-4513 - UYAR, T. İvazsız Tasarruflardan Dolayı İptal (Legal Huk. Der. Ekim/2017, s: 5023-5061) - UYAR, T. İcra ve İflâs Hukukunda «İvazsız Tasarruflardan Dolayı» İptal (İzmir Bar. Der. Nisan/2011, s: 103-124) - UYAR, T. İvazsız Tasarruflardan Dolayı İptal (Terazi Huk. Der. Ağustos/2008, s: 93-109) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Son İki Yıl İçinde Yapılan Tasarruflar» (İİK. 278/I, II) ve «Taşınmazın ‘Tapuda Gösterilen Satış Bedeli’ ile ‘Rayiç Bedeli’ Arasında Bir Mislini Ayan Fark Bulunması» (İİK. 278/III-2) Koşulu ile «Davacının, Davalı-Borçludaki Alacağının ‘Gerçek Bir Alacak Olması’ Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar... (Prof. Dr. N.M. Berkin Armağanı’nda yayımlanacak)

¹⁸⁴⁹ Bknz: 15. HD. 11.07.2006 T. 3271/4693; 02.03.2005 T. 5544/1162; 11.06.2004 T. 2584/3054; 21.01.2004 T. 3401/293 vb. (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁵⁰ ERDÖNMEZ, G. age. s: 105 vd. - KAZANCI, İ.T. age. s: 125 vd.

¹⁸⁵¹ BELGESAY, M.R. İcra ve İflâs Hukuku (Sentetik Bölüm), C: 2, 1953, s: 163 - GÜRDOĞAN, B. age. s: 225 - UMAR, B. age. s: 63.

¹⁸⁵² UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 999-1024 - UYAR, T. Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 130 vd. - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Son İki Yıl İçinde Yapılan Tasarruflar» (İİK. 278/I, II) ve «Taşınmazın ‘Tapuda Gösterilen Satış Bedeli’ ile ‘Rayiç Bedeli’ Arasında Bir Mislini Aşan Fark Bulunması» (İİK. 278/III-2) Koşulu ile Davacının, Davalı-Borçludaki Alacağının ‘Gerçek Bir Alacak Olması’ Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar... (Prof. Dr. N.M. Berkin Armağanı’nda yayımlanacak)

Bu madde uyarınca bir ivazsız tasarrufun iptal edilebilmesi için, öncelikle; tasarrufun, “**haciz**” (İİK. mad. 86) tarihinden, yani ‘haciz tutanağının düzenlendiği tarih’ten ya da tapu siciline haciz konulduğu tarih’ten veya -haciz edilecek mal bulunamamışsa veya haczedilen malların takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağı anlaşılmışsa (İİK. mad. 105/II) yine haciz tutanağının düzenlendiği tarih’ten yahut malların satış bedeli, alacaklının alacağına tamamen yetmemişse (İİK. mad. 143/I)- “**aciz**” tarihinden veya “**iflâsın açılması**” (İİK. mad. 165) tarihinden, geriye doğru iki sene içinde yapılmış olması gerekir.

Yüksek mahkeme de aşağıdaki uyuşmazlıklarda, ‘*şüpheli dönemde yapılmadığı için, İİK’nın 278. m. uyarınca iptal davasının kabulüne karar verilemeyeceğini*’ belirtmiştir:

“Haciz tarihi = 18.10.2011 iken; iptali istenen tasarruf tarihi = 18.03.2009 ise”,¹⁸⁵³

“Haciz tarihi = 10.11.2010 iken, iptali istenen tasarruf tarihi = 13.06.2008 ise”,¹⁸⁵⁴

“Haciz tarihi = 19.10.2009 iken, iptali istenen tasarruf tarihi = 11.01.2007 ise”^{1855 vb.}

Yüksek mahkeme, “*son iki yıllık süre*” koşuluyla ilgili olarak;¹⁸⁵⁶

√ “*Haciz tutanağından **geriye doğru 2 yıllık süreden sonra satış yapılmış olduğundan**, İİK’nın 278/3-2. maddesindeki bedel farkının dava konusu olayda uygulanmasının mümkün olmadığını*”¹⁸⁵⁷

√ “*Aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağının (en eskisinin) tarihine göre **tasarruf iki yıllık süreden sonra yapılmış olduğundan**, ivazlar arasında oransızlık nedeni ile tasarrufun iptal edilemeyeceğini*”¹⁸⁵⁸

√ “*İcra takibi sırasında yapılan fiili hacizde haczi kabil başkaca ekonomik değeri olan mahcuz bulunmadığı belirlenmiş olup, **tasarruf, haciz tarihinden geriye doğru 2 yıl içinde kalmadığından**, bedel farkından dolayı iptale karar verilemeyeceğini*”¹⁸⁵⁹

√ “*8.500,00 TL’ye satılan taşınmazın gerçek değerinin 12.000,00 TL olduğu belirlendiğinden, iki değer arasında önemli bir oransızlık olmadığı gibi, İİK. mad. 278/3-2 gereğince iptal için **aciz ve hacizden geriye doğru iki yıllık süre içinde tasarrufun yapılması gerekmekte** olup davacı tarafından sunulan aciz belgelerinin tarihine göre 2 yıllık sürenin de geçmiş olduğunu*”¹⁸⁶⁰

√ “*İİK’nın 278. maddesinde belirtilen akrabalar arasında yapılan ivazlı tasarruflar söz konusu olmadığı gibi; taşınmazın satış bedeli ile gerçek değeri arasında fahiş fark bulursa dahi aynı maddede belirlenen **haciz veya aciz yahut iflastan evvelki iki sene içinde kalan bir tasarrufun olmadığı**, kaldı ki bu hususta mahkemece banka hareketleri gibi deliller üzerinde de durulmadığı, ayrıca davalılar arasında alacağa mahsuben bir satış yapıldığının da iddia ve ispat edilmediği, davalıların borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden oldukları (İİK. mad. 280/I) hususu da belirlenemediğinden davanın reddine karar verilmesi gerekeceği*”¹⁸⁶¹

¹⁸⁵³ Bknz: 17. HD. 20.01.2015 T. 13759/591 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁵⁴ Bknz: 17. HD. 15.12.2015 T. 12550/14113 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁵⁵ Bknz: 17. HD. 20.01.2015 T. 13759/591 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁵⁶ Uygulamada önemi nedeniyle şu hususu hemen belirtelim ki, **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** “*burada ‘haciz’den kastedilenin ‘borçlunun adresinde yapılan haciz işlemi olduğunu’, borçlunun taşınmazına konulan haciz işlemi kapsamadığını*” belirtiyorken, **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu** 13.05.2015 T. 17-2087/1330 sayılı kararında “*taşınmazın tapu kaydına konulan haczin de geriye doğru iki/bir yıllık süreleri başlangıç teşkil edeceğini*” açıkça belirtmiştir...

¹⁸⁵⁷ Bknz: 17. HD. 24.12.2019 T. 1873/12408 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁵⁸ Bknz: 17. HD. 10.11.2020 T. 924/6793 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁵⁹ Bknz: 17. HD. 16.09.2019 T. 13366/8038 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁶⁰ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 11583/7710 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁶¹ Bknz: 17. HD. 06.12.2016 T. 21380/11206 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

√ “Bedel farkı ve borçlunun dava konusu taşınmazı kısmen de olsa kullanması nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK. 278/3-2 gereğince iptale tabi olduğu belirtilmiş ise de, 10.11.2010 tarihli haciz yazıları, 11.2.2015 tarihli kati aciz belgesi ile iptali istenen tasarrufun yapıldığı 13.6.2008 tarihi arasında **İİK'nun 278/2 maddesinde öngörülen iki yıllık süre geçmiş olduğundan, dava konusu tasarrufun İİK'nun 278/3-2 madde gereğince iptale tabi olmadığını- Dava konusu taşınmazın borçlu dışındaki diğer malikler tarafından da satılmış olmasının, dava konusu taşınmaz üzerindeki gecekondü niteliğindeki kerpiç evin çok kısa süre yetmiş altı yaşındaki borçlu tarafından kullanılmasının hayatın olağan akışına aykırı olmadığını, davalılar arasında akrabalık, arkadaşlık, iş ilişkisi gibi bir bağlantının bulunmaması, davalı 3. kişinin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden (kötüniyetli) (İİK.md.280/1) olduğunun davacı tarafından ispatlanamaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerektiğini”¹⁸⁶²**

√ “İİK 278/1 ve II. fıkralarında mutat hediyeler müstesna olmak üzere, hacizden veya haczedilecek mal bulunmaması sebebiyle acizden yahut iflasın açılmasından haczin veya aciz vesikası verilmesinin sebebi olan yahut masaya kabul olunan alacaklardan en eskisinin tesis edilmiş olduğu tarihe kadar geriye doğru olan müddet içinde yapılan bütün bağışlamaların ve ivazsız tasarrufların batıl olduğu belirtildikten sonra bu müddetin haciz veya aciz yahut iflastan evvelki iki seneyi geçemeyeceği öngörülmüş olduğu gözetilmeden ve davalılar arasında akrabalık, arkadaşlık, ticari ilişki gibi borçlunun mal kaçırma kastını 3. kişinin bildiği ya da bilebilecek durumda olduğunu gösterir bir yakınlığın da ispat edilemediği nazara alınıp davanın reddine karar verilmesi gerektiği”¹⁸⁶³

√ “İvazlar arasında fahiş fark sebebiyle bağış niteliğinde bulunduğu tasarruf iptale tabiyse de, haciz tarihi ile tasarruf tarihi arasında iki yıldan fazla süre geçmiş olduğundan ve mahkemece borçlu ile üçüncü kişinin hemşehri olmaları nedeniyle borçlunun durumunu bilebilecek şahıslardan olduğu belirtilmiş ise de davalının borçluyu tanıdığı ve durumunu bildiği konusunda somut bir bilgi bulunmadığından İİK. mad. 280'da yer alan beş yıllık sürenin dava konusu olayda uygulanma imkanı olmadığı”¹⁸⁶⁴

√ “Dava konusu taşınmazın **haciz tarihine göre iki seneden önce satılmış olması** ve kötü niyetin ispatlanamaması karşısında bu taşınmaz yönünden tasarrufun iptali davanın reddi gerektiğini”¹⁸⁶⁵

belirtmiştir.

b- Kanun, bazı tasarrufları, iptal davasına konu olmak bakımından **“bağışlama”** ile bir tutmuştur. Böylece, bu tasarrufların “bağışlama” sayılmaları konusunda **“aksinin isbatı mümkün olmayan bir kesin karine”** kabul edilmiştir.^{1866 1867} İİK. 278 uyarınca, **“Bağışlama hükmünde olan ve bu nedenle iptale konu olan tasarruflar”** şunlardır:

- Karı ve koca ile usul ve fûru, sıhren üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) hısımlar, evlat edinilenle evlatlık arasında yapılan ivazlı tasarruflar,
- Akdin yapıldığı sırada, kendi verdiği şeyin değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği akitler,

¹⁸⁶² Bknz: 17. HD. 15.12.2015 T. 12550/14113 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁶³ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 2643/8679 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁶⁴ Bknz: 17. HD. 20.01.2015 T. 13759/591 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁶⁵ Bknz: 17. HD. 27.10.2014 T. 8488/14411 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁶⁶ **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 266 - **ARAR, K.** İcra ve İflâs Hükümleri, C: 2, s: 224 - **BERKİN, N.** Rehber, s: 112 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 218 - **BERKİN, N.** İflâs Hukuku, s: 507 - **SARISÖZEN, İ.** a.g.m. s: 54 - **ÇETİNEL, T.** age. s:47 - **OLGAÇ, S.** a.g.m. s: 464 - **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, C: 2, s: 1383 - **GÜNEREN, A.** age. s: 685 - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** age. s: 138 - **OLGAÇ, S.** agm. s: 464 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** age. s: 559, dipn. 3 - **KURU, B.** Medenî Usul Hukuku El Kitabı, C: 1, s: 629 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: IV, s: 3424 - **AKŞENER, S.H.** İptal Davaları, s: 123 - **TOKTAŞ, M.** Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları (Peçeleme ve Muvazaalı İşlemler), 2009, s:89-108

¹⁸⁶⁷ Ancak, Anayasa Mahkemesi -11.07.2018 T. 9/84 sayılı kararı ile- «İİK. m. 278/III-1'deki akrabalığın ‘kesin karine olmadığını, aksinin ispat edilebileceğini’ kabul etmiştir.

- Borçlunun kendisine yahut üçüncü bir şahıs menfaatine kaydı hayat şartıyla irat ve intifa hakkı tesis ettiği akitler ve ölünceye kadar bakma akitleri.

Yapıldığı sırada borçlu aleyhine ivazlar arasında açık bir nisbetsizlik bulunan akitlere (İİK. mad. 278/III-2) ayrıca değinmek isabetli olur:

İvazlar arasındaki *nisbetsizlik* önemli olmalı ve tarafların yeterli bir dikkat ile anlayabilecekleri¹⁸⁶⁸ ölçüde bulunmalıdır. Fakat, ivazlar arasındaki bu nisbetsizliğin davalı tarafından *bilinmiş olması* aranmaz.¹⁸⁶⁹

Yüksek mahkemeye göre¹⁸⁷⁰ “*tasarrufa konu taşınmazın tapuda belirtilen (gösterilen) satış bedelinin, taşınmazın tasarruf tarihindeki -serbest piyasa rayicine göre- belirlenen gerçek değerinde bir misli veya daha fazla düşük olması halinde* ‘edimler arasında fahiş farkın bulunduğu’nun kabulü” gerekir. Bu hususun, yerinde keşif yapılarak ve bilirkişilerden rapor alınarak araştırılması gerekir.¹⁸⁷¹

Bu maddede yer alan **misli fark hesabını** aşağıdaki gibi bir örnekle açıklayabiliriz:

Borçlunun üçüncü kişiye sattığı taşınmazın, satış tarihindeki **gerçek değerinin 2,1 milyon TL olarak tespit edilmesi halinde**, borçlunun bu taşınmazı **(2,1 milyon /2 =) 1,05 milyon TL.’den düşük bedele satmış olması** ‘misli fark’ olarak kabul edilir.

Bugün, bir taşınmaz satmak/satın almak isteyen kimse, tapu işlemlerini gerçekleştirmek için Tapu Sicil Müdürlüğü’ne başvurduğunda, kendisi ‘*satmak/satın almak istediği taşınmazın tapu işlemi sırasında gösterilecek değer belirlenmesi için*’ Belediye’ye gönderilmekte ve orada belirtilen değer üzerinden gerekli harçların yatırılması istenmekte ve bundan sonra delil (takrir) işlemi gerçekleştirilmektedir...Bir taşınmazı satın almak/satmak isteyen herkesin izlediği bu yolu, borçlu ve borçlunun taşınmazını satın almak isteyen (iyiniyetli) üçüncü kişi izlediği zaman, niçin bu işlem (tasarruf) İİK. mad. 278/II-2 uyarınca iptale tâbi olmaktadır? Borçlu ile üçüncü kişi arasındaki bu işlemin (tasarrufun) iptale tabi olması Anayasamızın 10. maddesindeki ‘*eşitlik ilkesi*’ne aykırı sayılabilir mi? **Kanımızca**, İİK’nun 278/II-2’deki bu düzenleme “Anayasamızın 10. maddesindeki ‘*eşitlik ilkesi*’ne aykırı bir düzenleme” olarak değerlendirilmeli ve İcra ve İflas Kanunu’ndan çıkarılmalıdır. ‘Herkes’ için “geçerli” olan (sayılan) bir işlemin ‘*borçlu*’ tarafından yapılmış olması halinde “geçersiz” sayılmasının, Anayasamızın 10. maddesindeki ‘*eşitlik ilkesi*’ ile bağdaşır bir tarafı yoktur. Ancak hemen belirtelim ki; Anayasa Mahkemesi 11.07.2018 T. ve 9/84 sayılı kararında “*bu hükmün anayasaya aykırı olmadığını*” belirtmiştir (Bknz: R.G. 15.11.2018 T. s. 30596).

Yüksek mahkeme, bu konuda,

√ “*Davalı üçüncü kişi tarafından ipotek bedeli için yapılmış bir ödemenin bulunmadığı, dava konusu taşınmazların tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değeri arasında misli fark bulunduğu anlaşıldığından, yapılan tasarrufun iptale*

¹⁸⁶⁸ ANSAY, S.Ş. Hukuk, İcra ve İflas Usulleri, 7. B, 1960 s: 328 - ARAR, K. a.g.e. s: 224 - GÜRDOĞAN, B. a.g.e. s: 227 - OLGAÇ, S. a.g.m. s: 464, dipn. 28

¹⁸⁶⁹ UMAR, B. a.g.e. s: 67 - GÜRDOĞAN, B. a.g.e. s: 227 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3437 - KURU, B. El Kitabı, s: 1405 - KARATAŞ, İ/ERTEKİN, E. age. s: 142 - YILDIRIM, M.K. age. s: 184 - AKKAYA, T. agm. s: 28 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, s: 1490 vd. - EROĞLU, O. s: 164 - MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 355 - ÇETİNEL, T. age. s:55

¹⁸⁷⁰ Bknz: 17. HD. 26.02.2020 T. 1259/2204; 25.02.2020 T. 28/2057; 24.02.2020 T. 3248/1997; 18.12.2019 T. 630/12171; 04.12.2019 T. 5676/11536; 11.11.2019 T. 3256/10445; 15.10.2019 T. 2250/9390; 25.09.2019 T. 18219/8474; 07.11.2017 T. 8470/10226; 13.03.2017 T. 1658/2646; 06.12.2016 T. 20393/11218; 14.05.2015 T. 1180/7403; 24.02.2015 T. 16719/3317; 10.04.2014 T. 19253/5395; 17.5.2011 T. 9509/4909; 21.3.2011 T. 7080/2515; 28.11.2008 T. 2522/5601; 25.11.2008 T. 2522/5601; 25.11.2008 T. 3755/5541; 18.11.2008 T. 2633/5370 vb. (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁷¹ Bknz: 17. HD. 27.11.2019 T. 3788/11149; 25.11.2019 T. 5026/11078 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

tabi olduğunu- Edimler arasında fahiş farkın bulunduğu hallerde de üçüncü kişinin iyi-niyet iddiasının dinlenmeyeceğini¹⁸⁷²

√ “Dava konusu taşınmazın tapudaki değeri 120.000,00 TL olarak gösterilmiş ve tapu harcı da bu miktar üzerinden yatırılmışsa da; bu tarihten 2 gün sonra tapuda gösterilen değerın sehven belirtilmiş olduğu gerçekte taşınmazın 180.000,00 TL’ye devredildiği belirtilerek eksik kalan tapu harcı yatırılarak bu durumun düzeltildiği, bu durumda taşınmazın tapuda gösterilen değeri 180.000,00 bilirkişilerce belirlenen gerçek değeri ise 250.000,00 TL olup, bedeller arasında fahiş farkın bulunmadığı, davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini¹⁸⁷³

√ “Davaya konu olan taşınmazın tapuda belirtilen değeri 25.000,00 TL olup yapılan keşif sonucu belirlenen değerinin ise 48.000,00 TL, davalı 3. kişinin ödediğini öne sürdüğü bedelin ise 34.500,00 TL olduğu, devamlılık arz eden yargısal uygulamalarla taşınmazın tapuda gösterilen satış değeri ile keşfen belirlenen gerçek değeri arasında bir misli ve daha fazla farkın bulunduğu hallerde fahiş farkın bulunmasının kabul edildiği, bu durumda taşınmazın değeri 48.000,00 ya da 34.500,00 TL olarak kabul edilse dahi, bedeller arasında fahiş farkın bulunmadığını¹⁸⁷⁴

√ “Bilirkişi taşınmazın satış tarihindeki değerini 115.000,00 TL olarak belirlenen taşınmazın 67.000,00 TL’ye satılmış olması halinde, tapudaki satış bedeli ile gerçek değeri arasında önemli fark bulunmadığını¹⁸⁷⁵

√ “Tapuda 94.500,00 TL’ye satılan ve gerçek değeri 256.282,00 TL olan taşınmazla ilgili olarak ivazlar arasında önemli oransızlık olduğunu (İİK. mad. 278/3-2)¹⁸⁷⁶

c- Uygulamadaki önemi nedeniyle ayrıca şu hususu da belirtelim ki; “dava konusu taşınırın/taşınmazın, rayiç değerinin çok üstünde bir bedelle satılmış olmasının” **yüksek mahkeme ‘yukarı doğru aşırı oransızlık (nisbetsizlik)’** olarak nitelemekte ve bu durumun ‘hayatın olağan akışına aykırı olduğunu’ vurgulayarak “yapılmış olan tasarrufların iptaline” karar verilmesini istemektedir. . .

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Üzerindeki ipotek ve hacizle beraber toplam olarak maliyeti 775.000,00 TL. olan geminin bilirkişi tarafından tesbit edilen satış tarihindeki değerinin 97.036.00 TL. olduğu, bedeller arasında yukarı (dikey) olarak önemli fahiş farkın bulunmasının, İİK’nun 278/3-2 maddesi gereğince iptale tabi olduğunu¹⁸⁷⁷ (Satışın, gerçek değerın 8 katı bedel ödenerek yapılması)

√ “Taşınmaz üzerinde dava dışı bankanın 1 trilyonluk ipoteği bulunduğu ve bu hali ile de taşınmazın tapudaki değeri ile ipotek bedeli de dikkate alındığında gerçek değeri arasında “yukarıya doğru aşırı oransızlık” olduğu, İİK. mad. 278/2 uyarınca, edimler arasındaki aşırı farkın “bağışlama” hükmünde sayılıp yapılan tasarrufların iptale tabi olduğu- “Taşınmazların, hayvan alımı nedeni ile ortaya çıkan borcun ödenmesi amacı ile alacağa karşılık devrinin yapıldığı” anlaşıldığından, İİK. mad. 279/2 uyarınca, acizden itibaren bir yıl içinde yapılmaları halinde iptali gerektiği gözetilerek, borca karşılık taşınmaz devrinin mutad ödeme vasıtası olarak görülmesi mümkün olmadığından, davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini¹⁸⁷⁸ (Satışa konu taşınmazda 1 trilyonluk ipotek olması)

¹⁸⁷² Bknz: 17. HD. 26.02.2020 T. 1259/2204 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁷³ Bknz: 17. HD. 24.02.2020 T. 3248/1997 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁷⁴ Bknz: 17. HD. 11.11.2019 T. 3256/10445 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁷⁵ Bknz: 17. HD. 15.10.2019 T. 2250/9390 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁷⁶ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 18219/8474 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁷⁷ Bknz: 17. HD. 29.06.2020 T. 4212/4098 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁷⁸ Bknz: 17. HD. 18.04.2017 T. 6620/4167 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

√ “*Borçlu adına kayıtlı ve davacı tarafından haciz konulan taşınmaz üzerindeki ipotek ve hacizler nedeniyle davacıya para düşmeyeceği, haciz sırasında borçlunun annesi tarafından istihkak iddiasında bulunulduğu anlaşıldığından öncelikle hacizle ilgili istihkak davası açılıp açılmadığı araştırılarak haciz tutanağının İİK. 105 anlamında geçici aciz belgesi niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği*” ve “*üzerinde haciz ve ipotek olan taşınmazın rayiç bedelinin iki katına bir bedelle satın alınmasının hayatın olağan akışına uygun düşmediği gibi, borçlu ile davalının hemşeri olması, dava konusu taşınmazın borçlunun annesi tarafından kullanılması gibi maddi ve hukuki olgular birlikte değerlendirildiğinde dava konusu tasarrufların İİK. 280/1-2 madde gereğince iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğine değinen bozma ilamı üzerine davanın kabulüne dair verilen kararın isabetli olduğunu*”¹⁸⁷⁹ (**Haciz ipotek bulunan devre konu taşınmazın için iki misli bedel ödenmesi**)

√ “*Rayiç bedelin oldukça üstünde fazla bedel ödenmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı- Davalı 3. Kişinin borçlunun eşinin teyzesi, diğer davalının ise borçlunun eşinin teyzesinin eşi olduğu, dolayısıyla davalı 3. Kişilerin İİK’nun 280/1 madde kapsamında borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle tasarrufun iptali davasının kabulü gerektiğini*”¹⁸⁸⁰ (**Satışın, gerçek değerinin 7 katı bedel ödenerek yapılması**)

√ “*Taşınmazın satın alınması sırasında, taşınmaz üzerinde bulunan hacizlerin, taşınmazın satış tarihindeki gerçek bedelinin beş katından fazla bulunmasına rağmen, üzerinde bu kadar yüksek miktartlı bir haciz bulunan bir taşınmazın satın alınmasının hayatın olağan akışına aykırı sayılması gerekeceğini*”¹⁸⁸¹ (**Satışa konu taşınmazda gerçek değerinin 5 katında fazla haciz bulunması**)

√ “*Davalı üçüncü kişinin, değerinin yaklaşık sekiz misli fazla para ödeyerek taşınmazın satın alınmasının, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini*”¹⁸⁸² (**Satışın, gerçek değerinin 8 katı bedel ödenerek yapılması**)

belirtmiştir.

d- “*Bağışlama*” ve “*ıvazsız tasarruf*” sebebine dayalı iptal davalarında ispat yükü davacı-alacaklıya düşer.^{1883 1884}

V- Alacaklılara Zarar Vermek Kasdı İle Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı İptal (İİK 280)¹⁸⁸⁵: Bu maddede, malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmeyen borçlunun

¹⁸⁷⁹ Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. 603/5011 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁸⁰ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 1873/1740 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁸¹ Bknz: 17. HD. 14.02.2011 T. 12627/1159 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁸² Bknz: 17. HD. 31.03.2009 T. 4702/1884 Aynı doğrultuda bknz: 17. HD. 02.04.2013 T. 7471/4619; 17. HD. 11.04.2011 T. 2967/3346; 17. HD. 19.04.2010 T. 1649/3605; 17. HD. 31.03.2009 T. 4702/1884; 17. HD. 01.10.2009 T. 600/3771 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁸³ **UMAR, B.** age. s: 66 - **KAZANCI, İ.T.** age. s: 147

¹⁸⁸⁴ Karş.: **EROĞLU, O.** age. s: 158 (Bu görüşe göre, bu durumda, ispat yükünün ‘davalı-borçlu’ ile ‘bağışlamayı kabul eden üçüncü kişi üzerinde olması gerekir...)

(*) **ALBAYRAK, H.AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Haziran/2016, s:433-484) – **ASKAN, F.** 6183 sayılı AATUHK. Uyarınca Kamu İcra Hukukunda Tasarruf İptal Davaları, s:64-71; – **ÇAM, U.M.** Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, s:93-114 – **KARAKOÇ, Y.** Kamu İcra Hukukunda Tasarrufun İptali Davası (Prof. Dr. Mualla Öncel’e Armağan, 2009, s:375-426) – **KOSTAKOĞLU, C.** 6183 sayılı Kanuna Göre Amme Alacaklarının Tahsili Yönünden İptal Davası (Yarg. D. 1991/1-2, s:5-21; Yasa D. 1990/9, s:1229-1241) – **ÖNCÜ, K.** Vergi Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları – **ÖZ, E./DEMİRTAŞOĞLU, B.** Kamu Alacağını Koruma Yöntemi Olarak Tasarrufun İptali Davaları (Tür. Adalet Akademisi Der. Temmuz/2012, s:35-68) – **SAVAŞ, H.H.** Kamu Alacaklarında İptal Davası (Mükellefin Der. 2000/86, s:82-89; 2000/87, s:120-129; 2000/8, s:114-122) – **TOKTAŞ, M.** age. s: 95

¹⁸⁸⁵ **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 803-828 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) – **UYAR, T.** ‘Alacaklılara Zarar Vermek Kasdı ile Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı, İptal (İİK. m. 280)’

alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptale tâbi olduğu belirtilmiştir.

Maddenin metninde “hileli tasarruflar” deyimine yer verilmemiş ise de, maddenin içeriğinden, borçlunun geniş anlamda hileli tasarruflarının iptalinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.¹⁸⁸⁶ Bu hükmün kabul edilmesinin temelinde ‘alacaklıların müracaat edebilecekleri iptal sebeplerini, kanunda sayılanlarla sınırlı olmaktan çıkarma amacı vardır.’¹⁸⁸⁷

Borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun (yani; borçlunun malvarlığının borçlarını karşılamadığının) ve alacaklılarına zarar verme kasdının, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişilerce -tasarruf tarihinde- bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emareler (karineler) olmalıdır. Yani, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişi, borçlunun kasdını biliyor olmalıdır.

‘Zarar verme kasdından dolayı’ iptal davası açılabilmesi için “sübjektif şart” denilen «borçlunun zarar verme kasdı ile bu kasdın üçüncü kişi tarafından bilindiği»nin de ispat edilmesi zorunludur.¹⁸⁸⁸

Yüksek mahkeme

√ “Taraflar arasında herhangi bir tanışıklık olmadığından ve davalı taşınmaz yazlık ihtiyacı nedeniyle satın aldığından ‘davanın reddi’ gerekeceğini”¹⁸⁸⁹

√ “Taraflar arasında yakınlık olmayıp daha önce birbirlerini tanımadıkları ve davalı üçüncü kişinin borçlunun mali durumunu bilebilecek durumda olmadığını, yine tasarrufa konu ev için ödenen bedel ile devir tarihindeki gerçek değeri arasında bir misli fark olmadığı anlaşıldığından ‘davanın reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”¹⁸⁹⁰

√ “Mahkemece, davaya konu devir işleminden önce bir ticari ilişki bulunduğu ve davalı 3. kişinin davalı borçlu şirket ortağı, yetkilisi, temsilcisi, çalışanı ya da bu kişilerin yakını olduğuna dair bir bilgi dosyaya yansımadağı anlaşıldığından davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁸⁹¹

√ “Davalıların sosyal medya ortamında arkadaş olmaları aracı satın alan davalı 3. kişinin davalı borçlunun borçlarından haberdar olmasını ve borçlunun mal varlığının

(ABD – 2017/4 s: 307-364) – **UYAR, T.** Aynı Zamanda ‘Hemşerisi’ Olan İki Kardeşten Birisine, Sahip Olduğu Taşınmazlardan (2) Tanesini ‘Değerinin Çok Altında Bir Bedelle’ Devrettikten Sonra, Aynı Gün Öteki Kardeşine de ‘Değerinin Çok Altında / Üstünde Bir Bedelle’, (4) Taşınmazın Devreden Borçlu Hakkında Tasarrufun İptali Davası (İİK. m. 278/III-2; 280/I) Açılabilir mi? (Yargı Düny. Huk. Der. Ocak-Şubat-Mart; S: 73-75, s: 17-36) – **UYAR, T.** İİK’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) – **UYAR, T.** Alacaklılara Zarar Vermek Kasdı ile Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı İptal (İBD. 2008/6 Kasım-Aralık, s: 2901-2929) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 9-12; s: 59-61; s: 132-134; s: 267 vd. - s: 578 vd. – **AKÇAR, H.** Zarar Verme Kasdından Dolayı Tasarrufun İptali Davaları «Yargıtay Kararı İncelemesi» (Eskişehir Bar. D. 2012/2, s: 67-70) – **AKKAYA, T.** İcra ve İflas Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar «İİK. m. 277-284» (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s: 13-49) – **AKŞENER, H. S.** İY.’nin 280. Maddesinde 4949 Sayılı Yasa ile Yapılan Değişiklik Üzerine Bir İnceleme (Legal Huk. Dr. Eylül/2003, s: 2209-2212) – **BÖRÜ, L.** İcra ve İflas Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal Davası «İİK. m. 280» (AÜHFĐ. 2009/3, s: 487-537) – **KAYIŞ, F.** Ticari İşletmenin Devrinde Bazı Sorunlu Noktalar ve Buna İlişkin Tespitler (Legal Huk. Der. S: 215, Kasım/2020, s: 5009-5060) – **ÖZTEK, S. / MEMİŞ, T.** Şirketler Hukuku ve İcra İflas Hukuku İlkeleri Karşısında Borçlu Şirketin Alacaklarının Hüküm Ortağa Karşı Korunması («Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanması» isimli Sempozyuma Sunulan Tebliğ, 2008) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırma Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Dr. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

¹⁸⁸⁶ **KURU, B.** El Kitabı, s: 1409 vd.

¹⁸⁸⁷ **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kasdıyla Yapılan Tasarrufların İptali, s: 9

¹⁸⁸⁸ **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 144

¹⁸⁸⁹ Bknz: 17. HD. 23.12.2019 T. 3976/12298 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁹⁰ Bknz: 17. HD. 16.12.2019 T. 187/11980; Aynı doğrultuda bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 4543/10999 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁹¹ Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 194/11681 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

borçlarını ödemeye yetmediğini bilmesi gerektiğini göstermeyeceğinden davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁸⁹²

√ “İİK.nun 280. maddesine göre kötü niyeti kanıtlanma yükümlülüğü davacı tarafta bulunmakta olup, davalılar arasında akrabalık bağı, iş ortaklığı, arkadaşlık gibi kötü niyeti gösterir bir durumun kanıtlanmadığı, bu nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁸⁹³

belirtmiştir.

Mütalaa konusu uyumsuzluk açısından, davacı-alacaklının İİK. 280 anlamında tek iddiası “**borçlunun, davalı üçüncü kişiye sattığı taşınmazda kiracı olarak oturmaya devam etmesi**” olduğundan bu konudaki içtihatlarla ayrıca değinelim.

Yüksek mahkeme bu konuda,

√ “**Davalı üçüncü kişi ‘taşınmazı yatırım amaçlı satın aldığı ve satın aldığı kişilerin taşınmazda bir süre daha oturmak istediklerinden kiraya verdiğini’ belirterek dosyaya kira sözleşmesi sunduğundan, öncelikle davalılara bu kira sözleşmesine istinaden kira ödeyip ödemediğine dair delillerinin sorulması, varsa bunların dosyaya kazandırılması ve daha sonra dava konusu tasarrufun İİK 280/1 madde gereğince iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini**”¹⁸⁹⁴

√ “**Davalı alıcının aynı apartmanda kendisine ait dairesinde oturuyor olduğu ve satın aldığı tasarrufa konu taşınmaza taşındıktan sonra ilk oturduğu daireyi kiraya verdiği, davalı satıcının, taşınacağını belirttiği adresteki tadilatların bitmemiş olması sebebiyle kira bedelini ödeyerek bir süre daha oturmaya devam etmek istemesi ve bu nedenle de sattığı evde altı ay kadar oturmasının muvazaanın varlığını göstermeyeceğini**”¹⁸⁹⁵

√ “**Tasarruf konusu taşınmazda davalının oturmaya devam etmesinin ve kira sözleşmesinin düzenlenmemesinin bu kişi yönünden tasarrufun iptali için gerekçe olamayacağı, buna göre davanın davalı açısından reddine karar verilmesi gerekeceğini**”¹⁸⁹⁶

√ “**İstanbul gibi büyük bir kentte, kiracı ile mülk sahibinin birbirinin maddi durumunu bilebilecek oranda tanınmalarının beklenemeyeceğini**”¹⁸⁹⁷

Buna karşın, **borçlunun kira ilişkisi kurulmadan taşınmazda oturmaya devam etmesi halinde ise,**

√ “**Davalının çocuklarının oturdukları evi babalarının borçları nedeni ile satmak zorunda olduğu yolundaki açıklamaları ve satışa rağmen 2 yıl boyunca kira bedeli ödenmeden oturmaya devam edildiği bu hali ile İİK’nun 280. maddesine göre davalının borçlunun mali durumu ve alacaklarını ızzar kastını bildiğinin sabit olduğunu**”¹⁸⁹⁸

√ “**Borçlu davalının uzun bir süre satmış olduğu taşınmazda ikamet etmeye devam etmesinin ve diğer davalı ile herhangi bir kira sözleşmesi yapmamış olması yanında kira ödendiğine ilişkin herhangi bir savunmada da bulunmamış olmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu bu nedenle 3. kişi konumundaki davalının kötü niyetli olduğunun sayılması gerektiğini**”¹⁸⁹⁹

belirtmiştir.

VI- Haciz yolu ile takiplerde, iptal davası;(*)

¹⁸⁹² Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 188/11677 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁹³ Bknz: 17. HD. 11.11.2019 T. 3631/10454 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁹⁴ Bknz: 4. HD. 31.05.2021 T. 1218/1998 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021) (EK-1)

¹⁸⁹⁵ Bknz: HGK. 08.10.2019 T. 17-2248/1998 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021) (EK-2)

¹⁸⁹⁶ Bknz: 17. HD. 17.09.2018 T. 2838/7831 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021) (EK-3)

¹⁸⁹⁷ Bknz: 17. HD. 24.12.2018 T. 17281/12670 Aynı doğrultuda bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 19229/8885 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁹⁸ Bknz: 17. HD. 14.11.2017 T. 9519/10480; Aynı doğrultuda bknz: 17. HD. 27.02.2017 T. 23913/1993; Ankara BAM. 26. HD. 19.01.2018 T. 2536/75 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁸⁹⁹ Bknz: 17. HD. 13.11.2019 T. 2698/10587 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

- a) *Kesin (kat’i) aciz belgesi* (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir.^{1900 1901}
- b) *Geçici aciz belgesi* (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir.^{1902 1903 1904}
- c) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII’ye göre açılan¹⁹⁰⁵ “istihkak davası”nda, alacaklı; *aciz belgesi sunmadan*¹⁹⁰⁶ “karşılık dava” olarak da iptal davası açabilir.¹⁹⁰⁷

Hemen belirtelim ki; **Yüksek mahkeme**¹⁹⁰⁸ -dava açarken veya daha sonra yargılama/(istinaf) temyiz aşamasında dahi- *aciz vesikası ibraz edilmesinin mümkün olduğunu, aksi halde (ibraz edilmezse), davanın reddi gerektiğini* kabul etmektedir.¹⁹⁰⁹

“*Kesin (kat’i) aciz belgesi*”, haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad.

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 877-919– **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:2-7; s:47-52; s:262-266; s:710-715; s:744-749; s:1076-1079; s:1249-1251; 1387-1394; s:1521-1530 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Ticari İşletmenin Devri”, “İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı” ve “Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması” Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: 3, 2020, s: 3941-3978] – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575)– **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175-187) – **UYAR, T.** İİK.’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

¹⁹⁰⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 2082 vd.; 2682 vd.

¹⁹⁰¹ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; 04.10.2018 T. 5240/8614; 13.03.2018 T. 12606/2252; 17.01.2018 T. 18904/170 vb. (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁹⁰² **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, 920-969

¹⁹⁰³ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 2, s: 2084 vd.

¹⁹⁰⁴ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 20.06.2019 T. 6162/7019; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; HGK. 30.04.2019 T. 17-1791/498; 17. HD. 19.04.2016 T. 603/5011; 10.04.2019 T. 4728/4472; 09.04.2019 T. 11037/4355; 04.03.2019 T. 11171/2346; 12.02.2019 T. 56/1292; 11.02.2019 T. 49/1269; 25.12.2018 T. 16643/12698; 05.12.2018 T. 7206/11758; 19.11.2018 T. 946/10870 vd. 17.09.2018 T. 507/7829 vb. (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁹⁰⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, s:8190 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda İstihkak Davaları, s: 770 - **KAZANCI, İ.T.** age. s: 187 vd. – **EROĞLU, O.** age. s: 105 – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s:535 vd.

¹⁹⁰⁶ Bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:12, 2009, s: 19670 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 2, s: 4360 – **EROĞLU, O.** age. s:104 – **MUŞUL, T.** age. s:535 – **KURU, B.** El Kitabı, s:1415 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs, s:214

¹⁹⁰⁷ Bknz: 17. HD. 14.05.2018 T. 17250/4976; 8. HD. 16.01.2018 T. 12662/531; 17. HD. 22.05.2014 T. 16230/804; 28.06.2011 T. 1718/6117; 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403; 27.10.1987 T. 2251/3709 vb. (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁹⁰⁸ Bknz: 17. HD. 08.05.2019 T. 6144/5718; 23.06.2016 T. 18039/7665; 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307; 14.03.2013 T. 5569/3301; 26.06.2012 T. 1921/8024; 19.01.2012 T. 1829/269; 18.04.2012 T. 12788/4874; 25.03.2013 T. 5561/4060; 04.04.2011 T. 7124/3028; 27.01.2011 T. 5310/430; 20.01.2011 T. 7202/215; 30.09.2010 T. 3414/7574; 01.07.2010 T. 5069/6229; 15. HD. 15.01.2003 T. 6346/153; 20.02.2002 T. 642/862; 22.09.2004 T. 3920/4487; 03.11.2004 T. 1725/5593; 04.11.2004 T. 1832/5619; 19.02.2003 T. 6107/5900; HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 14.04.2004 T. 15-182/220 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁹⁰⁹ “‘Muvazaa (TBK. m. 19) nedenine dayalı’ tasarrufun iptali davalarının ise aciz belgesi ibraz edilmesine gerek kalmadan görülebileceği” kabul edilmektedir.

143/I).¹⁹¹⁰ Ayrıca “borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz tutanağı” (İİK. mad. 105/I) “**kesin aciz belgesi hükmünde**” olduğu gibi,¹⁹¹¹ “borçlunun bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı” (İİK. mad. 105/II) da “**geçici aciz belgesi**” yerine geçer.¹⁹¹²

VII- Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken “dava şartları” (*);

HMK.’nin 114. maddesinde (12) bent halinde sayılan -ve tüm davalar için geçerli olan- dava şartları “**genel dava şartları**”, buna karşın HMK. m. 114/2’de belirtilen dava şartlarına ise, bazı davalar için öngörülmüş olduğu için “**özel dava şartı**” olarak nitelendirilir. İİK. m. 277/I-1’de öngörülen “tasarrufun iptali davası açabilmek için kesin ya da geçici aciz belgesi ibraz etme zorunluluğu” da “özel dava şartı”dır.¹⁹¹³ Tasarrufun iptali davasında aranan dava şartları şunlardır:

- a) ‘İcra takibinin kesinleşmiş olması’ gerekir.
- b) ‘Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması’ gerekir.
- c) ‘Borçlu hakkında yapılmış icra takibine konu olan alacağın kesinleşmiş olması’ gerekir.
- ç) ‘Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.

Belirtilen bu dava şartlarından herhangi birisinin veya birden fazlasının dava konusu olayda gerçekleşmemiş olması halinde, mahkemece “ön koşul yokluğu nedeniyle tasarrufun iptali davasının reddine” karar verilir.¹⁹¹⁴

VIII- Tasarrufun iptali davalarında davacının, davalı-borçludaki alacağının ‘gerçek’ bir alacak olması gerekir.

İptal davalarında, “davacının, davalı-borçludan bir alacağının bulunması” ve “davacının; borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edilmemiş -yani, alacağın kısmen-tamamen tahsil edilmemiş olması” ön koşul olduğundan, mahkeme iptal davasının yargılaması sırasında, öncelikle bu ön koşulun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır. Davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) “davacının alacağının mevcut olmadığını” -örneğin muvazaaya dayandığını- iddia ve ispat edebilir.¹⁹¹⁵ Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, öncelikle davacının, davalı-borçluda ‘gerçek bir alacağı’nın bulunması, diğer bir deyişle tasarrufta bulunan kimsenin gerçekten ‘borçlu olması’ gerekir. Eğer ‘gerçek bir borç’ yoksa ‘alacak’ da söz konusu olamayacağından, tasarrufun iptali davası dinlenmez.¹⁹¹⁶ Davacı-alacaklı, tasarrufun iptali davasını, ‘ilama dayalı icra

¹⁹¹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:8, s:11853 vd. - ÖZTEK, S. Aciz Vesikası, 1994 (İİK. m. 143; m. 251), s:48 vd. - DELİDUMAN, S. Aciz Belgesi, 1995, s:28 vd.

¹⁹¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9138 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 2082 vd.

¹⁹¹² Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. ag. şerh, C:6, s: 9139 vd. - ÖZTEK, S. age. s:22 vd. - DELİDUMAN, S. age. s:8 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 2084 vd.

(*) UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018 s:4729-4801) – UYAR, T. Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının “Bedele Dönüşmesi” (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas “Gerçek Değer”in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının “Usul”den ve “Esas”dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Barosu Dergisi’nde yayımlanacak)

¹⁹¹³ ALBAYRAK, H. agm. s: 934

¹⁹¹⁴ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 749 vd.

¹⁹¹⁵ KURU, B. age. C:4, s:3506

¹⁹¹⁶ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, s:4524 vd. – GÜNEREN, A. age. s:379 – UMAR, B. age. s:41 vd. – TAZE, M. Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yük. Lisans Tezi, 2007, s:120) – KAPLAN, H.A. 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında İcra ve İflas

tabiki’ne dayandırmışsa, ‘tasarrufun iptaline’ karar verilebilmesi için, ‘*ilamın (alacağın) kesinleşmiş olması*’ gerekir.^{1917 1918}

Yüksek mahkeme, de “*Tasarrufun iptali davasında ‘alacaklının borçluda gerçek bir alacağının olması’ koşulunun irdelenmesi gerektiğini, takip dayanağı alacağın gerçek olmadığından anlaşılması durumunda, davanın ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesinin gerektiğini*”¹⁹¹⁹ ve “*salt takibin kesinleşmiş olmasının alacağın gerçek olduğu anlamına gelmediğini*”¹⁹²⁰ belirtmiştir...

*

Mütalâa (ve dava) konusu olayda;

Davacı-alacaklı ... A.Ş. vekili, dava dilekçesinde özetle,

“*Müvekkilli bankanın davalı borçludan olan alacaklarının tahsil ve takibi için ... İcra Müdürlüğü’nün ... sayılı dosyası ile kambiyo takibi başlattıklarını, devreden davalı borçlu bakımından, icra takibinin kesinleşmiş olduğunu, ... devreden davalı borçlu ... aciz haline düştükten sonra ve kendisi hakkında icra takipleri başlatılmadan kısa bir süre önce, alacaklılarından mal kaçırmak maksadıyla ve muvazaalı işlemlerle, mallarını kaçırdığını, alacağın doğumundan sonra, borçlunun evvelce kendi adına kayıtlı bulunan, dava konusu ... İli, ... İlçesi, ... Mah., 376 Ada, 7 Parselde B Blok 2. Kat 8 Bağ. Böl.’de bulunan, Çatı piyesli Mesken vasfındaki taşınmazı 25.01.2019 tarihinde, davalı ...’a devrettiğinin tespit edildiğini, yapılan bu devir işleminin İİK. 277 vd. maddeleri kapsamında muvazaalı olduğunu, davalı borçlu hakkında ihtiyati haczin infazı kapsamında olmak üzere, icrai işlemler yapıldığını, borçlunun menkul, gayrimenkul ve 3. şahıslardaki hak ve alacaklarının haczi talep edildiğini; bu kapsamda yurt genelindeki, tüm bankalara haciz ihbarnameleri gönderildiğini; Uyap’tan çıkan ve tahmin edilen tüm tapulara haciz müzekkeresi gönderildiğini, yapılan bu icrai/haciz talep işlemlerinin neticesinde, devreden davalı borçlunun hiçbir bankada herhangi bir hak ve alacağı haczedilemediğini, borçlu adına kayıtlı, dosya borcu karşılayacak şekilde herhangi bir malvarlığı (araç, taşınmaz vs.) haczedilemediğini, ... ‘tasarrufun iptali davalarında, dava koşulları hangi borçlunun tasarrufunun iptali istenmişse, dava koşulu o borçlu yönünden değerlendirilmesi gerektiğinden ve icra takibinde takip çıkış miktarı 388.043,04 USD (= 2.667.602,00 TL.) olup bu miktarlardaki dosya alacağının başkaca tahsil imkanı bulunmadığından, kesin aciz vesikasının bulunması koşulları aranmaksızın, davanın esasına girilmesini talep ettiklerini, Yargıtay kararları uyarınca aciz vesikasının dava aşamasında dahi tamamlanabileceğinin içtihat edildiğini, İİK. 281/2 gereğince, ihtiyati haciz taleplerinin bulunduğunu, dava konusu taşınmaza yönelik devir işlemleri yönünden, İİK. 277 vd. gereğince, tasarrufun iptaline ve tarafımıza satış yetkisi verilmesine karar verilmesini talep ettiklerini, davalı borçlu ile devralan davalının muvazaa ilişkisi içinde ve kötü niyetli olduğunu, yargılama sırasında söz konusu taşınmazın tekrar el değiştirmesi ve tekrar devir işlemi yapması/yaptırılması mümkün olduğunu, tasarrufa*

Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2006, s:45 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C:2, s:1266 – COŞKUN, M. Tasarrufun İptali Davaları, s:937 – GÜNAY, E. Tasarrufun İptali Davası (Borçlu Muvazaası), 5. Baskı, 2019 s:80 – SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. s:175 – MUŞUL, T. İptal Davaları, s:443 – EROĞLU, O. age. s:59 – ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age. s:729 – OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, 2007, s:586 – ÇETİN, H.E. age. s:15 – ALBAYRAK, T. agm. s: 943 vd. – ÇETİNEL, T. age. s: 79

¹⁹¹⁷ Bknz: HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36; 17. HD. 20.09.2010 T. 5787/7047 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

¹⁹¹⁸ ALBAYRAK, H. agm. s: 956

¹⁹¹⁹ Bknz: 4. HD. 08.06.2021 T. 1931/2552; 17. HD. 31.05.2017 T. 254/6191; 24.05.2016 T. 10582/6278; 4. HD. 26.05.2021 T. 1158/1733; 17. HD. 18.02.2020 T. 5545/1647; 17. HD. 09.12.2019 T. 3821/11646; 17. HD. 03.12.2019 T. 3921/11416 (www.e-uyar.com; E. T. 22.11.2021)

¹⁹²⁰ Bknz: 17. HD. 26.06.2018 T. 1875/6392; 17. HD. 15.05.2018 T. 3037/5045; 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com; E. T. 22.11.2021)

konu taşınmazların devir işlemlerinin borçlunun aciz halinde olduğunu bilebilecek yakınlık ilişkisi içinde olduğu kişiler arasında yapıldığını, davalı borçlu ile devralan davalının muvazaâ ilişkisi içinde ve açıkça kötü niyetli olduğunu” ve “...davaya konu taşınmazların devir bedelleri ile taşınmazın piyasa bedeli arasındaki farkı ve bedelde muvazaayı belirlemek için keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasını, devir alan davalı ile devreden davalı borçlunun aciz halinde olduğunu bilebilecek kişilerden olup olmadığını incelemek bakımından davalıların nüfus kayıtları, Ticaret Odası Kayıtları, SGK Kayıtlarının celbini talep ettiklerini” belirtmiştir.

Davalı borçlu ... vekili cevap dilekçesinde özetle; “...müvekkilleri hakkında aciz belgesi dosyaya sunulmadan açılan davanın reddini talep ettiklerini, eksik harcın tamamlanması gerektiğini, davanın soyut gerekçelerle açıldığını, davacının hangi hukuki sebebe dayandığını açıklattırılması gerektiğini, tasarruf, borcun doğum tarihinden önce gerçekleştirildiğini, müvekkillerinin taşınmazı, gerçek değerine sattığını, mal kaçırma kastı olmadığını, dava konusu taşınmazın 25.01.2019 tarihinde 2.100.000,00-TL bedelle satıldığını, bu bedelin o günün piyasa koşullarına göre taşınmazın gerçek ederi olduğunu, taraflarca yapılan pazarlık neticesinde emsal taşınmazlar da dikkate alınarak belirlendiğini, müvekkili ve diğer davalı ... arasında akrabalık bağı, ticari ve hukuki herhangi bir ilişkisi söz konusu bile olmadığını, taşınmaz için uzun bir süre farklı farklı emlakçılar tarafından müşteri arandığını, ancak bulunan müşterilerle fiyatta ve ödeme koşullarında anlaşılamadığından, taşınmaz satılmadığını, bu emlakçıların, tanık sıfatıyla dinlenildiğinde somut gerçeğin ortaya çıkacağını, müvekkili borçlu ... ile diğer davalı üçüncü kişi ... arasında ne bir akrabalık, ne ticari ne hukuki bir ilişki olmadığını, kaldı ki davacı tarafın da bu durumun aksini iddia etmediğini, davacının taleplerinin zamanaşımına uğradığını” belirtmiştir.

Davalı-üçüncü kişi ... vekili cevap dilekçesinde özetle “Müvekkil ile taşınmazı satan diğer davalı arasında taşınmazın alım satım işlemleri dışında hiçbir bağlantı olmadığını, ...müvekkilinin, söz konusu taşınmazı satın almadan önce uzun bir süre Yeşilköy civarında yatırım amaçlı taşınmaz aradığını ve bunun için emlakçılarla görüştüğünü, hatta farklı taşınmazlar için pazarlıklar yapıldığını, anlaşma noktasına gelinmiş olsa da son anda çıkan pürüzlerden dolayı bir kaç taşınmazın satım işlemlerinin de yapılamadığını, müvekkilinin, dava konusu taşınmazı da o dönem emlakçılarda görmüş olmasına rağmen, taşınmaz için o dönem ederinin çok üzerinde bir fiyat istendiğinden anlaşma sağlanamadığını ve bu taşınmazın satın alınmadığını, aradan 4-5 ay gibi bir süre geçtikten sonra taşınmazın 2,25 milyon TL civarında tekrar satışa çıkarıldığını öğrenen müvekkilinin, taşınmazı satın almak için pazarlık yaptığını ve sonuç olarak taşınmazını 2,1 Milyon TL'ye satın aldığını, davacı bankanın ‘taşınmazın muvazaalı olarak devredildiğini’ iddia ediyorsa da muvazaâ iddiasının, hiçbir şekilde gerçekleri yansıtmadığını, müvekkili ile diğer davalı arasında hiçbir akrabalık olmadığı gibi ticari bir bağlantı da olmadığını, müvekkilin muvazaalı bir ilişkiye girdiği iddiasının son derece kötü niyetli olduğu gibi hayatın olağan akışına da aykırı olduğunu, ...müvekkili üçüncü kişinin, davacı bankanın diğer davalı borçludan alacaklı olup olmadığını yahut diğer davalının başka kişilere borcu olup olmadığını bilme imkanının da olmadığını, müvekkilinin yatırım amacıyla söz konusu taşınmazı, piyasa rayicine göre gerçek değeriyile ve tapuda gösterilen satın alma bedelinin tamamını banka kanalıyla ödeyerek satın aldığını, gerçek bir satışın söz konusu olduğunu, dava dilekçesinde bu açıklanan hususların hiçbirinin aksinin iddia edilmediğini, buna rağmen soyut bir şekilde taşınmaz devrinin muvazaalı olduğunun ileri sürüldüğünü, davacı tarafın, muvazaâ iddiasına yönelik hiçbir delil bildirmediklerini, davacının tüm iddiaları diğer davalı ... isimli kişiye yönelik olduğunu, bu kişinin borçlarının olduğu, mal kaçırıldığı gibi iddialar ileri sürülmüşse de dava dilekçesinde müvekkillerine yönelik bir iddia dahi olmadığını, davanın tek dayanağının, ‘taşınmazın düşük bedelle satıldığı’ iddiası olduğunu, bu iddianın da somut gerçeklere aykırı olduğunu ve bu durumda ayrıca bir araştırmaya gerek duyulmadan davanın reddi gerektiğini, davacı tarafın, muvazaaya dayanmış olup bu iddiasını ispata elverişli hiçbir

delil sunmamasına ve ihtiyati haciz kararı için üzerine düşen ispat yükünü yerine getirmemiş olmasına rağmen müvekkilin parasını ödeyerek sahip olduğu dava konusu taşınmaz hakkında ihtiyati haciz kararı verilmişse de bu kararın hatalı olduğunu, iyi niyetli üçüncü kişi konumunda olan müvekkilin mülkiyet hakkını ihlal edildiğini, davacı bankanın, varlığını iddia ettiği alacağını tahsil etmek gayretindeyse de, bu durumun iyi niyetli üçüncü kişi olan müvekkili haksız şekilde zarara uğratmadan yapması gerektiğini, savanın dayanağı olan icra dosyasındaki borçluları her kimse taleplerini onlara karşı yöneltmesi gerekirken borçla, borçluyla hiçbir ilgisi olmayan müvekkili hukuken zorlayarak, bundan kazanım elde etmeye çalışmasının son derece kötü niyetli olduğunu, bu nedenle haksız ve kötü niyetli davanın reddini talep ettiklerini, dava dilekçesi ekinde kesin yahut geçici aciz vesikası sunulmadığından, davanın dava şartı eksikliğinden de reddi gerektiğini, ayrıca tasarrufun iptali davaları, nisbi harca tabi olmasına rağmen huzurdaki dava eksik harçla açılmış olup harcın tamamlanması, aksi durumda davanın açılmamış sayılması gerektiğini...”

belirtmiştir.

01.07.2021 tarihli ‘bilirkişi raporu’nda özetle;

“Dava konusu taşınmazın değeri;

- Keşif tarihi (28.05.2021) itibarıyla değeri 4,5 milyon TL. x 2/5 = 1,8 milyon TL.,
- Dava tarihi (28.12.2020) itibarıyla değeri 4,5 milyon TL. x 2/5 = 1,8 milyon TL.,
- **Devir tarihi (25.01.2019) itibarıyla değeri 4,5 milyon TL. x 2/5 = 1,4 milyon TL.”**

olarak hesaplanmıştır.

Davacı-alacaklı ... A.Ş. vekili, sonraki beyan dilekçelerinde özetle;

“...Davalı üçüncü kişinin, bu taşınmazı davalı borçlu hakkında icra takipleri başlatılmadan 8 ay önce, özel bir teklif ve aralarındaki anlaşma ile ve taşınmazın değerinden daha fazla yapılan ödeme ile ve bilirkişi raporunda belirlenen değer olan 1,4 milyon TL üzerinde 2,1 milyon TL bedel ile almasının tek başına muvazaanın karinesi ve kanıtı olduğunu, ...tacir olan devreden/borçlunun icra dosyası borçlusunun, dava dışı şirketin de yetkilisi/hakim ortağı olduğunu, önlemine almak için üzerine kayıtlı ve vazgeçemeyeceği değerdeki dava konusu edilen taşınmazını önceden tanıdığı ve bu hususta anlaştığı devralan davalı ... 'a emaneten teslim ettiğini, bunun karşılığında bir mizansen hazırlanarak taşınmazın değeri fazla fazla kararlaştırılarak, satış bedeli olarak kararlaştırılan 2.100.000,00 TL 'nin ödendiğini, buradaki yegane gayenin, bu taşınmaz için daha sonra yapılacak tespit, alacaklılar tarafından dava açılmasının önüne geçmek olduğunu, muvazaa iddiasına dayalı tasarrufun iptali davalarının, esas itibarıyla, aldığı şeyin bedelinden daha az surette ödeme yapıldığı durumlarda açılmakta olduğunu, davalıların ödeme olarak ileri sürdüğü hususların sıhhatinin teyidi için ödemenin yapıldığını ileri sürdükleri ilgili bankadan sorulmasını talep ettiklerini, tasarrufun iptali davalarında, bedelde muvazaanın yalnızca devredilen şeyin bedelinin düşük gösterilmesi suretiyle değil; devre konu şey için olağandan fazla ödeme yapılmasının da iptal sebeplerinden sayıldığını, 17. HD.'nin 13025/6947 s. kararında ‘Borçlu ile davalı arasındaki 31.8.2010 tarihli tasarruflar yönünden borçlunun aynı gün üç adet dükkan niteliğindeki taşınmazını aynı kişiye satması, anılan taşınmazlardan ... numaralı dükkanın bilirkişi tarafından belirlenen 18.000 TL rayiç değerine rağmen 70.000 TL ipotek, 60.000 TL hacizle birlikte 29.000 TL'ye, ... numaralı dükkanın bilirkişi tarafından belirlenen 45.000 TL rayiç değerine rağmen 70.000 TL ipotek ,60.000 TL hacizle birlikte 6.500 TL'ye, 1 numaralı dükkanın bilirkişi tarafından belirlenen 62 .000 TL rayiç değerine rağmen 100.000 TL ipotek, 60.000 TL hacizle birlikte 16.000 TL'ye satılması yani taşınmazların rayiç değerinin (125.000 TL olmasına rağmen) çok üzerinde bir bedelle (471.500 TL'ye satın alınması) satılmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığından davalılar arasındaki davaya konu 31.8.2010 tarihli tasarrufların İİK'nun 280/1 madde gereğince davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğinin

belirtildiğini, bu taşınmaz alışverişinin de aman fazla gösterelim de iptale tabi olmasın kaygısı ile yapıldığını, bu durum, hayatın olağan akışına uymamakla, Yargıtay kararları yol göstericiliğinde, davanın kabulü ile dava konusu taşınmazın devrilen yönelik tasarrufun iptaline ... karar verilmesini gerektiğini ..., ...davalı borçlunun taşınmazını sözde sattığını, taşınmazı devrettiği 25.01.2019 gününden bugüne, yaklaşık 3 senedir sattığı taşınmazda yaşamaya devam ettiğini, ... İcra Müdürlüğü'nün ... Tal. sayılı dosyasından tutulan zabıttan 'davalı borçlunun halen devrettiği bu evde yaşadığının' görüleceğini, **haciz sırasında davalı borçlu ...'ın eşi ...'ın evde hazır bulunduğunu, haczin tatbik edildiği adresin, hem davalının davaya dayanak icra dosyasından ödeme emrinin tebliğ edildiği adres; hem de davalının taşınmazı devrettiği halde halen yaşamaya devam ettiği adres olduğunu, davalı borçlunun, bu taşınmazı alacaklıların haciz tehdidinden korumak için arkadaşına devrettiğini ve evde yaşamaya devam ettiğini, davalıların ödeme olarak yaptıkları/kabul ettikleri bedelin ilgili bankadan sorulmasını ve cevabının gelmesinden sonra tarafımıza harç için süre verilmesini talep ettiklerini**”

belirtmiştir.

Davalı borçlu ... vekili sonraki beyan dilekçelerinde özetle; “Müvekkilinin diğer davalı ...'ın taşınmazı ‘yatırım amacıyla’ satın aldığı öğrendiğinde, gerek taşınmazın bulunduğu yerin (...) annesi ile kardeşinin ikametine (...) yakın olması, gerekse çocuklarının yıllardır yaşadığı ortamdan ve mevcut arkadaş çevresinden ayırmak istememesi nedeniyle, evi kiralamak için diğer davalıya teklifte bulunduğunu ve nihayetinde **taşınmazı kiraladığını, müvekkilin kirasını ödeyerek taşınmazda yaşamaya devam etmesinde kötü niyet aranmayacağını, davacı müvekkilin dava konusu taşınmazı, gerçek anlamda satmadığını**’ iddia etmişse de, bu iddiasının doğru olmadığını, müvekkilin taşınmazını göstermelik olarak devretmesinin, hayatın olağan akışına da uygun olmadığını, **davacı bankanın, müvekkil ile diğer davalının ortak hareket ettiğine dair en ufak bir delil dahi dosyaya sunmadığını, davacı tarafın, dava dilekçesinde ileri sürdüğü iddialarını ispat edemediğini, kötü niyetli ve hukuki dayanaktan yoksun davanın reddi gerektiğini, davacının temelsiz iddiasının aksine gayrimenkulün gerçek değerinin altında satılmadığının, bilirkişi raporuyla da ortaya çıktığını, davacının ispatlanamayan davasının reddi gerektiğini**”

belirtmiştir.

Davalı-üçüncü kişi ... vekili sonraki beyan dilekçelerinde özetle, “...Davaya konu daire alışverişinden önce müvekkillerinin, diğer davalı ...'ı tanımamakta olduğunu, müvekkillerinin, ‘yatırımlık’ olarak satın aldığı dairenin, satıcı-davalının kişi şartlarında taşınmak istememesi ve çocukları yüzünden kira rayiçlerine uygun bedelle kendisine kiralannış olduğunu ve kira bedellerinin müvekkillerine öndediğini, 2019, 2020 ve 2021 yılı kiralalarının diğer davalıdan tahsil edildiğini; 2019 ve 2020 yılı kira tahsilatlarını vergi dairesine beyan edildiğini, **müvekkillerinin ‘yatırım’ olarak aldığı daireyi, rayiç kira bedellerine uygun miktarda (2019 yılı için aylık 6.000,00 TL; 2020 yılı için aylık 7.000,00 TL ve 2021 yılı için aylık 7.900,00 TL) diğer davalıya kiraya verdiğini, kira bedellerini tahsil ettiğini ve bunların vergisini de ödediğini, hayatın olağan akışı içinde gerçekleştiği açıkça görünen bütün bu işlemlerde art niyet veya muvazaa aramanın doğru olmadığını, ...bilirkişi raporunda devir tarihindeki değer olarak tespit edilen 1,8 Milyon TL'nin gerçek satış bedelinin altında olduğunu, bilirkişinin tespitinin kabulü halinde müvekkilimizin fazladan para ödediği gibi son derece anlamsız ve hayatın olağan akışına uymayan bir durum ortaya çıkacağını, gerçeklere aykırı bu durumun kabulünün mümkün olmadığını, devir tarihindeki değer, gerçek ve fiili alım-satım değerinin altında tespit edilmesini kabul etmediklerini...**”

belirtmiştir.

*

Somut olayda; davacı-alacaklı banka icra takip borçlusu ...'ın üçüncü kişi ...'a ... tarihinde yapmış olduğu taşınmaz satışının iptalini talep etmektedir.

Davacı-alacaklı;

- Yapılan bu devir işleminin İİK. 277 vd. uyarınca muvazaalı olduğunu,
- Davalıların **muvazaa ilişkisi içinde ve kötü niyetli olduğunu**,
- Devir işleminin **borçlunun aciz halinde olduğunu bilebilecek yakınlık ilişkisi içinde olduğu** kişiler arasında yapıldığını,
- **Bedelde muvazaayı** belirlemek için keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasını talep ettiklerini,
- Davalı üçüncü kişinin, **davalı borçlunun aciz halinde olduğunu bilebilecek kişilerden olup olmadığını** incelemek bakımından davalıların nüfus kayıtları, Ticaret Odası Kayıtları, SGK Kayıtlarının celbini talep ettiklerini,

belirtmiş ve bilirkişi raporunun düzenlenmesinden sonra;

- Bilirkişi raporunda belirlenen devir tarihindeki gerçek bedel 1,4 milyon TL ile davalı üçüncü kişinin ödediği bedel arasında **yukarı doğru nispetsizlik (dikey fark) olduğunu**,
- Davalı borçlunun **devrettiği taşınmazda oturmaya devam etmesinin** de iptal sebebi olduğunu

ileri sürmüştür.

Davalılar ise;

- Bu iddialara karşı çıkarak ‘taşınmaz satışının **gerçek bir satış olduğunu**’
- Bilirkişi raporunda belirlenen bedel olan 1,4 milyon TL’nin düşük belirlendiğini, 2,1 milyon TL olan satış bedelinin **piyasa rayicine göre** ve pazarlıkla belirlendiğini,
- Borçlu ile üçüncü kişi arasında hiçbir irtibat, arkadaşlık, ilişki bulunmadığını, bunun da ispat edilemediğini, davacının soyut iddialarla dava açtığını,
- Üçüncü kişi taşınmazı yatırım amaçlı aldığından, kira parasını veren davalı-borçlunun burada oturmaya devam etmesinin iptal sebebi olamayacağını

savunmuştur.

*

a- Bilindiği gibi, İİK mad. 277 vd. gereğince açılan tasarrufun iptali davalarında, ‘davacının borçludaki alacağının gerçek olması’, ‘borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması’, ‘iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması’ ve ‘borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığı araştırılması gerekir.¹⁹²¹

b- Öncelikle “*ivazsız tasarrufların butlanı*”na ilişkin İİK. 278. maddesini değerlendirmek isabetli olur.

aa- Bu maddeye göre iptal kararı verilebilmesi için, bedelde fark olan tasarrufun belirli bir tarihte yapılması gerekir. Davacı alacaklı vekili “...*devreden davalı borçlunun herhangi bir malvarlığının haczedilemediğini, ...06.09.2021 tarihinde borçlunun adresinde haciz yapıldığını*” belirtmiştir.

... tarihli satışta bedelde muvazaa iddiasının iptal sebebi olarak ileri sürülebilmesi için davacı-alacaklının 2 yıl içinde haciz yapmış olması gerekir.

Bir başka deyişle, davacı-alacaklı, ancak şüpheli dönem olan, 06.09.2021 tarihli haciz ile 06.09.2019 tarihleri arasında yapılan satışlarda bedelde muvazaa iddiasına dayanabilir.

¹⁹²¹ Bknz: 4. HD. 09.06.2021 T. 1298/2679; 17. HD. 13.05.2019 T. 19309/5987 (www.e-uyar.com; E. T. 07.12.2021)

Yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi, borçlu hakkında uygulanan ilk 06.09.2021 ise, iptali istenen tasarruf tarihi 25.01.2019 olduğundan, İİK. mad. 278/3-2’deki bedel farkının dava konusu olayda uygulanması mümkün olmayacaktır.¹⁹²² Bu nedenle, davacı bankanın talebi ile, borçlu ... hakkında, uygulanan ilk haciz tarihi icra dosyasından tespit edilerek 25.01.2019 tarihinden sonraki iki yıllık süreçte herhangi bir haciz işlemi yapıp yapılmadığının tespiti gerekir.

... İcra Müdürlüğü’nün ... sayılı dosyası ile talimat icra dosyasında ... tarihinden itibaren 2 yıllık süreçte, alacaklı bankanın talebi üzerine borçlu ...’ın mallarının malları üzerinde bir haciz uygulanmamışsa, iki yıllık geriye doğru hesaplanacak süre haciz tutanağına belirtilen 06.09.2021 tarihinden itibaren hesaplanacaktır. Bu durumda, dava konusu tasarruf 06.09.2019 tarihinden önce 25.01.2019 tarihinde yapıldığından, söz konu tasarrufun İİK. 278/3-2 uyarınca bedel farkı nedeniyle iptale tabi olmayacaktır.

İlgili icra dosyasının tetkikinden, davacı-alacaklı bankanın talebi üzerinde, anılan dosyalarında, 06.09.2021 tarihinden önce ve şüpheli dönemde davalı borçlu ...’ın malları hakkında bir haciz uygulandığı tespit edilirse, o zaman İİK. mad. 278 uyarınca iptal koşullarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi gerekecektir.

bb- Bilirkişi tarafından tespit edilen devir tarihindeki gerçek değer 1,4 milyon TL olması, ancak söz konusu taşınmazın satışı için 2,1 milyon TL ödenmesi yukarı doğru nisbetsizlik oluşturur mu?

Öncelikle belirtelim ki, satış değeri ile tespit edilen gerçek değer arasında misli fark bulunmadığından, borçlunun taşınmazını düşük bedelle davalı üçüncü kişiye devretmesi nedeniyle tasarrufun iptali davasının kabulüne karar verilemez. Çünkü ancak satış bedelinin 1,4 milyon/2 = 700 bin TL. olması halinde, misli fark nedeniyle, ödenen değer düşük değer olduğu kabul edilirdi. Bilindiği gibi, **yüksek mahkemenin** uygulaması bu yöndedir.¹⁹²³

Davacı alacaklı “tespit edilen değere göre, *ödenen bedelin dikey fark oluşturduğunu*, bu nedenle de tasarrufun iptali gerektiğini” ileri sürmüştür.

Bedeller arasında dikey olarak oransızlık olması ancak bu farkın olağan dışı olması halinde kabul edilmektedir. Yüksek mahkeme, düşük bedel değerlendirmesi yaparken, misli farkı (yarı yarıya fark bulunmasını) iptal sebebi olarak öngörmüştür. Somut uyumsuzlukta, bilirkişinin tespit ettiği bedel olan 1,4 milyon TL’nin iki misli olan 2,8 milyon TL.’den daha düşük bir bedel ödenmiştir. Dikey farkın tespiti açısından aynı oran uygulandığından, iptal sebebinin oluştuğu kabul edilemez.

Kaldı ki, **Yüksek mahkeme** yukarıda verdiğimiz örneklerden görüleceği üzere, ancak,

- *Satışın, gerçek değer 7- 8 katı bedel ödenerek yapılması,*
- *Satışa konu taşınmazda yüksek bedelde (örneğin 1 trilyonluk) birçok haciz, ipotek olması*

durumlarında bedeller arasında dikey oransızlık olduğunu kabul etmektedir.

Somut olayda, bedeller arasında açık bir dikey oransızlık olmadığı gibi, dava konusu taşınmaz üzerinde haciz ve ipotek ile birlikte de devredilmiş değildir. Bu nedenle, bilirkişi tarafından belirlenen (1,4 milyon TL.’lik) değer in isabetli olduğu kabul edilse dahi, misli farkın dahi bulunmadığı gözetildiğinde, iptal koşullarının oluştuğu kabul edilemez.

¹⁹²² Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T. 4125/126 (EK-4) – 17. HD. 24.12.2019 T. 1873/12408 (EK-5) – 17. HD. 15.10.2019 T. 4943/9393 (EK-6) – 17. HD. 16.08.2019 T. 16366/8038 (EK-7)

¹⁹²³ Bknz: 17. HD. 29.06.2020 T. 4212/4098 (EK-8) – 17. HD. 18.04.2018 T. 4221/4327 (EK-9) – 17. HD. 18.04.2017 T. 6620/4167 (EK-10) – 17. HD. 19.04.2016 T. 603/5011 (EK-11) – 17. HD. 16.02.2016 T. 1873/1740 (EK-12) – 17. HD. 02.04.2013 T. 7471/4619 (EK-13) – 17. HD. 11.04.2011 T. 2967/3346 (EK-14)

Kaldı ki, davalıların bilirkişinin devir tarihi itibariyle bulduğu 1,4 milyon TL.’lik değer in düşük olduğunu, taşınmazın 2019 tarihi itibariyle piyasa rayicine göre alındığını savunmuşlardır...

cc- Davalı-borçlunun devrettiği taşınmazda kiracı olarak oturmaya devam etmesi iptal sebebi midir?

Eğer davalı-üçüncü kişi, davalı-borçludan satın aldığı taşınmazda, davalı-borçlunun bir bedel ödemededen kiracı olarak oturmasına izin verseydi, bu durum yapılan satışın muvazaalı olarak yapıldığı konusunda bir karine oluştururdu.

Somut uyuşmazlıkta, davalı-üçüncü kişinin, satın aldığı taşınmazda, davalı devreden borçlunun kira sözleşmesi yaparak oturduğu, kira bedellerinin banka havalesi ile ödendiği, kira bedellerine ilişkin vergi bildirimlerinin yapıldığı ve tüm bunların resmi belgeler ile ispat edildiği gözetildiğinde, devreden borçlunun bedelini ödeyerek dava konusu taşınmazda kiracı olarak bulunması iptal sebebi olarak kabul edilmemelidir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi¹⁹²⁴ **yüksek mahkeme** de bu görüştedir:

“Tasarruf konusu taşınmazda davalının oturmaya devam etmesi ve kira sözleşmesinin düzenlenmemesinin bu kişi yönünden tasarrufun iptali için gerekçe olmaz.”

“Borçlunun satışa rağmen 2 yıl boyunca kira bedeli ödenmeden dava konusu taşınmazda oturmaya devam etmesi iptal sebebi oluşturur.”

Yüksek mahkemenin bu görüşü isabetlidir. Satıcı ile ilgisi olmayan alıcının yatırım olarak satın aldığı taşınmazda satıcının kiracı olarak oturmasına karşı çıkmasının bir anlamı yoktur. Uygulamada da taşınmaz satın alan kimselerin o taşınmazda hali hazırda kiracı varsa, kira sözleşmesinin devamına karşı çıkmadıkları veya taşınmazda önceki malikin kiracı olmak istemesi halinde, kira ilişkisi kurdukları bilinen bir gerçek olup hayatın olağan akışına da uygundur.

d- Davalı-üçüncü kişi, İİK. mad. 280/1 kapsamında davalı-borçlunun mali durumunu ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden midir?

Davacı-alacaklı vekili her ne kadar “...tasarrufa konu taşınmazların devir işlemlerinin borçlunun aciz halinde olduğunu bilebilecek yakınlık ilişkisi içinde olduğu kişiler arasında yapıldığını, borçlunun taşınmazını arkadaşına devrettiğini” ileri sürmüşse de, bu iddialara ilişkin hiçbir delil sunmamıştır.

Davalılar arasında arkadaşlık, ortaklık, uzak/yakın akrabalık, ticari ilişki vb. her hangi bir tanışıklık bulunmadığından ve “davalı üçüncü kişinin, davalı borçluyu tanıdığı, mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğu” davacı tarafından ispat edilemediğinden davanın reddi gerektiği açıktır.

SONUÇ:

- Davalı borçlu ile davalı üçüncü kişi arasında yapılan tasarrufun İİK. mad. 278 uyarınca iptale tabi olup olmadığının incelenmesi için öncelikle bu maddede belirtilen iki yıllık sürenin hesabının yapılması gerektiği,
- Davalılar arasında yapılan tasarrufun İİK. mad. 278’de belirlenen şüpheli dönemde yapıldığının tespiti halinde dahi, bilirkişi tarafından belirlenen bedel ile tasarruf tarihinde ödenen bedel arasında ne misli fark ne de dikey oransızlık olmadığından, bu sebeplere dayalı olarak tasarrufun iptali davasının kabulüne karar verilemeyeceği,
- Davalı-borçlu dava konusu taşınmazda kiracı olarak oturmaya devam etmişse de, taraflar arasında yapılan kira sözleşmesi, kira bedellerinin ödendiğine ve kira beyannamelerinin bildirildiğine ilişkin sunulan deliller gözetildiğinde, davalı-üçüncü kişi ile davalı borçlu arasında kurulan kira ilişkisinin gerçek olduğu, muvazaalı

¹⁹²⁴ Bknz: Yuk. Dipnot 64 vd.

olmadığı anlaşıldığından, davalı-borçlunun dava konusu taşınmazda kiracı olarak oturmaya devam etmesinin de iptal sebebi oluşturmayacağı,

- Davalılar arasında arkadaşlık, ortaklık, akrabalık, ticari ilişki vb. herhangi bir tanışıklık bulunmadığından ve “davalı üçüncü kişinin, davalı borçluyu tanıdığı, mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğu” davacı tarafından ispat edilemediğinden (İİK. 280) ve İİK. 277 vd. uyarınca dava konusu taşınmaz satışı yönünden herhangi bir iptal sebebi bulunduğu görülmediğinden, açılan tasarrufun iptali davasının reddi gerektiği,

takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve davalı 3. kişi vekili Av. ... tarafından ... Asliye Hukuk Mahkemesi'nin ... sayılı dosyasına “uzman görüşü” (HMK. 293) olarak ibraz edilmek üzere, hazırlamış olduğumuz ‘hukuki mütalâamızı’ saygıyla sunarız.
09.12.2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

26) İcra müdürü tarafından İİK.m.99 uyarınca, üçüncü kişiye karşı “istihkak davası” (daha doğrusu; “istihkak iddiasının reddi davası”) açmak üzere –yedi gün- süre verilen alacaklı, icra müdürünün bu kararını –sadece ‘maktu harç’ yatırarak- şikâyet konusu yaparken ayrıca -herhangi bir harç yatırmadan- aynı dilekçe ile üçüncü kişi hakkında istihkak davası açabilir mi?

• Alacaklının haciz istemi (İİK. mad. 78) üzerine¹⁹²⁵ icra müdürü, takip konusu alacak için gerek borçlunun iş ve ev adresinde gerekse üçüncü kişilerin elinde bulunan malları (İİK. mad. 85’e göre)¹⁹²⁶ haczeder ve haczedilen mallar hakkında -varsa- borçlunun ve üçüncü kişilerin (istihkak) iddialarını haciz tutanağına (İİK. mad. 102/I) yazar.¹⁹²⁷

Borçlunun elinde haczettiği malları İİK. mad. 88/II uyarınca icra müdürü ancak «alacaklı kabul ederse (muvafakat ederse) borçluda -yediemin olarak- bırakabilirken, üçüncü kişinin elinde haczettiği -ve üçüncü kişinin üzerinde ‘mülkiyet hakkına dayanarak’ istihkak iddiasında bulunduğu- malları alacaklı -İİK mad.99 uyarınca¹⁹²⁸- muhafaza altına alamaz.

Üçüncü kişinin elinde bulunan ve üzerinde üçüncü kişinin «istihkak iddiasında bulunduğuşu»¹⁹²⁹ bir malı haczeden icra müdürü, üçüncü kişinin istihkak iddiasını haciz tutanağına yazdıktan sonra, «üçüncü kişi aleyhine -icra mahkemesinde- ‘istihkak davası’ (‘istihkak iddiasının reddi davası’)¹⁹³⁰ açmak üzere» alacaklıya yedi günlük bir süre verir (İİK. mad. 99). Bu süre “hak düşürücü” bir süredir.¹⁹³¹

İcra müdürünün bu kararı üzerine, **alacaklı**; haczettirdiği malı elinde bulduran üçüncü kişinin bu iddiasını samimi bulmaz ve haczettirdiği malın «üçüncü kişiye» değil «borçluya ait olduğuşu» görüşünde ısrar ederse, icra mahkemesinde, üçüncü kişi aleyhine, “*istihkak iddiasının reddine*” karar verilmesi talebiyle ‘istihkak davası’ açabilir.

• Alacaklı, kendisine «üçüncü kişiye karşı» istihkak davası açmak için süre verilmesi halinde, icra müdürünün bu kararı (işlemi) hakkında icra mahkemesine şikâyette bulunabilir.¹⁹³² ¹⁹³³ Bu şikâyetinde; «haczedilen malın, icra müdürünün kararının aksine, üçüncü kişinin değil, borçlunun elinde (zilyetliğinde) bulunduğuşu» ileri sürebilir. Bu durumda alacaklının **hem** icra müdürünün kendisine verdiği yedi günlük süre içinde

¹⁹²⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:1, 3.Baskı, 2014, s:1494 vd.-UYAR, T. İİK. Şerhi, C:4, 2008, s:6870 vd.

¹⁹²⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. **age. C:2, s:1692** - UYAR, T. **age. C:4, s:7475** vd.

¹⁹²⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. **age. C: 2, s: 2070** vd.- UYAR, T. **age. C:6, 2006 s:9104** vd.-

¹⁹²⁸ “Haczedilen şey, borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir aynı hak iddia eden üçüncü kişi nezdinde bulunursa, bu kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz. İcra müdürü, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde istihkak davası açması için alacaklıya yedi gün süre verir. Bu süre içinde icra mahkemesine istihkak davası açılmaz ise üçüncü kişinin iddiası kabul edilmiş sayılır. Alacaklı tarafından süresinde açılan dava sonuçlanıncaya kadar, haczedilen malın satışı yapılamaz. Haczin, üçüncü kişinin yokluğunda yapılması ve üçüncü kişi lehine istihkak iddiasında bulunulması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.”

¹⁹²⁹ «İstihkak iddiası» kavramı için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. **age. C: 2, s: 1826** vd.- UYAR, T. **age. C:5, 2006, s:7886** vd.

¹⁹³⁰ MUŞUL, T/ MUŞUL, A.T. İcra ve iflas Hukukunda İptal Davaları, 3.Baskı, 2021, s:367- ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 8.Baskı, 2021, s:567

¹⁹³¹ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2.Baskı, 2013, s:577 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. **age. C: 2, s:2014- ASLAN, K. Hacizde İstihkak Davası, 2005, s:527 - MUŞUL, T/ MUŞUL, A.T. age. s:372- GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 3.Baskı, 2014, s:1366- ERCAN, İ. age. s:579**

¹⁹³² POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 416 vd.- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. **age. C:2, s:2012- GÜNEREN, A. age. s:1366 – ASLAN, K. age. s:513, 517**

¹⁹³³ Bknz:17.HD. 24.09.2012 T. E:7777, K:9932 (www.e-uyar.com E. T. 01.12.2021)

‘*maktu başvurma harcı*’ ile ‘*nispi karar ve ilam harcı*’nın dörtte birini peşin olarak(Harçlar Kanunu mad.16,(1) sayılı Tarife, mad.28/a) yatırıp¹⁹³⁴ istihkak davasını açması(üçüncü kişinin ‘istihkak iddiasının reddini’ istemesi)¹⁹³⁵ ve **hem de yine yedi günlük şikâyet süresi içinde –maktu harcı-** yatırıp şikayette bulunması gerekir.

Yani (2) ayrı harç yatırıp, (2) ayrı (şikayet + istihkak iddiasının reddi konusunda) başvuruda bulunması gerekir.

Ya da alacaklı, **aynı dilekçede ‘şikayet’ talebi ile ‘istihkak davasını’** (üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi talebini) terditli dava (HMK. mad.111) şeklinde açabilir.¹⁹³⁶ **Yüksek mahkeme** (Hukuk Genel Kurulu ve 8.Hukuk Dairesi) bu hususu;

-“*İcra müdürünün 'haczin hangi maddeye göre yapılmış sayılacağına' ilişkin kararı üzerine yapılan şikayet ile istihkak davasının aynı dava dilekçesinde "terditli dava" (HMK. mad. 111) şeklinde açılacağı- Şekil ve aşama itibari ile usulüne uygun olmadan harç ikmalî konusunda mahkemece verilen kesin sürenin hüküm doğurmayacağı*”¹⁹³⁷

-“*Haczin İİK'nun 97. maddesi gereğince yapılmış sayılması gerekirken İİK'nun 99. maddesi gereğince istihkak davası açma yükümlülüğünün alacaklıya verilmesinin usulsüz olduğunu belirterek buna ilişkin icra müdürlüğünün kararının kaldırılmasına, aksi taktirde şikayetin istihkak davası olarak incelenerek istihkak davalarının kabulü ile hacizli mahcuzların borçluya ait olduğunun tespitine karar verilmesine ilişkin terditli olarak açılan istihkak davasında, mahkemece davacının şikayet talebinin reddine karar verildiğine göre, 2. (terditli) talep hakkında da karar verilmesi gerekeceği*”¹⁹³⁸

şeklinde ifade etmiştir.

Yoksa alacaklı, icra müdürünün kendisine verdiği **yedi günlük süre içinde**, -gerekli harçları yatırıp- ‘*istihkak davası*’ açmayıp, icra müdürünün bu kararını *şikayet* konusu yapar ve *şikayet* sonuçlandıktan sonra (şikayetin reddi üzerine) istihkak davasını açarsa, açtığı davanın “*şikayet süresinin dolduğu*” (şikayet hakkı düştüğü) gerekçesiyle reddedilmesi gerekir.¹⁹³⁹

Yüksek mahkeme, bu hususu çeşitli kararlarında “*icra müdürünün bu konudaki kararını şikayet konusu edilmesini, dava açma süresini kesmeyeceği (süreyi uzatmayacağı)*” şeklinde açıkça belirtmiştir:

✓ “*İİK 99 uyarınca alacaklı vekiline verilen yedi günlük süre içerisinde, alacaklı vekilinin istihkak davası açmayıp icra müdürlüğünün bu kararının iptali için şikayet başvurusunda bulunmasının, yedi günlük istihkak davası açma süresini kesmeyeceği*”¹⁹⁴⁰

✓ “*Alacaklı vekili, İİK.'nun 99. maddesine göre kendisine verilen yedi günlük süre içerisinde, bu kararın iptali için şikayette bulunduktan ve şikayetin reddinden sonra istihkak davası açması halinde yedi günlük dava açma süresi çoktan geçmiş olduğundan, bu davanın reddi gerekeceği; çünkü alacaklı vekilinin şikayette bulunmasının yedi günlük dava açma süresinin kesmiş olmayacağı*”¹⁹⁴¹

✓ “*Alacaklının icra mahkemesine yaptığı “İİK.'nun 99. maddesinin icra müdürlüğünce yanlış uygulandığı konusundaki şikâyetin, istihkak davasını açma süresini kesmeyeceği*”¹⁹⁴²

¹⁹³⁴ MUŞUL, T/ MUŞUL, A.T. age. s:273 vd, 396.- KURU, B. age. s:559

¹⁹³⁵ MUŞUL, T/ MUŞUL, A.T. age. s:367 vd. - ERCAN, İ. age. s:567

¹⁹³⁶ MUŞUL, T/ MUŞUL, A.T. age. s:269

¹⁹³⁷ Bknz: HGK. 10.12.2019 T. E: 2017/8-1917, K: 1332 (www.e-uvar.com E. T. 30.11.2021)

¹⁹³⁸ Bknz: 8.HD. 21.12.2017 T. E:6423 K:17412 (www.e-uvar.com E. T. 01.12.2021)

¹⁹³⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C:2, s:2013 vd. - KURU, B. age. s:576, dipnot.111- GÜNEREN, A. age. s:1366

¹⁹⁴⁰ 8. HD. 22.01.2020 T. E: 2017/11164, K:544 (www.e-uvar.com E. T. 30.11.2021)

¹⁹⁴¹ 17. HD. 18.06.2013 T. E:2012/12956, K:9314 (www.e-uvar.com E. T. 30.11.2021)

¹⁹⁴² 17. HD. 13.12.2011 T. E:8655, K:12222 (www.e-uvar.com E. T. 30.11.2021)

✓ ‘Hacizden haberdar olan davacı üçüncü kişinin “İİK.nun 99. maddesinin uygulanması gerektiği” gerekçesi ile icra mahkemesine şikâyette bulunmuş olmasının, istihkak iddiasında bulunma süresini kesmeyeceği, yedi günlük hak düşürücü süre içinde açılmayan davanın reddine karar verilmesi gerekeceği”¹⁹⁴³

✓ ‘7 günlük dava açma süresi «hak düşürücü süre» olduğundan, icra memurunun «dava açma koşulu konusu»ndaki işleminin (kararının) şikâyet edilmesinin, dava açma süresini kesmeyeceği”¹⁹⁴⁴

Aynı doğrultuda:

- 21.HD 29.03.2007 T. 9684/5284(KURU, B. age. s:576, dipnot:111)
- HGK 01.11.2000 T. 21-1623/1612 (OSKAY, M./ KOÇAK, C./ DEYNEKLİ, A./ DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C:2, 2007, s:2930-2932)

*

Mütalâa(ve dava) konusu uyumsuzlukta;

• Davacı-alacaklı (M.) A.Ş. kendilerine **borçlu olan** (D.) A.Ş. hakkında İzmir ...İcra Müdürlüğünün 2019/16611 sayılı dosyasında yapmış oldukları icra takibinin kesinleşmesi üzerine 04.02.2021 tarihinde saat 12.30-15.20’de **üçüncü kişi** (D.) A.Ş.’nin(... , ... , İzmir ... Caddesi No:...) adresinde hacze gidilmiş, adreste hazır bulunan satış müdürü (S. Y.) “*takip borçlusu işletme ile bir ilgilerinin olmadığı, borcu kabul etmediklerini*” belirtip, (D.) A.Ş.’ye ait “*vergi levhası*”nı ibraz etmiştir.

Haciz sırasında yapılan “*evrak araştırılması*”nda, borçlu şirkete ait birtakım evraklara rastlanmış, bunların fotokopileri dosyaya konulmuştur. Hazır bulunan üçüncü kişi şirket müdürü; “*bu evrakların eskiden kalma olduğunu, borçlu şirketlere hiçbir ticari ilişkileri olmadığını*” belirtip ‘*istihkak iddiaları bulunduğunu ve İİK’nun 99.maddesine göre işlem yapılması gerektiğini*” ifade etmiştir.

Haciz sonucunda, üçüncü kişiye ait (2) motosiklet, (100) muhtelif renk ve desende deri mont haczedilip yedieminliğin hukuki ve cezai sorumluluğunu kabul eden şirket müdürüne ‘yediemin’ olarak teslim edilmiştir.

İzmir ... İcra Müdürlüğü tarafından **07.02.2021** tarihinde düzenlenen KARAR TEN-SİP TUTANAGI’nda;

“ ... Haciz yapılan yerin borçlunun tebligat adresi dışında, üçüncü kişi (D.) A.Ş.’ye ait ‘... , ... , İzmir ... Caddesi No:...’ olduğu, borçlunun adresinin ise ‘... Mah. ... Caddesi, ... Ticaret Merkezi, No:10/A Blok,K:... İstanbul’ olduğu, üçüncü kişi şirketin 14.01.2014 yılında işe başladığı görüldüğünden haciz işlemimin İİK’nun 99.maddesi gereğince üçüncü kişinin adresinde işlem yapıldığı değerlendirildiğinden, alacaklıya istihkak davası açması için yedi gün süre verildiği ”

Görülmüştür.

- Davacı- alacaklı 10.02.2021 tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;
    - ‘Borçlu (D.) A.Ş’. ile ‘üçüncü kişi (D.) A.Ş.’nin aralarında *organik bağ* bulunduğunu,
    - Her iki şirketinde aynı işkolunda faaliyette bulduklarını,
    - (R. D.) isimli kişinin her iki şirkette hem ‘yetkili temsilci’ hem de ‘yetkili müdür’ olduğunu,
    - Her iki şirketin -ticari sicil kayıtlarında- adreslerinin aynı olduğunu,
    - Haciz mahalinde borçlu şirkete ait evraklar bulunduğunu,
- belirterek;

¹⁹⁴³ 17. HD. 13.05.2010 T. E:3396, K:4587 (www.e-uyar.com E. T. 30.11.2021)

¹⁹⁴⁴ 21. HD. 4.10.2001 T. E: 6291, K:6442; 15. HD. 15.2.1995 T. E: 393, K: 802 (www.e-uyar.com E. T. 30.11.2021)

“Muvazaalı olarak ileri sürülen istihkak iddiasının reddi ile İzmir ...İcra Müdürlüğü-nün 07.02.2021 tarihli tensip zaptındaki –‘alacaklıya İİK’nun 99.maddesi gereğince istihkak davası açması için yedi gün süre verilmesine’ dair– kararının kaldırılmasını” istemiştir.

Daha sonra İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2021/... Esas sayılı dava duruşması-nın 03.06.2021 tarihli 2.celsesinde mahkemece sorulması üzerine;

“ Dava dilekçemizi tekrar ederiz, biz memurun hatalı kararı sebebiyle tarafımıza dava açmak üzere yedi günlük süre verilmiştir, hatalı olan memur işleminin kaldırılarak, 97 prosedürünün işletilmesini ve aynı zamanda da üçüncü kişinin istihkak iddialarının reddine karar verilmesini talep ediyoruz.”

şeklinde, talebine açıklık getirmiştir.

• Sayın yerel İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesi; davacı-alacaklının açtığı davayı önce -29.04.2021 tarihli Tensip Tutanağı’ nda -‘**şikayet**’ olarak nitelemiş daha sonra -13.06.2021 tarihli 2.celsede- bu kararından dönerek ‘**istihkak davası**’ (daha doğrusu ‘*istihkak iddiasının reddi davası*’¹⁹⁴⁵ olarak kabul edip, davacı-alacaklıya ‘nispi harcı tamamlaması için bir haftalık kesin süre’ vermiştir.

Sayın yerel mahkeme -18.11.2021 tarihli 4.celsede- davalı tarafın ‘cevap dilekçesindeki beyan ve açıklamalarını’ özellikle;

- “Haciz yapılan adresin, borçlunun sicil gazetesinde kayıtlı bulunan, ticari faaliyetlerini yürüttüğü adresi(merkezi) olmadığı”

- Haciz yapılan adresin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adres olmadığı,

- Haciz sırasında borçlu firmanın yetkilisinin hazır bulunmadığı,

- Borçlu şirket yetkili (R. D.)’nin, müvekkili üçüncü kişi (D.) A.Ş.’nin eski yetkilisi olup, halihazırda bu kişinin şirketle herhangi bir ortaklığı ve temsil yetkisi bulunmadığı,

-Haciz mahalinde yapılan araştırmada müvekkili üçüncü kişi şirket ile borçlu şirket arasında iddia edilen organik bağa ilişkin belgelerin güncel nitelik taşımadığı,

-Haczedilen taşınır malların tümünün üçüncü şahıs müvekkili şirkete ait olup bunlara ilişkin faturalar ile ödeme makbuzlarının mahkemeye sunulmuş olduğu vs.

konularındaki açıklamalarını dikkate almadan, bu konuda hiçbir değerlendirme ve araştırma yapmadan –*eksik soruşturma sonucunda*- karar vermiştir.

İstihkak davalarında öteden beri **yüksek mahkeme** (Yargıtay 17.HD, 8.HD) aşağıdaki hususların, icra hukuk mahkemelerince karar verilmeden önce mutlaka değerlendirilmesini istemektedir:

✓ “Borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adres” ile “haczin yapıldığı adres” in¹⁹⁴⁶ aynı adres olup olmadığının,

✓ “Borçlunun temsilcisin haciz sırasında, haciz mahalinde bulunup bulunmadığı-nın”¹⁹⁴⁷

✓ Haczin “borçlunun” veya “üçüncü kişinin” adresinde yapılmış olup olmadığı-nın,¹⁹⁴⁸

¹⁹⁴⁵ Bknz: Yuk Dipnot:6

¹⁹⁴⁶ Bknz: 8.HD 16.04.2019 T. 9146/4152, 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653(www.e-uyar.com E. T. 01.12.2021)

¹⁹⁴⁷ Bknz: 8.HD 03.04.2019 T. 8596/3653; 8 HD. 12.03.2019 T. 926/2533; 8. HD. 05.02.2019 T. 13115/984(www.e-uyar.com E. T. 01.12.2021)

¹⁹⁴⁸ Bknz: 8.HD. 25.03.2015 T. 344/6779; 17.HD. 18.06.2013 T. 7436/9304; 17.HD. 11.05.2011 T. 11381/4630(www.e-uyar.com E. T. 01.12.2021)

- ✓ Borçlu ile üçüncü kişinin haczedilmiş olan taşınırları “birlikte ellerinde bulundurup bulundurulmadıkları”nın¹⁹⁴⁹
- ✓ “Üçüncü kişinin alım gücü”nün bulup bulunmadığının,¹⁹⁵⁰
- ✓ İstihkak davasının, “ticari defter kayıtları da değerlendirilerek” uyuşmazlığın sonuçlandırılması gerekeceğinin,¹⁹⁵¹
- ✓ İstihkak davalarında “haczedilen mallara ilişkin faturaların” ne ölçüde geçerli olduğunun,¹⁹⁵²

*

Somut olayda;

• Davacı-alacaklının, 10.02.2021 tarihli “dava dilekçesi”, ‘*şikayet dilekçesi*’ niteliğindedir. Bu husus davacı vekilinin **hem** dava dilekçesinin son sayfasındaki “...İzmir ...İcra Müdürlüğünün 07.02.2021 tarihli tensip zaptındaki kararının kaldırılmasını talep ediyoruz..” şeklindeki beyanından ve **hem de** İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2021/90 Esas Sayılı 03.06.2021 tarihli (2).celsesindeki “..İcra memurunun hatalı kararı ile tarafımıza dava açmak üzere verdiği yedi günlük süreye ilişkin kararının kaldırılarak, 97 prosedürünün işletilmesini... talep ediyoruz..” şeklindeki açıklamasından anlaşılmaktadır.

Davacı-alacaklı, dava açtığı tarihte maktu harç yatırmış olduğundan, bu harç ‘şikayet başvurusuna ait’ bir harçtır.

Davacı-alacaklı “*istihkak davası*” açmış olsaydı ‘maktu başvurma harcı’ + ‘nisbi karar ve ilam harcı’nın dörtte birini peşin olarak’ (Harçlar Kanunu mad.28/a) yatırması gerekirdi.¹⁹⁵³

Bu nedenle sayın yerel İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesini somut olayda, davacı-alacaklının dilekçesini önce ‘*şikayet*’ olarak kabul ettikten sonra bu görüşünden dönerek bu dilekçeyi ‘*istihkak davası*’ olarak değerlendirmesi hatalı olmuştur.

Davacı-alacaklı, **hem** “*şikayet*” etmek ve **hem de** “*istihkak davası*” (daha doğrusu; ‘üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddini) istiyor olsaydı, bu isteğini;

d) Kendisine verilen yedi günlük süre içerisinde hem gerekli *başvurma harcı* + *nisbi karar ve ilam harcını* yatırıp ‘istihkak davası’ni (daha doğrusu; ‘istihkak iddiasının reddi davası)ni açması ve hem de *maktu harcını* yatırıp ‘şikayet’te bulunması gerekirdi.

e) Veya -gerekli harcını yatırıp- ‘şikayet’ başvurusu ile ‘istihkak davası’ni terditli olarak açması gerekirdi.¹⁹⁵⁴

f) Böyle yapmayıp sadece “*maktu*” harcını yatırıp ‘*şikayet*’ dilekçesini niteliğindeki dilekçesini mahkemeye sunup “üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesini” isteyemez.

Nitekim **yüksek mahkeme** (Hukuk Genel Kurulu) bu hususu bir kararında;

“*İcra mahkemesinin, ilgilinin şikâyet talebini aşarak başvuruyu ‘istihkak davası’ olarak nitelendirerek istihkak iddiası konusunda karar veremeyeceği*”¹⁹⁵⁵

şeklinde ifade etmiştir.

¹⁹⁴⁹ Bknz: 8. HD. 14.03.2017 T. 5070/3596; 8.HD. 19.02.2015 T. 22332/4642; 17. HD. 07.05.2012 T. 4588/5757(www.e-uyar.com E. T. 01.12.2021)

¹⁹⁵⁰ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 5376/5021; 17.HD. 14.03.2011 T. 9435/2195(www.e-uyar.com E. T. 01.12.2021)

¹⁹⁵¹ Bknz: 8.HD.18.12.2018 T. 12751/20434; 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126(www.e-uyar.com E. T. 01.12.2021)

¹⁹⁵² Bknz: 8.HD.21.11.2013 T. 7640/17241; 17.HD. 07.05.2012 T. 4588/5757(www.e-uyar.com E. T. 01.12.2021)

¹⁹⁵³ Bknz: Yuk. Dipnot:10

¹⁹⁵⁴ Bknz: Yuk. dipnot:12

¹⁹⁵⁵ Bknz: HGK 04.07.2012 T. E:12-241, K:446 (www.e-uyar.com E. T. 02.12.2021)

Ayrıca mahkemenin “davacı-alacaklıya istihkak davası konusunda nisbi harcı tamamlaması için” yedi günlük süre vermesi ve daha sonra, davayı ‘*istihkak davası*’ olarak görmesi de hatalı olmuştur. Çünkü davacı tarafından şikayet talebinin yer aldığı dilekçede sadece şikayet başvurusu için ödenmiş bir ‘*maktu harç*’ vardır. İstihkak davası için herhangi bir harç yatırılmamıştır! ‘*Hiç yatırılmamış bir harcın tamamlanması*’ söz konusu olamaz!

- Sayın yerel mahkemenin, davacı-alacaklının *şikayeti hakkında* -4.celemede- verdiği 18.11.2021 tarihli –uyuşmazlığı sona erdiren nihai- kararında;

“GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1-Şikayete ilişkin muamele yönünden şikayetçinin haciz mahalinde, İİK. 97.maddesindeki düzenlemeler uyarınca işlem yapılmadığına ilişkin şikayetin reddine”

şeklinde verdiği karar isabetli ve Yargıtay içtihatlarına¹⁹⁵⁶ uygundur.

Fakat, mahkemenin, aynı kararının (2).bendinde yer alan;

“2-davacı alacaklının, davasının kabulü ile 3.kişinin istihkak iddiasının reddine,”

şeklindeki kararı hatalıdır.

Davacı-alacaklının bu şikayet başvurusu(talebi) üzerine mahkemece ‘*üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine*’ karar verilemez. Bu hususu Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında¹⁹⁵⁷ açıkça belirttiği gibi, mahkemece noksan araştırma sonucunda –yukarıda belirttiğimiz gibi- davalı üçüncü kişinin hem cevap dilekçesinde¹⁹⁵⁸ bildirdiği deliller değerlendirilmeden ve hem de Yargıtay’ın bu konudaki içtihatlarında¹⁹⁵⁹ yer alan ilkelere göz önünde bulundurulmadan karar verilmiş olduğundan, verilen karar isabetli olmamıştır.

- Sayın yerel mahkeme, gerekçeli kararında “...*alacaklı tarafça açılan davada öncelikle haciz işleminde İİK.97.maddesindeki prosedürün uygulanması gerektiği ileri sürülerek, memur işleminin iptali talep edilmiş, bu talebin kabul edilmemesi halinde üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesi talep edilmiş olup, dava terditli olarak açılmıştır.*”

Şeklinde bir açıklamada bulunulmuşsa da, mahkemenin bu tespiti hatalı olmuştur.

Çünkü, davacı ne dava dilekçesinde ve ne de mahkemenin sorusu üzerine 29.04.2021 tarihli 1.celsede ‘*davasını terditli dava şeklinde açtığına dair*’ bir beyanın(açıklaması) yoktur. Yani davacı “İİK’nun 97.maddesindeki prosedürün uygulanması ve bu talebinin kabul edilmemesi halinde ‘*üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesi*’ne dair” bir talebi yoktur. Davacı, her iki talebini **birlikte** ileri sürmüştür.

Halbuki *terditli(kademeli) davada*, **davacı**, aynı davalıya karşı aralarında hukuki veya ekonomik bağlantı bulunan birden fazla talebini, aralarında aslilik ve ferilik ilişkisi kurarak aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir(HMK.m.111/(1)).¹⁹⁶⁰ Yoksa mahkeme, davacının ‘*terditli dava*’ olarak açmadığı davayı ‘*terditli dava*’ açılmış gibi değerlendiremez!

Yine gerekçeli kararda “ ‘*borçlu şirket*’ ile ‘*üçüncü kişi şirket*’ arasında organik bağ bulunduğu, bu nedenle her iki şirketin muvazaalı hareket ettiği sonucuna varılmışsa da, gerek **doktrinde**¹⁹⁶¹ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** ‘*organik bağın varlığının, tek başına üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için yeterli sayılmayacağı*’ ” belirtilmiştir.

¹⁹⁵⁶ Bknz: 12.HD.15.09.2021 T. E:6662, K:7492 (www.e-uyar.com E. T. 02.12.2021)

¹⁹⁵⁷ Bknz: HGK.04.07.2012 T. E:12-241, K:446 (www.e-uyar.com E. T. 02.12.2021)

¹⁹⁵⁸ Bknz: Yuk.s:5

¹⁹⁵⁹ Bknz: Yuk.dipnot:22-28

¹⁹⁶⁰ ARSLAN, R./ YILMAZ, E/ AYZAZ, S.T./HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku, 7.Baskı, 2021, s:307- KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, 2016, s:213- GÖNGÜN, Ş./ BÖRÜ, L./KODAKOĞLU, M- Medeni Usul Hukuku, 10.Baskı, 2021, s:285-ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.- Medeni Usul Hukuku, 4.baskı, 2021, s:349 vd.

¹⁹⁶¹ MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 2015, s: 352

Üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için, organik bağın yanında -her olayın özelliğine göre-;

- “Üçüncü kişi şirketin iş yerinin borçlu şirkete ait olup olmadığı”,
- “İstihkak davasına konu malların borçlu tarafından üçüncü kişiye (muvazaalı) olarak devredilip devredilmediği”
- “Ödeme güçlüğü içindeki borçlunun malvarlığını kaçırmak için devir işlemi yapıp yapmadığı”

vb. hususların değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Yüksek mahkeme de bu görüştedir. Gerçekten **Yüksek mahkeme**,

√ “**Borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket arasında organik bağ bulunmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini**, alacaklıdan mal kaçırmak için danışıklı işlemler yapıldığının ve **iki şirketin tek elden yönetildiği** yönünde delillerin de dosyaya yansması gerektiğinden mahcuz mallara ilişkin üçüncü kişinin sunduğu faturalar da dikkate alınarak yeterli araştırmayla sonuca gidilmesi gerektiğini”,¹⁹⁶²

√ “**Davalı borçlu şirket ile üçüncü kişinin şirketin organik bağ içinde olmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini- İki şirketin iç içe girmiş tek şirket gibi yönetilip yönetilmediğinin ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi ile, gerekirse mahallinde yaptırılacak kolluk incelemesi ile araştırılması gerektiğini- Tek şirket gibi yönetildikleri** belirlenirse bu kez borcun doğum tarihinden sonra alınan araç ve yine borcun doğum tarihinden sonra alınan diğer mahcuzlar yönünden alacaklıdan mal kaçırmak için danışıklı hareket edilip edilmediği üzerinde durulması gerektiğini”,¹⁹⁶³

√ “**Borçlu şirket ortağının, aynı zamanda davacı üçüncü kişinin ortağı olmasının, organik bağın varlığı ve hacizli malların borçluya ait olduğu anlamına gelmeyeceğini**”¹⁹⁶⁴

√ “**Ticari defter kayıtları ile ibraz edilen faturaların birbirini doğruladığı, çalışanların her iki şirkette de çalışmış olmalarının, iki şirket arasında hukuki bağ olduğuna dair karine oluşturmadığı, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olan kişinin ile yeğenin davalı şirkette sigortalı olarak gözükmemesinin tek başına karineyi tersine çeviremeyeceği, haciz mahallinde satın alınan makinelere ait faturalar dışında borçluya ait başkaca bir belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, mülkiyet karinesinin davalı 3. kişi yararına olduğu ve alacaklı tarafından sunulan delillerle karinenin aksinin duraksamaya yer vermeyecek şekilde ispat edilemediğini**”¹⁹⁶⁵,

belirtmiştir.

Benzer şekilde **devredilen işletmede haciz yapılabilmesi de ancak belirli şartlarda mümkündür.**

“**Borçlunun işletmesini devralan üçüncü kişinin istihkak iddiasının borçlunun alacaklılara karşı -İİK. 44 ve TBK 202 (eBK 179) uyarınca- dinlenmeyeceğine**” ilişkin önceki içtihatların bugün uygulanmadığı görülmektedir.

Gerçekten **Yüksek mahkeme** bu konuda;

√ “**Devredilen işletmede haciz yapılabilmesinin devrin muvazaalı olduğunun iddia ve ispat edilmesine bağlı olduğunu, İİK'nun 44.maddesinde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesinin işletmenin devrini sakatlamayacağını, aktiflerin devreden malvarlığından çıkmamış kabul edilmesini, yani haczedilmesini sağlayacak tek yolun,**

¹⁹⁶² Bknz: 8. HD. 13.01.2015 T. 13673/311 (www.e-uyar.com Erişim:03.12.2021)

¹⁹⁶³ Bknz: 8. HD. 13.02.2014 T. 2528/2232 (www.e-uyar.com Erişim: 03.12.2021)

¹⁹⁶⁴ Bknz: 21. HD. 26.12.2006 T. 15286/16868 (www.e-uyar.com Erişim:03.12.2021)

¹⁹⁶⁵ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126 (www.e-uyar.com Erişim: 03.12.2021)

muvazaanın iddia ve ispat edilmesi olduğunu, davalular arasında devir ilişkisinin bulunduğu ihtilaflı değil ise de, mahkemece İİK. 44, TBK ve TTK hükümleri uygulanmak suretiyle davalı 3. kişinin borçtan sorumlu olması gerektiğine dair verilen kararın isabetli olmadığını¹⁹⁶⁶

√ “Davacı üçüncü kişi ile borçlu arasında **devir ilişkisinin bulunduğu kabul edilmekle birlikte, İİK'nin 44. maddesi TBK ve TTK hükümleri uygulanmak suretiyle davacı üçüncü kişinin borçtan sorumlu olması gerektiğine dair kabulünün hatalı olduğunu- Haciz mahallinde borçlu şirket ile aynı olacak şekilde Market unvanını kullandığı yine ‘... Market’ yazan poşet ve demirbaşların kullanıldığı tespit edilmiş ise de, dava konusu hacizden önce üçüncü kişi şirket borçluya ait ‘... Market’ unvanını devralmış olduğundan anılan unvanın kullanılması hayatın olağan akışına uygun olduğunu- ‘Haciz mahallinde hazır bulunan kişinin borçlu şirketin eski ortağı olduğu’ yerel mahkeme kararına gerekçe yapılmış ise de, dosya da yer alan ticaret sicil kayıtlarına göre anılan kişi borcun doğumundan çok önce borçlu şirket ortaklığından ayrılmış olup borcun doğum tarihi itibarı ile borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olmadığını- Muvazaanın ispatı açısından borçlunun haciz adresinde faaliyetine devam ettiğine dair dosyaya yansıyan net bir bilgi ve belge bulunmadığı gibi dosya kapsamında yer alan vergi ve ticaret sicil kayıtlarına göre, borçlu şirket yedi şubesindeki faaliyeti terk etmekle birlikte, merkez adresini farklı şube adresinden birine taşıyarak faaliyetine devam ettiğinden, borçlu ve üçüncü kişi arasındaki devre ilişkin olarak düzenlenen faturaya göre borçlunun birden fazla şubesini içindeki eşyaları ile birlikte bedel karşılığında üçüncü kişiye devrettiği, ödemelerin yapıldığı, üçüncü kişinin borçlu şirkete borcunun kalmadığı ve yapılan ödemelere ilişkin dekontların ticari kayıtlarda yer aldığı da sabit olduğundan, **borçlunun yedi şubesini kapatması nedeni ile iş akdi sonlandırılan bir kısım işçinin Bingöl ilinde bulunan ve aynı alanda faaliyet göstermeye başlayacak olan üçüncü kişi şirkette işe başlaması hayatın olağan akışına aykırı olmadığından, danişikli işlem yapıldığının kabul edilemeyeceğini**¹⁹⁶⁷**

√ “Davacının borçludan hemen sonra haciz adresinde aynı faaliyet kolunda, borçlunun eşyaları ve malları ile işyerini işletmeye başlamış olması nedeniyle mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı yararına olduğu, haciz adresinde yapılan tespite göre tabelada ‘K... Market’ yazılı olduğu, haczedilen mallara ilişkin sunulan faturalar üzerindeki bedeller dikkate alındığında, bu miktarların borçlu şirketin malvarlığının önemli bir kısmına isabet ettiği, bunun taraflar arasında örtülü bir devir ilişkisinin bulunduğu’ kabul edilmişse de, **devir işlemi tek başına üçüncü kişi adresinde haciz yapılmasını gerektirmeyeceğinden, üçüncü kişinin istihkak davasının kabulü yerine reddine yönelik hüküm kurulmasının hatalı olduğunu**¹⁹⁶⁸

√ “**Devredilen işletmede haciz yapılabilmesinin, devrin muvazaalı olduğunun iddia ve ispat edilmesine bağlı olduğunu-** Üçüncü kişi adresinde yapılan hacizde haciz adresine ilişkin TAPDK tarafından üçüncü kişi adına ve haciz adresine düzenlenen tütün mamülü perakende satış belgesinin ve vergi levhasının, belediye işyeri açma ve çalışma ruhsatının bulunmuş olması, bununla birlikte **borçlu adına düzenlenmiş hacizden yaklaşık bir yıl öncesine ait kredi kartı ekstresinin bulunması, borçlunun haciz mahallini terk etmiş olması nedenleriyle İİK'nin 97/a maddesinde düzenlenen mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğunun kabulü gerektiğini- Yasal karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiği-** Davacı alacaklı tarafından borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak amaçlı olarak alacağından feragat ettiği icra dosyası, hacizde bulunan borçluya ait güncel olmayan kredi kartı ekstresi, **borç-**

¹⁹⁶⁶ Bknz: 8. HD. 3.04.2017 T. 9691/4877 (www.e-uyar.com Erişim: 03.12.2021)

¹⁹⁶⁷ Bknz: 8. HD. 11.06.2020 T. 1253/3339; 06.10.2020 T. 2332/5862; 06.10.2020 T. 2947/5861 (www.e-uyar.com Erişim: 03.12.2021)

¹⁹⁶⁸ Bknz: 8. HD. 4.03.2020 T. 11941/2140 (www.e-uyar.com Erişim: 03.12.2021)

lunun üçüncü kişiye sattığı hisseli gayrimenkul satış evrakı borçlu ile üçüncü kişi arasındaki muvazaa iddiasının ispatı için yeterli ve güçlü delil teşkil etmeyeceği ve mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığını¹⁹⁶⁹

√ “**Devredilen işletmede haciz yapılabilmesinin, devrin muvazaalı olduğunun iddia ve ispat edilmesine bağlı olduğunu-** Mahkemece, üçüncü kişi şirketin ve borçlu şirketin tutması zorunlu ticari defterleri ile fatura ödemelerini gösterir banka kayıtlarının getirilerek mali müşavir bilirkişiye inceleme yaptırılmak sureti ile üçüncü kişinin dayandığı faturaların ticari defterlere işlenip işlenmediği, fatura bedellerinin ödenmesine ilişkin ticari defterlerde kayıt bulunup bulunmadığı, bu defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığı, açılış ve kapanış tasdiklerinin yapıp yapılmadığı hususlarının banka kayıtları da dikkate alınarak açıklığa kavuşturulması, bundan sonra dosya içerisinde mevcut diğer bilgi ve belgeler de dikkate alınarak uyumsuzluk hakkında bir karar verilmesi gerekeceğini”¹⁹⁷⁰

√ “Davaya konu haciz işlemi sırasında davacı 3. kişinin, borçlu şirketten isim hakkıyla birlikte malları satın aldığını ifade etmiş olup, hazır bulunan çalışan da ‘**Biz burayı devraldık**’ şeklinde beyanda bulunduğu, bu durumda, devredilen işletmede haciz yapılabilmesinin, devrin muvazaalı olduğunun iddia ve ispat edilmesine bağlı olduğunu”¹⁹⁷¹

belirtmiştir.

Hemen belirtelim ki, istihkak davalarına ilişkin uyumsuzlukları temyizen incelemeye başlayan 12. HD de aynı doğrultuda, yani “Devredilen işletmede haciz yapılabilmesinin, devrin muvazaalı olduğunun iddia ve ispat edilmesine bağlı olduğuna”¹⁹⁷² dair karar vermiştir.

Bilgi ve takdirlerinize saygıyla sunulur.03.12.2021

NOT: İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesinin, 2021/... Esas sayılı dosyası için hazırlanmış olan bu “hukuki mütalâa”(uzman görüşü) “HMK.293”, yine tarafları ve konusu aynı olan İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2021/139 Esas sayılı dosyası için de geçerlidir.

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

¹⁹⁶⁹ Bknz: 8. HD. 2.04.2019 T. 9118/3548 (www.e-uyar.com Erişim: 03.12.2021)

¹⁹⁷⁰ Bknz: 8. HD 17.10.2019 T. 13731/9181 (www.e-uyar.com Erişim: 03.12.2021)

¹⁹⁷¹ Bknz: 8. HD 27.09.2018 T. 24118/16382 (www.e-uyar.com Erişim: 03.12.2021)

¹⁹⁷² Bknz: 12. HD. 20.10.2021 T. 6728/9232

27) İcra hukuk mahkemesinin, “basit yargılama usulü kurallarını” (HMK.m.320/2) ihlal ederek ihalenin feshi davasını sonuçlandırmış olması, “ihalenin feshi”ne karar verilmesini gerektirir mi? İcra dosyasında bulunan birden fazla borçlunun, aynı vekille temsil ediliyor olması halinde, satış ilanının her iki borçlu adına ayrı ayrı aynı vekile tebliği edilmesi gerekir mi? Kıymet takdirine ilişkin usulsüzlükler, daha sonra nasıl ihalenin feshi nedeni olarak icra hukuk mahkemesinde ileri sürülebilir?

I. Açık artırma ile satışta, İİK. mad. 124-128’de düzenlenmiş bulunan bir takım hazırlık işlemlerinin yapılmasına gerek vardır. Bu hazırlık işlemleri, yasanın öngördüğü şekilde yapılmamışsa, bundan zarar gören ilgililerin haklarının çiğnendiği oranda birer «bozma nedeni sayılırlar.»¹⁹⁷³

Başka bir deyişle, «artırmanın ilanı»nın¹⁹⁷⁴ (İİK. mad. 126) «artırmanın tebliği»¹⁹⁷⁵ nin (İİK. mad. 127), «artırma şartnamesinin hazırlanması»¹⁹⁷⁶ nin (İİK. mad. 125, 132), «artırma şartnamesinin açık bulundurulması»¹⁹⁷⁷ nin (İİK. mad. 124) ve «yükümlülük listesinin hazırlanması»¹⁹⁷⁸ nin (İİK. mad. 128) yasanın öngördüğü şekilde yapılmamış olması «artırmaya hazırlık aşaması ile ilgili» ihalenin bozulma nedeni sayılacaktır.

«Arttırmaya hazırlık aşamasında hatalı işlemlerle ilgili» hangi usulsüzlüklerin, ihalenin bozulmasına neden olabileceğini belirtmeden önce şu hususu belirtelim ki, bu nedenlere dayanarak ihalenin bozulması isteminde bulunabilmek için, ihalenin bozulmasını isteyen ilgilinin işlemdeki yolsuzluğu daha önce öğrenmemiş olması gerekir. Eğer ilgililer, hazırlık işlemlerindeki bu yolsuzlukları daha önce öğrenmiş oldukları halde *süresinde şikayet yoluna başvurmamışlarsa*, artık yapılan ihalenin -bu nedenle- bozulmasını isteyemezler¹⁹⁷⁹ ve yapılmış olan usulsüz işlem kesinleşir...

Buna karşın ilgili (alacaklı veya borçlu) artırmaya hazırlık döneminde icra dairesinin yaptığı kıymet takdirine karşı yedi gün içinde şikayet (İİK.m.16) yoluna başvurmuş ve icra mahkemesi şikayeti reddetmiş ise “*icra dairesinin ve icra mahkemesinin yaptırmış olduğu kıymet takdiri işleminin usulsüz olduğu*”ndan bahisle *ihalenin feshini* (İİK.m.134) talep edebilir. Bu durumda ihalenin feshi talebini inceleyecek icra hukuk mahkemesinin oluşturacağı yeni bir bilirkişi(heyeti) vasıtasıyla yerinde bilirkişi incelemesi yaptırması gerekir.¹⁹⁸⁰

¹⁹⁷³ UYAR, T. “Artırmaya Hazırlık Aşamasındaki Hatalı İşlemlere İlgili” İhalenin Bozulması Nedenleri (ABD. 2001/3, s:65-92) (ABD.2007/3 s:138-160)

¹⁹⁷⁴ Ayrıntılı bilgi için bkzn: UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3.Baskı, C:2, 2014, s:2207 vd.- UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:6, 2006, 2.Baskı, s:9558 vd.

¹⁹⁷⁵ Ayrıntılı bilgi için bkzn: UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C. age. s:2224 vd.- UYAR, T. age. s:9626 vd.

¹⁹⁷⁶ Ayrıntılı bilgi için bkzn: UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C. age. s:2199 vd.;s:2303 vd.- UYAR, T. age. s:9523 vd.; s:9989 vd.

¹⁹⁷⁷ Ayrıntılı bilgi için bkzn: UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C. age. s:2194 vd.- UYAR, T. age. s:9507 vd.

¹⁹⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bkzn: UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C. age. s: 2245 vd.- UYAR, T. age. s:9699 vd.

¹⁹⁷⁹ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s:703- KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C:2, 1990, s:1432- ARSLAN, R. İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s:107 vd.- AKYAZAN, S. Cebri İcra İhale ve İhalenin Feshi, 1959, s:92 - UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C. age. s:2354 vd.

¹⁹⁸⁰ KURU, B. El Kitabı, s:661, 703-: UYAR, T. - UYAR, A. - UYAR, C. age. s:2354 vd. - ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 8.Baskı, 2021, s:638, 841- YILDIRIM, K.M./YILDIRIM DEREN, N. İcra ve İflas Hukuku, 8.Baskı, 2021, s:295 vd.- KURU, B. /ARSLAN, R. / YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 27. Baskı, 2013, s:333 vd.- GÜNEYSU, B.N. İcra Hukukunda Taşınmazların Kıymet Takdiri, 2020, s:250- KARMIŞ, E. Satış,

Yüksek mahkeme;

√ «Kıymet takdirine ilişkin eksikliklerin ihalenin feshi sebebi olarak ileri sürülebilmesi için süresinde icra mahkemesine itiraz edilmiş olmasının zorunlu olduğunu»¹⁹⁸¹

√ «Kendisine kıymet takdiri tebliğ edilmeyen şikayetçilerin, satış ilanının tebliğinden itibaren yedi günlük sürede kıymet takdirine itiraz etmemeleri halinde, bu hususun ihalenin feshi nedeni olarak ileri sürülemeyeceğini»¹⁹⁸²

belirtmiştir.

Eğer ilgili, süresi içinde, hazırlık işlemlerindeki usulsüzlüğe karşı, şikayet yoluna başvurmuş olmasına rağmen, şikayeti icra mahkemesi tarafından reddedilmişse, bu usulsüzlüğü «ihalenin feshi» sebebi olarak ileri sürebilmeli midir? Bu soruya **kanımızca** olumlu cevap vermelidir. Bu usulsüzlüğü süresinde şikayet konusu yapıp kabul ettirememiş olan ilgiliyi, böyle bir usulsüzlükten ihale gününde bilgi sahibi olmuş sayılan kimseye (İİK. mad. 134/II) göre hukuken daha az korunur duruma düşürmemek gerekir. Başka bir deyişle, ilgili hazırlık işlemlerindeki usulsüzlüğü ihaleden önce öğrenmeseydi, İİK. mad. 134/II'ye göre ihale günü öğrenmiş sayılacak ve yedi gün içinde bu usulsüzlük nedeni ile ihalenin feshini isteyebilecekti. Hazırlık işlemlerindeki usulsüzlüğe süresi içinde karşı çıkıp sonuç alamayan kişiye, böyle bir usulsüzlüğü ihale günü öğrenmiş sayılan kişiye göre daha az hukuki olanak tanımamak gerekir.¹⁹⁸³ Ayrıca önemi nedeniyle şu hususu belirtelim ki, icra (satış) memurunun, «satış hazırlıkları»na ilişkin olarak verdiği kararlara yönelik -şikayet üzerine- icra mahkemesinin (ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk mahkemesinin) vereceği kararlar -İİK. mad. 363'de ayrıca öngörülmediğinden- kesin olup istinaf-temyiz edilemez.¹⁹⁸⁴ Ancak bu hususu ilgili, ileride ihalenin yapılmasından sonra, ihalenin feshi nedeni olarak ileri sürebilir.^{1985 1986}

İlgililerin «ihale yapıldığı ana kadar yapılan hazırlık işlemlerindeki yolsuzlukları en geç ihale günü öğrendikleri» yasaca kabul edildiğinden (İİK. mad. 134/II) bu aşamadaki yolsuzluklar nedeniyle şikayet için öngörülen süre -en geç- «ihale tarihinden itibaren» işlemeye başlar.

Yüksek mahkeme;

√ “Kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber, süresinde şikayet hakkının kullanıldığı hallerde icra mahkemesinin kıymet takdirine itiraza ilişkin kararının ihalenin feshinin istenmesi sırasında incelenebileceğini- Mahkemece, fesih nedeni olarak ileri sürülen kıymet takdirine ilişkin itirazlar nazara alınarak konusunda uzman bilirkişi marifeti ile keşif yapılmak ve rapor aldırılmak suretiyle, taşınmazın tespit edilecek değerinin ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması hâlinde düşük değer üzerinden satışa başlandığı anlaşılacağından ihalenin feshine karar verilmesi, muhammen bedelin altında ya da aynı olması hâlinde ise ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁹⁸⁷

√ “İİK.nun 128/a maddesine göre, ilgililerin, raporun tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesinin kıymet takdiri işlemine karşı şikayet yolu ile icra mahkemesine başvurarak düzenlenen raporun gerçeği yansıtmadığını ileri sürebileceklerini- Yasanın öngördüğü bu olanağı kullanmayanların, kıymet takdirinin usulsüz olduğundan bahisle

Satışın İptali, 2015, C:2, s:1329 vd. - **RUHİ, C./ RUHİ, C.A.** İhale, İhalenin Yapılması, İhalenin Feshi, 4.Baskı, 2016, s:79 vd.

¹⁹⁸¹ Bknz: 12. HD. 17.09.2013 T. 20945/28655; 01.07.2013 T. 18859/24455; 26.03.2013 T. 5689/11500; 21.03.2013 T. 3030/10505; 18.04.2013 T. 24594/8828 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁸² Bknz: 12. HD. 20.03.2012 T. 7693/14984 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁸³ **ARSLAN, R.** age. s: 110

¹⁹⁸⁴ Bknz: 12. HD. 19.03.1997 T. 3127/3364; 02.11.1995 T. 15214/14495; 22.03.1995 T. 4364/4174 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁸⁵ **KURU, B.** age. C: 1, 1988, s: 1433 – **KURU, B.** El Kitabı, s: 703- **UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C.** age. s:2355 vd.

¹⁹⁸⁶ Bknz: 12. HD. 26.03.2004 T. 3434/7304; 15.10.1985 T. 2434/8158 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁸⁷ 12. HD. 06.04.2021 T. E: 2834, K: 4142 (www.e-uyar.com) (**EK 1**)

ihalenin feshini talep edemeyeceklerini- Kendisine kıymet takdiri tebliğ edilmeyen ilgililerin, satış ilanının tebliğinden itibaren yedi günlük sürede kıymet takdirine itiraz etmemeleri halinde, yine bu hususu ihalenin feshi nedeni olarak ileri süremeyecekleri- Satışa hazırlık işlemlerine yönelik şikayet üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber, süresinde şikayet hakkının kullanıldığı hallerde, icra mahkemesi kararının, ihalenin feshi aşamasında incelenmesinin mümkün olduğu, ancak yasanın öngördüğü bu olanağı kullanmayanların, aynı şikayet nedenleri ile ihalenin feshini talep edemeyeceklerini”¹⁹⁸⁸

✓ “Kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber, süresinde şikayet hakkının kullanıldığı hallerde, icra mahkemesinin kıymet takdirine itiraza ilişkin kararının, ihalenin feshinin istenmesi sırasında incelenmesinin mümkün olduğu- Bu durumda mahkemece yeniden usulüne uygun, icra müdürlüğüne yapılan kıymet takdiri tarihi itibarıyla, kıymet takdiri yaptırılması gerekeceğini”¹⁹⁸⁹

✓ “İhalenin feshi davasında hasım yanlı gösterilse veya hiç gösterilmese bile davanın reddedilmemesi gerektiğini, borçlunun açtığı halenin feshi davasında doğru hasım olan alacaklı ve ihale alıcısı davaya dahil edilerek yargılamaya devam edilmesi gerektiği- Kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber, süresinde şikayet hakkının kullanıldığı hallerde, icra mahkemesi kararının, ihalenin feshinin istenmesi sırasında incelenmesinin mümkün olduğunu- Mahkemenin, bu halde ihale konusu taşınmazın kıymetini yaptıracağı keşif ve bilirkişi incelemesi ile tespit ettikten sonra oluşacak sonuca göre bir karar vereceğini- Satışa esas alınan kıymet takdirinin yapıldığı tarih itibarıyla tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde, ihalenin feshine, muhammen bedelin altında olması halinde ise, ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerektiğini”¹⁹⁹⁰

✓ “İcra mahkemesi kararının temyiz edilmesinin, satıştan başka icra işlemlerini durdurmayacağını- Kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararların kesin olduğu; süresinde şikayet hakkının kullanıldığı hallerde, icra mahkemesi kararının, ihalenin feshinin istenmesi sırasında incelenmesi mümkün olduğu; kıymet takdirine süresinde itiraz etmeyenlerin, kıymet takdirine ilişkin hususları ihalenin feshi sebebi olarak ileri süremeyeceklerini- Mahkemece, ihalenin feshi davasında, yeniden kıymet takdiri yapılarak oluşacak sonuca göre ihalenin feshi konusunda, karar verilmesi gerektiğini”¹⁹⁹¹

✓ “Her ne kadar kıymet takdiri raporuna itiraz üzerine verilen kararlar İİK'nun 128/a-son maddesi gereğince kesin ise de, ihalenin feshi şikayetlerine ilişkin yargılamada denetlenmesi mümkün olup, somut olayda kıymet takdirine süresinde itiraz edildiği halde, istem sadece 'satışın iptali talebi' yönünden incelenerek, 'açılmış bir kıymet takdiri davası bulunmadığı' gerekçesiyle itirazın reddine karar verilmesinin yerinde olmadığı, böyle bir durumda satışa esas alınan kıymet takdirinin gerçeğe uygun olup olmadığının mahkemece araştırılması ve incelenmesi gerekeceği, o halde, mahkemece; fesih nedeni olarak ileri sürülen kıymet takdirine itiraza ilişkin olmak üzere konusunda uzman bilirkişiler refakate alınarak keşif yapılmak suretiyle, kıymet takdirine itiraz davasında taşınmazlar ile ilgili yapılan kıymet takdiri tarihi itibarıyla tespit edilecek değerlerin, ihalede esas alınan muhammen bedellerin üzerinde olması halinde ihalenin feshine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁹⁹²

✓ “Kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber süresinde şikayet hakkının kullanıldığı hallerde icra mahkemesi kararının, ihalenin feshinin istenmesi sırasında incelenmesinin mümkün olduğunu”¹⁹⁹³

✓ “Satış bedelinin, tüm icra masraflarını değil, paraya çevirme ve paylaşırma giderlerini geçmesi gerektiğinin hüküm altına alındığı görülmekte, satış talebinden ihale

¹⁹⁸⁸ 12. HD. 18.01.2021 T. E: 2020/8322, K: 478 (www.e-uyar.com) (EK 2)

¹⁹⁸⁹ 12. HD. 20.10.2020 T. E: 6578, K: 8903 (www.e-uyar.com) (EK 3)

¹⁹⁹⁰ 12. HD. 12.02.2018 T. E: 2017/6973, K: 1132 (www.e-uyar.com) (EK 4)

¹⁹⁹¹ 12. HD. 28.12.2016 T. E: 20962, K: 26239 (www.e-uyar.com) (EK 5)

¹⁹⁹² 12. HD. 01.12.2016 T. E: 29111, K: 24783 (www.e-uyar.com) (EK 6)

¹⁹⁹³ 12. HD. 19.09.2016 T. E: 20234, K: 19080 (www.e-uyar.com) (EK 7)

tarihine kadarki paraya çevirme ve paylaşırma giderlerinin hesaplamada dikkate alınması gerektiğini- Satışı istenen taşınmazın kıymetinin takdiri hakkındaki İİK'nun 128. maddesi paraya çevirme başlığını taşıyan III. bölümde bulunduğu, bu nedenle taşınmazın kıymetinin belirlenmesi için yapılan keşif ve bilirkişi masraflarının da tıpkı ilan giderleri gibi paraya çevirme masrafı olarak kabulü gerektiğini- Birden fazla taşınmazın aynı ilanla satışa çıkarılması halinde, toplam paraya çevirme giderinden satış yapılan her taşınmaza isabet eden miktar oranlama suretiyle tespit edilerek, ayrıca müstakil harcamalar var ise bedele eklenerek, oluşacak sonuca göre satışın, İİK'nun 129. maddesindeki koşullara uygun şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin belirlenmesi gerektiğini- K. takdirine itiraz üzerine verilen kararlar kesin olmakla birlikte anılan hükümler ihalenin feshi aşamasında incelenebileceğini”¹⁹⁹⁴

✓ “Kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber süresinde şikâyet hakkının kullanıldığı hallerde icra mahkemesince itirazın incelenmesinin mümkün olduğu, ancak, kıymet taktirine süresinde itiraz etmeyerek yasanın öngördüğü bu olanağı kullanmayanların, kıymet takdirine ilişkin hususları ihalenin feshi sebebi olarak ileri süremeyeceklerini”¹⁹⁹⁵

✓ “Kıymet takdirine itiraz üzerine verilen kararlar kesin olmakla birlikte anılan hükümlerin ihalenin feshi aşamasında incelenebileceğini”¹⁹⁹⁶

✓ “Kıymet takdirine itiraz sonucu verilen kararlar İİK.nun 363.maddesi gereğince kesin nitelikte ise de, ihalenin feshi aşamasında koşulları bulunması halinde incelenebileceği, kesin karar yönünden kanun yollarına başvurulmamış olmasının, uyumsuzluğun ihalenin feshi aşamasında incelenmesine engel olmayacağını”¹⁹⁹⁷

✓ “Kıymet takdirine itiraz üzerine verilen kararlar kesin olmakla birlikte anılan hükümlerin ihalenin feshi aşamasında incelenebileceğini”¹⁹⁹⁸

✓ “Taşınmaz değerinin usulünce tespit edilmemesinin ve kıymet takdirine itirazın incelenmesiz reddedilmesinin ihalenin feshi nedeni olacağı, yerel mahkemenin aksi kanaatle davanın reddine karar vermesinin usul ve yasaya aykırı olacağını”¹⁹⁹⁹

✓ “Temyizi mümkün olmadığından kesin olarak verilen «kıymet takdirine itirazın reddine» ilişkin kararın doğru olup olmadığına, ihalenin feshi davası aşamasında -icra mahkemesinde- değerlendirilebileceğini”²⁰⁰⁰

belirtmiştir.

II. Satış (artırma) ilanının «ilgili» sıfatıyla kimlere tebliğ edilmesi gerekeceği İİK. m.127’de belirtilmiştir.²⁰⁰¹

Satış (artırma) ilanının birer örneğinin;

a- «Borçlu»ya,

b- «Alacaklı»ya,

c- «Taşınmazın tapu sicilinde kayıtlı bulunan bütün ilgileri»ne tebliği gerekir (İİK. mad. 127)

¹⁹⁹⁴ 12. HD. 24.12.2015 T. E: 30336, K: 32815 (www.e-uyar.com) (EK 8)

¹⁹⁹⁵ 12. HD. 21.04.2015 T. E:8559, K:10603 (www.e-uyar.com) (EK 9)

¹⁹⁹⁶ 12. HD. 16.02.2015 T. E: 2014/34309, K: 2687 (www.e-uyar.com) (EK 10)

¹⁹⁹⁷ 12. HD. 27.10.2014 T. E:23347, K:25028 (www.e-uyar.com) (EK 11)

¹⁹⁹⁸ 12. HD. 02.07.2013 T. E:17209, K:24700 (www.e-uyar.com) (EK 12)

¹⁹⁹⁹ HGK. 07.03.1999 T. E:12-161, K:148 (www.e-uyar.com) (EK 13)

²⁰⁰⁰ 12. HD. 10.6.1998 T. E: 6625, K: 7089 (www.e-uyar.com) (EK 14)

²⁰⁰¹ UYAR, A. Kendisine Satış ilanı Tebliğ edilmemiş Olan İlginin, Bu Nedenle İhalenin Feshini İsteyebilmesinin Dürüstlük Kuralı (MK. 2) İle Bağdaşmadığı Bir Durum (İBD. Temmuz-Ağustos/2011, s:80-85)

Satış ilanının bu kişilere Tebligat Kanununa uygun olarak tebliğ edilmemiş olması - satış günü, satış yerinde hazır bulunsalar dahi-²⁰⁰² başlı başına ihalenin feshini gerektirir.²⁰⁰³

- Satış ilanının bir örneğinin mutlaka *borçluya* tebliği gerekir. Bu tebliğ işlemi yerine getirilme-den ihalenin yapılması, ihalenin bozulmasına neden olur.²⁰⁰⁴

- ✓ Yapılan takipte *birden fazla* borçlu bulunması halinde satış ilanının birer örneğinin borçluların hepsine ayrı ayrı tebliğ edilmesi gerekir.²⁰⁰⁵ Bu borçluların her biri icra dosyasında *ayrı ayrı vekillerle* temsil edilmişse, satış ilanının keza her vekile ayrı ayrı tebliğ edilmesi gerektiği gibi; borçluların her biri *aynı vekille* icra dosyasında temsil edilmişse, bu vekile her borçlu için ayrı ayrı yine satış ilanının tebliğ edilmiş olması gerekir. **Yüksek mahkeme**, bu hususu kararlarında aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

√ «*Avukatın her iki borçlunun da vekili olduğu dosya kapsamı ile sabit ise de kendisine borçlulardan birinin vekili olarak satış ilanı tebliğ edilmediği için bu borçluya usulüne uygun satış ilanının tebliğ edildiğinden söz edilemeyeceği*»²⁰⁰⁶

√ «*Birden fazla hissedarın aynı vekille temsil edilmesi her hissedara ayrı ayrı tebligat yapılması gerekliliğini ortadan kaldırmayacağı gibi başka bir hissedarın adı belirtilerek ortak vekile çıkartılan tebligatın, adı yazılmayan hissedarlara da tebligat yapılmış ve bu hissedarlar tarafından satışa muttali olunmuş gibi bir sonuç da doğurmayacağı- Bu sebeple satış ilanının hissedar A.K.'ye usulüne uygun tebliğ edilmediği, bu hususun başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğu*»²⁰⁰⁷

√ İİK. m.127 gereğince, satış ilanının borçluya tebliği zorunlu ise de, borçlunun takip dosyasında vekilinin bulunması halinde satış ilanının, borçluya değil vekiline tebliğ edilmesi gerekir. Yüksek mahkeme bu hususu kararlarında açıkça- aşağıdaki şekilde- vurgulamıştır:

√ «*İİK.'nin 127. maddesi gereğince satış ilanının borçluya tebliği zorunlu olsa da HMUK.'nin 62 (şimdi, HMK.'nin 73), Avukatlık Kanunu'nun 41. ve Tebligat Kanunu'nun 11. maddesi gereğince de vekille takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılması gerekeceğini*»²⁰⁰⁸

√ «*İİK'nun 127. maddesi uyarınca taşınmaz satışlarında satış ilanının borçluya (varsak vekiline) tebliği zorunlu olup, bu işlemin hiç yapılmamış ya da usulsüz yapılmasının başlı başına ihalenin feshi sebebi olacağını*»²⁰⁰⁹

√ *Satış ilanının vekille kendisini temsil etmekte olan borçlu (ya da alacaklı) asile tebliğinin HUMK. 62-68 Av. K.'nin (şimdi; HMK. 73 vd.) 41 ve Teb. K.'nin 11. maddelerine aykırı olacağı*²⁰¹⁰

²⁰⁰² Bknz: 12. HD. 03.07.2001 T. 11478/12018; 04.02.1997 T. 561/1015 (www.e-uyar.com)

²⁰⁰³ Bknz: 12. HD. 25.05.2010 T. 720/12655; 21.02.2006 T. 386/3116; 24.01.2006 T. 23425/215; 24.01.2006 T. 23602/250; 14.07.2005 T. 10849/15553; 24.10.2005 T. 16939/2066; 17.10.2005 T. 20469/19987 (www.e-uyar.com)

²⁰⁰⁴ Bknz: 12. HD. 17.09.2012 T. 12845/26625; 27.09.2012 T. 15070/28251; 14.04.2011 T. 26311/6596; 09.006.2011 T. 30835/12105; 14.10.2010 T. 19611/23516; 24.10.2005 T. 16939/20666; 17.10.2005 T. 20469/19987; 21.06.2004 T. 11423/16316; 03.07.2001 T. 11478/12018; 29.09.2005 T. 14456/18413 (www.e-uyar.com)

²⁰⁰⁵ Bknz: 12. HD. 14.04.1992 T. 10754/4818; 11.04.1984 T. 3950/4446 (www.e-uyar.com)

²⁰⁰⁶ Bknz: 12. HD. 24.02.2015 T. E: 2015/70, K: 3608 (www.e-uyar.com) (**EK 15**)

²⁰⁰⁷ Bknz: 12. HD. 16.09.2013 T. E: 2013 / 21646, K: 28508 (www.e-uyar.com) (**EK 16**)

²⁰⁰⁸ Bknz: HGK. 13.03.2013 T. 12-805/350; 12. HD. 12.12.2013 T. 32969/39854; 01.11.2013 T. 26360/34109; 18.03.2013 T. 2287/9800 (www.e-uyar.com)

²⁰⁰⁹ Bknz: HGK. 21.03.2018 T. 12-1148/515; 12. HD. 10.12.2013 T. 32396/39559; 31.10.2013 T. 28051/33847; 24.01.2013 T. 29480/1818 (www.e-uyar.com)

²⁰¹⁰ Bknz: 12. HD. 20.12.2011 T. 11501/29713; 01.11.2011 T. 4906/21074; 15.03.2011 T. 23593/3621; 20.12.2011 T. 1171/29828; 01.03.2011 T. 22100/2339; 08.02.2005 T. 25092/2078; 26.04.2004 T. 6020/10261; 08.05.2003 T. 7421/10453 (www.e-uyar.com)

✓ «Satis ilanının vekil yerine asile tebliğ edilmemesinin, başlı başına ihalenin feshi nedeni olacağını»²⁰¹¹

belirtmiştir.

III. İcra ve İflas Kanuna göre yapılan ihalelerin feshi şikayet yolu ile (İİK. m.16), icra hukuk mahkemesinden istenir. (İİK. m.134/II, c:1,3)²⁰¹²

İcra mahkemesi bu isteği, basit yargılama usulüne(HMK.m.316-322) göre ve duruşmalı olarak (İİK.m.134/II, c:3) inceler.²⁰¹³

HMK'nun “*Basit Yargılama Usulü*” başlıklı ALTINCI KISIM'da yer alan ‘*Ön inceleme ve tahkikat*’ kenar başlıklı 320/(2). maddesinde²⁰¹⁴; icra mahkemesinin- ‘ihalenin feshi’ duruşmasında- ‘*ön inceleme*’ yi ve ‘*tahkikat*’ı nasıl yapacağı ayrıntılı biçimde belirtilmiştir.

Bu hükme göre, icra hukuk mahkemesi;

✓ İlk duruşmada(ön inceleme duruşmasında) dava şartları (HMK.m.114) ve ilk itirazlar(HMK.m.116), hak düşürücü süre ve zamanaşımı (HMK.m.142) hakkımda tarafları dinleyecek,

✓ Daha sonra tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde anlaştıkları ve anlaşamadıkları husuları tek tek tespit edecek,

✓ Uyuşmazlık konularının tespitinden sonra hakim tarafları sulha ve arabuluculuğa teşvik edecek,

✓ Tarafların sulh olup olmadıklarını, sulh olmadıkları takdirde anlaşamadıkları hususların nelerden ibaret olduğunu tutanağa yazacak ve tutanağın altını hazır bulunan taraflara imzalatacaktır.

Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle yürütülecektir. (HMK.m.320/(2))^{2015 2016}

2017

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

• Şikayetçi (davacı)-borçlular vekili 30.09.2020 tarihli “*şikayet dilekçesi*”nde özetle;

²⁰¹¹ Bknz: 12. HD. 22.11.2010 T. 28201/26941; 12.01.2010 T. 29694/178; 05.06.2012 T. 5429/19142; 05.06.2012 T. 5426/19154; 26.11.2012 T. 24332/34780; 04.05.2012 T. 860/15055; 10.07.2012 T. 8760/24211 (www.e-uyar.com)

²⁰¹² UYAR, T. İhalenin Feshi Davalarında Yargılama Yöntemi(İİ.Y. mad.134/II, c:1, 3;V) (İzmir Bar. D. 2001/4, s:87-100) (Bursa Bar. Eylül/2006, s:97-105)

²⁰¹³ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T, İcra Mahkemelerinde Yargılama Usulü(Türk Medeni Usul ve İcra İflas Hukukçuları Birliği(MİHBİR)'in 04.10.2019 tarihindeki 17.Toplanısında sunulan tebliğ, s:2 vd. - UYAR, T. UYAR, A. UYAR, C. age. s:2461 vd.

²⁰¹⁴ “Daha önce karar verilemeyen hâllerde mahkeme, ilk duruşmada dava şartları ve ilk itirazlarla hak düşürücü süre ve zamanaşımı hakkında tarafları dinler; daha sonra tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları tek tek tespit eder. Uyuşmazlık konularının tespitinden sonra hâkim, tarafları sulhe veya arabuluculuğa teşvik eder. Tarafların sulh olup olmadıkları, sulh olmadıkları takdirde anlaşamadıkları hususların nelerden ibaret olduğu tutanağa yazılır; tutanağın altı hazır bulunan taraflarca imzalanır. Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle yürütülür.”

²⁰¹⁵ Bu konuda ayrıca bknz: HMK.m.320/(2) gerekçesi

²⁰¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bknz: KURU, B. Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C:2, 2020, s:1704 vd. (EK 17)- ARSLAN, R./YILMAZ, E./ AYYVAZ, T.S./ HANAĞASI, E. Medeni Usul Hukuku, 7.Baskı, 2021, s:777(EK 18)- PEKCANİTEZ, H./ÖZEKES, M. Pekcanitez Usul-Medeni Usul Hukuku, C:2, 2017, s:1299 vd. (EK 19)

²⁰¹⁷ Aynı doğrultuda bknz: 8.HD. 14.05.2019 T. 14086/5034(EK 20)- 12.HD. 03.11.2016 T. 26949/22899(EK 21)- 7.HD. 11.11.2015 T. 21711/22057(EK 22)- 8.HD. 22.12.2014 T. 4643/22618(EK 23)

- “İzmir ... İcra Müdürlüğü’nün 2019/... sayılı dosyasında alacaklı (E.) Bankası A.Ş. tarafından müvekkilleri aleyhine yapılmış olan icra takibinin kesinleşmesi üzerine müvekkillerine ait muhtelif taşınmazların yapılan ihalede satılmış olduğunu, yapılan bu ihalelerin aşağıda belirttiği nedenlerle hatalı olup, mahkemece bu ihalelerin feshine karar verilmesi gerektiğini” belirtmiştir:

a) Satışa konu taşınmazın KDV’den muaf olup, satış ilanlarına ‘KDV oranının %18 olduğu’nun belirtilmiş olmasının hatalı olduğunu,

b) Taşınmazlar arasında ekonomik bütünlük ve iktisadi birtelikelik bulunduğunu, bu nedenle bu taşınmazların ayrı ayrı değil birlikte satılmaları gerekeceğini,

c) İcra müdürlüğüne ‘taşınmazın satış ilanının ilgili belediyece yapılmasına’ karar verildiği halde, bu ilanın belediyede yapıldığına dair dosya içerisinde herhangi bir belge bulunmadığını, bu durumun fesih sebebi olduğunu,

d) Taşınmazın mütemmim cüzü olan makine ve teçhizatların, taşınmazla birlikte satışa çıkarılması gerektiği halde, bu hususun yerine getirilmeden ihalenin gerçekleşmiş olduğunu,

e) İhalenin, ilanda belirtilen saatlere uyulmadan yapılmış olduğunu,

f) İcra dosyası üzerinden müvekkillerine yapılması gerekli olan tebligatların (kıymet takdiri ve satış ilanı tebligatlarının) usulsüz olarak gerçekleştirildiğini,

g) Taşınmazların güncel değerinin çok altında satılmış olduğunu,

h) Gayrimenkullerin değerinin çok yüksek olmasına rağmen tirajı çok düşük bir gazetede satış ilanının yapılmış olduğunu,

ı) Taşınmazların %50 değerine, satış masrafları eklenmeden satışın yapılmış olduğunu”,

belirterek “ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini” bildirmiştir.

• İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesi 25.03.2021 T. ve E: 2020/..., K: 2021/... sayılı ‘ihalenin feshi’ne ilişkin kararında özetle,

- “İncelenen icra dosyası kapsamında, davacı borçlu-şirkete 08.09.2020 tarihinde, vekiline 22.06.2020 tarihinde, davacı-borçlu (A. O.)’ya 08.09.2020 tarihinde satış ilanının tebligatının yapılmış olduğunu,

- Şirkete yapılan tebligat usulüne uygun değil ise de vekiline ve iflas idaresi memurlarına usulüne uygun tebligat yapıldığını,

- Satış ilanına, KDV bilgisine ve taşınmazlar arasında iktisadi ve ekonomik bütünlük bulunduğuna dair şikayet sebepleri, satış ilanı tebliğinden itibaren süresi içinde bildirilmemiş olmakla, ihalenin feshi sebebi yapılamayacağını,

- ‘İhale saatlerine uyulmadığına’ ilişkin itiraz sebebinin, resmi belge niteliğindeki ihale tutanağı dikkate alındığında soyut nitelikte kaldığı ve aksinin aynı mahiyette delil ile ispatlanmadığını,

- Taşınmazların değerinin tarafların itirazı üzerine İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2019/... Esas sayılı dosyası üzerinden kesin karar ile tespit edildiği anlaşıl-makla ‘taşınmazların güncel değerlerinin altında satıldığı’ iddiasının yerinde görülmediğini, satış kararında ‘ilanın, belediyede yapılması’ yönelik bir karar bulunmadığını, buna rağmen icra müdürlüğüne gönderilen müzekkere ile belediyede ilanının yapılmış olduğunu”

belirterek, “ihalenin feshi talebinin reddine” karar vermiştir.

• Şikayetçi(davacı)-borçlu (A. O.) vekili İzmir Bölge Adliye Mahkemesi ... İcra Hukuk Mahkemesi’ne sunduğu “istinaf dilekçesi”nde özetle;

- “(a) ‘Usule ilişkin istinaf sebebi’ olarak; icra hukuk mahkemesince “HMK. m. 320’de öngörülen şekilde ön inceleme yapılmadan tahkikat aşamasına geçildiğini bunun

ise HMK. 'ya aykırı olduğunu, sulh için süre taleplerinin göz ardı edilerek yerel icra hukuk mahkemesince hatalı olarak karar verildiğini,

(b) ‘Esasa ilişkin istinaf sebebi’ olarak;

- “İcra dosyası üzerinden müvekkillerine yapılması gerekli tebligatların usulsüz olarak gerçekleştirildiğini, bu nedenle icra dosyasındaki satış ilanı ve kıymet takdiri tebligatlarının borçlu (A. O.) vekili olarak kendisine tebliğ edilmediğini, bunun başlı başına ihalenin bozulma nedeni olduğunu,

- Taşınmazlar arasında ekonomik bütünlük ve iktisadi birliktelik bulunduğu hususunun mahkemece dikkate alınmadığını,

- Satışa konu taşınmaz KDV’den muaf olduğu halde, satış ilanlarına ‘yapılacak olan satışta KDV oranının %18 olduğunun’ hatalı olarak belirtildiğini, bu hususun mahkemece dikkate alınmadığını,

- Taşınmazın satış ilanının ilgili belediyede yapılmasına karar verildiği halde, ‘bu ilanın yapıldığına’ dair satış dosyasında herhangi bir belge bulunmadığını,

- Taşınmazın mütemmim cüzü niteliğindeki makine ve teçhizatların taşınmazla birlikte satışa çıkarılmamış olduğunu, bunun ise yasaya aykırı olduğunu,

- Satış masrafları hesaplanıp, taşınmazın %50 kıymetine eklenmeden ihalenin yapılmış olduğunu”

belirterek, yerel icra hukuk mahkemesinin ‘ihalenin feshi’ne ilişkin ‘hatalı kararının kaldırılmasına karar verilmesini’ istemiştir.

• “Şikayetçi(davacı) asil (A. O.), İzmir Bölge Adliye Mahkemesi .... Hukuk Dairesi Başkanlığı’na sunduğu 01.09.2021 tarihli ‘davanın esasına ilişkin beyanlarını içeren dilekçe’”sinde özetle;

- “İcra dosyasında vekili avukat (S. Ş.) tarafından temsil edildiği halde, satış ilanının bu dosyada vekiline tebliğ edilmesi gerekirken kendisine tebliğ edildiğini, bunun ise hem HMK. 'na hem Avukatlık Kanunu'na, hem Tebligat Kanunu'na (m.11) ve hem de İİK. 'na(m.127) aykırı olduğunu ve surf bu durumun ihalenin feshi nedeni olacağını,

- Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 'nin de içtihatlarının (12 HD. 18.03.2021 T. 1824/1321) da bu doğrultuda olduğunu”

b e l i r t m i Ő t i r .

• Davalı-alacaklı (E.) Bankası A.Ş. vekili 07.06.2021 tarihli “istinaf talebine karşı cevaplarını içeren dilekçe”sinde özetle:

- “Davacı-borçlu tarafın kötü niyetli olduğunu, satış ilanına konu onbir adet satış işleminin on tanesine karşı ihalenin feshi davası açılmış ise de, bir adet taşınmaza yönelik ihalenin feshi davasının açılmadığını, bunun ise anlamsız bir davranış olduğunu,

- KDV oranının %18 olarak belirlenmesinin usul ve yasaya uygun olduğunu, özellikle 23057 Ada, 1 Parselde kayıtlı taşınmaz ile aynı adada ve 12 Parselde kayıtlı taşınmazın KDV oranının %18 olarak belirlenmesinin usul ve yasaya uygun olduğunu,

- Satışa konu taşınmazlar arasındaki bütünlük sadece altı taşınmaza münhasır olup, diğer taşınmazların ayrı ayrı satılmalarında usul ve yasaya aykırılık bulunmadığını,

- Satış kararında ‘ilanın Belediyede yapılmasına’ yönelik bir karar bulunmadığını, buna rağmen icra müdürlüğü tarafından gönderilen müzekkere ile Belediyede ilanın yapılmış olduğunu,

- Makine ve teçhizatların, aralarında bütünlük bulunan 23050 Ada, 12-13-15-16-17 ve 23057 Ada 1 Parselde kayıtlı taşınmazlar ile birlikte satışa sunulduğunu, diğer parsellerde ise bu durumun söz konusu olmadığını,

- Borçlu asillere ve borçlu şirketi temsilen iflas idaresi üyelerine ayrı ayrı tebligat yapıldığını,

- Kıymet takdirinin borçlulara tebliği sonucunda borçlular vekile olan Av. (S. Ş.) tarafından İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2019/380 sayılı dosyasından 'kıymet takdirine itiraz davası', açıldığını, bu dava ile kendileri tarafından 2019/332 sayılı dosya ile tekrar 'kıymet takdirine itiraz davası' açıldığını ve bunların birleştirilerek mahkemece incelenip sonuçlandırıldığını,

- İhalelerin başlama ve bitiş saatlerinin usulüne uygun olarak kayıt altına alındığını, taşınmazların güncel değerleri ile satıldığını, icra müdürlüğünün taşınmazların muhadden bedelinin yarısı ve satış masraflarının bu bedele eklenmesi suretiyle ortaya çıkan rakam üzerinden satışı yaptıklarını vs.”

belirterek “davacı-borçluların istinaf taleplerinin reddine karar verilmesini” bildirmiştir.

*

Somut olayda;

a) Yukarıda²⁰¹⁸ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; İcra ve İflas Kanununa göre yapılan ihalelerin feshi ‘şikayet yolu ile’ icra hukuk mahkemesinden istenir. İcra hukuk mahkemesi bu isteği, ‘basit yargılama usulüne göre’ (HMK.m.316-322) ve ‘duruşmalı olarak’ inceler (İİK.m.134/II,c:3). İcra hukuk mahkemesinin, bu duruşmalı incelemeyi ‘Ön inceleme ve tahkikat’ kenar başlıklı 320/(2) maddesine²⁰¹⁹ aykırı olarak yapıp ‘ihalenin feshine’ karar vermesi²⁰²⁰ hatalı olup, verilen kararın bozulmasına neden olur.

b) Yukarıda²⁰²¹ ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi; ‘satış ilanı’nın bir örneğinin mutlaka ‘borçlu’ya (varsa vekiline) tebliği gerekir. Vekil varken ‘asil’e satış ilanının tebliğ edilmesi başlı başına ihalenin feshine neden olur.

Yapılan takipte(icra dosyasında) birden fazla borçlu bulunması halinde, satış ilanının birer örneğinin, borçluların hepsine *ayrı ayrı* tebliğ edilmesi gerekir.²⁰²²

Bu borçluların her biri icra dosyasında *ayrı ayrı vekillerle* temsil edilmişse, satış ilanının keza her vekile *ayrı ayrı* tebliğ edilmesi gerektiği, borçluların her biri *aynı vekille* icra dosyasında temsil edilmişse, bu vekile her borçlu için (adına) *ayrı ayrı* satış ilanının tebliğ edilmiş olması gerekir.²⁰²³

Somut olayda; takip dosyasında (İzmir ... İcra Müdürlüğünün 2019/... sayılı dosyasında) *takip borçluları* iki kişidir: **aa)**(Ü.) ve Tic. Ltd. Şt.

bb) (A. O.). Her iki borçlunun da avukatı, *aynı kişi*; Av. (S. Ş.).

Somut olayda; icra dairesi hazırladığı taşınmazlara ilişkin satış ilanlarını;

-Borçlu(Asil) (Ü.) ve Tic. Ltd. Şt.’ne (08.09.2020 tarihinde)

-Borçlu (Ü.) ve Tic. Ltd. Şt.’nin vekili Av. (S. Ş.)’e (22.06.2020 tarihinde)

- Borçlu (A. O.)’nun kendisine (24.06.2020 tarihinde)

tebliğ etmiştir.

Buna karşın, (borçlu) (A. O.)’nun vekili olan Av. (S. Ş.)’ye ayrıca satış ilanı gönderilmemiştir..

c) Yine yukarıda²⁰²⁴ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi, borçlu artırmaya hazırlık döneminde, icra dairesinin yaptığı kıymet takdirine karşı, yedi gün içinde şikayet (İİK.m.16) yoluna başvurmuş ve icra mahkemesi şikayeti reddetmiş ise “*icra dairesinin*

²⁰¹⁸ Bknz: Yuk.dipn.40-45

²⁰¹⁹ Bknz: Yuk.dipn.42-45

²⁰²⁰ Nitekim yerel İzmir 8.İcra Hukuk Mahkemesi yaptığı (2) duruşma sonucunda-HMK.m.320/(2)’deki hususları yerine getirmeden- ‘ihalenin feshine’ karar vermiştir.

²⁰²¹ Bknz: Yuk.dipn.29-39

²⁰²² Bknz: Yuk.dipn.33

²⁰²³ Bknz: Yuk.dipn.34

²⁰²⁴ Bknz: Yuk.dipn.28

ve icra mahkemesinin yaptırmış olduğu kıymet takdiri işleminin usulsüz olduğu”ndan bahisle *ihalenin feshini* (İİK.m.134) talep edebilir. Bu durumda ihalenin feshi talebini inceleyecek icra hukuk mahkemesinin oluşturacağı yeni bir bilirkişi(heyeti) vasıtasıyla yerinde bilirkişi incelemesi yaptırması gerekir.²⁰²⁵

Somut olayda; yerel İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesi, istinaf konusu 25.03.2021 T. ... sayılı kararında “*taşınmazların değerinin, tarafların itirazı üzerine İzmir ...İcra Hukuk Mahkemesinin 2019/... Esas sayılı dosyası üzerinden kesin karar ile tespit edildiği anlaşılmalı, ‘güncel değerlerinin altında satıldığı iddiası’ yerinde görülmemiştir.*” denilmiştir. Halbuki mahkemenin şikayetçi-borçlu (A. O.) vekilinin ‘ihalenin bozuma nedeni’ olarak ileri sürdüğü kıymet takdirindeki usulsüzlüğü yerinde keşif yaparak, yeniden oluşturacağı bilirkişi vasıtasıyla inceleme yaptırarak araştırması gerekirdi. Yeniden bilirkişi inceleme yaptırmadan, kendi kanısına göre ‘*taşınmazların güncel değerinin altında satıldığı iddiasının yerinde görülmediğini*’ belirtmiş olması hatalıdır..

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak belirttiğimiz nedenlerle; İzmir ...İcra Müdürlüğüne ...2020 tarihinde 2019/... sayılı takip dosyasında yapılmış olan ihaleye yönelik açılmış ‘ihalenin feshi favası’ konusunda İzmir ... İcra Hukuk Mahkemesince verilmiş olan “*ihalenin feshi favasının reddine*” ilişkin ...2021 T. ve 2020/... Esas, 2021/450 Karar sayılı hükmün isabetli olmadığını belirtir ‘*uzman görüşümüzü*” (HMK.m.293) takdiri İzmir Bölge Adliye Mahkemesinin ... Hukuk Dairesine (Dosya No:2021/...) ait olmak üzere saygı ile sunarız. 17/11/2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

28) Borçlunun “hacizle yükümlü olarak sahip olduğu bir malını başkasına satması halinde”, “sattığı malın bedeliyle bir veya birkaç borcunu ödemesi halinde”, “malın gösterilen satış bedeli ile rayiç bedeli arasında fahiş bir fark bulunmaması halinde” İİK.331’de düzenlenmiş olan “Alacaklısını Zarara Sokmak Kastıyla Varlığını Eksiltme Suçu” oluşur mu?

İİK.mad.331’de «*alacaklısını zarara sokmak kasdıyla varlığını (mevcudunu) eksiltme*» eylemi, suç sayılarak cezalandırılmıştır.

«*Borç için hapis*» yani sadece borcunu ödemediği için bir kimsenin hürriyetinin kısıtlanması, bugünün modern hukuk anlayışına uygun düşmemektedir. Bir kimsenin borcunu ödememesinin «*suç*» sayılması doğru değilse de, «*borcunu ödememek için hileli yollara başvuran, ticari işlerinde büyük bir hafiflik ve ihmâl gösteren*» borçluların durumlarını aynı anlayış ve toleransla değerlendirmek de isabetli olmaz. Bu gibi durumlarda hapis cezası öngörmek yani bu tür eylemleri «*suç*» saymak modern ceza hukukuna ters düşmez.²⁰²⁶

I- Suçun unsurları:

a) Maddi unsur:

A- a. Haciz yolu ile «*takip talebi*»nden (İİK. mad. 58), «*konkordato mühleti talebi*»nden (İİK. mad. 285) ya da «*iflâsın ertelenmesi süresi*»nden (İİK. mad. 179) sonra,

b. Haciz yolu ile «*takip talebi*»nden, «*konkordato mühleti*»nden ya da «*iflâsın ertelenmesi talebi*»nden (İİK. mad. 179) önceki iki yıl içinde,

(Yüksek mahkeme «İİK. ’nun 331/I’e göre ‘borçlunun takip talebinden iki yıl önceki tasarrufları’ suça konu olabilirken, ‘fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle şikayet hakkının düşeceğine’ yönelik aynı kanununun 347. maddesindeki düzenlememenin birbirine çelişik olması nedeniyle, dava açma şartlarından olan şikayet süresini özel olarak düzenleyen İİK. ’nun 347. maddesindeki düzenlemeye önem ve öncelik verilerek, Kanununun 331/I maddesindeki ‘... Takip talebinden sonra veya bu talepten önceki iki yıl içinde...’ şeklindeki ibarenin, İİK. ’nun 347. maddesine uygun şekilde ‘bir yıl içinde’ olarak anlaşılması gerekeceğini»²⁰²⁷ isabetli olarak belirtmiştir...)

c. «*İflâs takibi*»nden (İİK. 154) ya da doğrudan doğruya iflâs hallerinde «*iflâs talebi*»nden (İİK. 177, İİK. 178) önce;

B- Borçlu, «*alacaklısını zarara sokmak kasdıyla*»;

a. *Mallarını kısmen ya da tamamen*;

aa) *Malvarlığından -karşılıksız olarak veya gerçek değerinden çok az bir fiyatla- çıkarmış, veya*;

bb) *Telef etmiş, veya*;

cc) *Kıymetini düşürmüş, veya*;

dd) *Danışıklı işlem (muvazaa) ile başkasına devretmiş, yahut*;

b. Gerçekte borcu olmadığı halde, *borcu varmış gibi aslı olmayan (muvazaalı) borçlar kabul (ikrar) ederek, pasifini çoğaltmış,*
olmalıdır.

Bu suç, *seçimlik hareketli bir suç* olduğundan, maddede belirtilen hareketlerden bir ya da birkaçının gerçekleşmesi ile suç tamamlanır.

²⁰²⁶ POSTACIOĞLU, İ. 538 sayılı Kanununun İcra ve İflâs Kanununa Getirdiği Yenilikler, 1965, s:49 - BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, s:21, 478 - TÜRKES, Ş. İcra İflâs Suç ve Cezaları, 1977, s:15 vd.

²⁰²⁷ Bknz: 16. HD. 11.07.2011 T. 2770/4217; 16. HD. 05.07.2010 T. 3030/4769 (www.e-uyar.com)

c. Borçlunun -yukarıda belirtilen- kötüniyetli hareketlerinin birinden zarar gören alacaklı:

aa) Borçlu hakkında «*kesin aciz belgesi*» (İİK. mad. 105/I, 143) almış olmalı (Borçlusunu hakkında «*geçici aciz belgesi*» (İİK. mad. 105/II) almış olan alacaklının böyle bir hakkı yoktur. Çünkü; geçici aciz vesikası niteliğindeki haciz tutanağında yazılı olan malların; satış sırasında daha önce tahmin edilen kıymetlerinin üstünde değer bularak satılıp alacağı karşılması ihtimali daima mevcuttur.)²⁰²⁸

Veya;

bb) «*Alacağını alamadığını*» kanıtlamış olmalıdır.

Bu maddeye göre, alacaklının borçlusunun cezalandırılmasını isteyebilmesi için, borçlusunu hakkında mutlaka «*aciz belgesi*» almış olması gerekli değildir. Elinde «*borç ödemededen aciz belgesi hükmündeki haciz tutanağı*» (İİK. mad. 105/I) veya «*borç ödemededen aciz belgesi*» (İİK. mad. 143) bulunmayan ancak «*alacağının kendisine ödenmediğini*» herhangi bir şekilde kanıtlayabilen alacaklı da, bu maddeye göre, borçlusunu hakkında şikayette bulunabilir.²⁰²⁹

Madde, 538 sayılı Kanun ile «*uygulanmasını güçleştiren şartlardan ayıklanarak*»²⁰³⁰ bugünkü şekli almıştır. Değişiklikten önceki şekle göre, maddenin uygulanabilmesi için alacaklının mutlaka «*aciz belgesi*» almış olması gerekmekte idi. Bu değişiklikte bu zorunluluk kaldırılmış, daha doğrusu «*aciz belgesi*» almamış olan alacaklının da -«*alacağını tahsil edemediğini isbat etmesi koşuluyla*»- bu hükümden yararlanabilmesi öngörülmüştür...²⁰³¹

b) Manevi unsur:

Burada şu hususu da hemen belirtelim ki, borçlunun yukarıdaki eylemlerinin «*suç*» teşkil edebilmesi için, «*borçlunun alacaklılarını zarara sokmak kastıyla*» hareket etmiş olması gerekir. Suçun oluşması için «*genel kast*» yeterli görülmemiş ve sanığın «*alacaklılarını zarara sokmak kastıyla*» hareket etmiş olması yani «*özel kast*» aranmıştır.²⁰³² Böyle değil de, borçlu «*kredi sağlamak veya girişeceği yeni bir ticari teşebbüs için*» bu şekilde davranmışsa, bu eylem maddeye göre suç teşkil etmez.

«Borçlunun, alacaklılarının zararını istediğini» daha doğrusu «*borçlunun alacaklılarını zarara sokmak kasdıyla*» hareket ettiğini ispat kolay değildir.²⁰³³ Bu nedenle, **kanımızca**, borçlunun, «*alacaklısına zarar verme kasdı*»nın ispatı için, kesin kanıtlar aranmamalı, hakime bu konuda takdir yetkisi verilmelidir.

II. Yüksek mahkeme(Yargıtay 11.CD, 16.HD, 19.CD. ve 12.HD.) çeşitli içtihatları ile «*hangi durumlarda bu suçun oluşacağını*» ve «*hangi durumlarda ise bu suçun oluşmayacağını*» belirterek konuya açıklık getirmiştir.

²⁰²⁸ SUNAR, G. Hacizdeki Borç Ödenmeden Aciz Vesikasının Ceza Hukuku Bakımından Hüküm ve Sonuçları (Maltepe Üniv. Huk. Fak. D. 2005/1, s:249) - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C.2, 1990, s:1546 - ÖZTEK, S. İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödenmeden Aciz Vesikası(İİK.m.143; m.251), 1994, s:30; 150 - DELİDUMAN, S. Borç Ödenmeden Aciz Belgesinin Cezai Sonuçları (İBD. 2000/3, s:775)

²⁰²⁹ SUNAR, G. agm. s:249

²⁰³⁰ Bknz: 538 sayılı Kanun'a ait Hükümet Tasarısı Gerekçesi(UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C:13, 2.Baskı, 2010, s:20919)

²⁰³¹ Bknz: 538 sayılı Kanun'a ait Hükümet Tasarısı Gerekçesi (UYAR, T. age. s:20919)

²⁰³² UYAR, T. İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller, s:34 - OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C:5, s:6463 - COŞKUN, M. İcra ve İflâs Kanunu, 2009, C:3, s:3197 - ARTUÇ, M./BIKMAZ, R. İcra-İflâs Suçları ve Yargılama Usulü, 2005, s:552, 553 - ÇOLAK, H. İcra-İflâs Suçları ve Yargılama Usulü, 2. Bası, 2005, s:36 - TÜRKES, Ş. İcra-İflâs Suç ve Cezaları, 1977, s:58 - KÜRTÜL, M. İcra ve İflâs Suçları, 2. Baskı, 2014, s:27 - COŞKUN, M. İcra İflâs Suçları, 7.Baskı, 2021, s:25 - GÜNAY, M. age. s:56

²⁰³³ BELGESAY, M.R. Değişen Maddeler Şerhi, s:183

Yargıtay’ın içtihatlarından, şu durumlarda “borçlunun eyleminin suç teşkil etmeyeceği” ortaya çıkmıştır:

D- ‘Borçlu, **hacizle yükümlü olarak** sahip olduğu bir malını başka bir kişiye devretmişse(satmışsa)’

E- ‘Borçlu, sattığı malın bedeliyle **bir veya birkaç borcunu ödemişse**’

F- ‘Borçlu, malını **rayiç bedeliyle** satmışsa(yani; malın satış bedeli ile rayiç değeri arasında **fahiş bir fark yoksa**)’

Borçlunun, **İİK. mad. 331**’e göre cezalandırılması mümkün değildir.

Gerçekten, **yüksek mahkeme;**

C- ‘Borçlunun, herhangi bir malını, **hacizle yükümlü olarak** başka bir kişiye devretmesi halinde **İİK. mad.331**’e göre cezalandırılmayacağını’ aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

✓ ‘Taşınmazın üzerine şikayetçi tarafından haciz konulmuş olduğu halde borçlu tarafından üzerindeki hacizle birlikte satıldığı, alacaklısından mal kaçırmak kastıyla mevcudunu eksiltmek suçu bakımından, sanık hakkında hapis cezası bakımından alt sınırdan ceza tayin edilirken, TCK’nın 61. maddesinde gösterilen esaslar çerçevesinde teşdidin gerekçesi açıklanmadan, yalnızca vicdani kanaate varılarak denilmek suretiyle adli para cezasının üst sınırdan tayininin bozmayı gerektirdiği’’²⁰³⁴

✓ ‘Suça konu taşınmazların hacizli olarak satılması nedeniyle atılı suçun oluşmadığı’’²⁰³⁵

✓ ‘Alacaklısını zarara uğratmak suçuna konu taşınmaz üzerine haciz konulup üzerindeki hacizlerle birlikte üçüncü şahsa satılsa da, süresinde satış istenmediğinden taşınmaz üzerindeki haczin düştüğü, sanıkların beraatlerine karar verilmesi gerekeceği’’²⁰³⁶

D- ‘Borçlunun, sattığı malın bedeli ile **bir veya birkaç borcunu ödemiş olması halinde**, **İİK.mad.331**’e göre cezalandırılmayacağını’ aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

✓ ‘Somut olayımızda; sanığın "şahsi borcu ve ortağı bulunduğu ... isimli şirketin piyasaya olan borcunu ödemek amacıyla otomobil ve gayrimenkullerini sattığı" yönündeki savunması dikkate alınarak, sanığın savunmasına yönelik belgelerin araştırılmak suretiyle, satıştan elde edilen paranın akibetinin ne olduğu, satışlardan elde edilen gelirlerin nerelerde kullanıldığı, borç ödenmesinde kullanılıp kullanılmadığı belirlenip, sonucuna göre şikayete konu devirlerin alacaklıyı zarara sokmak kastıyla yapıp yapılmadığı hususunda sanığın hukuki durumunun tayini gerekeceği’’²⁰³⁷

✓ ‘Muvazaalı olduğu iddia edilen araç satışından elde edilen paranın akibeti araştırılarak aracın muvazaalı olarak devredildiğinin iddia edilmesi karşısında, aracın satış tarihindeki gerçek değerinin tespitine ek olarak, araç satışından elde edilen paranın ne şekilde tahsil edildiği, herhangi bir borç ödemesinde kullanılıp kullanılmadığı, borç ödenmiş ise ilgili takip dosyaları getirtilerek, bu borçların muvazaalı olup olmadıklarının tespit edilmesi, satış tarihi itibarıyla muvazaanın tespiti açısından alıcı ile satıcı arasında akrabalık ilişkisi olup olmadığı ile araç satışından elde edilen paranın herhangi bir banka veya sosyal güvenlik kurumlarına olan borcun ödenmesine sarf edilmiş ise bu durumun ilgili yerlere sorularak sonuca göre şikayete konu araç satışının alacaklıyı zarara sokmak kastıyla yapıp yapılmadığı hususunda sanığın hukuki durumunun tayininin gerekeceği’’²⁰³⁸

²⁰³⁴ Bknz: 19. CD. 03.10.2018 T. E: 2016/15644, K: 9795 (www.e-uyar.com)

²⁰³⁵ Bknz: 16.HD. 06.12.2011 T. E:7162, K:8548 (www.e-uyar.com)

²⁰³⁶ Bknz: 12. HD. 07.02.2011. T. E:2010/8239, K: 672 (www.e-uyar.com)

²⁰³⁷ Bknz: 12. HD. 23.03.2021 T. E: 2020/9343, K: 3293 (www.e-uyar.com)

²⁰³⁸ Bknz: 12. HD. 14.10.2019 T. E: 5744, K: 14682 (www.e-uyar.com)

✓ “Devirlerin alacaklıyı zarara uğratmak amacıyla yapılıp yapılmadığının tespiti açısından, şikayet konusu taşınmaz hisselerinin tasarruf tarihindeki gerçek değerleri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılıp, taşınmaz hisselerini satın alan sanık ile borçlu sanık dinlenerek taşınmazların halen kimin kullanımında olduğu, satış bedellerinin ödenip ödenmediği ve ödendiye bir kısım borçların ödenmesinde kullanılıp kullanılmadığı araştırılmadan, yapılan devrin sanıklar tarafından alacaklıyı zarara uğratma kastıyla yapılıp yapılmadığı tartışılmadan karar verilmesinin hatalı olduğu”²⁰³⁹

✓ “Muvazaalı olduğu iddia edilen taşınmaz satışlarından elde edilen paranın akıbeti araştırılarak taşınmazların muvazaalı olarak devredildiğinin iddia edilmesi karşısında, taşınmazların satış tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığı saptanarak taşınmazlardan elde edilen paranın herhangi bir borç ödemesinde kullanılıp kullanılmadığı, borç ödenmiş ise ilgili takip dosyaları getirtilerek, bu borçların muvazaalı olup olmadıklarının tespit edilmesi, taşınmaz satışlarından elde edilen paraların herhangi bir banka veya sosyal güvenlik kurumlarına olan borcun ödenmesine sarf edilmiş ise bu durumun ilgili yerlere sorularak sonuca göre şikayete konu taşınmazların satışının alacaklıyı zarara sokmak kastıyla yapılıp yapılmadığı hususunda sanıkların hukuki durumlarının tayini gerekeceği”²⁰⁴⁰

✓ “Alacaklının, borçlusunun kendisini zarara uğratmak kastıyla, adına kayıtlı taşınmaz hissesini dava dışı 3. bir şahsa devrettiği iddiasıyla bulunduğu şikayetinde; ‘sanık ve şahsın aralarında yakın akrabalık, yakın arkadaşlık ilişkisinin olup olmadığı, taşınmazın halen kimin kullanımında olduğu, satış bedellerinin ödenip ödenmediği, ödendiye ne şekilde ödendiği, satış sonucu ele geçen paranın ne şekilde kullanıldığı’ sorulup sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdirinin gerektiği”²⁰⁴¹

✓ “Şikayetçi vekilinin, şikayet dilekçesi ile borçlu şirketin, hakkında takip başlatılmadan kısa bir süre önce alacaklılarından mal kaçırma maksadıyla iş makinesini başkasına devretmesi nedeniyle şikayette bulunduğu anlaşıldığı ve sanığın devir tarihi itibarıyla şirket hissesini devrettiğine yönelik savunması karşısında; borçlu şirketin kayıtlı olduğu ticaret sicil müdürlüğünden, devir tarihindeki yetkili temsilcisi ile devredilen hisselerin devir bedelinin ne karar olduğu, sanıktan ise şirket hissesinin devri sonucu elde ettiği paranın hangi borcun ödenmesinde kullanıldığı sorulup suça konu iş makinesinin devrinin alacaklıyı zarara uğratmak kastıyla yapılıp yapılmadığının tartışılarak sonuca göre sanığın hukuki durumunun tespitinin gerektiği”²⁰⁴²

✓ “Şikayete konu taşınır ve taşınmaların, sanıklar tarafından muvazaalı olarak 3. kişilere devredildiğinin iddia edilmesi karşısında, öncelikle şikayete konu edilen menkul ve gayrimenkullerin devir tarihlerinin tespiti ile şikayetin süresinde olup olmadığının belirlenmesi; şikayetin yasal sürede olması halinde; mezkur taşınır ve taşınmazlar üzerinde başka dosyalardan dolayı haciz ve rehin kaydı bulunup bulunmadığı, bulunduğu saptanması halinde mahcuzların değerinin hacizli dosya alacakları ile rehin borcunu karşılamaından sonra bu dosya alacağı yönünden alacaklıya yeterli miktarda bir paranın kalıp kalmayacağı hususunda araştırma yapılarak, satışın gerçek değeri üzerinden ve başka borçların ödenmesi amacıyla yapılıp yapılmadığı, sanıklar ile gayrimenkulleri satın alanlar arasında yakın akrabalık ya da yakın arkadaşlık ilişkisi bulunup bulunmadığı yönünde araştırma yaptırılmadan, denetime elverişli bulunmayan bilirkişi raporuna dayanarak karar verilemeyeceği”²⁰⁴³

✓ “Şikayete konu gayrimenkul satış senedi dosyaya getirtilerek, şikayet süresinde ise taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olup

²⁰³⁹ Bknz: 12. HD. 08.10.2019 T. E: 3828, K: 14306 (www.e-uyar.com)

²⁰⁴⁰ Bknz: 12. HD. 07.10.2019 T. E: 3851, K: 14234 (www.e-uyar.com)

²⁰⁴¹ Bknz: 12. HD. 01.10.2019 T. E: 3622, K: 13807 (www.e-uyar.com)

²⁰⁴² Bknz: 12. HD. 11.06.2019 T. E: 2987, K: 9912 (www.e-uyar.com)

²⁰⁴³ Bknz: 12. HD. 23.05.2019 T. E: 2603, K: 8937 (www.e-uyar.com)

olmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılıp, taşınmazı satın alan şahıs ile sanık arasında yakın akrabalık ya da yakın arkadaşlık ilişkilerinin bulunup bulunmadığı, taşınmazın halen kimin kullanımında olduğu, satış bedelinin ödenip ödenmediği ve taşınmaz bedelinin bir kısım borçların ödenmesinde kullanılıp kullanılmadığı araştırılmadan, yapılan devrin ve hacizli menkullerin sanık tarafından kaçırılmasının alacaklıyı zarara uğratma kastıyla yapılmış yapılmadığı tartışılmadan yazılı şekilde beraat kararı verilmesinin hatalı olduğu”²⁰⁴⁴

✓ “Sanığın suça konu olan taşınmazı dışındaki diğer mal varlığı değerleri üzerinde haciz ve rehin kaydı olup olmadığı tespit edilip, varsa bu alacakları karşıladıktan sonra takibe konu borcun ödenmesine yeterli bir miktar kalmadığının anlaşılması halinde, şikâyet konu taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş bir fark bulunup bulunmadığı, satın alan şahıs ile sanık arasında yakın arkadaşlık veya akrabalık ilişkisi olup olmadığı belirlenip, gerektiğinde satın alan şahıs da dinlenerek bu taşınmaz üzerindeki önceki alacakların (ipotek) karşılanmasından sonra bu dosya yönünden bir miktar kalıp kalmayacağı araştırılarak sonucuna göre hukuki durumun takdiri gerekeceği”²⁰⁴⁵

✓ “Borçlu tarafından yapılan kendisine ait taşınmazlara, araçlara ve işyerine ilişkin satış (devir) işleminin ‘alacaklılara zarar verme kastıyla’ ve ‘borçlarını ödememek için’ mi ve ‘gerçek değeri ile’ mi yapıldığının ayrıca ‘borçlu şirket yetkilisinin alacaklıya zarara sokmak kastıyla gerçek olmayan borcu hakkında ikrarda bulunan aleyhine muvazaalı icra takibi yatırıp yatırmadığı’nın –varsa tarafların ticari defterleri üzerinde de bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve satın alan kişinin ödeme (parasal) gücü hakkında zabta araştırması yaptırılarak- sonucuna göre (sanıkların) hukuki durumunun takdir edilmesi gerekeceği”²⁰⁴⁶

✓ “Sanığın savunmasının doğruluğunu tespit için taşınmazlarını diğer borçlarını ödemek amacıyla satıp satmadığının araştırılmasının gerekeceği”²⁰⁴⁷

✓ “Sanıkların sahip oldukları araç ile bir taşınmazını, alacaklılarına zarar vermek kastıyla devrettikleri” iddiasına karşı, sanıklarca bu işlemlerin “diğer borçlarını ödemek amacıyla yaptıkları”nın ileri sürülmesi ancak, sanıkların bu savunmasının sabit olmaması halinde, isnat edilen İİK. ’nun 331. maddesinde düzenlenmiş olan suçun oluştuğunun kabulü gerekeceği”²⁰⁴⁸

C- ‘Borçlunun malını, rayiç bedeliyle satmış olması halinde(yani; malın satış bedeli ile rayiç değeri arasında fahiş bir fark yoksa) İİK. mad.331’e göre cezalandırılmayacağı’ni ‘aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

✓ “Şikâyetçi tarafca sanığın şikâyet konu taşınmazın muvazaalı olarak üçüncü kişiye devrettiğinin iddia edilmesi karşısında, bu devrin alacaklıyı zarara uğratmak amacıyla yapılmış yapılmadığının tespiti açısından, şikâyet dilekçesinde belirtilen söz konusu taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılıp, taşınmazı satın alan kişi dinlenerek, taşınmazı satın alan şahıs ile sanık arasında yakın akrabalık ya da yakın arkadaşlık ilişkilerinin bulunup bulunmadığı, sanığın borcu karşılayacak miktarda başka mal varlığının olup olmadığı, satış bedelinin ödenip ödenmediği ve elde edilen paranın borç ödemesinde kullanılıp kullanılmadığı belirlenmeden eksik inceleme ve hatalı gerekçe ile yazılı şekilde beraat kararı verilmesinin isabetli olmadığı”²⁰⁴⁹

✓ “Sanıkların, “suça konu olan taşınmazı üçüncü kişilere muvazaalı olarak devrettiğinin” iddia edilmesi karşısında, tapu kayıtları incelenerek taraflar arasındaki devir

²⁰⁴⁴ Bknz: 12. HD. 15.05.2019 T. E: 2445, K: 8116 (www.e-uyar.com)

²⁰⁴⁵ Bknz: 12. HD. 14.05.2019 T. E: 2366, K: 8260 (www.e-uyar.com)

²⁰⁴⁶ Bknz: 11. CD. 26.09.2013 T. E:2012/20670, K:13817 (www.e-uyar.com)

²⁰⁴⁷ Bknz: 16.HD. 14.12.2011 T. E:3340, K:8878 (www.e-uyar.com)

²⁰⁴⁸ Bknz: 16. HD. 30.05.2011 T. E:2010/8859, K:2011/3093 (www.e-uyar.com)

²⁰⁴⁹ Bknz: 12. HD. 01.10.2019 T. E: 3728, K: 13919 (www.e-uyar.com)

sözleşmesi getirtilip devre konu taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılması, sanıklar ile taşınmazları devralanlar arasında yakın akrabalık ya da yakın arkadaşlık ilişkilerinin bulunup bulunmadığı, taşınmazların halen kimin kullanımında olduğu, satış bedelinin ödenip ödenmediği belirlenerek, sanıklara isnat edilen suç kastının oluşup oluşmadığının tespiti açısından satışı yapılan taşınmazdan elde edilen paranın akibetinin ne olduğu, borç ödenmesinde kullanılıp kullanılmadığı, borç ödenmişse ilgili takip dosyaları getirtilerek borcun muvazaalı ya da hayali borç ikrarına dayalı olup olmadığı, banka veya sosyal güvenlik kurumlarına olan borcun ödenmesine sarf edilmişse, bu durumun ilgili kurumlara sorularak, sonucuna göre şikayete konu taşınmazların devrinin alacaklıyı zarara sokmak kastiyle yapılıp yapılmadığı hususunda sanıkların hukuki durumunun tayini gerektiği”²⁰⁵⁰

✓ “Şikayetçi vekilinin, şikayet dilekçesi ile borçlu sanık F.’in adına kayıtlı iki adet aracını, dayısı olduğu iddia edilen diğer sanık H.’ye devretmesi nedeniyle şikayette bulunduğuunun anlaşılması karşısında; taraflar arasında akrabalık bulunup bulunmadığı saptanıp, yapılan devirlerin alacaklıyı zarara uğratmak amacıyla yapılıp yapılmadığının tespiti açısından, araç satış sözleşmeleri getirtilerek tasarruf tarihindeki gerçek değerleri ile satış değerleri arasında fahiş fark olup olmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılıp, sanık F. Toraman’ın savunmasında araçların satışıyla eline geçen paraları beş bankanın borçlarını ödemediğine yönelik beyanı karşısında, sanıktan hangi bankalara ödeme yaptığı hususu sorulup, ilgili bankalara müzekkere yazılarak sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının takdirinin gerekeceği”²⁰⁵¹

✓ “Sanığın sattığı taşınmazdan elde ettiği bedelle takibe konu borçlarını veya varsa başka borçlarını ödeyip ödenmediği taşınmazların rayiç bedelle satılıp satılmadığı, ve taşınmazları sattığı kişilerle aralarında nasıl bir ticari ilişki bulunduğu araştırılıp bu şahıslar dinlenilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi kanuna aykırı olup bozulması gerektiği”²⁰⁵²

✓ “Sanığın alacaklısını zarara uğratmak maksadıyla şikayete konu .... plakalı aracı 3. şahsa devrettiğinin iddia edilmesi karşısında; araca ilişkin satım sözleşmesi örnekleri getirtilip, sanık ile satın alan arasında akrabalık veya arkadaşlık ilişkisi olup olmadığı araştırıldıktan ve aracın gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş bir fark olup olmadığı belirlenerek, devir işlemine konu aracın değerinin ne kadar olduğu, devir bedelinin ne şekilde tahsil edildiği, sanık aleyhindeki icra takip dosyalarına ya da başka bir borç için ödeme yapılıp yapılmadığı, muvazaalı olduğu iddia edilen araç devrinden elde edilen paranın akibeti araştırılarak devirden elde edilen paranın herhangi bir borç ödemesinde kullanıp kullanmadığı, borç ödenmiş ise ilgili takip dosyaları getirtilerek, bu borçların muvazaalı ya da hayali olup olmadıklarının tespit edilmesi, araç devrinden elde edilen paraların herhangi bir banka veya sosyal güvenlik kurumlarına olan borcun ödenmesine sarf edilmiş ise bu durumun ilgili yerlere sorularak sonuca göre şikayete konu araç devrinin alacaklıyı zarara sokmak kastiyle yapılıp yapılmadığı hususunda sanığın hukuki durumunun tayininin gerekeceği”²⁰⁵³

✓ “Şikayete konu taşınır ve taşınmaların, sanıklar tarafından muvazaalı olarak 3. kişilere devredildiğinin iddia edilmesi karşısında, öncelikle şikayete konu edilen menkul ve gayrimenkullerin devir tarihlerinin tespiti ile şikayetin süresinde olup olmadığının belirlenmesi; şikayetin yasal sürede olması halinde; mezkur taşınır ve taşınmazlar üzerinde başka dosyalardan dolayı haciz ve rehin kaydı bulunup bulunmadığı, bulunduğu saptanması halinde mahcuzların değerinin hacizli dosya alacaklıları ile rehin borcunu karşılamasından sonra bu dosya alacağı yönünden alacaklıya yeterli miktarda bir

²⁰⁵⁰ Bknz: 12. HD. 10.10.2019 T. E: 3877, K: 14584 (www.e-uyar.com)

²⁰⁵¹ Bknz: 12. HD. 01.10.2019 T. E: 3733, K: 13797(www.e-uyar.com)

²⁰⁵² Bknz: 19. CD. 07.12.2015 T. E: 8702, K: 8168 (www.e-uyar.com)

²⁰⁵³ Bknz: 12. HD. 19.01.2021 T. E: 2020/8061, K: 505 (www.e-uyar.com)

paranın kalıp kalmayacağı hususunda araştırma yapılarak, satışın gerçek değeri üzerinden ve başka borçların ödenmesi amacıyla yapılıp yapılmadığı, sanıklar ile gayrimenkulleri satın alanlar arasında yakın akrabalık ya da yakın arkadaşlık ilişkisi bulunup bulunmadığı yönünde araştırma yaptırılmadan, denetime elverişli bulunmayan bilirkişi raporuna dayanarak karar verilemeyeceği”²⁰⁵⁴

✓ “Taşınmazın muvazaalı olarak devredildiğinin iddia edilmesi karşısında, taşınmazın taşınmaz tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığının saptanmasının gerekeceği”²⁰⁵⁵

✓ “Taşınmazların gerçek değeri ile satış değeri arasındaki farkın fahiş olması karşısında suçun unsurlarının oluştuğunun kabulü ile sanıkların mahkumiyetine karar verilmesi gerekeceği”²⁰⁵⁶

✓ “Devirlerin alacaklıyı zarara uğratmak amacıyla yapılıp yapılmadığının tespiti açısından; devredilen taşınmaz satış sözleşmeleri getirtilerek, taşınmazların tasarruf tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılıp, sanık ve taşınmazı satın alan kişiler dinlenerek, taşınmazı satın alan şahıslar ile sanıklar arasında yakın akrabalık ya da yakın arkadaşlık ilişkilerinin bulunup bulunmadığı, taşınmazların halen kimin kullanımında olduğu, satış bedellerinin ödenip ödenmediği belirlenmeden, icra dosyasında borçlulara ait haciz konulan diğer gayrimenkuller üzerinde başka dosyalardan dolayı yapılan hacizlerin bulunup bulunmadığı ve sanıklar üzerinde borcu karşılamaya yeterli malvarlığı bulunup bulunmadığı hususunda bilirkişi incelemesi yaptırılmadan ve suça konu tasarrufun iptaline ilişkin davanın kesinleşmesi beklenilmeden eksik kovuşturma ile yazılı şekilde beraat kararı verilmesinin hatalı olduğu”²⁰⁵⁷

✓ “Şikayete konu taşınmazın devredildiği anlaşılma ile, satışın muvazaalı olup olmadığının tespiti açısından, taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılıp, sanık ve taşınmazı satın alan kişi dinlenilerek, taraflar arasında yakın akrabalık ya da yakın arkadaşlık ilişkisi bulunup bulunmadığı, taşınmazın halen kimin kullanımında olduğu, satış bedelinin ödenip ödenmediği, satış bedeline ilişkin belge veya dekontların sorulması, şeklindeki hususların tespiti ile yapılacak değerlendirme sonunda karar verilmesi gerektiği”²⁰⁵⁸

✓ “Şikayetçi vekilinin, şikayet dilekçesi ile adına kayıtlı taşınmazını, kızına devretmesi nedeniyle şikayette bulunduğu anlaşılması halinde; yapılan devrin alacaklıyı zarara uğratmak amacıyla yapılıp yapılmadığının tespiti açısından, taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılıp, borcu karşılamaya yeterli başka bir malvarlığı bulunup bulunmadığının tartışılmak suretiyle sanığın hukuki durumunun takdirinin gerektiği”²⁰⁵⁹

✓ “Borçlu sanığın sahip olduğu daireyi alacaklısına zarara uğratmak kastıyla başka bir kişiye sattığının iddia edilmesi karşısında, taşınmaza ilişkin tapu kayıtları ve taşınmaza ilişkin belgeler getirtilip, suça konu taşınmazın satış tarihi itibarıyla gerçek değeri ile tapuda gösterilen satış değeri belirlenerek, aralarında fark olup olmadığı, sanık ile taşınmazı satın alan arasında akrabalık ya da yakın arkadaşlık bağı olup olmadığı araştırılarak, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin edilmesi gerekeceği”²⁰⁶⁰

²⁰⁵⁴ Bknz: 12. HD. 23.05.2019 T. E: 2603, K: 8937 (www.e-uyar.com)

²⁰⁵⁵ Bknz: 16.HD. 12.12.2011 T. E:3555, K:8777 (www.e-uyar.com)

²⁰⁵⁶ Bknz: 16. HD. 22.04.2013 T. E:1720, K:4101 (www.e-uyar.com)

²⁰⁵⁷ Bknz: 12. HD. 03.04.2019 T. E: 1900, K: 5392 (www.e-uyar.com)

²⁰⁵⁸ Bknz: 12. HD. 30.04.2019 T. E: 2457, K: 7389 (www.e-uyar.com)

²⁰⁵⁹ Bknz: 12. HD. 14.05.2019 T. E: 2646, K: 8080(www.e-uyar.com)

²⁰⁶⁰ Bknz: 16. HD. 31.01.2011 T. E:2010/7617, K:2011/391(www.e-uyar.com)

✓ ‘Sanıklara isnat edilen suçun oluşabilmesi için, tasarrufun iptali konulu davanın karar gerekçesinde belirtildiği şekilde taşınmazın gerçek değeri ile satım değeri arasında fark bulunması'nın yeterli olmayıp, sanıkların eylem ve işlemlerinin, alacaklısını zarara sokmak kastıyla yapılmış olması gerekeceği’’²⁰⁶¹

✓ ‘Devirlerin alacaklıyı zarara uğratmak amacıyla yapıлып yapılmadığının tespiti açısından, şikâyet konusu taşınmaz hisselerinin tasarruf tarihindeki gerçek değerleri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılıp, taşınmaz hisselerini satın alan sanık ile borçlu sanık dinlenerek taşınmazların halen kimin kullanımında olduğu, satış bedellerinin ödenip ödenmediği ve ödendiye bir kısım borçların ödenmesinde kullanılıp kullanılmadığı araştırılmadan, yapılan devrin sanıklar tarafından alacaklıyı zarara uğratma kastıyla yapıлып yapılmadığı tartışılmadan karar verilmesinin hatalı olduğu’’²⁰⁶²

✓ ‘Muvazaalı olduğu iddia edilen taşınmaz satışlarından elde edilen paranın akıbeti araştırılarak taşınmazların muvazaalı olarak devredildiğinin iddia edilmesi karşısında, taşınmazların satış tarihindeki gerçek değeri ile satış değeri arasında fahiş fark olup olmadığı saptanarak taşınmazlardan elde edilen paranın herhangi bir borç ödemesinde kullanılıp kullanılmadığı, borç ödenmiş ise ilgili takip dosyaları getirtilerek, bu borçların muvazaalı olup olmadıklarının tespit edilmesi, taşınmaz satışlarından elde edilen paraların herhangi bir banka veya sosyal güvenlik kurumlarına olan borcun ödenmesine sarf edilmiş ise bu durumun ilgili yerlere sorularak sonuca göre şikâyete konu taşınmazların satışının alacaklıyı zarara sokmak kastıyla yapıлып yapılmadığı hususunda sanıkların hukuki durumlarının tayininin gerekeceği’’²⁰⁶³

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

• Şikâyetçi vekili, 15.10.2019 tarihli ... İCRA CEZA MAHKEMESİ HÂKİMLİĞİNE sunduğu “şikâyet dilekçesi”nde özetle;

- Şüphelilerden (S. İ.)’nin temsilcisi ve ortağı olduğu (P.) Şirketinden olan alacakları nedeniyle Balıkesir ... İcra Müdürlüğünün 2017/... sayılı dosyasında yaptıkları ilamsız icra takibinin kesinleştiğini,

- Şirketin dosya borcunu karşılayacak tek malvarlığı olan –Balıkesir ... Tapu Sicil Müdürlüğünün ... Mahallesi ... ada 6 parselde kayıtlı (4 nolu dublex mesken nitelikli) bağımsız bölümün tapu kaydı üzerine Ocak/2017 yılında haciz koymuşlarsa da, bu taşınmazın satışına ilişkin taleplerinin icra müdürlüğünce reddine karar verildiğini,

- Daha sonra, şüpheli (S. İ.)’nin 12.07.2019 tarihinde dava konusu taşınmazı, diğer şüpheli (L. T.)’ye sattığını,

- Yapılan bu satış işleminin, muvazaalı olduğunu ve bu davranışının İİK. m.331’e göre ‘alacaklısını zarara uğratmak kastıyla malvarlığını eksiltme suçu’ teşkil ettiğini, bu nedenle her iki sanığın da cezalandırılmasına karar verilmesini,

talep etmiştir.

• Şikâyet olunan (S. İ.) vekili 31.10.2019 havale tarihli “savunma dilekçesinde” özetle;

- Şikâyetçi tarafın beyanlarını kabul etmediklerini, taşınmazın satış tarihinin 12.07.2019 olup, şikâyet tarihinin ise 15.10.2019 olduğunu böylece İİK. m. 347’de öngörülen üç aylık şikâyet süresini geçirdiğini, bu nedenle mahkemece şikâyet hakkında ‘düşme kararı’ verilmesi gerekeceğini,

- İsnat edilen suçun maddi ve manevi şartlarının oluşmamış olduğunu, gerçekten CMK’nın 253,254.maddelerinde öngörülen ‘uzlaşma yolu’na başvurulmasının zorunlu

²⁰⁶¹ Bknz: 16. HD. 07.12.2009 T. E:5384, K:8354 (www.e-uyar.com)

²⁰⁶² Bknz: 12. HD. 08.10.2019 T. E: 3828, K: 14306 (www.e-uyar.com)

²⁰⁶³ Bknz: 12. HD. 07.10.2019 T. E: 3851, K: 14234 (www.e-uyar.com)

olduğunu ayrıca şikâyetçinin müvekkili hakkında aciz belgesi almadığı gibi müvekkiline karşı tasarrufun iptali davası da açmadığını,

- Bahsi geçen dairenin, müvekkili tarafından başka borçlarını ödemek için satıldığı yoksa müvekkilinin şikâyetçiyi zarara uğratma kastının bulunmadığını,

- Dava konusu gayrimenkulün ‘*haciz şerhleri*’ ile birlikte müvekkili tarafından diğer şikâyet olunan (L. T.)’ye satıldığını, bu nedenle şikâyetçinin zarara uğramasının söz konusu olmadığını,

belirterek “*atılı suçtan dolayı müvekkilinin beraatine karar verilmesini*” talep etmiştir.

• Şikâyet olunan (S. İ.) vekili, Yargıtay 16. HD.’nin ...2011 T. ... sayılı kararı ile 12.HD.’nin ....2011 T. ... sayılı kararlarını dosyaya ibraz ederek “*dava konusu taşınmazın borçlu tarafından hacizli olarak satılmış olması halinde, alacaklıdan mal kaçırma kastıyla mevcudu eksiltme suçunun oluşmadığını*” belirtmiştir.

• Şikâyet olunan (L. T.) vekili, “*savunmaya ilişkin beyan dilekçesi*”nde özetle;

- Somut olayda, satış nedeniyle şikâyetçinin herhangi bir zarara uğramadığını çünkü dava konusu taşınmazın hacizle yükümlü olarak şikâyet olunan (S. İ.) tarafından müvekkili (L. T.)’ye satılmış olduğunu,

- Doktor olan müvekkilinin emeklilik yaşı geldiğini, bu nedenle muayenehane açmak amacıyla dava konusu taşınmazı satın almış olduğunu,

- ... Hastanesine 200 metre mesafede bulunan dava konusu taşınmazın, doktor olan müvekkili tarafından satın alındığını ve muayenehane haline getirilerek müvekkili tarafından aktif olarak kullanılmaya başlanıldığını,

- Satış bedellerinin müvekkili tarafından diğer şikâyet olunan (S. İ.)’nin banka hesabına yatırıldığını,

- Müvekkili tarafından 350.000,00 TL ödeme yapılarak taşınmazın alınmasında, borçlunun, malvarlığını eksiltme suçunun unsurlarının oluşmadığını, şikâyetçi tarafın şikâyetinin hakkaniyete uymadığını ve iyi niyetten yoksun olduğunu,

belirterek müvekkilinin atılı suçtan beraatine karar verilmesini talep etmiştir.

• Mahkemeye sunulan 07.06.2021 havale tarihli üç kişilik **Bilirkişi Raporunda** özetle;

- Dava konusu taşınmazın, (P.) Özel Sağlık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti. temsilen (S. İ.) ve (S. İ.)’ye vekaleten (A. T.) hissesinin tamamını 350.000,00 TL bedelle (L. T.)’ye satıldığı, **satış bedelinin nakden ve tamamen alındığı**, alıcı (L. T.)’nin bizzat, şerhler ve beyanların varlığını bilerek ve hukuki sonuçlarını kabul ederek bu satışı aynı bedelle kabul ettiği,

- Dava konusu taşınmazın değerinin, dava tarihi itibarıyla 420.000,00 TL olarak tespit edildiği,

- **Dava konusu taşınmazın, satış değeri ile tasarruf tarihi arasındaki farkın 70.000,00 TL olduğu**,

- Balıkesir ... İcra Dairesinin 2017/... sayılı dosyadaki borcun 150.000,00 TL olduğu,

tespit edilmiştir.

• Şikâyetçi (G. Ş.) tarafından dosyaya sunulan “*bilirkişi raporuna karşı beyan dilekçesi*”nde özetle;

-Tapu kaydına göre taşınmazın, değerinin altında, 350.000,00 TL’ ye yani ‘*rayiç değerinin altında*’ satılmış olduğunu,

- Alıcı (L. T.)’nin halen 11.268,75 TL borçlu olduğunun tespit edildiği,

- Öncelikle defter incelemesinin eksik yapılmış olduğu, zira 173.731,25 TL’nin ‘ne zaman şirket hesaplarından mahsup edildiğinin’ belirtilmediğini,

- Mali müşavirin şirketin tüm aktif ve pasifini tespit etmesi ve dava konusu taşınmazın, şirket malvarlığının önemli bir kısmı olup olmadığını belirlemesi,

-Bilirkişi raporu altında, Avukat ... da bilirkişi olarak imzası bulunmakta ise de, bu bilirkişiye tevdi edilen görevin ne olduğunun anlaşamadığını, sonuç olarak bilirkişi raporunun yetersiz olduğunu

belirtmiştir.

• Dosyaya sunulan 07.09.2021 havale tarihli üç kişilik **Bilirkişi Ek Raporunda** özetle;

-Dava konusu taşınmazın 2019 yılında 350.000,00 TL'ye satıldığı,

- Şirket sermayesinin 10.000,00 TL olup, dava konusu taşınmazın 71.000,00 TL olan kayıtlı değeri ile şirket malvarlığının önemli bir bölümünü oluşturduğunu,

-Şirket, hizmet sektöründe faaliyet gösterdiği için, dava konusu taşınmazın satılmasının, şirket için hayati öneme sahip olmadığı,

- Şirket müdürü ve ortağı (S. İ.)'ye, şirketin tam olarak ne zaman borçlandığını tespit etmenin mümkün olmadığını,

- 2020 yılı 31.03.2020 tarihli 8 nolu yevmiye kaydında; (L. T.) tarafından 11.268,75 TL'nin şirket kasasına nakden ödeme yapıldığı yani şirketin (L. T.)'den alacağı bulunmadığı,

tespit edilmiştir.

• 23.09.2021 tarihli (S. İ.) vekili tarafından, dosyaya sunulan Ek Bilirkişi Raporu hakkında;

-Taşınmazın devir tarihi itibarıyla değerinin 410.000,00 TL olarak değerlendirildiğini, sanıkların savunmalarında 360.000,00 TL bedelle satıldığını beyan ettiklerini,

- Alıcı önceki raporda 11.268,75 TL borcunu, şirket hesabına nakden ödenmiş olduğu, **raporda tespit edilen bedelle satış bedeli arasında 50.000,00 TL farkın fahiş olmadığını**, serbest piyasada bu şekilde satış yapılmasının hayatın olağan akışına uygun olduğunu,

-Dava konusu taşınmazın şirketin varlığını sürdürebilmesi için hayati önemi haiz olmadığını,

-“*Taşınmazın haciz şerhiyle birlikte satın alınması*”, “*hacizlerin şikayetçi-alacaklı tarafından yenilenmemesi*”, “*borcu karşılayacak miktarın şirket hesabına yatırılması*”, “*alıcının, satış konusu taşınmazı fiilen kullanması*” hususları birlikte değerlendirildiğinde, sanıkların üzerine atılı suçun maddi ve manevi unsurlarının oluşmadığını,

belirtmiştir.

• Şikayetçi (G. Ş.) “Ek Bilirkişi Raporuna karşı beyanlarımı içeren dilekçe”de özetle;

-Davaya konu taşınmazın, bir sermaye şirketi olan limited şirketinin en önemli ve şirketin devamını sağlayacak nitelikte bir malvarlığı olduğunu, şirketin başka bir malvarlığı bulunmadığını,

-Sanık (S. İ.)'nin mahkemede alınan savunmasında ‘taşınmaz satışını, kendi-sine ait başka bir şirketin nakit ihtiyacı sebebiyle sattığını ve parayı da orada kullandığını’ açıkça beyan ettiğini, bilirkişilerce bu beyanın dikkate alınmadığını,

- Balıkesir ... Asliye Hukuk 2018/... Esas sayılı dosyasına verilen raporda ‘(G. Ş.) tarafından şirket adına yapılan ödemelerin, şirket kasasından yapılmış gibi gösterildiğinin’ tespit edildiğini, bu nedenle bu raporun dahi tek başına ‘sanık şirket müdürü ve ortağı (S. İ.) tarafından, şirket defter kayıtlarının gerçeğe uygun tutulmadığının’ ispat edildiğini, bilirkişilerin bu raporu dikkate almadığını,

-Şikayete konu suçun sabit olduğunu, sanıkların cezalandırılmasına karar verilmesi gerektiğini,

belirtmiştir.

• Şikayet olunan (S. İ.) vekili 23.11.2020 tarihli “Talep ve İtirazlarımız” başlıklı dilekçesinde özetle;

-Alacaklısı (G. Ş.), borçlusunun (P.) Özel Sağlık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti. olduğu, 2017/... sayılı icra dosyasında 25.01.2017 ve 13.02.2018 tarihlerinde dava konusu taşınmazın üzerine alacaklı (G. Ş.)’nin talebi ile haciz şerhi işlendiğini ancak alacaklı (G. Ş.)’nin hacizli taşınmazın satışını, avans yatırmak suretiyle yasal süresi içinde istemediği için bu hacizlerin düştüğünü,

- Dava konusu taşınmazın üzerindeki hacizler, icra mahkemesinin kararıyla düşürülmeden(kaldırılmadan) **taşınmaz hacizli olarak satılmış olduğundan**, suçun maddi unsuru olarak ‘*alacaklının alacağını alamadığının*’ ve manevi unsuru olan ‘*şirket yetkilisinin, borçlusunun alacaklılarını zarara sokmak kastıyla*’ hareket ettiğinin kabul edilemeyeceğini,

- Dosyaya sunulan Yargıtay içtihatlarında da açıkça belirttiği üzere ‘*taşınmazın, hacizli olarak satılması halinde*’ İİK.m.331’deki suçun oluşmayacağını,

- Ticari defterlerin dosyaya ibraz edildiğini, her türlü parasal hareketlerin, borç ya da alacak durumunun ticari defterler üzerinde yapılacak bilirkişi incelemesiyle anlaşılacağından, ayrıca banka kayıtlarının istenmesinde hukuki yarar bulunmadığını,

-Taşınmazı satın alan (L. T.)’nin, taşınmazın satış bedelini ödediğinin sabit olduğunu, gayrimenkulü satın aldıktan sonra emekli olup burasını muayenehane olarak kullandığının da tanıkların beyanları ile sabit olduğunu,

belirtmiştir.

• Balıkesir ... İcra Ceza Mahkemesi, 26.10.2021 tarihli oturumda “*araştırılacak başka husus kalmadığından, duruşmanın bittiğini*” bildirip her iki sanık –yani (S. İ.) ve (L. T.)- hakkında ‘*mahkumiyet kararı*’ vermiştir.

*

Somut olayda;

Dava konusu ‘Balıkesir ... Tapu Sicil Müdürlüğünün ... Mahallesi ... ada 6 parselde kayıtlı(4 nolu mesken nitelikli dublex)’ bağımsız bölümün, muayenehane olarak kullanılmak üzere doktor olan (L. T.) tarafından, ‘borçlu’ (P.) Özel Sağlık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.’nden 350.000,00 TL’ye satın alınmıştır. Taşınmazın bu tarihteki rayiç değerinin 420.000,00 TL olduğu- 07.06.2021 havale tarihli üç kişilik Bilirkişi Raporunda ifade edilmiştir.

Taşınmaz, **üzerindeki hacizle birlikte(yükümlü olarak)** alıcı (L. T.)’ye satılmıştır.

Satış bedeli, ticari defter kayıtlarına göre, borçlu şirketten 173.731,25 TL, alacaklı olan şirket müdürüne ödenerek bu borç kapanmıştır..

Yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi;

d) Dava konusu taşınmaz, **hacizle yükümlü olarak**²⁰⁶⁴ sanık tarafından üçüncü kişi (L. T.)’ye satılmış olduğundan,

e) Elde edilen **satış bedeli**, sanık tarafından- ticari defter kayıtlarına göre- EK BİLİRKİŞİ RAPORU’nda belirtilen; **şirketten 173.731,25 TL alacaklı konumunda olan, şirket müdürüne ödenerek** bu borç sona erdirilmiş olduğundan,²⁰⁶⁵

f) Dava konusu taşınmazın, ‘*satış bedeli*’ (350.000,00 TL) ile ‘*satış tarihindeki rayiç değeri*’ (420.000,00 TL) arasında **fahiş bir fark bulunmadığından**,^{2066 2067}

²⁰⁶⁴ Bknz: Yuk. Dipnot:9-11

²⁰⁶⁵ Bknz: Yuk. Dipnot:12-23

²⁰⁶⁶ Bknz: Yuk. Dipnot:24-38

²⁰⁶⁷ Yukarıda; dipnot 24-38’de alınan *Yargıtay kararlarında*; ‘*tapuda gösterilen*’ satış bedeli’ ile ‘*o taşınmazın gerçek(rayiç) değeri*’ arasında ne kadar fark bulunması halinde bunun ‘*fahiş bir fark sayılacağı*’ konusunda” –İİK.mad.278/III-2’de olduğu gibi <ayrıntılı bilgi için Bknz: **UYAR, T./**

Sanıklara isnat edilen- İİK.mad.331'deki- ‘Alacaklısını Zarara Sokmak Kastıyla Mevcudu Eksiltme Suçu’nun unsurları oluşmadığından ‘*sanıkların beraatlerine karar verilmesi gerekeceği*’, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve sanıklar vekili Av. ... tarafından dosyaya “*uzman görüşü*” (HMK.m.293) olarak ibraz edilmek üzere saygıyla sunulur.. 09/11/2021

Av.Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

29) Dava konusu taşınmazın 5. alıcısı konumunda bulunan kişi hakkında, İİK. m. 278/III-2 uyarınca ‘değer düşüklüğü’ ve/veya İİK. m. 280/III uyarınca ‘3 ay önceden ilan yapılmadan gerçekleşen ticari işletme devri’ nedeniyle “tasarrufun iptali davası” açılabilir ve mahkemece “tasarrufun iptaline” karar verebilir mi?

I- Tasarrufun iptali davalarının “hukuki niteliği” * ve “amacı”: **

Hakkında “haciz” (İİK. m. 78 vd.) işlemine girişilen (iflâsta; “iflâs kararı verilen” (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

“Malları üzerine haciz konulması”ndan (veya haklarında iflâs kararı verilmesi”nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan “mal kaçırmak” (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım “hileli” işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötü niyetli borçluların “alacaklılarından mallarını kaçırmak kasdı ile” yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara “tasarrufun iptali davası” denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

“Tasarrufun iptali davası”nı “bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır”²⁰⁶⁸ ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.

* **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd. – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 16 vd.; 141 vd.; 297 vd.; 379 vd.; 463 vd.; 683 vd.; 920 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

** **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 683 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303 vd.

²⁰⁶⁸ Benzer tanımlar için bknz: **KURU, B.** “Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)” (İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 663) – **MUŞUL, T.** “İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklıların, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır” (Tasarrufun İptali Davaları, 2017, 2. Baskı, s: 17) – **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.**

• Bu davanın amacı; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; “malları üzerine haciz konulmadan” veya “hakkında iflâs kararı verilmeden” önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışı isteyerek- sağlamaktır.^{2069 2070}

İptal davasının, davacı-alacaklı lehine sonuçlanması halinde, dava konusu mal tekrar borçlunun malvarlığına (mülkiyetine) dönmez. Yani, borçlunun yapmış olduğu hileli işlem “maddi hukuk bakımından” iptal edilmez, hükümsüz hale getirilmez. Sadece yapılan hileli işlem “alacaklı bakımından” hüküm ifade etmez.

Yüksek mahkeme de, içtihatlarında “tasarrufun iptali davasının amacı” hakkında; √ “İİK. ’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu”²⁰⁷¹

belirtmiştir.²⁰⁷²

• Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası, “dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava”dır.²⁰⁷³ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu

“İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir” (İcra ve İflâs Hukuku, 4. Bası, 2021, s: 720) - **EROĞLU, O.** “Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eda davasıdır” (Tasarrufun İptali Davası, 2. Baskı, 2020, s: 24; Islah, 4. Baskı, 2020, s:192) - **BERKİN, N.M.** “Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava” (İflâs Hukuku, 1972, s: 489)

²⁰⁶⁹ **MUŞUL, T.** age. s: 23 - **EROĞLU, O.** age. s: 30 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** İcra ve İflâs Hukuku, 7. Bası, 2021, s: 562 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 726 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 11.Bası, 2013, s: 857 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 5 - **ÇETİN, H.E.** Tasarrufun İptali, 2016, s: 17 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 40 - **ÇAM, U. M.** Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2009, s:58 - **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2019, s:887 - **ÇETİNEL, T.** Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 29

²⁰⁷⁰ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s: 3 vd.

²⁰⁷¹ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230; 19.11.2018 T. 946/10870; 05.11.2018 T. 6517/10079 (www.e-uyar.com)

²⁰⁷² Aynı doğrultuda bknz: Ankara BAM. 26. HD. 02.11.2018 T. 2167/1536, 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049, 10.10.2018 T. 4073/8933, 09.10.2018 T. 8503/8819, 17.09.2018 T. 4747/7826, İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585, 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com) - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. s: 7 vd.

²⁰⁷³ **UMAR, B.** Türk İcra-İflâs Hukukunda İptal Davası, 1963, s: 19 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 664 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3409 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **BERKİN, N.M.** İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2009, s: 300 - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. Der. 1969/1 s: 39) - **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukukî Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd.) - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, s: 223 - **EROĞLU, O.** age. s: 33 vd. - **ESENER, T.** Türk Hukusî Hukukunda Muvazaa Muameleler, 1956, s: 105 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal “İİK. m. 280” (AÜHF. 2009, S: 3, s: 486) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** age. s: 557 - **YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252 - **UYAR, T.** “Muvazaa” Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali

mal, alıcı (veya devir alan)nın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümlerle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... “Davanın kabulüne” karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten “davanın kabulüne” karar veren mahkeme “...dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen -eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına” şeklinde karar verir...²⁰⁷⁴

Yüksek mahkeme de, iptal davalarının bu *niteliğini*, çeşitli içtihatlarında;

√ “*Tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, ‘dava konusu taşınmazın davalılar arasındaki satış işlemine ilişkin tasarrufun iptali ile davacı alacaklıya icra dosyasındaki alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak haciz ve satış yetkisi verilmesine’ karar verilmesi gerektiğini, ‘taşınmazın önceki maliklere döndürülmesine’ şeklinde karar verilmesinin hatalı olduğunu*”²⁰⁷⁵

√ “*İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığı*”²⁰⁷⁶

belirtmiştir...²⁰⁷⁷

II- Tasarrufun iptali davalarının konusu*:

Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 716 vd. - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tespit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, 2014, s: 254) - **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF D. 2015, S: 4, s: 933 - **KORKUSUZ, R.** İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, 2014, s: 312 - **ALBAYRAK, H./AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 18 - **ÖZSUNAY, E.** Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968, s: 233 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 6.Baskı, 2013, s: 1744 - **AKŞENER, S. H.** İptal Davaları, 2. Bası, 2017, s: 27 - **AKKAYA, T.** “Alacaklıdan Mal Kaçırılmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1968, s: 17 - **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2014, s: 499 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1015 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 49 - **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZKES, M.** age. s: 858, 878 - **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflâs Hukuku, 7. Baskı, 2016, s: 565 - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s: 18 vd. - **KAZANCI, İ.T.** Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, 2014, C: 3, s: 4309 - **AKYAZAN, S.** Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) - **KARAMERCAN, F.** Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2020, s:158 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 7 - **ÇETİNEL, T.** age, s: 9 - **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku “Ders Kitabı”, 2020, s: 489

²⁰⁷⁴ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. s: 19 vd.

²⁰⁷⁵ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2397/10196 (www.e-uyar.com)

²⁰⁷⁶ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230; 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

²⁰⁷⁷ Aynı doğrultuda bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614, 09.04.2018 T. 8983/3951, 05.04.2018 T. 17130/3875, 27.02.2018 T. 12044/1388, 20.12.2017 T. 6676/11897, 12.12.2017 T. 3577/11571, 20.06.2017 T. 5549/7016 (www.e-uyar.com)

* **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 362-377; s: 428-439; s: 759-790; s: 1072-1076; s: 1251-1257; s: 1433-1442; s: 1510 vd.; s: 1572 vd. - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı,

İİK. mad. 277/1’de; iptal davasının, “İİK. 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılabilirliği” belirtilmiştir (İİK. mad. 277).

Doktrinde²⁰⁷⁸ “İİK. mad. 277’de kullanılmış bulunan ‘tasarruflar’ sözcüğünün hatalı olduğu” belirtilmiştir. Gerçekten, borçlunun “İİK. mad. 277 anlamında iptal edilebilen tasarrufları” sadece “malvarlığındaki bir hakka doğrudan etki yaparak, o hakkı başkasına nakleden veya sınırlayan, külfet yükleyen veya değiştiren veya sona erdiren hukukî işlemler” olarak tanımlanan²⁰⁷⁹ -örneğin; borçlunun taşınır/taşınmaz malın başkasına devretmesi, taşınır/taşınmaz malları üzerinde rehin tesis etmesi, ticari işletmesini devretmesi vb. gibi- **tasarruf işlemlerinden** (tasarrufi muamelelerden) ibaret bulunmadığı gibi, tasarruf işlemlerinin ancak bir bölüm olarak dahil olduğu ve **doktrinde**²⁰⁸⁰ “hukukî bir sonuç doğurmak üzere yapılan irade beyanları” olarak tanımlanan “**hukukî işlem**”lerden de ibaret değildir. Bu madde gereğince iptali söz konusu olanlar, “hukukî işlem” kavramından daha geniş olan, onu da içeren ve **doktrinde**²⁰⁸¹ “kendisine hukuk düzenince hukukî bir sonuç bağlanmış olan beşeri (insan) fiilleri” olarak tanımlanan,

2020, s: 51-86; s: 803-828 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptal Davalarının Konusu (İBD. Temmuz-Ağustos/2017, s: 74-132) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Manisa Bar. Der. 2013, S: 125, s: 8-41) - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 211-231) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Tür. Bar. Bir. Der. Eylül-Ekim/2008, s: 287-313) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Ticari İşletmenin Devri”, “İptale Tâbi Tasarrufların Kapsamı” ve “Mahkemeye Aciz Vesikasının Sunulması” Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Çankaya Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Armağanı), 2020, C: 3, s: 3941-3978) - **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek ‘Alacağın Temliki’ Tasarrufları (Legal Huk. Der. Mayıs/2017, s: 2411-2437) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) - **UYAR, T.** “Muvazaalı İcra Takipleri” (Borç İkrarları) ile “Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması”nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 282-295) - **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** İİK.’nin 280. Maddesi Uyarınca İptale Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (ABD. 2015/1, s: 369-397) – **AKKAYA, T.** “Alacaklılardan, Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (MİHDER, 2006/3, s:661-684) – **AKKAYA, T.** İcra ve İflâs Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar “İİK. m. 277-284” (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s:13-49) – **ÇETİNEL, T.** age. s: 30 vd. – **GÜRDOĞAN, B.** İptal Davaları “İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer’e Sunulan Bildiri”, 1963, s:38-42 – **OLGAÇ, S.** Yargıtay İçtihatlarının Işığı Altında İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları (Dr. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s:457-480) – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 31 vd. – **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ankara İktisadi ve Tic. İlimler Ak. D. 1969, S:1, s:39-49) – **EROĞLU, O.** age. s: 147 vd.

²⁰⁷⁸ **UMAR, B.** İptal Davası, s: 54 vd.

²⁰⁷⁹ **TUHR, von. A.** (Çev. Edege, C.) Borçlar Hukuku, 1983, s: 189 - **SCHWARZ, A.B.** Borçlar Hukuku, 1948, s: 163 - **AYİTER, K.** Tasarruf Muameleleri, 1953, s: 13 - **OĞUZMAN, K./BARLAS, N.** Medeni Hukuk, 15. Baskı, 2008, s: 160 - **TEKİNAY, S.S.** Medeni Hukuk, 1978, s: 109 - **DURAL, M./SARI, S.** Özel Hukuk, 2006, s: 173 - **KARSLI, A.** İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 541 - **SEROZAN, R.** Medeni Hukuk, 2008, s: 303

²⁰⁸⁰ **ATAAY, A.** Medeni Hukukun Genel Teorisi, 1980, s: 317 vd. - **OĞUZMAN, M.K.** Medeni Hukuk, 1994, s: 106 vd. - **ÖZSUNAY, E.** Medeni Hukuk, 1986, s: 318 vd. - **İMRE, Z.** Medeni Hukuka Giriş, 1976, s: 205 vd. - **ZEVKLİLER, A./ACARBAY, M. B./GÖKYAYLA, K. E.** Medeni Hukuk, 1999, s: 131 vd. - **OĞUZMAN, K./BARLAS, N.** Medeni Hukuk, 2008, s:166

²⁰⁸¹ **ATAAY, A.** age. s: 310 vd. - **OĞUZMAN, M.K.** age. s: 99 - **ÖZSUNAY, E.** age. s: 319 - **İMRE, Z.** age. s: 207 - **ZEVKLİLER, A./ACARBAY, M. B./GÖKYAYLA, K.E.** age. s: 129 - **DURAL, M./SARI, S.** age. s: 159

hukukî fiiller’dir.^{2082 2083} Nitekim kaynak yasanın Almanca metninde, bu konuda “*tasarruf*” değil “*hukukî fiil*” kavramı yer almaktadır.²⁰⁸⁴ Bu nedenle, İK. mad. 277 vd. geçen “tasarruf” kavramını, “*hukukî işlem*”leri, “*hukukî fiil*”leri de içerir şekilde, en geniş anlamıyla kabul etmek gerekir.²⁰⁸⁵ Örneğin, borçlunun “*protesto çekmemesi*”, “*haksız bir ödeme emrine itiraz etmemesi*”, “*zamanaşımı definde bulunmaması*”, “*aleyhine açılan davayı kabul etmesi*”, “*davadan feragat etmesi*”, “*yeminden çekinmesi*”, “*kanun yoluna başvurmadan kaçınması*”, “**hukukî işlem**” olmadığı halde birer “**hukukî fiil**” sayılır ve iptal davasına konu yapılabilir.²⁰⁸⁶ Nitekim, **İsviçre Federal Mahkemesi**;²⁰⁸⁷ “*borçlunun anlaşmalı olarak hakkında icra takibine geçen alacaklıların yaptığı takibe itiraz etmemesi yani ‘itirazdan kaçınması’ halinde, bu davranışa karşı, asil alacaklıların iptal davası açabileceğine*” karar vermiştir. **Yargıtay** da -ileride ayrıntılı olarak, örnekler vererek belirteceğimiz gibi-, “*borçlunun ‘muvazaalı olarak borçlanıp, kendisi hakkında takip yaptırıp, taşınmazlarını haciz ettirmesi işleminin, iptal davasına konu edilebileceğini*”²⁰⁸⁸, “*tasarruf kavramı, borçlunun malvarlığını azaltıcı nitelikteki hukuki işlemleri ve hukuki fiilleri de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin, ‘tasarruf kavramı içinde bulunduğunu, davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararının bulunduğunu*” belirtmiştir...

“*Haksız fiil*”²⁰⁸⁹ teşkil eden eylemler de, tasarrufun iptali davasına konu teşkil edebilir...

Şu halde, borçlunun gerek “*dava dışındaki*”, gerek -sulh, feragat, kabul gibi- “*icra takibi içindeki*” en geniş anlamı ile **hukukî işlemleri**, iptal davasına konu olabilecektir.²⁰⁹⁰ Kısaca, borçlunun; “*alacaklıları aleyhine malvarlığını azaltıcı nitelik taşıyan*” her türlü -en geniş anlamı ile- **hukukî işlemleri**, iptal davasına konu olabileceği gibi “*malvarlığının artışını önleyici işlemleri*” de (örneğin; borçlunun kendisine miras bırakanından gelecek mirası reddetmesi gibi) tasarrufun iptali davasına konu olabilir.^{2091 2092}

²⁰⁸² **UMAR, B.** age. s: 54 vd. – **MUŞUL, T.** İpal Davaları, s: 33 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 222, dipn. 615 - **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 52 vd.) - **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kastı ile Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Bası, 2019, s: 124 - **KAZANCI, T.İ.** age. s: 34 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: IV, s: 3410 - **KARSLI, A.** age. s: 541 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4313 - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 212) - **UYAR, T.** “Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)” ile “Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması”nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. 2014/3, s: 282-295) - **EROĞLU, O.** age. s: 40

²⁰⁸³ **Yüksek mahkeme** de aynı doğrultuda içtihatla bulunmuştur: Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T.1405/120; 20.06.2013 T. 8604/9398 (www.e-uyar.com)

²⁰⁸⁴ **UMAR, B.** age. s: 54 vd. - **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 295

²⁰⁸⁵ **KURU, B.** a.g.e., C: 4, s: 3410 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1398 - **KURU, B.** Ders Kitabı, s: 490 - **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 222 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** a.g.e., s: 294 - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof.Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, 2014, C: 1, s: 253) - **KAZANCI, İ.T.** a.g.e., s: 34 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal Davası “İİK. m. 280” (AÜHFD. 2009/3, s: 487) - **EROĞLU, O.** age. s: 40

²⁰⁸⁶ **UMAR, B.** age. s: 54, dipn. 4 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 294 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4313 - **SARISÖZEN, M.S.** a.g.m., s: 233, dipn: 1 - **ARSLAN, A.S.** a.g.m., s: 255 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age. s: 10 - **BÖRÜ, L.** a.g.m., s: 487 - **GÜNEREN, A.** age. s: 56 - **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 124

²⁰⁸⁷ Bknz: BGE. 65 III, s: 133 (Naklen; **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, 7. Bası, 2000, s: 762)

²⁰⁸⁸ Bknz: 15. HD. 15.9.1990 T. 3485/3290 (www.e-uyar.com)

²⁰⁸⁹ **YILDIRIM, M.K.** age. s: 142 - **ERDÖNMEZ, G.** age. 1. Baskı, s: 99; 2. Baskı, s:125

²⁰⁹⁰ **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 294

²⁰⁹¹ **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 10 - **COŞKUN, M.** Açıklamalı-İçtihatlı İİK. C: 4, 5.Baskı, 2016, s: 4537

²⁰⁹² Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 6602/3146; HGK. 08.12.2010 T. 17-596/641 (www.e-uyar.com)

III- Haciz yolu ile takiplerde, iptal davasını;(*)

a) *Kesin (kat'î) aciz belgesi* (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir.^{2093 2094}

b) *Geçici aciz belgesi* (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir.^{2095 2096 2097}

c) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII'ye göre açılan²⁰⁹⁸ “istihkak davası”nda, alacaklı; *aciz belgesi sunmadan*²⁰⁹⁹ “karşılık dava” olarak da iptal davası açabilir.²¹⁰⁰

Hemen belirtelim ki; **Yargıtay 17. HD.**²¹⁰¹ -daha önce, bu konuda verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 13. HD.** ve **Yargıtay 15. HD.**²¹⁰² ve **HGK**²¹⁰³ gibi- “dava açarken veya daha sonra yargılama/temyiz aşamasında” aciz vesikası ibraz edilmemesi halinde, “davanın görülemeyeceğini” kabul etmiştir.

Yargıtay 4. HD. ve 17. HD. ‘*Muvazaa (TBK. m. 19) nedenine dayalı*’ ‘*tasarrufun iptali davaları*’ nm, “*aciz belgesi ibraz edilmesine gerek kalmadan görülebileceği*”ni kabul etmektedir.

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 877-919– **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:2-7; s:47-52; s:262-266; s:710-715; s:744-749; s:1076-1079; s:1249-1251; 1387-1394; s:1521-1530 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Ticari İşletmenin Devri”, “İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı” ve “Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması” Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: 3, 2020, s: 3941-3978] – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575)– **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175-187) – **UYAR, T.** İİK.’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

²⁰⁹³ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 2082 vd.; 2682 vd.

²⁰⁹⁴ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; 04.10.2018 T. 5240/8614; 13.03.2018 T. 12606/2252; 17.01.2018 T. 18904/170 vb. (www.e-uyar.com)

²⁰⁹⁵ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, 920-969

²⁰⁹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 2, s: 2084 vd.

²⁰⁹⁷ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 20.06.2019 T. 6162/7019; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; HGK. 30.04.2019 T. 17-1791/498; 17. HD. 19.04.2016 T. 603/5011; 10.04.2019 T. 4728/4472; 09.04.2019 T. 11037/4355; 04.03.2019 T. 11171/2346; 12.02.2019 T. 56/1292; 11.02.2019 T. 49/1269; 25.12.2018 T. 16643/12698; 05.12.2018 T. 7206/11758; 19.11.2018 T. 946/10870 vd. 17.09.2018 T. 507/7829 vb. (www.e-uyar.com)

²⁰⁹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, s:8190 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda İstihkak Davaları, s: 770 - **KAZANCI, İ.T.** Tasarrufun İptali Davasında İspat, s: 187 vd. – **EROĞLU, O.** age. s: 105 – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s:535 vd.

²⁰⁹⁹ Bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:12, 2009, s: 19670 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 2, s: 4360 – **EROĞLU, O.** age. s:104 – **MUŞUL, T.** age. s:535 – **KURU, B.** El Kitabı, s:1415 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs, s:214

²¹⁰⁰ Bknz: 17. HD. 14.05.2018 T. 17250/4976; 8. HD. 16.01.2018 T. 12662/531; 17. HD. 22.05.2014 T. 16230/804; 28.06.2011 T. 1718/6117; 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403; 27.10.1987 T. 2251/3709 vb. (www.e-uyar.com)

²¹⁰¹ Bknz: 17. HD. 08.05.2019 T. 6144/5718; 23.06.2016 T. 18039/7665; 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307; 14.03.2013 T. 5569/3301; 26.06.2012 T. 1921/8024; 19.01.2012 T. 1829/269; 18.04.2012 T. 12788/4874; 25.03.2013 T. 5561/4060; 04.04.2011 T. 7124/3028; 27.01.2011 T. 5310/430; 20.01.2011 T. 7202/215; 30.09.2010 T. 3414/7574; 01.07.2010 T. 5069/6229 vb. (www.e-uyar.com)

²¹⁰² Bknz: 15. HD. 15.01.2003 T. 6346/153; 20.02.2002 T. 642/862; 22.09.2004 T. 3920/4487; 03.11.2004 T. 1725/5593; 04.11.2004 T. 1832/5619; 19.02.2003 T. 6107/5900 vb. (www.e-uyar.com)

²¹⁰³ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 14.04.2004 T. 15-182/220 (www.e-uyar.com)

Yakın zamana kadar ‘muvazaa nedenine dayalı’ tasarrufun iptali davaları hariç diğer tüm tasarrufun iptali davalarında “tasarrufun iptali davalarına ilişkin olarak yerel mahkemelerde verilen kararları incelemekte olan” **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** aciz belgesi aramaktadır.²¹⁰⁴

“*Kesin (kat’i) aciz belgesi*”, haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad. 143/I).²¹⁰⁵ Ayrıca “*borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz tutanağı*” (İİK. mad. 105/I) “**kesin aciz belgesi hükmünde**” olduğu gibi,²¹⁰⁶ “*borçlunun bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı*” (İİK. mad. 105/II) da “**geçici aciz belgesi**” yerine geçer.²¹⁰⁷

IV- İptal davaları, diğer hukuk davaları gibi, genel hükümlere göre açılır.

Dava dilekçesinde, dava konusu iptale tabi tasarrufun ne olduğu belirtilir. Ancak, bu tasarrufun İİK. mad. 278, 279 ve 280’den hangisinin kapsamına girdiği ve hangi hukukî sebeple iptal edileceğini saptamak hakimnin görevi olduğundan (HMK. mad. 33), dava dilekçesinde belirtildiği *hukukî sebeple* hakim bağlı olmadığından, davacının «*dava konusu tasarrufun iptal nedenini*» yanlış belirtmiş olması ya da hiç belirtmemiş olması önem taşımaz.^(*)²¹⁰⁸

V- İİK’nun 282. maddesinde «tasarrufun iptali davasının kimler aleyhine^(**) (kimlere karşı) açılabilirliği başka bir deyişle bu davalarda kimlerin «*davalı*» olabileceği düzenlenmiştir...

Bu takiplerde, aşağıdaki kimselerin davalı olarak gösterilmesi gerekir:

²¹⁰⁴ Bknz: 17. HD. 24.12.2018 T. 7645/12628; 19.12.2018 T. 17704/12442; 20.06.2017 T. 6509/7003; 20.06.2017 T. 11791/7010; 10.05.2017 T. 22775/5329; 17.04.2017 T. 3673/4077; 20.03.2017 T. 2064/2896; 06.02.2017 T. 23129/1053; 22.11.2016 T. 20871/16761; 24.05.2016 T. 11539/6283; 24.05.2016 T. 2682/6341; 14.03.2016 T. 3265/3119; 23.02.2016 T. 11349/2104; 22.10.2015 T. 11421/11025; 11.06.2015 T. 5605/8012; 17.3.2015 T. 2203/4344; 04.11.2014 T. 11472/15070; 04.11.2014 T. 8340/15066; 27.10.2014 T. 10682/14362; 10.06.2014 T. 3653/9318; 09.04.2013 T. 7539/5112; 28.03.2013 T. 6151/4361; 04.03.2013 T. 5918/2619; 02.04.2013 T. 7306/4613; 27.11.2008 T. 11563/13096 vb. (www.e-uyar.com)

²¹⁰⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:8, s:11853 vd. - **ÖZTEK, S.** Aciz Vesikası, 1994 (İİK. m. 143; m. 251), s:48 vd. - **DELİDUMAN, S.** Aciz Belgesi, 1995, s:28 vd.

²¹⁰⁶ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s:9138 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 2082 vd.

²¹⁰⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** ag. şerh, C:6, s: 9139 vd. - **ÖZTEK, S.** age. s:22 vd. - **DELİDUMAN, S.** age. s:8 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 2084 vd.

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:51-86; s:877-010 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:139 vd.; s:767-772; s:1534-1536 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S:177, s:4449-4513)

²¹⁰⁸ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3546 - **KURU, B.** El Kitabı, s:1398; 1414 – **KURU, B.** İstinaf, s:665 - **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kastı ile Yapılan Tasarrufların İptali, s:12 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4508 – **EROĞLU, O.** Tasarrufun İptali Davası, s:130 – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 450

(**) **KAPLAN, H.A.** Tasarrufun İptali Davası Borçlunun Mirasçılarına Karşı Açılabilir mi? (Terazi Huk. D. Eylül/2013, s:30-36) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası (Kimlere Karşı Açılabilir? (İBD. 2018/3, s:35-75) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, s:4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (Prof. Dr. Hakan Pekcanitez Armağanı, 2015, C:1, s:3005/3070) – **UYAR, T.** İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (İBD. Mart-Nisan/2011, s:33-67) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (İİK. mad. 277; 282) (Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan, 2010, C:2, s:2243-2274) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (Manisa Bar. Der. Ocak/2014, S:126-127, s:8-60) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olan ve Üzerinde İpotek Bulunan Bir Taşınmazı, Davalı Üçüncü Kişiden Satın Alan Dördüncü Kişinin, İyiniyetli Olup Olmamasının Doğurduğu Sonuçlar (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1721 – 1758)

a) «**Asıl borçlu**» ve «**iptal konusu tasarruftan yararlanan üçüncü kişi**» (yani; «*borçlu*» ve «*borçlu ile iptal konusu işlemi yapan veya kendisine borçlu tarafından bir ödemede bulunulan kimse*») (İİK. mad. 282, c: 1).²¹⁰⁹

Burada «*iptal konusu tasarruftan yararlanan üçüncü kişi*»nin yani «*borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişi*»nin aleyhine iptal kararı verilebilmesi için; **İİK. mad. 278’e** dayanılan durumlarda davalı-üçüncü kişinin *kötüniyetli* olması gerekmediği halde, İİK. mad. 279’a dayanılan durumlarda «*lehine tasarrufta bulunulan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilmesi*» (**İİK. mad. 279/II**) gerektiği gibi, İİK. mad. 280’e göre açılan iptal davalarında da «*davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu ve zarar verme kasdını bilmesi ya da bilmesini gerektiren açık emarelerin bulunması*» (**İİK. mad. 280/I**) gerekir...

Hemen belirtelim ki; «*borçluya ait taşınmaz vekaleten başkasına satan kişi (vekil)*», açılan iptal davasında «*davalı*» olarak gösterilemez.²¹¹⁰

Ayrıca şu hususu da ifade edelim ki «*borçlu ile ilgisi bulunmayan bir taşınmaz satın almış olan kişi (üçüncü kişi) hakkında*» iptal davası açılmaz.²¹¹¹

Davalı-borçlu, dava sırasında *ıflâs ederse*, iptal davasını *ıflâs idaresi* devam ettirebilir.²¹¹²

Eğer davalı-borçlu şirket, ticaret sicilinden silinmiş ve bu durum Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilmişse, taraf teşkilinin sağlanması bakımından davacı-alacaklıya «*borçlu şirketin ihyası için*» dava açmak üzere süre verilmelidir.²¹¹³

«*Dava koşulları*»ndan olan (HMK. mad. 114) ‘*taraf teşkili*’nin yargılamanın her aşamasında mahkemece doğrudan doğruya gözetilmesi gerekir.²¹¹⁴

b) Asıl borçlu ve iptal konusu tasarruftan faydalanan kimsenin miras reddetmemiş olan- «**mirasçılar**»²¹¹⁵. Açılan iptal davalarında, «*mirasçılar*»ın, iptal davasında «*davalı*» olarak yer alabilmesi için, kendilerinin kötüniyetli bulunmaları gerekmez. Ancak, üçüncü kişinin bilgisinin arandığı durumlarda (İİK. mad. 279, 280), bu bilgi mirasçılar bakımından değil, mirasbırakan bakımından aranmalıdır.²¹¹⁶

Doktrinde²¹¹⁷ «*mirası TMK. m. 605 gereği kendiliğinden reddetmiş sayılan kişilere, tasarrufun iptali davasında husumet yöneltilemeyeceği*» ileri sürülmüştür. **Kanımızca**, kendisine husumet yöneltilen (açılan tasarrufun iptali davasında ‘davalı’ olarak gösterilen) mirasçı, ‘TMK. mad. 605 uyarınca mirasın hükmen reddedilmiş olduğunu’ kanıtlanırsa, mahkemece hakkında açılan davanın reddine karar verilir...

²¹⁰⁹ Bknz: 17. HD. 08.05.2019 T. 18642/5721; 07.05.2019 T. 6160/5596; 06.05.2019 T. 19535/5559; 01.04.2019 T. 15030/3914; 25.12.2018 T. 16283/12713; 04.12.2018 T. 15476/11645; 05.11.2018 T. 6404/10082; 05.09.2018 T. 2870/7403; 18.04.2018 T. 17750/4237 vb. (www.e-uyar.com)

²¹¹⁰ Bknz: 17. HD. 30.04.2014 T. 20316/6597; 15. HD. 04.05.1992 T. 1042/2331 (www.e-uyar.com)

²¹¹¹ Bknz: 17. HD. 18.03.2013 T. 6539/3524 (www.e-uyar.com)

²¹¹² GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, s: 1154 - SERTKAYA, A.S./KUL, S. İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 119

²¹¹³ SERTKAYA, A.S./KUL, S. age. s: 119

²¹¹⁴ Bknz: 17. HD. 26.09.2018 T. 1760/8224; 11.09.2018 T. 2824/7626; 18.04.2018 T. 17750/4237; 16.01.2018 T. 12195/87; 15.06.2015 T. 4112/8628 (www.e-uyar.com)

²¹¹⁵ Bknz: 17. HD. 24.12.2019 T. 1342/12402; 03.12.2019 T. 3571/11463; 05.09.2018 T. 2870/7403; 05.09.2018 T. 2870/7403; 16.01.2018 T. 12195/87; 30.01.2017 T. 23230/736; 26.01.2016 T. 10110/945; 18.06.2015 T. 1022/8848; 07.04.2015 T. 19423/5514; 07.04.2015 T. 21100/5493; 26.03.2015 T. 19280/4858; 10.03.2015 T. 17900/4041; 15.04.2013 T. 10728/5449 vb. (www.e-uyar.com)

²¹¹⁶ GÜRDOĞAN, B. İflâs Hukuku, s: 241

²¹¹⁷ KAPLAN, H.A. Tasarrufun İptali Davası, Borçlunun Mirasçılara Karşı Açılabilir mi? (Terazi Huk. Der. Eylül/2013, S. 85, s: 34 vd.)

*Devlet -TMK. mad. 501 uyarınca- «mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlet'e geçtiği»*nden, bu durumdaki bir kimseye karşı açılacak tasarrufun iptali davası Devlet'e karşı açılır...²¹¹⁸ Buna karşın, b o r ç l u ö l ü r ve borçlunun *en yakın mirasçılarının tümü mirası red ederse*, konunun miras hükümlerine göre çözümlenmesi gerekir. Bunun için de mahkemece mahallin sulh hukuk mahkemesine durum bildirilerek *«mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiyesi»*nin sağlanarak (İİK. mad. 180), anılan mahkemece borçlu için atanacak temsilci huzurunda davaya devam edilmesi gerekir.^{2119 2120}

c) «Kötüniyetli dördüncü kişi»ler (İİK. mad. 282, c. 2).²¹²¹ Buradaki «dördüncü kişi»lerden maksat; *«lehine borçlu tarafından tasarrufta bulunmuş olan -iptale tâbi-tasarrufu borçludan devralmış olan üçüncü kişiden devralmış olan kişiler»*dir. Bu kişilere karşı iptal davası açabilmesi için, *«bu kişilerin kötüniyetli oldukları»*nın -davacı alacaklı tarafından- ispat edilmesi gerekir.²¹²² *«Dördüncü kişilerin kötüniyetli olduğu»* davacı alacaklı tarafından her türlü kanıtla -«tanık» dahil- ispat edilebilir.

Dava konusu taşınırın/taşınmazı, bunları davalı-borçludan devralmış olan *üçüncü kişinin* yargılamaya sırasına *dördüncü bir kişiye* devretmiş olması halinde, mahkemece davacı-alacaklıya *«dördüncü kişiyi davaya dahil edip etmeme veya davasını İİK. mad. 283/II uyarınca bedele dönüştürüp dönüştürmeme»* konusundaki s e ç i m h a k k ı bulunduğunu hatırlatıp, **‘dördüncü kişinin davaya dahil edilmesi halinde bu kişiye dava dilekçesini tebliğ ettirip taraf teşkilini sağlaması’** aksi taktirde yani **‘davanın bedele dönüştürülmesi halinde, dava konusu taşınırın/taşınmazın üçüncü kişi tarafından elden çıkarıldığı tarihteki değerinin -davacının alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak üçüncü kişiden tahsiline’** karar verilmesi gerekecektir.

Ancak, **yüksek mahkeme** kimi kararlarında, bu durumda; *«... mahkemece, öncelikle davacıya, -davada ‘davalı’ olarak gösterilmemiş olan- kişi hakkında da dava açması için mehil verilmeli, açılacak davanın birleştirilmesinden sonra esas hakkında karar verilmelidir...»*²¹²³ ş e k l i n d e bir çözüm önermişse de, bu çözüm şekli, diğeri kadar pratik olmadığı için uygulamada, çok tercih edilmemektedir.

aa) Yukarıda belirtilen durumlarda, *‘borçlu ile lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi’* -şekli anlamda- *«zorunlu dava arkadaşı»* durumundadır.^{2124 2125} Bu nedenle, mahkeme,

²¹¹⁸ UMAR, B. age. s: 50 – EROĞLU, O. age. s:108 – TOKTAŞ, M. age. s:131 – KARSLI, A. age. s:550 – YILDIRIM, K.M. age. s:262 – MUŞUL, T. İptal Davaları, s:271 vd.

²¹¹⁹ Bknz: 17. HD. 05.10.2020 T. 3519/5060; 24.12.2019 T. 4141/12410; 25.11.2019 T. 85/10994; 23.12.2019 T. 944/12357; 18.11.2019 T. 4438/10757; 20.06.2018 T. 17548/6178; 14.03.2016 T. 18506/3112; 04.05.2015 T. 5440/6298 vb. (www.e-uyar.com)

²¹²⁰ EROĞLU, O. age. s:108 – MUŞUL, T. İptal Davaları, s:266 vd.

²¹²¹ Bknz: 17. HD. 02.04.2019 T. 14064/3930; 15.10.2018 T. 4016/9049; 05.09.2018 T. 2870/7403; 05.09.2018 T. 2870/7403; 19.02.2018 T. 8069/1094; 03.10.2017 T. 2175/8524; 19.06.2017 T. 296/6947; 27.02.2017 T. 23913/1993; 24.01.2017 T. 22158/493; 17.01.2017 T. 17284/170 vb. (www.e-uyar.com)

²¹²² Bknz: 17. HD. 17.03.2015 T. 879/4339; 14.03.2013 T. 6166/4065; 01.04.2013 T. 15317/4587; 17.05.2012 T. 5229/6274; 27.09.2010 T. 6295/7377; 08.07.2010 T. 698/6628 vb. (www.e-uyar.com)

²¹²³ Bknz: 17. HD. 26.10.2015 T. 3468/11290; 15. HD. 26.02.2004 T. 324/1042 vb. (www.e-uyar.com)

²¹²⁴ KURU, B. age. C: 4, 1997, s: 3522 - KURU, B. El Kitabı, s: 1425 - PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s: 870 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, s: 1802 - YILDIRIM, K.M. age. s: 264 - ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 297, dipn. 242a - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. age. s: 57 vd. - OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. age. C: 5, s: 6107 - SARISÖZEN, İ. agm. s: 290 - KOSTAKOĞLU, C. agm. (Ad. D. 1989/6, s: 30 - Yasa D. 1989/8, s: 1054) - ULUKAPI, Ö. Medeni Usul Hukukunda Dava Arkadaşlığı, 1991, s: 104 - GÜNEREN, A. age. s: 262 - MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 219 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4567 - YILMAZ, E. Şerh, s: 1247

²¹²⁵ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 301/2448; 18.02.2020 T. 6144/1643; 28.11.2019 T. 4849/11318; 05.11.2019 T. 3700/10135; 03.12.2019 T. 2371/11469; 14.05.2019 T. 9240/6025; 08.05.2019 T. 18642/5721; 06.05.2019 T. 19535/5559; 01.04.2019 T. 15030/3914; 05.11.2018 T. 6404/10082;

bu kişilerin açılmış olan iptal davasında «*davalı*» olarak gösterilmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır.²¹²⁶

bb) Buna karşın; «*borçlu*» ile «*kötüniyetli dördüncü kişi*» (yani üçüncü kişi ile işlemde bulunan, borçlu ile doğrudan doğruya işlemde bulunmamış olan kişi) arasında da «*ihtiyari dava arkadaşlığı*» vardır.²¹²⁷ **Yüksek mahkeme**²¹²⁸ de, bu durumda «*ihtiyari dava arkadaşlığı*»nın bulunduğunu kabul etmektedir.

Yüksek mahkeme, dava konusu taşınır/taşınmazın, birden fazla kez el değiştirmiş olması halinde «**İİK. m. 277 vd. göre açılan tasarrufun iptali davalarında**» ‘*kötü niyetli tüm alıcıların*’ «**TBK. m. 19’a göre açılan muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davalarında**» ise ‘*satış silsilesinde yer alan tüm alıcıların*’ açılacak ‘tasarrufun iptali davası’nda davalı olarak gösterilmesini istemektedir.

VI- Bir tasarrufun İİK. mad. 277 vd. göre iptal davasına konu olabilmesi için, «davacı-alacaklının alacağının doğumundan sonra yapılmış olması» gerekir mi?*

İptal davasının dinlenebilmesi için ayrıca, «*davacı-alacaklının alacağının, dava (iptal) konusu tasarruftan önce doğmuş olması*» gerekli midir? Başka bir deyişle, davacı-alacaklı, «*kendi alacağının doğum tarihinden önce yapılan tasarrufların iptalini*» isteyemez mi?

Hemen belirtelim ki, **İsviçre (ve Alman)**²¹²⁹ **Hukukunda** «*alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğması*» tasarrufun iptali davasının bir ‘*ön şartı*’ olarak öngörülmemiştir... *Orada, alacağın ‘tasarrufun yapıldığı tarihten önce doğması veya sonra doğmasına bir önem atfedilmemektedir.*²¹³⁰

Bizim hukukumuzda ise bu konunun **doktrinde** tartışmalı olduğunu görüyoruz. Gerçekten **bir görüşe göre;**²¹³¹ «*alacaklının alacağının doğum tarihi, iptale konu tasarruftan sonra olsa bile, alacaklının iptal davası açma hakkı vardır.*» Buna karşın **diğer bir**

18.04.2018 T. 17750/4237; 30.01.2018 T. 11882/404; 24.10.2017 T. 8411/9517; 31.05.2017 T. 9034/6183; 31.05.2017 T. 9034/6183; 24.05.2017 T. 3478/5802; 16.05.2017 T. 6609/5516; 15.04.2013 T. 10728/5449 vb. (www.e-uyar.com)

²¹²⁶ Bknz: 17. HD. 18.02.2013 T. 546/1725; 19.04.2013 T. 7744/5115; 16.04.2013 T. 6104/5537 vb. (www.e-uyar.com)

²⁴²⁹ **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 277 vd. - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 403

²¹²⁸ Bknz: 17. HD. 07.04.2015 T. 19423/5514; 12.06.2014 T. 15434/9705; 17.02.2014 T. 20137/1911 vb. (www.e-uyar.com)

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:505-535; s:536-554; s:570-586 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:1080-1084; s:1394-1396; s:1398-1401; s:1511-1513; s:1519-1521 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Verilebilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Kefile Karşı veya Kefil Tarafından Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Hangi Tarihtir? (İBD. 2019/4, s:15-37) – **UYAR, T.** Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin «Kıdem Tazminatı», «İhbar Tazminatı» ve «Diğer Sosyal Haklar» Davalı Olarak Açılan Tasarrufun İptali Davalarında, Bu Alacakların Doğum Tarihinin «İş Akdinin Feshedildiği Tarih» Değil «İşe Giriş Tarihi» Olduğuna Dair Yeni İçtihatlarının (Görüşünün) Düşündükleri (İBD. 2017/1, s:42-46) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının “Usul”den ve “Esas”dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Bar. Dergisi’nde yayımlanacak) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) – **UYAR, T.** İİK’nun 280. Maddesi Uyarınca İptal Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

²¹²⁹ **YILDIRIM, K.M.** age. s:288 – **EROĞLU, O.** age. s:72

²¹³⁰ **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 89

²¹³¹ **KURU, B.** İflas ve Konkordato Hukuku, s:277 (Ancak, sayın hocamız daha sonra bu görüşünden dönerek, aşağıdaki ikinci görüşe katılmıştır) – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflas Hukuku s:284 – **ALTAY, S.** age. s:675 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C:3, s:4369 vd. – **YILDIRIM, K.M.**

görüŖe göre²¹³² ise, «bir tasarrufun iptal edilebilmesi için, davacı-alacaklının alacağı-
nın, dava konusu yapılan bu tasarrufun önce doğmuş olması gerekir. Borçlunun tasar-
rufta bulunurken, o tarihte (tasarruf tarihinde) mevcut olmayan bir alacaklısına zarar ver-
mesi mümkün değildir. Alacaklı, borçlu ile işlemde bulunurken –örneğin; ona borç ve-
rirken ya da ona bir taşınır ya da taşınmazını satarken işlem (tasarruf) tarihindeki duru-
munu dikkate alır. Borçlunun mâli durumu hakkında alacaklının gerekli araŖtırmayı ya-
parak, ona göre, borçlu ile işlemde bulunması gerekir. Tedbirli bir kiŖi gibi gerekli
araŖtırmayı yapmayan kimse bunun sonucuna katlanır... BaŖka bir deyiŖle, alacaklı,
borçlunun tasarruf (işlem) tarihindeki mal varlığına güvenerek onunla işlem yaptığın-
dan, işlem tarihinden (borcun doğum tarihinden) önceki tasarruflar iptal davasına konu
olamaz... Ayrıca, İİK. 277 vd. maddelerinin Millet Meclisi Adalet Encümeninde mü-
zakeresi sırasına ‘alacaklıların, mumaledge bulunduğu sırada, borçlunun mali duru-
munu bilmeleri gerekeceği’ elirilerek, ‘borçlu veya müflisin, borçlu olmadığı bir za-
mandaki tasarrufunu muteber saymanın doğru olmayacağı’ belirtilmiştir. Yasa, borçlan-
an bir kiŖinin malvarlığının, borçlandığı tarih itibariyle alacaklıya karşı borcu mikta-
rınca muhafazasını ve alacağın güvencesini sağlamak üzere hüküm düzenlemiştir...
Tasarrufun yapıldığı tarihte bir ‘alacaklı’ mevcut olmalıdır ki, yasanın koruyucu hü-
kümle-rinden istifade etsin. Nitekim alacaklının, borçlu ile borçlu ile borçlandırıcı iş-
leme girerken, onun malvarlığını ve edim gücünü incelediğini ve durumunu bilerek
onunla hukuki ilişkide bulunduğunu kabul etmek gerekir. Borçlunun ekonomik gücünü
yeterince incelemeyen borçlandırma işleminden önceki zamanda yapılan tasarruften
kendisi için bir yarar sağlayamaz. Bu suretle, kural olarak, tasarrufun kendisi için bir
yarar sağlayamaz. Bu suretle, kural olarak, tasarrufun yapıldığı tarihte alacaklı du-
rumunda olan kiŖi, iptal davası açabilir, diğeri bir ifade ile tasarrufun yapıldığı tarihte
üçüncü kiŖi ile hukuki ilişkide bulunan kiŖi, borçlu durumda olmalıdır ki, yukarıda
sözü edilen tasarruflarının iptali mümkün olabilsin...»

İptal davalarına ilişkin kararları temyizen incelediği dönemde **Yargıtay 13. Hukuk
Dairesi**²¹³³ birinci görüşe yollamada bulunarak, «iptal davası açılabilmesi için, alacağın
iptale tâbi tasarruften önce «veya sonra doğmuş olmasının önemli olmadığını» -mutlak

4949 sayılı Kanunun Getirdiği Değişikliklerle İcra ve İflâs Kanununda Yer Alan Hükümler (Ye-
ditepe Üniv. Huk. Fak. Der. C: I, S: 2, 2005, s: 479) – **AKKAYA, T.** İptale Tâbi Tasarruflar, s: 23
– **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, S.T./HANAGASI, E.** age. s: 556 vd. – **ERDÖNMEZ,
G.** age. s: 103 – **TOKTAŞ, M.** age. s:59 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s:
4369 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Arma-
ğan, 2015, C: 1, s:3034 – **EROĞLU, O.** age. s:77 vd. – **YILDIRIM, K.M.** age. s:288

²¹³² **KOSTAKOĞLU, C.** agm. (Ad. D. 1989/6, s:20 vd. - Yasa D. 1989/8, s:1047 vd.) - **KURU, B.** İcra
ve İflas Hukuku, C:4, s:3419 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku
(Ders Kitabı) 22. Baskı, 2018, s:485 - **KURU, B.** El Kitabı, s:1402; 1413 - **MUŞUL, T.** C: 2,
s:1764 - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** age. s:74 - **GÜNEREN, A.** age. s:1069 - **AKŞENER, H.S.**
Borcun Doğum Anı ve Tasarrufun İptali Davaları Yönünden Önemi (Legal Huk. D. Aralık/2008,
s:4007) - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 122 vd. – **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukuku, C:II, 1764 –
MUŞUL, T. BilirkiŖi Raporları, C:2, s:887, 928 – **ATALI, M./ERMENEK, I./ERDOĞAN, E.**
age. s:728 – **BÖRÜ, L.** Zarar Verme Kasdı, s:513 – **ÇETİN, H.E.** age. s:15 – **ERCAN, İ.** El
Kitabı, s:990 vd. – **KALE, S.** İptal Davası, s:193 – **ŞİMŞEK, E.** İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu,
s:863 – **ÇOŞKUN, M.** İptal Davaları, s:1099 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku «Ders Kitabı»,
2016, s: 490 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 665 vd. - **ER-
CAN, İ.** İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 428 - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 156 vd. – **GÜ-
NAY, E.** s:78 vd. – **BÖRÜ, L.** Zarar Verme Kasdından Dolay İptal, s: 497 – **ÇETİNEL, T.** age.
s: 91 – **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku «Ders Ki-
tabı», s: 490, 491

²¹³³ Bknz: 13. HD. 25.6.1979 T. 3011/3730 (www.e-uyar.com)

olarak- belirtmişken, iptal kararlarını temyizden inceleyen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**²¹³⁴ (ile **Yargıtay Genel Kurulu**²¹³⁵) öteden beri ve bugün bu kararları temyizden inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**²¹³⁶ «iptal davası açılabilmesi için, davacı-alacaklinin alacağıının, iptale konu tasarruflardan önce doğmuş olması gerektiğini» ısrarla belirtmektedir...

VII- İİK. mad. 280’de malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmeyen borçlunun alacaklarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm²¹³⁷ (hileli) tasarrufların iptale tâbi olduğu belirtilmiştir.

a- Maddenin kenar başlığında «zarar verme kasdından dolayı iptal» denilmiş ve maddenin metninde «hileli tasarruflar» deyimine yer verilmemiş ise de, maddenin içeriğinden, borçlunun geniş anlamda hileli tasarruflarının iptalinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.²¹³⁸ Bu hükmün kabul edilmesinin temelinde ‘alacaklıların müracaat edebilecekleri iptal sebeplerini, kanunda sayılanlarla sınırlı olmaktan çıkarma amacı vardır.²¹³⁹

Madde, 1.7.2003 tarihli 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda bugünkü şeklini almıştır.²¹⁴⁰

b- «Malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdıyla yaptığı tüm işlemler; borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun ve zarar verme kasdının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde iptal edilebilir» (İİK. mad. 280/I, c:1).²¹⁴¹

²¹³⁴ Bknz: 15. HD. 10.3.2005 T. 6645/1365; 10.3.2005 T. 6646/1364; 14.12.2004 T. 5965/6501; 23.9.2004 T. 3966/4595; 23.6.2004 T. 367/3525; 24.2.2004 T. 306/960 vb. (www.e-uyar.com)

²¹³⁵ Bknz: HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433; 16.09.2015 T. 2350/1759; 23.10.2013 T. 17-224/1478; 13.10.2010 T. 17-398/497; 14.02.2007 T. 4-79/77; 16.03.2005 T. 15-37/139; 01.12.2004 T. 15-553/624; 08.02.2004 T. 15-18/82; 30.10.2002 T. 15-849/861 vb. (www.e-uyar.com)

²¹³⁶ Bknz: 17. HD. 16.10.2019 T. 2385/3454; 02.10.2019 T. 5952/8805; 19.09.2019 T. 19668/8266; 16.09.2019 T. 17716/8039; 18.06.2019 T. 11306/7721; 11.06.2019 T. 11566/7261; 21.05.2019 T. 13837/6449; 14.05.2019 T. 2378/6032; 08.05.2019 T. 7147/5714, 09.04.2019 T. 457/4362; 03.04.2019 T. 13905/4018; 04.12.2018 T. 2431/11656; 16.10.2018 T. 16979/9101; 09.10.2018 T. 9899/8826; 17. HD. 07.02.2017 T. 10199/1109; 31.01.2017 T. 16188/828; 17.01.2017 T. 5553/169; 16.01.2017 T. 22908/49; 13.12.2016 T. 19953/11507; 29.11.2016 T. 17507/11013; 22.11.2016 T. 14599/10736; 22.11.2016 T. 20934/10741; 22.11.2016 T. 18094/10755; 15.11.2016 T. 15606/10478; 1.11.2016 T. 19030/9654; 25.10.2016 T. 14959/9368; 26.12.2008 T. 4139/5808; 11.11.2008 T. 4984/5235; 6.11.2008 T. 1911/5139; 30.10.2008 T. 1899/4984 vb. (www.e-uyar.com)

²¹³⁷ Buna karşın, İİK. 278’de «ivazsız tasarruflar ile bağışlama gibi kabul edilen tasarruflar»ın İİK 279’da ise «alacaklılara zarar veren belirli tasarruflar»ın iptali düzenlenmiştir. Bu nedenle, İİK. 280’de ‘genel bir iptal sebebi’ni düzenlediği söylenebilir (ERDÖNMEZ, G. age. s: 14 – CETİNEL, T. age. s: 63)

²¹³⁸ KURU, B. El Kitabı, s:1409 vd.

²¹³⁹ ERDÖNMEZ, G. age. s: 9

²¹⁴⁰ Bknz: 4949 sayılı Kanuna ait Hükümet Gerekçesi (UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 12, s: 19373)

²¹⁴¹ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 9-13; s: 59-75; s: 132-139; s: 267-272; s: 584-589 - UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 14-31; 829-855; 877-919; 999-1024; 1124-1164 - UYAR, T. Tasarrufların İptali Davalarında «Tasarrufların İptaline Karar Verilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575) - UYAR, T. Aynı Zamanda ‘Hemşerisi’ Olan İki Kardeşten Birisine, Sahip Olduğu Taşınmazlardan (2) Tanesini ‘Değerinin Çok Altında Bir Bedelle’ Devrettikten Sonra, Aynı Gün Öteki Kardeşine de ‘Değerinin Çok Altında / Üstünde Bir Bedelle’ (4) Taşınmazını Devreden Borçlu Hakkında, Tasarrufların İptali Davası (İİK. m. 278/III-2; 280/I) Açılabilir mi? (Yargı Düny. Ocak-Şubat-Mart, S: 73-75, s: 17-36) - UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufların İptali Davası Açılabilir mi? «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-397) - UYAR, T. Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı

Bu madde uyarınca, borçlunun *alacaklarına zarar verme kasdıyla yapmış olduğu hileli işlemlerin (tasarrufların) iptal edilebilmesi için;*^{2142 2143}

aa) *Borçlu aleyhine tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde ‘haciz’ veya ‘ıflâs’ yolu ile takipte bulunulmuş olmalıdır (İİK. mad. 280/1, c: 2).*

bb) *Borçlunun malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmemelidir. Burada ‘borca batıklık’ (borçlunun malvarlığının aktifinin pasifinden az olması) söz konusudur.*²¹⁴⁴ Alacaklılardan bir ya da birkaçının yapmış olduğu icra takiplerinin sonuçsuz kalmış olması, bonoların protesto edilmiş olması, çeklerin karşılıksız çıkmış olması, borçlu hakkında geçici/kesin aciz belgesi düzenlenmiş olması, borçlunun konkordato ilan etmiş olması vb. durumlar, borçlunun ‘borca batık’ olduğunu gösterir.²¹⁴⁵

cc) *Borçlu, alacaklılarına zarar verme (mal kaçırma) kasdı ile üçüncü kişilerle tasarrufta (işlemden) bulunmuş olmalıdır. Eğer alacaklıya zarar veren tasarruf ‘ihmal suretiyle’ yapılırsa, bu tasarruf İİK m. 280’e göre iptal edilemez.*²¹⁴⁶

Borçlunun ‘alacaklılara zarar verme kasdıyla hareket ettiği’ hususunun – yaklaşık ispat kurallarına göre – alacaklı tarafından ispat edilmesi gerekir.²¹⁴⁷

çç) *Borçlunun tasarrufta (işlemden) bulunduğu üçüncü kişiler iyiniyetli (MK. mad. 3) olmamalıdır. Borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun (yani; borçlunun malvarlığının borçlarını karşılamadığının) ve alacaklılarına zarar verme kasdının, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişilerce -tasarruf tarihinde- bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emareler (karineler) olmalıdır. Yani, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişi, borçlunun kasdını biliyor olmalıdır. Bu şartın gerçekleşmiş olması için, «tasarruftan yararlanan üçüncü kişinin, gereken dikkati gösterdiği takdirde, borçlunun durumunu ve işlemin mahiyetini anlayabilecek durumda olması» yeterlidir. Başka bir deyişle, «üçüncü kişi, küçük bir soruşturma, dikkat veya gözlem ile borçlunun durumunu bilebilecek durumda ise», bu şart gerçekleşmiş kabul edilmelidir.*²¹⁴⁸

«Üçüncü kişinin kötüniyetli olduğu» hususunun, alacaklı tarafından –‘yaklaşık ispat kuralları’na göre- yerine getirilmesi gerekir.²¹⁴⁹

Yüksek mahkeme, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin «borçlunun mâli durumunu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği» konusunda -yani, İİK. mad. 280/1 kapsamındaki- konularla ilgili olarak;

Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/1) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Deer. Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Eylül/2018, s: 4729-4801)

²¹⁴² **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, s: 1828 vd. - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 373 vd. - **AKKAYA, T.** İptale Tabi Tasarruflar, s:40 vd.) - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptal Davaları, s:816 vd. - **EROĞLU, O.** age. s: 182 vd. - **KAZANCI, T. İ.** age s: 171 vd. - **ÇETİNEL, T.** age. s: 93 vd.

²¹⁴³ Bu konuda ayrıca bknz: **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 105 vd – **YILDIRIM M. K.** age. s: 161 vd. – **ÇETİNEL, T.** age. s: 64 vd.

²¹⁴⁴ **UMAR, B.** age. s: 81 – **KURU, B.** El Kitabı, s: 1410 – **MUŞUL, T.** Davaları, s: 373 – **BÖRÜ, L.** agm. s: 503 – **UYAR, T.** Alacaklılara Zarar Vermek Kasdı ile Yapılan Hileli Tasarruflardan Dolayı İptal (ABD. 2017/4, s: 308) – **ÇETİNEL, T.** age. s: 93 - **UMAR, B.** Aciz Hali-Borca Batıklık Kavramlarının Farkı, s: 319 - **EROĞLU, O.** age. s: 182 vd. - **YILDIRIM, K.M.** age. s: 171 - **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 76 vd.

²¹⁴⁵ **GÜNEREN, A.** age. s: 386 - **EROĞLU, O.** age. s: 184 vd.

²¹⁴⁶ **UMAR, B.** age. s: 55 – **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 173 – **ÇETİNEL, T.** age. s: 95

²¹⁴⁷ **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 189 – **ÇETİNEL, T.** age. s: 95

²¹⁴⁸ **BERKİN, N.** İflâs Hukuku, s:511 - **AKKAYA, T.** İptale Tâbi Tasarruflar, s: 42 - **MUŞUL, T.** age. s: 375

²¹⁴⁹ **ALBAYRAK, N.** Yaklaşık İspat, s: 30 vd. – **UYAR, T.** Alacaklılara Zarar Vermek Kasdı ile Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı, ’ İptal «İİK. m. 280» (ABD – 2017/4 s: s: 310) – **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 189 – **ÇETİNEL, T.** age. s: 98

√ «*Davalı borçlunun beyanındaki soyut ‘tarla komşuluğu’ olgusu, İİK. 280/1’in aradığı borçlunun içinde bulunduğu mali durumu bilme ve bilmesini gerektiren açık emare’ olarak kabul edilerek, başka hiçbir delil ve emareye ihtiyaç duyulmadan ‘tasarrufun iptali davası’nın kabulü isabetlimidir? Davalı üçüncü kişinin, borçlunun ‘alacaklılarına zarar verme kastını’ da bilmesi veya bilmesinin gerekmeside aranmalıdır.»²¹⁵⁰*

√ «*Davalılar karı-koca olup aralarındaki tasarrufun İİK’nun 278/3-1 maddesine göre bağış niteliğinde olduğu gibi, davalı üçüncü kişi İİK’nun 280/1-2 maddesine göre de borçlunun mali durumu ve alacaklılarını zarar kastını bilebilecek şahıslardan olduğundan davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»²¹⁵¹*

√ «*Davalılar murisinin borçlunun mal kaçırma kastını bilen ya da bilebilecek durumda olan kişilerden olmadığı, taşınmazları satın alan muris ile borçlu arasında yapılan alım satım işleminin gerçek olduğu sonuç ve kanaatine varılmış olmakla ‘davanın kanatlanamadığından reddine’ karar verilmesi gerekeceğini»²¹⁵²*

√ «*Tasarrufun taraflarının anne-kız olup aradaki akrabalık ilişkisi nedeniyle davalı borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması ve aksinin ispar edilememesi nedeniyle iptale tabi bulunması nedeniyle aracın satışına ilişkin tasarrufun iptali ile davacıya takip dosyasında alacak ve ferileri ile sınırlı olmak üzere cebri icra yetkisi tanınmasına ilişkin kararın onanacağı»²¹⁵³*

√ «*Taraflar arasında herhangi bir tanışıklık olmadığından ve davalı taşınmazı yazlık ihtiyacı nedeniyle satın aldığından ‘davanın reddi’ gerekeceğini»²¹⁵⁴*

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

17. HD. 18.12.2019 T. 3305/12145 (www.e-uyar.com)

17. HD. 17.12.2019 T. 1754/12056 (www.e-uyar.com)

17. HD. 17.12.2019 T. 5140/12061 (www.e-uyar.com)

17. HD. 16.12.2019 T. 187/11980 (www.e-uyar.com)

17. HD. 16.12.2019 T. 4621/11995 (www.e-uyar.com)

17. HD. 16.12.2019 T. 4579/11993 (www.e-uyar.com)

17. HD. 11.12.2019 T. 753/11818 (www.e-uyar.com)

17. HD. 11.12.2019 T. 3028/11823 (www.e-uyar.com)

17. HD. 10.12.2019 T. 5491/11727 (www.e-uyar.com)

17. HD. 10.12.2019 T. 3905/11724 (www.e-uyar.com)

17. HD. 09.12.2019 T. 3798/11647 (www.e-uyar.com)

17. HD. 09.12.2019 T. 4702/11648 (www.e-uyar.com)

17. HD. 09.12.2019 T. 217/11680 (www.e-uyar.com)

VIII- «Borçlu ile üçüncü kişi arasında ticari ilişki bulunması»da Yargıtay’ca ‘yapılmış olan tasarrufun iptali sebebi’ olarak kabul edilmektedir.

√ «*Dava konusu ..... ilçesinde mevcut gayrimenkullerin kaydında yer alan ipotek yükleri ile birlikte alınmasına , ödemelerin banka kanalı ile yapılmasına ve ipotek alacaklısı bankanın cevabına göre de kredi borcunun tahsil edilip ipoteklerin kaldırıldığı belirlenmesine göre davalıların ticari sicil kayıtları ve ticari defterleri dosya arasına alınmaksızın, davalıların aynı iş kolunda çalışıp çalışmadıklarının araştırılmaksızın, davalı borçlular ile davalı arasında dava konusu satım ilişkisi haricinde başkaca bir ticari ilişki*

²¹⁵⁰ Bknz: 17. HD. 09.11.2020 T. 3677/6702 (www.e-uyar.com)

²¹⁵¹ Bknz: 17. HD. 11.02.2020 T. 3791/1250 (www.e-uyar.com)

²¹⁵² Bknz: 17. HD. 27.01.2020 T. 1121/55 (www.e-uyar.com)

²¹⁵³ Bknz: 17. HD. 23.12.2019 T. 2510/12344 (www.e-uyar.com)

²¹⁵⁴ Bknz: 17. HD. 23.12.2019 T. 3976/12298 (www.e-uyar.com)

olup olmadığı bilirkişi raporu ile belirlenmeksizin, yazılı gerekçe ile karar verilmesinin doğru olmadığını»²¹⁵⁵

√ «*Davalı borçlu ile üçüncü kişi arasında, satıştan önce ticari ilişki olduğundan, bu hali ile davalı üçüncü kişinin, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu»²¹⁵⁶*

√ «*Aralarındaki ticari ilişki ve aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle 3. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunu»²¹⁵⁷*

√ «*Aralarındaki ticari ilişkiler, aynı sektörde faaliyet göstermeleri, davalı tarafından ibraz edilen sözleşme örneği ve tüm dosya kapsamından diğer davalının, borçlu-davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen konumda olduğu, bu nedenle satışın muvazaalı olduğu kabul edilerek, tasarrufun iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu»²¹⁵⁸*

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²¹⁵⁹*

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²¹⁶⁰*

belirtmiştir.

Aynı doğrultuda:

17. HD. 15.12.2009 T. 8003/8465 (www.e-uyar.com)

17. HD. 26.10.2009 T. 7756/6765 (www.e-uyar.com)

17. HD. 08.10.2009 T. 4700/5799 (www.e-uyar.com)

17. HD. 23.06.2009 T. 2033/4554 (www.e-uyar.com)

17. HD. 11.06.2009 T. 1719/4135 (www.e-uyar.com)

17. HD. 22.04.2009 T. 163/2613 (www.e-uyar.com)

IX- «*Borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptali davalarında*», borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin, ‘borçlunun mâli durumunu ve zarar verme kasdını bildiğine’ dayanak teşkil eden emarelerden bir diğeri ise, «*borçlu ile üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermesi*»dir.^{(*) 2161}

Borçlunun tasarrufta bulunduğu (taşınır ve taşınmaz mallarını devrettiği, üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarını temsil ettiği) üçüncü kişinin, «*borçlu*» ile **aynı sektörde (işkolunda)** -örneğin; inşaat sektöründe, tekstil sektöründe, özel hastane işletme sektöründe, ilaç sektöründe, basın sektöründe, petrol işletmeciliği sektöründe, turizm ve otelcilik sektöründe, taşımacılık sektöründe, gıda sektöründe, tarım sektöründe, emlak sektöründe vb. çalışıyor olmaları veya «*borçlu*» ile «*üçüncü kişi*» arasında taşeronluk ilişkisi bulunması halinde- «*üçüncü kişi*»nin «*borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bilmediğini*» ileri sürmesi hayatın olağan akışına aykırı bulunacağından, yüksek mahkeme öteden beri verdiği bütün kararlarında bu durumda, ‘*borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini*’ istikrarlı bir şekilde belirtmiştir.

²¹⁵⁵ Bknz: 17. HD. 11.12.2019 T. 560/11817 (www.e-uyar.com)

²¹⁵⁶ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 4869/11077 (www.e-uyar.com)

²¹⁵⁷ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 634/1577 (www.e-uyar.com)

²¹⁵⁸ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 7633/10394 (www.e-uyar.com)

²¹⁵⁹ Bknz: 17. HD. 30.11.2010 T. 8438/10371 (www.e-uyar.com)

²¹⁶⁰ Bknz. 17. HD. 01.07.2010 T. 3114/6223 (www.e-uyar.com)

²¹⁶¹ **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 225 vd. (www.e-uyar.com)

Gerçekten, yüksek mahkeme;

√ «İİK'nun 280/I maddesi gereğince aynı sektörde faaliyette bulunan davalı şirketin, borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiğinin de kabulü ile dava konusu gemi satışına ilişkin tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini»²¹⁶²

√ «Üçüncü kişinin borçlu ile yakın yerlerde aynı konuda faaliyette bulunması halinde, İİK. mad. 280 gereğince değerlendirme yapıp yapılmayacağıın araştırılması gerektiğini»²¹⁶³

√ «Davalı borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösterdiği, aralarında geçmişten gelen ticari ilişki bulunan davalıların, dinlenen tanık beyanlarına göre 'faaliyet gösterdiği sektörün küçük bir sektör olduğu', 'birbirini tanıdığı' beyan edildiğinden, davalı üçüncü kişinin borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığı hususu değerlendirilmeksizin davanın reddine karar vermesinin doğru olmadığı»²¹⁶⁴

√ «Radyatör imalathanesi olduğu bilirkişi raporunda belirtilen taşınmaz yönünden, bu işyerinin öncesinde borçluların faaliyette oldukları bir işyeri niteliğinde olup olmadığı yönünde bir araştırma yapılmadığında, bu bölümlerin devirden önce borçlu veya borçluların faaliyette olduğu işyeri olup olmadığı araştırılarak, borçlular ile üçüncü kişilerin aynı işkolunda faaliyette olduklarına ilişkin somut delillerin de ne olduğu ortaya konularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»²¹⁶⁵

√ «Mahkemece, davalıların tamamı aynı sektörde çalışan aynı sitede işyerleri olan ve birbirleriyle ticari alışverişleri olan kişiler olduğu, davalının bu borçların doğumundan sonra çok sayıda yaptığı tasarrufların, mahkemeye ait dosyalarla iptal edildiği, tüm olgular birlikte değerlendirildiğinde davalıların birlikte hareketle davacının alacağıın tahsilini engellemek amacıyla devir işlemlerini yaptıkları sonucuna varıldığından bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»²¹⁶⁶

√ «Dava konusu taşınmaz fabrika işyeri olup İİK. mad. 280'e uygun olarak bir devrin yapıldığı iddia ve ispat edilmediği gibi, özellikle aynı iş kolunda faaliyet gösteren davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlu şirketin durumunu bilebilecek kişilerden olduğu ve takibine konu çek mesnetlerinin tasarruf tarihinden önceki tarihler olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali gerektiğini»²¹⁶⁷

belirtmiştir

Aynı doğrultuda:

Antalya BAM. 4. HD. 20.02.2018 T. 1303/189 (www.e-uyar.com)

17. HD. 06.02.2018 T. 9029/651 (www.e-uyar.com)

17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933 (www.e-uyar.com)

17. HD. 07.03.2017 T. 23904/2420 (www.e-uyar.com)

17. HD. 07.03.2017 T. 25136/2419 (www.e-uyar.com)

17. HD. 07.03.2017 T. 23902/2418 (www.e-uyar.com)

17. HD. 14.02.2017 T. 23898/1459 (www.e-uyar.com)

17. HD. 14.02.2017 T. 23903/1462 (www.e-uyar.com)

17. HD. 12.04.2016 T. 9909/4624 (www.e-uyar.com)

17. HD. 15.02.2016 T. 634/1577 (www.e-uyar.com)

17. HD. 10.11.2015 T. 5118/11878 (www.e-uyar.com)

²¹⁶² Bknz: 17. HD. 29.06.2020 T. 4212/4098 (www.e-uyar.com)

²¹⁶³ Bknz: 17. HD. 10.12.2019 T. 5552/11728 (www.e-uyar.com)

²¹⁶⁴ Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821 (www.e-uyar.com)

²¹⁶⁵ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 13586/7714 (www.e-uyar.com)

²¹⁶⁶ Bknz: 17. HD. 06.11.2018 T. 11139/10499 (www.e-uyar.com)

²¹⁶⁷ Bknz: 17. HD. 24.04.2018 T. 1701/4425 (www.e-uyar.com)

- İİK m. 280/III, borçlunun, *ticari işletmesini ya da işyerindeki ticari mallarını* üçüncü kişilere devretmesi ile ilgili olup; «*borçlunun ticari işletmesinin ya da işyerinde bulunan ticari mallarının tamamını veya önemli bir kısmını borçludan devir veya satın alarak işyerini işletmeye başlayan yahut bu malların bir kısmını borçludan almakla beraber, işyerini sonradan işgal eden üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği ve borçlunun da bu hallerde alacaklılarına zarar verme koşulu ile hareket ettiği*» kabul edilir.*

«*Esnaf sınırını aşacak surette ticarethane veya fabrikacılık sayılabilecek faaliyetleri devamlı olarak yapan veya ticarethane ve fabrika kavramlarının kapsamı dışında kalsa bile ticari muhasebenin tutulmasını gerekli kılacak büyüklükte bir örgüte sahip, bağımsız işletme*»²¹⁶⁸, «*ticaret yapmak için emek, sermaye, doğal kaynak ve tekniği, sisteme ve amaca yönelik olarak plan ve uyumlu biçimde bir araya getirip, ekonomik mal veya hizmet üretmek üzere işleyen birim*»²¹⁶⁹ vb. **şeklinde** tanımlanan ‘**ticari işletme**’ den söz edebilmek için, orada ‘işçi’ çalıştırılması da gerekli değildir.²¹⁷⁰

Yüksek mahkeme, tasarrufun iptali davalarında, İİK. mad. 280/III’deki ‘*ticari işletme*’ kavramını daha geniş yorumlamakta ve «*ticari bir aracın (taksinin, kamyonun, iş makinesinin) devrini*» ‘**ticari işletme devri**’ olarak algılamaktadır.²¹⁷¹

Bu karine, ancak *iptal davası açan alacaklıya* ‘sözü geçen devrin, satış veya ticari işletmenin (işyerinin) terk edildiği tarihten en az üç ay önce durumun yazılı olarak bildirildiği’ veya ‘*ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaların asılmasıyla*’ birlikte ‘*ticaret sicili gazetesiyle*’, bu mümkün olmadığı taktirde, ‘*bütün alacaklıların öğrenmelerini temin edecek şekilde münasip vasıtalarla ilân olunduğu*’ ispat edilerek çürütülebilir (İİK. mad. 280/III)

Başka bir deyişle, kanun koyucu İİK. mad. 280/III’de «*tacir olan borçlular için*» özel bir durum öngörerek, bu halde, gerek «*borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdını*» ve gerekse üçüncü kişinin «*bu kasdı bildiklerini*» farzetmiştir.

(*) **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 51-86; 536-554; 877-919 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası ve Muvazaa, Nam-ı Müstear, İşletmenin Devri, Kanuna Karşı Hile ve Perdeyi Kaldırma Teorisini (ABD. 2016/2; s: 343-403) - **UYAR, T.** Ticari İşletme Devirlerinin Muvazaa Nedeniyle İptali «İİK. m. 280/III» (ABD. 2014/4, s: 623-656) - **UYAR, T.** İİK. ’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2.Baskı, 2017, s: 13-17; s: 787-789; s: 1089-1097 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Araştırma Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: III, Nisan/2020, s: 3941-3981] – **BAHTİYAR, M.** Yeni Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu’nun Ticari İşletmenin Devri Konusunda Getirdikleri (Legal Huk. Dr. Ekim/2011, S: 106, s: 3889-3910) – **DURMAN, O.** İcra ve İflas Hukuku, Açısından Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri, 2009-**ERİŞİR, E.** Ticari İşletmenin Devrinde İhtikak ve Tasarrufun İptali Davaları Arasındaki İlişki (BATIDER, Aralık/2008, S: 4, s: 271-301) – **ERTAŞ, Ş.** Ticari işletmenin Devrinde Hakların ve Borçların İntikali (Terazi Huk. Der. Mart/2020, s: 572-579) – **ÜLKÜ, M.F. / KARAASLAN, E.** Alacaklılardan Mal Kaçırma Amacıyla Ticari işletmenin Devri ve Türk Hukukunda Bir Bilinmeyen: BY. m. 179 (Manisa Bar. Der. Temmuz – Ekim/1999, s: 47-67) – **YILDIRIM, M. K.** Tasarrufun İptali Davasında Ticari İşletme Devri Karinesi (Prof. Dr. Nur Cantel’e Armağan, 2013/2, s: 471-482)

²¹⁶⁸ **BİRSEL, M.T.** Ticari İşletme Hukuku, 1970, s: 75

²¹⁶⁹ **DURMAN, O.** age. s: 26

²¹⁷⁰ **KAR, B.** İşletme, İşyeri ve İşin Gereklilerinden Kaynaklanan Nedenlere Dayalı Fesihlerde Yargısal Denetim (Çalışma ve Toplum Ekonomi Dergisi, S: 17, s: 105 vd. - **GÜNER, S.** 6102 sayılı TTK ve 4857 sayılı İş Kanunu Düzenlemeleri Işığında İşyeri Devri ve İş İlişkilerine Etkisi (Legal Der. Kasım/2015, s: 114) - **ÖZKARACA, E.** İşyeri Devrinin İş Sözleşmelerine Etkisi ve İşverenlerin Hukuki Sorumluluğu, 2008, s: 20

²¹⁷¹ Bknz: 17. HD. 09.06.2014 T. 2388/9209; 06.02.2012 T. 13158/1129 (www.e-uyar.com)

Bu hükme göre, üçüncü kişi; borçlu – tacirden; **a)** «Ticari işletmesinin veya işyerinin önemli bir kısmını devralmış veya satın almışsa, **b)** Yahut, işyerindeki ticari mallarının tamamını veya önemli bir kısmını devralmış veya satın almışsa», **c)** Ya da; ticari işletmesinin/işyerinin bir kısmını iktisap ettikten sonra ticari işlemeyi/işyerini sonradan işgal etmişse, **borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdı** ile hareket etmiş sayılır.

Başka bir deyişle, böyle bir durumda, İİK. m. 280/III’de yer alan bu ‘karine’ nedeniyle, «üçüncü kişinin borçlunun borca batık olduğunu» ve ‘alacaklılara zarar verme kasdıyla hareket ettiğini’ bildiği» kabul edilmektedir.²¹⁷²

Kanunun kabul ettiği bu karine ancak iki şekilde çürütülebilir:

√ «*Borçlu ya da üçüncü kişi, devir, satış veya terk tarihinden itibaren en az üç ay önce, durumu iptal davasını açan alacaklıya yazılı olarak bildirdiklerini*» ya da,

√ «*Borçlu ya da üçüncü kişi, yine devir, satış veya terk tarihinden itibaren en az üç ay önce, ticari işletmenin bulunduğu yerde, bu durumu belirten, görülebilir levhalar asmakla beraber ayrıca Ticaret Sicili Gazetesiyle, bu mümkün olmadığı takdirde, bütün alacaklıların öğrenebilecekleri şekilde, uygun vasıtalarla ilan ettiklerini*» isbat ederlerse, aleyhlerindeki karineyi çürütebilirler.²¹⁷³

Açıklanan bu hükümlerle, iptal davalarına konu olabilecek tasarruflar arttırılmıştır.²¹⁷⁴

Yüksek mahkeme, buraya kadar açıklanan İİK. mad. 280/III’de öngörülen bu ‘karine’ ile ilgili olarak;

√ «*Dava konusu çelik yakıt tanklarının borçlu şirketin ticari emtiasından biri olduğu, bu emtianın borçlu şirketin ticari işletmesinin önemli bir kısmını oluşturması halinde İİK’nun 280. maddesi gereğince yapılan devir ticari işletmenin devri niteliğinde alacağından, mahkemece satış tarihinde dava konusu geminin, borçlunun ticari işletmesinin önemli bir mal varlığını oluşturup oluşturmadığı araştırılarak, oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini*»²¹⁷⁵

√ «*Taşınmazlar üzerinde taşınmazın değerinden fazla ipotek bulunduğu, bu itibarla ivaz farkından bahsedilemeyeceği, davalı borçlular ile diğer davalılar arasında İİK’nun 280/2 maddesinde sayılan bir yakınlık olmadığı ve taşınmazların tapudaki niteliklerinin mesken oluşu dikkate alınarak ticari işletme hükmünde de olmadığı anlaşıldığından tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiği*»²¹⁷⁶

√ «*Davalılar arasındaki işlemlerin örtülü işyeri devri mahiyetinde olduğunun tespit edilerek İİK 280/3 gereğince iptale tabi bulunduğu*»²¹⁷⁷

√ «*Davalı borçlunun satılan taşınmazda bir ticari faaliyeti olmadığından, taşınmazın işyeri vasfında olmasının İİK’nun 280. madde anlamında bir işyeri devri sonucunu doğurmayacağı*»²¹⁷⁸

√ «*Davalı takip borçlusu şirket taşıfye halinde olduğundan ‘taşınmazı alan davalının bunu bilerek aldığı, İİK 280/3 maddedeki karinenin aksi davalılar tarafından yasada belirtildiği şekilde çürütülemediği’nden bahisle ‘davanın kabulüne’ karar verilmesi gerekeceği*»²¹⁷⁹

√ «*Borçlu şirkete ait fabrikanın diğer davalı şirkete devredilmiş olması nedeniyle, İİK’nun 280/3. maddesi gereğince ‘işyerini devir alan şirketin borçlunun alacaklarını ızzar kastını bildiği ve borçlunun da bu hallerde ızzar kasdıyla hareket ettiğinin kabul edilmesi gerektiği, bu karinenin davalı şirketlerce devir işlemine ilişkin keyfiyetin*

²¹⁷² Bknz: ÇETİNEL, T. age. s: 69

²¹⁷³ Bu konuda ayrıca bknz: KAZANCI, İ.T. age. s: 180 vd.

²¹⁷⁴ SARISÖZEN, İ. Yargılama Usulü, s: 54

²¹⁷⁵ Bknz: 17. HD. 29.06.2020 T. 4212/4098 (www.e-uyar.com)

²¹⁷⁶ Bknz: 17. HD. 03.02.2020 T. 5150/349 (www.e-uyar.com)

²¹⁷⁷ Bknz: 17. HD. 18.12.2019 T. 5577/12150 (www.e-uyar.com)

²¹⁷⁸ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 609/12065 (www.e-uyar.com)

²¹⁷⁹ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 5264/11413 (www.e-uyar.com)

İİK.nun 280/3. maddesinde belirtildiği şekilde ilan edilmemesi nedeniyle çürütülmediği’nden bahisle, davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»²¹⁸⁰

belirtmiştir.

XI- Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken “dava şartları”;

Bilindiği gibi “*dava şartı*” “*davanın esası hakkında yargılama yapılabilmesi ve karar verilebilmesi için varlığı veya yokluğu gerekli olan şartlar*”dır.²¹⁸¹

Yeni HMK.’nun 114. maddesinin 1. fıkrasında ‘*dava şartlarının neler olduğu*’ (12) bent halinde sayılarak belirtildiği gibi; 2. fıkrasında ‘*diğer kanunlarda yer alan dava şartlarının ilişkin hükümlerin saklı olduğu*’ açıklamıştır.

HMK.’nun 114. maddesinde (12) bent halinde sayılan –ve tüm davalar için geçerli olan- dava şartları “genel dava şartları”, buna karşın HMK. m. 114/2’de belirtilen dava şartlarına ise, bazı davalar için öngörülmüş olduğu için “özel dava şartı” olarak nitelendirilir. Örneğin; İİK. m. 277/I-1’de öngörülen ‘*tasarrufun iptali davası açabilmek için kesin ya da geçici aciz belgesi ibraz etme zorunluluğu*’, İİK. m. 69/II’de öngörülen ‘*borçtan kurtulma davası açabilmek için % 5 oranında teminat gösterme zorunluluğu*’ birer “özel dava şartı”dır.²¹⁸²

“*Tasarrufun iptali davası*”nda aranan d a v a ş a r t l a r ı ;

a) ‘*İcra takibinin kesinleşmiş olması*’ gerekir.

b) ‘*Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması*’ gerekir.

c) ‘*Borçlu hakkında yapılmış icra takibine konu olan alacağın kesinleşmiş olması*’ gerekir.

ç) ‘*Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi*’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.

²¹⁸⁰ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 2426/11070 (www.e-uyar.com)

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 51-86; 536-554; 877-919 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası ve Muvazaa, Nam-ı Müstear, İşletmenin Devri, Kanuna Karşı Hile ve Perdeyi Kaldırma Teorisi (ABD. 2016/2; s: 343-403) - **UYAR, T.** Ticari İşletme Devirlerinin Muvazaa Nedeniyle İptali «İİK. m. 280/III» (ABD. 2014/4, s: 623-656) - **UYAR, T.** İİK.’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2.Baskı, 2017, s: 13-17; s: 787-789; s: 1089-1097 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Ün. Huk. Fak. Der. (Araştırma Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: III, Nisan/2020, s: 3941-3981] - **BAHTİYAR, M.** Yeni Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu’nun Ticari İşletmenin Devri Konusunda Getirdikleri (Legal Huk. Dr. Ekim/2011, S: 106, s: 3889-3910) - **DURMAN, O.** age. - **ERİŞİR, E.** Ticari İşletmenin Devrinde İhtkak ve Tasarrufun İptali Davaları Arasındaki İlişki (BATİDER, Aralık/2008, S: 4, s: 271-301) - **ERTAŞ, Ş.** Ticari işletmenin Devrinde Hakların ve Borçların İntikali (Terazi Huk. Dr. Mart/2020, s: 572-579) - **ÜLKÜ, M.F.** / **KARAASLAN, E.** Alacaklılardan Mal Kaçırarak Amacıyla Ticari işletmenin Devri ve Türk Hukukunda Bir Bilinmeyen: BY. m. 179 (Manisa Bar. Der. Temmuz – Ekim/1999, s: 47-67) - **YILDIRIM, M. K.** Tasarrufun İptali Davasında Ticari İşletme Devri Karinesi (Prof. Dr. Nur Cantel’e Armağan, 2013/2, s: 471-482)

²¹⁸¹ **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C: 1, 2020, s: 375-398 - **KURU, B.** Dava Şartları (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, 1964, s: 109-147) - **ARSLAN, R.** Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Medeni Usul Hukukuna Getirdiği Başlıca Yenilikler (Prof. Dr. Gürgeç Çelebicin’a Armağan, 2011, s: 439-459) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** Medeni Usul Hukuku, 6. Baskı, s: 310 vd. - **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKES, M.** Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 4. Baskı, s: 243 vd. - **GÖRGÜN, Ş. İ.** Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, s: 144 vd. - **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFHD. 2015/4, s: 931-974) - **ÇETİNEL, T.** age. s: 75 vd. - **PEKCANİTEZ, H.** Pekcanitez Usul Hukuku, 2017, s: 925 vd.; 950 vd.

²¹⁸² **ALBAYRAK, H.** agm. s: 934

Belirtilen bu dava şartlarından herhangi birisinin veya birden fazlasının dava konusu olayda gerçekleşmemiş olması halinde, mahkemece “*ön koşul yokluğu nedeniyle tasarrufun iptali davasının reddine*” karar verilir.²¹⁸³

XII- Açılmış olan tasarrufun iptali davasında mahkemece ö n c e «dava önkoşulu» olan *kesin* (İİK. mad. 143, 105/I) ya da *geçici aciz belgesinin* (İİK. mad. 105/II) bulunup bulunmadığı ya da aciz belgesi ibrazına gerek bırakmayan BK. mad. 19’a dayalı (‘mu-vazaa’ nedenine) bir tasarrufun iptali davasının söz konusu olup olmadığı araştırılır.²¹⁸⁴ Ondan sonra *iptal koşullarının* (İİK. mad. 278, 279, 280) bulunup bulunmadığı irdelenir. İptal davasının, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen *değere* ilişkin olması halinde, n a k d e n t a z m i n e (İİK. mad. 283/II) karar verilir.

Yapılan inceleme sonucunda *yapılan satışta edimler arasında aşırı fark bulunmadığı* görülür, davalıların arasında mal kaçırma kasdını davalı üçüncü kişinin bildiği ya da bilebilecek durumda olduğunu gösteren bir yakınlığın da isbat edilememesi halinde, (İİK. mad. 280/I), açılmış olan tasarrufun iptali davasının reddine karar verilir.²¹⁸⁵

XIII- Hakim, iptal edilmesi istenen tasarruf konusu mallar hakkında davacının istemi üzerine -davacının alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak²¹⁸⁶ *ihtiyati haciz* kararı verebilir (İİK. mad. 281/II).^(*)

‘İptal davalarında ihtiyati haciz’ konusunu düzenlemiş olan İİK.’nun 281/II. maddesinde bu husus;

“*Hakim, iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı mahkemece takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemez.*”

ş e k l i n d e düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi burada (3) hususa değinilmiştir:

1) Mahkemece; “iptal davasına konu olan (iptale tabi tasarrufların konusu olan) mallar hakkında” –alacaklının talebi üzerine- ‘ihtiyati haciz kararı’ verilebilir.

2) “Teminatın lüzum ve miktarı” mahkemece takdir ve tayin olunur.

3) “İptal davası bedele dönüşmüşse (İİK. 283/II)” (yani ‘iptal davası, elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete ilişkinse’); mahkemece, teminat gösterilmeden ihtiyati haciz kararı verilemez.

Bu düzenleme, ‘iptal davasının bedele dönüşmüş olması halinde’ “hangi konuda ihtiyati haciz kararı verilebileceği” konusunu açıkça düzenlemediği (aydınlatmadığı) için yeterli değildir. Kanun’un bugünkü mevcut düzenlemesinden sanki bu durumda da “*iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında*” ihtiyati haciz kararı verilebileceği izlenimi uyanmaktadır. U y g u l a m a d a da, bu konuda sık sık tereddüde düşülmekte-

²¹⁸³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 749 vd.

²¹⁸⁴ Bknz: 7. HD. 19.02.2013 T. 4941/1956 (www.e-uyar.com)

²¹⁸⁵ Bknz: 17. HD. 18.03.2013 T. 5379/3515 (www.e-uyar.com)

²¹⁸⁶ Bknz: 17. HD. 14.10.2019 T. 175/9302; 09.10.2019 T. 393/9197; 01.10.2019 T. 979/8710; 23.09.2019 T. 12885/8379; 16.09.2019 T. 15616/8043; 16.09.2019 T. 13953/8047; 25.06.2019 T. 17506/7853; 18.06.2019 T. 12796/7713; 20.05.2019 T. 8955/6312; 14.05.2019 T. 9240/6025 vd. (www.e-uyar.com)

(*) **AKŞENER, H.S.** Tasarrufun İptali Davalarında İhtiyati Haciz (Legal Huk. Der. Ağustos/2013, s: 115-121) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 140-169; s: 1124-1164 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 273-278; s: 387-392 – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası (İİK. 277 vd.) ve İtirazın İptali Davası (İİK. 67) Sırasında Konulan «İhtiyati Haciz» Ne Zaman ve Nasıl Kesin Hazce Dönüşür? (Legal Huk. Der. 2017/Şubat, s: 751-755)

dir... Halbuki, bu durumda, ‘davanın kabulü’ halinde, mahkemece “dava bedele dönüşmüş olduğundan, dava konusu şeyin üçüncü kişinin elinden çıktığı tarihteki değeri oranında -davacının alacağından fazla olmamak üzere- davalı üçüncü kişi, davacıya tazminat ödemeye” mahkum edilecektir. Bu nedenle, bu durumda, davacı -alacaklının mahkemededen ‘ihtiyati haciz kararı verilmesini’ istemiş olması halinde -teminat mukabilinde- “Dava Konusu (İptale Tabi Tasarrufların Konusu) Olan Mallar Hakkında” değil “Davalı Üçüncü Kişinin Taşınır ve Taşınmaz Malları ile Üçüncü Kişilerdeki Hak ve Alacaklarına, İİK. m. 281/II Gereğince İhtiyati Haciz Konulmasına” ş e k l i n d e karar verilmesi isabetli olacaktır.

İptal davasını kimlerin açabileceği -yani, bu davada kimlerin «davacı sıfatı»nı taşıyabileceği- bu maddede -sayılarak (tahdidi olarak)- belirtilmiştir. Burada belirtilen kişilerin dışındakilerin dava açma hakkı yoktur.

İptal davası sabit olduğu (kazanıldığı) takdirde, davacı, dava konusu mal üzerinde, sanki o mal hala borçlunun malvarlığında (mülkiyetinde) imiş gibi, cebri icra yolu ile hakkını (alacağını) almak yetkisini elde eder. Dava konusu mal, «iptal kararı» ile borçlunun mülkiyetine (malvarlığına) dönmez.²¹⁸⁷ Üçüncü kişi yine «malik» olmakta devam eder.²¹⁸⁸ Bu husus, iptal davasının *aynı* bir dava olmayıp, *kişisel* bir dava olmasının sonucudur.²¹⁸⁹

Kazanılan iptal davasının konusu *taşınmaz* ise, -yani; alacaklı tarafından, sahip olduğu taşınmazı (taşınmazları) üçüncü kişilere devretmiş olan borçlulara karşı, bu devir işlemlerinin iptali için «tasarrufun iptali davası» açılmış ise- alacaklı; «*davalı-üçüncü kişi üzerindeki kaydın düzeltilmesine -iptal ve teşcile- gerek kalmadan o taşınmazın haczini ve satışını*» isteyebilir.^{(*)2190} Bu nedenle, satış işlemine konu yapılan taşınmaz hakkında açılan iptal davalarında, iptal isteminin yerinde görülmesi halinde mahkemece;

«‘*Satış işleminin (tasarrufunun) iptaline’ ilişkin tasarrufun iptali davaları sonucunda, davanın kabulü halinde mahkemece ‘davalı üçüncü kişi üzerindeki tapu kaydının iptaline ve taşınmazın tekrar borçlu adına tesciline’ (eski hale getirilmesine) taşınmazın önceki maliklere döndürülmesine’ ya da daha kısa olarak ‘tapunun iptaline’ şeklinde» karar verilmeyip, «‘...tapu hissesinin iptali ile borçlu adına tesciline’ değil, ‘dava konusu tasarrufun iptaline, davacı alacaklıya icra takibindeki alacak ve fer’ileri (eklentileri) ile sınırlı olmak üzere, dava konusu taşınmaz hissesi üzerinde haciz ve satış işleme yetkisinin tanınmasına...’ ‘...satışa konu taşınmaz malikinin borçlu ...olduğunun tesbitine değil ‘... dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacıya alacak ve fer’ileri (eklentileri) ile sınırlı olarak cebri icra yoluyla alacağını almak yetkisinin tanınmasına’ ‘... satış tasarrufunun iptali ile davalı üçüncü kişi adına olan tapu kaydının iptal edilip borçlu adına tesciline...’ değil, ‘... satışa konu taşınmazlar üzerinde davacı alacaklıya icra takibindeki alacak ve fer’ilerini (eklentilerini) geçmemek üzere haciz ve satış isteme yetkisinin tanınmasına’ ‘dava konusu satışın iptaline ve taşınmazın borçlu adına tesciline’ değil, ‘...*

²¹⁸⁷ Bknz: 12. HD. 10.12.2015 T. 17105/31231; 16.06.2015 T. 11663/1672; 26.05.2014 T. 12621/15005; 18.10.2012 T. 21675/30215; 10.04.2012 T. 30240/11673 vb. (www.e-uyar.com)

²¹⁸⁸ Ayrıntılı bilgi için bknz: Yuk. UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 19 vd. - UYAR, T. İİK. Şerhi, Cilt: 11, s: 18658 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4306

²¹⁸⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: Yuk. UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 20 vd. - UYAR, T. age. Cilt: 11, s: 18660 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4309 vd.

²¹⁹⁰ Bknz: 17. HD. 02.05.2017 T. 468/4921; 17.04.2017 T. 3407/4165; 16.03.2017 T. 21450/3705; 22.11.2016 T. 20871/10761; 08.11.2016 T. 19318/10238; 18.10.2016 T. 17449/9073; 11.10.2016 T. 17076/8800; 24.05.2016 T. 12160/6293; 17.05.2016 T. 14579/6009; 19.04.2016 T. 2560/5017; 05.04.2016 T. 20578/4259; 08.02.2016 T. 18704/1197; 02.02.2016 T. 6331/1184; 15.04.2013 T. 10728/5449; 15. HD. 14.04.2003 T. 986/1956; 25.05.1998 T. 1847/1925 vb. (www.e-uyar.com)

satışına ilişkin tasarrufun asıl alacak ve fer’ileri ile (eklentileri ile) sınırlı olarak iptaline...’» şeklinde karar verilmesi gerekir.²¹⁹¹

Tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişi, borçludan satın aldığı *taşınır/taşınmazı elinden çıkarırsa -yani; dördüncü bir kişiye devrederse-* mahkemece davacıya (vekiline) «İİK. mad. 282 ve 283/II uyarınca ‘*seçimlik hakkı*’ nı hatırlatarak ‘*açtığı davayı (kötüniyetli) dördüncü kişiye dahil edip etmeyeceğini*’ sorması ve ‘*davacının (vekilinin) davasına (kötüniyetli) dördüncü kişiyi dahil etmesi halinde, bu kişiye dava dilekçesini tebliğ etmesi*’ aksi taktirde -yani; bu kişinin davaya dahil edilmemesi veya *kötüniyetli olduğunun* kanıtlanamaması halinde- ‘*davanın bedele dönüştüğü*’ kabul edilerek, ‘*dava konusu tasarrufa konu taşınır ya da taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri belirlenerek*’ -davacının takip konusu alacak ve fer’ileri ile (faiz ve takip masrafları ile) sınırlı olarak davalı üçüncü k i ş i *tazminata* mahkum edilir (İİK. mad. 283/II).^(*)

Bu halde alacaklı, iptal davası sonucunda aldığı ilanı, -kesinleşmeden-²¹⁹² doğrudan doğruya davalı-üçüncü kişiye karşı icraya koyabilir.²¹⁹³

Eğer üçüncü kişi, dava konusu malı, *dava sırasında elden çıkarmışsa*, davacı-alacaklı, bu durumda İİK. mad. 283/II hükmünün uygulanmasını isteyebilir.

İptal davasının ‘*bedele dönüşmesi*’ için, üçüncü kişinin dava konusu taşınır/taşınmazı devrettiği kişinin (dördüncü kişinin) ‘*i y i n i y e t l i o l m a s ı*’ gerektiği, gerek **doktrin**²¹⁹⁴ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarının**²¹⁹⁵ hemfikir olduğu bir görüştür.²¹⁹⁶

Eğer ‘*dördüncü kişi*’, davacı-alacaklı tarafından -‘*kötüniyetli olduğu*’ ispatlanamayacağı düşüncesi ile- açılmış olan tasarrufun iptali davasına hiç **dahil edilmemişse** veya ‘*kötüniyetli olduğu*’ düşüncesi ile davaya dahil edilmesine rağmen, bu husus davacı-ala-

²¹⁹¹ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2397/10196; 12.09.2013 T. 10078/12080; 05.05.2011 T. 4409/4351; 27.09.2010 T. 6377/7378; 22.12.2009 T. 7344/8780; 23.09.2008 T. 2532/4228; 11.07.2008 T. 2592/3947; 14.07.2008 T. 2591/3946; 19.06.2008 T. 867/3381 vb.; 4. HD. 13.04.2008 T. 4720/4129; 06.02.2011 T. 2669/1368; 24.01.2011 T. 14470/446; 04.11.2010 T. 11690/11472; 18.06.2008 T. 13589/8413; 09.06.2008 T. 13019/7851; 08.05.2008 T. 1779/6552 vb. (www.e-uyar.com)

^(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:140-169; s:570-586 – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının ‘Bedel’e Dönüşmesinin Uygulamada Yaşattığı Sorunlar «İİK. 283/II» (İBD. Mart/2020, s:87-121) – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasına Konu Olan ve Üzerinde İpotek Bulunan Bir Taşınmazı, Davalı Üçüncü Kişiden Satın Alan Dördüncü Kişinin İyiniyetli Olup Olmamasının Doğurduğu Sonuçlar «İİK. 282; 283/II» (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1721-1758) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Bası, 2017, s:1406-1410

²¹⁹² Bknz: 8. HD. 26.06.2012 T. 6080/6236; 26.06.2012 T. 6078/6234; 08.05.2012 T. 3729/3956; 12. HD. 25.12.2008 T. 8746/23250; 24.04.2007 T. 5791/5973 (www.e-uyar.com)

²¹⁹³ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3576 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1436 - **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 245 - **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, s: 1840 - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 530 - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 243 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4582 - **YILMAZ, E.** İİK. Şerhi, s: 1252 – **İNANÇ, A.** agm. s:144

²¹⁹⁴ **KURU, B.** El Kitabı, s: 1424 vd. - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** s: 445 vd. - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 514 - **YILMAZ, E.** age. s: 1251 - **COŞKUN, M.** Açıklamalı-İçtihatlı, İİK. s: 4819

²¹⁹⁵ Bknz: 17. HD. 13.03.2017 T. 1658/2646; 28.02.2017 T. 19825/2123; 06.12.2016 T. 20381/11217; 15.11.2016 T. 17928/10506; 25.10.2016 T. 7077/9343; 05.11.2007 T. 3606/3386; 24.01.2017 T. 22158/493; 29.03.2016 T. 4074/3949; 13.10.2015 T. 12192/10580; 15.06.2015 T. 4112/8628; 09.06.2015 T. 4523/8439; 30.03.2015 T. 16194/5058; 01.04.2013 T. 15317/4587; 14.03.2013 T. 5932/3305; 18.09.2012 9199/9510; 17.05.2012 T. 5229/6274; 16.05.2012 T. 5131/6235; 18.04.2012 T. 1901/4843; 28.03.2012 T. 1926/3773; 25.04.2011 T. 8141/3884; 15.03.2011 T. 12143/2284; 09.12.2010 T. 3033/10818; 17.06.2010 T. 4844/5635; 27.05.2010 T. 3700/4799; 18.03.2010 T. 429/2408; 15.09.2009 T. 4441/5400; 17.11.2009 T. 7699/7593; 17.11.2009 T. 7699/7593; 15.09.2009 T. 4441/5400; 02.06.2009 T. 829/3821; 19.11.2008 T. 4326/5325; 27.10.2008 T. 2351/4913; 08.07.2008 T. 806/3815; 10.06.2008 T. 736/3139; 14.05.2007 T. 7688/3231; 16.12.2004 T. 4579/6562; 30.11.1995 T. 6640/7084 vb. (www.e-uyar.com)

²¹⁹⁶ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4582 vd.

caklı tarafından kanıtlanamadığı için, onun hakkındaki dava ‘**reddedilmişse**’, mahkemece «tasarrufun iptaline» (ve davacı-alacaklıya «*dava konusu şey üzerinde cebri icra yetkisi tanınmasına*») karar verilir. Bu durumda ayrıca «davalı-üçüncü kişi hakkında ‘davanın bedele dönüştüğü’ kabul edilerek ‘*dava konusu taşınmazın/taşınırın üçüncü kişi tarafından elden çıkarıldığı tarihteki değerinin davalı- üçüncü kişiden tahsiline*’ karar verilemez.

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta;

● Davacı (A.) BANK AŞ. vekilleri 26.02.2015 tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;

“- *Tasarrufun iptaline konu ‘Mersin ili, ... ilçesi, ... köyü, 13 cilt, 1512 sayfa, 1383 parselde kayıtlı gayrimenkul üzerine’ İİK m. 281/II uyarınca teminatsız olarak ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir konulmasını,*

- *İİK 277 vd. maddeleri uyarınca tasarrufun iptaline, gayrimenkulün kaydında tasahihe mahal olmadan müvekkillerine cebri icra yapabilme ve alacaklarını tahsil etme hak ve yetkisi verilmesini,*

- *Davalı borçlunun ((S.) GIDA LTD. ŞT.’nin) diğer davalı (E.) GIDA LTD. ŞT.’ye yaptığı devir işleminin, muvazaalı olması nedeniyle iptaliyle, müvekkil bankaya cebri icra yetkisi tanınmasını,*

- *Müvekkili bankanın Adana şubesi ile davalılardan (S.) GIDA LTD. ŞT. arasında 02.05.2011 ve 28.08.2012 tarihli genel kredi sözleşmeleri imzalandığını, bu sözleşmeler uyarınca borçlulara, ticari rotatif, kredili mevduat kredileri açılıp kullanıldığını, verilen kredilerin ödenmemesi üzerine borçlulara ihtarname gönderilerek hesapların kat edildiğini, borcun tahsili için verilen 1.650.000,00 TL tutarlı ve 28.08.2012 tanzim tarihli senet dayanak tutularak Adana 1. Asliye Ticaret Mahkemesinden 14.11.2013 tarihinde ihtiyati haciz kararı alınıp Adana ... İcra Müdürlüğünün 2014/... sayılı dosyası ile icra takibine geçtiklerini,*

- *Davalı borçlu (S.) GIDA LTD. ŞTİ.’nin, borcunun doğumundan sonra malvarlığı üzerinde muvazaalı işlemler yaptığının tespit edildiğini, bu amaçla adı geçen borçlunun, 12.11.2014 tarihinde, diğer davalı (E.) GIDA LTD. ŞT.’ne sahip olduğu gayrimenkulü devrettiğini, bu iki şirket arasında çok öncesinden ticari ilişki bulunduğunu, iki tarafın da tacir olduğunu, davalı-üçüncü kişi (E.) GIDA LTD. ŞTİ.’nin, diğer davalı borçlunun mali durumunu bilebilecek durumda olduğunu, bu nedenle kötü niyetli sayılması gerektiğini,*

- *Dava konusu gayrimenkulün ‘ticari işletme’ sayılması nedeniyle ortada bir ‘ticari işletme devri’ nin söz konusu olduğunu, devrin gerekli ilanlar yapılmadan gerçekleştiğini,*

- *İİK m. 278/III-2 uyarınca tapuda gösterilen değer ile gayrimenkulün gerçek değeri arasında fahiş bir fiyat bulunup bulunmadığının mahkemece araştırılması gerektiğini,*

- *Dava konusu alacağın, davalı borçlunun mal kaçırma kastıyla yaptığı tasarruftan önce doğduğunu, bu nedenle iptale tabi olduğunu,*

- *Davalılar arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunduğu davalı olarak gösteril-memiş kişiler bulunsa dahi, davanın her aşamasında bu kişilerin davaya dahil edilebileceklerini”*

belirterek “*dava konusu tasarrufun iptaline karar verilmesini*” istemiştir.

● Davalı (A. S.) vekili 26.05.2016 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“- *Müvekkilinin, davacı tarafından 02.02.2016 tarihli dilekçeyle davaya dahil edildiğini,*

- *Müvekkilinin dava konusu gayrimenkulü tapu kaydındaki sicile güvenerek iyiniyetle satın aldığını, tapu devri aşamasında diğer davalı (İ. A.) yanakit olarak 650.000 TL ödediğini, ayrıca taşınmaz üzerindeki ipoteğin kaldırılmasını teminen de (O.) BANK vasıta-*

stıyla (Z.) BANKASI'na 2.250.000,00 TL ödeyerek ipotegi kaldırttığını, ayrıca gayrimenkul kaydında görülen ihtiyat haciz için de 180.000 TL ödediğini, böylece gayrimenkulün kendisine 3.080.000,00 TL'ye mal olduğunu,

- Müvekkilinin iyiniyetli olduğunu, taraflar arasındaki ilişkiden haberdar olmasının söz konusu olmadığını, kaldı ki Yargıtay kararları uyarınca kısa aralıklarla yapılan satışların iyiniyet olgusunu ortadan kaldırmayacağını”

belirterek “müvekkili yönünden davanın reddine karar verilmesini” talep etmiştir.

• Davalı-borçlu kişi (S.) GIDA LTD. ŞT. vekili 18.08.2015 tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle;

“- Tasarrufun iptali davasının açılabilmesi için bulunması gereken dava ön koşullarının olayda gerçekleşmediğini, bu nedenle davacı tarafından İİK. m. 277 uyarınca kesin ya da geçici aciz vesikasının ibraz edilmemiş olduğunu, ayrıca davacının alacağını gerçek olduğu hususunun da sabit olmadığını, davacı taraf ‘borcun kaynağının genel kredi sözleşmesi olduğunu’ belirtmiş olmasında rağmen, takip dayanağının 28.08.2012 tanzim tarihli bono olduğunu da ileri sürmüş olduğundan, bu hususların mahkemece araştırılması gerektiğini,

- Dava konusu taşınmaz üzerinde ipotek bulunduğundan, satış da bu ipotekle yükümlü olarak yapılmış olduğundan, ipotek bedelinin taşınmazı ipotekle yükümlü olarak satış almış olan (E.) GIDA LTD. ŞT. tarafından ödeneceğini, yapılan satışta muvazaa bulunmadığını keza satışın davacı alacaklıdan mal kaçırarak amacı ile de yapılmamış olduğunu”

belirterek, “açılmış olan davanın reddine karar verilmesini” bildirmiştir.

• Davalı-üçüncü kişi (E.) GIDA LTD. ŞT. vekili 07.04.2015 havale tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle;

“- Tasarrufun iptali davasının açılabilmesi için, davacı-alacaklı tarafından dosyaya İİK. m. 277 uyarınca aciz vesikasının ibraz edilmesi gerektiğini, dosyada böyle bir vesika olmadığından, açılmış olan davanın ön şart yokluğundan reddi gerektiğini,

- İcra dosyasında borçlunun birçok gayrimenkulüne haciz konulduğunu, mahkemece buna rağmen ihtiyati haciz tesisinin hatalı olduğunu ve ihtiyati haczin kaldırılmasını talep ettiklerini,

- Davacının dava konusu 1383 parselde yapılmış olan satışın muvazaalı olduğunu ispat etmesi gerektiğini, buna rağmen davacının herhangi bir kanıt sunmadığını,

- Yargıtay kararlarına göre gayrimenkul üzerinde ipotek bulunması ve gayrimenkulün ipotekle satın alınması halinde, değerinin de ipotek bedeli kadar düşeceği kabul edilmekte olduğundan, gayrimenkul üzerindeki ipotegin kimin tarafından ödenerek kaldırıldığına mahkemece araştırılması gerektiğini”

belirterek “yersiz ve mesnetsiz açılan davanın reddine karar verilmesini” talep etmiştir.

• Yerel mahkeme olan Adana ... Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 12.04.2018 T. ve E: 2015/..., K: 2018/... sayılı kararda özetle;

“- 02.05.2011 ve 28.08.2012 tarihlerinde davalı-borçlu (S.) LTD. ŞTİ. ile davacı (A.) BANK arasında kredi sözleşmeleri imzalandığını,

- (S.) LTD. ŞTİ. 'nin bu tarihlerden sonra 02.08.2013 tarihinde dava konusu taşınmaz üzerine (Z.) Bankası lehine 4.000.000 TL ipotek şerhi koydurduğunu, ayrıca 20.02.2014 tarihinde Adana 9. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/654 esas sayılı dosyası ile ihtiyati haciz şerhi konulmuş olduğunu, bu tarihten sonra 12.11.2014 tarihinde ‘üzerindeki ipotek ve ihtiyati haciz ile’ taşınmazın davalı (E.) LTD. ŞTİ. 'ne devredilmiş olduğunu,

- Davalı (E.) LTD. ŞTİ.'nin 25.03.2015 tarihinde bu taşınmazı üzerindeki ipotek ve ihtiyati haciz ile birlikte (M. A.) 'yadevrettiğini,

- (M. A.)'nin, aynı taşınmazı 07.04.2015 tarihinde (İ. A.)'ye, onun da 10.04.2015 tarihinde bu taşınmazı (A. S.)'ye devrettiğini, tüm alıcıların taşınmaz üzerindeki şerhleri bilmekte olduklarını, bu nedenle tüm satışların muvazaalı olduğu kanaatine ulaşıldığını”

belirterek “davanın tüm davalılar yönünden kabulüne, yapılmış olan tasarrufların iptaline, davacıya cebri icra yetkisi tanınmasına” karar verilmiştir.

• Davalı (A. S.) vekili 10.09.2018 tarihli “istinaf dilekçesi”nde özetle;

“- Yerel mahkeme kararının müvekkili yönünden denetime elverişli gerekçeden yoksun olduğunu:

√ Yerel mahkemenin, her davalı yönünden iptal gerekçesini ayrı ayrı açıklamaksızın, ‘tüm alıcıların, taşınmaz üzerindeki şerhleri bildiklerini, borçlunun borca batık olduğunu anlayabilecek durumda olduklarını’ açıklayarak, tüm satışların muvazaalı olduğunu kabul ettiğini, bu haliyle mahkeme kararının HMK'nin 297/1-c maddesine ve Anayasanın 141/III maddesine aykırı olduğunu, zira diğer davalıların her biri hakkında o davalılara özgü iptal nedeninin açıklanması gerektiğini, müvekkili hakkında iptal kararı verilirken hangi yasal gerekçeye dayanıldığı açıklanmadığını, müvekkilinin ne borçlu ve ne de diğer davalıları tanımadığını,

-Müvekkilinin iyiniyetli olduğunu:

√ Müvekkilinin halen dava konusu taşınmazın tapu kaydındaki maliki olduğunu, bu taşınmazın kredi borçlusu şirket ((S.) GIDA .....Tic. Ltd. Şti.) tarafından, üçüncü kişi konumundaki davalı (E.) GIDA .....TİC. LTD. ŞTİ'ne satıldıktan sonra, müvekkilinin taşınmazı satın alan altıncı kişi konumunda olduğunu, müvekkilinden önce bu taşınmazın üç kez el değiştirdiğini, İİK.m. 282 uyarınca iptal davalarının ‘borçlu’ ve ‘borçlu ile hukuki muamelede bulunan kişiler ile bunların mirasçıları’ aleyhine açılabilir gibi, kötüniyetli kişiler aleyhine de açılabilirliğini ve iptal davasının iyiniyetli üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmeyeceğini, bu nedenle müvekkilinin kötüniyetli olduğu hususunun davacı tarafından ispat edilmesi gerekirken dosyaya davacı tarafından bu konuda herhangi bir kanıt sunulmadığını, ayrıca taşınmazın hacizli olarak satılmasının ve satışın kısa aralıklarla yapılmasını, tek başına kötüniyetin varlığını ortaya koymayacağını, müvekkilinin tapuya güvenererek taşınmazı satın almış olduğunu,

-Müvekkili yönünden İİK. 'nun 280/son maddesinin uygulanmasının mümkün olmadığını;

√ İİK. 'nun 280/son maddesinin ancak ‘dava konusu taşınmazı bizzat borçludan satın alan üçüncü kişiler hakkında’ uygulanabileceğini, müvekkilinin ise taşınmazı doğrudan doğruya alan kişi konumunda olmadığını, bilakis dava konusu taşınmazı satın alan altıncı kişi konumunda olduğunu,

-Müvekkili hakkında İİK. 'nun 278. maddesinin de uygulanmasının mümkün olmadığını;

√ Müvekkilinin, dava konusu taşınmaz üzerindeki ipotek borcunu, ipotek alacaklısına banka aracılığıyla ödediğini ve tapu malikine de elden ödeme yaparak taşınmazı bilirkişi raporunda tespit edilen gerçek değerinin ödeyerek satın aldığı yani taşınmazı değerinin altında satın almadığını, bunun yanında borçlu ile ve diğer davalılarla maddede açıklanan şekilde akrabalık bağı bulunmadığını,

-Mahkemece muvazaa nedeniyle de davanın kabulünün mümkün olmadığını;

√ Mahkemenin gerekçesinde, davanın, müvekkili yönünden İİK.m. 277 vd. uyarınca mı yoksa muvazaa nedeniyle mi satışın iptal edildiği açıkça belirtilmemişse de, davacı tarafından müvekkil yönünden muvazaanın varlığının ispatlanmamış olduğunu, müvekkilinin taşınmazı, gerçek değerini ödeyerek satın almış olduğunu,

-Öte yandan tasarrufun iptali davası açılabilmesi için, mahkemeye aciz vesikasının sunulmasının dava şartı olduğunu,

√ ‘Davacı bankanın dosyaya kesin ya da geçici aciz belgesi sunduğu’ndan mahkeme kararında hiç söz edilmemiş olduğunu bu nedenle açılmış olan davanın, ‘dava şartı yokluğu nedeniyle’ reddine karar verilmesi gerektiğini, sonuç olarak; müvekkilinin tapuya güvenerek ve taşınmazın gerçek bedelini ödeyerek taşınmazı iyiniyetli olarak satın almış olduğunu”

belirterek “müvekkili yönünden davanın reddine karar verilmesini” talep etmiştir.

• Adana Bölge Adliye Mahkemesi ... Hukuk Dairesi 09.01.2019 tarihli kararında özetle;

-İİK.’nun 282. maddesi gereğince davalı-borçlu ve borçlu ile doğrudan veya dolaylı işlem yapan üçüncü kişiler arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğunu,

-Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması ve davanın beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılmış olması gerektiğini,

-Bu ön koşulların bulunması halinde ise, İİK.’nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini; özellikle İİK.’nun 278. maddesinde yer alan değer düşüklüğünün yani tapuda gösterilen değer ile taşınmazın gerçek değeri arasında fahiş fark bulunup bulunmadığının incelenmesi, İİK.’nun 280/I maddesinde öngörülen borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişinin, borçlunun mal kaçırma kasdı ile hareket etmiş olduğunu bilip bilmediğinin araştırılması gerekeceğini ve İİK.’nun 280/III maddesinde belirtilen ‘ticari işletme devrinin söz konusu olduğu hallerde’ alıcının kötüniyetli olup olmadığının araştırılması gerekeceğini,

-Dava konusu uyuşmazlıkta; davacının alacağının, kredi sözleşmeleri ile 28.08.2012 keşide tarihli bonodan doğduğunu, borçlu hakkındaki takibin kesinleştiğini, alacağın gerçek olduğunu, 17.11.2014 tarihli haciz tutanağının geçici aciz belgesi niteliğinde olduğunu, iptali istenen 12.11.2014 tarihli tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olduğunu, dava beş yıllık hak düşürücü süre içinde açıldığından, dava ön koşullarının gerçekleşmiş olduğunu,

-Dava konusu taşınmazın gerçek değeri ile satışta gösterilen bedelleri arasında fahiş fark bulunduğunu, ipotegin fekki için yatırılmış olan 2.250.000,00 TL.’nin davalılardan (A. S.) tarafından ödendiğini gösterir bir kayıt bulunmadığını, ayrıca İİK.’nun 280/III maddesi kapsamında bir ticari işletmenin devrinin söz konusu olduğunu, bu işletmenin yedi gün içinde ikinci kez devredildiğini, davalı (A. S.)’nin, borçlunun alacaklılarını ızzar kasdı ile hareket ettiğinin kabul edilmesi gerektiğini vs.”

belirterek “ilk derece mahkemesi kararının usul ve yasaya uygun olduğunu....” ifade etmiştir.

• Yargıtay ... Hukuk Dairesi’nin 12.11.2020 T. ve E: 2019/..., K: 2020/... sayılı b o z m a k a r a r ı n d a, özetle;

-Bu tür davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki takibin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun, takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması gerektiği,

-Bu ön koşulların bulunması halinde; İİK.’nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiği, özellikle İİK.’nun 278. maddesinde öngörülen ivazlar arasında fark bulunup bulunmadığının araştırılması, 279. maddede öngörülen iptal nedenlerinin gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi gerektiği ve 280. maddenin birinci fıkrasında belirtilen borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişi tarafından borçlunun mal kaçırma kasdı ile hareket edip etmediği ve borçlunun mali durumunun üçüncü kişi tarafından bilinip bilinmediği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunup bulunmadığı araştırılmalı,

Yine aynı taşınmaz üzerine 20.02.2014 tarihinde, Adana ... Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından ihtiyati haciz şerhi konulmuştur.

-Dava konusu taşınmaz, üzerindeki bu *ipoteke* ve *ihtiyati haciz* kaydı ile birlikte, davalı-borçlu (S.) GIDA .....TİC. LTD. ŞTİ. tarafından, 12.11.2014 tarihinde davalı-üçüncü kişi (E.) GIDA...TİC. LTD. ŞTİ., bu şirket tarafından 23.03.2015 tarihinde üzerindeki bu takyidatlarla birlikte (dördüncü kişi) (M. A.)’ye, onun tarafından da 03.04.2015 tarihinde –yine üzerindeki takyidatlarla birlikte- davalı (İ. A.)’ye, bu kişi tarafından da son olarak –yine üzerindeki yüklerle birlikte- 10.04.2015 tarihinde davalı (A. S.)’ye devredilmiştir.

• Davacı-alacaklı vekilleri 26.02.2015 tarihli dilekçelerinde, önce sadece ‘borçlu’ (S.) GIDA...TİC. LTD. ŞTİ. ile ‘ondan dava konusu taşınmazı (ticari işletmeyi) devralmış olan ‘üçüncü kişi’ (E.) GIDA .....TİC. LTD. ŞTİ. aleyhine tasarrufun iptali davası açarak, yapılmış olan ‘satış tasarrufunun iptalini’ istemiş, daha sonra, dava konusu taşınmazın -sıra ile- (M. A.)’ye, (İ. A.)’ye, (A. S.)’ye devredilmiş olduğunu öğrenince, bu kişileri de davaya dahil etmiştir.

*

• Buraya kadar yaptığımız ayrıntılı açıklamalardan sonra, somut uyuşmazlığı Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin -dosya içerisinde mevcut- 12.11.2020 T. ... sayılı ‘*bozma kararı*’ çerçevesinde değerlendirebilirsek;

√ Yukarıda²¹⁹⁷ belirttiğimiz gibi; tasarrufun iptali davasının ‘özel dava şartları’ndan olan “*borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi düzenlenmiş olması*” koşulu, somut olayda gerçekleşmiş midir?

Öncelikle şu hususu belirtelim ki; davacı- alacaklı ne dava açarken ve ne de yargılama sırasında mahkemeye ‘*kesin aciz belgesi*’ (İİK.m.143) ibraz etmemiştir..

İcra dosyası (Adana İcra Müdürlüğü’nün 2014/... sayılı dosyası) ‘*geçici aciz belgesi*’ (İİK.m.105/II) niteliğinde sayılır mı? Davacı-alacaklı vekili Adana ... Asliye Hukuk Mahkemesinden aldığı ‘*ihtiyati haciz kararı*’nı, Adana ... İcra Müdürlüğü’nün 2014/... sayılı dosyasına ibraz ederek ‘*borçlu şirketin adına kayıtlı taşınmaz ve araçların kayıtlarına ihtiyati haciz konulmasını*’ talep etmiş ve bunun üzerine borçlunun malik olduğu; 10 yaşında, 1 yaşında, 4 yaşındaki üç İngiliz atının Türkiye Jokey Kulübündeki kaydına ihtiyati haciz konulmuştur. Daha sonra, alacaklı vekili bu İngiliz atlarının kıymetini takdir ettirmeden (dolayısıyla; dosya borcunu karşılayıp karşılamadıklarını araştırmadan) doğrudan doğruya *tasarrufun iptali davasını* açmıştır.

Böylece, ‘*borçlu şirketin aciz halinde olup olmadığı*’ dosyadan anlaşılamadığı için, mahkemece borçlu şirketin sahip olduğu (3) İngiliz atının kıymetinin takdir ettirilerek, bir sonuca gidilmesi isabetli olacaktır.

√ **İİK. nin 278. maddesine göre;** davalı-beşinci kişi (İ. A.) hakkında iptal kararı verilebilir mi?

a) İİK. m. 278/III-1’de öngörülen ‘*yakın akrabalık*’ nedeniyle, davalı (İ. A.) hakkında tasarrufun iptali mümkün değildir. Çünkü, (İ. A.) ile davalı-borçlu (S.) GIDA ... LTD. ŞTİ. ortakları arasında İİK. m. 278/III-1’de öngörülen derecede (üçüncü dereceye kadar) yakın hısımlık bulunmamaktadır...

b) Kendisine yapılan 03.04.2015 ve kendisi tarafından yapılan 10.04.2015 tarihli tasarruflarda, dava konusu taşınmazın ‘tapuda gösterilen satış bedeli’ ile ‘satış tarihindeki gerçek/rayıç değeri’ arasında fahiş bir fark bulunmamaktadır. Gerçekten, dava konusu taşınmazın, tasarruf tarihi olan 12.11.2014 tarihindeki değeri –dosya içindeki BİLİRKİŞİ RAPORU’na göre- 2.377.859,00 TL’dir.

Davalı (İ. A.), dava konusu taşınmazı (M. A.) isimli kişiden –üzerindeki 4.000.000,00 TL *ipoteke bedeli* + 158.000,00 TL *ihtiyati haciz bedeli* ile birlikte- 600.000,00 TL’sine

²¹⁹⁷ Bknz: Yuk. dipn. 26-69

satın almış ve daha sonra 6. alıcı (A. S.)’ye –yine üzerindeki aynı takyidatlarla birlikte- 650.000,00 TL’ye satmıştır.

Ayrıca ifade edelim ki; yüksek mahkemenin (**Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin**) **yerleşmiş içtihatları uyarınca**²¹⁹⁸ “*İİK. m. 278/III-2’deki bedeller arasında nispetizliğe ilişkin hüküm ‘borçlu ile borçludan tasarrufa konu malı satın alan kişi arasındaki tasarruflarda’ iptal nedeni olabilir, aynı malı üçüncü kişiden satın almış olan başka kişiler (dördüncü kişiler, beşinci kişiler vs.) hakkında bu hüküm uygulanamaz. Bu kişilerin ayrıca ‘kötüniyetli oldukları’-davacı-alacaklı tarafından- ispat edilmedikçe, bu kişilere yapılan tasarrufların iptaline karar verilemez...*”

√ **İİK.’in 279. maddesine göre, davalı-beşinci kişi** (İ. A.) hakkında iptal kararı verilebilir mi?

İİK. m. 279/I-1-4’te öngörülen iptal sebeplerinin hiçbirisi, davalı (İ. A.)’ya yapılan ve onun tarafından (A. S.)’ye yapılan tasarruf hakkında uygulanma kabiliyetini haiz değildir.

√ **İİK.’nin 280. maddesine göre, davalı-beşinci kişi** (İ. A.) hakkında iptal kararı verilebilir mi?

a) Yukarıda²¹⁹⁹ belirttiğimiz gibi “*malvarlığı, borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mali durumun ve zarar ve kastının işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde iptal edilebilir.*” (İİK. m. 280/I, c: 1)²²⁰⁰

Somut olayda, davalı-beşinci kişi (İ. A.)’nın davalı-borçlu (S.) GIDA TİC. LTD. ŞİRKETİ oraklarını tanıdığı, bu kişilerle arasında **organik bağ, husumluk olduğu**, davacı-alacaklı tarafından ispat edilmiş değildir. Çünkü, “*borçlunun ‘alacaklılarına zarar verme kastıyla hareket ettiği’ hususunun -yaklaşık ispat kurallarına göre- alacaklı tarafından ispat edilmesi gerekir.*”²²⁰¹

b) Yukarıda açıkladığımız gibi; “*borçlu ile üçüncü kişi arasında ticari ilişki bulunması*²²⁰², borçlu ile üçüncü kişinin *aynı sektörde bulunması*²²⁰³, üçüncü kişinin; borçlunun mali durumunu ve alacaklılarına zarar verme kastıyla hareket ettiğine karine teşkil ederse de, somut olayda borçlu (S.) GIDA LTD. ŞTİ. ile, davalı-beşinci kişi (İ. A.) arasında ticari ilişki bulunduğu ve bunların aynı sektöre faaliyette bulunduğu ne davacı-alacaklı tarafından iddia edilmiş ne de bu konuda herhangi bir kanıt gösterilmiş değildir. Davalı-borçlu (S.) GIDA LTD. ŞTİ. *gıda sektöründe çalışan bir şirket olduğu halde, davalı-beşinci kişi* (İ. A.) *tekstil işiyle uğraşmaktadır.*

Borçlu (E.) GIDA LTD. ŞTİ. **.../Adana**’da faaliyette bulunduğu halde, davalı-beşinci kişi (İ. A.) **Şanlıurfa**’da faaliyet göstermektedir.

c) Yukarıda²²⁰⁴ açıkladığımız gibi İİK. m. 280/III uyarınca borçlunun ticari işletmesini ya da iş yerindeki ticari mallarını üçüncü kişiye devretmesi halinde devralan üçüncü kişi iyiniyetli olduğunu ancak İİK. m. 280/III, c: 2 uyarınca “*devir tarihinden en az üç ay evvel yapılacak ilan ile*” kanıtlayabilir.

²¹⁹⁸ Bknz: 17. HD. 11.02.2020 T. 4672/1252; 18.12.2019 T. 5386/12138; 25.06.2019 T. 17506/7853; 25.02.2019 T. 1491/2008; 11.02.2019 T. 49/1269; 24.04.2018 T. 1701/4425; 08.03.2018 T. 14337/1693; 09.05.2017 T. 5034/5245; 28.03.2017 T. 2314/3316; 14.03.2017 T. 21348/2729 vb. (www.e-uyar.com) (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 256)

²¹⁹⁹ Bknz: Yuk. dipn. 70-87

²²⁰⁰ Bknz: Yuk. dipn. 74

²²⁰¹ Bknz: Yuk. dipn. 80

²²⁰² Bknz: Yuk. dipn. 88-93

²²⁰³ Bknz: Yuk. dipn. 94-100

²²⁰⁴ Bknz: Yuk. dipn. 101-113

Gerek davacı tarafından 26.02.2015 tarihli ‘dava dilekçesi’nde ve gerekse Adana Bölge Adliye Mahkemesi ... Hukuk Dairesi’nin 09.01.2019 tarihli –Yargıtay ... Hukuk Dairesi’nce b o z u l a n- kararında;

“.....dava konusu taşınmazın ‘soğuk hava deposu’ niteliğinde olması nedeniyle, ‘ticari işletme’ sayıldığı, devirden en az üç ay önce ilan yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olması nedeniyle bu satışın İİK.m. 280/III, c:2 uyarınca iptal edilmesi gerektiği” belirtilmişse de, “ticari işletmenin devirden en az üç ay önce ilan edilmesi” zorunluluğu ancak **BORÇLU İLE ONDAN İŞLETMEYİ DEVRALAN ÜÇÜNCÜ KİŞİLER BAKIMINDAN** söz konusu olur. Yoksa, işletmeyi devir almış olan dördüncü, beşinci, altıncı... kişiler için böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır...

Bu husus, -yukarıda bahsettiğimiz (bu dosya içerisinde mevcut bulunan) - Yargıtay ... Hukuk Dairesi’nin 12.11.2020 T. E: 2019/..., K: 2020/... sayılı kararında açıkça belirtilmiştir.

Bu nedenle, davalı-beşinci kişi (İ. A.), davalı borçlu (S.) GIDA LTD. ŞTİ. ile doğrudan doğruya ilişkide bulunarak ‘dava konusu taşınmazı (soğuk hava deposunu), ondan satın alan kişi’ konumunda olmadığı için, ona yapılan tasarrufun bu nedenle iptaline karar verilmesi mümkün değildir.

SONUÇ: “Açılmış olan ‘tasarrufun iptali davasının’, davalı (İ. A.) bakımından reddedilmesi gerektiğini” –gerekçeleri ile- belirtir hukuk mütalâamızı, davalı vekili Av. ... tarafından, Adana ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2021/... Esas sayılı dosyasına “*Uzman Görüşü*” (HMK.m.293) olarak ibraz edilmek üzere saygı ile sunarız.. 04/11/2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

30) Tasarrufun iptali davalarında “davacının, davalı-borçludaki alacağıının gerçek olması” koşulunun anlam ve işlevi- Yerleşim yeri Londra/İngiltere’de olan yabancı uyruklu bir bankanın kayıtları üzerinde istinabe yoluyla yaptırılacak bilirkişi incelemesinin tabi olduğu esaslar- İİK. m. 280/III, c: 2 uyarınca “ticari işletmenin devir edileceğinin devir tarihinden en az 3 ay evvel iptal davasını açan alacaklıya yazılı olarak bildirilmesi”nin doğurduğu sonuçlar

I- Tasarrufun iptali davalarının “hukuki niteliği” * ve “amacı”: **

Hakkında “haciz” (İİK. m. 78 vd.) işlemine girilen (iflâsta; “iflâs kararı verilen” (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

“Malları üzerine haciz konulması”ndan (veya haklarında iflâs kararı verilmesi”nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadıkça, onlardan “mal kaçırmak” (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım “hileli” işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötü niyetli borçluların “*alacaklılarından mallarını kaçırmak kasdı ile*” yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara “*tasarrufun iptali davası*” denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

“Tasarrufun iptali davası”nı “*bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır*”²²⁰⁵ ve k l i n d e tanımlayabiliriz.²²⁰⁵

* **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd. – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 16 vd.; 141 vd.; 297 vd.; 379 vd.; 463 vd.; 683 vd.; 920 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

** **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 683 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303 vd.

²²⁰⁵ Benzer tanımlar için bknz: **KURU, B.** “Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)” (İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 663) - **MUŞUL, T.** “İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesi-kasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği

• Bu davanın amacı; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; “malları üzerine haciz konulmadan” veya “hakkında iflâs kararı verilmeden” önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışıyla isteyerek- sağlamaktır.^{2206 2207}

İptal davasının, davacı-alacaklı lehine sonuçlanması halinde, dava konusu mal tekrar borçlunun malvarlığına (mülkiyetine) dönmez. Yani, borçlunun yapmış olduğu hileli işlem “maddi hukuk bakımından” iptal edilmez, hükümsüz hale getirilmez. Sadece yapılan hileli işlem “alacaklı bakımından” hüküm ifade etmez.

Yüksek mahkeme de, içtihatlarında “tasarrufun iptali davasının amacı” hakkında; √ “İİK. ’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu”²²⁰⁸

belirtmiştir.²²⁰⁹

• Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası, “dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava”dır.²²¹⁰ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu

tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır” (Tasarrufun İptali Davaları, 2017, 2. Baskı, s: 17) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** “İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir” (İcra ve İflâs Hukuku, 3. Bası, 2020, s: 715) - **EROĞLU, O.** “Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eda davasıdır” (Tasarrufun İptali Davası, 2. Baskı, 2020, s: 24; İslah, 4. Baskı, 2020, s:192) - **BERKİN, N.M.** “Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava” (İflâs Hukuku, 1972, s: 489)

²²⁰⁶ **MUŞUL, T.** age. s: 23 - **EROĞLU, O.** age. s: 30 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 556 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 726 - **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 11.Bası, 2013, s: 857 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 5 - **ÇETİN, H.E.** Tasarrufun İptali, 2016, s: 17 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 40 - **ÇAM, U. M.** Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2009, s:58 - **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2019, s:887 - **ÇETİNEL, T.** Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 29

²²⁰⁷ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s: 3 vd.

²²⁰⁸ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230; 19.11.2018 T. 946/10870; 05.11.2018 T. 6517/10079 (www.e-uyar.com)

²²⁰⁹ Aynı doğrultuda bknz: Ankara BAM. 26. HD. 02.11.2018 T. 2167/1536, 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049, 10.10.2018 T. 4073/8933, 09.10.2018 T. 8503/8819, 17.09.2018 T. 4747/7826, İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585, 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com) - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s:7 vd.

²²¹⁰ **UMAR, B.** Türk İcra-İflâs Hukukunda İptal Davası, 1963, s: 19 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 664 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3409 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **BERKİN, N.M.** İflâs Hukuku Rehberi, 2010, s: 111 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2009, s: 300 - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. Der. 1969/1 s: 39) - **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd.) - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, 1966, s: 223 - **EROĞLU, O.** age. s: 33 vd. - **ESENER, T.** Türk Hususi Hukukunda Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 - **BÖRÜ, L.** İcra

mal, alıcı (veya devir alan)nın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)nın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... “Davanın kabulüne” karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’ dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten “davanın kabulüne” karar veren mahkeme “...*dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen -eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına*” şeklinde karar verir...²²¹¹

Yüksek mahkeme de, iptal davalarının bu niteliğini, çeşitli içtihatlarında;

√ “*Tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, ‘dava konusu taşınmazındavalılar arasındaki satış işlemine ilişkin tasarrufun iptali ile davacı alacaklıya icra dosyasındaki alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak haciz ve satış yetkisi verilmesine’ karar verilmesi gerektiğini, ‘taşınmazın önceki maliklere döndürülmesine’ şeklinde karar verilmesinin hatalı olduğunu*”²²¹²

√ “*İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadın doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını*”²²¹³

belirtmiştir...²²¹⁴

ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal “İİK. m. 280” (AÜHF D. 2009, S: 3, s: 486) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** age. s: 557 - **YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252 - **UYAR, T.** “Muvazaâ” Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 716 vd. - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tespit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, 2014, s: 254) - **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF D. 2015, S: 4, s: 933 - **KORKUSUZ, R.** İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, 2014, s: 312 - **ALBAYRAK, H./AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 18 - **ÖZSUNAY, E.** Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968, s: 233 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 6.Baskı, 2013, s: 1744 - **AKŞENER, S. H.** İptal Davaları, 2. Bası, 2017, s: 27 - **AKKAYA, T.** “Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1968, s: 17 - **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2014, s: 499 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1015 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s: 49 - **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age. s: 858, 878 - **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflâs Hukuku, 7. Baskı, 2016, s: 565 - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s: 18 vd. - **KAZANCI, İ.T.** Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, 2014, C: 3, s: 4309 - **AKYAZAN, S.** Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) - **KARAMERCAN, F.** Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2020, s:158 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 7 - **ÇETİNEL, T.** age. s: 9 - **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku “Ders Kitabı”, 2020, s: 489

²²¹¹ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. s: 19 vd.

²²¹² Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2397/10196 (www.e-uyar.com)

²²¹³ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230; 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

²²¹⁴ Aynı doğrultuda bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614, 09.04.2018 T. 8983/3951, 05.04.2018 T. 17130/3875, 27.02.2018 T. 12044/1388, 20.12.2017 T. 6676/11897, 12.12.2017 T. 3577/11571, 20.06.2017 T. 5549/7016 (www.e-uyar.com)

II- İptal davasının aynı bir dava olmayıp, kişisel bir dava olmasından -uygulamada önem taşıyan- şu sonuçlar doğar:

√ İptal davası aynı bir dava olmadığından, davanın konusu taşınmaz mal dahi olsa, özel yetki hükmü olan -ve taşınmazın bulunduğu yerdeki mahkemenin yetkili olduğunu belirten- HMK'nun 12. maddesi iptal davalarında uygulanmaz yani bu durumda dahi yetkili mahkeme HMK. mad. 5'e (ve kimi kez de, HMK. mad. 16'ya) göre belirlenir.²²¹⁵

√ İptal davası aynı bir dava olmadığından, davanın değeri, iptal konusu tasarrufun kıymetine göre değil, “alacaklının elindeki aciz belgesinde gösterilen ödenememiş (açık) alacak miktarı ile iptal konusu tasarrufun kıymetinden daha az olanına göre” saptanır.

Bu kıstasa (ölçüte) göre belirlenen değer; bu davada alınması gereken “peşin harç” ile “karar ve ilâm harcı”ni²²¹⁶ ve dava sonunda hükmedilecek “avukatlık ücreti”ni²²¹⁷ hesaplamada önem taşır.

√ İptal davası aynı bir dava olmadığından, iptal isteminin kabul edilmesi halinde, “dava konusu tasarrufun tümünün iptaline” değil, “takip konusu alacak miktarı ile sınırlı olarak (takip konusu alacak ve -faiz, masraf gibi- eklentilerine yetecek oranda) tasarrufun iptaline” karar verilir.²²¹⁸

√ İptal davası aynı bir dava olmadığından iptal konusunun taşınmaz mal olması halinde, iptal isteminin kabul edilmesi halinde, “...davalı üçüncü kişi üzerindeki tapu (trafik) kaydının iptaline ve borçlu adına tesciline” şeklinde değil, “taşınmaza ilişkin -satış, bağış, ipotek vb.- işleminin iptaline ve davacı alacaklıya dava konusu taşınmaz üzerinde haciz ve satış isteme yetkisinin tanınmasına...”²²¹⁹ şeklinde karar verilir.

√ İptal davası aynı bir dava olmadığından, bu dava sonucunda verilen karar, kesinleşmesi beklenmeden uygulanır.²²²⁰ Çünkü, bu dava sonucunda verilen kararlar, HMK. mad. 367/2 hükmünün kapsamı içine girmez.

√ İptal davası aynı bir dava olmadığından, davalının iflâs etmesi halinde, davacı dava (tasarruf) konusu malı, iflâs masasından çıkaramaz. Çünkü bu durumda, davacının sadece iflâs masasına karşı bir “iflâs alacağı” söz konusu olur.^{2221 2222}

III- Tasarrufun iptali davalarının konusu*:

²²¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 597 vd.

²²¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 676 vd.

²²¹⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 694 vd.

²²¹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 1496 vd.

²²¹⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 1370, 1373.

²²²⁰ Bknz: 8. HD. 26.06.2012 T. 6080/6236; 08.05.2012 T. 3729/3956; 12. HD. 29.11.2011 T. 8816/25094; 12. HD. 25.12.2008 T. 8746/23250; 17. HD. 30.05.2011 T. 10068/5481; 17.05.2011 T. 4056/4907 vb. (www.e-uyar.com)

²²²¹ UYAR, B. age. s: 19

²²²² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 28 vd.

* UYAR, T. Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 362-377; s: 428-439; s: 759-790; s: 1072-1076; s: 1251-1257; s: 1433-1442; s: 1510 vd.; s: 1572 vd. - UYAR, T. Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 51-86; s: 803-828 - UYAR, T. Tasarrufun İptal Davalarının Konusu (İBD. Temmuz-Ağustos/2017, s: 74-132) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Manisa Bar. Der. 2013, S: 125, s: 8-41) - UYAR, T. İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 211-231) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Tür. Bar. Bir. Der. Eylül-Ekim/2008, s: 287-313) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında “Ticari İşletmenin Devri”, “İptale Tâbi Tasarrufların Kapsamı” ve “Mahkemeye Aciz Vesikasının Sunulması” Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Çankaya Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Armağanı), 2020, C: 3, s: 3941-3978) - UYAR, T. Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek ‘Alacağın Temliki’ Tasarrufları (Legal Huk. Der. Mayıs/2017, s: 2411-2437) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) - UYAR, T. “Muvazaalı İcra Takipleri”

İİK. mad. 277/I’de; iptal davasının, “İİK. 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılabilirliği” belirtilmiştir (İİK. mad. 277).

Doktrinde²²²³ “İİK. mad. 277’de kullanılmış bulunan ‘tasarruflar’ sözcüğünün hatalı olduğu” belirtilmiştir. Gerçekten, borçlunun “İİK. mad. 277 anlamında iptal edilebilen tasarrufları” sadece “malvarlığındaki bir hakka doğrudan etki yaparak, o hakkı başkasına nakleden veya sınırlayan, külfet yükleyen veya değiştiren veya sona erdiren hukukî işlemler” olarak tanımlanan²²²⁴ -örneğin; borçlunun taşınır/taşınmaz malın başkasına devretmesi, taşınır/taşınmaz malları üzerinde rehin tesis etmesi, ticari işletmesini devretmesi vb. gibi- **tasarruf işlemlerinden** (tasarrufî muamelelerden) ibaret bulunmadığı gibi, tasarruf işlemlerinin ancak bir bölüm olarak dahil olduğu ve **doktrinde**²²²⁵ “hukukî bir sonuç doğurmak üzere yapılan irade beyanları” olarak tanımlanan “**hukukî işlem**”lerden de ibaret değildir. Bu madde gereğince iptali söz konusu olanlar, “hukukî işlem” kavramından daha geniş olan, onu da içeren ve **doktrinde**²²²⁶ “kendisine hukuk düzenince hukukî bir sonuç bağlanmış olan beşeri (insan) fiilleri”

(Borç İkrarları) ile “Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması”nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 282-295) - **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** İİK.’nin 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından “Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (ABD. 2015/1, s: 369-397) - **AKKAYA, T.** “Alacaklılardan, Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (MİHDER, 2006/3, s:661-684) - **AKKAYA, T.** İcra ve İflâs Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar “İİK. m. 277-284” (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s:13-49) - **ÇETİNEL, T.** age. s: 30 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İptal Davaları “İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer’e Sunulan Bildiri”, 1963, s:38-42 - **OLGAÇ, S.** Yargıtay İçtihatlarının İşığı Altında İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları (Dr. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s:457-480) - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 31 vd. - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ankara İktisadî ve Tic. İlimler Ak. D. 1969, S:1, s:39-49) - **EROĞLU, O.** age. s: 147 vd.

²²²³ **UMAR, B.** İptal Davası, s: 54 vd.

²²²⁴ **TUHR, von. A.** (Çev. Edege, C.) Borçlar Hukuku, 1983, s: 189 - **SCHWARZ, A.B.** Borçlar Hukuku, 1948, s: 163 - **AYİTER, K.** Tasarruf Muameleleri, 1953, s: 13 - **OĞUZMAN, K./BARLAS, N.** Medenî Hukuk, 15. Baskı, 2008, s: 160 - **TEKİNAY, S.S.** Medeni Hukuk, 1978, s: 109 - **DURAL, M./SARI, S.** Özel Hukuk, 2006, s: 173 - **KARSLI, A.** İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 541 - **SEROZAN, R.** Medeni Hukuk, 2008, s: 303

²²²⁵ **ATAAY, A.** Medeni Hukukun Genel Teorisi, 1980, s: 317 vd. - **OĞUZMAN, M.K.** Medeni Hukuk, 1994, s: 106 vd. - **ÖZSUNAY, E.** Medeni Hukuk, 1986, s: 318 vd. - **İMRE, Z.** Medeni Hukuka Giriş, 1976, s: 205 vd. - **ZEVKLİLER, A./ACARBEY, M. B./GÖKYAYLA, K. E.** Medeni Hukuk, 1999, s: 131 vd. - **OĞUZMAN, K./BARLAS, N.** Medeni Hukuk, 2008, s:166

²²²⁶ **ATAAY, A.** age. s: 310 vd. - **OĞUZMAN, M.K.** age. s: 99 - **ÖZSUNAY, E.** age. s: 319 - **İMRE, Z.** age. s: 207 - **ZEVKLİLER, A./ACARBEY, M. B./GÖKYAYLA, K.E.** age. s: 129 - **DURAL, M./SARI, S.** age. s: 159

olarak tanımlanan, **hukukî fiiller**'dir.^{2227 2228} Nitekim kaynak yasanın Almanca metninde, bu konuda “*tasarruf*” değil “*hukukî fiil*” kavramı yer almaktadır.²²²⁹ Bu nedenle, İİK. mad. 277 vd. geçen “*tasarruf*” kavramını, “*hukukî işlem*”leri, “*hukukî fiil*”leri de içerir şekilde, en geniş anlamıyla kabul etmek gerekir.²²³⁰ Örneğin, borçlunun “*protesto çekmemesi*”, “*haksız bir ödeme emrine itiraz etmemesi*”, “*zamanaşımı def'inde bulunmaması*”, “*aleyhine açılan davayı kabul etmesi*”, “*davadan feragat etmesi*”, “*yeminden çekinmesi*”, “*kanun yoluna başvurmaktan kaçınması*”, “**hukukî işlem**” olmadığı halde birer “**hukukî fiil**” sayılır ve iptal davasına konu yapılabilir.²²³¹ Nitekim, **İsviçre Federal Mahkemesi**;²²³² “*borçlunun anlaşmalı olarak hakkında icra takibine geçen alacaklının yaptığı takibe itiraz etmemesi yani ‘itirazdan kaçınması’ halinde, bu davranışa karşı, asıl alacaklıların iptal davası açabileceğine*” karar vermiştir. **Yargıtay** da -ileride ayrıntılı olarak, örnekler vererek belirteceğimiz gibi-, “*borçlunun ‘muvazaalı olarak borçlanıp, kendisi hakkında takip yaptırıp, taşınmazlarını haciz ettirmesi işleminin, iptal davasına konu edilebileceğini*”²²³³, “*‘tasarruf’ kavramı, borçlunun malvarlığını azaltıcı nitelikteki hukuki işlemleri ve hukuki fiilleri de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin, ‘tasarruf’ kavramı içinde bulunduğu, davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararının bulunduğu*” belirtmiştir...

“*Haksız fiil*”²²³⁴ teşkil eden eylemler de, tasarrufun iptali davasına konu teşkil edebilir...

Şu halde, borçlunun gerek “*dava dışındaki*”, gerek -sulh, feragat, kabul gibi- “*icra takibi içindeki*” en geniş anlamı ile **hukukî işlemleri**, iptal davasına konu olabilecektir.²²³⁵ Kısaca, borçlunun; “*alacaklıları aleyhine malvarlığını azaltıcı nitelik taşıyan*” her türlü -en geniş anlamı ile- **hukukî işlemleri**, iptal davasına konu olabileceği gibi “*malvarlığının*

²²²⁷ **UMAR, B.** age. s: 54 vd. – **MUŞUL, T.** İpal Davaları, s: 33 vd. – **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 222, dipn. 615 – **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 52 vd.) – **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kastı ile Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Bası, 2019, s: 124 – **KAZANCI, T.İ.** age. s: 34 – **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: IV, s: 3410 – **KARSLI, A.** age. s: 541 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4313 – **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 212) – **UYAR, T.** “Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)” ile “Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması”nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. 2014/3, s: 282-295) – **EROĞLU, O.** age. s: 40

²²²⁸ **Yüksek mahkeme** de aynı doğrultuda içtihatla bulunmuştur: Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T.1405/120; 20.06.2013 T. 8604/9398 (www.e-uyar.com)

²²²⁹ **UMAR, B.** age. s: 54 vd. – **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 295

²²³⁰ **KURU, B.** a.g.e., C: 4, s: 3410 – **KURU, B.** El Kitabı, s: 1398 – **KURU, B.** Ders Kitabı, s: 490 – **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 222 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** a.g.e., s: 294 – **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof.Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, 2014, C: 1, s: 253) – **KAZANCI, İ.T.** a.g.e., s: 34 – **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal Davası “İİK. m. 280” (AÜHFD. 2009/3, s: 487) – **EROĞLU, O.** age. s: 40

²²³¹ **UMAR, B.** age. s: 54, dipn. 4 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 294 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4313 – **SARISÖZEN, M.S.** a.g.m., s: 233, dipn: 1 – **ARSLAN, A.S.** a.g.m., s: 255 – **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age. s: 10 – **BÖRÜ, L.** a.g.m., s: 487 – **GÜNEREN, A.** age. s: 56 – **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 124

²²³² Bknz: BGE. 65 III, s: 133 (Naklen; **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, 7. Bası, 2000, s: 762)

²²³³ Bknz: 15. HD. 15.9.1990 T. 3485/3290 (www.e-uyar.com)

²²³⁴ **YILDIRIM, M.K.** age. s: 142 – **ERDÖNMEZ, G.** age. 1. Baskı, s: 99; 2. Baskı, s: 125

²²³⁵ **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 294

artışını önleyici işlemleri” de (örneğin; borçlunun kendisine miras bırakanından gelecek mirası reddetmesi gibi) tasarrufun iptali davasına konu olabilir.^{2236 2237}

IV- Haciz yolu ile takiplerde, iptal davasını;(*)

a) Kesin (kat'i) aciz belgesi (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir.^{2238 2239}

b) Geçici aciz belgesi (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir.^{2240 2241 2242}

c) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII'ye göre açılan²²⁴³ “istihkak davası”nda, alacaklı; *aciz belgesi sunmadan*²²⁴⁴ “karşılık dava” olarak da iptal davası açabilir.²²⁴⁵

Hemen belirtelim ki; **Yargıtay 17. HD.**²²⁴⁶ -daha önce, bu konuda verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 13. HD.** ve **Yargıtay 15. HD.**²²⁴⁷ ve **HGK**²²⁴⁸ gibi- “dava

²²³⁶ **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 10 - **COŞKUN, M.** Açıklamalı-İçtihatlı İİK. C: 4, 5.Baskı, 2016, s: 4537

²²³⁷ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 6602/3146; HGK. 08.12.2010 T. 17-596/641 (www.e-uyar.com)

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 877-919– **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:2-7; s:47-52; s:262-266; s:710-715; s:744-749; s:1076-1079; s:1249-1251; 1387-1394; s:1521-1530 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Ticari İşletmenin Devri”, “İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı” ve “Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması” Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: 3, 2020, s: 3941-3978] – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575)– **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175-187) – **UYAR, T.** İİK. 'nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

²²³⁸ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 2082 vd.; 2682 vd.

²²³⁹ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; 04.10.2018 T. 5240/8614; 13.03.2018 T. 12606/2252; 17.01.2018 T. 18904/170 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁴⁰ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, 920-969

²²⁴¹ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 2, s: 2084 vd.

²²⁴² Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 20.06.2019 T. 6162/7019; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; HGK. 30.04.2019 T. 17-1791/498; 17. HD. 19.04.2016 T. 603/5011; 10.04.2019 T. 4728/4472; 09.04.2019 T. 11037/4355; 04.03.2019 T. 11171/2346; 12.02.2019 T. 56/1292; 11.02.2019 T. 49/1269; 25.12.2018 T. 16643/12698; 05.12.2018 T. 7206/11758; 19.11.2018 T. 946/10870 vd. 17.09.2018 T. 507/7829 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁴³ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, s:8190 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda İstihkak Davaları, s: 770 - **KAZANCI, İ.T.** Tasarrufun İptali Davasında İspat, s: 187 vd. – **EROĞLU, O.** Tasarrufun İptali Davası, s: 105 – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s:535 vd.

²²⁴⁴ Bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:12, 2009, s: 19670 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 2, s: 4360 – **EROĞLU, O.** age. s:104 – **MUŞUL, T.** age. s:535 – **KURU, B.** El Kitabı, s:1415 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs, s:214

²²⁴⁵ Bknz: 17. HD. 14.05.2018 T. 17250/4976; 8. HD. 16.01.2018 T. 12662/531; 17. HD. 22.05.2014 T. 16230/804; 28.06.2011 T. 1718/6117; 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403; 27.10.1987 T. 2251/3709 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁴⁶ Bknz: 17. HD. 08.05.2019 T. 6144/5718; 23.06.2016 T. 18039/7665; 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307; 14.03.2013 T. 5569/3301; 26.06.2012 T. 1921/8024; 19.01.2012 T. 1829/269; 18.04.2012 T. 12788/4874; 25.03.2013 T. 5561/4060; 04.04.2011 T. 7124/3028; 27.01.2011 T. 5310/430; 20.01.2011 T. 7202/215; 30.09.2010 T. 3414/7574; 01.07.2010 T. 5069/6229 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁴⁷ Bknz: 15. HD. 15.01.2003 T. 6346/153; 20.02.2002 T. 642/862; 22.09.2004 T. 3920/4487; 03.11.2004 T. 1725/5593; 04.11.2004 T. 1832/5619; 19.02.2003 T. 6107/5900 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁴⁸ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 14.04.2004 T. 15-182/220 (www.e-uyar.com)

açarken veya daha sonra yargılama/temyiz aşamasında” aciz vesikası ibraz edilmemesi halinde, “davanın görülemeyeceğini” kabul etmiştir.

Yargıtay 4. HD. ve 17. HD. ‘Muvazaa (TBK. m. 19) nedenine dayalı’ ‘tasarrufun iptali davaları’nın, “aciz belgesi ibraz edilmesine gerek kalmadan görülebileceği”ni kabul etmektedir.

Yakın zamana kadar ‘muvaazaa nedenine dayalı’ tasarrufun iptali davaları hariç diğer tüm tasarrufun iptali davalarında “tasarrufun iptali davalarına ilişkin olarak yerel mahkemelerce verilen kararları incelemekte olan” **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** aciz belgesi aramaktadır.²²⁴⁹

“Kesin (kat’i) aciz belgesi”, haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad. 143/I).²²⁵⁰ Ayrıca “borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz tutanağı” (İİK. mad. 105/I) “kesin aciz belgesi hükmünde” olduğu gibi,²²⁵¹ “borçlunun bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı” (İİK. mad. 105/II) da “geçici aciz belgesi” yerine geçer.²²⁵²

V- Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken “dava şartları” (*);

Bilindiği gibi “dava şartı” ‘davanın esas hakkında yargılama yapılabilmesi ve karar verilebilmesi için varlığı veya yokluğu gerekli olan şartlar’dir.²²⁵³

Yeni HMK.’nin 114. maddesinin **1. fıkrasında** ‘dava şartlarının neler olduğu’ (12) bent halinde sayılarak belirtildiği gibi; **2. fıkrasında** ‘diğer kanunlarda yer alan dava şartlarının ilişkin hükümlerin saklı olduğu’ açıklamıştır.

HMK.’nin 114. maddesinde (12) bent halinde sayılan –ve tüm davalar için geçerli olan- dava şartları “**genel dava şartları**”, buna karşın HMK. m. 114/2’de belirtilen dava

²²⁴⁹ Bknz: 17. HD. 24.12.2018 T. 7645/12628; 19.12.2018 T. 17704/12442; 20.06.2017 T. 6509/7003; 20.06.2017 T. 11791/7010; 10.05.2017 T. 22775/5329; 17.04.2017 T. 3673/4077; 20.03.2017 T. 2064/2896; 06.02.2017 T. 23129/1053; 22.11.2016 T. 20871/16761; 24.05.2016 T. 11539/6283; 24.05.2016 T. 2682/6341; 14.03.2016 T. 3265/3119; 23.02.2016 T. 11349/2104; 22.10.2015 T. 11421/11025; 11.06.2015 T. 5605/8012; 17.3.2015 T. 2203/4344; 04.11.2014 T. 11472/15070; 04.11.2014 T. 8340/15066; 27.10.2014 T. 10682/14362; 10.06.2014 T. 3653/9318; 09.04.2013 T. 7539/5112; 28.03.2013 T. 6151/4361; 04.03.2013 T. 5918/2619; 02.04.2013 T. 7306/4613; 27.11.2008 T. 11563/13096 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:8, s:11853 vd. - **ÖZTEK, S.** Aciz Vesikası, 1994 (İİK. m. 143; m. 251), s:48 vd. - **DELİDUMAN, S.** Aciz Belgesi, 1995, s:28 vd.

²²⁵¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s:9138 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 2082 vd.

²²⁵² Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** ag. şerh, C:6, s: 9139 vd. - **ÖZTEK, S.** age. s:22 vd. - **DELİDUMAN, S.** age. s:8 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 2084 vd.

(*) **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018 s:4729-4801) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının “Bedele Dönüşmesi” (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas “Gerçek Değer”in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının “Usul”den ve “Esas”dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Barosu Dergisi’nde yayımlanacak)

²²⁵³ **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C: 1, 2020, s: 375-398 – **KURU, B.** Dava Şartları (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, 1964, s: 109-147) – **ARSLAN, R.** Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Medeni Usul Hukukuna Getirdiği Başlıca Yenilikler (Prof. Dr. Gürkan Çelebicin’a Armağan, 2011, s: 439-459) – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** Medeni Usul Hukuku, 6. Baskı, s: 310 vd. – **PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M.** Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 4. Baskı, s: 243 vd. – **GÖRGÜN, Ş. İ.** Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, s: 144 vd. – **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015/4, s: 931-974) – **ÇETİNEL, T.** age. s: 75 vd. – **PEKCANİTEZ, H.** Pekcantez Usul Hukuku, 2017, s: 925 vd.; 950 vd.

şartlara ise, bazı davalar için öngörülmüş olduğu için “**özel dava şartı**” olarak nitelendirilir. Örneğin; İİK. m. 277/I-1’de öngörülen ‘*tasarrufun iptali davası açabilmek için kesin ya da geçici aciz belgesi ibraz etme zorunluluğu*’, İİK. m. 69/II’de öngörülen ‘*borçtan kurtulma davası açabilmek için % 5 oranında teminat gösterme zorunluluğu*’ birer “özel dava şartı”dır.²²⁵⁴

“*Tasarrufun iptali davası*”nda aranan d a v a ş a r t l a r ı ;

- a) ‘*İcra takibinin kesinleşmiş olması*’ gerekir.
- b) ‘*Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması*’ gerekir.
- c) ‘*Borçlu hakkında yapılmış icra takibine konu olan alacağın kesinleşmiş olması*’ gerekir.
- ç) ‘*Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi*’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.

Belirtilen bu dava şartlarından herhangi birisinin veya birden fazlasının dava konusu olayda gerçekleşmemiş olması halinde, mahkemece “*ön koşul yokluğu nedeniyle tasarrufun iptali davasının reddine*” karar verilir.²²⁵⁵

VI- Tasarrufun iptali davalarında davacının, davalı-borçludaki alacağının ‘gerçek’ bir alacak olması gerekir.^(*)

İptal davalarında, “*davacının, davalılardan borçluda bir alacağının bulunması*” ve “*davacının; borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edilmemiş -yani alacağın kısmen- tamamen tahsil edilmemiş olması*” **ön koşul** olduğundan, mahkeme iptal davasının yargılaması sırasında öncelikle bu ön koşulun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır. Bunu yaparken davacının alacağının “*geçerli olup olmadığını*” araştıramayacağı-örneğin; “*alacağın kumar alacağı olduğunu*” ileri sürerek iptal davasını reddedemeyeceği.²²⁵⁶ gibi, “*icra dairesinin düzenlediği aciz belgesinin geçerli olup olmadığını*” da tartışamaz.²²⁵⁷ Tersine, aciz belgesinin iptali için icra mahkemesine yapıldığı ileri sürülen şikayetin sonucunu, kendisi için ‘bekletici mesele’ sayması gerekir.²²⁵⁸ Fakat, davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) “*davacının alacağının mevcut olmadığını*” -örneğin muvazaaya dayandığını- iddia ve ispat edebilir.²²⁵⁹ Davalı-üçüncü kişi bu iddiasını ispat için ‘tanık’ dinlenebilir...²²⁶⁰ Yani bu durumda HMK. mad. 200 uygulanmaz.²²⁶¹ Çünkü, davalı - üçüncü kişi, davacı - alacaklı ile borçlu arasındaki alacak ilişkisinde ‘üçüncü kişi’ durumundadır.²²⁶² Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, öncelikle davacının, davalı-borçluda ‘*gerçek bir alacağı*’nın bulunması, diğer bir deyişle tasarrufta bulunan kimsenin gerçekten ‘borçlu olması’ gerekir. Eğer ‘*gerçek bir borç*’ yoksa ‘*alacak*’ da söz konusu olamayacağından, tasarrufun iptali davası dinlenmez.²²⁶³

²²⁵⁴ ALBAYRAK, H. agm. s: 934

²²⁵⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 749 vd.

²²⁵⁶ Bknz: 15. HD. 14.05.1990 T. 800/2146 (www.e-uyar.com)

²²⁵⁷ Bknz: 15. HD. 18.05.1990 T. 1755/2258; 13. HD. 09.11.1981 T. 5203/7058 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁵⁸ Bknz: 15. HD. 07.05.1992 T. 2135/2460; 04.03.1992 T. 869/1042 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁵⁹ KURU, B. age. C:4, s:3506

²²⁶⁰ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7206/4176 (www.e-uyar.com)

²²⁶¹ KURU, B. El Kitabı, s:1420

²²⁶² KURU, B. El Kitabı, s: 1430 – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. age. s. 563 – KURU, B./AYDIN, B. age. s: 499

²²⁶³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, s:4524 vd. – GÜNEREN, A. age. s:379 – UMAR, B. age. s:41 vd. – TAZE, M. Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yük. Lisans Tezi, 2007, s:120) – KAPLAN, H.A. 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2006, s:45 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C:2, s:1266 – COŞKUN, M. Tasarrufun İptali Davaları, s:937 – GÜNAY, E. age. s:80 – SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. s:175 – MUŞUL, T. İptal Davaları, s:443 – EROĞLU, O. age. s:59 – ATILI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. İcra ve İflâs Hukuku, s:729 – OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, 2007, s:586 – ÇETİN, H.E. age. s:15 – ALBAYRAK, T. agm. s: 943 vd. – ÇETİNEL, T. age. s: 79

Davacı-alacaklı, tasarrufun iptali davasını, ‘ilama dayalı icra takibi’ne dayandırılmışsa, ‘tasarrufun iptaline’ karar verilebilmesi için, ‘ilamın (alacağın) kesinleşmiş olması’ gerekir.^{2264 2265}

Tasarrufun iptali davalarında, davalı-3. kişi (ya da davalı-borçlu), “*davacı alacaklının davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunmadığını*” ileri sürerse, mahkemece bu durumda nasıl bir yol izlenecektir?

“*Bu iddianın tasarrufun iptali davasında araştırılmayacağı*”na mı karar verilecek, yoksa “*bu iddianın tasarrufun iptali davasında incelenebileceği*” belirtilip “davacı alacaklı tacir ise ticari defterleri²²⁶⁶ ve banka hesap hareketleri²²⁶⁷ üzerinde mali müşavir(ler) vasıtasıyla bilirkişi incelemesi yaptırılarak, davacı-alacaklı ile davalı-borçlu arasındaki ticari ilişkinin, davacı alacaklıya takip konusu yaptığı alacak kadar bir alacak doğuracak boyutta olup olmadığı” irdelenecek midir?

Eğer davacı-alacaklı tacir ise; hem kendisinin ve hem de -tacir ise- davalı borçlunun ticari defterlerinde inceleme yapılarak, takip konusu borcun defterlerde kayıtlı olmadığı (veya sona erdiğinin) tespiti halinde “*ön koşul yokluğundan davanın reddine*”²²⁶⁸ karar verilmesi gerekir.

Eğer davacı-alacaklı tacir değil ise; davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, mali durumlarının araştırılması,²²⁶⁹ yıllık gelirlerinin ne olduğu,²²⁷⁰ ve davacının böyle bir borç parayı verebilecek ekonomik gücünün bulunup bulunmadığı²²⁷¹ saptanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

Bazen, davacı-alacaklının borçludaki alacağı muvazaalı değildir; fakat davacı-alacaklının borçluda “*takip konusu yapılan miktarda*” bir alacağı da yoktur. Örneğin; davacı-alacaklı takip borçlusuna hakkında, borçluya ait senette tahrifat (sahtecilik) yaparak takipte bulunmuştur. Borçlunun imzasını taklit ederek veya senedin “alacak miktarı”nda tahrifat yapmıştır. Hatta borçlu tarafından bu nedenle davacı-alacaklı hakkında “menfi tespit davası”²²⁷² açılmış ya da icra mahkemesinde “imza inkarında”²²⁷³ bulunulmuş olabilir. Yahut da Cumhuriyet Savcılığına -“sahtecilik” ya da “bedelsiz kalan senedin kullanılması”, “açığa atılan imzanın kötüye kullanılması” suçlarından dolayı²²⁷⁴ - ‘kamu davası’ açılması için şikayette bulunulmuş ve Cumhuriyet Savcılığınca, davacı-alacaklı hakkında ceza mahkemesinde ‘kamu davası’ açılmıştır. Bu gibi durumlarda, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, borçlu tarafından açıldığı/açılması sağlandığı bildirilen bu davaların kesinleşecek sonucunun “*bekletici mesele*” yapılması gerekir...

Davalı-3. kişi de, davacı-alacaklının “*takip konusu yaptığı senedin (belgenin) gerçek bir alacağı aksettirmedeğini*” –borçlu gibi- tasarrufun iptali davasına bakan mahkemede ileri sürebilir. Keza, takip konusu senedin “*teminat ve tahsil amacıyla verilmiş olduğu*” –yani gerçek bir alacağı ifade etmediği- de hem davalı-borçlu ve hem de davalı-3. kişi

²²⁶⁴ Bknz: HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36; 17. HD. 20.09.2010 T. 5787/7047 (www.e-uyar.com)

²²⁶⁵ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 956

²²⁶⁶ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 16639/5946; 17.04.2014 T. 15081/5942; 16850/455; 08.03.2013 T. 14204/4372; 24.04.2012 T. 32/5008; HGK. 13.10.2010 T. 17-398/497 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁶⁷ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 15081/5942 (www.e-uyar.com)

²²⁶⁸ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597; 11.09.2018 T. 2770/7624; 28.02.2017 T. 11975/234; 24.05.2016 T. 11364/6282; 24.05.2016 T. 10582/6278; 14.04.2015 T. 1798/5869; 4. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁶⁹ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

²²⁷⁰ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008 (www.e-uyar.com)

²²⁷¹ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3393/12139; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁷² Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230; 31.03.2011 T. 6372/2899; 07.03.2011 T. 11643/2001; 30.10.2007 T. 4626/3300 (www.e-uyar.com)

²²⁷³ Bknz: 17. HD. 10.03.2009 T. 3533/1270 (www.e-uyar.com)

²²⁷⁴ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230 (www.e-uyar.com)

tarafından ileri sürülebilir.²²⁷⁵ Bunun kanıtlanması halinde mahkemece davacı-alacaklının talebi doğrultusunda “tasarrufun iptaline” karar verilemez.

Yüksek mahkeme kimi kararlarında²²⁷⁶ “davacının gerçekten alacaklı olup olmadığının yerel mahkemece *kendiliğinden* araştırılması gerektiğini” kimi kararlarında²²⁷⁷ ise, “bu hususun *davalılarca ileri sürülmesi halinde* mahkemece araştırılabileceğini” belirtmiştir...

“*Davacı –alacaklının gerçek bir alacağının bulunmadığı*” hususu, ‘*davalı borçlu ve üçüncü kişi tarafından birlikte ileri sürülebileceği*’ gibi, ‘*sadece davalı üçüncü kişi tarafından da yani “davalı-borçlu ile davacının anlaşarak, kendisine zarar vermek amacı ile muvazaalı olarak bir alacak yarattıkları” iddia edilerek- de ileri sürülebilir.*’^{2278 2279}

Doktrinde²²⁸⁰, ‘*davacının alacağının gerçek bir alacak olması*’ koşulunun genellikle “*tasarrufun iptali davaları bakımından HMK m. 114’de öngörülmemiş fakat ‘Yargıtay içtihatları ile kabul edilmiş bir özel dava şartı’ olduğu kabul edilmekle beraber “bunun bir ‘dava şartı’ olmayıp, sığata yönelik bir itiraz olduğu, bu nedenle hakim tarafından re’sen incelenemeyeceği”* de ileri sürülmüştür.²²⁸¹

Yüksek mahkeme, bu konu (yani; ‘*alacağın gerçek bir alacak olması gerektiği*’ konusu) ile ilgili olarak;

√ “*İlk derece ceza mahkemesinin sonucunun bekletici mesele yapılarak, takip dayanağı alacağın gerçek olduğunun anlaşılması halinde ‘davanın kabulüne’ aksi durumda ‘alacaklının borçluda gerçek bir alacağının olması’na ilişkin ön koşul yokluğundan ‘reddine’ karar verilmesinin gerektiğini*”²²⁸²

√ “*Davalı üçüncü kişinin ‘takip dayanağı bonoyu alacaklı ile borçlunun anlaşarak düzenlendiği’ iddiası üzerine, davacı alacaklının beyanlarından, alacağın gerçek bir alacak olmadığına tespiti halinde, tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine ve davalılar lehine “maktu vekalet ücretine” karar verilmesi gerektiğini*”²²⁸³

√ “*Tasarrufun iptali davasında, davacının dava dayanağı takip konuları olan alacağının varlığının mahkeme kararı ile tespit edildiği ve kesinleşip kesinleşmediği, bu alacağın takibe konulması ve diğer dava koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerektiğini*”²²⁸⁴

√ “*Tasarrufun iptalini isteyen davacının açtığı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması gerektiği- Davacının alacağının asıl borçlu şirketin ticari kayıtlarında yer almadığı, ‘borçlu şirkette önceden sigortalı işçi olarak çalışan davacının gemi satışından elde ettiği gelirden borç verdiği’ iddiasını ilişkin iddiasının somut bilgi ve belgelerle ispatlamadığı anlaşıldığından, ablalarının banka kayıtlarında 1.000.000,00 USD’lik gemi satış parasının yatırıldığı ya da borç verilen para ile ilgili bir çıkış ve bilginin olmadığı*

²²⁷⁵ Bknz: 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

²²⁷⁶ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 12.04.2016 T. 14267/4635; 21.01.2014 T. 19964/669 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁷⁷ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606; 19.02.2019 T. 1554/1781; 05.06.2018 T. 4533/5858; 15.05.2018 T. 3037/5045; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457; 14.02.2017 T. 23545/1450; 25.10.2016 T. 18010/9337; 20.10.2016 T. 17910/9000; 07.06.2016 T. 20994/6940 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁷⁸ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 941 vd. – **ÇETİNEL, T.** age s: 78 – **TAŞ, K. H./KORKMAZ, Ö.** Tasarrufun İptali Davalarında Davacı Alacağının Muvazaalı Olduğu İddiası ve Bu İddianın Hukukun Temel Hak ve İlkeleri ile Bağlantısı (Fasikül Huk. Dr. C: 11, S: 111, Şubat/2019, s: 645 vd.)

²²⁷⁹ Bknz: HGK. 26.03.1997 T. 15-890/127 (www.e-uyar.com)

²²⁸⁰ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 931; 941 vd.

²²⁸¹ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 943 vd.

²²⁸² Bknz: 4. HD. 08.06.2021 T. 1931/2552 (www.e-uyar.com)

²²⁸³ Bknz: 4. HD. 26.05.2021 T. 1158, 1733 (www.e-uyar.com)

²²⁸⁴ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 427/1638 (www.e-uyar.com)

anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi ve davalılar lehine maktu vekalet ücreti takdir edilmesi gerektiğini”²²⁸⁵

√ “Davacının gerçek bir alacaklı, borçlunun da gerçek borçlu olmadığından anlaşılması halinde, tasarrufun iptali davasının, ‘önkoşul yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini”²²⁸⁶

√ “Tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişinin, “davacının alacağının gerçek olmadığını” ileri sürmesi halinde, mahkemece davacı alacaklı ile davalı borçlu arasında gerçek bir alacak borç ilişkisinin olup olmadığına incelenmesi gerektiğini- Davacı alacaklının ‘alacağının gerçek bir alacağa dayandığını ve bu nedenle taraf sıfatına sahip olduğunu ispatlaması gerektiğini- Tarafların, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandıkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorunda olduğu, belgeyi ibraz etmesine karar verilen tarafın, kendisine verilen sürede belgeyi ibraz etmemesi ve aynı sürede, delilleriyle birlikte ibraz etmemesi hakkında kabul edilebilir bir mazeret göstermemesi ya da belgenin elinde bulunduğunu inkar etmesi ve teklif edilen yemini kabul veya icra etmemesi, halinde, duruma göre belgenin içeriği konusunda diğer tarafın beyanının kabul edileceğini; bu hususun, mahkemece, davalı borçluya HMK. mad 220/3 uyarınca ihtar edilmesi ve davalının defterlerini ibraz etmemesi halinde yine bu maddeye göre bir değerlendirme yapması gerektiğini”²²⁸⁷

√ “Davacının, alacağın gerçek bir alacak olduğunu ispatlayamadığı ve yapılan bilirkişi incelemesinde de ‘alacak ile ilgili bir hususa rastlanılmadığı’ gerekçesi ile, ‘ön şart yokluğundan açılan tasarrufun iptali davasının davanın reddine’ karar verileceğini”²²⁸⁸

√ “Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerektiğini”²²⁸⁹

√ “Tasarrufun iptali davalarının görülebilirlik şartlarından birisinin de gerçek bir alacağın varlığı (tasarrufta bulunan kişinin borçlu olması) olduğunu- Gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olamayacağından iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağını- Davalılar ‘alacaklı davacının alacağının gerçek olmadığını’ savunmuş, yargılama boyunca davacı alacaklı alacağın dayanağı konusunda bir açıklama yapılmamış ve davalı üçüncü kişinin tanıdığı aynı zamanda borçlu şirket ortağı ifadesinde ‘kendisinin ve kardeşinin borçlu şirket ortağı oldukları, üçüncü kişinin öz yeğenleri olduğunu, dava konusu kağıt fabrikası binasını sattıklarını ve başka bir yere taşındıklarını, ancak satılan yerin daha sonra kıymetlendiğini, davacıya bildiği kadarı ile borcu olmadığı’ yönündeki beyanı karşısında ‘davanın reddine’ ilişkin mahkeme kararının yerinde olduğunu”²²⁹⁰

√ “Tasarrufun iptaline ilişkin davasında tacir olan davalı alacaklı ve borçlunun ticari defterleri üzerinde konuşan uzman bilirkişi aracılığı ile inceleme yapılarak takip konusu bonoya dayalı bir alacağın gerçekte var olup olmadığına tespiti gerektiğini”²²⁹¹

√ “Tasarrufta bulunanın, alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatı çözümlenmesi gerektiğini, bu nedenle, üçüncü kişi-davalının, ‘borcun gerçek olmadığı iddiası’ ve ‘muvazaanın varlığı’ yönündeki savunmasının araştırılmasında zorunluluk bulunduğunu”²²⁹²

²²⁸⁵ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 5545/1647 (www.e-uyar.com)

²²⁸⁶ Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 3821/11646 (www.e-uyar.com)

²²⁸⁷ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 3921/11416 (www.e-uyar.com)

²²⁸⁸ Bknz: 17. HD. 06.11.2019 T. 1133/10255 (www.e-uyar.com)

²²⁸⁹ Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821 (www.e-uyar.com)

²²⁹⁰ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606 (www.e-uyar.com)

²²⁹¹ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597 (www.e-uyar.com)

²²⁹² Bknz: 17. HD. 19.02.2019 T. 1554/1781 (www.e-uyar.com)

√ “Tarafehliyeti dava koşullarından olup mahkemece öncelikle ve resen incelenmesi gereken hususlardan olduğu, somut olayda borçlu konumundaki kişinin karardan sonra ölmüş ve mirasçılarının bir kısmı Sulh Hukuk Mahkemesinde mirası red ettiklerini belirttiği dikkate alındığında, öncelikle anılan kararın kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, sonucuna göre taraf teşkilinin sağlanması gerektiğini- Salt takibin kesinleşmiş olması alacağın gerçek olduğu anlamına gelmediğini”²²⁹³

√ “Tasarrufun iptali davasında, üçüncü kişinin dayandığı ancak irdelenmeyen ‘alacaklının borçlunun iş yerinde çalışıp çalışmadığı’ nın, sosyal güvenlik kayıtları da getirtilerek, dava dayanağı takip konusu ‘alacağın gerçek olup olmadığı’, bir başka ifadeyle ‘muvazalı olarak yapıldığı’ iddiasının yeniden ayrıntılı olarak taraf delilleri toplanıldıktan sonra, değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”²²⁹⁴

√ “Davalı üçüncü kişiler, ‘asli müdahilin takip konusu alacağının gerçek olmadığını’ ileri sürdüklerinden, bu iddianın ‘ön sorun’ olarak incelenip değerlendirilmesi gerektiğini; takibin kambiyo hukukuna ilişkin olmasına ve kesinleşmesinin alacağın gerçek olmadığını iddiasının incelenmesine engel olmadığını”²²⁹⁵

√ “3. kişi vekilleri, ‘takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı’ nı ileri sürdüğünden, mahkemece bu savunma üzerinde durularak davacı vekilinden bu yöndeki açıklamaları ve delillerinin sorulması, özellikle takip konusu senedin vade tarihi, davacı ile borçlu davalının akraba-arkadaş, kapı komşusu olup olmadığı da göz önünde bulundurularak davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalılar 3. kişi vekilleri tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanması, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senedin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabıta araştırması yaptırılması, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve ön koşulların bulunması halinde ise davanın esası yönünden İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini”²²⁹⁶

√ “ Aynı tasarrufun iptali için açılan davadan davalı üçüncü kişinin tehdidi ile feragat edildiği’ iddiasının tehdit ispatlanmadığından dikkate alınmadığını- Davalı borçlu, ‘bu davadan elde edilmeyen sonucun tekrar sağlanması amacı ile kendisine boş senet imzalatırıldığı’ ileri sürmüş olup mahkemece zabıta araştırılması ve dinlenen tanıkların bir kısmı ‘davacının böyle bir parayı verme gücünün olmadığını’ belirttiğinden, mahkemece, takip dayanağı senedin vadesinden yaklaşık 2 yıl sonra takibe konulması da değerlendirilerek alacağın gerçekliğinin tartışılması ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiği, bir başka davada tartışılması gerektiğinden davanın kabulüne karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu”²²⁹⁷

√ “Tasarrufun iptali davalarının kabulü için dava dayanağı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması gerektiği- Mahkemece dava dışı (borçlunun ortağı olduğu) Ltd. Şti ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak takip konusu senet borcunun var olup olmadığı ve neye ilişkin olduğu tespit edilerek, davacının anılan şirkette sigortalı işçi oluşu ve diğer delille birlikte değerlendirilerek alacağın gerçekliğinin araştırılması gerektiğini”²²⁹⁸

√ “Her iki davanın da görülebilmesi için diğer dava koşullarının yanında davacının borçludan olan alacağının gerçek bir alacak olması gerektiğini”²²⁹⁹

²²⁹³ Bknz: 17. HD. 26.06.2018 T. 1875/6392 (www.e-uyar.com)

²²⁹⁴ Bknz: 17. HD. 05.06.2018 T. 4533/5858 (www.e-uyar.com)

²²⁹⁵ Bknz: 17. HD. 15.05.2018 T. 3037/5045 (www.e-uyar.com)

²²⁹⁶ Samsun BAM 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55 (www.e-uyar.com)

²²⁹⁷ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 10994/12126 (www.e-uyar.com)

²²⁹⁸ Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 4594/11844 (www.e-uyar.com)

²²⁹⁹ Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 18804/11841 (www.e-uyar.com)

√ “Tasarrufun iptali davalarında, alacağın gerçek bir alacak olması gerektiğinden, tasarrufun iptali davasının gerçek olmayan alacaklar için dinlenmeyeceğini”²³⁰⁰

√ “Tasarrufun iptali koşullarından birinin de, ‘dava dayanağı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması’, olduğumu”²³⁰¹

√ “1941 doğumlu ticaretle uğraşmayan ev hanımı borçlunun kiracısından 20.000,00 TL borç alıp senet vermesini gerektirecek hukuki ilişki net olarak ortaya konulmadığı gibi, hasta olduğu için ihtiyaç duyduğu ve bu nedenle borç aldığı iddiası inandırıcılıktan uzak olup, yargılama sırasında alacağın bu kez borçlunun damadına tahsil edilmemesi halinde rücu edilmeme koşulu ile temlik edilmesi de yaşam deneyimlerine aykırı olduğundan alacağın gerçek olduğundan söz edilemeyeceği ve bu durumda ‘davalıların anne-kız olmaları nedeni ile aralarındaki tasarrufun bağış niteliğinde olduğu ve ivazlar arasında oransızlık olduğundan’ bahisle davanın kabulüne karar verilmesinin isabetsiz olduğunu”²³⁰²

√ “Mahkemece davalı üçüncü kişinin ‘takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı’ yönündeki savunması üzerinde durulmamasının hatalı olduğunu- Mahkemece, davalının bu yöndeki savunması doğrultusunda davacı ve davalı delillerinin toplanması, gerektiğinde takip onuşu alacaklı ve borçluların banka hesap hareketleri, ticari ve vergi kayıtları istenerek ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması, Savcılığın takip konusu senetle ilgili yürütülen hazırlık dosyası; dava açılmış ise dava dosyası, ticaret mahkemesi dava dosyasının sonucunun beklenmesi ve tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”²³⁰³

√ “Tasarrufun iptali davasında, tacir olan ve ticari defter tutmak zorunda olan davalı borçlu şirketin ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak dava dayanağı takip dosyasındaki senetlerin dayanağı ve dolayısı ile alacağın gerçekliği araştırılarak muvazaalı alacak olup olmadığı toplanan delillere göre değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”²³⁰⁴

√ “Tasarrufun iptali davasında, davalı 3. kişinin ‘alacağın gerçek olmadığı’ yönündeki savunması üzerinde durularak, özellikle takip konusu senetlerin vade tarihi davacı ile borç şirket temsilcisinin hemşeri olması da gözönünde bulundurularak, davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalı 3. kişi vekili tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanarak, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabita araştırması yaptırılıp, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılıp toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”²³⁰⁵

√ “Gayrimenkul satışının veya gayrimenkul satış vaadi sözleşmesinin yazılı (tapu, noter) yapılması gerektiğini; davacının Suriye vatandaşı olup orada oturduğu ve Türkçe bilmediği, borçlunun ticari faaliyetinin otobüs işletmeciliği olduğu anlaşılmakta olup, borçlu tarafından davacıya satıldığı iddia edilen daireyle ilgili somut hiçbir belgenin sunulmaması, davacının iki yıl içinde teslimi gereken daire konusunda teslim süresi bitiminden sonraki iki yıl içinde herhangi bir işlem yapmaması, davalı borçlunun şirket ortağı ve temsilcisi olmasına rağmen, davacı tarafından elindeki senetle ilgili takip işlemlerine başlamaması, takip işleminin dava konusu tasarruftan sonra yapılması, sunulan adi belgenin gayrimenkul alım-satımı konusunda geçerli bir belge olarak kabulünün mümkün görülmemesi ve dosya kapsamındaki maddi ve hukuki olgulardan davacının

²³⁰⁰ HGK. 15.11.2017 T. 17-2361/1371 (www.e-uyar.com)

²³⁰¹ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 254/6191 (www.e-uyar.com)

²³⁰² Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 2363/2732 (www.e-uyar.com)

²³⁰³ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457 (www.e-uyar.com)

²³⁰⁴ Bknz: 17. HD. 28.02.2017 T. 11975/2134 (www.e-uyar.com)

²³⁰⁵ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

gerçek bir alacaklı borçlunun da gerçek olmaması karşısında, tasarrufun iptaline ilişkin davanın ‘önkoşul yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini”²³⁰⁶

√ “Davalı 3. kişi vekili, ‘borçlunun, eşini dava konusu taşınmaz için öldürdüğünü, takip konusu senedin ve takibin muvazaalı’ olduğunu belirterek ‘davacının, borçludan alacaklı olmadığını’ ileri sürdüğünden, mahkemece öncelikle davacı ile davalı borçlu arasındaki akrabalığın tespiti ile davacıdan takip konusu alacağa ilişkin temel ilişki konusundaki delillerinin sorularak toplanması ve ceza dosyası da incelenerek takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini”²³⁰⁷

√ “Davalı üçüncü kişi dava dayanağı alacağın gerçek olmadığı iddiasında bulunduğu mahkemece bu husus üzerinde durulması gerektiğini- Davalı borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğu, dava konusu taşınmazın satışından sonra borçlunun organik bağ içinde olunan diğer şirket ortaklığından ayrıldığı, satıştan sonra ancak dava dayanağı takipten önce aralarında uyumsuzluk çıktığı ve davaların bulunduğu, takip dayanağı 900.000 USD olarak büyük miktardaki borcun 30.05.2008 tarihinde verilmiş olmasına rağmen senedin vadesinin 30.12.2011 tarihine verildiği, alacaklı tarafından dava konusu taşınmazın tapu kayıtlarının istendiği anlaşıldığından, mahkemece, davacı alacaklının takip konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığı kolluk aracılığı ile araştırılması, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığının tespiti gerektiğini- Mahkemece, alacağın gerçek olmadığı tespit edilirse, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini”²³⁰⁸

√ “Borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olmasının, her zaman takip konusu alacağın gerçek bir alacak, yani davacının gerçekten alacaklı, borçlunun da gerçekten borçlu olduğunu göstermeyeceğini, davacının gerçekten alacaklı olup olmadığını mahkemece re’sen değerlendirilmesi gerektiğini- Mahkemece, borçlu şirket ile davacı alacaklı arasındaki takip konusu çek düzenlenmesini gerektirecek bir alacak borç ilişkisinin bulunup bulunmadığı, gerekirse tacir olan borçlunun ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olduğunun tesbiti halinde, aciz hali var ise şimdiki gibi davanın kabulüne, aksi durumda davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”²³⁰⁹

√ “Davacı, ‘iflastan önce kesinleşmiş takip dolayısıyla alacağının olduğunu’ iddia etmiş ise de, İİK. mad. 193 uyarınca, iflas kararının kesinleşmesi ile takiplerin düşeceğini, davacının reddine ettiği alacağın iflas masası tarafından kabul edilmediği, bu konudaki talebinin reddine karar verildiği, davacının alacağın mevcudiyetini ispatlamak için sıra cetveline itiraz ya da kayıt kabul davası gibi davalar açmadığı, mevcut alacağın varlığını gösterir mevcut bir ilam bulunmadığı, takibin düştüğü anlaşıldığından varlığı ispatlanmış ve masa tarafından kabul edilmeyen bir alacak iddiasıyla ilgili tasarrufun iptali davasının görülemeyeceğini”²³¹⁰

√ “Tasarrufun iptali davalarında takip konusu davacının alacağının gerçek olması gerektiğini- Gerçek bir alacak olmadığından, davanın ön koşulu yokluğundan reddine karar verilmesi halinde, maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini”²³¹¹

√ “Dava koşulları yönünden dosya incelendiğinde, davacının alacağının 20.1.2012 tanzim 25.4.2012 vadeli senetle doğduğu; borçlu hakkındaki takibin kesinleştiği; alacağın gerçek olduğu; 7.8.2012 tarihli haciz tutanağının İİK. mad. 105 kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olduğu; iptali istenen tasarrufun ise takip konusu alacaklardan

²³⁰⁶ Bknz: 17. HD. 13.12.2016 T. 16866/11513 (www.e-uyar.com)

²³⁰⁷ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 18010/9337 (www.e-uyar.com)

²³⁰⁸ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 20994/6940 (www.e-uyar.com)

²³⁰⁹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282 (www.e-uyar.com)

²³¹⁰ Bknz: 17. HD. 17.05.2016 T. 5195/6019 (www.e-uyar.com)

²³¹¹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 10582/6278 (www.e-uyar.com)

sonra 3.5.2012 tarihinde yapıldığı; davanın süresinde açıldığı anlaşıldığından dava ön koşullarının gerçekleştiği; davalıların kardeş olması nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK. mad. 278/3-1, 280/1 ve borca mahsuben devredilmesi nedeniyle İİK. mad. 279 gereğince iptale tabi olması nedeniyle dava konusu taşınmazın 1/4 satışına ilişkin 3.5.2012 tarihli tasarrufun davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini”²³¹²

√ “Tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, davanın dinlenebilmesi için davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenilen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması gerekeceğini”²³¹³

√ “Davacı alacaklı, borçlunun nişanlısının annesi olduğu ve paranın kuyumcu olan borçluya elden verildiği iddia edilirken, davalı üçüncü kişinin, alacağın gerçek olmadığını senedin sonradan düzenlendiğini ileri sürdüğü, öte yandan, dosya kapsamından borçlu ve taşınmazın ilk maliki babası arasında bu taşınmazın satışı ile ilgili olarak arasında husumet olduğu, karşılıklı olarak sürekli uyumsuzluk içinde bulunduğu, bu durumda, mahkemece yapılacak işin, kuyumcu olan borçlunun ticari defterlerinde senedin düzenlendiği tarihte bu miktar bir para girişi olup olmadığı, alacağın gerçek olup olmadığı araştırılarak toplanan ve toplanacak deliller birlikte değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar vermekten ibaret olduğunu”²³¹⁴

√ “Davacının alacağının kira alacağına ilişkin olduğu ve borçlu hakkındaki takiple-
rin kesinleştiği, haciz tutanaklarının İİK. mad. 105 kapsamında ‘geçici aciz belgesi’ ni-
teliğinde olduğu, alacağın gerçek olduğu, iptali istenen tasarrufun ise takip konusu ala-
caklardan sonra yapıldığı, davanın süresinde açıldığı anlaşıldığından tasarrufun iptali
davasının ön koşullarının gerçekleşmiş olduğunu”²³¹⁵

√ “Mahkemece öncelikle İİK’nun 282. maddesi gereğince aralarında zorunlu dava
arkadaşlığı bulunan davalı borçlunun taşınmazı sattığı ilk kişiye dava dilekçesinin teb-
liği ile duruşmaya katılımının sağlanması, bildireceği delillerin toplanması gerektiğini-
Davalı borçluya delillerini bildirmesi için süre verilmediği anlaşıldığından davalı borç-
luya da delillerini sunması için süre verilmesi ve bildireceği delillerin toplanması, özel-
likle takip konusu alacağın gerçek bir alacak olduğunun tespitine yönelik Cumhuriyet
Başsavcılığının Hazırlık dosyası da incelenerek dava koşulları yönünden dosyanın ince-
lenmesi, dava koşullarının mevcut olması halinde dava konusu tasarrufların İİK’nun
278, 279, 280.maddeleri gereğince iptale tabi olup olmadığı değerlendirilerek sonucuna
göre karar verilmesi gerektiğini”²³¹⁶

√ “Alacağın gerçek olduğu, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra ya-
pıldığı ve davanın beş yıllık hak düşürücü süre içinde açıldığı anlaşıldığından tasarrufun
iptali davası ön koşullarının gerçekleşmiş olduğunu”²³¹⁷

√ “Tasarrufun iptali davalarında alacaklıya alacağını tahsil imkanı sağlanırken, ala-
caklının alacağının şeklen varlığı değil, gerçekliğinin de amaçlandığının gözardı edil-
memesi gerektiğini- Davalı üçüncü kişi, ‘davacı alacaklının borçluya, 400.000 TL ödünç
para verecek kadar ekonomik gücü olmadığını, borçlu ile aralarında husumet olması
nedeniyle icra takibinin başlatıldığını’ belirterek ‘alacağın muvazaalı olduğunu’ iddia
ettiğinden, mahkemece gerekirse davacının alacağının dayanağının da açıklattırılarak
takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı tartışılarak oluşacak sonuca göre
bir karar verilmesi gerektiğini”²³¹⁸

²³¹² Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 10575/2094 (www.e-uyar.com)

²³¹³ Bknz: 17. HD. 28.01.2016 T. 7479/1060 (www.e-uyar.com)

²³¹⁴ Bknz: 17. HD. 24.11.2015 T. 4375/12653 (www.e-uyar.com)

²³¹⁵ Bknz: 17. HD. 17.11.2015 T. 5455/12881 (www.e-uyar.com)

²³¹⁶ Bknz: 17. HD. 10.11.2015 T. 5368/11883 (www.e-uyar.com)

²³¹⁷ Bknz: 17. HD. 26.10.2015 T. 3468/11290 (www.e-uyar.com)

²³¹⁸ Bknz: 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 (www.e-uyar.com)

√ “Davanın İİK.nun 277 ve devamı maddeleri uyarınca açılan tasarrufun iptali isteğine ilişkin olduğu- Eğer tasarrufta bulunanın alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatının çözümlenmesi gerektiği, bu nedenledir ki, borcun gerçek olmadığı iddiası ve muvazaanın varlığı yönündeki savunmasının mahkemece incelenmesi gerektiğini”²³¹⁹

√ “Davanın İİK.nun 277 ve devamı maddeleri uyarınca açılan tasarrufun iptali isteğine ilişkin olduğunu- Tasarrufta bulunanın alacaklının gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatı çözümlenmesi gerektiği ve borcun gerçek olmadığı iddiası ile muvazaanın varlığı yönündeki savunmanın mahkemece incelenmesi gerektiğini”²³²⁰

√ “Davalı-borçlunun borçlu bulunmadığının tespitine dair verilen menfi tespit kararı kesinleşmiş olduğundan, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece ‘davacının gerçek bir alacağının bulunmaması’ nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerektiğini”²³²¹

√ “Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının tespiti amacıyla ceza dosyası ile asliye hukuk mahkemesi dava dosyasının incelenmesi, tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmaması halinde davanın önkoşul yokluğundan reddine; aksi halde yani takip konusu alacağın gerçek bir alacak olduğunun belirlenmesi halinde iptal koşullarının değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”²³²²

√ “Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için; “davacının borçludaki alacağının gerçek olması”, “borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması”, “iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması” ve “borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması” gerektiğini, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK’nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini- Açılmış olan davada aciz belgesinin mahkemeye sunulmamış olması halinde “davanın önkoşul yokluğu nedeniyle” reddine karar verilmesi gerekeceğini- Bu davalarda “takip konusu alacak” ile “iptali istenen tasarrufun değerinden hangisi az ise harç ve vekalet ücretinin bu daha düşük değer üzerinden hesaplanması gerekeceğini”²³²³

√ “Mahkemece, temlikin dayanağını oluşturan alacak borç ilişkisinin varlığı ve gerçekliği araştırılarak, sonucuna göre temlik işleminin iptaline veya iptal talebinin reddine karar verilmesi gerekeceğini”²³²⁴

√ “İptal davasının dinlenebilmesi için öncelikle davacının gerçek bir alacaklı bulunması gerektiğini- Davalılar ‘dava konusu alacakların gerçek bir alacak olmadığını, takip konusu bonoların muvazaalı düzenlendiğini, zamanaşımına uğrayan bonolar nedeniyle yapılan icra takiplerine borçlunun itiraz etmediğini, davayı kabul ettiğini, bu konuda borçlu ile abileri arasında ceza soruşturması bulunduğunu’ belirterek ‘takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı’ni savunmuş olduğundan, bu konudaki delillerinin toplanması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini- Temlik eden yönünden temlik nedeniyle davacı sıfatı kalmadığından hakkındaki davanın husumet yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”²³²⁵

√ “Davalı 3. kişi holding vekili ‘takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığını’ savunduğundan mahkemece bu savunmanın mevcut delillere göre değerlendirilmesi, alacağın gerçek olduğunun belirlenmesi halinde dava konusu tasarrufların davacının takip

²³¹⁹ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 8803/8659 (www.e-uyar.com)

²³²⁰ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 8553/8662 (www.e-uyar.com)

²³²¹ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 8803/8659 (www.e-uyar.com)

²³²² Bknz: 17. HD. 01.06.2015 T. 19404/8009 (www.e-uyar.com)

²³²³ Bknz: 17. HD. 27.05.2014 T. 2571/8414 (www.e-uyar.com)

²³²⁴ Bknz: 17. HD. 25.05.2015 T. 1534/7639 (www.e-uyar.com)

²³²⁵ Bknz: 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303 (www.e-uyar.com)

konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak İİK. 280/1. madde gereğince iptaline; aksi takdirde yani takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığının belirlenmesi halinde ise davanın önşartı yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini”²³²⁶

√ “Davacının gerçekte alacaklı olup olmadığının tespiti amacıyla, borcun doğumuna ilişkin 3. kişilerce ileri sürülen savunmanın üzerinde durulması, bu konuda davacı ve davalı 3. kişilerin bildirdiği ve bildireceği delillerin toplanması, maddi hasarlı kaza ile ilgili müracaat tutanağı ve anılan tutanağa dayalı olarak yapılan işlemlere ait belgeler, tarafların sosyal ve ekonomik durumları, banka kayıtları celp edilerek, gerektiğinde davacının ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi de yaptırılması, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı, gerçek bir alacak ise borcun doğum tarihinin tespiti ile sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”²³²⁷

√ “Takip konusu borcun davacı ile borçlu arasındaki ne tür bir ilişkiden ve ne zaman doğduğu konusunda davacıya delillerini sunması için süre verilmesi, bildireceği delillerin toplanması taraflar arasındaki borca ilişkin temel ilişkinin tasarruf tarihinden önce doğduğu davacı tarafından ispatlanması halinde, davanın esasına girilerek dava konusu tasarrufun İİK 277, 278, 279, 280 maddeler gereğince iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini- İİK. mad. 277 vd. uyarınca açılan tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının tespiti için ceza dosyası ve icra takip dosyasının incelenmesi gerektiğini”²³²⁸

√ “Alacaklı aleyhine açılan menfi tespit davası kabul edilmiş ve dosya temyiz aşamasında iken borçlu tarafından verilen feragat dilekçesi gereği bozulmuş, bozmadan sonra davanın feragat nedeniyle reddine karar verilmiş ve hüküm kesinleşmiş ve davacı ile davalı borçlu şirket arasında protokol yapılarak borç yeniden yapılandırılmış olup, davalı, ‘takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığını, gerçek bir alacak olsa bile iptali istenen tasarruftan sonra doğduğu’nu ileri sürdüğünden, mahkemece öncelikle bu hususta menfi tespit dosyasının incelenmesi; davacı ile davalı borçlunun ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması, davalı 3. kişi şirketin savunmasının değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini”²³²⁹

√ “İİK. mad. 277 vd. gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkına alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerektiğini”²³³⁰

√ “Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için davacının alacağının gerçek bir alacak olması gerektiğini- Mücerret borç ikrarı olarak düzenlenen bononun ileriye yönelik olarak tanzim edilmesi mümkün olduğu gibi geriye yönelik olarak da düzenlenmesi mümkün olduğu, borcu doğuran ilişkinin mevcudiyetine yönelik diğer delillerin de birlikte nazara alınması gerektiği, bononun vade tarihi ile takip tarihi arasında 11 ay gibi bir zaman aralığı bulunması ve davalı borçlunun, ceza soruşturmalarından ve hukuk davalarından da anlaşıldığı üzere taşınmazı geri alma ya da satış bedeline ek bir para elde etmeye yönelik olarak işbu davanın temelini oluşturan takipteki bononun tanzimi ile gerçek olmayan bir borç altına girdiği anlaşıldığından davanın reddi gerektiğini”²³³¹

√ “Tasarrufun iptali davalarında davacı alacaklının, davalı borçludaki alacağının gerçek bir alacak olması koşulu ile borcun (davacının alacağının) iptali istenen tasar-

²³²⁶ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 19250/6671 (www.e-uyar.com)

²³²⁷ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 20593/6680 (www.e-uyar.com)

²³²⁸ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 21092/6686 (www.e-uyar.com)

²³²⁹ Bknz: 17. HD. 14.04.2015 T. 1798/5869 (www.e-uyar.com)

²³³⁰ Bknz: 17. HD. 17.02.2015 T. 15483/2855 (www.e-uyar.com)

²³³¹ Bknz: 17. HD. 19.01.2015 T. 19782/436 (www.e-uyar.com)

ruftan önce doğmuş olmasının davanın ön koşulları olduğunu- Tasarrufun iptali davasının önkoşul yokluğu nedeniyle reddi halinde, davalı lehine maktu vekalet ücreti takdiri gerekeceğini”²³³²

√ “Tasarrufun iptali istemine ilişkin davalarının dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması gerekeceği, alacaklı borçlu hakkında ihtiyati haciz kararı üzerine takibe geçmediğinden takibin geçersiz hale geldiği, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verileceğini”²³³³

√ “Gerçek bir alacağı bulunan alacaklıya borçlunun bir başkasından olan para alacağını temlik etmesinin ticari örf'e dayalı geçerli bir ödeme aracı olduğunu- Davalılar arasındaki ticari ilişkinin temliklerin yapıldığı sıradaki miktarı, kimin alacaklı olduğu giderek yapılan temliklerin alacak durumu ile münasip olup olmadığı hususları tarafların ticari defterleri üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi ile açıklığa kavuşturularak oluşacak sonuca göre tasarrufun iptali davasında bir hüküm kurulması gerekeceğini”²³³⁴

√ “Tasarrufun iptali davalarının koşullarından birinin de kesinleşmiş gerçek bir alacağın varlığı olduğunu- Menfi tesbit davası sonucu bakiye kalan alacak yönünden tasarrufun iptali davasının esasa girilmesi gerektiğini”²³³⁵

√ “Üçüncü kişi, ‘alacaklı ve borçlu arasında danışıklı icra takibi yapıldığını’ ileri sürdüğünden, mahkemece iki şirketin ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bir bilirkişi incelemesiyle takibe konu senetlerin verilmesine neden olan hukuki ilişkinin varlığı ve gerçek olup olmadığının saptanması, gerçek bir alacak yoksa üçüncü kişinin istihkak iddiasında haklı olduğu sonucuna varılması gerektiği, aksi halde ise; borçlu şirket borcun doğum tarihinden sonra malvarlığının neredeyse tamamını üçüncü kişi şirkete devrettiği ve bununla ilgili İİK.nun 44. maddesindeki gereklerin yerine getirildiğini de iddia ve ispat edemediği için devralan üçüncü kişinin de işletmenin borçlarından borçluyla birlikte iki yıl süreyle müteselsilen sorumlu olacağı kuralı dikkate alınması gerektiği, buna göre; işletmeyi devralanın, devraldığı mal varlığıyla sınırlı olarak sorumlu olmasını öngören yasal bir düzenleme yer almadığından davaya konu hacizli malların tamamına dair davanın kabulüne yani istihkak iddiasının reddine karar verilmesi gerektiğini”²³³⁶

√ “Alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı ve borcun doğum tarihi hususunda yeterli araştırma yapılarak ve açılan ceza davasının da sonucu beklenerek bir karar verilmesi gerekeceğini”²³³⁷

√ “Tasarrufun iptali davalarında, davalı borçlu ile davacı arasındaki alacağın gerçek olmadığını ileri sürülmesi halinde bu hususun araştırılmasının zorunlu olduğu zira alacaklının gerçek bir alacağının olmadığı hallerde tasarrufun iptali davasının dinlenmesine imkan bulunmadığını”²³³⁸

√ “Davacının takip konusu alacağın gerçek bir alacak olduğunu kanıtlayamadığı, edimler arasındaki nispetsizlik iddiasının yerinde olmadığı, dava dilekçesinde ileri sürülen diğer koşulların gerçekleştiğine ilişkin iddianın da kanıtlanamadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu- Dava, önkoşul yokluğu nedeniyle reddedildiğinden kendisini vekille temsil ettiren davalı yararına maktu vekalet ücreti takdiri gerekirken nispi vekalet ücreti takdirinin doğru olmadığını”²³³⁹

²³³² Bknz: 17. HD. 23.12.2014 T. 8622/19259 (www.e-uyar.com)

²³³³ Bknz: 17. HD. 25.11.2014 T. 8007/16833 (www.e-uyar.com)

²³³⁴ Bknz: 17. HD. 25.11.2014 T. 6331/16831 (www.e-uyar.com)

²³³⁵ Bknz: 17. HD. 27.10.2014 T. 10344/14415 (www.e-uyar.com)

²³³⁶ Bknz: 8. HD. 10.07.2014 T. 11304/14720 (www.e-uyar.com)

²³³⁷ Bknz: 17. HD. 08.05.2014 T. 2942/7251 (www.e-uyar.com)

²³³⁸ Bknz: 17. HD. 06.05.2014 T. 6344/7114 (www.e-uyar.com)

²³³⁹ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 3483/5953 (www.e-uyar.com)

√ “Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için; “davacının borçludaki alacağına gerçek olması”, “borçlu hakkındaki icra takibini keskinleşmiş olması”, “iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması” ve “borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması” gerektiği; bunların tasarrufun iptali davasının “önkoşulları” olduğunu”²³⁴⁰

√ “Tasarrufun iptali davalarında, davacının gerçekten ‘alacaklı’ olup olmadığının mahkemece resen değerlendirilmesi gerektiğini- Teminat ve tahsil amacıyla verilen dava konusu çekler nedeniyle davacının alacağı ‘gerçek bir alacak’ sayılmayacağından, açılan olumsuz tespit davasının önkoşul yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini”²³⁴¹

√ “Tasarrufun iptali davasının görülebilirlik şartlarından birisinin ‘alacağın varlığı’ diğer söyleyişle ‘tasarrufta bulunan kişinin borçlu olması’ bir diğeri de ‘alacağın aciz vesikasına bağlanmış olması’ olduğu; bu özelliği nedeniyle aciz nedenine dayalı tasarrufun iptali davasında davalı 3. kişinin ‘aciz belgesine dayanan alacağın gerçekte olmadığını’ iddia ve ispat edebileceği, çünkü bunun dava şartlarından olduğu, eğer tasarrufta bulunanın, alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin ‘borçlu sıfatı’nın çözümlenmesi gerektiği, bu nedenledir ki 3. kişi davalının ‘borcun gerçek olmadığı’ iddiasının ve ‘muvazaanın varlığı’ yönündeki savunmasının mahkemece incelenmesi gerektiği, eğer gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olmayacağından, iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağı, tasarrufun iptali davalarında alacaklıya, alacağını tahsil olanağı sağlanırken, bu alacaklının alacağının şeklen varlığını değil, gerçekliğinin amaçlandığının gözardı edilmemesi gerektiğini”²³⁴²

√ “Tasarrufun iptali davasında öncelikle davacının borçludan gerçek bir alacağının bulunması ve yapılan tasarrufun da alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik olması gerektiği, bu nedenle davacı ile borçlu davalının mali durumlarının araştırılarak, borcun doğum tarihinde aralarında bu denli bir para alışverişinin olup olmayacağı ve borcun gerçek olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini”²³⁴³

√ “Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için; alacaklının borçluda gerçek bir alacağının olması gerektiğini- tasarrufun iptali davasında, davalı 3. kişinin ‘aciz belgesine dayanan alacağın gerçek olmadığını’ iddia ve ispat edebileceği, çünkü dava şartlarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin ‘borçlu’ olması gerektiği, eğer tasarrufta bulunanın alacaklıya gerçek bir borcunu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatının çözümlenmesi gerektiği, bu nedenledir ki, 3. kişi - davalının borcun gerçek olmadığı iddiası ve muvazaanın varlığı yönündeki savunmasının araştırılmasında zorunluluk bulunduğuna, bu davalarda alacaklıya alacağını tahsil olanağı sağlanırken, bu alacaklının alacağının şeklen varlığının değil, gerçekliğinin amaçlandığının gözardı edilmemesi gerektiği, sonuç olarak tasarrufun iptali davasının görülebilirlik şartlarından birisi olan ‘alacağın varlığının gerçek olması’ hususunun araştırılmasında zorunluluk bulunduğuna”²³⁴⁴

√ “Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için; “davacının borçludaki alacağının gerçek olması”, “borçlu hakkındaki icra takibini keskinleşmiş olması”, “iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması” ve “borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması” gerektiği, bu koşulların davanın “ön koşulu” olduğunu”²³⁴⁵

√ “Tasarrufun iptali davalarında görülebilirlik şartlarından birisinin ‘gerçek bir alacağın varlığı’ diğer bir anlatımla tasarrufta bulunan kişinin gerçekten ‘borçlu’ olması

²³⁴⁰ Bknz: 17. HD. 24.02.2014 T. 16901/2405 (www.e-uyar.com)

²³⁴¹ Bknz: 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

²³⁴² Bknz: 17. HD. 16.01.2014 T. 15104/446 (www.e-uyar.com)

²³⁴³ Bknz: 17. HD. 05.11.2013 T. 11822/15085 (www.e-uyar.com)

²³⁴⁴ Bknz: HGK. 23.10.2013 T. 17-224/1478 (www.e-uyar.com)

²³⁴⁵ Bknz: 17. HD. 24.09.2013 T. 8620/12713 (www.e-uyar.com)

gerektiğini; eğer gerçek bir ‘borç’ yoksa ‘alacak’ da söz konusu olmayacağından, iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağını, bu nedenle bu tür davalarda davalıların ‘alacağın gerçek olmadığını’ iddia ve ispat edebileceklerini- Alacaklı tarafından takip konusu yapılan senette tahrifat yapıldığı iddiası üzerine açılan ceza davası sonucunun, tasarrufun iptali davasında bekletici mesele yapılması gerekeceğini”²³⁴⁶

√ “Tasarrufun iptali davasının önkoşullarının ‘takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğması’, ‘alacağın gerçek bir alacak olması’, ‘borçlu hakkındaki takibin kesinleşmiş olması’ ve ‘borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesini bulunması’ olduğunu- Tasarrufun iptali davalarında davalı borçlu ile davacı arasındaki alacağın gerçek alacak olmadığını ileri sürülmesi halinde bu hususun araştırılması gerektiğini, zira alacaklının gerçek bir alacağının bulunmadığı hallerde, tasarrufun iptali davasının dinlenmesinde imkan bulunmadığını- Borçlunun, ‘takibe konu senedin sahte olarak alacaklı tarafından icra takibine konduğu’ iddiası ile suç duyurusunda bulunduğu ve icra ceza mahkemesince alacaklı aleyhine mahkûmiyet hükmü kurulduğu görüldüğünden, ceza dosyasının celbi ile davacı alacağının gerçek bir alacak olup olmadığı konusunda değerlendirme yapılması gerektiğini”²³⁴⁷

√ “Tasarrufun iptali davasında, davacı alacaklı ile davalı borçlu arasındaki ilişkinin ne olduğunun ve alacağın muvazaalı olup olmadığının üzerinde durularak (araştırılarak) varılacak sonuca göre uyumsuzluğun çözümlenmesi gerekeceğini”²³⁴⁸

√ “Davacı tarafından SSK emeklisi ev hanımı olan bir kişiye senedin düzenlendiği tarih itibariyle yüksek bir miktar sayılabilecek 80.000,00 TL borcun ‘ne karşılığı verildiği’ açıklanmamış olması ve ayrıca hayatın olağan akışına uygun olmayacak şekilde bononun tanzim tarihi ile vade tarihi arasında beş buçuk yıl, tanzim tarihi ile takip tarihi arasında ise yedi yıldan fazla bir süre bulunmasının davacı ile davalı arasında alacak borç ilişkisinin gerçek olmadığını göstereceğini”²³⁴⁹

√ “Takibe konu senedin düzenlenme tarihi, tasarruf tarihinde sonra ise de, davacı vekili, ‘iptali istenen tasarrufların, alacağın kaynağı olan –müvekkili davacı-alacaklı ile davalı borçlular arasındaki- akaryakıt ticaretinden sonra yapıldığını’ iddia ettiğinden, bu yönde delil olarak sunulan fatura, sevki irsaliyeleri değerlendirilerek davacıya ait şirket defterleri ile akaryakıt alımında ilişki kurulan dava dışı şirkete ait defterler üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması davacı tarafından gösterilen (dava dışı şirket yetkilisi) tanıkların dinlenmesi, davacı ile dava dışı şirket arasında ticari ilişki belirlendiği takdirde, davacı ile davalı borçluların ticari defterleri üzerinde söz konusu akaryakıt alış-verişinin varlığı yönünden bilirkişi incelemesi yaptırılması, savcılık iddianamesinden davacı ile davalı borçlu arasında 18 yıllık ticari ilişki olduğu, bu davanın konusunu oluşturan akaryakıt ticareti ve bu ticarete istinaden gönderilen çeklerle ilgili dolandırıcılık ve zincirleme şekilde sahte resmi belge kullanmak suçu nedeniyle davalı borçlu hakkında ağır ceza mahkemesinde dava açıldığı anlaşıldığından, ilgili ceza dosyasının istenmesi, davacı ve davalı tanıklarının dinlenmesi tüm deliller birlikte değerlendirilerek takip konusu borcun doğumunun tespit edilmesi gerektiğini”²³⁵⁰

√ “Alacaklının gerçek bir alacağının bulunmadığı hallerde tasarrufun iptali davasının dinlenemeyeceğinden, davacı ile borçlunun oğlunun bahsedilen şirkette birlikte çalışıp çalışmadıkları, takip dayanağı bononun hangi gerekçe ile ne zaman davacıya verildiği hususları üzerinde durularak hasıl olacak duruma göre bir karar verilmesi gerekeceğini”²³⁵¹

²³⁴⁶ Bknz: 17. HD. 06.06.2013 T. 3904/8424 (www.e-uyar.com)

²³⁴⁷ Bknz: 17. HD. 30.05.2013 T. 6432/8055 (www.e-uyar.com)

²³⁴⁸ Bknz: 17. HD. 20.05.2013 T. 3894/7243 (www.e-uyar.com)

²³⁴⁹ Bknz: 17. HD. 19.03.2013 T. 5481/3666 (www.e-uyar.com)

²³⁵⁰ Bknz: 17. HD. 10.02.2013 T. 4326/1955 (www.e-uyar.com)

²³⁵¹ Bknz: 17. HD. 13.11.2012 T. 602/12443 (www.e-uyar.com)

√ “İtirazın iptali davası sonucunda davanın kabulüne karar verilerek takibin kesinleşmiş olması halinde dahi, tasarrufun iptali davasındaki davacı-alacaklının alacağıın gerçek bir alacak olup olmadığının- muvazaaya dayanıp dayanmadığının- araştırılması gerekeceğini”²³⁵²

√ “Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için, davacının borçlu-davalıdan ‘gerçek bir alacağının bulunması’ ve ‘icra takibine konu edilip kesinleşmiş olması’ gerektiğini- Davalı borçlunun müşteri sıfatıyla yaptığı şikayet üzerine alacaklı hakkında silahlı yapma suçundan dolayı ceza davası açılışı gözetilerek alacağın gerçek olup olmadığı hususunda araştırma ve inceleme yapılması gerektiğini”²³⁵³

√ “Alacaklının, borçluda gerçek bir alacağının bulunması”nın tasarrufun iptali davasının dinlenme koşullarından olduğu- Davalı 3. kişinin borçlulardan birisinin kızı, diğerinin de ablası olan davalı 3. kişinin, bedeli borçlular tarafından ödenerek davalı 3. kişi adına tescil yaptırılmış olan araçlar hakkında (nam-ı müstear) açıdan tasarrufun iptali davasının davalı 3. kişinin dava konusu araçları alabilecek ekonomik güç ve sosyal yapıya sahip olup olmadığının araştırılması gerekeceğini”²³⁵⁴

√ “İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin ‘borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu’ ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceğini, çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin ‘borçlu’ durumunda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten ‘alacaklı’ sıfatını taşıması gerektiğini”^{2355 2356 2357}

√ “Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için öncelikle davacının davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunması, diğer bir anlatımla, tasarrufta bulunan kişinin gerçekten ‘borçlu’ olması gerektiğinden davalı borçlu tarafından, davacı alacaklıya karşı açıldığı bildirilen dava konusu senetlerle ilgili menfi tespit davasının kesinleşmesi beklenerek alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının belirlenip sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”²³⁵⁸

√ “Davacı tarafından davalı borçluya faizle para verildiği, bundan dolayı vergi inceleme raporları çerçevesinde davacı hakkında asliye ceza mahkemesince mahkûmiyet kararı verildiği anlaşıldığından mahkemece açılmış iptal davasının ‘davacının, davalı borçludan gerçek bir alacağı mevcut olmadığı’ gerekçesiyle ‘reddine’ karar verilemeyeceğini”²³⁵⁹

√ “İİK. 277 vd.na göre tasarrufun iptali istenebilmesi için, “borcun tasarruf tarihinden önce doğmuş olması”, “alacaklının borçluda gerçek bir alacağının olması”, “borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması” ve “borçlu hakkında alınmış, aciz belgesinin bulunması” gerektiğini”²³⁶⁰

√ “İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği, çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu”

²³⁵² Bknz: HGK. 19.09.2012 T. 3-101/597 (www.e-uyar.com)

²³⁵³ Bknz: 17. HD. 11.07.2012 T. 5955/8883 (www.e-uyar.com)

²³⁵⁴ Bknz: 17. HD. 11.06.2012 T. 1710/7561 (www.e-uyar.com)

²³⁵⁵ Bknz: 17. HD. 11.04.2012 T. 1729/4537 (www.e-uyar.com)

²³⁵⁶ Bknz: 17. HD. 11.07.2012 T. 5955/8883 (www.e-uyar.com)

²³⁵⁷ Bknz: 17. HD. 11.04.2012 T. 1729/4537 (www.e-uyar.com)

²³⁵⁸ Bknz: 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899 (www.e-uyar.com)

²³⁵⁹ Bknz: 17. HD. 07.02.2012 T. 12468/899 (www.e-uyar.com)

²³⁶⁰ HGK. 13.10.2010 T. 17-399/498 (www.e-uyar.com)

durumda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini”²³⁶¹

√ “3. kişi savunmasında ‘davacı ve borçlu arasında danışıklı icra takibi yapıldığını, alacağın gerçek olmadığını’ ileri olduğundan, 3. kişinin savunmasının araştırılması gerektiğini”²³⁶²

√ “İİK.nun 277 vd. maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin ‘borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu’ ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği; çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin ‘borçlu’ durumda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten ‘alacaklı’ sıfatını taşıması gerektiğini”^{2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370}

vurgulamıştır...

VII- Tasarrufun iptali davalarında, davalı-3. kişi (ya da davalı-borçlu), “davacı alacaklının davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunmadığını” ileri sürerse, mahkemece bu durumda nasıl bir yol izlenecektir? (Nitekim; somut olayda, davalılar; 1-(M. Ö.), 2-(K.) San. Tic. A.Ş. vekili dilekçelerinde açıkça ve ısrarla “davacı tarafın alacağının gerçek olması gerektiğini, bu hususun hakim tarafından davanın her aşamasında gözetilmesi gerektiğini” ifade etmiştir...)

Tasarrufun iptali davası açmış olan alacaklının, yurt dışında ikamet ediyor olması halinde, ‘uluslararası istinabe’ kuralları çerçevesinde mahkemece -davacı-alacaklının ‘ticari defterlerine (banka kayıtların) göre, davalı- borçluda alacağı bulunup bulunmadığı, varsa ne kadar alacağı bulunduğu’ konusunda- inceleme yapılması gerekir...

Uluslararası istinabenin kaynakları ikili anlaşma veya çok taraflı sözleşmeler ile uluslararası adli yardımlaşma kurallarıdır. Genel olarak uluslararası usul hukukunda istinabe, mahkemenin görmekte olduğu bir davada nihaî karara varabilmek için fiilî ve hukukî engeller nedeniyle yapamayacağı tarafların veya tanıkların dinlenilmesi, bilirkişi incelemesi, keşif yapılması, adres tespitinin yapılması, belge ve bilgilerin istenmesi, kan alınması, DNA testinin yapılması, sağlık raporunun alınması, nüfus kayıt örneğinin istenmesi, ekonomik ve sosyal durumun araştırılması gibi usulî işlemlerin Devletlerarasında karşılıklı olarak adli yardımlaşma çerçevesinde yerine getirilmesidir. Türkiye birçok devlet ile istinabe taleplerinin yerine getirilmesi için iki taraflı adli yardımlaşma anlaşmaları imzalamış ve aynı zamanda bu konuda en önemli uluslararası kaynakları oluşturmuş 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Sözleşmesi ile 1970 tarihli Hukukî veya Ticarî Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Hakkında Sözleşme’ye taraf olmuştur. Kural olarak, yabancı devletlerden istinabe talep edilmesi halinde öncelikle o devlet ile

²³⁶¹ Bknz: 17. HD. 01.07.2010 T. 2225/6230 - Aynı doğrultuda bknz: 17. HD. 11.07.2012 T. 5955/8883; 11.04.2012 T. 1729/4537; 02.02.2010 T. 9029/703; 07.04.2004 T. 4841/2160; 29.01.2009 T. 3815/258; 18.01.2009 T. 8764/17; 30.10.2007 T. 4356/3297; HGK. 19.06.2002 T. 15-495/528; 26.02.1997 T. 15-890/127; 15. HD. 18.06.1996 T. 3294/342; HGK. 09.03.1997 T. 13-288/234; 13. HD. 27.02.1979 T. 5645/878; 30.04.1976 T. 5638/3529 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁶² Bknz: 17. HD. 05.04.2010 T. 435/3080 (www.e-uyar.com)

²³⁶³ Bknz: 17. HD. 18.01.2009 T. 8764/17 (www.e-uyar.com)

²³⁶⁴ Bknz: 17. HD. 30.10.2007 T. 4356/3297; Aynı doğrultuda bknz: 15. HD. 10.06.2003 T. 587/3094; HGK. 19.06.2002 T. 15-495/528; 15. HD. 01.04.1997 T. 1262/1778; 15. HD. 01.04.1997 T. 1262/1778; HGK. 26.02.1997 T. 15-890/127; 15. HD. 18.06.1996 T. 3294/342; HGK. 09.03.1979 T. 13-288/234; 13. HD. 27.02.1979 T. 5645/878; 13. HD. 30.04.1976 T. 5638/3529 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁶⁵ Bknz: 15. HD. 10.06.2003 T. 587/3094 (www.e-uyar.com)

²³⁶⁶ HGK. 19.06.2002 T. 15-495/528 (www.e-uyar.com)

²³⁶⁷ Bknz: 15. HD. 01.04.1997 T. 1262/1778 (www.e-uyar.com)

²³⁶⁸ HGK. 26.02.1997 T. 15-890/127 (www.e-uyar.com)

²³⁶⁹ Bknz: 15. HD. 18.06.1996 T. 3294/3421 (www.e-uyar.com)

²³⁷⁰ Bknz: 13. HD. 30.04.1976 T. 5638/3529 (www.e-uyar.com)

Türkiye arasında ikili anlaşma veya çok taraflı sözleşme olup olmadığına bakılır. Eğer bir anlaşma veya sözleşme varsa istinabe söz konusu anlaşma veya sözleşme hükümlerine göre yerine getirilir. İstinabe yapılacak devlet ile Türkiye arasında bu konuda bir anlaşma veya sözleşme yoksa, istinabe karşılıklılık esasları çerçevesinde uluslararası adli yardımlaşma kurallarına göre yerine getirilir. Bu durumda, yabancı devlet yetkili makamlarına gönderilecek istinabe talebine esas olmak üzere, yapılması istenen işlemlerin belirtildiği, ilgili adli makamın imza ve mührünü taşıyan bir istinabe talep yazısı düzenlenecektir. Söz konusu talep yazısında, ayrıca davacı ve davalı ile dinlenecek tanıkların isim ve adresleri, kısaca davanın konusu, tanıklara sorulacak sorular ile istinabe konusu diğer hususlar maddeler halinde belirtilecektir. Talep yazısı ile eklenecek evrakın Türkçe aslı veya onaylı örneklerinin, gönderilecek yabancı devletin dilinde yapılmış tercümeleri ile birlikte ikişer takım halinde hazırlanarak Adalet Bakanlığı'na gönderilmesi gerekmektedir.

İngiltere, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri adres tespitine ilişkin talepleri istinabe ile yapılacak işler kapsamında görmediği için bu ülkeler tarafından kişilerin açık adres tespitine ilişkin istinabe talepleri yerine getirilmemektedir. Bu nedenle İngiltere’de bulunan kişilerin açık adres tespiti isteminin, www.192.com – <http://www.electoralcommission.org.uk> – <http://www.gro.gov.uk> web sitelerinden, Fransa’da bulunan kişilerin açık adres tespiti isteminin www.greffe-tc-paris.fr internet adresinden ilgilisi tarafından ücret karşılığı temin edilmesi mümkün olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan kişilerin açık adres tespit ise Dışişleri Bakanlığı’ndan alınan 21/10/2009 tarih ve 913.20/2009/Vaşington/24514 sayılı yazı uyarınca, hakkında araştırma talep edilen kişinin bulunduğu eyalet veya şehirdeki mahalli şirketlere başvurulması halinde olumlu sonuç alınması olasılığının daha yüksek olduğu bilgisine ulaşıldığı bahse konu şirketlere ilişkin rehberlere “<http://www.serve-now.com> ve <http://www.napps.org>” internet adreslerinden erişimin mümkün olduğu bildirilmiştir.

Avusturya’da bulunan gerçek kişilere ilişkin açık adres tespiti talepleri Avusturya Adli Makamlarına yerine getirilmemektedir. Bu nedenle, Avusturya’da bulunan gerçek kişilere ilişkin açık adres tespiti taleplerinin; davacının (talep edenin), davalının doğum tarihini belirtmek suretiyle, “Zentrale Melde Service der Magistratsabteilung 62, Wimb-bergasse 14-16,1070 Wien adresinde bulunan merkezi kayıt sistemine başvurularak yapılması mümkün bulunmaktadır.

17/12/2010 tarihli ve 27788 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Adalet Bakanlığı’nın Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ’inin II/A-1 maddesi uyarınca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için 20 TL, diğer ülkeler için ise 33 TL posta giderinin alınması, istinabe evrakına pul yapıştırılmaması veya eklenmemesi, Bakanlığımızdan herhangi bir duyuru beklenilmeden gideceği ülkeye göre posta giderinin tespit edilerek, ilgisince Maliye Bakanlığı’nın “Muhtelif Gelirler” hesabına yatırılmasının sağlanması ve buna dair makbuz örneğinin, Bakanlığımıza gönderilen evraka eklenmesi veya tarih ve sayısının Bakanlığımıza yazılan sevk yazısında belirtilmesi; Almanya ile Kanada’nın Quebec Eyaleti makamlarınca istinabe taleplerimizin yerine getirilmesi için masraf talep edildiğinden, dinlenecek her bir tanık için 550 TL avansın ilgisince mahkeme veznesine depo ettirilmesi ve bu hususun Bakanlığımıza gönderilecek sevk yazısında belirtilmesi; Yurt dışında DNA testi istenen hallerde 3.000 TL, kan tahlihi yapılması istenen hallerde 1.500 TL, Türkiye’de yapılacak tahlil ve DNA testi işlemlerine esas olmak üzere yurt dışından kan ve doku örneğinin alınması istenen hallerde 500 TL’nin mahkeme veznesine avans olarak depo ettirilerek yabancı mahkemece talep edilecek masrafın ödenmesinden sonra arta kalabilecek meblağın ilgisine iade edilmesi; Bilirkişi tetkikini gerektiren diğer talimat istemlerinde (hesap incelemesi, sağlık raporu alınması gibi), istinabe masrafı yabancı adli makam tarafından talep edildiğinde ödenmek üzere, 235.TL’nin mahkeme veznesine avans olarak depo ettirilmesi gerekmektedir. Almanya dışındaki devletler, istinabe taleplerimizin yerine getirilmesi ile ilgili olarak nadiren masraf talep ettiklerinden, bu devletlere gönderilecek taleplerde ilgisinden posta gideri dışında avans alınmaması, ancak o devlet adli makamı

tarafından talep edilmesi halinde ödenmesini teminen ilgisinden masrafın ödeneceğine dair bir “Taahhütname” alınması gerekmektedir.

Bununla birlikte yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının en son bilinen adresinin belirtilmesi ve nüfus kayıt örneğinin gönderilmesi şartıyla ekonomik ve sosyal durumlarının araştırılması hususunda mahkemelerden gelen talepler ilgili Türk vatandaşının bulunduğu yerdeki Türk diplomatik temsilciliklerine gönderilmektedir. Bu durumda masraf yatırılmasına gerek görülmemektedir.

*

Mütalâa (ve dava) konusu olayda;

Davacı-alacaklı (E.) LIMITED vekili, dilekçelerinde özetle, “...Müvekkillerinin İngiltere’de faaliyet gösteren bir banka olduğunu, davalı-borçlu (S.) Turizm ve İnşaat San. Ltd. Şti.’nin, -dava dışı İngiliz vatandaşı- (B. R. S.)’nin müvekkillerinin kullandığı kredide ‘garantör’ olarak yer aldığını, (S.)’nin **garantör sıfatıyla kredinin geri ödenmesinden sorumlu olduğunu**, davalı-borçlu (S.)’nin ilk kredinin ödeme tarihi olan 21.08.2008 tarihinden 8 gün sonra (C.) Tur. İşl. A.Ş. adına kayıtlı tatil köyü ve tatil köyü içerisinde bulunan tesisleri 16.716.760,35 TL karşılığında satın aldığını, **kullanılan kredinin geri ödenmediğini**, söz konusu gayrimenkullerin aynı gruba bağlı davalı üçüncü kişiler konumunda olan (K.) Yatırımları A.Ş. ve (M. Ö.)’ye aynı gün içinde (06.05.2011 tarihinde) satıldığını, bu satışlardan yaklaşık 1 ay önce (Ö.) ailesi tarafından yönetilen Artev Tur. Yat. A.Ş. tarafından bu gayrimenkuller üzerine ipotek kurulduğunu, davalı-üçüncü kişi (M. Ö.)’nin 1992 doğumlu olduğu gözetildiğinde 20.030.000,00 TL. bedel ödeyerek gayrimenkul satın almasının **hayatın olağan akışına aykırı olduğunu**, davalılar arasındaki ilişki nedeniyle (S.)’nin finansal durumundaki bozukluğu bilmediklerinin ve iyi niyetli olduklarının iddia edilemeyeceğini, kredinin ödenmemesi üzerine (S.) ve müdürleri aleyhine icra takibine geçildiğini, ödeme emrine itiraz edilmesi üzerine itirazın iptali davası açıldığının, davalı-borçlu (S.)’nin dava konusu gayrimenkulleri kötü niyetli ve alacaklı müvekkillerine zarar vermek adına devrettiğini, davalıların aynı gruptan olması ve aynı sektörde çalışmaları nedeni ile davalı-borçlunun finansal durumunu bilmesi gerektiğini, **dava konusu gayrimenkullerin davalı-borçlu (S.)’nin ticari işletmesinin asli unsurunu oluşturduğunu** ve bu taşınmazların devrinin **‘ticari işletmenin devri’** anlamına geldiğini, İİK. mad. 280/son hükmüne göre müvekkillerine bir bildirim yapılmadığını, bu nedenle İİK. 277 vd. uyarınca bu devirlerin iptali için **dava açtıklarını**” belirtmiştir.

Davalı üçüncü kişiler (K.) A.Ş. ve (M. Ö.) vekili dilekçelerinde özetle; “...davacının borç ödemediği aciz vesikası ibraz etmemesi nedeniyle davanın dava şartı yokluğu neden ile reddi gerektiğini, tasarrufun iptali davası açılabilmesi için **kesinleşmiş bir alacağın** bulunması gerektiğini, davacının açmış olduğu itirazın iptali davasının devam ettiğini, davacının ileri sürdüğü vakıaların ve bunu ispata yarayan delillerin davacı-alacaklı banka ile davalı-borçlu (S.) arasındaki ilişkilere yönelik olduğunu, diğer davalı-borçlu (S.) ile müvekkilleri üçüncü kişiler arasında hiçbir ilişki olmadığını ve davacının buna yönelik bir delil sunmadığını, davacının iddia ettiği **organik bağ davalı-borçlu ile olmadığını**, ileri sürülen aile şirketleri arasındaki ilişkinin hayatın olağan akışına uygun olduğunu, **davalı-borçlu (S.) iler diğer davalılar arasında organik veya fiili her hangi bir bağın bulunmadığını**, davalı-borçlu ile davalı üçüncü kişilerin **faaliyet alanlarının da farklı olduğunu**, müvekkili üçüncü kişilerin, davalı borçlu şirketin ekonomik durumunu bilmelerinin mümkün olmadığını, söz konusu gayrimenkullerin (R.) tarafından çıkarılan satış ilanı sonrasında haberdar olunarak alındığını, 30 Eylül 2018 tarihinde davalı-borçlu (S.)’ye ihtar çeken davacı-alacaklı bankanın ihtardan sonra alacağının tahsili için hiçbir işlem yapmadığını, müvekkillerinin söz konusu gayrimenkulleri satın almasından sonra davalı-borçlu (S.)’ye karşı icra takibi başlatıldığını, müvekkillerinin, satıcı (S.)’nin İngiltere’de faaliyet gösteren bir bankaya borcu olduğunu bilemeyeceğini, söz konusu taşınmazlar bitişik ve kullanımları birbirine bağlı parseller olduklarından

aynı gün satın alındıklarını ve **tek başına satın alınması halinde verimli kullanılmalayacaklarını**, **davacı-alacaklı banka ile davalı-borçlu (S.) arasındaki e-mail yazışmalarına göre davacı-bankanın** dava konusu taşınmazların (R.) aracılığı ile **satılacağından çok önceden haberdar olduğu**, üstelik itirazın iptali davasında yer alan uzman görüşünde ‘otelin tadil edilerek satılmak üzere satın alındığının’ belirtildiğini, (R.) değerlendirmeye raporunun mail atılmasından sonra internet üzerinde iki sene boyunca yer alan bu ilan ve **söz konusu binalar üzerinde herkesin görebileceği şekilde asılan diğer ilanlar neticesinde müvekkillerinin iyiniyetle taşınmazları satın aldığı**...” belirtmiştir.

Davalı-borçlu (S.) Lt. Şt. vekili dilekçelerinde özetle “**Tasarrufun iptali davası açılabilmesi için geçerli ve kesinleşmiş bir alacağın varlığının şart olduğunu**, müvekkillerinin **davacı-alacaklı (E.) Privite Limited’e hiçbir borcu olmadığını**, açılan itirazın iptali davasının halen devam ettiğini, borç ödemedene aciz vesikasının mahkemeye ibraz edilmediğini, **müvekkillerinin dava dışı (B. R. S.)ın borcunu garanti etmediğini**, davacının iddiasının aksine (B. R. S.)’nin müvekkillerine gönderdiği paranın garantörlük ilişkisi nedeniyle gönderilmediğini, **taraflar arasında yapılan özel anlaşmanın garanti sözleşmesi niteliğinde olmadığını**, İngiliz mahkemelerinin (B. R. S.) ve onun borcunu garanti eden garantörleri mahkum ettiğini, oysa müvekkillerinin sorumluluğuna yönelik hiçbir karar vermediğini ” belirtmiştir.

İstanbul ... Asliye Hukuk Mahkemesi, 30.05.2017 T. ... s. kararında özetle; “... (İtirazın iptali davasının görüldüğü) İstanbul ... Asliye Ticaret Mahkemesinin 2014/... E. ve 2015/... Karar sayılı dosyası incelendiğinde davacı (E.) tarafından davalı (S.) ve dava dışı diğer davalılar (M. Ç.) ve (H. B.) aleyhine ... İcra Müdürlüğü’nün 2011/ ... sayılı takip dosyasına yapmış oldukları itiraz üzerine ... yapılan yargılama sonucunda; davacı ile davalı (S.) arasında düzenlenmiş Garanti Sözleşmesi de göz önünde bulundurularak, **davalı şirket (S.)’nin davacıya (E.)’ye borçlu olduğundan bahisle aleyhine açılan itirazın iptali ve takibin devamı davasının kabulü** ve diğer davalılar adına açılan davaların da garanti sözleşmesindeki imzaları şirketi temsil etmek amacıyla atmış olmaları nedeniyle reddi doğrultusunda karar verildiği ve **kararın süresi içerisinde temyiz edilmediğinden bahisle 08/09/2015 tarihinde kesinleştiğinin anlaşıldığını**, ... davacı tarafça 06/04/2016 tarihinde davalı (S.) adresinde haciz için gidilmiş ve aynı tarihte düzenlenen haciz tutanağına göre davalı (S.)’nin haczi kabil bir malının bulunmadığının anlaşıldığını, ... taşınmazların dava ve satış tarihi itibarıyla değerlerinin 21.693.914.68 TL tutarında olduğunun saptandığını, ...Dava konusu olan üç taşınmazın 06/05/2011 tarihi itibarıyla diğer davalılara üzerinde 2 ipotek var iken toplam 20.440.000,00 TL bedelle devredildiğinin anlaşıldığını,.. Davacı ile davalı (S.) arasında düzenlenmiş Garanti Sözleşmesi ve davalı (S.) aleyhinde yapılmış icra takibi incelendiğinde **davalı (S.)’nin devirden önce davacıya borçlu olduğunun anlaşıldığını**, davalı (S.)’nin davalı bankaya borçlu olduğu hususunun (itirazın iptali davasını gören) İstanbul ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nin ilamı ile de sabit olduğunu, davacı tarafça bu dava sonuçlanıp kesinleştikten sonra eski ... İcra Müdürlüğü’nün 2011/9828 sayılı takip dosyası üzerinden hacze gidildiğini, geçici aciz vesikası hükmünde olan haciz tutanağı incelendiğinde, davalı (S.)’nin hacze kabil bir mal varlığının bulunmadığının saptandığını, ... 104 ada 19 parsel sayılı taşınmazı satın alan (M. Ö.)’nin yaşı itibarıyla böyle bir taşınmazı 20.030.000,00 TL ödeyerek satın almasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, taşınmaz üzerinde 08/04/2011 ve 28/04/2011 tarihinde lehine ipotek tesis edilen Artev Turizm Yatırımları İnş Tic. ve San. A. Ş’ nin ortakları arasında davacı (M. Ö.)’nin babası S. Ö.) ve annesi (G. Ö.)’nin bulunduğu ve davalı (K.) şirketinin ortaklarından birinin de (Ö.) ailesinden olduğunu, davalılar (M. Ö.) ve (K.)’nin birlikte hareket ettiğinin kabul edildiğini, davalılar (K.) ve (M. Ö.) vekilinin ‘bu satışın davacı tarafın da haberi olduğunu’ beyan ederek **İİK’nin 280/4 maddesinin koşullarının oluşmadığını iddia etmiş ise de, dosya kapsamı itibarıyla bu hususun kanıtlanmadığını**, ... **davalı-borçlu (S.)’nin davacı tarafla aralarında düzenlenmiş olan Garanti Sözleşmesi nedeniyle davacıya borçlu olduğu ve bu süreçte dava konusu olan taşınmazları diğer davalılara devretmesindeki amacının**

yukarıdaki gerekçeler karşısında alacaklılardan mal kaçırmaya yönelik olduğu anlaşıldığından davanın kabulü doğrultusunda karar verilmesi gerekeceği sonuç ve kanaatine varıldığını” ifade etmiştir.

İstanbul ... Asliye Hukuk Mahkemesi, 30.05.2017 T. ... s. kararının **‘istinaf’** edilmesi üzerine, **İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi ... HD. 22.02.2018 T. ... s. kararı ile**, yerel mahkeme tarafından verilen 05.03.2013 tarihli geçici hukuki koruma kararı hakkında Yargıtay 17. HD.’nce inceleme yapılarak karar verilmiş olması nedeniyle, kendilerinin inceleme yapamayacağını ve bu nedenle **“yerel mahkeme dosyasının -temyizen incelenmek ve Yargıtay’a gönderilmek üzere- ‘geri çevrilmesine’”** karar vermiştir.

“Tasarrufun iptali davasının kabulüne” ilişkin yerel mahkeme kararını **‘temyizen’** inceleyen Yargıtay ... HD. ise **30.04.2019 T. ... s. kararı** ile özetle **“...taraf teşekkülünün her aşamada re’sen dikkate alınması gerektiğini, dava konusu 19 nolu parselin 104 ada ve 41 nolu parseller olarak ifraz görüldüğü ve malik üçüncü kişi Metehan tarafından 31.05.2013 tarihinde dava dışı (P.) A.Ş.’ne aynı sermaye olarak devredildiği, 40 nolu parselin 03.12.2015 tarihinde kat mülkiyetine çevrilerek tedavül görüldüğü, 41 nolu parselin ise (P.) A.Ş. tarafından 30.06.2016 tarihinde yine dava dışı (Y.) Otelcilik A.Ş.’ye devredildiği anlaşıldığından, davacıdan, her iki parselin davalı üçüncü kişilerden ve onların devrettiği kişilerden satın alan bu şahıslara ‘davayı yöneltip yöneltmeyeceği’ sorularak bir karar verilmesi gerektiğini”** bu nedenle **“davalıların temyiz itirazlarının kabulü ile diğer hususlar şimdilik incelenmeksizin hükmün bozulmasına”** karar vermiştir.

Yargıtay 17. HD.’nin 30.04.2019 T. 1699/5320 s. kararının **“karar düzeltme”** istemine konu edilmesi üzerine, Yüksek mahkeme 25.02.2020 T. 5065/2065 s. kararı ile **“taraf teşkilinin yargılamanın her aşamasında re’sen gözetilmesi gereken hususlardan olduğu ve bozma nedenlerine göre diğer temyiz itirazlarının incelenmemiş bulunmasına göre”** davalı üçüncü kişiler vekilinin **“karar düzeltme isteminin reddine”** karar vermiştir.

Davalı üçüncü kişiler (K.) A.Ş. ve (M. Ö.) vekilinin dilekçelerinde;

a- Alacağın gerçeği konusunda,

- **“...Davalı üçüncü kişinin, ‘davacının borçludan alacaklı olmadığını’ savunması halinde, mahkemece bu savunmanın araştırılması gerektiğini, ...gerçek bir borç yoksa, alacak da söz konusu olamayacağından iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmadığını (17. HD ...2010 T. ..., HGK. 19.06.2002 T. ...; 15. HD ...2003 T. ...); ... takip alacaklısı ile anlaşarak veya muvazaalı bir alacak oluşturularak icra takibine itiraz etmeyen veya borçlu olmadığını ilişkin kanunun kendisine tanıdığı dava imkanlarını kullanmayan borçlunun bu davranışı karşısında, borçludan mal edinen üçüncü kişilerin yargı eliyle zarara uğratılmasının söz konusu olacağını, dürüstlük kuralına aykırı davranan davacının kendi muvazaasından yararlanamayacağını”**

b- Davacı bankanın satıştan haberi olduğu konusunda ise,

- **“... Davacı-alacaklı bankanın satıştan haberdar edildiğini, hatta bankanın taşınmazın satılması için çaba gösterdiğini”**

ısrarla savunduğu görülmektedir.

*

Somut olayda;

• Davalı-borçlu (S.) TURİZM ve İNŞAAT LTD. ŞTİ., davacı-alacaklı (E.) BANK LİMİTED’in hakkında ... İcra Müdürlüğü’nün 2011/... sayılı dosyasında yaptığı **‘icra takibi’**ne itiraz ederek takibi durdurduktan sonra davacı-alacaklı bu takibi sürdürebilmek için İstanbul ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nde (Dos. No: 2014/... Esas) **‘itirazın iptali davası’** açmış ve mahkemece verilen **“itirazın iptaline ve takibin devamına”** ilişkin karar (E: 2014/..., K: 2015/...) hakkında, davalı-borçlu **‘kanun yolu’**na başvurmamış ve bu suretle karar -08.09.2015 tarihinde- kesinleşmiştir.

Davalı-borçlunun başlangıçta itiraz ettiği takip hakkında mahkemece aleyhine verilen karara karşı kanun yoluna başvurmayarak takibi kesinleştirmesi *hayatın olağan akışına aykırıdır*. Bu durum davacı alacaklı ile davalı borçlu arasında gizli bir anlaşmanın varlığını çağrıştırdığı gibi, tasarrufun iptali davasında “üçüncü kişi” konumunda olan diğer davalılar (yani, (M. Ö.) ve (K.) İnşaat San. Tic. AŞ.) bu ihtimalde de, “*davacı-alacaklının, tasarrufun iptali davasını dayandırdığı, davanın ön şartı olan takip konusu alacağının gerçek bir alacak olmadığını*” ileri sürebilir... Bu hususu, HGK. 19.09.2012 T. E: 3-101, K: 597²³⁷¹ sayılı kararında şu şekilde ifade etmiştir:

“...*Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için öncelikle davacının (alacaklının) gerçek bir alacağının bulunması, diğer bir söyleyişle tasarrufta bulunan kişinin (borçlunun) gerçekten borçlu olması gerekir. Bu nedenle, iptal davasında; davalı 3.kişi aciz belgesine bağlanan alacağın gerçekte olmadığını, borçlu ile alacaklı arasında danışık (muvazaa) bulunduğunu savunabilir ve ispat edebilir. Aksi halde, takip alacaklısıyla anlaşarak yada icra takibine itiraz etmeyerek takibin kesinleşmesi halinde menfi tespit davası açmayan borçlunun bu şekilde davranması nedeniyle borçludan mal edinen üçüncü kişilerin mahkeme kanalı ile zarara uğratılması da bu yöndedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 19.6.2002 gün ve 2002/15-495-528 sayılı kararında, icra takibine vaki itiraz üzerine açılan itirazın iptali davası sonucunda davanın kabulüne karar verilerek takibin kesinleşmiş olması halinde dahi tasarrufun iptali davasında böyle bir savunmanın bulunması alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının-muvazaaya dayanıp dayanmadığının- araştırılması gerektiğine karar verilmiştir...*

... İİK.277. vd maddelerine göre açılan iptal davalarında takip borçlusundan hak etkisiz eden üçüncü kişilerin, davacının takip borçlusundan alacaklı olmadığına ilişkin savunmasının araştırılmasında zorunluluk vardır. Aksi takdirde takip alacaklısıyla anlaşarak veya nasıl olsa kendisinin borca batık olması nedeniyle gerekli çabayı göstermeyerek icra takibine itiraz etmeyen, itiraz üzerine durması söz konusu olmayan kambiyo senetlerine dayalı takibe karşı menfi tespit davası açmayan takip borçlusunun bu davranışı karşısında borçludan mal edinen 3. kişilerin yargı eliyle zarara uğratılması söz konusu olur ki bunun kabulüne olanak yoktur. Hatta tasarrufta bulunurken borçlu olmayan kötü niyetli kişilerin malvarlığındaki bir unsuru iyi niyetli üçüncü kişilere devrettikten sonra hileli işbirliği halinde olduğu kimselere eski tarihli borç senedi vererek elinden çıkardığı malları iptal davası yoluyla dolaylı olarak geri alması dahi imkan dahiline sokulabilir. Elbette ki bunlar yasaca amaçlanan durumlar değildir. Tasarrufun iptali davalarında alacaklıya alacağını tahsil olanağı sağlanırken bu alacaklının alacağının şeklen varlığının değil, gerçekliğinin amaçlandığını göz ardı etmemek gerekir...”

• Yukarıda²³⁷² ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; tasarrufun iptali davasının ‘*esas hakkında yargılama yapılabilmesi ve karar verilebilmesi için*’ varlığı gerekli olan şartlardan ‘*takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması*’ şartının, somut olayda gerçekleştiği sabit olmadan açılmış olan tasarrufun iptali davasının görülmesi mümkün bulunmadığından, yerel mahkemece, davacı-alacaklı yabancı ülkede -İngiltere’de- faaliyette bulunan bir yabancı banka olduğundan, yukarıda²³⁷³ açıkladığımız şekilde adalet bakanlığı vasıtasıyla *istinabe suretiyle* davacı-alacaklı bankanın kayıtları üzerinde *bilirkişi incelemesi* yaptırılarak davacı-Bankanın halen davalı-borçlu (S.) Ltd. Şti.’de ‘*alacağı bulunup bulunmadığı, alacağı bulunuyorsa bunun miktarı*’nın belirlenmesi gerekir.

Mahkemece, yapılacak bilirkişi incelemesinin sonucuna göre, yukarıda sunulan içti-hatlar doğrultusunda karar verilmesi gerekecektir.

Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta;

√ Dava konusu taşınmazın satış bedeli ile gerçek değeri arasında mislini aşan fark olmadığı (İİK. m. 278/III-1),

²³⁷¹ Bknz: www.e-uyar.com

²³⁷² Bknz: Yuk. Dipn. 49-166

²³⁷³ Bknz: AÇIKLAMA: VII

√ Davalı-borçlu (S.) Ltd. Şti. ile diğer davalılar (M. Ö.) ve (K.) AŞ.’nin ortakları arasında yakın hısımlık (İİK. m. 278/III-1) bulunmadığı,

√ Dava konusu taşınmazların bedel karşılığı satıldığı (borca mahsuben bir devir yapılmadığı) (İİK. m. 279/II-2),

√ Davalı-borçlu (S.) Ltd. Şti. ile davalı üçüncü kişiler (M. Ö.) ve (K.) AŞ. arasında ‘organik bağ’ bulunmadığı (İİK. m. 280/I), (organik bağın borçlu ve üçüncü kişi arasında tespit edilmesi gerektiğinden, üçüncü kişiler arasındaki organik bağın tasarrufun iptali davaları açısından bir anlamı olmadığı),

√ Borçlu şirketin ‘taşınmaz satımı’ işi ile, davalılardan üçüncü kişi (K.) A.Ş.’nin ise farklı bir sektör olan ‘otel işletmeciliği’ sektöründe olduğu (yani, davalı-üçüncü kişilerin, davalı-borçlu ile aynı sektörde faaliyet göstermediği),

√ Davalı-üçüncü kişilerin ((M. Ö.) ile (K.) AŞ. ortaklarının), borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastını bildiğinin/bilinmesi gerektiğinin kabul edilemeyeceği (İİK. m. 280/1),

anlaşılmaktadır.

• Yerel mahkeme, her ne kadar “*davalı-üçüncü kişilerden olan (M. Ö.)’nin yaşı itibariyle böyle bir taşınmazı ödeyerek satın almasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu*” kabul etmişse de, davalı-üçüncü kişinin içinde bulunduğu gibi aile şirketlerinde, bu şekilde hareket edebildikleri, davalı-üçüncü kişinin ailesinin davacı alacaklıya bir borcu olmadığından, yani söz konusu aile şirketleri ‘borçlu’ konumda yer almadığından, bu hususun iptal sebebi olamayacağı, yine davalı-üçüncü kişiler arasındaki organik bağın da tasarrufun iptali davası için ‘kabul sebebi’ olarak değerlendirilmemesinin gerektiği, organik bağın ancak borçlu ile üçüncü kişi arasında olması halinde değer taşıyacağı, çünkü bu durumda, ‘üçüncü kişi, borçlunun borç içinde olduğunu biliyor’ kabul edileceğine ilişkin bir değerlendirme yapılması isabetli olurdu.

• Somut uyuşmazlıkta, İİK. m. 280/III hükmüne ayrıca değinmek daha isabetli olacaktır:

Yerel mahkemenin ‘*satıştan davacı tarafın da haberinin olduğu, ... İİK. m. 280/3 koşullarının oluşmadığı’na yönelik davalıların iddialarının kanıtlanmadığına...*’ ilişkin tespitine de katılmamız mümkün olmamıştır.

Her şeyden önce, mahkemece konusunda uzman bir bilirkişi aracılığı ile davalı-borçlu şirketin tüm ticari sicil kayıtları ve tüm ticari defterleri getirilerek, üzerinde inceleme yapılarak, ‘*şirketin sermayesinin araştırılıp, dava konusu taşınmazların toplam değerinin (bilirkişi tarafından belirlenen) söz konusu şirketin sermayesinin mühim bir kısmını oluşturup oluşturmadığı*’ konusunda ayrıntılı ve denetime elverişli bir rapor alınması gerekir. **Yüksek mahkemenin**²³⁷⁴ de kabul ettiği üzere; mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmadan karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Çünkü “*söz konusu taşınmazlar, borçlu şirketin sermayesinin mühim bir kısmını oluşturmuyor ise*” ‘iptal davasının reddi’ gerekecektir.

“*Taşınmazların, borçlu şirketin sermayesinin mühim bir kısmını oluşturması halinde*” ise, bu kez davalı-üçüncü kişinin “*davacı-alacaklının satıştan haberdar olduğuna*” dair iddialarının incelenmesi gerekecektir.

Davalı-üçüncü kişiler vekili “*davacı-alacaklı vekiline ‘dava konusu taşınmazın (R.) aracılığı ile satılacağına dair bilgilendirme yapıldığını ve bu konuda (R.) tarafından yapılan değerlendirmeye raporunun gönderildiğini*”, “*söz konusu yazışmaların e-posta ile yapıldığını*”, “*dava konusu taşınmazı müvekkillerinin de (R.) aracılığı ile satın aldığını*”, “*(R.)’in söz konusu taşınmazın satışını gerçekleştirmek için internet sitesinde ilan verdi-*

ğini, bu konuda kendi dergilerinde de ayrıca duyuru yapıldığını”, “dava konusu taşınmazların üzerinde taşınmazların satılacağına da ayrıca pankartlarla duyurulduğunu” ileri sürmüştür.

Mahkemece bu konuda gerekli araştırma yapılmadan, ‘İİK. mad. 280/III’teki usulün davalılarca yerine getirilmemiş olduğuna’ dair karar verilmesi **kanımızca** hatalıdır.

Çünkü, İİK. mad. 280/III’te; uyarınca, davalılara, “aleyhlerine olan karineyi 3 farklı yolla yürütme imkanı” tanınmıştır:

Buna göre,

1. İptâl davasını açan alacaklıya devir, satış veya terk tarihinden en az üç ay evvel keyfiyet yazılı olarak bildirilebilir (veya)

2. Ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhalar asılarak, Ticaret Sicili Gazetesiyle keyfiyet bildirilir (veya bu mümkün değilse),

3. Ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaları asılarak bütün alacaklıların ittilamı (öğrenmesini) temin edecek şekilde munasip vasıtalarla keyfiyet ilan olunur.

Doktrinde²³⁷⁵ “İİK. ’nun 280. maddesinde yer alan bu hükmün, haddinden ağır sonuçlar doğuracağı (hatta, bu karinenin kanundan çıkarılması gerektiği) ileri sürülmüş, kanundan bu uygun (munasip) vasıtaların ne olduğunun (ulusal veya yerel gazete, internet ortamında ilan) belli olmadığı, bazı alacaklıların yurt dışında olması halinde ilan yükümlülüğünün nasıl yerine getirileceğinin de ayrı bir soru(n) olduğu” belirtilmiştir.

Davacı-alacaklı vekiline e-posta yolu ile -Amerika Birleşik Devletleri menşeli ve dünyada 95 ülkede ofisi bulunan- (R.) şirketinin değerlendirme raporunun ulaştırılması ve bu konuda yapılan yazışmalar, davalı-borçlunun dava konusu yer uzun zamandır satmaya çalıştığını ve davacı-alacaklının, borçlunun bu taşınmazı satmaya çalıştığından haberdar olduğunu ortaya koymaktadır.

Günümüzde internet üzerinden yapılan ilanın daha çok kişiye (alacaklıya) ulaşacağı, Ticaret Sicil Gazetesinin herkese açık olmakla birlikte (R.) gibi bilinen bir firmanın kendi internet sitesinde (ve diğer emlak satış sitelerinde) yaptığı ilanın esasen herkese (ve tüm alacaklılara) ulaşma (ve ulaşılabılır olma) konusunda daha etkili olduğu, taşınmazın satılacağına pankart asılarak duyulması şartının da bu suretle sağlandığı, alacaklının yurt dışında olması sebebi ile internet ortamında yapılan duyurunun amacına da daha uygun olduğu görülmektedir.

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak arz ve izah ettiğimiz nedenlerle;

√ Tasarrufun iptali davasının esastan görülebilmesi için ‘özel dava şartı’ olan²³⁷⁶ ‘alacağın gerçekliği’ konusunda bugüne kadar ayrıntılı bir araştırma yapılmamış olduğundan, davacı-alacaklı Banka’nın ((E.) PRIVITE LIMITED), borçlu (S.) Ltd. Şti.’nde halen alacağı bulunup bulunmadığı, alacağı varsa ne kadar alacağı bulunduğu -davacı banka yurtdışında faaliyette bulunduğu- *istinabe suretiyle*²³⁷⁷ davacı-bankanın kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, dosyaya sunduğumuz *Yargıtay içti-hatları* doğrultusunda karar verilmesi gerekeceği,

√ Borçlunun (S.) Ltd. Şti. tarafından dava konusu (2) taşınmazın satılmaya çalışıldığının davacı-alacaklı Banka ((E.) PRIVITE LIMITED)’in yürütülmekte olduğu, taşınmazlara ilişkin değerlendirme raporlarının aracı kurum olan ABD menşeli ve Dünyada 95 ülkede ofisi bulunan (R.) tarafından alacaklı Bankaya (vekiline) bildirilmesi, taşınmazların satışının sürekli (R.)’nin internet sitesinde ilan edilmiş olması, davalı-üçüncü kişilerin taşınmazları (R.) aracılığı ile satın almış olmaları, satılan taşınmazların üzerinde asılı bulunan pankartlarda ‘taşınmazların SATILIK olduğu’ bilgisinin bulunması, davacı-

²³⁷⁵ ERDÖNMEZ, G. Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali, s: 236

²³⁷⁶ Bknz: Yuk. Dipnot ....

²³⁷⁷ Bknz: Yuk. Dipnot ....

alacaklı Banka'nın 'taşınmazların satılacak olduğu konusunda kendisine bilgi verilmediğini' ileri sürmesinin 'hakkın kötüye kullanılması' (TMK. m. 2) anlamına geldiğini, bütün dosya içeriğinden davacı-alacaklı Banka'nın 'satıştan haberdar olmadığını' bildirmesinin “hayatın olağan akışına aykırı” olduğunu,

takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere, davalı üçüncü kişiler vekili Av. ... tarafından İstanbul ... Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2020/... E. sayılı dosyaya “uzman görüşü” (HMK. 293) olarak sunulmak üzere hazırlanmış olduğumuz 'hukuki mütalaa-mızı' saygıyla sunarız. 12.10.2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

31) ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2020/... Esas (Bozmadan önce; 2012/... Esas) sayılı dosyasında görülen ‘tasarrufun iptali’ davasında; Londra/İngiltere’de bulunan davacı (E.) Bank Limited’in, davalı (S.) ve İNŞAAT SAN. LTD. Şti.’nde olan gerçek alacak miktarının ‘uluslararası istinabe’ yoluyla belirlenmesi için yapılması gereken işlemler hakkında

İİK. 277 vd. maddeleri çerçevesinde açılan ‘tasarrufun iptali davaları’nda, davanın esasına girilebilmesi için hem HMK. m.114/(1)’deki ‘genel dava şartları’nın ve hem de HMK. m.114/ (2)’deki ‘özel dava şartları’nın gerçekleşmesi gerekir.

Uygulamada, **yüksek mahkeme** (Yargıtay 17. Hukuk Dairesi veya 4.Hukuk Dairesi); **a) ‘İcra takibinin kesinleşmiş olması’** nı, **b) ‘alacaklının, alacağının gerçek bir alacak olması’** nı, **c) ‘davacının alacağının, dava konusu tasarruftan önce doğması’** nı, tasarrufun iptali davasının ‘**özel dava şartı**’ olarak kabul etmekte ve tasarrufun iptali davasının bu şartlar gerçekleşmeden açılmış olduğunu, yargılamanın her aşamasında tespit ettiği takdirde, kendiliğinden ‘davanın usulden reddine’ karar vermektedir.

“Davacının alacağının gerçek bir alacak olması” koşulu, tüm tasarrufun iptali davalarında hem **doktrin**²³⁷⁸ ve hem de **yüksek mahkeme**²³⁷⁹ tarafından titizlikle aranmaktadır. Başka bir deyişle, tasarrufun iptali davalarında “davacının, davalılardan borçluda bir alacağının bulunması” ve “davacının; borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edilmemiş, yani, alacağın kısmen/tamamen tahsil edilmemiş olması” **ön koşul** olduğundan, mahkeme iptal davasının yargılaması sırasında öncelikle bu ön koşulun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır.

Davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) “davacının alacağının mevcut olmadığını” -örneğin, muvazaaya dayandığının- iddia ve ispat edebilir²³⁸⁰. Davalı- üçüncü kişi, bu iddiasını ispat için ‘tanık’ dinletebilir...²³⁸¹ Yani bu durumda HMK m.200 uygulanmaz.²³⁸² Çünkü davalı- üçüncü kişi, davacı- alacaklı ile borçlu arasındaki alacak ilişkisinde ‘üçüncü kişi’ durumundadır.²³⁸³ Tasarrufun iptali davasının dinlenilmesi için, öncelikle davacının, davalı- borçluda ‘gerçek bir alacağı’ nın bulunması diğer bir deyişle tasarrufta bulunan kimsenin gerçekten ‘borçlu olması’ gerekir. Eğer ‘gerçek bir borç’ yoksa ‘alacak’ da söz konusu olmayacağından, tasarrufun iptali davası dinlenmez.²³⁸⁴

²³⁷⁸ **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava şartları (AÜHFD. 2015/4, s:937)

²³⁷⁹ Bknz. 17. HD.18.02.2020 T.427/1638; 09.12.2019 T.3821/11646; 03.12.2019 T. 3021/11416; 06.11.2019 T.1133/10255; 23.10.2019 T.4452/9821; 07.05.2019 T. 13103/5606;07.05.2019 T. 7423/5597; 19.02.2019 T. 1554/1781; 26.06.2018 T.1875/6392; 05.06.2018 T. 4533/5858; 15.05.2018 T. 3037/5045; Samsun BAM 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55 vb. (**UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C.** İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 7.Baskı, 2021, s:771 vd.) (www.e-uyar.com)

²³⁸⁰ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku C:4, 1997 s:3506

²³⁸¹ Bknz. 17. HD. 26.03.2013 T. 7206/4176 (www.e-uyar.com)

²³⁸² **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, s:1420

²³⁸³ **KURU, B.** El Kitabı, s:1430- **ARSLAN, R./ YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./ HANAĞASI, E.** İcra ve İflas Hukuku 6. Baskı, 2020, s:563- **KURU, B./ AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra v İflas Hukuku(Ders Kitabı), 2020, s:499

²³⁸⁴ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C:3, s:4524 vd. – **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s:379 – **UMAR, B.** Türk İcra-İflas Hukukunda İptal Davaları, 1963, s:41 vd. – **TAZE, M.** Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yük. Lisans Tezi, 2007, s:120) – **KAPLAN, H.A.** 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2006, s:45 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C:2, s:1266 – **COŞKUN, M.** Tasarrufun İptali Davaları, 2019, s:937 – **GÜNAY, E.** Tasarrufun İptali Davası, 5.Baskı, 2019, s:80 – **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:175 – **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları,

Tasarrufun iptali davalarında, davalı-3. kişi (ya da davalı-borçlu), “*davacı alacaklının davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunmadığını*” ileri sürerse, mahkemece bu durumda nasıl bir yol izlenecektir? (Nitekim; somut olayda, davalılar; 1-Metehan Özyer, 2- (K.) Gayrimenkul Yatırımları İnşaat San. Tic. A.Ş. vekili “Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin 2018/1699 Esas, 2019/5320 Karar sayılı BOZMA İLAMI sonrasında” mahkemeye sunduğu beyan dilekçesinde açıkça “**davacı tarafın alacağının gerçek olması gerektiğini, bu hususun hakim tarafından davanın her aşamasında gözetilmesi gerektiğini**” ifade etmiştir.)

“*Bu iddianın tasarrufun iptali davasında araştırılmayacağı*”na mı karar verilecek, yoksa “*bu iddianın tasarrufun iptali davasında incelenebileceği*” belirtilip “davacı alacaklı tacir ise ticari defterleri²³⁸⁵ ve banka hesap hareketleri²³⁸⁶ üzerinde mali müşavir(ler) vasıtasıyla bilirkişi incelemesi yaptırılarak, davacı-alacaklı ile davalı-borçlu arasındaki ticari ilişkinin, davacı alacaklıya takip konusu yaptığı alacak kadar bir alacak doğuracak boyutta olup olmadığı” irdelenecek midir?

Eğer davacı-alacaklı tacir ise; hem kendisinin ve hem de –tacir ise davalı- borçlunun ticari defterlerinde inceleme yapılarak, takip konusu borcun defterlerde kayıtlı olup olmadığının araştırılarak, kayıtlarda var (yazılı) olduğu ölçüde ‘davanın kabulüne’, aksi takdirde “ön koşul yokluğundan davanın reddine”²³⁸⁷ karar verilmesi gerekir.

Eğer davacı-alacaklı tacir değil ise; davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, mali durumlarının araştırılması²³⁸⁸, yıllık gelirlerinin ne olduğu²³⁸⁹ ve davacının böyle bir borç parayı verebilecek ekonomik gücünün bulunup bulunmadığı²³⁹⁰ saptanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

Bazen, davacı-alacaklının borçludaki alacağı muvazaalı değildir; fakat davacı-alacaklının borçluda “*takip konusu yapılan miktarda*” bir alacağı da yoktur. Örneğin; davacı-alacaklı takip borçlusunu hakkında, borçluya ait senette tahrifat (sahtecilik) yaparak takipte bulunmuştur. Borçlunun imzasını taklit ederek veya senedin “alacak miktarı”nda tahrifat yapmıştır. Hatta borçlu tarafından bu nedenle davacı-alacaklı hakkında “menfi tespit davası”²³⁹¹ açılmış ya da icra mahkemesinde “imza inkârında”²³⁹² bulunmuş olabilir. Yahut da Cumhuriyet Savcılığına –“sahtecilik” ya da “bedelsiz kalan senedin kullanılması”, “açığa atılan imzanın kötüye kullanılması” suçlarından dolayı²³⁹³- ‘kamu davası’ açılması için şikâyette bulunmuş ve Cumhuriyet Savcılığınca, davacı-alacaklı hakkında ceza mahkemesinde ‘kamu davası’ açılmıştır. Bu gibi durumlarda, tasarrufun

2017, s:443 – EROĞLU, O. Tasarrufun İptali Davası, 2020, 2.Baskı, s:59 – ATALI, M./ERME-NEK, İ./ERDOĞAN, E. İcra ve İflâs Hukuku, 3.Baskı, 2020, s:729 – OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, 2007, s:586 – ÇETİN, H.E. Tasarrufun İptali, Mu- vazaa, İnançlı İşlem ve Nam-ı Müstear, 2016, s:15 – ALBAYRAK, T. agm. s: 943 vd. – ÇETİ- NEL, T. Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali Da- vaları, 2020, s: 79

²³⁸⁵ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 16639/5946; 17.04.2014 T. 15081/5942; 16850/455; 08.03.2013 T. 14204/4372; 24.04.2012 T. 32/5008; HGK. 13.10.2010 T. 17-398/497 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁸⁶ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 15081/5942 (www.e-uyar.com)

²³⁸⁷ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597; 11.09.2018 T. 2770/7624; 28.02.2017 T. 11975/234; 24.05.2016 T. 11364/6282; 24.05.2016 T. 10582/6278; 14.04.2015 T. 1798/5869; 4. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁸⁸ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

²³⁸⁹ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008 (www.e-uyar.com)

²³⁹⁰ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3393/12139; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁹¹ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230; 31.03.2011 T. 6372/2899; 07.03.2011 T. 11643/2001; 30.10.2007 T. 4626/3300 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁹² Bknz: 17. HD. 10.03.2009 T. 3533/1270 (www.e-uyar.com)

²³⁹³ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230 (www.e-uyar.com)

iptali davasına bakan mahkemenin, borçlu tarafından açıldığı/açılması sağlandığı bildirilen bu davaların –kesinleşecek sonucunu “*bekletici mesele*” yapması gerekir...

Davalı-3. kişi de, davacı-alacaklının “*takip konusu yaptığı senedin (belgenin) gerçek bir alacağı aksettirmedeğini*” –borçlu gibi- tasarrufun iptali davasına bakan mahkemede ileri sürebilir. Keza, takip konusu senedin “*teminat ve tahsil amacıyla verilmiş olduğu*” –yani gerçek bir alacağı ifade etmediği- de hem davalı-borçlu ve hem de davalı-3. kişi tarafından ileri sürülebilir.²³⁹⁴ Bunun kanıtlanması halinde mahkemece davacı-alacaklının talebi doğrultusunda “tasarrufun iptaline” karar verilemez.

Yüksek mahkeme kimi kararlarında²³⁹⁵ «davacının gerçekten alacaklı olup olmadığının yerel mahkemece *kendiliğinden* araştırılması gerektiğini» kimi kararlarında²³⁹⁶ ise, «bu hususun *davalılarca ileri sürülmesi halinde* mahkemece araştırılabileceğini» belirtmiştir...

«*Davacı –alacaklının gerçek bir alacağının bulunmadığı*» hususu, ‘*davalı borçlu ve üçüncü kişi tarafından birlikte ileri sürülebileceği*’ gibi, ‘*sadece davalı üçüncü kişi tarafından da* yani «davalı-borçlu ile davacının anlaşarak, kendisine zarar vermek amacı ile muvazaalı olarak bir alacak yarattıkları» iddia edilerek- de *ileri sürülebilir*.’^{2397 2398}

Doktrinde²³⁹⁹, ‘*davacının alacağının gerçek bir alacak olması*’ koşulunun genellikle «*tasarrufun iptali davaları bakımından HMK m. 114’de öngörülmemiş fakat ‘Yargıtay içtihatları ile kabul edilmiş bir özel dava şartı’ olduğu kabul edilmekle beraber «bunun bir ‘dava şartı’ olmayıp, sıfata yönelik bir itiraz olduğu, bu nedenle hakim tarafından re’sen incelenemeyeceği*» de ileri sürülmüştür.²⁴⁰⁰

Yüksek mahkeme, bu konu (yani; ‘*alacağın gerçek bir alacak olması gerektiği*’ konusu) ile ilgili olarak;

Tasarrufun iptali davası açmış olan alacaklının, yurt dışında ikamet ediyor olması halinde ‘*uluslararası istinabe*’ kuralları çerçevesinde mahkemece –davacı-alacaklının ‘*ticari defterlerine (banka kayıtlarına) göre, davalı- borçluda alacağı bulunup bulunmadığı, varsa ne kadar alacağı bulunduğu*’ konusunda- inceleme yapılması gerekir...

Uluslararası istinabenin kaynakları ikili anlaşma veya çok taraflı sözleşmeler ile uluslararası adli yardımlaşma kurallarıdır. Genel olarak uluslararası usul hukukunda istinabe, mahkemenin görmekte olduğu bir davada nihaî karara varabilmek için fiilî ve hukuki engeller nedeniyle yapamayacağı tarafların veya tanıkların dinlenilmesi, bilirkişi incelemesi, keşif yapılması, adres tespitinin yapılması, belge ve bilgilerin istenmesi, kan alınması, DNA testinin yapılması, sağlık raporunun alınması, nüfus kayıt örneğinin istenmesi, ekonomik ve sosyal durumun araştırılması gibi usulî işlemlerin devletler arasında karşılıklı olarak adli yardımlaşma çerçevesinde yerine getirilmesidir. Türkiye birçok devlet ile istinabe taleplerinin yerine getirilmesi için iki taraflı adli yardımlaşma anlaşmaları imzalamış ve aynı zamanda bu konuda en önemli uluslararası kaynakları oluşturan 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Sözleşmesi ile 1970 tarihli Hukukî veya Ticarî Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Hakkında Sözleşme’ye taraf olmuştur.

²³⁹⁴ Bknz: 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

²³⁹⁵ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 12.04.2016 T. 14267/4635; 21.01.2014 T. 19964/669 vb.

²³⁹⁶ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606; 19.02.2019 T. 1554/1781; 05.06.2018 T. 4533/5858; 15.05.2018 T. 3037/5045; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457; 14.02.2017 T. 23545/1450; 25.10.2016 T. 18010/9337; 20.10.2016 T. 17910/9000; 07.06.2016 T. 20994/6940 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁹⁷ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 941 vd. – **ÇETİNEL, T.** age s: 78 – **TAŞ, K. H./KORKMAZ, Ö.** Tasarrufun İptali Davalarında Davacı Alacağının Muvazaalı Olduğu İddiası ve Bu İddianın Hukukun Temel Hak ve İlkeleri ile Bağlantısı (Fasikül Huk. Dr. C: 11, S: 111, Şubat/2019, s: 645 vd.)

²³⁹⁸ Bknz: HGK. 26.03.1997 T. 15-890/127 (www.e-uyar.com)

²³⁹⁹ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 931; 941 vd.

²⁴⁰⁰ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 943 vd.

Kural olarak, yabancı devletlerden istinabe talep edilmesi halinde öncelikle o devlet ile Türkiye arasında ikili anlaşma veya çok taraflı sözleşme olup olmadığına bakılır. Eğer bir anlaşma veya sözleşme varsa istinabe söz konusu anlaşma veya sözleşme hükümlerine göre yerine getirilir. İstinabe yapılacak devlet ile Türkiye arasında bu konuda bir anlaşma veya sözleşme yoksa, istinabe karşılıklılık esasları çerçevesinde uluslararası adli yardımlaşma kurallarına göre yerine getirilir. Bu durumda, yabancı devlet yetkili makamlarına gönderilecek istinabe talebine esas olmak üzere, yapılması istenen işlemlerin belirtildiği, ilgili adli makamın imza ve mührünü taşıyan bir istinabe talep yazısı düzenlenecektir. Söz konusu talep yazısında, ayrıca davacı ve davalı ile dinlenecek tanıkların isim ve adresleri, kısaca davanın konusu, tanıklara sorulacak sorular ile istinabe konusu diğer hususlar maddeler halinde belirtilecektir. Talep yazısı ile eklenecek evrakın Türkçe aslı veya onaylı örneklerinin, gönderilecek yabancı devletin dilinde yapılmış tercümeleri ile birlikte ikişer takım halinde hazırlanarak Adalet Bakanlığı’na gönderilmesi gerekmektedir.

İngiltere, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri adres tespitine ilişkin talepleri istinabe ile yapılacak işler kapsamında görmediği için bu ülkeler tarafından kişilerin açık adres tespitine ilişkin istinabe talepleri yerine getirilmemektedir. Bu nedenle İngiltere’de bulunan kişilerin açık adres tespiti isteminin, www.1...2.com – <http://www.E...n.org.uk> – <http://www....gov.uk> web sitelerinden, Fransa’da bulunan kişilerin açık adres tespiti isteminin www.g...e-tc-paris.fr internet adresinden ilgilisi tarafından ücret karşılığı temin edilmesi mümkün olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan kişilerin açık adres tespit ise Dışişleri Bakanlığı’ndan alınan 21/10/2009 tarih ve 913.20/2009/Vaşington/24514 sayılı yazı uyarınca, hakkında araştırma talep edilen kişinin bulunduğu eyalet veya şehirdeki mahalli şirketlere başvurulması halinde olumlu sonuç alınması olasılığının daha yüksek olduğu bilgisine ulaşıldığı bahse konu şirketlere ilişkin rehberlere “<http://www.....com> ve <http://www.n....s.org>” internet adreslerinden erişimin mümkün olduğu bildirilmiştir.

Avusturya’da bulunan gerçek kişilere ilişkin açık adres tespiti talepleri Avusturya Adli Makamlarınca yerine getirilmemektedir. Bu nedenle, Avusturya’da bulunan gerçek kişilere ilişkin açık adres tespiti taleplerinin; davacının (talep edenin), davalının doğum tarihini belirtmek suretiyle, “...” Wien adresinde bulunan merkezi kayıt sistemine başvurarak yapılması mümkün bulunmaktadır.

17/12/2010 tarihli ve 27788 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Adalet Bakanlığı’nın Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ’inin II/A-1 maddesi uyarınca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için 20 TL, diğer ülkeler için ise 33 TL posta giderinin alınması, istinabe evrakına pul yapıştırılmaması veya eklenmemesi, Bakanlığımızdan herhangi bir duyuru beklenilmeden gideceği ülkeye göre posta giderinin tespit edilerek, ilgisince Maliye Bakanlığı’nın “Muhtelif Gelirler” hesabına yatırılmasının sağlanması ve buna dair makbuz örneğinin, Bakanlığımıza gönderilen evraka eklenmesi veya tarih ve sayısının Bakanlığımıza yazılan sevk yazısında belirtilmesi; Almanya ile Kanada’nın Quebec Eyaleti makamlarınca istinabe taleplerimizin yerine getirilmesi için masraf talep edildiğinden, dinlenecek her bir tanık için 550TL avansın ilgisince mahkeme veznesine depo ettirilmesi ve bu hususun Bakanlığımıza gönderilecek sevk yazısında belirtilmesi; Yurt dışında DNA testi istenen hallerde 3.000 TL, kan tahlili yapılması istenen hallerde 1.500 TL, Türkiye’de yapılacak tahlil ve DNA testi işlemlerine esas olmak üzere yurt dışından kan ve doku örneğinin alınması istenen hallerde 500 TL’nin mahkeme veznesine avans olarak depo ettirilerek yabancı mahkemece talep edilecek masrafın ödenmesinden sonra arta kalabilecek meblağın ilgisine iade edilmesi; Bilirkişi tetkikini gerektiren diğer talimat istemlerinde (hesap incelemesi, sağlık raporu alınması gibi), istinabe masrafı yabancı adli makam tarafından talep edildiğinde ödenmek üzere, 235.TL’nin mahkeme veznesine avans olarak depo ettirilmesi gerekmektedir. Almanya dışındaki devletler, istinabe taleplerimizin yerine getirilmesi ile ilgili olarak nadiren masraf talep ettiklerinden, bu devletlere gönderilecek taleplerde ilgisinden posta gideri dışında avans alınmaması, ancak o devlet adli makamı

tarafından talep edilmesi halinde ödenmesini teminen ilgisinden masrafın ödeneceğine dair bir “Taahhütname” alınması gerekmektedir.

Bununla birlikte yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının en son bilinen adresinin belirtilmesi ve nüfus kayıt örneğinin gönderilmesi şartıyla ekonomik ve sosyal durumlarının araştırılması hususunda mahkemelerden gelen talepler ilgili Türk vatandaşının bulunduğu yerdeki Türk diplomatik temsilciliklerine gönderilmektedir. Bu durumda masraf yatırılmasına gerek görülmemektedir.

Bilgi edinmenizi rica ederim.

Saygılarımla... 08.10.2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

32) Üçüncü kişi bankaya ‘haciz ihbarnamesi’ (İİK. 89) ve ‘haciz yazısı’ (müzekkeresi) gönderilmesinin doğurduğu sonuçlar nelerdir? Üçüncü kişi bankaya hangi durumlarda ‘haciz ihbarnamesi’ (İİK. 89), hangi durumlarda ‘haciz yazısı’ (İİK. 78) gönderilmesi gerekir? Üçüncü kişi bankaya ‘haciz ihbarnamesi’ (İİK. 89) ya da ‘haciz yazısı’ (İİK.78) gönderilmesi halinde banka tarafından yapılacak işlemler nelerdir? Kimi Yargıtay kararlarında yer alan “‘haciz yazısı (müzekkeresi) ile ancak ‘mevcut (doğmuş) bir alacak üzerine haciz konulabileceği, henüz doğmamış fakat doğması muhtemel bir alacağın haczinin ancak haciz ihbarnamesi gönderilerek’ mümkün olabileceği” ya da “tam tersine işlem yapılarak böyle bir sonuç elde edilebileceği” şeklindeki görüşten (uygulamada) hangisinin doğru olduğu?

I- «Borçlunun üçüncü kişilerde bulunan -kıymetli evraka bağlanmamış- hak ve alacaklarının haczi» konusu İİK. mad. 89’da ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.²⁴⁰¹

Borçlunun mallarının haczini isteme aşamasına gelmiş bulunan alacaklı borçlunun yanında bulunan ya da adına tapuda kayıtlı bulunan mallarının dışında, üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait mal, hak ve alacakların da haczedilmesini isteyebilir.

Üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait bu mal, hak ve alacaklar;

aa) Ya; «para», «banknot», «hâmiline ait senet», «poliçe», «cirosu kâbil diğer senetler», «altın gümüş ve diğer kıymetli şeyler» niteliğindedir.

bb) Ya da; «kıymetli evraka bağlı olmayan alacak», «diğer talep hakları» ve «-yukarıda belirtilen kıymetli şeyler dışında- taşınır mal» niteliğindedir.

Birinci guruptaki mal ve hakların haczi; **a)** Eğer bunlar *borçlunun elinde ise*; bunların fiilen görülerek, bunlara el konulması ile mümkün olur (İİK. mad. 88/I).²⁴⁰² **b)** Eğer bunlar *borçlunun elinde olmayıp, -vedia, rehin gibi- herhangi bir hukuki sebepten dolayı üçüncü kişinin elinde ise (örneğin bankaya tahsile verilmiş veya rehin edilmişse, bankanın kiralık kasasına konulmuşsa)*, bunların haczi İİK. mad. 88’e göre değil, 89’a göre yapılır. Çünkü bunlar «üçüncü kişideki taşınır» hükmündedir...^{2403 2404}

İkinci guruptaki mal ve hakların haczi ise **İİK. mad. 89’da**, ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.²⁴⁰⁵

²⁴⁰¹ UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki -Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan- Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK. mad. 89) (Legal Huk. D. Kasım/2005, s:3999-4022 – Aralık/2005, s:4251-4271) – YAVAŞ, M. Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, 2005 – İYİ-LİKLİ, A. C. Haciz İhbarnameleri, 2012 – AKİL, C. Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal ve Alacaklarının Haczi, 2013 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 1977 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra Hukukunda Haciz, 3. Baskı, 2016, s: 250 vd.

²⁴⁰² Bu konuda ayrıntılı açıklama için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra Hukukunda Haciz, s: 153 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, 3. Baskı, 2014, C: 2, s: 1725 vd. – UYAR, T. İİK. Şerhi, C:5, 4. Baskı, 2009 s: 7568

²⁴⁰³ DOMANIÇ, H. Kıymetli Evraka Bağlanması Mümkün Hakların Haciz Kabiliyeti (BATİDER), 1970, C: V, S: 4, s: 756 – DOMANIÇ, H. Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması, s: 1033 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 2013, C: 1, s: 592 – DEYNEKLİ, A./KISA, S. Hacizde ve İflâsta Sıra Cetveli, 2005, s: 60

²⁴⁰⁴ Bknz: 19. HD. 28.11.1996 T. 6832/10663 (www.e-uyar.com)

²⁴⁰⁵ UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki -Kıymetli Evraka Bağlanmamış- Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fak. Der. Sayı: 2, s: 205-227) – UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Şahıslarda Bulunan Alacakları ve Menkul Mallarının Haczi (ABD. 1976/6, s: 1008-1020; İBD. 1977/10-11-12, s: 37-50)

Uygulamayı en fazla yoran²⁴⁰⁶ ve alacaklının, borçlunun malvarlığına etkili bir şekilde el uzatmasını sağlamak amacı ile kabul edilmiş olan²⁴⁰⁷ bu maddede, borçlunun üçüncü kişideki -kıymetli evraka bağlanmamış olan- hak ve alacakları ile, taşınır mallarının haczi konusu düzenlenmiştir.

İİK. mad. 89’da; borçlunun üçüncü kişideki;

- a) Kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklarının,
  - b) Diğer talep haklarının,
  - c) Taşınır mallarının,
- ne şekilde haczedilebileceği gösterilmiştir.

Borçlunun, üçüncü kişideki kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklarının haczi; İİK. mad. 89’da, «*hâmiline ait olmayan ve ciro su kâbil bir senede müstenid bulunmayan alacaklar*» olarak gösterilmişse de, bir kıymetli evrak türü olan «*nama yazılı senetler*» burada öngörülmemiş olmasına rağmen, bunların da, bu maddenin kapsamına girdiğini kabul etmek gerekir. İİK. mad. 89/I’de -İİK. mad. 88/I’de olduğu gibi- sadece «*hâmiline ve emre yazılı senetler*» belirtilmek suretiyle, «*nama yazılı senetler*»in bu maddenin kapsamı dışında bırakıldığı izlenimi uyanmakta ise de, kıymetli evrak’ı; «*hakkin senede bağlı olduğu ve senetsiz devir ve tasarrufun mümkün olmadığı senetler*» şeklinde tanımlayan ve açıklayan TTK. mad. 645, 646, 647, 655, 656 maddeleri karşısında, aynı tanımlamaya giren «*nama yazılı senetler*»in haczinin de «*hâmiline ve emre yazılı senetler*» gibi -İİK. mad. 88’e göre- yapılması gerekir.

Başka bir deyişle, *nama yazılı kıymetli evrakta* da, hak senede kesin olarak bağlı ve kural olarak, senetle birlikte olmaksızın hakta -haciz de dahil- tasarruf imkânsız olduğundan, «*nama yazılı senetlere bağlı*» hakların da haczi, ya borçlu yanında senetlerin fiilen görülmesi ve el konması (İİK. mad. 88/I) ya da -aşağıda ayrıntılı olarak inceleneceği gibi- mülkiyeti borçluya ait senetleri vedia, rehin, âriyet (hatır senedi) olarak veya vekaleten yahut intifa hakkı sahibi sıfatıyla elinde bulunduran üçüncü kişilerin yokluğunda «*haciz kararı almak ve ayrıca tedbir niteliğinde olarak bu haczin üçüncü kişiye ihbarı*» (İİK. mad. 89/I) suretiyle mümkündür. Bu nedenle; bankaya borçlu tarafından tahsile verilmiş ya da rehnedilmiş kambyo senetlerinin de haczinde İİK. mad. 89 uygulanabilir.^{2408 2409 2410}

Yargıtay, çeşitli içtihatlarında, «*bono*»ların,²⁴¹¹ «*çek*»lerin²⁴¹² «*hâmiline yazılı olan ya da ciro su mümkün senetler*»in,²⁴¹³ kısacası «*kambyo senetleri*»nin²⁴¹⁴ ve «*anonim şirket hisse senetleri*»nin,²⁴¹⁵ 89. maddeye göre üçüncü kişi senet borçlusuna (hisse senedini çıkarmış olan şirkete) ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilerek haciz edilemeyeceğini, ‘*senetlerin fiilen haczedilip, muhafaza altına alınması suretiyle -yani; İİK. mad. 88’e göre- haciz edilebileceğini*»²⁴¹⁶ belirtmiştir.

²⁴⁰⁶ İLALAN, F. İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1963, s: 21

²⁴⁰⁷ POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukukunun Esasları, 1982, s: 451

²⁴⁰⁸ DOMANİÇ, H. Kıymetli Evraka Bağlanması Mümkün Hakların Haciz Kabliyeti, (BATİDER, 1970, C: V, S: 4, s: 757) – KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku C:1, 1988, s:773 – YAVAŞ, M. age, s:147

²⁴⁰⁹ Bknz: 19. HD. 28.11.1996 T. 5571/10662 (www.e-uyar.com)

²⁴¹⁰ Karş: 12. HD. 16.01.1991 T. 13840/235 (www.e-uyar.com)

²⁴¹¹ Bknz: 12. HD. 03.03.2006 T. 977/4160; 23.02.1982 T. 684/1362 (www.e-uyar.com)

²⁴¹² Bknz: 11. HD. 12.10.1984 T. 4507/4666; 12. HD. 24.05.1978 T. 4666/4766 (www.e-uyar.com)

²⁴¹³ Bknz: 11. HD. 12.10.1984 T. 4507/4666; 12. HD. 28.06.1982 T. 5490/5788; 23.02.1982 T. 684/1367 (www.e-uyar.com)

²⁴¹⁴ Bknz: 12. HD. 18.03.2003 T. 2563/5668 (www.e-uyar.com)

²⁴¹⁵ Bknz: 12. HD. 25.03.2013 T. 16702/25503; 08.03.2005 T. 351/4722; 01.11.2004 T. 18478/22744; 11.03.2004 T. 606/5526 (www.e-uyar.com)

²⁴¹⁶ Bknz: 12. HD. 01.11.2011 T. 4965/20942; 11. HD. 30.03.1982 T. 1157/1386; 12. HD. 10.07.1985 T. 13946/7878 (www.e-uyar.com)

Bu kural, kamu düzeni ile ilgili ve emredici bir kural olduğundan buna aykırı olarak yapılan işlem (yani; bu tür senetlerin 89. maddeye göre ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilerek haczedilmesi) *süresiz şikâyet*’e neden olur.²⁴¹⁷ Ayrıca belirtelim ki, -hatalı olarak- gönderilen haciz ihbarnamelerine şikâyet ve itirazda bulunmayan üçüncü kişinin (kambiyo senedi borçlusunun) senedin bedelini icra dairesine ödemiş olması, daha sonra aynı senet bedelini -ikinci kez- senedin iyiniyetli hâmiline ödemekten kendisini kurtarmaz.²⁴¹⁸

Bu maddeye göre haczi söz konusu olan alacak, *tâliki koşula bağlı olsa* dahi hacze-dilebilir.²⁴¹⁹

II- “Müstakbel alacakların haczi”: “İki kişi (inceleme konumuz bakımından ‘*takip borçlusu*’ ile ‘*onun borçlusu olan banka*’) arasında mevcut olan bir hukuki ilişkiye (temele) dayanan, henüz doğmamış olmakla beraber ileride doğması muhtemel bulunan alacaklar”a müstakbel alacaklardanılır.²⁴²⁰

Bu tür bir alacaktan bahsedebilmek için ‘*bir hukuki ilişkinin varlığı*’ ve ‘*bu ilişkiden doğacak alacağın cinsinin ve borçlusunun (inceleme konumuzda; bankanın) belli olması*’ yeterlidir. Alacağın miktarının belli olması veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin de bulunması önemli değildir. **Doktrinde** müstakbel alacaklara şu örnekler verilmiştir: İşçi ve memurların işveren nezdinde işleyecek ücret alacakları, kiralayanın kiracıdan olan kira alacağı; belediye, Toki, DSİ vb. kurumlar için iş yapan müteahhidin kurumdandan olan istihkak alacağı, banka teminat mektuplarından doğan alacak, mülkiyeti saklı tutma sözleşmesinden doğan alacak, ortakların, ortaklıktaki tasfiye, kâr payı, faiz, avans ve masraf alacağı.

Buna karşılık, takip borçlusu ile üçüncü kişi (banka) arasında (birinci haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği anda) mevcut olan bir hukuki ilişkiye (temele) dayanmayan, *sırf ümit ve ihtimale dayanan* alacakları, buradaki anlamda ‘*müstakbel alacak*’ olarak nitelendirmek mümkün değildir. Örneğin; bankada hiçbir alacağı olmayan bir kişi (takip borçlusu) adına, bundan sonra bankaya gelmesi ihtimali olan havaleler, takip borçlusu bakımından müstakbel bir alacak sayılamaz ve alacaklı böyle *sırf ümit ve ihtimale dayanan* havale alacağı için, bankaya haciz ihbarnamesi gönderemez; daha doğrusu icra dairesi; alacaklının bu şekildeki bir talebini reddeder, bankaya haciz ihbarnamesi gönderemez.²⁴²¹

Takip borçlusu, bankaya tahsil için (tahsil cirosu ile) kambiyo senedi (mesela; bono) vermiş ise, takip borçlusunun bankada müstakbel bir alacağı (tahsil edilecek bononun bedeli) var demektir; alacaklı, borçlusunun bankadaki bu müstakbel alacağına haciz koyabilir.²⁴²²

Hazine ve Maliye Bakanlığı, 6183 s. Kanununun uygulaması bakımından, “*bankalara yapılacak haciz ve ihtiyati haciz tebliğlerini sadece tebliğ tarihi itibarıyla amme borçlularının mevcut olan varlıklarını konu alması ve bu kişilerin ileride doğabilecek alacakları için haciz ve ihtiyati haciz tebliğinde bulunulmaması*” gereğini şu şekilde bir genelge yayımlayarak duyurmuştur.

²⁴¹⁷ Bknz: 12. HD. 24.05.1978 T. 4666/4766 (www.e-uyar.com)

²⁴¹⁸ Bknz: 12. HD. 19.04.1983 T. 1901/3059 (www.e-uyar.com)

²⁴¹⁹ BELGESAY, M. R. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 1948, s: 265 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 1977, s: 72 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 2002, s: 129 vd.

²⁴²⁰ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 491 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 71; 2002, s: 127 vd. – ARSLAN, R./ YILMAZ, E./ AYVAZ, S.T./ HANAĞASI, E. İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 276 – MUŞUL, T. Hacze İştirak, 2019, s: 304 – YAVAŞ, M. age.s: 168 – İYİLİKLİ, A.C. age. s: 241 – ERCAN, İ. Uygulamacılar için İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 7. Baskı, 2021, s: 476 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Haciz, s: 253 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukuku Esasları, 8. Baskı, 2004, s: 194

²⁴²¹ KURU, B. age. s: 491 vd.

²⁴²² KURU, B. age. s: 492

“*Borçlu olan bir şahsın bankalarda bir alacak ve hakkı bulunmamasına rağmen ileride borçlu adına doğacak alacaklar için bankalara haciz veya ihtiyati haciz bildirisi tebliğ edilmesi, haczin ‘borçlunun malvarlığını hedef tutması’ esasına aykırı düşecektir... Amme alacağından borçlu olan bir şahsı, bankalarda alacak ve hakkının bulunmamasına rağmen, ileride tahakkuk edecek alacağından istifade etmek üzere geleceğe yönelik olarak bankalara haciz veya ihtiyati haciz tebliği, muhtemel bir alacak niteliğinden dahi tanımlanamayacak bir durum oluşturması ve bankanın bu hacizleri sürekli izlemesi veya banka tarafından yapılan tüm işlemlerde bir süreye de bağlı kalınmaksızın borçlu adına mal, hak ve alacak doğup doğmadığının takip edilmesi, doğması halinde haciz veya ihtiyati haciz uygulanmasını gerektirir ki, bankalara böyle bir külfet yüklemeye imkan bulunmamaktadır.*” (Hazine ve Maliye Bakanlığının Tahsilat Genel Tebliği, Seri: A, Sıra No: 1 “R. 30.07.2007, sayı: 26568”)²⁴²³

III- Yüksek mahkemenin “müstakbel alacakların haczi” konusundaki görüşü nedir? Başka bir ifadeyle, **üçüncü kişilerdeki «doğmuş» ya da «doğacak» (müstakbel) hak ve alacaklar**, nasıl (İİK. mad. 89’a göre mi, yoksa İİK. mad. 78 veya 88’e göre mi) haczedilebilir?

Yukarı ifade ettiğimiz gibi; doğmamış olmakla beraber, *-mevcut bir hukuki ilişkiye (temele) dayanarak, ileride doğması muhtemel bulunan- gerçekleşmesi umulan alacaklar* da haczedilebilir.²⁴²⁴ **Yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi)**, bu konuya ilişkin kimi kararlarında²⁴²⁵ «...Kural olarak, ileride doğması muhtemel bir hakkın haczi mümkün olmadığından, üçüncü kişiye ‘borçlunun nezdinde doğmuş ve doğacak hak ve alacakları üzerine haciz konulduğu’ şeklinde haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun ‘haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut durumla sınırlı olduğunu’...» belirtmişken, kimi kararlarında ise «...Müstakbel (beklenen ya da doğacak) alacaklar için haciz ihbarnamesi gönderilebilmesi üçüncü kişi ile borçlu arasında süregelen bir hukuki ilişkinin varlığına bağlıdır. Hukuki münasebetin varlığı ve bu ilişki nedeniyle borçluya ödenecek ve devamlılık arz eden bir alacağın bulunduğu hallerde, üçüncü kişiye İİK. ’nun 89. maddesine göre haciz ihbarnamesi gönderilmesi gerekir...»²⁴²⁶ «...Takip borçlusunun üçüncü kişideki müstakbel alacağının haczi mümkündür. Haciz sırasında alacağın doğmuş olması gerekmez, alacağın doğumunun ihtimal dahilinde bulunması yeterlidir...»²⁴²⁷ demiştir.

Yine **yüksek mahkeme (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu)** «Haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde borçlunun davalı/üçüncü kişi banka nezdindeki mevduat hesabında bulunan miktar üzerine haciz uygulandığı, haciz ihbarnamesinde, doğacak alacaklar üzerine de haciz konulmuş olduğu bildirilmiş olmasına rağmen, takip borçlusu ile davalı/üçüncü kişi banka arasında, banka nezdinde müstakbel alacak doğuracak (kira, istihkak, maaş vb) bir hukuki ilişkinin olmadığı, borçlunun banka nezdinde mevduat hesabı bulunmakla birlikte anılan mevduat hesabına düzenli (periyodik) olarak para yatırılmasının da söz konusu olmadığı açık olduğundan, davalı/üçüncü kişi banka tarafından sadece haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde mevcut hesap bakiyesine haciz uygulanmasına ilişkin işlemin hukuka uygun olduğu»²⁴²⁸ nu belirtmiştir.

Yargıtay 12. HD. ile 23. HD.’nin son içtihatlarına bakıldığında, «-müstakbel alacaklar»ın haczi konusunda- çelişkili bir durumun ortaya çıktığı görülmektedir.

²⁴²³ ARSLAN, R./ YILMAZ, E./ AYZAZ, S.T./ HANAĞASI, E. age. s: 277, dipnot 42

²⁴²⁴ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, s: 492 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 71; 2002, s: 127 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 194 – YAVAS, M. age. s:168 vd.

²⁴²⁵ Bknz: 12. HD. 27.06.2011 T. 32479/13903; 22.10.2004 T. 47928/22583; 19. HD. 06.07.1995 T. 9723/6226 (www.e-uyar.com)

²⁴²⁶ Bknz: 12. HD. 08.03.2002 T. 3683/4795 (www.e-uyar.com)

²⁴²⁷ Bknz: 19. HD. 23.09.1999 T. 4545/5107 (www.e-uyar.com)

²⁴²⁸ Bknz: HGK. 26.09.2012 T. 12-139/624 (www.e-uyar.com)

Gerçekten;

aa) Yargıtay 12. Hukuk Dairesi bu konuda *kimi* içtihatlarında;²⁴²⁹ «kural olarak (kira alacakları gibi rutin ödemeler dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK. 'nun 89. maddesi uyarınca üçüncü kişiye, borçlunun 'doğmuş ve doğacak' hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun sadece haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak **İİK. 'nun 78. maddesi uyarınca** gönderilecek 'haciz yazısı' ile mümkün olabileceği; müstakbel bir alaktan bahsedilebilmesi için, bir hukuki ilişkinin mevcut olmasının ve bu hukuki ilişkiden doğacak alacağın cinsi ile borçlunun belli olmasının yeterli olduğu, alacağın miktarının belli olup olmamasının veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin bulunmasının önemli olmadığı...» belirtilmişken, *kimi* içtihatlarında²⁴³⁰ ise «İİK. 'nun 89. maddesine göre üçüncü kişiye haciz ihbarı gönderilmek suretiyle borçlunun alacağının haczi durumunda, üçüncü kişi haciz ihbarının kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 7 günlük sürede itiraz etmez ise borç zimmetinde sayılacaktır. Buna göre haciz ihbarı ile doğmamış bir alacağın haczinin istenmesi halinde, 3. kişinin geleceğe yönelik olarak alacağın doğup doğmayacağını bilmesi ve bu nedenle itiraz etmesi beklenemeyeceğinden, doğacak alacakların İİK. 'nun 89. maddesine göre haczinin mümkün olmadığı kabul edilmelidir. Alacaklı borçlunun 3. kişi nezdinde doğması muhtemel bir alacağını haczettirmek istiyor ise bu amacına, **İİK. 'nun 88. maddesine göre** haciz yazısı gönderilmek suretiyle ulaşabilir.

Buna göre üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinde doğmuş alacaklar yanında doğacak alacaklar ifadesinin de bulunması, haczin ihbarının, doğacak alacaklar yönünden İİK. 'nun 89. maddesinde öngörülen sonuçları doğurmasına yol açmaz ise de **aynı Kanununun 88. maddesi anlamında** haciz yazısı gibi değerlendirilmesi gerekir. Bir diğer ifade ile üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinde, doğacak alacaklar ifadesinin bulunması ve bu ifadeye yönelik olarak üçüncü kişinin İİK. 'nun 89. maddesinde öngörülen yasal sürede icra dairesine bir itirazda bulunmaması, doğmamış alacakların zimmetinde sayıldığı sonucunu doğurmaz. Haciz ihbarının tebliğinden sonra, üçüncü kişi nezdinde borçlunun bir alacağı doğar ise bunu icra dosyasına göndermesi gerekir. Ancak alacağın doğmaması durumunda ise herhangi bir şey yapması gerekmez.

Şu hale göre doğmamış alacaklar yönünden İİK. 'nun 89. maddesine göre tebliğ edilen haciz ihbarı, üçüncü kişinin bu maddeye göre sorumluluğunu doğurmayacağı gibi, muhtemel alacakların haciz yazısı yazılmak suretiyle haczi de mümkün olduğundan üçüncü kişinin şikayetin bu aşamada dinlenme olanağı yoktur.

Pek tabiidir ki haciz ihbarnamesinde, doğacak alacaklar ifadesinin bulunması ve bu ifadeye yönelik olarak üçüncü kişinin İİK. 'nun 89. maddesinde öngörülen yasal sürede icra dairesine bir itirazda bulunmaması nedeniyle icra müdürlüğüne borcun zimmetinde sayılarak hakkında haciz kararı verilmesi halinde bu durum bir hakkın yerine getirilmemesi ile ilgili olduğundan, bu işleme karşı üçüncü kişinin İİK. 'nun 6/2. maddesi uyarınca süresiz şikayet yoluna başvurusu mümkündür...» denilmiştir.

Aynı Daire²⁴³¹ *kimi* kararlarında ise «...3. kişiye 'doğacak alacakların haczi' yönünden gönderilen haciz ihbarnamesinin, 'haciz müzekkeresi' sonuçlarını doğuracağını, 3. kişinin haczi müzekkeresinin gereğini yerine getirerek, daha sonra doğacak paraları icra dosyasına göndermesine yasal bir engel bulunmadığını...» belirtmiştir.

²⁴²⁹ Bknz: 12. HD. 10.03.2014 T. 4259/6732; 13.12.2013 T. 30570/39931; 07.11.2013 T. 23684/35019; 04.07.2013 T. 16393/25103; 28.01.2013 T. 26902/2306; 27.12.2012 T. 22428/40354; 22.11.2012 T. 16682/34359; 27.06.2012 T. 5507/22694; 26.06.2012 T. 4894/22373; 16.05.2012 T. 30702/17260; 16.05.2012 T. 30703/17259 (www.e-uyar.com)

²⁴³⁰ Bknz: 12. HD. 13.12.2013 T. 30570/39931 (www.e-uyar.com)

²⁴³¹ Bknz: 12. HD. 24.03.2014 T. 6338/8380; 17.12.2013 T. 33933/40505 (www.e-uyar.com)

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için **Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin** bu konudaki kararlarını -tarih sırasına göre- aşağıda sunuyoruz:

- “Şikayete konu işlem finansal kiralama sözleşmesine konu hak ve alacakların ihtiyaten haczine yönelik olup, her ne kadar; borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczi, İİK'nun 78. maddesi kapsamında gönderilecek haciz yazısı ile mümkün ise de; borçlu şirket finansal kiralama sözleşmesinin kiracısı, kendisine haciz müzekkeresi gönderilemeyeceğini iddia eden şikayetçi 3. kişi şirket ise finansal kiralama sözleşmesinin kiralayanı olup 6361 s. K'nun 29. maddesi gereği finansal kiralama sözleşmesinin gerçekleşmesine bağlı olarak ileride doğması muhtemel haklara 3. kişiye haciz yazısı gönderilmek suretiyle haciz konulamayacağı, şikayetçinin, finansal kiralama sözleşmesinin kiralayanı olması nedeniyle şikayette hukuki yararının bulunduğu- Şikayetçinin haciz müzekkeresinin iptalini istemekte hukuki yararı bulunduğu gerekçesi doğru olmakla beraber; için esası incelenmeden doğrudan haciz müzekkeresinin iptaline karar verilmesinin doğru olmadığı”²⁴³²

- “Müstakbel alacaklar iki kişi arasında mevcut olan bir hukuki ilişkiye dayanan henüz doğmamış olmakla birlikte ileride doğması muhtemel bulunan alacaklar olup, müstakbel alacakların haczedilebileceği- Somut olayda da müstakbel alacağa haciz konmuş olup, üçüncü kişi de İİK m. 89/1 haciz ihbarnamesinin tebliğinden sonra doğan hakediş alacağını icra dosyasına gönderdiğinden, gönderilen bu paranın bir hukuki ilişkiden kaynaklanıp kaynaklanmadığının araştırılmasına gerek olup olmadığı- Üçüncü kişinin süresinde haciz ihbarnamesine itiraz etmesi nedeniyle, borçlunun üçüncü kişide bulunan alacakları üzerinde haciz bulunmadığı yönündeki borçlu beyanının doğru olup olmadığı”²⁴³³

- “Borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak (İİK. mad. 78 kapsamında gönderilecek) haciz yazısı ile mümkün olduğu- Üçüncü kişiye gönderilen müzekkere, (İİK. mad. 78) kapsamında haciz müzekkeresi niteliğinde olduğundan, üçüncü kişinin, nezdinde borçlunun alacağı var ise haciz talebini yerine getirmesi, aksi halde hiçbir işlem yapmaması gerektiği- Şikayetçiye gönderilen haciz müzekkeresi, üçüncü kişi aleyhine İİK'nun 89. maddesindeki sonuçları doğurmayacağından, 3. kişi tarafından iptalinin istenmesinde hukuki yararının bulunmadığı”²⁴³⁴

- “Borçlunun ileride doğması muhtemel emekli ikramiyesinin tamamı haczedilebileceğinden, mahkemece bu yöne ilişkin şikayetin tümden reddine karar verilmesi gerektiği”²⁴³⁵

- “Alacaklının; takibin kesinleşmesinden sonra borçlunun üçüncü kişi nezdindeki (doğmuş) alacakları için 3.kişiye İİK.nun 78. ve müteakip maddeleri gereğince yazılacak bir haciz yazısı ile haciz konulmasını isteyebileceği gibi, İİK.nun 89.maddesine göre haciz ihbarı gönderilmek suretiyle de haczini talep edebileceği, borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ise ancak İİK.nun 78. maddesi kapsamında gönderilecek haciz yazısı ile mümkün olduğu”²⁴³⁶

- “Apartman yöneticisine husumet yöneltmesi mümkün olduğu gibi, apartman yöneticiliğinin gelirlerinden olan apartman aidatlarına haciz konulması için kat malikleri ve kiracılara haciz müzekkeresi (İİK. mad 78) gönderilmesinde de hukuka aykırılık bulunmadığı”²⁴³⁷

²⁴³² Bknz: 12. HD. 24.12.2019 T. 13190/18405 (EK-1) (www.e-uyar.com)

²⁴³³ Bknz: 12. HD. 28.05.2018 T. 9416/5340 (EK-2) (www.e-uyar.com)

²⁴³⁴ Bknz: 12. HD. 26.12.2017 T. 25800/16210 (EK-3) (www.e-uyar.com)

²⁴³⁵ Bknz: 12. HD. 31.10.2016 T. 17905/22545 (EK-4) (www.e-uyar.com)

²⁴³⁶ Bknz: 12. HD. 19.01.2016 T. 32106/1358 (EK-5) (www.e-uyar.com)

²⁴³⁷ Bknz: 12. HD. 11.01.2016 T. 23378/205 (EK-6) (www.e-uyar.com)

- “İİK'nun 89/1. maddesi kapsamında gönderilen haciz ihbarnamesine 3. kişi tarafından yasal süre içerisinde itiraz edilmiş olmasının, 3. kişiye İİK'nun 78. maddesine göre haciz müzekkeresi gönderilmesine engel olmadığı”²⁴³⁸

- “Kural olarak (kira alacakları, istihkak alacakları dışında) ileride doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nun 89. maddesi uyarınca 3. kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, bu aşamada doğması muhtemel hak ve alacağın 3. Kişilerce net olarak bilinmesi mümkün olmadığından haciz ihbarnamesinin ‘muhtemel alacaklar’ açısından sonuç doğurmayacağı; buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nun 78. maddesi uyarınca gönderilecek ‘haciz yazısı’ ile mümkün olabileceği”²⁴³⁹

- “Kural olarak (kira alacakları, istihkak alacakları dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nun 89. maddesi uyarınca 3. kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, bu aşamada doğması muhtemel hak ve alacağın 3. Kişilerce net olarak bilinmesi mümkün olmadığından haciz ihbarnamesinin ‘muhtemel alacaklar’ açısından sonuç doğurmayacağı; buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nun 78. maddesi uyarınca gönderilecek ‘haciz yazısı’ ile mümkün olabileceği”²⁴⁴⁰

- “Kural olarak (kira alacakları gibi rutin ödemeler dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nun 89. maddesi uyarınca üçüncü kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun sadece haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nun 78. maddesi uyarınca gönderilecek ‘haciz yazısı’ ile mümkün olabileceği- Müstakbel bir alacaktan bahsedilebilmesi için, bir hukuki ilişkinin mevcut olmasının ve bu hukuki ilişkiden doğacak alacağın cinsi ile borçlunun belli olmasının yeterli olduğu, alacağın miktarının belli olup olmamasının veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin bulunmasının önemli olmadığı”²⁴⁴¹

- “Rutin ödemeler (kira alacakları vs.) dışında ileride doğacak, doğması muhtemel bir hakkın bu aşamada üçüncü şahıslarca net olarak bilinmesi mümkün olmadığından, haciz ihbarnamesinin muhtemel alacaklar açısından sonuç doğurmayacağı- Borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ise ancak İİK.nun 78. maddesi kapsamında gönderilecek haciz yazısı ile mümkün olduğu”²⁴⁴²

- “Kural olarak (kira alacakları gibi rutin ödemeler dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nun 89. maddesi uyarınca üçüncü kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun sadece haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nun 78. maddesi uyarınca gönderilecek ‘haciz yazısı’ ile mümkün olabileceği- Müstakbel bir alacaktan bahsedilebilmesi için, bir hukuki ilişkinin mevcut olmasının ve bu

²⁴³⁸ Bknz: 12. HD. 13.04.2015 T. 31836/9402 (EK-7) (www.e-uyar.com)

²⁴³⁹ Bknz: 12. HD. 07.11.2013 T. 23684/35019 (EK-8) (www.e-uyar.com)

²⁴⁴⁰ Bknz: 12. HD. 04.07.2013 T. 16393/25103 (EK-9) (www.e-uyar.com)

²⁴⁴¹ Bknz: 12. HD. 28.01.2013 T. 26902/2306 (EK-10) (www.e-uyar.com)

²⁴⁴² Bknz: 12. HD. 22.11.2012 T. 16682/34359 (EK-11) (www.e-uyar.com)

hukuki ilişkiden doğacak alacağın cinsi ile borçlunun belli olmasının yeterli olduğu, alacağın miktarının belli olup olmamasının veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin bulunmasının önemli olmadığı”²⁴⁴³

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

Kanımızca, yukarıdaki içtihatların bir kısmında yer alan “ileride doğacak hak ve alacaklar için ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilemeyeceği, üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacakların haczinin İİK’in 78. maddesi uyarınca gönderilecek ‘haciz yazısı (müzekkeresi)’ mümkün olabileceği” şeklindeki ifade (cümle) hatalıdır. İleride (bkz: IV) belirttiğimiz gibi; alacaklı, borçlunun doğabilecek alacağının haczini üçüncü kişiye ‘haciz yazısı’ (müzekkeresi) göndererek haczedebileceği gibi (İİK mad. 78, 85, 88), üçüncü kişiye ‘haciz ihbarnamesi’ göndererek de (İİK. mad. 89) haczedebilir.

bb) Yargıtay 23. Hukuk Dairesi²⁴⁴⁴ ise «üçüncü kişilerde hak ve alacakların ne şekilde haczedilebileceği İcra ve İflâs Kanunu’nun (İİK) 89. maddesinde gösterilmiştir. Bu yola tevessül etmeden, sadece haciz tezkeresi ile konulan haciz, aynı yasa’nın 88. maddesi kapsamında menkul haczi olarak nitelendirilebilir ve ancak mevcut bir hak ve alacak üzerine konulabilir; bir diğer ifade ile üçüncü kişi nezdinde doğacak (beklenen) alacakların tezkere yazılması suretiyle haczi mümkün değildir...» şeklinde -12. HD.’nin içtihatlarında kabul ettiği çözümden farklı- bir çözüm şekli önermiştir.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için **Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin** bu konudaki kararlarını -tarih sırasına göre- aşağıda sunuyoruz:

- “Sıra cetvelinde yer alan her üç takip dosyasından da borçlunun henüz emekli olmadığı dönemde müzekkere ile emekli ikramiyesine haciz konulduğu, henüz doğmamış fakat doğması muhtemel alacağın haczinin İİK’nun 89. maddesine göre mümkün olduğu-Şikayetçinin ve şikayet olunanların ortada İİK 89. maddesine göre konulmuş ve geçerli bir haczi bulunmadığından davacının şikayette hukuki yararı olmadığı gerekçesi ile şikayetin usulden reddine karar verilmesinin usul ve yasaya uygun olduğu”²⁴⁴⁵

- “Şikayetçinin haciz tezkeresi ile kesinleşen ve dava dosyasındaki borçluya iadesi gereken harç üzerine haciz yazısı gönderildiğinden, İİK’nun 88. maddesine göre haciz müzakkere tarihi henüz haczi mümkün bir para bulunmadığı; bu sebeple bu tarihte haciz konulmasından söz edilemeyeceği için şikayetin reddi gerektiği”²⁴⁴⁶

- “Borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczi ancak İİK’nın 78. maddesi kapsamında gönderilecek haciz yazısı ile mümkün olduğu, sıra cetveline alınan tüm takip dosyalarında borçlunun çalıştığı kuruma İİK’nın 78. maddesi uyarınca gönderilen haciz yazısı ile borçlunun emekli olması halinde borçluya ödenecek emekli ikramiyesi alacağının, iş kanunu ve diğer kanunlardan doğan ve doğacak alacaklarının tamamı üzerine haciz konulduğu anlaşılacakla borçlunun müstakbel alacaklarına haciz konulması yönündeki işlemlerin yerinde olduğu, her ne kadar şikayetçi tarafça şikayet olunanın takibinin zamanaşımına uğradığı iddia edilmiş ise de, zamanaşımı itirazında bulunma hakkı takip borçlusuna ait olduğundan itibar edilmediği, muhtemel emekli ikramiyesinin anılan icra müdürlüğü dosyalarından haciz müzakkere yazılmak suretiyle haczedildiği gözetildiğinde şikayetçinin haczinin şikayet olunanın alacaklı olduğu dosya haczinden sonra, diğer şikayet olunanın alacaklı olduğu dosya kapsamında konulan hacizden önce olduğu gerekçesiyle, şikayet olunan yönünden açılan şikayetin reddine, diğer şikayet olunan yönünden açılan davanın kabulüne karar verilmesinin yerinde olduğu”²⁴⁴⁷

²⁴⁴³ Bknz: 12. HD. 16.05.2012 T. 30703/17259 (EK-12) (www.e-uyar.com)

²⁴⁴⁴ Bknz: 23. HD. 05.07.2013 T. 2564/4685; 24.06.2013 T. 3365/4320; 03.06.2013 T. 3647/3733; 19.02.2013 T. 4799/909; 08.11.2012 T. 4004/6560 (www.e-uyar.com)

²⁴⁴⁵ Bknz: 23. HD. 27.01.2021 T. 2163/263 (EK-13) (www.e-uyar.com)

²⁴⁴⁶ Bknz: 23. HD. 03.10.2019 T. 4322/4056 (EK-14) (www.e-uyar.com)

²⁴⁴⁷ Bknz: 23. HD. 18.11.2015 T. 2699/7376 (EK-15) (www.e-uyar.com)

- “Davacının sıra cetveline itiraz edebilmesi için öncelikle dağıtımına konu olacak üzerinde geçerli bir haczinin bulunmasının gerekeceği- Borçlunun üçüncü kişi ile arasındaki bir hukuki ilişkiden kaynaklanan henüz doğmamış fakat doğması muhtemel alacağın haczinin, İİK'nın 89. maddesine göre mümkün olduğu- İİK'nın 89. maddesine uygun 'haciz ihbarnamesi' yerine 'müzekkere' yazılarak haciz konulmasının ise, aynı yasanın 88. maddesinde düzenlenen menkul haczi hükmünde olduğu- Haciz müzekkeresi ile ancak mevcut bir alacak üzerine haciz konulabileceği”²⁴⁴⁸

- “Henüz doğmamış alacakların İİK. mad. 89 uyarınca düzenlenmiş haciz ihbarnamesi ile haczedilebileceği, İİK. mad. 88 uyarınca yapılan haczin bu tarih itibarıyla doğmuş bir alacak bulunmadığından geçerli olmadığı”²⁴⁴⁹

- “Üçüncü kişinin elindeki bir paranın İİK'nun 89. maddesine göre değil de, taşınır hacizlerine ilişkin 88. maddesine göre haczedilmesinde, tıpkı taşınırlarda olduğu gibi, paranın somut olarak üçüncü kişi elinde mevcut olması gerekeceği- Henüz mevcut olmayan bir paranın taşınır hükümlerine göre haczine yasal olanak bulunmadığı- Borçlu emekli ikramiyesine henüz hak kazanmadan İİK'nın 88. maddesi anlamında müzekkere ile ileride doğacak emekli ikramiyesine haciz konulmasının yasaya uygun bir haciz olmadığı bu nedenle sıra cetvelinde yer alması mümkün olmayan şikâyetçinin şikâyetinin, hukuki yararının bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği”²⁴⁵⁰

- “Borçlunun üçüncü kişi ile arasındaki bir hukuki ilişkiye dayanan henüz doğmamış olmakla beraber doğması muhtemel alacakları için İİK. 89'e göre haciz ihbarnamesi gönderilebileceği, haciz ihbarnameleri ile borçlunun borçlusu konumundaki üçüncü kişinin elinde o anda bulunan mal, alacak ve diğer hakların haczedilmesi mümkün olduğu gibi, borcun tamamen ödenmesine kadar geçecek sürede (aylık kira bedeli, yüklenici lehine tahakkuk eden hakedişler, taahhuk edecek vergi alacağı vb.) üçüncü kişi nezdinde oluşacak alacakların da haczine olanak tanındığı, haciz ihbarnamesi göndermek yerine müzekkere ile alacak üzerine haciz konulması halinde ise, İİK. 88'de yer alan menkul haczi hükümlerinin geçerli olacağı ve haciz müzekkeresi ile ancak mevcut bir mal, hak ya da alacak üzerine haciz konulabileceği ve bu yöntemde üçüncü kişinin itirazına ilişkin bir düzenlemenin de bulunmadığı, üçüncü kişinin elindeki bir paranın İİK. 89 yerine, taşınır hacizlerine ilişkin İİK. 88'e göre haczedilmesinde, -tıpkı taşınırlarda olduğu gibi- paranın somut olarak üçüncü kişi elinde mevcut olması gerekeceği, henüz mevcut olmayan bir paranın taşınır hükümlerine göre haczedilemeyeceği- Üçüncü şahıstaki para alacağının hacizden itibaren bir yıllık süre içerisinde icra dosyasına celbinin istenmesi gerekeceği, aksi halde haciz düşüleceği”²⁴⁵¹

- “Üçüncü kişilerdeki “doğmuş” ya da “doğacak” (müstakbel) hak ve alacaklar nasıl (İİK. mad. 78 veya 88'e göre mi) haczedilebilir? Mahkemece, şikâyet olunanın İİK.'nün 88. maddesine göre borçlunun DSİ. nezdindeki hak ve alacaklarına koydurduğu haczin bu tarih itibarıyla doğmuş bir alacak bulunmadığından geçerli olmadığı, bu durumda geçerli ilk haczin şikâyetçinin İİK.'nün 89. maddesine göre düzenlenmiş doğmamış alacakları da kapsayacak şekilde olan haciz ihbarnamesine dayalı haciz olduğu gerekçesiyle, şikâyetin kabulüne karar verilmiş olmasında yasaya aykırı bir yönün bulunmadığı- Taraflarca yapılan hacizler borçlunun üçüncü kişideki menkul mallarının haczi niteliğinde olup, bu tür mallar İİK.'nün 89. maddesine göre haciz ihbarnamesi gönderilerek haczedilebileceği gibi haciz müzekkeresi ile de haczedilebilip, ancak İİK.'nün 88. maddesine göre gönderilen haciz müzekkeresi ile ancak mevcut olan bir hak ve alacak haczedilebilip, şikâyet olunanlarca gönderilen haciz müzekkerelerinin alacağın doğduğu ve ödenebilir hale gelmesinden önce gönderilmesi nedeniyle alacağın doğduğu tarihten sonra şikâyetçilerce yapılan hacizlerin dikkate alınması gerektiği gerekçesiyle istemin

²⁴⁴⁸ Bknz: 23. HD. 24.06.2013 T. 3365/4320 (EK-16) (www.e-uyar.com)

²⁴⁴⁹ Bknz: 23. HD. 05.07.2013 T. 2564/4685 (EK-17) (www.e-uyar.com)

²⁴⁵⁰ Bknz: 23. HD. 03.06.2013 T. 3647/3733 (EK-18) (www.e-uyar.com)

²⁴⁵¹ Bknz: 23. HD. 28.05.2013 T. 2666/3573 (EK-19) (www.e-uyar.com)

kabulü ile sıra cetvelinin iptaline karar verilmiş olmasında yasaya aykırı bir yön bulunmadığı”²⁴⁵²

- “Üçüncü kişilerdeki “doğmuş” ya da “doğacak” (müstakbel) hak ve alacaklar nasıl (İİK. mad. 78 veya 88’e göre mi) haczedilebilir? Mahkemece, şikâyet olunanın İİK.’nun 88. maddesine göre borçlunun DSİ. nezdindeki hak ve alacaklarına koydurduğu haczin bu tarih itibarıyla doğmuş bir alacak bulunmadığından geçerli olmadığı, bu durumda geçerli ilk haczin şikâyetçinin İİK.’nun 89. maddesine göre düzenlenmiş doğmamış alacakları da kapsayacak şekilde olan haciz ihbarnamesine dayalı haciz olduğu gerekçesiyle, şikâyetin kabulüne karar verilmiş olmasında yasaya aykırı bir yönün bulunmadığı- Üçüncü kişilerde hak ve alacakların ne şekilde haczedilebileceğine değinen İİK.’nun 89. maddesindeki yola başvurulmadan, sadece haciz tezkeresi ile konulan haczin İİK. mad. 88 gereğince menkul haczi olarak nitelendirilebileceği ve ancak mevcut bir hak ve alacak üzerine konulabileceği, bir diğer ifade ile üçüncü kişi nezdinde doğacak (beklenen) alacakların tezkere yazılması suretiyle haczinin mümkün olmadığı- Üçüncü kişi nezdinde bulunan alacak için haciz talep edilmesi halinde; haciz tarihi belirlenirken, haciz yazısının yazıldığı tarihin değil, üçüncü kişiye ulaşım, kayda işlendiği tarihin gözetileceği”²⁴⁵³

- “Sadece haciz tezkeresi ile konulan haczin aynı Yasa’nın 88. maddesi kapsamında menkul haczi olarak nitelendirilebileceği ve ancak mevcut bir hak ve alacak üzerine konulabileceği; yani 3. kişi nezdinde doğacak (beklenen) alacakların tezkere yazılması suretiyle haczinin mümkün olmadığı”²⁴⁵⁴

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

Kanımızca, yukarıdaki içtihatların bir kısmında yer alan “ ‘haciz yazısı’ (müzekkeresi) ile ancak mevcut bir hak ve alacak üzerine haciz konulabileceği, üçüncü kişi nezdinde doğacak (beklenen) alacakların ‘haciz yazısı’ ile haczinin mümkün olmadığı, üçüncü kişiye ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilmesi gerekeceği...” şeklindeki ifade (cümle) hatalıdır. İleride (bkz: IV) belirttiğimiz gibi; alacaklı, borçlunun doğabilecek alacağının haczini üçüncü kişiye ‘haciz yazısı’ (müzekkeresi) göndererek haczedebileceği gibi (İİK mad. 78, 85, 88), üçüncü kişiye ‘haciz ihbarnamesi’ göndererek de (İİK. mad. 89) haczedebilir.

cc) Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de bu konuda;

- “Davacının dava dışı şirket hakkında yürüttüğü icra takibi sırasında, davalı bankaya 1. haciz ihbarnamesinin gönderildiği, İİK’nın 89. maddesi uyarınca gönderilen haciz ihbarnamesi ile borçlunun müstakbel alacaklarının da haczedilebileceği, her ay ödenen kira, maaş gibi düzenli ödemelerin müstakbel alacak kavramına dahil olduğu, dava dışı borçlunun hesabına yatan paranın ise bu kapsamda rutin bir ödeme olmadığı, haciz ihbarnamesinin tebliği tarihinde borçlu hesabında sadece 2.88 TL bulunduğu, haciz ihbarnamesine davalı tarafından yasal süresinde yapılan itirazdan 3 gün sonra borçlu şirketin hesabına para girdiği, bu paranın haczedilemeyeceği ve davalı bankanın işleminde bir hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesinin yerinde olduğu”²⁴⁵⁵

- “Haciz yazısının tebliğ edildiği tarih itibarıyla takip borçlusunun davalı banka nezdindeki hesabında sadece 3,52 TL olduğu, bu sebeple İİK m. 88 anlamında taşınırların haczi hükümlerine göre haczin tatbikinin mümkün olmadığı, takip borçlusunu ile davalı arasında “müstakbel alacak” niteliğini haiz alacağın doğmasına esas herhangi bir hukuki ilişki de bulunmadığı, İİK m. 89 hükmü doğrultusunda tanzim olunan haciz ihbarnamesine takip borçlusunun banka yedinde alacağı olmadığından itiraz edilmesinde hukuka

²⁴⁵² Bknz: 23. HD. 19.02.2013 T. 4799/909 (EK-20) (www.e-uyar.com)

²⁴⁵³ Bknz: 23. HD. 08.11.2012 T. 4004/6560 (EK-21) (www.e-uyar.com)

²⁴⁵⁴ Bknz: 23. HD. 08.10.2012 T. 4130/5787 (EK-22) (www.e-uyar.com)

²⁴⁵⁵ Bknz: 11. HD. 26.01.2016 T. 2705/800 (EK-23) (www.e-uyar.com)

aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmesinin yerinde olduğu”²⁴⁵⁶

- “Haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde borçlunun davalı/üçüncü kişi banka nezdindeki mevduat hesabında bulunan miktar üzerine haciz uygulandığı, haciz ihbarnamesinde doğacak alacaklar üzerine de haciz konulmuş olduğu bildirilmiş olmasına rağmen takip borçlusu ile davalı/üçüncü kişi banka arasında, banka nezdinde müstakbel alacak doğuracak (kira, istihkak, maaş vb) bir hukuki ilişkinin olmadığı, borçlunun banka nezdinde mevduat hesabı bulunmakla birlikte anılan mevduat hesabına düzenli (periyodik) olarak para yatırılmasının da söz konusu olmadığı, davalı/üçüncü kişi banka tarafından sadece haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde mevcut hesap bakiyesine haciz uygulanmasına ilişkin işlemin hukuka uygun olduğu ve haczin daha sonra hesaba yatacak paralar üzerine konulmuş sayılmayacağı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmesinin yerinde olduğu”²⁴⁵⁷

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

dd) Yargıtay 8. Hukuk Dairesi de bu konuda;

- “İİK. 89 uyarınca gönderilen "haciz ihbarnamesine karşı", üçüncü kişi bankanın, borçluya ait hesap üzerinde rehin hakkının olduğunu ileri sürmesi, haciz ihbarnamesine itiraz niteliğinde olup, alacaklının, İİK. 89/4 uyarınca, üçüncü kişinin cevabının aksini icra mahkemesinde ispat ederek cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkum edilmesini isteyebileceği- Üçüncü kişinin, "haciz müzekkeresine karşı", borçluya ait hesap üzerinde rehin hakkı bulunduğunu ileri sürmesi ise, istihkak iddiası niteliğinde olup, icra müdürünün istihkak prosedürüne göre işlem yapması gerektiği”²⁴⁵⁸

- “Borçlunun çalıştığı kurumdan ileride emekli olması halinde alacağı emekli ikramiyesine haciz konulmasının mümkün bulunduğu, öte yandan; yasalarda işçi emekli ikramiyesinin haczedilemeyeceğine ilişkin bir düzenlemenin de bulunmadığı, bu bakımdan; borçlunun ileride doğması muhtemel emekli ikramiyesinin haczinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmadığı”²⁴⁵⁹

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

IV- Kanımızca, borçlunun doğabilecek alacağının haczini alacaklı, üçüncü kişiye ‘haciz müzekkeresi (yazısı)’ göndererek haczedebileceği gibi (İİK. m. 78, 85, 88), üçüncü kişiye ‘haciz ihbarnamesi’ göndererek de (İİK. m. 89) haczedebilir.^{2460 2461} Üçüncü kişi ile borçlu arasındaki mevcut bir hukuki ilişki nedeniyle, borçlunun ileride (yakın/uzak bir tarihte) üçüncü kişi nezdinde doğabilecek alacağının -İİK. mad. 89’a göre- haczinin mümkün olabilmesi gerekir. Doğacak alacağın miktarının önceden bilinmemesi önem taşımaz. Örneğin; *borçlu-müteahhidin alacaklıları, borçlunun yaptığı iş karşılığında, üçüncü kişi konumundaki Karayolları Genel Müdürlüğü’nden, belediyeden alacağı istihkakı üzerine -henüz istihkak düzenlenmeden- ve borçlu tarafından bankaya tahsile verilmiş senetlerin ödenecek bedelleri üzerine, borçlunun mevduatına ileride yatacak paraya, gönderilecek havalelere, borçluya ileride ödenecek ikramiye üzerine haciz koyabilmelidirler...*

V- İcra müdürü, 6352 s. Kanun’un kabul edilmesinden önce, «haciz edilmesi istenen hak ve alacağın İİK. 82 gereğince haczedilmemesi gereken haklardan olduğunu» ileri sürerek, kendiliğinden birinci haciz ihbarnamesi göndermekten kaçınıyordu.²⁴⁶² 6352 s. Kanunla İİK.’nin 82. maddesine son fıkra olarak «İcra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya

²⁴⁵⁶ Bknz: 11. HD. 24.11.2015 T. 5374/12437 (EK-24) (www.e-uyar.com)

²⁴⁵⁷ Bknz: 11. HD. 08.05.2015 T. 317/6575 (EK-25) (www.e-uyar.com)

²⁴⁵⁸ Bknz: 8. HD. 22.10.2020 T. 2922/6564 (EK-26) (www.e-uyar.com)

²⁴⁵⁹ Bknz: 8. HD. 17.10.2017 T. 10511/13030 (EK-27) (www.e-uyar.com)

²⁴⁶⁰ Aynı görüşte: **MUŞUL, T.** agm. s: 304

²⁴⁶¹ Bknz: 12. HD. 22.05.2017 T. 15624/7698 (EK-28) (www.e-uyar.com)

²⁴⁶² Bknz: 12. HD. 06.04.1995 T. 5213/5151 (www.e-uyar.com)

reddine karar verir.» şeklinde yeni bir hüküm eklenmiş olduğundan, artık icra müdürünün birinci haciz ihbarnamesi gönderilmesine yönelik talepler hakkında da kabul veya red kararı vereceğini kabul etmek gerekecektir. Ayrıca belirtelim ki; kendisine birinci haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişi de «*kendilerinde bulunan borçluya ait paranın yasalara gereği haciz edilemeyeceğini*» belirterek, bu para üzerine haciz koymaktan kaçınmaz.²⁴⁶³

VI- Alacaklının talebini kabul ederek «*birinci haciz ihbarnamesi gönderilmesine*» karar veren icra müdürünün, bu ihbarnameyi *tüzel kişiliği bulunan* üçüncü kişilere göndermesi gerekir.^{2464 2465} Örneğin; tüzel kişiliği bulunmayan, *T. Telekom A.Ş. Uşak İl Müdürlüğüne, Jandarma Genel Komutanlığına, Saymanlık Müdürlüğüne, Piyade Alayı Kantin Komutanlığına Yatırım Tesisleri Daire Başkanlığına, Batı limanı Metin Sabancı Kemik Hastalıkları Hastanesi Başhekimliğine, Milli Savunma Bakanlığı İç Tedarik Bölge Başkanlığı Saymanlık Müdürlüğüne, Tesisler ve Yatırımlar Dairesi Başkanlığına, Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığına, ... Piyade Tugay Komutanlığına, İstanbul Yaş Meyve ve Sebze Toptancı Hal Müdürlüğüne, Sağlık Bakanlığı yerine ..... Hastanesi Başhekimliğine, Milli Eğitim Bakanlığı yerine ..... İlköğretim Okulu Müdürlüğüne* birinci haciz ihbarnamesi gönderilemez.²⁴⁶⁶

Bakanlıkları, buldukları yerlerde *hazine vekilleri* temsil ettiğinden, bakanlık adına tebligatın bu kişilere, Hazine vekili bulunmayan yerlerde *mal müdürlüklerine* tebligat yapılması gerekir.²⁴⁶⁷ Hazine vekilleri (ve mal müdürlükleri) yerine; Karayolları Genel Müdürlüğüne, Emniyet Genel Müdürlüğüne, Menderes Gümrük Müdürlüğüne yapılan tebligat geçersiz olmaz (yapılan bu tebligatla birinci haciz ihbarnamesi kesinleşmiş olmaz).²⁴⁶⁸

Yeni yasal düzenleme ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na bağlı, özel bütçeli bir kuruluş haline getirilmiş olduğundan, üçüncü kişi sıfatıyla kendisine haciz ihbarnamesi gönderebilecektir.²⁴⁶⁹

Uygulamada önem taşıdığı için ayrıca belirtelim ki; alacaklı, borçlunun hak ve alacakları üzerine -İİK. mad. 78 uyarınca- doğrudan doğruya haciz konulmasını isteyebileceğinden, borçlunun üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının üçüncü kişiye *haciz yazısı* veya -89. maddeye göre- *haciz ihbarnamesi* gönderilerek haciz edilmesi mümkündür.²⁴⁷⁰

²⁴⁶³ Bknz: 12. HD. 21.09.2004 T. 15432/19777; 10.06.2004 T. 10752/14712; 07.05.2002 T. 8546/9594 (www.e-uyar.com)

²⁴⁶⁴ PEKCANITEZ, H./ ATALAY, O./ ÖZKAN, M.S/ ÖZEKESÜ M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Baskı, 2013, s: 310 (www.e-uyar.com)

²⁴⁶⁵ Bknz: HGK. 28.09.2011 T. 12-523/567 (EK-29); 12. HD. 27.01.2005 T. 27039/1922; 02.12.2014 T. 21991/29028; 24.11.2014 T. 21154/28142; 12.05.2014 T. 12014/14012; 06.04.2014 T. 10620/13270; 17.03.2014 T. 6107/8335; HGK. 16.01.2013 T. 11948/30341; 07.07.2011 T. 33720/1439; 4. HD. 03.02.2011 T. 2400/991; 12. HD. 26.10.2010 T. 12276/24815; 12.01.2010 T. 19161/394; 20.10.2009 T. 10934/19840; 12.05.2009 T. 8252/11949; 12.05.2009 T. 8282/10470 vb. (www.e-uyar.com)

²⁴⁶⁶ Bknz: 12. HD. 07.07.2011 T. 33720/1439; 22.12.2011 T. 11948/30341; 07.07.2011 T. 33720/14639; 29.12.2011 T. 12483/31568; 15.06.2004 T. 10617/7285; 06.05.2004 T. 7032/11456; 08.04.2004 T. 4088/8485; 06.01.2004 T. 22966/399 vb; 4. HD. 03.02.2011 T. 2400/991 (www.e-uyar.com)

²⁴⁶⁷ Bknz: 12. HD. 30.06.2003 T. 12205/15514 (www.e-uyar.com)

²⁴⁶⁸ Bknz: 12. HD. 14.03.2005 T. 1606/5324; 10.02.2005 T. 26348/2244 (www.e-uyar.com)

²⁴⁶⁹ Bknz: 12. HD. 29.12.2011 T. 12483/31568; 22.12.2011 T. 11948/30341 (www.e-uyar.com)

²⁴⁷⁰ Bknz: 12. HD. 05.12.2011 T. 8308/26324; 21.09.2004 T. 15432/19777; 16.03.2004 T. 888/6063; 30.01.2004 T. 23982/1933 (www.e-uyar.com)

İcra dairesinin gönderdiği «haciz yazısı»nı alan üçüncü kişi, icra mahkemesine başvurarak «gönderilen haciz yazısının İİK. mad. 89/I’de öngörülen haciz ihbarnamesinin özelliklerini taşımadığı» konusunda şikayette bulunamaz.^{2471 2472}

VII- Hemen belirtelim ki; İİK. mad. 78 ve İİK. mad. 89 hükümlerinin ‘düzenlenme sebepleri’ ve ‘hukuki sonuçları’ birbirinden farklıdır. Başka bir deyişle İİK. mad. 78 uyarınca; alacaklının talebi üzerine icra müdürlüğünce borçlunun mal ve haklarının haczine karar vermesi ve haczedilecek mallar üçüncü kişi nezdinde ise *haciz yazısının (haciz müzekkeresinin)* gönderilmesi ile İİK. mad. 89 uyarınca, üçüncü kişiye *birinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesinin sebepleri ve doğuracağı hukuki sonuçlar* farklıdır. Üçüncü kişiye İİK. mad. 78 kapsamında gönderilen *haciz müzekkeresi*, İİK. mad. 89’daki sonuçları doğurmaz. Yani, üçüncü kişi, gönderilen haciz yazısına cevap vermediği takdirde İİK. mad. 89 uygulamasından farklı olarak, haciz konusu mal yedinde, hak veya alacak zimmetinde sayılmaz. Nitekim **yüksek mahkeme** bu hususu, çeşitli kararlarında açık-seçik belirtmiştir:

- “Üçüncü kişiye doğrudan haciz müzekkeresi gönderilmek suretiyle borçluya ait hak ve alacaklar üzerine haciz konulması halinde, üçüncü kişi tarafından yapılması gereken, borçluya ait hak ve alacak var ise haciz gereği işlem yapmak, yok ise haczedilecek hak ve alacak bulunmadığını icra dairesine bildirmek olduğu- İİK.’nun 89. maddesinden farklı olarak, üçüncü kişinin, doğrudan İİK.’nun 78. maddesine göre istenen haciz nedeniyle, anılan işlemlerin dışında herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığı- Üçüncü kişiye gönderilen haciz müzekkeresinin İİK.89. maddesindeki yazılı sonuçların doğmayacağı bu nedenle haciz müzekkeresinin iptalinin istenmesinde üçüncü kişinin hukuki yararı olmadığı- Alacaklı, borçlunun üçüncü kişi nezdindeki alacaklarının haczini İİK 89. maddesi kapsamında haciz ihbarnamesi ile talep edebileceği gibi üçüncü kişiye haciz müzekkeresi çıkarılmasını da talep edebileceği”²⁴⁷³

- “Alacaklının, borçlunun üçüncü kişi nezdindeki alacaklarının haczini İİK 89. maddesi kapsamında haciz ihbarnamesi ile talep edebileceği gibi, üçüncü kişiye haciz müzekkeresi çıkarılmasını da talep edebileceği- Haciz ihbarnamesinden (İİK. mad. 89) farklı olarak, haciz yazısına cevap verilmemesi halinde 3. kişinin zimmetinde sayılan bir alacağın olmadığı- Şikayetçinin haciz müzekkeresinin iptalini istemesinde hukuki yararının bulunmadığı”²⁴⁷⁴

- “Haciz yazısına cevap verilmemesi halinde, üçüncü kişi nezdinde kesinleşen haciz konusu bir alacak olmayacağı- Alacaklı vekili tarafından borçlunun hak ve alacaklarının haczini talep edilmesi üzerine, icra müdürlüğünce üçüncü kişiye gönderilen yazı, İİK. mad. 78 kapsamında haciz müzekkeresi olup, üçüncü kişi aleyhinde İİK.nun 89. maddesindeki sonuçları doğurmayacağından, haciz müzekkeresinin iptalini istemesinde şikayetçinin hukuki yararının olmadığı”²⁴⁷⁵

- “Davacı bankaya icra dairesi tarafından gönderilen 04/02/2008, 05/03/2008 ve 17/04/2008 tarihli yazıların İİK’nın 78. maddesine göre gönderilmiş haciz müzekkereleri olduğu, İİK’nın 89. maddesindeki koşulları taşımayan haciz müzekkereleri nedeniyle anılan maddedeki sonuçlar doğmayacağından, diğer bir deyişle borç bankanın zimmetinde sayılmayacağından, davacının borçlu olmadığına tespitini talep etmekte hukuki yararı bulunmadığı, o halde, mahkemece davanın reddine karar verilmesi gerekirken; İİK’nın 78. maddesine göre gönderilen haciz yazısının, İİK’nın 89. maddesi kapsamında

²⁴⁷¹ Bknz: 12. HD. 05.04.2005 T. 4205/7240; 29.03.2005 T. 2276/6602 (www.e-uyar.com)

²⁴⁷² Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra Hukukunda Haciz, 3. Baskı, 2016, s: 250 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, s: 1738 vd.

²⁴⁷³ Bknz: 12. HD. 20.06.2019 T. 8134/10731 (EK-30) (www.e-uyar.com)

²⁴⁷⁴ Bknz: 12. HD. 22.05.2017 T. 15624/7698 (EK-28) (www.e-uyar.com)

²⁴⁷⁵ Bknz: 12. HD. 12.04.2016 T. 29967/10736 (EK-31) (www.e-uyar.com)

haciz ihbarnamesi kabul edilerek, yazılı gerekçe ile davanın kabulü yönünde hüküm kurulmasının usul ve yasaya uygun olmadığı”²⁴⁷⁶

- “Üçüncü kişiye gönderilen İİK'nun 78. maddesi kapsamında haciz müzekkeresinin, İİK'nun 89. maddesinde yer alan sonuçlarını doğurmayacağı”²⁴⁷⁷

- “İİK.'nun 78. maddesi gereği, 3. kişiye gönderilen yazı, haciz müzekkeresi olup, 3. kişi aleyhine İİK.nun 89. maddesindeki sonuçları doğurmayacağından iptalinin istenmesinde hukuki yararın olmadığı”²⁴⁷⁸

- “Üçüncü kişiye gönderilen müzekkereler 89/1 haciz ihbarnamesi mahiyetinde olmayıp, İİK.nun 78. maddesi kapsamında haciz müzekkeresi niteliğinde olduğundan, üçüncü kişinin, nezdinde borçlunun alacağı var ise haciz talebini yerine getirmesinin, aksi halde hiçbir işlem yapmamasının gerekeceği, bu durumda şikayetçiye gönderilen haciz müzekkereleri üçüncü kişi aleyhine İİK.nun 89. maddesindeki sonuçları doğurmayacağından iptalinin istenmesinde hukuki yararın olmayacağı”²⁴⁷⁹

- “Davacı tarafından haciz ihbarnamesi yerine, İİK'nın 89. maddesindeki koşulları taşımayan haciz yazısı gönderildiği, haciz müzekkeresi ile tıpkı haciz ihbarnamesi gönderilmiş gibi borçlunun mevduatının haczedilmiş sayılacağı, ancak banka mevduatı borca yeterli olmadığından ve haciz müzekkeresine dayalı olarak da sadece müzekkerenin ulaştığı tarihte mevcut durumla banka sorumlu olacağından muhtemel alacaklar açısından haciz müzekkeresinin sonuç doğurmayacağı, davalının haciz müzekkeresinin tebliğinden sonraki tutumu ve uyguladığı haciz işlemlerinin usul ve yasaya uygun olup, üçüncü kişi bankanın işlemleri sonunda davacının zarara uğraması sonucunu doğuran bir durumun mevcut olmadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmesinin yerinde olduğu”²⁴⁸⁰

- “Kural olarak (kira alacakları, istihkak alacakları dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nun 89. maddesi uyarınca 3. kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, bu aşamada doğması muhtemel hak ve alacağın 3. Kişilerce net olarak bilinmesi mümkün olmadığından haciz ihbarnamesinin ‘muhtemel alacaklar’ açısından sonuç doğurmayacağı; buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nun 78. maddesi uyarınca gönderilecek ‘haciz yazısı’ ile mümkün olabileceği”²⁴⁸¹

- “Kural olarak (kira alacakları, istihkak alacakları dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nun 89. maddesi uyarınca 3. kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, bu aşamada doğması muhtemel hak ve alacağın 3. Kişilerce net olarak bilinmesi mümkün olmadığından haciz ihbarnamesinin ‘muhtemel alacaklar’ açısından sonuç doğurmayacağı; buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nun 78. maddesi uyarınca gönderilecek ‘haciz yazısı’ ile mümkün olabileceği”²⁴⁸²

²⁴⁷⁶ Bknz: 4. HD. 3.03.2016 T. 11619/2810 (EK-32) (www.e-uyar.com)

²⁴⁷⁷ Bknz: 12. HD. 23.02.2016 T. 29720/4863 (EK-33) (www.e-uyar.com)

²⁴⁷⁸ Bknz: 12. HD. 12.03.2015 T. 29276/5561 (EK-34) (www.e-uyar.com)

²⁴⁷⁹ Bknz: 12. HD. 10.03.2014 T. 4191/6659 (EK-35) (www.e-uyar.com)

²⁴⁸⁰ Bknz: 11. HD. 6.11.2013 T. 3277/19793 (EK-36) (www.e-uyar.com)

²⁴⁸¹ Bknz: 12. HD. 27.06.2012 T. 5507/22694 (EK-37) (www.e-uyar.com)

²⁴⁸² Bknz: 12. HD. 26.06.2012 T. 4894/22373 (EK-38) (www.e-uyar.com)

VIII- Haciz, haciz yazısının (haciz müzekkeresinin) icra dairesinde yazıldığı tarihte tamamlanmış olacağından, haciz yazısını tebellüğ eden üçüncü kişi konumundaki bankanın, ‘*mevduat üzerinde rehin ve hapis hakkı olduğunu*’ ileri sürmesi, “mahcuz mala istihkak iddiası” (İİK. mad. 99) niteliğindedir.²⁴⁸³

IX- Üçüncü kişi nezdindeki para alacağı üzerine konulan haczin ne kadar süreyle varlığını koruyabileceğine ilişkin bir hüküm İİK’te bulunmamaktadır. **Yargıtay**, İİK. mad. 106’da ‘*menkul mallar için öngörülen 6 aylık satış isteme süresinin, para alacakları bakımından, hacizden itibaren paranın istenmesi için gerekli azami süre olarak uygulanması gerektiğini*’ şu şekilde belirtmiştir:

- “Her ne kadar üzerine haciz konulmuş olan paraların paraya çevrilmesi söz konusu olmaz ise de, alacaklı tarafından haciz tarihinden itibaren bir yıllık (şimdi; altı aylık) süre içinde icra dosyasına getirilmemesi (istenmemesi) halinde, üzerlerindeki haczin kalkacağı”^{2484 2485}

X- Uygulamada çeşitli bankalar, kendilerine gönderilen “*haciz ihbarnameleri*” / “*haciz yazıları (müzekkereleri)*” üzerine genellikle şu şekilde gönderen icra dairelerine bilgi (cevap) vermektedirler:

- “Yukarıda dosya no.su yazılı haciz bildiriminiz, Genel Müdürlüğümüze tebliğ edilmiş olup, yapılan inceleme ve araştırma sonucu;

.....’a ait hak ve alacak bulunmamaktadır.

Bilindiği üzere; haciz kararları borçlunun üçüncü şahıs nezdindenki mevcut ve bilinen hak ve alacakları üzerine uygulanabileceğinden, ileride doğacak hak ve alacaklar üzerine üye iş yeri hesaplarına gelecek pos bedelleri dışında haciz tatbiki mümkün değildir.

Haciz ihbarnamenizdeki geri kalan hususlara itiraz ettiğimizi bilgilerinize sunarız.”

- “Yukarıda dosya no.su yazılı haciz bildiriminiz, Genel Müdürlüğümüze tebliğ edilmiş olup, yapılan inceleme ve araştırma sonucu;

.....’a ait ..... şubemizde bulunan ..... no.lu hesapta 6461,39 TL bulunmaktadır.

Mezkur meblağlar üzerinde daha önceden hacizler bulunmaktadır.

Söz konusu takyidatlardan sonra gelmek üzere mezkur meblağlar üzerine müdürlüğünüz adına haciz şerhi işlenmiştir.

Borçluya ait Bankamız nezdinde başkaca hak ve alacak bulunmamaktadır.

Mezkur meblağların aşağıda belirtilen tutarları üzerinde, müdürlüğünüz adına haciz şerhi işlenmiştir.

Bilindiği üzere haciz kararları, borçlunun üçüncü şahıs nezdindeki mevcut ve bilinen hak ve alacakları üzerine uygulanabileceğinden, ileride doğacak hak ve alacaklar üzerine üye iş yeri hesaplarına gelecek pos bedelleri dışında haciz tatbiki mümkün değildir.

Haciz ihbarnamenizdeki geri kalan hususlara itiraz ettiğimizi bilgilerinize sunarız.”

- “İlgide kayıtlı yazınızda adı geçen kişinin/kişilerin Bankamız nezdinde araştırması yapılmış olup,

.....’nın herhangi bir hesap, hak ve alacağının bulunmadığı tespit edilmiş olduğundan, haciz talebinizin tatbik edilemediği hususu ile yine bilindiği üzere ilgili kanun hükümleri ve yerleşik Yargıtay kararları (Yargıtay 12. HD. 22.10.2004 T. 117928/22523 ve Yargıtay 12. HD. 15.06.2010 T. 27746/15309) gereğince haciz ihbarnamesi ve haciz kararı çerçevesinde üçüncü şahsın sorumluluğu, haciz bildiriminin kendisine tebliğ edildiği tarihteki mevcut durumla sınırlı olup, ileride doğacak ve doğması

²⁴⁸³ Bknz: 12. HD. 05.12.2011 T. 8308/26324 (www.e-uyar.com)

²⁴⁸⁴ Bknz: 12. HD. 24.03.2011 T. 25735/4525 (EK-39) (www.e-uyar.com)

²⁴⁸⁵ **MUŞUL, T.** age. s: 335

muhtemel bir hakkın üçüncü şahısça bilinmesi ve haczi mümkün değildir. Belirtilen nedenlerle ilgili yazınız içeriğinden mevcut ‘ileride doğacak hak ve alacaklar’ üzerine yönelik haciz tatbiki talebinize itiraz ederiz.

İtirazen ve/veya cevaben bilgilerinize arz ederiz.

- “Haciz ihbarnameniz Genel Müdürlüğümüze 27.11.2019 tarihinde tebliğ edilmiştir.

İlgi haciz ihbarnameniz nedeniyle tebliğ tarihi esas alınmak sureti ile bankamız nezdinde yaptığımız araştırma sonucunda, dosyanın borçlusu .....’nın, ... şubemizde ..... no.lu 817,17 TL bakiyeli mevduat hesabına rastlanılmıştır. Başka herhangi bir hak ve alacağı mevcut değildir. Ancak, dosyanız borçlusunun bankamıza borçları/riskleri mevcut olup, ilgili sözleşmeler ve Medeni Kanun ilgili hükümleri uyarınca ..... no.lu hesapta bulunan 7,50 TL’si üzerinde Bankamızın rehin, hapis, takas hakları bulunmaktadır. .... no.lu hesapta kalan 809,67 TL tutar üzerine haciz şerhiniz işlenerek Müdürlüğünüz adına blokeye alınmıştır. Ayrıca, ... no.lu hesapta bulunan tutarın 7,50 TL’si üzerine Bankamız rehin, hapis, takas ve mahsup haklarından sonra gelmek kaydı ile haciz şerhiniz işlenmiştir. Bakiye dosya alacağınız yönünden haciz tatbik imkanının bulunmadığını, doğacak hak ve alacaklarının tarafımızdan bilinmediğini,

İşbu yazımızın tebliğ tarihi esas alınmak suretiyle yanıtlandığını bilgilerinize arz ederiz.”

- “İlgide kayıtlı haciz müzekkeresi/ihbarnamesi ile nezdinizdeki her türlü hak, alacak ve mevduatları üzerine haciz konulması talep edilen;

Dosyanız borçlusu ..... T.C. numaralı .....’nın haciz ihbarnamesinin tebellüğ edildiği tarihi/saati itibarıyla, Bankamızın tüm şubeleri nezdinde yapılan araştırma neticesinde; herhangi bir hak, alacak ve mevduatına rastlanılmamıştır.

Müdürlüğümüze gönderilen haciz müzekkeresinde/ihbarnamesinde nezdinizdeki hesapları üzerine haciz konulması talep edilen borçlu ..... T.C. numaralı .....’nın ..... şubemiz nezdinde bulunan ..... no.lu hesabında haciz müzekkeresinin tebellüğ tarihi/saati mevcut bulunan 426,06 TL üzerinde, haciz bloke kaydı mevcut olup, haciz konulan söz konusu tutara ilişkin Müdürlüğünüzce verilecek ikinci talimata göre işlem yapılacaktır.”

- “Dosyanız/daireniz borçlusunun/borçlularının şubelerimiz nezdinde herhangi bir hak ve alacağına rastlanılmadığından, haciz talebiniz yerine getirilememiştir.

Ayrıca, haciz kararları borçlunun üçüncü şahıs nezdinde tebliğ tarihinde bilinen belirli i ve mevcut bir alacak veya hukuki ilişkiden doğan alacaklarını kapsamakta olup, ümit ve ihtimale dayalı alacaklar bakımından haciz işlemi yapılamayacağından ihbarnamenize/tezkerenize bu nedenle de itiraz ederiz.”

- “İlgide kayıtlı yazınız ..... Tarihinde genel müdürlüğümüze tebliğ edilmiştir. İİK. mad. 89 gereğince, Genel Müdürlük birimleri ve şubeler nezdinde haciz tebliğinde yer alan kimlik bilgileriyle birebir tutan kayıtlar üzerinden yapılan araştırma sonucunda, borçlu/borçlular adına hak ve alacak kaydına rastlanılmadığından, haciz şerhiniz işlenememiştir.

Diğer taraftan, haciz kararları, borçlunun üçüncü şahıs nezdindeki mevcut ve bilinen alacakları üzerine uygulanabileceğinden, gelecekte doğup doğmayacağı bilinmeyen, ümit ve ihtimale dayalı hak ve alacaklar üzerine haciz tatbiki mümkün bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz ederiz.”

- “İlgi yazınızda yer alan gerçek ve/veya tüzel kişilerin Bankamız şubesi nezdinde herhangi bir hesap/hak ve alacağı mevcut değildir. Bu sebeple hacziniz tatbik edilememiştir. Ayrıca; bahse konu hacziniz, aşağıdaki Yargıtay kararı gereği haciz müzekkeresinin bankaya ulaştığı tarihteki mevcut durumla (fiili durumla) sınırlı olduğundan, ileride

doğacak/doğması muhtemel bu hakkın, bu aşamada banka tarafından net olarak bilinmesi mümkün olmadığından, haciz talebiniz muhtemel alacaklar (bu tarihten sonra hesaba girecek olan meblağlar açısından) sonuç doğurmayacaktır. (Yargıtay 12. HD. 22.12.2004 T. 17928/22583) “Borçlunun muhtemel alacaklarının haczi –kural olarak– üçüncü şahıs nezdinde ileride doğacak muhtemel bir hakkın haczinin mümkün olmadığı: ‘Kural olarak ileride doğacak muhtemel bir hakkın haczi mümkün değildir. Üçüncü şahsa borçlunun nezdinde doğmuş ve doğacak hak ve alacaklarının haczi’ şeklinde haciz ihbarnamesini çıkarılması halinde, üçüncü şahsın sorumluluğu, haciz müzekkeresinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut durumla (fiili durumla) sınırlı olacağından, ileride doğacak, doğması muhtemel bu hakkın, bu aşamada üçüncü şahısça net olarak bilinmesi mümkün olmadığından, bu şekilde çıkarılan haciz ihbarnamesi ‘muhtemel alacaklar’ açısından sonuç doğurmaz.’

İtirazlarımız ile birlikte bilgilerinize arz olunur.”

XI- Yukarıda belirttiğimiz gibi²⁴⁸⁶, “uygulamayı en fazla yoran” konulardan olan, üçüncü kişiye (bankalara) ‘haciz ihbarnamesi’ (İİK. 89) ya da ‘haciz yazısı’ (İİK. 78) gönderilmesi, zaman zaman Yargıtay’ın çeşitli Daireleri arasında görüş ayrılığına da neden olmuştur.

Bankaya ister ‘haciz ihbarnamesi’ ister ‘haciz yazısı’ gönderilmiş olsun, bankanın her iki durumda da yapması gereken şey; bildirilen borçlunun bankada hak ve alacağı varsa bunun üzerine haciz koymak, eğer borçlunun bankada herhangi bir hak ve alacağı yoksa, durumu icra dairesine bildirmekten ibarettir.

Bankaya ‘haciz yazısı’ gelmiş ve banka süresi (7 gün) içinde icra dairesine “bildirilen borçlunun bankada mevduatı bulunmadığını” bildirmezse, o para bankanın zimmetinde sayılmaz...

Fakat, bankaya ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilmiş ve banka süresi (7 gün) içinde gönderilen ‘birinci’ ve ‘ikinci’ haciz ihbarnamelerine itiraz etmez, ‘üçüncü’ haciz ihbarnamesi üzerine de 15 gün içinde ‘menfi tespit davası’ açmazsa, zimmetinde sayılan ‘ihbarnamede belirtilen borcu’ icra dairesine ödemeye mecbur kalır.

Banka, gerek gönderilen ‘haciz yazısı’ gerekse ‘haciz ihbarnamesi’ üzerine, bildirilen borçlunun hesabının bulunması halinde, bu hesap üzerine haciz koyarken ayrıca “bu mevduat üzerinde rehin ve hapis hakkı bulunduğunu” da ileri sürebilir. Bankanın bu beyanı ‘mahcuz mala istihkak iddiası’ (İİK. mad. 99) niteliğini taşır. 14.09.2021

Av. Talih UYAR

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

²⁴⁸⁶ Bknz: Yuk. dipn. 6

33) İİK.m. 135/II uyarınca ihalede satılan taşınmaz almış olan kişi tarafından, taşınmazda oturan borçluya/üçüncü kişiye ‘tahliye emri’ gönderilebilmesi için, ihalenin kesinleşmiş olması (İİK.m. 134/son) gerekir mi? Taşınmaz ihalede satın almış olan kişi adına ‘tescil işlemi’ yapıldıktan sonra (İİK.m. 134/son), ihalenin kesinleştiği farzedilerek, taşınmazda bulunan kişiye ‘tahliye emri’ gönderilmesi üzerine, ihaleden bu suretle haberdar olan borçlu tarafından -ihaleden itibaren bir yıl geçmeden- (İİK.m. 134/VII) ‘ihalenin feshi davası’ (şikayeti) açılırsa, daha önce gönderilmiş olan ‘tahliye emri’nin iptali gerekir mi?

A) İİK.m. 135/II uyarınca ihalede satılan taşınmaz almış olan kişi tarafından, taşınmazda oturan borçluya/üçüncü kişiye ‘*tahliye emri*’ gönderilebilmesi için, ihalenin kesinleşmiş olması (İİK.m. 134/son) gerekir mi?

I- İhale, -yedi gün içinde- şikayet yolu ile «*ihalenin bozulması isteminde bulunulmaması ile*» ya da «*yapılan şikayetin reddine ilişkin kararın kesinleşmesi ile*», kesinleşir.

İİK.m. 134 çerçevesinde yapılan ihale k e s i n l e ş i n c e ş u sonuçları doğurur:

a- *İhale bedeli, alacaklıya ödenir* (İİK. m. 134/VI)^{2487 2488}

Açılan ihalenin feshi davası nedeniyle, ihalenin kesinleşmesinin gecikmesinden dolayı alacağını geç alan alacaklılar (ortaklığın giderilmesine ilişkin satışlarda; paydaşlar) ya da satın aldığı taşınmaz kendisine geç teslim edilen alıcılar, ihalenin feshi davası açan kişi(ler) aleyhine «*kötüniyetle, ihalenin kesinleşmesini geciktirmek amacı ile ihalenin feshini talep ettiklerini*» ileri sürerek -TBK. 49’e göre- tazminat davası açabilirler mi? **Yüksek mahkeme**²⁴⁸⁹ bu konuya olumlu yaklaşımda bulunmuştur..

b- Satılan taşınmazın -*üzerindeki (tapu kaydındaki) her türlü haciz, ihtiyati haciz, ihtiyati tedbir gibi her türlü kayıtlardan arınmış (âri) olarak*-²⁴⁹⁰ alıcı adına tescili için tapuya yazı yazılır (İİK. m. 134/VI; 135/I).²⁴⁹¹

«İntifa hakkı ile yükümlü olarak» satılmış olan taşınmazın alıcı adına tapuya tescilinin de bu şekilde yapılması gerekir.²⁴⁹²

c- Borçlu yatırılan ihale bedeli oranında, borcundan kurtulur (İİK. m. 12).

d- Taşınmaz borçlu ya da başkaları tarafından işgal edilmekte ise, icra memuru tarafından boşaltılarak alıcıya teslim edilir (İİK. m. 135/II).²⁴⁹³

²⁴⁸⁷ «İhale kararı kesinleşmeden, ihale bedeli alacaklılara verildiğinden, sonradan ihale feshedilince alıcının elinden hem gayrimenkul geri alınmakta hem de verdiği para kendisine geri ödenmemekte, alıcı bu parayı geri alabilme için alacaklıları ayrı ayrı takip mecburiyetinde kalmakta, bu sebeple de icra satışlarına rağbet bir hayli az olmaktadır. Buna mani olmak için, ihale kesinleşmedikçe, ihale bedelinin alacaklılara verilemeyeceği hükme bağlanmıştır.» (Bknz: 538 sayılı kanuna ait Millet Meclisi Ad. Kom. Gerekçesi)

²⁴⁸⁸ Bknz: 12. HD. 30.10.1997 T. 9476/10500; 07.07.1985 T. 13337/7966 (www.e-uyar.com)

²⁴⁸⁹ Bknz: HGK. 13.07.2005 T. 4-442/462; 4. HD. 04.06.2003 T. 1672/2394; 07.05.2002 T. 12821/5434; 19.11.2001 T. 6735/11325; HGK. 25.04.2001 T. 4-355/405; 07.02.2001 T. 4-1811/101 vb. (www.e-uyar.com)

²⁴⁹⁰ Bknz: 12. HD. 04.03.2013 T. 32029/6916; 06.03.2012 T. 20781/6496; 26.01.2004 T. 24232/1394; 21.02.1995 T. 1661/2380; 11.07.1991 T. 2010/8757; İstanbul 3. İcra Tetkik Mercii 13.8.2003 T. 1270/1100 (www.e-uyar.com)

²⁴⁹¹ Bknz: 12. HD. 04.03.2013 T. 32029/6916; 01.07.2004 T. 13976/17415; 11.03.2004 T. 27690/5481; 27.12.1988 T. 3763/16145; 05.02.1987 T. 6455/1313; 02.06.1983 T. 3036/4376 (www.e-uyar.com)

²⁴⁹² Bknz: 12. HD. 24.12.1996 T. 15809/16157 (www.e-uyar.com)

²⁴⁹³ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İcra Hukukunda Tahliye, 2. Bası, s: 708 vd. – **UYAR, T.** İhaleyle Satılan Taşınmazların Tahliyesi (İBD. 1986/10-11-12, s: 667 vd.)

Doktrinde²⁴⁹⁴ ve **uygulamada** satılan taşınır²⁴⁹⁵ ve taşınmazların²⁴⁹⁶ «*ancak ihale kesinleştikten sonra*» alıcıya teslimi gerektiği görüşü benimsenmektedir.

II- İİK. m. 134 uyarınca «ilgili»lerin icra mahkemesinde (ortaklığın giderilmesi satışlarında; sulh hukuk mahkemesinde) *ihalenin feshi isteminde bulunmaları halinde (sonucunda)*;

a- İhale bedeli alacaklılara ödenmez (İİK. m. 134/V).²⁴⁹⁷

b- Satılan taşınmazın alıcı adına tescili için tapuya yazı gönderilmez (İİK. m. 134/IX, 135/I).²⁴⁹⁸

c- İhalede satılan taşınır/taşınmaz, alıcıya teslim edilmez.²⁴⁹⁹

III- “Tescil için tapuya tebliğ ve zorla çıkarma” başlıklı İİK.m. 135’de ‘**ihalenin kesinleşmesinin iki sonucu**’ düzenlenmiştir. Başka bir ifadeyle bu maddede i k i h u s u s düzenlenmiştir^{2500 2501};

a- Taşınmazın alıcı adına tescili: İhale bedeli -İİK. m. 130 uyarınca-hemen ya da on günü geçmemek üzere verilen süre içinde ödendikten ve ihale kesinleştikten sonra²⁵⁰², ihalede satılmış olan taşınmazın alıcı adına tescil edilmesi için, icra dairesi -ve «ortaklığın satış suretiyle giderilmesi» konusunda, sulh hukuk mahkemelerince verilen karar uyarınca yapılan satışlarda; *satış memuru*²⁵⁰³- tapu müdürlüğüne bir yazı (teskere, müzekkere) gönderir (İİK. m. 135/I).

İcra dairesi, tapuya gönderdiği bu tescil yazısında, alıcıya geçmiş olan mükellefiyetlerin alıcı üzerine naklini yaptırırken, alıcıya geçmemiş olan o taşınmaz üzerindeki irtifak haklarına, taşınmaz mükellefiyetlerine, rehin haklarına vs. ilişkin kayıtların tapu sicilinden terkinini (silinmesini) de kendiliğinden yaptırır (İİK. m. 144/IV).²⁵⁰⁴

b- Taşınmazın tahliye ve teslim işlemi ne zaman yapılır?

Alıcının (veya; ihaleden sonra taşınmazı alıcıdan devralmış «satın almış» olan *sonraki alıcının*)²⁵⁰⁵ başvuru üzerine yahut *doğrudan doğruya* (*re’sen*)²⁵⁰⁶ icra memurunca (iflâs idaresince; satış memurunca), ihale edilen taşınmazın «tahliye ve teslimi» için taşınmazda bulunan kişiye -onbeş günlük- bir «tahliye emri» gönderilir.

²⁴⁹⁴ ARSLAN, R. İcra-İflas Hukuku’nda İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s: 203 – BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 339 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukukunun Esasları, 1982, s: 517, dipn. 88 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 719 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, C:2, s: 2490 – POSTACIOĞLU, İ.E./ALTAY, S. İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, 2010, s:606

²⁴⁹⁵ Bknz: 12. HD. 11.10.1984 T. 869/10301 (www.e-uyar.com)

²⁴⁹⁶ Bknz: 12. HD. 04.05.1998 T. 4629/4919; 22.02.1955 T. 2167/2224 (UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C. age., s:2490, dipn:35) – 20.12.1994 T. 15341/16461 (UYAR, T. Gereççeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:7, 2. Baskı, 2007, s:10858) – 28.01.1988 T. 2908/589 (UYAR, T. age., C:7, s:10858) (www.e-uyar.com)

²⁴⁹⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C:2, s:2489

²⁴⁹⁸ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C:2, s:2489

²⁴⁹⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:2490

²⁵⁰⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s: 2497 vd. – UYAR, T. age., C:7, s:10805

²⁵⁰¹ UYAR, T. İhale ile Satılan Taşınmazların Tescil ve Tahliyesi (Legal Huk. Der. Mart/2007, s:785-799)

²⁵⁰² Bknz: 12. HD. 06.10.2003 T. 15604/19240; 27.12.1988 T. 3763/16145; 05.02.1987 T. 6455/1313 vb. (www.e-uyar.com)

²⁵⁰³ Bknz: 12. HD. 23.05.1977 T. 4847/5114 (www.e-uyar.com)

²⁵⁰⁴ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, s: 1344

²⁵⁰⁵ Bknz: 12. HD. 16.01.2012 T. 27294/308; 27.10.2011 T. 4377/20435; 30.06.2003 T. 12230/15496; 31.05.2004 T. 8895/13823; 12.01.2004 T. 22986/228; 06.04.2000 T. 4096/5376 (www.e-uyar.com)

²⁵⁰⁶ KURU, B. age. C: 2, 3. Baskı, 1990, s: 1345 – KURU, B. El Kitabı, s:679, dipn. 159 - POSTACIOĞLU, İ. age. s: 519

Taşınmazda bulunan kişiye gönderilecek tahliye emri'nin şekli -diğer basılı örnekler gibi- İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliğinde²⁵⁰⁷ ayrıca gösterilmemiş -daha doğrusu, bu tahliye emrinin basılı şekli unutulmuş- olduğundan, uygulamada bu konuda sık sık duraksamaya düşülmektedir. **Yüksek mahkeme** dahi bazı kararlarında *taşınmazda bulunan kişiye İİK. 135/II'ye göre «örnek: 14 (eski örnek: 56) «tahliye emri» gönderilmiş olmasını bir usulsüzlük olarak göstermemişken*,²⁵⁰⁸ bazı kararlarında «İİK. 135/II'ye göre *örnek: 14 (eski örnek 56) tahliye emri gönderilmesinin söz konusu olmadığını»* vurgulamıştır.²⁵⁰⁹

Bu durumda ne -İİK. m. 272 ile ilgili- «örnek: 14 (eski örnek: 56) tahliye emri» ve ne de -İİK. m. 26 ile ilgili- «örnek: 2 (eski örnek: 54)²⁵¹⁰ icra emri» gönderilemez.²⁵¹¹

İhale edilen taşınmazın boşaltılması konusunda, taşınmazda bulunan üçüncü kişiye İİK. 135/II uyarınca gönderilecek «tahliye emri»ni, icra memurunun kendisinin düzenleyip²⁵¹², «on beş gün içinde taşınmazın boşaltılmasını, eğer taşınmaz hacizden evvelki bir tarihte yapıldığı resmî bir belge ile belgelenmiş bir akde dayanılarak borçlu dışındaki kişiler tarafından işgal edilmekte ise, bu kişilerin yedi gün içinde icra mahkemesine -ortaklığın giderilmesi şartlarında; sulh hukuk hakimliğine- şikâyetle bulunulması, bu süre içinde şikâyetle bulunulmaz (ya da; şikâyetle bulunulup da İİK'nun 22. maddesine göre tahliyenin durdurulması için icra hukuk mahkemesinden bir karar getirilemez) ve onbeş gün içinde tahliye edilmezse, zorla çıkarılıp, taşınmazın alıcıya teslim olunacağı» ihtar edilmelidir.

Taşınmazda bulunan borçluya gönderilecek -ve icra memurunun yine kendisinin düzenleyeceği²⁵¹³- «tahliye emri»nde sadece *onbeş gün içinde taşınmazın tahliye edilmesi, eğer taşınmaz bu süre içinde tahliye edilmezse zorla çıkarılacağı»*nın belirtilmesi gerekir.

Satış işleminin talimatla yaptırıldığı durumlarda, satılan taşınmazın boşaltılması konusunda «tahliye emri» gönderme görev ve yetkisi, satışı yapan (istinabe olunan) icra dairesine ait değildir. Bu görev, satışı yaptıran (istinabe eden) yani, asıl takibin yapıldığı icra dairesine aittir.²⁵¹⁴

Hemen belirtelim ki, taşınmazda bulunan kişiye, İİK. 135/II'ye göre «tahliye emri» yerine -İİK. 135/II'nin içeriğine uygun olmayacak biçimde- «*muhtura*» gönderilmesi yasa aykırı olur.²⁵¹⁵ Ancak bu hatalı işlemin iptalinden dolayı, alıcı aleyhine avukatlık ücretine ve yargılama giderine hükmedilmemesi gerekir.

IV- Görüldüğü gibi İİK.m. 135/I'de açıkça ihalede satılmış olan taşınmazın alıcı adına tapuda t e s c i l i için **ihalenin kesinleşmesi** aranırken²⁵¹⁶ taşınmazda bulunan borçluya/üçüncü kişiye *'tahliye emri'* gönderilebilmesi için ise Yasa'da **“ihalenin kesinleşmesi gerektiği”** açıkça belirtilmemişse de, gerek **doktrinde** ve gerekse **uygulamada** bu husus aranmaktadır. Gerçekten;

²⁵⁰⁷ Bknz: İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği (RG. 11.4.2005 T. 25783 sayı)

²⁵⁰⁸ Bknz: 12. HD. 25.11.1986 T. 1698/12913; 09.07.1979 T. 5999/6350; 09.07.1979 T. 5961/6334 (www.e-uyar.com)

²⁵⁰⁹ Bknz: 12. HD. 06.12.1995 T. 17374/17038; 7.11.1995 T. 13970/15338; 1.12.1993 T. 8412/9751 (www.e-uyar.com)

²⁵¹⁰ Bknz: 12. HD. 08.03.2004 T. 209/5299; 08.10.1993 T. 11239/15693; 25.11.1986 T. 2129/12882 (www.e-uyar.com)

²⁵¹¹ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, s: 579 – UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A. age., s: 2501

²⁵¹² MUŞUL, T. İhale ve İhalenin Feshi, 2016, s:187

²⁵¹³ Bknz: Yuk. dipn: 26

²⁵¹⁴ Bknz: 12. HD. 05.02.2002 T. 1140/2317; 10.12.1997 T. 13508/13769; 25.01.1994 T. 562/906; 09.02.1993 T. 12714/2284; 01.10.1992 T. 1928/11121 (www.e-uyar.com)

²⁵¹⁵ Bknz: 12. HD. 12.05.1983 T. 2519/3602 (www.e-uyar.com)

²⁵¹⁶ Bu husus maddede “...alıcı namına (taşınmazın) tescil edilebilmesi için, 134 üncü maddede yazılı müddede riayet edilerek tapuya müzekkere yazılır.” şeklinde ifade edilmiştir.

a) Doktrinde;

√ “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, ihalenin kesinleşmesi üzerine alıcı, icra dairesinden ‘üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını’ isteyebilir (m. 135,II).”²⁵¹⁷

√ “İhalenin feshinin istenmesi halinde, satılan mal alıcıya teslim edilmez . Çünkü, bunun için ihalenin kesinleşmiş olması gerekir.”²⁵¹⁸

√ “Bu maddede (İİK.m. 135) ihalenin kesinleşmesinin iki sonucu düzenlenmiştir: Bunlar; ‘ihalede satılmış olan taşınmazın alıcı adına tescili’ ve ‘ihalede satılmış olan taşınmazda bulunan borçlunun veya üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılması (tahliyesi)’dir.”²⁵¹⁹

√ “İhale edilen taşınmazın –ihale kesinleştikten sonra- alıcı adına tescili için tapuya müzekkere yazan icra müdürü, taşınmazı alıcıya boş olarak teslim eder. Taşınmaz, borçlu veya üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, on beş gün içinde tahliyesi için işgal edene bir tahliye emri tebliğ edilir. Bu süre içinde tahliye edilmezse, zorla çıkartılır ve taşınmaz alıcıya teslim olunur (m. 135/II).”²⁵²⁰

√ “Alıcıya teslim için –ihale kesinleştikten sonra- tapu dairesine yazı yazıldıktan sonra, taşınmazın maddeten kendisine teslimi gerekir.”²⁵²¹

√ “İhalenin kesinleşmesinden ve taşınmazın alıcı adına tescil edilmesinden sonra, alıcının talebi üzerine, icra müdürlüğünce, taşınmazı işgal eden borçluya veya üçüncü kişiye taşınmazı tahliye etmeleri için on beş günlük tahliye emri tebliğ edilir.”²⁵²²

√ “Alıcıya ihale edilen taşınmaz, borçlu tarafından işgal edilmekte ise, ihalenin kesinleşmesi ile icra dairesi talep üzerine ya da kendiliğinden borçluya taşınmazı on beş gün içinde tahliye etmesi için bir tahliye emri gönderir.”²⁵²³

denilmiştir.

b) Uygulamada;

- “İhalenin kesinleşmesi ve taşınmazın borçlu ya da üçüncü kişi tarafından işgal ediyor olması durumunda ihale alıcısının tahliye emri gönderilmesini talep etmesi halinde icra müdürlüğünce tahliye emrinin gönderilmesinin zorunlu olduğu-”²⁵²⁴ “Taşınmazın müşterek (paylı) mülkiyete konu olduğu gözetilerek, ancak pay ve paydaş çoğunluğu sağlanmak koşulu ile sadece ihalede satılan borçlu hissesi için İİK'nun 135. maddesinin uygulanma imkanı olabileceği” gerekçesi ile istemin reddinin hatalı olduğu”²⁵²⁴

- “İİK. mad. 135 uyarınca, taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, ihalenin kesinleşmesi üzerine alıcının, icra dairesinden, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği- Şikayete konu tahliye emrinin taşınmazda hissesi bulunan ve alacaklı tarafından taşınmazda işgalci olduğu iddia edilen şikayetçiye tebliğ edilmiş olması nedeni ile tahliye emrinin iptaline ilişkin şikayette aktif husumet ehliyetinin bulunduğu kabulü gerektiği”²⁵²⁵

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, icra dairesine başvurarak üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği- Davacının yer teslimine yönelik bir talebi bulunmadığı

²⁵¹⁷ KURU, B. El Kitabı, s:679 – KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 313 – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 2016, s:233

²⁵¹⁸ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C:2, 3. Baskı, 1990, s:1500

²⁵¹⁹ UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A. age., C:2, s:2497

²⁵²⁰ MUŞUL, T. age., s:183

²⁵²¹ POSTACIOĞLI, İ.E./ALTAY, S. age., s:606

²⁵²² OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, C:3, 2007, s:3403

²⁵²³ COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, C:3, 5. Baskı, s:2791

²⁵²⁴ Bknz: 12. HD. 01.07.2020 T. 13860/6147 (www.e-uyar.com)

²⁵²⁵ Bknz: 12. HD. 15.01.2018 T. 25997/83 (www.e-uyar.com)

gibi taşınmazın işgal edildiğine dair de bir iddiası bulunmadığından, davacının taşınmazı kiraya vermesinde de bir engel olmadığı ve kira kaybına yönelik zararı bulunduğundan da bahsedilemeyeceği- İİK. mad. 5 gereğince, icra memurunun bir kusuru bulunmuyor ise Adalet Bakanlığı'nın da bir sorumluluğunun olmadığı kabul edileceği”²⁵²⁶

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, icra dairesinden, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği, şikayetçi tarafından sunulan sözleşme ve diğer belgelerin adi nitelikte olduğu, İİK'nun 135/2. maddesinde belirtilen nitelikte olmadığı, sözleşmeler eski malik ile düzenlenmesine karşılık borçlu yeni malikle kira ilişkisinin sürdürüldüğü, bu haliyle şikayetçinin borçlunun kiracısı olduğundan, borçlu gibi tahliye edilmesinin gerekeceği, borçlunun görevinin noter olmasının anılan yasa hükmünün uygulanmasına engel olmadığı”²⁵²⁷

- “Ticaret mahkemesince verilen takibin durdurulması yönündeki tedbir kararının, ihalenin kesinleşmesi üzerine taşınmazın tahliyesi için İİK. mad. 135'e göre işlem yapılmasına engel olmadığı, menfi tespit davasının kabulü halinde bile söz konusu kabul kararının kesinleşen ihale açısından herhangi bir hukuki sonuç doğurmayacağı”²⁵²⁸

- “Alıcıya ihalesi yapılan taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, satış memurluğundan, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği, alıcının taşınmazı işgal eden 3. kişinin tahliyesini sağlamaya yönelik satış memurluğuna yaptığı başvurusu reddedilirse, bu kez bu ret kararına karşı İİK'nun 16. maddesi kapsamında Sulh Hukuk Mahkemesinde şikayette bulunabileceği”²⁵²⁹

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, satış memurluğundan, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği”²⁵³⁰

- “İİK. mad. 135 gereğince, alıcıya ihale edilen taşınmaz, borçlu ya da bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise (ihalenin kesinleşmesi üzerine) alıcının, icra dairesinden, borçlunun ya da üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği, ihale alıcısının talebi üzerine icra müdürünün, İİK'nun 135. maddesindeki koşulların mevcut olması halinde, bu madde uyarınca taşınmazı işgal eden borçlu ya da üçüncü kişiye tahliye emri göndermek zorunda olduğu, taşınmazın paylı mülkiyete konu olduğu ve tahliyesinin istenemeyeceği iddiasının, kendisine tahliye emri tebliğ edilen borçlu ya da üçüncü kişinin tebliğ tarihinden itibaren yasal yedi günlük sürede (İİK. mad. 16/I) şikayet yoluyla icra mahkemesine başvurmaları halinde değerlendirilebileceği, bu hususun icra müdürüne re'sen nazara alınmayacağı”²⁵³¹

- “Taşınmaz ihalesinin kesinleşmesi ve taşınmazın ihale alıcısı adına tapuya tescil edilmesi üzerine alıcının talebi ile taşınmazda bulunan üçüncü kişilere taşınmazı tahliye etmeleri için İİK'nun 135. maddesi uyarınca tahliye emri tebliğ edileceği, tahliye emrini alan üçüncü kişi anılan maddede belirtilen nitelikte bir belge ile taşınmazı işgal etmekte olduğunu ispat ederse tahliye emrinin iptaline karar verileceği, ihalenin kesinleşmesinden sonra takip dayanağı ipotegin fekk edilmesinin, hatta takibin iptal edilmesinin, kesinleşen ihaleye ve ihale alıcısı adına yapılan tescil işlemine etki etmeyeceğinden tahliye

²⁵²⁶ Bknz: 4. HD. 12.04.2016 T. 16326/4835 (www.e-uyar.com)

²⁵²⁷ Bknz: 12. HD. 08.12.2015 T. 20052/30863 (www.e-uyar.com)

²⁵²⁸ Bknz: 12. HD. 30.11.2015 T. 18416/29794 (www.e-uyar.com)

²⁵²⁹ Bknz: 12. HD. 18.06.2015 T. 12751/16968 (www.e-uyar.com)

²⁵³⁰ Bknz: 12. HD. 16.06.2014 T. 15991/17321 (www.e-uyar.com)

²⁵³¹ Bknz: 12. HD. 19.09.2013 T. 19463/29062 (www.e-uyar.com)

emrinin iptalini gerektirmeyeceği, ihale konusu taşınmazda ipotek tarihinden önce yapılmış resmi nitelikte bir sözleşme ile taşınmazı işgal etmekte haklı olduğunu ispatlayamayan şikayetçinin şikayetin reddi gerekeceği”²⁵³²

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, icra dairesinden, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği- Alıcı, taşınmazı ihaleden sonra bir başkasına devrederse, birinci alıcının haklarına halef olan yeni malik İİK.nun 135/2. maddesi hükmüne göre, tescil tarihinden itibaren bir kira dönemi süresi içerisinde taşınmazın tahliyesini talep edebileceği”²⁵³³

- “Alıcıya ihale edilen taşınmaz bir üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise “ihalenin kesinleşmesi üzerine” alıcının, icra dairesinden, üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebileceği, şikayetçi, iflas tarihinden evvel taşınmazı işgal etmekte haklı bulunduğunu, İİK.nun 135/2.maddesinde yazılı nitelikte iflas tarihinden önce yapılmış resmi bir belge ile ispatlayamadığına göre, mahkemece şikayetin reddine karar verilmesi gerekeceği”²⁵³⁴

- “Taşınmazın borçluya ait ½ hissesinin ihalede alacağı mahsuben alacaklı tarafından satın alındığı, ihalenin kesinleştiği, ihale alıcısı adına tescilin yapıldığı ve taşınmazı işgal etmekte olan borçluya tahliye emri gönderildiği, yapılan bu işlemde yasaya uymayan bir yön bulunmadığı”²⁵³⁵

- “İhalenin kesinleşmesinden ve taşınmazın alıcı adına tescil edilmesinden sonra alıcının talebi üzerine, icra müdürlüğü (veya satış müdürlüğüne) taşınmazı işgal eden borçluya veya üçüncü kişiye taşınmazı tahliye etmeleri için on beş günlük tahliye emri gönderebileceği”²⁵³⁶

- “Kesinleşen ihale ile mülkiyeti alıcıya geçen taşınmazın tahliye istemini, icra müdürünün reddedemeyeceği”²⁵³⁷

- “İhalenin kesinleşmesi üzerine, icra dairesinin kendiliğinden veya alıcının talebi üzerine borçluya tahliye emri göndereceği”²⁵³⁸

- “Alacaklı-alıcıya ihale edilen taşınmazın üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise, ihalenin kesinleşmesi üzerine alıcının, icra dairesinden ‘üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasını’ isteyebileceği”²⁵³⁹

- “Borçlunun açtığı ihalenin feshi davası reddedilmiş olsa dahi, borçlu bu karara karşı kanun yoluna başvurmuşsa, borçluya tahliye emri gönderilemeyeceği”²⁵⁴⁰

- “İhaleden sonra, taşınmazda bulunan kişiye –İİK.m. 135/II’ye göre- tahliye emri gönderilebilmesi için, ihalenin kesinleşmiş olmasının zorunlu olduğu”²⁵⁴¹

belirtilmiştir...

Aynı doğrultuda:

12. HD. 31.05.2011 T. 30412/11155 (COŞKUN, M. age., s:2800)

HGK. 23.05.2007 T. 12-297/287 (“ “ , s:2803)

²⁵³² Bknz: 12. HD. 11.03.2013 T. 1895/8737 (www.e-uyar.com)

²⁵³³ Bknz: 12. HD. 14.02.2013 T. 27406/4211 (www.e-uyar.com)

²⁵³⁴ Bknz: 12. HD. 27.11.2012 T. 14327/35205 (www.e-uyar.com)

²⁵³⁵ Bknz: 12. HD. 02.05.2012 T. 29613/14644 (www.e-uyar.com)

²⁵³⁶ Bknz: 12. HD. 18.04.2012 T. 28014/12973 (COŞKUN, M. age., s:2799)

²⁵³⁷ Bknz: 12. HD. 26.09.2011 T. 1582/17331 (YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s:741) (www.e-uyar.com)

²⁵³⁸ Bknz: 12. HD. 24.05.2011 T. 11807/10306 (YILMAZ, E. age., s:741) (www.e-uyar.com)

²⁵³⁹ Bknz: 12. HD. 13.04.2010 T. 27333/8903 (MUŞUL, T. age., s: 186, dipn:233) (www.e-uyar.com)

²⁵⁴⁰ Bknz: 12. HD. 28.11.2011 T. 9077/24821 (KURU, B. El Kitabı, s: 679, dipn:153) (www.e-uyar.com)

²⁵⁴¹ Bknz: 12. HD. 06.10.2003 T. 15604/19240 (UYAR, T. age., C:7, s:10858) (www.e-uyar.com)

HGK. 29.03.2006 T. 3-76/109 (“ , s:2806)

12. HD. 19.03.2007 T. 2315/5069 (OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. age., C:3, s:3406)

19.07.2006 T. 12876/16152 (“ “ “ ,s:3407)

20.06.2006 T. 10540/13276 (“ “ “ ,s: 3409)

02.05.2006 T. 6474/9659 (“ “ “ ,s: 3411)

B) Taşınmazı ihalede satın almış olan kişi adına ‘tescil işlemi’ yapıldıktan sonra (İİK.m. 134/son), ihalenin kesinleştiği farzedilerek, taşınmazda bulunan kişiye ‘tahliye emri’ gönderilmesi üzerine, ihaleden bu suretle haberdar olan borçlu tarafından -ihaleden itibaren bir yıl geçmeden- (İİK.m. 134/VII) ‘ihalenin feshi davası’ (şikayeti) açılırsa, daha önce gönderilmiş olan ‘tahliye emri’ nin iptali gerekir mi?

I- İhalenin bozulmasını isteme süresi -*kural olarak*- yedi gün’dür (İİK. m. 134/II, c: 1).²⁵⁴²

TBK. m. 281’da öngörülen nedenlere dayanan ihalenin bozulması istemleri hakkında da -yani, arttırmaya fesat (yolsuzluk) karıştırılmış olması hallerinde de- bu süre uygulanır.²⁵⁴³ Böylece 538 sayılı Kanun ile -1965 yılında- yapılan değişiklikte, BK. m. 226’daki (şimdi; TBK. m. 281’deki) «on günlük süre», icra satışları bakımından «yedi gün»e indirilmiştir.

Yedi günlük şikayet süresinin hesabında, İİK. m. 19/I gereğince, «ihale günü» hesaba katılmaz.²⁵⁴⁴ Yedi günlük sürenin son gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, süre tatili izleyen çalışma gününün mesai saati sonuna kadar uzar (İİK. m. 9/III).²⁵⁴⁵

II- Yedi günlük süre, *kural olarak* ihale tarihinden itibaren işlemeye başlar.²⁵⁴⁶

Şu durumlarda, yedi günlük şikayet süresi «**ihale tarihinden**» itibaren hesaplanmaz (İİK. m. 134/VII):

a) «Kendisine satış ilanı tebliği gereken ilgiliye (İİK. m. 127) *ilan usulüne uygun olarak tebliğ edilmemişse*», bu kişi ihaleden haberdar olamayacağından, yedi günlük şikayet süresi, «*ihaleden itibaren*» değil, «*ihalenin yapıldığını öğrendiği tarihten*» itibaren işlemeye başlar.²⁵⁴⁷

Yüksek mahkeme;

√ «*Borçluya satış ilanının tebliğ edilmemiş olmasının veya usulsüz tebliğ edilmesinin başlı başına ihalenin feshi sebebi olduğunu, 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 32. maddesi gereğince, tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğ işleminden haberdar olmuş ise geçerli sayılacağı, şikayetçinin bildirdiği öğrenme tarihi esas olup, bu tarihin aksinin karşı tarafça ancak yazılı belge ile ispatlanabileceğini*»²⁵⁴⁸

√ «*İİK. m. 134/6. maddesi gereğince satış ilanı tebliğ edilmemiş ise ihalenin feshine yönelik şikayet müddetinin, öğrenme tarihinden itibaren başlayacağını*»²⁵⁴⁹

²⁵⁴² UYAR, T. İhalenin Bozulmasının Bağlı Olduğu Süre (İİK. mad. 134/II, c:1, IV) (Yargı Düny. Ağustos/2001, s:9-12) – (Manisa Bar. D. Ekim/2006, S:99, s:73-80)

²⁵⁴³ Bknz: 12. HD. 15.10.2012 T. 18626/29251; 27.09.2012 T. 1466/28254; 28.06.2012 T. 8525/23017; 25.06.2012 T. 6830/22108; 05.07.2004 T. 14783/17734; 23.03.2004 T. 2167/6833; 26.09.2002 T. 17606/18697 vb. (www.e-uyar.com)

²⁵⁴⁴ Bknz: 12. HD. 17.03.2011 T. 23118/3725; İİD. 26.04.1963 T. 4878/5170 (www.e-uyar.com)

²⁵⁴⁵ Bknz: 12. HD. 14.03.2011 T. 23970/3373; 05.07.2011 T. 33939/14401; 08.04.1999 T. 3998/4448; 16.06.1997 T. 6411/7026 (www.e-uyar.com)

²⁵⁴⁶ Bknz: Yuk. dipn.56

²⁵⁴⁷ Bknz: 12. HD. 24.03.2011 T. 22625/4499; 15.02.2011 T. 19640/710; 31.01.2006 T. 243570/1031; 07.07.2004 T. 13199/17943; 24.01.2000 T. 1313/2726; 27.12.1999 T. 16551/17410; 25.03.1999 T. 3906/4025 vb. (www.e-uyar.com)

²⁵⁴⁸ Bknz: 12. HD. 19.12.2013 T. 33852/40605 (www.e-uyar.com)

²⁵⁴⁹ Bknz: 12. HD. 30.10.2013 T. 28594/33585 (www.e-uyar.com)

√ «*Şikayet dilekçesinde, 21.09.2012 tarihinde şikayet konusu edilen taşınmazın satışından haberdar olduğunu eden şikayetçiye satış ilanı tebliğ edilmediği anlaşılma, ihale tarihi 03.08.2012, şikayet tarihi 27.09.2012 olduğu nazara alınarak ittila tarihinden itibaren 7 gün ve ihale tarihinden itibaren 1 yıllık hak düşürücü sürede şikayet konusu yapıldığından, mahkemece ‘istemin süre aşımından reddine karar verilmesi’ nin isabetsiz olduğunu*»²⁵⁵⁰

√ «*Taşınmaz satışlarında borçluya satış ilanının tebliğ edilmemesi halinde, ihalenin feshine yönelik şikayet süresinin öğrenme tarihinden başlayacağı*»²⁵⁵¹

b) “Satılan taşınmazın ‘önemli niteliklerindeki hata’ nedenine dayanılması halinde, yedi günlük şikayet süresinin «*hatanın öğrenildiği tarihten*» itibaren işlemeye başlayacağı”²⁵⁵²

c) «*İhalede fesat (yolsuzluk)*» nedenine dayanılması halinde, yedi günlük şikayet süresinin, «*fesadı (yolsuzluğu) öğrenme tarihinden itibaren*» işlemeye başlayacağı”²⁵⁵³

belirtmiştir...

Belirtilen bu üç durumda, şikayet süresi «*öğrenme tarihinden itibaren*» başlamaktadır. Ancak, bu durumlarda ihalenin bozulması en geç “*ihaleden itibaren bir sene içinde*” istenmelidir (İİK. m. 134/VII). Aksi takdirde, şikayet dinlenmez.²⁵⁵⁴

Yukarıdaki durumlarda, ihalenin feshini isteyen mi, «*fesih nedenini ne zaman öğrendiğini*» isbat edecektir, yoksa, ihalenin feshedilmemesinde yararı bulunanlar mı, «*fesih isteyen belirttiği öğrenme tarihinin doğru olmadığını*» isbat edecektir? **Bir görüşe göre**²⁵⁵⁵ «*fesih nedenini geç öğrendiğini bir olgu olarak ileri sürüp bundan kendi lehine sonuç (ihalenin feshini isteyebilme hakkını) çıkararak şikayetçinin, iddiasını (fesih nedenini geç öğrenmiş olduğunu) isbat etmesi gerekir*», **diğer bir görüşe göre**²⁵⁵⁶ ise, «*bu konuda isbat yükünün şikayetçiye düşmemesi gerekir. Tersine şikayetçinin bildirdiği fesih nedenini öğrenme gününe itirazı olan tarafın, bu iddiasını isbat etmesi gerekir*». **Yüksek mahkeme** önceleri «*fesih nedeninin geç öğrenildiğinin şikayetçiye isbat ettirilmesi gerektiğini*»²⁵⁵⁷ kabul etmişken, daha sonra «*fesih nedeninin öğrenilme tarihinin icra mahkemesince doğrudan doğruya araştırılması ve varılacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini*»,²⁵⁵⁸ «*İİK. 134/VII gereğince şikayet süresinin ‘öğrenme tarihi’nden itibaren işlemeye başladığı durumlarda, davalı tarafın ‘öğrenme tarihinin daha önce olduğunu’ isbat etme hakkına sahip olduğunu*»²⁵⁵⁹

belirtmiştir...

III- Maddede belirtilen süreler «*hak düşürücü süre*» olduğundan,²⁵⁶⁰ hakim tarafından doğrudan doğruya (re’sen) gözetilmesi gerekir.

*

²⁵⁵⁰ Bknz: 12. HD. 10.09.2013 T. 19845/27898 (www.e-uyar.com)

²⁵⁵¹ Bknz: 12. HD. 14.03.2013 T. 1903/9329 (www.e-uyar.com)

²⁵⁵² Bknz: 12. HD. 29.11.2012 T. 24946/35519; 07.02.2012 T. 16772/2838; 08.07.2011 T. 34091/14923; 29.06.1993 T. 7377/11757; 04.11.1991 T. 3621/11326 (www.e-uyar.com)

²⁵⁵³ Bknz: 12. HD. 08.07.2011 T. 34091/14923; 11.04.2002 T. 6443/7548; HGK. 04.10.2000 T. 12-1267/1246; 14.04.1999 T. 4415/4764 (www.e-uyar.com)

²⁵⁵⁴ Bknz: 12. HD. 11.10.2005 T. 15772/19684; 23.09.2004 T. 15494/20043; 28.01.2003 T. 28666/1308 (www.e-uyar.com)

²⁵⁵⁵ ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, 2004, s: 350, dipn. 943 – POSTACIOĞLU, İ. age., s: 527, dipn. 108 – Ayrıca bknz: ARSLAN, R. age., s: 178

²⁵⁵⁶ UMAR, B./YILMAZ, E. İsbat Yükü, 1980, s: 81

²⁵⁵⁷ Bknz: 12. HD. 21.12.1971 T. 13317/13086 (www.e-uyar.com)

²⁵⁵⁸ Bknz: 12. HD. 06.11.2000 T. 15639/16693; 09.11.1999 T. 12991/13825 (www.e-uyar.com)

²⁵⁵⁹ Bknz: 12. HD. 10.03.1987 T. 7172/3305 (www.e-uyar.com)

²⁵⁶⁰ Bknz: 12. HD. 25.12.2012 T. 23869/39758; 10.03.2011 T. 1959/5282; 18.01.1994 T. 53/501; 28.09.1993 T. 10177/14225; 05.10.1992 T. 10233/14814 (www.e-uyar.com)

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

“Alacaklı TASFİYE HALİNDE (A.) KATILIM BANKASI A.Ş. tarafından borçlu (H. G.) hakkında Bursa ... İcra Müdürlüğü’nün 2020/... sayılı dosyasında ‘İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlamlı Takip’ yapılıp, borçluya ‘Örnek:6 İcra Emri’ gönderilmiş ancak gerek bu ‘İCRA EMRİ’ ve gerekse daha sonra gönderilen ‘KIYMET TAKDİR RAPORU’ ile ‘SATIŞ İLANI’ borçluya –Teb. K.’nun 21/2 maddesine aykırı olarak, tebligatın yapıldığı komşunun ad ve soyadı tebligatta belirtilmeden- usulsüz olarak tebliğ edildiği için, borçlu tarafın oturduğu taşınmazı tahliye etmesi için gönderilen muhtıranın kendisine 27.05.2021 tarihinde tebliğ edilmesi üzerine oturduğu taşınmazın Bursa ... İcra Müdürlüğü’nce (Dosya No: 2020/...) 07/05/2021 tarihinde ihale edilmiş olduğunu öğrenerek, yedi günlük şikayet süresi içinde 02.06.2021 tarihinde ‘ihalenin feshi davası’ ve 03.06.2021 tarihinde de ‘tahliye emrinin iptali için’ şikayette bulunmuştur...”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

• Yukarıda²⁵⁶¹ belirttiğimiz gibi; ihale edilen taşınmazda bulunan kişiye (borçluya/üçüncü kişiye) İİK.m. 135/II’ye göre t a h l i y e e m r i²⁵⁶² yerine m u h t i r a gönderilmesi yasaya aykırıdır.

• Yukarıda²⁵⁶³ ayrıntılı olarak ifade ettiğimiz gibi; ihale edilen taşınmazda bulunan kişiye (borçluya/üçüncü kişiye) İİK.m. 135/II’ye göre ‘tahliye emri’ gönderilebilmesi için i h a l e n i n k e s i n l e ş m i ş o l m a s ı gerekir.

Somut olayda ise; şikayetçiye –‘tahliye emri’ yerine- ‘muhtıra’ nın gönderildiği tarihte her ne kadar, ihale kesinleşmiş ve alıcı adtan tapuda tescil işlemi yapılmış ise de, daha sonra İHALENİN YAPILDIĞI TARİHTEN İTİBAREN BİR YIL GEÇMEDEN İİK.m. 134/VII uyarınca borçlu (H. G.) -02.06.2021 tarihinde- “ihalenin feshi davası” nı açmış olduğundan, borçluya Bursa ... İcra Dairesi (Dosya No: 2020/...) tarafından TAHLİYE EMRİ yerine gönderilen MUHTIRA ‘ihale kesinleşmeden’ gönderilmiş duruma düşmüştür...

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı biçimde arz ve izah ettiğimiz nedenlerle, şikayetçilere ‘TAHLİYE EMRİ’ yerine İİK.m. 135/II uyarınca gönderilen ‘MUHTIRA’ nın iptaline karar verilmesi gerekeceği, takdiri muhterem Bursa ... İcra Hukuk Mahkemesi’ne ait olmak ve 2021/514 Esas sayılı dosyaya şikayetçiler vekili Av. ... tarafında *Uzman Görüşü* (HMK.m. 293) olarak ibraz edilmek üzere saygıyla sunulur...03.07.2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv)

²⁵⁶¹ Bknz: Yuk. dipn: 29

²⁵⁶² Bknz: Yuk. dipn: 26

²⁵⁶³ Bknz: Yuk. dipn: 30-55

34) Borçlunun, “icra takibinin ve icra emrinin iptali isteminin reddine” dair verilen icra mahkemesi kararını istinaf etmesi halinde, bu kararın istinafi üzerine verilecek karar beklenmeden ihale yapılabilir mi? İİK. mad. 363/IV, c:1 ile 149/a-2 hükümleri ‘ihalenin feshi’ şikâyetinde nasıl yorumlanır?

I- Bilindiği gibi, **“icra mahkemesi kararlarının istinafi/temyizi”** satışı durdurur. Bu husus, İcra ve İflâs Kanunu’nun 363²⁵⁶⁴ ve 364.²⁵⁶⁵ maddelerinde açıkça düzenlenmiştir.²⁵⁶⁶

İstinaf başvurusu, satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz (İİK. mad. 363/IV, c:1). Bu nedenle, örneğin; icra mahkemesinin takibe yönelik *itiraz ve şikâyetler* hakkında vermiş olduğu kararlar istinaf edilmiş olsa da, alacaklı *“haciz ettirdiği taşınır/taşınmazın kıymetini takdir ettirebilir, muhafaza altına aldirabilir”* fakat hacizli malın satışını isteyemez...

“İsinafın/temyizın satıştan başka icra işlemlerini (muamelelerini) durdurmaya çağı” na ilişkin İİK. hükümleri, icra mahkemelerinin takip hukukuna ilişkin kararları için uygulanır; mahkeme ilamları hakkında uygulanmaz. Bu nedenle *“genel mahkemelere verilen ‘itirazın iptali’ ilamının hüküm fıkrasının %20 inkar tazminatı ve vekalet ücreti ile yargılama giderlerine ilişkin kısmı, ilamlı takibe konu edilmişse, “Yargıtay’dan alınmış bir tehiri icra kararı bulunmadıkça”* bu ilam kesinleşmeden takibe konulabilir...²⁵⁶⁷

‘Takibe yönelik itiraz ve şikâyetler hakkında verilen icra mahkemesi kararları kesinleşmeden satışa gidilemeyeceği’ ve -aksine bir uygulama ile ihalenin gerçekleştirilmesi durumunda- bu hususun, *“icra mahkemesince re’sen dikkate alınarak ihalenin feshine karar verilmesi gerektiği”* **Yüksek mahkemenin** de birçok içtihadında açıkça ve -isabetli olarak- ifade edilmiştir. Buna göre, ihale tarihi itibariyle, borçlunun önceden yapmış olduğu şikâyete ilişkin icra mahkemesince verilen kararın istinaf edilmiş olması halinde, ihalenin feshi istemini inceleyen icra mahkemesince, *satışın durdurulması gerekirken ihalenin yapılmış olması İİK.nun 364/3. maddesine aykırı olduğundan, (kendiliğinden) ihalenin feshi isteminin kabulüne karar verilmelidir.* Burada (örneğin, *‘takibin iptali’*, *‘haczin usulsüzlüğü’*, *‘meskeniyet’* konulu) şikâyet ve itiraza ilişkin icra mahkemesi kararının ihaleden önce istinaf edilmiş olması, **ihalenin feshi isteminin kabulü için yeterlidir.** İstinaf/temyiz edilen kararın ihalenin feshi istemine ilişkin yargılama sırasında

²⁵⁶⁴ “...İstinaf yoluna başvuru satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz...” İİK. mad. 363/IV, c:1

²⁵⁶⁵ “...Temyiz yoluna başvurma, satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz...” İİK. mad. 364/III, c:1

²⁵⁶⁶ Karar düzeltme yoluna gidilmesi halinde satışın kendiliğinden durup durmayacağına ilişkin doktrindeki görüşler ve bu konudaki içtihatlar için bkz: **KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Hukuku (Ders Kitabı), 27. Baskı, 2013, s:75, 529, dipn. 125 - **KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Hukuku (Ders Kitabı), 27. Baskı, 2013, s:49 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda Yetki-Görev ve Yargılama Usulü «Tetkik Mercii», 2. Baskı, 1991, s:759 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZKEKES, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 11. Bası, 2013, s:118 vd. - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C:1, 6. Baskı, 2013, s:57 - **OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A.** İİK. Şerhi, C:5, 2007, s: 6844 - **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982, 4. Bası, s:80 - **POSTACIOĞLU, İ./SÜMER, A.** İcra Hukuku Esasları, 2010, 5. Bası, s:272 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İcra Hukukunun Esasları, 2004, 8. Bası, s:30 - **KARSLI, A.** İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi, 1995, s:157 - **KORKUSUZ, R.** İcra Hukuku ve Uygulaması, 2004, s:20 - **ERİŞ, G.** İcra ve İflâs Kanunu, 2005, s:1253 - 12. HD. 9.9.2013 T. 1855/27604; 26.3.2013 T. 642/11598; 29.4.2008 T. 6332/8961; 15.9.1998 T. 6278/8809; 12. HD. 3.12.1998 T. 12894/13875; 15.9.1998 T. 6278/8809; 12. HD. 9.9.2013 T. 18550/27604; 19.3.2013 T. 2585/10062; 18.3.2013 T. 14972/3747; 27.9.2012 T. 9705/28326; 7.7.2011 T. 33306/14570; 10.5.2011 T. 28314/9174; 25.4.2011 T. 9457/7322; 25.4.2002 T. 7479/8636; 5.3.2002 T. 3526/4486; 12.10.2001 T. 15087/16195; 24.4.2001 T. 5895/6957 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁶⁷ Bknz: 12. HD. 30.1.2006 T. 24237/869 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

borçlu aleyhine sonuçlanması da, ihalenin aslında ayakta olduğu (usulüne uygun yapılmış olduğu) sonucunu doğurmaz. Önemli olan ihale tarihinde istinaf/temyiz edilen takibe yönelik bir şikâyet/itiraz olup olmadığıdır.

Gerçekten **Yüksek mahkeme**, bu konuya (İİK. mad. 363/IV, c:1 ve 364/III, c:1) ilişkin olarak,

√ “İpotekli taşınmaz maliki, ‘takibin iptalini isteminin reddine’ dair verilen kararı istinaf ettiğiinden, bu kararın istinafi üzerine verilecek karar beklenmeden **ihale yapılmayacağı**ni, bu durumun, icra mahkemesince re’sen dikkate alınması gerektiğini”²⁵⁶⁸,

√ “ ‘Kendisine TMK 887 gereğince muacceliyet ihbarnamesi gönderilmediğinden’ bahisle takibin iptali istemine yönelik şikâyet yoluna başvuran ipotekli taşınmaz malikinin verilen kararı istinafi üzerine verilecek karar beklenmeden **ihale yapılmasının mümkün olmadığını** (İİK. mad. 363/4)- Bu durumun icra mahkemesince re’sen dikkate alınması gerektiğini- İpotek veren yönünden satış mümkün olmadığından bu durumda zorunlu takip arkadaşı olan borçlu şirket yönünden de taşınmazın satışının mümkün olmadığını”²⁵⁶⁹,

√ “Taşınmaz maliki ipotek takibinde kendisine TMK. 887 gereğince muacceliyet ihbarnamesi gönderilmediğinden bahisle ‘takibin iptali’ istemine yönelik şikâyette bulunduğundan, bu kararı istinafi üzerine verilecek karar beklenmeden **ihale yapılmasının mümkün olmadığını** (İİK. 363/4), bu durumun, mahkemece gerek istem üzerine gerek re’sen dikkate alınması gerektiğini, ipotek veren yönünden satış mümkün olmadığından bu durumda zorunlu takip arkadaşı olan borçlu şirket yönünden de taşınmazın satışının mümkün olmadığını”²⁵⁷⁰,

√ “İstinafın, satıştan başka icra işlemlerini durdurmayaacağı- Takibe yönelik itiraz ve şikâyetler hakkında verilen icra mahkemesi kararları kesinleşmeden **satış yapılamaz** ise de; satış talebi icra işlemi olduğundan, takibe yönelik şikâyette bulunulması veya itiraz edilmiş olmasının alacaklının satış talebinde bulunmasına engel olmayacağıni”²⁵⁷¹,

√ “Hacze ilişkin şikâyete dair kararın temyizi üzerine verilecek karar beklenmeden **ihale yapılmasının yasaya aykırı olduğunu**, bu durumun, mahkemece gerek istem üzerine gerek re’sen dikkate alınması gerektiğini”²⁵⁷²,

√ “Takibe yönelik itiraz ve şikâyetler hakkında verilen icra mahkemesi kararları kesinleşmeden **satışa gidilemeyeceğini**- Şikâyetçinin, ‘ipotek verenin takipte borçlu olarak gösterilmesi gerekirken bunun yapılmadığından bahisle takibin iptali’ istemine yönelik şikâyetine ilişkin verilen kararın temyizi üzerine verilecek karar beklenmeden ihale yapılamayacağıni”²⁵⁷³,

√ “İpotek takibinin iptaline ilişkin kararın bozulması üzerine icra mahkemesince istemin reddine karar verilmesi üzerine, borçlunun bu kararı temyiz ettiği ve ret kararının bozulduğu, kararın temyiz tarihinin, satış kararı ve ihale tarihinden önce olduğu görülmekle, icra mahkemesi kararının kesinleşmesi beklenmeden **ihale yapılmasının doğru olmadığını**”²⁵⁷⁴,

√ “Takibe yönelik itiraz ve şikâyetler hakkında verilen icra mahkemesi kararları kesinleşmeden **satışa gidilemeyeceğini**- Takibin iptali talebinin reddine ilişkin kararın temyiz edilmesi halinde, icra mahkemesi kararının kesinleşmesi beklenmeden ihale yapılması doğru olmadığından, ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğini”²⁵⁷⁵,

²⁵⁶⁸ Bknz: 12. HD. 04.02.2021 T. 8186/1099 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁶⁹ Bknz: 12. HD. 21.09.2020 T. 3459/7229 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁷⁰ Bknz: 12. HD. 03.02.2020 T. 14139/669 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁷¹ Bknz:12. HD. 04.06.2020 T. 670/ 3797 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁷² Bknz: 12. HD. 15.11.2018 T. 14659/11639 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁷³ Bknz: 12. HD. 12.02.2018 T. 4795/1103 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁷⁴ Bknz: 12. HD. 28.09.2017 T. 4587/11634 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁷⁵ Bknz: 12. HD. 15.12.2016 T. 20240/25497 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

√ “Ödeme emrinin iptaline ilişkin verilen karar kesinleştiğinden, takip kesinleşmeden taşınmaz üzerine haciz konularak yapılan **ihalenin de feshine karar verilmesi** gerektiğini”²⁵⁷⁶,

√ “Meskeniyet şikâyetine ilişkin kararın temyiz edilmiş olması halinde, **satışın durdurulmasına karar verilmesi** gerekeceğini, buna rağmen ihalenin yapılmış olması yasa aykırı olduğundan, ihalenin feshine karar verilmesi gerekeceğini”²⁵⁷⁷,

√ “Borçlunun ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile takibe karşı ‘takibin iptaline’ karar verilmesi isteğiyle yaptığı şikâyetin reddedilmesinden sonra, bu karar temyiz edildiğinden, icra mahkemesi kararının kesinleşmesi beklenmeden **ihale yapılmasının hatalı olduğunu**”²⁵⁷⁸,

√ “İİK’nun 364/III maddesi uyarınca temyiz, satıştan başka icra işlemlerini durdurmayacağından, takibe yönelik itiraz ve şikâyetler hakkında verilen icra mahkemesi kararları kesinleşmeden **satışa gidilemeyeceğini**, satışa gidilmişse şikâyet üzerine icra mahkemesince yapılan ihalenin feshine karar verilmesi gerekeceğini”²⁵⁷⁹,

√ “İİK. 170/I uyarınca ‘imzaya itiraz’ - ‘borca itiraz’ gibi (İİK. 169)- satışı durdurduğundan, ‘imzaya itiraz’ hakkında icra mahkemesince verilen karar kesinleşmeden yapılan ihalenin feshi gerekeceğini”²⁵⁸⁰,

√ “Haczedilmezlik şikâyeti kesin olarak sonuçlanmadan yapılan ihalenin feshi gerekeceğini”²⁵⁸¹

belirtmiştir...

Hemen belirtelim ki, İİK. mad. 363/IV. (ve 364/III.) hükmü “genel hüküm” niteliğindedir. Aşağıdaki ayırık (istisnai) durumlarda satış durmaz:

a) İstinaf yoluna başvurma, *yasal süre geçtikten sonra yapılır* veya istinaf yoluna başvurulmasına olanak bulunmayan bir karara veya vazgeçme nedeniyle itiraz veya şikâyetin reddine yahut süresi geçmiş bir şikâyete ilişkin olursa, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri gereğince istem icra mahkemesince reddedilir (İİK. mad. 365/I). *Bu durumda, istinaf, satışa engel olmaz.*

b) İstihkak iddiası reddedilen üçüncü kişi, *tehiri icra kararı getirmediği* sürece, hükmü istinaf/temyiz etse de, *satışa engel olamaz* (İİK. mad. 97/XIV).

c) *Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte, itirazın kaldırılması ve icranın geri bırakılması* isteminin reddine ilişkin kararın istinafi halinde, takip konusu *alacağın %15’i teminat olarak yatırılmazsa*, istinafa rağmen satış durmaz (İİK. mad. 150a/2, 149 a/II).

d) Kambiyo senedine dayanan takiplerde, borca itiraz (İİK. mad. 168/5) üzerine verilen “itirazın reddi kararı”nın istinafi -İİK. mad. 33/III gereğince *güvence gösterilmedikçe*- hiçbir icra işlemini durdurmaz (İİK. mad. 169 a/son).

Sayılan istinaslar dışında, “genel hüküm” niteliğindeki İİK. mad. 363/IV (ve 364/III hükmü) uygulanır, yani satış yoluna gidilemez.

*

II- İİK.’nun 149/a. maddesinde belirtilen istisna, şikâyet konusu uyumsuzlukta önem arz ettiğinden, bu maddeye ayrıntılı olarak değinmek isabetli olur.

İİK.’nun 149/a. maddesinde, -“*kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarı*”nı içeren *akit tablosuna dayalı* ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile yapılan ilamlı takiplerde- borçlunun icra emrine itirazı -daha doğrusu; “*icra mahkemesince icranın geri bırakılması*”- düzen-

²⁵⁷⁶ Bknz: 12. HD. 10.10.2016 T. 19787/ 21086 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁷⁷ Bknz: 12. HD. 18.06.2015 T. 15136/17114 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁷⁸ Bknz: 12. HD. 2.10.2014 T. 20684/23115 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁷⁹ Bknz: 12. HD. 25.04.2011 T. 9457/7322 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁸⁰ Bknz: 12. HD. 09.11.1995 T. 15248/15559 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁸¹ Bknz: 12. HD. 04.10.1991 T. 2496/10097 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

lenmiştir. Buna göre, “Örnek: 6 icra emri”ni alan borçlu; İİK. mad. 33’e göre icra mahkemesinden²⁵⁸² ‘*icranın geri bırakılmasını*’ isteyebilir (yani, “icra emrine” itiraz edebilir).

İcra mahkemesinin gerek “*icranın geri bırakılmasına*” ve gerekse “*icranın geri bırakılması talebinin reddine*” ilişkin kararı -alacakta ihtilafı olan değer ve miktarın istinaf/temyiz sınırını geçmesi koşulu ile- istinaf/temyiz edilebilir (İİK. mad. 363/I, 364/I).

İcra mahkemesi, “borçlu” ya da “taşınmaz maliki üçüncü kişi”nin, ‘**icranın geri bırakılması istemi’ni reddederse**; bu karar -İİK. mad. 33/III’den²⁵⁸³ farklı olarak- hiçbir güvence göstermeden istinaf/temyiz edilebilir.²⁵⁸⁴ Çünkü, İİK. mad. 149a/I’de, İİK. mad. 33/III’e yollama yapılmamıştır. Ancak, bu istinaf/temyiz, **satışı durdurmaz**. *Satışın da durması isteniyorsa*, “alacağın % 15’i oranında” güvence gösterilmesi (teminat yatırılması) gerekir.²⁵⁸⁵ Bu güvencenin, İİK. mad. 33/III’de gösterilenlerden olması gerekir.

Bu nedenle, diğer takiplerde olduğu gibi, bu tür takiplerde de **sikâyet hükümleri uygulama alanı bulunduğu**, icra mahkemesine yapılan “başvurunun niteliği” önem taşır. Çünkü başvurunun, “icranın geri bırakılması” değil de, “**sikâyet**” olarak yapılması durumunda, *istinaf/temyiz istemi, satışı durduracaktır...*

Yüksek mahkeme de bu konuda, açıkça;

*“İcranın geri bırakılması hakkındaki talebi reddeden icra mahkemesi kararını (istinaf) temyiz eden borçlu veya üçüncü kişi takip konusu alacağın yüzde onbeşi nispetinde teminat yatırmadığı takdirde satışın durmayacağını, ancak istemin, icranın geri bırakılması değil de, İİK’nun 16-18. maddeleri kapsamında **sikâyet olması halinde**, İİK’nun 364/3. maddesi uyarınca (istinaf) temyiz isteminin **satışı durduracağını**”²⁵⁸⁶*

-isabetli olarak- belirtmiştir...

III- Hangi nedenlerle, **ihalenin bozulmasının** -icra mahkemesinde- istenebileceği İİK. mad. 134’de “bozulma nedenleri” teker teker belirtilerek gösterilmemiştir. Sadece, ihalenin “Türk Borçlar Kanunu’nun 281. maddesinde yazılı”, “satış ilanının tebliğ edilmiş olması”, “satılan malın esaslı niteliklerindeki hata” yahut “ihaledeki fesat (hile)” nedeniyle bozulabileceğine değinilmiştir.²⁵⁸⁷

Doktrindeki²⁵⁸⁸ gruplandırmaya uyarak, “ihalenin bozulma nedenleri”;

- “İhaleye fesat karıştırılmış olması”,
- “Arttırmaya hazırlık aşamasındaki hatalı işlemlerle ilgili bozma nedenleri”,
- “İhalenin yapılması sırasında doğan -ihalenin yapılması sırasındaki hatalı işlemlerle ilgili- bozma nedenleri”,
- “Alıcının taşınmazın önemli nitelikleri hakkında hataya düşürülmüş olması” şeklinde sıralanabilir.

*

IV- Mütalâa konusu ihalenin feshi şikâyetine ilişkin uyuşmazlıkta;

²⁵⁸² Bknz: 12. HD. 10.09.1999 T. 8822/9902; 27.05.1999 T. 5906/6990; 14.10.1996 T. 11718/12265 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁸³ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:2, 2004, s: 3045

²⁵⁸⁴ Bknz: İİD. 30.11.1976 T. 10850/12354 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁸⁵ Bknz: 12. HD. 18.02.2021 T. 832/1753 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁸⁶ Bknz: 12. HD. 26.04.2017 T. 28044/6539; 03.04.2017 T. 28668/5249; . 29.01.2015 T. 32765/2251 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁸⁷ UYAR, T. İhalenin Bozulma Nedenleri (Terazi Huk. Der. S:5, s:83-96)

²⁵⁸⁸ ARSLAN, R. İhale ve İhalenin Feshi, 1984, s: 76 vd. – KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 1990, s: 1430 vd. – KURU, B. El Kitabı, s: 701 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 521 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, s: 284 vd. – PEKCANİTEZ, H./ATA-LAY, O./ÖZKAN, M.Ş./ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, 11. Bastı, s: 383 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, C: 1, s: 862 vd.

Şikâyet eden-borçlu; (E.) İmalat San. ve Tic. Ltd. Şti.,

Şikâyet edilen-alacaklı; (O.) Bank A.Ş.,

Şikâyet edilen-alıcı ise (T.) Ltd. Şti.’dir.

a- Şikâyetçi-borçlu (E.)... Ltd. Şti. vekili, 30.03.2021 tarihli ihalenin feshi istemli “şikâyet dilekçesi”nde, diğer şikâyet sebeplerinin yanında;

“...*Dava konusu icra takibine ilişkin, ‘**takep talebinin ve icra emrinin usul ve yasaya aykırı olması**’ nedeniyle yaptıkları şikâyetin Ankara ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 16.01.2020 T. ... s. kararı ile reddedildiğini, karar karşı **10.02.2020 tarihinde** -yasal sürede- **istinaf yoluna başvurduklarını** ve halen istinaf incelemesinin sürdüğünü, İİK. 363/son uyarınca, istinaf yoluna başvurulması halinde satış yapılamayacağından yapılan ihalenin bu nedenle feshi gerektiğini...*”

ileri sürmüştür.

b- Şikâyet edilen-alacaklı (O.) Bank A.Ş. vekili 30.04.2021 tarihli “cevap dilekçesi”nde, ileri sürülen bu ihalenin feshi nedenine ilişkin olarak, özetle,

“...*Huzurdaki şikâyete konu ihale, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile başlatılan ilamlı icra takibi kapsamında yapılan bir ihale olduğundan, İİK.’nun 148 ila 153. maddeleri arasında yer alan düzenlemelerin uygulanması gerektiğini, burada icra emrine karşı itirazın özel olarak düzenlendiğini, **genel hüküm niteliğindeki İİK. 363/4 gerekçe gösterilerek satışın durması gerektiğinin ileri sürülemediğini**, somut olayda %15 teminat yatırılmadan satışın durdurulmasının mümkün olmadığını...*”

belirtmiştir.

c- Şikâyet edilen-ihale alıcısı (O.)... Ltd. Şti. vekili 26.04.2021 tarihli “cevap dilekçesi”nde ileri sürülen bu ihalenin feshi nedenine ilişkin olarak, özetle,

“...*İpoteğin para çevrilmesi yolu ile takep usulünün İİK.nun 148-153. maddeleri arasında düzenlendiğini, burada yer alan hükümlerin İİK.’nun 363/4 hükmü karşısında özel hükümler olduğunu, İİK. 149/a takep konusu alacağın %15’i oranında teminat yatırılmadığından satışın durmasından da söz edilemeyeceğini, borçlu ‘icranın geri bırakılmasını’ talep etmediği, ‘**takep talebi ile icra emrine**’ yönelik bir şikâyette bulunduğunu ileri sürüyorsa, bunun da ‘**hakkin kötüye kullanılması**’ niteliğinde olduğunu...*”

belirtmiştir.

V- Somut uyuşmazlıkta;

Şikâyetçi (borçlu) (E.)... Ltd. Şti.’nin Ankara ... İcra Müdürlüğü’nün 2019/... sayılı dosyasından başlatılan icra takibine karşı, 31.10.2019 tarihinde “**icra takibinin ve icra emrinin iptaline karar verilmesi**” istemiyle yaptığı başvuru, Ankara ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin E: 2019/..., K: 2020/... sayılı kararı ile **16.10.2020 tarihinde** reddedilmiştir. Söz konusu icra mahkemesi kararına karşı, şikâyetçi-borçlu **10.02.2020 tarihinde** “istinaf” yoluna başvurmuştur. Şikâyetçinin feshini talep ettiği ihale ise, **24.03.2021 tarihinde** yapılmıştır.

Şikâyetçi-borçlunun 31.10.2019 tarihinde yaptığı şikâyet, “**icra takibinin ve icra emrinin iptaline**” yönelik olduğundan, **söz konusu icra mahkemesinin istinafi, satışa engeldir.**

Gerçekten “İİK. mad. 149/a gereğince, icra takep konusu alacağın %15’i nispetinde teminat alınmaksızın satışın durdurulmasına karar verilemeyeceğini” ileri sürmek somut uyuşmazlık açısından mümkün değildir. Çünkü Ankara ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin (E: 2019/1211, K: 2020/64 sayılı) dosyasında şikâyetçinin yapmış olduğu başvuru “icranın geri bırakılmasına” yönelik değildir.

Somut uyuşmazlıkta, -ihalenin feshini talep eden- şikâyetçi-borçlunun önceki başvurusu “icra takibinin (ve icra emrinin) iptali istemini” içermektedir.

Takibin ipoteğe dayalı olması, peşinen “*İİK. 149/a-2 uyarınca, ancak teminat yatırılması halinde, satışın durdurulabileceği*” anlamına gelmez, şikâyetin niteliğini önem taşır.

Söz konusu şikâyet -kanunda sayılan diğer istisnalara ilişkin de olmadığından- İİK. mad. 363/IV, 364/III uyarınca satış yapılamaz ve bu nedenle “ihalenin feshi” gerekir. İhalenin feshi istemini inceleyen icra mahkemesi, “*takibin iptali*”ne ilişkin şikâyet istinaf edilmesine karşın ihale yapıldığından, bu nedenle ihalenin feshi istemini kabul etmelidir. Öte yandan, bilindiği gibi, her dava ve şikâyet, açıldığı tarihteki hukuki durum gözetilerek hükme bağlanır,²⁵⁸⁹ sonradan gelişen, değişen olaylar, değerlendirmeye katılamaz.²⁵⁹⁰

Sonuç: Yukarıda doktrindeki bilimsel görüş ve Yargıtay’ın içtihatlarına²⁵⁹¹ atıfta bulunarak, ayrıntılı şekilde arz ve izah ettiğimiz nedenler ile, somut uyuşmazlıkta,

“Borçlu, ‘icra takibinin iptalini isteminin reddine’ dair verilen -Ankara ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 16.01.2020 T. ... sayılı kararını- 10.02.2020 tarihinde istinaf ettiği-nden, bu kararın istinafi üzerine verilecek karar beklenmeden ihale yapılamayacağı, bu durumun, icra mahkemesince re’sen dikkate alınması ve ‘24.03.2021 tarihinde yapılan ihalenin feshine’ karar verilmesi gerektiği”

görüşünde olduğumuzu, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve şikâyetçi vekili Av. .... tarafından ilgili İstinaf Mahkemesi’ne “uzman görüşü” (HMK. m. 293) olarak sunulmak üzere, hazırladığımız “hukuki mütalâa”ımızı saygıyla sunarız.....06.2021

BENZER MÜTALADAN NOTLAR

Şikâyetçi vekilinin ihalenin feshine ilişkin sunmuş olduğu şikâyet dilekçesinde -isabetli olarak- belirttiği gibi, “...*uyuşmazlıkta, icranın geri bırakılmasına dair itirazları kapsayan İİK.’nin 149/a maddesi göndermesiyle İİK.’nin 33. maddesinin uygulama yeri bulunmamaktadır. Tam tersine İİK.’nin 363/son maddesi gereği teminat aranmaksızın icra mahkemesi kararının kesinleşeceği ana kadar satışın durdurulması gerekmektedir. Nitekim kanunun açık hükmü gereği bu husus emredici nitelikte olup icra müdürlüğünce ve mahkemelerce resen gözetilmesi gereken bir husustur...*”

İzmir Bam benzer bir uyuşmazlıkta, Borçlunun bu başvurusunda *İİK.nun 33. maddesi kapsamında borca ve faize yönelik itirazların olmadığı, yapılan başvurunun, İİK.’nin 16. maddesi kapsamında şikâyet mahiyetinde bulunduğu, bu taleplerin reddine karar verildiği ve kararın istinaf aşamasında olduğu, İİK.’nin 363/4. maddesi ve 364/3. maddesi uyarınca karar kesinleşmeden satışa gidilemeyeceği ve bu halde İİK.’nin 149/a-2. maddesinin uygulama yeri bulunmadığı anlaşıldığından, ihalenin feshi isteminin bu nedenle kabulü gerekir.*” (EK BAM)

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

²⁵⁸⁹ Bknz: Yargıtay İBK. 28.11.1956 T. 15/15; 12. HD. 17.09.2020 T. 3855/7222; 12. HD. 19.11.2019 T. 12757/16733; 12. HD. 17.09.2019 T. 9482/12853; 12. HD. 10.10.2018 T. 4183/9608; 8. HD. 23.09.2013 T. 12725/12869 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁹⁰ Bknz: Yargıtay İBK. 28.11.1956 T. 15/15; HGK. 11.05.2011 T. 12-177/300; 12. HD. 17.09.2020 T. 3855/7222; 8. HD. 23.09.2013 T. 12725/12869 (www.e-uyar.com Erişim: 23.04.2021)

²⁵⁹¹ Bknz: Yuk dipn. 5-18 ve 62

35) Borçlunun, davacıya borçlandıktan sonra ‘ticari işletme’ niteliğindeki ‘tekstil atölyesi’ni İİK. 280/III’de öngörülen ilan formalitesini yerine getirmeden, aralarında ticari ilişki bulunan ve aynı sektörde çalışan, uzun süredir tanıdığı bir kişiye satması ve satıştan sonra uzun bir süre aynı iş yerini çalıştırmaya devam etmesi, tapuda gösterilen satış bedeli ile iş yerinin rayiç değeri arasında bir mislinden fazla fark bulunması, tasarrufun iptaline neden olur mu?

ŞGİRİŞ:

Tasarrufun iptali davası, İcra ve İflâs Kanunu’nun 277-284’üncü ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında (ki) Kanunu’nun 24-31’inci maddelerinde düzenlenmiştir. Bu hükümler yakın zamana kadar İcra ve İflâs Kanununun diğer hükümlerine göre, daha sınırlı bir uygulama alanı bulmuştur. Bunun başlıca nedeni, iptal davası açabilecek durumda olan alacaklıların -genel hükümlere (TBK. mad. 19) göre açılan «*muvazaa davası*» ile «*tasarrufun iptali davaları*»nı aynı nitelikte görüp- borçluların «mal kaçırma kasdı»nın isbatı konusundaki güçlüğü dikkate alarak, çekingen davranmış olmalarıdır. Halbuki, İİK. mad. 277 vd.’da düzenlenmiş bulunan «*tasarrufun iptali davası*» ile TBK. mad. 19’da düzenlenmiş bulunan «*muvazaa davası*»nın gerek ‘açılma koşulları’ ve gerekse bu davalarda ‘isbatı gereken hususlar’ birbirinden farklıdır. İptal davalarında, davacı-alacaklı; çok kez «iptale tâbi tasarruf»un belirli bir zaman kesiti - (örneğin; «haciz»den, «aciz»den yahut «iflâsın açılması»ndan önceki *bir yıl* (İİK. mad. 279/I) ya da *iki yıl* (İİK. mad. 278/II)- içinde yapılmış olduğunu veya «işlem (tasarruf) tarihinden itibaren *beş yıl* içinde borçlu aleyhine haciz veya iflâs yoluyla takipte bulunmuş olduğunu» (İİK. mad. 280/I) ve borçlu ile hukuki işlemde (tasarrufta) bulunan üçüncü kişinin, borçlunun belirli derecede -(örneğin; birinci, ikinci, üçüncü derecede (İİK. mad. 278/III-1; 280/II)- *kan* ya da *sıhri hismı* olduğunu kanıtlamak suretiyle, ayrıca borçlunun «mal kaçırma kasdı»nı kanıtlamadan davasını (iddiasını) isbat edebilir...

Tasarrufun iptali davaları ne kadar geniş bir uygulama alanı bulur ve borçluların «*alacaklılarından mal kaçırma kasdıyla yaptıkları kötüniyetli tasarruflar*» ne kadar fazla iptale tâbi tutulursa, kötüniyet «o kadar az» ödüllendirilmiş (!) olacaktır.

I- Hakkında «haciz» (İİK. m. 78 vd.) işlemine girilen (iflâsta; «iflâs kararı verilen» (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

«*Malları üzerine haciz konulması*»ndan (veya *haklarında iflâs kararı verilmesi*»nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan «mal kaçırma» (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım «hileli» işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötü niyetli borçluların «*alacaklılarından mallarını kaçırma kasdı ile*» yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara «*tasarrufun iptali davası*» denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

«*Tasarrufun iptali davası*»nı «*bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırma için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya*

‘ceبری icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır» ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.^{2592 2593}

Bu davanın amacı²⁵⁹⁴; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; «malları üzerine haciz konulmadan» veya «hakkında iflâs kararı verilmeden» önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- ceبری icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.²⁵⁹⁵

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında «tasarrufun iptali davasının amacı» hakkında;

√ «İcra ve İflâs Kanunu’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflâsından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle

²⁵⁹² UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflâs Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s:3 vd.

²⁵⁹³ Benzer tanımlar için bkz: KURU, B. «Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanımıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)» (İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 663) - MUŞUL, T. «İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır» (Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s:17) - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. «İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir» (İcra ve İflâs Hukuku, 2020, s: 715) - EROĞLU, O. «Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eda davasıdır» (Tasarrufun İptali Davası, 2020, s: 24; İslah, 2021, s:192) - BERKİN, N.M. «Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava» (İflâs Hukuku, 1972, s: 489)

²⁵⁹⁴ KURTOĞLU, S. İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780) – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd. – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 16 vd.; 141 vd.; 297 vd.; 379 vd.; 463 vd.; 683 vd.; 920 vd. - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.) – YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

²⁵⁹⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:4 vd. - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s: 23 - EROĞLU, O. age. s: 30 - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. İcra ve İflâs Hukuku, 2020, s: 556 - KURU, B. El Kitabı, s: 1397 - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age. s: 726 - PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflâs Hukuku, 2013, s: 857 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:5 - ÇETİN, H.E. Tasarrufun İptali, 2016, s:17 – GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s:40 – ÇAM, U.M. Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s:58 – COŞKUN, M. İtirazın İptali, Menfî Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:887 – ÇETİNEL, T. Alacaklılara Zarar Verme Kasıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaalı Davaları, 2020, s: 29

alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁵⁹⁶

√ «*Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasına ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁵⁹⁷*

√ «*Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁵⁹⁸*

√ «*Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁵⁹⁹*

√ «*İcra ve İflas Kanunu’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁶⁰⁰*

√ «*Davacının tasarrufun iptali istemine ilişkin bu davayı açmaktaki amacının takibe koyduğu alacağın tahsili olduğundan, davanın kabulüne karar verildiğinde, davacının bu alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak dava konusu edilen tüm taşınmazlar yönünden şartları oluşması halinde tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekirken hatalı değerlendirme ile ‘dava konusu edilen taşınmazlardan sadece bir tanesinin davacının alacağını karşılayacağı’ düşüncesiyle, yalnızca bir taşınmaz yönünden davanın kısmen kabulüne karar verilmesinin doğru olmadığını»²⁶⁰¹*

√ «*İcra ve İflas Kanunu’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla, alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁶⁰²*

√ «*Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun aciz ya da iflâs etmeden önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla, alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁶⁰³*

√ «*Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla, alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁶⁰⁴*

belirtmiştir...

²⁵⁹⁶ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

²⁵⁹⁷ Bknz: 17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870 (www.e-uyar.com)

²⁵⁹⁸ Bknz: 17. HD. 05.11.2018 T. 6517/10079 (www.e-uyar.com)

²⁵⁹⁹ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049 (www.e-uyar.com)

²⁶⁰⁰ Bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 8503/8819 (www.e-uyar.com)

²⁶⁰¹ Bknz: 17. HD. 17.09.2018 T. 4747/7826 (www.e-uyar.com)

²⁶⁰² Bknz: İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585 (www.e-uyar.com)

²⁶⁰³ Bknz: 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com)

²⁶⁰⁴ Bknz: 17. HD. 27.03.2018 T. 15813/3307 (www.e-uyar.com)

II- Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası, «*dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava*»dır.²⁶⁰⁵ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu mal, alıcı (veya devir alan)nın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... «Davanın kabulüne» karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten «davanın kabulüne» karar veren mahkeme «...*dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen -eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına*» şeklinde karar verir...

²⁶⁰⁵ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 683 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s: 19 vd. - **UMAR, B.** Türk İcra-İflâs Hukuku’nda İptal Davaları, 1963, s: 19 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 664 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3409 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **BERKİN, N.M.** İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2009, s: 300 - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D., 1969/1, s: 39-49 - **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, 1966, s: 223 - **EROĞLU, O.** age. s: 33 vd. - **ESENER, T.** Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** age. s: 557 - **YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252 - **UYAR, T.** «Muvazaalı Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 716 vd. - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, 2014, s: 254) - **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF D. 2015, S: 4, s: 933 - **KORKUSUZ, M.R.** İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, 2004, s: 312 - **ALBAYRAK, H./AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 18 - **ÖZSUNAY, E.** Türk Hukuku’nda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968, s: 233 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 2013, s: 1744 - **AKŞENER, S.H.** Tasarrufun İptali Davaları, 2013, s: 27 - **AKKAYA, T.** «Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) – **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 17 - **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 499 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarrufun İptal Davaları, 2004, s: 1015 - **GÜNEREN, A.** age., s:49 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age. s: 858, 878 - **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 565 - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 18 vd. - **KAZANCI, T.İ.** Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4309 - **AKYAZAN, S.** Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - **SARISOZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) – **KARAMERCAN, F.** Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2020, s:158 - **YILMAZ, E.** age. s: 1203 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age., s: 7 – **ÇETİNEL, T.** age. s: 9 – **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku «Ders Kitabı», 2020, s: 489

Yüksek mahkeme, iptal davalarının bu niteliğini, çeşitli içtihatlarında;

√ «İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁶⁰⁶

√ «İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁶⁰⁷

√ «İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁶⁰⁸

√ «Tasarrufun iptali, davaları mutlak ticari dava niteliğinde olmayıp, şahsi nitelikte ve borçlunun tasarruflarına yönelik bulunduğundan, asliye hukuk mahkemelerinin görevine girdiğini»²⁶⁰⁹

√ «İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamlı alacağın tahsilini sağlamak olduğunu, davacının, iptal davası sabit olduğu takdirde, tasarruf konusu mal üzerinde cebri icra yolu ile hakkını almak yetkisini elde edeceğini ve tasarruf konusu taşınmaz mal ise, davalı üçüncü şahıs üzerindeki kaydın düzeltilmesine gerek olmadan, o taşınmazın haciz ve satışını isteyebileceğini, bu yasal nedenle iptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁶¹⁰

√ «Tasarrufun iptali davasının taşınmazın aynına yönelik aynı bir dava olmadığı, alacağın tahsiline yönelik şahsi nitelikte bir dava olduğunu»²⁶¹¹

√ «İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁶¹²

belirtmiştir...

III- İİK. mad. 277/1’de; iptal davasının, «İİK. 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılabileceği» belirtilmiştir (İİK. mad. 277)*.

²⁶⁰⁶ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

²⁶⁰⁷ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

²⁶⁰⁸ Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614 (www.e-uyar.com)

²⁶⁰⁹ Bknz: 17. HD. 09.04.2018 T. 8983/3951 (www.e-uyar.com)

²⁶¹⁰ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 3577/11571 (www.e-uyar.com)

²⁶¹¹ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 5549/7016 (www.e-uyar.com)

²⁶¹² Bknz: 17. HD. 06.06.2017 T. 7321/6418 (www.e-uyar.com)

* **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 362-377; s: 428-439; s: 759-790; s: 1072-1076; s: 1251-1257; s: 1433-1442; s: 1510 vd.; s: 1572 vd. - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 51-86; s: 803-828 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptal Davalarının Konusu (İBD. Temmuz-Ağustos/2017, s: 74-132) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Manisa Bar. Der. 2013, S: 125, s: 8-41) - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 211-231) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Konusu (Tür. Bar. Bir. Der. Eylül-Ekim/2008, s: 287-313) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri», «İptale Tâbi Tasarrufların Kapsamı» ve «Mahkemeye Aciz Vesikasının Sunulması» Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Çankaya Huk. Fak. Der. (Araş. Görv. Ceren Damar Armağanı), 2020, C: 3, s: 3941-3978) - **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek ‘Alacağın Temlikî’ Tasarrufları (Legal Huk. Der. Mayıs/2017, s: 2411-2437) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) - **UYAR, T.** «Muvazaalı İcra Takipleri» (Borç İkrarları) ile «Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması»nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 282-295) - **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** İİK.’nin 280. Maddesi Uyarınca

Bu maddeler gereğince iptali söz konusu olan tasarruflar; «hukukî işlem» kavramından daha geniş olan, onu da içeren ve **doktrinde**²⁶¹³ «kendisine hukuk düzenince hukukî bir sonuç bağlanmış olan beşeri (insan) fiilleri» olarak tanımlanan, **hukukî fiiller**²⁶¹⁴ dir.²⁶¹⁵ Nitekim kaynak yasanın Almanca metninde, bu konuda «*tasarruf*» değil «*hukukî fiil*» kavramı yer almaktadır.²⁶¹⁶ Bu nedenle, İİK. mad. 277 vd. geçen «tasarruf» kavramını, «*hukukî işlem*»leri, «*hukukî fiil*»leri de içerir şekilde, en geniş anlamıyla kabul etmek gerekir.²⁶¹⁷ Örneğin, borçlunun «*protesto çekmemesi*», «*haksız bir ödeme emrine itiraz etmemesi*», «*zamanaşımı def'inde bulunmaması*», «*aleyhine açılan davayı kabul etmesi*», «*davadan feragat etmesi*», «*yeminden çekinmesi*», «*kanun yoluna başvurmaktan kaçınması*», «**hukukî işlem**» olmadığı halde birer «**hukukî fiil**» sayılır ve iptal davasına konu yapılabilir.²⁶¹⁸ Nitekim, **İsviçre Federal Mahkemesi**;²⁶¹⁹ «*borçlunun anlaşmalı olarak hakkında icra takibine geçen alacaklının yaptığı takibe itiraz etmemesi yani 'itirazdan kaçınması' halinde, bu davranışa karşı, asıl alacaklıların iptal davası açabileceğine*» karar vermiştir. **Yargıtay** da -ileride ayrıntılı olarak, örnekler vererek belirteceğimiz gibi-, «*borçlunun 'muvazaalı olarak borçlanıp, kendisi hakkında takip yaptırıp, taşınmazlarını haciz ettirmesi işleminin, iptal davasına konu edilebileceğini*»²⁶²⁰, «*tasarruf*» kavramı, borçlunun malvarlığını azaltıcı nitelikteki hukuki işlemleri ve hu-

- İptale Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (ABD. 2015/1, s: 369-397) - **AKKAYA, T.** «Alacaklılardan, Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (MİHDER, 2006/3, s:661-684) - **AKKAYA, T.** İcra ve İflâs Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar «İİK. m. 277-284» (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s:13-49) - **ÇETİNEL, T.** Tasarrufun İptali ve Muvazaalı Davaları, s: 30 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İptal Davaları «İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer'e Sunulan Bildiri», 1963, s:38-42 - **OLGAÇ, S.** Yargıtay İçtihatlarının Işığı Altında İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları (Dr. Recai Seçkin'e Armağan, 1974, s:457-480) - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 31 vd. - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ankara İktisadi ve Tic. İlimler Ak. D. 1969, S:1, s:39-49) - **EROĞLU, O.** Tasarrufun İptali Davası, s: 147 vd.
- ²⁶¹³ **ATAAY, A.** age. s: 310 vd. - **OĞUZMAN, M.K.** age. s: 99 - **ÖZSUNAY, E.** age. s: 319 - **İMRE, Z.** age. s: 207 - **ZEVKLİLER, A./ACARBAY, M. B./GÖKYAYLA, K.E.** age. s: 129 - **DURAL, M./SARI, S.** age. s: 159
- ²⁶¹⁴ **UMAR, B.** age. s: 54 vd. - **MUŞUL, T.** İpal Davaları, s: 33 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, s: 222, dipn. 615 - **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 52 vd.) - **ERDÖNMEZ, G.** Tasarrufların İptali, s: 124 - **KAZANCI, T.İ.** İspat, s: 34 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: IV, s: 3410 - **KARSLI, A.** age. s: 541 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4313 - **UYAR, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu (ABD. 2011/1, s: 212) - **UYAR, T.** «Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları) ile «Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması»nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. 2014/3, s: 282-295) - **EROĞLU, O.** age. s: 40
- ²⁶¹⁵ **Yüksek mahkeme** de aynı doğrultuda içtihatla bulunmuştur: Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T.1405/120; 20.06.2013 T. 8604/9398 (www.e-uyar.com)
- ²⁶¹⁶ **UMAR, B.** age. s: 54 vd. - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, s: 295
- ²⁶¹⁷ **KURU, B.** a.g.e., C: 4, s: 3410 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1398 - **KURU, B.** Ders Kitabı, s: 490 - **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 222 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** a.g.e., s: 294 - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof.Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan, 2014, C: 1, s: 253) - **KAZANCI, İ.T.** a.g.e., s: 34 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal Davası «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009/3, s: 487) - **EROĞLU, O.** age. s: 40
- ²⁶¹⁸ **UMAR, B.** age. s: 54, dipn. 4 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s: 294 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4313 - **SARISÖZEN, M.S.** a.g.m., s: 233, dipn: 1 - **ARSLAN, A.S.** a.g.m., s: 255 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age. s: 10 - **BÖRÜ, L.** a.g.m., s: 487 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 56 - **ERDÖNMEZ, G.** a.g.e. s: 124
- ²⁶¹⁹ Bknz: BGE. 65 III, s: 133 (Naklen; **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, s: 762)
- ²⁶²⁰ Bknz: 15. HD. 15.9.1990 T. 3485/3290 (www.e-uyar.com)

kuki fiilleri de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin, ‘tasarruf’ kavramı içinde bulunduğunu, davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararının bulunduğunu» belirtmiştir...

«Haksız fiil»²⁶²¹ teşkil eden eylemler de, tasarrufun iptali davasına konu teşkil edebilir...

Şu halde, borçlunun gerek «dava dışındaki», gerek -sulh, feragat, kabul gibi- «icra tabiki içindeki» en geniş anlamı ile **hukukî işlemleri**, iptal davasına konu olabilecektir.²⁶²² Kısaca, borçlunun; «alacaklıları aleyhine malvarlığını azaltıcı nitelik taşıyan» her türlü -en geniş anlamı ile- **hukukî işlemleri**, iptal davasına konu olabileceği gibi «malvarlığının artışı önleyici işlemleri» de (örneğin; borçlunun kendisine miras bırakanından gelecek mirası reddetmesi gibi) tasarrufun iptali davasına konu olabilir.^{2623 2624}

‘İptal davasına konu olan işlemler’²⁶²⁵ -kural olarak- «maddi hukuk bakımından tamamen geçerli olan ve alacaklıları zarara sokan işlemler»dir.²⁶²⁶ U y g u l a m a d a en sık karşılaşılan tasarrufun iptali davasına konu olabilen belli başlı işlemler şunlardır:²⁶²⁷

√ «Mirasçılar arasında yapılmış olan ‘miras taksim sözleşmesi’»²⁶²⁸

√ «Mirasçılar arasında yapılmış olan ‘rıza taksim sözleşmesi’»²⁶²⁹

√ «Devredilen şirket hisseleri»,²⁶³⁰

√ «Devredilen miras hisseleri»,²⁶³¹

√ «Tapuya şerh verilerek güçlendirilen satış vaadi sözleşmeleri»,^{2632 2633 2634}

√ «Satılan taşınmazlar»,²⁶³⁵

²⁶²¹ YILDIRIM, M.K. age. s: 142 - ERDÖNMEZ, G. age. 1. Baskı, s: 99; 2. Baskı, s:125

²⁶²² ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 294

²⁶²³ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 10 - COŞKUN, M. İçtihatlı İİK. C: 4, s: 4537

²⁶²⁴ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 6602/3146; HGK. 08.12.2010 T. 17-596/641

²⁶²⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4314 vd. - UYAR, T. Gerekeçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 11, 3. Baskı, 2010, s: 18691 vd. - UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?» «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 370 vd.)

²⁶²⁶ KURU, B. El Kitabı, s: 1397 - MUŞUL, T. age. s: 20 vd. - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. age. s: 533 - KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 2013, s: 614 UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4314 vd. - PEKCANITEZ, H./ ATALAY, O./ ÖZKAN, M.S./ ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 2013, s: 859 - GÜNEREN, A. a.g.e., s: 40 - KURTOĞLU, S. İcra ve İflas Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD., 1973/7-8, s: 776) - ULUKAPI, Ö. age. s: 497 - SARISÖZEN, M.S. a.g.m., s: 233, dipn: 5

²⁶²⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:37 vd.

²⁶²⁸ Bknz: 17. HD. 06.07.2020 T. 4035/4370 (www.e-uyar.com)

²⁶²⁹ Bknz: 17. HD. 13.05.2019 T. 4751/5978 (www.e-uyar.com)

²⁶³⁰ Bknz: 17. HD. 19.4.2010 T. 2848/3607; 22.2.2010 T. 9772/1356; 12.11.2009 T. 8068/7497 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶³¹ Bknz: 17. HD. 23.2.2010 T. 9831/1437 (www.e-uyar.com)

²⁶³² Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 4425/5341; 21.05.2013 T. 7284/7365; 22.2.2010 T. 10739/1362; 5.5.2008 T. 1637/2353; 15. HD. 30.9.2002 T. 3158/4300; 15.05.2002 T. 1010/2526; 15. HD. 26.01.1990 T. 5253/160; 13. HD. 29.09.1977 T. 3322/3948 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶³³ MUŞUL, T. age. s: 40 vd.

²⁶³⁴ UYAR, T. «Taşınmaz Satış Vaadi Sözleşmesi» Hakkında Açılan Tasarrufun İptali Davasının Sonuçları (İBD. Kasım-Aralık/2012, s:137-233)

²⁶³⁵ Bknz: 17. HD. 18.12.2019 T. 3305/12145; 10.12.2019 T. 3905/11724; 09.12.2019 T. 3798/11647; 09.12.2019 T. 217/11680; 25.11.2019 T. 4543/10999; 18.04.2018 T. 4221/4327; 18.04.2017 T. 8620/4167; 19.04.2016 T. 603/5011; 02.04.2013 T. 7471/4619; 11.04.2011 T. 2867/3346; 15.02.2010 T. 503/1144 (www.e-uyar.com)

- √ «Boşanma protokolü uyarınca devredilen taşınır ve taşınmazlar»,^{2636 2637}
 √ «Havale işlemleri»,²⁶³⁸
 √ «Borçlunun malvarlığının artışı önleyen işlemler»,²⁶³⁹
 √ «Borçlunun, aleyhine açılan tapu iptali ve tescil davasını kabul etmesi»,²⁶⁴⁰
 √ «Borçlunun, miras bırakandan kalan taşınmazlardan pay istemeyip, kendisine intikal edecek payları kardeşlerine devretmesi işlemi»,²⁶⁴¹
 √ «Üst yapı hakkının devrine ilişkin tasarruflar»,²⁶⁴²
 √ «Hastane işletme ruhsatının devrine yönelik tasarruflar»,²⁶⁴³
 √ «Borçlunun, malvarlığını azaltıcı bir işlem olan bono düzenleme işlemi»,²⁶⁴⁴
 √ «Yapılan ipotek işlemleri»,²⁶⁴⁵
 √ «Borçluların, mirasın reddi konusundaki işlemleri»,^{2646 2647}
 √ «Kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler»,²⁶⁴⁸
 √ «Borçlu tarafından düzenlenmiş muvazaalı senetlerin iptali için»,²⁶⁴⁹
 √ «Nam-ı müstear (bedeli borçlu tarafından ödenip, üçüncü kişi adına kayıt ve tescil edilen şeyler) konusu işlemler»,^{2650 2651}
 √ «İnançlı işlemler»,^{2652 2653}
 √ «Adi ortaklığın feshine ilişkin sözleşmeler»,²⁶⁵⁴

²⁶³⁶ Bknz: 17. HD. 11.2.2010 T. 10940/1042; 24.3.2009 T. 4342/1702; 17.2.2009 T. 3448/733; 08.09.2014 T. 2006/11251; 11.02.2014 T. 13647/1487 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶³⁷ Bu konuda ayrıca bknz: **KAZANCI, T.İ.** a.g.e., s: 244 vd. - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** a.g.e., s: 25 vd.

²⁶³⁸ Bknz: 17. HD. 28.12.2009 T. 6547/8779 (www.e-uyar.com)

²⁶³⁹ Bknz: 17. HD.11.03.2013 T. 6602/3146; 4.5.2009 T. 148/2805 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁴⁰ Bknz: 17. HD. 14.4.2009 T. 5384/2350 (www.e-uyar.com)

²⁶⁴¹ Bknz: 17. HD. 14.2.2008 T. 4110/617 (www.e-uyar.com)

²⁶⁴² Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 7913/792 (www.e-uyar.com)

²⁶⁴³ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933; 11.04.2017 T. 2161/3948; 05.06.2014 T. 13391/8983; 05.06.2014 T. 6354/8985 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁴⁴ Bknz: 15. HD. 21.10.2004 T. 3131/5291 (www.e-uyar.com)

²⁶⁴⁵ Bknz: 17. HD. 21.02.2017 T. 5280/11575 (www.e-uyar.com)

²⁶⁴⁶ Bknz: 17. HD. 08.11.2016 T. 19558/10239; 28.02.2013 T. 4777/2421; 11.2.2008 T. 5540/513 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁴⁷ **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** a.g.e., s: 43

²⁶⁴⁸ Bknz: 15. HD. 15.05.2002 T. 1010/2526 (www.e-uyar.com)

²⁶⁴⁹ Bknz: «Tasarruf kavramı ‘borçlunun malvarlığını azaltıcı nitelikteki hukuki işlemleri’ ile ve ‘hukuki fiillerini’ de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin tasarruf kavramı içinde olduğunu, davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararı bulunduğunun kabulü gerektiğini...» (17. HD. 28.01.2020 T. 1405/120) (www.e-uyar.com)

²⁶⁵⁰ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 669/12066; 25.11.2019 T. 3551/11086, 15.03.2017 T. 22269/2789; 24.05.2016 T. 11539/6283; 23.02.2016 T. 10807/2099; 23.02.2016 T. 11352/2105; 22.06.2015 T. 8287/8983; 15.06.2015 T. 3457/3457/8622; 01.06.2015 T. 19635/8006; 24.02.2015 T. 5559/3322; 18.11.2014 T. 10438/16219; 03.11.2014 T. 6147/14975; 21.05.2013 T. 7646/7370; 04.04.2013 T. 8194/4806; 26.03.2013 T. 72061/4179; 14.09.2009 T. 6101/5325; 5.11.2013 T. 12075/15090; 09.09.2013 T. 7129/11624; 18.03.2013 T. 6263/3521; 14.02.2013 T. 4164/1515; 08.05.2007 T. 2583/1574; 14. HD. 19.10.2001 T. 5932/6946; 15. HD. 29.4.1993 T. 2212/2029; 26.04.1984 T. 775/1466 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁵¹ **UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4332 vd. - **TOKTAŞ, M.** Tasarrufun İptali Davaları, 2009, s: 78 - **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit, Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s: 913 vd. - **SERTAKAYA, Ş.A./KUL, S.** a.g.e, s: 30 - **ÇAM, U.M.** age. s:79

²⁶⁵² **BÖRÜ, L.** a.g.m., s: 494 - **KAZANCI, T.İ.** a.g.e., s: 252, 266 vd. - **TOKTAŞ, M.** a.g.e., s: 82 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 280 vd. - **ÇAM, U.M.** age. s:82

²⁶⁵³ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 8538/2734; 17.02.2017 T. 10199/1109 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁵⁴ Bknz: 13. HD. 3.5.1982 T. 2826/3119 (www.e-uyar.com)

- √ «Borçlu tarafından yapılan ölüncüye kadar bakma sözleşmesi»²⁶⁵⁵,
 √ «Tapuya şerh verilmiş kira sözleşmeleri»,^{2656 2657}
 √ «Borçlunun, üçüncü kişideki alacağını kızına devretmesi işlemi»,²⁶⁵⁸
 √ «Ticari işletme rehnine konu olan mallar»²⁶⁵⁹
 √ «Borçlunun bir taşınır ya da taşınmaz malın başkasına bağışlaması»,
 √ «Borçlunun yemin etmekten kaçınması»,²⁶⁶⁰
 √ «Borçlunun kanun yoluna başvuru hakkını kullanmaktan kaçınması»,²⁶⁶¹
 √ «Borçlunun tenkis davası açmaktan kaçınması»,^{2662 2663}
 √ «Borçlunun ticari işletmesini üçüncü bir kişiye devretmesi»,^{2664 2665}
 √ «Borçlunun taşınmazı üzerinde -gerçekte borçlu olmadığı halde- ipotek tesis etmesi»,²⁶⁶⁶
 √ «Borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi»,^{2667 2668}
 √ «Borçlunun alacaklılarından mal kaçırarak amacıyla üçüncü kişi tarafından kendisi aleyhine açılan haksız davayı kabul etmesi»,²⁶⁶⁹
 √ «Borçlunun zamanaşımı def'inde bulunmaması»,^{2670 2671}
 √ «Borçlunun icranın geri bırakılması (İİK. mad. 71) talebinde bulunmaması»,²⁶⁷²
 √ «Karşılıksız olarak yapılan ciro işlemi»,²⁶⁷³
 √ «Borçlunun aleyhine yapılan haksız takip nedeniyle menfi tesbit davası açmaması»²⁶⁷⁴,
 √ «Kooperatif payının satışına ilişkin tasarruflar»,²⁶⁷⁵

²⁶⁵⁵ Bknz: 13. HD. 16.4.1974 T. 640/925 (www.e-uyar.com)

²⁶⁵⁶ Bknz: 17. HD. 07.04.2011 T. 335/3215 (www.e-uyar.com)

²⁶⁵⁷ MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 35

²⁶⁵⁸ Bknz: İİD. 4.11.1968 T. 9095/9886 (www.e-uyar.com)

²⁶⁵⁹ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23337/1446 (www.e-uyar.com)

²⁶⁶⁰ ERDÖNMEZ, G. Alacaklılara Zarar Verme Kasdıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2020, s: 125, 147

²⁶⁶¹ ERDÖNMEZ, G. a.g.e., s: 125, 147

²⁶⁶² SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s. 42

²⁶⁶³ Bknz: 17. HD. 02.03.2015 T. 17841/3683 (www.e-uyar.com)

²⁶⁶⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufların İptali Davaları, s:546 vd.

²⁶⁶⁵ Bknz: HGK. 13.11.2013 T. 17-297/155; 30.05.2007 T. 21-295/319; 17. HD. 30.06.2015 T. 5449/9348; 09.06.2015 T. 5703/8442; 08.06.2015 T. 7076/8297; 12.05.2015 T. 19970/7295; 29.11.2012 T. 10872/13291; 30.05.2012 T. 4133/7029; 26.04.2012 T. 2021/5218 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁶⁶ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e, s: 1

²⁶⁶⁷ GÜNEREN, A. a.g.e., s: 56, 80, 114 vd.- ÜSTÜNDAĞ, S. Medeni Yargılama Hukuku, C: 1-2, s: 762 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4315 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 40 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜ, L. agm. s: 488

²⁶⁶⁸ Bknz: 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303; 24.06.2014 T. 17392/9848 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁶⁹ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 39 - GÜNEREN, A. age. s: 56 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜ, L. agm. s: 488 - ERDÖNMEZ, G. a.g.e, s: 140 vd.

²⁶⁷⁰ GÜNEREN, A. a.g.e., s: 56 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 40 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜ, L. agm. s: 488

²⁶⁷¹ Bknz: 17. HD. 24.06.2014 T. 17392/9848 (www.e-uyar.com)

²⁶⁷² Bknz: 17. HD. 24.06.2014 T. 17392/9848 (www.e-uyar.com)

²⁶⁷³ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 438

²⁶⁷⁴ Bknz: 17. HD. 02.03.2015 T. 17841/3683 (www.e-uyar.com)

²⁶⁷⁵ Bknz: 17. HD. 16.04.2013 T. 6996/4145; 03.04.2014 T. 15293/4892; 27.01.2015 T. 13436/1098; 22.01.2015 T. 20240/723 vb. (www.e-uyar.com)

- √ «*Teminat amacıyla yapılan temlikler*»,²⁶⁷⁶
- √ «*Borçlunun kendisine miras yoluyla gelen malvarlığını ‘resmi taksim sözleşmesi’ ile diğer mirasçılara devretmesi*»,^{2677 2678}
- √ «*Kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince borçlu yüklenici tarafından hak edilmiş taşınmazların, kendi üzerine alınmadan, arsa sahibi vasıtasıyla üçüncü kişiler adına teskilinin sağlanması işlemleri (tasarrufları)*»,^{2679 2680}
- √ «*Gizli tahsil cirosu*»,²⁶⁸¹
- √ «*Borçlunun itiraz sürelerinden vazgeçip takip konusu borcu kabul etmesi*»,^{2682 2683}
- √ «*Cebri icra yoluyla yapılan satışlar*»,²⁶⁸⁴
- √ «*Alacağın -muvazaalı olarak yapılmış- temlik tasarrufları*»,^{2685 2686}
- √ «*Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması*»nın (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi -arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurması),^{2687 2688}

²⁶⁷⁶ KAZANCI, T.İ. a.g.e., s: 269 vd.

²⁶⁷⁷ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 45

²⁶⁷⁸ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 13444/3343; 13.05.2014 T. 2583/7531 (www.e-uyar.com)

²⁶⁷⁹ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 52

²⁶⁸⁰ Bknz: 17. HD. 28.05.2013 T. 3396/7849; 21.05.2013 T. 7646/7370; 16.03.2015 T. 18016/4287 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁸¹ KAZANCI, T.İ. a.g.e., s: 274 vd.

²⁶⁸² UYAR, T. a.g.m.(ABD. 2015/1, s: 370) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4315 - COŞKUN, M. İçtihatlı İİK. C: 4, s: 4638 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 40

²⁶⁸³ Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. 11699/4946; 15. HD. 13.06.2006 T. 1663/3523; 21.11.2006 T. 4991/6698; 17. HD. 04.11.2008 T. 3947/5089; 4. HD. 08.11.2007 T. 12753/13696; 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303 (www.e-uyar.com)

²⁶⁸⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:189 vd.

²⁶⁸⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 175 vd.

²⁶⁸⁶ Bknz: 17. HD. 02.03.2020 T. 577/2386; 16.12.2019 T. 5508/11991; 04.12.2019 T. 3841/11462; 03.12.2019 T. 4057/11412; 13.11.2019 T. 915/10552; 01.10.2019 T. 851/8709; 08.04.2019 T. 16227/4264; 09.10.2018 T. 10604/8888; 17.09.2018 T. 3403/7852; 26.06.2018 T. 1610/6384; 11.10.2016 T. 18995/8786; 13.10.2015 T. 1313/10510; 04.05.2015 T. 20059/6441; 21.04.2015 T. 21344/6051; 24.03.2015 T. 19052/4805; 05.06.2014 T. 1044/9011; 13.02.2014 T. 14266/1605; 01.10.2013 T. 10340/13129; 09.04.2013 T. 7533/5111 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁸⁷ UYAR, T. «Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)» ile «Borçlunun Süresi İçinde Zamaşımı İtirazında Bulunmaması»nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edinmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 283 vd.) - UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (Ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-398) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4315 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C: 1, s: 65 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 12, 36 - KURU, B. El Kitabı, s: 1398 - EROĞLU, O. a.g.e. s: 153 - AKŞENER, S.H. a.g.e., s: 96; 2. baskı, 2014, s: 118 - GÜNEREN, A. a.g.e., s: 80, 114 vd. - COŞKUN, M. İçtihatlı İİK. C: 4, 2016, s: 4638 - TOKTAŞ, M. a.g.e., s: 76 - KAPLAN, N. Güncel İçtihatlarla İcra ve İflas Hukuku Uygulama Notları, 2014, s: 1401 - ÇAM, U.M. a.g.e., s:78

²⁶⁸⁸ Bknz: 17. HD. 29.12.2016 T. 12281/12178; 08.11.2016 T. 19673/10240; 19.04.2016 T. 4439/5019; 24.12.2015 T. 7251/14929; 05.05.2015 T. 21179/6688; 14.04.2015 T. 19827/5866; 17.03.2015 T. 2203/4344; 04.11.2014 T. 7947/15062; HGK. 02.02.2014 T. 4/1016-436; 17. HD. 18.04.2013 T. 6634/5626; 4. HD. 09.05.2011 T. 3449/5298; 01.05.2008 T. 2996/6066; 08.11.2007 T. 12753/13696; 17. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036; 24.01.2011 T. 1847/544; 26.10.2010 T. 5337/8808; 16.09.2008 T. 1246/4471; 15.04.2008 T. 1204/1936; 4. HD. 24.03.2010 T. 2797/3315; 11.03.2010 T. 15119/2684; 01.05.2008 T. 2996/6066; 08.11.2007 T. 12753/13696; 31.05.2007 T. 4760/7445; 15. HD. 20.02.2002 T. 5385/865; 15.11.1999 T. 4175/4058; 15.09.1990 T. 3485/3290 vb.

- √ «Başkasının borcu için bir malın teminat olarak gösterilmesi»²⁶⁸⁹
 √ «Borçlunun, kendi borçlusunu ibra etmesi»²⁶⁹⁰
 √ «Borçlunun, başkasının borcunu ödemesi»²⁶⁹¹
 √ «Borçlunun yaptığı ‘bağışlamalar’ ve ‘ivazsız (karşılıksız)’ tasarruflar» (İİK. mad. 278/I,II),²⁶⁹²
 √ «Borçlunun ‘bağışlama hükmünde sayılan’ tasarrufları» (İİK. mad. 278/III),²⁶⁹³
 √ «Borçlunun aciz halinde iken yaptığı tasarruflar» (İİK. mad. 279),²⁶⁹⁴
 √ «Borçlunun zarar verme kasdı ile yaptığı hileli tasarruflar» (İİK. mad.280)²⁶⁹⁵
 i ç i n «tasarrufun iptali davası» açılabilir.

IV- «Muvazaalı işlem»ler (TBK. mad. 19) hakkında iptal davası açılmasına gerek olup olmadığı * ** doktrinde tartışmalıdır. Doktrinde «tarafaların yaptıkları sözleşmenin

²⁶⁸⁹ Bknz: 15. HD. 13.12.1984 T. 3306/3923 (www.e-uyar.com)

²⁶⁹⁰ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 9120/11580; 12.3.2013 T. 4282/1407 vb. (www.e-uyar.com)

²⁶⁹¹ GÜNEREN, A. age. s: 330

²⁶⁹² Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4392 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 209 vd.

²⁶⁹³ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4398 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 227 vd.

²⁶⁹⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4421 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 338 vd.

²⁶⁹⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4434 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 374 vd.

* AKKAYA, T. «Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (MİHDER, 2006/3, s:661/684) – KAZANCI, T.İ. Tasarrufun İptali Davalarında İspat, s:252 vd.- OĞUZ, A. Muvazaa Kuramının ‘Justinianus’tan Günümüze Modern Kanunlaştırma Hareketlerine Kadar Gelişim Çizgisi (AÜHFD, 1996/, S:4, s:453-481) – ÖZKAYA, E. Açıklamalı-İçtihatlı İnançlı İşlem ve Muvazaa Davaları, 8. Baskı, 2020, s:175 vd. – YAVUZ, N. Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukukun Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s:217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/103, s:1 vd.) – YAVUZ, N. Doğrudan Doğruya Temsil/Nam-ı Müstear-Dolayısıyla Temsil/İnançlı İşlem/Tarafata Muvazaa/ Nam-ı Müstear ile Muvazaa İlişkisi/İspat Rejimi ve Kanuna Karşı Hile Kavramları ile Bunlara İlişkin Yargıtay Uygulaması (Yarg. Der. 2001/1-2, s:63-100) – EROĞLU, O. – age, s: 246 vd.; 285 vd. – YAVUZ, N. Muvazaa, İnançlı İşlem, Nam-ı Müstear ve Kanuna Karşı Hile Davaları, 2008 - UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 368 vd.; 772-783; s: 1436-1442; s: 1448-1451 - UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 1239-1285 – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. S: 190, Yıl: 2018, s: 4729-4801) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davası ve Muvazaa, Nam-ı Müstear, İşletmenin Devri, Kanuna Karşı Hile ve Perdeyi Kaldırma Teorisi (ABD. 2016/2, s: 343-403) - UYAR, T. Muvazaa (TBK. m. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. m. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) - UYAR, T. İİK’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (ABD. 2015/1, s: 369-397) - UYAR, T. Muvazaalı İcra Takipleri ile Borçlunun Süresi İçinde Zamanaşımı İtirazında Bulunmaması’nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edilmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 282-295) - UYAR, T./UYAR, C. Borçlunun, Borçlanma Tarihinden Önce Yapmış Olduğu Mal Kaçırma Amacına Yönelik Tasarrufları Hakkında, Alacaklıları Tarafından «Genel Muvazaa Davası» (TBK. m. 19) Açılabilir mi? (İBD. Tem.-Ağustos/2020, s:43-61)

** «Muvazaa Davası ile Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali Davası Arasındaki İlişki» hk. Bknz: ÇETİNEL, T. age. s. 151 vd. - «Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davalarının Karşılaştırılması» hk. bknz: ÇETİNEL, T. age. s: 189 vd. – EROĞLU, O. age. s: 277 vd.

hiç hüküm doğurmaması veya görünüşteki sözleşmeden başka bir sözleşmenin hükümlerini doğurması hususundaki anlaşmaları»²⁶⁹⁶ « *tarafların gerçek anlaşmalarını kendileri dışındaki üçüncü kişilere karşı farklı aksettirmeleri konusunda yapmış oldukları anlaşma*»²⁶⁹⁷ ş e k l i n - d e tanımlanan m u v a z a a konusunda «*iptal davası açılmasına gerek bulunmadığını*» ileri sürenler bulunduğu gibi, «*iptal davası açılabileceğini*» kabul edenler de vardır.

«**Muvazaalı işlemler hakkında iptal davası açılmasına gerek bulunmadığını**» ileri sürenlere göre;²⁶⁹⁸ İİK. 277 vd. göre iptal davasına konu olan tasarruflar, ‘*geçerli tasarruflar*’dır. İşlemin muvazaalı olması halinde, işlem konusu taşınır/taşınmazın mülkiyeti, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişiye geçmemiş olduğundan, bu durumda iptal davası açılamaz. Şeklen üçüncü kişinin üzerinde gözükken örneğin; aracın/taşınmazın alacaklı tarafından haciz ve satışının istenmesi gerekir...

Muvazaalı işlemler hukuki sonuç doğurmadığından, «*iptal davası*»na değil «*istihkak davası*»na konu yapılabilir: Eğer, muvazaalı tasarrufa konu yapılmış olan mal, *borçlunun elinde bulunduğu için* üçüncü kişi, «*istihkak davası*» açarak (İİK. mad. 97) ‘malın kendisine ait olduğunu’ ileri sürerse, davalı-alacaklı veya iflas masası, «*muvazaa*» iddiasını -tıpkı «*hükümsüzlük*» iddiası gibi- davaya vereceği cevapta ileri sürebilir. Eğer mal *üçüncü kişinin elinde bulunduğu için* (İİK. mad. 99), alacaklı ya da iflas masası, üçüncü kişiye karşı «*istihkak davası*» açmak zorunda kalmışsa, bu davada alacaklı veya iflas masasının ‘üçüncü kişinin, o malı muvazaalı bir işlem sonucunda ele geçirdiğini’ ileri sürmesi ve bunu kanıtlaması gerekir. Bir işlemin muvazaalı olmasından dolayı iptali, TBK’nun 19. maddesi gereğince mümkün değildir... Zira, muvazaada, malvarlığı devri muvazaalıdır ve bu hali ile de devir gerçekten arzu edilmiş değildir. Bu nedenle de, İİK. mad. 277 vd. eden hükümlerin uygulanmasına ihtiyaç ve zaruret yoktur. Burada, İİK. mad. 277 vd. hükümlerinin uygulanamamasının nedeni, muvazaalı işlemler ile borçlu malvarlığı dışına çıkarılmış gibi görünen malların, yine borçlu malvarlığında kalmış olması ve bu nedenle de alacaklıların müdahale alanı dışına çıkarılmamış olmasıdır... Bu bakımdan, «*muvazaa iddiası*» ile «*tasarrufun iptali davası*»nın bir arada bulunması mümkün değildir...

«**Muvazaalı işlemler hakkında iptal davası açılabileceğini**» kabul edenlere göre²⁶⁹⁹ borçlunun muvazaalı tasarrufları hakkında İİK. mad. 277 vd. göre iptal davası ya da TBK. mad. 19’e göre muvazaalı işlemin hükümsüzlüğünün tesbiti için dava açılabilir.

²⁶⁹⁶ OĞUZMAN, K.M./SELİÇİ, Ö./ÖZDEMİR, O.S. Eşya Hukuku, s:429

²⁶⁹⁷ POSTACIOĞLU, E.İ. Şehadetle İspat Memnuniyeti, s:218

²⁶⁹⁸ UMAR, B. age. s: 17 - KURU, B. age. C: 4, s: 3413 vd. - KURU, B. El Kitabı, s: 1400 vd. - GÜRDOĞAN, B. age. s: 222 - MUŞUL, T. İca ve İflâs Hukuku, s: 1751 - MUŞUL, T. İflas Suçları, s: 95, dipn. 285a - MUŞUL, T. Mütalâalar, s: 833 vd., 899 vd., 907 vd. 1000 vd. - ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 286 - ÜSTÜNDAĞ, S. İca ve İflas Hukukçuları Toplantısı, s: 207 vd. - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, İ. age. s: 133 vd. - DELİDUMAN, S. Medeni Usul, İca ve İflas Hukukçuları Toplantısı, s: 211 - AKŞENER, H.Ş. age. s: 117 - ASLAN, K. İstihkak Davası, s: 492 vd. - ALTAY, S. İflas Hukuku, s: 670 - PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s: 859 - PEKCANİTEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. Ders Kitabı, s: 601 - ERCAN, İ. age. s: 985 - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.Ş./HANAĞASI, E. age. s: 558 - MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 49 vd. - EROĞLU, O. age. s: 277 vd. - ERDÖNMEZ, G. Tasarrufların İptali, s: 30 vd. - KAZANCI, T.İ. İspat, s: 255, 260 - ATALI, M./EMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age. s: 717

²⁶⁹⁹ BÖRÜ, L. Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal Davası, s: 492 vd. - ESENER, T. Türk Hususi Hukukunda Muvazaalı Muameleler, s: 108 - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1040 - Adalet D. 1989/6, s: 263 vd.) - GÜNEREN, A. age. s: 67 vd. - AKKAYA, T. Muvazaalı Tasarruflar, s: 681 - YILDIRIM, K.M. age. s: 142 - ÜLKÜ, F.M. Muvazaa Davaları, s: 84 - YAVUZ, N. Muvazaalı İşlemler (İBD. 1986/1-2, s: 106 vd. - Yarg. D. 1999/3, Tem./1999, s: 224 - Tür. Not. Bir. Huk. D. Ağustos/1999, S: 103, s: 8 vd.) - UYAR, T. İca ve İflas Yasasında Düzenlenen İptal Davasının Hukuki Niteliği ve Konusu (İBD. 1984/10-11-12, s: 574 vd; 581)- YAVUZ, N. Muvazaa Davaları, s. 140 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları,

Muvazaa davasının iptal davasını bertaraf ettiği kabul edilecek olursa, İİK'nun 277 vd.'da öngörülen iptal davasının pratik öneme kaybolmuş olur ve bu yorum şekli borçlu ile borçlunun mal kaçırma fiiline katılan kötü niyetli üçüncü kişileri koruyucu bir sonuç yaratacağından hukuk mantığı ile bağdaşmaz.

Yargıtay'ın «*muvaazaa nedenine dayalı iptal davaları*» konusundaki tutumu nedir?

Yerel mahkemeler tarafından İİK. 277 vd. dayanılarak açılan davalar sonucunda verdikleri kararlar, önceleri temyizen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi** tarafından incelenmekteyken (daha önce bu kararlar **Yargıtay İİD. ve 12. Hukuk Dairesi ile Yargıtay 13. Hukuk Dairesi** tarafından inceleniyordu) 1.2.2007 tarihli Yargıtay Başkanlar Kurulu Kararı ile 29.1.2007 tarihinden itibaren **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** tarafından incelenmeye başlanmıştır.²⁷⁰⁰ Ayrıca, «muvaazaa (TBK. mad. 19) nedenine dayalı iptal» (veya «iptal ve tescil) istemleri hakkında yerel mahkemeler tarafından verilmiş olan kararlar öteden beri -«haksız fiil»den kaynaklanmaları nedeniyle- temyizen **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** tarafından incelenmekteyken; Yargıtay Başkanlar Kurulunun 21.01.2013 tarihli kararı²⁷⁰¹ ile «tüm TBK. 19'dan kaynaklanan muvaazaa davaları» **Yargıtay 17. Hukuk Dairesince** temyizen incelenmeye başlanmıştır.

Yargıtay Büyük Genel Kurulunun 23.01.2020 tarih, 2020/1 sayılı kararından itibaren, «muvaazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davaları» sonucunda verilen kararları inceleme görevi yeniden **Yargıtay 4. Hukuk Dairesine** verilmiştir.

Yargıtay 1. Başkanlık Kurulunun 03.11.2020 T. ve 245 sayılı kararı ile 17. Hukuk Dairesinin 08.04.2021 tarihinden itibaren **4. Hukuk Dairesine** devredilmesine karar verilmiştir.

Gerek **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** ve gerekse **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** öteden beri “*muvaazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davası açılabilirliğini*” çeşitli içtihatlarında açıkça belirtmiştir. Gerçekten **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** bu konudaki içtihatlarında;

√ «*TBK'nun 19. maddesinde düzenlenmiş bulunan davaya konu işlemin, danışıklı (muvaazaalı) yapıldığı iddiasına dayalı icra takibinin iptali istemine ilişkin davada kural olarak üçüncü kişilerin, danışıklı işlem (muvaazaalı muamele) sebebiyle hakları zarara uğratıldığı takdirde tek taraflı veya çok taraflı olan bu hukuki işlemlerin geçersizliğini ileri sürebilecekleri, çünkü danışıklı bir hukuki işlemle üçüncü kişilere zarar verilmesinin, onlara karşı işlenmiş bir 'haksız eylem' niteliğinde olduğu, ancak, üçüncü kişilerin danışıklı işlemle haklarının zarara uğratıldığı için benimsenebilmesi için onların, danışıklı işlemde bulunandan alacakları bulunmalı ve danışıklı işlemin o alacağın ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış olması gerektiğini*»²⁷⁰²

√ «*'Danışıklı' (muvaazaalı) yapılmış olan icra takibinin (işleminin) iptali istemiyle açılmış olan tasarrufun iptali davasında mahkemece '... hakkında ... icra müdürlüğünün ... sayılı dosyasında yapılmış olan icra takibinin, davacının, davalılardan ... hakkında ... icra müdürlüğü'nün ... sayılı dosyasında yaptığı icra takibinin geçersiz bulunduğu tespitine' ya da 'danışıklı olduğu saptanan icra takibinin iptaline gerek kalmaksızın, davalılar arasındaki icra takibinin davacı yönünden geçersiz olduğunun tespitine' şeklinde karar verilmesi gerekeceğini*»²⁷⁰³

4. Bası, s: 68 vd. - **COŞKUN, M.** İptal Davaları, s: 899 - **TOKTAŞ, M.** a.g.e., s: 74 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 167 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** a.g.e., s: 13 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4321 vd. - **ÇAM, U.M.** age. s:75 - **ÖZDİL, Z.** Sözleşmenin Tarafı Olmayan Kişinin Muvaazaa İddiası (Yargıtay Der. 1984/10 S: 4, s: 444) - **KAPLAN, H. A.** age. s: 31 vd. - **AKİL, C.** Hukuki Nitelik, s: 86 - **ÇETİNEL, T.** age. s: 182 vd.

²⁷⁰⁰ Bknz: Yargıtay Kararları Dergisi, Mart/2007, s: 424

²⁷⁰¹ Bknz: R. G. 26.01.2013 T. sayı: 28540 (www.e-uyar.com)

²⁷⁰² Bknz: 4. HD. 26.09.2011 T. 9810/9599 (www.e-uyar.com)

²⁷⁰³ Bknz: 4. HD. 09.05.2011 T. 3449/5298 (www.e-uyar.com)

√ «‘Muvzaalı’ borç ikrarının (ve icra takibinin) iptali için tasarrufun iptali davası açılabilirliğini- Mahkemece, ‘davalı borçlunun defterlerine takibe konu bononun kaydının yapılmadığını, bu şekildeki bir bononun her zaman düzenlenebileceği’ gerekçesiyle ‘açılan tasarrufun iptali davasının kabulüne’ ilişkin olarak verilmiş kararda isabetsizlik bulunmadığını»²⁷⁰⁴

√ «Temyizen Yargıtay 4. Hukuk Dairesince incelenecek olan ‘muvazaa’ (BK. 18; şimdi; TBK. mad. 19) iddiasına dayalı olarak açılan tasarrufun iptal davalarına, davacı tarafından ‘aciz belgesi’ ibraz edilmese dahi bakılması (sonuçlandırılması) gerekeceğini»²⁷⁰⁵

√ «Temyizen Yargıtay 4. Hukuk Dairesince incelenecek olan ‘muvazaa’ (BK. 18; şimdi; TBK. mad. 19) iddiasına dayalı olarak açılan tasarrufun iptal davalarına, davacı tarafından ‘aciz belgesi’ ibraz edilmese dahi bakılması (sonuçlandırılması) gerekeceğini»²⁷⁰⁶

√ «Muvazaa iddiasına dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin davalarda, davacının zararının, dolayısı ile de, alacak hakkının ‘desteğinin ölüm gününde’ doğmuş sayılacağını, bu davada davacının borçlu hakkında icra takibine geçmiş olmasına ve onun hakkında aciz belgesi almış olmasına gerek bulunmadığını, ancak davacının açmış olduğu tazminat davasının sonucunun beklenerek tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılması gerekeceğini»²⁷⁰⁷

√ «Temyizen Yargıtay 4. Hukuk Dairesince incelenecek olan ‘muvazaa’ (BK. 18; şimdi; TBK. mad. 19) iddiasına dayalı olarak açılan tasarrufun iptal davalarına, davacı tarafından ‘aciz belgesi’ ibraz edilmese dahi bakılması (sonuçlandırılması) gerekeceğini»^{2708 2709}

belirtmiştir...

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi de bu konudaki içtihatlarında;

√ «TBK. mad. 19 uyarınca muvazaalı işlemin iptali istemine ilişkindavada, hatalı tespit ve eksik incelemeye dayalı olarak İİK. mad. 277 vd. uyarınca değerlendirme yapılarak davanın kabulüne karar verilmesinin hatalı olduğunu»²⁷¹⁰

√ «Mahkemece, davalının emekli olduğu aylık 1.000,00 TL gelirinun bulunduğu, diğer davalının ise 1.750.00 TL gelirinun bulunduğu, icra dosyasına konu bononun her zaman düzenlenmesinin mümkün olduğu davalıların aynı iş yerinde çalışan arkadaş oldukları, belirtilen takip dosyasında maaş haczi ve tapu kaydına haciz konulmasından sonra aradan geçen süreye rağmen alacağın tahsiline yönelik başkaca icrai bir işlemin yapılmadığı hususları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, icra dosyasındaki icra takibinin muvazaalı olduğu, davacının alacağını tahsil etmesini engellemek amacı taşıdığı kanaatine varıldığından bahisle tasarrufun iptali davasının kabulüne karar verileceğini»²⁷¹¹

√ «Davalı borçlu hakkında muvazaalı olarak senede dayalı icra takibi açan eski öğrencisi davalı-üçüncü kişinin, borçlunun maaşına başka haciz koydurması halinde, açılan tasarrufun iptali davasının kabulü ile ‘muvazaalı icra takibinin, davacının icra takibine konu ettiği alacak ve ferileriyle sınırlı olmak üzere iptaline’ karar verilmesinin isabetli olduğunu»²⁷¹²

²⁷⁰⁴ Bknz: 4. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036 (www.e-uyar.com)

²⁷⁰⁵ Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257 (www.e-uyar.com)

²⁷⁰⁶ Bknz: 4. HD. 14.03.2011 T. 717/2586 (www.e-uyar.com)

²⁷⁰⁷ Bknz: 4. HD. 08.03.2011 T. 407/2480 (www.e-uyar.com)

²⁷⁰⁸ Bknz: 4. HD. 28.02.2011 T. 3088/2012 (www.e-uyar.com)

²⁷⁰⁹ Bu konudaki diğer içtihatlar için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 67 vd.

²⁷¹⁰ Bknz: 17. HD. 19.02.2020 T. 3916/1693 (www.e-uyar.com)

²⁷¹¹ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 641/1633 (www.e-uyar.com)

²⁷¹² Bknz: 17. HD. 29.01.2020 T. 1762/244 (www.e-uyar.com)

√ «*Borçlu tarafından borcun doğumundan sonra oğluna yapılan hisse satışlarından sonra, davalı-üçüncü kişi oğul tarafından devir yapılmadığından, TBK. mad. 19 uyarınca açılan davada, bu satışların muvazaalı olduğunun kabulüne karar verilmesi gerektiğini- Borçlu tarafından önce olduğuna, üçüncü kişi oğul tarafından da, borçlu ve üçüncü kişinin muhasebecisi olan, taşınmazların bulunduğu yerde oturan ve apartman yöneticiliği yapan dördüncü kişiye devredilen bağımsız bölümler yönünden de ‘davanın kabulü’ ile davacıya haciz ve satış isteme yetkisi verilmesi gerektiğini*»²⁷¹³

√ «*Davalı-borçlunun annesi olan davalı-üçüncü kişi, “davaya konu taşınmazın gerçekte müvekkiline ait olduğunu, taşınmazın bulunduğu yerde olmadığından, davalı (oğlu) borçlu adına satın alındığını, peşinatın ve çekilen kredinin kendisinde ödendiğini, sonrasında borçlunun kardeşlerinin razı olmaması sebebiyle, taşınmazın, boşanma davası açılmadan önce geri alındığını, muvazaalı bulunmadığını” savunmuşsa da, “boşanma davasının sonuçlarını bertaraf etmek için dava konusu taşınmazın muvazaalı olarak devredildiği” iddiasıyla açılan tasarrufun iptali davasının kabulü ile taşınmaz üzerinde –icra dosyalarındaki asıl borç ve fer’ilerini aşmayacak şekilde- cebri icra yetkisi tanınmasına karar verilmesinin isabetli olduğunu*»²⁷¹⁴

√ «*TBK. mad. 19 uyarınca açılan davalarda İİK. mad. 283’ün kıyasen uygulanması gerektiğini*»^{2715 2716}

belirtmiştir...

V- İptal davaları, diğer hukuk davaları gibi, genel hükümlere göre açılır.

Dava dilekçesinde, dava konusu iptale tabi tasarrufun ne olduğu belirtilir. Ancak, bu tasarrufun İİK. mad. 278, 279 ve 280’den hangisinin kapsamına girdiği ve hangi hukukî sebeple iptal edileceğini saptamak hakimnin görevi olduğundan (HMK. mad. 33), dava dilekçesinde belirtilen hukukî sebeple hakim bağlı olmadığından, davacının «dava konusu tasarrufun iptal nedenini» yanlış belirtmiş olması ya da hiç belirtmemiş olması önem taşımaz.^{(*) 2717}

Yüksek mahkeme, bu hususta (yani; «*tasarrufun iptali*» istemini içeren «*dava dilekçeleri*» ve «*HMK. mad. 33*» ile ilgili olarak);

√ «*Davacı tarafından İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini*»²⁷¹⁸

√ «*Tasarrufun iptali davasında davacı tarafından İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini*»²⁷¹⁹

√ «*Davacı tarafından İİK’nun 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini*»²⁷²⁰

²⁷¹³ Bknz: 17. HD. 24.12.2019 T. 5456/12399 (www.e-uyar.com)

²⁷¹⁴ Bknz: 17. HD. 16.12.2019 T. 4532/11992 (www.e-uyar.com)

²⁷¹⁵ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 4057/11412 (www.e-uyar.com)

²⁷¹⁶ Bu konudaki diğer içtihatlar için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 74 vd.

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:51-86; s:877-010 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:139 vd.; s:767-772; s:1534-1536 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S:177, s:4449-4513)

²⁷¹⁷ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3546 - **KURU, B.** El Kitabı, s:1398; 1414 – **KURU, B.** İstinaf, s:665 - **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kastı ile Yapılan Tasarrufların İptali, s:12 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4508 – **EROĞLU, O.** Tasarrufun İptali Davası, s:130 – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 450

²⁷¹⁸ Bknz: 17. HD. 09.06.2020 T. 2699/3269 (www.e-uyar.com)

²⁷¹⁹ Bknz: 17. HD. 09.06.2020 T. 708/3260 (www.e-uyar.com)

²⁷²⁰ Bknz: 17. HD. 15.01.2019 T. 5727/104 (www.e-uyar.com)

√ «Davacı tarafından İİK.nin 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi mahkeme bununla bağlı olmayıp diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini»²⁷²¹

√ «Davacı tarafından İİK'nun 278, 279 ve 280. maddelerinden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, mahkemece diğer maddelerden birine göre iptal kararı verilebileceğini»²⁷²²

belirtmiştir...

VI-Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken «dava şartları» nelerdir?

Bilindiği gibi «dava şartı» ‘davanın esası hakkında yargılama yapılabilmesi ve karar verilebilmesi için varlığı veya yokluğu gerekli olan şartlarıdır.’²⁷²³

Yeni HMK.’nun 114. maddesinin **1. fıkrasında** ‘dava şartlarının neler olduğu’ (12) bent halinde sayılarak belirtildiği gibi; **2. fıkrasında** ‘diğer kanunlarda yer alan dava şartlarının ilişkin hükümlerin saklı olduğu’ açıklamıştır.

HMK.’nun 114. maddesinde (12) bent halinde sayılan –ve tüm davalar için geçerli olan- dava şartları «**genel dava şartları**», buna karşın HMK. m. 114/2’de belirtilen dava şartlarına ise, bazı davalar için öngörülmüş olduğu için «**özel dava şartı**» olarak nitelendirilir. Örneğin; İİK. m. 277/I-1’de öngörülen ‘tasarrufun iptali davası açabilmek için kesin ya da geçici aciz belgesi ibraz etme zorunluluğu’, İİK. m. 69/II’de öngörülen ‘borçtan kurtulma davası açabilmek için % 5 oranında teminat gösterme zorunluluğu’ birer «özel dava şartıdır»²⁷²⁴

Acaba HMK. m. 114’de öngörülenler dışında, yargı kararları ile başka «dava şartları» öngörülebilir mi.? Çünkü uygulamada, **yüksek mahkeme** (Yargıtay 17. Hukuk Dairesi); **a) ‘İcra takibinin kesinleşmiş olması’**nı, **b) ‘Alacaklının alacağına gerçek bir alacak olması’**nı, **c) ‘Davacının alacağına, dava konusu tasarruftan önce doğmuş olması’**nı, tasarrufun iptali davasının «**özel dava şartı**» olarak kabul etmekte ve açılmış olan tasarrufun iptali davasının bu şartlar gerçekleşmeden açılmış olduğunu, yargılamanın her aşamasında tesbit ettiği takdirde, kendiliğinden ‘davanın usulden reddine’ karar vermektedir.

Doktrinde²⁷²⁵ «HMK döneminde, ‘dava şartları’nın neler olduğu HMK m. 114’de sayılarak belirtilmiş olduğundan, burada öngörülmemiş olan hususların Yargıtay içtihatları ile kabul edilmesinin, kanun sistematığına uygun olduğunun düşünülmemeyeceği» ifade edilmiştir.

Yargıtay içtihatları ile kabul edilen “özel dava şartları” şunlardır:

- a) **Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması gerekir.**
- b) **‘Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması’ gerekir.**
- c) **‘Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması’ gerekir.**

²⁷²¹ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 4073/2449 (www.e-uyar.com)

²⁷²² Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

²⁷²³ **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 2020, C: 1, s: 375-398 – **KURU, B.** Dava Şartları (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, 1964, s: 109-147) – **ARSLAN, R.** Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Medeni Usul Hukukuna Getirdiği Başlıca Yenilikler (Prof. Dr. Gürkan Çelebican’a Armağan, 2011, s: 439-459) – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** Medeni Usul Hukuku, s: 310 vd. – **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M.** Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 4. Baskı, s: 243 vd. – **GÖRGÜN, Ş. İ.** Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, s: 144 vd. – **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015/4, s: 931-974) – **ÇETİNEL, T.** age. s: 75 vd. – **PEKCANITEZ, H.** Pekcanitez Usul Hukuku, s: 925 vd.; 950 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s:749 vd.

²⁷²⁴ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 934

²⁷²⁵ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 937

ç) ‘*Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi*’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.

VII- Hakim, iptal edilmesi istenen tasarruf konusu mallar hakkında davacının istemi üzerine -davacının alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak²⁷²⁶ *ihtiyati haciz* kararı verebilir (İİK. mad. 281/II).^(*)

a) ‘İptal davalarında ihtiyati haciz’ konusunu düzenlemiş olan İİK.’nun 281/II. maddesinde bu husus;

“*Hakim, iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı mahkemece takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemez.*”

ş e k l i n d e düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi burada (3) hususa değinilmiştir:

1) Mahkemece; “iptal davasına konu olan (iptale tabi tasarrufların konusu olan) mallar hakkında” –alacaklının talebi üzerine- ‘ihtiyati haciz kararı’ verilebilir.

2) “Teminatın lüzum ve miktarı” mahkemece takdir ve tayin olunur.

3) “İptal davası bedele dönüşmüşse (İİK. 283/II)” (yani ‘iptal davası, elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete ilişkinse’); mahkemece, teminat gösterilmeden ihtiyati haciz kararı verilemez.

Bu düzenleme, ‘*iptal davasının bedele dönüşmüş olması halinde*’ “hangi konuda ihtiyati haciz kararı verilebileceği” konusunu açıkça düzenlemediği (aydınlatmadığı) için yeterli değildir. Kanun’un bugünkü mevcut düzenlenmesinden sanki bu durumda da “*iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında*” ihtiyati haciz kararı verilebileceği izlenimi uyandırmaktadır. U y g u l a m a d a da, bu konuda sık sık tereddüde düşülmektedir... Halbuki, bu durumda, ‘davanın kabulü’ halinde, mahkemece “dava bedele dönüşmüş olduğundan, dava konusu şeyin üçüncü kişinin elinden çıktığı tarihteki değeri oranında -davacının alacağından fazla olmamak üzere- davalı üçüncü kişi, davacıya tazminat ödemeye” mahkum edilecektir. Bu nedenle, bu durumda, davacı-alacaklının mahkemedeki ‘ihtiyati haciz kararı verilmesini’ istemiş olması halinde -teminat mukabilinde- “Dava Konusu (İptale Tabi Tasarrufların Konusu) Olan Mallar Hakkında” değil “Davalı Üçüncü Kişinin Taşınır ve Taşınmaz Malları ile Üçüncü Kişilerdeki Hak ve Alacaklarına, İİK. m. 281/II gereğince İhtiyati Haciz Konulmasına” ş e k l i n d e karar verilmesi isabetli olacaktır.

b) Genel hükümlerden (İİK. mad. 259) farklı olarak, burada ihtiyati haciz kararı alabilmek için *güvence* göstermek zorunlu değildir. «*Güvence gösterilmesine gerek bulunup bulunmadığını ve miktarını*» hakim takdir eder. Ancak, davanın konusu, İİK. mad. 283/II gereğince, üçüncü kişinin elinden çıktığı malların değerine ilişkinse, *güvence* gösterilmesi zorunludur (mad. 281/II).²⁷²⁷

²⁷²⁶ Bknz: 17. HD. 14.10.2019 T. 175/9302; 09.10.2019 T. 393/9197; 01.10.2019 T. 979/8710; 23.09.2019 T. 12885/8379; 16.09.2019 T. 15616/8043; 16.09.2019 T. 13953/8047; 25.06.2019 T. 17506/7853; 18.06.2019 T. 12796/7713; 20.05.2019 T. 8955/6312; 14.05.2019 T. 9240/6025 vd. (www.e-uyar.com)

(*) **AKŞENER, H.S.** Tasarrufun İptali Davalarında İhtiyati Haciz (Legal Huk. Der. Ağustos/2013, s: 115-121) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 140-169; s: 1124-1164 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 273-278; s: 387-392 – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Veilmesii» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası (İİK. 277 vd.) ve İtirazın İptali Davası (İİK. 67) Sırasında Konulan «İhtiyati Haciz» Ne Zaman ve Nasıl Kesin Hazce Dönüşür.? (Legal Huk. Der. 2017/Şubat, s: 751-755)

²⁷²⁷ Bknz: 17. HD. 03.12.2018 T. 2674/11572; 21.11.2018 T. 12832/11023; Samsun BAM. 1. HD. 21.03.2018 T. 568/582; 07.02.2017 T. 24014/1098; 31.01.2017 T. 7257/791; 21.01.2017 T. 6323/789; 15.06.2015 T. 4180/8631; 25.05.2015 T. 2642/7567 vb. (www.e-uyar.com)

c) İptal davası açmış olan davacı-alacaklı, dava dilekçesinde (ya da daha sonra) -dava konusu taşınmazın başkasına devrinin önlenmesi için ‘*ihiyati haciz*’den başka ‘*ihiyati tedbir karar*’ verilmesini de isteyebilir.²⁷²⁸

ç) U y g u l a m a d a , davacıların ‘dava dilekçeleri’nde mahkemeden;

aa- Hem; ‘*ihiyati haciz kararı*’ verilmesini (İİK. m. 281/II),

bb- Hem; ‘*ihiyati tedbir kararı*’ verilmesini (HMK. m. 389 vd.)

cc- Hem de –dava konusu taşınır/taşınmazın kaydı üzerine- ‘*davalıdır şerhi*’ konulması istedikleri görülmektedir...

‘Tasarrufun iptali davaları’ a y n i d a v a olmamasına –yani; dava konusu taşınırın/taşınmazın aynı ile ilgili olmayıp ‘*şahsi dava*’ niteliğinde bulunmalarına- rağmen, bu davalarda, mahkemece ‘*ihiyati tedbir kararı*’ verilmemiş olmasından faydalanan davalı-üçüncü kişilerin dava konusu şeyi başkalarına devrettikleri çok sık karşılaşılan bir durum olduğundan, **doktrinde**²⁷²⁹ «*bu davalarda da, alacaklının dava konusu taşınmazın başkasına devrinin önlenmesi için ihiyati tedbir kararı (HMK. m. 389 vd.) verilmesini talep edebileceği*» belirtilmiştir...

‘*Dava konusu şeyin kaydına «davalıdır şerhi» konulması*’ HMK’da özel olarak düzenlenmemişse de, u y g u l a m a d a , mahkemelerce tasarrufun iptali davalarında, dava konusu taşınırın/taşınmazın kaydına –davacıdan herhangi bir teminat istenmeden- davalının talebi üzerine ‘*davalıdır şerhi*’ konulmasına» karar verilmektedir...

Yüksek mahkeme, öteden beri bu konudaki içihatlarında, «*davalıdır şerhi*»nin ‘*ihiyati tedbir kararı niteliğinde olmadığını, bu nedenle taşınmazın devrini önlemeyeceğini ancak taşınmazı devralan kimsenin iyiniyet iddiasında bulunmasını engelleyeceğini*’ açıkça belirtmiştir. Gerçekten yüksek mahkeme;

√ «*Mahkemece tapu kaydına düşülen ‘davalıdır’ şerhinin tedbir niteliğinde olmayıp, cebri icra yolu ile yapılacak satışa engel olmayacağını*»²⁷³⁰

√ «*Davanın açıldığı tarihte taşınmazın tapu kaydına, “davalıdır” şerhi konulmuş olup, ikinci el konumundaki son kayıt malikinin ‘iyiniyet iddiası’nda bulunamayacağını; TMK. m. 1023’ün koruyuculuğundan yararlanamayacağını*»²⁷³¹

√ «*Dava konusu taşınmazı tapu kaydında ‘davalıdır şerhi’ olmasına rağmen satın alan davalı dördüncü kişinin, tasarrufun iptali davasında iyiniyet iddiasında bulunamayacağını*»²⁷³²

√ «*Tasarrufun iptali davalarında alacaklının talebi üzerine teminatın lüzum ve miktarı mahkemece tayin olunmak üzere ‘ihiyati haciz kararı’ verilebileceğini- Davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihiyati haciz kararı verilemeyeceğini- Taşınmazların tapu kayıtlarına davalıdır şerhi konulmuş olmasının ihiyati haczin sonuçlarını doğurmayacağı gibi dava dışı kişilere satışını da engellemeyeceğini*»²⁷³³

√ «*Davalının dava konusu taşınmazı ‘davalıdır şerhi’ ile diğer davalıdan yargılama sırasında almış olduğundan, borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olmaları nedeniyle, tasarrufların İİK. mad. 280 gereğince iptale tabi bulunduğunu*»²⁷³⁴

²⁷²⁸ KURU, B. El Kitabı, s: 1430, dipn. 61 - KURU, B. İstinaf Hükümlerine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 676, dipn. 10

²⁷²⁹ KURU, B. El Kitabı, s:1430, dipn. 61 – KURU, B./AYDIN, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku «Ders Kitabı», s:499, dipn. 4

²⁷³⁰ Bknz: 12. HD. 05.07.2017 T. 28553/10126 (www.e-uyar.com)

²⁷³¹ Bknz: 1. HD. 19.06.2017 T. E:2015/633, K:2017/3592 (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. «Bibliyografyalı-Gerekçeli-İçtihatlı» Türk Medeni Kanunu «Eşya Hukuku», C:30, 2019, s:3139 vd.)

²⁷³² Bknz: 17. HD. 01.11.2016 T. 20571/9660 (www.e-uyar.com)

²⁷³³ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 226/1734 (www.e-uyar.com)

²⁷³⁴ Bknz: 17. HD. 10.11.2015 T. 10042/11889 (www.e-uyar.com)

√ «*Davanın açıldığı tarihte taşınmazın tapu kaydına ‘davalıdır’ şerhi konuluş olup, ikinci el konumundaki son kayıt malikinin iyiniyet iddiasında bulunamayacağını; TMK. mad. 1023’ün koruyucuşundan kararlanamayacağını*»²⁷³⁵

√ «*Tapu kaydı üzerine konulan ‘davalıdır’ şerhinin, taşınmazın devir ve temlikini önleyici bir etkisi olmayacağını*»²⁷³⁶

belirtmiştir.

VIII-«*Tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde yaptığı usul işlemlerini, kanunda öngörülen sınırlar içinde düzeltmeye yarayan, iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağının istisnası olan bir hukuki imkan*»²⁷³⁷ ya da daha kısa olarak «*taraflardan birinin yapmış olduğu bir usul işlemini tamamen veya kısmen düzeltmesi*»²⁷³⁸ «*taraflara hatalarını düzeltmeleri için bir defaya mahsus olarak tanınmış bir hukuki çare*»²⁷³⁹ ş e k l i n d e diye tanımlanan ı s l a h (HMK. mad. 176) yoluna, tasarrufun iptali davalarında da başvurulur.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «*İİK. 277 vd. maddeleri uyarınca açılmış olan ‘tasarrufun iptali davası’nın, ‘ıslah dilekçesi’ verilerek ‘BK. 18’e (şimdi; TBK. 19’a) dayalı taşınmazın muvazaalı satışının iptali’ davasına dönüştürülmüş olması halinde, temyiz incelemesinin Yargıtay 4. Hukuk Dairesi’nce yapılacağını*»²⁷⁴⁰

√ «*İİK. 277 vd. göre açılan ‘tasarrufun iptali davası’nın, ıslah yolu ile BK. 18’e (şimdi; TBK. 19’a) dayalı ‘tapu iptali ve tescil davası’na dönüştürülebileceğini ve bu durumda, davanın ‘taşınmazın ayınuna ilişkin bir dava’ haline gelmiş olacağını ve HUMK.’nun 13. (şimdi; HMK.’nun 12.) maddesi gereğince, taşınmazın bulunduğu yerdeki mahkemenin yetkili olacağını*»²⁷⁴¹

belirtmiştir...

IX- Her davada olduğu gibi, «*tasarrufun iptali davaları*»nda da «*ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu*» konusu önem taşır. Hukukumuzda, bu konuya ışık tutan hüküm «*Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür*» şeklindeki MK. mad. 6’dır.²⁷⁴² Bu davalarda *ispat yükü* -kural olarak- davacı alacaklıdır.²⁷⁴³ Örneğin; «*davalılar arasında herhangi bir*

²⁷³⁵ Bknz: 1. HD. 18.12.2013 T. 14597/18235 (www.e-uyar.com)

²⁷³⁶ Bknz: 1. HD. 29.02.2012 T. 2886/2157 (www.e-uyar.com)

Aynı doğrultuda:

1.HD. 16.05.2019 T. 2016/8826 E., 2019/3069 K.; 1. HD. 16.10.2018 T. 2018/4349 E., 2018/13544 K.; 1. HD. 10.09.2018 T. 2015/14457 E., 2018/12119 K.; 1. HD. 18.09.2017 T. 2015/4962 E., 2017 4378 K.; 1. HD. 27.02.2017 T. 2014/19609 E., 2017/901 K.; 1. HD. 26.01.2017 T. 2017/87 E., 2017/505 K.; 1. HD. 23.01.2017 T. 2017/18310 E., 2017/380 K.; 1. HD. 20.09.2016 T. 2016/12379 E., 2016/8372 K.; 1. HD. 30.11.2015 T. 2014/11637 E., 2015/13813 K.; 1. HD. 05.03.2015 T. 2014/3880 E., 2015/3345 K.; 1. HD. 10.03.2015 T. 2013/17923 E., 2015/3529 K.; 1. HD. 29.01.2015 T. 2014/18341 E., 2015/1444 K.; 1. HD. 11.02.2014 T. 2013/4638 E., 2014/2187 K.; 1. HD. 30.04.2014 T. 2013/20757 E., 2014/8988 K.; 1. HD. 27.05.2013 T. 2013/5411 E., 2013/8489 K.; 1. HD. 24.05.2012 T. 2012/6976 E., 2012/6023 K.; 12.10.2011 T. 2011/8341 E., 2011/10226 K.; 1. HD. 13.11.2006 T. 2006/8949 E., 2006/11084 K. vb. (www.e-uyar.com)

²⁷³⁷ ÖZEKES, M. Pekcantez Medeni Usul Hukuku, 15. Bası, s: 1487

²⁷³⁸ KURU, B. Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C:II, s:1193

²⁷³⁹ EROĞLU, O. Islah, s: 39

²⁷⁴⁰ Bknz: 17. HD. 18.2.2010 T. 10728/1316 (www.e-uyar.com)

²⁷⁴¹ Bknz: HGK. 7.4.2004 T. 4-206/197 (www.e-uyar.com)

²⁷⁴² Bu hükme ait «1998/1999 Tasarısı» ile «1984 Tasarısı» ve «1971 Tasarısı»ndaki gerekçeler için bknz: UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı Türk Medeni Kanunu, 2002, C: 2, s: 1507

²⁷⁴³ KAZANCI, T.İ. age. s: 147; 163; 185

akrabalık’, ‘önceye dayanan arkadaşlık’ bulunduğu, davacı tarafından ispat edilmesi gerekir.»²⁷⁴⁴

Doktrinde²⁷⁴⁵ -oybirliği ile- «*ispat yükünün, ‘hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düştüğü*» kabul edilmekte olduğu gibi, **Yargıtay** da bu konuya ilişkin içtihatlarında öteden beri bu doğrultuda içtihatla bulunmaktadır...

Davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında «*hayatın olağan akışına aykırılık*» bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

«*Hayatın olağan akışına aykırılık*»^(*) ne demektir? «*Hayatın olağan akışı*» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «*hayatın olağan akışı*» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.²⁷⁴⁶

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «*hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar*»dır; vak’a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.²⁷⁴⁷

²⁷⁴⁴ Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 4668/11642 (www.e-uyar.com)

²⁷⁴⁵ **TAŞPINAR, S.** Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımında Rolü (AÜHF. 1996/1-4, s: 551) - **ALANGOYA, Y.** «Senede Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s: 523) - **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, C: 2, s: 1989 - **POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, s: 537 - **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 2. Bası, s: 60 - **BERKİN, N.** Medeni Usul Hukuku Rehberi, s: 172 - **ANSAY, S.Ş.** Hukuk Yargılama Usulleri, 1960, s: 248 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, 7. Baskı, s: 616 vd. - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 352

(*) **ALANGOYA, Y.** «Senete Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. N. Koca Yusufpaşaoğlu, Armağan, 2004, s: 521-531) - **DEMİR, A.** Yargıtay İchtihatlarındaki «Hayatın Olağan Akışı» Kriteri ve İslam Hukukundaki, «Zahiri Kal Delili» (Terazi Huk. Dr. Aralık/2008, s: 129-133) - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 87-124; s: 505-535; s: 747-759; s: 776-802; s: 877-919; s: 999-1024- **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 11-13; s: 65-71; s: 134-139; s: 269-272; s: 381-382; s: 576-578; s: 1086-1089; s: 1097 vd.; s: 1159 vd. - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, S. 169-176) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Alacağın Gerçek Olması» ve «Hayatın Olağan Akışına Uygunluk» Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Dr. Ocak/2020, s: 267-302) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptal Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (Ceren Damar Şenel Armağanı, C:3, 2020, s: 3941-3978) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, S: 190, s: 4729-4801) - **UYAR, T.** Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz 2017, s: 497-543) - **UYAR, T.** Muvazaa Nedeniye Dayalı Tasarrufun İptal Davalarının (İİK. m. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. S: 139, Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası» Açılabilir Mi.? (ABD. S: 2015/1, s: 369-397) - **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. m. 283/II) Halinde Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. Nisan/2018, S: 184, s: 1739-1758)

²⁷⁴⁶ **DEMİR, A.** agm. s: 129

²⁷⁴⁷ **ALANGOYA, Y.** agm. s: 528; dipn. 32

«Hayatın olağan akışı» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «hayatın olağan akışı» kriterini, «olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği» ifade edilmektedir.²⁷⁴⁸

«Hayatın olağan akışı» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine» olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «hayatın olağan akışı» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.²⁷⁴⁹ Hangi olayların ‘hayatın olağan akışına aykırı olduğu’ tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.²⁷⁵⁰

● Uygulamada, **yüksek mahkeme;**

√ «Anılan taşınmaz hissesinin borçlu tarafından davalıya satılmasına rağmen haciz tutanağından anılan tarihte taşınmazın borçlu tarafından kullanıldığı, borçlunun mal beyanı dilekçesinde dava konusu taşınmazın adresini kendi adresi olarak bildirmesi gibi maddi ve hukuki olgular gözönüne alınarak, tasarrufun İİK 280 kapsamında iptale tabi olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini»²⁷⁵¹

√ «Dava konusu aracın 3. ve 4. kişiye satıldıktan sonra dahi borçlu tarafından kullanılmaya devam etmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmediğini»²⁷⁵²

√ «Taşınmazın gerçek bedeli arasında fahiş fark olacak şekilde satın almasının iptalini gerektireceğini- Yapılan satışa rağmen borçlunun taşınmazda oturmaya devam etmesinin yaşam deneyimlerine uygun olmadığını»²⁷⁵³

√ «Borçlu ile davalı arasında ticari ilişki bulunduğu dosya kapsamında anlaşıldığından bu durumda davalı borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK 280/1-2 madde gereğince tasarrufun iptale tabi olduğu; diğer tasarruf yönünden ise dava konusu taşınmazın halen borçlu tarafından kullanılıyor olmasının hayatın olağan akışına aykırı olması ve davalı borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK 280/1 madde gereğince iptale tabi olması nedeniyle davanın kabulü ile dava konusu her iki tasarrufun da davalının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini»²⁷⁵⁴

√ «Dava konusu taşınmazın, davalı 3. kişiye satıldığı halde taşınmazın halen borçlu tarafından kullanılması, yine davalı 3. kişi vekilinin temyize cevap dilekçesinde ‘müvekkilinin davacı ve davalı borçluyu tanıdığını’ beyan etmesi, taşınmaz üzerine haciz konulup aynı gün kaldırılması (davalı 3. kişinin haczi bilmesi) gibi maddi ve hukuki olgular karşısında, dava konusu tasarrufun İİK 280/1 madde kapsamında iptale tabi olup olmadığı değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»²⁷⁵⁵

√ «Dava konusu taşınmazda, borçlu tarafından davalıya satış tarihinden sonra davacı takibinde yapılan haciz sırasında dahi borçlunun karısının oturmakta olduğu, borçlunun eşinin dava konusu evin eşyaları ile satıldığını beyan ettiği ve üçüncü kişinin

²⁷⁴⁸ DEMİR, A. agm. s:130

²⁷⁴⁹ DEMİR, A. agm. s:133

²⁷⁵⁰ ERDÖNMEZ, G. age. S:197

²⁷⁵¹ Bknz: 17. HD. 17.03.2015 T. 879/4339 (www.e-uyar.com)

²⁷⁵² Bknz: 17. HD. 16.03.2015 T. 25038/4293 (www.e-uyar.com)

²⁷⁵³ Bknz: 17. HD. 10.03.2015 T. 16376/4094 (www.e-uyar.com)

²⁷⁵⁴ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 16719/3317 (www.e-uyar.com)

²⁷⁵⁵ Bknz: 17. HD. 23.09.2014 T. 13771/12425 (www.e-uyar.com)

de boşanmış olduğu için kendisinin oturmasına izin verdiğini belirtmesinin, hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı üzerinde durulmadan karar verilmesinin doğru olmadığını»²⁷⁵⁶

√ «**Borçlunun** alacaklılardan mal kaçırma amacı ile takip mallarını ihale ile sattığı, yapılan satışa rağmen fiilen kullanmaya devam ettiği, yapılan işlemlerin danışıklı olduğunun kabulü gerekeceğini»²⁷⁵⁷

√ «**Borçlu tarafından, davalı üçüncü kişiye satılan taşınmazın, borçlunun ailesi tarafından kullanılıyor olmasının, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini** (ve bu nedenle; yapılmış olan satışın, alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik muvazaalı bir satış olarak kabulünü gerektireceğini)»²⁷⁵⁸

√ «**Borçlu tarafından satılan taşınmazların yine borçlunun kullanımında olmasının hayatının olağan akışına uymadığını**»²⁷⁵⁹

√ «**Davalıların komşu olmaları, borçlu davalının taşınmazı sattıktan sonra da aynı yerde oturmaya devam etmesi ve taşınmazın satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen gerçek değeri arasında bir mislini aşan fahiş fark bulunması nedeniyle tasarrufun iptali gerektiğini**»²⁷⁶⁰

√ «**Dava konusu taşınmazın -tasarruftan sonra dahi- borçlu tarafından kullanılıyor olmasının, tasarrufun kötüniyetle yapıldığını göstereceği ve hayatın olağan akışına aykırı olacağını** (uygun bulunmayacağını)»²⁷⁶¹

√ «**Dava konusu taşınmazın -tasarruftan sonra dahi- borçlu tarafından kullanılıyor olmasının, tasarrufun kötüniyetle yapıldığını göstereceğini ve hayatın olağan akışına aykırı olacağını** (uygun bulunmayacağını)»²⁷⁶²

√ «**Satışa konu dairede, satış yapan kişinin (borçlunun) oturmaya devam etmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini**»²⁷⁶³

belirtmiştir...

X- «**Borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptali davalarında**», borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin, ‘borçlunun mâli durumunu ve zarar verme kasdını bildiğine’ dayanak teşkil eden emarelerden bir diğeri ise, «**borçlu ile üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermesi**»dir.^{(*) 2764}

Borçlunun tasarrufta bulunduğu (taşınır ve taşınmaz mallarını devrettiği, üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarını temsil ettiği) üçüncü kişinin, «**borçlu**» ile **aynı sektörde**

²⁷⁵⁶ Bknz: 17. HD. 20.05.2014 T. 363/7857 (www.e-uyar.com)

²⁷⁵⁷ Bknz: 17. HD. 13.05.2014 T. 21461/7574 (www.e-uyar.com)

²⁷⁵⁸ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7090/4175 (www.e-uyar.com)

²⁷⁵⁹ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7419/4185 (www.e-uyar.com)

²⁷⁶⁰ Bknz: 17. HD. 30.09.2010 T. 2595/7565 (www.e-uyar.com)

²⁷⁶¹ Bknz: 17. HD. 20.09.2010 T. 5770/7046 (www.e-uyar.com)

²⁷⁶² Bknz: 17. HD. 17.12.2007 T. 4360/4303; 19.02.2009 T. 192/803; 31.03.2009 T. 4674/1889; 04.06.2009 T. 1714/3941; 23.06.2009 T. 2632/4557; 13.10.2009 T. 4442/6278; 09.02.2010 T. 8835/960; 16.02.2010 T. 9932/1204; 15.04.2010 T. 10440/3517; 27.05.2010 T. 2345/4795; 08.07.2010 T. 4667/6627; 26.04.2011 T. 12744/3911; 27.01.2011 T. 3453/422; 08.07.2010 T. 4667/6627; 17.05.2011 T. 9069/4908; 22.02.2011 T. 9870/1461; 07.02.2011 T. 6542/892; 30.09.2010 T. 2595/7565; 20.09.2010 T. 5770/7046 vb. (www.e-uyar.com)

²⁷⁶³ Bknz: 17. HD. 10.7.2007 T. 3405/2424 (www.e-uyar.com)

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı 2020, s: 14-31; s: 920-969; s: 1124-1164 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2 Baskı 2017, s: 72-75; s: 382-386; s: 581 vd.; s: 1401-1404 – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?» «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-397) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801)

²⁷⁶⁴ **ERDÖNMEZ, G.** age., s: 225 vd.

(işkolunda) -örneğin; inşaat sektöründe, tekstil sektöründe, özel hastane işletme sektöründe, ilaç sektöründe, basın sektöründe, petrol işletmeciliği sektöründe, turizm ve otelcilik sektöründe, taşımacılık sektöründe, gıda sektöründe, tarım sektöründe, emlak sektöründe vb. çalışıyor olmaları veya «borçlu» ile «üçüncü kişi» arasında taşeronluk ilişkisi bulunması halinde- «üçüncü kişi»nin «borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kastını bilmediğini» ileri sürmesi hayatın olağan akışına aykırı bulunacağından, yüksek mahkeme öteden beri verdiği bütün kararlarında bu durumda, *‘borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini’* istikrarlı bir şekilde belirtmiştir. Gerçekten, **yüksek mahkeme;**

√ «İİK’nun 280/I maddesi gereğince aynı sektörde faaliyette bulunan davalı şirketin, borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiğinin de kabulü ile dava konusu gemi satışına ilişkin tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini»²⁷⁶⁵

√ «Üçüncü kişinin borçlu ile yakın yerlerde aynı konuda faaliyette bulunması halinde, İİK. mad. 280 gereğince değerlendirme yapıp yapılmayacağına araştırılması gerektiğini»²⁷⁶⁶

√ «Davalı borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösterdiği, aralarında geçmişten gelen ticari ilişki bulunan davaluların, dinlenen tanık beyanlarına göre ‘faaliyet gösterdiği sektörün küçük bir sektör olduğu’, ‘birbirini tanıdığı’ beyan edildiğinden, davalı üçüncü kişinin borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığı hususu değerlendirilmeksizin davanın reddine karar vermesinin doğru olmadığını»²⁷⁶⁷

√ «Radyatör imalathanesi olduğu bilirkişi raporunda belirtilen taşınmaz yönünden, bu işyerinin öncesinde borçluların faaliyette oldukları bir işyeri niteliğinde olup olmadığı yönünde bir araştırma yapılmadığında, bu bölümlerin devirden önce borçlu veya borçluların faaliyette olduğu işyeri olup olmadığı araştırılarak, borçlular ile üçüncü kişilerin aynı işkolunda faaliyette olduklarına ilişkin somut delillerin de ne olduğu ortaya konularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»²⁷⁶⁸

√ «Mahkemeye, davaluların tamamı aynı sektörde çalışan aynı sitede işyerleri olan ve birbirleriyle ticari alışverişleri olan kişiler olduğu, davalının bu borçların doğumundan sonra çok sayıda yaptığı tasarrufların, mahkemeye ait dosyalarla iptal edildiği, tüm olgular birlikte değerlendirildiğinde davaluların birlikte hareketle davacının alacağına tahsilini engellemek amacıyla devir işlemlerini yaptıkları sonucuna varıldığından bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini»²⁷⁶⁹

√ «Dava konusu taşınmaz fabrika işyeri olup İİK. mad. 280’e uygun olarak bir devrin yapıldığı iddia ve ispat edilmediği gibi, özellikle aynı iş kolunda faaliyet gösteren davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlu şirketin durumunu bilebilecek kişilerden olduğu ve takibine konu çek mesnetlerinin tasarruf tarihinden önceki tarihler olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali gerektiğini»²⁷⁷⁰

√ «Davalı üçüncü kişi, davacı ve davalı borçlu şirket gibi “kuyumculuk” işi ile uğraşmakta olup, davalı şirketin, yine aynı sektörde faaliyet gösteren davacı şirkete borçlu olduğunu bilebilecek konumda olduğunu»²⁷⁷¹

√ «Davaya konu araçların borcun doğumundan sonra üçüncü kişiye rehnedilmiş olması, bu üçüncü kişinin borçludan daha önce alacağı olduğuna dair sulh ve ibra başlıklı belge ibraz etse de, bu belgede alacağın dayanağı olarak çekler gösterilmediği ve bu belgenin her zaman düzenlenebilecek belge niteliğinde olduğu, davalı üçüncü kişi ile

²⁷⁶⁵ Bknz: 17. HD. 29.06.2020 T. 4212/4098 (www.e-uyar.com)

²⁷⁶⁶ Bknz: 17. HD. 10.12.2019 T. 5552/11728 (www.e-uyar.com)

²⁷⁶⁷ Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821 (www.e-uyar.com)

²⁷⁶⁸ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 13586/7714 (www.e-uyar.com)

²⁷⁶⁹ Bknz: 17. HD. 06.11.2018 T. 11139/10499 (www.e-uyar.com)

²⁷⁷⁰ Bknz: 17. HD. 24.04.2018 T. 1701/4425 (www.e-uyar.com)

²⁷⁷¹ Bknz: Antalya BAM. 4. HD. 20.02.2018 T. 1303/189 (www.e-uyar.com)

diğer davalıların aynı şehirde akaryakıt işi ile uğraştıkları ve birbirlerini tanıdıkları anlaşıldığından, rehin işleminin iptaline ilişkin davanın da kabulü gerektiğini²⁷⁷²

√ «Aynı sektörde faaliyet gösteren ve borçlu şirketin mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşılan 4. kişi hakkında da tasarrufun iptali davasının kabulünün isabetli olduğunu»²⁷⁷³

√ «Mahkemece, ivazlar arasında fahiş fark bulunduğu, davalının eşinin borçlularının kız kardeşleri olduğu gibi aynı işkolunda faaliyette buldukları İİK'nun 278/2 ve 280. maddelerine göre tasarrufun iptali gerektiği, diğer davalının da borçlular ile aynı iş kolunda faaliyette bulunduğundan borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğundan bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»²⁷⁷⁴

√ «Davalının borçlu şirket ile aynı işkolunda faaliyette bulunan şirketin ortağı olduğu, anılan bu şirketin yöneticisinin borçlulardan birinin kız kardeşinin eşi olduğu; üçüncü kişinin, bu kişinin yeğeni olduğu ve borçlu şirket ile aynı adreste faaliyette bulunduğundan İİK. mad. 280. maddesi gereğince borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olduğunu»²⁷⁷⁵

√ «Davalının borçlu şirket ile aynı işkolunda faaliyette bulunan Ltd.Şti ortağı olduğu, anılan şirket yöneticisinin borçlulardan birinin kız kardeşinin eşi olup, üçüncü kişinin ...nin yeğeni olduğu ve borçlu şirket ile aynı adreste faaliyette bulunduğu anlaşıldığından, İİK. mad. 280 gereğince borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olduğunu»²⁷⁷⁶

√ «Davalı üçüncü kişinin müdürü olduğu dava dışı şirkette borçlulardan birinin hissedar olduğu, diğer borçlunun ise diğer bazı ortaklara vekaleten genel kurula katıldığı ve aynı iş kolunda faaliyette bulduklarından borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve bilmesi gereken şahıslardan olduğu ve bu durumda İİK. mad. 280 uyarınca tasarrufların iptaline karar verilmesi gerektiğini»²⁷⁷⁷

√ «Dava konusu araç davalı borçlu şirket tarafından üçüncü kişiye, onu tarafından da dördüncü kişiye satılmış, üçüncü kişinin borçlu ile aynı iş hanında faaliyette bulunduğu, diğer davalı dördüncü kişinin de hem iş yeri hem de oturduğu yer olarak borçluların komşuları olduğunu iddia edildiğinden, belirtilen firma kavutlarının getirilerek borçlu ile aynı faaliyet alanında iş yapıp yapmadığı, borçlular ile aynı iş hanında faaliyette bulunup bulunmadığı ve dördüncü kişinin 'de borçluların komşusu olup olmadığı araştırılarak İİK. mad. 280 kapsamında borçluların mali durumları ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini»²⁷⁷⁸

√ «Taşınmazın tapudaki satış bedeli ile rayiç değeri arasında ipotekler dikkate alındığında fahiş bedel farkı olmamakla birlikte davalı üçüncü kişinin, borçlu ile aynı alanda faaliyette oldukları ve borçluyu eskiden beri tanıdığı yönündeki açıklamaları karşısında borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğunun anlaşılması bulunduğundan dava konusu taşınmazın davalı üçüncü kişi tarafından satın alınmasından 6 gün sonra dava dışı Esnaf ve Sanatkarlar Odasına satılması mal kaçırma amacına yönelik olduğundan iptali gerektiğini»²⁷⁷⁹

²⁷⁷² Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 9029/651 (www.e-uyar.com)

²⁷⁷³ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933 (www.e-uyar.com)

²⁷⁷⁴ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 23904/2420 (www.e-uyar.com)

²⁷⁷⁵ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 25136/2419 (www.e-uyar.com)

²⁷⁷⁶ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 23902/2418 (www.e-uyar.com)

²⁷⁷⁷ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23898/1459 (www.e-uyar.com)

²⁷⁷⁸ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23903/1462 (www.e-uyar.com)

²⁷⁷⁹ Bknz: 17. HD. 12.04.2016 T. 9909/4624 (www.e-uyar.com)

√ «Aralarındaki ticari ilişki ve aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle 3. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunu»²⁷⁸⁰

√ «Davalı borçlu ile 3.kişinin aynı sektörde ve yan yana fabrikalarda faaliyet gösterdikleri anlaşıldığından dava konusu tasarrufun 6183 sayılı AATUHK'nun 30.maddesi gereğince, ayrıca dava konusu taşınmaz üzerindeki fabrika binası ve teferruatları ile birlikte satılmış olduğundan ticari işletme devri mahiyetinde olması nedeniyle kıyasen İİK'nun 280/3 maddesi gereğince iptale tabi olduğunu»²⁷⁸¹

√ «Davalıların savunmalarından dava konusu taşınmaz devirlerinin borca mahsuben yapıldığı anlaşıldığından dava konusu dört adet taşınmaz hisse devrine ilişkin davalılar arasındaki 04.04.2011 tarihli tasarrufun İİK'nun 279/1-2. maddesi gereğince (borca mahsuben yapılan taşınmaz devrinin mutad ödeme olmaması nedeniyle) ve yine davalı A.. K.. 'nun borçlu Halit'in kefil olması, aynı işkolunda çalışmaları nedeniyle davalı A.. K.. 'nun borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK'nun 280/1 madde gereğince 09.09.2011 tarihli aciz belgesinde belirtilen alacak miktarıyla sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini»²⁷⁸²

√ «Davalıların gıda sektöründe faaliyette buldukları, aynı zamanda villa komşuları olduğu, tanık beyanlarının ağırlıklı olarak 'dava konusu taşınmazın borçlular tarafından kullanıldığı' yönünde olduğu, dava konusu taşınmazın davalı 3. kişi tarafından kullanılmaması ve kiraya verilmemesine rağmen yapılan keşif sırasındaki mahkeme gözleminde evin eşyalı olduğunun tespit edildiği, yatırım amacıyla alınan lüks villanın sekiz yıl boyunca kiraya verilmemesi ticaretle uğraşan davalı 3. kişi açısından hayatın olağan akışına uygun olarak değerlendirilemeyeceği gözetildiğinden, davalı 3. kişinin borçluların durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü ile dava konusu tasarrufun davacıların alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak İİK. mad. 280/1 madde gereğince iptaline karar verilmesi gerektiğini»²⁷⁸³

√ «Borçlu ile aynı iş kolunda faaliyette bulunan üçüncü kişinin yetkilisi olduğu şirketin borçlu hakkında icra takibi yaptığı, dolayısı ile borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğu anlaşıldığından, iyiniyetli olduğundan söz edilemeyeceğini»²⁷⁸⁴

√ «Davalıların aynı iş kolunda faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olmadığının irdelenerek, ondan sonra toplanan tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»²⁷⁸⁵

√ «Aralarındaki ticari ilişkiler, aynı sektörde faaliyet göstermeleri, davalı tarafından ibraz edilen sözleşme örneği ve tüm dosya kapsamından diğer davalının, borçlu-davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen konumda olduğu, bu nedenle satışın muvazaalı olduğu kabul edilerek, tasarrufun iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu»²⁷⁸⁶

√ «İİK.nun 280.maddesine göre, malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm işlemler; borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastının işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde tasarrufun iptal edileceğini- Davalıların aynı iş kolunda faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup

²⁷⁸⁰ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 634/1577 (www.e-uyar.com)

²⁷⁸¹ Bknz: 17. HD. 10.11.2015 T. 5118/11878 (www.e-uyar.com)

²⁷⁸² Bknz: 17. HD. 29.09.2015 T. 978/9814 (www.e-uyar.com)

²⁷⁸³ Bknz: 17. HD. 25.06.2015 T. 18016/7756 (www.e-uyar.com)

²⁷⁸⁴ Bknz: 17. HD. 27.10.2014 T. 7882/14410 (www.e-uyar.com)

²⁷⁸⁵ Bknz: 8. HD. 01.07.2014 T. 7981/10397 (www.e-uyar.com)

²⁷⁸⁶ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 7633/10394 (www.e-uyar.com)

olmadığının irdelenerek, ondan sonra toplanan tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»²⁷⁸⁷

√ «Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsat devrinin bir karşılık alınarak devir sözleşmesine ve alım satıma konu olduğu, ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun kabulü ile borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösteren 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşıldığını»²⁷⁸⁸

√ «Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsatının alım satıma konu olduğu ve ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun saptanmasına, aynı sektörde faaliyet göstermeleri ve tüm dosya içeriğinden de 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşılmasına göre hastane işletme ruhsatının devrine yönelik tasarrufun iptali gerekeceğini»²⁷⁸⁹

√ «Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsat devrinin bir karşılık alınarak devir sözleşmesine ve alım satıma konu olduğu, ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun kabulü ile borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösteren 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşıldığını»²⁷⁹⁰

√ «Davalı üçüncü kişi şirketin davalı borçlu şirketten olan alacağına mahsuben taşınmazları satın alması ve her iki davalının da aynı sektördeki bir markanın satıcısı ve yetkili servisi olması (yani, üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olması -İİK. mad. 280/1-, tasarrufa konu taşınmazın satış bedeli ile gerçek değeri arasında fahiş fark bulunması karşısında yapılan tasarrufun iptali karar verilmesi gerekeceğini»²⁷⁹¹

√ «Davalıların ortağı oldukları şirket ile davalı borçlu şirket aynı işkolunda faaliyet gösterip fabrikaları da aynı sanayi bölgesinde bulunduğu, taşınmazların, borçlu şirketten davalı üçüncü kişiye satışı, üçüncü kişiden de dördüncü kişilere satışı arasında ise sadece bir haftalık süre olduğundan, taşınmazların, tapu kaydında da muvazaaya dayalı olduğu anlaşılan, taşınmazların gerçek değerinin çok üzerinde miktarlı ipotekler bulunduğu ve tanık ifadesine göre taşınmazların doğrudan borçlu şirketten alınmadığı, arada bir kişinin olduğu hususu dördüncü kişilerce ifade edilmiş olduğundan, davalı dördüncü kişilerin de borçlunun, alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğu kabul edilerek, bu davalılar açısından da davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»²⁷⁹²

√ «Borçlunun ortağı olduğu şirket ile 3. kişinin şirketi aynı işkolunda faaliyet göstermediği gibi adresleri itibariyle de birbirine komşu olmadıkları ve taşınmazın şirketten değil ortağından vekil kullanılmak suretiyle satın alınmış olmasından dolayı davalı 3. kişinin borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilmesini zorlaştıracaktır»²⁷⁹³

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁷⁹⁴

²⁷⁸⁷ Bknz: 8. HD. 01.07.2014 T. 7981/10397 (www.e-uyar.com)

²⁷⁸⁸ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 6358/8986 (www.e-uyar.com)

²⁷⁸⁹ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 13391/8983 (www.e-uyar.com)

²⁷⁹⁰ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 6682/8988 - Aynı doğrultuda; 17. HD. 05.06.2014 T. 6683/8989; 05.06.2014 T. 6684/8990; 05.06.2014 T. 6685/8991; 05.06.2014 T. 6686/8992; 05.06.2014 T. 6358/8986; 05.06.2014 T. 6681/8987 vb. (www.e-uyar.com)

²⁷⁹¹ Bknz: 17. HD. 16.04.2013 T. 5986/5535 (www.e-uyar.com)

²⁷⁹² Bknz: 17. HD. 2.5.2012 T. 3773/5423 (www.e-uyar.com)

²⁷⁹³ Bknz: 17. HD. 03.12.2012 T. 12662/13378 (www.e-uyar.com)

²⁷⁹⁴ Bknz: 17. HD. 30.11.2010 T.8438/10371 (www.e-uyar.com)

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁷⁹⁵

√ «Davalı-borçlu ile diğer davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyette bulunmaları nedeniyle, birbirlerini tanıdıklarından, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını zarar kasdını bilen veya bilebilecek kişilerden sayılacağını»²⁷⁹⁶

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁷⁹⁷

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁷⁹⁸

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁷⁹⁹

√ «Borçlu tarafından, bir mahalli gazetede «isim hakkı»nı, aynı şehirdeki başka bir şirkete devretmesinin, İİK. 280/III’de düzenlenen «ticari işletmenin devri» niteliğinde olduğunu -Benzin istasyonunun devrinin borçlu ile davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, «borçlunun vergi borcu bulunduğunu ve mal kaçırma kasdı»nı bilebilecek kişilerden olduğu 6183 s. K.’dan kaynaklanan tasarrufun iptali davalarında da, İİK. 280/III hükmünün kıyasen uygulanması gerekeceğini»²⁸⁰⁰

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁸⁰¹

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁸⁰²

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁸⁰³

√ «Borçlu tarafından, bir mahalli gazetede «isim hakkı»nı, aynı şehirdeki başka bir şirkete devretmesinin, İİK. 280/III’de düzenlenen ‘ticari işletmenin devri’ niteliğinde olduğunu- Benzin istasyonunun devrinin borçlu ile davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, ‘borçlunun vergi borcu bulunduğunu ve mal kaçırma kasdı’nı bilebilecek kişilerden olduğu 6183 s. K.’dan kaynaklanan tasarrufun iptali davalarında da, İİK. 280/III hükmünün kıyasen uygulanması gerekeceğini»²⁸⁰⁴

²⁷⁹⁵ Bknz: 17. HD. 01.07.2010 T.3114/6223 (www.e-uyar.com)

²⁷⁹⁶ Bknz: 17. HD. 17.06.2010 T. 2098/5632 (www.e-uyar.com)

²⁷⁹⁷ Bknz: 17. HD. 15.12.2009 T. 8003/8465 (www.e-uyar.com)

²⁷⁹⁸ Bknz: 17. HD. 26.10.2009 T. 7756/6765 (www.e-uyar.com)

²⁷⁹⁹ Bknz: 17. HD. 8.10.2009 T. 4700/5799 (www.e-uyar.com)

²⁸⁰⁰ Bknz: 17. HD. 17.9.2009 T. 6102/5519 (www.e-uyar.com)

²⁸⁰¹ Bknz: 17. HD. 23.6.2009 T. 2033/4554 (www.e-uyar.com)

²⁸⁰² Bknz: 17. HD. 11.6.2009 T. 1719/4135 (www.e-uyar.com)

²⁸⁰³ Bknz: 17. HD. 22.04.2009 T. 163/2613 (www.e-uyar.com)

²⁸⁰⁴ Bknz: 17. HD. 07.04.2009 T. 5331/2168 (www.e-uyar.com)

√ «‘Borçlu’ ile aynı işkolu olan tekstil sektöründe faaliyet gösteren ‘davalı dördüncü kişi’ nin, borçlunun mali durumunu ve alacaklılardan mal kaçırma kasdını bilebilecek durumda (İİK. 280/I) olduğunu»²⁸⁰⁵

√ «Davalı-borçlu ile, dördüncü kişi konumunda olan hükmü temyiz eden davalının, aynı işkolu olan tekstil sektöründe faaliyette bulunmaları nedeniyle, borçlunun mali durumunu ve mal kaçırma kasdını bilebilecek durumda sayılması gerekeceğini- Dava konusu taşınmazın birer ikişer gün arayla üçüncü ve dördüncü kişilere satılmış olmasının, alacaklıdan mal kaçırma kasdı’ nı ortaya koyacağını»^{2806 2807}

belirtmiştir.

XI- «Borçlu ile üçüncü kişi arasında ticari ilişki bulunması» da **Yargıtay**’ca ‘yapılmış olan tasarrufun iptali sebebi’ olarak kabul edilmektedir.

√ «Dava konusu ..... ilçesinde mevcut gayrimenkullerin kaydında yer alan ipotek yükleri ile birlikte alınmasına , ödemelerin banka kanalı ile yapılmasına ve ipotek alacaklısı bankanın cevabına göre de kredi borcunun tahsil edilip ipoteklerin kaldırıldığına belirlenmesine göre davalıların ticari sicil kayıtları ve ticari defterleri dosya arasına alınmaksızın, davalıların aynı iş kolunda çalışıp çalışmadıklarının araştırılmaksızın, davalı borçlular ile davalı arasında dava konusu satım ilişkisi haricinde başkaca bir ticari ilişki olup olmadığı birliktelik raporu ile belirlenmezsiniz, yazılı gerekçe ile karar verilmesinin doğru olmadığını»²⁸⁰⁸

√ «Davalı borçlu ile üçüncü kişi arasında, satıştan önce ticari ilişki olduğundan, bu hali ile davalı üçüncü kişinin, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu»²⁸⁰⁹

√ «Aralarındaki ticari ilişki ve aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle 3. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklılarını ızar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunu»²⁸¹⁰

√ «Aralarındaki ticari ilişkiler, aynı sektörde faaliyet göstermeleri, davalı tarafından ibraz edilen sözleşme örneği ve tüm dosya kapsamından diğer davalının, borçlu-davalının mali durumu ile alacaklıları ızar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen konumda olduğu, bu nedenle satışın muvazaalı olduğu kabul edilerek, tasarrufun iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu»²⁸¹¹

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁸¹²

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁸¹³

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»²⁸¹⁴

²⁸⁰⁵ Bknz: 17. HD. 09.03.2009 T. 5118/1201 (www.e-uyar.com)

²⁸⁰⁶ Bknz: 17. HD. 19.02.2009 T. 4840/798 (www.e-uyar.com)

²⁸⁰⁷ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 523-532

²⁸⁰⁸ Bknz: 17. HD. 11.12.2019 T. 560/11817 (www.e-uyar.com)

²⁸⁰⁹ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 4869/11077 (www.e-uyar.com)

²⁸¹⁰ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 634/1577 (www.e-uyar.com)

²⁸¹¹ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 7633/10394 (www.e-uyar.com)

²⁸¹² Bknz: 17. HD. 30.11.2010 T. 8438/10371 (www.e-uyar.com)

²⁸¹³ Bknz: 17. HD. 01.07.2010 T. 3114/6223 (www.e-uyar.com)

²⁸¹⁴ Bknz: 17. HD. 15.12.2009 T. 8003/8465 (www.e-uyar.com)

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini*»²⁸¹⁵

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini*»²⁸¹⁶

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini*»²⁸¹⁷

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini*»²⁸¹⁸

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini*»^{2819 2820}

belirtmiştir.

XII- «*Borçlunun ticari işletmesinin ya da işyerinde bulunan ticari mallarının tamamını veya önemli bir kısmını borçludan devir veya satın alarak işyerini işletmeye başlayan yahut bu malların bir kısmını borçludan almakla beraber, işyerini sonradan işgal eden üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği ve borçlunun da bu hallerde alacaklılarına zarar verme koşulu ile hareket ettiği*» kabul edilir.^(*)

«*Esnaf sınırını aşacak surette ticarethane veya fabrikacılık sayılabilecek faaliyetleri devamlı olarak yapan veya ticarethane ve fabrika kavramlarının kapsamı dışında kalsa bile ticari muhasebenin tutulmasını gerekli kılacak büyüklükte bir örgüte sahip, bağımsız işletme*»²⁸²¹, «*ticaret yapmak için emek, sermaye, doğal kaynak ve tekniği, sisteme ve*

²⁸¹⁵ Bknz: 17. HD. 26.10.2009 T. 7756/6765 (www.e-uyar.com)

²⁸¹⁶ Bknz: 17. HD.08.10.2009 T. 4700/5799 (www.e-uyar.com)

²⁸¹⁷ Bknz: 17. HD. 23.06.2009 T. 2033/4554 (www.e-uyar.com)

²⁸¹⁸ Bknz: 17. HD. 11.06.2009 T. 1719/4135 (www.e-uyar.com)

²⁸¹⁹ Bknz: 17. HD. 22.04.2009 T. 163/2613 (www.e-uyar.com)

²⁸²⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 532 vd.

^(*) UYAR, T. Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 51-86; 536-554; 877-919 - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davası ve Muvazaa, Nam-ı Müstear, İşletmenin Devri, Kanuna Karşı Hile ve Perdeyi Kaldırma Teorisi (ABD. 2016/2; s: 343-403) - UYAR, T. Ticari İşletme Devirlerinin Muvazaa Nedeniyle İptali «İİK. m. 280/III» (ABD. 2014/4, s: 623-656) - UYAR, T. İİK. 'nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2.Baskı, 2017, s: 13-17; s: 787-789; s: 1089-1097 - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Araştırma Görv. Ceren Damar Şenel Armağanı), C: III, Nisan/2020, s: 3941-3981] - BAHTİYAR, M. Yeni Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu'nun Ticari İşletmenin Devri Konusunda Getirdikleri (Legal Huk. Dr. Ekim/2011, S: 106, s: 3889-3910) - DURMAN, O. İcra ve İflas Hukuku, Açısından Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri, 2009-ERİŞİR, E. Ticari İşletmenin Devrinde İhtkak ve Tasarrufun İptali Davaları Arasındaki İlişki (BATIDER, Aralık/2008, S: 4, s: 271-301) - ERTAŞ, Ş. Ticari işletmenin Devrinde Hakların ve Borçların İntikali (Terazi Huk. Dr. Mart/2020, s: 572-579) - ÜLKÜ, M.F. / KARAASLAN, E. Alacaklılardan Mal Kaçırarak Amacıyla Ticari işletmenin Devri ve Türk Hukukunda Bir Bilinmeyen: B.Y. m. 179 (Manisa Bar. Der. Temmuz - Ekim/1999, s: 47-67) - YILDIRIM, M. K. Tasarrufun İptali Davasında Ticari İşletme Devri Karinesi (Prof. Dr. Nur Cantel'e Armağan, 2013/2, s: 471-482)

²⁸²¹ BİRSEL, M.T. Ticari İşletme Hukuku, 1970, s: 75

amaca yönelik olarak plan ve uyumlu biçimde bir araya getirip, ekonomik mal veya hizmet üretmek üzere işleyen birim»²⁸²² vb. **şeklinde** tanımlanan **‘ticari işletme** den söz edebilmek için, orada ‘işçi’ çalıştırılması da gerekli değildir.²⁸²³

Yüksek mahkeme, tasarrufun iptali davalarında, İİK. mad. 280/III’deki ‘ticari işletme’ kavramını daha geniş yorumlamakta ve «ticari bir aracın (taksinin, kamyonun, iş makinesinin) devrini» ‘ticari işletme devri’ olarak algılamaktadır.²⁸²⁴

Ayrıca belirtelim ki «bir malvarlığının veya işletmenin²⁸²⁵ devri halinde» malvarlığının veya işletmenin aktifinde yer alan borçların tümünün bir kişiden (devredenden), diğer bir kişiye (devralana) -TBK’nun 202. maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde geçer.²⁸²⁶

Bu karine, ancak *iptal davası açan alacaklıya* ‘sözü geçen devrin, satış veya ticari işletmenin (işyerinin) terk edildiği tarihten en az üç ay önce durumun yazılı olarak bildirildiği’ veya ‘ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaların asılmasıyla’ birlikte ‘ticaret sicili gazetesiyile’, bu mümkün olmadığı taktirde, ‘bütün alacaklıların öğrenmelerini temin edecek şekilde munasip vasıtalarla ilân olunduğu’ ispat edilerek çürütülebilir (İİK. mad. 280/III)

Başka bir deyişle, kanun koyucu İİK. mad. 280/III’de «tacir olan borçlular için» özel bir durum öngörerek, bu halde, gerek «borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdını» ve gerekse üçüncü kişinin «bu kasdı bildiklerini» farzetmiştir.

Bu hükme göre, üçüncü kişi; borçlu – tacirden; **a)** «Ticari işletmesinin veya işyerinin önemli bir kısmını devralmış veya satın almışsa, **b)** Yahut, işyerindeki ticari mallarının tamamını veya önemli bir kısmını devralmış veya satın almışsa», **c)** Ya da; ticari işletmesinin/işyerinin bir kısmını iktisap ettikten sonra ticari işlemeyi/işyerini sonradan işgal etmişse, **borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdı** ile hareket etmiş sayılır.

Başka bir deyişle, böyle bir durumda, İİK. m. 280/III’de yer alan bu ‘karine’ nedeniyle, «üçüncü kişinin borçlunun borca batık olduğunu» ve ‘alacaklılara zarar verme kasdıyla hareket ettiğini’ bildiği» kabul edilmektedir.²⁸²⁷

Kanunun kabul ettiği bu karine ancak iki şekilde çürütülebilir:

√ «*Borçlu ya da üçüncü kişi, devir, satış veya terk tarihinden itibaren en az üç ay önce, durumu iptal davasını açan alacaklıya yazılı olarak bildirdiklerini*» ya da,

√ «*Borçlu ya da üçüncü kişi, yine devir, satış veya terk tarihinden itibaren en az üç ay önce, ticari işletmenin bulunduğu yerde, bu durumu belirten, görülebilir levhalar asmakla beraber ayrıca Ticaret Sicili Gazetesiyile, bu mümkün olmadığı takdirde, bütün*

²⁸²² DURMAN, O. age. s: 26

²⁸²³ KAR, B. İşletme, İşyeri ve İşin Gereklerinden Kaynaklanan Nedenlere Dayalı Fesihlerde Yargısal Denetim (Çalışma ve Toplum Ekonomi Dergisi, S: 17, s: 105 vd. - GÜNER, S. 6102 sayılı TTK ve 4857 sayılı İş Kanunu Düzenlemeleri Işığında İşyeri Devri ve İş İlişkilerine Etkisi (Legal Der. Kasım/2015, s: 114) - ÖZKARACA, E. İşyeri Devrinin İş Sözleşmelerine Etkisi ve İşverenlerin Hukuki Sorumluluğu, 2008, s: 20

²⁸²⁴ Bknz: 17. HD. 09.06.2014 T. 2388/9209; 06.02.2012 T. 13158/1129

²⁸²⁵ ACEMOĞLU, K. Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri, 1971 - ÇİÇEK, M. İşyerinin Devri, 2017 - KILIÇOĞLU, A.M. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 19. Bası, 2015 - KARA, A. Ticari İşletmelerin Devri ve İş İlişkilerine Etkisi (İBD. Ocak-Şubat/2017, s: 133 vd.) - ERDEM, H.E. Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Ticari İşletmenin Devri (Prof. Dr. Aydın ZEVLİLER’e Armağan, 2013, C: 1, s: 987-1018) - DEMİR, K. Ticari İşletmenin Devrinde Yeni Devrinde Yeni Dönem: Eski ve Yeni Sorular (İst. Huk. Fak. Mec. C: LLI, 2013, S: 2, s: 103-120) - USLU, G. Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticari Şirketlerine Aynı Sermaye Getirmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sorunlar (İst. Huk. Fak. Mec. C: LLI, 2013, S: 2, s: 145-164)

²⁸²⁶ OĞUZMAN, M.K./ÖZ, T. Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C: 2, s: 621 vd.

²⁸²⁷ Bknz: ÇETİNEL, T. age. s: 69

alacaklıların öğrenebilecekleri şekilde, uygun vasıtalarla ilan ettiklerini” isbat ederlerse, aleyhlerindeki karineyi çürütebilirler.²⁸²⁸

Açıklanan bu hükümle, iptal davalarına konu olabilecek tasarruflar arttırılmıştır.²⁸²⁹

Yüksek mahkeme, buraya kadar açıklanan *İİK. mad. 280/III’de* öngörülen bu ‘karine’ ile ilgili olarak;

√ «*Dava konusu çelik yakıt tanklarının borçlu şirketin ticari emtiasından biri olduğu, bu emtianın borçlu şirketin ticari işletmesinin önemli bir kısmını oluşturması halinde İİK’nun 280. maddesi gereğince yapılan devir, ticari işletmenin devri niteliğinde alacağından, mahkemece satış tarihinde dava konusu geminin, borçlunun ticari işletmesinin önemli bir mal varlığını oluşturup oluşturmadığı araştırılarak, oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini*»²⁸³⁰

√ «*Taşınmazlar üzerinde taşınmazın değerinden fazla ipotek bulunduğu, bu itibarla ivaz farkından bahsedilemeyeceği, davalı borçlular ile diğer davalılar arasında İİK’nun 280/2 maddesinde sayılan bir yakınlık olmadığı ve taşınmazların tapudaki niteliklerinin mesken oluşu dikkate alınarak ticari işletme hükmünde de olmadığı anlaşıldığından tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiği*»²⁸³¹

√ «*Davalılar arasındaki işlemlerin örtülü işyeri devri mahiyetinde olduğunun tespit edilerek İİK 280/3 gereğince iptale tabi bulunduğu*»²⁸³²

√ «*Davalı borçlunun satılan taşınmazda bir ticari faaliyeti olmadığından, taşınmazın işyeri vasfında olmasının İİK’nun 280. madde anlamında bir işyeri devri sonucunu doğurmayacağı*»²⁸³³

√ «*Davalı takip borçlusu şirket tasfiye halinde olduğundan ‘taşınmazı alan davalının bunu bilerek aldığı, İİK 280/3 maddedeki karinenin aksi davalılar tarafından yasada belirtildiği şekilde çürütülemediği’nden bahisle ‘davanın kabulüne’ karar verilmesi gerekeceği*»²⁸³⁴

√ «*Borçlu şirkete ait fabrikanın diğer davalı şirkete devredilmiş olması nedeniyle, İİK’nun 280/3. maddesi gereğince ‘işyerini devir alan şirketin borçlunun alacaklarını ızzar kastını bildiği ve borçlunun da bu hallerde ızzar kasdıyla hareket ettiğinin kabul edilmesi gerektiği, bu karinenin davalı şirketlerce devir işlemine ilişkin keyfiyetin İİK’nun 280/3. maddesinde belirtildiği şekilde ilan edilmemesi nedeniyle çürütülmediği’nden bahisle, davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini*»²⁸³⁵

√ «*Borçlu şirket tarafından iş makinelerinin devredilmesinin İİK. mad. 280/3 gereğince iptale tâbi olduğunu- Dava konusu iş makinelerinin davalı borçlu firmanın İİK ’ın 280/3. maddesi gereğince ticari işletmesinin mühim bir kısmını oluşturup oluşturmadığı hususu karar yerinde tartışılmadan ve dosya içerisindeki belgelerden de davalılar arasında, işçileri ve ortakların adresleri hususlarında irtibat olduğu, bunun davaya etkisi değerlendirilmeden ‘davanın reddine’ karar verilmesinin doğru olmadığını*»²⁸³⁶

√ «*Dava konusu gayrimenkullerin davalı borçlu şirketin İİK. mad. 280/3 gereğince ticari işletmesinin mühim bir kısmını oluşturup oluşturmadığı araştırılmaksızın, ‘tasarrufun iptali davasının reddine’ karar verilmesinin hatalı olduğunu*»²⁸³⁷

²⁸²⁸ Bu konuda ayrıca bkz: **KAZANCI, T.İ.** age., s: 180 vd.

²⁸²⁹ **SARISÖZEN, İ.** Yargılama Usulü, s: 54

²⁸³⁰ Bknz: 17. HD. 29.06.2020 T. 4212/4098 (www.e-uyar.com)

²⁸³¹ Bknz: 17. HD. 03.02.2020 T. 5150/349 (www.e-uyar.com)

²⁸³² Bknz: 17. HD.18.12.2019 T. 5577/12150 (www.e-uyar.com)

²⁸³³ Bknz: 17. HD.17.12.2019 T. 609/12065 (www.e-uyar.com)

²⁸³⁴ Bknz: 17. HD.03.12.2019 T. 5264/11413 (www.e-uyar.com)

²⁸³⁵ Bknz: 17. HD.25.11.2019 T. 2426/11070 (www.e-uyar.com)

²⁸³⁶ Bknz: 17. HD. 17.09.2019 T. 14452/8174 (www.e-uyar.com)

²⁸³⁷ Bknz: 17. HD. 17.09.2019 T. 14723/8173 (www.e-uyar.com)

√ «Davacının takibe esas bononun lehartı iken senedi ciro ederek borçlu konumuna geldiği ve davalı şirket yönünden borç senedin tanzim tarihinde doğduğu, takip konusu alacağın davalı tarafından temlik alınması durumunda, borcun temlik tarihinde doğmuş olduğu sonucunu doğurmadığı, tasarruf, borcun doğumundan sonra yapıldığından ve dava konusu taşınmaz aynı zamanda petrol işyeri olduğundan, İİK. mad. 280/3 uyarınca tasarrufun iptali gerektiğini»²⁸³⁸

√ «Borçlunun iflasına karar verilen dosyadaki bilanço verileri de dikkate alınarak, davalıya yapılan taşınmaz satışının İİK. mad. 280 kapsamında iflas eden şirketin mal varlığının önemli bir kısmını oluşturup oluşturmadığı araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»²⁸³⁹

√ «Taşınmazın hem şirket üzerine kayıtlı olması hem de bilirkişilerce belirlenen gerçek değerinin 2.000.000,00 TL gibi yüksek bir bedel olması karşısında, İİK. mad. 280/son gereğince şirketin sermayesinin mühim bir kısmını oluşturup oluşturmayacağı konusunda bir değerlendirme yapılması gerektiğini- Mahkemece davalı borçlu şirketin tüm ticari sicil kayıtları ve tüm ticari defterleri getirilerek üzerinde inceleme yapılarak, şirketin sermayesinin belirlenip, dava konusu taşınmazın değerinin (bilirkişi tarafından belirlenen 2.000.000,00 TL) söz konusu şirketin belirlenen sermayesinin mühim bir kısmını oluşturup oluşturmadığı konusunda ayrıntılı ve denetime elverişli bir rapor alınarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»²⁸⁴⁰

√ «Davalı-borçlu şirket adına kayıtlı ‘fabrika’ vasıflı gayrimenkulün devrinin, ‘şirket mallarının devri’ niteliğinde olması nedeniyle İİK mad. 280/III gereğince iptale tabi olduğunu»²⁸⁴¹

√ «Bozma sonrasında yapılan tasarrufun iptali davasında satışa konusu taşınmazın sadece fabrika binası olmadığı, bir kısım demirbaşların da borçlu tarafından davalı üçüncü kişiye satıldığı anlaşıldığından, bu tasarrufun İİK. mad. 280/son kapsamında (ticari işletme devri) iptale tabi olduğunu»²⁸⁴²

√ «Tasarrufa konu gayrimenkulün niteliğinin ‘fabrika binası’ olması nedeniyle, yapılan tasarrufun İİK mad. 280/III hükmü gereğince ‘ticari işletme devri’ sayılması gerektiği, bu nedenle iptaline karar verilmesi icap edeceğini»²⁸⁴³

√ «Davalı borçlu ve üçüncü kişi arasındaki boş fabrika binası satışının, makinaların ayrı binanın ayrı satılmasının çalışan bir işyerinin işletme olarak satılmadığının göstergesi olamayacağından ticari işletme devri olmadığı yönündeki görüşün isabetli olmadığını»²⁸⁴⁴

√ «Dava konularından biri olan taşınmazda borçlu şirketin faaliyette bulunduğu çelik fabrikasının olduğu, İİK. mad. 280’de belirtilen devir koşullarının gerçekleştiğinin iddia ve ispat edilmediği, davalı üçüncü kişi şirketin grup şirketlerinin de aynı adada komşu işyeri malikleri olduğu anlaşıldığından, davalılar borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasındaki taşınmaz satış işleminin işyeri devri mahiyetinde olduğu ve bu bağlamda diğer dava konusu taşınmaz yönünden de anılan şirket yetkililerinin komşu işyeri sahipleri olarak borçluyu önceden tanıdıkları dolayısı ile mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildikleri anlaşıldığından, davanın tüm taşınmazlar yönünden İİK. mad. 280 gereğince kabulüne karar verilmesi gerektiğini»²⁸⁴⁵

√ «Ticari işletmenin veya işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamını veya mühim bir kısmını devir veya satın alan yahut bir kısmını iktisapla beraber işyerini sonradan

²⁸³⁸ Bknz: 17. HD. 09.04.2019 T. 457/4362 (www.e-uyar.com)

²⁸³⁹ Bknz: 17. HD. 05.03.2019 T. 3011/2449 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴⁰ Bknz: 17. HD. 24.12.2018 T. 17281/12670 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴¹ Bknz: 17. HD. 21.11.2018 T. 7197/11030 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴² Bknz: 17. HD. 05.06.2018 T. 7340/5854 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴³ Bknz: 17. HD. 16.05.2018 T. 18908/5098 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴⁴ Bknz: 17. HD. 13.12.2017 T. 10986/11644 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴⁵ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 8999/11577 (www.e-uyar.com)

işgal eden şahsın, borçlunun alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve borçlunun da bu hallerde ızzar kastıyla hareket ettiğinin kabul edildiği, bu karinenin, ancak iptal davasını açan alacaklıya devir, satış veya terk tarihinden en az üç ay evvel keyfiyetin yazılı olarak bildirildiğinin veya ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaları asmakla beraber Ticaret Sicili Gazetesiyle; bu mümkün olmadığı takdirde bütün alacaklıların itilamını temin edecek şekilde münasip vasıtalarla ilan olunduğunun ispatla çürütülebileceğini»²⁸⁴⁶

∇ «Dava konusu taşınmazın borçlunun da faaliyette bulunduğu ‘işyeri’ olduğu ve İİK. mad. 280’de belirtilen devir koşullarının gerçekleştiği iddia ve ispat edilmediğinden, davalı üçüncü kişilerin daha önce avukatlığını yapan kişinin borçlunun teyzesinin oğlu olduğu ve bu nedenle satıştan önce tanışıyor oldukları ve kimi zaman borçluya borç para verdikleri ve bunları iade etmediği de davalılar vekilinin dilekçelerinde açıkça belirtildiğinden, satış işleminin ‘işyeri devri’ mahiyetinde olduğunun kabul edileceği ve şirket yetkililerinin borçluyu önceden tanıdıkları dolayısı ile mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildikleri anlaşıldığından davanın kabulü gerektiğini»²⁸⁴⁷

∇ «Tapuda 1.380 metrekare miktarlı tarla olarak gözükmesine rağmen bilirkişi raporunda taşınmazın 258 metrekarelik bölümünde dava konusu parsel üzerinde yer alan yoğurt imalathanesinin ek binasının (alt katta buzhaneler ve bulaşıkhanesi, ikinci katta idari bölüm) bulunduğu belirtildiğinden bu durumun İİK’nun 280/3-son madde kapsamında (ticari işletmenin tamamen veya kısmen devri) değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»²⁸⁴⁸

∇ «Davalılar arasındaki ticari minibüs satışının işyerinin devri mahiyetinde olduğu ve tarafların birbirlerini tanıdıkları ve borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşıldığından İİK 280.madde gereğince davalılar arasındaki tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini»²⁸⁴⁹

∇ «Tasarrufun iptali davasına konu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen bedeli arasında fahiş fark bulunmasa da, taşınmazın borçlunun da faaliyette bulunduğu ‘işyeri’ olduğu ve İİK.mad. 280’de belirtilen devir koşullarının gerçekleştiğinin ispatlanamaması durumunda, davalılar arasındaki satış işleminin işyeri devri mahiyetinde olduğu anlaşıldığından davanın İİK. mad. 280 gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»²⁸⁵⁰

∇ «Davalı borçlu ‘1993 yılından beri ekonomik sıkıntı içinde olduğunu, 2001 yılında daha da fazla ekonomik sıkıntıya düştüklerini, 1993 yılından beri 1.800 dönüm arazi satışlarını’ belirtirken, davalı 3.kişiler ‘2001 yılında da borçlu şirketten iki taşınmaz aldıklarını, borçludan aldıkları taşınmazları yine borçlu şirkete kiraladıklarını, kira bedeline ilişkin rehin sözleşmeleri yaptıklarını’ belirterek bu yöndeki kira ve rehin sözleşmelerini delil olarak sunduklarından, dava konusu taşınmazlar üzerinde davacı şirketin ticari faaliyetinin konusuna uygun olarak yem fabrikası, konut, bekçi kulübesi, tavuk kümesleri, ofis, yem depoları ve atölye olduğu anlaşıldığından, dava konusu tasarrufun İİK. mad. 280/3 gereğince ‘ticari işletme devri’ niteliğinde olduğu, davalı 3.kişilerin borçlunun durumunu ve amacını 2001 yılından beri bildikleri, dolayısıyla dava konusu tasarrufların İİK. mad. 280/1 madde gereğince de iptale tabi olduğunu»²⁸⁵¹

∇ «Taşınmazın seramik fabrikası kurmak üzere davalılardan ... Seramik Ltd.Şti.ne tahsis edildiği ve bu şirket tarafından fabrikanın 2008 yılı Mart-Nisan aylarında üretime başlandığı, ancak işletmesel sebeplerle meydana gelen ekonomik zorluklar yaşandığı, borçları sebebiyle elektrik, su ve doğalgazın kesilmesinden sonra faaliyetine devam edemeyerek

²⁸⁴⁶ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 8999/11577 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴⁷ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 18113/6991 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴⁸ Bknz: 17. HD. 09.06.2015 T. 4523/8439 (www.e-uyar.com)

²⁸⁴⁹ Bknz: 17. HD. 16.05.2017 T. 6070/5512 (www.e-uyar.com)

²⁸⁵⁰ Bknz: 17. HD. 09.05.2017 T. 4923/5240 (www.e-uyar.com)

²⁸⁵¹ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 24872/2454 (www.e-uyar.com)

2008 yılı Kasım ayında faaliyetine son verildiği, bunun sonucu olarak yıl sonuna kadar personelin iş sözleşmelerinin aynı şirket tarafından feshedildiği, işyerinin kurulu olduğu taşınmazın ... Seramik Ltd.Şti ne devredildiği, yaklaşık 3 yıl sonra bedelsiz olarak iade edildiği, bu tarihten sonra arsa olan cinsinin ‘seramik fabrikası’ olarak değiştirildiği, taşınmazın 2010’da ... Ltd.Şti. ne satış suretiyle devredildiğini, taşınmaz üzerindeki taşınmazların da ... Ltd.Şti. tarafından işlendiğinin bildirildiği, 2008’de kapanmasından ve işçilerin iş akitlerinin sona ermesinden sonra işyerinin 1,5 yıl kadar kapalı kaldığı, işyeri kapatılmadan ve işçilerin iş akitleri feshedilmeden ya da en azından iş sözleşmesinin feshi anına kadar işyerinin davalılardan ... Ltd.Şti. ye devredildiğine dair yapılmış bir hukuk işlemine ilişkin belge veya delilin bulunmadığı, işyerinin kapatılmasından ve işçilerin iş akitlerinin feshedilmesinden uzunca bir süre sonra işyerini devralmayı düşünen bir şirket tarafından eski borçların ödenmesi veya haczedilenlerin hacizden kurtarılması, fabrikanın kurulu bulunduğu arsanın devralınması gibi işlemlerin yasanın öngördüğü koşullarda birlikte sorumluluğu gerektiren işyeri devrine ilişkin hukuki işlemler olarak nitelendirilemeyeceği, iş sözleşmesi mevcut iken davalı iki şirket arasında yapılmış bir işyeri devri söz konusu olmadığı gerekçesiyle (genel anlamda da her iki şirket arasında organik bağ bulunmadığı da gözetildiğinde) tasarrufun iptaline dair davanın reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu»²⁸⁵²

√ «Davacının ticari defterleri üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesi ile borcun tasarruftan önce doğduğu anlaşıldığından ve borçlu ve davalı üçüncü kişi arasındaki taşınmaz satışının işyeri devri niteliğinde olduğundan İİK. mad. 280 uyarınca gerekli işlemlerin yapılmaması karşısında tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini»²⁸⁵³

√ «Davalılar arasında satış işleminin işyeri devri mahiyetinde olduğu anlaşıldığından tasarrufun iptaline ilişkin davanın İİK. mad. 280 gereğince kabulüne karar verilmesi gerektiğini»²⁸⁵⁴

√ «Davacının ticari defterleri üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesi ile borcun tasarruftan önce doğduğu anlaşıldığından ve borçlu ve davalı üçüncü kişi arasındaki taşınmaz satışının işyeri devri niteliğinde olduğundan İİK. mad. 280 uyarınca gerekli işlemlerin yapılmaması karşısında tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini»²⁸⁵⁵

√ «Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen bedeli arasında fahiş fark bulunmamakla birlikte, dava konusu taşınmazın fabrika işyeri olduğu sabit olup maddede belirtilen devir koşullarının gerçekleştiği iddia ve ispat edilmediği, bu durumda davalılar arasındaki satış işleminin işyeri devri mahiyetinde olduğu anlaşıldığından davanın İİK 280. maddede gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini, ancak dosya içerisindeki belgelerden, dava konusu taşınmazın dava dışı banka tarafından davalı üçüncü kişi şirkete borcundan dolayı ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile takip yaptığı anlaşıldığından, mahkemece, anılan takip dosyasının da incelenerek İİK’nun 283. maddesi gereğince davanın bedele dönüşüp dönüşmediğinin de değerlendirilmesi gerekeceğini»²⁸⁵⁶

√ «Davalı 3. kişinin 1994 yılından beri ticaretle uğraştığı, birden fazla aile şirketinde ortak ve müdür olduğu, mevcut taşınmazları bulunduğu, banka hesap hareketlerinden dava konusu taşınmazı alabilecek ekonomik güce sahip olduğu anlaşıldığından ‘dava konusu taşınmazı alabilecek ekonomik gücü olmadığı’ şeklindeki gerekçe hatalı ise de, dava konusu taşınmaz üzerinde fabrika binası olduğu, taşınmazın yani fabrikanın içindeki tüm demirbaşlarla birlikte davalı 3. kişiye satıldığı, borçlu şirket ortağı ve müdürü-

²⁸⁵² Bknz: 17. HD. 01.03.2017 T. 24550/2172 (www.e-uyar.com)

²⁸⁵³ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 24001/1455 (www.e-uyar.com)

²⁸⁵⁴ Bknz: 17. HD. 07.02.2017 T. 17421/1093 (www.e-uyar.com)

²⁸⁵⁵ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 24001/1455 (www.e-uyar.com)

²⁸⁵⁶ Bknz: 17. HD. 24.01.2017 T. 22302/495 (www.e-uyar.com)

nün beyanı, icra dosyası ve haciz tutanağından borçlu şirketin aciz halinde olduğu anlaşıldığından, dava konusu tasarrufun İİK. mad. 280/son gereğince iptale tabi bulunduğunu»²⁸⁵⁷

√ «Davalı 3.kişinin borçlunun komşusu, diğer davalı 3.kişinin ise borçlunun vekili olduğu, aynı gün borçlu tarafından davalı 3. kişiye sekiz araç, diğer davalı 3. kişiye farklı iki günde 6 araç satılmış olması nedeniyle, davalı 3.kişilerin borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olması ve bu durumun ticari işletmenin kısmen devri mahiyetinde olması nedeniyle, reddedilen araçlar yönünden de davanın, İİK'nun 280.mad-desi gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»²⁸⁵⁸

√ «Protokole göre çeklerin bedelsiz olduğu, asıl davalı şirketin aktiflerini devralan şirketin İİK. mad. 280/4 ve TTK.mad. 687/1 gereği davacı borçlunun bilerek zararına hareket ettiği gerekçesiyle, dava konusu çeklerden dolayı davacının davalılara borçlu olmadığına tespiti gerektiğini»²⁸⁵⁹

√ «Bir ticari işletmenin ya da işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamını veya önemli bir kısmını iktisapla beraber işyerini sonradan işgal eden şahsın borçlunun alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve borçlunun da bu halde ızzar kastı ile hareket ettiğinin kabul olunacağını»²⁸⁶⁰

√ «Dava konusu hisse devirlerinin iptali gerektiği, taşınmaz üzerinde borçlu işyeri olduğundan yapılan devrin aynı zamanda işyeri devri niteliğinde olduğu, taşınmaz borçlu şirketten satın alanların yakın akrabalık ve iş ilişkisi nedeni ile olduğu, davalı şirketin ise ticari işletme niteliğinde olan taşınmazları satın almış olması ve satın alan davalı şirket ile satılan işletmenin bitişik konumda bulunması dava konusu parsellerin bitişliğinde komşu işyeri olarak aynı alanda faaliyette bulunduğundan iyiniyetli sayılmayacağından bahisle davanın kabulüne karar verilmesinin isabetli olduğunu»²⁸⁶¹

√ «Dava konusu iptali istenen tasarrufların tarafı olmayan davalılar hakkındaki davanın husumet yokluğundan reddi gerektiğini- Davalı borçlu şirket tarafından davalı 3.kişi şirkete satışı yapılan taşınmazın üzerinde benzin istasyonu bulunduğundan dava konusu tasarrufun ticari işletme devri niteliğinde olması nedeniyle İİK. mad. 280/3 gereğince, bayilik sözleşmesinden davalı borçlu şirketin davalı 3.kişi şirketin bayisi olduğu, borç tasfiye ve yenileme protokolü ile borç tasfiye ve işletme ortaklık protokolünden de davalı borçlu şirketin davalı 3.kişi şirkete borçları olduğu dolayısıyla davalı 3. kişi şirketin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK'nun 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğu, davalı borçlu şirketin (18,9 hissesi oranında) dava konusu parsellerin davalı 3.kişi şirkete devrine ilişkin tasarrufun davacının alacak ve ferileriyle iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu»²⁸⁶²

√ «Dava konusu tesisine ilişkin tasarruflar İİK. mad. 280/1 madde gereğince iptale tabi olup anılan tesis halen davalı elinde olduğundan davacının dava konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak dava konusu tesisinin devrine ilişkin tasarrufların davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekirken elden çıkmış gibi düşünülerek davalıların tazminatla sorumlu tutulmasının hatalı olduğunu»²⁸⁶³

√ «Taşınmazın tapudaki satış bedeli ile rayiç değeri arasında taşınmaz üzerindeki ipotek dikkate alındığında fahiş bedel farkı olmamakla birlikte davalı üçüncü kişi ile

²⁸⁵⁷ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 12059/167 (www.e-uyar.com)

²⁸⁵⁸ Bknz: 17. HD. 04.10.2016 T. 14167/8533 (www.e-uyar.com)

²⁸⁵⁹ Bknz: 19. HD. 22.09.2016 T. 18158/12599 (www.e-uyar.com)

²⁸⁶⁰ Bknz: 17. HD. 22.11.2016 T. 14599/10736 (www.e-uyar.com)

²⁸⁶¹ Bknz: 17. HD. 20.09.2016 T. 4982/7977 (www.e-uyar.com)

²⁸⁶² Bknz: 17. HD. 21.06.2016 T. 5636/7564 (www.e-uyar.com)

²⁸⁶³ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 14749/6338 (www.e-uyar.com)

borçlu arasındaki taşınmaz satışı işyeri devri niteliğinde olduğundan, İİK. mad. 280 gereğince iptali gerektiğini»²⁸⁶⁴

√ «Dava konusu taşınmazın aynı zamanda borçlunun işyeri niteliğinde olduğu, ödeme emrinin borçluya bu işyerinde tebliğ edildiği anlaşıldığından, tasarrufun İİK. 'nun 280.maddesi kapsamında ticari işletme devri şeklinde gerçekleştiğinin kabulü gerektiğini- Dava konusu taşınmazın borçlu ile ilişkisi olduğu anlaşılan kişilerce kurulan 3.kişi şirket tarafından, kuruluşundan iki gün sonra satın alınmış olduğu, davalı 3.kişi şirket ortağının taşınmaz üzerinde ipoteği olup bu itibarla borçlunun içinde bulunduğu durumu, alacaklıları, ızzar kasdını bilebilecek kişilerden olduğu gözetildiğinde, davanın kabulü ile tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini»²⁸⁶⁵

√ «Taşınmazı satın alan üçüncü kişiler arasındaki yakın irtibat nedeni ile davalının borçlu şirketin amacını ve durumunu bilebilecek kişilerden olduğu gibi taşınmazın şirketin malvarlığının önemli bir kısmını oluşturduğundan dava konusu tasarrufun İİK 280/1.maddeler gereğince 5 yıllık süreye tabi olduğu, dava tarihi itibari ile 5 yıllık sürenin henüz dolmadığından, İİK. mad. 280 uyarınca davanın bu taşınmaz yönünden de kabulüne karar verilmesi gerektiğini»²⁸⁶⁶

√ «İşçilik alacağına dayanan davacı alacaklının borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleştiği, kati aciz belgesi bulunduğu, borçlu şirketin iki ortağından birinin borçlu şirketteki hisselerini takip konusu alacaktan sonra devrederek, davalı 3.kişi şirkette ortak olduğu, borçlu şirketin üç adet bilet satış noktası ve yazıhanesinin davalı 3.kişi şirket tarafından kullanıldığı anlaşıldığından, davalılar arasındaki işlemlerin örtülü işyeri devri mahiyetinde olup İİK. mad. 280/3 gereğince iptale tabi olduğunu- İİK. mad. 283/1 uyarınca, kati aciz belgesi ile belirlenen meblağ ile sınırlı olarak davalı 3.kişinin malvarlığı üzerinde haciz ve satış yetkisi verilmesi gerektiğini»²⁸⁶⁷

√ «Tasarrufa konu taşınmazın dükkan niteliğinde olması ve o taşınmaz üzerinde borçlunun ortağı olduğu şirkete ait lokanta bulunmasının taşınmazı ticari işletmenin mühim bir parçası olduğunun kabulünü gerektirmediği, davalı borçlunun tasarrufu, lokanta işletmeciliği yapan şirkete ait hisse satışı değil, dükkanın mülkiyetine ait hisse satışı (dükkan satışı) olduğu anlaşıldığından, İİK'nin 280/son maddesinin uygulanma imkanının bulunmadığını»^{2868 2869}

belirtmiştir...

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlık;

• Davacı vekili, 10.05.2020 tarihli “dava dilekçesi”nde özetle;

“- Davalı-borçlu (M. Ş. D.) tarafından müvekkili (B. B.)’ye verilmiş bulunan 10.01.2014 ve 17.01.2014 vade tarihli 250.000 TL. bedelli 2 adet bononun vadesinde ödenmemesi üzerine, İstanbul ... İcra Müdürlüğü’nün 2018/... sayılı dosyası ile bu senetlerin icra takibine taraflarınca konu yapıldığını ve takibin kesinleştiğini,

- Borçlunun malvarlığı hakkında yaptıkları araştırma sonucunda borçlunun ... plaka sayılı araç dışında herhangi bir malvarlığına rastlanmadığını, bu araç üzerinde de elli dosyadan konulmuş haciz bulunduğunu,

- Borçlunun adresine fiili haciz için gidildiğinde haczi kabil mal bulunmadığını, bu hususun haciz tutanağında açıkça belirtildiğini,

²⁸⁶⁴ Bknz: 17. HD. 12.04.2016 T. 14542/4637 (www.e-uyar.com)

²⁸⁶⁵ Bknz: 17. HD. 18.02.2016 T. 20766/1876 (www.e-uyar.com)

²⁸⁶⁶ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 7649/1742 (www.e-uyar.com)

²⁸⁶⁷ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 18812/1732 (www.e-uyar.com)

²⁸⁶⁸ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 17984/1574 (www.e-uyar.com)

²⁸⁶⁹ Bu konudaki diğer içtihatlar için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 558-570

- Yapılan araştırmada borçlunun İstanbul ili, ... ilçesi, 442 ada, 1 parselde kayıtlı gayrimenkuldeki hissesini 12.02.2014 tarihinde diğer davalı (N. G.)’ye devrettiğini öğrendiklerini,

-Takip konusu her iki senedin düzenlenme tarihi 03.01.2014 olduğundan, borçlunun müvekkiline borçlandıktan sonra taşınmazdaki hissesini diğer davalıya devretmiş olduğunu,

- Davalı-borçlunun, dava konusu taşınmazdaki hissesini diğer davalıya devrettikten sonra da fiilen taşınmazı kullanmaya devam ettiğini, bu hususun 17.11.2016 tarihinde İstanbul ... İcra Müdürlüğü’nün 2016/... Talimat sayılı dosyasından yapılan haciz sırasına tespit edildiğini,

- Dava konusu taşınmazın ticari işletme niteliğinde olduğunu, buna rağmen tarafların satıştan 3 ay önce İİK. m. 280/III’teki ilan formalitesini yerine getirmediklerini,

- Ayrıca taşınmazın tapuda gösterilen satış bedelinin, gerçek değerinin çok altında bulunduğunu vb.”

b e l i r t e r e k “İİK.’nun 283. maddesine göre kendilerine satış ve icraen tahsil yetkisi verilmesini” talep etmiştir.

• Davacı vekili, daha sonra 18.05.2021 tarihli “*ıslah dilekçesi*”nda özetle;

“- İİK.’nun 277 vd.na göre açmış oldukları davanın hukuki sebebinin TBK.’nun 19. maddesi olarak ıslah ettiklerini,

-Davalı-borçlu (M. Ş. D.)’nin 10.01.2014 ve 17.01.2014 vade tarihli 250.000’er lira bedelli 2 adet bonoyu müvekkiline ödemediğini, bunun üzerine bu bonoların İstanbul ... İcra Müdürlüğü’nün 2018/... sayılı dosyası kapsamında kendilerince icraya konulduğunu, takibin kesinleştiğini,

- Davalı-borçlunun ... plakalı araç dışında herhangi bir malvarlığının bulunmadığını, bu hususun borçlunun adresinde yapılan haciz sırasında öğrenildiğini, borçlunun sahip olduğu araç üzerinde de elli dosyadan haciz bulunduğunu, bu nedenle haciz tutanağının geçici aciz belgesi niteliğinde olduğunu,

- Davalı-borçlunun müvekkiline olan borcunun doğum tarihinin, senetlerin düzenlenme tarihi olan 03.01.2014 tarihi olduğunu, borçlunun bu tarihten sonra 12.02.2014 tarihinde İstanbul ili, ... ilçesi, Çekmeköy’de bulunan 442 ada, 1 parselde kayıtlı gayrimenkuldeki hissesi diğer davalı (N.G.)’ye devrettiğini, davalı borçlunun bu devre rağmen taşınmazı (işyerini) kullanmaya devam ettiğini, bu hususun bir başka icra dosyasından (İstanbul ... İcra Müdürlüğü’nün 2016/1050 Talimat sayılı dosyasından) 17.11.2016 tarihinde yapılan haciz işlemi sırasında tespit edildiğini,

- Dava konusu taşınmazın ticari işletme niteliğinde olduğunu, ancak davalı-borçlu tarafından İİK.m. 280/III’de öngörülen ilan yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olduğunu,

-Davalıların her ikisinin de aynı sektörde (tekstil sektöründe) faaliyet gösterdiklerini, davalı-borçlu (M. Ş. D.)’nin, diğer davalıdan iplik satın alarak kumaş ürettiğini, aralarında yoğun bir ticari ilişki, dostluk/ahbaplık ilişkisi bulunduğunu, bu ilişkinin 20 yıldan fazla süredir devam ettiğini, borçlunun dava konusu taşınmazı üzerindeki tekstil fabrikası ile birlikte diğer davalı (N.G.)’ye satmış olduğunu,

-Taraflar arasındaki ticari ilişkinin dosyaya sunulmuş olan resmi muhasabe kayıtlarının incelenmesi sonucunda anlaşılacağını, ayrıca 10.12.2019 tarihli duruşmada dinlenen tanıklarının bu ilişkiyi açıkça beyan ettiklerini vb.”

b e l i r t e r e k “*müvekkilinin borçludaki alacağını almasını önlemek amacıyla, her iki davalının somut olaydaki muvazaalı satış gerçekleştirdiklerini, TBK. m. 19 uyarınca taraflar arasındaki satış işleminin iptaline ve İİK. m. 283 uyarınca kendilerine satış ve icraen tahsil yetkisi verilmesini*” talep etmiştir.

• Davalı borçlu (M. Ş. D.), 24.05.2018 tarihli “*beyan dilekçesi*”nde özetle;

“- Kendisinin tekstil işiyle uğraştığını, borçları nedeniyle sahip olduğu iş yerinin alacaklıları tarafından haczedilip muhafaza altına alınmamasını sağlamak için dava konusu senetleri davacı (B. B.) adına düzenleyip verdiğini, senetlerdeki tanzim ve vade tarihleri dışındaki tüm yazı ve imzaların kendisine ait olduğunu, gerçekte kendisinin davacıya herhangi bir borcu bulunmadığını,

-Davacının kötüniyetli olarak senetlere geçmiş bir tarih atarak icraya koyduğunu vb.”

belirterek “*haksız ve kötüniyetli olarak açılmış olan bu davanın reddine karar verilmesini*” istemiştir.

● **Davalı-üçüncü kişi** (N.G.) vekili 07.06.2018 havale tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“- Müvekkilinin dava konusu taşınmazı bedelini ödemek suretiyle aldığını, ödenen bedelin tapu kayıtlarında belli olduğunu,

-Taşınmazın diğer hissesinin de davalı-borçlunun kardeşinden satın alındığını, taşınmazın yatırım amaçlı olarak müvekkilince satın alındığını,

-Davacı tarafın borçlu ile birlikte hareket ederek muvazaalı bir icra takibi yapmış olduğunu,

- Davacı tarafın yasal süresi içinde kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip yapmak yerine ilamsız takip yaptığını,

-Senetlerin tarihlerinin sonradan davacı tarafından atıldığını, mürekkep yaşının belirlenmesi halinde bu hususun ortaya çıkacağını,

- Dava konusu taşınmazın fiilen borçlu tarafından kullanılmadığını, müvekkili tarafından kullanıldığını vb.”

ilerisürerek “*haksız, dayanaksız ve kötüniyetli olarak açılmış olan davanın reddine karar verilmesini*” istemiştir.

● **Yerel İstanbul Anadolu ... Asliye Hukuk Mahkemesi**, 21.05.2018 tarihli “*ara kararı*”nda; davacı vekilinin talebi doğrultusunda; “*teminatsız ihtiyati haciz kararı vermiştir*.”

Yerel mahkemece, 24.05.2019 tarihinde, davalı-üçüncü kişinin itirazını kabul ederek “*ihtiyati haciz kararının devamı için %15 teminat (75.000,00 TL.) yatırılmasına*” karar verilmiştir.

● Davacı tarafın “*%15 teminatı yatırmayacaklarını*” belirtip, “*dava konusu taşınmazın kaydına ‘davalıdır şerhi’ konulmasını*” talep etmeleri üzerine, yerel mahkemece bu talep kabul edilip “*dava konusu taşınmazın tapu kaydına teminatsız, ‘davalıdır şerhi’ konulmasına*” karar verilmiştir.

● Davalı üçüncü kişinin, yerel mahkemece verilmiş olan “*tapu kaydı üzerine teminatsız davalıdır şerhi konulmasına*” ilişkin karara itiraz etmesi ve itirazının mahkemece reddedilmesi üzerine, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi ... Hukuk Dairesi’ne yaptığı **istinaf** başvurusu, adı geçen mahkemece –kararın istinafa tabi kararlardan olmaması nedeniyle- 07.11.2019 tarihinde reddedilmiştir.

● Dava konusu taşınmazın satış tarihindeki rayiç değerini belirlemek için yerel mahkemece **BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ** yaptırılmış ve alınan 04.11.2019 tarihli RAPOR’da taşınmazın satılmış olan hissesinin satış tarihindeki değerinin **555.253,00 TL.** olduğu saptanmıştır. (Davalılar, dava konusu taşınmazın satış bedelini **78.345,50 TL.** olarak tapuda göstermişlerdir.)

● Davacının “*mali durumu*” hakkında dosya içinde yer alan belgelerden, davacının

- Oto alım satım işleri ve emlakçılık yaptığı,

- Aylık gelirin 30.000,00 TL. civarında olduğu,

- Eşinin üzerine kayıtlı İstanbul’un çeşitli yerlerinde (4) dükkanının ve (10) dairesinin bulunduğu,

- Eşinin üzerine kayıtlı (3) aracın bulunduğu,

- Kendi üzerine kayıtlı ... plaka sayılı 2009 model Mitsubishi L 300 aracı bulunduğu,
t e s p i t edilmiştir.

● Yukarıda²⁸⁷⁰ ayrıntılı olarak belirttiğimiz *tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi* (davanın esasına girilip, karar verilebilmesi) için varlığı aranan “*özel dava şartları*” somut olayda gerçekleşmiştir. Yani;

a) *Takip konusu alacak (03.01.2014 tarihinde), iptali istenen tasarruftan (12.02.2014 tarihinden) ö n c e doğmuştur.*

b) “*Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olduğu*” (Dosya içeriğinden anlaşıl-maktadır.)

c) “*Borçlu hakkında yapılmış olan takip (ve alacak) kesinleşmiştir.*”

ç) “*Borçlu hakkında kesin ya da geçici aciz belgesi bulunmalıdır.*” (Davacı; 18.05.2021 tarihinde davasını **islah** ederek, davasını TBK. m. 19’a dayalı ‘*muvazaa ne-denine dayalı tasarrufun iptali davasına*’ dönüştürmüş olduğundan, bu tür davalarda *aciz vesikası* ibrazına gerek olmadığından²⁸⁷¹ somut olayda –davacı vekili; “davalı-borçlunun hiçbir malvarlığı bulunmadığını, bu hususun *Haciz Tutanağı*’nda belirtilmiş olduğunu” dava dilekçesinde açıklamış olmasına rağmen- davanın görülebilmesi için somut olayda ‘*aciz vesikası*’ bulunması şartı aranmayacaktır...)

● Dava konuş devredilen taşınmaz “(3) **katlı, imalat yapan, tekstil atölyesi**” niteli-ğinde bulunduğundan, yukarıda²⁸⁷² belirttiğimiz gibi; burada bir “*ticari işletme devri*” söz konusu olduğundan, davalı-borçlu tarafından, devir tarihi olan 12.02.2014 tarihinden 3 AY ÖNCE, Kanun’da öngörülen *ilan formalitesi* yerine getirilmemiş olduğundan, ya-pılan iş yeri devrinin iptaline karar verilmesi gerekecektir.

● Yine yukarıda²⁸⁷³ ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi; davalı-borçlu ile davalı-üçüncü kişinin *aynı iş kolunda (sektörde)* çalışmış olmaları ve aralarında *ticari ilişki* bu-lunması, her ikisinin birbirlerini tanıdıklarını, üçüncü kişinin ‘*borçlunun mali durumunu bildiğini*’ gösterdiğinden ve üçüncü kişinin “*borçlunun mali durumunu bilmediğini*” ileri sürmesi, yine yukarıda²⁸⁷⁴ belirttiğimiz gibi “*hayatın olağan akışına aykırı*” bir davranış olur.

Davalı-üçüncü kişi *kumaş üreten* bir kişi olup davalı-borçludan aldığı iplikleri, kumaş üretiminde kullanmıştır. Bu kadar yakın işbirliği içinde çalışan iki kişinin, ‘*diğer kişinin mali durumunu bilmediği*’ düşünülemez. Bu husus yukarıda sunduğumuz içtihatlarda açıkça belirtilmiştir...

SONUÇ: Buraya kadar ayrıntılı olarak açıkladığımız nedenler ve atıfta bulunduğumuz içtihatlar doğrultusunda –takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere- ‘*açılmış olan tasarrufun iptali davasının kabulü gerekeceği*’ konusundaki hukuki mütalâamızı davacı vekili Av. ... tarafından İstanbul ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2018/236 Esas sayılı dosyasına “*uzman görüşü*” (HMK.m. 293) olarak ibraz etmek üzere, saygı ile su-narız...21.05.2021

Av. Talih Uyar

²⁸⁷⁰ Bknz. Yuk. dipn: 132-134

²⁸⁷¹ Bknz: Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 08.03.2011 T. 407/2480; 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100 vb. – 17. HD. 14.10.2020 T. 937/5567; 25.12.2019 T. 3373/12468; 25.11.2019 T. 4106/11047; 13.05.2019 T. 19287/5985; 02.04.2019 T. 14064/3930; 20.03.2019 T. 13902/3255; 16.10.2018 T. 5102/9156; 03.07.2018 T. 2357/6670; 22.05.2018 T. 19401/5330; 26.09.2017 T. 7033/8145; 17.05.2016 T. 14573/6009; 08.06.2016 T. 12952/2876; 23.02.2016 T. 11349/2104 vb. (UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 1097, dipn: 17, 18)

²⁸⁷² Bknz. Yuk. dipn: 231-279

²⁸⁷³ Bknz. Yuk. dipn: 174-217; 218-230

²⁸⁷⁴ Bknz. Yuk. dipn: 156-173

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv)

36) Alacaklı, borçlu ile arasındaki “müteahhitlik sözleşmesi” uyarınca ‘denetim şirketi’ tarafından onaylanmış ve altında borçlunun da imzası bulunan ‘kesin hakkeş belgesi’nden kaynaklanan alacağının ödenmesi için yaptığı genel haciz yolu ile ilamsız takibe borçlunun –alacaklı ile arasındaki borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip- ‘takas-mahsup itirazı’nda bulunması halinde, alacaklı ‘kesin hakkeş belgesi’ne dayanarak icra hukuk mahkemesinden “borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasını” (İİK.m. 68) talep edebilir mi? İcra hukukunda “takas/mahsup iddiası” nasıl ileri sürülür?

a) • Alacaklının, genel haciz yolu ile ilamsız takipte gönderttiği (Örnek No:7) Ödeme Emrine borçlunun *borca itiraz* ederek takibi durdurması üzerine²⁸⁷⁵, elinde İİK. m. 68’de öngörülen belgelerden birisi bulunan alacaklı, icra mahkemesinden “*itirazın kesin olarak kaldırılması*”nı²⁸⁷⁶ isteyebilir.

İtirazın kesin olarak kaldırılmasında amaç, borçlunun “*takip konusu borca*” itirazının kesin biçimde ortadan kaldırılmasıdır. Borçlunun “*imzaya itirazı*”, *itirazın geçici olarak kaldırılmasına* (İİK. mad. 68a) konu olur.²⁸⁷⁷

İcra mahkemesi, ‘*itirazın kesin olarak kaldırılmasına*’ karar verince, alacaklı, itiraz ile duran icra takibine devam edilmesini -yani borçlunun mallarının haczini- isteyebilir. Bunun için, itirazın kesin olarak kaldırılması kararının *kesinleşmesine* gerek yoktur.

• Alacaklının, yapmış olduğu genel haciz yolu ile ilamsız takibe (*borca*) itiraz ederek, takibi durdurmuş olan borçlusunun itirazının “*kesin olarak kaldırılması*” icra mahkemesinden isteyebilmesi için; ne gibi belgelere sahip olması gerekir? Alacaklıya “*itirazın kesin olarak kaldırılması*”nı isteme yetkisi veren belgeler 68. maddenin 1. fıkrasında birer birer sayılarak belirtilmiştir. Bu belgeler şunlardır²⁸⁷⁸:

- 1) Belirli bir para borcun ikrarını içeren ve imzası ikrar edilmiş bir adi senet,
- 2) Belirli bir para borcu kabulünü içeren noterlikçe düzenlenmiş senetler,
- 3) Resmi dairelerin ya da yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri makbuz ve belgeler,
- 4) Kredi kurumları (bankalar) tarafından düzenlenen “kredi sözleşmeleri”, “kredi sözleşmeleri ile ilgili süresinde itiraz edilmeyen hesap özetleri” ve “usulüne uygun düzenlenmiş belge ve makbuzlar” (İİK.m. 68b).

• Gerek **doktrinde** ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**;

A-Borçlunun, icra dairesine yaptığı itiraz sırasında veya ‘itirazın kaldırılması’ talebinin incelendiği sırada icra hukuk mahkemesinde “*alacaklı ile arasındaki borç doğuran*

²⁸⁷⁵ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku (El Kitabı), 2. Baskı, 2013, s:277 vd. – **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s:155 vd. – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 194 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:1, 2013, 3. Baskı, s:1107 vd.

²⁸⁷⁶ **UYAR, T.** İcra Hukukunda İtirazın Kesin Olarak Kaldırılması “İİK. mad. 68” (Legal Huk. Der. Ocak/2005, s:61-88; Şubat/2005, s:577-589; Mart/2005, s:905-921) – **BİNGÖL, E.** İcra Hukukunda İtirazın Hükümden Düşürülmesi (İBD. Kasım-Aralık/2013, s:316-348)

²⁸⁷⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T.** İcra Hukukunda İtirazın Geçici Olarak Kaldırılması “İİK.mad. 68a” (İzmir Bar. Der. Ocak/2005, s: 11-30) – **UYAR, T.** İcra Hukukunda İtiraz, 2. Baskı, s:176 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C.** age., C:1, s: 1188 vd.

²⁸⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./ UYAR, C.** age., C:1, s:1117 vd. – **KİRAZ, Ö.T.** İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması, 4. Baskı, s:119 vd. – **YILMAZ, E.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 379 vd. – **OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A.** İİK. Şerhi, 2007, C:2, s:1441 vd. – **YILDIRIM, K.M./YILDIRIM, D.N.** İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, s:84 vd. – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./ HANAĞASI, E.** age., s:195 vd. – **KURU, B.** El Kitabı, s:278 vd. – **ERCAN, İ.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 7. Baskı, 2021, s: 308 vd.

hukuki ilişkiyi kabul etmiş” ve “itirazını ‘ödeme’, ‘takas/mahsup’ veya ‘faiz’e hasretmişse” (yani; ‘ödeme’ ve ‘benzeri bir nedenle’ borcun sona erdiği olgusuna dayanmışsa) icra mahkemesi alacaklının dayandığı belgenin İİK.m. 68/1’de öngörülen belgelerden olup olmadığına bakmaksızın “alacaklının, itirazın kesin olarak kaldırılması” talebini kabul eder²⁸⁷⁹.

Yüksek mahkemenin öteden beri devam eden uygulaması da bu doğrultudadır. Gerçekten, yüksek mahkeme;

√ “*Borçlu itirazını itfa olgusuna dayandırdığından, borcu doğuran abonelik ilişkisini ve dolayısıyla abonelik bedelinden doğan borcu kabul ettiği, ısınma bedelini ise kabul etmediği görülmekle, takibe dayanak yapılan abonelik bedeline ilişkin belgenin, artık İİK.mad. 68/1. de belirtilen belgelerden olup olmadığı üzerinde durulmasına gerek olmadığı ve bu durumda mahkemece borçlunun ödeme savunmasının ispatı için sunduğu ödeme belgelerinin, İİK. mad. 68/1-2’ de öngörülen belge niteliğinin bulunup bulunmadığı, bu konuda alacaklının da beyanı alınıp değerlendirilmek suretiyle incelenerek sonuca gidilmesi gerektiğini”²⁸⁸⁰*

√ “*Borçlunun borca itirazının açıklamalar kısmında ‘.borcumu ödedim’ ödediğime dair elimde ‘tahsilat makbuzu’ bulunmaktadır şeklindeki beyanının, alacaklı ile aralarındaki hukuki ilişkiyi kabul ettiği ve itirazını ödeme olgusuna dayandırdığı anlamına geleceği, artık takip dayanağı belgenin İİK’nun 68/1. maddesindeki belgelerden olmasının aranmayacağını”²⁸⁸¹*

√ “*Borçlunun alacaklı ile aralarındaki hukuki ilişkiyi kabul edip itirazını ödeme olgusuna dayandırması halinde, alacaklının itirazın kaldırılması isteminde İİK’nun 68/1. maddesinde belirtilen belgelere dayanmasının gerekmediğini- Kamu alacaklısının 6183 sayılı Yasa uyarınca tahsil yoluna başvurabileceği gibi genel haciz yolu ile takip yoluna da başvurabileceği- Mahkemece, borçlunun dayandığı ödeme iddiası yönünden inceleme yapılarak, oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, ‘takip dayanağı belgenin İİK’nun 68/1. maddesinde yazılı belgelerden olmadığı’ ve alacağın 6183 sayılı Yasa uyarınca takip ve tahsilinin gerektiğinden bahisle, ‘istemin reddi’ yönünde hüküm tesisi isabetsiz olduğunu”²⁸⁸²*

√ “*Borçlunun itiraz dilekçesinde ‘borcun 43.553,90 lirasının taraflarınca ödendiğini, kalanının da alacaklı taraftan olan kendi alacaklarına takas edilmek suretiyle ödendiğini’ belirtmiş olması halinde, alacaklının dayandığı belgenin İİK. 68/1’de öngörülen belgelerden olup olmadığına araştırılmasına gerek kalmadan, icra mahkemesince ‘borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”²⁸⁸³*

√ “*İcra takibine dayanak yapılan fatura, İİK. 68/1’de yazılı belgelerden değilse de, borçlu vekilinin takip dosyasına verdiği itiraz dilekçesinde borç doğuran hukuki ilişkiye karşı çıkmadığı, ve ‘kısmi ödemenin faturadan doğan alacağa istinaden olduğu’ kabul edildiğine göre, artık itirazın kaldırılması isteminin icra mahkemesince incelenmesi sırasında, alacaklının dayandığı belgenin, İİK.nun 68/1. maddesinde belirtilen belgelerden olup olmadığına araştırılmayacağını, kabul edilen miktar yönünden itirazın kaldırılması isteminin incelenmesi gerekeceğini”²⁸⁸⁴*

√ “*Borçlu, borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ödeme olgusuna dayandırdığına göre, itirazın kaldırılması isteminin mahkemede incelenmesi sırasında alacak-*

²⁸⁷⁹ KURU, B. El Kitabı, s: 278 vd.- KURU, B. İstinaf Sistemine Göre....., s: 156 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:1134 vd. – ERCAN, İ. age., s:301 - OSKAY, M./KOÇAK, C./ DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. age., C:2, s: 1444 vd.

²⁸⁸⁰ Bknz: 12. HD. 14.02.2018 T. E:2016/28249, K: 1320 (www.e-uyar.com)

²⁸⁸¹ Bknz: 12. HD. 23.03.2017 T. E: 2016/23520, K: 4389 (www.e-uyar.com)

²⁸⁸² Bknz: 12. HD. 23.02.2016 T. E: 2015/28002, K: 4883 (www.e-uyar.com)

²⁸⁸³ Bknz: 12. HD. 01.06.2015 T. E:5408, K: 14948 (www.e-uyar.com)

²⁸⁸⁴ Bknz: 12. HD. 13.01.2015 T. E: 2014/26283, K: 358 (www.e-uyar.com)

linin artık İİK. mad. 68/1'de belirtilen bir belgesinin mevcut olup olmadığı üzerinde durulamayacağını, borçlu hukuki ilişki ve borcu kabul edip ödemediğini ileri sürdüğüne göre, kabul edilen bir hususun ayrıca İİK.nun 68/1. maddesinde yazılı belgelerle ispatına yer olmadığını”²⁸⁸⁵ √ “Borçlu, borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ödeme olgusuna dayandırdığına göre, itirazın kaldırılması isteminin mahkemede incelenmesi sırasında artık alacaklının İİK. mad. 68/1’de belirtilen bir belgesinin mevcut olup olmadığı üzerinde durulmasına gerek ve yer olmadığını”²⁸⁸⁶

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK’nun 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”²⁸⁸⁷

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK’nun 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”²⁸⁸⁸

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK’nun 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”²⁸⁸⁹

√ “Alacaklının takip dayanağı yaptığı belgenin İİK.nun 68/I maddesinde öngörülen belgelerden olmamasına rağmen, borçlunun borç ilişkisini kabul edip, ‘borcun ödendiğini’ icra dairesine verdiği itiraz dilekçesinde ileri sürmesi halinde, itirazın kaldırılması aşamasında alacaklının artık İİK.nun 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanmış olup olmadığının önem taşımayacağını, ‘borcu ödemediğini’ İİK.nun 68/I maddesindeki nitelikteki belgelerle ispatlayamayan borçlunun itirazının kaldırılmasına karar verilmesi gerekeceğini”²⁸⁹⁰

√ “Borçlunun asıl borcu kabul edip, faiz yönünden takibe itiraz etmiş olması halinde, takip dayanağı belgenin niteliğine bakılmaksızın, alacaklının icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebileceğini”²⁸⁹¹

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK’nun 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”²⁸⁹²

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK’nun 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”²⁸⁹³

√ “Borçlunun borç doğuran hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, İİK’nun 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı’ hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını”²⁸⁹⁴

²⁸⁸⁵ Bknz: 12. HD. 07.06.2013 T. E: 11667, K: 21381 (www.e-uyar.com)

²⁸⁸⁶ Bknz: 12. HD. 11.04.2013 T. E: 4135, K: 13729 (www.e-uyar.com)

²⁸⁸⁷ Bknz: 12. HD. 26.12.2011 T. E:12831, K:30356 (www.e-uyar.com)

²⁸⁸⁸ Bknz: 12. HD. 18.11.2011 T. E:18664, K:22833 (www.e-uyar.com)

²⁸⁸⁹ Bknz: 12. HD. 03.10.2011 T. E:2566, K:19393 (www.e-uyar.com)

²⁸⁹⁰ Bknz: 12. HD. 28.06.2011 T. E: 2010/32559, K: 13575 (www.e-uyar.com)

²⁸⁹¹ Bknz: 12. HD. 27.06.2011 E:14528, K:13254 (www.e-uyar.com)

²⁸⁹² Bknz: 12. HD. 21.06.2011 T. E:2010/31442, K:12734 (www.e-uyar.com)

²⁸⁹³ Bknz: 12. HD. 16.05.2011 T. E:2010/29042, K:9554 (www.e-uyar.com)

²⁸⁹⁴ Bknz: 12. HD. 10.03.2011 T. E:2010/22508, K: 3181(www.e-uyar.com)

√ “*Borçlunun borç doğurana hukuki ilişkiyi kabul edip, itirazını ‘ödeme’ olgusuna dayandırması halinde, itirazın kaldırılması talebinin icra mahkemesinde incelenmesi sırasında artık alacaklının, ‘İİK’ nun 68/I maddesinde belirtilen bir belgeye dayanıp dayanmadığı hususu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığını*”²⁸⁹⁵

belirtmiştir...

Aynı doğrultuda bkz: HGK. 07.05.2019 T. E: 2017/12-724, K:529 (www.e-uyar.com), 12. HD. 02.11.2009 T. E:12819, K: 21167 (www.e-uyar.com), 12. HD. 09.11.2004 T. E: 19289, K: 2315 (KURU, B. El Kitabı, s:279), HGK. 29.06.2005 T. E: 12-387, K: 428 (www.e-uyar.com), 12. HD. 08.03.2007 T. E:1060, K: 4220 (www.e-uyar.com), 12. HD. 15.01.2007 T. E: 2006/22215, K: 136 (www.e-uyar.com), 12. HD. 24.11.2006 T. E:18947, K: 22094 (www.e-uyar.com), 12. HD. 27.06.2006 T. E:11094, K:14044 (OSKAY,M./KOÇAK,C./DEYNEKLİ,A./DOĞAN,A. age., C:2, s:1469 vd.), 12. HD. 23.06.2006 T. E:10919, K: 13729 (www.e-uyar.com), 12. HD. 18.04.2006 T. E: 5057, K: 8306 (www.e-uyar.com) (OSKAY,M./KOÇAK,C./ DEYNEKLİ,A./DOĞAN,A. age., C:2, s:1474), 12. HD. 07.03.2006 T. E: 1392, K: 4427 (www.e-uyar.com), 12. HD. 07.06.2005 T. E: 8406, K: 12259 (www.e-uyar.com), 12. HD. 04.05.2004 T. E: 7133, K: 11097 (www.e-uyar.com), 12. HD. 03.03.2003 T. E: 1775, K: 4038 (OSKAY,M./KOÇAK,C./ DEYNEKLİ,A./DOĞAN,A. age., C:2, s:1501 vd.) vb.

B- Alacaklı, borçlu ile arasında düzenlenmiş olan, birbiri ile ilişkisi bulunan, birbirini tamamlayan, birden fazla belgeye (belgeler zincirine) dayanarak “*borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasını*” isteyebilir²⁸⁹⁶.

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta;

• **Alacaklı (T.) AŞ., borçlu (Ç.) AŞ.** hakkında, 16.09.2009 tarihli “(Ç.) Kompleksi İnşaat İşleri Müteahhitlik Sözleşmesi”nden kaynaklanan “**müteahhit hakediş alacakları**” tutarı **93.990.447,60 TL.**’nin ödenmesi için İstanbul ... İcra Müdürlüğü’nde (Dosya No: 2021/...) “*genel haciz yolu ile ilamsız takip*”te bulunup, borçluya “*Örnek No:7 ÖDEME EMRİ*” göndertmiştir...

Ödeme emrini alan borçlu-şirket, 29.01.2020 tarihinde “*takip konusu borca, faize, fer’ilerine*” itiraz ederek takibi durdurmuştur.

• **Alacaklı vekili** 04.02.2020 tarihinde İstanbul Nöbetçi İcra Hukuk Mahkemesi’ne başvurarak;

“-Taraflar arasında – “Müteahhitlik Sözleşmesi” ve “Satış Vaadi Sözleşmesi” olmak üzere- iki farklı hukuki ilişki bulunduğunu,

-Müvekkilinin, Müteahhitlik Sözleşmesi’nden kaynaklanan onaylı –ve altında borçlu şirketin de imzasının bulunduğu- **78.075.846,75 TL.** hakediş alacağının ödenmesi için Beşiktaş 26. Noterliği vasıtasıyla borçlu şirkete ihtarname gönderdiğini,

-Borçlu şirketin Beşiktaş 19. Noterliği vasıtasıyla bu ihtarnameye cevap verip “*kendilerinin de davacıdan 113.832.533,00 USD. alacakları bulunduğunu, bu alacaklarını – kendi borçlarından- mahsup ettiklerini*” bildirdiklerini ve müvekkilinin –aralarındaki sözleşmeye göre- (R.) LTD. ŞTİ. tarafından onaylanmış **78.075.846,75 TL.** tutarındaki hakedişlerinin borçlu şirket tarafından ödenmediğini,

-Bunun üzerine, borçlu şirket hakkında İstanbul ... İcra Müdürlüğü’nün 2020/... sayılı dosyası ile icra takibi başlattıklarını, borçlu şirketin tebliğ edilen ödeme emrine haksız ve kötüniyetli olarak itiraz edip takibi durdurduğunu,

²⁸⁹⁵ Bknz: 12. HD. 28.02.2011 T. E:2010/21917, K:1973 (www.e-uyar.com)

²⁸⁹⁶ KURU, B. El Kitabı, s: 283 vd. – POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukuku’nun Esasları, 1982, s:192 vd. - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./ HANAĞASI, E. age., s: 198 vd. – UYAR, T. Gerçekli-İçtihatlı İİK. Şerhi, 4. Baskı, C:4, s: 5348 vd. – KORKUSUZ, R. İcra Hukuku ve Uygulaması, 2004, s: 97 – ERCAN, İ. age., s: 309 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C:1, s:1133

-Bu nedenle durmuş olan icra takibini devam ettirmek için “*itirazın kesin olarak kaldırılması*” ve “%20 oranında icra inkar tazminatına hükmedilmesi” için, İstanbul İcra Hukuk Mahkemesi’ne başvurduklarını,

-Borçlu şirketin “*müvekkil şirkette 113.832.533,00 USD. alacağı bulunduğu*” belirtirken, “*müvekkil şirketle arasındaki Müteahhitlik Sözleşmesini ve (R.) LTD. ŞTİ. tarafından onaylanmış hakkediş miktarını inkar etmediğini*” bildirmiş,

-Kesin hakedişi hesaplamış olan (R.) LTD. ŞTİ.’nin, taraflar arasındaki Müteahhitlik Sözleşmesi’nin 1.2 maddesinin (e) bendi uyarınca bu konuda yetkili kılınmış bir kurum olduğunu,

-“Düzenlenmiş olan ve (R.) LTD. ŞTİ. tarafından onaylanmış olan hakkedişlerde, borçlu şirketin de imzasının bulunduğu, bu nedenle takip dayanağı olan bu belgenin İİK.m. 68/I anlamında *‘itirazın kesin olarak kaldırılmasına olanak sağlayan borç ikramını içeren belgeler’*den sayıldığını”,

-İİK.m. 68’in -538 sayılı Kanun’a ait gerekçesi’nde²⁸⁹⁷ de belirtildiği gibi- alacaklının, birbirini tamamlayan birden fazla belgeye (belgeler zincirine) dayanarak da ‘itirazın kesin olarak kaldırılmasını’ isteyebileceğini,

-*Yargıtay 12. Hukuk Dairesi’nin içtihatlarında da “kesin hakkedişlerin 68/I’de öngörülen belgelerden sayıldığını”* belirterek “*İstanbul ... İcra Müdürlüğü’nün 2020/... sayılı dosyasında borçlu-şirketin yaptığı haksız ve kötüniyetli itirazın kesin olarak kaldırılmasına (İİK.m. 68) ve %20 oranında icra inkar tazminatına hükmedilmesini*” talep etmiştir.

● **Borçlu vekili** 12.03.2020 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“İcra takibine konu alacak nedeniyle, davacının elinde İİK.m. 68 kapsamında yer alan bir belge bulunmadığını, bu nedenle, icra hukuk mahkemesinden *‘itirazın kesin olarak kaldırılmasını’* talep edemeyeceğini,

-Müvekkili şirketin, davacı şirketten, taraflar arasındaki sözleşme kapsamında *alacaklı olduğunu*, bu nedenle davacıya ödemesi gereken bir tutar bulunmadığını,

-Müvekkilinin, davacıya gönderdiği ihtarnamede ifade ettiği gibi *davacıdan 113.832.533,00 USD. alacaklı olduğunu”*

belirterek “*davanın genel mahkemede açılması gerektiğini, davacının haksız ve mesnetsiz davasının esastan reddine, icra takibinde kötüniyetli olduğundan, %20 icra inkar tazminatına hükmedilmesini*” bildirmiştir.

Somut olayda;

●**A-** Alacaklının “*itirazın kesin olarak kaldırılması*” talebini dayandırdığı ‘kesin hakediş belgeleri’nin, ‘İİK.m. 68/I’de öngörülen belgeler niteliğinde olduğu gerek **doktrinde**²⁸⁹⁸ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** tereddütsüz kabul edilmektedir. Gerçekten **yüksek mahkeme** bu konuyla ilgili olarak;

√ “*Kesin hesap sonunda düzenlenen kesin hakedişlerin İİK. 68/I maddesinde öngörülen belgeler niteliğinde olduğunu*”²⁸⁹⁹

√ “*Kesin hesap sonunda düzenlenen kesin hakedişlerin İİK. 68/I maddesinde öngörülen belgeler niteliğinde olduğunu*”²⁹⁰⁰

√ “*Kesin hesap sonunda düzenlenen kesin hakedişlerin İİK. 68/I maddesinde öngörülen belgeler niteliğinde olduğunu*”²⁹⁰¹

²⁸⁹⁷ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:4, s:5326 vd.

²⁸⁹⁸ KİRAZ, Ö.T. age., s:196 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., s:1123 – UYAR, T. İİK. Şerhi, C:4, s: 5341

²⁸⁹⁹ Bknz: 12. HD. 04.04.2003 T. E: 4236, K: 7388 (www.e-uyar.com)

²⁹⁰⁰ Bknz: 12. HD. 22.3.2002 T. E: 3685, K: 5961 (www.e-uyar.com)

²⁹⁰¹ Bknz: 12. HD. 05.03.2002 T. E: 3518, K: 5106 (www.e-uyar.com) (

belirtmiştir...

Bu nedenle somut olayda “**borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına**” karar verilmesi –takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere- isabetli olacaktır...

B-Yukarıda belirttiğimiz gibi; borçlu vekili “*itirazın kesin olarak kaldırılması*” talebinin incelendiği İstanbul ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2020/... E. sayılı dava dosyasına sunduğu “*cevap dilekçesi*”nde; müvekkili (borçlu) (Ç.) AŞ. ile (alacaklı) (T.) İnş. Tur. Madencilik Enerji Ürt. Tic. ve San. AŞ. arasındaki ‘*borç doğuran hukuki ilişki*’yi (‘Müteahhitlik Sözleşmesi’ni) ve takip dayanağı onaylı –altında müvekkili şirketin imzasının da yer aldığı- ‘*kesin hakkeş belgesi*’ni inkar etmeksizin, “burada yer alan alacaklının alacağının gerçek dışı (fazla) olduğunu” ileri sürmeksizin “*müvekkilinin, davacı-alacaklıda 113.832.533,00 USD. alacağı bulunduğunu*” belirterek, “takip konusu borca itiraz ettiklerini” ifade etmiştir...

Bu durumda, yukarıda yaptığımız AÇIKLAMALAR ve tam metinlerini sunduğumuz YARGITAY İÇTİHATLARI (EK:1-EK:16) doğrultusunda “**borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına**” karar verilmesi –takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere- isabetli olacaktır...

*

b) • Bilindiği gibi;

√ **Takas;** -Sözlüklerde- “*ödeşme, sayışma, aynı cinsten ikisi de muaccel, karşılıklı iki alacağın birbirine sayışılması*”²⁹⁰², “*ödeşme, mahsup, sayışma*”²⁹⁰³,

√ **Mahsup;** -Sözlüklerde- “*hesaplaşma, sayılmış, hesap edilmiş*”²⁹⁰⁴, “*takas, hesaplaşmak*”²⁹⁰⁵, “*bir alacak miktarının bazı sebepler dolayısıyla tenzile tabi tutulması*”²⁹⁰⁶,

√ **Takas ve mahsup etmek;** -Sözlüklerde- “*sayışmak, vereceğini alacağına tutmak suretiyle ödeşmek*”²⁹⁰⁷

ş e k l i n d e tanımlanmıştır.

“*Hukuki kavram*” olarak t a k a s (TBK. m. 139) “*karşılıklı, muaccel ve aynı cins iki borcun borçlulardan birinin tek taraflı irade beyanı ile sona erdirilmesi*”dir²⁹⁰⁸.

• *Takas* yolu ile –takasta bulunarak- borçtan kurtulma şu faydaları sağlar²⁹⁰⁹:

-*Takas*, ifanın yerini tutar ve karşılıklı borçları sona erdirir.

-*Takas*, tarafları borcun ifası için yerine getirilmesi gereken külfetten ve yapılması gereken masraflardan kurtarır.

Takas’ın hüküm ve sonuçlarını doğurabilmesi için ‘*ayrı bir dava açılmasına*’ya da ‘*karşılık dava açılmasına*’ gerek yok ise de²⁹¹⁰ takas hakkı sahibinin açıkça ‘*takas beyanında bulunması*’ zorunludur²⁹¹¹. Çünkü, *icra dairesi* ve *icra hukuk mahkemesi* bu hakkın varlığını kendiliğinden dikkate alamaz.

²⁹⁰² YILMAZ, E. Hukuk Sözlüğü, 8. Baskı, s:1171

²⁹⁰³ ŞENER, E. Hukuk Sözlüğü, 2001, s:750

²⁹⁰⁴ YILMAZ, E. age., s:763

²⁹⁰⁵ ŞENER, E. age., s:491

²⁹⁰⁶ Türk Hukuk Lügatı, 3. Baskı, s:317

²⁹⁰⁷ Türk Hukuk Lügatı, s:316

²⁹⁰⁸ ARAL, F. Türk Borçlar Hukuku’nda Takas, 2010, s:21

²⁹⁰⁹ DEVELİOĞLU, M.H. Takas, 2. Baskı, 2012, s:8 vd.

²⁹¹⁰ Bknz: 15. HD. 05.07.2005 T. 5932/4036 (DEVELİOĞLU, M.H. age., s:212, dipn: 901)

²⁹¹¹ DEVELİOĞLU, M.H. age., s:212 – PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 2007, s:123 – KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E. İcra ve İflas Hukuku, 2006, s:155 – POSTA+CIOĞLU, İ. age., s:161 – SEZER, T.S. Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku’nda Takas, 2010, s:64

● İcra hukukunda *takas hakkı nasıl* ve *ne zaman* kullanılabilir? Borçlu, takas istemini icra mahkemesine bildirebileceği gibi bu konuda *icra dairesi* nede başvurabilir²⁹¹². *Takas iddiası*, takibin her aşamasında ileri sürülebilir ve herhangi bir süreye tabi değildir²⁹¹³.

Yüksek mahkeme²⁹¹⁴ de bu görüştedir.

‘*Takas talebi*’nde bulunan alacaklının bu talebinin - ‘*icra dairesi*’nce veya ‘*icra hukuk mahkemesi*’nce- kabul edilebilmesi için;

a) Takasa konu alacağın İİK.m. 68/I’de öngörülen belgelere dayanması,

b) Bu alacakla ilgili olarak başlatılan icra takibinin kesinleşmiş olması,

c) Veya alacağın ilama bağlanmış olması”

gerekir.²⁹¹⁵

Yüksek mahkeme de -öteden beri- bu görüştedir. Gerçekten, yüksek mahkeme;

√ “*Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiası kural olarak; "takasa konu alacağın İİK'nun 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması" ve "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması" ya da, "alacağın ilama bağlanması hallerinde" nazara alınabileceğini*”²⁹¹⁶

√ “*İcra mahkemesinde takas ve mahsup iddiasının kural olarak; takasa konu alacağın İİK'nun 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması, bu alacakla ilgili olarak icra takibi yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması, ve alacağın ilama bağlanması hallerinde nazara alınabileceğini*”²⁹¹⁷

√ “*Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; "takasa konu alacağın İİK.nun 68.maddesindeki belgelere dayalı bulunması", "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması" veya "alacağın ilama bağlanması" hallerinde nazara alınabileceğini*”²⁹¹⁸

√ “*Vekalet ücreti alacaklılarının, vekalet ücretinin takas-mahsuba konu edilemeyeceği yönündeki yasal haklarından vazgeçebileceklerini- Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiası kural olarak; "takasa konu alacağın İİK'nun 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması", "bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması" ya da "alacağın ilama bağlanması" hallerinde nazara alınabileceğini*”²⁹¹⁹

√ “*Takasa konu alacağın İİK. mad. 68 hükmündeki belgelere dayalı bulunması, bu alacakla ilgili olarak icra takibi yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması ya da alacağın ilama bağlanmış olması hallerinde takas ve mahsup itirazının nazara alınabileceği, bu istemin, takibin her safhasında ileri sürülebileceğini*”²⁹²⁰

√ “*Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; takasa konu alacağın İİK.nun 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması, bu alacakla ilgili olarak*

²⁹¹² ERCAN, İ. age., s:1528 – COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 2016, C:1, s:936 vd. – UYAR, T. İİK. Şerhi, C:3, 2008, s:4138

²⁹¹³ UYAR, T. age., C:3, s: 4106 – ERCAN, İ. age., s:1528 – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku Esasları, 5. Baskı, s:219

²⁹¹⁴ Bknz: 12. HD. 03.07.2018 T. E:3036, K:7231; 04.06.2018 T. E: 2950, K: 5740; 14.07.2009 T. E:7510, K: 15723; 07.06.1999 T. E: 7127, K: 7641; 10.05.1994 T. E: 6190, K:6336; 26.04.1994 T. E: 12244, K: 5099 (www.e-uyar.com)

²⁹¹⁵ KURU, B. El Kitabı, s:296 – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku Esasları, 5. Baskı, s: 219 – ERCAN, İ. age., s: 1528 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age., C:1, s:114

²⁹¹⁶ Bknz: 12. HD. 25.10.2018 T. E: 14309, K: 10630 (www.e-uyar.com)

²⁹¹⁷ Bknz: 12. HD. 03.07.2018 T. E: 3036, K: 7231 (www.e-uyar.com)

²⁹¹⁸ Bknz: 12. HD. 04.06.2018 T. E: 2950, K: 5740 (www.e-uyar.com)

²⁹¹⁹ Bknz: 12. HD. 28.05.2018 T. E: 1932, K: 5296 (www.e-uyar.com)

²⁹²⁰ Bknz: 8. HD. 13.02.2017 T. E: 2015/1045, K: 1671 (www.e-uyar.com)

icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması veya alacağın ilama bağlanması hallerinde nazara alınabileceğini”²⁹²¹

√ “Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; a-“takasa konu alacağın İİK’nun 68.maddesindeki belgelere dayalı bulunması”, b-“bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması”, c- “alacağın ilama bağlanması”, hallerinde icra mahkemesinde incelenerek sonuca bağlanmasının gerekeceğini”²⁹²²

√ “İcra mahkemesinde takas ve mahsup iddiasının kural olarak; “takasa konu alacağın İİK.’nun 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması” veya “takas edilmek istenen alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış olması ve bu takibin kesinleşmiş bulunması” ya da “alacağın ilama bağlı olması” gerektiğini”²⁹²³

√ “Borçlu takas talebini icra mahkemesine beyan edebileceği gibi, bu başvurusunu icra dairesine de yapabileceği, bu istemin, takibin her safhasında bildirilebileceğinden herhangi bir süreye de tabi bulunmadığı- Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; “takasa konu alacağın İİK.nun 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması” ve “bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması veya alacağın ilama bağlanmış olması” hallerinde nazara alınabileceğini”²⁹²⁴

√ “Dar yetkili icra mahkemesinin yargılama usulü gözönünde tutulduğunda; takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; “takasa konu alacağın, İİK.nun 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması”, “bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması” veya “alacağın ilama bağlanması hallerinde” icra mahkemesinde incelenmesinin ve istemin sonuçlandırılmasının mümkün olduğunu”²⁹²⁵

√ “Takip hukuku bakımından takas ve mahsup iddiasının kural olarak; “takasa konu alacağın İİK.nun 68. maddesindeki belgelere dayalı bulunması”, “bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması” veya “alacağın ilama bağlanması hallerinde” icra mahkemesinde incelenmesinin ve istemin sonuçlandırılmasının mümkün olduğunu”²⁹²⁶

√ “Takip hukuku bakımından kural olarak takas ve mahsup iddiasının; “takasa konu alacağın İİK.nun 68.maddesindeki belgelere dayalı bulunması, “bu alacakla ilgili olarak icra takibinin yapılmış ve takibin kesinleşmiş olması” veya “alacağın ilama bağlanması” hallerinde icra mahkemesinde incelenmesinin ve istemin sonuçlandırılmasının mümkün olacağını”²⁹²⁷

belirtmiştir...

Aynı doğrultuda bknz: 12. HD. 30.04.2019 T. E: 6679, K: 7324 (ERCAN,İ. age., s: 1529), 12. HD. 14.02.2017 T. E: 133, K: 1827 (ERCAN,İ. age., s: 1533), 12. HD. 14.03.2016 T. E: 5808, K: 7399 (ERCAN,İ. age., s: 1534 vd.), 12. HD. 28.02.2016 T. E: 21166, K: 26327 (www.e-uyar.com), 12. HD. 22.04.2005 T. E: 12463, K: 16277 (www.e-uyar.com), 12. HD. 20.10.2003 T. E: 16387, K: 20330 (MİHDER. 2010/2, s: 279 vd.), 12. HD. 07.03.2000 T. E: 3067, K: 3904 (www.e-uyar.com), HGK. 12.10.1994 T. E: 12-251, K: 593 (www.e-uyar.com)

Takas talebinde bulunan borçlu, eğer alacağını bu belgelerden biri ile ispat edemezse, icra mahkemesi “borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına” karar verir²⁹²⁸.

²⁹²¹ Bknz: 12. HD. 27.02.2014 T. E: 2953, K: 5680 (www.e-uyar.com)

²⁹²² Bknz: 12. HD. 12.11.2013 T. E: 29519, K: 35604 (www.e-uyar.com)

²⁹²³ Bknz: 12. HD. 08.07.2013 T. E:17451, K:25576 (www.e-uyar.com)

²⁹²⁴ Bknz: 8. HD. 01.10.2012 T. E:7816, K:8359 (www.e-uyar.com)

²⁹²⁵ Bknz: 8. HD. 28.09.2012 T. E:6602, K:8320 (www.e-uyar.com)

²⁹²⁶ Bknz: 8. HD. 25.09.2012 T. E:6701, K:8039 (www.e-uyar.com)

²⁹²⁷ Bknz: 12. HD. 09.12.2011 T. E:26654, K:27742 (www.e-uyar.com)

²⁹²⁸ KURU, B. El Kitabı, s:296 – SEZER, T.S. age., s: 65

• Somut olayda, borçlu (Ç.) AŞ. vekili, müvekkili hakkında icra takibi başlatılmadan önce, davacı-alacaklının tebliğ ettiği ihhtarnameye cevaben gönderdiği ihtarnamede “*müvekkilinin, alacaklıdan 113.832.533,00 USD. alacaklı olduğunu*” bildirmiş, aynı hususu İstanbul ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2020/136 Esas sayılı “İtirazın Kesin Olarak Kaldırılması” dosyasına verdiği 12.03.2020 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde de “**müvekkili (borçlu) şirketin, davacı (alacaklı) şirketten alacaklı olduğunu, bu nedenle ödemesi gereken bir tutar bulunmadığını**” (sayfa:2), “**müvekkilinin davacıdan 113.832.533,00 USD. alacaklı olduğunu**” bildirmiş a n c a k açıkça “*bu alacaklarını, davacının takip konusu yaptığı 93.990.447,60 TL. alacağından takas ve mahpus ettiklerini*” bildirmemiştir.

Bu durumda, yukarıda²⁹²⁹ belirttiğimiz gibi Takas’ın hüküm ve sonuçlarını doğurabilmesi için ‘*ayrı bir dava açılmasına*’ ya da ‘*karşılık dava açılmasına*’ gerek yok ise de takas hakkı sahibinin açıkça ‘*takas beyanında bulunması*’ zorunludur . Çünkü, icra dairesi ve icra hukuk mahkemesi bu hakkın varlığını kendiliğinden dikkate alamaz. Davacı vekili tarafından dosyaya iletilmiş geçerli bir takas beyanı mevcut olmadığından, davalı-borçlunun, davacının takip konusu yaptığı –“*kesin hakediş raporuna (belgesine) dayalı*”- **93.990.447,60 TL.** alacağına karşı takas beyanında bulunduğu düşünülemez...Kaldı ki, borçlunun ‘*mukabil alacağı*’ yukarıda²⁹³⁰ belirttiğimiz gibi;

a) *Takasa konun alacak, İİK.m. 68/I’de öngörülen belgelere dayanmadığından,*

b) *Takasa konu alacak kesinleşmiş bir icra takibine dayanmadığından,*

c) *veya takasa konu alacak hakkında mahkemede dava açılıp bu alacak bir ilama bağlanmamış olduğundan,*

davalı-borçlu tarafın ‘*takas ve mahsup talebi*’ni icra hukuk mahkemesince reddedilip,

“*Alacaklının ‘itirazın kesin olarak kaldırılması talebinin kabulüne ve %20 icra inkar tazminatının borçludan tahsiline*’ karar verilmesi, takdiri muhterem İstanbul ... İcra Hukuk Mahkemesi’ne ait olmak üzere 2020/136 Esas sayılı dosyaya “*uzman görüşü*” (HMK. m. 293) olarak ibraz edilmek üzere, hazırlamış olduğumuz ‘hukuki mütalâamızı’ saygıyla sunarız...16.05.2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv)

²⁹²⁹ Bknz. Yuk. dipn: 37, 38

²⁹³⁰ Bknz, Yuk. dipn: 42 civarı

37) Kendisi emekli bir bankacı, karısı davalının mimarlık bürosunda –on beş yıl- işçi olarak çalışmış olan ve davalıya 415.000 Dolar + 798.000 Euro (=9.406.455,48 TL. + işleyecek faiz) borç olarak verebilecek mali gücü bulunduğunu kanıtlayamamış olan bir kişinin bu miktarın ödenmesi için borçlu olarak gösterdiği kişi hakkında icra takibinde bulunması “hayatın olağan akışını” a y k ı r ı sayılmaz mı?

Ş GİRİŞ:

Tasarrufun iptali davası, İcra ve İflâs Kanunu’nun 277-284’üncü ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında (ki) Kanunu’nun 24-31’inci maddelerinde düzenlenmiştir. Bu hükümler yakın zamana kadar İcra ve İflâs Kanununun diğer hükümlerine göre, daha sınırlı bir uygulama alanı bulmuştur. Bunun başlıca nedeni, iptal davası açabilecek durumda olan alacaklıların -genel hükümlere (TBK. mad. 19) göre açılan «*muvazaa davası*» ile «*tasarrufun iptali davaları*»nı aynı nitelikte görüp- borçluların «mal kaçırma kasdı»nın isbatı konusundaki güçlüğü dikkate alarak, çekingin davranmış olmalarıdır. Halbuki, İİK. mad. 277 vd.’da düzenlenmiş bulunan «*tasarrufun iptali davası*» ile TBK. mad. 19’da düzenlenmiş bulunan «*muvazaa davası*»nın gerek ‘açılma koşulları’ ve gerekse bu davalarda ‘isbatı gereken hususlar’ birbirinden farklıdır. İptal davalarında, davacı-alacaklı; çok kez «iptale tâbi tasarruf»un belirli bir zaman kesiti - (örneğin; «haciz»den, «aciz»den yahut «iflâsın açılması»ndan önceki *bir yıl* (İİK. mad. 279/I) ya da *iki yıl* (İİK. mad. 278/II)- içinde yapılmış olduğunu veya «işlem (tasarruf) tarihinden itibaren *beş yıl* içinde borçlu aleyhine haciz veya iflâs yoluyla takipte bulunmuş olduğunu» (İİK. mad. 280/I) ve borçlu ile hukuki işlemde (tasarrufta) bulunan üçüncü kişinin, borçlunun belirli derecede -(örneğin; birinci, ikinci, üçüncü derecede (İİK. mad. 278/III-1; 280/II)- *kan* ya da *sihri hismî* olduğunu kanıtlamak suretiyle, ayrıca borçlunun «mal kaçırma kasdı»nı kanıtlamadan davasını (iddiasını) isbat edebilir...

Tasarrufun iptali davaları ne kadar geniş bir uygulama alanı bulur ve borçluların «alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptıkları kötüniyetli tasarruflar» ne kadar fazla iptale tâbi tutulursa, kötüniyet «o kadar az» ödüllendirilmiş (!) olacaktır.

I- Hakkında «haciz» (İİK. m. 78 vd.) işlemine girişilen (iflâsta; «iflâs kararı verilen» (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

«Malları üzerine haciz konulması»ndan (veya haklarında iflâs kararı verilmesi»nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan «mal kaçırmak» (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım «hileli» işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötü niyetli borçluların «alacaklılarından mallarını kaçırmak kasdı ile» yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara «*tasarrufun iptali davası*» denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

«Tasarrufun iptali davası»nı «*bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya*

‘*cebri icra yetkisi*’ tanıyan, *şahsi nitelikte bir eda davasıdır*» ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.^{2931 2932}

Bu davanın amacı²⁹³³; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; «*malları üzerine haciz konulmadan*» veya «*hakkında iflâs kararı verilmeden*» önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.²⁹³⁴

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında «*tasarrufun iptali davasının amacı*» hakkında;

√ «*İcra ve İflâs Kanunu’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle*

²⁹³¹ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflâs Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, 7. Baskı, 2021, s:3 vd.

²⁹³² Benzer tanımlar için bknz: **KURU, B.** «Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu başlılamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)» (İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 663) - **MUŞUL, T.** «İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılama usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır» (Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s:17) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** «İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir» (İcra ve İflâs Hukuku, 2020, s: 715) - **EROĞLU, O.** «Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi olan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır» (Tasarrufun İptali Davası, 2020, s: 24; İslah, 2021, s:192) - **BERKİN, N.M.** «Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava» (İflâs Hukuku, 1972, s: 489)

²⁹³³ **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd. – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 16 vd.; 141 vd.; 297 vd.; 379 vd.; 463 vd.; 683 vd.; 920 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

²⁹³⁴ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s:4 vd. - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s: 23 - **EROĞLU, O.** age. s: 30 - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** İcra ve İflâs Hukuku, 2020, s: 556 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 726 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 2013, s: 857 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:5 - **ÇETİN, H.E.** Tasarrufun İptali, 2016, s:17 - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s:40 - **ÇAM, U.M.** Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s:58 - **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:887 - **ÇETİNEL, T.** Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 29

alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁹³⁵

√ «Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasına ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁹³⁶

√ «Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁹³⁷

√ «Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁹³⁸

√ «İcra ve İflas Kanunu’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁹³⁹

√ «Davacının tasarrufun iptali istemine ilişkin bu davayı açmaktaki amacının takibe koyduğu alacağın tahsili olduğundan, davanın kabulüne karar verildiğinde, davacının bu alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak dava konusu edilen tüm taşınmazlar yönünden şartları oluşması halinde tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekirken hatalı değerlendirme ile ‘dava konusu edilen taşınmazlardan sadece bir tanesinin davacının alacağını karşılayacağı’ düşüncesiyle, yalnızca bir taşınmaz yönünden davanın kısmen kabulüne karar verilmesinin doğru olmadığını»²⁹⁴⁰

√ «İcra ve İflas Kanunu’nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla, alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁹⁴¹

√ «Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun aciz ya da iflâs etmeden önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla, alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁹⁴²

√ «Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların ‘geçersizlik’ ya da ‘iyiniyet kurallarına aykırılık’ nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla, alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²⁹⁴³

belirtmiştir...

²⁹³⁵ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

²⁹³⁶ Bknz: 17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870 (www.e-uyar.com)

²⁹³⁷ Bknz: 17. HD. 05.11.2018 T. 6517/10079 (www.e-uyar.com)

²⁹³⁸ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049 (www.e-uyar.com)

²⁹³⁹ Bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 8503/8819 (www.e-uyar.com)

²⁹⁴⁰ Bknz: 17. HD. 17.09.2018 T. 4747/7826 (www.e-uyar.com)

²⁹⁴¹ Bknz: İzmir BAM. 5. HD. 18.04.2018 T. 55/585 (www.e-uyar.com)

²⁹⁴² Bknz: 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com)

²⁹⁴³ Bknz: 17. HD. 27.03.2018 T. 15813/3307 (www.e-uyar.com)

II- Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası, «*dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava*»dır.²⁹⁴⁴ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu mal, alıcı (veya devir alan)ın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümlerle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... «*Davanın kabulüne*» karar verilmesi halinde, bu hükümlerden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davacı-borçlu’dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten «*davanın kabulüne*» karar veren mahkeme «...*dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen –eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına*» şeklinde karar verir...

²⁹⁴⁴ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:2 vd.; 14 vd.; 52 vd.; 88 vd.; 294 vd.; 324 vd.; 378 vd.; 405 vd.; 462 vd.; 506 vd.; 537 vd.; 655 vd.; 683 vd.; 776 vd.; 920 vd.; 1303 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age., s: 19 vd. - **UMAR, B.** Türk İcra-İflâs Hukuku’nda İptal Davaları, 1963, s: 19 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 664 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3409 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **BERKİN, N.M.** İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2009, s: 300 - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D., 1969/1, s: 39-49 - **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, 1966, s: 223 - **EROĞLU, O.** age. s: 33 vd. - **ESENER, T.** Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** age. s: 557 - **YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252 - **UYAR, T.** «Muvazaaa Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 716 vd. - **ARSLAN, A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, 2014, s: 254) - **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF D. 2015, S: 4, s: 933 - **KORKUSUZ, M.R.** İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, 2004, s: 312 - **ALBAYRAK, H./AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) - **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 18 - **ÖZSUNAY, E.** Türk Hukuku’nda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, 1968, s: 233 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 - Adalet D. 1989/6, s: 9) - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 2013, s: 1744 - **AKŞENER, S.H.** Tasarrufun İptali Davaları, 2013, s: 27 - **AKKAYA, T.** «Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) – **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 17 - **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 499 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarrufun İptal Davaları, 2004, s: 1015 - **GÜNEREN, A.** age., s:49 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age. s: 858, 878 - **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 565 - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 18 vd. - **KAZANCI, T.İ.** Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4309 - **AKYAZAN, S.** Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) - **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) – **KARAMERCAN, F.** Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, 2020, s:158 - **YILMAZ, E.** age. s: 1203 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age., s: 7 – **ÇETİNEL, T.** age. s: 9 – **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku «Ders Kitabı», 2020, s: 489

Yüksek mahkeme, iptal davalarının bu niteliğini, çeşitli içtihatlarında;

√ «İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁹⁴⁵

√ «İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁹⁴⁶

√ «İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁹⁴⁷

√ «Tasarrufun iptali, davaları mutlak ticari dava niteliğinde olmayıp, şahsi nitelikte ve borçlunun tasarruflarına yönelik bulunduğundan, asliye hukuk mahkemelerinin görevine girdiğini»²⁹⁴⁸

√ «İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu, davacının, iptal davası sabit olduğu takdirde, tasarruf konusu taşınmaz mal ise, davalı üçüncü şahıs üzerindeki kaydın düzeltilmesine gerek olmadan, o taşınmazın haciz ve satışını isteyebileceğini, bu yasal nedenle iptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁹⁴⁹

√ «Tasarrufun iptali davasının taşınmazın aynına yönelik aynı bir dava olmadığı, alacağın tahsiline yönelik şahsi nitelikte bir dava olduğunu»²⁹⁵⁰

√ «İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»²⁹⁵¹

belirtmiştir...

III- İİK. mad. 277/1'de; iptal davasının, «İİK. 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılabilirliği» belirtilmiştir (İİK. mad. 277).

‘İptal davasına konu olan işlemler’²⁹⁵² -kural olarak- «maddi hukuk bakımından tamamen geçerli olan ve alacaklıları zarara sokan işlemler»dir²⁹⁵³. U y g u l a m a d a e n sık karşılaşılan tasarrufun iptali davasına konu olabilen belli başlı işlemler şunlardır²⁹⁵⁴:

²⁹⁴⁵ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

²⁹⁴⁶ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

²⁹⁴⁷ Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614 (www.e-uyar.com)

²⁹⁴⁸ Bknz: 17. HD. 09.04.2018 T. 8983/3951 (www.e-uyar.com)

²⁹⁴⁹ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 3577/11571 (www.e-uyar.com)

²⁹⁵⁰ Bknz: 17. HD. 20.06.2017 T. 5549/7016 (www.e-uyar.com)

²⁹⁵¹ Bknz: 17. HD. 06.06.2017 T. 7321/6418 (www.e-uyar.com)

²⁹⁵² **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4314 vd. - **UYAR, T.** Gereççeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 11, 3. Baskı, 2010, s: 18691 vd. - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?» «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 370 vd.)

²⁹⁵³ **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **MUŞUL, T.** age. s: 20 vd. - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** age. s: 533 - **KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E.** İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 2013, s: 614 **UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4314 vd. - **PEK-CANITEZ, H./ ATALAY, O./ ÖZKAN, M.S./ ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku, 2013, s: 859 - **GÜNEREN, A.** a.g.e., s: 40 - **KURTOĞLU, S.** İcra ve İflas Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD., 1973/7-8, s: 776) - **ULUKAPI, Ö.** age. s: 497 - **SARISÖZEN, M.S.** a.g.m., s: 233, dipn: 5

²⁹⁵⁴ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s:37 vd.

- √ «Mirasçılar arasında yapılmış olan ‘miras taksim sözleşmesi’»²⁹⁵⁵
- √ «Mirasçılar arasında yapılmış olan ‘rızaî taksim sözleşmesi’»²⁹⁵⁶
- √ «Devredilen şirket hisseleri»,²⁹⁵⁷
- √ «Devredilen miras hisseleri»,²⁹⁵⁸
- √ «Tapuya şerh verilerek güçlendirilen satış vaadi sözleşmeleri»,^{2959 2960 2961}
- √ «Satılan taşınmazlar»,²⁹⁶²
- √ «Boşanma protokolü uyarınca devredilen taşınır ve taşınmazlar»,^{2963 2964}
- √ «Havale işlemleri»,²⁹⁶⁵
- √ «Borçlunun malvarlığının artışı önleyen işlemler»,²⁹⁶⁶
- √ «Borçlunun, aleyhine açılan tapu iptali ve tescil davasını kabul etmesi»,²⁹⁶⁷
- √ «Borçlunun, miras bırakandan kalan taşınmazlardan pay istemeyip, kendisine intikal edecek payları kardeşlerine devretmesi işlemi»,²⁹⁶⁸
- √ «Üst yapı hakkının devrine ilişkin tasarruflar»,²⁹⁶⁹
- √ «Hastane işletme ruhsatının devrine yönelik tasarruflar»,²⁹⁷⁰
- √ «Borçlunun, malvarlığını azaltıcı bir işlem olan bono düzenleme işlemi»²⁹⁷¹
- √ «Yapılan ipotek işlemleri»²⁹⁷²
- √ «Borçluların, mirasın reddi konusundaki işlemleri»,^{2973 2974}
- √ «Kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler»,²⁹⁷⁵
- √ «Borçlu tarafından düzenlenmiş muvazaalı senetlerin iptali için»²⁹⁷⁶

²⁹⁵⁵ Bknz: 17. HD. 06.07.2020 T. 4035/4370 (www.e-uyar.com)

²⁹⁵⁶ Bknz: 17. HD. 13.05.2019 T. 4751/5978 (www.e-uyar.com)

²⁹⁵⁷ Bknz: 17. HD. 19.4.2010 T. 2848/3607; 22.2.2010 T. 9772/1356; 12.11.2009 T. 8068/7497 vb. (www.e-uyar.com)

²⁹⁵⁸ Bknz: 17. HD. 23.2.2010 T. 9831/1437 (www.e-uyar.com)

²⁹⁵⁹ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 4425/5341; 21.05.2013 T. 7284/7365; 22.2.2010 T. 10739/1362; 5.5.2008 T. 1637/2353; 15. HD. 30.9.2002 T. 3158/4300; 15.05.2002 T. 1010/2526; 15. HD. 26.01.1990 T. 5253/160; 13. HD. 29.09.1977 T. 3322/3948 vb. (www.e-uyar.com)

²⁹⁶⁰ MUŞUL, T. age. s: 40 vd.

²⁹⁶¹ UYAR, T. «Taşınmaz Satış Vaadi Sözleşmesi» Hakkında Açılan Tasarrufun İptali Davasının Sonuçları (İBD. Kasım-Aralık/2012, s:137-233)

²⁹⁶² Bknz: 17. HD. 15.2.2010 T. 503/1144 (www.e-uyar.com)

²⁹⁶³ Bknz: 17. HD. 11.2.2010 T. 10940/1042; 24.3.2009 T. 4342/1702; 17.2.2009 T. 3448/733; 08.09.2014 T 2006/11251; 11.02.2014 T. 13647/1487 vb. (www.e-uyar.com)

²⁹⁶⁴ Bu konuda ayrıca bknz: KAZANCI, T.İ. a.g.e., s: 244 vd. - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 25 vd.

²⁹⁶⁵ Bknz: 17. HD. 28.12.2009 T. 6547/8779 (www.e-uyar.com)

²⁹⁶⁶ Bknz: 17. HD.11.03.2013 T. 6602/3146; 4.5.2009 T. 148/2805 vb. (www.e-uyar.com)

²⁹⁶⁷ Bknz: 17. HD. 14.4.2009 T. 5384/2350 (www.e-uyar.com)

²⁹⁶⁸ Bknz: 17. HD. 14.2.2008 T. 4110/617 (www.e-uyar.com)

²⁹⁶⁹ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 7913/792 (www.e-uyar.com)

²⁹⁷⁰ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933; 11.04.2017 T. 2161/3948; 05.06.2014 T. 13391/8983; 05.06.2014 T. 6354/8985 vb. (www.e-uyar.com)

²⁹⁷¹ Bknz: 15. HD. 21.10.2004 T. 3131/5291 (www.e-uyar.com)

²⁹⁷² Bknz: 17. HD. 21.02.2017 T. 5280/11575 (www.e-uyar.com)

²⁹⁷³ Bknz: 17. HD. 08.11.2016 T. 19558/10239; 28.02.2013 T. 4777/2421; 11.2.2008 T. 5540/513 vb. (www.e-uyar.com)

²⁹⁷⁴ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 43

²⁹⁷⁵ Bknz: 15. HD. 15.05.2002 T. 1010/2526 (www.e-uyar.com)

²⁹⁷⁶ Bknz: «Tasarruf kavramı ‘borçlunun malvarlığını azaltıcı nitelikteki hukuki işlemleri’ ile ve ‘hukuki fiillerini’ de içerdiğinden, davalılar arasındaki senet düzenleme fiilinin tasarruf kavramı içinde olduğunu, davacının bu tasarrufu iptal ettirmekte hukuki yararı bulunduğunun kabulü gerektiğini...» (17. HD. 28.01.2020 T. 1405/120) (www.e-uyar.com)

- √ «*Nam-ı müstear (bedeli borçlu tarafından ödenip, üçüncü kişi adına kayıt ve tescil edilen şeyler) konusu işlemler*»,^{2977 2978}
- √ «*İnançlı işlemler*»,^{2979 2980}
- √ «*Adi ortaklığın feshine ilişkin sözleşmeler*»,²⁹⁸¹
- √ «*Borçlu tarafından yapılan ölüncüye kadar bakma sözleşmesi*»,²⁹⁸²,
- √ «*Tapuya şerh verilmiş kira sözleşmeleri*»,^{2983 2984}
- √ «*Borçlunun, üçüncü kişideki alacağını kızına devretmesi işlemi*»,²⁹⁸⁵
- √ «*Ticari işletme rehnine konu olan mallar*»,²⁹⁸⁶
- √ «*Borçlunun bir taşınır ya da taşınmaz malın başkasına bağışlaması*»,
- √ «*Borçlunun yemin etmekten kaçınması*»,²⁹⁸⁷
- √ «*Borçlunun kanun yoluna başvuru hakkını kullanmaktan kaçınması*»,²⁹⁸⁸
- √ «*Borçlunun tenkis davası açmaktan kaçınması*»,^{2989 2990}
- √ «*Borçlunun ticari işletmesini üçüncü bir kişiye devretmesi*»,^{2991 2992}
- √ «*Borçlunun taşınmazı üzerinde -gerçekte borçlu olmadığı halde- ipotek tesis etmesi*»,²⁹⁹³
- √ «*Borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi*»,^{2994 2995}

²⁹⁷⁷ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 669/12066; 25.11.2019 T. 3551/11086, 15.03.2017 T. 22269/2789; 24.05.2016 T. 11539/6283; 23.02.2016 T. 10807/2099; 23.02.2016 T. 11352/2105; 22.06.2015 T. 8287/8983; 15.06.2015 T. 3457/3457/8622; 01.06.2015 T. 19635/8006; 24.02.2015 T. 5559/3322; 18.11.2014 T. 10438/16219; 03.11.2014 T. 6147/14975; 21.05.2013 T. 7646/7370; 04.04.2013 T. 8194/4806; 26.03.2013 T. 72061/4179; 14.09.2009 T. 6101/5325; 5.11.2013 T. 12075/15090; 09.09.2013 T. 7129/11624; 18.03.2013 T. 6263/3521; 14.02.2013 T. 4164/1515; 08.05.2007 T. 2583/1574; 14. HD. 19.10.2001 T. 5932/6946; 15. HD. 29.4.1993 T. 2212/2029; 26.04.1984 T. 775/1466 vb. (www.e-uyar.com)

²⁹⁷⁸ **UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4332 vd. - **TOKTAŞ, M.** Tasarrufun İptali Davaları, 2009, s: 78 - **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit, Tasarrufun İptali Davaları, 2017, s: 913 vd. - **SERTAKAYA, Ş.A./KUL, S.** a.g.e, s: 30 - **ÇAM, U.M.** age. s:79

²⁹⁷⁹ **BÖRÜ, L.** a.g.m., s: 494 - **KAZANCI, T.İ.** a.g.e., s: 252, 266 vd. - **TOKTAŞ, M.** a.g.e., s: 82 - **ÇETİN, H.E.** age. s: 280 vd. - **ÇAM, U.M.** age. s:82

²⁹⁸⁰ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 8538/2734; 17.02.2017 T. 10199/1109 vb. (www.e-uyar.com)

²⁹⁸¹ Bknz: 13. HD. 3.5.1982 T. 2826/3119 (www.e-uyar.com)

²⁹⁸² Bknz: 13. HD. 16.4.1974 T. 640/925 (www.e-uyar.com)

²⁹⁸³ Bknz: 17. HD. 07.04.2011 T. 335/3215 (www.e-uyar.com)

²⁹⁸⁴ **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 35

²⁹⁸⁵ Bknz: İİD. 4.11.1968 T. 9095/9886 (www.e-uyar.com)

²⁹⁸⁶ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23337/1446 (www.e-uyar.com)

²⁹⁸⁷ **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kasdıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2020, s: 125, 147

²⁹⁸⁸ **ERDÖNMEZ, G.** a.g.e., s: 125, 147

²⁹⁸⁹ **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s. 42

²⁹⁹⁰ Bknz: 17. HD. 02.03.2015 T. 17841/3683 (www.e-uyar.com)

²⁹⁹¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s:546 vd.

²⁹⁹² Bknz: HGK. 13.11.2013 T. 17-297/155; 30.05.2007 T. 21-295/319; 17. HD. 30.06.2015 T. 5449/9348; 09.06.2015 T. 5703/8442; 08.06.2015 T. 7076/8297; 12.05.2015 T. 19970/7295; 29.11.2012 T. 10872/13291; 30.05.2012 T. 4133/7029; 26.04.2012 T. 2021/5218 vb. (www.e-uyar.com)

²⁹⁹³ **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** a.g.e, s: 1

²⁹⁹⁴ **GÜNEREN, A.** a.g.e., s: 56, 80, 114 vd.- **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, C: 1-2, s: 762 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4315 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** a.g.e., s: 40 - **UYAR, T.** a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - **BÖRÜ, L.** agm. s: 488

²⁹⁹⁵ Bknz: 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303; 24.06.2014 T. 17392/9848 vb. (www.e-uyar.com)

- √ «Borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla üçüncü kişi tarafından kendisi aleyhine açılan haksız davayı kabul etmesi»,²⁹⁹⁶
- √ «Borçlunun zamanaşımı def’inde bulunmaması»,^{2997 2998}
- √ «Borçlunun icranın geri bırakılması (İİK. mad. 71) talebinde bulunmaması»,²⁹⁹⁹
- √ «Karşılıksız olarak yapılan ciro işlemi»,³⁰⁰⁰
- √ «Borçlunun aleyhine yapılan haksız takip nedeniyle menfi tesbit davası açmaması»³⁰⁰¹,
- √ «Kooperatif payının satışına ilişkin tasarruflar»,³⁰⁰²
- √ «Teminat amacıyla yapılan temlikler»,³⁰⁰³
- √ «Borçlunun kendisine miras yoluyla gelen malvarlığını ‘resmi taksim sözleşmesi’ ile diğer mirasçılara devretmesi»,^{3004 3005}
- √ «Kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince borçlu yüklenici tarafından hak edilmiş taşınmazların, kendi üzerine alınmadan, arsa sahibi vasıtasıyla üçüncü kişiler adına teskilinin sağlanması işlemleri (tasarrufları)»,^{3006 3007}
- √ «Gizli tahsil cirosu»,³⁰⁰⁸
- √ «Borçlunun itiraz sürelerinden vazgeçip takip konusu borcu kabul etmesi»,^{3009 3010}
- √ «Cebri icra yoluyla yapılan satışlar»³⁰¹¹
- √ «Alacağı -muvazaalı olarak yapılmış- temlik tasarrufları»,^{3012 3013}

²⁹⁹⁶ SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 39 - GÜNEREN, A. age. s: 56 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜ, L. agm. s: 488 - ERDÖNMEZ, G. a.g.e, s: 140 vd.

²⁹⁹⁷ GÜNEREN, A. a.g.e., s: 56 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. a.g.e., s: 40 - UYAR, T. a.g.m. (ABD. 2015/1, s: 370) - BÖRÜ, L. agm. s: 488

²⁹⁹⁸ Bknz: 17. HD. 24.06.2014 T. 17392/9848 (www.e-uyar.com)

²⁹⁹⁹ Bknz: 17. HD. 24.06.2014 T. 17392/9848 (www.e-uyar.com)

³⁰⁰⁰ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 438

³⁰⁰¹ Bknz: 17. HD. 02.03.2015 T. 17841/3683 (www.e-uyar.com)

³⁰⁰² Bknz: 17. HD. 16.04.2013 T. 6996/4145; 03.04.2014 T. 15293/4892; 27.01.2015 T. 13436/1098; 22.01.2015 T. 20240/723 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰⁰³ KAZANCI, T.İ. a.g.e., s: 269 vd.

³⁰⁰⁴ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 45

³⁰⁰⁵ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 13444/3343; 13.05.2014 T. 2583/7531 (www.e-uyar.com)

³⁰⁰⁶ SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 52

³⁰⁰⁷ Bknz: 17. HD. 28.05.2013 T. 3396/7849; 21.05.2013 T. 7646/7370; 16.03.2015 T. 18016/4287 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰⁰⁸ KAZANCI, T.İ. a.g.e., s: 274 vd.

³⁰⁰⁹ UYAR, T. a.g.m.(ABD. 2015/1, s: 370) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C: 3, s: 4315 - COŞKUN, M. İçtihatlı İİK. C: 4, s: 4638 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. a.g.e., s: 40

³⁰¹⁰ Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. 11699/4946;15. HD. 13.06.2006 T. 1663/3523; 21.11.2006 T. 4991/6698; 17. HD. 04.11.2008 T. 3947/5089; 4. HD. 08.11.2007 T. 12753/13696; 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303 (www.e-uyar.com)

³⁰¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:189 vd.

³⁰¹² Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s: 175 vd.

³⁰¹³ Bknz: 17. HD. 02.03.2020 T. 577/2386; 16.12.2019 T. 5508/11991; 04.12.2019 T. 3841/11462; 03.12.2019 T. 4057/11412; 13.11.2019 T. 915/10552; 01.10.2019 T. 851/8709; 08.04.2019 T. 16227/4264; 09.10.2018 T. 10604/8888; 17.09.2018 T. 3403/7852; 26.06.2018 T. 1610/6384; 11.10.2016 T. 18995/8786; 13.10.2015 T. 1313/10510; 04.05.2015 T. 20059/6441; 21.04.2015 T. 21344/6051; 24.03.2015 T. 19052/4805; 05.06.2014 T. 1044/9011; 13.02.2014 T. 14266/1605; 01.10.2013 T. 10340/13129; 09.04.2013 T. 7533/5111 vb. (www.e-uyar.com)

√ «Borçlunun muvazaalı borç ikrarında bulunması»nın (gerçekte borcu bulunmadığı halde güvendiği bir kişi -arkadaşı, akrabası, aynı iş kolunda çalışan bir kişi vs.- lehine muvazaalı senet düzenleyip, bu senedi kendisi hakkında icraya koydurması),^{3014 3015}

√ «Başkasının borcu için bir malın teminat olarak gösterilmesi»³⁰¹⁶

√ «Borçlunun, kendi borçlusunu ibra etmesi»³⁰¹⁷

√ «Borçlunun, başkasının borcunu ödemesi»³⁰¹⁸

√ «Borçlunun yaptığı ‘bağışlamalar’ ve ‘ivazsız (karşılıksız)’ tasarruflar» (İİK. mad. 278/I,II),³⁰¹⁹

√ «Borçlunun ‘bağışlama hükmünde sayılan’ tasarrufları» (İİK. mad. 278/III),³⁰²⁰

√ «Borçlunun aciz halinde iken yaptığı tasarruflar» (İİK. mad. 279),³⁰²¹

√ «Borçlunun zarar verme kasdı ile yaptığı hileli tasarruflar» (İİK. mad.280)³⁰²²

i ç i n, «tasarrufun iptali davası» açılabilir.

IV- Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken «dava şartları»

Bilindiği gibi «dava şartı» ‘davanın esası hakkında yargılama yapılabilmesi ve karar verilebilmesi için varlığı veya yokluğu gerekli olan şartlarıdır».³⁰²³

³⁰¹⁴ **UYAR, T.** «Muvazaalı İcra Takipleri (Borç İkrarları)» ile «Borçlunun Süresi İçinde Zamaşımı İtirazında Bulunmaması»nın Tasarrufun İptali Davasına Konu Edinmesi (İBD. Mayıs-Haziran/2014, s: 283 vd.) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (Ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-398) - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4315 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C: 1, s: 65 - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** a.g.e., s: 12, 36 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1398 - **EROĞLU, O.** age. s: 153 - **AKŞENER, S.H.** a.g.e., s: 96; 2. baskı, 2014, s: 118 - **GÜNEREN, A.** a.g.e., s: 80, 114 vd. - **ÇOŞKUN, M.** İçtihatlı İİK. C: 4, 2016, s: 4638 - **TOKTAŞ, M.** age., s: 76 - **KAPLAN, N.** Güncel İçtihatlarla İcra ve İflas Hukuku Uygulama Notları, 2014, s: 1401 - **ÇAM, U.M.** age., s:78

³⁰¹⁵ Bknz: 17. HD. 29.12.2016 T. 12281/12178; 08.11.2016 T. 19673/10240; 19.04.2016 T. 4439/5019; 24.12.2015 T. 7251/14929; 05.05.2015 T. 21179/6688; 14.04.2015 T. 19827/5866; 17.03.2015 T. 2203/4344; 04.11.2014 T. 7947/15062; HGK. 02.02.2014 T. 4/1016-436; 17. HD. 18.04.2013 T. 6634/5626; 4. HD. 09.05.2011 T. 3449/5298; 01.05.2008 T. 2996/6066; 08.11.2007 T. 12753/13696; 17. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036; 24.01.2011 T. 1847/544; 26.10.2010 T. 5337/8808; 16.09.2008 T. 1246/4471; 15.04.2008 T. 1204/1936; 4. HD. 24.03.2010 T. 2797/3315; 11.03.2010 T. 15119/2684; 01.05.2008 T. 2996/6066; 08.11.2007 T. 12753/13696; 31.05.2007 T. 4760/7445; 15. HD. 20.02.2002 T. 5385/865; 15.11.1999 T. 4175/4058; 15.09.1990 T. 3485/3290 vb.

³⁰¹⁶ Bknz: 15. HD. 13.12.1984 T. 3306/3923 (www.e-uyar.com)

³⁰¹⁷ Bknz: 17. HD. 12.12.2017 T. 9120/11580; 12.3.2013 T. 4282/1407 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰¹⁸ **GÜNEREN, A.** age. s: 330

³⁰¹⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4392 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 209 vd.

³⁰²⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4398 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 227 vd.

³⁰²¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4421 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 338 vd.

³⁰²² Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** a.g.e., C: 3, s: 4434 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 374 vd.

³⁰²³ **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 2020, C: 1, s: 375-398 - **KURU, B.** Dava Şartları (Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, 1964, s: 109-147) - **ARSLAN, R.** Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Medeni Usul Hukukuna Getirdiği Başlıca Yenilikler (Prof. Dr. Gürkan Çelebican’a Armağan, 2011, s: 439-459) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAÇASI, E.** Medeni Usul Hukuku, s: 310 vd. - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZEKES, M.** Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 4. Baskı, s: 243 vd. - **GÖRGÜN, Ş. İ.** Medeni Usul Hukuku,

Yeni HMK.’nun 114. maddesinin **1. fıkrasında** ‘*dava şartlarının neler olduğu*’ (12) bent halinde sayılarak belirtildiği gibi; **2. fıkrasında** ‘*diğer kanunlarda yer alan dava şartlarının ilişkin hükümlerin saklı olduğu*’ açıklamıştır.

HMK.’nun 114. maddesinde (12) bent halinde sayılan –ve tüm davalar için geçerli olan- dava şartları «**genel dava şartları**», buna karşın HMK. m. 114/2’de belirtilen dava şartlarına ise, bazı davalar için öngörülmüş olduğu için «**özel dava şartı**» olarak nitelenir. Örneğin; İİK. m. 277/I-1’de öngörülen ‘*tasarrufun iptali davası açabilmek için kesin ya da geçici aciz belgesi ibraz etme zorunluluğu*’, İİK. m. 69/II’de öngörülen ‘*borçtan kurtulma davası açabilmek için % 5 oranında teminat gösterme zorunluluğu*’ birer «özel dava şartı»dır.³⁰²⁴

Acaba HMK. m. 114’de öngörülenler dışında, yargı kararları ile başka «dava şartları» öngörülebilir. mi? Çünkü uygulamada, **yüksek mahkeme** (Yargıtay 17. Hukuk Dairesi); **a) ‘İcra takibinin kesinleşmiş olması’**ni, **b) ‘Alacaklının alacağına gerçek bir alacak olması’**ni, **c) ‘Davacının alacağına, dava konusu tasarruftan önce doğmuş olması’**ni, tasarrufun iptali davasının «**özel dava şartı**» olarak kabul etmekte ve açılmış olan tasarrufun iptali davasının bu şartlar gerçekleşmeden açılmış olduğunu, yargılamanın her aşamasında tesbit ettiği taktirde, kendiliğinden ‘davanın usulden reddine’ karar vermektedir.

Doktrinde³⁰²⁵ «HMK döneminde, ‘dava şartları’nın neler olduğu HMK m. 114’de sayılarak belirtilmiş olduğundan, burada öngörülmemiş olan hususların Yargıtay içtihatları ile kabul edilmesinin, kanun sistematığına uygun olduğunun düşünülmemeyeceği» ifade edilmiştir.

a) Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması gerekir.

b) ‘Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması’ gerekir.

c) ‘Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması’ gerekir.

ç) ‘Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.

V- Az önceki paragrafta belirttiğimiz gibi; tasarrufun iptali davalarında davacının, davalı-borçludaki alacağının ‘g e r ç e k’ bir alacak olması gerekir.*

3. Bası, s: 144 vd. – **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015/4, s: 931-974) – **ÇETİNEL, T.** age. s: 75 vd. – **PEKCANİTEZ, H.** Pekcanitez Usul Hukuku, s: 925 vd.; 950 vd. – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s:749 vd.

³⁰²⁴ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 934

³⁰²⁵ **ALBAYRAK, H.** agm. s: 937

* **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:378-392; s:405-411; s:655-668; s:877-919 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:18 vd. – s:827-837; s:980-990; s:1287-1312 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Alacağın Gerçek Olması” ve “Hayatın Olağan Akışına Uygunluk” Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Der. Ocak/2020, s:267-309) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Son İki Yıl İçinde Yapılan Tasarruflar (İİK. m. 278/I, II) ve “Taşınmazın ‘Tapuda Gösterilen Satış Bedeli’ le ‘Rayiç Bedeli’ Arasında Bir Mislini Aşan Fark Bulunması” (İİK. m. 278/III-2) Koşulu ile “Davacının, Davalı-Borçludaki Alacağının ‘Gerçek Bir Alacak Olması’ Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar... (Prof. Dr. N.M. Berkin Armağan’da yayımlanacak) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, s:4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Davacının, Borçluda Gerçek Bir Alacağı Bulunması” Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar (İBD. 2015/2, s:351-362) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi” Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018; S:135, s:517-575) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, s:4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Alacağın Gerçekliği” (Muvaazalı Olmaması) Koşulunun Düşündürdükleri (Legal Huk. Der. 2017, S:180, s:5915-5942) – **UYAR, T.** Ticari Defter Kayıtlarına Göre “Alacaklı” Gözükten Ancak Borçlusu Hakkında Takip Konusu Yaptığı Çekleri Ticari Defterlerine İşlememiş Olan Alacaklı, Yaptığı “Takip Dosyası”na Dayanarak

İptal davalarında, «*davacının, davalılardan borçluda bir alacağının bulunması*» ve «*davacının; borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edilmemiş –yani alacağın kısmen- tamamen tahsil edilmemiş olması*» **ön koşul** olduğundan, mahkeme iptal davasının yargılaması sırasında öncelikle bu ön koşulun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır. Bunu yaparken davacının alacağının «*geçerli olup olmadığını*» araştırmayacağı –örneğin; ‘alacağın kumar alacağı olduğunu’ ileri sürerek iptal davasını reddedemeyeceği³⁰²⁶ gibi, «*icra dairesinin düzenlediği aciz belgesinin geçerli olup olmadığını*» da tartışamaz.³⁰²⁷ Tersine, aciz belgesinin iptali için icra mahkemesine yapıldığı ileri sürülen şikayetin sonucunu, kendisi için ‘bekletici mesele’ sayması gerekir.³⁰²⁸ Fakat, davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) «*davacının alacağının mevcut olmadığını*» –örneğin muvazaaya dayandığını- iddia ve ispat edebilir.³⁰²⁹ Davalı-üçüncü kişi bu iddiasını ispat için ‘tanık’ dinlenebilir...³⁰³⁰ Yani bu durumda HMK. mad. 200 uygulanmaz.³⁰³¹ Çünkü, davalı - üçüncü kişi, davacı - alacaklı ile borçlu arasındaki alacak ilişkisinde ‘üçüncü kişi’ durumundadır.³⁰³² Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, öncelikle davacının, davalı-borçluda ‘*gerçek bir alacağı*’nın bulunması, diğer bir deyişle tasarrufta bulunan kimsenin gerçekten ‘borçlu olması’ gerekir. Eğer ‘*gerçek bir borç*’ yoksa ‘*alacak*’ da söz konusu olamayacağından, tasarrufun iptali davası dinlenmez.³⁰³³

Davacı-alacaklı, tasarrufun iptali davasını, ‘ilama dayalı icra takibi’ne dayandırılmışsa, ‘tasarrufun iptaline’ karar verilebilmesi için, ‘*ilamın (alacağın) kesinleşmiş olması*’ gerekir.^{3034 3035}

Tasarrufun iptali davalarında, davalı-3. kişi (ya da davalı-borçlu), “*davacı alacaklının davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunmadığını*” ileri sürerse, mahkemece bu durumda nasıl bir yol izlenecektir?

“*Bu iddianın tasarrufun iptali davasında araştırılamayacağı*”na mı karar verilecek, yoksa “*bu iddianın tasarrufun iptali davasında incelenebileceği*” belirtilip “davacı alacaklı tacir ise ticari defterleri³⁰³⁶ ve banka hesap hareketleri³⁰³⁷ üzerinde mali müşavir(ler) vasıtasıyla bilirkişi incelemesi yaptırılarak, davacı-alacaklı ile davalı-borçlu arasındaki ticari ilişkinin, davacı alacaklıya takip konusu yaptığı alacak kadar bir alacak doğuracak boyutta olup olmadığı” irdelenecek midir?

“Borçlusu” ve “Lehine Tasarrufta Bulunulan Üçüncü Kişi” Hakkında ‘Tasarrufun İptali Davası’ Açılabilir mi? (Terazi Huk. Der. Kasım/2017, S:135, s: 90-101)

³⁰²⁶ Bknz: 15. HD. 14.5.1990 T. 800/2146 (www.e-uyar.com)

³⁰²⁷ Bknz: 15. HD. 18.5.1990 T. 1755/2258; 13. HD. 9.11.1981 T. 5203/7058 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰²⁸ Bknz: 15. HD. 7.5.1992 T. 2135/2460; 4.3.1992 T. 869/1042 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰²⁹ KURU, B. age. C:4, s:3506

³⁰³⁰ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7206/4176

³⁰³¹ KURU, B. El Kitabı, s:1420

³⁰³² KURU, B. El Kitabı, s: 1430 – ARSLAN, R/YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. age. s. 563 – KURU, B./AYDIN, B. age. s: 499

³⁰³³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, s:4524 vd. – GÜNEREN, A. age. s:379 – UMAR, B. age. s:41 vd. – TAZE, M. Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yük. Lisans Tezi, s:120) – KAPLAN, H.A. 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, s:45 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C:2, s:1266 – COŞKUN, M. Tasarrufun İptali Davaları, s:937 – GÜNAY, E. age. s:80 – SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. s:175 – MUŞUL, T. İptal Davaları, s:443 – EROĞLU, O. age. s:59 – ATILI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age., s:729 – OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, s:586 – ÇETİN, H.E. age. s:15 – ALBAYRAK, T. agm. s: 943 vd. – ÇETİNEL, T. age. s: 79

³⁰³⁴ Bknz: HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36; 17. HD. 20.09.2010 T. 5787/7047 (www.e-uyar.com)

³⁰³⁵ ALBAYRAK, H. agm. s: 956

³⁰³⁶ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 16639/5946; 17.04.2014 T. 15081/5942; 16.01.2014 T. 16850/455; 8.03.2013 T. 14204/4372; 24.04.2012 T. 32/5008; HGK. 13.10.2010 T. 17-398/497 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰³⁷ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 15081/5942 (www.e-uyar.com)

Eğer davacı-alacaklı tacir ise; hem kendisinin ve hem de –tacir ise davalı- borçlunun ticari defterlerinde inceleme yapılarak, takip konusu borcun defterlerde kayıtlı olup olmadığının araştırılarak, kayıtlarda var (yazılı) olduğu ölçüde ‘davanın kabulüne’, aksi takdirde “ön koşul yokluğundan davanın reddine”³⁰³⁸ karar verilmesi gerekir.

Eğer davacı-alacaklı tacir değil ise; davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, mali durumlarının araştırılması,³⁰³⁹ yıllık gelirlerinin ne olduğu,³⁰⁴⁰ ve davacının böyle bir borç parayı verebilecek ekonomik gücünün bulunup bulunmadığı³⁰⁴¹ saptanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

Bazen, davacı-alacaklının borçludaki alacağı muvazaalı değildir; fakat davacı-alacaklının borçluda “*takip konusu yapılan miktarda*” bir alacağı da yoktur. Örneğin; davacı-alacaklı takip borçlusunu hakkında, borçluya ait senette tahrifat (sahtecilik) yaparak takipte bulunmuştur. Borçlunun imzasını taklit ederek veya senedin “alacak miktarı”nda tahrifat yapmıştır. Hatta borçlu tarafından bu nedenle davacı-alacaklı hakkında “menfi tespit davası”³⁰⁴² açılmış ya da icra mahkemesinde “imza inkarında”³⁰⁴³ bulunulmuş olabilir. Yahut da Cumhuriyet Savcılığına –“sahtecilik” ya da “bedelsiz kalan senedin kullanılması”, “açığa atılan imzanın kötüye kullanılması” suçlarından dolayı³⁰⁴⁴ - ‘kamu davası’ açılması için şikayette bulunulmuş ve Cumhuriyet Savcılığınca, davacı-alacaklı hakkında ceza mahkemesinde ‘kamu davası’ açılmıştır. Bu gibi durumlarda, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, borçlu tarafından açıldığı/açılması sağlandığı bildirilen bu davaların –kesinleşecek sonucunun “*bekletici mesele*” yapılması gerekir...

Davalı-3. kişi de, davacı-alacaklının “*takip konusu yaptığı senedin (belgenin) gerçek bir alacağı aksettirmediğini*” –borçlu gibi- tasarrufun iptali davasına bakan mahkemede ileri sürebilir. Keza, takip konusu senedin “*teminat ve tahsil amacıyla verilmiş olduğu*” –yani gerçek bir alacağı ifade etmediği- de hem davalı-borçlu ve hem de davalı-3. kişi tarafından ileri sürülebilir.³⁰⁴⁵ Bunun kanıtlanması halinde mahkemece davacı-alacaklının talebi doğrultusunda “tasarrufun iptaline” karar verilemez.

Yüksek mahkeme kimi kararlarında³⁰⁴⁶ «davacının gerçekten alacaklı olup olmadığının yerel mahkemece *kendiliğinden* araştırılması gerektiğini» kimi kararlarında³⁰⁴⁷ ise, «bu hususun *davalılarca ileri sürülmesi halinde* mahkemece araştırılabileceğini» belirtmiştir...

³⁰³⁸ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597; 11.09.2018 T. 2770/7624; 28.02.2017 T. 11975/234; 24.05.2016 T. 11364/6282; 24.05.2016 T. 10582/6278; 14.04.2015 T. 1798/5869; 4. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰³⁹ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

³⁰⁴⁰ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008 (www.e-uyar.com)

³⁰⁴¹ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3393/12139; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰⁴² Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230; 31.03.2011 T. 6372/2899; 07.03.2011 T. 11643/2001; 30.10.2007 T. 4626/3300 (www.e-uyar.com)

³⁰⁴³ Bknz: 17. HD. 10.03.2009 T. 3533/1270 (www.e-uyar.com)

³⁰⁴⁴ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230 (www.e-uyar.com)

³⁰⁴⁵ Bknz: 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

³⁰⁴⁶ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 12.04.2016 T. 14267/4635; 21.01.2014 T. 19964/669 vb. (www.e-uyar.com)

³⁰⁴⁷ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606; 19.02.2019 T. 1554/1781; 05.06.2018 T. 4533/5858; 15.05.2018 T. 3037/5045; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457; 14.02.2017 T. 23545/1450; 25.10.2016 T. 18010/9337; 20.10.2016 T. 17910/9000; 07.06.2016 T. 20994/6940 vb. (www.e-uyar.com)

«Davacı –alacaklının gerçek bir alacağının bulunmadığı» hususu, ‘davalı borçlu ve üçüncü kişi tarafından birlikte ileri sürülebileceği’ gibi, ‘sadece davalı üçüncü kişi tarafından da yani «davalı-borçlu ile davacının anlaşarak, kendisine zarar vermek amacı ile muvazaalı olarak bir alacak yarattıkları» iddia edilerek- de ileri sürülebilir.»^{3048 3049}

Yüksek mahkeme, bu konu (yani; ‘alacağın gerçek bir alacak olması gerektiği’ konusu) ile ilgili olarak;

√ «Tasarrufun iptali davasında, davacının dava dayanağı takip konuları olan alacağının varlığının mahkeme kararı ile tespit edildiği ve kesinleşip kesinleşmediği, bu alacağın takibe konulması ve diğer dava koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerektiğini»³⁰⁵⁰

√ «Tasarrufun iptalini isteyen davacının açtığı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması gerektiği- Davacının alacağının asıl borçlu şirketin ticari kayıtlarında yer almadığı, ‘borçlu şirkette önceden sigortalı işçi olarak çalışan davacının gemi satışından elde ettiği gelirden borç verdiği’ iddiasını ilişkin iddiasının somut bilgi ve belgelerle ispatlamadığı anlaşıldığından, ablalarının banka kayıtlarında 1.000.000,00 USD’lk gemi satış parasının yatırıldığı ya da borç verilen para ile ilgili bir çıkış ve bilginin olmadığı anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi ve davalılar lehine maktu vekalet ücreti takdir edilmesi gerektiğini»³⁰⁵¹

√ «Davacının gerçek bir alacaklı, borçlunun da gerçek borçlu olmadığını anlaşılmaması halinde, tasarrufun iptali davasının, ‘önkoşul yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁵²

√ «Tasarrufun iptali davasında, “davacının alacağının gerçek olmadığını” ileri sürülmesi halinde, mahkemece davacı alacaklı ile davalı borçlu arasında gerçek bir alacak borç ilişkisinin olup olmadığını incelenmesi gerektiğini- Davacı alacaklının ‘alacağının gerçek bir alacağa dayandığını ve bu nedenle taraf sıfatına sahip olduğunu ispatlaması gerektiğini- Tarafların, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandıkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorunda olduğu, belgeyi ibraz etmesine karar verilen tarafın, kendisine verilen sürede belgeyi ibraz etmemesi ve aynı sürede, delilleriyle birlikte ibraz etmemesi hakkında kabul edilebilir bir mazeret göstermemesi ya da belgenin elinde bulunduğunu inkar etmesi ve teklif edilen yemini kabul veya icra etmemesi, halinde, duruma göre belgenin içeriği konusunda diğer tarafın beyanının kabul edileceğini; bu hususun, mahkemece, davalı borçluya HMK. mad 220/3 uyarınca ihtar edilmesi ve davalının defterlerini ibraz etmemesi halinde yine bu maddeye göre bir değerlendirme yapması gerektiğini»³⁰⁵³

√ «Davacının, alacağının gerçek bir alacak olduğunu ispatlayamadığı ve yapılan bilirkişi incelemesinde de ‘alacak ile ilgili bir hususa rastlanılmadığı’ gerekçesi ile, ‘ön şart yokluğundan açılan tasarrufun iptali davasının davanın reddine’ karar verileceğini»³⁰⁵⁴

√ «Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen

³⁰⁴⁸ ALBAYRAK, H. agm. s: 941 vd. – ÇETİNEL, T. age s: 78 – TAŞ, K. H./KORKMAZ, Ö. Tasarrufun İptali Davalarında Davacı Alacağının Muvazaalı Olduğu İddiası ve Bu İddianın Hukukun Temel Hak ve İlkeleri ile Bağlantısı (Fasikül Huk. Dr. C: 11, S: 111, Şubat/2019, s: 645 vd.)

³⁰⁴⁹ Bknz: HGK. 26.03.1997 T. 15-890/127 (www.e-uyar.com)

³⁰⁵⁰ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 427/1638 (www.e-uyar.com)

³⁰⁵¹ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 5545/1647 (www.e-uyar.com)

³⁰⁵² Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 3821/11646 (www.e-uyar.com)

³⁰⁵³ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 3921/11416 (www.e-uyar.com)

³⁰⁵⁴ Bknz: 17. HD. 06.11.2019 T. 1133/10255 (www.e-uyar.com)

tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerektiğini»³⁰⁵⁵

∨ «*Tasarrufun iptali davalarının görülebilirlik şartlarından birisinin de gerçek bir alacağın varlığı (tasarrufta bulunan kişinin borçlu olması) olduğunu- Gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olamayacağından iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağını- Davalılar alacaklı davacının alacağının gerçek olmadığını savunmuş, yargılama boyunca davacı alacaklı alacağın dayanağı konusunda bir açıklama yapmamış ve davalı üçüncü kişinin tanıdığı aynı zamanda borçlu şirket ortağı ifadesinde “kendisinin ve kardeşinin borçlu şirket ortağı oldukları, üçüncü kişinin öz yeğenleri olduğunu, dava konusu kağıt fabrikası binasını sattıklarını ve başka bir yere taşındıklarını, ancak satılan yerin daha sonra kıymetlendiğini, davacıya bildiği kadarı ile borcu olmadığı” yönündeki beyanı karşısında davanın reddine ilişkin mahkeme kararının yerinde olduğunu»³⁰⁵⁶*

∨ «*Tasarrufun iptaline ilişkin davasında tacir olan davalı alacaklı ve borçlunun ticari defterleri üzerinde konuşan uzman bilirkişi aracılığı ile inceleme yapılarak takip konusu bonoya dayalı bir alacağın gerçekte var olup olmadığını tespiti gerektiğini»³⁰⁵⁷*

∨ «*Tasarrufta bulunanın, alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatı çözümlenmesi gerektiğini, bu nedenle, üçüncü kişi-davalının, borcun gerçek olmadığı iddiası ve muvazaanın varlığı yönündeki savunmasının araştırılmasında zorunluluk bulunduğunu»³⁰⁵⁸*

∨ «*Taraf ehliyeti dava koşullarından olup mahkemece öncelikle ve re’sen incelenmesi gereken hususlardan olduğu, somut olayda borçlu konumundaki kişinin karardan sonra ölmüş ve mirasçılarının bir kısmı sulh hukuk mahkemesinde mirası red ettiklerini belirttiği dikkate alındığında, öncelikle anılan kararın kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, sonucuna göre taraf teşkilinin sağlanması gerektiğini- Salt takibin kesinleşmiş olması alacağın gerçek olduğu anlamına gelmediğini»³⁰⁵⁹*

∨ «*Tasarrufun iptali davasında, üçüncü kişinin dayandığı ancak irdelenmeyen alacaklı ...’in borçlunun iş yerinde çalışıp çalışmadığının sosyal güvenlik kayıtları da getirtilerek, dava dayanağı takip konusu alacağın gerçek olup olmadığı bir başka ifadeyle muvazaalı olarak yapıldığı iddiasının yeniden ayrıntılı olarak taraf delilleri toplandıktan sonra, değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁶⁰*

∨ «*Davalı üçüncü kişiler, asli müdahilin takip konusu alacağının gerçek olmadığını ileri sürdüklerinden bu iddianın ön sorun olarak incelenip değerlendirilmesi gerektiği; takibin kambiyo hukukuna ilişkin olmasına ve kesinleşmesinin alacağın gerçek olmadığı iddiasının incelenmesine engel olmadığını»³⁰⁶¹*

∨ «*3. kişi vekilleri, “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı”nı ileri sürdüğünden, mahkemece bu savunma üzerinde durularak davacı vekilinden bu yöndeki açıklamaları ve delillerinin sorulması, özellikle takip konusu senedin vade tarihi, davacı ile borçlu davalının akraba-arkadaş, kapı komşusu olup olmadığı da göz önünde bulundurularak davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalılar 3. kişi vekilleri tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanması, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senedin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabıta araştırması yaptırılması, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması toplanacak tüm delillerin*

³⁰⁵⁵ Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821 (www.e-uyar.com)

³⁰⁵⁶ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606 (www.e-uyar.com)

³⁰⁵⁷ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597 (www.e-uyar.com)

³⁰⁵⁸ Bknz: 17. HD. 19.02.2019 T. 1554/1781 (www.e-uyar.com)

³⁰⁵⁹ Bknz: 17. HD. 26.06.2018 T. 1875/6392 (www.e-uyar.com)

³⁰⁶⁰ Bknz: 17. HD. 05.06.2018 T. 4533/5858 (www.e-uyar.com)

³⁰⁶¹ Bknz: 17. HD. 15.05.2018 T. 3037/5045 (www.e-uyar.com)

*birlikte değerlendirilmesi ve ön koşulların bulunması halinde ise davanın esası yönünden İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini*³⁰⁶²

√ «*Takip dayanağı 55.000,00 TL senet, 30.09.2010 tarihinde düzenlenmiş 30.09.2011 vadeli olup 13.03.2013 tarihinde icraya konulduğu, dava dışı Hayri Ç. Tarafından aynı tasarrufun iptali için açılan davadan 21.01.2013 tarihinde feragat ettiği, dava feragat ile sonuçlanarak kesinleşmiş ancak daha sonra davalı üçüncü kişinin tehdidi ile feragat ettiğini belirtmiş ise de tehdit ispatlanmadığından dikkate alınmadığı, davalı borçlu bu davadan elde edilmeyen sonucun tekrar sağlanması amacı ile kendisine boş senet imzalatıldığı ileri sürdüğü, mahkemece zabita araştırılması yapıldığı ve dinlenen tanıkların bir kısmı davacının böyle bir parayı verme gücünün olmadığını belirttiği, mahkemece, takip dayanağı senedin vadesinden yaklaşık 2 yıl sonra takibe konulması ve belirtilen maddi ve hukuki olgular değerlendirilerek alacağın gerçekliğinin tartışılması ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini*»³⁰⁶³

√ «*Tasarrufun iptali davalarının kabulü için dava dayanağı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması gerektiği- Mahkemece dava dışı (borçlunun ortağı olduğu) Ltd. Şti ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak takip konusu senet borcunun var olup olmadığı ve neye ilişkin olduğu tespit edilerek, davacının anılan şirkette sigortalı işçi oluşu ve diğer delille birlikte değerlendirilerek alacağın gerçekliğinin araştırılması gerektiğini*»³⁰⁶⁴

√ «*Her iki davanın da görülebilmesi için diğer dava koşullarının yanında davacının borçludan olan alacağının gerçek bir alacak olması gerektiğini*»³⁰⁶⁵

√ «*Tasarrufun iptali davalarında, alacağın gerçek bir alacak olması gerektiğinden, tasarrufun iptali davasının gerçek olmayan alacaklar için dinlenmeyeceğini*»³⁰⁶⁶

√ «*Tasarrufun iptali koşullarından birinin de, ‘dava dayanağı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması’, olduğunu*»³⁰⁶⁷

√ «*1941 doğumlu ticaretle uğraşmayan ev hanımı borçlunun kiracısından 20.000,00 TL borç alıp senet vermesini gerektirecek hukuki ilişki net olarak ortaya konulmadığı gibi, hasta olduğu için ihtiyaç duyduğu ve bu nedenle borç aldığı iddiası inandırıcılıktan uzak olup, yargılama sırasında alacağın bu kez borçlunun damadına tahsil edilmemesi halinde rücu edilmeme koşulu ile temlik edilmesi de yaşam deneyimlerine aykırı olduğundan alacağın gerçek olduğundan söz edilemeyeceği ve bu durumda “davalıların anne-kız olmaları nedeni ile aralarındaki tasarrufun bağış niteliğinde olduğu ve ivazlar arasında oransızlık olduğundan” bahisle davanın kabulüne karar verilmesinin isabetsiz olduğunu*»³⁰⁶⁸

√ «*Mahkemece davalı üçüncü kişinin “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı” yönündeki savunması üzerinde durulmamasının hatalı olduğunu- Mahkemece, davalının bu yöndeki savunması doğrultusunda davacı ve davalı delillerinin toplanması, gerektiğinde alacaklı ve borçluların banka hesap hareketleri, ticari ve vergi kayıtları istenerek ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması, Savcılığın takip konusu senetle ilgili yürütülen hazırlık dosyası; dava açılmış ise dava dosyası, ticaret mahkemesi dava dosyasının sonucunun beklenmesi ve tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini*»³⁰⁶⁹

³⁰⁶² SAMSUN BAM 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55 (www.e-uyar.com)

³⁰⁶³ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 10994/12126 (www.e-uyar.com)

³⁰⁶⁴ Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 4594/11844 (www.e-uyar.com)

³⁰⁶⁵ Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 18804/11841 (www.e-uyar.com)

³⁰⁶⁶ HGK. 15.11.2017 T. 17-2361/1371 (www.e-uyar.com)

³⁰⁶⁷ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 254/6191 (www.e-uyar.com)

³⁰⁶⁸ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 2363/2732 (www.e-uyar.com)

³⁰⁶⁹ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457 (www.e-uyar.com)

√ «Tasarrufun iptali davasında, tacir olan ve ticari defter tutmak zorunda olan davalı borçlu şirketin ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak dava dayanağı takip dosyasındaki senetlerin dayanağı ve dolayısı ile alacağın gerçekliği araştırılarak muvazaalı alacak olup olmadığı toplanan delillere göre değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁷⁰

√ «Tasarrufun iptali davasında, davalı 3. kişinin ‘alacağın gerçek olmadığı’ yönündeki savunması üzerinde durularak, özellikle takip konusu senetlerin vade tarihi davacı ile borç şirket temsilcisinin hemşeri olması da gözönünde bulundurularak, davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalı 3. kişi vekili tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanarak, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabita araştırması yaptırılıp, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılıp toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁷¹

√ «Gayrimenkul satışının veya gayrimenkul satış vaadi sözleşmesinin yazılı (tapu, noter) yapılması gerektiğini; davacının Suriye vatandaşı olup orada oturduğu ve Türkçe bilmediği, borçlunun ticari faaliyetinin otobüs işletmeciliği olduğu anlaşılmakta olup, borçlu tarafından davacıya satıldığı iddia edilen daireyle ilgili somut hiçbir belgenin sunulmaması, davacının iki yıl içinde teslimi gereken daire konusunda teslim süresi bitiminden sonraki iki yıl içinde herhangi bir işlem yapmaması, davalı borçlunun şirket ortağı ve temsilcisi olmasına rağmen, davacı tarafından elindeki senetle ilgili takip işlemlerine başlamaması, takip işleminin dava konusu tasarruftan sonra yapılması, sunulan adi belgenin gayrimenkul alım-satımı konusunda geçerli bir belge olarak kabulünün mümkün görülmemesi ve dosya kapsamındaki maddi ve hukuki olgulardan davacının gerçek bir alacaklı borçlunun da gerçek olmaması karşısında, tasarrufun iptaline ilişkin davanın ‘önkoşul yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁷²

√ «Davalı 3. kişi vekili, ‘borçlunun, eşini dava konusu taşınmaz için öldürdüğünü, takip konusu senedin ve takibin muvazaalı’ olduğunu belirterek ‘davacının, borçludan alacaklı olmadığını’ ileri sürdüğünden, mahkemece öncelikle davacı ile davalı borçlu arasındaki akrabalığın tespiti ile davacıdan takip konusu alacağa ilişkin temel ilişki konusundaki delillerinin sorularak toplanması ve ceza dosyası da incelenerek takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini»³⁰⁷³

√ «Davalı üçüncü kişi dava dayanağı alacağın gerçek olmadığı iddiasında bulunduğundan, mahkemece bu husus üzerinde durulması gerektiği- Davalı borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğu, dava konusu taşınmazın satışından sonra borçlunun organik bağ içinde olunan diğer şirket ortaklığından ayrıldığı satıştan sonra ancak dava dayanağı takipten önce aralarında uyumsuzluk çıktığı ve davaların bulunduğu, takip dayanağı 900.000 USD olarak büyük miktardaki borcun 30.05.2008 tarihinde verilmiş olmasına rağmen senedin vadesinin 30.12.2011 tarihine verildiği, alacaklı tarafından dava konusu taşınmazın tapu kayıtlarının istendiği anlaşıldığından, mahkemece, davacı alacaklının takip konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığı kolluk aracılığı ile araştırılması, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığının tespiti gerektiğini- Mahkemece, alacağın gerçek olmadığı tespit edilirse, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁰⁷⁴

³⁰⁷⁰ Bknz: 17. HD. 28.02.2017 T. 11975/2134 (www.e-uyar.com)

³⁰⁷¹ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

³⁰⁷² Bknz: 17. HD. 13.12.2016 T. 16866/11513 (www.e-uyar.com)

³⁰⁷³ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 18010/9337 (www.e-uyar.com)

³⁰⁷⁴ Bknz: 17. HD. 20.10.2016 T. 17910/9000

√ «Borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olmasının, her zaman takip konusu alacağın gerçek bir alacak, yani davacının gerçekten alacaklı, borçlunun da gerçekten borçlu olduğunu göstermeyeceğini, davacının gerçekten alacaklı olup olmadığının mahkemece res'en değerlendirilmesi gerektiğini- Mahkemece, borçlu şirket ile davacı alacaklı arasındaki takip konusu çek düzenlenmesini gerektirecek bir alacak borç ilişkisinin bulunup bulunmadığı, gerekirse tacir olan borçlunun ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olduğunun tesbiti halinde, aciz hali var ise şimdiki gibi davanın kabulüne, aksi durumda davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁷⁵

√ «Davacı, 'iflastan önce kesinleşmiş takip dolayısıyla alacağının olduğunu' iddia etmiş ise de, İİK. mad. 193 uyarınca, iflas kararının kesinleşmesi ile takiplerin düşeceğini, davacının iddia ettiği alacağın iflas masası tarafından kabul edilmediği, bu konudaki talebinin reddine karar verildiği, davacının alacağın mevcudiyetini ispatlamak için sıra cetveline itiraz ya da kayıt kabul davası gibi davalar açmadığı, mevcut alacağın varlığını gösterir mevcut bir ilam bulunmadığı, takibin düştüğü anlaşıldığından varlığı ispatlanmış ve masa tarafından kabul edilmeyen bir alacak iddiasıyla ilgili tasarrufun iptali davasının görülemeyeceğini»³⁰⁷⁶

√ «Tasarrufun iptali davalarında takip konusu davacının alacağının gerçek olması gerektiğini- Gerçek bir alacak olmadığından, davanın ön koşulu yokluğundan reddine karar verilmesi halinde, maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini»³⁰⁷⁷

√ «Dava koşulları yönünden dosya incelendiğinde, davacının alacağının 20.1.2012 tanzim 25.4.2012 vadeli senetle doğduğu; borçlu hakkındaki takibin kesinleştiği; alacağın gerçek olduğu; 7.8.2012 tarihli haciz tutanağının İİK. mad. 105 kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olduğu; iptali istenen tasarrufun ise takip konusu alacaklardan sonra 3.5.2012 tarihinde yapıldığı; davanın süresinde açıldığı anlaşıldığından dava ön koşullarının gerçekleştiği; davalıların kardeş olması nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK. mad. 278/3-1, 280/1 ve borca mahsuben devredilmesi nedeniyle İİK. mad. 279 gereğince iptale tabi olması nedeniyle dava konusu taşınmazın 1/4 satışına ilişkin 3.5.2012 tarihli tasarrufun davacının alacak ve ferileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁷⁸

√ «Tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, davanın dinlenebilmesi için davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenilen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması gerekeceğini- Tasarrufun iptali davalarında vekalet ücretinin takibe konu alacak ile tasarrufun değerinden hangisi az ise o miktar esas alınmak suretiyle nisbi tarifeye göre hesaplanması gerekirken taşınmazın gerçek değeri tespit edilmeksizin fazla miktar üzerinden vekalet ücretine hükmedilmesi de doğru olmayacağını»³⁰⁷⁹

√ «Davalı borçlu alacağın gerçek olmadığını iddia etmişse de, bu konuda açtığı itiraz ve takibin iptali davasının icra mahkemesince reddedildiği ve borçlu tarafından açılmış menfi tespit davası bulunmadığından, senede dayalı yapılan icra takibinin kesinleştiği ve alacağın gerçek olduğu, haciz tutanağının İİK. mad. 105 kapsamında 'geçici aciz belgesi' niteliğinde olduğu, iptali istenen tasarrufun ise takip konusu alacaklardan sonra yapıldığı ve davanın süresinde açıldığı anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ön koşullarının gerçekleşmiş olduğunu- Davalı üçüncü kişinin borçlunun kayınbiraderi olduğu ve aralarında alacak borç ilişkisi bulunduğu, ayrıca dava konusu taşınmazların

³⁰⁷⁵ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282 (www.e-uyar.com)

³⁰⁷⁶ Bknz: 17. HD. 17.05.2016 T. 5195/6019 (www.e-uyar.com)

³⁰⁷⁷ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 10582/6278 (www.e-uyar.com)

³⁰⁷⁸ Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 10575/2094 (www.e-uyar.com)

³⁰⁷⁹ Bknz: 17. HD. 28.01.2016 T. 7479/1060 (www.e-uyar.com)

kısmen alacağa mahsuben devredilmiş olması nedeniyle dava konusu tasarrufların İİK. mad. 278/3-1, 279/1 ve 280/1 gereğince iptale tabi olduğunu»³⁰⁸⁰

√ «Davacı alacaklı, borçlunun nişanlısının annesi olduğu ve paranın kuyumcu olan borçluya elden verildiği iddia edilirken, davalı üçüncü kişinin, alacağın gerçek olmadığını senedin sonradan düzenlendiğini ileri sürdüğü, öte yandan, dosya kapsamından borçlu ve taşınmazın ilk maliki babası arasında bu taşınmazın satışı ile ilgili olarak arasında husumet olduğu, karşılıklı olarak sürekli uyumsuzluk içinde bulunduğu, bu durumda, mahkemece yapılacak işin, kuyumcu olan borçlunun ticari defterlerinde senedin düzenlendiği tarihte bu miktar bir para girişi olup olmadığı, alacağın gerçek olup olmadığı araştırılarak toplanan ve toplanacak deliller birlikte değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar vermekten ibaret olduğunu»³⁰⁸¹

√ «Davacının alacağının kira alacağına ilişkin olduğu ve borçlu hakkındaki takiplerin kesinleştiği, haciz tutanaklarının İİK. mad. 105 kapsamında ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde olduğu, alacağın gerçek olduğu, iptali istenen tasarrufun ise takip konusu alacaklardan sonra yapıldığı, davanın süresinde açıldığı anlaşıldığından tasarrufun iptali davasının ön koşullarının gerçekleşmiş olduğunu- Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen gerçek değeri arasında ‘misli fark’ bulunduğu, dosya kapsamından davalının borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğu anlaşıldığından ve davalı, kendi muvazaasına dayanamayacağından, dava konusu tasarrufun davacının dava konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak İİK. mad. 278/3-2, 280/1 gereğince iptaline karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁸²

√ «Mahkemece öncelikle İİK’nun 282. maddesi gereğince aralarında zorunlu dava arkadaşlığı bulunan davalı borçlunun taşınmazı sattığı ilk kişiye dava dilekçesinin tebliği ile duruşmaya katılımının sağlanması, bildireceği delillerin toplanması gerektiğini- Davalı borçluya delillerini bildirmesi için süre verilmediği anlaşıldığından davalı borçluya da delillerini sunması için süre verilmesi ve bildireceği delillerin toplanması, özellikle takip konusu alacağın gerçek bir alacak olduğunun tespitine yönelik Cumhuriyet Başsavcılığının Hazırlık dosyası da incelenerek dava koşulları yönünden dosyanın incelenmesi, dava koşullarının mevcut olması halinde dava konusu tasarrufların İİK’nun 278, 279, 280. maddeleri gereğince iptale tabi olup olmadığı değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁸³

√ «Alacağın gerçek olduğu, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapıldığı ve davanın beş yıllık hak düşürücü süre içinde açıldığı anlaşıldığından tasarrufun iptali davası ön koşullarının gerçekleşmiş olduğunu»³⁰⁸⁴

√ «Tasarrufun iptali davalarında alacaklıya alacağını tahsil imkanı sağlanırken, alacaklının alacağının şeklen varlığı değil, gerçekliğinin de amaçlandığının gözardı edilmemesi gerektiğini- Davalı üçüncü kişi, ‘davacı alacaklının borçluya, 400.000 TL ödünç para verecek kadar ekonomik gücü olmadığını, borçlu ile aralarında husumet olması nedeniyle icra takibinin başlatıldığını’ belirterek ‘alacağın muvazaalı olduğunu’ iddia ettiğinden, mahkemece gerekirse davacının alacağının dayanağının da açıklattırılarak takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı tartışılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁸⁵

√ «Davanın İİK’nun 277 ve devamı maddeleri uyarınca açılan tasarrufun iptali isteğine ilişkin olduğu- Eğer tasarrufta bulunanın alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatının çözümlenmesi

³⁰⁸⁰ Bknz: 17. HD. 26.01.2016 T. 8807/933 (www.e-uyar.com)

³⁰⁸¹ Bknz: 17. HD. 24.11.2015 T. 4375/12653 (www.e-uyar.com)

³⁰⁸² Bknz: 17. HD. 17.11.2015 T. 5455/12881 (www.e-uyar.com)

³⁰⁸³ Bknz: 17. HD. 10.11.2015 T. 5368/11883 (www.e-uyar.com)

³⁰⁸⁴ Bknz: 17. HD. 26.10.2015 T. 3468/11290 (www.e-uyar.com)

³⁰⁸⁵ Bknz: 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 (www.e-uyar.com)

gerektiği, bu nedenledir ki, borcun gerçek olmadığı iddiası ve muvazaanın varlığı yönündeki savunmasının mahkemece incelenmesi gerektiğini»³⁰⁸⁶

√ «Davanın İİK'nun 277 ve devamı maddeleri uyarınca açılan tasarrufun iptali isteğine ilişkin olduğunu- Borçlunun, 'alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı' iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle 'borçlu sıfatı' çözümlenmesi gerektiği ve borcun gerçek olmadığı iddiası ile muvazaanın varlığı yönündeki savunmanın mahkemece incelenmesi gerektiğini»³⁰⁸⁷

√ «Davalı-borçlunun borçlu bulunmadığının tespitine dair verilen menfi tespit kararı kesinleşmiş olduğundan, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece 'davacının gerçek bir alacağının bulunmaması' nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁸⁸

√ «Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının tespiti amacıyla ceza dosyası ile asliye hukuk mahkemesi dava dosyasının incelenmesi, tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmaması halinde davanın önkoşul yokluğundan reddine; aksi halde yani takip konusu alacağın gerçek bir alacak olduğunun belirlenmesi halinde iptal koşullarının değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁸⁹

√ «Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için; “davacının borçludaki alacağının gerçek olması”, “borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması”, “iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması” ve “borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması” gerektiğini, bu ön koşulların bulunması halinde ise İİK'nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekeceğini- Açılmış olan davada aciz belgesinin mahkemeye sunulmaması halinde “davanın önkoşul yokluğu nedeniyle” reddine karar verilmesi gerekeceğini- Bu davalarda “takip konusu alacak” ile “iptali istenen tasarrufun değerinden hangisi az ise harç ve vekalet ücretinin bu daha düşük değer üzerinden hesaplanması gerekeceğini»³⁰⁹⁰

√ «Mahkemece, temlik dayanağını oluşturan alacak borç ilişkisinin varlığı ve gerçekliği araştırılarak, sonucuna göre temlik işleminin iptaline veya iptal talebinin reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁰⁹¹

√ «İptal davasının dinlenebilmesi için öncelikle davacının gerçek bir alacaklı bulunması gerektiğini- Davalılar 'dava konusu alacakların gerçek bir alacak olmadığını, takip konusu bonoların muvazaalı düzenlendiğini, zamanaşımına uğrayan bonolar nedeniyle yapılan icra takiplerine borçlunun itiraz etmediğini, davayı kabul ettiğini, bu konuda borçlu ile abileri arasında ceza soruşturması bulunduğunu' belirterek 'takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı' nı savunmuş olduğundan, bu konudaki delillerinin toplanması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini- Temlik eden yönünden temlik nedeniyle davacı sıfatı kalmadığından hakkındaki davanın husumet yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁹²

√ «Dava konusu hisse senetlerinin rayiç bedelle borçlu tarafından davalı holdinge devredildiği bilirkişi raporu ile belirlenmiş ise de gerek davalı holding vekilinin savunması, gerekse davalı holdingin ortakları ve yönetim kurulu üyeleri (borçlunun ailesine alt şirket) ile borçlu arasındaki yakın akrabalık bağının varlığı nedeniyle davalı 3. kişi holdingin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK. 280/1. madde gereğince iptale tabi olduğu, ancak dava koşulları

³⁰⁸⁶ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 8803/8659 (www.e-uyar.com)

³⁰⁸⁷ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 8553/8662 (www.e-uyar.com)

³⁰⁸⁸ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 8803/8659 (www.e-uyar.com)

³⁰⁸⁹ Bknz: 17. HD. 01.06.2015 T. 19404/8009 (www.e-uyar.com)

³⁰⁹⁰ Bknz: 17. HD. 27.05.2014 T. 2571/8414 (www.e-uyar.com)

³⁰⁹¹ Bknz: 17. HD. 25.05.2015 T. 1534/7639 (www.e-uyar.com)

³⁰⁹² Bknz: 17. HD. 12.05.2015 T. 21042/7303 (www.e-uyar.com)

yönünden dosya incelendiğinde, davacının alacağına 9.3.2009-21.7.2009 tarihleri arasında düzenlenen altı adet bonoya dayalı olduğu, borçlu hakkındaki 2010/6470 ve 2010/6471 sayılı takip dosyalarının kesinleştiği, kati aciz belgelerinin sunulduğu, iptali istenen tasarrufların takip konusu borçtan sonra yapıldığı anlaşılmalı birlikte davalı 3. kişi holding vekili takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığını savunduğundan mahkemece adı geçen davalının bu yöndeki savunmasının mevcut delillere göre değerlendirilmesi, alacağın gerçek olduğunun belirlenmesi halinde dava konusu tasarrufların davacının takip konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak İİK. 280/1. madde gereğince iptaline; aksi takdirde yani takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığını belirlenmesi halinde ise davanın önşart yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁰⁹³

√ «Davacının gerçekte alacaklı olup olmadığının tespiti amacıyla, borcun doğumuna ilişkin 3. kişilerce ileri sürülen savunmanın üzerinde durulması, bu konuda davacı ve davalı 3. kişilerin bildirdiği ve bildireceği delillerin toplanması, maddi hasarlı kaza ile ilgili müracaat tutanağı ve anılan tutanağa dayalı olarak yapılan işlemlere ait belgeler, tarafların sosyal ve ekonomik durumları, banka kayıtları celp edilerek, gerektiğinde davacının ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi de yaptırılması, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı, gerçek bir alacak ise borcun doğum tarihinin tespiti ile sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁹⁴

√ «Takip konusu borcun davacı ile borçlu arasındaki ne tür bir ilişkiden ve ne zaman doğduğu konusunda davacıya delillerini sunması için süre verilmesi, bildireceği delillerin toplanması taraflar arasındaki borca ilişkin temel ilişkinin tasarruf tarihinden önce doğduğunun davacı tarafından ispatlanması halinde, davanın esasına girilerek dava konusu tasarrufun İİK 277, 278, 279, 280 maddeler gereğince iptale tabi olup olmadığını değerlendirilmesi gerektiğini- İİK. mad. 277 vd. uyarınca açılan tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının tespiti için ceza dosyası ve icra takip dosyasının incelenmesi gerektiğini»³⁰⁹⁵

√ «Alacaklı aleyhine açılan menfi tespit davası kabul edilmiş ve dosya temyiz aşamasında iken borçlu tarafından verilen feragat dilekçesi gereği bozulmuş, bozmadan sonra davanın feragat nedeniyle reddine karar verilmiş ve hüküm kesinleşmiş ve davacı ile davalı borçlu şirket arasında protokol yapılarak borç yeniden yapılandırılmış olup, davalı , 'takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığını, gerçek bir alacak olsa bile iptali istenen tasarruftan sonra doğduğu' nu ileri sürdüğünden, mahkemece öncelikle bu hususta menfi tespit dosyasının incelenmesi; davacı ile davalı borçlunun ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması, davalı 3. kişi şirketin savunmasının değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³⁰⁹⁶

√ «İİK. mad. 277 vd. gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin davaların dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerektiğini»³⁰⁹⁷

√ «Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için davacının alacağının gerçek bir alacak olması gerektiğini- Mücerret borç ikrarı olarak düzenlenen bononun ileriye yönelik olarak tanzim edilmesi mümkün olduğu gibi geriye yönelik olarak da düzenlenmesi mümkün olduğu, borcu doğuran ilişkinin mevcudiyetine yönelik diğer delillerin de birlikte nazara alınması gerektiği, bononun vade tarihi ile takip tarihi arasında 11 ay gibi bir zaman aralığı bulunması ve davalı borçlunun, ceza soruşturmalarından ve hukuk

³⁰⁹³ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 19250/6671 (www.e-uyar.com)

³⁰⁹⁴ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 20593/6680 (www.e-uyar.com)

³⁰⁹⁵ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 21092/6686 (www.e-uyar.com)

³⁰⁹⁶ Bknz: 17. HD. 14.04.2015 T. 1798/5869 (www.e-uyar.com)

³⁰⁹⁷ Bknz: 17. HD. 17.02.2015 T. 15483/2855 (www.e-uyar.com)

davalarından da anlaşıldığı üzere taşınmazı geri alma ya da satış bedeline ek bir para elde etmeye yönelik olarak işbu davanın temelini oluşturan takipteki bononun tanzimi ile gerçek olmayan bir borç altına girdiği anlaşıldığından davanın reddi gerektiğini»³⁰⁹⁸

√ «Tasarrufun iptali davalarında davacı alacaklının, davalı borçludaki alacağının gerçek bir alacak olması koşulu ile borcun (davacının alacağının) iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olmasının davanın ön koşulları olduğunu- Tasarrufun iptali davasının önkoşul yokluğu nedeniyle reddi halinde, davalı lehine maktu vekalet ücreti takdiri gerekeceğini»³⁰⁹⁹

√ «Tasarrufun iptali istemine ilişkin davalarının dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması gerekeceği, alacaklı borçlu hakkında ihtiyati haciz kararı üzerine takibe geçmediğinden takibin geçersiz hale geldiği, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verileceğini»³¹⁰⁰

√ «Gerçek bir alacağı bulunan alacaklıya borçlunun bir başkasından olan para alacağını temlik etmesinin ticari örfe dayalı geçerli bir ödeme aracı olduğunu- Davalılar arasındaki ticari ilişkinin temliklerin yapıldığı sıradaki miktarı, kimin alacaklı olduğu giderek yapılan temliklerin alacak durumu ile münasip olup olmadığı hususları tarafların ticari defterleri üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi ile açıklığa kavuşturularak oluşacak sonuca göre tasarrufun iptali davasında bir hüküm kurulması gerekeceğini»³¹⁰¹

√ «Tasarrufun iptali davalarının koşullarından birinin de kesinleşmiş gerçek bir alacağın varlığı olduğunu- Menfi tesbit davası sonucu bakiye kalan alacak yönünden tasarrufun iptali davasının esasa girilmesi gerektiğini»³¹⁰²

√ «Davacı alacaklı tarafından yapılan takibin itiraza uğramadan kesinleşmiş olması, davalı borçlu hakkında kesin aciz vesikas alınması, bir kişinin alacağını tahsil etmeden aynı kişiye yeniden borç verilmesinin olağan olmamasının tek başına alacağın, ‘gerçek bir alacak olmadığı’nın kanıtı sayılamayacağı; alacaklı davacı aleyhinde menfi tespit davası açılmadığı gibi her hangi bir suç duyurusunda da bulunulmadığından, alacağın gerçek alacak olduğunun kabulü ile işin esasına girilmek suretiyle toplanan ve toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»³¹⁰³

√ «Alacaklı İİK. mad. 280 uyarınca tasarrufun iptali isteminde de bulunduğu ve dava İİK.nun 97/17. maddesi gereğince karşı dava olarak açılmış bir tasarrufun iptali davası olmadığından istihkak davasıyla birlikte ele alınıp sonuçlandırılmasının mümkün bulunmadığı, mahkemece öncelikle tasarrufun iptali davasına dair ayırma kararı verilerek ayrı bir esas numarasına kaydının yapılması gerekeceğini- Üçüncü kişi, alacaklı ve borçlu arasında danışıklı icra takibi yapıldığını ileri sürdüğünden, mahkemece iki şirketin ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bir bilirkişi incelemesiyle takibe konu senetlerin verilmesine neden olan hukuki ilişkinin varlığı ve gerçek olup olmadığının saptanması, gerçek bir alacak yoksa üçüncü kişinin istihkak iddiasında haklı olduğu sonucuna varılması gerektiği, aksi halde ise; borçlu şirket borcun doğum tarihinden sonra malvarlığının neredeyse tamamını üçüncü kişi şirkete devrettiği ve bununla ilgili İİK.nun 44. maddesindeki gereklerin yerine getirildiğini de iddia ve ispat edemediği için devralan üçüncü kişinin de işletmenin borçlarından borçluyla birlikte iki yıl süreyle müteselsilen sorumlu olacağı kuralı dikkate alınması gerektiği, buna göre; işletmeyi devralanın, devraldığı mal varlığıyla sınırlı olarak sorumlu olmasını öngören yasal bir düzenleme

³⁰⁹⁸ Bknz: 17. HD. 19.01.2015 T. 19782/436 (www.e-uyar.com)

³⁰⁹⁹ Bknz: 17. HD. 23.12.2014 T. 8622/19259 (www.e-uyar.com)

³¹⁰⁰ Bknz: 17. HD. 25.11.2014 T. 8007/16833 (www.e-uyar.com)

³¹⁰¹ Bknz: 17. HD. 25.11.2014 T. 6331/16831 (www.e-uyar.com)

³¹⁰² Bknz: 17. HD. 27.10.2014 T. 10344/14415 (www.e-uyar.com)

³¹⁰³ Bknz: 17. HD. 23.10.2014 T. 7638/13957 (www.e-uyar.com)

yer almadığından davaya konu hacizli malların tamamına dair davanın kabulüne yani istihkak iddiasının reddine karar verilmesi gerektiğini»³¹⁰⁴

∨ «Alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı ve borcun doğum tarihi hususunda yeterli araştırma yapılarak ve açılan ceza davasının da sonucu beklenerek bir karar verilmesi gerekeceğini»³¹⁰⁵

∨ «Tasarrufun iptali davalarında, davalı borçlu ile davacı arasındaki alacağın gerçek olmadığını ileri sürülmesi halinde bu hususun araştırılmasının zorunlu olduğu zira alacaklının gerçek bir alacağının olmadığı hallerde tasarrufun iptali davasının dinlenmesine imkan bulunmadığını»³¹⁰⁶

∨ «Davacının takip konusu alacağın gerçek bir alacak olduğunu kanıtlayamadığı, edimler arasındaki nispetsizlik iddiasının yerinde olmadığı, dava dilekçesinde ileri sürülen diğer koşulların gerçekleştiğine ilişkin iddianın da kanıtlanamadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu- Dava, önkoşul yokluğu nedeniyle reddedildiğinden kendisini vekille temsil ettiren davalı yararına maktu vekalet ücreti takdirleri gerekirken nispi vekalet ücreti takdirinin doğru olmadığını»³¹⁰⁷

∨ «Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için; ‘davacının borçludaki alacağının gerçek olması’, ‘borçlu hakkındaki icra takibini kesinleşmiş olması’, ‘iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması’ ve ‘borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması’ gerektiği; bunların tasarrufun iptali davasının ‘önkoşulları’ olduğunu»³¹⁰⁸

∨ «Tasarrufun iptali davalarında, davacının gerçekten ‘alacaklı’ olup olmadığının mahkemece resen değerlendirilmesi gerektiğini- Teminat ve tahsil amacıyla verilen dava konusu çekler nedeniyle davacının alacağı ‘gerçek bir alacak’ sayılmayacağından, açılan olumsuz tespit davasının önkoşul yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekeceğini»³¹⁰⁹

∨ «Tasarrufun iptali davasının görülebilirlik şartlarından birisinin ‘alacağın varlığı’ diğer söyleyişle ‘tasarrufta bulunan kişinin borçlu olması’ bir diğeri de ‘alacağın aciz vesikasına bağlanmış olması’ olduğu; bu özelliği nedeniyle aciz nedenine dayalı tasarrufun iptali davasında davalı 3. kişinin ‘aciz belgesine dayanan alacağın gerçekte olmadığını’ iddia ve ispat edebileceği, çünkü bunun dava şartlarından olduğu, eğer tasarrufta bulunanın, alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin ‘borçlu sıfatı’nın çözümlenmesi gerektiği, bu nedenledir ki 3. kişi davalının ‘borcun gerçek olmadığı’ iddiasının ve ‘muvazaanın varlığı’ yönündeki savunmasının mahkemece incelenmesi gerektiği, eğer gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olmayacağından, iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağı, tasarrufun iptali davalarında alacaklıya, alacağını tahsil olanağı sağlanırken, bu alacaklının alacağının şeklen varlığını değil, gerçekliğinin amaçlandığının gözardı edilmemesi gerektiğini»³¹¹⁰

∨ «Tasarrufun iptali davasında öncelikle davacının borçludan gerçek bir alacağının bulunması ve yapılan tasarrufun da alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik olması gerekeceği, bu nedenle davacı ile borçlu davalının mali durumlarının araştırılarak, borcun doğum tarihinde aralarında bu denli bir para alışverişinin olup olamayacağının ve borcun gerçek olup olmadığının belirlenmesi gerekeceğini»³¹¹¹

∨ «Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için; alacaklının borçluda gerçek bir alacağının olması gerektiğini- tasarrufun iptali davasında, davalı 3. kişinin ‘aciz belge-

³¹⁰⁴ Bknz: 8. HD. 10.07.2014 T. 11304/14720 (www.e-uyar.com)

³¹⁰⁵ Bknz: 17. HD. 08.05.2014 T. 2942/7251 (www.e-uyar.com)

³¹⁰⁶ Bknz: 17. HD. 06.05.2014 T. 6344/7114 (www.e-uyar.com)

³¹⁰⁷ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 3483/5953 (www.e-uyar.com)

³¹⁰⁸ Bknz: 17. HD. 24.02.2014 T. 16901/2405 (www.e-uyar.com)

³¹⁰⁹ Bknz: 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

³¹¹⁰ Bknz: 17. HD. 16.01.2014 T. 15104/446 (www.e-uyar.com)

³¹¹¹ Bknz: 17. HD. 05.11.2013 T. 11822/15085 (www.e-uyar.com)

sine dayanan alacağın gerçek olmadığını’ iddia ve ispat edebileceği, çünkü dava şartlarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin ‘borçlu’ olması gerektiği, eğer tasarrufta bulunanın alacaklıya gerçek bir borcunu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatının çözümlenmesi gerekeceği, bu nedenledir ki, 3. kişi - davalının borcun gerçek olmadığı iddiası ve muvazaanın varlığı yönündeki savunmasının araştırılmasında zorunluluk bulunduğu, bu davalarda alacaklıya alacağını tahsil olanağı sağlanırken, bu alacaklının alacağının şeklen varlığının değil, gerçekliğinin amaçlandığının gözardı edilmemesi gerektiği, sonuç olarak tasarrufun iptali davasının görülebilirlik şartlarından birisi olan ‘alacağın varlığının gerçek olması’ hususunun araştırılmasında zorunluluk bulunduğunu»³¹¹²

√ «Tasarrufun iptali davasının dinlenilmesi için; “davacının borçludaki alacağının gerçek olması”, “borçlu hakkındaki icra takibini kesinleşmiş olması”, “iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması” ve “borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunması” gerektiği, bu koşulların davanın “ön koşulu” olduğunu»³¹¹³

√ «Tasarrufun iptali davalarında görülebilirlik şartlarından birisinin ‘gerçek bir alacağın varlığı’ diğer bir anlatımla tasarrufta bulunan kişinin gerçekten ‘borçlu’ olması gerektiğini; eğer gerçek bir ‘borç’ yoksa ‘alacak’ da söz konusu olmayacağından, iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağını, bu nedenle bu tür davalarda davalıların ‘alacağın gerçek olmadığını’ iddia ve ispat edebileceklerini- Alacaklı tarafından takip konusu yapılan senette tahrifat yapıldığı iddiası üzerine açılan ceza davası sonucunun, tasarrufun iptali davasında bekletici mesele yapılması gerekeceğini»³¹¹⁴

√ «Tasarrufun iptali davasının önkoşullarının ‘takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğması’, ‘alacağın gerçek bir alacak olması’, ‘borçlu hakkındaki takibin kesinleşmiş olması’ ve ‘borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesini bulunması’ olduğunu- Tasarrufun iptali davalarında davalı borçlu ile davacı arasındaki alacağın gerçek alacak olmadığını ileri sürülmesi halinde bu hususun araştırılması gerektiğini, zira alacaklının gerçek bir alacağının bulunmadığı hallerde, tasarrufun iptali davasının dinlenmesine imkan bulunmadığını- Borçlunun, ‘takibe konu senedin sahte olarak alacaklı tarafından icra takibine konduğu’ iddiası ile suç duyurusunda bulunduğu ve icra ceza mahkemesince alacaklı aleyhine mahkûmiyet hükmü kurulduğu görüldüğünden, ceza dosyasının celbi ile davacı alacağının gerçek bir alacak olup olmadığı konusunda değerlendirme yapılması gerektiğini»³¹¹⁵

√ «Tasarrufun iptali davasında, davacı alacaklı ile davalı borçlu arasındaki ilişkinin ne olduğunun ve alacağın muvazaalı olup olmadığını üzerinde durularak (araştırılarak) varılacak sonuca göre uyumsuzluğun çözümlenmesi gerekeceğini»³¹¹⁶

√ «Davacı tarafından SSK emekli ev hanımı olan bir kişiye senedin düzenlendiği tarih itibariyle yüksek bir miktar sayılabilecek 80.000,00 TL borcun ‘ne karşılığı verildiği’ açıklanmamış olması ve ayrıca hayatın olağan akışına uygun olmayacak şekilde bononun tanzim tarihi ile vade tarihi arasında beş buçuk yıl, tanzim tarihi ile takip tarihi arasında ise yedi yıldan fazla bir süre bulunmasının davacı ile davalı arasında alacak borç ilişkisinin gerçek olmadığını göstereceğini»³¹¹⁷

√ «Takibe konu senedin düzenlenme tarihi, tasarruf tarihinde sonra ise de, davacı vekili, ‘iptali istenen tasarrufların, alacağın kaynağı olan –müvekkili davacı-alacaklı ile davalı borçlular arasındaki- akaryakıt ticaretinden sonra yapıldığını’ iddia ettiğinden,

³¹¹² Bknz: HGK. 23.10.2013 T. 17-224/1478 (www.e-uyar.com)

³¹¹³ Bknz: 17. HD. 24.09.2013 T. 8620/12713 (www.e-uyar.com)

³¹¹⁴ Bknz: 17. HD. 06.06.2013 T. 3904/8424 (www.e-uyar.com)

³¹¹⁵ Bknz: 17. HD. 30.05.2013 T. 6432/8055 (www.e-uyar.com)

³¹¹⁶ Bknz: 17. HD. 20.05.2013 T. 3894/7243 (www.e-uyar.com)

³¹¹⁷ Bknz: 17. HD. 19.03.2013 T. 5481/3666 (www.e-uyar.com)

bu yönde delil olarak sunulan fatura, sevki irsaliyeleri değerlendirilerek davacıya ait şirket defterleri ile akaryakıt alımında ilişki kurulan dava dışı şirkete ait defterler üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması davacı tarafından gösterilen (dava dışı şirket yetkilisi) tanıkların dinlenmesi, davacı ile dava dışı şirket arasında ticari ilişki belirlendiği takdirde, davacı ile davalı borçluların ticari defterleri üzerinde söz konusu akaryakıt alış-verişinin varlığı yönünden bilirkişi incelemesi yaptırılması, savcılık iddianamesinden davacı ile davalı borçlu arasında 18 yıllık ticari ilişki olduğu, bu davanın konusunu oluşturan akaryakıt ticareti ve bu ticarete istinaden gönderilen çeklerle ilgili dolandırıcılık ve zincirleme şekilde sahte resmi belge kullanmak suçu nedeniyle davalı borçlu hakkında ağır ceza mahkemesinde dava açıldığı anlaşıldığından, ilgili ceza dosyasının istenmesi, davacı ve davalı tanıklarının dinlenmesi tüm deliller birlikte değerlendirilerek takip konusu borcun doğumunun tespit edilmesi gerektiğini»³¹¹⁸

√ «Alacaklının gerçek bir alacağının bulunmadığı hallerde tasarrufun iptali davasının dinlenemeyeceğinden, davacı ile borçlunun oğlunun bahsedilen şirkette birlikte çalışıp çalışmadıkları, takip dayanağı bononun hangi gerekçe ile ne zaman davacıya verildiği hususları üzerinde durularak hasıl olacak duruma göre bir karar verilmesi gerekeceğini»³¹¹⁹

√ «İtirazın iptali davası sonucunda davanın kabulüne karar verilerek takibin kesinleşmiş olması halinde dahi, tasarrufun iptali davasındaki davacı-alacaklının alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının- muvazaaya dayanıp dayanmadığının- araştırılması gerekeceğini»³¹²⁰

√ «Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için, davacının borçlu-davalıdan ‘gerçek bir alacağının bulunması’ ve ‘icra takibine konu edilip kesinleşmiş olması’ gerektiğini- Davalı borçlunun müşteri sıfatıyla yaptığı şikayet üzerine alacaklı hakkında silahlı yapma suçundan dolayı ceza davası açılışı gözetilerek alacağın gerçek olup olmadığı hususunda araştırma ve inceleme yapılması gerektiğini»³¹²¹

√ «Alacaklının, borçluda gerçek bir alacağının bulunması”nın tasarrufun iptali davasının dinlenme koşullarından olduğu- Davalı 3. kişinin borçlulardan birisinin kızı, diğerinin de ablası olan davalı 3. kişinin, bedeli borçlular tarafından ödenerek davalı 3. kişi adına tescil yaptırılmış olan araçlar hakkında (nam-ı müstear) açıdan tasarrufun iptali davasının davalı 3. kişinin dava konusu araçları alabilecek ekonomik güç ve sosyal yapıya sahip olup olmadığının araştırılması gerekeceğini»³¹²²

√ «İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin ‘borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu’ ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceğini, çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin ‘borçlu’ durumunda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten ‘alacaklı’ sıfatını taşıması gerektiğini»³¹²³

√ «İİK.nun 277 vd. maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği, çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu” durumunda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini»³¹²⁴

³¹¹⁸ Bknz: 17. HD. 10.02.2013 T. 4326/1955 (www.e-uyar.com)

³¹¹⁹ Bknz: 17. HD. 13.11.2012 T. 602/12443 (www.e-uyar.com)

³¹²⁰ Bknz: HGK. 19.09.2012 T. 3-101/597 (www.e-uyar.com)

³¹²¹ Bknz: 17. HD. 11.07.2012 T. 5955/8883 (www.e-uyar.com)

³¹²² Bknz: 17. HD. 11.06.2012 T. 1710/7561 (www.e-uyar.com)

³¹²³ Bknz: 17. HD. 11.04.2012 T. 1729/4537 (www.e-uyar.com)

³¹²⁴ Bknz: 17. HD. 11.07.2012 T. 5955/8883 (www.e-uyar.com)

√ «Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için öncelikle davacının davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunması, diğer bir anlatımla, tasarrufta bulunan kişinin gerçekten ‘borçlu’ olması gerektiğinden davalı borçlu tarafından, davacı alacaklıya karşı açıldığı bildirilen dava konusu senetlerle ilgili menfi tespit davasının kesinleşmesi beklenerek alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının belirlenip sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini»³¹²⁵

√ «Davacı tarafından davalı borçluya faizle para verildiği, bundan dolayı vergi inceleme raporları çerçevesinde davacı hakkında asliye ceza mahkemesince mahkûmiyet kararı verildiği anlaşıldığından mahkemece açılmış iptal davasının ‘davacının, davalı borçludan gerçek bir alacağı mevcut olmadığı’ gerekçesiyle ‘reddine’ karar verilemeyeceğini»³¹²⁶

√ «İİK. 277 vd.na göre tasarrufun iptali istenebilmesi için, “borcun tasarruf tarihinden önce doğmuş olması”, “alacaklının borçluda gerçek bir alacağının olması”, “borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması” ve “borçlu hakkında alınmış, aciz belgesinin bulunması” gerektiğini»³¹²⁷

√ «İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği, çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu” durumunda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini»³¹²⁸

√ «3. kişi savunmasında ‘davacı ve borçlu arasında danışıklı icra takibi yapıldığını, alacağın gerçek olmadığını’ ileri olduğundan, 3. kişinin savunmasının araştırılması gerektiğini»³¹²⁹

√ «İİK.nun 277 vd. maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği; çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu” durumunda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini»³¹³⁰

√ «İİK.’nin 277 vd. maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin ‘borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu’ ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceğini, çünkü iptal davasının, dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin ‘borçlu’ durumunda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten ‘alacaklı’ sıfatını taşıması gerektiğini»³¹³¹

³¹²⁵ Bknz: 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899 (www.e-uyar.com)

³¹²⁶ Bknz: 17. HD. 07.02.2012 T. 12468/899 (www.e-uyar.com)

³¹²⁷ HGK. 13.10.2010 T. 17-399/498 (www.e-uyar.com)

³¹²⁸ Bknz: 17. HD. 01.07.2010 T. 2225/6230 (www.e-uyar.com)

Aynı doğrultuda:

Bknz: 17. HD. 11.07.2012 T. 5955/8883; 11.04.2012 T. 1729/4537; 02.02.2010 T. 9029/703; 07.04.2004 T. 4841/2160; 29.01.2009 T. 3815/258; 18.01.2009 T. 8764/17; 30.10.2007 T. 4356/3297; HGK. 19.06.2002 T. 15-495/528; 26.02.1997 T. 15-890/127; 15. HD. 18.06.1996 T. 3294/342; HGK. 09.03.1997 T. 13-288/234; 13. HD. 27.02.1979 T. 5645/878; 30.04.1976 T. 5638/3529 vb. (www.e-uyar.com)

³¹²⁹ Bknz: 17. HD. 05.04.2010 T. 435/3080 (www.e-uyar.com)

³¹³⁰ Bknz: 17. HD. 18.01.2009 T. 8764/17 (www.e-uyar.com)

³¹³¹ Bknz: 17. HD. 30.10.2007 T. 4356/3297; Aynı doğrultuda; 15. HD. 10.06.2003 T. 587/3094; HGK. 19.06.2002 T. 15-495/528; 15. HD. 01.04.1997 T. 1262/1778; 15. HD. 01.04.1997 T. 1262/1778; HGK. 26.02.1997 T. 15-890/127; 15. HD. 18.06.1996 T. 3294/342; HGK. 09.03.1979 T. 13-288/234; 13. HD. 27.02.1979 T. 5645/878; 13. HD. 30.04.1976 T. 5638/3529 vb. (www.e-uyar.com)

√ «İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği; çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu” durumda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini»³¹³²

√ «İİK.nun 277 vd. maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği; çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu” durumda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini»³¹³³

√ «İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği; çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu” durumda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini»³¹³⁴

√ «İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği; çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu” durumda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini»³¹³⁵

√ «İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği; çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu” durumda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini»³¹³⁶

√ «İİK.nun 277 vd maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekeceği; çünkü iptal davasının dinlenebilirlik koşullarından birisinin de tasarrufta bulunan kişinin “borçlu” durumda olması, başka bir deyişle alacaklının gerçekten “alacaklı” sıfatını taşıması gerektiğini»³¹³⁷

vurgulamıştır...

VI- • Bir alacaklının sadece elindeki senede dayanarak, şeklen «hak sahibi olduğunu» ileri sürüp, senet bedelini senet borçlularından talep etmesinin **hayatın olağan akışına aykırı olduğu durumlarda**, alacaklının alacaklılık sıfatı tartışılabilir hale gelir ve Yargıtayımızın bu konuda çeşitli içtihatlarında kabul ettiği ölçütler (kıstaslar) çerçevesinde alacaklının elindeki senede dayanarak «alacak» talep etmesine izin verilmez.

Her davada olduğu gibi, «tasarrufun iptali davaları»nda da «ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu» konusu önem taşır. Hukukumuzda, bu konuya ışık tutan hüküm «Ka-

³¹³² Bknz: 15. HD. 10.06.2003 T. 587/3094 (www.e-uyar.com)

³¹³³ HGK. 19.06.2002 T. 15-495/528 (www.e-uyar.com)

³¹³⁴ Bknz: 15. HD. 01.04.1997 T. 1262/1778 (www.e-uyar.com)

³¹³⁵ HGK. 26.02.1997 T. 15-890/127 (www.e-uyar.com)

³¹³⁶ Bknz: 15. HD. 18.06.1996 T. 3294/3421 (www.e-uyar.com)

³¹³⁷ Bknz: 13. HD. 30.04.1976 T. 5638/3529 (www.e-uyar.com)

nunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür» şeklindeki MK. mad. 6’dır.³¹³⁸ Bu davalarda ispat yükü -kural olarak- davacı alacaklıdır.³¹³⁹ Örneğin; «davalılar arasında herhangi bir akrabalık’, «önceye dayanan arkadaşlık’ bulunduğunun, davacı tarafından ispat edilmesi gerekir.»³¹⁴⁰

Doktrinde³¹⁴¹ -oybirliği ile- «ispat yükünün, ‘hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana’(*) düştüğü» kabul edilmekte olduğu gibi, **Yargıtay** da bu konuya ilişkin içtihatlarında öteden beri bu doğrultuda içtihatla bulunmaktadır...

Davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında «hayatın olağan akışına aykırılık» bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

«Hayatın olağan akışına aykırılık»** ne demektir? «Hayatın olağan akışı» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisi-

³¹³⁸ Bu hükme ait «1998/1999 Tasarısı» ile «1984 Tasarısı» ve «1971 Tasarısı»ndaki gerekçeler için bkz: **UYAR, T.** Gerekçeli-İçtihatlı Türk Medeni Kanunu, 2002, C: 2, s: 1507

³¹³⁹ **KAZANCI, T.İ.** age. s: 147; 163; 185

³¹⁴⁰ Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 4668/11642 (www.e-uyar.com)

³¹⁴¹ **TAŞPINAR, S.** Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımında Rolü (AÜHF. 1996/1-4, s: 551) - **ALANGOYA, Y.** «Senede Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s: 523) - **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, C: 2, s: 1989 - **POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, s: 537 - **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 2. Bası, s: 60 - **BERKİN, N.** Medeni Usul Hukuku Rehberi, s: 172 - **ANSAY, S.Ş.** Hukuk Yargılama Usulleri, 1960, s: 248 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, 7. Baskı, s: 616 vd. - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 352

(*) **UYAR .T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 87-124, s: 505-535; s: 747-759; s: 776-802; s: 877-919; s: 999-1024 - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 8-13; s: 65-71; s: 134-139-269-272; s: 381-382; s: 56-578; s: 1086-1089; s: 1097 vd.; s: 1159 vd. - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Alacağın Gerçek Olması» ve «Hayatın Olağan Akışına Uygunluk» Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Der. Ocak/2020, S: 267-309) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 277 vd.) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Arş. Gör. Ceren Damar Şenel Armağanı), 2020, C: III, s: 3941-3978] - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) - **UYAR, T.** Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz/2017, s: 3497-3543) - **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi.? » (ABD. 2015/1, S: 369-397) - **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Nasıl Belirlenir.? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplama Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S: 184, s: 1739-1758)

** **ALANGOYA, Y.** «Senete Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. N. Koca Yusufpaşaoğlu, Armağan, 2004, s: 521-531) - **DEMİR, A.** Yargıtay İçtihatlarındaki «Hayatın Olağan Akışı» Kriteri ve İslam Hukukundaki, «Zahiri Kal Delili» (Terazi Huk. Dr. Aralık/2008, s: 129-133) - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 87-124; s: 505-535; s: 747-759; s: 776-802; s: 877-919; s: 999-1024 - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 11-13; s: 65-71; s: 134-139; s: 269-272; s: 381-382; s: 576-578; s: 1086-1089; s: 1097 vd.; s: 1159 vd. - **UYAR, T.,** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, S. 169-176) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Alacağın Gerçek Olması» ve

dir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «*hayatın olağan akışı*» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.³¹⁴²

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «*hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar*»dır; vak’a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.³¹⁴³

«*Hayatın olağan akışı*» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «*hayatın olağan akışı*» kriterini, «*olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi*» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «*bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği*» ifade edilmektedir.³¹⁴⁴

«*Hayatın olağan akışı*» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «*aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine*» olduğundan, hukukçular için adaletili karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «*hayatın olağan akışı*» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.³¹⁴⁵ Hangi olayların «*hayatın olağan akışına aykırı olduğu*» tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.³¹⁴⁶

Hukukumuzda «*senede karşı senetle ispat kuralı*» ya da kanunun deyişiyle «*senede karşı tanıkla ispat yasağı*» HMK. mad. 201’de (HUMK. mad. 290’da) düzenlenmiştir. Bu kurala göre; «*senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hükmü ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler, ikibin beşyüz Türk Lirasından az miktar olsa bile, tanıkla ispat olunamaz*»³¹⁴⁷.

«Hayatın Olağan Akışına Uygunluk» Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Dr. Ocak/2020, s: 267-302) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptal Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (Ceren Damar Şenel Armağanı, C:3, 2020, s: 3941-3978) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz 2017, s: 497-543) – **UYAR, T.** Muvazaa Nedeniye Dayalı Tasarrufun İptal Davalarının (İİK. m. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. S: 139, Temmuz/2014, s: 175-187) – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası» Açılabilir Mi.? (ABD. S: 2015/1, s: 369-397) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. m. 283/II) Halinde Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. Nisan/2018, S: 184, s: 1739-1758)

³¹⁴² **DEMİR, A.** agm. s: 129

³¹⁴³ **ALANGOYA, Y.** agm. s: 528; dipn. 32

³¹⁴⁴ **DEMİR, A.** agm. s:130

³¹⁴⁵ **DEMİR, A.** agm. s:133

³¹⁴⁶ **ERDÖNMEZ, G.** age. S:197

³¹⁴⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: **YAVAŞ, M.** Senetle İspat ve Senede Karşı Senetle İspat Kuralları İle Bu Kuralın İstisnaları, 2009, s:363 vd. – **KARSLI, A.** Medeni Muhakeme Hukuku, 2012, s:596 – **YILMAZ, E.** Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2021, C:3, s:3700 vd. – **ALANGOYA, Y./YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** Medeni Usul Hukuku Esasları, 2011, s:393 vd. –

HMK.’nun 201. maddesinin (HUMK.’nun 290. maddesinin), doktrin ve Yargıtay içtihatlarında öngörülen istisnaları³¹⁴⁸:

Doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında; *«hayatın olağan akışı ölçütünün HMK. ’nun 201. (HUMK. ’nun 290.) maddesinin istisnalarından biri olduğu»* açık ve kesin bir biçimde aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

aa- Doktrinde bu konuda; *“hayatın olağan akışına aykırılık”* kriteri pek çok *‘bilimsel makale’*ye konu olmuştur³¹⁴⁹.

√ *“İspat yükü açısından “hayatın olağan akışı” kavramı, ‘fiili karineler’ kapsamında mütalaa edilmektedir³¹⁵⁰. Fiili karineler; herhangi bir hukuk kuralı bağlantılı olmaksızın, hakimin hayat konusunda sahip olduğu tecrübe kurallarından yararlanmak suretiyle belli olmayan olaylar hakkında sonuç çıkarmasına yöneliktir. Bu haliyle, ‘fiili karineler’ hayat tecrübelerinden ortaya çıkan kurallara dayanmaktadır.*

Fiili karine lehine olan taraf, o vaktayı ispat etmiş sayılır. Karşı taraf fiili karinenin aksini ispat edebilir³¹⁵¹. Bazı HMK hükümlerinde (HMK m. 38/2, 41/1-b, 97, 203/1-e, 264/1) yer alan “emare” ibaresi, fiili karineleri ifade etmek üzere kullanılmıştır³¹⁵².

Yargıtay kararlarında, hayat tecrübe kurallarına (yaşam deney kurallarına) sıklıkla başvurulmakta ve bu konuda “hayatın olağan akışı” kavramı kullanılmaktadır³¹⁵³. Söz konusu kararlarda, genellikle “fiili karinelerin, ispat yükünü karşı tarafa geçirdiği” kabul edilmekte ve normal durumun aksini iddia eden tarafın bunu ispat yükü altında olduğu görüşü benimsenmektedir³¹⁵⁴. Bu çerçevede, “hayatın olağan akışı” kavramından kaynaklanan fiili karineler, çeşitli hukuk dallarına ilişkin Yargıtay kararlarında, ispat

KURU, B. Medeni Usul Hukuku “El Kitabı”, 2020, C:2, s:716 vd. – **GÖZÜTOK, Z./ALBAYRAK, A.** Alfabetik Medeni Usul El Kitabı, 2021, s:694 vd.

³¹⁴⁸ **UYAR.T./UYAR, A./UYAR, C.** Olumsuz (Menfi) Tespit Davaları, s: 695 vd.

³¹⁴⁹ **UYAR, T.** Çek Hamili Hakkında Keşideci Tarafından ‘Dava Konusu Çekin Teminat Çeki Olduğu İddiasıyla’ Açılan Menfi Tespit Davasının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (İBD. 2020/6, s:15-29 – **UYAR, T.** Takibe Konu Edilmiş Senedin ‘Hayatın Olağan Akışına Aykırılık’ ve ‘Tefecilik Suçuna Konu Olması’ Nedenleriyle İptali (Legal Huk. Der. Temmuz/2016, s:3657-3672) – **UYAR, T.** ‘Hayatın Olağan Akışına Aykırı Olduğu’ Gereğiyle ‘Bir Senedin İptaline’ Karar Verilebilir mi? (Legal Huk. Der. Temmuz/2015, s:195-201) – **DEMİR, A.** Yargıtay İçtihatlarındaki ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kriteri ve İslam Hukuku’ndaki ‘Zahiri Hal Delili’ (Terazi Der. Aralık/2008, S:28, s:129-133 – **ALANGOYA, Y.** ‘Senede Karşı Senetle İspat’ Kuralı ve ‘Hayatın Olağan Akışı’ Kavramı (Prof. Dr. N. Kocayusufoğlu İçin Armağan, 2004, s:521-531) – **GÖKSOY, Y.C.** Kambiyo Senedine Dayalı Menfi Tespit Davalarında İspat Yükü Açısından Hayatın Olağan Akışı Kavramı (Ticaret Hukuku Sempozyumu 2021 Bildiri Kitabı, 2021)

³¹⁵⁰ **TAŞPINAR, S.** Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımındaki Rolü” AÜHFD, 1996, Cilt 45, S. 1 – 4, s. 536; **BAŞÖZEN, A.** Medeni Usul Hukukunda İlk Görünüş İspatı, Ankara, 2010, s. 70 – **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 1980, s. 165-166.

³¹⁵¹ **KURU, B.** Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 2018, s. 239.

³¹⁵² **KURU, B.** age., s. 240.

³¹⁵³ “... Nitekim Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır (Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E., 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları) ... ” (Y. HGK, 18.6.2019, E. 2017/19-827, K. 2019/689) (Bkz. www.kazanci.com.tr.)

³¹⁵⁴ “... Gerçekten de, olağan bir duruma dayanan tarafın, bu iddiasını kanıtlama yükümlülüğü altında olmadığı, ispat yükünün, normal durumun aksini iddia eden tarafın üzerinde olduğu; başka bir anlatımla, belli olaylardan, belli olmayan bir olay için çıkarılabilen durumlara dayalı fiili karine lehine olan tarafın, ispat yükü altında bulunmadığı, karinenin aksini kanıtlama yükümlünün bunu iddia edenin üzerinde olduğu, yargılama hukukunun temel ilkerilerinden...” (10. HD, 20.10.2009, E. 2009/8955, K. 2009/15860). Bu karar hakkında bkz. **GÖKSU, M.** 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Senetle İspat Kuralları ve Bunların İstisnaları, (Hacettepe Hukuk Fak. Dergisi, 1(1) 2011, s. 53–65, s. 63)

yükünün belirlenmesine yönelik olarak uzun yıllardan beri kabul görmektedir. Uygulamada Yargıtay tarafından geliştirilen “hayatın olağan akışı” veya “güçlü delil” gibi kavramlar vasıtasıyla, senetle ispat kuralından doğan ispat güçlüklerinin aşılmasına gayret edilmektedir³¹⁵⁵.

Davanın dayandığı maddi vakıalar ile bunların meydana getirdiği emareler bütün olarak değerlendirildiğinde, davacının ‘borçlu olmadığı’ yönündeki iddiaları, genel yaşam tecrübelerine göre anlaşılabilir ve kabul edilebilir olduğu halde, sadece ‘senede karşı kesin delillerle ispat yükünün yerine getirilmediği’ gerekçesiyle davanın reddedilmesi, maddi gerçeğin göz ardı edilmesine yol açar. Böyle bir yaklaşım, somut olay adaletine aykırı sonuçlar meydana getirir. Bu bakımdan, menfi tespit davalarında kambiyo senetlerine karşı ileri sürülen temel borç ilişkisine yönelik bedelsizlik iddialarının ispatında, mahkemelerin genel hayat tecrübelerine göre herkes tarafından açıkça anlaşılabilen emare delillerini dikkate almasına cevaz verilmelidir...

Kambiyo senetlerine dayalı menfi tespit davalarında ispat konusunda Yargıtay, genellikle senede karşı senetle ispat kuralına dayalı olarak katı bir yaklaşım göstermektedir. Şöyle ki, dava tarafları arasında kambiyo senedi düzenlenmesini olası kılan herhangi bir ticari ya da hukuki ilişkinin bulunmaması, kambiyo senedi borçlusunun ekonomik durumuna nazaran mümkün olmayacak kadar büyük miktarlarda borç altına girmesi, borçlusunun ekonomik ve sosyal konumu ile bağdaşmayacak bir şekilde kambiyo senedi ile borçlanması ve normallik ölçütünü esas alan benzeri emarelere dayandırılan menfi tespit talepleri, Yargıtay tarafından soyutluk ilkesi ve senede karşı senetle ispat kuralı gerekçe gösterilerek genellikle isabetli bulunmamaktadır. Özellikle Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin konuyla ilgili kararlarında, senede karşı senetle ispat kuralı gerekçe gösterilmek suretiyle, “hayatın olağan akışı” kavramına dayanan menfi tespit taleplerine istikrarlı olarak cevaz verilmediği görülmektedir.

Örnek olarak, Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin 3.5.2016 tarihli ve E. 2015/17199, K. 2016/8177 sayılı kararında³¹⁵⁶; “... Mahkemece toplanan delillere ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, taraflar arasında davacıya ait olan 3 adet gayrimenkulün davalıya satış konusunda harici satım sözleşmesi bulunduğu, davalı davaya konu bononun davacıya ödenen satış bedeli karşılığında verildiğini savunmuş ise de, 305.000 TL gibi bir satış bedelinin davacı tarafından elden alındığının hayatın olağan akışına aykırı olup, davalının satış bedelini davacıya elden ödediğine dair herhangi bir belge sunmadığı gerekçeleriyle davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Dava, İİK’nun 72.maddesine göre takip ve davaya konu bononun hile ile alınması sebebiyle borçlu bulunulmadığının tespiti istemine ilişkindir. İspat külfeti davacı tarafta olup, bononun hile ile alındığını kanıtlamakla yükümlüdür. Mahkemece “hayatın olağan akışı” şeklinde yasal olmayan bir gerekçe ile kambiyo senedi niteliğinde olan bononun yorum ile geçersiz kılınması doğru görülmemiştir ... “ gerekçelerine dayalı olarak, taşınmaz satış bedelinin elden ödenmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu gerekçesiyle, bononun hile ile alındığı iddiasıyla açılan menfi tespit davasını kabulüne dair yerel mahkeme kararı bozulmuştur. Yargıtay, bu kararında, kambiyo senedine karşı “hayatın olağan akışına aykırılık” temeline dayalı olarak bedelsizlik iddiasında bulunulamayacağını açıkça vurguladığı gibi, her türlü delille ispatlanması mümkün olan hile iddiasının dahi bu şekilde ispatlanamayacağını da belirtmiştir.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin 11.10.2017 tarihli ve E. 2016/12608, K. 2017/6829 sayılı kararında da³¹⁵⁷, davalının davacıya borç vermiş olduğu dönemde 50 milyar miktarındaki bir paranın borç verilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu ve davacının davalıya borçlu olduğu miktarın yalnızca 5.000,00 TL olduğu iddiasıyla kambiyo senedine ilişkin olarak açılan bir menfi tespit davası kapsamında, kambiyo senetlerinin

³¹⁵⁵ ÇİFTÇİ, P. Medeni Yargılama Hukukunda İspat Hakkı ve Sınırları, 2018, s. 371.

³¹⁵⁶ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

³¹⁵⁷ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

sebepten mücerret olduğu borçlu tarafın senedin aksini aynı ölçüde yazılı bir belge ile ispatlaması gerektiği halde böyle bir ispat vesikası sunmadığı gerekçesiyle verilen yerel mahkeme kararını onadığı görülmektedir.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 27.9.2017 tarihli ve E. 2016/11418, K. 2017/6326 sayılı kararında³¹⁵⁸, davaya konu 54.000 TL. bedelli bononun sözleşme gereği davalının davacıya teslim edilmek üzere yapacağı inşaat bedelinin bakiyesi için teminat olarak verildiği, ancak davalının inşaaata başlamaması üzerine davacının ödemeleri durdurduğu iddialarıyla açılan menfi tespit davasının, ev hanımı olan davacının arsa temin etmek üzere davalıdan avans para aldığı iddiasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu gerekçeleriyle kabulüne dair yerel mahkeme kararının, “ ... Dava, kambiyo senedine karşı açılmış menfi tespit davasıdır. Davacı taraf senedin taşınmaz satışı için verildiğini ileri sürmüş ancak sunulan satış sözleşmesinde dava konusu bononun kayıtlı olmadığını görmüştür. Davalı taraf ise "nakit verdim" diyerek davacıya borç verdiğini belirtmiştir. Bu durumda senede karşı senetle ispat külfeti gereğince sunulan deliller karşısında davanın kanıtlanamadığı dikkate alınarak reddi gerekirken yazılı şekilde hayatın olağan akışı gerekçe gösterilerek hükmün kurulması isabetsizdir .... “ gerekçeleriyle bozulduğu görülmektedir. Yargıtay 19. Hukuk Dairesinin bu kararından, senede karşı senetle ispat kuralı gereğince, kambiyo senedine dayanan alacağa karşı hayatın olağan akışı kavramına dayanan filli karinelerin ileri sürülemeyeceği sonucu çıkmaktadır.

Yine Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 4.4.2016 tarihli ve E. 2015/15240, K. 2016/5702 sayılı kararında³¹⁵⁹; “ ... davacı şirket ile davalı arasında herhangi bir ticari ilişkinin bulunmadığı, takibe konu bononun düzenlenme tarihi itibarıyla davacı şirket ile davalı arasında para girişi çıkışı gösterir belge olmadığı, taraflar arasında ticari alım-satım ilişkisi olmadığı ve davalının davacı şirkete para göndermediği, takibe konu bononun düzenlenme tarihi itibarıyla ile dava dışı bono keşidecisi M. E. Soysal veya Soysal Ltd. Şti. arasında bono bedeli kadar herhangi bir ödemenin bulunmadığı, bu tarih itibarıyla davalı ile Soysal Ltd. Şti. arasında 24.900,00 TL'nin dava dışı Soysal Ltd. Şti. hesabına davalı tarafından gönderildiği, ancak 24.900,00 TL'ye karşılık 100.000,00 TL'lik bononun verilmesinin ticari örf ve teamüllerle ve hayatın olağan akışı ile açıklanamayacağı ... “ gerekçelerine dayalı olarak yerel mahkemenin vermiş olduğu menfi tespit davasının kabulüne dair kararın, “ ... Kambiyo senetleri illetten mücerret olup senet borçlusu tarafından senedin gerçek bir borç ilişkisini göstermediği senede karşı senetle ispat kuralı çerçevesinde ispatlanmalıdır. Mahkemece bu yön göz ardı edilmek suretiyle taraflar arasındaki hesap hareketleri ve hayatın olağan akışı gibi soyut değerlendirmeler üzerinden gerekçe oluşturmak suretiyle davanın kabulü yoluna gidilmesi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir ... “ gerekçeleri ile bozulduğu görülmektedir. Bu kararda Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin, taraflar arasındaki hesap hareketlerine dayanarak davaya konu bononun bedelsizliği iddiasını “hayatın olağan akışı” kavramına istinaden kabul eden yerel mahkeme kararının, “soyut değerlendirmeler” üzerinden verildiğini belirttiği ve kambiyo senedine karşı fiili karinelerin ileri sürülmesini temelden reddettiği görülmektedir.

Diğer taraftan, Yargıtay'ın kambiyo senetlerine ilişkin menfi tespit davalarına ilişkin bazı kararlarında, “hayatın olağan akışı” kriterini kullandığı da görülmektedir. Dolayısıyla, Yargıtay'ın bu kararları değerlendirilmek suretiyle, hayatın olağan akışı kavramından kaynaklanan fiili karinelerin kambiyo senetlerine karşı açılan menfi tespit davalarında ileri sürülen bedelsizlik iddiaları bakımından ispat yükünü borçlu lehine değiştirmesinin mümkün olup olmayacağı üzerinde durmakta yarar vardır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun E. 2017/19-827 – K. 2019/689 sayılı ve 18.6.2019 tarihli kararında³¹⁶⁰, “ ... Ancak davalının, bankadan kredi çekmek suretiyle kendisinden toplam 67.000,00TL bedel ile daire satın alan davacıya 900.000,00TL gibi davacının mali

³¹⁵⁸ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

³¹⁵⁹ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

³¹⁶⁰ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

durumu ile izah edilemeyecek yüksek meblağı herhangi bir teminat olmaksızın elden verdiği iddiasının hayatın olağan akışına (genel hayat tecrübelerine) aykırı olduğu, hayatın olağan akışına dayanan kişinin, artık iddiasını ispatla yükümlü olmadığı, senedin tanzim edildiği 2009 tarihi itibariyle 900.000,00TL miktarında bir paranın genellikle banka aracılığıyla el değiştirdiği, 5083 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun ve bu kapsamda çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 01.01.2009 tarihinden itibaren YTL kullanımından vazgeçilerek yeniden TL ibaresine geçildiği, bu nedenle senet- teki bedelin tanzimi sırasında kavram karışıklığı nedeniyle senetteki yazı ile gösterilen bedelin, rakamla gösterilen bedelden bin kat fazla olduğu dikkate alındığında mahkemece eldeki menfi tespit davasının kabulüne yönelik önceki kararda direnilmesi yerindedir ... “ gerekçelerine yer verilmek suretiyle, davalıdan 67.000 TL. bedelle daire satın alan davacının davalı lehine 900.000 TL. tutarında bono düzenlemesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu değerlendirilmiştir yapılmış ve buna bağlı olarak, kambiyo senedine dayalı menfi tespit davasında, “hayatın olağan akışı” kavramından kaynaklanan fiili karinelere göre ispat yükünün davacıdan davalıya geçtiği kabul edilmiştir. Aynı kararda, senette yazı ile gösterilen bedelin rakamla gösterilen tutarın bin katı olması da hayatın olağan akışına aykırı kabul edilmek suretiyle, TTK m. 676/1 hükmünün aksine rakamla gösterilen bedelin esas alınması gerektiği de vurgulanmıştır. Söz konusu kararda, kambiyo senetlerine ilişkin menfi tespit davalarında, hayatın olağan akışı kavramından doğan fiili karinelere hareketle, ispat yükünün borçlu lehine yer değiştirmesinin mümkün olduğu açıkça benimsenmiştir.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi’nin 2019/5179 E. – 2019/15608 K. sayılı ve 9.9.2019 tarihli kararında³¹⁶¹ ise, davalıya ait işyerinde satış müdürü olarak iş sözleşmesi ile çalış- şan davacı tarafından davalıya verilen bononun teminat senedi olduğu iddiasıyla açılan menfi tespit davasına ilgili olarak; “ ... Her ne kadar davacı ...'ın şikayetçi olduğu açığa imzanın kötüye kullanılmasına ilişkin suçtan ötürü ceza mahkemesince davalı yönünden beraat kararı verilmiş ise de; tüm dosya kapsamından davacının işyerinde çalıştığı süre, yaptığı iş, dinlenen tanık beyanları, senedin düzenleme, ödeme tarihi ile takibe konul- masına ilişkin aradan geçen üç yıla yakın süre, işyerinde yapılan uygulamalar ve hayatın olağan akışına göre takibe konu senedin, davacılar tarafından işe girerken teminat olarak alın- nan senet olduğu anlaşılmaktadır. Belirtilen sebepten ötürü mahkemece davanın reddine karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir ... “ gerekçelerine yer verilmek sure- tiyle, davacının işyerinde çalıştığı süre, yaptığı iş ve senedin düzenleme tarihi ile takibe konulması arasında üç yıla yakın bir sürenin geçmiş olması gibi durumlar dikkate alın- narak, hayatın olağan akışına aykırılık kavramından hareketle davacının iddialarının ispatlanmış sayıldığı görülmektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 20.03.2002 tarihli ve E. 913-77, K. 206 sayılı ka- rarında³¹⁶²; “ ... Davacının, belgede belirtilen miktarda parayı borç verecek mali gücü- nün olmadığı, davalıların mirasbırakanın da bu miktarda borç almasını gerektirecek herhangi bir durumun mevcut olmadığı’ davalı tarafından savunulmuş olduğuna göre bu durumun araştırılarak “işçi emeklisi olduğu dosya kapsamından anlaşılan davacının herhangi bir işinin, gelirinin ve malvarlığının bulunduğu’ kanıtlanmaması ve ‘davalıların mirasbırakanı ise .... yılından itibaren oto tamirhanesi işlettiği, gayrimenkullerinin ve özel otomobilinin bulunduğu, kira geliri elde ettiği’ anlaşılmış olduğundan, bu durumda da- vacının, davalıların mirasbırakanına 1.8.1997 tarihinde 10 milyar TL. borç para verme- sinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceği ... ”, herhangi bir işi, geliri ve malvar- lığı olmayan işçi emeklisi davacının davalıya 10 milyar TL. borç para vermesinin haya- tın olağan akışına uygun olmadığı gerekçesiyle, davacının yazılı belgeye dayanan ala- çağa karşı ileri sürdüğü menfi tespit talebi isabetli bulunmuştur³¹⁶³.

³¹⁶¹ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

³¹⁶² Bknz. İstanbul Barosu Dergisi, 2003/1, s. 158 vd.

³¹⁶³ Bknz. ALANGOYA, Y. agm., s. 521-531

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 4.10.2001 tarihli ve E. 2001/2057, K. 2001/6148 sayılı kararında³¹⁶⁴; “Kiracının, ev sahibine daha önce vermiş olduğu borç paranın kendisine ödenmemesine rağmen, tekrar ev sahibine borç vermesinin ve aldığı senedi iki yıl sonra takibe koymasının, hayatın olağan akışına aykırı olduğu” görüşü benimsenmiştir.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 16.9.1996 tarihli ve E. 1996/6123, K. 1996/7805 sayılı kararında³¹⁶⁵; “Davalı-alacaklının, 1986 ve öncesi yıllarda, devlet memuru olarak 200.000.000 TL. 'yı temin edip, davacı şirkete herhangi bir belge almadan vermesinin ve yedi yıl gibi uzun bir süre bunun geri verilmesini istememesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceği” değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 13.6.1996 tarihli ve E. 1996/3770, K. 1996/6011 sayılı kararında³¹⁶⁶; “davacı şirketin malvarlığının bu tür borçlanmaya, davalının da mâli içtimai durumunun bu miktar borç para vermeye müsait olmadığı” gerekçesiyle menfi tespit davasının kabulüne dair verilen yerel mahkeme kararı, “ ... davaya konu senetlerin A. E. ve Ö. M. isimindeki keşidecilerce, davacı şirket ortaklığından ayrıldıktan sonra tanzim edilmiş olduğunun, davacı şirket kayıtlarında böyle bir borç ilişkisinin yer almadığının saptanmış olması” gerekçeleri ile onanmıştır.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 27.11.1992 tarihli ve E. 1992/6477, K. 1992/10946 sayılı kararında³¹⁶⁷; “Davacı (borçlu) tarafça, davalı (alacaklı) tarafa boş olarak verilmiş bononun, lehtar (alacaklı) tarafından aradan onaltı yıl geçtikten sonra doldurulup takibe konulmuş olmasının hayatın olağan akışına aykırı olacağı, bu durumda alacak tutarını ispat külfetinin davalı alacaklıya düşeceği” belirtilmiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 3.11.1990 tarihli ve E. 7621, K. 7506 sayılı kararında³¹⁶⁸; “Yabancı şirket kaşesi altında yer alan borçlunun imzasının üst kısmının daktilo ile büyük harflerle, aralarında boşluklar olacak şekilde, bono biçiminde doldurulmuş olmasının, hayatın olağan akışına ters düşeceği” ifade edilmiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 24.12.1982 tarihli ve E. 5239, K. 5604 sayılı kararında³¹⁶⁹; “ ... Bir iki sene önce Almanya 'da bir kez görüp tanıdığı bir kişiye bir kimsenin güvenerek, dostluk ve yardım duygusuyla borç para vermesinin yaşamın olağan akışına uygun düşmeyeceği ...” sonucuna varılmıştır.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2.6.1981 tarihli ve E. 2722, K. 2776 sayılı kararında³¹⁷⁰; “Önceki senetli borçlarını ödemiş olan borçluya, bu senetler ödenmeden veya ayrıca teminat alınmadan ikinci kez yeniden borç verilmesinin hayat tecrübelerine ve olayların normal akışına aykırı olacağı” görüşü ortaya konulmuştur.

Kanımızca, kambiyo senedine dayalı menfi tespit davalarında, temel borç ilişkisine yönelik bedelsizlik iddialarının ispatında hayatın olağan akışından kaynaklanan fiili karinelerin dikkate alınması, somut olay adaletinin gerçekleştirilmesine hizmet eden yararlı bir yaklaşım olacaktır. Uygulamada kambiyo senetlerinin soyutluğu ilkesi kötüye kullanılmak suretiyle, gerçek ve geçerli hiçbir dayanağı olmayan borçların yaratılması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Böyle hallerde, borçlunun elinde kambiyo senedine karşı ispat aracı olarak kullanabileceği temel borç ilişkisine dair düzenlenmiş bir senedin genellikle bulunmadığı göz önünde tutulduğunda, ancak “hayatın olağan akışı” kavramına dayalı olarak böyle kötüye kullanmaların engellenmesi mümkün olabilecektir. Böylelikle, maddi gerçeğin şekil kurallarına feda edilmesinin de önüne geçilmesi sağlanacaktır...³¹⁷¹

³¹⁶⁴ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

³¹⁶⁵ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

³¹⁶⁶ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

³¹⁶⁷ Bknz. Kazancı Veri Tabanı.

³¹⁶⁸ Bknz. www.e-uyar.com

³¹⁶⁹ Bknz. www.e-uyar.com

³¹⁷⁰ Bknz. www.e-uyar.com

³¹⁷¹ GÖKSOY, Y.C. agm., s:14

√ « ‘Hayatın olağan akışı’ kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçütlerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre, insanların genelinin sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar, ‘hayatın olağan akışı’ kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukukî problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.

‘Hayatın olağan akışı’ kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukukî problemlerin çözülmesinde, bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay, ‘hayatın olağan akışı’ kriterini, ‘olayların, sebep sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi’ şeklinde anlamaktadır.

Yargıtay, tarafların yapmış oldukları bir sözleşmenin gerçeği yansıtıp yansıtmadığını belirlerken, bu durumun olayların (hayatın) olağan akışına uygun olup olmadığını da göz önünde bulundurmaktadır. Ortada ‘normal şartlar altında insanların yapmayacağı’ bir sözleşme varsa, muvazaalı olması kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla sözleşmenin tarafları, kuvvetli şüpheyi ortadan kaldıracak açıklamaları yapmak durumundadırlar.

Üçüncü kişilerin iyiniyet iddialarının gerçeği yansıtıp yansıtmadığının belirlenmesinde de bu kriter kullanılmaktadır. Sözgelimi ‘malvarlığı borca batık bir kimseden bir gayrimenkul satın alan üçüncü kişinin, bu durumu bilmediğini, dolayısıyla iyiniyetli olduğunu tespit edebilmek için’, olayların (hayatın) olağan akışına uygun bir satımdan bahsetmek gerekmektedir. Herkesçe tanınan ve batmakta olduğu gazetelerde ve televizyonlarda haber olan bir işadamlardan gayrimenkul satın alan kimsenin, ‘bu durumu bilmediğini, dolayısıyla iyiniyetli olduğunu’ iddia etmesi, hayatın olağan akışına uygun düşmez. Bu kimse, normal şartlar altında herkesin bildiği bu durumu bilmemesinin haklı gerekçelerini (o dönemde yurt dışında olması gibi) gösterilmelidir. Aksi halde kötüiniyetli olduğu kabul edilecek ve satım sözleşmesi iptal edilecektir...

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi, ‘hayatın olağan akışı’ kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda ‘aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine’ olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter olmaktadır.»³¹⁷²

√ “Hemen bütün ilim adamlarının birleştiği ve Yargıtay uygulamasında kararlılık ifade eden ölçüte göre, ispat yükü, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düşer.

‘Hayatın olağan akışı’ ölçütü, HUMK.’nun 290. (yeni HMK.’nun 201.) hükmünün istisnalarından birisidir...»³¹⁷³

√ ‘Hayatın olağan akışına aykırılık’ (= ‘yaşam deneyi’ = ‘hayat tecrübesi’) kuralı hakim tarafından kendiliğinden dikkate alınır...»³¹⁷⁴

bb- Yüksek mahkeme bu konuya ilişkin içtihatlarında;

√ “...Dava, ‘davalıya olan 900 TL’lik borç için verilen ve ödenen bononun, açık olan yazı ile yazılan kısmına “dokuz yüz bin lira” yazılarak davalı tarafından takibe konulduğu, davalıya 900.000 TL borcunun bulunmadığı’ iddiasıyla borçlu olunmadığının tespiti istemine ilişkindir.

.....

Mahkemece, toplanan deliller ve bilirkişi raporuna göre; taraflar arasındaki tek ilişkinin polis memuru olan davacının müteahhitlik yapan davalıdan daire satın alınmasına ilişkin olduğu, bunun dışında aralarında başkaca ilişki bulunup bulunmadığı davalı tarafın defterlerinde de kayıtlı olmadığı, TTK’nun 588. maddesi gereğince her ne kadar ‘senette rakam ve yazı ile yazılan bedeller arasında fark bulunması halinde yazıya itibar edilebileceği’ hükme bağlanmış ise de, Yargıtay içtihatlarında belirtildiği üzere; bu kuralın

³¹⁷² DEMİR, A. agm., s:129 vd.

³¹⁷³ ALANGOYA, Y. agm., s:523 vd.

³¹⁷⁴ UMAR, B./YILMAZ, E. age., s:28 – TAŞPINAR, A.S. agm., s:545

senetteki yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmuş olması haline münhasır olduğu, yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmadığı ve rakam hanesinde de tahrifat yapıldığı hallerde bu kuralın uygulanamayacağı, dava konusu senetteki rakam ve yazı ile yazılan bedelleri ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde dava dışı E. K. adlı şahıs tarafından yazıldığı ve senette bir tahrifat olmadığı hususlarında taraflar arasında uyumsuzluk bulunmadığı, senedin gerçek bedeli olan 900 TL'nin davacı tarafından ödendiği, borçlu tarafından doldurulmayan ve yazı ile yazılmış kısmındaki bedelin borç verilmesinin tarafların ekonomik durumlarına, hayatın olağan akışına aykırı olması, senetteki rakamla yazılan bedelin dosyadaki diğer delillerle desteklenmesi, senet üzerindeki rakamla yazılı bedelin kenarlarının sıkıca kapatılmış olması nedeniyle TTK 588. maddesindeki kuralın dava konusu olayda uygulanmasının hakkaniyet duygusunu zedeleyeceği ayrıca Medeni Kanunu'nun 2. maddesi de gözönüne alınarak davacının takipte talep edilen miktarda borcu olmadığı hususunda kanaat oluştuğu, davalının senedi takibe koymada kötüniyetli olduğunun ispat edilemediği gerekçeleriyle, davanın kabulü ile takip konusu senet nedeniyle davacının borçlu olmadığına tespitine, davacının kötüniyet tazminatı talebinin reddine karar verilmiş, hüküm taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

Dava konusu bononun keşidecisi davacı M. A., lehdarı davalı M. O. olup, 28.11.2009 tanzim tarihli olduğu, vade tarihinin yazılı olmadığı, veriliş nedeninin 'nakden' olduğu, rakamla bedel hanesinde '900 TL', yazıyla bedel hanesinde ise 'dokuz yüz bin lira' yazılı olduğu, dosya içerisinde bulunan bono fotokopisinden anlaşılmaktadır.

Bonoda vade tarihi ihtiyari unsurdur; vadenin yazılmamış olması 6762 sayılı TTK. 689/2. maddesi hükmü gereğince 'görülmediğinde ödeneceği' anlamına gelir. Söz konusu bononun rakamla bedel hanesinde '900 TL' yazılı iken, yazı ile bedel hanesinde 'dokuz yüz bin lira' yazması sonucu, rakamla yazılı bedel hanesi ile yazı ile yazılı bedel hanesi arasında farklılık oluşmuştur. Bu durumda yazı ile yazılan bölümün bononun bedeli olarak kabulü anılan yasanın 588. maddesi hükmü gereğidir.

Hal böyle olunca mahkemece yukarıda açıklanan hususlar ve yasa maddesi gözetilerek bir karar verilmesi gerekir iken, davacı iddialarına dayanılarak yasa hükümleri gözardı edilmek suretiyle 'hayatın olağan akışı' gerekçesiyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır ...”

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Davacı vekili; müvekkilinin polis memuru olduğunu, geçimini maaşı ile sağladığını, davalıdan Ankara ili ... ilçesi, 308 ada, 12 parselde bulunan binadaki 20 nolu bağımsız bölümü 67.000,00 TL bedelle, 8.000,00 TL'si peşin, kalan 59.000,00 TL'si de kredi yoluyla ödenmek üzere satın aldığını, davalı tarafın evi '2009 yılı Haziran ayında teslim edeceğini' taahhüt ettiğini, ancak taahhüt ettiği tarihte teslim edemediğini, davacı ile davalı arasında ev satın alınması dışında hiç bir ticari ilişki bulunmadığını, davacının 17.09.2009 tarihinde evin tam olarak bitmemiş olmasına rağmen taşınmak zorunda kaldığını, kendisinin dışında 21 nolu daireye de komşusu M. O.'nun aynı şekilde taşındığını, taşındıkları tarihte evin iskanının henüz iskan raporunun alınmamış olduğunu, bu nedenle elektrik ve suyunun bağlanmadığını, davacı ve komşusu M. O.'nun şantiye elektrik ve suyunu kullanmak zorunda kaldıklarını, ancak 19.01.2010 tarihinde elektrik borcu nedeniyle şantiye elektriğinin ... tarafından kesildiğini, kış ortasında davacı ile komşusunun elektriksiz kalması üzerine davacı ile komşusu M. O. ve diğer komşuları E. K., A. Ş.'in hep birlikte ödenmeyen elektrik borçlarının hesabını yaptıklarını ve problemin çözülmesi için elektriğe abone olunması amacıyla davalının talebi üzerine 900,00TL ödemeyi kabul etmek zorunda kaldıklarını, davalının bu bedeli hemen talep ettiğini, ancak davacı ile M.O.'nun parayı peşin ödeyemeyeceklerini söylediklerini, bunun üzerine davalının da kendisine senet verilmesini istediğini, M.O.'nun '900,00 TL bedeli 3 taksitte ödeyeceğini' söylemesi üzerine onun için 3 ayrı senet düzenlendiğini, davacının da 900,00 TL'nin tümünü 3 ay sonra ödeyeceğini' beyan etmesi üzerine, 900,00 TL bedelli senedin komşuları E. K. tarafından düzenlenerek davacı tarafından imzalandıktan sonra

davalıya verildiğini, dava dışı M. O. 'nun 3 adet senedi emlakçı aracılığıyla ödediğine dair tutanak düzenlendiğini, davacının ise davalı ve kardeşleri ile aralarında mevcut Savcılık şikâyetleri nedeniyle davalıya borçlu kalmamak amacıyla bu bedeli Nisan ayında ödemek istediğini, ancak davalının parayı almaktan imtina ettiğini, PTT aracılığıyla parayı havale ettiğini, ancak davalının yine almadığını, bunun üzerine Ankara ... Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/... D. İş sayılı dosyası üzerinden tevdi mahalli tayini ile parayı yatırmış olduğunu, ancak düzenlenen senette bonoyu düzenleyen E. K.'nin TL ve YTL'yi karıştırarak rakam kısmına 900,00 TL yazmasına rağmen yazı ile yazılan kısma 'dokuz yüz bin lira' yazdığını, davalının da senedi haksız ve kötü niyetli olarak 900.000,00 TL üzerinden icra takibine konu ettiğini, davacının davalıya 900.000,00 TL borcu bulunmadığını, tarafklar arasında ev alım satımı dışında hiçbir ticari ilişki olmadığını, davalının davacıya nakden para vermesinin de söz konusu olmadığını, bunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, hiç kimsenin kendisinden ev satın alan şahsa 900.000,00 TL gibi bir parayı nakit olarak vermesinin mümkün olmadığını, her iki tarafın banka kayıtları ile davalının defter kayıtları da incelendiğinde böyle bir paranın alınıp verilmesinin söz konusu olmadığını anlaşılacağını ileri sürerek 'davacının Ankara ... İcra Dairesinin 2010/... sayılı dosyasından borçlu olmadığını tespitine, davalının kötü niyetli olması nedeniyle tazminata mahkûm edilmesine karar verilmesini' talep etmiştir.

Davalı vekili; 'davacının iddialarının gerçeği yansıtmadığını, TTK'nın hükümleri ve Yargıtay içtihatlarında belirtildiği şekilde senet bedeli hem yazı hem de rakamla yazıldığına ikisi arasında fark bulunması hâlinde, yazı ile yazılan bedele itibar edileceği kuralının geçerli olduğunu, bu nedenle davacının borcunun 900.000,00 TL olduğunu, bedel kısmının sonradan doldurulduğuna ilişkin bir iddia var ise bunun da yazılı delille ispatlanmasının gerektiğini' belirterek 'davanın reddine karar verilmesini' savunmuştur.

Yerel mahkemece; toplanan deliller ve bilirkişi raporuna göre; tarafklar arasındaki ilişkinin polis memuru olan davacının müteahhitlik yapan davalıdan daire satın alınmasına ilişkin olduğu, bunun dışında aralarında başkaca ilişki bulunduğunun davalı tarafın defterlerinde de kayıtlı olmadığı, TTK'nın 588. maddesi gereğince her ne kadar senette rakam ve yazı ile yazılan bedeller arasında fark bulunması hâlinde yazıya itibar edilebileceği hükme bağlanmış ise de, Yargıtay içtihatlarında belirtildiği üzere bu kuralın senetteki yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmuş olması hâline münhasır olduğu, yazı hanesinin borçlu tarafından doldurulmadığı ve rakam hanesinde de tahrifat yapıldığı hâllerde bu kuralın uygulanamayacağı, dava konusu senetteki rakam ve yazı ile yazılan bedeller ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde dava dışı E. K. adlı şahıs tarafından yazıldığı ve senette bir tahrifat olmadığı hususlarında tarafklar arasında uyumsuzluk bulunmadığı, senedin gerçek bedeli olan 900,00 TL'nin davacı tarafından ödendiği, borçlu tarafından doldurulmayan ve yazı ile yazılmış kısmındaki bedelin borç verilmesinin tarafkların ekonomik durumlarına, hayatın olağan akışına aykırı olması, senetteki rakamla yazılan bedelin dosyadaki diğer delillerle desteklenmesi, senet üzerindeki rakamla yazılı bedelin kenarlarının sıkıca kapatılmış olması nedeniyle, TTK'nın 588. maddesindeki kuralın dava konusu olayda uygulanmamasının hakkaniyet duygusunu zedeleyeceği, ayrıca Türk Medeni Kanununun 2. maddesi de gözönüne alınarak, davacının takipte talep edilen miktarda borcu olmadığı hususunda kanaat oluştuğu, 'davalının senedi takibe koymakta kötü niyetli olduğunun ispat edilemediği gerekçeleriyle davanın kabulü ile takip konusu senet nedeniyle davacının borçlu olmadığını tespitine, davacının kötü niyet tazminatı talebinin reddine' karar verilmiştir.

Davacı vekili ve davalı vekilinin ayrı ayrı temyizi üzerine karar, Özel Dairece yukarıda başlık kısmında açıklanan gerekçelerle 'oy çokluğu ile' bozulmuştur.

.....
Taraflar arasındaki uyumsuzluğun çözümü için gerekli ve uygulanması gereken hukuki kurum ve kuralların ne olduğunun tespitinde yarar vardır.
.....

Yargıtay da kararlarında tecrübe (yaşam deneyi) kurallarına dayanmakta ve bu konuda genellikle “hayatın olağan akışı” kavramını kullanmaktadır (Hukuk Genel Kurulunun 21.04.1982 tarihli ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K.; 17.12.2003 tarihli ve 2003/13-787 E., 2003/774 K.; 06.06.2007 tarihli ve 2007/2-331 E., 2007/332 K.; 08.12.2010 tarihli ve 2010/19-590 E., 2010/640 K.; 12.09.2012 tarihli ve 2012/8-365 E, 2012/561 K.; 28.03.2014 tarihli ve 2013/21-2219 E., 2014/411 K. sayılı kararları).

Delillerin gösterilmesi ve bunun hâkim tarafından ispat vasıtası olarak kabulünden sonraki aşamada delillerin değerlendirilmesi gündeme gelmektedir. Kural olarak (kaynada gösterilen istisnalar dışında), hâkim delilleri serbestçe değerlendirecektir.

Yukarıda yapılan açıklamalar, dosya kapsamı itibariyle taraflar arasındaki maddi ve hukuki olguların gerçekleşme biçimi, kambiyo hukuku ilkeleri ve hayatın olağan akışı kavramı bir bütün olarak değerlendirildiğinde; davaya konu kambiyo senedinin alacaklı ve borçlu dışında E. K. adlı bir şahıs tarafından düzenlendiği, senedin rakam ve yazı ile yazılan bedelleri ile alacaklı ve borçlu isimlerinin tek bir seferde bu şahıs tarafından yazıldığı, senette herhangi bir tahrifat bulunmadığı hususu taraflar arasında uyuşmazlık konusu değildir. Ancak davalının, bankadan kredi çekmek suretiyle kendisinden toplam 67.000,00 TL bedel ile daire satın alan davacıya 900.000,00 TL gibi davacının mali durumuna ile izah edilemeyecek yüksek meblağı herhangi bir teminat olmaksızın elden verdiği iddiasının hayatın olağan akışına (genel hayat tecrübelerine) aykırı olduğu, hayatın olağan akışına dayanan kişinin, artık iddiasını ispatla yükümlü olmadığı, senedin tanzim edildiği 2009 tarihi itibariyle 900.000,00 TL miktarında bir paranın genellikle banka aracılığıyla el değiştirdiği, 5083 sayılı Türkiye C.i Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun ve bu kapsamda çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 01.01.2009 tarihinden itibaren YTL kullanımından vazgeçilerek yeniden TL ibaresine geçildiği, bu nedenle senetteki bedelin tanzimi sırasında kavram karışıklığı nedeniyle senetteki yazı ile gösterilen bedelin, rakamla gösterilen bedelden bin kat fazla olduğu dikkate alındığında mahkemece eldeki menfi tespit davasının kabulüne yönelik önceki kararda direnilmesi yerindedir.

Açıklanan nedenlerle yerel mahkeme kararı usul ve yasaya uygun olup direnme kararının onanması gerekir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının ONANMASINA, aşağıda dökümü yazılı (46.104,00 TL) harcın temyiz edenden alınmasına, aynı Kanun’un 440. maddesi uyarınca kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 18.06.2019 tarihinde oy birliği ile karar verildi. ³¹⁷⁵ (www.e-uyar.com)

√ “...Davacı vekili, davalıların davacı aleyhine bonoya dayalı icra takibi başlattıklarını, takip dayanağı bononun davacı tarafından tanzim edilerek davalılara verilen bir bono olmadığını, bono altındaki imzanın davacıya ait olmadığını, ait olsa bile bononun davalılar tarafından davacıya emeklilik işlemleriyle ilgili evrakların imzalatılması sırasında davacıya fark ettirilmeden imzalatılmış olabileceğini, taraflar arasında davacının davalılara bono vermesini gerektirecek başkaca bir hukuki işlem bulunmadığını ileri sürerek davacının davalılara takibe konu bonodan dolayı borçlu olmadığını tespitini ve kötüniyet tazminatının davalılardan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalılar vekili, ‘kambiyo senetlerinin illetten mücerret mahiyette kıymetli evrak olduğunu, dava konusu takipteki imzanın davacıya ait olduğunu, davacının borcunu ödemediğini’ savunarak ‘davanın reddini’ istemiştir.

Mahkemece yapılan yargılama ve toplanan delillere göre, ‘davalıların sosyal ve ekonomik düzey olarak 1.200.000,00 TL gibi çok yüksek bir nakdi davacıya elden ödemiş olmalarının hayatın olağan akışına ve genel hayat tecrübelerine uygun düşmediği, dava

konusu bononun karşılığı bulunduğu kabulünün yaşamın gerekçelerine, akıl ve adalet ilkelerine aykırı düştüğü, bu hususun davacı lehine fiili karine olup davacının senet bedeli 1.200.000,00 TL'yi davalılardan almadığını ispat etmiş sayıldığı, hayatın olağana akışına aykırı olan bir durumun aksini ispat yükünün davalı tarafa düştüğü, davalıların dava ve takip konusu senet bedeli 1.200.000,00 TL'yi davacıya ödediğini belge veya benzeri delillerle ispatlayamadığı, davalıların, davacı hakkında hukuka aykırı ve kötü niyetli şekilde icra takibi yaptığı' gerekçesiyle 'davanın kabulüne'..... karar verilmiştir.”³¹⁷⁶ (www.e-uyar.com)

NOT: “Hayatın olağan akışı” kriterinin tartışıldığı diğer Hukuk Genel Kurulu kararları için bkz: HGK. 06.04.2016 T. E: 19-505, K: 480 (www.e-uyar.com) – HGK. 25.03.2015 T. E: 19-2238, K: 1062 (www.e-uyar.com) – HGK. 28.03.2014 T. E: 21-2219, K: 411 (www.e-uyar.com) - HGK. 12.09.2012 T. E: 8-365, K: 561 (www.e-uyar.com) – HGK. 08.12.2010 T. E: 19-590, K: 640 (www.e-uyar.com) – HGK. 06.06.2007 T. E: 2-331, K: 332 (www.e-uyar.com) – HGK. 17.12.2003 T. E: 13-787, K: 774 (www.e-uyar.com) – HGK. 21.04.1982 T. E: 4-1528, K: 412 (www.e-uyar.com)

√ «*Kiracının, ev sahibine daha önce vermiş olduğu borç paranın kendisine ödenmesine rağmen, tekrar ev sahibine borç para vermesinin ve aldığı senedi iki yıl sonra takibe koymasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu*»³¹⁷⁷

√ «*Davalı-alacaklının, 1986 ve öncesi yıllarda, devlet memuru olarak 200.000.000 TL'yi temin edip, davacı şirkete herhangi bir belge almadan vermesinin ve yedi yıl gibi uzun bir süre bunun geri verilmesini istememesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini*»³¹⁷⁸

√ «*Alacaklının, nakit verdiği para karşılığında borçludan 'teminat senedi' adı altında senet almasının hayatın olağan akışına aykırı olacağını*»³¹⁷⁹

√ «*Senet arkasındaki 'bu senet teminat senedi olup üçüncü kişilere ciro edilemez' şerhinin, senedi ciro yoluyla devralan hamil (ciranta) tarafından değil, lehtar tarafından pulla kapatılmış olduğunu kabul etmenin, hayatın olağan akışına uygun düşeceğini*»³¹⁸⁰

√ «*Davacı (borçlu) tarafça, davalı (alacaklı) tarafa boş olarak verilmiş bononun, lehtar (alacaklı) tarafından aradan 16 yıl geçtikten sonra doldurulup takibe konulmuş olmasının hayatın olağan akışına aykırı olacağını, bu durumda alacak tutarını ispat külfetinin davalı-alacaklıya düşeceğini*»³¹⁸¹

√ «*Borçlunun, kendi adına işlem yapmasına zımnen izin verdiği oğluna yapılan ödemelerin, ticari hayatın akışına göre, 'borçluya yapılmış bir ödeme' olarak kabulü gerekeceğini*»³¹⁸²

√ «*Yabancı şirket kaşesi altında yer alan borçlunun imzasının üst kısmının daktilo ile büyük harflerle, aralarında boşluklar olacak şekilde, bono biçiminde doldurulmuş olmasının hayatın olağan akışına ters düşeceğini*»³¹⁸³

√ «*Bir kimsenin alacaklı olduğu senetleri, vadesi dolduğu halde zamanaşımına uğratacak şekilde uzun bir zaman arayıp sormamasının hayatın olağan akışına aykırı düşeceğini*»³¹⁸⁴

³¹⁷⁶ Bknz: 19. HD. 22.10.2019 T. 3244/4871 (www.e-uyar.com)

³¹⁷⁷ Bknz: 19. HD. 04.10.2001 T. 2057/6148 (www.e-uyar.com)

³¹⁷⁸ Bknz: 19. HD. 16.09.1996 T. 6123/7805 (www.e-uyar.com)

³¹⁷⁹ Bknz: 15. HD. 27.02.1995 T. 870/1073 (www.e-uyar.com)

³¹⁸⁰ Bknz: 19. HD. 29.12.1992 T. 11913/6978 (www.e-uyar.com)

³¹⁸¹ Bknz: 11. HD. 27.11.1992 T. 6477/10946 (www.e-uyar.com)

³¹⁸² Bknz: 11. HD. 17.06.1991 T. 73/3233 (www.e-uyar.com)

³¹⁸³ Bknz: 11. HD. 03.11.1990 T. 7621/7506 (www.e-uyar.com)

³¹⁸⁴ Bknz: 11. HD. 21.12.1987 T. 6478/7427 (www.e-uyar.com)

√ «Bir iki sene önce Almanya’da bir kez görüp tanıdığı bir kişiye bir kimsenin güvenerek, dostluk ve yardım duygusuyla borç para vermesinin yaşamın olağan yapısına uygun düşmeyeceğini»³¹⁸⁵

√ «Önceki senetli borçlarını ödememiş olan borçluya bu senetler ödenmeden veya ayrıca teminat altına alınmadan ikinci kez yeniden borç verilmesinin hayat tecrübelerine ve olayların normal akışına aykırı olacağını»³¹⁸⁶

√ «Ev kadını olan davacı borçlunun, ev kadını olan davalı - alacaklıya karşılıksız senet vermesinin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»³¹⁸⁷

√ «Hayatın olağan akışına göre, müteahhitlerin aldıkları bonoların dışında ayrıca kendi yararlarına ipotek kurdukları da bir gerçek olduğundan, satışı yapılan dairenin, satış tarihindeki değeri (vâde durumu da düşünülerek) uzman bilirkişilerce saptandıktan sonra kurulan ipoteğin ‘senetlerin teminatı’ olarak mı yoksa ‘geri kalan borç için’ mi kurulduğu kesinlikle saptandıktan sonra karar verilmesi gerekeceğini»³¹⁸⁸

√ «“Çekin ‘ödeme aracı’ olduğunu, ticari teamüllere göre teslim edilmeyen malın bedelinin çekle ödenmesinin düşünülemediğini»³¹⁸⁹

√ «Şirket kayıtları üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda, şirket kayıtlarına geçirilen senet karşılığında yaptırılan iş nedeniyle alınan faturaların defterlere işlenmiş olduğunun anlaşılması halinde, hayatın olağan akışına göre şirket yetkililerince imza edilmiş dahi olsa, şirketçe benimsenen senedin, şirketi bağlayacağını»³¹⁹⁰

√ «Çeklerin/senetlerin ortasından yırtılmış olmasının, hayatın olağan akışına göre ödendiğine karine teşkil edeceğini»³¹⁹¹

√ «Davacı şirketin malvarlığının senette yazılı miktar kadar borçlanmaya, davalının da mali ve sosyal durumunun bu miktar borç para vermeye müsait olmadığına anlaşılması halinde, dava konusu senetlerden dolayı davalının borçlu bulunmadığının tespitine karar verilmesi gerekeceğini»³¹⁹²

√ «Ehliyetli bir kişi için hile ya da hata sayılmayan bir oluşumun, yaşlı olan kişiler için kandırıcı sayılabileceğini, bir neden yokken zengin bir kişinin fakir bir kişiden yüksek miktarda bir parayı ödünç almasının her zaman rastlanır olaylardan olmadığını»³¹⁹³

belirtmiştir...

*

ŞA.Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin E:2018/..., K:2021/... sayılı dosyasında;

- Davacı (G. P.) 05.04.2018 tarihli “dava dilekçesi”nde özetle;

“-Davalı-borçlu (Ş. U.)’nun müvekkiline vermiş olduğu 20.11.2017 düzenleme ve 11.12.2017 vade tarihli 415.000 Dolar bedelli bono ile 22.11.2017 düzenleme ve 11.12.2017 vade tarihli 790.000 Euro bedelli bonoyu, ... İcra Müdürlüğü’nde (Dosya No: 2018/...) takip yaptıklarını,

-Borçlunun, ödeme emrini aldıktan sonra, Bursa ... İcra Hukuk Mahkemesi’nde (Dosya No:2018/... Esas) ‘imza inkarı’nda bulunduğunu,

³¹⁸⁵ Bknz: 11. HD. 24.12.1981 T. 5238/5604 (www.e-uyar.com)

³¹⁸⁶ Bknz: 11. HD. 02.06.1981 T. 2722/2776 (www.e-uyar.com)

³¹⁸⁷ Bknz: 11. HD. 10.04.1981 T. 1445/1635 (www.e-uyar.com)

³¹⁸⁸ Bknz: 11. HD. 05.06.1980 T. 2409/2941 (www.e-uyar.com)

³¹⁸⁹ Bknz: 11. HD. 01.04.1991 T. 808/2307 (www.e-uyar.com)

³¹⁹⁰ Bknz: 11. HD. 24.03.1987 T. 8195/1688 (www.e-uyar.com)

³¹⁹¹ Bknz: 12. HD. 16.06.2015 T. 15137/16694; 03.12.1999 T. 14229/15633; 28.11.1995 T. 16913/16841; 22.11.1994 T. 14612/14728 (www.e-uyar.com)

³¹⁹² Bknz: 19. HD. 13.06.1996 T. 3770/6011 (www.e-uyar.com)

³¹⁹³ Bknz: 19. HD. 03.03.2003 T. 4632/1661 (www.e-uyar.com)

-Yaptıkları araştırmada davalı-borçlunun altı parça taşınmazını 06.04.2018 tarihinde satmış olduğunu öğrendiklerini, satılan taşınmazların;

√ Bursa ili, ... ilçesinde bulunan, 5516 ada, 11 parselde kayıtlı (1) mesken,

√ Aynı yerde kayıtlı (1) dükkan,

√ Bursa ili, ... ilçesinde bulunan (1) dubleks mesken,

olduğunu, bu taşınmazı satın almış olan kişinin de; borçlunun kız kardeşinin kocası (S. U. Ö.) olduğunu,

-Yapılmış olan satışın ‘*muvazaalı olduğunu*’ ve ayrıca ‘*tapuda çok düşük değer gösterilerek satışın gerçekleştirildiğini*’

b e l i r t e r e k “*TBK.m. 19 uyarınca yapılmış olan satış işleminin iptali ile kendilerine cebri icra yetkisi tanınmasını*” talep etmiştir...

● Davalı-borçlu (Ş. U.) ve (S. U. Ö.) vekili 08.06.2018 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“-Bu davada görevli mahkemenin ticaret mahkemesi olduğunu, ayrıca harcın noksan yatırıldığını,

-İcra mahkemesine yapılan ‘*borca itiraz ve şikayet*’ nedeniyle henüz takibin müvekkili hakkında kesinleşmemiş olduğunu,

-Tasarrufun iptali davalarında, davacı-alacaklının alacağına ‘*gerçek bir alacak*’ olmasının arandığını, bu olayda ise bu şartın gerçekleşmediğini, dava konusu senetlerin müvekkili tarafından ‘*senet düzenleme iradesi ile*’ imzalanmadığını, bu imzaların başka amaçla atılmış olduğunu, davacı-alacaklı hakkında ‘*dolandırıcılık*’ ve ‘*sahte evrak düzenlemek*’ suçlarından dolayı ... Cumhuriyet Başsavcılığı’na şikayette bulduklarını, bu soruşturmanın ve ayrıca ... İcra Hukuk Mahkemesi’nde açtıkları davanın sonucunun beklenilmesi gerektiğini,

-Davacının gerek mesleği ve gerekse sosyo-ekonomik durumu gereği, müvekkiline 415.000 Dolar ile 798.000 Euro’yu n a k d e n v e b o r ç olarak elden vermesinin ‘*hayatın olağan akışına aykırı*’ olduğunu, davacının ‘*elden ödeme*’ iddiası kabul edilirse, bunun 7980 adet 100 Euroluk ve 4150 adet 100 Dolarlık banknotlar halinde olması gerekeceğini, bunların müvekkiline bu şekilde elden teslim edilmesinin ‘*hayatın olağan akışına aykırı*’ olduğunu, bu tür ödemelerin uygulamada kolaylıkla bankalar aracılığı ile yapıldığını,

-*Davacının kendisinin eskiden bankada çalışmış sıradan bir eleman, davacının eşinin ise, mimar olan müvekkilinin ofisinde çalışan bir işçi olduğunu*, bu nedenle bu kadar fahiş miktardaki parayı, elden müvekkiline –borç olarak- vermesinin ‘*hayatın olağan akışına aykırı*’ olduğunu,

-İptali istenen satışın gerçek bir satış olduğunu”

b e l i r t e r e k “haksız ve yersiz açılan davanın reddine karar verilmesini” istemiştir.

● Yerel mahkeme (Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi) 04.03.2021 tarihli nihai kararında;

-Davalı-borçlu tarafından Bursa ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nde açılmış olan ‘*menfi tespit davası*’nın tasarrufun iptali davasından sonra açılmış olduğunu, bu konudaki Yargıtay uygulamasına göre bu davanın sonucunun beklenilmesinden vazgeçtiğini,

-Mahkemelerindeki davanın TBK. m. 19’a göre açılmış olan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin bir dava olduğunu,

-Dava konusu satışların akrabalar arasında düşük bedelle olması ve birden fazla taşınmazın devredilmiş olması nedeniyle “*davanın kabulüne*” karar vermiştir.

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

• Davalı-borçlu vekili yargılama sırasında; “Bursa ... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2019/... Esas sayılı dosyasında müvekkili tarafından açılan menfi tespit davası nın devam etmekte olduğunu, bu davanın sonucunun beklenilmesi gerektiğini” talep etmişse de bu talebi önce kabul etmiş olan mahkemenin 04.03.2021 tarihli 11. celsede bu kararından dönerek yargılamaya devam edip “davanın kabulüne” karar vermiştir.

Bu karar isabetli midir?

Yüksek mahkeme³¹⁹⁴ “borçlunun, tasarrufun iptali davasından önce açtığı menfi tespit davasının sonucunun ‘bekletici mesele’ yapılmasını ancak aleyhine tasarrufun iptali davası açılmasından sonra açtığı menfi tespit davasının ‘bekletici mesele’ yapılmasını –‘bu davanın kötüniyetle ve tasarrufun iptali davasının sonucunu geciktirmek, zaman kazanmak amacıyla açılmış olduğunu’ farzederek-“ istemektedir...³¹⁹⁵

Bilindiği gibi “bir davanın görülmesi sırasında ortaya çıkan ve bu davanın incelebilmesi veya sonuçlandırılabilmesi için mahkemenin görevi dışında kalması sebebiyle, görevli yargılama makamınca çözümlenmesine kadar beklenilmesi gereken sorunlara beklentici sorun (mesele-i mütekaddime; mesele-i müstehire) denir.³¹⁹⁶

Yüksek mahkemenin bu tutumu **doktrinde** eleştiri konusu olmuştur. Gerçekten;

√ “Öğretide ve bazı içtihatlarda kesinleşmiş icra takibinden sonra borçlu menfi tespit davası açmışsa, bu davanın ‘bekletici sorun’ yapılmasına gerek olmadığı görüşü benimsenmiştir... Yargıtay da menfi tespit davasının açılma tarihine göre bir değerlendirme yapmaktadır... Menfi tespit davasının açılma tarihi esas alınarak ‘bekletici sorun’ ile ilgili bir karar verilmesi halinde, hakkaniyetsiz sonuçlarla karşılaşılabilir. Bu nedenle, menfi tespit davasının açılma zamanının ‘tek kistas’ olarak alınmaması gerektiği görüşündeyiz.”³¹⁹⁷

√ “Tasarrufun iptali davasında davacı-alacaklı ile davalılardan borçlu arasında ‘gerçek bir alacağın olmadığına’ dair bir menfi tespit davası açılması halinde, iptal davasına bakan mahkemenin bunu ‘bekletici sorun’ yapması gerekip gerekmediği de ayrıca incelenmelidir...”

Yargıtay’ın, menfi tespit davasının açılma zamanını, tasarrufun iptali davasında, sorunun ‘bekletici mesele’ yapılıp yapılmayacağına ilişkin olarak tek ölçüt olarak kabul etmesi kanaatimizde doğru değildir. Hakimin her somut duruma göre ayrı ayrı bir değerlendirme yapabilme yetkisinin olması gerekir... Bu nedenle her somut olaya göre davalı-borçlu tarafından açılan menfi tespit davasının tasarrufun iptali davasını uzatmak maksadıyla açılıp açılmadığının incelenmesi ve bu inceleme neticesinde varılacak hükme göre ‘bekletici sorun’ yapma kararı alınmalıdır.”³¹⁹⁸

√ “Kanımızca, her somut olayda durumun değerlendirilerek ve özellikle borçlunun ‘neden menfi tespit davasını bu kadar geç açtığını’ haklı gerekçelerle kanıtlayıp/kanıtlanamamasına göre bu konuda bir sonuca varılması daha isabetli olacaktır.”³¹⁹⁹

³¹⁹⁴ Bknz: 17. HD. 02.04.2019 T. 16155/3936; 21.05.2018 T. 3604/5264; HGK. 15.11.2017 T. 17-2361/137 vb.

³¹⁹⁵ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:931 vd.

³¹⁹⁶ Ayrıntılı bilgi için bknz: YILMAZ, E. Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2021, C:3, s:3190 – KURU, B. Medeni Usul Hukuku (El Kitabı), 2020, C:1, s:919 – GÖZÜTOK, Z./ALBAYRAK, A. Alfabetik Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 2021, s:158 – PEKCANİTEZ, H. Bekletici Sorun (EÜHFD. 1980/1, s:35 vd.) – ARSLAN, S.A. Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tespit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, 2014, C:1, s:266 vd.)

³¹⁹⁷ EROĞLU, O. Açıklamalı-İçtihatlı Tasarrufun İptali Davası İle Muvazaa Davası Ve Karşılaştırılması, 2020, 2. Baskı, s:82

³¹⁹⁸ ALBAYRAK, H. Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHFD. 2015/4, s:954 vd.)

³¹⁹⁹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, s:931 vd.

Bu nedenle somut olayda; yerel mahkemece, davalı-borçlunun Bursa ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nde (Dosya No: 2019/... E. sayılı) açılmış olan menfi tespit davasının sonucunu “*sırf bu davanın tasarrufun iptali davasından sonra açılmış olması nedeniyle*” beklememiş olması hatalı olmuştur.

*

● Yukarıda³²⁰⁰ belirttiğimiz gibi; tasarrufun iptali davasının esasına girilebilmesi için gerçekleşmesi gereken “*dava şartları*”;

a) *Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması gerekir.*

b) *‘Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması’ gerekir.*

c) *‘Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması’ gerekir.*

ç) *‘Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.*

Bu husus **yüksek mahkemenin** içtihatlarında³²⁰¹ da öteden beri açık seçik ifade edilmiştir.

● Somut olay bakımından, bu “*özel dava şartları*”ndan (HMK.m. 114) “**takip konusu alacağın g e r ç e k bir alacak olması**” şartı³²⁰² önem taşımaktadır.

Yüksek mahkemenin pek çok kararında³²⁰³ açıkça ifade ettiği gibi, “*davacının, davalı-borçludan ‘gerçekten’ alacaklı olup olmadığının yerel mahkemece k e n d i l i ğ i n d e n araştırılması gerekir*”.

Yukarıda³²⁰⁴ çok ayrıntılı olarak ifade ettiğimiz gibi;

-*Eğer davacı-alacaklı tacir ise*; hem kendisinin ve hem de –tacir ise davalı- borçlunun ticari defterlerinde inceleme yapılarak, takip konusu borcun defterlerde kayıtlı olup olmadığının araştırılarak, kayıtlarda var (yazılı) olduğu ölçüde ‘davanın kabulüne’, aksi takdirde “*ön koşul yokluğundan davanın reddine*”³²⁰⁵ karar verilmesi gerekir.

-*Eğer davacı-alacaklı tacir değil ise*; davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, mali durumlarının araştırılması,³²⁰⁶ yıllık gelirlerinin ne olduğu,³²⁰⁷ ve davacının böyle bir borç parayı verebilecek ekonomik gücünün bulunup bulunmadığı³²⁰⁸ saptanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında ‘*davacının, borçluda var olduğunu ileri sürdüğü alacağın g e r ç e k bir alacak olup olmadığı*’nın mahkemece n a s ı l araştırılması gerekeceğini açıkça ve ayrıntılı biçimde belirtmiştir. Gerçekten yüksek mahkeme bu konuya ilişkin olarak;

√ *‘Tasarrufun iptali davasında, “davacının alacağının gerçek olmadığını” ileri sürülmesi halinde, mahkemece davacı alacaklı ile davalı borçlu arasında gerçek bir alacak borç ilişkisinin olup olmadığının incelenmesi gerektiğini- Davacı alacaklının ‘alacağı-*

³²⁰⁰ Bknz. Yuk. dipn: 93-95

³²⁰¹ Bknz. Yuk. dipn: 152, 163, 170, 181, 186, 188, 201 vb.

³²⁰² Bknz. Yuk. dipn: 96-207

³²⁰³ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 12.04.2016 T. 14267/4635; 21.01.2014 T. 19964/669 vb. (www.e-uyar.com)

³²⁰⁴ Bknz. Yuk. dipn: 96-207

³²⁰⁵ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597; 11.09.2018 T. 2770/7624; 28.02.2017 T. 11975/234; 24.05.2016 T. 11364/6282; 24.05.2016 T. 10582/6278; 14.04.2015 T. 1798/5869; 4. HD. 04.04.2011 T. 7832/3036 vb. (www.e-uyar.com)

³²⁰⁶ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

³²⁰⁷ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008 (www.e-uyar.com)

³²⁰⁸ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3393/12139; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 vb.

nin gerçek bir alacağa davandığını ve bu nedenle taraf sıfatına sahip olduğunu ispatlaması gerektiğini- Tarafların, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandıkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorunda olduğu, belgeyi ibraz etmesine karar verilen tarafın, kendisine verilen sürede belgeyi ibraz etmemesi ve aynı sürede, delilleriyle birlikte ibraz etmemesi hakkında kabul edilebilir bir mazeret göstermemesi ya da belgenin elinde bulunduğunu inkar etmesi ve teklif edilen yemini kabul veya icra etmemesi, halinde, duruma göre belgenin içeriği konusunda diğer tarafın beyanının kabul edileceğini; bu hususun, mahkemece, davalı borçluya HMK. mad 220/3 uyarınca ihtar edilmesi ve davalının defterlerini ibraz etmemesi halinde yine bu maddeye göre bir değerlendirme yapılması gerektiğini»³²⁰⁹

√ «Davacının, alacağının gerçek bir alacak olduğunu ispatlayamadığı ve yapılan bilirkişi incelemesinde de ‘alacak ile ilgili bir hususa rastlanılmadığı’ gerekçesi ile, ‘ön şart yokluğundan açılan tasarrufun iptali davasının davanın reddine’ karar verileceğini»³²¹⁰

√ «Tasarrufun iptali davalarının görülebilirlik şartlarından birisinin de gerçek bir alacağın varlığı (tasarrufta bulunan kişinin borçlu olması) olduğunu- Gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olamayacağından iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağını- Davalılar alacaklı davacının alacağının gerçek olmadığını savunmuş, yargılama boyunca davacı alacaklı alacağın dayanağı konusunda bir açıklama yapmamış ve davalı üçüncü kişinin tanıdığı aynı zamanda borçlu şirket ortağı ifadesinde “kendisinin ve kardeşinin borçlu şirket ortağı oldukları, üçüncü kişinin öz yeğenleri olduğunu, dava konusu kağıt fabrikası binasını sattıklarını ve başka bir yere taşındıklarını, ancak satılan yerin daha sonra kıymetlendiğini, davacıya bildiği kadarı ile borcu olmadığını” yönündeki beyanı karşısında davanın reddine ilişkin mahkeme kararının yerinde olduğunu»³²¹¹

√ «Davalı üçüncü kişiler, asli müdahilin takip konusu alacağının gerçek olmadığını ileri sürdüklerinden bu iddianın ön sorun olarak incelenip değerlendirilmesi gerektiği; takibin kambiyo hukukuna ilişkin olmasına ve kesinleşmesinin alacağın gerçek olmadığı iddiasının incelenmesine engel olmadığını»³²¹²

√ «3. kişi vekilleri, “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı”nı ileri sürdüğünden, mahkemece bu savunma üzerinde durularak davacı vekilinden bu yöndeki açıklamaları ve delillerinin sorulması, özellikle takip konusu senedin vade tarihi, davacı ile borçlu davalının akraba-arkadaş, kapı komşusu olup olmadığı da göz önünde bulundurularak davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalılar 3. kişi vekilleri tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanması, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senedin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabita araştırması yaptırılması, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve ön koşulların bulunması halinde ise davanın esası yönünden İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini»³²¹³

√ «Takip dayanağı 55.000,00 TL senet, 30.09.2010 tarihinde düzenlenmiş 30.09.2011 vadeli olup 13.03.2013 tarihinde icraya konulduğu, dava dışı Hayri Ç. Tarafından aynı tasarrufun iptali için açılan davadan 21.01.2013 tarihinde feragat ettiği, dava feragat ile sonuçlanarak kesinleşmiş ancak daha sonra davalı üçüncü kişinin tehdidi ile feragat ettiğini belirtmiş ise de tehdit ispatlanmadığından dikkate alınmadığı, davalı borçlu bu

³²⁰⁹ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 3921/11416 (www.e-uyar.com)

³²¹⁰ Bknz: 17. HD. 06.11.2019 T. 1133/10255 (www.e-uyar.com)

³²¹¹ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606 (www.e-uyar.com)

³²¹² Bknz: 17. HD. 15.05.2018 T. 3037/5045 (www.e-uyar.com)

³²¹³ SAMSUN BAM 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55 (www.e-uyar.com)

davadan elde edilmeyen sonucun tekrar sağlanması amacı ile kendisine boş senet imzalatıldığı ileri sürdüğü, mahkemece zabıta araştırılması yapıldığı ve dinlenen tanıkların bir kısmı davacının böyle bir parayı verme gücünün olmadığını belirttiği, mahkemece, takip dayanağı senedin vadesinden yaklaşık 2 yıl sonra takibe konulması ve belirtilen maddi ve hukuki olgular değerlendirilerek alacağın gerçekliğinin tartışılması ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³²¹⁴

√ «Mahkemece davalı üçüncü kişinin “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı” yönündeki savunması üzerinde durulmamasının hatalı olduğunu- Mahkemece, davalının bu yöndeki savunması doğrultusunda davacı ve davalı delillerinin toplanması, gerektiğinde alacaklı ve borçluların banka hesap hareketleri, ticari ve vergi kayıtları istenerek ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmasını, Savcılığın takip konusu senetle ilgili yürütülen hazırlık dosyası; dava açılmış ise dava dosyası, ticaret mahkemesi dava dosyasının sonucunun beklenmesi ve tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³²¹⁵

√ «Tasarrufun iptali davasında, tacir olan ve ticari defter tutmak zorunda olan davalı borçlu şirketin ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak dava dayanağı takip dosyasındaki senetlerin dayanağı ve dolayısı ile alacağın gerçekliği araştırılarak muvazaalı alacak olup olmadığı toplanan delillere göre değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³²¹⁶

√ «Tasarrufun iptali davasında, davalı 3. kişinin ‘alacağın gerçek olmadığı’ yönündeki savunması üzerinde durularak, özellikle takip konusu senetlerin vade tarihi davacı ile borç şirket temsilcisinin hemşeri olması da gözönünde bulundularak, davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalı 3. kişi vekili tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanarak, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabıta araştırması yaptırılıp, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılıp toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³²¹⁷

√ «Davalı üçüncü kişi dava dayanağı alacağın gerçek olmadığı iddiasında bulunduğu, mahkemece bu husus üzerinde durulması gerektiği- Davalı borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğu, dava konusu taşınmazın satışından sonra borçlunun organik bağ içinde bulunan diğer şirket ortaklığından ayrıldığı satıştan sonra ancak dava dayanağı takipten önce aralarında uyumsuzluk çıktığı ve davaların bulunduğu, takip dayanağı 900.000 USD olarak büyük miktardaki borcun 30.05.2008 tarihinde verilmiş olmasına rağmen senedin vadesinin 30.12.2011 tarihinde verildiği, alacaklı tarafından dava konusu taşınmazın tapu kayıtlarının istendiği anlaşıldığından, mahkemece, davacı alacaklının takip konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığını kolluk aracılığı ile araştırılmasını, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığını tespiti gerektiğini- Mahkemece, alacağın gerçek olmadığı tespit edilirse, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini»³²¹⁸

√ «Borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olmasının, her zaman takip konusu alacağın gerçek bir alacak, yani davacının gerçekten alacaklı, borçlunun da gerçekten borçlu olduğunu göstermeyeceğini, davacının gerçekten alacaklı olup olmadığını mahkemece res'en değerlendirilmesi gerektiğini- Mahkemece, borçlu şirket ile davacı alacaklı arasındaki takip konusu çek düzenlenmesini gerektirecek bir alacak borç ilişkisinin

³²¹⁴ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 10994/12126 (www.e-uyar.com)

³²¹⁵ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457 (www.e-uyar.com)

³²¹⁶ Bknz: 17. HD. 28.02.2017 T. 11975/2134 (www.e-uyar.com)

³²¹⁷ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

³²¹⁸ Bknz: 17. HD. 20.10.2016 T. 17910/9000 (www.e-uyar.com)

bulunup bulunmadığı, gerekirse tacir olan borçlunun ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olduğunun tesbiti halinde, aciz hali var ise şimdiki gibi davanın kabulüne, aksi durumda davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini³²¹⁹

√ «Davacı alacaklı, borçlunun nişanlısının annesi olduğu ve paranın kuyumcu olan borçluya elden verildiği iddia edilirken, davalı üçüncü kişinin, alacağın gerçek olmadığını senedin sonradan düzenlendiğini ileri sürdüğü, öte yandan, dosya kapsamında borçlu ve taşınmazın ilk maliki babası arasında bu taşınmazın satışı ile ilgili olarak arasında husumet olduğu, karşılıklı olarak sürekli uyumsuzluk içinde bulunduğu, bu durumda, mahkemece yapılacak işin, kuyumcu olan borçlunun ticari defterlerinde senedin düzenlendiği tarihte bu miktar bir para girişi olup olmadığı, alacağın gerçek olup olmadığı araştırılarak toplanan ve toplanacak deliller birlikte değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar vermekten ibaret olduğunun»³²²⁰

√ «Tasarrufun iptali davasında öncelikle davacının borçludan gerçek bir alacağının bulunması ve yapılan tasarrufun da alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik olması gerekeceği, bu nedenle davacı ile borçlu davalının mali durumlarının araştırılarak, borcun doğum tarihinde aralarında bu denli bir para alışverişinin olup olamayacağını ve borcun gerçek olup olmadığını belirlenmesi gerekeceğini»³²²¹

belirtmiştir...

Yerel mahkeme, davacının takip konusu yaptığı 415.000 ABD. Doları +798.000 Euro = **7.000.000 TL. tutarındaki** – taraflar için çok yüksek miktardaki- **alacağın gerç e r ç e k b i r a l a c a k** olup olmadığı konusunda –**banka kayıtları, tarafların ticari defterleri üzerinde + zabıta araştırması vb.**- hiçbir araştırma yapmamıştır.

Yargılama sonunda verilmiş olan “davanın kabulü”ne ilişkin karar bu nedenle Yargıtay’ın –yukarıda sunduğumuz- içtihatlarıyla uyumlu değildir...

● Yine yukarıda³²²² -bu konudaki gerek **doktrinde** ileri sürülen görüşlere³²²³ ve gerekse **yüksek mahkemenin çeşitli içtihatlarına**³²²⁴ atıfta bulunarak belirttiğimiz gibi; tasarrufun iptali davalarında; bir alacaklının sadece elindeki senede dayanarak şeklen «hak sahibi olduğunu» ileri sürüp, senet bedelini senet borçlularından talep etmesinin **hayatın olağan akışına aykırı olduğu durumlarda**, alacaklının alacaklılık sıfatı tartışılabilir hale gelir ve Yargıtayımızın bu konuda çeşitli içtihatlarında kabul ettiği ölçütler (kıstaslar) çerçevesinde alacaklının sadece elindeki senede dayanarak «alacak» talep etmesine izin verilmez.

Doktrinde³²²⁵ -oybirliği ile- «ispat yükünün, ‘hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana’^(*) düştiği» kabul edilmekte olduğu gibi, **Yargıtay** da bu konuya ilişkin içtihatlarında öteden beri bu doğrultuda içtihatla bulunmaktadır...

³²¹⁹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282 (www.e-uyar.com)

³²²⁰ Bknz: 17. HD. 24.11.2015 T. 4375/12653 (www.e-uyar.com)

³²²¹ Bknz: 17. HD. 05.11.2013 T. 11822/15085 (www.e-uyar.com)

³²²² Bknz. Yuk. dipn: 213-263

³²²³ Bknz. Yuk. dipn: 217-244

³²²⁴ Bknz. Yuk. dipn: 245-263

³²²⁵ **TASPINAR, S.** Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımında Rolü (AÜHF. 1996/1-4, s: 551) - **ALANGOYA, Y.** «Senede Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s: 523) - **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, C: 2, s: 1989 - **POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, s: 537 - **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 2. Bası, s: 60 - **BERKİN, N.** Medeni Usul Hukuku Rehberi, s: 172 - **ANSAY, S.Ş.** Hukuk Yargılama Usulleri, 1960, s: 248 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, 7. Baskı, s: 616 vd. - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 352

(*) **UYAR .T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 87-124, s: 505-535; s: 747-759; s: 776-802; s: 877-919; s: 999-1024 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 8-13; s: 65-71; s: 134-139-269-272; s: 381-382; s: 56-578; s: 1086-1089; s: 1097 vd.; s: 1159 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun

Davalı-borçlu vekili cevap dilekçesinde ısrarla;

●● Davacının, eskiden bankada çalışmış sıradan bir eleman, davacının eşinin ise davalı-borçlunun mimarlık ofisinde çalışan bir işçi olduğunu, sosyo-ekonomik durumu bu şekilde olan ve müvekkiline kendisini ‘broker’ olarak tanıtmış olan davacının, müvekkiline 7.000.000,00 TL.’den daha fazla parayı b o r ç o l a r a k vermesinin **hayatın olağan akışına aykırı olduğunu**,

●● Bu miktardaki paranın “*müvekkiline elden verilmiş olmasının*” da **hayatın olağan akışına aykırı olduğunu**, çünkü bu durumda, davacının takip konusu yaptığı 415.000 Dolar’ı 100’er Dolarlık halinde 4150 adet, 798.000 Euro’yu 100’er Euro halinde 7980 adet şeklinde müvekkiline teslim etmiş olmasının **hayatın olağan akışına aykırı olduğunu** (halbuki bu miktarın kolaylıkla davacı tarafından müvekkilinin banka hesabına yatırılacakken, davacının böyle hareket etmeyip bunu elden müvekkiline vermiş olmasının düşünülmemeyeceğini),

belirtmiştir...

Yerel mahkemenin, davalı-borçlu vekilinin “*cevap dilekçesi*”nde dile getirdiği, tamamıyla yerinde olan bu hususlar üzerinde herhangi bir değerlendirme yapmadan “*davanın kabulüne*” karar vermiş olması isabetli olmamıştır. Çünkü **yüksek mahkeme** yukarıda³²²⁶ sunduğumuz içtihatlarında açıkça;

√ “*Tarafların ekonomik durumlarına göre davacı müteahhidin, kendisinden daire satın almış müşterisine elden 900.000,00 TL. borç vermesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu*”³²²⁷

√ “*Davalıların sosyal ve ekonomik düzey olarak 1.200.000,00 TL gibi çok yüksek bir nakdi davacıya elden ödemiş olmalarının hayatın olağan akışına ve genel hayat tecrübelerine uygun düşmediğini*”³²²⁸

belirtmiştir...

*

ŞB. Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin E: 2018/..., K: 2020/... sayılı dosyasında;

● **Davacı** (G. P.) vekili “*dava dilekçesi*”nde özetle;

“*Davalı-borçlu (Ş. U.)’nun, İstanbul ili, ... ilçesinde bulunan 1880 ada, 30 ve 31 parsellerde kayıtlı ‘bahçe’ niteliğindeki taşınmazını, diğer davalı, kızı (Y. U.)’ya satışına*

İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s: 169-176) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Alacağın Gerçek Olması» ve «Hayatın Olağan Akışına Uygunluk» Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Der. Ocak/2020, S: 267-309) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 277 vd.) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılın Sorunlar [Çankaya Üniv. Huk. Fak. Der. (Arş. Gör. Ceren Damar Şenel Armağanı), 2020, C: III, s: 3941-3978]] – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davacısına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz/2017, s: 3497-3543) – **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s: 175-187) – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi.? » (ABD. 2015/1, S: 369-397) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Nasıl Belirlenir.? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplama Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S: 184, s: 1739-1758)

³²²⁶ Bknz. Yuk. dipn: 245-263

³²²⁷ Bknz. Yuk. dipn: 245

³²²⁸ Bknz. Yuk. dipn: 246

ilişkin tasarrufunun muvazaalı olduğu gerekçesiyle TBK.m. 19 uyarınca iptalini” istemiştir.

Tasarrufun iptali davası, davacı-alacaklının Bursa ... İcra Müdürlüğü’nün 2018/... sayılı dosyasında takip konusu yapılmış olan 415.000,00 ABD. Doları bedelli senetle 798.000,00 Euro bedelli alacağın tahsilini sağlamak için açılmıştır.

Davalılar (Ş. U.) ve (Y. U.) vekili “cevap dilekçesi”nde özetle;

Yukarıda Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin E: 2018/..., K: 2021/... sayılı dosyasında özetlediğimiz “cevap dilekçesi” bu dosya için de aynen geçerlidir.

Yerel mahkeme 19.11.2020 tarihli oturumda; “davalılardan dava konusu taşınmazları satın almış olan (Y. U.)’nun, diğer davalı-borçlu (Ş. U.)’nun kızı olduğundan ve satılan taşınmazların resmi satış senedinde gösterilen satış bedeli ile satış tarihindeki gerçek (rayiç) değeri arasında -alınan Bilirkişi Raporu’na göre- iki mislinden fazla fark olduğu” gerekçesiyle- “Bursa ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nin 2019/... sayılı dosyasındaki borçlu (Ş. U.) tarafından alacaklı (G. P.) hakkındaki menfi tespit davasının (İİK.m. 72), tasarrufun iptali davasından sonra açılmış olması nedeniyle, bu davanın sonucunun tasarrufun iptali davasında beklenmesi konusundaki talebin reddedildiği” belirterek- “tasarrufun iptali davasının kabulüne” karar vermiştir.

Bu davanın ‘ tarafları’ ile ‘konusu’ yukarıda **ŞA**’da incelenen **Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin E: 2018/..., K: 2021/... sayılı dosyası** ile yakın bir benzerlik gösterdiğinden, o dosya hakkında yaptığımız **eleştiri** ve **açıklamalarımız** ve **vardığımız sonuç** –hem mahkemece; davalı-borçlunun Bursa ... Asliye Ticaret Mahkemesi’nde açmış olduğu menfi tespit davasının sonucunun beklenmemiş olması yönünden ve hem de tasarrufun iptali davasının kabul edilmiş olması yönünden- bu dosya için aynen geçerlidir.

Yani; yukarıda **ŞGİRİŞ** bölümünde³²²⁹ ayrıntılı olarak izah ettiğimiz gibi; somut olayda “tasarrufun iptali davasının esasına girilebilmesi için gerçekleşmesi gereken” ‘dava şartları’ndan³²³⁰ “**takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması**”³²³¹ şartı gerçekleşmemiş-tir.

Yine yukarıda³²³² belirttiğimiz gibi açılmış olan tasarrufun iptali davasının kabulüne karar verilmesi “*hayatın olağan akışına aykırı*” olacaktır.

Bütün bu nedenlerle yukarıda³²³³ ayrıntılı olarak açıkladığımız gerekçe ile, yerel mahkemece – taraflar arasındaki diğer ‘tasarrufun iptali davalarında’ olduğu gibi- ‘tasarrufun iptali davasının reddine’ karar verilmesi isabetli olacaktır...

*

ŞC. Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2018/... Esas sayılı dosyasında;

Davacı (G. P.) vekili “dava dilekçesi”nde özetle;

“*Davalı-borçlu (Ş. U.)’nun İstanbul ili, ... ilçesinde bulunan, 1 ada, 135 parselde kayıtlı 135 parselde kayıtlı, ‘konut’ niteliğindeki taşınmazın, diğer davalı kızı (P. U. H.)’ya satışına ilişkin tasarrufun muvazaalı olduğu gerekçesiyle TBK.m. 19 uyarınca iptalini” istemiştir.*

Tasarrufun iptali davası, davacı-alacaklının Bursa ... İcra Müdürlüğü’nün 2018/... sayılı dosyasında takip konusu yapılmış olan 415.000,00 ABD. Doları bedelli senetle 798.000,00 Euro bedelli senetteki alacağın tahsilini sağlamak için açılmıştır.

Davalılar (Ş. U.) ve (P. U. H.) vekili “cevap dilekçesi”nde;

Yukarıda Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin E: 2018/..., K: 2021/... sayılı dosyasında özetlediğimiz “cevap dilekçesi” bu dosya için de aynen geçerlidir.

³²²⁹ Bknz. Yuk. dipn: 1-269

³²³⁰ Bknz. Yuk. dipn: 93-95

³²³¹ Bknz. Yuk. dipn: 96-115

³²³² Bknz. Yuk. dipn: 214-269

³²³³ Bknz. Yuk. dipn: 273 vd.

Dava konusu uyumsuzlukta; yukarıda §GİRİŞ bölümünde³²³⁴ ayrıntılı olarak izah ettiğimiz gibi; somut olayda “*tasarrufun iptali davasının esasına girilebilmesi için gerçekleşmesi gereken*” ‘dava şartları’ndan³²³⁵ “**takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması**”³²³⁶ şartı gerçekleşmemiştir.

Yine yukarıda³²³⁷ belirttiğimiz gibi açılmış olan ‘tasarrufun iptali davasının kabulüne’ karar verilmesi, “*hayatın olağan akışına aykırı*” olacaktır.

Bütün bu nedenlerle yukarıda³²³⁸ ayrıntılı olarak açıkladığımız gerekçe ile, yerel mahkemece –tarafararsındaki diğer ‘tasarrufun iptali davalarında’ olduğu gibi- ‘*tasarrufun iptali davasının reddine*’ karar verilmesi isabetli olacaktır...

*

ŞD. Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2020/... Esas sayılı dosyasında;

Davacı (G. P.) vekili “*dava dilekçesi*”nde özetle;

“*Davalı-borçlu (Ş. U.)’nun, (E. Y.) San. AŞ.’deki 22430 hissesini ölen kocasının kuzeni (amcasının oğlu) (M. S. U.)’ya devrettiğini, bu devrin muvazaalı olduğu gerekçeyle ve gösterilen satış bedelinin çok düşük olması nedeniyle iptaline karar verilmesini*” talep etmiştir.

Tasarrufun iptali davası, davacı-alacaklının, davalı-borçludaki Bursa ... İcra Müdürlüğü’nün 2018/... sayılı icra dosyasındaki –kapak hesabına göre- 9.406.455,48 TL. alacağının tahsilini sağlamak için açılmıştır.

Davalı (M. S. U.) vekili 16.06.2020 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“*Müvekkiline yapılan hisse devrinin muvazaalı olmadığını, çünkü müvekkilinin (Ş. U.)’nun hisselerini 220.430,00 TL. bedelle devraldığını, bu bedelin satıcının banka hesabına gönderildiğini, müvekkilinin (Ş. U.) hakkında davacının yaptığı icra takibinden haberi olmadığını, hisse devrinin yapıldığı tarihte (E. Y.) San. AŞ.’nin zarar etmekte olduğunu, bu nedenle ödenen satış bedelinin düşük olmadığını vb.*” belirtmiştir.

Davalı-borçlu (Ş. U.) vekili “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

“*-Müvekkili tarafından ‘virman talimatı’ olarak imzalanmış evrakın davacı tarafından ‘bono’ya dönüştürülerek gerçekte müvekkilinin davacıya herhangi bir borcu olmadığı halde, borçlu duruma getirilerek hakkında 798.000,00 Euro ve 415.000,00 Dolar’ın ödenmesi için icra takibinde bulunulduğunu,*

-Davacının, müvekkiline –borç olarak- verdiği iddia ettiği paraları ticari defterleri ile tevsik etmesi gerektiğini,

-Takip konusu bonoların, müvekkili tarafından –bono düzenlemek iradesiyle- düzenlenmemiş olduğunu,

-Davacının kendisinin eskiden bankada çalışmış sıradan bir eleman olduğunu,

-Davacının karısının, on beş yılı aşkın bir süredir müvekkilinin mimarlık bürosunda çalışan bir işçi olduğunu, davacının takip konusu kadar müvekkilinden alacaklı olmadığını, bunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

-HMK. m. 222/5 uyarınca davacı tarafın ticari defterlerindeki kayıtları kabul ettiklerini”

b e l i r t e r e k, ‘açılmış olan davanın reddine karar verilmesini’ istemiştir.

Yerel mahkemede halen dava dosyasının yargılaması devam etmektedir...

³²³⁴ Bknz. Yuk. dipn: 1-269

³²³⁵ Bknz. Yuk. dipn: 93-95

³²³⁶ Bknz. Yuk. dipn: 96-115

³²³⁷ Bknz. Yuk. dipn: 214-269

³²³⁸ Bknz. Yuk. dipn: 273 vd.

ŞGİRİŞ bölümünde³²³⁹ ayrıntılı olarak izah ettiğimiz gibi; somut olayda “*tasarrufun iptali davasının esasına girilebilmesi için gerçekleşmesi gereken*” ‘dava şartları’ndan³²⁴⁰ “**takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması**”³²⁴¹ şartı gerçekleşmemiştir.

Yine yukarıda³²⁴² belirttiğimiz gibi açılmış olan tasarrufun iptali davasının kabulüne karar verilmesi “*hayatın olağan akışına aykırı*” olacaktır.

Bütün bu nedenlerle yukarıda³²⁴³ ayrıntılı olarak açıkladığımız gerekçe ile, yerel mahkemece – taraflar arasındaki diğer ‘tasarrufun iptali davalarında’ olduğu gibi- ‘*tasarrufun iptali davasının reddine*’ karar verilmesi isabetli olacaktır...

SONUÇ: Buraya kadar (4) tasarrufun iptali dosyası (**a-** Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin E: 2018/..., K: 2021/... s. dosyası; **b-** Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin E: 2018/..., K: 2020/... s. dosyası; **c-** Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesinin E: 2018/... s. dosyası; **d-** Bursa ... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin E: 2020/... s. dosyası) hakkında yaptığımız ayrıntılı açıklamalar sonucunda, açılmış olan (4) tasarrufun iptali davasında – “**davacının alacağının gerçek bir alacak olması**” ‘*dava özel şartı*’nin somut olayda gerçekleşmiş olması nedeniyle ‘*davanın kabulüne*’ karar verilmesinin –kendisi eski bir banka çalışanı olan, karısı davalı-borçlunun mimarlık bürosunda (15 yıl) işçi olarak çalışmış olan ve takip konusu **9.406.455,48 TL. + işleyecek faizi** (yani; 798.000,00 Euro +415.000,00 ABD. Doları) davalıya b o r ç o l a r a k verebilecek *mali gücü* bulunduğunu kanıtlamamış olan davacı lehine karar verilmesinin- “**hayatın olağan akışına aykırı olacağını**”, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve davalı-borçlu vekilleri tarafından ilgili dosyalara “*uzman görüşü*” (HMK. m.293) olarak sunulmak üzere, hazırlamış olduğumuz ‘*hukuki mütalâamızı*’ saygıyla sunarız...16.05.2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv)

³²³⁹ Bknz. Yuk. dipn: 1-269

³²⁴⁰ Bknz. Yuk. dipn: 93-95

³²⁴¹ Bknz. Yuk. dipn: 96-115

³²⁴² Bknz. Yuk. dipn: 214-269

³²⁴³ Bknz. Yuk. dipn: 273 vd.

38) İstihkak davalarında, “takibe konu alacağın gerçek olup olmadığı” nasıl incelenir? Üçüncü kişi şirket ortaklarının %45 hisse sahibi oldukları takip borçlusunu şirketlerin yönetiminden saf dışı bırakılmış olması, borçlu şirketlerin bu ortaklara haber vermeden genel kurul toplantıları yaparak idare ve temsil edilmesi, borç altına sokulması durumunda, “organik bağın varlığı” istihkak davasında nasıl değerlendirilir? Üçüncü kişi şirketin adresinde yapılan hacizde, borçlu şirketin fiilen kullanmadığı 12 m2’lik bir alanı şube olarak göstermiş olması, istihkak davasında nasıl değerlendirilir? Haciz sırasında bulunan belge, mal ve evrakların borçluya ait olup olmadığı değerlendirilirken nelere dikkat edilmelidir? Hayatın olağan akışına aykırı (iddia ve) durumların istihkak davasında önemi nedir?

- “İstihkak” iddiası, borçlunun “*haczedilen malın üçüncü bir kişiye ait olduğunu veya üçüncü bir kişiye rehinli bulunduğunu*” ya da üçüncü kişinin “*o malın kendisine (veya başka bir üçüncü kişiye) ait olduğunu veya o mal üzerinde kendisinin (veya başka bir üçüncü kişinin) rehin hakkı bulunduğunu*” ileri sürmesidir (İİK. 96/I; 85/II, c: 1).³²⁴⁴

II- İİK. mad. 99 gereğince, “**üçüncü kişinin elinde bulunan**” ve üzerinde üçüncü kişinin “*istihkak iddiasında bulunduğu*”³²⁴⁵ bir malı haczedilen icra müdürü, üçüncü kişinin istihkak iddiasını haciz tutanağına yazdıktan sonra, “üçüncü kişi aleyhine -icra mahkemesinde- istihkak davası açmak üzere” alacaklıya yedi günlük bir süre verir.³²⁴⁶ Buna karşın, mal “**borçlunun elinde iken**”³²⁴⁷ haczedilmişse (İİK. 96, 97) veya “**borçlu ile üçüncü kişinin müştereken elinde bulunuyorken**”³²⁴⁸ haczedilmişse (İİK. 97/a-I), İİK. mad. 99 uygulanamaz. Bu durumda, İİK. mad. 96 ve 97’ye göre işlem yapılması gerekir.

Üçüncü kişinin elinde haczedilen ve onun istihkak iddiasında bulunduğu malların, *alacaklının talebi üzerine muhafaza altına alınması mümkün değildir, üçüncü kişinin kabulü halinde, üçüncü kişiye yediemin olarak bırakılması gerekir.*³²⁴⁹

³²⁴⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, 3. Baskı, 2006, s: 7886 vd.

³²⁴⁵ “İstihkak iddiası” kavramı için bkz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 2013, s: 1826 vd.- **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:5, s: 7886 vd.

³²⁴⁶ Üçüncü kişinin, “*icra müdürünün İİK.nun 99. maddesini uygulamadığından*” bahisle yaptığı şikâyet, süreye bağlı değildir. (Bknz: 12. HD. 25.11.1982 T. 8622/8763) (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁴⁷ Bknz: 12. HD. 27.12.1990 T. 6445/13799; 12.04.1990 T. 11072/4286 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁴⁸ Bknz: 12. HD. 26.03.1990 T. 10403/3204; 09.02.1990 T. 7566/942; 25.09.1987 T. 13203/9334 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁴⁹ 6352 s. ve 02.07.2012 tarihli Kanun ile yapılan değişiklikten önce, İİK. 88/II, c: 3 “*üçüncü şahsın elinde bulunan mallar haczedilince, alacaklının muvafakatı ve üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır*” şeklindeydi. 6352 s. ve 02.07.2012 tarihli Kanun ile İİK’nun 88/2. maddesi “... *üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Mallar satış mahalline getirilmediği takdirde muhafaza altına alınabilir veya yediemin değişikliği yapılabilir.*” şeklinde değiştirilmiş, bu değişikliğe paralel olarak İİK’nun 99. maddesi de “*haczedilen şey borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir aynı hak iddia eden üçüncü kişi nezdinde bulunursa, bu kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz.*” şeklinde değiştirilmiştir. Önceki düzenlemenin eleştirisi için bkz: **UYAR, T.** (www.e-uyar.com) 4949 sayılı, 17.7.2003 tarihli; 5092 sayılı, 12.2.2004 tarihli, 5311 sayılı 2.3.2005 tarihli ve 5358 sayılı, 31.5.2005 tarihli İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunların Getirdiği Yenilikler’ ve aynı isimli-İzmir Barosu tarafından Aralık/2005 tarihinde yaptırılmış- ayrı baskı - **UYAR, T.** 4949 sayılı ve 17.7.2003 tarihli İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Getirdiği Yenilikler (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 173) - **ATALAY, O.** Taşınırın Üçüncü Kişi Elinde Haczi ve Muhafaza Altına Alınması “İİK. m. 88/II Üzerine Bir Eleştiri” (Medenî Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2005/1, s: 17 vd.) - **ASLAN, K.** Hacizde İstihkak Davası, 2005, s:

III- İİK. mad. 96 gereğince ileri sürülen istihkak iddiasına karşı, “alacaklı” ya da “borçlu” veya “her ikisi” üç gün içinde (İİK. 96/II) itiraz ederse, icra müdürü -tarafaların ayrıca istemde bulunmasını beklemeden, kendiliğinden-^{3250 3251} gerekli kararın verilmesi için dosyayı hemen icra mahkemesine gönderir.³²⁵² Eğer itiraz, “üç günlük süreden sonra” yapılırsa, geçersiz olur ve sonuç doğurmaz.³²⁵³ Bu durumda, icra müdürü dosyayı icra mahkemesine gönderemez. Çünkü; alacaklı (ve borçlu) “*istihkak iddiasını kabul etmiş*” sayılır.³²⁵⁴

İcra müdürünün istihkak iddiasına itiraz üzerine yapacağı işlem; takip dosyasını icra mahkemesine göndermekten ibaret olup, bunun yerine kendisi “istihkak davası açmak üzere” süre veremez.³²⁵⁵ Dosyayı alan icra mahkemesi; ya “takibin ertelenmesine” ya da “takibin devamına” karar verir. İcra mahkemesinin, istihkak iddiasının esası hakkında (yani mülkiyet ya da rehin uyumsuzluğunu çözümler biçimde) “*haczin kaldırılmasına*”³²⁵⁶ (veya “*istihkak davasının kabulüne*”, “*dava konusu şeyin davacıya teslimine*”³²⁵⁷ vb. şeklinde) karar vermesi isabetsiz ve yasaya aykırı olur... Yine bu durumda icra mahkemesi “*takibin iptaline*” de karar veremez.³²⁵⁸

İcra mahkemesi bu kararını “*dosya üzerinde yapacağı inceleme ile*” ya da “*ta tarafları çağırıp duruşma yaparak*” verir (İİK. 97/I).³²⁵⁹ Uygulamada, genellikle duruşmaya gerek görülmemekte ve dosya üzerinde inceleme ile yetinilerek gerekli karar verilmektedir.

İstihkak iddiasına itiraz üzerine “*takibin devamına*” ya da “*takibin ertelenmesine*” karar verecek olan icra mahkemesi, asıl takibin yapıldığı icra müdürlüğünün bağlı olduğu icra mahkemesidir. İcra mahkemesince “*istihkak iddiasının sırf satışı geri bırakmak amacı ile, kötüniyetle (dürüstlük kuralına aykırı olarak)*³²⁶⁰ yapıldığını gösteren ciddi nedenler bulunduğu takdirde” “*takibin devamına*” aksi halde “*takibin ertelenmesine*” karar verilir.

IV- Hacz edilen mal borçlunun ya da borçlu ile birlikte *üçüncü kişinin* (müşterek) zilyetliğinde (İİK. 96, 97) ise, *istihkak davası açma yükümlülüğü*, **istihkak iddiasında bulunan ‘üçüncü kişiye’** aittir.³²⁶¹ Hacz edilen malın “*üçüncü kişinin elinde bulunması*

499 vd. - **PEKCANITEZ, H.** 4949 sayılı Kanunla, İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi (Tür. Bar. Bir. D. 2003, S: 49, s: 147 vd.) - **PEKCANITEZ, H. / ATALAY, O. / ÖZKAN, M. S. / ÖZEKES, M.** İcra ve İflas Hukuku, 2005, s: 191; 206.

³²⁵⁰ **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, s: 392 - **AKYAZAN, S.** İnceleme ve Açıklamalar, s: 75 - **TEKİNAY, S. S.** İstihkak Davaları, s: 24 - **KAYGANACIOĞLU, M.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (Yarg. D. 1983/1-2, s: 120) - **ASLAN, K.** age. s: 308

³²⁵¹ Karş: **BELGESAY, M. R.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1954, s: 231 vd.

³²⁵² Bknz: 12. HD. 20.09.1993 T. 9587/13706; 15. HD. 01.11.1988 T. 2979/3499; 15. HD. 27.05.1983 T. 1275/1467 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁵³ Bknz: 13. HD. 26.05.1977 T. 2518/3005 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁵⁴ Bknz: 15. HD. 23.05.1990 T. 1293/2379; 13.09.1988 T. 3210/2835 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁵⁵ Bknz: 21. HD. 05.12.2000 T. 2588/8350; 12. HD. 20.09.1993 T. 9587/13706 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁵⁶ Bknz: 12. HD. 10.06.2004 T. 10540/14757; 02.12.1994 T. 15177/15358 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁵⁷ Bknz: 17. HD. 15.11.2012 T. 11735/12571; 13.12.2012 T. 15150/13985; 12. HD. 04.02.2003 T. 29759/1965; 29.09.1998 T. 8827/9831 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁵⁸ Bknz: 12. HD. 30.12.1997 T. 14373/14808 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁵⁹ Bknz: 12. HD. 27.09.2011 T. 1649/16913 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021) - **UYAR, T.** İcra Hukukunda Yetki - Görev ve Yargılama Usulü, 2. Bası, 1991, s: 391 - **KUT, K. H.** İstihkak İddiasına İtiraz (İleride Hukuk Dergisi, 1951/Ağustos, s: 1243 vd.)

³²⁶⁰ Bu konuda ayrıca bknz: **ARSLAN, R.** Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, 1989, s: 135 vd.

³²⁶¹ İcra müdürü bu durumda -hatalı olarak- haciz koydurmuş olan alacaklıya “istihkak davası açmak üzere” yedi günlük süre vermesi ve istihkak davası bu süre içinde alacaklı tarafından açılmışsa, icra mahkemesinin açılan bu davayı da incelemesi, yani, husumet yönünden reddetmemesi gerekir (Bknz: 21. HD. 15.04.2004 T. 2324/3827, 13. HD. 18.11.1981 T. 7033/76396) (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

halinde” açılan istihkak davalarında ise, davacı, kural olarak -icra müdürü tarafından kendisine istihkak davası açması için- yedi günlük süre verilen ‘**alacaklı’dır.**³²⁶² *Borçlunun* ise istihkak davası açma hakkı yoktur.³²⁶³

Üçüncü kişinin davacı olarak yer aldığı istihkak davası, *haciz koydurmuş olan ve üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmiş olan alacaklıya* karşı açılır.³²⁶⁴ Bu davalarda uyuşmazlık “*istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişi*” ile “*alacaklı*” arasında bulunduğundan, açılan istihkak davalarında mutlaka *alacaklının*, ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerekir.³²⁶⁵ Alacaklı, haciz koydurmuş olmasına rağmen, üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmemişse, ona karşı istihkak davası açılamaz...

Haczedilen malın “üçüncü kişinin elinde bulunması halinde” açılacak istihkak davalarında ise, *davalı*; “kural olarak” hacizli malı elinde bulunduran ve istihkak iddiasında bulunmuş olan³²⁶⁶ **üçüncü kişidir.**

Yüksek mahkeme³²⁶⁷ yokluğunda haciz yapılan -dolayısı ile istihkak iddiasını kabul edip etmediği belli olmayan- ‘**borçlu’nun** da, istihkak davasında ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerektiğini” belirtmiştir. **İstihkak iddiasına hem alacaklının ve hem de borçlunun itiraz etmiş olmaları halinde,** ‘*mecburi dava arkadaşlığı*’ söz konusu olduğundan, açılmış olan davada alacaklı ve borçlunun her ikisinin de ‘davalı’ olarak gösterilmesi gerekir ve bunlardan birisinin davada yer almadığının anlaşılması halinde, davacı-üçüncü kişiye, bu kişinin de davaya katılmasını sağlaması için süre verilir.³²⁶⁸

V- “Yedi günlük” dava açma süresi; istihkak iddiasına itiraz edilmesi ve takip dosyasının icra müdürlüğüne **İİK. mad. 97/I** gereğince kendisine sunulması üzerine icra mahkemesinin vereceği “takibin devamı” ya da “takibin ertelenmesi” kararını üçüncü kişiye tefhim veya tebliğinden itibaren işlemeye başlar.³²⁶⁹ **İİK. mad. 99** uyarınca ise, alacaklının yedi gün içinde istihkak davasını açması gerekir. Bu durumda yedi günlük dava açma süresi; “*alacaklının haczi öğrendiği tarihten*” değil, “*icra müdürünün, istihkak davası açması için süre verdiğini alacaklıya tefhim ya da tebliğ ettiği tarihten*” itibaren işlemeye başlar.³²⁷⁰

VI- İstihkak davaları, icra mahkemesinde görülür (İİK. 97/VI). İstihkak davalarının hangi yerdeki mahkemelerde açılabileceği önceki 1086 sayılı HUMK.’dan farklı olarak yeni kanunda açıkça düzenlenmemiştir.³²⁷¹ Bugün, istihkak davalarına ilişkin kararları temyizden inceleyen **Yargıtay 8. HD.** “*İstihkak davalarının asıl icra takibinin yapıldığı*

³²⁶² Bknz: 21. HD. 23.12.2003 T. 9386/10803; 12. HD. 26.04.1995 T. 6309/6476 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁶³ Bknz: 17. HD. 15.11.2012 T. 4002/12567; 26.09.2011 T. 2042/8144; 05.07.2011 T. 2948/7091; 19.04.2011 T. 11717/3690; 1.7.2010 T. 10728/6168; 21. HD. 24.5.2004 T. 4186/4864; 17.11.2003 T. 7354/9429; 10.12.2002 T. 25046/26127 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁶⁴ Bknz: 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.01.2003 T. 10144/190 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁶⁵ Bknz: 17. HD. 03.10.2011 T. 6682/5808; 22.09.2011 T. 6445/8003; 24.05.2011 T. 296/5192; 03.05.2011 T. 11788/4529

³²⁶⁶ Bknz: 13. HD. 28.04.1981 T. 1638/3192 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁶⁷ Bknz: 15. HD. 24.09.1992 T. 3233/4267; 12. HD. 28.12.1981 T. 7406/8605 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁶⁸ Bknz: 17. HD. 24.05.2011 T. 296/5192; 24.06.2010 T. 703/6104; 29.06.2010 T. 1254/6047; 21. HD. 14.09.2004 T. 6135/6976; 13.04.2004 T. 207/3590; 21.10.2002 T. 7974/8776 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁶⁹ Bknz: 17. HD. 14.07.2011 T. 3024/7487; 12. HD. 30.10.2003 T. 17305/21225; 08.10.2002 T. 17517/20289; 21. HD. 28.11.2000 T. 7195/8496; HGK. 22.11.2000 T. 21-1687/1728; HGK. 15.12.2004 T. 21-710/727, 27.09.2004 T. 6606/7623 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁷⁰ Bknz: 21. HD. 17.04.2007 T. 11107/6531; 08.10.2002 T. 6863/8221; 09.11.2000 T. 7777/7796; 15. HD. 02.10.1996 T. 2994/4898; 20.06.1995 T. 3556/3726, 13. HD. 03.11.1977 T. 4315/4816 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁷¹ 6100 sayılı HMK.’da, HUMK.’un 512. maddesine tekabül eden yeni bir hükme yer verilmemiştir.

yer mahkemesi ile davalının yerleşim yeri mahkemelerinde açılmasının mümkün olduğunu, davalının birden fazla olması halinde davanın, davalılardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılabileceğini”³²⁷² kabul etmektedir.

VII- İcra mahkemesi, istihkak davasına³²⁷³ genel hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne göre³²⁷⁴ (HMK. 316-322) bakar.³²⁷⁵

İstihkak davasının görülebilmesi için şu özel **dava koşullarının** olayda gerçekleşmiş olması gerekir:³²⁷⁶

- a- Gerçek bir alacağa dayalı icra takibi bulunmalıdır.
- b- Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibi kesinleşmiş olmalıdır.
- c- Ortada hukuken geçerli bir haciz bulunmalıdır.

VIII- Mütalâa konusu uyuşmazlık açısından önem arz ettiğinden, istihkak davasının görülebilmesi “gerçek bir alacağa dayalı icra takibinin bulunması” özel dava koşuluna ayrıntılı olarak değinelim:

İstihkak davalarında, davacı (İİK. 96 vd.) -veya davalı (İİK. 99)- konumunda bulunan üçüncü kişi, “icra takibine konu alacağın gerçekte bulunmadığını ve bu alacağın borçlu ile alacaklı arasında muvazaalı olarak yaratılmış olduğunu” iddia edebilir. Bu durumda, icra mahkemesince, borçlu-alacaklı tacirse, ticari defterlerinde bilirkişi vasıtasıyla inceleme yapılarak, “*bu alacağın defterlerde kaydının bulunup bulunmadığının, taraflar arasında borç (alacak) miktarında bir ticari ilişki veya alışverişin bulunup bulunmadığının araştırılması*” gerekir. **Yargıtay’ımızın içtihatları** da öteden beri bu doğrultudadır.³²⁷⁷ Çünkü, alacaklının gerçekte olmadığı halde alacaklıymış gibi icra takibine başlaması, borçlu ile muvazaalı olarak birlikte hareket etmesi hakkı kötüye kullanılması sayılır ve iyi niyet kuralları ile bağdaşmaz.³²⁷⁸ Bu nedenle de, takip hukukuna ilişkin istihkak davasının dinlenebilmesi için, diğer dava koşullarının yanında, **takep konusu alacağın gerçek bir alacak olması** da aranır.

Yüksek mahkeme bu konuda;

√ “*İstihkak davasının dinlenebilmesi için, diğer dava koşullarının yanında, ‘takep konusu alacağın gerçek bir alacak olması’ gerektiğini*”,³²⁷⁹ (EK-1)

³²⁷² Bknz: 8. HD. 26.09.2016 T. 13780/12554; 8. HD. 20.06.2016 T. 20865/10822 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁷³ İİK. 97/XI: “*İstihkak davasına umumi hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne göre bakılır.*” 97/XVII: “*...Dava ve müteakıl davada tarafların göstereceği bütün delilleri hakim serbestçe takdir eder.*” 97/XVIII: “*İstihkak davaları süratle ve diğer davalardan önce görülerek karara bağlanır.*”

³²⁷⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz. **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 1, İİK.18 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda Yetki Görev ve Yargılama Usulü “*Tetik Mercii*”, s: 382 vd.–**UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:1, s: 1777 vd.

³²⁷⁵ Bknz: 21. HD. 22.04.2003 T. 2878/3767; 21. HD. 27.04.2004 T. 3318/4140; 16.09.2003 T. 5653/6955; 25.02.2003 T. 11010/1347 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁷⁶ **GÜNEREN, A.** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 2014, s: 553 vd. - **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 2015 s: 7 vd.

³²⁷⁷ Bknz: 17. HD. 06.04.2015 T. 4931; 5404; 17. HD. 22.05.2014 T. 16397/8020; 06.05.2014 T. 1026/7088; 17. HD. 21.02.2012 T. 18333/9866; 17. HD. 2.09.2011 T. 3577/7913; 21.05.2012 T. 4098/6451; 17. HD. 26.09.2013 T. 11076/12858; 8. HD. 15.06.2017 T. 10332/9147; 8. HD. 18.04.2017 T. 14132/5683; 8. HD. 09.03.2015 T. 5811/5551; 8. HD. 30.09.2014 T. 2592/17526; 8. HD. 10.07.2014 T. 11304/14720 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁷⁸ **GÜNEREN, A.** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, Güncellenmiş 3. Baskı. Ankara, 2014, s: 1038 vd. – **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 2. Baskı, 2017, s: 9.

³²⁷⁹ Bknz: 8. HD. 15.06.2017 T. 10332/9147; 17. HD. 24.06.2014 T. 20114/9866; 17. HD. 06.04.2015 T. 4936/5405 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

√ “Üçüncü kişinin istihkak iddiasına ilişkin açılan davada davacı-üçüncü kişinin haczin danışıklı olduğuna ilişkin iddiaları doğrultusunda, davalı alacaklı ve davalı borçlunun aynı adreste oturup oturmadıklarının tespiti amacıyla Adres Kayıt Sistemi üzerinde ve kolluk marifetiyle araştırma yapılması, ayrıca Vergi Dairesinden gelen müzekkere yanıtına göre **davalı borçlunun haciz adresinde faal olmadığı görüldüğünden**, borçlunun fiilen hangi adreste ticari faaliyet yürüttüğünün de yine kolluk aracılığıyla araştırılması, **davalılara borcun hangi ticari ilişkiden doğduğunun sorularak alacaklı ve borçlu arasında gerçek bir ticari ilişkinin olup olmadığının irdelenmesi gerektiğini**”,³²⁸⁰ (EK-2)

√ “Borçlu ile alacaklının danışıklı sözleşme veya belgelere dayanarak, muvazaalı olarak birlikte hareket etmesi; çeşitli sebeplerle aralarında borç ilişkisi bulunmadığı halde alacaklının gerçekte olmadığı halde alacaklıymış gibi icra takibine başladığı durumlarda, bir kişinin, yasalardan kendisine verdiği hakkı kötüye kullanarak yarar elde etmesi, iyi niyet kuralları ile bağdaşmayacağından, bu durumlarda, davacı üçüncü kişinin, istihkak davası içinde muvazaa iddiasında bulunarak, **muvazaa iddiasını muvazaalı işlemin tarafı olmadığından tanık ve yemin dahil her türlü delille ispat edebileceğini**-Geçerli bir borç ilişkisinin varlığının, istihkak davasının görülebilmesi için şart olduğu-Mahkemece, öncelikle davacı üçüncü kişinin takibe dayanak borç ilişkisinin muvazaalı olduğu yönündeki iddiasının değerlendirilerek, bu konuda **tarafların tüm delilleri toplanarak**, bunun yanı sıra, bonoda yazan **‘nakden’ kaydı da gözetilerek** ve ‘nakden’ kaydının aksinin iddia edilmesi halinde ispat külfeti de değerlendirilerek, alacaklının borç ilişkisinin doğduğu zaman itibarıyla ekonomik durumunun ve takibe dayanak bonodaki miktar itibarıyla ticari iş yapabilme olanağının bulunup bulunmadığının araştırılması, bu kapsamda gerek görülürse **zabıta araştırması yapılması, banka kayıtlarının, borçlu şirket kayıt ve defterlerinin araştırılması gerektiğini**”,³²⁸¹ (EK-3)

√ “Üçüncü kişi, alacaklı ve borçlu arasında danışıklı icra takibi yapıldığını ileri sürdüğünden, mahkemece iki şirketin ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bir **bilirkişi incelemesiyle takibe konu senetlerin verilmesine neden olan hukuki ilişkinin varlığı** ve gerçek olup olmadığının saptanması ve ortada gerçek bir alacak yoksa, üçüncü kişinin istihkak iddiasında haklı olduğu sonucuna varılması gerektiğini”,³²⁸² (EK-4)

√ “Davalı 3. kişinin, ‘takip konusu alacağın gerçek olmadığını gerçekte bir alacak ilişkisi bulunmadığını, takibin danışıklı olduğunu iddia ettiği’; takip dayanağı bono 250.000,00 TL üzerinden ve nakden alınan para için borçlanılmış olduğu, bu miktar paranın ne sebeple verildiği hususunun aydınlatılmamış olduğu, borçlu hakkında takip kesinleşmesine rağmen hakkında hiçbir işlem yapılmamış olduğu görüldüğünden, öncelikle, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı hususunun, mahkemece, **takip dayanağı bononun düzenlenme nedeni ve tacir olan borçlu şirket kayıtlarında girdisinin olup olmadığı, borçlular ve alacaklı arasında bu borcun doğumunu gerektiren ticari ilişkinin bulunup bulunmadığı**, gerekirse konusunda uzman bilirkişiler aracılığı ile alacaklı ve borçluların ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak saptanması gerektiğini”,³²⁸³ (EK-5)

√ “Üçüncü kişinin, alacaklının açtığı icra takibinin danışıklı olduğunu ve amacın dava konusu makinelerin elinden alınmasının amaçlandığını iddia ettiği görüldüğünden, icra mahkemesince borç kaynağı **bono alacağının gerçek olup olmadığını tacir olan borçlunun ticari defterleri üzerinde yapılacak inceleme ile araştırılması gerektiğini**”,³²⁸⁴ (EK-6)

³²⁸⁰ Bknz: 8. HD. 18.04.2017 T. 14132/5683 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁸¹ Bknz: 8. HD. 09.03.2015 T. 5811/5551 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁸² Bknz: 8. HD. 10.07.2014 T. 11304/14720 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁸³ Bknz: 17. HD. 22.05.2014 T. 16397/8020 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁸⁴ Bknz: 17. HD. 06.05.2014 T. 1026/7088 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

√ “Dava konusu haciz borçlu adresi dışında 3. kişi adresinde yapılmış ve bu haciz işleminden sonra **takip dosyasında başka bir işlem yapılmamış olup davacı 3. kişi takibin danışıklı olduğunu ve amacın dava konusu iş makinesinin elinden alınmasının amaçlandığını** iddia ettiğinden, istihkaka davasına bakan mahkemece borç kaynağı bono alacağına gerçek olup olmadığını tacir olan borçlunun ticari defterleri üzerinde yapılacak inceleme ile araştırılarak, gerçek bir alacak olmadığı sonucuna varılması halinde davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini”,³²⁸⁵ (EK-7)

√ “İstihkak davasının dinlenebilmesi için alacaklının geçerli bir alacağa dayalı takip yapılmış olması gerektiği, takip dayanağı bono, nakden alınan para için borçlu şirketler tarafından düzenlenmiş olduğundan ve bu paranın ne sebeple verildiği hususu aydınlatılmamış olduğundan, alacaklının aynı zamanda ... şirketi'nin sahibi olmasına rağmen, senet şahsı adına düzenlenmiş ve nakden verilmiş olması ve bu miktar alacak için sadece fabrikadaki makineler haczedilmesi, ancak 'istihkak iddiası' nedeniyle muhafaza altına alınamamış olduğu halde başkaca haczedilebilir mal araştırmasına gidilmemiş olması karşısında, öncelikle, takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı hususunun araştırılması, **bononun düzenlenme nedeni ve tacir olan borçlu şirket kayıtlarında olup olmadığı**, borçlular ve alacaklı arasında bu borcun doğumunu gerektiren ticari ilişkinin bulunup bulunmadığının, gerekirse konusunda uzman bilirkişiler aracılığı ile alacaklı ve borçluların ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak saptanması gerektiğini”,³²⁸⁶ (EK-8)

√ “Davacı ile borçlu birlikte yaşamışlar ve bu ortak yaşam süresinde bir kısım ev eşyaları da alınmışsa da, anlaşmazlık üzerine borçlu davacıya ait olan adresten ayrıldıktan sonra, borçlu kendisi tarafından alındığı iddia ettiği ev eşyalarının iadesi için davacıya noterden ihtarname çekmesi ve davacının bu talebi reddinden hemen sonrasında, takibe geçildiği, **takip sırasında borçlunun hiçbir itiraz ileri sürmediği** ve mal beyanında davacıya ait evde bulunan eşyaları göstererek alacaklı ile birlikte giderek eşyaların haczini sağladığından, bu hacizden sonra borçlunun gerçek ikametgah adresi veya işyeri araştırılarak **başka hacizler yapma yoluna gidilemediği görüldüğünden takibin danışıklı olduğunu-** Danışıklı icra takibi yapılması iyiniyet kuralları ile bağdaşmadığından, davacı 3. kişinin davasının kabulü gerektiğini”³²⁸⁷ (EK-9)

belirmiştir.

Bu konu **doktrinde** de aşağıdaki şekilde incelenmiştir:

- “...İstihkak davasının (m. 97) görülebilmesi için, takip konusu alacağın **gerçek** olması gerekir. İstihkak davacısı üçüncü kişinin, ‘davalı hâciz alacaklının alacağının gerçek olmayıp takibin danışıklı (muvazaalı) olduğunu’ iddia etmesi halinde, icra mahkemesince önce davalı hâciz alacaklının takip konusu alacağının gerçek olmadığı araştırılır...”³²⁸⁸

- “...Üçüncü kişi, ‘haczin borçlu ile **danışıklı işlem** yapan alacaklı tarafından konulduğunu’ ileri sürebilir ve ispat edebilir...”³²⁸⁹

- “...İstihkak davalarında, davacı (İİK. 96 vd.) -veya davalı (İİK. 99)- konumunda bulunan üçüncü kişi, ‘icra takibine konu **alacağın gerçekte bulunmadığını** ve bu alacağın borçlu ile alacaklı arasında muvazaalı olarak yaratılmış olduğunu’ iddia edebilir. Bu durumda, icra mahkemesince, borçlu-alacaklı tacirse, ticari defterlerinde bilirkişi vasıtasıyla inceleme yapılarak, ‘bu alacağın defterlerde kaydının bulunup bulunmadığının, taraflar arasında borç (alacak) miktarında bir ticari ilişki veya alışverişin bulunup bulunmadığının araştırılması’ gerekir...”³²⁹⁰

³²⁸⁵ Bknz: 17. HD. 25.03.2014 T. 14725/4327 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁸⁶ Bknz: 17. HD. 21.02.2012 T. 8333/1945 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁸⁷ Bknz: 21. HD. 11.10.2005 T. 4335/9284 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁸⁸ MUŞUL, T. age. s: 9

³²⁸⁹ GÜNEREN, A. age. s: 1038

³²⁹⁰ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. 97/a, Açıklamalar (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

IX- İcra mahkemesi, davanın esasını çözümlerken “ *tarafların gösterdiği bütün delilleri serbestçe takdir eder*” (İİK. 97/XVII, c.2) ve tarafların gösterdiği tanıkları dinleyerek,³²⁹¹ *bilirkişi incelemesi* yaptırarak,³²⁹² *keşif* yaparak,³²⁹³ davayı sonuçlandırır. İstihkak davalarında her türlü delil ileri sürülebilir. Başka bir deyişle, bu davalarda “delil ileri sürülmesi”³²⁹⁴ bakımından yasal bir kısıtlama söz konusu değildir.

İstihkak davalarında, “takip konusu alacak miktarı” ile “haczedilen malın kıymeti”nden³²⁹⁵ hangisi az ise, onun üzerinden *nispi* olarak **harç** alınır ve **vekalet ücretine** hükmedilir.³²⁹⁶ Haciz tutanağında haciz uygulanan taşınırların değerini belirtmemiş olması halinde, dava konusu hacizli malların dava tarihi itibarıyla değerlerinin uzman bilirkişi aracılığıyla saptanması gerekir.³²⁹⁷

X-a İstihkak davalarında “**ispat yükünün kimde olduğu**” oldukça tartışılan bir konudur.

*Borçlunun elinde bulunduğu sırada (İİK. 96/I) haczedilen mallar hakkında -üçüncü kişi tarafından- açılan istihkak davalarında ispat yükü; üçüncü kişiye düşer.*³²⁹⁸ *Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*” ise, görülen istihkak davasında ispat yükü; **alacaklıdadır.**³²⁹⁹ Hacizli malı elinde bulunduran kişi, “**mülkiyet karnesi**”nden yararlanır.³³⁰⁰

Uyuşmazlık konusu malın “ *borçlu*”nun ya da “ *üçüncü kişi*”nin elinde haczedilmiş olmasına göre ispat yükü yer değiştireceğinden, ispat yükünün hangi tarafa düştüğünün tespiti için, hakiki ziyedin -daha doğrusu; *hacizli malı gerçekte kimin elinde bulundurduğunun-* araştırılması gerekir. Bu nedenle “ *borçlunun elinde bulunan -takip talebindeki ve ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste- malların haczedilmiş olması halinde, İİK. 96-97. maddelere göre işlem yapılarak istihkak davası açma külfetinin üçüncü kişiye, buna karşın üçüncü kişinin elinde bulunan malların haczedilmiş olması halinde ise, İİK. 99. maddeye göre işlem yapılarak, istihkak davası açma külfetinin alacaklıya yükletilmesi*”

³²⁹¹ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1975 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s: 8437

³²⁹² Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1976 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s: 8437

³²⁹³ Ayrıntılı bilgi için bkznz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 1978 vd. - **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, s: 8437

³²⁹⁴ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 562 - **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku Esasları, 1982, s: 405 - **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, 1980, s: 299 - **GÜNEREN, A.** İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 489 - **UYAR, T.** İcra Hukukunda İstihkak Davası (ABD. 1974/1, s: 41 vd.) - **DALAMANLI, L.** Hacizden Mütevelli İstihkak Davası (Ad D. 1961/9-10, s: 910) - **ASLAN, K.** age. s: 402

³²⁹⁵ Eğer, istihkak davası sırasında, hacizli mal icra müdürlüğünce satılmışsa; ihale (satış) bedelinden (bkznz: 21. HD. 01.05.2003 T. 2796/4102; 18.03.2003 T. 880/250) (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁹⁶ Bknz: 8. HD. 01.04.2013 T. 3798/4715; 17. HD. 11.12.2012 T. 5495/13814; 05.04.2012 T. 1260/4122; 13.02.2012 T. 11814/1437; 06.02.2012 T. 11258/1066; 21. HD. 01.03.2005 T. 717/1907; 02.03.2004 T. 16414/1865; 24.06.2003 T. 4726/6065; 03.05.2004 T. 972/4388; 05.02.2002 T. 184/698; 26.09.2002 T. 6167/7654 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁹⁷ Bknz: 21. HD. 18.03.2004 T. 195/2615; 09.12.2003 T. 8181/10106 vb. (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁹⁸ Bknz: 15. HD. 19.06.1995 T. 3162/3653 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³²⁹⁹ Bknz: 17. HD. 21.02.2012 T. 8333/1945; 21.02.2011 T. 1483/1455 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁰⁰ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 1135 - **ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ.** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 1998, s: 554 - **ÖĞÜTÇÜ, T./ÇİTOĞLU, A.** Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1977, s: 552 - **GÜNEREN, A.** İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 821 - **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, C: 1, 2013, s: 737 - **ASLAN, K.** age. s: 542 vd. - **YILMAZ, E.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 2016, s: 577

gerekir.³³⁰¹ Tekrar belirtelim ki, *icra müdürünün hatalı olarak örneğin, üçüncü kişi dava açma külfetini yüklemiş olması, ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmaz.*

Yüksek mahkeme, bu konuda;

√ “*Haczedilen montlar üzerinde işçilik ve diğer malzeme bedelleri ödenmediğinden, davacı üçüncü kişinin hapis hakkının bulunduğu kabulü gerekeceğini, haciz, 3. kişinin iş yerinde yapıldığından, mülkiyet karinesinin davacı 3. kişi lehine olduğunu*”,³³⁰²

√ “*Haciz işleminin takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, mülkiyet karinesinin üçüncü kişi lehine olduğunu ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklıda olduğunu*”,³³⁰³

√ “*Haczin ‘borçlunun elverişli adresinde’, ‘borçlunun huzurunda’, ‘borçluya ödeme (icra) emri tebliğ edilen adreste’, ‘borçlunun ipotek verdiği taşınmazın adresinde’, veya ‘borçlu ile üçüncü kişinin birlikte ellerinde bulunan mallar üzerinde (hakkında) yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu (dolayısıyla alacaklı) lehine sayılacağı*”,³³⁰⁴

√ “*Haczin, alacaklının gösterdiği borçlunun takip adresi dışındaki, tamamen üçüncü kişinin ev veya işyeri adresinde -İİK. 99’a göre- yapılmış olması halinde, ‘mülkiyet karinesi’nin üçüncü kişi lehine (yararına) sayılacağı, bunun aksinin alacaklı tarafından güçlü ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini*”³³⁰⁵

belirtmiştir.

X-b: İstihkak davasında, ispat yükünün üçüncü kişiye düşmesi halinde, üçüncü kişi neyi ispat edecektir?

Borçlunun elindeyken haczedilen mallar hakkında açılan istihkak davalarında, davacı “*malı ne suretle iktisap ettiğini ve (hacizli) malın borçlunun elinde bulunmasını gerektiren hukukî ve fiili sebep ve olayları göstermek ve bunları ispat etmekle yükümlü*”dür (İİK. 97/a-II).³³⁰⁶ Burada üçüncü kişinin iki hususu kanıtlaması gerekmektedir:

Doktrinde³³⁰⁷ davacı üçüncü kişinin, kendisine ait olduğunu (kendisi tarafından satın alındığını) ileri sürdüğü “*dava konusu şey ya da şeyleri satın alma gücüne sahip olduğunu*” da- ispat etmesi gerektiği -**kanımızca** da isabetli olarak- ileri sürülmüştür.

X-c: İstihkak davasında, ispat yükünün üçüncü kişiye düşmesi halinde, üçüncü kişi ispat yükünü nasıl yerine getirecektir?

³³⁰¹ Bknz: 12. HD. 15.04.2003 T. 5883/8348; 24.10.2003 T. 6833/8134; 03.04.2003 T. 3902/7096 vb. (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁰² Bknz: 8. HD. 22.02.2016 T. 11853/2999 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁰³ Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁰⁴ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 3566/5014; 01.04.2013 T. 5008/4557; 12.03.2013 T. 16284/3241; 07.03.2013 T. 15335/2926; 21.02.2013 T. 6296/2018; 21.01.2013 T. 7315/300; 21.01.2013 T. 7575/296; 15.01.2013 T. 15287/114; 18.12.2012 T. 3243/14281; 26.06.2012 T. 5011/8192; 25.06.2012 T. 7697/7940 vb. (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁰⁵ Bknz: 17. HD. 16.10.2012 T. 10352/11174; 27.09.2012 T. 7695/10196; 20.09.2012 T. 4019/9642; 10.05.2011 T. 4369/4539; 07.04.2011 T. 11248/3225; 17.03.2011 T. 871/2408; 09.02.2012 T. 12783/1350; 09.12.2010 T. 9526/10789 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁰⁶ Bknz: 17. HD. 15.12.2009 T. 4143/8415; 21. HD. 28.10.2003 T. 8157/8604; 17.09.2002 T. 5884/7082; 15. HD. 05.02.1996 T. 409/589 vb. (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁰⁷ COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 5. Baskı, C: 2, 2016, s: 2396 - POSTA-CIOĞLU, İ. age. 409 - POSTA-CIOĞLU, İ. 538 sayılı Kanunun İcra ve İflas Kanununa Getirdiği Yenilikler, s: 29 - ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, 2004, s: 220 - ANIL, Y. Ş. İstihkak Davalarında Menkul Mülkiyeti Karinesinin Aksini İspat Kuralları (Ad. D. 1988/2, s: 37 vd. - OLGAC, S. İcra-İflas, 1978, s: 850 - KAYGANACIOĞLU, M. İcra Hukukunda İstihkak Davası (Yarg. D. 1983/1-2, s: 129 vd.) - BERKİN, N. İcra Hukuku Rehberi, s: 30 - ASLAN, K. age. s: 450

Bir taşınır malı “elinde bulunduran” borçlu, onun maliki sayılır. Bu suretle kanun koyucu, borçlunun elinde bulunan taşınır mallar için, borçlu lehine bir *mülkiyet karanesi* kabul etmiştir. Buradaki “*elde bulundurma*” kavramı, zilyetliğe nazaran, onu da kapsayan daha geniş bir anlam ve içeriğe sahiptir.³³⁰⁸ “Elde bulundurma” ile kastedilen, taşınır bir mal üzerinde fiili hâkimiyet, fiili tasarruf kuvveti’dir. Başka bir deyişle, elde bulundurma” kavramı, zilyetliğin manevi unsurunu teşkil eden “irade”yi içermeyip, sadece “fiili hakimiyet” unsurunu ihtiva eder.³³⁰⁹ “Borçlunun elinde bulunan taşınır malların, borçluya ait sayılması”nı öngören mülkiyet karanesi, borçlu (dolayısıyla; alacaklı) lehine olduğundan, borçlunun elinde haczedilen bir taşınır mal hakkında istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişinin, bu karinenin aksini ispat etmesi yani karineyi çürütmesi gerekir.

X-d- İİK. mad. 99’a göre “haczedilen malın üçüncü kişi elinde bulunması halinde” açılan istihkak davalarında alacaklı neyi/nasıl ispat edecektir?

“*Haczedilen malın üçüncü kişinin elinde bulunması halinde*”, ispat yükü kendisine düşen alacaklının, “**haczedilen malın borçluya ait olduğunu**, üçüncü kişiye ait olmadığını”³³¹⁰ -her türlü *kanıtla*- ispat etmesi gerekir.³³¹¹

XI- İstihkak davasında, icra hâkimi, tarafların gösterecekleri bütün delilleri -kural olarak³³¹² serbestçe takdir eder. Buna göre, istihkak davalarında “tanık” dinlenebilir, “bilirkişi incelemesi” yaptırılabilir, “keşif” yapılabilir, “yemin” teklif edilebilir. İstihkak davalarında, ileri sürülen iddia, “ticari defter kayıtları” ile ispat edilebilir.³³¹³ Ayrıca belirtelim ki, istihkak davasında “**hayatın olağan akışına ters biçimde**” ileri sürülmüş iddialara itibar edilmemesi gerekir.

XII- İstihkak davalarında “borçluya ödeme emrinin hangi adreste tebliğ edildiği”, “borçlunun/temsilcisinin, haciz sırasında hazır bulunup bulunmadığı”, “organik bağ”, “haczin, nerede yapılmış olduğu”, “üçüncü kişinin alım gücü”, “ticari defterler ve faturaların delil değeri”, “hayatın olağana akışına aykırı iddiaların değerlendirilmesi” gibi konular ispat şekli açısından önem arz ettiğinden, bu konudaki içtihatlarla aşağıda ayrıca değinilmiştir:

Yüksek mahkeme,

a- “Borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adres” ile “haczin yapıldığı adres” konusunda;

√ “*Dava konusu haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz mahallinde bulunan elektrik faturasının, tek başına muvazaanın varlığının ispatı için yeterli olmadığını- Dava konusu hacizden önce, başka bir adreste gerçekleştirilen hacizde hazır bulunan kişi tarafından, borçlunun patronu olduğu ve adresin ona ait olmakla beraber şu an ödeme gücü olmadığını beyan edilmesi karşısında, borçlunun başka bir adreste faal olduğu anlaşıldığından, üçüncü kişinin açtığı davanın kabulüne karar verilmesinin gerektiğini*”,³³¹⁴

³³⁰⁸ ASLAN, K. age. s: 431 - ANIL, Y. Ş. agm. s: 33 - KAYGANACIOĞLU, M. agm. s: 128

³³⁰⁹ ASLAN, K. age. s: 255, dipn. 76 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 1990, s: 961 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, s: 542 vd. - ERİŞ, G. Hacizden Doğan İstihkak Davaları, 1994, s: 17 - POSTACIOĞLU, İ. age. s: 384 - ERTEKİN, E./KARATAŞ, İ. age. s: 19

³³¹⁰ POSTACIOĞLU, İ. age. s: 410 vd. - GÜNEREN, A. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, s: 1211 vd. - ASLAN, K. age. s: 545

³³¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 1963 vd.- UYAR, T. İİK. Şerhi, 2. Baskı, 2006, C: 6, s:8909 vd.

³³¹² Kural olarak” diyoruz, çünkü, bu davalarda da icra hakimi, diğer davalardaki hakimler gibi; ikrar ve yemin ile bağlıdır. Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:5, s:8186 vd.

³³¹³ Bknz: 8. HD. 09.12.2013 T. 17713/18622; 17. HD. 07.05.2012 T. 4588/5757; 21. HD. 30.01.2001 T. 123/426; 27.05.1997 T. 3427/3593; 15. HD. 05.06.1996 T. 2634/3163 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³¹⁴ Bknz: 8. HD. 16.04.2019 T. 9146/4152 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

√ “**Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz adresinin üçüncü kişi şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresi olduğu, haciz esnasında borçluya ait güncel evraka rastlanmadığı, davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu, borcun doğum tarihinden öncesinde yapılan hisse devirleri sonucunda, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağın olmadığını- Borçlu şirket yetkilisinin haciz mahallinde hazır bulunmasının, tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini-** Mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup, davanın İİK'nin 97 maddesi gereğince 3. kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Mülkiyet karinesinin aksinin alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini- Alacaklı tarafından delil olarak gösterilen icra dosyası, haciz tutanağı ve ticaret sicil kayıtlarının mülkiyet karinesinin aksini ispat için yeterli olmadığını”,³³¹⁵

√ “**Dava konusu haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği veya dayanak senette geçen adreste yapılmadığı, haczin borçlunun icra müdürlüğüne yönelttiği dilekçesinde kendisine ait malların bulunduğunu belirttiği adreste, davalı üçüncü kişinin şantiyesinde yapıldığı görüldüğünden, mülkiyet karinesi davacı üçüncü kişi lehine olup karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceğini, davacı alacaklı, borçlu ile üçüncü kişi arasında yapıldığı iddia edilen taşeronluk sözleşmesini sunmadığı gibi delil olarak dayandığı borcun doğumundan sonraya ait ayırt edici özelliği bulunmayan faturaların karinenin aksini ispata yeterli görülmediğini”,³³¹⁶**

√ “**Haciz yapılan adreste daha önce borçluların faaliyet gösterdiği, borcun doğumundan sonra aynı yerde borçlulardan birinin torunu, diğerinin ise yeğeni olan, davacı 3. kişinin aynı faaliyet konusuna sahip iş yerini açtığı, ödeme emrinin haciz mahallinde tebliğ edildiği dikkate alındığında, İİK 97/a maddesinde düzenlenen karinenin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”,³³¹⁷**

√ “**Haczin ödeme emri tebliğ edilen adreste yapılması, davacı üçüncü kişinin, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olması davacı üçüncü kişi ile borçlunun ticaret unvanları ile faaliyet alanlarının aynı olması karşısında, üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesi gerekeceğini”,³³¹⁸**

√ “**Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmış olması halinde, İİK'nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağını”,³³¹⁹**

belirtmiştir.

b- “Borçlunun/temsilcisinin, haciz sırasında hazır bulunması” konusunda;

√ “**Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı, haciz adresinin üçüncü kişi şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresi olduğu, haciz esnasında borçluya ait güncel evraka rastlanmadığı, davacı üçüncü kişi şirketin borcun doğumundan çok önce kurulduğu, borcun doğum tarihinden öncesinde yapılan hisse devirleri sonucunda, borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bağın olmadığını- Borçlu şirket yetkilisinin haciz mahallinde hazır bulunmasının, tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu lehine işletilmesi için yeterli görülmediğini-** Mülkiyet karinesi davacı üçüncü

³³¹⁵ Bknz: 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³¹⁶ Bknz: 8. HD. 06.03.2019 T. 6705/2375 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³¹⁷ Bknz: 8. HD. 2.03.2017 T. 3482/2872 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³¹⁸ Bknz: 17. HD. 16.05.2013 T. 6349/7050 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³¹⁹ Bknz: 17. HD. 12.11.2012 T. 11087/12398; 17. HD. 31.05.2012 T. 3078/7055; 17. HD. 12.04.2012 T. 1383/4549; 17. HD. 7.02.2012 T. 12413/1242; 17. HD. 22.12.2011 T. 9073/12761 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

kişi lehine olup, davanın İİK. m. 97 gereğince 3. kişi tarafından açılmasının ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağını- Mülkiyet karinesinin aksinin alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerektiğini”,³³²⁰

√ “Dava konusu haciz adresi ile borçlu şirketin ticaret sicil kayıtlarında yer alan adresinin farklı olduğu, yine **haciz esnasında borçlu şirket yetkilileri hazır olmadığı gibi, borçlu şirketin haciz adresinde faaliyette bulunduğu dair bir delil elde edilemediği anlaşıldığından, İİK’nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesi üçüncü kişi yararına olup, karinenin aksinin alacaklı tarafından ispat edilmesi gerekeceğini**”,³³²¹

√ “Dava konusu haciz, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste yapılmadığı gibi, **haciz sırasında borçlu şirket ortağı veya yetkilisinin hazır olmadığı**, borçluya ait herhangi bir belgenin de bulunmadığı, haczin üçüncü kişi şirketler ortağının huzurunda yapıldığı, üçüncü kişi şirketler borcun doğumundan çok önce kuruldukları gibi kurucu ortaklarından ..... borçlu şirket ortağı.....’ın babası olup; ölümü ile miras hissesi nedeniyle üçüncü kişi şirketlerde pay sahibi olduğu ve buna göre mülkiyet karinesi davacı 3. kişi lehine olup, mülkiyet karinesinin aksinin davalı alacaklı tarafından inandırıcı ve güçlü delillerle ispat edilmesi gerekeceği, davalı alacaklı vekilince her ne kadar taraflar arasındaki **organik bağa dayanılmış ise de borçlu şirket ortağının, üçüncü kişi şirketlerde miras nedeniyle pay sahibi olmasının mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli olmadığı**”,³³²²

√ “Haciz, dayanak ilamda geçen ve borçlunun faaliyet gösterdiği adreste borçlu şirket yetkilisinin huzurunda yapıldığı, **borçlu şirket yetkilisinin, 3. kişinin eşi olduğu ve haciz sırasında 3. kişinin hazır olmadığı**, borçlu şirket ile 3. kişinin faaliyet alanlarının da aynı olduğu görüldüğünden, İİK. mad. 97/a uyarınca, mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”,³³²³

√ “Haczin, borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adreste ve huzurunda yapılmış olması halinde İİK.’nun 97/a maddesindeki ‘mülkiyet karinesi’nin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına sayılacağı”,³³²⁴

√ “Borçlunun haciz sırasında hazır bulunduğu, haciz adresinde borçlunun üçüncü kişi ile birlikte yaşadığı anlaşıldığından, İİK. 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”³³²⁵

belirtmiştir.

c- “Borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında ‘organik bağ’³³²⁶ bulunması” konusunda;

√ “Borçlu şirket ile davacı üçüncü kişi şirket arasında **organik bağ bulunmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini, alacaklıdan mal kaçırma için danışıklı işlemler yapıldığının ve iki şirketin tek elden yönetildiği** yönünde

³³²⁰ Bknz: 8. HD. 03.04.2019 T. 8596/3653 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³²¹ Bknz: 8. HD. 12.03.2019 T. 926/2533 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³²² Bknz: 8. HD. 05.02.2019 T. 13115/984 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³²³ Bknz: 8. HD. 18.10.2018 T. 1053/17559 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³²⁴ Bknz: 17. HD. 19.04.2011 T. 10166/3671 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³²⁵ Bknz: 8. HD. 26.11.2013 T. 16276/17631 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³²⁶ **Doktrinde** de, şirket ortaklık yapısı sebebiyle ORGANİK BAĞIN varlığı kabul edilse de, bu durumun, üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için YETERLİ SAYILMAYACAĞI belirtilmiştir. Yani organik bağın yanında,

- Üçüncü kişi şirketin iş yerinin borçlu şirkete ait olup olmadığı,

- İstihkak davasına konu malların borçlu tarafından üçüncü kişiye (muvazaalı) olarak devredilip devredilmediği,

- Ödeme güclüğü içindeki borçlunun malvarlığını kaçırmak için devir işlemi yapıp yapmadığı vb. hususların da -her olayın özelliğine göre- değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Bknz. **MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları**, 2015, s: 352).

delillerin de dosyaya yansması gerektiğinden mahcuz mallara ilişkin üçüncü kişinin sunduğu faturalar da dikkate alınarak yeterli araştırmayla sonuca gidilmesi gerektiğini”,³³²⁷

√ “**Davalı 3. kişi şirket ile dava dışı borçlu şirketin aynı alanda faaliyet göstermeleri ve ortaklarının kardeş olması nedeni ile organik bağ içinde olmalarının tek başına muvazaayı göstermeyeceğini**”,³³²⁸

√ “Üçüncü kişinin İİK’nun 96. vd. maddeleri uyarınca açtığı “istihkak” davasında mahkemece; öncelikle, **borçlu ve üçüncü kişi şirketler arasındaki organik bağın araştırılması için haciz mahallinde kolluk aracılığı ile inceleme yaptırılıp, Vergi Dairesi’ndeki kayıtlar üzerinden haciz adresinde, haciz tarihinden itibaren geriye doğru kimlerin faaliyet gösterdiğini de araştırarak, toplanacak delillerin sonucuna göre muvazaanın bulunup bulunmadığının tayin edilmesi gerektiğini**”,³³²⁹

√ “Bozma ilamında, ‘mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğuna dair araştırma ve inceleme yapılması’ istenmişse de; borcun doğumundan evvel **davacı üçüncü kişinin eşinin borçlu şirketten ayrıldığı, haciz yapılan yerin ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten farklı bir yer olduğu, her ne kadar haciz mahallinde borçluya ait evraklara rastlanmışsa da, bu evrakların tamamına yakın davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olduğu, bu evrakların tarihlerinin de borcun doğumundan önceye tekabül ettiği, eş anlatımla bu evrakların güncel evraklar olmadığı görüldüğünden ve dava konusu takibin dayanağı işçi alacağı olup, alacaklıların ‘döner ustası oldukları, yani borçlu şirketin fiilen gıda sektöründe faaliyet gösterdiği, davacının ise kuyumculukla iştigal ettiği nazara alındığında, davacı ile borçlu şirketin fiili olarak iştigal konularının da aynı olmadığı** anlaşıldığından, İİK. mad. 96 vd.na dayalı olarak üçüncü kişinin açtığı istihkak talebine ilişkin açılan davanın kabulü gerektiğini”,³³³⁰

√ “**Davacı 3. kişi ve borçlu arasında 7 adet fatura kesilmesinden bahisle aralarında ticari ve organik bir ilişki bulunduğunun söylenemeyeceğini- Davacı tarafından dayanak olarak bildirilen ve mahcuzun dava dışı bir başka şirketten satın alındığını gösteren faturanın 3. kişi şirkete kesildiği ve envantere kaydedilmiş olduğu, 3. kişi şirket tarafından tutulan açılış ve kapanış tasdikleri yapılmış ticari defterlerin usulüne uygun olarak tutulduğu, kendisi lehine delil niteliği taşıdığı bildirilmiş olup, makine mühendisi bir kişiden alınan raporda mahcuzların ayırt edici özellikleri itibari ile dayanılan fatura ile uyumlu olduğu hususu da tespit edildiğinden, bir başka hacze ilişkin tutanakta, davacı şirketin eski ortağının işyerinin daha önce borçlu şirket tarafından kullanıldığını belirtmesi ile ispat yükünün yer değiştirdiği kabul edilse de, davacı 3. kişinin mahcuzlara uyumlu fatura ve ticari defterler ile alacaklı yararına olan yasal karinenin aksini kesin ve inandırıcı delillerle kanıtlanmadığının kabulü gerektiğini**”,³³³¹

√ “Alacaklının İİK. mad. 99 uyarınca açtığı ‘istihkak iddiasının reddi’ davasında, mahkemece, öncelikle; davacının dayandığı delillerden olan, dava dosyasına celbi sağlanmayan **borçlu ve 3. kişi şirketlere ait ticaret sicil kayıtları ile bu şirketlerde çalışanları gösteren SGK sicil kayıtlarının dava dosyasına celbi sağlanarak, özellikle SGK sicil kayıtlarındaki bilgiler ile 3. kişi şirket ortaklarının ilişkisi değerlendirilerek 3. kişi ile borçlu arasında alacaklıdan mal kaçırmaya yönelik danışıklı işlemler yapıp yapılmadığının tartışılması gerektiğini**”,³³³²

√ “**Davacı şirket ortakları ile borçlu arasındaki yakın akrabalık bağı ve ödeme emrine ilişkin tebligatın iade edilmemesi hususları tek başına muvazaayı göstermediğinden, bu hususun davanın reddi için de yeterli olmadığı, bu sebeplerle; üçüncü**

³³²⁷ Bknz: 8. HD. 13.01.2015 T. 13673/311 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³²⁸ Bknz: 8. HD. 23.03.2015 T. 21926/6642 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³²⁹ Bknz: 8. HD. 18.11.2014 T. 13672/21168 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³³⁰ Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³³¹ Bknz: 8. HD. 26.09.2016 T. 12709/12553 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³³² Bknz: 8. HD. 20.10.2014 T. 19211/18765 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

kişi davacının davasını kanıtladığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”,³³³³

√ “**Davalı borçlu şirket ile üçüncü kişinin şirketin organik bağ içinde olmasının tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini-** İki şirketin iç içe girmiş tek şirket gibi yönetilip yönetilmediğinin ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi ile, gerekirse mahallinde yaptırılacak kolluk incelemesi ile araştırılması gerektiğini- **Tek şirket gibi yönetildikleri** belirlenirse bu kez borcun doğum tarihinden sonra alınan araç ve yine borcun doğum tarihinden sonra alınan diğer mahcuzlar yönünden alacaklıdan mal kaçırmak için danişıklı hareket edilip edilmediği üzerinde durulması gerektiğini”,³³³⁴

√ “**Organik bağın, tek başına muvazaanın kanıtı olarak kabul edilemeyeceğini-** Ticaret sicil ve SGK kayıtlarına göre iki şirketin ortaklık yapısı ve çalışanları farklı olmakla birlikte bir kısım ortakların soyadlarının benzer olduğu, diğer yandan borçlu şirketin faaliyet gösterip ayrıldığı adreste, davacı şirketin borcun doğumundan ve takip tarihinden sonra kurulmuş olduğu anlaşıldığından mahkemece, öncelikle, tarafların beyanı alınır, ihtilaf varsa icra memurunun tanıklığına da başvurularak haciz adresi ile ilgili tereddütün giderilmesi, diğer yandan, davacı ve borçlu şirket ortaklarının nüfus kayıt tabloları getirilip incelenerek aralarındaki akrabalık bağının derecesinin belirlenmesi, bununla birlikte gerekirse ticaret sicil kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak (ticari emtia devri, vs. hususlara da bakılarak) ve mahallinde kolluk aracılığı ile araştırma yaptırılarak, davacı şirketin alacaklıdan mal kaçırmak için muvazaalı olarak kurulup kurulmadığının duraksamaksızın bir biçimde belirlenmesi gerekeceğini, bu şekilde toplanacak delillerin sonucuna göre, borçlunun davacı şirket üzerinden faaliyetini sürdürdüğü kesin olarak saptanırsa davanın reddedilmesi gerektiğini”,³³³⁵

√ “**Borçlu şirket ortağının, aynı zamanda davacı üçüncü kişinin ortağı olmasının,** organik bağın varlığı ve hacizli malların borçluya ait olduğu anlamına gelmeyeceğini”,³³³⁶

√ “Ticari defter kayıtları ile ibraz edilen faturaların birbirini doğruladığı, **çalışanların her iki şirkette de çalışmış olmalarının, iki şirket arasında hukuki bağ olduğuna dair karine oluşturmadığı,** borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olan kişinin ile yeğeninin davalı şirkette sigortalı olarak gözükmemesinin tek başına karineyi tersine çeviremeyeceği, haciz mahallinde satın alınan makinelere ait faturalar dışında borçluya ait başkaca bir belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, mülkiyet karinesinin davalı 3. kişi yararına olduğu ve alacaklı tarafından sunulan delillerle karinenin aksinin duraksamaya yer vermeyecek şekilde ispat edilemediğini”,³³³⁷

√ “**Borçlu ve 3. kişi şirketlerin görünürde farklı tüzel kişiliklere sahip olmalarına karşın, unvanları, ortaklık yapıları, iş kolları ve adresleri itibarıyla iç içe ve tam bir organik bağ içerisinde bulunmaları halinde, aralarında alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik yapılan danişıklı işlemlerin ise iyiniyetli alacaklının haklarını etkilemeyeceğini**”,³³³⁸

belirtmiştir.

Ayrıca belirtelim ki **doktrinde**³³³⁹ de, şirket ortaklık yapısı sebebiyle **ORGANİK BAĞIN** varlığı kabul edilse de, bu durumun, **üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için yeterli sayılmayacağı** belirtilmiştir.

³³³³ Bknz: 8. HD. 14.05.2015 T. 5960/11416 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³³⁴ Bknz: 8. HD. 13.02.2014 T. 2528/2232 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³³⁵ Bknz: 8. HD. 31.01.2014 T. 301/1393 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³³⁶ Bknz: 21. HD. 26.12.2006 T. 15286/16868 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³³⁷ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³³⁸ Bknz: 17. HD. 15.12.2011 T. 9081/12349 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³³⁹ Bknz. **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları, 2015, s: 352

Üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddi için, organik bağın yanında -her olayın özelliğine göre-;

- “Üçüncü kişi şirketin iş yerinin borçlu şirkete ait olup olmadığı”,
- “İstihkak davasına konu malların borçlu tarafından üçüncü kişiye (muvazaalı) olarak devredilip devredilmediği”,
- “Ödeme güçlüğü içindeki borçlunun malvarlığını kaçırmak için devir işlemi yapıp yapmadığı”

vb. hususların değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

ç- Haczin, “borçlunun” veya “üçüncü kişinin” adresinde yapılmış olması konusunda;

√ “3. kişi şirketin borçlu şirketin sözleşmesi sona erdikten sonra başka bir akaryakıt firması ile anlaşarak akaryakıt istasyonu işletmeye başladığı, borçlu şirketin farklı bir firma adı altındaki işletmesine ait lisansının bittiği, 3. kişi şirketin yeniden bayilik başvurusu olduğunun bildirildiği, bu bakımdan lisans devrinin söz konusu olmadığı, mahcuzlara ilişkin faturalar ile EPDK lisansına ilişkin başvuru ve belgeler, iş yeri ruhsatı, bayilik sözleşmelerinin sunulduğu hacize borçlu şirkete ait bir belgeye rastlanmadığı, şirketlerin ortaklık yapıları arasında da bir benzerlik bulunmadığı dikkate alındığında, **davalı 3. kişinin İİK. mad. 97/a’de yer alan mülkiyet karinesinin aksini güçlü ve inandırıcı delillerle ispatladığının kabulü gerektiğini**”,³³⁴⁰

√ “Davalı borçlu şirket ile davalı 3. kişi şirketin faaliyet alanlarının farklı olduğu, ticaret sicil kayıtlarına göre davalı borçlu şirketin haciz yapılan adresten ayrıldıktan yaklaşık 3 yıl sonra, davalı 3. kişi şirketin söz konusu yeri kiraladığı, yine işletme devrinin düşünülebilmesi için önemli ölçüde emtia devri olması gerekmekte olup bu hususun da kanıtlanmadığı, kaldı ki **haciz yapıldığı ve kiralanan yerin boş depo olduğu**, ayrıca davalı 3. kişinin mahcuzlara ilişkin faturalar ibraz ettiği, bundan ayrı davalı 3. kişi şirket ile davalı borçlu şirket arasında organik bağın tespit edilemediği açıklanan nedenlerle İİK’nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi davalı 3. kişi lehine olduğundan bu yasal karinenin aksinin davacı alacaklı tarafından, kesin ve inandırıcı delillerle ispat edilmesi gerekeceğini”,³³⁴¹

√ “Bozma ilamında, **‘mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğuna dair araştırma ve inceleme yapılması’** istenmişse de; borcun doğumundan evvel davacı üçüncü kişinin eşinin borçlu şirketten ayrıldığı, haciz yapılan yerin ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten farklı bir yer olduğu, her ne kadar **haciz mahallinde borçluya ait evraklara rastlanmıyorsa da, bu evrakların tamamına yakının davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olduğu**, bu evrakların tarihlerinin de borcun doğumundan önceye tekabül ettiği, eş anlatımıyla bu evrakların güncel evraklar olmadığı görüldüğünden ve dava konusu takibin dayanağı işçi alacağı olup, alacaklıların ‘döner ustası oldukları, yani borçlu şirketin fiilen gıda sektöründe faaliyet gösterdiği, davacının ise kuyumculukla iştiğal ettiği nazara alındığında, davacı ile borçlu şirketin fiili olarak iştiğal konularının da aynı olmadığı anlaşıldığından, İİK. mad. 96 vd.na dayalı olarak üçüncü kişinin açtığı istihkak talebine ilişkin açılan davanın kabulüne ilişkin yerel mahkeme kararının onanması gerektiğini”,³³⁴²

√ “Dava konusu haciz **üçüncü kişi şirket adresinde yapıldığından mülkiyet karinesinin üçüncü kişi yararına olduğunu**”,³³⁴³

√ “**Haciz işleminin takip adresi dışında başka bir adreste yapılmış olduğu, davalı borçlunun da haciz mahallinde bulunduğu ispat edilemediğinden, bu davada mülkiyet**

³³⁴⁰ Bknz: 8. HD. 04.04.2017 T. 5524/4989 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁴¹ Bknz: 8. HD. 06.06.2016 T. 20017/9928 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁴² Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁴³ Bknz: 17. HD. 18.06.2013 T. 7436/9304; 17. HD. 11.05.2011 T. 11381/4630 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

karinesinin üçüncü kişi lehine olduğundan ve bu doğrultuda ispat yükü davalı alacaklı olduğundan, davalı alacaklının dosyaya sunmuş olduğu deliller ile üçüncü kişi lehine olan karineyi çürüttüğünden bahsedilemeyeceğinden, bu sebeple ispat külfeti kendisine düşen davalı alacaklının karinenin aksini ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”,³³⁴⁴

√ “Her ne kadar haciz mahallinde borçlunun adını ihtiva eden bazı kağıtlar görül-müş ise de borçlunun haciz adresinde daha önce kiracı olarak bulunduğu da nazara alındığında bu kağıtların tek başına mülkiyet karinesinin aksini ispata yeterli görülme-diğini, mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönüne alınarak üçüncü kişilerin açtığı davanın kabulüne ilişkin kurulan hükmün doğru olduğunu”,³³⁴⁵

√ “Dava konusu haciz sırasında borçlunun haciz adresinde faaliyet gösterdiği orada çalışan işçiler tarafından beyan edilip tutanağa geçirilmiş, aksi kanıtlanamamış olup, İ.İ.K.nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesi borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”,³³⁴⁶

√ “Dava konusu haciz, borçlunun eski faaliyet adresinde yapılmış olduğundan; İİK’nun 97/a maddesindeki mülkiyet karinesinin borçlu, dolayısıyla alacaklı yararına olduğunun kabulü gerekeceğini”,³³⁴⁷

√ “Haczin borçlu şirketin adresinde ve takip dayanağı belgede borçlu adresi olarak gösterilmiş adreste yapıldığı anlaşıldığından İ.İ.K.nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu/alacaklı yararına olduğunu”,³³⁴⁸

√ “Dava konusu taşınır, borçlu şirketin ticaret sicilinde kayıtlı takip talebinde belirtilen adreste haczedilmiş olup, İİK.97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı yararına olduğunu”³³⁴⁹

belirtmiştir.

d- Borçlu ile üçüncü kişinin hacze konu taşınırı “birlikte ellerinde bulundurma-ları” konusunda;

√ “Borçlu ile üçüncü kişilerin hacze konu taşınır malı birlikte ellerinde bulundur-ması halinde, İİK’nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin borçlu, dolayı-sıyla alacaklı yararına olduğunu”,³³⁵⁰

√ “İstihkak davasında sağlıklı bir sonuca ulaşılabilmesi için öncelikle, borçlu ile 3. kişi arasındaki hukuki-füli ilişkinin saptanıp, mahcuzların takip borçlusu ile davacı 3. kişi tarafından birlikte ellerinde bulundurup bulundurmadıklarının, İcra ve İflas Ka-nunu’nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğunun, borçlu ile 3. kişiler arasında alacaklıdan mal kaçırmaya yönelik muvazaalı işlemler ya-pılıp yapılmadığının belirlenip, ibraz edilen fatura ve belgelerin mahcuzlara uygunlu-ğunun saptanarak, olayda mülkiyet karinesi borçlu ve dolayısıyla alacaklı yararına ise karinenin aksinin 3. kişi tarafından kesin ve güçlü nitelikteki delillerle ispatlanması ge-rekeceğini”,³³⁵¹

√ “Taraflar arasındaki istihkak davasında, haciz, borçlunun babası olan davacı 3. kişi ile borçlunun birlikte buldukları ve kredi sözleşmesinde gösterilen adresteki evde yapıldığından, mülkiyet karinesinin alacaklı yararına olacağı, bu yasal karinenin aksini 3. kişinin kesin ve inandırıcı delillerle ispat etmesinin gerekeceğini”³³⁵²

belirtmiştir.

³³⁴⁴ Bknz: 8. HD. 19.01.2015 T. 27417/1029 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁴⁵ Bknz: 8. HD. 20.09.2018 T. 11145/15985 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁴⁶ Bknz: 17. HD. 4.11.2010 T. 6899/9423 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁴⁷ Bknz: 17. HD. 25.06.2012 T. 7697/7940 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁴⁸ Bknz: 17. HD. 17.03.2011 T. 11892/2329 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁴⁹ Bknz: 21. HD. 25.10.2005 T. 10407/10007 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁵⁰ Bknz: 8. HD. 19.02.2015 T. 22332/4642 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁵¹ Bknz: 17. HD. 07.05.2012 T. 4588/5757 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁵² Bknz: HGK. 03.11.1999 T. 21-872/917 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

e- “Davacı-üçüncü kişinin alım gücü” konusunda;

√ “Faturaları düzenleyen firmanın ticari kayıtları ve fatura dip koçanları üzerinde yaptırılacak bir bilirkişi incelemesi ile bunların gerçekliği saptanabileceğini, ödemenin kimin tarafından yapıldığı, **üçüncü kişinin alım gücünün bulunup bulunmadığı hususları da araştırılıp sonucuna göre karar verileceğini**”,³³⁵³

√ “Davacı üçüncü kişinin dava konusu **hacizli malları satın alma gücünün bulunup bulunmadığının** araştırılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini”,³³⁵⁴

√ “Borçlunun hacizli taşınırlarını daha önce borçludan ya da üçüncü kişiden satın aldığı ileri süren kimsenin **-gelir ve kazancının bulunmaması**, ev kadını olması, bir işte çalışmaması vb. nedenlerle- bunları alabilecek ekonomik güçte olduğunu kanıtlayamaması halinde, İİK. 97/a’da öngörülen ve borçlu yararına olan mülkiyet karinesinin aksini kanıtlamamış sayılacağı ve mülkiyetin alıcıya geçmemiş olacağı”,³³⁵⁵

√ “Davalı üçüncü kişinin hacizli malları ihaleden satın almaya yetecek **ekonomik güce sahip olup olmadığı** araştırılarak, ulaşılabacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini”³³⁵⁶

belirtmiştir.

f- İstihkak davasının, “ticari defter kayıtları ile ispat edilmesi” konusunda;

√ “Mahkemece, davacı vekilinin dava dilekçesinde delil olarak ileri sürdüğü faturalar, **davacı üçüncü kişinin tutması zorunlu ticari defterler, borçluların işletme defterlerindeki kayıtlar esas alınmak, davacı 3. kişi borçlularla ilgili ticaret sicil ve esnaf odası kayıtları, anılan taraflara ait Vergi Dairesi kayıtları da getirilmek suretiyle, makine mühendisi, mali müşavir bilirkişilerden oluşacak bilirkişi heyetine inceleme yaptırılarak haczedilen makinelerin, davacının dayandığı faturada belirtilen makineler olup olmadığı, bu faturanın davacının ticari defterlerine işlenip işlenmediği, işlenmişse bu defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığı, açılış ve kapanış tasdiklerinin yapılıp yapılmadığı hususlarının ticaret sicil ve vergi dairesi kayıtları da dikkate alınarak açıklığa kavuşturulması, ve bundan sonra uyumsuzluk hakkında bir karar verilmesi gerektiğini**”,³³⁵⁷

√ “Davalı borçlu tarafından sanayi sitesi içerisindeki iş yerlerine ilişkin düzenlenen iş yeri teslim tutanakları ve enerji satışı içeren taahhütnamele de dikkate alınarak, hakediş raporları, banka ödeme kayıtları, borçlunun trafosu satın aldığı **şirketlerin ticari defterleri de incelenmek suretiyle (açılış ve kapanış tasdiklerinin yapılmış olması göz önünde bulundurulurak)** çok yönlü bir araştırma yapılması sonucunda karar verilmesi gerektiğini”,³³⁵⁸

√ “Üçüncü kişinin İİK’nun 96 ve onu izleyen maddelerine dayalı açtığı istihkak davasında, faturayı düzenleyen firma defter ve kayıtları üzerinde bilirkişi aracılığıyla inceleme yaptırılarak **faturaların ticari defterlerde, hacizli malların da şirket envanterinde kayıtlı olup olmadıkları, tespit edilerek rapor alınıp gerektiğinde firma yetkililerinin tanık sıfatıyla dinlenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini**”,³³⁵⁹

√ “İstihkak davasına konu mahcuzlara ait olduğu ileri sürülen fatura ve serbest meslek makbuzu ile ilgili olarak, düzenleyen şirket ve kişiden dip koçanlarının istenmesi, daha sonra **ticari defterler üzerinde araştırma yapılarak mahcuzlara ilişkin kayıt olup olmadığı, incelenen defterlerin açılış ve kapanış tasdikinin yapılıp yapılmadığı, defter-**

³³⁵³ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 5376/5021 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁵⁴ Bknz: 17. HD. 14.03.2011 T. 9435/2195; 17. HD. 28.06.2011 T. 1776/6718; 17. HD. 26.12.2011 T. 9074/12915 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁵⁵ Bknz: 21. HD. 27.09.2004 T. 6828/7627 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁵⁶ Bknz: 21. HD. 16.09.2003 T. 5646/6953 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁵⁷ Bknz: 8. HD. 31.03.2016 T. 15510/5879 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁵⁸ Bknz: 8. HD. 28.03.2016 T. 3915/5630 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁵⁹ Bknz: 21. HD. 29.01.2008 T. 2776/1278 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

lerin usule uygun tutulup tutulmadığı, sahibi lehine delil vasfı taşıyıp taşımadığı hususları da nazara alınarak araştırılması; bu araştırma sonucu elde edilecek bilgi ve belgelerin dosyada bulunan diğer deliller ile birlikte değerlendirilmesi ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini”,³³⁶⁰

√ “**Ticari defter kayıtları ile ibraz edilen faturaların birbirini doğruladığı**, çalışanların her iki şirkette de çalışmış olmalarının, iki şirket arasında hukuki bağ olduğuna dair karine oluşturmadığı, borçlu şirketin ortağı ve yetkilisi olan kişi ile yeğenin davalı şirkette sigortalı olarak gözükmemesinin tek başına karineyi tersine çeviremeyeceği, haciz mahallinde satın alınan makinelere ait faturalar dışında borçluya ait başkaca bir belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, mülkiyet karinesinin davalı 3. kişi yararına olduğu ve alacaklı tarafından sunulan delillerle karinenin aksinin duraksamaya yer veremeyecek şekilde ispat edilemediğini”³³⁶¹

belirtmiştir.

g- İstihkak davalarında “faturaların ispat gücü” konusunda;

√ “İspat yükü altında olan üçüncü kişi, mahcuzların kendisine ait olduğunu gösteren fatura içeriğindeki eşyaların tür olarak mahcuzlarla uyumlu olduğu anlaşılacakla birlikte, marka, model gibi hususlar açısından uygunluğunun ancak keşif ve bilirkişi incelemeleri ile saptanabilecek konular olduğunu”,³³⁶²

√ “İstihkak davasında sağlıklı bir sonuca ulaşılabilmesi için öncelikle, borçlu ile 3. kişi arasındaki hukuki-füli ilişkinin saptanıp, mahcuzların takip borçlusu ile davacı 3. kişi tarafından birlikte ellerinde bulundurup bulundurmadıklarının, İcra ve İflas Kanunu’nun 97/a maddesinde öngörülen mülkiyet karinesinin kimin lehine olduğunun, borçlu ile 3. kişiler arasında alacaklıdan mal kaçırılmaya yönelik muvazaalı işlemler yapıp yapılmadığının belirlenip, **ibraz edilen fatura ve belgelerin mahcuzlara uygunluğunun saptanarak**, olayda mülkiyet karinesi borçlu ve dolayısıyla alacaklı yararına ise karinenin aksinin 3. kişi tarafından kesin ve güçlü nitelikteki delillerle ispatlanması gerekeceğini”,³³⁶³

√ “Üçüncü kişi tarafından açılmış istihkak istemine ilişkin davada, davacı tarafından sunulan 12.3.2009, 30.5.2008, 13.6.2008 tarihli fatura içeriğindeki mallarla hacze konu malların aynı olup olmadığı yönünden mahallinde keşif yapılması, malların aynı olduğunun tespiti halinde, sunulan fatura dip koçanları istenerek **faturayı düzenleyen şirketle davacının ticari defterleri üzerinde yaptırılacak mali müşavir bilirkişi raporu ve gerektiğinde faturayı düzenleyen şirket yetkilileri de tanık olarak dinlenerek varılacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini**”,³³⁶⁴

√ “Üçüncü kişinin İİK’nun 96 ve onu izleyen maddelerine dayalı açtığı istihkak davasında, faturayı düzenleyen firma defter ve kayıtları üzerinde bilirkişi aracılığıyla inceleme yaptırılarak faturaların ticari defterlerde, hacizli malların da şirket envanterinde kayıtlı olup olmadıkları, tespit edilerek rapor alınıp gerektiğinde firma yetkililerinin tanık sıfatıyla dinlenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”,³³⁶⁵

√ “İstihkak iddiasını ispat etmek için davacının mahkemeye sunduğu faturaların gerçekliğinin ve hacizli mallara uygunluğunun, dip koçanları ve satıcı firmaların ticari kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak araştırılması ve faturayı düzenleyen kişi ya da şirket yetkililerinin mahkemeye davet edilerek dinlenmesi varılacak sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekeceğini”³³⁶⁶

belirtmiştir.

³³⁶⁰ Bknz: 8. HD. 18.12.2018 T. 12751/20434 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁶¹ Bknz: 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁶² Bknz: 8. HD. 21.11.2013 T. 7640/17241 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁶³ Bknz: 17. HD. 7.05.2012 T. 4588/5757 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁶⁴ Bknz: 17. HD. 11.10.2011 T. 4791/9069 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁶⁵ Bknz: 21. HD. 29.01.2008 T. 2776/1278 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁶⁶ Bknz: 21. HD. 18.12.2006 T. 1860/15498 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

h- İstihkak davalarında “**hayatın olağan akışına aykırı iddialar**” konusunda;

√ “Takibe konu bononun düzenlendiği tarihte, borçlu haczin yapıldığı serada kiracı ise de, haczin yapıldığı tarihte borçlunun kiracılık sıfatı bulunmadığı, davacı üçüncü kişinin kira ve satış tarihlerinde fiilen, sera işletmecisi olarak faaliyet gösterdiği uyumsuzlukta; haciz sırasında **davalı borçlunun malik veya kiracılık sıfatı bulunmamasına rağmen, haciz mahallinde hazır bulunması ve yenileme emrini de icra dairesine gidip tebellüğ etmesi, sonra da tüm yasal sürelerden feragat ettiğini beyan etmesi, normal bir davranış olmayıp, bu haller hayatın olağan akışına da aykırı olup, borçlu tarafından sergilenen bu tutumun ve yaptığı işlemlerin muvazaalı olduğunun kabulü ile üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini**”,³³⁶⁷

√ “Üçüncü kişi şirket yetkilisi ile borçlu şirketlerin eski hissedarının kardeş olması ve haciz mahallinde içinde borçlular ile birlikte borçlu şirketlerin eski hissedarına ait ihtarname bulunmasının **hayatın olağan akışına aykırı olmadığını**”,³³⁶⁸

√ “**Haciz yapılan işletmenin niteliği nazara alındığında, borçlu adına düzenlenen ve borcun doğum tarihinden öncesine ilişkin olan Belediye işyeri teftiş defteri, denetim kontrol raporu, ilaçlama formu sureti, alarm sistemine ilişkin sözleşme, zabuta durum tespit tutanağı ve İlçe Tarım Müdürlüğü analiz belgesinin haciz adresinde bulunmasının hayatın olağan akışına uygun olduğunu ve bu belgelerin bulunmasının tek başına, mülkiyet karinesinin borçlu (dolayısıyla, alacaklı) lehine işletilmesi için yeterli olmayacağı**”,³³⁶⁹

√ “Haciz adresindeki evde, ‘önceki evliliğinden olan ve şehir dışından ya da yurt dışından gelen çocukları ile birlikte tatil dönemlerinde kaldığı’ şeklindeki borçlu iddiasının **hayatın olağan akışına aykırı olmadığını**”,³³⁷⁰

√ “Üçüncü kişinin borçludan satın aldığı taşınması mümkün menkul malları teslim almayıp, **davalı borçlunun hakimiyet alanında bırakmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığını**”,³³⁷¹

belirtmiştir.

*

XIII- Mütalâa (ve dava) konusu uyumsuzlukta;

Alacaklı: ‘(F.) Tekstil San. ve Tic. A.Ş.’

Borçlular: 1- (S.) Halı Tekstil San. ve Tic. A.Ş. ile 2- (H.) Teks. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Üçüncü kişi ise: ‘Hatipoğlu Halıcılık San. ve Tic. A.Ş.’ dir.

Alacaklının elinde, borçlu şirketler tarafından düzenlenen “**21 adet bono**” bulunmaktadır. Alacaklı, bu **bonolardan 2 tanesine davalı olarak** ‘ihtiyati haciz’ kararı aldıktan sonra, üçüncü kişinin yerinde -... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2020/... E. nolu dosyasında görülmekte olan (ilk) **istihkak davasına konu- 01.12.2020 tarihli (ihtiyati) haciz** işlemi gerçekleştirilmiş ve aynı gün takip borçluları hakkında kambiyo özgü genel haciz yoluyla icra takibi başlatılmıştır. Alacaklı, daha sonra, elindeki diğer **19 bonoya (ve muaceliyet sözleşmesine) davalı olarak**, 14.12.2020 tarihli başvurusu ile ... Asliye Ticaret Mahkemesinin 2020/... 7 D.İş ve 2020/... K. sayılı kararı ile yeni bir “ihtiyati haciz” kararı alıp, borçlular hakkında 16.12.2020 tarihinde esas takibe geçtikten sonra, yine aynı üçüncü kişinin yerinde -**mahkemenizin** (... İcra Hukuk Mahkemesi’nin) 2021/... E. nolu dosyasında **görülmekte olan istihkak davasına konu- 14.01.2021 tarihli (ihtiyati) haciz işlemi** gerçekleştirilmiş ve yine aynı takip borçluları hakkında kambiyo özgü genel haciz yoluyla ikinci icra takibini başlatılmıştır.

³³⁶⁷ Bknz: 8. HD. 21.01.2016 T. 9507/727 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁶⁸ Bknz: 8. HD. 19.03.2019 T. 1487/2868 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁶⁹ Bknz: 8. HD. 18.09.2019 T. 11165/ 7738 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁷⁰ Bknz: 8. HD. 04.05.2015 T. 4780/9942 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁷¹ Bknz: 8. HD 21.01.2016 T. 13811/725 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

Alacaklı, üçüncü kişinin adresinde iki ayrı haciz işlemi gerçekleştirilmiş olup taraflar arasında farklı mahkemelerde görülmekte olan *iki ayrı istihkak davası* bulunduğundan, görüşümüz iki ayrı hukuki mütalâa olarak hazırlanmıştır.

XIV- Mahkemenizin (... İcra Hukuk Mahkemesi’nin) 2021/...E. nolu dosyasında görülmekte olan istihkak davasına konu 14.01.2021 tarihli (ihtiyati) haciz ile bu dosyada yapılan diğer icra takip işlemleri hakkında:

- Esas icra dairesi ve dosya nosu: ... İcra Müdürlüğü, 2020/94513
- Talimat icra dairesi ve dosya nosu: ... İcra Müdürlüğü, 2021/12 (Tal. No.)
- İhtiyati haciz karar tarihi: 14.12.2020
- İhtiyati haczin uygulandığı tarih: 14.01.2021
- İhtiyati haciz işleminin yapıldığı adres: ... Mah. ... Cd. No:24 Bağcılar/İstanbul
- İcra takip tairhi: 16.12.2020
- Takip çıkışı: 381.140,00 USD. (Harca esas değer 3.009.443,33 TL)
- Alacağın dayanağı: 19 adet bono (ve muacceliyet sözleşmesi)
- Ödeme emirlerinin tebliğ tairhi: 18.12.2020
- Ödeme emirlerinin tebliğ edildiği adresler:

Borçlu (S.) Halı Tekstil San. ve Tic. A.Ş. adına: ... Mahallesi ... Blv. .... Apt. No: 34/152 Şehitkamil/ Gaziantep

Borçlu (H.) Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti. adına: ... Mahallesi ... Blv. .... Apt. No: 34/152 Şehitkamil/ Gaziantep

Alacaklı şirketin başvurusu üzerine, ... Asliye Ticaret Mahkemesi, E: 2020/397 D. İş, K: 2020/396 s. ve **14.12.2020 tarihli kararı ile** “*alacak miktarının %15’i olan 453.720,00 TL tutarında teminat yatırıldığında, 3.024.800,00 TL. üzerinden ihtiyati haciz talebinin kabulüne*” karar vermiştir.

Alacaklı şirket, borçluları olarak, yine, aynı şirketlerin yer aldığı aşağıdaki senetlere ve taraflar arasındaki 14.07.2020 tarihli “**muacceliyet sözleşmesine**” dayalı olarak 15.12.2020 tarihinde -bu kez tahsilde tekerrür olmamak üzere- ikinci bir (kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla) icra takibi daha başlatmıştır (... İcra Müdürlüğü’nün 2020/... nolu dosyası):

Her birinin düzenleme tarihleri 14.07.2011, vade tarihleri ise sırasıyla 10.11.2020 10.12.2020, 10.01.2021, 10.02.2021, 10.03.2021, 10.04.2021, 10.05.2021, 10.06.2021, 10.07.2021, 10.08.2021 (yazı ile ise, 10 Ağustos 2020), 10.09.2021, 10.10.2021, 10.11.2021, 10.12.2021, 10.01.2022, 10.02.2022, 10.03.2022, 10.04.2022, 10.05.2022 olan, her biri 20.000 USD bedelli ve her birinde nakden ibaresi (paraflanmadan) kararlanmış 19 adet bono.

Borçlu şirketlere gönderilen her iki ödeme emri de, aynı adreste, aynı kişi (daimi çalışan Cengiz Kaymak) tarafından 18.12.2020 tarihinde tebliğ alınmıştır.

Alacaklının esas icra dairesi olan Gaziantep İcra Müdürlüğü’ne (Dosya No: 2020/94513) başvurusu üzerine yazılan talimat uyarınca, talimat icra dairesi ... İcra Müdürlüğü’nce (2021/12 Tal. No.) **14.01.2021 tarihinde** mahkemenizde görülmekte olan davaya konu (ikinci) haciz gerçekleştirilmiştir.

Aynı adreste, **01.12.2020** tarihinde yapılan ilk hacze ilişkin istihkak davası, aynı taraflar arasında .... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2020/556 E. nolu dosyasında görülmektedir.

Dava konusu **14.01.2021 tarihli ‘haciz tutanağı’** incelendiğinde, şu hususlar tespit edilmiştir:

Haciz, “... Mahallesi ... Caddesi, **No26/A, No: 24 Bağcılar, İstanbul**” adresinde gerçekleştirilmiştir.

Aynı adreste yapılan (**01.12.2020 tarihli**) bir önceki hacizde olduğu gibi, bu hacizde de, hazır bulunan üçüncü kişi şirket yetkilisi (F. I.), özetle “*gelen adresin (üçüncü kişi) Hatipoğlu Halıcılık San. ve Tic. A.Ş.’nin ticaret sicilinde kayıtlı adresi olduğunu, şirketlerinin 1993 yılında kurulduğunu, adresin borçlular ile bir ilgisi olmadığını, burada bulunan tüm malların üçüncü kişi şirkete ait olduğunu*” belirterek Ticaret Sicil Gazetesi örnekleri ile vergi levhası ve faturalar ibraz etmiştir.

Alacaklı vekili önceki haciz ve icra takip işlemlerine ilişkin evrakları da sunarak “*haciz mahallinde hazır bulunan (F. I.)’nın aynı zamanda borçlu şirketlerin yönetim kurulu üyesi ve ortağı olduğunu, gelen adresin borçlu şirketin ticaret sicili adresi olduğunu, takip borçluları ile üçüncü kişi şirketin (S.) Halı altında birleşmiş olduğunu*” belirterek “*haciz ve muhafaza işlemleri yapılmasını*” talep etmiştir.

Üçüncü kişi vekili “...’(H.)’ isminin esasen bir marka olduğunu, önceki haciz işlemine ilişkin istihkak davası açılmış olduğunu, ortaklık ilişkisinin, üçüncü kişinin adresinde haciz yapılması için yeterli olmadığını vb...” ileri sürmüştü de, alacaklı vekilinin talebi üzerine haciz işleminin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, alacaklı vekilinin talebini kabul eden icra memurunca **-3.273.400,00 TL. kıymet takdir edilen-** istihkak iddiasına konu **5036 adet halı** haczedilmiş ve muhafaza altına alınmıştır.

Üçüncü kişi vekili “*haczin İİK. 99’a göre yapılmış olduğunun kabulü ile istihkak davası açılmak üzere alacaklı vekiline süre verilmesi gerektiğini*” belirterek 19.01.2021 tarihinde Gaziantep İcra Müdürlüğüne (Dosya No:94513) ve yine aynı tarihte “*muhafaza kararının iptali ile haczin İİK 99’a göre yapılmış olduğunun kabulü ile hacizli malların yediemin olarak müvekkil şirket yetkilisine teslimi gerektiğini*” belirterek için ... İcra Hukuk Mahkemesi’ne (Dosya No: 2021/... E.) başvuruda bulunmuştur.

İcra dosyasında takip borçlularının adreslerinde yapılan hacizler hakkında:

-Üçüncü kişinin yerinde İstanbul’da gerçekleştirilen **14.01.2021** tarihli ihtiyati hacizden önce- **16.12.2020 tarihinde** takip borçlularının Gaziantep adreslerinde de hacze gidilmiştir.

Gaziantep İcra Müdürlüğü’nün 2020/94513 nolu dosyasında yer alan **16.12.2020 tarihli** (ilk) haciz tutanağı içeriğine göre, ... Mahallesi ... Bul.. No: 34 ... K: 1 D: 152 Gaziantep adresine gidildiğinde hazır bulunan borçlu şirketler yetkilisi (V.)’nin borcu ödemek için süre istediği, “*alacaklı ile görüşüğünü, muhafaza yapılmamasını*” talep ettiği, sonuçta borçlu şirket yetkilisinin ihtiyati haciz nedeniyle alınan -453.720,00 TL. tutarında olan- teminatın iadesine ilişkin muvafakat ettiği, “*borcu kabul ettiğini ve lehine olan tüm sürelerden feragat ettiğini*” beyan ettiği bunun karşılığında da alacaklı vekilinin muhafaza işleminin gerçekleştirilmesini talep etmediği **ve kıymet takdiri yapılmayan 2 adet Philips marka bilgisayar, 3 adet ofis masası, 1 adet Arçelik marka klima ile 2 adet ofis sandalyesinin haczedilerek yediemin olarak (V.)’ve bırakıldığı** görülmektedir.

... İcra Müdürlüğü’nün 2020/... nolu dosyasında yer alan **16.12.2020 tarihli** (ikinci) haciz tutanağı içeriğine göre, ... Bulvarı ... Caddesi No: 5 Gaziantep adresine gidildiğinde, hazır bulunanın “*adresin (O.)Halı San. ve Tic. Ltd. Şti.’ne ait olduğunu, yaklaşık 2 ay önce burayı borçlu firmadan devraldıklarını*” beyan ettiği, alacaklı vekilinin de “*devir işleminin muvazaalı olduğunu, devrin borcun doğumundan sonra hacizden çok önce olması ve borçluların mal kaçırma eğilimleri gözetilerek şimdilik haciz talebinde bulunmayacaklarını*” beyan ettiği ve sonuç olarak **haciz mahallinde herhangi bir işlem yapılmadığı** görülmektedir.

... İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2021/...E. nolu dosyasında görülmekte olan istihkak davasındaki taraf beyanları hakkında:

Davacı üçüncü kişi vekili 04.02.2021 tarihli dava dilekçesinde özetle;

- “...Alacaklı şirket tarafından **bu hacizden önce 01.12.2020 tarihinde müvekkili şirketin adresinde yapılan ihtiyati haciz nedeniyle ... İcra Hukuk Mahkemesinin 2020/... E. sayılı dosyasında müvekkil şirket tarafından ‘istihkak davası’ açılmış olduğunu ve bu dosyada satışın durdurulmasına karar verildiğini..., ...ayrıca söz konusu dava sırasında yapılan emniyet araştırması ile dosyaya sunulan vergi yoklama fişlerinin iddialarını doğrular nitelikte olduğunu...**”

- “...Müvekkil şirketin 1993 yılında kurulduğunu, icra takibine konu borcun doğumundan yıllar önce kurulduğunu ve müvekkilinin **1998 yılından beri haciz adresinde faaliyet gösterdiğini...**”

- “...Takip borçluları olan şirketlere gönderilen ödeme emirlerinin aynı adreste aynı kişi tarafından tebliğ alındığını, **usulsüz olan bu tebliğ işlemine karşın her iki borçlunun da şikayet yoluna başvurmadığını...**”, “...Borçlu şirkete ait işyerinde malvarlığı bulunmasına rağmen hiçbir işlem yapılmadığını...”

- “...Alacaklı şirket ile borçlu şirketlerin **muvazaalı olarak borçlandırma işlemleri yaptığını...**”

- “...Asıl **takip borçluları hakkında haciz işlemi dahi yapılmadığını**, müvekkilleri üçüncü kişi şirkete ait adreste haciz yapıldığını, **davalı-alacaklı ile borçluların muvazaalı işlemler yaptığını**, borçluların malvarlığı var iken, müvekkillerinin adresine geldiğini...”

- “...Takibe konu senetlerde yer alan ‘nakden’ ibaresi paraflanmadan karalanmış olduğundan, bu değişikliklerin yapılmamış sayıldığını ve bu durumda, **alacaklının, 3.009.443,33 TL tutarında nakit’ olarak borç para vermiş olduğunu kanıtlaması gerektiğini**, alacaklı gözükken (F.)’nin birinci icra dosyasından sonra, borçlu şirketlere nakit ödeme yapmış olmasının da ayrıca hayatın olağan akışına aykırı olduğunu”, “...Takibe konu senetlerden birinde (10.08.2021 ve 10 AĞUSTOS 2020 şeklinde) çift vadeye verildiğinden, **söz konusu senedin kambiyo vasfından olmadığını**, ancak bu konuda da borçlu şirket vekillerinin bir itirazda bulunmadığını...”

- “...Davalılar arasında **muvazaalı senet düzenlendiğini**, üçüncü kişi şirketin davalılar arasındaki borç ilişkisinden 26 yıl önce kurulmuş olduğunu, alacaklı ile borçlu şirket arasında uzun yıllardır ticari ilişki olduğunu, alacaklı şirketin borçluya mal teslimi yaptığı adreste hacze gitmediğini, bunun yerine borçlu şirkette hissesi olan bir kişinin takip borçlusu olmayan şirketine ait malları hacze geldiğini, **borçlu şirketin 24.625 m2 hali fabrikasında haciz yapmak yerine haciz işlemi yapılmadan işlemlere devam edildiğini...**”

- “...Borçlu şirket yetkilisinin, şirket adreslerinde (usulen) yapılan ihtiyati haciz işlemi sırasında hemen **‘453.720,00 TL tutarında olan teminatın iadesine muvafakat ettiğini...**’ ‘...Borçlu şirket (S.)’ye ait fabrikada yapılan hacizde, **haciz mahallinde (O.) HALI adlı bir şirketin bulunduğunu**, şirket yetkilisinin (Ç.)’in ‘burayı iki ay önce (S.)’den devir aldık’ şeklindeki beyanına rağmen hiçbir **haciz işlemi yapılmadığını**, (O.) HALI adına dosyaya alınan vergi levhası kayıtlarının dahi farklı bir adresi göstermekte olduğunu, (O.) HALININ şirket yetkilisinin de (Ç.) olmadığını, alacaklının kötü niyetli olarak borçlu şirketlerle (borçlu şirketlerin temsile yetkili gözükken ve Gaziantep’te fiili olarak borçlu şirketleri yöneten ortağı ile) birlikte hareket ettiğini, borçlu (S.) şirketinin temsilcinin şirketin malvarlığını devir etmesi yönünde bir genel kurul kararı olmadığı gibi alacaklının borçlu şirkete ait fabrikada haciz işlemi yapmasının mümkün olduğunu, alacaklı ve borçluların yıllardır birbirini tanıyan Gaziantep’te aynı bölgede iş yapan şirketler olduğunu, müvekkilinin ise kurulduğundan itibaren İstanbul’da faaliyette olan bir şirket olduğunu”

- “Borçlu şirketlerin -İstanbul’da ikamet eden ve borçlu şirketlerde temsil ve fiili yönetimde yer almayan ve pasif bırakılan- ortakları (F. I.), (O. I.), (M. I.), (A. I.) tarafından, borçlu şirketleri fiilen yönetimini elinde bulunduran (B.) ve (V.) hakkında, **sahtecilik, nitelikli dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, şirket mallarına zarar verme, genel kurul görevlerini usulüne uygun yerine getirmeme suçlarından suç duyurularında bulunulduğunu**, ve ayrıca borçlu şirketlere **kayım atanması**, borçlu şirket olarak gösterilen şirketlerin **Genel Kurul Kararlarının yokluk-butlanının tespiti ve kayıym atanması için dava açıldığını**”,

- “(F. I.)’nın, **üçüncü kişi şirketin imzaya yetkili yönetim kurulu üyesi olarak haciz mahallinde bulunduğunu**, bu kişinin borçlu şirketlerde sadece %10 oranında hisse sahibi olduğunu, borçlu şirketlerin %55 hissesinin ise (V.)’ye ait olduğunu, borçlu şirketlerin kuruldukları günden bugüne temsil yetkisinin (B.) ve (V.)’de olduğunu, borçlu şirketlerin alacaklıya karşı olan **muvazaalı alacaklarından dolayı üçüncü kişinin adresinde haciz yapılmayacağını**”,

- “..... İcra Hukuk Mahkemesinin 2020/556 E. sayılı (istihkak) dosyasına celp edilen ve borçlu şirketlerden (H.) **Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti’nin ... Mah. ... cadde, No:5 ... Gaziantep** adresinde (V.) huzurunda **20.12.2019 tarihinde** yapılan yoklamada ‘...işyerini ödevlinin ofis olarak kullandığının, ödevlinin sigortalı personeli olmadığını, **başkaca bir deposunun veya ambarının bulunmadığının, yoklama esnasında iş yerinde emtia mevcut olmadığı**’ hususlarının tespit edilmiş olduğunu...” “...aynı dosyaya celp edilen (H.) **Şube**’ kaydına ilişkin olarak, e-yoklama fişinde, **10.01.2018 tarihinde**, “Barbaros Mah. Mahmutbey Cd. No:26/A Bağcılar İstanbul” adresinde yapılan yoklamada, ‘söz konusu adreste mükellefin adresi ofis olarak kullandığı, aynı adreste 4590283691 vergi nolu, Hatipoğlu Halıcılık A.Ş.’nin de faal olduğu, adreste halı kilim satışının olduğu, (H.) **Şirketinin Şubesi’ne ait olarak emtia bulunmadığı, ‘1 adet ofis takımı, 1 masa, 1 bilgisayar’ı olduğu**, şubenin Hatipoğlu şirketinin kiracısı olduğu’ hususlarının belirlenmiş olduğunu, sonuç olarak her iki tespit de, borçlu gösterilen (H.) şirketinin mal varlığı olmadığını belirlendiğini, **çalışanı, malvarlığı olmayan (H.) Şirketinin, alacaklıya neye karşılık borçlanmış olduğunun açıklanması gerektiğini...**”, “...Borçlu (H.) **Tekstil’in 2017 yılında**, davacı Hatipoğlu’nun kiracısı olarak şube açılışının yapıldığını, ancak fiiliyatta hiçbir işleme konu olmadığını, kira bedeli için kesilen faturalar ödenmediği için 30.01.2020 tarihinde tahliye edilerek, mecur mal sahibi olan davacı Hatipoğlu şirketine teslim edildiğini, sicil kayıtlarının da kapatılması için gerekli işlemlerin yapılması talep edilse de, **sicil kayıtları üzerinde gerekli işlemler borçlu şirket sözde yetkilileri tarafından hiçbir işlem yapılmadığını, pandemi nedeni ile işlemlerin yapılmadığı müvekkil şirkete bildirildiğini**, 01.12.2020 tarihinde davacı şirket adresinde yapılan haciz ile borçlu şirket yetkililerinin amaçlarının anlaşıldığını...”

- “..... İcra Hukuk Mahkemesinin 2020/... E. Sayılı dosyası ile açılan istihkak davasında, tensip ile verilen ara kararda borçlu şirketler ile davacı-üçüncü kişi arasında organik bağ bulunup bulunmadığının araştırılması için **Bağcılar İlçe Emniyet Müdürlüğüne** müzekkere yazılan yazıya verilen **11.01.2021 tarihli cevap yazısında**, ‘...yapılan araştırmada bahse konu adreste (H.) **Teks. San. ve Tic. Ltd. Şti. faaliyet göstermediği aralarında illiyet bağı bulunmadığı** yapılan araştırma neticesinde öğrenilmiştir...’ cevabının yere alındığını...”

- “...Müvekkil şirketin haciz mahallinde toptan hali ticareti yaptığını, muhtelif şirketlerden halı aldığını, takip borçlularından (S.)’den bedeli karşılığında halı aldığını, diğer borçlu (H.)... Ltd.’den hiçbir alım yapmadığını, (H.).... Ltd. Şti.’nin bir tüzel kişi, **(H.) Halı’nın ise bir marka olduğunu**, hatta bu markanın da (H.) .. Ltd.’Şti.ne ait olmadığını, aksine (S.)’ye ait seçilli bir marka olduğunu, müvekkillerinin de halıların (S.)’den aldığını, tüm bunların ticari defter kayıtlarında sabit olduğunu, **(H.) Halı’ ibaresi içeren eşya ve halıların borçlunun bu adreste faaliyette bulunduğu anlamına gelmeyeceğini**, çünkü bu halı markasının, Türkiye’nin her yerinde halı mağazalarında satılan bir marka olduğunu, bu nedenle, (H.) Halı markasını içeren sticker, zarf, flama,

katalog vb. eşyanın tüm halı mağazalarında bulunmasının doğal olduğunu, borçlu gözüken (H.)... Ltd. Şti. 'nin 01.12.2017 tarihinde irtibat ofisi olarak 12 m2'lik bir alanı kiralandığını, sicil gazetesinde de açılan şubenin 0 sermaye ile kurulduğunun ilan edildiği, bu adrese her hangi bir mal sevkiyatı yapılmadığını vb.”,

belirterek “istihkak davasının kabulüne, hacizlerin kaldırılmasına, hacizli mal ve paraların üçüncü kişiye iadesine, kötüniyetli davalılar aleyhine %15 tazminata hükmedilmesine karar verilmesini” talep etmiştir.

Davacı üçüncü kişi vekili, dosyaya sunmuş olduğu beyan dilekçesi ile de, “aynı bölgede iş yapan davalıların birlikte kötü niyetli olarak hareket ettiklerini, ikinci hacizden sonra alacaklı gözüken davalı (F.) Şirketi'nin yetkilisinin (...) 30.01.2021 tarihinde saat 14.00'de 0532 2726368 nolu telefondan, davalı-borçlu şirketlerin İstanbul'da oturan, borçlu şirketleri temsil etmeyen ortağı konumundaki (A. I.)'yı arayarak 'bir kısım ödeme yapmalarını, borçlu şirketteki hisselerini, Gaziantep'de şirketleri yöneten (V.)'ye devretmelerini' talep ettiğini, (A. I.)'yı ikna etmek içinde 'Diğer alacaklı bankalar bana haczi nasıl yaptığımı soruyorlar, onlara bu bilgileri vermiyorum' şeklinde konuşarak, esasen gerçek amaçlarının davalı-borçlu şirketlerin İstanbul'da ikamet eden ortaklarındaki hisseleri (V.)'ye devrini sağlamak olduğunu açıkça gösterdiğini, hacizler öncesinde de (V.)'nin hisselerin bedelsiz kendisine devir edilmesini istediğini, olmayınca da davaya konu hacizlerin gündeme geldiğini” ifade etmiştir.

Davalı alacaklı (F.) Tekst. San.ve Tic. A.Ş. vekili, cevap dilekçesinde özetle;

“Muhafaza altına alınan mahcuzların üzerinde, borçlu (H.) halı' ve (S.) halı' etiketlerinin bulunması, haciz yapılan yerin, borçlu (H.) Halı'nın Ticaret Sicil Kayıtlarına göre İstanbul Şube adresi olması”,

“Her iki borçlu şirket ile davacı şirketin aynı sektörde olması (halı işi), ortak ve yöneticilerinin aynı kişiler olması ve yine hepsinin hemşeri ve akraba olmaları, Ticaret sicil, vergi ve muhasebe kayıtlarının hepsinin borçlu şirketlerle davacı şirketin fiili ve organik bağı olduğunu göstermesi”,

“19 Aralık 2017 Tarih ve 9476 No'lu Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'ne göre, borçlu (H.) Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti. 'nin 'İstanbul Şubesi' adresinin de, haciz yapılan adresin de 'Barbaros Mah. Mahmutbey Cad. No:26/A, Bağcılar/İstanbul' adresi olması”,

“Müzekkere cevaplarında, Ticaret Sicil Müdürlüğü kayıtlarına göre, şubenin temsilcisinin ise, aynı zamanda şirket ortağı olan ve haciz mahallinde hazır bulunan (F. I.) olması”,

“24 Kasım 2020 tarihli Ticaret Sicil Gazetesi kaydında, davacı Hatipoğlu .. A.Ş. 'nin de adresinin, tıpkı borçlu şirket gibi haciz adresi olduğunun, şirket ortağı ve yönetim kurulu başkanı'nın (F. I.) olduğunun net bir şekilde ortaya çıkması, hatta, şirketin yeni atanan temsilcisi (F. I.)'nin münferiden temsile yetkili olduğu, yetki süresinin 16.11.2023 tarihine kadar olduğunun Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilmesi”,

“Haciz mahallinde borçlu şirket ile davacı şirketin kurucusu ve ortağı (O. I.) ve oğlu (F. I.)'nin hazır bulunması (... İcra Müdürlüğü'nün 01.12.2020 tarihli ilk haciz tutanağına derc edilmiştir)”,

“Haciz mahallinde yine haciz tutanağında geçtiği şekilde, borçlu şirket logo, sticker ve amblem ve flamalarının kötüniyetli olarak söküldüğünün, kasa anahtarının kaybedildiği tespitinin yapılması (... İcra Müdürlüğü'nün 01.12.2020 tarihli ilk haciz tutanağına derc edilmiştir)”,

“Esas borçlu (S.) Halı şirketi ile davacı şirket arasında ile defalarca ticari alışverişler ve cari işlemler de bulunduğu ikrar edilmiş olması”,

“Gaziantep İcra Müdürlüğü'nün 08/12/2020 tarihli karar tensip tutanağı ile; Bakırköy 17. İcra Müdürlüğü'nün 01.12.2020 tarihli ilk haciz tutanağından ötürü; isabetli olarak '...01/12/2020 tarihli haciz tutanağına yapılan inceleme neticesinde borçlu şirkete ait mahalde bulunan evraklar, flamalar, afişler, kasada bulunan (H.) halı stickerlı evrak

zarfı ve (H.) halı isimli bir çok halı bulunduğu ve borçlu şirket ortağının da mahalde bulunduğu haciz tutanağında belirtildiği görüldüğünden haczin İİK 96/97 maddelerine yapılmış sayılmasına’ karar verilmesi ve yine; Gaziantep İcra Müdürlüğü’nün 28/01/2021 tarihli karar tensip tutanağı ile; ... İcra Müdürlüğü’nün 14.01.2021 tarihli ŞİKAYETE KONU haciz tutanağından ötürü; ‘...Müdürlüğümüz talimatıyla ... İcra Dairesinin 2021/... Tal. Sayılı dosyasından düzenlenen 14/01/2021 tarihli haciz tutanağı incelendiğinde istihkaklı olarak haciz ve muhafaza işlemlerinin yapıldığı ve istihkak hususunda karar verilmek üzere dosyanın Müdürlüğümüze gönderildiği anlaşılma haczin İİK.96/97 maddelerince yapılmış sayılmasına’ karar verilmesi” ve en önemlisi asıl icra dairesinin bu karardan dolayı ... İcra Hukuk Mahkemesi, 12.01.2021 tarih 2020/... Esas ve 2021/... Karar sayılı ilamı ile; ‘...tüm dosya kapsamı değerlendirildiğinde; her ne kadar dosyada haczedilen menkul malların 3. kişiye ait olduğuna dair iddia mevcut ise de; haciz mahallinde bulunan kimseler evraklar ve afişler ile tarafların işteğ alanlarının ortak oluşu dikkate alındığında karinenin borçlu bir başka deyişle alacaklı yararına olduğu kanaatiyle, dosya münderecatına göre istihkak iddiasının doğruluğu ispat edilemediğinden, 3 kişinin istihkak iddiasının reddine ve ayrıca bir istihkak davası açması konusunda serbest olduğuna karar verilerek istihkak iddiasını reddine ve takibin şimdilik devamına, kararın istihkak iddiasında bulunan kişiye tebliğine (Hatipoğlu), tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde istihkak davası açmakta serbest olduğuna” kesin olarak karar verilmesi”;

“Haczedilen mahcuzlar borçluya ait değil ve borçlu şirketlerle hiçbir fiili ve organik bağı olmayan davacı Hatipoğlu’na aitse, haciz tarihinden 2 gün sonra adres değişikliği yapılmasının açıklanamaz olduğunu”;

“İstihkak iddia eden şirketin bizzat internet sitesinde geçen açıklamaların, borçlu şirketlerle istihkak iddiasında bulunan şirketin ortak olduğunu fiili ve organik bağı göstermesi”

karşısında “haksız ve kötüniyetli şikayetin ve “istihkak davasının reddine karar verilmesi gerektiğini” belirtmiştir.

Takep borçlusı şirketlerde hissesi bulunan üçüncü kişi şirket ortaklarının, borçlu şirketler ve yetkileri aleyhine açtığı diğer davalar hakkında:

Takep borçlusı şirketlerin muvazaalı davrandığı iddia eden üçüncü kişi şirket ortakları, takep borçlusı şirketler aleyhine kayyım atanması, genel kurul kararlarının yoklukla tespitine ilişkin davalar da açmış olup borçlu şirket yetkilileri hakkında (Gaziantep C. Başsavcılığı’nın 2020/... ve 2021/... soruşturma no’lu dosyaları ile) suç duyurusunda bulunmuştur.

Üçüncü kişi şirket ortakları (A. I.), (F. I.) ve (O. I.), “davalı-borçlu (H.) Teks. San. ve Tic. Limited Şirketi’nde %45, diğer davalı borçlu (S.) Halı Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş’nde yine %45 hisse sahibi olsalar da, adı geçen borçlu şirketlerin yönetiminde saf dışı bırakıldıkları, borçlu şirketlerin kötüniyetli yöneticilerinin usulsüz işlemler yaptığını, şirketi battık olarak gösterip haksız kazanç elde ettiğini” iddia ederek,

- “Takep borçluları olan (H.) Teks. San. ve Tic. Limited Şirketi’nin ve (S.) Halı Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş’nin çeşitli tarihlerdeki genel kurul kararlarının -kendileri davet edinmeden sahte imza ile, usulsüz olarak alınmış olmaları vb. nedenlerle- yoklukla mutlak butlanı olduğunu tespiti ile şirketlere genel kurulun yapılması için kayyım atanması ve gerekli görünen tüm tedbirlerin alınması” istemiyle davalar açmıştır (... Asliye Ticaret Mahkemesi, Dosya No: 2021/... E. ve .... Asliye Ticaret Mahkemesi, Dosya No: 2021/... E.)

Söz konusu başvurular incelendiğinde, aynı zamanda borçlu şirketlerde hissedar olan üçüncü kişi şirket ortaklarının, “şirketin fiili olarak (B.) ve (V.) tarafından yönetilmesi nedeniyle, kendilerinin Genel Kurul defterleri ve şirkete ait yapılan işlemlere incelemesine izin verilmediği gibi bu hususta kendilerine bilgi dahi verilmediğini”, “(V.) ve (B.) hakkında ayrıca suç duyurusunda bulunulduğunu”, “(S.) Halı Tekstil Sanayi ve Ticaret

*A.Ş'nin adresinde yapılan haciz sırasında 'şirkete ait yerde (O.)Halı Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin bulunduğu, borçlu gözüken (S.) şirketinin adreste bulunmadığının zapta geçtiğini' öğrenen müvekkillerinin bu tarihten itibaren hisse sahibi oldukları (S.)'ye ait fabrikada, (O.)Halı adında bir şirketin neden bulunduğu, (S.)'ye ait değerli halı makineler ile satışa hazır halıların, ham maddelerin akbetleri ile ilgili bilgi verilmesinin talep edilmesine rağmen, müvekkillerine davalı şirket yetkili temsilcisi (V.) tarafından **bilgi vermediğini**” belirttiği görülmektedir.*

Mahkemenizin (... İcra Hukuk Mahkemesi'nin) 2021/...E. nolu dosyasında görülmekte olan istihkak davasında, takibe konu alacağın dayanağı -toplam 381.140,00 USD. bedelli- çoğu henüz vade tarihi gelmemiş olan 19 adet bono ve taraflar arasında düzenlenen muacceliyet sözleşmesidir. Alacaklı daha önce de elindeki diğer 2 bonoya dayalı ayrı bir icra takibi başlatmıştır.

Aynı alacaklı ((F.) Tekstil San. ve Tic. A.Ş) aynı borçlular ((S.) Halı Tekstil San. ve Tic. A.Ş. ve (H.) Teks. San. ve Tic. Ltd. Şti.) hakkında -elindeki diğer **2 adet bonoya** dayalı olarak- yine önce ihtiyati haciz kararı alarak ve daha sonra da bu borçlu şirketler aleyhine kambyo senetlerine özgü icra takibi başlatmış ve yine üçüncü kişinin adresinde haciz işlemleri gerçekleştirilmiştir. Söz konusu **01.12.2020 tarihli** ihtiyati hacze ilişkin olarak .... **İcra Hukuk Mahkemesi'nde** açılan istihkak davası (E: 2020/556) halen derdesttir.

Mahkemenizde görülmekte olan istihkak davasına konu 14.01.2021 tarihli (ihtiyati) haciz ile .... **İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2020/... E. nolu** dosyasında görülmekte olan istihkak davasına konu 01.12.2020 tarihli (ihtiyati) haciz birçok açıdan benzer özellikler taşımaktadır. Her iki uyuşmazlıkta da “*alacaklı*”, “*borçlular*” ve “*üçüncü kişi*” ile “*haciz adresi*” aynıdır.

XV-Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

- İcra takibine konu borçlu şirketlere gönderilen her **2 ödeme emrinin** de, haczin yapıldığı üçüncü kişinin adresinde tebliğ edilmediği, borçluların adresinde tebliğ edilmiş olduğu ve bu adresin aynı (tek bir adres) olduğu,

- Üçüncü kişi şirketin **1993 yılında kurulduğu**, borçlu şirketlerden (S.) A.Ş.nin **2002 yılında kurulduğu**, üçüncü kişi şirket ortaklarının, diğer borçlu şirket olan (H.) Ltd. Şti.ne ait bir kısım hisseleri 2004 yılında devraldığı,

- **Haciz sırasında hazır bulunan üçüncü kişi şirket temsilcisinin**, aynı zamanda borçlu şirkette **hisse sahibi** olduğu ancak borçlu şirketleri hiçbir zaman **temsil yetkisine sahip olmadığı**,

-Üçüncü kişi konumunda olan şirket ortaklarının ((A. I.), (F. I.) ve (O. I.)'nın) davalı-borçlu (H.) Teks. San. ve Tic. Limited Şirketi'nde %45, diğer davalı borçlu (S.) Halı Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş'nde yine %45 hisse sahibi olduğu,

- **Haciz mahallinin, üçüncü kişinin ticaret siciline kayıtlı adresi olduğu**, aynı adres-teki 26/A nolu bölümün 12 m2 alanın, borçlu şirketlerden (H.) Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin ‘şubesi’ olarak kiralanmış olduğu ve bu adres, “şube adresi” olarak ticaret sicilinde ilan edilmişse de, 2017 yılında, borçlu şirketlerden (H.) Teks. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin, üçüncü kişiye ait binanın 12 m2'lik bölümünde ‘irtibat bürosu’ olarak kullanılmak üzere bir ofis kiralandığı ve bu adresin, şube adresi olarak sicilinde kayıtlı olduğu, şubede faaliyet gösterilmediği ve bu nedenle buranın 30.01.2020 tarihinde tahliye edildiği, ancak pandemi nedeni ile şube kapanışlarının yapılamadığı, ihtiyati haczin, 12 m2'lik alanda değil, binanın tamamında yapıldığı,

- (İcra takibine konu edilen 19 bononun **14.07.2020 yılında** düzenlenmiş olduğu, üçüncü kişinin ise 1993 yılında kurulmuş olduğu gözetildiğinde) **Üçüncü kişi şirketin, borcun doğumundan yaklaşık 27 yıl önce kurulmuş olduğu**,

- Haczi mahallinde, bulunan flama, zarf, halı vs. gibi eşyaların üzerinde “(H.) Halı” ibaresinin yer aldığı, “(H.) Halı” ibaresinin (S.) Şirketine ait halı markası olduğu, hacze

gelinen adreste diğer halı markaları ile birlikte bu halı markasına ait ürünlerin de borçlu (S.) Şirketinden satın alınarak, satışının yapıldığı,

- Halı ticareti yapan üçüncü kişi şirketin, haczedilen halıların bir kısmını, icra takip borçlusu olan (S.)’den, diğer mahcuzları ise (satmak üzere) başka firmalardan satın almış olduğu,

- Aynı adreste önceden (01.12.2020 tarihinde) yapılan haczin, tarafları aynı olan bir başka istihkak davasına (.... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2020/... E. nolu dosyasında) konu edilmiş olduğu,

- İstihkak davasına konu 14.02.2021 tarihli haciz ile ilgili olarak gönderilen 103 davetiyesi üzerine, borçlular vekilinin 11.02.2021 tarihinde verdiği cevapla “*haciz adresinin müvekkili borçlu şirketlerden (H.) Teks. San. ve Tic. Limited Şirketi’nin şube adresi olduğunu*” belirtmekle yetindiği

görülmektedir.

XVII- “Alacağın gerçek olup olmadığının” değerlendirilmesi gerekliliği:

a- İstihkak iddiasında bulunulabilmesi için uygulanan haczin, kesin (icrai) haciz olması zorunlu değildir. Uygulanan “*ihtiyati haciz*” de olabilir. Ancak ihtiyati haczin hükümsüz hale gelmesi -örneğin; alacaklı tarafından süresinde icrai hacze çevrilmemesi- ile, istihkak iddiası (ve davası) konusuz kalır. Somut olayda geçerli gözükken bir haciz olduğundan ve süresinde ihtiyati haczin hükümsüz hale gelmesi de söz konusu olmadığından, bir diğer dava şartlarının incelenmesi gerekir.

b- Yukarıda (VIII-’de) ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi, *istihkak davasının* görebilmesi için, “**gerçek bir alacağa dayalı icra takibi yapılmış olması**” özel dava koşulu olarak kabul edilmektedir.

Davacı-üçüncü kişi vekili, dava dilekçesinde, “**gerçek bir alacağa dayalı icra takibi yapılmadığı**” iddiasını,

- “*Davalı alacaklı ile davalı borçlu (H.) Teks. San. ve Tic. Ltd. Şti arasında **ticari bir ilişki olmadığını,***”

- “*(H.) Teks. San. ve Tic. Ltd. Şti. ’nin Şubesi’nin “0” sermaye ile kurulmuş bir şirket olduğunu ve bu hususun ticaret sicilde ilan edildiğini*”,

- “*Kambiyo senetlerindeki **’nakden’** ibaresi gözetildiğinde, alacaklının borçlu şirketlere nakit para veriyor gözüktüğünü, ancak muacceliyet sözleşmesi ve kambiyo senetlerinin düzenlenme tarihleri gözetildiğinde, bunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,*”

- “*Davalıların birlikte ve kötüniyetle hareket ederek aralarında **anlaşmalı senetler (ve muacceliyet sözleşmesi) düzenlediğini** ve bu şekilde müvekkili üçüncü kişi şirketten para sızdırmaya çalıştıklarını, alacaklı ile borçlu arasında **temel ilişki bulunmadığını,***”

- “*Müvekkili üçüncü kişi şirketteki ortağının, borçlu şirketlerde hissesi olsa da, borcu şirketlerin hisse çoğunluğunu ve yönetimini elinde bulunduran asil yetkilerin başka şahıslar olduğunu ve **borçlu şirketlerin, davalı-alacaklıya karşı muvazaalı borçlarından dolayı** müvekkili şirketin malvarlığının haczedilmesinin mümkün olmadığını,*”

- “*Alacaklının borçlu şirketin 24625 m2 büyüklüğündeki halı fabrikasında haberdar olduğunu, buraya mal teslimi yaptığını, buna karşın, burada göstermelik hacziler yapıldığını, **borçluların adreslerinde alacağı tahsile yönelik haciz işlemi yapılmadan** haciz mahallinden ayrıldıklarını*”

ileri sürerek ifade etmiştir.

Bu durumda, **yüksek mahkeme (Yargıtay 8. HD., 17. HD. 21. HD.)** içtihatlarında ve doktrinde “**icra takibine konu alacağın gerçekte bulunmadığı, muvazaalı olarak**

yaratılmış olduğu” iddiasının icra mahkemesince **-öncelikle-** araştırılması gerektiği açıktır.

Bu nedenle, davalıların ticari defterlerinde bilirkişi vasıtasıyla inceleme yaptırarak, **“icra takibine konu edilen alacağın ticari defterlerde kaydının bulunup bulunmadığını”** araştırılmalıdır.³³⁷² Alacaklının, gerçekte alacağı olmamasına karşın, icra takibine başlatması iyi niyet kuralları ile bağdaşmayacağından,³³⁷³ istihkak davasının görülebilmesi için, **alacaklı, “icra takibine konu alacak miktarı kadar (381.140,00 USD. tutarında “takip tarihi itibarıyla TL. 3.009.443,33 TL.”) alacaklı olduğunu”** ispatlamalıdır.

Bu konuda icra takibinin kesinleşmesinin bir önemi olmadığı gibi, alacaklı, **“icra takibine konu kambiyo senetlerinin mücerretliği nedeniyle borcun sebebinin açıklanmak zorunda olmadığını”** iddia edemez.

Yüksek mahkemenin³³⁷⁴ de kabul ettiği gibi, tarafların bu konudaki tüm delilleri toplanarak;

- *Mahkemece, öncelikle davacı üçüncü kişinin takibe dayanak borç ilişkisinin muvazaalı olduğu yönündeki iddiasının değerlendirilmesi ve bu konuda **bonoda yazan ‘nakden’ kaydının da gözetilmesi**”,*
- *“Alacaklı (F.) Tekstil San. ve Tic. A.Ş.’nin ve borçlu şirketlerin defterleri ve kayıtları üzerinde yaptırılacak **bilirkişi incelemesiyle takibe konu senetlerin verilmesine neden olan alacak ilişkisinin gerçek olup olmadığının ve miktarının saptanması**”,*
- *“Tacir borçlu şirket kayıtlarında bu **alacağı ilişkin girdi olup olmadığının incelenmesi**”,*
- *Davalılara **borcun hangi ticari ilişkiden doğduğunun** sorularak, davalılar arasında gerçek bir ticari ilişkinin olup olmadığının irdelenmesi”,*
- *“Alacaklı (F.) Tekstil San. ve Tic. A.Ş.’nin borç ilişkisinin doğduğu zaman itibarıyla ekonomik durumunun ve **takibe dayanak bonodaki miktar itibarıyla ticari iş yapabilme olanağının bulunup bulunmadığının araştırılması ve bu kapsamda gerek görülürse zabita araştırması yapılması, banka kayıtlarının incelenmesi**”*

ve ortada **gerçek bir alacak** yoksa, **üçüncü kişinin istihkak iddiasında haklı olduğu** sonucuna varılması gerekmektedir.

Yüksek mahkeme,³³⁷⁵ **a) “icra takibine hiçbir itiraz etmeme, borçlunun mal beyanı ile üçüncü kişiye ait eşyaların haczin sağlanması ve bundan sonra borçlunun gerçek ikametgah adresi veya işyeri araştırılarak başka hacizler yapma yoluna gidilmemesi”, b) “haciz sırasında davalı borçlunun malik veya kiracılık sıfatı bulunmamasına rağmen, haciz mahallinde hazır bulunması ve yenileme emrini de icra dairesine gidip tebellüğ etmesi, sonra da tüm yasal sürelerden feragat ettiğini beyan etmesi”** gibi borçlu tarafından sergilenen normal olmayan (**hayatın olağan akışına aykırı**) davranışların da istihkak davalarında dikkate alınması gerektiği görüşündedir.

³³⁷² Bknz: 17. HD. 06.04.2015 T. 4931; 5404; 17. HD. 22.05.2014 T. 16397/8020; 06.05.2014 T. 1026/7088; 17. HD. 21.02.2012 T. 18333/9866; 17. HD. 2.09.2011 T. 3577/7913; 21.05.2012 T. 4098/6451; 17. HD. 26.09.2013 T. 11076/12858; 8. HD. 15.06.2017 T. 10332/9147; 8. HD. 18.04.2017 T. 14132/5683; 8. HD. 09.03.2015 T. 5811/5551; 8. HD. 30.09.2014 T. 2592/17526; 8. HD. 10.07.2014 T. 11304/14720 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁷³ GÜNEREN, A. age. s: 1038 vd. - MUŞUL, T. age., s: 9 vd.

³³⁷⁴ Bknz: 8. HD. 09.03.2015 T. 5811/5551; 8.HD. 10.07.2014 T. 11304/14720; 17. HD. 06.05.2014 T. 1026/7088; 17. HD. 21.02.2012 T. 8333/1945; 17. HD. 22.05.2014 T. 16397/8020; 17. HD. 25.03.2014 T. 14725/4327; 8. HD. 18.04.2017 T. 14132/5683; 8. HD. 09.03.2015 T. 5811/5551 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁷⁵ Bknz: 21. HD. 11.10.2005 T. 4335/9284; 8. HD. 21.01.2016 T. 9507/727 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

Davacı-üçüncü kişi vekili “...*Davalı borçluların usulsüz tebligatlara itiraz etmediğini...*”, “...*Takibe konu senetlerden birinin kambiyo senedi niteliği taşınmamasına karşın, bu konuda da her iki borçlu şirketin bir itirazının bulunmadığını...*”, “...*Davaya konu icra dosyasında ilk senet vadesi 10.11.2020 tarihini taşınmasına ve ilk icra dosyası için ihtiyati haciz kararına 27.11.2020 tarihinde başvurulmasına karşın, davalular arasında muacceliyet sözleşmesi de varken tüm senetler yönünden ihtiyati haciz talep edilmemesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu...*”, “...*Nakden ibaresinin parafsız karalanması nedeniyle- takibe konu kambiyo senetlerinin ‘nakden’ düzenlenmiş olduğunun kabul edileceği gözetildiğinde, alacaklı gözükten şirketin ilk icra dosyasından sonra, alacaklı olduğu borçlu şirketlere nakit ödeme yapmış olmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu...*”, “...*Malvarlığı, sermayesi, deposu, çalışan olmayan borçlu (H.) şirketinin kambiyo senetleri ve muacceliyet sözleşmesi ile bu kadar yüksek miktarda borç altına girmesinin açıklanması gerektiğini...*”, “...*Borçluların adreslerinde göstermelik haciz tutanağı düzenlendiğini, ihtiyat haciz nedeniyle yatırılan teminatın, borçlular vekili tarafından haciz sırasında iade edilmesi konusunda hemen muvafakat edildiğini, borçlulara ait hiçbir malın haczi gerçekleştirilmeden, borçluların malvarlıklarına bilerek dokunulmadan, adeta borçlular hakkında icra takibini sürüncemede bırakarak, bir plan doğrultusunda üçüncü kişinin borçlulardan satın almış olduğu mallarda haciz işlemi uyguladığını...*” ileri sürdüğünden davacı-üçüncü kişinin vekilinin bu iddialarının da değerlendirilmesi gerekir.

XVIII- Üçüncü kişinin istihkak iddiasının yerinde olup olmadığı:

Davacı-alacaklının takip konusu kadar ‘gerçek alacağı’ olduğunun tespit edilmesi halinde, davacı-üçüncü kişinin ‘istihkak iddiasının yerindeliği’ konusunda işin esasına girilmesi gerekecektir.

Dava konusu (ihtiyati) haciz, davacı-üçüncü kişinin ticaret sicilinde kayıtlı (merkez) adresinde yapılmıştır. Ancak aynı **adresin 26/A nolu bölümünün 12 m2’lik alanı, 2017 yılında**, icra takip borçlusu şirketlerden birinin de “*şube adresi*” olarak ilan edilmiştir.

Davacı-üçüncü kişi “*davalı borçlu şirketin, bir şube adresi göstermek istediğini, bu nedenle kendi adreslerinde 12m2’lik bir yerin kiraya verildiğini, ancak borçlu şirketin fiilen burayı hiç kullanmadığını, davalı borçlu şirkette müvekkilleri üçüncü kişinin hissesi olsa da, borçlu şirketin yönetimi elinde bulunduran yetkililerin faal olmayan bu adresin varlığını kötüniyetle kullanarak, söz konusu adres, borçlunun adresiymiş gibi haciz işlemi yaptığını*” ileri sürmüştür.

Alacaklı ise “*haciz adresinin, borçlunun şube adresi olduğunu*” belirterek “*bu adreste üçüncü kişinin ileri sürdüğü istihkak iddiasının reddi gerektiğini*” ileri sürmüştür.

... İcra Hukuk Mahkemesi’nde görülen (2020/556 E. nolu) istihkak dosyasına celp edilen ve borçlu şirketlerden (H.) Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti’nin “... Mah. ... cadde, No: 5 Şehitkamil-Gaziantep adresinde” (V.) huzurunda **20.12.2019 tarihinde yapılan yoklamada**,

‘...*İşyerini, ödevlinin ofis olarak kullandığını, ödevlinin sigortalı personeli olmadığı, başkaca bir deposunun veya ambarının bulunmadığı, yoklama esnasında iş yerinde emtia mevcut olmadığı*’

... İcra Hukuk Mahkemesi’nde görülen (2020/556 E. nolu) istihkak dosyasına celp edilen ve borçlu şirketlerden ‘(H.) Şirketinin Şube’ kaydına ilişkin olarak, **10.01.2018 tarihili e-voklama fişinde**,

“... *Mah. ... Cd. No:26/A ... İstanbul adresini mükellefin ofis olarak kullandığı, aynı adreste 4590283691 vergi nolu Hatipoğlu Halıcılık A.Ş.’nin de faal olduğu, adreste halı kilim satışının olduğu, (H.) Şirketinin Şubesine ait olarak emtia bulunmadığı, ‘1 adet ofis takımı, 1 masa, 1 bilgisayar’ı olduğu, şubenin Hatipoğlu şirketinin kiracısı olduğu*’

.... İcra Hukuk Mahkemesi’nde görülen (2020/... E. nolu) isihkak dosyasında, **“borçlu şirketler ile davacı-üçüncü kişi arasında organik bağ bulunup bulunmadığının araştırılması”** için müzekkere yazılan ... **İlçe Emniyet Müdürlüğü’nün 11.01.2021 tarihli cevap yazısında**, **“...yapılan araştırmada bahse konu adreste (H.) Teks. San. ve Tic. Ltd. Şti.’nin faaliyet göstermediği, üçüncü kişi şirket ile aralarında illiyet bağı bulunmadığının yapılan araştırma neticesinde öğrenilmiş olduğu’**

hususlarının tespit edildiği görülmektedir.

Hacizden önce, haciz adresine yapılan yoklamada, bu adreste borçlu (H.) Şirketinin haciz mahallinde emtiasının bulunmadığı, (H.) Şirketinin Gaziantep adresinde yapılan yoklamada ise şirket yetkilisinin “başkaca bir deposunun veya ambarının bulunmadığını”, buradaki adreste de “emtiasının mevcut olmadığı” olgularının tespit edilmesi ve yine Emniyet Müdürlüğünce yapılan araştırma neticesinde **‘haciz adresinde borçlunun faaliyet göstermediği’** ve **‘borçlu ile üçüncü kişi arasında organik bulunmadığı’** sonuçlarına varılması, davacı- üçüncü kişinin iddialarını doğrular niteliktedir.

Alacaklı, elbette borçlunun tüm adreslerinde haciz yapabilir. Öyle ki, icra memurunun da haciz işlemini yapıp yapmama konusunda takdir yetkisi yoktur. İcra memuru, “istihkak iddiasını” tutanağa geçiererek *istihkak prosedürünü* işletebilir. Ancak, iç içe geçmiş şirketler olan takip borçluları ile yan yana ticari faaliyetini sürdüren alacaklının, borçluların merkez adreslerinde usulen haciz işlemi yapması, icra takip işlemlerinin asıl takip borçlularının malvarlığına yönelmeden ilerletilmesi, borçluların da alacaklı ile ahenk içinde hareket ederek ihtiyatı hacze ilişkin teminatın iadesine muvafakat etmesi **“hayatın olağan akışına”** uygun düşmemektedir.

Mal kaçırma amacıyla muvazaaya yapılabileceği gibi, alacaklı ile borçlunun birlikte hareket ederek ‘muvazaalı işlemler’ yapması da mümkündür. Bu nedenle, davacı-üçüncü kişinin bu iddialarının araştırılması gerekir. Muvazaanın tarafı, muvazaaya dayalı olarak hak elde edemeyeceği gibi, muvazaanın tarafı olmayan için bu iddia, *her türlü delille* ispat edilebilir.

Üçüncü kişi *“borçlu şirkette müvekkillerinin hisse sahibi olmasının kötüye kullanıldığını”* da iddia ettiğinden, bu konuda da borçlu şirketlerin idaresinin nasıl sağlandığının tespit edilmesi gerekir.

Borçlu şirketin idaresini elinde bulunduran kimselerin, üçüncü kişinin adresinde kağıt üstünde bir şube adresi göstererek ve aralarındaki hisse ilişkisini kullanarak, gerçekte üçüncü kişiye ait malların haczini sağlaması *hakkın kötüye kullanılması* niteliğinde bir davranıştır.

Uyuşmazlık konusu olayda ise, üçüncü kişi *“borçluda hisse sahibi olan müvekkillerinin, borçlu şirkette devre dışı bırakıldığını, yetkilerinin tek elde toplandığını”* vb. belirterek *“organik bağın adeta kendileri aleyhine kullanılarak bir tezgah yaratıldığını”* ileri sürmüştür.

Bu nedenlerle, -takibe konu alacağın, alacaklının ticari defterlerinde kayıtlı olduğu tespit edilerek, alacağın gerçek bir alacak olduğu sonucuna varılması durumunda, **istihkak iddiasının yerindeliği** konusunda, icra mahkemesince gerekli araştırmaların yapılması isabetli olur. Çünkü istihkak davalarında, icra mahkemesi, tarafların gösterdiği tanıkları dinleyerek, bilirkişi incelemesi yaptırarak, keşif yaparak, her türlü delili serbestçe takdir etme imkanına sahiptir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi istihkak davalarında, organik bağın varlığı, **-borçlu ile üçüncü kişi aynı alanda faaliyet gösterse de-**³³⁷⁶ tek başına muvazaanın kanıtı kabul edilmez.³³⁷⁷

³³⁷⁶ Bknz: 8. HD. 23.03.2015 T. 21926/6642 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁷⁷ Bknz: 8. HD. 13.01.2015 T. 13673/311; 8. HD. 23.03.2015 T. 21926/6642; 8. HD. 14.05.2015 T. 5960/11416, 8. HD. 13.02.2014 T. 2528/2232; 8. HD. 31.01.2014 T. 301/1393; 8. HD. 25.04.2017 T. 5792/6126; 21. HD. 26.12.2006 T. 15286/16868 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

Mal kaçırma nedeniyle danişıklı işlemler yapıp yapılmadığı,³³⁷⁸ iki şirketin tek elden yönetilip yönetilmediği³³⁷⁹ önem taşıdığından ve somut olayın özelinde haciz adresinin niteliği ile şirket hissedarlığına ilişkin taraf beyanları da gözetildiğinde, icra mahkemesince,

- *Tarafların beyanı alınıp, ihtilaf varsa icra memurunun tanıklığına da başvurularak haciz adresi ile ilgili tereddütün giderilmesi*³³⁸⁰ ve *haciz adresinde borçlu şirketin fiilen yer alıp almadığının araştırılması,*
- *Borçlu ve üçüncü kişi şirketler arasındaki organik bağın araştırılması için haciz mahallinde kolluk aracılığı ile inceleme yaptırılıp, Vergi Dairesi'ndeki kayıtlar üzerinden haciz adresinde, haciz tarihinden itibaren geriye doğru kimlerin faaliyet gösterdiğini de araştırılması*³³⁸¹,
- *Borçlu ve 3. kişi şirketlere ait ticaret sicil kayıtları ile bu şirketlerde çalışanları gösteren SGK sicil kayıtlarının dava dosyasına celbi sağlanması”*³³⁸²
- *“Borçlu iki şirketin iç içe girmiş ‘tek’ şirket gibi yönetilip yönetilmediğinin ticari kayıtları üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi ile gerekirse mahallinde yaptırılacak kolluk incelemesi ile araştırılması”*³³⁸³

isabetli olacaktır.

Haciz mahallinde bulunan evrak, eşya, mal, belgelerin, “borçlunun o adreste faaliyette bulunduğu anlamına mı geldiği, yoksa, bulunan şeylerin üçüncü kişinin adresinde bulunmasının doğal mı olduğu” konusunda varılacak sonuç da ayrıca önem taşır. Örneğin, haciz mahallinde “borçluya ait **güncel olmayan kredi kartı ekstresi** ile borçlunun üçüncü kişiye sattığı hisselsi gayrimenkul satış evrakı bulunması”,³³⁸⁴ “**borçluya ait elektrik faturası** bulunması”,³³⁸⁵ “haciz mahallinde borçluya ait bulunan evrakların tamamına yakın **davacının eşinin borçlu şirkette ortak olduğu döneme ait olması**”³³⁸⁶ durumlarında, **yüksek mahkeme**, üçüncü kişinin adresinde bulunan borçluya ait bu evraklar nedeniyle, *alacaklının ‘muvazaa iddiasının’ ispat edilmiş sayılmayacağını*” kabul etmiştir.

Üçüncü kişi vekili “ ‘(H.)’ın bir halı markası olduğunu, bu halıları takip borçlusundan satın aldıklarını, bu halıları satın almaları ve satmaları nedeniyle, buna ait katalog, zarf vb. **reklam ürünlerinin** de kendilerine gönderildiğini, (H.) yazısı içeren zarf, evrak vs.nin müvekkilleri üçüncü kişinin adresinde bulunmasının olağan olduğunu, takip borçlusunun unvanında (H.) ibaresi geçmesinin bir anlam taşımadığını, (H.) marka halıların tamamının ve haczedilen malların bir kısmının diğer takip borçlusundan ((S.)’den) satın alındığını” ileri sürmüştür. Bu nedenle, icra mahkemesince, davacı üçüncü kişinin, davalı-borçludan satın aldığı halılara dair ticari defterlerde bilirkişi incelemesi yapılarak **taraflar arasındaki bu alışverişin belirlenmesi** ve davacı-üçüncü kişinin haciz mahallinde bulunan ve borçluya ait kabul edilen eşya ve mallara dair sunduğu delillerin incelenmesi gerekir.

Davacı-üçüncü kişi vekili, istihkak davasında mahcuz mallara ilişkin faturalarına ve ödeme belgelerine de delil olarak dayanmıştır. Bu nedenle, ibraz edilen fatura ve belgeler ile yediemine kaldırılan mahcuzlar üzerinde **bilirkişi incelemesi** yaptırılması gerekir.

Dava konusu haciz, borçlunun şube olarak gösterdiği adreste ve borçluda hisse sahibi olan üçüncü kişi şirket yetkilisinin huzurda gerçekleşmiş olsa da, söz konusu adres, üçüncü

³³⁷⁸ Bknz: 8. HD. 13.01.2015 T. 13673/311 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁷⁹ Bknz: 8. HD. 13.01.2015 T. 13673/311 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁸⁰ Bknz: 8. HD. 31.01.2014 T. 301/1393 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁸¹ Bknz: 8. HD. 18.11.2014 T. 13672/21168 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁸² Bknz: 8. HD. 20.10.2014 T. 19211/18765 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁸³ Bknz: 8. HD. 13.02.2014 T. 2528/2232 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁸⁴ Bknz: 8. HD. 02.04.2019 T. 9118/3548 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁸⁵ Bknz: 8. HD. 16.04.2019 T. 9146/4152 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

³³⁸⁶ Bknz: 8. HD. 20.04.2016 T. 1863/7246 (www.e-uyar.com Erişim:07.02.2021)

kişinin de ticaret sicilinde kayıtlı adresi olduğundan, üçüncü kişinin ileri sürdüğü iddiaların doğruluğunun tespiti halinde, üçüncü kişinin istihkak iddiasının haklı olduğu sonucuna varılmalıdır. Çünkü, borçlu şirketin fiilen kullanmadığı adresinde haciz yapılması, borçlunun, yönetiminden dışladığı hissedarının diğer şirketini organik bağdan yararlanarak adeta borçlu konuma getirmesi hakkın kötüye kullanılması niteliğindedir. Üçüncü kişi vekilince sunulan ‘**vergi yoklamaları**’ ile ‘**Emniyet Müdürlüğünce yapılan araştırma**’ da üçüncü kişinin bu konudaki iddialarını doğrular niteliktedir.

Bu nedenle, tüm delilleri serbestçe değerlendirme imkanına sahip olan icra mahkemesinin,

- **Gerekli gördüğü hususlarda icra memurunun tanıklığına da başvurarak haciz adresi konusundaki tereddütleri gidermesi,**

- Bu konuda **haciz adresinde geriye dönük yapılan araştırma ve vergi yoklamalarına itibar edilmesi**, Vergi Dairesi’ndeki kayıtlar üzerinde, **haciz adresinde haciz tarihinden itibaren geriye doğru kimlerin faaliyet gösterdiğini tespit etmesi,**

- Takip borçlusu ile üçüncü kişi şirket çalışanlarına dair **SGK kayıtlarının getirilmesini istemesi,**

- Üçüncü kişiyi hacze konu malları alma konusunda **ekonomik gücünün olup olmadığının** değerlendirilmesi,

- Faturalar üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi ile faturaların ilişkin oldukları mallara uygunluğunun denetlenmesi gerekir.

*

SONUC: Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta,

a. Öncelikle ‘özel dava şartı’ (HMK. m. 115) olan alacağın gerçek olup olmadığının **takip alacaklısı (F.) Tekstil San. ve Tic. A.Ş.’nin ticari defterlerinde kayıtlı olup olmadığının** bilirkişi incelemesi yapılarak belirlenmesi, takibe konu 381.140,00 USD. tutarında **alacağın ‘gerçek olmadığı’** sonucunda varılması halinde,

“üçüncü kişinin istihkak iddiasının kabulüne” karar verilmesi;

b. Alacağın gerçek bir alacak olduğu sonucuna varılması halinde, istihkak davası sırasında tüm delilleri *serbestçe* değerlendirme yetkisine sahip olan icra mahkemesince;

- “Borçlunun fiilen haciz adresinde bulunmadığı, yapılan araştırma ve yoklama işlemlerinin ‘haciz adresinin gerçekte üçüncü kişinin adresi olduğunu, borçlunun bu adreste malının bulunmadığını’ gösterdiği”,

- “İcra takip işlemlerinin alacaklı ile takip borçluları arasında **hayatın olağan akışına aykırı** olarak ilerletildiği,

- “Halı ticareti yapan üçüncü kişide sattığı halılara ilişkin reklama yönelik flama, afiş, stickerlı zarf, katalog vb. ürünlerin bulunmasının doğal olduğu, ayrıca temsil yetkisine sahip olmadığı, aralarında husumet olan borçlu şirkette hissesi sahibi olan üçüncü kişi şirket yetkilisinin adresinde yapılan hacizde hazır bulunmasının, haczin borçlunun huzurunda yapıldığı anlamına gelmeyeceği”

gözetilerek “üçüncü kişinin istihkak iddiasının kabulüne” karar verilmesi gerektiği görüşünde olduğumuzu belirtir mütalâamızı, takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve üçüncü kişi ... Halıcılık San. ve Tic. A.Ş. vekili Av. ... tarafından, ... İcra Hukuk Mahkemesi’nin 2021/...E. nolu dosyasına sunulmak üzere saygıyla sunarız... 10.05.2021

Talih UYAR

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

39) İcra takibine konu bononun zorunlu koşulları taşımaması durumu, takip borçlusunun yapmış olduğu şikâyet ve açtığı menfi tespit davasında nasıl değerlendirilir?

I- Belirli şekil koşullarına bağlı ve belirli bir miktar paranın ödenmesi taahhüdünü içeren, “kıymetli evrak niteliğini taşıyan bir borç senedi”^{3387 3388} olan **bono** (*emre muharrer senet*), Ticaret Kanunumuzda i k i madde halinde (TTK. mad. 776-778) düzenlenmiş ve 778. maddedeki yollama gereğince “niteliğine aykırı düşmedikçe” polişe hakkındaki hükümlerin bu kıymetli evrak türüne de uygulanması öngörülmüştür.

II- Bononun geçerlik (şekil) koşulları (öğeleri, unsurları) TTK. mad. 776 ve 777’de belirtilmiştir. Bu koşullardan herhangi birinin bulunmaması, senedin “bono” niteliğini kaybetmesine neden olur. Bu bakımdan bu koşullara; “zorunlu (*kesin*) şekil koşulları” denilmiştir.

İcra müdürü, alacaklının “kambiyo senetlerine ilişkin özel takip usulü”ne göre takibe koymak istediği senedi inceleyerek, zorunlu şekil koşullarının senette bulunup bulunmadığını araştırdıktan sonra, onun “takip talebi”ni kabul ya da reddedecektir (İİK. mad. 168/I). İcra müdürünün bu konudaki yanlış takdiri İİK. mad. 168/I-3 ve 170/a hükümlerine göre borçlusunun ve İİK. mad. 16 hükmüne göre de alacaklının şikâyetine yol açar.

Gerek *icra müdürü* “takip talebi üzerine” -İİK. mad. 168/I-3 uyarınca- ve gerekse *icra hakimi* “*usulüne göre kendisine yapılan başvurularda*” -İİK. mad. 170a/II uyarınca- takip dayanağı senedin bono niteliğini taşıyıp taşımadığını ve dolayısıyla İİK. mad. 167-170b hükümlerine göre, alacaklının “*özel takip usulünden yararlanıp yararlanamayacağını*”, aşağıda belirtilen “*zorunlu (kesin) şekil koşulları*”na göre değerlendirilecektir.

III- TTK. mad. 776’de öngörülmüş olan **zorunlu (kesin) şekil koşulları** beş tanedir:

1- “Bono” ya da “emre muharrer senet” sözcüğü (TTK. mad. 776/(1)-a): Bu sözcüklerden birisi senet metninde yer almalıdır.³³⁸⁹ Senedin altına ya da üstüne yazılmaz.³³⁹⁰ Kanun koyucunun bu husustaki titizliğinin nedeni, bir “adi senet”e sonradan “bono” (ya da “emre muharrer senet”) sözcüklerinin eklenmek suretiyle adi senedin kambiyo senedi haline getirilmesini önlemektir.

2- Koşulsuz olarak (kayıtsız şartsız) belirli bir para ödeme vaadi (TTK. mad. 776/(1)-b): “Ödeme vaadi”, **a)** Hem koşulsuz (kayıtsız şartsız) olmalı ve **b)** Hem de belirli bir bedele (yani paraya) ilişkin olmalıdır.

3- Kime ya da kimin emrine ödenecekse onun adı ve soyadı (lehtarın ismi) (TTK. mad. 776/(1)-e): Bono, kime ya da kimin emrine düzenlenmişse, onun gerçek kişi ise;

³³⁸⁷ DOMANIÇ, H. Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması, 1990, s: 465

³³⁸⁸ Bono örneği:

Vade 2.12.2013 Türk Lirası 5.000 TL

Bu emre muharrer senet (1) karşılığında 2.12.2013 tarihinde (2) Ali Yıldırım’a (3) veya emrühavalesine, yalnız beş bin Lira (4) ödeyeceğim. Bedeli malen alınmıştır. Uyuşmazlık halinde İzmir mahkeme (ve icra daireleri) yetkili olacaktır. (5)

Borçlu Basri Borçsever (Atatürk Bulvarı No: 1, İzmir) (6) 2.6.2013 (7) İmza (8)

1) Emre muharrer senet (ya da bono) kelimesi, 2) Vade, 3) Lehtarın ismi, 4) Ödenecek para miktarı, 5) Yetki sözleşmesi (Hemen belirtelim ki; HMK. 17 uyarınca yapılacak yetki şartının geçerli olabilmesi için "tacirler veya kamu tüzel kişileri arasında yapılmış olması" gerekir), 6) Düzenlenme (tanzim=keşide) yeri, 7) Düzenleme (tanzim=keşide) tarihi, 8) Borçlusunun imzası

³³⁸⁹ Bknz: 12. HD. 27.12.2005 T. 22094/26196 (www.e-uyar.com) Erişim: 08.05.2021)

³³⁹⁰ ÖZTAN, F. Kıymetli Evrak Hukuku, 2. Bası, 1997, s: 983 - ERİŞ, G. Kıymetli Evrak ve Taşıma. s: 615 - DOMANIÇ, H. age., s: 468 - İMREGÜN, O. Kıymetli Evrak Hukuku, s: 110 - ÜLGÜN, H./HELVACI, M./KENDİGELEN, A./KAYA, A. Kıymetli Evrak Hukuku, s: 110

“*adı ve soyadı*”³³⁹¹, tüzel kişi ise; “*ticaret ünvanı*” (ticaret şirketlerinde), “*adı*” (derneklerde) belirtilmelidir.

Senette “*lehtar*” olarak gösterilen kişinin “*gerçek*” ya da “*tüzel kişiliğe sahip olması*” gerekir.^{3392 3393}

Bonoda “*lehtar*” ve “*keşideci*” sıfatları birleşemez, başka bir deyişle, keşideci kendisini “*lehtar*” olarak göstererek bono düzenleyemez.³³⁹⁴ Çünkü TTK. mad. 778’da, TTK.mad. 673’e yollama (atıf) yapılmamıştır. Yüksek mahkeme “Takip konusu senette lehtarın, avalist konumunda olması halinde, lehtar ile avalist (senet borçlusu) sıfatları birleşmiş olduğundan, bir kimse kendi lehine bono düzenleyemeyeceğinden, dayanak senet “bono” sayılmaz”³³⁹⁵ şeklinde içtihatla bulunmuştur.

Senedin “*lehtar*” bölümünde yapılan değişiklik ve ilaveler (çizme ve düzeltmeler), keşideci tarafından paraf (imza) edilmiş olmadıkça geçerli olmaz.³³⁹⁶

4- Keşidecinin imzası (TTK. mad. 776/(1)-g): Bonoyu düzenleyen kişinin, bunu “el yazısı ile” imzalaması gerekir (TTK. mad. 756/(1)).

Poliçe (bono) üzerindeki beyanların el yazısı ile imza edilmesi gerektiğinden, el yazısı ile olan imza yerine, mihaniki herhangi bir vasıta veya el ile yapılan ve yahut tasdik edilmiş olan bir işaret yahut resmi bir şahadetname kullanılamaz.³³⁹⁷

Vekil (TBK. mad. 504/2) ve **ticari vekil** (TBK. mad. 551); bono/çek düzenlemek için açık olarak yetki verildiği takdirde, vekili buldukları kişi adına bono/çek düzenleyebilir. Fakat, **ticari mümessil** (TBK. mad. 548/1), kendisine böyle açıkça yetki verilmiş dahi olsa, temsil ettiği kişi adına bono/çek düzenleyebilir.

Yüksek mahkeme, “Borçlu şirket temsilcisinin imzaladığı senetten dolayı şahsen sorumlu olması için, borçlu şirket kaşesi dışında senet üzerinde açığa atılmış bir imzanın bulunması gerektiğini (*sadece şirket kaşesi üzerine temsilci tarafından atılan iki imzanın, şirket temsilcisini şahsen sorumlu kılamayacağı*)”³³⁹⁸ belirtmiştir.

Yine, **yüksek mahkeme** “...*Apartman Yöneticiliği*”nin keşideci olarak düzenlediği senetlerin “bono” niteliğinde bulunmayacağını”³³⁹⁹ ifade etmiştir.

³³⁹¹ Bknz: 12. HD. 09.10.2012 T. 24652/28821 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³³⁹² Bknz: 12. HD. 27.12.2011 T. 12624/30936; 11.11.2008 T. 6430/19704; 28.10.2008 T. 15034/18620; 16.07.2007 T. 11699/14741; 16.07.2007 T. 11699/14741; 30.01.2007 T. 23951/1376; 16.11.2006 T. 17865/21407; 04.07.2006 T. 11906/14652 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³³⁹³ Örneğin; «Firma» lehtar gösterilerek -lehtar hanesine; «Altıntop Kuruyemiş», «Mert Çamaşır Yıkama», «Kaza Tekstil», «Açı Dersanesi», «İkiler Mermer», «Koç Demir Doğrama», «Endüstriyel Kimya San.», «Lisa Tura», «Yaşar Kardeşler», «Kırboğa İletişim» vb. şeklinde- düzenlenen senet «bono» sayılmaz. Bknz: 12. HD. 25.04.2012 T. 29134/14182; 11.11.2008 T. 16430/19704, 24.05.2011 T. 29363/10322; 24.10.2011 T. 3903/22715; 20.10.2011 T. 2621/19577; 26.05.2011 T. 29924/10598, 05.03.2007 T. 1397/3881; 27.10.2005 T. 17045/20989; 09.09.2002 T. 15741/15789 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³³⁹⁴ Bknz: 12. HD. 16.11.2011 T. 6611/22377; 01.11.2011 T. 4943/21269; 07.07.2011 T. 16152/14698; 19.04.2011 T. 26500/6957; 12.12.2006 T. 20729/2355; 28.11.2006 T. 19212/22365; 26.04.2004 T. 6030/10263 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³³⁹⁵ Bknz: 12. HD. 14.01.2008 T. 22223/3 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³³⁹⁶ Bknz: 12. HD. 04.12.2012 T. 16594/36360; 09.04.2012 T. 26942/11518; 12.12.2011 T. 10281/28978; 30.03.2006 T. 3235/6585; 14.2.2006 T. 26135/2429; 14.11.2005 T. 18062/22120 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³³⁹⁷ Bknz: 12. HD. 10.10.2011 T. 2836/18167 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³³⁹⁸ Bknz: 12. HD. 12.12.2013 T. 32547/39974; 10.07.2012 T. 6961/24070 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³³⁹⁹ Bknz: 12. HD. 31.05.2007 T. 9003/11462 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

Bononun zorunlu unsuru olan imzanın³⁴⁰⁰ metnin altına veya metni kapsayacak biçimde atılmış olması gerekir. Bononun arka yüzünde de keşideciye ait bir imzanın bulunmasının hiçbir önemi (hukuki sonucu) olmaz.³⁴⁰¹

Bonoda keşidecinin imzasının bulunması yeterlidir. Ayrıca, “*keşidecinin ismi*”nin (ad ve soyadının) yazılmış olması gerekli değildir.^{3402 3403 3404} Ancak, *limited şirketlerde*, şirket adına bono düzenleyen yetkilinin -TTK. 372 uyarınca- “*şirket unvanını da tam olarak yazması*” gerekir.³⁴⁰⁵

Bononun geçerli olabilmesi için ayrıca “*keşidecinin adresi*”nin de bonoya yazılmış olması gerekli değildir.

Keşideci (düzenleyen), bononun asıl borçlusudur. Keşidecinin imzası zorunlu şekil şartıdır, yok ise bono batıldır.³⁴⁰⁶ **Bono birden fazla kişi tarafından düzenlenirse, bu durumda her biri ayrı ayrı imzalamalıdır.**³⁴⁰⁷ Bonoda sorumlu gözükmeyen bir kimse için verilen aval geçersizdir.³⁴⁰⁸

Senette keşidecinin imzasının bulunmaması halinde, senedi “kefil” (avalist) sıfatıyla imzalayan kişi de senet bedelinden sorumlu tutulamaz.³⁴⁰⁹

Yüksek mahkeme bu konuda;

√ “*Keşidecinin imzasının bulunmaması halinde, keşideci için aval verenin senet bedelinden dolayı sorumlu tutulamayacağını ve mahkemece İİK. mad. 170/a uyarınca şikâyetçi borçlu aval hakkındaki ‘takibin iptaline’ karar verilmesi gerektiğini, ‘borçlu avalistin yetkisiz temsil hükümleri gereğince bonodan şahsen sorumlu olduğu’ belirtilecek davanın reddinin hatalı olduğunu*”³⁴¹⁰

√ “*Keşidecinin imzasının bulunmaması halinde, keşideci için aval vermiş olan şikâyetçinin, senet bedelinden dolayı sorumlu tutulamayacağını, kambiyo senedi tanzimi için vekaletname verilmesi halinde bu kuralın uygulanmayacağını*”³⁴¹¹

√ “*Kambiyo takibine konu edilen bononun zorunlu unsurlarından olan keşideci imzasının senette bulunmadığı, senedin ön yüzünde bulunan tek imzanın, keşideci şirketi temsilen değil, gerçek kişinin ismi yazılarak altına aval sıfatı ile atıldığı anlaşıldığından, bu hali bu hali ile takip dayanağı senedin kambiyo vasfında olmadığından, takibin İİK. mad. 170/a gereğince iptaline karar verilmesi gerektiğini*”³⁴¹²

√ “*Bonoda lehine aval verilen kimsenin mutlaka ‘bono borçlusu’ olması gerektiğinden, bonoda sorumlu olarak görülmemen bir kimse için verilen avalın geçersiz olacağını;*

³⁴⁰⁰ Bknz: 12.HD. 26.01.2012 T. 14253/1895; 5.5.1999 T. 5424/5822; 3.2.1988 T. 166/675 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁰¹ Bknz: 12. HD. 28.11.2006 T. 19126/22460 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁰² POROY, R./TEKİNALP, Ü. Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 14. Bası, s: 285 - ÖZTAN, F. age. s: 988

³⁴⁰³ Aynı doğrultuda: Bknz: 12. HD. 27.4.2012 T. 27741/14170; 9.6.2011 T. 30852/12114, 7.7.2008 T. 11672/14498; 04.11.2008 T. 15756/19192; 3.10.2006 T. 18860/21677; 23.6.2003 T. 12013/14971 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁰⁴ Karş: ARSLANLI, H. Ticari Senetler, s: 49

³⁴⁰⁵ Bknz: 12. HD. 10.10.2005 T. 15668/19473; 6.6.2003 T. 10683/13424 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁰⁶ ÜLGEN, H./HELVACI, M./KENDİGELEN, A. KAYA, A. Kıymetli Evrak Hukuku, 2015, s: 137

³⁴⁰⁷ ÜLGEN, H./HELVACI, M./KENDİGELEN, A. KAYA, A. age. s: 138

³⁴⁰⁸ ÜLGEN, H./HELVACI, M./KENDİGELEN, A. KAYA, A. age. s: 171

³⁴⁰⁹ Bknz: 12. HD. 2.10.2003 T. 15321/18969; 23.9.2003 T. 14381/18183 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴¹⁰ Bknz: 12. HD. 24.09.2018 T. 8410/8537 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴¹¹ Bknz: 12. HD. 20.12.2016 T. 31366/25784 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴¹² Bknz: 12. HD. 03.10.2016 T. 13713/20287 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

senette keşidecinin imzası bulunmaması halinde, keşideci için aval vermiş olan kişinin de senet bedelinden dolayı sorumlu tutulamayacağı”³⁴¹³

√ “Keşideci için aval vermiş olan borçlu şirketin, senette keşidecinin imzasının bulunmaması nedeniyle senet bedelinden dolayı sorumlu tutulamayacağını, bu nedenle her iki borçlu hakkında takibin iptaline karar verilmesi gerektiğini”³⁴¹⁴

belirtmiştir.

5- Düzenlenme (tanzim=keşide) tarihi (TTK. mad. 776(1)-f): Düzenlenme tarihi bulunmayan senet “bono” niteliğini taşımaz.³⁴¹⁵ “Adi senet” sayılır.^{3416 3417} Düzenlenme tarihinin açıkça okunamaması halinde icra mahkemesince bilirkişi incelemesi yaptırılarak gerçek düzenlenme tarihinin belirlenmesi gerekir...³⁴¹⁸

IV- Yukarda sayılan zorunlu (kesin) şekil koşullarının dışındaki, alternatif zorunlu (mecburi) şekil (geçerlilik) koşulları ise şunlardır:

1- Düzenlenme (tanzim=keşide=ihdas) yeri (TTK. mad. 776(1)-f): Bonoda “düzenlenme yeri” açıkça gösterilmiş olmalıdır. Eğer, “düzenlenme yeri” gösterilmemişse “senedi düzenleyen kimsenin adının yanında yazılı olan yer” (idari birim) düzenlenme yeri sayılır.³⁴¹⁹ Bu da senette yazılı değilse, senet “bono” niteliğini taşımaz.³⁴²⁰ “Adi senet” sayılır. Keşidecilerden birisinin isminin yanında 'idari birim adı'nın yazılması yeterlidir.³⁴²¹

Takip dayanağı senette “tanzim yeri” belirtilmemiş ve ayrıca “tanzim edenin ad ve soyadı yanında da bir yer ismi yazılmamış” olduğu için, bu senet “bono” sayılmaz; “kefil” ise, “senedi tanzim eden” (keşideci) konumunda olmadığı için, kefilin ad ve soyadı yanında adresinin yazılı olması, bu eksikliği gidermez ve bu senedin “bono” sayılmasını gerektirmez.³⁴²² Düzenlenmiş olan bonoda ne “tanzim yeri” ve ne de “tanzim edenin ad ve soyadı yanında bir yer ismi” yazılı olmaması halinde, bu senet “bono” sayılmaz; senette avalistlerin adreslerinin yazılı olması, bu sonucu değiştirmez.³⁴²³

2- Ödeme yeri (TTK. mad. 688/1-4): Bonoda “ödeme yeri” açıkça gösterilmelidir.

“Ödeme yeri” olarak -kent, ilçe, bucak, köy gibi- idari birim adının yazılması yeterli olup, ayrıca adres gösterilmesi zorunlu değildir.³⁴²⁴ Eğer, “ödeme yeri” gösterilmemişse, “düzenlenme yeri” ödeme yeri sayılır. “Düzenlenme yeri” de gösterilmemişse, “senedi

³⁴¹³ Bknz: 12. HD. 04.03.2008 T. 1110/4016; 07.05.2007 T. 7010/9206; 25.12.2006 T. 21995/24691 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴¹⁴ Bknz: 12. HD. 15.01.2008 T. 22136/218 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴¹⁵ Bknz: 12. HD. 07.09.2011 T. 30707/11988; 13.11.2006 T. 18003/21115; 12.12.2003 T. 24102/24637; 10.10.2003 T. 20478/19745 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴¹⁶ **DOMANIÇ, H.** age. s: 473; 478 - **DOĞANAY, İ.** Türk Ticaret Kanunu Şerhi, 4. Bası, C: 2, s: 2087

³⁴¹⁷ Bknz: 11. HD. 28.5.2001 T. 228/4107 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴¹⁸ Bknz: 12. HD. 22.06.2006 T. 10908/13501; 02.07.2001 T. 10937/11899 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴¹⁹ Bknz: 12.HD. 20.02.2012 T. 17786/4344; 29.02.2012 T. 20841/5641; 26.05.2011 T. 29429/10648; 11.01.2010 T. 18748/137; 26.03.2004 T. 2443/7287; 13.03.2001 T. 3325/4166; 13.02.2001 T. 1602/2679 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴²⁰ Bknz: 12. HD. 28.11.2011 T. 27264/24857; 01.11.2011 T. 4910/21088; 17.10.2011 T. 3168/18914; 20.09.2011 T. 1179/16132; 07.07.2011 T. 33400/14799; 07.07.2011 T. 14857/14807; 07.06.2011 T. 31143/11971; 29.03.2011 T. 24290/4926; 22.3.2011 T. 5653/4311; 21.03.2011 T. 23937/3969; 17.03.2011 T. 23150/3824; 24.2.2011 T. 21244/1683; 19.2.2007 T. 176/2677; 30.1.2007 T. 23602/1396; 17.10.2006 T. 16565/19528 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴²¹ Bknz: 12.HD. 14.02.2012 T. 17608/3662 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴²² Bknz: 12. HD. 05.04.2007 T. 4127/6600 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴²³ Bknz: 12. HD. 03.03.2008 T. 1185/3982 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴²⁴ **ÖZTAN, F.** age. s: 473

düzenleyenin adının yanında yazılı yer hem düzenlenme yeri ve hem de ödeme yeri sayılır.³⁴²⁵ Senedi düzenleyenin adının yanında da herhangi bir yer yazılı değilse, senet “bono” niteliğini taşımaz (TTK. mad. 777/(3)). “*Adi senet*” sayılır.

*

V- Gerek icra müdürü; alacaklının “takip talebi” üzerine -İİK. 168/I uyarınca- ve gerekse icra mahkemesi; usulüne göre kendisine yapılan başvurularda -İİK. mad. 170/a-II uyarınca- takip dayanağı bonoda, yukarıda belirtilen “alternatif zorunlu şekil koşulları”nın bulunup bulunmadığını kendiliğinden araştırmak zorundadır. Çünkü, bu koşulların bulunmaması halinde, alacaklının elindeki senet “*adi senet*” sayılacağından, alacaklının “*kambiyo senetlerine ilişkin özel takip yolu*”na başvuramayacaktır.

Yukarıda ifade edildiği, alternatif zorunlu (mecburi) şekil (geçerlilik) koşulları bonoda ayrıca gösterilmediği takdirde, bonoda bulunan diğer bir kayıt, bu koşulun yerini alır. Ancak bu kayıt da senette yoksa, senet *bono* niteliğini taşımaz.³⁴²⁶

Bilindiği gibi, “icra ve iflas hukukuna özgü bir kanun yolu” olan *şikâyet* hükümleri, kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takiplerde de uygulama alanı bulur.

İİK. mad. 16 vd.na göre kimi kez borçlu “alacaklının ‘kambiyo hukuku’ (veya ‘takip hukuku’) bakımından alacaklı sıfatı ile hakkında kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipte bulunamayacağını” ileri sürerek “yapılan takibin” ya da “gönderilen -10 örnek- ödeme emrinin” iptalini icra mahkemesinden isteyebilir.

Borçlu, ‘genel şikâyet hükmü’ niteliğindeki İİK. mad. 16’dan yararlanarak kimi kez yedi günlük şikâyet süresine uyarak, kimi kez de şikâyet konusu işlemin kamu düzenine aykırı olması halinde “süresiz olarak” (İİK. mad. 16/II) “takibin iptalini” isteyebilir...

Borçlu ayrıca; ‘takip konusu senedin kambiyo senedi niteliğinde bulunmaması halinde’ veya ‘takip konusu senet kambiyo senedi niteliğini taşımasına rağmen, alacaklının bu senede dayanarak kambiyo hukukuna göre takipte bulunamayacağını’ -özel bir şikâyet hükmü niteliğinde ki- İİK. mad. 170a uyarınca “beş gün içinde” icra mahkemesine -şikâyet yolu ile- bildirilebilir.

VI- Gerek İİK. mad. 168/3 ve gerekse İİK. mad. 170/a hükmü uyarınca, borçlunun icra mahkemesine şikâyetle³⁴²⁷ bulunarak “*yapılan kambiyo senetlerine ilişkin haciz yolu ile takibin iptalini*” isteyebilir. Yaptığı şikâyetle; borçlu; “**Takip konusu senedin kambiyo senedi niteliğinde bulunmadığını**”³⁴²⁸ ileri sürebilir. **Yüksek mahkeme** bu konuda; örneğin, “*Tanzim yeri bulunmayan bono,*”³⁴²⁹ “*Bononun aslı olmadan, ‘zayi belgesi’ne dayanılarak,*”³⁴³⁰ “*Tahvil’e dayanılarak,*”³⁴³¹ “*Emre yazılı ödeme vaadi niteliğindeki belgeye dayanarak*”³⁴³² kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılamayacağını belirtmiştir.

Borçlu, takip konusu senet, “kambiyo senedi” niteliğinde olmasına rağmen -takip alacaklısının gerçekte (kambiyo hukuku bakımından) “**alacaklı sıfatını**”³⁴³³ veya takip

³⁴²⁵ Bknz: 12. HD. 13.12.2011 T. 11122/28571, 6.10.2000 T. 12984/14485 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴²⁶ Bknz: 12. HD. 15.1.2007 T. 22251/146; 22251/146; 15.12.2005 T. 21366/25090; 25.11.2005 T. 15123/23162 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴²⁷ **Yüksek mahkeme**, borçlunun bu başvurusunu kimi kararlarında «*şikâyet*» (bknz: 12. HD. 2.3.2000 T. 2987/3638; 10.2.2000 T. 1201/1973; 21.12.1999 T. 16400/17003) kimi kararlarında ise «*itiraz*» (Bknz: 12. HD. 11.4.2000 T. 4400/5634; 24.2.2000 T. 2716/2975; 30.11.1999 T. 14738/15370; 17.12.1997 T. 13634/14170) olarak nitelendirmiştir...

³⁴²⁸ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:8, s:13018 vd., 13279 vd., 13404 vd.

³⁴²⁹ Bknz: 12. HD. 4.7.2006 T. 11906/14652; 14.12.2004 T. 20879/25898; 27.9.2002 T. 17652/18734 vb. (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴³⁰ Bknz: 12. HD. 27.12.1996 T. 18584/18632 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴³¹ Bknz: 12. HD. 7.4.1986 T. 10273/3990 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴³² Bknz: 12. HD. 12.3.1970 T. 2489/2558 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴³³ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:8, s:13419 vd.

borçlusunun gerçekte (kambiyo hukuku bakımından) **“borçlu sıfatını”**³⁴³⁴ taşımaması nedeniyle- **“alacaklının, bu senede dayanarak kambiyo hukukuna göre takipte bulunamayacağını”** da ileri sürebilir. **Yüksek mahkeme** bu konuda; örneğin, √ *“İmzanın ıslak imza olması gerektiğini, imza unsurunu içermeyen takip konusu bononun,”*³⁴³⁵ √ *“Bono niteliği taşımayan senedin”*³⁴³⁶, √ *“‘Bono’ veya ‘emre muharrer senet’ ibareleri bulunmayan belgenin”*³⁴³⁷, kambiyo senedi vasfını taşımadığını ve bu durumda, mahkemece İİK. mad. 170/a-2 gereğince istemin kabulü ile takibin iptaline karar verilmesi gerekeceğini belirtmiştir.

Yüksek mahkeme ayrıca,

√ *“İİK.170/a-II uyarınca; ‘alacaklının kambiyo hukuku gereğince takip hakkının bulunup bulunmadığı’nın icra mahkemesince doğrudan doğruya araştırılacağı”*³⁴³⁸

√ *“Keşidecisi tüzel kişi olmayan belge ‘bono’ sayılmayacağından, keşideci lehine verilmiş olan avalin de hüküm ifade etmeyeceğini, çünkü, aval verenin, kimin için aval vermişse, tıpkı onun gibi sorumlu olacağını”*³⁴³⁹

√ *“Aval verenin, senedi tedavüle çıkaramayacağı”*³⁴⁴⁰

√ *“Keşideci isminin karşısında sadece parmak izi bulunması halinde, bu haliyle belge kambiyo senedi niteliğini yitireceğinden, ‘aval’in senet bedelinden sorumlu tutulamayacağı” ve “takibin iptaline” re’sen karar verilmesi gerekeceğini”*³⁴⁴¹

belirtmiştir.

*

VII- Bilindiği gibi, şikâyet başlı başına icrayı durdurmaz (İİK. mad. 22). Ancak, icra mahkemesi, ‘istem üzerine’ ya da gerek görürse, ‘kendiliğinden’³⁴⁴² **‘icranın (takibin) durdurulmasına’ karar verebilir.**³⁴⁴³

Hangi durumlarda «takibin durdurulması»na karar verilmesi gerektiği hususunda İİK.nda açık bir hüküm bulunmadığından, bunun takdiri tamamen icra mahkemesine aittir. Özellikle, ileride giderilmesi güç olan zararları önlemek için, şikâyet sebebine göre, şikâyetçinin haklı çıkacağına kuvvetle tahmin edilebildiği durumlarda icra mahkemesi, istem üzerine ya da kendiliğinden «takibin durdurulmasına» karar vermelidir. Örneğin, borçlu, alacaklının «kambiyo senetlerine özgü takip yoluna (İİK. mad. 167 vd.) başvurma hakkı bulunmadığını» ileri sürerek, takibin iptalini istemekte ise, **borçlunun bu isteminin ilk bakışta haklılığı anlaşılmakta** ise, icra mahkemesi, şikâyet üzerine hemen «takibin durdurulmasına» karar verebilir.³⁴⁴⁴

³⁴³⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:8, s:13446 vd.

³⁴³⁵ Bknz: 12. HD. 19.02.2014 T. 2124/4616 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴³⁶ Bknz: 12. HD. 13.12.2011 T. 11127/28566; 15.3.2002 T. 2949/5343; 2.2.1999 T. 15184/604; 10.7.1997 T. 7828/8297 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴³⁷ Bknz: 12.HD. 01.03.2012 T. 19160/5660 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴³⁸ Bknz: 12. HD. 07.06.2011 T. 30639/11911; 27.04.2010 T. 28633/2010 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴³⁹ Bknz: 12. HD. 31.05.2007 T. 9001/11464 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁴⁰ Bknz: 12. HD. 24.4.1985 T. 14156/3898 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁴¹ Bknz: 12. HD. 01.12.2011 T. 7334/25792 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁴² BELGESAY, M. R. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1954, s: 67 - KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, 2016, s: 70 -

³⁴⁴³ PEKCANITEZ, H./SİMİL, C. İcra - İflas Hukukunda Şikayet, 2017, s: 325 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda Şikayet, 2018, s: 561 - ERCAN, İ. (İstanbul BAM Üyesi) İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2021, s: 870.

³⁴⁴⁴ UYAR, T./UYAR. A./UYAR, C. İİK. Şerhi, 2014, C: 1, s:525

Doktrinde³⁴⁴⁵ de, “...Hukuka aykırı bir işlemin şikâyete rağmen icrasına devam edilmesi birçok halde zararlı sonuçlar doğurur.... Bu nedenle kanun koyucu, şikâyeti incelemekle yetkili icra mahkemesinin, işlemin icrasının durdurulmasına karar verebileceğini düzenlemiştir... İcra mahkemesi takibin taraflarının birbirine zıt yararlarını göz önünde tutmalıdır. Genel olarak, hukuka aykırı işlemlerin icra edilmesine karşılık, işlemin iptali halinde geri alınmaması nedeniyle doğacak zararların önlenmesi amacıyla, işlemin durdurulması gerektiğini söylenebilir...” denilmiştir.

*

VIII- Kambiyo senetlerine özgü yapılan takipte, senedin kambiyo vasfına haiz olması durumunda, takip borçlusu, borçlu olmadığının tespit için *menfi tespit davası* da açabilir. Öyle ki, bu konuda her iki başvuruyu yapması da mümkündür.³⁴⁴⁶ Borçlunun her iki başvuru açısında da **“hukuki yararı”** vardır.

Yüksek mahkeme de,

√ “Aval veren kişinin ‘keşidecinin bonoda imzasının bulunmaması’na ilişkin noksanlığı ileri sürebileceğini, bu durumda, **aval şerhinin geçersiz olması nedeniyle menfi tespit davasının kabulü gerektiğini**”³⁴⁴⁷

√ “Takibe konu belge, miktar hanelerinde aykırılık bulunduğundan şekil noksanlığı nedeniyle kambiyo senedi niteliğinde olmadığına göre, **kambiyo senedi niteliğinde olmayan belge için verilen aval geçerli olmadığını, mahkemece bu yön gözetilmeden menfi tespit davasının reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu**”³⁴⁴⁸

√ “**Kambiyo senedi, keşideci imzasının bulunmaması nedeniyle batıl olduğundan, aval veren davacının de senet bedelinden sorumlu tutulamayacağını, davacının kefil sıfatı ile senet üzerinde bulunan imzasının fer’i nitelikte olduğunu, asıl borçluyu bağlayacak bir durum söz konusu değilken, davacı kefilin sorumlu kabul edilemeyeceğini ve bu nedenle menfi tespit davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini**”³⁴⁴⁹

√ “Tanzim edenin imzasının bonoda bulunması gereken zorunlu unsurlardan olduğunu, bonoda keşidecinin imzasının bulunmaması halinde keşidecinin sorumluluğundan söz edilemeyeceği gibi, bu şekil noksanlığı nedeniyle, **aval verenin taahhüdünün de geçerli olmayacağını**”³⁴⁵⁰

√ “Davacının aval olarak attığı iddia olunan imzanın sahte olması sebebiyle borçlu olmadığını tespitine ilişkin itirazın takip hukukuna ilişkin olarak kullanılan itiraz hakkını icra hukuk mahkemesinde ileri sürülmesi halinde de, **İİK mad. 72’de düzenlenen menfi tespit davasını açma hakkını kullanmak suretiyle genel yetkili mahkemeye başvurmasını engelleyen bir hüküm bulunmadığını, hukuki yarar yokluğundan söz edilemeyeceğini**”³⁴⁵¹

belirtmiştir.

*

IX- Mütalaa konusu uyumsuzlukta;

a- İstanbul .... İcra Dairesi’nin 2021/... sayılı icra dosyasında başlatılan kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile icra takibinde, takip dayanağı 15.12.2016 düzenleme ve 15.12.2018 vade tarihli, 1.250.000,00 USD bedelli bir belgedir.

Söz konusu belgede, (M. Y.) “lehtar”, (M. K.) ise “hamil” olarak yer almaktadır.

³⁴⁴⁵ PEKCANITEZ, H./SİMİL, C. age. s: 325 vd. - SALIS, L.R. Von agm. s: 140 vd – UYAR, T. **İcra Hukukunda Şikâyet ve İtiraz**, 1983, s: 154

³⁴⁴⁶ Bknz: 19. HD. 12.07.2007 T. 5296/7411 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁴⁷ Bknz: 19. HD. 08.05.2017 T. 11423/3564 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁴⁸ Bknz: 19. HD. 05.02.2018 T. 15472/398 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁴⁹ Bknz: 19. HD. 02.04.2012 T. 16449/5350 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁵⁰ Bknz: 19. HD. 15.04.2010 T. 7065/4482 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

³⁴⁵¹ Bknz: 19. HD. 12.07.2007 T. 5296/7411 (www.e-uyar.com Erişim: 08.05.2021)

İstanbul .... İcra Dairesi'nin anılan dosyasında başlatılan kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile başlatılan icra takibinde hamil (M. K.), lehtar (M. Y.) ile birlikte (K.) Ticaret Limited Şirketi'ni de borçlu olarak göstermiştir.

Oysa bilindiği gibi, **keşidecinin imzasını taşımayan bir belgeye dayalı olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip başlatılamaz.**

Takibe konu belgenin (sol alt) “ÖDEYECEK” kısmında, (K.) Kimya San. ve İnş. Tic. Ltd. Şirketi'nin kaşesi yer almakta olup, bu kaşe üzerinde herhangi bir imza bulunmamaktadır.

Takibe konu belgenin sağ alt kısmında ise, (K.) San. ve Tic. Ltd. Şirketi'nin, onun altında ise yine (K.) Kimya San. ve İnş. Tic. Ltd. Şirketi'nin (altı üstlü) kaşeleri bulunmaktadır.

Takibe konu belgenin sağ alt bölümünde (K.) San. ve Tic. Ltd. Şirketi'nin kaşesi üzerinde atılı bir imza bulunmaktadır.

Söz konusu imza, altta yer alan (K.) Kimya San. ve İnş. Tic. Ltd. Şirketi'nin kaşesine de bir miktar taşmışsa da, bu imzanın üzerinde bulunduğu şirketin temsilen atıldığı kabul edilmelidir.

Söz konusu belgede, “keşideci” olarak “(K.) Kimya San. ve İnş. Tic. Ltd. Şirketi'nin” yer aldığı, ancak onun adına atılan bir imzanın bulunmadığı, *diğer şirket olan (K.) San. ve Tic. Ltd. Şirketi'nin ise avalist olduğu* ve onun adına imza atıldığı görüldüğünden, **söz konusu belgenin, “bono” vafında kabul edilemeyeceği** açıktır.

Yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz³⁴⁵² -ve yüksek mahkemenin de kabul ettiği- gibi, ‘keşideci imzası’nın kambiyo takibine konu edilen bononun zorunlu unsurlarındandır.

Keşidecinin imzasının bulunmaması halinde, keşideci için aval veren de senet bedelinden dolayı sorumlu tutulamaz.

Senedin ön yüzünde bulunan tek imza, keşideci şirketi temsilen değil, avalisti temsilen atıldığından, bu hali ile takip dayanağı senet, ‘kambiyo senedi’ vafında değildir.

Bu durumda, icra mahkemesince “İİK. mad. 170/a uyarınca icra takibinin iptaline” karar verilmesi gerektiği açıktır.

Esasen icra müdürü de, alacaklının “kambiyo senetlerine ilişkin özel takip usulü”ne göre takibe koymak istediği bu belgeyi inceleyerek, zorunlu şekil koşulları eksil olduğundan, “takip talebi”ni reddetmeliydi.

b- Takibe konu bonoda iki keşidecinin yer aldığı kabul edilse de, **her biri şirket için ayrı ayrı imza arandığından ve tek imza ile iki farklı tüzel kişi adına imza atılmayacağından**, bu durumda da, -keşideci imzasının takibe konu belgede eksik olması nedeniyle- icra takibinin iptaline karar verilmesi gerektiği tartışmasızdır.

c- Takibe konu bonoda keşidecinin “(K.) San. ve Tic. Ltd. Şirketi” olduğu kabul edilirse bu durumda da *icra takibinin iptaline* karar verilmesi gerekir. Çünkü icra takibi, (K.) San. ve Tic. Ltd. Şirketi aleyhine değil, (K.) Ticaret Limited Şirketi aleyhine başlatılmıştır. Ortada **hakkında icra takibine geçilen şirket adına atılmış bir imza olmadığına göre**, söz konusu şirketin ‘borçlu’ olarak gösterilmesi de kabul edilemez.

d- Keşidecinin imza eksikliği, bononun batıl olması sonucunu doğuracağı Türk Ticaret Kanunu’nda açıkça düzenlendiğinden ve söz konusu eksiklik kolayca fark edilen bir eksiklik olduğundan, icra mahkemesince (talep üzerine veya re’sen) “**takibin durdurulmasına**” karar verilmesi isabetli olur (İİK. mad. 22).

³⁴⁵² Bknz: Yuk. Dipnot 23-28

Yukarıda³⁴⁵³ belirttiğimiz gibi, şikâyet tek başına icrayı durdurmayaacağından ve 9.338.410,29 TL. alacağın tahsili için başlatılan bu icra takibinin devamı ilerde giderilmesi güç olan zararlar oluşturacağından, üstelik borçlunun bu isteminin ilk bakışta haklılığı (takibe dayanak belgenin incelenmesi ile) anlaşıldığından, **takibin durdurulması** gerekir.

e- Hemen belirtelim ki, menfi tespit davasında da, davacı-borçlunun talebi aynı gerekçelerle kabul görmelidir. Gerçekten **yüksek mahkemenin**³⁴⁵⁴ de isabetli olarak belirttiği gibi, *keşidecinin bonoda imzasının bulunmaması durumunda*, aval veren kişi, bonodaki bu zorunlu unsur eksikliğini ileri sürebilir ve bu durumda *‘aval şerhinin de geçersiz olması nedeniyle’* **menfi tespit davasının kabulü** gerekir.

f- Hakkında kambiyo senetlerine özgü icra takibi başlatılan **(K.) Ticaret Limited Şirketi’ni** (keşideci veya avalist sıfatıyla) borçlu konumuna sokan bir imza, takibe konu belgede yer almadığından, borçlunun gerek *menfi tespit davası* açmakta gerekse *icra mahkemesine yaptığı başvuruda* haklı olduğu kabul edilmelidir.

Sonuç: Buraya kadar -gerek **doktrindeki** bu konudaki görüşlere ve gerekse **Yargıtay’ımızın içtihatlarına** atıf yaparak- ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi;

- *İcra takibine konu belgenin (kambiyo senedi) bono niteliğini taşımadığı anlaşıldığından*, (K.) Ticaret Limited Şirketi aleyhine kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipte bulunamayacağı,
- Takip konusu belgede (K.) Ticaret Limited Şirketi’ne ait imza bulunmadığından takip konusu borçtan ve belgeden sorumlu tutulamayacağı,
- İcra mahkemesince *re’sen* takibin İİK. mad. 170/a gereğince iptaline karar verilmesi gerektiği,
- Esasen söz konusu *belge kambiyo senedi niteliğinde olmadığından*, icra dairesinin icra takip talebini kabul etmesinin de hatalı olduğu,
- İcra mahkemesince *‘icra takibinin durdurulmasına’* karar verilmesinin isabetli olacağı,
- Menfi tespit davasında, *‘söz konusu belgenin kambiyo senedi niteliği taşımadığı’* öncelikle tespit edilerek, borçlunun lehine hüküm kurulması gerektiği

sonuçlarına vardığımızı, takdiri muhterem mahkemelere ait olmak ve borçlu vekili Av. ... tarafından ilgili mahkemelere sunulmak üzere hazırlamış olduğumuz *“uzman görüşümüzü”* (HMK. m. 293) saygıyla sunarız...10.05.2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv)

³⁴⁵³ Bknz: Yuk. Dipnot 56 civarı

³⁴⁵⁴ Bknz: Yuk. Dipnot 61-65

40) “Mersin .... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2020/... Esas sayılı dosyasına konu olan ‘tasarrufun iptali davası’ndaki davacının taleplerinin (ileri sürdüğü iptal sebeplerinin “İİK.m. 277-284; TBK. m. 19”) yerinde olup olmadığı”

Hakkında «haciz» (İİK. m. 78 vd.) işlemine girişilen (iflâsta; «iflâs kararı verilen» (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

I- «Malları üzerine haciz konulması»ndan (veya haklarında iflâs kararı verilmesi»nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan «mal kaçırmak» (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım «hileli» işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak, malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötü niyetli borçluların «alacaklılarından mallarını kaçırmak kasdı ile» yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara «tasarrufun iptali davası» denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.³⁴⁵⁵

«Tasarrufun iptali davası»nı «bir borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davasıdır» ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.³⁴⁵⁶

II- Bu davanın amacı* ; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; «malları üzerine haciz konulmadan» veya «hakkında iflâs kararı veril-

³⁴⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, C./UYAR, A. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 6. Baskı, 2019, s:3 vd.

³⁴⁵⁶ Benzer tanımlar için bkz: KURU, B. «Bir borçlunun, mallarının haczinden veya iflâs etmeden önce, alacaklılarından mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli (hileli) tasarrufların iptal ettirilebilmesi için alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki, buna iptal davası denir (m. 277-284)» (El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1397; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 663) - MUŞUL, T. «İİK. m. 97/sondan 2. fıkradaki ve iflâstaki haller (İİK. m. 277/b.2, m.245 ve 255/3) hariç olmak üzere, kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere istinatla, kabili iptal olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlemin, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış olacağı ve ferileri nisbetinde iptal edilmesini talep ederek, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye ve basit yargılamaya usulüne tâbi olan, şahsi nitelikte bir davadır» (Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s: 17) - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. «İcra ve İflâs takibinden önce veya takip sırasında, borçlunun alacaklının haklarını ihlâl edecek şekilde yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için başvurulana yola tasarrufun iptali davası denir» (İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 2020, s: 715) - EROĞLU, O. «Kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak kasdıyla yaptığı tasarruflarını, alacağı ile sınırlı olmak kaydıyla, icra takip sahasına sokmasını sağlayan, beş yıllık hak düşürücü süreye tâbi, kişisel nitelikte bir eda davasıdır» (Tasarrufun İptali Davası, 2. Baskı, 2020, s: 24) - BERKİN, N.M. «Borçlunun alacaklılarına zarar veren bazı tasarruflarını -davacı alacaklı bakımından, onun alacağı ölçüsünde- hükümsüz hale getirmeye yarayan bir dava» (İflâs Hukuku, 4. Baskı, 1972, s: 489)

* UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2017, s: 44 vd.; 359 vd.; s: 1570 vd. - UYAR, T. Tasarrufun İptal Davaları-nın Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86)

meden» önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışıni isteyerek- sağlamaktır.³⁴⁵⁷

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında «*tasarrufun iptali davasının amacı*» hakkında;

√ «*İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»³⁴⁵⁸

√ «*Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasına ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»³⁴⁵⁹

√ «*Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»³⁴⁶⁰

√ «*Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»³⁴⁶¹

√ «*İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz ya da iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların 'geçersizlik' ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu*»³⁴⁶²

³⁴⁵⁷ MUŞUL, T. age. s: 23 - EROĞLU, O. age. s: 30 - (A.), R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 556 - KURU, B. El Kitabı, s: 1397 - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age. s: 726 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s: 857 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 5 - ÇETİN, H.E. Tasarrufun İptali, 2016, s: 17 - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s:40 - ÇAM, Ü.M. Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları, 2. Bası, 2017, s:58 - COŞKUN, M. İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2019, s:887 - ÇETİNEL, T. Alacaklılara Zarar Verme Kasıtıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları, 2020, s: 29

³⁴⁵⁸ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

³⁴⁵⁹ Bknz: 17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870 (www.e-uyar.com)

³⁴⁶⁰ Bknz: 17. HD. 05.11.2018 T. 6517/10079 (www.e-uyar.com)

³⁴⁶¹ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049 (www.e-uyar.com)

³⁴⁶² Bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 8503/8819 (www.e-uyar.com)

III- Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davasının *hukuki niteliği**; «*dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava*»dır.³⁴⁶³ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu mal, alıcı (veya devir alan)ın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip satırma ve satış bedelinden alacağını (*kişisel hakkını*) alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümlerle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... «Davanın kabulüne» karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten «davanın kabulüne» karar veren mahkeme «...*dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen -eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına*» şeklinde karar verir...

* **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776-780) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 44 vd.; 359 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarının Hukuki Niteliği ve Amacı (Manisa Bar. D. Temmuz/2008, s: 79-86) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırmaya Yönelik İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sonucu ve Bu Amaçla Yapılan Muvazaalı İşlemler Hakkında Yargıtay Uygulamasından Örnekler (Yargıtay Der. Temmuz/1999, s: 217-241) (Tür. Not. Bir. Der. 1999/102, s: 1 vd.) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırma Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Der. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

³⁴⁶³ **UMAR, B.** age. s: 19 – **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 664 – **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, 1997, C: 4, s: 3409 – **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 – **BERKİN, N.M.** İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Bası, 2009, s: 300 – **ÖNEN, T.** agm. s: 39 – **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd. – **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, 1966, s: 223 – **EROĞLU, O.** age. s: 33 vd. – **ESENER, T.** Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 – **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486) – **(A.), R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E.** age. s: 557 – **YILMAZ, E.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252 – **UYAR, T.** «Muvazaa» Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) – **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 716 vd. – **(A.), A.S.** Tasarrufun İptali Davasından Sonra Açılan Menfi Tesbit Davasında Bekletici Mesele Yapma Sorunu (Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C: 1, s: 254) – **ALBAYRAK, H.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları (AÜHF D. 2015, S: 4, s: 933 – **KORKUSUZ, R.** İcra ve İflâs Hukuku Uygulaması, s: 312 – **ALBAYRAK, H./AĞAR, S.** Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması (Tür. Bar. Bir. Der. Mayıs-Haziran/2016, s: 435) – **KOVAN, H.** 100 Soruda Muris Muvazaası Nedeni ile Tapu İptal ve Tescil Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s: 278 – **ÇETİN, H.E.** age. s: 18 – **ESENER, T.** age. s: 105 – **ÖZSUNAY, E.** age. s: 233 – **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Yasa D. 1989/8, s: 1039 – Adalet D. 1989/6, s: 9) – **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2013, C: 2, s: 1744 – **AKŞENER, S.H.** Tasarrufun İptali Davaları, 2. Bası, 2007, s: 27 – **AKKAYA, T.** «Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu (Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2006/3, s: 672) – **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 17 – **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 2015, s: 499 – **GÜNEREN, A.** İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptal Davaları, 2004, s: 1015 – **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptal Davaları, 2012, s: 49 – **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age. s: 858, 878 – **YILDIRIM, M.K./YILDIRIM, N.D.** İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, 2016, s: 565 – **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptali Davaları, s: 18 vd. – **KAZANCI, İ.T.** Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 76 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4309 – **AKYAZAN, S.** Takip Hukukunda İptal Davası (Ad. D. Mart-Nisan/1963, S: 3-4, s: 237) – **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflâs Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s: 56) – **KARAMERCAN, F.** Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı, s:158 – **YILMAZ, E.** age. s: 1203 – **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age., s: 7 – **ÇETİNEL, T.** age. s: 9 – **KURU, B./AYDIN, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku «Ders Kitabı», 2020, s: 489

Yüksek mahkeme, iptal davalarının bu niteliğini, çeşitli içtihatlarında;

√ «*Tasarrufun iptali istemine ilişkin davada, ‘dava konusu taşınmazındavalılar arasındaki satış işlemine ilişkin tasarrufun iptali ile davacı alacaklıya icra dosyasındaki alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak haciz ve satış yetkisi verilmesine’ karar verilmesi gerektiğini, ‘taşınmazın önceki maliklere döndürülmesine’ şeklinde karar verilmesinin hatalı olduğunu- Alacağını temlik eden davacının, “davacı” sıfatının da ortadan kalkacağı ve onun lehine karar verilemeyeceğini*»³⁴⁶⁴

√ «*İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını*»³⁴⁶⁵

√ «*İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte, yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını*»³⁴⁶⁶

√ «*İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını*»³⁴⁶⁷

√ «*Tasarrufun iptali, davaları mutlak ticari dava niteliğinde olmayıp, şahsi nitelikte ve borçlunun tasarruflarına yönelik bulunduğundan, asliye hukuk mahkemelerinin görevine girdiğini*»³⁴⁶⁸

IV- Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken «dava şartları» (*)³⁴⁶⁹;

a) Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması (kanımızca; İsviçre’de olduğu gibi bizde de bu husus İİK.’da -örneğin; İİK. mad. 277’de ayrıca öngörülmemiş olduğu için, bu hususun **doktrinde** bazı hukukçularca ve **uygulamada Yargıtay’ca** «*dava şartı*» olarak kabul edilmesi isabetli değildir...) Bu konu, ileride; AÇIKLAMA:IX’da “s:12 vd.” ayrıntılı olarak incelenecektir...)

b) Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması (Bu konu, ileride; AÇIKLAMA: XII “s: 23 vd.” da ayrıntılı olarak incelenecektir...)

c) Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması (Bu konu, ileride; AÇIKLAMA:VIII’de “s:10 vd.” ayrıntılı olarak incelenecektir...)

ç) Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır. (Bu konu, ileride; AÇIKLAMA:VII’de “s:8 vd.” ayrıntılı olarak incelenecektir...)

V- Dava dilekçesinde, dava konusu iptale tabi tasarrufun ne olduğu belirtilir. Ancak, bu tasarrufun İİK. mad. 278, 279 ve 280’den hangisinin kapsamına girdiği ve hangi hukukî sebeple iptal edileceğini saptamak hakim görevi olduğundan (HMK. mad. 33), dava dilekçesinde belirtilen *hukukî sebeple* hakim bağlı olmadığından, davacının «*dava konusu tasarrufun iptal nedenini*» yanlış belirtmiş olması ya da hiç belirtmemiş olması önem taşımaz.^{(**) 3470}

³⁴⁶⁴ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2397/10196 (www.e-uyar.com)

³⁴⁶⁵ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

³⁴⁶⁶ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

³⁴⁶⁷ Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614 (www.e-uyar.com)

³⁴⁶⁸ Bknz: 17. HD. 09.04.2018 T. 8983/3951 (www.e-uyar.com)

³⁴⁶⁹ **EROĞLU, O.** age. s:59 vd. – **MUŞUL, T.** age. s:439 vd. – **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit.....Tasarrufun İptali Davaları, 2019, 5. Baskı, s:928 vd.

* **SARISÖZEN, İ.** İcra ve İflas Hukukuna Göre İptal Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/1, s:50-28) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının “Usul”den ve “Esas”dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Bar. Dergisi’nde yayımlanacak) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında Yargılama Usulü (Legal Huk. Der. Eylül/2008, s:3003-3020)

** **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:51-86; s:877-010 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:139 vd.; s:767-772; s:1534-1536 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S:177, s:4449-4513)

³⁴⁷⁰ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3546 - **KURU, B.** El Kitabı, s:1398; 1414 – **KURU, B.** İstinaf, s:665 - **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kastı ile Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Baskı, 2019,

Yüksek mahkeme, bu hususta (yani; «tasarrufun iptali» istemini içeren «dava dilekçeleri» ve «HMK. mad. 33» ile ilgili olarak);

∨ «Davacı tarafından İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini»³⁴⁷¹

∨ «Tasarrufun iptali davasında davacı tarafından İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini»³⁴⁷²

∨ «Davacı tarafından İİK'nun 278, 279 ve 280. maddelerinden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini»³⁴⁷³

∨ «Davacı tarafından İİK'nin 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi mahkeme bununla bağlı olmayıp diğer maddelerden birine göre ipal kararı verebileceğini»³⁴⁷⁴

∨ «Dava tarafından İİK'nun 278, 279 ve 280. maddelerinden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, mahkemece diğer maddelerden birine göre iptal kararı verilebileceğini»³⁴⁷⁵

∨ «Kanunun, hangi tasarrufların iptale tabi olduğu hususunun tayinini hakim in takdirine bıraktığını, bu nedenle, davacı tarafından İİK'nun 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, başka maddelere göre iptal kararı verebileceğini»³⁴⁷⁶

∨ «Hakimin, Türk hukukunu re'sen uygulamak zorunda olduğunu (HMK. 33), bu nedenle tarafların hukuki nitelendirmesiyle bağlı olmadığını»³⁴⁷⁷

belirtmiştir.

VI- Açılmış olan tasarrufun iptali davasında mahkemece ö n c e «dava önkoşulu» olan kesin (İİK. mad. 143, 105/I) ya da geçici aciz belgesinin (İİK. mad. 105/II) bulunup bulunmadığı ya da aciz belgesi ibrazına gerek bırakmayan BK. mad. 19'a dayalı ('muvazaa' nedenine) bir tasarrufun iptali davasının söz konusu olup olmadığı araştırılır.³⁴⁷⁸ Ondan sonra iptal koşullarının (İİK. mad. 278, 279, 280) bulunup bulunmadığı irdelenir. İptal davasının, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen değere ilişkin olması halinde, n a k- d e n t a z m i n e (İİK. mad. 283/II) karar verilir.

Hakim bu davada delilleri serbestçe takdir eder (İİK. mad. 281/I).

Yüksek mahkeme; bütün bu hususlar (yani delillerin serbestçe takdiri, ticari defterler üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması vb. konular) hakkında;

∨ «Tarafların, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandıkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorunda oldukları ve taraflardan biri tacir olmasa dahi, tacir olan diğer tarafın ticari defterlerindeki kayıtları kabul edeceği ancak, karşı taraf defterlerini ibrazdan kaçınırsa, ibraz talep eden taraf iddiasını ispat etmiş sayılacağını»³⁴⁷⁹

s:12 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4508 – EROĞLU, O. age., s:125, 140 – MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 450

³⁴⁷¹ Bknz: 17. HD. 09.06.2020 T. 2699/3269 (www.e-uyar.com)

³⁴⁷² Bknz: 17. HD. 09.06.2020 T. 708/3260 (www.e-uyar.com)

³⁴⁷³ Bknz: 17. HD. 15.01.2019 T. 5727/104 (www.e-uyar.com)

³⁴⁷⁴ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 4073/2449 (www.e-uyar.com)

³⁴⁷⁵ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

³⁴⁷⁶ Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 2379/8613 (www.e-uyar.com)

³⁴⁷⁷ Bknz: 17. HD. 17.07.2018 T. 12561/7254 (www.e-uyar.com)

³⁴⁷⁸ Bknz: 7. HD. 19.02.2013 T. 4941/1956 (www.e-uyar.com)

³⁴⁷⁹ Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 4548/11640 (www.e-uyar.com)

√ «Mahkemece davalı borçlu şirket ile fatura düzenlediği dava dışı şirketin ticari defter ve kayıtları üzerinde bilirkişi vasıtası ile inceleme yapılarak aralarındaki ticari ilişkinin ne zaman başladığı, tasarruf tarihi itibarıyla borçlu davalı şirketin dava dışı şirkete faturaya konu olacak bir borcu olup olmadığının belirlenmesi, temlik edilen alacağın varlığı e doğum tarihi araştırılarak, ondan sonra toplanan ve toplanacak olan tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»³⁴⁸⁰

√ «İİK'nun 281/1. maddesi iptal davalarının basit yargılama usulü ile görülüp hükme bağlanacağını ve bu davalara ilişkin itilafların hal ve şartlar gözönünde tutularak serbestçe takdir ve halledileceğini, 2 fıkra ise hakimin iptale tabi tasarrufun konusunu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebileceğini, teminatın lüzum ve miktarının mahkemece takdir ve tayin olunacağını, ancak davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğini hüküm altına almıştır...»³⁴⁸¹

√ «Dava İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir. Aynı yasanın 281/1. maddesi iptal davalarının basit yargılama usulü ile görülüp hükme bağlanacağını ve bu davalara ilişkin itilafların hal ve şartlar göz önünde tutularak serbestçe takdir ve halledileceğini, 2 fıkra ise, hakimin iptale tabi tasarrufun konusunu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebileceğini, teminatın lüzum ve miktarının mahkemece takdir ve tayin olunacağını, ancak davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğini hüküm altına almıştır...»³⁴⁸²

√ «Dava İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir. İİK'nun 281. maddesi ‘Mahkeme, iptal davalarını basit yargılama usulü ile görülüp hükme bağlar ve bu davalara mütaallik itilafları hal ve şartları gözönünde tutularak serbestçe takdir ve halleder. Hakim, iptale tabi tasarrufların konusunu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı Mahkemece takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılan mallar yerine kaim olan kıymete taalluk etmesi halinde teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemez’ hükümünü içermektedir.»³⁴⁸³

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

Hakimin, iptal davasına ilişkin uyumsuzlukları «hal ve koşulları gözönünde tutarak serbestçe takdir ve halledeceğini» belirten mad. 281/I hükmü ile neyin ifade edilmek istendiği **doktrinde**³⁴⁸⁴ tartışmalıdır. **Bir görüşe göre**,³⁴⁸⁵ «bu ifadenin hiçbir anlamı yoktur. Bu davalarda hakim, genel usul hükümlerini gözönünde tutar», **ikinci bir görüşe göre**,³⁴⁸⁶ «bu hüküm, hakimin iptal davalarına ilişkin kanun hükümleriyle sıkı sıkıya

³⁴⁸⁰ Bknz: 17. HD. 07.11.2019 T. 3110/10335 (www.e-uyar.com)

³⁴⁸¹ Bknz: 17. HD. 26.09.2017 T. 2885/8155 (www.e-uyar.com)

³⁴⁸² Bknz: 17. HD. 07.02.2017 T. 24014/1098; (www.e-uyar.com)

³⁴⁸³ Bknz: 17. HD. 1.06.2015 T. 4180/8631; 01.11.2016 T. 10070/9665 (www.e-uyar.com)

Aynı doğrultuda:

17. HD. 24.06.2014 T. 11496/9857; 17.04.2014 T. 4562/5955; 25.03.2014 T. 2077/4299; 12.12.2013 T. 18984/17574; 04.11.2013 T. 10653/14973 (www.e-uyar.com)

³⁴⁸⁴ **YILDIRIM, M.K.** İptal Davaları, s:165 vd. – **BAYKAL, E.U.** İptal Davasında Yargılama Usulü (Yasa Huk. D. Mayıs/1999 s:74 vd.

³⁴⁸⁵ **UMAR, B.** İptal Davası, 1963, s:96

³⁴⁸⁶ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C:4, s:3550 – **KURU, B.** El Kitabı, s:1220 – **BAYKAL, E.U.** agm. s:575

bağlı kalmaması için öngörülmüştür.» **Üçüncü görüşe göre**³⁴⁸⁷ ise; «bu hüküm iptal sebeplerinin ispatında karşılaşılan güçlük nedeniyle, delil serbestisi getirmektedir.» **Kanımızca**, üçüncü görüşün kabulü daha yerinde olacaktır.

Bu davalarda, hakim tanık dahil her türlü delile dayanarak karar verebilir.³⁴⁸⁸ Senetle ispata ilişkin hükümler (HMK. mad. 200;201) bu davalarda uygulanmaz... Çünkü, davalı-üçüncü kişi, davacı-alacaklı ile borçlu arasındaki ilişkide ‘*üçüncü kişi*’ konumundadır.

VII- İptal davasının k i m l e r i n a ç a b i l e c e ğ i*, yani; bu davada kimlerin «*davacı sıfatı*»nı taşıyabileceği- **İİK. mad. 277****’de sayılarak (tahdidi olarak) belirtilmiştir. Burada öngörülmeyen kişilerin dava açma hakkı yoktur.

a) Haciz yolu ile takiplerde, iptal davasını,**

I-aa) Kesin (kat’i) aciz belgesi (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir.^{3489 3490}

bb) Geçici aciz belgesi (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir.^{3491 3492 3493}

³⁴⁸⁷ ANSAY, S.Ş. Hukuk, İcra ve İflas Usulleri, s:330 – BELGESAY, M.R. İcra ve İflas Hukuku (Sentetik Bölüm), 2. Cilt, s:169 – GÜRDOĞAN, B. , age., s:243 vd. – SARISÖZEN, İ. İptal Davasında Yetki ve Görev (ABD. 1977/3 s:454) – EROĞLU, O. age. s:123

³⁴⁸⁸ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7206/4179 (www.e-uyar.com)

* **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:51-86 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:2-7; s:47-52; s:262-266; s:710-715; s:744-749; s:1076-1079; s:1249-1251; s:1387-1394; s:1521-1530 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasını Açma Hakkı, Kötüye Kullanılabilir mi? Tasarrufun İptali Davasını Açma Hakkının Kötüye Kullanılması Olmasının Yaptırımı Nedir? (legl Huk. der. Ekim/2015, S: 154, s: 195-215) – **UYAR, T.** Muvazaa (TBK 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz2014, s:175-187) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, s:4729-4801) – **UYAR, T.** İİK.’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448) – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin» (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? (İİK. 280; TBK. 19) (ABD. 2015/1, s:369-397)

** **İptal davası ve davacılar**

MADDE 277- «İptal davasından maksat 278, 279 ve 280. maddelerde yazılı tasarrufların butlanına hükmettirmektir. Bu davayı aşağıdaki şahıslar açabilirler.

1- Elinde muvakkat yahut kat’i aciz vesikası bulunan her alacaklı,

2- İflâs idaresi yahut 245. madde ve 255. maddenin 3. fıkrasında yazılı hallerde alacaklıların kendileri.»

*** **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 877-919 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:2-7; s:47-52; s:262-266; s:710-715; s:744-749; s:1076-1079; s:1249-1251; 1387-1394; s:1521-1530 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri», «İptale Tabi Tasarrufların Kapsamı» ve «Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması» Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (Dr. Ceren Damar Armağanı’nda yayımlanacak) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Ber. Bar. Der. 2018, S:135, s:517-575) – **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175-187) – **UYAR, T.** İİK.’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

³⁴⁸⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 2082 vd.; 2682 vd.

³⁴⁹⁰ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; 04.10.2018 T. 5240/8614; 13.03.2018 T. 12606/2252; 17.01.2018 T. 18904/170 vb. (www.e-uyar.com)

³⁴⁹¹ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:920-969

³⁴⁹² Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** age. C: 2, s: 2084 vd.

³⁴⁹³ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 20.06.2019 T. 6162/7019; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; HGK. 30.04.2019 T. 17-1791/498; 17. HD. 19.04.2016

(Yukarıdaki i k i d u r u m d a; borçlu hakkında alacaklı tarafından yapılmış birden fazla icra takibi varsa, alacaklı her icra takibi için ayrı ayrı aciz belgesi alarak iptal davası açabilir. Ayrıca, alacaklı bir icra takibinde aldığı aciz belgesine dayanarak, hakkında aciz belgesi almadığı icra takibine konu ettiği alacağı için iptal davası açamaz. Keza alacaklı, başka bir alacaklının almış olduğu aciz belgesine dayanarak, kendisi ayrıca aciz belgesi almadan, kendi alacağı hakkında iptal davası açamaz...) ³⁴⁹⁴

cc) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII’ye göre açılan ³⁴⁹⁵ «istihkak davası»nda, alacaklı; *aciz belgesi sunmadan* ³⁴⁹⁶ «karşılık dava» olarak da iptal davası açabilir. ³⁴⁹⁷

Hemen belirtelim ki; **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** ³⁴⁹⁸ -daha önce, bu konuda verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi** ve **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi** ³⁴⁹⁹ ve **Hukuk Genel Kurulu** ³⁵⁰⁰ gibi- «dava açarken veya daha sonra yargılama/temyiz aşamasında» aciz vesikası ibraz edilmemesi halinde, «davanın görüleme-yeceğini» kabul etmiştir.

‘Muvazaa nedenine dayalı’ tasarrufun iptali davaları hakkında yerel mahkemelerce bu konuda verilen kararları temyizen incelemekte bulunan **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** «*muvaazaa nedenine dayalı iptal davaları*»nın, «*aciz vesikası ibraz edilmesine gerek kalmadan görülebileceği*»ni kabul etmektedir. ³⁵⁰¹

Bugün ‘muvaazaa nedenine dayalı’ tasarrufun iptali davaları hariç diğer tüm tasarrufun iptali davalarında «tasarrufun iptali davalarına ilişkin olarak yerel mahkemelerce verilen kararları incelemekte olan **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** aciz belgesi aramaktadır. ³⁵⁰²

T. 603/5011; 10.04.2019 T. 4728/4472; 09.04.2019 T. 11037/4355; 04.03.2019 T. 11171/2346; 12.02.2019 T. 56/1292; 11.02.2019 T. 49/1269; 25.12.2018 T. 16643/12698; 05.12.2018 T. 7206/11758; 19.11.2018 T. 946/10870 vd. 17.09.2018 T. 507/7829 (www.e-uyar.com)

³⁴⁹⁴ KURU, B. El Kitabı, s:1416 vd.

³⁴⁹⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:5, s:8190 - UYAR, T. İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 3. Baskı, 1994, s: 770 - KAZANCI, İ.T. age., s: 187 vd. – EROĞLU, O. age., 56 vd. – MUŞUL, T. İptal Davaları, s:535 vd.

³⁴⁹⁶ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:12, 2009, s: 19670 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 2, s: 4360 – EROĞLU, O. age. s:104 – MUŞUL, T. age. s:535 – KURU, B. El Kitabı, s:1415 – ÜSTÜNDAĞ, S. age., s:214

³⁴⁹⁷ Bknz: 17. HD. 14.05.2018 T. 17250/4976; 8. HD. 16.01.2018 T. 12662/531; 17. HD. 22.05.2014 T. 16230/804; 28.06.2011 T. 1718/6117; 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403; 27.10.1987 T. 2251/3709 (www.e-uyar.com)

³⁴⁹⁸ Bknz: 17. HD. 08.05.2019 T. 6144/5718; 23.06.2016 T. 18039/7665; 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307; 14.03.2013 T. 5569/3301; 26.06.2012 T. 1921/8024; 19.01.2012 T. 1829/269; 18.04.2012 T. 12788/4874; 25.03.2013 T. 5561/4060; 04.04.2011 T. 7124/3028; 27.01.2011 T. 5310/430; 20.01.2011 T. 7202/215; 30.09.2010 T. 3414/7574; 01.07.2010 T. 5069/6229 vb. (www.e-uyar.com)

³⁴⁹⁹ Bknz: 15. HD. 15.01.2003 T. 6346/153; 20.02.2002 T. 642/862; 22.09.2004 T. 3920/4487; 03.11.2004 T. 1725/5593; 04.11.2004 T. 1832/5619; 19.02.2003 T. 6107/5900 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵⁰⁰ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 14.04.2004 T. 15-182/220 (www.e-uyar.com)

³⁵⁰¹ Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 08.03.2011 T. 407/2480; 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵⁰² Bknz: 17. HD. 24.12.2018 T. 7645/12628; 19.12.2018 T. 17704/12442; 20.06.2017 T. 6509/7003; 20.06.2017 T. 11791/7010; 10.05.2017 T. 22775/5329; 17.04.2017 T. 3673/4077; 20.03.2017 T. 2064/2896; 06.02.2017 T. 23129/1053; 22.11.2016 T. 20871/16761; 24.05.2016 T. 11539/6283; 24.05.2016 T. 2682/6341; 14.03.2016 T. 3265/3119; 23.02.2016 T. 11349/2104; 22.10.2015 T. 11421/11025; 11.06.2015 T. 5605/8012; 17.3.2015 T. 2203/4344; 04.11.2014 T. 11472/15070; 04.11.2014 T. 8340/15066; 27.10.2014 T. 10682/14362; 10.06.2014 T. 3653/9318; 09.04.2013 T. 7539/5112; 28.03.2013 T. 6151/4361; 04.03.2013 T. 5918/2619; 02.04.2013 T. 7306/4613; 27.11.2008 T. 11563/13096 vb. (www.e-uyar.com)

«*Kesin (kat'i) aciz belgesi*», haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad. 143/I).³⁵⁰³ Ayrıca «*borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz tutanağı*» (İİK. mad. 105/I) «**kesin aciz belgesi hükmünde**» olduğu gibi,³⁵⁰⁴ «*borçlunun bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı*» (İİK. mad. 105/II) da «**geçici aciz belgesi**» yerine geçer.³⁵⁰⁵

• Bilindiği gibi; «*mahkemenin davanın esasını hakkında yargılama yapabilmesi (dava-yı esastan inceleyebilmesi) için, varlığı veya yokluğu gerekli olan haklara*» d a v a ş a r t ı denir (HMK. mad. 114/2)³⁵⁰⁶ Mahkeme «*dava şartının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırabileceği*» gibi, taraflar da «*dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler*» (HMK. mad. 115).

A c i z b e l g e s i , tasarrufun iptali davası için 'özel bir dava şartı'dır.^{3507 3508}

VIII- Davacının, iptal davası açabilmek (ya da açtığı davanın görülmesini sağlayabilmek) için -kural olarak-³⁵⁰⁹ *aciz belgesi* alıp, mahkemeye vermek zorunda olması,³⁵¹⁰ borçlu hakkında iptal davası açılmadan *ö n c e veya iptal davasından s o n r a (dava sırasında)*-³⁵¹¹ alacaklı tarafından icra takibi yapılmış olmasını zorunlu kılmaktadır. Gerçekten, «*aciz belgesi*» -ya da «*aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağı*» -icra takibi sırasında ya da icra takibi sonunda verildiğinden, borçlusunu hakkında icra takibinde bulunmamış olan alacaklıya, «*aciz belgesi*» verilmesi düşündürülemez.

Nitekim, yüksek mahkeme;

√ «*Tasarrufun iptali davasında varlığı zorunlu olan icra takibini dava tarihinden önce yapılmış olması gerekmeyeceği, icra takibinin dava tarihinden sonra yapılmış olmasına bir önemi bulunmadığı, önemli olanın yargılama aşamasında borçlu hakkında icra takibinin var olması gerektiğini*»³⁵¹²

√ «*Borçlu hakkında düzenlenmiş kat'i veya geçici aciz belgesinin bulunması zorunlu bulunan icra takibinin, dava tarihinden önce yapılmış olmasının tasarrufun iptali davaları yönünden bir zorunluluk olmadığı, icra takibinin dava tarihinden sonra da açılabilceğini*»³⁵¹³

belirtmiştir.

³⁵⁰³ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:8, 2008, 3. Baskı, s:11853 vd. - **ÖZTEK, S.** Aciz Vesikası (İİK. m. 143; m. 251), s:48 vd. - **DELİDUMAN, S.** Aciz Belgesi, s:28 vd.

³⁵⁰⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T.** İİK. Şerhi, C:6, 2. Baskı, 2006, s:9138 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 2082 vd.

³⁵⁰⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T.** ag. şerh, C:6, s: 9139 vd. - **ÖZTEK, S.** age. s:22 vd. - **DELİDUMAN, S.** age. s:8 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, s: 2084 vd.

³⁵⁰⁶ **KURU, B.** Usul El Kitabı, 2020, s:377

³⁵⁰⁷ **KURU, B.** El Kitabı, s:1418 – (A.), **R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** age. s:537 – **MUŞUL, T.** İptal Davası, s:180 **EROĞLU, O.** age. s:86 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** age., s:214, dipn. 238 – **KURU, B.** İstinaf, s:672 – **YILMAZ, E.** age., s:1208

³⁵⁰⁸ Bknz: 17. HD. 08.04.2019 T. 16227/4264; 03.04.2019 T. 13056/4022; 01.04.2019 T. 15030/3914; 25.02.2019 T. 5604/1933; 26.12.2017 T. 1581/12138 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵⁰⁹ TBK. mad. 19'a dayalı tasarrufun iptali davaları hariç (Bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR/C.** İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, C:2, s:2970 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C: 3, s: 4361

³⁵¹⁰ Bknz: 17. HD. 23.06.2016 T. 18039/7665; 24.05.2016 T. 10742/6335; 30.03.2015 T. 2487/5063; 18.04.2012 T. 12788/4874 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵¹¹ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199; 19.02.2013 T. 4326/1955; 26.11.2012 T. 6703/13012; 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵¹² Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199 (www.e-uyar.com)

³⁵¹³ Bknz: 17. HD. 19.02.2013 T. 4326/1955 (www.e-uyar.com)

Bu nedenle tasarrufun iptali davasının d i n l e n e b i l m e s i i ç i n «dava tarihinden önce veya sonra»^{3514 3515} (yargılama sırasında) davacı-alacaklı tarafından yapılmış ve kesinleşmiş bir i c r a t a k i b i bulunması gerekir.^{3516 (*)}

İptal davası mutlaka bir *icra takibine* dayalı olarak açıldığı ve dava sonucunda davacıyı haklı bularak «*davanın kabulüne*» karar verecek duruma gelen mahkemenin «*davacı-alacaklının .... sayılı icra takibine konu alacağını eklentileri ile birlikte karşılayacak miktarla sınırlı olarak dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacı-alacaklıya cebri icra yetkisi (haciz ve satış isteme yetkisi) tanınmasına....*»³⁵¹⁷ şekli nde karar vermesi gerekeceğinden yargılama sona ermeden, davacı-alacaklı tarafından davalılardan borçlu hakkında yapılmış ve kesinleşmiş bir i c r a t a k i b i n i n bulunması gerekir.

Ayrıca, mahkemece tasarrufun iptali davası sonucunda karar verilebilmesi için, alacaklı tarafından takip konusu yapılmış olan a l a c a ğ ı n d a kesinleşmiş olması gerekir.^{3518 3519}

Yüksek mahkeme;

√ «*Davalı borçlunun icra takibine itirazı üzerine hakkındaki takibin durduğu, alacağın kesinleşmediği, davacı alacaklı tarafından itirazın iptali veya kaldırılması yönünden dava açıldığının iddia ve ispat edilmemiş olması ve rehin açığı belgesi alınarak anılan belgeye istinaden davalı borçlu hakkında yapılmış bir icra takibi bulunmaması karşısında, dava şartı yokluğu nedeniyle tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini- Tasarrufun iptali istemine ilişkin dava, dava şartı yokluğu nedeniyle reddedildiğinden AAÜT'nin 7/2. maddesi gereğince kendisini vekille temsil ettiren davalı yararına maktu vekâlet ücreti takdiri gerekeceğini*»³⁵²⁰

√ «*Davacı alacaklının açmış olduğu icra takibinin geri bırakıldığı ve bu konuda verilen kararın kesinleştiği anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece, davacı-alacaklının, İİK. mad. 33/a-II uyarınca, icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra, zamaşaşımının vaki olmadığını ispat için 7 gün içinde umumi mahkemelerde dava açıp açmadığının belirlenmesi gerekeceği- Tasarrufun iptali davasının açılması koşullarından birisi davacının kesinleşmiş bir alacağının bulunması olduğundan, bu dava koşulu gerçekleşir ise, mahkemece davalı üçüncü kişi-*

³⁵¹⁴ GÜNEREN, A. age, s:403

³⁵¹⁵ Bknz: HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433; 17. HD. 27.06.2018 T. 4888/6487; 12.05.2015 T. 20399/7300; 23.09.2014 T. 4561/12417; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 6602/3146; 11.03.2013 T. 6649/3148; 19.02.2013 T. 4326/1955; 08.05.2012 T. 1603/5902; HGK. 28.03.2012 T. 17-25/241 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵¹⁶ GÜNEREN, A. age. s:403 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C:2, s:1558 - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları, (Ad. D. 1989/6, s:23 vd. - Yasa D. 1989/8, s:1050 vd.) - ŞİMŞEK, E. age. s:852 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age., s: 195 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4361 - EROĞLU, O. age. s:75 - KURU, B. El Kitabı, s:1416 - ÇETİN, H.E. age., s:14 vd. - KARSLI, A. age. s: 547

(*) ÖZTEK, S. Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay'ın Bu sorunlara İlişkin Uygulaması (Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, 2003, s:319-333) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi” Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575) - UYAR, T. Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175/187) - UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:1246-1249

³⁵¹⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4362

³⁵¹⁸ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, C:2, s:1560 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4362 - GÜNEREN, A. age., s:398

³⁵¹⁹ Bknz: 17. HD. 16.12.2016 T. 20573/112209; 29.02.2016 T. 15827/2361; 23.02.2016 T. 1932/2118; 26.01.2016 T. 8807/933; 07.05.2015 T. 19279/6817; 10.03.2015 T. 25274/4097; 16.03.2015 T. 4691/4288; 12.05.2014 T. 1279/7418; 13.01.2014 T. 16871/34; 01.04.2013 T. 8176/4516; 11.03.2013 T. 5385/3137 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵²⁰ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 20008/6439 (www.e-uyar.com)

nin taşınmazı satın aldığı tarihte taşınmazın satış bedeliyle gerçek değeri arasında mislini aşan fark bulunup bulunmadığına yönelik olarak taşınmaz üzerinde satış tarihinde mevcut olan ipotek miktarının ne kadar olduğunun araştırılması ve taşınmazın son satışının da davalının, alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklarını ızzar kastıyla hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olup olmadığı üzerinde durularak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini»³⁵²¹

belirtmiştir...

Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, yargılamayı sonuçlandırıp “*davanın kabulüne*” dair karar verebilmesi için, davadan önce veya davadan sonra borçlu hakkında açılmış bir icra taktikinin bulunup bulunmadığını araştırıp; **a)** Hem icra taktikinin **b)** Ve hem de icra takibine konu alacağı *kesinleşmiş* olduğunu saptaması gerekir.

IX- Bir tasarrufun İİK. mad. 277 vd. göre iptal davasına konu olabilmesi için, «davacı-alacaklının alacağının doğumundan sonra yapılmış olması» gerekir mi?*

İptal davasının dinlenebilmesi için ayrıca, «*davacı-alacaklının alacağının, dava (iptal) konusu tasarruftan önce doğmuş olması*» gerekli midir? Başka bir deyişle, davacı-alacaklı, «*kendi alacağının doğum tarihinden önce yapılan tasarrufların iptalini*» isteyemez mi?

Hemen belirtelim ki, **İsviçre (ve Alman)**³⁵²² **Hukukunda** «*alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğması*» tasarrufun iptali davasının bir ‘ön şartı’ olarak öngörülmemiştir... Orada, alacağın ‘tasarrufun yapıldığı tarihten önce veya sonra doğmasına bir önem atfedilmemektedir.’³⁵²³

Bizim hukukumuzda ise; bu konu **doktrinde** tartışmalı olmakla beraber, **Yargıtay** öteden beri ‘*alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olmasını, tasarrufun iptali davasının bir ön şartı olarak*’ kabul etmiştir...³⁵²⁴

Borç, taraflar (davacı-alacaklı ile davalı-borçlu) arasında;

√ «*Çek*»den doğmuşsa, çekin bankaya/takas odasına ibraz edildiği tarih –kural olarak- ‘*davacı-alacaklının alacağının doğum tarihi*’ sayılır. Ancak, davacı-alacaklı, ‘*ala-*

³⁵²¹ Bknz: 17. HD. 10.06.2013 T. 9308/8720 (www.e-uyar.com)

* **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:505-535; s:536-554; s:570-586 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:1080-1084; s:1394-1396; s:1398-1401; s:1511-1513; s:1519-1521 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Verilebilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, S:4729-4801) – **UYAR, T.** Kefile Karşı veya Kefil Tarafından Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Hangi Tarihtir? (İBD. 2019/4, s:15-37) – **UYAR, T.** Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin «Kıdem Tazminatı», «İhbar Tazminatı» ve «Diğer Sosyal Haklar» Davalı Olarak Açılan Tasarrufun İptali Davalarında, Bu Alacakların Doğum Tarihinin «İş Akdinin Feshedildiği Tarih» Değil «İşe Giriş Tarihi» Olduğuna Dair Yeni İçtihatlarının (Görüşünün) Düşündükleri (İBD. 2017/1, s:42/46) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının “Usul”den ve “Esas”dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Bar. Dergisi’nde yayımlanacak) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) – **UYAR, T.** İİK’nun 280. Maddesi Uyarınca İptal Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

³⁵²² **YILDIRIM, K.M.** age. s:288 – **EROĞLU, O.** age. s:70

³⁵²³ **ERDÖNMEZ, G.** age., s: 89

³⁵²⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 6. Baskı, s:798 vd.

çağının, çekin düzenlendiği tarihten çok daha önce olan temel ilişki tarihinde doğduğunu’ iddia ve ispat edebilir. Bu durumda, ‘çekin düzenlendiği tarih’e değil, ‘temel ilişki tarihi’ne itibar edilir.»^{3525 3526}

Ayrıca **yüksek mahkeme**³⁵²⁷ açılmış olan tasarrufun iptali davalarında « *tarafların isticvap edilerek takip dayanağı çekin/bononun keşidesine neden olan temel ilişkinin (hukuki ve ticari ilişkinin) ne olduğunun ve bunun doğum tarihinin taraflardan sorulmasını ve tarafların varsa buna ilişkin delillerini ibraz etmeleri için süre verilmesini, bu konuda tarafların ticari defter, belge ve kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmasını*» istemektedir...

Tasarrufun iptali davasında, davacı -alacaklı-nın alacağı;

√ «*“Alacak davası”ndan doğmuşsa, kural olarak dava tarihi ‘alacağın doğum tarihi’ sayılır.»³⁵²⁸*

√ «*«Eser sözleşmesi»nden doğmuşsa, ‘sözleşme tarihi’nde, davacı alacaklının alacağı doğmuş sayılır.»³⁵²⁹*

√ «*«Boşanma davası»ndan kaynaklanan ‘tazminat’ ve ‘nafaka’ alacakları -kural olarak- boşanma daasının açıldığı tarihte doğmuş sayılır. Ancak, iptal kararı verilebilmesi için, alacakların kesinleşmesi beklenir.»³⁵³⁰*

√ «*«Daire (taşınmaz) alım sözleşmesi»nden doğmuşsa, alacak ‘sözleşme tarihi’nde doğmuş sayılır.»³⁵³¹*

√ «*«Kredi kartı sözleşmesi»nden kaynaklanmışsa, ‘borcun doğum tarihi’, ‘kredi kartı sözleşmesinin yapıldığı tarih’ tir.»³⁵³²*

√ «*«Bono»dan kaynaklanmışsa, senedin vade tarihinin ya da keşide tarihinin değil, bononun d üzenlenmesine neden olan temel ilişkinin yapıldığı (başladığı) tarih, ‘borcun doğum tarihi’ sayılır.»³⁵³³*

√ «*«Faktoring sözleşmesi»nden kaynaklanmışsa, ‘faktoring sözleşmesinin yazıldığı tarihte’, borç doğmuş sayılır.»³⁵³⁴*

³⁵²⁵ Bknz: 17. HD. 16.10.2019 T. 2985/9454; 02.10.2019 T. 5952/8805; 16.09.2019 T. 17716/8039; 11.06.2009 T. 11566/7261; 20.03.2019 T. 13902/3255; 11.09.2018 T. 2770/7624; 05.09.2018 T. 2870/7403; 24.05.2018 T. 630/5465; 15.05.2018 T. 17101/5044; 21.02.2018 T. 12253/1199; 19.02.2018 T. 8069/1094 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵²⁶ Bu konuda ayrıca bknz: **AKŞENER, H.S.** agm. s:4007 vd. – **KURU, B.** El Kitabı, s:1402 vd. – **GÜNEREN, A.** age. s:420 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C:2, s:1567

³⁵²⁷ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 14204/4372; 11.03.2013 T. 7006/3209; 04.03.2013 T. 1586/2620; 22.02.2012 T. 1172/1979; 06.11.2012 T. 2959/12122; 28.11.2012 T. 5128/11359; 09.05.2011 T. 9851/4454; 02.05.2011 T. 9032/4190; 15.03.2011 T. 12199/2285; 07.03.2011 T. 6758/1993; 30.05.2011 T. 10146/5438; 03.02.2011 T. 5065/674; 16.02.2010 T. 10122/1205; 02.02.2010 T. 8720/701 vd. (www.e-uyar.com)

³⁵²⁸ Bknz: 17. HD. 19.09.2019 T. 19668/8266 (www.e-uyar.com)

³⁵²⁹ Bknz: 17. HD. 14.05.2019 T. 2378/6032 (www.e-uyar.com)

³⁵³⁰ Bknz: 17. HD. 13.05.2019 T. 19287/5985; 31.01.2017 T. 16188/828 (www.e-uyar.com)

³⁵³¹ Bknz: 17. HD. 08.05.2019 T. 7147/5714 (www.e-uyar.com)

³⁵³² Bknz: 17. HD. 06.05.2019 T. 19840/5554; 01.04.2019 T. 15235/3909; 19.10.2018 T. 9899/8826; Samsun BAM. 1. HD. 30.01.2018 T. 197/209; 21.02.2017 T. 274/1748 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵³³ Bknz: 17. HD. 02.05.2019 T. 15560/5474; 17.12.2018 T. 19357/12265; 09.10.2018 T. 8853/8821; 20.09.2018 T. 2899/8025; 20.06.2017 T. 9642/7008; 31.05.2017 T. 9034/6183 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵³⁴ Bknz: 17. HD. 10.04.2019 T. 17220/4540; 03.04.2019 T. 13905/4018; 14.10.2014 T. 9652/13299 vb. (www.e-uyar.com)

√ «Haksız fiil»den (örneğin; eşin, diğer eşi aldatmasından, onu yaralamasından, ona hakaret etmesinden) doğmuşsa, ‘borcun, boşanma davasının açılmasından önce, haksız fiil tarihinde doğmuş olduğu’ kabul edilir.³⁵³⁵

√ «Cari hesap ilişkisi»nden kaynaklanmışsa, ‘kredi sözleşmesinin düzenlendiği tarihte’ kefilin asıl borçludan olan alacağı doğmuş sayılır.³⁵³⁶

√ «Kefalet ilişkisi»nden kaynaklanmışsa, ‘kredi sözleşmesinin düzenlendiği tarihte’ kefilin asıl borçludan olan alacağı doğmuş sayılır.³⁵³⁷

√ «Kredi sözleşmesi»nden kaynaklanmışsa, kredi sözleşmesinin düzenlendiği tarihte, alacaklı bankanın alacağı doğmuş sayılır.³⁵³⁸

√ «Fatura»dan kaynaklanmışsa, ‘fatura’nın düzenlendiği tarihi borcun doğum tarihi sayılır.³⁵³⁹

X- İİK. mad. 280’de malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmeyen borçlunun alacaklarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm³⁵⁴⁰ (hileli) tasarrufların iptale tâbi olduğu belirtilmiştir. *

Maddenin kenar başlığında «zarar verme kasdından dolayı iptal» denilmiş ve maddenin metninde «hileli tasarruflar» deyimine yer verilmemiş ise de, maddenin içeriğinin

³⁵³⁵ Bknz: 17. HD. 27.02.2019 T. 11311/2206; 12.03.2015 T. 18146/4159; 10.09.2013 T. 8434/11717; 28.11.2011 T. 5128/11359; 30.10.2007 T. 4395/3299 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵³⁶ Bknz: 17. HD. 17.09.2018 T. 2400/7837; 03.02.2014 T. 436/904 (www.e-uyar.com)

³⁵³⁷ Bknz: 17. HD. 23.05.2018 T. 115/5391; HGK. 16.09.2015 T. 17-2350/1759; 09.03.2015 T. 17616/3986 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵³⁸ Bknz: 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875; 04.10.2016 T. 9663/8542; 25.02.2016 T. 1648/2240; 24.02.2015 T. 14598/3346; 06.11.2012 T. 2454/12116 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵³⁹ Bknz: 17. HD. 04.04.2011 T. 71053027; 15. HD. 14.10.2003 T. 4002/4750 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵⁴⁰ Buna karşın, İİK. 278’de «ivazsız tasarruflar ile bağışlama gibi kabul edilen tasarrufların İİK 279’da ise «alacaklılara zarar veren belirli tasarrufların iptali düzenlenmiştir. Bu nedenle, İİK. 280’de ‘genel bir iptal sebebi’ni düzenlediği söylenebilir (ERDÖNMEZ, G. age. s: 14 – CETİNEL, T. age. s: 63)

* **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 803-828 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) – **UYAR, T.** ‘Alacaklılara Zarar Vermek Kasdı ile Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı, İptal (İİK. m. 280)» (ABD – 2017/4 s: 307-364) – **UYAR, T.** Aynı Zamanda ‘Hemşerisi’ Olan İki Kardeşten Birisine, Sahip Olduğu Taşınmazlardan (2) Tanesini ‘Değerinin Çok Altında Bir Bedelle’ Devrettikten Sonra, Aynı Gün Öteki Kardeşine de ‘Değerinin Çok Altında / Üstünde Bir Bedelle’, (4) Taşınmazını Devreden Borçlu Hakkında Tasarrufun İptali Davası (İİK. m. 278/III-2; 280/I) Açılabilir mi? (Yargı Düny. Huk. Der. Ocak-Şubat-Mart; S: 73-75, s: 17-36) - **UYAR, T.** İİK’nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s: 415-448) - **UYAR, T.** Alacaklılara Zarar Vermek Kasdı ile Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı İptal (İBD. 2008/6 Kasım-Aralık, s: 2901-2929) - **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 9-12; s: 59-61; s: 132-134; s: 267 vd. - s: 578 vd. – **AKÇAR, H.** Zarar Verme Kasdından Dolayı Tasarrufun İptali Davaları «Yargıtay Kararı İncelemesi» (Eskişehir Bar. D. 2012/2, s: 67-70) – **AKKAYA, T.** İcra ve İflas Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar «İİK. m. 277-284» (Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, s: 13-49) – **AKŞENER, H. S.** İY.’nin 280. Maddesinde 4949 Sayılı Yasa ile Yapılan Değişiklik Üzerine Bir İnceleme (Legal Huk. Dr. Eylül/2003, s: 2209-2212) – **BÖRÜ, L.** İcra ve İflas Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal Davası «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009/3, s: 487-537) – **KAYIŞ, F.** Ticari İşletmenin Devrinde Bazı Sorunlu Noktalar ve Buna İlişkin Tespitler (Legal Huk. Der. S: 215, Kasım/2020, s: 5009-5060) – **ÖZTEK, S. / MEMİŞ, T.** Şirketler Hukuku ve İcra İflas Hukuku İlkeleri Karşısında Borçlu Şirketin Alacaklarının Hüküm Ortağa Karşı Korunması («Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanması» isimli Sempozyuma Sunulan Tebliğ, 2008) – **YAVUZ, N.** Alacaklılardan Mal Kaçırarak Amacı ile Yapılan İşlemlerin Hukuken Nitelendirilmesi Sorunu (Yargıtay Dr. Ocak-Nisan/1986, s: 101-107)

den, borçlunun geniş anlamda hileli tasarruflarının iptalinin amaçlandığı anlaşılmalıdır.³⁵⁴¹ Bu hükmün kabul edilmesinin temelinde ‘alacaklıların müracaat edebilecekleri iptal sebeplerini, kanunda sayılanlarla sınırlı olmaktan çıkarma amacı vardır.³⁵⁴²

«Malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun ve zarar verme kasdının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde iptal edilebilir» (İİK. mad. 280/I, c:1).^{**}

Bu madde uyarınca, borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdıyla yapmış olduğu hileli işlemlerin (tasarrufların) iptal edilebilmesi için,^{3543 3544}

a) Borçlu aleyhine tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde ‘haciz’ veya ‘İflâs’ yolu ile takipte bulunulmuş olmalıdır (İİK. mad. 280/I, c: 2).

b) Borçlunun malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmemelidir. Burada ‘borca batıklık’ (borçlunun malvarlığının aktifinin pasifinden az olması) söz konusudur.³⁵⁴⁵

c) Borçlu, alacaklılarına zarar verme (mal kaçırma) kasdı ile üçüncü kişilerle tasarrufta (işlemden) bulunmuş olmalıdır. Eğer alacaklıya zarar veren tasarruf ‘ihmal suretiyle’ yapılırsa, bu tasarruf İİK m. 280’e göre iptal edilemez.³⁵⁴⁶

Borçlunun ‘alacaklılara zarar verme kasdıyla hareket ettiği’ hususunun – yaklaşık ispat kurallarına göre – alacaklı tarafından ispat edilmesi gerekir.³⁵⁴⁷

ç) Borçlunun tasarrufta (işlemden) bulunduğu üçüncü kişiler iyiniyetli (MK. mad. 3) olmamalıdır. Borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun (yani; borçlunun malvarlığının borçlarını karşılamadığının) ve alacaklılarına zarar verme kasdının, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişilerce -tasarruf tarihinde- bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emareler (karineler) olmalıdır. Yani, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişi, borçlunun kasdını biliyor olmalıdır. Bu şartın gerçekleşmiş olması için, «tasarruftan yararlanan

³⁵⁴¹ KURU, B. El Kitabı, s:1409 vd.

³⁵⁴² ERDÖNMEZ, G. age., s: 9

^{**} UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 9-13; s: 59-75; s: 132-139; s: 267-272; s: 584-589 - UYAR, T. Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 14-31; 829-855; 877-919; 999-1024; 1124-1164 - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575) - UYAR, T. Aynı Zamanında ‘Hemşerisi’ Olan İki Kardeşten Birisine, Sahip Olduğu Taşınmazlardan (2) Tanesini ‘Değerinin Çok Altında Bir Bedelle’ Devrettikten Sonra, Aynı Gün Öteki Kardeşine de ‘Değerinin Çok Altında / Üstünde Bir Bedelle’ (4) Taşınmazını Devreden Borçlu Hakkında, Tasarrufun İptali Davası (İİK. m. 278/III-2; 280/I) Açılabilir mi? (Yargı Düny. Ocak-Şubat-Mart, S: 73-75, s: 17-36) - UYAR, T. Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-397) - UYAR, T. Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Deer. Temmuz/2014, s: 175-187) - UYAR, T. Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Eylül/2018, s: 4729-4801)

³⁵⁴³ MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, s: 1828 vd. - MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 373 vd. - AKKAYA, T. İptale Tabi Tasarruflar, s:40 vd.) - GÜNEREN, A. Tasarrufun İptal Davaları, s:816 vd. - EROĞLU, O. age. s: 182 vd. - KAZANCI, T. İ. age. s: 171 vd. - ÇETİNEL, T. age. s: 93 vd.

³⁵⁴⁴ Bu konuda ayrıca bkz: ERDÖNMEZ, G. age. s: 105 vd – YILDIRIM M. K. age. s: 161 vd. – ÇETİNEL, T. age. s: 64 vd.

³⁵⁴⁵ UMAR, B. age. s: 81 – KURU, B. El Kitabı, s: 1410 – MUŞUL, T. Davaları, s: 373 – BÖRÜ, L. agm. s: 503 – UYAR, T. Alacaklılara Zarar Vermek Kasdı ile Yapılan Hileli Tasarruflardan Dolayı İptal (ABD. 2017/4, s: 308) – ÇETİNEL, T. age. s: 93 – UMAR, B. Aciz Hali-Borca Batıklık Kavramlarının Farkı, s: 319 – EROĞLU, O. age. s: 182 vd. - YILDIRIM, K.M. age. s: 171 - ERDÖNMEZ, G. age. s: 76 vd.

³⁵⁴⁶ UMAR, B. age. s: 55 – ERDÖNMEZ, G. age. s: 173 – ÇETİNEL, T. age. s: 95

³⁵⁴⁷ ERDÖNMEZ, G. age. s: 189 – ÇETİNEL, T. age. s: 95

üçüncü kişinin, gereken dikkati gösterdiği takdirde, borçlunun durumunu ve işlemin mahiyetini anlayabilecek durumda olması» yeterlidir. Başka bir deyişle, «üçüncü kişi, küçük bir soruşturma, dikkat veya gözlem ile borçlunun durumunu bilebilecek durumda ise», bu şart gerçekleşmiş kabul edilmelidir.³⁵⁴⁸

Yüksek mahkeme, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin «borçlunun mâli durumunu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği» konusunda -yani, İİK. mad. 280/1 kapsamındaki- konularla ilgili olarak;

√ «Davalıların yöneticileri arasında organik bağ olduğundan, davalı-üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilen ve bilmesi gereken kişi olduğunun kabulü gerektiği»³⁵⁴⁹

√ «Taraflar arasında herhangi bir tanışıklık olmadığından ve davalı taşınmaz yazlık ihtiyacı nedeniyle satın aldığından ‘davanın reddi’ gerekeceğini»³⁵⁵⁰

√ «Taraflar arasında yakınlık olmayıp daha önce birbirlerini tanımadıkları ve davalı 3. kişinin borçlunun mali durumunu bilebilecek durumda olmadığını, yine tasarrufla konu ev için ödenen bedel ile devir tarihindeki gerçek değeri arasında bir misli fark olmadığı anlaşıldığından ‘davanın reddine’ karar verilmesi gerekeceğini»³⁵⁵¹

√ «Yapılan yargılama sonunda, davalılar arasındaki yakınlık ilişkisi bulunduğu ya da en azından davalıların borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğuna dair dosyada bulgu bulunmadığı, yine davalıların davalılar vekili tarafından dosyaya ibraz edilen ikametgah belgeleri ve taşınmazın kullanımından doğan bir kısım fatura suretlerinden anlaşıldığı üzere; halen davaya konu taşınmazda ikamet ediyor oldukları anlaşıldığından davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁵⁵²

√ «Davalı borçlu firma yetkilisi ile diğer davalının kardeşi olduğu, davalı 3. kişinin davalı borçlunun durumunu bilen ve bilmesi gereken kişilerden olduğunun anlaşılmasına göre davalıların davada haksız olduklarının sabit olduğu, yargılama giderinden müştereken ve müteselsilen sorumlu olmaları gerektiğini»³⁵⁵³

√ «Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile rayiç değeri arasında önemli oransızlık olduğu gibi, davalı borçlu ile diğer üçüncü kişilerin birbirini yakından tanıdıklarından İİK’nun 280/1. maddesine göre de tasarrufun iptal edilmesi gerektiğini»³⁵⁵⁴

√ «Davalılar arasında arkadaşlık, komşuluk, iş ortaklığı bulunduğunu birbirlerini uzun yıllardan beri tanıdıklarını ve alacaklıları zarara sokmak kastıyla yapılan tasarrufların iptaline ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olması nedeniyle onanması gerektiğini»³⁵⁵⁵

√ «Dava konusu tasarruftan önce ve sonra davalılar arasında ticari ilişki bulunup bulunmadığı dolayısıyla davalı 3. kişinin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olup olmadığına, dava konusu tasarrufun İİK 280/1 kapsamında iptale tabi olup olmadığına mahkemece değerlendirilmesi gerekeceğini»³⁵⁵⁶

√ «Borçlunun davalı 3. kişiden zaman zaman borç aldığı yine bir kısım banka kredi borçlarının davalı 3. kişi tarafından ödendiğinin her iki davalının kabulünde olduğu gö-

³⁵⁴⁸ BERKİN, N. İflâs Hukuku, s:511 - AKKAYA, T. İptale Tabi Tasarruflar, s: 42 - MUŞUL, T. age. s: 375

³⁵⁴⁹ Bknz: 17. HD. 19.02.2020 T. 6036/1696 (www.e-uyar.com)

³⁵⁵⁰ Bknz: 17. HD. 23.12.2019 T. 3976/12298 (www.e-uyar.com)

³⁵⁵¹ Bknz: 17. HD. 16.12.2019 T. 187/11980 (www.e-uyar.com)

³⁵⁵² Bknz: 17. HD. 16.12.2019 T. 4579/11993 (www.e-uyar.com)

³⁵⁵³ Bknz: 17. HD. 11.12.2019 T. 3028/11823 (www.e-uyar.com)

³⁵⁵⁴ Bknz: 17. HD. 10.12.2019 T. 3905/11724 (www.e-uyar.com)

³⁵⁵⁵ Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 4702/11648 (www.e-uyar.com)

³⁵⁵⁶ Bknz: 17. HD. 02.12.2019 T. 4307/11389 (www.e-uyar.com)

zetildiğinde, davalı 3. kişinin borçlunun içinde bulunduğu mali durum ile alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğunun sabit olduğunu»³⁵⁵⁷

√ «Mahkemece, ‘dava konusu taşınmazların satış tarihindeki gerçek değerleri ile satış bedelleri arasında misli farka rastlanmaması, davalılar arasında yakın arkadaşlık, akrabalık gibi durumların bulunduğu ispatlanamaması’ gerekçesi ile ‘açılan davanın reddine’ karar verilmesi gerekeceğini»³⁵⁵⁸

√ «İİK.nun 280. maddesine göre kötü niyeti kanıtlama yükümlülüğü davacı tarafta bulunmakta olup, davalılar arasında akrabalık bağı, iş ortaklığı, arkadaşlık gibi kötü niyeti gösterir bir durumun kanıtlanamadığı, bu nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁵⁵⁹

√ «Davalı tanığının beyanları dikkate alındığında, İİK. mad. 280 kapsamında bu davalının, davalı borçlunun mali durumunu bildiğinin kabulü gerektiğini»³⁵⁶⁰

√ «Borçlu şirket çalışanı olan davalı üçüncü kişinin davalı borçlu şirketin durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu»³⁵⁶¹

√ «Davalı borçlu ile davalı üçüncü kişinin uzun yıllardır ticari ilişkileri olması birbirlerini tanıdıkları anlaşıldığından, İİK. mad. 280 koşullarının gerçekleşmiş bulunduğu»³⁵⁶²

√ «Mahkemece; davalılar arasında İİK. mad. 280/1 uyarınca, arkadaşlık, akrabalık, ticari ilişki veya komşuluk olup olmadığı, üçüncü kişinin, borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olmadığı irdelenmemiş olup, davalı üçüncü kişi, dava konusu taşınmazın yanında bulunan komşu parsellerin sahibi olduğunu ve parselleri birleştirmek için taşınmazı satın aldığını beyan etmiş olduğundan, bu husus da değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini»³⁵⁶³

√ «Davalı borçlu ile davalı üçüncü kişi arasında; İİK. mad. 280/1 uyarınca tanışıklık, arkadaşlık, akrabalık, iş ilişkisi vs. gibi durumların olup olmadığı, davalı üçüncü kişinin borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığı konusunda araştırma yapılması gerektiğini»³⁵⁶⁴

√ «3 adet taşınmazın aynı gün satın alınması ve davalıların aynı alanda mesleki faaliyetinde bulunmaları nedeniyle davalı 3. kişinin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK’nun 280/1 maddesi gereğince tasarrufların iptale tabi bulunduğu»³⁵⁶⁵

√ «Davalıların birbirlerini tanıdıkları kabullerinde olup dosyada dinlenen tanık beyanları ile de sabit olduğu, dosyaya sunulan deliller birlikte değerlendirildiğinde, taşınmazları devralanın diğer borçlu davalının durumunu ve kastını bilecek kişilerden olduğu, ödeme hususunun da ispat edilemediği, görülmekle, İİK’nun 280/1 maddesi gereğince de tasarrufun iptale tabi olduğu»³⁵⁶⁶

belirtmiştir. . .

XI- Taraflar arasında organik bağ bulunması (yani; «borçlu» ile «üçüncü kişi»nin şirket (tüzel kişi) olup, ortaklarının ve/veya yöneticilerinin aynı kişiler (ya da yakın akrabalar olması) halinde; borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin «borçlunun

³⁵⁵⁷ Bknz: 17. HD. 20.11.2019 T. 1742/10931 (www.e-uyar.com)

³⁵⁵⁸ Bknz: 17. HD. 18.11.2019 T. 4175/10768 (www.e-uyar.com)

³⁵⁵⁹ Bknz: 17. HD. 11.11.2019 T. 3256/10454 (www.e-uyar.com)

³⁵⁶⁰ Bknz: 17. HD. 11.11.2019 T. 3833/10387 (www.e-uyar.com)

³⁵⁶¹ Bknz: 17. HD. 04.11.2019 T. 1530/10068 (www.e-uyar.com)

³⁵⁶² Bknz: 17. HD. 08.10.2019 T. 12648/9053 (www.e-uyar.com)

³⁵⁶³ Bknz: 17. HD. 16.09.2019 T. 13366/8038 (www.e-uyar.com)

³⁵⁶⁴ Bknz: 17. HD. 17.12.2018 T. 19357/12265 (www.e-uyar.com)

³⁵⁶⁵ Bknz: 17. HD. 12.02.2018 T. 10637/843 (www.e-uyar.com)

³⁵⁶⁶ Bknz: 5. İzmir BAM. HD. 01.02.2018 T. 1183/158 (www.e-uyar.com)

malvarlığını ve zarar verme kastını) bildiği farz edilerek, mahkemece dava konusu işlemin -davacı alacaklı bakımından- iptaline karar verilir.

Sorumluluğun genişletilmesi bakımından başvuru «organik bağ»^(*) kavramı Türk yargı kararlarında geliştirilen ve sıkça kullanılan bir kavramdır. Bu kavramla; farklı tüzel kişilerin sorumlu tutulabilmesine imkan sağlanmaktadır. Mahkemeler, özellikle bir tüzel kişiye olan alacakların takip edilmesinde, bu takibin asıl borçlu şirket ile birlikte onunla belirli bir düzeyde hukuki ilişkiye ve bağa sahip olan şirkete karşı da yapılabilmesi veya devam ettirilebilmesi için «organik bağ» kavramından faydalanmaktadırlar.

Doktrinde³⁵⁶⁷ «organik bağın varlığını kabul edebilmek için belli bir ekonomik ve ticari bağımlılık, kader birliği, birlikte hareket olgusu veya benzer bir özelliğin varlığı» aranmaktadır.

«Perdenin kaldırılması teorisi» ile «organik bağ» kavramları arasındaki benzerlikler şu şekilde belirlenebilir. Bir kere; «perdenin kaldırılması teorisi»nde bazı şartların varlığı halinde, borçlu şirketten farklı ve ayrı kişiliği olan şirket ortaklarına müracaat edilebilmekte ve bu ortaklar borçtan şahsen sorumlu tutulabilmektedir. Bu yönüyle «organik bağ» ile «perdenin kaldırılması teorisi» birbirine benzemektedir. Çünkü organik bağın varlığı halinde de borçlu şirketin tüzel kişiliğinden ayrı ve bağımsız bir kişinin (tüzel kişinin) sorumluluğuna gidilmektedir. İkinci olarak; «perdenin kaldırılması teorisi»nin uygulanması ile «organik bağ» kavramının uygulanması genel olarak «dürüstlük kuralı»na ve «hakkın kötüye kullanılması» ilkesine dayanır.

«Organik bağ»ın varlığı için ayrı tüzel kişiler arasında belirli bir iktisadi ve ticari bağımlılığın, kader birliğinin veya birlikte hareket olgusunun başka bir özdeşliğin bulunması gerekir. Yani «organik bağ»ın temelini de «perdenin kaldırılması teorisi»nde olduğu gibi **hakkın kötüye kullanılması yasağı** ve **dürüstlük kuralı** oluşturmaktadır.³⁵⁶⁸

Yüksek mahkeme bu konuyla -yani; «organik bağ»la- ilgili olarak;

√ «Dava konusu araçların, borcun doğumundan sonra satıldığı, borçlu ve üçüncü kişi konumundaki şirketlerin aynı gruba ait olduğu, ortakları arasında yakın organik bağ olduğu anlaşıldığından, aralarındaki araç satışına ilişkin tasarrufun İİK. mad. 280 gereğince iptali gerektiği- Yargılama devam ederken borçlunun iflası halinde, tüm mal varlığı iflas masasına geçeceğinden, tasarrufun iptali halinde satış isteme yetkisinin iflas idaresine verilmesi gerektiğini- Kendisine iflas idaresince yetki verilmeyen davacının taraf sıfatı kalmadığından, onun lehine yargılama gideri ve vekalet ücreti takdir edilmemesi gerektiğini»³⁵⁶⁹

√ «Dosyadaki ticaret sicil kayıtlarından Ltd. Şti. ile borçlu şirketin ortakları arasında organik bağ içinde olduğu anlaşıldığından, anılan şirketin üçüncü kişi sıfatı ile davaya dahili sağlanarak, bu şirketin savunması alınıp, delilleri toplandıktan sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³⁵⁷⁰

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 323-347; s: 920-969 – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 61-65; s: 811 vd. – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında, Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin, Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi.?» “İİK. 280; TBK 19” (ABD 2015/1, s: 369-397)

³⁵⁶⁷ **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 200 - **ÖZTEK, S./MEMİŞ, T.** Şirketler Hukuku ve İcra İflâs Hukuku İlkeleri Karşısında Borçlu Şirketin Alacaklılarının Hâkim Ortağa Karşı Korunması («Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanması» isimli sempozyuma sunulan tebliğ, s: 211)

³⁵⁶⁸ **ÖZTEK, S./MEMİŞ, T.** a.g. Tebliğ, s: 209 vd.; 213

³⁵⁶⁹ Bknz: 17.12.2019 T. 1754/12056 (www.e-uyar.com)

³⁵⁷⁰ Bknz: 17. HD. 04.12.2018 T. 15476/11645 (www.e-uyar.com)

√ «Borç kaynağı senedin tanziminden sonra satışın yapıldığı, borçlunun aciz halinde olduğu, dava konusu taşınmazlarını bizzat senette borçlu olan kişinin büyük pay sahibi olduğu ve aynı zamanda kefil olduğu diğer borçlu şirketin müdürü ve akrabası olan üçüncü kişiye devrinin iptale tabi olduğunu»³⁵⁷¹

√ «Cebri icra satışlarına yönelik tasarrufun iptali davalarında, alıcıların borçlu ile organik bağının bulunup bulunmadığının ve satın aldıkları taşınmazları ödeme gücüne sahip olup olmadıklarının (yani; alıcıların, borçluların nam-ı müstearı olup olmadıklarının) araştırılması gerektiği»³⁵⁷²

√ «Tasarrufun iptali davasında; davalı şirketlerin kurucuları, işteğal konuları ve faaliyet adresleri itibariyle aralarında organik bağ olduğu, ...Şti. 'nin davacıya borcu olduğunu diğer davalı ..Şti. 'nin bildiği veya aralarındaki bağ nedeniyle bilmesi gerekeceği, davalılar arasında dava konusu taşınmazın satış işlemine ilişkin fatura düzenlenip bedelin davalı ... şirketinin ortağının cari hesabına borç kaydedilip ödendi kaydının davalıların ticari defterinde yazılı olduğu, buna karşılık davalılar arasında para alışverişine dair herhangi bir kayda rastlanmadığı, taşınmaz satışının nakit para veya kredi ile yapılması mutad olup cari hesaba borç olarak kaydı şeklinde bedelin ödenmesinin mutad dışı bir durum olduğu hususları birarada değerlendirildiğinde, davalılar arasında yapılan satış işleminin muvazaalı olduğunu»³⁵⁷³

√ «Davalı tarafından sunulan dekontlardan ‘dava konusu taşınmaz üzerindeki inşaatın yapım ve ortaklık ilişkisinden kaynaklandığı’ nın belirtildiği görüldüğünden, inşaatın yapımında davalılar arasında ortaklık ilişkisi olduğu ve organik bağ bulunduğunun da anlaşılması ve bu durumda, satışın gerçek bir satış değil, alacaklılara zarar verme kastıyla yapılan hileli tasarruf olduğunun anlaşıldığını (İİK. mad. 280))»³⁵⁷⁴

√ «Davalı 4. ve 5. kişiler, muhtelif şirketlerde ortak ve yönetici olarak bulunmalarına rağmen adı geçen kişiler ile ortağı oldukları şirketlerin davalı borçlu ve onun ortağı olduğu şirket ile ticari ilişkisi içinde bulunduğu, aralarında organik ve fiili bağ olduğu davacı tarafından ispatlanamadığından dolayısıyla davalı 4.ve 5 kişinin kötüniyetli oldukları davacı tarafından ispatlanamadığından, 4 ve 5 kişi durumundaki davalılar hakkındaki davanın reddine; bu durumda, davalı şirket hakkındaki davanın İİK'nun 283/2 madde gereğince bedele dönüşmesi nedeniyle davacının dava konusu alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak davalı 3.kişi şirketin dava konusu taşınmazı elden çıkardığı tarihteki bedeli olan 3.800.000,00 TL tazminatla sorumlu tutulmasına (aynı taşınmaza ilişkin olarak başka alacaklılar tarafından açılan ve tazminat olarak hükmedilerek kesinleşen dosyalar var ise o dosyalarla da tekerrür oluşturmayacak şekilde) karar verilmesi gerekeceğini»³⁵⁷⁵

√ «Davalı borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğu, dava konusu taşınmazın satışından sonra borçlunun organik bağ içinde olunan diğer şirket ortaklığından ayrıldığı satışın sonra ancak dava dayanağı takipten önce aralarında uyumsuzluk çıktığı ve davaların bulunduğu, takip dayanağı 900.00 USD olarak büyük miktardaki borcun 30.05.2008 tarihinde verilmiş olmasına rağmen senedin vadesinin 30.12.2011 tarihine verildiği, alacaklı tarafından dava konusu taşınmazın tapu kayıtlarının istendiği anlaşıldığından, mahkemece, davacı alacaklının takip konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığı kolluk aracılığı ile araştırılması, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığının tespiti gerektiğini»³⁵⁷⁶

³⁵⁷¹ Bknz: 17. HD. 27.02.2018 T. 20061/1381 (www.e-uyar.com)

³⁵⁷² Bknz: Antalya BAM. HD. 04.10.2017 T. 893/843 (www.e-uyar.com)

³⁵⁷³ Bknz: 17. HD. 29.05.2017 T. 6338/6063 (www.e-uyar.com)

³⁵⁷⁴ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 4800/3961 (www.e-uyar.com)

³⁵⁷⁵ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 7077/9343 (www.e-uyar.com)

³⁵⁷⁶ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 20994/6940 (www.e-uyar.com)

√ «*Takip konusu borcun tasarruftan önce olması, borçlu hakkındaki takibin kesinleşmesine, haciz tutanaklarının geçici aciz belgesi niteliğinde olması ve davanın beş yıllık hakdüşürücü süre içinde açılmış bulunması, davalı borçlu ile diğer şirketler ve dahili davalı arasında organik ve hukuki bağ bulunması nedeniyle dava konusu satışların İİK'nun 280/1-3 maddesi gereğince iptale tabi olduğuna*»³⁵⁷⁷

√ «*Borçlunun aciz halinin sabit olduğu, alacaklı ile borçlu arasında yapılan borç ödeme planının bu durumu değiştirmeyeceği, 5 yıllık hak düşürücü sürede borçlu baba ile davalı kızı arasındaki tasarrufun iptali gerektiğini, diğer davalı şirket ortakları ile borçlu arasında organik bağ olduğundan, borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiğinin kabulü gerektiğini*»³⁵⁷⁸

√ «*Kural olarak çekte vade olmamakla birlikte ticari hayatta çeklerin de bono gibi vadeli kullanıldığının bilinen bir gerçek olduğunu, dosyada mevcut ticari sicil kayıtlarından davacının ticari ilişki içinde olduğunu ve borcun doğumuna ilişkin kereste sattıklarını beyan ettiği dava dışı şirket ile davalı borçlu şirket arasında ortak ve kurucuları bakımından organik bağ bulunduğunun anlaşıldığı, o halde mahkemece davacının borcun doğumuna ilişkin iddiasının değerlendirilmesi amacıyla davacı ile dava dışı şirkete ait ticari defterler üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması adı geçen taraflar arasında kereste satımına ilişkin ticari ilişki bulunup bulunmadığı, ticari ilişki var ise bu ilişkinin başlangıç tarihi, belirlenecek bu tarihin iptali istenen tasarruftan önce olması halinde bu defa davalı borçlu ile dava dışı şirketin ticari defterleri ve banka kayıtları üzerinde inceleme yapılarak birbirlerinin borçlarını ödeyip ödemedikleri, birlikte çalışıp çalışmadıkları değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini*»³⁵⁷⁹

√ «*Bozma ilamı doğrultusunda, 'davalı şirketler arasında organik bağ bulunduğu, dava konusu tasarrufların, İİK. mad. 280/1-2 gereğince iptale tabi olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne, dava konusu tasarrufların iptaline, davacının alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak araç üzerinde cebri icra yetkisi tanınmasına, dava konusu dava dışı 4.kişiye satılan araç yönünden, değeri olan tutarın alacak ve fer'ilerle sınırlı olarak davalıdan tahsiline' karar verilmesinin isabetli olduğuna*»³⁵⁸⁰

√ «*Tarafların ticari defterleri üzerinde yapılan bilirkişi incelemesi sonucu alınan bilirkişi raporlarından, davalı firmanın borçlu ile ticari ilişkisinin olduğu, borçlunun ... TL borcu olduğu, daha sonra organik bağ içinde olduğu şirkete ait ... TL borcun da borçlu tarafından üstlenildiği, 3 adet çek bedeli karşılıksız çıkması nedeni ile ek masrafı dahil ... TL borcunda borçlu şirkete devredildiği bu borçlara karşılık ...tarihli ... TL'lik temlikin yapıldığı anlaşıldığından, davalı, borçlu ile ticari ilişkisini temlik tarihinden öncesinde ve sonrasında devam ettirmiş ve temlik miktarı kadar gerçek bir alacağı olduğunu ispatladığından bu davalı yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini*»³⁵⁸¹

√ «*Borçlunun kendi yaptığı tasarruflar için dava açılması mümkün olduğu gibi parasını kendi verdiği ancak muvazaalı olarak başkası adına tescil edilen mallar için de dava açılmasının mümkün olduğu, bu gibi tasarrufların nam-ı müstear olarak adlandırıldığını- Somut olayda da davalı borçlu şirket tarafından diğer davalı adına taşınmaz satın alınması dava edilmiş olmasına göre gerçek kişilerin hangi şartlar dahilinde bu taşınmaza sahip olabilecekleri, davalılar arasındaki organik bağlantının olup olmadığı üzerinde de durularak hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini*»³⁵⁸²

√ «*Dava konusu araçların borcun doğumundan sonra borçlu tarafından mali durumunu bilen üçüncü kişi ve borçlu şirket ortakları ile organik bağ içinde bulunan şirkete*

³⁵⁷⁷ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 14749/6338 (www.e-uyar.com)

³⁵⁷⁸ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 3963/5340 (www.e-uyar.com)

³⁵⁷⁹ Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. 613/5012 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸⁰ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 1050/1736 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸¹ Bknz: 17. HD. 13.10.2015 T. 1313/10510 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸² Bknz: 17. HD. 22.06.2015 T. 8287/8983 (www.e-uyar.com)

yapılan satışların iptalinin yerinde olduğunu- Alacaklı tarafından 4. kişinin davaya dahil edilmemesi halinde davanın, 3. kişi yönünden mali elinden çıkardığı tarihteki rayiç değer üzerinden tazminata dönüştüğü kabul edilerek tazminatın hüküm altına alınması gerektiğini»³⁵⁸³

√ «Borçlu ve diğer davalı şirket ortakları arasındaki yakın organik bağ nedeni ile İİK'nin 280. maddesi gereğince borçlunun içinde bulunduğu mali durum ve zarar verme kastının davalı şirket tarafından bilindiğinin kabulü ile tasarrufların iptaline karar vermek gerektiğini»³⁵⁸⁴

√ «Ticaret sicil kayıtlarından davalı şirketlerin aynı gruba ait şirketler olduğu ve ortakları arasında yakın organik bağ olduğu, aynı soy isme sahip kişilerden oluşan aile şirketleri olduğu anlaşıldığı, borçlu ve diğer davalı şirket ortakları arasındaki yakın organik bağ nedeni ile İİK'nin 280.maddesinde gereğince borçlunun içinde bulunduğu mali durum ve zarar verme kastının davalı tarafından bilindiğinin kabulü ile tasarrufların iptali talep gereğince takip konusu alacak ile sınırlı olarak bedele hükmedilmesi gerekeceğini»³⁵⁸⁵

√ «Borçlular ve davalı üçüncü kişi şirket aynı adreste faaliyette buldukları ve ortakları arasında organik bağ bulunduğu anlaşıldığından ve iptali istenilen takip konusu alacağın varlığı, borçlu ve üçüncü kişi şirketin ticari defterleri ile ispatlanmamış olduğundan, icra takip dosyasının muvazaalı olduğundan iptalinin gerektiği, ancak hacizli malların ihale ile dördüncü kişiye satıldığı ve anılan şahsın kötü niyetli olduğu ispatlanmadığından, davanın bedele dönüştüğü dikkate alınarak davacının takip dosyalarındaki alacak ve ferileri ile sınırlı olarak ihale bedelinin davalı üçüncü kişiden tahsiline karar verilmesi gerektiğini»³⁵⁸⁶

√ «Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile gerçek değeri arasında misli fark bulunması, davalı şirketler arasındaki organik bağ nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK 278/3-2,280/1 maddeler gereğince iptale tabi olduğunu»³⁵⁸⁷

√ «Araç satışının davalı şirketler arasındaki organik bağ, ortakları arasındaki yakın akrabalık ve alacağa mahsuben yapılan satış olması nedeniyle tasarrufun iptalinin hukuka uygun olduğunu»³⁵⁸⁸

√ «Davalı şirketlerin ortak yapısı gözönüne alındığında, aralarında organik bağ bulunduğu, davalı üçüncü kişi şirketin borçlu şirketin durumunu ve amacını bilebilecek durumda olduğu gerekçesiyle tasarrufun iptaline, davanın kabulüne karar verilmesinin isabetli olduğunu»³⁵⁸⁹

√ «Davalı-borçlu şirketin kurucu ortağı ile diğer davacı üçüncü kişi şirketin kurucu ortağının 'karı koca' olmaları halinde, üçüncü kişi şirketin, borçlunun mal kaçırma kasdıyla ya da alacaklılarına zarar verme kasdıyla hareket ettiğini -aralarındaki 'organik bağ' nedeniyle- göstereceğini»³⁵⁹⁰

√ «Her iki tüzel kişilik borçlu şirket ile davalı 3. kişi şirketin yetkilisinin aynı kişi olduğu ve alacağın temlikine konu olan alacağa ilişkin davanın devamı sırasında söz konusu temlik tasarruf işleminin yapılmış olmasının olağan hayat tecrübelerine uygun düşmediği anlaşıldığından, borçlu ve davalı şirket arasında söz konusu organik bağın bulunmasından dolayı davalı şirketin, borçlu şirketin alacaklılarından mal kaçırma ya

³⁵⁸³ Bknz: 17. HD. 25.05.2015 T. 1509/7638 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸⁴ Bknz: 17. HD. 25.05.2015 T. 18088/7628 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸⁵ Bknz: 17. HD. 25.05.2015 T. 1717/7642 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸⁶ Bknz: 17. HD. 11.05.2015 T. 18938/7248 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸⁷ Bknz: 17. HD. 25.11.2014 T. 13374/16824 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸⁸ Bknz: 17. HD. 27.05.2014 T. 2121/8413 (www.e-uyar.com)

³⁵⁸⁹ Bknz: 17. HD. 21.05.2014 T. 4489/7987 (www.e-uyar.com)

³⁵⁹⁰ Bknz: 17. HD. 23.09.2013 T. 11972/12603 (www.e-uyar.com)

da alacaklılarını ızzar kasdı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü ile tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁵⁹¹

√ «Davalı borçlu şirket ile 3. kişi şirketin kurucu ortağının aynı kişi olması halinde (organik bağ) bu ortaklık yapısından dolayı borçlu şirketin içinde bulunduğu durumun 3. kişi tarafından bilinebilecek olduğunu»³⁵⁹²

√ «Davalılar arasındaki ‘organik bağ’ nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK. 280/I. madde gereğince iptal edilmesi gerekeceğini»³⁵⁹³

√ «‘Borçlu’ ile ‘üçüncü kişi’ nin şirket olup, ortaklarının ve/veya yöneticilerinin aynı kişiler olması halinde, bu ‘organik bağ’ nedeniyle, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, borçlunun ‘mal kaçırma kasdı’ ile ‘alacaklarına zarar verme kasdı’ nin biliyor farzedileceği (ve bundan dolayı üçüncü kişiye yapılmış olan tasarruf iptaline karar verilmesi gerekeceğini)»³⁵⁹⁴

belirtmiştir.

XII- Tasarrufun iptali davalarında davacının, davalı-borçludaki alacağının ‘g e r- ç e k’ bir alacak olması gerekir.

İptal davalarında, «davacının, davalılardan borçluda bir alacağının bulunması» ve «davacının; borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edilmemiş –yani alacağın kısmen- tamamen tahsil edilmemiş olması» ön koşul olduğundan, mahkeme iptal davasının yargılaması sırasında öncelikle bu ön koşulun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır. Bunu yaparken davacının alacağının «geçerli olup olmadığını» araştıramayacağı –örneğin; ‘alacağın kumar alacağı olduğunu’ ileri sürerek iptal davasını reddedemeyeceği-³⁵⁹⁵ gibi, «icra dairesinin düzenlediği aciz belgesinin geçerli olup olmadığını» da tartışamaz.³⁵⁹⁶ Tersine, aciz belgesinin iptali için icra mahkemesine yapıldığı ileri sürülen şikayetin sonucunu, kendisi için ‘bekletici mesele’ sayması gerekir.³⁵⁹⁷ Fakat, davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) «davacının alacağının mevcut olmadığını» -örneğin muvazaaya dayandığını- iddia ve ispat edebilir.³⁵⁹⁸ Davalı-üçüncü kişi bu iddiasını ispat için ‘tanık’ dinlenebilir...³⁵⁹⁹ Yani bu durumda HMK. mad. 200 uygulanmaz.³⁶⁰⁰ Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, öncelikle davacının, davalı-borçluda ‘gerçek bir alacağı’ nin bulunması, diğer bir deyişle tasarrufta bulunan kimsenin gerçekten ‘borçlu olması’ gerekir. Eğer ‘gerçek bir borç’ yoksa ‘alacak’ da söz konusu olamayacağından, tasarrufun iptali davası dinlenmez.³⁶⁰¹

³⁵⁹¹ Bknz: 17. HD. 18.04.2013 T. 16253/5794 (www.e-uyar.com)

³⁵⁹² Bknz: 17. HD. 19.03.2013 T. 4881/3660 (www.e-uyar.com)

³⁵⁹³ Bknz: 17. HD. 12.02.2013 T. 4250/1406 (www.e-uyar.com)

³⁵⁹⁴ Bknz: 17. HD. 03.02.2011 T. 5439/685; 17.01.2011 T. 3713/44; 24.06.2010 T. 2520/5919; 27.11.2008 T. 3542/5572; 20.05.2008 T. 1919/2695; 03.04.2008 T. 1110/1685; 25.03.2008 T. 532/1476; 14.01.2008 T. 5124/42; 15. HD. 03.03.2005 T. 2904/1202; 23.01.2001 T. 5126/399 (www.e-uyar.com)

³⁵⁹⁵ Bknz: 15. HD. 14.5.1990 T. 800/2146 (www.e-uyar.com)

³⁵⁹⁶ Bknz: 15. HD. 18.5.1990 T. 1755/2258; 13. HD. 9.11.1981 T. 5203/7058 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵⁹⁷ Bknz: 15. HD. 7.5.1992 T. 2135/2460; 4.3.1992 T. 869/1042 vb. (www.e-uyar.com)

³⁵⁹⁸ KURU, B. age. C:4, s:3506

³⁵⁹⁹ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7206/4176 (www.e-uyar.com)

³⁶⁰⁰ KURU, B. El Kitabı, s:1420

³⁶⁰¹ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, s:4524 vd. – GÜNEREN, A. age. s:379 – UMAR, B. age. s:41 vd. – TAZE, M. Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yük. Lisans Tezi, s:120) – KAPLAN, H.A. 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında İcra ve İflâs Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2006, s:45 – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C:2, s:1266 – COŞKUN, M. Tasarrufun İptali Davaları, s:937 – GÜNAY, E. age. s:80 – SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. s:175 – MUŞUL, T. İptal Davaları, s:443 – EROĞLU, O. age. s:59 – ATILI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. İcra ve İflâs Hukuku, s:741 – OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. İİK. Şerhi, s:586 – ÇETİN, H.E. age. s:15

Davacı-alacaklı, tasarrufun iptali davasını, ‘ilama dayalı icra takibi’ne dayandır-
mışsa, ‘tasarrufun iptaline’ karar verilebilmesi için, ilamın (alacağın) kesinleşmiş olması
gerekir.³⁶⁰²

Tasarrufun iptali davalarında, davalı-3. kişi (ya da davalı-borçlu), “davacı alacaklının
davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunmadığını” ileri sürerse, mahkemece bu du-
rumda nasıl bir yol izlenecektir?

“Bu iddianın tasarrufun iptali davasında araştırılmayacağı”na mı karar verilecek,
yoksa “bu iddianın tasarrufun iptali davasında incelenebileceği” belirtilip “davacı ala-
caklı tacir ise ticari defterleri³⁶⁰³ ve banka hesap hareketleri³⁶⁰⁴ üzerinde mali müşa-
vir(ler) vasıtasıyla bilirkişi incelemesi yaptırılarak, davacı-alacaklı ile davalı-borçlu ara-
sındaki ticari ilişkinin, daacı alacaklıya takip konusu yaptığı alacak kadar bir alacak do-
ğuracak boyutta olup olmadığı” irdelenecek midir?

Eğer davacı-alacaklı tacir değil ise; davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetle-
rin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında banka kayıtları üzerinde
bilirkişi incelemesi yaptırılarak, mali durumlarının araştırılması,³⁶⁰⁵ yıllık gelirlerinin ne
olduğu,³⁶⁰⁶ ve davacının böyle bir borç parayı verebilecek ekonomik gücünün bulunup
bulunmadığı³⁶⁰⁷ saptanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

Bazen, davacı-alacaklının borçludaki alacağı muvazaalı değildir; fakat davacı-alacak-
lının borçluda “takip konusu uyapılan miktarda” bir alacağı da yoktur. Örneğin; davacı-ala-
caklı takip borçlusu hakkında, borçluya ait senette tahrifat (sahtecilik) yaparak takipte bu-
lunmuştur. Borçlunun imzasın taklit ederek veya senedin “alacak miktarı”nda tahrifat yap-
mıştır. Hatta borçlu tarafından bu nedenle davacı-alacaklı hakkında “menfi tespit da-
vası”³⁶⁰⁸ açılmış ya da icra mahkemesinde “imza inkarında”³⁶⁰⁹ bulunulmuş olabilir. Yahut
da Cumhuriyet Savcılığına –“sahtecilik” ya da “bedelsiz kalan senedin kullanılması”,
“açığa atılan imzanın kötüye kullanılması” suçlarından dolayı³⁶¹⁰ - ‘kamu davası’ açılması
için şikayette bulunulmuş ve Cumhuriyet Savcılığınca, davacı-alacaklı hakkında ceza
mahkemesinde ‘kamu davası’ açılmıştır. Bu gibi durumlarda, tasarrufun iptali davasına ba-
kan mahkemenin, borçlu tarafından açıldığı/açılması sağlandığı bildirilen bu davaların –
kesinleşecek sonucunun “bekletici mesele” yapılması gerekir...

Davalı-3. kişi de, davacı-alacaklının “takip konusu yaptığı senedin (belgenin) gerçek
bir alacağı aksettirmedeğini” –borçlu gibi- tasarrufun iptali davasına bakan mahkemede
ileri sürebilir. Keza, takip konusu senedin “teminat ve tahsil amacıyla verilmiş olduğu”
–yani gerçek bir alacağı ifade etmediği- de hem davalı-borçlu ve hem de davalı-3. Kişi
tarafından ileri sürülebilir.³⁶¹¹ Bunun kanıtlanması halinde mahkemece davacı-alacaklı-
nın talebi doğrultusunda “tasarrufun iptaline” karar verilemez.

³⁶⁰² Bknz: HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36 (www.e-uyar.com)

³⁶⁰³ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 16639/5946; 17.04.2014 T. 15081/5942; 16850/455; 8.03.2013 T.
14204/4372; 24.04.2012 T. 32/5008; HGK. 13.10.2010 T. 17-398/497 (www.e-uyar.com)

³⁶⁰⁴ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 15081/5942 (www.e-uyar.com)

³⁶⁰⁵ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

³⁶⁰⁶ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008 (www.e-uyar.com)

³⁶⁰⁷ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3393/12139; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD.
13.10.2015 T. 2595/10520 (www.e-uyar.com)

³⁶⁰⁸ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230; 31.03.2011 T. 6372/2899; 07.03.2011 T. 11643/2001;
30.10.2007 T. 4626/3300 (www.e-uyar.com)

³⁶⁰⁹ Bknz: 17. HD. 10.03.2009 T. 3533/1270 (www.e-uyar.com)

³⁶¹⁰ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230 (www.e-uyar.com)

³⁶¹¹ Bknz: 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

Yüksek mahkeme kimi kararlarında³⁶¹² «davacının gerçekten alacaklı olup olmadığının yerel mahkemece kendiliğinden araştırılması gerektiğini» kimi kararlarında³⁶¹³ ise, «bu hususun davalılarca ileri sürülmesi halinde mahkemece araştırılabileceğini» belirtmiştir...

Yüksek mahkeme, bu konu (yani; ‘alacağın gerçek bir alacak olması gerektiği’ konusu) ile ilgili larak;

√ «*Tasarrufun iptali davasında, davacının dava dayanağı takip konuları olan alacağının varlığının mahkeme kararı ile tespit edildiği ve kesinleşip kesinleşmediği, bu alacağın takibe konulması ve diğer dava koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerektiğini*»³⁶¹⁴

√ «*Tasarrufun iptalini isteyen davacının açtığı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması gerektiği- Davacının alacağının asıl borçlu şirketin ticari kayıtlarında yer almadığı, ‘borçlu şirkette önceden sigortalı işçi olarak çalışan davacının gemi satışından elde ettiği gelirden borç verdiği’ iddiasını ilişkin iddiasının somut bilgi ve belgelerle ispatlamadığı anlaşıldığından, ablalarının banka kayıtlarında 1.000.000,00 USD’lk gemi satış parasının yatırıldığı ya da borç verilen para ile ilgili bir çıkış ve bilginin olmadığı anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi ve davalılar lehine maktu vekalet ücreti takdir edilmesi gerektiğini*»³⁶¹⁵

√ «*Davacının gerçek bir alacaklı, borçlunun da gerçek borçlu olmadığını anlaşılmaması halinde, tasarrufun iptali davasının, ‘önkoşul yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini*»³⁶¹⁶

√ «*Tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişinin, “davacının alacağının gerçek olmadığını” ileri sürmesi halinde, mahkemece davacı alacaklı ile davalı borçlu arasında gerçek bir alacak borç ilişkisinin olup olmadığının incelenmesi gerektiğini- Davacı alacaklının ‘alacağının gerçek bir alacağa dayandığını ve bu nedenle taraf sıfatına sahip olduğunu ispatlaması gerektiğini- Tarafların, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandıkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorunda olduğu, belgeyi ibraz etmesine karar verilen tarafın, kendisine verilen sürede belgeyi ibraz etmemesi ve aynı sürede, delilleriyle birlikte ibraz etmemesi hakkında kabul edilebilir bir mazeret göstermemesi ya da belgenin elinde bulunduğunu inkar etmesi ve teklif edilen yemini kabul veya icra etmemesi, halinde, duruma göre belgenin içeriği konusunda diğer tarafın beyanının kabul edileceğini; bu hususun, mahkemece, davalı borçluya HMK. mad 220/3 uyarınca ihtar edilmesi ve davalının defterlerini ibraz etmemesi halinde yine bu maddeye göre bir değerlendirme yapması gerektiğini*»³⁶¹⁷

√ «*Davacının, alacağın gerçek bir alacak olduğunu ispatlayamadığı ve yapılan bilirkişi incelemesinde de ‘alacak ile ilgili bir hususa rastlanılmadığı’ gerekçesi ile, ‘önşart yokluğundan açılan tasarrufun iptali davasının davanın reddine’ karar verileceğini*»³⁶¹⁸

√ «*Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen*

³⁶¹² Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 12.04.2016 T. 14267/4635; 21.01.2014 T. 19964/669 vb. (www.e-uyar.com)

³⁶¹³ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606; 19.02.2019 T. 1554/1781; 05.06.2018 T. 4533/5858; 15.05.2018 T. 3037/5045; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457; 14.02.2017 T. 23545/1450; 25.10.2016 T. 18010/9337; 20.10.2016 T. 17910/9000; 07.06.2016 T. 20994/6940 vb. (www.e-uyar.com)

³⁶¹⁴ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 427/1638 (www.e-uyar.com)

³⁶¹⁵ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 5545/1647 (www.e-uyar.com)

³⁶¹⁶ Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 3821/11646 (www.e-uyar.com)

³⁶¹⁷ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 3921/11416 (www.e-uyar.com)

³⁶¹⁸ Bknz: 17. HD. 06.11.2019 T. 1133/10255 (www.e-uyar.com)

tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerektiğini»³⁶¹⁹

√ «Tasarrufun iptali davalarının görülebilirlik şartlarından birisinin de gerçek bir alacağın varlığı (tasarrufta bulunan kişinin borçlu olması) olduğunu- Gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olmayacağından iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağını- Davalılar alacaklı davacının alacağının gerçek olmadığını savunmuş, yargılama boyunca davacı alacaklı alacağın dayanağı konusunda bir açıklama yapılmamış ve davalı üçüncü kişinin tanığı aynı zamanda borçlu şirket ortağı ifadesinde “kendisinin ve kardeşinin borçlu şirket ortağı oldukları, üçüncü kişinin öz yeğenleri olduğunu, dava konusu kağıt fabrikası binasını sattıklarını ve başka bir yere taşındıklarını, ancak satılan yerin daha sonra kıymetlendiğini, davacıya bildiği kadarı ile borcu olmadığı” yönündeki beyanı karşısında davanın reddine ilişkin mahkeme kararının yerinde olduğunu»³⁶²⁰

√ «Tasarrufun iptaline ilişkin davasında tacir olan davalı alacaklı ve borçlunun ticari defterleri üzerinde konuşan uzman bilirkişi aracılığı ile inceleme yapılarak takip konusu bonoya dayalı bir alacağın gerçekte var olup olmadığının tespiti gerektiğini»³⁶²¹

√ «Tasarrufta bulunanın, alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatı çözümlenmesi gerektiğini, bu nedenle, üçüncü kişi-davalının, borcun gerçek olmadığı iddiası ve muvazaanın varlığı yönündeki savunmasının araştırılmasında zorunluluk bulunduğunu»³⁶²²

√ «Taraf ehliyeti dava koşullarından olup mahkemece öncelikle ve resen incelenmesi gereken hususlardan olduğu, somut olayda borçlu konudaki kişinin karardan sonra ölmüş ve mirasçılarının bir kısmı Sulh Hukuk Mahkemesinde mirası red ettiklerini belirttiği dikkate alındığında, öncelikle anılan kararın kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, sonucuna göre taraf teşkilinin sağlanması gerektiğini- Salt takibin kesinleşmiş olması alacağın gerçek olduğu anlamına gelmediğini»³⁶²³

√ «Tasarrufun iptali davasında, üçüncü kişinin dayandığı ancak irdelenmeyen alacaklı ...'ın borçlunun iş yerinde çalışıp çalışmadığının sosyal güvenlik kayıtları da getirtilerek, dava dayanağı takip konusu alacağın gerçek olup olmadığı bir başka ifadeyle muvazaalı olarak yapıldığı iddiasının yeniden ayrıntılı olarak taraf delilleri toplandıktan sonra, değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³⁶²⁴

√ «Davalı üçüncü kişiler, asli müdahilin takip konusu alacağının gerçek olmadığını ileri sürdüklerinden bu iddianın ön sorun olarak incelenip değerlendirilmesi gerektiği; takibin kambiyo hukukuna ilişkin olmasına ve kesinleşmesinin alacağın gerçek olmadığı iddiasının incelenmesine engel olmadığını»³⁶²⁵

√ «3. kişi vekilleri, “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı”nı ileri sürdüğünden, mahkemece bu savunma üzerinde durularak davacı vekilinden bu yöndeki açıklamaları ve delillerinin sorulması, özellikle takip konusu senedin vade tarihi, davacı ile borçlu davalının akraba-arkadaş, kapı komşusu olup olmadığı da göz önünde bulundurularak davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalılar 3. kişi vekilleri tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanması, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senedin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabıta araştırması yaptırılması, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve ön kşulların bulunması halinde ise davanın esası yönünden

³⁶¹⁹ Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821 (www.e-uyar.com)

³⁶²⁰ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606 (www.e-uyar.com)

³⁶²¹ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597 (www.e-uyar.com)

³⁶²² Bknz: 17. HD. 19.02.2019 T. 1554/1781 (www.e-uyar.com)

³⁶²³ Bknz: 17. HD. 26.06.2018 T. 1875/6392 (www.e-uyar.com)

³⁶²⁴ Bknz: 17. HD. 05.06.2018 T. 4533/5858 (www.e-uyar.com)

³⁶²⁵ Bknz: 17. HD. 15.05.2018 T. 3037/5045 (www.e-uyar.com)

İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini»³⁶²⁶

√ «Takip dayanağı 55.000,00 TL senet, 30.09.2010 tarihinde düzenlenmiş 30.09.2011 vadeli olup 13.03.2013 tarihinde icraya konulduğu, davadışı Hayri Ç. Tarafından aynı tasarrufun iptali için açılan davadan 21.01.2013 tarihinde feragat ettiği, dava feragat ile sonuçlanarak kesinleşmiş ancak daha sonra davalı üçüncü kişinin tehdidi ile feragat ettiğini belirtmiş ise de tehdit ispatlanmadığından dikkate alınmadığı, davalı borçlu bu davadan elde edilmeyen sonucun tekrar sağlanması amacı ile kendisine boş senet imzalatırıldığını ileri sürdüğü, mahkemece zabita araştırılması yapıldığı ve dinlenen tanıkların bir kısmı davacının böyle bir parayı verme gücünün olmadığını belirttiği, mahkemece, takip dayanağı senedin vadesinden yaklaşık 2 yıl sonra takibe konulması ve belirtilen maddi ve hukuki olgular değerlendirilerek alacağın gerçekliğinin tartışılması ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³⁶²⁷

√ «Tasarrufun iptali davalarının kabulü için dava dayanağı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması gerektiği- Mahkemece dava dışı (borçlunun ortağı olduğu) Ltd. Şti ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak takip konusu senet borcunun var olup olmadığı ve neye ilişkin olduğu tespit edilerek, dvcacının anılan şirkette sigortalı işçi oluşu ve diğer delille birlikte değerlendirilerek alacağın gerçekliğinin araştırılması gerektiğini»³⁶²⁸

√ «Her iki davanın da görülebilmesi için diğer dava koşullarının yanında davacının borçludan olan alacağının gerçek bir alacak olması gerektiğini»³⁶²⁹

√ «Tasarrufun iptali davalarında, alacağın gerçek bir alacak olması gerektiğinden, tasarrufun iptali davasının gerçek olmayan alacaklar için dinlenmeyeceğini»³⁶³⁰

√ «Tasarrufun iptali koşullarından birinin de, ‘dava dayanağı takibin’ gerçek bir alacağa ilişkin olması, olduğunu»³⁶³¹

√ «1941 doğumlu ticaretle uğraşmayan ev hanımı borçlunun kiracısından 20.000,00 TL borç alıp senet vermesini gerektirecek hukuki ilişki net olarak konulmadığı gibi, hasta olduğu için ihtiyaç duyduğu ve bu nedenle borç aldığı iddiası inandırıcılıktan uzak olup, yargılama sırasında alacağın bu kez borçlunun damadına tahsil edilmemesi halinde rücu edilmeme koşulu ile temlik edilmesi de yaşam deneyimlerine aykırı olduğundan alacağın gerçek olduğundan söz edilemeyeceği ve bu durumda “davalıların anne-kız olmaları nedeni ile aralarındaki tasarrufun başış niteliğinde olduğu ve ivazlar arasında oransızlık olduğundan” bahisle davanın kabulüne karar verilmesinin isabetsiz olduğunu»³⁶³²

√ «Mahkemece davalı üçüncü kişinin “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı” yönündeki savunması üzerinde durulmamasının hatalı olduğunu- Mahkemece, davalının bu yöndeki savunması doğrultusunda davacı ve davalı delillerinin toplanması, gerektiğinde takip onuşu alacaklı ve borçluların banka hesap hareketleri, ticari ve vergi kayıtları istenerek ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması, Savcılığın takip konusu senetle ilgili yürütülen hazırlık dosyası; dava açılmış ise dava dosyası, ticaret mahkemesi dava dosyasının sonucunun beklenmesi ve tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³⁶³³

√ «Tasarrufun iptali davasında, tacir olan ve ticari defter tutmak zorunda olan davalı borçlu şirketin ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak dava dayanağı

³⁶²⁶ SAMSUN BAM 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55 (www.e-uyar.com)

³⁶²⁷ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 10994/12126 (www.e-uyar.com)

³⁶²⁸ Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 4594/11844 (www.e-uyar.com)

³⁶²⁹ Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 18804/11841 (www.e-uyar.com)

³⁶³⁰ HGK. 15.11.2017 T. 17-2361/1371 (www.e-uyar.com)

³⁶³¹ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 254/6191 (www.e-uyar.com)

³⁶³² Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 2363/2732 (www.e-uyar.com)

³⁶³³ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457 (www.e-uyar.com)

takep dosyasındaki senetlerin dayanağı ve dolayısı ile alacağın gerçekliği araştırılarak muvazaalı alacak olup olmadığı toplanan delillere göre değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³⁶³⁴

√ «Tasarrufun iptali davasında, davalı 3. kişinin alacağın gerçek olmadığı yönündeki savunması üzerinde durularak özellikle takep konusu senetlerin vade tarihi davacı ile borç şirket temsilcisinin hemşeri olması da gözönünde bulundularak davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalı 3. kişi vekili tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanarak, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takep konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabuta araştırması yaptırılıp, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılıp toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³⁶³⁵

√ «Gayrimenkul satışının veya gayrimenkul satış vaadi sözleşmesinin yazılı (tapu, noter) yapılması gerektiğini; davacının Suriye vatandaşı olup orada oturduğu ve türkçe bilmediği, borçlunun ticari faaliyetinin otobüs işletmeciliği olduğu anlaşılmakta olup, borçlu tarafından davacıya satıldığı iddia edilen daireyle ilgili somut hiçbir belgenin sunulmaması, davacının iki yıl içinde teslimi gereken daire konusunda teslim süresi bitiminden sonraki iki yıl içinde herhangi bir işlem yapmaması, davalı borçlunun şirket ortağı ve temsilcisi olmasına rağmen, davacı tarafından elindeki senetle ilgili takep işlemlerine başlamaması, takep işleminin dava konusu tasarruftan sonra yapılması, sunulan adi belgenin gayrimenkul alım-satımı konusunda geçerli bir belge olarak kabulünün mümkün görülmemesi ve dosya kapsamındaki maddi ve hukuki olgulardan davacının gerçek bir alacaklı borçlunun da gerçek olmaması karşısında, tasarrufun iptaline ilişkin davanın ‘önkoşul yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini»³⁶³⁶

√ «Davalı 3. kişi vekili, ‘borçlunun, eşini dava konusu taşınmaz için öldürdüğünü, takep konusu senedin ve takibin muvazaalı’ olduğunu belirterek ‘davacının, borçludan alacaklı olmadığını’ ileri sürdüğünden, mahkemece öncelikle davacı ile davalı borçlu arasındaki akrabalığın tespiti ile davacıdan takep konusu alacağa ilişkin temel ilişki konusundaki delillerinin sorularak toplanması ve ceza dosyası da incelenerek takep konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini»³⁶³⁷

√ «Basit yargılama usulüne tabi olan tasarrufun iptali davasında, adli tatil süresince temyiz süresinin işlemeyeceğini- Davalı üçüncü kişi dava dayanağı alacağın gerçek olmadığı iddiasında bulunduğundan, mahkemece bu husus üzerinde durulması gerektiği- Davalı borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğu, dava konusu taşınmazın satışından sonra borçlunun organik bağ içinde olunan diğer şirket ortaklığından ayrıldığı satıştan sonra ancak dava dayanağı takipten önce aralarında uyumsuzluk çıktığı ve davaların bulunduğu, takep dayanağı 900.000 USD olarak büyük miktardaki borcun 30.05.2008 tarihinde verilmiş olmasına rağmen senedin vadesinin 30.12.2011 tarihine verildiği, alacaklı tarafından dava konusu taşınmazın tapu kayıtlarının istendiği anlaşıldığından, mahkemece, davacı alacaklının takep konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığı kolluk aracılığı ile araştırılması, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığının tespiti gerektiğini- Mahkemece, alacağın gerçek olmadığı tespit edilirse, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁶³⁸

³⁶³⁴ Bknz: 17. HD. 28.02.2017 T. 11975/2134 (www.e-uyar.com)

³⁶³⁵ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

³⁶³⁶ Bknz: 17. HD. 13.12.2016 T. 16866/11513 (www.e-uyar.com)

³⁶³⁷ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 18010/9337 (www.e-uyar.com)

³⁶³⁸ Bknz: 17. HD. 20.10.2016 T. 17910/9000 (www.e-uyar.com)

√ «*Davalı üçüncü kişi dava dayanağı alacağın gerçek olmadığı iddiasında bulunduğundan mahkemece bu husus üzerinde durulması gerektiğini- Davalı borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğu, dava konusu taşınmazın satışından sonra borçlunun organik bağ içinde olunan diğer şirket ortaklığından ayrıldığı, satıştan sonra ancak dava dayanağı takipten önce aralarında uyumsuzluk çıktığı ve davaların bulunduğu, takip dayanağı 900.000 USD olarak büyük miktardaki borcun 30.05.2008 tarihinde verilmiş olmasına rağmen senedin vadesinin 30.12.2011 tarihine verildiği, alacaklı tarafından dava konusu taşınmazın tapu kayıtlarının istendiği anlaşıldığından, mahkemece, davacı alacaklının takip konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığı kolluk aracılığı ile araştırılması, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığı tespiti gerektiğini- Mahkemece, alacağın gerçek olmadığı tespit edilirse, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁶³⁹*

√ «*Borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olmasının, her zaman takip konusu alacağın gerçek bir alacak, yani davacının gerçekten alacaklı, borçlunun da gerçekten borçlu olduğunu göstermeyeceğini, davacının gerçekten alacaklı olup olmadığını mahkemece res'en değerlendirmesi gerektiğini- Mahkemece, borçlu şirket ile davacı alacaklı arasındaki takip konusu çek düzenlenmesini gerektirecek bir alacak borç ilişkisinin bulunup bulunmadığı, gerekirse tacir olan borçlunun ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olduğunun tesbiti halinde, aciz hali var ise şimdiki gibi davanın kabulüne, aksi durumda davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini»³⁶⁴⁰*

√ «*Davacı, 'iflastan önce kesinleşmiş takip dolayısıyla alacağının olduğunu' iddia etmiş ise de, İİK. mad. 193 uyarınca, iflas kararının kesinleşmesi ile takiplerin düşeceğini, davacının iddia ettiği alacağın iflas masası tarafından kabul edilmediği, bu konudaki talebinin reddine karar verildiği, davacının alacağın mevcudiyetini ispatlamak için sıra cetveline itiraz ya da kayıt kabul davası gibi davalar açmadığı, mevcut alacağın varlığını gösterir mevcut bir ilam bulunmadığı, takibin düştüğü anlaşıldığından varlığı ispatlanmış ve masa tarafından kabul edilmeyen bir alacak iddiasıyla ilgili tasarrufun iptali davasının görülemeyeceğini»³⁶⁴¹*

belirtmiştir.

XIII- Tasarrufun iptali davalarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin «*dava konusu taşınmazları/taşınurları satın alabilecek parasal (mâli) güce sahip olup olmadığı*» ya da borçluya borç para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin, borçluya gerçekten bu miktardaki parayı borç verebilecek parasal (mâli) gücü bulunup bulunmadığı» mahkemece araştırılabilir mi?

Yüksek mahkeme, -kanımızca da isabetli olarak- bu soruya aşağıdaki şekilde «olumlu» cevap vermiştir. Gerçekten **yüksek mahkeme**, bu konuyla ilgili olarak;

√ «*Tasarrufun 1. derecede yakın akrabalar arasında yapılması ve en son maliki olan davalıların henüz 20-22 yaşlarında öğrenci olup taşınmazı almaya yetecek ekonomik güçlerinin bulunmaması, taşınmazın akit tarihindeki değeri ile keşfen belirlenen değeri arasında misli fark bulunması nedenleriyle tasarrufun iptale tabi olduğunu»³⁶⁴²*

√ «*Dava konusu taşınmazın davalı-borçlu şirket malvarlığı ile bir ilgisi olmadığı kabul edilmişse de, taşınmazın borçlu şirket yetkilisinin eşi adına tescil ettirildiği ileri sürüldüğünden, asıl borçlu şirketin %95 hissedarının davalı üçüncü kişinin eşi, %5 hissedarının ise davacı üçüncü kişinin babası olduğu gözetilerek, üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazları satın alabilecek ekonomik gücü olup olmadığı, taşınmazların aslında eşi*

³⁶³⁹ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 20994/6940 (www.e-uyar.com)

³⁶⁴⁰ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282 (www.e-uyar.com)

³⁶⁴¹ Bknz: 17. HD. 17.05.2016 T. 5195/6019 (www.e-uyar.com)

³⁶⁴² Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 671/12476 (www.e-uyar.com)

veya babası tarafından, davalı üçüncü kişi adına alınıp alınmadığının araştırılarak, sonucuna göre davalı üçüncü kişi, elinden çıkarmış olduğundan, davacıdan İİK. mad. 282 gereği satın alan şahsı davaya dahil edip etmeyeceği, yoksa davasını bedele dönüştürüp dönüştürmeyeceği sorularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³⁶⁴³

√ «Dava konusu taşınmazın, davalı-borçlu şirket malvarlığı ile bir ilgisi olmadığı kabul edilmişse de, ‘taşınmazın, borçlu şirket yetkilisinin eşi adına tescil ettirildiği’ ileri sürüldüğünden, asıl borçlu şirketin %95 hissedarının davalı üçüncü kişinin eşi, %5 hissedarının ise davacı üçüncü kişinin babası olduğu gözetilerek, üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazları satın alabilecek ekonomik gücü olup olmadığı, taşınmazların aslında eşi veya babası tarafından, davalı üçüncü kişi adına alınıp alınmadığının araştırılarak, sonucuna göre davalı üçüncü kişi, elinden çıkarmış olduğundan, davacıdan İİK. mad. 282 gereği satın alan şahsı davaya dahil edip etmeyeceği, yoksa davasını bedele dönüştürüp dönüştürmeyeceği’ sorularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³⁶⁴⁴

√ «Davacının ‘borçlunun 12 günlük oğlunun böyle bir taşınmazı alım gücünün olmayacağından bedelinin borçlu tarafından ödendiğini’ iddia ettiği, davalıların ise ‘taşınmazın babaannesi tarafından bedeli ödendiği ve torununa bağış yaptığını’ ileri sürdüğü, borçlunun oğlu adına olan taşınmazın borçlu tarafından alındığı, davacı tarafından kesin ve güçlü delillerle ispat edilemediğinden, tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini»³⁶⁴⁵

√ «Takibin gerçek bir alacağa ilişkin olmasının da tasarrufun iptali davasının koşullarından biri olduğunu- Davalı üçüncü kişi, ‘alacaklının alacanın muvazaalı olduğunu’ iddia ettiğinden, mahkemece ticari defterler üzerinde inceleme yapılarak takip konusu senet borcunun var olup olmadığı ve neye ilişkin olduğu tespit edilerek, davacının böyle bir borcu verebilecek ekonomik durumu olup olmadığı da araştırılarak ve diğer delillerle birlikte değerlendirilerek alacağın gerçekliği araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»³⁶⁴⁶

√ «Davacı, ‘borçlunun mal kaçırmak için bedelini ödeyerek satın aldığı taşınmazı ekonomik gücü olmayan kardeşi adına tapuda tescil ettirdiğini’ ileri sürerek ‘tasarrufun iptali’ni talep etmiş olduğundan, mahkemece ‘dava konusu alacağın dayanağı olan ilanın kesinleşme tarihinin, tapudaki tasarruf işlemlerinden sonra olduğu’ gerekçesiyle davanın reddinin hatalı olduğu; ilamın dayanağı olan sözleşme, tasarruftan önce olduğundan ve bu taşınmazların satın alım tarihlerine göre takibin süresinde yapıldığı, haciz tutanağı düzenlendiği ve İİK. mad. 105 uyarınca, borçlunun aciz halinin oluştuğu görüldüğünden, gayrimenkullerin adına tescili tarihinde davalı üçüncü kişinin bu taşınmazları gerçek değerlerine göre satın almaya ekonomik gücünün yeterli olup olmadığı ve nam-ı müstear hususunun mahkemece değerlendirilmesi gerektiğini»³⁶⁴⁷

√ «Davalının diğer kardeşi ile birlikte aynı gün 8 bağımsız bölüm satın alması ve borçlular ile aynı cadde üzerinde ticari faaliyette bulunması sebebiyle borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğunu»³⁶⁴⁸

√ «Davalı borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğu, dava konusu taşınmazın satışından sonra borçlunun organik bağ içinde olunan diğer şirket ortaklığından ayrıldığı satıştan sonra ancak dava dayanağı takipten önce aralarında uyumsuzluk çıktığı ve davaların bulunduğu, takip dayanağı 900.000 USD olarak büyük miktardaki borcun 30.05.2008 tarihinde verilmiş olmasına rağmen senedin vadesinin 30.12.2011 tarihine verildiği, alacaklı tarafından dava konusu taşınmazın tapu kayıtlarının istendiği

³⁶⁴³ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086 (www.e-uyar.com)

³⁶⁴⁴ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086 (www.e-uyar.com)

³⁶⁴⁵ Bknz: 17. HD. 30.01.2018 T. 17118/401 (www.e-uyar.com)

³⁶⁴⁶ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3993/12139 (www.e-uyar.com)

³⁶⁴⁷ Bknz: 17. HD. 15.03.2017 T. 22269/2789 (www.e-uyar.com)

³⁶⁴⁸ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23919/1454 (www.e-uyar.com)

anlaşıldığından, mahkemece, davacı alacaklının takip konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığı kolluk aracılığı ile araştırılması, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığının tespiti gerektiğini»³⁶⁴⁹

√ «Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tes-cilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmazlar yönün-den davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»³⁶⁵⁰

√ «Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tes-cilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmaz yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»³⁶⁵¹

√ «Tasarrufun iptali davalarında alacaklıya alacağını tahsil imkanı sağlanırken, alacaklının alacağının şeklen varlığı değil, gerçekliğinin de amaçlandığının gözardı edil-memesi gerektiğini- Somut olayda davalı üçüncü kişinin, davacı alacaklının borçluya, 400.000 TL ödünç ekonomik gücü olmadığını, borçlu ile aralarında husumet olması ne-deniyile icra takibinin başlatıldığını belirterek alacağın muvazaalı olduğunu iddia ettiği, ancak mahkemece bu hususta her hangi bir araştırma yapılmadığını- Bu nedenlerle, mahkemece dosya içerisindeki bilgi ve belgeler dikkate alınarak, gerekirse davacının alacağının da açıklattırılarak takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı tartışılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»³⁶⁵²

√ «Davalının kardeşine yapılan tasarrufun bağışlama hükmünde olduğu ve alacaklı-lardan mal kaçırma nedeniyle yapıldığından iptale tabi olduğu yönündeki karar isabetli ise de, diğer davalılarla ilgili taşınmazı üçüncü kişiden satın alan kişinin borçlu ya da kardeşi ile arasında kirvelikten dolayı tanıdıklık olup olmadığı üzerinde durulmaması, son malike satış yapıldıktan sonra dahi taşınmazda uzun süredir borçlunun oturmaya devam ettiği hususunun gözetilmemesi ve son malikin taşınmazı alabilecek ekonomik güce sahip olmadığı yönündeki tanık beyanları ile birlikte değerlendirme yapılarak ta-sarrufların iptale tabi olup olmadıkları üzerinde durulmadan eksik inceleme ile karar verilemeyeceğini»³⁶⁵³

√ «'Davaya konu aracın satış bedelinin 3. kişi durumundaki davalı tarafından öden-diğinin ispat edilemediği' gerekçesi ile davanın kabulüne karar verilmiş ise de, tasarru-fun iptali davasında, davalının uzun yıllar çalışmış olduğu ve dava konusu aracı kendi geliriyle satın almış olabileceği açıksa, bu durumun aksinin davacı tarafından ispatlan-ması gerekeceğini»³⁶⁵⁴

√ «Davalı borçlunun, dava konusu araçları parasını kendi vererek diğer oğlu adına satın almasına ilişkin tasarrufların, namu müstear şeklinde muvazaalı yapıldığı gerekçesi ile iptal edilebileceğini, borçlunun oğlunun tasarrufların yapıldığı sırada gerek sigorta-lık başlangıcı gerekse işe başlama tarihi nazara alındığında, iptale tabi tasarrufların bedelini ödeyebilecek ekonomik güce sahip olduğunun hayatın olağan akışına aykırı ol-

³⁶⁴⁹ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 20994/6940 (www.e-uyar.com)

³⁶⁵⁰ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 12040/4257 (www.e-uyar.com)

³⁶⁵¹ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 11974/4256 (www.e-uyar.com)

³⁶⁵² Bknz: 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520 (www.e-uyar.com)

³⁶⁵³ Bknz: 17. HD. 09.06.2014 T. 4544/9210 (www.e-uyar.com)

³⁶⁵⁴ Bknz: 17. HD. 09.12.2013 T. 15485/17309 (www.e-uyar.com)

duğunu, borçlunun mamelekenden çıkan para ile üçüncü kişinin malvarlığına giren artıların da tasarrufun iptaline konu olabileceğini, tanık beyanlarının tek başına iyiniyet ve ekonomik durumun ispatında yeterli olmadığını»³⁶⁵⁵

√ *«Davalı borçlunun, diğer borçlu davalının yanında ücretli olarak çalışan bir kişi olduğu, dava konusu taşınmazı satın alabilecek maddi durumunun bulunmadığı, taşınmazın davalı borçlunun talimatı doğrultusunda davalı üçüncü kişiye sattığı, üçüncü kişi olan davalının borçlu davalılar aleyhine icra takibi yaptığı, dolayısıyla tasarruf tarihinden öncesine ait ticari ilişkilerinin olduğu, taşınmaz üzerinde bulunan ipotek bedelinin de tamamen ödenip ödenmediği yeterince araştırılmadığı anlaşıldığında, mahkemece borçlu davalılar arasındaki ilişkinin araştırılması, üçüncü kişi davalının borçlu davalılar aleyhine yaptığı icra takipleri gözönüne alınarak aaralarında daha önce başlayan ticari ilişki olup olmadığı ve bu nedenle borçluların mali durumu ile alacaklıları ızrar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olamayacağını karar yerinde tartışılması ve bu konuda İİK. mad. 280’in uygulama yeri olup olmadığının tartışılması gerekeceğini»³⁶⁵⁶*

√ *«Davalı üçüncü kişi, dava konusu taşınmazı babasından kalan mirastan elde ettiği para ile satın aldığı savunarak mirasçılar arasında yapılan miras devir senedi başlıklı bir belge ibraz etmişse de, mahkemece davalı tarafından sunulan miras devir senedinde yazılı taşınmazların tapu kayıtlarının getirtilerek taşınmazların kime ait oldukları, kimden kime kaldıkları, satılıp satılmadıkları, davalıya bu taşınmazlardan dolayı kalan para olup olmadığı, ayrıca miras kalmış ise hangi tarihte kaldığının saptanması, yine davalının tasarruf tarihindeki ekonomik durumunun ayrıntılı olarak araştırılması ondan sonra toplanan ve toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini, bu araştırmalar yapılmadan ‘muvazaanın kanıtlanamaması’ nedeniyle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olacağını»³⁶⁵⁷*

√ *«İptal davalarında, borçlu ile işlemde bulunan davalı -üçüncü kişilerin, ‘dava konusu taşınırları/taşınmazları satın alabilecek mali güce sahip olup olmadıkları’ nin mahkemece araştırılması gerekeceğini»³⁶⁵⁸*

belirtmiştir..

XIV- Her davada olduğu gibi, «tasarrufun iptali»³⁶⁵⁹ davalarında da «ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu» konusu önem taşır. Hukukumuzda, bu konuya ışık tutan hüküm «Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür» şeklindeki MK. mad. 6’dır.³⁶⁶⁰ Bu davalarda ispat yükü -kural olarak- davacı alacaklıdır.³⁶⁶¹

Doktrinde³⁶⁶² -oybirliği ile- «ispat yükünün, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düştüğü» kabul edilmekte olduğu gibi, **Yargıtay** da bu konuya ilişkin içtihatlarında öteden beri ‘doktrindeki görüş doğrultusunda’ içtihatla bulunmuştur.

³⁶⁵⁵ Bknz: 17. HD. 09.09.2013 T. 7129/11624 (www.e-uyar.com)

³⁶⁵⁶ Bknz: 17. HD. 23.05.2013 T. 5840/7545 (www.e-uyar.com)

³⁶⁵⁷ Bknz: 17. HD. 29.11.2912 T. 12777/13299 (www.e-uyar.com)

³⁶⁵⁸ Bknz: 15. HD. 07.04.2011 T. 9155/3212; 22.11.2010 T. 10925/9928; 26.10.2010 T. 5342/8805; 01.07.2010 T. 2225/6230; 04.11.2008 T. 2340/5093; 23.10.2008 T. 1876/4885; 17.04.2008 T. 362/2022; 14.04.2008 T. 1112/1914; 28.01.2008 T. 5538/339; 15. HD. 23.01.2007 T. 6400/235; 08.04.1993 T. 1572/1646 vb. (www.e-uyar.com)

³⁶⁵⁹ Bknz: 17. HD. 29.1.2008 T. 5370/361 (www.e-uyar.com)

³⁶⁶⁰ Bu hükme ait «1998/1999 Tasarısı» ile «1984 Tasarısı» ve «1971 Tasarısı»ndaki gerekçeler için bknz: **UYAR, T.** Gerekçeli-İçtihatlı Türk Medeni Kanunu, 2002, C: 2, s: 1507

³⁶⁶¹ **KAZANCI, İ.T.** age. s: 147; 163; 185

³⁶⁶² **TAŞPINAR, S.** Fıllı Karinelerin İspat Yükünün Dağılımında Rolü (AÜHF. 1996/1-4, s: 551) - **ALANGOYA, Y.** «Hayatın Olağan Akışı» s: 523 - **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, 2001, C: 2, s: 1989 - **POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku, s: 537 - **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 2. Baskı, 1980, s: 60 - **BERKİN, N.** Medeni Usul Hukuku Rehberi, 1980, s: 172 - **ANSAY,**

Davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında «*hayatın olağan akışına aykırılık*» bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

«*Hayatın olağan akışına aykırılık*»^(*) ne demektir? «*Hayatın olağan akışı*» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «*hayatın olağan akışı*» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.³⁶⁶³

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «*hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar*»dır; vak’a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.³⁶⁶⁴

«*Hayatın olağan akışı*» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «*hayatın olağan akışı*» kriterini, «*olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi*» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «*bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği*» ifade edilmektedir.³⁶⁶⁵

«*Hayatın olağan akışı*» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «*aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine*» olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

S.Ş. Hukuk, İcra-İflas Usulleri, 1960, s: 248 - ÜSTÜNDAĞ, S. Medeni Yargılama Hukuku, 7. Baskı, 2000, s: 616 vd. - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 352

(*) **ALANGOYA, Y.** «Senete Karşı Senetle İspat» Kural ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. N. Koca Yusufpaşaoğlu, Armağan, 2004, s: 521-531) – **DEMİR, A.** Yargıtay İçtihatlarındaki «Hayatın Olağan Akışı» Kriteri ve İslam Hukukundaki, «Zahiri Kal Delili» (Terazi Huk. Dr. Aralık/2008, s: 129-133) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 87-124; s: 505-535; s: 747-759; s: 776-802; s: 877-919; s: 999-1024- **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 11-13; s: 65-71; s: 134-139; s: 269-272; s: 381-382; s: 576-578; s: 1086-1089; s: 1097 vd.; s: 1159 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının Uygulamada Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, S. 169-176) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Alacağın Gerçek Olması» ve «Hayatın Olağan Akışına Uygunluk» Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Dr. Ocak/2020, s: 267-302) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Ticari İşletmenin Devri» (İİK. 280/III), «İptal Tabi Tasarrufların Kapsamı» (İİK. 278, 279, 280) ve «Mahkemeye Aciz Vesikası Sunulması» (İİK. 277) Konularına İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (Ceren Damar Şenel Armağan’nda C:3, 2020, s: 3941-3978) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) – **UYAR, T.** Borçlunun Tasarrufun İptali Davasında Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz 2017, s: 497-543) – **UYAR, T.** Muvazaa Nedeniye Dayalı Tasarrufun İptal Davalarının (İİK. m. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları, (Legal Huk. Der. S: 139, Temmuz/2014, s: 175-187) – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) “Muvazaalı Olduğu” İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası» Açılabilir Mi.? ABD. S: 2015/1, s: 369-397) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. m. 283/II) Halinde Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. Nisan/2018, S: 184, s: 1739-1758)

³⁶⁶³ **DEMİR, A.** agm. s: 129

³⁶⁶⁴ **ALANGOYA, Y.** agm. s: 528; dipn. 32

³⁶⁶⁵ **DEMİR, A.** agm. s:130

Sonuç olarak «*hayatın olağan akışı*» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.³⁶⁶⁶ Hangi olayların '*hayatın olağan akışına aykırı olduğu*' tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.³⁶⁶⁷

Uygulamada;

- Borçlunun, taşınmazı satın aldıktan çok kısa bir süre sonra elinden çıkarmış olması,
- Dava konusu taşınır/taşınmaz rayiç değerinin çok üstünde bir bedelle satılmış olması (yukarı doğru aşırı oransızlık),
- Borçlunun taşınırını/taşınmazını satın alan 3. kişinin, borçlunun yakını (hışmı) olması,
- Borçlunun taşınmazını elinden çıkardığı halde, taşınmazda uzun süredir oturuyor olması,
- Taşınmazın halen borçlunun (boşandığı eşi, annesi, kızı vb.) tarafından kullanılıyor olması,
- Borçlunun sattıktan sonra, aracını kullanmaya devam etmesi,
- Üçüncü kişi tarafından taşınmazın/araçlarının, rayiç bedelinin iki katı bir bedelle satın alınması,
- Üçüncü kişinin, borçlunun komşusu, vekili, avukatı, mali müşaviri olması,
- Takip konusu borcun, borçlu tarafından -ödeme emri, icra dairesinde teslim alınarak kabul edilip, takibiin kesinleştirilmesi,
- Borçluya ait taşınırları/taşınmazları satın alan üçüncü kişilerin alım (mali) gücünün bulunmaması,
- Borçlunun aynı gün birden fazla taşınmazını satması,
- Üçüncü kişinin, borçluya ait çok sayıda (örneğin; üç/dört adet) taşınmazı/aracı satın alması (örneğin) bu konuda **yüksek mahkeme**;

√ «*Davalı üçüncü kişilerin birbiri ile akraba olmalarının ve aynı gün borçluya ait üç taşınmazı satın almalarının mülkiyet hakkını sınırlandırılmasını gerektiren bir hal olmadığı*»³⁶⁶⁸

√ «*Davalı borçluların 7 adet parseli üzerinde otel ve müstemilatları ile noter kanalı ile diğer davalı şirkete devrettiği, hisse satış tarihlerinin aynı gün ve birbirini takip eden yevmiyelerle aynı noterden yapıldığı hususları birlikte değerlendirildiğinde; mal kaçırma kasdının yanında tüm parsellerin devredilmesi sebebi ile İİK. mad. 280/son uyarınca tasarrufların iptale tabi olduğunu*»³⁶⁶⁹

√ «*Borçlunun aynı gün içinde on yedi araçtan on adadını davalıya, yedi aracı da davalı şirkete devretmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını ve İİK'nun 280. Maddesinde öngörülen yasal ve fiili kriterler gereği davalının borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğundan kabulünün de zorunlu olduğunu*»³⁶⁷⁰

√ «*3 adet taşınmazın aynı gün satın alınması ve davalıların aynı alanda mesleki faaliyetinde bulunmaları nedeniyle davalı 3. kişinin borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK'nun 280/1 maddesi gereğince tasarrufların iptale tabi bulunduğunu*»³⁶⁷¹

³⁶⁶⁶ DEMİR, A. agm. s:133

³⁶⁶⁷ ERDÖNMEZ, G. age. S:197

³⁶⁶⁸ Bknz: 17. HD. 25.06.2019 T. 15223/7846 (www.e-uyar.com)

³⁶⁶⁹ Bknz: 17. HD. 27.03.2019 T. 12327/3706 (www.e-uyar.com)

³⁶⁷⁰ Bknz: HGK. 19.03.2019 T. 17-2697/3186 (www.e-uyar.com)

³⁶⁷¹ Bknz: 17. HD. 12.02.2018 T. 10637/843 (www.e-uyar.com)

√ «Borçluya ait farklı vasıflardaki 7 adet taşınmazın aynı gün aynı kişiye satışı hayatın olağan akışına aykırı olduğundan, üçüncü kişinin borçlunun mal kaçırma kastını bildiğinin varsayılacağını»³⁶⁷²

√ «Davalının diğer kardeşi ile birlikte aynı gün 8 bağımsız bölüm satın alması ve borçlular ile aynı cadde üzerinde ticari faaliyette bulunması sebebiyle borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğunu»³⁶⁷³

√ «Davalı borçlunun aynı günde 19 adet taşınmaz sattığı bu taşınmazlardan üçünü davalıya, beşini davalı ile aynı soyadını taşıyan kişilere satıldığı, yine takip dosyasındaki ihalede dava konusu takip borçlularına ait iki taşınmazın icra ihalesi sonucu davalı tarafından alındığı, borçlu ile davalının aynı ilçe, köy ve ciltte nüfusa kayıtlı olduğu, faaliyet yerleri farklı olsa da faaliyet alanlarının aynı olması gibi maddi ve hukuki olgular gözönüne alındığında davalının İİK'nun 280/1 maddesi kapsamında borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olduğunu kabulü gerektiği; yine borçlu vekilinin savunmasında diğer davalının satış bedelinin 25.000 TL'sini banka aracılığıyla ödediğini, kalan 12.715,30 TL'nin de takip borçlusu şirketin borcuna mahsup edildiğini belirttiğinden diğer davalının da borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek durumda olduğunu kabulü gerektiğinden dava konusu tasarrufların İİK'nun 280/1 maddesi gereğince davacının alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁶⁷⁴

√ «Takip konusu borcun kredi sözleşmesinden doğmasına, haciz tutanaklarının İİK'nun 105 maddesi kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olup bunun dışında - (borç tasfiye protokolü gereğince on bankaya 21.153.996,48 Euro borcu bulunan)- davalı borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılmasına karşısında, davalı borçlunun aynı gün davalıya yirmi adet, bir gün ara ile diğer davalıya yedi adet taşınmaz satıp davalı 3. kişinin satın aldığı taşınmazlar için satıştan 22-23 gün önce 100.000 Doları davalı borçluya elden ödemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı ve mevcut durumun davalılar tarafından borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu gösterdiği, davalı borçlunun davalı 3.kişinin amcasının torunu olması nedeniyle bu davalının borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle bu davalı ile yapılan dava konusu tasarrufların da İİK'nun 280/1.madde gereğince iptale tabi bulunduğunu»³⁶⁷⁵

√ «Davalı üçüncü kişinin borçlunun komşusu, diğer davalı 3. Kişinin ise borçlunun vekili olduğu aynı gün borçlu tarafından davalı 3. Kişiye sekiz araç, diğer davalı 3. Kişiye farklı iki günde o araç satılmış olması nedeniyle davalı 3. Kişilerin borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olması ve bu durumun ticari işletmenin kısmen devri mahiyetinde olması nedeniyle reddedilen araçlar yönünden de davanın İİK'nun 280. Maddesi gereğince kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»³⁶⁷⁶

√ «Davalı üçüncü kişinin, borçlunun kefilî olan ve bu kefaletten dolayı borçlunun borcunu ödeme tehdidi ile karşı karşıya kalan dava dışı...Ltd. Şti'nin çalışanı olması, aynı gün borçlu ve akrabalarına ait üç taşınmazın satın alınması ve satışa rağmen borçlunun bu taşınmazlardan birinde oturmaya devam etmesi olguları birlikte değerlendirildiğinde, satışın borçlunun alacaklılarını ızzar kastı ile yapıldığının sabit bulunmasına göre davanın kabulü gerektiğini»³⁶⁷⁷

³⁶⁷² Bknz: İzmir BAM. 5. HD. 01.02.2018 T. 1183/158 (www.e-uyar.com)

³⁶⁷³ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23919/1454 (www.e-uyar.com)

³⁶⁷⁴ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 11030/166 (www.e-uyar.com)

³⁶⁷⁵ Bknz: 17. HD. 06.12.2016 T. 2847/11210 (www.e-uyar.com)

³⁶⁷⁶ Bknz: 17. HD. 05.10.2016 T. 14167/8533 (www.e-uyar.com)

³⁶⁷⁷ Bknz: 17. HD. 29.11.2016 T. 17073/11003 (www.e-uyar.com)

√ «*Davalıların aynı gün 3 adet taşınmazı çok düşük bedellerle satın alması ve tanık beyanlarına göre satışın muvazaalı olduğunun anlaşılması bulunmasına göre davanın kabulü gerektiğini*»³⁶⁷⁸

bilirtmiştir)

- *Borçlunun aynı gün birden fazla taşınır/taşınmazını satması*³⁶⁷⁹

- Takip konusu borcun, borçlu tarafından -ödeme emri icra dairesinde teslim alınarak takip konusu borcun kabul edilip, takibin kesinleştirilmesinin,

‘**hayatın olağan akışına uygun düşmeyen**’ işlemler olarak kabul edilmektedir.³⁶⁸⁰

Yüksek mahkeme «tasarrufun iptali davaları»nda ‘*hayatın olağan akışı*’ kriteri ile ilgili olarak;

√ «*Dava konusu taşınmaz üzerindeki ipotekler dikkate alındığında taşınmazın tapudaki satış bedeli ile gerçek değeri arasında bedel farkı bulunmuyorsa da, taşınmazın 15.11.2013 tarihinde satılmasına rağmen 15.03.2014 tarihinde borçluya ödeme emrinin bu adrese tebliğ edildiği ve 24.03.2014 tarihinde aynı adreste haciz yapıldığı, buna göre, satışa rağmen borçlunun satış yapılan konutta oturmaya devam etmesinin, hayatın olağan akışına aykırı olduğu gibi, delil olarak sunulan istihkak davası ile ilgili olarak yapılan yargılamada sırasında ibraz edilen kira sözleşmesinin, satıştan önceki 01.11.2013 tarihli olması olguları dikkate alındığında, satışın mal kaçırma amacı ile yapıldığının anlaşıldığını*»³⁶⁸¹

√ «*Tasarrufun iptali davasına konu tasarrufun bedelleri arasında herhangi bir oransızlık bulunmadığı, borçlunun oturmaya devam ettiği evi devirden bir yıl kadar sonra boşalttığı ve diğer sebeplerle ‘istinaf isteminin esastan reddine’ ilişkin verilen kararın usul ve yasaya uygun olup onanması gerektiğini*»³⁶⁸²

√ «*15.05.1994 tarihinde ölen murisin mirasının rızaen taksim edildiği iddiasının 14.04.2005- 30.04.2008, 11.06.2008, 15.02.2010 gibi tarihlerinde icra edilmiş olmasının, yaşam deneyimlerine uygun olmadığını*»³⁶⁸³

√ «*Serbest muhasebecilik işi ile iştigal edenlerin (162.000,00 TL) borç vermesinin hayatın olağan akışına aykırı kabul edilmeyeceğini*»³⁶⁸⁴ (Not: Bu kararın ‘hatalı’ olduğunu düşünüyoruz...)

√ «*Taşınmazın çok kısa zaman aralığı ile ikinci kez devredilmiş olmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu ve alacaklıdan mal kaçırma saikini ortaya koyduğu, yapılan resmi satışta davalı üçüncü kişinin, diğer satıştaki üçüncü kişinin vekili sıfatı ile vekaleten işlemin tarafı olduğu, borçlular ile üçüncü kişi arasında yapılan protokolün de, ‘borçluların, alacaklısından mal kaçırma saikini’ ve ‘alıcının, borçluların acz içinde olduğunu bilebilecek durumda olduğunu’ gösterdiğinden, söz konusu tasarrufların İİK mad. 278/2- 3. ile 280 gereğince iptali gerektiğini*»³⁶⁸⁵

√ «*Davalı borçlu davalı-üçüncü kişi arasında imzalanan adi nitelikteki protokolde ödemelerin çek ile ödeneceği düzenlenmiş olup, ticari hayatta vadeli ödeme aracı olarak*

³⁶⁷⁸ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 12160/6293 (www.e-uyar.com)

³⁶⁷⁹ Bknz: 17. HD. 25.06.2019 T. 15223/7846; 27.03.2019 T. 12327/3706; HGK. 19.03.2019 T. 17-2697/318; 17. HD. 12.12.2018 T. 10637/843; İmzir BAM. 5. HD. 01.02.2018 T. 1183/158; 17. HD. 14.02.2017 T. 23919/1454; 17.01.2017 T. 11030/166; 06.12.2016 T. 2847/11210; 29.11.2016 T. 17073/11003; 04.10.2016 T. 14167/8533; 07.06.2016 T. 13025/6947; 24.05.2016 T. 12160/6293; 24.05.2015 T. 19456/7760; 01.07.2014 T. 7488/10391; 29.04.2014 T. 6691/6499; 16.05.2013 T. 5684/7121 (www.e-uyar.com)

³⁶⁸⁰ SERTKAYA, A. Ş. /KUL, S. age. s: 352

³⁶⁸¹ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 5130/2451 (www.e-uyar.com)

³⁶⁸² Bknz: 17. HD. 23.12.2019 T. 14/12349 (www.e-uyar.com)

³⁶⁸³ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 4617/12059 (www.e-uyar.com)

³⁶⁸⁴ Bknz: 17. HD. 11.12.2019 T. 753/11818 (www.e-uyar.com)

³⁶⁸⁵ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 2138/11411 (www.e-uyar.com)

kullanılan çeklerin ileri tarihli düzenlenmesinin hayatın olağan akışına uygun olduğu gözetildiğinde ve davalılar arasında dava konusu gayrimenkul satımı haricinde bir ticari ilişki olduğu da iddia edilmediğinden, taraflar arasındaki protokolün imzalandığı gün olan borçlunun firmasına eft ile para gönderilmesi ve protokole konu çeklerin de tahsil edilmesi karşısında, tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiğini»³⁶⁸⁶

√ «Anne-oğul davalılar arasındaki tasarrufun İİK. mad. 278/3-1 maddesi gereğince bağış niteliğinde olup iptali gerektiğini- Borçlu ile akraba olan davalının İİK. mad. 280 uyarınca, borçlunun mali durumunu ve alacaklıların ızzarar kastını bilebilecek kişilerden olduğunu- Dayanak alınan zabıta araştırmasında borçlunun dava konusu adreste 2010 yılında oturduğu, şu anda bir başka şahsın oturduğunun tespit edildiği görüldüğünden, borçlunun halen haciz adresinde oturduğu gibi bir sonuç çıkarmak mümkün olmadığı gibi yargılamanın başından beri borçlunun ikamet adresinin bir başka adres olduğuna dair kayıtlar da bulunduğundan, mahkemenin, borçlunun halen haciz adresinde oturduğuna ilişkin zabıta araştırması olduğuna ilişkin tespitinin yerinde olmadığını»³⁶⁸⁷

√ «Dava konusu paranın davalı üçüncü kişi tarafından borçluya ödendiğine ilişkin yazılı bir belge (banka havalesi, banka hesap hareketleri gibi) sunulmadığı gibi serbest avukatlık yapan davalı üçüncü kişinin öğretmenlik yapan ve başka bir geliri bulunmayan borçluya üç buçuk yıl boyunca, aldığı borcu ödemediği altı kez toplamda 120.500,00 TL'lik borç vermesi, senetlerin vade tarihlerinin altı ay, iki yıl yedi ay gibi uzun sayılabilecek bir süreyle verilmesi, senetlerden biri için ikibuçuk yıl sonra (takip zamanasını dolmasa da, avukatlık yapan birisinin kendi alacağı için iki buçuk yıl beklemesinin doğal olmadığı) icra takibine geçilmesi hayatın olağan akışına uygun olmadığını»³⁶⁸⁸

√ «Borçluya ait farklı vasıflardaki 7 adet taşınmazın aynı gün aynı kişiye satışı hayatın olağan akışına aykırı olduğundan, üçüncü kişinin borçlunun mal kaçırma kastını bildiğinin varsayılacağını»³⁶⁸⁹

√ «Davacının borçlunun 12 günlük oğlunun böyle bir taşınmazı alım gücünün olmayacağından, bedelinin borçlu tarafından ödendiğini iddia ettiği, davalıların ise 'taşınmazın babaannesi tarafından bedelinin ödendiğini ve torununa bağış yaptığını' ileri sürdüğü, borçlunun oğlu adına olan taşınmazın borçlu tarafından alındığı davacı tarafından kesin ve güçlü delillerle ispat edilemediğinden, tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini»³⁶⁹⁰

√ «Dava konusu taşınmazın, 27.04.2010 tarihinde borçlu tarafından davalı M.'e, onun tarafından da bir hafta sonra 04.05.2010 tarihinde davalı D.'e, onun tarafından da yaklaşık iki yıl sonra 20.04.2012 tarihinde davalı H.'ya satılmış olmasına rağmen anılan taşınmazın 2007 yılından 30.05.2012 tarihine kadar yani davalı H.'ya satılincaya kadar borçlu tarafından kullanıldığını, davalı D. veya borçlu tarafından davalı borçlunun anılan taşınmazın satıştan sonraki iki yıllık kullanımıyla ilgili kullanımı haklı gösterecek (kira veya başka haklı bir neden) bir neden ileri sürülmediği, bu durumun hayatın olağan akışına uygun olmadığını»³⁶⁹¹

√ «Aynı taşınmaz ile ilgili iki farklı kıymet takdir raporları bulunması halinde, çelişkinin giderilerek, bulunan değer ile borçluya ait diğer taşınmaz değerleri birlikte toplam miktarın, davacı alacaklının borcunu karşılamaya yetmesi halinde tasarrufun iptali davasının, borçlunun aciz halinin bulunmaması nedeni ile 'ön koşul yokluğundan' reddine,

³⁶⁸⁶ Bknz: 17. HD. 27.11.2019 T. 3788/11149 (www.e-uyar.com)

³⁶⁸⁷ Bknz: 17. HD. 25.12.2018 T. 5178/12710 (www.e-uyar.com)

³⁶⁸⁸ Bknz: Ankara BAM. 26. HD. 09.02.2018 T. 532/190 (www.e-uyar.com)

³⁶⁸⁹ Bknz: İzmir BAM. 5 HD. 01.02.2018 T. 1183/58 (www.e-uyar.com)

³⁶⁹⁰ Bknz: 17. HD. 30.01.2018 T. 17118/401 (www.e-uyar.com)

³⁶⁹¹ Bknz: Ankara BAM. 26. HD. 19.01.2018 T. 2536/75 (www.e-uyar.com)

aksi durumda ise, borçlunun borcuna karşılık borcunun 3 katı değerinde hissesini kardeşine devretmesine yönelik tasarrufun iptali için açılan davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini»³⁶⁹²

√ «Davalı ile tanık beyanı arasındaki çelişkili yönler, taşınmazda halen davalı üçüncü kişinin oturmasına rağmen bu konuda davalı dördüncü kişi tarafından yapılmış bir açıklamanın olmaması dikkate alınarak, ifadelerdeki çelişkilerin giderildikten sonra ve davalı üçüncü kişi ile dördüncü kişi arasında ‘gerçek’ bir satışın olup olmadığı göz önünde bulundurularak, davalı dördüncü kişinin kötü niyetinin yeniden değerlendirilmesi gerekirken, dördüncü kişi hakkındaki davanın reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu»³⁶⁹³

√ «1941 doğumlu ticaretle uğraşmayan ev hanımı borçlunun kiracısından 20.000,00 TL borç alıp senet vermesini gerektirecek hukuki ilişki net olarak ortaya konulmadığı gibi, hasta olduğu için ihtiyaç duyduğu ve bu nedenle borç aldığı iddiası inandırıcılıktan uzak olup, yargılama sırasında alacağın bu kez borçlunun damadına tahsil edilmemesi halinde rücu edilmeme koşulu ile temlik edilmesi de yaşam deneyimlerine aykırı olduğundan, alacağın gerçek olduğundan söz edilemeyeceği ve bu durumda ‘davalıların anne-kız olmaları nedeni ile aralarındaki tasarrufun bağış niteliğinde olduğu ve ivazlar arasında oransızlık olduğundan’ bahisle davanın kabulüne karar verilmesinin isabetsiz olduğunu»³⁶⁹⁴

√ «Dava konusu taşınmazın davalı şirketin işyeri olduğu, bu hali ile yapılan işlemin işyeri devri niteliğinde olup İİK’nun 280.maddesindeki gerekli ilan ve bildirimlerin yapıldığı iddia ve ispat edilmediği gibi satışın ertesi günü borçluya kiraya verilmesi dairemiz ve giderek Yargıtay kararlarıyla süreklilik kazanmış görüşüne göre, yaşam deneyimlerine uygun olmadığı, böyle bir işlem içerisinde olan davalı üçüncü kişinin diğer iki taşınmaz ile ilgili olarak da borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve bilmesi gereken şahıslardan olduğunun anlaşılması bulunmasına göre, davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»³⁶⁹⁵

√ «Taşınmazı devralan davalının, davalı borçlunun oğlundan alacaklı olan dava dışı bir kişinin yakın arkadaşı olduğu, bu hususun cevap dilekçesinde açık ve ayrıntılı olarak açıklandığı, ipotek taksitlerinin borçlu tarafından, bir kısmının ise dava dışı bu kişi tarafından bankaya ödendiği, davalı borçlunun, oğlundan alacaklı olan dava dışı bu kişinin ipotek taksitlerini ödemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını»³⁶⁹⁶

√ «Davalı borçlunun aynı günde on dokuz adet taşınmaz sattığı bu taşınmazlardan üçünü davalıya, beşini davalı ile aynı soyadını taşıyan kişilere satıldığı, yine takip dosyasındaki ihalede dava konusu takip borçlularına ait iki taşınmazın icra ihalesi sonucu davalı tarafından alındığı, borçlu ile davalının aynı ilçe, köy ve ciltte nüfusa kayıtlı olduğu, faaliyet yerleri farklı olsa da faaliyet alanlarının aynı olması gibi maddi ve hukuki olgular gözönüne alındığında davalının İİK’nun 280/1 maddesi kapsamında borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü gerektiği; yine borçlu vekilinin savunmasında diğer davalının satış bedelinin 25.000 TL’sini banka aracılığıyla ödediğini, kalan 12.715,30 TL’nin de takip borçlusu şirketin borcuna mahsup edildiğini belirttiğinden diğer davalının da borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek durumda olduğunun kabulü gerektiğinden dava konusu tasarrufların İİK’nun 280/1 maddesi gereğince davacının alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁶⁹⁷

³⁶⁹² Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 7850/3962 (www.e-uyar.com)

³⁶⁹³ Bknz: 17. HD. 28.03.2017 T. 2314/3316 (www.e-uyar.com)

³⁶⁹⁴ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 2363/2732 (www.e-uyar.com)

³⁶⁹⁵ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 25105/2427 (www.e-uyar.com)

³⁶⁹⁶ Bknz: 17. HD. 27.02.2017 T. 23913/1993 (www.e-uyar.com)

³⁶⁹⁷ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 11030/166 (www.e-uyar.com)

√ «*Takip konusu borcun kredi sözleşmesinden doğmasına, haciz tutanaklarının İİK'nun 105 maddesi kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olup bunun dışında - (borç tasfiye protokolü gereğince on bankaya 21.153.996,48 Euro borcu bulunan)- davalı borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılmasına karşısında, davalı borçlunun aynı gün davalıya yirmi adet, bir gün ara ile diğer davalıya yedi adet taşınmaz satıp davalı 3. kişinin satın aldığı taşınmazlar için satıştan 22-23 gün önce 100.000 Doları davalı borçluya elden ödemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı ve mevcut durumun davalılar tarafından borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu gösterdiği, davalı borçlunun davalı 3.kişinin amcasının torunu olması nedeniyle bu davalının borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle bu davalı ile yapılan dava konusu tasarrufların da İİK'nun 280/1.madde gereğince iptale tabi bulunduğunu»³⁶⁹⁸*

√ «*Gaziantep'te oturan ve orada ticaretle uğraşan davalının 80.000 TL civarında rayiç değere sahip Giresun Keşap'da bulunan taşınmazı, ondokuz yaşındaki davalıdan alması, anılan taşınmazın boş olarak tutulması, hayatın olağan akışına uygun bulunmadığından, tasarrufların İİK'nun 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»³⁶⁹⁹*

√ «*Dosya kapsamından; davalının 26.3.2010-21.2.2013 tarihleri arasında davalı borçlu şirketin eski eşi ile birlikte ortağı olduğu, eski eşinden 15.12.2008 tarihinde boşanmasına rağmen, 2010 yılında alınan dava konusu aracın banka kredisine kefil olduğu, kredi borcunu 19.4.2013 tarihinde 20.000 TL olarak ödeyerek dava konusu aracı 22.4.2013 tarihinde borçlu şirketten aldığı, davalı ile eski eşi arasındaki ceza dosyasındaki 12.11.2012 tarihli hazırlık ifadelerinden tarafların birlikteliklerinin 2011 yılına kadar devam ettiğinin anlaşıldığı, yine dava konusu aracın 12.11.2012 tarihli tutanaktan davalının kullanımında olduğunun anlaşıldığı, takip konusu borcun tanzim tarihi olan 20.9.2012 tarihinde davalının borçlu şirketin ortağı olduğu, 12.11.2012 tarihli tartışma ve kavganın borçlu şirketin borçları nedeniyle meydana geldiği, dolayısıyla davalının ortağı olduğu şirketin durumunu ve amacını yani borçlarını bilmemesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı, yine dava konusu aracın davalı tarafından alacağı mahsuben (aracın banka kredi borcunu ödemiş olması) alınmış olması nedeniyle, dava konusu tasarrufların İİK'nun 279/3-2 ve 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»³⁷⁰⁰*

√ «*Boşanma protokolünde 'davalı adına tapuda kayıtlı taşınmazın satılarak bedelinin %50 oranında paylaşımı' konusunda anlaşılırsa da, bu bedelin kendisine ödenmesi üzerine katkı payı alacağı davası sonucu açarak belirlenen bedelin tahsili için başlatılan icra takibine geçen davacı-alacaklı 'davalı eski eşinin satmış olduğu evin bedeli ile yeni bir ev alarak babası adına tescil ettirdiğini, borçlunun babası olan diğer davalının da yeni alınan evin çıplak mülkiyetini torununa devrettiğini, taşınmazın borçlu eşi ve diğer davalı müşterek çocukları tarafından kullanıldığını, nam-ı müstear şeklinde yapılan tasarrufların iptaline karar verilmesini' talep etmiş olup, borçlu eşin babası olan davalının boşanan kızı ve torunu için ev alması ve bir baba olarak kendisini bu konuda sorumlu tutması hayatın olağan akışına uygun olmakla birlikte, bu sorumluluğu yerine getirebilecek ekonomik güce sahip olduğunun da borçlunun babası olan davalı tarafından ispatlanması gerektiğini»³⁷⁰¹*

√ «*Tasarrufların iptali davasına bakan mahkemece öncelikle davalı borçlu eski eşin sattığı ve elde ettiği taşınmaz bedelini ne şekilde harcadığı konusunda belge, banka hesap hareketleri, kredi kartı harcamaları, SGK kayıtları, çıkarıldığı belirtilen işyerinden çıkış belgeleri varsa aldığı tazminat miktarı, boşanma dosyası ile nafakaya ilişkin takip dosyası; davalı alacaklının hesap hareketleri, adi satış sözleşmesine ilişkin dava konusu taşınmaza ilişkin inşaat sözleşmesi, yapı ruhsatı...vb belgeler ile, gerektiğinden anılan*

³⁶⁹⁸ Bknz: 17. HD. 06.12.2016 T. 2847/11210 (www.e-uyar.com)

³⁶⁹⁹ Bknz: 17. HD. 15.11.2016 T. 17928/10506 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰⁰ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 18523/9342 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰¹ Bknz: 17. HD. 18.10.2016 T. 18245/9079 (www.e-uyar.com)

şirketin ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması, davalı borçlu eşin babası olan diğer davalının aile nüfus kayıt tablosu istenerek dava konusu taşınmazın çıplak mülkiyetini yirmi yaşındaki torununa devretmesinin, hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı, dava konusu taşınmazın rayiç değeri yönünden keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılarak karar verilmesi gerektiğini»³⁷⁰²

√ «Borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılmasına, iptali istenen tasarrufların dava konusu takip dosyasındaki 25.3.2011 tanzim 3.7.2012 vadeli senetle doğan borçtan sonra yapılmasına, 4.6.2013 ve 26.8.2013 tarihli tasarrufların dava açıldıktan sonra yapılmış olmasına, davalı 3. kişilerin borçlunun eşi ve kızı, davalı 4. kişi şirketin borçlunun çocuklarına ait yine davalı 4. kişinin de ekonomik durumu itibarıyla dava konusu aracı almasının hayatın olağan akışına aykırı olması nedeniyle dava konusu 12.10.2011 ve 20.10.2011 tarihli tasarrufların İİK'nun 278/3-1 ve 280/1 madde, 4.6.2013, 26.8.2013 tarihli tasarrufların da İİK'nun 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»³⁷⁰³

√ «Kısa aralıklar ile yapılan satışın diğer deliller ile desteklenmediği takdirde tek başına kötü niyet karinesi olarak kabul edilemeyeceğini»³⁷⁰⁴

√ «Borçlunun aciz halinde olduğunun anlaşılmasına, iptali istenen tasarrufların dava konusu takip dosyasındaki 25.3.2011 tanzim 3.7.2012 vadeli senetle doğan borçtan sonra yapılmasına, 4.6.2013 ve 26.8.2013 tarihli tasarrufların dava açıldıktan sonra yapılmış olmasına, davalı 3. kişilerin borçlunun eşi ve kızı, davalı 4. kişi şirketin borçlunun çocuklarına ait yine davalı 4. kişinin de ekonomik durumu itibarıyla dava konusu aracı almasının hayatın olağan akışına aykırı olması nedeniyle, dava konusu 12.10.2011 ve 20.10.2011 tarihli tasarrufların İİK'nun 278/3-1 ve 280/1 madde, 4.6.2013, 26.8.2013 tarihli tasarrufların da İİK'nun 280/1 madde gereğince iptale tabi olduğunu»³⁷⁰⁵

√ «Dava konusu 3 adet parselin borcun doğumundan sonra aynı gün davalıya satıldığı ve satışa rağmen borçlu tarafından kullanıldığı, üçüncü kişinin traktörü olmadığından borçlunun dava konusu taşınmazları kiraladığı iddia edilmiş ise de bu iddianın yaşam deneyimlerine uygun olmadığını»³⁷⁰⁶

√ «Tapu masrafından kaçınmak için yapıldığı ileri sürülse de, borcun doğumundan sonra tarafların imzaladığı sözleşmeye aykırı olacak şekilde ve bedelsiz olarak arsa sahibi adına tescil yapılmasının, yaşam deneyimlerine uygun olmadığını ve İİK. mad. 278/1 gereğince bağış niteliğinde olup iptali gerektiğini»³⁷⁰⁷

√ «Davacının iş aktinden doğan alacağının olduğunu ve bu alacak ile ilgili dava açıldıktan sonra, borçlunun aracı sattığı ve bu satışa rağmen fiilen kullanmaya devam ettiği anlaşıldığından, bu hali ile satışın alacaklıları ızzar kastı ile yapıldığının sabit olduğu ve tasarrufun iptali davasının kabulü gerektiğini- Satıştan sonra trafik cezasının borçlu şirket temsilcisi adına kesildiği, bunun aracın arızasını kontrol amacı ile yapıldığı iddiasının, satıştan iki yıldan fazla süre sonra böyle bir kontrolün, yaşam deneyimlerine uygun bulunmadığını»³⁷⁰⁸

√ «Üzerinde haciz ve ipotek olan taşınmazın rayiç bedelinin iki katına bir bedelle satın alınmasının hayatın olağan akışına uygun düşmediği gibi, borçlu ile davalının hemşehri olması, dava konusu taşınmazın borçlunun annesi tarafından kullanılması gibi maddi ve hukuki olgular birlikte değerlendirildiğinde 'dava konusu tasarrufların İİK 280/1-2 madde gereğince iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği'ne değinen bozma ilamı üzerine davanın kabulüne dair verilen kararın isabetli olduğunu»³⁷⁰⁹

³⁷⁰² Bknz: 17. HD. 18.10.2016 T. 18245/9079 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰³ Bknz: 17. HD. 27.09.2016 T. 12977/8287 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰⁴ Bknz: 17. HD. 27.09.2016 T. 10902/8238 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰⁵ Bknz: 17. HD. 27.09.2016 T. 12977/8287 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰⁶ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 3347/5339 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰⁷ Bknz: 17. HD. 03.05.2016 T. 4425/5341 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰⁸ Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. 20386/4953 (www.e-uyar.com)

³⁷⁰⁹ Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. 603/5011 (www.e-uyar.com)

√ «Bozma sonrasında, mahkemece, dava konusu takip dosyasındaki senedin veriliş tarihlerindeki çelişkili ifadeler, takibe konu borcun, borçlu tarafından aynı gün kabul edilerek kesinleştirilmiş olması nedeni ile davanın kabulüne karar verilmesinin isabetli olduğunu»³⁷¹⁰

√ «Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların malvarlıklarında bir artış olmadığı gibi, satın alan şahıslarında alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından, bu taşınmazlar yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»³⁷¹¹

√ «Dava konusu taşınmazın borçlunun amcası olan davalıya devredilmesine rağmen, borçlunun taşınmazda oturmaya devam etmesinin muvaazaya karine teşkil ettiğini»³⁷¹²

√ «Tapu akit tablosuna göre davalılardan üçüncü kişi ile borçlunun komşu olduğu, davalı üçüncü kişinin taşınmazı borçludan satın aldıktan kısa süre sonra borçlunun kardeşine satış yapmasının iyiniyetli olmadığı dolayısı ile borçlunun mali durumunu bildiği kabul edileceğinden, taşınmazın gerçek değeri ile satış bedeli arasındaki bedeli farkının tesbitine gerek bulunmadığı halde bu yönde davacıya keşif masrafı yatırılması için süre verilmesinin isabetsiz olduğunu- Davanın konusuz kalması halinde, ‘konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına’, yargılama giderinin ise, tarafların haklılık durumları tesbit edildikten sonra oluşacak sonuca göre hükmedilmesi gerektiğini»³⁷¹³

√ «Mülkiyeti muhafaza kaydı ile dava konusu aracı satma imkanı bulunan davacının bu yolu tercih etmeden otuz beş ay vadeli araç satması, aracı sattığı gün muaccel olmayan alacağını (araç bedelinin) takibe koyması takibin aynı gün kesinleştirilmesi ve ertesi gün araca haciz koyması hayatın olağan akışına uygun görülmediği gibi davalının alacağının ve takibinin muvazaalı olduğu iddia ve ispatlanamadığından eldeki davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁷¹⁴

√ «Davalı-üçüncü kişinin, borçlunun eşinin muhasebecisi olması nedeniyle borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olması gereken kişilerden sayılacağı, ayrıca 2009 yılından itibaren peyderpey verilen para için 2013 yılında alacağın teminat altına alınması için ipoteğin tesis edildiği iddiasının hayatın olağan akışına uygun bulunmadığından mahkemece ‘ipoteğin muvazaalı olduğunun ispatlanamadığı’ şeklindeki gerekçenin isabetli olmadığını»³⁷¹⁵

√ «Davalı vekilinin savunmasından davalının borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğu anlaşıldığından ve dava konusu taşınmazın satışına rağmen halen borçlu tarafından bedelsiz olarak kullanılmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığından, İİK. mad. 280/1 gereğince davacının alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷¹⁶

√ «Davacı banka tarafından ibraz edilen borçlu şirkete ait mizan tablosundan davalı üçüncü kişi şirket ile borçlu şirket arasında cari hesap ilişkisinin olduğunun anlaşıldığı, borçlu şirket ile üçüncü kişi şirket arasında cari hesap ilişkisinin olduğunun anlaşıldığı, tacir olan tarafların taşınmazı satın almadan yaklaşık dört ay önce bedel ödemelerinin

³⁷¹⁰ Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. 11699/4946 (www.e-uyar.com)

³⁷¹¹ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 12040/4257 (www.e-uyar.com)

³⁷¹² Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 13376/4258 (www.e-uyar.com)

³⁷¹³ Bknz: 17. HD. 08.03.2016 T. 12156/2887 (www.e-uyar.com)

³⁷¹⁴ Bknz: 17. HD. 01.03.2016 T. 12704/2476 (www.e-uyar.com)

³⁷¹⁵ Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 833/2110 (www.e-uyar.com)

³⁷¹⁶ Bknz: 17. HD. 22.12.2015 T. 6298/14743 (www.e-uyar.com)

yaşam deneyimlerine aykırı olduğu, bu durumda, davalı üçüncü kişi şirketin, borçlu şirketin mali durumunu ve alacaklılardan mal kaçırma amacını bildiğinin kabulü ile bu tasarrufun iptali gerekeceğini»³⁷¹⁷

√ «Bağımsız bölümü satın alan davalının borçlu davalının eniştesi olduğu, diğer davalılar ile borçlu davalı arasında akrabalık, komşuluk ve yakınlık olduğunun dosyadaki zabıta araştırmasından anlaşılması yanında hepsi aynı ilçeden olan davalıların birbirlerini tanımamaları ve borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilmeyecekleri hususu hayatın olağan akışı ile örtüşmediğinden, bu durumda mahkemece dava ve temyize konu taşınmazlara ilişkin tasarrufların İİK'nın 278/III-1 ve 2. maddesi ile 280/1 ve 2. maddesi uyarınca iptali gerekip gerekmediğinin irdelenmesi ondan sonra hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»³⁷¹⁸

√ «Davalıların gıda sektöründe faaliyette buldukları, aynı zamanda villa komşuları olduğu, tanık beyanlarının ağırlıklı olarak dava konusu taşınmazın borçlular tarafından kullanıldığı yönünde olduğu, dava konusu taşınmazın davalı üçüncü kişi tarafından kullanılmaması ve kiraya verilmemesine rağmen yapılan keşif sırasındaki mahkeme gözleminde evin eşyalı olduğunun tespit edildiği, yatırım amacıyla alınan lüks villanın sekiz yıl boyunca kiraya verilmemesi ticaretle uğraşan davalı üçüncü kişi açısından hayatın olağan akışına uygun olarak değerlendirilemeyeceğinden davalı üçüncü kişi O.R.T.'in borçluların durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü ile dava konusu tasarrufun davacıların alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak İİK. mad. 280/1 madde gereğince iptaline karar verilmesi gerektiğini»³⁷¹⁹

√ «Dava konusu araç borcun doğumundan sonra borçlu tarafından davalıya satıldığı, ... tarihinde haciz için borçlu şirket adresine hacze gidildiğinde aracın, adresin önünde görüldüğü ve aracın tescil belgesi borçlu şirket çalışanı tarafından icra müdürlüğe teslim edildiği, aracın halen borçlu elinde bulunma nedeninin de izah edilemediği, bu durumda araç satışa rağmen borçlu tarafından kullanıldığına göre, satışın iyiniyetli olduğundan söz edilemeyeceğini (İİK.md.280/1)»³⁷²⁰

√ «Davalı 3. kişinin aynı gün davalı borçludan üç taşınmaz alıp bunları on üç gün sonra diğer davalıya satması ve davalının iki taşınmazı borçlunun kardeşi davalıya satmış olması, davalıların borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olması nedeniyle, dava konusu tasarrufların İİK. mad. 280/1 gereğince iptale tabi olduğunu-Davalı 3. kişinin borçlu ile aynı köyden olması ve borçludan aldığı taşınmazı 9 gün sonra diğer davalıya satmış olması ve davalı 3. kişinin borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olması nedeniyle, dava konusu bu tasarrufun da İİK. mad. 280/1 gereğince iptale tabi olduğunu»³⁷²¹

√ «Dava konusu taşınmazda borçlunun oğlunun oturduğu, satışın görünüşte olduğu, davacı ile borçlu arasında husumet bulunduğu, taşınmazın davalı borçlu aleyhine açılan davadan hemen sonra satılmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, satışın mal kaçırma kastı ile yapıldığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verildiği; İİK'nin 283/1 maddesi gereğince dava konusu tasarrufun davacının alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷²²

√ «Davalı borçlu ile davalı arasında akrabalık, arkadaşlık, ticari ilişki gibi borçlunun mal kaçırma kastını bildiği ya da bilebilecek durumda olduğuna ilişkin olarak bir araştırmanın yapılmadığı, borçlu hakkındaki haciz sırasında ele geçirildiği belirtilen defterde, davalı İbrahim K. hakkında da kayıt olduğu ve tasarruf sonrasında dahi ödeme yapıldığının yazıldığı, bu nedenle borçlu ile bu davalı arasında belirtilen şekilde ilişkinin

³⁷¹⁷ Bknz: 17. HD. 30.06.2015 T. 3089/9338 (www.e-uyar.com)

³⁷¹⁸ Bknz: 17. HD. 25.06.2015 T. 2349/9126 (www.e-uyar.com)

³⁷¹⁹ Bknz: 17. HD. 25.06.2015 T. 18016/7756 (www.e-uyar.com)

³⁷²⁰ Bknz: 17. HD. 09.06.2015 T. 3022/8463 (www.e-uyar.com)

³⁷²¹ Bknz: 17. HD. 26.05.2015 T. 19456/7760 (www.e-uyar.com)

³⁷²² Bknz: 17. HD. 12.05.2015 T. 20232/7298 (www.e-uyar.com)

olup olmadığının incelenmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi- Davalıya yapılan satışta davalı borçlular ile vekilleri arasında bir tasarruf olduğu, davalı borçlular vekili olarak hareket eden avukatın, borçluların alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bildiği ya da bilebilecek durumda olduğunun (İİK. m. 280/1) hayatın olağan akışına uygun düştiğini, bu tasarruf hakkındaki davanın da kabulüne karar vermek gerekirken, yazılı ve yanılıgılı gerekçe ile davanın reddinin isabetli olmadığını»³⁷²³

√ «Davanın TBK'nun 19. maddesi gereğince muvazaa hukuksal nedenine dayalı iptali istemine ilişkin olduğu, dava konusu taşınmazın satışından itibaren yaklaşık 3,5 yıl borçlu tarafından bedelsiz kullanıldığı, davalının ev hanımı olup gelirinin bulunmadığı, 120.000 TL meblağlı senet nedeniyle 120.000 TL alacağı bulunan davalının 100.000 TL bedelle davalıdan dava konusu taşınmazı satın almasının hayatının olağan akışına uygun olmaması gibi maddi ve hukuki olgular birlikte değerlendirildiğinde, dava konusu satış işleminin muvazaalı olması nedeniyle davanın kabulü ile İİK. 283/2. madde kıyasen uygulanarak davacının alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak dava konusu satış işleminin iptaline karar verilmesi gerektiğini»³⁷²⁴

√ «Davalı üçüncü kişinin borçluya ait yedi adet taşınmaz üzerindeki çok sayıda hacizlerle birlikte satın almasının hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»³⁷²⁵

√ «Anılan taşınmaz hissesinin borçlu tarafından davalıya satılmasına rağmen haciz tutanağından anılan tarihte taşınmazın borçlu tarafından kullanıldığı, borçlunun mal beyanı dilekçesinde dava konusu taşınmazın adresini kendi adresi olarak bildirmesi gibi maddi ve hukuki olgular gözönüne alınarak, tasarrufun İİK 280 kapsamında iptale tabi olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini»³⁷²⁶

√ «Dava konusu aracın 3. ve 4. kişiye satıldıktan sonra dahi borçlu tarafından kullanılmaya devam etmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmediğini»³⁷²⁷

√ «Taşınmazın gerçek bedeli arasında fahiş fark olacak şekilde satın almasının iptalini gerektireceğini- Yapılan satışa rağmen borçlunun taşınmazda oturmaya devam etmesinin yaşam deneyimlerine uygun olmadığını»³⁷²⁸

√ «Borçlu ile davalı arasında ticari ilişki bulunduğu dosya kapsamında anlaşıldığından bu durumda davalı borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK 280/1-2 madde gereğince tasarrufun iptale tabi olduğu; diğer tasarruf yönünden ise dava konusu taşınmazın halen borçlu tarafından kullanılıyor olmasının hayatın olağan akışına aykırı olması ve davalı borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK 280/1 madde gereğince iptale tabi olması nedeniyle davanın kabulü ile dava konusu her iki tasarrufun da davacının alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷²⁹

√ «Alacağın doğum tarihinin, iptali istenen tasarruftan önce olduğu ve alacaklı ile borçlu arasındaki borç doğurucu satış dışında başkaca senet düzenlenmesini gerektirecek bağlantı olmadığı, satıştan uzun süre sonra dahi davalı borçlunun dava konusu yerde geçerli bir kira sözleşmesi olmadan oturmaya devam etmesinin dahi hayatın olağan akışına uygun düşmediğini»³⁷³⁰

√ «Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için davacının alacağının gerçek bir alacak olması gerektiğini- Mücerret borç ikrarı olarak düzenlenen bononun ileriye yönelik olarak tanzim edilmesi mümkün olduğu gibi geriye yönelik olarak da düzenlenmesi

³⁷²³ Bknz: 17. HD. 05.05.2015 T. 4573/6653 (www.e-uyar.com)

³⁷²⁴ Bknz: 17. HD. 14.04.2015 T. 4196/5870 (www.e-uyar.com)

³⁷²⁵ Bknz: 17. HD. 07.04.2015 T. 20082/5488 (www.e-uyar.com)

³⁷²⁶ Bknz: 17. HD. 17.03.2015 T. 879/4339 (www.e-uyar.com)

³⁷²⁷ Bknz: 17. HD. 16.03.2015 T. 25038/4293 (www.e-uyar.com)

³⁷²⁸ Bknz: 17. HD. 10.03.2015 T. 16376/4094 (www.e-uyar.com)

³⁷²⁹ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 16719/3317 (www.e-uyar.com)

³⁷³⁰ Bknz: 17. HD. 19.01.2015 T. 23067/440 (www.e-uyar.com)

mümkün olduğu, borcu doğuran ilişkinin mevcudiyetine yönelik diğer delillerin de birlikte nazara alınması gerektiğini- bononun vade tarihi ile takip tarihi arasında onbir ay gibi bir zaman aralığı bulunması ve davalı borçlunun, ceza soruşturmalarından ve hukuk davalarından da anlaşıldığı üzere taşınmazı geri alma ya da satış bedeline ek bir para elde etmeye yönelik olarak işbu davanın temelini oluşturan takipteki bononun tanzimi ile gerçek olmayan bir borç altına girdiği anlaşıldığından davanın reddi gerektiğini»³⁷³¹

√ «Dava konusu takip dosyasının, davacı alacaklının açtığı itirazın iptali davasından 2 gün önce başladığı, ödeme emrinin APS ile gönderildiği, borçlunun 28.07.2010 tarihinde gelerek bütün sürelerden feragat ettiği, hacizlere izin verdiğini belirtmesinden bir gün sonra alacaklının taşınmazları haczettiği, olayların geliş biçimi, ‘icra dosyasındaki bononun her zaman düzenlenmesinin mümkün olduğu’ndan bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini»³⁷³²

√ «Davalının kendi beyanına göre, eşi için çekilen krediye teminat olması için taşınmazın ipotek verilmesi sırasında davalı borçlunun diğer davalı adına vekil olarak hareke etmesinin, hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı üzerinde durularak sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğini»³⁷³³

√ «Davacı alacaklı tarafından yapılan takibin itiraza uğramadan kesinleşmiş olması, davalı borçlu hakkında kesin aciz vesikası alınması, bir kişinin alacağını tahsil etmeden aynı kişiye yeniden borç verilmesinin olağan olmamasının tek başına alacağın, gerçek bir alacak olmadığına kanıtı sayılamayacağı gibi alacaklı davacı aleyhinde menfi tespit davası açılmadığı gibi her hangi bir suç duyurusunda da bulunulmadığından, alacağın gerçek alacak olduğunun kabulü ile işin esasına girilmek suretiyle toplanan ve toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»³⁷³⁴

√ «Dava konusu taşınmazın, davalı 3. kişiye satıldığı halde taşınmazın halen borçlu tarafından kullanılması, yine davalı 3. kişi vekilinin temyize cevap dilekçesinde ‘müvekkilinin davacı ve davalı borçluyu tanıdığını’ beyan etmesi, taşınmaz üzerine haciz konulup aynı gün kaldırılması (davalı 3. kişinin haczi bilmesi) gibi maddi ve hukuki olgular karşısında, dava konusu tasarrufun İİK 280/1 madde kapsamında iptale tabi olup olmadığı değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini»³⁷³⁵

√ «Davalı üçüncü kişinin tapudaki satış bedeli dışında ödeme yaptığını ispatlayamaması, dava konusu taşınmaz üzerindeki ipotek bedelinin borçlu tarafından ödenmiş olması ve aksinin davalı 3. kişi tarafından ispatlanamaması, borçlunun davalı 3. kişiye sattığı dava konusu taşınmazda oturmasının hayatın olağan akışına uygun olmaması karşısında yapılan tasarrufun iptali gerektiğini»³⁷³⁶

√ «Taşınmazların tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen değerleri arasında misli fark bulunmadığı, davalı üçüncü kişinin kötüniyetli olduğunun ispatlanamaması nedeniyle davanın reddine karar verilmişse de, borçlunun aynı gün tek satış sözleşmesi ile on sekiz adet taşınmazını satmasının (bu satışların tamamının davalı 3. kişi ve onunla bağlantılı kişi ve şirkete yapmasının) hayatın olağan akışına uygun olmadığı ve bu durumun üçüncü kişinin de borçlunun amacını ve durumunun bilebilecek kişilerden olduğunu gösterdiğini»³⁷³⁷

√ «Davalı üçüncü kişi tarafından banka vasıtası ile taşınmazların gerçek bedellerinin ödenmiş olduğu kabul edilmişse de, yapılan ödemelerin tasarruf tarihinden yaklaşık iki

³⁷³¹ Bknz: 17. HD. 19.01.2015 T. 19782/436 (www.e-uyar.com)

³⁷³² Bknz: 17. HD. 25.11.2014 T. 11963/16843 (www.e-uyar.com)

³⁷³³ Bknz: 17. HD. 10.11.2014 T. 6095/15498 (www.e-uyar.com)

³⁷³⁴ Bknz: 17. HD. 23.10.2014 T. 7638/13957 (www.e-uyar.com)

³⁷³⁵ Bknz: 17. HD. 23.09.2014 T. 13771/12425 (www.e-uyar.com)

³⁷³⁶ Bknz: 17. HD. 08.07.2014 T. 9973/10869 (www.e-uyar.com)

³⁷³⁷ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 3746/10413 (www.e-uyar.com)

ay sonrasına ait olup ve ödemeye ilişkin dekontlarda ödemenin hangi amaçla yapıldığı belirtilmemiş olduğu ve davalı üçüncü kişinin ‘borçlu davalıdan alacaklı olduğunu, taşınmazlarında bu alacağa karşılık alındığını’ bildirmiş olduğu görüldüğünden, mahkemece davalı üçüncü kişi tarafından tasarruf tarihinden yaklaşık iki ay sonra yapılan ödemelerin dava konusu taşınmazların satış bedeli olup olamayacağına irdelenmesi, bu durumun hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı tartışılması, davalılar arasında tasarruf tarihinden önce ticari ilişki olup olmadığının araştırılarak davalı üçüncü kişinin, borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığına incelenmesi gerektiğini»³⁷³⁸

√ «Davalının kardeşine yapılan tasarrufun bağışlama hükmünde olduğu ve alacaklılardan mal kaçırma nedeniyle yapıldığından iptale tabi olduğu yönündeki karar isabetli ise de, diğer davalılarla ilgili taşınmazı üçüncü kişiden satın alan kişinin borçlu ya da kardeşi ile arasında kirvelikten dolayı tanıdıklık olup olmadığı üzerinde durulmaması, son malike satış yapıldıktan sonra dahi taşınmazda uzun süredir borçlunun oturmaya devam ettiği hususunun gözetilmemesi ve son malikin taşınmazı alabilecek ekonomik güce sahip olmadığı yönündeki tanık beyanları ile birlikte değerlendirme yapılarak tasarrufların iptale tabi olup olmadıkları üzerinde durulmadan eksik inceleme ile karar verilemeyeceğini»³⁷³⁹

√ «Davalı borçlu ile satış öncesinde de tanışıklığı bulunduğu anlaşılan ve dosya içindeki krokiye göre yakın binada market işleten diğer davalının da davalı borçlunun alacaklılarından mal kaçırma ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğunun, hayatın olağan akışına uygun düştiğini»³⁷⁴⁰

√ «Dava konusu taşınmazda, borçlu tarafından davalıya satış tarihinden sonra davacı takibinde yapılan haciz sırasında dahi borçlunun karısının oturmakta olduğu, borçlunun eşinin dava konusu evin eşyaları ile satıldığını beyan ettiği ve üçüncü kişinin de boşanmış olduğu için kendisinin oturmasına izin verdiğini belirtmesinin, hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı üzerinde durulmadan karar verilmesinin doğru olmadığını»³⁷⁴¹

√ «Borçlunun alacaklılardan mal kaçırma amacı ile takip mallarını ihale ile sattığı, yapılan satışa rağmen fiilen kullanmaya devam ettiği, yapılan işlemlerin danışıklı olduğunun kabulü gerekeceğini»³⁷⁴²

√ «Borçlu ile üçüncü kişiler arasındaki ticari ilişki olduğunun borçlunun oğlunun ifadesinde de belirtilmesi, 3. kişi ile 4. kişinin aynı yer nüfusuna kayıtlı olması, davalı dördüncü kişilerin aynı şirkette ortak olmaları ve borçlu ile oğlunun satışlara rağmen taşınmazda uzun süre oturuyor olmalarını hayatın olağan akışına aykırı bulunması karşısında, taşınmazların satışına ilişkin tasarrufun iptali davasının kabulü gerektiğini»³⁷⁴³

√ «Davalının borçludan alacaklı olmasına ve tahsil edememesine rağmen, borç vermeye devam etmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını; işlemin muvazaalı olduğunun kabulü ile tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁴⁴

√ «Davalı borçlunun aynı gün içinde on yedi araçtan on adetini davalıya, yedi aracı da diğer davalı şirkete devretmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını, davalının, borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü gerekeceğini»³⁷⁴⁵

³⁷³⁸ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 7488/10391 (www.e-uyar.com)

³⁷³⁹ Bknz: 17. HD. 09.06.2014 T. 4544/9210 (www.e-uyar.com)

³⁷⁴⁰ Bknz: 17. HD. 20.05.2014 T. 410/7859 (www.e-uyar.com)

³⁷⁴¹ Bknz: 17. HD. 20.05.2014 T. 363/7857 (www.e-uyar.com)

³⁷⁴² Bknz: 17. HD. 13.05.2014 T. 21461/7574 (www.e-uyar.com)

³⁷⁴³ Bknz: 17. HD. 12.05.2014 T. 2634/7421 (www.e-uyar.com)

³⁷⁴⁴ Bknz: 17. HD. 06.05.2014 T. 4659/7105 (www.e-uyar.com)

³⁷⁴⁵ Bknz: 17. HD. 29.04.2014 T. 6691/6499 (www.e-uyar.com)

√ «Davacının şüfa hakkını engellemek amacı ile, ‘davalının, taşınmaz üzerine amcası diğer davalı lehine ipotek tesis ettirdiği’ ileri sürülerek ‘bu ipoteğin kaldırılması talebiyle açılan tasarrufun iptali davasında, davalı ile amcası olan diğer davalı arasındaki ipotek ilişkisinin hangi ilişkiden kaynaklandığı kanıtlanmadığından, ipotek tesis edilmesi ile borçlunun borcuna karşılık yapıldığı ileri sürülen ödeme arasında 20 günlük bir sürenin olduğu anlaşıldığından, mevcut delillerle ödemenin davalı amca tarafından yapıldığı kabul edilemeyeceği ve davalılar arasındaki ipotek ilişkisinin hayatın olağan akışına uygun düşmediğini, konulma zamanı gerekse davalılar arasındaki akrabalık ile ödemenin kim tarafından yapıldığının bilinmediği gözetildiğinde, tasarrufun iptaline ilişkin davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, mahkemece ‘davalı borçlunun borçlu olduğu icra takiplerine yapılan ödemeler nazara alındığında, konulan ipoteğin muvazaalı olmadığı’ gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu»³⁷⁴⁶

√ «Tasarrufa konu taşınmazın borçlunun ailesi tarafından kullanılıyor olmasının hayatın olağan akışının uygun düşmediğini»³⁷⁴⁷

√ «İlke olarak taraflar arasında bir anlaşmazlığı hükme bağlayan ilamlara karşı tasarrufun iptali davası açılmaz ise de, boşanma davasında tarafların mal bölüşümü mahkeme tarafından belirlenmediğinden, tarafların mahkemeye anlaşma şeklinde bildirdikleri iradeleri ile mal paylaşımı mahkemece yapılmış olduğundan alacaklısından mal kaçırma amacıyla olan borçlu bu yolla amacına uygun olarak bir mahkeme kararı elde edebileceğinden, tasarrufun tarafları karı koca olduğundan, boşanma protokolü ile borçlu koca tarafından karısına anlaşmalı boşanma sonucu düzenlenen boşanma protokolü gereğince boşanan eşe devredilen taşınmazlar hakkında iptal davası açılabilir»³⁷⁴⁸

√ «Borçlunun bir gün ara ile sekiz adet taşınmazını davalı 3. kişiye devretmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını; davalı üçüncü kişinin bu durumda davalı borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü gerektiğini»³⁷⁴⁹

√ «Borçlunun oğlunun tasarrufların yapıldığı sırada gerek sigortalılık başlangıcı gerekse işe başlama tarihi nazara alındığında, iptale tabi tasarrufların bedelini ödeyebilecek ekonomik güce sahip olduğunu kabul etmenin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu»³⁷⁵⁰

√ «Davalı-borçlular vekili olarak hareket eden avukatın, borçluların alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bildiği ya da bilebilecek durumda olduğunu (İİK. mad. 280/1) kabul etmenin, hayatın olağan akışına uygun sayılacağını»³⁷⁵¹

√ «Çeklerin ileri tarihli olarak düzenlenmesi ticari yaşam içinde sıklıkla karşılaşılan bir durum olduğuna- Dava konusu araç satışının, çekten yaklaşık 20 gün kadar önce yapılması, bu kısa süre içinde borçlu üçüncü kişiye ticari emtiasının çok büyük bir bölümünü de devretmesi ve aynı gün içinde üçüncü kişiye dava konusu aracın yanı sıra üç aracın daha satılmış olması karşısında; Dairemizin bir süredir istikrar kazanan uygulamasına göre, yapılan satışın ‘borcun doğumundan sonra alacaklıdan mal kaçırma yönüyle danişıklı işlem niteliğinde bulunduğu’ nun kabulü gerekeceğini»³⁷⁵²

√ «Davalı üçüncü kişinin, borçlunun eşinin kardeşinin torunu olması nedeniyle borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğu ve davalı borçlunun aynı gün

³⁷⁴⁶ Bknz: 17. HD. 07.04.2014 T. 1342/5156 (www.e-uyar.com)

³⁷⁴⁷ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7090/4175 (www.e-uyar.com)

³⁷⁴⁸ Bknz: 17. HD. 17.03.2014 T. 14209/3639 (www.e-uyar.com)

³⁷⁴⁹ Bknz: 17. HD. 11.02.2014 T. 13602/1486 (www.e-uyar.com)

³⁷⁵⁰ Bknz: 17. HD. 09.09.2013 T. 7129/11624 (www.e-uyar.com)

³⁷⁵¹ Bknz: 17. HD. 21.05.2013 T. 7283/7364 (www.e-uyar.com)

³⁷⁵² Bknz: 17. HD. 16.05.2013 T. 5684/7121 (www.e-uyar.com)

dört taşınmazını birden davalıya satmış olması hayatın olağan akışına uymadığı anlaşıldığından, davalı üçüncü kişinin borçlunun amacını ve durumunu bilerek hareket ettiğinin kabulü ile davanın İİK. mad. 280/1 gereğince kabulü ile davalılar arasındaki tasarrufun takip konusu alacak ve ferileriyle iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁵³

√ «Borçlu tarafından, davalı üçüncü kişiye satılan taşınmazın, borçlunun ailesi tarafından kullanılıyor olmasının, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini; davalıların 1985 yılından beri arkadaş oldukları ve birlikte bir spor kulübünün yönetiminde yer aldıkları ve bu hali ile davalı borçlunun içinde bulunduğu durumun davalı 3. kişi tarafından bilenebilecek nitelikte olduğu, davalı borçlunun mal kaçırma amacıyla devri gerçekleştirdiğinin kabulü gerektiğini»³⁷⁵⁴

√ «Tasarrufa konu aracın küçük bir ilde, değerinin altında satışının yapılması ve borçlu şirkete kiralanması halinde, tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁵⁵

√ «Borçlu tarafından, davalı üçüncü kişiye satılan taşınmazın, borçlunun ailesi tarafından kullanılıyor olmasının, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini (ve bu nedenle; yapılmış olan satışın, alacaklılardan mal kaçırma amacına yönelik muvazaalı bir satış olarak kabulünü gerektireceğini)»³⁷⁵⁶

√ «Davalı üçüncü kişi, borçlunun eşinin kardeşinin torunu olması nedeniyle borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması ve davalı borçlunun aynı gün dört taşınmazını birden davalı Mustafa'ya satmış olması hayatın olağan akışına uymadığı gibi, bu durumda davalı üçüncü kişinin borçlunun amacını ve durumunu bilerek hareket ettiğini gösterdiğinden, davanın İİK. 280/1 .madde gereğince kabulü ile davalılar arasındaki 8.9.2010 tarihli tasarrufun takip konusu alacak ve ferileriyle iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁵⁷

√ «Borçlu tarafından satılan taşınmazların yine borçlunun kullanımında olmasının hayatının olağan akışına uymadığını»³⁷⁵⁸

√ «Borçlu ile işlemde bulunan 'üçüncü kişi'nin (ya da; üçüncü kişi ile işlemde bulunan 'dördüncü kişi'nin) aynı köyden olmaları halinde, üçüncü (ya da dördüncü) kişinin, 'borçlunun mal kaçırma kasdını bilmediğinin' kabul edilmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»³⁷⁵⁹

√ «'Borçlu' ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin 'kardeş' olmaları nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kastını bilemeyeceğini kabul etmenin hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğinden, borçlu ile kardeşi arasındaki işlemin -İİK. 280/1 ve II uyarınca- iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁶⁰

³⁷⁵³ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7083/4174 (www.e-uyar.com)

³⁷⁵⁴ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7090/4175 (www.e-uyar.com)

³⁷⁵⁵ Bknz: 17. HD. 25.03.2013 T. 5625/4061 (www.e-uyar.com)

³⁷⁵⁶ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7090/4175 (www.e-uyar.com)

³⁷⁵⁷ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7083/4174 (www.e-uyar.com)

³⁷⁵⁸ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7419/4185 (www.e-uyar.com)

³⁷⁵⁹ Bknz: 17. HD. 25.03.2013 T. 6176/4066; 07.02.2011 T. 6468/890; 17.01.2011 T. 10482/54; 22.3.2010 T. 645/2548; 26.2.2009 T. 4873/915; 13.5.2008 T. 947/2566; 18.3.2008 T. 5545/1349; 11.2.2008 T. 5526/512; 21.1.2008 T. 5653/179; 23.1.2007 T. 5878/255; 15. HD. 20.3.1996 T. 113/1544 (www.e-uyar.com)

³⁷⁶⁰ Bknz: 17. HD. 14.03.2013 T. 5830/3302; 18.03.2010 T. 1064/2401; 15. HD. 15.10.1984 T. 243/3070; 17. HD. 16.05.2011 T. 9871/4857; 26.04.2011 T. 11007/3955; 15.03.2011 T. 11729/2279; 22.02.2010 T. 9936/1462; 07.02.2011 T. 6376/887; 03.02.2011 T. 5618/676; 31.01.2011 T. 6147/598; 27.01.2011 T. 4961/423; 24.01.2011 T. 6229/348; 20.01.2011 T. 12533/221; 16.12.2010 T. 10842/11124; 04.11.2010 T. 5659/9381; 02.11.2010 T. 6028/9280; 02.11.2010 T. 6813/9287; 26.10.2010 T. 5588/8809; 08.06.2010 T. 2935/5293; 01.11.2007 T. 2581/3337; 15.05.2008 T. 405/2605; 20.11.2008 T. 3181/5422; 20.03.2008 T. 5427/1406; 05.02.2009 T. 3951/417; 13. HD. 28.09.1981 T. 5194/6081; 15. HD. 15.10.1984 T. 2697/3006; 12.10.2000 T. 3475/4400; 07.10.2003 T. 3924/4591; 11.11.2003 T. 5210/5372 (www.e-uyar.com)

√ «*Borçlu ile işlemde bulunan ‘üçüncü kişi’nin (ya da; üçüncü kişi ile işlemde bulunan ‘dördüncü kişi’nin) aynı köyden olmaları halinde, üçüncü (ya da dördüncü) kişinin, ‘borçlunun mal kaçırma kasdını bilmediğinin’ kabul edilmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmeceğini*»³⁷⁶¹

√ «*Davalının, taşınmazı satın almadan yirmi üç gün önce taşınmazın borçlu adına olan kredi borcunu ödemeye başlamasının, hayatın olağan akışına uygun düşmediğini, tanımadığı bir borçluya ait taşınmazın davalıya satışından iki ay sonra ve taşınmazı tapuda devir almadan kredi ödemesine başlanmasının doğal olmamadığını*»³⁷⁶²

√ «*Borçlu şirketin muhasebecisinin kardeşi olan 4. kişinin, hayatın olağan akışına göre, borçlu davalı şirketin mali durumu ile alacaklılara zarara verme kasdını bilen veya bilmesi gereken sayılacağı ve bunu bilmemesinin hayatın olağan akışına aykırı sayılacağı*»³⁷⁶³

√ «*Tasarrufa konu taşınmazın Korkuteli ilçesinde olmasına rağmen, çok kısa sürelerle el değiştirmesinin, davalı tarafından elden çıkarma tarihinin iptal davasının açılma tarihinden bir gün sonraya rastlamasının, davalı borçlu adına hareketle taşınmazı satacak kişi ile davalı üçüncü kişi adına taşınmazı satın alacak kişiye verilen vekaletnamelerin aynı noterde, aynı gün ve birbirini takip eden yevmiye numaraları ile tanzim edilmesinin ve taşınmazın ilk satışından sonra iki yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına rağmen, davalı üçüncü kişi adına taşınmazı satacak kişi olarak ilk satışta borçlu vekili olarak hareket eden kişinin, bu kez davalı üçüncü kişi vekili olarak görevlendirilmesinin, hayatın olağan akışına aykırı düşeceğini*»³⁷⁶⁴

√ «*Davalı borçlu tarafından dava konusu araç davalıya satılmış olmasına rağmen aracın halen borçlu tarafından kullanıldığının tanık beyanları ile belirlenmesi karşısında, ‘satışın mal kaçırma amacıyla yapıldığı’ gerekçesiyle ‘davanın kabulüne’ karar verilmesi gerektiğini*»³⁷⁶⁵

√ «*Üçüncü kişi konumundaki davalı, borçlu davalının amcasının çocuğu olduğundan ve ayrıca icra takibinin dayanağı olan dava dosyasında borçlunun avukatı sıfatı ile vekilliğini de yaptığı anlaşıldığından, davalı üçüncü kişinin, borçlu davalının mali durumu ile alacaklılardan mal kaçırma kasdını bilen veya bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü ile İİK.nun 280. maddesi uyarınca davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini*»³⁷⁶⁶

√ «*Dava konusu taşınmazın -tasarruftan sonra dahi- borçlu tarafından kullanılıyor olmasının, tasarrufun kötüniyetli yapıldığını göstereceğini ve hayatın olağan akışına aykırı olacağını (uygun bulunmayacağını)*»³⁷⁶⁷

√ «*Muvazaalı alacaklı (davacı 3.kişi) tarafından borçlu hakkındaki takibin, borcun doğumundan sonra başlatılmış ve aynı gün ödeme emirleri borçlular tarafından icra müdürlüğünde tebliğ alınarak, sürelerden feragat edilmek suretiyle takip kesinleştirilerek dava konusu makinalar aynı gün haczedilip, yapılan ihalede alacağa mahsuben alacaklı tarafından satın alınmış olduğundan, her ne kadar icrada gerçekleşen ihale ile*

³⁷⁶¹ Bknz: 17. HD. 25.03.2013 T. 6176/4066; 07.02.2011 T. 6468/890; 17.01.2011 T. 10482/54; 22.3.2010 T. 645/2548; 26.2.2009 T. 4873/915; 13.5.2008 T. 947/2566; 18.3.2008 T. 5545/1349; 11.2.2008 T. 5526/512; 21.1.2008 T. 5653/179; 23.1.2007 T. 5878/255; 15. HD. 20.3.1996 T. 113/1544 (www.e-uyar.com)

³⁷⁶² Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 6603/3147 (www.e-uyar.com)

³⁷⁶³ Bknz: 17. HD. 25.09.2012 T. 12012/9993 (www.e-uyar.com)

³⁷⁶⁴ Bknz: 17. HD. 13.09.2012 T. 8083/9227 (www.e-uyar.com)

³⁷⁶⁵ Bknz: 17. HD. 08.05.2012 T. 3780/5905 (www.e-uyar.com)

³⁷⁶⁶ Bknz: 17. HD. 15.03.2012 T. 10278/3191 (www.e-uyar.com)

³⁷⁶⁷ Bknz: 17. HD. 17.05.2011 T. 9069/4908; 26.04.2011 T. 12744/3911; 07.02.2011 T. 6542/892; 27.01.2011 T. 3453/422; 30.09.2010 T. 2595/7565; 20.09.2010 T. 5770/7046; 08.07.2010 T. 4667/6627; 16.02.2010 T. 9932/1204; 09.02.2010 T. 8835/960; 13.10.2009 T. 4442/6278; 04.06.2009 T. 1714/3941; 31.03.2009 T. 4674/1889; 19.02.2009 T. 192/803; 17.12.2007 T. 4360/4303 vb. (www.e-uyar.com)

mülkiyet alıcıya geçerse de, dava konusu uyumsuzlukta icra aşamasındaki olağan dışı kısa sürede gerçekleşen ihale, alacaklıdan mal kaçırmak amacına yönelik olduğundan (takip ve ihale danışıklı olduğundan), dava konusu malların (makinelere) mülkiyetinin davacı alıcıya geçmemiş sayılacağı, bu nedenle davacı 3 kişinin dayandığı ihale danışıklılık nedeniyle geçersiz olduğundan, mahkemece ‘istihkak davasının reddine’ karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁶⁸

∨ «Borçlu ile tanışıklığı bulunan üçüncü kişinin, bulunduğu konum nedeniyle ‘borçlunun mali durumundan haberdar olacak durumda bulunmuyor olması halinde’, davalı üçüncü kişinin, yaşam deneyimlerine göre ‘borçlunun durumunu bilmediğini’ ileri sürmeyeceğini»³⁷⁶⁹

∨ «Davalı vergi borçlusunun tüm malvarlığını ‘Boşanma Protokolü’ çerçevesinde boşandığı eşine bırakması hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğinden, borçlu tarafından boşanma davası sonucunda eşine bırakılan malların mahkemece iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁷⁰

∨ «Davalıların komşu olmaları, borçlu davalının taşınmazı sattıktan sonra da aynı yerde oturmaya devam etmesi ve taşınmazın satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen gerçek değeri arasında bir mislini aşan fahiş fark bulunması nedeniyle tasarrufun iptali gerektiğini»³⁷⁷¹

∨ «Dava konusu taşınmazın -tasarruftan sonra dahi- borçlu tarafından kullanılıyor olmasının, tasarrufun kötünilikle yapıldığını göstereceği ve hayatın olağan akışına aykırı olacağını (uygun bulunmayacağını)»³⁷⁷²

∨ «Davalı üçüncü kişinin, borçlu ve eşine komşu olması; satın aldığı taşınmazın çok kısa bir süre sonra başkasına satmış olmasının iptale tabi olduğunu»³⁷⁷³

∨ «Bir kişinin, üzerine birinci sırada haciz koydurduğu aracı haczin kaldırılarak borçludan satın alınmasının, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini ve kendisinin iyiniyetli sayılmasını gerektirmeyeceğini»³⁷⁷⁴

∨ «Dördüncü kişi konumundaki davalının, satın aldığı taşınmaz üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunmaması ve taşınmazın halâ borçlunun tasarrufunda bulunmasının, dördüncü kişinin kötünilikle olduğunu göstereceğini ve bu durumun hayatın olağan akışına aykırı olacağını»³⁷⁷⁵

∨ «Davalı üçüncü kişiler ile borçlunun aynı küçük ilçede bulunmalarından dolayı birbirlerinin durumunu bilebilecek konumda bulunmaları ve aynı günde on bir adet taşınmazın birlikte satılmasının hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğinden, borçlu tarafından davalı üçüncü kişilere yapılmış olan tasarrufların iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁷⁶

∨ «Davalı üçüncü kişiler ile borçlunun aynı küçük ilçede bulunmalarından dolayı birbirlerinin durumunu bilebilecek konumda bulunmaları ve aynı günde onbir adet taşınmazın birlikte satılmasının hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğinden, borçlu tarafından davalı üçüncü kişilere yapılmış olan tasarrufların iptaline karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁷⁷

³⁷⁶⁸ Bknz: 17. HD. 03.05.2011 T. 4523/4244 (www.e-uyar.com)

³⁷⁶⁹ Bknz: 17. HD. 26.04.2011 T. 11178/3947 (www.e-uyar.com)

³⁷⁷⁰ Bknz: 17. HD. 17.01.2011 T. 9182/53 (www.e-uyar.com)

³⁷⁷¹ Bknz: 17. HD. 30.09.2010 T. 2595/7565 (www.e-uyar.com)

³⁷⁷² Bknz: 17. HD. 20.09.2010 T. 5770/7046 (www.e-uyar.com)

³⁷⁷³ Bknz: 17. HD. 11.03.2010 T. 1066/2171 (www.e-uyar.com)

³⁷⁷⁴ Bknz: 17. HD. 30.6.2009 T. 2905/4755 (www.e-uyar.com)

³⁷⁷⁵ Bknz: 17. HD. 14.5.2009 T. 207/3137 (www.e-uyar.com)

³⁷⁷⁶ Bknz: 17. HD. 20.11.2008 T. 2777/5418 (www.e-uyar.com)

³⁷⁷⁷ Bknz: 17. HD. 20.11.2008 T. 2777/5418 (www.e-uyar.com)

√ «Borçlu ile işlemde bulunan ‘üçüncü kişi’nin (ya da; üçüncü kişi ile işlemde bulunan ‘dördüncü kişi’nin) aynı köyden olmaları halinde, üçüncü (ya da dördüncü) kişinin, ‘borçlunun mal kaçırma kasdını bilmediğini’ kabul edilmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»³⁷⁷⁸

√ «Davalı-borçlunun, ödeme emri tebliğe çıkarılmadan icra dairesine giderek ödeme emrinin orada kendisine tebliğ edilmesini sağlamasının, hayatın olağan akışına uygun bulunmadığını»³⁷⁷⁹

√ «Davalı-borçlunun, ödeme emri tebliğe çıkarılmadan icra dairesine giderek ödeme emrinin orada kendisine tebliğ edilmesini sağlamasını, hayatın olağan akışına uygun bulunmadığını»³⁷⁸⁰

√ «Dava konusu taşınmazın -tasarruftan sonra dahi- borçlu tarafından kullanılıyor olmasının, tasarrufun kötüniyetle yapıldığını göstereceğini ve hayatın olağan akışına aykırı olacağını (uygun bulunmayacağını)»³⁷⁸¹

√ «Satış konu dairede, satış yapan kişinin (borçlunun) oturmaya devam etmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»³⁷⁸²

√ «Borçlu ile işlemde bulunan ‘üçüncü kişi’nin (ya da; üçüncü kişi ile işlemde bulunan ‘dördüncü kişi’nin) aynı köyden olmaları halinde, üçüncü (ya da dördüncü) kişinin, ‘borçlunun mal kaçırma kasdını bilmediğinin’ kabul edilmesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»³⁷⁸³

√ «Hakkında iflâs kararı verilmiş olan borçlunun, hissedar olduğu taşınmazdaki hissesini diğer paydaşa satmayı vaad etmesinin -lehine vaadde bulunan diğer paydaşın iyiniyetli sayılması hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğinden- İİK. 280/I uyarınca iptale tabi olacağını»³⁷⁸⁴

√ «Aynı şirketin ortakların ve ortağın eşinin ‘diğer ortakların mali durumunu bilmediği iddiası’nın hayatın olağan akışıyla bağdaşmayacağını»³⁷⁸⁵

√ «Borçlunun eşinin, ‘kocasının mal kaçırma kasdını bilmediğini’ iddia etmesinin hayatın olağan akışına ters düşeceğini»³⁷⁸⁶

√ «Daha önce borçludan kiraladığı aracı daha sonra borçludan satın alan, borçlunun da ortağı bulunduğu davalı şirketin, borçlunun bu satıştaki amacını ve durumunu bilmemesinin, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini»³⁷⁸⁷

√ «Kaydında bulunan haciz şerhinin varlığına bakmaksızın, kendisinden beklenen özeni göstermeksizin hacizli aracı satın alan üçüncü kişinin iyiniyetli sayılmayacağını

³⁷⁷⁸ Bknz: 17. HD. 13.5.2008 T. 947/2566; 18.3.2008 T. 5545/1349; 11.2.2008 T. 5526/512 (www.e-uyar.com)

³⁷⁷⁹ Bknz: 17. HD. 13.5.2008 T. 380/2561 (www.e-uyar.com)

³⁷⁸⁰ Bknz: 17. HD. 03.05.2011 T. 4523/4244 (www.e-uyar.com)

³⁷⁸¹ Bknz: 17. HD. 17.12.2007 T. 4360/4303; 19.02.2009 T. 192/803; 31.03.2009 T. 4674/1889; 04.06.2009 T. 1714/3941; 23.06.2009 T. 2632/4557; 13.10.2009 T. 4442/6278; 09.02.2010 T. 8835/960; 16.02.2010 T. 9932/1204; 15.04.2010 T. 10440/3517; 27.05.2010 T. 2345/4795; 08.07.2010 T. 4667/6627; 26.04.2011 T. 12744/3911; 27.01.2011 T. 3453/422; 08.07.2010 T. 4667/6627; 17.05.2011 T. 9069/4908; 22.02.2011 T. 9870/1461; 07.02.2011 T. 6542/892; 30.09.2010 T. 2595/7565; 20.09.2010 T. 5770/7046 (www.e-uyar.com)

³⁷⁸² Bknz: 17. HD. 10.7.2007 T. 3405/2424 (www.e-uyar.com)

³⁷⁸³ Bknz: 15. HD. 20.03.1996 T. 113/1544; 17. HD. 23.01.2007 T. 5878/255; 21.01.2008 T. 5653/179; 11.02.2008 T. 5526/512; 18.03.2008 T. 5545/1349; 13.05.2008 T. 947/2566; 26.02.2009 T. 4873/915; 22.03.2010 T. 645/2548; 07.02.2011 T. 6468/890; 17.01.2011 T. 10482/54; 25.03.2013 T. 6176/4066 (www.e-uyar.com)

³⁷⁸⁴ Bknz: 15. HD. 20.9.1995 T. 3945/4845 (www.e-uyar.com)

³⁷⁸⁵ Bknz: 15. HD. 14.10.1994 T. 4834/7510 (www.e-uyar.com)

³⁷⁸⁶ Bknz: 15. HD. 16.12.1992 T. 5228/6041 (www.e-uyar.com)

³⁷⁸⁷ Bknz: 15. HD. 3.12.1992 T. 5464/5836 (www.e-uyar.com)

bu davranışının hayatın olağan akışına uygun düşmeveceğini (ve bu kişi hakkında da iptal kararı verilmesi gerekeceğini)»³⁷⁸⁸

belirtmiştir.

XV- «Borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptali davalarında», borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin, ‘borçlunun mâli durumunu ve zarar verme kasdını bildiğine’ dayanak teşkil eden emarelerden bir diğeri ise, «borçlu ile üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermesi»dir.^{(*) 3789}

Borçlunun tasarrufta bulunduğu (taşınır ve taşınmaz mallarını devrettiği, üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarını temlik ettiği) üçüncü kişinin, «*borçlu*» ile **aynı sektörde (işkolunda)** -örneğin; inşaat sektöründe, tekstil sektöründe, özel hastane işletme sektöründe, ilaç sektöründe, basın sektöründe, petrol işletmeciliği sektöründe, turizm ve otelcilik sektöründe, taşımacılık sektöründe, gıda sektöründe, tarım sektöründe, emlak sektöründe vb. çalışıyor olmaları veya «*borçlu*» ile «*üçüncü kişi*» arasında taşeronluk ilişkisi bulunması halinde- «*üçüncü kişi*»nin «*borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kastını bilmediğini*» ileri sürmesi hayatın olağan akışına aykırı bulunacağından, yüksek mahkeme öteden beri verdiği bütün kararlarında bu durumda, ‘*borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini*’ istikrarlı bir şekilde belirtmiştir. Gerçekten, **yüksek mahkeme;**

∇ «*İİK’nun 280/I maddesi gereğince aynı çektörde faaliyette bulunan davalı şirketin, borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiğinin de kabulü ile dava konusu gemi satışına ilişkin tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini*»³⁷⁹⁰

∇ «*Üçüncü kişinin borçlu ile yakın yerlerde aynı konuda faaliyette bulunması halinde, İİK. mad. 280 gereğince değerlendirme yapılıp yapılmayacağını araştırılması gerektiğini*»³⁷⁹¹

∇ «*Davalı borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösterdiği, aralarında geçmişten gelen ticari ilişki bulunan davaluların, dinlenen tanık beyanlarına göre ‘faaliyet gösterdiği sektörün küçük bir sektör olduğu’, ‘birbirini tanıdığı’ beyan edildiğinden, davalı üçüncü kişinin borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığı hususu değerlendirilmeksizin davanın reddine karar vermesinin doğru olmadığını*»³⁷⁹²

∇ «*Radyatör imalathanesi olduğu bilirkişi raporunda belirtilen taşınmaz yönünden, bu işyerinin öncesinde borçluların faaliyette oldukları bir işyeri niteliğinde olup olmadığı yönünde bir araştırma yapılmadığında, bu bölümlerin devirden önce borçlu veya borçluların faaliyette olduğu işyeri olup olmadığı araştırılarak, borçlular ile üçüncü kişilerin aynı işkolunda faaliyette olduklarına ilişkin somut delillerin de ne olduğu ortaya konularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini*»³⁷⁹³

∇ «*Mahkemeye, davalıların tamamı aynı sektörde çalışan aynı sitede işyerleri olan ve birbirleriyle ticari alışverişleri olan kişiler olduğu, davalının bu borçların doğumundan sonra çok sayıda yaptığı tasarrufların, mahkemeye ait dosyalarla iptal edildiği, tüm olgular birlikte değerlendirildiğinde davalıların birlikte hareketle davacının alacağının*

³⁷⁸⁸ Bknz: 15. HD. 1.10.1992 T. 3635/4428 (www.e-uyar.com)

(*) **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 14-31; s: 920-969; s: 1124-1164 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 72-75; s: 382-386; s: 581 vd.; s: 1401-1404 – **UYAR, T.** Borçlu Hakkında üçüncü kişi tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Seneden (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir Mi?» «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-397)

³⁷⁸⁹ **ERDÖNMEZ, G.** age. s:225 vd.

³⁷⁹⁰ Bknz: 17. HD. 29.06.2020 T. 4212/4098 (www.e-uyar.com)

³⁷⁹¹ Bknz: 17. HD. 10.12.2019 T. 5552/11728 (www.e-uyar.com)

³⁷⁹² Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821 (www.e-uyar.com)

³⁷⁹³ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 13586/7714 (www.e-uyar.com)

tahsilini engellemek amacıyla devir işlemlerini yaptıkları sonucuna varıldığından bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁹⁴

√ «*Dava konusu taşınmaz fabrika işyeri olup İİK. mad. 280'e uygun olarak bir devrin yapıldığı iddia ve ispat edilmediği gibi, özellikle aynı iş kolunda faaliyet gösteren davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlu şirketin durumunu bilebilecek kişilerden olduğu ve takibine konu çek mesnetlerinin tasarruf tarihinden önceki tarihler olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali gerektiğini»³⁷⁹⁵*

√ «*Davalı üçüncü kişi, davacı ve davalı borçlu şirket gibi “kuyumculuk” işi ile uğraşmakta olup, davalı şirketin, yine aynı sektörde faaliyet gösteren davacı şirkete borçlu olduğunu bilebilecek komumda olduğunu»³⁷⁹⁶*

√ «*Davaya konu araçların borcun doğumundan sonra üçüncü kişiye rehnedilmiş olması, bu üçüncü kişinin borçludan daha önce alacağı olduğuna dair sulh ve ibra başlıklı belge ibraz etse de, bu belgede alacağın dayanağı olarak çekler gösterilmediği ve bu belgenin her zaman düzenlenebilecek belge niteliğinde olduğu, davalı üçüncü kişi ile diğer davalıların aynı şehirde akaryakıt işi ile uğraştıkları ve birbirlerini tanıdıkları anlaşıldığından, rehin işleminin iptaline ilişkin davanın da kabulü gerektiğini»³⁷⁹⁷*

√ «*Aynı sektörde faaliyet gösteren ve borçlu şirketin mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşılan 4. kişi hakkında da tasarrufun iptali davasının kabulünün isabetli olduğunu»³⁷⁹⁸*

√ «*Mahkemece, ivazlar arasında fahiş fark bulunduğu, davalının eşinin borçlularının kız kardeşleri olduğu gibi aynı işkolunda faaliyette buldukları İİK'nun 278/2 ve 280. maddelerine göre tasarrufun iptali gerektiği, diğer davalının da borçlular ile aynı iş kolunda faaliyette bulunduğu borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğundan bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»³⁷⁹⁹*

√ «*Davalının borçlu şirket ile aynı işkolunda faaliyette bulunan şirketin ortağı olduğu, anılan bu şirketin yöneticisinin borçlulardan birinin kız kardeşinin eşi olduğu; üçüncü kişinin, bu kişinin yeğeni olduğu ve borçlu şirket ile aynı adreste faaliyette bulunduğundan İİK. mad. 280. maddesi gereğince borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olduğunu»³⁸⁰⁰*

√ «*Davalının borçlu şirket ile aynı işkolunda faaliyette bulunan Ltd.Şti ortağı olduğu, anılan şirket yöneticisinin borçlulardan birinin kız kardeşinin eşi olup, üçüncü kişinin ...nin yeğeni olduğu ve borçlu şirket ile aynı adreste faaliyette bulunduğu anlaşıldığından, İİK. mad. 280 gereğince borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olduğunu»³⁸⁰¹*

√ «*Davalı üçüncü kişinin müdürü olduğu dava dışı şirkette borçlulardan birinin hissedar olduğu, diğer borçlunun ise diğer bazı ortaklara vekaleten genel kurula katıldığı ve aynı iş kolunda faaliyette bulduklarından borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve bilmesi gereken şahıslardan olduğu ve bu durumda İİK. mad. 280 uyarınca tasarrufların iptaline karar verilmesi gerektiğini»³⁸⁰²*

√ «*Dava konusu araç davalı borçlu şirket tarafından üçüncü kişiye, onu tarafından da dördüncü kişiye satılmış, üçüncü kişinin borçlu ile aynı iş hanında faaliyette bulunduğunu, diğer davalı dördüncü kişinin de hem iş yeri hem de oturduğu yer olarak borçluların komşuları olduğunu iddia edildiğinden, belirtilen firma kayıtlarının getirtilerek*

³⁷⁹⁴ Bknz: 17. HD. 06.11.2018 T. 11139/10499 (www.e-uyar.com)

³⁷⁹⁵ Bknz: 17. HD. 24.04.2018 T. 1701/4425 (www.e-uyar.com)

³⁷⁹⁶ Bknz: Antalya BAM. 4. HD. 20.02.2018 T. 1303/189 (www.e-uyar.com)

³⁷⁹⁷ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 9029/651 (www.e-uyar.com)

³⁷⁹⁸ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933 (www.e-uyar.com)

³⁷⁹⁹ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 23904/2420 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰⁰ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 25136/2419 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰¹ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 23902/2418 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰² Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23898/1459 (www.e-uyar.com)

borçlu ile aynı faaliyet alanında iş yapıp yapmadığı, borçlular ile aynı iş hanında faaliyette bulunup bulunmadığı ve dördüncü kişinin’de borçluların komşusu olup olmadığı araştırılarak İİK. mad. 280 kapsamında borçluların mali durumları ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini»³⁸⁰³

√ «*Taşınmazın tapudaki satış bedeli ile rayiç değeri arasında ipotekler dikkate alındığında fahiş bedel farkı olmamakla birlikte davalı üçüncü kişinin, borçlu ile aynı alanda faaliyette oldukları ve borçluyu eskiden beri tanıdığı yönündeki açıklamaları karşısında borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğunun anlaşılması bulunduğundan dava konusu taşınmazın davalı üçüncü kişi tarafından satın alınmasından 6 gün sonra dava dışı Esnaf ve Sanatkarlar Odasına satılması mal kaçırma amacına yönelik olduğundan iptali gerektiğini»³⁸⁰⁴*

√ «*Aralarındaki ticari ilişki ve aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle 3. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunu»³⁸⁰⁵*

√ «*Davalı borçlu ile 3.kişinin aynı sektörde ve yan yana fabrikalarda faaliyet gösterdikleri anlaşıldığından dava konusu tasarrufun 6183 sayılı AATUHK’nun 30.maddesi gereğince, ayrıca dava konusu taşınmaz üzerindeki fabrika binası ve teferruatları ile birlikte satılmış olduğundan ticari işletme devri mahiyetinde olması nedeniyle kıyasen İİK’nun 280/3 maddesi gereğince iptale tabi olduğunu»³⁸⁰⁶*

√ «*Davalıların savunmalarından dava konusu taşınmaz devirlerinin borca mahsuben yapıldığı anlaşıldığından dava konusu dört adet taşınmaz hisse devrine ilişkin davalılar arasındaki 04.04.2011 tarihli tasarrufun İİK’nun 279/1-2. maddesi gereğince (borca mahsuben yapılan taşınmaz devrinin mutad ödeme olmaması nedeniyle) ve yine davalı A.. K..’nun borçlu Halit’in kefil olması, aynı işkolunda çalışmaları nedeniyle davalı A.. K..’nun borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK’nun 280/1 madde gereğince 09.09.2011 tarihli aciz belgesinde belirtilen alacak miktarıyla sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini»³⁸⁰⁷*

√ «*Davalıların gıda sektöründe faaliyette buldukları, aynı zamanda villa komşuları olduğu, tanık beyanlarının ağırlıklı olarak ‘dava konusu taşınmazın borçlular tarafından kullanıldığı’ yönünde olduğu, dava konusu taşınmazın davalı 3. kişi tarafından kullanılmaması ve kiraya verilmemesine rağmen yapılan keşif sırasındaki mahkeme gözleminde evin eşyalı olduğunun tespit edildiği, yatırım amacıyla alınan lüks villanın sekiz yıl boyunca kiraya verilmemesi ticaretle uğraşan davalı 3. kişi açısından hayatın olağan akışına uygun olarak değerlendirilemeyeceği gözetildiğinden, davalı 3. kişinin borçluların durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü ile dava konusu tasarrufun davacıların alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak İİK. mad. 280/1 madde gereğince iptaline karar verilmesi gerektiğini»³⁸⁰⁸*

√ «*Borçlu ile aynı iş kolunda faaliyette bulunan üçüncü kişinin yetkilisi olduğu şirketin borçlu hakkında icra takibi yaptığı, dolayısı ile borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğu anlaşıldığından, iyiniyetli olduğundan söz edilemeyeceğini»³⁸⁰⁹*

³⁸⁰³ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23903/1462 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰⁴ Bknz: 17. HD. 12.04.2016 T. 9909/4624 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰⁵ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 634/1577 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰⁶ Bknz: 17. HD. 10.11.2015 T. 5118/11878 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰⁷ Bknz: 17. HD. 29.09.2015 T. 978/9814 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰⁸ Bknz: 17. HD. 25.06.2015 T. 18016/7756 (www.e-uyar.com)

³⁸⁰⁹ Bknz: 17. HD. 27.10.2014 T. 7882/14410 (www.e-uyar.com)

√ «*Davalıların aynı iş kolunda faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olmadığının irdelenerek, ondan sonra toplanan tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini*»³⁸¹⁰

√ «*Aralarındaki ticari ilişkiler, aynı sektörde faaliyet göstermeleri, davalı tarafından ibraz edilen sözleşme örneği ve tüm dosya kapsamından diğer davalının, borçlu-davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen konumda olduğu, bu nedenle satışın muvazaalı olduğu kabul edilerek, tasarrufun iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu*»³⁸¹¹

√ «*İİK.nun 280.maddesine göre, malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastının işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde tasarrufun iptal edileceğini- Davalıların aynı iş kolunda faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olmadığının irdelenerek, ondan sonra toplanan tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini*»³⁸¹²

√ «*Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsat devrinin bir karşılık alınarak devir sözleşmesine ve alım satıma konu olduğu, ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun kabulü ile borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösteren 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşıldığını*»³⁸¹³

√ «*Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsatının alım satıma konu olduğu ve ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun saptanmasına, aynı sektörde faaliyet göstermeleri ve tüm dosya içeriğinden de 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşılmasına göre hastane işletme ruhsatının devrine yönelik tasarrufun iptali gerekeceğini*»³⁸¹⁴

√ «*Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsat devrinin bir karşılık alınarak devir sözleşmesine ve alım satıma konu olduğu, ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun kabulü ile borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösteren 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşıldığını*»³⁸¹⁵

√ «*Davalı-borçlular vekili olarak hareket eden avukatın, borçluların alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bildiği ya da bilebilecek durumda olduğunu (İİK. mad. 280/1) kabul etmenin hayatın olağan akışına uygun sayılacağı*»³⁸¹⁶

√ «*Davalı üçüncü kişi şirketin davalı borçlu şirketten olan alacağına mahsuben taşınmazları satın alması ve her iki davalının da aynı sektördeki bir markanın satıcısı ve yetkili servisi olması (yani, üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olması -İİK. mad.*

³⁸¹⁰ Bknz: 8. HD. 01.07.2014 T. 7981/10397 (www.e-uyar.com)

³⁸¹¹ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 7633/10394 (www.e-uyar.com)

³⁸¹² Bknz: 8. HD. 01.07.2014 T. 7981/10397 (www.e-uyar.com)

³⁸¹³ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 6358/8986 (www.e-uyar.com)

³⁸¹⁴ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 13391/8983 (www.e-uyar.com)

³⁸¹⁵ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 6682/8988 - Aynı doğrultuda; 17. HD. 05.06.2014 T. 6683/8989; 05.06.2014 T. 6684/8990; 05.06.2014 T. 6685/8991; 05.06.2014 T. 6686/8992; 05.06.2014 T. 6358/8986; 05.06.2014 T. 6681/8987 (www.e-uyar.com)

³⁸¹⁶ Bknz: 17. HD. 21.05.2013 T. 7283/7364 (www.e-uyar.com)

280/I- tasarrufa konu taşınmazın satış bedeli ile gerçek değeri arasında fahiş fark bulunması karşısında yapılan tasarrufun iptali karar verilmesi gerekeceğini»³⁸¹⁷

√ «Davaluların ortağı oldukları şirket ile davalı borçlu şirket aynı işkolunda faaliyet gösterip fabrikaları da aynı sanayi bölgesinde bulunduğundan, taşınmazların, borçlu şirketten davalı üçüncü kişiye satışı, üçüncü kişiden de dördüncü kişilere satışı arasında ise sadece bir haftalık süre olduğundan, taşınmazların, tapu kaydında da muvazaaya dayalı olduğu anlaşılan, taşınmazların gerçek değerinin çok üzerinde miktarda ipotekler bulunduğundan ve tanık ifadesine göre taşınmazların doğrudan borçlu şirketten alınmadığı, arada bir kişinin olduğu hususu dördüncü kişilerce ifade edilmiş olduğundan, davalı dördüncü kişilerin de borçlunun, alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızarar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğu kabul edilerek, bu davalılar açısından da davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»³⁸¹⁸

√ «Borçlunun ortağı olduğu şirket ile 3. kişinin şirketi aynı işkolunda faaliyet göstermediği gibi adresleri itibarıyla de birbirine komşu olmadıkları ve taşınmazın şirketten değil ortağından vekil kullanılmak suretiyle satın alınmış olmasından dolayı davalı 3.kişinin borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızarar kastı ile hareket ettiğini bilmesini zorlaştıracağını»³⁸¹⁹

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸²⁰

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸²¹

√ «Davalı-borçlu ile diğer davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyette bulunmaları nedeniyle, birbirlerini tanıdıklarından, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını zarar kasdını bilen veya bilebilecek kişilerden sayılacağını»³⁸²²

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸²³

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸²⁴

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸²⁵

√ «Borçlu tarafından, bir mahalli gazetede «isim hakkı»nı, aynı şehirdeki başka bir şirkete devretmesinin, İİK. 280/III’de düzenlenen «ticari işletmenin devri» niteliğinde olduğunu -Benzin istasyonunun devrinin borçlu ile davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, «borçlunun vergi borcu bulunduğunu ve mal kaçırmaya kasdı»nı bilebilecek kişilerden olduğu 6183 s. K. ’dan kaynaklanan

³⁸¹⁷ Bknz: 17. HD. 16.04.2013 T. 5986/5535 (www.e-uyar.com)

³⁸¹⁸ Bknz: 17. HD. 2.5.2012 T. 3773/5423 (www.e-uyar.com)

³⁸¹⁹ Bknz: 17. HD. 03.12.2012 T. 12662/13378 (www.e-uyar.com)

³⁸²⁰ Bknz: 17. HD. 30.11.2010 T.8438/10371 (www.e-uyar.com)

³⁸²¹ Bknz: 17. HD. 01.07.2010 T.3114/6223 (www.e-uyar.com)

³⁸²² Bknz: 17. HD. 17.06.2010 T. 2098/5632 (www.e-uyar.com)

³⁸²³ Bknz: 17. HD. 15.12.2009 T. 8003/8465 (www.e-uyar.com)

³⁸²⁴ Bknz: 17. HD. 26.10.2009 T. 7756/6765 (www.e-uyar.com)

³⁸²⁵ Bknz: 17. HD. 8.10.2009 T. 4700/5799 (www.e-uyar.com)

tasarrufun iptali davalarında da, İİK. 280/III hükmünün kıyasen uygulanması gerekeceğini»³⁸²⁶

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸²⁷*

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸²⁸*

√ «*Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸²⁹*

√ «*Borçlu tarafından, bir mahalli gazetede ‘isim hakkı’ nı, aynı şehirdeki başka bir şirkete devretmesinin, İİK. 280/III’de düzenlenen ‘ticari işletmenin devri’ niteliğinde olduğunu- Benzin istasyonunun devrinin borçlu ile davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, ‘borçlunun vergi borcu bulunduğunu ve mal kaçırma kasdı’ nı bilebilecek kişilerden olduğu 6183 s. K. ’dan kaynaklanan tasarrufun iptali davalarında da, İİK. 280/III hükmünün kıyasen uygulanması gerekeceğini»³⁸³⁰*

√ «*‘Borçlu’ ile aynı işkolu olan tekstil sektöründe faaliyet gösteren ‘davalı dördüncü kişi’ nin, borçlunun mali durumunu ve alacaklılardan mal kaçırma kasdını bilebilecek durumda (İİK. 280/I) olduğunu»³⁸³¹*

√ «*Davalı-borçlu ile, dördüncü kişi konumunda olan hükmü temyiz eden davalının, aynı işkolu olan tekstil sektöründe faaliyette bulunmaları nedeniyle, borçlunun mali durumunu ve mal kaçırma kasdını bilebilecek durumda sayılması gerekeceğini- Dava konusu taşınmazın birer ikişer gün arayla üçüncü ve dördüncü kişilere satılmış olmasının, alacaklıdan mal kaçırma kasdı’ nı ortaya koyacağını»³⁸³²*

belirtmiştir.

XVI- «Borçlu ile üçüncü kişi arasında ticari ilişki bulunması» da Yargıtay’ca ‘yapılmış olan tasarrufun iptali sebebi’ olarak kabul edilmektedir.

√ «*Dava konusu ..... ilçesinde mevcut gayrimenkullerin kaydında yer alan ipotek yükleri ile birlikte alınmasına , ödemelerin banka kanalı ile yapılmasına ve ipotek alacaklısı bankanın cevabına göre de kredi borcunun tahsil edilip ipoteklerin kaldırıldığı belirtilmesine göre davalıların ticari sicil kayıtları ve ticari defterleri dosya arasına alınmaksızın, davalıların aynı iş kolunda çalışıp çalışmadıklarının araştırılmaksızın, davalı borçlular ile davalı arasında dava konusu satım ilişkisi haricinde başkaca bir ticari ilişki olup olmadığı bilirkişi raporu ile belirlenmeksizin, yazılı gerekçe ile karar verilmesinin doğru olmadığını»³⁸³³*

√ «*Davalı borçlu ile üçüncü kişi arasında, satıştan önce ticari ilişki olduğundan, bu hali ile davalı üçüncü kişinin, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunu»³⁸³⁴*

³⁸²⁶ Bknz: 17. HD. 17.9.2009 T. 6102/5519 (www.e-uyar.com)

³⁸²⁷ Bknz: 17. HD. 23.6.2009 T. 2033/4554 (www.e-uyar.com)

³⁸²⁸ Bknz: 17. HD. 11.6.2009 T. 1719/4135 (www.e-uyar.com)

³⁸²⁹ Bknz: 17. HD. 22.04.2009 T. 163/2613 (www.e-uyar.com)

³⁸³⁰ Bknz: 17. HD. 07.04.2009 T. 5331/2168 (www.e-uyar.com)

³⁸³¹ Bknz: 17. HD. 09.03.2009 T. 5118/1201 (www.e-uyar.com)

³⁸³² Bknz: 17. HD. 19.02.2009 T. 4840/798 (www.e-uyar.com)

³⁸³³ Bknz: 17. HD. 11.12.2019 T. 560/11817 (www.e-uyar.com)

³⁸³⁴ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 4869/11077 (www.e-uyar.com)

√ «Aralarındaki ticari ilişki ve aynı sektörde faaliyet göstermeleri nedeniyle 3. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunu»³⁸³⁵

√ «Aralarındaki ticari ilişkiler, aynı sektörde faaliyet göstermeleri, davalı tarafından ibraz edilen sözleşme örneği ve tüm dosya kapsamından diğer davalının, borçlu-davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen konumda olduğu, bu nedenle satışın muvazaalı olduğu kabul edilerek, tasarrufun iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu»³⁸³⁶

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸³⁷

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸³⁸

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸³⁹

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸⁴⁰

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸⁴¹

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸⁴²

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸⁴³

√ «Borçlu ile aralarındaki ticari ilişki nedeniyle aynı işkolunda faaliyette bulunan davalı üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilebilecek kişilerden sayılması gerekeceğini»³⁸⁴⁴

belirtmiştir.

XVII-«Nam-ı müstear»(*) ile gizlenmiş işlemler hakkında tasarrufun iptali davası açılabilir. (**)

Sözlük anlamı «bir kişinin, sanat, edebiyat, ticaret hayatında yahut faaliyette bulunduğu herhangi bir işte, kimliğini gizlemek için seçtiği ad»³⁸⁴⁵ olan -ve uygulamada

³⁸³⁵ Bknz: 17. HD. 15.02.2016 T. 634/1577 (www.e-uyar.com)

³⁸³⁶ Bknz: 17. HD. 01.07.2014 T. 7633/10394 (www.e-uyar.com)

³⁸³⁷ Bknz: 17. HD. 30.11.2010 T. 8438/10371 (www.e-uyar.com)

³⁸³⁸ Bknz: 17. HD. 01.07.2010 T. 3114/6223 (www.e-uyar.com)

³⁸³⁹ Bknz: 17. HD. 15.12.2009 T. 8003/8465 (www.e-uyar.com)

³⁸⁴⁰ Bknz: 17. HD. 26.10.2009 T. 7756/6765 (www.e-uyar.com)

³⁸⁴¹ Bknz: 17. HD.08.10.2009 T. 4700/5799 (www.e-uyar.com)

³⁸⁴² Bknz: 17. HD. 23.06.2009 T. 2033/4554 (www.e-uyar.com)

³⁸⁴³ Bknz: 17. HD. 11.06.2009 T. 1719/4135 (www.e-uyar.com)

³⁸⁴⁴ Bknz: 17. HD. 22.04.2009 T. 163/2613 (www.e-uyar.com)

(*) **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 783 vd. - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 636-654 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası ve Muvazaa, Nam-ı Müstear, İşletmenin Devri, Kanuna Karşı Hile ve Perdeyi Kaldırma Teorisi (ABD. 2016/2, 343-403)

«*mahlâs*» ya da «*takma ad*» da denilen- nam-ı müstear durumunda, borçlu çeşitli nedenlerle -özellikle, konumuz bakımından, alacaklılarından mal kaçırmak amacı ile- «kendi adını gizleyerek, yapmak istediği hukuki işlemi bir başkasına, kendi hesabına» yaptırır.³⁸⁴⁶

‘*Borçlunun adını gizleyerek, borçlu hesabına ancak kendi adına hareket ederek üçüncü kişilerle işlemde bulunan bu kişi*’ye nam-ı müstear denilir. Başka bir deyişle, «*taşınmaz satışlarında, taraflardan birinin kendisini üçüncü kişilerden gizlemek maksadıyla, satış sözleşmesine kendi yerine taraf sıfatıyla bir başka kişiyi sokması ve tescilin de bu kişi adına yapılması*»dır. Sözleşmede taraf olarak görünmek istemeyen kişi yerine işleme katılan kişiye ‘*nam-ı müstear*’ denir. Bu kişi, satış sözleşmesini kendi adına, fakat gizli kalmak isteyen taraf hesabına yapar.³⁸⁴⁷

Uygulamada, borçlunun gerçekte kendi adına satın almak üzere bedelini ödediğini bir *taşınmaz* veya *aracı*, alacaklılarından kaçırmak amacı ile başka bir kişi adına tescil ettirmiş olması halinde, tasarruf (hukukî işlem) dışarıdan üçüncü kişiler arasında yapılmış görünmesine rağmen, gerçekte bedeli borçlunun malvarlığından çıkmış fakat karşılığı, borçlunun arkasına gizlendiği kişinin malvarlığına girmiştir.³⁸⁴⁸

Eski hukukumuzda ‘bağımsız bir kurum’ olarak düzenlenmiş olmasına –ve bugüne kadar üç İçtihadî Birleştirme Kararına (08.05.1941 T. 29/5 sayılı; 05.02.1947 T. 20/6 sayılı ve 07.10.1953 T. 7/8 sayılı) konu olmasına ve *bugün* Medeni Kanun ve Borçlar Kanununda bu kurumu düzenleyen açık bir hüküm bulunmamasına- rağmen, gerek **doktrinde**³⁸⁴⁹ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**; -biraz sonra belirteceğimiz gibi- «*nam-ı müstear iddialarının dinlenebilir*» olduğu kabul edilmektedir.

Kanımızca tüm nam-ı müstear vasıtasıyla işlem yapılan durumlarda İİK. 277 vd. göre ‘*tasarrufun iptali davası*’ açılabilir.^{3850 3851}

(**) Bu konuda ayrıntılı ve nitelikli incelemeler için bkzn: **ATAMULU, İ.** Muvazaa, s: 88 – **AYAN, M.** Nam-ı Müstear Kavramı ve Hukuki Niteliği (Dicle Üniv. Huk. Fak. D. 1984, C: 2, S: 2, s: 377-393) - **ERDÖNMEZ, G.** Nam-ı Müstear ve Tasarrufun İptali Davaları (Bankacılar Der. Aralık/2006, S: 59, s: 84-105) – **ESENER, T.** age. s: 77; 181 vd. - **ÖZKAYA, E.** age. s: 1261 vd. - **ÇETİN, E.H.** age. s: 481 vd. **ÇETİNEL, T.** age. s: 144 vd. – **KOCAYUSUPPAŞAOĞLU, N.** Borçlar Hukuku, s: 376 - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 30 - **POSTACIOĞLU, E.İ.** Nam-ı Müstear Meselesi, Vekalet ve İtimada Müstenit Muamelelerle Muvazaanın Karşılıklı Münasebetleri (İHF. 1947, C: XIII, S: 3, s: 1011-1037 - **POSTACIOĞLU, E.İ.** Nam-ı Müstear ve Muvazaa Meseleleri Hakkında Yeni Görüşler (Prof. Dr. Samim Gönensay’a Armağan, 1955, s: 164-193) – **POSTACIOĞLU, E.İ.** Nam-ı Müstear Meselesi (Mukayeseli Huk. Araştırmaları Der. 1958, S:2, s:111-116) . - **ÖZSUNAY, E.** İnançlı Muameleler, s: 231 vd. - **SUNGURBEY, İ.** Eğriti Ad (Nam-ı Müstear) Sorunu (Ord. Prof. Dr. Halil (A.)lı’nın Anısına Armağan 1978, s: 153-185) – **YAVUZ, N.** Muvazaa, İnançlı İşlem, Nam-ı Müstear ve Kanuna Karşı Hile Davaları, 2008 – **YAVUZ, N.** Doğrudan Doğruya Temsil/Nam-ı Müstear/Dolayısıyla Temsil/İnançlı İşlem/Tarapta Muvazaa/Nam-ı Müstear ile Muvazaa İlişkisi/İspat Rejimi ve Kanuna Karşı Hile Kavramları ile Bunlara İlişkin Yargıtay Uygulaması (Yarg. Der. 2001/1-2, s:63-100)

³⁸⁴⁵ Türk Hukuk Lügati, 3. Baskı, 1991, s: 266 - **ŞENER, E.** Hukuk Sözlüğü, 2001, s: 586 - **YILMAZ, E.** Hukuk Sözlüğü, 2004, s: 897 - **ÖZÖN, N.M.** Osmanlı-Türkçe Sözlük, 6. Baskı, 1975

³⁸⁴⁶ Bknz: 4. HD. 3.7.1973 T. 7053/7760 (www.e-uyar.com)

³⁸⁴⁷ **AKİPEK, G.J./AKINTÜRK, T.** Eşya Hukuku, s:470

³⁸⁴⁸ **KOSTAKOĞLU, C.** agm. (Ad. D. 1989/6, s: 12 - Yasa D. 1989/8, s: 104 vd.)

³⁸⁴⁹ **EROĞLU, O.** age. s: 286 vd. - **TOKTAŞ, M.** age. s: 78 - **SAPANOĞLU, S.** Muvazaa ve İnançlı İşlem Davaları, s: 229 - **ÖZDEMİR, E.** Nam-ı Müstear Uygulamaları, s: 75 vd. - **MUŞUL, T.** age. s: 97 - **KOSTAKOĞLU, C.** agm (Ad. D. 1989/6, s: 12 - Yasa D. 1989/8, s: 104 vd.) - **ERDÖNMEZ, G.** Nam-ı Müstear ve Tasarrufun İptali Davaları (Bankacılık Der. 2006, S: 56, s: 86)

³⁸⁵⁰ Aynı görüşte: **COŞKUN, M.** Muvazaa Davaları, s: 914 - **ÇETİN, E.H.** age. s: 488 vd. – **EROĞLU, O.** age. s: 47 vd.

³⁸⁵¹ Karş: **MUŞUL, T.** age. C: 2, s: 1755 - **ERDÖNMEZ, G.** agm. s: 85 vd. (Bu görüşe göre; «şahısta muvazaa» yani, «taraflardan birisinin ismini, üçüncü kişilerden gizlemek amacı ile, başka bir kişinin öne sürülmesi» durumunda örneğin; borçlu (B) ve onunla birlikte hareket eden (C), alacaklılardan

Yüksek mahkeme -eski tarihli- bir kararında «*borçlu kocanın, borcunu ödememek amacıyla kendisine ait (parasını ödeyerek/satın aldığı) aracı, trafikte karısı adına tescil ettirmesi olayının nam-ı müstear demek olduğunu, İİK. 277 vd. göre değil, BK. 18'e (TBK. 19'a) göre iptali gerekeceğini*»³⁸⁵² vurgulamışken daha sonraki kararlarında;

√ «*Nam-ı müstear, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olup, tasarrufun iptali veya TBK mad. 19'a göre, alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğu ve bu tür işlemlerde amaç, alacaklılardan mal kaçırmaya olduğundan alacağın bu muvazaalı işlemin yapıldığı tarihten önce doğmuş olması gerektiğini*»³⁸⁵³

√ «*“Nam-ı müstearın”, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğunu- Borçlu şirket adına tescil edilmesi gereken taşınmazın, borçlu ile bağlantısı olan bir başka kişi adına tescil edilmesine ilişkin işlemin, nam-ı müstear olarak yapıldığından iptali istemiyle açılan davada, mahkemece, “davalılar arasındaki yapılan protokol, vekaletnamenin kötüye kullanılmasından kaynaklı tapu iptali davasındaki beyanlar ve davalı tapu malikindedavalı borçlu şirketin ortaklarından olduğu” hususları birlikte değerlendirilerek karar verilmesi gerekirken, ‘davanın reddine’ karar verilmesinin hatalı olduğunu*»³⁸⁵⁴

√ «*Kredinin borçlu tarafından çekildiği ve ödemelerin onun tarafından yapıldığına ilişkin olarak diğer bir ifade ile tasarrufun, nam-ı müstear şeklinde yapıldığına dair soyut iddiadan başka bir delil bulunmadığı, dava konusu taşınmazın borçlu, tarafından satın alındığı ispatlanamadığından, bu taleple ilgili davanın da reddine karar verilmesi gerektiğini- İcra dosyalarının temlikine ilişkin tasarrufun, iptali gerektiğini*»³⁸⁵⁵

√ «*Nam-ı müstear, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olup, tasarrufun iptali veya TBK mad. 19'a göre, alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğu ve bu tür işlemlerde amaç, alacaklılardan mal kaçırmaya olduğundan, alacağın bu muvazaalı işlemin yapıldığı tarihten önce doğmuş olması gerektiğini- Davaya konu traktör ve minübüs doğrudan davalı üçüncü kişi adına tescil edilmiş ise de, bu tescilin dayanağına ilişkin satış belgesinin dosyaya getirtilerek, satışın borçlu tarafından yapıp yapılmadığının araştırılması, bunun üzerine eğer borçlu tarafından yapılan bir tasarruf ise, İİK mad. 279/3-1 uyarınca tasarrufun iptaline; borçlu tarafından yapılan bir tasarruf değil ise, minübüsün ve traktörün ‘nam-ı müstear’ niteliğinde borçlu tarafından doğrudan üçüncü kişi adına alınıp alınmadığı araştırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini*»³⁸⁵⁶

√ «*Nam-ı müstear, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olup, tasarrufun iptali veya TBK mad. 19'a göre, alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğu ve bu tür işlemlerde amaç, alacaklılardan mal kaçırmaya olduğundan alacağın bu muvazaalı işlemin yapıldığı tarihten önce doğmuş olması gerektiğini- Somut olayda, sözleşmenin görünürdeki yüklenicisi gösterilmemişse de, gerçekte yüklenicinin davalı borçlu olduğunun anlaşıldığı, sözleşmenin üçüncü kişi konumundaki (A) olduğundan, borçluya düşen taşınmaz elden çıkmış*

---

mal kaçırmak için (Ü) ile anlaşılır ve (C) ile (Ü) arasında bir satış akdi yapılırsa, bu satış akdi «muvazaalı olduğu» için muvazaalı tasarruflar hakkında da İİK. 277 vd. göre iptal davası açılmayacağından- alacaklılar tarafından «muvazaalı davası»na (BK. 19) konu edilebilir...)

³⁸⁵² Bknz: 1. HD. 12.09.2005 T. 8758/9438; 1. HD. 30.01.1976 T. 116769/904; 4. HD. 03.07.1973 T. 7053/7760 (www.e-uyar.com)

³⁸⁵³ Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 791/12462 (www.e-uyar.com)

³⁸⁵⁴ Bknz: 17. HD. 18.12.2019 T. 5678/12137 (www.e-uyar.com)

³⁸⁵⁵ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 4613/12058 (www.e-uyar.com)

³⁸⁵⁶ Bknz: 17. HD. 17.12.2019 T. 669/12066 (www.e-uyar.com)

ise, bedelden sadece anılan davalı (A) 'nın sorumlu tutulması gerekirken hatalı değerlendirme ile diğer davalıların da sorumlu tutulmasının doğru olmadığını- Davanın İİK mad. 283/1 'e göre bedele dönüşmesi halinde alacaklının alacak ve ferileri ile sınırlı olarak bedele hükmedilmesi gerektiğini»³⁸⁵⁷

√ «Nam-ı müstear niteliğindeki işlemin iptalinin istenebileceğini- 12.02.2006-14.11.2012 tarihleri arasındaki kıdem tazminatı ve işçilik alacağına ilişkin ilama dayanan alacağın 12.02.2006 tarihinde doğduğunun kabulü gerektiğini»³⁸⁵⁸

√ «Nam-ı müstearın, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğunu- Taşınmazın bir başkası (borçlunun eşi) adına, borçlu tarafından satın alındığı yönünde bir araştırma ve değerlendirme yapılmadan (ekonomik durumları vs.), 'taşınmazın borçlu tarafından satılmadığı'ndan bahisle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu- 5 yıllık hak düşürücü süre geçtikten sonra tekrar borçlunun eşi tarafından satın alınarak diğer davaya devredilen taşınmaz yönünden, öncelikle satışın nam-ı müstear niteliğinde olup olmadığı değerlendirilerek karar verilmesi gerekeceğini»³⁸⁵⁹

√ «Dava konusu bağımsız bölümün, müteahhit olan borçlunun arsa sahibi ile yaptığı kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince kendisine düşen dairelerden olduğu, ancak haciz korkusu ile kendi üzerine alınmadan yine borçlunun talimatı ile eşi adına tescil edildiği, eşinin bu tescil nedeni ile bir bedel ödemediği, dolayısı ile borçlunun sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırdığı sabit olup, davalı üçüncü kişi yönünden, yapılan tasarruf işlemi, nam-ı müstear niteliğinde olup geçersiz olduğunu»³⁸⁶⁰

√ «Nam-ı müstear, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olup, bu tür işlemlerin İİK mad. 277 ve devamı hükümlerine dayanılarak iptali istenilebileceğini- İşlemin nam-ı müstear olarak gerçekleştiğini ispat külfeti davacıya ait olduğunu- Davalı borçlu ve dava dışı şahıslar aleyhine alacaklıyı zarara uğratmak kasdı ve mevcudunu eksiltmek suçu sebebi ile açılan ceza davasında, 'dava konusu gayrimenkulün davalı borçlu tarafından satın alındığına' ya da 'parasının davalı borçlu tarafından ödendiğine' dair herhangi bir delil bulunmaması gerekçesiyle beraatine karar verilmesi, davalı borçlunun kira bedeli adı altında bankaya para yatırması sebepleri birlikte değerlendirildiğinde, taşınmaz bedelinin borçlu tarafından ödendiğinin ve üçüncü kişi adına tescil edildiğinin (nam-ı müstear) davacı tarafından somut deliller ile ispat edilmediğini»³⁸⁶¹

√ «Davalının 3. kişileri aldatarak alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla, kendi adına açtığı hesaptaki parayı gizlemek amacıyla, hesabı eşi davalı adına açtığı, davalıların kendi gerçek iradelerine uymayan ve aralarında hüküm ve sonuç doğurmayan bir görünüş yaratmak konusunda anlaştıkları hususunun kanıtlanamadığından, nam-ı müstear sebebi ile tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini»³⁸⁶²

√ «Adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmasına 'nam-ı müstear' dendiği ve bu tür işlemlerin İİK mad. 277 vd. uyarınca iptalinin istenebileceğini»³⁸⁶³

√ «Borçlunun kendi yaptığı tasarruflar için dava açılması mümkün olduğu gibi, parasını kendi verdiği ancak muvazaalı olarak başkası adına tescil edilen mallar için de dava açılmasının mümkün olduğunu, bu gibi tasarrufların nam-ı müstear olarak adlandırıldığını- Nam-ı müstear, somut olaya göre bir çeşit muvazaa olabileceğinden, her türlü delil ile ispat edilebileceğini- Somut olayda davalı borçlu aleyhine yürütülen bir

³⁸⁵⁷ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 4161/11418 (www.e-uyar.com)

³⁸⁵⁸ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086 (www.e-uyar.com)

³⁸⁵⁹ Bknz: 17. HD. 25.06.2019 T. 15578/7847 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶⁰ Bknz: 17. HD. 29.05.2018 T. 12683/5611 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶¹ Bknz: 17. HD. 09.05.2018 T. 18263/4788 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶² Bknz: 17. HD. 27.12.2017 T. 11170/12172 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶³ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 11038/12134 (www.e-uyar.com)

ceza dosyasının bulunduğu ve davalı borçlunun eşi olan diğer davalının ev hanımı olması sebebiyle dava konusu gayrimenkulü satın alabilecek gelirinin bulunup bulunmadığının da mahkemece araştırılmadığı sebepleri karşısında, öncelikle ceza davasının bekletici mesele yapılması ve daha sonra diğer davalının ev hanımı olması sebebiyle dava konusu gayrimenkulü satın alabilecek gelirinin bulunup bulunmadığının araştırılması sonunda, hüküm kurulması gerektiğini»³⁸⁶⁴

√ «Cebri icra satışlarına yönelik tasarrufun iptali davalarında, alıcıların borçlu ile organik bağının bulunup bulunmadığının ve satın aldıkları taşınmazları ödeme gücüne sahip olup olmadıklarının (yani; alıcıların, borçluların nam-ı müstearı olup olmadıklarının) araştırılması gerektiğini»³⁸⁶⁵

√ «Alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması halinde nam-ı müstearıdan söz edileceğini»³⁸⁶⁶

√ «Davacıların, ‘davalı ..... adına yapılan menkul değerlerin, borçlunun parası ile yapıldığı iddiası’nın, nam-ı müstear niteliğinde olduğunu...»³⁸⁶⁷

√ «Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde alınan malın borçlunun malvarlığına gir-meyip, somut olayda olduğu gibi borçlunun eşine yani 3. kişi adına tescil edilmesi halinde, bu durum borçlunun 3. kişi lehine yaptığı bir kazandırma (bağış) yani nam-ı müstear bir işlem olup, koşulların bulunması halinde iptale tabi olduğunu»³⁸⁶⁸

√ «Nam-ı müstearın, tasarrufun iptali veya TBK’nun 19. maddesine göre dava yönünden, alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırması olduğu, mal varlığına ilişkin bu tür davaların HMK’nun 2. maddesi gereğince genel mahkemelerde görülmesi gerekeceğini»³⁸⁶⁹

√ «İptal davalarının borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kişiler ile bunların mirasçıları aleyhine ve ayrıca, kötü niyetli üçüncü şahıslar hakkında da iptal davası açılabilirliğini- Alacağın dayanağı düzenleme şeklinde satış vaadi ve inşaat sözleşmesinde olduğu gibi, dava konusu iptali istenen tasarruf işleminde davalı borçlu şirket adına şirket ortağı ve temsilcisi tarafından şirket nam ve hesabına yapıldığı, iptali istenen tasarruflara konu taşınmazların aslında borçlu şirkete ait olması nedeniyle (nam-ı müstear şeklinde) davanın esasına girilmesi, taraf delillerinin toplanması dava konusu tasarrufların İİK’nun 277, 278, 279, 280. maddeler gereğince iptale tabi olup olmadıkları değerlendirilerek, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken mahkemece, ‘davalı şirketin dava konusu taşınmazda hiçbir zaman malik olmadığı gibi diğer davalının da borçlu şirketin tasarrufu ile malik olmadığı’ gerekçesiyle davanın pasif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu»³⁸⁷⁰

√ «TBK’nun 19. maddesine dayalı olarak açılan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin davada, aciz belgesine gerek bulunmadığını- Davacının davalıdan zimmetine geçirdiği para nedeni ile alacağı olduğu iş mahkemesi ilamı ile belirlenmiş olup, taleple bağlı kalınarak kesinleştiği, davalı eyleminin gerçekleştiği tarihin ceza dosyası kapsamı ile sabit olduğu, dava konusu taşınmazın satın alındığı tarih ve 1/2 hissenin davalının eşi adına yapılmasının nam-ı müstear niteliğinde olması karşısında ve önceden akraba olan daha sonra da avukatı olan kişi ve eşinin borçlunun durumunu bilmemesi mümkün bulunmadığından, davanın kabulü gerektiğini- TBK’nun 19. maddesine dayalı olarak açıl-

³⁸⁶⁴ Bknz: 17. HD. 25.10.2017 T. 7282/9610 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶⁵ Bknz: Antalya BAM. 4. HD. 04.10.2017 T. 893/843 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶⁶ Bknz: 17. HD. 15.03.2017 T. 22269/2789 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶⁷ Bknz: 17. HD. 21.02.2017 T. 534/1762 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶⁸ Bknz: 17. HD. 07.02.2017 T. 18646/1055 (www.e-uyar.com)

³⁸⁶⁹ Bknz: 17. HD. 25.10.2016 T. 15526/9372 (www.e-uyar.com)

³⁸⁷⁰ Bknz: 17. HD. 14.06.2016 T. 5201/7301 (www.e-uyar.com)

lan muvazaalı işlemin iptaline ilişkin davada, İİK. mad. 283/1 kıyasen uygulanarak ‘iptal ve tescile gerek olmaksızın alacaklının alacak ve ferileri ile sınırlı olarak davacıya haciz ve satış isteyebilmesi’ yönünde hüküm kurulması gerektiğini»³⁸⁷¹

√ «Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde malın borçlunun malvarlığına girmeyip üçüncü kişi borçlunun oğlu adına tescil edilmesinin nam-ı müstear bir işlem olduğunu ve bu durum borçlunun üçüncü kişi lehine yaptığı bir kazandırma (bağış) olup, koşulların bulunması halinde iptale tabi olduğunu»³⁸⁷²

√ «Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde malın borçlunun malvarlığına girmeyip üçüncü kişi borçlunun oğlu adına tescil edilmesinin nam-ı müstear bir işlem olduğunu ve bu durum borçlunun üçüncü kişi lehine yaptığı bir kazandırma (bağış) olup, koşulların bulunması halinde iptale tabi olduğunu»³⁸⁷³

√ «Nam-ı müstearın, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmayı olduğunu, nam-ı müstear olarak yapılan satış işleminin iptali istemine ilişkin davaya bakmaya davalıların ikametgahları mahkemesinin yetkili olduğunu; bu yetki kuralının ancak tarafların yasal sürede ve geçerli bir itiraz olduğu durumlarda mahkemece dikkate alınması gerektiğini»³⁸⁷⁴

√ «Dava konusu traktörün davalı tarafından borcun doğumundan çok sonra sahiplik belgesi esas alınarak tescil edildiği ve davalının aracı banka kredisi kullanarak satın aldığı anlaşılmış olup, ‘dava konusu traktörün davalı borçlu tarafından satın alındığını’ ileri sürmüşse de bu konuda somut bir delil sunulmamış olduğundan, borçlunun köyde yaşadığı ve hayvancılık yaptığı, diğer davalının ise ilçe merkezinde yaşaması ve asgari ücretle değişik işlerde çalışıyor olması varsayımından hareketle, traktörün borçlunun kendi hesabına üçüncü kişinin adına alındığının kabul edilemeyeceği, aracın borçlu tarafından kullanıldığına ilişkin bir delil de sunulmamış olduğundan, nam-ı müstear olarak yapılan satış işleminin iptali istemine ilişkin davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁸⁷⁵

√ «Nam-ı müstearın, ‘adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmayı’ olduğu- Tasarrufun iptali veya BK’nun 19. maddesine göre dava yönünden ise; ‘alacaklıdan mal kaçırmak isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmasıdır’ olduğunu»³⁸⁷⁶

√ «Borçlunun kendi yaptığı tasarruflar için dava açılması mümkün olduğu gibi, parasını kendi verdiği ancak muvazaalı olarak başkası adına tescil edilen mallar için de dava açılmasının mümkün olduğunu, bu gibi tasarrufların nam-ı müstear olarak adlandırıldığını- Somut olayda da davalı borçlu şirket tarafından diğer davalı adına taşınmaz satın alınması dava edilmiş olmasına göre, gerçek kişilerin hangi şartlar dahilinde bu taşınmaza sahip olabilecekleri, davalılar arasındaki organik bağlantının olup olmadığı üzerinde de durularak, hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»³⁸⁷⁷

√ «Nam-ı müstear olarak yapılan satışların ispatlanması halinde eldeki davanın, alacağın tahsiline yönelik olduğu da göz önüne alınarak, İİK’nun 283/1 maddesi kıyasen uygulanarak ve davacıya alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak haciz ve satış yetkisi verilmesi gerektiğini»³⁸⁷⁸

³⁸⁷¹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11539/6283 (www.e-uyar.com)

³⁸⁷² Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 10807/2099 (www.e-uyar.com)

³⁸⁷³ Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 11352/2105 (www.e-uyar.com)

³⁸⁷⁴ Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 1954/2119 (www.e-uyar.com)

³⁸⁷⁵ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 9790/1744 (www.e-uyar.com)

³⁸⁷⁶ Bknz: 17. HD. 19.01.2016 T. 4712/595 (www.e-uyar.com)

³⁸⁷⁷ Bknz: 17. HD. 22.06.2015 T. 8287/8983 (www.e-uyar.com)

³⁸⁷⁸ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 3457/8622 (www.e-uyar.com)

√ «Dava konusu taşınmazın uzun zamandır malikin eşi ve ailesi tarafından kullanıldığını, malikin eşi ve şirketinin kredi ihtiyacının karşılanması için inanca işlem ile taşınmazın davalıya devredildiğini, bu satışın aslında gerçek bir satış olmadığını, yani taşınmazın hiçbir zaman davalıya ait olmadığını, konut kredisinin çekilmesinden sonra da taşınmazın inanca sözleşmesi gereği malikin eşine iade edildiğini, bu durumda alacaklıyı zarar uğratma kastı olmadığını, İİK'nun 277 ve devamı maddelerine göre tasarrufun iptali için koşulların bulunmadığı' gerekçesiyle 'davanın reddine' karar verilmesi gerekeceğini»³⁸⁷⁹

√ «Kredinin borçlu tarafından çekildiği ve ödemelerin onun tarafından yapıldığına ilişkin olarak diğer bir ifade ile tasarrufun, nam-ı müstear şeklinde yapıldığına dair soyut iddiadan başka bir delil bulunmadığını, bu durumda mahkemece, dava konusu taşınmazın borçlu tarafından satın alındığı ispatlanmadığından, davanın reddine karar verilmesi gerektiğini- Borçlunun hiçbir neden yokken, ortağı olan kişiye, borcunun doğumundan sonra yaptığı temliklerin, İİK'nun 280. maddesine göre iptali gerekeceğini»³⁸⁸⁰

√ «Davacı tarafından İİK'nun 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa da, mahkemenin bununla bağlı olmadan, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebileceğini- Dava konusu edilen parselin 1/4 payının borçlu davalı tarafından ödenip ödenmediğinin, diğer bir anlatımla satın alınan taşınmazın bedelinin kim ya da kimler tarafından ödendiğinin (nam-ı müstear) araştırılması gerektiğini»³⁸⁸¹

√ «Dava dışı şirket hisselerinin borçlu tarafından kızı adına tescil ettirilmesine (nam-ı müstear) ve onun tarafından da diğer davalılara satışına ilişkin tasarrufların iptali gerekeceğini»³⁸⁸²

√ «Nami müstear sebebine dayalı tasarrufun iptali davasında dava konusu aracın borçlu tarafından davalı oğlu adına alınıp alınmadığının araştırılması gerektiğini- Daha önce başka bir mala (taşınmaza) ilişkin olarak açılan tasarrufun iptali davasının kabul edilip edilmediğinin ve alacağın bu önceki dava ile karşılanıp karşılanmadığının araştırılması gerektiğini»³⁸⁸³

√ «Bedeli borçlunun mal varlığından çıkmış fakat karşılığı olan taşınmaz kendi mal varlığına girmemiş olduğu durumlarda da tasarrufun iptalinin söz konusu olabileceğini; bu durumda mahkemece kooperatif belgeleri üzerinde bilirkişiler vasıtası ile inceleme yapılarak, davalı borçlunun kooperatifte üye olup olmadığı, üyelik hakkını devir edip etmediği, devir yapılmış ise hangi tarihte, kime ve hangi bedelle devir yapıldığının saptanması, ... nolu bağımsız bölümün bu üyelik nedeniyle borçlu davalıya kalıp kalmadığının belirlenmesi, borçlunun kızı olan davalının kooperatif üyeliğinin hangi tarihte başladığının da araştırılması, tarafların tüm delillerinin toplanması, ondan sonra tasarrufun iptali koşullarının oluşup oluşmadığının irdelenmesi gerekeceğini»³⁸⁸⁴

√ «Davalı borçlunun, dava konusu araçları parasını kendi vererek diğer oğlu adına satın almasına ilişkin tasarrufların, 'nam-ı müstear şeklinde muvazaalı yapıldığı' gerekçesi ile iptal edileceğini»³⁸⁸⁵

√ «Kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince yüklenici tarafından hak edilmiş bir taşınmazın, yüklenici tarafından kendi üzerine alınmadan üçüncü bir kişi adına tescilinin sağlanması (müteahhidin arsa maliklerine üçüncü kişilere satış yaptırmasının) da tasarrufun iptaline konu olabileceğini- Arsa malikleri tarafından davalıya yapılan satışta, 'borçlu şirketin bu taşınmazı hak edecek nisbette imalat yapıp yapmadığı' belirlenerek, davalı üçüncü kişi ve davalı borçlu şirket ile ortakları arasındaki ilişkiler belirlenerek

³⁸⁷⁹ Bknz: 17. HD. 01.06.2015 T. 19635/8006 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸⁰ Bknz: 17. HD. 04.05.2015 T. 20059/6441 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸¹ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 5559/3322 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸² Bknz: 17. HD. 18.11.2014 T. 10438/16219 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸³ Bknz: 17. HD. 03.11.2014 T. 6147/14975 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸⁴ Bknz: 17. HD. 12.06.2014 T. 2100/9708 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸⁵ Bknz: 17. HD. 09.09.2013 T. 7129/11624 (www.e-uyar.com)

karar verilmesi, arsa malikleri tarafından davalı şirket'e değil de, dava dışı üçüncü kişilere yapılan satışlarda dava konusu taşınmazların müteahhit şirket tarafından gerekli imalatlar yapıldığı kabul edilerek, sözü geçen kişilerin de davaya dahil edilmesinden sonra, davalı şirket ile diğer davalıların bağlantıları araştırılarak ve dava dışı kişilerin borçlu şirketin ortağı oldukları ile diğer davalının da şirket ortağının kızı olduğu üzerinde durularak, bu davalının taşınmazı dava dışı kişiye devrettiği de belli olduğundan, davacının davasının bedele dönüştürüp dönüştürmediği ya da hangi taşınmazlar açısından bedele dönüştürdüğü sorularak sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğini»³⁸⁸⁶

√ «Davalı tarafından bedeli kısmen ödenen taşınmazların oğlu adına tescil edilmesinin, borçlunun oğlu yararına yaptığı bağış niteliğinde olduğunu ve İİK. mad. 278/3-1 gereğince iptale tabi olduğunu- Borçlunun çeşitli nedenlerle (alacaklılarından mal kaçırma amacı gibi) kendi ismini gizleyerek, hukuki işlemi bir başkasına, kendi hesabına yaptırması halinde (nam-ı müstear) yapılan tasarruf işleminin iptal davasına konu olacağına, yerleşmiş Yargıtay içtihatları ile kabul edildiğini»³⁸⁸⁷

√ «Borçlunun çeşitli nedenlerle (alacaklılarından mal kaçırma amacı gibi) kendi ismini gizleyerek, hukuki işlemi bir başkasına, kendi hesabına yaptırmayı halinde (nam-ı müstear) yapılan tasarruf işleminin iptal davasına konu olacağı, yerleşmiş Yargıtay içtihatları ile kabul edildiğini- Mahkemenin red gerekçesinde bir taraftan 'davacının kendi muvazaasına dayanamayacağı' belirtilirken, bir taraftan da 'davacının bu iddiasının belge ile ispatlaması gerektiğini, dosyaya davacı tarafından böyle bir belge sunulmadığı' gerekçesiyle 'kanıtlanamayan davanın reddine' karar verilmiş olması, kendi içinde çelişki yarattığından isabetli görülmediğini»³⁸⁸⁸

√ «Namı müstear (inançlı işlem) ile gizlenmiş muvazaalı işlemler hakkında iptal davaları açılabilirliğini»³⁸⁸⁹

√ «Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde 3. kişi adına tescil edilen malvarlıkları da (nam-ı müstear), borçlunun 3. kişi lehine yaptığı ivazsız tasarruflar olarak iptale tabi olduğunu»³⁸⁹⁰

√ «Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde, üçüncü kişi adına tescil edilen mal varlıklarının da (nam-ı müstear), borçlunun üçüncü kişi lehine yaptığı ivazsız tasarruflar olarak iptale tabi olduğunu»³⁸⁹¹

belirtmiştir...

VIII- İcra ve İflâs Kanununda bu konuda açık özel bir hüküm bulunmadığından, HMK'nun genel hükümleri gereğince, iptal davası; davalı-borçlu ya da üçüncü kişinin yerleşim yerinin bulunduğu yerde (HMK. mad. 6; 7) açılabilir.*³⁸⁹² Yani bu davalarda yetkili mahkeme genel yetki kuralına göre belirlenir.³⁸⁹³

³⁸⁸⁶ Bknz: 17. HD. 21.05.2013 T. 7646/7370 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸⁷ Bknz: 17. HD. 09.04.2013 T. 7533/5111 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸⁸ Bknz: 17. HD. 04.04.2013 T. 8194/4806 (www.e-uyar.com)

³⁸⁸⁹ Bknz: 17. HD. 18.03.2013 T. 6263/3521 (www.e-uyar.com)

³⁸⁹⁰ Bknz: 17. HD. 11.06.2012 T. 1710/7561 (www.e-uyar.com)

³⁸⁹¹ Bknz: 17. HD. 18.04.2012 T. 12904/4878 (www.e-uyar.com)

* **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:920-969 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:75 vd. – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Yetki İtirazı»nda Bulunma Şekli (İBD. 2019/3, s:50-70) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Yetki», «Görev», «Süre», «Harç», «Vekalet Ücreti» (Yargı Dünyası, Dr. Ağustos/2008, s. 13-22)

³⁸⁹² Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 12195/795; 30.01.2017 T. 23791/745; 13.12.2016 T. 17611/11523; 08.11.2016 T. 7159/10231; 04.10.2016 T. 9342/8541; 21.06.2016 T. 9114/613; 14.06.7383/7306 vb. (www.e-uyar.com)

³⁸⁹³ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 1959/6194; 13.12.2016 T. 17611/11523; 14.06.2016 T. 7383/7306; 12.05.2016 T. 6563/5833; 07.04.2016 T. 5336/4372 vb. (www.e-uyar.com)

Haciz yolu ile takiplerde açılan iptal davalarında «davalı» iki kişi olduğundan,³⁸⁹⁴ dava, bunlardan birinin yerleşim yerinin bulunduğu yerde açılabilir (HMK. mad. 7).³⁸⁹⁵

Bu dava, *aynî* bir dava olmayıp *kişisel* bir dava olduğundan^{3896 3897} konusu taşınmazlara ilişkin olsa bile, yine HMK. mad. 12 uygulanmaz, yani, «*taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi*» yetkili değildir.^{3898 3899}

Ancak; İİK. 277 vd. dayalı tasarrufun iptali davası, yargılama sırasında davacı tarafından *islah* yolu ile TBK. 19’a dayalı tapu iptali ve tescil davasına dönüştürülmüşse, dava ‘*taşınmazın aynına ilişkin bir dava*’ haline gelmiş olur ve HMK’nun 12. maddesi gereğince, «*taşınmazın bulunduğu yerdeki mahkeme*» yetkili olur.³⁹⁰⁰

İptal davasında, eğer «*iptali istenen tasarrufun alacaklıları zarara sokmak kasdıyla yapıldığı*» (ve bu nedenle, ‘*haksız fiil*’ oluşturduğu) iddia ediliyorsa, «*tasarrufun (haksız fiilin) yapıldığı yerde*» (HMK. mad. 16) de iptal davası açılabilir.^{3901 3902}

İptal davası «*yetki sözleşmesinde öngörülen yetkili mahkemede*»³⁹⁰³ -örneğin; takip dayanağı bono’da³⁹⁰⁴ Genel Kredi Sözleşmesinde³⁹⁰⁵ ya da Müşterek Borçluluk ve Müşterek Müteselsil Kefalet Taahhütnamesinde öngörülen yerde- (HMK. mad. 17’de öngörülen koşulların oluşması şartıyla ve özellikle *iki tarafında tacir olması halinde*)-³⁹⁰⁶ açılabilir.³⁹⁰⁷

Yetki itirazında bulunan (davalı) tarafın -HMK. mad. 19 uyarınca- yetkili mahkemeyi de bildirmesi gerekir.³⁹⁰⁸

³⁸⁹⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, s:360 vd. -**UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4564 vd.

³⁸⁹⁵ Bknz: 17. HD. 24.10.2017 T. 8411/9517; 31.01.2017 T. 12915/795; 29.2.2016 T. 1647/2359; 25.02.2016 T. 1088/2248; 12.05.2016 T. 6563/5833; 14.06.2016 T. 7383/7306 vb. (www.e-uyar.com)

³⁸⁹⁶ Ayrıntılı bilgi için Bknz: Açıklama: III, s: 3 vd.

³⁸⁹⁷ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230; 15.10.2018 T. 13062/9065; 04.10.2018 T. 5240/8614; 09.04.2018 T. 8983/3951; 05.04.2018 T. 17130/3875 vb. (www.e-uyar.com)

³⁸⁹⁸ **UMAR, B.** age., s: 91 - **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 4, 1997, s: 3539 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1426 - **PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M.** age., s: 869 vd. - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflas Hukuku, s: 300 - **OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A.** İİK. Şerhi, 2007, C: 5, s: 6002 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4500 vd. - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku, s: 242 - **YILMAZ, E.,** Şerh, S:1227 - **TOKTAŞ, M.** age., s:139 - **KARSLI, A.** İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 550 - **OLGAÇ, S.** İptal Davaları (Dr. A. Recai Seçkin’e Armağan, 1974, s: 474, dipn. 53) - **SARISÖZEN, İ.** İptal Davalarında Yargılama Usulü (ABD. 1977/3, s: 449) - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. ve Tic. İl. Ak. D. 1969/1, s: 45 vd.) - **AKYAZAN, S.** İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s: 190 - **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Ad. D. 1989/6, s: 9 - Yasa D. 1989/8, s: 1038) - **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, s: 1768 vd. - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** age., s: 33 - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 155 vd. - **EROĞLU, O.** age., s:113 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, 3. Bası, s: 4500 vd.

³⁸⁹⁹ Bknz: 31.01.2017 T. 12195/795; 13.12.2016 T. 17611/11523; 08.06.2015 T. 7455/8315; 10.02.2015 T. 14761/2452 (www.e-uyar.com)

³⁹⁰⁰ Bknz: HGK. 7.4.2004 T. 4-206/297 (www.e-uyar.com)

³⁹⁰¹ **EROĞLU, O.** age. s:114

³⁹⁰² Bknz: 4. HD. 22.04.2010 T. 4012/4807; 15. HD. 6.10.1983 T. 1382/2284 (www.e-uyar.com)

³⁹⁰³ Bknz: 17. HD. 07.07.2014 T. 11118/10785; 12.06.2014 T. 8262/9714; 03.10.2012 T. 8001/10460; 09.05.2012 T. 1609/5943; 29.06.2015 T. 9573/9250; 02.03.2015 T. 250/3691 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹⁰⁴ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 8032/4367; 5.7.2010 T. 5570/6376; 22.12.2009 T. 7968/8775; 9.6.2009 T. 5337/4100 (www.e-uyar.com)

³⁹⁰⁵ Bknz: 17. HD. 09.05.2012 T. 1610/5944 (www.e-uyar.com)

³⁹⁰⁶ Bknz: 15. HD. 6.4.2004 T. 1084/1939; 10.10.2001 T. 3118/4472; 26.6.2001 T. 2917/3486 (www.e-uyar.com)

³⁹⁰⁷ **EROĞLU, O.** age. s:113 - **MUŞUL, T.** age. s:157 vd. - **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age., s:105

³⁹⁰⁸ Bknz: 17. HD. 08.07.2014 T. 13509/10880; 03.10.2012 T. 8001/10460 (www.e-uyar.com)

Mahkemece; davalının «yetki itirazı»nın kabul edilmesi halinde «mahkemenin yetkisizliğine ve dosyanın talep halinde yetkili ... mahkemesine gönderilmesine...» şeklinde³⁹⁰⁹ karar verilmesi gerekir.

Tasarrufun iptali davalarında mahkemece -davalı tarafından yetki itirazında bulunulmamış olması halinde- doğrudan doğruya «yetkisizlik kararı» verilemez.³⁹¹⁰

Davalı-borçlu ile doğrudan doğruya işlem yapan, diğer davalı üçüncü kişi arasında ‘zorunlu dava arkadaşlığı’ bulunduğundan -zorunlu dava arkadaşları usul işlemlerini birlikte yapmak zorunda olduklarından- ‘yetki itirazı’nın ‘davalılarca birlikte yapılması’ gerekir ve bir davalı tarafından yapılan ‘yetki itirazı’ hukuki sonuç doğurmaz (geçerli olmaz).³⁹¹¹

XIX- Hakim, iptal edilmesi istenen tasarruf konusu mallar hakkında davacının istemi üzerine -davacının alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak³⁹¹² ihtiyati haciz kararı verebilir (İİK. mad. 281/II).(*)

a) ‘İptal davalarında ihtiyati haciz’ konusunu düzenlemiş olan İİK.’nin 281/II. maddesinde bu husus;

“Hakim, iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı mahkemece takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemez.”

ş e k l i n d e düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi burada (3) hususa değinilmiştir:

1) Mahkemece; “iptal davasına konu olan (iptale tabi tasarrufların konusu olan) mallar hakkında” –alacaklının talebi üzerine- ‘ihtiyati haciz kararı’ verilebilir.

2) “Teminatın lüzum ve miktarı” mahkemece takdir ve tayin olunur.

3) “İptal davası bedele dönüşmüşse (İİK. 283/II)” (yani ‘iptal davası, elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete ilişkinse’); mahkemece, teminat gösterilmeden ihtiyati haciz kararı verilemez.

Bu düzenleme, ‘iptal davasının bedele dönüşmüş olması halinde’ “hangi konuda ihtiyati haciz kararı verilebileceği” konusunu açıkça düzenlemediği (aydınlatmadığı) için yeterli değildir. Kanun’un bugünkü mevcut düzenlemesinden sonra bu durumda da “iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında” ihtiyati haciz kararı verilebileceği izlenimi uyanmaktadır. U y g u l a m a d a da, bu konuda sık tereddüde düşülmektedir... Halbuki, bu durumda, ‘davanın kabulü’ halinde, mahkemece “dava bedele dönüşmüş olduğundan, dava konusu şeyin üçüncü kişinin elinden çıktığı tarihteki değeri ora-

³⁹⁰⁹ Bknz: 17. HD. 25.02.2016 T. 1088/2248 (www.e-uyar.com)

³⁹¹⁰ Bknz: 17. HD. 12.05.2016 T. 6563/5833 (www.e-uyar.com)

³⁹¹¹ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 8848/650; 24.10.2017 T. 8411/9517; 24.06.2014 T. 10647/9856; 31.01.2017 T. 12195/795; 08.11.2016 T. 7159/10231; 21.06.2016 T. 9114/7613; 09.05.2012 T. 1610/5944 (www.e-uyar.com)

³⁹¹² Bknz: 17. HD. 14.10.2019 T. 175/9302; 09.10.2019 T. 393/9197; 01.10.2019 T. 979/8710; 23.09.2019 T. 12885/8379; 16.09.2019 T. 15616/8043; 16.09.2019 T. 13953/8047; 25.06.2019 T. 17506/7853; 18.06.2019 T. 12796/7713; 20.05.2019 T. 8955/6312; 14.05.2019 T. 9240/6025 vd. (www.e-uyar.com)

(*) **AKŞENER, H.S.** Tasarrufun İptali Davalarında İhtiyati Haciz (Legal Huk. Der. Ağustos/2013, s: 115-121) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 140-169; s: 1124-1164 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 273-278; s: 387-392 – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Veilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası (İİK. 277 VD.) ve İtirazın İptali Davası (İİK. 67) Sırasında Konulan «İhtiyati Hacize» Ne Zaman ve Nasıl Kesin Hazce Dönüşür.? (Legal Huk. Der. 2017/Şubat, s: 751-755)

nında –davacının alacağından fazla olmamak üzere- davalı üçüncü kişi, davacıya tazminat ödemeye” mahkum edilecektir. Bu nedenle, bu durumda, davacı –alacaklının mahkemedен ‘ihtiyati haciz kararı verilmesini’ istemiş olması halinde mahkemece –teminat mukabilinde- “*Dava konusu (iptale tabi tasarrufların konusu) olan mallar hakkında” değil “Davalı üçüncü kişinin taşınır ve taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarına, İİK. m. 281/II gereğince ihtiyati haciz konulmasına”*” ş e k l i n d e karar verilmesi isabetli olacaktır.

Nitekim Yargıtay 17. Hukuk Dairesi de yeni tarihli olan içtihatlarında;

√ «*Davacı, davasını bedele dönüştürmüş olduğundan, takip dosasındaki alacak miktarının tahsili amacıyla ve uygun görülecek teminat karşılığında, davalı 3. kişinin menkul ve gayrimenkulleri ile 3. kişilerdeki hak ve alacaklarına İİK. m. 281/2 gereğine ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesi gerekirken...*»³⁹¹³

√ «*İİK. m. 281/2. maddesi, davanın bedele dönüşmesi halinde, teminat karşılığı davalı 3. kişinin malvarlığı ile ilgili ihtiyati haciz kararı verilebileceğini hüküm altına aldığından ve davanın kabulü halinde davalının, taşınmazların bedelleri ile sorumlu olacağından, davacının talebinin anılan madde uyarınca uygun görüleceği teminat karşılığı kabulü ve davalı üzerine kayıtlı malvarlıkları ve hakları üzerine dava değeri ile sınırlı olarak ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesi gerekirken...*»³⁹¹⁴

√ «*İİK. m. 281/2 uyarınca, davanın bedele dönüşmesi halinde, teminat karşılığı davalı 3. Kişinin malvarlığı ile ilgili ihtiyati haciz kararı verilebileceği hüküm altına alındığından, davanın kabulü halinde davalılar, taşınmazların bedelleri ile sorumlu olacaklarından, davacının talebinin anılan madde uyarınca uygun görülecek teminat karşılığı kabulü ve davalıların üzerine kayıtlı malvarlıkları ve hakları üzerine taleple bağlı kalınarak, ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesi gerektiğini*»³⁹¹⁵

√ «*Tasarrufun iptali davasına konu elden çıkarılan 2 taşınmazla ilgili (dava konusu yapılan alacak miktarı olan) 9.800 TL'nin %20'si oranında nakdi teminatın veya banka teminat mektubunun sunulması halinde, davalıların 9.800 TL'ye yetecek oranda 9.800 TL'ye yetecek oranda taşınır/taşınmaz malları ile 3. kişilerdeki hak ve alacaklarının ihtiyaten haczine... karar verilmesinin isabetli olduğunu*»³⁹¹⁶

belirtmiştir....

Yüksek mahkemenin bu konudaki içtihatları artık yerleşmiş (müstakar) durumdadır. Bu içtihatlar doğrultusunda İİK. m. 281/II hükmünün mevcut şeklinin yeterli olmadığı kabul edilerek değiştirilmesi isabetli olacaktır.

Kanımızca, 281. maddenin üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilebilir:

“*Ancak, iptal davasının bedele dönüşmüş olması halinde, hakim, dava konusu şeyi başkasına devretmiş olan kişinin taşınır ve taşınmaz malları ile 3. kişilerdeki hak ve alacakları üzerine teminat karşılığında ihtiyati haciz konulmasına karar verebilir.*”

b) Genel hükümlerden (İİK. mad. 259) farklı olarak, burada ihtiyati haciz kararı alabilmek için güvence göstermek zorunlu değildir.³⁹¹⁷ «*Güvence gösterilmesine gerek bulunup bulunmadığını ve miktarını*» hakim takdir eder. Ancak, davanın konusu, İİK. mad. 283/II gereğince, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların değerine ilişkinse, güvence gösterilmesi zorunludur (mad. 281/II).³⁹¹⁸

³⁹¹³ Bknz: 17. HD. 03.12.2018 T. 2674/11572 (www.e-uyar.com)

³⁹¹⁴ Bknz: Samsun BAM. 1. HD. 21.03.2018 T. 568/582 (www.e-uyar.com)

³⁹¹⁵ Bknz: 17. HD. 07.02.2017 T. 24014/1098 (www.e-uyar.com)

³⁹¹⁶ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 7257/791 (www.e-uyar.com)

³⁹¹⁷ Bknz: Adana BAM. 3. HD. 13.02.2018 T. 142/168 (www.e-uyar.com)

³⁹¹⁸ Bknz: 17. HD. 03.12.2018 T. 2674/11572; 21.11.2018 T. 12832/11023; Samsun BAM. 1. HD. 21.03.2018 T. 568/582; 07.02.2017 T. 24014/1098; 31.01.2017 T. 7257/791; 21.01.2017 T. 6323/789; 15.06.2015 T. 4180/8631; 25.05.2015 T. 2642/7567 vb. (www.e-uyar.com)

Gerçekten, **İİK. mad. 259/I-III’de;**

«İhtiyatî haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun 87 nci maddesinde yazılı teminatı vermeye mecburdur. Ancak alacak bir ilâma müstenid ise teminat aranmaz. Alacak ilâm mahiyetinde bir vesikaya müstenid ise mahkeme teminata lüzum olup olmadığını takdir eder.»

denilmişken, **İİK. mad. 281/II’de;**

«Hâkim, iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyatî haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı mahkemece takdir ve tâyin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taallûku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyatî haciz kararı verilemez.»

denilmiştir.

Görüldüğü gibi; davacı-alacaklının «ihtiyatî haciz» talebini yerinde bulan mahkemenin, bu kararı verirken -İİK. mad. 259/I’den farklı olarak- davacı-alacaklıdan mutlaka teminat gösterilmesini istemesi gerekmemektedir.³⁹¹⁹ Bu husus maddenin -538 sayılı Kanuna ait- Hükümet Tasarı Gerekçesinde «iptal davası neticesinde cebri icraya konu teşkil etmesi istenilen mallar üzerinde alacaklıya doğrudan doğruya ihtiyatî haciz vazede bilmek yetkisi tanınmış ve bu hususta teminat göstermek dahi mecburi olmaktan çıkarılarak, bu cihet mahkemenin takdirine bırakılmıştır. Vaktinde verilecek bir haczi ihtiyatî kararının, bir takım hallerde üçüncü şahsın haksız mukavemetini kırmaya yardım edeceğini tahmin etmek caizdir...»³⁹²⁰ şeklinde ifade edilmiştir... Mahkeme «teminatın lüzum (yani, teminat gösterilmesi gerekip gerekmediğini) ve miktarını» tayin edecektir. Bunun için önce mahkemenin «teminat gösterilmesine gerek bulunup bulunmadığını» değerlendirmesi, ondan sonra da, eğer «teminat gösterilmesine gerek görürse» o zaman «ne kadar (ne miktarda) teminat gösterilmesini» (HMK. mad. 87/(1) -%10, %15, %20 oranında gibi- kararlaştıracaktır.

Mahkeme neye göre -yani; hangi hususları inceleyerek- teminata gerek bulunup bulunmadığına karar verecektir? **Kanımızca;** mahkeme «yaklaşık ispat kurallarına göre»^{3921 3922} hem **davacı-alacaklının alacağının varlığına ve miktarına** ve hem de özellikle **dava konusu tasarru-fun iptali gereken bir tasarruf olduğuna** kanaat getirmiş olmalıdır. Örneğin;

√ «Dava konusu tasarru-fun borçlu ile üçüncü dereceye kadar yakın hısımlar arasında yapılmış bir (ivazlı) tasarruf olduğunun»³⁹²³

³⁹¹⁹ **AKŞENER, H. S.** Tasarrufu İptali Davalarında İhtiyatî Haciz (Legal D. Ağustos/2013, s:116)

³⁹²⁰ **UYAR, T.** Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C:12, s:19152

³⁹²¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: **ALBAYRAK, H.** Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunda Yaklaşık İspat, s:29 vd., 251 vd.

³⁹²² «Yaklaşık ispat»; niteliği itibarı ile dava olmayan, mahkemeden bir takım usuli taleplerin kabul edilmesinde incelenmesi gereken maddi şartların ispatında kullanılan bir yöntemdir. Örneğin, geçici hukukî himaye tedbirleri..., delil tesbiti talebi gibi ‘dava’ olmayan yalnızca mahkemeden davanın ilerlemesini sağlayıcı usuli işlemler kategorisine giren maddi anlamda ‘kesin hüküm’ teşkil etmeye elverişli olmayan usuli taleplerin kabulü için verilen ara kararlarında kullanılır... Yaklaşık ispatta hakim, daha düşük bir kanaat ile yetinebilir. Çünkü edindiği kanaat ile taraflar arasındaki uyumsuzluğu sona erdirici bir karar verme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Dolayısıyla düşük seviyedeki bir ispat ölçüsü, karşı tarafın haklarının ve hukuk devleti ilkesinin zedelenmesine yol açmaz... Bir tarafın bir takım usuli iddialarına tekrar verebilmek için, en azından belli seviyede bir kanaatin edinilmesi gerekir (**ALBAYRAK, H.** age. s:30, 32).

³⁹²³ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 11306/7721; 21.05.2019 T. 20255/6456; 25.12.2018 T. 5178/12710; 05.07.2018 T. 1311/6807; 18.04.2018 T. 17898/4251; 28.03.2018 T. 7070/3510; 03.10.2017 T. 2175/8524; 4.4.2013 T. 7891/4800; 21.3.2013 T. 8433/3974; 4.4.2013 T. 7891/4800; 5.6.2012 T. 1968/7306; 17.2.2011 T. 4968/1236; 8.7.2010 T. 1975/6630; 21.3.2011 T. 6891/2510; 22.2.2011 T. 9382/1460; 22.2.2011 T. 9364/1459 vb. (www.e-uyar.com)

√ «Dava konusu tasarrufun tapuda gösterilen değeri ile gerçek değeri arasında bir mislinden fazla bir fark bulunduğu»³⁹²⁴

√ «Dava konusu tasarrufun ‘para veya mutad ödeme vasıtaları’ndan başka bir ödemeye ilişkin olduğunun»³⁹²⁵

√ «Dava konusu tasarrufun ‘vadesi gelmemiş bir borç için yapılan ödeme’ye ilişkin olduğunun»³⁹²⁶

√ «Malvarlığı borçlarına yetmeyen borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, ‘borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği ya da bilebilecek durumda’ olduğunun (TMK. mad. 3), örneğin;

√√ «Tarafklar arasında ‘organik bağ’ bulunduğu -örneğin; borçlu ile üçüncü kişinin şirket (tüzel kişi) olup, ortaklarının ve/veya yöneticilerinin aynı kişiler (ya da yakın akrabalar) olması halinde, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin ‘borçlunun malvarlığını ve zarar verme kasdını’ bildiği farzedilerek, mahkemece dava konusu işlemin -davacı alacaklı bakımından- iptaline karar verileceğinden, borçlu ile üçüncü kişi arasında böyle bir organik bağ bulunduğu»³⁹²⁷

√√ «Borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin iddia ve savunmalarında ‘hayatın olağan akışına aykırılık’ bulunduğu»³⁹²⁸

√√ «Borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin aynı işkolunda (sektörde) faaliyet gösterdiklerinin»³⁹²⁹

√√ «Borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişi arasında ‘ticari ilişki’, ‘iş arkadaşlığı’, ‘iş ortaklığı’ bulunduğu»³⁹³⁰ vb.

saptanması halinde, yargılama sonucunda mahkemece «tasarrufun iptaline» karar verileceğinden, yukarıdaki durumlarda, davacı-alacaklının i h t i y a t i h a c i z talebinin teminatsız yerine getirilmesi gerekir.

Buna karşın, «dava konusu tasarrufun, davacı alacaklının alacağına doğumundan önce yapılmış olduğunun -dosya (dava dilekçesi) içeriğinden- anlaşılması halinde, yargılama sonucunda, açılmış olan tasarrufun iptali davası reddedileceğinden³⁹³¹ mahkemece «teminat karşılığında dahi» davacı-alacaklının talebini kabul edip ihtiyati haciz kararı vermemesi gerekir...

³⁹²⁴ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 18219/8474; 13.06.2019 T. 20265/7573; 1.05.2019 T. 18596/6133; 13.05.2019 T. 4751/5978; 07.05.2019 T. 8009/5605; 2.04.2018 T. 1701/4425; 08.03.2018 T. 14337/1693; 9.4.2013 T. 8279/5122; 8.4.2013 T. 9632/4986; 28.3.2013 T. 10381/4371; 9.4.2013 T. 8279/5122; 5.3.2013 T. 5038/2731; 15.4.2013 T. 10718/5448; 2.4.2013 T. 7658/4623; 8.4.2013 T. 6700/4976 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹²⁵ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 17479/8471; 14.05.2019 T. 9614/6030; 23.10.2018 T. 2276/9421; 06.02.2018 T. 7482/644; 18.04.2017 T. 6620/6467; 14.03.2017 T. 24497/2729; 14.03.2017 T. 18124/2733; 4.4.2013 T. 1380/4811; 2.4.2013 T. 7471/4619; 27.11.2012 T. 11563/13096; 6.11.2012 T. 2454/12116; 11.2.2008 T. 5526/512; 26.4.2011 T. 12744/3911; 11.4.2011 T. 8424/3332 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹²⁶ Bknz: 17. HD. 11.05.2015 T. 2013/21460; HGK. 11.04.2001 T. 15-339/352; 15. HD. 19.9.2000 T. 3585/3892 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹²⁷ Bknz: 17. HD. 12.2.2013 T. 4250/1406; 19.3.2013 T. 4881/3660; 30.3.2009 T. 6139/1827; 25.12.2013 T. 6208/6281; 12.11.2009 T. 5758/7495 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹²⁸ Bknz: 17. HD. 2.4.2013 T. 7471/4619; 26.3.2013 T. 7090/4175; 25.3.2013 T. 6176/4066; 7.2.2011 T. 6468/890; 17.1.2011 T. 10482/54; 14.3.2013 T. 5830/3302; 13.9.2012 T. 8083/9227 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹²⁹ Bknz: 17. HD. 3.12.2012 T. 12662/13378; 2.5.2012 T. 3773/5423; 22.9.2009 T. 163/2613; 11.6.2009 T. 1719/4135; 23.6.2009 T. 2033/4554 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹³⁰ Bknz: 17. HD. 17.3.2011 T. 5301/2394; 24.2.2011 T. 572/1621; 7.2.2011 T. 6556/894; 25.10.2010 T. 4979/8747; 22.4.2009 T. 163/2613; 11.6.2009 T. 1719/4135; 4.5.2007 T. 2298/1921 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹³¹ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 5743/2452; 02.03.2020 T. 995/2392; 24.02.2020 T. 3181/2000; 18.12.2019 T. 1263/12142; 17.12.2019 T. 669/12066; 11.12.2019 T. 5148/11811; 1.4.2013 T.

c) Davacı-alacaklının, İİK. mad. 281/II, c:1'deki açık hüküm nedeniyle d a v a d i l e k ç e s i'nde «ihtiyati haciz» talebinde bulunması, mahkemece de -«ihtiyati haciz niteliğinde ihtiyati tedbir» ya da «ihtiyati tedbir niteliğinde ihtiyati haciz» değil- -davacı-alacaklının talebinin yerinde bulunması halinde- «ihtiyati haciz kararı» verilmesi gerekir.

Ancak, u y g u l a m a d a maalesef kimi kez **davacılar** -«ihtiyati haciz» yerine *ih-tiyati tedbir* talebinde bulunmakta, kimi kez de **mahkemeler** -dava dilekçesinde «ihtiyati haciz» istenmiş olmasına rağmen- *ih-tiyati tedbir kararı* vermektedirler. İleride «sıra cetveli» yapıldığında, *ih-tiyati tedbir kararlarına sıra cetvelinde yer verilmediği*nden, bu uygulama davacı-alacaklı için hak kaybına sebebiyet verebilir... Bu hatalı uygulama nedeniyle, **yüksek mahkeme**³⁹³² -çok isabetli olarak- «*tasarrufun iptali davasında davacı tarafından 'ih-tiyati tedbir' talep edilmiş olsa dahi, bu talebin 'ih-tiyati haciz' talebi niteliğinde olduğunu, bu nedenle mahkemece 'ih-tiyati tedbir' değil 'ih-tiyati haciz' kararı verilmesi gerektiğini*» belirtmiştir.³⁹³³

Uygulamada; kimi kez davacılar «*ih-tiyati tedbir niteliğinde ihtiyati haciz*» ya da «*ih-tiyati haciz niteliğinde ihtiyati tedbir*» istemekte ve bu konuda verilen kararlara da yük-sek mahkeme –maalesef– sıcak bakmaktadır.³⁹³⁴

Hukukumuzda, *ih-tiyati tedbir* (HMK. m. 389 vd.) şeklinde bir müessese vardır, *ih-tiyati haciz* (İİK. m. 257 vd.) şeklinde de bir müessese vardır. Ancak ne kanunda düzenle-nen ne de kavramsal ve kurumsal olarak '*ih-tiyati tedbir zımında (mahiyetinde/niteli-ğinde) ihtiyati haciz*' ya da tersi bir müessese yoktur; olması da esasen mümkün ve muh-temel değildir.³⁹³⁵

Kanunda yer almamakla birlikte, uygulamada '*ih-tiyati tedbir mahiyetinde (veya zım-ında ya da niteliğinde) ihtiyati haciz*' yahut tersi şekilde bazen de '*ih-tiyati haciz mahi-yetinde ihtiyati tedbir*' kararları verildiği görülmektedir.³⁹³⁶

Kanunlarımızda '*ih-tiyati tedbir* (HMK. m. 389 vd.)' ve '*ih-tiyati haciz*' (İİK. m. 257 vd.) şeklinde birer kurum bulunduğu halde, tamamen '*hayali*', '*farazi*', '*uydurma*' bir kurum olan '*ih-tiyati tedbir niteliğinde (mahiyetinde, zımında) ihtiyati haciz*' ya da '*ih-tiyati haciz niteliğinde (mahiyetinde, zımında) ihtiyati tedbir*' kurumuna sınırlanarak talepte bulunmanın ve karar vermenin bir anlamı yoktur. Bu uygulamaya bir son veril-melidir...

ç) U y g u l a m a d a kimi mahkemeler davacı-alacaklının talebi üzerine yazdıkları *ih-tiyati haciz kararı* -doğru olarak- davacı alacaklıya vermekte ve davacı alacaklı bu kararı, davasını dayandırdığı icra dosyasına ibraz edip, icra müdürlüğü vasıtasıyla dava konusu taşınmaz/taşınır üzerine ihtiyati haciz kararını uygulamaktadırlar. Kimi mahke-meler ise -dava konusu taşınmaz hakkında- yazdıkları ihtiyati haciz kararını doğrudan doğruya Tapu Sicil Müdürlüğüne bildirip, taşınmazın tapu kaydına «ihtiyati haciz kara-rını doğrudan doğruya Tapu Sicil Müdürlüğüne bildirip, taşınmazın tapu kaydına «ihtiyati

15317/4587; 1.4.2013 T. 8979/4519; 9.4.2013 T. 8333/5123; 8.4.2013 T. 9618/4985; 28.3.2013 T. 14204/4372; 11.3.2013 T. 7006/3209 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹³² Bknz: 17. HD. 24.9.2012 T. 8174/9903 (www.e-uyar.com)

³⁹³³ Aynı görüşte: SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 256

³⁹³⁴ Bknz: 17. HD. 28.03.2017 T. 3244/3326; 12.05.2016 T. 17516/5835; 04.05.2015 T. 20897/6299; 04.05.2015 T. 4893/6304; 23.10.2014 T. 10244/13953; 18.02.2013 T. 1198/1708 ve: 12. HD. 27.02.2019 T. 5747/3082; 04.10.2017 T. 20277/11895; 11. HD. 05.12.2016 T. 13517/9355; 9. HD. 04.11.2013 T. 9811/27945; 17. HD. 06.05.2019 T. 13354/5525; 19. HD. 22.04.2009 T. 2012/3530; HGK. 11.04.2018 T. 21-3372/766; 4. HD. 13.03.2012 T. 1642/3979, İstanbul BAM. 17 HD. 10.10.2019 T. 931/1767; Bakırköy 3. Asliye Tic. Mah. 26.11.2018 T. 1138/1217 (Naklen; ÖZEKES, M. Hayali Bir Kurum: İhtiyati Tedbir Mahiyetinde İhtiyati Haciz «Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Baş-kanı Merhum Mehmet kılıç'a Armağan, 2020, s: 451 vd. Dİpn. 2 vd.) (www.e-uyar.com)

³⁹³⁵ ÖZEKES, M. agm. s: 450

³⁹³⁶ ÖZEKES, M. agm. s: 451

yati haciz şerhi» işlenmesini istemektedirler. Mahkemelerin bu şekilde ihtiyati haciz kararını Tapu Sicil Müdürlüklerine uygulatmaları, ileride dava sonuçlanıp mahkemece «*davanın kabulüne*» karar verilmesi ve davacı-alacaklının dava konusu taşınmazın önce kıymet takdirini isteyip sonra da satılmasını icra dairesinden istemesi halinde sorun yaratmakta ve icra daireleri -icra dosyasından, dava konusu taşınmazın kayıtları üzerine konulmuş ihtiyati haciz bulunmadığından- alacaklının talebini yerine getirmekte tereddüt etmektedirler. Bu nedenle, mahkemelerin verdikleri «*ihtiyati haciz kararı*»nın uygulanması için doğrudan doğruya Tapu Sicil Müdürlüklerine «*ihtiyati haciz müzekkeresi*» göndermeyip, yazdıkları ihtiyati haciz kararını davacı-alacaklıya verip alacaklıların «*kendi takip dosyalarına bu kararı ibraz edip, ihtiyati haciz kararını icra dairesi vasıtasıyla uygulatmaları*» daha isabetli olacaktır.

İptal davası açmış olan davacı-alacaklı, dava dilekçesinde (ya da daha sonra) -dava konusu taşınmazın başkasına devrinin önlenmesi için ‘*ihtiyati haciz*’den başka ‘*ihtiyati tedbir karar*’ verilmesini de isteyebilir.^{3937 3938}

d) Ayrıca ifade edelim ki; kimi kez u y g u l a m a d a , dava konusu şeyin –tapu/trafiğe/ticaret sicili- kayıtları üzerine «*davalıdır*» şerhinin konulduğunu görmekteyiz. Bu kayıt, sadece üçüncü kişilerin ‘*iyiniyet iddiası*’nı ileri sürmelerini önler, İİK. mad. 281/II’de düzenlenmiş olan ihtiyat ihaczin sonuçlarını doğurmaz ve dava konusu şeyin başka kişilere devrini önlemez.^{3939 3940} Dava konusu –üçüncü kişi adına kayıtlı- taşınmaz hakkında mahkemece verilmiş olan ihtiyati haciz kararının uygulanıp tapuya şerh erildikten sonra, bu taşınmaz başka bir (dördüncü) kişiye devredilirse, bu kişi ‘iyiniyetli’ sayılmayacağından, açılan tasarrufun iptali davasını haklı bulan mahkemenin, davaya dahil edilmiş olan dördüncü kişinin ‘*borçlunun mal kaçırmayı kasdı*’nı bildiğini farz ederek, «*üçüncü kişinin, nakden sorumluluğu*»na (İİK. mad. 283/II) değil «*dördüncü kişiye yapılan devir tasarrufunun iptaline*» (İİK. mad. 282/c:2) karar vermesi gerekir.³⁹⁴¹

XX- Tasarrufun iptali davası *terditli (kademeli) dava* şeklinde de açılabilir (HMK.m. 111).³⁹⁴²

Bilindiği gibi ‘terditli dava’da, davacı iki ayrı talepte bulunur; ancak, bu taleplerini terditli (kademeli) olarak yapar. Yani, bu taleplerden biri ‘asıl talep’dir, ikincisi ‘yardımcı (terditli, fer’i) talep’dir. Davacı, ilk önce asıl talep hakkında karar verilmesini ister; yardımcı talebini ise, asıl talebin reddedilmesi ihtimali için yapar (HMK.m. 111).^{3943 3944}

U y g u l a m a d a , “borçlularının ‘mal kaçırmak amacıyla tasarrufta bulunduğunu’ gören alacaklılar açtığı davada ‘ilk olarak’ «*borçlunun yapmış olduğu işlemin muvazaalı olduğunun tespit edilmesini ve bu konuda hüküm kurulmasını*» bu talebinin kabul edilmemesi halinde ise «*İİK. m. 277 vd. göre yapılmış olan tasarrufun iptaline karar verilmesini*» istedikleri gördüğü gibi; ‘ilk olarak’ «*yapılan tasarrufun İİK. m. 277 vd. göre iptal edilmesini*» bu taleplerinin kabul edilmemesi halinde ise «*muvazaa nedeniyle işlemin hükümsüzlüğüne karar verilmesini*» istemektedirler.³⁹⁴⁵

Yüksek mahkeme;

³⁹³⁷ Bknz: HGK. 13.11.2002 T. 15-846/907 (www.e-uyar.com)

³⁹³⁸ **KURU, B.** El Kitabı, s: 1430, dipn. 61 - **KURU, B.** İstinaf Hükümlerine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 676, dipn. 10

³⁹³⁹ Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. 226/1734 (www.e-uyar.com)

³⁹⁴⁰ **MUŞUL T.** İptal Davaları, s:467

³⁹⁴¹ Bknz: HGK. 13.11.2002 T. 15-845/907 (www.e-uyar.com)

³⁹⁴² Ayrıntılı bilgi için bknz: **MUŞUL, T.**, s: 375

³⁹⁴³ **KURU, B.** Usul Hukuku El Kitabı, s:415

³⁹⁴⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: **MUŞUL, T.** Terdit İlişkileri, 2009

³⁹⁴⁵ **EROĞLU, O.** age. s:265 – **KAZANCI, T.İ.** age. s:259 vd.

√ «Borçlu adresinde yapılmış bir haciz olmadığı, ayrı usullere tabi BK'nun 19. maddesine dayalı muvazaalı işlemin iptali davasının terditli talep edilemeyeceğini ve bu davayı her zaman açmasının mümkün olmasına göre, tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu»³⁹⁴⁶

√ «Terditli açılan davanın, ilk olarak TBK. m. 19'a göre incelenmesi gerektiği; bu talep kabul edilmediği takdirde davanın dava sebebinin İİK. mad. 277 gereğince tasarrufun iptali davası olarak tavrının gerektiğini»³⁹⁴⁷

√ «Davacı tarafın başlangıçta 'tasarrufun iptali' veya 'tapu iptali ve teşcil' olarak terditli şekilde açtığı davayı daha sonra talep sonucu 'tapu iptali ve teşcil' olarak somutlaştırmış olduğundan, mahkemece 'tasarrufun iptaline' karar verilemeyeceğini»³⁹⁴⁸

√ «İİK'nun 277 ve devamı maddeleri uyarınca tasarrufun iptali ve BK. mad. 19 uyarınca işlemin iptali taleplerine ilişkin açılan davada, İİK'nun 277. maddesine göre davanın görülebilmesi için gerekli olan kesinleşmiş ve varlığını devam ettiren bir takip olmadığının davanın reddi kararı yerinde olup, aynı davada terditli olarak talep edilen BK'nun 19. maddesi gereğince davanın reddi yerinde olmayıp işin esasına girilmesi gerektiğini»³⁹⁴⁹

√ «Terditli olarak açılan, İİK. mad. 277 vd.na göre 'tasarrufun iptali', olmadığı takdirde «TBK'nun 19. maddesine dayalı muvazaalı işlemlerin iptali» isteğine ilişkin davanın, tasarrufa konu mal konusu taşınmaz olsa bile, davalı borçlu veya davalı üçüncü kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesinde açılması gerektiğini- Basit yarılama usulüne tabi olan tasarrufun iptali davasında yetki itirazının en geç dava dilekçesinin tebliğ tarihinden itibaren iki haftalık cevap süresi içerisinde yapılması gerektiğini»³⁹⁵⁰

√ «Muvazaa iddiası ve bina bedeli talebinin kabul görmemesi halinde terditli olarak, davalının murisine dava konusu taşınmazın geri alınması için ödediği bedelin faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep edilmiş olup, davalının murisi, davacının kayınbabası olduğundan ve tereke borçlarından mirasçılar müteselsilen sorumlu olup bir mirasçıdan talep edilmesi de mümkün olduğundan, davacının kayınbabasına verdiğini iddia ettiği meblağın, tanık anlatımları ile daha düşük olduğu ispatlanmış olduğundan, mahkemece, davacının ispatlanan bu miktarda alacak ve faizi yönünden talebin kabulüne karar verilmesi gerektiğini»³⁹⁵¹

√ «Sonuç: Temyiz olunan kararın yukarıda (2) nolu bentte gösterilen nedenle hüküm bölümünün 1. Bent a-b-c ile belirtilen kısmının çıkartılarak, yerine “muvazaalı işlemin davacı bakımından iptali ile Yemişlik Köyü Değirmenderesi olmadığı takdirde ‘BK'nun 19. maddesine dayalı muvazaalı işlemin iptali’ olduğunu, bu davanın alacaklıya alacağını tahsil imkanı sağlayan şahsi nitelikte bir dava olduğunu»³⁹⁵²

√ «Terditli olarak açılan, İİK. mad. 277 vd.na göre “tasarrufun iptali”, olmadığı takdirde TBK'nun 19. maddesine dayalı muvazaalı işlemlerin iptali isteğine ilişkin davanın, tasarruf konu mal konusu taşınmaz olsa bile, davalı borçlu veya davalı üçüncü kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesinde açılması gerektiğini»³⁹⁵³

√ «Terditli olarak İİK 277 vd. uyarınca tasarrufun iptali olmadığı takdirde TBK. 19 uyarınca muvazaalı işlemlerin iptali isteğine ilişkin davalarda genel mahkemelerin görevli olduğunu»³⁹⁵⁴

³⁹⁴⁶ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 5949/2455 (www.e-uyar.com)

³⁹⁴⁷ Bknz: 17. HD. 02.12.2019 T. 5219/11387 (www.e-uyar.com)

³⁹⁴⁸ Bknz: 17. HD. 22.05.2018 T. 19356/5327 (www.e-uyar.com)

³⁹⁴⁹ Bknz: 17. HD. 27.03.2018 T. 15608/3304 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵⁰ Bknz: 17. HD. 30.10.2017 T. 23791/745 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵¹ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 8538/2734 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵² Bknz: 17. HD. 30.01.2017 T. 24358/742 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵³ Bknz: 17. HD. 30.01.2017 T. 23791/745 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵⁴ Bknz: 17. HD. 21.06.2016 T. 9196/7614 (www.e-uyar.com)

√ «*Taşınmazın alacaklılardan mal kaçırmak amacıyla borçlunun oğlu adına tescil edilmiş olması nedeniyle borçlunun oğlu lehine yapılan tasarrufun iptalini istemiyle açılan davanın İİK 277 vd. gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin olduğu belirlenerek, sadece bu yönde verilen kararlar yetinilmesi gerekirken, davanın terditli açıldığı, davada muvazaaya sebebi ile tapu iptali tescil talebinde bulunulmuş ise de, ‘ortada tapuda muvazaalı şekilde düzenlenmiş bir akit tablosu bulunmadığı’ gerekçesiyle ‘davanın terditli isteklerinden muvazaaya sebebi ile tapu iptaline yönelik talebinin reddine’ karar verilmesinin hatalı olduğunu»³⁹⁵⁵*

√ «*BK. 18 (şimdi; TBK. 19) ve İİK. 277 vd. dayanılarak, terditli olarak ‘muvazaaya’ ve ‘tasarrufun iptali’ davalarının birlikte açılabileceğini»³⁹⁵⁶,*

√ «*Tasarrufun iptali davası” ile “muvazaaya (BK. 18; şimdi; TBK. mad. 19) nedeniyle tapu iptali ve tescil davası”nın terditli olarak açılabilmesi, muvazaaya hukuki nedenine dayalı davalarda zamanaşımı ve hak düşürücü sürenin söz konusu olmadığını»³⁹⁵⁷*

√ «*İptal davasının BK. 18 (şimdi; TBK. 19) ya da İİK. 279’a göre terditli (kademeli) olarak açılmış olması halinde, mahkemece HUMK.’nun 76. (şimdi; HMK.’nun 33.) maddesi uyarınca -dava, cevaba cevap ve temyiz dilekçelerinin içeriği dikkate alınarak- davanın İİK. 277 vd. göre açılmış iptal davası olarak nitelendirilip sonuçlandırılabilmesini»³⁹⁵⁸*

belirtmiştir.

XXI-Tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişi, borçludan satın aldığı taşınır/taşınmazı elinden çıkarırsa -yani; dördüncü bir kişiye devrederse- mahkemece davacıya (vekiline) «İİK. mad. 282 ve 283/II uyarınca ‘seçimlik hakkı’ nı hatırlatarak ‘açtığı davayı (kötüniyetli) dördüncü kişiye dahil edip etmeyeceğini’ sorması ve ‘davacının (vekilinin) davasına (kötüniyetli) dördüncü kişiyi dahil etmesi halinde, bu kişiye dava dilekçesini tebliğ etmesi’ aksi taktirde -yani; bu kişinin davaya dahil edilmemesi veya kötüniyetli olduğunun kanıtlanamaması halinde- ‘davanın bedele dönüştüğü’ kabul edilerek, ‘dava konusu tasarrufa konu taşınır ya da taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri belirlenerek’ -davacının takip konusu olacak ve fer’ileri ile (faiz ve takip masrafları ile) sınırlı olarak davalı üçüncü kişi i ş i tazminata mahkum edilir (İİK. mad. 283/II).

Bu halde alacaklı, iptal davası sonucunda aldığı ilamı, -kesinleşmeden-³⁹⁵⁹ doğrudan doğruya davalı-üçüncü kişiye karşı icraya koyabilir.³⁹⁶⁰

Eğer üçüncü kişi, dava konusu malı, *dava sırasında elden çıkarmışsa*, davacı-alacaklı, bu durumda İİK. mad. 283/II hükmünün uygulanmasını isteyebilir.

³⁹⁵⁵ Bknz: 17. HD. 21.03.2013 T. 6405/3886 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵⁶ Bknz: 17. HD. 13.4.2009 T. 1793/2313 (www.e-uyar.com)

Aynı doğrultuda:

17. HD. 12.06.2008 T. 630/3223

HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵⁷ Bknz: 17. HD. 17.06.2008 T. 630/3223 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵⁸ Bknz: 17. HD. 8.10.2007 T. 4359/3009 (www.e-uyar.com)

³⁹⁵⁹ Bknz: 8. HD. 26.06.2012 T. 6080/6236; 26.06.2012 T. 6078/6234; 08.05.2012 T. 3729/3956; 12. HD. 25.12.2008 T. 8746/23250; 24.04.2007 T. 5791/5973 (www.e-uyar.com)

³⁹⁶⁰ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3576 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1436 - **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 245 - **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, s: 1840 - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 530 - **KARATAŞ, İ/ERTEKİN, E.** age., s: 243 - **UYAR, T/UYAR, A/UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, s: 4582 - **YILMAZ, E.** İİK. Şerhi, s: 1252 - **İNANÇ, A.** agm. s:144

İptal davasının ‘bedele dönüşmesi’ için, üçüncü kişinin dava konusu taşınır/taşınmazı devrettiği kişinin (dördüncü kişinin) ‘iyi niyetli olması’ gerektiği, gerek **doktrin**³⁹⁶¹ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarının**³⁹⁶² hemfikir olduğu bir görüştür.³⁹⁶³

Eğer ‘dördüncü kişi’, davacı-alacaklı tarafından -‘kötüniyetli olduğu’ ispatlanamayacağı düşüncesi ile- açılmış olan tasarrufun iptali davasına hiç dahil edilmemişse veya ‘kötüniyetli olduğu düşüncesi ile davaya dahil edilmesine rağmen, bu husus davacı-alacaklı tarafından kanıtlanamadığı için, onun hakkındaki dava ‘reddedilmişse’, mahkemece «tasarrufun iptaline» (ve davacı-alacaklıya «dava konusu şey üzerinde cebri icra yetkisi tanınmasına») karar verilir. Bu durumda ayrıca «davalı-üçüncü kişi hakkında ‘davanın bedele dönüştüğü’ kabul edilerek ‘dava konusu taşınmazın/taşınırın üçüncü kişi tarafından elden çıkarıldığı tarihteki değerinin davalı- üçüncü kişiden tahsiline’ karar verilemez.

Doktrinde bu konuda;

√ «*Lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi, iptale tabi tasarruf ile iktisap ettiği malı veya hakkı başka bir (dördüncü) kişiye devretmiş ve bu dördüncü kişi kötüniyetli ise, alacaklı iptal davasını dördüncü kişiye karşı da açabilir. (m. 282, c.2) bu halde iptal davasının borçlu, (lehine tasarruf yapılan) üçüncü kişi ve (mal veya hakkı üçüncü kişiden devralan) dördüncü kişi aleyhine birlikte açılması gerekir (davalı tarafta şekli bakımından mecburi dava arkadaşlığı).*

Davacı alacaklı, dördüncü kişinin kötüniyetli olduğunu, yani dava konusu malı veya hakkı kendisine devreden üçüncü kişi ile borçlu arasındaki tasarrufun iptale tabi olduğunu bildiğini ispat etmekle yükümlüdür (MK. m.6). ‘Dördüncü kişinin kötüniyetli olduğu’ ispat edilirse, mahkeme, ‘iptal davasının kabulüne’ (m. 283,I) karar verir. Buna karşın, ‘davalı dördüncü kişinin kötüniyetli olduğu’ ispat edilemezse, mahkeme, dördüncü kişi hakkındaki davanın reddine karar verir ve (m. 283,II hükmüne göre) üçüncü kişiyi, malı elden çıkardığı tarihteki gerçek değeri üzerinden tazminata mahkum eder.»^{3964 3965}

√ «*Dördüncü kişinin iyiniyetli olması sebebiyle ona karşı iptal davası açılmıyor ise bu takdirde, dördüncü kişiye devredilen mal davacı alacaklının cebri icra sahası içine çekilemeyeceğinden, iptal davası, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların yerine geçen değere ilişkin olur*»³⁹⁶⁶

³⁹⁶¹ KURU, B. El Kitabı, s: 1424 vd. - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age., s: 445 vd. - MUŞUL, T. İptal Davaları, s: 514 - YILMAZ, E. age. s: 1251 - COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı, İİK., 2016, C:4, s: 4819

³⁹⁶² Bknz: 17. HD. 13.03.2017 T. 1658/2646; 28.02.2017 T. 19825/2123; 06.12.2016 T. 20381/11217; 15.11.2016 T. 17928/10506; 25.10.2016 T. 7077/9343; 5.11.2007 T. 3606/3386; 24.01.2017 T. 22158/493; 29.03.2016 T. 4074/3949; 13.10.2015 T. 12192/10580; 15.06.2015 T. 4112/8628; 09.06.2015 T. 4523/8439; 30.03.2015 T. 16194/5058; 01.04.2013 T. 15317/4587; 14.03.2013 T. 5932/3305; 18.09.2012 9199/9510; 17.05.2012 T. 5229/6274; 16.05.2012 T. 5131/6235; 18.04.2012 T. 1901/4843; 28.03.2012 T. 1926/3773; 25.04.2011 T. 8141/3884; 15.03.2011 T. 12143/2284; 09.12.2010 T. 3033/10818; 17.6.2010 T. 4844/5635; 27.5.2010 T. 3700/4799; 18.3.2010 T. 429/2408; 15.9.2009 T. 4441/5400; 17.11.2009 T. 7699/7593; 17.11.2009 T. 7699/7593; 15.9.2009 T. 4441/5400; 2.6.2009 T. 829/3821; 19.11.2008 T. 4326/5325; 27.10.2008 T. 2351/4913; 8.7.2008 T. 806/3815; 10.6.2008 T. 736/3139; 14.05.2007 T. 7688/3231; 16.12.2004 T. 4579/6562; 30.11.1995 T. 6640/7084 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹⁶³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4582 vd.

³⁹⁶⁴ Bknz: 17. HD. 8.7.2010 T. 698/6628; 17. HD. 12.10.2009 T. 4208/6114; 26.10.2009 T. 8022/6740; 15. HD. 11.5.2000 T. 532/2327; 30.5.2000 T. 2148/2688; 22.1.2004 T. 6492/341; 17. HD. 26.4.2010 T. 7066/3827 vb. (www.e-uyar.com)

³⁹⁶⁵ KURU, B. age. s: 1424, dipn: 36

³⁹⁶⁶ MUŞUL, T. age. s: 514

√ «Üçüncü kişi, iptale tabi tasarrufa konu malı veya hakkı iyiniyetli bir dördüncü kişiye devretmiş ise; davacı, dava dilekçesinde ‘üçüncü kişinin elinden çıkarmış olduğu malın değeri nispetinde tazminata mahkum edilmesini’ talep eder...»³⁹⁶⁷

√ «Tasarrufun iptaline tabi tasarrufa konu mal, üçüncü kişi tarafından başka birine (dördüncü kişiye) satılmışsa ve dördüncü kişi iyiniyetli ise, dava bedele dönüşür.»³⁹⁶⁸

denilmiştir.

Dava konusu taşınmazın/taşınırın davalı üçüncü kişi tarafından kötüniyetli bir dördüncü kişiye devredilmiş olması halinde, yüksek mahkeme «davacı-alacaklının ya ‘davalı üçüncü kişiden taşınmazın/taşınırın devir tarihindeki değerinin tazminat olarak kendisine ödenmesini’ veya davalı (kötüniyetli) dördüncü kişiye karşı ‘tasarrufun iptalini’ istemek konusunda bir ‘seçim hakkına’ sahip olduğunu³⁹⁶⁹ (yani; davacı-alacaklının hem davalı üçüncü kişinin tazminata mahkum edilmesini ve hem de davalı-dördüncü kişi hakkında tasarrufun iptaline hükmedilmesini isteyemeyeceğini) belirttiikten sonra, eğer davacı-alacaklının mahkemeden hem «üçüncü kişinin tazminata mahkum edilmesini» hem de «dördüncü kişi hakkında tasarrufun iptaline karar verilmesini» istemiş olması halinde, mahkemece sadece «tasarrufun iptaline karar verilmesini isteyebileceği» ayrıca «üçüncü kişinin tazminata mahkum edilemeyeceği» (ve «davalı dördüncü kişinin iyiniyetli olması halinde; üçüncü kişinin tazminata mahkum edilemeyeceği» (İİK. m. 283/II) aşağıdaki şekilde -bu konudaki tüm içtihatlarında- açık/seçik belirtmiştir:

√ «Tasarrufun iptali davalarının İİK. 282. maddesi hükmü uyarınca borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kişilerle bunların mirasçıları aleyhine açılacağı, kural bu olmakla birlikte yine anılan hükme göre davada kötüniyet sahibi üçüncü (‘dördüncü’ olması lazım) kişilerin de davalı olarak gösterilebileceğini, üçüncü (‘dördüncü’ olması lazım) kişiler hakkındaki davanın kabul edilebilmesi için ise kötü niyetli olduklarının kanıtlanması gerekeceğini»³⁹⁷⁰

√ «Tasarrufun iptali istenen taşınmazı üçüncü kişiden satın alan dördüncü kişi olan davalıya karşı davanın kabul edilebilmesi için, davalı dördüncü kişinin ‘kötü niyetli’ olduğunun kanıtlanması gerektiğini- Davalı dördüncü kişinin kötü niyetli olduğunun ispat edilemediği ve tasarrufun iptali talebinin reddine karar verildiği durumlarda, İİK. mad. 283’e göre davanın bedele dönüştüğü ve davalı üçüncü kişiye ödetilmek üzere taşınmazı elinden çıkardığı tarihteki gerçek değeri nisbetinde tazminata hükmedilmesi gerektiğini»³⁹⁷¹

√ «Davalı dördüncü kişi yönünden İİK. mad. 280/1 kapsamında değerlendirme yapılarak onun kötü niyetli olduğu sonucuna varılması halinde dava konusu taşınmazın 1/4 hisse ile sınırlı olarak satışının da iptaline; aksi halde yani davalı dördüncü kişinin kötü niyetli olduğu kabul edilmezse, hakkındaki davanın reddine, davalı üçüncü kişi hakkındaki davanın İİK. mad. 283/2 gereğince bedele dönüşmesi nedeniyle davacının dava konusu takip dosyalarındaki alacak ve ferileriyle sınırlı olarak dava konusu taşınmazı elden çıkardığı tarihteki değeri tutarında (borçludan 1/4 hisse alındığından) tazminatın davalı üçüncü kişiden tahsili ile davacıya verilmesine karar verilmesi gerektiğini»³⁹⁷²

√ «Mahkemece, davacılar vekiline İİK’nun 282 maddesi gereğince dava dışı malik dördüncü kişiyi davaya dahil edip etmeme veya davayı İİK’nun 283/2 madde kapsamında bedele dönüştürüp dönüştürmeme konusunda seçimlik hakkı hatırlatılarak, davalı dördüncü kişinin davaya dahil edilmesi halinde, adı geçen malike dava dilekçesinin tebliği ile taraf teşkilinin sağlanması; aksi takdirde yani davanın bedele dönüştürülmesi

³⁹⁶⁷ COŞKUN, M. age. s: 4819

³⁹⁶⁸ YILMAZ, E. age. s: 1251

³⁹⁶⁹ Bknz: 17. HD. 5.11.2007 T. 3606/3386 (www.e-uyar.com)

³⁹⁷⁰ Bknz: 17. HD. 24.01.2017 T. 22158/493 (www.e-uyar.com)

³⁹⁷¹ Bknz: 17. HD. 29.03.2016 T. 4074/3949 (www.e-uyar.com)

³⁹⁷² Bknz: 17. HD. 13.10.2015 T. 12192/10580 (www.e-uyar.com)

halinde, dava konusu taşınmazın üçüncü kişinin elden çıkardığı tarihteki rayiç bedeli konusunda bilirkişiden alınacak ek rapor doğrultusunda, davalı üçüncü kişinin davacının alacak ve fertleriyle sınırlı olarak nakten tazminatla sorumluluğuna karar verilmesi gerektiğini»³⁹⁷³

√ «Davalı borçlu, Silivri 'de faaliyet gösteren şirketin ortakları ve temsilcisinin yakını olup, 4. kişi de Silivri 'de ikamet etmekte olup dava konusu taşınmaz dört gün içinde iki kez el değiştirmiş olduğundan, Silivri şartlarında davalı 4. kişinin, borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olup olmadığı ve yapılan tasarrufun İİK. mad. 280/1 madde kap-samında iptale tabi olup olmadığı değerlendirilmesi; davalı 4.kişinin kötüniyetli olduğunun belirlenememesi durumunda; davalı 3. kişi hakkındaki davanın İİK'nun 283/2 madde kapsamında bedele dönüştüğü gözetilerek bir diğer dosyasındaki tazminatla tekerrür oluşturmamak üzere taşınmazı elden çıkardığı tarihteki bedeli nispetinde nakden tazminatla sorumluluğuna karar verilmesi gerektiğini»³⁹⁷⁴

belirtmiştir.

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Davacı (A.) ŞTİ. vekili 16.01.2020 tarihli “dava dilekçesi”nde özetle;

-Müvekkili şirketin yaklaşık otuz yıldır ‘inşaat demiri satım işi’ ile meşgul olduğunu, davalı (B.) ŞTİ. 'nin ise müvekkilinden satın aldığı inşaat demirlerinin bedellerini ödememek suretiyle, müvekkiline yaklaşık 41.000.000 TL. borcu bulunduğunu, halen şirket yöneticilerinin piyasadan kaçmış olup kendilerine ulaşamadığını,

-Borçlu şirket hakkında Mersin... İcra Dairesi 'nin 2019/... sayılı dosyası ile yaptıkları icra takibinin kesinleştiğini, bu dosyadaki kapak hesabının - faiz ve masraflar hariç- 2.834.582,49 TL. olduğunu, bu dosyadan yaptıkları sorgulamada borçlu şirket adına kayıtlı sadece –üzerinde pek çok haciz bulunan- ... plakalı bir araç tespit ettiklerini ve üzerine haciz şerhi koyduklarını, borçlu şirket hakkında ayrıca Mersin... İcra Dairesi 'nde yapmış oldukları 10 icra takiplerinden de bir sonuç alamadıklarını,

-Yaptıkları araştırmada borçlu şirketin bazı gayrimenkullerinin (Y.) Şti. 'ne bazı araçlarını yine adı geçen şirketin müdürü (M. Y.) 'ye ve diğer gayrimenkullerini ise alacaklılarından kaçırmak amacıyla- (H. G.) isimli kişiye –üzerindeki ipotek ve hacizlerle birlikte- devrettiğini, bunun hayatın olağan akışına aykırı bir davranış olduğunu,

-Müvekkili şirketin borçlu şirketteki bu alacaklarının, 2013-2018 yılları arasındaki sürekli inşaat demiri satışından kaynaklandığını, müvekkilinin cari hesap şeklinde devam eden bu ticari ilişkiden doğan alacaklarının, dava konusu borçlunun tasarruflarından çok önce doğduğunu, ticari defterler üzerinde yapılacak araştırma ile bunun ortaya çıkacağını,

-Borçlu şirketin verdiği çeklerin karşılıksız çıkması nedeniyle, icra takibine konu olmuş olan bu alacakların, aslında çeklerin keşide tarihinden önce, taraflar arasındaki temel ilişkiden ve ticari defter kayıtlarından doğmuş olduğundan, borçlunun mal kaçırma amaçlı yaptığı tüm tasarrufların bu borçlarının doğumundan sonra gerçekleştiğini,

-Borçlu şirket hakkında ortalama (70) civarında derdest icra takiplerinin bulunduğunu, bu davanın dayanağı olan Mersin... İcra Dairesi 'nin 2019/... sayılı icra dosyasından, 31.12.2019 tarihinde fiili hacze gidilip ‘haciz mahallinde haczi kabil mal bulunmadığına’ ilişkin düzenlenen haciz tutanağının ‘geçici aciz vesikası’ niteliğini taşıdığını, üzerine kendi alacaklarından dolayı da haciz koydurmuş oldukları borçlunun ... plakalı araç üzerindeki hacizlerin tutarının, bu aracın kasko değerinden çok fazla olduğunu, bu nedenle Yargıtay'ın çeşitli içtihatları gereğince düzenlenen haciz tutanağının ‘geçici aciz vesikası’ hükmünde olduğunu,

³⁹⁷³ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 4112/8628 (www.e-uyar.com)

³⁹⁷⁴ Bknz: 17. HD. 09.06.2015 T. 4523/8439 (www.e-uyar.com)

-*Borçlu (B.) LTD. ŞTİ. 'nin muhtelif kişi ve şirketleri nam-ı müstear olarak kullanarak çeşitli alacaklarını bunlar vasıtasıyla tahsil ettiğini, bu şirketlerin aynı iş kolunda faaliyet gösterdiğini, (B.) LTD. ŞTİ. 'nin kurucuları (A. Y.) ile (M. Y.) 'nin baba oğul olduklarını, (E.) Şti. 'nin sahibi ve müdürü olan (S. E.) 'nin (A. Y.) 'nin yakın arkadaşı ve aynı iş kolunda faaliyet gösteren bir kişi olduğunu ve onun nam-ı müstearı olarak hareket ettiğini, (Ö.) Şti. 'nin sahibi ve müdürü olan (M. Ö.) 'nün keza (A. Y.) ^ün yakın arkadaşı ve aynı iş kolunda faaliyet gösteren (B.) LTD. ŞTİ. ile ticari ilişkisi olan bir kişi olup, bunun da borçlu (B.) LTD. ŞTİ. 'nin nam-ı müstearı olarak hareket ettiğini, (M. Ö.) ile (S. E.) 'ye vekaleten satılan şeyleri devralan kişinin (B.) LTD. ŞTİ. 'nin işçisi olan (S. P.) isimli kişi olduğunu,*

-*(B.) LTD. ŞTİ. 'nin alacağına karşılık –bedeli (B.) LTD. ŞTİ. tarafından ödenen- ancak (S. E.) adına devralınan (5) adet gayrimenkule ilişkin tasarrufun iptali gerektiğini,*

- *Tüm bankalara müzekkere yazılarak borçlu (B.) LTD. ŞTİ. lehine keşide edilen çeklerin veya (B.) LTD. ŞTİ. 'nin cirantası olduğu çeklerin, (S. E.) ve (M. Ö.) ile bunlara ait şirketler tarafından tahsil edilmek suretiyle de nam-ı müstear olarak kullanıldığının, kayıtların celbi ile görüleceğini,*

-*Nam-ı müstear sıfatıyla tahsilat yapmış olan (S. E.) 'ye ilişkin olarak;*

• *Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 11139 ada, 1 parsel, A blok, kat 6, (12) no 'lu bağımsız bölüm ile ilgili tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini çünkü bu taşınmazı devreden (İ.) Şti. ile borçlu (B.) LTD. ŞTİ. arasında bir 'ticari ilişki' bulunduğunu, (B.) LTD. ŞTİ. 'nin alacağı karşılığı dava konusu dairelerin devrinin gerçekleştirildiğini, bu gayrimenkülü devralan nam-ı müstear (S. E.) 'ye vekaleten borçlu şirketin sigortalı çalışanın devri gerçekleştirildiğini, bilahare (S. E.) 'nin bu gayrimenkülü 13.06.2018 tarihinde (B. S.) 'ye devrettiğini, bu şahsın borçlunun diğer nam-ı müstearı olan (N. Ş. Y.) 'den birden fazla gayrimenkülü alan (S. S.) isimli kişinin kızı olduğunu, bu nedenle tasarrufun iptali davasını bedele dönüştürdüklerinden (İİK.m. 283/II), (S. E.) 'nin tazminata mahkum edilmesini ve İİK.m. 281/II uyarınca teminat karşılığında ihtiyati haciz kararı verilmesini,*

• *Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 11139 ada, 1 parsel, A blok, kat 8, (16) no 'lu bağımsız bölümle ilgili tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini, çünkü bu taşınmazı devreden (İ.) Şti. 'nden (B.) LTD. ŞTİ. 'nde sigortalı bulunan (S. P.), alıcı (S. E.) 'ye vekaleten bu taşınmazı devraldığını, daha sonra (S. E.) 'nin 21.03.2018 tarihinde bu taşınmazı (M. Ö.) 'ye devrettiğini, bu kişinin (S. E.) 'den 20.03.2018 tarihinde birden fazla gayrimenkülü almış olduğunu, gayrimenkülü devralan (M. Ö.) isimli kişinin borçlu (B.) LTD. ŞTİ. ile ticari ilişkisi bulunduğunu, borçlu şirket ortakları ile yakın arkadaşlığı olduğunu, aynı iş kolunda çalıştıklarını, (M. Ö.) 'nün borçlunun mali durumunu ve mal kaçırma kasdıyla hareket ettiğini İİK.m. 280/I uyarınca bilebilecek durumda olduğunu, bu yüzden yapılan tasarrufun iptali ile müvekkiline haciz ve satış yapma yetkisinin tammamasını,*

• *Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 441 ada, 11 parsel, A blok, kat 15, (29) no 'lu bağımsız bölüme ilişkin tasarrufun da iptali gerektiğini, çünkü gayrimenkülü devreden (Ü.) ŞTİ. ile borçlu (B.) LTD. ŞTİ. arasında ticari ilişki bulunduğunu, bu daireyi nam-ı müstear sıfatı ile (S. E.) 'nin (Ü.) ŞTİ. 'nden devraldığını ve daha sonra 20.03.2018 tarihinde (M. Ö.) isimli –borçlu şirketin mali durumunu bilebilecek durumda olan- kişinin taşınmazı devraldığını, İİK.m. 277 vd. gereğince yapılan tasarrufun iptaline, eğer bu talepleri kabul edilmediği takdirde TBK.m. 19 hükümlerine göre tasarrufun iptaline karar verilmesini,*

• *Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 441 ada, 11 parsel, B blok, kat 11, (21) no 'lu bağımsız bölüme ilişkin tasarrufun da iptaline karar verilmesini gerektiğini, çünkü borçlu (B.) LTD. ŞTİ. ile aralarında ticari ilişki bulunan (Ü.) ŞTİ. 'nden bu taşınmazı (S. E.) devraldıktan sonra 20.03.2018 tarihinde (M. Ö.) 'ye devrettiğini, ayrıca borçlu şirket müdürü (A. Y.) 'nin annesi diğer nam-ı müstear (S. B.) de, (Ü.) ŞTİ. 'nden 25.12.2017*

tarihinde Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 5442 ada, 1 parsel, B blok, kat 16, (12) no 'lu gayrimenkul ile 26.12.2017 tarihinde Mersin ili, ... ilçesi, 441 ada, 11 parsel, A blok, kat 7, (13) no 'lu gayrimenkulü devralmış olduğunu,

• Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 441 ada, 11 parsel, B blok, kat 11, (22) no 'lu bağımsız bölüme ilişkin tasarrufun da iptaline karar verilmesi gerektiğini, çünkü taşınmazı devreden (Ü.) ŞTİ. ile borçlu (B.) LTD. ŞTİ. arasında ticari ilişki bulunduğunu, dava konusu taşınmazın borçlu (B.) LTD. ŞTİ. 'nin nam-ı müstearı (S. E.) 'ye bu taşınmazı devrettiğini, onun da 20.03.2018 tarihinde bu taşınmazı –borçlu (B.) LTD. ŞTİ. 'nin mali durumunu, mal kaçırma kasdıyla hareket ettiğini bilebilecek durumda olan- (M. Ö.) 'ye sattığını, bu tasarrufun İİK.m. 277 vd. göre iptaline karar verilmesini, bu taleplerinin kabul edilmemesi halinde, TBK.m. 19'a göre tasarrufun iptali ile kendilerine haciz ve satış yetkisi tanınmasını, ayrıca borçlu şirket müdürü (A. Y.) 'nin annesi diğer nam-ı müstear (S. B.) 'nin de (Ü.) ŞTİ. 'nden ... ilçesi, ... mahallesi, 5442 ada, 1 parsel, B blok, kat 6, (12) no 'lu gayrimenkul ile ... ilçesi, 441 ada, 11 parsel, A blok, kat 7, (13) no 'lu gayrimenkulü devraldığını, tüm satışlar bakımından değerlendirilme yapıldığında; aynı şahsa ve aynı tarihlerde birden fazla devrin yapılmış olmasının tesadüf olarak kabul edilemeyeceğini, satışların kısa zaman aralığında yapılmış olmasının, bunların hileli satış olduğunu göstereceğini, (4) adet gayrimenkulün aynı şahsa devredilmek suretiyle nam-ı müstear (S. E.) tarafından yapılan bu satışların iptale tabi olduğunu, Yargıtay 'ın pek çok kararında bu hususun dile getirilmiş olduğunu,

-İİK. 'nun 281. maddesi uyarınca 'teminatsız' veya 'uygun görülecek teminat karşılığında' 'ihtiyati haciz kararı' verilmesini ve ayrıca dava konusu taşınmazların kaydına 'davalıdır' şerhi konulmasını talep ettiklerini,

-HMK. m. 111 uyarınca bu davayı 'terditli dava' şeklinde açtıklarını, öncelikle dava konusu tasarrufların İİK. m. 277 vd. göre iptaline karar verilmesini ancak, bu taleplerinin kabul edilmemesi halinde TBK. m. 19 hükümlerine göre dava konusu tasarrufların 'muvazaa nedeniyle' iptaline karar verilmesini istediklerini,

-13.06.2018 tarihinde (S. E.) 'nin davalı-üçüncü kişi (İ.) Şti. 'nden satın aldığı Mersin ili, ... ilçesi, 1139 ada, 1 parsel, A blok, kat 6, (12) no 'lu taşınmazı, (B. S.) 'ye devretmiş olduğundan ve bu taşınmaz bakımından tasarrufun iptali davasını 'bedele' dönüştürmüş olduklarından, bu taşınmazın devir tarihi olan 13.06.2018 tarihindeki değerinin kendilerine tazminat olarak ödenmesine karar verilmesini”

talep etmiştir.

• Davalı (S. E.) vekili SÜRESİNDEN SONRA VERDİĞİ 03.06.2020 tarihli 'cevap dilekçesi 'nde özetle;

-“Davacı tarafından bu davanın yetkisiz mahkemede açıldığını, çünkü müvekkilinin yerleşim yeri İskenderun olduğu halde, bu davanın Mersin 'de açılmış olduğunu, bu nedenle açılmış olan bu davanın yetki yönünden reddine karar verilmesini,

-Tasarrufun iptali davasının 'elinde kesin veya geçici aciz vesikası bulunan alacaklılar tarafından açılabilceğini' (İİK. m. 277), buna rağmen davacının böyle bir belge ibraz etmeden açmış olduğu bu davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini,

-Dava konusu tasarruflara konu taşınmazlardan hiçbirisinin takip borçlusu (B.) LTD. ŞTİ. tarafından müvekkili (S. E.) 'ye devredilmemiş olduğunu, bu taşınmazların müvekkili tarafından (İ.) NAK. PETROL İNŞ. GAYRIMENKUL OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ. ile (Ü.) ŞTİ. tarafından müvekkiline satılmış olduğunu, bu nedenle açılmış olan davanın 'dava şartı yokluğundan' reddine karar verilmesi gerektiğini,

-Dava konusu tasarrufun, borcun doğumundan önce gerçekleşmiş olduğunu, bu nedenle davanın reddi gerektiğini,

-Tasarrufun iptali davasının şartlarının olayda gerçekleşmemiş olduğunu, müvekkilinin diğer davalıların hismı ya da akrabası olmadığını, ayrıca müvekkilinin alacaklı-davacı ile diğer davalı-borçlu arasındaki ticari ilişkiyi bilmesinin mümkün olmadığını,

tapuya güven ilkesi uyarınca müvekkilin bedelini ödeyerek dava konusu taşınmazları tapuda malik gözüken kişilerden ‘yatırım amaçlı olarak’ satın aldığı,

-Davacının davasında, samimiyetten ve iyiniyetten uzak olduğunu, çünkü olayda gerek tasarrufun iptali ve gerekse nam-ı müstear iddialarının hiçbirisinin şartlarının bulunmadığını,

-Davacının TBK. m. 19’a dayanmasının da mümkün olmadığını, bu yöndeki iddiasını ispat etmesi gerektiğini,

-Bu davanın müvekkiline yöneltilmesinin doğru olmadığını, çünkü müvekkilinin dava konusu taşınmazları borçlu (B.) LTD. ŞTİ.’nden değil (İ.) NAK. PETROL İNŞ. GAYRİ-MENKUL OTOMOTİV ŞAN. ve TİC. LTD. ŞTİ. ile (Ü.) ŞTİ.’nden bedelini ödeyerek satın almış olduğunu,

-Borçlu (B.) LTD. ŞTİ.’nin, müvekkilinin sahibi ve yetkilisi olduğu (E.) DEMİR ÇELİK LTD. ŞTİ. 1.872.398,35 TL. borcu bulunduğunu, davalı borçlunun müvekkiline ait şirketten satın almış olduğu demirlerin bedeli için 150.000 TL.+150.000 TL.+169.000 TL.+147.000 TL. miktarda çekler verdiğini, ancak bunları ödemediğini, bu yüzden kendisi hakkında icra ceza mahkemesince hapis cezası ve adli para cezasına hükmedildiğini”

belirterek, “göstereceği tanıkların dinlenmesini, dosyaya davacı tarafından muvakkat veya kat’i aciz vesikası sunulmadığından, açılmış olan davanın ‘dava şartı yokluğu’ndan reddine karar verilmesini, dava konusu tasarrufların, davacının alacağından doğumundan çok önce yapılmış olduğunu, müvekkilinin alacaklı davacı ile diğer davalılar ve borçlu arasındaki cari hesap ilişkisini bilebilecek durumda olmadığını, müvekkilinin kazanımının ‘tapuya güven ilkesi’ gereğince korunması gerektiğini” ileri sürmüştür.

• Davalı (M. Ö.) vekili 03.02.2020 tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle;

-Müvekkili ile diğer davalı arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmadığını, müvekkilinin iyiniyetli dördüncü kişi konumunda olduğunu, bu nedenle genel yetki kuralı uyarınca ikametgahının bulunduğu Dörtüyl Mahkemelerinin bu dava için yetkili bulunduğunu,

-Müvekkiline bu davada husumet yöneltilmeyeceğini, TMK. m. 1023 uyarınca müvekkilinin iyiniyetinin korunacağını, çünkü müvekkilinin diğer davalıların hismi ya da akrabası olmadığını, ayrıca onların yakın arkadaşı da olmadığını, davacı ile diğer borçlu arasındaki alacak borç ilişkisini bilmek durumunda olmadığını, davacının ‘nam-ı müstear iddiası’na dayalı bu davasının samimiyetten uzak ve hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

-Müvekkilinin dava konusu taşınmazın borçlu (B.) LTD. ŞTİ.’nden değil (S. E.) isimli kişiden satın almış olduğunu, işlemin tarafı olmayan bir kişinin (borçlunun) bu işleme dahil edilmesinin mümkün olmadığını,

-Müvekkilinin satın aldığı taşınmazın bedelini ödediğini ve taşınmazın zilyetliğini de aynı tarihte devraldığını, müvekkilinin basiretli bir iş adamı olduğunu, davalı-borçlunun borçlarını araştırmakla görevli olmadığını,

-Davacı tarafın yaklaşık ispata dair tek bir delil sunmadan soyut bir iddia ile dava konusu taşınmazın tapun kaydına ‘davalıdır şerhi’ni koymasının hatalı olduğunu, aksi taktirde davacının talep ettiği alacağa göre teminat yatırması gerektiğini”

belirterek “öncelikle yetki itirazının kabulü ile ‘yetkisizlik kararı’ verilmesini, dava şartlarının oluşmaması nedeniyle ‘dava şartı yokluğundan’ davanın reddine ve esasa ilişkin olarak iyiniyetle iktisapta bulunmuş olan müvekkili yönünden davanın reddine karar verilmesini” talep etmiştir.

• Davalı (B.) LTD. ŞTİ. vekili 03.02.2020 havale tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle;

-“Dava dilekçesinde harca esas değer olarak gösterilen kıymetin arttırılması gerektiğini çünkü dava konusu taşınmazların tamamının değeri ile davacının iddia ettiği alacak miktarının çok yüksek olmasına rağmen, sadece harca esas değer olarak 100.000,00 TL.’nin gösterilerek davanın açılmış olmasının yanlış olduğunu, hiç değilse davacının

‘alacaklı olduğunu bildirdiği icra dosyalarındaki alacak miktarı üzerinden, harç yatırmamasının sağlanması gerektiğini,

-İptal davalarının dinlenebilmesi için dava konusu taşınır/taşınmaz devirlerinin borcun doğumundan sonra yapılmış olması gerektiğini, davacı alacaklının icra takip dosyalarının incelenmesi halinde, bunların çeklere dayandığını, çeklerde de borcun doğum tarihinin çeklerin keşide tarihi olduğunu, dava konusu olayda ise alacaklının takip konusu yaptığı çeklerin keşide tarihlerinin iptali istenen taşınmazların devir tarihlerinden sonra olduğunu, bu yüzden, dava ön şartı gerçekleşmemiş olduğundan, esasa girilmeden açılmış olan bu davanın usulden reddedilmesi gerektiğini,

-Davacı tarafından dosyaya icra müdürlüklerince düzenlenmiş aciz belgesi sunulmamış olduğundan, açılmış olan bu davanın ‘aciz belgesi yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini,

-Taraflar arasında gerçek anlamda bir alacak borç ilişkisi bulunmadığını, alacaklının alacağına dayanağının faiz karşılığı borç para verme işlemi olduğunu yani tefecilik faaliyeti olduğunu, davacının sanki müvekkili ile arasında demir ticareti varmış gibi alacağını bu devir ticaretine dayandırmak istediğini, kendilerince gerek bu konuda ‘Cumhuriyet Başsavcılığı’na şikayette bulunulacağını’ ve gerekse ‘davacıya gerçek bir borçlari bulunmadığı konusunda’ menfi tespit davası açacaklarını,

-Davacının dayandığı nam-ı müstear iddiasının varlığını ispat etmekle yükümlü olduğunu, 2015-2017 yılların ait tapu kayıtları getirildiğinde, müvekkili adına bir çok taşınmaz ve araç kaydına rastlanacağını ve ayrıca müvekkili şirket adına Mersin ili, ... ilçesinde bulunan bir adet iş hanının kayıtlı bulunduğunu, bunun piyasa değerinin 19.000.000,00 TL. olduğunu, müvekkilinin o yıllarda mali durumunun çok iyi olup, nam-ı müstearlar kullanmak suretiyle malvarlığını tasfiye etme planını kurgulamasının mümkün olmadığını, netice itibariyle müvekkiline karşı açılmış olan bu davanın Anayasa’nın mülkiyet hakkına ilişkin hukuki korumayı hiçe sayan, hiçbir hukuki dayanağı bulunmayan Türkiye sınırları içerisinde hiçbir kimsenin, başka bir kimseden taşınmaz devralmaması gibi bir sonuç çıkaracak nitelikte olduğunu, bu durumun hukuki güvenliğe aykırılık teşkil ettiğini”

belirterek “müvekkili aleyhine açılmış olan bu haksız ve hukuki dayanakta yoksun davanın reddine karar verilmesini” istemiştir.

• Davacı (A.) ŞTİ. vekili 24.02.2020 tarihli “davalı-borçlu (B.) LTD. ŞTİ. ’nin cevap dilekçesine karşı cevaplarını içeren dilekçesi”nde özetle;

-“Davalıların cevap dilekçelerinde ileri sürdükleri savunmaların değerlendirilmesi için Mersin ... Asliye Ceza Mahkemesi’nin 2014/... Esas sayılı dosyasının celp edilerek incelenmesini talep ettiklerini bildirmiş ve haklarında ‘tefecilik, kara para aklama, Vergi Usul Kanunu’na Muhalefet suçlarından bir çok defa şikayet edilen ve akabinde açılan ceza davaları ile yargılanan kişinin (B.) LTD. ŞTİ. ’nin ortağı ve müdürü (A. Y.) ve babası (M. Y.)’nin kendisi olduğunu, (A. Y.) hakkında (50)den fazla ceza davası açıldığını, bugün itibariyle hakkında (21) ayrı kesinleşmiş mahkumiyet kararı nedeniyle aranmakta olan ve bir senedir firari durumda bulunan bir kaçak olduğunu,

-Borçlu şirket yetkilisi (A. Y.)’nin, Mersin ... İcra Ceza Mahkemelerinde hakkında açılan 24 ayrı ceza davalarında, takibe konu (54) adet çekten ayrı ayrı şikayet edildiğini, bu dosyaların hepsinde ‘çeklerdeki imzanın şirket yetkilisine ait olmadığı’ doğrultusunda –kötüniyetli olarak- itirazda bulduklarını,

-Müvekkili şirketin alacağına borçlu ile devam eden ticari ilişkiden kaynaklanmakta olduğunu, bunun sonucu olarak da alacaklarının doğum tarihinin, iptali istenen tasarruflardan önce olduğunu, icra dosyalarındaki takip dayanağı çeklerin keşide tarihlerinin bu konuda önem taşımadığını, Yargıtay’ın içtihatları doğrultusunda bu durumda ticari ilişki tarihine bakılması gerekeceğini,

-Dosya kapsamındaki 31.12.2019 tarihli haciz tutanağının geçici aciz belgesi niteliğinde olduğunu, çünkü o tarihte Mersin... İcra Dairesi'nin 2019/... sayılı takip dosyasından fiili hacze gidildiğini ve düzenlenen tutanakta 'haczi kabil, parasal değeri olmayan bir iki tane yıpranmış ve kullanılamayacak durumda, çalışma masasına rastlandığı'nın açıkça belirtildiğini, bu nedenle haciz tutanağının İİK.'nın 105. maddesi anlamında 'geçici aciz belgesi' niteliğinde bulunduğunu, borçlu şirkete ait olan ... plakalı araç üzerine haciz koymuşlarsa da, bu araç üzerindeki mevcut hacizlerinin kasko değerinin çok çok üstünde bulunduğunu,

-Müvekkili şirketin, borçlu şirkette gerçek ticari defter kayıtlarında yer alan bir alacağı bulunduğunu, borçlu şirket temsilcisi ve ortağı (A. Y. B.) Mersin ... Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2014/... Esas sayılı dosyasında sanık sıfatıyla yargılanırken 'müvekkilimizin alacağının dayanağı olan faturaların ticari defterlerine zorla işlenip işlenmediği' konusundaki ifadesinde 'faturaların zorla ticari defterlerine işlenmiş olmasının ticaretin mantığına ters olduğunu' belirttiğini, borçlu şirketin kesilen onlarca faturanın hiçbirisine bugüne kadar hiç itiraz edilmemiş olduğunu, ayrıca cevap dilekçesinde bahsedilen menfi tespit davasının müvekkil aleyhine bugüne kadar açılmadığı gibi, tefecilik iddiasında da bulunulmadığını, cevap dilekçesinde belirtilen 19.000.000 TL. değerinde bulunduğunu iddia ettiği işyerini de alacaklılarına olan borçlarını ödememek için mal kaçırmak amacıyla şirket yetkililerinin ortadan kaybolduğu 16.03.2018 tarihinde, şirkete ait 17 adet gayrimenkul ve 4 araçla birlikte devredip piyasadan kaçtığını,

-TÜİK verilerine göre 2017 yılının ilk yarısında Türkiye'nin toplam 2,7 milyon ton inşaat demiri ihraç ettiğini, müvekkili firmanın 2016 yılı satış rakamlarının 120.236 ton inşaat demiri satışı gerçekleştirdiğini, bunun karşılığının 168.884.234,78 TL. olduğunu, müvekkili firmanın ticari defterlerinin incelenmesinde görüleceği gibi; 2013-2018 yılları arasında ticari hacminin yaklaşık 1.000.000.000 TL. civarında olduğunu, müvekkil firma ile davalı borçlu firma arasında; 2013 yılında davalıya 23.312 ton inşaat demiri sevk edildiğini, karşılığında 554 adet irsaliye, 122 adet fatura kesildiğini,

- 2014 yılında 22.130 ton inşaat demiri sevk edildiğini, karşılığında 631 adet irsaliye, 98 adet fatura kesildiğini,
- 2015 yılında 27.159 ton inşaat demiri sevk edildiğini, karşılığında 619 adet irsaliye, 95 adet fatura kesildiğini,
- 2016 yılında 61.277 ton inşaat demiri sevk edildiğini, karşılığında 1299 adet irsaliye, 204 adet fatura kesildiğini,
- 2017 yılında 47.514 ton inşaat demiri sevk edildiğini, karşılığında 1001 adet irsaliye, 190 adet fatura kesildiğini,
- 2018 yılında 5066 ton inşaat demiri sevk edildiğini, karşılığında 176 adet irsaliye, 40 adet fatura kesildiğini,

Görüldüğü üzere müvekkili firmanın, borçlu firmaya 2013-2018 yılları arasında ortalama 186.000 ton inşaat demiri sevk ettiğini, 5029 adet irsaliye ve fatura gönderdiğini, borçlu firma tarafından 7 senedir bu fatura ve irsaliyelere itiraz edilmediğini ve müvekkili tarafından tefecilik iddiasında bulunulmadığını,

-Mersin ... Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2020/... Esas no'lu dosyası celp edildiğinde, bu dosyadaki cevap dilekçelerinin 6. sayfasında 'nam-ı müstear (N.) ve (F.)'nin (A. Y.)'nin sahibi ve ortağı bulunduğu şirketin alacaklılarına gayrimenkul devrettiklerini' açıkça ikrar ettiklerini,

-Nam-ı müstearlığın ispatında, davalıların beyanlarının hilafına, yazılı delille ispat koşulu geçerli olmayıp, bu hususun her türlü delille ispat edilebileceğini,

-Davalıların 19.000.000 TL. değerinde olduğunu kabul veya ikrar ettikleri iş merkezi (Y. D.)'ye 2.580.000 TL. 'ye devredilmiş olduğunu, bu durumun dahi davalıların gerçek niyetinin (alacaklılarının zararına muvazaalı işlem yaptıklarının) açık delili olduğunu,"

belirterek, bu konudaki Yargıtay içtihatları doğrultusunda "talepleri gibi" karar verilmesini bildirmiştir.

• Davalı (M. Ö.) vekili 04.03.2020 tarihli “2. cevap dilekçesinde özetle”

-“Davacının yetki itirazına yönelik cevaplarını kabul etmenin mümkün olmadığını, çünkü bu davanın taşınmazın aynına ilişkin bir dava olmadığını, bu nedenle taşınmazın bulunduğu yerde açılmasını zorunlu kılan bir kural olmadığını,

-Müvekkili ile davalı borçlu arasında yapılan bir taşınmaz alım satımı söz konusu bulunmadığını, nam-ı müstearlık iddiasının ancak yazılı bir delille ispat edilebileceğini, davacı tarafından gereksiz evrak ve belge kirliliği yaratıldığını, müvekkili ile davalı borçlu şirket ortakları arasında bir arkadaşlık/akrabalık bulunmadığını, müvekkilinin (S. E.) isimli kişiden dava konusu taşınmazları satın aldığını, bu yüzden öncelikle davanın husumet yokluğundan reddi gerektiğini,

-Tapu kütüğüne güven ilkesi gereğince taşınmazı iyiniyetle satın almış olan kişilerin TMK. m. 1023 uyarınca iktisaplarının korunması gerekeceğini,

-Mahkemece verilmiş olan ‘davalıdır şerhi’ nin de isabetli olmadığını, davacıdan herhangi bir teminat istenmeden müvekkilinin satın aldığı taşınmazlara bu şerhin konulmasının yerinde olmadığını”

belirterek “öncelikle yetki itirazlarının kabulüne karar verilmesini ayrıca müvekkilinin dördüncü kişi olması nedeniyle aktif husumet yokluğundan ve dava şartlarının oluşmaması nedeniyle dava şartı yokluğundan müvekkili bakımından davanın reddine karar verilmesini” istemiştir.

• Davalı (B.) LTD. ŞTİ. vekili tarafından verilen 10.03.2020 tarihli “davacı tarafın cevaba cevap dilekçesine karşı beyanlarını içeren dilekçesinde” özetle;

-“Davacı tarafın cevaba cevap dilekçesinde belirtmiş olduğu hususların yersiz, hukuki dayanaktan yoksun ve en önemlisi de dava konusu uyumsuzlukla ilgisi bulunmayan iddialardan ibaret olduğunu,

-Müvekkili şirketin yetkilisi (A. Y.) hakkında Mersin ... Asliye Ceza Mahkemesi’nin 2014/... Esas sayılı dosyada beraat kararı verildiğini,

-Müvekkili (B.) LTD. ŞTİ. yetkilisi (A. Y.) hakkında davacı tarafça ‘bir çok kesinleşmiş mahkumiyet hükmü bulunup, kendisinin firari olduğu’ belirtilmişse de, bu mahkumiyet kararlarının tamamının ‘karşılıksız çek keşide etme suçu’ ile ilgili olduğunu, bu suçun da yüz kızartıcı bir suç olmadığını,

-Müvekkili (B.) LTD. ŞTİ. yetkilisi (A. Y.)’nin babası olan (M. Y.)’nin karakolda verdiği ‘müvekkili şirket ile davacı şirket arasında demir ticareti bulunduğu’ konusundaki ikrarının, müvekkili şirketi bağlamayacağını, çünkü bu kişinin müvekkili şirketin yetkilisi olmadığını,

-Davacı-alacaklı şirketin müvekkili şirket hakkında yaptığı icra takiplerinin çeklere dayandığını, bu nedenle davacının alacağına doğum tarihinin ‘çeklerin keşide tarihi’ olduğunu, bu bakımdan dava konusu tasarrufların yapıldığı tarihlerinin davacı şirketin alacağına doğumundan çok önceki bir tarih olduğunu, bu nedenle açılmış olan iptal davasının reddine karar verilmesi gerekeceğini,

-Nam-ı müstear şeklinde yapılan işlemlerin varlığını ispat külfetinin davacı alacaklıya düştüğünü, oysa davacı alacaklı tarafından bu konuda hiçbir yazılı belge sunulmadığını,”

belirterek “müvekkili aleyhine açılan bu haksız ve hukuki dayanaktan yoksun olan davanın reddine karar verilmesini” istemiştir.

*

Somut olayda;

-Yerel mahkeme, 20.01.2020 tarihli ‘Tensip Tutanağı’nda; “davacı vekilinin ‘ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinin reddine’-hakkında haciz ve satış isteme yetkisi istenen- ‘dava konusu (4) taşınmazın tapu kaydının beyanlar hanesine ‘tasarrufun iptali davası açıldığını’ belirtir ‘davalıdır şerhi’ konulmasına” karar vermiştir.

- Adana Bölge Adliyesi ... Hukuk Dairesi'nin 10.03.2020 tarihli kararı ile –davacı (A.) Şti.'nin istinaf talebi yerinde bulunarak- yerel mahkemenin '21.01.2020 tarihli davacı vekilinin ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinin reddine' ilişkin kararı kaldırılarak “davacı vekilinin davalı (S. E.)'nin malvarlığına yönelik ihtiyati haciz isteminin kabulü ile, davalı (S. E.) adına kayıtlı menkul, gayrimenkul ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacakları üzerine, dava değeri olan 100.000 TL. ile sınırlı olacak şekilde bu davalının uğrayabileceği olası zarara karşılık olmak üzere, ayrıca talep edilen dava değerinin %15'i oranında nakit ya da kesin ve süresiz teminat mektubu karşılığında ihtiyati haciz konulmasına...” karar verilmiştir.

-Yerel mahkeme, 20.05.2020 tarihli ara kararı ile “davalı (S. E.)'nin 'ihtiyati haciz kararının kaldırılmasına' ilişkin talebini kabul ederek '100.000 TL. tutarında nakdi teminatın ve gecikmeden doğan zararları karşılamak için dava değerinin %15'i oranında nakdi teminatın toplamda 115.000 TL. nakdi teminatın mahkeme veznesine depo edilmesi halinde kabulü ile Adana Bölge Adliye Mahkemesi'nin 10.03.2020 tarih ve 2020/... Esas, 2020/... Karar sayılı ilamının 4. bendinde, davalı (S. E.) taşınır/taşınmaz malları ile 3. kişilerdeki hak ve alacakları üzerine konulan ihtiyati hacizlerin kaldırılmasına....” karar vermiştir.

- Davacı vekili 25.06.2020 tarihli '2. celse'de “Davalı (M. Ö.)'nün yetki itirazını kabul ettiklerini, buna karşın diğer davalı (S. E.)'nin ise yetki itirazını kabul etmediklerini” bildirmiştir.

- Yerel mahkemede 25.06.2020 tarihli '2. celse'de “Davalılardan (S. E.) ve (B.) Ltd. Şti.'nin yetki itirazının reddine” karar vermiştir.

- Davalı (M. Ö.) vekili –daha önce 03.02.2020 tarihli “cevap dilekçesi”nde ileri sürdüğü 'yetki itirazı'nı 26.06.2020 tarihli “Delil ve tanıklarımızın bildirilmesi, yetki itirazlarımızdan feragat dilekçesi”nde 'yetki itirazlarından feragat ettiğini' bildirmiştir. ...

- Davacı-alacaklı vekili 16.01.2020 tarihli “dava dilekçesi”nde “...İİK. 277 vd.na göre tasarrufun iptali taleplerinin kabul edilmemesi halinde, TBK.m. 19'a göre 'muvazaa hükümlerine göre karar verilmesini' (HMK.m. 111)” istemiştir. Bu suretle 'terditli' (kademeli) dava açmıştır. ...

Yukarıda³⁹⁷⁵ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi “borçlularının 'mal kaçırmak amacıyla tasarrufta bulunduğunu' gören alacaklı; açtığı davada 'ilk olarak' «borçlunun yapmış olduğu işlemin muvazaalı olduğunun tespit edilmesini ve bu konuda hüküm kurulmasını» bu talebinin kabul edilmemesi halinde ise «İİK. m. 277 vd. göre yapılmış olan tasarrufun iptaline karar verilmesini» istedikleri, görüldüğü gibi; 'ilk olarak' «yapılan tasarrufun İİK. m. 277 vd. göre iptal edilmesini» bu taleplerinin kabul edilmemesi halinde ise «muvazaa nedeniyle işlemin hükümsüzlüğüne karar verilmesini» isteyebilir.³⁹⁷⁶

*

Mütalâa (ve dava) konusu somut uyuşmazlıkta;

• Yukarıda³⁹⁷⁷ “tasarruf iptali davasının dinlenebilmesi için gerçekleşmesi gereken 'özel dava şartları'nı belirtirken ifade ettiğimiz gibi;

a) “**Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması**” koşulu somut olayda gerçekleşmiştir. (Gerçekten dosya içinde bulunan, tarafların ticari defterleri üzerinde yaptırılan 'bilirkişi incelemesi' sonucunda 'mali müşavir'(H. Ç.) tarafından -Mersin 11. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2018/... Esas sayılı dosyaya ibraz edilmek üzere- sunulmuş bulunan 09.07.2020 tarihli **BİLİRKİŞİ RAPORU**'nda;

“Davacı (A.) ŞT.'nin şirket adresinde incelenen 2013-2014-2015 yılı ticari(Yevmiye Defteri)'nin TTK hükümlerine uygun olarak açılış ve kapanış onayının kanuni süresi

³⁹⁷⁵ Bknz: Yuk. Dipn. 486-502

³⁹⁷⁶ EROĞLU, O. age. s:265 – KAZANCI, T.İ. age. s:259 vd.

³⁹⁷⁷ Bknz: Yuk. Dipn. 15

*inde usulüne uygun olarak yapıldığı (2013 kapanış hariç), davacının bilanço esasına göre defter tasdik ettirdiği, ticari defterlere yapılan muhasebe kayıtlarının Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümlerine uygun olarak yapıldığı anlaşıl-
mıştır.”*

denildikten sonra;

**“Davacı tarafın incelenen ticari defterlerine göre; taraflar arasındaki ticari iliş-
kinin 30.04.2013 tarihinde başladığı ..... 01.12.2019 tarihi itibarıyla davacı tarafın, davalı taraftan toplam alacak tutarının 37.393.787,74 TL ol-
duğu hesap ve tespit edilmiştir.”**

denilmiştir.

Davacı-alacaklı, borçlu (B.) ŞTİ. hakkında Mersin.... İcra Dairesi'nin 2019/... sayılı dosyalarında -muhtelif çeklere dayanarak- icra takibinde bulunmuş ve takip konusu alacağının ödenmemesi üzerine -takiplerinin kesinleşmesinden sonra- bu ‘tasarrufun iptali davası’ nı açmıştır.

Davalı-borçlu vekili 03.02.2020 havale tarihli “cevap dilekçesi”nde ve 10.03.2020 tarihli “2. cevap dilekçesi”nde “davacının takip konusu yaptığı belgelerin çek olduğunu, bu nedenle çeklerin keşide tarihinde çeke bağlı alacakların doğduğu kabul edildiğinden, açılmış olan bu davanın ön şart yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini” ifade etmiştir. Yukarıda³⁹⁷⁸ belirttiğimiz gibi; -doktrinimizdeki hakim görüşe ve Yargıtay’ımızın yerleşmiş içtihatlarına göre- “bir tasarrufun iptal edilebilmesi için davacı-alacaklı-
nın alacağının, dava konusu yapılan bu tasarruftan önce doğmuş olması gerekir....”

Borç, taraflar (davacı alacaklı ile davalı borçlu) arasında;

*“Çek’ten doğmuşsa, çekin bankaya takas odasına ibraz edildiği tarih -kural olarak-
‘davacı-alacaklının doğum tarihi’ ancak, davacı-alacaklı, ‘alacağının çekin düzenlendiği tarihten çok daha önce temel ilişki tarihinde doğduğunu’ iddia ve ispat edebilir. Bu durumda, ‘çekin düzenlendiği tarih’e ‘temel ilişki tarihi’ne itibar edilir.”³⁹⁷⁹*

Borç kaynağı kambiyo senedi olduğu hallerde senedin düzenlenmesini gerektiren hukuki veya **ticari ilişkinin başladığı tarihin borcun doğum tarihi olarak kabul edilmesi gerekir.** (Bknz: HGK. 14.1.2020 T. E. 2019/16 K. 2020/7; 17. HD. 25.02.2010 T. 10668/1657)

Mütalaa konusu uyuşmazlıkta, borcun doğum tarihinin –yukarıda bilirkişi atranmış olan mali müşavirin 09.07.2020 tarihli raporunda belirttiği- 30.04.2013 olarak kabul edilmesi gerekir.

Ayrıca; davacı vekili 24.02.2020 tarihli -davalı-borçlunun 2. cevap dilekçesine verdiği- “cevaba cevap dilekçesi”nde ‘müvekkili ile borçlu firma arasındaki ticari ilişkinin 2013 yılında, borçlu firmaya 23.312 ton, inşaat demirinin müvekkili tarafından gönderilmesi ile başladığını, bu ticari ilişkinin, 2014 yılında borçlu firmaya 22.130 ton, 2015 yılında 27.159 ton, 2016 yılında 61.277 ton, 2017 yılında 47.514 ton, 2018 yılında 5.066 ton inşaat demiri gönderilmesiyle devam ettiğini’, tüm bu ticari ilişkinin ticari defterlerde kayıtlı olduğunu’ bildirmiş, davalı-borçlu tarafından bu iddia yalanlanmamıştır...

Somut olayda davacı-alacaklının dava konusu yapılan tasarruftan önce doğmuş olduğundan, davanın ‘dinlenme şartı’ gerçekleşmiştir.

b) “Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması” koşulu da somut olayda gerçekleşmiştir. (Gerçekten; yukarıda³⁹⁸⁰ ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi ancak alacağı ‘gerçek bir alacak’ olan alacaklı, tasarrufun iptali davası açabilir:

³⁹⁷⁸ Bknz: Yuk. Dipn. 69-85

³⁹⁷⁹ Bknz: Yuk. Dipn. 71-72

³⁹⁸⁰ Bknz: Yuk. Dipn. 141-187

Eğer davacı-alacaklı tacir ise; hem kendisinin ve hem de –tacir ise davalı- borçlunun ticari defterlerinde inceleme yapılarak, takip konusu borcun defterlerde kayıtlı olup olmadığının araştırılarak, kayıtlarda var (yazılı) olduğu ölçüde ‘davanın kabulüne’, aksi takdirde “ön koşul yokluğundan davanın reddine”³⁹⁸¹ karar verilmesi gerekir.

Somut olayda, davacı-alacaklı bir “*limited şirket*” yani ‘*tacir*’ olduğundan mahkemece ticari defterler üzerinde yaptırılan ‘*bilirkişi*’ incelemesi sonucunda “*mali müşavir*” (H. Ç.) tarafından düzenlenen 09.07.2020 tarihli **BİLİRKİŞİ RAPORU**’nda³⁹⁸²;

“Davacı tarafın incelenen ticari defterlerine göre; taraflar arasındaki ticari ilişkinin 30.04.2013 tarihinde başladığı ..... 01.12.2019 tarihi itibarıyla davacı tarafın, davalı taraftan toplam alacak tutarının 37.393.787,74 TL olduğu hesap ve tespit edilmiştir.”

denilmiş olduğundan, davacı alacaklının takip konusu yaptığı alacağı, ticari defterlerinde aynen yer aldığından, davacının alacağının ‘*gerçek olduğu*’ sonucuna varılarak, somut olayda, bu ‘*dava şartı*’nın da gerçekleştiğinin kabul edilmesi gerekecektir...

c) “Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması” koşulu da, somut olayda gerçekleşmiştir. (Gerçekten yukarıda³⁹⁸³ belirttiğimiz gibi; tasarruf iptali davasının dinlenebilmesi için gerçekleşmesi gereken ‘*dava şartı*’da olayda; davacı-alacaklının borçlu şirket hakkında Mersin.... İcra Dairesinde yapmış olduğu 2019/... sayılı takibi kesinleşmiştir.

Açılmış olan bu tasarrufun iptali davasının ‘*dinlenme koşulu*’da somut olayda gerçekleşmiştir...

d) “Borçlu hakkında ‘kesin aciz belgesi’ ya da ‘geçici aciz belgesi’ (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olması koşulu” da somut olayda gerçekleşmiştir.

Yukarıda³⁹⁸⁴ ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için bu davanın ‘*ön şartı*’ olan aciz belgesi’nin mahkemeye sunulması konusunda, davacı-alacaklı **hem** borçlu şirketin adresinde düzenlenen ‘borçlu şirketin dosya borcunu karşılar malvarlığının bulunmadığı’ belirtir. 31.12.2019 tarihli “*Haciz Tutanağı*”na dayandığını ve **hem de** ‘borçlunun haczedilebilecek, para, araç ve taşınmazlarının bulunmadığını’ belirtir Mersin .... İcra Müdürlüğü’nün 2019/... sayılı dosyasının içeriğine ‘geçici aciz belgesi’ olarak dayanmıştır. Gerçekten bu icra dosyasında 10.01.2020 tarihinde tüm bankalara ‘*borçlunun mevduatının bulunup bulunmadığı*’ konusunda müzekkereler yazılmış 26 bankadan ‘*borçlunun bankalarındaki hesaplarda parasının olmadığına ilişkin cevaplar gelmiştir. Ayrıca yapılan sorgularda ‘tapu kayıtlarında borçluya ait taşınmaz kaydı bulunmadığı*’ gelen cevabi yazılardan anlaşılmıştır. Kaydına haciz konulan tek ... plakalı araç üzerinde 196 adet haciz bulunduğu tespit edilmiştir. Yargıtay’ın bu konudaki içtihatları uyarınca bu içerikteki bir icra dosyası geçici ‘aciz vesikası’ niteliğinde sayıldığından, davacı-alacaklının “geçici aciz vesikasına dayanarak bu iptal davasını açmış olduğu” (İİK.m. 277) olduğunun kabul edilmesi gerekecektir. Çünkü davacı-alacaklı, İİK. m.277/I-1 uyarınca “*kesin aciz belgesi*” ibraz ederek tasarrufun iptali davasını açabileceği gibi; İİK. m.277/I-1 “*geçici aciz belgesi*”ne dayanarak da bu davayı açabilir...

Yüksek mahkemenin bu konudaki içtihatları³⁹⁸⁵ doğrultusunda “*borçlunun dosya borcunu karşılar taşınır/taşınmazlarının bulunmadığının veya mevcut malları üzerinden bulunan hacizler nedeniyle bunların dosya borcunu karşılamayacağıının dosya içeriğinin*

³⁹⁸¹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 24.05.2016 T. 10582/6278; 14.04.2015 T. 1798/5869 (www.euvar.com)

³⁹⁸² Bknz: Mersin 11. Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2018/428 Esas sayılı dosyası

³⁹⁸³ Bknz: Yuk. Dipn. 55-67

³⁹⁸⁴ Bknz: Yuk. Dipn. 35-54

³⁹⁸⁵ Bknz: Yuk. Dipn. 51

den anlaşılması halinde, icra dosyası içeriğinin ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde sayılacağı”ndan somut olayda da bu koşul gerçekleşmiş olacağından, mahkemece tasarrufun iptali davasının esasına girilmiş olmasında bir sakınca bulunmamaktadır...

● Davacı-alacaklı tarafından ‘dava konusu’ yapılan (iptaline karar verilmesi istenen) tasarruflar:

(1) Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 11139 ada, 1 parsel, A blok, kat 6, (12) no’lu bağımsız bölüm

Bu taşınmaz, borçlu (B.) ŞTİ. ile ‘ticari ilişkisi’ olan ve onunla ‘aynı iş kolu’nda faaliyette bulunan (İ.) NAK. PET. İNŞ. OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ. tarafından 06.10.2017 tarihinde -3. kişi- (S. E.)’ye ve onun tarafından da -5 ay sonra- 21.03.2018 tarihinde (M. Ö.) isimli kişiye satılmıştır.

● (S. E.) kimdir? Bu kişi, (E.) DEMİR ÇELİK NAK. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.’nin sahibi ve müdürü olup, borçlu şirketin müdürü ve ortağı (A. B.)’ün ‘yakın arkadaşı’ ve ‘aynı iş kolu’nda faaliyette bulunan bir kimse olduğu için “borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdıyla faaliyette bulunduğunu bilebilecek durumda olan” bir kişi olup, kendisine yapılan tasarruf İİK.m. 280/I uyarınca³⁹⁸⁶ iptale tabidir.

● Bu taşınmazın bedeli, borçlu (B.) ŞTİ. tarafından satıcı (İ.) NAK. PET. İNŞ. OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’ne ödenmiş (bknz: Mersin 10. Asliye Hukuk Mahkemesi 2019/240 Esas sayılı dosya) ve taşınmaz onun tarafından (S. E.)’ye devredilmiştir.

● (S. E.) –dosyada bulunan- ‘Sosyal-Mali Araştırma Tutanağı’na göre yıllık geliri –kendi beyanına göre- 150.000 TL.-200.000 TL. olan bir ‘serbest ticaret’ mensubudur. Geliri bu seviyede olan (3) çocuklu bir aile reisinin dava konusu -davacı vekili tarafından değeri milyonları aşan- (5) taşınmazı, aynı tarihlerde -06.10.2017, 10.11.2017, 06.12.2017 tarihlerinde- satın alması hem ‘satın alma gücü’ bakımından hayatın olağan akışına (İİK.m. 280) aykırıdır, hem de ‘birden fazla taşınmazın kısa zaman aralıkları ile satın alınması’ hayatın olağan akışına aykırıdır.³⁹⁸⁷

● Borçlu (B.) ŞTİ., satıcı (İ.) NAK. PET. İNŞ. OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’ne sattığı inşaat demirleri karşılığı doğan alacağını, (İ.) NAK. PET. İNŞ. OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’nden alacağı dairelerin kendi adına tescilini istememiş, bu dairelerin (S. E.) adına tescilini sağlamış, 5 ay sonra da bu dairelerin kendisi ile işbirliği içinde bulunan nam-ı müstearı (M. Ö.)’ye devrini sağlamıştır.

● Bu taşınmazın (M. Ö.)’ye devri (satışı), (S. E.)’ye vekaleten hareket eden, borçlu (B.) ŞTİ.’nin sigortalı çalışanı (A. B.)’nin de şöförü olan (S. P.) tarafından gerçekleştirilmiştir.

● Bu taşınmazın tapuda devrinden kaynaklanan ‘tapu harçları’ borçlu (B.) ŞTİ.’nin Garanti Bankası’ndaki hesabından ödenmiş ve şirket defterlerine işlenmiştir.

● Davalı (S. E.) aleyhine bu dosyadan verilen ihtiyati haczin kaldırılması kararının gerektirdiği ‘masraflar’ borçlu (B.) ŞTİ. tarafından karşılanmıştır (dosyaya yatırılmıştır).

● Dava konusu taşınmazı, (S. E.)’den 21.02.2018 tarihinde satın almış olan (M. Ö.) kimdir? Bu kişi, borçlu (B.) ŞTİ. ile ‘ticari ilişkisi’ olan, ‘aynı işkolunda faaliyette bulunan’ ve borçlu şirketin müdürü ve ortağı (A. B.)’ün ‘yakın arkadaşı’ durumunda bulunan birisi olduğu için ‘borçlu şirketin mali durumunu, mal kaçırma kasdıyla hareket ettiğini’ bilebilecek konumdadır (İİK.m. 280/I).³⁹⁸⁸

³⁹⁸⁶ Bknz: Yuk. dipn. 86-112

³⁹⁸⁷ Bknz: Yuk. dipn. 209-334

³⁹⁸⁸ Bknz:Yuk. dipn. 86-112

Bu kişiye ait ‘(Ö.)’ isimli şirketin borçlu şirketle uzun zamandır devam eden bir ‘*ticari ilişkisi*’³⁹⁸⁹ mevcut olduğundan, borçlunun mali durumunu bilmemesi ‘*hayatın olağan akışına*’³⁹⁹⁰ aykırı sayılır (İİK.m. 280/I).

• (M. Ö.) –dosya içinde mevcut bulunan- 26.10.2020 tarihli SOSYAL ve EKONOMİK DURUM ARAŞTIRMA TUTANAĞI’na göre yıllık 75.000 TL.- 80.000 TL. + 45.000 TL. geliri bulunan (3) çocuklu bir aile reisi olup bu geliri ile dava konusu –her birinin değeri davacı vekilinin beyanına göre- milyonları aşan (4) taşınmazı aynı tarihlerde -20.03.2018 ve 21.03.2018 tarihlerinde- satın alması -Yargıtay içtihatlarına göre- ‘*hayatın olağan akışına aykırı*’dır.³⁹⁹¹

• Yerleşim yeri ‘.../Hatay olan’ bir kimsenin Mersin’de yatırım amacı ile çok değerli (4) taşınmazı birden satın alması da ‘*hayatın olağan akışına uygun*’ bir davranış sayılmaz.

(2) Mersinli ili, ... ilçesi, ... mah., 441 ada, 11 parsel, (A) Blok, kat 15, (29) No’lu taşınmaz:

Bu taşınmaz 10.11.2017 tarihinde, (S. E.) tarafından (Ü.) İNŞ. TUR. MOBİLYA SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’den satın alınıp yaklaşık 5 ay sonra 20.03.2018 tarihinde- (M. Ö.)’ye satılmıştır.

• (S. E.) tarafından dava konusu (29) no’lu taşınmaz dışında ayrıca aynı semtte bulunan (21) ve (22) no’lu taşınmazlar da satın alınmış, bu taşınmazlar için (B.) LTD. ŞTİ.’nin (T.) BANK ve (Y.) BANKASI hesaplarından 18.12.2017, 02.01.2018 tarihlerinde 400.000 TL. + 400.000 TL. +900.000 TL. ve ayrıca (3) taşınmazın (Ü.) İNŞ. TUR. MOBİLYA SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’den satın alımı tarihi olan 10.11.2017 tarihinde de borçlu şirketin Garanti Bankası hesaplarından –tapu harcımın ödenmesi için- satıcı (Ü.) İNŞ. TUR. MOBİLYA SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ. hesabına 42.678.75 TL. para gönderilmiştir.

• (S. E.) ve (M. Ö.) hakkında –bu kişilerin taraf olduğu tasarrufların iptali için- ‘*İİK.m. 280/I*’, ‘*hayatın olağan akışına aykırılık*’ koşulları bakımından yukarıda yaptığımız açıklamalar burada da aynen geçerlidir...

(3) Mersin ili, ... ilçesi, ... mah., 441 ada, 11 parsel, (B) Blok, kat 11, (21) no’lu taşınmaz:

Bu taşınmaz, az önce belirttiğimiz gibi 10.11.2017 tarihinde (S. E.) tarafından, (Ü.) İNŞ. TUR. MOBİLYA SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’nden satın alınıp –yaklaşık (5) ay sonra- (M. Ö.)’ye satılmıştır.

• (S. E.) ve (M. Ö.) hakkında – bu kişilerin taraf olduğu tasarrufların iptali için- ‘*İİK.m. 280/I*’ ve ‘*hayatın olağan akışına aykırılık*’ koşulları bakımından, yukarıda yaptığımız açıklamalar burada da aynen geçerlidir.

(4) Mersin ili, ... ilçesi, ... mah., 441 ada, 11 parsel, (B) Blok, kat 11, (22) no’lu taşınmaz:

Bu taşınmaz, az önce belirttiğimiz gibi 10.11.2017 tarihinde (S. E.) tarafından, (Ü.) İNŞ. TUR. MOBİLYA SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’nden satın alınıp –yaklaşık (5) ay sonra- (M. Ö.)’ye satılmıştır.

• (S. E.) ve (M. Ö.) hakkında – bu kişilerin taraf olduğu tasarrufların iptali için- ‘*İİK.m. 280/I*’ ve ‘*hayatın olağan akışına aykırılık*’ koşulları bakımından, yukarıda yaptığımız açıklamalar burada da aynen geçerlidir.

³⁹⁸⁹ Bknz: Yuk. dipn. 379-390

³⁹⁹⁰ Bknz: Yuk. dipn. 209-334

³⁹⁹¹ Bknz: Yuk. dipn. 209-334

(5) Mersin ili, ... ilçesi, ... mah., 1139 ada, 1 parsel, (A) Blok, kat 6, (12) no’lu taşınmaz:

Bu taşınmaz, 06.12.2017 tarihinde (S. E.) tarafından (İ.) NAK. PET. İNŞ. OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’nden alınmış -6 ay sonra- 13.06.2018 tarihinde (B. S.) isimli kişiye satılmıştır.

• Bu taşınmazın satış bedeli borçlu (B.) LTD. ŞTİ. tarafından satıcı (İ.) NAK. PET. İNŞ. OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’ne ödenmiştir (bknz: Mersin 10. Asliye Hukuk 2019/240 Esas sayılı dosya)

• Davacı-alacaklı dava konusu bu taşınmazı devralmış olan -4. kişi- (B. S.)’in ‘iyiniyetli’ olduğunu farzederek- taşınmazı ona devretmiş olan 3. kişi (S. E.)’nin -yukarıda (16), (29) ve (22) no’lu taşınmazlarla ilgili tasarruflarının iptali için gerçekleşen ‘İİK.m. 280/I’, ‘hayatın olağan akışına aykırılık’ durumları nedeniyle ‘kötüniyetli’ olduğunu belirterek- dava konusu bu taşınmazın 4. kişi (B. S.)’ye devir tarihi olan 13.06.2018 tarihindeki gerçek değerini, ‘tazminat’ olarak kendisine ödenmesini talep etmiştir. Yani tasarrufun iptali davasının –İİK.m. 283/II uyarınca- bedele dönüştürmüştür.³⁹⁹²

• Davacı vekili “dava konusu (5) adet taşınmazı maliklerinden satın alıp kısa bir süre sonra bunların elden çıkararak (S. E.) ile ondan bu taşınmazlardan (4) tanesini alan (M. Ö.)’nün, borçlu (B.) LTD. ŞTİ.’ni ‘nam-ı müstearı’ olduğunu” ileri sürmüştür.

Yukarıda³⁹⁹³ belirttiğimiz gibi; “*Borçlunun adını gizleyerek, borçlu hesabına ancak kendi adına hareket ederek üçüncü kişilerle işlemde bulunan bu kişi’ye nam-ı müstear denilir. Başka bir deyişle, «taşınmaz satışlarında, taraflardan birinin kendisini üçüncü kişilerden gizlemek maksadıyla, satış sözleşmesine kendi yerine taraf sıfatıyla bir başka kişiyi sokması ve tescilin de bu kişi adına yapılması»*dır. Sözleşmede taraf olarak görünmek istemeyen kişi yerine işleme katılan kişiye ‘nam-ı müstear’ denir. Bu kişi, satış sözleşmesini kendi adına, fakat gizli kalmak isteyen taraf hesabına yapar.³⁹⁹⁴

Uygulamada, borçlunun gerçekte kendi adına satın almak üzere bedelini ödediğini bir taşınmazı veya aracı, alacaklılarından kaçırmak amacı ile başka bir kişi adına tescil ettirmiş olması halinde, tasarruf (hukukî işlem) dışarıdan üçüncü kişiler arasında yapılmış görünmesine rağmen, gerçekte bedeli borçlunun malvarlığından çıkmış fakat karşılığı, borçlunun arkasına gizlendiği kişinin malvarlığına girmiştir.³⁹⁹⁵

Yargıtay içtihatlarında³⁹⁹⁶, “nam-ı müstear iddiaları kabul edilerek yapılmış olan tasarrufların iptaline” karar verilmektedir.

Yukarıda³⁹⁹⁷ belirttiğimiz gibi; “hakim bu davada delilleri serbestçe takdir eder. Hakim, tanık dahil her türlü delile dayanarak karar verebilir.³⁹⁹⁸ Senetle ispata ilişkin hükümler (HMK. mad. 200/201) bu davalarda uygulanmaz...Çünkü, davalı-üçüncü kişi, davacı-alacaklı ile borçlu arasındaki ilişkide ‘üçüncü kişi’ konumundadır.

Davacı-alacaklı ‘nam-ı müstearlık durumu varlığını’ tanık dahil her türlü delil ile (özellikle; dava dosyasının içeriği ile) ispat edebilir.

U y g u l a m a d a (ve doktrinde); ‘borçlu ile üçüncü (ve dördüncü, beşinci vs.) kişiler arasında’ “**ticari ilişki bulunması**”³⁹⁹⁹, “**aynı iş kolunda faaliyette bulunuyor olmaları**”⁴⁰⁰⁰, “**hayatın olağan akışına uygun olmayan bir durum bulunması**”⁴⁰⁰¹,

³⁹⁹² Bknz: Yuk. dipn. 503-518

³⁹⁹³ Bknz: Yuk. dipn. 391-437

³⁹⁹⁴ AKİPEK, G.J./AKINTÜRK, T. Eşya Hukuku, s:470

³⁹⁹⁵ KOSTAKOĞLU, C. agm. (Ad. D. 1989/6, s: 12 - Yasa D. 1989/8, s: 104 vd.)

³⁹⁹⁶ Bknz: Yuk. dipn. 391-437

³⁹⁹⁷ Bknz: Yuk. s:6 vd.

³⁹⁹⁸ Bknz: Yuk. dipn. 34

³⁹⁹⁹ Bknz: Yuk. dipn. 379-390

⁴⁰⁰⁰ Bknz: Yuk. dipn. 335-378

⁴⁰⁰¹ Bknz: Yuk. dipn. 209-334

“bu kişilerin satın almış gözüktükleri taşınmazı satın alma (mali) güçlerinin bulunmaması”⁴⁰⁰², “arkadaşlık, tanıdıklık bulunması”⁴⁰⁰³, “organik bağın bulunması”⁴⁰⁰⁴ ‘tasarrufun iptali’ nedeni olarak kabul edilmektedir.

Somut olayda;

-Dava konusu; Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 11139 ada, 1 parsel, (A) blok, kat 6, (12) no’lu taşınmaz ile, Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 11139 ada, 1 parsel, (A) blok, kat 8, (18) no’lu taşınmazın bedellerini, borçlu (B.) LTD. ŞTİ. tarafından, satıcı (İ.) NAK. PET. İNŞ. OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.’ne ödenmiş olması (ve bu taşınmazların tapuda (S. E.) adına tescilinin yapılmış olması) alıcı (S. E.)’nin, borçlunun nam-ı müstearı olduğunu açık ve kesin bir şekilde ortaya koymaktadır...

-Dava konusu; Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 441 ada, 11 parsel, (B) blok, kat 11, (21) no’lu taşınmazın Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 441 ada, 11 parsel, (B) blok, kat 11, (22) no’lu taşınmazın ve Mersin ili, ... ilçesi, ... mahallesi, 11139 ada, 1 parsel, (A) blok, kat 6, (12) no’lu taşınmazın satışından dolayı satıcı (Ü.) İNŞ. TUR. MOBİLYA SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ. banka hesabına, borçlu (B.) LTD. ŞTİ.’nin TEB. ve (Y.) BANKASI’ndaki hesaplarından 400.000 TL. + 400.000 TL. +900.000 TL. + 42.678,75 TL. para transferi yapılmıştır.

Bu para transferi, alıcılar (S. E.) ve (M. Ö.)’nün satın aldıkları taşınmazlar için yapılmıştır. Bu durum da, hem (S. E.)’nin ve (ondan dava konusu taşınmazları satın almış olan) (M. Ö.)’nün borçlu şirketin nam-ı müstearı olduklarını açıkça ortaya koymaktadır.

-Bu dosyadan, davalı (S. E.) aleyhine mahkemece verilmiş olan *‘ihtiyati haciz kararının kaldırılması’* için yapılması gereken masrafların, borçlu (B.) LTD. ŞTİ. tarafından yapıldığı, Mersin... İcra Dairesi’nin 2019/... sayılı dosyasından anlaşılmaktadır.

Bu durum da; *‘hayatın olağan akışı’*⁴⁰⁰⁵na aykırı olup (S. E.)’nin borçlu şirketin nam-ı müstearı olduğunu ortaya koymaktadır.

-Davalı (M. Ö.)’nün sahibi olduğu (Ö.) isimli şirket ile borçlu (B.) LTD. ŞTİ. arasındaki *‘ticari ilişki’*, (M. Ö.)’nün borçlu şirketin mali durumunu ve mal kaçırma kasdıyla hareket ettiğini (İİK.m. 280/I)⁴⁰⁰⁶ ortaya koymaktadır.

-Davalı (S. E.)’nin sahibi ve müdürü olduğu (E.) DEMİR ÇELİK NAKLİYAT ve SAN. TİC. LTD. ŞTİ. ile borçlu (B.) LTD. ŞTİ. arasındaki *‘ticari ilişki’* ve davalı (M. Ö.)’nün, borçlu şirketin müdürü ve ortağı⁴⁰⁰⁷ (A. Y.)’nin *‘yakın arkadaşı’* ve borçlu şirket ile *‘aynı iş kolunda’* faaliyette bulunması, borçlu şirketin mali durumunu ve alacaklılarından mal kaçırma kasdı ile hareket ettiğini bildiğini (İİK.m. 280/I)⁴⁰⁰⁸ göstermektedir. Bu davalının, bunun aksini iddia etmesi, Yargıtay’ca *‘hayatın olağan akışına aykırı’*⁴⁰⁰⁹ sayılmaktadır.

-Dava konusu taşınmazları satın almış gözüken (S. E.) ile (M. Ö.) adına bu satışlar, bu kişilere vekaleten (S. P.) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Vekil (S. P.) kimdir? Bu kişi, borçlu (B.) LTD. ŞTİ.’nin müdürü ve ortağı (A. Y.)’nin soförü ve borçlu şirketin sigortalı elemanıdır.

-Dava konusu taşınmazları ‘devreden’ konumunda bulunan (İ.) NAK. PET. İNŞ. OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ. ile (Ü.) İNŞ. TUR. MOBİLYA SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ., borçlu (B.) LTD. ŞTİ. ile *‘aynı iş kolunda’*⁴⁰¹⁰ faaliyette bulunmaktadır.

⁴⁰⁰² Bknz: Yuk. dipn. 188-204

⁴⁰⁰³ Bknz: Yuk. dipn. 96, 101, 104, 105

⁴⁰⁰⁴ Bknz: Yuk. dipn. 113-140

⁴⁰⁰⁵ Bknz: Yuk. dipn. 209-204

⁴⁰⁰⁶ Bknz: Yuk. dipn. 379-390

⁴⁰⁰⁷ Bknz: Yuk. dipn. 379-390; 113-140

⁴⁰⁰⁸ Bknz: Yuk. dipn. 86-112

⁴⁰⁰⁹ Bknz: Yuk. dipn. 209-334

⁴⁰¹⁰ Bknz: Yuk. dipn. 335-378

-Borçlunun aynı gün (veya çok yakın tarihlerde) birden fazla taşınmazını ‘aynı kişiye’ satması ve üçüncü bir kişinin, borçludan ‘birden fazla taşınmazını’ satın alması, Yargıtay içtihatları doğrultusunda “*hayatın olağan akışına aykırı*”⁴⁰¹¹ sayıldığından⁴⁰¹² somut olayda, (S. E.)’nin (5) taşınmazı 06.10.2017, 10.11.2017 ve 06.12.2017 tarihlerinde satın alması, keza davalı (M. Ö.)’nün –(S. E.)’den- (4) taşınmazı 20.03.2018 ve 21.03.2018 tarihlerinde satın alması, hayatın olağan akışına aykırı düşmektedir.

-Yukarıda⁴⁰¹³ belirttiğimiz gibi; borçlunun taşınır/taşınmazını satın almış gözükten üçüncü (dördüncü, beşinci vb.) kişinin, bunu satın alabilecek mali (parasal güce sahip olması) gerekir.

Somut olayda mahkemece davalı (S. E.) 06.10.2017, 10.11.2017 ve 06.12.2017 tarihlerinde (5) adet taşınmazın o tarihteki gerçek değerlerini ödeyebilecek, diğer davalı (M. Ö.)’nün de 21.03.2018 ve 20.03.2018 tarihlerinde (4) adet dava konusu taşınmazın, satış tarihlerindeki gerçek değerini ödeyebilecek mali (parasal) güce sahip olup olmadıklarını araştırarak cevabın olumsuz olması halinde ‘yapılmış olan tasarrufların iptaline’ karar verilmesi gerekecektir.

SONUÇ: Buraya kadar dava konusu (5) adet taşınmazın z’ine ilişkin “*satış tasarrufları*”nın ‘iptal edilebilirliğini’ ayrıntılı biçimde **doktrindeki bilimsel görüşler** ve **Yargıtay içtihatları** doğrultusunda ve davacı vekilinin tarafımıza tevdi ettiği Mersin .... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2020/... Esas sayılı dosyasındaki belgeler çerçevesinde açıkladık.

Takdiri muhterem mahkemeye ait olmak ve davacı vekili Av. ... (A.) tarafından Mersin .... Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2020/... Esas sayılı dosyasına ibraz edilmek üzere hazırlanmış olduğumuz ‘*uzman görüşümüzü*’ (HMK.m. 293) saygı ile sunarız. 19/04/2021

Av. Talih Uyar

(Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv)

⁴⁰¹¹ Bknz: Yuk. dipn. 209-334

⁴⁰¹² Bknz: Yuk. dipn. 214-224

⁴⁰¹³ Bknz: Yuk. dipn. 188-204